John Cranford,
M. D.

No.____________
THE
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY
OF
MARYLAND.
PLATES.

Digitized by the Internet Archive
in 2014

https://archive.org/details/medicaeartisprin01unse

√ Celsus
√ Aretaeus 2
Ruffus Ephesius 102
√ Alexander Trallianus 128
√ Paulus Aegineta 347
√ Janus Cornarius 713
√ Cassius Medicus 750
√ Aetius 1
√ Philaretus 843,
√ Theophilus 851
preceded by full Index

arétée est singulièrement habile pour le diagnostic des maladies.

Medicæ artis principes,

poſt Hippocratem & Galenum.

Græci Latinitate donati,

Aretæus,
Ruffus Epheſius,
Oribaſius,
Paulus Ægineta,
Aëtius,
Alex. Trallianus,
Actuarius,
Nic. Myrepſus.

Latini,

Corn. Celſus,
Scrib. Largus,
Marcell. Empiricus.

Aliíque præterea, quorum vnius nomen ignoratur.

Index non ſolùm copioſus, ſed etiam ordine artificioſo omnia digeſta habens.

Hippocr. aliquot loci cum Corn. Celſi interpretatione.

Henr. Stephani de hac ſua editione tetraſtichon.

Quærere quos ægri per compita multa ſolebant,
Hoſpita nunc per me eſt omnibus vna domus.
Prima ſalutiferæ medicorum gratia dextræ:
Siſtenti medicos nónne ſecunda mihi?

728

ANNO M. D. LXVI
Excudebat Henricus Stephanus [illegible] ri
Huldrichi Fuggeri typogr[illegible]

Benjamin Smith Barton.

HENRICVS STEPHANVS GVlielmo Plancio medico doctiſſimo S. P. D.

EHO tantúmne eſt ab re tua otii tibi, Henrice, aliena vt cures, eáque nihil quæ ad te attinent? Quid tibi cum Aſclepio, quid cum Aſclepiadis, quid cum Aſclepiadarum poſteritate negotii eſt? Quid tibi cũ arte Pæonia, quid cum Hippocraticis legumlatoribus cõmercii eſt? His me verbis ſiquis aggreſſus fuerit, mi Planci, ad ea quidem certè quæ Terentianè rogauerit, Terentianè viciſſim reſpondebo, Homo ſum, humani à me nihil alienum puto. Hæc enim pauca verba eſſe eiuſmodi puto quæ ad ſoluendas id genus quæſtiones accommodari poſſint. Nam quid, obſecro, vetat quominus dictum illud comici ſenis paulo latius extendens, ad meum etiam vſum conuertam, dicámque me, qui meam alioqui officinam aliis potius libris deſtinaram, à medicinalium tamen editione minimè abhorruiſſe, ſed potius vt hominem & humani nihil alienum à me exiſtimantem, à medicis etiam gratiam inire déque iis bene mereri ſtuduiſſe, quorum fidem atque opem futurũ eſſet fortaſſe aliquando vt [illegible] μόνον ἡμῶν implorarem? At ſua potius quàm aliena loquentes lingua medici à te expectati fuiſſent. Huius nec ipſe ſum neſcius: ſed Latinos excudendo, ad plures peruenturum meæ editionis fructum ſperaui, atque adeo mihi certò perſuaſi, quàm ſi Græcos excuderẽ. Nam tu quidẽ certè Planci, cui non familiarior eſt lingua vernacula quàm Græca, libentius Aretæum, Oribaſium, Paulum AEginetam, Aetium, cæteróſque Græcè legiſſes quàm Latinè: ſed quotuſquiſque eorum qui eandem profitentur artem, cognitionem linguæ Græcæ non dicam tantam, ſed vel mediocrem eſt adeptus? Imò verò res eò deuenit vt bona pars medicorum ſi præcipua ſuæ artis vocabula vtcunque intellecta, ſcribere incorruptè & proferre poſſit, præclarè ſecum agi exiſtimet. quod tute haud paulo melius compertum habere potes. Quòd ſi tamen nullam publicæ huius quam dico vtilitatis rationem habens, Græcos excudere inſtituiſſem, non erant certè ad manum omnes: & vnde quidem eos accipere poſſem ſciebam, ſed vnde ſatis emendatos, hoc verò neſciebam. At eos, quales inueniuntur, edere debebas. Hoc quidem multos obiecturos eſſe ſcio: verùm illi ipſi, ſi verum fateri velint, quæ aliis typographis condonant menda, eadem mihi condonaturos ſe nõ fuiſſe, falſuri ſint. Quid dico eadem? Multum certè abeſt, mi Planci, quin eodẽ mecũ quo cũ pleriſq; typographis iure agatur. ſiquid ẽad cẽturias erratorũ quæ ab illis cõmiſſa fuerint, cõniuetur, ad decadas meorum plerique omnes oculos pluſquam lynceos afferunt. Illis venia eorum etiam datur quæ minus veniam merentur: (qualia ſunt quæ typographica vocari ſolent) ego non de eiuſmodi ſolùm, verumetiam de iis quæ ex ipſo manarunt exemplari, acerrimè accuſor. quaſi verò non meam duntaxat, ſed & alienã præſtare culpam debeam. Iam verò & eiuſdem generis mẽda ab vtriſque (ab illis inquam & à me) prætermiſſa, non eadem penſari trutina, quotidie animaduerto. Hæc ſunt mi Planci (vt verum fatear) quæ me iampridem malè habent. Exemplum autem quo res velut ante oculos ponatur afferre libet. Quid igitur aliud eſt Pauli AEginetæ & Aëtii editio quæ ab hæredibus Aldi prodiit, quàm mendorum omnis generis fœda colluuies? Ea certè ſiquis enumerare voluerit, enumeranda illi certis quibuſdam in locis verba fuerint. In illa editione ſunt deprauationes, multæ quidem quas ex ipſo exemplari ſcripto profectas eſſe manifeſtum eſt, multo tamẽ plures quas incuriæ typographi imputari par eſt: & tamen illa qualis qualis eſt, nõ ſolùm toleratur, ſed apud nonnullos in aliquo etiam pretio eſt. At ego ſi Paulum AEginetã vel Aëtium edidero, in quo non ſolùm typographica illa menda, ſed multa quoque eorum quæ ex ſcripto codice manarint correxero, (ea nimirum in quibus minimè audax minimẽq; periculoſa eſt cõiectura) diligentia quidẽ qua pro viribus vſus fuerim diſſimulabitur, ea autẽ quæ ſupra meas & alius etiam cuiuſlibet fortaſſe vires futura eſſet, deſiderabitur: id eſt, non tam locorum plurimorum qui in mea editione reſtituti fuerint, quum in ſuperioribus deprauati eſſent, quàm paucorum qui in ea quoque mendoſi relicti fuerint, ratio inibitur. Et quoniam in hunc ſermonem incidi, addam quæ multis multorum ad me literis reſpondeam, quibus ſciſcitari ſolebant quid me ab aggredienda Theſauri linguæ Græcæ editione tandiu remoraretur. Quid igitur fuiſſe putas mi Planci quod me tandiu remoratum ſit, vel potius deterruerit? Non alius (mihi crede) illud opus retardauit quàm qui nunc quoque animo meo aſſiduè obuerſatur metus. Nimirum ne in tales illud quoque opus iudices ſeu æſtimatores repentè incidat, quales aliorum quorundam laborum à me ſudatorum expertus ſum, & tibi modò deſcripſi. Quamobrem autem hoc dicam, audi. Quæ hodie manibus omnium teruntur vulgata lexica, quid aliud ſunt quàm omnifaria, ſed omni carens iudicio, conſarcinatio, in qua infinita mala pauciſſimis permixta ſunt bonis? Cuius conſarcinationis autores tot fuerunt quot ii qui lexicorum margines nugis ſuis oppletos indoctis typographis ſeriò vendiderunt. Ex his paulatim in rudem illam indigeſtámque quam videmus molem [illegible] runt celeberrima illa omnis generis erroribus mendaciiſque [illegible]) referta

lexica, vt ego ſuo tēpore & loco docebo, ſi vixero & voluerit Dominus. At verò in linguæ Græcæ Theſauro quem nūc ſub prelo habeo, prӕterquam quòd omnia, quoad fieri poteſt, ex ipſis fontibus haurio (quod & pater meus Robertus Stephanus in ſuo Latinæ linguæ theſauro ſtudioſè fecit) omniaque ſuis autoribus accepta fero, ſuo quenque nomine deſignans (ſiue is antiquus, ſiue recens, ſiue etiam noſtri temporis ſit) ita tamen vt meum paſſim iudicium interponam: præterquam etiam quòd quàm poſſum aptiſſimum in diſponendis diuerſis ſignificationibus, diſtinguendiſque earum exemplis, ordinem teneo: denique præterquam quòd in lingua Græca facio (non ſine maximo & propè incredibili labore) quod in nulla vnquā niſi in Hebraica factū fuiſſe audiuimus, & cùm in aliis difficillimū factu eſſe, tū verò in Græca ne fieri quidē poſſe multi credidiſſent, vt nimirum infinitam innumerabilémque illam verborum multitudinem ad certas (vt ita cum Hebræis loquar) radices reducam, totámque ſingulorum verborum proſapiam ſub vno aſpectu ponam, tritauum, atauum, abauum, proauum, auum ordine collocans: præter hæc omnia, inquam, iam me plurima reſtituiſſe profiteor in iis quæ Theſauro meo cum lexicis illis cōmunia ſunt, multo verò plura reſtituturū me ſpero ſi Deus animum viréſque priſtinas ſubminiſtrarit. Et tamen hoc euenturum præuideo, vt ſi ex decem errorum millibus nouem millia emendaro, mille inemendatos reliquero, illa cæterorum decem millia præ meis mille, pauca eſſe videātur. Quaſi verò non & hîc Terentianum illud vſurpare iure optimo poſſim, Homo ſum, humani à me nihil alienum puto. Quid enim magis humanum eſt quàm falli, errare, labi, decipi? Sed vt aliud eſt cæcutire, aliud cæcum eſſe, multúmque inter dormitantem & dormientem intereſt: ita & grauia errata à leuibus, & pauca à multis diſtinguenda eſſe dico. Verùm de his aliâs plura.

Nunc, vt vnde digreſſa eſt, eò redeat oratio, hoſce omnes medicos peregrina potius quàm ſua loquentes lingua ob eas quas protuli cauſas edidi. Alioqui certè multum abeſſe fateor quin hæ illorum interpretationes, deſiderium Græci textus, iis quibus ad eum aditus patet, minuere debeant. Vt enim eos vbi falſæ ſunt omittam locos, (qui certè non pauci ſunt) quot preterea locorū interpretatio, ſi non falſa, at certè inepta ridiculáque eſt, & quæ non delicatas tantùm, ſed & quaſlibet (modò non omnino hebetes) radat aures? De Latini ſermonis proprietate taceo, quam à vulgatis librorum medicinalium interpretationibus iampridem exulare norunt omnes: vtpote quæ ἀκριβῆ πυρετὸν, exquiſitam febrim: ἀγωνιστικὰ φάρμακα, contentioſa medicamenta: ζέσιν ὑπερβάλλουσαν, feruorem excellētem: itidem verò καῦμα ὑπερβάλλον, excellentem æſtum, paſſim reddant. quum alioqui & Latinè & propriè loquendo, ἀγωνιστικὰ φάρμακα, valida medicamenta, ſeu potentia, aut fortia, vel fortiter morbum oppugnantia: ζέσιν ὑπερβάλλουσαν, feruorem ingentem, ſeu vehementiſſimum: at verò ἀκριβῆ πυρετὸν, propius ſaltem ad Latini ſermonis vſum accedendo, febrim exactam reddere poſſint, atque adeo (ſiquid in his iudicio valeo) debeant. Quæ ego exempla è multis pauca (quòd plura memoria non ſuggerat) afferre contentus ero. Nec verò ita loquutos fuiſſe ſuperiore ſeculo medicos miror, nimirum vbique graſſante adhuc barbarie: ſed ita loqui hodiéque quendā qui ſibi in artis medicæ & in vtriuſque linguæ cognitione primas tenere videtur, & in hanc opinionem alios adducere manibus pedibúſque conatur, quis non id mirandum eſſe dixerit? Vtinam tamen hoc vnum in pleriſque iſtorum librorum locis reprehendi poſſet, ac non (quod longè peius eſt) aliud Græci ſcriptores, aliud eorum interpretes dicerent: atque ita non ineptæ tantùm, ſed & falſæ, (vt eas paulo antè nominaui) occurrerent plerunque interpretationes. Ad hæc autem mala quū & typographicæ deprauationes quamplurimæ accederent, ego huic ſaltem malo mederi officii mei eſſe exiſtimaui, cui partim me, partim eos quorum ad hanc rem opera vſus ſum, in aliis occupatus, non defuiſſe fatebuntur, vt ſpero, quicunque hanc cum cæteris editionem conferre non grauabuntur. quos ex eadem collatione malo quàm ex meis verbis, quæ præterea nonnullis in locis præſtiterim intelligere.

Quod autem ita diſperſos variorum medicorum libros in vnum velut corpus collegi, nō paruam me vel hoc nomine ab eorum amatoribus initurum gratiam ſperaui. Nec verò in huiuſmodi duntaxat autoribus, ſed in aliis quoque partim iam feci, partim facere decreui. Quū enim meis ſtudiis vtiliſſimum eſſe ſemper iudicarim, eiuſdem argumenti ſcriptores ſi non vno volumine, at certè quàm pauciſſimis fieri poſſet incluſos habere, (adeo vt etiam multos qui ſeorſum compacti erant, recompingendos, vt aliis ſociari poſſent curarim) venit mihi tandem aliquādo in mentem, de meo ſenſu iudicanti, gratiſſimam me omnibus literarum ſtudioſis rem eſſe facturum, ſi eiuſdē generis ſcriptores, quorū alii ex Gallia, alii ex Italia, alii ex Germania, alii aliunde accerſendi eſſent, (vt alias incommoditates omittam) ſemel accitos eodem velut tecto reciperem, ita vt vna eadémque opera vniuerſi inuiſi & conſuli à quolibet poſſent. Cui meo cōſilio acceptum ferri debuit illud poetarum Græcorum volumen, ante menſes aliquot editum, itidémque acceptum ferri debebit, quod propediem Deo fauente à me edetur hiſtoricorum: nunc verò omnes artis medicæ candidatos hoc medicinalium librorum corpus eidem acceptum ferre oportet.

Qui porro huic ſyntagmati ſunt ſubiuncti παράλληλοι Hippocratis & Corn. Celſi loci, in quibus Celſus Hippocrate aut omnino aut ex parte interpretatur, ii quàm bene hæc duo inter ſe con-

ueniant, vt aliquis Latinè ſimul & medicè loquatur, illis quorum paulo antè memini, pertinaciter βαρβαρίζουσι, manifeſtum facient.

Sed nondum aliam prætereа, & quidem non paruam, voluminis huius commoditatem audiſti. Ea eſt in indice omnibus qui hoc volumine incluſi ſunt ſcriptoribus communi: ita vt quacunque quis de re ad hanc artem pertinente dubitet, is indicem adiens, tot eius rei quam diſcere cupit, doctores reperturus ſit, vt etiam quem primum vel vltimum conſulere debeat, incertus eſſe poſſit. Ne tamē vlli ſcriptori fieret iniuria, ad ſingulos ordine remiſimus, id eſt ad Aretæum primùm, deinde ad cæteros, prout alii alios tempore præceſſerunt. Quod tamen in Oribaſio ideo obſeruatum non eſt quòd is priore tomo non contineatur, (quippe quem cæteris adiungere non decreuiſſem initio) à ſecundo autem tomo rurſus ad primum recurrere lectori moleſtum fuiſſet. Quoniam verò fore præuidebam vt tam prolixus index, vtilis quidem lectori, ſed nō ἀμεταχείριστος eſſet ſi (vt alii in vnoquoque cuiuſque ſcriptoris indice fecerant) omnia commiſceremus: eo in ſingulis certo quodam ordine digerendis artificio vſi ſumus, quod ſemel obſeruatū à lectoribus moleſto eos quærendi labore leuaturum ſit. Sed quid omnia in ſuperioribus indicibus commixta fuiſſe queror? Longè certè grauius malum illorum pleriſque inerat: quum ſæpe iis ad quos lectorem remittebant locis omnino repugnantia, ſæpe, ſi non prorſus cōtraria, valde certè diuerſa, frequentiſſimè verò, quod vna de re autor ſcripſiſſet, illi de altera dicerent. Omitto quòd in illis bellis indicibus plurima non ſuo loco poſita eſſent, nec ſub ea voce in qua quiſquam ea quærere vel debuiſſet, vel ei in mentem venire potuiſſet. Quòd ſiquis ſuſpectum hoc noſtrum præconium habens, vel in vnico indice, harum omnium quas dixi elegantiarum aliarúmque præterea exempla videre velit, index in Aetium abundè omnia ſuppeditabit.

Iam tenes mi Plāci, quid operæ præter cæteros in horum librorum editione poſuerim: quam ideo tibi dicatam volui, primùm vt amoris erga te mei teſtimonium publicè extaret, deinde vt illa te quoque ad nauādam aliquam hiſce libris operam inuitaret. Nam doctiſſimum quempiam medicum, ſimúlque linguæ Græcæ peritiſſimum (id eſt Plancium, aut alium Plancio ſimillimum, ſiquis eſt) reliquam his medicorum libris medelam adhibere æquiſſimum eſt.

IVNII PAVLI CRASSI IN SVAM
Aretæi & Ruffi interpretationem præfatio.

ILLVSTRISS. PRINCIPI ALBERTO SENIORI, marchioni Brandemburgenſi, Pruſſiæ, Stetini, Pomeraniæ, Vandalorum, Caſſubiorúmque duci, burggrauio Norimbergenſi, ac Rugiæ Principi,

IVNIVS PAVLVS CRASSVS S. P. D.

DVO longè omnium pulcherrima diuiníſque operibus conſimilia nobis à diis fuiſſe conceſſa, veritatem ſcilicet eloqui, & mortalibus benignè facere, Pythagoras ille philoſophorum ſapientiſſimus aſſerebat. Id ego mecum ſæpe animo reputás, ALBERTE princeps illuſtriſſime, veriſſimam tanti philoſophi ſentẽtiam eſſe cognoui. Deus nanque quum res omnium ſumma, perfectiſſima, veriſſimáque ſit, cuiuſque veritatis fons eſt vberrimus. Idem quum ſit perquam beneficus & liberalis, in omnem mundum munera ſua longè latéque diffundit: & quicquid eſt, à Deo vitam & perfectionem, quãtam eius natura capere poteſt, adipiſcitur. Quapropter ego Deum imitari, eiúſque muneribus aliquo pacto defungi cupiens, vt primùm per ætatem licuit, veritatem docere, atque humanum genus pro virili parte iuuare conſtitui. Inde factum eſt vt annos propè viginti in noſtra Patauina Academia per totam Europam celeberrima, Hippocraticam medicinam publicè nõ infrequenti auditorio interpretatus fuerim. Verùm quum ab eo docendi officio nimiis laboribus deterritus, corpuſculique noſtri valetudini conſulens, deſtitiſſem, alia ratione veritatẽ patefacere, humanóque generi opem ferre quærebam. Ea verò eſt, aut aliqua per me vtiliter inuenta, literarum monumentis commendare, aut veterum auctorum obſoleta documenta illuſtrare, in hominúmque memoriam reuocare. Quum in hac animi fluctuatione verſarer, fortè liber quidam Græcè manu ſcriptus, veterrimus & carioſus in manus meas incidit. In fronte libri nomen autoris inſcriptum erat, Aretæi videlicet Cappadocis. De morbis agebat, qui ſingulatim humani corporis membra corripiũt. Ipſum auidè, vt mihi moris eſt, & ter & quater perlegi. Perlectus liber, cùm gaudio tum mœrore animum perfudit meum. quippe gauiſus ſum tam egregii autoris librum qui vetuſtatis iniuria hominúmque ſocordia in tenebris tot ſecula iacuiſſet, in lucem Dei beneficio fuiſſe vindicatum: indolui verò non mediocriter, ipſum non ſanum, non integrum, ſed multis mendis inquinatum, multis magníſque vulneribus conciſum & laceratum ad manus noſtras delatum eſſe. Cæterùm hæc fragmenta colligere, vtque pluribus vſui forent, Latina facere ac publicare ſatius eſſe iudicaui quàm ea in totum carie, tineis, ſitúque deleri permittere. Scriptor enim mihi plurimi faciendus viſus eſt. nam ſalutaria in primis documenta proponit, auxiliáque pellendis morbis præſentanea recenſet. quo quid magis expetendum mortalibus ſit, neſcio. Quid enim cætera vitæ bona affecto languentique corpore proficiunt? Præterea ſummopere lectorem detinet atque delectat. Nam & quatenus materiæ conuenit, grandiloquus eſt cum ampla & ſententiarum grauitate, & maieſtate verborum, vehemens, varius, copioſus, ad permouendos animos acerrimus, ipſa quoque vetuſtate venerabilis. Qua verò tempeſtate vixerit, apud nullum Græcum Latinúmve ſcriptorem hactenus reperire aut certis coniecturis aſſequi valui. Natione Cappadox fuit, vt libri teſtatur inſcriptio: in qua regione, licet barbara, tres tamen gentes Græcæ, Dorica, Ionica, & AEolica floruere. Galenus quum huiuſce Aretæi nuſquam meminerit, alioqui veteres medicos ſæpe commemorans, nullam de eo notitiã habuiſſe videtur. Paulus AEgineta ſemel eum initio quarti ſui voluminis, Aetius verò Amidenus frequentius nominauit. Sua patria lingua Ionica ſcribit, Hippocraticámque dicendi formam, id eſt breuitatem cum grauitate coniunctam, æmulatur. Hippocrate nanque fuit ætate poſterior: ſiquidem eum nonnunquam teſtem adducit, eiúſque vel integros aphoriſmos in ſuis voluminibus conſcripſit. Nulli ſectæ addictum ſe Aretæus apertè demonſtrat. in quibuſdam enim ab Hippocrate, Galeno, Ariſtoteléque diſſentit. De nonnullis etiam morbis propria quædam à nullis aliis tradita, rationi tamen conſentanea ſcitúque digniſſima exponit. Quàm multos in eo transferendo labores tulerim, quantum temporis atque olei abſumpſerim, vix queam dicere, quum plurimis vndique vulneribus confoſſus eſſet. Ex tribus tamen collatis exemplaribus multa quæ deficiebant, reſtitui: quæ erant deprauata, caſtigaui: quæ confuſa erant, in ordinem redegi: per coniecturas etiam certiſſimas ab artis medicæ peritia deſumptas, non paucos locos librariorum incuria vitiatos antiquæ & ſanæ lectioni reſtitui. De quibus autem ambigebam, neque ſinceram veritatem eruere mihíque penitus ſatiſfacere poteram, eos aſteriſco notaui, aliorúmque iudiciis penſitandos caſtigandóſque reliqui: vtque in ſumma dicam, quantum huic libro opis attulerim, qui candida mente & liuore purgata ipſum crioſè lectitabunt, & cum Græcis exemplaribus conferent, facilè deprehendent. Libellus præterea quidam Ruffi Epheſii de medicinalibus appella-

tionibus inſcriptus, Franciſci Frigimelici medici nobiliſſimi & omnibus reconditis diſciplinis ornatiſſimi opera quum ad me allatus eſſet, auctoris præſtantia atque eruditione cognita, eum quoque eadem de cauſa Latinitate donandum, Aretæóque adiungendum eſſe iudicaui. Vterque enim vetus ſcriptor eſt, vterque Græca oratione artem medicam literis commendauit. Fuit ſanè Ruffus Traiani Adrianíque Cæſarum temporibus medicus eximius, Epheſi natus, vrbe Ioniæ celeberrima, minoríſque Aſiæ metropoli. Hic multos de medendi facultate libros eruditiſſimè compoſuit, magníque Galeni teſtimonio laudari commeruit. Nam de atra bile neminem exactius luculentiúſque quàm Ruffum diſſeruiſſe commemorat. Verùm ex tot eius doctiſſimis libris hic vnus, quod ego ſciam, vix reliquus eſt, in quo ſingularum corporis partium Græca vocabula enumerat: necnon & earum poſitum, figuram, numerum, vſum, facultatéſque declarat. Igitur hunc libellum perutilem, dignúmque qui ab eruditis perlegatur, Latina lingua donare, & in manus ſtudioſorum proferre haud alienum duximus. Neque hìc parum diligentiæ adhibēdum fuit, quum Græcis vocibus Latinas reſpondentes indagaremus, neque id in omnibus ſemper aſſequi poſſemus. Interdum enim linguam noſtram vocabulorum inopem (niſi forſan hoc ignorantia noſtra factum ſit) inueniebamus. At vbi nos Latina deficerent, Græcis, quemadmodum & in aliis doctrinis fieri ſolet, pro Latinis vſi ſumus. Porro illud monitos lectores velim, huiuſce libelli primam partem à Ruffo bis eiſdem ferè verbis fuiſſe conſcriptam, eadémque fermè ad vnguem repetita. Quo id conſilio fecerit, diuinare nequeo. Ego verò quum ita manu ſcriptum librum offenderim, ita & transferre & edere libuit. neque enim ex toto partes hæ ſimiles ſunt, ſed nonnulla quæ in altera deſunt, in altera reperiuntur: nonnulla quæ in altera obſcurè ac breuibus perſtricta ſunt, in altera clarius ac fuſius explicantur. Hos itaq; peruetereſ ac præſtantiſſimos artis medicæ ſcriptores, ne eorum qui de humano genere bene meriti ſunt, memoria prorſus euaneſceret, diuulgare quū mihi in animo eſſet, meáque commendatione apud vulgus eos minus probatum iri ſuſpicarer, ſub tuo nomine id facere optimum eſſe cenſui illuſtriſſime ac ſapientiſſime princeps. Te verò potiſſimùm inter Chriſtiani nominis principes delegi, cui has lucubrationes meas dicarem, quòd te conſtans fama & ſanctiſſimis moribus, & vera religione inſignem, bonarúmque diſciplinarum alumnum & parentem celebrat. Non potui igitur non te maxima veneratione atque amore proſequi, quum nihil ſit in terris optimo principe dignius, nihil amabilius, nihil (ſi modo humana diuinis conferre fas eſt) quod magis Deo ſimile dici queat. Verus enim princeps ille eſt qui vt dignitatis faſtigio perinde & virtute cæteris mortalibus præſtat. Qui talis autem agnoſcitur, is tanquam terreſtris deus, aut ſaltem Dei vicem gerens inter homines, ſuſpiciendus ac ſanctè piéque obſeruandus eſt. Iccirco & antiquitus populi & ciuitates viros probitate vitæ excellentes ad magiſtratus & ad imperia prouehebant: eóſque vel inuitos imperare cogebant, vt Scylax de regibus Indiæ memoriæ commendauit. Te verò huiuſmodi eſſe, hiſque de cauſis tanto imperio dignum iudicatum, maxime atque optime princeps, nemo tam rerum imperitus eſt qui neſciat. Ea enim in te omnia ſunt quæ in ſummo rege ineſſe debere omnis teſtatur antiquitas. Porrò familiæ tuæ, maiorúmque tuorum ſplendorem ac fortia facta conſultò prætereo, quandoquidem quæ nos (vt poeta ille dicebat) nō fecimus ipſi, Vix ea noſtra puto. At quæ tua propria ſunt, & verè regia ornamenta, ea planè digna ſunt quæ ab omnibus in cælum ferantur, ab omnibus memoriæ ac literis prodantur. Admirabilis prudentia, quam propriam regum eſſe virtutem Ariſtoteles voluit, in primis apparet. Per eam enim tantam molem tuæ latiſſimæ ditionis tam in bello q̃ in pace ſcientiſſimè gubernas ac moderaris: populíſque tuis ventura incommoda longè proſpiciens & cauens, eos in ſumma tranquillitate conſeruas. Iuſtitia præterea, quæ cuiuſque regni firmiſſimum vallum ac munimentum eſt, nullo vnquam in principe quàm in te clarius enituit. Nam ſua cuique pro meritis tribuis: diuites potentioréſque non deprimis: pauperes atque humiles ſuſtines, foues, à contumeliíſque defendis. Liberalitatem autem tuam & erga omnes, ſed præcipuè literarum cultores, munificentiam quis vnquam ſatis pro meritis laudauerit? Plurimos enim ære tuo non in Germaniæ modò, verumetiam Italiæ gymnaſiis vberrimè fouiſti atque ſuſtentaſti: ſcholam Regiomontanam inſtituiſti: doctiſſimíſque viris, qui ſtudioſam iuuentutem erudirent, vndique accitis exornaſti: bibliothecam quibuſlibet veterum ſcriptorum libris refertiſſimam profuſiſſimis impenſis condidiſti. quam qui viderunt, cum antiqua illa Philadelphi AEgyptii bibliotheca certare contendunt. Nempe fortitudinem, quanta in te ſit, res in bello ſtrenuè ac fortiſſimè per te geſtæ, omnibúſque vel remotiſſimis gentibus manifeſtè declarant. Humanitatem & clementiam incredibilem non modò ſubditi, ſed & finitimæ & longinquæ nationes teſtantur: quum nemini vnquam te adire volenti occludatur acceſſus: nemini vnquam irrita ceciderit, modò fuerit honeſta, petitio. Iure itaque Homeri poetarum principis carmina illa de te cani poſſunt quibus bonus princeps paſtor populorum dicitur: Iupiter deorum hominúmque pater appellatur. Quid mirum ergo, ſi tu virtutibus adeo fulgens, in tanta fortunæ amplitudine poſitus, (quæ duo in eodem rara inuentu ſunt) me ad te amandum, & quoquo modo poſſem, colendum illexiſti, vel potius attraxiſti? ac non vereor, ne flagitioſa quadam aſſentatione aucupari tuam gratiam videar: neque enim

tu is es qui ſis neſcius eos magis qui te non admirentur, inuidos, quàm eos qui laudent aſſentatores eſſe iudicandos. Nam quæ de te hactenus prædicaui, neque mea commenta ſunt, neque ſolus atteſtor, ſed hæc paſſim Germani, Sarmatæ, Itali homines, neque vulgaris notæ, ſed grauiſſimi quique viri vno ore fatentur ac celebrant. Hiſce ego rebus impulſus, ſed tua potiſſimùm lenitate man ſuetudinéque fretus, benigniſſime princeps, hos tibi dedicaui libellos. Nõ me latet quàm ignobile, quàm ſordidum munuſculum. At me legiſſe memini Artaxerxi Perſarum regi cognomento Memori, agreſtem quendam hauſtam è proximo flumine aquam caua manu obtuliſſe: neque ab eo reiectum, ſed comiter acceptum, & phiala aurea, ſtola Perſica, multíſque daricis donatum abiiſſe. Dices fortè, Quid principi cum medicorum libris? Multa & præclara priſcorum regum exempla adduci poſſunt, Attali regis minoris Aſiæ, Gentii Illyriorum, Iubæ Mauritaniæ, Mithridatis regum barbarorum maximi. Hi omnes medicinæ ſcientiam adamarunt, diligẽtérque coluerunt. Quod, niſi iam plus æquo vagatus eſſem, tibi valentiſſimis argumentis oſtenderem, principi viro nihil medicina charius, nihil iucundius, nihil fructuoſius in vita accidere poſſe. Itaque ne tuas aures grauiſſimis in adminiſtranda republica negotiis occupatas diutius inani loquacitate fatigem, finem faciam, ſi hæc pauca adiecero, me in his vertendis autoribus fidelẽ quàm elegantem atque diſertum eſſe maluiſſe, quum in arte medica res ſpectetur non verba pendantur. Sterilis quoque materia eſt morborum natura & curatio: neque magnæ (in alieno præſertim libro) facundiæ capax, quæ alioqui nobis tenuiſſima eſt. Sed iam aliud opus, quod deus fortunet, ſanè quàm pulchrius meo iudicio, longéque vtilius, amicis noſtris hortantibus, ac propè impellentibus, aggreſſi ſumus: vbi non alieni ſcriptoris ſententiis adſtringemur, ſed propriis viribus nitentes ſpatiabimur. Latius excurret oratio, amœna interdum quæret diuerticula: caſus mirabiles, euentus varios, aliáque iucunda dictu, ac legentibus non minus frugifera quàm blanda narrabimus. Interim hos libellos noſtri erga te animi veluti arrabonem qualemcunque mittimus, grandiorem librum & magis operoſum, ſi hos non reſpueris, miſſuri poſterius. Vale.

INDEX COMMVNIS HIS OMNIBVS DIVERſorum medicorum libris.

In quo Ar. Aretæum, Ruff. Ruffum Epheſium, Tr. Alexandrum Trallianum, Æg. Paulum Æginetam, Caſſ. Caſſii problemata, Or. Oribaſium, Aet. Aetium, Phil. Philareti libellum De pulſibus, Theoph. Theophili opuſculum De vrinis, Act. Actuarium, Myr. Nicolaũ Myrepſum, Celſ. Cornelium Celſum, Scr. Scribonium Largum, Marc. Marcellum indicat.

A

Abates vinum 264. d. Or.
Abbatis è roſis antidotus 381 c. Myr.
Abdomen 104. g. Ruff. 546. ſ. Or. 64. g. Celſ. Abdominis membranæ adſtringendæ conueniẽs laqueus 157. c. Orib. Abdominis muſculi 563. c. Or. abdominis ruptura quomodo curanda 153. b. Celſ. abdomen in rupturis ex ictu natis, cur nõ rumpatur, etſi ab exteriore ſit parte, rumpatur interim membrana peritonæos 767. a. Caſſ. Abdominis ſutura 538. d. Orib.
Abietis, eiúſque reſinæ vires 620. b. 639. a. AEg. ex abiete acopon 610. a. Act.
Ablactandi pueri quomodo ſint 169. b. Aet.
Ablutiones per clyſterẽ 352. c. Or.
Abortus periculum quando 25. a. 29. ſ. Celſ. abortum quæ prædicant 787. b. Aet. Abortus bimeſtres & trimeſtres quas minus lædãt 787. c. ſ. Aet. ad abortus reliquias nociuas 329. g. Mar. ad abortus reſiduos dolores 376. e. Mar.
abortientibus balnea vtilia quæ 359. f. AEg. abortiẽtibus medentia 400. e. 406. c. Myr.
Abramidia 231. g. Orib.
Abraſorum curatio 626. a. Orib. ad abraſa 230. e. Scr. abraſis quæ difficulter cicatricem admittunt, quid conueniat 321. c. Act.
Abrotoni vires 610. e. AEg. 21. b. 489. c. Orib. 7. b. Aet. abrotonum venenata fugat 615. f. Act. abrotonum vſtum 21. c. Orib.
Abſcedentia digeri à murice 87. c. Celſ. abſcedentia ſupprimens malagma 87. b. Celſ.
Abſceſſus quid ſit 510. g. Æg. abſceſſum antecedentia & comitantia 510. g. Ægin. abſceſſus quando & vbi fiant 26. a. b. Celſ. abſceſſuum nõdum ruptorum proprietas: & eorum exitus 158. g. Act. abſceſſuum ſigna iudicatoria 200. e. ſ. Act.
abſceſſuũ curatio 563. b. Æg. 633. g. Or. 703. c. Act. abſc. curatu faciliores aut difficiliores qui 175. a. Act. ad abſceſſus 513. b. 680. d. Æg. 766. g. 822. a. 826. c. Myr. abſceſſibus malagma cõueniẽs, Lyſiæ 85. g. Celſ. abſceſſus diſſectus quæ cõtinere in ſe videatur 510. e. Æg. abſceſſus frangentia diuretica in renum affectibus 124. c. Ruff. abſceſſus rumpentia 470. g. 510. b. Æg.
abſceſſuum ſub auribus aut in collo futurorum ſigna 174. h. Act. abſceſſuum ſecundùm aurẽ ortus & curatio 236. g. 302. c. Act. abſceſſus genitalium 165. h. Act. abſceſſui iecinoris quomodo ſubueniendum 31. f. Aret. abſceſſus externi 509. e. Æg. abſceſſus inflammationum quomodo curandi 703. c. d. e. f. g. h. 704. a. b. c. d. Aet. abſceſſuum internorum purgationi 357. g. 390. e. 416. h. 417. b. e. 423. g. 522. c. Myr. abſceſſus internos rũpens medicamẽtum 599. d. Or. ad abſceſſus internos Theſpiana 427. b. Aet. abſceſſus inteſtinorum 493. c. Aet. abſceſſuum lienis ſymptomata 32. h. Aret. abſceſſibus maioribus minutíſque cõferens malagma Andreæ 86. a. Celſ. de abſceſſu mammarum 799. a. b. c. Act. abſceſſus minuti in vrinæ fiſtula quomodo ſanitati reddũtur 27. g. Celſ. abſceſſibus neruorum medẽtia 510. d. Æg. abſceſſus oculorum 300. a. Aet. abſceſſus palpebrarum quomodo curandus 333. a. b. Act. abſceſſuũ in phthiſicis dignotio 29. e. Aret. abſceſſuũ pulmonis ſymptomata 29. ſ. Aret. abſceſſus renum & veſicæ, & meatus vrinæ exulceratio quomodo cũranda 144. f. Or. abſceſſus ſedis origo & curatio 687. b. Act. abſceſſus in tunica 510. g. Æg. abſceſſuũ vnguium cura 733. b. Act.
Abſinthium àliis ſantonica herba 372. e. Marc. abſinthium cataplaſmatis hepaticorũ rectè adiicitur 73. g. Celſ. abſinthium optimum quod 97. e. Aet. abſinthium pituitam in vẽtriculo contentã nil adiuuat 595. d. Or. abſinthii potus 401. a. g. 425. d. Æg. abſinthii qualitas & vires 615. g. Æg. 19. c. 21. b. h. 22. c. 493. b. Orib. 13. e. Aet. abſinthii in purgando vires 384. e. Marc. abſinthium intus, non item foris cur purget 479. d. Or.
Abſinthiati confectio 128. g. 839. c. Aet. 386. a. Marc. abſinthites antidotus 442. c. e. g. Myr. abſinthitæ confectio 280. g. Or.
pro Abſtemiis gari præparatio 840 b. Aet.
Abſtergentia 22. g. 67. b. 480. a. 588. f. 615. c. Or. abſtergentia medicamenta quæ dicuntur ſmegmata 396. b. Or.
Abſtinendus æger quando 281. c. Or. abſtinentiæ genera duo 34. h. Celſ. abſtinẽtiæ in morbis vſus 34. h. 35. a. Celſ. abſtinentia nimia inutilis 12. c. Celſ. abſtinentia qualis ſi morbus cũ leuibus grauioribúſve indiciis timetur 42. c. Celſ. abſtinentiã ſolã ſæpe mederi in morbi periculo 42. c. Celſ. abſtinentia tẽpeſtiua laborantibus vtilis 35. a. Celſ.
Abundãtia affici dẽtes 378. c. Aet.
Acacallis quid, eiúſq; facultas 612. a. Æg. 406. g. Or.
Acaciæ qualitas & vis 612. b. Æg. 21. b. e. 407. a. 490. c. 592. ſ. Or. 3. b. 8. e. Aet. 306. b. Act. acaciæ electio 25. d. Or. acacia fulua optima 97. d. Act. acacia non lota 20. b. lota ibid. Orib. ex acacia paſtillus 595. a. b. Act.
Acaliphæ inter alimẽta vis 227. g. Or. acaliphes ſpecies & vires 407. b. 490. d. Or. 8. f. Act.
Acanthæ deſcriptio, ſpecies, & vires 407. c. 490. e. Or. acantha Ægyptia 612. c. Æg. 490. e. Or. 9. a. Act. acantha Arabica 612. c. Æg. 407. c. Or. acanthæ leucæ facultas 592. g. Or. 8. g. Aet.
Acanthii deſcriptio & vires 612. c. Æg. 407. d. 490. e. Or.
Acanthii deſcriptio & vires 407. d. 490. d. Or. 612. b. Æg. 8. g. Aet.
Acceſſio febrilis principium quod habeat 191. e. Aet. acceſſionũ ſignificationes quomodo cognoſcantur 145. g. Act. acceſſiones in febribus confundi, ita vt notari tempus ſpatiúmq; earum non poſſit 43. a. Celſ. acceſſionem leuiorem ferè nox leuior ſequitur & triſtior antecedit 45. e. Celſ. acceſſiones plures ſi ſint, quando cibum dare in vagis febrib' liceat 45. g. Celſ. in acceſſionibus ventriculus vt cibo vacuus ſit, ſtudendum 211. c. Act.
Accipitrum fel quale 81. d. Aet. accipitris ſtercus 83. h. Aet.
Accubitus ſigna lethalia 22. ſ. Celſ.
Aceratum emplaſtrum 678. f. Æg.
Acerbum quod 1. e. 2. f. Aet. acerba quæ videantur 25. c. Act. acerbum frigidum eſſe 4. e. Aet. acerbi natura & vires 463. c. Or.
Acerrima quæ 66. c. Celſ.
Aceſcenti in ventriculo cibo quid conducat 456. h. Ægin. 210. f. Scrib. Vide Cib. aceſc.
Acetabulum 103. g. Ruff. acetabula 105. e. 121. d. Ruff. acetabuli nota & põdus 700. c. e. 701. a. Æg. 243. a. Marc.
Aceti qualitas & vis 635. e. Æg. 21. b. 70. f. 466. e. 504. h. 607. a. Or. 4. a. 45. e. Aet. 296. f. Act. acetum aſpidis ictibus contrarium eſſe 106. a. Celſ. acetum gingiuis infeſtum eſſe 379. a. Act. acetum non humectare 4. c. Act. acetum mediæ eſſe materiæ 37. c. Celſ. acetum ſanguinẽ ſupprimere non ſanare vlcera 69. c. 99. d. Celſ. acetũ ſinapis vim diſcutere 160. b. Act. aceti & vuæ immaturæ ſucci differentia 4. a. Aet.
ex Aceto & oleo emplaſtri confectio 715. a. b. Aet.
aceti Ægyptii vſus 502. b. Ægin. aceti diaſcilliti confectio 336. c. Marc. aceti mulſi confectio 129. c. 240. e. 463. a. Aet. aceti mulſi præſtantia 104. h. Aet. aceto mulſo exceptæ radiculæ quid valeant 356. f. Æg. acetum mulſum Iuliani, eiúſque vires 649. g. Ægin. 424. e. Act. acetum mulſum ſquilliticũ 657. a. Æg. aceti mulſi purgantis compoſitio 278. h. Act. acetum mulſum ſimplex 656. g. Æg. 269. f. Act.
aceti purgatorii præparatio 129. c. Act. acetum ſquillinum 656 g. Æg. 273. e. Or. 468. a. Aet. 270. c. Act. 743. a. Myr.
acetoſi gari præparatio 131. c. Aet.
Achariſta antidota 343. d. Tr. 660. f. Act. 358. b. f. 359. b. 416. a. 437. d. Myr. 333. e. Marc. achariſton antidotũ cur dictũ 333. g. Marc.
achariſton collyrium 281. c. Mar. achariſton collyrium theodotion 267. a. Marc.
Acharnes 226. e. Or.
ex Achate lapide emplaſtrum quomodo cõficiendum 759. h. Aet.
Ἀχιχάδαρον 105. b. Ruff.
Achilleæ deſcriptio & vis 439. c. 508. d. Or.
Achor quid, & quomodo curetur 136. d. Trall. 415. a. Ægin. 644. h. Or. 382. ſ. Act. 181. d. 296. a. Act. ad achores 507. b. Ægin. 599. b. Orib. 13. ſ. Aet. 328. g. Act. 765. c. g. 766. a. Myr.
Achrades 492. b. Or. 11. g. Act.
Achy 422. b. Orib.
Acia in ſuẽdo & fibulãdo qualis 100. b. Celſ.
Acida quæ 1. e. Aet. acidi & acris differentia 609. d. Ægin. acidi natura & vis 609. d. Ægin. 463. c. Orib. acidorum vſus quibus conueniat, & quibus non 210. a. Act. acidum frigidum eſſe 4. a. 5. e. Aet. acida lieni conuenire 74. c. Celſ.
acidum lac 584. ſ. Celſ. acida qualitas 25. b. Act. acidus ſuccus 110. g. Ruff.
acido ructui medentia 386. g. 418. d. 421. a. 426. g. Myr.
Acini in digitis quid 104. d. Ruff. 546. e. Orib.
acinorum Punicorum vis 50. f. Aet. acini vuæ 20. a. 21. a. Or. acinorum vuæ nuclei quas vires habeant 494. b. 596. g. Or.
acinalis tunica 115. f. Ruff. acinoformis tunicæ affectiones 436. b. Æg.
Acinus herba 407. e. Or.
Ἀκμὴ quid 366. e. Marcell. Acmæ quid, vnde, & quomodo curandæ 372. b. Aet. Ἀκμαὶ, vari cur dicantur 760. c. Caſſ.
Ἀκμαστικοὶ qui, & quales eorũ pulſus 846. ſ. Philar. Ἀκμαστικαὶ febres quæ 171. e. Act.
Ἀκοὴ 102. ſ. Ruff.
Aconiti deſcriptio, ſpecies, & vires 407. e. 490. ſ. Or. 612. d. Æg. 9. b. Aet. aconitum venenata radix 639. e. Aet. aconitum quid pellat 645. a. b. Aet.
Aconiti poti ſigna & curatio 547. f. Æg. 28[illegible] a. Act. 225. b. Scr.

Acontias ſerpens 624 f.g.Act.
Acopa medicamenta vnde dicta 685.g.Act. acopa vnguenta cur dicta 28.b.Or. acopa ad quid 50.d.Act. acopo omni præſtantius gleucinum oleum 609.b.Act.
acoporum genera & compoſitiones 673.c.Orib.323.d.Act.94.e.Celſ.237.d.Scr. acoporum vſus 400.c.Or.530.g.Act.
acopum decameron 46.g.Or. acopon Orcheſtæ 587.a.Act. acopon pentameron 46.g.Or. acopon ſimplex 46.g.Orib. acopum excaſtoreo,& eius vſus 46.g.Orib. acopon ex populi floribus 674.c.Or.
Acori deſcriptio 407.g.Or. vires 612.d.Æg.21.e.490.e.Orib.9.a.Act. acori radicum vis 593.a.594.g.Or. ex acoro antidotus 370.d.428.d.455.c.456.b.Myr.
Acrium qualitas & vis 609.d.Æg.463.c.483.g.Or.1.e.5.h.6.a.Aet.25.c.Act. acrium comeſtionē ſitim ſequi 472.e.Act. acrium eſus quibus conueniat & quibus nō 235.g.Or.49.b.Act.424.c.Æg. acria pituitoſis placere 356.e.Æg.
acria medicamenta 233.a.Scr. acria vſta perdere de ſuo calore 63.e.Aet. acria & calida 70.c.Orib.
acria quæ deducant 382.d.Marc.
acrimoniæ ſenſus quomodo percipiatur 1.f.Aet.
Acrochordon quid, & quomodo tollatur 508.d.588.e.Æg.686.g.Aet.188.e.320.a.Act.20.a.113.f.114.b.Celſ.
Acromion 103.g.Ruff.546.g.550.h.Orib.
Acromphalon 104.g.Ruff.
Acron Agrigentinus aerem quomodo purgarit 406.c.Æg.97.d.Or.223.e.Aet.
Acropaſti mugiles 231.f.Or.
Ἀκροποσθιον 105.a.Ruff.
Actæ deſcriptio, ſpecies, & vires 20.e.326.c 407.g.490.g.Orib.9.c.Aet. actæ folia 578.a.Or.
Action 413.e.Or.
Actionem lædit febris 202.Aet. actiones acutas vel ſegnes quādo edat ſpiritus animalis 18.e.Act. actiones naturales earúmque cognitio 6.a.d.Celſ. actiones naturales an immutari poſſint 203.f.Act.
Actiui nerui 110.b.Ruff.
Actuarii conſolatorius liber 199.g.Act. actuarii de vrinis libri ſeptem 36.f. qua occaſione ab eo cōſcripti 137.a.Act. actuarii locus 356.b.374.d.Myr.
Aculeos extrahentia 527.a.Æg.10.e.Aet. aculei echini pedibus inhærentes vt extrahendi 397.g.Marcell.
Acuminatū caput 181.c.Aet.
Acuti morbi & acutiſſimi cognitio & iudicatio 378.a.Æg. acutorum morborum cauſa & ſigna 1.Aret.& deinceps. acutorum morborū criſis 180.a.Act. acutorum morborum curatio ſuſè tractata 51.β.c.Aret. acutis morbis declinantib. parotides cur oboriātur 760.a.Caſſ. acuto morbo increſcēte quo tēpore experiēda remedia quæ decreſcētib.morbis aliis couenien 41.f.Celſ. acutū morbū quid indicet & longū 41.f.Celſ. acutorū morborū indicia quouſq; ſe extēdant 179.c.Act. acutiſſimis morbis inedia vtilis 207.g.Act. acutorum morborum prædictiōes incertæ 202.b.Aet.
Adamantii medicamentum 39.f.40.a.Or.
Adamantini medicamenta 40.d.e.g.41.d.Or.
Adarces deſcriptio & vires 611.c.Æg.19.f.451.c.Or.70.e.Act.
Adarcium & adarcos 520.e.Orib.290.e.Act.
Ἀδένες 120.a.Ruff. Ἀδένων ſpecies 108.a.Ruff. Ἀδενοειδῆ ἀγγεῖα 108.g.118.g.Ruff.
Adeps 110.c.120.a.Ruff. adeps & caro ſolidarum corporis partiū liquidiora & molliora ſunt 862.h.Theoph.
adeps alimentū quale præſtet 372.d.Act. adipis & pinguedinis differētia 518.f.Or. adipis animaliū vis 518.a.641.f.Æg.19.c.24.f.442.b.485.c.518.f.609 f.Or.90.a.Aet.64.e.Celſ. adipū delectus 518.a.641.f.Æg. adipū differētia vnde 90.f.Act. adipū parandorū mod' 442.b.& deinceps Or. adipes ad tumores induratos qui optimi 739.h.740.a.Aet.
adeps anſeris 22.a.e.Or. adeps gallinaceus 22.a.Or. adeps hircinus 22.a.Orib. adeps hyænæ 22.a.Orib. adipis inueterati facultas 609.h.Or. adeps leonis 22.a.Or. adeps pardi 22.a.Or. adeps quadraginta annorū 711.f.Or. adeps ſuillus 22.a.Or. adeps veteraſcēs recentiore melior 90.e.Aet.
adipoſi tumores quomodo ſanandi 745.b.c.Aet.
Adhæreſcēs oculi tunica 12.c.Act.
Adiāton aliàs callitrichos vel trichomanes 260.e.Marc. adiāti deſcriptio 406.c.Or. adiāti vires 611.c.Æg.19.a.20.e.489.g.592.d.670.h.Or.8.b.Aet. ex adianto antidotus 450.g.452.f.Myr.
Adipſon pharmacum 269.b.Act. adipſa quomodo parentur 441.f.Aet.
Adolphus Occo medicus 336.a.Myr.
Adoleſcentia quib. morbis magis obnoxia ſit 20.b.Celſ.
Adriani antidota 660.e.Act.355.d.356.c.e.357.a.d.358.b.Myr.336.a.Mar. adriani antidotus parua 356.e.Myr. adriani Romana 357.a.Myr. adriani vehiculum magnum 426.c.Myr.
Adſtites ſeu παραστάται 576.d.Æg.
Adſtrictionis alui curatio communis 465.b.Aet. adſtrictionis cutis curatio 352.a.Æg.78.b.Or. adſtricto corpori quid agēdum 47.g.Celſ. adſtrictor muſculus 118.b.e.Ruff.
Adſtringens ſuccus qui 463.c.Or. adſtringēs malagma 235.f.Scr. adſtringētes potiones 79.e.Cel. adſtringentia 69.h.71.b.93.d.Aret.24.g.485.d.Or.103.d.Aet.22.c.Act. adſtringentia aſcaridibus quō adhibēda 534.b.Æg. adſtringentia febribus quando adhibenda 216.a.Act. adſtringētia repellēte influentia 719.b.Act. adſtringētium vis 609.d.Æg. adſtringētium vſus 456.d.Æg. adſtringētibus vtendū vbi 15.b.374.a.h.Or.452.g.Act.
Adulteri quomodo generent 792.f.Aet.
Adurentia 24.c.Or.83.g.Celſ. adurens ſine mordicatione 49.e.Or.
aduſtio in pueris quid, & quomodo curāda 77.c.Or. aduſtionū medicarū vſus & rō 391.g.Or.
aduſtorum diuiſa curatio: & ad vtraq; remedia 107.d.Celſ.
Ἀδύναμον vinum 267.b.Or.
Æger abſtinēdus quādo 281.c.Or. ægrum accedenti medico quæ conſideranda ſint 175.e.Act. ægros etiam deſperatos nō deſerendos 664.f.Aet. ægros dieb. imparibus nutriri ſolitos 44.c.Celſ. ægrum dum lauat, non abſtergēdum 384.c.Or. ægros multos ab vno medico nō poſſe curari 44.b.Celſ. æger regēd' quō 43.e.Celſ. ægris remedia eadem nō couenire 41.d.Celſ.
ægrotantibus aſſiduè victus quis conueniat 360.c.Æg. ægrotos ſæpius decipere medicum 304.c.Act. ægrotantes quomodo doleant 226.e.Aet. ægrotum obediētē eſſe debere 189.c.Aet. ægrotorum tempus periculoſum 201.e.f.Act.
ægritudo an citius vel tardius ſoluatur, quomodo ex vrinis præuideri poſſit 135.g.Act.
Ægrimonia herba 106.f.Celſ.
Ægilopis herbæ deſcriptio & vires 406.d.490.a.592.e.Or.9.c.Aet.
Ægilops quid, & quomodo curandus 434.c.559.a.Æg.648.a.Or.300.b.334.c.335.a.Aet.183.b.238.a.311.a.Act.144.b.Celſ. ad ægilopas 31.c.Aet.303.c.308.a.Act. ægilopi vetuſto quid cōferat 309 f.Act. ægilopiorum remedia 279.c.Marc.
Ægirus 9.d.Act. ægiri flores 259.f.Or. ægirinum oleum 689.g.Æg.
Ægonychum 426.h.Or.
Ægyptus moroxum generat 67.d.Act. ægyptus oleum cicinum parat 18.c.Aet. ægyptus oleum metopium parat.21.g.Aet.
ægyptii loti ſemine ad panificium vtūtur 41.d.Act. ægyptii nymphani amputant in elocādis virginibus 834 g.Aet.
ægyptii cuiuſdam medicamentum ad achoras 284.b.c.Aet.
Ægyptiū Andromachi emplaſtrū 752.f.Aet. ægyptiæ antidoti 409.d.f.410.a.b.g.Myr. ægyptiū croceum vnguētum 397.c.Aet. ægyptia maſtiche 42.a.Aet. ægyptium napy 44.f.Aet. ægyptiæ palmulæ 216.a.Or. ægyptius peſſus 694.e.Æg. ægyptiū pharmacum ad aures 289.b.c.Aet. ægyptiæ terræ vis 596.e.Or.63.g.Act. ægyptia vlcera quæ 6.a.Aret.
Æquales intemperaturæ quæ 179.c.d.Aet. æqualiter temperatus ſuccus 110.g.Ruff.
Æquinoctium autumnale quomodo corpus afficiat 376.h.Æg. æquinoctium vernum quomodo corpus afficiat 376.f.Æg. æquinoctii autumnalis & verni ratio 376.f.h.661.e.Ægin.151.g.Aet.
Aer ambiens nos temperamenta peruertit 223.b.Act. aeris ambientis nos vſus & variatio 406.a.Æg. aer bonus & malus qui 363.e.Or. aer corrigi quomodo poſſit 330.a.Tr. aeris frigidi calidiue exceſſus purgationi noxius 652.a.Æg. aerem infici corporib' quæ ambit 177.c.Act. aer infectus inficit 406.a.Æg. aere infecto quomodo victus inſtituendus, & quomodo ipſe aer purgandus 406.b.Æg. in Aere operatur per mēſem luna quarta vice 150.d.Aet. aeris optimi notæ & pro corporis tēperie accōmodatio 358.d.Æg.14.f.Or.150.d.Act. aer peſtis cauſa quid in volucribus faciat 223 f.Act. aerem purum reddi caliditate extrema 466.f.Act. aeris qualitates 150.b.c.Aet. aerem rogo incēſo mutari 223.d.Aet. aer ſaluberrimus atque optimus qui ſit, qui item morboſus ac pernicioſus 582.b.Or. aeris ratione pulſus quomodo varient 846.d.Phil. aeris nouitati & mutationi quæ medeantur 410.b.425.f.Myr.
Æra 490.a.Or.8.d.Aet.
Ærei nota 699.d.Æg.
Æri auróue deglutito quomodo medendum 501.e.Aet. æris & ferri, æreorúmq; & ferreorum inſtrumentorum differētia 162.d.Orib. æris coctio 29.b.Or.
æris floris coctio 29.c.Or. æris flos optimus qui, & qui adulterinus 460.a.Or. æris flos vires quas habeat 645.g.Æg.516.h.Or.75.b.696.g.Aet.305.g.Act.
æris loti & non loti vis 483.f.Or.
æris ſquamæ vires 72.g.Aet.305.g.Act. æris ſquama proba quæ, quæ adulterina, & quomodo lauāda 460.b.Or.
æris vſti electio & parandi ratio 28.b.459.h.Or. æris vſti vires 645.g.Æg.483.f.516.g.Orib.75.a.696.d.Aet.305.g.Act.
Ærugo æris acrimoniam habet 697.b.Or. Æruginis acrimonia in vnguentis quomodo corrigenda 690.h.Æg. æruginis coctio 29.e.Or. æruginis ſpecies 453.d.Or. æruginis vires 623.a.Ægin.325.d.453.d.483.e.515.b.599.e.Or.305.g.Act.
ærugo raſa 72.d.Aet. ærugo vermiculata 72.e.Aet. æruginoſa bilis 110.e.Ruff.
Ærumnæ immodicæ, morbos generant 223.a.Act.
Αἰσθητικὰ νεῦρα 107.b.110.b.Ruff.
Æſchrionis medicamentum ad canis rabidi morſum 55.d.Or.
Æſculapius autor medicinæ 5.a.Celſ. æſculapius in deorum numerum relatus 5.a.b.Celſ. æſculapii duo filii 5.b.Celſ.
æſculapius paſtillus 714.e.Aet. æſculapius puluillus 666.e.Æg.
Æſtas lippitudinē cur potius inuehat 757.f.Caſſ. Æſtatis morbi 19.b.Celſ. æſtate oculos inflari 305.a.Aet. æſtas periculoſa 19.b.Celſ. æſtate pulſus quales ſint 846.c.Phil. æſtate theriaca nō danda 653.d.Aet. æſtas ad venerem inepta 118.b.Aer. æſtate vēti boreales multi & aſſidui cur fiant 151.c.Aet. æſta-

te victus ratio quō inſtituenda 360.a.Æg.579.c.Or.15.c.Celſ.
æſtiuorum fructuum qualitas 205. b.Act. æſtiuis è fructibus antidotum 268.g.Act. æſtiuum ſolſtitium 152.c.Act.
Æſtus ex labore immoderato quo modo refrigerandus 576.g.Or. æſtus è prunarum ardenti ſtrue exurgens caput grauedine proſus cur feriat, è lignis non itidē 756.g.Caſſ. æſtuoſ' ardor quō curandus 175.f.g.h.176.a.b.Act.
Ætatum differentiæ quantū ad bonam malámve valetudinem 19. g.Celſ. ætas prouecta ad partum debilior 788.e.Aet. ætatis cuiuſq; pulſus quales 846.d.Phil. ætas tutiſſima quæ 18.g.Celſ. ætas in venæ ſectione cōſiderāda 120.c.Aet. ætati cuiq; vict' ratio quomodo inſtituēda 349. f.Æg. ætatem in vulneribus obſeruandam 97.d.Celſ.
Æthiopes à natiuitate frontem circuncidere, & quare 337.g.Act. æthiopiam abundare dracomb. 626.d.Aet. in Æthiopia dracū culus morbus conſuetus 736.d. Aet. Æthiopia thyiten lapidē generat 65.f.Aet.
Æthiopici cumini deſcriptio & vis 408.g.491.a.Or. æthiopici lapidis vires 513.g.Or. æthiopidis herbæ deſcriptio & facultas 611.f.Æg.406.f.Or.522.g.Myr.
Ἀετοὶ φλέϐες 109.f.Ruff.
Aetii locus 358.a.Myr.
Aetites lapis 69.f.g.Aet.
Aetonychum 426.h.Or. aetonychi ſeminis vires 631.d.Æg.
Affectioni medicamentum reſpōdere debet 695.f.Aet. affectus animi inducunt deliquiū animi 229 f.235.a.Aet. affectus corporis quomodo ex vrinis cognoſcantur 55.d.Act. affectu nōn ſtatim auxiliis cedente, nō idcirco ſtatim deſiſtendū ſed inſtitutū continuandū 215.a.Act.
Afflictis præter rationem quid cō ferat 266.f.Act.
in Africa nullo die abſtinendum 43.h.Celſ.
Agallochum quid & quæ eius vires 610.c.Æg.405.d.Or.
Agamemnonem ſequuntur bello Troiano Podalirius atque Machaon 5.b.Celſ.
Agaraces ager Armeniæ 66.f.Aet.
Agarici deſcriptio & vires 610.f. 648.e.Æg. 12.a.19.c.228.b.405. d.489.g.592.d.Or. 8.a.Aet.272. h.Act. agarici electio 25.d.Or. 97.d.Aet. agarici purgatoria vis & doſis 128.c.Ruff.126.c. Aet.384.c.Marc. agaricum venenum 628.c.647.b.Aet. agarico nigro poro medendū quomodo 550.h.Æg.287.g.Act.
Agarra 513.c.Or.
Agathinus Archigenis præceptor 156.d.Aet.
Agathonis antidotus 415.f.Myr.
Agerati fruticis deſcriptio & vires 405.e.489.g.Or. agerati lapidis vires 631.b.Æg.466.h.514.a.Or. agerati vires 611.a.Æg.8.b.Aet.
Ageuſta antidot' 462.d.466.c.Myr.
Agglutinatoriorū catalogus 669. e.Æg. agglutinatoria pilorum in palpebris 328.g.h.Aet.
Ἀγλάρια quid 356.a.Myr.
Agitatio & corpus diſcutiēdo inānit & conſtringit ſenſificum ſpiritum 756.b.Caſſ. agitatio omnis exulcerat 77.b.Celſ.
Agnaſcentium digitorum curatio 568.g.Æg. agnata oculi 299. b.Aet. agnatæ tunicæ affectiones 299.e.Aet. agnatæ tunicæ inflammatio quomodo curanda 301.a.Aet.
Agni, hoc eſt viticis, florum, foliorum & fructus vires 489. d. 592.b.Or.7.d.Aet.
agni partes nonnullæ alimēti quid præbeant 36. h. Celſ. agnina caro 584.e.Or. agninus pulmo 90.g.Aet. agnina vteri pellicula 780.d.Aet.
Agrorum terra quas medelas præſtet 63.g.64.65.Aet.
agreſtia animalia domeſticis calidiora 31.f.Act. agreſtia domeſticis præcellere 60.a.Or. agreſtium & domeſticorum animalium differentia 222.e.Or.
Ἀγρία cur ſcabies dicta 116.a. Celſ.
Agricolam vſu fieri, non diſputatione 7.c.Celſ. agricultura ſanis alimenta promittit 5.a.Celſ.
agrimonia aliis hociamſanum 336 b.Marc.
Agrippæ de ſaliua dictū 25.a. Aet.
Agroſteos vis 489.d.592.c.Or. 7.e. Aet.
Aiax & Oreſtes imaginibus, non mente, fallebantur inſanientes 54.f.Cel.
Aiugæ vires 273.d.Act.
Aizoon Latinis ſedum 386.f. Mar. aizoi deſcriptio & vires 406.d. 490.a.Or. aizoon maius & minus quas vires habeat 592. e. Or.8.e.Aet.
Ala 104.a.Ruff.546.c.Or. alarum fœtoribus medentia 456.b.Æg. 128.c.652.h.Or.52.c.Aet.320.g. 321.a.Marc. alarum pudendi abſceſſus quomodo curetur 836 h.Aet. alæ vſtio 568.d.Act.
alaris venæ ſit' & ſectio 566.e. Æg.
alarū anſerinarū inter alimēta qualitas 223.a.e.Or. alarū gallinarū caro qualis 223.c.Or. alæ volucriū in eſu quales 286. g. Aet.
ala in organo quid 163.b.Or. alarum in organis vſus 164.f.Or.
alula oculi 184.a.Act.
Alabandicus lapis 69.g.Aet.
Alabaſtron vnguētum 482.h.Myr. alabaſtritæ lapidis facultas 631. c.Æg.514.b.Or.
Alanaboli vires 618.b.Æg.
Alapæ in animi deliquio 444.d. Aet.
Alauda Latinis galerita 375. e. Marc. Alauda Græcis corydalus 379.d.Marc. alaudæ vires 628.b.Æg.
Alba animalia imbecilliora 76. f. Aet. albi fluxus mulierum curatio 801.β.c.Aet. albi iuris cō fectio 224. f. Or. alba minus caloris habere 6.f.g.Aet. albū Seueri collyrium 347.b.c. Aet. albæ ſubſidentiæ in vrina ſignū 196.b.c.d.Aet. alba vina minus valent ad nutritionem 45.c. Aet. albæ vitiligines quomodo curandæ 676.g. h. 677. 678.679. Aet. albæ vitis deſcriptio & vires 409.b.491.c.Or.
albedo in carne animalium probatur 31.e.Act. albedinis diſtantiæ & differentiæ 855. Theoph.
albo oculi quæ innaſcātur 325. e.f.Aet.
albuginum curatio 436.f.Æg.646. g.Or.315.g.316.317. Aet. albuginum remedia 316.h.Aet. 310.b.Act.274.h.276.b.g.277.f. Marc. albuginum craſſarum & tenuiū curatio 239. c.d. Act. albugines puerorum 166.e.Aet. albugo tenuis quid 184. a. Act. albuginum tinctura 647. c. Or. 317.f.Aet.
Albulæ aquæ 573.b.Aet.
Alcææ vires 612.g.Æg.
Alcancali antidotus 363.g. 364. b. Myrepſ.
Alcibiadii deſcriptio & vires 611. b.621.d.Æg.405.f.489.f.Orib.7. g.Aet.
Alcyonii quinq; genera, eorúmq; vires 612.g.Æg.451.c.482.h.520 c.Orib. alcyonium Mileſium 21. g.Orib.
Alexander medicus 447. g. 495. c. Æg. alexandri antidotus aurea 353.a.Myr. Alexandri regis collyrium 317.h.Aet.
Alexādriæ aer tenuior quàm Italiæ 59.d. Celſ. alexādriæ aſini comeduntur 84.g.Aet. alexādriæ herbæ vires 619.a.Ægin. alexandrinorum menſiū interpretatio 435.e.Myr. alexādrinū viride emplaſtrū 100.d.Celſ.
Alexipyretos compoſitio vnde dicta & eius miſcendæ formula 109.b.a.Scrib.
Algæ natura & vires 494. a. 511. f. 611.e.Or.57.c.Aet. alga maris 448.c. Or. alga viridis 21.b.Or.
Alicæ vis, vſus & parandæ ratio 369.g.Ægin.247.g.254.d.474.h. 584.a.e.Or.79.f.Aet. alica elota, febricitantibus quando rectè detur 47.c.Celſ.
Alimētis aliis alios delectari proprietate quadā familiari 203. c. 204.h.Act. alimēta ex animalibus 25.f.Act. alim.attenuantia 583.c.Or. alim.apparat' ex Galeno 247.d.Or. alim. aſſumēdi tēpus & vires 204.g.Act. alim. cōfectio 72.b.Or. alim.cōcoqui ſine aqua non poſſe 154. a. Aet. alim.copiā maiorē requirere iuuenes & adoleſcētes 204. c.Act. alim.craſſi ſucci catalog' 582.h.Or.104.h.105.a.Aet. alimēta deteriora melioribꝰ interdū appetētia ad æquat 205.a.Act. alim.differētiæ & facultates 234. a.& deinceps.Or.203 d.Act. alim.diſtributioni auxiliari exercitationē 115.b.Aet. alim.eadē nō oībus conuenire 203.b.Act. alim.facultates 582.f.Or. alim. frumētacea 25.c.Act. alim.parandorū ratio ex Diocle, Dieuche 251.b.252.g.Or. alim.è piſcibus quale 30. h. Act. alim. quale præbeāt cerealia ſemina, & quæ inde fiūt, fruct' arborū, herbæ, fungi, tubera, bulbi, animalia, lac, caſeus, mel 205.d.213. 217.b.219.g.220.c. 231.g. 233.c. Or. alim.qualitas ex corporis tēperatura iudicatur 203.e. Act. alim.qualitati euētus ſi nō reſpōdeat, ars nō incuſāda 203.f.Act. alim.quātitas eadē omnibus nō cōueniens 204.a.Act. alimentorū quātitas quādo imminuenda 224.c.Act. alim.ſeneſcentiū detrahendū 204.a.Act. alimēta ſucci boni, crudi, mali 203.d.Act. alim.tēperamento corporis cōuenire debere 4. h. Aet. alim. variare iuxta tēperamenta 203. h.Act. alim. varietas vitanda 583.b.Or. alim.victúſq; inſtituendi ratio 203.b.Act. alim. vires 103.g.h.104.a.Aet. alim. vires obſeruandæ 33.f.Act.
Alimi facultas 368.g.612.f.Æg.
Ἄλιμα emplaſtra 84.f.Celſ.
Aliſma 408.b.Or.16.e.Aet.
Allii vires 369.e.641.a.Æg.14.e.19 f.21.c.441.b.483.g.509.a.610.b. Or.52.d.Aet.273.d.Act. allii acrimonia 2.f.Aet. allium ante febris acceſſionē edēdum 50. h.Celſ. ex alliis ceratū quō paretur 775.c.d.Aet. alliū comeſtū latos lúbricos eiicit & hirudines 492.d.642.d.Aet. allium Gallicum aliis portulaca 330.b. Marc. alliū Gallicum Græcis ſymphytū & aliis inula ruſtica 318. a. Marc. allium guſtum ſtimulat 6. b. Aet. alliorum inter edulia qualitas 220.a.Or. allii ſilueſtris vires 641.a.Æg.
Allobrogicum vinum 71.g.Celſ.
Almyra Arabib' quid 550.a. Myr.
Almyrinthra 550.a.Myr.
Aloe catharticis miſcenda 32. d. Celſ. aloes deſcriptio, liquor, electio, adulteratio, vſus 408.c. Or. aloes electio 25.d. 406.c. Or.97.d.Aet. aloe inſpergēda medicamentorū coctioni quando 30.e.Or. aloe in purgādo vires & doſis 327.a.360.c.Orib. 123.g. 124.a. 475.d. Aet. 271. a. Act.15.a.Celſ. aloes poſt cœnā ſumptio 578.a.Or. aloe ſenibꝰ incōmoda 580.c.Or. aloes vires & vſus 425. d. 532. c. 613. a. 647.c.g.Æg. 11.g. 19.c.21. b. 106.g.325.b.408.c.490.g. 593.a. Or.9.d.Aet.5.d.271.a.306.c.Ac. aloes purgatoria vis & doſis 126 f.Ruff. ex aloe amaræ confectiōis vſus 401.β.c.Æg. ex aloe confectum medicamentum ad marcorē perducit 401. β.c. Æg.
aloedaria emollientia 134.a.Aet.
aloedariū Oribaſii 134.f.g. Aet.
aloedarium Philagrii 134.d.e.Aet.
aloedaria purgantia 133.d. Aet.
Alopeces muſculi 109.a.Ruff. alopeces piſces 226.e.Or.
alopecia quid, & vnde dicta 133.a. Tr.411.β.c.Æg.642.g. Or. 276. d.Aet. 181.c. Act.117.d.Celſ.
alopeciæ curatio 133.a.Tr. 411. β c.Æg.126.d.642.g. Or. 276.c. Aet. 289. g. Act. alopeciæ ex meatuū raritate curatio 134. b. Tr. alopeciæ ob ſiccitatē ortæ remedia 134.a.Tr. alopeciæ remedia 592.d.595.b.602.c. 603.e. 606.h.Or.8.c.13.c.14.d.70. f.83. c.90.c.91.a.93.g.376.d.Aet. 313. d.314.b.329.e.Act.762.f.& deinceps.772.e.Myr.260.e.Marc.
Alphus 116.b.Celſ. alphi, & leucæ ſeu vitiligines, quomodo inter ſe differant: & alphorum diuiſio 188. b. d.Act. alphorum curatio 637.c.Orib.676.g.679.f. Aet.244.a.319.e.Act.
Alſinæ deſcriptio & vires 613. b. Æg.408.c.491.a.Or.9.g.Aet.
Altercum Græcis hyoſcyamō 202. a.Ser.289.b.Marc. altercū cur dictum 224.a.Ser. alterci potiſymptomata & remedia 224.a. Scr. alterci ſpecies quot, vſus, & vires 447.a.511.a.611.c.Or.

Althææ deſcriptio & vires 612.f. Æg.408.b.597.g. Or. 17.c.41.g. Act. ex althæa emplaſtrum quomodo cõficiatur 758.a.Act. ex althæa medicam. 325.h. Aċt.

Aluminis coċtio 29.f.Or. alumẽ quãdo medicamẽtis reliquis in coċtione addatur, & quantum 29.f.Or. aluminis ſpecies & eleċtio 459.b.Or. aluminis vires 642.b.Æg.459.b.483. h.516. d.Or.74.d.697.c.Act.

aluminoſæ aquæ quomodo mundentur 153.c.Act. aluminoſa balnea 154.g.Aet.

Alutæ vſus 595.c.Æg.

Aluus 104.g. Ruff. aluo acribus humoribus infeſtatæ quid medeatur 96.d.Aet. alui adſtriċtæ ſymptomata 38.c.Aċt. alui adſtriċtæ curatio 464.c.465.b.Aet. alu⁹ adſtriċta ob viſcoſos humores vt ſoluatur 143.e.Tr. aluũ adſtringentia 8.b.13.a.17.f. 35.f. 46.a.48.c.65.d.Act.

aluus bilioſa ſurdidati cõfert 27.g. Celſ. aluus cita in quib⁹ morbis noceat 209.d.Aċt. aluus cita quando nõ omnino malum ſignum 21.c.Celſ. ad aluũ citatam 773.b.Myr.212.c.Scr.363. d.Marc. ad aluum concitãdã 386.f.387.a.Marc. alui copioſa excretio vnde, & quomodo ſiſtatur 226.b.Aċt. ad alui deieċtionem 309.e.Marc. ad alui dolores acutos 368.g.Marc. alui ducẽdæ rationes 32.e.g.43. d.Celſ. aluus duċta ſuperiores partes reſoluit 67.g.Celſ. alui egeſtionũ dignotio 359. a. Æg. alui excrementorum dignotio, & color.36.f.161.a.226.b.Aċt. alui excremẽtorum qualitas ac quãtitas quæ eſſe debeat 159.b. Aċt. aluus in febribus quomodo traċtanda 32.e.Celſ. aluus fluens quõ curanda 151.d. Aet. ex alui fluxione debiles quomodo curandi 483.e.Act. ad alui incontinentiam 371.b.Marcell. alui inflammationibus ac duritiis quid conueniat 326.f.Aċt. alui inieċtiones & infuſiones 33 a.Celſ. aluo laborantiũ ſigna 24.a.Celſ. aluus liquãda & ducenda in orthopnœa 68.g.Celſ. aluus mala quæ 22.a.Celſ. aluus melior quæ 15.d.Celſ. aluum mollientia 460.e.Æg.254. b.Aċt.216.d.Scr.381.f.Marc. ad aluum morantẽ impellendã 387.b.Marc. aluum mouentia in cibis 68.d.Or. alui mutatio ſecundùm ætates 15.d.Celſ. aluus pluribus dieb. non deſcẽdens quid denotet 24.a.Celſ. alui profluuium ſola copia moleſtum eſſe 160.a.Aċt. alui profluuii ſymptomata 43.c.Aret. alui profluuium temere nõ ſiſtẽdum 161.b.Aċt. alui profluuiũ vñde 126.a.159.b.Aċt. alui profluuium in febre quomodo curãdum 251.a.Aċt. alui profluuio in infantibus quomodo medendum 177.c.d.Act. alui profluuiũ ex repletione quomodo curandum 205.d.Aċt. alui profluuio curatio & remedia quæ adhibenda 248.d.Tr.459.c.Æg. 262.a. Aċt. 369.e Marc. aluo pueri liquidæ quomodo ſuccurrendum 348.f.Æg. aluo pueri ſuppreſſæ quomodo medẽdum 348.f.Æg. alui purgandæ ratio 842.d.poſt Myr. aluum purgãtia 18.g.Act. 382.a.Marc. alui reſolutiones lõgas tormina ſequi 25.g.Celſ. alui ſeceſſus febricitantibus ſaluber 209.c.Aċt. alui ſolutio prõpta in ægroquid indicet 174.d Aċt. alui ſolutio ſpontanea in quibus capitis vulneribus quando lethalis 756.f. Celſ. aluum ſoluentia 280. d. Aċt. 15.b. Celſ. aluo ſoluta quid agẽdum 16.f.Celſ. ad aluum ſolutã 235.f.Scr. aluum ſtringentia 15.b.Celſ. alui ſubduċtio cõmune remedium 360. c.Æg. aluum ſubducẽtia 357. b 374.e.428.b.Æg. 360.a. 363.e. 577.g.580.b.589.f.Or. 8.f.19.b. 34.c.37.f.88.h.Aet. 369.g. 379.f. 383.d.393.g. 394 h.398.f. 430.a. Myr. aluum ſubducentia leniter 125.d.Ruff. Aluus ſubluẽda apopleċticis quomodo 58.h. Aret. aluum ſupprimere quãdo liceat 78.g.Celſ. aluum ſupprimentia 51.f 69.f.590.c.Or. alui ſuppreſſæ affeċtionúmque quæ eam comitantur, dignotio 163.f.Aċt. aluo ſuppreſſa quæ ſuperueniãt ſymptomata 14. h. Celſ. aluo ſuppreſſæ ac laxæ in febribus quomodo medendum 402.b.Æg. alui ſuppreſſæ curatio 225.a.Aċt. aluo ſuppreſſæ & obſtruċtæ inidonei ſunt vomitus 196.g.Aċt. alui turbatio quãdo periculoſa 158.a.Aċt. alu⁹ varia, peſtifera eſt 23.c. Celſ.

Alypi vires & deſcriptio 613.b.649 a.Æg.272.a.274.a.Aċt.

alypias 649.a.Æg.

Alyſſi deſcriptio, etymologia, & vires 537.e.613.b. 649.b.Æg.408. f.490.g.Or.9.f.125.a.Aet.

Ama 84 f.Aret.

Amanitæ quale alimentum præſtent 220.a.Or.29.a.Aċt. ad amanitarũ eſũ noxiũ 773.a.Myr.

Amantium affeċtus eorúmq; curatio 426.g.Æg.122.h.Or.

Amara quæ 1.e.Aet. amari natura & qualitas 463.c.Or. amarorum vis 609.e.Æg. amara ægrè putreſcere 4.c.Aet. amara vlcus cuti inducere 483.g.Orib. amarus ſuccus 110.g.Ruff.

amaritudo oris vnde 159.e.Aċt.

Amaraci vis & doſis 613.c Æg. 21. a.325.b.327.f.491.a.Or.9.g.Aet. amaraci purgatoria vis & doſis 127 b.c.Ruff. amaracinum oleum 691.a.Æg.

Amaranthi deſcriptio & vires 613. c.620.d.Æg. 20.e. 417.b. 491.b. Orib.

Ἀμαύρωσις quid ſit 184.c.Aċt.

Amazonum paſtillus 663.c.Ægin. 44.b.447.d.Aet.788.d.Myr.

Ambar 366.c.Myr. ambar & ambra differunt 570.b.c.Myr. ex ambare antidotum 267.f.Aċt.

Ἀμβλυωπία quid ſit 184.f.Aċt.

Ambroſiæ deſcriptio 408.f.Or. ambroſiæ vires 613. d. 616. g. Æg.408.f.491.a. Or.9.h.Act.

ambroſia antidotus 436.c.Myrepſ. ambroſia ceratum 189.e. Trall. 596.h. Act. ambroſia Iunii Criſpi 345.f.Marc. ambroſia Zopyri, Ptolemæo regi compoſita antidotus 94.b.Celſ.

Ambroſius Puteolanus medic⁹ 218 c.Scr.355.g.Marc.

ambulatio multa caligini oculorum confert 124.h.Celſ. ambulatio reċta quàm flexuoſa magis confert 12.b.Celſ. ambulationis varietas quid efficiat 12. b.Celſ. ambulatio cõmodior quæ 12.b.Celſ.

Ambuſtorum curatio 507.c.513 c. Æg.729.f.Act. ambuſtis medentia 26.h.29.e. 36.g.38.d. 65. g.73.c. Aet. 313.g. 319.g.321.d. 322.b.329.a.Aċt. ambuſtis pili vt naſcantur 507.g.Æg.

Amia piſcis 88 g.Aet.

Amiantus lapis 478.b Myr. amiãti facultas 613.d.Æg.

Aminæum vinum 36.d.Act.

Ammanitæ fungi 369.g.Æg.

Ammeos deſcriptio 408.g.Orib. ammeos vires 613.d. Ægin. 19. e.21.b.408.g.491.a.593.c. Orib. 9.h.Aet.

Ammoniaci coċtio 36. c. Orib. ammoniaci deſcriptio 408. h. Or. ammoniaci eleċtio 25. d. Orib. ammoniaci vires 22.e. 408.h.491.d.593.e.Or.10.e.698. b.Aet.

ammoniacus ſal 70. g. Aet. ammoniacum thymiama optimũ quod 97. e. Aet. ammoniaci thymiamatis vis 613.e.Æg.

Ammonii collyrium 361.b.Aet. ammonius lithotomos 161. e. Celſ.

Ammodytes 624.b.Aet.

Amomum probum & adulterinũ quod 25.e.409.f.Or.97.d.Aet. amomi ſpecies 409.f.Or. amomi vires 613.g.Æg.409.f.491.d. 593.e.Or.10.e.Act.

Amor giniturã cõciliat 792.d.Aet.

ex Ampare medicamentum 326. d.Aċt.

Ampelopraſi vires 369. e. 613. e. Æg.19.f.21.c.Orib.10.b.Aet. ampelopraſorum inter edulia qualitas 229.b.Or.

Ampeli deſcriptio, ſpecies, & vires 409.b.491.c.593.c.Or.10.c.Aet.

ampelitis terræ ortus, notæ probæ, vires 452.g.512. h.Or. 66.a. Aet. ampelitidi terræ quid ſubſtituendum 263.c.Marc.

Amphemerina febris 216.g.Aet.

Ἀμφιβληστροειδὴς oculi tunica 107. d. 116.a.Ruff.9.c Aċt.

Ἀμφιπλὴξ 105.b.Ruff.

Amphisbenæ morſus curatio 540. g.Æg.625.d.Aet.332.c.Aċt.

Amphora Italica 28.d.Orib. amphora quot ſextarios habeat 475.c Aet.

Amuleta 70. a. Aet. amuleta ad ſterilitatem 785. d.Aet. amuletum lupinum 475.f.Aet.

Amurcæ vires 613.e.Ægin.409.a. 491.b.593.c.Orib. 10.b.Aet.

Ἄμνιος 112.a.Ruff.

Amygdalarum cremor & oleum 30.d. Aċt. amygdalarum facultas 371.c.613.f.Æg.10.d.Aet. amygdalæ amaræ arboris & fruċt⁹ vires 409. d. 491.c.593. d. Or. ex amygdal. amaris cõfeċt⁹ paſtillus 663.c.Æg. amygdala dulcia 19. b.Orib. amygdalæ ſubamaræ 61.b.583.g.Or.

amygdalinum oleum 689. h. Æg. 18.e.Aet.

amygdaloides 444.h.Or.

Amyli vires 370.a.613.g. Ægin.20. a.584.a.608.d.Or.49 e.Aet.447. d.Myr. amylum emplaſticum 2.b.Act. amyli optimi parandi ratio, eiúſq; vires & vſus 409. e.506.h.Orib.79.f.Aet.

amylinæ ſorbitionis vſus 254. a. Or. amylina ſubſidẽtia quomodo parentur 254.g.Or.

Amythaonis emplaſtrũ 677.c.Æg. amyth. epithema 415.h.Aet.

Anacardios antidotus 406. a. 407. a.442.c. 449. g. Myr. anacardiaca confeċtio 659.g.Æg.

Anacollemata quid 566.g.Myr.

Anadendromalachæ vires 502.f. 505.e.Or.

Anadiploſis 320.d.Tr.

Anæſtheſia quid 24.d.Aret.

Anagallis Latinis macia 252. d. Marc. anagallidis vtriuſq; vires & deſcriptio 613.h. Æg. 19. b.409.g. 484.b. 491.d. 593.f.Or. 10.f.Act.

Ἀναβιῤῥωσις quid 8.e.Aret.

Anagyri vires 614.a.Æg. anagyris deſcriptio & vires 409.h.491. e.Or.

Ἀναφορικοὶ qui, & eorum curatio 157.g.219.c.Aċt.

Anarrhini facultas 614.c.Æg.

Ἀνὰ σάρκα ὕδρωψ qui 36.d.Aret. ana ſarcahydropis notæ 37. b.d. Aret. Ἀνὰ σάρκα aquæ quid cõducat 258.b.270.g.Aċt. ana ſarca hydropis curatio 273.g.Tr.

Ἀναστόμωσις 70.b.Celſ.

Anatis caro qualis 371.f.Æg.222.g. Orib.86.c.Aet.31.d.Aċt. anatis ſanguinis vis 233.a.Scrib.

Anatomen mortuorum nõ neceſſariã eſſe qua ratione velint empirici 8.d. Celſ. Anatome viuorum & mortuorum à quibuſdam probata, ab aliis damnata: & vtriuſq; vtilitas 6. b. & deinceps.Celſ. anatome viuorum corporum crudelis & non neceſſaria: mortuorum, diſcentib. neceſſaria 12.lin.6.Cel.

Anaxyris herba 425.d.Orib.

Anchilops quid, & quomodo curandus 434.c.Æg.335.f.Aet.183. b.238.b.Aċt.

Anchuſæ ſeu iugeri porcini deſcriptio, ſpecies & vires 462. a. 611. b.Æg.405.e.465.e.489.e.Or.7.f. Aet. ex anchuſa medicamentum 325.f.Aċt.

Anchynopes herba 448.b.Orib.

Ἀγκὼν 104.b.Ruff.546.d.Or.

Anci quid 604.f.Æg.

Ἀγκύλη & ἀγκύλωσις quid, & quomodo curãda 530.d.Æg. 327.e.388. g.Aet.246.e.Aċt.87.h.Celſ.235. d.Scr. ancyloblepharon 143. g.Celſ. ancylogloſſi qui 388. g.Aet.

Ancyroides proceſſus 120.d.Ruff. 551.a.556.g.Or.

Ἀγκτήρων, id eſt fibularum, impoſitio 100.a.Celſ.

Andrachnæ vires 491 .f.593.f. Or. 10.f.Act.

Andreas medicus 81.f.Celſ. andreæ collyrium 122.b.Cel. andreæ malagma 85. h.86.e.Celſ.

Andromachi antidotus ad calculoſos 556.e.Aet. andromachi cõpoſitio 386.d. Aet. andromachi cyphoides 269.c.Aċt. andromachi epithema 797. b. Myrepſ. andromachi paſtillus 796.h.Myr. andromachi theriaca 343.f.Aet.40.b.Aċt.

Andronis medicamẽtum ad can-

crū oris 203.f.Scr. 292.d. Marc. andronij medicamentū ad vuæ morbū 132. b. Celſ. andronis paſtillus 663.c.AEg.47.h.675.b. Or.287.f.592.c.715.c.Aet.

Ανδρέσαμεν cur dictum 411. h. Or. andr.ſpecies & vires 614.a.644. f.Æg. 401.a.491.c.Or.13.c.Aet.

Androſarcis vires 614.b.AEg.401. a.491.f.Or.

Anemonæ deſcriptio & ſpecies 410.b.Or. anemonæ radix 27. b.Or. anemonæ vires 140.c. Tr.614.b.AEg. 22.c.293. h.410. b.483.h.484.b.491.g.Orib.11.a. Aet. ex anemone emplaſtrū 750.h.751.a.Aet.

Anethi vires 614.b.AEg.19.d.21.a. 491.g.583.c.594.a. Or.1.d.11.b. Aet. anethi radix 14.e. Orib. anethum vſtum 19. c. 21.b. Or. ex anetho antidot' 416.c. Myr.

anethini confectio & vſus 410. d. Or. anethinum medicamentum 324.f.Act. anethinum oleum 689.b.AEg.20.d.Aet.

ἀνθόξυλα quid 522.b.Myr.

Aneuryſma quid, vnde, eiúſque curatio 527.e.564. h. AEg. 122. a. 716. e. 746.a. Act. 194.a.Act.

Angelocalos antidot' 364 b. Myr.

Anginæ ſpecies 3.g.62.e.Aret.195. a.Tr. anginæ cauſæ 4.g.Aret. anginæ notæ 4.c.Aret. anginæ ſalubria indicia. 4.ſ. Aret. anginoſorum ſigna 187. b. Act. ang. ſymptomata lethalia 187. c.Act. anginæ tumores qui ſalutares, qui non 63.d.Aret.

anginæ chirurgiam non adhibendam cur celeat Antyllus 562.f. AEg. anginam faucibus quid cohibeat 306.g.Marc. anginæ ſtrangulanti an arteria ſecanda 63.e.Ar. ang.citò finita qd por tēdat 25.g.Celſ. anginoſis venæ quæ ſecandæ 194.d.Act.

anginæ vicinarúmque ei affectionū dignotio & curatio 4. c. 62. e.Aret.193.g.Tr.446.f. AEgin. 656.c.Or.399.e.400.c.Act. 187. b.242.c.Act.68.b.Celſ. anginæ cum cōcidentia coniunctæ curatio 63.d.Aret. anginæ ſuppuratæ quomodo medendum 63.b.Aret. anginæ medentia 51.f.72.b.82.d.83.g.122.f.154.a. Act. 262.g.263.c.269. g.316. d. 317.a. 328.c. Act.381.b. 410. c. 412.f.428.f.771.c.Myr.67.c.Cel. 204.b.228.f. Scr. 301.c. f.303. e. 305.a.Marc.

Anguillarum caro qualis 60. c. 584.b.Or.

Anguis ſi eſtur, à ſtrumis liberat 110.e.Celſ. angues in Italia & in frigidis regionibus minùs terribiles 106.f. Celſ. ad anguiū Italorum ictus 106.f.Celſ. anguis ſenecta 386.b.Aet.

Anguli oculi 502.a.Ruf.545.d.Or. ang.in oculis morbi 500.b.Aet.

ad Anhelitus difficultatem 66. e. Aet.385.g.Marc.

anheloſorum curatio 449. g. Æg. 415.e.Aet. anheloſis medētia 12.a.30.e. 37.h.90.g. Aet. anheloſi ſuffumigandi quomodo 414.e.Aet. anheloſis vociferatione vtendum 116.a.Aet.

Anicetum emplaſtrum 679.a.Æg. 766.f.Aet. anicetus paſtillus 785.a.788.a.Myr. ἀνίκητος colica antidotus 358.f.359.f.Myr.

Anima quid 5. b. Act. animæ, cortus quid ei in cret 355.c.Æg. animæ defectioni ex inanitionib. quomodo ſuccurrendum. 102.b.Or. anima deficiēs ob plenitudinēquomodo corroborāda 102 Or. animæ deliquiū quid 24.e.Aret. anima facultatibus varius quaten' vtatur 20. a.Act. animæ immortalitas 4. c.Act. anima intellectuale & diuinum quomodo colligat 4 c. Act. anima numero vna, ſubſtantia ſimplex, facultate multiplex 5.b.Act. anima patiatúrne, & quaten' 6.d.Act. animæ rationalis facultates illuſtrari ſpiri' ai.lis cōtēplatione 1.d.Act.

animalium affectuū diuerſitas 155. g.Act. animalis appetitus 456. a Aet. animalis ſpiritus generat.o 8.a Act. Animalis ſpiritus actiones 18.b.Act.

animalis cuiuſq; e. ro quibus notis qualis ſit cognoſcatur 238. a. Or. animalium eſui aptorum carnis in nutriendo differentiæ & facultates 371.e.372.a.Ægin. 222.c.Or.30.e.Act.36.f.Celſ. animalium extremæ partes 85. b.e.Aet. animaliū irrationaliū proprietas 3.e.Act. animalia irrationalia nōnulla particulam rationalis partis noſtræ videtur obtinere 3.e.Act. ex animalibus medica materia 75.e. Act. animal nullū in Aſphaltide lacu cur naſcitur 5.e.f.Act. animālia omnia ex vtero oriri 779.a.Act. animalium partes quæ quale alimentum præbeat 372.b.Æg. animalium permāſionis cauſa 81.c.Act. animalia venenata quæ occidant 616. d.Act. animalia venena prodētia 647.f.Act. animalia vnciungula quæ 614.a.Act.

animalcula oculis illabentia 306. f.Act.

Animi alacritatē quid cōciliet 278. g.Act. animi cogitationes præter rationē quid diſcutiat 267. e.Act. animi deliquii cauſæ variæ & curatio 324. f.Tr. 621. e.Or.224.225. & deinceps. 443. f.Act.217.f.Act. animi defectio ex caliditate, eiúſq; curatio 326.c.Tr. animi defectio ex copia humorum, earúmq; curatio 325.e.Tr. animi defectio ex pituita, eiúſq, curatio 326.a. Tr. animi deliquio quid conueniat 267.c. Act. 368.d. 458.g. Myr. ad animi deliquium ſubitum 338.d.Marc. animo delinquentibus vena quando ſecāda 121.g.Act. animo delinquentium vrinæ quales 854. e. Theoph. animi mores tēperaturā corporis ſequūtur 20. g. Act. animi perturbationibus quomodo ſuccurrēdum 199. g. Act. animi remiſſio quid conducat 349.g.Æg.

Aniſi vires 14.f. 19.e.22. c. 482. h. 492.a. Or.6.a.11.e. Act. aniſi ſeminis vires 614.c.Ægin.21.b. 583.c. 594.c. Or. aniſum, pctroſelinū & daucus cur ellebo_ro admiſceatur 11.d.Or. ex aniſo antidotus 363.f.Myr.

aniſatum 280.f.Or.

Annuli digito impacti quomodo extrahendi 734.g.Act. annulorū in organis vſus 165.g.Or. ānular.digitus 104.e. Ruff. 546.d. Or. annular. vena 120 d.Act.

Anni tēporum diſcrimina 364. f. Or. anni temp. diuiſio in ſeptem tēpeſtates 367.f.Or. anni temp.quomodo humores in homine afficiant 376.f.Ægin. anni tēporum viciſſitudo quàm vtilis 177.h.Act.

anniuerſarii vēti in æſtate cur fiāt 151.c. Act. annui vſus medicamēta quō ſaluti aliquib', aliis exitio fuerint 492.e. 497.a. Æg.

Anodyna 292. b.309.e. Tral.95.a. Celſ. anodynos antidotus 398. b.Myr. anodynum collyrium 660.d.Myr. anodynum medicamentum 351.h.Marc.

Anonis 614. d. Æg. 410. f.Orib.

Anſerini adipis qualitas & vis 609. g.Or.2.c.18.g.90.c.Aet. anſerinæ carnis qualitas 371. f. Æg. 223.a.Or.86.e.Aet.31.d.Act. anſerina oua qualia 371. f. Æg. 223.d.Orib 86.h.Aet. anſeris ſtercus 83.h.Aet.

Antali Dentali 477.h.Myr.

Antecordium 104.f.Ruff.

Antelabia 102.e.Ruff.

Ἀντέλιξις 102.f.Ruff.545.f.Or.

Anthemidis vires 646.a. Æg. 410. e.594.b.Or.11.c.Act.

Antheron Græcis quid 379.g.Act. anthera compoſitio 317.b. Act. 203.d.Scr. antheræ compoſitiones: & quòd gingiuis ſuccurrant 130.h.131.h.Celſ. anthera ad oris vlcera 50 e.Or.292.c. 293.d.Marc. ex anthera ſicca antidotus 429.g.Myr. antheri puluilli vſus 485.d.Æg.

Ἀνθηρὸν 103.a.Ruff.

Ἄνθος quid recētiorib. 374.d. Myr.

Anthophyllon Myrepſo quid 369. g.Myr.

Anthraces quid, & vnde 89. d.189. f.Act. ad anthraeas 264.c.Mar.

Ἀνθρακώσεις oculorum 184.b.Act.

Anthyllidis vtriuſque vires 614.c. Æg.410.f.491.h.Or.

Antiades quid, cur ita dictæ, & quomodo curādæ 103.e. 116.e. Ruff.446.c.561.c.Æg.656.d.Or. 403.d.Aet.241.h.Act.150.b.Cel.

Anticardion 103.f.Ruff.546 c.Or.

Anticnemiō 105.g.Ruf.547.b.Or.

Anticyraicum veratrū 438. g. 508. c.Orib.

Anticyris ſeſamoides 417.e.Or.

Antidoti annuæ 497.a.Æg. antidota quomodofiāt 249.e.Act. antid.vnde fiāt 252.b.Act. antidotorum duratio 252.g.Act. antid. menſuræ ratio 544.f.Æg. antid. vſus 252.c.Act.93.h.Celſ. antid. diuerſarū catalogus 654. e.Æg.54.f.Or.657.a. Act.257.f. Act.353.a.Myr.94.a.Celſ.

antid.colica 54.f.Or.478.a.Act. antid.hepatica 241.g.Tr. antid. pleuritica 433.g.Act. antid. podagrica 615.h.Act. antid. varia ad calculoſos 555. g. Act. antidoti cuiuſq; nomen vide ſuo loco.

Antigōi collyriū nigrū 266.f.Mar.

antigon' rex 56.h.Celſ. antigoni regis præſtātia, ad eúmq; epiſt. Dioclis pphylactica 375.e. Æg.

Ἀντιλοβὶς 102.g.Ruff.

Ἀντίμορος antidotus 364.f.Myr.

Antimonius lapis 456.g.Myr.

Antiochi hiera 137.c Act.

Antip tri theriace 221.h.Scr.

Antiphyſon quid 253.f.M. rc.

Antirrhini vires 514 e.Æg.

Antiſpaſis quid 420 h.Act.

Antiſpe dia 458.e.Or.

Ἀντίστροφον 116.f.Ruff.

Antitragus 545.g Or.

Antonius Muſa medicus 357. d. Myrepſ. antonii Muſæ pharmacum 327 c.Marc.

Antoninus collyrium 303.f.Act.

Antophalon 363.c Myr.

Antylium malagma 685.d Æg.

Antylli ſcripta ab Oribaſio citata 284 a. 312.b. 315.a. 317.e.338.e. 343.a.365. f.266.a 368.a.d. 369. g.375.d.391.h.392. b.Or. antylli de anginæ curatione ſententia 562.f.Æg.

Ani cōdylomatum curatio 586.d. Æg. ad ani cōdylomata 387.g. 389.g.Mar. ad ani duritias 389. d.Marc. ad ani exaſperationē 387.f Marc. ani excreſcentias quid reſtringat.333.h.Mar. ani exuberātiarū curatio 479.g.586 d.Æg. ad anū exulceratum & vulneratū 388.f.290 b.Marc. ad ani fiſſuras 92.a.Celſ. 271. e. Scr 387.g.Marc. ad ani fiſſuras veteres 293.e.Marc. ani fiſtularum curatio 584 h.Æg. ad ani fiſtulas 388.g.389.c.Mar. ani hæmorroidū curatio586.b.Æg. ani inflāmationis curatio 479 d. Æg. ano non perforato quō medendum 586.e.Æg. ad ani porrigines 390.c.Mar. ani procidentis curatio 480.e.Æg. 126. d.Celſ. anū procidentē ſublevātia 686 d.Act. ad ani prominētias 390.e.Marc. ani rimarū cūratio 586 d. Æg ani ad ſectionē ſpectantis curatio 389.c. Marc. ad ani tumorem 231.d. Scr.387.f 388 e.g.Marc. ad ani vitia 231.a.e.Scrib.387.g. 388.e. 389 b.g.390.a.c.e.Marc. ani vitiis laqueo quō medendum ſit 155.b.160.e.Or. ani vlcerū curatio 685.g.686.a.Act. ani vlcerationes in febrib' quō curādæ 234.e.Act. ani vlcerationibus prodeſſe vomitū 138.e. Act.

Anxietas ex ſuppuratione hepatis 515.c.Act.

Ἀορτὰ κόκκια 533.g.Myr.

Ἀορτὴ venæ 107.g.110.a.Ruff.845. d.Philar.

Aparinæ deſcriptio 410 g.Or. aparinæ vires614.g.Æg.21.f.410. g.492.a.Or.11 f.Act.

Apelaxius 455.d.Myrepſ.

Apellidis triſpaſtum 182.f.Or.

Aperientia 537.d. Æg. 22.f 244.d. 482.c. 615.c.664.g. Or. 82.b.87. e.f.230.f.Scr. aperiens malagma 87.e.f.Celſ.

apertio venarum 419.d.Act.

Aphacæ vires 615.g.Æg.212.f.493. a.Or.

Aphtha bitumen 412.c.Or.

Aphthæ quid, earúmq; dignotio & curatio 5.d. Aret.349. c.Æg. 655.a.Orib.186.g.241.g. 218.b. Act.20.a.Celſ. aphtharū cauſæ 318.b..Act. aphtharū differētiæ 186.g.Act. aphthis medētia 595 c.Or.14.c.38.d.377.a.389.g.390 a.Act. 772.d.Myr 292.a.g. 293. Marc. aphthis albis, nigris, nituitoſis, prærubris, ſordidis, & ſubflauis quomodo medēdum 318.c.e.f.Act.

ἄςθαςος 400.d.Myrepſ.
Aphronitrum & aphronitrum idē 498.f.Myrepſ.
Aphoriſmi Hippocratici de oculorum cura explanatio 301.d.Act.
Aphraſtos antidotus 423.b.Myr.
Aphrico auſter 50.g.Act.
Aphricus ventus 149.g.Act.
Aphrica lotum ſylueſtrem producit 41.d.Act.
Aphrodiſiaſticon clidion 663.a.AEgin.
Aphroditarius paſtill' 666.b.AEg.
Aphronitri vires 615.g.AEg. 55.d. 595.c.Or.71.h.Aet. aphronitri & ſpumæ nitri differentia & vires 514.g.Orib.
Aphroſeleni vires 631.d.AEg.
Ἄφυσα 27.f.Act.
Apiaſtrum 376.g.Myr. apiaſtrū Græcis erotiō 373.e.Marc. apiaſtri vires 632.g.AEgin.
Apion, eiúſque deſcriptio 410.g.Orib.
apios, eiúſque vires 325.c.492.a.Orib.11.f.Aet.
apitis cōfectio 489.e.Myrepſ.
apii vires 368.h.620.b.639.f.653.d.AEgin.19.c. 438.d. 508.a. 583.c. 609.a.Or.51.b.Act.28.f.Act. apium agreſte 412.g.Or. apii montani vires 635.g.AEg. apium paluſtre 438.d.Or.
Apochyma quid, eiúſq; vires 614.e.680.e.AEgin.159.d.Act.475.d.Myrepſ. apochymatis præparatio 772.a.b.Act.
Apocynon 492.b.Or.
Ἀποδακρυτικὰ collyria 306.h.Act.
Apogei venti 151.g.Aet.
Apollinaris herbæ potæ ſigna & curatio 285.f.Act.
Apollonius empiricus 5.f.Celſ. apollonii Memphitæ epithema auriculare 831.g.Myr. apollonius Mys 81.f.Celſ. apollonius Pergamenus 574.e.578.c.Or.b. apollonii duo chirurgi 137.c.Celſ.
apollonii antidotus 422.e.g.Myr. apollonii auricularis collutio 832.f.Myr. apollonii collyriū aridum 342.b.Aet. apollonii de ſcarificatione teſtimonium 316.e.Orib.
Apollophanis malagma 685.c.AEgin.45.b.Or.562.a.Act.
Apomeli Græcis quid 209.h.Aet. apomelitis confectio, vſus, & vis 668.e.h.669.d.AEg.267.f.268.a.Or.239.d.f.Aet.489.a.Myr.
Apophlegmatiſmi diuerſi 186.c.Tr.654.a.Or.186.b.275.a.Aet.282.f.Act.490.b.Myr. apophlegmatiſmi pituitam euocantes in dentium doloribus 654.a.Or. apophlegmatiſmis quando vtendum 342.e.Orib.
Ἀπόφυσις & ἐπίφυσις quid differant 547.f.Or. Ἀπόφυσις πήχεως 104.b.Ruff.
Ἀπόπληκτον Hippocrati quid ſignificet 24.d.Aret.
Apoplexia quid, eiúſq; dignotio & curatio 24.d.58.e.Aret.427.a.d.AEg.121.h.Or.263.264.Act.62.b.Celſ. apoplexiæ fauſta ſigna 59.b.Aret. apoplexiæ diuturnæ curatio 59.g.Aret. apoplexia fortis incurabilis 24.d.Ar. apoplexiæ puſillæ curatio 58.g.Ar. apoplecticis cucurbitulā ſub mento affigere ſtultum 60.a.Aret. apoplecticis medētia 353.b.365.d.407.a.456.d.Myr. apoplectici purgādi quomodo ſint 59.b.Aret. apoplecticos ſola ſanguinis miſſione curari 62.c.Cel.
Ἀποσκήμματα 175.a.Act.
Ἀποστήματα 19.a.Celſ. apoſtematis medentia 264.c.338.a.392.f.Marc. ad apoſtemata remolliēda & diſpergenda 393 a.Marc.
Ἀποστηματίαι qui 28.d.Aret.
Ἀποσύρματα quid 230.e.Scrib.
Apotherapia quid, & qui eius ſcopi 289.f.Or.
Ἀπόζεμα πηγάνου 356.b.Myr.
Appetitus quid 456.a.Aet. appetitricis animæ domicilium vbi 14.b.Aret. appetētia abſurda vnde 159.d.Act. appetētiæ caninæ dignotio, cauſæ & curatio 221.d.Tr.412.a.d.AEg.457.458 Act.163.d.Act. appetentiam excitātia 30.d.93.e.118.b.150.c.155.g.651.g.Act.278.f.Act.366.d.421.a.433.a.Myr. appetētiæ ineptæ carbonū, cœni, teſtarū, vnde 163.e Act. appetitus irrationalis 17.g.Act. appetētibus multa ob calorem vētriculi, qui cibi offerēdi 204.d.Act. appetētiæ naturali imponit interdū humor vētriculo innatans 205.a.Act. appetitus perditi in pueris quomodo curāda 456.d.457.a.b.Aet. appetitus vitioſi cura 458 g.h.459.a.b.Aet.
Aprilis AEgyptiis pharmuti dicitur 610.b.g.Aet.
Apuleius Celſus 208.g.Scrib. apulei Celſi antidotū 221.h.Scrib. apulei Celſi pharmacum 310.f.Marcell.
Ἀπουλέω quid 358.a.Myrepſ.
Apū ictus arceri & præcaueri quomodo poſſint 535.d.AEg. apum ictibus medēdum quomodo 538.a.AEgin.639.c.Or.617.b.g.Aet.331.d.Act. apum munus 2.d.Act.
Ἄπυρον ſulphur 86.f.Celſ.
Apyrani radicis vſus 675.e.Act.
Aquam, alendi vim nō habere, ſed ad nutritionem vehiculum eſſe 258 d.Or. aqua alimentū imbecilliſſimum 37.c.Celſ. aquā aluminoſam quæ emendēt 153.e.Aet. aqua auribus educēda quomodo ſit. 184.g.Tr.648.d.Or.285.b.Act.282.e.287.a.Mar. aquæ calefactio quorſum 257.g.Or. aqua calida in balneis cur bibenda 461.b.Aet. aqua calida febricitantibus danda 47.c.Celſ. aqua calida inflāmationibus aliis cōueniens, neruis faucis inimica 528.g.Act. aqua calida vulnerū inflammationibus adhibēda quomodo 101.e.Celſ. aquæ calidæ potus quib' cōueniat 152.h.Aet. aquæ cognitio facilis & neceſſaria & quomodo 37.d.Celſ. aqua cō coctu difficilis cur 258.c.Orib. aquæ concoctu difficiles quæ 257.d.Or. aqua corrigenda quomodo 262.h.Or. aquæ diſcuſſoriæ quib' balneis vtiles 361 e.AEg. aquam ducētia 125.e.126.e.g.128.d.Ruff.472.c.AEg.127.b.539.e.Aet.280.f.Ac.814.d 815.a.818.c.Myr.382.e.f.383.a.Marc. aquā ducētibus quādo vtendū 270.h.Act. aquæ dulciſſimæ quæ 358.h.AEg. aquā euacuantia 649.c.AEg. aquæ exemplo ſapores quomodo explorandi 1.g.Act. aqua febricitātibus periculoſa 46.e.Celſ. aquā ferrarii fabri lienoſis prodeſſe, & cur 524.c.Aet.74.d.Cel. aquæ feruentis exuſtionib' quid medeatur 319.h.Act. aquæ (ex baln.vaſis æneis adhærēs 234 c. Act. aquæ fluuialis qualitas 152.h.153.a.Aet.32.c.Act. aquæ fontanæ qualitas 261.c.Or.152.g.Act.32.c Act. aquæ formidine hydrophobi cur agitentur 765.a.Caſſ. aquæ formido quo tēpore inuadat 330.h.Act. aquæ formidinis curatio 536.c.AEgin aquæ formidini quid medeatur 258.d.321.e.Act. aqua foſſis quomodo inducenda & tēperanda 153.d.Aet. aquæ frigidæ & oxymelitis ægrotis dādi ratio 259.d.Or. aqua frigida quæ lædantur 259.e.Or. aquæ frigidæ infuſio quib.cōueniat 18.a.Celſ. aquæ frigidæ lauacrum quibus cōueniat 359.c.AEg. aqua frigida lethargum excitat 56.c.Celſ. aqua frigida os quib. fouendum & caput 16.d.Celſ. aqua frigida ſtrumas excitat 18.b.Celſ. aqua frigida vtilis quib. 16.b.d.Celſ. aquæ frigidæ potus à balneo venientibus inutilis 13.d.Celſus. aquæ frigidæ potus calentibus noxius 13.b.Celſ. aquæ frigidæ potus cholericis vtilis 238.a.Tr. aquæ frigidæ potui intēpeſtiuo & noxio medendū quomodo 552.a.AEg.288.c.Act. aquæ frigidæ potus quibus conueniat 153.f.Aet.
aquæ glacie demiſſæ quales 257.g.261.b.Or. aquæ herbis innatantibus quomodo afficiantur 261.f.Or. aqua horæa quæ 257.f.Or. aqua humidius nihil.4.d Aet. aqua humiditatem nō deponit, etſi calorē aſſumat 259.c.Or. aqua in hydrope niſi emittatur quid incōmodet 58.d.Celſ. aquæ impuræ calculum generāt 553.a.Aet. aquæ inductionibus quando vtendū 406.c.AEg. aquæ ineptitudo 258.c.Orib.
aquæ inter cutem cauſæ 37.e.Aret. aqua interc' ex vini nimio vſu 45 d.Aet. aqua intercus ex venæ ſectione 207.a.Aet. aquæ inter cutē indicia 24.b.Celſ. aqua inter cutē laboratib. vlcera nōſa neſcere 56.g.Celſ. aqua inter cutē metui quæ non debeat 27.a.Celſ. aquæ inter cutē ſpecies & ſymptomata 36.c.37.c.Aret.273.b.Tr.143.a.Or.56.f.Celſ. aquæ inter cutē ſpecies omnes eadē ab initio requirere auxilia 57.b.Celſ. aquæ inter cutem ſigna mala 28.e.Celſ. aquæ inter cutē ſigna ſalubria 27.b.Cel. aquæ inter cutē curatio 471.c.AEg.143.a.665.a.Or.56.f.Celſ. aquæ inter cutē medentia 127.d.Ruff.93.f.Aet.201.c.255.a.258.b.263.e.266.c.280.f.322.f.324.d.Act.406.b.419.f.Myr.336.f.342.f.Marc. aquā inter cutē flauam quid purget 276.c.Act. aquæ inter cutem incipientibus affuſionibus quid obſtet 252.b.Act. aquæ intercutis in lienis ſcirrho ort' & curatio 229.e.230 a.Act. aqua inter cutem vetus nō facilè diſcutitur 57.a.Celſ.
aqua leuis ex pondere apparet 37.d.Celſ. aquæ leuiſſimæ quæ 358 h.AEg.257.b.Orib. aquæ lympidiſſimæ quæ 358.h.AEgi. aquæ lixiuii potus quibus proſit 154.b.Aet. aquæ lotione alu' quomodo ſiſtatur 126.b.Act. aquæ malæ ſigna 153 b Act. aqua mala quomodo corrigēda 153.b.Aet. aqua marina excocta diutius, cur dulceſcat 764.b.Caſſ. aquæ marinæ facultas 622.c.AEg. aqua medicata aures ſi offendat quomodo extrahenda 440.c.AEg. aquæ medicinales variæ 809.d.Myr. aquæ metallicæ 261.f.386.g.Or. aq. Mitylenes natura 361.e.AEgin. aquæ mōſtroſæ 262.d.Or. aq. montanæ qualitas 261.e.Orib. aquæ mulſæ vires, vſus, & confectio 374.e.407.d.AEg.72.d.Or.42.e.Act. aqua mulſa quibus incōmoda 67.h.72.d.245.b.Or. aquæ mulſæ in purgando vires 384.d.Marc. aquæ mutatio quid 342.a.Marc. aquæ mutationibus medētia 215.a.Scr.342 a.Marc.410.b.425.f.Myr. aquæ naturales reiectioni ſanguinis quando aptæ 216.e.Tr. aquæ Nili præſtātia 152.h.Aet. aq. nitroſa quibus corporis partib. noceat, & quomodo emendāda 153.e.Aet. aquarum niualium qualitas 257.g.Or. aqua noxia quibus 258.f.Or. aqua optima quæ 358.f.AEg.73.b.257.a.261.h.Or.153.b.Aet.32.c.Act.37.d.Celſ. aquæ orientē ſpectantes quales 358.g.AEg. aquæ pileatoris vſus 681.c.AEgin. aquæ perfectio quæ 201.c.Act. aquæ plano loco ſcaturientis qualitas 261.e.Or. aqua pluuialis leuiſſima 37.d.Celſ. aquæ pluuiæ meliores quæ & quæ peiores 359.b.AEg. aquæ pluuiæ qualitas & vis 358.h.644.e.670.a.AEg.257.d.g.260.g.Or.152.f.Act. aquam pluuiam ſol vnde educat.359.a.AEg. aqua pluuia vel è mari hauſta, dulcis cur 763.h.Caſſ. aq. pōderoſæ quales 358.g.AEg. aquarum potabilium differētiæ, virtutes ac vitia 358.f.AEg.262.f.581.e.Orib.152.e.Aet.32.b.Act. aquæ potus febricitanti quando conueniens 259.e.Or. aquæ potus quādo cōueniat 258.g.Or.270.b.Aet. aquæ potus quādo pernicioſus 153.d.Aet. aquæ proprietas 259.a.Or. aqua primū frigidum & primum humidum 140.g.141.a.Act. aquæ purgādæ ratio 263.a.Or. aquæ puteanæ qualitas & vis 152.g.Aet. aqua putreſcens facilè, an peſſima 359.a.AEg.74.a.257.e.581.h.Or. aquarū qualitatis dignotio 73.b.257.a.Or. aquarū reſidū qualitas 260.e.Or.32.b.Act. aqua ſanctarum apparitionum Dei 503.e.Myr. aquæ ſeptentrionem ſpectātes quales 358.g.AEg. aquarum ſpōtanearum vis 386.c.Or. aquarū ſtagnantium qualitas 260.e.Or.152.h.153.a.Aet. aqua tardius trāſit 109.g.Aet. aqua temperata 21 h.Or. aquæ tenuiſſimæ quæ

358.h.AEg. aquæ tepidæ pot' quib' cõueniat 153 g. Act. aquá timẽtib' vtilis antidot' 222. a.Scrib. aquæ timor ex rabidi canis morſu 270.g.652.f.g. Act. aqua venenum quando ſit 628. d.647.d.Act. aquæ venenatæ 262.d. Orib. aquæ vino miſcendæ ratio 258.e.Or. aqua & vinum quibus neganda 16. c. Celſ. aquæ vires 644. c. AEg. aquarum virtutes & vitia 358. f. AEg.73.b.257.a.262.f.581.c.Or. 152.e.Aet.32.b.Act. aquæ vitioſæ potus communes morbos generat 223.a. Aet. aqua vitioſa vt corrigenda 359. b. AEg. aquæ vſus 358. f. AEg. aqua in vterum affatim ſi contrahatur, quomodo medẽdum 58. b.Celſ.

Aquatica animalia alimentũ quale corpori præſtent 225.h.Orib. 87.c. 88. a. Act. aquaticorum ſalſamenta 89.f.Act.

aquatilium qualitas 30.g.Act.

aqueam humiditatẽ habentia 614. c.Orib. aquea qualitas 24. f. Act.

aquoſum permeat corpora 2. e. Act. aquoſæ affectionis cura 535. f.g.h. 536. Aet. aquoſam frigiditatem habentia 21.c. 472. d.Orib.101.c.Act. aquoſi gari præparatio 131.a.b. Act. aquoſus guſtus qualis 2. a. Act. aquoſa hernia mulierum 874.a. b. Act. aquoſorum qualitas & vis 609. e. AEg. aquoſi ſapores 2. a. Act. aquoſa vrina pueris peſſima 198.a.Aet.

aquulæ palpebrarum curatio 556. e.AEg.

Aqualiculus 104.g.Ruff. aqualiculus aliàs ventriculus 297. a. Marcell. aqualiculi ſitus 546. f. Orib. ad aqualiculi confirmationem 333.a. Marcell. ad aqualiculi corruptelas 333. b. Mar. ad aqualiculi ſiue ſtomachi vitia 334.f.Marcell.

Aquila venena prodit 647.g. Act. aquilarum fel quale 81. d. Act. aquilæ (conſtellationis) ortus 152.a.Aet. aquilæ (venæ) quæ dicantur 109.f.Ruff.

aquilo ventus 150.g.Aet. aquilonis flat' quos generet morbos, & quid boni ſanis corporibus adferat 19.d.Celſ.

Arabis emplaſtrum ad ſtrumam 86.g.Celſ. Arabica antidotus 415.e. Myr. arabicum bdellium 14.e.Aet. arabicus coſt' optimus 98.b.Act. arabici lapidis vires 631. c. AEg. 514. b. Orib.

Arachnoides oculi tunica 107. d. 116.a.Ruff. 146.b. Celſ.

Aracum 211.h.Orib. aracorum ſemen quale 12.b.Aet.

Ἀραιὰ veteribus quid 108.c.Ruff.

Araneus cur retia texat 2. f. Act. aranei ictui medendum quomodo 538.e.AEg.618.g. Act.106.c. Celſ. aranei telæque ipſius vires & vſus 614.e.AEg.92. b.Act. aranealis tunica 107. d. 116. a. Ruff.

Arbotum muſcus 15.d.Act.

Arbutus, eiúſq; vires 627. g. AEg. 423.d.500.b.Orib.34.g.Aet.

Arceuthos 12.b.Aet.

Archagathi emplaſtrum 91.c.Cel.

Archigenis antidotus 555. f. Aet. 434.f.441.b.Myr. archigenis ad claritatem oculorum maximè valens 52.a.Orib. archigenis epiſtola de iberide 160. g. Act. archigenis hiera 136.g. Act. archigenes nariũ obturationi quid adhibuerit 358. b. AEg. archigenis paſtillus 792. b.Myr. archigenis ſcripta ab Oribaſio citata 333.c.346.c.361. f. Orib. archigenis de verbenaca teſtimonium 46.g.Aet.

Archimedis triſpaſtum 182.f. Or.

Arcion 411.c. Orib.

Arctii deſcriptio & vires 614. g. 616.AEg.411.c.492.d.Orib. 15. a.Aet.

Arcturus herba 411.c.Orib.

arcturi ortus & occaſus 152.d.Aet.

Arculæ 119 f.Ruff.

Ardentis febris dignotio & curatio 95.d.Orib.210.e.Aet.

Ardor febrem facit 203. b. Aet. ardor perturbat oculos 300. d. Act. ardor æſtuoſus quomodo curandus 175. f. 176. a. Act. ardor caput quibus infeſtet, eiúſque curatio 269.d. Aet. ardore defatigatis quid medeatur 43.g.Act.

Arcæ capitis vnde oriantur 181. c. Act. areæ ſpecies & differentiæ, communia accidentia, & curatio 117.c.d.e.Celſ.

Arenæ ingeſtione quando vtendũ 472.f.AEg.119. a. Aet. arenæ littoralis vires & vſus 613. d. AEg. arena in oculum incidens 306.e.Aet.

Aretæi Cappadocis de elephãtiaſi ſententia 499.f.AEg.

Arete epithemation 335.b. Marc.

Areus peſſus 694.d.AEg.

Argæi montis lapidum vires 631. c.AEg.

argemata oculorum quid ſanet 27.h Aet.

Argemon quid, eiúſq; curatio 435. g.AEg.300.b. 308. f. Act. 183. f. Act.

Argemonæ deſcriptio & vires 614. e.AEg.411.a.492.b.Orib.

Argemonia Græcis ſarcocolla 278.b.Marcell.

Argenti efficacia ad ictus ſcorpionum 539.a. AEg. argenti recrementi vires 620.c.AEg.

argenti ſpuma vnde fiat, quæ melior, vſus eius, & candore perfundẽdæ ratio 455.b.Orib. argenti ſpumæ venenum ineſſe 646.g.Act. argenti ſpumæ coctio 29.a.Orib. argenti ſpumæ vires 630.g. AEg.19. a. Or. 73.a.Aet. argenti ſpumæ potæ ſigna & curatio 550. e. AEg. 288.Act.

argenti viui confectio & conſeruatio 459. g. Orib. argenti viui vires & vſus 644. e. AEgin. 3.a. Act. argenti viui poti ſigna & curatio 550.f.AEg.288.f.Act.

Argeſtes ventus 150.g.Act.

Argilloſorum locorum qualitas 368.g.Orib. argilloſus aer ſtomachum ſoluit 150.c.Aet.

Argyrophora antidotus 425. g. Myrepſ.

Aridorum collyriorum catalogus 340.a.Aet. aridorum menſuræ 701.b.AEg.

Arietinæ carnis qualitas 220.e.Or. arietini ciceris vires 598.d.Or.

Ariobarzanium empl. ſtrum 676. c.AEg.291.a.Act.

Ariſari deſcriptio & vires 614. f. AEg.411.a.492.b.Orib.

Ariſtarchi antidotus Paulina 427. c.Act.

Ariſteas Rhodius medicus 358. f. Myr.

Ariſtophanium emplaſtrum 677 c.AEg.

Ariſtionis machinamentum 180. c.Orib.

Ariſti emplaſtrum 229. c.h. Scrib.

Ariſtolochia Latinis malum terræ 227. f. 228. d. Scrib. ariſtolochiarum deſcriptio & vires 614. f.AEg.19.b.20.e.21.f.411.a. 492. b.Orib.11.h.Act. ariſtolochia clematitis 228.d.Scrib. ariſtoloch.clematidis vires 273.b.Act. ariſtolochiæ clematidis ſemen quas vires habeat 648. g. AEg. ariſtolochiæ longæ & rotundæ vires 594.d.Orib.

Ariſtogenis malagma 87.g. Celſ.

Ariſtonis malagma 88.c.Celſ.

Ariſtomachus medic' 359. f. Myr.

Armalæ vires 634.c.AEg.

Armenia Cappadociæ contermina 66.d.Aet. armenia cardamomũ optimũ habet 98.a. Act.

armenii ſiue Armeniaci pictorii vires 614.g.AEg.514.g.Orib.2. g. 71. c. 125. b. Act. 272. b.306. c. Act. armenii doſis 272.b.Act.

armenii boli deſcriptio, vires & vſus 66.c.Aet. armenii boli color 47.a.Act.

armeniaci lapidis vires 631.d.AEg. 451. e. Orib.71.c. Act. armenii lapidis color 855.f.Theoph.

armenia mala 371. a. AEg. 215.c. Orib.29. e. Act. armeniæ terræ facultas 618.a.AEg.

Armorum pugnæ inuentores, & vſus 299.f.Orib.

Armuthicus lapis 71.d.Act.

Arnabonis vires 614.g.AEg.

Arnogloſſa Latinis plantago 305. h. Marc. arnogloſſia Latinis plantago 271. d. Marc. arnogloſſ.deſcriptio & vires 411. d. 492.d.594.e.Orib.12.c.Act.359. f.Myr.

Aromatica antidotus 411.b. Myr.

Aromaticum collyrium 50. g. Orib.355.d.359.g.Aet. aromatica Galli antidotus 659.d. Act.

Arquatus morbus aliis regius, aliis aurigo dictus 61.b.Celſ. 327. d. Marc. arquatus duplex 231.b. Act. arquati cauſæ & ſymptomata 33. f. Aret. arquatorum deiectiones & vrinæ quales 161.d.Act. arquatum febris ſequẽs periculoſa 21.g.Celſ. arquati dignotio & curatio 531. g.Act.149.g.231. b. Act. 212. a. 215.b.Scrib. arquato medentia 126.g. Ruff. 8. a. 652.a. Act. 253.e.256.f.258.a. 266. a. 269. d. 276.g.Act.212.a.215.b. Scr. 327. d.342.e.Marc.

arquati albi notæ 34.e.Aret. arquatus iecoris & lienis colore differunt 150.c.Act. arquatus iecoris duritie ſequente, periculoſus 29.b.Celſ. arquatum, iecore obſtructione obſeſſo, quid iuuet 592. d.604.b.Orib. arquatus à liene, proprio nomine caret 231.b.Act. arquati à liene orientis ſymptomata 33. f. Aret. arquati nigri notæ 34. e.Aret. arquatos per nares expurgat praſium 608. b. Orib. Plura vide in Aurigo.

Artis crimen non eſſe etiamſi profeſſoris 23.e.Celſ. artiũ initia vnde ſumantur 101.a. Ruff.

Arſenicum quid 213.a.Scrib. arſenici & ſandarachæ coctio 29. d.Orib. arſenici vires 615. a. AEg.514.g.594.g.Or.79. e.Act. 306.d.Act.83. c. Celſ. arſenici poti ſigna & curatio 550.d.AEg. arſenicum vſtum 21.g. Orib.

Artabæ pondus 701.b.AEg.

Artemii dentifricium 298.d.Marc.

Artemiſia Gallis bricumum 358.a. Marc. artemiſiæ vires & deſcriptio 615.b.616 g.AEg.19. d. 411.e.492.e.Orib.

Artemiſius menſis 151.h.Aet.

Arteria quid 119 c. Ruff. 845. b. Philar. arteriæ etymologia 845.c.Philar. arteriarum nomina 109.h.Ruff. arteria neruis adiungitur: inciſa non coit, nec ſaneſcit, ſed interdum ſanguinis eruptionis cauſa eſt 31.d. c.Celſ. arteriæ acutorum morborum curatio 76.h.Aret.

arteria aſpera 533 f.Or. Vide plura in Aſp.art. ad arteriæ aſperitatẽ 16.a.38.h.54.b.Aet. arteriæ aurium duplices, & quomodo cognoſcantur 81.f. Aret. ad arteriam catarrho conſtrictã 302.e.Marc. arterias componit ſmyrna 52. e.Act. arteriæ contractio & dilatatio 144.a. Act. arteriæ contractionis & dilatationis celeritas & magnitudo 145.f. Act. arteriæ contractionis & dilatationis vſus 144.f.Act. ad arterias corruptas 336.f.Marc. arteriæ dilatationis curatio 564.g. AEg. arteriæ dimenſiones quot ſint 847.g.Philar. arteria erumpẽtis ſanguinis curatio 527.b. AEg. ad arteriæ eruptionẽ 318. b.Marc. arteriæ exaſperationi in ſanguinis reiectione quomodo medendum 70. d. Aret. ad arteriam exaſperatam 299.b. Marc. arteriarum facultas & officium 845.b.Philar. ad arteriæ fluorem 299.c.Marc. arteriarum genus vnum eſſe, 137. a.Aet. ad arteriã impeditam 302.d.Marc. arteriarum maiorum ſectiones & vſtiones vitandæ 195.d.Act. arteriæ medentia 301.f.364.e.Marc. arteriæ motus quomodo conſiderandi 144.a. Act. arteriarum motus initiũ quod 107.g. Ruff. arteriarum percuſſus quid vtilitatis adferat 844.b.Philar. arteriarum principium cor 77.a. Aret.846.d. Philar. arteriæ pulſus communes qui 145.e. Act. arteriarum pulſus conſideratio 80.a.Act. ad arteriarum rheumata 303.c.Marc. arteriarum ſanguis morboſusquos affectus procreet 144.h.Act. arteriæ ad ſanguinis eruptionem paratæ 716.d.Aet. arteriarum ſectionis ratio 552.d.AEg.10.c.313.g. 314.d. Orib.337. a. Aet.194. g. Act. arteriarum ſectionis commoda 10.c.Orib. arteriæ ſectio an anginæ ſtrangulatibus conueniat 63.e.Aret. arteriarum ſectio ſonitui aurium vtilis

423. a. AEg. Ἀρτηρία τραχεῖα 103. f.Ruff. arteriæ tumori & raucitati medentia 205.a.Scr.299.c. Marc. arteriæ tunicæ 533. e. Orib. arteriarum venarúmque origo & fons 845.d.Philar. arteria venoſa 533.f. Orib. ad arteriæ vitia 302.a.Marc. arteriæ vlceratæ quid conueniat 268. f. Act. ad arteriarum vlcera 305.a.Marc.

arteriacæ affectionis cauſa 447. f. AEg. arteriacorum curatio 448. d. AEg. arteriacis quid valeat 266.e.Act. 381. h. 382. b. 418.e.428.f.Myr. arteriacæ cõpoſitiones 449. b. AEg. 404. g. 405. 406. Aet. 316. d.Act. 96.d. Celſ.205.c. Scrib. 299. b.Marc.

arterialis vena 109.f. Ruff. arteriolus ventriculus 107. g. Ruff. Ἀρτηριάδες κοιλία 107.g.Ruff. ἀρτηριάδης φλέψ 109.f.Ruff.

Arthritis quid 48. c. Aret. 587. c. Aet. 210. d. Scrib. arthritidis cauſæ initium & ſymptomata 49.a.58.h.Aret.164.d.Act. arthritidas podagráſque gignens humor vnde cognoſcendus 64. e.Act. arthritidis curatio 94. g.Aret.492.g.AEg. arthritidi arthriticiſque medẽtia 28.a. 47. e.69.g.80. e.95.f.97.b.Act.264. b.321.d.322.h.323.f.326.b. Act. 376.d.377. d. g. 378. b. f.388.d. 408.e.418.a.420. f.458.d.460.a. c.e.461 c.462.e.463.b.464.a.465 e.Myr.210.d.Scrib. 264. b. 320. c.352. c. 353. c. 399. a. 401. c.d. 402.b.408.h.409.d.Marc.

Articulamentis eiectis & repoſitis quid medeatur 228.g.Scr. ad articulamentorum dolorẽ 236. f.g.Scrib. ad articulamentorũ omnium dolorem 390.h.391.a. Marc.

articularis morbi ſigna 24. c. d. Celſ. articularis morbi curatio 492.g. AEgin. articularis quid proſit 280.c.Act.

articulationis circa cubiti gibbum affectæ, curatio 604.g.Æg. articuli brachialis contuſi curatio 599.d.Æg.

articulorum affectus vnde oriantur 838.c.poſt Myr. ad articulorum condylomata 359. c. e. Marc. ad articulorum confirmationem 399 d. Marc. articulorum contractorum ortus & curatio 246.e.Act. articulis contractis medẽtia 323. e. Act. 353.c.403.d. Mar. articulorũ contuſorum curatio 517.a.Æg. articulos debilitari motu 588.c. Aet. articulorum diſtortionis curatio 530. d. Æg. 604. f. Act. articulorum doloris cauſæ 49.a. e. Aret. articulorũ doloris initium quale 48.h.Aret. articulorum dolor inualeſcens quas partes occupet, eiúſque ſymptomata 49.a. Aret. articulorum dolores ſolui qui nõ poſſint 28. f.Celſ. articulorum dolor certis temporib' ſi reuertatur quid præcauendum 82.c. Celſ. articulorum doloribus quid conducat 265 f.266.d. 268.d. 277.c. 278. f. 323. e. 325. d. 328. f. Act. 358.c.361 f.409.d.410.a. c. e. g. 420.d.425.d.Myr.88.a.Cel.398. h.412.a. Marc. ad articulorũ fracturas 399.a.Marc. articulorum fluxioni quid conferat 324. f. Act. articulos inciſos quid iungat 229.c.230. d. Scrib. ad articulos incuſſos 399.a.Mar. articulorum inflammationis ignem ſacrum referentis curatio 493.h.Æg. articulorum luxationis curatio 530.g.Æg. articulorum luxatorum curatio 517.a.Æg. 832.c.Aet. ad articulos luxatos 400. a. Marc. ad articulorum lumbricitatẽ 750. g.Myr. articulis medentia 91. f.h. 138. d. 153. e. 155. b. 270.g. 605 f.615.e.654.d. Aet. 85.g.86. a.87.f.Celſ. articulorum morbo qui magis obnoxii & quandiu 49.f.Aret. articulorũ morbus vnde 587.g.h. Aet. articularem morbum verè repetere & inchoari 19.a.Celſ. articulorum morbis quomodo medendum 94.g.Aret. ad articulorũ morbos 385.g.399. a. 400. f.402.g.Marc. articulorũ perfrictioni quid conferat 329. e. Act. articuli relaxati quomodo curandi 111. f. Orib. articulis relaxatis ſuccurrentia 632. g.Orib. articulis reponendis organa quæ accommoda ſint 166.c. Orib. ad articulorum ſubluuium 321. c. Marc. articulorum vitia quæ in quib. ſoluantur & per quæ leniantur 27. b. Celſ. articulorum vitia in quibus partibus frequentiora & longiora ſint 81.b.Celſ. articulorum vlcera quomodo curanda 526.h.Æg. 630.d. Orib.

Artuum exacerbationibus quomodo medendum 94. h. Aret. artubus laxatis quid cõferat 329 a. Act. artubus loco motis quid conducat 321.g.Act. artus perfrigeſcere non ſinens, & refrigeratos calefaciens malagma 237. b. Scrib. ad artus perfrigeratos 402.b.Marc. artuum reſolutionis ex morbo colico, curatio 429.e.Æg.

Ari deſcriptio & vires 615. a. Æg. 411.e.492.e. 594. f. Orib. 12. d. Aet. ari radicis in eſu qualitas & paratio 219.b.Orib.

Arũdo peſſima inter ſurculos corpori infixos 104.c. Celſ. ad arundines corpore extrahendas 398.a.Mar. arundinis radicem optimè ſurculos educere 104.c. Celſ.

arundo ſepiaria 29.g. Aet. arundinis vallaris vires 600.e.Orib. arundinis vallaris cortex vſtus 19.e.21.b.Orib.

Aruræ quid 272.a.Marc.

Ἀρυταίνα 530.g.Orib. arytænoides cartilago 530.g.Orib

Aſa fœtida 365.g.Myr.

Aſari deſcriptio & vires 615.b.Æg. 411.f.492.f.Orib.12.f.Aet. aſari radicis vires 21.e.594.g.Or. ex aſaro antidotus 413. b. Myr.

Ἀσβέστου parandi ratio & vſus 451.g. Orib.

Aſbo 571.e.Myr.

Ἀσβόλη quæ præſtantior 451.a.Or.

Aſcaridum generatio, dignotio, & curatio eis adhibenda 533. d. Æg.492.f.Aet.164.g.Act. aſcarides expellentia & enecãtia 13. f.Or.20.a. 29.d.31.f.147.e. Aet. 770.c. Myr.

Aſcitæ hydropis etymologia, cauſæ, notæ, curatio 36. d. e. Aret. 471.e.473.a.Æg 143.b.Or. 534. f.Aet.56.g.Celſ.

Aſclepiades ægris quo tẽpore medicinam dabat 43.f.44.g. Celſ. aſcl. balneo audacius quàm antiqui vtebatur 75. d. Celſ. aſclepiades aluum quoties ducebat in morbis 43. d. Celſ. aſclepiadæ æmuli 6.f. Celſ. aſclepiadæ arteriaca 205.d.Scrib. 299.e.Mar. aſclepiadæ ad calculoſos compoſitio 556. f. Aet. aſclepiadem Celſus in pluribus ſequutus eſt 69.c.Celſ. aſclepiadæ collyrium 266.g. Marc. aſclepiadæ compoſitio aduerſus aurium caſus 127. b. Celſ. aſclepiades contra dies criticos 44.d. Celſ. aſclepiades de frictione vbi & quomodo præceperit: & quòd eadem paucis cõprehenderit Hippocrates 33. d. e.Celſ. aſclepiades funeri obuius, viuere qui efferebatur intellexit 23. e. Celſ. aſcl. hiera 434.c.Aet. aſcl. malagma 270. c. Tr. aſcl. medẽdi ratione magna ex parte mutauit 5.g.Celſ. aſcle. medicamentis cur detraxerit 81.f.Cel. aſclepiades medicamentorum vſum quomodo temperarit 32.f. Celſ. aſclepiadæ de morborum ortu opinio 6.c. Celſ. aſclepiadæ paſtillus 794.c.797.b.Myr. aſclepiadæ purgatoriũ 215.e. Aet. aſclepiadæ rubificãs authemerõ 821.a.Myr. aſclepiadeus trochiſcus 366.g.Mar. aſclepiadæ vnguentum 237.e.Aet.

Aſclepias collyrium 123. c. Celſ. aſclepiadis herbæ vires & deſcriptio 615 c.Æg.411.g.Orib.

Ἄσκωμα 104.e.Ruff.

Aſcyrõ 410 a.411.g.Orib. aſcyrrhi vires 614.a.644.g.Æg.

Aſellus marinus 96.c.d. Aet. aſellorum (millepedarum) facultas & vſus 606.c.635.d.Æg.272. a.665.g.Aet. Aſellorum (piſcium) caro qualis 60. b. 227. e. Orib.88.g.Aet.

Aſii lapidis vires 631. b. Æg.316.g. Aet.306.d.Act.82.c.Celſ. Aſiæ petræ flos 20. d.21.g.Or.

Aſimion 455.d.Myr.

Aſininæ carnis qualitas 220. f.234. g.Orib. aſinini lactis qualitas & facultas 76.d.78.b. 378.g.558. d.Aet. aſininum lotium potũ quid in podagris chiragriſque poſſit 91.c.Celſ. aſinini ſtercoris ſucc' ad dyſent. facit 499. g. h.Aet. aſini vngulæ ad quid 91.e.Act.

aſini ſyluestris caro qualis 84. g. Aet.

Aſpalathi vires, electio ac deſcriptio 615.d.Æg.25.e.412.a.492.f. 594.h.Orib.12.f.97.e.Aet.

Aſparagi (ſiue aſpharagi) facultas 369.b.615.d.Æg. 19.a. Orib. 12. f.Aet.29.b.Act. aſparagi myacanthini vires 595.a.Orib.

Aſperæ arteriæ ſitus & deſcriptio 7.d.Aret.103.f.116.e. Ruff. 404. d.Aet.63.d.Cel. aſp. arteriæ vlcerũ curatio 657.f.Or.425.e.Aet

aſperata quæ leuent 84. d. Celſ. aſperitates ſanantia 602. c. 604. c. Oribaſ. ad aſperitatem corporis 322. f. Marcell. aſpretudini faciei quid medeatur 444.b.Æg. ad aſperitatem faucium 300.e.Marc. aſpretudines oculorum, earúmque remedia 299.e.300. a. Aet. 238.c. Act. aſpredinis ſenſus oculorum inflammatione laborantibus cur oboriatur 764. b. Caſſ.

Aſperſiones quomodo adhibendæ 156.b.c.Aet.

aſperum Alcyonium 70.f.Aet.

Aſphalax ſeu talpa, ab aliis Madaniuda dicitur, eiúſque ſanguinis vſus 681.a.680.h.Æg.

Aſphaltion 446. e.510.f. Orib. 56. a.Aet.

Aſphaltis lacus 5.e.f.Aet.

Aſphaltus 412.c.465. f. Orib. 71.f. Aet.

Aſphodeli vires & vſus 615. f. Æg.483.g.492.h. Or. 13.c. Aet. aſphodeli radicis vires 20. e. 21. f.595.b.Orib.13.c.Aet. aſphodeli radix eſui vt paranda 219.d. 249.c.Orib.

Ἀσφυξία 144.e.Act.

Aſpidum ſpecies tres, earúmque ictus ſigna & remedia 542.a.Æg. 621.c.Aet.333.a.Act.106.a.Cel. 220.g.Scrib. aſpidis exuuii vſus 618. b. Æg. ex aſpidibus emplaſtrum 766.d.e.Aet.

Aſplenon idem quod ſcolopendria 640.g.Æg. aſpleni deſcriptio & vires 615. d. Æg.412.a. 492.g.Orib.

Ἄσπρον idẽ quod λευκὸν 362. f. Myr.

Aſſequentia 112.a.Ruff.

Aſſeſſor 107. f. Ruff. aſſeſſores 108.g.118.g.Ruff.

Aſtacorum (piſcium) caro qualis 225.d.Orib.287.a.Act.

Aſtaphis, id eſt vuæ, tam agreſtis quàm cultæ facultas 492.g. 595. a.Orib.13.a.Aet.

Aſteris Attici deſcriptio & vires 514.a.615. e. Æg. 412. b. 492. g. Orib.12.h.15.d.Aet.

Aſter paſtillus 662. e. Æg. 448. a. Aet.785.d.794.f.799.d.Myr. aſter quæ & terra Samia 65. d. Aet. aſteriace 84.d.Cel.

Ἄσθμα quid 30.b.Aret. aſthmatici qui 418.f.Aet. aſthmatis indiciũ 858.e.Theoph. aſthmatis incipientis notæ 30. d. Aret. aſthmatis ſymptomata 30.c. Ar. aſthmati obnoxii qui magis & quando 30.c. Aret. aſthmatis curatio 135.b.658.f.Orib. 416.c. 417.Aet. aſthmaticis medentia 609.e.Orib.353.a. 380.e. 381. b.h. 383. h. 389. h. 403. b.412.d. 418.d. 420. b. 425. e. 440. d.774. b.Myr.

Aſtragali deſcriptio & vires 615.e. Æg.412.b.492.g.Orib.

Ἀστράγαλοι 105.d.g.122.a.Ruff.

ἄστροφος 469.e.Myr.

Aſus generat lapidem eiuſdem nominis 68.c.Aet.

Atactos antidotus 661.g.Æg.

Athamanticum 449.f.Myr.

Athanaſia antidota 657.d.Æg.659. h.Aet. 359.c. 360. a. e.h. 361. b. &c.414.h.424.d.Myr. athanaſia antidotus cur ſic dicta 359.c. f. Myr. athanaſia collyrium 351.d. Aet. athanaſia confectio 338.d.Marc. athanaſia mirifica 360.e.Myr.

Athena emplaſtrum 677.f.Æg.334. d.410.d.Aet.563.f.Myr.

athenis aerem quomodo trãſmutarit Hippocrates 223.d, Aet.

Athenienſe epithymum optimum 324.e.Orib.
Athenæus ab Oribaſio citatus 366. d.368.g. Orib.
Athenionis catapotium 95.h.Cel.
Athenippum collyrium 198.d.Scr.
Atheroma quid, vnde dictum, eiúſque dignotio & curatio 519. a.564.e. Æg. 333.g.743. h. Aet. 190.g.Act.141. h. Celſ. ad atheromata 826.c.Myr.
Athletarum cibi & exercitationes nō omnib. neceſſarii 12.b.Cel.
Athyr menſis 610.f.Aet.
Ἄτιτον quid, & quid ei medeatur 211.a.Scrib.
Atra bilis 110.e. Ruff. atra bilis mortis indicium quando 199.b.Aet. atræ bilis incommoda in ægritudinib. acutis 21. d.Aret. atræ bilis curatio 216. e. Act. atræ bilis dominium quid depellat 267.e. Act. atrā bilem expurgari quæ vrina portendat 858.b.Theoph. atram bilem expurgātia 127.b.c.Ruff. 411.b.e.613.b. Æg. 32.d. 132. h. 133.a.f.134.a. Aet.276.d. h. Act. atram bilem generantia 425.g. Æg.85.g.117.g.Aet. atram bilem generantibus quid confcrat 210.g.Scrib. atræ bilis influxu ægrotantes quomodo curandi 600.d.Aet. atræ bili medentia 439.f. 440. a. Aet. atra bilis paranda quomodo 275. e. Act. atræ bilis vomitui quomodo medendum 401.c f.Æg. Vide Bil.atr.
atra quæ deducant 382.d.Marc.
Atractylis Latinis carduus 253.a. Marc. atractylidis deſcriptio & vires 368. g. 615. f. Æg. 19.b. 218. c. 412. d.493.a. Orib. 13.c. 747.b.Act.
Atramenti Indici vires 632.e. Æg. atramenti metallici vires 632.f. Æg. atramenti ſcriptorii vires & confectio 632. e. Æg. 457. b. 515.g.Orib.73.c.Aet. atramē ti ſcriptorii vſus ad medicaméta 418.b.Æg. ex atramēto ſcriptorio parata illitio 687.h. AEg. atramentum ſutorium Græcis chalcanthum 267.g. Marc. atramēti ſutorii coctio 29.d. Or. atramenti ſutorii ſpecies 460. d. Orib. atramenti ſutorii vires 645.f.AEg.325.d.466. h. 482.h. 516.f.Orib.3.g.74.f. Aet. 305.h. Act.
Atraphaxis 13.d.Act.
Ἄτρητοι morbus 544.f.Orib.
Atriplicis qualitas & vires 368.g. 615.f.Æg.20.b.493.a.595.b. Or. 13.d.Aet. atriplicis inter edulia qualitas 217.f.Or. 28. d. Act.
Ἀτροφία 346.g.Orib. atrophiæ no tæ cauſa & curatio 226.c.229. d. Act.58.f.59. a. Celſ. atrophia & phthiſis oculi quid differant 184.d.
Attagenis caro qualis 371.e. AEg. 222.g.Or.88.b.Aet. attagenes quando meliores 207. g.Orib.
Attali regis medicamentum 342. f. Marc.
attalici albi compoſitio & vſus 35. c.Orib.
Attenuantia citra manifeſtam caliditatem 473. d. AEg. attenuantium & craſſefacientium media 61.e. 238.g. 584. c. Orib. attenuantium vſus 368.b. 424.c. 449. g. AEg. attenuantia alimenta 61.e.237. f. 583. c. Orib. 104.c.Aet. attenuantium alimentorum vires 582. g. Orib. attenuantia medicamenta 361. d.AEg. attenuantis & incraſſantis victus ratio 235.f. Orib.
attenuatarum corporis partiū curatio 361. f.h. AEg. 83. g. Orib. 172.e.Aet. attenuatio craſſorum humorum quomodo fiat 457.h.AEg.
Atticum mel.233.d.h.Orib.
Attollētis laquei ratio & vſus 153. g.Orib.
Attoniti quomodo fiant & curentur 62.a.Celſ.
Attractoriam vim habentia 24. d. 617.a.Orib.103.a. Act. attrahentium & repercutientiū medicamentorum catalogus 484. a.Orib.
Attritus hyemis quid ſanet 329. a. Act.
Αὐχὴν 103.c.f.Ruff. αὐχὴν in hepate quid 108. c. Ruff. αὐχὴν in vulua quid 109.b.Ruff.
Audacia calidioris cordis nota 183.b.Aet.
ad audiendi grauitatem 285. b.g. Marc.
auditorii meatus affectionum dignotio & curatio 185.e. Trall. ad auditorii meatus externa mala 834.b.Myr. auditorio meatui illapſa quomodo extrahenda 441.a.559.f.Æg. 301. e. Act. auditorii meatus non perforati curatio 559.d. Æg. auditorii meatus obſtructioni quid conferat 299.h.Act.
auditus 102.f.Ruff. auditus quo modo fiat 181. f. Act. auditus quomodo afficiatur 12.g. Act. auditu acuto in capitis dolore cur aliqui ſint, aliqui prorſus ſurdi 758.c.Caſſ. auditui conferentia 651.f.Aet.336. d.Marc. ad auditus abalienationes 293. a.Marc. auditus confirmatiſſimus vt reddatur 287. b. Marc. auditus difficultas in febribus peſſimum ſignum 232. e. Aet. auditus difficilis curatio 648. b. Orib. auditus difficultati medentia 286.h. 287.b. Aet. 257.g. 301.a.d.Act.831.a.Myr. auditus grauis corrigi quomodo debeat 354.b.Æg. auditus grauis ne fiat 80.b.Orib. auditus grauitati quid medeatur 440. d. Æg. ad auditus obtuſos aperiendos 287.d.Marc. ad auditum reſtituendum 287.e. Marc. auditus vitiati remedia 14. g. Act.
Auellanarum qualitas & facultas 371.c.Æg.31.c.Act.30.c.Act.
Auenæ qualitas & facultas 370. a. 617.a.Æg.19.g.20.a. Orib.15.c. Act. auenæ inter edulia qualitas & parandæ ratio 210.c.Or. auenæ coctio 72.a.Orib. auenæ cremor 148.c.Tr. auenati cremoris vis 210.e.Trall. auenæ erraticæ vires 611. e. Æg.
Augares 617.b.Myr.
Augmentum iuuat aqua 145. a. Aet.
Auguſtus (mēſis) Ægyptiis dicitur Meſori 610.b.g.Aet.
auguſtum collyrium 351.f.Aet.
Auium carnes quales 371. e. Æg. 222.f. Orib. auium quarum caro quo anni tempore melior 207.g.Orib. auiū partes quædam quale alimentum præbcāt 372.c.Æg.37.a.Celſ. aues valentiores quæ 36.f.Celſ.
Auli 230. b.Orib.
Aura venenoſa ex barathris 150.b. Act. auræ excogitatæ 220. a. Act.
Aurea antidotus 433.f.Myr. aureum collyrium 358. d. e. Act. aurea faciei circumlitio 366. b. Act. aurei fili ligatura vbi adhibenda 595.a.Æg.
Auricularum dolori medētia 195. d.Scrib. 249. d. 283. g. 284. e. 286.d.Marc. auriculæ foramine excreſcens caro vt reprimēda 285.f.Mar. auriculæ purulentæ & obtunſæ dolorem vt tollas 287.b.Marc. ad auriculas purulentas 301.f.Marc. ad auriculæ ſordes 283.g. Marcell. ad auricularū vlcera vetera 302. a.Mar.
auricularis compoſitio 300 b.Act. auricularia medicamenta varia 829.a.Myr. auricularis paſtillus 788.c.Myr.
auriculæ muris vires & deſcriptio 613 b.634.a.Æg.19. f.21.d. 408. e.491.a.Orib.9.g.50.b.Act. auriculæ muris ſuccus 13.f.Or.
Aurifabri teſtamentum 361.f.Act.
Aurigo aliis morbus regius, aliis arquatus 212.a. Scrib. 227. d. Mar. auriginis futuræ præſagia 117.c.Ruff. auriginis indicium 858.b. Theoph. aurigini auriginoſiſque medētia 212. a.215.c.Scrib.327.d.341. f.342.f. 374.c.378.a.Marc. Vide plura in Arquat.& Reg.morb.
Auripigmentum Græcis ἀρσενικὸν 213.a.Scrib. auripigmentum optimum quod, quomodo cremetur, eiúſque vires & vſus 27. d,451.f.483.b.h.Orib. auripigmento venenum ineſſe 628.d. 647.a.Aet. auripigmenti vires 694.g.Orib.696.h. Aet. auripigmenti ſumpti ſigna & curatio 550.d.Æg.288.f.Act.
Aures, earúmque partes 545.f.Or. aurium ſitus & vſus 529. c. Or. 126.a.Celſ. auris auri affectæ cur non condoleat vt oculus oculo 757.g.Caſſ. aurium abſceſſus vnde, & quomodo curādi 302.c.Act. auribus adhibēda qualia eſſe debeant 440. d. Æg. aurium affectus vnde oriantur, eorúmque differentia 181.f.Act. aurium affectionū curandarum ratio 439. e. Æg. 648. b. Orib.284. g. Aet. 236.e. 299.e.Act. aurium affectionibus conuenientia pharmaca 200.c.Scrib. aurium affectionibus extra meatum quomodo medendum 290.b. & deinceps Aet. aurium affectionibus veſtuſtis ſuccurrendum quomodo 300.e.Act. auris cartilago rupta 175.c.Celſ. aurium contuſionis curatio 441.e. Æg. 302. a. Act. aurium cruentarum curatio 440.g.Æg. ad aures diruptas contuſaſque 184.b. Tr. aurium doloris vehementia, eiúſque cauſa 182.b.Act. auris dolor acutus in febre mortifer 25.f.Celſ. aurium doloris curatio 179.d.Trall.439. e. 440. d. Æg.748.c.Orib. aurium doloris ex calida intemperie curatio 181.c.Tr. aurium doloris ex frigida intemperie curatio 181. b. Trall. aurium doloris ex defluxu, curatio 185.d.Tr. aurium doloris in febribus curatio 232.b.Act. auriū doloribus medentia 181.f.Trall. 18.e. g.49.a.74.b.92.d.Act. 264. f.299. f.300.b.329.f. Act. 390. d. 403.f. 418.c.421.e.435.b. 443. f. 483. d. 829.a.c.832.c.g.833.c.Myr. 96.e. Cel.200.c.Scr.264.a.281.f.282.g. Mar. aurium doloribus vetuſtis medentia 608.b.Orib.283.e. Mar. ad aurium epiphoras 287.a.Mar. aurium excreſcētis quæ medela adhibenda 440. g.Æg. ad aurium excreſcentem carnem 831.e. Myr. 283. e. Mar. ad aurium externa vitia 834.b.Myr. aurib' exulceratis & diffractis quomodo medendum 302. b. Act. ad aurium exulcerationem 283. c. 284. d. Mar. auriū fibræ inuerſæ mortem in acutis morbis cur portēdant 760.b.Caſſ. aurium fluxiones diuturnas & vlcera quid ſanet 602.a. Orib. ad aurium fœtores 833.a.c.Myr. aurium foramina 167.f.Celſ. ad auriū foramina compreſſa 127.e.Celſ. aurium foramina inflammata quomodo curentur 302.a. Act. aurium fractarum curatio 649. d.Orib.175.c.Celſ. aurium humidarum curatio 650.a. Orib. aurium humiditates ſiccantia 349.c.Æg.77.c.Orib.166.d.Act. aurium humoribus qui ſpiritus generant quomodo occurrendum 300.f.Act. auribus illapſa quomodo extrahenda 649. d.Orib.289.g.290.a. Aet. 301. e. Act.128.d.Celſ. auribus illapſam aquam quid extrahat 282. c.287.a.Mar. auriū inflām. doloréſque periculoſi & moleſti 126.a.Celſ. aurium inflammationes quomodo curandæ 287. g.h.288.a.Aet. aurium inflammationibus medētia 181.g. Tr. 34.c.Aet. ad aurium inflammationes & humiditates in pueris 166.d.Aet. aurium meatus obſtructione quid expediat 299. h.Act. Vide plura in Auditor. meat. aures obtuſæ in febre quid portendant 27. g. Celſ. ad aurium parotidas 80.h.Aet. aurium phlegmonas quid iuuet 300.a.Act.831.g.832.a.Myrepſ. aures purgantia 144.b.c.Aet. auribus purulētis medētia 440. d.Æg.610.d.Or.300.e. Act.282. b.e.283.h.285.c.286.a.c.g.Marc. ad aurium pus album 832.g.833. c.Myr. ad aurium putores 283. g.Marc. aurium relaxatarum curatio 649.d.Or. aurium ſanguine manantium remedia 185. f. Tr.649.d.Or.300.e.Act.834.a. Myr. aurium ſibilis quomodo medendum 441.c.Æg. aurium ſonitus cauſæ & curatio 184.c.f.Tr.441.b.Æg.181.h.279 h.300.g.329.f.Act. ad aurium ſonitus & tinnitus incommodos 649.d.Or.282.f.283.a.285.a. Marc. ad aurium ſordes 184. f.Tr.650.a.Or. aurium ſordes induratæ tollendæ quomodo

440.c.Æg.830.c.Myr. auribus ſpecillo aliòve inſtrumento foſſis, tuſſis cur oboriatur 758.c. Caſſ. aurium ſpiritus flatulēti quomodo expellendi 299.g. Act. auriū ſuppurationes quid prohibeat 282.a. Mar. auris ſuppuratæ curatio 232.d. Aet. aurium tinnitus vnde, & quomodo ei ſuccurrendū 181.h.237 d.300.f. Act. ad aurium tinnitus 830.f.Myr. ad aurium tinnitum repentinum 649.d.Orib. ad auriculæ tumorem & dolorem ſine vlcere 282.b.Mar. ad aurium tumorem 283.c.284.a. 293.a.Mar. aurium vermiculantium curatio 440.h.Æg. ad aurium vermes enecandos 185. c.Tr.601.a.c. Or.30.d.Aet.300. f.Act.830.f. 833.d. Myr. 282.e. 285.g.286.h.Mar. auris vlcera & eorum curationes 130.f. Cel. aurium vlceribus medētia 183. e.Tr.81.c.Aet.300.b. Act.831. e.832.d.f.Myr.282.e.f.Mar. aurium vlcera cum inflammatione quomodo curāda 440.d.Æg. aurium vlcerib' diuturnis quomodo medendum 440.f.Æg. aurium vlcerationib' ſiccis quid medeatur 300.d.Act. aures vulneratæ ac purulentæ quomodo curandæ 649.b. Orib. ad aurium vulnera 264.a.d.Mar. ad aurium vulnera vetera 281.h. Marc.

aures ſuillæ quales 85.b.Aet.

auriſcalpium 830.e. Myr. auriſcalpium auerſum Græcis κυαθίσκος 388.d. Mar.

Auriuſinum vinum 105.d.Aet.

Aurum deglutientibus quomodo medendum 501.f.g. Aet. auri Celtici color 855.f.Theoph.

Auſonius medicus 353.c.Mar.

Auſter quomodo corpora afficiat 150.g.Aet.19.d.e.f.Celſ. auſtri morbos generant 151.f.Aet.

auſtrales venti 150.g.Act.

Auſterum quid 1.c.Act. auſterū frigidum eſſe 4.e.Aet. auſtera qualitas 25.b.Act. auſteri vini qualitas 264.e.Orib.

Αὐτόπυροι panes 247.f. Orib. 36.e. Celſ.

Autumnale æquinoctium 152.g. Aet. autumnales morbi 19.b. Celſ.

autumnus periculoſus 18.c. Celſ. autumnus plurimos opprimit 18.e. Celſ. autumnus ſiccæ intemperiei cauſa 384.g.Aet. autumnus varius & periculoſus 15.f.Celſ. autumnus quartanæ commodus 214.a.Aet. autumnus tabidis malus 28.d.Cel. autumno res venereæ intermittendæ 581.a.Orib.118.d.Aet. autumnus vulneribus pernicioſus 97.e. Celſ. autumno pulſus quales ſint 846.b.Philar. autumno ſine veſtibus & calceamentis non prodeundum 15 f. Celſ. autumno ſi ſub dio dormias, bene operiri oportet 15.f. Celſ. autumno victus ratio quō inſtituenda 360.a.Æg.579. c.Orib.15.f.Celſ.

Auulſiones fibrarum vnde 202.e. Act.

Auxilia quibus vtilia, quibus non 211.g.h.Aet. auxilia ſintne morbis creſcentibus ſemper ad hibenda 33.g.Celſ. auxilium anceps quàm nullum ſatius eſt experiri 30.g. Celſ. auxiliis magnis aliquid remittendum ſecuritatis gratia 193.a.Act.

Axedo quid 396.d.Mar.

Axium in organis vſus 163.e.Or. axis in quibus organis quid penetret, & in quibus lateat 163.f. Orib.

Axungiæ vires & vſus 412.β.e.441. h.495.d.Æg. axungiæ porcinæ vſus 412.β.f.Æg.

Azanitæ acopon 686.f.Æg. azanitæ ceratum 43.d.Orib. 772.c. Act.

B

è Bacano antidotus 431.g.Myr.

Bacca hederæ foramini dentis iniecta, eum findit 129.h. Celſ. baccæ iuniperi 66.d.67.d.244.f. Orib. Baccæ myrti guſtus 4. f.Act. baccæ nuceſque emplaſtris adhibendæ, parari quomodo debeant 89.f.Celſ.

Baccharis 616.b.Æg.412.e.Or.

Bacchi 226.a.Orib.

Baculorum verſantium in organis vſus 163.g.Orib.

Baditis Græcis nymphæa, Latinis claua Herculis 396.c.Mar.

Bagana vrbs 66.f.Aet.

Baganona vrbs 513.e.Or.

Baiarum myrteta 35.b.57.c. Celſ.

Baion malagma 684.c.Æg.

Balænarum caro qualis 225.g.585 a.Or.

Βάλανος quid 85.f.Celſ. Βάλανος in genitalibus quid 105.a. Ruff. balani vnguētarii deſcriptio & vis 412.e.493.c.Orib.13.f.Aet.

balanium 19.g.Orib.

Balaninum oleum 690.b.Æg.

Balauſtium quid, & quas vires habeat 616.b.Æg.19.g.20.f.21.g. 412.d.493.d.595.e. Orib.207.c. Scr.363.c.Mar. balauſtium acerbum eſſe 3.b.Aet.

Ballote 537.h.616.c.Æg. 412.g. Orib.

Balneorum vſus, & quibus conueniat, & quæ in eo ſpectāda 411. β.b. Æg. 385. Orib.34.f. 201.b. Act.35.d.Celſ. balneorum differentiæ 154.b.Aet. balneum ingredientibus ſitis cur excitetur ſi non ſit, & ſedetur ſi ſit 755. d.Caſſ.

balneo æſtuantes qua ratione reficiāturi 3.d.Cel. balneum aluo retinendæ 250.h.Tr. balnea animo delinquentibus quo modo adhibenda 444.b.Aet. balneorum artificialium vſus & vis 15.h.386.b. Orib. 201.Act. balnea attenuantis victus qualia 361.e. Æg. balnea calefacientia, digerentia, mollientia 15.h.Orib. balnea calida & frigida quales pulſus efficiant 847.c.Philar. balnei calidi vſus & vis 359.d.Æg.15.h.Orib. balnea calida quomodo parentur 154.d.Aet. balnea colicorum 463.c.Æg. balnei dulcis aquæ vſus & vis 154.g. Tr.383. b.Orib. balneū fatigatis quo pacto intrādum 13.c.Celſ. balnea febricitantibus quando adeunda 35.d.Cel. balnei frigidi vſus 359.c. Æg.201.g.Act. balnea ... rationem quæ adiuuēt 792.g.Aet. balneum hecticis quomodo adhibendum 330.c. Tr. balnea lenia quæ 154 f.Aet. balnea melancholicis quæ conferant 164.f. Tr. balneorum metallicorum vires 359.e.Æg. balneorum naturalium vis 359. e.Æg.16.c.386.f. Orib. 154.g. Act.201.b.Act. balnea neruis ſauciatis non conuenire 529.g. Æg. balneum oculis prodeſſe 300.c.Act. balneorum parietes feruidi quomodo aſpergendi 463.d.Æg. balneū phthiſicis alienum 49.f.Celſ. balneo prægnantes quando vti debeāt 784.c.f.Act. balneorum ſordes quam vim habeant 618.d. Æg. balneorum ſponte naſcentium vis, & diuerſitas 16.c. 386.f.Orib. balneum ſyncopæ quando adhibendum 324.c. Tr. balnea temperatarum aquarum quib' proſint 220.g.h. Aet. balneum tertianis parādum quomodo 333.e.Tr. balnea vaſorum vrinariorum affectioni quæ conueniant 232.c.e. f.Act. balnei viníque ſocietas 302.c.Aet. balnea vomit' qui à cœna excitentur, præcedere debere 335.g.Orib.

in balneis aquam calidam bibendam eſſe 461.a.Act. à balneo cibum non ſtatim ſumendum 171.h.Aet. à balneis coire malum 118.d.Aet. balneis à cibo læſi quomodo curandi 577.c. Orib. balneum poſt cibum quibus proſit 59.b.Celſ.

Balſami vires 616.b.Æg.19.d.21.a. f.483.a.493.d.595.d. Orib. 14 a.Aet. balſami ſuccus quid cōferat 416.d.Æg.

Barba 545.c.Orib. barbam nigram quæ faciant 280.d.Aet. barba vt prouocanda 261.b. Marc. barbarum alopeciæ quid medeatur 435.c.Æg.

Barbari hemicraniæ ac cephalææ quomodo medeātur 272.h.Aet.

barbarum emplaſtrum 678.a. Æg. 66.e. 334.d. 410.d. Aet. 567.d. Myr.100.d.Celſ.229.a.Scr.

Bardana 444.c.370.d.Myr.

Baſilicum ceratum quomodo cōficiatur 772.e.Aet. baſilicon emplaſtrum 35.a.44.e.Or.229. g.Scr. baſilicum emplaſtrum nigrum enhæmon 88.h.Celſ. baſilicum medicamentum 286. g.Aet.

Baſiliſci natura 626.b.c.Aet. baſiliſcū rarò apparere 542.d.Æg. baſiliſci ictus ſigna & curatio 542.d.Æg.333.b.Act.

Βάσις 107.b.Ruff. baſis in organo vſus 162.g.Orib.

Baſſi colica 213.g.Scrib.376.c.378. a.Mar. baſſi medicamentum 612.d.Aet.322.f.Act.

Bati, hoc eſt rubi, vires 225.g.493. d.595.e.Orib.14.c.Aet. batos Idæa 411.g.Orib.

Batrachii deſcriptio, ſpecies, vires 412.g.493.e.Orib.14.d.Aet.

Βάτραχος 186.f.Act.

Bdellii vires 22.e.595.f. Or.698.d. Act.83.c.Celſ. bdellii electio 25.f.Or. 97.f.Aet. bdellium emplaſtro quomodo inſpergendum 30.e.Or. bdellii Arabici & Scythici vires 616.b.Æg.n. bdellii Arabici purgatoria vis & doſis 127.a.Aet. bdelliū Scythicum 14.f.Aet.

Bechicæ antidoti 493.a.Myr.

Bechii deſcriptio & vires 413.c. 493.f.Or.

Behen officinis quid 355.b.Myr. behen duo genera 365.b.Myr. behen alba hodie hermodactylus longus 369.c.Myr.

Belenoides proceſſus 548.e.Or.

Beliricus & emblicus myrobal. 364.b.Myrepſ.

Bellaria ægrè cōcoqui 179.a.Aet. bellaria capiti infeſtātia quæ 85. g.Aret. bellaria purulētis apta 314.g.Tr. è bellariis confectum medicamentū 661.c.Æg. bellariorum formam quæ medicamenta imitētur 249.e.Act.

Belliculi lapides qui 478.b.Myr.

Benedicta herba 483.b.Myr. benedicta laxatiua 451.a.Myr. benedicta ſimplex 465.b.Myr.

Berbelice 534.f.586.f.Myr.

Berberis 364.c.453.e. an idē quod branca vrſina 366.b.Myrepſ. berberis idem quod oxyacantha 791.a.Myr. è berberis antidotus 457.e.Myr.

Berderamon quid 483.c.Myr.

Beredrias vnguentum quomodo præparetur 837.g.h.Aet.

Berenices ſuffumigium 230.e.Act.

Berenicarium 399.f.Myr. bernicarium nitrum 275.c.395.f.Act.

Βερονίκιον quid & eius vſus 290.e. Act.

Berula Græcis cardamine 409.e. Marc.

Bes quid Aetio 842.b.Aet. beſſis pondus 701.d.Æg.

Beſaſæ vires 634.c.Æg.397.h.435. e.Or.44.c.276.b.Aet. è beſaſa ſtomatica 668.c.Æg.

Beſtiana antidotus 557.h.Act. beſtianæ antidoti vires 517.h. Aet.

Beſto ſeu ſaxifragum 579.g.Or.

Beta, eiúſque radices 28.c.Act. betæ facultas 368.f.643.c.Æg. 20.b.66.d.510.b.583.c.610.f.Or. 54.h.Aet. beta aliena ſtomacho 588.b.Orib. betæ ſuccus & decoctio 13.a.Or.

Betonicæ deſcriptio & vires 616.e. Æg.413.b.499.d.Or.32.g.Aet. 359.f.Myr.

Bilis ſpecies & nomina 34.c.110.e. Aret. bilis colorum differentiæ 161.c.Act. bilis vaſculum 108.e.117.c.Ruff. bilem caput petere quid indicet 115.g. Act. bilis exuperantis indicia 35.d.Act. bili pluuia aqua incommoda 152.f.Aet. bilem aluo quid deiiciat 328.g.Act. bilem ducentia 125.e.126.c.g. 128.a.Ruff.46.d.Aet.271.a.Act. 338.g.382.e.f.383.a.384.c.e.386. d.387.d.Marc. bilem generantia 32.h.Act. bilis influxu ægrotātium curatio 596.e.Aet. bilis influxū in ſtomachū aut in teſtina quid auertat 254.b.Act. bilem purgantia 125.g.126.e.f. 127.a.b.d.128.b.Ruff.126.b. Aet.280.e.Act.325.c.387.c.Mar. bilem purgantis vini præparatio 127.h.Aet. ad bilem reprimendam 386.c.Marcell. bilis ſanguiníſque complexus curatio 602.c.Aet. bilis vomitu reiecta quæ bona & quæ ſec' 160. a.Act. bilis vomitus in peſte 223.e.Aet. bilis vomitum copioſum nihil aut parum cibi ſe-

qui debere 13.g.Celſ. bilis vomitui quæ medela adhibenda 401.β.f.Æg.251.b. Act.
bilis atræ cognitio 199.b.Aet. bilis atra ſuprà vel intrà exiens mala in recenti morbo 199.a.Aet.23.a.Celſ. bilem atram generantia 425.g.Æg.23.f.Act. ad bilem atram generantes 326.b.Marc. bilem atram ducentia 382.c.Marc. bilem atram euacuantia & expurgantia 648.g.Æg.124.f.132.g.133.a.f.h.Aet. bilis atræ influentis ſigna 590.h.Aet. bile atra infeſtato ſtomacho quomodo medendum 438.f.439.440.b.Aet. bili atræ mederi venerem 118.a.Aet. Vide Atra bil.
bilis flaua 110.c.Ruff. bilis flauæ ſymptomata 24.a.Act. bilis flauæ concoctæ ſigna 86.b.Act. bilis flaua vrinas quales generet 88.c.Act. bili flauæ quid repugnet 33.d.Act. bilem flauam quæ purgent 123.g.h.Aet. bili flauæ quid conducat 404.c. in nigram mutatæ 451.f.Myr. bilem flauam vomentes quomodo curandi 449.f.g.h.441.a.b.c.Aet. bilem luridam ducētia 382.c.d.Marc. bilis porracea & æruginoſa vbi gignatur 224.d.Act. bilis rubea 86.g.Act.
bilioſa excrementa 161.c.Act. bilioſa excrementa detrahentia medicamenta 125.f.126.c.g.127.a.Ruff. bilioſi fluxus ſigna 590.c.Aet. bilioſæ fluxiones quomodo ſiſtēdæ 482.f.Aet. bilei humoris indicium 860.c.Th. bilioſi humoris diſtributio 85.b.Act. bilioſus humor incoctus albidas facit vrinas 86.a.Act. bilioſ.humores putridos quid indicet 151.f.Act. bilioſos putreſque ventriculi humores quid ſanet 278.a.Act. bilioſi ſtomachi ſymptomata 42.e.Aret. bilioſum ſuccum generantia 62.d.239.f.585.b.Orib. 105.b.Aet.
bilioſi abſtinere quibus debeant 582.g.Or. bilioſis medentia 364.d.366.d.395.a.440.a.b.463.h.484.f.Myr.
bilis, ſeu fellis, animalium in medicando vires 646.d.Æg.
Bithynicus tonſor 537.h.Aet.
Bithynus paſtillus 664.b.Æg.803.f.Myr. bithynū vinū 107.f.Aet.
Bituminis coctio 30.c.Orib. bituminis vires 615.f.Æg.21.a.412.c.Or.71.f.698.a.Aet. bitumen optimum quod 25.f.412.c.Or.97.f.Aet. bituminoſa balnea 154.g.Aet.
Blanchnon 436.f.Or.
Blandus color qui 855.c.857.e.Theoph.
Blaſius martyr 404.g.Aet.
Blattarum vires 640.d.Æg.
Blattium Byzantium 355.d.Myr.
Βλέφαρα 101.f.Ruff. βλεφαρίδες 101.g.Ruff.
blepharoxyſti inſtrumenti vſus 434.g.Æg.
Bliti qualitas & vis 368.g.616.c.Æg.21.d.493.f.595.g.Orib.14.f.Aet. bliti in nutriendo qualitas & vis 217.f.Or.
Bolæ collyrium 351.e.Aet.
Boletorum qualitas 369.f.Æg. ad boletorum eſum exitioſum 773.a.Myr.
Boli Armenii vires 216.b.Tr.406.h.618.a.Æg.66.c.Aet.
Bombacium 447.d.Myr.
ex Bordonis vrina pharmacū 506.g.Aet.
Boreas 365.b.Or.150.g.Aet. boreales venti ſaluberrimi 151.f.Aet. boreales venti æſtate vnde 151.c.Aet.
Boridia 231.g.Orib.
Bothrion 435.f.Æg.300.b.Aet.183.f.Act.
bothria 549.b.Orib.
Botryos deſcriptio 408.f.413.d.Or. botryos vires 616.g.Æg. botryitis Cadmia 454.c.Orib.
Boues melioris ſucci & craſſiores quando fiant 220.h.Orib. bouis cornu 211.e.Or. bouina medulla 606.e.Or.
bubulus adeps 482.h.Orib. bubula caro qualis 372.b.Æg.220.d.584.b.585.a.Orib.84.e.Aet. bubulas carnes pleriſque qui aliud non concoquunt, decoqui 71.g.Celſ. bubulum cerebrum 585.d.Or. bubulum lac 232.a.Orib.76.d.Aet. bubulus lienis potui datus, prodeſt lienoſis 74.e.Celſ. bubulum ſtercus 83.d.Aet. bubuli tali vſti vires 536.b.Æg.
Brabe 413.g.Or.
Brabila quid 69.f.Aret.
Brachium 104.a.120.Ruff.546.c.Orib. brachiorum dracunculi quomodo ſanandi 736.g.737.a.Aet. brachii fracti curatio 597.e.Æg.177.g.179.d.Celſ. brachii os 551.b.Or. brachii oſſa in anteriorem aut poſteriorem, interiorem vel exteriorem partem prolapſa quomodo reſtituenda 172.c.Or. brachiorum tenuitati 425.h.Myr.
brachiale 104.b.121.a.Ruff. brachiale ex quibus oſſibus conſtet 551.f.Or. brachialis articuli contuſi chirurgia 599.d.Æg.
Brachycephali piſces 226.h.Orib.
Branca vrſina 366.b.Myr.
Braſſicæ vires 368.f.417.d.628.c.Æg.112.a.217.e.500.c.583.c.603.a.Or.35.e.514.d.Aet. braſſica ebrietati aduerſatur 140.e.Tr.298.c.Act. braſſicæ præparatio ex Mneſitheo Cyziceno 251.g.Or. braſſicæ radicis decoctum 14.e.Or.
braſſica agreſtis 424.c.Or. braſſicæ canina vis 614.d.Æg.19.b.Or. braſſica marina 325.c.Or.36.a.Aet. braſſicæ marinæ purgatoria vis 128.b.Ruff. 328.a.Or.
Brathy 413.h.493.h.596.a.Orib.15.a.Aet.
Βρέγμα 101.c.Ruff. bregmati dolenti quomodo medēdum 251.a.Marc.
Britannicæ deſcriptio & vires 617.a.Æg.413.c.493.c.Or.15.b.Aet.
Breuitati compendioſæ diſtincta tractandi ratio contraria 191.e.Act. breuitas ſtaturæ difficilem partum facit 788.c.Aet.
Bricumum Gallorum Latinis Artemiſia 358.a.Mar.
ad Brigantes cilia arantes 275.c.Marc.
Briza 572.c.Myr.
Bromi vires 494.a.Or.15.c.Aet.
bromum emplaſtrum quomodo paretur 773.a.Aet.
Brōchia 30.a.Ar.107.g.116.f.Ruff. brōchior.obſtructio 414.h.Aet.
bronchos 103.f.107.f.116.f.Ruff. 546.c.Orib.
bronchocele 150.h.Celſ. bronchoceles dignotio & curatio 565.e.Æg.743.d.Aet. bronchocelas & hydrocelas quid ſaniet 595.f.Or.669.c.Aet.
Bryon 413.h.422.c.Or.419.e.Myr.
Bryon marinum 414.a.494.a.Or.15.c.Aet.
Bruſcus 366.f.Myr.
Bryonia Latinis vitis alba 317.b.Marc. bryoniæ vires 617.b.Æg.325.c.409.b.465.c.Or.10.c.15.d.Aet. bryoniæ radix 19.b.20.e.Or. è bryonia medicamentum 282.g.Aet.
Bryopteris 414.a.Or.
Brythrion malagma 684.c.Æg.
Bubaſtica vlcera 177.e.Aet.
Βουβὼν quid 189.e.Act. Βουβῶνες 105.f.Ruff. bubonum origo 11.d.Aret. bubonum dignotio & curatio 513.d.514.a.Æg.534.e.Orib.245.c.Act. bubonum curatio quando difficilis efficiatur 113.h.Or. bubonibus medentia 12.h.80.h.Aet.321.d.326.f.Act.824.b.c.Myr.
Bubonocele quid 475.h.Æg.154.g.Celſ.
Bubonium vnde dictum, eiúſque vires 514.a.615.e.Æg.412.b.465.e.492.g.Or.12.h.15.d.Aet.
Buccellatus purgatorius 650.d.Æg.133.b.Aet.
Buccinarum tum in medendo tū in nutriendo vis 439.g.626.a.Æg.225.b.228.g.584.a.Or.88.h.Aet. buccinarum teſtæ quas vires habeant 483.h.519.h.Or.95.d.Aet.
Bugloſſi vires 616.g.Æg.21.d.413.e.493.g.Or.14.g.Aet.
bugloſſus piſcis 224.f.226.a.227.a.Or.88.g.Aet.
Bulbi vires 369.c.616.f.Æg.20.f.219.e.325.d.393.g.584.b.g.595.g.Or.14.f.Aet. bulbi toti corpori illiti vbi inaruerint, efficiūt vt vinum in ſtomacho contineatur 55.g.Celſ. bulbi agreſtis ſumpti ſigna & remedia 548.b.286.f.Act. bulbi vomitorii deſcriptio & facultas 273.h.Act.
bulbi carbūculationis curatio 437.c.Æg. bulbi in oculo affecti cauſa 557.d.Æg.
Βούλιμος quid 163.d.Act. bulimi dignotio & curatio 222.d.Tr.412.a.c.Æg.228.h.443.g.Aet.
Bullarum curatio 506.h.Æg.
Bunii vires 616.g.Æg.413.e.Orib.15.a.Aet.
buniadis vires 369.c.Æg. buniades rapæ 219.a.249.c.Or.
Buphagos antidotus 378.d.Marc.
Buphthalmi vires 616.h.Æg.406.d.497.b.596.a.Or.14.g.Aet.
Bupreſtis quid, & quomodo repo natur 616.g.Æg. bupreſtis 5.h.628.c.640.h.Aet. bupreſtis hauſtæ ſigna & remedia 545.d.Æg.77.c.Aet.224.h.Act.225.f.Scrib.
Burdunculus herba aliis lingua bouis 260.b.Mar.
Butyri vires 616.g.Æ[illegible].22.a.41[illegible] 475.a.518.e.50[illegible] Or.80.g.290.f.Aet.32.d.Act. butyrum vnde fiat & quæ eius vires 413.f.475.a.518.c.Or. butyri fuligo quomodo colligatur 413.f.Orib. è butyro medicamentum 324.f.Act.
Byſtini antidoti vſus 86.g.89.h.91.b.Aret.

C

Cacagoga illitio 652.g.Æg.
Cacani radicis vires 623.f.Æg. è cacano medicamentum hepaticum 660.a.Æg. è cacano medicamenti vſus 470.c.Æg.
Cacaliæ vires 623.h.Æg.
Cachexia quid 35.b.Aret. cachexiæ qui maximè obnoxii, & quādo 36.a.Aret. cachexiæ, cauſæ, ſigna, & curatio 35.d.Aret.534.a.Aet.149.f.Act.20.c.58.g.59.c.Celſ.
Κάχρυς quid, quomodo fiat, & quas vires habeat 253.f.426.e.483.h.Orib.
Cacochyli 37.f.Celſ.
Κακόχυμα quæ 203.d.Act. cacochymiæ, cibi qui idonei 208.b.Act. cacochymia vnde, & quomodo ei ſuccurri poſſit 200.f.Act.
Cacoethe quæ, & quæ eorum medela 500.h.Aet.108.c.Celſ.210.c.Scr.
Cacti flores 551.a.Æg.
ad Cadauera conſeruanda myrrhatio 842.b.Aet. cadauera incidere & viſcera ſcrutari neceſſarium 6.h.Celſ.
ad cadiuos 334.a.Marc.
Cadmiæ ſpecies & vires 623.g.Æg.19.a.20.f.454.c.515.c.Orib.2.b.72.f.Aet.305.f.Act. cadmiæ & pōpholygis coctio 29.f.Orib. cadmiæ electio 27.e.Orib. cadmia botryitis 72.f.Aet.
Caducis medentia 251.d.317.c.336.c.337.g.Marc.
Cæcias ventus 150.g.Aet.
Cæca foramina 106.g.Ruff. cæcum inteſtinum 118.d.Ruff.
cæcitas è febre lippitudini accedente aliis cur oborta, aliis adēpta 757.c.Caſſ. ad cæcitatem antiquam 274.h.Marc. cæcitas nocturna, & quomodo curanda 184.d.240.a.Act.
Cæcubum vinum 265.c.Or.
Cælum in ore quid 103.d.Ruff.
Cæpa guſtum ſtimulat 6.b.Aet. cæp.acrimonia 1.f.Aet. cæpævis 369.e.Æg.220.b.500.g.578.f.603.e.Or.37.b.Aet.28.g.Act.
ad Cæpariam 394.a.Marc.
Cæruleus color 47.d.Act.856.a.Theoph.
cærulei deſcriptio, electio & vis 455.a.483.c.515.d.Or.
Cæſarea Palæſtina 74.a.Aet.
Cæſarianum collyrium præſtans 123.g.Celſ.
Καλάϊνα vaſa 295.e.Act.
Calamagroſtis vires 623.h.Æg.
Calamintha Latinis nepeta 361.h.Marc. è calamintha antidotus 384.b.411.f.Myr. è calamintha medicamentum 676.d.Or. calaminthæ vires 624.a.Æg.21.b.e.419.b.421.f.497.h.600.b.Or.29.c.628.f.Aet.
Calami aromatici deſcriptio & facultas 421.g.498.a.Or. calami aromatici vis 19.d.21.a.f.498.a.Or.29.f.Aet. calamus aromaticus optimus qui 25.g.

Or.97.h.Act. calami vallaris vis 498.b.600.e.Orib.
calamum infixū vt extrahas 686. d.Myr.
Calbianū emplaſtrum 565.c.Myr.
Calcanei oſſis luxati curatio 609. a.Æg.
ad Calcata extrahenda 397.g.398. c.Marc.
Calcifraga herba quæ 218. c. Scr. calcifragæ purgatoria vis & doſis 126.e.Ruff.
Calcs in organo quid 163. b. Or.
Calculus auri illapſus quomodo extrahendus 301.e.Act. calculi vbi & quomodo generentur 39.f.Aret.166.a.Act. calculorum colores 40.b.Aret. calculorum cōcretionis cauſæ 40.b. Aret. calculus ex nimio vſu vini 45.d.Act. calculorum figuræ diuerſæ 40.b.Aret. calculi ſigna 657.c.Theoph. calculos tempus anni quod producat 40. f. Aret. calculi notæ, ſymptomata & curatio 40.c.92. d.Aret.278.f.Trall. 465.a 575.c. Æg.666.d.Or.166.a.232.e. Act. 159.f.Celſ. calculis conflatis, inflammationéque præſente in renum morbis quæ medela adhibenda 77.g. Aret. calculos conterentia & frangentia 78. b. Aret.660.d.Æg.144.a.597.c.Or. 7.e.8.b.16.e.17.e. 32.g. 39. d.46. c.Act. calculo calculoſiſque medentia 27.b.34 b. 38.c. 46. h. 67.g.97.b.Aet.258.b. 264. f.265. c.329.f.Act.357.f. 364.g.370 d.f. 371.g. 372. b. d.f.h. 373.a. c.f. 380 e.399.h.409.b.410. b. 413. f. 425.g.432. f.771. d. 802. a. Myr. 218.c.Scr.333.h.341.f.342.f.355. e.g.356.a.e.357.d.f.359. f.h. 360. a.h.361.c.e. h.362.a. f. Marc.
ad calculum expellendum cum vrina,paſtillus 92.b.Celſ. calculi euulſi curatio 161.g. Celſ. calculorum vel arenoſorum vel mollium ſigna 161.c.Celſ. calculi fœminarum 161. f. Celſ. calculos grandes qui habent, reſupinati vrinam melius reddunt 24.h.Celſ. calculus pueris vnde 552.h.Aet.
calculi in cole difficultas 40.a. Ar. calculi oculorum 300.a. Act. calculo palpebrarum quomodo medendum 333.c.Act. calculi in renibus tophacei cur gignantur 468.f.Or. calculus in renibus quomodo à colico dolore differat 166.a.Act. calculi renum ſenes infeſtant 549.d. Act. calculos renum generat oxygala 79.h.Aet. calculorū renes infeſtantium ſymptomata 39.e.g.Aret. calculorum in renib⁹ dignotio & curatio 278. e.Tr.549.g.550.Aet. calculis renum medentia 14.f.55.h.Act. calculi in veſicam delapſi notæ 40.a.Aret. calculi veſicæ excidi qui poſſint & qui non 40.g. Aret. calculus veſicæ pueris moleſtior 549.d.Aet. calculorum veſicæ notæ 41. a. Aret. calculos veſicæ confringentia 607.e.Or.69.f.92.f.Act. calculoſæ veſicæ remedia 553.b. Aet. calculi vteri curatio 833.e.f.Act.
calculus exectus quibus eſt, ad generandum inhabiles 792. f.Act. calculi ſpeciem gerens vitium in vrinæ ſtillicidio quomodo curandum 233.a.Act.
calculoſi notis quibus dignoſcantur 24.g.Celſ. calculoſorum curatio 279.a.Trall.159.f. Celſ. calculoſorum antidota 554.e. 555.g.556.557.Act.371.g. 372.b. Myr. calculoſis medentia 27. b.38.c.Act.
Calca 416.b.Or.
Calefacta prius,extrinſecus facili⁹ alterantur 258.b.Or. calefaciēdi morſus venenati quomodo ſint 535.f.Æg.
calefacientia 19. a.467. g. 468. f. Or.99.d.Aet.40.f. Celſ. calefacientia edulia 111.a.Aet. calefacientium & refrigerantium media 19.a.467. f. 590. e. 612.a. Orib. calefaciens ſecánſque pharmacum 456 g.Æg. calefactis ſeu à ſole aduſtis quomodo medendum 356.d.Æg.
Calenum pro carœnum an rectè dicatur 357.c.Myr.
Calida primo ſummóque ordine quæ ſenſus noſter iudicet 140.g. Act. calidi & frigidi actiones 467.b.Or. calidus affectus qui 49.e. Aret. calidæ aquæ vſus 4.g. 153. h. 154.a. Aet. calidæ temperaturæ notæ 362.c.Æg. 180.e.Aet. calidæ temperiei correctio 366.a.Æg 185.b. Act. calidæ intemperiei affectuum in nauſea curatio 446.d. Aet. calidæ humidæque temperiei notæ 362.g.Æg.180.a. Aet. calidæ ſiccæque temperiei notæ 362.e.Æg.180.f.Aet. calidioris, ſiccioris, atque humidioris intemperiei corporis correctio 87.e. Or. calidiorum pulſus quales 845.g.Philar.
caliditas animi deliquium inducit 229.a.Aet. caliditas caput quibus infeſtet 269.b.Aet. caliditas extrema aerem purū reddit 504.f.Act. caliditas non eſuriēdi cauſa 456.d.Act. caliditas præternaturalis, febris 202. c. Aet. caliditatis temperamentum quadruplex 1.b. Aet. caliditas vrinam qualem reddat 59.d.Act.
Caliginis cauſæ & curatio 354.c. Æg.150.h.300.b.Aet.240.c.Act. 124.f.Celſ. caligini medentia 31.h. Aet. 630. c.f. Myr. 195.d. Scr. 270 f.271.c.f.272.a.e.h.274. e.h 277.f.279.f.385.f.Marc.
Callia 410.f.Or.
Calliblepharis medetur reſina 50. c.Aet. calliblepharium collyrium 271.a.280.e. 281. b. Marc. calliblephara ſmegmata 435.a. Æg.
Calliomarcus Latinè equi vngula 316.c.Marc.
Callionymi fel 81.d.Aet.
Callitrichos aliàs adianton vel trichomanes 260.e.Marc.
Callus quid ſit 584.a.Æg. callos exſcindentia & conſumentia 526.b.Æg.
callis medentia 499. a.Æg.10.e. 25.b.29.b.32.e.96.c.Act. callos in articulis quid diſcutiat 265. c. Act.409.d.450.b.Myr. calli in diſtortione,curatio 601.g. Æg. callo fiſtulæ vt medendum 112.f. Celſ. callis oculorum quomodo medendum 319. c. Act. callo in fracturis ſuperexcreſcenti quomodo medendum 601.f.Æg. callo fracturis obducto aut non obducto quæ medela conueniat 602. a. Æg. calli palpebrarum dignotio & curatio 183.c. 238.c. Act. ab callos pedū 388.c. e. 401.a. Marc. calli podagricis vnde 588.g.Aet. callis vlcerū quomodo medendum 713. b. Act.
calloſas concretiones quid tollat 83.f.Act. calloſas concretiones articulorum quid tollat 80. c.Act.
Calocatanos Latinis papauer ſilueſtre 331.h.Marc.
Calor 111.a. Ruff. calor duplex 13.e. Aet. caloris proprietas & vis 484 b.Or.18.a.Celſ. calorem cientia 94.d.Aret. calore externo correptis quid agendum 200. e. Act. calor fallax febris nota 47.a.Celſ. calor ſe brict.b.fluore correptis cur ſuccēdatur,pulſúſq; magn⁹ fiat 764. e.Caſſ. caloris vis in morbis 19.f.Celſ. calore matureſcere fructus 3.e.Aet.
Caluaria 106.b.Ruff. 547. f. Orib. caluariæ foramina 106. g. Ruff. caluariæ forma & ſitus 119.d. Ruff.167.b.Celſ. caluaria ſolida 167.b.Celſ. caluariæ circumciſio 337.e.f.g.Act. caluariæ ict⁹ duo pericula habet 173. e.Celſ. caluariæ affectæ curatio 172.c.Celſ.
Caluities citò quibus accidat 182. b.Aet. caluities ætate prouectis quibuſdam cur oboriatur, quibuſdam non 762. e.Caſſ. caluitiei cauſæ & curatio 411.ß. c.Æg.276.d.Act.181.a. Act.
Calx 105.g.h.Ruff. calcis os 170. b.Celſ. calcibus ſuppurantibus dolentibúſque valens compoſitio 85.g.Celſ.
calx cineris ſpecies 55.c.Aet. calcis propria qualitas ac vis 643. f.Æg. 20.g. 511. b. 516.f. 600. a. 611.a.Or.5.b.74.e.Aet. calx venenū habet 628.d 647.a. Act. calcis differentiæ & facultates 616.e.Or. calx viua in oculū illapſa quomodo extinguenda 306.f.Aet. calcis hauſtæ remedia 550.d.Æg.647.a.Aet.288. f.Act. calx extincta & lota 20 d.483.b.Or. calcis viuæ facultas 451.g.Or.617 ß.b.Act.
Καμάριον 523.c.Or.
è Camaris antidotus 266.e.Act.
Camelorum caro 220.g.Or. 84.h. Aet. camelinum lac quale 231. g.Or.76.d.Aet.
Cameratio quid 591.f.Æg.
Camphorata 479.h.Myr.
Κάμπυλος 555.c.Or.
Canalis 64.g.Celſ. canalium vſus in depoſitione cruris 600.e. Æg. canalis ſtanneus ad abſceſſum ani 687.c.Act.
Κανάτιον 462.g.Myr.
Cancanum quid,& quæ eius vires 623.g. Æg. cancani radicis vires 498. b. Orib.36 h.Aet.
Cācri facultas 373.e.537.d.540. d.Æg.
cancrorum inter alimenta qualitas ac vis 225.d.Or.89.b.Aet. cancrorum differētiæ duæ 800. c.Aet. cancrorum teſta 20. b. Or. è cancris vſtis compoſitio 403 b.Act. cancri fluuiales 94.d.e.f.Aet. cancri fluuiales in cinerem quomodo & quando redigendi, iſtiúſque cineris facultas & vſus 55.b.520. d.Or. cancrorum tam fluuiatiliū quā marinorum cineris vires 624.f. Æg.
Cancer vbi & cur oriatur: & cur ita appelletur 515. e.Æg. 190.a. Act. cancer elephantis quædam ſpecies & incurabilis 499. f.Æg. cancri æſtate obſcœna inuadunt 19.b.Celſ. cācer corrumpit & ſerpit 102. f. Celſ. cancrum generat caro bubula 84.c.Act. cācri qui curatu faciles & qui difficiles 800. e.f. Act. cancri definitio,cauſæ,ſymptomata & curatio 515.e. 569. d. Æg.107.e.628.g.Or. 800.g.Act. 245.d.Act. cācro medentia 8. f.17.c.26.b.73.f.h.138.d.Aet.92. a.b.93.e Celſ. 228.g. 233.d. Scr. ad cācerē in omni corporis parte 292. d. Marc. cancro obſiſtens compoſitio 93. e. Celſ. cancro exciſo vulnus adurendum 134.e.Celſ. cancri exulcerati indicia & curatio 461.a. Æg. 802.b. Aet. canceres occulti qui 800.a. c.Act.
Cancer in cole 134.d.Celſ. cancri mammarum quomodo curandi 800.b.Act. cancri oculorum dignotio & curatio 300. b.Act. 184.b. 239.f. Act. cancer oris 132.c.Celſ. cancro oris quæ medeantur 203. e. Scr. cancri vteri dignotio & curatio 485.e.Æg.831.b.Aet.
Cancroſis affectibus quæ conueniant 320. d.e. Act. canceratorum tumorum cauſæ & curatio 724.d. Aet. cancroſis vlceribus mitigandis adhiberi lac 77.c.Act.
Cāchry quid, eiúſque vires 22. c. Or.426.c.Act.367.e. Myr. vide Cachry. è Canchry antidotus 457.g.Myr.
Canela 377.e.Myr.
Canes natura calidi & ſicci 270.e. Act. canum carne quoſdam veſci 220.g.Or. cani cum balneo quid commune? 20.e.Act. canes oſſibus veſcentes,ſtercus candidum & optimum habere 54.b. Or. canis morſui quomodo medendum 537.g.Ægin. 613.Aet.321.e.Act.104.h.105.a. Celſ. 229.g.230.b.237.a. Scr. canini ſtercoris vis & vſus 447. b.Æg.140.b.Orib. 82.d. 398.b. Aet. 317. a. Act. canis rabioſi morſui medendum quomodo 536.c.Æg.260.d.Aet.248.c.330. b.Act.104.h.105.a.Celſ. canis rabidi morſum à cicatrice prohibens medicamentum 529. b. Æg. canis rabioſi morſui medentia 529.a.Ægin. 9.f. 71.g.91. f.94.b.652.g.753.c.Aet.222.a.h. 227.d. Scrib.264.d.Marc. canis rabidi ſaliua venenata 180. b.Aet. canes rabioſi non bibunt 270.c.Aet.
canis fluuiatilis teſticuli 95.c. Aet. canum marinorum carnis qualitas 226.h.Or.
canis,penis pars 573.d.Æg.
canicula quando oriatur 152. b. Act. canicularium dierum finis 152.b.Act. caniculari tempore medicamēta ſuſpecta eſſe

79.d.Aet.
caninæ anginæ notæ 4. c. Aret. caninæ appetētiæ cauſæ & curatio 221.d.Tr.412.a.d. Æg.99.c. 659.f.Or.457.c. Aet.163.d. Act. Vide Appet.can. canini dentes 103.b.Ruff.149.b.Orib.20.f. 168.b.Celſ. caninæ inſaniæ dignotio & curatio 254. f. Aet. canini rubi fructus 215.b.Or.
Canities citò quibus accidat 181. h.Act. canos prohibētia medicamēta 413.g.Æg.279.e. Aet. 262.b.c.Marc. cani quomodo inficiendi 262.d.Marc.
Cannæ vallaris cortex vſtus 21.f. Or.
Cannabis deſcriptio 421.g. Or. cannabis vires 624.c.Ægin.498. c. Orib. 29. g. Aet. cannabis ſeminis vires 20.f. 583.d.600. e. Orib.
Canni piſces 226.f.Or.
Canopicon 445.g.Or.
Canopite collyrium 123.d.Celſ.
Canopum, ſambuci cortex 649. h. Æg. canopum, ſambuci flos 624.c.Æg.
Canthari 226.h.Or.
Cantharidum qualitas 5. h. 94. b. 628.c.Aet. cantharidum facultas 624. b. Æg. cantharidum hauſtarũ ſigna & remedia 545. b.Æg.640.d.Aet.284.c Act.225. d.Scr. cantharidibus hauſtis medentia 77.c.Act.107.a.Celſ. cantharides Alexandrinæ 233. b.Scr.
Καιθοὶ 102.a.Ruff.277.g.Marc.
Cantilena de tecolitho 67. h. Aet.
Καίτιον 368.a.Myr. καίτιος nomine quid Myrepſus intellexerit 381.g.Myr.
Cantrices non habent menſtrua 803 b.Aet.
Capillorum & plantarum comparatio 276. d. Aet. capillos augentia 813.b. 814. b. Myrepſ. 262. g. Marc. capillorum color temperaturam indicat 179. h.180.b.Aet. capilli albi quomodo fiant 414. e. Æg. capilli aurei quomodo fiant 135. e. Trall.414.c.Ægin. capilli cani vt ne naſcantur 644.c.Or. capillos corrumpentibus quomodo ſuccurrendum: & quomodo pulchri fiant 643.g.Or. capilli criſpi quomodo fiant 413 f.Ægin.261.c. Marc. capillorum decorem priſtinum quid reſtituat 261. c. Marc. capillorum defluuium vnde 181. b. Act. capillorum defluuii curatio 543.d Orib. 278.d.Aet. capillorum defluuio medentia 413.e.Æg.126.d.Orib. 33.h.46. g.Aet.115.g.Celſ. capillorum euulſio in animi deliquio 444. c. Aet. capilli flaui ex nigris quomodo fiant 414.b.Ægin. capillos flauos facientia 806. b. Myr. ad capillos fluentes 261 d. Marc. ad capillos maleficio perditos 271. e. Marcell. capillos mutari per ſenectam quid prohibeat 262.d. Marc. capillos nigros quæ faciant 135 a.Tr.279.d.Aet. 806.b. Myrepſ. 262. a.c. f. Marc. capilli quomodo prouocandi 261.b.Marc. capilli tingendi quomodo ſint 414.b.Æg. capillorum vitiis, ornatui, colori, incremento & decremento quæ remedia adhibenda 289.& deinceps.Act.
capillorum viſtorum vis 19. b. 20 g.Or.
Capiſtri vſus 428.h.595.c.Æg.
Capitonis piſcis facultas 373. d. Æg.
Capnias iaſpis 70.b.Aet.
Capnii vires 624.c.Æg.600.e. Or. 30.a.514.h.Act. capnii purgatoria vis 480.h.Or.
Capni deſcriptio & vires 421.h. 466.a.482.c.498.c.Or. capniſtos paſtillus 792.d.Myr.
Cappadociæ contermina Armenia 66.d.Aet. cappadocia abſinthiũ optimum habet 97.c. Aet. cappadocia rubricam generat 65. d. Act. cappadocicus ſal 70.g.Aet.
Capparis deſcriptio 349.f.Mar. capparis vires 369.a.624.d. Æg. 22.c.217. a.483.h. Or. 30.b.526. h.Act.5.c.Act. 74.d.Celſ. capparis radicis cortex vim quam habeat 466.a. 488.d. 583.c.600. f.Or. capparis radicum ſuccus 22.e.Or. è cappari emplaſtrum quō cōficiatur 771.f.Aet.
Capris præſtare hœdos 84. f. Aet. caprini adipis vires 609.g.Or. caprina caro qualis, & quando melior 372.a.Æg. 220.e. 221. a. 583.b.584.a. Or. caprini cornu vires & vſus 91.a. Aet. caprinum fel quale 81. d. Aet. caprinum lac 231.h. Orib. 76.e. Act. caprinus ſanguis 76. a. Aet. caprarum ſanguinem eſui eſſe etiam Homero notum 372. e. Æg. caprinum ſeuum 90. d. Aet. caprinum ſtercus 83.b. c. Aet. caprinarum vngularum vis & vſus 91.b. 616.a. Act.
capræ (conſtellationis) ortus 152. a.Aet. capreoli quid ſint 291. c.Marc. capreolorum & cochlearum in organis differentia 164.g.Orib. caprificorum fructus qualis 642.d.Æg. 509.e. Or.
Caprifolium 479.g.Myr.
Capſella Græcis echys 336.b.Mar. capſulæ machinariæ icon 166. h.Or.
Caput 101.e.Ruff.545.b. Or. 63.c. 65.a. Celſ. caput cur homini ſuperpoſitum 524.b.Or. caput firmiſſimũ quod 165.b.Cel. caput ſuperuacanea recremēta generat 451.d.Aet. capitis caua 119.d.Ruff. capitis & faciei ſuperiores partes 101.e.Ruff. capitis figura naturalis quæ 547. f.Or. capitis forma quæ quid ſignificet 363.a.Æg.84.h.Or. capitis motus duplex 549.h.Or. capitis naſo tenus partes 111. d. Ruff. capitis oſſa 106. b. 119. d.Ruff.547.f.Orib. capitis os poſt aurem craſſiſſimum 167.d. Celſ. capitis partes 101.e.Ruff. capitis ſuturæ 106.b.119.d. Ruf. capitis tunicæ 106.b.Ruff. caput in genitalibus quid 546. g. Or. caput oſſium 547.d.Or.
capiti aer qualis conueniat 150. c. Aet. capitis ægrimoniam vrinæ quales conſequantur 854. c.Theoph. capitis affectionũ præſagia & curatio 375.f. Æg. capitis affectuum externorum curatio 289. g. Act. caput ardore infeſtatum quomodo curandum 269. d. Aet. caput aſpergendum quādo 375.h. Or. capiti balnea quæ cōueniant, & quæ ſecus 359.f.Æg. capiti cōuulſo in ſcapulas 357.a. 380. e. 472.c. Myr. capitis cutis affectionũ dignotio & curatio 414. c.Æg.180.g.Act. capitis concuſſione oculos ſuppuratos quomodo quidam ſanauerit 309.e. Aet. capitis carbūculi quomodo ſanandi 725.b. Aet. capite dolentes acutè voces cur perſentiſcant alii, alii omnino nō audiant 758.c.Caſſ. capite dolentibus aures cur tinniant 765. e. Caſſ. capite dolētes obtuſam oculorum aciem cur habeat & lacrymētur aſſiduè 765. d. Caſſ. capite dolētes expergefacti cur plus doloris ſentiant 765.f.Caſſ. capitis dolorum diſtinctio 269. a.Aet. capitis doloris ſigna ſiue ex nuda intemperie, ſiue ex humoribus 214. d. Act. capitis dolori exercitia quæ accōmoda 83.c.h.Aret. capitis dolori victus qui conueniat 83.d.Aret. capitis dolores quomodo finiri cōtingat 27.g.Celſ. capitis dolorum diſcrimina, cauſæ, ſymptomata & curatio 19. c. Aret. 125.c.Or. 269.a.Aet. 213.f.Act. 65.c.Cel. capitis doloris variis à cauſis excitati curationes 415. g.Æg. capiti dolorem inducētia 7.d.26.b.29.g.31.d.34.g.54.a. 290.g. Aet. capitis dolori medentia 44.d. 46.g.64.a.96.c.651. e. Aet. 253.g. 261.f.264.f. 265.d. 278.a. f.323. e.Act. 353.a. 356.e. 360.a. 361.f. 364.d. 390.d.391.h. 392. d.405.d.e.406.a.409.d. 410. a.b. 417.g. 418.g.420.e.f. 421.e. 426.d. 430.b. 442.e.443.f. 771.f. Myr.195.a.Scr.337.e.345.f.411. f.Mar. capitis doloribus diuturnis imminens periculum 29. c.e.Celſ. capitis doloris diuturni curatio 81.c. Aret. capitis dolori diuturno vſtio quomodo adhibenda 83.a. Aret. capitis dolori diuturno & veteri 257.g. 265.g. 282.e. 297.h.298.e. Act. 195.b. d.g. 196.a.209.f.228. e.Scr.250 b.325.a.Mar. ad capitis dolorē è diuerſis cauſis ortum 250.c. Mar. ad capitis dolores ſubitos, diutinos & multiplices 249.a.Mar. capitis dolor ex æſtu aut frigore ort' quomodo curandus 640.c.Or. capitis dolori ex bile quid medeatur 255.g.Act. capitis dolor ex ebrietate quomodo ſedandus 298. b. Act. capitis doloris in febribus curatio 409.e.Æg.641. c.Orib. capitis dolori in febri cōmoda remedia 49.g.Celſ.195 a.Scr. capitis dolori in febre medendũ quomodo 261.g.Aet. capitis dolores ex frigida calidáue intēperie veteres quomodo curandi 540.e.Or. ad capitis dolorem ex frigore 254. f. Mar. capitis dolores ex humore ægri in ore ſtomachi collecto & vapores ad caput mittēte quomodo ſedandi 640.e. Or. capitis dolori ex iecinoris calore quomodo medendum 138.h.Trall. capitis dolorē ex plaga aut caſu 641.f.Or. 270.h.271.a.Aet. ad capitis dolorē ex peruſtione 250.c. Marcell. capitis dolorem ex refrigeratione quomodo cures 297.g.Act. capitis dolori ex ſanguine, quid medeatur 255.g.Act. capitis dolori ex ſolis ardore, quid medeatur 297. g.Act. capitis dolor ſtomachi vitio ortus, quomodo tollendus 125.f.Or. capitis dolor per vētriculi conſenſum 159.c.Act. capitis dolor ex vētriculi vitioſis ſuccis quomodo curandus 298.c.Act.
caput exanthematis & furfuribus quid liberet & à capite vſque ad vngues purget 281.e.Act. capitis exāthemata quid ſanet 297 d.Act. capitis externorum vitiorum curatio 236.a.Act. caput febre vehementi affectum mortiferum 27.h.Celſ. caput findi ſi videatur, quid faciēdum 254.f.Mar. capitis fluxionibus & deſtillationibus medentia 66 d.Aet.353.a. 356.f.360.b. 379.g. 408.d. 427.e. 428.f. 450.g.453.c. 490.b.e.491.a.Myr. capitis furfurũ curatio 296.a. Act. capitis fracturarum dignotio & curatio 591.d.Æg. ad caput fractum 254.d. Mar. capitis glabri curatio 296.d. Act. caput grauat fœnumgræcũ 55.e. Aet. capitis grauitati medentia 296. g.Aet.403. f. Myr. capitis imbecillitas longa 65.b.Celſ. capite infirmis quæ agenda 16.b. Celſ. capitis leucas quid ſanet 92.h.Aet. capitis luxati curatio 182.f.Celſ. caput mobile habētibus quomodo ſuccurrendum 642.f.Or. capiti mobili ſuccurrens medicamentum ex Dioſcoride 126.c.Or. capitis nudatio non ab omnib. prohiberi poteſt 115.g.Celſ. capitis obſtructio luna lucente dormientibus cur accidat, quũ interim vigiles nō offendātur 758.g.Caſſ. capitis odorem fœdum emendans 127 f.Or. capitis percuſſio quid, & quomodo curāda 246.g.247. a.Aet. capitis perfrigerati medela 270.c.Aet. capitis tubercula quid ſanet 325.g.Act.254.h Mar. capitis tumores ficoſos quid ſanet 314.b.Act. ad capitis vertiginem 256.c.Mar. ad capitis vitia 257.f.Mar. capitis vlceribus quid conueniat 520. e. Æg.256.g.257.h.Mar. capitis vlceribus manantibus medētia 507.b.Æg.14.a.Act.328.g.Act. ad capitis vlcera vetera & carcinoſa 258.c.Mar. ad capitis vlcerationes 254.h.Mar. capitis vlcuſculis medētia 127.e.Or.27. e.Aet. capitis vlcuſcula varia vnde oriantur 181.d. Act. capitis vulnera periculoſiora quæ 756.e. Caſſ. capitis vulnerati ſymptomata 25.g.Celſ. capitis vulnerati curatio 669.b.Aet.
caput alleuans medicamentum 356.g.Æg. capiti conuenientia & medentia 11.c.18. b. 19.f. 20.b.29.e.138.d.155.a.Aet. caput dēſantes puluilli 276.a. Aet. capitis illitiones 339. a. Aet. caput lædentia 66.f.243. h. 591. d.Orib. 29.g.78.a. 112.b.118.g. Aet. caput purgandum quo-

modo 195.c.Scr.254.g.Mar. caput purgantia 343.d.Or.38.a. 274.c.Aet.279.d.Act. ad caput purgandum leuiter 259.g. Mar. caput per nares vt purgandum 249.c.Mar. caput replẽtia 152 f.Tr.155.b.Aet. capitis tonſio quando proſit 120.d.Celſ.
capitalia emplaſtra varia 751.c.752 & deinceps.Aet.
capita quorum animalium quibus viribus polleant 625.f.Æg.
Caraburea 423.d.Myr.
Carabus 94.g.Aet.516.d.Myr.
Caraucia ſeu Caroucia quid Hiſpanis 423.d.Myr.
è Carbonibus ardentibus capiti accedens grauedo quomodo extinguenda 756.h.Caſſ. carbonum appetentia in mulieribus vnde 347.d.Æg.
Carbunculus Græcis lychnites 279.c.Marc.
Carbunculatio quid ſit,& quomodo curanda 437.d.Æg.
Carbunculi vnde oriantur 509.a. 514.d.Æg.189 f.Act. carbunculi notæ, malignitas, aduſtio 107.f.g.Celſ. carbunculorum dignotio & curatio 514.d.Æg. 628.d.Or.725.b.726.Aet. 245.c. 320.b.Act.107.b.121.b.Celſ. carbunculis medentia 15.a.31. c.38.c.Aet.774.a.Myrepſ.224.g. Scr.264 b.292.e.293.h.Marc. carbunculorum cruſtas diſparat ruta 47.h.Act. ad carbunculorum nigrediné 301.f.Mar.
carbunculus in cole 134.g.Celſ. carbunculus oculi, eiúſque curatio 327.e.Aet.184.b.239.f. Act. carbunculis oculorum medentia 198.c.Scrib. 273.e. Marc. carbunculi pudendorum quomodo curandi 690.d. Act. carbunculus circa ſtomachum & fauces 107.g.Celſ.
Carcheſii ſimplicis ratio & vſus 157.g.Or. carcheſii duplicis ratio & vſus 158.a.Or. carcheſius duplex è ſimplici quomodo fiat 158.d.Or. carcheſius duplex circũponendo quomodo implicetur 158.g.Or.
Carcinadæ animalia qualia 88.d. Aet.
Carcinethron 436.b.Or.
Carcinodes 129.b.Celſ. ad carcinode leniendum malagma 86. h.87.d.Celſ. carcinodibus vlceribus conueniens remediũ 606.c.Or.
Carcinoma quid,eiúſque remedia 437.c.Æg.108.b.Celſ.210.e.Scr. 258.f.411.f.Mar.40.d.Aet.
Cardamine Latinis berula 409.e. Marc. cardaminæ deſcriptio & vires 840.c.Æg.440.d.508.g. Or.160 g.582.e.Act.
Cardamomi vires 124.e.Æg.19.b. 20.f.422.b.448.e.601.a.Or.30.f. Aet. cardamomum optimũ quod 98.a.Act. è cardamomo antidotus 433.b.Myr. cardamum Latinis naſturtiũ 287.d. Marc.
cardami vires 498.d. 601.a.Or. 30.e.Act. cardami ſeminis vires 624.c.Æg.
Καρδία 104.f.107.g.Ruff.437.c.Act.
cardiaci morbi dignotio & curatio 71.d.Aret.227.f.Trall.623.a. Or.437.a.Aet.55.c.Celſ. cardiacorum victus 72.c.e.Aret. cardiacis ad vinum non eſſe feſtinandum 55.e.Celſ. cardiacis vinum quod conueniat 55.f. Celſ. cardiacis medentia 68. f.71.g.652.a.Aet.258.a.263.c. 279.c.Act.353.a.367.g.368.d. 380.e.381.f.382.b.385.d.390.b. 394.b.403.c.408.d.412.g.425.c. g.446.b.g.459.g.Myr.
cardialgia 104.f.Ruff.327.h.Tr. cardialguſæ exhibendum Hippocrates quid cenſuerit 50.f. Aet.
Cardiobotanon 479.g.Myr.
Καρδιωγμὸς 104.f.Ruff. καρδιωγμὸν non eſſe ſtomachalem affectum 43.b.Aret.
Carduncellus 479.g.Myr.
Carduus Græcis atractylis 252.a. Marc. cardui vires 368.g.Æg. 218.d.441.a.508.h.Or.52.c.Aet. cardui radicis vires 19.d. 508.h. Or. carduus fullonum quid officinis 359.h.Myr.
è Careo antidotus 449.b.Myr.
Cares ferum quomodo parent 79. b.Aet.
Caricæ alimentum quale præbeat 213.g.Or. caricarũ vis & qualitas 370.f.Æg.61.b.64.c.67.d. 508.h.583.g.Or.13.a.Aet. caricæ quos extremè lædant 53. f.Act.
Cariei dignotio & curatio 511.c. Æg.723.g.Aet. cariei lignorũ vires 639.e Æg.51.a.Aet.
Caridis piſcis facultas 624.e.Ægin. 225.d.Or.
Carnabadi & Carnabadium quid 355.b.447.h.Myr. carnabadiũ non eſſe doronicum 355.c.Myr.
Caro 110.c.Ruff. caro minuenda & ſubuertẽda quomodo 83. b.Or.171.f.Act.
carnem alentia 762.a.Aet.525.d. Act.84.d.Celſ. caro contuſa & ſanguinis coitus ſubter cutẽ, quod ecchymoma dicitur,quomodo curanda 517.b.Æg.107. h.Or. carnis diſſolutioni 362. e.363.a.367.g.395.g.453.d.481. b.524.b Myr. ad carnem eminentem 233.f.Scr. carnẽ erodit ſquama æris 696.e.Aet. carni excreſcenti quomodo medendum 521.f.Æg. carnis excreſcentis vtile pharmacum 325 e.Act. ad carnem ani ſuperuacuam tollendam 389.b.Mar. caro quæ in auribus ſupercreuit, quomodo tollenda 440.g. Æg 650.b.Or. caro in gingiuis excreſcens 380.g 381.Aet. carnis oculi angulo magno increſcentiis curatio 557.d.Æg. ad carnẽ exulceratam & excreſcẽtem 388.e.Marc. carne explens, & ad cicatricem perducens emplaſtrum 325.g.Act. carni inducendæ apti puluiſculi 53.g.Æg. carnem nutrientia & vulnus implentia 84.d.Celſ. carnem putrem continentia,leuitérq; exedentia 92.g.93.c.Cel. carni ſugillatæ quomodo medendum 517.b.Æg. carnem ſupercreſcentem reprimentia 90.e.92.f.102.d.Celſ. carnes in vlceribus flaccidæ quomodo eliquentur 598.e.Or. caro vlceribus ſupercreſcens quomodo tollenda 521.f.Ægin.104.e. 625.g.Or.706.g.707.Aet. ad carnis vitioſæ in vlceribus excreſcẽtias 293.e.Marc. ad carnes in vlceribus aurium excreſcentes 289.c.Aet. caro ex vulnere alia parte dependens alia inhærens, futurámne an fibulam poſtulet 100.a.Celſ.
caro cuiuſque animalis quibus notis qualis ſit cognoſcatur 238.a. Or. carnes animalium in nutriendo quam vim quælibet habeant 371.e.372.a.Ægin.222.c. Or.84.d.Aet.30.e.Act.36.e.Cel. carnes ætate differre 86.c.Aet. carni alimenti plus ineſt 36.e. Celſ. carnes meliores quando & quomodo peiores 222.h. Or. carnem meliorem reddit lac 77.b.Aet. carnes molles venerem excitare 8.c.Or. caro optima quæ 12.c.Celſ. carnes quæ vitandæ 60.b.Or. carnibus abſtinendum pueris in comitiali 152.f.Tr.
carnoſum corpus quale 163.c.Aet. carnoſis iuuenibus aqua commoda 153.f.Aet. carnoſitatis nimiæ attenuatio 361.c.Æg. carnoſitati narium quæ medeãtur 442.e.Æg.
caruncula è gingiuis enaſcẽs quomodo tollenda 655.a.Orib. carunculæ in naribus 129.a. Celſ.
Caroi qualitas 30.g.Aet. caroi ſeminis vires 624.f.Æg.
Carœnum 357.c.Myr.
Caros à lethargo quid differat 420.e.Æg. caros, eiúſque curatio 151.a.Tr.246.g.Æg.420. e.422.c.Act.216.b.Act.
Καρωτίδες ἀρτηρίαι 110.a.Ruff. carotidum ſectio vbi vitanda 564. c.Æg.
Carpaſi ſucci poti ſigna & curatio 547.d.Æg.
Carpentarii cuiuſdam furentis hiſtoria 23.d.Aret.
Carpeſia 389.f.Myr.
Carpeſium 624.g.Æg.21.f.498.g. Or.39.a.Aet.389.f.Myr.
Carphia quid, & quid eis medeatur 41.a.Aet.
Carpus 104.b.Ruff.546.d.Or.
Cartami color 855.f.Theoph. cartami florum color 46.h.47. a.Act.
Cartilagines 104.f.110.c.120.b. Ruff.546.f.Orib. cartilagines laryngis duplices habere articulationes & mot' 530.h. Or.
cartilago quæ concoqui non poſſit, & quæ poſſit, qualéque alimentum præbeat 221.d.241. e.Or. cartilagineorum in alimento facultas 373.g.Æg.225.f Or.89.d.Aet.
Carum 19.e.Orib. cari radicum facultas 369.d.Æg.
Caryæ arboris & fructus vires 624 g.Ægin.498.f.501.b.Orib.30.h. Act.
Caryceia 83.f.Aret.
Carychus 421.b.Myr.
Caryites 445.c.Or.
Caryophylli vires 624.h.Ægin. caryophyllum magnum 363.c. Myr.
Caryotæ 216.b.Or.550.g.Myr.
Caſamum 444.c.Myr.
Caſei cuius in alimento materiæ 373.c.19.c.20.a.466.h.584.b. Or.80.b.d.Act. caſei recentis veteríſque qualitas & vis 644.c. Æg.243.b.517.d.Or.80.f.Act. caſei vetuſtiſſimi & acerrimi vſus 497.c.Æg. caſeum à putredine quid conſeruet 17.c. Act. ex caſeo pharmacum 614.g.Act.
Caſiæ deſcriptio, ſpecies, & vires 625.a.Æg. 422.b.482.h.498. e.601.b.Orib.30.g.Act. caſia ſimpliciter quæ 356.e.Myr. caſia fulua optima 98.a.Aet. caſia fiſtula 356.b.359.c Myr. caſia lignea 356.c.Myrepſ. caſia Moſyletica 422.c.f.Orib. caſiæ nigræ fructus deſcriptio & vſus 250.f.Act. caſia repurgata 359.f.Myr.
Caſſanium quid 625.a.Ægin.
Caſſius medicus 10.f.75.h.Celſ. caſſii antidotus 222.h.Scrib. caſſii colicæ 213.e.Scrib. caſſii collyrium aridum 343.d. Aet.
Caſtanearum qualitas ac vis 371. e.Ægin.584.b.Or.17.d.Aet.30. b.Act. caſtaneæ calfactæ dulciores & duriores fiunt 3.c. Act.
Caſtimoniæ cõfert vitex 7.d.Act.
Caſtorei tria genera 401.e.Myr. caſtorei vis & vſus 150.c.Trall. 625.b.Æg.519.e.601.c.Or.305. e.Act. caſtoreum ore ſi ſumi non poſſit in rigore, quomodo adhibendum 62.d.Aret. è caſtoreo antidotus 365.d.383. f.425.a.Myr. è caſtoreo medicamentum 322.g.Act.
caſtoris teſticuli 94.g.h.Aet.
Caſtrandi ratio 580.f.Ægin. caſtratis elephantiaſis in peius nõ euadit 665.c.d.Aet. caſtratorum carnes 220.f.Or. caſtrata animalia nõ caſtratis præſtare 372.b.Æg.
Caſus vulneris reſpectum in prælio cur ſequatur 761.f.Caſſ.
Catantleſis quid 252.b.Marc.
Καθαρτικὰ quæ 197.d.Act.
Κατακαύματα quid ſint, & quomodo curentur 244.e Act.
Κατακεραστικὰ medicamenta 198.c. Act.
Cataclis 551.a.Or. cataclides 546. c.Or.
Catalepſis 246.b.Aet.
Καταληψία cui parti propria 143.c. Act.
Καταμήνιον 110.f.Ruff.
Καταφορά 57.c.Or.
Cataplaſmata, empaſmata & diapaſmata quomodo differãt 401. d.Or. cataplaſmatum differentiæ 376.f.401.f.Or. cataplaſmatum materia 374.c.Or. cataplaſmatum vſus & catalogus prolixus 376.e.& deinceps. Orib.157.a.Aet.680.a.Myr. cataplaſmata dentibus quoque indi 129.e.Celſ. cataplaſmatis aptiſſima quæ 129.e.Celſ. cataplaſmata reprimentia ſuperioribus ventris morbis nõ conueniunt 77.c.Celſ.
cataplaſmata ad aſciten 536.b.Aet. cataplaſmata capiti accommoda 252.a.Marc. cataplaſma colicum 480.d.Act. cataplaſmata colica & cephalica 685.a. Myr. cataplaſmata iſchiadica

584.g.585.b.Aet. cataplaſmata ad leucophlegmaticos 543. d. Aet. cataplaſma ad ſuppreſſa menſtrua 25.a.Or. cataplaſmata lippientiū oculorū 339.d. Aet. cataplaſma ad vehemẽtes oculorum dolores 52.f.Or. cataplaſma podagricum 598.a. Aet. cataplaſma ad ſcirrum ſplenis 526. a. Aet. cataplaſmata ad ſtomachi ardores 441 d.Aet. cataplaſmatis ex ficubus compoſitio & vſus 46. d. f. Or. cataplaſmatis ex furfuribus confectio & vſus 46.lc.Or.

Catapotium quid 207. f. Scr. 309. g.Marc. καταπότια vnde dicta 249.d.Act. catapotia variis de cauſis fieri 95.a.Celſ. catapotium ἄδιψον Dioſcoridis ad ſitim leniendam 138. d. Orib. catapotia Alexandri ad comitiales 153.f. Tr. catapotiis anodynis quando vtendum 95.a. Celſ. catapotiorum quorundam compoſitiones 207.f.Scr. catapotia diacolocynthidos q̃d efficiant 144. g. Tr. catapotium ad deſtillationes 411. a. Aet. catapotium ad exuſtos Dioſcoridis 55. a.Or. catapotium dyſentericum 503. c. Aet. catapotia ad hydropem 57. c. Celſ. catapotium lientericis bonum 510. c. Aet. catapotium oppilationes hepatis remouens 512. e. Aet. catapotiū phthiſicis commodum 431 f.Aet. catapotia purgantia ex aloe 675.h. Or. catapotia ſanguinis humoris fluxione laborantibus vtilia 494. g. Ægin. catapotia ad ſiderationes & reſolutiones 264. a. 265. a.Aet. catapotia ſitum extinguentia 225.c.Tr.138.c.660.g.Or. 231. h.Aet. catapotium ſuſpirioſis dolorem leuans 417.e. Aet. catapotia ad tuſſim 208. a. Tr. 414.g.Aet. catapotia ex colocynthide 278.d.Act. catapotia ex lapide Armeniaco 280.a.Ac.

Catarrhi cauſæ, ſymptomata & curatio 409. b. Aet. ad catarrhum 259. g. 260. b.c. Marc. ad catarrhum reſtringendum 297.h.Marc.Vide Deſtillat.

Cataſtagmi 66.e.Celſ.

Catenarum in organis vſus 163.d. Orib.

Καθεράσαι quid 473.c.Myr.

Catheter inſtrumẽtum 551.b.Aet. catheteris vſus 429. c. Ægin. catheter & infuſum in veſicam quomodo immittantur 574. g. Ægin.

Catholica antidotus 463.a.e. Myr. catholica vſitata 463.f.Myr.

Catochos & catoche quid, eiúſq; dignotio & curatio 419. b. 421. c. Æg.246.c.Aet.

Καλουκίδιοι ὄνοι 200.c.Scr.

Catuli ſaginati vſus 95.d.Aet. catulos pingues qui edant 85. a. Aet. catuli coagulum ad quid edendum 262 b.Aet.

Caucalidis deſcriptio & vis 625.b. Æg.422.c.498.h.Or.39.a.Aet.

Caucium 573.d.Myr.

Caudæ equinæ vires 599.g. Or. cauda mulierum vnde, & quõ ſecanda 581. c. Æg. 835.b. Aet.

Cauernæ 110,a.Ruff.

Caulis in genitalibus quid 104.h. Ruff.

caulis purpureus vel marinus Græcis erythrodanum 340.b.Mar.

Caurus 367.e.Or.

Cauſarum abditarum ac euidentium cognitio vtilis 6.a.Celſ. cauſa euidens quid 6.d. Celſ. cauſarum & naturalium actionũ cognitio apud philoſophos controuerſa 7.b. Celſ. cauſæ primariæ à quibus fugiẽdæ 35. c.Act. cauſas morbi metuentium curatio 42.a.b.Celſ.

Καῦσος origo & cauſa 854.g. Theo. cauſi ſymptomata 12.a. Aret. cauſi dignotio & curatio 321. e. Tr.200.b.547.e.Aet.172.g.Act. 27.g.Celſ. cauſi ſpecies duæ, earumq; curatio 321.e.Tr.

cauſi (dipſadis) deſcriptio, ab eóq; morſorũ ſymptomata & remedia 623.c.Aet.

Cauſticum ad vuam penitus minuendam 302.f.303.b.Mar.

Cauteris frigidi vſus 506. d. 574.g. 588.c.Æg.

cauteriorum ratio quæ ſit adhibẽda 580.c.Æg. cauteriorum vſtio qualis 593.g. Aet. cauteriũ ad columellas 719.g. Aet.

Cautio quãdo & cuius rei vnicuiq; noſcenda 17.d.18.b.& deinceps Celſ.

Caua Syria 68.e. Aet. caua vena 109.e.Ruff.852.d.e.Theoph. cauæ venæ quæ 109.d.Ruff.

cauum 101. g.Ruff. 547.b. Or. caua in iecore quid 108.e. Ruff. cauitas & κοίλωμα quid 183.f.Ac.

Cebyratici hydromeli facultas & vſus 419.e.452.e.459.c.Æg.

Cecis 499.d.Or.

Κίδμαλα quid ſint & vnde oriantur 15.b.Aret.

Cedrea quid, & quæ eius facultas 625.c.Æg.483.d.Or.

Cedria 35.e.f.Aet. cedriæ fuligo 40.f.Aet.

cedrides 31.h.Aet.

Cedri vires 625.c.Æg.422.d.499.a. 601.d.Or.31.e.Aet.

Ceriæ quid, & quid eis medeatur 492.e.Aet.

Cele antiquis quid 743.d.Aet.

Κεγχραμίδες 830.e.Myr.

Cenchriæ & cenchritæ ſerpẽtum deſcriptio, ab eiſque morſorum ſymptomata & curatio 624. c. g.Aet.

Cenchrinæ morſus ſigna & curatio 541.g.Æg.

Cenchri morſus ſigna & curatio 332.f.Act.

Cenchros 498.h.Or.31.d.Aet.

Centaureæ vtriuſq; vis & facultas 32.a.b.Aet. centaurea magna lycii loco interdum vtuntur 32. b.Aet. centaureæ paruæ corymborum vis 32.e.Aet.

centaurium Latinis fel terræ 231. h.Scr.388.b. Marc. centaurei vtriuſque facultas 625. d. 648. f. Æg.422.e. 601.e.Or. centaurii in purgando vis 125.b.Aet. centaurium magnum quid 355 a.Myr. centaurio magno medici hodie pro rhapontico vtũtur 355.a.Myr. centaurei maioris radix 465.h.Or. cẽtaurii tenuis vires 272.b.Act. è centaureis antidotus 609.β.c.Aet.

Centrum gallinæ 483.d.Myr.

Cẽtunculus Græcis gnaphalis 213 h.Scr.376.d.Marc.

Cepæ vires 625.h.Æg. 422. f. Or.

Cephalææ ſymptomata, cauſa, & curatio 19.e.20.c.81.c.Aret.417. d.Æg. 125.h.642.a.Orib. 271 b. 272.e.Aet.65.b.66.e.89.c.Celſ. cephalææ dolores continui 271 d. Aet. cephalææ medentia 83.f.Aet.325.a.Marc.

cephalica cataplaſmata 685.a.Myr. cephalicon emplaſtrũ 49.c. Or. 748.c.Aet.227.d.Scr. cephalica medicamenta 706. c. Aet. cephalicon Iudæi 89. f. Philotæ 89.b.viride 89.c.Celſ.

cephalalgia quid, & quid ei medeatur 19.e. Aret. 209. f. 228. e. Scr. cephalalgici 271.d.Aet.

Κεφαλὴ, eiúſque partes 101.d.e.Ruf. κεφαλὴ in corde quid 107.g.Ruf. κεφαλὴ in genitalibus quid 105. b.Ruff.

Cephaloton 420.b.Or.

Cephalus piſcis 88.b.Aet.

Cepula 554.a.Myr.

Ceræ vires & vſus 626.a.Æg. 435. b.499.e.601.h.Orib.33.b.697.g. Aet. cera cur per ſe non coquẽda 39.b. Or. cera optima quæ 26.a.Or.108.e.Aet. ceræ oleo iniiciendæ menſura & modus 681.g.Æg.28.b.673.c.Or. cera oleo quando admiſcenda in vnctionibus 410.d.Æg. cera lota qualis 2.d.Aet. cera ſacra 206.d. Scr. ceræ vnguentariæ vſus 530.d.Æg.

Κεραίαι 109.b.Ruff.

Κεράμιον 345.Mar. ceramii Italici pondus 700.d.g.Æg.

Ceraſorum facultas 370.g. 625. e. Ægin.499.c.Or. 32.f..Aet.29.c. Act. ceraſi gummi 20.d. Or.

ceraſia 481.f.Myr.

Ceraſtis ſerpẽtis deſcriptio, ab eóque morſorum ſymptomata & curatio 542.b. Æg. 624. h. Aet. 332.g.Act.106.c.Celſ.

Ceratis Latinis viola marina 365. a.Marc.

Κερατῖτις papauer quas vires habeat 633.b.Æg.

Cerata varia 683. a. Myr. cerata Ambroſiæ 596.h. Aet.ceratũ dia teſſaron 43.d. Or. ceratũ Galeni 231.b. Tr. cerata Hippiones 596.h.Aet. ceratũ manus appellatum 43.f.Or.

ceratum ad articularem morbum 605.g.Aet. ceratum ad bubonocelen 43.d.Or. ceratum ad iſchiadicos 583.a. Aet. cerata ad lumbricos 492. b. c. Aet. cerata ad neruos ſauciatos 700. d.Aet. ceratum ad oris ſtomachi inflammationem 44.h.Or. cerata & perfuſiones ad parotidas, phymata omnia, & dothienas 43. c. Or. cerata podagrica 605.h. 606.a. Aet. cerata ad reſolutiones 265.b.Aet. ceratorum ſedis vis 234.c.Aet.

cerati myrtei vſus 663. f. Orib. ceratum ex oleo roſaceo 19. h. 234.c.Aet. ceratum ex palmis, & eius confectio 514. d. Aet. ceratum ex roſa 82. a. Celſ. cerati roſacei vſus 663.e. Or. ceratum mitigatorium 312. g. Tr. ceratum refrigerans 635. b.Orib. ceratum quo aſſiduè vtimur ad ventriculum 660.d.

Κεράτιον 244. Marc. ceratii nota 699.e.Æg.

ceratia 32.f.Aet.

Κερατοειδὴς oculi tunica 102.b. 107. c.115.e.Ruff.146.a.Celſ.

Ceratonia 625.f.Æg 499.c.Or.32. f.Aet.

Κερκὶς 104.b.105.g.120.f.Ruff. 169. c.Celſ.

Cerebellum 107.b.115.c. Ruff. 8.f. Act.

Cerebrũ 107.a.110.d.115.b. Ruff. cerebrum, cor & hepar tres hominis primas eſſe partes 43. d. Act. cerebrum fontem eſſe & originẽ ſenſus ac motus 153. f.Act. cerebrũ ſanguine quonam alatur 18. b. Act. cerebrum ſenſu caret 64. e. Celſ. cerebri actiones 295. b. Aet. 9. a.Act. cerebri in homine dignitas 43.e.Act. cerebri affectus ac eorundem cauſæ 13. g. 23.g.Act. cerebri atque eius membranarum anatomia 521. a.Or. cerebro calefacto ſternutatur 296.f. Aet. cerebri calidioris notæ 181.e.Aet. cerebri facultates duæ 296.g.Aet. cerebri diminutio 525.c.Or. cer. excremẽtorũ duplex rõ 523.h. Or. cerebri formatio, animaliſq; ſpirit' diſcrimẽ qui in cerebro cernitur 8.c. Act. cerebri inſtrumentum 8.e.Act. cerebro meatus tot & tranſpirationes natura cur machinata ſit 523. h. Or. cerebri membranam quid glutinet 272.b.Aet. cerebrum ambiens membrana læſa, partibus ſauciis iam integris coactis & cicatrice obducta, conuulſionem & mortem cur inferat 756. c. Caſſ. cerebri nates 523. d. Or. cerebri temperiei dignotio 363. c. Æg. 85.b.Or. 181. d. Aet. cerebri tunicæ & enata 115.b.Ruff.

cerebri affect' peculiares qui 43.c. e.Act. cerebri dorſiq; medullæ affectus qui, & vnde 153.f.Act. cerebri affecti ſigna 176.h. Act. cerebri affecti ſymptomata 154 h.Act. cerebri ob cõſortiũ affecti notæ 154.d.Act. cerebri affectionum dignotio & curatio 418.f.& deinceps.Æg.215.a.Act. cerebro affecto celerrima inſtat pernicies 226.d. Aet. cerebro affecto vrinæ quales 78. h. 131. d.Act. ad cerebri dolores 256 c.Marc. cer.eryſip.curatio 420. b.Æg.103.e.Or.263.c.Aet. cerebri inflãm.curatio 420.a. Æg. 263. b. Aet. cerebro inflammato cuius venæ ſectio auxilietur 194.e.Act. cerebri mẽbranæ detectæ quid conueniat 228.e.Scr. cerebrum à muco purgandũ quomodo ſit 358.a. Æg. cerebri vulnerati ſigna 98.b.Celſ.

cerebri in alimento qualitas 372. d.Æg.65.f.221.h.584.b.g.Or. cerebri animalium diuerſorum vires 619.e. Æg. cerebri eſus ſtomacho incommodus 85. f. Aet. cerebri coctio 249.h.Or. cerebrum volatilium, terreſtriũ præſtare 64.c.241.f.Or.

Cerelæi confectio 581.c.Or.

Cerion quid, eiúſque dignotio & curatio 415.a.Ægin.283.f.746.e. Aet.181.e.190.h.296.e.Act.

Κηρίον 165.c.Or.

Ceruina caro qualis 372. b. Ægin. 220.g.584.b.Or.84.g.Aet. cer

uinum cornu 91.a.b. Aet. ceruinæ medullæ vis 606.c.Or. 90. g.Aet. ceruini pudendi vires 611.c.Æg.
Ceruſæ qualitas 621.e.Ægin.
Ceruix 103.d.f.Ruff. 546. b.c.Or. ad ceruicum dolores 320. a. f. Marc. ad ceruicis inflexibilis dolorem 320. c. Marc. ceruicis rectæ ſpirationi quomodo medendum 449. g. Ægin. ad ceruicis rigorem 320.d.f. Marc. ad ceruicum tumores 320. f. Marc.
ceruix in hepate quid 108.e. Ruff. ceruix veſicæ 108.f.Ruff. ceruix in vulua quid 109.c.Ruff.
Cerumina 110.f.Ruff.
Ceruſſæ vires 646.g. Æg. 20.a. 611. f.Orib.2.b.70.e.75.c.697.a. Act. 375.h.Myr. ceruſſæ venenum ineſſe 628. d. Aet. ceruſſa & ſpuma quomodo incoquenda 91.b.Celſ. ceruſſæ potæ ſigna & remedia 550.c.Æg.288.c.Act. 107.b.Celſ. 224.d.Scr. è ceruſſa medicamentum 325.e.Act.
Ceſtron 616.e.Æg.499.d.Orib.32. g.Aet.359.f.Myr.
Cetaceorũ caro qualis 373.h. Æg. 225.h.584.a.Or.
Χαῖται 101.f.Ruff.
Chalaſticum cerotum 352.g.Mar. chalaſticum Olympianum 402. f.Marc.
Chalaſtræi nitri vires 631.f.Æg.
Chalazion in palpebris quid 183.c. Act.142.h.Celſ.
Chalbana 448.e.511.g. Orib. 57.d. Aet.
Chalcanthi electio 27. d. Orib. chalcanthi vires 645.f.Æg. 460. e.516.f.Or.74.f.Act. 305.h. Act. 82.f.Celſ.
Chalcitidis coctio 29.e.Or. chalcitidis vires 645.f. Ægin. 460. f. 483.b. 516.g.Or. 2.g.74 g. Act. 384.h.Myr. chalcitidis vſtæ vires 305.g.Act.
Chalci nota 699.g.Æg.
Chalcos, eiúſq; vires 516.h.Or.75. a.Act. Χαλκὸς κεκαυμένος 459.h. Or. Χαλκοῦ ἄνθος 460. a. 516.h. Or.75.a.Aet. Χαλκοῦ λεπὶς 460. b Or.
Χαλινός 103.g.Ruff.
Chamarum in nutriendo qualitas ac vis 88.h.Act.Vide Chemæ.
Chamæacte Latinis ebulus 262.f. Marc. chamæactæ vires 407. h.490.g.Or.9.c.Act.
Chamæbalan' agreſtis 410.h. Or.
Chamæciſſus 449.a. Or. chamæciſſi flos 511.h.Or.
Chamæceraſia 530.a.Myr.
Chamædaphnæ vires 619. a. Æg. 19.c.448.f.Or.
Chamædrops 646.b.Æg.449.b.Or.
Χαμαίδρυος deſcriptio 211.d.Scr. chamædryos vires 645.g.Ægin. 449.b.511.h.Or.57.d.Aet.
Chamæleon animal 483.h.Or.
chamæleontis albi nigríque radicis vires 645.h.Ægin. 19.d.21.c. 449.d.512.a.Or.59.a.Act. chamæleontis poti ſymptomata & remedia 646.d. Æg. 645.e. Act. 225.h.Scrib.
Chamæleuce quid 495. f. Myr. chamæleucæ vires 645.h.Ægin. 511.h.Or.57.f.Aet.
Chamæmeli vires & deſcriptio 646.a.Æg.410.e.512.a. Or.11.c. Aet. chamæmelum purpureum 371.e.Myr. chamæmelum ſiccum 14.c.Or.
chamæmelatum 280.c.Or. chamæmelinum oleum 20 b.Act.
Chamæpitys Syris pityſoriſis 386. a. Marc. chamæpityos ſeu aiugæ vires 273.d.Act. chamæpityos vires 547.g. 646.a. Ægin. 447.c.449.b. Orib. 58.b.Act. chamæpityos in purgando vires 58.b.127.a.Act.
Chamæplion 418.b.Or.
Chamæraphani vires 653.d.Æg.
Chamæſycæ vires 646.b. Æg. 449. f.512.d.Or.
Chamelææ vires 646.b.Æg.449.b. 511.h. Or. 57.c. Act. chamelææ purgatoria vis & doſis 128. b.Ruff.648.g.Æg.328.a.Or.127 d.Act.383.a.Marc.
Characias ſiue characites tithymallus 325.d.444.h.510.d.Or. 55.e. 125.g.Act.
Χαραπτιὸν 368.a.Myr.
Χαροπὸς color qui 855. c. Theoph. 46.e.Act.
Chartæ cõbuſtæ vires 636. e. Æg. 505.d. Or. è charta medicamentum 326.d.Act. è charta paſtillus aridus ad nomas 674. c.Or.
Χεῖλη 102.e.Ruff.
Χεὶρ 104.g.Ruff.
Χηλαὶ 101.g.Ruff.
Chelidones, piſces 226.h.Or.
Chelidonii deſcriptio, ſpecies, & vires 646.c.Ægin.409.b.448.f.h. 512.d.Or.58.c.Act.646.c.Æg.
Chelidoniæ aſpidis morſui vt medendum 542.a.Æg.621.d.Act.
Chemæ nota & quantitas 699.e. Æg.243.Marc.
chemarum in nutriendo facultas 373.e.Æg. 28.e.230.g.584.a.Or.
Chemoſis oculorum quid, eiúſq; curatio & remedia 433.e.Ægin. 129.c.Or.299.c.626.f.Act.182.h. 237.g.308.g.Act.
Χηναλώπηξ 96.c.Aret.
Cheniſcorum in organis vſus 163. g.Or.
Chermes 385.g.Myr.
Cherſydri ictui medendum quomodo 106.d.Celſ.
Chezananca illitio 652.g.Æg.58.a. Or.142.d.Act.
Chia maſtiche 42.a.Act. chia terra 452.e.596.g.Or.65.f.Act.
Chiacum collyrium 50.g.Or. 354. h.355.b.Act.
Chiaſmi ratio 571.e. 579.f. 592.e. 601.d.604.d.Æg.
Χιασοῦ laquei ratio & vſus 155.f. Or.
Chiliodynamon 48.f.Act.
Chiragra vnde, & quomodo curãda 225.h.Act.24.c.81.b.Celſ. chiragricis medentia 38.e. 68.h. Act. 323.c. Act. 407.e. g.408. h. 409.b.Mar.
Chironii panacis vires 636.e. Æg.
chironia vitis 409.c.Or.
chironia vlcera quæ & cur dicta & quomodo curãda 524.a.Æg. 109.g.Celſ. chironii vlceris curatio 109.g.Celſ. chironiis vlceribus medentia 515.c.Æg.73. g.697.a.712.f.Act.
Chlora Epigoni 569.h.Act.
Χλωροῦ coloris ſpecies 856.b.Theo.
Chirurgiæ ſubiectum bipartitum 551.b.Æg. chirurgia, diætetica, & pharmaceutica partes medicinæ 5.c.Celſ. chirurgia, chirurgi celebres: chirurgus qualis eſſe debeat 137.a.Celſ. chirurgiæ ſcopus circa caput 337. a.b. Act. chirurgiam abhorret gãglium 745.f.Act. chirurgi officium in tumoribus 744.b.Act.
Choacum emplaſtrum 88.g.Celſ. choacum enhæmon emplaſtrũ 88.g.Celſ.
Χοάνη 524.f.Or.
Choiac menſis 610. e.f.Act.
Chœnicium, modiolus 171.a. Celſ.
Χοῖνιξ 244 Marc. chœnicis nota 699.d.Æg. chœnicis pondus & quantitas 701. b. Ægin. 243. Marc.
chœnicidum vſus reprobatus 593 c.Æg.
Chœrades quid, vnde dictæ, & quo modo eis medendum 564.a.515 c.Æg.741.c.Act.190.f.Act.
chœradolethron 45.a.Act.
chœroſpolethron 462.b.Æg. 575. g.Myr.
Χοιράδες cur dictæ 44.d.Aret.
Cholagogis ſeu bilem ducentibus medicamentis quando vtẽdum 270.f.Act.
Χολὴ & ὀργὴ ſynonyma 21.c.Aret.
Χολῆς ἀγγεῖον 108. e. Ruff. Χολὴ ξανθὴ 110.c.Ruff.
Χοληδόχος follicul' 852.c. Theoph. 150.c.Act.
Cholera quid, eiúſque ſymptomata, cauſæ, & curatio 12.f. 74.b. Aret.235.g.236.a.Tr.458.h.Æg. 623.c.Or.449.f.Act.75.a.Celſ.
cholera acutus morb' 75.f.Celſ.
cholera quo anni tempore vegetior 13.a.Aret. choleræ ſymptomata 12. f. Aret. cholera correpti, augeſcente increſcentéque ventriculi tenſione, cur crura tibiáſque contrahant 763. b.Caſſ. cholera laborantibus extremæ corporis partes cur cõuellantur contrahantúrque & refrigerentur, pulſúſque adſit obſcurus 764.g.Caſſ. choleræ victus conueniens qui 74. f. Aret. cholericorum affectuum extremum remedium frigidus potus 270.g.Or. choleræ cholericíſque medentia 258. a. 279. e.Act.360.a. 361.f.427. e.453. g. 457.c.Myr.208 a.235.f.Scr. 309. e. 386. c. Marc. ad choleram proiiciendam 386.a.d.e.Marc. à cholera quid præſeruet 336.a. Marc.
choleræ exaſperatæ quomodo medendum 74. h. Aret. choleræ quæ citra noxam excitatur dignotio & curatio 238.c.Tr.
choleræ ex bili curatio 237.e.Tr. choleræ ex copia ciborum curatio 236.a.Trall. choleræ ex vitiato ſtomacho curatio 236.c. Trall.
cholericos pepo quando efficiat 46.f.Act.
Chondrillæ vires & ſpecies 646. e. Æg.423.e.450.b.512.d.Or.58.c. Act.
Chondri vires 369.g. 646.f. Ægin. 450.b.512.d.Or. Χόνδροι 104.f. 110.c.Ruff.
Choragos antidotus 374. h.375.c. d.Myr.
Chordapſus 13.c.Aret. 470.d.Act. 76.b.Celſ.
Χορίος 107.d.Ruff.
Choroides tunica 107. b. d. Ruff. 527.f.Or.
Chriſti coronam è ſpina alba contextam fuiſſe 347.c.Marc.
Chryſanthemon quid & quas vires habeat 620.d.Æg.14.c. 417. b.Or.
Chryſatticum paſſum 475.c.Æg.
Chryſippus medicus 5. c. Celſ. chryſippi antidotus 395. e. 439. b. Myr. chryſippi malagma 88.a.Celſ.
Chryſitidis vires 646.f. Æg. 450. c. 512.e.Or.
Chryſobalanus 431. f.Myr. è chryſobalano antidotus 447.d.Myr.
Chryſocallia.410.e.Or.
Chryſocollæ vires 646.f. Æg. 483. d.516.h. Or. 75.b. Act. chryſocolla laudatior quæ 461. a. Orib.
Chryſocomæ vires 646.f.Æg.450. c.512.e.Or.
Chryſolithos 158.a.Tr.
Chu, ſeu congii, pondus & quantitas 700.c.g.Æg.28.d. Or. 244. Marc.
Chylaria quid, & quandiu durent 252.g.Act.440.b.Myr. chylarium bilem ducens 440.a. Myr.
Chyli ſecunda confectio in cauis iecinoris 150.e.Act.
Chymation oxyporium 333.h. Marc.
Χυμὸς 110.h.Ruff.
ante Cibum corpus exercendum 115 c. Act. cibus à quibus rebus melius incipiat 12.c.Celſ. cibi alii aliis qui infirmiores 36. e.Celſ. cibi aceſcentis in ventriculo remedia 456.h.Æg. 361. f.374.a.406.a.Myr.17.c.Celſ.326 b.Marc. cibi in ægritudinibus acutiſſimis qui primi 207.g. Act. cibi alimenti plus habentes qui 37. d. Celſ. cibi appetentiam quid excitet 53. d. Act. cibum auerſantibus, venerea conducunt 355.c.Æg. cibum auerſantibus prægnãtibus quomodo ſubueniendum 347. c. Æg. cibos boni ſucci non eſſe omnes eos qui ſtomacho arrideant 38.g.Celſ. cibi confectio 81.e.Act. ad cibum conficiendum 332.b.d.333.a. 336.e. Marc. cibum continere non valenti quid medeatur 210. g. Scr.326.b.Mar. cibi copia aut inopia nimia quid noceat 200.f. Act. cibus copioſior an humectet 319.d. Or. cibum corrumpentes quomodo curandi 355.a.Æg. cibos corrumpẽtia 576.c.Or. cibi cruditatem inferentes 459.d.Aet. cibi cupiditas bona quæ 21. b. Celſ. cibum dare in febribus quando liceat 43.h.Celſ. cibum dabat febre inclinata Aſclepiades 44.g. Celſ. cibus datur in febre longa maturius 45.a.Celſ. cibi dandi citius vel tardius, regula 43.h.44.a.Celſ. cibũ dandum quum venæ cõquieuerint 44.g.Celſ. ciborum differentia & varia ratio 368.a.Æg.203. b.Act. ciborũ differẽtiæ vnde 36.g.Celſ. cibũ difficulter cur cõtineant febriẽtes 764.g.Caſſ. ciborum eiuſdem ſpeciei, eſſe diſcrimina 36.d.Celſ. cibis exhibendis multipliciter peccatur 35. a. Celſ. cibi faſtidium vnde 159. f. Act. cibi faſtidio medentia 126.g.Ruff.190.d.Or.

257.e.263.h.266.a.Act. cibum fugiendum eſſe nullum qui edẽdo ſit 11.b.Celſ. cibus humectans qui 319.d.Or. cibus humidus fatigatis conuenit 13.c. Celſ. cibi imbecilliſſimæ materiæ q 36.d.Celſ. ciborum inappetẽtia quid, & quomodo curanda 411.a.g.457.c. Æg. cibi incommodi quid noceant 200.f.Act. cibi inflantes & acres cœliaco affectui vtiliores 75.h.Celſ. cibus in integro corpore minùs corrumpitur 44.g. Celſ. cibi potúſque intempeſtiuitas & inordinatio quid mali adſerat 200.e. Act. cibi materiæ valentis, mediæ aut imbecillæ qui ſint 36.b.Celſ. cibi leniores qui 37.a.Celſ. in cibo medicamentum optimum 127.f.Act. cibi medicamentoſi & cibi familiaris differentia & vſus 100.h.Act. ciborum naturæ proprietatéſque noſcendæ 37.f.Celſ. cibi qui quibus & quando offerendi 204 d.Act. cibi non inflantes 38.h.Celſ. cibus plenior in febre qui 208. a.Act. cibi plenitudo in morbis, noxii 34.h.Celſ. cibos plures cur appetant melancholici 251.d.Act. cibi praui ſucci quid incommodent 200.g.Act. cibi pulſus quomodo variẽt 847. c.Phil. cibi quantitas eadem omnibus non conuenit 204.a. Act. cibus in ſolio quibus rectè aſſumitur 59.b.Celſ. cibum ſtomachus ſæpe reſpuit, quem mens tamen concupiſcit 46.e. Celſ. cibi ſumendi primò qui 43.b.Act. cibi ſumendi quantitas 33.e.Act. cibus ſumendus quoties eadẽ die 33.g.Act. cibus ſumendus ſemel quando ſit 16.c.Celſ. cibus tenuis in febri qui 207.h.Act. cibi validi qui 208.a.Act. ciborum varietas ægris quando permittatur ex autoritate Aſclepiadis 47.f. Celſ. cibi varii, concoctu difficiles 47.f.Celſ. cibi vitiatio in ſtomacho quib' accidat, & quõ ei medendum 81.c.Or. cibi potúſque vſu ſiquis nõ iuuetur, quid conferat 332.f.Marc.

ciborium 33.c.662.e.Act.

Cicadarum vis & vſus 543.b.Æg. 97.b.Act. cicadarum vſus & ex his confectum medicamentum 465.d.660.g.Æg. è cicadis antidotus 448.a.Myr.

Cicatrices quid, & quomodo eis medẽdum 436.f.Æg. cicatrix quale poſtulet medicamentum 707.d.Act. cicatrice vbi opus quid faciũdum 707.c.d.e.f.Act. cicatrix inducenda quãdo 104. d.Celſ. cicatricem inducentia 523.d.Ægin.73.g.696.d.697.a.b. 707.g.830.g.Act.247.e.321.e.f. 322.b.325.a.g.Act.102.d.Celſ. 228.h.230.d.h.233.h.234.a.b.Sc. ad cicatricem perducens malagma Andreæ 85.h.Celſ. ad cicatrices 820.b.Myr. ad cicatricem abnuẽtia 231.a.Scr. cicatricẽ vetuſtis vlceribus quid inducat 601.f.Or. cicatrices ſtigmata, & vibices, quomodo tollenda 631.e.Or. cicatrices cõplens medicamẽtum 325.e.Act. cicatricẽ cõcolorem ſanæ parti quid reddat 436.b.Ægin.104.d. Celſ. cicatrices delentia 29.d. Act.323.a.Mar. cicatrici figura aptior quæ 563.e.Æg. cicatrices fœdas quid extergat 322.e. Mar. cicatrices illuſtrat myrobalanũ 13.g.Act. cicatrix excreſcens & caua 104.e.Celſ. cicatricum nigrarũ purgatio 600. d.Orib.675.d.676.a.Act.104.d. Celſ. cicatrices nigricãtes & quæ ex impetigine fiunt, & ſtigmata tollentia 110.d.Or. cicatricibus nigris quæ medeãtur 524.f.Æg. cicatricũ notis quid medeatur 325.e.Act. ad cicatrices ſedandas 283.f.Mar. cicatricum tincturæ 437.a.Æg. ad cicatrices veteres 323.d.Mar. cicatrix venenatis vulnerib' nõ ſtatim inducenda 222.e.Scr. cicatrix capitis vlceribus vt inducenda 257.a.Mar.

ad cicatrices maxillarũ 323.c.Mar. cicatrices oculorum 184.a.Act. cicatricibus oculorum quõ medendum 315.g.316.c.h.Act.123. c.Celſ. ad cicatrices oculi ſolutas 266.a.Mar.

cicatricoſis pili vt inducẽdi 261.c. Mar.

Cicer, eiúſq; iuſculum 27.f.Act. ciceris facultas 370.d.Æg.8.c. 598.d.Or.25.f.Act. ciceris agreſtis vires 484.b.Or. cicer arietinum 598.d.Or.371.d.Myr.

cicercula 211.h.Or.39.c.Act.

Cicerbita 52.f.Act.

Cichorii vires 526.e.Æg.51.c.Act.

Ciceos, eiúſq; fructus vires 325.e. 499.f.Or.33.d.Act. cicinum oleum 18.c.33.e.Act.

Ciclæ 227.c.Orib.

Ciconiæ pennæ quas vires habeãt 298.b.Act. ciconiarum ſtercus 83.h.Act.

Cicuta Græcis coniũ 348.a.Mar. cicutæ natura ac vis 629.e.Æg. 425.c.511.d.Orib.1.c.38.f.47.f. 628.c.Act. cicutæ ſemen 402. a.Myr. cicutæ potæ ſigna & remedia 547.a.Æg.643.e.Act. 285.g.Act.107.a.Celſ.223.f.Scr.

Cilia 545.d.Or.

Cimicum facultas 628.a.Æg. cimices quomodo necentur 628. a.Act.

Cimoliæ terræ vires 20.a.452.g. 512.h.Or.2.b.65.g.Act.

Cinara 368.g.Æg.218.d.Or.33.d. Act.388.g.Myr.

Cineris qualitas 5.c.Act. cineris vires 643.c.Æg.21.g.510.b.Or. 55.a.697.e.Act. cinis abrotoni vſti 7.c.Act. cinis corticis ſalicis 20.f.Or. cinis ficulnus 483.h.Or. cinis thuris exuſti 40.c.Act.

cinereum collyrium 265.h.Mar. cinerei collyrii etymologia & compoſitio 198.b.Scr.

Cinnabaris 626.b.629.b.Æg.454. f.515.c.Or.373.g.Myr. cinnabarini medicamenti vires 497. g.Æg. cinnabarinum emplaſtrum 680.f.Æg.

Cinnamomi genera varia, ſed optimum, quod moſylicum vocatur 422.f.Or. cinnamomi vires 626.b.Æg.499.f.Orib. è cinnamomo antidotus 369.g. 455.f.h.464.f.Myr.

cinnamomis 626.b.Æg.499.g.Or.

Κίων naſi 102.c.Ruff. κίων in ore quid 103.d.Ruff.

κιονὶς 116.d.Ruff.186.h.Act.

Circææ deſcriptio & vires 422.g. 499.g.Or.626.b.Æg. circææ radix 499.g.Or.

Circius ventus 150.g.Act.

Circuitum diſſoluẽtia 433.d.Myr. circuitibus quid medeatur 217. a.Act. circuitu febriũ ſine horrore vexatis quid medeatur 311 a.Marc.

Circuli quadruplicis ratio & vſus 159.c.Or. circularis deligationis vſus 596.e.Æg. circularis figura cicatrici inducendæ inepta 563.e.Ægin. circularis motus vertiginem cur inducat, non item rectus 759.c.Caſſ.

circulatores colubras vt ſtupidas reddant 105.f.Celſ.

Circumcalualis oculi pellicula 299 b.Act.

Circumcidendis quomodo medẽdum 574.d.Æg.

Circũlitio faciei aurea 366.b.Act. circumlitiones ad impetiginem 374.d.Act.

Circumoſſalis pellicula oculi 299. b.Act. circumoſſalis tunica 106.b.Ruff.

Cirri 109 b.Ruff.

Cirſocele 154.e.Celſ.

Κιρσοειδῆ ἀγγεῖα 108.g.118.g.Ruff. κιρσοειδὴς mẽbrana 107.b.Ruff.

Κίσσα vnde 163.e.Act.

Ciſſampeli vires 620.e.Æg.

Ciſſãthemos 629.c.Æg.425.a.Or.

Ciſſeris pumex 626.c.Æg.515.d. Orib.

Ciſſos 422.h.500.a.Or.34.a.Act.

Ciſtharus 33.e.Act.

Ciſthus 626.e.Æg.422.h.499.g.Or. 33.f.Act.

Citharus 227.c.herba 499.g.Or.

Citrii mali facultas 371.d.626.e. Æg.218.a.Or.49.c.Act. citrii caro 20.a.Or. ex citrio purgatorium 132.d.Act. è citriis antidotus 392.f.393.a.430.f.Myr. citriorũ decocti vſus 347.c.Æg.

citrinum officinarum vnguentum 477.g.Myr.

Citrulũ officinis quid 367.c.Myr.

Ciuitatum ſitus cõſideratio quoad ſalubrem aerem 368.c.Or.

Claua Herculis Græcis nymphæa, Gallis baditis 396.c.Marc.

Clauaris ſquamæ vires 630.c.Æg.

Claudiacum collyrium 671.c.Æg.

Clauiculam homo ſolus habet 603 c.Æg. clauiculæ fractæ curatio 595.e.Æg. clauiculæ luxatæ curatio 603.b.Æg.

Claues 103.h.Ruff.

Clauus quid, & quomodo ei medendum 436.c.499.a.588.a.Æg. 733.b.Act.114.a.b.Celſ. clauis medentia 600.b.Or.29.a.42.b. 83.e.Act.399.f.400.b.f.Marc. ad clauos attritu calciamentorũ factos 400.e.Mar. clauus oculorum 183.h.Act.145.g.Celſ. clauus pedũ 398.c.e.401.a.Mar. clauus ſedis quomodo ſanãdus 686.a.Act.

Clearchus quo medicamento ſanatus 376.h.Myr.

Κλεῖδες 103.h.Ruff.

Κλειτορὶς 105.c.Ruff.

Κλειτορίζειν 105.c.Ruff.

Clema 436.b.Or.

Clematidis vires & deſcriptio 614. f.626.f.Æg.325.c.327.d.423.a. Or.274.b.Act. clematidis purgatoria vis & doſis 127.a.Ruff.

clematitis 411.c.Or. clematitis ariſtoloch. 411.c.Or.228.d.Scr.

Cleonis collyrium 119.c.Celſ. cleonis gluten fluxionem oculorum prohibens 52.b.Or.

Cleopatra cuius ſerpentis veneno mortua ſit 542.a.Æg.

Cleophãtus tertianam quo pacto curabat 51.d.Celſ.

Clidion ex Philumeni Mnaſæi cõment. 45.d.Or. clidion antidotus 433.a.Myr. clidion Oribaſii 663.a.Æg. clidios Oribaſii paſtillus 785.g.Myr. clidion pharmacum 425.a.Act.

Climax antidotus 311.c.Tr.389.b. 410.b.422.d.Myr.

Clinopodium 423.b.500.b.Or.

Clitarchi error 109.b.Ruff.

Cloacæ aura peſtilens 150.b.Act.

Κλονώδης pulſus quid, & vnde dictus 146.e.Act.

Clunes 105.e.Ruff.547.a.Or.

Cluſinum far 498.b.Act.

Clymenon 423.b.435.a.Or.

Κλύσμα 829.c.Myr. clyſmatum infuſio ad conſuetudinem ſeſſionum fieri debet 196.f.Act. clyſmata vnde fiant 196.h.Act. clyſmatum vſus 196.d.Act.

Clyſterum differentiæ 347.b.Or. clyſteris adhibendi ratio 122.g. Ruff.357.e.Æg.350.d.Orib. clyſterem admittentium ſitus 585.c.Æg. clyſteres quibus de cauſſis iniiciantur 12.g.Orib. clyſteres, calidos nimium non eſſe debere 353.g.Or. clyſterum fruſtrationes quibus modis fieri ſoleant 357.d.Orib. clyſteres paulatim non repentinò iniici debere 358.b.Or. clyſteres quibus iniiciantur quũ minimè opus ſit 356.e.Orib. clyſteres reiicientes quomodo curandi 504.g.Act. clyſter quando noceat 330.e.Orib. clyſterum vſus in quibus corporibus noxius & in quibus ſalubris 349.b.Or.

clyſteris infuſa acria quando adhibenda 438.d.Ægin. clyſteres acres vbi non adhibendi 77.c.Aret. clyſteres acres ſenibus vitandi 580.b.Orib. clyſterum acrium materia 347. b.Or. clyſterum acrium præparatio 349.b.Orib. clyſteres alendi vim habentes eos qui alioqui non nutriuntur 356.c. Orib. clyſterum mollium materia 347.b.Orib. clyſterum mollium præparatio 348.d.g. Or. clyſteres varii 609.a.Myr. clyſtere veſica quomodo purganda 467.b.Æg.

clyſter ad aſcaridas 356.d.Orib. clyſteres in cholera ſicca 354.c. Or. clyſteres ad dyſenteriã varii 351.g.Or. clyſteres ad ileõ, ſeu inteſtinum tenuius 354 f.Or. clyſteres ad inteſtinum extremum 353.h.Or. clyſteres ad lũbricos qui helminthes nominantur 13.f.356.a.Orib. clyſter ex oleo melino 19.f.Act.

Κνήμη 105.g.Ruff.

Cneorum ſiue thymelæa ventrem repurgat 62.h.Aret.

Cneſtrum herba 178.b.Act.

Cnicion 446.e.Or.

Cnici vires 325.d.423.c.Or.34.b. Act. cnici color 855.f.Theoph.

cnici purgatoria vis & doſis 328 d.Orib.126.d.Act. cnicus cibſoniis inditur 578.b.Or. cnici ſeminis vires 626.g.Ægin. 19.e. Or.273.a.Act.
cnicus flauus Baſſi,& eius vſus 49. g.Or. cnicus ſilueſtris 615. f. Æg.412.d.Orib.13.c.Aet.
Cnide 218.f.Orib.8.f.Aet.
Cnidiũ granum 11.d.420.a. Orib.
Cnipes perimit terra ampelitis 66. a.Aet.
Coaguli facultas & vſus 638.f.Æg. 20.f.517.c.608.d. Or. 81.a. Aet. coagulum catuli ad quid edendum 262.b.Aet. coagulũ cerui hinnulei quid vtilitatis habeat 196.c.Scr.
Cocali vires 604.c.Or.38.f.Aet.
Coccaria ſalubria apta ſtomacho, aluum maxime ſubducentia 56. e.f. Orib.
κόκκιον quid 358.a.400.g.Myr. κόκκια quæ Nicolao 533.g.Myr.
κοκκοϐάλσαμον 358.a.Myr.
κόκκος 358 a Myr.
Cocc' Cnidius aliis chamelæa 86. c.Aret. cocci Cnidii facultas 626.h.Æg.22.c.Or.34.c.Aet. coccus tinctorius 34.c.Aet.
Coccymelea 34.c.Aet.
κοκκύσπερμα 263.d.Act.
κόκκυξ 105.c.Ruff.547.c.Or.
Cochiæ pilulæ 707.d.Myr.
Cochlearum carnis inter alimẽta facultas 373.e.Æg.221.b.229.c. 584.b.Or. cochlearũ carnis vſus 628.d.Æg.518.g.Or.cochlearũ coctio 249.e.Or. cochlearũ aduſtarum cinis 19.b.520.d.Or. cochlea terreſtris 95.f.Aet.
cochlearum in organis vſus & differentia 164.f. Orib. cochlea quadrata teſtudinem qua ratione moueat 165.a.Or. cochlearum quadratarũ differentia 165. b.Or.
cochlearium quid Nicolao 373. e.413.c.Myr. cochlearii quantitas 243.Mar.
κοχλιάζων quid 180.b.Or.
κοίλη vena 852.d.f.Theoph.
κοιλία 104.b.g.Ruff. κοιλίας ςόμα 104.f.Ruff. κοιλίαι 107 g.Ruff. κοιλίαι cerebri 107b.Ruff.
Cœliacus morbus qua parte conſiſtat 75.f.Celſ. cœliaci morbi cauſæ, ſymptomata & curatio 43.d.94.a.Aret.246.g.247.a.Tr. 459.e.Æg. 662.d.g Orib.485.h. Aet.161.f.Act.75.f.Celſ. cœliaci qui 212.c.Scr.363.d. Marc. κοιλιακὰ πάθη 161. f. Act. cœliacorum potiones 247 d.Tr. cœliacis medentia 692 g. Orib. 35.c. 37.d. 39.e. 41.e. 49.g. 87.g. 91.b.159.b.657.b.Aet.256.b.257 b.258.a.262.a.265.f.269.a.f. 324. e.327.f.329.a.Act.357.e.358.c.g. 359.c.362.e.363.a.384.c.f. 385.a. 390.e.391.g.395.b.e. 402.d. 407. c.408.h.410.c.413.d.418.f.425.f. 430.b. Myr. 209. a.212. c.213.h. 228.g.Scrib. 311.a. 341.e.363.c. 364.d.368.d.369.a. 370.b. 371.a. 376.d.f.Marc. ad cœliacos viribus defectos 365.f.Marcell.
κοιλοσιδὰν 102.a.Ruff.
Cœloma oculorum quid, eiúſque medela 435.g.Ægin.300.b.Act. 183.f.Act.
κοῖλον 101.g.Ruff.
Cogitatio capite infirmo non tuta 16.c.Celſ.
Coindicantia & contraindicantia morborum 142.f.Act.
Coire cũ excrementis valde perniciosum 8.d.Or. coire cũ fœmina vt quis queat 396. e. Marc.
coitus opus naturale 117.d. Act. coitus an comitiali morbo conferat 87. g Aret. coitus cum auerſa conceptionem iuuat 490. b.Ægin. coitus ad conceptionem commodus qui 489.h. Ægin. coitum inhibẽtia 396. e.Marc. coitu immodico vſis quomodo medendum 355. h. Æg. ad coitum impotentibus quomodo medendum 355. g. Æg. coitus inuiti, ſteriles 792. d. Act. coitus vigorem quid eneruet 396.c.Mar.
coeuntia in aliqua parte corporis, quibus medicamentis diſcutiantur 84.b.Celſ.
Colchicum quid, & vnde dictum 544 h.548.b.Æg 423.c.Or. 284. b.Act. colchici poti ſigna & remedia 548.b.Æg.286.f.Act.
Colias 226.g.Or.
Colicus dolor quibus affectibus contrarius 163.d. Act. colici morbi differentia 164.a.Act. colici morbi ſigna 44.a.Aret. colicorum excrementa qualia 472.a.Aet. colici morbi dolor teſtes quomodo inuadat 44. b. Aret. colici morbi dignotio & curatio 293 g.Tr.462.d. Æg. 661.f Or.164.b.225.c.Act.16.h. 17. a. Celſ. colicis medentia 295.b. Tr. 27.b.46. g.47.f.82.g. 91.c.95.e.97 b.Aet. 278.f. 280.f. Act.318.f.329 g.333.f.341.e.375. f.380.f.Marc.
colici doloris ex acri humore curatio 470.h.Aet. colici doloris ex frigido humore, curatio 287. g.Tr.471 g.Aet.282.b.Act. colici doloris ex pituitoſis humoribus curatio 471.g.Aet. colici doloris falſa ſpecies quæ 471. b.Aet.
colicæ antidoti 478.a. Aet. colica Caſſii 96.b.Celſ. colica inuincibilis 358.e.Myr. colica Iulii Baſſi compoſitio 376. c. 378. a. Marc. colica cataplaſmata 480. d.Aet.685.a.Myrepſ. colicis clyſteres quales conueniãt 355 b.Or. colicæ compoſitiones 213.e.Scr. colicæ compoſitio primaria 380. a. Marc. colica infuſa 479.c.Aet. colica pharmaca 474. g.475.476. &c. Aet. colicorum phyſica medicamenta 296.c.Tr.
colica affectio, Æginetæ temporibus 429.e.464.a.Æg.
Coliformia oſſa quæ 295.c.Aet. coliformes meatus 560.d.Æg.
Colii 231.b.Or.
Colis 546.g.Or. colis morborũ curatio 133.c.Celſ. colis extẽſionis & reſolutionis cauſæ 166 f.Act. coli reſoluto quomodo medendũ 429.d.Æg.297.b.Aet.
Colla 22.a.Or. 35.b.Aet. collæ ſeu xylocollæ electio 26.a.Or.
Collapſos ex morbo comitiali quid excitet 256.e.Aet.
ad Collectionem quamlibet 408. g.412.c.Marc.
Collia 231.g.Or.
Colliquati qui 32.e. Aret. colliquatio quid 218.g.Aet. colliquationis cauſæ 35.c. Aret. 510. d.Aet. colliquationis notæ 99 e. Or. colliquationis curatio 91.d.Aret.408.g.Æg.489.g.Act.
Colliſio corporis 100.c.104 a.Cel. colliſa in corpore reficiens malagma 86.a.Celſ. ad colliſiones feruore frigoréue excitatas 402. h.Marc.
Collocatio membrorum ictorum 101.h.Celſ.
Collum eiúſq; partes 103.f.Ruff. ad colli maculas & nigredinem 367.f.Act.323.b.Marc. colli venarum ſectio quid conducat & noceat 194.e.Act. colli vertebræ 120.d.Ruff.549.g.Or. colli vitia qualem vrinam efficiant 354.e.Theoph.
collum in vulua quid 109.c.Ruff. collum vteri 780.a.Aet.
Collutionis vſus 276.g.Or. collutiones anginæ vtiles 63.c. Aret. collut.ad oris vlcera 399.d.Aet.
Collyriorum differentia & conficiẽdorum tempus 669.c.h. Æg. 306.g.Act. collyriorum vſus, parandorum ratio,& catalogus 167.d.168.f.& deinceps Tr.669. e.Æg. 49.f.396.f.397.e.Or. 340. a.& deinceps.Aet.307. a. 308. c. Act.655.a.Myr. 119.d.Celſ. 197. a.198 g. Scr. 264.f. & deinceps. 279.f Marc. collyria acria 198 g.Scr. collyria alba 350. 351. Aet. collyria arida 340. 341. Aet.726.e.Myr. collyria compoſita leuia 197.a.Scr. collyria diaſmyrna 354.c.Aet. collyria enſtacta 359.f.Aet. collyria exterſoria 436.g.Æg. collyria fiſtularia 688.β. b. Aet. collyria inflammationẽ arcentia 554. f. Æg. collyria lenia 349.350.351. Aet. collyria liquida 342. 343. 344.Aet. collyria monohemera 345.g.346.Aet. collyria nardina 360.f.361.362.363.364.Aet. collyria ſiſtentia 347. 348. 349. Aet. collyria ſpodiaca 350. b. 352.d.Aet. collyria theodotia 36.f.361.& ſeq.Aet. collyriorum tenerorum vſus 437.d.Æg. collyria tephrica 381.b. Aet. collyriorũ ex pigmentis durabilitas & vis 265.c.Marc.
collyrium achariſton 50 a.Or.348 f.Aet. collyrium Alexãdri regis 317.h.Aet. collyrium Ammonii 361. b. Aet. collyrium Antoninus dictum 303.d.Aet. collyrium aromaticum 355. d. 359.g.Aet. collyrium athanaſia dictum 351.d.Aet. collyriũ auguſtum 351.f. Aet. collyriũ aureum 358.e.Aet. collyrium Bolæ 351.e.f.Aet. collyrium à cæſare Adriano inuentum 361. f.Aet. collyrium chiacũ 354. h.Aet. collyrii chiaci vſus 432 g.Æg. collyrii croceri ex roſis, vſus 554.f.Æg. collyriũ cycn' & eius vſus 50.c. Or. collyriũ Democratis 287.e.Aet. collyrium delicatũ 352.h. Aet. collyrium diacentetõ 51.a.Or.359. d.Aet. collyrii diacenteti vires & vſus 434. b. Æg. collyriorũ diacrocu vſus 432.g.Æg. collyrium Diagoræ 353.d.Aet. collyrium Dionyſius dictum 369.g. Aet. collyrium ericcron 348. f.Aet. collyriũ euchrun 345. b.Aet. collyriũ eutonum 356. e.Aet. collyriũ Flori 353.e.Aet.
collyrium fuſcum 395.c.Aet. collyrium Gryali 356. f. Aet. collyriũ harmatium 356. b.Act. collyriũ Hermola' dictũ 305. e. Aet. collyriũ Hygidium 361.b. Aet. coll.Indarium 361.d.Aet. collyrium liquidum 432.g. Æg. collyrium magnum 353.d. Aet. collyrium melinum 309.d. Act. collyrium Moni 318. h. Aet. coll.monomelum 346.d.Aet. collyrium nicarium 361.a.Aet. coll. Nilãmonis dictum 351.c. Aet. coll. Nili 353. c. Aet. collyrii Nili & nardini vſus ac vires 432.d.Æg. collyrium Nilium Demoſthenis ex roſis 50. d.Or. coll. Olympionici 348. f.Aet. coll. paccianum 359. f. Aet. coll.Paccii 354.c.Aet. collyrium πιπτιεμένον 51.c.Orib. coll. Philagrii 353.f.Aet. coll. Phœnix dictum 319 g.Aet. coll. Phoſphorus dictum 345.g.Aet. collyrium placianũ 361.e.Aet. collyrium preſſum 357.b.Aet. collyrium Proteus 358.f.Aet. collyrium pſoricum 359.b. Aet. coll.Ptolemæi regis 357.b. Aet. coll.ſcutulare 348.d.Aet. coll. ſcylacium 355.e.Aet. coll. Seuerianum 319.e.Aet. coll.ſtratiotæ 359. d.Aet. collyrii ſtratiotici vires & vſus 434.b.Æg. coll.thalaſſerũ 358.g.Aet. coll. Theodotium, magnum dictum 262.b.Aet.coll. Theophilium 318.g.Aet. coll. teſtamentum dictum 361.f. Aet. coll. Vranium 352.c.Aet. collyrium xyſter appellatum 350.e.Aet.
collyrium ad carbunculos quod ἀνίκητον nominatur 51.f.Orib. coll.ad oculorum cicatrices 52. d.Or. collyria ad oculos ſcabros 124.c.Celſ. coll. ad ſuffuſiones 51.h. Or. coll. ad tabẽ 51.g.Or. coll. ad vlcera pura & impura & depaſcentia 51. c. Or. coll.ad viſus claritatẽ 52. d.Or. coll.ex thure,& eius vſus 50.b.Or. coll.ex cornu ceruino & eius vſus 50.d.Or.
collyriorum inſtar quæ medicamenta fiant 249.f.Act.
Colocaſia 488.f.Myr.
Colocaſion 34.e.Act.
Colocynthæ, hoc eſt cucurbitæ, vires 602.b.Or.34.e.Aet.
Colocynthis Latinis cucurbita ſilueſtris 211.d.Scrib.326.g.382.c. Marc. colocynthidis vires 648 b.Æg.11.f.423.d.Or. colocynthis vino paſſo quomodo præparanda 423.h.Æg. colocynthidis purgatoria facultas & doſis 125.g. Ruff.325.b.326.g. Or. 125. d. Aet. 272. c. Act. 382. c. Marc. colocynthidis radix amuletũ ad dẽtitionẽ 166.c.Aet.
Colon 108.c.Ruff.225.e.Act.16.h. Cel. coli amplitudo 13.g.Aret. coli munus 33.g.Aret. coli ſitus 118.d.Ruff.462.d.Æg.
colo affecto vrinæ quales ſint 79. a.132.c.Act. in colo naſcũtur lapides 472.g.Aet. colũ depurgãt amygdala 10. d. Aet. ad colum 385.g.Marc.
coli doloris ex humore acri, medela 470.h.Aet. coli dolorib' ex humoribus frigidis pituitoſiſq; quomodo medendum 471 g.Aet. ad coli dolorem 258.a.

C

263.e.265.a. Act. 76.g.Celſ. 338. d.375.d.376.f.377.c.378.c.h.379. a.Marc. ad coli dolorē etiam vetuſtum experta & efficacia cō poſitionum genera 213.d.Scr. ad coli dolores inueteratos 380 b.Mar. à coli doloribus quid præſeruet 336.a.Mar. ad coli empneumatoſin 381.b.Marc. coli exulcerati ſymptomata 495 a.Act. coli flatus quid diſſipet 253.c.Act. ad coli inflationem 211.b.222.e.236.f.Scr.326.f.376. c.378.d.390.h.Mar. coli inceſſiones 156.f.Act.
Colophonia 22.b.Or.
Colorū differētiæ 855.b.Theoph. colorum diuerſa genera 46.d. Act. color niger vrinis vnde 198.a Act. coloribus qualitas nō exploratur 46.f.Act. coloribꝰ qualitates ſimplices admixtæ 609.d.Æg. colores temperamentum hominis exactè nō indicant 609.d.Æg.
colorem corpori bonum cōcilian tia 657.b.Act.336.e.Marc. color malꝰ ſine morbo regio, quid indicet 24.a.Cel. ad colorem corporis malum 345.g.355.b. Marc. colorem corpori reſtituent a 278.f.Act.215.a.Scr.342 a.Marc. colori vitiato quomodo medendum 353.g.Æg.79.g. Or. color ex quartana qualis 216.f.Act. colores qui appareāt regio laborātibꝰ 12 e. Act. color vrinis qualis eſſe debeat 195.d.Act. color in vulneribus 101.d.Celſ.
Κόλπος 247.f.Act.
Colubram tutò edi 105.f.Celſ. colubræ digitū in os tutò quomodo inſerere poſſis 105.f.Cel.
Columbæ agreſtes domeſticis præſtant 60.a.Or. columbinæ carnis qualitas & facultas 222.g. 584.c.Or.86.b.Act. columbini pulli caro qualis 371.c.Æg. columbini ſanguinis vſus 75.g.Act. columbini ſtercoris vires 602.f. Or.83.e.Act.
columbariorum in organis vſus 164.c Or.
Columella quid 4 g.Ar.116.d.Ruf. 561 g.Æg.546.b.Or.186.h.Act. columellæ affectionum ſymptomata & chirurgia 5.b.63.f. Aret.656.a.Or.390.g.Act. columellæ quid medeatur 383.g. Myr. ad columellas cauteriū 719.g.Act. columellæ ablatio 393.b.c.Act. columellæ inflammatæ curatio 446.c.Æg. collumellæ vitiorum acutorum cura 1063.f.64.b.Aret.
Columna in naſo quid 102.e.Ruff. colūna in ore quid 103.d.Ruff. 545.c.Or.
columniformes muſculi 106.g. Ruff.
Coma quando pectēda 394.b.Or.
Coma quid, & quomodo curandum 247.a.Act.143.c.154.f.216. b.Act.
Comarus 423.d.Or.34.g.Act.
Combeba & combebe 363.e.388. a.Myr.
ad Combuſta 230.h.231.a.c.Scrib.
Comeſtio poſt largum potum vitanda 12.d.Celſ.
Cometes 120.b.Or.
Comitialis acutis morbis cur annumeratus ſit 60.e.Aret. comitialis cuius partis proprius affectus 11.d.Aret. comitialis ætatem quam inſeſtet præcipuè, & quæ ſui ſigna relinquat 20.g.Ar. 29.a.60.c Celſ. comitialis antè pubertatem ortus ægrè finitur 27.c.Celſ. comitialem arguit gagates 68.g.Act. comitialis origo 21.a.Aret. comitialis præludium incubus 256. b.Act. comitiali laborantium pulſus 358.f.Æg. comitialis acceſſio quibus notis cognoſcatur 1.a.Aret. comitialis vigentis indicia 1.d.Aret. comitialis declinātis indicia 2.b.Ar. comitiali concubitus an proſit 87.g.Aret. comitialis ſigna ſalubria 27.c. mala 28.g.Celſ. comitialibus exercitia quæ conueniant, quæ non 87.b.Aret. comitiali exteriùs quæ adhibenda remedia 86.c.Aret. comitialibus victus qui cōueniat 87. e.Aret. comitiali venæ ſectione quomodo & quando ſuccurrendum 86.b.Aret.60.d.Celſ. comitialis qua in ætate aut ſexu curatu facilior 196.g.Scr. comitialis morbi dignotio & curatio 60.d.86.d.Aret.151.b.Tr. 423.a.Æg.120.b.221.c.Or.255. 256.Act.216.b.Act.60.d.Celſ. comitialium purgantia medicamenta 153.e.Tr. comitialis vltima auxilia 60.a.Celſ. comitiali morbo conuenientia remedia 126.h.Ruff.153.c.Tr.592.d. Or.8.a.12.a.32 g.38.a.47.a.51.c. 91.c.f.118.a.153.e.256.g.651.f. Act.257.g.268.a.270.d.279.a.e. 280.c.282.c.Act.353.a.355.d.356 f.365.d.406.b.407.a.410.d.418. h.420.b.425.c.e.426.d.437.g. 440.c.469.a.774.c.Myr.196.b. 209 f.Scr.325.a.Marc.
Comitialis, diuturni, ſymptomata & cauſa 21.b.d.Aret. comitialis diuturnus & per circuitum repetens ex vteri ſtrangulatione 813.a.Act. comitialis ex ſtomacho aliáve particula curatio 151.e.154.b.Tr. comitialis in pueris emendatio 60.c.Celſ. comitiali morbo puerorum cōueniens remedium 597.a.Orib.
Commi 500.b.Or.34.f.Act. cōmi oliuæ Æthiopicæ 235.a.Scr.
Communes & item peculiares omnibus membris functiones & vitia 143.b.Act. communes morbi qui 223.a.Act. cōmunis ſenſus affectus 13.h.Act.
Compeper 363.e.388 a.Myr.
Κόμπια 363.f.Myr.
Componendi medicamenta ars ediſcenda medico 695.d.Act. compoſitionem medicamentorum qui rectè aggredi poſſint 221.c.Act. compoſiturus medicamenta quam cognitionem habere debeat 406.a.Act. cōpoſitorum medicamentorum forma 249.a.Act. compoſita omnia eandem temperiem habere nequeunt 140.d.Act. cōpoſita omnia ſimpliciter temperatum reſpiciunt 141.a.Act. cōpoſita cur inuenta 697.g.h.Act. compoſitorum vires quomodo dignoſcantur 695.d.Act.
compoſitio dulcis 447.c.Act. cōpoſitio emplaſtrorum ad maligna vlcera 711.b.Act. compoſitiones tentiginem cientes 537. c.538.c.Act. compoſita ad reiectationē ſanguinis 423.f.Act.
Καιάμια 274 g.Myr.
καταμιη 523.c.Or.
Conceptionis notæ 782.c.793.b. Act. conceptio ſugenub.pueris infeſta 164.g.Act. conceptus & coagulatus fœtus quomodo conſtruatur 670.g.Orib. conceptum impedientia 671.a. Orib.31.f.785.c.Act.503.a Myr. ad conceptum prægnātibus abigendum 383.b.Mar. conceptionem impedientes affectiones quomodo curandæ 794.f. Act. conceptum iuuantia 670. f.Or.264.c.Act.503.a.Myr. cōcipere non valentium curatio 489.a.Æg.
conceptum vitalem continet ſaliuia 25.a.Act.
Concha 230.f.Orib. Κόγχη 102. f.Ruff.
Conchyliorum vires 626.g.Æg. conchyliorum Indicorum opercula quas vires habeant 635.e. Æg.
Concoctio quid 459.c.Act.89.g. Act. concoctio vitiis omnib. occurrit 17.d.Celſ. concoctiones generales quatuor quo modo in diuerſis corporis locis fiant 44.c.Act. concoctionis tria genera, ſingulorúmque excrementa 82.b.Act. concoctionis aberrantis cauſa 22.c.82 g.Act. concoctionis affectus 21.f.Act. cōcoctionē antiqui medicamentis moliebantur 43 c.Celſ. concoctio bona quando & quæ 6.g.Act. cōcoctionis bonæ indicia ex vrinis 129. e.Act. concoctionem decentem quæ vrina ſequatur 67.d. Act. concoctionum differentiæ in vrinis ſpectātur 54.e.Act. concoctionis imbecillitatē quæ vrina ſignificet 855.d.Theoph. concoctionem impedientia 21. g.22.c.108.f.Act.59.a.Celſ. concoctionum & incoctionum ſigna vrinæ earúmque contenta 93.e.Act. concoctionis infirmitatem quæ vrina indicet 860 a.Theoph. concoctionē iuuantia 93.h.Aret.153.b.652.g. Act.270.d.Act.85.g.95.b.Celſ. 329.b.e.332.b.c.336.f.364.e. Mar. concoctionis malæ ſignum morbi principium 191.d. Act. concoctio & diſcretio mediocris quomodo fiat 85.b. Act. concoctio naturalis quæ 21.h.Act. concoctionis naturalis cum elixatione ciborum & lucerna cōparatio 90.c.Act. concoctionis perfectæ & imperfectæ indicia ex vrinarum coloribus 855.d.856.f.Theoph. cōcoctio quādo fiat 109.a.Act.cōcoctio quo pacto fiat, variæ opiniones 6.e.Celſ. concoctioni rebellia quæ 22.c.Act. concoctionē quid ſequatur 43.f.Act. concoctionis ſignum 7.b.Orib. concoctionis tardæ curatio 17. e.Celſ.
concoctio in quibus morbis expectanda 11.b.Or.123.a.Act. cōcoctione nondum perfecta, nihil ingerendum 204.f.Act.
concoctoriorum emplaſtrorum vſus 441.Æg.
concoctricis facultatis affectio 90. f.Act. concoctrix vis naturalis ſi vicerit, aut victa fuerit, quid accidat 82.d.Act.
concoctu difficilia quæ 373.Æg. 242.h.587.c.Or. concoctu facilia 65.f.242.c.587.b.c.Or.107. g.Act.
concoquendi facultatem roborantia 86.g.Aret. concoquentibꝰ bene cibum aut non concoquētibus quamdiu quieſcēdum 11. d.Celſ. concoquentibus difficulter quæ medeātur 358.b.360. a.361.f.374.a.380.e.384.b.386.b. f.389.g.392.e.393.a.c.e.404.a.h. 407.f.422.d.428.b.430.d.455.f. h.466.c.467.b.Myr.
Concoquēntia 22.a.474.b.614.e. Or.101.f.Act.83.b.Celſ.
concretionem iuuantia 70.c.Aret. concretio oculorum 300.a.Act. concreti lacti eſus 80.b.Act.
Concubitum à cibo moderatè ingeſſio optimum eſſe 302.b.Or. concubitus ante cibum noxii 300.h.Or. concubitus diæta 302.f.Or. concubitus frequētia, vſus, tempus, 119.c.Celſ. cōcubitus per fœminarum naturalia impediti curatio 163.h.Celſ. concumbere volētibus quæ obſeruanda & quæ cauenda ſint 8. c.300.f.580.h.Or.Vide Coitus.
Concuſſio ſanguinis reiectionem exaſperat 68.f.Aret.
Concupiſcibilis animæ pars vnde declaretur 7.c.Act.
Conditi vſus 467.f.463.e.Æg. cōdita ſtomacho imbecillo inutilia eſſe 12.c.Celſ. condita varia 675.a.Myr. condita ad bilem educendam 128.c.Act. cōditum calculos atterens 660.f. Æg. conditum ad lapidem in veſica frangendum 280.f.Orib. conditum nephriticum 371.e. 401.f.Myr.367.d.Mar. conditi purgatorii præparatio 839.e. Act.
Condyli 104.c.Ruff.546.d.Or.
condylomata quid, & quomodo curanda 490.d.581.d.586.d.Æg. 684.f.835.h.Act.108.c.135.e.165 f.Celſ. condylomatum remedia 326.h.329.a.Act.231.f.Scr. 392.b.405.f.Mar. ad condylomata articulorum & neruorum 399.c.e.Mar. condylomata vteri quomodo curanda 835.h. Act.
Confirmans malagma 235.f.Scr.
Cōfuſionis oculorum curatio 439. c.Æg.300.325.c.Act. confuſionis oculi ex ictu, curatio 131. d.Or.240.e.Act.
Κόγγιον 245.b.Mar. congii nota 699.d.Æg.
Congrus 227.h.Or.88.g.Act.
Conix, id eſt lixiuii, vires & vſus 500.c.602.c.Or.34.g.Act.
Conium Latinis cicuta 348.a.Mar. conii deſcriptio & vires 425.c. 501.c.Or.38.f.Act.
Coniectura, non ſcientia, multa haberi 8.h.Celſ. coniecturæ ratio in medicina 23.f.Celſ.
Conile 325.c.Orib. conilæ purgatoriæ vires 327.c.Orib.
Coni arboris & fructus vires 629. c.Æg.501.d.604.c.Or.38.g.Act.
Conſenſus lege quænam conſtent 12.d.Act.
Conſtantinus antidoto quo vſus

402.b.Myr.
Cōſtipationes in aliqua parte quomodo diſſoluendæ 10.f. Or.
Conſtitutiones intemperatæ quomodo conſiderandæ & quid in illis faciendum ſit 83.a.Or.
Conſuetudinis diutinæ vis 17.g. Act. conſuetudini non ſemper fidendum 202.a.Act. cōſuetudo in venæ ſectione conſideranda 119.h.Aet. conſueti victus mutatio periculoſa 13.a.Celſ.
Contagioſum malum elephantiaſis 664.a.Aet.
Contemplatio ſpiritus animalis theorematum medicorum finis 1.c.Act.
Contēperantium medicamētorū vſus 198.c.210.g.Act.
Continuis morbis alimenta quæ conueniant 256.a.Or. continuitas quomodo diuidatur 226.d.Aet.
Contractionis articulorum curatio 246.e. Act. contractionib. conuulſionibus quid medeatur 459 d. Æg. contractionibus ex ellebori potione, quomodo ſuccurrendum 341.e.Or.
Contrariis ſanitas corporis conſeruatur 223.d.Aet.
Contuſio quid 226.g. Aet. contuſionis differentiæ & curatio 591.g.517.a. Ægin. 730.g.Aet. contuſionis membrorum curatio 245.g.Act. ad cōtuſiones mēbrorū 352.h.Mar. contuſio neruorū quō ſanāda 701 g.Act. cōtuſion. vnguiū quomodo medendum 733.f.Aet. ad contuſiones quaſlibet placandas 404.d.Mar. ad contuſa 229.c.g. 230.d.236.h. Scrib.
Conualeſcētes ſi tardè cōfirmētur quomodo tractandi 82. d.Celſ.
Cōuerſioni in latus quomodo ſuccurrendum 230.g.Act.
Cōuexa in iecore quid 108.e.Ruff.
Conuoluulus quid 164.a.Act. cōuoluulo quid medeatur 256. e. 258.a.Act.418. e.Myr.
Conuulſionis indicium 858.d.Th. conuulſionis ſpecies quot 2. d. Aret. conuulſionis cauſa 2.e. Aret. 193.h. Act. conuulſionis notæ & pericula 3.a.e.Aret. conuulſionum dignotio & curatio 429.g.Æg. 124.e. Or. 267. h.455.d.Act. conuulſionis periculo inſtāte totus neruus præcidendus 194.a. Act. conuulſionib' idonea aqua 154 a. Aet.
conuulſionis caninæ ſymptomata 25.g.Aret. conuulſionis caninæ curatio 428.h. Ægin. 266.b. Act. conuulſioni caninæ medentia 416.b.Myr. conuulſioni in febribus quomodo medēdum 236.f.Act. cōuulſio mortifera è lumbricis 531.h. Ægin. conuulſionibus puerorum quæ medeantur 349.b. Æg. conuulſio ſtomachi 455.b.Aet. cōuulſioni ex vulnere in rigore quomodo medēdum 62.a.Aret.
conuulſorum curatio & remedia 629.d.601.f.Or. 12.a. 49.g. Act. 358.c. 380.c. 418. c.430. d. Myr. 327. f.329.b.d.f.Mar.
Conyzæ vtriuſq; vires 627. d. Æg. 19.e.21.b.423.c.482.h.500.c.602 c.Or.35.a.515.β f. Act.
Copton malagma 685.c.Æg. Κοπτὸν medicamentum 324.b.Act. copti medicamenti vſus 470. e. Æg. copton platyſma 36. c. Or. Κοπτὰ 28.h.Orib.
coptarion 494.b.Myr. coptariū ad phthiſin 431.a.Act. coptarium ad tuſſim 414.d.Aet.
Coptus Ægypti vrbs 25.a.Act.
Copri, id eſt ſtercoris, diuerſorum animalium vires 602.d.Or.
Copulatiui nerui 110.b. Ruff.
Cor 104 f.107.g.Ruff.546. f. Orib. cor, hepar & cerebrum, tres hominis primas eſſe partes 43. d. Act. cor cæteris viſceribus calidius 17.b.18.a.Act. cor natiui caloris focus atque fons 535. e.Or. cordis auriculæ 107. h. Ruff.534.f.Or. cord.caput 107 g.Ruff. cordis deſcriptio 63. e.Celſ. cordis mēbranæ 534. f.Or. cordis os 535. b. Orib. cordis partes 107.g.Ruff. cordis ſedes vbi 42.g. Aret. cordis ſitus, ab eóque nata, & adiacentia 117.d.Ruff. cor ſiniſtrorſum eſſe collocatum 534. e. Or. cordis temperamenti notæ 364. f.Æg.86.e.Or.183.e.Act. cordis tunica 535.f.Orib. cordis ventriculi 535.c.Or.
cordis affectus peculiares qui 143.b.Act. corde affecto celerrima inſtat pernities 226.d. Aet. corde affecto vrinæ quæ quid portendant 130.e.Act. cordis affectionum dignotio & curatio 454.f.Æg.143.e. 217. b. Act. cordis conſenſu qui affectus oriantur 217. c. Act. ad cordis dolorem 340.a.341.e. Mar. à cordis dolore quid præſeruet 336.a.Mar. corde laborantibus ſenſus & mens vegetiora 11.g.Aret. cordis palpitationibus quomodo ſuccurrēdum ex Galeno 136.d. Or. cordis palpitationi quid medeatur 254. f.267.e.Act. cordis percuſſi ſigna 97.f.Celſ. ad cordis pulſum vel ſaliſſationē 267.g. Act. 340. b. f. Mar. cordis ſani ſigna 190.e.191.a.Act. cordis ſyncopæ quid medeatur 368. d. 385.d.390.c.408.f.452 c.Myr. cordi ſtomachi vicinia noxia 11.e.42 b g.Aret. cordis tremoribus quomodo medendū 418.d.Act.
cordi incumbens pulmo quid faciat 428. d. Act. cor occupat hectica febris 202.d.Act. cor lætificans pharmacum 399.b. Myr. cor roborans medicamentum 255.g.267.g.Act.
cordis inter alimenta qualitas & facultas 372.d.Æg.222.d. 241. c. Or.85.h.Aet.
Coracidia 331.g.Or.
Coracinum (piſcem) in Nilo naſci 226.e.Or.
Coracoides proceſſus 551.a.Orib.
Coracum emplaſtrum 677. d. Æg.
Corallium quid, & quæ eius vires 627.h.Æg.158.a. Tr. 454.g. Or. è corallio antidotus 367.g. 460. g.561.d.Æg.
Corax paſtillus 40.h. Orib. 234.d. 714.f.Act.
Coraxus 227.c.Or.
ad Corcum 339.h.Mar.
Cordyla 435.g.Myr.
Κόρη 112.c.Ruff.
Coriandri vires 628.a.Ægin. 423.f. 447.c.465.h.500.c.583. c. 602. c. Or.35.a. Act. coriandro venenum ineſt 628.c.Aet. coriandri ſumpti ſigna & remedia 546 g.Æg.645.c.Act.285.g.Act. 224. f.Scr.
Corianni facultas 500.c.602.c.Or. 35.a.Aet.
Corinthii cuiuſdam hiſtoria 302. f. Or. corinthius paſtillus 784. g.Myr.
Corion 500.c.Or.35.a.Act.
Coriorum veterum vſtorum cineris vires 519.h.597.d. Orib.91.f. coria vt tingenda 551. h. Myr. corium Chaldaicū 428.f. Myr.
coriariorum lapis 391.e.Aet. coriarii vtuntur lapide agerato 68. c.Act. coriarii tinctores rhoe vtuntur 50.f.Aet.
Coridis herbæ vires 628.a. Æg.
Corneæ cucurbitulæ cur fiāt 315. g. Or. corneæ tunicæ ratio 528.a.Or.
Cornelii Celſi de medicina epiſtolæ 247.Mar.
Corniformis tunica oculi 102. Ruff.
Cornicis cerebri vſus 253. h. Mar.
Cornuum vires & vſus 625.e. Æg. 542.a.Or.91.a.Aet. cornu ceruini & caprini vſti & loti facultas 20.g Or.306.b.Act. è cornu cerui collyrium 360. b. Aet. cornua vteri quæ 779.d.Act.
cornularis tunica 107.c.Ruff. cornutum papauer 503.d.Or.
Cornus 628.d.Ægin.500.d Orib. cornorum qualitas & facultas 1.c.Aet.29.h.Act.
Κορόμηλα 463.e.Myr.
Corona vel coronum 83. b. Aret. 101.g.Ruff.547.d. Or. corona in oculo 102.b.Ruff.
coronaria ſutura 119. e. Ruff. 547. g.Or.
Corona verbenacæ capiti confert 46.g.Act. coronæ (conſtellationis) ortus 152.c.Aet.
Coronopus 424.a. Orib. coronopodis radicis vires 628.b.Æg. coronopodium 35.c.Aet.
Corporis humani partes conſtitutiuæ quot 862.g.Theoph. corporis humani tria eſſe prima principia 43.d.Act. corporis humani forma & poſitus 167.a. Celſ. corporis humani quatuor partes: earúmque affectarum ſigna & medela 375.f. Æg. corporis partes maximæ 101.d. 111.d.Ruff.545.b.Or. corporis pars aliqua rarò in aliquo nō imbecilla 14.a.Celſ. corporis partes ſimilares perficiunt actiones 119. c.Aet. corporum intemperatorum notæ 84. b. Or. corporis ſtructura optima quæ 163.a. Aet. corporis ſtructuræ vitioſæ quæ 179.d.Aet.
corpori accidunt multa quæ medicamentorum opem requirūt 81.f.Celſ. corporum affectiones euacuationis quænam indigeant 303.a. Orib. corporis afflictio ex octo intemperierū generibus oritur 562. g. Aet. corpora affligi ſimul à quibuſdā rebus & vindicari 28.f.Cel. corpus ali quando & cur deſinat 226.c.Act. corpora alterātur iuxta aeris ſtatū 151.g. Aet. corpora ante cibum exercenda 115.c.Aet. corpori arquati colore infecto & pallido quæ medeantur 406.b.421.a.431.d.524. d.Myr. corpus coloratū reddens medicamentum 270.c. Act. corpus conſumentia 92. g.Celſ. corpori diſtorto vtile medicamentum 323. b. Act. corporum diuiſionem quid faciat 226.f.Aet. corpus excedētia 83.f.Celſ. corpus exercendum quandiu ſit 7.b.Or. corpus extenuātia 14.b.Celſ. corpus floridum facit iaſpachates 70.c.Act. corporis frigiditas febrilis acceſſionis ſignum 192. a.Aet. corpus gracile, habile, obeſum 19.a.Celſ. corpus habiliſſimum quod 19. a. Celſ. corporis habitus in curat. obſeruandus 759. g. Act. corporis habitus malus quomodo curandus 142.b.Or. corpus illuſtrius reddunt pepones 46. e. Aet. corporis imbecillitati medentia 267. f.Act.362.e. 369. d. 370. h. 377. d. g. 390.b.404.h. 452.c.Myr. corpus implentia 14.a. Celſ. corpora indurata emollit ſtyracinum oleum 21.f. Act. corporis integri notæ 11. f.Celſ. corpus longum morbum quod prodat 22. c. Celſ. corporis mortificationi quæ medeantur 362.e.363.a.367.g. Myr. corpora mortuorū conſeruat incorrupta cedria 31.f. Aet. corporis noxarum quinque genera 96.e.Celſ. corpori odor ſuauis vt cōcilietur 79. f.Or.368.b.Aet. corpus oleo quare perungatur 19. b. Act. corpori pallido medentia 406. b.421.a.431.d.524.d.Myr. corpora permeat aquoſum 2. e. Aet. corporis refrigerationi quid medeatur 267.f.Act. corpore repleto coire malum 118. d.Aet. corporis rugas expellentia 79.e.289.e. Orib. corpus ſalubre reddens medicamētum 270.e.Act. corpora ſana cur difficulter purgentur 11. a. Orib. corpus ſecuritatē quod promittat 21.a.Celſ. corpora ſiccari citra concretionem quomodo poſſint 476.f.Or. corporibus venti occidentales familiares 151.f Aet. corpus poſt vomitum cur ablui debeat 78.g.Orib. corpus vniuerſum parandum eſt antequam extergentibus & diſcutientibus medicamentis vtamur 295. h. Act.
corpulentorum pulſus quales 846 a.Philar.
Corrigiatio quid 187.a.Act.
Corrigiola 520.a.Myr.
Corroborantia 21.h.474. b.614. e. Or.101.f.Aet.
Corrodentia cutem 102.e. Aet. corroſiones palpebrarum 299. e.Aet. corroſio venarum 419. e.f. Aet.
Corrumpentia medicamenta 197. e.Act. corrumpentium medicamentorum commodè mixtorum vſus 197.e.Act.
corruptu difficilia quæ 68.c.589. e. Or.110.a.Aet. corruptu facilia quæ 68.b.586.d.Or. 109.g.Act.
Κόρση 101.e.Ruff.
Cortalon quid 445.g.Myr.
Cortices ſiccioris temperamenti quā flores aut folia 29.a.b. Act.

Corydalus aliis alauda 379.d.Mar. corydali facultas 95.e.Aet.
Corydus colicis prodeſt 475.g. Aet.
Κορυφὴ 101.f.Ruff. κορυφαὶ in digitis quid 104.d.Ruff.
Coryza 102.d.Ruf.409.c.Aet.66.e. Celſ.
Coſcinos, beſtia 77.c.Aret.
Coſmas & Damianus pecuniæ cõtemptores 584.f.Myr.
Coſmiana antidotus 377.e Mar. coſmi collyrium 266.g.Mar. coſmi pharmacum ad anginam 301.f.Mar. coſmi purgatoriũ pharmacum 383.g.Mar.
Coſtæ 104.f.Ruff. coſtarum differentia & ſitus 121.b.Ruff.596 f.Æg.168.e.Celſ. coſtæ nothæ 550.f.Or.
coſtarum affectarum curatio 596. f.Æg. coſtarum affectarum vrinæ 131.h.Act. coſtæ findẽdæ ratio 176.g.Celſ. coſtarũ fractarum curatio 176.g.Celſ. coſtas obtegẽs membrana vulnerata cur tantum puris effundat 28.f.Aret.
Coſti electio & adulteratio 26.b. Orib. coſti vires 628.b.Ægin. 19.f.22.d.108.d.500.c.Or.35.c. Aet. coſtus laudatiſſimus qui 424.a.Or.98.b.Aet.
Cotis Naxiæ & olerariæ vires 631 d.Æg.
Cotinos 423.f.Orib.
Cotonea 29.g.Act. è cotoneis antidotus 387.b.392.c.Myr. è cotoneis malis medicamenta 658.f.Æg. ex cotoneis malis purgatorium 132.c.d.Aet. è cotoneorum ſucco antidotus 429.c Myr.
Cottyphi 227.c.Or.
Κοτύλη 103.g.Ruff.547.d.Or. κοτύλαι 105.c.121.d.Ruff.
cotylæ nota, quãtitas & põd⁹ 699. e.700.e.g.Æg.243.244.452.Mar. cotyle Attica & Italica 397. f.Myr. Κοτύλη Ἑλληνικὴ ἐλαίου 245. Mar. κοτύλη Ἰταλικὴ καὶ Ἀλεξανδρίνη 245.Marc. cotyli triũciarii quãtitas 243.b.Mar.
Cotyledonis vires & deſcriptio 628.c.Æg.21.c.424.b.466.a.500 d 603.a.Or.35.e.Aet.202.d.Scr.
Κυσσέξυλ' εἰα 487.a.Myr.
Coxarum ſitus & figura 121.c. Ruff 169.g.Celſ. coxarum affectarum curatio 80.g.Celſ. coxarum dolor quid portendat 25.c.Celſ. à coxarum dolore quid præſeruet 336.a.Mar. ad coxæ dolorem 352.a.c.353.c.f. 354.a.412.c.Mar. coxarũ fractarum curatio 597.b.Æg. ad coxæ infirmitatem & contractionem 353.e.Mar. coxæ luxatæ curatio 606.f.Æg. coxarum malis quid medeatur 358. f.Myr. ad coxæ ſtuporem ſubitum 352.e.Mar.
coxendix 105.f.Ruff. coxendicis dolorum cauſæ & curatio 579.a.Aet.225.g.Act. coxendicis dolori cuius venæ ſectio conueniat 194.f. Act. coxendicis dolori quæ medeãtur 47.g.93.h.Aet. coxẽdicis excreſcẽtia tumorib⁹ ſimilia quomodo curanda 671.c. Orib. coxendicis morborũ curatio 94.g.Aret.491.e.Ægin. coxẽdicis morbo quæ medeantur 450.d.Ægin.19.a.27.f.83.f. Aet. coxendici ruptæ quid proſit 671.b.Orib. coxendicum vſtio quomodo fiat 563.g. Æg. Vide Iſchiad.
Κράμα 422.e.Myr.
Cr..b.., id eſt braſſicæ ſpecies & vires 424 d.500.d.603.a.Or.35.e. 36.a.Aet. crambe cur nõ bis coquenda 35.f.Aet.
crambion 445.g.Or.
Craniæ arboris, fructuumque & germinum facultas 628.d.Æg. 500.d.Or.
Cranion 106.b.Ruff.522.c.Or. cranii ſitus 119.d.Ruff.
cranocolaptes 619.b.Aet.
κραῖος 522.c.Or.
Κρανῆρες 103.b.Ruff.
Crapulæ remedia 374.d.Æg.341.d. 364.c.Mar.
Κράσπεδον quid & vnde 5.a.Aret.
Craſſa arteria 110.a.Ruff.
craſſarum partium quæ ſint 21.g. Or.101.f.Aet. craſſefacientia in ſanguinis reiectione 71.b. Aret. craſſefacientia alimenta 368.c.Æg. craſſi ſucci alimenta quæ 238.e.Or.104.h.Aet.
Craſſiſſimum os in capite 167.d. Celſ. craſſioris medicamenti auribus inſtillãdi diſſolutio 126. f.Celſ.
Cratæogoni vires 628.f.Æg.500.e. Or.
Crateuas 416.b.Orib.
Crato medicus 127.a.Cel.
Κρεμαστὴρ 109.d.Ruff. κρεμαστῆρες 576.d.Æg.543.e.Or.153.e.Celſ. κρεμαστῆρες in morbo colico affici inopinatò 44.b.Aret.
Κρημνοὶ 105.d.Ruff.
Cremor veratri 140.c.Aet. cremor vuarum caput lædit 112.b. Aet.
Crepuſculum autumno aſſimilatur 150.e.Aet.
Crepido quid, & quis eius vſus 604 c.Æg.
Creſpuli 479.h.Myr.
Creta 66.b.Aet.
Crethmi vires 628.Æg.20.f.500.e. Or.36.b.Aet.
Cretica terra 513.a.Or. creticũ nardum 57.c.Aet.
Criamborum 456.g.Myr.
Cribriforme os 119.f.Ruff. cribri formia foramina 106.e.h.Ruff.
Κριβανίτης panis 26.f.Act.
Cricilaſia 297.c.Orib.
Crimnon quid, eiúſque vis & vſus 628.f.Æg.36.e.Aet.864.b.Th.
Crines 101.f.Ruff.545.c.Or.
Crini, id eſt lilii vires 628.g.Ægin. 500.f.603.c.Or.36.f.Aet. Κρίνα ἄνθος 424.d.Or.
Criogenes paſtillus 664.c.Æg.791. d.Myr.
Criſera quid 73.e.Aret.
Criſimi dies 44.c.Celſ.
Criſis quid ſit, & quomodo agnoſcẽda 173.g.Act. criſis futura quomodo prænoſcenda ſit 91. b.Orib. criſis dierum in vrina 135.e.Act.
Criſpi vt pili fiant 280.e.f.g.Aet.
Crithæ, id eſt hordei, vires 500.f. 603.c.Orib.36.b.Aet.
Κριθὴ quid 183.c.Act.
Crithamon 424.d.Or.
Crithmon 424.d.Orib.
Criticorum dierum dignotio 177. b.Act.
Critonis medicamentum ad morbum regium 358.b.Æg.
Croceus peſſus 694.c.Æg. croceum vnguentum quod puerile inſcribitur, & ei⁹ vſus 52.g.Or.
Crocidæ confectio 688.a.Myr.
Crocodiliadis radix 548.d.Act.
Crocodilion 424.e.Orib.37.a.Act. crocodilii ſemen & ſuccus 500. g.Or.
Crocodilus terreſtris ab Indis in elephantiaſis purgatione quomodo paretur 665.f.Act. crocodilorum terreſtrium ſtercoris vires 602.d.Orib.83.h.Aet. crocodili ictui quomodo medẽdum 542.h.Æg.615.β.b.Aet.
Crocomagma vnde fiat, & quod optimum 424.f.Or. crocomagmatis præparatio 663.e.Ægin. 98.d.273.f.Aet.788.c.Myr. crocomagma ad dolores capitis 716.c.Aet. è crocomagmate antidotus 431.c.Myr.
Croci vires 628.h.Æg.19.d.21.a. 500.g.603.c.Or.37.b.478.c.Aet. 305.d.Act. croci delectio & vis 424.c.500.g.Orib è croco antidota 390.d.421.d.423.f. Myr.
crocus ex Atho 47.a.Act. croc⁹ Corycius 424.e.Or.98.c.Aet. 46 h.Act. croci Corycii electio 26.c.Or.
Crommyon 424.e.500.g.Or.37.b. Aet.
Κρόταφος 101.Ruff. Κροταφίται μύες 106.f.Ruff.
Croton quid, eiúſque facultas 649. d.689.g.Æg.18.c.33.d.Aet.
Cruditas materiæ magna excretionem impedit 91.e.Act. cruditas podagræ cauſa 587.h.Aet. cruditas venere vſuris noxia 118.a.Aet. cruditates vertiginem generant 247.c.Act. cruditatẽ pars vitioſa maximè ſentit 17.d.Celſ. cruditate laborãtes vitiati alimẽti ructum cur edant 765.d.Caſſ.
cruditatis cauſæ 459.c.Aet.82.f.89. h.159.b.Act. cruditatis ſigna 36.b.Act.24.a.Celſ. cruditati medendum quomodo 178.179. 459.460.c.Aet.35.g.Act. ad cruditates 126.g.Ruff.313.g. Marc. ad cruditates deducendas 384.e.Mar.
ad cruditatem quæ nauſeam facit 333.c.Marc. cruditatum in hepate cauſæ 82.f.Act. cruditatem vrinæ quæ ſignificẽt 856. f.Theoph.
crudum ructantes 11.e.Celſ.
crudi humoris redundantis ſignũ 857.d.Theoph. crudum humorem quæ generent 7.Aet. crudis humoribus quid medeatur 347.b.Æg.603.604.Aet.
Cruenti mictus cauſa & curatio 231.h.Act.
Crunion 541.d.Aet.
Crus duobus oſſibus conſtat 169. h.Celſ. cruris depoſitionis modus 600.d.Æg. ad crurum dolorem 397.e.Marc. crurum dracunculi quomodo ſanandi 736.d.Aet. cruris femoriſq; fracti curatio 179.f.h.Celſ. cruris reſoluti curatio 267.f.736.g. Aet. crurum varices quomodo ſanandi 314.b.Aet. ad crura vlceroſa 322.e.397.a.Mar.
crura & latera quorum organorũ eſſe dicantur & quem vſum habeant 163.a.Or. crurum adiunctorum in organis vſus 165. h.Or. crura ſena habẽtes deligationes 575.h.Æg.
Κρούσματα 560.a.Myr.
Cruſta quid 5.e.Aret. cruſtæ ſymptomata 5.e.Aret. cruſta à viua carne erodentibus diducitur medicamentis 107.h.Celſ. cruſtas eiiciẽs medicamentum 521.e.Ægin. cruſtas vlceribus inducentia 485.f.Or.713.714. Aet.84.a.Celſ. cruſtam remouens cataplaſma 511.e.Æg. ad cruſtas 301.f.Marc.
cruſta in carbunculis 107.g Celſ. cruſtis oris quomodo medendum 397.d.Aet.
cruſtificorũ medicamentorũ vſus 528.a.Æg. cruſtificũ ſiccum in rabioſi canis morſu 537.b.Æg.
cruſtati piſces 89.b.Aet.30.h.Act.
Cruſtuminati præparatio 229.g. 240.a.Act.
Crucis imago apum & veſparum ictui medetur impreſſa 617.β.g. Aet.
Cryamborum 426.c.Myr.
Cryſtallinus oculi humor 299.c. Aet.
Cryſtallion 450.d.Or.
Cryſtalloides tunica oculi 107.c. 116.b.Ruff.146.c.Celſ.
Κτεὶς 105.c.Ruff.
Κτηδόνες 115.f.Ruff.
Cteſii de elleboro locus 342.d.Or.
Cteſiphontis malagma 88.b.Celſ.
Cubicum os 122.c.Ruff.
Cubitus 104.b.120.f.Ruff.546.d. 551.d.Or.169.c.Celſ. cubitus coronarum duarum proceſſus cur habeat 551.d.Or. cubiti muſculi 561.d.Or. cubiti venæ propago & ſectio 193.d.Act.
cubitus elapſus in eas partes vbi brachium curuatur, quomodo reſtituendus ſit 189.c.193.c.Or. cubiti fracturæ quomodo medẽdum 699.a.Æg. cubiti gibbi luxati curatio 604.g.Æg. cubiti luxati reſtitutio 177.a.Or. 183.g.Celſ. cubitus prolapſus, per ſcalam quomodo reſtituendus 172.c.173.h.Or. cubito ſuſtinendo vtilis laqueus 155.e. Or. ad cubiti vitium vel dolorem 63.g.Aet.321.c.Marc.
cubitizare 104.b.Ruff.
cubitorum in organis vſus 163.b. Orib.
Cuculus, os 105.e.Ruff.547.a.Or. cuculi piſces 224.h.Orib.88.g. Aet.
Cucumeres 356.a.Myr. cucumeres crudum ſuccum generare 584.g.Or. cucumeris vires 640.b.Æg.20.b.21.d.g.508. d.609.b.Or.51.e.Aet. cucumeris inter alimenta qualitas & facultas 370.e.Æg.213.d.Or.28. g.Act. cucumeris in purgando vires 384.c.Marc. cucumeris radicis purgatoria vis & doſis 127.d.Ruff.382.c.Mar. cucumeris ſemen 21.a.g.254.c.Or. cucumeris ſemẽ ex melle quid commodi præſtet 578.h.Or.
cucumeris ſatiui in purgando vires 273.f.Act. cucumeris ſatiui radix & ſemen 525.d.Or.
cucumis ſilueſtris Græcis σίκυος ἄγριος 405.d.Marc. cucumeris ſilueſtris vires 19.d.22.b.439.d. 484.a.Or.51.f.Aet. cucume-

nis ſilueſtris in purgando vis & doſis 325.c.327.g.Or.126.f.Aet. 273.b.Act.
Cucurbitæ inter alimenta qualitas & facultas 370.e.Æg.212.h.236.c.Or.29.a.Act. cucurbitæ vires 627.b.Æg.21.e.602.b.Orib. 33.e.Aet. cucurbitæ domeſticæ in purgando vires 382 g. Marc. cucurbita ſilueſtris 364.c.Myr. cucurbitula ſilueſtris Græcis colocynthis 211. d. Scr.326.g.382.c.Marc. cucurbita ſiluatica quas vires in purgando habeat 382.c.Mar.
Cucurbitularum differentia ex materia & figura ſumpta 315.f. Or. cucurbitularum figura 31.h.Celſ. cucurbitularum genera duo 31.h.Celſ. cucurbitularum materia 32.a.Cel. cucurbitularum vſus 567. f. Ægin. 10.d.314.h. 375.a. Orib. 122. b. Aet.196.b.Act.32.a. Celſ. cucurbitularum vſus vbi vitandus 196.b. Act.
cucurbitularum affixio 32.a. Celſ. cucurbitulæ quando adhibendæ 10.d. 15.c.Or. cucurbitulæ quando cum modico igne, & cum multo igne affigendæ 315.f.Or. cucurbitularum inanium admotio quibus profit 67.d Aret. cucurbitularum vicem quid ſupplere queat 32.a. Celſ.
cucurbitulam apoplecticis ſub mẽto affigere ſtultũ 60.a.Aret. cucurbitula capiti intempeſtiuè admota lethargum inducit 122. d.Aet. cucurbitulæ iſchiadicis quando commodæ 581.c. Aet. cucurbitulas mammas prope non affigendas eſſe 314. h. Or. cucurbitula occipitio inciſo admota phrenitin leuat 54 d.Celſ. cucurbitulæ pleuriticis adhibendæ ratio,& vtilitas 66.e.Aret.432. e. Aet. cucurbitulæ renib' calculoſis quo modo adhibendæ 551.b.Or.
Culices arcentia 535.b. Æg. 627.h. 628.a.Aet. culices in tumoribus naſci 744.a.Aet. culices oculis obuerſari quibus videntur quomodo curandi 438.e. Æg.
Cultratorum ferramentorum vſus 577.g.Æg.
Cumini vires 629.c.Æg.15. f.19. e. 482.h.501.a 603 g.Or.38.a.Aet. cuminũ Æthiopicũ 355.c.Myr. cumini Æthiopici deſcriptio & vis 408.g.491.a.Or. cuminum latum 365.h.Myr. è cumino antidotus 383.c.427.d.Myr.
Cunei in organo vſus 164.b.Or.
Cunila aliis ſatureia 215.a. Scrib. 344.f.Marc. cunila Græcis onitis 382.e.Mar. cunilæ purgatoria vis & doſis 127.b. Ruff. 382.e. Marc.
Cunnus 109.c.Ruff. cunnus mulieris cuiuſmodi ſit 544.c. O. h.
Cupholithos 74.a.Aet.
Cupreſſi vires 629.c.Æg.38.a.Ae. è cupreſſo emplaſtrum quo do conficiatur 771.c.Aet.
Cura quid ſit 426.f.Æg.
Curata quæ vocentur 89.g.Celſ.
Curatio affectuũ dignotione quidem potior,tamen ſine ea conſiſtere non poteſt 191.d.Act. curatio ægritudinis cognitionẽ ſequitur 6.g.Celſ. curatio potiſſimùm circa plenitudinem, vacuationem & alteratione verſatur 192.d.Act. curatione alia aliàs opus eſt 6.b.Celſ. curatio morborum duplex 29. h. Celſ. curationis partes duæ 163.a.Act. curationis recta ratio quæ ſecundum rationalis medicinæ profeſſores 6.b. Celſ. curatio quibus minus prodeſt 41.d.Celſ. curatio ſanabilium tantùm aggredienda 222 a.Aet. curationes communes duplices 30.a. Celſ. curatio mala quanta mala inducat 588.g.Aet.
Curcuma 387.d Myr.
ad Curriculo tractos 325.f.Mar.
Currus geſtatio 116.f. Aet.
Curſus vſus & differentiæ 295. c. Or.b. curſus mederi oculorum debilitati 320. c. Aet.
Curta in auribus,labriſque,ac naribus quomodo curari poſſint 148.d.Celſ.
Cutiliarum ſubcutiliarũmque fontes ſalubres 71.f.Celſ.
Cutiones 275.g.283.b. Mar.
Cutis adſtrictio vnde & quomodo curanda 352.a.Æg. cutis affectuum variorum curatio 243.g. Act. cutis affectioni ſales theriaci accõmodi 653.f.Aet. cutis aridæ & induratæ diæta 206. g.Act. cutis colorem quid cõmendet 329.c.Act. cutim condenſantia 23 h.616.f.Or. cutis denſitas febrem inducit 203. e.f.g.Aet. cutis denſatæ curatio 577.b.Orib.177.c.Aet. cutis malis medẽtia 481.d.e.Myr. cuti perfuſiones quid cõferãt 157. a. Aet. cutẽ perſpirabilẽ quid reddat 322.b.Act. cutim purgantia 55.b.Aet.84.e.Celſ. cutim rarefacientia 616. e. Orib. cutis raritas 178.c.d. Aet. cutim rumpentia 322.b. Act. 86.a. Celſ. cuti ſcabroſæ medetur oleum laurinum 18.h.Aet. cuti ſenili & teneræ quid medeatur 508.b.Ægin. cutis ſuperficies vlceroſa in febrientibus cur 704 d.Caſſ. cutis vlcera maligna & vetuſta quid ſanet 262.c. Act. cutis in vulneribus ſignificationes 101.d. Celſ.
cutis capitis affectionum agnitio 180.g.Act. cutis capitis affectiones quomodo curãdæ 414. e.Æg. ad cutem capitis torridam & conſtrictam 252.a. Mar. cutis plana circa vmbilicum 21.a.Celſ.
Cyami, id eſt fabæ, vires 500. h. 603.e. Orib. 37.c.Aet. Κύαμος in mamma quid 104.e. Ruff.
Cyanos 629.b.Æg.72.g.Aet.
Κυαθίσκος Latinis auriſcalpium auerſum 830.e.Myr.388.d.Marc.
Cyathi nota 699.e.Æg. cyathi quantitas & pondus 28.d.Orib. 700.e.701.a.Æg.358.a.Myr.243. 244.245.Mar.
Κύβιτος 104.b.Ruff. κυβιτίζειν 104 b.Ruff.
C m 231.b.Orib.
C s os 552.g.Orib.
Cycla s Latinis herba orbicularis 47.d. Mar. cyclamini v 629 b.Æg.425.a.484. c.501.a. .Or 37.f.Aet. cyclamini in vires 273. c.Act. 382.f. cyclamini radicis vſus 670.h.Or.
Cydonatum friabile 659.a.Æg. cydonati præparatio& vſus 240 b.Aet.
Cydonia 215.g.Or. cydonii guſtus qualis 4.f.Aet.
Cydonitæ cõfectiones 673.a.Myr. 371.g.Marc. cydonite oxyporium 337 c.Mar.
Cygnaria collyria 350.a. 351.b. Aet. cygnus collyrium 351.e. Aet.309.a.Act.
cygni pullus 96.d Aet.
Cylindri ferrei ad lactis cocturam 252.f.Tr.78.e.Aet.
Cymbalii folia 478.g.479 a.Myr.
Cyma lauri aliis lauriculus 387. a. Mar.
Cyminum 38.a.Aet. cymini ſemen 501.a.Orib. cyminum agreſte 424.h.Or.
Κυναλώπηξ 96.c.Aret.
Κυνάγχη qu.d,& cur ſic dicta 3.h. Aret.399.f.Act.187.b.Act. cynanche vnde 446.g.Æg.
Κυνικὸς σπασμὸς quid,& quæ eius remedia 210.b.235 d.Scrib.325.e. Mar.cynici ſpaſmi curatio 66.a. Celſ.
Κυνόδοντες 103.b.Ruff.
Cynogloſſum 39.e.Aet.
Cynocrambæ vires 614.d.Æg.
Cynoctonon 407.e.Or.
Cynocytis Latinis roſa canina 394 f.Mar.
Cynomachon 449.e.Or.
Cynomoron vnde dictum, eiúſq; vires 614.e.Æg.
Cynomyia 450.d. Or.
Cynoſbatos 421.h.501.a.Or.
Κυνὸς ὄρχις, eiuſque vires 635.h.Æg. 505.b.Or.
Cypariſſi vires 629.c.Ægin. 501 b. 603.g.Or.38.b.Aet. cypariſſina reſina 507.d.Or.
cypariſſias tithymallus 445.e. Or. cypariſſiæ tithymalli purgatoria vis 128.b.Ruff.
Cyperis 629.d.Æg.
Cyperus aliis iuncus 292.c. 294. e. Mar. cyperi electio 26.d. Or. 98.d.Aet. cyperi vires 20.d. 106.e.425.b.501.c.603.h.Or. 38. c.Aet.
Cyphi 158.c. Tr.656.f.Aet. 421. d. 422.b.Myr.cyphi ex rebus xxviii 663.a.b.Aet. cyphi ex rebus xxxvi.662.e.Act. cyphi lunare 693.e.Æg. cyphi magnũ ſolare 693.d.Æg. cyphia pharmaca 685 g.Myr.
cyphoides antidotus 659.h. Ægin. 516.f.Aet.269.c.Act.434.c.Myr. cyphoidis medicamenti vſus 44 f.Or.
Cypirus Latinis gladiolus 206.e. Scr.
Cyprus chalcanthum generat 74. f.Aet. cypri metallũ in Solorũ mõtib.73.c.Aet. cyprium ſeſeli 325.e.Or. cyprium vas 537. d.Æg.
cyprus arbor 629.d.Æg.425.c. Or. 38.d.Aet. cyprinum oleum 22.b.Aet.
Κυψελὶς 34.a.Aret.110.f.Ruff.
Κυπελάριον 494.b.Myr.
Κύπελα 494 b.Myr.
Cyrenaici ſucci vires 635.f.Æg.14. f.Or.
Cyriacus paſtillus 714.e.Aet.
Κυρτὰ 108.e.Ruff.
Κύστις 38.f.Ruff. κύστεως τράχηλος 105.a.Ruff.
Cythion vel tephrion collyrium 119.h.Celſ.
Cytinum Latinis malum granatũ 363.c.Marc. cytinum acerbũ eſſe 3.b.Aet. cytini vires 449. a.Orib. 14.b.Aet. cytini acini quales 50.f.Aet. cytini florum vis 639.b.Æg.
Cytiſi deſcriptio 352.c. Marc. cytiſi vires 629.e.Æg.501.d.604. b.Or.38.f.76.h.Aet.
Cyzicenum oleum 22.e. Aet.

D

Dacæ & Dalmatæ tela quomodo inficiant 589.g.Æg.
Dacneron collyrium 174.d.Tr.
Δάκτυλοι 104.c.Ruff.
dactyli quid 855.g.Theoph.
Dæmonem nõ eſſe incubum 255. b.Aet. dæmoniacis quæ medeantur 264.g.Act.406.a.Myr.
Damaſcenorum prunorum facultas 371.d.Æg.34.d.170.f.Aet. è damaſcenis prunis antidotus 379.b Myr.
Damaſonii vires 618.g.Æg. 408.b. 494.f.Or.16.c.Aet. damaſonii in purgando vires 382.h. Marc.
Damocratis theriaca 661.b.Aet.
Danais 423.e.Or.
Danai collyrium aridum 340. h. Aet.
Daphnes, id eſt lauri, deſcriptio 415.e.Or. daphnes foliorum & baccarum vires 494. g. 597.c. Or.16.f.Aet. daphnes Alexãdrinæ deſcriptio 415.e.Or.
daphnes herbæ temperies 494. g. Or. daphnes herbæ vires 619. a.Æg. daphnes radicis cortex 465.f.Or.
Daphnitis 422.c.Or.
Daphnoides, eiúſque deſcriptio & vires 626.f.Æg.325.d.415.f.Or.
Δαρτὸς 109.d.Ruff.153.f.Celſ. darti quid 576.e.Æg.
Dauci vires 369.d.618.g.Æg. 19.b. 20.f.22.d.494.f.Or. 6.a.16.c.51. h.Aet. dauci ſeminis & radicis vis ac vſus 482.f.494 f.583.c. 597.b.Orib. daucus Creticus 415.d.Orib. daucus ſilueſtris 369.e.625.b.Æg.39.a.Aet.
Deambulatio exercitii ſpecies eſt 115.d. Aet. deambulationis duo genera 293.f.Or. deambulatio in quibus affectionibus auxilii gratia, inſtituenda 293.f. Or. deambulatio oculorum debilitati confert 320.c.Aet. deambulatio ventrem impellit 465.f.Aet. deambulatione apotherapeutica quando vtendum 293.h.294.d.g. Orib. deambulationes concitatiores generant podagram 587.h.Aet.
Deaſciatio quid 591.e.Æg.
Debilitas ex alui fluxione quomodo curanda 483.e.Aet.
Decamœron vnguentum 611. a. Aet.
Decamyri confectio 692.d. Ægin. 552.a.718.b. Myr. decamyri calefactorii confectio 403. h. Marc.
Decẽber Ægyptiis coiac 610.f.f. Aet. decẽbris dies prima cur obſeruatu digna 152.d.Aet.
Declinatio quid 192. d. Aet. declinatio imperueſtigabilis 192. g.Aet. declinationis ſigna 192. f.Aet.41.g. Celſ. in declinatione rarò quis moritur 191.f. Aet.

Decocta quomodo fiant 250.a. Or.249.d.Act. decocta varia 628.c.Myr. decocta varia ſanguinis defluxionem ex ore exprimentia 109.h.Or.
decoctio magna 278.c. Act. 451.c. 452.a.Myr. decocti magni antidotus 431.c.Myr.
Decubitus in lectica quibus præſtet 370.c.Or. decubitus in terra cur iniucundus & noxius 370.c.Or. decubitus qualitas in ægro quid indicet 45.g.Act. decubitus ratio in ægrotis qualis eſſe debeat 281.a.Or. decubitus in locum affectum cur minus difficulter fiat 755.a.Caſſ. decubitus decorus bonum ſignũ 190.a.Act. decũbere quibus conueniat 281.a.Orib.
Decuſſatæ inguinum deligationis vſus 580.d.Ægin. decuſſatio quid, & quomodo adhibenda 601.d.604 e.Æg.
Defluxus dignotio & curatio 447.c.448.a.g.Æg. è defluxione laborantibus medentia 410.c.411 g.418.c.742 h.Myr. è defluxionibus affectiones ortæ quomodo curandæ 633.e.Or.
Deformes & prodigioſi cur plerũque emota mente 762.e.Caſſ. deformitatem inducunt hæmorrhoides 688. .c.Act.
Defrutum 357.c.Myr. defrutum cuius inter potiones materiæ 61.e.394.h.584.b.Or.37.b.Celſ.
Deglutiẽdi viæ impeditæ quæ adhibenda 62.g.Ar. deglutitionis reſolutæ curatio 422.a. Æg. 266.f.Act.
Deiectiones crebrò periculoſæ 15. b.Celſ. deiectiones interdum neceſſariæ 15.a.Cel. deiectio quando ſine noxa 27.c.Celſ. deiectio quando fieri debeat 14 h.Cel. deiectiones quid indicent 45.g.Act. deiectionum dignotio 165.a.Act. deiectionum colores varii, & quid quiq; indicẽt 161.b.Act. deiect. alba ceu canũ ſtercora, vnde 161. c.Act. deiectiones ſubalbidæ & lacteæ 161.c.Act. ad deiectionem nimiam 368.b.g.369. c.h.372.g.Mar. ad deiectionis tædium 369.f.Mar. deiectiones quomodo antiqui moliebãtur 32.d.Celſ.
Deiectorii vnguenti miſtura 281. e.Act. deiecturis quo victu vtẽdus 15.a.Celſ.
Δειπν 103.f.Ruff.
Delacrymatorium collyrium 280. d.Mar.
Δηλητήρια quæ 198.d.Act. ad deleteria 766.d.Myr.
Delicatum collyrium 352.h.Act.
Delicta noſtra quæ morbos nobis accerſant 200.e.Act.
Deligationum ratio & vſus 394.h. Orib. deligationum ſena cruora habentium vſus 575.h.Æg.
Deliqui animi variæ cauſæ & curationes 225.g.& deinceps Act. 411.b.a.Æg. deliquium animi ex bulimo 478.h.Act. Vide Anim. deliqu.
Delphinum carnis qualitas 373.h. Æg.225.h Or. delphini (conſtellationis ortus) 152.a.Act. delphinorum in organis vſus 164.d.Or.
Delphinum 415.g.Or.
Δειρὸς cur dicta 542.e.Or. Δειρὸς Hippocrati quid 109.b Ruff.
Delirium quid 418.g.Æg. delirium quibus ſit ſaluti 27.f.Celſ. delirii & fatuitatis diſcrimẽ 258. f Act. delirii & furoris diſcrimẽ 22.g.Arct. delirii & phrenitidis differẽtia 145.f.Tr. delirii indiciũ 858.b.Theoph. delirii prænuntii 854.h.Theoph. delirium inducit peripneumonia 428.e.Act. deliria melancholica varia 250.g.251.a.Act. deliria etiam ex potu & cibo gigni 22.f.Aret. delirium è cerebro ictõ 98.b.Celſ. delirium ex hepatis ſuppuratione 515 c. Act. delirium ex metu 55.b. Cel. deliria in peſte 223.c Act. delirii curatio 258.g. Act. delirium vt miteſcat in phreniticis quæ adhibenda 54.b.55.e.Aret.
Democratis antidotus cõtra venena 411.c.Myr.
Democritus 5.d.23.d.Celſ.
Demoſthenis collyrium ad veteres affectiones 52.a.Orib.
Denarii quantitas 84.h. Celſ. 243. Mar.
Dendrodes tithymallus 445.a.f. Orib.
Dendrolibanum 375.d.Myr.
Dendromalache 41.g.Act.
Dentes 103.b.Ruff. dentium ortus 76.f. Orib. dentium ſitus diſtinctio & numerus 168. a. Celſ. dentium affectuum dignotio 186.c.Act. dentium affectiones curandæ quomodo ſint 192.e.Tr.444.c.Æg.653.b. Or.378.b.Act. dentium affectiones a caliditate ortæ quomodo medendum 381.d.Act. dẽtium affectio ex ſiccitate quomodo curanda 384.g.Act. ad dentium affectiones varias remedia varia 747.g.748.a.Myr. 269.g.Act. dentium anodynũ 193.c.Tr. dentibus conueniẽtium differentiæ & materia 402 f.Or. dentium cura quæ medico dignior 241.d.Act.
dens acutior in lingua vlceribus ſi ea ſaneſcere non ſinat, limandus 131.d.Celſ. dentes agnaſcentes quomodo tollendi 560. h.Æg. dens auctus ſupra modum aut defractus quomodo tractandus 560.h.Æg. dentibus candorem, nitorem & odorem quæ concilient 594.d.654. c.Or 296.d.297.f.h.298.a.e.f. Mar. ad dentes cauos 295.a. d.g.Mar. dentes confirmantia 295 g 296 a.d 297.e.f. 298. e. Mar. dentes confringit cedria 31.g.Act. dentes conſeruandi quomodo 80.b.Or. dẽtes corroſi, itẽmque molares & qui liuidi ac dolentes, quomodo curandi 653.d. Or. denti corroſo quæ indenda 444.c. Æg. denti corroſo extrahendo quæ cautio adhibenda 560. g.Æg. dentes dealbans medicamentum 445.c.Ægin. denti defracto quomodo medendum 561.a.Æg. ad dentes denigratos ſmegma 367.f.Act. dentibus detritis quid conducat 445.d.Æg. dentiũ dolores ex nimio coitu oriri 117.f.Act. dentium doloris curatio 193.a. Tr.444.c.Æg.653.d.f. Or.241. d.Act.129.d.Celſ. dentium dolori quæ medeantur 592.h.595. a.598 b 600.h.601 c.610. h. Or. 8.h.12 d.g.30.e.46. h 48.c.92 .e. Act.261.g.263.f.265.h.314.f.315 d.Act.353.a.356.f.360.b. 390. d. 391.g.403. f.418.c.430.h.438.a. 766.c.Myr.95 c.129.g. Celſ.195. d.202.b.Scr.249 d.293. f.294. c. 295.a.d.296.d.f.297.a.298.c.311. a.337.g.411.f.Marc. dentium dolori apta remedia 202.b. Scr. dentium dolorem leniens catapotium 95.c.Cel. ad dentium dolorem compoſitiones valentiores 129.g.Celſ. dẽtibus dolentibus quæ pituitam extrahãt 654.a.Orib. dentium doloribus inueteratis cuius venæ ſectio conueniat 194.d.Act. dẽtes à dolore tuens, eóſque roborans ac decorem eis concilians medicamentum 654.d.Orib. dentium craſſorum curatio & remedia 385.h.386.b.Act.241.e. 261.g.315. b.g. Act. dẽtes exedi & erodi incipientes quomodo curandi 314 d.Act. dentis exeſi curatio & remedia 129. g. Celſ.295.g.Marc. dens eximi ſine dolore quomodo poſſit 444.h.Æg.654.a.Or. 387.b.Act. dentes extrahendi quomodo ſint 560.g.Æg.387 b.Act.315.a. Act. dẽte extractio quomodo caruncula mitigãda 560.g. Æg. dentem facilè vt eximas 296. b. d.e.297.b.e.Mar. dentium fluxione laborantium curatio 444. f.Æg. dentibus frigore læſis quomodo medendũ 653.f. Or. 382.b.Act. dentium humore affectorũ curatio 382.g. 385.c. Act. dentes ab humoris iniuria quid defendat 298.c.e. Mar. dentes illuſtrat ariſtolochia 12. a.cornu ceruinum 91.a.ſepia 96 h. Act. dentes imbecilli aut molares contuſi, corũmque ſtupor, quomodo curandi 654.b. Orib. ad dentium incolumitatem & nitorem 298.b.Mar. dentium inflammationis curatio 444.e. Ægin. dentibus laxatis quæ medela adhibenda 383.f.Act. dentibus labantibus quid conueniat 270.d. 329.e.Actuar. denteslædentia 591.e.Orib.78 b.Act. dentes lima atterendi quomodo ſint 384.d.Act. dentes liuidi quomodo curandi 653.d.Orib. 314.d.Act. dentibus medentia 10.g.14 e 49.d.55.e.56.g.Act. dentes moti quomodo firmandi 444.f.Æg.653.b.f.Orib.202.f. Scr. dentibus motis medentia 194.f.Tr.45.a.Act.263.f.315. b.f.Act.294.b.296.d.297.c.Mar. dẽs molaris quomodo citra dolorem eximendus 615.g.654.a. Or. dentibus molaribus medetur Eſdræ antidotus 658. a. Act. dentes mundat pumex 69.a.Act. ad dentium nigrorem emendandum 297.h.298.a. c.Marc. dentibus odorẽ quid conciliet 445.d.Æg.296.d.297.f. h.Marc. dentes pallidos quid purget 298.a.Marc. ad dentiũ pituitam & epiphoram 296. c. Marcell. dentes præſeruandi quomodo 354.a.Æg.315 c.Act. ad dentes purgãdos 298.a.Mar. dentium putredini quid medeatur 410.c.Myr. ad dẽtes ſplendidos faciendos 297.d.Marc. dentes ſponte vt excidant 766. f.Myr. dentium ſquamæ quomodo tollendæ 561.a.Ægin. dentium ſtridor inter dormiendum quid ſignificet 427.d.Æg. dentium ſtridorem quid tollat 296.c.298.d.Marc. dentium ſtupori quid medeatur 445.c. Æg.654.b.Or. dentium ſtuporem inducit oxygala 79.g. Act. dentes ſuperuacui quõ tollẽdi 560 h.Æg. dentes à tumore quid defendat 298.c.Mar. ad dẽtes vacillãtes 295.f.Mar. dẽtes ĩ vomitu colluẽdi 357.a.Æg.
dentientium morbi 166.a.Act.20. a.Celſ. dentientibus infantibus quid dentes citra dolorem producat 315.d.Act. dentientibus infantibus quæ medeãtur 349.a.Æg.654.c.Or.67.f.166.a. b.Act.
dentifriciorum compoſitiones variæ 194 a.445.b.Æg.388.b. Act. 748.d.h.749.d.Myr.203.a.Scrib. 297.d.Marc. dentifricium ad parulidas 445.a.Æg.
Dens Hippocrati quæ vertebra dicatur 107.c.Ruff.550.b.Orib. dens in organis quid ſit 165.b. Or. dentes oſtreorũ 96.1.Act.
Deorum ira morbi immiſſi: & ab iis auxilium petendum 5.b.Celſ.
Depilatoria ſeu ψίλωθρα 294.g.Act.
Depreſſio quid 591.e.Æg.
Deriuatione materiæ quando opus ſit 193.b. Act. deriuationis ratio & vſus 344.c.Or.
Dermatum, hoc eſt coriorum, veterum vſtorum vires 597.d.Or.
Deſeſſio in fluxu vẽtris 77.g.Celſ.
Deſidia & luxus Græcos ante Latinos afflixit 5.d.Celſ.
Deſipiunt ægri in acceſſionibus 52 h.Celſ.
Deſmoterios antidot' 425.e. Myr.
Deſperatio ex ſuppuratione hepatis 515.c.Act. deſperatis quid medeatur 426.d.Myr.
Deſtillatio febrem inducit 203.d. Act. deſtillationes generat aqua pluuia 152.g. Act. deſtillationes grauedinéſque qua ratione vitentur 16.f.Celſ. deſtillationis cauſæ, ſymptomata & curatio 651.c.Or.409.g.Act. 66.d.Celſ. deſtillatione laborantibus quid agendum 16.d. Celſ. deſtillationi obnoxiis quid medeatur 324.d.327.f.Act. deſtillationibus medentia 658. c.Or.42.b.53.b.410.f.Act.257. b.262.f.265.h.324.d.326.b.327. f.Act.386.f.389.h.Myr.213.g. Scr.327.c.Marc. ad deſtillationes eclegma 410.f.Act.
deſtillationi aſſiduæ quid medeatur 257.b.Act. deſtillationis ex capite & grauedinis curatio 951.c.Orib. deſtillationis in fauces & nares ſigna & curatio 66.d.g.Celſ. deſtillationibus pectoris quid conueniat 208.a. Scrib. ad deſtillationes pulmonis & pectoris 309.d.Marc. deſtillatio pulmonem exulcerãs 66.c.Celſ. deſtillatio ſanguinis quomodo curanda 102.d. Or. deſtillationi, ſanguinis reiectatio ſi oboriatur, quæ medela adhibenda 420.d.Act. de-

ſtillationum vniuerſalis curatio 66.c.Celſ.
Detergentia 502.a.507.c.Æg. deterſio ſudoris 47.d.Celſ.
Detritū & deraſum corpus 104.b. Celſ.
Deuncis quantitas & pondus 701. e.Æg.841.Aet.
Dexii malagma 88.e.Celſ.
Dextantis quantitas & pōdus 701. c.Æg.841.Aet.
Dextra vaſa intument magis concepto maſculo 782.g.Aet.
Diabacanu 242.d.Tr.
Diabeſaſa 196.f.Tr.
Diabetes quid 399.d.467.g. Ægin. diabetes vnde dictus 38.h. Aret. diabetes cui membro peculiaris 149.f.Act. diabetes ab hydrope quid differat 91.c. Aret. diabetæ cauſæ 39.a.Aret.91.d. Or. diabetæ indicia 854.c.Th. diabetæ ſymptomata 83.h. Act. diabetæ imminentis notæ 38. g.Aret. diabetæ inualeſcentis ſigna 38.g.Aret. diabetæ diuturni ſymptomata & pericula 38.d.Aret. diabetæ vrinæ quæ quid indicent 115.h.Act. diabetæ dignotio & curatio 38.c. 91.c.Aret.285.a.Tr.399.d.467. g.Æg.91.d.147.c.Or.545.a.Aet. 83.h 231.f.Act. diabetæ commodus paſtillus 256.g. Act.
Διαζὶν 368.f.Myr.
Διὰ καδμίας emplaſtrum 234 b.Scr.
Diacalaminthes 384.b.Myr.
Diacaryon 196.c.Tr.
Diacaſtoriu 365.d.383.f.Myr.
Diacenteton collyriū 359.d.Aet.
Diaceratos collyrium 122.d.Celſ.
Diachelidonion quid 63.c.Aret.
Diacriſis herba 415 g.Orib.
Diacinnamomu antidotus 369.g. Myr.
Diaciſſu acopon 411.g.Mar.
Diacodion confectio 269 b.g.675. b.Or.384.c.394.f.Myr. diacodion medicamenti vſus 147.d. 203.e.Tr.
Diacolocynthidos antidotus 209. g.Scr.325.b.Marc.
Diacomerō antidotus 369.d.Myr.
Diacoronopodiu 310.h.Tr.
Diacrocu collyrium 124.g.Celſ. diacrocorum collyriorum vſus 432.g.Æg.
Diacurcuma antidota 387.b.d.f. Myr.
Diadaphnidon 89.g.Celſ.
Diætetica medicinæ pars, eiúſque ſpecies 5.e.Celſ. diæta attenuans 583.c.Or.171.f.Act. diæta ſecurior quæ 104.a Aet. diæta vires reparans 534.d.Act. diætæ variorum 199.f.203.b.205 d.& deinceps.Act.
diæta cardiacorum 438.c.Aet. diætæ cœliacorum 488.h.Act. diætæ colicorum 473.d.Aet. diæta cholericorum 531.g.h. Act. diæta diariarum febrium omnium communis 204.a.Aet. diæta dyſentericorum 506.d. Aet. diæta elephantiaſi correptorum 670.a.Aet. diæta in febribus cōtinentibus 208.a.Act. diæta febrium putridarum 209. g.h.210.a.Aet. diæta hydropicorum communis 545.b.Act. diæta lapidibus exſectis quæ cōueniat 558.a.Act. diæta lapides ne renaſcantur præſeruans 551.h.Act. diæta podagricos præſeruans 591.d.c.Act. diæta renibus affectorum 572.d. Act. diæta renū calculis laborantium 552.c.Act. diæta ſanguinis fluxu laborantium 595. g.Act. diæta ſplenicorū 529.c. Aet. diæta ſtomachi diſſolutione laborātium 452.f.Act. diæta veneri apta quæ 118.c. Aet. diæta veſicæ vitio laborātium 572.d.Act. vide plura in Vict.
Diaglaucii collyrii compoſitio & vſus 197.f.Scr.265.d.Mar.
Diahalon 82.h.Orib.
Διὰ ἁλῶν emplaſtrum 82.h.Or. 230.g.Scr.
Diahermodactylu 310.a.Tr.
Diaion paſtillus 789.a.Myr.
Diaireos 383.g.Myr.
Dialacca antidotus 387.g.Myr.
Dialagou medicamentum 242.d. Trall.
Dialepidos collyrium 280.a.Mar.
Dialibanu antidotus 381.b.Myr. dialibanu collyrium 173.b.Tr. 280.a.g.Marc.
Dialoes collyrium 280.h.Marc.
Dialthæas vnguētum 480.e.Myr.
Diamargariton 368.d.Myr.
Διαμάσημα 652.a.Myr.
Diambar antidotus 390.b.Myr.
Diamelon 226.f.Tr.
Diamiſyos collyrium 280.b.Mar.
Diamoron compoſitio 195.e.h. Tr.83.f.Or. diamoron Galeni 196.a.Tr.
Diamoſchu 407.f.Myr.
Dianthon 374.b.Myr. dianthon antidotus Galeni 451.c.453.a. Myr.
Diaoporon ad ſtomachi ſubuerſionem 225.h.Tr.
Diapapauer 386.f.Myr. diapapauer vſitatum 389.h.Myr.
Diapaſmatum materia 401.g.Or.
Diapenidion 382.g.Myr.
Διαπηδημάτων in organis vſus 163.a. Orib.
Diapepereon Galeni 399.d.Myr.
Διαπεφραγμένα τοῦ θώρακος 107.h.Ruff.
Diaphanis qualitas & vis 641.d. Æg 72.c.Act.
Diaphiledonu antidotus 388.b. Myr.
Diaphragma 108.a.Ruff. 539.e. Or.26.b.Celſ. διάφραγμα vbi ſitum,& cur ita dictum 117.g. Ruff. diaphragmatis ſciſſio 8. d.Celſ.
Diapiſſelæu compoſitio 404.f. Marc.
Διαπλάσσειν 105.b.Ruff.
Diapraſiu antidotum 205.d.220.e. Tr.
Diapſoricon collyrium 280.f.Mar.
Diarhodomelitos medicamētum 223.f.Tr. diarhodon abbatis 381.e.Myr. diarhodon Diagoræ, quod magnum appellatur, & eius vſus 52.f.Orib. diarhodon Galeni 389.g.Myrepſ. diarhodon paſtillus 785.c.788. h.Myr.
Diaria feb.vide Febr.diar.
Διάρροια quid 43.c.Aret. diarrhœas ſymptomata 43.c.Aret. diarrhœæ curatio 662.g.Or. diarrhœæ quid medeatur 523.a. Myr.
διάρροιαις ὥρα 149.f.Act. διάρροια rinæ 854.c.Theoph.
Diaſaponium vnguentum 487.c. Myr.
Diaſatyriu 374.d.Myr.
Diaſcilliu aceti confectio 336.c. Marc. diaſcilliu oxymelis cōfectio 334.c.Marc.
Diaſcenes antidotus 385.g.455.a. Myrepſ. diaſcenes purgatoria 464.c.Myr.
Diaſericos medicamentum 189.b. Tr.
Diaſmyrna collyria 354.b.Aet. diaſmyrnes collyrium 198.d. Scrib.281.a.Mar.
Diaſpermaton 271.g.Tr.
Diaſteaton pharmacum 320.a. Marc.
Διαστολὴ arteriæ 144.a.Act. διαστολὴ in pulſu quid ſit 844.b.Phil. 37.b.Act. Διαστολῆς effectus 845 a.Philar.
Diatamarō antidotus 364.d.Myr.
Διάθεσις quid ſit 173.b.Act.
Διάθεσις & ἕξις quid differant 173 b.Act.
Diateſſaron ceratum 43.d.Orib. diateſſaron compoſitio 334.b. 343.d.Mar.
Diatragacanthes frigida & calida 382.g.Myr.
Diatrion pepereon 56.b.Or.388. g.Myr. vide è Piperis tribus generibus antid.
Diatrion ſantalon vſitata 405.b. Myr.
Dichroma 29.e.Or. dichromon emplaſtrum 36.b.Orib.564.b. Myr.
Dictamnum 619.b.Æg.14.e.19.b. 21.f.415.h.484.b.494.g.597.d. Or.16.g.Aet. dictamni emplaſtri diſpoſitio 263.c.Mar. dictamni emplaſtri vis & vſus 617.g.c.Act.
Δίδυμοι 105.a.Ruff.
Didyma cerebri 523.d.Or.
Δι' ἠλέκτρου trochiſcus 315.g.Marc.
Dies optimi hieme & æſtate qui 18.f.Celſ. dies critici 44.d.Cel. dierum iudicatoriorum dignotio 166.b.Act. dierum iudicatoriorum ratio 378.c.Æg. dies iudicare penitus qui nequeant, aut ſi iudicent, ſua natura non iudicent 180.c.Act. dies principii morbi ambigua in quibus 194.g.Act. diei qua moriturus eſt æger, prænotio 201.e. Aet. diei ſexti malignitas 179.f. Act.
Dierum in febribus obſeruatio 44 c.& deinceps.Celſ. dierum criſis in vrina 135.e.Act.
Dieuches anum elleboro inſtar emplaſtri circūdabat 333.a.Or.
Digerendorum ciborum impotenti ventriculo quomodo medēdum 94.a.Aret. digerētia per halitum 484.e.485.f.617.c.Or. digerētium oleorū genera 674. h.675.a.Orib.
digeſtionis ſigna ex vrina 115.c. Aet. digeſtionem iuuātia 154 a.Aet.332.b.e.333.a.b.e.334.f.g. 336.c.337.c.339.d.341.d.342.h. Mar. digeſtorium pharmacum 385.g.Mar.
Digiti 104.c.Ruff.169.c.Celſ. digiti ſinguli ex quibus oſſibus cōſtent 551.g.Or. digitus obſcœnus qui 296.e.Marc. digitorū phalanges 551.g.Or.
digitorum agnaſcentium curatio 568.c.Æg. digitis annuli impacti quomodo detrahendi 734 g.Aet. digitorum cohærentium curatio 166.e.Celſ. digitorum brachiorúmq; fractorum communes curationes 179 h.Celſ. digitis luxatis quomodo medendum 605.d.Æg.184. e.186.c.Celſ. digitorum oſſicula fracta & contuſa quomodo curanda 599.d.Æg. digitorum pterygiis quomodo medendum 732.f.Aet. digitorum totiúſque pedis rimæ quo modo curandæ 637.b.Orib. digitorum vlcera vt curāda 136 f.Celſ. ad digitorum ſubluuiū 321.c.Marc.
digiti pedis 547.b.Orib. digitorum pedis emotorum curatio 509.b.Æg. digitis pedum luxatis quomodo medēdum 186. c.Celſ. digitorum pedum rimis quid conferat 498.e.Æg.
Dilytæa quid 473 d.Myr.
Diocles 5.e.76.b.Celſ. dioclis epiſtola præſeruatiua 375.c.Æg. dioclis de iis quæ ad vomitum valent 346.c.Orib. dioclis vinum ſanitatem conſeruans 275. c.Or.
Diocres paſtillus 789.b.Myr.
Diœnanthes epithema 237.c.249. g.261.e.Tr.
Diogenis de lapidibus liber 69.d. Aet.
Dionis collyrium 51.e.Or.
Dionyſiacon collyrium Theodotion 274.d.Mar. dionyſii collyrium 119.e.Celſ.319.g.Aet. dionyſia emplaſtrum 510.c.Æg. 760.e.Aet.230.a.Scr. dionyſianum oxyporium 333.a.Mar.
dionyſias 614.b.Æg.410.a.491.e. Orib.
Dioptræ vſus 484.d.582.a.Ægin. dioptræ paruæ vſus 585.g.Æg.
Diorobon ad tuſſim 205.e.Tr.
Dioſcoridis locus 357.h.Myrepſ. dioſcorides Alexandrinus 514. d.Æg.
Διόσκουροι, parotides cur vocentur 760.a.Caſſ.
Dioſpolites,ſeu Dioſpoliticum antidotum 270.g.Tr.659.c.Ægin. 56.a.676.a.Or.461.g.Aet.264.a. Act.383.d.399.e.g.551.c.Myr. dioſpolitici vſus 402.a.f.Æg. dioſpoliticum aridum 426.g. Myr. dioſpoliticum humidū 427.a.Myr.
Dioſpyros 426.h.Or.
Dioxus collyrium 280.c.Marc.
Diphrygis genera tria 453.b.Or. diphrygis electio 27.d.Orib. diphrygis vires 619.b.Æg.455. g.466.g.483.h.515.b.Or.72.b. Aet.
Διπλόη 83.b.Aret.106.e.Ruff.
Dipſacus(herba)619.b.Æg.416.a. 494.g.Or.16.g.Aet.359.g.Myr.
Διψακὸς morbus 854.c.Th. dipſacus affectus vnde dictus, eiúſque curatio 467.g.Æg.545.a. Aet. Vide plura in Diabet.
Dipſadis natura 625.c.Aet. dipſadis morſum quæ ſequantur 39. b.Aret. dipſadis morſus ſymptomata & remedia 541.b.Æg. 623.c.Aet.332.c.Act.106.c.Celſ.
Diphthera oppidum 375.a.Myr.
Dircæa 422.g.Orib.
Diſci plumbei vſus 508 f.Æg.diſciformis tunica oculi 116.b.Ruff. 299.c.Aet.
Diſcuſſoria 103.b.Act. diſcuſſoria mollientia 456.c.517.h.518. a.Æg.

e.Æg. diſcuſſoriorum balneorum vſus,& parandi ratio 154.e. Aet. diſcuſſoria emplaſtra quo modo parentur 756. c.Act.
diſcutientia 24.e.484.e.Orib. diſcutientia moderatè 514.g. Æg.
Diſplicentia quid à febribus differat 191.c.Aet.
Diſſectoria vi prædita eſſe amara 5.g.Aet.
Diſtendens æqualiter laqueus 158. a.Or. diſtendens inæqualiter laqueus 156.a.Or.
Diſtentionis curatio 124.g. Orib. 267.g.268.c. Aet. diſtenſioni quid medeatur 523.h. Myrepſ. diſtenſio neruorum vnde 19. d. Celſ. diſtenſio neruorum dementiæ coniuncta in ſanguinis profluuio mortifera 29.g.Celſ. diſtenſionem vaſorum quid reſoluat 266.b.Act.
Diſtichiaſis quid,& quomodo curãda 554.a.555.e.Æg.328.a.Aet.
Diſtillationis curatio 35.h.Act. ad diſtillationes 259.c.Marc.
Diſtincta tractandi ratio breuitati aduerſatur 191.c.Act.
Diſtorto corpori quid medeatur 323.b.Act.
Diuinaculorum ſeu ἐνθεαστικῶν affectus 155.b.Act.
Diuinum & intellectuale quomodo intelligat anima noſtra 4.c. Act.
Diuiſa & fibulis arctata quid iungat 228.g.Scr.
Diuites magis quàm pauperes malè curantur 157.b. Act. diuitibus in neruis ſauciatis quæ præſcripſerit Galenus medicamenta 530.c.Æg.
Diureticorum pharmacorum vis 83.g.Act.
Diuturnus morbus qui ſit 378.b. Æg. diuturnorum morborũ cauſæ & ſigna latè tractata 19.a. 36.a.Aret. diuturni morbi ſignũ,curabilis tamen 857.g.Th. diuturnorũ morborũ curationes fuſe tractatæ 81.Aret.
Dodecadactylus 118.b.c.Ruff.
Dodecatheos antidot⁹ 393.h.Myr. dodecatheon eclegma 658. b. Ægin. dodecatheon medicamentum 364.c Mar. dodecatheos ſal 463.g.Aet.
Dodrantis quantitas& põdus 701. d.Æg.842.Aet.
Dolichi 83.e.Ar. 370.d. Æg.212.a. Or.17.a.Act.
Dolor quid 48.f. Aret. dolorum differentiæ & curatio 408. b. Ægin. 99.a.623.g.Or. dolor qui medicinæ minus pateat 19. f.Celſ. dolor qua parte ſanabilior 27.e. Celſ. dolor à coxis & inferioribus locis in pectus tranſiens,ſine alio malo ſigno, ſuppurationem denuntiat 25.d.Celſ. dolor prurigóq; cũ rubore aut calore,ſine febre,ſuppurationis ſignum 25.d.Celſ.
dolores omnes diſcutiens malagma Ariſtogenis 88.c.Celſ. dolores leniẽs catapotium per ſomnium 95.c.Cel. dolorem mitigans hiera 316.d.Act. dolorẽ ſedans myſterium 675.e.Or. ad dolorem omnẽ malagma Euticlei 87.g.Cel. ad dolorẽ quẽlibet corporis 351.f.h.352.h.391 a.Mar. dolorem omnium corporis membrorum leuans pharmacum 328.f. Act. ad dolorẽ cuiuſuis partis 235.d.g.h.237.a. b.Scr. ad dolores quoſlibet 329.b.350.e.f.364.d Mar. ad dolorẽ diutinum 230.g.236.d.Scr. dolori vetuſto quid medeatur 330.b.Act.344 f.351.g.Mar.
Domeſticorum & agreſtiũ animalium differentia 222.e.Or.
Domorum differentiæ 369 g.Or.
Donaces(piſces) 230.b.Or.
Doridis herbæ vires 621.d Æg.
Dormientibus luna lucente caput cur obſtruatur, vigiles non offendantur 758.g.Caſſ. dormiẽtes multum craſſa diæta vti poſſunt 104.a.Aet.
Doronicum 391.d.Myr.
Dorſalis medulla 107. c. 110. d. Ruff. dorſalis medullæ vitia neruorum affectibus ſimilia 154 b.Act. dorſalis venæ arteriæque acutorum morborum curatio 76.h.Aret.
Dorſi longitudo 549.f.Or. dorſi oſſa 105.d.Ruff. dorſi vertebræ 549.g.Or.
Dorycnii vires 619.b.Ægin. 416.b. 494.h Or.16.h.Aet. dorycnii poti ſymptomata& remedia 548 d.Æg.642.f.Aet.286 g. Act. 225. g.Scr.
Doſithei paſtillus 424. d. Aet. 792. g.Myr.
Δοθιὴν quid 189.e.Act. dothienes vnde generentur, & quomodo curandi 116.d.636.e.Or.
dothienic emplaſtrum 675.c.Æg.
Drachmæ nota 699 f.Ægin. drachmæ pondus 700.d.Æg. drachmæ Atticæ pondus 243. Marc.
Draco veneno non necat 626.d. Act. draconis marini vis 93.a. Aet. draconis marini morſus curatio & remedia 542.f. Ægin. 72.d.627.f. Act. dracones piſces 224.g.Or.88.g.Act.
draconis laquei ratio & vſus 156. e. Orib. draconum in Nilei plinthio vſus 176.h. Or. draconũ in organis vſus 164.f. Or.
Δρακοντίδες venæ quæ 109.f.Ruff.
Dracontion Latinis herba Proſerpinalis 290.c.Marc. dracontii vires 615.b.619.c.Æg.597.e.Or. 17.b Aet. dracontii inter edulia qualitas ac vis 219.c.Orib. dracõtii loco quid ſubſtitui poſſit 364.f.Myr.
Dracunculi vnde oriantur, & quõ eis medendum 534.c.Æg.246.f. Act.736.g.737.Aet. dracunculos quid enecet 320.f.Act.
dracunculus maior 416.c. dracunculi radix 19.c.& 21.f.Or.
Drangæa 377.g. Myr. drangæa antidotus 377.b.f.378.a.e. 379.a. 451.d 461.c.e.462.c Myr. drãgæa ſimplex cur dicta 377. g. Myrepſ.
Droma emplaſtrum 564.d.Myr.
Dropacis paratio& vſus 686.a.Æg. 16.c.392.a.Or.159.a.Act.551.g. Myrepſ. dropax Gallus 687.e. Æg.53.c.116.e.Or.
Droſaton 360.d.382.f. 511.b. Myr. droſatõ acetoſum compoſitum 525.g.Myr. droſatorum catalogus amplus 511.a.& deinceps Myrepſ.
Droſeron vnguentum 488.c. Myr.
Δροσιζόμενον 359.f.366.c.Myr.
Dryini malitia,eiuſque ictus ſigna & remedia 540.g.Æg.625.b.Aet. 332.c.Act.
Dryopteris 619.c.Æg 483.d.495.a. Orib.
Drys 117.c.Aet.
Ducentia ab oculis 22.d.Or. ducentia ex renibus 22.d.Or.
Dulcia quæ 1.f. Act. dulcia exactè, amareſcere tandem 25. a. Act. dulce calidum eſſe 4. g. Aet. dulcia omnia flauæ bilis materiã ſuppeditare 585. b. Or. dulcia lieni & iecori inimica 67. g.Orib. 74.c. Celſ. dulcia nutriunt 5.d. Aet. dulcium vis 609.e.Æg.
dulcium balneorum ratio 154.b.c. Aet. dulcis calamus 379.f. 451.h. Myrep. dulcis compoſitio 447.c.Aet. dulcia mala quãdo in febribus cõueniãt 209 g.Act.dulcis ſuccus 110.g.Ruff.
Dulcedo aquoſa 24.c. Act. dulcedo fructuum vnde 3.d.Aet. dulcisquea qualitas 24.g.Act.
Duodecumanus ſal 463.a.Aet.
Durantia corpus 40 g.Celſ.
Duritiei cuilibet in quolibet corporis loco medentia 206.a. Scr. duritias diſcutientia 37. f. Aet. 262.a.324.c.326.f.Act.824.d.825 a.Myr 230.d.g.Scr. 411.f.Marc. ad duritias relaxandas 308. d. Marc. ad duritias cacoethes 258. d. Marc. duritiei vetuſtæ quid medeatur 326.b.Act. duritiei mammarum quid cõgruat 455.f. Æg. duritiei renũ quõ medendum 560. e. Aet. duritiei vuluæ quid conueniat 80. a. Celſ.
Dyſenteriæ & abſceſſus inteſtinorum differentia 493.d.Aet. dyſenteriæ cauſæ 44.e.Aret. dyſenteriæ notæ mediocres & lethales 162. b. Act. dyſenteriæ peſſimæ quæ 495. f. Aet. dyſenteriæ dignotio, differentiæ, & curatio 251.e. Tr.460.h. Æg. 139.h.351.f. 352.b. 662.d. Orib. 494.495.496. Aet. 162.b. 226 b. Act.77.a.Celſ. dyſenteriæ dyſenteriaciſque medentia 596.c. 604.d.608.f.Or. 11.a. 12.c. 14.c. 16 c. 33.e.37.c.d.39.e.41.c.e. 43. h.54.d.65.c.66.d.69.a.71.g.82.d. 87.b.89.g.91.b.Aet. 265.f.268.g. 324.e.329.c.Act.357.f.358.g.359. c.360.a.e.361.f.362.c.363.a. 380. e.384. c.f. 385.a. b. 386.f. 390. c. 391.g.395.b.e. 402.c. 407.c. 408. e.h..410.c. 412.a.g. 417.c.f.423. g.430.b.433.a.g.435.c.438.f.444. e.461.h.531.f.h.802 h.803.a. Myrepſ. 207.d.Scrib. 318.f. 333.a.e. 337.c.g.341.f.366.g.367.e. 368.a. 369.a.c.370.a.c.371 b.e.g.372.a. Marc. ad dyſentericos ſolitarios 371. e. Marc. dyſentericis & ſanguinis profluuio laborantibus accommodata edulia ac medicamenta 594.e.606. d.h. 609.g.610.c. Orib. dyſentericorum communia remedia 501. g. 502. & deinceps Aet. 207. d. Scr. dyſentericæ compoſitiones diuerſæ 550.b.552.f.Myr. dyſentericis interne quæ infundantur 504.d.Aet. dyſenteriacorum ſorbitiones 500.d.Act. dyſentericis vſtum rhabarbarum non dandum 363.a.Myr. à dyſenteria quid præſeruet 336 a.Marc. dyſenteriæ propriè dictæ dignotio & curatio 257.c.Tr. dyſenteria hepatica ſeu hepatitis 243.a. Tr.148.f. Act. dyſenteriæ hepaticæ & difficultatis inteſtinorum differentia, & uratio 228. c. Act. dyſenteriæ hepaticæ ex frigiditate curatio 245.d.Tr. dyſenteriæ rheumaticæ notæ, ſigna, & curatio 251.a.& deinceps.Trall. dyſentericis exulcerationibus quid medeatur 65. d.Aet.
Δύσπνοια vnde oriatur 157.a.Act. dyſpnoici qui euadant 158. a. Act. δύσπνοια quando in ὀρθόπνοιαν abeat 157.b. Act. dyſpnœæ ortus & curatio 218. f. Act.68.f. Celſ. vide Spirandi difficult. ad dyſpnœam 316.h. 341.b.Marc.
Dyſtros menſis 151.g.Aet.
Dyſuria quid, & quomodo curanda 562.c. Aet. 356.f. Marc. ad dyſuriã 356.f.359.d.341.f.Marc. vide Vrinæ difficult.

E

Ebenus 619.d.Æg.416.e. Or. 17.f. Aet.
Ebiſci vires 612.f.Æg.597.g.Or.17 e.Aet.
Ebrietas cauſſa anginæ 399.h.Aet. ebrietates podagræ cauſſa 587. h.Aet. ebrietas ſiderationem inducit 263. c. Act. ebrietates vertiginem generant 247.e.Aet. ebrietas veneri contraria 118. d. Aet. ebrietatis incommoda & curatio 374.c. 354.h. 417.h. Æg. 82.d.580.f.Or. ebrietatẽ quæ arceant præſumpta, aut extinguant 274.d.Æg.370.a.Aet.196. c.Scr. ebrietatis malis mederi vomitum 138. d.Aet. ebrietas carochum ſi induxerit,quõ medendum 421.h.Æg.
Ebriis gemina obiecta ob oculos cur verſentur 759.f.Caſſ. ebriis prodeſt vomit⁹ 139.d.Act. ebriorũ ſitis quõ extinguẽda 442.d. Aet. ebrii obmuteſcẽtes periculo 23.a.Celſ. ebr. vinũ ignobilius cur potẽt auid⁹ 762.c.Caſſ.
ebrietas emplaſtrũ 258.a.757.a.Aet.
Ebulus Græcis chamæacte 262.f. Mar. ebulus 612.e.Æg. 326.c. 407.h.490 g.Or.366.f.Myr.
Ἐκβράσματα quid 568.f.c.Myr.
ad Ἐκχύσιν ſtomachi 326.e.Mar.
Ἐκχύμωμα vnde oriatur,& quæ eius ſpecies 190.c. 246.b.Act. ἐκχύμωμα quid,& quomodo curetur 629.b.Or. 245.h. Act. ecchymomata inueterata quomodo tollenda 127.g.Or.
Echelion 523.c.Myr.
Echidnõ,id eſt viperarũ,vires 598. f.Or. vide Vipera.
Ἐκκοπτικὰ medicamẽta 199.c.Act.
Echini qualitas & facultas 373. f. Æg. echini combuſti vis & vſus 483.e. Or. echinus marinus 89.e.Aet.
echin⁹ herba 621.c.Æg. 496.e.Or.
Echion 621.d.Æg.418.g.Or.
Echys Latinis capſella 336. b. Marc.
Eclegmata varia 657.g. Æg.593.b. 677. a. Myr. eclegma ad affectas arterias 406.g.Aet. eclegma ad deſtillationes 410.f.Aet. eclegma ad hydropicos 540. f. Aet. eclegma pleuriticorũ 435. a.Aet. ecligmata ad pulmonis

vitia 316.d.Marc. eclegma ad tuſſes 412.c.Act. eclegma Socratis 397.e.Myrepſ. eclegmatis è capitibus papaueris vſus 409.c.Æg.
Ecloge antidotus 384.f.427.f.Myr.
Ἐκπιεσμὸς in oculo quid 185. a. Act.
Ἐκπλιθρίζειν 288.d.Or.
Ἐκτρόπιον, quid,& vnde oriatur 183. b.Act.145.e.Cel. ectropii qui 300.a.Act.
Eczemata quid 675.a.Act. eczematis quid medeatur 328.g.Aċt.
Ἐκζέσματα quid 568.β.c.Myr.
Edellenum pelarium 346.h.Act.
Educentia ea quæ in thorace ſunt 23.e Or. educentia per vrinã à ſplene, item ex hepate 23.c. Orib.
Educatio infantis quomodo inſtituenda 348.d.Æg.76.b.Or.
Eduliorum differentiæ 234.a. Or. eduliorum differentia vnde 5.a. c.Act. edulia acria & lenia 38. b.Celſ. edulia aluum mouentia & ſtringentia 39.d.e.Celſ. edulia boni,malique ſucci 37.g. 38.a.Celſ. edulia calefacientia & refrigerantia 39.a.Celſ. edulia communia prauos morbos generãt 223.a.Act. edulia corruptu faciliora quæ,& quæ non 39.b.Cel. eduliorum dulcium qualitas & facultas 4. h. Act. edulia inflantia & non inflantia 38.h.Celſ. edulia media inter craſſefacientia & attenuantia 368.d.Æg. edulia pituitam tenuiorem aut craſſiorem quæ pariant 38.d.Celſ. edulia præſtãtiſſima omnium quæ ſint 583.b. Or. edulia ſtomacho idonea & aliena 38.c.g.Cel. eduliorũ varietas noxia 368. e. Ægin. edulia vitanda quæ 103.g. Act. edulijs venenata quæ incidant 616.β.e.Act.
edulis radix, ſeu raphanus 323.g. 297.e.Marc.
Effuſionis ſeu ecchymomatis curatio 246.b.Aċt.
Egeſtionum alui dignotio 399. a. Æg.198.d.Act.
Εἰλεὸς vnde dictus,quid ſit, & quid ei medeatur 13. b. Aret. 163. d. 164.a. Aċt.76.b.Celſ.213.b.Scr. 377.f.378.e.Mar. vide Ileus.
Εἰλικρινὴς quid 21.b.Celſ.
Eiulatus recens nati ſanitatem indicat 169. f. Aet. eiulatus albuginem pueris inducit 166. d. Aet.
Elææ & elæi vires 495.b.597.h.Or. 17.g.Act. elæodes puris ſpecies 98. g. Celſ. elæomeli 620. a.Æg.
Elaphicon 416.f.Or.
Elaphoboſcum 620.b. Æg. 21.a.f. 416.f.495.g.Or.
Elapis morſus ſymptomata & remedia 626.b.Aet.
Elate 448.a.Or.57.b.Aet.
Elaterium quid, & quæ eius vires 620.a.640.c.648 d. Ægin. 325.d. 439.f.488.b.508.e. 609 c. Orib. 51.f.Act.272.g.Aċt. 382.f.Marc. elaterium ſincerũ quod ſit 387. g. Marcell. elaterii electio & doſis 648. d. Ægin. elaterium venenatum eſſe 628.c. Act. elaterio poto quomodo medendum 550.h.Æg.647.b. Aet. 287. g.Aċt.
Elatina 620.b. Ægin. 416.g.495.g. Orib.
Electrum 622.a. Æg.69.g. Act. ex electro paſtillus 424.c.Act.
Electiui nerui 110.b.Ruff.
Elelſphacos 620.b.Æg.495.h. Or. 24.h.Act.
Elementa quæ vocentur,& quomodo corpora humana ex iis tẽperentur 140.c.Aċt. elemẽta corporis qui exactè noſcant 186.b.Aet.
Elephantis deſcriptio prolixa 50.a. Aret. elephantis & aliorũ animalium comparatio 50.a. Aret. elephantis ex vngue ramenta, oſſium item ac dentium, quam vim habeant 620.c.Æg.
elephantis morbi nomina diuerſa 50.h 51.a.Aret. ἐλέφας quid 187. e.Aċt. elephantis morbi & animalis communitas 50.a.Aret. elephantia morbus Italiæ penè ignotus 61. f. Celſ. elephantis cauſæ 51.a. Aret. elephantis notæ 61. f. Celſ. elephantiæ ortus & diuerſitas 187.e. Aċt. elephantis difficultas 51.a.Aret. elephantis diuturnitas 51.β. b. Aret. elephantis feritas 95. c. Aret. elephas vnde incipiat 51.c.Aret. elephantis initia latere,& vbi 51.b.Aret. elephas curabilis quando 95. d. Aret. elephantis inualeſcentis ſymptomata 51.c. Aret. elephanti inualeſcenti accommoda medicamenta 95.g.Aret. elephantiaſi geſtatio quæ conueniat 117. b.Aet. elephanti venæ ſectione quomodo ſubueniendum 95 c.Aret. elephãti victus qui accõmodus 96.e.Aret elephantiaſin incipientibus vſtio quomodo adhibenda 551.d.Æg. elephãtiæ incipienti quæ occurrãt 311 h.326 e.Aċt. elephantis dignotio & curatio 51.a.95.c. Ar. 499. f.Æg.118.d.638.c.Or.663.f 664. Aet.187.e.242.g.Aċt. 61.f. Celſ. elephantiæ laborantium quorũdam hiſtoria 52.a.Aret. elephãtiaſi correpti an filios procreare debeant 671 d.Aet. elephãtiaſi correptis quæ medeatur 600.d. Or. 70 d. 84.e. 93.c.e.138 d.652. d.758.g.Aet. 258 c. 262.b.279.e. 319.c.Aċt.432.d.453.h.455.a.486 e.487.c.529.b Myr.235.a. Scrib. 322.d.383.a.Mar.
Elephantini emplaſtri compoſitio & vſus 38.d.Or.
Eligmata varia 593. b. Myr. eligmata purgatoria 677.a.Myr.
Elixa 236.c.Or. elixa oua 223. e. Or. elixatio ciborum & concoctio naturalis 90.d.Aċt.
Elleborine 620.f.Æg.417.g.Or.
Ellebori vtriuſq; deſcriptio 417. c. Or. ellebori vtriuſq; vires 620. c.Æg.496.a.598.b.Or.25.b.Act. elleborus præſtantiſſimus qui 338.c.Or. ellebori eligendi ac dandi ratio 335.h.Or. ellebori propinandi ratio 337.f.Or. ellebori potius periculoſus 342.c. Or. elleboro purgare ſiquos velis,quomodo præparãdi ſint 339.e. Or. ellebori ſymptomatis occurrendum quomodo 3[illegible] h.Or. ellebori ſtrangulatibus medendum quõ 340. d. [illegible] r. ellebori ſeu thymi nigri [illegible] abſtin[illegible]dum 28.b.Aet.
elleborus albus 22. c. 325.c. 417. c. Orib. elleborus albus quibus morbis conueniat 331.f.h.Or. elleborus niger 19.e.417.d.Or. elleborum nigrum optimum eſſe 97.f.Act. ellebori nigri purgatoria vis,doſis,ac præparatio 325.f.338.f.Or.
Ellychnii vſus 516.d.Æg.
Elymos 620.e.Æg.417.c.496.a.598 c.Or.25.e.Aet.
Embamma cõcoctionem adiuuãs 464.a.Act. embamma ad ventrem ſoluendum 384.g.Mar.
Embularchi ſuffumigium 841. a. Act.
Eminentem carnem quid compeſcat 233.f. Scr. eminentiæ corporis tumentes quomodo tollendæ 667.d.668.Aet. ad eminẽtias 767.c.Myr. ad eminẽtias non exulceratas ſine ferro tollendas 232.c.Scr.399.f. Marc. eminentias deprimentia 120. f. Aet.322.a.Aċt. ad eminentias vſtio 552.c.Myr.
Ἔμμοτα quid 320. h. Aċt. 560. a. Myr.
Emollientia 94 d.Aret. 40.g. Celſ. emolliens emplaſtrum 325. c.d. h.Aċt. emolliens diſcutiénſq; emplaſtrum 325.b.Aċt. emollientia emplaſtra quomodo paranda 756.f.Aet.
Empaſmata quomodo à cataplaſmatis & diapaſmatis differant, & quis eorum vſus 401.d.Or.
Ἐμφύσημα quid, & vnde 189.a. Aċt. ἐμφυσήματα & οἰδήματα quid differant 183.a.
Empedocles 5.d.Celſ.
Empetron 620.e.Æg.325.b.Or.25. e.Aet.
Empirici, & eorum dogmata 7. b. Celſ. empirici & medici qua in re diſſentiant 5.h.Celſ.
Emplaſtica Græcis quæ 2.b.Aet. emplaſtica mediũ locum inter repellentia & abſtergentia tenere 477. c. Or. emplaſticorũ catalogus 476.h.Or.
emplaſtrum quid ſit 249. f. Aċt. emplaſtrum quomodo fiat 85. b.Celſ. emplaſtra quæ meliora 89.e.Cel. emplaſtrorum colores vt parentur 88. g. Celſ. emplaſtrorum & paſtillorũ materia laborioſè teritur 85.a.Cel. emplaſtri & paſtilli differentia 85.a.Celſ. emplaſtrorum differentia,materia, compoſitiones diuerſæ,& vſus 674.b.Æg. 35.a. & deinceps.Or.711.b.747.a.751 e.756.e.767.d.768.d.& deinceps. Aet.321.a.Aċt. 559.a. Myr. 88.f. Celſ.227.d.Scr. emplaſtrorum cruentorum vſus 674.f.Ægin. emplaſtra emollientia quõ parãda 756. e. Aet. emplaſtra lata quõ conficiantur 28.h.Or.
emplaſtrum album roſaceum 325. g.Aċt. emplaſtrũ Andreæ 322. a.Aċt. emplaſtri antidoti compoſitio 222.f.Scr. emplaſtrum Aphrum 36.d.Or. emplaſtrum Attalicum album 35.c. Orib. emplaſtrum aureum 323.g.Aċt. emplaſtrum Barbarum 68.f.422 f.& 334.d. 410.d. Aet. emplaſtrum barbarum enhæmon 88. f.Celſ. emplaſtrum baſilicon 35.a.Orib. emplaſtrum χ[illegible]γκη 281.b.Aċt. emplaſtrum copton platyſma 36.c. Orib.
emplaſtrum Cteſiphontis 322. c. Aċt. emplaſtrum dichromon 36.b.Orib. emplaſtrum Dionyſia 510.c.Ægin. emplaſtrum duplicis coloris 749. c. Act. emplaſtrum elephantinum ſiue ex dorycnio 38. d. Or. emplaſtrum enneapharmacum 35. a. Orib. emplaſtrum flauum 326.b.Aċt. emplaſtrum geranion 36.h. Or. emplaſtrum halmyron 39. a. Orib. emplaſtrum Helleſpontium 322.b. Aċt. emplaſtrum Heræ candidum 321.d.g.Aċt. emplaſtrum Iceſiæ 410.d.Act. emplaſtrum Iſis dictum 497. e. Aet. emplaſtrum Leænæ 334. d. Aet. emplaſtrum Magus dictum 539. b. Aet. emplaſtrum manus 773.a.Aet. emplaſtrum melinum Heræ 321.g. Aċt. emplaſtrum melinum ad reſiccandas fluxiones vlcerum 284.e.Aet. emplaſtrum Mnaſæi 325. b. Aċt. emplaſtrum myrteum 36. c. Orib. emplaſtrum nigrum 321. h.Aċt. emplaſtrum nigrum Archigenis 415. f. Aet. emplaſtrum oxerum 410. d. Aet. emplaſtrum Pallas dictum 799.β. f. Aet. emplaſtrum pentatheton 36. b. Orib.325.g.Aċt. emplaſtrum phœnicinum Galeni 35.d.Or. emplaſtrum piſcatoris 613.β.c. Aet. emplaſtrum polyarchiõ 323.g.Aċt. emplaſtrũ purgatorium 142.d. Aet. emplaſtrũ Primmionis 326.a.Aċt. emplaſtrum renale 549.c.Aet. empl. roſaceum album 325. g. Aċt. emplaſtrum tetrapharmacum 35.a.Orib.134.b.Celſ. emplaſtrũ tonſoris 537.h.Aet. empl. venatorum 614.β.c. Aet. empl. Veſtæ 693.d.Aet. emplaſtrum viride 36.a.Or. emplaſtrũ viride Pamphili 376.e.Aċt.
emplaſtrum ex anthemide 38. f. Or. emplaſtri è buccinis compoſitio & vſus 38. d. Or. emplaſtrum è chalcitide 321.a.Aċt. emplaſtrum ex chalcitide Galeni, quod phœnicinon vocatur 673.g.Or. emplaſtri ex dictamno compoſitio & vſus 37. g. Or. emplaſtrum ex hyoſcyamo, pſittaciõ vocatum 36.c.Or. emplaſtri ex lini ſemine Poletis compoſitio & vſus 38 a.Orib. emplaſtrum è maſtiche 325. c. Aċt. emplaſtrum ex meliloto 674.c.Or. emplaſtrum è melle 673.f. Or. 325.b. Aċt. emplaſtrum è micis 325.c. Aċt. emplaſtrum ex ochra 324.h.Aċt. emplaſtrum ex põpholyge 674. b.Orib. emplaſtrum è quinque ſimplicibus 325. g. Aċt. emplaſtrum è ruta 322.d. 324.d. Aċt. emplaſtrum è ſale 325. b.Aċt. emplaſtri ex ſalicibus compoſitio & vſus 39. c. Orib. 324. f. Aċt. emplaſtrum è ſeminibus 322. d. Aċt. emplaſtrum è ſucco 324.h.Aċt. emplaſtri ex verbenaca vel ex ſacra herba compoſitio & vſus 38.c.Or. emplaſtrum è viſco 322.c.Aċt.
emplaſtrum ad alopeciam 39. e. Or. emplaſtrum ad cancrum vlceratum 43.a.Or. emplaſtra.

ad eminentias liuentes 668. d. Aet. emplaſtra ad herniam 694.c.695.a. Aet. emplaſtrum ad impetigines 375.b.Aet. emplaſtrum ad oſſium fracturas 41.b.Or. emplaſtrum ad phagedænas 41.c.Orib. emplaſtrũ ſtomachi affecti 454. c. Aet. emplaſtrum ad teneros & qui ex vlceribus nimis grauiter conflictantur 41.c.Orib. emplaſtrum ad tentiginem ciendam 41.b. Orib. emplaſtra vlceribus cicatricem inducentia 708. d.Aet. emplaſtrum ad vlcera chironia 106.h.Orib. emplaſtrum ad vlcera maligna difficulter ad cicatricem peruenientia, putreſcentia & flaccida 41.f. Or. emplaſtra ad vulnera cruẽta glutinãda 747.b.Aet.88.f.Cel.

Ἐμπνευματώσεων cauſæ 164.a. Act. ad empneumatoſin 329.g.337.c. Marc.

Emproſthotonos affectio quæ ſit, & quomodo curanda 2.c. 3. d. 61.62.Aret.430.d.Æg.124.f.Or. 154.c.Act.67.c.Celſ.

Ἐμπύησις quid 8.d.Aret.

Ἔμπυοι qui 26.c.28.d.Aret. empyicis medentia 361.f.411.g.Myr. 264.a.314.e.g.h.315.c.f.g.Marc.

Enæorema in vrina quid 860. d. 862.d.Theoph.50.a.153.a.Act. vide Vrinæ enæorem.

Encanthis quid, & quomodo curanda 435.e.Æg.132.a. Or. 326. h.Aet. 183. e.238. g. Act. 143.f. Celſ. encanthidas quid ſanet 307.c.Act.769.a.f.Myr.

Encaumati oculi quomodo medẽdum 308.d.Aet. ἐγκαύσεις τοῦ στομάχου 425.d.Myr.

Epatorium 418.d.Or.

Ἐγκέφαλος 107.a.110.d.115.e.Ruff.

Ἐγχύσεις quid appellent 94. g. Celſ.

Ἐγκράνιον 522.d.Or.

Ἐγκρυφίας panis 26.g.Act.

Ἐνέματα quid, & cuius vſus 280. h. Act. enemata ad dyſentericos, magnóſque dolores vel inflammationes 256.d.Tr. enemata ad recti inteſtini affectus 259.c.Tr. enemata varia 609. a.Myr.

Enhæmon emplaſtrum 568 a.c. Myr. enhæmi emplaſtri facultas 88.f.Celſ.

Ἡπατᾶρ 428.f Myrepſ.

Enneapharmacũ emplaſtrum 35. a. Orib. 569. d. 772.e.Aet. 89.e. Celſ. enneapharmacus peſſus 694.c.Æg.

Enſtacta collyria 359.f.g.h.Aet. ἔνστακτον collyrium 660.g.Myr.

Ἐνθουσιαστικοὶ 155.b.Act.

Ἔντερα, eorúmque nomina 108. c. Ruff.

Ἐντεριώνη quid 422.f.702.f.Myr.

Enterocele quid, & quomodo curanda 476.a.Æg.636.d.Or. 166. g.Act.

Enulæ Campanæ vires 305 e. Act.

Ἐπακμαστικοὶ febres quæ 171.e.Act.

Ἐπαναστήματα 289.d.Act.

Epangyloti laquei ratio& vſus 159 f.Or.

Ἐπανθισμοὶ 109.g.Ruff.

Ἐφήβαιον 104.g.Ruff.

Ἐφίδραια 105.e.Ruff.

Ephelides quid, & quomodo eis medendum 652.d. Orib. 185.g. 241.b.Act.117.f. Celſ. ephelides detergentia & tollentia 128. a.593.d.602.g.603.b. Orib. 370. 371.Act.

Ephemerum 621.b. Ægin. 423. b. Orib.284.b.Act. ephemerum nõ lethale 496.d.Or. ephemeri ſiue iridis agreſtis vires 465. f.Or. ephemerumvenenatum eſſe 628.c.Aet. ephemeri poti ſymptomata & medela 548. b. Æg.642.d.77.d.Aet.286.f.Act. 226 a.Scr.

Ephemera febris vnde, & quales eius vrinæ, & cur 109. f. Act. ephemerarum febrium iudiciũ ex vrinis non facilè fieri 77. d. Act. ἐφήμερος πυρετὸς, eiúſq; curatio 171.a.207.d.Act. vide Febr.diar.

Epheſium emplaſtrum 90.g.Celſ.

Ephialtes vnde dicatur, vnde oriatur, & quæ ei medela adhibenda 426.a.Ægin.119.d. Orib. 155.e.Act.

Ephialtia herba 16.a.Aet.

Epicauma in oculis quid 435. g. Æg.300.b.Act.183.g.Act.

Ἐπιχειρίδιος quid 13.c.Aret.

Epidemicis morbis antidotũ 262. h.Act.

Ἐπιδερμὶς 102.c.Ruff.

Epigaſtrion 104.g.Ruff.546.f.Or.

Epiglotlis ſeu epiglottis, eiúſque vſus 103.d.116.c.Ruf.531.e.538. b.546.b.Or.

Ἐπιγονατὶς 105.f.122.b.Ruff.

Epigoni chlora 569.h. Act. epigoni emplaſtrum 234.d Act.565 b.Myr.

Epigunides 105. f. Ruff. 547. a. Orib.

Epilepſia quid 196.b. Scrib. epilepſia vnde dicta 151.c.Trall. epilepſiæ ortus & differẽtia 154. g.Act. epilepticorum conuulſio & ſpumatio vnde 154.h.Act. epilepſiæ curatio 151.b.Tr.216. b. Act. epilepſiæ acutæ curatio 60.d.f.Act.

epileptici qui 325. a. Marc. epilepticis medentia 456.d.Myrep. 196.b.Scr.325.a.337.g.Mar. vide Comitial.

Epimedium 417.f. Or. epimedii vires 620.c.Æg.496.b.Or.

Epimelion 496.b.Or.

Epimelidis vires 620.f.Ægin.

Ἐπιμυλὶς 105.f.Ruff.

Ἐπινυκτίδες quid ſint 188.e.Act.114. e. Celſ. epinyctidum curatio 116.a.636.f.Or. 729 a. Aet. 244. d.Act.114.e. Celſ. epinyctidibus medentia 35.f. Aet. 319.f. g. Act.822.b.Myr.

Epipactis 620.f.Æg.417.g.Or.

Epipegma in organo quid ſit, & quem vſum habeat 164.b.Or.

Epiphi menſis 610.β.g.Act.

Epiphora quid 296.e.Marc. epiphoræ diuturnæ quomodo medendum 197.h.Scr. epiphoris oculorum medẽtia 437.h. Myr. 197.a.b.208.a.e.222.e.228.f. Scr. 266.a.c.f.267.b.f.g. 269.g.274.c. Marcell. ad epiphoras totius corporis 234. c. Scrib. ad epiphoræ reliquias tollendas 265. a.f.Mar.

Epiphyſis 523.c. Or. ἐπίφυσις & ἀπόφυσις quid differant 547. f. Orib.

Epiplaſmata apoplecticis conuenientia 59.e.Aret.

Epiplocele 166.g.Act.153.h.Celſ.

Ἐπίπλους 108.d. 118. f. Ruff. epiploi partes conſtitutiuæ, etymõ, figura & vſus 538.f.Or.

Epipoma quid in organo ſit, & quem vſum habeat 164.b.Or.

Epiſcenium 544.e.Or. Ἐπισκύνιον 101.f.Ruff.

Ἐπίσειον 104.g.105.c.Ruff.

Epiſpaſtica 85.d. 89.g. Celſ. epiſpaſticum emplaſtrũ 230.f.Scr.

Epithemata quid ſint 683.f. Ægin. 249.f. Act. epithematum catalogus longus 281. a. Act. 587. c. Myr. epithemata dyſenterica 507.h.Act. epithemata glutinãtia 539.a.Aet. epithemata hydropica 536 g.537.a.Aet. epithemata purgatoria 142.b. Act. epithemata ſtomachica 453. f. 454.a.522.d.Act.44.c.e.Orib. epithemata vomitum reprimentia 449.a.Aet.

epithema Amythaonis 415.h.Act. epithema aquam vehementer educens 143.d. Or. epithema clidion 508. c. Aet. epithema infrigidans ex Galeni commẽt. 45.e.Or. epithema Nilei 454. f.Act. epithema polyarchion 415.h.Act. epithematis ſpongiolæ vſus 471.h.Æg.

epithemata ad capitis dolorẽ 274. c.Act. epithema ad gingiuas cruentas 379. a. Aet. epithemata ad iſchiadicos 585.c.586. 587.Act. epithemata ad nauſeas 449.c.Aet. epithemata ad pleuritidem 432.g.433.a.Act. epithema podagricis & arthriticis dolorem ſedans, quo vtuntur quum viget acceſſio 672. c. Or. epithemata ad pruritum 673.h.674.Act. epithemata ad ſcirrhum ſplenis 528. a. Act. epithema ſtomachicum 44. c. 522. d. Aet. epithema ad ſtomachicos, hepaticos & hypochondriorum inflammationes, & omnes neruorum affectus 44 e.Or. epithema ad tuſſim 414 f.Aet. epithema vomitũ ciens 364.d.Or.

epithema ex melilotis 519.d.Act. epithema ex micis ad omnem duritiem 44. d. Or. epithema ex œnanthe 44.g. Orib. 508. a. Act. epithema ex ſtyrace 515. b.Act.

Epithymbri vires 649.a.Æg.272.a. Act.

Epithymum 620.e. Æg. 12.a. 19. e. 21.b.417.f.420.b.496.a.Or.25.f. Act. epithymi in purgãdo vis & doſis 127.b. Ruff. 515.g. 649. a.Ægin.325.b.327.d. Orib. 124. g.Act.271.h.Act.382.d.Marc. epithymi in vino vſus 578. b. Orib.

Ἐπιπεπλεγμένον 441.a.Myr.

Ἐπιζυγοῦντα ſutura 106.d.Ruff.

Epomides 103.g.Ruff.546.c.Or.

Epomphalia medicamenta 596. a. Aet.502 e.587.c.Myr.

Epulis ſolùm vacantes neque ſe exercentes, quomodo tractandi 577.c.Or.

Epulis quid, eiúſque curatio & remedia 445. a. 560.f. Æg. 655. a.Orib. 380.g.713.g. Act. 186.b. 241.e. Act.203.d.Ser.

Equiſetum 28.e.Aet.

Equorum carnes 220.g.334.h.Or. equina caro eſu iniucunda 84. h.Act. equorum colores varii 50.b. Aret. equinum lac quale 76. d. Aet. equorum lichenes 519.g. Or. ad equos tuſſientes 316.b.Marc.

equi fluuialis teſticulus quas vires habeat 623.c. Æg. equi vngula Gallis calliomarcus 316. c. Marc. equi (conſtellationis) ortus 151.g.Acr.

equitationis commoda 296. f. Or. 116.f.442.d.Act.

Eraſiſtratus 5.e.70.f. Celſ. eraſiſtratus cibum quando dandum cenſeat 44. a. Celſ. eraſiſtrati compoſitio 133.g. Celſ. eraſiſtrati liquidum 343.d.Act.

Erebinthus 620.f.Æg.496.b.598.d. Or.25.f.Act.

Erecta organa quæ 161.g.Or. erecta organa quam materiam requirant 162.d.Or.

Eretrienſis terra 513.a.Or.

Ergaſima myrrha 441.d.Or.

Erice 620.g.Æg.20.c.417.g.496. e. Orib. ex ericea compoſitio 49. h.Or. ericerõ collyrium 340. Act.

Erigeron 622.c.Ægin.419.e.497.b. Or.27.a.Act.

Erinacei facultas 373.f.621.c. Æg. erinacei tam marini quàm terreni corpus cõbuſtum quas vires habeat 520.c.Or.

Erinum 620.h.Æg.417.g.Or.

Erodentia corpus 40.c.Celſ.

Eroſio quid 226.f Act.

Eroſiua medicamenta 719. b. f. g. 720.a.Act. eroſiuum mordacitatis exors 519.e. Æg. eroſiua vi prædita eſſe acria 5.g. Act.

Erotion Latinis apiaſtrum 373.e. Marc.

Errhina quid ſint 14.c.197.b.Act. errhinorum compoſitio, differentia, vſus 197.b.Act. errhina varia 597. a. Myr. errhinum caput purgans, ad lippitudinem & morbum comitialem 142. h. Tr. errhina ad caput purgandum 417. f. Ægin. errhina ſurditati quæ adhibenda 186. c. Trall.

Erronea & vaga imaginatio 11. a. Act.

Erucæ vires 369.a. 621.b. Æg. 8.c. 12.c.218.e.583.c.Or.26.e.Act. erucæ ſemen 14.e.Or.

erucæ olerum vires quas habeant 624.b.Æg.

erucam pinorum venenatam eſſe 616.β.c.f.628.c.Act. erucæ pinus hauſtæ ſigna& remedia 549 f.Æg.641.a.Act.

Eructãtibus acida quid medeatur 358.b.aut nidoroſa 357.g.Myr.

Eruilia 211.f.Or.

Eruinæ ſubſidentiæ in vrinis 197. d.Act. Vide Vrin.ſubſid.

Eruptionibus calidis medentia 319.g.328.g.Act.

Erui vires 635.g.Ægin.21.a.212.b. 505.b.607.b. Orib. 45.g.Act. erui præparatio 255.a. Or. ex eruo antidotum 263.g.Act. ex eruis antidotus 411.e.Myr.

Eryngium 19.b.20.f.418.e.Or. 27. a.Act.

Eryſimi vires 621.a. Æg. 8. c.19.b. 212.c.418.b.496.e.Or.26.a. Act.

Eryſipelas quid, eiúſque dignotio & curatio 508.h.512.e.Æg. 113. d.635.a.Or.726.g.727.Act. 175. a.188.h.244.f. Act. 102.f. 103. c. Celſ. eryſipelati medẽtia 592. e.599.d.603. a. b. Orib. 7.f.8.c.

92.g.Aet.768.b.c.773.g. Myr. ad eryſipelata fortia 17.g.49.f. Act. ἐρυσίπελας φλεγμονῶδες quid 189.a. Act.
eryſipelatis cerebri curatio 420. b. Ægin.103.c.Orib.263.c.Act. eryſipelas hepatis quæ mala inducat 469 c.Æg. eryſipelas pulmonis 200.e.Tr.
Erythrinus (piſcis) 226.f.Or.
Erythrodanum Latinis caulis purpureus vel marinus 340.b. Mar. erythrodani deſcriptio 418. b. Or. erythrodani vires 621.a. Æg.496.c.Or.26.b.Aet.
Ἐρυθροειδὴς tunica 109.d.Ruff.
Erythroicum 438.d.Or.
de Eſcariis fructibus regula 53. e. Aet. eſcaria nux, id eſt iuglãs 260.e.Marc.
Ἐσχάραι quid, & quid eis medeatur 5.e.Ar.103.e.Celſ.198.c.Scr.264. c.273.e.Marc.
Eſdræ antidotus 658.d. Ægin.382. e.386.e.657.e.Aet.261.f.Act. eſdræ antidoto ad manum non exiſtente, qua vſus ſit Aetius ad dolorẽ dentiũ 386.e.Aet. eſdr. antid. 390.d. 391.g.392.d. Myr.
Eſſentia (emplaſtrum) quomodo paretur 756.g.776.e.Aet.
Eſula quid Nicolao 366.g. 398. e. Myr. eſulæ purgatoria vis & doſis 128.b.Ruff. Ἠθμοειδῆ foramina 106.e.h.Ruff.115.a.Act. ἠθμοειδὲς 119.f.Ruff.524.c Or.
Ἦτρον 104.g.Ruff.
Euacuatio præcedit appetitum 406 a.Aet. euacuatione affectiones quæ indigeant 303.a.Or. euacuationis conſideratio 37. a. Act. euacuationis menſura 120.b.Aet. euacuatio quando confertim facienda 9.c.Orib. euacuatio quando venæ ſectionem præcedere debeat 9.a. Or. euacuationis tẽpus 844.c. poſt Myr. euacuationibus reiectis quæ ſubſtituẽda 844.d.poſt Myr. euacuatio ſanguinis cur neceſſaria 593.a. Aet. euacuationis ſanguinis menſura 307.a.Or. euacuationes ſanis conuenientes 577.g.Or.
euacuantia ſplenem 146.a.Aet.
Euaporatio putredinoſa 223.b.Aet.
Euchariſtos antidotus 416. g. 417. a.Myr.
Euchrun collyrium 345.b.Aet.
Εὔχροον emplaſtrum 227.h.Scr.
Εὔχυλοι 37.f.Celſ.
Εὔχυμα quæ 203 d.Act.
Euelpides inſignis ocularius medicus 120.a.Celſ.
Euelpiſtus chirurgus 137.d.Celſ. euelpiſti emplaſtrum 230.e.Scr.
Euexiæ notæ 35.b.Aret.
Eugies 231.e.Or.
Eunuchorum corpora mollia & tenera eſſe 292.h.708.h.709.c. Aet. eunuchi elephantiaſi nõ laborant 66.c.Aet. eunuchũ ſine ferro vt facias 396.c.Marc.
Euocantia & educentia 84.c.93.g. Celſ. euocans exalto medicamentum 486.e.Æg.
Euodes acopum neruis vtile 94. f. Celſ. εὐῶδες collyrium 198. d. Scrib. euodes epithema 224. c.Trall.
Eupatorium 418.d.Or. eupatorii vires 621.b.Æg.496.d.598.f.Or. 26.c.Aet.
Eupetalon 325.d.Or.
Euphorbium 418.c.Or. euphorbii electio 25.g.Or.97.g.Aet. euphorbii vires 621.b.Æg.12.a. 19.f.21.f.496.d.598.f.Or.26.d. Aet. euphorbii purgatoria vis 128.d.Ruff. 127.c. Act.273.d. Act.
Eupnœa antidotus 431.d.Myr.
Eurus 367.c.Orib. eurus ventus 150.f. Aet. euroauſter 150.g. Aet. euronotus 368.d.Or.
Εὖρος quid 87.a.Act.
Euronum collyrium 356.e.Aet.
Eurychiani trochiſci 303.d.Mar.
Euzomon 26.c.Aet.
Exacerbatio quid 191.f.Aet. exacerbationis augeſcentis ſigna 192.b.Aet. exacerbationes ſequũtur iudicationes 194.h.Aet.
Ἐξανθήματα quid ſint & vnde oriantur & quomodo differant 163. b.168.f.169.c.188.d.194.d.Act. exanthematum curatio 105. d. 626.e.Or.114.d.Celſ. exanthematis medentia 604.b.Or.319.f. Act.747.d.Myr.322.f.Marc.
exanthemata capitis quid, & quomodo eis medendum 136. a. Trall. exanthemata in capite orta ex febris exceſſu quid ſanet 594. c. Orib. exanthematum palati curatio 241. g. Act.
Exaſperantia ægri animum quando ipſi exponenda 46.d Celſ. ad exaſperationem 231.d.Scr.
Excandeſcentia calidioris cordis nota 183.d.Aet.
Excerni tantùm nutritioni inepta 85.e.Act.
Exceſſui contraria opponẽda 483. f.Aet.
Excitantia, naribus admota 56. d. Celſ.
Exciſio quid ſit 591.e.Æg.
Excoriatoria impetiginum 375. g. h.376.d. Aet. excoriatorium macularum à ſole prouocatarũ & lentiginum 371.c.Aet.
Excreationibus pectoris & pulmonis faba commodum edulium 37.d.Act. ad excreationẽ difficilem 311.b.Marc. ad excreationes purulentas 313.e.314.a.e. f.g.315.d.Marc.
Excrementorũ corporis ſpecies & nomina 110.d.Ruff. excremẽtorum diſcretiones diuerſæ 838. a.poſt Myr. excrementa concoctionis cuiuſque quæ & qualia 44.c.82.b. Act. excrementa bonæ ſpei quæ 21 b.Celſ.
excrementa alba quid ſignificent 89.a. Act. excrementa nigra vnde, & quid in iis faciendum 87.h.Act. excrementa ſanguinolenta 124.c.Act.
excrementa quæ res gignant 62. c.239. b. 585.b. Orib. excrementis carentia 62.f.240. a. 585. c.Or.
excrementorum alui dignotio 399 a.Ægin.36.f.161.a.Act. excrementorum alui qualitas ac quãtitas quæ conueniat 159.b. Act. excremẽtorum cerebri duplex ratio 523.h.Or. excremẽta inteſtinorum exulceratorum 45. c.46.a.Aret.
Excreſcentem in vulneribus carnẽ quid reprimát 258.e.Mar. excreſcentẽ in gingiuis quõ medendum 379.c.Aet. ad excreſcentias 604.g.Or.388.e.389.b. Mar.
Excretionum alui dignotio 161. a. Act. excretionum naturaliũ conſideratio 204.c.Act. excretionum naturalium conſuetarũmque profuſio ac ſuppreſſio 37.h. Act. excretionis parcæ cauſæ 92.a. Act. excretionem quid inhibeat 91.e.Act. excretiones ſuppreſſæ podagram generant 587.h.Aet. excretionũ ſuppreſſio purgationem poſtulat 198 b.Act.
Exedentia emplaſtra 90.d.Celſ. exedentia medicamẽta quæ 719 720.Act.
Exercitatio quid ſit 350.b.Æg.6.b. 286.e.Or.115.a. Aet.202.c. Act. exercitia quæ quibus cõueniant 34.f.Cel. exercitationibus omnibus quid commune, quid proprium 350.d.Æg. 7.a. 288. a. Or.115.d.Aet.202.b.Act. exercitationem præcedere quæ debeant, quæ ſequi 350.a.Æg.115. a. Aet.202.f.g.Act.12.c. Celſ. exercitationis modus & terminus 350.e.f.Æg.6.c.Or. 115.a.b. Aet.34.d.202.d.Act.12.b.Celſ. exercitationis tẽpus 350.b. Æg. 6.c.7.a.287.a.289.b.Orib. 202.e. Act.12.a.Celſ. exercitationis vtilitas 350.b.Æg.7.a.286.e.Or. 115.b.c.Aet. 34.d.202.c.Act. 12. Celſ.
exercitationes commodæ quæ 12. b.Celſ. exercitationum laborioſarum commoda 6.b. Or. exercitationes moderatæ & immoderatæ pulſus quales efficiãt 847. c. Phil. exercitatio qualis in eo qui laborauit & bene coxit, & in fatigato 12.a.Cel. exercitatio epilepticis quæ vtilis 154 g.Trall. exercitatio frequens cui conueniat 11. b. Celſ. exercitationũ intermiſſio quid mali inferat 587. h. Aet. 11. b. c. Celſ.
exercitata meliora inexercitatis 104.d.f.Aet.
Exercitus aquas quomodo ducere debeant 153.d.Aet.
Exhalatiões fuliginoſæ 151.c.Aet. exhalatio peſtilens quadrupeda corripit 223.f.Aet. exhalationis prauæ & vitioſæ cognitio 372.a. Or. exhalationis ſalubris regionum cognitio 371.e. Or. exhalatio ſicca 165.c.Aet.
Exiccantium catalogus 70. g. 248. a.613.a.Or. exiccantia modicè, ſimpliciter, primo, ſecundo, tertio, & quarto ordine 20. c.e. h.21.b.c.Or.
Ἐξιπωτικὰ medicamenta quæ 567.e. Myr.
Exitialia animalia & quæ ex animalibus prodeunt, liquores, metalla, olera, radices, ramoſa, potus, ſemina 284.a.b. Act. exitialia domeſtica quæ 284.b.Act. exitialia medicamẽta 283.d.Act. exitialia medicamenta qualitate potiùs nocere 283. d Act. exitialia medicamenta quomodo & cur tractanda, & de eorum abuſu 283.e. Act. exitialia medicamenta non temere aliis communicanda 283. h. Act.
ad Exochadia 388.e.Marc.
Exolutis ex ſudoribus quomodo ſuccurrendum 623.a.Or.
Experientia quid poſſit 8.b. Celſ.
experientia quo pacto inuecta 6.c.Celſ. experientia autoris certa 137.g.Aet.
Experimentorum notitia neceſſaria 5.h.Celſ.
Experrecto quid agendum 11.f. Celſ.
Expirationibus quid conferat aer 156.d.Act.
Expletis quid agendum 12.d. Celſ.
Expreſſio oculorum 300.d.Aet. expreſſionis oculorum curatio 439.b.Æg.325.a.Aet.
Expuitio quid 8. d. Aret. expuitiones è pectore quid iuuet 37. a.Aet.
Expultrix facultas aliquando aluĩ profluuium mouet 161.b.Act.
Exquiſitam rationem non ſemper aſſequi licere 211.e.Act.
ad Extalẽ ꝑminentẽ 389.a.c.Mar.
Extendendi vim quæ organa habeant 161.f.Or. extendens æqualiter laqueus 153.g.157. d.g. 158.a.159.e.Or. extendẽs inæqualiter laque' 155.c.157.a. Or.
extenſio curui articuli difficilior quàm recti incuruatio 101. g. Celſ.
Extenuantium catalogus 19.a.Or. 14.b.Celſ.
Extergentia 448. e. 449. g. 665. f. Æg.
Externa refrigerant ſomni 578. g. Aet.
Extrahentia emplaſtra & pus mouentia 89.h.90.a.Cel. extractoria hæmorrhoidum 688.e.Aet.
Extrema animalium quæ dicãtur 85.b.Aet. extrema in acceſſionibus frigore cur corripiantur 755.e.Caſſ. extremæ corporis partes cholera laborãtibus cur conuellantur cõtrahantúrq; & refrigerentur, pulſúſq; adſit obſcurus 764.g.Caſſ. extremarũ partium refectio 587.c.Æg. extremitatis membrorum affectæ vrina 134.a.Act. extremitatum frigori in lethargo quomodo medendum 56.g.Aret.
Extuberantiis ani quid medeatur 479.g.Æg. extuberationes in collo vnde oriantur 175.a.Act.
Exuccatio quid 190.c.Act.
Exuctio quid 456.b.Aet. exuctio mãmarum cur reprobetur 455. e.Æg. exugenda venena quomodo 616 β.g.Aet.
Exulcerãtia 222.f.233.a.Scr. exulcerantia in ſuperficie 102.g. Aet. exulcerantia quõ retundi poſſint 544.c.Æg.
exulcerationes quãdo exãthemata conſequantur 170.a.Act. exulcerationis circa os ſacrum factæ curatio 102.a.Or.
Exuſtiones aquæ feruẽtis quomodo ſanentur 319. h. Act. exuſtorum curatio 82.f.Or. exuſtorum in ſole curatio 82.f. Or. exuſtis quid conueniat 603. c. Orib.
Exuuii aſpidis vires 618.b.Æg.

F

Fabæ vis & facultas 629.a.Æg.8.c. 19.a. 211.a. 603.e. Or.37.c.Aet. 27.e.Act. fabarum farina 137. a.Or. fabæ frictæ 584.a.Or. fabæ Ægyptiæ & Græcæ qualitas 370.c.Æg.
faba in mammis quid 104. e. Ruff.
Fabri organum 184.g.Or.

Facies 102.g.Ruff. facies Hippocratica 22. c. Celſ. faciei & capitis partes ſuperiores 101. e. Ruff. faciei labiis tenus partes 111.f.Ruff. faciei infra oculos partes 102.c.Ruff. facies ſigna quæ habeat 189. d. Act. faciei ſutura 167. d. Celſ.
faciei affectionum curatio 443.e. Æg.241.a.Act. faciei cadauerosæ notæ 173.e. Act. faciei circumlitio aurea 366.b. Act. faciei colorem quid reuocet 266.b.Act. ad faciei colorem vitioſum 379.a.484.c.e.Myr. faciem depurgantia 367.g. Act. faciei exanthematis quæ vena ſecanda 194.d. Act. ad faciem deprauatam in vtramlibet partem 325.e. Marcell. ad faciei lentigines 324.b.Marc. ad faciei maculas 329.f. Act.819.c. Myr.322.g.Marc. faciei medetur Chia terra 65.f.Act. faciei nigredines quomodo purgandæ 366.g.Act. faciei pallor & tumor quid indicet 24. a.Celſ. faciem quid præmuniat 313.g. Act. ad faciei puſtulas & vlcera 261. d. 323. b. f. Marcell. facies rugoſa ne fiat 366. f. Act. ad faciei rugas 329.f.Act. faciem à ſole ventóque præſeruantia 366. b.Act. faciei à ſole maculatæ medetur ſideritis 9. f. Act. faciem ſplendentem tenſámque reddentia, benéque coloratam, & ne à ſole exuratur aut vſta curetur 652.e.Or. ad faciei tumorem & liuorem 323.c.f. 324. a.Marc. faciei tumoribus in elephantiaſi quæ illinenda 96. c.Aret. faciei varis quomodo medendum 372. c. Act. faciei vitiorum dignotio 185.f. Act. faciei vitiorum medicamenta 311 c.Act. ad faciei vitia omnia 322.g.Marc.
Facultates naturales 142.h.Act. facultates principes tres: quarum prima in corde, altera in cerebro & ſpinali medulla ac neruis, tertia in iecinore & venis 142.f.Act.
Fæcis vires 644.a.Ægin. fæcis electio 28.b. Or. fæx cremanda & lauanda quomodo 459. c.Or. fæx côbuſta 483.h. Or.
Fæculentum ſuccum lien attrahit 150.c.Act.
Fagi & ilicis vires 597.f.Or.
Falernum vinum 105.d.107.b.Act.
Falſodictamnon 19.b.Or.
Fames in alimẽtis acrioribus quid efficiat 248.f. Act. fames febrim inducit 203.h.219.a.b.f. Act. fames febrientibus nociua 219.f.Act. fames febribus quibus inutilis 50.f. Celſ. fames humorũ malignitatẽ auget 270.d.Act. fames morbos cômunes generat 223.a.Act. fames materiã peiorẽ facit 235.p. Act. fames perfrigerat 177.a. Act. fames veneri contraria 118.d.Act.
fames ingens quid 163.d. Act. famis ingentis cauſæ & curatio 623.b.Or.442.g.Act.
Familiaria & domeſtica quæ exitium adferant 284.c.Act.
Farris apparatus 538.a. Act. far Cluſinum 496.b.Act.
Farinæ pars craſſior quale nutrimentum præſtet 628.f.Ægin. farinæ puræ vis 475. a. Orib. farinæ hordeaceæ vſus in lippientibus oculis 119. b. Celſ. farinæ triticeæ vis 22. a. 474. f. 475.a.Or.
Faſcini cuiuſlibet amuletum 263. c.Act.
Faſcia extrema parte vulneris, inferius aſſuenda 100.g.Cel. faſcia hieme ſæpius circumire debet, æſtate quantum neceſſe eſt 100.g.Celſ. faſcia vulneri deligando apta, quæ 100.f. Celſ.
Faſtidii ciborum cauſæ diuerſæ & curatio 223.a. Tr. faſtidio cibi ex calida intemperie quomodo medendum 224.e. Tr. faſtidio cibi ex frigiditate nimia, quomodo medendum 224. e. Tr. faſtidio cibi ex viſcoſis humoribus quomodo medendum 223. f. Tr. faſtidium cibi excitans pharmacum 252. c. Tr. faſtidium quid diſcutiat 339.b.Marc. faſtidium omniũ ciborum haud facilè curari poſſe 163.e.Act.
Fatigati quomodo tractandi 13.b. Celſ. fatigatis cibum ſumpturis quid agendum 13.b.Celſ.
Fatuitatis cauſa 422.a.Ægin. fatuitatis & delirii differentia 258. f.Act. fatuitatis curatio 258. e. f.Act.
Fauces 103.e.Ruff. faucibus laboranti quæ conueniant 301.c. Marc. ad fauces curandas 306 d.Marc. ad fauces angina præfocatas 264.a.305.a. Marcell. faucibus anginã quid cohibeat 306.g.Marc. ad fauciũ aſperitatem 86.h.87.a.Act.382.e.807.d.g Myr.300.e.Mar. faucium calori & ſiccitati conueniens paſtillus 256.a. Act. ad faucium carbunculos 307. e. Marcell. ad faucium dolorẽ 360. b.Myr. 302.b.304.c.307.e.g.337.e.385.f. Marc. ad faucium dolorem periculoſum 304. c. Marc. ad faucium duritiem.300.f.Marc. ad fauces exaſperatas 302., e. Marc. faucibus exulceratis in difficultate ſpirandi, quomodo medendum 60.b.Celſ. ad fauces glandulis infeſtatas 264. a. Marc. faucibus infixæ ſpinæ quomodo eximẽdæ 562.d. Æg. ad faucibus inhærentia 308. g. Marc. ad fauces impeditas 302.d.Marc. ad faucium languorem 307.d.Mar. ad fauces parotidib' infeſtatas 264.a.Mar. faucium peſtilentes morbi quomodo curandi 64. b. Aret. ad fauces purare incipientes 301.b. Mar. fauces ſanguine repletæ quomodo vlcus ſubeſſe indicet 24.c.Celſ. fauciũ ſuppurationi medentia 204.a.Scr.298.a. Mar. ad faucium tumorem ſeu pariſthmia 203.g.Scr.298.g.300.f.g. 301.b.403.a.Mar. ad faucium tumorem præfocantem 301.b. Marc. ad faucium vitia 291.c. 305.c.Mar. fauciũ vlcera purgans catapotium 96.a.Celſ.
faucium muſculi 559.d. Or. faucibus inſeruientium muſculorũ vitia 187.a.Act.
Fauus amarus de principio, dulcedinem perfectus cur contrahat 760.b.Caſſ. fauorum cremoris vſus 352.f.Æg.
Fauus quid, & quomodo curãdus 136.g.Tr.519.f.584.g.Æg.645.a. Or. 746.e.Act. 181.c.190.h.246. e.Act.87.a. Celſ. fauo conueniens malagma 87.a.Celſ.
Fauonius ventus 150.g.Act.
Fauſtini paſtilli 500.g.504 g. 505.c. Act.796.c. Myr. fauſtianus paſtillus 803.e.Myr.
Febris quid 314.c.Trall.191.f.Act. 171.a.Act. febris & capitis dolor, non idem ſunt 377.c.Æg. febris, principium morbi 377.d. Æg. febriũ agnitio 171.a.Act. febrium cõſideratio 211.e. Act. febriũ cõplicatio 172. b. d. Act. febrium diſcrimen 172.a.Act. febrium diuiſio 201.e.Act. febris eſſentia quæ 314.a.Tr. febris notæ 47.b.Celſ. febris ortus à corde 314.c.Tr. febrium ſpecies quæ 42.c.Celſ.
febrium diuerſarũ vrinæ quales, & cur 109.f.110.a.& deinceps.Act. febres accendere, & augere ac nouare morbos quandoq; expedit 49.f.Cel. febris arquato accedens, mala 12.g.Celſ. febris ex colo nõ facilè acceditur 535. a.Act. febris furori per accidẽs cõtingit 22 f.Aret. febres quas horror antecedit, tutiſſimæ 50.e. Celſ. febris infantes vehemẽtius cur corripiat 762.g. Caſſ. febrem nullã eſſe ſine inflãmatione contra Eraſiſtratum 51.b. Celſ. febris lippitudini accedẽs cur cæcitatem aliis adimat, aliis inducat 757.c.Caſſ. febris quos morbos finiat 27.f.Celſ. febres leniſſimæ 193. d. Act. febres quas negligãt medici 511.b.Act. febres quaſdã longiore circuitu redire, ſed rarò 42.c.Cel. febres quaſdam eſſe inordinatas etiã citra vomicam, vlcus aut inflammationẽ 43.a.Celſ. febres ſecuræ quæ 21.b.Celſ. febri ſimilis affectio quæ ſit 485.g.Act. febres ſine dolore & manifeſta cauſa permanentes, quid portẽdãt tum iunioribus tum ſenioribus 25.h.Celſ. febris ſine inflãmatione citò extinguitur 219.h.Act.
febriẽtes cibum difficulter cur cõtineant 764.g.Caſſ. febrientes cutis ſuperficiem vlceroſam cur habeant 764.d. Caſſ. febriẽtib' fluore correptis calor cur ſuccendatur, pulſúſq; magnus fiat 764.e. Caſſ. febrientes pallor cur occupet 764.c.Caſſ. febriẽtibus pulſus cur alteretur 764.d. Caſſ. febriẽtes ſitis affligit 231. b.Act. febrientis ſenis hiſtoria 135.a.Act. febrientium vrinæ quæ præſagia ſingulæ præ ſe ferant 129.& deinceps.Act.
febriles morbi omnibus ætatibus cõmunes 180.b. Act. febrilib' in morbis quot & quæ capita inquirenda 377.d.Æg. febrilis acceſſionis principium 191.b.c. Act. febris inuaſio quando & quibus ſalutaris 430.f.Æg. ad febres adueniẽtes imminuẽdas 384.d.Mar. febribus omnibus alui ſeceſſus expediens: aliquãdo tamen non 209.c.Act. febrib. incommoda aqua pluuia 152 f. Act. febrib. ſanguinis miſſio præſens remediũ: & quãdo ſanguinis miſſio impediatur 210.c. Act. febrium ardori quæ potiones cõmodæ 209.d.Act. febriũ circuitui quid medeatur 209. b. Scr. febris horroribus repetẽtibus vtile remedium 268.d.Act. ad febrium moleſtias 383. b. e. Marc. febrium vigiliis quõ medendum 230. c. Act. febribus vrinæ difficultas oborta quõ curanda 562.c.Act. febre deſinẽte à quibus cibis incipiẽdum 47. d.Cel. febris diſceſſionẽ quid declaret 857.f.858.a.Theoph.
febrientium quæ notæ tutæ à modo iacendi 20.h. Celſ. febricitanti aquæ potus quando cõueniat 259.e. Or. febricitantib. cibus quando offerendus 46. c. Cel. febricitãtib.cib.humidus aptus 47.d. Celſ. febricitantes geſtatione lecti vti debẽt 129. f. Act. febricitantib. humor nimius alienus 46.g.Celſ. febricitantib. optima potio quæ 279. b.Or. febricitantiũ affectuúmque qui febres comitantur, potiones 237.d.Act.249.g.Act. febricitantes quãdo ſub veſte vngendi 47.d.Cel. febribus & febricitantib' medẽtia 353.b. 355. e.357.a.f.358.c.360.b.367.g.379. b.380.c.381.f.384.c.403.h.406.b. 407.h.408.e. 409.b. 411.c.413.b. h.418.a.419.b.420.h. 430.d. 522. g.Myr.334.b.375.g.Mar. febrẽ finiẽtia medicamẽta 711.a.Myr.
febriũ per circuitum repetentium auxilia 217.a.b.&c.Act. febris ex cruditate curatio 316.b.Tr. febrium ex eryſipelate, cognitio & curatio 404.d.Æg. febrium ex eryſipelas referẽte affectione ortarum curatio 95.g.Or. febris ex frigore quãdo 199.h.200 a.Act. febrium ex humoribus putridis ortarũ vrinæ quales & cur 109.h. Act. febris ex laſſitudine curatio 315.d. Tr. febrientib. ob laſſitudinẽ idoneũ linimẽtum 328.c.Act. febri in pleuritide nõ remittẽti quõ medendum 65.a.Aret. febrium è ſanguineo humore ortarũ notæ & curatio 322.b.Tr. febris in magno vulnere 101.b.Celſ. febris in vulneribus quæ pernicioſa 101.c.Celſ.
febri acutæ conueniens paſtillus 255.g.Act. febri acutæ medẽtia 276.f.277.b.Act. 357.f.379.b. 381.f.403.h.407.h. Myr. 385.g. Mar. febrem acutiſſimã quid releuet 340.d.Mar. febri æſtuoſæ quid commodet 10.g. 153.f. Act. febris ardẽs exquiſita quid à tertiana differat 403.f. Æg. febris ardẽtis origo, cauſa, proprietas 854.g.Theo. 172.g. Act. febrium ardentium cognitio & curatio 404.b.Æg. febri ardẽte laborantibus domus quæ accõmodæ 369.g.Or. febris ardentis victus 208.d.Act. febrium ardentium cognitio & curatio 321.e.Tr.404.b.Ægin.95.d.Or. 210.e.Act.172.g.Act. febri ardenti medentia 379.b.381.f.403. h.407.h.419.b. Myr. febrium ancipitium diſceſſum & tranſmigrationem quæ vrinæ portendant 854.g. Theoph. febribus bilioſis cõueniens me-

dicamentum 276. f. Act. febris carnem inuadentis quales vrinæ 95.d. Act. febrium colliquantium curatio 621.d.Or. febris continuæ dignotio & curatio 403.e.Ægin. 95.a.Or.210. c.Act. 171.c. Act. in febribus continuis quãdo cibandum 45. c.Celſ. febrium cõtinuarum victus 208.c.Act. febrium cõtinuarum à putredine, vrinæ quales 78.d.Act. febris continuæ & interpolatæ complicatio 172.e. Act. febrium Continentium dignotio & curatio 320.a.Tr.403 g.Æg.206.b.Aet. 171. c. Act. febris continens ab hectica quomodo diſcerni queat 327. g. Tr. febris continentis mutatio in lethargum tranſit 245.a.Aet. febrium Complicatarum victus & curatio 211. e. Act. febris Diaria cur dicta 171. b. Act. febris diaria moderatiſſima 171.b.Act. febris diaria ab hectica quomodo differat 327. e. Tr. febres diariæ quouſque ſe extendant 171.b.207.c.Act. febrium diariarum cauſæ 171. a. c. 207. c. Act. febris diariæ notæ 315.a. Tr. febrium diariarum pulſus & vrinæ 171. d. Act. febrium diariarum ſigna 202. e. Aet. febris diariæ dignotio & curatio 315.a.317.h. Tr. 400. a.Æg.92.b.618.c.Orib.202. b.g. 204.a.205.c.Aet. 171.b. 207.d.e. Act. febris diaria multarum dierum quomodo curanda 205 d.Aet. febrium diariarum cõmunis diæta 204.a.Aet. febres diariæ in hecticas & putridas quando abeant 171.c.Act.
febribus diariis è cruditate ortis quomodo medendum 204. e. Aet. febris diariæ ex obſtructione curatio 317.g.Tr.
febribus Diuturnis medẽtia 328 f.Act. 409.b. 413.b. Myr. febris ephemera, vide Febr. diar. febris epiala cur dicta, & quæ eius cauſa ac proprietas 172. g. Act. febris epialæ dignotio & curatio 403.b.Ægin.216.h.Aet. 172.g.Act. febres erroneæ quæ & vnde 171.f. 172.d.Act. febribus errantibus vtile remedium 255.a.Act. febrium intermittentium differentia 171. f. Act. febrium intermittentium ſimplicium dignotio 172. b.Act. febrium lentarum curatio 49.c.Celſ. febres longas quid ſequatur 25. f. Celſ. febribus longis quid conducat 262. g. Act. febris maligna animi deliquium inducit 239.b. Aet. febres malignas inducit cucumis 51. f. Aet. febrium mediocrium vrinæ 151.e.Act.
febribus obſcuris in ſyncope quomodo medendum 74.a. Aret. febribus perihodicis quid conducat 264. c. Act. febrium putridarum dignotio & curatio 319.a. Tr. 400.g. Ægin. 92.g.93.a.Orib. 208.c. g. 209.g. Aet. 171.d.Act. febres putridæ & hecticæ quomodo diſcerni queant 327.g.Tr. febrium putridarum origo 112.a.Act.
febrium putridarum ſubiecta ſeptem 209 c. Aet. febris reuertens 24. c. Celſ. febribus ſanguineis conueniens medicamentum 276. f. Act. febres ſextanæ & ſeptimanæ 172. c. Act. febris vaga quæ 171. f. Act. febribus vetuſtis vtile linimentum 329. f.Act. febribus vetuſtis vtile zulapium 253. c.Act. febris vrentis ſymptomata 12.a.Aret.

Februarius Ægyptiis mechir dicitur 610 β.f.Aet.

Fel & eius ſitus 63. f. Celſ. fel amarum eſſe 1.g.Act. fel à cæteris humoribus quomodo differat 646.d.Æg.

fellis animalium vis & vſus 646. d.Æg.19.c.22.e.517.e. Or. 81.b. Act. fellis aſſeruãdi ratio 450. a.Or.

fel terræ Græcis centaurium 231. h.Scr.388.b.Mar.

Felium domeſticorum vſus quid conferat 86. h. Aret. à fele morſi quomodo curandi 615.β. b.Aet. feles ſilueſtres ad demorſos à crocodilo accedere ſolere 615 β.c.Aet.

Femina 105.f.Ruff.547.a.Orib. feminibus medendũ quomodo ſit 180.b.d.&c.Celſ. feminum intertriginibus quomodo medẽdum 349.d.Æg.

Femora 121.d.Ruff.169.g. Celſ. femoris os, forma, proceſſus 552.b. Orib. femoris curatio 184 f. Celſ. femorum debilitati quid medeatur 425.h. Myr. femur fractum breuius fieri 179 g.Celſ. femoris fracti repoſitio 599. e. Æg. femorum fractorum curatio 179. f. Celſ. ad femorum intertrigines 77.b. Or.178.e.Aet. femur quot in partes prorumpat, & quomodo reſtituendum ſit 178. d. 196. d.Or. femoris & humeri reſtituendi differentia 176.b.Or. femorib' ruptis quid proſit 671. b.Or.

Ferarum caro 63.b. 64.c. Orib. feræ quæ valentiores 36.g.Celſ. ad ferarum morſus emplaſtra 753.c. Aet. ferarum virulentarum ictibus quid medeatur 257.g.Act.

Fermenti vires 621.f.Æg.21.f.484. c.496.g.598.h.Or.26.e.Aet. ex fermẽto cataplaſma quomodo paretur 158.b. Aet. è fermẽto emplaſtrum quomodo conficiendum 761.f.Aet.

Ferramenta vſtoria 577.g.Æg.

ferrea balnea 154. h. Aet. ferrei orbiculi ſeu laminæ in lac dum coquitur immiſſi, quid commodent 252.f.Tr.78.e.Aet.

Ferri & æris, ferreorúmque & æreorum inſtrumentorum differentia 162. d. Or. ferro deglutito quomodo medendum 501.e.Aet. ferri candentis aqua aut vino extincti vis 640. b. Æg. 524.d. Aet. ferri ſquama quas vires habeat 630. c. Ægin. 515.d.Or.72.g.696.e.Aet. ferro tollendis dolorem quid mitiget 232.g.Scr.

Feruidis eruptionibus quid medeatur 328.g.Act.

feruores magnos corporis quid ſequatur 25.g.Celſ.

Ferulæ vires 634 c.Æg.19.c.504.d. Or.44.f.Act. ferularum vſus 598.d.Æg. ferulas fracturis adhibitas qui laqueus contineat 155.d.Or.

Ferum animal domeſtico leuius 37.a.Celſ.

Feſtinatio & voluptas in medẽdo periculoſa interdum 43.c. Celſ.

Feſtucas quid educat 248.b.Act. feſtucæ deuoratæ quomodo eximantur 177.a.Aet.

Fibra 102. f. Ruff. fibræ 115.f. Ruff.

Fibri teſticulorum vis 86.f.Aret.

Fibulæ quid præſtent 100.a.Celſ. fibulis arctata quid iungat 228. g.Scrib.

fibula quid, & ipſius fractura quomodo accidat 600.b.Æg.

fibulæ in organo vſus 163.c.Or. fibularum infixarum in organis vſus 164 f.Or.

Ficus, arbor & fructus, quas vires habeat 642.c.d.Ægin.509.e.610. d.Or.53. f. Aet. ficuum inter alimẽta qualitas & facultas 360 b. 370.f. Æginet. 584.b.d.Orib. 53.f.Aet.30.a.Actuar. ficus & vuæ ante alios cibos comedendæ 579.d. Oribaſ. ficus nephriticis conuenire 67.c. Or. ficus aridæ 509.d. Orib. ficus pingues 22.c. Orib. ficus ſiccæ 19.c. Or. ficus ſiccæ ſitim ſedant 441.d.Aet. fici virides quomodo ventrem liquent 75. g.Celſ. ex ficubus cataplaſma 158.g.h.Aet.

ficulneus cinis qualis 55.b.c.Aet. ficulneum lixiuium 34.h.Aet.

fici quid ſint, & quomodo curandi 415.e. Ægin. 116.c.Or.246.f. Act. fici in capite 181.e.Act. fici faciei 372.h.373. a.Aet. ficis oculorum quæ conueniant medicamenta 305. b. Act. fici ſedis quomodo curandi 687. d.Aet. ad ficos in locis verendis 389.a.c.Mar.

ficationis in oculo curatio 238. c. Act. ficoſæ menti eminentiæ quomodo tollendæ 128.Or. ficoſarum in mento eruptionum curatio 652. c. Orib. ficoſi in mento tumores quid à varis differant, & quomodo curandi 311.d.Act. ficoſis menti tuberculis quid medeatur 312 a Act. ficoſa palpebra 183. c. Act.

Figura in vulneribus obſeruanda 97.c.Celſ. figura ſurſum vergens quibus adhibenda 411. α. a.452.a.Æg.

ad figuranda corpora vtilis laqueus 154.a.155.a.160.a.e.Or.

Filamenta 115.f.Ruff.

Filicula Græcis pteris, Gallis ratis 354. d. Marc. filiculæ purgatoria vis & doſis 125. e. Ruff. 272.a.Act.

Filicis vires 622.e. 638.d. Æg. 436. f.608. c. Orib. 49. d. Aet. filicis radix 19.a.Orib. filix corpori inhærens vt extrahẽda 398 a.Marc.

Fili aurei ligatura vbi adhibenda 595.a.Æg. filum ex oue à lupo diſcerpta 475. f. Act. fili quod viperam ſtrangularit, vis 446.e.Æg.

Fimi (ſeu ſtercoris) animalium facultas 627.d.Ægin. 518.b.602.d. Orib.82.c.Aet. fimus columbarum ſilueſtrium 18.b.Or.

Finis ſuis mediis potior 191. c. Act.

Firmitatem quodnam alimentum corporibus addat 104. a.b. Act.

Fiſſura 105.c. Ruff. fiſſura in capite quid 591.e. Ægin. fiſſuræ labiorum vide Lab. fiſſ.& ſic de cæteris.

Fiſtula quid, eiúſque differentia & curatio 526.a.Æg.113.g. 634. d.Orib.721.722.Aet.248.a. Act. 111.g. Celſ. fiſtulæ callo vt medendum 112. f. Celſ. fiſtulæ quæ ex callo obduruit, quid conueniat 598. b. Or. fiſtulis medentia 497.g. Ægin. 32. c.47. a.686. a. Act.326.h. Act. 559.b. 562.c.d.563.b.f.566.g.567.a.568. c.570.c.Myrepſ.228.g.229.c.Scr. 409.b.Marc.

fiſtularum ani dignotio & curatio 584.h.Ægin. 687.b.g.Aet.228.b. Act. ad fiſtulas ani & pudendorum 388.g.389.c. Marc. fiſtulæ gingiuarum 381.d.Aet.
fiſtula lacrymalium angulorum 183. b. Act. fiſtulis mammarum quomodo medendum 799 d.Aet. fiſtulam à parotide exortam quomodo curauerit Aetius 750.b.Aet. fiſtuloſa vlcera 72.c.Aet.

Fixus ſuccus 110.g.Ruff.

Flagris cæſo quomodo medendum 507.f.508.c.Æg.730.c.Aet. flagris cæſo ouilla pellis medetur 91.f.Aet.

Flammeus color 855.f.Theoph.

Flatus 110.f. Ruff. flatum cientia aut non cientia 588.c. Or. flatus digerentia & euocantia 57.c. Aret. flatus diſcutientia 38.a.40.f.46.d.Aet.253.e.Act. flatus expertia 108.h.Aet. flatu implent ventrem caſei 80. b. Aet. flatus proritantia 75. e. Aret. flatus prouocat aqua 154. a.Aet.

flatus crudos ſanat bdellium 14. f. Aet. flatum multum in concubitu cur nonnulli efflent 302. f.Or. flatibus eminentiarum quid medeatur 404. h. Myr. flatus qui oppilationem hepatis inferant 511. h. Aet. flatuum vẽtris generatio & curatio 458 e.Æginet.138.g. Oribaſ. flatus viſcerum diſcutientia 94.d. Aret.

Flaua calidiora 6.f.Aet.

Flauam bilem purgantia 275. a. f. 276. d. h. Act. flauam bilem deiiciens zulapium 275.a.Act. flauæ bilis incendio quid medeatur 276. g. Act. flauæ bilis influxu laborãtibus edulia quæ accommoda 598. g. Aet. flauam bilem vomẽtes quomodo curandi 400.f.441.a.Aet. Vide Bilis Flaua.

Flauii Clementis medicamentum 323.c.Act.

Fletui inuoluntario quid medeatur 254.g.Act.

Flocci ſubdititii 150.a.Aet.

Floriditas faciei ſignum bonum 189.d.e. Aet. floridus pululus, eiúſque vſus 666. c. 485. d. Æg.

è Floribus antidotus 266. f. Act. 374.b.Myr.

Flos æris 325.c.328.g.460.a. Orib. 695.g.Act. vide Ær.fl. flos la-

pidis Aſii 68.c.Aet.346.d.Mar.

Fluctuationum curatio 225.d. Act. fluctuatio lieni vnde accidat 264.d.Tr.

Fluidæ partes eſſe debent per quas purgatur 198.a.Act. fluidarũ affectionum cauſæ quæ 588.a. Aet. fluidas affectiones ſanat vomitus 138.d.Aet.

fluore æger qui eſt, ante balneum vngendus 48.b.Celſ. fluor in vrina quid 865.a.Th. fluor aluus quomodo purgãdus 127.b.Act. fluorem album mulieribus quæ educunt 488 b.Orib. fluor albus quomodo ſiſtendus 801.d.Aet. fluor alui quando commodus 78.f.Celſ. fluoris alui curatio à vomitu incipienda 79.a.Celſ. fluor alui neglectus, curatu difficilior 79.a.Cel. fluor alui longus 78.f.Celſ. fluoris immoderati periculo inſtante purgandum 198.c.Act. fluoris muliebris differentiæ, ſymptomata & curatio 46.h.47.b.Aret.482.g.Ægin.670.a.Or.799.g.800.Aet.167.f.Act. fluori muliebri medentia 597.f.605.e.d.Or.17.c.24.h.39.c.41.c.d. Act. fluori mulierum ſanguinolento quid medeatur 214.a. Scr.376.d.Mar. ad fluorem quemlibet 289.c.Mar.

Fluuiorum quorum aqua melior 153.a.Aet. fluuialis aquæ qualitas 152.a.Aet. fluuiatilium piſcium caro quæ optima 87.e. Aet.

Fluxiones ſemel à natura transmiſſæ, præcipites ſunt 226.d. Act. fluxionibus medentia 10 a.12.c.28.c.40.d.44.c.48.f.Act. fluxionem omnem cohibens paſtillus 257.d.324.g.Act. fluxionum complexui quomodo medendum 602.b.Aet.

Fluxionibus acribus ac mordentibus quid proſit 596.b.Orib. fluxiones bilioſas ſanat portulaca 10.g.Act. fluxio humorũ in inteſtina & vẽtriculum quomodo curanda 226.e.Act. fluxionis mẽſtruæ ratio 781.f.Act. fluxionis oculi ſpecies quot 182 f.Act. fluxiones in oculos impetuoſæ quomodo cohibẽdæ 433.a.Æg. ad fluxionem pedum 768.e Myr. ob fluxum tenuẽ qui ægrotant quomodo curandi 601.c. Act. fluxio venas ad anum pertingentes intendens quomodo curanda 227.g.Act.

Fodere exercitatio qualis 115.d. Act.

Fœcundi qui 184.f.Act. fœcundarum mulierũ dignotio 782.b.792.e.Aet. fœcunditati conferentia 374.d.390.f.391.g. Myr.

Fœminas maribus natura eſſe frigidiores 845.g.Philar. fœminis eripi cura ſui cultus non poteſt 117.f.Cel.

fœminæ calculoſæ vt dignoſcantur 25.a.Celſ. fœminis capite vehementer dolentibus quæ cõmoda remedia 251.d.Mar. fœminis febricitantibus ex partu humor nimius non cõuenit 46.g.Celſ. fœminarum genitalibus affectus peculiares qui, eorúmq; curatio 167.a.234.b.Act. fœminæ narium fluor vt ſiſtendus 289.h.Mar. fœminarum pulſus quales 845.g.Philar. fœminarum veſicæ 541 c.Orib. fœminis vrinæ nigra [illegible]icioſæ 198.a.Act.

Fœmella vipera, à maſculo quomodo differat 622.a.Act.

fœmina & maſculus inſtrumenti impulſorii quando adhibenda 589.f.Æg.

Fœniculum Græcis μάραθρον 331.f. Marc. fœniculi vires 632.d. Ægin.22.d.502.f.g.583.c.605.f. Orib.41.h.Act.38.f.Act. è fœniculo purgatorium 132.e.Aet. è fœniculo & aqua pluuiali confectum oculis idoneũ remediũ 354 e.Æg. fœniculum agreſte 420.d.Or.

Fœnigræci facultas 370.d.643.d. Æg.19.d.21.a.66.d.510.d.610.g. Or.1.d.55.c.Act. fœnigræci eſus varius 55.d.Act. fœnigræci decoctum 13.a.Orib. fœni græci oleum 20.g.h.Act. fœnigræci ſuccus cum melle coctus quid commodi præſtet 68. c.Orib.

Fœtidum acopon 686.h.Æg. fœtidum malagma 685.b.Æg. fœtidum olentibus & purulenta excreantibus pulmonis vitio quid medeatur 314.f.Mar.

fœtori alarũ & exudationib' medentia 456.b.Æg. fœtor auriũ quomodo curandus 289.a.Act. fœtores corporis ſanat carduus 52.c.Act.

Fœtus an mas vel fœmina quomodo dignoſcatur 782.f.Act. fœtus cõceptus & coagulatus quomodo conſeruetur 670.g.Orib. fœtus figura 490.f.Æg. fœtus imbecilli & ſani notæ 25.a.Celſ. fœtum in vtero ambit ſecunda 781.c.Aet. fœtus lotium quomodo excernat 781.c.Aet. fœtus naturalis quomodo prodeat 788.g.Aet. fœtus pinguiũ cur imbecillis 803.d.Aet. fœtus abruptus quomodo eiiciendus 787.d.f.Aet. fœtu execto quid medelæ reſtet 791.h.Act. fœtus corruptio periculoſa 786. e.Aet. fœtum corrumpentia 37.h.786.b 787.a.Aet. fœtus duplicatus 789.a.Aet. fœtus immortuus extrahendus & exſiccandus quomodo ſit 582.d. Æg.790.a.Aet. fœtum mortuum expellentia & extrahentia 482.a.Æg.596.a.601.e.602.c. 604.e.608.c.Or.27.e.28.a.31.f. 32.a.35.a.39.g.652.d.Act.258.c. 264.c.Act.364.g.443.a.Myr. fœtus retinet aẽtites 76.f.Act. fœtus viuos necãtia 596.a.599. d.601.e.604.a.d.e.608.c.609.c. Orib.15.a.31.f.49.d.51.f.52.c. Act. fœtus quinque ſimul in vtero 490.g.Æg.

Foliati præparatio 692.e.Æg.23.h. Act. foliati olei præparatio 838.f.Act. foliati vnguenti cõpoſitio 717.a.718.b.Myr.

Follis vſus quibus conueniat 501. f.Æg. follis pugillatorius quid, & quæ eius vtilitas 299.b.Orib.

fomẽtationũ differẽtiæ 373.f.Or. fomentationũ vſus 14.g.373.e. Or. fomenta quomodo parẽtur 157.a.Aet. fomenta calida 35.a.g.Celſ. fomenta ſicca ſpiritum elidere 68.c.Celſ.

fomentum Martiani 467.d.Act. fomentum refrigerans 329.g. Tr.

fomentum ad alui profluuiũ 249. d.Tr. fomenta ad auditum grauem 286.a.Act. fomenta aurium dolori quæ conueniant 182.f.Tr. fomenta calculoſorum 550.c.Aet. fomentum dentium affectorum 386.f.Act. fomentum dolori cuilibet conueniens 208.e.Tr. fomenta in febre validiora 51.a.Celſ. fomẽta ad hepaticos 511.d.Act. fomenta ad lienem 266.b.Tr. fomenta oculorũ 303.g.h.Aet. fomenta pleuriticis quæ accommoda 208.d.Tr. fomenta & cataplaſmata quotidianæ quando adhibenda, & quæ 337.e. Tr. fomentum ſtomachi 338 a.Tr. fomenta teneſmi 495. h 496.Act.

Fomentum ex arena quibus accõmodatum 390.f.Or. fomenti ex igni & carbonibus vtilitas 391.f.Or. fomenta ex poſca 208.e.Tr. fomentum ex ſale neruis idoneum 35.h.Cel.

Fontanæ aquæ qualitas 261.c.Or. 152.g.Act.32.c.Act.

Fontes profundi qualem aquam fundant 261.h.Or. fontes ad ſeptentrionem erumpẽtes quales 152.g.Aet. fons in Lycia ad Chimæram montem à Pegaſo apertus 262.a.Or. fons malorum primò excindendus 449 g.451.f.Aet.

Foramina caluariæ 106.g.Ruff. foramen in collo vteri ad quid 78.a.Aet.

Forficũ in organis vſus 165.g.Or.

Forma mulieris inepta, ſterilitatis occaſio 792.e.Aet.

Formicarum induſtria 2.e.Act. formicarum veluti diſcurſum circa frontem ſentientibus quomodo medendum 553.c.Æg. formicarium phalangium 619.c. Act. formica, ſeu formicaria verruca, quid, & quõ curãda 508.d.588. d.Æg.786.a g.Aet.188.e.244.e. Act. ad formic. verrucas 320 a.Act.273.d.Myr. formicis vetuſtis medicamẽtũ 327.c.Act. formicaris verrucis vteri quomodo medendum 835.c.Act.

Formidinum cauſæ 17.e.Act.

Fortuna non minus quàm ars poteſt in morbis 41.c.Celſ.

in Foſſis relinqui aquæ malitiam 153.d.Aet. foſſis aqua inducẽda quomodo ſit, & temperanda 153.d.Aet.

Foſſula in oculo 308.g.Act.183.f. Act.

Fracturarum differentia & conueniẽs curatio 591.b.Æg. fracturarum ſine callo permanẽtium curatio 602.a.Æg. fractura luxationi coniuncta quomodo curanda 610.c.Æg. fracturarum cum vulnere, curatio 600. h.Æg. ad fracta & fracturas 321.d.Act.405.f.411.f.412.c. Mar.

Fragaria 479.f.Myr.

Fratrum trium emplaſtrum 653.a. Aet.

Fraxini vires 632.f.Æg.622.f.Act.

Fricta oua peſſimum alimentum præſtare 87.b.Aet.

Frictio propria quæ 290.e.Or. frictionis & vnctionis differentiæ 33.g.Celſ. frictionum ſpecies, & modus 350.g.Æg. frictionum ſpecies ex vna cauſſa pendere 33.f.Celſ. frictionis differentiæ 290.f.Or. frictionis commoda 290.f.Or. frictionis modus atque vſus 287.c. Or. frictionum nouem coniugationes 292.b.Or. frictionis tempus 33.f.g.Celſ.

frictio imprimis colli vertebris vtilis eſt 67.f.Celſ. frictio inſtituenda vbi euacuatio locũ non habet 224.e.Act. frictiones nõ numero ſed virium ratione terminandæ 34.b.Celſ. frictio quæ cui ætati cõgruat 34.c.Cel. frictionis modus diuerſarum rerum cauſa eſt 33.g.Celſ. frictionibus immoderatis vbi vtẽdum 323.h.Tr. frictio matutina quando inſtituenda, & quã do veſpertina 291.c.f.Or.178.b. Act. frictio præparatiua 6.a. Or.115.a.Act. frictio in febre 292.c.Or.34.a.Celſ. frictionis in febre terminus 51.a.Celſ.

Frigere exteriora cum ſiti caleſcẽtibus interioribus, malum ſignũ 34.d.Celſ.

frigefacientia 99.g.Act. frigefacientia ac ſiccantia 511.g.Æg. frigefacientia cum humiditate abſque adſtrictione 512.f.Æg. frigefacientia edulia 111.b.Act. frigefactoria peſti quomodo adhibenda 406.f.Æg. frigefactorum curatio 356.c.Æg.

Frigidi & calidi actiones 467.b. Or. frigida iecur lædere 73.c. Celſ. frigido affectui quid medeatur 389.g.Myr. frigidus affectus in articulorum dolore, qui 49.c.Aret. frigido aere exiſtente humor tenuis naribus cur deſtillet 761.a.Caſſ.

frigida cocta ac refrigerata, nauſeas tollit 447.h.Act. frigida aqua, ſi in cute vitium, aptior 48.b.Celſ. frigidæ affuſionem vbi reprobẽt medici 431.c.Æg. frigida naribus ſanguine fluentibus ſuffuſa, ſanguinis profluxus maior cur interdum euadat 760.d.Caſſ. frigidæ pot' quæ damna inferat 208.f.Act. frigidæ potus intempeſtiuus quæ mala pariat 207.f.Aet. frigidæ potus quibus largè permitti poſſit 15.g.Arer. frigida quando danda & affatim 401.a.c, 404.c.406.f.Æg. frigida quando febrientibus vitanda 209.f. Act. frigida quibus, quibus non, & quando dari poſſit in hecticis 328.f.Tr. frigida aqua in peſtilenti febre quando præbenda 48.g.Celſ. frigida pleuriticis an concedenda 67.a.68.a. Aret. frigida quando venenũ 628.d.647.d.Act. frigidæ ſolium comitiali quomodo ingrediendum 154.h.Tr.

frigidus humor nauſeam gignit 445.b.Act. frigidos humores creantia 62.b.Or. frigidi humores quomodo curandi 471. g.Act. frigidæ intẽperiei notæ 362.c.Ægin.180.b.Act. frigidæ intemperiei differẽtiæ tres 87.h.Or. frigidæ intemperiei correctio & medela 366.d.Æg.

185.e.446.b.Aet. frigidiorum pulſus quales 845.g.Philar. frigidæ & humidæ intemperiei ſigna 362.f.Æg.180.g.Aet. frigidis ac humidis quæ balnea cõueniant 359.e.Æg. frigidæ & ſiccæ intemperiei ſigna 362.g.Æg.
frigida lauacra quibus & quando conueniant 359.e.Æg. frigidæ lotionis vis 115.d. Aet. frigidum ſuccum gignentia 584 g.Orib.
frigiditas, anginæ cauſa 399.g.Aet. frigiditas, animi deliquium inducit 228.h.Aet. frigiditas nullum vaporem educit 466.e.Aet. frigiditas qualem vrinam reddat 59.e.Act. frigiditates quomodo curandæ 177.a.Aet.
frigiditatem aquoſam habentia 472.d.Or.101.c.Aet. frigiditas extrema aerem purum reddit 466.f.Aet. frigiditas hepatis, hydropẽ inducit 535.b.Aet. frigiditati menſes retinẽti quomodo medendum 804.c.Aet. frigiditas ſplenis quomodo curanda 529.e.530.a.Aet. frigiditas in ventriculo quibus ſignis obſeruetur 22.a.Act. frigiditas cicutæ 38.f. papaueris 42.f. ſalamãdræ 643.e.Aet.
Frigus calórque pro habitu corporis ſequenda 17.e.Celſ. frigus cutem qualem efficiat 18.a.Cel. frigus denſat 220.b.Aet. frig' extrema in acceſſionibus cur occupet 755.e.Caſſ. frigore humores nigreſcũt 89.b.Act. frigoris incommoda 17.d.Celſ. frigus quibus inimicum 17.e. Celſ. frigus quibus proſit 18. a.Celſ. frigoris temperamentũ quadruplex 1.b.e.Aet.
ex frigore vehementi oboritur voluulus 468.d. Aet. frigora maxima in corpore quid faciat 98.d.Act. frigoris vis in morbis 19.e.Celſ. frigus in febribus quid appellent medici 42.f. Celſ. frigus ante febres moleſtum 50.e.Celſ. frigori ante febres quid faciendum 50.e. Celſ.
frigus quæ mala inferat, corúmque curatio 199.h.100.a. Act. ad frigore aduſtos pedes 400 d. Marc. ad frigus æſtate contractum 241.f.Marc. frigori & pruinæ ſuſtinendæ articuli habiles vt reddantur 398.h.Marc.
Frons 101.f.Ruff.545.e.Or. frõtis natura muſculoſa quæ ſub cute eſt 554.f. Orib. fronti in capitis dolore quæ adhibenda 140 d.Tr. frontis excoriatio 337. h.338.a.Act.
Fructuum arborum in nutriendo qualitas & vis 370.f.Æg. fructus acerbus 19.g. Orib. fructus adſtringentes qui 254.b. Trall. fructuum æſtiuorum qualitas 205.b.Act. fructuum dulcium qualitas 254.b. Trall. fructuum dulcedinis ratio 3.d. Aet. de fructibus eſcariis regula 53.e.Aet. fructuum ſu[illegible]cium in nutriendo qualitas & vis 370.e.Ægin. fructus plantarum agreſtium 218.b.Orib. fructus ſurculorum qui valentiores 36.f.Cel.
Frumentaceorum in alimẽto qualitas ac vis 369.g.Æg.25.e.A[illegible]
frumentorum ſpecies valentiores pro ratione ſoli 37.a.Celſ.
Fucæ 224.b.225.g. Or.
Fuci vires 645.e.Æg.21.g.Or.57.c. 74.f.75.c.Aet. fucus marinus 448.c.Or.
Fulicæ crudæ cor quam virtutem habeat 86.h.Aret.
Fuliginis electio 452.a.Or. fuliginis vires 630.f.Æg. 40.c. Aet. fuligo corticis pini 48.d. Aet. fuligo œſypi 84.c.Aet. fuligo picis 48.a.b.Aet. fuliginis pictorum vis 615.c.Æg. fuligo ſtyracis quam vim habeat 53.b. Aet. fuligo thuris 40.e.f.Aet.
Fulua calidiora 6.f.Aet. fulua egeſtio quid ſignificet 198.e. Aet. fulua emplaſtra quomodo parãda 750.c. Act. fuluum empl. panchreſton 359.a.Aet. fulua vrina quid ſignificet 196.e. Aet. fuluos pilos quid faciat 280.d. Act.
Fumar æ, ſeu fumi terræ, vires 624 c.Æg.30.a.Aet.
Fumi vires 600.e. Orib. fumus pertubat oculos 300.d.Aet.
fumoſarum febrium curatio 403. e.Æg.
Functiones hominis ſecundum naturam quæ, & quæ non 142.b. Act. functiones naturales quæ immutent 203.f.Act. functiones hominis præcipuæ quæ 142 f.Act.
Fũdum in corde quid 107.g. Ruff. fundum in genitalib' quid 105. b.Ruff.546.g. Or. fundum in iecore quid 108.e. Ruff. fundum vteri 109.b.Ruff.
Fungorum inter edulia qualitas ac facultas 369.f.Æg. 20.a. 21.d. 584.b.Orib.44.a.Aet.29.a. Act. fungi viles ab inutilibus quomodo diſcernantur 107.c. Celſ. fungis ſtrangulandi vis quomodo eximenda 287.f.Act. fungorum ſtrangulationi quomodo medendum 549.c.Æg. fungos venenati quid habere 628. d.Aet. fungorũ venenatorũ aſſumptorũ ſymptomata & remedia 549.e. Ægin. 645.g.Aet. 107.c.Celſ 226.f.Scr.773.a.Myr.
fungos excreſcentes in corpore quid tollat 522.a.Æg.
Funem aſcendere inter quæ exercitia referatur 350.e.Æg.
Fures prodi ab aetite lapide 69.f. Act.
Furfuraceus panis 26.f.h.Act. ex furfuribus cataplaſma quomodo formetur 158.f.g.Aet.
Furfures capitis 180.h.Act. furfurum curatio 414.f.Æg. furfures capitis quid abſtergat 19.a. 20.g.Aet.329.e.g.Act.257.g. Marc.
Furioſis medẽtia 118.a.558.a. Aet. 353.a.399. b.413. b . Myr. 209.f. Scr.325.a.Mar.
Furor quid 22.f. Aret. 155.c. Act. furoris melancholiæ effectum, & quomodo ab ipſa differat 21.g. Aret. furor ingenium & vires roborat 23.e.Aret. furoris & delirii diſcrimen 22.g.Aret. furoris cauſæ 23.b.e. Aret. 154.f. Act. furoris diſcrimina & ſymptomata 22.f.23.b.Aret. furoris melancholiæ ſymptomata [illegible] Aret. furoris ſedes 23. c.Aret. furori qui magis obnoxii 22.h.Aret. furoris vigẽtis ſymptomata 23.f Aret.
furoris ſpecies moderatior 24.b. Aret. furorem inducentia 56. b.645.b.h. Aet. furoris curatio 216.f.Act. furori quid medeatur 261.g.265.g.Act.
Furunculus quid, eiúſque dignotio & curatio 514.b.Æg.636.e. 116.d. Oribaſ.189. c. 245.c.311. e.319.g.Act.110.e.Celſ. furũculis medentia 507.b.514.b.519 c.Æg.13.d.25.d.77.c.Aet.311. e. 319.g.Act.551.d.Myrepſ.229.g. 230.d.Scrib.264. c.400.b.409.b. Marc. Vide Dothien.
Fuſcus color 856.b.Theoph. fuſcum ſeu nigrum vnguentum 481.b.Myr. fuſca lapides conterens 822.f.Myr.

G

Gagas Lyciæ fl. vnde Gagates lapis 456.d.Or.68.d.e.Aet.
gagatæ lapidis vires 631.b.Æg.68. d.525.h. Aet. gagatæ electio 27.g.Orib.99.a.Aet. gagates quomodo probetur, & vbi naſcatur 456.e.Orib.
Galacticæ oculorum lippientium inunctiones 266.e.Mar.
galactides tithymallus 55.c. Act.
galactites lapis 456. e. Orib. 67.a. Act.
Γαλακτῶδες 513.d.Myr.
è Galanga antidotus 374.a.407.e. Myr.
Galatarum ſedes 324.e.Or.
Galaxias piſcis 224.h.Or.
Galbanum quid 448.e. Orib.57.d. Aet. galbani vires 645.f.Æg. 19.f.21.b.22.a.611.e. Orib.57.d. Aet.305.e.Act. galbanũ quomodo adulteretur 27.e.448. e. Or. galbanũ coctionẽ nõ ferre 30.d.Or. galbanum probatiſſimum quod 27.c.99.a.448. e.Or. galbani purgandi ratio 448.e.Or. è galbano medicamentum ad lippitudines 309. b. Act.
Galei piſces 226.h.Or.
Galen. ab Trall. citat. & reprehen. 268.c.271.b.332.f.201.c.Trall. galen. ab Orib. citat. 231.g.233. c.286.d.318.e.342.f.373.g.388.b. 583.b.Orib. galeni locus 358. f.Myr. galenus de vrinis quid & quomodo ſcripſerit 851. c. Theoph.
galeni antidotus ad ſtillicidium vrinæ 373.f.Myr. galeni antidot' ad quartanam 399.d. Myr. galeni antidotus è margaritis 368.h.Myr. galeni antidotus è roſis 389.g.Myr. galeni collyrium aridum 340.b. Aet. galeni hiera 136.d. Aet. galeni picra 56.d.Or.
Galeobdulon 414.b.Or.
Galeonymi piſces 224.g.h.Or.
Galerita Gallis alauda 375.e.Mar. galeritæ facultas 628.b. Ægin. 95.e.Aet.
Γαλιάγκωνες qui dicantur 604. f. Æg.
Galiopſis 414.b. Or.
Gallæ vtriuſque vires 625.Æg.499. d.Orib.1.f. 32.h. Aet. galla acerba 21.h. Or. gallæ combuſtæ 499.e.Or. gallæ immaturæ vires 20.b.483.f.601.g.Or.
gallarium 414.b.Or.
Gallina non ſtatim à mactatione edenda 104. f.Aet. gallinacei adipis facultas 609. g. Or.90.d. Aet. gallinarum alæ 223.c. Or. gallinarum carnis inter edulia facultas quæ 371.e. Æg. 222.g.584.c.Or.86.b.Act.31.d. Act. gallinarum fel quale 81. d.Aet. gallinarum ius 621.g. Æg.620.d.Or. gallinacea oua qualia 371.g.Æg. gallinacei ſtercoris vires 602. f. Orib. 83.f.Or. gallinæ ventriculus ſiccus potui inſperſus quid conferat 360.a.Ægin.
Gallium 414.b.494.b.Or.
Galli antidotus aromatica 659. d. Aet.
galli gallinacei caro qualis inter alimenta materiæ 222. g. Or. 86. b.Aet. galli & gallinæ iuſculum quas vires habeat 621. g. Ægin. galli pinguedo 90. d. Aet. gallorum teſticuli 331. c. Tr.223.e.Orib.85.e.86.g.Aet. gallorum veterum ius potum quid proſit 520.d.578.e.Orib.
Galli quibus venenis vtãtur 105.e. Celſ.
Gammata & cultrata ferramenta vſtoria 577.g.Æg.
Gammarorum in nutriendo qualitas & facultas 373. e. Æg. 89. b.Aet.
Ganglium quid, eiúſque curatio 508.f.565.f.Æg.333.g.334.a.745. e.Aet.188.f.Act. 141. h. Celſ. gangliis medentia 633. f. Ægin. 116.h.606.d.Or.92.g.Aet.
Γάγγραινα 189.b.Act. gangr. curat. 511. b. 515. c. 569. f.600.h. Æg. 112.g.Or.723.g.Aet.245.a.320. b.Act.102.g.103.f. Celſ. gangrænæ conueniens diæta 103. g.Celſ. gangrænæ medentia 599.b.Orib. 8.f.27.d.31. c.Aet.
Γάγγρινος ſal 445.f.Myr.
Γαργαρεὼν 103 d.Ruff.
gargarizationes quibus de cauſis fiant 93.g.Celſ. gargariſmi vnde fiant 197.b.Act. gargariſmorum vſus 197.b.Act. gargariſatio pretioſa ex foliis pruni 34.d.Aet.
Gari facultas 20. g. Or. 89.g.Aet. gari præparatio pro abſtemiis 840.b.Aet. gari primarii vſus 480.d.Ægin. gari purgatorii præparatio 130.g.Aet.
Γαστὴρ 104.g.108.b.Ruff. Γαστροκνημία 105.g.Ruff. Γαστρορραφία 538. d.563.d.Or.228.g.Scr.
Gaudiũ, animi deliquiũ parit 229. f.Aet.
Gemmarum lapidúmque vires 630.h.Æg.455.e.513.d.Or.66.f. 67.b.Aet.
Genæ 101.f.Ruff. ad genas ſcabras 323.e.Mar.
Γένειον 103.a.Ruff.
Generationi accommodum tempus 355.f.Ægin.
ad Geniculorũ dolores 407.f.Mar. geniculares muſculi 105.f.Ruff.
Geniſtæ vires 641.d. Ægin. 509.c. Or.52.g.Aet.273.h.Act.
Genitalium membrorum tam in fœminis quàm maribus partes, & nomina 109. b. 104. h. Ruff. genitalibus tum marium tum fœminarum membris affectuũ peculiarium dignotio & curatio 165.f.231.h.Act. genitaliũ impotẽtiæ cauſa & curatio 478. c.Æg. genitalium inflammationi cuius venæ ſectio cõgruat 194.f.Act. genitalium mulie-

rum non perforatorum cauſa & curatio 581.c.Æg.
genitales venæ 108.g.118.g. Ruff.
Genitura 109.b.110.f.Ruff. genitura commodi quid præſtet 42.a.b.Ar. genituram amor cõciliat 792.d.Aet. genituræ diffluuium adſtringentia 93.d. Aret.599.e.Or. genituræ exhalatio 168.c.Act. genitura vitali carentes, quales ſint 42.a. Aret.
genitura (peſſus) 694.f.Æg.
Gentianæ deſcriptio & vires 414. g.494.b.Orib.15.e.Aet.355.b. Myr.
Gentiapolis 451.c.Myr.
Genu 105.f.Ruff. genuum dolores, eorũmq; curatio 81.a.Celſ. ad genuum dolorẽ 396.g.Marc. genuum inflationes diuturnas & ægrè ſanabiles ſedat gagates 68.e.Aet. genu luxati chirurgia 608.f.Ægin.185.d.Celſ. genu quot in partes prorũpat & quomodo reſtituendum ſit 179.a. 198.a.Orib. ad genua perfricta 400.b.Mar. genuum tumori & inſtabilitati quid medeatur 83.b.Aet.396.a.Marc.
Geometris puer quando tradendus 349.g.Æg.
Geodes lapis, eiúſque vires 631.c. Æg.514.d.Or.69.c.Aet.
Geranium 414.d.Orib. geranii emplaſtri præparatio 759.d.Aet.
Geſtationis commoda 295.g.Or. 116.e.Aet. geſtationis differẽtiæ 296.a.Or. geſtationũ modus pro viribus 34.f.Celſ. geſtatio quibus morbis apta 34.d. Celſ. geſtatio non niſi neruis dolentibus adhibenda 34.e.Cel.
geſtatio in acutis morbis 34.e.Cel. geſtatio quæ in febribus conueniat 296.g.Or.
Geſticulationis vſus 298.a.Or.
Gibboſitas quid 605.f.Æg.
Gigarta 494.b.Orib.15.e.Aet.
Gigarus Latinis dracontium 290 c.Mar.
Gilarum vocant Galli ſerpyllum 291.f.Marc.
Gingidii facultas 369.a.Æg.21.a. 494.c.Orib.15.f.Aet.
Gingiuæ 103.c.Ruff.546.a.Orib. gingiuarum affectionibus medendum quomodo ſit 192.g. Tr.444.c.& deinceps.Æg.654. f.Or.378.f.&c.Aet. gingiuarum affectiones, quæ que ex inflammatione dolent, defluxione grauantur, aut exeſæ ſunt, & caruncula quæ inter dentes oritur, quomodo curentur 654. f.Orib. ad gingiuæ angulorũ eminentias calloſas 293.d.Mar. ad gingiuarum angulos ſanguine fluentes 293.d.Mar. ad gingiuarum angulos vlceroſos 293 d.Mar. ad gingiuarum cancrum 292.d.f.Marc. ad gingiuarum carcinomata 411.f.Mar. gingiuis corroſis quomodo medendum 380.a.Aet. ad gingiuas corroſas 445.d.Æg. gingiuis cruentis quomodo medendum 655.a.Or.379.a.Aet. gingiuis cruentis & liuore correptis quæ medeantur 444.f.Æg. 315.g.Act.747.e.Myr. gingiuarum dolori quid medeatur 314.d.Act.296.g.Mar. gingiuarum eroſioni quid congruat 315.f.Act.361.f.Myr. ad gingiuas excreſcentes 445.e.Ægin. 747.c.Myr. ad gingiuas firmãdas 297.h.Marc. gingiuarum fiſtulæ quomodo curandæ 381. d.Aet. gingiuas flaccidas quæ ſanent 607.d.654.e.Or. gingiuarum fluori medentia 449.f. Æg.745.e.Myr.203.c.Scr.292.b. Mar. gingiuarum fœtori medentia 317.a.Act.292.e.f.Marc. gingiuas humore grauidas & corruptas quid ſanet 270.d.315. f.g.317.a.Act. ad gingiuas humidas & fœtentes 292.e.Marc. gingiuis inflammatis quomodo medendum 380.e.Aet. gingiuarũ inflãmationi & excreſcentiæ quæ medeantur 445.a.Æg. gingiuis infantium dentientium quid proſit 654.c.Or. gingiuas prægnantes quid reprimat 329. e.Act.292.b.Marc. gingiuarum pruritus quid ſedet 349.c. Æg. gingiuis putridis quæ medeantur 12.g.713.g.Aet.747.e. Myrepſ. ad gingiuas ſanguine fluentes 337.g.Marc. gingiuis tumentibus medẽtia 445.e.Æg. 747.e.Myrepſ.292.f.293.e.295.f. Marc. gingiuis vlceratis quid valeat 315.g.Act 291.g.Marc. ad gingiuarum vitia 305.c.Mar.
gingiuas adſtringentia 298.c.Mar. gingiuas diſparat dentitio 166. a.Aet. gingiuas illuſtrat ariſtolochia 12.a.Aet. gingiuis medentia 90.h.96 c.153.g.388. d.Aet. gingiuas quid ſiccet 298.c.Marc.
gingiuarum oſſa hebetia, in perpetuum vſtione nudari 132.g.Celſ.
Git Græcis melanthiũ 252.a.341. b.Marc.
Glabella 101.f.Ruff.
Glabris capilli quomodo inducendi 261.b.Marc. glabris palpebris vt pilos inducas 279.a.Mar.
glabrities capitis vnde 181.a.Act. glabritiei capitis curatio 296.d. Act.
Glacialis oculi humor 299.c.Aet.
Gladiatoris iugulati ſanguis epotus, à comitiali liberat morbo 61.a.Celſ.
Gladiolus 206.e.Scr.432.d.Or. gladioli vires 634.h.Æg.484.c. 504.f.Or.45.b.Aet.
Gladius hepatis 108.e.Ruff.
Glaſtum 28.f.Aet.
Glandium (arborum) in nutriẽdo qualitas & vis 371.d.Æg. glans querna calefacta dulcior & durior fit 3.c.Aet.
glandes animalium cuius inter edulia materiæ & facultatis ſint 372.c.Æg.221.e.584.b.f.Or.85. d.Aet.
glandes aquaticæ 228.a.Or.
glans in genitalibus quid 105.a. Ruff. glans penis contecta vt aperienda 158.g.Celſ. glans penis quomodo tegenda 158.d. Celſ. glandulæ inflammatio 189.e.Aet. glandi non perforatæ quæ chirurgia adhibenda 573.d.Æg. glãdis vlcera quõmodo curanda 689.Aet.
glandium ſubdititiarum vſus, formandi ratio, & vires 357.f.Æg. 13.h.358.e.Or.149.e.Aet.196. d.282.b.Act. glãdibus cur ſæpius vtamur 358.d.Or. glandium medicinalium catalogus 501.a.Myr. glandulæ acris vſus 654.c.Æg. glandula ſubdititia optima 149.h.Aet. glandulæ colicis aptæ 463.a.Æg. glandes ad dyſentericos 256.c. Tr.507.e.Aet.
glandis vnguentariæ vires 616.a. Æg.412.e.493.c.Or.13.f.Aet. glandis vnguentariæ ſuccus 465 f.Or.
glandulæ (corporis) vbi poſitæ 63. d.Celſ. glandularum affectus qui 189.d.Act. glandularum affectus quomodo curandi 403. d.Aet. glandulæ cum dolore intumeſcunt 63.d.Celſ. glandularum inflammatio quid 241. h.Act. glãdes circa aures 292. d.Act. glandulis quæ medeãtur 308.e.411.f.412.c.Marcell. glandulis inguinum inflammatis quomodo medendum 702.c. Aet.
glanduloſæ carnes 120.a.Ruff. glanduloſæ carunculæ 108.a. Ruff. glanduloſa vaſcula 108. g.118.g.Ruff.
Glaucedo oculi quid, eiúſque differentia & curatio 528.c.Orib. 300.c.323.d.Aet.184.e.Act. glaucedo oculi & ſuffuſio quid differant 184.d.Act.
Glaucias empiricus 5.f.Celſ.
Glaucium 19.g.414.d.596.g.Orib. 15.g.Aet.306.b.Act.
Γλαύκωμα quid, & quomodo ab ὑποχύματι differat 184.d.Act.
glaucoma quid, & quòd incurabile 438.c.Æg. glaucomatis & ſuffuſionis cura ex Ruffo 130 d.Or. ad glaucoma oculorũ 277.c.Marc.
Glaucoculis quid adhibendum vt nigras habeant pupillas 318.c. Aet.
Glaucus color 46.e.Act. glauci & lactei coloris diſtantia 855.c. Theoph.
Glaucus piſcis 227.a.Or.88.g.Aet.
Glaux 414.c.494.d.Or.
Glechon 415.a.494.d.Or.15.g. Aet.
Γλήνη 102.b.112.c.Ruff.545.d.547. d.Or.
Glenoides cauitates 550.b.Or.
Gleucinum vnguẽtum 692.a.Æg. 414.f.Or. gleucini olei præparatio 609.b.Aet. gleucini vſus 217.b.Act.
Globulus naſi 102.e.Ruff.545.c. Or. globuli purgatorii 382.b. Marc. globuli mirificè purgantes 216.g.Scr.
Glœos 494.d.Or.15.h.Aet.
Glomeris ex ſtaminibus calidis eſ formati vſus 402.b.e.460.g. Ægin.
Gloſſocomi machinamenti vſus & deſcriptio 166.c.Or. gloſſocomi Nymphodori deſcriptio 179.g.Or.
Γλωττία 523.d.Orib. γλωττὶς 105.e. Ruff.552.c.Or.
Glutinis vis & vſus 35.b.Aet. gluten ad ægilopas 52.e.Or. gluten ad crithas & chalazia 52. c.Or. glutinum ad compingendos libros 498.c.Aet. gluten ad pilos 52.d.Or.
gluten piſcium optimum qu[illegible] 25 g.Or.97.h.Aet. glutini [illegible] ciũ vis 623.f.Æg. glutinum [illegible] odium optimũ 98.a.b.Ae[illegible] glutini ſimilacei vis 627.b.Æg.
glutinandi vim habet ſideritis 51 d.Aet. glutinandi vlcera vim habentia 520.a.Æg. glutinãtia vulnus 83.a.Celſ. glutinatio vulnerum 99.g.Celſ.
glutinoſa quæ in thorace hærent quomodo extenuanda 317.d. 384.d.Mar.
Glyceæ compoſitio 342.h.Mar.
glycymerides 228.b.230.c.Or.
Glycyrrhizæ deſcriptio & vires. 414.f.494.d.596.h.Or.15.h.Aet.
Γλυκὺς χυμὸς 110.g.Ruff.
Glycyſida Græcis pæonia 220.g. Scrib. glycyſidæ deſcriptio 414.g.Or. glycyſidæ vires 494. e.597.a.Or.16.a.Aet.
gnaphalium 415.b.494.e.Or.16 c. Aet.
gnaphalis Latinis cẽtunculus 213. h.Scr.376.d.Marc.
Γνάθοι 102.g.Ruff.
gobius 224.c.Or.88.e.473.g.Aet. gobii veteris ſalſamẽtum quem vſum habeat 522.c.Æg.
Γόμφιοι dentes 103.b.Ruff.
Gõgyle 415.b.Or.
gongylidis ſemen & radix 494.e. Or.16.c.Aet.
Γονὴ Hippocrati quid 109.b.Ruff.
Γόνιμοι φλέβες 108.g.118.g.Ruff.
Γονόῤῥοια quid 166.e.Act. gonorrhœæ ſymptomata 41.f.Aret. gonorrhœæ obnoxii qui ſint 41.f.Aret. gonorrhœam paralyſi viam quandoque ſternere 41.h.Aret. gonorrhœæ curatio 93.c.Aret.668.f.Or.233.g Act.
γονόῤῥοια γυναικεία quid 47.d.Ar.
Γένος 110.f.Ruff.
Γόνυ 105.f.Ruff.
Goras ficuũ vſum quomodo antiquarit 213.g.Or.
Gordylii vires 618.e.Æg.
Gorgias chirurgus 137.c.Celſ.
Gracilis conditio 19.a.Celſ. graciles quibus morbis fatigentur 20.c.Celſ. graciliũ pulſus quales 846.a.Philar. graciles ſanguine abundantes quomodo euacuandi 120.c.Act.
gracile corpus quomodo fiat 361. c.368.b.Æg. gracilitatem inducentia 233.f.Act. gracilibus opitulatur vomitus 138.d.Aet. graciles quomodo reficiẽdi 83. f.Or.172.b.Aet.
gracilium inteſtinorum ſitus 118. c.Ruff.vide Inteſt.grac.
Græcos deſidia & luxus afflixit ante Latinos 5.d.Celſ.
Γραῖα 104.g.Ruff.
Gramæ oculorum 303.d.Aet.
Graminis vires 19.f.Or.7.e.Aet. graminis radicis vires 20.e.21.c. 465.e.592.c.Or. graminis ſuccus qualis 2.a.Aet. graminis Parnaſſii vis 611.a.Æg.
Gramiis oppleti oculi quid ſignificent 419.a.Æg.
Γράμμα 244.Mar. grammatis nota 699.c.Æg.
Grammaticis quãdo tradendi pueri 349.g.Æg.
Grana 56.h.Or. grana ſolis 365. f.Mar.
Grandines vnde 151.a.Aet.
grando oculi quid, & quomodo curetur 434.g.Æg.300.a.333.d. Aet.183.c.238.d.Act. ad grandines oculorum 769.a.Myr. grando porcorum 664.d.Aet.
Granula ſalubria ſtomacho idonea

ventrem ſubducentia, & præſertim in typis 363.a.Or. granorum forma quæ componantur & quomodo 276.b.Act.

Granum Cnidiū quid ſit, & quas vires habeat 626.h. Æg. 22.e. 483.b.Or. 34. c. Aet. granum Cnidium vnde ſit 622 g.Æg. grani Cnidii in purgando vires 325.b.h.Orib. 126.b.Aet.272.g. Act. granum Cnidium mulieribus magis quàm viris confert 326.a. Orib. granum paradiſi 363.d.Myr. granum tinctoriū 627.a.Æg.34.c.Aet.

Graphoides proceſſus 548.e.Or.

Grauedo quid, eiúſque ſigna 66.e. Celſ. grauedines & deſtillationes quid excitet 11.e.Celſ. grauedines& deſtillationes quo modo fugiantur 16. c. Celſ. grauedinis & defluxus dignotio & curatio 447.c. 448.a. Æg. 651.e.f.Or.66.e.67.a.Celſ. grauedini medentia 53 b.Act. 208. e.209.a.Scr.259.e.Mar. ad grauedines ex cruditate 364.d Mar. grauedo capitis è prunarum ſtrue ardente cur oriatur, non itidem è lignorum 756.g. Caſſ. grauedo capitis è ſomno & peruigilio multo cur oriatur 758.e. Caſſ. grauedinem capitis motus placidus cur ſedet, præceps inducat 759.a. Caſſ. ad grauedinem capitis ex quacunq; cauſa ortam 254.a. Marc. grauedini febrem excitāti quomodo medendum 203.d.Aet. ad grauedines oris & capitis 301. g. Marc. grauedine & tuſſi laboranti puero quomodo medendum 348.f.Æg.117.b. Aet. ad grauedinem ventris 309.e.Mar.

Graueolētia 463.g.Or. graueolentia ſtomachum ſubuerti 447. e.Aet.

graueolentiæ narium quæ cōducant 442. g. Æg. graueolētiæ oris medetur aqua 153.g.Aet. graueolens vrina quid ſignificet 197.h.Aet.

Grauis auditus 181. g. Act. vide Audit.gr.

Groſſi 635.b.642.d.Æg.504.g.Or.

Gruina deligatio quomodo fiat 598.c.Æg.

Grumi veſicæ 567.c.Aet. grumos diſſicit pyrites 68.a.Aet.

Grunni porcini inter alimenta facultas 221.c.Or.

Gruum carnis inter alimenta qualitas & facultas 371.f.Æg.223.b. Or.86.e.Aet.

Gryali collyrium 356.f.g.Aet.

Grypa vnguentum 478.d.Myr.

Gubernator fit vſu non diſputatione 7.e.Celſ.

Gula 107. f. Ruff. gulæ ſitus & qualitas 116.f.117.g.Ruff. gulæ infixa quomodo extrahenda 562.d. Æg. 308.g. Marc. gulæ reſolutæ curatio 266.f.Aet.

Gummi electio 26.b.Oribaſ. gūmi facultas & vis 627. c.Æg. 500.b.602.c. Orib. 34.g.Aet. gummi ceraſi calculoſis prodeſt 32.f.Aet. gummi prunorum vis 21.f.Orib. 34.d. Aet. gummi vermiculatū optimum 98.b.Aet.

Gurgulio 4. g. Aret. 103. d Ruff. 546.b.Orib. gurgulionis vſus 531.h. Or. gurgulionis affectus qui, & quomodo curandi 4.g.Aret.561.f.Ægin.491.c.Aet. 186.h.242.a. Act. gurgulionis affectibus quæ venæ ſectio congruat 194.d.Act. gurgulionis aſperitati quid ſuccurrat 267. c. Act. gurgulionis inflāmationes ex nimia venere oriri 117. f.Aet. gurgulionis ex humorū defluxu inflammati remedia 317. c.Act. gurgulioni medētia 34.d.68.c.90.h.Aet. gurgulioni reſecto conducit diphryges 72.e. Aet.

Guſtus ſenſus medico neceſſarius 1.d.Aet. guſtus aquæ exemplo quomodo informand' 1.g. Aet. guſtus & odoratus conſpiratio 6.c.Aet. guſtus qualitas quō experiunda 1. d.Aet. guſtui imbecillo quid medeatur 257. g. Act. guſtus iniucunditas quæ verbis explicari nequit, vnde 159.c.Act. guſtū emendat theriaca 651.f.Aet.

Guttur 103.f.107.f.Ruff. gutturis aneuriſmata quomodo curāda 746.e.Aet. gutturis aſperitati accommoda 449.a.Ægin. gutturis exulcerationes lac ſanat 77.d.Aet. guttur indurās pharmacum 270. d.Act. gutturis ramicis curatio 565.d. Ægin. gutturis ramicibus adhibetur bdelliū Arabicum 14.e.Aet. ad gutturis tumores 301.c. Mar.

gutturi faucibúſque inſeruientium muſculorum vitia 187. a. Act.

gutturis ſummi ſectio 562. f. Æg.

a Gymnaſiis coire malū 118.d.Aet.

Gypſi vires 618 f.Æg.453.e.597.b. Or.72.a.Aet. gypſum venenatum eſſe 628.d.Aet. gypſi poti ſymptomata & remedia 646. e.Aet.288.e.Act.224.b.Scrib. gypſum vſtum 21.g.Orib.

Gyreos facultas 575. c. Myr. vide Pollen.

H

H literæ formam repræſentās inſtrumentum 608.a.Æg.

Habena 103.c.Ruff.546.a.Orib.

Habitualis febris 202.Aet. vide Hectica.

Habitus animalis lac diſtinguit 76. f.Aet. habitus corporis in cura obſeruandus 739.g.Aet. habitus corporis corrūpētes morbos ſequi hydropem 535.b.Aet. habitus boni notæ 35.b. Aret. habitus malus hydropis principium 471. a. Ægin. habitus mali ſymptomata 35.b. Aret. habitus mali curatio 471.a. Æg. 142.g. Or. habitus corporis malos ſanat vomitus 138.d.Aet. ad habitus ex ſenectute refrigeratos acopon 47.a.Orib. habitus vt recaleſcat 353 e. Ægin.

Hæmagogos antidotus 364. g. Myr.

Hæmatitæ lapidis vires 630.h.Æg. 483.e.513 d.Or.66.g.Aet. 305. f. Act.

Hæmoptoici qui 315.g.Marc. hæmoptoicis medentia 39. e. 44. f. [illegible] 69.e.Aet.264.a.314. g. 315. [illegible] Mar.

Αἱμοῤῥαγία qu[illegible] 8.e.Aret.

Hæmorrhoides vnde dicta, & quid ſit 688.a. [illegible] et.20.c 136.a.Celſ. hæmorrhoidum chirurgia & medela 141.b.Or [illegible] 136.a. Celſ.388.a.h.389.e. Mar. hæmorrhoidas aperientia 604. a. Or.37.b.f.785.h.d. Aet. hæmorrhoidas quid exſiccet 326.g.327 d.Act. hæmorrhoidibus medētia 25.d.69.d.155. a. Aet. 364. g. 481.g.Myr.231. h.232.g.Scr.333 h.388.a.h.389.e.Marc.

hæmorrhoidum fluxus vtilitas 162 g.Act. hæmorrhoidū fluxus nimius aquoſum habitum inducit 480.a.Æg.535.c.Aet. hæmorrhoidum fluxui immodico quomodo obſiſtendum 480. b. Ægin. hæmorrhoidum purgatio ſæpi' morbum ſoluit 200. b.Aet. hæmorrhoidis retentio quid ab vteri retentione differat 133 g.Act. hæmorrhoidum ſuppreſſarum mala 163. a. Act. hæmorrhoidum ratio habenda in ſecandis venis 206. f.Aet.

hæmorrhoidibus ani quomodo medendum 586.b.Ægin. hæmorrhoidibus cæcis quæ medela adhibenda 480.b.e.Æg. hæmorrhoides familiares non ſupprimendæ 163.a.Act. hæmorrhoidum in locis muliebribus curatio 581.d.Æg. hæmorrhoides ſedis vnde, & earundē curatio 688.a. Aet. hæmorrhoidibus vteri quomodo medendum 490.d.Æg.833.a.Aet.

hæmorrhoi & hæmorrhoidis ſerpētis deſcriptio 623.e.Aet. hæmorrho & hæmorrhoidis ſerpentis ictus ſymptomata & remedia 541.a. Ægin. 623. e. Aet. 332.d.e.Act.106.d.Celſ.

Αἱμοστατικὰ 224.g.Act.

Halation medicamentum 186.b. 338.f.Trall.

Halicacabum eiúſque vires 642. a. Æg.416.b.443.e.f. Or.56.a.Aet.

Halimon ſiue halmyris eiuſque vires 408.a.Or.9.c.Aet.

Halitum ventriculi fœtidum quid emendet 270.d.Act.

halmyri emplaſtri compoſitio & vſus 39 a.Or.

Halteron exercitium 501.f. Æg.

Halus Gallorum Latinis ſymphytum 290.c.389.f.Mar.

Ἁλυκὸς χυμὸς 110.Ruff.

ad Halycos 333.h Mar.

Hapſus lanæ 232.g.Aet.162.b. Cel.

Harmala 435.e.Or.44.c.276.b.Aet.

Harmation collyrium 673. b. Æg. 357.b.358.d.Aet.

Harmonia emplaſtrum 678.g.Æg. 580.c.Myr. harmonia medicamentum 413. f.Aet.

Haſtula regia Græcis aſphodelos 235.c.Scrib. haſtulæ regiæ in purgando vis 384.b.Mar.

Ἥβη 104.g.Ruff.

Hebetudo oculorum quid, & vnde oriatur 184.f.Act. hebetudo oculorum & lacrymæ aſſiduæ capite dolentibus cur oboriātur 765.d.Caſſ. hebetudinis oculorum curatio 438.f. Ægin. 321.e.Aet.240.c.Act. ad hebetudinem oculorum collyrium 175.a.Trall. ad hebetudinem viſus 771.a.Myr.

Hecatæi emplaſtrum 90.c.Celſ.

Hecatombe collyrium 672.a. Æg. 304.a.Aet.

Hectica febris quid 327.c. Trall. Ἑκτικαὶ febres cur dictæ 173.b. Act. hectica febris cor occupat 202.d.Aet. hectica febris omniū deterrima 173.a.Act. hecticæ febres duplices 221.c.Aet. hectica à continenti quomodo diſcerni queat 327.g.Tr. hectica à diaria quomodo diſcerni queat.327.e.Tr. hecticæ & putridæ febres diſcerni quomodo poſſint 327.g.Tr. hecticarum febriū & putridarum complicatio 173.c.Act. hecticæ febris calor 173.d.Act. hecticæ febris cauſæ & origo 173.b. Act. hecticarum notæ maximæ quæ 328.a.Tr. hecticæ febris pulſus & vrinæ & aliæ notæ 173. d.Act. hectica febris quando curari poſſit & quando non 212.a.173.e.Act. hecticæ vetuſtæ ſymptomata infauſta 173.f.Act. hecticarum febrium cognitio, genera & curatio 327.c. Tr.404.f.405.c.Æg. 96. a.e. Orib.222. b. Aet. 211.f. Act.

hecticarum ex aliis in eas trāſeuntibus mutatiſque ortarum curatio 329.a.Tr. hecticæ in maraſmodem trāſeuntis notæ 328. a.Trall.

hecticorum balnea quæ & qualia 212.c.Act. hecticorum victus & curatio 211.f.Act. hecticis quid medeatur 408.e.Myr.

hecticarum refrigerationum curatio 212.d.Act.

Hederæ ſpecies tres 422.h.Or. hederæ vires 626.d.Æg 466.a.500. a.602.a.Or.34.a.Aet. hederæ lacryma 483.b. hederæ tenellæ folium 22.d.Orib. hederæ terreſtris floris vires 645. h.Æg. ex hedera vnguentum 612.a. Aet.

Hedrica medicamenta varia 589. b.Myr.

Hedychroi compoſitio 648. c.Aet. 258 h.Act. hedychroi theriacam ingredientis præparatio 654.f.Æg. hedychroum magma 632.c.Myr. hedychrous paſtillus 294.a.Aet.

Hedyoſmos 419.b.Or. hedyoſmi vires 621.g.Æg.496.h.559.a.Or. 26.f.Aet.

Hedyſarum 419.c.Or. hedyſari vires 621 g.Æg.497.a.Or.26.g. Aet. hedyſari ſiue pelecini ſemen 465.g.Or.

Hedyſtacton 662.e.Myr.

Εἰλεὸς vide in E.

Helcopon quid vocent 409.h.Or.

Ἑλκύδρια, & quid eis medeatur 297. d.Act.

Helcyſma quid, & quas vires habeat 620.c. Æg.516.d. Or.74.c. Aet.

Heleniū Latinis inula 341.a.Mar. helenii deſcriptio 416.h.Or. helenii vires 620.b.Æg.495.h.Or. 24.g.Aet. helenii radix 18.b. Orib. helenium ſeu ninum Dacæ aculeis oblinunt 589.g. Ægin.

Helenes vnguentum 586.f.Aet.

Heleoſelinon 438.d.Or.

Helices 545 f.Or.

Helichryſi deſcriptio & vires 620. d.Æg.417.b.Or.

Heliocaes puluillus 666.c.Æg.380. b.c.Aet.

Heliodori collyrium 526.c.Æg.

Helioſaetes 408.a.Or.

Helioſcopius tithymallus 445.e.

510.e.Or.
Heliotropium Latinis herba ſolaris 106.b.Celſ. ſeu verrucaria 324.c.Mar. heliotropii deſcriptio 419.c.Or. heliotropii minoris ſeu tricocci purgatoria vis & doſis 128.a.Ruff. heliotropium Nicolai 815.b.Myr. ex heliotropio emplaſtrum quomodo fiat 760.g.Aet.
Helitis ſquama 630.c.Æg.515.d.Or. 72.g.Aet.
Helix hedera 422.h.423.a.Or.
helix & helices 102.f.Ruff.545.f. Orib.
Ἕλμινθες quid, eorúmq; ſedes 164.h.165.a.Act.
Ἧλος quid 183.h.Act.
Helxine 417.e.Or. helxinæ vires 620.d.Æg.19.g.496.a.598.c. Or. 25.c.Aet.
Hemerocalles 419.d.Or. hemerocallis vires 622.a.Æg.465.g. 497.a.Or.26.h.Aet.
Hemicrania quid 179.h.Act. hemicraniæ & cephalææ differentiæ 299.a.Act. hemicraniæ curatio 144.b.Tr. 417.d.Æg.126. a.642.d.Or.272.273.Aet.
hemicraniæ ex bilioſo humore curatio 144.f.Tr. hemicrania ex conſenſu 144.a.Tr. hemicrania ex frigido ſtomacho quomodo curetur 144.b.Tr.
hemicranica medicamenta 632.d. Myr. hemicraniæ hemicraniciſque medentia 83.f.Act.179.h. Act.405.e.771.f.Myr. ad hemicranii dolores quoslibet 255. d.263.h.Mar.
Hemihecti menſura 701.b.Ægin. 244.Marc.
Heminæ 105.e.Ruff.
heminæ nota 699.e.700.c.Æg. heminæ quantitas & pondus 701.b.Æg.243.Marc.
hemineri 231.f.Or.
Hemionitidis deſcriptio 419.e.Or. hemionitidis vires 622.a.Ægin. 465.g.497.b.Or.
hemionium 412.a.Or.
Ἡμιτριταῖος febris quæ 172.f.Act. hemitritæus altera ſpecies tertianæ 42.f.Cel. hemitritæi typus ac circuitus 42.f.Celſ. hemitritæi dignotio & curatio 405. e.Æg.213.d.Aet.49.a.Celſ. hemitritaicis medentia 363.g.408. e.Myr.385.g.Marc.
Hepalas antidotus 430.g.Myr.
Ἧπαρ 108.e.Ruff. hepar, cor & cerebrum tres hominis primas eſſe partes 43.d.Act. hepatis in corpore dignitas 43.e.Act. hepar ſanguinem procreare 43. f.Act. hepatis temperiei notæ 365.a.Æg.184.b.Aet.
hepatis affecti vrinæ quales 78.g. 131.c.134.f.Act. hepatis abſceſſuum curatio 470.g.Ægin. ad hepatis apoſtemata 344.c.Marc. hepar ab aſpide morſis ſenſu priuatur 621.f.Aet. hepatis cruditatum cauſæ 82.f.Act. hepatis debilitatis ſigna 511.b.Aet. hepatis debilitati quomodo medendum 468.g.Æg. ad hepatis dolores 303.c.Marc. ad hepatis duritiem 303.c.Marcel. hepatis eryſipelas quæ mala inducat 469.c.Æg. hepatis exulcerati curatio 516.517.Aet. ad hep. grauedinẽ 127.c.Ruff. hepatis indurati cognitio 517.c. Aet. hepati atque lieni indurato quid conueniat 592.c.Or. hepatis inflammatio à pleuritide quid differat 453.g.Ægin. hepatis inflammationi, eryſipelati & marcori vt medendum 456.d.469.c.470.d.Æg. hepatis inflammationes ſanat maſtiche 42.a.Aet. hepatis ſcirrho medẽdum quõ ſit 470.h.Æg. 517.518.Aet. ad hepatis ſuppurationes 344.c.Mar. ad hepatis vlcera 344.c.Marc.
ex Hepate ducentia 23.d.Or. hepati firmitatẽ addit eupatoriũ 26.d.Aet. hepati conuenientia & medentia 155.b.240.f.Act. 341.f.h.342.h.343.d.344.g.Mar. hepar purgant amygdala 10.d. Aet. hepar obturantia 368.c. Æg. hepatis vſtio vt fiat 570. a.Æg. hepatis gibba quæ purgent 145.g.Aet. hepatis ſima quæ purgant 145.f.Aet.
hepaticus morbus longus & acutus 73.f.Celſ. hepatici morbi ſigna & curatio 73.f.Celſ. hepaticis inimica quæ 74.a.Celſ. hepaticis medẽtia 27.a.70.c.652. a.Aet 414.b.c.&c.415.a.b. &c. Myr. 333.f.h.341.d.e.344.a.c.f. Mar. hep. antidoti & cõfectiones 241.d.g.Tr. 512.c.513.519 b.Aet.414.b.631.a. Myrepſ.73.h Celſ.340.g.Mar. hepatica remedia quomodo paranda 511. c.d.e.f.Act.
hepaticorum & pleuriticorum differentia 207.c.Tr.
hepatica dyſenteria 461.b.Æg. hepaticæ dyſenteriæ ex frigida intemperie, curatio 245.d.Tral. hepaticæ dyſenteriæ ob caliditatem, curatio 246.a.
ἡπατῖτις ſeu fluxus hepaticus 149.f. Act. ἡπατῖτις φλὲψ 109.e.Ruff.
hepatitis herba 418.d.Or.
Hepar quale alimentum præbeat 372.d.Æg. hepatis aprini, aſinini, canini, capræ, lacertæ, lupi, mergi, vires 622.b.Æg. hepar canis rabioſi, eiuſdem morſui medetur 537.e.Ægin.262.a. Aet. hepatis caprini ſanies 22. e.Or. hepatis hircini vſus 438. c.Æg.
Hepatorium 418.d.Or.
Hepatus piſcis 226.b.Or.
Hepſema quid, & quas vires habeat 621.d.Ægin.3.g.378.g.Aet. 47.c.Act.357.c.Myr.
Heptancuros 411.d.Or.
Heptapharmacum laxans 772.e. Aet.
Heræ paſtill, eorũq; vſus 48.a.Or.
Heraclea, herba 417.e.Or. heracleæ vires 620.d.Æg 426.h Or. heraclea Ponti vrbs mel habet venenatum 628.d.Aet. heracleotici mellis aſſumpti ſigna & curatio 643.b.Act.287.g.Act.
Heracles vnguentum 485.b.Myr.
Heraclius lapis, eiúſque vires 631. c.Æg.514.b.Or.68.h.Aet.
Heraclides Tarẽtinus quartanam quomodo curarit 52.a.Celſ.
heranthemos 410.c.Or.
Herbæ aquas quomodo afficiant 261.f.Or. herbæ balneis quæ iniiciendæ 54.e.Aet. herbæ quales quale lac generent 76.g. Aet.
herba amara 391.e.Myr. herba camphoræ 479.h.Myr. herba lanaria 53.a.Act. herba Sabina 15.a.Act. herba Sardonia 645.h.646.a.Act. herba venti 479.f.Myr.
herculeus lapis 514.b. Or. vide Heraclius. herculeus morbus qui & vnde dictus 51.a.Aret. herculei nodi ratio & vſus 157. c.Orib.
Herculis ſiccum medicamentum 706.g.Act.
Herinaceus coctus ad articulorum morbos facit 614.a.Act. herinaceus marinus 93.e.Act.
Hermaphroditi differentiæ 581.a. Ægin.
Hermodactylos 364.c.Myr. hermodactyli duo genera 355.b. Myr. hermodactyli radicis vires 620.h.Æg. hermodactyli vſus 495.b.Æg. ex hermodactylo antidotus 264.b.Act.388. c.e.447.h.454.e.458.c.Myr. ex hermodactylo laxatiua antidotus 376.d.Myr.
Hermolaus collyrium 303.f.Act.
Hermonis collyrium 123.b.Celſ.
Ἑρμοῦ ῥάβδος alus philomos 412.b. Marc.
Hernia 153.h.Celſ. herniam duplicem aliquando oboriri 692. b.Aet. Herniæ geminatæ ſigna & curatio 577.a.Æg. herniæ herniosiſque medentia 38. c.54.c.Act.321.d.Act.394.e.f. Marc. ad herniosos etiam adultos 394.h.Mar. ad herniam emplaſtra 694.e.&c.Aet.
herniæ aquoſæ dignotio & curatio 576.f.Ægin.692.693.Aet. herniæ aquoſæ medentia 14.e. 21.g.Act. hernia aquoſa mulierum quomodo curanda 834. a.Act. herniæ carnoſæ & toſaccæ curatio 577.h.Æg. herniæ inguinis curatio 580.a.Æg. 693.g.Act. herniam inteſtinorum ſola chirurgia curari 693. g.Act. herniæ inteſtinorum curatio 578.g.Æg.693.e.Act. herniam inteſtinorũ ſanat hippuris 28.e.Aet. herniæ omenti, omenti & inteſtini, aquæ omenti & inteſtini, dignotio & curatio 579.c.Æg. herniæ varicoſæ & flatuoſæ curatio 578. c.Ægin.
Herodoti medici locus de cucurbitulis 316.a. De elleboro propinando 337.f. De iis quibus ſuffocationis periculum imminet 337.f. De lauacro 387.c. De aquis ſponte naſcentibus, Ibidem. De potu, & quónam acceſſionis tempore potu ſit vtendum 277.d.Or.
Herophilus & Eraſiſtratus in diuerſas vias curandi medicinam duxerunt 5.e.Celſ. herophilus viuos incidebat 6.h.Celſ. herophili opinio de origine morborum 6.b.Celſ.
Ἕρπης quid, & vnde dictus 189.c. Act.203.f.Scr. herpes vnde oriatur 508.h.Ægin. herpetis curatio 511.f.Æg.114.g.635.d. Or.727.f.Aet.245.b.Act. 108. g.Celſ. herpeti medẽtia 603.b. Or.8.c.35.f.41.b.46.a.48.f.&c. Act.234.e.Scr.292.e.M[illegible]
herpes adedens, eiúſ[illegible] 511.g.Æg. Ἕρ[illegible] 108. g.Celſ. Ἕρπ[illegible] 189.c. Act. herpe[illegible], eiúſque curatio 511.g.Æg.
Herpyllos, eiúſq; vires 621.a.Æg. 417.h.496.c.598.e.Orib.25.g. Act.
Ἑτεροκρανία quid 19.g.Aret. heterocraniæ curatio quæ conueniat 84.a.Aret.
Ἑξάγιον 357.d. Myr.
Hexapharmacum 498.d.Æg.
Ἕξις & διάθεσις quid differant 173. b.Act.
Hiatulæ 225.a.228.c.Or.
Hibiſcus, eiúſque vires 612.f.Æg. 408.b.597.g.Or.17.e.41.g.Act. hibiſci radix ex vino podagris prodeſt 81.c.Celſ.
Ἱδρὼς 110.f.Ruff.
Hierarum modus cõmunis & doſis 652.f.Æg. hieræ vſus 488. b.Æg. hierarum antidotorum catalogus 652.a.Æg.135.a.Act. 645.a.652.a.Myr.
hiera Antiochi 137.c.Act. hiera Archigenis 136.g.Act. hiera Aſclepiadæ 430.g.Act. hiera Galeni 136.d.Act.279.a.Act. hiera Iuſti 364.c.Or.137.f.Act hiera Logadii 135.h.Aet.279.d. Act. hiera maior ad capitis dolorem 255.a.Marc. hiera Mẽphitæ 279.d.Act. hiera minor 383.h.Mar. hiera Pacchii 209. c.Scr. hiera Pacchii cur picra & dia colocynthidos dicta 325. b.Mar. hieræ Pacchii vis quo modo intendenda 211.e.Scr. hiera picra Galeni 278.a.Act. hiera Ruffi 57.c.Or.137.d.Act. 279.c.Act. hieræ Ruffi vſus 426.d.Æg. hiera Ruffi quæ ex colocynthide conficitur 362.d. Orib.
hiera ex colocynthide 120.b.675. h.Orib. hiera in melancholia ſi nihil proficiat, dandum Armeniacum lapidem 166.b. Trall.
Ἱερὰ βοτάνη Latinis vettonica ſeu verbena aut verbenaca 218.c. Scr.253.b.348.c.Mar.
Hieræ emplaſtrum 109.g.Celſ.
ἱεράκιον τὸ μέγα 420.d.Or.
Hieracis collyrium 123.h.Celſ.
Hieracites lapis, ciúſque vires 631. d.Æg.69.d.Aet.
Hieraticum 231.g.Tr.
Hierichûs cauæ Syriæ vrbs 68.e. Aet. hierichunti propinquus Iordanes 5.f.Aet.
Hiero chirurgus 137.d.Celſ.
Ἱερὸν ὀστοῦν 105.d.Ruff.
Hilaritas infantibus commoda eſt 349.f.Æg.
Ἱμάντωσις quid, & vnde dicta 187. a.Act.
Hinnulei cerui coagulum quid cõmodet 196.c.Scr.
Hippiones cerata 656.h.Aet.
Hippocampi cineris vires 623.b. Ægin.483.g.Or. hippocampi marini vis & facultas 94.b.202. b.Aet.
Hippocrates Democriti diſcipulus 5.d.Celſ. hippocrates aerem rogo incenſo mutauit 223.d. Aet. hippocratis antidotum 264.f.Act.436.f.Myr. hippocrates cibum per calorem concoqui autor eſt 6.e.Celſ. hippocratis epiſtola ad Antiochum [illegible] Mar. hippocrates errorẽ [illegible]is in capite, confitetur [illegible].c.Celſ. hippocrates fri[illegible]um rationem vniuerſam

abſoluit 291.b.Or. hippocrates medicinam à ſapientia primus diſiunxit 5.e.Celſ. hippocratis de morborum ortu cenſura 6.b.Celſ. hippocratem morborum ſigna bene præſagiſſe 17.c.Celſ. hippocrates de peplio quid tradat 46.d.Aet. hippocrates pleuriticos elleboro purgauit 325.f.Or. hipp. de rhoæ vſu ſucci præceptū 50.f Aet. hippocratis ſcamnum 190.a.Or. hippocrates de vrinis quid & quomodo ſcripſerit 851.b.Theoph.
Hippogloſſum 420.e.511.b.Or.
Hippolapathum 466.e.Or. hippolapathi vires 623.b.Æg.501.e. Or.39.d.Aet.
Hippomarathrum 420.d.Or. hippomarathri vires 623.b.Æg.470.e.502.g.Or.
Hippone Philagrii 607.d.Aet.
Hippophais vires & deſcriptio 623.c.644.h.Æg.420.f.Or. hippophais & hippophæſti in purgando vires & doſis 325.b.327.b. Or.382.f.Mar.
Hippophæſtum 420.g.Or.
Hippophyes 420.f.Or.
Hippopotami pellis vires 619.a. Ægin.
Hipposelinon 420.e.Or. hipposelini qualitas ac vis 368.h.641. c.Æg.218.d.Or.52.f.Aet.
Ἵππουρις 420.g.Or. hippuris vires 623.c.Ægin. 599.g. Orib.28.e. Aet.
Hircini adipis vires 609.g.Orib. hircinæ carnis qualitas 372.a. Æg.220.e.586.f.Or.84.f.Aet. hircina medulla 90.g.Aet. hircina pinguedo qualis 2.c.Aet. hircini ſanguinis vis & vſus 76. b.555.a.Aet. ex hircino ſanguine antidotus 555.c.Aet.370. f.Myr. hircino è ſanguine medicamentum 660.f.Æg. hircinum ſeuum 90.d.Aet.
Hircus (prope aurem) quid 102.f. Ruff.545.f.Or.
ad hircos & alas fœtentes 320.g. 321.a.Mar.
Hirci barba(herba)446.c.Or.
Hirudinum vſus 409.g.Æg.317.f. Or.195.e.Act. hirudines quãdiu ſeruandæ & quomodo alẽdæ: item quomodo applicandæ 10.g.h.Or. hirudines quomodo aſſeruãdæ 195.f.Act. hirudines quando à ſuctione deſiſtant 195.f.Act. hirudines quũ exciderint quid agendum 10.h. Or. hirudinibus ſubſtituenda ſcarificatio 195.h.Act.
hirudinum deuoratarum ſigna & remedia 546.b.Ægin.642.c.Aet. 285.e.Act.226.g.Scr. hirudines deuoratæ quomodo per excretionem expellantur 639.b. Or. hirudines quid eiiciat 610. b.Or.
Hirundo 97.c.Aet. hirundinum vſtarum cineris vis 646.c.Æg. ex hirundinibus exuſtis compoſitio 403.a.Aet. hirundinis pullus comeſtus anginæ prodeſt 68.e.Celſ. hirundinum in pullis lapillorum repertorũ vis 156.c.Tr. hirundinis ſanguis oculos ab exteriore caſu commodiſſimè tuetur 125.f.Celſ.
Hiſpana pruna 34.d.170.f.Aet.
Hiſpidis pueris quomodo medendum 178.a.g.Aet.
Hiſtrionis eſſe rem paruam attollere quo plus præſtitiſſe videatur 96.h.Celſ.
Hociamſanum Latinis agrimonia 336.b.Mar.
Hœdi capris præſtant 84.f.Act. hœdini adipis facultas 609.g. Or. hœdinarum carniũ qualitas & facultas 235.a.Or.474.b. Aet. hœdi caput cum petiolis, leuioris materiæ 37.a.Celſ. hœdinus ſanguis ad quid 76.a.Aet. hœdinum ſeuum 90.d.Act.
hœdorum (conſtellationis) ortus 152.c.Aet.
Holcæ nota 699.f.Æg.
Holoſchœnos 54.e.Aet.
Holocleron quid 547.g.Æg.
Holopyron 449.b.Or.
Homerus de Podalirio & Machaone 5.b.Celſ.
Hominis & beſtiarum differentia 3.d.Act. homines nunquam non ægrotare & mori 17.f.Celſ. hominis functiones præcipuæ 142.f.Act hominis functiones ſecundùm naturam quæ, & quæ non 142.b.Act. hominis proprietas 3.b.Act. hominis temperamentum 141.d.Act.
hominem non omnes carnes alũt 84.d.Aet. homo quomodo per omnem vitam ſanus conſeruari poſſit 163.c.Aet.
hominis morſus venenatiores qui ſint, & quomodo eis medendũ 543.a. Ægin.639.e. Or.613.b.a. Act. hominum morſibus quid valeat 321.e.Act.264.d.Marcell. hominum oſſa vſta ad quid 91. c.Aet.
humanus intellectus 4.a.Act. humani ſtercoris vſus 82.e.401. g.Aet.
homo (ceratum) quomodo paretur 775.b.Aet.
Horæ in cibis exhibendis tot exſpectandæ poſt febrem, quot cã habuerunt 45.a.Celſ. horam mortis prædicere poſſe medicũ 201.e.Aet. hora in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet. horæ æquinoctiales 367.a.Ægin.
Horæa aqua 257.f.Orib. horæi fructus qui 53.b.Act.
Hordeolum quid, & quomodo curandum 434.g.Æg.646.b.Orib. 183.c.238.d.Act. ad hordeola oculorum 307.h.310.c.Act.279. d.Marc.
Hordei facultas & vis 65.c.Ar.370. h.628.f.Æg.20.b.25.a.487.d.583 d.603.c.Or.27.d.Act. hordeũ febricitantibus quomodo parandum 71.e.Orib. hordeum nudum 451.g.Myr. hordei polenta 20.h.Orib. hordeum in polenta coctum κρίμνα vocari 71.f.Or.
Horrendiſſima quæque in peſte fieri 223.e.Aet.
Horrentium cibus quis 51.b.Celſ.
Horror quid vocetur 42.f.Celſ. horror quas febres antecedat 50.e.Celſ. horroris tremoriſque cauſa frigus 18.a.Celſ. horror æſtuoſo tempore febribus repetentibus cur oboriatur 762. e.Caſſ.
ad Horrores 329.f.Mar. ad horrores febrem præcedentes 209. b.Scr.311.a.Mar. horroribus circuitu repetentibus quid valeat 328 f.Act. horroribus febrium pituitoſarum accommodus paſtillus 255.f.Act. horrori febrium vetuſto vtile medicamentum 258.b.Act. horroris in temperaturis calidis & ſiccis cauſæ, & curatio 219.b.Aet.
horror ſubitus, ardentem febrem exoluit 27.g.Celſ. horror à ſudore malus 21.f.Celſ. horrori cum vomitu quomodo ſuccurrendum 51.b.Celſ. horroris vltima auxilia 51.a.Celſ.
Humectæ aures quomodo ſanandæ 287.d.Act.
Humectãtia corpus 55.e.Arct.71. a.248.c.591.c.614.b. Or.112.b. Act.15.b.Celſ. humectantia primo & ſecundo ordine 21.d. 472.d.Or. humectantia inter & ſiccantia media 614.d.Or. humectans victus quibus conueniat 375.b.Æg. Humectationes quomodo parandæ 156. g.Act.
Humeralis venæ ſitus 193.d.Act. humeralis vena quando & quibus ſecanda 566.e.Ægin.308.e. Or.385.e.Act.193.d.f.194.c.Act. humerariam venam ſine periculo ſecari 9 f.309.b.Or. humeraria in cubito non apparente, quæ vena ſecãda 385.e.Act.194. c.Act.
Humerus 103.g.Ruff.546.c.Orib. 169.b.Celſ. humeri forma 120. e.Ruff. humerorum, brachiorum, feminum digitorúmque confractorum communes curationes 179.h.Celſ. humerorũ ægrimoniam vrinæ quales conſequantur 854.e.Th. humerus in alam prolapſus quomodo iacente homine reſtitui poſſit 174.g.Orib. humero in alam prolapſo reſtituendo accommodata ſcala 168.f.Orib. humeri caput in alam prolapſum quomodo per organum reſtituendum 187.d.191.d.Or. humeri caput in alam prolapſum quomodo per ſcalam reſtituendum 169.f.Or. humeri caput loco ſuo motum, præcipuè ſi in alam veniat, quomodo reſtituendum 181.g Orib. humeri caput in priorem vel poſteriorem partẽ excidens quomodo per ſcalam reſtituendum 171.d.176.a.Or. humerorum dolentium ſigna mala 29.c.Celſ. humerorum doloribꝰ repellendis ætas quæ aptior 27.d.Celſ. ad humeri dolorẽ 324.d.Act.320.a.g.Mar. humerorum dolor quis atræ bilis vomitu ſoluatur 27.e.Celſ. humerorum fractorum curatio 177.g.Celſ. humerus fractus ſimúlque prolapſus quomodo reſtituendus 176.e.Orib. humeri luxati curatio 603.d. Æg.183.b.Celſ. humeri luxati comminutique reſtitutio 192. g.Or.
Humida prima & ſecundaria in elementis, animalibus, plantis 141.a.Act. humidi cibi alimentum præbent tenue 53.e. Aet. humida corpora putredinem gignere 5.c.d.Act. humida qualitas per ſe doloris expers 415.h.Æg. humidũ corpꝰ quibus de cauſis fiat 319.d.Or. humidum corpus quare conſeruandum 185.f.186.a.Act. humidæ temperaturæ notæ 362.e. Æg.180.d.Acr. humidi temperamenti correctio 185.f.Act. humidæ & calidæ, humidæ & frigidæ temperiei notæ 362.g.f. Ægin. humidæ & calidæ affectioni quæ conueniant 367.e. Æg. humidæ & frigidæ temperiei conuenientiores medelæ quæ 367.e.Æg. humidis conuenientia balnea quæ 359.f.Æg.
humiditas & defluxio quando in homine creſcat, & quæ tunc victus ratio conueniat 376.f.Æg. humiditatem ex ore extrahentia 22.c.Or.144.d.Act. humiditatem multam aliquãdo permixtam eſſe acribus & iis quæ amara non ſunt 6.a.Act. humiditatẽ aqueam habentia 614. b.Or. humiditas in vrina quid faciat 59.d.Act.
Humor in genere & infinitè, aquã ſignificat 136.e.Celſ. humor ſaporem hebetat 3.c.Act.
humores excrementáque corporis, 110.d.Ruff. humorum & ſanguinis apparatus 43.f.Act. humorum conſideratio & correctio 197.g.Act. humorum diſtributio poſt concoctionem 82.a.85.b.Act. humorum generatio 6.f.Act. humorum ſpecies 26.e.Aret. humorum in homine pro anni tẽporibus variatio 376.f.Æg. humores præuidentiæ ex vrinis quid conferant 115.b.Act.
humor abundans quæ mala corpori inferat 228.b.411.c.443.g. 579.c.Aet. humorum abundantiæ ſigna 578.e.Or. humorum ægrorũ qualitatis & quantitatis mutatio ex vrinis conſpicitur 134.b.Act. humorum arthriticos affligentium notæ vnde ſumantur 493.e.Æg. humorum atræ bilis aliis permixtorũ curatio 602.g.h.Act. humorẽ bilioſum quæ generant 106.a. Aet. humor calidiſſimus fel 81.b.Act. humores capitis quomodo deducendi 357.g.Ægin. humores à capite in ventrem diſtillantes, quomodo expellendi 451.d.Aet. humorum complexu qui infeſtetur 591.d.Aet. humores corrũpi in ventre 452. c.Act. humores corruptos quid expurget 384.c.Mar. humores craſſos tenacéſque ante euacuationem diſſecandos eſſe 319.b.Or. humores craſſos ac glutinoſos per ſputũ ex pulmone & thorace quid eliciat 596.h. Or. humores craſſos purgat chamædrys 57.e.Aet. humores crudos in nobis parietia 62. a.Or.16.c.Aet. hum.crudi podagram generant 588.a.Aet. humorũ crudorũ concoctio potus inſtar eſſe poſſit 83.f.Act. humorũ crudorũ redundantiæ quæ remedia ſint 347.b.Ægin. humorũ diuerſitas diuerſos animales affectus procreat 155.g. Act. humores dolorẽ inferentes qui 470.h.471.g.e.Act. humores domitos & ſufficienter cõcoctos quid indicet 98.c.Act. humor infeſtãs 19.a.Act. humorũ influẽtiũ cognitio 589.g.Aet.

humor intus ſpiſſeſcens aceto diſcutitur 106.a.Cel. humorũ malitiæ ex exãthematis quid medeatur 578.d.Or. humor melancholicus quartanã gignit febrẽ 111.a.Act. humorum mutatio quam febrim inducat 314.f.Tr. humores naturales cum alienis cõſumit vſtio importuna 336.f.Aet. humorum nigredo ex frigore 89.b.Act. ad humores noxios 336.a.Mar. humoris nutritio venenoſa 235.g.Aet. humores oculorum quõ detrahendi 432.b.Æg. humores ex ore trahẽtia 478.e.Or. humoribus pernicioſis quõ medendũ 471.472.Aet. humori perſeueranti proximum pus 177.c.Celſ. humorum perturbationẽ quid indicet 853.h.Th. humores præparati & concocti quõ ad fluxionem irritandi 216.c.Act. humori à pudẽdo muliebri profluẽti quomodo medẽdum 830.b.Aet. humor quando ſuppuretur 589.e.Aet. humoris ſanguinei ſigna 589.h.590.a.Aet. humores ſeroſos tenuéſque in principio vacuandos eſſe 11.b.Or. humoris ſubnigri excretio vnde eſſe poſſit 87.h.Act. humor tenuis è naribus tẽpore frigido cur deſtillet 761.a.Caſſ. humorum in ventriculo redundantium dignotio 22.a.Act. humores ventriculo quõ expellendi 223.e.Act. humores viſcoſos educentia 62.a.651.f.Aet. humor vitioſus nauſeam gignit 445.b.Aet. humoribus vitiatis purgationẽ impedientibus quõ medendum 806.h.Act. humores vitioſi vẽtriculi tunicis infarcti quõ tollendi 640.g.Or. humores vtiles creãtia 86.g.Aret.
humores attenuantia 361.d.Æg. humores educẽdi per ſuperiora qui ſint,& qui per inferiora 319.e.Or. humores educentia malagmata 538.f.Aet.86.a.Celſ. humores expurgãdi quõ 209.c.Aet. humores euacuat ruta 47.d.Aet. humorum omniũ purgationes 133.h.134.a.Act. humores ſiccãtia 771.a.Myr.333.a.Marc.
humores in fundo matulæ 71.g.Act.
Hyacinthus 415.g.Or. hyacinthi vires 644.d.Æg.446.g.511.a.Or.56.b.Aet. hyacintho ſimile trifolium 639.e.Æg.
Hyades quãdo oriantur 151.h.512.a.Aet.
Hyænæ oleo coctæ vis & vſus 92.b.97.b.Aet. hyænarũ fel quale 81.d.Aet. hyænæ pellis ad quid 91.f.Aet.
Ὑαλοειδὴς χυμὸς 110.g.Ruff. ὑαλοειδὴς tunica 107.d.Ruff.
Hydatis quid, & quomodo curanda 556.e.Æg.
Ὑδατώχολα excrementa 161.c.Act.
Hyderus morbus 545.a.Aet. hyderi affectionum internotio 273.c.Tr. vide plura in Hydrops.
Hydna 644.d.Æg.511.a.Orib.56.a.Aet.
Hydragogum purgatorium 280.f.Act. hydragogis quando vtẽdum 270.h.Act.
Ὑδράργυρος vnde fiat 459.g.Or. hydrargyri vires 644.e.Æg. hydrargyri ſumpti ſigna & curatio 550.g.Æg.647.a.Aet. vide Argent.viuũ.
Hydrelæum 21.h.Or.
Hydri morſus ſigna & curatio 541.e.Æg.332.c.Act.
Hydrocele quid 166.g.Act.154.c.Celſ. hydroceles curatio 636.d.Or. ad hydrocelicos 394.e.Mar.
Hydrocephalus quid, & quõ curãdus 38.b.Ar.551.e.Æg.241.242.Aet.65.c.h.Celſ. hydrocephalicis quid in curatione cõmune cum hydropicis 66.a.Celſ.
Hydrogari vſus 457.f.Æg.
Hydromali ex ſucco malorum cõfectio 669.a.Æg.274.b.Or.239.g.240.a.Act.
Hydromeli Cebyratici vſus 452.e.459.c.668.c.Æg.
Ὑδρόφοβοι qui & qua antidoto iuuẽtur 222.a.Scr. hydrophobi aquã cur extimeſcant & pudendũ eis cũ hypochondriis ſimul intẽdatur,intremiſcãt etiã ac cõuulſionẽ patiãtur,adeóq; delirẽt vt canum ritu latratum edant 765.a.Caſſ. hydrophobia,ciúſq; remedium 105.b.Celſ.
Ὑδρόπιπερι 446.h.511.a.Or. hydropiperis vires 644.e.Ægin.511.a.611.c.Or.56.c.Aet.
Hydrops quid 36.c.Ar.56.f.Celſ. Hydrops quib. affectis partibus oriri poſſit 58.d.Cel. hydrops quos morbos ſequatur 535.b.Aet. hydropẽ Eraſiſtratus iccinori tribuit 58.c.Celſ. hydropis ſpecies 36.c.38.b.Ar. hydropis ſpecierum internotio 273.c.&c.Tr. hydropis cauſæ 36.c.37.e.Ar.544.a.Aet. hydropis origo vnde 24.c.Celſ. hydropis cõmunia ſymptomata quæ 37.c.Arct. hydropis difficiliores ſpecies quæ 38.a.Ar. hydrops peior qui 36.d.Aret. hydropis dignotio & curatio 273.a.Tr.471.c.576.d.Æg.143.a.665.a.Or.535.g.Aet.230.a.& deinceps.Act.57.e.Cel. hydropis inter initia depellendi auxilium 57.a.Celſ. hydropi quo victu occurratur 230.b.Act. ex hydrope conualeſcentibus veneris vſus diu alienus 58.e.Celſ. hydrope qui nõ liberentur 58.e.Celſ.
hydropi flatuoſo medetur ruta 47.f.Aet. hydrops matellæ 146.c.Or. hydrops ſubtercus quõ curãdus 542.g.Aet. hydrops vteri quomodo curandus 821.a.Aet.
hydropicus humore abundans copioſo,cur ſitiat 755.c.Caſſ. hydropici quõ purgãdi 127.b.Act. hydropicis, euacuatione facta, quid medelæ adhibendæ reſtet 542.d.Act. hydropicis aer qui conueniat 150.c.Aet. hydropicis balnea quæ cõueniant 359 f.Æg.155.a.Act.201.c.Act. hydropica epithemata 536.g.157.Act. hydropica malagmata 537.d.e.f.g.Aet. hydropica pharmaca 817.b.Myr.216.a.218.e.Scr. hydropicis potio accõmoda 269.d.Act. hydropicis vomitum prodeſſe 138.e.Aet.
hydropi hydropicíſque medentia 9.c.63.g.70.b.83.d.117.a.118.f.652.c.Act.357.f.382.a.b.405.c.d.413.b.471.c.529.e.770.g.773.d.801.e.Myrepſ.211.b.212.a.215.b.f.Scrib.303.c.317.b.326.f.327.f.336.f.342.b.c.345.c.346.b.355.b.g.364.c.377.f.383.a.Marc.
hydropicus Antigoni amicus, notæ intemperantiæ,quomodo in exitium ſe præcipitarit 56.h.Cel.
Hydroroſati cõpoſitio 669.b.Æg.239.b.Aet.776.e.Myr. hydroroſati vſus 469.g.561.f.Æg.
Hydroſaccharis vſus 249.h.Act.
Hydroſaton 360.e.Myr.
Hyemales morbi 19.d.Celſ. hyeme peregrinantibus quid vtile ſit 258.e.Act. hyeme pulſus quales ſint 846.c.Phil. hyeme reptilia quomodo latitent 802.f.Aet. hyeme quieſcendum totis noctibus 12.a.Celſ. hyeme venæ non ſecandæ 120.b.Aet. hyems ad venerem non cõmoda 118.b.Aet. hyeme victus ratio quomodo inſtituenda 359 g.Æg.579.a.Or.15.d.Celſ.
Hygidium (collyriũ) 671.c.Ægin.361.b.Act.309.b.Act.
Hygieia emplaſtrum 753.a.Aet.
Hygra collyrium 199.f.h.Scr.280.g.281.a.Marc. hygra ad caliginem 272.h.Marc.
Hymettium mel 233.g.Or.
Hyoſcyamos Latinis Altercum 202.a.Scr.289.b.Marc. hyoſcyami deſcriptio 447 a.Orib. hyoſcyami vires 644.f.Æg.511.a.611.c.Orib.56.d.Aet. hyoſcyamus optimus qui 27.c.Or.98.h.Aet. hyoſcyamum frigidiſſimum eſſe 1.d.Act. hyoſcyamum venenatum eſſe 628.c.Aet. hyoſcyami poti ſymptomata & remedia 546.e.Æg.77.c.644.b.Aet.107.b.Celſ.224.a.Scrib.
Ὑπήνη 103.a.Ruff.
Hypecoon,eiúſq; vires 644.g.Æg.447.d.511.b.Or.
Ὑπήλατα medicamenta 199.c.Act.
Hyperbati laquei ratio & vſus 162.a.Orib.
Hypericum 423.f.447.c.Or. hyperici vires 628.a.644.f.Æg.19.c.511.b.Or.56.d.Aet. ex hyperico antidotus 618.d.Aet.
Ὑπερῴα 102.d.Ruff.
Ὑπεζωκότες ὑμένες 107.h.Ruff.
Hypion 545.f.Or.
Hypnon 15.d.Act.419.e.Myr.
Ὑπὸ μάλης ἔχειν 104.a.Ruff.
Hypochondria 546.f.Orib.103.c.Aet. hypochondriacus & flatuoſus morbus 122.c.Orib.23.d.Act. hypochondriacis medentia 357.g.404.g.417.f.Myr. hypochõdriaca anethine 43.d.Or.
hypochondriaca melancholia, eiúſque curatio 424.g.Æg.
Hypochyma quid,& quid ab glaucomate differat 184.d.Act.199.h.Scr. ad ὑποχύματα oculorum 267.c.277.f.Marc.
Hypochyſis oculorum quid, eiúſque curatio & remedia 125.a.Celſ.228.f.Scr.
Ὑποκιστὶς quid 207.c.Scrib. hypociſtis,eiúſque vires 644.g.Ægin.447.d.499.g.Orib.3.b.33.f.Act.306.b.Act.
Ὑποκοίλιον 101.g.Ruff. ὑποκοίλιον vnde intumeſcat 102.a.Ruff.
Ὑποδερίς 103.f.Ruff.
Ὑποδερμίς 105.c.Ruff.
Ὑπογάστριον 104.g.Ruff.
Hypogloſſi vires 644.g.Æg.
Hypogloſſis 103.d.Ruff.546.b.Orib.
Hypoglottides variæ 807.a.810.f.Myr. hypoglottiorum medicamentorum vſus 411.a.b.Æg.
Ὑπογλωττίδες 105.Ruff.
Hypophaſti vires 644.h.Æg.
Hypopia 102 d.Ruff.517.d.Ægin.545.e.Orib.365.c.Act.185.f.Act. hypopiorum curatio 365 c.Act. hypopia quid ſanet 605.d.Or.
Hypophthalmium 365.c.Act.
ὑποφθάλμια 102.d.Ruff.
Hyporrhinon 545.d.Or. ὑπόρῥινον 102.e.Ruff.
Hypoſarca morbus quis 143.b.Or.56.g.Celſ.216.c.Scr.
Hypoſpadiæorum curatio 573.d.Ægin.
Hypoſpathiſmi ratio & vſus 553.b.Æg.337.h.Act.
Hypoſpathiſteris vſus 553.c.Æg.
Hypoſphagma quid, & vnde 517.d.Æg.182.h.190.c.Act. hypoſphagmate laborantibus qui colores ob oculos verſentur 12.f.Act. hypoſphagmatis & ſugillatis quid proſit 596.c.Or.
Hypoſpondylon 105.d.Ruff.547.a.Or.
Hypoſtaſis in vrina quid,& ὑφίσταθαι 853.d.860.d.862.d.Theoph.50.a.150.h.Act. vide plura in Vrin.hypoſt.
Ὑπόστημα 105.a.108.f.Ruff.546.g.Orib.
Hypothenar 104.d.Ruff.546.d.Orib.
Hyſſopus 447.c.Orib. hyſſopi vires 645.a.Æg.21.g.22.d.483.g.511.c.611.d.Or.56.e.154.e.Act. hyſſopum balneis iniici 154.e.Aet. hyſſopi in purgando vires 384.f.Marc. hyſſopus humida 471.b.Myr.
Ὑστέρα 109.b.Ruff.542.d.Or. & cur dicta 779.a.Act. Ὑστερικὴ πνὶξ quid,& quid ei medeatur 251.d.364.b.Marc.

I

Iamblychi antidotus 393.c.Myr. iamblychi ſales 463.e.Aet.
Ianitor 108.b.Ruff.
Ianuarius menſis Ægyptiis Thibi dicitur 610 β.f.Aet.
Ianuarii cataplaſma 347.b.Marc.
Iaſmelæum 21.b.Aet.
Iaſpachates 70.c.Aet.
Iaſpidis virtutes 157.d.158.a.Trall.166.d.Aet. iaſpis viridis,eiúſq; facultas & vſus 138.b.514.e.660.e.670.h.Orib.70.a.455.g.Aet. iaſpidis viridis torques è collo ſuſpenſus quid conferat 456.f.631.a.Æg. iaſpis ſubuiridis 513.g.Orib.
Iatraliptæ 471.b.Æg.
Iberidis, ſeu cardaminæ, vires & deſcriptio 492.c.630.b.Æg.420.c.Or.160.g.582.e.Aet.
Iccſiũ emplaſtrũ,eiúſq; vſus 678.d.Æg.296.a.410.d.455.a.Aet.
Ichneumõ venena pdit 647.h.Act.
Ichor qualis ex quib.vlceribus exeat 98.g.Celſ. ichor quis peior & quis tolerabilior 99.a.Celſ.
Ichthyocollæ vires 623.f.Æg.
Ἴκτερος quid 149.g.Act. icterus vnde dictus 34.b.Aret. icteri ſpecies 34.c.Aret. icteri cauſæ & ſymptomata 33.d.Aret. icteri dignotio & curatio 474.c.Ægin.531.g.Aet. icterica medicamenta 653.b.Myr. ictericus paſtillus 533.c.Aet. ictericis medentia 29.e.

37.g.51.g. 56.c. 91.b. Act. 380.e. 416.b.f.418.a.d.420.f.532.d.f.801 c.g.Myr. ictericos purgat marrubium 49.a.Act.

icteri nigri cauſa 473.b.474.e. Æg.

Ictis 34.c.At.530.g.Act.

Ictibus quid valeat 324. h. 325. d. Act.

Idæa radix 420. c. Orib. idææ radicis vires 622.g.Ægin.497.d. Orib.

Idiotæ & plerique athletæ cur ingenio ſint ſtupido tardóq; 285. c.Or. idiotarum error apud ægrotum 202.a.Act.

Idnon 19.c.Or.

Iecur, & in eo contenta 108. d. Ruff. iecinoris ſitus, forma, magnitudo officium & partes adiunctæ 31.b.Aret.117.b.Ruff. 539.g.540.c. Orib. 63.f.Celſ. iecinoris diuerſitas 16.g. Act. iecoris intemperaturæ dignotio 87.a.Or.

iecinoris affecti ſymptomata 14. a. 31.c.Aret. iecinoris affectiones ex vrinis cognoſci 143. e. Act. iecinore laborantes in lo cum affectum cur minus difficulter decumbant 755.e.Caſſ. iecinoris affectuum dignotio & curatio 14. a. 31. b. 76. b. Aret. 239.a.&c. Trall. 468 g.Æg. 141. d. 664. a. Orib. 509.a. Aet. 149. e.228 g. Act. 73. e. Celſ. iecinoris affectibus cuius venæ ſectio congruat 194.c.Act. iecinoris & venarum ex eo ortarum peculiaria vitia 143. d.Act. iecinoris vitiis quæ medeantur 258.a.Act. 380.e.381.d. f. 404.h. 409.d.f.411.a.b.412.e.413.b 417. d. 418. d. 799. f. 800. a. 801. c. g. Myr.327.c.336.h.340.e.342.f.385 g.Mar. iecinoris vitio ſi phreniticus laboret quæ adhibenda medela 54.f.Aret.

iecinoris acutorũ vitiorum curatio 76.b.Aret. ad iecinoris abſceſſus 771 b. Myr. ad iecinori inſidentem bilem deducendam 384.e. Mar. iecinoris calida intemperies, eiúſque curatio 243.d. Tr. iecinoris calori quid medeatur 251. b. 253. d. e. 254.a. 255. g. Actuar. iecinoris debilitas vnde,& quõ ei medendũ 509.a.Aet. iecinori dolenti accommodum malagma 84.e.85.e.Celſ. iecinoris dolori medẽtia 265.e.266.a.Act. 213.g. 214.a.222.e.228.g.235.h.236.a.h. Scr.317.f.340.g.342 g.343.b.f.g 349.d.h.364.c.Mar. ad iecinoris dolores veteres 341.a. 344.f. Mar. à iecinoris dolore præſeruātia 336.a.334.e.Mar. iecinoris duritiei medentia 207.g.212. a.214.a.Scr. 310.a.342. a. 344. f. 350.f.364 e.Mar. ad iecinoris duritiem diuinam 326 e. 327.d. Marcell. iecinoris frigida intemperies, eiúſque curatio 243. e.Trall. iecinoris frigidi vrinæ quales 854.d. Theoph. iecinoris imbecillitatis dignotio & curatio 242.g.Trall.141.f.142 c. Orib. iecinoris imbecillitati quid conueniat 253. e. 329 Act. iecinoris inflammati notæ & curatio 239.a.240.g.Tr.25. b. Celſ. iecinori & lieni inflammatis noxia quæ 589.b.Or. 53.h.Act. iecinori inflammato quid medeatur 610.f.Or. iecinoris obſtructio, eiúſq; curatio 240.e.Tr. iecinoris obſtructiones gignentia 589.a.Or.45.d.57. b.58.b. Act. iecinoris obſtructionibus medẽtia 594.f.Or.12. g.26.d.30.a.Act.255.e.256.f.276. g.Act. 364.g. 387.g.405.f.414.c. g.421.a 442.f.524.g.527.d. Myr. iecinori perfrigerato medetur oleum nardinum 23. a.Aet. iecinoris ſcirrhus periculoſus 150. a.Act. iecinoris ſcirrhus incipiens quomodo curandus 142. e.Or. iecinoris ſicca intẽperies, eiúſq; curatio 243.f.Tr. ad iecinoris ſtricturas 342.e.Marc. iecinoris ſuppurati ſymptomata 31.d.Aret. iecinoris tumor durus in ſcirrhum quando mutetur 32.b.Aret. iecinoris tumori medẽtia 214.a.Scr.341.b. 342. a.345.e.355.b.384.c. Marc. iecinoris vlcerũ & puris ab eo effuſionis curatio 90.e.Aret. iecinoris vomicarũ proſperæ notæ 26.f.Cel. iecinoris vomicatũ curatio 74.b.Celſ. iecinoris vulnerati ſigna 97.g.Celſ.

iecinori accommoda & vtilia quæ ſint 16. b. 19. c. 44. e. 48.c. 49.a. Aet. 85. g. Celſ. iecinori valens compoſitio Lyſiæ 85. g. Celſ. iecur purgantia 599. c. Orib.26.b.32.g. 37.g. Aet. iecur quid roboret 255.f.g.276.d. Act.

iecinoroſis medentia 263.b.h.269. d.278.f.279.e. 324.b.e. Act. 356. f.357.a.361.f.378.b. 386.g.389.g. 390.f. 391.g 402.a. 406.c. d. 407. f.408.e.411.a.412.e.415.h.416.h. 418.a. d. 420.b.d.421.d.423.b.f. 425.e.426.d.454.b. Myrepſ. 211. b. Scrib. 337. g. 340. g. 341.b. Marc. ad iecoriticos 343.f.344 a.Marc.

iecoraria vena 109.e.Ruff.

iecinoris inter edulia qualitas & facultas 222.c.584.b.Orib 85.g. Act. iecur anſerum 223.c.Or. iecur humanum comeſtum comitiali prodeſſe 87.a.Aret.

Iciunis poſt concoctionem perfectã purgatoria dãda 651.d. Æg. ieiuno periculoſus morſus ſerpẽtis 106.g. Celſ. ieiuni hominis morſus quàm peſtifer, & quomodo curandus 543.a.Æg.

ieiunum inteſtinũ 118.c.Ruff.465. b.Aet. ieiunum inteſtinũ exulcerari periculoſum 494 f.Act. ieiuni inteſtini vulnera incurabilia 573.a.Æg.

Ignauia corpus hebetat & ſenectutem accelerat 11.b.Celſ.

Ignis primum calidum 140.f. Act. igni combuſta quomodo curãda 115.a.Orib.729.f.Aet. ab igne vlceratis oculis quomodo medendum 306.f.g.Aet.

ignis ſacer vnde oriatur 188.a.Act. ignis ſacri dignotio & curatio 512.c.Æg. 726.f.Aet. ignis ſacri in cerebro ſigna & curatio 420.c.Æg. 263.c.Aet. ignis ſacri circa ſedẽ curatio 479.e.Æg. ignis ſacri affectiones circa viſcera quõ curandæ 217.g.h.218. Aet. igni ſacro medẽtia 158.c. 220.c.238.a.Aet.93.f.Celſ.211.c. Scr.326.g.Marc. vide plura in Eryſipel.

Ἰγνύα 105.g.Ruff.

Ilaphis 444.c.Myr.

Ileus vnde dictus, quid ſit, eiúſque remedia, vide in Εἰλεός. ilei ſigna 76.c.Celſ. ilei exploratio 76.d.Celſ. ἰλεός, ſeu voluulus inteſtini tenuioris, quõ curãdus 663. b. Orib. 76. c. Celſ. ileo ex frigore, quid conducat 256. e.Act.

ileoſis quando potus dandus 76.e. Celſ. ileoſis quid medeatur 265.a.Act.412.g.Myr.

Ilicis vires 638. c. Æg. ilicis fructuum qualitas 3.f.Aet.

Ilia 105. e. Ruff. ilia in fœminis & maribus 64. g. Celſ. ad ilii dolorem 408.h.411. f. Marc. ilium dolori quid conferat 265. a.Act.

ilium oſſa quõ frangantur, & quõ curanda 597.b.Æg.

Illaqueationis vſus 556.b.Æg.

Illecebra (herba) 666.e.Aet.

Illinctus reſtauratorius 268.a. Act.

Illitionum forma 686. a. Ægin. illitionũ variæ compoſitiones 546.c.Myr. illitiones capitis & oculorum 338.e.f.g.h.Act. de illitionibus oris doctrina ſummaria 395.b.Aet. illitiones ſedis & vmbilici purgatoriæ 652. f. Æg. illinitio ſuperciliorum 365.a.b.Aet.

illitio ex atramento ſcriptorio 687. h.Ægin. illinitio olei ad quid 18 b.Act.

illitiones ſimplices & compoſitæ anginæ accommodatæ 63.c.Ar. illitio ad dyſenteriacos 507.g. Aet. illitiones ad elephantiaſin 667.b.668.h.669.a.Act. illitio ad leucas 668.h. Aet. illitio tetanica 707. e.f. Aet. illitiones contra venena 616.β.c.d. Act. illitio Zoſimi 687.d.Æg.

Ἰλλωσις 555.b.Or.

Illuſtrantia faciem 367.368.Aet.

Imaginaria tuſſis 411.d.Aet.

Imaginatio 6.a.c.11.a.Act. imaginatio quomodo ſenſibilia recipiat: eiúſque actiones 9.g.Act. imaginatio vnde offẽdatur 156. a.Act. imaginatio vaga & erronea 11.b.Act.

ad Imaginationes falſas 267. e. Act. imaginationes ex atra bile ortas quid tollat 258.d. Act.

Imaginatrix vis 19.d. 20.b. Act. imaginatiuam facultatem lædit phrenitis 243.g.Aet.

Imbecillitatis ſummum periculum 43.f.Celſ. imbecillitati vt ſuccurratur 55. e. Celſ. imbecilles ex longo morbo quid roboret 266.f.Act.

Imberbis & impubis vt quis maneat 475. e.Æg.37.c.Act.

Imbres vnde 151.a.Aet. imbres quos morbos inducant 19. e. Celſ.

Immobiles in organis partes quæ ſint & quotiplices 166. a. Or.

Immortalis anima 4.c.Act.

Impetigines neglectæ in ſcabiẽ & lepram abeunt 187.h.Act. impetiginum cauſa & curatio 503. e.Æg.117.e.637.e.Or.187.h.243 e. Act. impetigini accõmoda medicamenta 711.d.Myr. impetiginum excoriatorium medicamentum 312.h.Act. impetiginibus medentia 611.a. Or.18.h. 25.b. 39. f. 49. g. 55.f. 72.f.82.b Act.827.e.Myr.234.g.Scr.321.c. Marc.

impetigines ἄγριαι ſeu feræ quæ 637 f.Or. ad impetigines ἀγρίας 322.a.Mar. impetigini aſperæ quid conducat 329.d.Act. impetigo fera quæ 375.h.Aet. impetiginibus feris quid medeatur 279.c.313.d.Act. ad impetiginem inueteratam 321.h.Marc. impetigines recentes quid ſanet 312.b.Act. ad impetiginẽ ſcabidam 321.g.Marc.

impetigo equorum 91.c.Act.

Impetus veneris cohibendus 117. d.Aet.

Implentia corpus 14.a.Celſ. implentia vulnus 102.c.Celſ.

impleri cibo ægris, niſi valetudine inclinata, incõmodũ 47.f. Celſ.

Impubis quomodo quis diu permaneat 37. e. Act. impuberes ſeruat hyacinthus 56.c.Aet.

Inanitates 110.a.Ruff.

Inanitionis & repletionis mutatio quo pacto fieri debeat 12.f.Cel.

Inappetẽtiæ ciborũ cauſa & curatio 411.a.g.Æg. Vide Cib.inap.

Inaurantibus oleum quod accommodum 18.f.Aet.

Incantationibus vim aliquam tribuit Trallianus 281.a. Tr.

Incarnantia medicamenta 435.f. 527.f.Æg.

Incidens victus quibus conueniat 424.c.Æg. incidentia & aperientia 588.f.Or.

inciſores dentes 103.b.Ruff.547.b. Orib.

Incoctilium tumorũ curatio 603. 604.Aet.

Incomparabile antidotum 265. g. Act.

Incraſſantia 582.g.Or.

Incrementa vteri vnde 779.e.Aet.

ad Increſcentem carnem 93. e. Celſ.

Increſcere morbum quid indicet 41.g.Celſ.

Incubo quid, & quid mali portendat 155.e.Act. incubi etymologia, ſigna, & curatio 426. a. Æg.255.b.Aet. incubonis deluſionibus quid medeatur 210. a.Scr.325.d.Marc.

Indarium collyrium 361.d.Aet.

Index digitus 104. c. Ruff. 546. d. Orib.

in India dracunculus morbus conſuetus 736.g.Aet. india macer (corticem) habet 41. e. Aet. indicus coſtus 98.b.Act. indici lapidis vires 631.d.Æg.69.d.Aet. indicum lycium 41.c.Act. indicum nigrũ 306.c. Act. indicum regiũ collyrium 359.a.Aet indica ſpica 44.e.Aet.

Indolentia, ſecura, at periculoſa 11 c.Aret.

Indurantium catalogus 22.b. 476 b.Orib. 102.a. Aet. indurantium diuerſi modi 476.d.Or.

induratio quibus de cauſis fiat 22 b.Or.

Inedia humores auget malignos 270.d.Aet. inedia quibus noxia 15. e. Celſ. inediæ facilitas ac difficultas ſecundùm ætates 15. c. Celſ. inediam ſenes cur tolerent, non pueri 762 b.Caſſ.

ad Inediam 303.c. 327.d. Marc. inedia conſumptis quid conferat 210.f.Scr.

Infantis recens nati, ſanúſne ſit

nécne, dignotio 163. f. Aet. infans mammis quando adhibēdus 163. g. Aet. infantes lacte vitioſo inficiuntur 798.a.a.Aet. infantes ablactandi quomodo 169. a. Aet. infantis abactati victus 349. f. Æginet. infantum educandorum & nutriendorum ratio 347. e. Ægin. 575.b.Or. infantium & aliarum ætatum vſque ad declinantes, victus ratio 77.d.Or.

infantum morbi 20.a.Celſ. infantis morborum diuerſorum curationes 348.e.Æg. infantibus leniores curationes adhibendæ 376. f. Ægin. infans lactens aphthis infeſtatus, quō curādus 131.a.Celſ. ad infantes lienoſos 345.e.Marc. infantum ſtra bonū ex natiuitate curatio 439. a.Æg. ad infantium vlcera oris, gutturi, ſtomachéque innaſcentia 292.g.293.c.Marc.

ad infantem mortuum è vulua eiiciendum 92.e.Celſ.

Infibulandi ratio 159.a.Celſ. infibulatio & futura qua ratione paranda: & quæ partes infibulandæ 100.b.Celſ.

Inflammati animalis pulſus 149. a. Act. inflammationis notæ 50. a. Celſ. inflammatio qua parte bonum quid portendat 21.c.Celſ. inflammationis differentiæ, materia cauſa & curatio 508.g.Æg. 638.a. Orib. 702. 703.Aet. 188.g.244.f. Act. inflammationibus diſcuti minuique incipientibus pruritus cur oboriatur 755.b.Caſſ. inflammationis initio, & non tantùm in plenitudine, venam ſecandam eſſe 8. e. Or. inflammationes quomodo extēdant medici imperiti 588.g.Aet. inflammatorum ſanatio ſcopos habet tres 173. g. Act. inflammationem quæ ſequantur 71.c.Celſ.

inflammationes arcentia 8.b. 51.d. 617 β. h. Aet. inflammationibus medentia 127.c.Ruff.111.g. 633.a.Or. 9.e.54.e.65.e.69.c.73. f.82.e.Aet. 328. e. g. Act. 357.g. 402.b.403.f.419.a.768.c.Myr. inflammationibus iam induratis quid proſit 603. b. Or. inflammationes veteres quid diſcutiat 266.b.Act.

inflammatio capitis dolori ex ictu ſuperueniens quomodo curanda 141.b.Trall. inflammationi ex compreſſione in voluulo ortæ quomodo medendum 470 g.Aet. inflammationis eryſipelaceæ curatio 321. b.c. Tr. inflammationes quæ in gangrænam & ſiderationem abeant 189.b.Act. inflammationi in phreneſi conueniens medela 55.b.Aret. inflammationes podagricæ cur non ſuppurentur 587. d. e-f.Aet. inflammatio grauis vulneri ſuperueniens quid poſtulet 101.c.Celſ. inflammationis in vulneribus indicium 101. d.Cel. inflāmatio in vulnere quando verenda 90. d. Celſ. inflammationis vulnerum curatio 99.f.Celſ.

Inflammationes & laxi tumores in auris extremitate quomodo curentur 649.b.Orib. inflammationum capitis magnarum curatio 141. a. Tr. inflammationis coli notæ & curatio 355. a.b.Or. inflammationibus feruentibus quid conueniat 10. g. Act.329. a. Act. inflammationum non feruentium remedia 597 c.Act. inflammationes in genibus quid iuuet 608.a.Or. ad inflammationes glandularum inguinis 702. b. Act. inflammato gurgulioni quomodo medendum 391.392. Act. inflammatio hepatis, & eius curatio 513.514.515. Act. inflāmationibus iecoris, ventris ac ſtomachi quid medeatur 610. f. Or. inflammationis inteſtinorum curatio 225 c Act. inflammationi inteſtinorum quid medeatur 42. a. Act. inflammationis lienis curatio 265. f. Trall. inflammatæ linguæ remedium 389.e.f.g.Aet. inflāmatio oculi vnde, & quid à φλέγματι differat 182. e. Act. inflammationis oculorum curatio 435. g. Ægin. inflammatio oculorum ingens quæ eos ſede ſua dimouet, vt ſedanda 120.f.Celſ. inflammatio oculorum ſuppuratorum vt tollatur 121.a. Celſ. inflammationes oris quomodo curandæ 393. f. 394. a. Act. inflammatio oris ventriculi quomodo tollenda 660.c.Orib. inflammationes palpebrarum, aurium & mamillarum quid curet 611. g.Orib. inflammationis præcordiorum, doloriſque, curatio 50. a. Celſ. inflammatis pudendis quomodo medendum 690.a. Act. inflammatio pulmonis, eiúſque curatio 200. d. Trall. inflammationi renum quomodo medendum 559. 560. Act. inflammationum ſedis curatio 663. d. Orib. 683. 684. Act. inflammationi in ſede cum vlceribus aut rugis quid conueniat 606.c.Or. inflammatio ſplenis quomodo curanda 522. e. 523. a. Act. inflammatio ſtomachi, ciúſque curatio 230.g.Trall.453.454.Act. inflammationes tonſillarū quō curandæ 397.398. Act. inflammationes in vberib. teſticulis & omnibus locis glandularū, quid mitiget 596.d.f. Or. inflāmatæ veſicæ curatio 566.567.Act. inflāmatio vteri quō curanda 823.824.825. Act. ad inflāmationes vuluæ 92.e.Celſ. inflāmationem vuluæ cohercētia catapotia 95.c.e.Celſ.

Inflantia & non inflantia 66.g. h. 588 d.Or. inflationis cauſa & curatio 516.e.Æg.118.b.Or.466. 467.738.b.Act. 189.a.245 c. Act. inflationib' medentia 255.f.263. b.322.f.324.c.Act.207.g.Scr.310 a.385.a.Mar. inflationibus ex frigiditate quid medeatur 357. g.Ægin.

inflationes coli vnde 164.a.Act. inflationis inteſtinorū curatio 225.d.Act. inflationis lienis curatio 264.a.Tr.521.g.Aet. inflationi oculorum quō medendum 305. b. Act. inflationes palpebrarum vnde 183.a.Act. inflatio vteri quō curetur 820. a.Act.

Influentia repellunt adſtringentia 709.b.Act.

Infundibulum 524.e.Or.

Infuſorum per clyſterē, ratio 357. c. Æg. infuſum per clyſterē, ſurſum purgans 654.c. Ægin. infuſa ad colicos 479.480.Act. infuſiones ſedis 148.149.Act. infuſa reiicientes quomodo curandi 504.g.Act.

Ingreſſus in hydrelæum 17.b. Or. ingreſſus in oleum 403.a.Or. ingreſſus per loca ſima, vtilitas 299.e.Or.

Inguina 105.f.Ruff.547.a.Orib. inguina ictis pedibus cur condoleant 761. b. Caſſ. inguen quō incidendum 155.a.Celſ. inguinum abſceſſui medetur patos 81.e.Act. ad inguinum cōdylomata 292.b.Marc. ad inguinum dolorē 391.f.392.f.g.393.a. Marc. ad inguina equitando vexata 392.a.Marc. inguinum glandulis inflammatis quid medeatur 702. b. Act. inguinis hernia vnde, & quō curāda 693. g.694.Act. inguinis hernia in mulieribus quō curetur 834.c.d. Act. ex inguinum inflammatione febris orta quō curanda 204.e. Act. ad inguinū paniculas 264.a.391.d.Mar. inguinis ramex vt curand' 158.c.Cel. ad inguinum tumorē 12.h. Act. 391.c.h.393.a.Marc. ab inguinis tumore quid præſeruet 391. h.392.a.Marc.

inguinalis decuſſatæ deligationis vſus 580 d.Æg. inguinariæ herbæ vis 615.e.Æg.vide Buboniū.

ad Inhærentia corpori extrahenda 397.g.398.a. 400. d. Marc.

Inhorreſcere quando malum 21. f.Celſ.

Iniectionum, ſeu enematum, diuerſorum cōpoſitiones 609.a.Myr.

Ἰνίον 101.e.Ruff.

Inſania quid 163. e. Trall. inſaniæ ſpecies tres 54.g Celſ. inſaniæ futuræ indicia 25.d. Celſ. inſaniæ præludium incubus 255 b.Aet. inſanientes delira cur loquantur & agant 765.f.Caſſ.

inſanientes & phrenitici quomodo differant 146.c.Tr. inſaniæ ſymptomata & curatio 425.h.Ægin. 122. g. Orib. 248. 249.Act.52.g.Celſ. inſaniæ inſanientibúſque medentia 355.c. Æg.238.a.Act.358.c. 417.g. 418. c.Myr.55 a.Celſ.

inſaniæ cogitabundæ ex atra bile ortæ quid ſuccurrat 266.b. Act. inſanientium cum riſu leuior morbus 54.g.Celſ. inſania lupina 254 g.255.a.Act.

Inſecta vnde generentur 164. h. Act.

Inſeſſiones quomodo parētur 156 e.Act.

Inſeſſus in ſolio ex hydrelæo 403. h.Or. inſeſſus in ſolium ex oleo 155.g.Act. inſeſſus in ſolium ex oleo vtilitas 17.a.Or. inſeſſiones ad calculos renum 550.b.Act.

Inſolatio 118.f.Act. inſolationes quibus maximè conueniāt 391.e.Or.

Inſomnia efferá 23.a.Act.

Inſomnes ſine dolore eſſe nequeūt 21.d.Celſ.

Inſperſilium compoſitiones variæ 667.a. Myr. inſpergines ad iſchiadicos 587.a.Act.

Inſtrumētalium partium peculiares affectus 143.b.Act.

Inſuauibus vtilibus ſuauia inutiliora miſcenda vt æger accipiat 77.h.Celſ. inſuauitas ad preces ægroti nonnunquam mitiganda 218.b.Act.

Inſuetis ſubitus calor & frigus tuta non ſunt 18.b.Celſ.

Intellectus humani mira vis 4. a. Act. intellectiuæ partis affectionum cauſæ 20. a. Act. intellectuale atque diuinum animam noſtrā ex propriis actionibus colligere 4.c.Act.

intelligendi diſcrimen in animali ſpiritu 18.b.Act. intelligentiæ amiſſio quid 259 b.Act.

Intemperantia duriórne ſit in potu quàm eſca 12.c.Celſ.

Intemperatus quis dicatur 141. f. Act.

Intemperierū corporis dignotiones & curationes 362.a. & deinceps, Æg. 84.c.& deinceps. Or. 179.c.& deinceps, Act. intemperierū genera octo omne corpus affligunt 519.h. 520. Act. intēperies ſimili cibo irritatur, contrario leuatur 159.c Act.

intemperaturæ æquales quæ 179. d. e. Act. intemperiei frigidæ correctio 87.h. Or. intemperici humidæ quomodo medendum 214. g. Act. intemperamentorum miſtorum curatio 186.c. Act. intemperiei nudæ quomodo ſuccurrēdum 214. d. Act. intemperierum ſimplicium curationes 185.b.Act.

Intendendi modi 188.b. Or. intendens æqualiter laqueus 157. d.159.e.Or.

Interaneorum collectioni quid valeat 265. f. Act. ad interanea conuulſa & rupta 364.b.c.Mar. ad interaneorum dolores 350. g. Marc. interaneorum morbis medentia 127. c. Ruff. 96.d. Act.375.g.376.a. 383.a. Marc. ad interaneorum vitia ex frigore, labore, & indigerie 375. h. Marc. interanea quid purget 311.b.Marc.

Intercoſtalia 104.f.Ruff.546.f. Or.

ad Interdigitia 397.f.Marc.

Interfeminia 105.f.Ruff.547.a.Or.

ad Interiores cauſas 333.e.Marc. ad interiora vitia è frigore, labore, pectoris lumborúmue dolore orta 371.d.Marc.

interiorum membrorum appellationes 106.a.Ruff.

Internodia 104 c.121.a.122.d.Ruf.

Interna calfaciunt ſomni 578. g. Act. internæ cauſæ inueſtigādæ 160.f.Act. ad internos dolores 327.e.329.g.338.c.Marc. internis malis quæ medeantur 380.f.412.d.Myr.

Internoſcens optimè, optimè medetur 257.e.Tr.

Interſepti ſitus 117. g. Ruff. interſepientes thoracis mébranæ 107.h.Ruff.

Intertriginum curatio 730.f.Act. intertriginib.& vlcerib. quid cicatricē ſtatim inducat 595.e.Or. intertriginibus medentia 528.b. Æg.104.c.607.h.Or. 14.b.41. a. 48.c.Act.313.g.Act.231.d.Scrib 392.d.393.b.Marc.

ad Intertrigines ani 387.f.Marc. intertriginũ quæ ex calceis fiũt, curatio 626.b.Or. ad intertrigines equitando cõtractas 392. b.Marc. ad intertrigines excalefactas& dolẽtes 391.d.Mar. intertrigines in fœminibus quid ſanet 697.d.Or.178.e.688.d.Act. ad intertriginum porriginẽ 393. c.Marc.

Interuallum quid 191.g.Aet. interuallum nullum in febre putrida 209.c.Aet.

Inteſtina inter partes principales numerari 686.h. Aet. inteſtinorũ nomina 108.c.Ruff. inteſtinorum numerus 537.g. Or. inteſtinorum ſitus 118.b.Ruff. inteſtinis tunicas binas natura cur attribuerit 537.f.Or. inteſtinorum vtilitas 537.f.Or.

inteſtinorum affectiones vomitu aut alui excrementis oſtendi 143.f. Act. inteſtinorum affectorum vrinæ 132.c.Act. inteſtinorum affectiones quæ, & quomodo curandæ 13.b.44.a. d.46.d.75.c. Aret.251.a.257.c. 287.a. Trall.459.e.&c. Ægin. 139.140.661.f.662.Or.468.470. 493.494. Aet.222.a.224.h. Act. 75.a.Celſ. inteſtinorum morbis à Diocle Caryſtio quæ indita nomina 76.b.Celſ.

inteſtinorum abſceſſus, eorúmque curatio 493.c. Aet. inteſtinorum abraſionibus & vulneribus quæ clyſmata adhibeantur 197.a.Act. inteſtinorum cancro quid medeatur 212.h.Scrib. ad inteſtinorum contractionẽ 375.c.Marc. ad inteſtina conuulſa & rupta 327.e.Marc. inteſtinorum corroſorum à fluxione curatio 226.g.Act. inteſtinorum cruciatibus medentia 263.e.Act.358.g.402.d.f.h. 416.b.450.b.Myr. inteſtinorũ cruor mortiferus 46.b. Aret. inteſtinorum defluxioni vtile malagma 322.e.Act. inteſtini deſcendentis curatio 156.d.Cel. inteſtinorum difficultatis cauſæ & ſymptomata 44.e.Aret. inteſtinorum difficultatis ſigna 228.e.Act. inteſtinorum difficultatis remedia 251.c.254.c. 257.b.c.Act. inteſtinorum dolor 228.e.Act. inteſtinorum dolori medentia 326.f.Act.213. g.Scrib.303.c.333.f.363.f.375.c. d.e.385.a.Mar. inteſtinorum exulceratorum excrementa 45. c.46.a.Aret. inteſtinorum exulcerationes vnde oriantur 44. f.Aret. inteſtinorum exulcerationis dignotio & curatio 257.c. Trall. inteſtinorum hernia quid ab aquoſa differat 692.d.Aet. inteſtinorum herniam ſola chirurgia curari 693. g.Aet. inteſtinorum ictorum ſigna 98.d. Celſ. inteſtinorum inflãmationis curatio 225. c.Act. inteſtinorum inflammationi prodeſt maſtiche 42. a.Aet. inteſtinorum inflationis curatio 225.d.Act. inteſtinorum inflationi medentia 326.f.Act.408.h.421.f.Myrepſ. 364.b.373.e.377.f.Marc. inteſtinorum læuitas vnde dicta 162.e.Act. inteſtinorum læuitati depellendæ quæ ætas conuenientior 27.d.Celſ. inteſtinorum læuitatis proſpera & infeſta ſigna 162.f.Act. inteſtinorum læuitatis cauſæ, ſymptomata & curatio 46.e. Aret.459. e.Ægin.139.e.Orib.508.g. Aet. 162.e.Act.77.f. Celſ. inteſtinorum morſus vnde 159.c.Act. inteſtini prolapſus curatio 571. g.Ægin. inteſtinis prolapſis accommodata pharmaca 693. h.Aet.228.g.Scrib. ad inteſtinum prominens 390.b.Marc. inteſtina puris defluxu infeſtata quæ mala patiantur 90.f. Aret. inteſtina puris fluxu infeſtata quomodo curanda 91. c.Aret. inteſtinorum roſioni quid conferat 265.f.Act. ad inteſtina rupta interius 371. c.375.d.Marcell. ad inteſtina ſoluta 235.f.Scrib. inteſtinorum tormina, eorúmque curatio 494.495.Aet. inteſtinorum circa vmbilicum tormenta vnde 159.c.Act. inteſtinorum tormina quid ſedet 595.f. Orib. ad inteſtinorum tortiones 376.c.Marcell. inteſtinorum vlcera vnde oriantur 44. f.Aret. inteſtinorum vlcera quot in ſpecies diſtributa ſint 44.d.f.Aret. inteſtinorum vlceribus qui magis obnoxii & quando 46.d.Aret. inteſtinorum vlceratorum ſymptomata 45.f.Aret. inteſtinorum vulneratorum curatio 572.h.Æg. 152.d.Celſ.

inteſtina firmare cur non repentè ſed paulatim liceat 77.g.Celſ. inteſtinis quid conferat 211.b. Scrib. ad inteſtina purganda 361.c.Marc.

inteſtinum cæcum 64.d.Celſ. inteſtinum craſſum, eiúſque ſitus 64.d.Celſ. inteſtini extremi prolapſioni vt medendum 233.b.Scrib. ad inteſtini extremi prominentias 390.f.Mar. inteſtinorum gracilium affectorum ſymptomata 13.g.Aret. inteſtinum ieiunum, & cur ſic dictum 465.b.Aet.64.c. Celſ. inteſtinum ieiunum exulcerari periculoſum 494.f.Aet. inteſtinorum inferiorum exulceratorum ſymptomata 45.c. Aret. inteſtinorum mediorum exulceratio, eiúſque curatio 257.g.Trall. inteſtini plenioris pars quædam cæca dicta 76.f.Celſ. inteſtini pleni affecti ſymptomata 13.f.44.a.Aret. inteſtini plenioris abſceſſus purulentus 45.e.Aret. inteſtinum rectum 64.e.Celſ. inteſtino recto quomodo appẽdeat vterus 779.d.e.Act. inteſtini recti reſoluti ſigna & curatio 429.d.Ægin.267.d.Aet. inteſtini recti vlcus 258.d.Trall. inteſtinum tenuius, eiúſque ſitus 64.c.Celſ. inteſtinorum tenuium affectorum ſymptomata 13.f.Aret. inteſtini tenuioris morbus quem εἰλεὸν id eſt volulum vocant, quomodo curandus 663.b.Orib. inteſtinorum tenuium inflationi quid medeatur 213.b.Scrib. inteſtina tenuia quæ euacuant 145.d.Aet.

inteſtini inſtar deiectiones vnde ſint 45.c.Aret.

inteſtinorum inter edulia qualitas ac facultas 372.d.Æg.584.f. Or. inteſtina volucrium ad eſum inepta 86.f.Act.

inteſtina terræ quæ 165.b.Act. inteſtinorum terræ vires 618.b. Ægin.

Intinctus aluum adſtringẽtes 250. d.Tr.

Intrita febricitantibus quãdo danda 47.e.Celſ.

Intybi facultas 368.f.Ægin.64.d. 66.a.217.c.586.e.587.d.Orib. 28.c.Aet.28.d.Act. intubi domeſtici vires 209.h.Act. intybi troximi vſus 469.f.Æg.

Inula Græcis Helenium 341.a. Marc. inulæ radicem validè coxis affectis prodeſſe 80.g.Cel. inula ruſtica Græcis ſymphyton, & aliis allium Gallicũ 318. a.Marc.

Inunctionibus vbi vtamur, & vnde componantur 359.a.Orib. inunctionum vſus 280.h.Act. inunctiones ad apoplecticos 59. e.Aret. inunctio pedum pituitam ducens 281.g.Act. inunctio purgans quæ aluum ciet 58.a.Or. inunctio ſedis ad flatus emittendos 57.c.Or.

Inuſtio ſeu ἐγκαυμα quid 183.g. Act. inuſtionibus & inaurationibus oleum accommodum quod 18.f.Aet.

ἰώδης χολὴ 110.e.Ruff.

Iollæ compoſitio 93.d.Celſ.

Ion 28.d.e.Aet.

Ioniam appellant Athenienſes chamæpityn 547.g.Æg.

ἴονθοι quid 372.b.Aet.185.h.Act.

Iordanes flumen piſcoſum & magnum 5.f.Aet.

ἰὸς 421.b.445.d.497.e.515.b.Or.

ἰὸς ξυςὸς 72.d.Aet.

ἴουλος 103.a.Ruff. ἴουλοι 101.f. Ruff.

Ipilaſtione 527.h.Myr.

ἰπνίτης panis 26.f.Act.

Ipoterium malagma 537.f.Aet.

Iram animi deliquium inducere 229.e.Aet. ex ira quoſdam febrire 203.a.Aet. in irã præcipites ac in ea pertinaces qui ſint 183.g.Act.

ira vnde, & quomodo ſopienda 17.e.217.f.Act. iram impotentem venus remittit 355.c.Æg. 118.a.Act.

iracundia melancholicis vnde oriatur 765.h.Caſſ. iracundiæ in inſania cauſa 248.d.Aet. iracũdi quibus inducenda 172.g.Act.

iratis rubore vultus cur ſuffundatur, palleſcat timidis 762.d.Caſſ.

Irionis ſeminis vires 621.a.Ægin. 640.b.Aet.

Iris in oculo quid 102.b.Ruff.558. b.Æg.

Iridis (herbæ) deſcriptio 421.b.Or. iridis vires 623.d.Æg.509.e.Or. iridis purgatoria vis & doſis 125 e.Ruff.325.b.326.e.Orib.382.e. Marc. ex iride antidotus 383. g.440.d.Myr.

iris Illyrica id eſt Macedonica 369. f.Marcell. iridis Illyricæ vis, & electio 648.f.Ægin.200.h. Scrib. iridis ſylueſtris vires 621. b.Ægin.

irinum oleum 22.d.Aet. irini olei vires 382.e.Marc.

Irrationalium animalium proprietas 2.c.Act.

Irrigationibus vbi & quomodo vtendum 375.g.Or.156.c.Act. irrigatio pedum, ad vomitum eliciendum 333.a.Or.

Irritationem mitigantia 432.d. Ægin.

Iſaaci tryphera 404.h.Myr.

Iſaros 416.c.Or.

ἰσάτις Latinis vtrus 346.a.Marc. iſatidis deſcriptio 421.d.Or. iſatidis vires 623.d.Ægin.20.c. 497.e.600.a.Orib.28.f.Act. iſatis ſatiua 19.g.Or. iſatis ſylueſtris 28.h.Act.

Iſcæ quid, carúmque vſus 570.d. Ægin.

ἴσχαιμος magna 430.e.Act.

Iſchias quid 48.c.Aret.587.e.Act. iſchias vnde fiat 164.c.Act. iſchiadis initium vnde, & quale 48.g.Aret. iſchiadis curatio 94. g.Aret.491.g.Æg.671.b.c.Orib. 579.580.Act.225.g.Act.80.e.Cel. iſchiadi & iſchiadicis medentia 599.d.600.c.602.g.Or.15.g.29. c.32.h.47.a.64.d.Act.264.c.270. g.277.c.322.e.324.a.e.324.d.Ac. 357.b.f.358.f.408.e.417.b.d.f. 418.c.420.d.421.f.471.g.485.b. 651.d.Myr.352.b.e.353.b.f.354. a.e.399.a.Marc.

iſchiadica remedia 154.a.Orib. iſchiadicum Antonii archiatri 47.e.Or. ad iſchiadicos cauſticon 303.b.Marc. iſchiadicũ vnguentum 47.d.Or.

Iſchiadis herbæ vis 630.c.Æg.

ἰξία 105.f.Ruff.164.e.Act.

Iſchuria, eiúſque curatio 563.c. Aet.

Iſchys 423.e.Orib.

Iſis emplaſtrum 677.f.Ægin.497.e. 747.e.Aet.

Iſopyron 421.e.Or. iſopyri vires 623.e.Æg.497.f.Or.

Iſoſtathmos antidotus 413.h.Aet.

Iſotheos antidotus 414.a.427.g. 476.h.Aet.417.b.e.Myr. iſotheon collyrium 673.c.Æg.

ἰσότονοι febres quæ 171.e.Act.

Italicum emplaſtrum 681.d.Æg. italicus ſextarius 20.b.Aet.

Iteæ, id eſt ſalicis, vires 497.f.600 a.Or.29.a.Aet.

Iter facientium victus 360.e.Ægin 81.d.Or. itinere defatigato mori vſu releuari 43.g.Aet.

Itrii conficiendi ratio 254.d.Or. itria (placentæ) quale alimẽtum præbeant 61.c.584.a.Or.

Iudæi compoſitio 93.c.Celſ. iudæi emplaſtra 761.h.762.a.Ae 89.f.Celſ.

iudaicus lapis 456.f.Or. iudaici lapidis electio 27.c.Or. iudaici lapidis vires 631.a.Æg.513. Or.67.g.Act. è iudaico lap de antidotus 448.d.Myr.

Iudicandorum morborũ ratio 3 c.&c.Æg.193.b.Aet.173.g.& Act. iudicetúrne morbus ſoluatur, quõ prænoſcendu 378.c.Æg. iudicationis tripl examen 175.c.Act. iudicati nem futuram prænoſcere qu modo oporteat 379.e.Ægi 193.e.Aet. iudicationem i ſtantem quomodo cognoſc mus 379.f.Æg. iudicatione optimã factam eſſe quomod cognoſcamus 380.e.Æg.193. Aet. iudicatis ex ratione ne fietibus, non præproperè ni

triendum 180.b.Act.
Iudicium quid ſit 173. g. Act. iudiciũ quarum qualitatũ ad ſenſum noſtrũ deferatur 200.c.Act. iudicia apparentia coctio ſi non præceſſit, quid indicetur 175. d. Act. iudicatoria ſigna in principio apparentia, mala eſſe 379. d.Æg. iudicia quomodo varient 174.a.Act.
Iudiciorum agnitio 173. g. Act. iudiciorum coniectura quomodo fieri debeat 175. b. Act. iudicia boni aut mali ominis quæ 173.g. 179.f. Act. iudicia complicatorum humorum varia 175. c. Act. iudicii futuri præludia natura in indicibus oſtendit 176.e.Act. iudicia perfecta 176.e.178.g.Act.
Iudicii per abſceſſus ſigna 174. h. Act. iudicia ex aluo ſoluta 174. b. d. Act. iudicia è decubitu 175.a. e. Act. iudicia per hæmorrhoidas 174.f.Act. iudicia profluuii ſanguinis 174. e. Act. iudicium è ſomnis 175. b. Act. iudicia per ſudores 174. f. Act. iudicii per vrinas ſigna 174.g.Act. iudicia è vomitu 174. b. d. Act. iudicium ſexti diei inſequentia ſymptomata 179.g.Act. iudicationes tres ad ſanguinis miſſionẽ 303. a.b.Or.
Iudicatoriorum dierum ratio 378. e.Ægin. 178.g. Act. iudicatoriorum dierum dignotio 177. b.Act. iudicatoriis diebus integris primæ ſeptimanæ & quaterniones, reliquæ imperfectis cur dinumerentur 178 h.Act. iudicatorii dies poſt vigeſimum 179. c. Act. iudicatorii dies poſt quadrageſimum in longis morbis 179. d. Act. iudicatorius dies nonus, quintus, ſextus, tertius 179. e. Act. iudicatorius dies peſſimus quis 179. f. Act. iudicatorii dies primæ ſeptimanæ, plures quàm ſecundæ 180. a. Act. iudicatoriæ egeſtiones 198.g.Aet.
Iugale os 167.f.Celſ.
Iugamenta 106 f.Ruff.
Iugis vita 462.f.Myr.
Iuglandium facultas 640 b.Aet.30 b.Act. iuglandis putamen vſtum 20.d.Or.
Iuguli forma & ſitus 120. e. Ruff. 546.c.Orib.169.a.Celſ. iugula 551.b.Or. iuguli fracti curatio 176.c.Celſ.
Iulepum quid 249.e.Act.
Iuliæ 224.b.Or.
Iuliani antidotus 439.a.Myrepſ. iuliani diaconi antidotus 555.d. Aet.
Iulianus imp. 5.a.Or.
Iulides (piſces) 226. f. Orib. 88. e. Aet.
Iulius (menſis) Epiphi Ægyptiis dicitur 610.β.g.Aet.
Iulii Baſſi compoſitio colica 376. c.378.a.Marc.
ad Iuncturarum dolores 390. h. Marc.
Iuncus Græcis σχοῖνος 221.a.Scrib. iuncus aliis cyperus 292. c. 294. e.Marcel. iunci deſcriptio 444 e.Orib. iunci, eiúſque ſpecierum, facultas 642.g.Ægin.510.a. Or.54.e.Act.
Iunci acuti ſpecies duæ 54.f.Act.
Iunci acuti vires 642.g.Æg.45.f. Aet. iunci integri vis 642. g. Ægin. iuncus leuis 54.e.Act. iuncus odoratus 21. e. Orib. iunci odorati flos 19.b 21.g.Or. 54.e.Act. è iunco odorato cōfectio 280.g.Orib. iunci quadrati vires 629.d.Æg.38.c.Act. iuncum quadratum & rotundum quẽ vbique intelligat Celſus 57.d.Celſ. iunci rotundi odorati vis 642.g.Æg.
Iuniperi vires 614.f.Æg. 19.c. 21.b. 492.c.Or.12.b. Aet. iuniperinarum baccarum vis 20. h. 244. f.Or iuniperi fructuum qualitas ac vis 215.b.Or.
Iunius (menſis) Pauni Ægyptiis dicitur 610.β.g.Aet.
Iunii Criſpi ambroſia 345.f. Marc.
Iuris albi confectio 224. f. 250. a. Orib.
Iuſculi vis 621.f.Ægin. iuſcula emollientia 131. d. Aet. iuſcula purgatoria 630.e.f.Myr.
Iuſtus, medicus ocularius 558. a. Æg. iuſti pharmacum 353. b. Marc.
Iuuenum victus 575.e.Or. iuuenes robuſti hydrope liberari poſſunt 58.d.Cel. de iuuene Mileſio hiſtoria 302.g.Or.
Ixiæ deſcriptio 449.d. Or. ixiæ potæ ſigna & remedia 645. d. Aet.287.e.Act.225.g.Scr.
Ixos 421.a.497.d.Or.

K

K litera cur difficilis quibuſdam enunciatu 388.h.Aet.

L

L litera cur quibuſdam difficilis enunciatu 388.h.Aet.
Labdoides ſutura 547. g. Orib. λαβδοειδὴς vena 7. g. 44. a. 82. b. Act.
Labendo læſis quid profit 210. c. Scrib.
Labia 102. e. Ruff. labiorũ muſculi 554.a.Or.
ad Labia exulcerata 291.e.Mar. labiorum fiſſuris quomodo medendum 127.h.Or.377.f.Aet. labii reſoluti curatio 161.c.Tr. ad labiorum rimas, tubercula, & vlcera 823.a.Myr. labiis ruptis quid conducat 445.e.Ægin. 291.e.Mar.
Labor corpus firmat 11.b.Celſ. labor quibus tolerabilior 13. a. Celſ. labor quando vitandus 12.e.Cel. labores conſueti relicti morbos generant 223. a. Aet. laborem diuturnum bilem amaram gignere 175.c.Act. laborem nimium ſterilitatẽ inducere 792.e.Aet. labore immoderato & æſtu defatigati quomodo reficiendi 576. e.f.Orib. labores obeuntium victus 360.c.Æg.
Labracis piſcis caro 224.a.Or.
Labroſon 459.a.Or.
Labrum veneris 416.a. Orib.16.g. Aet.
Labruſca 409.c.Or.
Lactis facultas & vis 91.a.Ar. 372. e.617.c.Æg.63.f.66.d.244.h.232. b.517.b.596.b.Or.76.d. & deinceps.Aet. 32.d.Act. lac alterari facilè 304.e.Aet. lac animaliũ ætate qua optimum 77.a.Aet. lactis bonitas vnde cognoſcatur 232.b. 517. b. Or. lactis differentiæ 76.d.Act. lac bibere quando præſtet 232. f. Orib. lac bibere quibus conueniat 77.a. Or. lac bibẽtibus quæ diæta ſeruanda 372. g. Æg. 72.g. Or. lactis caſeoſum meatus obducit 2.c.Aet. lactis coctura 78.c.Aet. lac clyſteri cur iniiciatur 348.b.Or. lactis melli admiſti potus quid conferat 578 d.Orib. lactis potum veſicam munire 86. d. Aret. lactis potus in alui profluuio quomodo inſtituendus 248.h. Trall. lactis potus in hectica quomodo inſtituendus 330. f. Trall. lactis potus in renum doloribus vt inſtituendus 125.a. Ruff. lactis potus ſanguinis reiectioni quid conferat 216.g.Trall. lactis poti gelati ſigna & remedia 226.d. Scrib. lac purgatorium parandum quomodo ſit 131.e.Aet.
de Lacte acido 79. g. Aet. lac acidum quos lædat 232. e. Or. lac aſininum 216. c. Trallian. lac coactum in ventriculo in grumos, veneni inſtar eſſe 628.d. Aet. lactis coagulati in ventriculo ſymptomata & medela 549.g. Ægin. 639b.Oribaſ. 646. d. Aet. 288. b.Actuar. 107. c. Celſ. 226. d. Scrib. lac elixatum nimis quale alimentum ſuggerat 584.b.Orib. lac equinum 218. c. Trall. lactis ſciſſi vſus 373.b.Ægin. lac ſciſſile alui profluuio aptum 252. e.Trall.
lac in fœmina quæ nec peperit nec grauida eſt, quid portendat 29.f.Cel. lactis muliebris virtus 641.a.Aet.120. b. Celſ. lac in mammis ne in grumos coeat 796.h.Aet. lac nutricis quale eſſe debeat, & quomodo diſcernendum ac probandum 75. e.575. d. Orib. 164. e. Aet. lactis nutricis boni maliue notæ & experimenta 347.g. Ægin. lac nutrici quomodo augeatur 348.b.Æg. lac in nutrice extinctum quō recuperãdum 164. h. 165.a.Aet. lac vitiatum in mãmis qualiter lædat 797.e. 798.a. Aet. lac vitioſum nutricis quō corrigatur 348.a.Æg.73.g. Or.
lac augentia 575.c. Orib. 9.d.12.b. Aet. lactis defectum quid emendet 796.g. Aet. lac extinguit patos 81.e.Aet. lac generantia & prouocantia 24 h. 486. d.594.a.605.f.Orib.25.f.41.h.67. e.144.f.166.c.Act. lac ſiſtentia 505.f.Myr.
lactãdum quamdiu ſit 348. e. Æg.
lactes quid ſint 13.c.Aret.108.c.118 e.Ruff.
lactei coloris & glauci diſtantia 855.c.Th.
Lacaphthum quid 693.c.Æg.
Lacca ſeu lacha 388.a.Myr.
λακκόπεδον 105.b.Ruff.546.g.Or.
λακκοχέας 105.b.Ruff.
Lacertæ vſus 639.f.Ægin. lacertæ Chalcidicæ vſus 640.a. Æg. lacertæ chalcidis ictui quid medeatur 618.β. b. Aet. lacerta viridis Græcis σαῦρος 380. e.Marc.
Lacertus piſcis 224.f.Or.
Λάχανα χλωρὰ 503.d.Myr.
Lacrymæ aſſiduæ & hebetudo oculorum capite dolentibus cur oboriãtur 765. d. Caſſ. lacrymas quæ prouocent 143.g.Act. lacrymas quid ſiſtat 425.g.Myr. lacryma tenuis & multa, ſalſa acris aut frigida quibus ex oculis defertur, quomodo curandi 303.a.Aet. ad lacrymã tenuẽ oculorum 274. d. e. Marc. ad lacrymas & tumores oculorum 267.g.Marc.
lacryma hederæ 356. f. Myr. lacryma oleæ ſylueſtris ad quid 387.e.f.Aet.
Lactuca, à quibus & cur μαρύλλιον dicta 376. g. Myr. lactucæ vires 368.e.622.f.Ægin.21.d.64.d. 112.a.217.b.497.d.599.d.Or. 27. h.Aet.28.e.Act. lactucæ ſemẽ ex aqua potum quid conferat 519.f.Or.
lactuca erratica 420.d. Orib. lactucæ marinæ vis 32. d. 83. g. Celſ. lactuca marina grandis 58.b.Celſ.
Ladani electio 26. a. Or. ladani vires 629.g.Æg.19.c.22.a.499.h. Or.33.g.Aet.
Laerticum carpeſium 39.b.Aet.
Lætitiam quid pariat 421.a.Myr.
Læuantia ſeu læuigantia 84. d. Celſ.
Lagana cum lacte coqui 79.f. Aet.
Λαγόνες 105.e.Ruff.
Lagophthalmi qui 300.a. Aet. lagophthalmia ſeu lagophthalmos quid, & quomodo curanda 555. d.Æg.331.a. Aet. 145.c. Celſ.
Lagopodis vires 629.f.Æg. 501.d. Orib.
λαμβδοειδὴς ſutura 106. d. 119. e. Ruff.
Laminæ quid 52.a.Act. lamineæ vrinarũ ſubſidẽtiæ quid ſignificent 197.f.Aet.vide Vrin.ſubſid.
Lampſanæ vires 501.d.Or.
Lanæ vires & vſus 620. g. Æg. lanæ cõbuſtæ vis 19.b.21.g.106. f.520.a.Or. lana lota implendo vulneri melior 102.c.Celſ. lanæ oleo imbutæ ano iniectæ quid cōferant 249. d.Tr. lanarum ſordidarũ vis & vſus 598.e. Or.91.d.Aet. lanæ ſulphuratæ vſus 411.a.c.454.c.Æg.
lanaria herba 53.a. Aet. lanaria radix Græcis ſtruthion 250. a. Marc.
Lanugo 101. f. 105. e. Ruff. 545.c. Orib.
Lapathium 22.c.501.e.Or.
Lapathum 425.d.Or. lapathi vires 629.h.Æg. 217.g. 604.c. Or. 39.d. Aet. lapathum ſylueſtre 617 a.Æg.
Lapidea oſſa 106.e. Ruff. de lapidibus doctrina cõmunis 67.b. Aet. lapidũ gemmarũmq; differẽtia, electio, & vis 630.h.Æg. 455.e.513.d.604.f.Or. 67.b. Aet. lapides qui in vſum vertuntur quō parãdi 68.a.Aet. lapidum præſegmina quẽ vſum habeant 507.h.Æg.
lapis ageratus 631.b. Ægin. 466.h. 514.a. Orib. 68.c. 391.e. Aet. lapis alabandicus 69. g. Aet. lapis Alabaſtrites 631.c.Æg.514. b.Or. lapis Arabic' 631.c.Æg. 514.b.Or. lapidis Armeniaci vires 166.b.c.e.Tr.631.d.Æg. 451.e.Or.71.e.Aet. lapis Aſius 455.h. Or. lapidis Aſii electio 27.f.Or. lapidis Aſii vires 631. b.Æg.455.h.Or.68.c.316.g.Aet.

306.d.Act.82.c.Celſ. lapis borachius 478. b. Myr. lapis coriariorum 391.c.Aet. lapis galactites 456.e.513.e. Orib.67.a. Aet. lapis geodes 631. c. Æg. 514.d.Or. 69.c.Aet. lapis hæmatites optimus qui, quomodo vratur, adulteretur, & dignoſcatur 456. a. Or. lapidis hæmatitæ electio 27.f. Or. lapidis hæmatitæ vires 215.f. Trall. 630.h.Æg 22.e.483.e.513.d.Or. 66.g.Aet.305.f. Act. lapis Herculeus 514.b.Orib. 68 h.Aet. lapis Iudaicus 513.g.Orib.67.g. Aet.448.e.Myr. lapis Lazurius 385.c. Myrepſ. lapis lazzi 366.h.Myrepſ. lapis Melitites 513.e.Orib.67.a.Aet. lapis ophites 514 d.e.Or.69.d.Aet. lapis oſtraeites 514.e.Orib.69.e. Aet. lapis Phrygius 455.e.513. h.Or 68.b. Aet. lapis pyrites 68.a.455.e.Orib. lapis radians 385.e. Myrepſ. è lapide radiante antidotus 385.c.Myrepſ. lapis ſchiſtos vbi gignatur, & quis omnium laudatiſſimus 456 c. Orib. lapis ſchiſti ſeu ſciſſilis vires 631.a. Æg.513.e.Orib. 67. a. Aet. 305. f. Actuar. lapis Smiris 457. b. Orib. 69. a. Aet. lapis Syriacus 67. g. Aet. 372. f. Myrepſ. lapis ſpecularis 641.d.Ægin. 72. c. Aet. lapis Thracius vbi naſcatur, & quæ eius vis 456.d.Or.
lapis in ceruarum inteſtinis 718. c. Aet. lapilli hirundinum ad comitialem 156.e.Trall. lapidum in ſpongiis repertorum vires 604.g.Or.69.b.Aet.
lapides ſanguinis ſputo eiectos fuiſſe 451.e.Ægin. lapis teneſmo excretus 460.e. Æg. lapidem tuſſi aliquando eiectū fuiſſe 447.g.Æg.
lapides in collo naſci 472.g.Aet.
lapidem in renibus quid gignat 589. b. Orib. lapides renum confringētia & conterentia 592.d. 595.f. 611. e. Orib. 12. e.14.d.550.f. 652.b. Aet. lapides in renibus quæ euacuent 146. f. Aet. lapidi in renibus commodum medicamentum 217.g.Scrib. ad lapides in veſica 16.g.Aet.356.a.h.Marc.
lapides conterentia 35. e. 657. b. Aet. 353. b. 355. e. 369. g. 370.f. 372.a.b.c.d.398.g.400. e. h. 401. c. 409. b. 412. f. 425. g. 469.α.b. Myrepſ. lapides conterens fuſca 822.f.Myrepſ. lapis ſectione quomodo extrahendus 596. f.Aet.
Lappa 45. a.Aet. lappæ ſeminis vires 634.h.Æg. lappa maior, aliis perſonacea 319.b.Mar.
Lappago 420.f.Or.
Lapſanæ vires 629. h. Ægin. 39.d. Aet.
ad Lapſos è ſublimi 325.f. Mar.
Laqueorum ratio & vſus 153. g. Orib. laqueus attollens 153. g.Orib. laqueus χιαστὸς 155. f. Orib. laqueus duos ſinus habens 160.d.Or. laquei nautici ratio & vſus 155.b.Or.
Λάρυγξ 103.f.Ruff.530.b.546.c.Or.
Laricis vires 639.a.Æg.
Laruas & dæmonia quid amoliatur 263.e.264.g. Act. laruis occupati quo antidoto iuuentur 264.g.Act.
Laſer 45.f.Aet.
Laſerpitium 439. g. Orib. laſerpitii vires 640.d.Æg.
Laſſitudinum differentiæ 172. f. 173.a.174.175.176.Aet. laſſitudo veneri contraria 118. d.Aet. laſſitudo laboris mutatione leuatur 13.e. Celſ. laſſitudo laſſitudine ſoluitur 756.e.Orib. laſſitudinis remedia 323. d. 328. f.Act.237.d.238.a.Scr.
laſſitudinis diuturnæ remedium 323. f. Act. laſſitudinum ex exercitiis curatio 351.c. Æg. 77. f.78.c.Orib. laſſitudini ex nimio labore ortæ quomodo ſuccurrendum 576.e.194.b. Or. laſſitudinum ſpontanearum curatio 352.c.Ægin. 78.d.h. Orib. 174.e.Aet. laſſitudines tendētes & vlceroſæ ſpontaneæ, vnde 206.d.Act.
laſſitudinis feruore arefactæ cutis curatio 206. g. Act. laſſitudinis ſenſus 35.f.Act. laſſitudinis ſenſus in febre quid indicet 26. b.Celſ.
Laſciua ſcripta venerem excitare 355.g.Æg.
Latentes morbi explorari quomodo poſſint 371.d. Mar.
Lathyris 425. d. Or. Lathyreos vires 629.g. Ægin. 39. c. Aet. lathyreos in purgando vis ac doſis 128.e.Ruff.325.e.328.a.Orib. 126.e.Aet.273.a.Act.
Latibulis quid exigat venenata 616 β.a.Aet.
Latratus cur edant hydrophobi 765.a.Caſſ.
Latus 104. f.Ruff. laterum malis medentia 353.b. 356.f.358.f. 417.d.425.g.444.g.Myr. lateri in pleuritide quæ adhibenda 65. h.Aret. ad latus Andreæ malagma 85.h.Celſ.
ad Lateris contuſionem 236. h. Scr.350 f. Marc. laterum doloris initium, & ad eum finiendum catapotium 72.e.95.c.Celſ. lateris dolor quomodo curādus 136.g Or 219.d.Act.72 d.h.Cel. lateris dolori medentia 595. g. 603.b.Orib.10 d.14.f.28.a.35.h. 63.g.651.g.Aet. 257.g. Act. 208. e.210 b 228.g.232.f 235 g.Scrib. 310.d.311.a.313. a.327. e.329. b. 333. c. 338 d.341. f.g.342.c.350. e.351.a.406.a.412.e. Marc. laterū dolori malagma 85.g Celſ. ad laterum dolores malagma Apollophanis 83.h.Celſ.
ad Lateris dolores diutinos 400. a.Marc. laterum doloribus ſine febre quid cōferat 454 f.Æg. ad lateris dolorē cum febri 383. e.Mar. laterum doloribus ex obturatione factis medetur ſcordion 52. d. Aet. ad lateris dolorem ex tuſſi 313.a.Marcell. à lateris dolore quid præſeruet 336. a. Marc. lateris dolores quid ſequatur 25.g.Celſ. laterum inflāmationis remedia 262 f.264.f.268.a.269.d. 323.g.328.c. Act.
latera & crura quorum organorū dicantur, & quē vſum habeant 163.a.Or.
Lauacri calidi vſus, & quæ in eo ſpectanda 388.g. 582.c.Orib. lauacri frigidi vſus quibus conueniat, & quæ in eo ſpectanda 388.b.389.d.Or. lauacri frigidi commoda & incōmoda 582. c.Orib.
Lauatio qualis ſecundum ætates 15.d.Celſ. lauatio pueris amica 164. c. Aet. lauatio poſt cibum quæ requirat 185.c.Aet. lauādi qui tabida febre laborāt quomodo ſint 222. d.Aet. lauandæ terræ ratio 63.f.Aet.
Laurieulus aliis cyma lauri 387. a. Marc.
Lauriola 366.e.Myr.
Laurus 415.e.Orib. lauri vires 618. h. Ægin. 597. c. Orib. 16.f. Aet. è lauri baccis antidotus 434. d. Myrepſ. lauri è baccis medicamentum 324. d. Act. lauri foliorum vis 325.d. Or.
laurus Alexandrina 448.f.Or.
Laxantia 472.f.485.f.g. Myr. laxantium diuerſæ ſpecies 476. d. Orib.
laxationis dentium cauſa & medela 378.e.382.g.Aet.
laxatiua antidotus 367. e.. 460. c. 462. g. Myr. laxatiua ex hermodactylo antidotus 376. d. Myr.
Leænas prægnātes ſaluiam deuorare 25.a.Aet.
Leænæ emplaſtrum 679. e. Ægin. 334.d.Aet.
Lecticarum differentiæ 370.e.Or. lecticæ quæ pedes humiles habent, cur ipſum corpus repleant 370. d. Oribaſ. lecticaria geſtatio duplex 116.f. Aet.
Lectio totam corporis molem intendit 116. e. Aet. lectionis concitatæ vtilitas 116. c. Aet. lectionem cum vociferatione, oculorum debilitati prodeſſe 320.d. Aet. lectio venerē quæ concitet 577.c.Aet.
Lectum perm ngentibus quomodo medendum 468.e.Æg. lectus ſuſpenſus 34.f.Celſ.
Λεκυθώδης χυμὸς 110 g.Ruff.
Leguminum in nutriendo qualitas & vis 370. b. Æg. legumina quæ valentiora 36.e.Celſ. legumina venerem cientia 118. c.Aet. leguminū coctio 255. e.Orib.
Λειχῆνες vnde, & quòd neglecti in ſcabiem ac lepram abeant 187. h.Act. λειχήνων curatio 503. e. Ægin Vide Lichen.
Λειπυρίας πυρετὸς vnde oriatur & vnde dictus 172.h.173.a. Act. lipyriis febribus quæ medela conueniat 403. e. Æg.217.g.h. Aet. lipyriis quid medeatur 363. g. 407.h.Myr.
Λῆμαι quid 328.b. Tr.
Lemnii ſigilli color 47. a. Act. lemnia terra 453. a. Orib. lemniæ terræ vires 513. a. 596. e. Or.640.a.Aet.
Λημνίσκος linamentum 164.b.Celſ. lemniſci vſus 563.f.577.d.Æg.
Lenia balnea qualia 154. f. Aet. lenia collyria 349.c.Aet. lenia emplaſtra 91. c. Celſ. leniora medicamenta quo ſint vſu 67. b.Aet.
Λεῖον 521.d.Or.
Lendes enecantia & detergentia 601.e.Or. 19.a.31.f. Aet. lendes palpebrarum quomodo pellendæ 327.g.Aet.
Lentis qualitas & facultas 370. c. 645.a.Ægin.19.a.21.b.210.f.511. c.582.h.583.d.611.d.Orib. 56.f. Aet. 27. g. Act. lens ſuccum qualem gignat 237.a.Or. lentis paluſtris vires 20.b.21.d.e.22. b.511.c.611.d.Orib.56.f.Aet. lenticula 493.a.Or.
Lenticulam tollentia 117.f.Celſ.
Lenticularis tunica 107. e. 116. b. Ruff.
Lentarum febrium curatio 49. c. Celſ. lentarum febrium balnea 35.e.Celſ.
Lentiformis humor oculi 299. c. Aet.
Lentiginis curatio 241. b. Act. lentigines tollentia 443.f.Ægin. 603.b.Or.96.h.Aet.819.c.820 b. Myr.322.g. 324.b. Marc. lentigo in facie quid 185. g. Act. lentiginum faciei remedia 369. g.Aet.
Lentiſcus 444.e. Or. lentiſci vires 642.f.Æg. 19.a.509.g. 610.d. Or.54.d.Aet.
lētiſcinum oleum 19.c.Aet. lentiſcini olei vſus 314.d.Act. lentiſcina reſina 507.d. Orib. 49.h. Aet.
Leonum caro qualis ſit materiæ 220.g.Or.85.a.Aet. leonini adipis vires 609 g. Or. leoninū ſeuum 90 d.Aet.
leonis morſus quomodo curādus 614.β.a.Aet.
Leonis Drongarii antidotus 450. b.Myr.
Leo morbus qui 50.h.Aret.
Leonides de ſpinis faucibus infixis quid conſulat 562.e.Æg.
Leontiaſis 663.f.Aet.
Leontopetalon 425 e.Or. leontopetali vires 630.b. Æg. 501. c. Or.39.e.Aet.
Leontopodiō 425.e.Or. 39.e.Act.
Λεπιδόχαλκος 32.d.Celſ.
Λεπιδοειδὴς ſuturæ 106. d. 119. e. Ruff.548.b.Or.
Lepidium quid 160.g. Aet. lepidii vires 630.b.Ægin. 19.f.501.f. Or.39.f.Aet.
Λεπὶς quid 216.a. Scr. λεπίδος vires 630.c.Ægin. 515.d.Or. 72.g. Aet.
Λεπὶς caruncula quæ dicatur 172.a. Celſ.
Lepra vnde dicta 187. g. Act. lepra & elephantia quomodo differant 187.g. Act. Lepræ cauſæ 664. b. Aet. leproſorum ſymptomata 664.c.Aet. lepræ dignotio & curatio 502.g. Æg. 117.e.637.c.Or.679.f.Act.243.e. Act. lepræ medētia 598.b.599 d.603.b.605 g.Or.7.f.10.d.11.a. 14.d.25.b.35.f.42.b.48.e.49.c.70. f.72.c.79 d.81.f.83.c. 94.e. 374.f. Aet.314.a.Act.827.e.Myr.235.a. Ser.321.h.322.b.d.e.Marc. lepram excoriat ranunculus 14.d. Act. lepras exterit braſſica 35. f. Aet. lepras remouet anemone 11.a.Act.
leproſorum vnguium cura 733.g. leproſos vngues quid eximat 607.g. Or.
Leptocaryon 498.g. Or. leptocaryorum vires 601.c. Or.
Λεπτὸν ἔντερον 108.c.Ruff.
ad Leptopyrexias 337.e.Marc.
Leporis caput vſtum quid vtilitatis habeat 92. a. Aet. leporis caro cuius in alimento materiæ ſit 372.b.Æg.220.f. 583.b.584.a. Or.84.g. Aet. leporis coagu-

lum quam vim & vſum habeat 14.c.608.d. Orib.81.a.Aet.83.d. Celſ. leporini ſanguinis qualitas 372.e.Æg.
Lepus marinus eiúſque vires 426.d. Or. leporem marinum venenatum eſſe 628.c.Aet. leporis marini poti ſymptomata & remedia 545.g.Æg.641.d.Aet.285.c.Act.224.g.Scr.
Lerus 226.e.Or.
Leſbium vinum 105.d.Aet.
Lethalibus medicamẽtis communis antidotus 638.g.Or. lethalibus medicamentis obſiſtentia 31.c.Aet.269.e.279.e.Act.
Lethargus genuinus qui 149.e.Tr. lethargus, eiúſque curatio 149.e.Tr.420.c.Æg.244.h.Aet.155.h.216.b.Act.56.a.Celſ.
lethargici qui 251.e.Mar. lethargicis caput non madefaciẽdum 150.g.Tr. lethargicis cucurbitula quando adhibenda & quando non 57.a.Aret. lethargici euacuandi quomodo ſint 56.d.Aret. lethargicis geſtatione qua vtendum 116.g.Aet. lethargicis irrigationes quæ conueniant 56.g.Aret. lethargicis loca conuenientia quæ 56.c Aret. lethargicis victus quæ cõueniens 56.f.Aret.
lethargo lethargicíſque medentia 47.g.95.b. Aet.279.e.299.c.Act. 364.d.425.f. Myrepſ.251.e.Marcell.
Leuca emplaſtra 91.a.Celſ.
Leucacanthi ſeu leucacanthæ vires 630.c.Ægin.501.f.Orib.8.g. Aet.
Λευκανία 103.a.f.Ruff.545.f.Or.
Leucanthemos 410.c.Or. leucanthemi vires 262.c.Aet.272.a. Act.
Leucadis vis 630.c.Ægin. 501.f. Orib.
Leuce,ſeu populus alba 501.g Or. 40.a.Aet.
λεῦκαι & ἀλφοὶ quid differant 188.b. Act.116.c.Celſ. leucæ dignotio & curatio 504.g. Æg.117.c. 637.c.Orib.677.h.Aet. leucas capitis quid ſanet 92.h.Aet.
Leucographis 67.d.Aet.
Leucoion 425.f.Or. leucoii facultas & vis 630.d.Æg.501.f.604. d.Or.39.g.Aet.
λεύκωμα,ſeu albugo,quid ſit 184.a. Act. ad leucomata oculorum 276.g.Marc.
Leucophlegmatias, eiúſque curatio 471.f.Æg.534.f.Aet.56.g.57. h.Celſ. leucophlegmatiæ hydropis notæ 37.b.Aret. leucophlegmatiæ qui magis obnoxii 37.g.Aret.
Leucos paſtillus 787.h.804.c.Myrepſ.
Leuia ingenia nihil ſibi detrahũt, quia nihil habent 172.e.Celſ.
Leuiraiarum qualitas 373.g.Æg.
Lexopyretos antidotus 417.g. Myr. lexopyretos è ſulphure antidotus 433.c.Myr. Λεξοπυρέτων antidoti cur dictæ 418.b. Myr. lexopyretos compoſitio 311.b.Mar. lexopyreta medicamenta 711.a.Myr.
Libanius peſſus 694.d.Æg.
Libanos 425.f.Or.
Libanotis,aliis polion 328.c.Mar. libanotidis deſcriptio 426.e.Or. libanotidum vis 630.e.Æg.501. h.604.c.Or.40.d.Aet.
Libanoti,id eſt thuris,vires 630.e. Æg.19.d.501.g.604.e.Or.40.a. Aet.
Libanotus peſſus 757.b.Myrepſ.
Libanus peſſus 798.β.d.Aet.
Libellæ cuius inter alimenta materiæ ſint 373.h.Æg.225.g.Or.
Liberis gignendis aptum tempus 355.f.Æg.581.a.Or.
Libido quid præcipuè poſtulet,& qui ad illam exercẽdam idonei 8.b.Or.
Libonotus 367.e.Or.
Libræ nota & pondus 699.f.700.d. Æg.842.Aet.
Libyanum collyrium 672.c.Ægin. 49.f.50.c.Or. Libyana collyria 350.a.351.b.g.Aet. libyanos peſſus 756.c.Myr.
Libyſtici vires 502.b.583.c.Or.
Λιχανὸς δάκτυλος 104.c.Ruff.
Lichenis petris adnaſcentis vires 630.a. Æg.19.g. 20.f.501.e.605. b.Or.39.f.Aet.
lichen quid 373.g.Aet.261.b.Mar. lichenibus medentia 598.b.599. d 608.f. Or.39.f.Aet.321.d.324. d.Mar. lichenica medicamenta 312.313.Act.711.d.Myrepſ. lichenici emplaſtrũ 312.g.Act. lichenicus paſtillus 312.c.Act.
lichenas feros ſanans remedium 313.h.Act.
lichenoſi in mẽto tumores,& quo modo curandi 311.d.Act.
Lichenes equorum ad quid conferant 630.b.Æg.
Lien, eiúſque deſcriptio, ſitus, & functio 108.f.117.d.Ruff.540. Orib.63.f.Celſ. lien humores craſſes & melancholicos è iecinore in ſe recipit 268.a.Tr.43. h.Act. lienis affecti indicia 74. b.Celſ. lienis malè habentis mala ſigna 29.c.Celſ.
liene laborãtes cur in locum affectũ minus ægrè decũbãt 755.e. Caſſ. liene affecto quales vrinæ 78.h.Act. lienis affectionibus qui magis obnoxii,& quãdo 33.b.Aret. lienis vitium quiete augeri 74.c.Celſ. lienis affectionum dignotio & curatio 32.e.92.a.Aret.262.d.& deinceps. Tr.473.a.Æg.143.d.666.a. Or.519.f.520.Aet.150.c.228.g. Act.74.b.Celſ. liene affecto quæ vena ſecanda ſit 9.e.Or.
lienẽ affectum ſi tormina ſequantur,quale indicium 29.c.Celſ.
lienis & iecinoris cõmunia vitia,& quid differant 150.c.Act. lienis iecinoriſque affectuum curatio 228.g.Act. lienis iecinoriſque affectibus quæ vena ſecanda 194.c.Act.
lieni, lieniſque vitiis accommoda quæ ſint & vtilia 10.e.16.b.30.d. e.41.a.54.g.Aet.770.g.800.f.801. a.Myr.340.e.384.d.Marc. ad lienem malagma:& quãdiu adhiberi id debeat 85.f.Celſ. lienem colliquat chamædrys 57.d. Aet. lienes cõſumit lappa 45. a.Aet. lienem conſumere valens malagma 85.f.Celſ. lienem expurgantia 25.g.Aet.281. e.Act. lienem extenuantia 74. e.Celſ. lienem iecúrque lædẽtia 589.b.Or. lienem obturantia 45.d.57.b.Aet.
lienis cruciatibus catapotium 95.b. Celſ. lienis dolori medentia 253.e.262.a.263.f.265.e.326.f. Act.215.a.228.g.Scr.303.c.Mar. lienis doloribus in phreneſi quæ medela conueniat 54.g. Aret. lienis duritiei medentia 207 g.215.a.Scr.342.a.346.a. b Mar. ad lienis duritiem poſt infantiam ortam 346.e.Mar. lien flatu diſtentus & tumidus quomodo curandus 270.g. Tr. lienis frigidæ intemperiei notæ 262.e.Tr. lienis frigidæ intẽperiei curat. 264.a.Tr. ad lienis grauedinẽ 127.c.Ruff. lienis humidæ intemperiei curatio 263.f.Tr. lienis icti ſigna 98. a.Celſ. lieni indurato medentia 593.a.c.600.g.604.b. Or.10. c.d.32.d.40.a.44.b.47.c. Aet. lienis inflammati ex humore bilioſo, melancholico, pituitoſo, notæ 265.c.d.e.Tr. lienis inflammati ex ſolo ſanguine notæ & curatio 265.a.Tr. lieni inflammato ficus nocere 53.h. Aet. lienis inflãmationi medentia 276.f.326.f.Act. lienis inflatio quomodo curanda 264. c.Tr. lienem obſtructione liberantia 49.a.Aet.253.d.256.g. 276.f.Act. liene ſanguinem reiiciente quæ vena ſecanda 69. b.Aret. lienis ſcirrho indurati ſymptomata 32.f.Aret. lienis ſcirrho quomodo medendum 92.a.Aret.268.f.Tr. lienis ſcirrhum liquans medicamentum 258.a.Act. lienis ſcirrho potiones quæ conueniant 272.a.Tr. lienis ſiccæ intemperiei curatio 264.a.Trall. lienis ſuppurati ſymptomata 32. e.Aret. lienis tumori medentia 270.d.Act.215.a.Scr.342.a. 346.b.347.f.355.b.Mar. lienis vlcera non ſaneſcere 74.b.Celſ.
lienes paruos habẽtia 74.d.Cel. lienes magnos quæ ſequantur 25.c.Celſ.
lienoſis amica aut inimica 74.c. Ce. lienoſorũ curatio 74.c. Celſ.
lienoſis conuenientia medicamenta 215.d.218.e.Scrib. lienoſis conferens malagma 85.g.Celſ. lienoſis medentia 602.a.Or.63. g.64.c.Aet.269.d.278.f.279.e. 323.g.324.d.328.c.Act.355.d. 357.a.f.361 f.374.a.380.e.382.a. 389.h.390.b.405.c.d.409.b.d. 410.a.412.g.416.h.418.a.d.420. h.421.e.423.g.426.d.437.b.461. b 465.e.483.f.560.b.561.c.g.Myrepſ.211.b.213 h 215.b.236.a.d. Scr.310.a.317.b.326 e.342.b.d. f.345.a.346.d.347.d.348.d.349. b.355.g.h.364.c.376.d.Mar.
lienaria vena 109.e.Ruff.
Lien in alimento cuius ſit materiæ 222.c.Or.85.g.Aet.
Lienteriæ etymologia 46.e.Aret. 162.e.Act. lienteriæ cauſæ, ſymptomata & curatio 46.e.Ar. 508.g.Aet.162.e.Act.19.c.Celſ. ad liẽtericos 380.e.799.c.e.Myr. ad lientericos deiicientes ramẽta 771.g.Myr.
lienteria hepatica quomodo noceat 161.h.Act.
Λιγνύα 471.d.Myr.
Ligamentis diſſectis quæ medela adhibenda 116.b.Or.
ligamentorum in tumoribus ratio 740.f.Aet. ligationes hydropicorum 544.g.Aet.
Lignorũ ſtrues ardens caput grauẽd ne cur non feriat ſimiliter vt prunarum 756.g.Caſſ. lignorum cariei vis & vſus 521.b.Æg. 51.a.Aet.
Lignyos,hoc eſt fuliginis,vis & vſus 630.f.Æg.502.a.Orib.40.e. Aet.
Ligulæ 103.h.Ruff.
Liguſticum 426.g.Or. liguſtici vires 630.g.Ægin.19.c.Or 40.f. Aet.
Liguſtri vires 629.d.Ægin.38.d. Aet.
Lilii vires 628 g.Ægin.20.d.500.f. 603.c.Orib.36.f.Aet. lilii flos 500.f.Or. lilii folia 20.f.Or. lilii radix 20.f.Or. lilium ſylueſtre 419.d.Or.
lilinũ oleum 23.c.Aet.370.d.Myr. lilinum vnguentum 439.c.Myr. lilinum vnguentum aliis ſuſinũ vocari 424.e.Or.
Lima dentes quomodo atterendi 384.d.e.f.g.Aet. limatura ligni 486.h.Myr.
Λιμνῆτις,& eius vſus 290.e.Act.
Limnitis idem quod adarce 687. b.Æg.
Limonium 427.a.Orib. limonii vires 630.a.Æg.501.a. Orib.39. e.Aet.
Linariæ 435.g.Myr.
Linctuarium vtile epilepticis 60. h.Aret.
Linguæ anatomia, déque iis quæ ei ſunt adnata 529.f.Or. lingua inſtrumentũ loquendi 189. e.190.a.Aet. linguæ ſitus & officium 63.d.Celſ. linguæ quid cerebrum ſuppeditet 295.b. Aet.
linguæ affectus 15.b.186.f.Act. linguæ affectuum curatio 241. f.Act. ad linguæ mala 771.c. Myr. linguæ alligatæ quid medeatur 405.d.Myr. linguæ aſperitati quomodo medendum 401.β.b.Æg.101.e.Or. ad linguæ aſperitatem 267.c.Act.505. d.Myr. linguæ aſperitas in febribus quomodo curanda 231. b.c.d.Aet. linguæ deſquamatæ remedium 389.e.Aet. linguæ fiſſuras ſanat ſapphirus 70. d.Aet. linguæ incuruatæ curatio 561.a.Ægin. ad linguæ phlegmonen 822.c.Myr. linguæ ranunculus quid ſit,& quo modo ei medendum 389.b.Aet. linguæ reſolutio quomodo fiat, eiúſque curatio 66.c.Celſ.429.a. Æg.266.d.Aet. linguæ ſcabræ ſiccæque in febribus curatio 50. b.Celſ. ad linguam ſideratam 301.c.Mar. linguæ vlceribus quomodo medendum 131.d. Celſ. ad linguæ vlcera & puſtulas 292.a.b.c.Mar.
lingua cuius inter nutrimenta ſit materiæ 372.c.Æg.584.b.e.Or. 85.c.Aet.
lingua auis 374.g.Myrepſ. lingua bouis aliis burdunculus 260.b. Marc.
Linozoſtis 410.h.427.b. Orib. linozoſteos vires 631.e.Æg.40. h.Aet.
Lina à marina purpura ſumpta quomodo tonſillis & colli vitiis medeantur 54.d.Or.
lini ſeminis vires 631.e.Ægin.19.c. 212.e.502.b.605.a.Or.40.g.Aet. ex lini ſemine emplaſtrũ quo-

modo conficiatur 758.e.f.Aet.
Liobati 225.g Orib.
Liparæ compoſitiones 387.f.Mar. lipara emplaſtra 91.b.Celſ.231. d.Scr.
Liparo herba 178.a.b.Aet.
Lipothymia quid, eiúſque curatio 24.c.Ar.227.c.Aet. vide Deliquium animi.
Lippientes capitis vſtione quomodo curandi ſint 551.c.Ægin. lippientibus cataplaſmata quæ conueniãt 339.c.Aet.308.a.Act. lippientibus qui cibi vitãdi 122. d.Celſ. lippiẽti deiectio prodeſt 27.c.Celſ. lippientibus longum ieiunium nõ eſſe neceſſarium 118.f.Celſ. lippientibus imponi quæ debeant vt noctu quieſcant 119.a.Celſ. lippientium victus 118.g.Celſ.
Lippitudo quid, & quomodo curanda 432.c.433.g.434.a. Ægin. 128.c. Or.331.c. Aet.182.d.237. g.Act.118.a. Celſ. lippitudo cui parti propriè accidat 299. e. Aet. lippitudo oculo cur oboriatur 764.c.Caſſ. lippitudo æſtate potius cur oboriatur 757 f.Caſſ. lippitudinis imminentis indicia 24.d.Celſ. lippitũdine orta quæ futuri mali notæ 118.a.Celſ. lippitudines auertendæ medicamẽtis quibus ſint 14.b.Act. ad lippitudinis initia 308.e.Act.267.f.279.g.Mar. lippitudini lippientibúſque medentia 432.c.433.g 434.a.Ægin. 596.c.Orib.28.b.58.e.77.d.Aet. 263.c.Act.361.f.403.f.412 g.417 e.g.418.c.429.d 469.b.Myr.267. g.269.h. 270.c.277. h.279.g.280. b.Mar. lippitudini vtile catapotium 95.c.Celſ.
lippitudini graui vt ſuccurratur 119.c.Celſ. lippitudinis vetuſtæ remedium 282.c.Act. lippitudo decedẽs viſus claritatem cur inuehat 757.h.Caſſ.
lippitudo arida & ſcabioſa quomodo differant 183.a.Act. lippitudini ſiccæ accommoda medicamenta 307.e.Act. lippitudo dura 299.e.Aet.
lippitudinis in febribus curatio 232.f.Aet. lippitudini febris accedens cur cæcitatem aliis adimat, aliis inducat 757.c.Caſſ. lippitudines ex niue quomodo tollendæ 646.f.Or.
Lipuri 226.e.Or.
Lipyria febr. vide Leipyr.f.
Liquamen catharticum 385. g. Marcell.
Liquationi carnis quid medeatur 446.g.Myr.
Liquefieri quid dicatur 613.a.Aet. liquefactum medicamentũ neruis compunctis idoneum 111.e. 632.f.Or.
Liquida collyria 342.343.344.Aet. liquidum Aglaidæ collyrium 343.a.Aet. liquidum Apollonii collyrium 343.f.g.Aet. liquidum Baſſi collyrium 344. e. Aet. liquidum Demoſthenis collyrium 342.h.Aet. liquidũ Eraſiſtrati collyrium 343.b.Aet. liquidum Euelpidis collyrium 123.a. Celſ. liquida Galeni collyria 342.c. Aet. liquida Oribaſii collyria 344.d.e. Aet. liquida compoſitio ad callos 52 d.Or. liquida compoſitio ad ſycoſas eruptiones 52.d.Or.
liquidorum menſuræ 700.d.Æg.
Liquorum, Cyrenaici Medici & Syriaci, vires 635.f.Ægin.505.a. 607.b.Or.45.f.Aet. liquorum medicatorum variæ compoſitiones 269.d.Act.
ad liquores glutinoſos & ſpiſſos per ventrem digerendos 383.e. 384.d.f.Marc. liquor naribus quomodò detrahendus & item ſiſtendus 195.e.Scr. ad liquores pulmoni inſidentes expellẽdos 384.d.Mar.
Lirium 424.d. Orib. lirinum oleum, ſeu liliaceum 20.e.Aet.
Literæ corpori inimicæ, animo neceſſariæ 5.d.Celſ. literis initiandi pueri quando ſint 169.c. Aet.
Lithargyrus 455.b.Or. lithargyri electio 27.f.Or. lithargyri vires 630.g.Æg.515.f.604.h.Or. 73.a.Aet. lithargyri poti ſymptomata & remedia 224.c.Scr.
Lithodendrum 454.g.Or.
Λιθοειδῆ oſſa 106. e. Ruff. 444. c. Aet.
Lithoſpermum 426.h.Or. lithoſpermum eſſe milium ſolis 356. a.371.e.Myr. lithoſpermi vis 631.d.Æg. è lithoſpermo antidotum 265.d. Act.448. c.Myrepſ.
Λίτρα 244.Mar.
Litri, ſeu nitri, vires 631.e.Æg.515. h.Orib.73.a.Aet. litri ſpuma 71.h.Aet.
Liuedinibus inueteratis quid conueniat 443.h.Ægin. liuefactis quid medeatur 49.g.Aet.
Liuidus color 856.c. Theoph.47. g.65.d.Act. liuida egeſtio quid ſignificet 198.f.Aet.
Liuores faciei vnde 185.f.Act. liuoribus faciei quomodo medendum 192.b.Tr.353.h.Ægin. 80.a. Or.241.b.Act. ad liuoré faciei contuſæ malagma 85.h. Celſ. ad liuores faciei 322.d. g.323. c.e.f.g.324.a. Marcell. liuoris remedium certiſſimum 366.a.Aet.
Lixiuii differentia & vis 627.c.Æg. 20.f.21.g.483.b.500.b.602.c.Or. 34.g.Aet. lixiuii potus quibus proſit 154. b. Aet. ex lixiuio pharmacum 596.c.Aet.
lixiuium ficulnum 470.d.Or. lixiuii pileatorii vſus 414.c. 549. h.Æg. lixiuium protoſtacton 434.d.627.c.Æg.474.f.Myr.
Λοβὸς 102.f.Ruff.
loborum facultas 83.e.Aret.584.a. Or.17.a.40.g.Aet.
Locales euacuationes 143.e.f.Aet. localis venæ ſectio quando detrimentoſa 122.c.Aet. locales venti 151.d.Aet.
Loculus, ſeu ſecunda, quomodo educendus 791.b.Aet.
Locorum differentia ex qualitate regionum 369.c.Or. loca humilia quibus non conueniant 368.e.Or. loca mediterranea à maritimis quomodo differant 370.a.Or. loca metallis proxima, qualia ſint 368.f.Or. loca ſublimia cur ſaluberrima 368.e. Orib.
locorum in quibus animalia degunt, ratione, carnes tales vel tales euadere 86.d. Aet. loci mutatio quomodo fiat vtiliter 12.f.Celſ.
loco ſuo mota ante inflammationem reponenda 182.a.Celſ.
Locuſtæ vires 612.e.Æg.94.g.Aet. locuſtæ qualis in nutrimento ſint materiæ 225.d. Orib. 89.b. Aet.
Λοιμάττειν quid 410.f.Myr.
Loliginum inter alimenta qualitas & facultas 373.g.Æg.584.a. Or 89.c.Aet.
Lolii vires 612.a.Æg.19.e.21.a.490 a.592.e.Or.8.d.Aet.
Lomentum fabarum 255 c.Or.
Lonchitis 631.f.Æg.41.a.Aet.
Lonchoton 460.f.Or.
Longæ ægritudinis indicia 135.e. Act. ad longas ægritudines 337.e.Marc. longæ deiectionis notæ 24.b.Celſ. lõgi morbi quando incipiant & quomodo iudicentur 179.d.Act. longorum morborum cauſæ notæ & curationes fusò tractatæ 19.a. 81.a.&c.Aret.
Lopades 229.d.Or.
Lopimas glandium omnium optimas eſſe 17.d.Aet.
Loquendi inſtrumentis diuulſis quid medeatur 396.g.Myr.
loquacitatem futilem abigens medicamentum 421.a.Myr.
Lorum quid, & quomodo ei medendum 5.a.Aret.391.b.Aet.
Lotionis commoda & incommoda 582.e.Orib. lotiones quomodo vſurpandæ 15.f.Or. lotio frigida quibus conueniat, & quomodo 359.c. Ægin. 155. d. Aet.
per Lotium fœtus quomodo excernatur 781.c.Aet. vide plura in Vrina.
Loti, arboris & herbæ, vires 632. a.Æg.502.c.605.b. Or.41.d Aet. loti (herbæ) ſylueſtris deſcriptio 429.f.Or.
Lucernæ & concoctionis comparatio 90.e.Aet. lucernarũ vſus caput replet 231.a.Aet. lucernis inditur verbaſcum 56. h. Aet.
lucernaria herba Græcis phlomos 329.a.Mar. lucernarium oleũ 18.e.Aet.
Lucii malagma 604.f.g.Aet. lucii præceptoris emplaſtrum 763 f.Aet.
Lucubrationis tempus 12.b.Celſ.
Lumbrici quid 295.g.Mar. lumbricorum deſcenſus quando bonus 78.c.Celſ. lumbricos ore interdum reddi 78.b.Celſ. lumbricorum differentia, origo, ſedes 531.b.Æg.165.a.Act. lumbricorum generatio 164.h.165. c.Act. lumbricorum periculum 531.h.Æg. lumbricorum ſymptomata 165.b.Act. lumbrici quomodo excernãtur 165 a.b.Act.
lumbricis medela & medicamẽta accommoda adhiberi quæ poſſint 490.491.147.e.Aet.421.f.482 b.c. e.g.521.c. 595.a.770.a.Myr. 78.a.Celſ. ad lumbricos cerata 491.b.Aet. ad lumbricos in corde 340.a.Mar. ad lumbricos noxios 340.d.Marc. lumbricos enecantia 329. f. 599. a. 603.b. 605.g. 610.b. Orib.26.g. 30.f.35.g. 42.b.43.a. 52.e.654.d. Aet.217.b.Scr. lumbricos expellentia 599.b.Or.20.a.27.d.65. d.68.f.147.e.652.a.Aet.372.d.g. 373.a.374.a.375.g.387.a.Mar.
lumbricus latus, eiúſque malignitas & excretio & ſigna 492. c. Aet.165.d.Act. lumbrico lato quæ medela adhibenda 532.h. Æg.663.b.Orib.492.c.Aet.78.c. Celſ. lumbricum latum, ſeu lumbricos latos, enecantia & expellentia 600.d. 606.e.608.c. Orib.7.g.35.d.44.a.b.49.d.55.d. 58.b.92.d.147.e.Aet. lumbricis rotundis ſeu teretibus quæ medela & medicamenta conueniant 531.d.Æg.600 d.608.c. 663.a. Or.78.c.Celſ. lumbricorum rubrorum prauitas 165. c.Act. lumbricorum tenuium prauitas 165.f.Act.
lumbricorum piſcatoriorum vis & vſus 165.b.Aet.
Lumbus, & lumbi 104.e.Ruff.546. e.Or. lumborum cauitas partum difficilem reddit 788.d.Aet. lumborum muſculi 109.a.Ruff. lumborum vertebræ quinque 549.g.Or. lumbi renéſque an dilutum humorem & aqueum ſuperfluum attrahant ex iecinore & ſuſcipiant 852.d.Th.
lumborum dolorem præcedere & auſpicari quandoque coxendicum affectiones 579. a. Aet. lumborum dolori medentia 28. a.47.g 233.g.Aet.324.d.Act.769. g.828.b.Myr.210.d.232.f.236.d. f.Scr. 351.d. 383.a.390. h.391.a. 400.a.405.a.411.f.412.a.Mar. lumborum dolori diutino medentia 218.g. Scr.317.b.Mar. lumborum fluxioni quid obſtet 324.f.Act. lumbos frigefaciẽtia 477.f.Æg. lumbis impoſita lamina plumbea quid commodet 581.d.Or.
Lunæ motus celeritas 178.b.Act. lunæ mutatio 178.d.Act. luna differentias quatuor in aere operatur 150.d.Aet. lunæ robur & in corpora terreſtria actiones 178.b.c.Act. luna quibus & quando vitanda 16.a.Celſ.
lunam flagitioſis immittere comitialem morbum 21.b.Aret. luna lucente vigiles cur non offendantur, dormientibus verò caput obſtruatur 758.g Caſſ.
luna creſcens & decreſcens, temporum viciſſitudines quomodo repræſentet 178.a.Act. lunæ quadrangularis lateris vires 178 e.Act.
lunæ portus 220.c.Scr.
lunaris ſectio 554 d.Æg. lunati ligni in organo vſus 164. b. Orib.
lunaticis quid medeatur 421. f. Myrepſ.
Lupha 411.e.Or.
Lupicida (herba) 407.f.Or.
Lupinorum qualitas ac vis 370.d. 622.e.Æg 211.d.483.a.497.a.599 b.Or.27.c.Aet. lupinus agreſtis 497.a.Or.
Luporum & leonum caro 235.d. Or. lupini hepatis vires 470. c.659.f.Æg.512.c. 515.a. Aet. lupini ſtercoris vires 54.f.Or.82. g.475.e.Aet.
lupina inſania 254.f.g.Aet.
Lupi (laquei) ratio & vſus 157.a.Or. lupus (phalangiũ) 619.b.c.Aet. lupi (piſcis) caro qualis 373.e.Æg. 226.b. Or.88.c.Aet. lupus in

Tyberi naſcitur 226.d.Orib. lupus quando optimus, & quando durus 227.d. Or.
ad Lurido colore deformatos 342. f.Marc.
Luſcioſi qui 131.e.Or.185.a.Act.
Luteum oui præcipua pars 32. f. Act.
Luce, vigilia, ſiti ingenti, conuellendas ægri vires putabat Aſclepiades 43.d.Celſ. in luce febricitantem habendum eſſe niſi interdiu ſit infirmus 43.e.Celſ. lux in quibus febribus vitanda 251.g.Aet.
Luxatio quid ſit 602.c.Æg. luxationi medentia 602.c.517.a.Æg. 731.e. Aet. 245.g. 321.g. 329.a. Act.228.g.229.c.237.a. Scr. 345. f.411.f.412.c.Marc. luxationis cum fractura curatio 610.c.Æg. luxationis cum exulceratione curatio 609.c.Æg.
Luxata quibus modis reſtituantur 161.d.Or. luxatis reponendis quid aptius ſit 175.a.187.h.Or. luxatis & contuſis articulis quomodo medendum 108.c. 629.f. Or. luxatorum oſſium curatio 181.d.Celſ.
Luxus & deſidia Græcos afflixit ante Latinos 5.c.Celſ.
Lycanthropia quid & eius mala 155.c.Act. lycāthropiæ curatio 123.b.Or.
Lycapſi radicis vires 631.g.Æg.
Lychnidis vis 632.a.Æg. lychnidis ſemen 502.c.Or. lychnidis ſylueſtris vires ac doſis 325. c. 328.d.Or.
Lychnites lapis Latinis carbunculus 279.c.Mar.
Lycia abundat draconibus 626.d. Aet. lycia gagaten generat 68 e.Aet.
Lycium quid, quomodo adulteretur, & probetur, eiúſque ſuccus quomodo exprimatur 427. c. Or. lycii vires 631.g.Æg.19.a. 502.b.605.c.Or.41.a.Aet. lycii loco vtuntur quidam cētaurea magna 32.b.Aet. è lycio antidotus 449.f.Myr. lycii ſeu pyxacanthi vires 466.a.Or.
lycii Indici vires 631.g. Æg.166.d. Aet.305.e. Act.197.a.Scrib.264. g.Marc.
Lycoctonum 490.f.Or. lycoctoni vires 612.d.Æg.
Lycopſis 406.b.489.f.Or.
Lycopſi anchuſæ vires 7.g.Aet.
Lycos paſtillus 506.b. Aet. 797. f. Myr.
Lyci de cataplaſmate ex fermento 378.a.Or. lyci purgans medicamentum 57.d.Or.
Λύκι quid 250.d.Marc.
Lynceus collyrium 672.g. Æg.
Lyncurium 69.h.Aet.448.c.Myr.
Lyræ (conſtellationis) ortus & occaſus 152.a.b.Aet.
Lyros 408.b.Or.
Lyſiæ compoſitio ad lienem iecúrque 85.g.Celſ.
Lyſimachiæ deſcriptio 427.e.Or. lyſimachii vires 631.h.Æg.502. b.Or.41.c.Aet.
Lyſimachus rex 502.b.Or.
Lyſiponos antidotus 427.e.Myr.

M

Macedoniſium 355.c.Myr.
Macedonium ceratum quomodo conficiatur 772.c.Aet.
Macer 632.b. Ægin. 502.e.Orib. 41.e.Act.
Μάχαιρα ἐπαλος 108.e.Ruff.
Machærionis emplaſtrum 680.b. Æg.748.a. Aet.
Machaon & Podalirius 5.b.Celſ.
Machinamenta quid ſint 161. g. Orib.
Macia Græcis anagallis 252. d. Marc.
Macies præter cōſuetudinem, mala 20.e.Celſ. maciem & gracilitatem inducentia 233.f Act. macies purgationem impediēs quomodo curanda 806.g.Aet.
maciei oculi curatio 438.a.Ægin. 324 g.Act.
macilenti vt pinguefaciendi 361.f. 368.d.Æg. macilentorum pulſus quales 846.a.Phil.
ad Maculas extergendas 42.e.Or. 264.c.Marc. ad maculas colli 323.b.Marc. ad maculas corporis 322.d.g.h.323.a.b.Mar. ad maculas ſolares 443.f.Æg.10. d.Aet.819.c.820.e.Myr.
Madaroſis quid, & quomodo ei medēdum 435.a.Æg.300.a.332. e.Act.183.d.Act.
Madefieri quid ſit 63.a.Aet. madefactionum vſus & parandarū ratio 375.d.Or.
Madicum collyrium 50.e.Or.
Mæmecylon, ſiue mæmycœlū 627. c.Æg.423.d.500.b.Or.
Mænularum capita vſta quam vim & vſum habeát 20.g.483.h.519. d.Or.90.h.96.c.Aet. mænularū muriæ vis 90.a.Aet.
Magdalides quid 227 f.Scr.
Magiſtris quibus tradendi pueri 169.c.Act.
Magnetis deſcriptio, eiúſque bonitas vnde deprehendatur, quæue eius vires, 456.d.Or. magnetis electio 27.g.Or. magnetis vires 631.c.Æg.514.b.Or.68.h. Aet.253.f.Marc.
Magnū quidquid eſt in vulnerib', periculū facit 97.c.Celſ. magn. collyriū 353.d.Aet. magn. paſtill.506.c.Aet.797.g.Myr.
Magni ſophiſtæ præcepta de vrinarum proprietate dignoſcenda 851. b.d.Theophraſt. magni antidotus 423.e.Myr.
Magudaris 440.a.Or.
Magus (emplaſtrum) 539.b.Aet.
Maior morbus quis & quando dicatur 60.c.Celſ.
Maius Ægyptiis Pathon 610.β. g. Aet.
Μάλη 104.a.Ruff.
Malæ 102.g.Ruff.545. e.Or.167.g. Celſ. malarum ſuturæ 167.d. Celſ.
Malabathri folium vires quas habeat 632.b.Æg.19.c.21.b.502.e. Or.41.f.Aet. malabathri folium laudatius quódnam ſit, eiúſque vires 26.e.427.g. Or.98. e.Aet. malabathrini folii pilulæ 472.e.Æg.
malabathrinum collyrium 308.g. Act. malabathrini olei præparatio 23.h.Aet.
Malache 41.f.Act. vide Malua.
Malacia quid ſit 163.e.Act.
de Malagmatum compoſitione & vſu 683.e. Æg.45.a.400.a. Orib. 713.b.Myr.85.a.Celſ.235.d.Scr. malagmatum tres differentiæ & vſus 400.a.b.Or. malagmata, emplaſtra, & paſtillos, multa habere communia 85.a.Celſ. malagmata, emplaſtra, & paſtilli, quid inter ſe differant 85.a. Celſ.
malagma Apollophanium 562. a. Aet. malagma Ciſſophontis 415.e.Act. malagmata Galeni 604 h.605.c.Aet. malagma Lucii 604. f. Aet. malagma Mnaſæi 673.f. Or. malagma τὸ μονομάχιον 326.f.Act. malagma purgatorium 387.c.Marc.
malagmatum ad omnem corporis valetudinem genera 235.d. Scr. malagmata euacuantia humorem 538.f. Aet. malagmata hydropica 537.d. Aet. malagmata ad iſchiadicos 585. c.Aet. malagma ad lienē valde efficax 45.b.Or. malagma phthiſicis commodum 429. g. Act. malagma ad podagricos 605.d.Aet. malagmata ad reſolutiones 265.b. Act. malagmata ad ſcirrhū ſplenis 527.a. Aet. malagma ex baccis lauri ad ſplenicos & hydropicos 45. b.Or.
Malagreta 363.d.Myr.
ad Malandriam & malandrioſos 400.d.322.e.324.c.Mar.
ad Maleficia omnia in cibo & potu 336.a.Mar.
Malicoria quid ſint, eorúmque vis 639.b.Æg.20.d.507.e.f.Or.
Malleoli 105.g. Ruff.547.b.552.d. Orib. malleoli luxati curatio 608.f.Æg.
Maluæ vires 632.b.Æg.502.e.605. e.Orib.41.f.Act. maluæ inter edulia qualitas ac facultas 368.f. Ægin.217.d.237.a.582.h.Or. maluæ ſilueſtris vires 612. f. g. Æg.502.e.597.g.Or.17.e.Aet. maluæ ſilueſtris caulis 21.b.Or. maluæ ſilueſtris folia 21.b.Or. è maluæ ſilueſtris ſemine antidotus 448.c.Myr.
Malorum & pirorum quædam genera 79.b.Celſ. malorum ſpecies diuerſæ & qualitas 371. a. Æg.215.d. Or.43.d.Aet. malorum vis 633.b. Æg.503.c.d.e. Or.43.d.Aet.
malorum confectio 717.c.Myr. è malis antidotus 386. d.,390.a. Myr. è malis & cotoneis antidotus 385 b.Myr. è malorum ſucco medicamētum 676.f.Or. è malis acribus & dulcibus medicamentum 250.c.Act.
mala Armeniaca 371.a. Æg.21.d. 216.c. Or.43.b.Aet.29.e.Act. malorum citriorum vis 371.d. 626.e.Æg.218.a.Or.47.c.Aet. è malo citrio pharmacum 463.c. Aet. malorum cydoniorum qualitas ac vis 371.b.Æg.215.g. Or. è malis cydoniis oleum melinum fieri 19.d.Aet. malū granatum Græcis cytinum 363. c.Mar. mali granati vires 639 b. Ægin.507.e. Or.50.d.Aet. mali granati putamina ſicca 483 f Or. malorum mandragoræ vis 632.c.Æg. mali Medici vis 347.e.626.e.Æg. mala Paphlagonica 386.g.Myr. malorum Perſicorum qualitas ac vis 371. a.Æg.215.b.Or.43.a.Aet. mala præcocia 21.c.Or. malorum Punicorum genera tria 190 g.Tr. malorum Punicorum qualitas ac vis 371.b.639.b.Æg. 22.d.216.a.Or.50.e.Aet. malorum Punicorū confectio 394. c.Aet. mali Punici ſucci confectio 775.d.Myr. malum terræ Græcis ἀριστολοχία 227.f.228. d.Scr.
Malum in oculo quid, & quomodo ei medēdum 436.b.Æg.183. h.239.c.Act.
Malus Armeniaca, Medica, Perſica 633.c. d.Æg. 503.d.e. 606.b. Or.43.a.b.c.Aet. mali Punici ſilueſtris flos 616.b.Æg.
Mali habitus futuri notæ 23.h.Cel. malo habitui quomodo medendum 534.a. Æg.142.f.Or.230.a. Act. malo habitui quid conferat 255.a.263.h.Act. vide Cachexia & Habitus malus. mala iudicatio quæ 194.b. Aet. mala omina quæ 176.f. Act. mala ſigna quæ 190.c.Aet.
malorum plurimorum cauſæ hæmorrhoides 688.a.c.Aet. mala ſcribere peius eſt quàm perpetrare 75 f.Act.
Mamira 391.d. Myr. mamiræ vires 632.c.Æg.
Mammæ 104.e.Ruff.546.e.Or. mammarum vuluæque ſympathia, & earū functio 544.b.Or. mammas diuulſas & contractas in prægnantibus, abortum portendere 544.b. Or. mammæ mulieri grauidæ ſi ſubitò emacuerunt, quid portendat 29.f. Celſ. mammarum exuctio cur reprobetur 455.e.Æg.
mammarum affectionibus & vitiis quomodo medendū 455.d. Æg.136.g.671.b. Or.796.h.797. c.e.798.b.& deinceps Aet. ad mammarum vitia 411.f.Mar. da mammas cataplaſma ex faba 37.e.Aet. mammis emplaſtrum vtile 322.d.Act. mammis cucurbita non affigēda 122 b. Aet. mammas conſeruantia 456.a.Æg. mammis & lacti quod eis continetur, quid conueniat 659.c.Or.
mammarum abſceſſus ſanant inteſtina terræ 92.g.Aet. mammarum ariditas vnde 544.b.Or. mammarum cancri quomodo ſanādi 800 a.b.Aet. ad māmarum carcinomata 231.a.Scr. mammarum duritiei medentia 455.f.518.f. Æg.58.c. Act.825.c. Myr.206.c.231.a.Scr.308.c.325. g.Mar. mammarum durities quid prorſus tollat 210.e.Scr. ad mammarum durities emplaſtra 756.e. Aet. mammarum eroſionibus vt medendum 455. g.Æg. mammarum eroſioni quid medeatur 455.g.Ægin. mammis induratis quomodo medendū 802.a.h.Aet. mammarum inflammationibus induratis quomodo medendum 798 a.Aet. māmis inflāmatis medētia 50.g.798.a Aet. māmarū inflationibus medētia 65.e.Aet. 506. e. Myr. mammis ruptis quid proſit 671. b. Or. mammarum ſuppurationibus quid medeatur 228.f.Scrib. ad mammas tumentes 342.b.Marc.
mammis virorū turgentibus quomodo medendum 569.f.Æg. mammarum inter edulia qualitas ac facultas 241.e.584.b. Or.
Mamillæ affectæ quomodo curandæ 136.g. Or. mammillis in-

flammatis quid conueniat 608.g.Or. mamillares proceſſus 543.g.549 d.Or.
Manantia capitis vlcera quæ 181.d.Act. vide Cap.vlc.man.
Mancoron 428.d.Or.
Μαſκυραία 362.g.Myr.
Mandibularium muſculorum reſolutio 266.c.Act.
Mandragora 466.a.Or. mãdragoræ qualitas ac vis 632.c.Ægin. 20.b.484.a. 502.f.605.e. Or. 1.c. 41.g.Act. mandragoræ ſuccum venenatum eſſe 628.c.Act. mandragoræ ſucco poto quomodo medendum 547.d.Æg. 644.b.Act.
Μανία ſeu furor quid 155.c.Act.
manicon ſtrychnon 443.f.Or.
Mannæ vires & doſis 274.e.Act. manna thuris quid ſit, & quibus viribus polleat 306 a.Act.632.c. Ægin. manna thuris probari quomodo debeat, & quomodo adultereiur 426.b.Or.
Manſores (dentes) 106.f.Ruff.
Manubriolorum ductariorum in organis vſus 163.g.Or.
Manus, eiúſque partes & diuiſio 104.c. Ruff. 546.d.551. b.Or. manuum exercitia 85.d.Aret. manuum affectarum vrinæ quales 134.a.Act. manuum dolorib' quid medcatur 409.d.Myr. ad manuum dolores ex pertrictione 407.b.Marc. vide Chiragra. manus luxatæ curatio 184.c.Celſ. manus ſecundum motú vitiata quomodo per ſcalam reſtituenda 177.e.195.a.Or. manus reſolutæ curatio 263.f. Act.
manus Dei 279.h.Tr.455.f.Myr. manus (emplaſtrum) quomodo pareiur 773.a.Aet.
Manzizanion 34.d.Act.
Maraſmus quid, & quomodo curandus 331.h.Tr.222.a.Aet.58.d.Aret. maraſmus ex ſyncope, eiúſque curatio 331.b.Trall. maraſmo & maraſmaticis quid conducat 267.c.268.a.Act.
maraſmodes febres quæ, & quomodo curandæ 327.d.Tr.173.d.Act. maraſmodis ab hectica profectæ ſigna 328.a.Tr.
Μάραθρον Latinis fœniculum 331.f. Marc.
Maraugiæ (piſces) 226.c.Or.
Marcelli in ſuis ſcriptis inſtitutum 242.Mar. marcelli medicamẽtum ad ambuſta 507.d.Ægin. marcellius paſtillus 506.a.Act.
Marchi peſſus 755.e.Myr.
Marciani antidotus 223.b.Scr.
Marciaton acopon 691.e.Æg.610.e.e.Aet.
Marcidæ febres hecticæ quib' notis agnoſcantur, & quód incurabiles 405.a.Æg.
Marcor vnde 589.f.Aet.
Marcus imperator qua vſus ſit theriaca 660.b.Act.
Mare mari præſtare certum 87.e. Act. maris ratione piſces bonitate quomodo differant 226.a.b.Or. mare mortuum 5.f. Act. mare mortuum Gagatem generare 68.c.Aet.
marinus aer hydropicis confert 150.c.Act. marina aqua immo dicè ſitientibus lethalis 412.a.h. Ægin. marina lauacra 428.f. Ægin. maritima loca quibus conueniant 388.b.Or. marina loca ſideratis commoda 427.g.Æg. marina medicamenta 404.a.Or. marini piſces 31.a. Act. marinus ſal 70.g.Act.
Mares natura fœminis eſſe calidiores 845.g.Phil. marium genitalia infeſtantium affectuum dignotio & curatio 165.f.166.e. 233.c.Act.
è Margaritis antidotus 368.d.h. Myr.
Margarodes color 856.b.Theoph.
Marmorata 110 f.Ruff.
Marrubii vires 638.b.Æg.19.d.21.c.22.d.482.h.506.e.608.a.Or.49.a.Aet. è marrubio antidotus 263.f.Act.379.g.380 d.Myr. è marrubii ſemine antidotus 448.d.Myr.
marrubium nigrum 412.f.Orib. marrubii nigri vires 616.c. Ægin.
Martius Ægyptiis Phamenoth dicitur 610.β.f.g.Act. martii XXIII die æquinoctium vernũ 151.g.Aet.
Μάρέλλιον 376.g.Myr.
Marum 428 c.Or.
Μαχάλη 104 a.Ruff.
Maſculi concepti ſignũ 782.f.Aet.
maſculus & fœmina inſtrumenta 589.f.Æg.
Maſnaphu cõfectio 663.c.Act.326 (c.Act.
Maſpeta 440.a.Or.
Maſſaliotæ puluillus 666.e.Æg.
Μασητῆρες 106.f.Ruff.
Maſſiliæ graſſari carbunculos 726.b.Aet.
Maſticatores muſculi 555 g.Or.
maſticatorium 552.a.Myr.
Maſtiche quid, eiúſq; facultas 507.b.Orib.49 h.50.a.Aet. maſtiches, ſpecierúmque eius, vires 632.d.Æg.19.d.21.a.f.502.g.605 f.Or.42.a.Aet. è maſtiche emplaſtrum 761.g.Act.
Maſtieron 439 g.Or.
Μαστοὶ 104.e.Ruff.
Maſucha 574.c.Myr.
Maſum 370.d.Myr.
Maſuphæ confectio 326.c.Act.663 (c.Act.
Materiæ genere quomodo in cibis vtendum 37.e.Celſ. materiam ciborum valentiorem difficilius concoqui, concoctam tamen plus alere 37.d. Celſ. materia media quum dicitur ſumenda eſſe, infirmiſſima etiam ſumi poteſt 54.e.Celſ.
materiæ curſum à viſceribus eſſe 86.c.Aret. materia tantùm ſuperuacua minuenda 43.e.Celſ. materia quomodo dematur 30.a.Celſ. ad materiam extrahẽdam malagma 86.b.Celſ.
materia pituitoſa quomodo diſcutiatur 301.a. Tr. materiæ in puſtrãſeuntis notæ 188.c.Trall. materiæ turgentis purgatio 198 b.Act.
Matriſſylua 479.g.Myr.
Matrix quid 779.a.Aet. matrix cur dicta 542.d.Or.
Matularum differentia, & quæ ex cis aptiſſima 57.a.Act. matularum figura 57.a.c.Act. matularum fundum 57.c.Act. matulæ inhærentium vſus 506.a.Æg.
Matutinum tempus ægris remiſſius 45.e.g.Celſ. matutinum tempus humidum 150.e.Aet.
Μαῦρον 523.a.Myr.
Mauromarſon quid 503.e.Myrepſ.
Maxillæ 545.e. Or.167.g.Celſ. maxillarum cauitates 103.c. Ruff.
ad maxillarum cicatrices 323.c. Mar. maxillæ fractæ curatio 175.e.Celſ. maxillæ luxatæ curatio 182.c.Celſ. maxillæ prolapſæ reponendæ aptus laqueus 160.c.Or. maxilla reſtituenda quomodo ſit 190.f.Or.
maxillæ inferioris & ſuperioris oſſa 549.c.548.f.Or. maxillæ infernæ fractæ curatio 594.g.Æg. maxillæ infernæ luxatæ curatio 602.d.Æg.
maxillares dentes 549.b.Or.168.c. Celſ.
Maximis & deterrimis vitiis quid conferat 279.a.Act.
Mazæ qualitas ac facultas 370.a. Æg.36.d.Aet.
Meatus 118.f.Ruff. meatuum angorem quæ vrina oſtendat 858.a.Theoph. meatus expurgat exercitatio 115.b.Aet. meatus obducentia 448.e.Æg 2.c.51.a.d Aet. meatibus obducendis medicamẽta ſimplicia non idonea eſſe, niſi plura miſceantur 695.g.Aet. meatuum obſtructorum vrinæ quales 854.e. Theoph.
meatus coliformes 560.d.Æg.
Mecon 503.b.Or.42.g.Aet. mecon ceratitis 42.g.Aet.
μηκώνιον 159.e.Act. meconium quid, eiúſque poti ſymptomata & remedia 164.a.Aet.223.g. Scrib.
meconidos in purgando vires 382 g.Mar.
Medendi rationem ab Aſclepiade magna ex parte mutatam 5.g. Celſ.
medicamentum optimum cibus opportunè datus 43.f.Celſ. medicamentorum differentiæ & vſus 461.e.462.d.Or. medicamentorum differentia vnde 5.a.Aet. medicamenta omnia proprias facultates habere 82.f. Celſ. medicamenta omnia ad temperatiſſimam naturam eſſe dirigenda 462.e.Or. medicamẽta humida & calida eſſe quo modo & cur dicantur 474.e. Orib.
medicamentorum ſimplicium, & facultatũ in eis, cognitio quàm ſit neceſſaria 489.a.Or. medicamentorum ſimplicium facultates quomodo & qua experientia inueniẽdæ 464.d.Or. de medicamentorum ſimplicium temperie è coloribus quoque coniecturam fieri poſſe 464.b.Or. medicamenta ſimplicia fermè omnia ex diſſimilibus inter ſe particulis conſtare: & quæ ex iis conflatas facultates habeât 465. b.e.Orib. medicamentorum ſimplicium deſcriptio & apparatus ſerie alphabetica tractata 405.c.Or. medicamentorum ſimplicium facultates ordine alphabetico conſcriptæ 610.c.& deinceps.Æg.489.a.& deinceps 592.b.& deinceps. Orib.7.b.& deinceps.Aet. medicamentorum ſimplicium facultatis ordo 467.a.19.c.Or.99.b.Aet. medicamenta ſimplicia probatiſſima vbi naſcantur, & quando incidantur, medico diligenti conſiderandũ eſſe 324.e.Or. medicamentorum ſimplicium electio & probáne ſint an adulterina, dignotio 25.d. Orib. 97.c. Act. medicamentorum compoſitorum formæ 249.a.Act. medicamentis compoſitis tuto vti & alia fingere quis poſſit 249 b.Act. medicamenta componenda quæ quo menſe ſint 751. a.Myr. medicamenta omnia quibus vaſculis aſſeruanda 252. g.Act.
medicamenta qualia qualibus affectibus adhibenda 237.a.Act. medicamentum affectioni reſpõdere debet 695.f.Act. medicamentum quódque propriũ ſibi humorem trahit, interdum & aliũ ſimul mouet 198.d.Act. medicamenta eadem in diuerſis ætatibus, temperamentis, affectibus, diuerſam vim habere 238 f.Scr. medicamenta iiſdem affectibus propitia, non ex æquo conducere 213.d.Act. medicamenta & potiones raró danda 43.d.Celſ. medicamenta in acutis morbis in initio quando ſint adhibenda 11.b.Or. medicamẽta cui febri dari nequeât 50.e. Celſ. medicamenta intendi paulatim debent quemadmodũ terebrum fabrile 224. e.Act. medicamentorum tẽperatio pro ægri guſtu 199.a. Act. medicamentorum vſus, nimius nociuus 357.f.Ægin. medicamentis conſentaneus eſſe debet victus 218.b.Act.
medicamentum ex accidenti aliquid faciens, quomodo iudicãdum ſit 464.f.Or. medicamẽta quædam quæ bibuntur, non prodeſſe 33.d.Celſ. medicamenta ſtomachum lædere 81.f. Celſ. medicamenta Aſclepiades ſuſtulit 43.d.Celſ.
medicamenta arida 92.g.Celſ. medicamentorum emplaſtris conficiendis adhibendorum coctio 29.a.Or. medicamenta exitialia quæ, & quomodo ſingulis ſuccurrendum 283.d.Act. medicamentorum exitialiũ antidotum 264.b.Act. medicamẽta foris adhibita vitiis internis reſpõdere debere 319 a.Act. medicamentorum foris quæ applicantur, differentiæ 249.f.Act. medicamenta fortia ægris partibus nõ adhibenda 199.a. Act. medicamentorum quæ infunduntur, vſus 398.g.Or. medicamentorum intus adhiberi ſolitorum duratio 252.e.Act. medicamentorum inuicem ſuccedaneorum ratio ex Galeno 694.f.Æg. medicamenta lenia & modicè reprimentia facilè & variè miſceri 119.d.Celſ. medicamentorum lenioriim vſus 67.b.Act. medicamenta liquida & arida quibus conueniant 199.b.Act. medicamentorum malorum notitia medico neceſſaria, non vſus 227.a. Scrib. ad medicamenta mala 342.d.Mar. medicamenti mali ſuſpicioni quomodo ſubueniendum 227.b.Scr. medicamenta marina 404.a.Orib.

medicamentis mediocribus humorum fluxus excitatur 216.d. Aët. medicamenta ſicca cicatricem inducentibus quomodo paranda 707.g.708.a.Aet.
medicamentaria ſuperfluitas, ventrem replet 475.d.Aet.
Medicinam non multis ſeculis antè in Græcia quàm in Latio fuiſſe 5.a.Celſ. medicinam priùs in Græcia excultam eſſe 5.a. Celſ. medicina ars coniecturalis 23.e.Celſ. medicinæ diuiſio 5.c.Celſ. medicinæ partes vetuſtiſſimæ quæ 5.b.Celſ. medicinæ partes innexas eſſe 81.g. Celſ. medicinæ ſcopus & finis 580.f.Æg.5.a.Celſ. medicinæ ſumma in temporibus & cauſis quarum rerum conſiſtat 118.d. Celſ. medicinam natura repugnante, nihil proficere 41.c. Celſ.
medicinæ diæteticæ diuiſio 5.f. Celſ. medicinæ quæ medicamentis purgat, qui plurimum tribuant 81.f.Celſ. medicina quæ morbis medetur, difficilior & clarior 5.h.Celſ. medicinã rationalem quis primus reiecerit 5.f.Celſ. medicinæ rationalis profeſſores, quæ neceſſaria proponant 6.a.Celſ. medicinæ periti philoſophi qui 5.d. Celſ.
Medicus naturæ auxiliarius 189.c. Aet. medici & chirurgi laus 588.f.Æg. medici generoſi officium 193.c.Ar.193.f.Aet.43.c. Celſ. medicus idoneus quis 44.b.Celſ. medico quid ediſcendum 195.d.Aet. medicus exercitatus eſſe debet 189.c.Aet. medico guſtus ſenſus neceſſarius 1.d.Aet. medici & empirici qua in re diſſentiant 5.h. Celſ. medici diuerſum licet ſentiant, ad vnum tamen finem tendunt 7.c.Celſ. medicorum calumnia tollitur 310.b.Or.
medico practico quæ prægnoſcenda 139.f.Aët. medico ægrum accedenti quæ facienda 175.e.Aët.47.a.c.Celſ. medicus ægroto non ſemper fidem adhibere debet 304.c.Aet. medicum etiam horam mortis prædicere poſſe 201.g.Aet. medico ad medendum certum tempus non definitum 683.b.Aet. medico quæ poſſibilia 89.c.Aret.
medico acutis in morbis parum proficienti magis ignoſcendum quàm in longis 41.c.Celſ. medico in morbis periculoſis quid faciendum 96.g.Celſ. medicus in morbis deſperatis quid facere debeat 210.f.Aet. medici quomodo diuites curent 157.c.Aet. medici febres quas negligant 511.c.Aet. medicus ſe num bonus quis ſit 169.f.g.Aet. medici lucrum quomodo capiant 157.c.Aet. medicorum de venere ſententia 117.g.Aet.
medici cuiuſdã temerarii felix ſucceſſus 464.b.Æg. medicus quidã hominẽ peremit 215.f.Aet. medicorũ duorũ ob perditos codicillos calamitas 695.c.Aet. medici errãtes in pleuritide mortem inducũt 434.c.Aet. medicorum imperitorum ſtultitia 193.f.Aet. medicorum quorundam imperitia & temeritas 207.b.Scr. medici imperiti capitis affectionib' diuturnis quæ adhibeant 451.g.Aet. medici imperiti quomodo inflammationes extendant 588.g.Aet. medici ſcirrhos inducunt 517.g.Æg.
medicus ophthalmic' oculos quomodo ſanarit 309.c.Aet.
medicorum rationalium opinio de ortu morborum 6.d.Celſ.
medica ars quouſque progrediatur 211.e.Aët. medicæ obſeruationes 12.e.Celſ. medicorũ theorematum finis 1.c.Aët.
Medicus liquor 484.c.Or. medica malus 503.e.Or.43.c.Aet. medicorum malorum decocti vſus 347.e.Æg. medicus ſuccus 45.f.Aet.
Μήδιμνος 244 Mar. medimni nota 699.g.Æg. medimni Attici pondus 701.b.Æg.
Medion 428.e.Or. medii radix quas vires habeat 632.h.Ægin. 503.b.Or.
Mediterranea loca qualia 368.f. 369.f.Or.
Medius digitus 104.c.Ruff.546.d. Orib. mediæ venæ ſitus & ſectio 566.d.Ægin. 193.g.Aët. mediæ venæ inciſio quid potiſſimum requirat 309.b.Or. mediam venam periculoſè ſecari 120.f.Aet. media vena ſecari rariſſimè cur debeat 9.a.Or.
media inter attenuantia & craſſos ſuccos facientia 584.c.Or.105.c. Aet. media inter multùm & parum nutrientia 586.b.Orib. media inter calefacientia & refrigerantia 612.a.Or. media inter ſiccantia & humectantia 614.d.Or.101.b.Aet.
mediæ materiæ cibi 36.d.Celſ. mediæ materiæ poculenta 37.c. Celſ.
Medi coctio 717.b.Myr.
Medi malagma 86.d.Celſ.
Medulla quid, eiúſque ſpecies 110 b.120.c.Ruff. medulla ſenſu caret 64.c.Celſ. ad medullarũ dolorem 403.b.Mar.
medulla dorſi eiuſdem cum cerebro naturæ 153.g.Aët. medullæ dorſi affectus 153.f. Aët. medullæ in ſpina percuſſæ ſigna 98.d.Celſ.
Medullæ inter nutrimẽta qualitas & vis 372.d.Æg. medullæ in medicando facultas & vſus 518. a.633.h.Æg.519.c.606.e.Or.90. g.Aet. medulla optima quæ ſit 26.e.Or.98.f.Aet.
medulla cerui 22.b.Or. medulla vituli 22.a.Or.
Meelchagee antidotus 462.e.466. c.Myr.
Megaleum oleum 21.h.Aet.
Μέγας δάκτυλος 104.c.Ruff.
Meges chirurgus 110.d.137.d. Celſ. megetis emplaſtrũ 227. f.Scrib.
Μειουρὸς pulſus quis, & vnde dictus 146.g.Aët.
Mel cuius inter alimenta materiæ ſit 583.g.Or.32.g.Aët. mellis guſtu dulcedinem & dulcia explorari 1.g.Aet. mel primus infantis cibus 348.d.Æg. mel apud iuuenes in bilem tranſire 42.e.Aet. mellis bonitas aut malitia vnde noſcatur 233.c. Orib.
mellis in medicando facultas 632. f.Æg.19.d.21.a.22.d.61.b.497. d.503.a.605.h.Or.42.d.Aet. mel medicamentis quãdo & cur miſceatur 667.c.Ægin. mellis mixtura in hecticis fugiẽda 222. g.Aet. ex melle ceratum 234. c.Aet.
mellis amari facultas 466.c.Or. mellis cocti & non cocti vis 374 c.Æg. mel deſpumatum 33.a. Aët. mel deſpumatum, febricitantium cibis quando adiicia tur 47.d.Celſ. mellis emollientis præparatio 130.h.Aet. mel heracleoticum quid 643.c.Aet. mellis Heracleẽſis ſumpti ſigna & curatio 550.a.Æg.643.b.Aet. 287.g.Aët. mel roſaceum quõ præparandum, & quis eius vſus 272.b.c.Or.129.c.Aet. mel roſaceum purgans 278.e.Aët. mel inueteratum amarum quare 5.a.Aet.
mellei humoris tumores quomodo curandi 743.h.744.a.Aet.
Mela inſtrumentum 373.a.Aet.
Melænides 229.g.Or.
Melamphyllos 407.d.Orib. melamphylli facultas 612.b.Æg.8. g.Aet.
Melampodium 417.d.Or.
Melampum furentes Prœti filias elleboro purgaſſe 325.f. Or.
Melampyri vires 633.f.Æg.
Melan 515.g.Or.73.c.Aet.
Μέλανα χολὴ 110.e.Ruff.
Melane lepra, & ſcabies quomodo curanda 117.c.637.c.Or.
Melanchlorum emplaſtrum 676. b.Æg. melanchlorus paſtillus 664.f.Æg.
Melancholia quid 21.f.Aret.250.d. Aet.155.c.Aët.19.a.Celſ. melancholia furoris initiũ, & quomodo à furore differat 21.g.Ar. melancholiæ cauſa & ſymptomata 21.e.Aret. melancholiã citra febrem oriri 154.g.Aët. melancholiæ differentiæ & ſpecies 162.b.Tr.251.h.Aet.155.b. Aët. melancholiæ ſpecies leuiores quæ 23.h.24.a.Aët. melancholiæ ſedes 23.c.Aret. melancholiæ dignotio, cauſæ ſymptomata & curatio 21.d.88.a. Ar.162.b.Tr.424.g.Æg.122.b. Orib.252.253.Aet.216.e.Aët. melancholiæ inualeſcenti remedia & victus qui conueniat 89. a.f.Ar. melancholiæ exterius quæ medela adhibenda 88.c. Aret. melancholiæ ſanguinis miſſio an conueniat, & quibus ac quando 88.a.Aret.
melancholiæ bilioſæ quæ obſint 164.b.Trall. melancholia ex euaporatione humorum 162.g. Tr. melãcholia & furor mixta quomodo curãda 216.f.Aët. melancholia hæmorrhoidum ſuppreſſarũ vitio orta quomodo curanda 88.g.Ar. melãcholiæ ex humore craſſo & melancholico notæ 165.a.Tr. melancholiæ ex impacto ſanguine curatio 163.c.Tr. melancholia inueterata 166.g.Tr. melancholia menſtruorum ſuppreſſorum vitio orta quomodo curanda 88.g.Aret. melancholiæ ex præcordiis ortæ ſigna 122 b.Or.
μελαγχολικοὶ qui 210.g.Scr. melãcholici iracundi cur 765 h.Caſſ. melancholicis medentia 28.b. Aet.270.d.278.e.h.279.a.d.Aët. 355.d.358.c.385.c.g.399.b.404. c.405.d.407.a.418.a.d.433.a.451 c.453.f.459.c.Myr.210.g.Scrib. melancholicis mederi venerem 8.a.Or.355.c.Æg. vomitum 138. c.Aet. melancholicis accommodati vini compoſitio 128.a. Aet. melancholicum veneris vſu ſanatum fuiſſe 22.e.Aret.
melancholicus humor vnde 23.g. Aët. melancholicus humor è flaua bile ortum ducens, furibundas & immanes deſipiſcentias excitat 24.a.Aët. melancholicum ſuccum gignentia 61. c.239.c.584.h.Or.
Melandryæ (piſces) 231.d.Or.
Melanteriæ vires 632.c.Æg.515.g. Or.73.b.Aet. melanteria optima quæ 27.g.457.c.Orib.99.a. Aet.
Melanthion aliàs gith 252.a.341. b.Mar. melanthii vires 632.c. Æg.14.d.19.e.502.g.605.g.651. f.Or.42.b.Aet. melãthii eſum viperæ ictib' mederi 622.f.Aet. melanthii ſumpti curatio 551.a. Ægin.
Melanuri (piſces) 226.h.Or.
Melaphroditos herba 622.f.Aet.
Melas vitiliginis ſpecies 116.c. Celſ.
Melca Romanis quid 457.e.Æg.
Melea Armeniacæ 43.b.Aet. melea Perſicæ 43.a.Aet.
Melia terra 452.f.Or.
Meliceria qualis ſit, & è quibus vlceribus feratur 98.g.Celſ. meliceria deterior meliórue quæ 99.a.Celſ. meliceriæ ſpecies & curatio 113.c.Celſ.
meliceris quid, vnde dicta, & quomodo curanda 519.a.c.564.e. Æg.178.c.333.h.373.e.Aet.190. g.246.d.Aët.142.a.113.c.Celſ. ad meliceridas 826.c.Myr. ad meliceridas malagma 87.a.Celſ.
melicerides palpebrarum, earúmque curatio 299.e.333.h.Aet.
Melicrati vſus quibus conueniat aut obſit 267.c.279.b.Or. melicrati conficiendi ratio 267.f. Or.429.d.Myr.
Melilotum Latinis ſertula campana 235.h.Scr. meliloti deſcriptio 466.b.Or. meliloti electio 26.f.Or. meliloti vires 632. g.Æg.502.h.605.h.Orib.42.c. Aet. è meliloto emplaſtrum 674.c.Or. ex melilotis hepaticum 519.d.Aet.
Meline 417.c.Or. melinæ facultas 620.c.Ægin.210.d.496.a.Or. 25.e.Aet.
melinum oleũ 19.d.e.f.Aet. melinum Andromachi quomodo præparetur 768.e.f.Aet. melinũ Serapionis emplaſtrũ 678.h. Æg.517.f.761.c.Aet.
Meliſſophyllon 428.d.Or. meliſſophylli facultas 632.g.Æg.19. d.503.a.Or.42.f.Aet.
Meliſſochortus 376.g.Myr.
Melitera Oribaſii 666.a.Æg.
Melitites lapis 67.a.Aet.
Melitzanium 455.a.532.c.Myr.
Mellifauii curatio 246.d.Aët. vide Meliceria & Meliceris.

Μῆλον in oculo quid 183.h.Act.
Μῆλα 102.g.103.e.Ruff.
Melopepones 370.c.Æg.66.c.213.c.Or.
Meloplacuntii præparatio 658 g. Ægin.
Μηλωτρὶς 830.e.Myr.
Memæcylon 632.g.423.d.500 b.Or.34.g.Aet.
Membranæ 110.c.Ruff. membranarum dolor 227.b.Act.
membranæ cerebri violatæ ſigna 117.c.Celſ. membranæ cerebri detectæ quid conueniat 228 c.Scrib. membranam cerebri quid glutinet 271.a.b.Act. mẽbranæ ſuccingentis, & thoracẽ interſepientium membranarũ, vſus 532.g.Or. membranulæ tenues committentes ventriculum cum liene iecinoréque ad ſeptum tranſuerſum 64.c.Celſ.
Membri extenſio vel extractio tarda vnde fiat 101.g.Celſ. membra fluore cur infeſtentur 588.b Aet. membra motu & ſenſu cur priuentur 153.h.Act. ad membrorum dolores quoſlibet 351.h.Marc. membrorũ quæ extrinſecus ſunt & longè diſtantia à caloris fonte, affectorum vrinæ quales 79.a.Act. membris principalibus affectis alterã tur vrinæ 134.f.Act. membris principalibus affectis quid ex vrina coniiciatur 130.c.Act. mẽbris omnibus vitia functionéſque communesquæ 143.b.Act. ad membrorum omnium dolores 403.e.Mar. membra in priſtinam naturam quid reſtituat 266.a.Act. membrorum reſolutioni quid cõducat 258.c.322. g.Act. membra ex reſolutione aliquando in longum porrigi 25.c.Aret.
Memecylon 500.b.Or.
Memoratrix vis 20.b.Act. memoratricis partis actiones 10.f. Act. memoratricis partis affectiones 10.f.Act.
Memoria quando lædatur 19.e.g. Act. memoriæ læſio vnde 156 a.Act. memoriam lædit phrenitis 243.g.Aet.
memoriæ amiſſæ cauſa & curatio 422.a.Æg.119.a. Or.258 h. 259. Aet. memoriæ quid medeatur 421.a.Myr.
Memigmenon collyrium 122. d. Celſ.
Memycœlum 627.c.Æg.
Mendeſium oleum 21.g.Aet.
Menegeta 363.d Myr.
Menemachi de hirudinibus 318.c. Orib. menemachi cõpoſitio 129.g.Celſ.
Menyanthes 446.c.Or.
Μήνιγξ 107.a.Ruff. meninge à dextra capitis regione ſauciata cur reſolutio fiat in ſiniſtra: ſi à ſiniſtra,cur in dextra 761.e.Caſ.
meningophylax 171.g.Celſ.
Menophili medicamentum 126.g. Celſ.
Mens animæ rationalis princeps 5.f.Act. mentis & actionum animæ munus 1.d.Act. mentis & imaginationis collatio 11. d.Act. mentis ſanæ ſigna 190. a.b.Aet.
menti alienatæ in phreneſi quæ conueniant 54.a.Ar. ad mentis alienationem 338.d.Marc. mens quibus labet 25.c. Celſ. mentis occupatio quid 246. c. Aet. mentẽ perturbantia 270. g.Aet. mentem turbari ſæpe auris dolore 25.f.Celſ. mente perturbatis medetur thymus 28 b.Aet.
Menſa 103.c.Ruff.546.a.Aet. menſa hepatis 108.e.Ruff. menſa ſecunda quibus bona malãue 12.d.Celſ.
Menſe vnoquoque vomendũ eſſe 561.g.Aet. mẽſe quo quæ medicamẽta cõficienda 751.a.Myr. menſes ad corruptionem fœtus qui idonei,qui non 786.e.Act. menſe ſeptimo dentire infantes 166.a.Act. mẽſis octauus prægnantibus moleſtior 784.c.Act. mẽſiũ duodecim tẽpus inſumit theriaca coquenda 651.a.Act.
menſium Alexandrinorũ adGræcam appellationem interpretatio 435.c.Myr.610.β.f.Aet.
Menſtrua 110.f.Ruff. mẽſtrua in venas mitti, non attrahi 487. c.Or. menſtrua purgationis incipientis tempus, vices, & deſinentis terminus 480.f. Æg.781. f.Act. menſtruarum purgatio nũ criſis 174.f.Act. menſtruarum purgationum differentiæ 799.β.g.Act. menſtrui ſanguinis differẽtia& ſymptomata 167 d.Act. mẽſtruæ purgatiõis vel anticipãtis vel poſtponentis cauſæ 167.c.Act. menſtruæ purgationis copia vnde 167.c.Act. menſtruorum ratio habenda in ſecandis venis 206 f Aet.
menſes accelerat aſphodelus 13.c. Act. mẽſibus ciendis quæ adhiberi poſſint 30.c.35.a.37.g.39. h 47. c.48.g. 51.b. f.54. e.56.a.d. 57.c.448.c.652.d.Aet. ad menſes ciendos mulieres vtuntur oleo ſuffumigabili 24. c. Aet. menſes ducentia 358.b.Æg.147. b.Aet. menſibus ducẽdis adhiberi quæ poſſint 596.a. 599.c. 600.g. 605.f. Or.10.a. 15.a.22.a. 25.f.g.35. d.38. c.42.a.46.d.52.a. f.58.b.154.a. Aet. menſtruas purgationes prouocantia 48. a. Or. menſibus mouendis& prouocandis adhiberi quæ poſſint 10.b.16.b.f.26.b.27.h.29.d.32.g. 40.f.49.a.52.a.h.53.a.b.Act.258. c.264.c.279.e. 281.a.Act. 364.g. 366.d.417 d.Myr.211.c.Scrib. 326.f.329.f.Mar.
menſium nimia purgatio quomodo ſiſtenda 798.β f.Aet. menſium nimio fluxui quæ adhiberi queant 235.a. Act. 361.f.402.a. 411.f.Myr.333.h.Mar. menſes ſiſtit polygonum 48.f.Act. mẽſium ſtillicidium quomodo curandum 797.β.g.Act.
menſtruæ purgationis impeditæ ſymptomata 804 a.a.Aet. mẽſtruæ purgationi impeditæ quæ venæ ſectio cõgruat 194.f.Act. menſtruorum retentio hydropẽ facit 535.c.Aet. menſtruorum retentio quàm periculoſa 132.g. Act. menſes retinenti caliditati quomodo medendum 804. c. Aet. menſes ſuppreſſi quid mali adferant 24.c.Celſ. menſes ſuppreſſi inſaniam inducunt 248.g.Aet. menſium ſuppreſſionis cauſæ 867. b.Act. menſium ſuppreſſionis cauſæ & curatio 481.a.Æg.803.b.Aet. menſibus ſuppreſſis cibi qui vtiles 481 c.Ægin. ad menſtrua ſuppreſſa medicamenta ſimplicia 25.a.Or. menſtrua ſuppreſſa quid irritet 578.c. 596.h. 597. c.598.e.599.d.601. g.602.c.604. b.c.605.g. 669.b. Orib.44.a.95. b.Aet.
menſtruoſæ cur non concipiant 781.a.Aet.
Menſurarum & põderum ratio & notæ 699.c. Ægin. menſuræ medicinales Græcorum 244. Mar. menſurarum & ponderum ratio iuxta Hippocratem 243.Mar. menſura medicamentorum purgantium indiuiduis quæ applicari ſolent, cur incerta ſit 324.f.Or. menſura euacuationis in ſecundis venis 120.b.Act.
Mentagræ malignitas 321.d.Mar. mentagram Romæ graſſari 375 h.Act. ad mentagram 321.d. 322.b.Mar. mentagræ emplaſtrum vtile 313.d.Act.
Menthæ facultas 621.g. Æg. 19.e. 599.h.Or.26.f.Act. mentha ad vomitum efficax 236.g.Trall. mentha ſemen quale generet 793.a.Act. mentha odorata 496.h.Or.
menthaſtrum 419.b.Or.
Mentum 103.a.Ruff.545.f.Or.167 g. Celſ. menti exanthematis quomodo medendũ 311.c.Act. menti ficoſis puſtulis vtile medicamentum 415.e.Æg. menti ficoſis tumoribus quomodo medendum 311.d.Act. menti ficoſis tuberculis quid conducat 312.a.Act. menti fracti compoſitioni vtilis laqueus 159. e. Or. menti impetiginibus recentibus quid conducat 312. b. Act. menti pilis non enaſcentibus quid adhibendum 293. a. Act. menti ſcabrities quomodo curanda 399.c.Aet. menti exulceratæ ſcabritiei quomodo medendum 371.f Aet.
Meon Athamanticum 429.d.Or. mei facultas 633.d.Æg.19.e.503 f.606.b.Or.43.f.Act.
Mercurialis herba 427.b.Orib. mercurialis herbæ facultas 631 e.Æg.11. e.22.e.578.a. Or.40.h. Aet. mercurialis herbæ facultas in purgando 325.b. 326.d. Or.273.b.Act.
Mercurii herba 46.d.Aet.
Mergi iecur aſſatum ad rabidi canis morſum valere 262.a.Aet. mergi ventriculus 227.d.Or.86. f.91.g.Act.
Meridies æſtati aſſimilatur 150.e. Act. meridie ægrum peius habere 45.f.Celſ.
meridionales venti 150.g.Aet.
Merularum caro cuius inter edulia materiæ ſit 371.e.Æg.222.g. 224.b.Or.86.c.Act.
Merulæ(piſces)carnem qualẽ habeant 226.a.Or.88.e.Aet.
Meri potio ſtatim à balneo comitiales offendit 152.b.Tr. meri potio capiti dolorẽ inducit 270. a.Aet. meracior potus ſoluit oculis dolorem 301.d.Aet.
Μεσάραιον 108.a. c. Ruff. meſaraei ſitus,& cur ita dictũ 118.c.Ruff. 539.a.Or. meſaraicæ venæ in concoctione quid faciant 43. f.Act.
Meſenterium quid, vnde dictum & vbi ſitum 13.c.Ar.118.c.Ruff. 539.a.Or.
Μεσομήρια 105.f.Ruff.
Μεσόφρυον 101.f.Ruff 545.c.Or.
Μεσοπλεύρια 104.f.Ruff.
Meſori menſis 610.β.g.Aet.
Μέσος δάκτυλος 104.c.Ruff.
Meſpila cuius inter edulia materiæ ſint 371.b.Æg.216.a.Or.29. h.Act. meſpilorũ facultas 632 g.Æg. 503.b.606. a.Orib. 42.h. Act. meſpilorum ſapor qualis 4.f.Act.
Meſſalinæ dentifricium 203. c. Scrib.
Meſue 359.h.Myr. meſuæ pilulæ 706.f Myr.
Metacarpion 104. c. Ruff. 551. g. Or. metacarpii oſſa quinque 552.a.Or.
Μετακόνδυλοι 104.c.Ruf.546.d.Or.
Metallorum aer malus 150.c.Aet. metallorum vino extinctorum facultas 547.g.Æg. metallorũ recrementa quas vires habeant 641.a.Æg.
metallica medici quid appellent 70.e.Act. metallicorum deſcriptio, apparatus & facultas in medicando 451.a.514 e.Or.63.70.d.Aet.
metallica omnia exſiccandi vi prædita eſſe 20.f.Or. metallica venenata quæ ſint 628.d.Act. 284.b.Act. & quæ eis adhibenda medela 550.a.&c. Æginet. 646.c.Act.288. c. d. Act. 224.b. Scr.
Μεταληπτικὴ τάσις 167.a.Or.
Μετάφρενον 3.d.Ar.104.c. Ruff.546. e.Or.
Μετασυγκριτικὰ quæ,& eorum vſus 291. e. Act. metaſyncriticam curationem methodici quando adhibuerint, & quid eius loco Galenus vſurparit 162.a.Aet. metaſyncriticum vnguentum 47.g.Or. metaſyncriticis vnguentis vtendum quãdo ſit 567. b.Aet.
Μετεράσαι quid 473.c.Myr.
Methodi ignari medici quàm calumniis obnoxii 221.g.Aet. methodici metaſyncriticam curationem vbi adhibuerint 162. a. Aet.
methodus componendi purgantia pharmaca 127.c.Act. methodus præſeruatiua arcẽs venena 628.e.Act.& ſeq. methodica in luxandis reſtituendis ratio quæ ſit 161.d.Or.
Μέτωπον 101.f.Ruff.
Metopium quid Ægyptiis 690.a. Æg. metopiũ oleum 690.a. Æg.21.g.Act.329.g.Act. 603.c. Myrepſ.
Μήτρα 109.b.Ruff.542.d.Or.779.a. Aet.
μητρεγχύτης 398.h.Or.
Metrodorus Epicureus 57.a.Celſ. metrodori hæmoptoica antidotus 439.c.Myr.
μητρομανία 406.g.Myr.
Metus & animi deiectionis curatio 217.f.Act.
Michaelis Angeli antidotus 420.h Myr. michaelis Syngeli antidotus 420.Myr.278.f.Act.
Micleta antidotus 402.c.Myr.
Micca apud Ægyptios quæ tela dicatur 589.a.Æg.

Μικρὴ

Μικρὸς ἐκλεικτὸς 104.c.Ruff.
Mictus cruenti cauſa & remedia 231.h.Act.
Midyon 395.g.Myr.
Miencaphetites alba 440.c.Myr.
Milacis vtriuſque facultas 633.d.Æg.503.f.Or.
Milefium alcyonium 612.g.Ægin. 451.d.Orib.70.f.Aet. mileſiæ herbæ vis 502.d.Æg.
Milii facultas tum in nutriendo tũ medicando 370.a.625.c.Ægin. 210.d. 498.h.Orib.31.d.Aet.27. e.Act.
milii & panici coctio 71.g.Or. milii condiendi ratio 255.g.Or. milium folis 355.h.Myr.
miliaris ſerpentis deſcriptio, eiúſque ictus ſymptomata & medela 624.c.g.Aet.541.g.Æg.332.f. Act.
Millefolium 443.d.Or. millefolium Græcis polygonon 251.g. Mar. millefolii vis 634.b.Æg. millefolium vulnerarium 355. h.Myr.
Millepedæ qui & aſelli 272.a.Aet.
Milphoſis quid, & quomodo curãda 435.a.Æg.300.a.332.e.Aet. 183.d.Act.
Miltos 457.c.Or.65.c.Aet.
Minæ nota, quantitas & pondus 699.g.700.c.Æg.57.d.Orib.243. Marc. mina quotuplex 475. c.Myr.
Minea myrrha 441.d.Or.
Mingentibus in ſomnis quomodo medendum 468 c.Æg.
Miniſtros ægroti nõnunquam audiendos eſſe 218.e.Aet. miniſtros cooperari debere medicis 189.c.Act.
Minium Græcis Sinopis 303. b. Marc. minii glebam aduerſus vlcera inteſtinorum valere 77.e. Celſ. minium præſtantiſſimũ quod 457.c.Or. minii Sinopici facultas 617.g.Ægin.65.d. Act.
Mintha 419.b.Or. minthæ facultas 496.h.Or.26.f.Act.
Miraculum collyrium 661.e.Myrepſ.
miranda antidotus 413.c.Myr.
Miſcendorum medicamentorum ratio 329.e.Or.
Miſyos facultas 633.d.Ægin.21.g. 483.b.515.h.Or.2.g.73.c.Aet. miſyos coctio 29.d.Or. miſyos electio 27.g.Or.
Mitigantia cataplaſmata 441.h.458 b.Ægin. mitigatorium lac 77. d.Aet.
Mithridatis regis præſtãtia & mors 652.h.653.a.Act. mithridates quo contra venena antidoto vſus fuerit 543.g.Æg. mithridatis antidotum 656.b.Act.442.h. 443.e.Myr.94.c.Celſ.221.d.Ser. mithridatis Eupatoris antidotũ è ſcinco 264.b.Act.656.d.Æg.
Mixturarum innumerabilia eſſe genera 84.g.Celſ.
Μνᾶ 244.Mar.
Mnaſæ emplaſtrum 258.a.290.g. Aet.
Mneſithei de elleboro 342.d.Or.
Mobiles & immobiles in organis partes quæ ſint 166.a.Or.
Moclion 422.b.Myr.
Modiolus 171.a.Celſ. modiolorum vſus à recentioribus dãnatus 593.c.Æg.
Modii nota 699.g.Ægin. modii Ægyptii & Italici pondus 701. b.Æg.
Mœroris ſine ratione, curatio 217 f.Act.
Mogilali qui 388.g.Aet.
Mola 122.b.Ruff.552.c.Or. molares dẽtes 103.d.Ruf.549.h.Or.
Mola vteri quid, quid ab hydrope & fœtu differat, & quõ curanda 486.f.Æg.821.h. Act.167.g.168. a.234.g.Act.
Molles qui natura 709.c.Aet. mollia animalia quæ vocẽtur 225.d. e.Or. mollia & piſces, quõ in alimentorum ratione differant 31.b.Act. mollia ac teſta operta animalia qualẽ ſuccũ gignant 237.a.Or. molliũ piſciũ qualitas & facultas 373.f.Æg.88.f.Aet.
molles & acres clyſteres in quibus morbis adhibeantur 348.c.d.& e.Or.
Mollire quas partes liceat in implendis vulneribus 102.d.Celſ. mollientiũ catalogus 497.c.Æg. 22.a.614.h.Or.101.g.Act.84.c. Celſ.382.f.Mar. molliẽtia medicamenta 84.c.Celſ.382.f.Mar. molliens enchriſtum 94.g.Celſ. ad molliendũ moſchi malagma 86.d.Celſ. ad molliẽdum coitum omnem humoris, Cteſiphontis malagma 88.b.Celſ.
mollitoria & diſcuſſoria 456.f.Æg. mollitoria emplaſtra quomodo conficiantur 763.f.Act. mollitorii peſſi 486.d.Æg.
Moly 435.e.Or. moly, quoſdam rutam agreſtem vocare 473.f. Or.44.c.Aet. molyos facultas 634.c.Ægin.19.e.504.b.Or.44. c.Act.
Molybdænæ vis & facultas 633.e. Æg.516.a.Or.73.e.Act. molybdænæ coctio 29.b.Or. molybdænæ probãdæ ratio, & quæ melior 457.g.Or.
Molybdos 633.c.Æg.516.a.Or.73. e.Act.
Monembaſiaticum vinum 455.g. Myr.
Monemeron collyriũ 279.g.Mar.
Moni collyrium 318.h.Act.
Monohemeron collyrium 660.d. Myr.267.b.Mar. monohemerorum collyriorum cõpoſitiones variæ 169.c.Tr.301.b.345. g.Act.
Monomelum collyrium 346.d. Act.
Monſtroſi cur plerunque emota mente 762.e.Caſſ.
Montanus aer bonus 150.b.Aet. montanæ herbæ lac generant 76.h.Act.
Morbo ſanitas prior quare 163.a. Act. morbi quibus noſtris delictis nos inuadant 200.c.Act. morbi ad deorum iram referendi 5.b.Celſ. morbos denũtiare laſſitudines quænam ſoleant 174.e.Act.
morbi augmentum quid ſit 192.e. Act. morborum cauſæ aliæ externæ aliæ internæ: & quæ illæ 199.f.Act. morborum cognitio & prædictio quibus nitãtur 45.f.Act. morbi conditionem oſtendere & humorem euacuandum & locum per quem eundem educere debeamus 320 a.Or. morbi dies prima quæ 191.b.Act. morborum differentiæ 9.f.Celſ. morborũ genera vt antiqui ſcrutati ſint 6.g. Celſ. morborum genera duo antiquis fuiſſe, & quot reuera ſint 41.a.Celſ. morborum magnitudo vnde 588.c.Aet. morbi magnitudo in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet. morbi motiones celeres, cõcoctionem nullam natura oſtendente, periculoſas eſſe 136.d.Act. morborum mutatio & ſolutio 179.d.Act. morbi principium quod dicatur 377.c.Æg. morborum principia trifariã accipi 191.c.Aet. morborũ proprietates in iiſdem hominibus aliæ atque aliæ 11.a.Celſ. morborum quãtitatis & temporis cauſa 588.c.Aet. morbi tempora duo eſſe, eorúmque cõſideratio 332.b.Or. morbi tẽpora vnde cognoſcantur 319.c.Tr. morbi tẽpora quatuor qui pertranſeant 192.h.Aet.
morbos internoſcendos prius eſſe deinde curandos 167.d.Tr.189. c.Act.6.g.Celſ. morbũ durare longo aut breui tẽpore quid in cauſa ſit 588.e.Aet. morbus increſcãtne, conſiſtat aut minuatur, quõ cognoſcẽdũ 41.e.Celſ. morbus iudicabitúrne aut ſoluetur, quõ prænoſcatur 378.c.Æg. morbi iudicãdi quõ 193.b.Aet. morbus ſalutariſne an pernicioſus ſit, cognoſcendũ quõ ſit 377 d.Æg. morbum, ſalubris licet ſit, iuuãdũ eſſe 33.h.Celſ. morbus ſoluatúrne citius aut tardius, quõ ex vrinis præuideri poſſit 135.g.Act. morbi timore venã ſecari 119.f.Aet. morbos bono tempeſtatis habitu leuiores fieri 18.g.Celſ. morbos curari non eloquentia ſed remediis 8. b.Celſ. morbos curari niſi cauſa cognita non poſſe 6.g.Celſ. morbos eximi catuli accubitione 95.d.Aet. morbi decedẽtis notæ 41.g.Cel. morbi recidiua quando expectãda 179.g.Act.
morbi acuti diuturniq; cognoſcendi ratio 377.g.Æg. morborũ acutorũ cauſæ, ſigna & curationes latè tractata 1. & deinceps. 51.β.d.& deinceps.Ar. morbi calidioribꝰ peculiares 180.a.Aet. morbi diuturni vnde 179.f.Aet. morborum diuturnorum cauſæ & notæ ac curationes fuſẽ tractatæ 19.b.81.& deinceps.Aret. morbis diuturnis circuitu repetẽtibus quid cõducat 280.g.Act. morborum grauium ſigna 21.d. Celſ. morbi latentes explorari quõ poſſint 371.d.Mar. morbus longus quoad difficultatem acuto aliquando par 41.d.Celſ. morborum lõgorum iudicium 179.d.Act. morbi longi ſigna 22.b.Celſ. morborum longorum ſolutio 179.d.Act. morbi longi deſperati qui 179.c.Act. morbus maior qui dicatur 60.c. Celſ. morbi populares 223.a. Aet. morbi publici cõmunéſque qui 97.a.618.a.Or. morbus puerilis qui 151.f.Trall. morbi verni, æſtiui, autumnales & hyemales 19.a.Celſ.
morbi ex aqua nitroſa 153.e.Aet. morbi ex cibis mali ſucci 200.g. Act. morbi ex frigore & æſtu 199.g.Act. morbos ex frigidis recrementis quid ſanet 277. c.Act. morbos quos qui venti tempeſtatéſque excitent 19.d. Celſ.151.f.Aet. morbi qui quo anni tempore & quibus ventis ſpirantibus pullulent 19.c.Celſ.
morbi animalium quomodo comprehendantur 76.f.Act.
Mordacitas inflammat mollia corpora 709.c.Aet. mordacitas in emplaſtro vt retundenda 233.a. Scrib.
Mordentia 429.c.Æg. mordicãtia & vlcerantia quõ obtundenda 544.c.Æg. mordicanti ventriculum humori accommoda potio 209.d.Act.
Mores ægri indicare moriturúſne ſit an conualiturus 194.a.Aet.
Mori bonum eſſe qui credant 251. d.Aet. morituri ægri ſignum 201.e.Act.
Morochthus lapis, eiúſque vſus 456.e.Or.
Μόρος 364.f.Myr.
Μώρωσις quid, & vnde 154.e.Act.
Moroſos ægros quid faciat 159.e. Act.
Moroxi lapidis facultas 631.a.Æg. 67.d.Act.
Mortis cauſa ſãguinis ſuperfluitas 593.a.Act. mortis horam prædicere poſſe medicũ 201.g.Act. mortis indicia 22.d.Celſ. mortis ſigna in magnis morbis quæ 194.b.Act. mors ſenum abſq; moleſtia 221.g.Act. mortẽ timent & exoptant melancholici 251.b.Act.
ad Morſiunculas leues 337.h.Mar.
Morſus omnes virus quoddã præ ſe ferre 104.g.Celſ. morſorũ ictorúmque ab aliquõ venenũ iaculãte, curatio cõmunis 535.d. Æg.104.g.Celſ. ad morſus, Diogenis nigrũ & alia 90.f.g.Celſ.
morſus canis quõ curandus 613.β. c.Act. morſus canis rabioſi curatio 123.f.Or.260.d.Aet. morſui draconis quõ medendũ 626. e.Act. ad morſus ferarũ omniũ 264.d.Mar. morſis ab homine quõ medendum 543.a.Æg. ad morſus quadrupedũ 230.b.Scr. morſus venenati calefaciendi quõ ſint 535.f.Æg. morſibus venenatorũ quid medeatur 355 d.357.g.358.c.g.360.a.b.410.d. 421.f.443.f.Myr.
Mortariola 103.c.Ruff.546.a.Or.
Mortifera medicamenta 197.d. Act.
Mortuorum euaporatio mala 223 b.Act. mortuis teſtes ſurſum cur reuellantur 762.c.Caſſ.
Morus 43.f.Aet. morum Græci συκάμινον appellant 54.a.Celſ. mori nullam eſſe lacrymam 54. a.Celſ.
morum cuius inter edulia materiæ 370.g.Æg.214.f.246.a.Or. mori facultas 633.f.Ægin.503.f. 606.d.Orib.43.f.Act. mori in purgando vires 466.c.Or. ex moris confectio 396.h.Act. ex moris medicamentum 58.d. Celſ.
Moſchi malagma 86.d.Celſ.
è Moſcho antidotum 263.g.Act. 361.c.389.e.399.b.407.f.Myr. moſchati confectio 446.d.Myr. moſchati ſuffimigii præparatio 840.b.Act. moſchatorum vnguẽtorũ præparatio 837.g.Act.

Μοχλευτῆρσι 488.c.Myr.
Moſcolea 689 a.Æg.
Moſyleticus blaſtus 422.c.Or.
Motus fons & origo cerebrũ 153.f.Act. motus omnem fluxionem prouocare poteſt 486.h.Æg. motus ventrem impellit 465.f.Aet. motus quilibet exercitatio non eſt, ſed qui eſt vehementior 286.d.Or.
motus & ſenſus vnde & quomodo labefactentur 153.g.Act. motum iuuantia 429.e.Æg.
motu aſſiduo articuli debiliores redduntur 588.c.Aet. motus externi & interni qui, & quæ eorum ſigna 195.b.Aet. motus mediocris purgantia medicamenta adiuuat 198.f.Act. motus moderati commoda 583.b.Or. motus placidus capitis grauedinem cur ſedet, præceps inducat 759.a.Caſſ. motus rectus vertiginem cur non pariat ſed circularis 759.c.Caſſ. motus violentus phreneticos offendit 147.g.Tr.
mouentibus ſe difficulter quid medeatur 425.e.Myr.
Mucus ſeu mucor 102.d.110.e.Ruff. muci meatus 106.e.Ruff. mucum è cerebro educẽtia 358.a.Æg. mucum ducit aqua calida 153.h.Aet. muco narium quæ medela adhibenda 409.b.Aet.
Mugil cuius inter alimenta materiæ ſit 223.g.226.b.Or.88.b.Aet. mugiles qui condiantur ſale & quomodo 231.e.Orib. mugil pelagius 227.b.Or.
Mulierum conditio 103.c.Act. mulieres natura molles 709.c.Aet. mulier explorari quomodo poſſit 505.c.Myr. mulieres fœcundæ quæ 792.e.Aet. mulieres menſtruis carere aliquando naturale 803.b.Aet. mulieri mixtio in coitu minus laborioſa 117.f.Aet. mulieribus vrinæ meatus breuis 566.h.567.a.Aet.
mulieribus affectuum peculiarium circa genitalia dignotio & curatio 167.a.234.b.Act. mulierum cauda 835.b Aet. mulieribus dyſenteriacis non tam facile eſſe mederi quàm viris 495.g.Aet. mulieres in furorem quõ incidant 23.a.Ar. mulierem grauidã ſanguinis miſſione abortũ facere 30 b.Celſ. mulierem grauidam acuto morbo facile abſumi 23.a.Celſ. mulierũ herniæ quõ curandæ 834.a.Aet. mulieribus inordinatè purgatis & crebrò abortiẽtibus quæ balnea vtilia 359.f.Æg. mulieri locis laboranti aut difficultate partus, ſternutamentum ſalubre 27.e.Celſ. mulieris mãmæ ſanguine ſuffuſæ quid portendant 25.f.Celſ. mulierib. mẽſiũ purgatio nimia vnde 798.β.f.Aet. mulieri ex partu febres & dolores capitis, periculoſæ 29.c.Celſ. mulieres à partus reliquiis quid purget 207.g.Scr. mulier ſanguinem vomens mẽſtruo fluore liberatur: & naribus ſanguinem fundens, menſtruæ purgationis ſuppreſſæ periculo vacat 27.e.Celſ. mulieres ſatyriaſi an obnoxiæ 18.h.Aret. mulieri tabes quibus notis ſenari cognoſcatur 27.a.Celſ. mulieres tentigine etiam corripi 822.h.Aet.
mulieris cuiuſdam curatio mira 218.e.Aet.
mulieribus accommoda medicamenta 503.a.Myr. mulierum malis quæ medeãtur 355.e.359.c.364.g.404.e.406.c.407.a.408.e.416.h.421.a.422.d.427.b.443.e.449.a.Myr.
muliebrium affectionum diuerſarum curatio 581.b.Æg. muliebribus affectionibus quid conducat 278.g.328.g.Act. muliebribus affectionibus commodũ oleum liliaceum 20.f.Aet. ad muliebres cauſas 342.b.Marc. muliebrium genitalium partes 105 c.Ruff. muliebris fluxus curatio 235.a.Act. muliebri fluxui quid medeatur 9.a.11.a.44 e.Aet.257.e.Act. muliebrẽ fluxum rufum ſiſtit iuncus 54.f.Aet. vide Fluor muliebr. ad muliebrium locorum duritiem 351.f.Mar. muliebrium locorum durities molliens medicamentum 219.b.Scr. muliebres purgationes ſæpius ſoluunt morbum 200.b.Aet.
Mulli inter edulia qualitas, & facultas 373.e.643.h.Æg.59.b.224.a.h.226.b.227.f. Orib.88.c.473.h.Aet.
Mulſæ facultas 155.c.176.b.Trall.144.d.Or. mulſa quib' & quibus nõ conueniat, & quomodo paranda 67.h 72.d.Or. mulſæ antiquorum quid ſubſtitui poſſit 207.h.Act. mulſa aquoſa minus periculoſa 258.e.Or. mulſa aquoſa pleuriticis vtiliſſima 208.f.Tr.
Mulſi confectio 273.g.Orib.128.c.Aet. mulſum quod valentius 37.c.Celſ. mulſum ex melle decocto aluo ſolutæ prodeſſe 16.g.Celſ.
Multi feminæ naturæ 592 f.Aet.
Mulus piſcis 88.c.Aet. vide Mull'.
Mumia, aliàs momiũ, quid officinis 360.g.Myr.
Murænæ caro cuius in nutrimento ſit materiæ 224.e.Orib.88.g.474.a.Aet. murænæ morſus ſimilis viperæ 627.f.Aet. murænæ morſus curatio 542.e.Æg.
Muralium 25.c.Aet.
Muriæ facultas 612.h.Ægin.89.h.Aet.502.a.Myr. muria cõdita olera crudis meliora 369.f.Æg. muria oliuarum 90.a.Aet. muria ſalſorum piſcium 19.c.Or.
muria pro clyſteribus quomodo fiat 460.f.Ægin. muriam torminoſis infundebat Themiſon 77.d.Celſ.
Murices 229.e.Or. muricum vis 626.a.Æg.
Murium in arboribus degentium caro qualis 235.d.Or. muris aranei ictus ſymptomata & medela 539.e.Æg.639.d.Or.618 β.d.Aet. murium (piſcium) deſcriptio, eorũmque inter edulia facultas, & conditura 229.e.231.e.Or.
Muſæ antidotus 399.c.420.d.422.g.423.b.Myr. muſæ collyrium 281.d.Marc. muſæ paſtilli 48.a.674.c.Or.166.f.288.f.Aet.
Muſarium collyrium 169.g.Tr.
Muſcæ vnde generẽtur 164.h.Act. muſcæ lapidem hieracitem fugiunt 69.d.Aet. muſcas quid enecet 628.a.Aet. muſcis ſimilia animalia in pultacei ac mellei humoris tumoribus reperta fuiſſe 744.a.Aet.
Muſculus quid ſit 120.a.Ruff. muſculi & proceſſus in capite 106.f.Ruff. muſculorum pulmo expers 7.d.Ar.
muſculi abdominis 563.d.Orib. muſculi aſperæ arteriæ 558.b.Or. muſculi caput mouentes 557.a.Or. muſculi à capite in ſcapulas qui inſerantur 556.b.Or. muſculi ſub clauiculis 262.d.Or. muſculi collum mouentes 559.e.Or. muſculi ſub colli cute latentes, ac buccas mouentes 554.b.Orib. muſculi coxendicis articulationem mouentes 564.c.Or. muſculi cubiti in gibbo articulationẽ mouentes 560.h.Or. muſculoſa frontis natura quæ ſub cute eſt 554.e.Or. de muſculis faucium 559.d.Or. muſculi genu articulationem mouentes 565.a.Orib. muſculi humeri articulum mouentes 560.c.Or. muſculus paruus in humeri articulatione 560.g.Orib. muſculi laryngis proprii 558.f.Orib. muſculi labdoideos ſiue hyoideos oſſis proprii 558.f.Orib. muſculi labiorum 554.a.Or. muſculi linguam mouentes 559 a.Or. muſculi in manus ſummitate 562.a.Or. muſculi maxillam inferiorem mouẽtes 555 d.Or. muſculi naſi 554 d.Or. muſculi oculorum 554.f.Or. muſculi palpebras mouẽtes 554 h.Or. muſculi pedis 566.c.Or. muſculi pudendi 563.g.Orib. muſculi in ſcapularũ ſinis thoracem dilatantes 560.a.Orib. muſculi in ſcapulas à capite qui inſerantur 556.b.Or. muſculi ſpinæ 563.a.Or. muſculi in teſtes deſcendentes 563.e.Orib. muſculi thoracis 562.e.Orib. muſculi in tibia exiſtẽtes, à quibus totus pes & digiti mouentur 565.f.Or. muſculi in veſicæ collo 563.f.Or.
muſculos conciſos ſanat oleum metopium 21.g.Aet. muſculis compreſſis ſanguinis eruptionẽ irritari 206.h.Scr. muſculorũ dolor coxendicum affectiones præcedit 579.a.Aet. muſculi intenti per oſſa contrahuntur 178.a.Celſ. muſculum percuſſum mortiferum eſſe ni præcidatur 99.g.Celſ. muſculi vulnerati ſymptomata 193.g.Act. muſculis vulneratis quid conferat 325.a.Act.
muſculis capitis vulneratis medetur glaſtũ 28.g.Aet. muſculorum coſtas interſepientium inflammatio & ignis ſacer quomodo curanda 219.c.Act. muſculorum hepatis inflammatio, & eorundem curatio 513.c.Aet. muſculorum maxillarium tenſioni quid medeatur 325.e.Mar. muſculis ſedis reſolutis quõ medendum 162.a.Tr. muſculi tẽporum quõ curentur 338.e.Aet.
Muſcus 422.c.Or. muſcus arborum præſtãtior qui ſit 413.h.Or. muſci arborum vires 617.b.Æg.494.a.Orib.15.d.Act. muſcus marinus 617.b.Æg.15.c.Aet. muſcus petrarum 39.f.Act.
Μυσίλαιον 404 g.Myr.
Μύσινον ἔλαιον 370.d.Myr.
Muſtati præparandi ratio 840.a.Aet.
Muſtelæ facultas & vſus 92.c.Act. muſtela ſylueſtris 530.g.Aet.
Muſtellorũ piſciũ caro 224 h.Or.
Muſtum cuius inter nutrimẽta corporis materiæ ſit 584.c.Orib. muſti facultas & vſus 21.a.482.h.Or.394.f.Aet.
Mutare morbos licere 49.c.Celſ. mutatio quõ fieri debeat 13.a.Celſ. mutationes aeris 150.d.Aet.
Mutilationes in palpebris fieri 300 a.Aet.
Mutum emplaſtrum quomodo cõficiatur 762.b.Aet.
Myagros, eiúſque facultas 633.g.Æg.503.g.Or.
Myacanthus 12.g.Aet. myacãthinus aſparagus 19.a.595.a.Or.
Μύκητες. vide Fungi.
Μυκτῆρες 102.d.Ruff.
Mydriaſis quid, & quomodo curanda 25.d.Ar.130.a.Or.300.b.324.a.Aet.184.c.Act.125.c.Celſ.
Μυελὸς 110.c.120.b.Ruff.
Mygales 618 β.c.Aet.
Μυοκέφαλον quid 183.g.Act.
Μυωπία quid 185.a.Act.
Myle 547.b.Or.
Myles radicis facultas 503.h.Orib.39.e.Aet.
Μύλοι 103.b.Ruff.
Myocephala cui oculi parti accidant 300.b.Aet. myocephalorum curatio 313.f.Aet.
Myopia incurabilis 320.d.Aet.
Myos ota, id eſt muris auricula, & alſine, vnde nomen traxerint 408.e.Or.
Myracopa pharmaca 599.h.Aet.
Myrepſica 374.h.Myr.
Myrica 466.d.Or. myricæ facultas 634.a.Æg.22.b.504.a.Or.44.b.Aet. myricæ combuſtæ cinis 504.a.Or.
Myriophyllon 355.h.Myr. myriophylli facultas 634.b.Æg.504 a.Or.
Myritis 422.c.Or.
Μυρμηκία quid 188.e.Act. myrmeciis & verrucis quõ medendum 116.f.636.f.Or. vide plura in Formica ſeu formicaria verruca. myrmecias quid tollat 605.g.611.a.Or.14.d.83.e.Aet.718.d.Myr. ad myrmecias in veretro 395.c.Mar.
Myrmecium phalangiorum genus 619.c.Aet.
Myrobalana quæ, & quæ eorum vires 274.b.Act. myrobalanorum duo genera 364.b.Myr.
Myrobalanos 74.e.Celſ. myrobalani facultas 690.b.Æg.13.f.Act. è myrobalano antidotus 398.e.453.f.465.e.Myr. myrobalaninum oleum 18.f.Aet.
Myrrha 441.c.Orib. myrrhæ & croci differentia 305.d.Act. myrrhæ electio 27.b.Orib. myrrhæ facultas 634.b.Ægin.14 e.19.d.21.b.22.a.e.509.a.610.b.Or.52.e.698.d.Aet.305.d.Act. myrrha quomodo emplaſtris iniicienda 30.f.Orib. myrrhæ fuligo 40.f.Aet. myrrha troglodytica 98.g.Aet.

myrrhatio ad conſeruanda cadauera 842.b.Aet.
Myrrhine 504.b.Or.
Myrrhis 504.a.Or.
Myrſine 44.c.Aet.
myrſinites tithymallus 510.d.e.Or.
myrſinoidis vires 626.f.Æg.
Μύρτον 105.c.d. Ruff.547.a.Orib.
Μυρτόχειλαι ſiue μυρτόχειλα 105.c.d.Ruff.547.a.Or.
Myrta ſylueſtria 69.e.Or.
Myrtus 466.b.Or. myrti facultas 634.b.Æg.504.b.606.e.Orib.44.c.Aet. e myrti baccis medicamentum 79.c.Celſ. myrti fructus qualis 3.f.Act.
myrteta ſuper Baias 35.b.57.c.Cel. myrteum ceratum quomodo paretur 775.a.Aet. myrteum emplaſtrum 36.c.Or. myrteũ oleum 21.c.Aet. myrteum vinum ebrietatē arcet 270.b.Aet.
myrtini confectio 716.h.Myr.
myrtidis vis 634.b.Æg.
myrtites tithymallus 445.a.c.Or.
Μῦς quid ſit 120.a.Ruff.
Μύσαξις 103.a.Ruff.
Myſterium antidotus 420 a.436.b.Myr. myſterium emplaſtrum 764.f.Aet. myſterios paſtillus 783.d.Myr. myſterium pharmacum 618.a.d.Aet.
myſterium dolorē ſedās 675.e.Or.
Myſtrum, eiúſque tria genera 439.b.Myr. myſtri nota 699.g.Æg. myſtri magni pondus 700.e.701 a.Æg. myſtri parui pōdus 701 b.Æg.
Μυτίλαι edule 44.f.Aret.250.g.633 g.Or.
Mytulorum vis 633.g.Æg.
Μύξα & μύξαι 102.d.110.e.Ruff. μύξης meatus 106.e.Ruff.
Myxæ & myxaria 383.b.Myr. myxariorum vſus 532.a.Æg.
Μυξωτῆρες 112.b.Ruff.545.c.Or.

N

Naphtha 366.a.Myr.
Napus 413.e.Or.
Napy 634.d.Æg.504.d.Orib.44.f.Aet.
Narciſſi radicis facultas 634.f.Æg.325.d.484.b.504.d.606.f.Or.44.f.Aet. narciſſianum malagma 408.f.Marc. narciſſinum oleũ 20.h.21.a.Aet.
Ναρκωτικὰ 14.h.Act. narcotica periculoſa 147.e.Tr. narcotica quando danda 292.b.Trall. narcotica capitis dolori ex inſolatu, non eſſe applicanda 138.b.Tr. narcotica oculis non adhibenda 167.e.Tr. narcoticis, vbi vigiliæ infeſtant, modicè vtendum 138.b.Tr.
Ναρδόσταχυς, ſiue ναρδοστάχυ 634.d.Æg.44.d.Aet.
Nardi genera quot ſint, quodnam præſtantius, & quomodo adulteretur & recondatur 431.a.Or. nardum pro nardino vnguento ſæpe poni apud ſcriptores 371.d.Myr. nardi facultas 22.d.Or. nardi ſpicæ facultas 634.d.Æg.504.c.606.f.Or 44.d.Aet.
nardinum collyrium 50.f.Orib. nardina collyria 360.361.362.363.Aet. nardini olei præparationes diuerſæ 23.b.Aet. nardini præcoctura 23.a.Aet. nardinum Cyzicenum oleum 692.c.Ægin.22.e.Aet. nardini vnguẽti vires & compoſitio 327.f.Act.
nardus Celtica 354.c.Myr. nardi Celtici deſcriptio, item quomodo adulteretur, & quodnam præſtantius 431.d.Or. nardi Celtici ſeu Gallici facultas 634.d.Æg.504.c.606.g.Or.44.e.Aet.
nardum Creticum 57.c.Act.
nardum Indicum, eiúſque facultas 431.a.Or.634.d.Æg.606.g.Or.44.e.478.e.Act. nardum montanum 431.f.Orib. nardi montanæ facultas 634.d.Ægin.504 b.Orib. nardus pyrites & thylacitis 634.e.Æg. nardum ſylueſtre 448.b.Or. nardum Syriacum, eiúſque facultas 431.a.Or.606.g.Or.44.e.Act.
Nares 102.d.Ruff. narium foramina 167.e.Celſ. naribus, frigido aere exiſtente, humor tenuis cur deſtillet 761.a.Caſſ. nariũ olfactúſque affectionum dignotio & curatio 442 b.Æg.650.e.Or.291.b.Aet.185.b.240.e.Act. ad nariũ vitia omnia 288.e.293.b.Mar.
narium carnoſitati quæ medeatur 442.e.Æg. narium deſtillationi medetur nigella 42.b.Aet. ad narium dolorem 264.a.Mar. ad nares exulceratas 283.f.Mar. narium exulceratarum fomenta 128.f.Celſ. ad narium fluorem 288 f.Mar. narium fractarum curatio 174.f.Celſ. nariũ grauedini quæ medeantur 201.h.Scr.288 g.289.a.b.290.f.291.a.Mar. ad narium graueolentiā 442.g.Æg.283.f.Mar. narium humorem quid cohibeat 290.h.Mar. naribus illapſa quomodo eximenda 303.c.Act. naribus liquorem detrahens compoſitio 195.e.Scr.249.c.Marc. narium obſtructioni & obturationi quomodo medēdum 192.c.Or.295.b.Aet. narium obturationi quid adhibuerit Archigenes 358.b.Æg. narium odori fœdo & graui quæ medicamenta conueniant 127 g.Orib.201.g.Scr.289.a.890.c.Mar. narium oppilatio quomodo fiat 201.e.Scr. narium præfocationis remedia 288.d.Marcell. narium profluuio quid medeatur 28.e.41.c.294.d.Aet.360.b.773.e.Myr.290.e.291.a.Marc.
ad nares purulentas medicamẽtum 130.c.Celſ. è naribus ſanguinis erupturi prænotio & ſignificatio 199.f.Aet. è naribus ſanguis erumpens quos morbos ſoluat 199.h.Aet. naribus ſanguine fluentibus gelida affuſa maiorem profluxum ſanguinis cur interdũ excitet 760.d.Caſſ. naribus ſanguis inopportunè erũpens vt ſiſtendus 288.a.Mar. vide plura in Narium profl. narium vlcera quomodo curanda 651.b.Or.294.a.Aet. nariũ vlceribus medentia 442.g.Æg.769.e.Myr.201.e.Scrib.288.e.h.293.b.Marc. ad narium vlcuſcula 288.e.h.Mar. ad narium vulnera 264.a.d.Marc.
è Naribus humores trahentia 478.e.Or. naribus indi quæ medicamenta ſoleant 197.b.Act. per nares purgantia 144.c.34.b.37.f.54.h.58.d.Act. per nares capitis purgatio 274.e.Aet. nares vulnerantia 82.e.Aret.
Narphia quid ſint, & quid eis medeatur 631.e.Æg.
Narthecis, hoc eſt ferulæ, facultas 634.e.Æg.504.d.Orib.44.f.Aet.
Naſcaphthi vis 634 e.Æg.
Naſturtium Græcis cardamum 287.d.Marc. naſturtii facultas 624 e.Æg.498.d.601.a.Or.30.e.Act.
Naſus 102.d.Ruff.545.c.Or. naſi anatomia & functio naturalis 528.f.Orib. naſi conſtructio 295.b.c.d.Aet. naſi partes 111 f.Ruff. naſi dorſum 102.d.Ruff. naſi interſeptum 102.d.Ruff. naſi muſculi 554.d.Or. naſi vitiis quæ accommoda ſint remedia 303 h.Act.
naſi contractio acceſſionis febrilis ſignum 192.a.Aet. naſi fracti & contuſi chirurgia 594.b.Æg. naſi vlceribus quid cõferat 303.b.Act.
Natationum vſus, & quæ quibus conueniant 297.d.Or.
Nates 105.e.Ruff.547.a.Orib. ad nates ficoſas 389.e.Marcell.
Natiuum calorem excitantia 263.h.267.f.Act.
Natricis ictus ſymptomata & curatio 541.e.Æg.626.f.Aet.332.e.Act.
Naturam incomprehenſibilem eſſe qua ratione empirici contenderint 7.b.Celſ. naturam id vnum cui adſueta eſt cõtemnere 580.d.Or. naturam ſemper eodem modo facere 324.b.Or. natura temere nihil agit 1.f.Act. natura fluxiones ſemel tranſmittere aſſueta, cum impetu poſtea tanquam è decliui, demittit 226.d.Act.
naturæ auxiliarius, medicus 189.c.Aet. naturæ cognitionem qui medici ſibi vendicarint 5.f.Celſ. naturæ opera noſſe medico neceſſarium 189.c.Aet. natura materiæ ſi dominetur, quid contingat 90.g.Act. natura hominum ad euacuationes inſtituendas quomodo comparata 579.b.Orib. natura purgationem aliquando impedit 137.h.Aet. naturam corporis ſui cuique noſcendam 13.h.Celſ. natura corporum quorum curanda & emendenda 14.a.Celſ.
naturæ firmæ indicia 134.h.Act. natura molles qui 709.c.Aet. naturæ promptitudo optima corporis nota 169.d.Aet. natura temperata robuſtior 11.h.Aret. naturæ veneri idoneæ quæ 301.b.Or.
naturalia balnea 169.g.Aet. naturales corporis actiones quæ 6.d.Celſ. naturalis egeſtio quæ 198.d.Aet. naturales excretiones quomodo conſiderandæ 204.c.Act. de naturalium conſuetarúmque excretionum profuſione ac ſuppreſſione 37.h.Act. naturales facultates quæ 142.g.Act. naturalium facultatum delicta 143.a.Act. naturales facultates quid recreet 279.a.Act. naturales functiones vnde immutentur 203.f.Act. naturalis habitus in venæ ſectione conſiderandus 119.g.Aet. naturalem ſpiritum humidiorem reddentia 39.f.Act.
naturalia tam marium quàm fœminarum quæ vitia infeſtent, eorúmque curatio 165.f.231.h.Act. naturalia fœminarum concubitum non admittentia quomodo curentur 163.h.Celſ.
Naufragio ſuffocati quomodo refocillandi 447.e.Ægin.404.c.Act.
Nauigantium victus 361.a.Ægin.82.b.Orib. nauiganti & nauſea preſſo quid agendum 13.g.Celſ.
nauigio geſtari quibus conueniat ſiue per mare ſiue per flumina, & quæ in mari iis accidant 117.a.b.Aet.
Nauſeas communia eſſe accidentia humorum in ventre redundantium 183.a.b.Aet. nauſeæ cauſa & curatio 401 β.d.Ægin.137.e.101.a.659.h.Orib.445.b.Aet. nauſeam quid moueat 126.c.Ruff.328.g.Act. nauſeā quid reprimat 263.e.Act.289.c.339.a.Mar.
ad Nauſeam crebram 309.c.Mar. ad nauſeam à cibo 363.b.408.e.412 d.428.b.Myr. ad nauſeam ſtomachi 328.b.330.c.Marc.
nauſea mulieribus vnde 804.a.Aet.
nauſeabundis & cibum auerſantibus quomodo medendum 356.c.Ægin. ad nauſeantes 326.b.Mar. nauſeanti ex nauigatione quid faciendum 13.g.Celſ. nauſeanti ſtomacho vtile medicamentum 210.f.Scr.
Nautis pterygia vt plurimùm cur oboriantur 757.a.Caſſ. nautici laquei ratio & vſus 155.b.Orib.
Naxiæ cotis ramẽtum quam vim habeat 631.d.Ægin.20.a.514.d.Or.69.c.601.c.Aet.
Neapolitæ medicamentum 323.a.Act.
Nebuloſus aer haud bonus 150.b.Aet.
Neceſſitas nihil nō vtile facit 194.e.Act.
Nechepſon Ægypti rex citatus 11.d.67.h.70.a.71.d.Aet.
Nectarium collyrium 368.e.Act.
Negotiis occupati quomodo alendi 360.c.Æg.81.d.Or.
Νεκύσια Homero quid 108.c.Ruff.
Nenuphar 364.c.Myr.
Nepeta Græcis calamintha 361.h.Mar. nepitæ deſcriptio & facultas 421.e.497.h.Or. è nepeta antidotum 264.a.Act.
Νεφέλαι in vrinis quid 153.a.Act.
νεφέλιον quid 184.a.Act.
Νεφροὶ 108.f.Ruff. νεφρῶν ſitus 118 e.Ruff.
nephriticarum affectionum curatio 464.g.Æg. nephriticorum vrinæ quales 854.e.Th. nephriticorum victus 125.a.Ruff.283.a.Tr. nephritica antidota & condita 371.e.400.c.e.401.f.447 g.720.f.Myr. nephriticis quid medeatur 27.e.37.a.51.f.116.g.Aet.254.e.f.262.g.265.d.269.d.Act.355.e.357.b.f.361.f.364.d.g.378.f.381.b.387.g.392.e.398.g.400.c.e.h.401.c.f.g.h.402.a.405.d.406.b.408.d.409.b.413.f.416.a.b.h.417.b.418.a.c.420.d.421.e.423.f.426.d.448.a.f.455.e.533.h.802.a.Myr. vide Renes.

Νεφρομήτραι 109.a.Ruff.
Νέποδες 433.c.Myr.
Nepta 412.c.482.g.Or.
Nerantzeæ 586.a.Myr.
Nere paſtillus 663.f.Æg.
Nerii vires 634.f.Æg.504.d.Or.44.g.Aet.
Neronis emplaſtrum 678.c.Æg. neronianum oxyporium 332.g.Marc.
Νέφη 522.b. Myrepſ. νέφος 464.f.Myr.
Nerualis herba 196.b.Scr.
Neruus quid 120.b.Ruff. neruos, ſeu νεῦρα, antiqui Græci quid vocarint 110.a.Ruff. nerui intēti per oſſa contrahuntur 178.a.Celſ. nerui ſpiritus animalis canales 153.g.Aët. neruorum coniugationes illæſæ motum & ſenſum præbent 153.g.Aët. neruorum antè & retrò meantium facultas 8.g.Aët. neruorum permutatio & chiaſmos 25 a.Aret. neruorum ſpecies 110 b.120.b.Ruff.
nerui affectibus facilè expoſiti 153.f.Aët. neruis affectis quid medeatur 32.d.47.d.94.h.95.c.Aet.327.g.328.c.Aët.361.d.472.g.484.f.Myr.228.h.Scr.401.e.f.403 f.Mar. neruorum generi quid conducat 411.a.c.Æg. neruis aer marinus côuenit 150.e.Aet. neruis aqua calida idonea 154.a Aet. neruis acopa quæ conueniant 94 c.Celſ. neruos balnea quæ iuuent 359.f.Æg.35.b.Celſ. neruis conueniens malagma Ariſtogenis 87.f.Celſ. ad neruos cōfirmandos, recreādos & reparandos 399.d.403.h.404 b.c.Marc. neruos emolliens medicamētum 325.f.Aët. neruos molliunt ſulphurulenta balnea 155.b.Aet. ad neruos ſolidandos 404.b.Mar.
neruorum abſceſſibus quæ medeantur 510.d.Æg. neruorum collectionibus quid ſuccurrat 266.c.Aët. ad neruorum condylomata 399.c.Mar. neruos cōciſos ſanat metopium oleum 21.g.Aet. neruorum contractio quid portendat 24.c.Celſ. ad neruorum contractionem & ligationem 235.d.Scr.325.f.404.c.406.b.408 h.411.f.Mar. nerui contuſi curatio 530.a.Ægin.701.g.Aet. ad neruorum contuſiones 320.a.Marc. neruorum conuulſio, diſtentio, ac reſolutio vnde, & quomodo curanda 216.h.Aët. neruorum denudatorū curatio 701.c.Aet. neruorum diſtentionibus vter ſexus magis obnoxius & quæ ætas 2.f.Aret. neruorum diſtentionis cauſa & curatio 216.h.Aët. nerui diuiſione facta reſolutio, incurabilis 428.g.Æg. neruorum dolor qualis & cur 48.d.Aret. neruorum dolori quid noceat 61.c.Celſ. neruorum dolori in chiragra & podagra vt ſuccurrendum 17 d. Celſ. neruorum dolori in lethargo quomodo medendum 56.g.Aret. ad neruorum dolores 237.a.Scr.325.f.351.f.401.d.402.a.f.403.b.e.406.a.e.411.e.412.a.Mar. ad neruorum dolores ſubitos & veteres 320.a.c.Mar. ad neruorum inciſiones vel colliſiones 264.d.Marcell. ad neruorum infirmitates 352.h.401.c.Marc. neruorum inflammatio quomodo fiat 493.a.Æg. neruorum læſorum ſymptomata 153.g.Aët. ad neruorum laſſitudinem 401.e.402.a.Mar. neruo nudo quæ medela adhibenda 529.d.Æg.701.c.Aet. ad neruorum offenſiones 404.f.407.g.411.f.Marcell. ad neruorum perfrictionē 320.d.401.e.402.a.Marcell. nerui præciſi in articulis notæ 101.g.Celſ. neruos præciſos agglutinantia 103.d.Or. ad neruos præciſos 403.c.e.Marc. nerui præſectio quando præponenda 194.a.Aët. nerui puncturæ ſymptomata 193.h.Aët. neruis punctis accommodum medicamentum liquefactum 632.f.Or. neruorum reſolutionis cauſa & curatio 25.a.Aret.124.a.Orib.216.h.Aët.62.b.Celſ. neruorum reſolutioni quid cōducat 322.f.323.e.Aët. ad neruorum rigorem & perfrictionē 652.d.Aet.320.d.404.f.Marc. neruorum ſauciatorum ſymptomata & curatio 528.e.Æg. neruis ſauciatis conducit granum tinctorium 34.c.Aet. neruus ſcalpello tactus cum periculo diſtenditur 31.e.Celſ. ad neruos ſuppuratos expurgandos 404.b.Marc. neruorum tenſionibus quid medeatur 210.c.Scr.325.f.401.d.Marcell. ad neruorum tumores 402.f.Mar. ad neruorum vexationes 323.f.Mar. neruus vulneratus quomodo curandus 110.e.Orib. neruis vulneratis quid conferat 631.g.Or.721.a.Myr.
neruorum opticorum vſus 528.d.Orib. nerui ſenſorii 107.b.Ruff.
neruearum partium pulſus 149.a.Aët. neruoſæ partes duræ 589 a.Aet. neruoſarum partium conuulſio incurabilis 236.g.Aet.
Nerui cuius inter edulia materiæ ſint 221 c.Or.
Νῆστις 108.b.Ruff.
Net, ſeu neta, quid 572.f.570.a.Myr.
Neuis quid medeatur 232.d.Scr.399.f.Mar.
Νεῦρον quid 120.b.Ruff. Νεῦρα quid antiquis Græcis ſignificarint 110.a.b.Ruff.
neuradis vires 634.f.Ægin.504.d.Orib.
neurodes 427.a.Or.
Nicander de aſpide quid ſcripſerit 542.e.Æg.
Nicarium collyrium 361.a.Aet.
Nicephori paſtillus 786.g.Myr.
Nicolai emplaſtrum 678 c.Æg. nicolai Myrepſi ſeculum ſuperſtitioſum 442.b Myr. nicolaus Rheginus Calaber medicus 364 b.Myr.
Nictatio palpebrarum crebra tabidis febribus familiaris 221.f.Aet.
Nidoroſos ructus bilioſos humores conſequi 183.a.Aet. nidoroſos ructus ex ventriculi immodico & feruenti calore oriri Ibidem.
Nigellæ facultas 21.b.f.Orib.42.b.Aet.
Niger color 47.g.65.c.Aët. nigriora animalia, fortiora 76.f.Aet. nigri capilli quid ſignificent 180.b.Aet. nigra egeſtio quid indicet 198.f.Aet. nigra vina ſanguinem generant 45.c.Aet.
ad Nigredinem colli 323.b.Marc. nigredo faciei inuenuſta quidē ſed non noxia 186.a.Aët. nigredinis faciei curatio 366.g.Aet.241.a.Aët. nigredini faciei quæ conueniant 443.e.Æg.18.f.g.Aet.
nigritiei in cole ſerpentis malignitas, & quando curabilis ſit, quādo non 134 g.Celſ.
Nilammon collyrium 351.c.Aet.
Nilei collyrium 120.g.Celſ. nilei epithema 455.a.Aet. nilei plinthii ſtructura & effigies 167.a.Orib.
Nili collyrium 353.c.Aet.
Nili aqua quàm excellens 261.d.Or.152.h.Aet. nilum frequētant aſpides 621.d.Aet. nili roſæ 166.d.Aet.
Nitri facultas & qualitas 631.f.Ægin.20.b.21.f.55.d.482.h.515.f.605.a.Or b.1.g.5.e.73.a.697 d.Aet. nitri electio 28.a.Or. ex nitro pharmacum Philagrii 606.c.Aet. nitri ſpumæ vires 615.g.Ægin 71.g.Aet. nitrum toſtum 477.g.Or.
nitroſæ aquæ periculū 153.e Aet. nitroſa balnea 154.g.155.a.Aet. nitroſus ſuccus 110.g Ruff. nitroſi ſucci natura & facultas 163 e.Or.
Niues vnde 151.a.Aet. nix aceto diſſoluta ad quid 642.c.Aet.
Noctis temperamenta quatuor 150.e.Aet. nox grauis ante iudicationem 193.c.Aet. noctes defluxione laborantibus & inflāmatione vexatis ac febricitantibus cur moleſtiſſimæ 366.e.Or.
nocturna cæcitas quid 184.d.Aët. nocturnæ cæcitatis curatio 240.a.Aët. noctu cæcutientibus quæ conueniant 310.c.Aët.
Nodus anſatus 571 d.Æg. nodi ſimplicis ratio & vſus 156.g.Orib.
Nome quid, & quomodo curanda 587.g.Æg.655.g.Or.318.c.247.e.Aët. nomas ex aphthis inueteratis interdum oriri 318.c.Aët. nomæ ſupremas & concauas corporis partes cur magis inuadant 755.a.Caſſ. nomis quid medeatur 49.e.Orib.65.d.Aet.721.b.Myr. nomarum proſerpendo depaſcentium curatio 522.b.Æg.
nomæ mammarum quomodo curandæ 799.a.f.Aet. nomas in pudendis quid ſanet 690.a.Aet. nomæ vteri quomodo curandæ 830.a.Aet. nomis vlcerū quomodo medendum 713.Aet.
Nonus dies quomodo iudicet 179 h.Aët.
Notæ aduerſæ valetudinis futuræ 20.d.Celſ. notæ quas aliquis in ſingulis morborum generibus habere poſſit 23 g.Celſ.
notæ ponderum & menſurarum 699.d.Æg.
Nothæ coſtæ, & earum ſitus 168.f.Celſ. Νόθαι πλευραί 104.f.Ruff.
Νῶτον 104.e.Ruff.
νωτιαῖα membrana 110.d.Ruff.
νωτιαῖος μυελὸς 106 g.107 c.110.d.Ruff.
Notus 367.c.Or.
Noua vſurpare pharmaca quando liceat 695.f.Aet.
Nouember Ægyptiis athyr 610.g.f.Aet.
Nouiluniū veri ſimile 150.d.Aet.
Noxarum corporis quinque genera 96.e.Celſ. noxæ contrarium opponendum 465.b.Aet.
Nubecula oculorum 300.b Aet.184.a.Aët. nubeculas quid extergat 436.g.Æg.
Nubes in vrina quid 860.f.862.d.1 h.50.a.Aët. nubeculas vrinarum quid excitet 153.a.Aët. nubeculæ vrinarum quid denotent 36.c.Aët. vide Vrin. nub.
Nuclei nucis qualitas & facultas 31.a.Aet. nucleorum pineorum facultas 20.d.Orib.164.g.Aet.
Numine afflati qui videntur, quomodo curandi 425.a.Æg.
Numenii malagma 88.d Celſ.
Nuſcitioſi verni qui ſint 184.d.Aët. nuſcitioſis quæ conferāt 310.c.Aët.
Nutrientia multum 62.f.585.d.Or.106.b.Aet.204.c.Aët. nutrientia parum 63.b.585.g.Or.106.d.Aet.204.c.Aët. & media inter hæc 586.b.Or.106.f.Aet. nutriendi vim habens pharmacum 366.d.Myr.
nutrimētorum, ſiue edulium quæ nutriēdo corpori ſuggeruntur, differentiæ & facultates 368.a.Æg.59.a.& deinceps.205.206.& deinceps.582.f.& deinceps.Orib.103.g.& deinceps.Aet. nutrimentorum differentiæ cō coctionis reſpectu 99.g.Aët. nutrimenti diſpenſatio & diſtributio 6.e.81.f.Aët. nutrimentum ex amaro nullum 5.e.Aet. nutrimentum dentium 378.c.Aet. nutrimentum vteri vnde 779.e.Aet.
nutritioni apta non excernuntur 85.e.Aët. nutritionis conuenientis & puræ defectus quādo appareat 94.e.Aët. nutritionem iuuat aqua 154.a.Aet.
Nutrix infanti qualis eligēda 347.e.Æg.75.d.575.b.Or.164.c.Aet. nutricis ætas 164 c.Aet. nutricis exercitium 164.f.Aet. nutrici quæ cauenda 75.e.Orib. nutricis victus 347.f.Æg.164.f.Aet. nutricis lac quale optimū, & vitioſum quomodo corrigendum, & deficiens reparandum 347.g.348.a.Æg.
nutrix (emplaſtrum) 681.c.Ægin. nutrix (medicamentum) 705.g.Aet.
Nucis arboris & fructus facultas 634.g.Æg.60.b.498.f.583.g.601 b.Or.30.h.Aet. nucum differentiæ 30.b.Aët. nucum confectio 395.a.Aet. nucum oleum 18.f.Aet. nux pinguis & vetuſtate rancida liuoris certum remedium 366.b.Aet. nucum rancidarum vis 634.h.Ægin. nuces ſiccas vt viridibus ſimiles facias 371.c.Ægin.
è Nucibus amaris medicamētum 28.b.Celſ. nux iuglans 30.h.

Aet. nuces magnæ & auellanæ 216.e.Or. nux parua 30.h. Aet. nucis pineæ ſeu piceæ qualitas & facultas 629.c. Æg. 584. b.Or.38.f.48.c. Aet. nucis Pōticæ facultas 634.h.Æg. 498.g. 601.c.Or.30.h.Aet. nucum regiarum qualitas & facultas 371. c.Æg.30.h.Aet.30.b.Aċt. nux vnguentaria 361.a.Myr.
Nyctalops quid, & nyctalopes qui, eorúmq; curatio 438.b.Æg. 130.c.646.b. Orib.300. d.320 e. Aet. 240.a. Aċt. nyctalopon remedia 279.c.Mar.
νυκτάλωπες ἰατροὶ 184.d.Aċt.
νύγματα quid 228.h.Scr.
νύμφη quid 102.e.105.c.d.Ruff.542 d.547.a.& cur dicta 544.h.Or. nymphæ turgentis chirurgia & præſectio 581. b. Ægin. 834. g. Aet.
Nymphæa Latinis claua Herculis, Gallis baditis 396 c. Marcell. nymphææ, eiúſque radicis & florum, facultas 634.g.Æg.20. d.504.e. 606.h. Or. 44 g.Aet. ex nymphææ floribus zulapii vſus 250.a.Aċt.
nymphæa pteris 419.g.Or.
Nymphodorus 185.a.Celſ. nymphodori gloſſocomum 179.g. Orib.
Nymphodoti paſtillus 665.a.Æg. 500.g.504.d.Aet.

O

Obediētem eſſe debere ægrotum 189.c.Aet.
Obeſi cur ſteriles 792.c.Aet. obeſi quibus morborum periculis obnoxii 20.d.Celſ. obeſioribus an balneorum vſus conueniat 34 g.Aċt.
Obfuſcatio oculi quid ſit, & quomodo curanda 438.g.Æg.321.f. Aet.
Obiecta gemina oculis cur obuerſentur palpebra ſuperiore inferioréue depreſſa 759.f.Caſſ.
Obliquitas ceruicis vteri partum reddit difficilem 788.d.Aet.
Obliuionem vnde incurramus 19. f.Aċt. obliuionem inducit veneris vſus nimius 117.e.Act. obliuioſis quid medeatur 126. h.Ruff.
Oboli nota, quātitas & pōdus 699 e.700.d. Æg.28.e.Or.267.g.Aet. 84.h.Celſ.243.244 Mar. oboli minoris quantitas 243.Mar.
Obſcœnarum partium vocabula, vitia, curationes 133.b.Celſ.
Obſcuratio oculorum quid 300.c. Aet.184.e Aċt. obſcuritas & hebetudo oculorum quomodo emendanda 130.g.Or.
Obſtetrices vterum dilaniare non debere 789.b.Act.
Obſtipitas quid 605.f.Æg.
Obſtruentium catalogus 67.f.244 h.589.a.Or 109.c.Aet.. obſtruētia ſenibus maximè cauēda 579. h.Or. obſtructione liberantiū abſtergentium attenuantium & expurgantium catalogus 479.a. e.Or.109.b.Aet. obſtructione liberat eruū 45.g.Aet. obſtructionibus cunctis ſubueniēs antidotus 421.a.Myr. obſtructiones reſeratas quæ ſequantur vrinæ 68.a.Aċt.
ad Obſtructionem hepatis aperiēdam medicamentum 142.b.Or. obſtructioni viſcerum quomodo medendum 251.e.Aċt.
Obturantia 109.e.Aet.67.f. 244.h. 589.a.Or. obturatione liberātia 109.b.Aet.479.a.e.Or. obturatione liberat oſyris 46.a.Aet. obturationis cauſa, & quid mali ipſa inferat corpori 208.c. Aet.
obturationibus aurium quid medeatur 439.g.Æg. obturantia hepar & ſplenem 368.c.Æg. obturationi narium quō medēdum 295.b.296.a.Aet. obturatio vteri vnde, & quomodo curanda 831.g.Aet.
obturatio in febribus putridis 209. c.Aet. obturationes in peſtilentibus & graſſantibus morbis aperiendas eſſe 223.d.Aet.
Occaſio vbi commodet, & vbi nō 211.h.Aet.
Occaſus & ortus ſtellarum 151.g. 152.a.Aet. occidentalium ventum ratio 151.f.Aet.
Occiput 101.e. Ruff.545. b.Or. occipitis malis vetuſtis quæ vena ſecanda 194 e.Aċt.
Occulta ex cauſa laborātibus quid proſit 210.c.Scr.
Occupari negotiis quomodo alendi 81.a.Or.360 c.Æg.
Ochra 484.a.Or. ex ochra emplaſtrum 774.b.Aet.324.h.Aċt.
Ochri cuius inter edulia ſint materiæ 83.e.Ar.370.d.Æg.56.g.Aet.
Ocimaſtrū 407.e.450.e.Or. ocimaſtri facultas 612.c. Æg.511.f. Orib.
Ὠκιμοειδὲς 449.d.450.e.512.f.Or.
Ocimum cuius inter edulia ſit materiæ 369. a.Æg. 583.c.Or.107.f. Aet. ocimi facultas 369 a.647 b.Ægin.19.d. 450.e.512. f.583.c. Or.58.e.Aet. ocimum baſilicum 58.e.Aet.
Octauiæ dentifricium 203.a.Scr.
October Ægyptiis Phaophi 610.β. f.Aet.
Oculorū natura 299.a.Aet. oculorum vſus 118.a.Celſ. oculorum partes 112.c.115.e.Ruff.526 d.Or.299.a. Aet. oculi partes exteriores 102.a. Ruff. oculi alula quid 184.a.Aċt. oculorū foramina 168.d Celſ. oculi humores quot, & qui 759.e.Caſſ. 526.d.Or.299.c.Aet. oculorū muſculi 554.f. Or. oculorum tunicæ 107.c. Ruff. 759 e. Caſſ. 526.d.e.Or.
oculi acri viſu præditi quid ſignificent 363.b.Æg. oculi alterius affectus cur magis irritet 757.c. Caſſ. oculi collyriis adſtrictoriis obliti cur clauſi minus crucientur adſtrictione, aperti vehementius 763.c.Caſſ. oculus oculo affecto condolet, cur non itidē auris 757.g.Caſ. oculis qd cerebrum ſuppeditet 295.b.Aet.
oculos ingentibus & variis caſibus patere, ideóq; ſumma cura tuendos eſſe 118.a.Celſ. oculorum affectus 12.a.b.14.b.Aċt. oculorū affectuum primæ cauſæ 182.c.Aċt. oculorum morbi qui ſint, & quō ſinguli curandi 167.c.& deinceps, Tr. 431.h.& deinceps, 555.a.& deinceps, Æg. 128.c.& deinceps, 645.d.& deinceps, Or.299.d.& deinceps, Aet. 182 c.237.g.& deinceps, Aċt.118 a.& deinceps, Celſ. oculo affecto primo die nihil adhibēdū 119.c.Celſ. oculis affectis quæ vena ſecanda ſit 9.f.Or. oculos curari ſanguinis detractione, medicamento, balneo, ex autoritate Hippocratis 119.d.Celſ. oculorum vitia omnia ferè ſimplicibus & prōptis remediis tolli 125.h Celſ. oculi affectionibus ægrè cedentibus quid adhibendum 309 d.Aċt. oculorum graues morbos validioribus medicamentis curari 122.b.Celſ. oculorum vitia quæ ſcalpello & manib' curari poſſint 142.d.Cel.
ocularium medicamentorum catalogus ac ſingulorum explicata facultas 304.f.Aċt. ocularibus medicamētis admiſceri aquam pluuiam 152.f.Armeniacum pictorum 71.c. cornu ceruinum 91.b. hæmatiten lapidem 66.g. ſtibium 74.c.Aet. ocularis aqua 666.e.Myr. ocularū collyriorum compoſitiones diuerſæ 167.d.168.f.&c. Tr. 669.e. &c.Æg. 49.f.Or. 340.a.&c.Aet. 307.a.308.c.Aċt. 655.a.&c Myr. 119.d. Celſ. 198.g. Scr. 264.f. 279.f Marc. ocularibus collyriis ad fluxionem oculorum deſtinatis admiſceri cornu ceruinum 91.b.Aet. oculares illitiones 338.e. 339.Aet. oculis balnea quæ conferāt 359.g.Æg.
ex Oculis humores ducentia 22.b. 478.e. Or. oculos purgantia 143.f.Aet. oculos ſanos & incolumes quid conſeruet 307.a. Aċt.366.d.379.g.420.f.Myr.
oculorum acumini quid conferat 647. b. Or. oculis claritatem quid conciliet 270.e.336.d.Mar. ad oculorum vitia qualibet 267 b.274.f.Mar.
Oculorum albuginis curatio 646. g.Or. vide plura in Albug. oculorum albugines attenuans materia 316.c.Aet. oculorum albugines deterit ſuccus ſeminis dracontii 17 c.Aet. oculorum albugines vt tingēdæ 647.c.Or. oculorum ardori proſunt violæ 28.e.Aet. oculorum aſperitudines quid liquet 306.b.Aċt. ad oculorum aſperitudinē 270. f.276.e.280.b.e.Mar. oculorū caligini quō obſtandum 354.c. Æg. oculorum caligo quō emendanda 80.d.646.g.Or. ad oculorum caliginem medicamentum 53.a.Or. vide plura in Caligo. oculorum carbunculi curatio 177.a.Tr.311.a.Aet. 184.b.239.f.Aċt. oculi chemoſi quid congruat 308.e.Aċt. vide Chemoſis. oculorum cicatrices ſuperficiariæ quibus nominibus appellentur 184.a.Aċt. oculorū cicatricibus quomodo medendum 315.g.316.c.h.Aet. oculorum cicatricibus quid medeatur 11.a.31.g.39 g.50.h.Aet. 276.d.277.f.Marc. oculorum cicatrices quid detergat 91.c. Aet. ad oculorum cicatrices nō veteres 273.f.g.274.d.e.Mar. oculorū conturbationibus quid medeatur 197.a.Scrib. oculis cruentis quomodo ſuccurrendum 14.e.Aċt. ad oculos cruore ſuffuſos 278.b.Mar. oculis cruentis ex plaga quomodo medendum 646.c.Or. oculorum debilitati quō medendum 320.c.Aet. ad oculorū defluxū vetuſtum 361 b.Oribaſ. 261.g. Aċt. oculorum denſitas, eiúſque curatio 172.d.Tr.299.h. 318.h.Act. ad oculos depilatos 768.h.Myr. ad oculorum deſtillationem 273.c.Mar. ad oculorum diatheſes 279.g.Marc. oculi diſtortio vnde 184.g.Aċt. oculorum dolor omnium maximè excruciat 167.e.Tr. oculorum doloris curatio 432.a.Æg. 128.e.645.f.Or. oculorum dolorem & inflammationem tempeſtatis vitio prorogari 120.d. Celſ. oculis dolentibus in abſtinentia & alui ductione multū auxilii 119.e.Celſ. oculis, dolor eorum ſi ſomnum auertat, anodyna adhibenda 120.c.Celſ. oculis dolētibus vena quæ ſecāda 120.d.Aet. ad oculorū dolores omnes & multiplices collyria & remedia diuerſa 264.f. 274.h.Mar. oculorum dolori quid medeatur 17.f. Aet.265.h. 268.f. Aċt.360.b. 409.d.410.a.c. 422. e. 810.a. Myr.364. d.411.f. Mar. oculorū doloris ex acri humore curatio 171.d.Tr. oculi doloris ex obſtructione curatio 172.a.Tr. oculorū doloris magni curatio 119.a.Celſ. oculorū dolores grauiſſimos venæ ſectio è directo lenit 308.d.Or. oculi doloribus maximis quid conueniat 308.a.d.309.a.c.Aċt. oculorum epicaumatis quō medendum 646.g.Or. vide Epicauma. ad oculorum epiphoras 289.c.309.e.310.d.Mar. ad oculi excreſcentes carnes 277.f. Mar. oculi expreſſio vnde 185 a.Aċt. oculorum expreſſionis curatio 439 b.Ægin.240.d.Aċt. de oculorum extrinſecus offenſorū curatione fabula 125.f.Cel. oculi fluxio quid ab inflāmatione differat 182.e.Aċt. oculorū fluxio quō tollenda 645 g. Or. ad oculos fluētes vnguinum accōmodatorū materia 399.c.Or. oculorū fluoribus quid medeatur 77.d.79.d.95.g. Aet. 279 h. 308. a.c.d.e.g.h. 309. c.d.e. Aċt. 277.f.Mar. oculorum fluxionibus acrib. quid conueniat 596 c.Or. oculis fluxione diuturna laborātibus quid medeatur 361.b.Or.126.e.Aet. oculorū frigidæ intemperiei ſymptomata, cauſæ, & curatio 304.f.Aet. oculi glauci quō nigri fiant 307. f.310.c.Aċt. oculorum hebetudini quō medendum 130. g. 646.g.Or. oculorum hebetudini quid conferat 70.d.Aet.257 g.278.f.329.g.Aċt. oculorum qui ægrè humectantur humores impetuoſos quid auertat 308 f.Aċt. oculos humectos ſanat fuligo ex cortice pini 48.d.Aet. ad oculum ictu læſum 278.a.c. Marc. oculo illapſa vt extrahenda 647.g. Or.278.d.Mar. oculorum imbecillitas 125. c. Celſ. oculos imbecillos iuuat fuligo picis 48.b.Aet. oculi imminutio quid 184.c.Aċt. oculorum imminutorū aliquo caſu curatio 121.f.Celſ. oculis infixū aliquid ſi ſit, quō eis medēdū 306.g, Aet. oculi inflāmationis origo & ſymptomata: & quid ab fluxione differat 182. c. Aċt

oculorũ inflammatione feruẽti laborãtibus, aſpredinis cuiuſdã ſenſus cur oboriatur 764. b. Caſſ. oculorum inflammationis curatio 455.g.Æg.645.f.Or. 301.a.d.Aet.120.f.121.a.Celſ. oculorum inflãmationibus quæ conducant 520.e.Æg.40.d. Aet. 306.c.308.d.Act. oculorũ inflãmationis grauis curatio 120. a.Celſ. oculi inflammationibus intentis quid medeatur 308 d.Act. oculi inflatio quid,& quomodo curanda 305.a. Aet. oculi inuſtionibus quid medeatur 309.c.Act. oculi lacrymãtes quomodo curãdi 132.a.Or. oculis lacrymoſis quid medeatur 48 b.50.c. Aet.353.a. 390.d. 391.g. 417. d. 443. f 470.f.Myr. 275.c.276.f.278.f.Mar. oculos lacrymantes crebrò,vt exſicces 268.a.Mar. oculis lippientibus quid conferat 608.a.Or. oculorum lippientium cataplaſma 230.c.Aet. oculorum lippientiũ perunctiones galacticæ 266. c.Mar. ad oculorum liuorem 278.c.Mar. oculi maciei & tabis curatio 437.h.438.a.Æg.324 g.Aet. oculis madentibus medeatur aloe 9.e.Aet. oculorum obfuſcatio ſeu obſcuratio quid, & quomodo curãda 438 g.Æg. 130.g. 646. g. Orib. 300.e.321.f. Aet.184.e.Act. oculorum obtenebrationi & obſcurationi quid medeatur 279.h.310.b.Act. oculorum obſcurationis in febribus curatio 232. h.Aet. ad oculorum papulas & puſtulas 273.f.274.c.Marc. ad oculorũ pilos pungentes 768. g. 769. f. Myr. oculi ex plaga ſubcruenti facti quomodo curandi 646. c.Or. ad oculorum plumbum 276.d.f.Mar. oculi procidentia quid 183.g.Act. oculos procidũos facit cucurbita intẽpeſtiuè admota 48.b.122.d.148.b.Aet. oculi procidẽtiæ quid medeatur 309.c.Act. oculi prolapſus curatio 436.b.Æg. ad oculorum pruritum 274.h.276 c.Marc. oculi pſydracas quid ſanet 309. a.Act. oculi pterygiorum curatio 437.a.557.d.Æg.646 g.Or. 325. f.Aet. oculis puerorum inflammatis quomodo medendum 166.d.Aet. oculorum reſolutio quomodo curanda 161. d.Tr.322.g.Aet. oculis rheumate capitis grauatis quid medeatur 263.h.Mar. ad rupta in oculo 647.d.Or. ad oculos ſanguine ſuffuſos 266. b. Marc. oculorũ ſcabies quomodo tollenda 647.e.Or. oculis ſcabris quid medeatur 84.c. Aet.310.a. Act.275.c.f.g.277.h.279 g Mar. oculorum ſcabræ lippitudini quid ſuccurrat 309 g.Act. oculis, ſuffuſione imminente, culicum, muſcarum, formicarúmque imagines cur obuerſentur 758.a.Caſſ. oculorum ſuffuſionis curatio 646.g.Or. oculorũ ſuffuſionibus quid medeatur 37.f.41.h.Aet. oculorũ ſuffuſioni ex ictu quid medeatur 610.c.Or. oculorum ſuppuratorum curatio 437.c.558.a.Æg. ad oculorum ſuppurationes 273 f.280.a.g.281.a.Mar. oculi tabes quid 184.Act.184.c.Act. oculorũ tabis curatio 437.h.Æg. oc.tenebræ ne offundantur 80 d Or. oculorũ tumoribus qd medeatur 308.e.309.f.Act.273.c.274 c.Mar. oculorũ turbatio quõ curanda 645.d.Or. oculorum vlcera ex puſtulis ſæpè fieri 121. e.Celſ. oculorum vlcera quõ curanda 646.g.Or. oculorum vlcera à dolore quõ vindicanda 435.h.Æg. oculorum vlcera cicatrice quæ indigeãt 315.d.Aet. oculorum vlceribus explendis idonea cadmia 72.f.Aet. ad oculorũ vlcera 274.c.Mar. oculorum vlcera cancroſa quõ curanda 312.e.313.a.Aet. oculorum vlceribus cauis quõ medẽdum 123.a.Celſ. ad oculorum vlcera ſordida cruſtáſq; habẽtia 273.e.293.a.Mar. oculis vlceratis ab igne,quõ medendũ 306 f.Act. oculi vnguis 12.c.Act. oculorũ vngues quid tollat 611 a.Or.

Oculi albo innatis quõ medẽdum 324.e.Aet. ad oculorum angulos contritos 277.g.Mar. oculi angulo magno increſcentis carnis eroſio 435.e.557.c.Æg. oculi angulis maioribus eroſis conueniens medicamentum 307.c. Act. oculi bulbus quõ afficiatur 557.d.Æg. oculi membranarum extuberationibus quid conferat 308.e.Act. oculorum tunicis induratis quæ accõmodãda 306.e.Act. oculi tunicarũ ruptioni quid medeatur 274.f. Marc.

Odocos Gallis dicta, Latinis ebulus 262.f.Mar.

Ὀδοὺς Hippocrati quid 107.e.Ruff. Ὀδόντες 103.b.Ruff.

Odorũ cõſideratio ad tẽperamẽtorũ in ſimplicibus cognitionẽ quid cõferat 609.c.Æg. odorũ copia vnde proueniat 463.f.Or. odorem aromatum procul ab igne remoti cur melius excipiãt 760.f.Caſſ.

odore fœtido mouentia 56.b.Celſ. odorem fœtidum corporis quid tollat 369.b.Aet. odorem iucundum corpori conciliantia 353.e.Æg.368.d.Aet.

odoratus & guſtus conſpiratio 6. c.Aet. odoratus inſtrumentũ 529. a.Or. odoratus affectus 13.a.Act. odoratus affectus peculiares & itẽ cum reliquis ſenſibus communes qui 185.b.Act. odoratus læſio vbi conſiſtat 295 e.Aet. odoratus oblæſio quomodo curanda 295. b. 296. 297. Act.

odoratorum natura 464. b.Or. odoratorũ ſpecies duæ 6.c.Act. 463.g.Or. odorata omnia eſſe calida 463.f.Or. odorata corroborare ſtomachũ 447. f.Aet. odoratis quando vtendum & quando nõ, quum purgandum eſt 198.g.Act. odoratus qualis in ſtrangulationibus vteri faciendus, item quando vterus procidit 395.g.Orib. item in diſſolutione virium 396. a.Orib.

odoramentorum variorum confectiones 837.g.838.a.Aet. odoramentum optimum 230.d.Aet. odorata antidotus 411.b.431.g. Myr. odoratum medicamentum 324.a.Act. odoratum vnguentum 718.c.Myr.

Oe, hoc eſt ſorbum 504. h. Orib.

OEdema quid, vnde oriatur, & quõ ei medendum 516.c.Ægin. 636.b.Or.736.a.Aet.189.a.245.f. Act. ad œdemata 821.g.Myr. οἰδήματα palpebrarum 183. a. Act.

OEnagræ deſcriptio 432.g.Or. œnagræ ſeu anothuris vires 635 c.Æg.

OEnanthe quid 19.d.Aet. œnãthæ deſcriptio 432.e.Or. œnãthæ facultas 635.a.Æg. œnanthes confectio 747.d.Myr. ex œnanthe antidotus 430.c. Myrepſ.

œnanthariorum ſeu œnanthinorũ etymologia, vſus, & conficiendorum ratio 692.e.Ægin.837.g. 838.a.Aet. œnantharion 747. c Myr. œnanthinum medicamentum 324.e.Act. œnanthinum oleum 19.d.Aet.

OEnogarum 503.a.Myr.

OEnomeli 746.a.Myr.

Οἰνωψ color 855 h. Theoph.

OEnos. vide Vinum.

OEſophagos 107.f. Ruff. 535. g. Orib.

OEſypus vnde fiat, quam vim habeat, & quomodo paretur 620. g. Æg.84.a.772.g.Aet. œſypi liquidi medicamenti præparatio 681.f.Æg.

Officinarũ phar.error 366.c.Myr. officinis vſitatæ compoſitiones rarò rectæ 390.c.Myr.

Officium medici boni 193.g.Aet. officium medici ex ſentẽtia Aſclepiadis 43.c.Celſ.

Oleæ, fructúſque ipſius, facultas 619.f. Æg.19.g. 28.e.495. b.597. h.Or.17.g.Aet. olea, nulla interueniente aciditate, dulcis 3.e. Aet. oleæ Æthiopicæ lacryma quas vires habeat 619.f.Æg. oleæ ſylueſtris lacryma qua vi polleat 387.e.Aet.

oleaſter 423.f.Or.

Olecranon 104. b. Ruff. 546. d. Orib.

Olei vis & facultas 619.g.Æg.495. b.598.a.Or.17.h.Act.33.a.Act. olei coctio 30.a.Or. olei affrictus ad quid 591.g.Aet. oleũ venenis mederi 544.b.Æg. ex oleo & aceto emplaſtri confectio 750.a.Aet.

oleorum differẽtiæ & facultas 619 g.Æg.465.f.495.b.Orib.18.c. & deinceps.Act. oleorum compoſitiones diuerſæ, eorúmq; facultas & vſus 688.b. Ægin.18.c. Aet.327.e.Act.599.a.Myr. olea cõſpiſſanda quomodo 59.c.Ar.

oleorum digerentium genera 674 h.675.a.Orib. olea diſcuſſoria 530.b.Æg. oleum dulce, inſulſum, lotum 20.c.Or. oleũ dulciſſimum 19.a.21.c.Orib. oleum purgatorium quomodo præparetur 143.a.Aet. oleum temperatum 21.h.Or. oleum vetuſtum 22.d.Or.

oleoſorum qualitas & facultas 463 d.Or.609.c.Æg. oleoſa qualitas 24.f.Act.

Oleum ægirinum ſeu è populo nigra 689.g.Ægin.18.d. Act.599.b. Myr. olei amaracini compoſitio & facultas 691.a.Æg.22.a. Aet.603.c.Myr. oleum amygdalinum 689.h.Æg. 18.e.Act. 329.f.33.b. Act.599.c.Myr. ex anemone 606.f.Myr. anethinum 689.b. Æg.20.d.Act.328.f. Act. 601. e. Myr. balaninum 690. b. Æg. capniſton 606.a. Myr. caryinum 329 h.Act. cedrini facultas 19.f.21.f.Orib. chamæmelinum 689.b. Æg.20. b.Aet.328. f.Act.601.c. Myr.22. b.Or. cicinum ſeu ricininum 689.g.Æg.18.c.Act.599.a.Myr. cnicinum 330.a. Act. cnidiinum 330.a.Act. crocinũ 691. c.Æg. cyprinum 690. g. Æg. 22.b.Act.328.c.Act.603.g.607.c. 608.a.Myr.20.f.Or. Cyzicenũ 692.c. Æg.22.e.Act.604.c.Myr. cucumerinum 607.f.608.a.Myr. è fœnogræco 20.g. Act. 601.h. Myr. foliatum 692.c.Æg.838. f.Act.605.f.Myr. gleucinum 692.a.Æg.609.a. Act.327.g.Act. 606.h. Myr. hyoſcyaminum 330.a.Act. Iaſme à Perſis dictum 21.b.Act.602.e.Myrepſ. irinum 691.b.Æg.22.d.Act.329. a.Act.604.a.Myr. è iuglandibus 599.d.Myr. laurinum 690 c.Æg.18.g.Aet.329.d.Act.599.e. Myr.20.f.22.d.Or. lentiſcinũ 690.c.Æg. 19.c.Act.465.f.Orib. 600.b. Myr. leucophyllinum 606.g. Myr. liliaceum 689. c. Æg.20.e. Act.328. g.Act. 601.f. Myr.22.b.Or. è lini ſemine 18.d.Act.599.b.Myr. lucernarium 18.d.Aet. malabathrinũ ſeu foliatum 692.c. Ægin. 23.h. Act.605.f.Myr. mandragoræ 608.d.Myr. marciaton 691.e. Æg. maſtichinum 690. d. Æg. 21.e.Act.329.b.Act.603.a.606.e. 608.c. Myr.495.d.Or. megalium 21.e.Act.603.d.Myr. melanthinum 330.a.Act. melinũ 689.f. Æg.19. d.Act. 329.b. Act. 600.d.Myr. mendeſium 691. d.Ægin.21.g.Act.603.d.Myr. metopiũ 21.g.Act.329.g.Act. 603.c.Myr. moſchatum 404. c.Aet. myrobalaninum 18. f. Act.599.e.Myr. myrtinum 21 c.Act. 329.a. Act.602.f. Myr.19. g.Or. narciſſinum 20.h.Act. 602. a. Myr. nardinum 22.e. Act.327.f.Act. nardinum Cyzicenum 692.c.Æg. 604.c.Myr. nardinum Ioannis vnguentarii 604.g.Myr. nardini confectio magis varia 604.g.Myr. nenupharinum 608.e.Myr. nucum 18.f.Act. œnanthinum 19. d. Act.600.c.Myr. omotribes 18 a.Act. 329. e.Act. omphacinum 18. a. Act. 329. c. Act. picini vires 637.c.Ægin. è populo nigra 18.d.Act.599.b.Myrepſ. raphaninum 689. g.Ægin. 18.d. Act.330.a. Act.599.b. Myrepſ. 19. c. Orib. ricininum 689. g. Ægin. 18.c. 599.a. Myrepſ. roſaceum 689.a.Ægin. 19.f. Act.328. c.Act. 600.f. 776.b.Myrepſ.21.f.Orib. roſaceum inter frigida numerari 1. c. Aet. rutacei vires & compoſitio 328. h.Act. ſabinum 17.h.Aet. Salca 23.f.828. d.Aet. 605.b.e. Myrepſ. ſeſaminum 689.f. Ægin. 19.b. Aet. 329.h.Act. 600.a.Myr.19.g.Or.

ſicyonium 590.c.Myr.21.f.Act. 328.d.Act.603.b.Myr.22.b.Or. ſinapinum 330.a.Act. ſpicatū 838.f.Act. ſtyracinū 21.c.Act. 603.a.Myr. ſuffumigabile 24. c.Act. ſulphurati vſus 427.c. Æg. ſuſinum 689.c.Æg.20.c. Act.601.f.Myr. telinum 20.g. Act. therebinthinum 495.d. Or. violaceum 689.c.Æg.21. a.Act.329.a.Act.602.c.Myr.
Olfactus affectionum dignotio & curatio 442.b.Æg. olfactum quæ ſtimulent 6 b.Act.
olfactoriorum vſus 395.g.Or.
Oligophoron vinum 32.b.Act.
Oliuæ cuius in nutriendo ſint materiæ 371.c.Ægin. 216.d. 583.g. 557.h.Or.104.g.Act. oliua colymbas 17.g.Act. oliua drupa 17.g.Act. oliuæ nigræ 236.c. oliuæ albæ 236 c. oliuæ confractæ 236.c.Or. oliuæ purgatoriæ 650.d.Æg.363.c.Orib. 101.f.Act. oliuarum ſalſarum virtus 110.c.Act. oliua ſylueſtris 423.f.Or.
oliuæ rami 495.a.Or.
Oloſtci vis 635.c.Æg.504.g.Or.
Olera qualis in nutriendo ſint materiæ 368.c.Æg.28.b.Act. olerum nullum eſſe boni ſucci 107. c.Act. olera aluum adſtringētia 250.c.Tr. olera frigefaciētia & humectantia mediocriter 489.c Ægin. olera valentiora quæ 36.c.Celſ. olera venenata quæ 628.c.Act. olera venerē mouentia 118.c.Act.
olera comitialibus quæ conueniāt 152.c. quæ dyſentericis 253. c. quæ phreniticis 148.c.Tr.
olus atrum 420.c.Or.
Olympiacum collyrium 671.f.Æg.
Olympianum oxyporium 333.b. Marc.
Olynthi 504.g.Or.
Olyra 209.h.Or.107.d.Act.
Olyſcii quantitas 243.Marc.
Omentum 108.d.Ruff.538.f.Orib. 64.c.Celſ. omēti ſitus & qualitas 118.f.Ruff. omenti deſcēdentis curatio 157.a.Celſ. omenti hernia 692.d.Act. omenti prolapſus curatio 571.g. Ægin.
Ὠμὴ λύσις 317.g.Act.
Ὠμόχυμα quæ 203.d.Act.
Ὠμοπλάτη 203.g.Ruff. ὠμοπλάται 169.g.Celſ.
Ὦμος 103.g.Ruff. ὦμοι in vulua quid 109.b.Ruff.
Ὠμοτίδες 60.h.Celſ.
Ὠμοτριβὲς oleum 329.c.Act.18.a. Act.
Omphacini olei vires & compoſitio 329.c.Act.18.a.Act.
Omphacitis quid 462.a.Ægin. omphacitidis gallæ facultas 625 g.Ægin.499.d.501.g.Orib.31.h. Act.
Omphacitæ vini confectio 274.c. Orib.
Omphacium quid, quomodo parandum, & quodnam optimū 432.f.Orib. omphacii facultas 635.c.Æg.20.a.f.22.c.Or.33.d. 306.b.Act. omphacii & aceti differentia 4.a.Act. omphacii confectio 751.a.Myr. omphacii electio 26.h.Or.
Omphacocarpi facultas 614.d.Æg. 11.f.Act.
Omphacomelitis confectio 669.c. Æg.271.c.Or.238.f.Act.750.h. Myr. omphacomeli, rhodomeli & diacodion, in ueteraſcere valde poſtulant 268.d.Or.
Ὀμφαλός 104.g.112.a.Ruff.
Onagrum 504.g.Orib.
Onitis Latinis herba vrceolaris 482.c.Marc.
Onobrychis deſcriptio 432.g.Or. onobrychis facultas 635.d.Æg. 482.g.504.g.Or.
Onoclea 575.h.Myr. onocleæ anchuſæ vires 611.b.Æg.489.c.Or. 7.f.Act.
Onochili anchuſæ facultas 611.b. Æg.489.f.Or.7.g.Act.
Onocholes anchuſa 404.f.Or.
Onoma(herba) 504.g.Or.
onomis 635.d.Æg.
Ononidis facultas 614.d.635.c. Æg.504.g.Or.
Onoſmatis vires 635.d.Æg.
Onothera ſeu Onothuris 504.g. Orib.
Onothuris vires 635.c.Æg.504.g. Orib.
Onyx quid, & qui præſtantiſſimus 434.a.Orib. onyx Dioſcoridi quid 355.d.Myr. onychis electio 26 h.Or. onychum vires 635.c.Æg.
onychitæ color 855.c.Theoph.
onychitis 454.c.Or.
Ὄνυξ ἵππειος 108.c.Ruff. ὄνυξ in oculo quid 184.a.Act.
Operculorum in organis vſus 165. g.Or.
Ophiaſis quid, vnde dicta, & quomodo curanda 411 β c.Æg.642. g.Orib.276.e.Act.181.c.289.g. Act.117.d.Celſ. ophiaſi quid medeatur 119.a.Act.329.e.Act.
Ophigenion 416.f.Or.
Ophioſcordi vis 641 a.Æg.
Ophioſtaphylos 409.b.Or.
Ophites lapis 514.d.Or.69 d.Act.
Ophthalmia quid, & quomodo curanda 432.c.Æg.128.a.Or.182. d.237.g.Act.
Ὀφρύες 101.f.Ruff.
Opinatrix animæ pars 20.a.Act.
Opiſthotonos affectio qua fit, eiúſque cauſæ notæ & curatio 2.c.3.c.Aret.430.c.431.g.Ægin. 124.f.Orib 154.c.Act.67.c.Celſ. 235.d.Scrib.320.c.Marc. opiſthotono opiſthotonicíſq; quid medeatur 51.a.Act 328.c.Act. 355.d.Myr.235.d.Scr.303.c.320. c.e.Marc.
Opium quid ſit 223.g.Scrib.259.e. Act. opium verum quod ſit, & vbi adhibendum 265.e.Mar. opiū, ſeu papaueris ſuccus, quomodo probandum ſit, quomodo adulteretur, & colligatur 428 g.429.a.Or. opii facultas 182. a.Tr.633.b.Æg.478.c.Act. opii in dolore capitis quum vigiliæ vrgent vſus 138 g.Trall. opio admiſcenda quæ ſint 478. c.Act. ex opio antidotus 425. d.439.g.Myr.
opii poti ſymptomata & remedia 223.g.Scr.644.g.Act.
Opobalſamum 21.f.Or. opobalſami confectio 747.a.Myrepſ. opobalſami probatio 747.b. Myr.
Opocarpaſum venenoſum eſſe 628 c.Act.
Opopanax vnde fiat 636.c.Æg. opopanacis coctio 30.d.Orib. opopanacis facultas 636.c.Æg. 19.c.21.a.22.b.505.d.607.a.Or. 46.c.698.c.Act.
Ὀπώρα 205.b.Act. ὀπώρα σύφιτα quæ 74.g.Aret.
Ὀπὸς, ſeu liquor, Cyrenaicus & Medicus quam vim habeant 635.f. Æg.505.a.Or.45.f.Act.
Oppilatio hepatis quomodo curāda 511.h.Act. oppilatio nariū quomodo fiat 201.c.Scr.
Ὄψις 112 c.Ruff.
Orbiculorum in organis vſus 164. a.Or.
orbiculorum compoſitio 276.b. Act. orbiculi ē ſagapeno 277. c.Act.
Orbicularis herba Græcis cyclaminus 257.h.347.d.Marc.
Orcheſtæ acopon 587.a.Act. orcheſtæ vnguentum 610.a.f.Act.
Ὄρχεις 105.a.Ruff.
Orchis herba, eiúſq; facultas 515. d.635.h.Æg.505.b.Or.45.h.577. c.Act. orcheos ſpecies, carúmque deſcriptio 433.c.Or.
Orcynus (piſcis) 226.g.Or.
Ordei facultas 36.b.Act. ordei dulcor medius 2.a.Act. ordeolum palpebrarum 333.f.Act. vide plura in H.
Orcoſelinon, eiúſque facultas 433. b.Or.635.g.Æg.
Oreſtes quo genere inſaniæ laborauerit 54.c.Celſ.
oreſtia herba 433.b.Or.
Organorum medicinalium differentia 161.c.Or. organorum materia quæ 162.c.Orib. organorum partes, earúmq; vſus 162.f.Or. organorum partes mobiles & immobiles quæ ſint 166.a.Or. organi tractorii motus 168.c.Or. organicus modus in luxandis reſtituēdis quis ſit 161.c.Or.
Organa mollit venus 117.h.Act. organa obturata ſanat porrum ſylueſtre 10.b.Act. organis robur addit caroum 30.g.Act.
Ὀργὴ per χολὴν ſignificatur 21.c. Aret.
Oribaſius cur in ſuo cōpendio medicinali chirurgiam omiſerit 5. c.Or. oribaſius febre peſtilenti correptus, ex cruris ſcarificatione morbum cuaſit 317.d.Or.
oribaſii aridum 342.b.Act.
oribaſii paſtillus 795.g.Myr.
oribaſii theriaca 660.b.Act.
Orientis princeps ſuffumigiū moſchatum quomodo paret 840.f. Act.
orientales venti vehementiſſ.151.f. Act. orientales venti tres 150. f.Act.
Origani ſpecierum deſcriptio 433. c.Orib. origani facultas 635.f. Æg.19.f.22.c.483.g.505.b.607. b.Or.45.f.Act. origani doſis 327.f.Or. origanum balneis iniici 154.c.Act. origanum viride 12.c.Or.
Orionis ortus & occaſus 152.h.151 a.Act.
Ormini deſcriptio 433.d.Orib. ormini vires 635.g.Ægin. orminum venerem excitare 8.c. Orib.
Orobanchæ facultas 635.g.Ægin. 505.b.Or.45.g.Act.
Orobethron 447.d.Or.
Orobi, id eſt erui, facultas 635.g Æg.505.b.Orib.45.g.Act.51.g.. Actua.
ex orobo antidotus 431.b.Act.
orobium 425.g.Or. orobiaci ciceris vires 598.d.607.b.Orib.25. f.Act.
Orophe Syris quid 548.d.Act.
Orpheus calaminthæ quid tribuat 29.c. quid ſaluiæ 25.a.Act.
Orphorum(piſcium) inter alimenta corporis qualitas & facultas 224.h.Or.88.g.Act.
Ὄῤῥος 105.a.Ruff.
Orthopnœa quid, vnde nomen & originem habeat, & quomodo curanda 30 b.Ar.449.f.Æg 414 f.Act.157.b.218.f.Act.68 f.Celſ. orthopnœæ incipientis notæ 30 d.Aret. orthopnœæ ſymptomata 30.c.Aret. orthopnœæ qui magis obnoxii 30.c.Aret. orthopnœæ orthopnoicis quid medeatur 608.c.609.b.Or.95 c. 651.f.Act.257.g.Act.390.c.391 c. g.392.c.397.c.402.b.407.b.409. b.410.g.412.f.418.a.421.c.422.d. 438.c.Myr.341.e.Marc. ad orthopnoicos, potus 750.g Myr.
Ortus animantium omnium ex vtero 879.a.Act. ortus & occaſus ſtellarum 151.g.152.a.Act.
Orycalus(piſcis) 231.b.Or.
Oryzæ facultas, & qualis inter edulia ſit materiæ 65.d.Aret.370.b. 635.g.Æg.210.f.Orib.45.g.Act. 27.g.Act. oryzā cum lacte coqui 79.f.Act.
Os & in eo contenta 103.b.116.b Ruff. oris, oréque contentorum affectiones, carúmque curatio 444.c.Æg.653.a.&c.655 a. Or.377.& deinceps.Act.186.b. 314.b.Act. oris vitia quæ manu & ferro curentur 149.c.Cel. ad oris vitia quælibet 301.f.291. c.293.a.Marc. ad oris vitia in infantibus 293.a.Marc. oris remedia ſummaria 395.b.Act.
ori balnea accommoda & ſalubria quæ ſint 359.f.Æg.155.c.Act.
oris elutio contra Aſclepiadem 43.f.Celſ. de oris illitionibus doctrina ſummaria 395.b.Act. oris illitionum vſus & confectio 667.d.Æg.
ore detrahenda materia quomodo ſit 195.f.Scrib. ore materiam humoris detrahētia 249.f.Mar. ex ore humores ſeu humiditatem trahentia medicamēta 478. e.Or.144.d.Act. ore pituitam elicientia 82.b.Aret.
oris amaritudo vnde 159.c.Act. oris ardori medentur violæ 28. c.Act. oris cancro quomodo medendum 203.c.Scrib. oris cauitati quid conducat 316.b. Act. oris cruſtas quid ſanet 316 g.317.a.Act. oris fœtori quomodo medendū 377.a.Act 653. a.Or. oris fœtori quid medeatur 421.a.747.f.Myr.336.d.Mar. oris graueolentia vnde oriatur 473.c.Æg. oris graueolentia ex nimio coitu 117.f.Act. ad oris grauedines 301.g.Marc. oris inflammationes quomodo curandæ 393.c.Act. oris inflammationibus quid medeatur 41.a.Act.269.g.Act. oris interiorum vitiorum curatio 241.c. Act. oris odor teter quomodo tollendus 653.a.Or. oris putredines quomodo tollēdæ 657. e.Or. oris putredini quid medeatur 15.b.379.h.Act.316.e.f.

317.a.b.Act.379.g.421.c.Myr. ad oris rimas ſciſſuráſque 291.f. Marc. ad oris tumores 301.c. Mar. oris vlcerum curatio 130.f.Cel. oris vlceribus quid me deatur 604.a.Or.14.c.46.h.Act. 292.a.b.c.g.293.c.301.c.Marc. ad oris vlcera depaſcentia 269.g.316.d.Act. oris vlceribus ſerdidis quid conducat 445.f.Æg. ad oris vlcera grauColentia 291.f.Marc. ad oris vlcera nigreſcentia 291.c.d.Marc. ad oris vlcera in pueris 766.g.Myr.
os pectoris 546.c.Or. ora vaſorum aperientia 616.c.Or. oris ventriculi affectus 220.g.Trall. oris ventriculi affectionibus quo modo ſuccurrendum 137.b.Or. ore ventris con morſo ab humo ribus vitiatis, ſequuntur deliquiū animi 228.c.Act. os vlceris interdum vitio affici 102.g.Celſ.
Oſſa quid ſint 120.a.Ruff. oſſa plurima in cartilaginem deſinere 169.d.Celſ. oſſium con.pages quotuplex 547.c.Or. oſſium vtilitas 547.d.Or.
ora, venæ quæ 117.b.Ruff.
oſſium connexiones omnes ambit podagra 587.g.Act. oſſa in elephantia vitiari 61.f.Celſ. oſſa vitiata & corrupta quibus ſignis cognoſcantur, & qua ratione curentur 170.c.Celſ. oſſa omnia attinens cura 175.h.Celſ.
oſſium quæ non cōferbuerunt curatio 181.a.Celſ. oſſa denudata ſanat opopanax 46.c.Act. oſſium dolor qualis & cur 48.e.Ar. oſſibus fiſſis & fractis fer ramenta veteres admouiſſe 173.b.Celſ. oſſium fracturis quid medeatur 321.h.Act. oſſi læſo fractóque commodum emplaſtrum 227.d.Scrib. oſſium laſſitudinis cauſa & curatio 173.f.Act. oſſium ſquamas diſparat peucedanum 47.d.Act. oſſa topho obdureſcētia faſciarum cruenta tinctura cur prodat 762.g.Caſſ.
oſſium coniungendorum ratio duplex 547.c.Or. os excidi quot modis poſſit 171.a.Celſ. oſſa extrahens Andreæ malagma 86.a.Celſ. oſſa reſoluens emplaſtrum 90.e.Celſ.
oſſa capitis 106.b.d.119.d.Ruff. 547.f.Oribaſ. oſſa maxillæ inferioris & ſuperioris 548.f.549.e.Or. oſſa pedis 552.f.Oribaſ. oſſa pubis cōſerta difficilem reddunt partum 788.e.Act. oſſa thoracis ſeptem 550.e.Or.
os coccyx, ſiue cuculus 550.d.Or. oſſium coliformium carunculæ quomodo tollendæ 560.c.Æg. oſſis cubiformi fractio & curatio 600.d.Æg. oſſa immobilia 176.f.Celſ. oſſium interiorum appellationes 106.a.Ruff. os iugale 548.f.Or. os labdoides 549.d.Or. oſſis nauicularis fractio & curatio 600.d.Ægin. oſſa nominibus vacantia 552.a.Or. oſſa petroſa 444.c.Act. os ſacrū 105.d.Ruff.547.a.c.Or. oſſi ſacro quō appendeat vterus 779.d.Act. oſſis ſacri fracti cura tio 597.c.Æg. oſſis ſacri vlcerationis curatio 412.β.b.Æg. 234.a.Act.
oſſalis medulla 110.d.Ruff.
oſſa deuorata quomodo extrahenda 657.a.Or. oſſium combuſtorum facultas 636.a.Æg.519.f.Or.91.e.Act. oſſium medulla qualis in alimento ſit 222.a.Or. oſſium in lupi ſtercore repertorū facultas 475.f.Act.
Oſcedinem quid ſanet.291.Marc.
Ὄσχεος 105.a.Ruff.153.f.Celſ.
Oſcitantes cur minus audiamus 758.b.Caſſ. oſcitatio febrile principium 192.a.Act.
Oſiris herba 436.a.Or. Oſiridis facultas 636.a.Æg.505.c.Or.46.a.Act.
Ὀσφὺς 104.e.Ruff.
Ὀσᾶ quid 120.a.Ruff.
ὀσίτης μυελὸς 110.d.Ruff.
Oſtiarius 108.b.Ruff.
Oſtracon 516.b.Cr.
oſtracites lapis 514.c.Or. oſtracitæ lapidis facultas 631.c.Æg. 69.c.Act.
oſtracoderma 88.h.Act.
Oſtrea cuius inter edulia materiæ ſint 373.e.Æg.225.a.728.c.584.a. Or.88.h.Act. oſtreorum teſtæ vſtæ quam vim & vſum habeāt 636.c.Æg.520.a.Orib.96.d.Act. 621.d.Myr. ex oſtrea medicamentum 325.f.Act.
oſtrea pelagia 229.f.Cr.
Oſyris vide Oſiris
Ὦτα καρδίας 107.h.Ruff.
Othonion 448.f.Or.
Othonna quid ſit, & quas vires habeat 635.a.673.g.Æg.
Ὠτίδων auium caro qualis 223.b. Orib.
Otium corporibus quid mali importet 286.f.577.e.583.b.Orib. 104.b.175.b.792.g.Act. otium nimium vtile non eſt 13.a.Celſ. otium perpetuum noxium 368.d.Æg.
otioſorum victus qualis eſſe debeat 171.a.Act.
Ouatus humor oculi 299.c.Act.
ouiformis humor oculi 299.c.Act.
Ouibus forcipe inter tondendū vulneratis quō medendū 31.g. Act. ouillæ carnis qualitas 372.a.Æg. ouillum fel quale 81.d. Act. ouilli lactis qualitas & facultas 232.a.Or.76.e.Act. ouillæ pellis facultas & vſus 619.a. Æg.519.e.Or.91.f.Act. ouillum ſtercus quale 83.e.Act.
Ouorum, quoad nutrimenti quod corpori ſuggerunt, bonitatē, differētiæ 371.g.Æg.223.d.Or.86.h.Act.32.e.Act.37.b.Cel. oua & amylum pituitam craſſiorem reddere 66.h.Celſ. oua craſſi ſucci eſſe 240.a.Tr. oui potior & deterior pars quæ 32.f.Act.
ouorum aceto maceratorum vſus 503.d.Æg. oui crudi vſus 507.c.Æg. oua dura, aſſata, fricta in ſartagine 584.b.Or. oua frixa 64.f.Or. oua in ſartagine inſpiſſata, ouiū peſſima 223.e.Or. ouorum ſuffocatorum qualitas 371.h.Æg. oua tremula & ſorbilia 223.e.Or.
oui, eiúſque partium, medicamentaria vis 647.a.Æg.520.b.611.f. Or.87.c.Act. ouorum album 20.c.Or. oui candidum, & oleum, quid differant 2.c.Act. ouorum pellis 520.b.Or. ex ouis emplaſtrum quomodo paretur 773.b.Act.
Oxalis 425.d.Or. oxalidem canis rabioſi morſib' mederi 261.c.Act.
Oxcrum emplaſtrum 410.d.Act.
Oxos. vide Acetum.
Oxoſaccharis vires & compoſitio 253.c.Act.744.d.Myr. oxoſac char corporibus calefactis vtile 276.f.Act. oxoſacchar è cotoneis 250.b.Act. oxoſacchar è radicibus 250.a.Act.
Oxyacantha aliis berberis 791.a. 364.c.Myr. oxyacanthæ, ſeu oxyacanthi, facultas 635.e.Æg. 505.a.607.a.Or.
Oxybaphi nota, quantitas & pondus 700.c.Ægin.28.e.Orib.244. Marc.
Oxygala 105.b.Act. oxygalactinus caſeus 80.b.Act.
Ὀξύγλυκυ 267.g.Or.
Oxylapathum 425.d.Or. oxylapathi facultas 630.a.Æg.217.g. 466.c.501.e.604.c.Or.39.d.Act. 622.c.Myr.
Oxylipes Græcis quid 204.g.Act.
Oxymelitis facultas & vſus 244.g. 272.e.279.b.583.h.Orib. oxymeli quibus dandum 318.c.Tr. oxymelitis cōficiendi ratio 273.b.676.h.677.a.Cr. oxymelitis confectiones variæ 739.a.741. 742.743.Myr.
oxymel aquoſum melius 258.e. Cr. oxymelis Diaſcillitu confectio 334.c.Marc. oxymeli Iulianum 301.f.Tr. oxymelitis Iuliani facultas & vſus 223.g. h.Trall. oxymeli ſquilliticum 234.f.Tr.
Oxymyrſine Latinis ſcopa regia 218.f.Scr.355.g.Marc.
Oxynitrum emplaſtrū 768.a.Act.
Oxyphœnicum 364.c.Myr.
Oxyphyllon 446.f.Or.
Ὀξύπορον vſus 420.g.Æg. oxyporon pharmacon 462.e.Act. oxyporon polyetes 462.e.f.Act. oxyporia purgatoria 131.g.Act. oxyporion ad ſtomachum 331.a.332.e.g.Marc.
oxyporiæ cōpoſitiones variæ 744.f.745.c.Myr.
Ὀξὺς χυμὸς 110.g.Ruff.
Oxyſchœni, ſeu iunci acuti, ſpecies & facultas 444.f.Or.642.g.Æg. 510.a.Or.45.f.54.e.Act.
Ὀξυτρίφυλλον Latinis trifolium acutum 220.c.Scr.
Ozæna quid, vnde dicta, & quomodo curanda 190.d.Tr.442.e. Æg.650.e.Or.291.d.Act. 185.d. 240.h.302.h.Act.149.c.Celſ.201. g.Scr. Ozænæ & polypi diſcrimen 185.e.Act. ozænæ vix ſuccurri poſſe 128.f.Celſ. ozænæ medentia 291.292.Act.303. c.e.Act.769.c.791.e.Myr.289.a. Marc.

P

π ferrei in organis vſus 163.h.165. f.Orib.
Pabuli ratione lac differre 76.g. Act.
Paccii Antiochi compoſitio 324.f. Marc. pacchii Antiochi hiera 209.c.Scr. pacchii emplaſtrū album 231.a.Scrib.
Paccianum collyrium 359.f.g.Act.
Παχεῖα ἀρτηρία 110.a.Ruff.
Pachon menſis 610.β.g.Act.
Pæderos 407.d.Or. pæderotis facultas 612.b.Æg.8.g.Act.
Παιδικὸν pharmacum 308.d.Act.
Pædotribarum frictio 127.f.Act.
Pæonia 414.g.Or. pæonia aliis glycyſida 220.g.Scr. pæoniæ facultas 618.d.Æg.494.e.597.a. Or.16.a.47.b.Act. pæoniæ radicem de collo ſuſpenſam comitialibus mederi 424.d.Æg.258.e. Act. pæoniæ ſemē 120.b.Or. è pæonia antidotum 264.f.Act.
pæonia antidotus 660.b.Æg.658.f. Act 428.f.g.Myr.
Παπάλη 26.e.Act.
Pagurorum (piſcium) inter edulia qualitas & facultas 373.e.Ægin. 225.d.226.c.Or.89.b.Act.
Palaſtina tecolithū fert 67.g.Act.
Palaſtræ commoda 297.g.Orib. palaſtra crecta quibuscōueniat 297.g.Or. palaſtricus modus in luxandis reſtituendis quis ſit 161.d.Or.
Palatum 103.d.Ruff.63.c.Celſ. palati ſutura 167.e.Celſ. palati vitia, corúmque curatio 186. g.241.g.Act.388.g.Act.
Palea oculis ſi illabantur, quæ medela adhibenda 306.e.Act.
palearis color 855.e.Theoph.
Paliurus 437.d.Myr. paliuri facultas 636.d.Ægin.505.c.607.d.Or. 46.b.Act. paliuri radix 400.d. Myr.
Palladius medicus 357.c.Myr. palladius Magiſtrianus Alexandrinus 285.b.Act.
Pallas emplaſtrum 799.β.f.Act.
Pallor febrientes cur occupet 764. e.Caſſ. pallor timidis, rubor iratis cur oboriatur 762.d.Caſſ. ad pallores & liuores oleum quodnam faciat 47.c.Or.
Palma (arbor) 448.a.Or. palmæ arboris facultas 645.d.Æg.511. d.Or.56.h.Act. palmæ cerebrum 611.e.Or.57.a.Act. palmæ fructuum facultas 645.d. Æg.19.b.21.b.511.e.611.e.Or. 57.a.Act. palmæ fructum auſterum ſimúlque dulcem eſſe 3.g.Act. palmæ ramorum ſuccus 20.a.Or.
palmularum inter edulia qualitas & facultas 371.b.Æg.216.b.584. b.Or.57.a.Act. palmulas iecori ſplenique inflammatis noxias eſſe 245.a.Or. palmulæ pingues 584.e.Or. palmularum Thebaicarum vis 254.c.Tr. palmulæ virides 584.f.Orib. ex palmulis oxyporium 132.a. Act.
palmeus color 855.g.Theoph.
palmeum emplaſtrum 321.a. Act.
Palmare remedium ad tuſſim 313. f.Marc.
Palma 104.c.Ruff.169.e.Celſ. palmæ oſſium ſedibus ſuis promotorum ſigna & curatio 284. e.Celſ.
Palpebræ 101.f.Ruff.545.d.Or. palpebras mouētes muſculi 554. h.Or. palpebræ morbi, corúmque curatio 434.c.&c.Æg. 646.e.f.647.d.f.h.Or.229.e.Act. 182.h.183.238.a.& deinceps, Act.
palpebras ornat fuligo picis 48.b. Act. palpebris puerorum ornandis ſtibium aptum eſſe 340. e.Act. palpebræ quomodo pulchræ fiant 647.d.Or. palpebrarum ſutura ſurſum verſus quomodo facienda 329.a.b.&c.

Aet. palpebrarum vſtio per me
dicamenta 555.a.c.Æg.
palpebræ aſperitudo quid, & quo-
modo curanda 183.c.238.c.Aët.
ad palpebrarum aſperitudinem
175.c.Tr.66.g.306.b.308.c. Aët.
273.f.h. 274.a.d.c.293.a. Mar.
palpebrarum calli cauſa & cu-
ratio 319.c.Aet.183.c.238.c.Aët.
ad palpebrarum calloſitatē 184.
c.Aet.274.a.b. Marc. 305.c.Aët.
palpebræ carbunculorum cura-
tio 437.f.Ægin. palpebrarum
cohærētium curatio 557.a.Æg.
palpebræ craſſiores ſubcruentæ
& granorum milii plenæ, quo-
modo curentur 547.e. Orib.
palpebrarum defluuiis quid me
deatur 48.d. 84.c. Aet. palpe-
bræ duræ & quæ difficulter mo
uentur, quomodo curādæ 647.
f. Or. palpebrarum euerſio-
nis cauſa & curatio 183.b.238.a.
Aët. palpebra ficoſa, ciúſq; cu
ratio 183.c.238.c. Aët. palpe-
brarum glabrities quid, & quo-
modo curanda 183.d.238.c.Aët.
palpebrarum glabritiei quid me
deatur 310.a. Aët. palpebris
glabris vt pilos inducas 279.a.
Marc. palpebrarum grando,
eiúſq; curatio 183.c.238.d. Aët.
palpebris granorum milii ple-
nis quomodo medendum 647.
e.Or. palpebrarum hordeo-
lum vt curandum 646.b. Orib.
vide Hordeolum. ad palpe-
bras humore perforatas vel pe-
diculis exeſas 275.g. Marcell.
palpebræ lepra affectæ quomo-
do curandæ 647.f. Or. palpe-
brarum οἰδήματα, eorúmque cu-
ratio 183.a.287.h. Aët. palpe-
brarum & ciliorum pediculi
quomodo tollendi 132.b.647.h.
Orib. ad palpebræ pediculos
434.h.Æg. palpebris pili quo-
modo inducendi ſi vel nulli vel
rari inſint 646.f.Or. palpebris
pilorum defluuio laborantibus
quid medeatur 84.c.Aet. pal-
pebris pilos non habentibus
quid medeatur 484.e.Myrepſ.
palpebrarum pili oculos irritan
tes quomodo tollēdi 646.c. Or.
ad palpebrarum pilos pungen-
tes 435.c.Æg. ad palpebram
piloſam 232.g.Scr. ad palpebra
rum pruriginoſam ſcabiē 238.d.
Aët. palpebræ reſolutio quo-
modo curanda 266.a. Aet. ad
palpebras ſcabras 276.e.g.Mar.
palpebris ſubcruentis quomo-
do medendum 647.e.Or. pal-
pebræ veſicarum ſiue aquularū
curatio 556.e.Æg.
palpebræ internæ euerſionis cauſa
& curatio 434.c.555.g. Ægin.
palpebræ internæ ſutura 555.e.
Æg. palpebræ ſupernæ ſutura
aliæque modi in iis quibus pili
in palpebris ſuccreſcunt 554.a.
Æg. palpebra ſuperior infe-
riorue depreſſa gemina obiecta
oculis cur offerat 759.f.Caſſ.
Palpitationis origo & curatio 217.
h Aët. palpitationis cordis cau
ſæ 455.h. Æg. de palpitatione
cordis laborante hiſtoria 455.b.
Ægin.
Paludes Ægyptias ſolas ſalubres eſ
ſe 260.g.Or.
Palumbi caro qualis 371.f.Ægin.
86.c.Aet. palumbi ſanguis 75.
g.Aet.
Pampathes emplaſtrū 764.c. Aet.
569.a.Myr.
Pamphyliæ montes carpeſium fer-
re 39.b.Aet.
Pamphyllum vinum quod 89.f.
Aret.
Panacea antidotus 409.a.c.430.d.
Myr.413.f. Aet. panacea em-
plaſtrum 753.a. quomodo pa
retur 763.c.Aet.
Panacis ſpecies, earúmque facul-
tas 426.g. Or. 636.e.Ægin. 505.
d.c.Or.46.c. Aet. panacis ra-
dix optima quæ ſit 26.h. Or. 98.
g.Aet.
Panaretos antidotus 417.g. 418.b.
Myr.
Panalethes emplaſtrum 752.c.Aet.
Pancala aurea antidot' 450.c. 452.
g Myr.
Panchreſtos antidotus 427.d. Aet.
408.d.g.409.a.444.d. Myrepſ.
panchreſtos Eraſiſtrati 434.a.
433.h.Ægin.51.a.Or.288.g Aet.
panchreſtos paſtillus 784.e.801.
d Myr.
panchreſton fuluum 359.b.Aet.
panchreſtum ſiccum 522.e.Æg.
Pancratiani pulueris cōfectio 388.
e Marc.
Pancratii facultas 636.d.Æg.505.c.
Or.46.b.Aet.
Pancreas, eiúſque functio 108.d.
Ruff.539.d Or.
Panicum 417.e.Or. panici inter
edulia qualitas & facultas 370.a.
Æg.210.d. Or. panici in me-
dicando facultas 620.c.Æg.496.
e.598.c.Or.25 e.Aet.
Panis ſpecies diuerſæ, earúmq; in
alendo qualitas & facultas 370.
a.Æg 209.a.c.Orib.26.f.Aët.
panum cōficiendorum ratio ex
Dieuche 252.b. Or. panificia
omnia firmiſſimi eſſe nutrimēti
37.b.Celſ. panem cum fructi-
bus pomaceis comedi debere
254.c.Trall. ex pane catapla-
ſma quomodo conficiatur 158.
c.Aet.
panis aqua madēs imbecilliſſimæ
materiæ 37.b.Celſ. panem ca-
lidum cum vino, animo delin-
quentibus dari 326.f.Trall.
panes craſſi ſucci qui ſint 583.h.
Or. panis hordeaceus 36.c.
Aet. panis ex loti ſemine 41.
d. Aet. panis optimè confe-
ctus cuius in alendo ſit materiæ
584.c.Or. panis triticei facul-
tas 22.a 583.d.Or.
panis in medicando facultas 615.
b.Æg.474.g.Or.
Panniculi lanei lineíq; vſti vis 638.
f.Æg. panni ruſtici deſcriptio
334.a.Marc.
Pantagathos antidotus 415.h. 416.
b Myr.
Pantolmius paſtillus 664.g.Æg.
Pantolinus paſtillus 804.g.Myr.
Panthemi malagma 86.e.Celſ.
Pantherarum caro an eſui ſit, &
qualis ſit materiæ 220.g.Or. 85.
a Aet. pantheræ morſus quo-
modo curandus 614.b.a. Aet.
Panus quid, & quomodo curādus
513.d.Ægin.189.d.245.c.Aët.
panis quid medeatur 8.f. Aet.
332.b.Aët.822.a.Myr.236.f. Scr.
pano conueniens malagma 87.
a.Celſ. panos crudos ſanat e-
biſcus 17.c.Aet.
paniculis quid medeatur 206. d.
Scr.390 g.391.e. 406 a. Marc.
paniculos aperientia 391.b.Mar.
ad paniculorum dolorem 391.a.
f. Marc. ad paniculam inci-
pientem reprimendam 391. g.
Marc. panicula ne ad ſectio-
nem veniat 391.c.Marc.
Πάνυγρον hoc eſt liquidum medica-
mentum 673.d.Or.
Papaueris ſpecies, earūmque fa-
cultas 428.c.Or.633.a.Æg. 19.g.
21.c.503.b.606.a.Or.42.f.Aet.
papaueris purgatoria vis &
doſis 127.d.Ruff 327.f. Orib.
è papaueris capitibus antidota
657.e Æg. è papaueris capiti-
bus confectio Galeni 675.b.Cr.
è papaueris capitibus pharma-
cum 237.f.Aet. papaueris è ca
pitibus potio 269.c.Aët. papa-
ueris liquor probatiſſimus qui
ſit, & quomodo colligatur 428.
g.429.a.Or. papaueris liquor
qua facultate præditus ſit 484.a.
Or. papaueris ſuccus qua vi
præditus 20.c. Or. papaueris
ſuccum frigidiſſimum eſſe 1.c.
& venenoſum 628.c.Aet. pa-
paueris ſucci poti ſigna & cura-
tio 547.b.Æg. 644.g.Aet. 286.b.
Aët. 223.g. Scr. papaueris ſe-
men 212.c.Or.
papauer cornutum venenatum eſ-
ſe 628.c. Aet. papaueris cor-
nuti ſumpti ſigna & curatio 548
g.Æg.286.c.Aët. papauer lit-
torale 325 c.Or. papauer ſpu-
meum 434.g.Orib. papaueris
ſpumoſi vis 636.f.Ægin. 225.b.
Orib.
Papillæ 104.e.Ruff.546.e.Or.
Πάππος 103.a.Ruff.
Pappi quid ſint 551.a.Æg. pappi
ſumpti curatio 287.c.Aët.
Papulæ ſeu exanthemata vnde 188
d.Aet. papulæ viuis corpori-
bus combuſtis cur exurgant,
mortuis nequaquā 761.g. Caſſ.
papularū ſpecies & curatio 506.
h.Æg. 729.a. Aet. 115.f. Celſ.
papulis quid medeatur 79.d.Aet.
211.c.234.c. Scrib. 301.f. 326.f.
Marc. papularum eruptioni-
bus medetur lac 77.c. lupinus
27.d.Aet. ad papulas feruen-
tes 768.a Myr.
ad Papulas in capite efferuentes
258 f Marc. ad papulas faciei
323.f.Marc. ad papularū men
ti manantium eruptiones 373.
d.Aet.
Papulæ pruriginoſæ quomodo cu
randæ 674.g. Aet. papulæ vl-
ceroſæ quomodo curandæ 675.
f.Aet. papularum vlcera ſanat
myrobalanum 13 g.Aet.
Papyri intortæ vſus 112.g. Celſ.
papyri vſtæ vis 636.e.Æg. 505.d.
Orib.
Par pari mixtum minus nociuum
24.b Aet.
Παρακίνησις quid 535.e.Aet.
Παράκμη quid 366.e.Marc.
παρακμαστικὴ febris 171.e.Aët.
Παρακολλητικὸν emplaſtrum 89. b.
Celſ.
Παρακυνάγχη 187.b.Aët.
Paralium papauer 429.b.Or.42.g.
Aet.
paralius tithymallus 445.a.d.g. Or.
paralii tithymalli facultas 543.f.
Æg.510.e.Or.
Paralyſis quid 24.d. Aret. 210.d.
Scr.301.c.Mar. paralyſin go-
norrhœa ſæpe inducit 41.h.Ar.
paralyſin morbum eſſe longum
62.b.Cel. paralyſis & mydria-
ſis oculorum periculoſa 119.h.
Celſ. paralyſis duplex 325.f.
Marc.
paralyſi accommoda remedia 218.
g.Scr. ad paralyticos vnguen
tum 612.a g.Aet. paralyſi pa-
ralyticiſque quid medeatur 69.
g.70.a.Aet.210.d.Scr.303 c. 317.
b.325.g. 337 h. 351.d.401.d.403.
b.d.404 c.Marc.
Παράμεσος δάκτυλος 104.c.Ruff.
Παραμήρια 105.f.Ruff.
Paraphimoſis quid 573.g.Æg.
Paraplegia quid 24.d Aret. pa-
raplegiā quid vocet Hippocra-
tes 24.e.Aet.
paraplecticis quid medeatur 365.d.
407.a.Myr.
Παρασυνάγχη 187.b.Aët.68.b.Celſ.
paraſynanche vbi fiat, & quo-
modo curanda 446.f.Ægin.
Παράσυρα 112.a Ruff.546.b. Or.
παρασύρια 103.d.Ruff.
Παραστάτης 107.f. Ruff. παραστάται
109.g.118 g Ruff.
Pardalianches 407.e.Or. parda-
lianchis facultas 612.d.Æg. 490
f.Or.9.a.Aet.
Pardorum caro qualis 220.g.Or.
Pareas ſerpens 624.f.Aet.
Παρειαὶ 102 g.Ruff.
Παρεγκεφαλὶς 107.b.115.c. Ruff. 523
a.Or.
Parenchyma 533.g.Or.
Parentes liberis podagram ſæpius
relinquunt 587.h.Aet.
Pareſis quid 24.d e.Aret. πάρεσις
ſeu membrorum reſolutione la
borantibus quid conueniat 322.
g.Aët.
Parhygrum, eiuſque facultas & v-
ſus 740.e.Aet 127.e.Or. par-
hygron ceroton ad podagram
409.f.Marc. parhygrum Ga-
leni quomodo conficiatur 773.
c.Aet. parhygrō Oribaſii em-
plaſtrum 676.g. Æg. 773. e. Aet.
578.c.Myr.
Parietes balneorum feruidi 463.d.
Ægin.
parietaria 111.g.Or.
Παρίσθμια quid, vnde dicta, eorūm-
que curatio 503.e.116.d.e. Ruff.
241.h.Aët. ad pariſthmia 403.
a.Marc.
Parius lapis 231.c.Or.
Parnaſiaca agroſtis vrinam cit 7
e.Aet.
Parodontides, aliáque gingiuarum
vlcera 131.e.Celſ.
Paronychia herba, eiúſque facul-
tas 434.e.Orib.636.c.Æg. 505.c.
Orib.
Paronychia quid, & quomodo cu-
randa 499.d. Æg. 733.b. Aet.
paronychiæ quid medeatur 41.
b 669.c.Aet.321.a.Marc.
Parotides quid, earúmque digno-
tio & curatio 186.g.Trall.441.g.
Æg 650.b.Or.290.d.Aet. 236.g.
302.c.Aët.132.g.Celſ. paroti-
dum futurarū ſigna 174.h. Aët.
parotides in acutorum morbo-
rum declinatione cur naſcantur
760.a.Caſſ. parotidibus accō-
moda medicamenta 200.g. Scr.
parotidibus valens Lyſiæ com-
poſitio 85.g. 87.a.Celſ.
parotidibus quid medeatur 513
b.519.c. Æg. 592.g.595.g. Orib.
8.f. 83.c. Aet. 322.b. Aët. 766.c.

824.b.c.Myr.228.f.236. f. 237.a. Scrib. 305.c. 306.h. 307.h.390.g. 406.a.c.409.b.412.c.Marc.
ad Parotidum duritias 769.g. Myr. parotidas induratas iuuat irio 26.b.Aet.
parotidum è bilioſa fluxione nata rum curatio 189.d.Trall. parotides œdematodes quomodo curandæ 190.b.Trall. parotidum è ſanguinis copia ortarum curatio 187.b. Trall. parotidum tumorem ſcirrhoſum coniunctum habentium curatio 187. f.Trall.
è Parotide exortã fiſtulam quomodo curauerit Aetius 750. b. Aet
Parotides arteriæ 63. c. Celſ. parotidum arteriarum fons 845.d. Phil.
Paroxyſmus quid 191.h.Aet.
Partium corporis nomina & deſcriptio 101. & deinceps, Ruff. 545.a. & deinceps, Orib. 167.a. & deinceps,Celſ. parti maximè laboranti ſemper ſuccurrendum 14.a.Celſ. partium extremarum reſectio 587.c. Ægin. partium inſtrumentalium peculiares affectus 143.b Act. partes internas abſq; periculo ablatas aliquãdo fuiſſe 590.b. Æg. partes principes ſi patiantur,comites quoque afficiuntur 156.b. Act. partium principalium ſauciatarum cognitio & curatio 590.d.Æg.
partium corporis attenuatarum curatio 361 h.Æg.
partes animalium quæ qualẽ corpori humano in nutrimẽto materiam ſuggerant 372. b. Ægin. 220.c.& deinceps,Orib. 85.b.& deinceps,Aet.36.h.Celſ.
particularia concipi non poſſe tanquam in infinitum exeuntia 76. g.Act.
Parthenium 40. d. Celſ. parthenii facultas 620.d.649 b.Æg. 25. c.Act.272.a Act.40.d.Celſ.
Parturientium pulſus quales 846. g.Phil. partus ſecundum naturam futuri notæ 784.d.Aet. partum vehementes dolores ſi ſequãtur,quid portendant 24.d. Celſ. partui accelerãdo & adiuuando quid valeat 20.f.g.68.f. 69.f.70.b. Act. partus difficilis cauſæ & medela 490.e.Æg. 670. h.Or. 788.c.784.f. 789.b. Aet. partus difficultati & dolori quid medeatur 269.d.Act. 390.f. 391. g.Myr. ex partu laborantibus quæ danda 96. c. Celſ. partus emortui ex vtero excutiendi ratio 164.c.Celſ. ad partus ante maturitatem enecatos extrahẽdos 303.c.Marc. ad partus reliquias nociuas 329. g. Marc. ad partus reſidua euocanda 303. c.342.b.Marc. ad partus reſiduos dolores 376.e. Marcell. partus ſordes purgans medicamentum 310.a.Marc.
Παρωνυχὶς quid, & quomodo ei medendum 445.a.560.f.Æg. 186.b. 241.c.Act.203.d. Scr. parulidi quid medeatur 316.b.Act.203.d. Scrib.
Parua antidotus 380.h. Myrepſ. paruum caput quale ſignũ 181. b. Aet. paruus digitus 104. c. Ruff.546.d.Or.
Παρυφιστάμενα in vrina quid ſint 860 h 862.d. Theoph. 50. b. Act.
Paſionis paſtillus 48.d.Orib.715.d. Aet.803.d.Myr.
Paſmata 667.a.Myr.
Paſſerculorum caro qualis 222.g. Or.86 c.Aet. paſſeris troglodytæ deſcriptio & vſus 465 d.644. b.Æg.553.h.Act.
paſſeres (piſces) qualis inter edulia ſint materiæ & facultatis 227. a.Or.88.g 473.h.Act.
Paſſiones ſignificantes non ſufficere ad vniuerſam de paſſionibus conſiderationem 45.c. Act.
Paſſi cõfectio 47. c. Act. paſſum quod valentius 37.d.Celſ.
paſſens color 47.c.Act.
Paſtillorum ſpecies diuerſæ,vſus, componendi ratio & catalogus 662.a.&deinceps,Æg.398.a.Or. 252.d.255.d.Act. 783.a. Myrepſ. 85.b.91.e. Celſ. paſtillorum duratio 252. f. Act. paſtillorum facultates diuerſæ 91. e. Celſ. paſtillorum forma 249. d.Act.
paſtillis adurentibus quando vtamur, & quæ eorum ſit materia 398.b.Or. paſtillorum qui illinuntur, vſus 398. a. Orib. paſtillorum qui induntur tria genera & vſus 398.a. Or. paſtilli iniiciendi quales eſſe debeant, & quomodo parãdi 398. d.Or. paſtillis obiundentibus quando vtamur, & quæ ſit eorum materia 398.b.Orib. paſtillorum ſquilliticorum præparatio 654.g.Ægin.641.g. Aet. paſtillorum theriacorum præparatio 648.e.Aret.260.h. Act.
paſtillus amarus 257.a Act. paſtillus croccus 48.c.Orib. paſtillus crocodes 255.c. Trall. paſtillus purgans 363.c Orib. paſtillus flauam bilem purgans 133.b.Or.
paſtillus Amazonum 232.f. Tr. 447. d. Aet. paſtillus Andromachi 265.b.Act. paſtillus Andronis 47.h.Orib. 392. c. 715.e. Aet. paſtillus Antonii Muſæ 715.g.Act. paſtillus alter 448. a.Act.257.d.Act. paſtillus clidion 255.g. Tr. paſtillus corax dictus 714.f. Act. paſt.Cyriacus 714.e.Aet. paſtill.Doſithei 458.d.e.Act. paſtill.Fauſtinus 256.f. Tr. paſt.Heræ 48 a.Or. paſt.Lycus 506.c.Aet. paſtilli magni præparatio 506.c. 507.a.b.Act. paſtillus Marcelli 256.g.Trall. paſt.Paſionis 48.d Or.715.d.Aet.803.d.Myrepſ. paſtillus Muſæ 48. a. Or. paſtillus philadelphus 505.g.Aet. paſtillus Philippi 425. c. Act. paſtillus Procli podagricus 48.c. Orib. paſtillus Thraſyandri 488. c. Aet. paſtillus thronus Marcellius 506. a. Aet.
paſtillus ad capitis dolorem 299.d. Act. paſtillus ad dolorem capitis diuturnum 138.g.Trall. paſtillus ad cœliacos 247.f.Tr. paſtillus dyſentericus 254.f.255. h.260.a.Tr. paſtillus dyſentericus per os dandus 261.b.Tr. paſtillus dyſentericus ſine opio & calce 256.g.Tr. paſtillus ad fiſtulas ſedis 748. c.d. Aet. paſtillus ad hemicraniã 49. b. Or. paſtillus hepaticus 512. f.Act. paſtillus ictericus 533. c. Act. paſtillus ad impetigines 118. b. 637 h.Or. paſtillus ad lethargicos 299. c. Act. paſtillus lichenicus 48.c.Or. 312.c Act. paſtilli ad lienem accommodati 272.c.Tr. paſtillus pro orthopnoicis 417.d Act. paſtilli podagrici cõpoſitio & vſus 595. a.Act. paſtillus ad tormina & ſanguinis ſcreatum,fluxúmque muliebrem 48.c.Orib. paſtilli ad tuſſim 208. a. Scr. paſtillus ad vitiligines, alphos &c. 48. b. Orib.
paſtillus dia coralliu 254. g. Tr. paſtillus dia electru 254.h.Tr. paſtillus dia pityas 255. a.Tr. paſtillus dia ſpermaton 255. b. Tr. paſtillus ex acacia,& eius vſus 49.a.Or. paſtillus ex amaris amygdalis 274. e. Tr. paſtillus ex charta ad nomas 48.b. 674.d.Orib. paſtillus è corallio 257.b.Act. paſtillus ex electro,& eius vſus 48.g. 133.c.Or. paſtillus ex eupatorio 255.f.Act. paſtillus è maſtiche 255.h.Act. paſtill' è rheo Indico 255.e.Act. paſtillus è roſis 255.g. Act. paſtillus è ſeminibus 257.b.Act. paſtillus è ſpodio 255.g.Act.
Paſtinacæ radicis & herbæ facultas 369.d.641.e.Æg.219.f. 494. f. Or. 16.e.52.h. Act. paſtinaca ſylueſtris 442.a.Or.
paſtinaca(piſcis) Græcis trigonis 306. c. Marc. paſtinacæ caro qualis 373.g.Æg.225.f.Or. 89.d. Act. paſtinacæ marinæ aculeus quam vim & vſum habeat 644.a. Æg. paſtinacam marinam venenatam eſſe 72.d.Aet. paſtinacæ marinæ morſus curatio 542.e. Æg. 627.b.Act. 331. g.Act.
Paſtoralis laquei ratio & vſus 156. a.Or.
Pataricum Lycium quid 166. d. Aet.
Patella 105.f.122 b.Ruff.547.b.552 e.Or.169.g.Celſ. patella genu quid ſit,& fractæ quomodo medendum 599.g.Æg.
patellæ qualis inter alimenta ſint materiæ 584.a.Or.
Πατηθεῖσαι σταφυλαὶ 362.b.Myr.
in Patinis oua quomodo coquenda 87.c.Act.
Πάτος,eiúſque facultas & vſus 622. h.639.c.Æg.507.f.608.g. Or. 50. f.81.e.Aet.
Paula emplaſtrum 680.a.Æg.
Pauli antidotus 407. b. Myrepſ. paulina antidotus 427.e. Act. paulina Ariſtarchi antidot' 427. e.Aet.
Pauni menſis 610.β.g.Act.
Pauo venena prodit 647.g. Act. pauonum caro qualis 371.f.Æg. 222.h.Or.
Paxillos quid educat 248.b.Act. paxillares dentes 103.d.Ruff.
Πῆχυς 104.b.120.f.Ruff.
Pecten ad capillos augendos qua aqua tingendus ſit 413.d.Æg. pectendorum capillorum ratio & vſus 394.a.Or.
pecten 104.g.105.g.Ruff.546.f.Or. 169.f.Celſ.
Pectines qualis inter edulia ſint materiæ 228.d.584.a.Orib.31.c. Act.
Pectus 104. e. 105. h. Ruff. 546. e. Or. pectoris partes & qualitas 117.f.Ruff. pectoris membranæ 107.g.Ruff. pectoris os 170.b.Celſ. pectoris oſſis fracti curatio 596. d. Æg. pectoris morbos diſcutit peucedanũ 47.c.Aet.
pectori anheloſo medetur pix 408. a. Aet. pectoris calori 256.a. Act. ad pectoris concoctionẽ & cauſas interaneas 391.a.Mar. ad pectoris deſtillationem 309. d.310.d.Marc. pectoris diſtentioni cõueniens remedium 208. e.Scrib. pectoris dolori quid medeatur 28.a.651. g.Aet.210. b. 222.e.232.f.235. g. Scr. 325.e. 234.c.350.e. 417.f.Mar.pectoris doloribus vtilis theriaca 220. c. Scrib. 651.g. Act. ad pectoris dolores diutinos 399.h Marc. pectoris pulmoniſq; excreationibus auxilians remedium 407. e.Or. pectoris perfrictionibus quid medeatur 324.f.Act. pectori perfrigerato prodeſt oleũ ſuffumigabile 24.e. Act. ad pectoris ſtridorem deponendum 316.a.Marc. pectore ſuppuratis vt medendum 325. g. Act. pectore ſuppurati quomodo vrendi 659.a.Æg. pectore ſuppuratis commodus ſtrobilus 38. g.Aet.
pectus Ægyptiæ terræ oblitione iuuari 63.g. Aet. pectoris humoribus craſſis & viſcoſis reiectandis viam ſternere pulegium 15.g. Aet. pectus pulmonémque purgantia 481.d.Or. 149.g. Aet. pectus purgant, ceſtron 32.h. marrubium 49. a. piſtacia 48.b. vrticæ ſemen 8. f. Aet.
Pectus in digitis quid 104. d. Ruff.
Pecudum caro qualis 220.f.Or.
Pedeſtrium animalium caro qualem corpori in nutrimento materiam ingerat 371.e.372.a. Æg. 220.c.221.e.Or.84.d.85.b.Act. pedeſtrium ſalſamenta 89.f.Act.
Pedicularia herba Græcis σταφὶς ἀγρία 195 e. Scrib. pedicularia herba cur dicta 195. e. 220.g. Scr. pediculariæ herbæ vires 273.f Act.
Pedicularis morbi cauſæ 123. d. Aet.296.b.Act. pediculos è ficuum frequẽti vſu generari 370. g.Æg.587.a.Or. 53.g.Aet. pedicularis morbi curatio 127.a. 644.g.Or.283.d.Aet. 296.b. 329. e. Act. pediculos quæ perimant 144.h.Aet. pediculos enecant, cedria 31. f. laurinum oleum 19. a. hederæ lacryma 34.b.Aet.602.b.Or.
pediculi capitis vt necandi 415. f. Æg. pediculos palpebras quoque infeſtare, & vnde generentur 300.a.Act. 183.d.Act. 121.g. Celſ. quomodo item tollendi ſint & enecandi 434.h.Ægin. 132.b.647.h.Or. 327.f.Aet. 238. e.Act.121.g.Celſ.
ad Pedunculos necandos 258. g. Marc.
Πεδίον 105.h.Ruff.547.b.Or.
Peganera 208.f.Tr.
Peganon, vide Ruta.
Pelamides 435.h. Myr. pelamides cuius in nutrimẽto ſint materiæ 226.g.231.b.584.a. Or. 88. g.Aet.
Pelaria quid 303.f.Act. pelarium collyrium 670.f.Æg.660.d.Myr.

pelarion emplaſtrum 675. h. Æg. pelarium Edeſſenum 346. h.Aet.
elecinus 410.c. Or. pelecini facultas 621.h.Æg.497.a.Or.26.g. Aet. pelecini ſemen 512. b. Aet.
Peliade morſi quomodo curandi 625.h.Aet.
υιάματα quid, eorúmque curatio 185.f.241.b.Act.
elles animalium quæ quas in medicando vires habeant 619. a. Æg.619.g.Or.91.f.Aet.
ellicula arteriarum 404.g. Aet. pelliculæ oculi circumoſſales 299.b.Aet. pellicula vteri agnina 780.d.Aet.
eloridum caro qualis 229.g.Or.
'cluis 115.d.Ruff.524.e. Or. pelviculæ 119.f.Ruff.
λίμματα 249.e.Act.
Penidus antidotus 267.a.Act.382. d.Myr.
'enis breuior generationi ineptus 792.c.Aet. penis reſoluti curatio 233.e.Act. ad penis vitia 395.b.Marc. ad penis vulnera 264.b.Marc.
'ennæ fiſtula quomodo vtendum 588.d.594.e. Æg. pennæ ciconiæ quas vires habeant 298.h. Aet.
'entamœron vnguentum 610. a. h.Aet.
'entamyron 692.d.Æg.718.b.770. e.Myr.
Πεντάμυρον 359.g.Myr.
Pentaphylli facultas 636.f. Ægin. 505.e.607.e.Or.46.d.Aet.
Pentathetonemplaſtrum 36.b.Or. 774.a.Aet.325.g.Act.
Pentorobi facultas 618. d. Æg. 16. a.Aet.
Peplus 424.g.Or. pepli vires 636 f.Æg. pepli purgatoria facultas & doſis 126. e. Ruff. 325. b. 326.h.Or.
peplis 434. h. Or. peplis vires in purgando quas habeat 126. e. Ruff.
peplii facultas 636.f.Æg.46.d.Aet. peplii in purgando facultas 325. b.Or.124 c.Aet.271.e.Act.
Πεπλωμένον cerotum 85.d.Celſ.
Pepo qualem corpori comeſtus materiam ſuggerat 370.e.Ægin. 213.a Or. 46.f.Aet. 28.h.Act. pepones choleram pariunt 236. f.Tr. peponis facultas in medicando 636.g.Ægin.20.b.21.d. 66.e.Or.46.e.Aet. peponis ſemen aut radix ex melle quid cō modi præſtet 578. h. Or. peponis ſemen & radix 21.a.Or.
peponaton ſmegma 666.g.Æg.
Percam in Rheno naſci 226.d.Or. perca alimentum corpori quale ſuggerat 224.b.Or.88.e.Aet.
Perculſi ſtupore attonito qua geſtatione vti debeant 117.a.Aet.
Percuſſus quid ſit 844. a. Philar. percuſſuum mutationes quot modis accidant 845. e.Philar. percuſſus non naturales 847.b. Philar.
percuſſus arteriarum quid vtilitatis adferat 844.b.Philar.
Perdicias 47.d.Aet.
Perdicium 360.d.Myr.40.c.Celſ. 417. e. Orib. perdicii facultas 620.d. Æg.19 g.496.a.598.c. Or. 5.c.Aet. è perdicio ceratum quomodo paretur 774.f.Aet.
Perdicem venena prodere 647.g. Aet. perdicis caro qualis 371. e.Æg.222.g.584.c.Or. 86.b.Act. perdicum fel quale 81.d.Aet.
Peregrinātium victus, vide Iter facient. vict. peregrinantibus vtilia, oleum chamæmelinum 11.e. theriaca 562. h.Aet. peregrinantibus in aquis commutandis quid faciendum ſit 81.h. Or. peregrinantibus tempore peſtilenti quæ agenda 18. d. Celſ. peregrinanti vlceribus infeſtato linamentum vrina tinctum Aetius apponebat 81. g. Aet.
peregrinationes bulimum inducūt 443.a.Aet.
Perforatio in ore in palato cur facta ſit 528. h. Or. perforationis in vulneribus vſus 592.c.Æg.
perforata tunica 115.f.Ruff.
Perfrigeratorum curatio 356. c. Æg. ad perfrictionem 237. d. 238.a.Scr. ad perfrictionis moleſtias 350. e. Marc. à perfrictionibus quid præſeruet 336.a. Marc.
perfrigerati capitis medela 270. c. Aet. ad perfrictiones capitis 259.e. Marc. perfrictis in balneo quid faciendum 13.f.Celſ.
Perfuſionum apparatus 157.a.Aet. perfuſio capitis 43. e. f. Orib. perfuſio ad cardiacos 43.f.Or. perfuſio ad eryſipelata 43.g.Or. perfuſio ad percuſſiones & plagas 43.e.Or. perfuſio ad podagricos 43.f.Or.
Περικάρδιος membrana 107.h.117.f. Ruff.
Περικεφαλὶς 522.d.Or.
Περιχριστάριον medicamentum 266. d.Marc.
Periclitantibus de vita quid medeatur 266.d.Act.
Periclymenō 435.a. Or.215.e.Scr. periclymeni facultas 636.g. Æg. 505.g.Or.
Περικόχλιον quid 162.g.Or.
Περικράνιον 106.b.Ruff.522.c.Or.
Pericula venæ ſectioni quæ adiuncta ſint 120. a. Aet. periculoſa morbi ſigna 136.d.Act.
Perinæum 547.a.Or.496.b.Aet.
Perinæi laquei ratio & vſus 156.g. Orib.
Periodicæ febres quæ, & quid eis medeatur 337.g.Marc.
Περιόστεος tunica 106.b.Ruff.
Περιπλευμονικοὶ qui, & quid eis medeatur 384.c.Marc.
Peripneumonia quid, eiúſque cauſæ ſymptomata & curatio 450. d.Ægin. 428.d.Aet.73.b.Celſ. peripneumoniacis quid medeatur 70.c.154.a.Aet. 389.h. 403.f. 406.a.410.b.411.g. 412.g. 418.d. 421.e.428.f.Myr. 327.f.Marc.
Periſcyphiſm' Græcis quid 337. e. Aet. periſcyphiſmi vſus 553.e. Ægin.
Periſtereon 455.a.Orib. periſtereonis facultas 636.h.Æg.505.g. Or.46 g.Aet.
Περιτόναιος membrana 108. d. Ruff. 515. f. Aet. 64. g. Celſ. peritonæos membrana cur dicta, eiúſque functio 538. c. Orib. peritonæos membrana interior quum ſit, cur rūpatur in rupturis ex ictu natis, non autē abdomen quod eſt exterius 767. a. Caſſ. peritonææ membranæ vulneratæ curatio 571.g.Æg.
Περιζίματα, eorúmque remedia 319. g.Act.
Permingentes ſe in ſomno quomodo curandi 565.g.Aet.
Pernarum attritus quomodo curādi 498.g. Æg. ad pernarum fiſſuras 498.g. Æg. pernarum fiſſuris vtile emplaſtrum 498. e. Ægin.
è Perna emplaſtrum 763.d.Aet. ex perna pharmacum 614. a. h. Aet.
Pernicies vbi morbus dominatur 123.b. Aet. pernicioſa morbi ſigna quæ 377.d.Æg.
Pernionum curatio 498.d.Æg.117. a.637.a.Orib. 731.g Aet. pernionibus quid medeatur 20. g. Aet.321.d.Act. 824.a. Myr. 230. h.Scr.397.c.f.Marc. à pernionibus quid præſeruet 731.g.Aet. ad perniones vlceratos 771. f. Myr.
Perſæ quomodo præparēt oleum Iaſme 21.c.Aet. perſarum è lapidibus emplaſtrum quomodo conficiatur 764.e.Aet.
Perſeæ, ſeu Perſicæ, arboris eiúſq; fructus facultas 636. h. Æg. 505. f.606.b.Or.47.a. Aet. perſicæ fructus 20.a.Or. perſicæ radix 14.e.Or.
perſica poma qualem corpori in nutriendo materiam ingerant 371.e.Æg.215.b.Orib. 43.a.Aet. 29.e.Act. perſicorū oſſa quid conferant 550.d.Æg.
perſica antidotus 420.e.Myrepſ. perſica è Satyrio antidotus 375. e.Myr.
Perſium 217.b.Or.
Perſonacea, aliis Lappa maior 319 b.Marc.
Perſonata herba Græcis proſopis 553.e.Aet. perſonatæ facultas 614.g.Æg.
Perſtrictionis & interceptionis vſus 394.b.Or.
Pertice Coſmiana 329.e.Marc.
Pertinaces qui 183.g.Aet. pertinacia iuuantis ſæpe malum corporis vinci 51.b.Celſ.
Perturbatio oculi 300. d. Aet. 182. d.Act.
Peruigiliis quid medeatur 265. g. 266.c. 269.f. Act. peruigilium & ſomnus multus capiti grauedinem cur cōcilient 758.e. Caſſ.
Perunctionum vſus, differentia & materia 401.g.Or.
Pedis muſculi 566.c.Orib. pedis oſſa 552.f. Orib. pedis digitorum, totiúſque pedis, rimæ quomodo curandæ 637. b. Orib. pedis ſummi oſſium fractura quomodo curanda 600.c.Æg.
pedibus ictis inguina cur condoleant 761.b.Caſſ. pedes cum digitis vnguibúſq; in graui morbo nigreſcentes quid indicent 26.d.Celſ. pedes turgentes lōgam deiectionem indicant 24. b. Celſ. pedibus quando & quomodo ſanguis detrahendus 194.e.g.Act.
pedum affectorū vrinæ 134.a. Act. ad pedum callos, clauos & verrucas 398.c.e.Mar. ad pedum dolores 671.d.Orib.772.e.Myr. 404.h.407.b.d.410.d.Marcell. pedum doloribus aptum malagma 88.d.Celſ. ad pedum dolores ſubitos, vel grauedines 303.c.Marc. ad pedum exulcerationem 397.d. Marc. ad pedes frigore aduſtos 400. d. Marc. pedibus inhærentia vt extrahenda 397.g.Marcell. ad pedum frigus in cholera 74. c. Aret. pedum rimis quomodo medendum 498.e. Ægin. 637.b. b.Orib. ad pedes ruptos 397. c.Marc. pedum tuberculis veruſtis quid medeatur 325.g.Act. ad pedum tumorē 398.b. Marc. pedum tumoribus in grauidis mulieribus quomodo medendum 347.d.Ægin. 783 h. Aet. ad pedum vlcera 400.e.Marc.
pedum ſuillorum inter alimenta facultas 221.b.85.c.Aet.
Pes cornicis 35.c. Aet. vide Coronopus.
Peſſus quid 481.f.Æg. 362.b. Myr. 92. c. Celſ. peſſi forma 694. c. Æg. peſſorum vſus, differentia, materia, compoſitio & catalogus 694.a.Æg.398.e.Or.327.a. Act.755.a.Myr. peſſorum aperientium, adſtringētium, & mollietium vſus, atque materia 398. f.Or.
peſſus aureus 327. c. Act. peſſus Libanus dictus 798.β.d.Aet.
peſſi ad conceptionem 796.a. Aet. peſſus ad hydropicos 472.f. Æg. 542.d.Aet. peſſi menſes ducētes 805. c. Aet. peſſi ad menſtrua ſiſtenda 799 β.d.Aet. peſſi mollitorii 486.d. Ægin. 321.e. Act. peſſi ſterilitatem inducētes 785. c. Aet. peſſi ad vteri duritiam 826. c. Aet. peſſi ad vteri ſtrangulationem 815. b. Aet.
Peſtis & venenorum ſimilitudo 4. c.Aret. peſtis futuræ ſigna 223 f.Aet.
peſtilenti tempore ſanis quid agendum 405.g.406.e.Æg.97.a.f.Or. 223.a.f.Aet.18.b.Celſ. peſtilēti tempore ſi corpus plenum eſt quid expediat 18.d.Celſ. peſtis ſymptomata horribilia 406. d. Æg. 97.d. Or. peſte laborantium curatio 406. e. Ægin. 97.e. Or.223.e.Aet. peſti quid medeatur 652.g.Aet.262.h.Act.410 c.416.a.Myr. peſtiferæ conſtitutioni quid ſubueniat 258. d. Act.
peſtilentia ex auſtro quæ requirat 18. d. Celſ. peſtilens febris vt curanda 48.c.Celſ.
Petalites ſeu lamineus lapis 52. b. Act.
Petaſites 435. b. Or. petaſitæ vires 636.h.Æg.505.g.Or.
Petronis medicina temeraria 49.f. Celſ.
Petroleum 366.a.Myrepſ.
Petroſelini facultas 637.a. Æg. 19. f.21.b.505.g.583.c.607.f. Or. 47. b.Aet.
Petri Apoſtoli antidotus 386. d. Myrepſ.
Peucæ facultas 637.b. Æg. peucinæ reſinæ facultas 507.c.Or.
Peucedanum 435.b. Or. peucedani, eiúſque ſucci, facultas 637. a.Æg.505.g. 47.c.Aet. peucedani ſucci electio 27.a.Or.
Πίζα 114.f.Ruff.
Phacos, vide Lens.
Phacoides aliis empetron, eiúſque in purgando vires & doſis 325. b.326.g. Or. φακοειδὴς tunica

107.e.116.b.Ruff.
Phacoptiſana 248.g.Or.
Phacota pyriateria 469.e.Aet.
Φακοὶ in facie quid, eorúmq; curatio 185.g.241.b.Act.
Phacides(piſces) 227.c.Or.
Φαιοῦ collyrii compoſitio & vires 198.a.Scrib.265.g. Marc. φαιὸν pharmacum 308.d.Act.
Φαγέδαινα quid 47.f.Aret. phagedænarum chirurgia 522.b.569.f Ægin. phagedænæ in cole curatio 134.f.Celſ.
phagedænicum vlcus à canceroſo quid differat, & quomodo curandum 799.a h.Aet. ad phagedænica vlcera medicamentum 40.a. Orib. phagedænici vlceris in ſede curatio 687.β. f. Aet.
Phagri (piſcis) caro qualis ſit 226. a.b.227.g.231.e.Or.88.g.Aet.
Φαλάκρωσις quid,& vnde 181.a.Act.
Φάλαγξ 104.c.Ruff.546.d.Or.
Phalangii ſpecies 619.β.b.618.β.h. Aet. phalãgiorum morſus ſigna & curatio 538.b.Æg.619.β. b.Act.331.b. Act. ad phalangiorum morſum 317.f.Marc.
Phalangium(herba)447.e.Or.
Phalangites 447.e.Or. phalangitis herba cur dicta, eiúſque facultas 645.b.Æg.511.d.Or.
Phalangoſis oculorum quid, eiúſque curatio 555.e. 554.b. Ægin. 328.a.Aet.
Phalaris 447.f.Or. phalaridis facultas 645.b.Æg. 511.c.Orib.
Phamenoth menſis 610 β.f.Act.
Phaophi menſis 610.β.b.Aet.
Pharici poti ſigna & curatio 548. h.Æg.226.c.Scr.
Pharmacorum actiones differentes eſſe 1.a.Aet. pharmacorum materia, cera 33.c.Aet. pharmaci paucitas impedit purgationem 137.h. 138.a. Aet. pharmaca vehementiora quæ 171.g.Aet.
pharmaceutica medicina 5.e. Celſ.
pharmacitis terra 452.g. Or. 66. a. Aet.
Pharmuthi menſis 610 β g.Aet.
Φάρυγξ 103.e.116.e.Ruf. 399.e.Aet.
φαρύγεθρον 103.e.Ruff.
Phaſeli quale nutrimentum præbeant 370.d.Æg.211.f.Or. 56.g. Aet.27.f.Act. phaſelos venerẽ excitare 8.c.Or.
Phaſganii vires 634.h. Ægin. 45.a. Aet.
Phaſianorum caro qualis 584. c. Or.86.c.Aet.31.d.Act. phaſianorum oua 86.h.Aet.
Phaſioli antiquis qui 17.a. Aet. phaſioli qualem corpori in alimento materiam ſuggerãt 370. d.Æg.212.a.Or.17.a.Aet.
Phaſiolon (herba) 421.e. Orib. phaſioli facultas 623.e.Æg. 497. f Orib.
Φατνίαι ſeu φάτνια 113. a. Ruff. 549. b.Orib.
Phemus, pharmacum 503. c. Aet. 553.f.Myr.
Phenula 377.e.Myr.
Pheſæ(piſces) 226.a.Or.
Phialium 551.f.Myr.
Philadelphus paſtillus 505. d. Aet. 796.e.Myr.
Philagrii aloedarium 134.d.Aet. philagrii antidotus è ſulphure viuo 660.g. Aet. philagrii de confectione ex malis cydoniis, & quæ ex cornis & aqua fit 271. a. Or. philagrianũ malagma 684.b.Ægin. philagrii ad oris eroſiones 54.f.Or.
Philanthropos antidotus 419. f. Myrepſ.
Philanthropos (herba) 410.g.Or. 11.f.45.a.Aet.
Philetærium 435.h.Or. philetærii facultas 637.f.Æg. 506.d.Or. 48.f.Act.
Philetis collyrium 121.d.Celſ.
Philinus præſes 65.a.Aet.
Philipendula 370.c.Myr.
Philippus Epirotes 56. h. Celſ. philippi paſtillus 663.d.Æg. 425. c.503.f.Aet.785.b.g.Myr.
Philonis antidotus 657.c.Æg.54.h. Or.382.e.478.f.511.f.660.d. Aet. 263.d.Act.329 g.341.d.Marc. philonis antidota 412.b.d.437.f. Myr. philonis collyriũ 119.d. Celſ. philonis medicamẽtum 675.e.Or.
Philonidis colica 380.a.Marc.
Philocotyche emplaſtrum 578. h. Myr. vide Phycotyche.
Philoſophi medicinæ periti 5. e. Celſ. de philoſopho à cane rabioſo morſo 260. h. Aet. 20. e. Act.
philoſophiæ initiis ætas idonea quæ 349.g.Æg.169.c.Act.
Philotæ emplaſtrum 89.b.Celſ.
Philotimus medicus 185.a. Celſ. philotimi de potione quæ ante, & quæ poſt cibum datur 279. f. Or. philotimus pileum plumbeum cui cur impoſuerit 250.g. Aet.
Philoxenus 137.c.Celſ.
Philoxenios antidotus 411.g.Myr.
Philtron 102.e.Ruff.545.d.Or.
Philumeni purgans medicamentum ad oculos diuturna fluxione oppreſſos 361. b. Or. philumeni vxor quomodo ſanata 835.e.Aet.
Philyreæ vires 645.c.Æg.
Philyris 447 f.Or.
Phimorum vteri chirurgia 581.g. Ægin.
Phimoſeos cauſæ & curatio 573. f. Ægin.
Φλεβώδης κοιλία 107.g.Ruff.
Phlebotomos antidotus, & cur ita dicta ſit 413.h.414.a. 421. c. Myr.
Φλέγμα 110.e.Ruff. phlegma vnde dictum 319.e.Tr. ad phlegmata de capite & aqualiculo ducenda 262.h.Mar. ad phlegmata proiicienda 386.a. Marc. ad phlegma purgandum 339.b. Marc. phlegmata ſpiſſa & conſtricta laxans prouocánſq; medicamentum 255.a.Marc.
ad Phlegmaticos 333.h.Marc.
phlegmagogis quando vtendum 270.g.Act.
φλεγματίας ὕδρωψ qui 36.d.Aret.
φλεγμονὴ quid, & vnde 188. g. Act. 6. b. Celſ. phlegmones curatio 244.f.Act. ad phlegmonas 770.f.821.g.822.c.Myr.
φλεγμονὴ ἐρυσιπελατώδης & ἐρυσίπελας φλεγμονώδης quid 189.a Act.
Φλιαὶ quæ ligna ab Hippocrate dicantur 190.b.Orib. phliarum in organis vſus 163.g.Or.
Φλόμος 447.g.Or. phlomos Latinis herba lucernaria 329. a. Græcis Ἑρμοῦ ῥάβδος 412.b.Marc. phlomi facultas 645.c.Æg.511.d.Or. 56.g.Aet.
Phlonitidis vires 635.c.d.Æg.
Φλύκταιναι, earúmque remedia & curatio 319.g.Act.128.e.627.b.Or. 114.d.Celſ.
Phlyzacion 114.e.Celſ.
Phocæ cuius in nutrimẽto ſint materiæ 225.g.Or.88.e.Aet.
Phœcarinum 768.f.Myr.
Φοῖνιξ. vide Palma.
Phœnix herba, eiúſq; facultas 448. b.Or.645.d.Æg.
Phœnix collyrium 319.h. 356. b. Aet. phœnix niger (collyriũ) 359.f.Aet.
Φοίνικος color 855.g.856.b.Th.
phœnicinum emplaſtrum 258. f. Aet.
phœnigmi 508. g. Aet. phœnigmus Aſclepiadæ 528.e.Aet.
Phonaſcis quæ medeantur 449. c. Æg.405.c.406.407.Aet.
Phorbium 511.e.Or.
Phorimon alumen 435.d.Æg.
Phormii vires 645.e.Æg.
Phoſphorus collyrium 345.b. Aet.
Phragmites calamus 29.g.Aet.
Φρένες 108.a.Ruff.539.c.Or.
Phrenitis quid ſit, eiúſque plura genera 52.g.53.a.Celſ. phrenitis cui parti propria, & vnde oriatur 143.c. 154.f. 215. b. Act. phrenitis quid à delirio differat 145.f. Tr. phrenitidis indicia 854.g.Th. 115.e.Act. phrenitis, eiúſque curatio 51.β.e. Aret. 145.d.Tr.418.f. Æg. 243.f. Aet. 215.b.Act.52.g.Celſ.
phreniticí & inſanientes quomodo differant 146.b.Tr. phrenitici & furioſi in paroxyſmis cur robuſtiores 763. d. Caſſ. phreniticis cibus quando ſubtrahendus 53.g.Aret. phreniticis geſtatione qua vtendũ 116. g.Aet. phrenitici irrigãdi quomodo & quouſque 54.a.Aret. phrenitici lauãdi quomodo 149 a.Tr. phreniticis locus & habitatio quæ conueniens ſit 51 β. c.Aret. 147.e. Tr. phreniticis potus qui conueniens & qui noxius 53.g.Aret. phreniticis ſomnus quomodo inducẽdus 54. c.Aret. phreniticis vena quando & quomodo ſecanda 53.b. Aret. phreniticis victus qui conueniat 53.a.e. Aret. phreniticis quæ medeantur & ſalubria ſint 26.a.Aet.328.e.Act.390 d.Myr.251.d.e.317.c.Marc.
phrenitidis inueteratæ ſigna 146.e. Tr. phrenitis diuturna lethalis quando ſit 855.a.Theoph. phreniſi longiori accommodus victus qui 53.g.Aret.
phreniticos in cardiacum ſæpe incidere morbum 55. c. Celſ. phrenitici in ſyncopen ſi labantur, quomodo medendum 55.g Aret.
Phrœnii vires 638.a.Æg.
Phrymion 436.d.Or.
Phrygius lapis 466.h. Or. phrygii lapidis vires 631. b. Ægin. phrygii lapidis vrẽdi modus 307 a.Act.
Φθειρίασις palpebrarum, eiúſque curatio 183.d. 238. e. Act. 121. g. Celſ. phthiriaſi quid medeatur 330.a.Act.
Φθίσις quid 26.c.Aret. 19.b.Celſ. phthiſis qua ætate oriatur 60.a. Celſ. phthiſi qui præ cæteris obnoxii, qui habitus, quæ regio 28.b.Aret. phthiſeos origo & ſigna 56.h.Cel. phthiſeos ſymptomata 26.f.Aret. phthiſeos, id eſt pulmonis vlcerum, curatio 90. a. Aret. 58. h. Celſ. ad phthiſeos initia 309. e. Marc. ad phthiſi tentatos 207.g. 208.e. Scr.310.a.d.311.d.Marc.
phthiſici qui 26.f.Aret. 429.b. Aet. 314.a.Marc. phthiſicus habitus vnde 28.h. Aret. phthiſicis victus qui conueniens 59.f. 60. a.Celſ. phthiſicis quid vitandum 59.e.Cel. phthiſicis quid medeatur & ſalubre ſit 94. d. Aet.205.g.Scr. 303.c. 313.a.314. a.h.315.c.d.317.b.319.g.327.e.f. 336.f.341.f.345.g.411.f.Marc.
Φθίσις in oculo quid 25. d. Aret. φθίσις oculi ab ἀτροφία quid differat 184.c.Act. phthiſis & atrophia oculorũ quomodo curanda 130.b.Or.
Phthoes dignotio 26. e. Aret. phthoes ſymptomata 26.d.Ar.
Phu 448.d.Orib. phu vires quas habeat 645.e.Æg.511.f. Or. 39. a.57.c.Aet.
Phycos 511.f.611.e.f.Or. 57.c.74.f. Aet. φῦκος θαλάσσιος 448. c. Or.
Phycotyche emplaſtrum 677. b. Æg.773.f.Aet.578.h.Myr.
Phygethlon quid, & quomodo curandum 513.d.Æg.189.d.Act.111. a.Celſ. 236.f.Scrib. ad phygethla 390.g.Mar. phygethlo vtile malagma 87.b.Celſ.
Phyllitis, eiúſq; facultas 448.d.Or. 645.e.Æg.511.f.Or.
Phyllon 511.f.Or.
Φῦμα quid 189.d.Act. 86.g.Celſ. phymatis curatio 634.b. Orib. phymatis quid medeatur 592. g. 599.c.Or.86.g.87.a.b. c. 88. b.c. 110.g.Celſ.
phymati pulmonis quomodo medendum 200.g.Tr.
Phynon collyrium 122.g.Celſ.
Φύραμα 409.h.Or.
Φῦσα 110.f.Ruff.
Phyſalides quid 663.d.Æg.
Φύσημα 567. f. Myr. phyſema pinus 50.b.Aet.
Φυσώδεις quos appellarint medici veteres 21.e.Aret.
Πίαρ 392.h.Myr.
Pica picæ obnoxia 347.d. Ægin.
Pica(morbus) quãdo grauidas inuadat, vnde dictus, & quomodo curandus 347.c Æg. 458.h. 782. h.Aet. pica laborantibus mulieribus aqua prodeſt 153.g.Aet.
Picatio 159.a.Aet. picationis vſus 361.g.Æg.
Picatorum pharmaci vſus 367. d. Æg.485.e.Aet.
picatum emplaſtrum 601.e.Æg. picatum vinum quomodo fiat 274.f.Or.
Piceæ vires 637.b.Æg. 21.e. 607.h. Or. piceæ cortex 506.b.Or. piceæ reſinæ vires 639.a.Æg.
Πικρὰ antidotus Pacchii 209.g.Scr. 325.b.Marc. picræ facultas & vſus 274.h. 367.g. Æg. 452.e. Aet. picra ex aceto mulſo 659. e.Æg. 662.d.Aet. picra Galeni 659.e.Æg. 675.g.Or. picra Themiſonis 447.a.Aet.
Picridis facultas 626.e.Ægin. 58.b. Aet.262.e.Act.
Πικρὸς χυμὸς 110.g.Ruff.
Pictores rutæ aſſiduo vſu acutio-

rem viſum reddere 47.f.Aet.

Pigri qui 184.a.Aet. pigrities ićte-ricis peculiaris 59.f.Aet.

Pilæ exercitatio quæ commoda præſtet 350.e. Æg. 298.d. Or. pilæ paruæ magnitudinis tria genera ibid.e.Or.

Pila marina 482.d.Myrepſ.

Pilarium collyrium 171.a.Trall. pilarium ex recremento argēti, quō præparetur 774 b.Aet.

Pilare malum, eiúſq; curatio 183.c. 238.f.Aćt.

Pilatio quid 591.f.Æg.

Pilulæ cur excogitatæ 252.e.Aćt. pilularum conficiendarum forma 249.d. Aćt. pilularum duratio 252. f. Aćt. pilulæ quibus dandæ 199. b. Aćt. pilularum compoſitiones variæ 691. a.Myr.

Pilulæ ex aloe quomodo præparētur 114.a.Aet. pilulæ bechicæ 206.e.Trall.

Pilulæ caprinæ ad quid 160. e. Aet.

Pilos agglutinantia 435. d. Ægin. 328. g. Aet. pili albi vt fiant quid faciendum 280.e.Aet. pilos albos nigros reddi Alabandici lapidis vſu 69. g. Aet. pili ambuſtis quomodo inducendi 507.g.Æg. pilos attenuantia 413.d.Æg.126.g.Orib.281.g. Aet.294.g.Aćt. pilos augendi ratio 291.f. Aćt. pilos augentia 413. b.c. Æg. pilos cicatricibus quid inducat 93.g. Aet. pilos conſeruantia 413.b Æg. pilos corrumpentia 280.g.Aet. 294.f.Aćt. pilos criſpantia 294 c.Aćt. pilorum defluuii cauſa & curatio 276. d. 277. 278. Aet. 236.a.289.g.Aćt. pilos defluos quid cohibeat 605.c.Orib. 41.e. Aet.291.e.Aćt. pilis denudat arſenicum vſtum 594.g.Or. hederæ lacryma 602.b.Orib. 34.b. Aet.tithymalli liquor 611.a.Or. 55.f.Aet. pili euulſi vt ne renaſcantur 328.b.Aet.278 g.Marc. pilos extirpantia 281. a. Aet. pilorum exortum inhibet aconiti ſuccus 9.b. terræ inteſtina 92. f. Aet. pilos exurit alcyonium aſperum 70. f. Aer. pilos fuluos quid faciat 280. d. Aet. pilos generantia 293. g. Aćt. pilos nigreſacientia 135. a. Trall. 413. c. g. Ægin. 279.d. 280.a. Aer. pilis producendis & prouocandis quid valeat 29. e. 37. c. 48. b. Aet. 603.e. Or. pili vt renaſcantur 323.a.Marc. pilorum tingēdorum ratio 294. c.Aćt.

Pilos capitis mulierū cohibet myrteum oleum 21. d. Aet. pilis faciei quomodo medendum 444. b. Ægin. ad pilos oculis moleſtos 278. g. 279.a. Marc. pili palpebrarum oculos irritantes quomodo tollendi 646. c.Orib. 310.a. Aćt. pilorum in palpebris agglutinatorium 307. g. Aćt. pilos palpebrarum glutinat cochlea terreſtris 95.g.Aet. pilos palpebrarum prohibēt tellinæ 97.b. Aet. pilorum raritas vel nuditas in palpebris quomodo curāda 646 f.Orib.

Pilos qui per vrinam eiiciunt quomodo curandi 573.e.Aet.

pilorum vſtorum facultas 644. a. Ægin. 520.b.Orib. 91.e. Aet. pilorum humanorum vſtorum facultas 150.b.Tr.

Πιμελὴ 110.c.120.a.Ruff.

Pimpinella 383.b.479.f.Myr.

Pinguedinum differentiæ 90. b. Aet. pinguedinis inter nutrimenta qualitas 372.d. Ægin. 222. b. Orib. pinguedinis in medicando facultas 609.g.Or. 90. b. Aet. pinguedo bubula aut anſerina ad ſtuporem dentium facit 54.e.Or. pinguedo ſterilitatem inducens quomodo curanda 806.c.Aet.

Pingues non natura ſed conſuetudine qui fiant 362.c.Ægin. pingues cur rarò cōcipiant 803. c.Aet. pingues malè generant 792.g.Aet. pingues ad purgationem inutiles 123.f.Aet. pinguibus aquæ frigidæ vſus vtilis 153.f.Aet.

pinguis egeſtio 198.f.Aet. pinguis vrinæ cauſa 197.c.Aet.

Pinguia quæ 1.f.Aet. pinguia qualis inter edulia ſint materiæ 24. h.Aćt.

Pinguitudo 120.a.Ruff.

Pinnæ quale corpori nutrimētum ſuggerant 229.h.584.a. Orib.

pinna in aure 102. f. Ruff. pinnæ narium 102.e.Ruff.

Pinnophylaces 229.h.Or.

Pinus & piceæ ob erucas fugiēdæ 616.β e.Aet. pini, corticiſq; & foliorum, facultas 637. b.d.Æg. 506.b 607.h.Or. 48.c.Aet. pinorum erucæ vires 637.d.Æg. pini fructus quale nutrimētum præſtet 371.a.Æg. pinorū fructus vis 637.d.Æg.506.a.Or.

pineorum nucleorum facultas 19. a.Or.164.g.Aet. pineæ reſinæ vires 639.a.Æg.50.b.Aer.

Piper 434.e.Or. piperis differētia & efficacia 46.f.Aet. piperis facultas 636.f.Æg.19.c.22.c.482.g. 505.e. 607.e. Or. 46.f.Aet. piperis electio 27. a.Or. è piperis duobus generibus antidotus 657.e.Æg. 659.f.Aet. è piperis tribus generibus ſimplex 676.b. Or.263.b Aćt.386.g.Myr.

Pirorum quædā genera 79.b. Cel. pirorum inter alimenta facultas 216.a.Or. piri tēperamentum & vires 614.d.Æg.19.g.20.e.Or. 11.g.Aet.

piri ſylueſtris vires 615.g. Ægin.11. g.Aet.

Piſa quale nutrimentum corpori ſuggerant 370.d.Æg.211.b. 583. d.Or.

Piſcatoris emplaſtrum 613 β.c.770. g Aet. piſcatoris medicamentum 323. b. Aćt. piſcatoribus vngues oculorum cur vtplurimum oboriantur 757.a.Caſſ.

Piſcium temperamentum, differentiæ, & in nutrimēto qualitas ac facultas 373. d. Ægin. 226. a. e. Or.87.e.Aet.30.h.Aćt.37.a.Celſ. piſces quinam ad eſum adhibendi & à quibus omnino abſtinendum 60. a. Or. piſces qui cæteris anteponendi 226. e. Or. piſcium caro quæ optima 87. e. Aet. piſces peſſimi vbi gignantur 224.d. Or. piſces nulli vbi proueniant 5.f.Aet.

piſcium coctio 255. e. Or. piſciū diuerſitas diuerſam nutriendi vim habet 30. h. Aćt. piſcium eſus ad cœnam incōmodus 170. a. Aet. piſcium eſu abſtinent à lepore marino ićti 641. f. Aet. piſcium iuſculum 621. f. Ægin. piſcium oua 32. f. Aćt.

piſces anadromi 152.g.Trall. piſces aſſeruatu meliores 374. a. Æg. piſces cetacei ſale conditi 231.a. Or. piſces duræ carnis 224.g.Orib. piſces marini 31. a. Aćt. piſces molli carne præditi 224. d. 584. a. Orib. 88. g. Aet. piſces ſaxatiles quales 373.d.Ægin. 224. b. Orib. piſces ſale conditi 60. a. 583.f. Orib. piſces teſtacei 152. h. Trall. piſcis vſtus 448. b. Myrepſ.

piſces aluum adſtringentes 250. d. Trall. piſces aluo ſolutis qui eligendi 16. f. Celſ. piſces comitialibus qui dandi 152. g. Trall. piſces purulentis accommodati qui 219.c. Trall. piſces venere vſuris qui conueniant 118.c.Aet.

Piſſaſphaltus 435.g. Orib. piſſaſphaltus Latinis rubrica Scythica 314.d.Marc.

Piſſelæum 506.a. Or. piſſelæon Latinis flos picis 200.d. Scr.282. a.Marc.

Piſtaciorum facultas 637. c. Ægin. 21.f.506.a.Orib. 48.b.Aet. piſtaciorum inter nutrimēta qualitas & facultas 371.d. Ægin. 61. b.67.d.216.f. 244.e.583.g. Orib. 48.b.Aet.

Piſtillus quid ſit, & in quem vſum 604.b.Æg.

Piſtorium opus valentiſſimæ in nutrimento eſſe materiæ 36.c.Celſ.

Pituina reſina 227.e.Scr.

Pituita 110. e. Ruff. pituitam gignentia 62.a.239.e. 584.g.Or. pituitæ impetum quæ indicent 23.h. Celſ. pituitæ multiplicis ſignum 857.d. Theoph.

Pituitæ quæ & qualia adhibenda remedia 35.e.Aćt. pituitā præparans medicamentum 275. c. Aćt. ad pituitam cōcitandam 387.a.Mar. pituitæ ducēdæ & detrahendæ quid valeat 125.f.g. 126.e.f.g.127.a.b.c.d.Ruff. 46.d. 133.e.Aet.279.g.Aćt. 411.g.453. g.Myr.195.g.Scr.382.c.d.e.f.383 a.384.c.e.387.d. Marc. pituitā euacuantia 356.g.411.β.e.649.b. Æg.125.c.Aet. pituitā & aquā euacuans medicamētum 280. f. Aćt. pituitā ducens vinum 128. a.Aet. pituitā expurgat venus 117.h. 118.a.Aet. pituitam mouet vomitus 138.d.Aet. pituitā ſiſtens remedium 259.f.Marc. pituitæ curſum ſæpe ſomno, ſudore, aluive deiectiōe finiri 120. e. Celſ. pituitæ vomitum radiculis excitari 356. f. Æg. pituita vomituris quomodo parāda ſit vt tenuis ſit & facilè fluat 578.f.Orib.

pituita è capite vt detrahenda 251. f. Marcell. pituitam ex capite quid purget 600. g. Orib. 13. b. Aet. pituitam inteſtinis inhærentē ducens ſal 280.c.Aćt. pituitam naribus quid effundat 259.f.290.h.291.a.Marcell. pituitam ab oculis cohibens catapotium 95.e.Celſ. ad pituitam ex ore euocandā 30.c.Aet.260. a.Marcell. ad pituitam in thorace 380. d. Myrepſ. pituitæ in vētre ſuperno redūdanti quomodo medendum 356.e.Aegin. 82.f Or.

pituita acida quæ detrimenta corpori ferat 412.a. e.Ægin. pituitam acidam detergentia 412.a. e. Ægin. pituitam acidam effundenti qualis ſumendus cibus 13. g Celſ. pituitæ & bilis permixtio quomodo curanda 602. f. Aet. ad pituitam craſſam 313. d. Marcell. pituita ſicca & arida 119. f. Celſ. pituita vitrea imputrefacta quæ mala corpori inducat 403.b.Æg.

pituitoſæ fluxionis ſigna 598. e. Aet. pituitoſis affectionibus quid ſubueniat 263.f.Aćt. pituitoſis & craſſis humoribus quid medeatur 279.c.329.e.Aćt. pituitoſis morbis mederi venerem 8. a. 301. a. Or. 118. a. Aet. pituitoſis febribus mederi oleū anethinum 20.d.Aer.

pituitoſis quid medeatur 364. d. 366.d.380.d. 393. g.407.a. 416 a. 418.a d. Myrepſ. pituitoſis balnea quæ conueniant 359. f. Ægin.

Pityidum facultas 637.c. Æg. 466. f.506.a.Or.48.c.Aet.

Πιτυλίζειν 288.d.Or.

Πιτυοκάμπη quid, ciúſque deuoratæ ſigna & curatio 284.a. g.Aćt.

pityocampæ facultas 483.d.g.Or.

Πιτυρίας panis 26.f.Aćt.

πιτυρίασις quid 180. g. Aćt. pityriaſi vtilia remedia 256. f. Marc.

Pityſoriſis Græcis chamæpitys 386 a.Marc.

Pityuſa 445. g. Or. pityuſæ facultas 637.d.Æg.325.b. Or. pityuſæ ſeminis vires 326.b.Or.

Picis facultas 637. b. Ægin. 19. d. 21.b.f.505.h.607.g.Or.47.h.Or. picis coctio 30. b. Orib. picis flos Græcis piſſelæō 282.a.Mar. picis fuligo quomodo colligatur 435.f.Or.

pix Ægyptia 22. a. Orib. pix liquida quomodo colligatur, & quæ ſit probatior 435.e. Orib. picis liquidæ facultas 505. h. Orib. pix naualis 481. c. Myrepſ. picis è nauibus deraſæ vires 614. e. Ægin. pix præcoqua 314.d. Marcell. pix reſinæ validior 697. h. Aet. picis ſiccæ genera, & quomodo probetur, & vnde fiat 435.g.Or. picis ſiccæ facultas 505.h. Or. pix ad tumores induratos quæ adhibenda 740.b.Aet.

picinum oleum vnde & quomodo fiat 435.e.Or. picini olei vires 637.c.Ægin.

Placentæ quænam craſſi ſucci ſint 585.a.Orib. placentula aluum ſubducens 363.e. Or. placentula purgans 56.g. 483. c. Or. placentula ad tuſſim 412. d. Aet.

Placianum collyrium 361.e.Aer.

Placitæ aluminis vires 642. b. Æg. 516.d.Or.

Plagæ quæ facilius ſaneſcant 98.h. Celſ. ad plagas 274.f.Marc. plagæ ex acuto retuſóue telo in articulis quō curanda 101.f.Cel. ad plagas animaliū venenatorū

remedia cōmunia 616 β.f.Aet.
Planctui inuoluntario quid medeatur 254.g.Act.
Πλανῆται πυρετοὶ 171.f.Act.
Planta 547.b.Or. plātæ oſſa quomodo prodeant & quō cōdantur 186.b.Celſ. ad plantarum dolorem 397.c.Mar. ad plātarum fiſſuras 498.g.Æg. plātarum rimæ quō ſanandæ 735.f.Aet. ad plantarum tumorem 397.b.Marc. plantarum vlceribus ſordidis conueniens emplaſtrum 498.g.Æg.
Plantarum & capillorum comparatio 276.d.Aet. plantarum agreſtium fructus qualis in nutrimento ſint materiæ 218 b.Or. plātæ ſalubres & inſalubres 371.d.Orib. plantæ ſpinoſæ 218.c.Orib.
Plantago 411.d.Orib. plantago Græcis arnogloſſia 271.d. ſeu arnogloſſa 305.h.Marc. plantaginis facultas 615.a.Æg. 20.b.c.21.c.106.f.492.d. 594.e.Or. 12.c.Aet. plantago ſicca 21 f.Or. plātago trita & illita corpus elephātiacis tuetur 62.a.Celſ.
plantaginis radix 21.g.Or. plantaginis ſuccus quām probe mēſes ſiſtat 799.β.b.Act.
plantago maior 359 f Myr.
Plana organa quæ 161.f.162.c.Or. planorum organorum vſus 165.e.Orib.
Platani facultas 637.d.Æg.20.b.506 b.608.a.Or. 48.d. Act. platani cortex combuſtus 106.f.Or.
Platerius medicus 356.a.Myr.
Platoni, ſecundum guſtum, octo ſuccorum genera, Theophraſto nouem 463.b.Or.
Platyophthalmon ſtibiū 450.a.Or.
Platyphyllos, tithymall' 445.a.f.Or
Πλατυκορία quid 25.d. Aret. 300.b. Act.
Platyſmata 28.h.Or.
Πλοχαὶ 18.d.80.c.Ar.105.b.Ruff.
Πλεκτάναι 109.b.Ruff.
Pleiadum occaſus 377.a. Ægin. pleiadum ortus 151.h.Aet.
Pleniluniū ſimile æſtati 150.e. Aet.
Plenioribus caro magis abundat 30.e.Celſ. pleniſſimus quiſq;, cuiq; venter adſtrictus ſit, quib. morbis obnoxius 20.a.Celſ.
plenitudinem duobus modis fieri, & vtriuſq; notæ 303.b.Or.119.d. Aet. plenitudo κατὰ τὸ ἰσχυρὸ 303.b. eiuſdē ſigna 303. f.Or. plenitudinis humorum cōſideratio & curatio 197.f.Act. plenitudinis in vētriculo, inteſtinis, viſcerum cauis, cauſæ 192.e.Act. plenitudini purgationem impedienti quomodo medendum 806.e.Act.
Pleres archionticon 360.d.394.b.d. Myrepſ.
Πληθώρα & πλήρωσις quid, & vnde oriantur 192.d.Act.
ad Pleumoniticos 314.e.Marc.
Πλευραὶ 104 f.Ruff.
Pleuritis quid 6 c.Ar. pleuritis vetuſtiorib' medicis quæ 66 b.Ar. pleuritis vulgo quæ 68.a.Aret. pleuritis benignior ac tolerabilior quæ, & quæ grauior 64.h. Ar. 72.c.Celſ. pleuritis notha 434.d.Aet. pleuritis vera quæ 207.b.Tr. pleuritidi ætas obnoxia magis quæ 7.a.Ar. pleuritidis ſigna 79.c.Cel. pleuritidis ſigna bona 6.f. Ar. pleuritidis ſymptomata 6.d.Ar. 453.a.Æg. pleuritidis dignotio & curatio 6.b.64.f. Ar.207.b.Tr.453.f.Æg.136.e.658.h.Or.431.g.432 Aet 219.d.Act.72.c.Cel. pleuritidi ſubitò medēdum 64.f.Ar.
pleuritidi diuturniori quomodo medendum 66.a.Aret.
pleuritici qui 208.g.Scr.310.f.Mar. pleuriticorum & hepaticorū differentia 207 c.Tr. pleuriticis quid medeatur 70.c. 154.a. Aet. 263.e.265.f.279.c.Act.355.d.357.a.361 b.406.b.410.b.412.d.g.413 h.415.h.416.a.417.f.418.d.421.a.423.f.425.a.428.f. 464.c.773.e. Myr.208.g.Scr.301.g.310.f. 317.c.327.f.337.g.350.e. Mar. pleuriticis cita aluus non conuenit 209.d.Act. pleuriticis cucurbita quando adhibenda 66.b. Aret. pleuriticis frigida an danda 67.a.Aret. pleuritici irrigandi & vngendi quomodo 65.a.Aret. pleuritici purgandi quomodo 210.f.Tral. pleuriticis ſanguinis miſſio è directo prodeſt 308.d.Or. pleuriticorum ſputa qualia 158.b.Act. pleuriticis venæ ſectio quādo & quō adhibenda 64.g. Ar. 120.d. Aet. pleuriticorum victus 65.b.Ar.209.b. Tr.79.g.h.Celſ.
Πλευρὸν 104.f.Ruff.
Plinii ſecundi epiſtola ad amicos de medicina 247.Marc.
Plinthii, ſeu circuli quadruplicis, ratio & vſus 159.c.Orib. plinthii Nilei ſtructura & effigies 167.a.Orib. plinthii alterius, ſcamnum referentis, imago 168.c.Orib.
Plinthitis alumen 642.c.Ægin. 74.d.Aet.
Pliſtoricus cur glandes ex elleboro ano appoſuerit 332.h.Orib. pliſtorici de coctione opinio 6.e.Celſ.
Plotes in piſcē quē vocēt 227.c.Or.
Plumbaginis genera, & quæ probatior ac melior ſit 457.g.Or. plumbaginis electio 27.h.Or. plumbaginis temperamētum & facultas 633.e.Ægin. 20.a.516.a. Or.73.e.Aet.
Plumbum lauari quomodo debeat & teri ac cremari 457.e.Or. plumbi facultas 633.e.Æg.21.e. 516.a. 606.b. Orib. 73.e.Aet. plumbum vſtum chironia vlcera ſanat 697.a Aet. plumbi vſti coctio 29.d.Or.
plumbi lamina lumbis impoſita quid commodi adferat 581.d. Or. plumbi ramentorum aut loturæ hauſtorum ſigna & remedia 550.f.Æg.
Pluuia vnde, & cur ventos aliquādo præcedat, aliquando ſequatur, & quomodo à ventis generetur 151.a. Aet. pluuias indicant terræ inteſtina è ſubterraneis locis prodeuntia 93.a.Aet.
pluuiæ aquæ qualitas & facultas 358.h.Ægin. 257.d. Orib. 152.f. Aet. pluuiæ aquæ omnium aquarum leuiſſimæ, dulciſſimæ, tenuiſſimæ & ſplendidiſſimæ 581.g. Orib. pluuiales aquæ omnium leuiſſimæ cur 74. a. Or. pluuialium aquarum quæ optimæ, quæque peſſimæ 582.a. Orib.
Πνεῦμα 111.a.Ruff.
Πνευματικὰ ἀγγεῖα 110.a.Ruff.
πνευμώδεις & ἄσθμαλοι cōmunia ſymptomata 30.g.Aret.
Πνεύμων 116.f.Ruff.
pneumoniæ curatio 67.b.Ar.
Pnigalion quid, vnde, & quomodo curandus 426.b.Æg.
Pnigitis terra, eiúſque facultas 452.f.513.b.Or.
Πνιγμοὶ 498.c.Myr.
Podagra & chiragra articulorum vitia 27.b.Celſ. podagram hæreditariam eſſe 839.c.poſt Myr. podagra hydropem inducit 535.d.Aet. podagræ cauſæ 297.a.&c.Tr. 492.g.Æg. 587.h. Aet. 164.e.225.h. Act. 837.d. 838.d. poſt Myr. podagræ qui magis obnoxii 49.f. Aret. podagra & chiragra quos rarò inuadant 81.b.Celſ. podagræ obſtantia & ab ea præſeruātia 498.a.515.c.Æg.153.e.Or.837.a.poſt Myrepſ.
podagra curabilis quæ & quando 297.b. Tr. podagræ curatio 297.f.Tr.492.g.Æg.152.h.671.d. Or. 592.b.Aet. 225.h.Act.837.e. &c poſt Myr.81.b.Celſ. podagræ dolores intra quadrageſimā diem remittere 82.c.Celſ. podagræ initiis quō occurrendum 842.f 844.f.poſt Myr. 81.b.Celſ. ad podagræ impet' primos 405.f.407.d.e.410.c.Mar. podagræ inualeſcenti quō medendū 844.f. poſt Myr. podagræ chiragræq; ſanguinis miſſionē conferre 81.b.Celſ. ad podagræ ſubitum dolorem 406.g.Marc. podagræ tumorib. occalleſcētibus quid adhibendum 82.a.Cel. podagræ chiragræq; cui nil ſuperimponi poteſt, vt ſubueniendum 82.b.Celſ. podagra chiragráq; quando redire ſoleat 81.c.Celſ.
podagricæ affectionis qualitas 587.e.Act. podagricæ inflāmationes cur non ſuppurentur 589.d. Aet. podagricos & arthriticos initio veris euacuandos eſſe 305.a.Or. podagricis aluum ducere noluiſſe Eraſiſtratū 82.d.Celſ. podagrici irrigandi quō 150.e. Aet. podagrici lauandi qui & quō 609.β.f.Aet. podagricorū victus 298.g.Tr 82.c.Celſ. podagricis quid à mala curatione contingat 588.g.Aet.
podagricū morbo fœdato, Olympico certamine viciſſe 49.f.Ar.
podagræ, podagricíſq; quid medeatur 12.a. 37.d.38.e.47.e. 68.h.80.e.84.f.92.g.652.e.Aet.258.c.264.b.265.d.f. 277.e. 321.d. 322. b.h. 323.c. f.Act. 360.b. 361.f. 364.d. 376.d.377.d.378.b.c.e.388.c.d.e. g.389.a.c.e.405.d. 406.b. 408.e. 409.d.410.a.b.d.g.412.h.413.e.f. 419.b.420.g.425.b.432.e.454.e. 457.h. 460.c. 461.c.463.b. 472.g. 487.g. 531.c. Myr. 228.g.236.h. 237.a.b.Scr.251.d. 325.g. 391.a. 401.d.404.g.405.a.406.a.407.a. 408.e.Marc. podagrica acopa 610.a.c.611.612.613.614. Aet. podagrica antidota 311.c.Trall. 661.d.Æg. 615.a.h. Aet. 388.c.f. 389.a.413.e.Myr. podagrica cerata 607.c.Aet. podagricus linctus 772.g.Myr. podagricus potus in principio exacerbationis 772.f. Myr. podagrici paſtilli 595.a.Aet. podagrica pſilothra 828.c.Myr. podagricus puluillus 667.b.Æg.
podagræ bilioſæ curatio 297.e.Tr. podagræ calidæ remedia 219. c. Scr.407.g.Mar. podagris calidis aptum malagma 85.c.Celſ. podagræ frigidæ remedia 219.f. Scrib. ad podagram frigidam 408.c.Marc. podagræ pituitoſæ curatio 300.h.Tr. podagra ſanguinea 307.g.Tr.
Podalirius & Machaon 5.b.Celſ.
Podice affecto quales vrinæ 79.a. 132.e.Act. ad podicē ficoſum 389.e.Marc. ad podicis vulnera 264.b.Marc.
Polemonium 435.h.Or. polemonii facultas 637.f.Æg. 506.d.Or. 48.f.Aet.
Polenta vnde fiat optima 247.f.Or. polentæ præparatio ex Dieuche 252.e.Or. polentæ qualitas & vis 370.a.628.f.Æg. 500. f.603.c. Or.36.d.Act.
polentaceum in vrinis quid ſignificet 197.g.Aet.
Poletis ſales 463.f.Aet.
Polion Latinis tiniaria 206.g. Scr. aliis libanotis 328.c.Mar. polii facultas 637.f.Æg. 482.h.506. d.Or.48.g.Aet. polii in purgādo vires 382.e.Marc.
polium montanum 436.a.Or.
Politi antidotus 393.g.Myr.
Pollen ex polēta quomodo fiat, & quæ ſit eius vtilitas 379.e.Or. pollinis facultas 618. f.Æg. 26.e. Act. è polline tritici emplaſtrum 761.e.Act.
Pollētis medicamentum 508. f. Ægin.
Pollex 104.c.Ruff.546.d.Or.
Polus in organo quid 164.b.Or.
Polyarchii epithematis facultas & vſus 415.h.Aet. polyarchia epithemata 481.c. 530.a.Aet. 339.f. Marc. polyarchium malagma 684.a.Æg.86.c.Celſ.
Polybii ſphragis 91.f.127.c.Celſ.
Polychreſtos antidotus 436. d. Myrepſ. polychreſtos peſſus 758.g.Myr.
Polycnemō 436.c.Or. polycnemi vires 637.h.Æg.506.d.Or.
Polyetes antidotus 428. b. 429. b. 432.a.Myr. polyetes pharmacum 462.e.Aet.
Polygalon 436.a. Or. polygali vires 637.f.Æg.506.c.Or.
Polygonatum 436.c. Orib. polygonati facultas 630.c.637.g.Æg. 466.f.506.c.Or.
Polygonon 40. c. Celſ. πολύγονον cur dictum 201.c.Scrib. polygonon Latinis rubia 253.b. ſanguinalis ſeu ſanguinaria 282.a.285.g.249.b. tiniaria 318.b. Marcell. Polygonos Latinis verbena 288.b. Marcell. polygoni vires 637.g. Ægin. 506.c. Or.48.e.Aet.
polygonoidis vires 626.f.Æg.
Polyidæ paſtillus 674.d. Or. polyidæ ſphragis 788.e.Myr.
Polyneuron, eiúſque facultas 411.d.Or.196.b.Scrib.
Polyphorō vinum quod 32.a. Act.
Πολύποδες 200. c. Scrib. polypodes Latinis cutiones 283.b. Marc.
Polypodium 436.d. Orib. polypodii facultas 637.h.Ægin. 11.f.

20.d.f.506.e.578.a.Or.48.h.Aet. polypodii in purgando vis ac doſis 648.g.Æg.325.b.326.e. Orib. 124.h.Aet.
polypodites vinum laudabile 118.b.Aet.
polypi(piſcis) inter edulia qualitas & facultas 373.g.Æg.225.e.301.f.584.a.668.d.Or.89.c.Aet.
Polypus quid, & vnde dictus 442.d.560.a.Ægin.291.b.Aet.129.b.Cel. polypi & ozænæ differētia 185.c.Act.291.b.Aet. polypi curatio 190.e.Tr.442.d.560.a.Æg.550.e.Or.292.g.Aet.240.g.Act. polypi per ferrum curatio 149.b.Cel. polypis medentia 302.h.Act.769.c.Myr.201.g.Scr.289.a.290.c.293.b.336.d.Marc.17.c.32.e.Aet.
Polyrrhizon 417.d.f.436.f.Or.
Polyſpaſtō organum cur dictum, & quem vſum habeat 166.c.Or.
Polytrichon 406.c.Or.
Pompholyx quid à ſpodio differat, qua ſit optima, & quomodo adulteretur: quomodo item lauetur 458.b.Orib. pompholygis facultas 638.a.Ægin.20.d.516.c.608.a.Orib.2.b.73.g.697.d.Act. pompholyx optima quæ ſit & medicamentis conficiendis aptior 28.a.Or.99.a.Act. è pompholyge emplaſtrum 674.b.Orib.774.d.776.b.Aet. pompholygeron emplaſtrum 677.b.Ægin.578.h.Myrepſ.
Pomi frondes & fructus 19.g.Or. pomorum qualitas & differentia 360.b.371.a.Æg.29.d.Act. pomorum eſus 15.f.Celſ. pomorum adſtringentium aut pirorū eſus, qua ratione ventrem deiiciat 234.c.Or. poma appetentiæ ciborum excitandæ vt adhibenda 412.α.b.Æg. poma immatura 584.h.Or. poma regia 29.d.Act. è pomis ſuaue medicamentum 79.b.Celſ.
pomaceorum fructuum facultas & vſus 219.f.Trall. pomaceis fructibus panis inter edendum adhibendus quando 254.c.Tr. pomacei fructus hecticis qui conueniant 331.f.Trall. pomacei fruct' in tertianis qui exhibendi 332.h.Trall.
Ponderum ac menſurarum ratio & notæ 699.c.Æg.28.d.Or.84.h.Celſ. pondera medicinalia Græcorum 244.Mar. ponderum menſurarúmq; medicinalium ratio iuxta Hippocratē 243 Marc. ponderis ſuſpecti medicamentum 424.a.Æg.
Pontici abſinthii præſtātia 13.e.97.c.Aet. pōticum carpeſiū 39.b.Aet. pōtica cera optima 98.a.Aet. pōtica nux 624.h.Æg.498.g.601.c.Or.30.h.Aet.30.c.Act.
poples 105.g.Ruff.547.b.Or.
ad poplitum dolores 403.c.Mar.
Popularibus publicéq; graſſantib' morbis quæ cautela opponēda ſit & curatio adhibenda 405.g.Æg.97.a.Or.223.a.Aet.
Populi flores & reſina 20.c.21.e.Or. è populi floribus acopon 674.e.Or.
populi albæ temperamentum & vires 630.d.Ægin.501.g.Or.40.a.Aet. populi nigræ temperamentum & vires 611.e.Æg.490.b.Or.8.d.Act. populi nigræ folia ſicca 22.f.Or. populi nigræ lacryma 622.a.Æg. è populo nigra oleum 18.d.Act.
populeum vnguētum 478.f.Myr.
Porcellorum caro 220.c.Or. porcellorum pedes 221.b.Or.
porcina cutis qualis 221.c.Orib. porcinus pulmo 90.g.Aet. porcinum iecur quale 85.g.Aet.
porcorum grando 664.d.Act.
Πόροι 118.f.Ruff.
Porrigo quid, eiúſque notæ, cauſa & curatio 332.h.Tr.414.f.Æg.126.h.644.d.Or.282.d.Act.180.g.295.g.Act.116.f.Celſ. ad porriginem 234.c.Scr.81.g.Aet. ad porrigines detergendas 258.f.Mar. porriginis remedia varia 765.c.f.Myr. ad porriginē potio efficax 257.e.Mar. ad porriginem vetuſtam 257.h.Marc. 127.a.Or.
ad porrigines ani 390.c.Mar. porrigini capitis accōmoda remedia 256.f.Mar. ad porriginem intertriginum 393.c.Marcell. porrigo oculorum 300.a.Act.
Porrum qualis inter alimenta ſit materiæ 369.e.Æg.220.a.Or.49.a.Aet.28.g.Act. porri facultas 638.b.Æg.12.e.578.f.Orib.49.a.Aet. porri ſuccus 14.e.Or. porrum ſylueſtre 10.b.Aet. porri virgines qui 281.g.Mar.
porraceum medicamentum 325.e.Act.
porracea bilis 110.e.Ruff. porraceus ſuccus 110.g.Ruff.
Portæ, venæ quæ 117.b.Ruff. portæ iecoris 108.e.Ruff.
Portulaca alis allium Gallicum 330.b.Marc. portulaca qualis inter edulia ſit materiæ 217.f.Or.28.d.Act. portulacæ facultas medica 614.a.Ægin.20.b.21.e.22.b.484.a.491.f.593.f.Or.10.f.Act. portulacæ in purgando vis 325.b.Or.227.c.Act. portulacæ fructus & herba 21.d.Or. portulacæ ſucc' 13.b.Or. portulaca agreſtis 406.f.434.h.444.g.Or.
Poſca quid 438.e.Myr. poſca æſtate pota ſitim ſedat 4.c.Aet. poſca diluta nauſeam tollit 448.g.Aet. poſca extinctum ferrū ſpleni confert 524.c.Aet.
poſca aluum molliens 130.e.Aet. poſca calculos atterens 660.d.Æg. poſca clara 130.f.Aet. poſca concoctioni accommoda 464.b.Aet. poſca purgatoria & ſtomacho grata 650.e.Æg.
Poſidonius carpeſio quid ſubſtituat 614.h.Æg.
Ποσθίαι quid ſint & quomodo curandæ 307.h.Act.
Potabilium aquarum quinque differentiæ 152.e.Aet.
Potamogeton 436.e.Or. potamogitonis facultas 638.a.Ægin.506.e.Or.48.h.Act.
Potatores contra ebrietatem quō ſe tueri poſſint 374.d.Æg.
Poterium 436.d.Or. poterii vires 634.f.Æg.
Poterrhii vires 638.a.Æg.
Potio quàm cibus ægris largior cō cedenda 46.e.Celſ. potioni talia eligenda tēpora qualia cibo 46.f.Cel. potio ante acceſſionē febris data multum malo adiicit 50.c.Celſ. potio in febre ſitim accendit 46.e.Celſ. potiones febrienti quando offerre liceat 46.f.Celſ. potiones quæ valentiſſimi generis 37.b.Celſ.
potionis frigidæ vſus 16.g.Celſ. potio ex frumento quæ firmior 37.c.Celſ. potio è moris 269.g.Act. potio ex vinaceis facta 267.a.Or.
Potiones ægrotantibus vtiles 72.e.279.b.Or. potiones iucundæ & vtiles 668.d.Æg. potus aluum comprimens 250.f.Tr. potio ad colicos 477.f.Act. potiones ad conceptionem 795.e.Act. potiones dyſentericorum 254.c.Trall. potiones in febribus iucundæ 237.d.Act. potiones febricitantium eorúmq; affectuum qui febres comitantur 249.g.Act. potiones febribus aeſtuantibus accommodæ 209.d.Act. potio hæmoptoicis commoda 423.h.Aet. potus hydropicorum 541.g.Act. potiones ad iſchiadicos 583.g.Aet. potiones lientericis quæ dandæ 510.b.Aet. potiones ad morſus venenatos 617.β.d.Aet. potio menſes ducens 147.b.Act. potio ad odorem corporis tetrum 369.b.Aet. potio phthiſicorum 430.a.Aet. potiones pleuriticorum 433.b.Aet. potio ſanguinem reiicientibus idonea 213.b.Tr. potio ſuſpirioſorum 417.b.Aet.
Potus mēſuram & tempora exigit 231.e.Aet. potus ratio in ægrotātibus 276.g.Or. potu iucunda Nili aqua 153.a.Act.
pótus largus, longiore tēporis interuallo interpoſito, quid confe rat 374.c.Æg. potus paucus vētrem reſiccat 465.f.Aet.
potus aquarū albularū 573.b.Aet. potus lactis ex Rufo 232.f.Or. potus vini meracior & inſuetus, raucedinem inducit 405.a.Act.
potu abſtinēt canes rabioſi 270.e.Aet. in potum incidentia animalia venenata 616.β.f.Act.
Πρακτικὴ πῦρα 110.b.Ruff.
Præceptoribus lenibus pueri tradendi 349.g.Æg.
Præcipitatis ex alto quomodo ſubueniendum 647.e.Act.
Præcocia mala 215.c.Or. præcocium malorum vis 633.d.Æg.
Præcones quomodo vocem conſeruent 405.c.Act.
Præcordia 104.g.Ruff.546.f.Or. præcordia cataplaſmatis & irrigationibus calefacere in quibus morbis liceat, & quando extremum malum ſit 157.b.Aet.14.h.Or. præcord. cucurbita quādo non affigenda 122.d.Act. præcordiorum epithema efficaciſſimum 482.a.Aet.
Præcordialis affectio tertia melancholiæ ſpecies 253.c.Aet. præcordialium affectionum curatio 456.c.Æg. ad præcordiorū ardorem 340.d.375.g.Mar. præcordiorum ardori vuæ immaturæ ſuccus adhibendus 4.e.Act. præcordiorum dolor quid portendat 23.h.Celſ. præcordiorum dolori quō medendum 50.b.Celſ. ad præcordiorū dolorem 337.h.339.g.340.c.342.f.364.b.Mar. præcordia dura dolentia ante vigeſimum diē hominē ſi non ſuſtulerint, ſit ſuppuratiō 25.h.26.a.Celſ. ad præcordiorum duritiē 350.f.Marc. præcordia dura & inflata emolliens malagma Andreæ 86.a.Celſ. præcordiorum eleuationes ſanat thymus 28.b.Aet. præcordia inflari ex tarda concoctione 17.b.Celſ. præcordiorum inflationi quō medendum 225.g.Tr. ad præcordiorum inflationem 342.f.Mar. præcordia mollia æqualiter in vtraq; parte, ſine ſenſu doloris, quid portendant 21.a.Celſ. præcordia ruborem & tumorem in ſynáche contrahentia quid portendant 68.e.Celſ. præcordiorum ſymptomata lethalia quæ 21.e.Celſ. præcordiorum tenſio peſtis accidens 223.e.Aet. ad præcordiorum tenſionem 236.b.h.Scr.340.e.342.f.Marc. ad præcordiorum tumorem 340.d.Marc. ad præcordiorum tumores etiā in febribus 329.b.Marc.
præcordiis in phreneſi affectis conueniens medela 54.g.Aret.
Præfocari ſiquis videatur quid cōueniat 208.f.Scr.310.f.Marc. præfocationib' ſubitis quid medeatur 210.a.Scr.325.c.Marc.
Prægnantium ſymptomata & victus 347.a.Æg.75.a.Or. prægnantibus menſis quotus moleſtior 784.c.Act. prægnantium picæ omphacomeli adhibēdum 238.g.Aret.
prægnans vipera efferatior 648.e.Aet.
Prægraciles ad purgationem inutiles 123.f.Act.
Prælingua 546.b.Or.
Prænotio quanti momenti medico 189.c.Aet.
Præparatio ad purgationem 139.g.Tr. præparatione per nitrum vbi vtendum 413.a.Æg.
Præpotationum abſinthiaci ſucci aut aloes, vſus 412.α.c.Æg.
Præputium 546.g.Or. præputiū extremum 105.a.Ruff. præputii cohærentis cum glande curatio 574.c.Ægin. præputii curti chirurgia 573.b.Æg. præputii rimæ quō curandæ 689.c.Aet. ad præputii rimas remedia 685.g.Act.327.d.Act. præputii vlceribus abrotonum vſtum medetur 7.c.Aet.
præputiolū palpebrarū 333.f.Aet.
Præſcientia ex naturalibus an vlla eſſe poſſit 113.c.Act.
Præſepia 113.a.Ruff.
Præſeruans medicamentum externum 298.d.Tr. præſeruātia à veneno 628.e.Aet. præſeruationis gratia quomodo vena ſecanda 121.e.Aet.
Præſidia valetudinis aduerſæ non eſſe conſumenda in ſecunda 11.c.Celſ.
Præſtigiatoris infamia medico fugienda 76.c.Aet.
Præuidentiæ ſtudium Hippocrati & Galeno vſurpatum 127.b.Act. præuidētiæ & diiudicationi mutationum in corpore, multas ſeruire facultates 115.a.Act.
præuidere volentibus quæ cognitu neceſſaria ſint 114.d.116.c.Act. præuidere ex vrinis volenti quæ conſideranda 116.c.Act. præuidentia ex vrinæ

diuerſis accidētibus 114.& deinceps, Act.
Prandendum largius quàm cœnādum 33.g.Act. prandium hyeme quale eſſe debeat 15.e.Celſ. à prandio quando coeundum 118.e.Aet.
Praſion, vide Marrubium.
Praſius lapis 385.f.Myr.
Πρασοειδὴς χολὴ 110. c. Ruff. πρασοειδὴς χυμὸς 110.g.Ruff.
Praſoidis facultas 620.e.Ægin.25. c.Act.
Praſon, vide Porrum.
Praxagoras medicus 5.e.Celſ.
Praxagoros antidotus 432.f.Myr.
Πρῆσμα quid 506.d.Myr.
Prelium collyrium 357.h. Act.
Priapiſcus in organis quid, eiúſq; vſus 165.f.Or.
Priapus ſatyrus 573.h.Aet. priapum quæ tendant 668 d.Or.
priapiſmus quid, vnde dictus, & quomodo curandus 478.a. Æg. 573.g.Act.166.e.233.c.Act. 286. e.Tr.668.b.Or.
Primarium lac 80.a.Aet.
Principalia membra affectus ſuos cum proximis communicāt 143 f 156.b.Act.
Principia prima ex quibus corpus humanum conſtituitur,tria eſſe 43.a Act. principiorum inēperies animi deliqui cauſa 226. c.Act.
principium morbi triplex 191. c. Act. principio morbi media & abſtinentia occurrēdum 207. g.Act.
Prionites 77.b.Aret.
Προαιρετικὰ νεῦρα 110.b.Ruff.
Probarbium 103.a.Ruff.
Probatis viri quam inuentis præſtat 695.f.Aet.
probatio aquæ 153. b. Aet. probatio veratri 139.h.Aet.
Προβοσκὶς elephanti vnde dicta 50. f.Aret.
Προκάρδιον 104.f.Ruff.
Πρόχειλα 102.e.Ruff.
Procidentia oculi, eiúſq; differentia,nomina,& curatio 183.g. 239 b.Act. procidentiæ oculi accommoda remedia 309.a.Act. procidentiarum ſedis remedia 686.β.g.Aet.
Procli antidotus 661.h.Ægin. 265. d.Act.
Procliani medici potio ad hepaticos 344.a.c.Marc.
Προκόνδυλοι 104.c.Ruff.546.d.Or.
Procyō quando oriatur 152.b.Aet.
Profluuium 110. f. Ruff. profluuio corporis quomodo obſtandum in febre 48.a.Celſ. profluuia varia in peſte 223.e.Aet.
profluuium in matulam vnde oriatur 165.g.Act.
Prognoſticum Hippocratis quid doceat 109.b.Aet.
Prolabia 102.e.Ruff. 545.d. Or.
Prolapſui comitiali medendum quō 60.f.Aret. prolapſio oculorum 300 b.Aet. prolapſioni oculorum quomodo medēdum 308.a.Aet. prolapſus vteri curatio 817.g 818.819.Act.
Prolutio hæmorrhoidum 685. β. f. Aet.
Prominentia oculorum 300. d. Aet.
Pronuntiatio & ſermo in ægris ſpectanda 45.f.g.Act.
Προπυγάνιον 103.a.Ruff.
Propolis Latinis cera ſacra 206. d. Scrib. propolis eligenda quæ ſit 436. e. Orib. propolis coctio 30.c.Orib. propolis vires 638. c. Ægin. 19. d.21.f. 484.c.506.e.608.b.Or. 55.c.698. a.Aet.
Propomata quæ ſint 474.g.Aet. propomatum confectio 668. e. Æg. propomatum confectiones variæ 760.b.Myr.
Proprietates quædam hominum ſunt ſine quarum notitia non facilè quid præſagiri poteſt 20. g. Celſ.
Πρόπτωσις in oculo quid 183. g. Act. 120.f.Celſ.198.e.Scr. 266.a.Marc. proptoſeos oculi curatio & remedia 120.f.Celſ.266.a.Marc.
Proſdochi medicamenta ad colicos 381.b.Marc.
Proſerpinalis herba Græcis dracontion 290.c.Marc.
Proſiliens dolor 227.a.Aet.
Πρόσωπον 102.g.Ruff.
proſopis 411. c. Orib. proſopis Latinis perſonata, aliis ſcordia 553.e.Act.
proſopitæ,ſeu proſopitidis,facultas 614.g.Æg.492.d.Or.
Προσοφθήματα 33.c.Act.
Προστόμιον 102.e.Ruff.545.d.Or.
Protarchi compoſitio 115.b.Celſ.
Proteus collyrium 672.g.Æg. 338. f.Aet.281 e.Marc.
Protogala 105.b.Aet.
Πρῶτος πόρος 109.c.Ruff.
Protoſtacton lixiuium quod 576. c.Myr. protoſtacti lixiuii vires 627.d.Æg.
Prudentis medici officium 96. g. Celſ.
Pruinæ vnde 151.a.Aet.
Prunarum ſtrues ardens grauedine caput cur feriat, non itidem lignorum 756.g.Caſſ.
Prunorum inter edulia facultas 216.g. 584.b. Orib. 29. f. Act. pruna Damaſcena 170.f.Aet. è prunis Damaſcenis compoſitio 250.c. Act. prunorum domeſticorum & ſylueſtrium vires 627.a.Æg. pruna Hiſpana 170 f.Aet.
Prunus 34.c. Aet. pruni gummi quas vires habeat 627.a.Æg.
Pruriginum cauſa 169.b.Act. prurigo cum rubore quid indicet 25.d.Celſ. pruriginis remedia 256.g.Marc.
pruriginoſo ſcroto quomodo medendum 690.e.Act.
Pruritus vlceribus ſanari,inflāmationibúſq; diſcuti ac minui incipientibus cur oboriatur 755. b. Caſſ. pruritus excitandi quando,& quando ſiſtendi, & quomodo 105.f.626.h.Or.
prurituum cauſa & dignotio 187. h.Act. pruritibus quid medeatur 595.c.Or.13.f.71.h.91.a.Aet. 445.c.827. c.e.828.a.c.e. Myr. pruritui medentur balnea ſulphuruléta 155.b.Aet. ad prurit° corporis ſmegma 667.a.Aet.
pruritus auditoriorum meatuum in dentitione oriri 166.a.Aet. pruritus gingiuarum in infante quomodo tollendus 76.e.Or. pruritus pueri curatio 348. g. Ægin. pruritus ſcroti quomodo ſedandus 477.c. Æg. 690. f. Aet. pruritus ſedis quomodo ſedandus 663.f.Orib. pruritus in ſenibus vnde oriantur & quomodo mitigandi 504.b.Æg. pruritus in ſenili corpore difficilè tolli poteſt 188.a.Act. pruritui vetuſto quid med.326.e.Act.
Ψαχνίδες & ψαχνίσματα 481. c. d. Myr.
Ψαλλίδες, & ψαλλιδοειδὴς cerebri pars 523.b.Or.
Pſarus puluillus 666. c. Æg. pſarum ſiccum 707.a.Aet.
Pſegma 460.a.Or.
Ψευδοβούνιον 450. d. Orib. pſeudobunii facultas 646. g. Æg.15. a.Aet.
Pſeudodictāni facultas 619.b. 646. g.Æg.512.e.Or.16.g.Aet.
Pſilothrum herba,eiúſque facultas 409.b.Or.10.c.Aet.
Ψίλωθρα 294. g. Act. pſilothrum ex quo genere medicamentorum ſit,eiúſque facultas & vſus 393.e.Or. pſilothrum elephātiacis & leproſis adhibendum eſſe 666.d.Aet. pſilothri compoſitio 53.d.644.b.Or.
pſilothrum Apollinaris 49.g.Or. pſilothrum ex herinaceo 93. h. Aet. pſilothron pilos diſperdens 475.f.Æg.281.d.Aet. pſilothra podagrica 828.c.Myr.
Ψιμμύθιον quid 224. d. Scrib. 375. h.Myrepſ. pſimmythii, id eſt ceruſſæ, facultas 646. g. Ægin. 517.a. 611.f. Orib. 75. c. Aet.
Pſittacus mas venena prodit 647. h.Aet.
Pſittacus collyrium 308. c. Act. pſittacini collyrii etymologia & cōpoſitio 198.e.Scr. 266.a. Mar. pſittacium emplaſtrum 676. f. Æg.36.c.Or.
Ψόαι 39.g.Ar.109.a.Ruff.
Pſora Græcis quid 586. d. Aet. ψώρα & λεπὶς quid differant 187. g. Act. pſoras quid extergeat & ſanet 599.d.501.a. Orib. 25.b. Aet. ad pſoras pharmaca & epithemata 674.b.Aet.
Pſoricum quid & quale ſit 306. d. Act. 124. d. Celſ. pſoricum vnde fiat 75. d.Aet. pſorici facultas 646.h.Ægin.517.a.Or. 75. d.Aet.
pſoricum collyrium 359.b.Aet.199 b.Scr.270.f.Marc. ψωρικὰ medicamenta 305.c.307.e.Act.
Ψωροφθαλμία quid à ξηροφθαλμία differat 183.a.Act. pſorophthalmiæ curatio 238.a.Act.
Pſychotrophi facultas 499.d.Orib. 32.g.Aet.
Pſydracas oculi quid ſanet 309. a. Act.
Ψυδράκια 478.a. Myrepſ. pſydracia quid, & quomodo curanda 136.a.Tr. 414.a. Æg. 675.a.Aet. 297.d.Act. ad pſydracia 766.d. Myrepſ.
Ψυδρακίσματα 481.d.Myr.
Ψύλλιον 450. d. Orib. pſyllii facultas 646.h.Ægin. 58.d. Aet. pſyllii ſemen 20.b 21. e. 512. e. Orib. è pſyllio antidotus 407. h. Myr. è pſyllio emplaſtrum 764.a.Aet.
pſyllii poti ſigna & curatio 546. h. Æg.286.a.Act.
Pſylli vt venena exſugant 105. e. Celſ.
Ptarmica 436. f. Orib. ptarmicæ facultas 638. c. Ægin. 506. f. Orib.
Πταρμοῦ meatus 106.e.Ruff.
Ptelex facultas 506. f. Orib. 49. c. Aet.
Pteris 436. f. Orib. pteris Latinis filicula 354.d.Marcell. ptereos facultas 638.d.Ægin.506.g. Or.49.d.Aet.
Πτέρνα 105.g.Ruff.
Pteryx(herba)412.a.Or.
Pterygium quid 587. e. Ægin. 299. e.Act. 136.f.Celſ. πτερύγιον in aure quid 102.f. Ruff. πτερύγια in naribus quid 102. e. Ruff.
pterygia nautas & piſcatores vtplurimum cur infeſtent 757. a. Caſſ. pterygia duplicia 757. a. Caſſ. pterygia digitorum, ſeu circa vngues, quomodo curanda 499.e.587.e.Ægin.630.b. Or. 732.f.Act. ad pterygia digitorum 768.a.Myrepſ. pterygium oculi quid, & quomodo curandum 437.a. 557.d. Ægin. 325. f. Aet. 184. a. Act. 143. a. Celſ. pterygiis oculorū deſtinata pharmaca 326.a. 313. g. Aet. 769.b.f. Myrepſ.
pterygodes proceſſus 548.c.Or.
πτερυγώματα 105. d. Ruff. 544. g. Orib.
Ptiloſis quid & quomodo curanda 435.b.Ægin.300.a.332.e.Aet. 183.e.238.e.Act.
Ptiſanæ facultas 628. f. Ægin. 71. c.72. b. Orib. 36. c. Aet. 318. f. Trall. ptiſanæ coquendæ ratio, & vnde peſſimè coquatur 370.b.Æg.248.e.Or. ptiſanam ſuauiorem quæ reddant 85. g. Ar. ptiſanæ vſus quàm omnibus cōmodus 210.b.Aet. ptiſana phreniticis idonea 148.d.Tr.
ptiſanæ ſuccus cur poſt euacuationē vtiliter exhibeatur 321.c.Or. ptiſanæ ſuccus contēperat 235. c.Act.
Ptolemæi emplaſtrum 411.c. Mar. ptolemæi chirurgi medicamentū 126.g. Celſ. ptolemæi Euergetæ ſtomatica 302.a.Marc. ptolemæi regis collyrium 357.b. Aet. ptolemæo regi compoſitum antidotum 94.b.Celſ.
Ptyadis aſpidis prauitas, & ei° morſus curatio 542.a.Æg.621.d.Aet.
Πτύελος 524.e.Or.
Πύησις quid 8.e.Aret.
Pubes 104.g.Ruff.546.f.Or. pubis oſſium fractorū curatio 597. b.Æg.
Pubem quæ differant 281.a.Aet.
pubeſcere fœminæ quando incipiant 781.f.Aet. pubeſcētium morbi 20.b.Celſ.
Publii antidotus 378.f.Marc.
Pudendorum ſubſtātia,cur in coitu intendantur,eorúmq; vſus & functio 542.a.Or. pudendorū ſedíſq; affectionum dignotio & curatio 478.e.Ægin.165.f.331.h. Act.147.a.Or. pudēdis pinguia incōmoda eſſe, adſtringētia verò prodeſſe 377.c.Or.
pudendorum dolori medētia 479. b.Ægin. pudendorum inflammationi medentia 516.a. Ægin. 220.d.Aet. 606.c. Or. pudendorum inflammationi medetur aloe 9.e.Aet. pudendi nomas quæ ſanent 522. g. Ægin. ad pudendorum pruritus 828. a. Myrepſ. pudendis reſolutis quid conueniat 357.g. Ægin. c pudendorum rimis quomodo

medendum 689.b. Act. pudendi thymorum curatio 574.f. Ægin. pudendorum tumori medentia 479.b.Æg. pudenda vlcerata quomodo curanda 117.b.146.g. Orib. pudendorum vlcera quid ſanet 500.a. 520.c.Æg.11.b.87.d.Aet.
pudendi cerumi vires 611.c.Æg. pudendum cerui in zona alligatum quibus portandum 267.c. Aet. pudendum muliebre cur ano immineat 542.c.Or. pudendi muliebris longitudo 780. b.Aet. pudendi virilis præputium deligatum ſanguinis eruptiones cohibere 402 β.g.Æg.
Pueruli recens nati educatio 348. d.Ægin. 76.b. 575.b.Or. pueri natura voraces 456.d. Act. puerorum pulſus quales 846.e. Philar. puerorum vrina qualis eſſe debeat 195.e. Aet. puerorum vrina vitioſa quæ 854.b. Th. puerorum vrinæ aquoſæ mali ominis 198.a.Act.
puerorũ palpebris ornandis valet ſtibiũ 340.c.Act. pueris pilos pulchros quid faciat 279.b.Aet. pueri ad purgationem inutiles 123.f.Aet. pueris theriaca non danda 653.c.Aet. pueris venam vſque ad annum decimũquartum non ſecãdam eſſe 120. c.Act. pueris venæ ſectio & purgatoria non niſi neceſſitate cogente adhibenda 199.c. Act. pueris vena ſecari in quib' morbis poſſit.9.d.Or.
puerorum aduſtionibus quæ ſiriaſes dicuntur, ſubuenictia 126.e. Or. pueris calculus vnde 552.h. Aet. pueri calculo veſicæ obnoxii, eiúſque curat. 549.d.Act. pueris capite dolẽtib' quid medetur 251.a. Mar. pueri comitiali morbo obnoxii quõ curãdi 258. b.Aet. puerorum comitialem morbũ ſanat pæonia 16.b.Aet. puer comitiali morbo vexatus affectionis principium in crure habuit 255.e. Act. puer à comitiali morbo quomodo liberatus 16.c.Act. pueris dracunculus in Æthiopia & India familiare vlcus 736.g. Aet. eiúſque medela. Ibid. pueris epilepſia correptis quomodo medendum 50.f. Arct. pueri hiſpidis quomodo medẽdum 178. c.Act. pueris hydrocephala affectio vnde oriatur, eiúſque curatio 242.a.Aet. pueri hydropi ſarcitæ obnoxii, & quomodo curandi 535.e. Aet. pueri lumbricis obnoxii, & quæ eis medela ac remedia adhibenda 490.b. 20.b.Aet. puerorũ oculis granarum copia oppletis quæ medela adhibẽda 318.e.Act. pueris pectore laborantibus datur armeniacum 71.a.Aet. puerorum puſtulis quõ medendum 177.a.e.Act. pueri quotidianæ febri obnoxii, eiúſque curatio 216.d.Aet. pueris ſternutationem quid inhibeat 298.b.Act. pueris tonſillæ cur inflãmentur 396.a.Aet. pueris voluulus familiaris, eiúſque curatio 468.e. Aet. ad puerorum vlcera ori, gutturi, ſtomachóue innaſcẽtia 292.g.293.c.Marc.
puerilis ætatis victus & ſtudia 349. f.Æg. puerilis morbus qui 151. f.Tr. puerilium morborum curatio 348.c.Æg.
pueritia calida atque humida 495. c.Act. pueritia quando maximè periclitetur 20.b.Celſ.
Pulegium 415.a. Or. pulegii facultas 618.c.Æg.19.b.494.d.596 g.Or.15.g.Aet. pulegii in purgando vis 649.a.Æg. 125.a. Act. 272.a.Act. pulegiũ balneis adhiberi 154.e.Act. pulegiũ partui difficili mederi 671.a.Or.
pulegium agreſte 415.h. 421.f. Or.
Pulices delentia 628.b. Act. 828.b. Myrepſ.
Pullus cohortalis quid alimenti præſtet 36.h.Celſ.
Pulmonis ſitus & qualitas 116.f. Ruff.63.e.Cel. pulmonis conſtitutio naturalis qualis 7.b.d. 29.g.Arct. 533.d. Or. pulmonis vtilitas ac neceſſitas 533.c. Or. pulmone maximè opus habet natura 157.f. Act. pulmonis temperiei dignotio 364. d.Æg.86.d.Or.183.b.Act.
pulmonis lobi non impares ſicut iecoris 533.h.Or.
pulmonis affecti & alterati vrinæ quales 78.g.131.a.Act. pulmonis affecti quæ ſigna mala 28.a. Celſ. pulmone laborantes in locum affectum cur minus difficulter decumbant 755.e.Caſſ. pulmonis thoracíſq; affectuum dignotio & curatio 156.c.218.c. Act.7.a.67.b.Ar. 200.d. Tr. 450. d.Æg.133.134.&c.658.a.Or.428. d.Aet.73.a.Celſ. pulmonis morbus qui ſanabilis 26.e. Celſ. pulmonis morbos diſcutit peucedanum 47.c.Act. ad pulmonis vitia 316.e.317.c.327.e. Mar. 425.g.428.f.Myr.
pulmonis abſceſſuum ſymptomata 29.f.Ar. pulmonis calori quid ſuccurrat 381.c. Myr. ad pulmonem corruptum reparãdum 316.d.336.f.Mar. ad pulmonis deſtillationes 309 d.Marc. ad pulmonẽ diſtillatione vulneratum 319.g.Mar. à pulmonis dolore quid præſeruet 336.a. Mar. pulmonis eryſipelas, eiúſq; curatio 200.c. Tr. pulmonis exulcerati vitio fœtidum olentib' & purulenta excreantibus quid medeatur 314.f.Mar. pulmonis humiditatem quid exhauriat 265.h.Act.419.a.Myr. pulmonis icti ſigna 97 g.Cel. pulmonis inflammationibus quid medeatur 263.c.265.h.268.a.Act. à pulmonis inflatione quid præſeruet 337.b. Mar. è pulmone ſanguis erumpens cur non ita vt aliunde erumpens terribilis 11. b.Ar. pulmoni ſanguinẽ cum pituita excreanti quid ſubueniat 408.e.Myr. pulmo ſuffocationem quando inferat 428.d. Act. pulmonis vlcerum curatio 90.a. Ar. pulmonis vlcera lac ſanat 77.c.Act.
pulmonem expurgantia 481.d.Or. 144.g.Aet. pulmonẽ purgant, adiantũ 592.d.Or.8.b.Aet.amygdala 10.d. ceſtron 32.g.Aet.terebinthina 580.d.Aet.
pulmonis excretionem iuuat thymus 28.a. Act. pulmonis humoribus craſſis & viſcoſis educendis valet heleniũ 24.h. Act.
Pulmoniæ ſymptomata periculoſa 7.c.30.g.Ar. pulmoniæ conſiſtentis ſigna 8.b. Ar. pulmonariæ curatio 67.b.Ar. pulmonariorum victus 68.b.Ar. pulmonariis medicamẽta quæ vtilia 67.c.Ar. pulmonariis quid medeatur 394.b.405.d.406.a.407 c. 417.g.420.b.428.f.Myr.
pulmonis agnini, marini, ſuilli, vulpini, vires 637 c.Æg.90.g.Act. pulmonis inter edulia qualitas & facultas 372.d.Æg.222.d.584. g.Or.185.h.Act.
Pulſatiuus dolor 226.h.Aet.
Pulſus quid 380.f.Æg.844.a.Philar. 144.a.f.Act. pulſus quid indicent 45.g.Act. pulſus conſiderand' & contemplandus quõ ſit 847.e.Ph. 37.a.Act. pulſum cõtrectanti medico quæ conſideranda 175.e.Act.
pulſuum agnitio & examen 143.g. Act. pulſuum cognitio vrinæ contemplationi exactæ neceſſaria 80.a.Act. pulſuum diſciplinam quàm vrinarum eſſe difficiliorẽ 46.a.Act. pulſuum notitiæ tractatio quot in partes diuiſa ſit 843.b.Phil.
pulſuum cauſæ & differentiæ 848. f.849.b. Ph. pulſuum diſcrimina & differentiæ 380.h.Æg.848. g.Phil.144.a.Act. pulſuum genera quot ſint 847.f.Phil. pulſuum iudicium quibus in rebus conſiſtat 849.b.Ph. pulſus motus quos affectus indicet 143.h. Act. pulſuum mot' 144.a.Act. pulſuum motus ordinatus bonum ſignum 190.a.Aet. pulſus mutari quot modis ſoleat 845.e. Phil. pulſus mutationum cauſæ 384.c.Æg. 149.b. Act. pulſuum notæ 195.a. Act. pulſuũ rhythmus quid ſit 849.d.Phil. pulſus vſus quis, & quotuplex 380.f.Æg.844.b.Phil.
Pulſus æqualitate & inæqualitate vt variet 848.c.Phil. 144.d.Act. pulſus æqualis vnde 848.d.Phil. pulſus aeris ratione quomodo varient 846.d.Ph. pulſus æſtatis 147.f.Act. pulſus ætatis cuiúſq; quales ſint 846.d.Phil.147. e.Act. pulſus altus quid portẽdat 195.a. Act. pulſus arteriarum quid ſignificent primariò 849 c.Philar. pulſus aſper qui 848.b.Phil. pulſus anni tẽporibus quomodo varient 846.b. Phil. pulſus autũni 147.f.Act. pulſus balneantium 148.d.Act. pulſus bis pulſans 146.e. Act. pulſus bis pulſans à caprizante quid differat, & vnde fiat 850. b.Philar. pulſus capriſſans, & eius cauſa 146.f. Actuar. pulſus capriſsãs à bis pulſante quid differat, & vnde fiat 850.b.Phil. pulſus cauſarum externarum aduentu quomodo varient 847.b. Phil. pulſus celer 144.g.Act. pulſus celeritas & magnitudo minùs bona quàm vehementia 147.b. Act. pulſus ciborum qualium quales 147.c.h. 148.a. e.Act. pulſus citatus qui 847. h.Philar. pulſus citatus & creber quid differant 849.a.Phil. pulſus κλονώδης 146.e.Act. pulſus κλονώδης & σπασμώδης quid differant 850.a. Philaret. pulſus commoderatus 144.b. Act. pulſus compreſſio quid 400.g.Æg. pulſus conuulſiuus 146.d.Act. pulſuum cordis ratio & ſigna 103.d.Act. pulſus creber vnde 848.b.Philar. pulſus creber & citatus quid differant 849.a. Philar. pulſus κυματώδης 146.c.Act. pulſus decurtatus 146.g. Act. pulſum deficere & intermori quid in cauſa ſit 765.f.Caſſ. pulſus deficiens quis 848.c. Philar. pulſus δίκροτος 146.c. Act. pulſus δίκροτος & δορκαδίζων quid differant, & vnde fiant 850.b.Phil.
pulſus doloris vehementis 148. g.Act. pulſus durus qui 144. h.Act. pulſus duri quid indicent 145.e. Act. pulſus durus vnde 848.b.Philar. pulſus exercitiorum qualium quales 148. c.Act. pulſus expergiſcẽtium 148.b. Act. pulſus febrientibus cur alteretur 764.d. Caſſ.
pulſus fluctuantes vnde 850.b. Philar. pulſus fœminarum 147.c. Act. pulſus fœtus ſexum indicat 782.g. Act. pulſus formicans 146.d Act. pulſus formicans à vermiculari quid differat 850.c. Philar.
pulſus gracilium 147.e. Act.
pulſus grauidarum quales 846. g.Philar. pulſus habitus corporis ratione quomodo varient 846.a. Philar. pulſus hyemis 147.g. Act. pulſus inæqualis 145.a. Act. pulſus inæquales quid portendant 145.d. Act.
pulſus inæqualis & inordinatus quid differant 849.c. Philar.
pulſus inæqualis vnde 848.d. Philar. pulſus inæqualis ſpecies 145.a.Act. pulſus inæqualitas accumulata, eiúſque differentiæ 145.c. Act. pulſus inflammationis cuiuſlibet 148.g. Act. pulſus inordinatio ordine quando potior 145.d.Act. pulſus intercidens qui 848.e.Phil.
pulſus intercidens & deficiens quid differant 850.a.Phil. 144.e. Act. pulſus intermittens quãdo mortiferus 144.d. Act. pulſus intermiſſio ablatione eiuſdẽ melior eſt 144.c.Act. pulſus lãguidus qui 848.a.Phil.145.a.Act. pulſus lãguor quid indicet 145. c.146.h. Act. pulſus languor malus 147.b.Act. pulſus lẽtus qui 847.h.Phil. pulſus lẽtus & rarus quid differant 849.a.Phil.
pulſus magnus, & eius ſpecies 144.g.Act. 847.g. Phil. pulſus magnus cur fiat & calor ſuccendatur febrientibus cum fluore correptis 764.e.Caſſ. pulſus magni in febre quibus 202.g.Act.
pulſus magnus à vehemẽte quid differat 848.g. Philar. pulſus magni quid portendant 145.d. Act. pulſus marium 147.c. Act. pulſus μείουρος 146.g. Act. pulſus medii 384.b.Æg.
pulſus mediocris qui 847.h. Phil. pulſus mœrentium 148. f.Act. pulſus mollis vnde 848. b.Ph. pulſus μυρμηκίζων & σκωληκίζων quid differãt 850.c. Phil.
pulſus ordinat' inordinato quãdo melior 145.d. Act. pulſus paruus 144.g. Act. pulſus plenus qui 848.d.Philar. pulſus in quartana qualis 214.b.Aet.

pulſus rarus 145.a.Act. pulſus rarus vnde 848. b.Phil. pulſus rarus & tard' quid differat 849. a.Philar. pulſus regionum locorúmque ratione quomodo varient 846. c. Philar. pulſus σκαληκίζων 146. c. Act. pulſus σκαληκίζων & μυρμηκίζων quid differant 850.c.Philar. pulſus ſexus cuiuſlibet qualis ſit 845. g. Philar. pulſus ſomni ratione quomodo varient 846.g. Philar. 147. g. Act. pulſus σπασμώδης 146. d. Act. pulſus σπασμώδης & κλονώδης quid differant 850. a. Philar. pulſus tardus 144. g.h. Act. pulſus tardi quid portendant 145.d.Act. pulſus tardus & rarus quid differant 849. a. Phil. pulſus temperiei ratione quô varient 845. g. Philar. 147. d.Act. pulſus turbulentus 146. e.Act. pulſus vacuus qui 848. d.Phil. pulſus vehemens 144. h.Act. pulſus vehemens qui, & vnde 848. a. Philar. pulſus vehemens quandiu 146.h.Act. pulſus vehemens à magno quid differat 848.g.Phil. pulſus vehemẽtia bonũ ſignũ 147.a.Act. pulſus velox quid indicet 145. c.Act. pulſus veris 147.f.Act. pulſus vermiculans 146.e.Act. pulſus vermicularis à formicante quid differat 850.c. Philar. pulſus vibratus qui 146.e. Act. pulſus vibrati & bis ferientis diſcrimen 146. f. Act pulſus vini poti 148.e.Act. pulſus vndoſus qui,& vnde dictus 146. c. Act. pulſus voluptatem capiẽtium 148.f.Act.

Puls quid 36.f.Aet. pultes ad dyſentericos 252. g. Trall. pulticula purgatoria 651.b.Æg.

pultacei humoris tumores quomodo curandi 743.h.Aet.

Puluis oculorum perturbationem ſi induxerit, quæ medela adhibenda 300.d.Aet.

Pulueres quid, quis eorum vſus, materia,& conficiendorum ratio 249.f.252.f.Act.665.c.Æg. puluerum compoſitiones variæ 725.a.Myrepſ. puluerum duratio & exhibẽdorum ratio 249. f.Act.

puluis Æſculapius, ſiue Indus 305. h. Trall. puluilli caput denſantes 275. c. Aet. puluis hepaticus nobilis 242. b. Trall. puluis inſperſilis Theodoſii 276. a.Aet. puluis phos 174.g.Tr.

Pumex probatior qui ſit, & quomodo vratur 454.f. Or. pumicis electio 27. f. Or. pumicis vis & facultas 626. c.Æg. 514.b. Orib. 69. a. Aet. pumex vſtus 21.g.Or.

ad Punctus neruorum & muſculorum 228.h.229.c.e.Scr.

puncturæ oculorum quomodo ſanandæ 307.c.Aet.

pungitiuus dolor 227.a.Aet.

Punicorum malorum inter edulia qualitas & facultas 371. b. Ægin. 216.a. Orib. 29.f. Act. punicum malum cibo mixtum, animo delinquentibus ob igneas inflammationes, vtile 326.e. Trall. punicorum malorum in medicando facultas 639.b. Ægin. 507. e. Or. 50.d. Aet. punici mali granorum ſeu acinorum vis 254. c. Trall. 639. b. Ægin. 507.e. Orib. 50.f. Aet. è punicis malis confectio 393. h. 394. c.e. Aet. 269. h. Act.

punici acidodulcis vſus 459. b. Ægin.

Pupilla 102.b.Ruff. 545.d.Orib. pupillæ partes & colores 102. b. Ruff. pupillæ dilatatio, eiúſque curatio 437.g.Ægin.300. c.324.a.Aet. 184.c.239.g.Act. pupillæ tabes, eiúſque curatio 184.c. 239.h. Act. pupillis tenebras citra inflammationem offundentia quid extergeat & repurget 67.f.Aet.

Purgari volenti quæ ſpectãda 197. f.198.g.199.b.Act.

purgantem facultatem duo ſignificare 478. a. Orib. purgantia venenoſorum ex cenſu eſſe 197. d. Act. purgantium medicamentorum ratio 477.c.Or. 197. c. Act. purgantium medicamentorũ vſus 197.c.Act. purgantibus vti qui debeant 647.e. Ægin. purgantibus vtendum quando ſit 123.c.Aet. purgantia medicamenta quomodo euacuent 647.a.Æg.

purgans medicamentum exhibiturus, quid præcipuè conſiderare debeat 330. f. Orib. purgantibus medicamẽtis quæ cautio adhibenda 283.a.Act. purgantium medicamentorũ menſura indiuiduis applicari quæ ſolet, incerta 324.f.Or. purgantia medicamenta qualia qualibus danda 199.e. Act. purgantibus medicamentis admiſcenda quæ ſint 198. f. 199. a. 275. h. Act. purgantibus medicamentis indi quæ ſoleant 321. f. Orib. purgantium inſuauitas quomodo temperanda 199. a. Act. purgantibus medicamẽtis odorata cur admiſceri debeant & quando,& quando nõ 11.c.Or.198.f.199. b.Act. purgantium vires quid adiuuet 198. f. Act. purgantia quies & ſomnus ſequi non debet 198. g. Act. purgantia iuuat motus mediocris 198.f.Act. purgantiũ vſus ſi nihil proficiat quid faciendum 651.e.Æg.137.g.Aet. purgatoriis efficacioribus quando vtendum 647.e.Æg.

purgantibus abſtinere qui debeãt 199.c.Act.

purgantia componenda quõ ſint 127.e.Aet. purgantium ſimplicium catalogus 647.c. Æg. 11.a. c.325.b.f.Orib.123.g.Aet.271.a. Act. purgantium compoſitorum catalogus 649.g. Æg. 56. e. Or.127.g.128.&c.Aet.275.g.&c. Act.671.a.Myr.216.g.Scr.381.e. h.&c.Marc.

purgantia acria 198. f. Act. purgantia leuiter per infernas partes ex Dieuche 359. f. Orib. purgantia mediocria 198.e.Act. purgantia mediocria præcedere debent 283.c.Act.

purgans per aluum, odoratui admotum 364. d. Or. purgantia per aures 22.e.Orib.144.a.Aet. purgãtia per inferna 818.f.Myr. purgantia per nares 14.c. Orib. 144.c. Aet. purgantia ſanguinem 127. c. Aet. purgantium per ſuperiores partes catalogus 325. b.Oribaſ. purgans per vomitum antidotus 427. a. Myr. purgantia per vrinam 343.f.Or.

purgantia aquam 127.b.Act. purgantia aures 144. a. Act. purgatorium capitis & neruorum 278.d.Act.37.h.38.a.Aet. purgantia faciem 367.a.Act. purgantia renes 146. c. Act. purgantia veſicam 160. d. Aet. purganda vlcera quomodo 709. d.Act. purgantia vulnus 83. c. Celſ.

purgantia medicamenta ad morbum articularem 615.a c.Aet. purgans medicamentum ad colicos 56. h. Or. purgans medicamentum ad elephantiaſin 57.a.e.364.b.Or. purgans medicamentum quod ſordes ventris accommodatè deducit, & ſimul thoracem & caput ſubleuat 362. f.Or.

purgãs mediocriè cydonio 361.a.Or purgans medicamentũ è Damaſcenis 279.g. Act. purgãs medicamentum è iure veteris galli 57.b.Or. purgans è rheobarbaro antidotus 456.h.Myr.

purgans citra moleſtiam medicamentum 136.a.Aet. purgatorium efficax 338.g.Marc. purgans & exiccans, diuturnáque & liquida educens antidotus 436.b.Myr. purgãs ſine periculo medicamentũ 387.a.b. Marc.

purgantia antidota 427. a. 436. b. 456.h.457.e.h.458.c. 459.b. 460. c.e.g.464.c.Myr. purgans cõditum 839. e. Aet. purgantia eligmata 677.a. Myr. purgans emplaſtrum 89. e. Celſ. purgantia epithemata 142.b.Aet. purgans malagma 387.c.Marc. purgans malagma Miconis 87. f.Celſ. purgans placentula 56. g.383.c. Or. purgatoriorũ ſalium cõpoſitiones diuerſæ 467. a.& deinceps.Myr.

Purgationes eiecit Aſclepiades 14. c. Celſ. purgationes non omnino dãnandas eſſe 14.d. Cel. de purgationis exceſſu dictum Hippocratis 138.a.Aet. purgationes quæ pernicioſæ 14.c.Cel.

purgatio quibus adhibenda, quando & quomodo 122.g.123. e. Aet. purgationes æſtu multo occupatis, niſi neceſſitas cogat, incommodæ 198. a. Act. purgationes podagræ & rheumatis an vtiles 843.g.poſt Myr. purgationis facilitas, & difficultas quomodo conſideranda 199. e. Act. purgationi ſeruiẽtes partes fluidæ fieri debẽt 198.a.Act. purgationis tempus 647.f.Æg. purgationi tempus incommodum quod 198.a.Act. purgatione vtentium cuſtodia 651.c. Ægin.

purgationis impeditæ error duplex 138.a.Aet. purgationi inhabiles qui 123. f.Act. purgatio inutilis quibus 123. f. Aet. purgationes ſupernas qui difficulter ferant 322.e.Or.

de purgationum nimiarum exceſſu Hippocratis dictũ 138.a.Aet. purgationes nimiæ quando fieri ſoleant 477.e. Orib. purgationũ nimietati & exceſſui quæ medela adhibenda 651.f. Ægin. 138. b. Aet. purgationes nimiæ qtiomodo ſiſtendæ 141. h. Aet. purgationes nimiæ ex ellebori potione factæ, quomodo ſiſtendæ vt vomitus comprimatur 341.g. Or. purgatio nimia mulieri ſi noceat, quid faciendum 80.b.Celſ.

purgationes admittere nolentibus aut nequeũtibus quomodo medendum 595.h.Aet. purgationem bibere aut ſuſtinere ob infirmitatem non valentibus vtile malagma purgatorium 387. c. Marc.

purgatio atræ & flauæ bilis 132. h. 133.a.Aet. purgatio capitis per nares 274. e. Act. purgationis menſtruæ ratio 781.e.Aet. purgatio menſium nimia quomodo ſiſtenda 798 β.f.Aet.

purgatio in febribus 338. e. Tr. purgationes ictericorum 530.g. 531. 532. &c. Aet. purgatio iſchiadicorum 581. b. Aet. purgatio in oculorũ doloribus 303. a.Aet.

purgatio ex lacte 32.e.Celſ. purgatio ex malis cotoneis 298.b.& 341.g.Trall. purgatio ex rhodomelite 341.e.Trall.

Purgatis omnibus accidere quid ſoleat 167.b.Tr.

Purpurarum inter edulia qualitas 373.e.Æg. 225.a.584.a.Or. 88 h. Aet. purpurarum vſtarum facultas 638.a.Æg. purpurarum opercula qua vi polleant 638. a. Æg. purpurarũ teſtæ 96.f.Aet.

Purulenti qui 26.c 28.d.Aret. 135. d.Or. purulẽtorum cauſæ & ſymptomata 28.e.g.Aret. purulẽtorum ſigna & curatio 217. a.Tr.135.d. Or. purulẽtorum victus 217. d. Tr. purulentorum medicamẽta ſimplicia 220. a.Tral. purulentis lac quando dãdum 218.c. Tr. purulentorum olera 218.g.Tr. purulentorum olera 218.g. Tr. purulentorum panis 218.f.Tr.

purulẽti ex affectionibus quas defluxio excitauit, facti, quomodo curandi 112.e.Orib. purulentis abſque vlceratione, quæ conueniant 436.e. Æg. purulenta excreantibus quid medeatur 205.g.Scrib. 317.b. Marcell. ad purulentas excreationes 313. e.314.a.e.f.g.315.d.Marc. purulẽti mictus curatio 232.c. Act. purulenta & mucoſa vrina 69. f. Act. ad purulentam vrinam 357.c Marc.

purulẽta quid deducat 382. e. Mar.

Pus quid 98. f. Celſ. puris differentiæ 95.c.Act.98.f.Celſ. puris differentiæ pro diuerſa concoctione 82.d.Act. puris ſpecies 26.e.Aret.

pus quo tempore fluat 98.g.Celſ. puris ſigna 217. b. Trall. puris, vnde prodeat, notæ 282. g. Trall.

pus quale qualem vlceris concoctionem indicet 44.f.Act. pus in mediocri concoctione quale 92.h.Act. pus quod exſpui ſolebat, ſuppreſſum, in tabe mortiferum 28.b.Celſ.

puris defluxus ad inteſtina, ſtomachum, veſicam, quæ mala inducat, & quomodo ei medendum

90.f.Aret. puris ex iecinore in inteſtinum erumpentis notæ & ſymptomata 30 g.Ar. pus ex iecinore cruentum exiens, mortiferũ 28.b.Celſ. pus pulmonem occupans quàm periculoſum 8.c.Aret. puris in renibus ex inflammatione orti ſymptomata & curatio 282.d.Trall. pus in ſtomachũ defluens quomodo arcendum 90.g.Ar. pus in tabe quod ſalubre 26.g.Celſ. puri à veſica aut renibus eiecto aut tuſſi & vomitione educto quid conducat 254.f.Aĉt. pus in vrina quid ſignificet 24. f. Celſ.
puris eruptioni victus conueniens qui 92.a.Ar. puris mictio vnde accidat 165 g.Aĉt. pus mictum quid ſignificet 862.a.Th. ad pus reiicientes 262.f. Aĉt.327 e.Mar.
pus quid arceat 230.d.Scrib. pus concoquentia & mouentia 83. b.Celſ. pus diſcutientia 436. d.Æg. pus ducentia 230.f.Scr. pus facit oleum mendeſium 21. g.Aet. pus gignentia 322.b. Aĉt. pus maturans malagma 57.c.Celſ. pus mouentia qualia eſſe debeant, eorúmque catalogus 474.c.Or.63.b.Aret.83.b. Celſ. pus mouere ex omnibus aptiſſimè quid valeat 474.c.Or. pus purgat in pectore ſymphytum 54.b.Aet.
Puſillanimitas leproſorum 664.e. Aet.
Puſtularum genera, earúmque curationes 114.c. Celſ.414.g.506. d.Ægin. puſtulis mederi quid valeat 599.b.Or.822.b.Myr.402 g.411.f.412.c.Mar. ad puſtulã omnem 264.c.Mar.
puſtulæ aquoſæ oculorum partem quam infeſtent 299.e.Aet. ad puſtulas exulceratas 675.b.Aet. ad puſtulas faciei 323.b.f.Marc. puſtulæ in febribus exortæ quomodo curentur 234.g.Aet. ad puſtulas feruentes 319.g.Aĉt. puſtularum nocturnarum curatio 506.f.Ægin.729.a.Aet. puſtulis oculorum quomodo medendum 436.e. Æg.309. h.Aet. 239.d.Aĉt.121.c. Celſ. puſtularum quæ phlyctænæ vocãtur curatio 627.b.Or. puſtulis pſydracibus quæ medela cõueniat 675.a.Aet. puſtulis puerorum quomodo medendũ 348.e.Æg. 76.c.Or.177.a.e.Aet. puſtulis ſcabioſis & impetiginoſis quid medeatur & quomodo 64. b. Aet. ad puſtulas ſpõtaneas in pudendis 689.g.Aet.
Putredo in amaris non gignitur 5. c. Aet. putredines oris quomodo remouendæ 657.e.Or.
putredinoſorum curatiõ 522.d.Ægin.
putrefacientia 24.a. Or.692.f.Aet. putrefaciens abſque dolore medicamentum 49.d.Or.
putrefactio quid 208.e.Aet. putrefactio in febrib' putridis 209 a.Aet. putrefactione occidit mus araneus 618.β.d.Aet. putrefactionibus medetur ariſtolochia 12.a.Aet.
putrefactis membris quid ſubueniat 483.b.Myr.
putreſcentia quomodo conſeruanda 208.f.Aet. putreſcentibus gingiuis quomodo medendum 379.d.Aet. putreſcentium vlcerum curatio 522.b.Æg.
putridarum febriũ deſcriptio 208. g.Aet. putridam febrẽ accendi ſi calor humores occupet 202 c.Aet. putridæ febris notæ & curatio 319.a.320.b.Tr. vide Febr.putr.
Pycnocomon 436.g.Or. pycnocomi facultas 638 e.Æg. 484.c. 506.g.Or. pycnocomi purgatoria vis & doſis 127.a.Ruff.325 b.327.d.Or.
Πυιλὶς 115.d.Ruff. πυιλίδες 119.f. Ruff.
Πῦα quid 26.c.Aret.
Πυγὴ 105.e.Ruff.
Πύλαι in iecinore 108.e.Ruff. πύλαι venæ 117.b.Ruff.
πυλωρὸς 108.b.Ruff.64.c.Celſ.
Pyrallides oliuæ 236. d.Or.
Πυρηνοειδὴς proceſſus 107.f.Ruf.550 a.Or.
Pyrethrum 436 h. Or. pyrethri facultas 369.b.638.e.Ægin.14.f. 22. c.482. h.483.a. 506 g. 608.c. Or.49.d.Aet.
Pyrgitarum paſſerum caro qualis 371.e.Æg. pyrgitis paſſerculis corydum ſimilem eſſe 475.g. Aet.
Pyriaton ſeu pyriephthon lac 80.a. 105. b.Aet.
Pyriateria phacota 469.c.Aet.
Pyritæ lapidis facultas & vſus 631. b.Ægin.68.a.Aet.114.h.Celſ. pyritæ candentis aceto extincti vſus 518.b.Æg.
Pyritidis nardi vires 634.e.Æg.
Πυρὸς. vide Triticum.
Pythagoras clarus medicus 5. d. Celſ.
Πυθμὴν in corde quid 107.g.Ruff. πυθμὴν in genitalibus quid 105. b.Ruff. πυθμὴν in hepate quid 108.e. Ruff. πυθμὴν in vtero quid 109.b.Ruff.
Pyxacanthos 41.a.Aet.
Pyxis acopon 687.b.Æg. pyxis emplaſtrum quomodo conficiatur 762.c.Aet.

Q

Quadraginta annorum adeps 711 f.Aet.
Quadrantis pondus 701.d.Æg.
Quadratus ſiderum aſpectus 178. e.Aĉt.
Quadrupedum in alimentis differentiæ 36.c.Celſ. quadrupedũ animalium ventriculus, vterus, & inteſtina, qualis in nutrimento materiæ ſint 222.e.Or. quadrupes lactans quid alimẽti præſtet 36. h.Celſ.
Quadruplicis circuli ratio & vſus 159.c.Or.
Quæſtui ſeruientium medicorum negligentia 44.b.Celſ.
Qualitatũ, facultatúmque quæ illis inſunt, differentiæ in alimentis 24.c.Aĉt. qualitatis proprietate attrahentia 484.d.Orib. qualitate nocentia 21.h.Aĉt.
qualitatis expertia quædam emplaſtris indi 696.b.Aet.
qualitates ciborum otioſis conſiderandæ 171.d.Aet. qualitatum medicamentorum ordines quatuor 1.b.Aet. qualitas morbi in venæ ſectione conſiderãda 132.g.Aet.
qualitates actiuæ & paſſiuæ quæ 59.c. Aĉt. qualitates actiuæ duæ, paſſiuæ itidem duæ 89.g. Aĉt. qualitas actiua quomodo caput afficiat 415 h.Ægin. qualitas intemperata capitis dolores excitat 415.g.Æg.
Quantitates cibi otioſis conſiderandæ 171. d.Aet. quantitas morborum vnde 588.c.Aet. quantitas & qualitas plenitudinis in venæ ſectione conſiderãda 119.g.Aet.
Quartana quæ, vnde, & quibus notis diſcernatur 172.a.Aĉt. quartanæ febres quales ſint 42.c.Cel. quartana neminem iugulat 52. c.Celſ. quartana bis hominẽ non corripit 213.g.Aet. quartanæ febris origo 111. a.Aĉt. quartanam generat caro bubula 93.e.Aet. quartanæ iudiciũ quod ſit 193.b.Aet. quartanæ dignotio & curatio 339.h.Trall. 402.a.c.e. Æg.94.c.620. e.Orib. 214.c.Aet.172. a.211.a.Aĉt.51.f. Celſ.
quartana ſi in tertiumdecimum diẽ perſeueret, quid faciendum 52. a.Celſ.
quartanæ victus 211.c.Aĉt. quartanis medicamenta quæ conueniant 340.a. Tr.52.b.Celſ. ad quartanas medicamentum Galeni 55.b.Or. ad quartanas antidota 342.g.343. b.e.g.344.b.e. Trall. ad quartanas purgatorium 280.e.Aĉt. quartanæ mederi quæ valeant 47.a.57.e.71.g. 652.b. Aet.262. g.264. g. 265.g. 268.d.323. g.Aet. 385.h. 386.f.g. 416.h.417.d. 420.d.428.d.429.e. 774.d.Myrepſ.333.e.385 g.Marcell.
in Quartanæ acceſſionibus veratru exhiberi 139.g.Aet. quartanariis circuitibus quid medeatur 255.a.Aĉt. quartanæ horrori quid congruat 258.b.Aĉt.
quartana æſtiua breuis 27.f.Celſ. quartana calida 341.c. Trall. quartanæ calidiores purgandæ 341.d.Tr. quartana duplicata & triplicata 172.c.Aĉt. quartanarum duarum curatio 52.c. Celſ. quartanæ exquiſitæ dignotio 213.g.Aet. quartanæ ex flauæ bilis aduſtione curatiõ 340.g.Trall. quartana frigida 341.c.Tr. quartanæ puræ & non puræ quæ vel à liene vel ab hepate inflammato oriatur, vrinæ quales 77.h.Aĉt. quartana triplicata 172.c.Aĉt. quartana vetus rarò ſoluitur 52.d.Celſ.
Quarti diei iudicium 179.h.Aĉt. quartus dies in febribus qualis 44.e.Celſ. quartus dies ei quẽ ſeptimus liberaturus eſt, in febre grauiſſimus 44.e.Celſ.
Quartidecimi diei in febribus vis 44.d.Celſ. quartumdecimum ante annum venam non ſecandam eſſe 120.c.Aet.
Quatuor digitis à ventre vmbilicus reſecandus 163.g.Aet. quatuor morbi tempora pertranſit ſeruandus æger 192.h.Aet.
Quercus vires 619.d. Ægin.597.f. Or.17.c.Aet.
Quies quibus conueniat 281.d.Or quies ventrẽ cohibet 465.f.Aet. quies poſt cibum aluo ſolutæ congrua 16.g.Celſ. quies ſub dio podagricis & chiragricis cõ ueniẽtiſſima 17.d.Celſ.
Quincuncis quantitas & pondus 701.d.Æg.842.Aet.
Quinquageſimo anno menſes mulieribus deficiunt 781.f.Aet.
Quinquefolii facultas 636.f.Æg. 505.e.607.e. Orib.46. d.Aet. quinquefolii radix 20. d. 41. b. Orib.
Quinquenerui a 359.g.Myr.
Quintana febris 172.c.Aĉt.
Quinti medici error 39. b. Aet. quinti antidotum 56.a.Or.
Quid cani & balneo cõmune eſt? prouerb. 261.a.Aet.
Quotidiana febris quæ, vnde, & quæ eius notæ 171.f.Aĉt. quotidianæ febris genera 42.f.Celſ. quotidianæ febris vrinæ quales 78.b.Aĉt.
quotidianæ febris dignotio & curatio 335.g.Trall.402.a.g 403.a. Æg.49.g.h.621.b.Orib.216.d.g. Aet.171.f.211.a.Aĉt.51.b.Celſ. quotidiana febre laborantibus quando cibus præbendus 45.d. Celſ. quotidiana febre laborantibus qua geſtatiohe vtendũ 116.g.Aet. quotidianæ victus 211.a. Aĉt. quotidianæ febri mederi quæ ſoleant 126.g.Ruff. 47.a.Aet.262.g.268.d.Aĉt.333.e. 385.g.Mar.
quotidiana falſa 172.b.Aĉt. quotidianæ ex quartana factæ curatio 52.f.Celſ.
Quotidianæ nauſeæ quomodo curandæ 448.g.Aet.

R

R litera quare à nõnullis difficulter pronuntietur 388.h.Aet.
Rabioſorum morſibus quid medeatur 321.e.Aĉt.
Rabici canum cauſa & inditia 260 e.Aet. rabioſi canis morſus quomodo curandus 639.f.Or. 105. a.Celſ. ad rabioſi canis morſum præſtans medicamentum 55.b.Or.
ad Rabidum hominem potus 774. f.Myr.
Radiculæ inter edulia qualitas & facultas 369.e. Æg.220.a.244.e. 583.c.Or.28.e. Aĉt.36.e.Celſ. radiculæ in cœna ſumptæ quid conferant 578.f.Or. radiculæ pituitæ expurgandæ quomodo adhibendæ 356.f.Ægin. radiculæ in medicãdo vis 507.a.608. e.Or.
radiculæ aſparagus qualis 369. b. Ægin. radiculæ ſemen 325.d. Orib.
Radius 104.b.105.g.120.f.Ruff.551 e.Or.169.c.Celſ. radii fracti curatio 599.a.Æg. radius loco ſuo dimotus, per ſcalam quomodo reſtituendus ſit 173. g. Orib.
Radix dulcis 15.h.Aet. radicem duplicem herba quæ habeat 45. h.Aet. radices eſui aptæ quæ 369.c.Æg. radix rubra 355.b. Myr. radices ſex nominatim expreſſæ 540.g.Myr. radices venenatæ quæ 628.c.Aet.
radix in lingua quid 103.c.Ruff. 546.b.Or. radicum in organis vſus 163.c.Or. radices vnguium 546.d.Or.
Raiarum inter nutrimenta corporis qualitas 373.g.Æg.
Ramalis venæ facultas quæ 852.b. e.Theoph.

Ramicum differentia 166.g.Act. ramicis ortis 154.c.Cel. ramicis curatio 157.c.Celſ.
ad ramicoſos 394. c. f.395.g.Marcell.
ramicis adipoſi,aquei,& quo inteſtina, omētúmque prouoluitur curatio 234.a.Act. ramex aquoſus quid 167.a.Act. ramicis aquoſi curatio 636.d.Orib. 234.a.Act. ramicibus aquoſis quæ medeantur 476.d.Æg.564.a.Myr. ramex aquoſus in pudendo muliebri 168.c.Act. ramicis gutturis differentia & curatio 565.d.Æg. ad ramicem gutturis è ſale compoſitio 41.a.Or. ramicis inteſtinorum cauſa 166.h.Act. ramicis inteſtinorum curatio 636.d.Or.234.a.Act. ramicem inteſtinorum quid iuuet 603.h.Or. ramicis omenti cauſa 167.a. & curatio 234.a.Act. ad ramicem pueli teneri 394.f.Mar. ramex varicoſus quid, vel oriatur, & quomodo curetur 834.c.Aet.
Ranarum vires 616.d.Ægin 92.b.Aet. ranarum ſanguis ad quid 76.b.Aet.
ranam paluſtrem mutam venenatam eſſe 628.c.Aet. ranæ paluſtris ſumptæ ſigna & curatio 641.h.Aet.285.d.Act. ranam rubetam venenatam eſſe 628.c.Act. ranæ rubetæ ſumptæ ſigna & curatio 546.a.Æg.285.d.Act.
rana in pueris,eiúſque curatio 186 f.241.f.Act.
ranunculus linguæ quid, & quomodo ei medendum 389.b.Aet. 445.f.Æg.
ranunculus herba, eiúſque facultas 412.g.483.h.Or.616.d.Æg. ranunculi radix & herba 19.b. Orib.
Raphanus ſeu radix edulis 323.g. Mar. raphani facultas 638.g. Æg.12.e.19.e.22.c.507.a.Or.49.f.Act. raphanorum præparatio cum veratro albo 139.b. Aet.
raphaninum oleum ad quid 18.d. Aet.
Rapum 415.b.Or. rapi inter edulia qualitas & facultas 369.c.Ægin.219.a.249.c. 584.f. Orib. rapā ventrem excitare 8.e.Or. rapi in medicando facultas 618.e.Æg.494.e.Or.16.c.Act.
rapi aſparagus qualis 369.b.Ægin. rapi ſemen & radix 494.e.Orib.
Rarefacientium,aperientium,condenſantium,& ſtipantium ſeries 482.a.c.Or. rarefacientia cutem 102.d.Aet.
rarefactionis corporū vſus & modus 516.f.Æg. rarefactionis venarum ſymptomata & cauſa 9.g.Aret.
Raſorius ſuccus 110.g.Ruff.
Raſpe 554.d.Myr.
Raſura oſſis quando & quomodo fiat 552.d.e.593.f.Æg.
Ratio imaginationis gubernatrix 11.b.Act. rationi obtemperādum 17.f.Act. rationis vim implicatam expedit venus 118. a.Act.
rationis læſæ cauſæ & curatio 422. a.Æg.
ratiocinationis læſio & ſedes 156. a.Act. ratiocinationi impeditæ venus medetur 355.c.Æg.
ratiocinatricis facultatis ſedes 19. g.Act. ratiocinatricis facultatis vis 19 g.Act. ratiocinatiuā facultatem lædit phrenitis 243. g.Act.
rationalis medicinæ profeſſores quæ ſtatuant 6.a Celſ.
Ratis Latinis filicula 354. d.Marcell.
Raucedinis cauſa & curatio 447.f. 448.d.Æg.405.a.Act.218.f.Act. raucedo ex aquæ mutatæ potu 359.a.Æg. raucedini quid medeatur 658.d. Or.53.b.Act.407. b.449.d.Myr.205.a.Scrib.299.d. 302.f.Mar.
Rauus color qui 855.c.Theoph.
Recens ſurculus qui 282. d.Marcell.
Recidiuarum notæ 146.a. Act. recidiuam timebat Hippocrates niſi febris impari die deſineret 44.d.Celſ.
Rectum inteſtinum 118.d. Ruff. recti inteſtini extremitas non inter partes principales numeranda 687.a.Act.
rectitudo vacuationis quando obſeruanda 193.c.Act.
Reduuiarum medela 732.f.Aet. reduuias reprimentia 108.f.Or. ad reduuias 771.e.Myr.
Reficiendis poſt longam ægritudinem quid conferat 364. c. Marcell.
Refrigerantia 55.e.Aret.70.d.247. c.591.a.612.f. Orib.15.a.Celſ. refrigerantia febrientibus proportione danda 209.e.Act.
refrigerantia abſolutè,abſq; ordinis adiectione 469.d.Or. refrigerantia moderatè,item in primo, ſecundo, tertio & quarto gradu 20. b.c. 469.f. g.Orib. refrigerantia vehementer 269. d.Aet.
refrigerantes herbæ ex aceto capitis dolorem minuunt 49.h.Celſ. refrigerans potio 250. e.Act. refrigerans ſuccus quis 581. c. Orib.
refrigeratorium & corroboratorium humecti ſtomachi 456. g. Ægin.
refrigeratorum curatio 82.e.Or. refrigerationi corporis quid medeatur 368.d.Myr.
Regionibus quænam attribuātur 366.g.Or. regiones quatenus ad ſolem pertinent ſalubres aut non ſalubres eſſe 372.b. Orib. regionis natura morbos nonnunquam generat 223.a.Aet. regio in venæ ſectione conſideranda 119.g.Act. regionibus ſingulis vēti vernaculi qui ſint, ſpurios eſſe 150.g.Aet.
regiones aquis vacantes & ſiccæ quales 369.c.Or. regiones calidæ,frigidæ temperatæque quomodo pulſus varient 846.c.Phil. regionum cauarum aer malus 150.b.Aer. regiones ſalſæ ac ſuapte natura perhumidæ, & cauæ, cur ſint morboſæ 369. c. Orib.
Regium antidotum 454.a.Myr. regium indicum collyrium 359. a.Act. regium medicamētum 90.e.Act. regiæ nuces 30.b. Act. regia poma 29.d.Act. regium ſuffumigium 840.d.Act.
regius morbus, aliis arquatus, & aurigo 212.a.Scr.327.d.Marc. regius morb⁹,ſeu arquatus,poſt febrem tutus: poſt cum autem febris, lethalis eſt 61. c.Celſ. regii morbi indicium 857.h.Th. 61.c.Celſ. regii morbi cauſæ & ſymptomata 53.c.Ar. regio morbo laborantibus qui colores ob oculos verſentur 12. e. Act. regii morbi differentiæ, cognitio & curatio 474.c. Æg.665.d.Or.61.c.Celſ. regii morbi expertum remedium 665 d. Or. regio morbo quid medeatur 600.d.Orib.13.d. 58.b.e. 138.e.Act.356.f.390.f.391 g.Myrepſ.212.a.Scr.327.d. Marcell. regio morbo incommoda aqua pluuia 152.f.Act. regio morbo ex iecinoris obſtructione, quid conueniat 595.c.609.e.Or. vide plura in Arquatus, Aurigo, Icterus.
Regula certa de edulibus ſumēdis 43.b.Aet.
Regulus (auis) 554.a.Aet.
Relaxantia ventrem 22.e.Act.
Remedia non niſi morbo perſpecto, adhibēda 6.g.Celſ. remedia quando aptiùs extrinſecus in vulnerata parte adhibeantur 7.b.Celſ. remedia metaſyncritica 17.b.405.a.Or. remediū præceps quærit angina 400. c.Act.
Remiſſio quid 191.g.Aet. remiſſioni cuinam credendum 50. d. Celſ. remiſſionum tempora interdum eſſe liberalia, interdū vix vlla 43.b.Celſ.
Renes, eorúmque ſitus 108.f.118. e.Ruff. 540.g.Orib.63.g.Celſ. renum munus proprium 548.f. Aet. renum qualitas & natura 39.c.Aret. renum ratio 540 g.Or. renum ſinus 39.d.Aret. renum ventriculi 63.g. Celſ. renes lumbique an quemadmodum bilioſa veſicula bileum humorem, & lien atram bilem ex ſimis iecinoris partib⁹ per ſuos meatus emulgēt: ita & ipſi huic viſceri adiacentes, dilutum humorem & aqueum ſuperfluum attrahendo ex eodem loco,ſuſcipiant 852.d.Theoph. renes ſerum à venis & iecinore attractum in veſicam depellunt 166. d.Act.
ren dexter cur ſiniſtro elatior 540. g.Or.
renum affectiones quæ, & quomodo curandæ 278.e.Tr.464.g. Æg.143.g. 666.d.Orib.545.d. & deinceps, Aet.166.a.232. a.Act. 74.f.Celſ. renū affectus quotuplices 39 d.Aret. renum affectorum vrinæ quales 79.a.132 b.Act. renes affectos quid indicet 72.b.Act. renibus affectis quid proſit 571.a.572.Aet. renum affectus acuti qui 16. a. eorúmque curatio 77.f.Aret. renum affectus diuturni qui 39. e.eorúmque curatio 92.d.Aret. renum vitium quæ notæ indicēt 24.g.Celſ. renum vitia deteriora quæ 74.f. Celſ. renum vitiis qui clyſteres accommodati 355.d.Orib. renum vitiis quid medeatur 265. b.c.d. Act. 356.f.Myr.
ad Renum abſceſſus medicamentum 144.f.Or.265.b.Act. renes calculoſi calculis vacuari an poſſint 92.e.Aret. renum calculoſorum curatio 549.g.Act. renes calculo obnoxios ſeruans medicamentum 28.e.Or. renum calculos atterit ſpongiæ lapis 69.c.Aet. renibus calculoſis medetur erinacei cinis 93.f. Act. renes calculoſos purgat locuſta 94.g.Act. renum cruciatibus vehementibus medendum quomodo 123. d.Ruff. renum debilitas quomodo curanda 548.c.Act. renum debilitati quid medeatur 369.d.372. a.374.c.375.g. 382.a.419.f.Myr. renum dolori conueniens medicamentum 208.e.Scr. renū dolori quæ venæ ſectio conueniat 194.f.Act. renum dolori victus accommodus qui 125.a. Ruff. renum doloribus quid medeatur 265.e. Act.355.e.356. f.358.f.370. f.372. a.b.c.&c. 378. b.398.d.g.399.h.409.d.411.a.418 e.425.g Myr.215.a. Scrib.310.e. 333.e.h.342. a.349.c. 352.h. 355. a.b.356.a.g.357.a.g.358.a.362.b. 364 c.d.405.g.406.a. 412.c.Mar. renū duritiei curatio 467.f.Æg. 144.h. Or.560.e.Aet. renum exulcerationis curatio 91.d.Ar. renum exulceratorum purgatio 74.g.Celſ.138.d.Aet. ad renum exulceratione 257.d. Act. 355.a.Marc. ad renum grauedinem 358.f.Mar. renum imbecillitati quomodo ſubueniendum 145.b.Or. renum imbecillitati quid medeatur 266. g. Act. renum inflammationis & calculi diſcrimen 166.c.Act. renum inflammatione laborātium ſigna & curatio 121.g.122. f.123.f.Ruff.281. d.Trall.144.c. Or.559.b.Act. renum inflammationibus quid medeatur 262 g.324.h.Act. renū lapide moleſtatorum decubitus 551.c.Aet. renum lapidibus quid medeatur 594.g.595.f.Or. 12 e.Act. renū obſtructionibus quid medeatur 595.a.Orib.12.g.Act. renum percuſſorum ſigna 97.h. Celſ. è renibus ſanguini erumpenti quomodo medēdum 467. c.Æg. renum ſuppurationis inflammationiſque curatio 123. f. Ruff.561.a. Æg. ad renum tumorem 355.a.b.Mar. ad renum tumorem & exulcerationem, etiamſi ſanguinolentam vrinam faciant 217.c.Scr. renum vlceribus quomodo medendum 92.d.Aret. renum vlceribus cataplaſmata accommoda 124.g.Ruff. renum vlcera lac ſanat 77.c.Act.
renes lædentia 589.a.Or. renes obturant vina 45.d.Act.
renes purgantia 23.f.481.h.616. d.Or.146.c.Act. ad renes purgandos quid valeat 580.d Orib. 358.h.Marc. renes purgant, amygdala 10.d.cicer orobiæum 25.g. ficus 53.h. glycyſide 16.b. Act.
ex Renibus educentia 23.d.Or.
renale emplaſtrum 549. c. Act.
renalia medicamēta 720.e.Myr.
renalia pharmaca ad calculos 557.d.Aet.
ad reniculorum dolorē 362.f.Mar.

ad renunculos purgandos 361. c.Marc.
Renum inter edulia qualitas 372. c.Æg.221.g.584.b. Or.85.f.Aet. renes ſcincorum qua vi præditi ſint 519.f.Or.
Renutriendi graciles quomodo 172.c.Act.
Repandatio quid 605 f.Æg.
Repanium 620.g.Myr.
Repellere quãdo præſtet 15.a.Or. repellentia 514.g.609.Æg. repellens & diſcutiens emplaſtrũ 325.b Act. repellens humores à capite medicamentum 250.e. Marc.
Repercutientes facultates quæ dicantur 484.a.Or.
Replentia medicamenta ad vlcera 705.g.Act.
repletio quid 192.d.Act. repletio communes morbos generat 223.a.Aet. repletio ſingultum facit 442.a.Aet. repletionis incommoda & curatio 354.e.Æg. 80.e.Or. repletione grauatis quid agendum 206.c.Act. repletionem euacuat venus 117. h.Aet.
repletionis infantium ſigna & curatio 348.d.Æg.
repletos lædit ardor 177.f.Aet.
Reponendis mẽbris vtilis laqueus 155.a.Or.
Reprimentia 24.a.Or. reprimẽdi vi pollere gargarizationes 93. g.Celſ. reprimentia & mollientia ſimul 40.c.Celſ. reprimentia ſine frigore 40.d.Celſ. reprimentia & ſimiliter refrigerantia 40.c.Celſ. reprimenti & ſiccans medicamentum 208. a. Scr.309.e.Mar.
reprimentia eminentias 102.f.Aet.
Reptilia venenata hyeme pro mortuis latitant 802.f.Aet.
Repurgantia medicamenta,ad vlcera 705.d.706.Aet.
Requies antidotus 403.e.Myr.
Reſides aquæ 260.e.Orib. vide Aquæ reſides.
Reſidere velle,in acuti morbi impetu,malum indiciũ 21.d.Celſ.
Reſinarum differentiæ 437.b.Or. reſinarum facultas 639. a. Æg. 19.e. 22.a.27.a. 507.b. 608.f.Or. 49.h.697.f.g.Aet. reſinæ coctio 30.b.Or. reſinarum præparatio 50.b.Aet. reſinæ ad tumores induratos quæ adhibendæ 740.a.Aet.
reſinæ aceris vſus 504.f.Æg. reſinam piceam lignoſam in ſola Italia naſci 687. e.Ægin. reſinæ terebinthinæ electio 27.a. Orib.
Reſoluentia malagmata 81.f.86.a. Celſ.
Reſolutio quid, eiúſque cauſa & curatio 158.g.159.a.Tr.427.a.g. 428.e.g.429.c.Ægin.264.d.Aet. reſolutio in ſiniſtra parte cur fiat ſi meninx à dextra capitis regione ſauciata ſit: ſi à ſiniſtra, cur à dextra 761.e.Caſſ. reſolutionis diſcrimina 24.c.Aret. reſolutionis declinantis indicia 27.d.Celſ. reſolutionis perfectæ ſigna 25.f.Aret.
reſoluti qua geſtatione vti debeant 116.g.Aet. ad reſolutos vnguẽtum 612.a.h.Aet. reſolutis cõuenit vomitus 138.e.Aet. reſolutis mederi quæ valeant 60. c. Aret.357.g. Æg.608.c.Or.26.c. Act.263.a.264.c. Act.353.b.357. f.358.c.365.d.386.g.425.g.462.d. 471.a.g.Myr.
reſolutæ partes quomodo noſcantur 159.a.Tr.
reſolutio dextra & ſiniſtra 24.h.Aret. reſolutioni diuturniori quomodo medendũ 159.g.Tr. reſolutorum membrorum cur tendantur alia,alia conuellantur & contrahantur 766.a. Caſſ. reſolutio membrorum quæ deſperata 29.e.Celſ. reſolutis mẽbris quid medeatur 266. d.322. g.Act. reſolutiones membrorum ſanat theriaca 652.d.Act. reſolutioni neruorum depellendæ quæ ætas aptior 27.d.Celſ. reſolutio neruorum quando lethalis 28.g.Celſ. reſolutio neruorum quæ curabilis aut incurabilis 29.f. Celſ. reſolutioni neruorum curandæ aliena tempora quæ 29.f.Celſ. reſolutionis neruorum ſpecies duæ 62.b. Celſ. reſolutionis oculorum cauſa & curatio 322.g. Aet.125. b.Celſ. reſolutionis ſtomachi curatio 71.a.Celſ. reſolutio vẽtris in febre ſalubre ſignum 27. g.Celſ. reſolutio vteri quomodo curanda 817.f. Aet.
reſolutio ex frigida intẽperie 161. b.Tr. reſolutionis ex qualitate curatio 160.e.Tr.
Reſonitus quid ſit,& quomodo fiat 591.g.Æg.
Reſpirationis abolitæ aut deprauatæ cauſa 156.f.Act. reſpirationis commutatio vnde 156.e. Act.
reſpirationes celeres vnde 156.e. Act. reſpiratio commoderata quando 156.e.Act. reſpirationum continuarum denſarúmq; cauſa 156.g. Act. reſpirationẽ denſam in ſignis peſſimis numerari 218. d.Aet. reſpirationes denſæ vnde 156.e.Act. reſpirationis difficultas vnde 156.f. 157.a.e.Act. reſpirationis difficultatẽ diu extrahi natura non ſinit 157.f. Act. reſpirantium difficulter remedium vnicũ 157. f.Act. reſpirationis difficultati quid profit 601.f.658.c.Orib. reſpirationes magnæ & raræ vnde 156.e.Act. reſpirationes maximæ vnde 156. e. Act. reſpirationes paruæ 156.e.Act. reſpirationis robuſtæ, quàm vociferatio præparauit,commoda 285.f.Or. reſpirationes raræ vnde 156.e.Act.
Retentricis facultatis ex frigiditate aut calore debilitatæ, curatio 221.g.222.b.Tr.
Reticularis tunica 107. d.Ruff.
retiformis plexus admirabilis 524. f.eiúſque vſus 525.b.Or.
Retrimentum thymi ad quid conferat 578.f.Or.
Reuellere volenti quid faciendum 194.f.Act.
reuulſio 344.f. quomodo ſit facienda.Ibid.Or. reuulſione quando vtendum 193.b.Act. reuulſionis cauſa quæ vena ſecanda ſit 9.e.Or.120.d.Aet.
Reuixiſſe quoſdã in funeribus 23. d.Celſ.
Reuocatio ſuffocatorum 404. b. Aet.
Rha 437.a.Or. rha temperamentum & vires 347.b.638.h.Ægin. 507.a.608.e.Or.49.g.Aet. è rha pontico antidotus 447.e.Myr.
Ῥάχις,eiúſque partes 103.g.105.d. Ruff. ῥαχίτης μυελὸς 107.c.110. c.Ruff.
Rhacoſis quid,& quomodo curãda 580.e.Æg.
Ῥαγάδες quid 231.e.Scr. ad rhagadas 293.e.387.g.388.e.g.390.a. Marc.
rhagadia, eorúmque curatio 135. c.Celſ. ad rhagadia 402.f.Marcell.
Ῥᾶγες in digitis quid 104.d.Ruff.
Rhegium 619.b.Act.
Ῥαγοειδὴς oculi tunica 107.c. 115.f. Ruff.146.a.Celſ.
Rhamnus 437.a.Or. rhamni facultas 638.g.Æg.20.b.507.a.Or. 49.f.Aet.
Ῥαφή 106.b.Ruff.
Ῥάπτουσα eminẽtibus partibus idonea 100. e.Celſ.
Rhaſpe 462.g.Myr.
ad Rheda excuſſos 325.f.Mar.
Ῥηγμοχασμὸς 70.b.Celſ.
Rheticum vinum 71.g.Celſ.
Rheum 466.f.Orib. rheum eſſe centaurium maius 466.f.Orib. rhei vires 357.c.638.g.Æg.437. a.507.a.608.c.Orib.49.g. Aet. è rheo antidotus 425.b.Myr.
rheum barbarum à rheo Pontico diuerſum 355.a.395.e.Myrepſ. è rheobarbaro antidotus 367.b. 454.g.456.h.460.c.Myr. rheũ Indicum quid officinis 362.g. Myr.
Rheumati obnoxia membra quæ 839.b.poſt Myr. ad rheumata in arteriis conſurgentia 303.c. Mar. ad rheuma capitis 259. b.Mar. ῥεῦμα in oculo quid ab inflammatione differat 182.e. Act. ad rheuma totius corporis 263.a. Mar.
ad Rheumaticos 315. d. 319. e. f. Marc.
Rhinæ qualis inter alimenta ſint materiæ 225.g.Or.
Rhinarion collyrium 671.h.Ægin. 358.b.Aet.
Rhinema collyrium 357.c.Aet.
Rhinion collyrium 124.c.Celſ.
Ῥὶς 102. d. Ruff. ῥινὸς διάφραγμα 102.d. Ruff. ῥινὸς ῥάχις 102.d. Ruff.
ῥινεγχύτης 249.e.Mar.
Ῥίζα τῆς γλώσσης 103.c.Ruff.
Ῥιζωνυχία 104.c.Ruff.
Rhoa. vide Rhœa. è rhoa medici in vſum quid accipiant 50.f. Aet.
Rhodabſinthati præparatio 839. c.Aet.
Rhodacenæa 448.f.Myr. rhodacenorum malorum qualitas 371 a.Æg.
Rhodia puluillus 666.b.Æg.
Rhodia radix 437.g.Or. rhodiæ radicis vires 639.a.Ægin.507.d. Orib.
Rhodiacum ad carnem ſuperexcreſcentem continendam 49.d. Orib.
Rhodium glutinum 88.b.Aet.
Rhodites vinum 274.d.Or.
Rhododaphnes facultas 634.f.Ægin.19.e.21.a.507.e. Or.44.g.50. d.Aet.
Rhodomeli inueteraſcere poſtulat 268.d.Or. rhodomelitis confectio 669.b.Æg.274.d.Or.839. h.Act.
Rhodoſtacti confectio 669.d.Æg. 775.c.Myr.
Ῥοαὶ ὀξεῖαι quid 200.e.Scr.
Ῥοία 545.e.Myr. rhoæ, ſeu mali Punici, facultas 639. b.Æg.507. e.Or.1.f.50.e.Aet.
Ῥοιάδος fiſtulæ moleſtia 41.a.Aret.
Rhœas in oculo quid, & quomodo curanda 435.e.557.f.Æg.335 h.Act.183.e.238.g.Act. rhœas in ſede quid,& quomodo curetur 687.b.e.Aet.
Rhœas papauer 428.e.Or. rhœadis papaueris facultas 633.a.Ægin.42.f.Aet.
Rhoitæ præparatio 669.e.Æg.
Rhombus 226.a.Or.
Ῥώθωνες 102.d.Ruff.
Rhois facultas 20.b.21.c.507.f.Or. 50.f.Aet.
rhus arbuſcula 437. g.Or. rhois coriarii vires 639.b.Ægin.387.f. Aet. rhus obſoniorum 437.g. Orib.
rhois herbæ vires 645.d.Æg.
rhoidarii præparatio 73.h.Aet.
Ῥοῦς 110.f.Ruff. ῥοῦς ἐρυθρὸς,& quid ei medeatur 214. a.Scrib.376.d. Marc.
Rhyas in oculo quid, & quomodo curanda 183.e.238.g.Act.143.c. Celſ.
Rhypos, vide Sordes.
rhypodes emplaſtrũ 90.b. Celſ. rhypodes vbi adhibendum 100. e.Celſ.
ῥυπτικὰ medicamenta 295.d.Act.
Rhythmus in pulſu quid 381.g.Ægin.849.d. Phil. rhythmicorũ & arrhythmorum pulſuum ratio 381.g.Æg.
Rial armenigos antidotus 465.e. 466.c.Myr.
Ricinum 325.d.Or. ricini ſeminis & foliorum vires 626. b.a. Æg.499.f.Or.33.d.Act. è ricini ſemine oleum cicinum fieri 18.c.Aet.
Ricini à cane auulſi ſanguis quem vſum habeat 435. d.Ægin.76.b. Aet. ricini ouium quomodo pellantur 31.g.Aet.
Rigor ſæpius febrem cõciliat 202. f.Aet. rigoris curatio 61.b.Ar. ad rigorem 366.c. 409. b.413.b. 420.b.429.e.430.d.Myr. rigori medentur, abrotonum 7. c. agaricum 8.a. calamintha 29.c. Aet.
ad Rigorem ceruicis 320.d.f.Mar.
rigor febrilis vnde 410.c.Ægin.
rigoris in febre immodici curatio 410.b. Ægin. rigori febrili caleſcere nequeunti quomodo medendum 403.d.Æg. rigores neruorum in ceruice niſi in quatuor diebus perimant, non periculoſi 67.c. Celſ. rigoris neruorum in ceruice curatio 67 c.Celſ. rigoribus neruorum an ſanguinis miſſio conueniat 67.d.Celſ. rigor ex pituita vitrea ortus, quomodo tollendus 124.d.Or.
Rimarũ ani cauſæ & curatio 586. e.Æg. rimarum in digitis & pedibus curatio 498.e. Æg.637. b.Or. rimis digitorum cancri medentur 94.f.Aet. ad rimas manuum & pedum& labiorum 823.a.824.a.Myr. ad rimas ſciſſuráſque oris 291. f. Marcell.

rimæ plantarum quomodo ſanandæ 735.f.Aet. rimarum in pudendis ac ſede curatio 478.g. Ægin. ad rimas pudendorum medicamentum 689.c.Aet. rimæ vteri quomodo curetur 836 b.Aet.
Riſus in inſania vnde 248.d.Aet. riſus Sardonius vnde dictus, & quomodo curandus 548. f.Æg. 644.a.Aet.286.e.Act. riſus Sardonius cui morbo accidat 430. f.Ægin.
Robur quid ſit 117.e.Aet. robur & auxilium præſtant grata 237. d.Aet. robur hominis in coitu debilitari 117.e.Aet.
roborans medicamentum 394.b. Myr.
robuſtiſſimi qui 186.b.Aet.
Rodentia medicamenta 83.e.Cel.
Romæ mentagram graſſari 375.h. Aet. romani quomodo far præparent 498.a.Aet.
romana Adriani antidotus 357. a. Myr.
Rores vnde 151.a.Aet.
Roſa 437.f.Or. roſarum facultas 639.a. Ægin. 466.f. 507.d.608.g. Or.50.d. Aet.305.d.Act. roſa inter frigida numeratur 1.c.Aet. roſa cum aceto capitis dolori prodeſt 49.g.Celſ. è roſis antidotus 381.c. e.h. 382.b. 389.g. Myr.
roſæ campeſtres 363.f.Myr. roſa canina Græcis cynocytis 294. f.Marc. roſa ſyluatica, aliis canina 207.c.Scr.318.c.Marc.
roſaceum collyriū 309.b. Act.281. d.Marc. roſaceum emplaſtrū quomodo paretur 773.e.Aet. roſacei mellis confectio 238 g. Aet.775.a.d.Myr. roſacei olei facultas 20.a.21.d.Or. roſaceum cum aceto magis penetrat 138.a.Trall. roſacei olei præparatio 280.a.674.e.Or.19.f. Aet. roſacei olei confectiones variæ 280.a. Orib.775.776. Myr. roſaceum zulapium 250 c.Act.
roſata nouella antidotus 403. c. Myr.
roſati præparationes 129.a.Aet. roſatum ſuffumigiū 841. a.Aet. roſati xeromyri præparatio 837 g.Aet.
Roſmarinus 426.f.Or.
Roſtrum ſuillum quale 85.c.Aet.
ad Roſus hominum ſiue animaliū 373.g.Mar.
Rubea trochiſcata 788.f.Myr.
Ruber fluxus mulierum quomodo curetur 800.ß.b.Aet. vide Fluor ruf.
Rubetæ ſpecies duæ 641.g.Aet. rubetæ noxæ quomodo medendum 627.b.Aet.
Rubeus color 855.f.g.Theoph.47. a.Act.
Rubia 414.c.Æg. rubia Græcis polygonum 253.b.Mar. rubiæ radix 480.h.Or. rubiæ tinctorum facultas 26.b.Aet.
Rubicundam faciem quid faciat 367.c.Aet.
Rubificantia 83.c.86.d.Aret.160.e. Aet. rubificās Aſclepiadis medicamentum 821.a.e.Myr.
Rubore vultus cur perfundatur iratis & palleſcat timidis 762. d. Caſſ. ruborem inducentia 18. b.406.a.Or.
Rubræ tinctorū radicis vires 621. a.Æg.
Rubricæ facultas 697.c Aet. rubricæ coctio 29.f.Or. rubricæ Sinopicæ electio 27.g.Orib. rubricæ Sinopicæ vires 617.g. Ægin.
rubrica impetiginis ſpecies 115.d. Celſ.
Rubi facultas 616.c. Ægin. 595.e. Or.14.c.Aet. rubi folia, germina, flos, frutex, fructus & radix qua vi polleāt 19.g.21.e.493 d.Or. ruborum fructus immaturi 20.f.Orib. rubi radix amuletum ad dentitionem 166. c.Aet.
rubi canini vires 629.c.Æg.501.a. Orib. rubi canini folia 483. g. Orib. rubus Idæa 412.g. Orib.
Ructus coaleſcentis & putreſcentis cibi nota eſt 72.b.Celſ. ructus corruptionis ſignum 460. e.Aet. ructum vitiati alimenti cruditate laborantes cur edant 765 d.Caſſ. ructibus in acriū ciborum vſu ſiquis tantùm alleuetur, reliquis autem lædatur, quale indicium 356.e.Ægin. ructum mouet aqua calida 154. a.Aet. ructum ſedat ceſtron 32 h.Aet.
ructus acidus lientericis bonum & amicum ſignum 509. b. Aet. ructus acidus vnde 159.d.Act. ructum acidum generant caſei 80.b.Aet. ructus acidus vnde oriatur, & quomodo curetur 233.e.Tr. ad ructationes acidas 329.f.332.f.Marc.255.h.263. a.Act. ructus fœtidi hepatis exulcerati ſymptoma 516.d.Aet. ad ructus inſuaues 333. e.Marcell.
Rufa calidiora 6.g.Aet. rufa vina ſanguinem generant 45.c. Act. rufa vrina quid indicet 196.f. Aet.
rufum emplaſtrum enhæmon celeriter ad cicatricem perducens 89.a.Celſ.
Ruffi de clyſteribus 347.a.Orib. ruffi de glandibus 358.c.Orib. ruffi de purgantibus medicamētis 321.h.Or. ruffi de rebus venereis 300.f.Orib. ruffi hiera ſimplex 57.c.Orib.
Rugæ formæ corporis detrahunt, at non nocent 186.a.Act. rugas arcentia 443.e.Æg. rugas tollentia 353.d.Æg.
rugis ventris quomodo medēdum 837.a.Aet.
rugoſa facies ne fiat 366.f.Aet.
Rumicis vires 629 h.Æg.39.d.Aet. è rumice emplaſtrum quomodo conficiatur 766.a.Aet.
Rupes 105.d. Ruff.
Ruptionum cauſa & curatio 517. d.Ægin.731 a. Aet.190. d.246.a. Act. ruptio oculorum parti cui propria 300. b.Aet. rupta in oculis quomodo curāda 647. d.Or.
ruptorum & conuulſorum curatio 108.b.629.d.Or. ruptis & conuulſis quid conueniat 594.d 601 f.Orib.320.f.Act. ruptis quid medeatur 52.d.Aet.319.e.327.f. f 329.b.d.f.Mar. ad rupta cōponenda 385.b.Mar.
ruptura quid 226.f.Aet.
Rutæ vtriuſque deſcriptio 435. d. Orib. rutæ vtriuſque facultas 355.e.634. c.637.b. Æg.14.e.19. e.21.d.f.505.g.583.c.607.f.Orib. 47.d.Aet. rutam cum cerato ventri impoſitā fluori alui prodeſſe 79.a.Celſ. ruta libidinem obtundit, & cur 8.e.Or. ruta ſemen corrumpit 793.a.Aet.
rutæ decoctum 13.b.Orib. rutæ ſeminis vires 583.d.592.c.Orib.
ruta hortenſis 21.b.Or. ruta ſylueſtris 21.c.505.g. Or.50.c.Aet. rutæ ſylueſtri venenum ineſſe 628.d.647.c.Aet. rutæ ſylueſtris aſſumptæ incōmodis quomodo medendum 551.a.Æg.
rutaceum emplaſtrum quomodo præparetur 774.f.Aet.

S

Σάβανον 400.g.Myr.
Sabina herba 413.g.Or. ſabinæ herbæ facultas 617.a. Æg. 19.e. 21.f.480.h.493.g.596.a. Or.15.a. Aet.
Sabinum oleum 17.h.Aet.
Sabini de temperie regionum 370 g.Or.
Sacchari Arabici & Græci differentia & vires 632.f.Æg. ſacchari roſacei confectio 776.c. 518.d.Myrepſ. ſaccharum roſaceum laxatiuum Italorum 394 g.Myr.
Sacculi ex milio aut panico facti aluo ſolutæ ſouēdæ idonei 249. c.Trall.
Sacrum quid ſignificet 21.b.Aret. ſacra Galeni 279.a.Act. ſacra amara Galeni 278.a.Act. ſacræ Logadii compoſitio 279. d. Act. ſacra Memphitæ 279.d. Act. ſacræ Ruffi Epheſii miſtura 279.c.Act.
ſacra herba 46.g. Aet.413. e.Myrepſ. ſacra herba ſaluia 25.a. Aet.
ſacer ignis, eiúſque curatio 109.c. Celſ. vide Ignis ſacer, & Eryſipelas.
ſacer morbus & herculeus 151.d. Tr. ſacri morbi etymologia 21.b.Aret. ſacro morbo medetur, armeniacum 71.d.muſtela 92.c.Aet.
Sagapenum 438.a.Or. ſagapeni facultas 639.d.Ægin. 507.g.Or. 50.h.698.c.Aet. ſagapeni præparatio 30.e.Or.
Saginata animalia gracilibus in nutrimento præſtant 372. b. Ægin.
Sagittas quid protrahat 264. b. Marc.
Salis genera varia 5.e.Aet. ſal præſtantior quì ſit, & quomodo vtatur 451.a.Or. ſalis facultas 612.e. Æg.20. f.21. g.22.c. 514.f. 593.b.Orib.70.g.Aet.33.e.Act. ſalis affrictus ad quid 591.g.Aet. ſalis & nitri coctio 29.f.Orib.
ſal & nitrum ſcarificationi quando adhibenda 66.d. Aret. ſal ſero lactis cur adiiciendum 578. d.Or. ſal ſubſterni fomentationis loco quomodo debeat 119.c.Aet.
ſalis calidi ſuccus anginis efficaciſſimus 68.c.Celſ. ſal contritus & cerato miſtus, pectoríque ſuperimpoſitus, peripneumonicis prodeſt 73.d Celſ. ſal humidus neruorum rigoribus cōfert 67.e.Celſ.
è Sale linimentum 322.h Act.
ſalis flos quas vires habeat 263. f. Trall.613.a. Æg.14.f. 21 g.143. e.593.Or.71. a.Aet. ſalis ſpumæ vires 613.b.Ægin.71.b.Aet.
ſal ammoniacum 366.b.Myr. ſalis ammoniaci facultas & vſus 70.g.Aet.306.d.Act. ſalis cathartici confectio 385. d.e. 387. d.Marc. ſal dodecatheos 461. g.Aet. ſal foſſilis 451.a.Or 70. g.Aet. ſal gemmæ 366.f.451.c. Myrepſ. ſales Iamblichi 463.e. Aet. ſalis Indici facultas 401. b.c.Æg. ſal marinus 70.g.Act. ſalium medicatorum catalogus 467.a.a.Myr. ſales Poletis 463 f.Aet. ſal purgatorius 650.f. Æg.134.g.Aet. 280.c.Act. ſalium theriacorum compoſitio 655.g. Æg.653. e.Aet. ſalium theriacorum facultas & vſus 653 e.655.f.Aet. ſal ex viperis 171.g.Aet. ſal vſtus 451.a.593. c.Or.71.a.Or.
Salamandra, eiúſque facultas & vſus 438.a.Or.641.b.Aet. ſalamandra calfacta edulijs incidit 616 ß.e.Aet. ſalamandram venenatam eſſe 628 c.Aet. ſalamādræ cineris vires 639.d Æg. ſalamandræ ictus ſymptomata & medela 618 ß.a. Aet. ſalamandræ in cibo potúue aſſumptæ ſigna & medela 545. e.Æg. 641.b.Aet.285. b.Act.225.a.Scr.
Salcæ olei præparatio 23.f.838.d. Aet.
Saliri condiríque quorúmnam animalium corpora poſſint 249. e.Orib.
Saliua 110.e.Ruff. ſaliuæ facultas & vſus 640.a. Æg.19. c.518. b.Or.82.a.Aet. ſaliua canis rabidi quàm venenata 813.c.Aet. ſaliua hominis ieiuni bdellio ad miſta quæ ſanet 14.f.Aet.
ſaliuæ plenum os quid indicet 20. f.Celſ. ſaliuam ducentia poſt purgationē adhibita 153. h.Tr. ad ſaliuæ exundātiam 210.f.Scr. 326.b.Mar.
Saliunca quid 549.a. Ægin. 354.c. Myr.
Salicis facultas 623.e. Ægin.497.g. 600.a.Or.29.a.Aet. ſalicis flos & folia 10.c.Or. ſalicis ſuccus 21.f.Or.
Salſamentorū in nutrimento qualitas & facultas 89. f.Aet. 32.g. Act. ſalſamentorum carnis vires 643.a.Ægin. & ad vomitum vſus 578.f.Orib. ſalſamentis conficiendis carnes aptæ & ineptæ quæ ſint 89.f. Aet. ſalſamenta fluuiatilium & paluſtriū piſcium 231.e.Or.
ſalſamentum ex ſquilla ad comitiales 121.c.Orib. ſalſamenta quartanis idonea quæ ſint 342. d.Trall.
Salſa quæ 1.e.Aet. ſalſi natura & facultas 463.e.Or. ſalſum calefactum amarum fit 5.e.Aet. ſalſorum vis 609.e.Æg. ſalſa vlcus in ſummitate cutis inducere poſſe 483.g.Or.
ſalſa qualis inter alimenta ſint materiæ 25.c.Act. ſalſa febribus quotidianis quæ conueniāt 337. c.Trall.
ſalſa balnea 154.g.Aet. ſalſæ pituitæ ſigna 590.g.Aet. ſalſus ſapor amaro propinquus 5.d.Aet.

ſalſus ſuccus 110.g.Ruff.
Saliare & exilire quid differant, & quis vtriuſque ſit vſus 298.b.Or. ſaltationis ad nates commoda 298.d.Or.
ſaltatrices non purgantur naturaliter 803.b.Aet.
ſaltatoris vnguentum 610.a.f.Aet.
Saluia 417.a.Or. ſaluiæ facultas 620.b.Æg.19.b.495.h.Or.24.h. Aet.
Salutaris herba aliis ſpina alba 347 d.Mar. ſalutaria in ægroto ſigna quæ 377.f. Æg.
ſalubris potionis compoſitio 270. a.Act. ſalubris victus ratio 199 f.Act.
in Salute deſperata auxilia calumniæ non proſtituenda 211.g. Aet.
Salpæ qualis in nutrimento ſint materiæ 227.a.Or.
Sambuci vires 612.e. Ægin.490.g. Or.9.c.Aet. ſambuci in purgando facultas 325.b.326.d.Or. 274.a.Act.
Samius aſter meatus obducit 2.b. Aet.
Samia terra 452.d.Orib. ſamiæ terræ facultas 617.g. Æg.20.a. 512.g.596.f.Or.65.d.Aet.
Sampſuchi temperamētū & vires 639.d.Ægin.21.b.f.438.b.507.g. Or.50.h.Aet. ſampſuchinum oleum 610.a.e.Aet.
ſampſychum 362.g Myr. è ſampſycho antidotus 432.c.457.c. Myr.
Sanabilia tantùm curatione aggrediunda 222.a.Aet.
Sanatio quid ſit 688.a.e.Aet. ſanatio contingit ex eo quod eſt cōtrarium affectioni 173.a.Aet.
Sanalia vlcus Syri quoddam appellent 178.c.373.e.Aet.
Sandalii laquei ratio & vſus 156.a. Orib.
Sandaracha veterum quid 564.e. Myr. ſandarachæ electio 28. a.458.g.Or. ſandarachæ facultas 639.d.Æg.483.b.516 c.609. h.Or.5.h.74.b.Aet.288.f.306 d. Act.83.c.Celſ. ſandaracham venenatā eſſe 628.d.Aet. ſandarachæ potæ ſigna & curatio 550.d.Æg.647.a.Aet.
Sandycis facultas 639.d.Æg.20.a. 21.g.Or.74.b.75.c.Aet. ex ſandyce ceratum quomodo paretur 775.b.Aet. è ſandyce medicamentum 325 f.Act.
Sandyx collyrium 352.f Aet.
Sanguificationis inſtrumentū 149. c.Act. ſanguificatio affecto iecinore vitiatur 150.b.Act.
Sanguinalis herba 436.b.Orib. ſanguinalis(ſeu ſāguinaria) herba Græcis polygonō 40.d. Cel. 249 b.282.e.285.g.Marc. ſanguinalis herbæ facultas 637.g. Ægin.506.c. Or.48.c.Aet. 40.d. Celſ.
Sanguineorum fluxuum curatio 594.a.Aet. ſanguinei humoris influentis ſigna 589.h.Aet.
ſanguinolentum ſuccum remittit hæmatites 66.g.Aet. ad ſanguinolenta extuſſientes 314.a. g.h.315 b.c.Mar.
Sanguis 110.e.Ruff. ſanguinem calidum natura non eſſe 67.d. Celſ. ſanguis hepatis index 184.b.Aet. ſanguinis conſideratio ac mutatio 15.f.Act. ſanguinis affectus 23.d.Act. ſanguinis reliquorumque humorum apparatus 43.f.Act. ſanguinis differentiæ,earúmq; cauſæ 15.g.Act. ſanguinis color, habitúſque inſpiciendus 31.e. Celſ. ſanguinis confectio 81. g.82.b.Act. ſanguine per concoctionē vitiato, vrina quoque vitiatur 44.f.Act. ſanguinis ex actē concocti in venis ſigna 93. a.Act. ſanguinem dominari quæ vrina indicet 857.g.Th. ſanguinis immutatio vnde 16.f. Act. ſanguinis qualitates ex vrina quomodo cognoſcantur 861.b.c.Theoph. ſanguis perfectus quando generetur 92.g. Act. ſanguis in vrina quid indicet 24.f.Celſ.
ſanguinē ad albedinē vergere quādo contingat 92.h.Act. ſanguinis aſſati & hypoſtaſis ſimilaceæ vrinæ differētia 71.e.Act. ſanguinis auerſio quomodo fiat 31.d.Celſ. ſanguinem ad biliōſiorem naturam conuerſum eſſe quid indicet 163.f.Trall. ſanguinis biliſque complexui quomodo medendū 602.c.Aet. ſanguinis coitus ſub cute 190.c. Act. ſanguinis coitus ſubter cutem,ſeu ἐκχύμωμα, quomodo curetur 629.b.Or. ſanguinis collecti in vtero,periculum 133 f.Act. ex ſanguinis copia qui ægrotant quomodo curādi 592 d.Aet. ad ſanguinis corrupti egeſtionem 370.d.Marc. ſanguinis deglutiti curatio 304.d. Act. ad ſanguinis deiectionē 389.e.Marc. ſanguinem deiicientibus vtilis antidotus 265.f. Act. ſanguinis deſtillationes grauidis periculoſæ 784.e.Aet. ſanguinis deſtillationibus medetur bolus Armenius 66.d.Aet. ſanguinis detractio per venas 30.b.Celſ. ſāguinis detractioni ars præcipua quæ inſit 30.d. Celſ. ſanguinis detractio ex quacunque parte,prodeſt 163.b. Trall. in ſanguinis detractione morbi genus conſiderādum 30.d.Celſ. ſanguinis detrahēdi tempus 30 e.Celſ. in ſanguinis detractione quomodo brachium deligandum 31.f.Celſ. ſanguinis detractio per cucurbitulas 31.g.Celſ. ſanguinis detractio in febribus 210.e.Act. ſanguinis heminæ ſex cur quibuſdam detractæ 9.b.Or. ſanguinis eductio ex partibus pectoris 419.g.Aet. ſanguinis effluuium æſtate periculoſius 11. a.Aret. ſanguinis effuſio modis quot fiat 9.f.Aret. ſanguinis eruptio animi deliquium inducit 227.g.Aet. ſanguinis eruptionem muſculorum compreſſione incitari 318 c.Marc. ſanguinis eruptionibus medendum quomodo 716.c.Aet. ſanguinis eruptioni ſubuenientia 206.f.Scr. ad ſanguinis eruptiones ſiccum panchreſtū 522. f.Æg. ſanguinis eruptioni medentur,gypſum 72.b. lapis hieracites 69.e. Lyſimachia herba 41.c. ranæ vſtæ cinis 92.c. Aet. ad ſanguinis eruptionem ex arteria,pectore vel pulmone 318. a.c.Mar. ſanguinis eruptio ex auribus quomodo ſiſtēda 289.f. Aet. ſanguinis eruptionibus externis quid ſubueniat 326.e. Act. ſanguinis eruptioni ex partibus interioribus quid medeatur 205.g.Scr.317.a.318.a.c. Mar. ſanguinis eruptio ex naribus quomodo ſiſtenda 294.d. Aet 402 β.f.Ægin. ſanguinis eruptionibus è naribus quæ medeantur 201.a.228.f.Scrib. ad ſanguinis eruptiones nimias, & omnes, antidotus 361.f.427.b. Myr. ſanguinis eruptionibus quibuſlibet quid medeatur 201. d.Scr. ad ſanguinem excreantes 315.g.336.f.Marc. ſanguinem excreāti vetuſtæ tuſſis moleſtiā quid eximat 312.f.g.Mar. ſanguinis excretio naturalis impedita,arte iuuanda 38.e.Act. ſanguinis expuendo reiecti qualitas, & curatio 9.b.68.d.Aret. ſanguinem expuentibus quid conueniat 608.f.Or. ad ſanguinis exuberantiam nimiā 318 f.Mar. ſanguinis fluxus facilis quomodo fiat 313.c.Or. ſanguinis fluxus in febribus 233.b. Aet. ſanguinis fluxus per hæmorrhoidas vtilitas 162.g.Act. ſanguinis fluxus ex hirudinibus quomodo ſiſtendus 10.h.Orib. ſanguinis fluxui in mulieribus quid medeatur 359.c.Myrepſ. ſanguinis fluxum ex vteri vena diſrupta ſiſtens 256.d.Act. ſanguinis globuli per ſudorem in cutim diſtributi 87.e.Act. ſanguinis grumos in ventre quomodo diſcutias 452.c.Æg. ſanguinis grumis quid cōferat 658. f.Or. ſanguis mictus quid ſignificet 862.a.Theoph. ſanguinis micti cauſa 165.g.Act. ad ſanguinis mictum 251.e.254. f.256.f.257.d.265.b.Act.208.a. Scrib.355.a.e.357.c.359.b.361.e. Marc. ſanguinem mingentibus cum dolore,quid medeatur 218.b.Scr. ſanguinis mictus per circuitum 40.c.Aret. ſanguinem per circuitum mingentes quomodo curādi 548.f.Aet. ſanguinis mittendi ratio 565.h. Æg. ſanguinis mittendi ſcopi 9 c.Orib. ſanguinis mittendi menſura & quantitas 9.c.307.a. Or. ſanguinis mittendi pericula 31.g.Celſ. ſanguinis miſſio quibus conueniat 30.c.Celſ. ſanguinis miſſio in quibus morbis expediat 305.c.Or. in ſanguinis miſſione quæ potiſſimū conſideranda ſint 307.e.Orib. ſanguinis miſſio vires ſpectat, nō ætatē, nec q̃d in corpore ſit 30.c.Celſ. ſanguinis miſſionē in quibus corporibus partiri oporteat 306.c.Or. ſanguinem mittendum eſſe ab ignobiliſſimis partibus 10.f.Or. ſanguinis miſſio copioſior, item parcior,in quibus facienda 9.d.Or. ſanguinem mittere vſque ad animi defectionem quibus opus ſit 305.g.Or. ſanguinis miſſionē in brachio perperam factam, triplicem errorem poſt ſe trahere 308.g.Orib. ſanguinis mittendi ex cubiti vena modi tres 9.f.308.e.Or. ſanguinis miſſio ex vena iuxta minimum digitū 266.a.Trall. ſanguis miſſus à magnis pedū digitis 156.c.Tr. ſanguinis miſſio in lethargo 150 a.Tr. ſanguinis miſſio an melancholiæ conueniat, & quibus & quando 88.a.Aret.163.c.Tr. ſanguinis miſſio phreniticis neceſſaria 147.a.Tral. ſanguinis miſſioni in pulmonaria quæ ſubſtitui poſſint 67.d.Aret. ſanguinis multitudo catochum generat 246.e.Aet. ſanguinis poti & in ventriculo hærentis color 160.f.Act. ſanguinis profluuii notæ 23.h.Celſ. ſanguinis profluuio intermoriētes quo pacto reficiendi 100.h.Celſ. ſanguinis profluuium ſiſtentia 630.e.Or. ſanguinis profluuii remedium 109.c.Or. ſanguinis profluuio in mulierib' quid medeatur 358.c.360.b.&c.417.f. 426.h.430.b.Myr. ſanguinis profluuiū ex naribus 191.f.Tr. ad ſanguinis profluuium è veſica,medicamentum 145.a.Orib. ſanguinis profluuium in vuluæ morbo quomodo curādum 80. c.Celſ. ſanguinis profuſio per ſubſultum vnde 190.c.Act. ſanguinis profuſionis in vulneribus remedia 99.c.Celſ. ſanguinis redundantia,duplex 566. a.Æg. ſanguis redundans cur euacuandus 119.f.Aet. ſanguinis reiectionum ſymptomata diuerſa,cauſæ, notæ & curatio 8. d.68.d.Aret.211.a.Trall.450.h. Æg.133.a.135.b.658.d.Or.418. g.420.d.&c.Aet.160.f.220.b. Act. ſanguinis reiectio quælibet horribilis præterquā ea quæ ex pulmone fit 11.a.Ar. ſanguinis reiectiones periculoſæ quæ, quæ non 68.e.Ar. ſanguinis reiectionibus balnea quæ commoda 359.f.Æg.155.a.Act. ſanguinis reiectioni emplaſtra & epithemata quæ accommoda 69.d.Ar. ſanguinem reiicientibus locis quæ adhibenda medicamenta externa 69.c.Aret. ſanguinis reiectioni venæ ſectione quomodo & quando ſubueniendum 68.f.Aret. ſanguinis reiectioni victus accommodus qui 70.f.Aret. ſanguinis reiectionem ex vaſorum ruptura fieri quomodo deprehendamus 211.b.Tr. ſanguinis reiectioni febris ſi ſuperuenerit, quæ medela adhibenda ſit 70.f. Ar. ſanguinis reiectioni mors ſi vicina, quæ medela adhibenda 71.a.Aret. ſanguinis reiectione lapides aliquando excretos fuiſſe 447.g.451.c.Æg. ad ſanguinis reiectionem compoſita 423.f.Aet. ſanguinis reiectioni quid medeatur 658.d.592 g.595.e.599.a.Or.8.g.17.f.155.a. Act.417.d.421.c.Myr.208.a.d.e. Scr.314.f.316.b.327.c.Marc. ſanguinis reiectatio ex deſtillatione quomodo curanda 133.a. 134.b.Or. ad ſanguinis reiectionem ex ore manantis 318.e. 319.f.Mar. ad ſanguinis reiectionem ex tuſſi 360.a.Myrepſ. ſanguinem ſpumantem excreantes pulmonis vitio laborare 25.a.Celſ. ſanguinis ſputi cauſa 221.g.Act. ſanguinis ſputū ex nimia venere aliquando oriri 117.f.Aet. ſanguinis ſputi

curatio 45[illegible] h Æg.220.c.f.Act. ſanguinis ſputo medicamenta quæ conueniāt 251.d.256.f.257.b.h. 261.h. 263. c. 264.f. 266. a. Act. ſanguinis ſputo medentur, centaurea 22.a.cornu ceruinum 91.b.lapis hamatites 66.h. mentha 26.g. rubus 14. c.ſaluia 25.a. ſanguis hœdinus 76.b.terra Lemnia 65.c. theriaca 651.g. Aet. ſanguinis ſputo ex acris humoris deſtillatione quomodo medendum 214. h.Trall. ſãguinis ſtillationis curatio 402. ß.f. Æg. ſanguinis ſuperfluitas mortis cauſa 593. a. Aet. ſanguinem tuſſi eiiciētibus nulla adeſt ſpiritus difficultas 158.c. Act. ſanguinem tuſſi reiectantibus medentia 301.g.315.g.333.e.Marcell. ſanguinis vacuatio incommoda quibus & quando 192.f.Act. ſanguinis vacuandi menſura 567.a.Æg. ſanguinis vomitus cauſæ & dignotio 160.f.Act. ſanguinem vomere in febre peſtiferum 23. c. Celſ. ſanguinis vomitus curatio 452.c.Æg.224.g.Act. ad ſanguinis vomitum ſubitum 318.f.Marc. ſanguinem vomētibus quid medeatur 353.a.358.g.361.f.380.e.390.e.391.g. 410.b. 416.a.417.b.c.418.d.425. g.430.d. 436.f.439.d.e.440. e.f.g. h.441. a.b.c.d.e.f.g.h.Myr.315.g.Mar.

ſanguinis ex parte aliqua fluentis ſpecies tres, & quæ mitior grauiórque 70.b.Celſ. ſanguinis infra ſecedentis dignotio 162.f. Act. ſanguini vel ſurſum vel deorſum delato vndecũq; profluat, quid medeatur 360.a.395.c.396.f.402.f.408.e.Myr. ſanguini ex aluo ſecedenti vtile remediũ 254.d.Act. ſanguinis ex arteria efflūētis qualitas 10.a.Ar. ſanguinem arteriarum ſiſtens medicamentũ 122. a.Aet. ſanguinis ex aſpera arteria reiecti ſymptomata 9. d.10.f.Ar. ſanguini ex auribus profluēti quomodo medendum 185.f.Trall. 289. f.Aet. ſanguini ex auribus profluēti vtile pharmacum 300.e.Act. ſanguinem è brachio quidam ſcorpione ictis miſerũt 106.c.Celſ. ſanguinis è capite eductio quomodo fiat 420. a. Aet. ſanguinis è capite profluētis ſymptomata & cauſæ 8.f.Ar. ſanguinis è coſta reiecti ſymptomata 9.d.10.h.Aret. ſanguinis ex faucibus erũpentis ſigna 212.a.Tr. ſanguinis è gula effluētis qualitas & ſymptomata 10.b. 9.d.Aret. ſanguinem hæmorrhoidũ quæ ſiſtant 685.ß.d.Aet. ſanguinem hæmorrhoidũ confeſtim reprimens 141.b.Orib. ſanguinis è iecore aut liene promanantis ſymptomata 9.e.Aret. ſanguinis è iecore profluuia omnium maxima 14.b.Ar. ſanguis iecinoris infirmitate & calore excretus qualis 162. g.Act. ſanguinis per inteſtina aut ex hæmorrhoidibus fluētis dignotio 162. f.Act. ad ſanguinem per inteſtina iactantes 371. e. Marc. ad ſanguinem ex interioribus fluentem 376.c. 389.g. Mar. ſanguinis è naribus fluxus quomodo ſiſtendus 110. a. Or. ſanguinis ex membrana cerebri, aliiſue locis profluuio remedium 93.d.Celſ. ſanguis ad nares & ſedem decurrens in menſibus quomodo ſiſtendus 797 ß.c.Aet. ſanguinis ex naribus eruptio quid ſignificet 199 f.Aet. ſanguinis naribus profluentis cauſa 185.e.Act. ſanguinis è naribus profluxuri indicia 174.e.Act ſanguis ex naribus ſæpe fluens quid indicet 25.c. Celſ. ſanguinis è naribus profluuio immodico quomodo medendum 191.f. Trall.402.ß f. 443.b.528.c. Ægin. 241.a.Act. ad ſanguinis è naribus profluuium immodicũ 304.c.Act.288.a.289.c.Marc. ſanguis è naribus fluens in pueritia ſi ceſſet, quid portendat 24.c.Celſ. ſanguinem naribus eliciens epithema 281.c.Act. ſanguinem per nares ducit crocodilion 37. a. Aet. ſanguinis ore eiecti quot modi 8.d.Aret. ſanguinis ore erumpentis remedia 446.f.Æg. 290.a.309.e.310.c. e.Mar. ſanguinis è pectore erũpentis cauſæ & ſymptomata 9.c. 10.g.Ar. ſanguinis è pectore eductio 419 g.Aet. ſanguinis ex pedũ digito magno detractio, excitat comitiali morbo collapſos 256.e. Aet. ſanguis è principali mēbro effracto profluens, mortiferus 9.d. Ar. ſanguinis pulmone reiecti ſymptomata 9.d.10.f. Aret. ſanguinis pulmone reiecti cauſa & curatio 220.b.Act. ſanguinis in pulmone thoracéque coacti & tuſſi eiecti curatio 221.f.Act. ſanguis è renibus ꝓfluens non nimium periculoſus 16.e.Aret ſanguinis è renibus erumpentis ſymptomata 40. e. Aret. ſanguinis è renibus erũpentis curatio 467.c.Æg. ſanguinis è thorace erumpentis ſigna 211.g.Scr. ſanguini in thorace dolorem excitãti quid medeatur 380. d. Myr. ſanguinis vaſe exeſo reiecti ſigna 211.c. & curatio 214.d. Tr. ſanguinis è vaſis ore patefacto erumpentis ſigna 211. d.Tr. ſanguinis ex vaſorum ruptura reiectionem fieri quomodo deprehendamus 211.b.& quomodo curãda 212. b.Tr. ſanguinis è vena effluētis qualitas 10.a.Aret. ſanguinis tum ex vena tum ex arteria erumpentis curatio 527.b.Æg. ſanguis in ventrem cõfluens in pus vertitur 25.c.Celſ. ſanguinem in ventre concretum quid diſſoluat 608.d.Or. ſanguinis è vētriculo erumpentis qualitas & ſymptomata 10.e.Aret. ſanguinem è vētriculo inteſtiniſve ictis vulneratiſque manantem retinens 256.c.Act. ſanguinis è veſica erumpentis ſymptomata & curatio 41.c.Ar.567.c.Aet. ad ſanguinem de viſceribus per os reiectantes 264.a.Mar. ſanguinis ad vngues ex ictu procurſus 190.d.Act. ad ſanguinem per vrinam vel aluum reddētes 309.e.376.d. Marc. ſanguinis ex vtero erũpentis curatio 482.a.Ægin. ſanguis in vulneribus quis malus bonúſue 98. h.Celſ. ſanguinem in vulnere, ſi parum fluxerit, è brachio mittendum, & in quibus potiſſimùm 99. f. Celſ. ſanguinis in vulneribus profuſionis curatio 99.c.Celſ. ſanguinem ex vulnere fundentibus prodeſt aqua pota 153. f. Aet.

ſanguinem attenuans pharmacum 276.e.Act. ſanguinem bonum & moderatè craſſum quæ gignant 584.d. Or. ſanguinem bonum haurit venæ ſectio 175.e.Aet. ſanguinem detrahens medicamentum 125. f.Ruff. ſanguinem educentia 343.g.Or. ſanguinē ducens epithema 281.f.Act. ſanguinem per vrinas quid educat 607.b.Or.45.g.Aet. ſanguinem euacuantia 492. a. Æg. ſanguinis euacuationis menſura 307.a.Or. ſanguinē extenuans pharmacum 317. c. Mar. ſanguini generando vina quæ accommoda 45.b.c.Act. ſanguinem purgãtia 127 .d.Aet. ſanguinem purgat porrum 49. b.Aet. ſanguinem purgantia per vrinam 357.c.Æg. ſanguinem purgare per vrinam quid valeat 596.a.Or. ſanguis ſiſtēdus quomodo 716.g.Aet. ſanguinem ſiſtentia 461. g. 527. d. 575.h.Æg.396.d.630.e.Orib. ſanguinem ſiſtentia medicamēta 717.f.718.Aet. ſanguinem ſiſtens antidotus 427.a.Myrepſ. ſanguinem ſiſtens compoſitio 304.e.Act. ſanguinem ſiſtunt, plantago 12.c. ſmaragdus 70.d. Aet. ſpongia vſta 609.e. Orib. teſtæ ouorum vſtæ 87.d. Aet. ſanguinem ſupprimentia 82. g. Celſ.213.g.Scrib. ſanguinem ſupprimens malagma 87.c.Celſ. ſanguinis ſupprimendi vim habet galla 33.b.Aet. ſanguinē turbantia 480.e.Æg. ſanguinē viſcoſum quæ generant 105. e. Aet.

ſanguinis in medicando facultas 19.c.Or. ſanguinis animantiũ diuerſorum in medicando vires 611.f.Æg. è ſanguinibus antidotus 656.e. Ægin. 449. d.Myrepſ.

ſanguinis bubuli, caprini, leporini, ac porcini, inter edulia qualitas 372.c.Æg. ſanguis columbæ vel palumbi vel hirundinis oculis ſuffuſis ſanguine quum extrinſecus læduntur, commodiſſimus 125. f.Celſ. ſanguis columbinus ad quid 75.g.Aet. ſanguinem iugulati gladiatoris potum comitiali conferre 61.a. Celſ. ſanguis hircinus 279.g. Trall.555.b. Aet. ſanguinem hominis recèns iugulati potum comitiali conferre 86.h.Aret. è ſanguine humano tincto panniculo medicamētum ad comitiales 156. h.Tr. ſanguinem taurinum venenatum in cibo potúve eſſe 628.d.Aet. ſanguinis taurini poti ſigna & curatio 549.e.Æg.287.h.Act.

Sanguiſugæ alendæ & applicandæ quomodo 122.f.Aet. ſanguiſugæ deuoratæ remedia 226. g. Scrib.315.h.Marcell. ſanguiſugæ potæ remedium 107. b. Celſ.

Sanies qualis, & quid à ſanguine differat 98.f.Celſ. ſanies mala quæ 99.a.Celſ. ſaniei è faucibus ad interiora deſtillanti quomodo medendum 64.c.Aret. ſaniei in ventrē confluxus periculoſus 90.f.Ar.

è Santalis pharmacum 250. c. Act.

Santonicum 438.d.Or. ſantonica herba Græcis abſinthium 372 e.Mar.

Sani qui maximè 186.b.Aet. ſani difficilè purgantur 122.g.Aet. ſani facilius famem quàm ſitim ſuſtinent 46.e.Celſ. ſanis quæ agenda ſint 11.a.Celſ. ſani iacentis habitus 20.h.Celſ.

ſanitas morbo prior quomodo 163 a.Aet. ſanitas quomodo expendenda & imaginanda 139.f. 140.a.Act. ſanitas quomodo tuenda 163.e.Aet. ſanitatem tuentia 263.c.277.f.Act. ſanitatem conſeruans vinum 275.c. Orib.

ſanitas antidotum 263.b. Act.412.g Myr. ſanitas antidotus cur dicta 376.d.Myr.

Sapa 357.d.Myr. ſapam dulcem eſſe 1.g.Aet. ſapa vnde fiat 266 e.Or. ſapæ facultas 621.d.Æg. 266. e.Orib.33.c.Act. ſapæ ex caricis aliiſque medicamentis confectæ vſus & vis 448. f. Ægin.

Saponis vires 639.e.Æg. ſaponis confectiones variæ 777.g.778.a. Myr. è ſapone emplaſtrum quomodo paretur 760.f.Aet.

ſapo Andreæ comitis 275.g Aet. ſapo Conſtãtini 667.a.Æg.275. f. Aet. ſapo Gallicus 367.g. Act. ſapo repellendi vires habens 53.c.Or.

Saporum differentiã quomodo tēperamenta & vires ſimplicium cognoſcãtur 609.d.Æg. ſaporis proprietates medico tenēdæ 1.d.Aet. ſaporum temperamēta 1.d.Aet. ſapores quomodo ex aquæ guſtu pernoſcendi 1.g. Aet. ſaporem hebetat aqua 3. c.Aet.

ſaporem aromaticum habet ſion 52.a.Aet. ſapores inæqualiter linguæ ingrati, ventriculum affectum indicant 22.g.Act. ſapores omnium aptiſſimi, dulces 463.f.Or.

Sapphiri vires 631.d.Æg.70.c.Act. è ſapphiro antidotus 453.b.Myrepſ.

Saprotes xylon 51.a.Aet.

Σαράκινος quid 367.c.Myr.

Sarcites 534.g.Aet.

Sarcocele 154.f.Celſ.

Sarcocolla 438.c.Or.488.d.Myr. ſarcocolla Latinis argemonia 278.b.Mar. ſarcocollæ facultas 639.e. Æg.20.d.507.h.Or.51.a.Aet.305.a.Act.

Sarcophagus 82.c.Celſ.

Sarcotica pharmaca 422.c.Aet.

Sarda 231.c.Or.

Sardianarum glandium vſus 548.c.Æg.

Sardonia herba venenum 628.c. Aet. ſardoniæ herbæ ſumptæ ſigna & curatio 548.f.Æg.286.e. Act. ſardonius riſus quid, & quæ eius remedia 548.f.Ægin. ſardonius riſus vnde dictus 286.e.Act.

ad Sartum vulnus 228.g.Scr.

Sargi (piſces) 226.h.Or.

Sarmentum 445.g.Or.
Σάρξ 110 c Ruff.
Satietas,& quid in ea ſpectandum 12.d.Celſ. ſatietas nimia inutilis 12.c.Celſ. ſatietas nimia anginæ cauſa 399.h.Aet. ſatietas quæ inediam ſequitur periculoſa 35.a.Celſ. ſatietas vitanda 114.c.Act.
Σάτυρα 360 c.Myr.
Satureia 420 b Or. ſatureia aliis cunila 215 a.Scrib. 344.f.Marc. ſatureiæ facultas 19.c.Or.28.c. Act.
Satyriaca medicamenta varia 777.a.780.a.Myr. ſatyriaca antidotus 661.c.Æg. ſatyriaca Oribaſii 578 c.Act.
Satyriaſis quid, cuiúſque ſymptomata & curatio 18 d 80.a.Ar.477.f.Æg.663.f.573 g.574.b.Act. ſatyriaſis cui ætati & ſexui magis propria 18 g Aret ſatyriaſis cephalus morbus cur dictus 51.a. Aret. ſatyriaſi mulierum quomodo medendum 823.a. Act.
Satyrion 438 c.Orib. ſatyrii facultas 639 c.Ægin. 507 h.c 09.a. Or.51 a.Act. è ſatyrio antidotus 266.g Act.374 d Myr.
Satyrionum figura 18 c Aret.
Σαῦρος Latinis Lacerta viridis 380.e. Marc.
Saur p ſces 226.f Or.
Saxatiles piſces 31.b Act.
Saxifraga Græcis ſcolopendros 355.e Marc. ſaxifrag. vires 639.c Æg.
ad Scabidum impetiginem 321.g.h 322.b M rc.
Scabiei & lepræ diſcrimen 187 g. Actuar.502.g.Æginet. ſcabiei origo & curatio 169.b.170.a. 243 c.Actuar.502.g.Æg n 637. c Or. ſcabiei quid medeatur 593 d.595.b 611.a Or.276 g.314 b.319.c 326 c.e.329.d Act.487.f. 488.g.h Myr.234.h 235.a.Scrib. 261 d.321.h.Marc. ſcabiei remedia varia 825.d.827.b 828.a. Myr. ſcabiei medetur caprae cornu 91 b. lapathum 39 d. myrobalanum 13.f. ſulphur 72.d. vitis alba 10 d. vrina 81 f Act. ſcabiem exterit cardamomũ 30. f. cicer orobiaum 25 g.Act. ſcabiem exoriat ranũculus 14.d. Act. ſcabiem generat caro bubula 84.e.Act.
ad ſcabioſos 261.d.Mar.
ad ſcabiem capitis 256.g.Marc. ſcabiei malignæ mitigandæ oleum laurinum 19.a.Act. ſcabiei ouium quid medeatur 31.g. Act. ſcabiei palpebrarum medetur ſerum 79 c.Act.
Scabioſæ veſicæ curatio 145.d.Or. 564.a.Act.
Scabræ ſiccæque lippitudini quid medeatur 309.g Act. vide Scab. Lippit.
Scabriciei capitis quomodo medẽdum 285.c.Act. ſcabricies mẽti quomodo curanda 369.d.Act. ſcabrorum vnguiũ curatio 733. g Act.
Scalæ membris prolapſis & dimotis reſtituendis aptæ 168.f.& deinceps,Orib.
Σκαλίδιον in organo quid,& cuius vſus 164.c.Or.
Scalmi in organis quid,eiúſque vſus 165.f.Orib.
Scalpelli vſum emplaſtrum explens 767.d.Act.
Scalpium lenticulatum 593.a. Æg.
Scammonia 440 d Orib. ſcammoniam ſtomacho noxiam eſſe 457.h.495.a.Æg. ſcammoniæ vires 640 f.Ægin.12.b.Or. ſcãmoniæ in purgando vires & doſis 648.b.Æg.325.c.328.e.Orib. 124.c.Act 271 c.Act. ſcammonia quibus danda, quibus non 124.b.Act. ſcammoniæ ſucci in purgando vires 382.f.Marc. 139 g.Tr.
Scamnum Hippocratis 190.a.Or.
Scampiuza 464.f.Myr.
Scandicis inter edulia qualitas & facultas 369.a.Æg. 218.f.Orib. ſcandicis medica vis 640.f.Æg. 19.d.21.e.508.g.109.h.Orib. 52. b Aet.
Scaphoides os 552.g.Or.
Scapulæ 546.c.Or.169 a.b.Celſ. ſcapulas mouentes muſculi 556. e.Or. ſcapularum oſſa 550.g. Orib. ſcapularum os latum 103.g Ruff.
ad ſcapularum dolorẽ 411.f.Marc. ſcapularum fluxioni quid medeatur 324.f.Act. ſcapulæ fractæ chirurgia 596.b.Æg n.
Scarificationis ratio & vſus 10.c. 316.c.Or.122 e Aet 195.h.Act. ſcarificationem in vlceribus non probè purgatis, itemque alijs pleriſque affectionibus prodeſſe 317.a.Or. ſcarificationi ſal & nitrum quando adhibẽda 66. d Aret.
Scarola, h. num 527.a.Myr.
Scarus 227.e. cuiuſque caro 224.b. Or.88.e.473 g Act.
Σχασχρίαι 157.c.Or.
Σχίδια, Hippocratis 190.a.Orib.
Schinos 444 e.509 g.Or.54.c.Act. Vide Lentiſcus.
Σχίσμα 105 c.Ruff.
Σχιστὸς lapidis vires & vſus 305.f. Act.513.c.Or.67.a.Act.
Σχοῖνος 444.d.Or. Σχοῖνος Latinis iuncus 57 d.Celſ 221 a.Scrib. vide plura in Iuncus.
Sciendi intelligendique diſcrimina vnde 18 c.Act.
Scillæ facultas 624.e.640.g.Ægin. 19.d.22 e.393.d.440.g.568.g. 610.a.Or.52 b.Act. ſcillæ aſſandæ ratio 440.g.Or.
ſcilla in lethargo vtilis 150.c.Tr. ſcillæ inter edulia qualitas 373. f.Æg 89 b.Act. è ſcilla ceratũ quomodo præparetur 775.e. Act.
ſcilliticorum paſtillorum præparatio 648.b.Ac. 640.c 789.d.Myr.
Scincus 4 o.f.Or b.376.a.Myrepſ. ſcinci facultas 97 a.Act.374.g. Myr.
ſcinci partium circa renes vires 640 g.Æg. è ſcinco antidotus Mithridatis Eupatoris 264.b. Act.
Scirrhus quid,quotuplex,vnde,& quomodo curandus 517.g.Æg. ſcirrhi curatio 114.d.636.a.Or. 246.b.Act. ſcirrhos diſſoluens atque digerẽs medicamẽtũ 115. e Or. ſcirrhos emolliẽtia medicamenta 476.d.Or. ſcirrhis emolliendis medulla accommoda 606.e.Or.
ſcirrhus exquiſitus & non exquiſitus 190.c.Act. ſcirrhus exquiſitus incurabilis 246.b.Act.
ſcirrhus iecinoris deterior quã lenis & eius curatio 229.e.Act.
ſcirrhus circa hepar 509.a.513 b. ſcirrhus hepatis incipiens,difficulter, inueteratus, nunquam curatur 141.e.Orib. ad ſcirrhum hepatis pharmaca 518.a. Act. ſcirrho lienis quomodo medendũ 92.a.Aret.523 c.Act. ſcirrhi vteri curatio 486.b. Æg. 825 g. Act.
Sciſſilis lapidis vires & vſus 305.f. Act. vide Lap. ſciſſ.
ſciſſura 546.a.Orib.
Σκιθάλιον in organo quid,& cuius vſus 164.c.Orib.
Sclerocephalon 619.b.Act.
Scleroma vteri quid,& quomodo curandum 486 c.Ægin.
Scolecium phalangium 619 b Act.
Scolopendræ vires 640 g Æg n. ſcolopendræ ictus ſigna & medela 639.c.Or.618.f.a. Act. 331. d Act. ſcolopendræ vtriuſque morſus ſigna & curatio 539 b. Ægin.
Scolopendros Latinis ſaxifraga 355.e Marcell.
ſcolopendrium 640.g.Æg. 412.a. Or. σκολοπένδριον Latinis calcifraga 218 e. Scrib. è ſcolopendrio emplaſtrum quomodo conficiatur 766.e.Act.
Scolymus 441.a.Orib.400.d Myr. ſcolymi facult s 508 h.610.a. Orib 52 c Act.
Scombri (piſcis) inter edulia qualitas & facultas 226.g.231.c. Orib.
Scopa regia Græcis oxymyrſine 218 f Scrib.355.g Marcell.
Scoptula operta 120.d Ruff. 168.g. Celſ.
Scordia herba 553 e.Act.
Scordium 441 a.Or. ſcordii facultas 640 h Ægin.466.g.508 h. 610 a Orib.127 a.Act.
Scordoprafum 441 b 509.a.Orib.
Scordoraſum & ſcordoraſatum 365.g 481 a.Myr.
Σκωρία quid 225.d.Scrib. ſcoriæ facultas 641.a.Æg. 516.d.Or. 74.b Act.
ſcoriæ argenti vires 458 g.Orib.
σκωρία μολύβδου 54 e Celſ.
Scorodon, vide Allium.
Scorodopraſi vires 641.a.Ægin.
Scorpene 227 e.Or.
Scorpis 539.f.Myrep.
Scorpioides 509 a.Orib. ſcorpioidis vires 541.a.Ægin.
ſcorpiuros 419 c Orib. ſcorpiuri vires 621.h.Æg. ſcorpiuri in purgando vis & doſis 325.c.327. g.Orib.
ſcorpium 446.c.Orib.
Scorpius ieiuni hominis ſputo perimitur 82.c.Act. ſcorpionis ictus qualis videatur 255 e Act. ſcorpii ictus ſigna & curatio 538.f.536.b.Æg.620.d.Act.331. e Act.106.b.Celſ. ſcorpionis plagæ quid medeatur 94.d.Act. 771 c.Myr. ſcorpios deturbãs ſuffimentum 616.b a.Act.
ſcorpio marinus 627.g.Act. ſcorpii marini fel 81.d.Act. ſcorpii marini morſus curatio 542.f. Ægin.
ſcorpii (piſcis) inter alimenta qualitas & facultas 60.c.224.h.Or. 88.g.473.h.Act.
Σκότοδινον quid 20.e.Aret. σκοτόδινος 152.c.Act.
Σκότωμα quid,quæque eius ſymptomata & cauſæ 20 d.Aret. Σκοτώμασι medentia 256.c.Marcell.
σκοτωματικὸς affectus 155.f.Act. ſcotomaticis affectionibus qui magis obnoxii 304.g.Orib.
Σκοτωματικοὶ qui,& quid eis medeatur 195.d.209.f.Scr.249.d.325. a.Marcell.
ad Scotum 333.e.Marcell.
Screatum adiuuat aqua 153.h.Act.
Scribonius Largus Galeno vetuſtior 212.b.Scrib. Scribonium Meſſalinæ & Claudii imp.tẽpore vixiſſe 203.e.Scrib.
Scriptione iuuari oculorum debilitatem 320.d.Act.
Scriptores odio digni qui ſint 75. f.Act.
ſcriptorii atramenti vis 73.c.Act.
Scrofulæ quid ſint, & vnde dictæ 190.f.Act. ſcrofularum ſeu ſtrumarum curatio 246.c.Act.
Scrotum 546 g.Orib.153.f.Celſ. ſcrotum roboris index 185.a. Act. ſcroti qualitas & ſitus 119.a.Ruff.
ſcroti delapſio voluulum generat 470.f.Act. ſcroti inflammati curatio 476.f.Ægin. ſcroti inflammati remedia 691.c.Act. ſcroti laxationis curatio 589.e. Ægin. ſcroto ſcabioſo quomodo medendũ 790.f.Act. ſcroti vlcerum curatio 477.c.Ægin. ſcroti vlceratio in febribus quomodo curanda 234 e.Act.
Scrupuli nota 699.Ægin. ſcrupuli pondus 700.d.Ægin.
Scuticulæ 121.a Ruff. 546.d.551.g. Orib.
Scutulare collyrium 348.d.Act.
Scybelites vinum quod ſit 362.b. 393.c.d.Myr. ſcybelitæ vini qualitas 3.g.Act. è ſcybelite antidotus 393.c.Myr.
ſcybelinex vuæ 214 e Orib.
Scylacium collyrium 355.e.Act.
Scytala ſerpens 625.d.Act. ſcytalæ morſus curatio 542.g. Ægin.625.d.Act.332.c.Act.
Scytalion 424.b.Or.
Σχυταλίδες 104.c.121.a.122.d. Ruff.
Scythica rubrica aliis piſſaſphaltus 314.d.Marcell.
Sebeſten 383.b.Myr.
Secantia 456.g.457.h.Ægin.109.b. Act.
Seceſſum ducit aqua calida 154.a. Act. ſeceſſus quidã alui ab Hippocrate τριφὲς vocatus,quid,& quomodo huic occurrendum 356.g.Orib.
Sectio arteriarum 552.d.Ægin. ſectio ſummi gutturis 562.f. Ægin. ſectio & vſtio vaſorum 552.f.Ægin.
Secundæ generatio quomodo perficiatur 780.e.Act. ſecunda vtero quomodo adnaſcatur 780 e.Act. ſecunda quando cauſa partus difficilis 789.a.Act. ſecũdinis ſimilis tunica 107.b. Ruff.
ſecunda extrahẽda quõ 791.b.Act. ſecundæ prouocandæ & extrahendæ quid valeat 604.d.Or.39. g.95.b.Act.364.g.Myr.338.a. Marc. ſecundas hærentes excutiens pharmacum 264.c.Act. ad ſecundas mulieris appenſas 767.a.Myr. ſecundæ relictæ chirurgia 583.e.Ægin.

n.i.

Siſtentia collyria 347.a.Aet. ſiſtẽs Oribaſii 348.c.Aet.
Siſymbrium 440.c.Or. ſiſymbrii facultas 640.e.Æg. 508.g.Or.52 a. Aet.
Sitarion 401.c.Myr.
Sitis duplex, & quomodo curanda 4.c.231.e. Aet. ſitis cauſæ & medela 224.f. Tr.441.d.Aet.159 e.Aſt. ſitis balneũ ingredientibus, ſi non ſit, cur excitetur, ſi ſit, cur ſedetur 755.d.Caſſ. ſitis hydropico humore abundanti cur oboriatur 755.c.Caſſ.
ſitis acrium rerum comeſtionem ſequitur 472.c.Aet. ſitim auget potus intempeſtiuus 231. f. Aet. ſitim inducit euphorbiũ 127.c.vuæ calidæ 53.d. Aet. ſitis depellendæ ratio 91.e.Aret. ſiti potu non ſemper ſuccurrendum 223.c. Aſt. ſiti ſedandæ & reprimendæ quid valeat 597.a.599.e.Orib.253.g.254.a.269.g. Aſt. 319.c.335. d.Marc. ſitim ſubleuant & tollunt, allium 52.d. glycyrrhizon 17.a. iaſpachates 70.c.laſtuca 27.g. pirum comeſtum 11.g.Aet.
ad ſitim æſtuãtẽ 269.b.Aſt. ſiti caliditatis vehemẽtia excitatæ quomodo medendum 441.d. Aet. ſitim in cholera quæ ſedent 450 d. Aet. ſiti continuæ quid valeat 255.g. Aſt. ſiti immodicæ quid medeatur 408.a.440.a.454.g.Myr. ad ſitim irrequiebilẽ 326.e.Mar. ſitis moderatæ & immoderatæ cauſa & curatio 364.d.412.a g.Æg. ſiti noſturnæ quomodo medendũ 17.b.c. Celſ. ſitis pituitæ ſalſitate concitatæ conſideratio & curatio 223.c.Aſt.
ſiticuloſi qui 183.b. Aet. ſiticuloſis ex vſtione ſtomachi quomodo medendum 441.d.Aet.
Sium 440.c.Or. ſii facultas 640.e.Æg.19.c.508.f.Orib.59.a.Aet. ſii inter edulia qualitas 368. h. Æg.218.d.Or.
Smaragdus 70.d.Aet. ſmaragdinum emplaſtrum enhamon 89. a.Celſ.
Smargarodes color 856.b.Th.
Smegmatum materia & vſus 665. f.Æg.396.b. Or. ſmegmatum & dropacũ catalogus 53.a.Or. 666.e.Ægin.619.a.Myr. ſmegmatis loco pepones quando eſſe poſſint 46.e.Aet.
ſmegma Archigenis ad veſicam & renes 551. g.Aet. ſmegma quod Aſclepius dicitur 53.a.Or. ſmegma Ruffi ad corrugationẽ 53.e.Or.
ſmegmata caput denſantia 275. c. Aet. ſmegma ad capitis dolorem 143.c.Tr. ſmegma caput exſiccans 53.b.Or. ſmegmata ad dentes denigratos 385.f.Aet. ſmegmata ad elephantiaſin 666 g.Aet. ſmegmata ad faciem nitidam reddendam 367.a.Aet. ſmegma podagricum 611.a.e. Aet. ſmegmata ad reſolutiones 265.c.Aet. ſmegmata ad ſcirrhum ſplenis 528.g.Aet. ſmegma ſplendorem afferẽs & ſitum auferens 53.e.Or.
Smilacem ſeu taxum venenatæ & pernicioſæ facultatis eſſe 641.b. Æg.509.a.Orib. ſmilaci potæ medendum quomodo ſit 648.d. Æg.643.g.Aet.
ſmilax hortenſis 17.a.Aet.
Smilion collyrium 122. f. Celſ.
ſmilium emplaſtrum 675.d.Æg.
Smiris lapidis facultas 631. c.Æg. 514.b.Or.69.f.Aet.
Smyrna 441.c.Orib. σμύρνη idem quod myrrha 356.e.Myrepſ. ſmyrnæ facultas 509.a.Or.52.e. Aet. vide Myrrha.
Smyrnii facultas 641.c.Ægin.19.f. 509.b. 610.c. Orib.52. f. Aet. ſmyrnii inter edulia qualitas 369 h.Æg.218.d.Or.
Sobriorum viſtus, & ſobrietatis cõmoda 39.g.Aſt.
Socordes qui 183.e.Aet.
Socratis ecligma 397.e.Myr.
Sol anni tempora & quæ in iis occurrunt, effingit 177.d.Aſt. ſol mutationes temporum quas faciat 178.e.Aſt. ſol ortus & interitus inſtrumentum 177. h. Aſt.
ſolis appropinquatio & elongatio 177.c.Aſt. ſolis lunæque in corpora noſtra aſtiones 177.d.Aſt. ſolis ardor capiti infirmo noxi' 16.a.Celſ. ſolis æſtus quid inducat 177.f Aſt. à ſole aduſtorum curatio 356.d.Æg. à ſole quæ faciẽ præſeruẽt 366.a.Aet.
ſolaris caliditas omnia maturare facit 3.e.Aet. ſolarium macularum medela 443.f.Ægin.370.d. Aet. ſolaribus maculis depurgandis & detergendis valent, amygdalæ 10. d. myrobalanum 13.f.Aet.
Solanum 443.d.Or. ſolani ſpecies, earúmque facultas 642.a. Æg.22.b.443.d.510.g.611.c.Or. 66.a.Aet. ſolani corymborum vis & vſus 56.b.Aet. ſolani radix 157.a.Tr.
ſolanum furioſum 443.f.Or. ſolano furioſo venenũ ineſſe 628. c.Aet. ſolani furioſi poti ſigna & curatio 548. d. Ægin. 286.g. Aſt.
Solearum vſtarum cinis qua vi polleat 619.a.Æg.91.g.Aet.
Solenes piſces qualis in nutrimento ſint materiæ 230.b.Or.
Solidarum craſſarúmque partium quænam dicantur 472.f.Or.
Soliũ olei calidi quid conferat 410 e.431.a.Æg.
Solſtitium æſtiuum 152. a.Aet. ſolſtitium hybernum 152.e.Aet.
Somnus quid 374.f.Æg.34.b.Aſt. ſomnus vnde fiat 282.e.Or.108. b.d.Aſt. ſomni commoda & incommoda pro moderato vel immoderato eius vſu: eiúſque tempus & terminus 374.g.Æg. 281.e.282.b.Or.34.a.Aſt.
ſomnus an remittat vel conſtipet corpus 355.g.Caſſ. ſomnus interna calefacit 578.g.Aet. ſomnus & quies purgantium vim obtundũt 198.g.Aſt. ſomnus purgationi nimiæ vtilis, & quomodo ei inducatur 142.a.Aet. ſomnus ſiccitatis remedium 441 a.Aet. ſomnus tuſſi commodus 423.g.Aet.
ſomnus homini ſano in capitis dolore ita obrepens vt excitari nõ poſſit, mortifer eſt 28.d.Celſ. in ſomno timere, mali morbi eſt 21.h.Celſ.
ſomnus & ſitis in ægro quomodo temperanda 43.e.Celſ. ſomnũ accerſens, dolores leniẽs & cõcoquens catapotium 95.a.Celſ. ad ſomnum capere non valentes 327.f.Mar. ſomnum conciliantia 54.c.Aret. 375.b. 408.f. 409.c.426.f.Æg. 208.c. Scr.329. b.334.f.Marc. ſomnum conciliantia in phrenitide 54.a.Cel. ſomnum qui cibi concilient 40. b.Celſ. ſomnum inducentia medicamenta & antidota 261. g.262. h.268 e.Aſt. 390.d.394 f. g.h.408.h.412.d.417.g.418.c.425 g.811.b.813.b.Myr. ſomno inuitando & inducendo valent, anethum 11.b. Eſdræ antidotus 658.a. laſtuca 27.g. iuncus 54.f. Aet. ſomnum inducens in vuluæ dolore catapotium 95.e. Celſ.
ſomno difficili ob capitis dolorem quid medeatur 253.f.254 b.Marcell. ſomnus grauior, & ſomnia tumultuoſa, mali ominis 20.e.Celſ. ſomni grauioris curatio 409.d.Æg ſomnum imperturbatum inducit oleũ violatum 21.b.Aet. ſomnus inquietus vnde 531.e.Ægin. ſomnus longus ac profundus redundantis humiditatis effeſtum 259.a.Aet. ſomni moderati vtilitas, tẽpus, terminus 374.g.Æg. 281.c Orib 34.a.Aſt. ſomnus multus & peruigilium capiti grauedinem cur concilient 758. e. Caſſ. ſomni tumultuoſi 23. d. Aſt.
in ſomno ſe permingẽtes quomodo curandi 565 g.Aet.
ad ſomnia venerea 768.f.Myr.
ſomnifera medicamenta varia 811 b.813.b.Myr. ſomnifera antidotus 367.g.Myr. ſomniferũ papauer 42.f.Aet.
ſomniſpicia 114.c.Aſt.
ſomnolentiores qui cerebrum habent frigidum 181.g.Aet.
Sonchi duo genera 441.f.Orib. ſonchi facultas 641.c.Æg.21.e. 509.b.Or.52.f.Aet.
Sonchites 420 d.Or.
Sonitus aurium intra ſeipſas: eiúſque curatio 128.a. Celſ. 286.e. Aet. ſonitus ac tinnitus auriũ cauſa 14.f.Aſt.
Sonus grauiorum vocum ad quid 116.b.Aet.
Σωφρονιστῆρες dentes 103.b.Ruff.546. a.Or.
Soporis cauſa & curatio 154.f.216. b.Aſt. ſoporem inducit dorycnion 16.h.Aet.
ſoporis deieſtionis ſymptomata & curatio 421.c.Æg. ſopor grauis curandus quõ ſit 230.g.Aet. 375.d.Æg. ſopor lethargicis quomodo excutiendus 56.c.57. g.Aret. ſopor vigilans quid, & quomodo curandus 419. b. 421.c.Æg.
ſoporales arteriæ 110.a.Ruff.
ſoporatoriam vim habet mandragoras 41.g.Aet.
ſoporiferum ſolanum 443.f.Or.
ſoporoſi qui 182.e.Aet.
Sorbilia oua qualis in nutrimento ſint materiæ 86.h.Aet.
Sorbitiones quomodo faciẽdæ 71. b.Or. ſorbitionibus loco olei quæ imponantur 72.a.Or.
ſorbitiones dyſenteriacorum 560. e.Aet. ſorbitio phonaſcorum 407.a.Aet.
Sorbi inter edulia qualitas ac vi. 371.b.Æg.216.a.Orib.29.h.Aſt ſorbi in medicando facultas 63 a.Æg.504.e.Or.
Sordes quid extergeat 595.c.Orib ſordes aurium quomodo purgandæ 286.c.Aet.
ſordidis oculorum vlceribus quid medeatur 198.c.Scr.
Sordium facultas 639.c. Æg.20.g 507.f.608.g.Or.50.g.Aet.
ſordes balneorum quales ſint 15 h.Aet. ſordium hominis facultas 518.e.Or. ſordes lanæ ouium qua virtute polleant 84 a.Aet. ſordes ex palæſtra 20 a.507.f.Or. ſordes ſtatuarum & vaſorum oleariorum quem vſum habeant 639.c. Æg.507.f. Or.50.g.Aet.
Sory melanteriã cur nonnulli falſò putarint 459.d.Or. ſoryos facultas 21.g.483.b.515.h.Or.2 .g.73.c. Aet. ſoryos & diphrygis coſtio 28.b.29.c.Or.
Soſagoræ malagma 88.a.Celſ.
Soſiani antidotus 432.d.Myr.
Soterios antidotus 417.g.418.c.g. Myr.
Sotira antidotus 658.b.Æg. ſotira antidotus 658.b. Æg.382.e. Aet. ſotera magna 403.f.Myrepſ.
Sotirichi Azaniti emplaſtrum 564. e.Myr.
Sparganium 441.f.Or. ſparganii vires 641.c. Æg.509.f.Or.
Spargula 479.c.Myr.
Spartus 441.f.Or. ſparti facultas 325.d.509.c.Or.52.g.Aet. ſpartum quo vites ligãt qua vi præditum 484.d.Or.
Σπάσμα quid & vnde 190.e.Aſt.
Σπασμὸς 19.e.Celſ. à ſpaſmo quid præſeruet 336.a.Marcell. ſpaſmo quid medeatur 341.e.Marcell.
Σπάθαι 114.a.Ruff. ſpatharum in organis vſus 163.b.Or.
Spathiuri ſerpentis deſcriptio, & quomodo homini noceat: quomodo item eius iſtui medendũ 625.g.Aet.
Σπαθίζειν 552.d.Myr.
Spathomela Græcis quid 376. a. Aet.
Σπαθοφοίνικον 607 c.Myr.
Species morbi in ægro cõſideranda 194.a.
ſpecioſior & coloratior ſiquis faſtus eſt, ſuſpicio ſubeſt 20. d. Celſ.
Speſtacula venerea venerẽ iuuant 577.d. Aet.
Specularis lapidis vires 641. d. Ægin.
Στίγμα 110.f.Ruff.
στερματικὴ ἀγγεῖα 108. g. 118. g. Ruff.
Spes quouſque in morbis reliqua ſit 22.d.Celſ.
Σφάκελος quid ſit 189.b.Aſt. ſphacelus quid, & quomodo curandus 511.c.Æg.723.g.Aet.
Σφαῖρα θαλασσία 482.d.Myr.
Σφαίριον 102.e.Ruff. ſphærion emplaſtrum 679.f. Æg.389.d.Aet. ſphariõ emplaſtrum quomodo præparetur 773.g.Aet.
Σφαγὴ 103.g.Ruff.
Sphagitides venæ 63.c.Celſ.
Sphagnon 419.e.Myr.
Σφέκλη quid, & quem vſum habeat 644.b.Æg.482.b.Myr.

Σφὴν 512.c.Or. ſphenoides os 548 c.Or.

Sphincter Græcis quid 468.g.Act. ſphincter muſculus 118. b. c. Ruff. σφιγκτῆρι muſculo quæ cautio adhibenda 585.e.Æg.

Σφόνδυλοι 105.d.Ruff.

Sphondylii vires 642.f.Ægin.509. f.Or.

Sphragis collyrium 308.e.Act.274 f.Mar. ſphragis Polyidæ 663. f.Æg. ſphragis Polybii in quibus partibus medeatur vulneri 100.d.Celſ.

ſphragidis Lemniæ facultas 617. f.Ægin. 513.a.596.e. Orib.65.b. Act.

Σφυρὰ 105.g Ruff.

Σφύζειν de quibus venis antiquitus dictum 109.h.Ruff.

σφυγμὸς quid 844.a.Phil.

Spicæ (conſtellationis) ortus 152.c. Act.

Spicæ nardi electio 26.g.Or. ſpicæ nardi vires 634.d.Ægin.19.f. 21.a.606.f. Or.44.d.Act.

ſpicati olei præparatio 810.f.Act.

ſpiceus & ſubſpiceus color 855.d. e.Th 46.f.Act.

Spicula, ſurculos, ſpináſque educentia 527.a.Ægin. 594.d.629.g. Orib.

Spiculatoris eclegma 540.h.Act.

Spina 105.d.Ruff.545.c.546.c.547. a.Or.168.b.Celſ.

Spinæ muſculi 563.a.Or. ſpinæ vertebræ vigintiquatuor 513.f. Or. ſpinæ vertebrarum inclinationes cui ætati crebrò incúbant 20.a.Celſ. ſpinæ verticulorum luxatorum curatio 605. e.Æg.

ſpinæ affectæ quid conferat 210.d. Scr. ſpinæ dorſi fractæ curatio 597.c.Ægin.177.f.Celſ. ſpinæ gibbæ reſtitutio 178.c.Or. ſpinæ luxatæ reſtitutio 195.d.Or. 182.g.Celſ. ſpinæ reſolutæ curatio 429.c.Æg.

ſpinalis medulla 106 g.107.c.110. d.Ruff. ſpinalis medullæ duæ membranæ 525.f Or. ſpinalis medulla vitia 143.c.Act.

ſpinalis medulla qualis in alimento ſit materiæ 222.b.584.b.g.Orib.

ad Spinam corpori inhærenté 401 b.Mar. ſpinas extrahétia 527. a.Æg.629.g.657.a.Or. ſpinas faucibus infixas quomodo eximere oporteat 562.d.Æg.177.a. 404 d.Act.

ſpinæ Ægyptiæ facultas 612.c.Æg. 407.c.483.f.490.e.Orib.9.a.Act. ſpina alba 407.c.Or. ſpina alba aliàs herba ſalutaris 347.d. Mar. ſpinæ albæ facultas 612 c.Æg.490.e.592.g.Or.8.g.Act. ſpinæ albæ inter edulia facultas qualis ſit 218.c.Or. ſpina Arabica, eiúſque facultas 612.c.Ægin.407.c.Or.

Spirabilia vaſa 110.a.Ruff.

Spirandi inſtrumenta quæ, & quibus malis obnoxia 3.g.7.b.Ar.

Spirationis vſus 7.b.Ar. ſpirandi difficultas quibus morbis annumeranda 69.e.Celſ. ſpirandi difficultas vnde 157.a.Act. ſpirandi difficultatis curatio 449. g.Ægin.414.f.Act.68.g.Celſ. ſpirandi difficultati capitis vſtio quomodo adhibenda 551.c.Ægin. ſpirandi difficultatis remedium 69.b.Celſ. ſpirandi difficultati catapotium 95.c.Cel. ſpirandi difficultas in elephanticis quomodo curanda 502. e. Ægin. ſpirantes difficulter recti facilius ſpirant quàm recumbentes 767.a.Caſſ. ſpirantes difficulter ſibilo ſimilem vocem cur edant 766.b.Caſſ. ſpirantibus difficulter quid medeatur 127.a.c.Ruff.58.a.Act.357.a.358 c.g.381.h.390.e.392.d.406.a.407 b.416.b.417.g.h.430 d.434.f.435 b.551.d.Myr.384.f.Marc. vide plura in Dyſpnœa & Reſpirat. difficult. ſpirationis rectæ ceruicis curatio 449.g.Ægin. ſpirantibus recta tantùm ceruice quid medeatur 357.f.358.c.390. e.392.d.407.b.434.c.Myrepſ. ſpirantibus recta ceruice medentur hippophaes & hippophæſtum 127.a.Ruff. ſeſeli 51.d. Act. vide Orthopn. ſpirare vehementer & crebrò, malum ſignum 21.e.Celſ.

Spiritus 111.a.Ruff. ſpiritus, præuidentiæ quid conferant 115.b. Act. ſpiritus quales ex quali concoctione cum vrina excernantur 99.g.Act. ſpiritus vnuſquiſque quomodo ex propria methodo adaugeatur, præſertim verò animalis 38.g.Act.

ſpiritus & muſicæ comparatio 16. b.Act. ſpiritum detinere debent parientes 784.e.Act. ſpiritus excitâdi quomodo ſint 98. d.Act. ſpiritus exitû quid obſtruat 154.h.Act.

ſpiritu calore accenſo, eóque calore permanente, diaria febris oritur 202.c.Act. ſpiritus in febre faucibus eliſus quid indicet 25.g.Celſ. ſpiritus grauior quid indicet 20.f Celſ. ſpiritus humorúmque lucta conuulſiones excitat 154.h.Act. ſpiritus mutatus diariam febré inducit 314.f.Trall. ſpiritus vitio quomodo angina generetur 4.a.Aret.

ſpiritus aurium vnde oriantur 181. h.Act. ſpiritus qui in cerebro conſiſtit qualitas 39.d.Act. ſpiritus quo cordis facultas opus ſuum exercet, qualis 39.b. Act. ſpirituum qui tùm in ventriculo generantur, tùm in iecinore, tum in corde, tûm in cerebro, differentia: ac quemadmodum his ipſis facultates animales tanquam vehiculis vtantur 6.e.Act ſpiritus ventriculi quomodo frigidus dicatur 38.h.Act. ſpiritus in vrinis 99. g.100.a.Act.

ſpiritus animalis vnde generetur 380.f.Ægin.153.g.Act. ſpiritus animalis contemplatio, theorematum medicorum finis 1. c.Act. ſpiritus animalis in cerebro, oculóque & reliquis ſenſoriis functio 8.c.9.c.Act. ſpiritus animalis actiones, & de intelligendi in eo diſcrimine 18. b.Act. ſpiritus animalis canales 153.g.Act. ſpirituum externorum differentia 18.d. Act. ſpirituum extraneorum generationis cauſa 99.b.Act. ſpiritu extraneo dominâte quid accidat corporibus 98.c.Act. ſpiritus naturalis actiones & ſedes 16.c.Act. ſpirituum ſenſibilium diuerſa diſcrimina, licet vnus & idem ſit ſpiritus 10.b. Act. ſpiritus vitalis actiones 17.b.Act. ſpiritus vitalis fœtui vnde 781.d.Act.

Spiſſamentorum decocti vſus 500. a.Æg.

Splanchnon 413.h.Or. ſplâchni facultas 617.b.Æg.494.a.Or.15. d.Act.

Σπλὴν 108.f.Ruff. ſplenis affectionum dignotio & curatio 262.d.Trall.473.a.Ægin.143.d. 666.a.Orib.519.f.Act.150.c. 228.c.Act.74.b.Celſ. lienis affectionum diuturnarum dignotio & curatio 32.e.91.a.Aret. ad ſplenem remedia 349. f.350.a.385.g.Marcell. ad ſplenis vitia 336.d.g.Marcell. ad ſplenis vitia omnia 345.a. Marcell.

ſpleni balnea quæ commoda 359. g.Æg.155.b.Act.

ſplene afflicto quæ vena ſecanda 120.d.Act. ſplenis auctio quomodo attenuanda 530.e. Act. ſplen conſumi quomodo poſſit 348.d Marc. à ſplenis dolore quid præſeruet 336. a.Marcell. ad ſplenis dolorem 264.a.346.g.347.a.f.348 g. 349 c.h.350.d.Marcell. ſplenis indurati remedia 474.b.Ægin. ſplenes induratos iuuat acorum 9.a.Act. ſplenis inflammati curatio 522.c.Act. ſplenis inflatio quomodo curanda 521.h.Act.

ſplenem euacuantia 146.a.Act. ſplenem obturantia 368.c.Ægin. ſpleni prodeſt viticis ſemen 4.d.Act. ſpleni purgando valent, amygdala 10.d.myrobalanum 13.g.rubia tinctorum 26.b.Act. ſplenis vſtio vt fiat 570.b.Æg.

à ſplene quartanæ ortæ diuturniores 214.c.Act.

ſplenici vrinam habent nigram 198.c.Act. ſplenicorum diæta 529.b.Act. ſplenicis vtile malagma 684.g.Ægin. ſplenicorum vſtio 529.b.Act. ſpleniticis medentia 333.h.337. h.341.e.347.b.348.a.c.349.g. Marcell. ſplenicis medetur, beta 54.h.iſatis ſylueſtris 28.h. lixitii aqua 154.b.theriaca 652. a.Act.

ſplenitorum tuſſis quomodo curanda 530.b.Act.

Splenis inter edulia qualitas 372. d.Æg.

ſplenion 435.a.Or.

σπληνῖτις φλὲψ 109.e.Ruff.

ſplenodapanos herba 530.d.Myr.

ſplenotomos antidotus 437.b. Myr.

Spodiaci collyrii etymologia & cópoſitio 198.b.Scrib. ſpodiacum collyrium 50.f.Or.265.h. Mar. ſpodiacá collyria 350.b. 351.g.Act.

Spodios paſtillus 789.d.Myr.

Spodium 379.f.Myrepſ. ſpodium ex metallis quoque fieri 458.e. Or. ſpodii vires 641.e.Æg.19. e.Or.

Spondogos quid 370.d.Marcell.

Spondylium 441.g.Or. ſpondylii vires 642.f.Ægin.509.f.609.e. Orib.

Spondylorum inter edulia qualitas 373.e.Æg.

Spongiarum differentiæ, quomodo crementur, & quomodo fiât candidæ 458.h.Or. ſpongiarum facultas 641.d.Æg.609.d. Or.74.c.Act. ſpongiarum lapides 69.b.Act.

ſpongiæ applicatione cur & quando vtantur 376.a.Or.156.a.Act. ſpongia aqua calente madefacta & expreſſa, ano ſubiecta, vapore ſuo cum adiuuat 249.d. Trall.

Spongiolæ epithematis vſus 471.h. Æg. ſpongiola malagma 684. h.Æg.

Spongiarium 169.c.Tr.

Spontaneæ laſſitudines, earúmque curatio 174.e.175.176.Act.

Spuere ſanguiné periculoſum 70. a.Celſ. ſpuere ſanguinem iuuenibus crebrò accidit 20.c. Celſ. ſpuunt quandoque ſanguinem quibus menſtruus ſanguis non fluit b.70.Celſ. ſpuentibus ſanguinem quid proſit 601.f.Orib. ſpuentium ſanguinem in tuſſi, curatio 70.d. Celſ.

Spuma quid & vnde 154.h.Act. ſpuma labris inſidens quid in hircis denotet 18.e.Ar.

ſpumæ argenti vires 630 g.Æg. ſpumam argenti venenatam eſſe 628.d.Act. ſpumæ argenti ſumptæ ſigna & medela 550.e. Æg.646.g.Act.224.c.Scr. ſpumæ nitri electio 28.a.Or. ſpuma ſalis 71.b.Act.

Sputiæ coſtæ 104.f.Ruff.546.f. Orib. ſpuriæ tertianæ curatio 213.a.Act. ſpurii venti 150.g. Act.

Sputorum differentiæ & ſigna 91. g.Or. ſputorum notæ 399.g. Æg. ſputorú ſignificatio 200. f Act.

ſputum in principio ruſo quodam & ſanguine miſtûm, non ſtatim timeri debet 26.f.Celſ. ſputi reiectionis obrupturam curatio 212.a.Tr.

ſputorú in pleuritide & peripneumonia dignotio 158.b.Act. ſputum in tabe quale boni omi nis ſit 26.g.Celſ.

ſputa pulmonis 158.e.Act. ſputum in pulmonis morbo quando periculoſum 28.a.Celſ. ſputa thoracis 158.e.Act. ſputis ex thorace & pulmone eiectis quid medeatur 658.d.Orib.

ſputum bilioſum & purulentum periculoſum 23.a.Celſ. ſputis crudis & liquidis in pleuritide quæ medela adhibenda 67.a.Aret. ſputis cruentis quæ medeantur 449.a.Ægin. ad ſputa glutinoſa 208.f.209.b.Scrib.310 e.Marc. ſputum mixtum purulentum in tabe, periculoſum 28.c.Celſ. ſputum purulétum 28.d.Celſ. ſputi ſanguinis cauſa & curatio 450.h.Ægin.220. b.Act. ſputum ſanguinis quid iuuet 595.f.596.f.Orib. ſputo ſanguinis medentur, ſenecio 27.a.ſerpyllum 26.a.terra Samia 65.d.Act.

ſputa incraſſans medicamentum 265.h.Act.418.d.Myr.

Στρῦφνος 602.d.Or.
Squamas educentia 486.c.Or.
ſquamarum metallicarum facultas 630.b.Æg.21.g.515.d.Or.72.g.Aet.
ſquama æris 460.b. quæna improbanda Ibid. & quomodo lauetur 460.d.Orib. ſquamæ æris duæ ſpecies 82.g.Celſ. ſquamæ æris facultas 630.c. Ægin.483.f.484.a.515.d. Or.2.g. 72.g. 696.c. Aet. ſquamæ æris purgatoria vis & doſis 325.c.328.g. Or.127.b.Aet.273.e.Aët. ſquamæ ferri facultas 630.c. Æg.515.d. Or.72.g.696. e.Aet. ſquamæ στομώματος vires 306.a.Aët.
ſquamiformia agglutinamēta 551.d.Ægin. ſquamiformes, ſeu ſquamoſæ, ſuturæ 106.d.119.c.Ruff.
Squatinarum inter edulia qualitas 373.g.Æg.
Squilla, vide Scilla.
Stabilis ſuccus 110.g.h.Ruff.
Stachys 443.b.Or. ſtachyos facultas 641.c. Ægin. 509.c. Orib.
Stacte 441.h.Or. ſtactæ facultas 34.g. 52.g. Aet. ſtacte bona quæ 98.g.Aet.
Στακτὸν alias στακτὴ 433.e.Myrepſ. ſtacton collyrium 199.d.Scrib. 270.g.280.f.281.e.Mar. ſtacticon collyrium 671.e.Æg.
Stagium quid 421.e.Myr.
Stagnantia loca qualia 369.b.Ibid.a.Or.
ſtagninæ aquæ qualitas 152.h.153.a.Aet.
ſtagnum mortuum,& eius natura 5.f.Aet.
ſtagnis innutriti piſces quales 373.d.Æg.
Staphis agria 442.a.Or.365.h.Myr. σταφὶς ἀγρία Latinis herba pedicularia ſeu peduncularia 195.e. Scr.251.f.Marc. ſtaphidis agriæ, ſeu vuæ agreſtis,facultas 615.e.Æg.492.h. Orib.13.a.Aet. 157.g.Tr.
Σταφυλὴ 103.d.116.d.Ruff.187.a.Aët.
Staphyle, vide Vua.
Staphylinus 442.a. Or.16.e.Aet. ſtaphylini facultas 618.g. Ægin. 597.b. Or.16.e.52.h.Aet.
Staphyloma quid, & quomodo curandum 436.b.557.g.Æg.300.b. 314.b.g.313.h.Aet. 183.h.239.b. Aët.
Σταφυλοφόρος palati proceſſus 103.d.Ruff.
Στάσιμος χυμὸς 110.g.h.Ruff.
Stateris quantitas 243.Mar.
Stationes productæ podagram generant 587.h.Aet.
Statuarum ſordes quas vires habeant 639.c.Æg.
ſtatuariæ herbæ vires 253.a.Marcell.
Staturæ breuitaspartum difficilem reddit 788.c.Aet. ſtatura longa matura ſenectute conficitur 19.a.Celſ.
Στέαρ 120.a.Ruff. στέατος, id eſt adipum, in medicando facultas 641.f.Æg.518.f. Or.90.a.Aet. στέατος, id eſt adipum, in medicando differentia & apparatus 442.b.Or.
Steatomata quid, vnde dicta & quomodo curanda 519.a.564.e. Æg.745.b.Aet.190.g.246.d.Aët. 142.a.Celſ. ſteatomatis quid medeatur 669.c.Aet.
ſteatomata oculorum 299.e. Aet. eorúmque curatio 333.h.Aet.
Στηλεχιαῖαι venæ facultas quæ 852.b.c.Theoph.
Stellas quomodo ordinauit Deus 151.g.Aet. ſtellarum acceſſio & ſignificatio 151.g.Aet.
ſtellarum crinitarum aſpectus 53.f.Aët.
ſtella quæ terra Samia 65. d. Aet.
Stellionis morſus ſigna & curatio 539.d.Æg.618.β.a.Aet. ſtellionis vires 615.c.Æg.
Στηλοειδεῖς muſculi 106.g.Ruff.
Στῆμα 104.h.Ruff.546.g.Or.
Στεφάναι 101.g.Ruff. στεφάνη in oculo 102.b.Ruff.
στεφανιαῖα ſutura 106.d.119.e.Ruff.
Stercoris qualitas quomodo percipiatur 6.c.Aet. ſtercori educendo & euocando quid valeat 126.f.128.c.Aet.266.b.Aët.387.a.d.Marc. ſtercus euacuantia 147.d. Aet.
ſtercoris deiectiôi inuitæ quid medeatur 279.e.Aët. ſtercus durum impedit purgationem 138.a. Aet. ſtercus vetuſtiſſimum quid expellat 340.d.Marcell.
ſtercoris ore redditi cauſæ & curatio 464.d.Ægin. ſtercus ore reiicienti quid medeatur 213.d. Scrib. ſtercus vomitu reiici quando contingat 468. f. Aet.
Stercoris animantium vires 627.d. Ægin.20. f.484.c.518.b.602.d. Orib.82.c.Aet. ſtercus caninum quale 82.c.Aet. ſtercoris canini albi vſus 656.g.Orib. ſtercoris caprini vires 602.d.Orib. ſtercus gallinaceum 55.d. Orib. ſtercoris humani vis & vſus 82.e.401.g. Aet. 197.e. Trall. ſtercus lupi 475. e. Aet.
Stergethros 406.d.Or.
Steriles fœminæ non purgantur naturaliter 803.b.Aet. ſteriles quid fœcundas faciat 788.a. Aet.
ſterilitatis cauſæ & curatio 489.a. Æg.792.b.Aet. ſterilitatis dignotio 792.c.Aet. ſterilitatem inducētia quàm periculoſa 795.d.Aet. ſterilitatem inducentes peſſi 705.c.Aet.
ſterilitatem inducentium affectionium curatio 794.f.Aet.
Στέρνον 104.c.Ruff.534.d.Or.
Sternutare oculo perfricato cur ceſſemus 762.b.Caſſ. in ſternuendo laborantes ſi ad ſolis iubar faciem obuertamus, cur ſternutatio ſuccedat 760. g. Caſſ.
Sternutamentum integra valetudine præditis noctu cur aut omnino non,aut perrarò fiat 261 h.Caſſ. ſternutamenti meatus 106.e.Ruff.
ſternutamentum inter bona indicia eſt 21.a.Celſ. ſternutamentum in pulmonis morbo periculoſum 28.a.Celſ.
ſternutamentorum vſus & materia 400.g.Or. ſternutamētum cientia 82.a.Ar.342.g.Or. ſternutamentum concitans medicamentum 195.g.Scrib.250.a. Marcell.
ſternutamenta frequentia & grauedo quomodo curanda 651.f. Orib.
Sternutatio binis vicibus plerunq; cur fiat, rarò vnis aut pluribus 760.g.Caſſ. ſternutatione ſecundas excuti 784.g. Aet. ſternutatio linguam humectat 401.β.c.Æg. ſternutatio ſingultui commoda 442.d.Aet.
ſternutationem mouentia 358.a. Æg.297.a.Aet 197.b.Aët.
ſternutatio quando non conducat 358.a.Æg. ſternutationis incommodæ curatio 411.a.e.Ægin. ſternutationi puerorum quomodo medendum 173 a.Aet.
Sternutatoria 443.a.Æg.296.f.Aet. ſternutatorium medicamētum 282.e.Aët.14.e.Aet. ſternutatorium caput purgans 688.c. Myr.
Stertentes infantes quomodo curandi 165.f.Aet.
Στῆθος 104.e.105.h.Ruff. στῆθος in digitis quid 104.d.Ruff.
Stibium,quod ſit optimum, quomodo cremandum,atque lauādum 459.a.Or. ſtibii facultas 641.g.Æg.516.d.Orib.74.c.Aet. 305.f.Aët.
ſtibium Alexādri regis 336.c.Aet. ſtibium ad ornandas palpebras 340.e.Aet.
Stichus(pharmacum)413.f.Aet.
Stigmatum medela 506.a.Æg.371.f.Aet.244.c. 319.e. Aët. 233.a. Scrib. ad ſtigmata 322.h.Marcell.
Στιλπνίτης quid 373.d.Myr.
Stilſcus in organis quid, eiúſque vſus 165.f.Or.
Stillicidium menſium quid ſit,eiúſque cauſa & curatio 797. β. f. Aet. ſtillicidii vrinæ notæ,cauſa & curatio 283.d.Trall.468.b. Æg.562.c.Aet.
Stimmi electio 28.a.Orib. ſtimmeos, ſeu ſtibii,facultas 641.g. Æg.516.d. Orib.74.c.Aet.305.f. Aët.
Stincus officinis quid 376.a.Myr.
ad Stirpem corpori inhærentem extrahendam 397.g.Mar.
Stœbes facultas 641.g. Æg. 509.c. 610.c.Or. ſtœbes flos qua vi in purgando polleat 124. g. Aet.
Stœchas 443.c.Or. ſtœchadis facultas 642.a. Ægin.21.h. 509.c. Orib.
Στόμα 103.b. Ruff. 83.c. Celſ. στόματα venæ 117.b.Ruff.
ſtomaticarum confectionum vſus & paratio 667.d.Æg. ſtomaticorum medicamentorum diuerſorum compoſitiones 657.a. Or.316.b.Aët.545.a.&c.Myr. ſtomaticorum medicamentorū vſus 241.h.Aët.
ſtomatica compoſitio 302.a.Marc. ſtomatica διὰ χυλοῦ 316.e.Aët. ſtomaticæ illitiones 394.b.Aet. στοματικὰ malagmata 87.e.Celſ.
ſtomaticæ ad faucium vuæque tumorem 203.g.Scr.
ſtomaticum medicamentum è nucibus 31.a. Aet. ſtomatica è Punicis malis compoſitio 269.h.Aët. ſtomatica è rutæ ſyluestris ſeminibus 316.d.Aët.
Στόμαχος 107.f.Ruff. ſtomachus cordi periculoſus vicinus 42.b. Aret. ſtomachum delectationis principem eſſe: & quæ eius delectatio commoda,quæ item ipſius offenſio incommoda & detrimenta toti corpori inferat 42.b.Aret. ſtomachus inteſtinorum principium 63.g.Celſ. ſtomachus interior ad ventriculum fertur 63.d.Celſ. ſtomachi ſitus & erga cor affectio 11.e.Aret. ſtomachi ſitus & qualitas 116.f.117.g.Ruff. ſtomachi intemperiei & humorum dignotio & curatio 457.c.Ægin. ſtomachi intemperies quomodo conſideranda & curāda 222.b.Aët.
ſtomachi affectiones, earúmque curatio 42.b. 89.f. Aret. 220.g. Tr.410.a.456.c.Æg.137.b.659.f. Or.438.f.& deinceps, Aet.222.a.Aët.70.h.Celſ. ſtomachum affici icta veſica 98.e.Celſ. ſtomacho laborantibus quæ agenda 17.a.Celſ. ſtomachi vitiis laborantium curatio 93.g. Aret. ſtomachi vitiis quid medeatur 651.g.Aet.316.d.Aët.329 e.h.412.c.Marc. ſtomachi vitiis quibuſlibet quid ſuccurrat 222.e.Scr.
ſtomacho affecto ſi comitialis morbus ſequitur quid faciendum 257.f.Aet. à ſtomacho dolor capitis ortus quomodo curandus 270.d.Aet. ſtomacho ex vſu coitus læſo quomodo medēdum 576.h.Aet.
ſtomachi abſceſſus diſcutiens 279.e. Aët. ſtomachi aciditates quid conſumat 333.b. Marc. ſtomachi adſtrictio quomodo curāda 450.g.Aet. ſtomachus æſtuans,eiúſque curatio 225. b. Trall.71.a.Celſ. ſtomacho æſtuoſo commoda aqua puteana 152.h.Aet. ſtomachi appetentiæ abolitæ quid ſubueniat 362.e.363.b.384.b.390. a.399.e.416.h.Myr. ſtomacho ardore æſtuanti quid conueniat 603. a. Orib. ſtomachi aſperitatibus medentur oua 87.a.Aet. ſtomacho atra bile infeſtato quomodo medendum 438.f.Aet.
ſtomachi bile redundantis ſymptomata 42.e.Aret. ad ſtomachi carbunculum 330. d. Marcell. ad ſtomachi cauſas 334.c.Marcell. ad ſtomachi cauſas vetuſtas 334.g.335. b. 339.b. Marcell. ſtomachi cibum non continentis curatio 71.g. Celſ. ſtomacho cibum vomitu reiicienti idoneum medicamentum 227.a.Trall. ſtomachus continere cibum in febri ſi nequeat,quomodo ei medendū 48.a. Celſ. ſtomachi conuulſio quō curanda 455.a. Aet. ſtomachi cruditati quid medeatur 364.h. 383.d. 386.d. 404.c.h. Myrepſ.329.f. 332.f.Marcell. ſtomachi debilitas animi deliquium facit 228.c.Aet. ſtomachi defluxionibus quid medeatur 322. e. Aët. ſtomacho diſſoluti qualem diætam habere debeant 452. f. Aet. ſtomachi diſtentio 466.g.Aet. à ſtomachi dolore præſeruantia 336.a.Marcel. ad ſtomachi dolorem arcendum 337.a.Mar.

ſtomachi dolori quid medeatur 262. a. 277. f. 279.g. Actuar. 382. d.&c.402.c.404.c.409.d.f. 410.c. a.,b. 411.b. 416.g. 422. f. 424. a. 426.d. 455.h. 480.b. Myr. 211.g. 228.g.Scr. 324.e. 327. c. e. 328.c. 330.a.c.h.331.b.d.333 d.e. 334.c. e.335.d.e.337.b.e.g.338.d.e. 339. a.352.h.Mar. ad ſtomachi dolores ſubitaneos 330.e. 331. e.h. Marc. ad ſtomachi dolorem ex tuſſi 313.a. Marc. ad ſtomachi dolores veteres 331.a. Marc. ſtomachi duritiei quid ſuccurrat 236.b.Scr.340.e.Marc. ad ſtomachi eroſionẽ ſine manifeſta cauſa 770 d.Myr. ſtomachi exulcerati curatio 71.d.Celſ. ſtomachi exulcerati remedia 454. g.Aet. 331.b.335.d.Marc. ſtomacho exuſto prodeſt polygonum 48.f.Aet. ad ſtomachum faſtidientem eſcam 330. g. 331. h. 332.g. Marc. ſtomacho faſtidienti pharmaca quæ medicamenta conueniant 393.g.Aet. ad ſtomachum fatigatum 331.a. Marc. ſtomachi feruori quid medeatur 381.c. 386. f.g. 388. b. 394.b.403.c.405.b.425.c.Myr. ad ſtomachi fluorem 211. f.Scr. 327.b.Marc. ſtomachus frigidus quomodo curandus 154. c. Tr. ſtomachi frigiditati quid ſubueniat 251.h. 263.a Act. 355. d.362.e.364.h.380.e 383.c.384.b. 386.g.387.d.389.g. 390.a. 403 b. 421.a 422.d.424.a.426.d.f.436.g. 493.d.Myr. ad ſtomachi frigiditatem antidota 226.d.Trall. ad ſtomachi grauedinem 311.a. Marc. ſtomachi grauitas 466. g.Aet. ſtomachi humiditatem nimiam adſtringẽs medicamentum 266.a.Act.420.f.Myrepſ. ſtomacho humido & vomenti balnea quæ conuenientia 359.f. Æg. 155.a.Aet. ſtomachi imbecillis ſymptomata 11.f.Ar. ſtomachi imbecillitatis curatio 444.d 445.Aet. ſtomacho imbecillis quæ ſeruanda ſint 11. d. Celſ. ſtomachi imbecillitatibus quid medeatur 277.f.326.d. 329.b.Act.386 b.402. f.403. b.c. 404.h.Myrepſ. 213.g.Scr. 376.c. Marc. ſtomacho imbecilli vinum quod conueniat 140.f.Tr. ad ſtomachum inaceſcentẽ 327. f.330.e.Marc. ad ſtomachum infirmum 319.a.331.f.Mar. ſtomachi inflammationis curatio 456.c.Æg.453.a.Aet.71.c.Celſ. ſtomacho inflammato quid cõueniat 605.f.Orib. ſtomachi inflammationibus prodeſt maſtiche 42. a. oleum melinum 19.e.Aet. ſtomachi inflationis curatio 227.b.Tr.457.a.Æg. 71. a.b. Celſ. ſtomachi inflationi quid medeatur 363.f.364.d.380. c.383.d. 388.b. 393.c. 407.d.408. g.422.d.461.f.Myr. 209.a. 210.f. 211.g.213.g.236.f.Scr.311.a.326. b.327.c. 329.a. f. 331.f. h. 333. h. 390. h. Marc. ad ſtomachum languentem 330. a. Marc. ad ſtomachi marcorem 332.g.333. b.Marc. ad ſtomachi morſus 606.g.Or 412.c.Myr. 328.b.335. d.384.d.Marc. ſtomachi morſus continuos infert lumbricus latus,& quæ ei medela adhibenda ſit 492. c. Aet. ad ſtomachi nauſeam 208.a.Scr. 289.c.328.b. 330.e. Marc. ad ſtomachi nauſeam crebram 309.e.Marcell. ſtomachi percuſſi ſigna 98. c. Celſ. ſtomachus ne perfrigeſcat 335.g.Mar. ſtomachi perfrictioni quid medeatur 326. d. Act. ſtomachi pituitoſi curatio 229.h.Tr.71.c.Celſ ſtomacho puris defluxu infeſtato quo modo ſuccurrendum 90.g.Aret. ad ſtomachi rancorem 331. f. Marc. ſtomacho refrigerato quid ſubueniat 263.a. Act. ad ſtomachum reiicientem omnia 328.d.383.g.Marc. ſtomachi reſoluti ſymptomata & curatio 71.f.Celſ. ad ſtomachum reſolutum 383. g. Marc. ad ſtomachum reuomentem 330. g. Marc. ad ſtomachum rheumatizantem 330. a. Marc. ad ſtomachi rigorem 333.a.Marc. ſtomacho ruptis quid conferat 312.g. 319.a. Marc. ſtomachi ſaliuationis remedia 457.b.Æg. ſtomachi ſiccitati & ardori quid medeatur 211.a.Scr.326.e. Mar. ad ſtomachi ſingultum 374. a. Myr. ſtomachi ſolutioni quid medeatur 208.d.211.f.235.f.Scr. 310.c. 327.b.328.d g.330.a.331.f. Marc. ad ſtomachi ſtridorem 384.f.Marc. ſtomachi ſubuerſionibus quomodo occurrendũ 641.d. 661. b. Orib. ſtomachi ſubuerſioni medentia 89.g.Ar. ſtomachi ſupinitatis cauſa & curatio 444. d. Aet. ad ſtomachi tumorem 334.c.Marc. ſtomachi vlcerati curatio 458.b.Æg. ſtomachi voluuli quid ſint, & quid eis medeatur 447.d. Aet. ſtomachi voluuloſarũ affectionum curatio 458.d.Æg.

ſtomacho conuenientia & idonea ac ſalubria quæ ſint 66.b. 587.h. 593.a.Orib.108.g.Aet. ſtomacho commodant & opitulãtur, aloe 9.e. cannabis ſuccus vino dilutus 29.h. gingidium 15.f. iaſpis 70.a. mithridaticum 657. b. nardi ſpica 44.e. ſecuridaca 26.g. ſpina alba 8.g. Aet. ſtomacho cõmodum vinum mulſum 128.c.Aet. ſtomacho quæ cõfectio vtilis 395. b.Aet. ſtomacho conueniens cataplaſma 329.c. Marc. ſtomacho conueniens medicamentum ex aloe 278.b.Act. ad ſtomachum cõponendum 339. b. Marc. ſtomacho confirmando quæ valeãt 311.e.314.f.329.d.333.a.334. e.338.b.c.339.e. Marc. ad ſtomachum conſeruandum 339. e. Marc. ſtomachum corroborãtia 330.e.Marc. ſtomachum corroborant odora 447. e. Aet. ſtomachi delectatio quæ commoda ſecum afferat, quæ item incommodã eiuſdem offenſio 42.c.Ar. ſtomachum exoluunt ſulphurulẽta balnea 155.b.Aet. ſtomachũ firmat equitatio 117. d.Aet. ſtomachum fouet oleum lentiſcinum 19. c.Aet. ſtomacho gratum ariſtolochiæ clematidis ſemen 126. f. Aet. ſtomacho incommoda & minus conuenientia quæ ſint 66.d. 588.b.Or. 108. e. Aet. ſtomacho incommoda edulia quæ 55. a. Aet. ſtomacho incommoda ſunt, abrotonum 7.b. cerebri eſus 85.f. lini ſemen 40.g. porrum ſylueſtre 10. b. Aet. ſtomachus inuitandus quomodo ſit in ciborum inappetentia 412. a. Æg. ſtomachum lædi medicamentis 81. f. Celſ. ſtomachum purgantia 335. c. Marc. ad ſtomachum reficiendum 332. a. 333.a. Marc. ſtomachum releuantia 338.g. Mar. ad ſtomachum reparandum epithemation 330.g.331.a. Marc. ſtomachum roborantia 587. h. 600.f. Or. ſtomachum roborant vuæ paſſæ 13. a. Aet. ſtomachum ſiccat agroſtis 7.e.Aet. ſtomachum ſubuertunt graueolentia 447.e. Aet. ſtomachum non ſubuertens medicamẽtum 280.d.Act. ſtomachi vſtio 570. c.Æg.

Stomachici qui 457.c.Ægin. ſtomachicis quid medeatur 278. f. 263.c.h.280.c.324.b.d.327.f.Act. 360.a. 361.f. 364.d. 369.d. 374.a. 386.f.387.a.b.d.388.g.389.g.390. b.402.a.403.c.f.h.404.a.407. c.f. 410.c. 412.h. 417.b.d. 418.d.419. g.420.a.421.e.436.c. 445. h. 453. d.Myrepſ.210.c.211.a.Scr.337.a. 364.c.Marc. ſtomachicis prodeſt,electrum 69.h. hypociſthis 33.f. vociferatio 116.a.Aet.

ſtomachica antidotus 445.h.Myr. ſtomachica antidotus picra 227. f. Trall. ſtomachicum baion 224.b.Trall. ſtomachicum epithema 523.a.Aet. ſtomachicum laxatiuum 368.b.Myrepſ. ſtomachicum medicamentum 601.b.Or. ſtomachici orbiculi 279.g.Act.

Stomatica, vide poſt Stoma ante Stomachus.

Στομῶ 407.e.Myr.

ſtomoma 460.d.Or.407.e.Myrepſ. 119. f. Celſ. ſtomomatis ferri ſquamæ vires 630.c.Ægin.515.e. Or.72.h.Aet.

Στραβισμὸς quid & vnde 184.g.Act. ſtrabiſmi curatio 439. a. Ægin. 131.b.Or.

Strangulantis laquei ratio & vſus 160.d.h.Orib.

Strangulatum & mortem affert cucurbita præcordiis intempeſtiuè affixa 122. d. Aet. ſtrangulatis quomodo medendum 447. d. Æg 647.d.Aet. ſtrangulatorũ reuocatio 404.b.Aet. ſtrangulati quõ reuocandi, ex Theophraſto 132.e.Or.

ſtrangulationi ex ellebori potione factæ,quomodo ſubueniendum ſit 340.d.Or. ſtrãgulatis à fungis quomodo ſuccurrẽdum 639. a.Orib. ſtrangulationi è fungorum eſu medetur gallinaceũ ſtercus 83.f. Aet. ſtrangulatui in purgatione menſtrua quid ſubueniat 406. c. Myr. ſtrangulatio vteri quid,vnde,& quomodo curanda 487. d. Æg. 802. f c.813.&c.Aet.

ſtrangulatorius aer 150.b.Aet.

Stranguria 19. b. Celſ. ſtranguria,eiúſque curatio 562.c.Aet. ſtranguriæ ſignum 858.b. Th. ad ſtranguriam 358. f. 359. a. g. Marc.

Stratiotes 443.c.Or. ſtratiotæ vtriuſque vires 642.a.Æg.

ſtratiotes aquatilis 21.d.509.d. Or. 548.d.Aet.

Stratiotæ collyrium 359. d. Act.

ſtratioticon collyrium 199. c. Scrib.274.e.g. 270.f. Marcell. ſtratioticum pſoricon collyrium 274.f.Marc.

Stratonis medici de terra dictum 64.a.Aet.

de Strato 370.c.Or.

ad Stridorẽ pectoris deponendum 316.a.Marc.

Strigmentum balneorum qua vi polleat 494.d.Or.

Στρόβιλοι 372. b. Myrepſ. ſtrobili vires 629.e.Æg.28.g Aet.

ſtrobilinæ reſinæ vires 639. a. Æg. 507.c.Or.

Strombus 230.b.Or.

Στροφωμάτων in organis vſus 163. d. Orib.

Στρόφος quid & vnde 159.c. 164. a. Act. 24.b.Celſ. ſtrophos quibus affectibus contrarius 163.d. Act. ſtropho quid medeatur 213.g.Scr.333.f.376.c.Marc.

Struma quid,vbi naſcatur,& quomodo curanda ſit 564. a. 518. c. Æg.741.e. 742.Aet. 190.f. 246.c. Act. 110.c.Celſ. ſtrumarum differentia 741. f.Act. ſtrumæ explorandæ quomodo ſint 306. b.Marc.

ſtrumis chirurgiam vtiliſſimam eſſe 742.f.Aet. ſtrumas diſcutiẽtia malagmata 86.c. Celſ. ſtrumis diſcutiẽdis & tollendis quid valeat 592.d.599.c.600.h. 634.b. Or. 321.g.322.b.326.f.Act. 773. b.824.d 825.a.Myr. 230.d 232.e. 236.f. 237.a. Scrib. 264.c. 305.h. 307.a.308.b.317.b. 390.g. 406.a. 412.c. Marc. ſtrumis medentia 515.c.Ægin.113. e.Or. 206.a. Scr. ſtrumis medetur adiantũ 8.c. ammoniacum 10. e. aſini vngula 91.c. capparis 30.c. cyclaminus 37.f. gagates lapis 68. g. muſtelæ vſtæ cinis 92.c. ſtercus bubulum 83.d.Aet.

Struthiocameli caro qualis in nutrimento ſit materiæ 371.f. Æg. 223.a.Or.86.e. Aet. ſtruthiocamelorum oua quale nutrimẽtum corpori præbeant 371. g. Æg.223.d.Or.

Struthiomela 215.g.Or.

Struthionum oua 86.h.Aet.

Sruthium 482.h.Or.Struthion Latinis radix lanaria 195.g.Scr.250. a.Marc. ſtruthii radicis facultas 19.f.509.d.Or.53.a.Aer.

Strychnon 443.d.Or.40.e.Celſ. vide plura in Solanum.

Studium rationẽ lædit 259. c. Aet.

ſtudioſorum inopia & valetudo 42. h.Aret.

Stupefacientia medicamenta 597. g. Aet. ſtupefacientium vſus nimius,noxius 494.c.463.d.Æg.

ſtupefaciendi vim habens collyriũ 436.a.Æg.

ſtupefactis cõducit pyrethrum 49. e.Aet.

u pidas actiones excitat geſtatio 116.e.Aet. ſtupidus dolor 226. g.Aet.

ſtupidos ac reſolutos quid adiuuet 608.c.Orib.

ſtuporem inducit cucurbita intempeſtiuè admota 122.d. papauer ſua frigiditate 42.g.Aet.

ſtuporis ſeu ἐκπλήξεως curatio 217 g.Act. ſtupore attoniti qua geſtatione vti debeant 116.g.Aet.

Sturnorum ſtercoris vires 602. g. Orib.
Styloides proceſſus 548. e. 551. g. Orib.
Stymmata Græcis quid 507.a. Aet.
στύψις 482.g. Myrepſ.
ſtypteriæ, id eſt aluminis, varia genera 459.b.Orib. vide plura in Alumen.
Styrax 443.g.Or. ſtyracis facultas 642.c.Ægin. 509.d.610.d.Or. 53.b. Aet. ſtyracis in purgando vis & doſis 649. c.Æg. 126.g. Aet. ex ſtyrace epithema 514. e.Aet.
ſtyrax flauus optimus 98.h. Aet. ſtyrax liquidus 433.e.Myr. ſtyracis fuligo 40.f.Aet.
ſtyracatum vinum 280.g.Or.
ſtyracinum oleum 21.e.Aet.
Subaureus color qui 855.f.Th.
Subcaniculares fructus 53.b.Aet.
Subcartilaginea 104.f.Ruff.
Subcineritius panis 252.c.Or.
Subcruenti vngues quomodo ſanandi 733.f Aet.
Subcutiliæ aquæ 71.f.Celſ.
Subdititia collyria quam vim & vſum habeant 461.g.487.g.Æg.
Subducendo ventri quæ valeant 110. b. Aet. ſubducens leniter 127.d.Ruff.
Subfragi medicaminis compoſitio 334.f.Marc.
Suberis vis 645.b.Æg. ſuberis ex Italico vaſe vſti cinis quid conferat 482.c.Æg.
Sublimamenta vrinarum quid ſint 153.a.Aet. vide plura in vrinæ enæorema.
Subluxatio quid 602.c.Æg.
ad Submeiulos 362.e.Marc.
Subnaticulæ 105.e.Ruff.
Subocularia 102.d.Ruff.
Subrubeus color 855. f. Theoph. 47.a.Act.
Subrufus color qui 855. f.Th.
Subſidentia quomodo ex amylo, & rel quis fiant 254. g. Orib. ſubſidētia ex lentibus facta 254. g.Orib. ſubſidentia vrinarum quid ſit 150.h.153.b.Act. vide plura in Vrinæ ſubſidentia.
Subſolanus ventus 150.f.Aet.
Subſpiceus color 855.d.c.Th.
Subſtantiam immixtam & ſimplicem inuenire quandoque impoſſibile 63.b.Aet.
quæ Subſtrata ab omni beſtia venenata præſeruent 615 β.f.Aet.
Subuerſio carnium 178. f. Aet. ſubuerſio ſtomachi 444.d.Aet.
Subuertebrum 105.d.Ruff.
Succatiunculæ quæ, & quandiu durent 252.g.Act.
Succedaneorum inuicem medicamentorum ratio ex Galeno 694. f.Æg.
Succida lana 91.d.Aet.
Succingentes membranæ 107. h. Ruff. ſuccingens membrana quæ, & quibus malis obnoxia 6. c.Aret.
Succinum 69.h.Aet.
Succi, eorúmque ſpecies & nomina 110. g. Ruff. ſuccorum actiones ex ipſorum temperie ſequi 463. d. Or. ſuccorum flos à veſica fellea attrahitur 150. e. Act.
ſuccum bilioſum gignentia 585. b. Orib. ſuccum bonum gignentia 63.f.241.a.586.b.Orib.116.g. Act. ſuccos craſſos gignentia 61.c.583.h.Or.104.h.Aet. ſucci craſſi eſſe caſeos 80. c. Aet. ſuccos crudos quæ gignant 584. e.Or. ſuccum frigidum creantia 584.g.Or. ſuccum glutinoſum gignentia 584.c. Or. ſuccum malum gignentia 64.d.241. g.586.e.Orib. 107.b.Act. ſucci mali edulia vitanda 51. f. Aet. ſucci mali ſunt ficus 53.f.Aet. ſuccos medios gignentia 584. c. Or. ſuccum melancholicum gignentia 584.h.Or. ſucci melancholici purgatorium 280. b. Act. ſucci optimi lac 77.a.Aet. ſuccum vitioſum gignit in corpore pepo 46.f.Act.
Succorum medicorum differentiæ & facultates 463.b.Or. ex ſuccis emplaſtra 757. b.Aet. è ſuccis medicamentum 673.e.Or.
ſucci Cyrenaici facultas 21.f.Orib. 45.f.Aet. vide plura in Liquor. ſuccus refrigerans quis 581. c. Orib. ſucci venenati qui 628. c.Aet.
è ſucco betæ cerarū quomodo paretur 774.g.Aet. ſuccus fœniculi cum melle 51.h.Or. ſucci papaueris facultas 21.d. Or. 42. g.Aet. vide plura in Opiū, & Papauer. ſuccus papaueris qd mali inferat homini, & quomodo venenum eius pellatur 644. g.Aet. vide plura in Opium. ſuccus vuæ immaturæ qualis 3. h.Act.
ad Sudes protrahendas è corpore 264.b.Marc.
Sudare plurimū poſt balneum cur aliquando minus cōueniat 385. c.Or.
ſudamina quid ſint, & vnde oriantur 169.c.Act.
ſudantes irrigandi quomodo ſint 410.g.Ægin. ſudanti ex labore, frigida potio perniciosiſſima 13. d. Celſ. ſudantium victus 410.h.Æg.
ſudationes naturales 57.c. Celſ. ſudationibus & fœtoribus alarū quæ medeantur 456.b.Æg.
ſudoris cauſæ 38.a. 168.f.Act. ſudoris ſigna 200.b.Aet. 37.h. 168. g.Act. ſudor ægrorum quid indicet 168.g.Act. ſudores boni vel mali quatenus 37.h.168.g. Act.21.f.Celſ.
ſudores ellebori potionem ſi conſequantur, quid faciendum 341. h.Or. ſudoris exercitio excitati habenda ratio 202.g.Act. ſudoris per expreſſionem facti cauſa, & quæ ei medela conueniat 411.α.a. Æg. ſudores febrientium quid indicent 168.g. Act. ſudor in febri ſi exerceat, quid agendum 48.b. Celſ. ſudorem puero in febri quomodo prouoces 176.g.Aet.
ſudores crebri fiunt aluo inhibita 163.f.Act. ſudor frigidus quid portendat 200.d.Aet.168.g. Act. ſudor frigidus in acuta febre peſtiferus 200 d.Aet 23.b. Celſ. ſudor glutinoſus quid portendat 168.g. Act. ſudor immodicus animi deliquium facit 227. g.Aet. ſudor ingens præſentiſſimum remedium febris peſtilentis 48.h.Celſ. ſudores iudicatorii quatenus admittendi 410.e.Æg. ſudor longum morbum indicans 22.c.Cel. ſudores mali ominis qui 168. g. Act. 21.f.Cel. ſudores miliares quid indicent 169. a. Act. ſudores morbum exacuentes quid ſignificent 169. a. Act. ſudor multus quando in febribus ſubſequatur 19.g.Celſ.
ſudoris eliciendi duplex ratio, eiúſque vtilitas 35.b.Celſ. ſudores ducentia & prouocantia 358. c. Æg. 344.a.404.d.483.d.Or. 147. f.Act. 57.b.Celſ. 230.g.Scrib. ſudores prouocans remedium 268.e.Act. ſudores prolicit calaminthe 600.c.Or. 29.c.Aet. ſudorem mouentibus cur vtamur 344.a.Or. ſudores detergendi quomodo 410.f.Ægin. ſudores ſupprimētia 73.b.e.Ar. ſudorem reprimens oleum 329. a. Act. ſudores ſedat ſapphirus 70.c.Act.
per ſudores purgat cyclaminus 126 h.Aet.
ſudoris inter medicamēta qualitas 518.a.Or. ſudoris in medicando vis 622.h.Æg.518.a.Orib. 81. e.Aet.
Suedæ quæ partes potiſſimùm 99. h.Celſ. ſuendi ventrem ratio 572.b.Æg.
Suffimenta aromatum procul ab igne ſemoti cur acutiùs percipiāt 760.f. Caſſ. ſuffimentorum vſus & confectio 693.b Æg. 395. b.d.g.Or.145.b.Act. ſuffimenta quomodo adhiberi debeant, corúmque materies 145 c.Aet.
ſuffimentum Berenices 663. d. Act.
ſuffituum cōpoſitiones variæ 693. c.Æg.58.b.Or.635.a.Myr. ſuffitibus quibus comitiales explorandi 423.d.Æg.
ſuffitus ad conceptionem 795. e. Aet. ſuffitus ad ſomnum conciliandum 58.d. Or. ſuffitiones ad tuſſim 414. d. Aet. 206.a. b.Trall. ſuffitiones venenata fugantes 615.β.g.Aet. ſuffitus ex cypreſſo, quod cyphi lunæ dicitur 58.d.Or.
Suffocatio ſolido cibo deglutito cur accidat 762.f.Caſſ. ſuffocatorum curatio 457.e.Ægin. ſuffocatorum reuocatio 404. d. Act. ſuffocationi ex fungorū eſu quid conferat 605.b.Or.
ſuffocata oua 223.e.Or.
Suffumigationibus quando vtendum 343.b Or. ſuffumigiorum præparationes variæ 840.b.Aet. ſuffumigiū eccleſiæ 840.e.Act. ſuffumigium vigiliis febriētium vtile 409.c.Æg.
ſuffumigabile oleum 204.c.Aet.
Suffuſio oculorum quid 12. c. 184. d.Act. 125.a. Celſ. ſuffuſione imminente, oculis culicum muſcarum formicarúmque imagines cur obuerſentur 758.a. Caſſ. ſuffuſionis oculorum dignotio & curatio 438 c. Æg. 130.d. Or. 323.g. Act.240.b.Act.125.a.Celſ. ſuffuſioni oculorum quid conueniat 306 f.Act.198.f. Scr. 267. c.h.278 c 279 f.Marc. ad ſuffuſiones oculorum incipientes puluis 175 e.Tr.
ſuffuſionibus cruentis ex ictu quid medeatur 309. e. Act. ſuffuſiones ex plaga cui oculorum parti peculiariter accidant 299. e.Act.
Sugillata 107.b. Orib. ſugillatio vnde, & quid ſit 185.f.Act. ſugillatorum curatio 443.g. 517.b. Æg.517.b.730.g.Act.239.c. Act. ſugillatis quid medeatur 107. b. 600.d.611 c.Or.56.d.Aet. 321.e. Act.234.h.Scrib.323.e.g.Marc.
ſugillatio oculi quid ſit & quomodo curetur 433.f.Æg.307.a. 365. c.Aet.309.c.310.c.Act.
Suilla caro &c. vide in Sus.
Sulphur 453.c.Or. ſulphuris coctio 30.a.Or. ſulphuris electio 27.d.Or. ſulphuris facultas 622 d.Ægin.19.c.c.21.g.22.c.515. b. 599.c. Orib. 72. c.697.d.Aet. ſulphuris ſuffitus in doloribus neruorum valere 62. g. Celſ. è ſulphure antidotus 263. a.Act. 453.g.Myr. è ſulphure lexopyretos 433.c.Myr.
ſulphur ignem non expertum 482. h.Or. è ſulphure ignem non experto antidotus 429.c.Myr. ſulphur viuum 440.d.Myr.
ſulphurulenta balnea 155.b.Act.
Sumach 395.d.Myr.
Sumen 114.b.Ruff.
Sungeli antidotum 278.f.Act.
Supercilia 101.f.Ruff.546.c Or. ſuperciliorum ornatus 365. a. Aet. ſupercilia alba nigra vt fiant 750.e. Myr. ſuperciliorū pilos quid augeat 365. a. Act. ſupercilii pilorum defluorum curatio 435.b.Æg.
ſuperciliorum defluuii curatio 238. f. Act. ſuperciliis exaſperatis quid conueniat 604.f.Orib. ſuperciliorum reſolutionis curatio 429.a.Æg.266.a. Act.
Superflua purganda 223. d. Aet. ſuperfluitatibus quæ careāt 106. b.Act. ſuperfluitatibus quæ redundent 106.a.Aet.
Superiores partes aluo ſolutis exercendæ 16.f.Celſ.
Superpurgationes quando & vbi timendæ 199.e.Act.
Superſtitioſa medicamenta Chriſtianis vitanda 441.c.Myrepſ.
Supinum obdormire ſeminis profuſioni nocuum 80.e.Celſ.
ſupinitas ſtomachi 444 d.Aet.
Suppoſitorium quid 501.b.Myr.
Supprimētia ſanguinem 82.g.Celſ. ſupprimentia vētrem 110 f Act.
Suppreſſæ aluo puerorum quomodo medendum 177.d.Act.
Suppurationes in morbis pluribus excitari 25.h.Cel. ſuppurationis indicia 25.d.Celſ. ſuppurationes peſſimæ quæ 28 b.Celſ. ſuppuratio quæ nondum patet oculis, vt deprehendenda 26. c. Celſ. ſuppurationum quæ extrà aut intrò feruntur, quæ tolerabiliores 26.f. Celſ. ſuppurationes quæ intus oriūtur, quomodo in reſolutione neruorum curandæ 63.a.Celſ.
ſuppuratorum chirurgia & vſtio 569.a.Æg. ſuppuratis ſuppurationibúſque quid medeatur 409. b.411.g.446.g.484 h.771.b.Myr. 209. b. 236. f.Scr. ad ſuppurationes futuras & factas 390.g. Marc. ſuppurata quid purget 311.b Marc.
ſuppuratæ auris curatio 232.d.Aet. ſuppuratio in lateris dolore quādo tabem denuntiet 25.b.Celſ. ſuppuratio oculorum quomodo ſananda 309.b.Act. ſuppu-

rationis pectoris cauſæ, ſigna & curatio 28.c. 426.b.Aet. ſuppurationis circa thoracem & membranam coſtas cingentem cauſa & curatio 452.h.Æg.
ſuppuratoria medicamenta 442. a. Æg.21.h.614.f.Or.103.g.Aet. ſuppuratoria medicamenta quã do adhibenda & quæ 442.a.Æg.
Supremæ corporis ſedes, item & concauæ, ad nomas cur opportunæ 755.a.Caſſ.
Sura 105.g. Ruff. 547.b.Or. 170.a. Celſ. ſuris medetur terra Ægyptia illita 63.g.Aet.
Surculi è corpore quo pacto eiiciendi 629.g.Or.104.b. Celſ.
Surdi per nares vocem cur reddant 758. d. Caſſ. ſurdum quo medicamento Actius curarit 287.d. Aet. ſurdaſtris quid medeatur 300.h.Act.
ad ſurdiginem 285.a.d.287.e. Mar.
ſurditatis cauſa & curatio 185. h. Tr. 441.c.Æg. 648.b.Or. 286.h. Aet.14.c.181.f.237.b.Act. ſurditati quid medeatur 438.a. 773. b.831.a.Myr. ſurditati, aluus biliosa maximè cõfert 27.g.Cel.
ſurditas natiua incurabilis 441. c. Ægin.
Surrentinum vinum 13.g.Aet.
Sues in Gallia habitiores, & valentioris alimẽti fieri, poſtquam vterus illis abſciſſus fuerit 508. a.Or. ſuis partes aliquæ cuius alimenti ſint 37.a.Celſ.
ſuillæ carnis inter edulia qualitas & facultas 372.a.Æg. 64.b. 220. c.241.d.584 b.Orib.84.d.Aet. ſuillas carnes ſale conditas tutò guſtari poſſe 61.a.Or. ſuillum fel 81.c.Aet. ſuillum iecur 223. b.Cr. ſuillum lac quale 76. e. ſuilli lactis vſus 671.a.Or. ſuillum pancreas 584.e. Or. ſuilla pinguedo 2.c.90.c.Act. ſuillus talus vſus 91. f. Act. ſuilli teſtes alunt 85. e. Act. ſuilli vngues 91.c.Act.
ſuum morſus quõ curandus 615 β. a.Aet.
Suſæ in Perſia 20.f.Aet.
ſuſinum oleum 370. d. Myrepſ. ſuſini olei etymologia & confectio 689.c.Æg.20.c.Aet.
Suſpenſor 109.d.Ruff.
à Suſpirio quid præſeruet 336. a. Mar. ſuſpirio accõmodata medicamenta 205. f. 207.g. 208. e. 210.a.213 g.Scr.316.g. 317. b.d. f.325.c.336.d.Marc. ſuſpirium reprimentia 385.b.Marc.
ſuſpirioſis mederi quid valeat 127. c.Ruff 600.d.Or.651.f.Aet. 253. g.257.g.263.c.e.265.h.267.d.329. f.Act.310.a.d. 313.a.317. a.c.d.g. 319.b.333.c.346.b.Mar. ſuſpirioſis dolorem leuans catapotiõ 417.e. Aet. ſuſpirioſorum potio 417.b.Aet.
Suturæ 106.c.Ruff. ſuturæ capitis 106.b.Ruff.547.h.Or. 167.b. Celſ. ſuturæ palpebrarum 329. a.330.Aet. ſutura vulnerũ 100. a.Celſ.
Sutorium atramentum 74.f.Act. vide Atrament.ſutor.
Sycgros 425.g.Or. (κων & σ.
Σῦκα quid ſint 181.f.Act. vide — Sycaminos 444.b.Or.54.a.Celſ. ſycamini fructus vocari ſycomora 679.c.Æg.444.b.Or.54.a.Cel. ſycaminon 445.c. Myr. ſycaminorum inter edulia qualitas, & in medicando facultas 214.f.Or. 43.f.Aet. ſycamini confectio 445.f.Myr.
Συκαμίνων & σύκων curatio 246. f. Act.
Syce 444.f.434.g.Or.
Sycomoron 679.c.Æg.444.b.f.Or. 43.f.Aet. ſycomororum inter edulia qualitas & facultas 371.d. Æg.217.d.Or. 43.f.Aet. ſycomororum medica facultas 642. d.Æg.43 g.54.c.Aet.
Σύκων & συκαμίνων curatio 246. f. Act.
ſycoſis quid 434.d.Ægin.75.b.97.a. Aet.183.c.Act.117.b.Celſ. 199.f. Scr.274.a.Marc. ſycoſis quotuplex 117.b.Celſ. ſycoſis vnde dicta, & quomodo ei medendum 434.d.Æg.318.h.Act. ſycoſi quid medeatur 75. b.97. a. Aet.199.f.Scr.274.a.Marc.
συκωτὸν 222.c.Or.85.g.Aet.
Syderatio vide Sideratio.
Syluæ mater 215.e.Scr.
ſylueſtria animalia quale alimentũ præbeant 372.e.Ægin. ſylueſtrium animalium caro qualis 86.b. Aet. ſylueſtrium carnes melioris ſucci eſſe quàm cicurum 241.f.Or.
ſylueſtres feles ad demorſos à crocodilo conueniunt 615. β.c.Act.
Symbiotarium 57.a.364.b.Or.
Symeon Sethi 355.c.Myr.
Symmetria eduliorum 171.c.Aet.
Sympathia remotiorum membrorum cur fiat, non ſemper vicinorum 761.b.Caſſ.
Symphonos antidotus 413. g.Aet. 434.a.Myr.
Symphyſis oſſium quid 547.c.Or.
ſymphytum 416 h.444.b. Or. 401. c.Myr. ſymphytum Gall.s halum dici 389.f.Marc. ſymphytum Latinis inula ruſtica & allium Gallicum 318.a.Marcell. ſymphyti vtriuſque facultas 642 e.Æg.509.f.Or 54.b.441.d.Act. ſymphyti vtriuſque in purgando facultas 466.g.Or. ſymphyti radix 355.a.Myr.
ſymphytum petræum 444.d. 509.f. pecton.ibid.Or.
Συνάγχη quid 3 h. Ar.446. g. Ægin. 187.b. Act.68. b. Celſ. συνάγχη vnde dicta 4.a.Aret. ſynãches curatio 446.g.Æg 68.b. Celſ. ſynanchæ quid medeatur 304. b.306.f 309.c.337.e.Marc.
Synchriſmata 252 b.Marc.
Συγκριτὸς panis 247. f. Orib. 26. f. Act.
Syncope quid 11.c.71.e.Ar.454.g. Æg. ſyncope vnde 454.g.Æg. 98.h.Or. 224.c.Act. ſyncopen cordis, non ſtomachi, affectum eſſe 11.e. Aret. ſyncope quos inuadat 227.f. Act. ſyncopes cauſæ & ſymptomata 11.e.Aret. 322.h.Tr 408.a.Æg 224..Aet. ſyncope correptorũ pulſus 398. g.Ægin. ſyncopes incipientis ſymptomata 71.e.Aret. ſyncopæ vehementia quanta 11. c. Aret.
ſyncope curabilis & incurabilis quando ſit 454.g.Æg. ſyncopes curatio 71.d.Aret.217.c.Act. ſyncopes fauſta ſigna quæ 73.g. Aret. ſyncopæ exterius quæ adhibenda medicamenta 73.a. d.Aret. ſyncopæ locus & habitatio commoda quæ 73.e. Ar. 369.g. Or. ſyncopæ venæ ſectione quomodo occurrendum 71. g. Ar. ſyncopæ victus qui conueniens 72.c.e.Ar.
ad ſyncopẽ cordis 368.d.390.c.458. g. Myr. ſyncope in febribus, ciúſque curatio 322 h.Tr.
ſyncopes è bilioſis humoribus notæ & curatio 323.c.324.d. Tr. ſyncopes crudorum humorum vitio ortæ curatio 323.a. Tr. 98. a.Or. ſyncope ex euacuatione, ciúſque curatio 324.a.Tr. ſyncopes ex tenuibus humoribus ortæ curatio 407. g.Æg. 98. e.Or.
ſyncopæ phreneſi accedentis curatio 55.g.Aret.
Συνδετικὰ πῦρα 110.b.Ruff.
Συνεχὴς febris quid 171.a.f.Act.
Syngeli antidotus 420.g.Myr. 278. f.Act.
Σύνοχοι febres quæ & vnde oriantur 171.e.Act.206.b.Aet. ſynochæ febris cognitio & curatio 403.g.Æg.206.b. Aet. ſynocharum febrium origo 151. e.Act.
Synodus piſcis 227. f. Or. ſynodontes piſces quale corpori alimentum in cibo offerat 225. a. b.d.227.f.Or.
Syntexis quid, & quomodo curanda 408.g. Æg. 489.f. Act. ſyntexis vnde oriatur 302.c.Mar. vide plura in Colliquatio.
συντηκτικοὶ qui 32.e.Ar.
Syria caua 68.e.Aet.
ſyriacus lapis 67. g. Act. ſyriacus ſuccus 45.f.Aet. ſyriaca vlcera quæ 6.a.Aret.
Syricum 74.b.75.c.Aet. ſyrici vires 639.d.Æg.74.b.75.c.Act.
Σύριγξ τῆς κύστεως 356.b.Myr.
ad Syringium 390.c.f.Marc.
Syrmaiſmi quid, & quem vſum habeant 376.a.Æg.
Syrupus quid 249.e.Act.
Συστηματικὴ ἀναμαχία in pulſu 145.c. Act.
Συστολὴ in pulſu quid 844.b.Phil.37. b. 144. a. Act. συστολῆς effectus 845.a.Phil.
Συστροφὴ 568.e.Myr.

T

Tabes, & quæ eius ſpecies 58. f. Celſ. tabes quos maximè infeſtet 20. Celſ. tabis prænuntiæ notæ 25.b.Cel. tabes quãdo timenda 24. a. Celſ. tabes quando & vnde fiat 425.g.Aet. tabis curatio 58.d.Ar.453.e.Æg. 135.f.Or.58.f.Celſ.
tabes quando magis vigeat 11. d. Ar. tabis declinantis & remittentis ſalubria ſigna 26.g.Celſ.
tabe quæ mulieres non liberentur 28.d.Celſ.
tabes oculi quid, vnde, quid à macie differat, & quomodo curanda 437.h.438.a. Æg. tabes pupillæ, ciúſque curatio 324.c.Aet. 185.c.239.h.Act.
tabidi 425. g. 429.b.Aet. tabidorum aduerſa ſigna 28. c. Celſ. tabidorum proſpera ſigna 26. g. Celſ. tabidis aer qui cõueniat 150.c. Aet. tabidos vociferatione iuuari 116.a.Aet. tabidis quid medeatur 261.h.263.e. 266. e.267.c.d.Act. 353.a.356.f.358.g. 369.d. 379.g. 392.c. 408.e.409.b. 410.c. 411.e. 412.d. 413.h.417.b. 425.f.430.d.436.b.Myr.
tabidæ febres 221.b.Act.
Tactus affectus 13.c.Act.
Ταγηνιστὰ 223.c.Or.
Taginitæ placentæ 208.c.Or.
Talus 122. a. Ruff. tali 105.d.g. Ruff.447.b.Or.170.b.Celſ.
ad talorum dolores 397. c. 400. Marcell. talus quot in partes prorumpat & quomodo reſtituendus ſit 179.b.198.c.Orib. tali prolapſi curatio 185.h. Celſ. talo prolapſo reponendo quis laqueus vtilis 156. d. f. Or. ad talorum tumorem 397.b. 398.b. 400.d.Marc.
tali bubuli vſti vires 636.b.Æg.
Tamarindus 403.b.Myr.
Tamarix 44.b.Act.
Τάραξις oculi quid 182.d.Act.
Tardæ concoctionis cauſa 159 b. Act. tardæ concoctioni quid medeatur 264.a.Act.
Tardarum (auium) caro 223.b.Or.
Ταρίχη 231.d.Or.
Tarium 574.a.Myr.
Ταρσὸς 104.c.105.h.122.d.Ruff.547. b.Orib. ταρσοὶ 101.g.Ruff.545. d.Or.
Taſi 520.a.Myr.
Taurini adipis facultas 601.g.Or. taurina caro 220.e. Or. taurinum fel quale 81.d. Act. taurina medulla 606. e. Orib. 90.g. Aet. taurina pinguedo qualis 2.c.Aet. taurini ſanguinis poti ſymptomata & medela 549. e. Æg.646.b.Aet.287.h.Act.226.d. Scrib. taurinũ ſeuũ 90. d. Act.
Taurocollæ vires 643.a.Æg.
Ταῦρος 376.b.Myr.
Taxo venenum ineſſe 628.c.Aet. taxi potæ ſigna & curatio 548.d. Æg.643.g.Aet.
Teaphin 593.a.Myr.
Tecolithos lapis 67.g. Aet. 448. e. Myr. vide Lapis Iudaicus.
Tedarum vires 618. f. Ægin. 22.c. Orib.
tedinum oleum 20.f.Or.
Tegendos ægros eſſe in febris impetu maximè ſi ardens eſt 47. c.Celſ.
Tela aranearum 519.h.Or.
Telamonium emplaſtrum quomodo præparetur 774.b.Aet.
Τελεία antidotus 223.b.Scr.
Telephium 406.f.444.g.Or. telephii facultas 643.d.Æg.510.d.Or.
Telephia vlcera cur dicta & quomodo curanda 524.a.Æg.
Telis 55.c.Aet. vide Fœnumgræcum.
telinum oleum 20.g.Aet.
Tellinæ qualis in nutrimento ſint materiæ 230.e. Or. tellinæ cineris vires 643.b.Æg.
Telorum differentiæ 588.f. Æg. telorum è corpore extrahendorum ratio 588.e.Æg.140.f.Celſ. telo venenato percuſſis quid cõferat 222.h.Scr.
Temeritas adiuuat quos ratio non reſtituit 49.f.Celſ.
Τεμνικοὶ dentes 545.g.Or.
Temperamentum corporis quodnam medici laudent 186.b. Aet. temperamentorum corporis cõpoſitorum notæ 362.c.Æg. 179. g.Aet. temperamenti optimi notæ 362.a.Æg. 84.a.Or. 179.g. Aet.
temperamentorum mixtorum curatio 186.c.Aet. temperamẽti

principalium corporis partium cognitio 336.c.Æg.85.b.&c.Or. 181.b.Act.
de Teperamento medicamentorũ ex odore coniecturam fieri non poſſe 6. c.Aet. temperamentorum medicamentorum qualitates quæ 609.f.Æg.
temperatorum balneorum vires 154.c.Aet. temperata corpora quæ 163.d.Aet.
temperatura naturalis gaudet ſimili 22.a.Act. temperaturas ſimilibus foueri 18.g.Act. temperaturarum mutatione pulſus vt mutentur 847.a.Phil.
temperiei calidæ, frigidæ, ſiccæ, & humidæ correctio 366.a.d.f.367.e.Æg. temperiei ratione quomodo pulſus varient 845.g.847.a.Phil.
de tẽperie in odoratis cur nihil certi iudicari nequeat 464.b.Or.
Tempeſtates indicant terræ inteſtina è locis ſubterraneis prodeuntia 93.a.Aet.
Tẽplo Epheſio teſtamentum quale reliquerit auri faber 361.f.Act.
Temporis differentiæ tres 150.d. Aet. tempora mutant aerem 150.d.Aet. temporum mutationibus ſingulis quomodo corpus præmuniendum 276.f.Æg.
tempora anni conſideranda 15.d. Celſ. tempora anni & tempeſtates quæ ſalubres aut inſalubres 18.e.Celſ. tempora anni in bruta animantia impetum faciunt 223.f.Aet. tẽpore antelucano frigus maximè intenditur 67.g.Celſ. tempora cibi & potionis febricitantibus porrigendæ commoda 46.g.Celſ. tempus ad coeundum commodiſſimum quod 118.d.Aet. tempus conceptus quando 782.a.Aet. tempus curationi vulnerum opportunum quod 97.e. Cel. temporis ad exercitationem opportuni notæ 7.a.Orib. temporibus febris incertis quid agendum 50.f.Celſ. tempus fœcunditati aptiſſ. 793.a.Aet. temporum morborũ ratio 588.e.Aet. tempora purgationibus aptiſſima, ver & autumnus 322.g.Or. tempus quodnam venæ ſecandæ & iterandæ euacuationi conſtituendum 310.e. Or. tempus veratro ſumendo aptum quod 139.g.Act.
Tempora 101.e.Ruff. 545.b.Or. temporum dolori quid medeatur 254.g.263.h.Marcell. tempora quomodo inurantur 336.e.Act.
temporales muſculi 106.f.Ruff.
Tendones 103.f.110.c.Ruff. tendinum dolores ſanat rana 92.e. Act. tendines refrigerati ſpiſſantur 589.b.Aet.
tendines & neruea muſculorum extremitates qualis in alimento ſint materiæ 584.e.Or.
Tenebræ horrendæ 251.b.Act.
Teneſmus quid, eiúſque curatio & remedia 248.a.Tr. 460.d.Ægin. 495.g.Act. 78.d.Celſ. 217.c.Scr. 372.e.376.a.Marc. teneſmus dyſenteriã præcedit 494.d.Aet. teneſmum per ſe nunquam iugulare 78.d. teneſmo mederi quæ ſoleant 71.f.Act.362.e. 561.b.Myr.372.e.376.a.Marc.
teneſmum mitigant ſulphurulenta balnea 155.b.Aet.
τεινεσμώδει cupiditati quid ſubueniat 348.e.Or.
Τένοντες 103.f.110.c.Ruff.
Tenores 107.f.Ruff.
ad Tenſiones neruorum 235.d. 237.b.d.Scrib.
tenſiuæ laſſitudinis cauſa & curatio 173.c.Aet.
Tentigo vnde 80.a.Aret. tentiginem cientia 478.d.Æg. 577.e. Aet.374.h.375.g.376 b.Myr. tentiginem excitantia ſatyriaca 777.a.780.a.Myr.
Tenuioribus magis ſanguis abundat 30.d.Celſ.
tenuioris inteſtini affecti mala ſymptomata 29.b.Celſ. tenuioris inteſtini morbus quem ἰλεὸν nominant, quomodo curãdus 140 e.Orib. tenuia inteſtina quæ res euacuent 145.d.Aet.
tenuium partium quænam dicantur 472.f.Or. tenuium partium quæ ſint 21 e 473.c.Orib. 101.d. d.Aet. tenuis vrinæ ſignificatio 196 d.Act.
Tepefacienda medicamenta quæ auribus infundenda 126.c.Celſ.
Tephra, vide Cinis. tephri collyrii facultas & vſus 303.h.Act.
tephrica collyria 350 b.Aet.
Tepida aqua bilem domat 209.e. Tr. tepida poſt balneum potanda 164 g.Tr.
Terebinthi facultas 643.b.Æg 510 a.610.a.Or. 54.g Aet.
terebinthina reſina principatũ inter alias habet 50.a.Aet. terebinthina reſina excellentior cæteris qua ſit 437.c.Orib. terebinthinæ reſinæ facultas 353.d. 357.c.639 a.Æg.21.f.507.c.Or. 50.a.Aet.
Terebinthus quid ſit & quomodo curãdus 514.c.Ægin 729.c.Act.
Terebrarũ duo genera 171.a.Cel.
terebella non ſe demergentia quæ 592.g.Ægin.
Teredines cur zingiber perforent 26.e.Aet.
Tergum 104.e.Ruff.
Terminthus quid, & eius curatio 729.c.Act.514.c.Æg.
Terminus vehementiæ 7.b.Orib.
Terra propriè quid 63.a. terra ventos parturit 150.f.
terra aceto aſperſa cur tumeat 106. a.Cel. terræ aer optimus quis 150. terra candida cur ſterilis plerunque, nigra ferax 762.f. Caſſ. terram edere cupientium curatio 347.c.Ægin. terræ inteſtinorum vires 618.b. Ægin. terra naſcentium differentiæ 371.d.Or.
terræ medicamentariæ ſpecies diuerſæ, earúmque deſcriptio, electio, apparatus & facultas 452.b.Or. terræ in genere & ſpecie vires 617.e.Ægin. 512.f. 596.d.Or.63.a.Aet. terræ coctio 30.a.Orib. terræ lauandæ ratio 63.f.Aet. terram quæ fermentent 1.f.Aet.
terræ agrorum in medicando facultas 63.g.64 Aet. terra ampelitis 66.a.Aet. terræ ampelitidis electio 27.d.Orib. terra Chia 19.d.Orib. terra eretrienſis 513.a.Orib. terra Lemnia 216.b.Trall. terra Samia 19.d.Orib. terra Sarda 524.d.Æg.
terreſtrium animalium lingua 221. d.Or. terreſtrium animalium inter alimenta qualitas 30.f. Act.
terreum quod 2.d.Act.
Terrentia omnia in comitiali fugienda 60.e.Celſ.
terror parit animi deliquium 229.f. Aet.
Tertiana febris vnde 212.f.Aet. tertianæ dignotio & curatio 332.b.Tr 401.a.d.f.402.a.a.Æg. 93.e.Or.212.a.Act.51.b.Celſ. tertianæ genera duo 42.e.Cel. tertianæ iudicium 193.b.Act. tertianæ victus 210.b.Act. ad tertianas 774.d.Myr.329.g. 333.b.e.Marc.
tertianæ exquiſitæ dignotio 212.a. & curatio 212.e.Aet. tertianæ nothæ curatio 94.a.Or. tertianæ puræ & non puræ, vrinæ quales ſint 77.f.Act. tertianæ ſimplicis cognitio duplicem declarat 172.b.Act. tertianæ ſpuriæ curatio 213.a.Aet. tertianæ veræ internotio à falſa 334. b.Tr. tertianæ veræ curatio 620.b.Or.
Teſtarum vires 636.b.Ægin.607.c. Or. teſta clibanorum 20 f.Or. teſtæ ouorum vſtæ quales 87.d. Act.
teſta molli intecta 225.d.Or.
teſtaceorum & mollium inter edulia qualitas & facultas 368.c.373. e.Æg. 228.a.237.a.582.h.584.a. Or.110.a.Act.
teſtacea combuſta qua vi polleant 483.f.Orib. teſtaceorum vſus 10.b.f.Or.
Teſtamentũ aurifabri 261.f.Act.
Teſticulorum natura 153.e.Celſ. teſticulorum morbi, eorúmque curationes 135.a.145.g.Cel.147. a.Or. ad teſticulorum dolores 394.d.395.g.Marc. teſticulorũ inflammatio quomodo ſananda 668.a.Or. ad teſticulos pendentes 396.e.Marc. ad teſticuli tumorẽ 233.c.Scr. 393.d. 394.d.g.395.g.Mar. ad teſticulorũ vlcera 395.c.Mar. teſticulorum vlcere aphthis ſimili correptorum medela 147.c.Aet.
ad teſticulos infantum vitioſos vel tumentes 394.b.Marc.
teſticuli gallinacei ad comitiales valent 157.h.Trall.
Teſtes 105.a.Ruff. 576.d.Ægin. teſtium materia 119.b.Ruff. teſtium membranæ 119.a.Ruff. teſtium temperamenti dignotio 365.e.Æg. 184.f.Aet. teſtium tunicæ & partes 109.c.Ruff.
teſtes in morbo colico affici inopinatò 44.b.Aret. teſtes mortuis ſurſum cur reuellantur 762. c.Caſſ.
ad Teſtes contuſos & compreſſos 394.g.Marc. teſtium inflammationis notæ & curatio 476.f. 516.a.Æg. teſtium inflammationi quid conferat 603.f.606.e. Or. teſtib' induratis medetur cicer 25.g.Aet. ad teſtes nimiè creſcentes 394.g.Marc.
teſtium cataplaſma ex faba 37.e. Aet.
teſtes mulierum quales 779.d.Aet.
teſtes qualis in alimento ſint materiæ 372.c.Æg.221.g.584.b.Or. 85.e.Aet. teſtium glandulæ quales inter edulia ſint 221.f. Or. teſtes gallorum gallinaceorum 64.f.Or.
Teſtudinis marinæ ſanguis præparandus quomodo ſit 542.g.Æg. 624.a.Aet. teſtudinum in organis vſus forma & differentia 164.d.Or.
Tetanos quid 2.d.Ar.124.g.Orib. 19.e.67.c.Celſ. 210.b.Scr. 325.e. Mar. tetanus cuius partis proprius ſit affectus 11.d.Aret. tetani differentiæ 430.d.Ægin. tetani notæ propriæ 3.e.Ar. tetani curatio 61.b.Aret.430.d. Æg.268.c.Aet.67.c.Celſ. tetano quid medeatur 210.b.Scrib. 325.e.Marc.
ad Tetanicos 320.e.Marc.
Τεθραπυμένα 89.g.Celſ.
Tetragnathus, ab eóque ictorum ſymptomata & medela 618.h. Act.
Τετράγυρα quid 356.a.Myr.
Tetrapharmacum emplaſtrũ 674. g.Æg.35.a.Or.78.e.89.d.134.b. Celſ.229.h.Scr. tetrapharmacum baſilicon 673.e.Or.
Tetraſarii quantitas 243.Marc.
Tethea 230.c.Or.
Τετρημένη tunica 115.f.Ruff.
Tetroboli quantitas 243.Marc.
Tetrum odorem corporis quæ potio pellat 369.b.Aet.
Teucris 444.g.Or.
Teucrium 449.b.Or. teucrii vires 643.c.646.b.Æg.510.b.Or.
Teuthrobanon 436.b.Or.
Teutlon, vide Beta.
teutlophaca 249.a.Or.
Thaidis ceratum ad faciem rubefaciendam 444.c.Æg.
Thalaſſerus collyrium 673.b.Æg.
Thalaſſomelitis confectio 338.f. Marc.
Thalietrum 419.f.Or. thalietri facultas 622.d Æg.497.b.Or.
Thapſia probatior vbi naſcatur 324.d.Or. thapſiæ coctio 30. e.Orib. thapſiæ facultas 622. d.Æg.19.b.497.b.599.b.Or.27. c 698.e.Aet. thapſiæ in purgãdo facultas 325.d.Or. è thapſia & ſinapi cataplaſma in capitis affectionibus diuturnis ab imperitis medicis frequenter adhibetur 451 g.Aet. thapſiæ ſumptæ ſigna & curatio 550.g.Æg. 647.b.Aet.
thapſiæ radix venenum 628.e.Aet. thapſiæ radices quas in purgando vires habeant 382.d.Marc. thapſiæ ſuccus venenum, eiúſq; medela 628.c.647.b.Aet.
Thapſus tinctoria 414.c.Æg.
Tharrias quid lethargum dicat eſſe 56.b.Celſ.
Theion, vide Sulphur.
Θήλη 104.e.Ruff.
Thelypteris 419 g.Or.
θηλυπτέριον 505.a.Myr.
Themiſon quædam in ſenectute deflexit ab Aſclepiade 5.g.Celſ. themiſon quo pacto cibum ægris offerebat 43.f.44.h.Celſ.
Θέναρ 104.d.Ruff.546.e.Or.
Theodoretos antidotus 659.f.Æg. 405.c.e.g.406.a.442.c.449.g. Myrepſ. theodoreti antidoti 639.g.661.d.h.662.b.Aet. theodoretos ex anacardiis antidotus 661.d.Aet. theodoretus paſtillus 799.d.Myr.
Theodoti collyrium 119 g.C...

Theodotion paruum 671. g. Ægin.
Thropemptos antidotus 417. g. Myr.
Theophilion medicamẽtum 170. d. Trall.
Theoſeni malagma 88 d. Celſ.
Theræum vinum 3. g. Aet.
Theriaca morbis quibuſnam conueniat 651. c. Aet. theriacæ antidoti præparatio 655. a. Ægin. theriacæ exhibendæ menſura 651. c. Aet. theriacæ probandæ modus 651. c. Aet. theriaca quanto tempore efficax ſit 651. b. Aet. theriaca vſui apta quando ſit 651. b. Aet. theriaca vtendũ quando in reiectione ſanguinis 216. d. Trall.
theriacæ ſpecies 648. a. Aet. theriacæ variæ compoſitiones 639. a. Myr.
theriaca Andromachi 343. f. 648. a. Aet. theriaces Andromachi vſus 40. b. Act. theriaca Damocratis 661. b. Aet. theriaca Oribaſii 660. b. Aet. theriaca ex bryonia 660. d. Aet. theriace contra venena 536. b. Æg. theriaca contra viperæ morſum 531. a. Aet.
theriacorum paſtillorum præparatio 654. g. Æg. theriacorum ſalium facultas & compoſitio 653. c. 655. f. Aet. 655. g. Æg.
Therioma, eiúſque curatio 108. f. Celſ.
Θηριακὰ 110. h. 111. a. Ruff.
Thermæ metallicæ quæ commoda præſtent 16. c. Or. vide Balnea natur. & baln. ſpont.
Thermus 497. c. Or. vide plura in Lupinus.
Theſpiana ad internos abſceſſus 427. c. Act.
Theû chir pharmacum 555. c. Act.
Thion, vide Sulphur.
Thlaſpi 419 g. Or. thlaſpeos facultas 622. f. Ægin. 497. c. 599. d. Or. 27. f. Act.
Thlaſpidion 419 g. Or.
Thorax, partéſq; eius 104. d. Ruff. thoracis partes & qualitas 117. f. Ruff. thoracis muſculi 562. e. Orib. thoracis oſſa 550. e. Orib.
thoracis amplitudo quid ſignificet 183. e. Act. thoracẽ anguſtum habẽtes ad vomitum inepti 319. b. Or. thorax hirſutus quid ſignif. 183. e. Aet.
thoracis affectuum præſagia & remedia 376. a. Æg. thoraci affecto in phreneſi quomodo medendum 55. c. Aret. thoracis malis quid medeatur 356. f. 380. d. 381. g. 383. f. 384. b. 405. d. 406. a. 407. b. 408. c. 412. c. 428. g. 493. c. Myr. ad thoracis vitia 302. a. Mar. ad thoracis vitia quælibet 317. c. d. Marc.
thoraci conueniunt nitroſa balnea 155. a. Aet. thoracem pulmonémque quid expurget 608. b. 616. c. Or.
thoracis ægræ reiectioni 408. e. 411. d. Myr. thoracis dolores finiens catapotium 95. g. Celſ. thoracis dolores diuturni quomodo tollendi 659. b. Orib. thoraci fluxione infeſtato quæ balnea conueniant 359. f. Æg.
thoraci grauato quomodo ſuccurrendum 38. b. Act. thoracis ſuppurati curatio 452. h. Ægin.
Θώρη 110. f. Ruff.
Thranis 226. g. Or.
Thraſcias ventus 150. g. Aet.
Θραῦμα 408. h. Or. ad thraumata 264. b. Marc.
Thridax, vide Lactuca.
thridacias mandragoras 429. h. Orib.
Thriſſæ 226. f. Or.
Thronus Marcellius ſeu Marcelli 663. h. Æg. 797. e. Myr.
Thryallis 448. a. Or. thryallidis facultas 645. c. Æg. 56. h Act.
Thunnus, vide Thynnus.
Thus vbi naſcatur, eiúſq; ſpecies: quodnam præſtantiſſimũ, quomodo adulteretur, & quomodo adulteratum cognoſcatur: quomodo item cremetur & torreatur 425. f. 426. a. Orib. thus medicis cur in frequenti vſu 40. b. Aet. thus optimum quod 98. d. Act.
thuris adulteratio 26. d. Or. thuris electio 26. d. Or. thuris facultas 630. e. Ægin. 22. a. 425. h. 501. g. 604. e. Orib. 40. a. 698. d. Act. è thure antidotus 381. b. Myr.
thuris cortex optimus qui 98. e. Act. thuris cortex præſtantior qui & quomodo adulteretur, adulteratúſque cognoſcatur 426. a. Or. thuris cortex & ſemen quæ vi polleant 21. a. Or. thuris corticis adulteratio 26. e. Or. thuris corticis electio 26. e. Orib. thuris fuligo 19. e. Orib. thuris fuligo quomodo fiat 426. c. Or. thuris manna probatior quæ ſit, quomodo adulteretur, adulteratáque exploretur 426. b. Or.
Thyiæ ligno ſimile eſſe agallochũ 610. c. Æg.
thyites lapis 67. f. Aet.
Thylax quid 670. e. Æg.
thylacitidis nardi vires 634. e. Æg. thylacitidis papaueris vires 633. a. Æg. 42. f. Aet.
Thymbra 420. b. Or. 366. b. Myr. vide plura in Satureia.
Thymelæa 420. c. Or. thymelæa aliis cneorum 62. h. Aret.
Thymiamata varia 635. a. Myr.
Thymii hauſti ſigna & curatio 548 d. Æg. 643. g. Aet.
Thymion quid, eiúſque curatio 113. g. Celſ.
Θυμὸς 108. a. Ruff.
Thymum 420. b. Or. thymi facultas 622. g. Ægin. 22. c. 497. d. 599. e Orib. 27. h. Aet. thymus apibus gratus 42. d. Act. thymi purgatoria vis & doſis 127. b. Ruff. 327. d Or. 126. g. Aet. thymi retrimentum ad quid cõferat 578. f. Or.
Thymus, & eius curatio 116. b. Orib. ad thymos pharmaca 687 α. c. Act. thymis quid medeatur 611. a. Or. 55. f. Aet.
thymus in muliebri loco quid, & quomodo curandus 581. d. Æg. thymi pudendorum quid ſint, & quomodo curãdi 479. c. 574. f Æg. 688. β. f. Act. ad thymos pudendorum 771. e. Myrepſ. thymi in ſede quomodo medendi 686. α. d. Act. thymi vteri quomodo curandi 835. c. Aet.
Thynnas & thynnis 226. g. Orib.
Thynni 435. h. Myr. thynnorũ, ſeu thũnorum, caro qualis 373. h. Æg. 584. a. Orib. 88. g. Act. thynni grandiores qualis in alimento ſint materiæ 225 g. Or.
Τιβάπυρι 422. g. Myr.
Tibi menſis 610. ς. f. Acr.
Tibia 105. g. Ruff. 547 b. 552. c. Or. 170. a. Celſ. tibiarum forma 122. a. Ruff. tibiæ fracturarum differentiæ & curatio 600. c. Æg. ad tibiarum vlcera 397. a. Marc. ad tibiæ vulnus ſordidum & diuturnum 771. b. Myr.
Timæi compoſitio 93. e. Celſ.
Timartiri 394. e. Myr.
Timere ex ſomno, mali morbi eſt 21. h. Celſ.
timidi qui 183. e. Aet. timidi cur palleſcant, rubeſcant irati 762. d. Celſ.
timor, animi deliquium generat 443. f. Aet. timor melancholicis vnde 251. a. Aet.
timori abigendo antidotus quæ valeat 421. a. Myr.
Timocrates Heracleotes 344. g. Or.
Tinctores quare vtantur nuce arbore 31. a. Act. ad tincturas vel maculas corporis abolẽdas 322. h. Marcell.
ad Tineam curandam 261. c. Mar. tineis necandis & eiiciẽdis quæ valeant 217 b. Scrib. 372. d 373. a. 374. a. Mar. 601. e. Orib.
Tineſmi curatio 372. c. Orib. vide plura in teneſmus.
Tiniaria 206. g. Scrib. tiniaria herba Græcis polygonon 318. b. Marcell.
Tinnitus in auribus vnde 13. a. Act. tinnitus aurium capite dolentibus cur oboriatur 765. e. Caſſ. vide Aurium tinnitus.
Titanos, vide Calx.
Tithymallus 83. g. Celſ. tithymalli genera ſeptem 444. h. Or. tithymallorum facultas 643. d. Æg. 510. d. 610. g. Orib. 55. e. Aet. tithymallorum purgatoria vis & doſis 128. a. Ruff. 648. d. Æg. 325. c. 327. g. Orib. 125. g. Aet.
tithymallidis ſeu tithymalli fœminæ purgatoria facultas & doſis 325. c. 327. h. Orib. tithymalli maiores 325. d. Orib.
è tithymallo antidotus 432. d. Myr. tithymalli lixiuium 34 h. Act. tithymalorum ſucci 19. f. Orib.
Titianus peſſus 694. e. Ægin.
Titionis extincti vſus 51. a. Celſ.
Τιτθὶ 113. f. Ruff.
Toſorum cauſa & curatio 308 a. Tr. toſorum coactionem prohibentia 495 g. Ægin. toſi indureſcendi coaleſcendíque modus quis 762 h. Caſſ. toſo obdureſcẽtia oſſa faſciarum tinctura cruenta cur prodat 762. g. Caſſ.
toſorum in articulis generationis cauſa 308. a. Trall. 493. c. Ægin. toſorum in articulis curatio 308 a. Trall. 497. d. Ægin. toſos articulorum quid diſſoluat 593. e. Orib. ad tophos artuum pharmaca 615. a. Act. toſorum circa teſtes dignotio & curatio 578. c. Ægin.
Τμεῖς 103. b. Ruff.
Τόνοι 107. f. 110. b. Ruff.
Tonſillæ 103. e. 116. d. Ruff. tonſillæ quid, & quomodo curandæ 561. c. Ægin. tonſillarum affectarum cauſa 5. f. Aret. tonſillarum affectionibus qui magis obnoxii 5. g. Ar. tonſillis quid medeatur 16. d. Celſ. 302. a. 304. e. g. Marc. tonſillis balnea quæ vtilia 359. f. Ægin.
ad tonſillarum carbunculos 291. g. Marc. ad tonſillarũ dolores & tumores 304. f. Marc. tonſillarũ inflammationis curatio 445. g. Ægin. 656. d. 657. a. Or. tonſillarum inflationi quid ſubueniat 361. f. 410. c. Myrepſ. ad tonſillarum phlegmonas 822. d. Myr. ad tonſillas purulentas medicamentum 130. c. Celſ. tonſillæ vlcerum differentia 5. d. Aret. tonſillarum vlceratarum ſymptomata 6. a. Aret.
Tonſoris malagma 684. f. Ægin.
tonſûræ & deraſionis vſus 393. f. Orib.
Torcular 521. d. Orib.
Tormina cui ætati tolerabiliora 27 b. Celſ. tormina generat cruditas 178. f. Act. tormina lienoſis proſunt 27. f. Celſ. tormina quando mortifera 29. a. Celſ. torminum curatio 77. a. Celſ. torminibus quid medeatur 423. g. 771. a. Myrepſ. 208. a. Scrib. tormina mitigat butyrum 148. d Aet. halymi radix 9. d. Aet. torminibus vtile catapotium 95. c. e. Celſ.
tormina acria quando non periculoſa 27. c. Celſ. ad tormina leuia 363. Marcell. tormina vetera quando periculoſa 28. h. Celſ. torminibus ventris quæ conferunt 458. g. Ægin. 309. e. Marcell.
torminoſis quid medeatur 212. c. 213. g. 228 g. Scrib. 327. e. 363. c. e. 364. h. 365. a. 366. h. 368. b. 370. d. 371. b. 372. g. 376. d. Marcell. torminoſis cibi qui vtiles 366. d. Marcell. torminoſis conueniens paſtillus 212. f. Scrib. torminoſis vina quæ vtilia 366. c. Marc. ad torminoſos viribus defectos 365. f. Marcell.
Torpedinis inter edulia qualitas, & in medicando facultas 373. g. Æg. 225. g. Or. 89. d. 96. c. 645. b. Aet. 196. a. Scr. è torped. cerati vires & confectio 494. c. 680. h. Ægin.
torpedinis marinæ vires 634. c. Æg.
Torpentibus membris quid faciendum 62. d. Celſ.
torpores vnde proueniant 15. c. Act.
ad Torſiones inteſtinorum in cholera 74. c. Aret. ad tortiones 333. h. 371. g. Marcell. ad tortiones ſubitas 369. g. 370. g. Marcell. ad tortiones vẽtris 337. h. Marcell.
torybethrum 425. e. Orib.
Toxeumata quid 645. b. Act.
Toxicum quid 695. b. Aet. toxici etymologia, potíque ſigna & curatio 549. a. Ægin. 226. b. Scrib.
Τραχεῖα ἀρτηρία 103. f. Ruff.
Τράχηλος 103. f. 108. f. Ruff.
Τράχηλος in vulua quid 109. c. Ruff.
Trachoma quid & quomodo curandum 434. e. Ægin.
trachomaticum collyrium 281. c. Marcell.
Tractoria organa quæ ſint, & quæ

vſum habeant 161. f. Orib. tractorii organi motus 168. e. Orib.
Trachuri 224.h.226 f.Or.
Tragacãtha, ciúſque lacryma 218 c.446.a.Or. tragacanthæ electio 27.c.Orib.98 h.Aet. tragacanthæ ſeu tragacan. hi facultas 643.f.Æg. 510.e.611.b.Or. 55.g.Aet. è tragacantha antidotum 267.b.Act. 382 g. 384. a. Myrepſ.
è Tragematis antidotus 431.h.448 f.Myr.
Tragus (herba) 446.b.Or. tragi vires 643.h.Æg.
tragus panis 61.c. Orib. tragus cum lacte coquitur 79.f.Aet.
Tragii deſcriptio & vires 643. f. Æg. 446 b.Orib. tragii folia, fructus, & lacryma 510.e.Or.
Tragopogos (ſeu potius tragopogon) 446.c.Or.
Tragoriganum 446. a. c. Orib. tragorigani vires 643. g. Ægin. 45.f.607.b.Or. tragorigani in purgando vires 648.f.Æg.
Τράγος in aure quid 102.f.Ruff.
Τράμις 105.a.108.g.Ruff.
Traſeuntium tardè catalogus 245. c.589.c.Or.109.f.Aet.
Tranſpirantium ſuppreſſio in febribus putridis 200.c.Act.
Tranſuerſariorum in organis vſus 162.a.Or.
Τράπεζα 103.c.Ruff. τράπεζα ἥπατος 108.c.Ruff.
Traſeæ emplaſtrum 228. a. 229.c. Scrib.
Τρέχων Nicolao quid 489.a.Myr.
Tremoris cauſæ & curatio 431. d. Æg. ad trementes ex incommodo 303 c. Marc. tremores in febribus quomodo curandi 236.c.Aet.
tremori manuum & capitis quid medeatur 57 d.Aret. tremori neruorum in paralyſis morbo quidnam alienum 61.e.Celſ.
tremulis quid medeatur 127. a. Ruff. 365.d.418.a.e.420.b.425. c.471. b.472 b.484.f.Myr.210.c. Scr.325.f.401.c.Marc.
tremula oua qualis in nutrimento ſint materiæ 223.e. Orib. 86.h. Aet.
Trium fratrum emplaſtrum 753. a. Aet. è tribus ſantalis antidotus 405.b.Myr.
Tribuli vtriuſque deſcriptio 446. d.Or. tribuli vtriuſque facultas 643.g.Æg. 20.a.112.a. 510.f. 611.c.Or.55.g Aet.
Trichiaſis remedia 435.c.Æg.
Trichomanes ciúſq; facultas 406. c.510.f.Or. trichomanes aliàs adianton vel callitrichos 260. e Marc.
Τρίχωσις quid 183.e.Act.
Trientis pondus 701.d.Ægin.842. Aet.
Trifolium 446. c.Or. trifolium Gallis vitumarus 256.f.Marc. trifolii vires 632.a.639.c.644.a. Æg.19.a.510.f. Orib.41.d.56.a. Aet.
trifolii acuti vis & deſcriptio 220.c. Scrib.
Trigla piſcis 88.c.Aet.
Trigonis (piſcis) Latinè paſtinaca 306.c.Marc.
Trigonos paſtillus 662.f.Æg. 785. c 795. d. Myr. trigonos reficcans & dolorem leuans 55. a. Orib.
Triophyllos antidotus 405. a. Myrepſ.
Triorcheos vires 515. d. 636. e. Ægin.
Triphonis emplaſtrum 222.f.227. d.g 228.b.229.f.Scr.
Triphylli vires 632.a.639.e. 644.a. Æg.56.a.Aet.
Tripolium 446.e. Orib. tripolii vires 644.a.Ægin.510.f.Orib.
Tripſidium 435.h.Myr.
Triſpaſtum organum cur dictum 163.f.Or. triſpaſtum Apellidis ſeu Archimedis 182.f.Or.
Triſtitia cum longo timore & vigilia atræ bilis morbi indicium 25.b.Celſ. triſtitia deliquium parit 229.f. triſtitia ictericorũ 531.e.Aet. triſtitia longa cum longo timore quid indicet 25.c. Celſ.
Triteſticularis herbæ vires 636.a. Ægin.
Tritici facultas 638. c.Ægin. 61.g. 506 g.608.c.Or b. 49.e. Aet. tritici inter alimenta vires 26. a. Act. tritici cocti & piſti qualitas & vires 369.h. Æg. tritici dulcor medius 2. a. Aet. tritici farina qua vi polleat 435. a. Or. triticum quod firmius 36 c.Celſ.
Trixago 52 d. aconito reſiſtit 643. b.Aet.
Trochanteres proceſſus 552.c.Or.
Trochiſcos 85.a.Celſ. trochiſcorum forma 249.d.Act.
Trochlearum in organis vſus 164. a.Or.
Troglodytes paſſer 373.d.Myr. troglodytæ paſſeris deſcriptio & vires 644. b. Ægin. 475. g. Aet.
troglodytica myrrha 98 g.Aet.
Trulla 552.d Myr.
Trychnon, vide Solanum.
Τρύβλιον 244. Marc. tryblii nota 691.g.Æg.
Trypheræ antidoti 404.c.e.h.407. d Myr.
Tryx, vide Fæx.
Tuberũ inter edulia qualitas 369. f Ægin.219 g.584.b. Orib.29.a. Act. tuberum medica facultas 511.a.Or.56.c. Aet. tuberis terræ vires 644.d.Æg.
Tuberibus medentia 206.d.Scr. ad tubera capitis 254.h.Marc.
tuberculum quid 189.d.Act. tuberculorum curatio 513.d. 518. d.519.c Æg.245.c.Act. tuberculis quid medeatur 321. d. e. 327.f Act. 822. a. 826.c. Myr. tuberculis medetur, cyclaminus 37.f, malua ſylueſtris 17. e. Aet.
tuberculi in pene curatio 232. g. Act. tubercula in veſica quomodo maturanda 568 c. Act. tubercula vteri miliaria 836. e. Aet.
ad tubi ſtrãgulationes crebras 309 e.Marc.
Tumentibus locis quid conferat 326.f.Act.
Tumorum ſpecies quomodo differant 743.d.744.745.Aet. tumores anginæ qui ſalutares qui pernicioſi 63. d. Aret. tumores varii in ſuperficie corporis quid indicent 91. g. Act. tumores ſuper vlcera ſubitò deficientes, quid portendant 25. b. Celſ.
ad tumores 405. f. Marc. ad tumores cõpeſcendos 283. f.Mar. ad tumores diuerſos 409.b.412. c.Marc. tumores quid prohibeat 229.c. 230.a.d. Scrib. tumoribus conueniunt nitroſa balnea 155.a.Aet.
ad tumores mẽbrorum omnium 402 g.Marcell. tumoribus ex morbis balnea quæ vtilia 359.f. Ægin.
tumorum adipoſorum medelæ 745 b.Aet. tumorum cancratorum cauſæ & curatio 724.d.Aet. tumorum crudorũ curatio 603. d.Aet. tumor durus circa neruum non præciſum quid portendat 101.g. Celſ. tumores duri poſt inflammationes quomodo curandi 603.b.Aet. ad tumores excreſcentes 766. h. Myrepſ. ad tumores faciei 323.c.Marcell. tumoribus faciei in elephantiaſi quæ illinenda 96.c Aret. tumores hypoſarca pulſandi veſicis in flatus 58.b.Celſ. tumoribus induratis quomodo medendum 739. d 740. Aet. tumores laxi qui, eorũmque curatio 737 a.b. Aet. tumoris laxi cauſa & curatio 516.b.496.d Ægin.245.f. 320. f.Act. tumores laxos diſcutit iſatis 28 g.Aet. ad tumores laxos aquæ inter cutem 377. b. Orib. tumor magnus ſine dolore, & ſiccus ſine vllo periculo eſt 118 c.Celſ. tumores molles in oculis & inflationes quomodo differant 183.a.Act. tumor mollis & laxus qui 189 a. Act. tumorum præter naturam, vlcerumque dignotio & curatio 188 g 244 f.Act. tumores præternaturales butyrum non diſcutit 80.h.Aet. tumores pultacei litt noris quomodo curandi 743 h. Aet.
Tunicæ capitis 106.b.Ruff. tunicæ oculi 102.b.107.c.Ruff.299 b. Aet. tunica rubicunda in teſticulis quid fit 576 d Ægin. tunica rubicundæ & ſupergenitæ affectionum dignotio & curatio 576.d Ægin. tunicæ rubicundæ & ſupergenitæ affectionum dignotio & curatio 576 f. Ægin. tunicarum ventriculi vſus 536.f. Orib. tunicæ vteri 779.f. Orib.
Turdorum caro qualis 371.e. Æg. 222.g.224.b. Or. 86.c.Aet.
turdi piſcis in alimento qualitas & facultas 226.a. Orib.88.c.473.g. Aet.
Turgere humores quando dicãtur 320 g.Or.
Turnſolium 640.g.Myr.
Turricolarum auium caro qualis in nutrimento ſit materiæ 60.a. 222.g Orib.
Turturis caro qualis 371.f.Ægin. 222.g.Orib.86.c.Aet.
turtur marinus piſcis 627.b.Aet.
Turundi ad ſoluendum ventrem 384.a.Marcell.
Tuſſilago 413.c.Or.383.b.Myrepſ. tuſſilaginis vires 616 f.Ægin.
Tuſſis auribus ſpecillo aliove inſtrumento toſſis cur oboriatur 758.c.Caſſ. tuſſis frequens in quibus ſanguinem extundat 70. b.Celſ. tuſſis in hydrope ſpem tollit 28.c.Celſ. tuſſi lapides eiecti 447.g.451.c.Ægin.
tuſſi omni quid commune 157.h. Actuar. tuſſis ſymptoma commune thoracis affectuum 158. e.Act. tuſſis ſpecierum internotio & curat. 301.a.&c.Tr. tuſſis duplex, ciúſq; curatio 69.e.Celſ. tuſſis cauſæ & curatio 448.f.Æg. 658.a.Orib. 411.c.Act. tuſſim aquæ quæ generent 359. a. Æg. à tuſſi quid præſeruet 336.a. Marc. tuſſi tuſſientibúſq; qd medeatur 253 g. 263.b.f.264.f.266. e. 266. e.267. a.269.d.Act. 353.a. 358.c.g.361.f.369.d.379.g.380.d. h.381.h.382.d 384.b.386.f.387.a. 389.h.394.b.c.f. 396. g. 397. g.h. 398.a.b.e.403.f.408.g.409.a. 411. d. 412. c. g. 416.h.417. e.h.421.e. 422.f.h.425.g.426.f.428.f. 430.d. 433.c.435.h.446.g.453.a.c.464.f. h.465c.485.a.516.h.Myr. tuſſi medicamenta quæ conueniant 201 g. 204.f.Tr.478.d.Or.411.412.413 Act.493.a.Myr.213.g.Scr.299.d. 309.d.310.c.311. e. f. 312.c.313.a. c.f.316.b.329. b g. 337.c.e. 385.g. Marc. tuſſi tuſſientibúſque medetur, bugloſſum 14.g. centaurea magna 32.b.ſtyrax 53.b. Act.
tuſſi aſſiduæ accommodus paſtillus ſuffumigabilis 449.e. Æg.
ad tuſſim aridam 207. f. 208. f. 209.a.Scr.310.f.h.311.b.Marc. tuſſis calidæ, frigidæ, & ſiccæ cauſæ 447.f. Æg. tuſſi calidæ & ſiccæ quid medeatur 267. c. Act. tuſſis in coxarum doloribus quibus potionib' ſedanda 177.c. Celſ. ad tuſſim diuturnam 412.g.Act. tuſſis diuturnæ concoctorium 449.d.Æg. tuſſi febrientiũ quomodo medendum 411.a.Æg. tuſſi cum fluore quid medeatur 207.f.Scr. ad tuſſim glutinoſam 311. b. Marcell. tuſſis grauedinúſque pueri curatio 348.f.Ægin.76.e. Or.177 b Aet. tuſſis grauioris curatio 453.f.Æg. tuſſi graui quid medeatur 312.d.Marc. tuſſis imaginaria 411. d Act. tuſſi inueteratæ quid conueniat 601.f.Or. ad tuſſim moleſtam 311.b.e.312.b.f.Marc. ad tuſſim nimiam 313.b.f.Marcell. ad tuſſim nocturnã 311.c.312. d.Mar. ad tuſſim obſtinatam 311.c.Marc. ad tuſſim ex perfrictione 311.c.Marcell. tuſſis puerorum curatio 348.f. Ægin. 76.e.Orib.177.b.Aet. ad tuſſes purulentas 312.f.314 g. Marcell. ad tuſſim recentem 257.g.Act. ad tuſſim ex ſaliua reſaliẽte 313. d.Marcell. ad tuſſi ſanguinem reiectantes 301.g.Marc. tuſſis ſiccæ cui affectioni propria 454.a Ægin. tuſſis ſiccæ remedia 413 b. Aet.338.a. Marc. ad tuſſim ſtomachi lateriſque cum dolore coniunctam 313 a. Marc tuſſi veteri quid medeatur 127.c.Ruff. 64. c. Aet.257 g.265.h.Act.205. g.207.g. Scrib. 303 c.310. 312.f. 313.b.d.314.b.317.a.342.c. Marcell.
Tuſſicula febris principium oſtendit 192.a.Act. tuſſiculis è pectoris perfrictionib' enatis quid medeatur 324.f.Act.
ad tuſſiculoſos 267.d.Act.
tuſſiculare Zulapiũ præſtãs 253.

ad tuſ-

ad Tuſſicos 327.e.Marc. ad tuſſicos ſolitaneos 333.h.Marc.
Tyloſis quid, & quomodo curanda 434.f.Æg.
Tympanias, ſeu tympanites, hydrops vnde dictus, eiúſque notæ, cauſæ & curatio 471. d. 516. e.Æg.143.b.Or. 534.f.Aet. 164. g.230.d.Aet. 56.g.Celſ. 36. d.g. Aret.
Tympanorũ in organis vſus 164. c.Or.
Typha 446.g. Orib. typhæ inter alimenta corporis qualitas & faculias 209.h. Or. typhæ vſus 402.ß.g.Æg. è typha panes qualem materiem corpori ingerant 105.h.Aet.
Τυφλὰ foramina 106.g.Ruff.
Typhlinidia 231.g.Or.
ad Typos quotidianos & quartanos 766.b.Myr.
Tyrannicis moribus præditi qui 183.g.Aet.
Tyros, vide Caſeus.
Tyrrhenicum emplaſtrũ quomodo conficiatur 764.e.Aet.
Tyrus vrbs 134.c.Aet.
Tyrii emplaſtri præparatio 750. f. Aet.

V

Vacuationes quomodo faciẽdæ in corpore ſano 677.g.Or.
Vacuatio per rectitudinem 193. c. Act.
Vagis febribus cibus quando detur 45.g Celſ.
Valẽtis medicamentũ 310.f.Marc.
Valentiſſimum nutrimẽtum quid 36.g.Celſ.
Valetudo aduerſa vnde 6.b.Celſ. valetudo bona bonis morib' cõtingit 5.g.Celſ. valetudinis cõſeruatiuum 262.h.263.c. Act. valetudinis tuendæ curam gerentibus quid potiſſ. ſpectandum 582. f. Orib. valetudinis tuendæ ratio Antiocho ab Hippocrate præſcripta 244. Marc.
Vaporum ratio 6.b. Aet. vapores ſpiritui cerebri familiares 463. f. Orib. vapores ſurſum tendentes quomodo prohibeantur 150.a.Tr.
vaporatoria fomenta 118.f.Aet.
Vapulantibus quid conducat 320. a.Act.
Varietas alimentorum fugienda 104.c.Aet.
Varices quid 578.c.586.g. Ægin. varicum curatio 166. c. Celſ. varices ne naſcãtur 397.b.Marc. varicibus quid medeatur 400. a.b.e.f.401.a. Marcell. varicibus medentur aluminoſa balnea 155.b.Aet. varicum ſectio 586. f. Ægin. ad varices ſiccandos quid valeat 397. b. Marc.
varices palpebrarum quõ curandi 334.b.Aet. ad varices qui ſuffunduntur & claudi non queũt 400.g.Marc. varicum ventris curatio 153.d.Celſ.
varicoſæ herniæ ſigna & curatio 578.c.Æg. varicoſa membrana 107.b.Ruff. varicoſa vaſcula 108.g.118.g.Ruff.
Vari quid, & quomodo curandi 444.a.Æg.128.b.652.a. Or. 372. b.Act. 185.h. 241. b. 311.c. Act. 117.f.Celſ. vari in ætatis vigore cur oboriãtur, & cur ἀκμαὶ dicti 760.c.Caſſ. varis quid medeatur 79. d. 369. g. Aet. 819. d. Myrepſ.
varis faciei quõ medendum 372.c. Aet. varuli oculorũ quid 278. a.Mar. varulis oculorum quid medeatur 279.d.Marc.
Vaſorum dilatatio quõ fiat & curetur 746.a.Aet. vaſorum exſectio & vſtio 552.f.Æg. vaſa ſecanda in corporis partibus quænam ſint 310. g. Or. vaſorum ſectio in curatione oculorum 338.a.Act. vaſorum tumeſcentia ſexus concepti dinotionem indicant 782.d.Act.
vaſorum ora quæ res aperiant 23. g.616.e.Or.102.d.Aet.
vaſorum dextrorum tumor maſculum fœtum portẽdit 782.g. Act. vaſa ſeminaria quid ſint 576.d. Æg. vaſorum ſeminariorum affectio 474.g.Act. vaſorũ vrinariorum vitia, eorúmque curatio 165.f.231.h.Act.
Vaticinari quibus morbis propriũ 11.g 12.d.Aret.
Vber 104.c.Ruff. vberib. inflammatis quid proſit 603.f. 606.c. Orib.
vbera nutricis qualia eſſe debeant 264.c.Act.
Vectium in organis vſus 163.g.Or.
Vectus toto die, quid facere debeat 13.g.Celſ.
Vehementi malo niſi æquè vehemens auxilium nõ ſuccurrit 32. c.Cel. vehementiſſimos capitis dolores è qualitatib. efficientibus proficiſci: & quæ medela adhibenda 137.f.Tr. vehemẽs pulſus ſignum quale 195.a. Act.
Vehiculum magnum antidotus 426.c.Myr.
Vellicantia medicamenta 420. g. Ægin.
vellicatorius ſuccus 110.g.Ruff.
Velonæ piſces qualis in nutrimento ſint materiæ 226.f.Or.
Venæ 119.c. Ruff. vena quid ſit 845.b.Phil. venis arteriæ neruique quõ ſubiiciantur 194. b. Act. vena arteriis iuncta eſt 31.d.Celſ. venæ arteriæ præciſæ capita comprimunt, nec ſanguinem emittunt 31.e.Celſ.
venarum nomina 109. d. Ruff. venarum origo & fons 845. c. Philar. venarum perſultatio vnde 716. f. Act. venarum pulſus fallaces 46. g. Celſ. venæ radicatio iecur 77. a. Aret.
venarum apparitio in omnibus eadem non eſt & cur 193. c. Act. venarum dilatationi in ſanguinis reiectionibus quomodo medendum 70.a.Aret. venarum diuiſioni, eroſioni, & rarefactioni vt medendum 69. g.Aret. venas eleuatas & incuruas ex membris fluxione infeſtatis veluti in varicibus auferre oportere 593. e. Act. venæ eroſæ cauſæ 9. f. Aret. venarum eroſio curatu difficilis 10. a. Aret. venarum eroſionibus quæ adhibenda 70. b. Aret. venæ excindendæ quæ ſint 593. e. Aet. venarum motus vehemens ſupra viſcera, ſanguinis profluuium indicat 25.h. Celſ. venarum rarefactionis ſymptomata 9. g. Ar. venarum repletio quam mala ſit, & quomodo ei occurrendum 354.c.Ægin. venæ ruptionis cauſæ 9. f. Aret. venæ ſanguinem fundentis curatio 527.d.Ægin. venæ vulneratio 194.b.Act.
venarum apertio 419. b. Act. venas aperit oleum amaracinum 22. b. Act. venas quid purget 336. f. Marcell. venarum ruptorium, frigidum 451. a.Æg.
ad venarum capita ſanguinem fundentia vincienda vtilis laqueus 157.c.Or. venarum humores vrina indicat 36.d.Act. venarum ora ſanguinem fundere ſolita ſi ſupprimantur, quid portẽdant 25.b.Celſ. ad venarũ ora ſanguinem fundentia paſtillus 92.b.Celſ.
venam ſecantibus quæ ſpectanda 303.c.Orib.192.h. 193.a.Act. venæ ſecandæ quæ, quando, & cur 193.d.Act. 120.d. Aet. venæ ſecandæ quibus ſint 193. a. Act. vena ſecanda quando ſit, qua magnitudine, quáque forma 10. b. 313. a. Orib. 121.a.c.Act. 192.f.Act. vena ſecanda quomodo ſit 312. g. Orib. 120.g. 175.c. Aet. venæ ſecandæ ratio 565.h. Æg. venæ ſecandæ tempus 10. b. Orib. 121.c. Act. 192. f. Act. venæ ſecandæ in ſingulis temporibus ratio 311.e.Or.
venæ ſectio an ſolùm in plenitudine inſtituenda ſit 8.e.Orib. venæ ſectione affectiones quæ indigeant 303. e. Orib. venæ ſectio quando magnopere conferat 18.e.Or. venæ ſectio quibus maximè auxilietur 119.e. Act. venæ ſectio pericula coniuncta quænam habeat 120.a. Aet. venæ ſectioni cautio quæ adhibenda 193.g. Actuar. venæ ſectio quando & cur animi deliquium inducat 566.g.Æg.
venæ ſectionis error 120.e.Aet. venæ ſectionis magnitudo 121.a Aet. venæ ſectionis tempus 192.f. Actuar. venæ ſectionis tempus incommodum quod 192.g.Actuar. venæ ſectio cur vtilis 119.c.Aet.
venam in anno ſæpe incidere, cur incommodum 10.e. Orib. vena in æquinoctio autumnali non ſecanda 152.c.Act. venæ ſectio in coxendicum dolore quantum poſſit 580.a.Act. venæ ſectio in febribus 206.d. Act. venam interdum de nocte incidendam eſſe 9.b.Orib. vena in oculorum doloribus quomodo ſecanda 302.e.Act.
vnæ reuulſionis cauſa quomodò ſecanda 308.c.Or.
venæ ſectionem qui non admittũt quomodo curandi 595.h. Act.
venæ animalis percuſſio 207.a. Scrib. vena annularem digitum attingens quando ſecanda 194.c. Act. vena annularis liene affecto ſecanda 308.c. Orib. vena arterioſa 533.e.Oribaſ. vena caua 82.a. Actuar. vena caua & venæ cauæ quæ 109.e.d.Ruff. venarum colli ſectio 194.e.Actuar. venæ concauæ deſcriptio & ſymptomata 14.g. Aret. venarum cruris ſectio quibus affectionibus ſuccurrat 310.d.Or baſ. vena cubiti humeraria, eiúſque ſectio 193.d.f.Actuar. venæ cubiti & humerariæ conſideratio 193.d.Act. venarum cubiti propago & finis 194.c.Act. venarum cubiti ſitus 566.d.Æg. vena cubiti ſecanda quãdo 419. c.566.d.Æg. vena cubiti humeralis 193.d.Act. venæ cubiti inferioris ſectio 193.g.Act. venam cubiti infernam non eſſe ſecandam 9.g.Orib. venæ frõtis ſectio 310.g.Orib.194.c.Act. vena frontis quando ſecanda in phrenitide 146.h.Trall.419. c.567.d.Æginet. venarum gingiuarum ſectio 194.d.Actuar. venæ humerariæ cohærẽtia 193 g. Actuar. venæ humerariæ propago & finis 194.c. Actuar. venæ humerariæ ſectioni cautio quæ adhibenda 193.g.Act. vena humeraria non apparente quæ ſecanda ſit 194.c.Actuar. venæ humerariæ vicina quando tundenda 193.c.Actuar. venæ interiores ad quid ſecandæ 120. e.Aet. venarum labiorum ſectio 194. d. Actuar. venarum linguæ ſectio 194.d.Actuar. venarum prope malleolos & poplitẽ ſectionis vtilitas 9.h.Or. venæ magnæ ſitus 14.g.Aret. vena magna quando ſecanda 408.e.Ægin. vena media 193. d.Actuar. venarum oculi anguli magni ſectio 194.d.Actuar. venarum pedis ſectio 194.e. Actuar. venæ pollicis ſectio 194. c.Actuar. venarum popliti vicinarum ſectio 9.h.Orib. venarum ſecundarum fiſſuræ modus & quantitas 121.a.Aet.
Venoſarum partium inflammatarum pulſus 149.a.Actuar. venoſus ventriculus 107.g.Ruff.
Venenorum maxima pars frigore interimit 105.h.Celſ. venena noxia magis quæ 648.f.Act. venenis & iis quæ virus iaculantur quomodo reſiſtendum 638.e. Oribaſ. veneni curatio communis 639.d Act. veneni exuctio 616.ß.g.Act.105 f.Celſ. venenis mederi quid valeat 261.f. 263.b. 279.c.Actuar. 360.b. 361.f. 410.c. 417.f. 418.e. 419.b. 421.f.425.c.e.436.d. Myrepſ.
venena arcet ſulphur 72.c.Act. venenis contrarium ſputum hominis 82.b. Act. venenis reſiſtit nucleus 31.c.Act. veneni cõmunia remedia 639.d.Act. venenis quibuſlibet quid medeatur 336.a.364.c.Marcell. à venenis præſeruantia 543.e.Ægin.
venenis aſſumptis non tam facilè ſuccurri quàm illatis 106.g.Cel. venenis aſſumptis quid expediat 106.h.Celſ. venenum ſumptũ quomodo cognoſcatur 639.b. Aet. veneni ſumpti communis curatio 544.a.Æginet. ad veneni hauſtum 338.a.Marcell. venenis compoſitis quales anti-

doti conueniant 543.d Ægin. venenis familiarib' quæ curatio adhibendi 552.a. Ægin. venenis lethalibus accommoda antidotus 221.c. Scrib. venena ſerpentium, vulnere, non guſtu nocere 105. c. Celſ. venenorum ſimplicium enumeratio 544. g. Æg. venenis venatoriis Gallos præcipuè vu 105.c.Celſ.

venena iaculantibus quæ præſeruatio communiter adhibendi 535.a.Æg. à venenis orta dyſenteria quomodo curāda 501. b.Aet.

venenata pro mortuis latitant hyeme 802.β.f.Aet. venenatas beſtias fugantia 615 β g. Aet. venenatæ beſtiæ quomodo perimantur 615.β.f.616. e. Aet. à venenatis beſtiis punctis medetur agaricum 8. a. Aet. venenato ictui aut morſui quæ medela adhibenda 535.d.Æg. venenatis ictibus quid ſubueniat 261. f. 264. c. 269.c. 330. b. d.333. c. Act. venenatis morſibus quid medeatur 65.c.625.f. Act. 750. f. Myrepſ. venenatas plagas ſanat elaphoboſcon 24. g. Aet. ad venenatricem vim accedunt fungi 44. a. Aet.

venenoſorum ex genere, eſſe purgatoria 197.d.Act.

Venetus color 856.a. Th. 47.d. 65. d.Act.

Venter 104.g. 108 b. Ruff 546. f. Orib. venter oblōgus cur ſit 39.f.Aret.

ventris intemperierum dignotiones 182.e.Aet. ventris intemperies acquiſititiæ octo 464. g. Aet. ventris munus 81.c. Act.

ventris calidioris notæ 182.f.Aet. ventris humidioris notæ 182. g. Aet.

ventris interioris partes 108. b. Ruff. venter ſuperior 117. g. Ruff.

ventris affectionum præſagia & præſeruationes 376.b.Ægin. ventris affecti vrinæ quales 131. e.Act. ventris affectuum dignotio & curatio 456. c. Ægin. 158 h. 224. h. Act. ventris affectionibus cū profluuio quid profit 596. g. 595.f. 592. e.598.c. 606. h. Orib. ventris morbum quæ indicia prodant 445. d.Act. ventris morbi quomodo differant à naturalibus 182. h.Act.

ventris adſtrictioni quid conferat 420.f.442.c.Myrepſ. venter citatus quomodo ſiſtatur 143. f. Trall. ventris debilitati quid ſuccurrat 595.f. Orib. ventri diſrupto quomodo ſuccurrendum 671. b. Orib. ad ventris dolorem 228. g. Scrib. 329. a. f. 364.a.371.d.375.a.g. Marcell. ventris dolori diutino quid medeatur 212. c. Scrib. ventris duritiei quid ſubueniat 236. b. Scrib. 340. e. 383. a. Marcell. ad ventris epiphoras 369.c.Marcell. ventris excretionibus quæ præter naturam fiunt, quomodo ſuccurrendum 139. c. Orib. ventris fluxus non omnis cœliaca affectio 485. h. Aet. ventris fluxui quid medeatur 373. c. Ægin. 15. c. 46.b. 87.a.Aet.251.a.254.c.329.b.Act. 48.c.Celſ. 366.g. 368.a Marc. ventris fluori potio conueniens 79. a. Celſ. venter frigidus non probè lac acidum concoquit 79. g. Aet. ventris imbecillis curatio octuplex 483. f. Aet. ad ventris incontinentiam 369.d.f. 371. a. Marcell. ventris inflammationi prodeſt maſtiche 42. a. Aet. ventris inflatio curanda quomodo ſit 458. e. Ægin. ad ventris moleſtias 408.h.Marcell. ad ventris morſum 328. c. Marcell. vētris profluuium in febri quomodo curandum 317. h. Tr. ventris profluuio quid medeatur 592. c. 595.f. 598.c. 606. h. Orib. 5.c.Aet. 369.d. 370.a.371. a.Marcell. ad ventris roſus 374. a.Marcell. ad ventris ſolutionem 387.a.Marcell. ventrem ſolutum vomitus comprimit, compreſſum ſoluit 15. c. Celſ. ad ventris ſtricturas ſoluendas 382.e. 385.c. Marcell. ventris ſuppreſſio quæ mala generet 148.a.Aet. ad ventris ſuppreſſionem 385. b. Marc. ad ventris tumorē 340.d.Marc. vētris vlceribus quomodo medendum 458.b.Æg.

ventri cōmoda aqua puteana 152. h.Aet. venter delectatur blandis 237.d.Aet. ad ventrem eliciendum quid valeat 385. b. Marcell. ventrem facilem vt reddas 385.c.h. Marcell. ventrem irritantia 470. f. Ægin. ventri laxando quæ adhiberi queant 342.h. 383 c. 384. a. 386. a.Marcell.600.f. Orib. ventri molliendo quid valeat 250. f. Act. 381.g. Marcell. ventrem mouere quid poſſit 56. f. Aet. 329.d.Marcell. ad ventrē mouendum ſine moleſtia 386. f. Marcell. venter mouendus in tertiana quomodo ſit 401. α g. Ægin. ventrem purgandum per inferiora, ſoluere: per ſuperiora, comprimere oportet 54. h.Celſ. vētrem purgantia 381. h.383.b.d.Marc. ventris purgatorium lene 338.f.Marcell. ventrem purgat mercurialis 40. h.Aet. venter purgatus cur non excernat 137. h. Aet. vētris purgatione releuato corpore vt ſalubriter viuas 386.g. Marc. ventrem releuans medicamentum 317.c.Mar. ventrem refrigerantia 530.a.Aet. ventrem ſiſtendum ſtatim non eſſe 248.c.Trall. ventrem ſoluentia 382.g.383.f. 384. a.d. e.g. 385.b.388.g.Marcell. ventrem ſoluentia ex Diocle 359.c.Or. ad ventrem ſoluendum facilè & ſine periculo 387. c. Marc. ventrem ſoluit mel 42.d.Act. ad ventrem ſtringendum 372. a. Marcell. ventrem ſubducentia 357.b. Ægin. 56.c. Orib. 119.b. Act. ventrem ſubducere leniter quid poſſit 125.d. Ruff. ventri ſubducendo valet lac 77. a.Aet. ventrē ſubducentia medicamenta quando rectè adhibeantur 23. c. Celſ. ventrem ſupprimit meſpilum 42 h. Act. ventris ſuendi modus 572.b.Æg.

ventres volucrium qualis inter edulia ſint materiæ 86. f. Aet. ventris gallinæ, mergi, muſtelæ ac palumbis, vires 626.g.Ægin.

Ventriculus 108. b. Ruff. ventriculus aliàs aqualiculus 297. a. Marcell. ventriculi gulæque differentia 118. a. Ruff. ventriculus ex quibus conſtet, & eius ſitus 63. g. Celſ. ventriculi ratio 536.b. figura 136. e. tunicæ ibid.Oribaſ. ventriculi ſitus 118.a. Ruff. ventriculi temperamenti notæ 364. a.Ægin. 85.h. Oribaſ. ventriculi ventriſque bene valentis ſigna 159.Actuar.

ventriculum afficientia quibus ſignis cognoſcantur 143. e. 176. g. Act. ventriculi affectuum ſigna 161.f. Act. ventriculi affecti ſymptomata 43.c.Aret. ventriculi digerendorum ciborum impotentis curatio 94. a. Aret. ad ventriculi dolorem 257.h.265.d. Act. 374. b. Marcell. ventriculi flatus vnde 159.c. Act. ventriculi flatus quomodo diſcutiendi 661. c. Orib. ventriculi frigida intemperies quomodo curanda 221. a. Trall. ventriculi humiditas vitioſa quomodo tollenda 650. b. Orib. ad ventriculi imbecillitatem 253.e.258. a. Act. ventriculi incendio quid medeatur 153. e. Act. ventriculi inflationi quid ſuccurrat 258. a. Act. ventriculi morſus cauſa 159.c.Act. ventriculi morſibus quid medeatur 205.h.206.b.209.e.Actuar. ad ventriculum peruerſatum 374. b.Marcell. ventriculi refrigerationi q̄d ſubueniat 255.h.253. a.264.b.Actuar. ventriculi ſiccæ intemperiei curatio 88.b Orib. ventriculi ſuccis frigidis quid medeatur 323.g.Actuar. ventriculi vulnerati ſigna 98.d Celſ.

ventriculum roborantia 254.a.255 f.Actuar. ventriculi humorum dignotio 22.a. Actuar. ad ventriculi humores craſſos 127.c. Ruff.

ventriculi os 104.f.Ruff.546.f.Or. ventriculi os quibus ab ortu anguſtius redditum eſt vnde cognoſcatur 323.f.Orib. ventriculi os morſibus infeſtatum in prægnantibus quomodo curandum 347.a.Æginet. ventriculi 107.g.Ruff. ventriculi cerebri 107.b.Ruff. ventriculi cerebri anteriores duo 522.e. eorúmque vſus, ibid.Or. ventriculus vnus in cerebello 523.a.eiúſque vſus Ibid.Orib.

ventricularis morbi cauſa 43.d.Aret. ventricularis morbi difficultas & circuitus 43.g.Aret. ventriculari morbo qui magis obnoxii & quando 43. g. Aret.

ventriculi inter edulia qualitas & facultas 372.d.Ægin. 243.a. Or. ventriculus ſtruthiocameli 223. d.Orib.

Ventus quid 368.a.Orib. ventus & imber cur ſimul aliquando veniant 151.a.Act. venti pluuiam quomodo generent 151.b Aet. ventorum differentia 367. c.368.a.Orib.150.f.Act. ventorum diuiſio generalis Ib. Or. ventorum generatio 150.f.Act. ventorum numerus 150.f.Act. ventorum ſpiratio vnde 151.g. Aet. venti ſalubres qui, qui nō 18.f.Celſ. venti ſpurii qui 150 g.Act. venti vniuerſales & locorum proprii 368.a. Orib. à ventis quæ faciem præſeruent 366.a.Act. ventos quid eniciat 336 e. Marcell.

Veneris cōmoda 355.b.Æg.9.h.585 h.Or. veneris debitæ & moderatæ commoda 300.g. Orib. veneri immodicæ vt medendū 355.h.Ægin.80.e.Orib. venere immoderatè vtentes quomodo cōfortandi 82.d.Or. veneris incōmoda quō auertēda 580.h. Or. veneri inidonei qui, & quō ſanandi 577.c. Act. veneri impeditæ quomodo medendum 355.g.Ægin. ad venerem inutiles mares quid excitet 395.e. Marcell. venus in iuuenibus quomodo retundenda 349.g. Ægin. ad venerea inhabilem quomodo facias 396.d.e. Marc.

venus noxia quibus 366.c.e.Ægin. 300.b.Or. venus dolore neruorum laborantibus inimica 17 d.Celſ. venere in neruorum tremore vſis quid faciendum 63.a.Celſ. venus podagricos lædit 151. e. Act. ad venerem natura qui propenſiores 118.b. Aet. veneri indulgendum quādo 8.d.Oribaſ. venus innoxia quibus ſit 366.e.Ægin.300.b.Orib. venere quibus vtendum 355.d.Ægin. veneris vſum ex Epicuri ſententia ſalubrem nō eſſe: & quomodo ſalubris vel noxius ſit 300.a.Orib. veneris vſui qui magis minúſve obnoxii 365.e.Ægin. veneris vſus quid animo potiſſimum præſtet 8.a.Orib. veneris vſu melancholicum ſanatum fuiſſe 22.e. Aret. veneris vſui præcauenda incommoda quæ ſint 355.e. Ægin. veneris vſus tutior quādo 15.e Celſ. veneris vſui victus qui conueniat 355.d.Ægin. 301.f.Orib. veneris vſum alimenti exhuberantiam exigere 301.e.Orib. veneris vſus quibus corporis partibus noxius 580.g.Orib. venere vſuris cauenda quæ 8.a. Orib. veneris vſui tempus quodnam idoneū 581.a.Orib. venereis vti non valentibus quomodo ſuccurrendum 79.d.Orib. venere vti vt poſſis quum libuerit 393.g. 396.f.Marcell. veneris vſui aptæ herbæ quæ 395.f.Marcell. veneris vſu quando melius abſtineatur 15. g.Celſ.118.d.Aet. venere non vtentibus vterus minimus 779.b.Act. à veneris vſu pueri arcēdi quare 169.c.Aet. veneris vſu nutricibus abſtinendum 151.h.Trallian.

venerem conciliantia 393.f.395. d. 396.d.f.Marcell. venerem excitantia & priapum tendentia 369.a. Ægin.668.d.Orib. 103.e. Aet. venerem excitantia

antidota 369. d. 370. f. 374. d. 375. h. 381. d. 382. a. Myrepſ. venerem ſtimulans medicamentum 266. g. Act. venerem extimulandi vim habent, bulbus 595. g. Orib. 14. g. Aet. coſtus 35. d. Aet. daucus 597. c. Orib. menthia 26. f. Aet. ſatyrion 609. a. Orib. 51. b. Aet. teſticulus canis 45. a. Aet. nuclei pinei 168. g. Aet. vrticæ ſemen 592. g. Oribaſ. 8. f. Aet. venerem cohibentia 668. e. Or. 103. f. Aet. veneri quæ contraria 8. b. Orib. venerem impedit orchis 46. a. plumbū 73. g. ruta 47. e. Aet. venerem reſpuentes qui 489. c. Æg.
venerei qui 184. f. Aet.
Veneris herba 46. g. Aet. veneris vmbilicus 483. g. Or.
venus emplaſtrum, quomodo præparetur 763. a. Act.
Ver quomodo corpus afficiat 376. f. Ægin. ver ſaluberrimum eſſe 18. e. Celſ. veris morbi 19. a. Celſ. vere victus quomodo inſtituendus 359. h. 376. g. Ægin. 579. b. Or. 15. e. Celſ.
vernum æquinoctium 151. g. Aet. vernas & hyemales aquas, autumnalibus atque æſtiuis meliores eſſe 260. h. Orib. vernum lac quale 76. g. Aet. verno tempore pulſus quales ſint 846. b. Phil.
verno tempore quinam venæ ſectionem poſtulent 304. e. Or. vernum tempus ad venerem aptum 118. b. Aet. vernum tempus veratro aptiſſimum 139 g. Aet.
Veratrum facere quid poſſit 139. e. Aet. veratri vtriuſque vires 620. c. Ægin. 25. b. Aet. veratri probati notæ 139. h. Aet.
veratri exhibitionis differentiæ 140. c. Aet. veratri exhibendi modi plures 84. f. Aret. veratri exhibēdi tempore quæ præparare oporteat 141. a. Act. veratri præparatio 423. h. Ægin. veratri ſumendi modus 653. e. Ægin. veratro ſumpto quid medelæ in ægroto reſtet 141. b. Aet. veratro ſumpto multos nihil vomere, tamen purgari 139. e. Aet. veratri vſus quibus conueniat 647. h. Ægin. 139. f. Aet. veratri vſus quos lædat 139. d. Aet.
veratri cremor 140. d. Aet. veratri decoctum 140. e. Aet. veratri ramenta, item de contuſo & cribrato 140. f. Aet.
veratri ſumpti ſymptomatis exitialibus quomodo medendum 287. g. Act. 647. b. Aet.
veratrum album 22. e. Orib. 166. d. Trall. veratri albi in purgando vires 273. e. Act. 383. e. Marcell. veratrum album quo tempore & quomodo rectè detur 33. d. Celſ. veratri albi vomitorii præparatio 139. b. Aet. veratri albi ſumpti ſymptomatis lethalibus quomodo medendum 550. g. Ægin. veratrum Anticyræum proximè ad ſenecionis herbæ formam accedere 325. c. Orib. veratri Anticyrici vires 639. h. Ægin. veratrum nigrum 364. g. Myrepſ. veratri nigri facultas 484. a. Orib. veratri nigri in purgando vires 648. a. Ægin. 271. f. Act. 382. h. Marcell. veratrum nigrum quib. conueniat 32. e. Celſ. 124. c. Act. veratrum nigrum venenatum eſſe, & quomodo eius ſymptomatis lethalibus medēdum 628. c. 647. b. Aet.
Verbaſci ſpecies & facultas 645. c. Æg. 437. g. 511. d. Or. 56. g. Aet.
Verbena 520. a. Myrepſ. verbena Græcis ἱερὰ βοτάνη 253. b. 348. c. Marc. verbena Græcis polygonos 288. b. Mar.
verbenacæ vires 636. h. Æg. 46. g 272. a. Aet.
Veretrum quid 297. b. Marcell. veretra auctiora vt videantur 396. f. Marcell. ad veretri curam 394. c. Marcell. ad veretri vitia 301. f. 396. a. Marcell.
ad veretri carbunculos 395. b. 396. a. Marcell. ad veretri clauos 316. h. 396. e. Marcell. ad veretri dolorem 394. c. h. 395. a. c. g. Marcell. ad veretri epiphoras 395. c. Marcell. ad veretri myrmecias 395. c. Marc. ad veretra nigredinem ducentia 301. f. Marcell. ad veretri tumorem 233. d. Scrib. 393. d. 394. h. 395. a. Marcell. ad veretri vlcera 395. c. h. Marcell. ad veretri vlcera abalienata 293. e. Marc. ad veretri vlcera ſordida 293. a. Marc.
Veritas omnibus præponēda 317. b. Trall.
Vermes vnde generentur 164. h. Act. vermes non gignunt amara 5. c. Aet.
vermes enecans medic. 329. e. Act.
vermes in auribus & cætera omnia quæ in aures ſunt ingreſſa, quomodo tollantur 649. g. Or. 289. e. Aet. vermes aurium quomodo protrahendi aut enecandi 127. e. Celſ. vermiculos in auribus quid interimat 601. e. Orib. ad vermiculos ciliorum 275. c. f. Marc. vermibus vlcerum medela quæ congruat 521. f. Ægin. 628. d. Orib. 713. b. Aet. 320. f. Act. ad vermes in vlceribus natos 42. c. Or.
vermes captarum 157. e. Trall.
vermiū terrenotū vires 618. d. Æg
Veronica 427. c. Myr.
Verrucarum ſpecies & curatio 479 b. 508. d. 588. c. Ægin. 636. f. Or. verrucis quid medeatur 611. a. Or. 55. f. Aet. 232. d. Scrib. 324. c. 399. f. 400. f. g. Marc.
ad verrucas minores congeſtas tollendas 400. g. Marcell. verrucarum palpebræ curatio 557. d. Ægin. ad verrucas pedum 398. c. e. g. Marc. verruca penſilis, eiuſque curatio 188. e. 244. e. Act. verrucis pēſilibus quid medeatur 320. a. 327. c. Act. 767. b. 771. e. Myr.
verrucaria herba Græcis heliotropium 324. c. Marc.
Vertebræ 105. d. Ruff. 547. a. Or. vertebrarum deſcriptio 121. a. Ruff. vertebræ ſpinæ 168. c. Celſ.
vertebrarū in organis vſus 163. d. Or.
Vertex 101. f. Ruff. 545. c. Orib. vertices in digitis quid 104. d. Ruff. verticulorum ſpinæ fractorum curatio 597. c. Ægin. verticulorum ſpinæ luxatorum curatio 605. e. Æg.
Vertigo quid, quæque eius ſymptomata & cauſæ 20. d. Aret. vertiginis cauſæ 84. b. Aret. 422. e. Ægin. 159. d. Act. vertiginem circularis motus cur inuehat, non item rectus 759. c. Caſſ. vertigo ſanis interdum ex purgatione 122. g. Aet. vertiginis curatio 84. b. Aret. 422. e. Ægin. 121. g. Orib. 247. c. Aet. vertigini quid medeatur 83. f. 651. f. Aet. 257. g. Act. 338. d. Marcell. vertigini venæ ſectio quō adhibenda 84. d. Aret.
ad Vertiginem capitis 256. c. Marc. vertigini oculorum ſubitæ vtile medicamentum 209. f. Scrib. vertigini tenebricoſæ quid medeatur 254. a. 270. d. 280. e. 282. e. 299. c. Act. 325. a. Marc.
vertiginoſorum exercitia 85. a. Ar. vertiginoſi qua geſtatione iuuentur 117. a. Aet. vertiginoſorum victus 84. h. 85. c. Aret. vertiginoſorum vrinæ quales 854. e. Theoph. vertiginoſis quid medeatur 355. d. 356. f. 365. d. 413. b. 417. g. 418. c. 426. d. Myr. 249. d 251. d. Marc.
Veruta ſectio 554. d. Æg.
Veſica 108. f. Ruff. 541. b. Or. veſicæ deſcriptio & ſitus 16. f. Ar. veſica in viris aliter ac in fœminis ſita 64. f. Celſ. veſicæ qualitas 41. d. Aret. veſicæ quomodo appendeat vterus 779. d. Aet. veſica duplex 64. e. Celſ. veſicæ collū 105. a. Ruff. 266. g. Aet
veſicæ affectuum ſigna & curatio 122. e. Ruff. 376. d. Ægin. veſicæ affectæ vrinæ 79. a. 132. b. Actuar. veſicæ renūmque affectiones quomodo dignoſcendæ & curandæ 464. g. Æginet. veſicæ & renum affectionibus lapillóque quomodo medendū 666. d. Or. veſicæ morbus acutus 567. c. Aet. veſicæ morborū difficultas 40. g. Ar. veſicæ morbo laborātes acutæ febres infeſtant 566. d. Aet. veſicæ morbis clyſteres idonei 353. g. Or. veſicæ malis quid medeatur 358. f. 360. a. 364. g. 369. g. 402. a. 418. d. Myr. veſicæ vitiis quid medeatur 257. c. Act. 303. c. 361. a. Marc.
veſicæ acutus morbus 567. c. Aet. veſicæ acutarum ægritudinum ſymptomata 16. e. Aret. veſicæ acutorum affectuum curatio 77. c. Aret. ad veſicæ abſceſſus medicamentum 144. f. Oribaſ. 265. b. Actuar. veſicæ calculus pueris frequens 549. d. 552. h. Aet. veſica calculoſa quomodo ſananda 598. f. Aet. veſicæ calculos atterit tecolithos 77. h. Aet. ad veſicæ cruciatus 352. b. Marcell. ad veſicæ difficultates 356. a. Marcel. veſicæ dolentis ſigna ſalubria 26. e. Celſ. veſicæ dolores quomodo curandi 571. c. Aet. veſicæ dolori quid medeatur 208. a. d. 212. 217. h. Scribon. 309. e. 310. d. 333. e. 342. c. e. 355. c. 356. 357. c. 358. f. 360. e. 361. a d. Marcell. veſicæ doloribus potiones ex odoriferis, idoneæ ſunt 80. b. Celſ. ad veſicæ dolorem malagma Euticlei 87. g. Celſ. veſicæ dolori intolerabili quid expediat 80. c. Celſ. veſicæ dolor & vrinæ difficultas in febribus quomodo curanda 233. c. Aet. veſicæ exulceratæ ſigna 24. f. Celſ. veſicæ exulcerationibus quid medeatur 257. c. 258. b. Actuar. 217. h. 218. b. Scrib. 355. c. d. Marcell. veſicæ fluxio curanda quomodo 573. e. Aet. veſicam grumis quid liberet 266. b. Actuar. veſicæ imbecilles icterum morbum faciunt 531. veſicæ imbecillitati quid ſubueniat 266. g. Actuar. veſicæ inflammatæ ſigna 41. e. Aret. veſicæ inflāmatæ curatio 566. d. Aet. veſicæ lapidibus quomodo medendum 77 g. Aret. veſicæ lapides tollentia pharmaca 553. b. Aet. veſicæ lapidem cōfringit ophites 69. d Aet. veſicæ lapidem magnū tolli non poſſe 40. g. Aret. veſicæ per paralyſin diſſolutæ ſymptomata & curatio 565. a. Aet. veſica cur pareſin patiatur 25. d. Aret. veſica puris defluxu infeſtata quæ mala patiatur 90. g. Aret. veſicæ puris defluxu infeſtatæ quomodo medendum 91. b. Aret. veſicæ reſolutæ quomodo ſubueniendum 60. c. Aret. 429. b. Ægin. 266. g. Aet. veſicæ ſanguinis effluxione periclitanti quomodo medendum 77. e. Aret. ad veſicam ſanguine fluentem 145. a. Orib. veſicæ ſcabioſæ curatio 284. f. Trallian. 145. d. Orib. 564. a. Act. ad veſicæ ſcabiē 828. a. Myrepſ. 364. e. Marc. veſicæ tubercula quomodo diſſoluantur 568. c. Aet. ad veſicæ tumorem 217. h. 228. g. Scr. 355. c. Marcell. veſicæ vlceratæ curatio 466. e. Ægin. 146. b. Or. veſicæ vlcerationi medetur lac 77. c. Aet. vomitus 138. d. Aet. ad veſicæ vlcera cum inflammatione medicamentum 145. a. Orib. veſicæ vulneratæ ſigna 98. e. Celſ. veſicæ vulnus mortiferum 41. d. Aret. ad veſicæ vulnera 357. c. Marcell. ad veſicæ vulnera intrinſeca & vomicas 361. f. Marcell.
veſicæ infuſa quomodo & quando immittenda 467. b. 574. g. Ægin. veſicam muniri lactis potu 86. d. Aret. veſicam purgantia 146. d. Aet. veſicæ purgandæ quid valeat 93. c. Aet. 265 c. Actuar. 357. d. 358. h. 361. c. Marcell. ad veſicam releuandam 359. e. Marcell.
veſicis bubulis inflatis neruorum dolores pulſandi 62. g. Cel.
veſica fellea eiuſque actiones in concoctione 150. e. Actuar.
veſicis inflatis tumores in leucophlegmatia pulſandi 58. b. Celſ.
veſicæ palpebræ quid ſit & quomodo curanda 556. e. Ægin.
veſicariæ aquæ 355. c. Marcell.
Veſparū ictus & apum, quid prohibeat 535. d. Ægin. 617. β. Aet.
veſparum & apū ictus quomodo curandi 639. c. Orib. 331. d. Act.
Veſperi peſſimè æger habet 45. f. Celſ.
veſpertilionum ſanguis ad quid 66

b.Act.
Veterni curatio 216.b.Aƈ.
Veternoſi euacuãdi quomodo ſint 56.d.Aret. veternoſis loca conuenientia quæ 56.c.Aret. veternoſis victus qui cõueniens 56.f.Ar. veternoſis quid medeatur 251.e.Mar. veternoſis ſopor quomodo auertendus 56.c.57.g.Ar.151.a.Tr.
Vettonica 413.c. Orib. vettonica Græcis ἱερὰ βοτάνη 218. c. Scrib.
Vetula (cutis) 104.g. Ruff. 546. f. Orib.
Vetuſtis vitiis quid medeatur 279. f.Aƈt. vetus dolor capitis quomodo curetur 139. e. Tr. veteri inflammationi quid ſubueniat 266. b. Aƈt. vetus ſalſamentum 12.e.Or.
Viæ ciuitatis quænam ſtatum ſalubrem, aut non ſalubrẽ faciunt 372.c.Or.
Vibicum remedia 370.a.Act. vibices in febrib quibus exoriantur, & quomodo eis medẽdum 234.g.Aet.
Viceſimi, viceſiprimi, viceſimiſeptimi diei iudicium 179.a.Aƈt.
Vicia 212.f.Or.
Victoriati quantitas 243. 318. h. Marc.
Victus mille in ſpecies diſtributus eſt, & cur 203. b. Aƈt. victum exhibenti dies acceſſionis vitandus 209.c.Aƈt. victus perfecto facto iudicio, intrepidè datur 209. a. Aƈt. victus prægreſſio in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet.
victus inſtituendi ratio 203. b. Aƈt.
victus ratio quid poſſit 4. h. 18 g.35. c. Aƈt. victus ratio neglecta quantum mali importet 148. c. Trall. victus ratio plus cæteris proficit in ſonitu aurium 127. d. Celſ. victus ratio in omni medicamento exhibendo vtilis quænam ſit 310.d. Tr. victus ratio vt inſtituenda vere, autumno, æſtate, hyeme 15.e.Celſ. victus ratio quæ ſingulis temporibus cõueniat 579.a.Or.
victus ætati cuique qui conueniat 349.f. Ægin. victus alui profluuio ob nimiam repletionem laborantium 205. d. Aƈt. victus attenuans 361. c. Ægin. victus capitis repletione onerati 206. c. Aƈt. victus continuarum febrium 208. c. Aƈt. victus cutis raritati vtilis 134. c. Trall. victus cute areſcente & indureſcente qui conueniat 206. g. Aƈt. victus denſis meatibus conueniens 134. d. Trall. victus diaria febre laborantium 207. d. Aƈt. victus febrientium 207. c. Aƈt. victus febrilis quibus conueniat 593.e.Ægin. victus geniture & conceptioni accommodatus 792. f. Act. victus humectans 375.b.494.d.Æg. victus incraſſans 361.f.Ægin. victus intermittentium febrium 210. b. Aƈt. victus morborum qui citò mouentur 208. c.Aƈt. victus morborum qui tardè mouentur 208. f. Aƈt. victus eorum qui morbo citra rationem leuantur 209. a. Actuar. victus negotioſorum, proficiſcentium, nauigantium 360. c.e. 361.a. Æg. victus negociis occupatorum ex Galeni comment. 81. a. Orib. victus pedum repletione oneratorum 206.c.Aƈt. victus perfrigerans & humectans 494. d. Ægin. victus puerorum, mediæ ætatis hominum, ſenum 575. b.e. 579.e. Orib. victus quotidianæ 336. f. Trall. victus refocillantis ratio 199. f. Aƈt. victus ſanguinem reiicientibus aptus 212. c. Trall. victus ſtomachi grauati & morſi 205. h. Aƈt. victus temporibus anni quibus qui conueniat 359. g. Ægin. 579. a. Orib. 15. e. Celſ. victus tertianæ 210. b. Aƈt. victus tertianæ falſæ 334.e.Tr. victus tuſſientium 204.a. Tr. victus valetudinem confirmantis ratio 199. f. Aƈt. victus venere vti volentium: item curatio eorum qui rebus venereis vti nequeunt 301. b. Orib. victus veratro purgandorũm 140. b. Aet. victus viſcerum repletione oneratorum 260. c. Actuar. victus vomitu ex nimia repletione laborantium 205.d.Aƈt.
Vigiles luna lucente cur non offendantur, dormientibus verò caput obſtruatur 758. g. Caſſ.
vigilans ſopor 146. d. Trall. vigilans ſopor quid, & quomodo curandus 419. b. 421. c. Ægin.
vigilãtiſſimi qui cerebrum ſiccum habent 181.g.Aet.
Vigiliæ vnde 108. b. e. Aƈt. 259. a. Aet. vigiliarum commoda 282. g. Orib. vigiliæ caliditati ſtomachi medentur 441. d.Aet. vigiliæ deliros faciunt 156. d. Aet. vigiliæ febrem conciliant 203. a. Aet. vigiliæ materias diſtrahunt 465.f.Aet. vigiliæ neruorum diſtentio comes 25.g.Celſ.
vigiliarum cauſæ & curatio 375. a. Ægin.230.c.Aet.
vigiliarum in febribus curatio 409. a.Ægin. vigiliarum in febribus remotio, ex Galeno 99. g. Orib. vigiliarum in febribus remotio ex Herodoto 99. g. Orib. vigiliis immodicis quid medeatur 408. d. Myrepſ. ad vigiliam nimiam 333.f.Marc. vigilia nocturna etiamſi ſomnus diurnus accedat, mala 21. d.Celſ.
Vigor exacerbationis 192.c.Aet. vigoris totius morbi cognitio 192. e.Aet.
Vinaceorum vires 618.c.Æg.15.e. Act.
Vincitoxicum 380.c.Myr.
Vindemiator (conſtellatio) quando oriatur 152.b.Aet.
Vindiciani comitis archiatrorum epiſtola ad Valentinianum 248. Marc. vindiciani pharmacum 316.b.Marc.
Vineus color 855.g. Theoph. 47. b.Aƈt.
Vinoſa qualitas 24.f.Aƈt.
Vini differentiæ 374. a. Ægin. 45. b.Aet. 31.g. Aƈt. vini facultas medica 635. b. Ægin. 19. d. 504. f.Orib. 45. b. Aet. vini conditura mirabilis 746.g.Myrepſ. vini potatio larga caput replet 420. a. Aet. vini potus pernicioſus quando ſit, ciúſque noxæ quomodo ſubueniendum 628.d. 647. d. Aet. vini & vrinæ proportio 83.c. Act. vini vſus moderatus & tempeſtiuus quæ commoda corpori præſtet, quæ item incommoda eius abuſus 374. b. Ægin. 580. e. Orib. vini vſum incommodum incommoda quænam conſequantur 276. d. Orib. vini vſus noxius quando ſit, & quid eius loco ægris præbeatur 258. h.Orib. vino vtendum qualiter ſit 266. b.Orib. vino vtendum ſæpius vt non ſit 771. c. Myrepſ.
vinum humores ſemicrudos, & quid aliud, coquit 352.d.Æg. vinum mœroris medicamentum optimum 266. c. Orib. vinum perfrigeratione aceſcit 4.a.Aet. vinum recolligit vires celeriter 237. a. Trall. vinum venenis omnibus contrarium 105. b. Celſ. vinum vulneri inimiciſſimum 101.b.Celſ. vinum vulneri implendo quando commodè adhiberi poſſit 102.c. Celſ.
vini aquæ miſcendi ratio 258.e Orib. vinum & aqua quando alternatim bibendum: & quando vinum ſubtrahendum præ cibo 42.b.c.Celſ. vinum & aqua alternis diebus in peſte ſumenda 18 d.Celſ. vinum nõ bibentibus quomodo medendum 506.f. Myr. vini morſu læſis quomodo medendum 374 d.Ægin. vino extinctum ferrum ſpleni confert 524. e. Aet. vinum quod cui ætati conueniat 15.d.Celſ. vinum quod quo anni tempore bibendum 15. d. Celſ. vinum quod firmius 37. c. Celſ. vinum quod mediæ materiæ 37.c.Celſ.
vinum aluo ſolutæ congruum 16 f.Celſ. vinum animo deficiẽtibus ob igneas inflammationes quale conueniat 326.e. Tr. vinum capite infirmis conueniens 16.c.Celſ. vina cholera laborantibus quæ conueniẽtia 459.c.Ægin. vinum in febre quibus dandum quibus nõ 204.b.Aet. vinum in hecticis 331.a.Trall. vinum phreniticis quale conueniat 153. c. Tr. vini in phreniſi cum ſyncope coniuncta vſus 55.h.Aret. vina prægnantium nauſeæ quæ commodiora 347.b.Ægin. vinum ſenibus vtiliſſimum quod 170.a.Aet. vinum in ſyncope 324.b. Trall. vinum vomitui quod aptius 356.h.Ægin.
vinum aceſcens in calidis locis ſeruatum 317.d.Trall. vinum acidum vt emendes 746.b f.Myrepſ. vinum album & ſuaue vt fiat 746.f.Myr. vinum aquoſum quod vocetúr 263.c.& quæ eius vires Ib.e.Or. vinum calidum ventris fluxui, frigidum vomitui & ſudoribus prodeſſe 48.c.Celſ. vina calida capitis dolorem generant 270.a. Act. vinum coloratius, calidius eſſe 208.a.Aƈt. vina craſſa ſanguinem generant 45.c. Aet. vini craſſi & limoſi defæcatio 92.d. Aƈt. vinũ dulce 61.c. 244.g. 264.d. Or. vina dulcia nigra 584.h Orib. vinum ex de quale in & quaniam vrinã procreet 61.c.Aƈt. vinum ignobilius ebrioſi cur potent auidius 761. c.Caſſ. vinum impotens quod 262.b. Oribaſ. vini meraci copioſi, aut vini dulcis potu in tẽpeſtiuo læſis quomodo medendum 552.Æg. vinum merum non ſtatim à balneo bibẽdum 155.a.Trall. vinum moderatum nutricibus dandũ 149. d.Trall. vinum nigrum albũ vt fiat 746. b. Myrepſ. vinum nouum 19.c.Orib. vinum nouum craſſum ſuccum gignit 105 b. Act. vinum nouum vetus breui vt fiat 746. e. Myr. vinũ odoratum & dulce vt facias 746.d.Myr. vina ὀλιγοφόρα quæ, & eorum vſus 208.a.Aƈt. vinum optimum quod 45.d. Act. vinum pellucidum vt ſtatim fiat 746.d.Myr. vinum ſtabile vt maneat 746.d. Myrepſ. vinum vetus 19.e.Orib. vinum vetuſtum caput ferit 140.f.Trall. vino veteri inebriati quidam in immodica ſiti, mortui 412.a.h. Æginet.
vinorum medicatorum præparandorũ variæ ſpecies 745.f.Myr.
vinum abſinthite 274.h. Or. vini bilem purgantis præparatio 127.h.Act. vinum conditum 127.h.Aet. vinum ex cotoneis malis quomodo conficiendum 274.a.Oribaſ. vinum elleborite quomodo faciendum 275. a.Oribaſ. vina factitia 153.c. Trallian. vinis ex melle præparatis qui vti debeant 353.b. Æginet. vinum melancholicis commodum 128.c.Aet. vinum mulſum 128.a.Aet. vinum mulſum ſtercus exigens 128.c.Aet. vinum mulſum arthriticis ſenibus cum petroſelino, calculoſis cũ ſaxifrago, dandum 579.g.Orib. vino mulſo venere qui abſtinuerũt toto anno, à podagra chiragráque tuti fuere 81.c.Celſ. vinum ex myrti baccis 274.d.Orib. vinum pituitã ducens 128.d.Act. vinum polypodites 128. b. Act. vinũ ex punicis confectũ 266. c.Orib. vinum purgatorium 650.e.Æginet. vinum reſinatum 71.g.Celſ. vinum roſaceũ 274.c.Orib. vinum ſanitatem conſeruans 275.c.Oribaſ. vinum ſcammonite 275.b. Orib. vini ſquillini compoſitio 270.a. Actuar. vinum ex thymo 275 b. Oribaſ. vinum violaceum 280.d.Orib.
Viola 425. f. Orib. violæ electio 26. d. Orib. violæ fa-

cultas 497.e.599.e. Orib.28.e. Aet.
violæ foliorum vires 623.a.Æg. violæ folia,ſucci & cortices 19. h.21.d.Or.
violæ albæ vires 630.d.Æg. viola marina Græcis ceratias 365. a.Marc. viola purpurea 421. b.Or.
violacea bilis 110.e.Ruff. violaceum oleum 689.e.Ægin. violaceum vinum 280.d.Orib.
ad Violentias 767.b.Myr.
Viperæ deſcriptio 648.e.Aet. viperarum vires 598.f.Orib. viperas in vinum incidere, ſalamandras & alia venenata in edulia dum coquuntur 616.g.f. Aet.
viperæ capi citra periculum quomodo poſſint 640.a.Or. viperæ in quibus locis optimæ reperiantur 28.g.Orib. viperarum præparandarũ modus 117. Orib.
viperarum eſus 618.a.666.a.Aet. viperæ eſui quomodo parandæ, earúmque facultas 638.c. Or.93.b.Aet. viperæ theriacæ componendæ quales eligendæ & quomodo parandæ 260.h. Aet.548.c.Aet.
viperæ morſus quem colorem inducat 531.a.Aet. viperæ morſus ſigna & curatio 331.h.Act. 622.a.Aet. viperæ morſui quid conducat 536.b.Æg.
viperarum dipſadum eſu quidam in immodica ſiti mortui 412. a.h.Ægin. viperæ maris ac fœminæ morſus ſigna & curatio 539.g.Æg.
viperina capita vſta qua vi polleant 91.a.338.d.Aet. viperinarum carnium facultas 501.e.621.c. Æg.19.c.20.g.518.e.Or.617.a.c. 618.a.Aet. viperinæ pellis vires 619.a.Æg.
Viros coitu laſſari vehementius quàm mulieres 300.g.Orib. viros inſania crebrius infeſtat quàm mulieres 348.g.Aet. viri lepræ magis obnoxii quàm fœminæ 664.b.Aet. viri pudendum moderatum ad os vuluæ non peruenire 509.a.Or. virorum pulſus quales 845.g. Philar. viris vrinæ nigræ perniciosæ 198.a.Aet.
Vires ægri conuellendas quomodo putarit Aſclepiades 43.d. Celſ. vires conſcindit fames 235.d.Aet. viribus collapſis omnis curatio inutilis 149.d. Trall. virium debilitas in venæ ſectione conſideranda 119. g.Aet. vires imbecillæ victum mutant 318.a.Tr. vires in omnibus cõſeruandæ 205.g.Act. vires qua diæta reparentur 534. d.Aet.
Virga paſtoris 959.g.Myr.
Viridis coloris ſpecies 856.b. Theoph.47.d.Act. viridis emplaſtri quod Lite appellatur, compoſitio & vſus 36.a.Or. viride vnguentum quomodo fiat 688.f.Æg. viridis iaſpidis vſus 455.g.Aet. viridia in frumentaceis alimẽtis potiora 27. h.Act.
Viroſitas in teſtibus animalium efficit vt ægrè concoquantur & mali ſucci ſint 85.e.Aet. viruletis ictibus quid medeatur 257. g.Act.
Viſci optimi electio 25.g.Or.97.g. Aet. viſci facultas 623.a.Æg. 19.e.497.d.599.e.Or.28.d.Aet.
viſcoſitati febrium putridarũ quæ medela opponenda ſit 209.c. Aet. viſcoſus humor quomodo purgari debeat 140.b.Tr. viſcoſum ſanguinem quæ generent 105.e.Aet. viſcidũ ſuccũ in nobis facientia 61.g.Or.
Viſcera melancholiæ & furoris ſedes 23.e.Aret. viſcerum inteſtinorúmque ſitus cognitio neceſſaria ad dolores interiores deprehendendos 7.a.Celſ. viſcerum ſcrutatio per anatomiam, vtilis 6.h.Cel.
viſcerum morbi 73.a.Celſ. ad viſcerum curationem 334.a.Mar. viſcerum malis quid medeatur 353.b.Myr. ad viſcerum vitia 412.c.Marc.
viſcus calidius quod ſit 18.a. Act.
ad viſcerum dolorem 341.d.34?.c. Marc. ad viſcerum duritiem 338.d.Marc. viſceribus in febrib.excalfactis medetur oleum roſ.cum 19.h.Act. ad viſcerum humores 385.g.Marc. ad viſcerum infirmitatem 334.c. Marc. viſcera inflari vnde ſoleant 738.b.Aet. ad viſcerum longas cauſas 303.c.Marc. ad viſcerum latentes morbos 371. d.Marcell. viſceribus obſtructis quomodo ſuccurrendum 251.c.Act. viſcerum obſtructiones quid expurget 598.f. Orib. viſcerum obſtructioni & tumoribus quid medeatur 255.a.Aet. viſcerum obturationi medetur agaricum 8.a. ſcammonea 52.b. ſinon 52.a.Aet. viſceribus repletione grauatis quæ victus ratio cõueniat 206.c.Act. viſcera reſolutioni eſſe obnoxia 24.f.Ar. viſcerum vulneratorum curatio 100.g.Celſ.
viſcera attenuat ſtœchas 53.a.Aet. viſcera quid calefaciat, extenuet 385.a.Marcell. viſcera calfacit ſcordiõ 52.c.Aet. viſcera quid expurget 597.e.610.a.Orib. viſceribus molliendis quid valeat 770.g.Myr.404.f.Marc.
Viſcera animalium terreſtrium cuius in alimẽto ſint materiæ 222. b.Or.85.g.Aet.
Viſio 102.b.Ruff.
Viſumarus Latinis trifoliũ 256.f. Marc.
Viſus ſenſibus aliis certior 26.f. Aret. viſus cauſæ primæ quæ ſint 9.h.182.c.Act.
viſum acuentia 750.e.Myr. viſus claritatem qu d iuuet 647.b.Or. viſus clarior poſt lippitudinem cur ſit 757.h.Caſſ. viſum exacuit fumaria 30.a.Aet. viſum hebetat braſſica 35.g. Aet. viſus hebetudinem pariũt muli piſces comeſti 88.d.Aet. viſui hebeti medentia 437.c. Ægin. viſui hebeti medetur, aqua 153.e.Aet. viperinorũ capitum vſtorum cinis 91.a.Aet. viſus hebetudini ex humorum craſſitudine obortæ medetur ſagapenum 50.h.Aet. viſus oblæſi cauſæ 182.c.Act.
viſum tuendi ratio 354.d. Æg.
viſus actiuus quis 121.h.Act. viſus inſtrumentorũ vitia 182.c. Act.
Vitæ animalium quæ præcipuæ cauſæ 7.a.Aret. vitæ propoſitum in plagis conſiderandum 97.d.Celſ.
vita longæua quibus contingere ſoleat 186.a.Aet.
ad vitalium membrorũ offenſam 267.d.Act. vitale robur quid excitet 579.e.Orib. vitalis ſpiritus quomodo procreetur 7. g.Act. vitalis ſpiritus actiones 17.b.Act. vitalem ſpiritum calidiorem quæ reddant 39.f.Act. vitalem ſpiritum excernit venæ ſectio 122.e.Aet.
Vitelli ouorum facultas 20.e.Or. 87.d.Aet.
vitellinus ſuccus 110.g.Ruff.
Viticis facultas 611.a.Ægin.21.e. 489.d.592.b.Orib.7.d.Aet. viticis folia & ſemen 19.a.20.e. Orib.
Vitiliginis & alphi diſcrimen 188. b.Act. vitiligines ſanari aut non ſanari an poſſint quomodo cognoſcatur 188.b.Act. vitiliginis generatio & curatio 676.g.Aet. vitiliginis ſpecies, earúmq; curatio 116.b.Cel. Vitiliginem quid detergeat, digerat, ſanet & expurget 597.e. 600.h.606.h.598.b.599.b.Or. vitiliginis remedia 374.c.Aet. 314.a.319.d.Act. vitiligini medetur, alcyonium aſperum 70.f. anchuſa 7.f. cæpa 37.b. cicinũ oleum 18.c.Aet.
vitiliginis albæ ac nigræ dignotio & curatio 505.d.Æg. vitiliginis albæ cauſa & curatio 243.h. Act. vitiligines nigræ quomodo curandæ 677.a.Aet.
Vitium purgatoria vis & doſis 127. b.Ruff.327.d.Orib.
Vitis flos 409.c.Orib.
vitis agreſtis deſcriptio & vires 409.a.c.491.c.Oribaſ. vitis albæ deſcriptio & vires 409. b.491.c.593.c.Oribaſ.10.c. Aet. vitis alba Græcis brionia 317.b.Marcell. vitis chironia 325.b.Orib. vitis nigra & eius vires 10.b.Aet.491. c.593.d.Orib. vitis ſylueſtris vires 613.e.Ægin.
Vitri vires 644.d.Ægin.69.e.Aet.
vitreæ cucurbitulæ cur fiant 315.g Or. vitrea tunica 116.a.Ruff.
vitreus ſuccus 110.g.Ruff.
vitriformis humor oculorum 299. d.Aet. vitriformis tunica 107. d.Ruff.
Vitulini adipis facultas 609.g.Or. vitulina caro qualis 220.d.235. a.Orib. vitulina medulla 90. g.Aet. vitulinum ſeuum 90.d Aet.
vitulorum marinorum caro qualis 373.h.Ægin
Viuerra animal 530.g.Aet.
Viuorũ corpora incidere, crudele & ſuperuacuũ 8.c.12.a.Celſ.
Οὐλαὶ oculorum 184.a.Act.
Οὐλαὶ 103.c.Ruff.
Vlcerationes pudendi, ſedis, vteri & veſicæ quomodo ſanandæ 667.f.Orib. vlcerum dignotio & differentia 191.a.Aet.
Vlceribus ſaneſcentibus pruritus cur oboriatur 755.b.Caſſ. vlcerum curandorum ratio 704. &c.Act.246.g.Act.
vlcera agglutinanda quomodo ſint 247.a.Act. vlcerum glutinatoria pharmaca 520.a.Æg. 103.c.Oribaſ. vlcerum callis quomodo medẽdũ 713.b.Act. vlcera carne quid repleat 594. d.Oribaſ.92.g.Celſ. vlcerum carnis excreſcentis curatio 521. 521.f.Ægin.625.g.Orib. vlceribus quibus cicatrix inducẽda 625.e.Orib. vlceribus quomodo cicatrix inducenda 104. c.Orib. vlceribus cicatricem inducentia 707.g.Aet. vlcerũ cicatrices impediens medicamentum 529.b.Ægin. vlcera poſt cicatricem inductam iterum rupta quomodo curanda 106.a.627.c.Or.712.b.Aet. vlceris concoctionem qualẽ qua le pus oſtendat 44.f.Actuar.
vlceribus cruſtas inducentia & reſoluentia 84.a.Celſ.713.d. Aet. vlcerum dolores leniẽs catapotium 95.c.Celſ. vlcerum extremitatibus quomodo medendum 713.a.Aet. vlcera ligãda quomodo 710.e.Aet. vlcus purgantia & implentia 92. g.Celſ. ad vlcera purganda efficax medicamentum etiamſi cancer attentet 393.e.Marc. vlceribus purgãdis & implendis enchriſta vtilia 94.g.Celſ. vlcera repurgãs emplaſtrum 325. b.Act. vlceribus purgandis valet caries lignorum 51.a. erinacei exuſti cinis 93.f.Aet. vlcerum ſinus quid ſit & quomodo curandus 247.f.Actuar. vlcus in ſumma cute inducentia 235.a.Or. in vlceribus ſanguis erumpens quomodo ſiſtẽdus 716.g.Aet. vlceribus qui buſlibet quid medeatur 274.f. f.283.f.Marc.66.c.Aet.
vlceribus acribus quid profit 596. c.Oribaſ. vlceribus ambuſtis quid conueniat 608.a.626.c.Orib. vlcera aphtæ, in pueris periculoſa 131.a.Celſ. vlcera e calculis inſanabilia 40.f.Aret. vlcerum calloſorũ curatio 520. f.Æg. vlcera calloſa quid renouet 230.g.Scr. vlceribus canceroſis quid medeatur 77.e. Aet. vlceribus carcinodibus quid conueniat 608.a.Orib. vlceribus carcinodibus & malignis conueniens compoſitio 41.g.Or. vlcera caro quibus ſupercreſcit quomodo curanda 625.g.Orib. vlcerũ cauorum curatio 520.g.Ægin.103.f.625. b.Or.704.e.Aet.247.b.Act. vlceribus cauis quid medeatur 325.a.Act. vlcera caua nutriẽs 328.e.Act. ad vlcerum cauitates inueteratas & fiſtuloſas 42. d.Orib. vlcerum chironiorum etymologia & curatio 524 a.Æg. vlceribus chironiis quid medeatur 42.b.Orib. vlcerum cicatrice indigentium curatio 523.a.Ægin. vlceribus cicatricem ægrè admittentibus quid medeatur 42.d.603.h.Orib.9.c. 66.c.321.d.Aet.322.b.Actuar. 228.c.h.231.a.Scribon. vlcerum crudorum & non ſuppurantium curatio 520.f.Æg.

vlceribus cruentis quid medeatur 322.a.Act. vlcera cruenta quid glutinet 592.c.Orib. vlcus concauum replentia 233.f. Scribon. ad vlcera depaſcētia 42.c.Or. vlceribus deploratis quid medeatur 326.a.Act. vlceribus deſquamatis quomodo medendū 508.a.Æg. vlceribus detritis quid adhibēdum 720.g. Act. vlceribus diuturnis quid conferat 508.b.Æg. vlcerum doloroſorum & inflammatorū curatio 520.d.Æg. vlceribus dulcibus quid medeatur 442.h. Æg. vlcerum efferorum curatio 106.h.Orib. vlcera quæ extrinſec' per vulnera incidūt, eorúmque curatio 102.e.Celſ. ad vlcera flaccida 42.d.Orib. vlceribus fluentibus quid medeatur 42.b.Or. vlcera fluida quomodo purgāda 127.b.Act. vlceribus fluxione tentatis quid conueniat 322.b.Act. ad vlcera ex frigore vel per ſe facta 231.a.Scrib. vlcera quæ ex frigore in pedibus & manibus oriuntur, & eorum curatio 110.a.Celſ. vlceris fungo ſimilis in ano curatio 136.e.Celſ. vlceribus humectis ac graneolentibus medentia 522.h.Ægin. vlceribus humidis quid profit 594.Or. vlceribus infernis à pectore vſque ad ſummos pedes vrinæ perfuſio ſubuenit 81.g. Act. vlcerum inflammationi incipienti quomodo occurrendum 247.a.Act. vlceribus inflammatis quid medeatur 325.a.Act. vlcera ab inflammatione ſanant telæ aranearum 92.b.Act. vlcera interiora quæ aliqua corporum parte corrupta naſcantur, eorúmque curatio 107.e. & deinceps, Celſ. ad vlceris interni duritias 382.e.Mar. vlcera interna in meatu vrinæ quomodo ſanāda 690.d.Act. vlcerum inueteratorū curatio 103.e.Or. vlceribus inueteratis quid medeatur 104.e. Or. vlcus luxurians & creſcēs quid compeſcat 233.f.Scrib. ad vlcera mala malagma 87.a. Celſ. vlcerum malignorum curatio 524.a.Æg.106.c.Or. vlceribus malignis quid medeatur 42.b.597.d.599.b.600.g.603.b.608.a.Or.25.g.42.b.65.b.75.c.96.d.Act.824.b.c.Myr. ad vlcera maligna emplaſtrorum cōpoſitio 711.b.Act. ad vlcera maligna accommodatum valde medicamentum 109.b.Orib. vlcerum malignorum quibus ægrè cicatrix inducitur, & inueteratorum, curatio 627.e.Or. vlceris nigri notæ 102.f.Celſ. vlcerum paſcētium curatio 247.e.Act. vlceribus paſcendo ſerpentibus quid medeatur 247.d. Act. vlcera perhumida 41.b. 42.a.Orib. vlcera peſſima ſanat ſtercus caninum 82.d.Act. vlcera praua in peſte 223.f.Act. vlcus purum replentia 233.f. Scrib. vlceris putreſcentis ſigna 102.g.Celſ. vlcerum putridorum curatio 522.b.Ægin. 713.c.Act. vlceribus putridis quid medeatur 42.b.c.Orib.65.b.90.a.Act. vlcera recentia committenda quomodo 247.a. Act. vlceri recenti molli vtile emplaſtrum 227.d.g.228.a.b. Scrib. vlcerum refractorum curatio 526.f.Æg. vlceribus in rigore quomodo medendum 62.a.Aret. vlcera rotunda difficilius cæteris cur coaleſcant 754.a.Caſſ. vlcera rupta iterum poſt cicatricem obductam, quomodo curanda 106.a.627.c. Or 712.d.Act. vlceris ſacro igne infeſtati curatio 520.c.Æg. vlceribus ſanguinem fundentibus quid medeatur 321.d.322.a. Act. ad vlcera ſcabie & fluxione tentata 771.h.Myr. vlcerum ſerpentium paſcentiúmque curatio 522.b.Æg. vlceribus ſerpentibus quid medeatur 526.d.Act.258.c.Marc. vlcera ſicca ſanat amurca 10.b.Act. vlcus ſimplex quid ſit 103.a. Or. 246.h Act. vlceris ſimplicis curatio 519.g.Æg.103.a.624 d.Or. vlcera ſinuoſa quomodo curanda 720.a.Act. vlcus ſordidum quod ſit 233.d.Scr.393.e.Marc. vlcerum ſordes quomodo detergendæ 247.b.d.Act. vlceribus ſordidis quid medeatur 594 b.d.Or. 11.a.72.h.Act.233.d.Scrib.258.f.Marc. vlceribus ſordidis paſtillus conueniens 91.g.Celſ. vlcerum ſordidorum repurgatoria 521.f.Æg. ad vlcus ſordidum & cancro attentatum 393.d.f.Marc. vlceris ex ſuppuratione ſ. & curatio 64.a.Celſ. vlcerum Telephiorum etymologia & curatio 524.a.Ægin. vlcus cum varicula 103.b.Celſ. vlcerum vermes quomodo tollendi 628 d. Or b. 713.b.Act. vlcerum vermibus medentia 521.f.Æg.42.c.Or. vlceris vetuſti ſigna 102 e Celſ. vlcerum veterum curatio 520 f. Æg 103.a Celſ. vlceribus veteribus & cicatricem renuentibus quid medeatur 104.e.Orib. 228.c h.231 a.Scr 42 e. Or. 322.b.Act. 822.b. Myr. vlcera vetera renouans emplaſtrum 230.g.Scr.
ad vlcera anginæ cruſtoſa 63.c. Aret. ad vlcera ſordida ani 293 a Marc. vlcerum articulorum curatio 526 h.Æg.109.b. 630.d.Orib. vlceribus aſperæ arteriæ quomodo ſuccurrendū 657.f.Or. vlceribus aurium malè affectis quid cōueniat 126. g. Celſ. vlcera aurium ſordida mulſo eluenda 127.c.Celſ. vlceribus in auris meatu quomodo medendum 288.e Act. vlcera capitis quomodo curanda 103 e. Or. vlcerum capitis remedia 256.g. 257.h. Marc. vlcera capitis manantia quæ achores dicuntur & faui, quomodo curandi 127.b. 644.h. Orib 296.d.Act. vlceribus capitis manantibus quid medeatur 328.g. Act. vlceribus capitis in pueris quomodo medendum 178.b.Act. ad vlcera capitis vetera & carcinoſa 258.c. Marc. vlcera cutis maligna & vetuſta quid ſanet 262.c.Act. vlcera in faucibus vt ſanentur 69.c.Celſ. vlceribus in faucibus tuſſientibus purgandis vtile catapotium 96.a.Celſ. vlceribus labiorum erodētibus quid medeatur 96.d. Act. vlceribus manuū ex frigore, quō medendum 100.a.Celſ. vlcerum in narium meatibus curatio 651.b.Orib. vlceribus narium medētia 442.g. Æg. vlcera inter neruos purgās & implens enchriſtum 94.g. Celſ. vlcerum oculi dignotio 435.f. Æg. 183.f. Act. vlcera oculorum curāda quomodo ſint 435.f.Æg.646.g.Or. 305.g.Act. 238.g.Act. 221.e.Celſ. vlcerum oculorum purgatio 122.f.Celſ. vlcerum oculorum ſupercreſcētium, cauorum, ſordidorum, & veterum, curatio 122. e. Celſ. vlceribus oris quid cōueniat 604.a.Or. vlcerum oris quæ aphthæ dicuntur, curatio 77.a.Or. vlceribus oris feruidis quid conferat 445.f.Ægin. ad vlcera pedum 400.e.Mar. vlceribus pedū ex frigore quomodo medendum 110.a.Celſ. ad vlcerapudēdorum cicatricem ægrè ducentia 9.e.Act. vlcus pudēdorum depaſcēs quomodo ſanandum 690.b.Act. vlcerum pulmonis curatio 90.a. Aret. vlcera in præputio vetera quid ad cicatricem perducat 594.a. Or. vlcerib' renū quō medēdū 562.a.Act. vlceribus renū putreſcentibus cataplaſmata accommoda 124.g.Ruff. vlceribus ſedis medetur ſpina Ægyptia 9.a.Act. ad vlcera ſedis cicatricem ægrè ducētia 9.e. Act. vlcera ſedis proſerpētia quō curanda 687.β.d.Act. vlcera in ſumma cute, & inueterata, quomodo curanda 104.e.626.a. Or. ab vlceribus thoracē immunē reddens antidotus 428.g. Myr. ad vlcera tibiarū intrinſecus ſerpentia 397.a Marc. vlcera tōſillarū cruſtoſa & peſtilētia quō curāda 397 d.Act. vlcerum veſicæ curatio 146.b. Orib.568.e. Act. vlceris in vulua notæ 24.e Celſ. vlcera vteri ſordida quomodo curanda 829 h.Act.
ad vlceroſa crura 322.e. Marcell. vlceroſa laſſitudo, eiúſque cauſa & curatio 174.f.Act.
ad vlcuſcula capitis ſimilia mammarum capitulis 251.b. Marc.
Vlmi facultas 638.d. Ægin.506.f. 608.b.Or.49.c.Act. vlmi folia & cortex 506.f.Orib. vlmi liquor quid conferat 550.d. Æg.
Vlna 546.d.Orib.
Vlophonon.449.d.Or. vlophoni poti ſigna & curatio 547.h. Æginet.645.d.Act.
Vmbellæ qualis in nutrimento ſint materiæ 226.a.227.e.Orib.
Vmbilicus 104.g.112.a.Ruff.546. f.Orib.781.c.Act. vmbilicus infanti quomodo reſerandus 164.a. vmbilici vitia, eorúmque curatio 151.b.Celſ.
vmbilici prolapſus cauſa & curatio 571.a.Ægin.837.a.Act. vmbilici prominentis curatio 671.b. Or.133.a Celſ. vmbilico prominenti quid conueniat 671.b. c.Oribaſ. ad vmbilicum puerorum procidentem 178.e. Act.
vmbilicaria pharmaca 596.a.Act.
vmbilicare epithema 281.f. Act. vmbilici illitiones purgatoriæ 652.f.Ægin.
Vmbilicus veneris 424.b.500.d.Orib.35.e.Act.
Vmbratilis certaminis commoda 297.h.Or.
Vncia, & vncia denarii 84.h. Celſ. vnciæ nota 699.f. Æg. vnciæ pondus 760.d.701.d.Ægin.28.d Or.841.Act.
Vnciunguia animalia quæ 614.β.a Act.
Vnctio & frictio quid differant, & quando vtraque adhibenda 33.g.Celſ. vnctio præcedere an ſubſequi balneū debeat, quo pacto ſciendū 35.f. Celſ. vnctio poſt iter 13.f.Celſ.
vnctio ad dentes tremulos 59.e. Orib. vnctio dyſenterica 261.g.Trall. vnctio ad neruorū affectus 43.b.Or. Vnctiones purgatoriæ variæ 667.b.Myr. vnguentum ad porriginē 644.e.Oribaſ. vnctiones ad vteri ſuffocationem 815.d.Act.
vnctio ex calefacientibus in febre quando adhibenda 51.a. Celſ. vnctio diaciſſu 305.b. Trallian. vnctio ex palmulis quæ διὰ φοινίκων appellatur 44.e.Orib. vnctio ex ſeminibus 44.a. Orib.
Vncorum in organis vſus 163.d. 164.d.Orib.
Vndoſus pulſus 135.b.Act.
Vnedinis qualitas & facultas 620.f.Ægin.
Οὐγγία 244.e.Marcell.
Vngi ad flammam nunquam, interdum ad prunam poſſunt infirmi capite 16.a.Celſ.
Vnguenta quid ſint 249.f.Actuar.
vnguinum vſus 399.a.Orib. vnguentorum oleorúmque compoſitorum vires & ratio 327.e. Act. vnguentorum catalogus amplus 471.a. & deinceps Myr.
vnguentum Caſtini 611.a.f.Act. vnguentum decamœron 611.a. a.Act. vnguenti deiectorii miſtura 281.e. Act. vnguentum flauum 325.d. Act. vnguentum fuſcum ſeu nigrum 481.b. Myr. vnguentum irinum 482 h.Or. vnguentum laurinum 482.h.Or. vnguenta metaſyncritica 567.c. Act. vnguenta odorata quibus commodent, eorundémque ratio 24.a. Act. vnguentum purgatorium quomodo præparetur 143.b.Act. vnguenta recalfactoria poſt ſtupefactiuorum vſum 598.c.Act. vnguentum ſancti Barbari 366.a.Myr. vnguentum ſaltatoris 610.a.f.Act. vnguentorum ſic corum moſchatorum præparatio 837 g.Act.
vnguentum ex abiete 473.f.Myr. vnguentum ex ptiſana 44.a.Orib.
vnguen aurium quæ inflammatione obſidentur 399.e. Oribaſ. vnguina faciei 399.d. Or. vnguentum ad febrem ardentem & ad ſitim, & iecoris lieníſque inflammationes 44.c. Orib. vnguinum ad frontem & oculos fluentes accommodatorum materia 399.c.Orib. vnguentum ad oculorum dolores vehementes 52.f.Or. vnguentum ad paralyticos 612.a. g.Act.

vnguentum ad penem erigendum valde efficax 47.c.Or. vnguenta podagrica varia 614.a. Aet. vnguentum renale 551. b.Aet. vnguenta ad reſolutiones 265.a.Aet. vnguentum ad reſolutos 613.a.b.Aet.
vnguentariæ glandes 690.b.Æg. vnguentarium ſuffumigium 840 b.Aet.
Vngues 169.f.Celſ. vnguium radices 164.c. Ruff.
vnguium affectiones quæ ſint, & quomodo curandæ 499. c. Æg. 619.h.Or. vnguium variæ medelæ 733.f.734 b.Aet.
vnguium abſceſſus quomodo curentur 733.b.Aet. vnguis contuſi curatio 588.a.Æg. vnguiū excreſcentiæ quomodo curandæ 587.e.Æg. vngues excuſſi citò vt reſurgant 321.b. Marc. vnguibus motis quomodo medendum 733.g.Aet. ad vngues ſcabioſos 42.g.Orib. vngues ſcabros ſanant cantharides 94. b.Aet. ad vnguiculorum ſuppurationes 321.a.Mar.
vnguium facultas medicamentaria 91.b.Aet.
vnguis hepatis 108.c.Ruff. vnguis oculorum quid ſit, & quomodo curādus 436.d.437.a.Æg. 300.b.325.f.Aet.12.c.184.a.239. e.305.b.310.c.Act.143.a.Celſ.
Vnguis (lapidis) color 855.c. Th.
Vngulæ 101.g.Ruff. vngularum caro qualis 373.c.Æg.
vngula caballina 397. d.Myr.
ex Vnionibus antidota 167.c.Act.
Vocalis inſtrumenti reſoluti curatio 266.d.Aet.
vociferatio quid 115 g Aet. vociferationum differentiæ & commoda 7.e.Or. vociferationis inſtrumenta & commoda 283. d.Or. vociferationis quis modus eſſe debeat 283.g.Or. vociferatione quando vtamur 283 d.Or. 116.a.Aet. vociferatio quibus conueniat & quibus obſit 283.d.Or.
vociferatio in animi deliquio quæ bona quæ non 444.c.Aet.
Vola 104.d.Ruff.546.d.Or.
Volatilia alimentum quale corpori præſtent 371.e.372.a. Æg. 30. g.Act. volatilium partes extremæ inter edulia quam vim habeant 372.c.Æg.
Volſella 165.g.Celſ.
Volucrum caro qualis 86.b.Aet. volucrium carnes veneri aptæ quæ ſint 118.c. Aet. volucrium viſcera 223.b.Or.
è volucribus ſalſamenta 89.f.Aet.
volucres pereūt peſtifero aere 244. f.Aet.
Voluptas quid 755.f.Caſſ. voluptas an ſemper ob laxationem corporis oriatur 756.a. Caſſ. voluptatem pariens antidotum 266.f.Act. voluptas neruoſorum corporum robur & firmitatem diſſoluit per ſe: magis verò ſi cū motu peragatur 591. f. Aet.
Voluulus vnde dictus 13. b. Arct. voluulo qui magis obnoxii & quando 13.d.Aret. voluuli cauſæ 13.c.Aret.464.c.Æg. voluuli ſymptomata 13.e.75. c. Aret. 464.c.Æg. voluuli curatio 75. c.Aret.464.c.Æg.468.c. Aet.
voluulo exterius quæ adhibenda medicamenta 75.f. Aret. voluulo venæ ſectio quando cō ueniat & quando non 75.c.e. Aret. voluulo victus conueniens qui 75 h.Aret. voluulo quid medeatur 417.d.Myr.
voluuloſa ſtomachi ſubuerſio 447. d.Aet.
Vomendi appetitionem quid moueat 126.c.Ruff. vomendi facilitas vnde parāda 345.e.& quo modo, item quando ſit vomendum, Ibidem g.Or.
vomentes interrogari de quib' debeant 160.e.Act. vomentibus dentes ne putreſcant quid agendum 578.g.Orib. vomentibus medici fabam quomodo paratam exhibeant 37.d.Aet. vomentibus vtilis dropax 159.b. Aet.
vomentibus cibum quid medeatur 257.b.266.a.Act.360. a. 361. f.364.h.386.f.394.b.408.e.416.g. 417.h.418.d.425.g.455.h. Myr. vomenti ſtomacho balnea quæ conducant 359.f.Æg.
Vomicæ omnis finis, & intus factæ indicium 63.b.Celſ. vomicæ eruptionis nota 217.c.Tr. vomicis quid medeatur 325. f.350. f.Marc. vomicas diſcutiēs & aperiēs pharmacum 211.c.236. g.h.Scrib.
vomica in iecinore quando non periculoſa 26.f.Celſ. vomicas interaneas purgās 209. b. Scrib. vomicæ in pulmonis dolore quādo excitentur 26.b.Cel. vomica in tabe quò cruentior eò melior 27 a.Celſ.
Vomitoria medicamenta 653. b. Ægin.12.e.Or.
vomitus humorū cauſa & curatio 224.a.Act. vomitus melācholici humoris curat. 224.c.Act. vomitus moderatum victum ſequens, vnde 159.h.Act. vomitus à mordaci humore excitati curatio 223.g.Act. vomitui nauigantium quomodo medendū 361.a.Æg. ad vomitum nimiū reprimendum 318.f.319.b. Mar. vomitus perihodicus, eiúſque curatio 224.a.Act. vomitum pituitæ radiculis excitaſſe quoſdā 356.f.Æg. vomitus prægnantium quomodo ſedentur 347.b. Ægin. vomitus ſanguinis 160. f.Act. vomitus ſanguinis etiā quum repetit quibus nihil adferat periculi 70.d. Celſ. vomitus ſanguinis curatio 224.g.Act. vomitus voluuloſi, eorúmq; curatio 447. d. Aet. vomitus in vulneribus quis malus 101.c. Celſ. vomitui vteri vitio excitati ſtatim ſuccurrendum 224.b. Act.
vox vnde fiat, & quæ ſint eius inſtrumenta, & quomodo emendanda 284. b. Orib. vox ſub aquis cur non tam clarè percipiatur vt per parietes 759. f. Caſſ.
vocis actione quando & quomodo vtendum 7.g. Orib. vocis acumen quibus ſit alieniſſimū 286.b.Orib. vocis exercitium quem vſum habeat 351. a. Æg. vox quando non ſit exercenda 286. c. Or. vox cur non exercenda quum cruditas ventriculi adeſt 7.g.Orib. vocem exercentibus quid conducat 268.f. Act.
ad Vocem 336. d. Marc. ad vocem clarificandam 302. f. Mar. ad vocem iuuandam 96.c.Celſ. vocis præſeruatiua 380.e.394.f. 407.b.Myr. vocis nocumenta quæ & vnde 404.h.Aet.
vocis ac ſenſus expertibus factis ob ellebori ſumptionem, quomodo ſuccurrendum 340.f.Or.
vox abſciſſa quomodo reſtituenda 657. f. Orib. vocis abſciſſioni medentia 215.a.210.a. Scr. 325.c Myr. voci amiſſæ & raucedini quid medeatur 268 b. Act. 382.c.g. 383.g 404.c. Myr. ad vocem amiſſam clarificandam & purgandam 822.b. Myr. ad vocis interceptionem 302.a. Marc. ad vocem interceptā in infantibus 165. h.Aet. vocis priuationi quō medendū. 427.f. Ag. vocis ſono fracto quō medendum 449.b.Ægin. ad vocis ſonum ſpiſſum 299. d. Mar.
vocis inſtrumentum præcipuum 531.b. Orib. vocis inſtrumentorum reſolutorum curatio 429.a.Ægin.
vocum grauiorum ſonus ad quid conferat 116.Aet.
Vragos quid 781.c. Aet. οὔραχος 112.a. Ruff.
Vranium collyrium 672. d. Ægin. 50.a.Orib.
Οὐρανὸς in ore quid 103. d. Ruff.
Vranoſcopi (piſces) 226. h. Orib.
Vrbium ſitus conſideratio 368. c. Orib.
vrbanis hominibus deambulatio exercitii loco eſt 202.g.Act.
Vrceolaris herbæ in purgando vires 382.e. Marcell.
Vrentia medicamenta 64. d. Aret. 719.a Aet. vrentia, putrefacientia, detrahentia, & cicatrices inducentia medicamenta 483. a.Orib.
Οὐρητῆρες 105.a. Ruff. 541.c. Orib. 852 g The. οὐρήθρα 105.a. Ruff. οὐρήθραι periculum 169. e.Celſ.
Οὐρητικὸς πόρος 105.a.Ruff.
Vrina 110.f. Ruff. vrina quid 852.a.Theoph.149.d.Act. vrinæ, humorum & cōcoctionum indices ſunt 80.b. 177. a.Act. vrina, ſanguinis colatura eſt 43.f. 45. b. Act. vrina ſanguinis qualitatem imitatur 852 g. Theoph. vrinæ quid indicent 45 g.Act. vrinæ hominis & animalium quid differāt 45 b. Act.
vrinæ ductus 108. f. Ruff. vrinæ generatio 852.b.The.43.f. Act. vrinæ iter in maſculis ſpatioſius compreſſiúſq;, in fœminis breuius pleniúſque 64.f.Celſ. 566. h.Aet.
vrinarūcognitio quid vtilitatis habeat 851.e.Th. vrinarū & pulſuū cognitio cōiuncta multū iuuāt 46.b.Act. vrinæ cōſideratio 36.a.Act. vrinæ conſiderationē inutilem non eſſe, contra eos qui diuerſum opinantur 45.a. Act. vrinæ cōſiderationi exactæ pulſuum cognitio neceſſaria 80. a.Act. vrinarum diſciplina quàm pulſuum tutior & promptior eſt 46.a. Act. vrinæ iudicia 8.b. The. vrinæ iudiciorum us 80.c.Act. vrinarum rationem ab antiquorum nullo ante Actuarium perfectè tractatam fuiſſe 42.d. Act. vrinarum ſignificationes 399.c. Ægin.195.d.&c.Aet. 149.c.Act. vrinæ ſigna bona 21. b. Celſ.
vrinis contemplandis locus quis congruus 57. e. Actua. vrinis contemplandis tempus quod propriū 57.f.Act. ex vrinis præuidere & prædicere volentibus quæ ſpectanda 116.c.Act. ex vrina venæ ſectio an neceſſaria ſit, perſpicitur 120.a.Act. in vrinis dierum criſis 135.e Act.
vrinarum affectiones quæ peiores 134. g.Act. vrinarum alteratio 130.a.Act. vrinæ excretio maior vnde 63. h.163.f. Act. vrinarum infectio vnde 151. b. Act. vrinæ mouendæ nō ſunt ante contemplationem 58. a. Act. vrinæ mutatio vnde 853. a. Th. vrinæ quantitatis cauſæ 83.c.Actua. vrinarum quantitas proportionem excedens quid indicet 44.g.Act. vrinarum tinctura 46. c. Act. vrinarum tincturæ intentæ vel remiſſæ quid indicēt 44.g.Act. vrinæ variationū differentiæ 54.c.h.Act.
vrinæ altitudo quot in partes diuidatur 862. c. Theoph. vrinæ BVLLARVM aliæ euaneſcunt aliæ remanent 57.g.Act. vrinæ bullarum generationis cauſſa 99.d.Act. vrinarum bullæ quæ quo ſpiritu excitentur 100. f.Act. vrinæ bullæ quid indicēt 74 a.Act. vrinæ bullarum iudicium 73.g.Act. ex vrinæ bullis præuidentia 125. h.Act. ex vrinæ COLLIQVAMINIBVS innatātib' & velut aranea apparentibus, præuidentia 126. h. Act. vrinarum COLORES 36. b.Act. vrinas colorari vſquequaque à ſanguine, falſum eſſe 85.e.Act. vrinæ colorum differentiæ 46.d.Act. vrinæ colorū diuerſitas 855.a.Theoph. vrinæ colorum dignotio 151.a. Act. vrinæ colorum diuerſorum in ſuperficie natantium cauſſæ 101. b. Act. vrinæ colorū variatio quo exemplo illuſtretur 54.d.Act. vrinæ colorum variatio quomodo conſideranda 54 a. Act. vrinarum color vnde 85.g. Act. vrinarum color vnde mutetur 853.a. Theoph. vrinæ color optimus qui 853.d.Theoph. vrinæ colorem mutātes in albedinem, quid portendant 115. f. Act. vrinæ color à commoderato diſcedens, qualis 151. b. Act. vrinæ colorū cū ſubſtātia craſſa copulatio, eorúmque indicium 857.c. Theoph. quanto plus vrina coloratur tanto plus præſentis tenuitatis ſummouetur imaginatione 121.g. Act. vrinarum CONCOCTIO 129. h. Act. vrinæ CONSISTENTIARVM cauſſa 90. b. Act. vrinæ conſiſtentiarum differentia 57.h.Act. vrinæ conſiſtentiarum dignotio 151. h. Act. ex vrinarum conſiſtentia præuidentia 121. b. Act. vrinarum conſiſtentiæ concretæ mediocriter quid indicent 121. c. Act. vrinæ conſiſtentia craſſa 152. a.

Vrinæ conſiſtentiæ ob humorũ exceſſum, iudicium 68.a. Act. vrinæ conſiſtẽtia mediocris 90. b.Act. vrinæ conſiſtentia tenuis, qualis 152.a. Act. vrinæ cõſiſtentiarum tenuium colores qui meliores 152.b. Act. vrinæ CONTENTA apparere quo modo debeant 57.f.Act. vrinæ contenta apparere bene quomodo contingat 57.g.Act. vrinæ contenta bona vel mala quæ 73 e.Act. vrinæ contenta coloribus quibus differant 49.b.Act. vrinæ contentorũ dignotio 152. e.Act. vrinæ contentorum generatio, eiúſque cauſa 81. e.Act. vrinæ contenta loca diuerſa qua de cauſa occupent 99.g.Act. vrinæ contenta loco quomodo differant, & de his iudicium 49. h 73.a.Act. vrinæ contentorũ loca quot ſint 862.d.Theoph. vrinæ contentorum loca qua ſimilitudine oſtendi poſſint 51.a. Act. vrinæ cõtentorũ loca quo modo corporis affectiones oſtẽdant 100.c.Act. vrinarum cõtenta malum quando ominentur 44.g.Act. vrinæ contentorum quantitas quomodo conſideranda 68.c.Act. vrinæ contentorum quãtitatis cauſa 94.b. Act. vrinæ contentorum ſpecies malæ vnde 82.e.Act. vrinæ contentorum ſubſtantiæ cauſa 94.b.Act. vrinæ contentorum ſubſtantia quomodo differat 49.d.Act. vrinæ contentorum ſubſtantia quomodo iudicanda 69.c.Act. vrinæ contenta ſubſtantiæ mediocris, tenuis, craſſæ 49.d.Act. vrinæ contẽtorum varietas, & de ordine & inordinatione vniuſcuiuſq; eorum 55.b.Act. vrinæ contentis complicata quid indicent 72. g.Act. vrinæ contentis complicatorum differentiæ 52.c.Act. vrinæ cõtentis capilli mixti quid indicent 72.b.Act. vrinæ contentis corpuſcula diuerſi generis mixta quid indicẽt 72. b. Act. vrinæ contentis crudum aliquid complicatum quid indicet 72.g. Act. vrinæ contẽtis furfuracea mixta 72.c.Act. vrinæ contentis ramenta mixta quid indicẽt 72.a.Act. vrinæ contentis cur priuentur 101.d.Act. vrinæ cõtentorum alborum cauſa 92. e. Act. vrinæ contentorum alborum iudicium 69.h.Act. vrinæ contenta aſpera 51.e.Act. vrinæ contentorum aſperorũ cauſa 98.a.Act. vrinæ contentorũ aſperorum iudicium 72.f.Act. vrinæ contentorum bilioſorum cauſæ 93.b.Act. vrinæ contẽtorum bilioſorum iudicium 70. b.Act. vrinæ contenta candida, qualia ſint 861.a.Th. vrinæ contentorum capillis ſimilium cauſa 96.d.Act. vrinæ contenta continua quid indicent 72.f. Act. vrinæ contenta craſſa 69 d.95.b.Act. vrinæ contentorum cruentorum cauſæ 93.d. Act. vrinæ contentorũ cruentorum iudicium 70.g.Act. vrinæ cõtentorum diſſimilarium cauſa 96.c.Act. ex vrinæ contentis diſſimilaribus præuidentia 123.h.Act. vrinæ contentorum fuſcorum cauſæ 93.f. Act. vrinæ contentorum glutinoſorum cauſa 98.b. Act. vrinæ contenta læuia 51.c Act. vrinæ contẽtorum læuium cauſa 98.a.Act. vrinæ contentorũ læuium iudicium 72.f.Act. vrinæ contẽtorum liuidorum cauſæ 93.f.Act. vrinæ contentorum liuidorum iudicium 70.c. Act. vrinæ cõtẽta magna, mediocria, tenuia 69.a.b.Act. vrinæ contẽta mediocria 95.b.Act. vrinæ contenta mediocritatem excedentia 69. d.Act. vrinæ contentorum miſtorum cauſa 96.c.Act. vrina contenta multa 94.b.Act. vrinæ cõtentorũ mediocriter mixtorũ iudiciũ 71. g.Act. vrinarũ cõtẽta mediocritatẽ excedẽtia quid indicẽt 44. g.Act. vrinæ cõtẽtorũ nigrorũ cauſæ 93.f.Act. vrinæ contentorum nigrorum iudicium 70.c. Act. vrinæ contentorum nigredo, mala 861.a. Th. vrinæ contentorum pallidorum cauſæ 93.b.Act. vrinæ contenta pauca 94.d.Act. vrinæ contentorum ramentis ſimilium cauſa 96 d.Act. vrinæ contentorum rubeorum cauſæ 93. d.Act. vrinæ contentorum ſpiceorum & ſubſpiceorum iudicium 70.a. Act. vrinæ contentorum ſubrubeorum cauſæ 93.d.Act. vrinæ contentorum ſubrubeorum iudicium 70.f.Act. vrinæ contentorum ſuppallidorum cauſæ 86.d.93.b.Act. vrinæ contenta tenuia 64.f Act. vrinæ contentorum venetorum iudicium 70.c.Act. vrinæ contenta viſcida 51.d.Act. vrinæ CORONA quid ſit 35.c.Act. vrinæ coronarũ iuxta colores differentiæ 53.d. Act. vrinæ coronarum diuerſi coloris iudicium 74.f.Act. ex vrinarum coronæ coloribus diuerſis præuidentia 126.e.Act. vrinæ ENAEOREMA quid & quale 860. e.862 d.Th. vrinæ enæorematum differentiæ 862. c.Act. vrinæ enæoremata loco vt differãt 50. c.Act. vrinæ enæorema atrũ & color croceus quid portendant 866.b.Th. vrina ESSENTIAE ſubtilis & albi coloris quid portendat 854.b.Th. vrina eſſentia ſubtili, colore aureo, quid portendat 856.g. Theoph. vrinæ HYPOSTASIS quid 860. d.862 d.Th. vrinæ hypoſtaſis communiter quæ dicatur 153.b. Act. vrinæ hypoſtaſis in fundo diuerſa ſpecie & diuerſa partium poſitione quid indicet 73. b.Act. vrinæ hypoſtaſeon, colorum, & ſubſtantiarum, complexus 864.h.Th. vrinarum hypoſtaſes loco quomodo differãt 50.c.Act. vrinæ hypoſtaſi carẽtis iudiciũ 864.d.Th.75.c.Act. ex vrinis hypoſtaſi priuatis præuidentia 127.e.Act. vrinæ hypoſtaſis atra quid portẽdat 861. f.Th. vrinæ hypoſtaſis bona quæ ſit 859.d.f.Th. vrinæ hypoſtaſis candida quid ſignificet 861.g.Th. vrinæ hypoſtaſis cocta quid portendat 863. h. Th. vrinæ hypoſtaſis craſſa ſubſtantia quid portendat 865.a.Th. vrinæ hypoſtaſis craſſa & ſubrufa quid portendat 865.b.Th. vrinæ hypoſtaſis cruda quid portendat 863.h.Th. vrinæ hypoſtaſis crudi in fundo quid indicet 73.b.Act. vrinæ hypoſtaſis diſſecta & æqualis quid portendat 860. b. Th. vrinæ hypoſtaſin diuulſam & inæqualem eſſe meliorem 860. d. Th. vrinæ hypoſtaſes furfureæ 51.h. Act. vrinæ hypoſtaſium furfurearum cauſa 95.d.Act. vrinæ hypoſtaſis furfureæ iudicium 71.c. Act. vrinæ hypoſtaſes furfureæ quid portendant 864.a. Theoph. vrinæ hypoſtaſes lamineæ 52.a. Act. vrinæ hypoſtaſium laminearum cauſa 95.g. Act. vrinæ hypoſtaſis lamineæ iudicium 71. d. Act vrinæ hypoſtaſis liuida quid portendat 861.e. Th. vrinæ hypoſtaſis naturalis quæ 859. d. g.Th. vrinæ hypoſtaſis nigra peſſima 861.a. Th. vrinæ hypoſtaſes orobeæ 51.g.Act. vrinæ hypoſtaſium orobearum cauſa 95.d. Act. vrinæ hypoſtaſis orobeæ iudicium 71. b. Act. vrinæ hypoſtaſis rubea quid portendat 861.c.e.Th. vrinæ hypoſtaſes ſimilaceæ 52. b Act. vrinæ hypoſtaſium ſimilacearum cauſæ 95.d. Act. vrinæ hypoſtaſis ſimilaceæ iudicium 71.c. Act. vrinæ hypoſtaſes ſimilaceæ quid portendãt 864 b.d. Th. vrinæ hypoſtaſis ſubrubea quid portendat 861.b.Th. vrinæ hypoſtaſis ſubrufa & craſſa quid portendat 865.b.Th. vrinæ INNATANTIVM differẽtiæ 52. d.Act. vrinæ innatantium iudiciũ 74. h. Act. vrinæ innatantiũ bullarum differentiæ 52.g.Act. vrinæ innatantium liquamentorum differentiæ 52.e.Act. vrinæ NEBVLAE nigræ non admodũ malæ 861.a.Th. vrinæ NVBES ſeu nubeculæ 57.g.153. a.Act. vrinæ nubes quid, & vnde dictæ 860.f 862 d.Th. vrinæ nubecularũ differẽtiæ 862. f.Th. vrinarum nubes loco quomodo differant 50.d.Act. vrinæ nubeculæ albæ, bonæ: nigræ, malæ 861.a. Theoph. vrinæ nubes alba & ſpumoſa quid portendat 860.g. Th. vrinæ nubes atræ quid indicent 860.g. Th. vrinæ nubes ſpumoſa & alba quid portendat 860.g.Th. vrinæ SEDIMENTVM colorem naturalem quem requirat 861.b. Th. vrinæ ſedimentum album, continuum & inæquale, quid portendat 860.a.Th. vrinæ ſedimentum atrum & craſſum quid portendat 866.a. Th. vrinæ ſedimentum craſſum & atrum quid portendat 866.Theoph. vrinæ ſedimentum diſcretum quid portendat 860.a. Th. vrinæ ſedimina eruci coloris 152.g. Act. vrinæ ſedimentum erui inſtar globoſum quid portendat 863. f.Th. vrinæ ſedimentum falſum 152.f.Act. vrinæ ſedimẽtum luridum quid portendat 861.e.Theoph. vrinæ ſedimina pallida 152.f.Act. vrinæ ſedimentum pingue, multum & coactum, quid portendat 863.e. Th. vrinæ ſedimina rufa 152 f.Act. vrinæ ſedimentum ſubnigrum quid portendat 861. f. Theoph. vrinæ ſedimentum viride quid portendat 861. f.g. Th. vrinis SPVMAE innatantes inſtar bullarum ſunt 126.a. Act. vrinæ SVBLIMAMENTA 153.a. Act. vrinarum SVBSIDENTIA quid 150. h. 153. b. Act. vrinæ ſubſidentiarum colores qui quid ſignificent 152. g. Actuar. vrinæ ſubſidentia falſò aliquando repræſentant humores crudi 152. f. Actuar. vrinæ ſubſidentiam albam non ſemper bonam eſſe 196. a. Act. vrinæ ſubſidentia crudis ab humoribus conflata 153. b. Act. vrinæ ſubſidentiæ furfureæ 152.g. Act.197. e.Act. vrinæ ſubſidentiæ lamineæ 152. g. Act. vrinæ ſubſidentia pallida 152. f. Act. vrinæ ſubſidentia rubra 152.g. Act. vrinæ ſubſidentia rufa 152. f. Act. vrinæ ſubſidentiæ ſimilaceæ 152.g. Act. vrinæ ſubſidentia ſubrubra 152. g. Act. vrinæ SVBSTANTIA quid 853.f. Theoph. vrinæ ſubſtantiarum differentiæ 853 e.Th. 48.b. Act. vrinæ ſubſtantiarum iudicium 67. d. Act. vrinæ ſubſtantiarum mutatio quomodo conſideranda 54.c.Act. vrinæ ſubſtan incocta, contenta quoq; incocta indicat 63.a.Actuar. vrinæ ſubſtantia mediocris coloribus quibus imbui poſſit 858 g. Th. vrinarum ſubſtãtiæ tenues quid portendant 121.d.Act.

Vrinæ ægritudinum diuerſarum cauſæ 109.e.Act. ex vrinis, ægritudinis tardiùs aut velociùs ſoluendæ præuidentia 135. g. Act. vrina ægrotorum optima quæ 195. f. Act. vrinæ æſtiuo tempore quales & cur 60.b 105. g.106.f. Act. vrinæ ætatis cuius quæ peiores 23.c Celſ. vrinæ ætatis defloreſcẽtis 59.b.Act vrinæ autumnali tempore quales & cur 60.c.105.h.107.a. Act. vrinis calor quid conferat 48.b. Act. vrinæ calidorum qualis 103.e.g.Act. ex vrinis cerebri affecti, præuidentia 131.e. Act. ex vrinis coli affecti, præuidentia 132.c. Act. vrinæ comedentiũ bene & non cõcoquentium quales, & cur 60. h. 108.g. Act. vrinarum continuæ febris, cauſæ 112.a.Act. ex vrinis cordis affecti, præuidentia 130. c.Act. ex vrinis coſtarum affectarum præuidentia 131.h. Act. vrinæ diabetæ quales quid indicent 115.h.Act. vrina dormientium qualis 60. f. Actuar. vrinæ ephemerarum febrium quales & cur 109. e. Act. vrinæ fame & inedia laborantiũ quales & cur 61.a.108.h.109.b. Act. vrinæ febris continuæ à putredine, ephemeræ, quartanæ, quotidianæ, tertianæ 79.d.77.d.h. 78.b.77.f.Act. ex vrinis febrium continuarum præuidentia 129.g. Act. ex vrinis febrium deficientium præuidentia 129.c. Act. vrinæ febrium putridis

ex humoribus ortarum quales & cur 105.h.Act. vrina frigidi corporis 103.c.104.a.Act. ex vrinis hepatis affecti præuidentia 131.c.Act. vrinæ humoris magni vel parui, iudicium 61.b. Act. vrina humidi corporis 103.f.104.e.Act. vrina hyemali tempore qualis & cur 60.c. 106.a.107.b.Act. vrinarum in ſomnium ſeu vigilantium cauſæ 108.c.Act. ex vrinis inteſtinorum affectorũ præuidentia 132.c.Act. vrinæ iuuenum iudiciũ 59.b.Act. vrinæ membrorum caliditate aliqua ob venarum amplitudinem abundantium quales 79.b.Act. vrinæ membrorum quæ extrinſecus ſunt & lõgè diſtantia à caloris fonte, quales 79.a.Act. ex vrinis mẽbrorum extremitatum affectarum præuidentia 134.a.Act. vrinæ membrorum frigido aliquo humore affectorũ quales 79.b.Act. vrinarum membrorum principalium calore affectorum cauſæ 112.g.Act. vrinarum membrorum principalium frigore affectorum cauſæ 113.a.Act. vrina morbum longum quæ indicet 22.c.Celſ. vrinæ mulierum iuuenum quales & cur 103.b. Act. vrinæ mulierum vigentis iuuentæ iudicium 59.b.Act. vrinæ negotioſorum & exercitiis deditorum iudicium 59.f.105.a. c.Act. vrinarum nutrimenti boni malive cauſæ 107.f.Act. vrinæ odoris ratione quomodo diiudicandæ 864.f.Th. vrina otioſorũ & ſedentariorum 105. b.d.Act. vrinæ otioſorum iudicium 59.g.Act. vrinæ in peſte variæ 223.c.Act. vrina pharmaco ſumpto quomodo conſideranda 65.h.Act. ex vrinis pleuritidis præuidentia 131.h. Act. ex vrinis podicis affecti, præuidentia 132.e.Act. vrinarum principali aliquo membro affecto iudicium 78.g.Act. vrinæ puerorũ quales & cur 102.f. h.Act. vrinæ puerorum iudicium 59.a.Act. vrinæ puerorum in ſenibus 45.c.Act. vrina puerorum vitioſa quæ ſit 854. b.Th. ex vrinis pulmonis alterati præuidentia 131.a.Act. vrinarum quartanæ febris cauſæ 110.g.Act. vrinarũ quotidianæ febris cauſæ 111.f.Act. vrinæ regionum pro diuerſitate quomodo iudicandæ 60.d.Act. ex vrinis renum affectorum præuidentia 132.b.Act. vrinæ ſenum quales & cur 102.f.Act. vrinæ ſenum iudicium 59.a. Act. vrinæ ſeniles in pueris 45.c.Act. vrinæ ſexus cuius quæ peiores 23.c.Celſ. vrina ſicci corporis 103.f.104.f.Act. vrinarum ſimplicis intemperaturæ cauſæ 103.d.Act. vrinæ ſimplicium intemperaturarum iudicium 59.c.Act. vrinarum ſomnolentorum cauſæ 108.a. Act. vrinarum tertianæ vtriuſque cauſæ 110.a.Act. ex vrinis veſicæ affectæ, præuidentia 132.b.Act. ex vrinis ventris affecti præuidentia 131.c.Act. vrinæ verni temporis quales & cur 60.a.105.g.106.b.Act. vrinas victus pro ratione quomodo iudicemus 60.e.Act. vrinæ vigilantium iudicium 60.g.Act. vrinæ viri ætate florentis iudicium 59.a.Act. vrinæ virorum temperatorum quales & cur 102.d.Act. ex vrinis vteri affecti, præuidentia 132.c.Act.

vrinæ albæ cauſæ 85.a.86.a.Act. vrinarum albarum differentiæ 46.d.Act. vrinarum albarum iudicium 62.b.Act. vrinæ albæ ex variis ſymptomatis iudicium 854.b.Th. ex vrinis albis præuidentia 115.e.Act. vrina alba & craſſa quid portẽdat 857.d.Th. vrina alba manè, dein rufa, ſani corporis index 11.f.Celſ. vrina albi coloris & tenuis eſſentiæ quid portẽdat 854. b.856.f.Th. vrinæ albæ ſpumoſæ nubes quid indicent 860. g.Th. vrinæ albiſſimæ & tenuiſſimæ 108.f.Act. vrinæ aqueæ 151.c.Act. vrinæ atræ & craſſæ tres ſpecies, & quid ſignificet 858.c.Th. vrina aurea ſeu fulua 855.f.Th.46.g.Act. vrinæ aureæ iudicium 63.c.Act. ex vrinis aureis præuidentia 117 f.Act. vrina aurea ſedimento carens quid portendat 864.e. Theoph. vrina aurea & ſubtilis quid portendat 856.g.Th. vrinæ cæruleæ 856.a.Theoph. 151.c.Act. vrina cærulea & craſſa quid portendat 857.e.Th. vrinæ candidæ 151.c.Act. vrinæ candidæ ſpecies 855.b.Th. vrina candida copioſa quid portendat 854.d.Th. vrina cãdida tenuis & lactea quid portendat 856.e.Th. vrina capillorum globos admixtos habens 573.c. Act. vrinæ charopæ 151.c.Act. vrina commoderata in homine commoderato 150.g.151.a.Act. vrinæ copioſæ iudicium 61.c. Act. vrina copioſior quàm potus proportio requirat, quid indicet 83.e.Act. vrinæ craſſæ 152.c.Act. vrinæ craſſæ ſignificationes 196.g.Act.68.c.91.a.92. a.Act. vrinæ craſſæ cum cæteris coloribus copulatio & iudicia 857.d.858.f.Th. vrina craſſa albi ſedimenti, ſanguinolenta item & purulenta & aliis ſordibus infecta, quid indicet 24.e. Celſ. vrina craſſa, atra, graueolens quid portendat 864.g.Th. vrina craſſa & candida quid portendat 857.d.Th. vrina craſſa fruſtuloſa quid portendat 857.f. Th. vrinæ craſſeſcere quando ſoleant 91.f.Act. vrinarũ craſſeſcentium cauſæ 48.d.Act. vrinarum craſſeſcentium differẽtiæ 48.b.Act. vrinæ craſſæ factæ quid indicent 92.b.Act. quanto magis vrinæ craſſeſcunt tanto plus coloris ſummouent qui inerat priuſquam craſſeſcerent 122.b.Act. vrina crocea 855.f.Th.46.h.Act. vrinæ croceæ iudicium 63.d.Act. ex vrinis croceis præuidentia 117.f. Act. vrina crocea enæoremate atro, quid portendat 866.b. Th. vrina crocea ſedimento carens quid portẽdat 864.e.Th. vrina crocea & tenuis quid portendat 857.a.Th. vrinæ crudæ 152.c.Act. vrina crudior quæ 195.g.Act. vrina diſtẽſior quæ 195.f.Act. vrina diurnãtiũ cũ cruditate, iudiciũ 60.h.Act. vrina diuulſa quid portendat 860.Th. vrinæ flauæ vnde 86.f.151.e.Act. ex vrinis flauis præuidentia 117.f.Act. vrina flaua & tenuis quid portendat 857.a.Th. vrina frequens & paulatim micta cuius affectus nota 166.d.Act. vrina fulua 855.f.Th. vrinæ furfuraceæ ſignificatio. Act. vrina fuſca 856.b.Th. vrinæ glaſteæ 151.e.Act. vrina graucolés qd ſignificet 197.h.Act.864.f.Th. vrina ignea 855.f.Th. vrina inæqualis quid portendat 860.c. Th. vrina lactea & craſſa quid portendat 857.c.Th. vrina lactea, tenuis & candida, quid portendat 856.Th. vrina laminea quid portendat 863.g.Th. vrina liquida parum exiſtens in homine ſano, quid portendat 25.d.Celſ. vrina liuida 856.c. Th.151.f.Act. vrinarum liuidarum cauſſæ 88.e.89.a.Act. vrinæ liuidæ iudicium 65.e.Act. ex vrinis liuidis præuidentia 120.c. Act. vrina lurida & craſſa quid portendat 858.b.Th. vrinæ mali ominis quæ 22.a.Celſ. vrinæ mediocris iudicium 58.b. Act. vrina mediocris coloribus quibus imbui poſſit 858.g. Th. vrinæ minus & parcius profluentis iudicium 61.f.Act. vrinæ multæ cauſſæ & differentiæ 83.f.Act. vrinæ multæ tùm in ſanis tùm ægrotis iudicium 61.c.Act. vrina naturalis & bona quæ 195.d.Act.859.Th. vrinæ nigræ 151.f.Act. vrinæ nigræ quando ſalutares 65.g. Act. vrinæ nigræ iudicium 65.e.Act. vrinarum nigrarum cauſſæ 198.a.Act.88.e.89.a.130. g.Act. ex vrinis nigris præuidentia 120.e.Act. vrinæ nigræ ſignificatio 198.a.Act. vrinæ nigræ & craſſæ cauſæ & ſpecies 858.c.Th. vrina nigra & craſſa quid portendat 858.b. Th. vrinarum odoris mali iudicium 75.a.Act. vrinæ oleaceæ ſeu oleoſæ 47.e.151.g.Act vrinarum oleacearum differentiæ & ſpecies 197.e.Act.863.a. Th. vrinarũ oleacearũ iudiciũ 64.f.Act. ex vrinis oleaceis præuidentia 120.a.Act. vrina oleacea nigra quid portenda. 865.c. Th. ex vrinis olentibus malè, præuidentia 126.g.Act. vrina optima quæ 94.c.Or.195.d.Act. 853.c.Th.44.e.151.a.Act. vrinæ pallidæ 151.c.Act. vrinæ pallidæ cauſſæ 86.e.Act. vrina pallida quid ſignificet 196.d. Act. vrinarum paſſearum cauſſæ 88.b.Act. vrinæ paſſei coloris iudicium 64.c.Act. ex vrinis paſſeis præuidentia 119.a. Act. vrinæ paucæ & parciùs fluentis cauſſæ 84.c.Act. vrinæ periculoſæ quales 23.c.Celſ. vrina percolatæ 151.d.Act. vrina polentacea quid ſignificet 197. g.Act. vrina rubea 855.f.Th.47. a.Act. vrinæ rubeæ cauſſa 86.g. 87.b.Act. vrinæ rubeæ iudiciũ 63 e.Act. ex vrinis rubeis præuidẽtia 18.a.Act. vrinæ rubeæ aut rufæ albã in febre vehemẽti ſi præceſſerunt, quid portendant 115. f.Actuar. vrina rubea & craſſa quid portendat 857.g.Th. vrinæ rubræ 151.e.Act. vrinarum ruffarum cauſſæ 86.f.151.e.Act. ex vrinis ruffis præuidentia 117. f.Actuar. vrinæ ſanguis & pus immixta quid ſignificent 24.f. Celſ. vrinæ ſpiceæ & ſubſpiceæ 46.e.Act. vrinæ ſpiceæ & ſubſpiceæ quid portendant 855. d.Th. vrinarũ ſpicearũ cauſſæ 86.a.Act. vrinarũ ſpicearũ iudicium 62.g.Act. ex vrinis ſpiceis præuidentia 117.c.Act. vrina ſubalbidæ ſanguis rubeus mixtus 85.f.Act vrinæ ſubaureæ 46.g.Act. vrina ſubaurea in quib. ſoleat apparere 63.b. Act. ex vrinis ſubaureis præuidentia 117.d.Act. vrinæ ſubaureæ & ſubrufæ quid portendant 855.f.Th. vrina ſubaurea & ſubtilis quid portendat 856. h.Th. vrina ſubcrocea 855 f. Th.46.g.Act. vrina ſubcrocea quibus 63.b.Act ex vrinis ſubcroceis præuidentia 117.d. Act. vrina ſubcrocea & tenuis quid portendat 857.a.Theoph. vrina ſubflaua & tenuis quid portendat 857 a.Th. vrina ſubrubea 855.f.Th.47.a.Act. vrina ſubrubea quid ſignificet 861.d.Th. vrinæ ſubrubeæ cauſſa 86.g.Act. vrinæ ſubrubeæ iudicium 63.c.Act. ex vrinis ſubrubeis præuidentia 118. a.Act. vrina ſubrubea & craſſa quid portendat 857.g.Th. vrinarum ſubſpicearum cauſſæ 86.a.Act. vrinarum ſubſpicearum iudicium 62.g.Act. ex vrinis ſubſpiceis præuidentia 117.c.Act. vrinæ ſuffuluæ 46. g.Act. vrinæ ſuppallidæ 151. c.Act. vrinæ temperatiſſimæ quæ 855.f.Th. vrinæ tenues 68.b.Act. vrinæ tenues quid ſignificent 90.c.Act. vrinæ tenuis cauſſa 92.c.Act. vrinarum tenuium differentiæ 91.b. Act. vrinarum quæ tenuantur differentiæ 48.c.Act. vrinæ tenuis ſyzygiæ 856.f.857.a.c.Th. vrina tenuis & alba quid portendat 854.c.Th. vrina tenuis aurea ſeu ſubaurea quid portẽdat 856.g.Th. vrina tenuis & crúda quandoque ſalutifera 26. b.Celſ. vrina tenuis, lactea & candida, quid portendat 856.e. Th. vrinæ tenuiſſimæ quid indicent 92.b.Act. vrinæ turbulentæ 152.c.Act. vrinarum turbidarum tres differentiæ 91. d.Orib. vrinæ turbatæ tenuis mictæ ratio 196.g.Act. vrina veneta 856.a.Th. vrinarum venetarũ cauſſæ 88.e.99.a.Act. vrinæ venetæ iudicum 65.c. Act. ex vrinis venetis præuidẽtia 120.e.Act. vrina veneta & craſſa quid portẽdat 858 A.Th. vrinæ venetæ & ſubtenuis conſideratio 89.d.Act. vrina vinea quæ 855.g.Th. vrinæ vineæ ſeu vinoſæ 47.b.151.c.Act. vrinæ vineæ cauſſa 87.d.Act. vrinæ vinei coloris iudicium 64. a g.Act. ex vrinis vineis præuidentia 118.g.Act. vrinæ vineæ albam in febre vehementi

ſi præceſſerint, quid portendāt 115.f.Act. vrina vinea & craſſa quid portendat 857.h.Th. vrina viridis 856.b.Th.151.e. Act. vrina viridis quid indicet 24.e.Celſ. vrinarum viridium cauſæ 88.d.Act. vrinæ viridis iudicium 64.d.Act. ex vrinis viridibus præuidentia 120.a. Act. vrina viridis & craſſa quidpottē dat 858.b.Th.

vrinarū acrimoniā hebetātia 125.d Ruff. vrinā nō cōtinere valentib' quō ſuccurrendum 668.g.Or. vrinæ cruentæ reiectio quomodo curanda 548.b.Act. vrinæ difficultas 562.c.Act. vrinæ difficultas quid à calculo differat 166.c.Act. vrinæ difficultatis cauſa & curatio 468.b.Ægin.164 e.232.h. Act. vrinæ difficultas vt tum in viris tum fœminis per chirurgum corrigenda 159.b. Celſ. vrinæ difficultati quid medeatur 258.b.262.a.g.265.a. Act.771.d. Myr.218.a.Scrib.329. b.355.c.356.b.d.f.359.a.f.364. b.Marc. vrinæ difficultati & dolori quid ſubueniat 309.e. Mar. vrinæ difficultati medetur erinacei terreſtris vſti cinis in potu ſumptus 93.f.lac 77.b. oleum amaracinū 22.b.ruta 47.g.Aet. vrinæ difficultati vtile catapotiū 96.d.Celſ. vrinæ difficultas in febribus, eiúſque curatio 233.c. Aet. ad vrinæ fluorē inuoluntariū 257.a.Act. vrinæ fœtētis copiam quid educat 610.a.Orib. 52.c.Aet. ad vrinæ incōtinentiā 367.c.Marc. vrinæ interclusio quæ mala accerſat 16.a.Aret. vrinæ inuitæ & coactæ excretioni quid ſubueniat 279.e.Act. vrinæ mordacitas quid mali adferat 16.b.Aret. vrinæ profluuium affectio qualis 545.a.Aet. vrinæ profluuii curatio 91.c.Aret. vrinæ profluuio quid medeatur 362.c.Marc. vrinæ profluenti ſuper potionum modum ſine dolore in vuluæ morbo quid faciendum 80.c.Celſ. ad vrinam purulentam 357.c.Mar. ad vrinam ſanguinolentam 355. a e.357.c.359.b.Marc. vrinæ ſtillicidii cauſa & curatio 468.b. Ægin.232.h.Act. vrinæ ſtillicidio quæ medicamenta ſubueniant 257.a.Act.353.b.355.e.357 f.358.c.364.g.369.g.370.d.372. b.c.d.f g.h.373.d.f.380.e.381.b. 398.g.399.h.406.c.409.d.410.b. c.d.e.419.b.420.d.422.b.425.g. 426.d.442 g.481.a.520.e.521.d.f. g Myr. vrinæ ſuppreſſæ quō medendum 574.g.Æg. ad vrinā ſuppreſſā remedia 563.f.Aet.

vrinam cientia 23.a.480.c. Orib. vrinam ciet acorum 9.a. amniū 10.a.aniſum 11.f.apium 51.b.bunion 15.a. calamus aromatic' 29.f.chamædrys 57.e.cantharides 94.c.caroum 30.g.cicer 25.f. coſtus 35.d.crocodilion 37.a.cyminum 38.a.cyperus 38.c.cucumis 51.e.hipposelinon 52.f.hypericon 56.d.iunci odorati flos 54.e.liguſtrū 40.f.lini ſemē 40. g.lonchitis 41.a.mel. 42.d.mei radices 43.f.nardiſpica 44.c.nard' Celtica 44.e.paſtinaca 16.f.pepones 46.c. petroſelinum 47.c. polium 48.g.porrum 49.b.phu 57.c.ſcandix 51.b.ſeſeli 51.c.terebinthus 54.g. vmbilicus veneris 35.e.vitis alba 10.c.Aet. vrinā continentia 362.c.Marc. vrinā deducentia 74.d.Celſ. vrinam detrahens medicamentum 218. e.Scrib. vrinas deducere quid poſſit 123.e.Ruff. vrinam ducentia pharmaca 553.d.Aet. vrinas ducit aqua calida 154.a. thym' 28.a.Aet. vrinæ ducere copiam magnam quid valeat 93 g.550.e.Act. vrinam eliciens Euſtomachi chirurgi medicamentum 552.b.Myr. vrinam laxans medicamentum 359.e. Marc. vrinæ mouendæ quomodo ſint 401.a.g.472.b.Æg. vrinā mouentia 86.g.93.a.Aret. 616 a.Or.250.e.253.c.Act.40.a. Celſ. 212.a.Scr.327.d.329.d. 342.b.345.c.264.c.e.377.e.Mar. vrinas mouet ſumaria 30.a.paſtinaca 52.h ſcordiō 52.c.ſerpyllī 25 h.Aet. vrinas mouentia, vlceráque ſimul in renibus detergētia 124.c.Ruff. vrinam mouētium vſus in quibus cauendus 343.f.Orib. ad vrinam proliciendam quæ glandi indantur 146.e.Act. vrinam prouocantia 358.g Marc. vrinæ prouocandæ & menſtruis ciēdis quid adhiberi poſſit 604.a.606.b.610. b.c Orib.

vrinæ animalium & hominis quas vires habeant ad medicandum 636.c.Ægin.

vrinaculum 112.a.Ruff.544.h. Orib.

vrinariæ fiſtulæ tubercula quid ſignificent 862.a.Th. vrinariū iter 105.a.Ruff. vrinariorum meatuum ſitus 118.f.Ruff. vrinariarum partium abſceſſibus & vlcerationi quomodo medendum 466.c.Æg. vrinariæ rei ſcriptores quæ & quomodo ante Theophilum ſcripſerint 851. a.Theoph. vrinariæ rei tractatio quot in partes diſtribuatur 852.a.Th.

Οὖρον 110.f.Ruff.

Vrſi (piſcis) qualis in nutrimento ſit materia 227.d.Orib.

Vrſina caro qualis 220.g.235.d. Orib.85.a.Aet. Vrſinum fel quale 81.d.Aet. vrſinum ſeuum 90.d.Aet.

vrſorum morſus quomodo curandus 614.β.a.Aet.

Vrticæ facultas 615.b.Æg.490.d. 592.f.Or.8.f.Aet. vrticarum inter edulia qualitas & facultas, & quomodo parandæ ſint 369. a.Æg.218.f.227.g.Orib.

Vrticæ ſemen & folia 20.c.Orib.

Vſtio quando adhibenda 418.b. Act. vſtio ſanguinis eruptionem ſiſtit 800.a.a.Aet.

vſtio ægilopis 335.c.Aet. vſtio alæ 568.d.Æg. vſtio in articulari morbo 593.f.Aet. vſtio capitis dolori quomodo adhibenda 83.a.Aret. vſtio capitis in lippientibus, ægrè reſpirantibus, & in elephante 551.c.Æg. vſtio hepatis 570.a.Æg. vſtio herniæ aquoſæ quomodo adhibenda 577.f.Æg.692.e.Aet. vſtio ad iſchiadicos 583.b.Aet. vſtio palpebrarum per medicamentum 555.a.Æg. vſtio palpebrarum per ferrum 550.b. Ægin. vſtio ſedis prolabentis 686.β.h.Aet. vſtio ſplenis 570. b.Æg. vſtio ſplenicorum 529. b.Act. vſtio ſtomachi 570 c. Ægin. vſtio ſuppuratorum 569.a.Æg. vſtio & exſectio vaſorum 552.f.Ægin.

vſtio paſſerculi 554.b.Aet.

ad Vſtiones 274.f Marcell. ad vſtionum maculas 322.h.Marc. vſturarum cicatrices vt ne appareant 323 a Marcell.

ad Vſtiones æſtiuas 792.d.Myr. ad vſtiones à feruente aqua 773. c.Myr. vſtis à ſole quomodo medendum 356.d.Æg. ad vſtiones vndecunque factas 774.b. Myr.

vſtoria ferramenta 577.g.Ægin. vſtoria medicamenta 519.d.Æg. 102.h.Aet.

vſtum nullum, penitus frigidum euadit 63.e.Aet. vſta lana 91. d.Aet. vſtæ terræ vis 66.b.Aet.

Vter 104.e.Ruff.

Vterus 109.b.Ruff.779.a.Aet. vterus ætatis ratione magnus vel paruus 779 b.Aet. vterus principatum ad vitam cur minimè obtineat 544.a.Orib.

vtero ablato prorſus, mulierem ſuperuixiſſe 488.g.Ægin.

vteri corpus ex quibus conſtet 779. a.Aet. vteri figura 779.c.Aet. vteri longitudo 789 b.Aet. vteri magnitudo differens 779.b. Aet. vteri meatus quantum varientur 780.a.Aet. vteri oſtium arcana quadam ratiōe in fœtus editione aperiri 781.d.Aet. vteri qualitas & ſit' 119.b.Ruff. 779.a.Act. vteri vſus mulieribus quis ſit 46 g.Aret.

vteri affectionum dignotio & curatio 480.f.581.b.Ægin.148.b. 669.a.Or.802.β.c.& e 167 g.234. b.Act. vtero affecto quales vrinæ 79 a.132.e.Act. vteri affectionibus quid medeatur 33. g.Aet.266.c.Act. vteri affectionib' clyſteres idonei 355.f.Or. vteri affectio aliqua ſi animi deliquium induxerit, quæ medela adhibenda 228.b.Aet. vteri morbi diuturni qui 46.h.Aret. vteri vitiis accommoda medicamenta 353.b.357.g.358.g.360. a.368.d.816.b.817 a.Myr.

vteri abſceſſuum ſymptomata & curatio 484.c 581.g.Æg. vteri auerſionis curatio 819 820.Aet. vteri calculorum curatio 833.e. Aet. vteri calidioris ſigna & curatio 713 h.Aet. vteri cancer quid 47.g.Aret. vteri cancrorum differentia & curatio 485.e.Ægin 831.b.Aet. vteri cancer exulceratus non exulcerato peior 47.g.Aret. vteri condylomatum cauſa & curatio 490.d.Æg 835.h.Aet. vteri conuulſio 168.d.Act. vteri debilitati quomodo medendum 816.h.Aet. vteri declinationum curatio 484.b.Æg. vteri delapſus in coxas, ilia, podicē, veſicam 168.e.Act. vteri diſtenſioni quid medeatur 266.c. Act. vteri duritiæ quid ſuccurrat 326.f.Actuar. vteri elationi quid ſubueniat 266.c.Act. vteri eruptioni quomodo medendum 829.a.Aet. vteri excretionis & hæmorrhoidis retentio quid differant 133 g.Act. vteri expurgationes immodicæ 167.f.Act. vteri exulcerationum medela 829.c.Act. vteri fiſſuris quomodo medendum 490.b.Æg 836.a.Aet. vteri fluorum ſpecies & ſymptomata 46.h.47.b.Aret. vteri fluxionib' quid ſubueniat 257.b.Act. vteri furor quid, eíque quomodo medendum 817.b.Act. vteri frigidioris ſigna & curatio 793.h.Aet. vteri hæmorrhoidum cauſa & curatio 490.d.Æg. vteri hæmorrhoidum & calculorum curatio 833.a Aet. vteri humidi ſigna & curatio 794.b. Aet. vteri hydrops quomodo curetur 820 h.Aet. vteri hydropico affectui quid medeatur 327.a.Act. vteri inclinationibus in latus quid conferat 327. c.Act. vteri inflammatio quomodo curāda 823.b & ſeq.Aet. vteri inflammationibus quid medeatur 604.c.Or.39.h.Act. 325.a.326.f.327.b.c.Act. vteri inflationis curatio 487.a.Ægin. vteri thymorum & verrucarum medela 835.c.Aet. vteri mola quomodo curanda 822.b.Aet. vteri nomis quomodo medendum 830.c.Act. vteri obturamentorum cauſa & curatio 488. g.Æg.831.g Act. vterum perfrigeratum calfacit oleum Cyprinum 22.c.Aet. vteri præfocationis cauſa & curatio 235.f. Act. vteri præfocationi medicamenta quæ conueniant 361. f.406.c.410.c.417.c.f.418.e.420. b.425 e.Myr. vteri procidentis cauſa 168 b.Act. vteri prolapſus cauſæ & curatio 488.c. Ægin. vteri puſtulæ quomodo curandæ 836.g.Aet. vterū perforatum quaſdem non habere, eiúſque medela 832.c.Aet. vteri reclinatio quomodo curanda 818.e.Aet. vteri recurſus quō curandus 818 g.Aet. vtero ſanguinis eruptione laboranti vt medendum 482.a. Ægin. vtero ſanguinem profundenti quid medeatur 266.c. Act. vteri ſcirrhus & tumor durus quō curandus 486 b.Ægin. vteri ſiccioris curatio 894.e.Aet. vterus ſterilis qualis 792.c.Aet. vteri ſtrangulatio quibus accidat 168.c.Act. vteri ſtrāgulationis ſymptomata, cauſa & curatio 487 d.Ægin. vteri ſtrangulationibus quid medeatur 257.e. 227 a.Act. vteri ſymptomatibus quid medeatur 266.c.Act. vteri vlcerum ſpecies & ſymptomata 47.c.Aret. vteri vlcerationum cauſa & curatio 484. f.Ægin. vtero vlcerato quid conueniat 596.d.Orib.77.c.Aet. vteri vlcera carbunculoſa & ſordida quō curanda 829 g.Aet.

vterum euacuantia 146.g.Aet. vteri fomentationibus quid conueniat 594 g. Orib. vtero fouendo ariſtolochia longa idonea 12.b.Aet. vteri inſeſſiones 156.f.Aet. vteri purgationum abſolutas retentiones ſanātium catalogus 487.d.Orib. vteri purgationum nimiarū cauſa & curatio 482.a.Æg.

vterum gerentium pulſus quales

846.g. Phil. vterum gerentibus quæ purgationes concedi poſſint 199. c. Act.
ad vteri oris abſceſſum chirurgia 828.d.Aet. vteri os ab inflãmatione aut ſchirro, aut ariditate occluſum, quomodo medicamenta aperire dicantur 482.d. Orib. vteri oſculum prolapſum quomodo repellatur 48.b. Aret.
Vterus inter edulia quale alimentum præbeat 372.d.Ægin.
Vtriculi oleo repleti quomodo in fomentis adhibeãtur 35.h.Celſ.
Vitrus herba Græcis ἰσάτις 346.a. Marcell.
Vuarum facultas 492.g.595.a. Or. 53. b. Aet. vuarum inter edulia qualitas & vis 370.f. Æg.214. d.579.d.Or.53.b. Aet. vua comedenda quomodo 53. c. Aet. vuæ venerem cur maximè excitent 8.c. Orib.
Vuæ acerbæ confectio 394 g. Aet. ex vuis acerbis paratum zulapiũ 250.d.Act. vuæ acerbæ ſuccus 22 e.Orib. vua agreſtis 482.h. 483.h.Or. vuæ Amineæ qualitas 3.f.Aet. vuarum non vinoſarum vſus 209.h.Act. vuæ paſſæ facultas 615.e. Ægin.22.a. Orib.13.a.Act. vuarum paſſarum in alimento qualitas & facultas 370 g.Æg.214.d.Or.13 a. Aet. vua ſine acinis 22.c.Or. vua Taminia 22. c.Orib. vuæ Taminiæ in purgando facultas 325.d.Orib.
Vua 103.d.116.d. Ruff.546.b. Or. vua quid, eiuſq; ſymptomata & curatio 5.a.c.63.f.Ar.561. f. g. 391.b.409. c.Aet.187.a.Act.132. a. Celſ. vuæ & columnæ differentia, & curatio 63. f. Aret. vuæ quid medeatur 232.g. Scr. 295. f. Marc.
Vuæ balnea quæ medeantur 359.f. Æg. ad vuã cauſticũ 686.e Myr ad vuã penitus minuendã 302. f.Marcell. ad vuam ſine ferro tollendam 303.b.Marc. vuam ſuppri... etiã 299.a.g.300.a.Mar.
Vuæ diſtillationis ſymptomata & remedia 302 c.e.h. Marcell. ad vuas calloſas 301.d. Marcell.
ad vuæ dolorem 300. c. 301. c.f. 302 b.c.e.303. a.Marcell. vuæ inflammatio quomodo curanda 657. b. Orib. vuæ inflammatæ conueniens paſtillus 91. h. Celſ. ad vuam inflammatã paſtillus Andronis 92.b.Celſ.
ad vuam ſtillantem 338.a.Marc. vuæ tumori & dolori quæ medeantur 203 g.204. f. Scr. 298.g. 300.f g 301 a.d. 302.a. Marcell. vuæ vlceroſæ quomodo medendum 64.b.Aret.
Vualis tunica 115.f.Ruff.
Vuatio quid & quomodo curanda 183.h.239.c.309.c.Act.
Vueæ tunicæ procidentis curatio 239.b.Act.
Vuifer proceſſus palati 103.d. Ruff.
Vulnerari telo acuto quàm retuſo cõmodi' 97.d.Celſ. vulneratorũ ætas, corpus, vita, & tempus ipſum ſpectandum 97.c. Celſ. vulneratis quib. minus periculi in motu 101.h. Celſ. vulneratorum victus, & vulnerum notæ 101.a. Celſ. vulneratis vinũ quando non conueniat 102. c. Celſ. vulneratarum corporis partium ſigna 97. f. & deinceps Celſ. vulnerationes principalium membrorum quibus notis cognoſcantur 590.c.Ægin.
vulnerati nerui curatio 528.e. Æg. 631.g.Orib.
Vulneris reſpectum caſus in prælio cur ſequatur 661. f. Call.
vulnus à faſcia adſtrictum, cancri periculo obnoxium 160. g. Celſ. vulneri parum puro balneum infeſtiſſimũ 102 a. Celſ. vulneri medicamentum nullum impinguans admouendum eſſe 112. f. Orib. vulnerib. quies aptiſſima 101.h.Celſ. vulnerũ tumor nimius, periculoſus, nullus, periculoſiſsimus 101.b.Celſ.
in vulneribus conſideranda quæ veniant 97.d. Celſ. vulnerum colores boni malive 101.d. Celſ. vulnera curationem difficilem quæ habeant 97.a.Celſ. vulnera quæ tutiorem curationẽ habeant 97.c.Celſ. vulnera inſanabilia quæ 97.a.Celſ. vulnera medicamentis quæ non indigeant 698.f. Aet. vulnus purum quando & quando non 102. b. Celſ. vulnerum ſanationis maturæ, notæ 101.b. Celſ.
vulneribus conueniens emplaſtrũ 89.f.Celſ. ad vulnera emplaſtrum Attalum 89. f. Celſ. ad vulnera omnia 411.f.412.c.Marc
vulnus aperiendum quando 101.c. Celſ. vulnus aperientia 83. b. Celſ. vulneri cicatrix quomodo inducenda, eadémque purganda 104.d.Celſ. vulnus cogens medicamentum 213. g.Scr. vulnerum frictio 102. a.Cel. vunerum glutinatio 99. g.Celſ. vulnerum dum glutinantur ſymptomata 101.d.Celſ. vulnus glutinantia 103.c. Orib. 83.a.Celſ. vulneribus glutinandis, valent, aloe 593 a.Orib. 9.e.Act.anagallis 593.f.Or. centaurium minus 601.f.Orib.dracontium 597. e. Orib. ciſti folia 33. e. Aet. hederæ folia in vino decocta 602.a. Or. lonchitis 41. a.Aet.narciſſi radix 606.g.Orib. 44.f.Aet. pix ſicca 48. a. Aet. quercus folia illita 597.f. Orib. rubi folia& germina 595.e.Or. terra Lemnia 596.e. Orib. vulnera glutinans emplaſtrũ 321.e. Act. vulnerib. glutinandis paſtilli apti 91.f. Celſ. vulnerum impletio 102. a. Celſ. vulnera iungens pharmacum 230.a.Scr. vulnerum ligatio 100. f. Celſ. vulnerum purgatio 102. a. Celſ. vulneris purgatio interior infibulationem & ſuturam præcedere debet 100.a.Celſ. vulneri poſt ſuturam & infibulationem quid faciendum 100.c. Celſ.
vulnerum altiorũ emplaſtra 104. c.d.Celſ. vulneribus circa capitis muſculos folium lilii confert 36. h. Aet. vulneri chirurgiæ vſu facto quid medeatur 408.e. Myr. ad vulnera concaua 229.g. Scr. vulnerũ cruentorum curatio 598. f. Act. vulnerib. cruentis apta emplaſtra 88.f.Celſ. vulnera cruenta quid glutinet 600.a. Or. ad vulnera cruenta & recentia glutinatorium 766.f. Myr. vulnerum dilatationibus in ſanguinis reiectione quæ adhibenda 70 Aret. vulnerum cum dolore & inflammatione affligentium curatio 103.e.626.b. Or. vulneri cum fractura coniuncto quomodo medendum 600.g. Æg. vulneri grandi vtile medicamentum 101.e.Celſ. vulnerib.grauib.ſimilibúſque exempla ſtra accommoda 90. g. Celſ. vulnerum inflammationi vt occurrendum 99.f. Celſ. vulnera ab inflammatione quid tueatur 70.d.Aet. 325.a. Act. vulnere in magno fragmenta nõnunquam emori 180.f. Celſ. vulnera magna citra morſum quid deſiccet 603. d. Or. vulnera magna in duris corporibus quid glutinet etiamſi in capitibus fuerint muſculorum 600. a. Or.36 h. Aet. ad vulnera mediocria 232. a.b.d.Scrib. vulnerum morſu illatorum curatio 104 f.Celſ. vulnera oculorum quomodo ſananda 305.e.Aet.
ad vulnera periculoſa 229.c.Scr. vulneris plaga lata ſi nõ pateat, quæ medela adhibenda 101. e. Cel. vulnera putrida quid adiuuet 593 f. Or. vulneribus recentibus quid medeatur 322. b. Act. vulneribus recentibus conuenientia emplaſtra 90. f. Celſ. ad vulnera recentia paſtilli:& quomodo diluantur 91. e.f.Celſ. vulneribus recentib. glutinandis accommodus paſtillus 91. e. Celſ. ad vulnera recentia paſtillus Polybii ſphragis dictus 91 g.Celſ. vulnera ſanguinem ſi profundant quomodo tractanda 99. c. Celſ. vulnerum telo inflictorum chirurgia 96.e.Cel. vulnerum tenuium & altiorũ emplaſtra 104. c d.Celſ. ad vulnus tibiæ ſordidum & diuturnũ 771.b.Myr. vulnera venenata non ſtatim cicatrice obducenda 222. e.Scrib. vulneribus vetuſtis quid conferat 325.e.Act.
Vulpis oleo decoctæ vſus 497.g. 613.c.Ægin.613.e.h.Aet.
vulpina & vrſina caro 220.g.235.d. Or. vulpinum iecur difficultati ſpirandi conferre 69.a. Celſ. vulpinus pulmo 90.g.Aet.
Vulpes muſculi 109.a.Ruff.
Vulſionis cauſa & curatio 517.f. Ægin.731.c.Aet.
ad vulſos 52.d.Aet.315. d. 319.e.f. Marc.
Vulturis cerebri vſus 86.g. Ar. 253. h.Mar.
ad Vultus maculas & nigredinem 323.b.Mar.
Vulua 109.b. Ruff. 542.d. Orib. vulua animal nõ eſſe 542.g. Or. vuluam duabus è tunicis totam conſtare 507.f. Or. vulua inſtabilis quibus & quibus ſtabilis 18 b.Aret.
vuluæ figura 542.h.diuerſa magnitudo 543.b.natura 543. c. cur in partu dilatetur 543. b. vnde cõponatur 543.f.quatuor vaſorum in vuluã inſertiones 543. d.Or. vuluæ magnitudo cur non in õmnib' æqualis 541.f.Or. vuluæ magnitudo in virginibus & mulieribus 64.f.Celſ. vuluæ motus 79.a.Aret. vuluæ ſitus & proprietas 17.c. Ar. 119. b.Ru 542.e.Or.64.f.Celſ.
Vuluæ ægritudines propriæ & cõmunes quæ 18. c. Aret. vuluæ affectionem aliquam magnam mulieri interdum hydropem conciliare 535.c.Aet. vuluæ affectæ remedia 17.f.Aret. vuluæ morbus, eiúſque curatio 79. f.Celſ. ad vuluæ vitia 364.c. Marcell.
ad Vuluæ carcinomata 264. b. Marcell. vuluæ conuerſio ad ilia aut podicem quomodo curanda 235.g.Act. vuluæ dolores quomodo curandi 670. d. Or. 80. c. Celſ. vuluæ dolori quid medeatur 264. b. 317. f. Marc. vulua dolentibus ſomnũ concilians catapotium 95. e.Celſ. ad vuluæ dolores è partu abortúve reſiduos 376.e. Marc. vuluæ duritiei quid ſuccurrat 80.a.Celſ. vuluæ inflãmatæ ſymptomata 79. b. Aret. vuluæ inflammatæ curatio 670. d. Orib. vuluæ inflammationibus vtilis peſſus 92.e. Celſ. vuluæ mordicationibus quomodo medendum 670.d.Or. vuluæ percuſſæ ſigna 98.a.Celſ. vuluæ prolapſæ ſympt. 47.h.Aret. vuluæ procidentis curatio 670. Or.235.e.Act. vuluæ pruritui quomodo ſubueniendum 670. d.Or. vuluæ ſtrangulatæ ſymptomata 17.e.Ar. vuluæ ſtrangulatus quid à comitiali morbo diſtet 79.f.Celſ. vuluæ ſtrãgulatui quõ medendum 79. b. Aret. vuluæ ſtrangulationi ex phlegmone ortæ vt ſuccurrendum 79. g. Aret. ad vuluæ ſuffocationes 251.d.Mar. vuluæ ſuperiora petentis loca ſymptomata 17.g.Ar. vuluæ vlcerationibus quomodo medendũ 670.d. Or. vuluæ emolliẽdæ peſſus 92.d.Celſ. ad vuluam molliendam peſſus Boethi 92.e Celſ. vuluæ ceruicis poſitus 64.g.Celſ. vuluæ oris procidẽtis curatio 136.d.Celſ. vuluæ quadrupedum quale alimẽtum præſtent 584.f.Orib.
Vxorem tuam nequis alius ineat 396.c.Marc.

X

Xanthium 432. c. Orib.45.a.Aet. xanthii facultas 634. h. Æg.45. a. Aet. xanthii fructus 504.c. Orib.
Xanthicus menſis 151.g.Aet.
Xanthobalanus 431.f.Myr.
Xenocrates abominabilia in medicinarum tractatione tradit 75.f. Aet.
Xenophili antidotus 556.d.Aet.
Xeraphium medicamentum 688. b.h.Aet.
Ξηροκολλύρια quæ 306.g. Act. xerocollyriorum compoſitiones 170.e.176.a.Tr.726.e. Myr.270. e.Marc. Vide Collyria arida. xerocollyrium ad lippitudinis initia 267.f.Marc.
Ξήριον 439.e.Myr. ξηρία quæ ſint 249.f.Act.
Xeridis vires 634.h.Ægin.
Xeromyron quid 275.g.Aet. xeromyron quõ præparetur 837.g. Aet. xeromyrum compoſitio Arabica 58.c.Orib.
Ξηροφθαλμία quid 199.c. Scrib.270.

f. Marc. Ξηροφθαλμία & ψωροφθαλμία quid differant 183. a. Aet.
ξηροφθαλμία ſeu lippitudo arida, eiúſq; curatio 124.a.Celſ. xerophthalmiæ quid medeatur 309. g.Aẽt.270.f.Mar. vide Lippitudo ſicci.
—σις 245.Marc.
Xiphi:s,cetaceus piſcis 226 g.Orib.
Xiphium 432 d.Orib. xiphii facultas 634.h.Ægin.540.f.Or.45. b.Aet.
Xiphidria 230.c.Or.
Xiphoides os 550.f. Or. 418.c. Aet.
Xyloaloe 354.c. Myr.
Ξυλοκέρατα quid 357.h.Myr.
Ξυλόκοκκα quid 357.h.Myr.
Xylocollæ electio 26.a.Orib. xylocollæ vires 643.a.Æg.98.a.Aet.
Ξύλον Hippocratis 190.a. Orib.
Xyris 432.d.Or. xyridis facultas 634 h.Æg.504.e. Orib. xyreos ſeu xyridis radix & fructus qua vi polleant 484.b.Or.
Xyſteris compoſitio 672.a.Æg.
Ξυστικὸς χυμὸς 110.g Ruff.
Xyſtici eclegma 540.h.Aet.

Y

Ὑμενώδης oſſiculum 107.f.Ruff.
reliqua Græcis ab Υ incipientia vide in H.

Z

Zarina terra 513.c.Orib.
Zarnacha ſeu zarinacha terra 513. c.Orib.66.f.Aet.
Zea quid 26.d. Aet. zeæ inter edulia qualitas & facultas 418.h. Or. 27.d Aẽt.
Zeno medicus 81.f.Celſ.
Ζηνόφιλος ſeu zenophylus antidotus 413.g.Myr. zenophili antidotum 56.d.Orib.
Zigir 422.c.Orib.
Zingiberis facultas 496.e. Orib. 26. d.Aet. zingiberis radix 496. e. Or. è zingibere antidotus 454. c.456.d.Myr.
Zizipha 496.c. Myr. è ziziphis zulapium 250.c.Aẽt.
Zoarchia antidotus 412.a.Myr.
Zonæ quid medeatur 211. c. 234.e. Scr.292. c.326. g. Marc.
Zonites cadmia 454.c.Orib.
Zopiſſa 481.c.Myr.
Zopyre antidotus 342 c.Marc. zopyri antidotus 94. b. Celſ. 221. c. Scrib. zopyrios antidotus 660. b.Ægin.417.h.476.g. Aet.420.b. Myr.
Zoſimi illitio 687.d.Æg.
Zuccarum roſaceum laxatiuum Italorum 394.g.Myr.
Ζουλάπιον quid 149.e.Aẽt. zulapiorum compoſitio & vſus 249. g. Aẽt. zulapiorum confectiones variæ 627.a.Myr.
zulapii magni confectio 446.d. Myr. zulapii regii confectio 444.g.Myr. zulapii roſacei confectio 776.d.Myr. è zulapio roſaceo antidot' 394.g. 395.a.Myr.
Ζυγώματα 106.f.Ruff.
Zyma vide Fermentum
Zythus 496.g.Or. 26.e.Aet.

OMISSA QVÆDAM ſuis locis inſerenda.

ad Abraſa 104.e.Or.
Abſceſſus coctos iã ſine labore expellens medicamentũ 113.d.Or.
Abſtergentia medicamenta 244. d. 479.a.480.a.Orib.
Ἄκανθα 105.d.Ruff.
In acceſſionibus extrema cur frigore corripiantur 755.e.Caſſ.
Acidoton 436.e.Or.
Ærugo 70.c.Aet.
Albedinis remiſſioris ſpecies 46. e. Aẽt.
Alicæ virtutes 65.c. Aret.
Alimenti diſpenſatio in iecinore & vrina commoderata 150. e. Aẽt.
Alligata organa quæ ſint 161.f.Or.
Allii eſus aſſiduus fugiẽdus 52.d. Aet.
Althææ vires 605. e.Orib.
Aluum ſubducentia medicamenta quando rectè adhibeantur 23.e. Celſ.
Alypon 408.f.Orib.
ad Ambuſta 26.h.Aet.
Anacardium 406.a.Myr.
Androſæmon herba qualis 747. b. Aet.
Anginæ deſperatæ quomodo ſuccurrẽdũ 441.g.Aet. angina occulta 392.e.401.e.Aet.
Animi deliquium quot de cauſis oriatur 226.d.Aet. animo delinquentibus in balneo quæ curatio adhibenda 444.b.Aet.
Anthemis 476.a.Or. ex anthemide cõpoſitio,eiúſq; vſus 38. f.Or.
Ani fiſtulas reſiccãtia medicamenta 687.β.g.Aet. ad ani vlcera ſordida 293.a. Marc.
Aperiens medicamentum compoſitum 664.g.Or.
Aphtharum medela 389.&c.Aet.
Appetitus acceſſiones quinque 456. a.Aet. appetitus perditio 455. h.Aet.
Aqua optima quæ 153.h.Aet. aquam ducentia 539.e.Aet. aquoſæ affectionis curatio 535.g. Aet.
Arceuthos 492.c.Or.
Arteriarum ſanguinem ſiſtens medicamentum 122.a.Aet. arteriaca pharmaca 404.g.405.a.Aet.
Arundinis viridis guſtus 2.a.Aet.
Aſthma & orthopnœa 68.f.Celſ.
Attenuãtia medicamẽta 479.a. Or.
Auribus conuenientiũ medicamẽtorũ differẽtia & materia 402. d. Orib.
aurium corruptiones quõ curandæ 289.α.b.c.Aet. aurium dolores vnde 285.g.286.b.Aet. ex auribus humores trahẽtia 478.e. Or.
ad auribus illapſam aquã lapillos & alia 184.g.185.a.Tr ad aures purulentas medicamentũ 130.c. Celſ.
Auripigmẽtũ,eiúſq; vſus 306 d.Aẽt.
Axillaris vena ſecanda quãdo ſit & quando non 308.e.h.Or.
Balneorũ dulciũ ratio 154.b. Aet.
Baſſi pharmacũ 612.α c Aet.
Βάθρον Hippocratis 190.a.Orib.
Bilis flauæ influxu infeſtatorũ pharmaca 598.e.Aet.
Brachiorum digitorúmque confractorum curationes communes 179.h.Cel.
Bubulæ carnis eſus frequens quid pariat 84.e.Aet.
Cæleſtium corporũ cũ noſtris conuenientia 177.c.Aẽt.
Calamus dulcis 379.f. 451. h Myr.
ad Calculoſos pharmaca renalia 557. d.Aet.
ad calculoſos pharmacũ ſimplex 554.e.Aet.
Calefacientia 247.a.Orib 99.a.Aet calefacientia ſine ordinis adiectione 467.g.Orib.
ad Cancros erodentes & depaſcẽtes 40.b. Or. ad cancros vlceratos 39.h.Orib.
ad Canis rabioſi morſum 55.b.Or.
Καπίτους quid Hippocrates vocarit 190.c.Orib.
Capitis dolorem ex natura quæ inducãt 270.g.Aet. ad capitis dolorẽ medicamenta 687. a. Myr.
Capria herba 421.h.Orib.
Καρδιακαζόμενοι qui 425.d.Myr.
Cari ſemen 583.c. Orib.
Caſiæ electio 26.a.Orib.
Κενώματα 110.a.Ruff.
Centaurei in purgando vires 382. g.Marcell.
Cephaleæ diuturnæ curatio 81.c. Aret. cephalica medicamenta 706.b.a.Aet.
Ceratorum vtiliſſimorum compoſitio 772.c.Aet.
Cerebri frigidioris & humidioris notæ 181.f.g.Aet.
è Charta medicamentũ 49. d. Or.
Χήμη 244.Marcell.
Χόνδροι quid 120.b.Ruff.
Χοριοειδὴς tunica 115.f.Ruff.
Χυλὸς 110.g Ruff.
Χυμοὶ 110.g. Ruff.
Κίων quid 4.h.Aret.
Clidion 425.a.Aet
Clyſteres admittentium ſitus 357. a.Orib. ad clyſteres dyſentericorum materiæ 351.f.Orib.
Κοκκία,eorúmque compoſitio 276. c.Orib.
ad Cœliacos 55.h.140.a.Orib.
ad Colicos pharmaca 475. a. Aet. ad colicos purgans medicamẽtum 56 h.Orib.
ad Columellam luxatam medicamentum 54.c.Orib.
Comitialis morb' quot modis generetur 151. e. Tr. ad comitiales è ſquilla medicamentum 55.e.Orib.
Conuulſionibus vtilis theriaca 220. e.Scrib.
Contuſionibus vtilis theriaca 220. e.Scrib.
Concoctionem adiuuantia pharmaca 461 b.Aet.
concoctu difficilium catalogus 65. e.Orib.108.b.Aet.
Concipere tutò nequeũtibus quõ ſubueniendum 784.h.Aet.
Κοπλάριον purgans 56.b.Or.
Cor in pulmonia affectum mors continuò ſequitur 7.c Aret.
Coronaria ſutura 106.d.Ruff.
Corruptu facilia & difficilia quæ 245.d.Or.109.g. Aet.
Coſmiana potio 327.e.Macell.
Coxendicum dolorem generantia 579.b. Aet.
Craſſarũ partiũ quæ ſint 474.a.Or.
Crateuas 416.b.Orib.
è Coco antidotus 461.a.Myr.
cruditati quõ reſiſtendũ 178.e.Aet.
Cmunion pharmacum 541. d. Aet.
Cruoris deglutiti remedium 304. d.Aẽt.
ad Cruſtas medicamentũ 49.c.Or.
ad Cutem ſenilem tenerámq; 104. e.Orib.
Κυαθίσκος quid 232.c.Scrib.
è Cydoniorum ſucco medicamẽtum 56.c.Orib.
deliria ferina in inſania vnde 248. c.Aet.
dẽtibus ex percuſſione laxatis quõ medendum 383. g. Aet.
deſquamata quæ dicantur, & quõ curentur 730.e. Aet.
Δι' ὁ πτέρων medicamentũ 55.h.Or.
Dolorem leuantia pharmaca 478. a.Aet.
ad Dyſentericos 55. h.140.a.Orib.
ebuli vires 274.a.Aẽt.
Equiſetum 420.a.421.g. Or. exhalationes quatuor eſſe 150.h. 151.a.Aet.
Erodentia citra mordacitatẽ 719. b.Aet.
ad Eruptiones corporis quaſlibet 137.d.Tr.
Exercitatione à cibo læſi quomodo curandi 577.c.Orib.
Fagi (arboris) ramo cæſæ viperæ ad motum tardiores redduntur 654.f.Aet.
Febris materia triplex 314. b. Tr. febri obnoxii facilè qui ſint 219. a.Aet.
Fiſtulas ani reſiccantia medicamẽta 687.β g. Aet.
Flatuoſa quæ ſint 109.a.Aet.
Frigefacientia 99.g. Aet. frigefacientia vehementer 269. d. Aet.
Fœtus abruptioni ectioni quomodo opitulandum 787.d.Aet.
Fungorum ſtrangulatio quomodo curanda 287 e.Aẽt. ad fungorũ ſtrangulatum medicamentum Galeni 55. d. Or.
Genituram augentia 286.a. Trall. genituræ retinẽtia quid præſtet 42 a.Aret.
glandularum remedia 403. d. Aet.
Αἷμα 110.e.Ruff.
Hæmorrhoidib. aperiendis quid valeat 685.β.d.Aet.
Hecticæ curatio 328.d.Tr.
Hemaxias (piſcis) 227.b.Orib.
ad Hepatis obſtructionem aperiẽdam 142.b.Orib.
ad Herniam aquoſam 692 g.Aet.
ad Heterocranii dolores ſubitos & diutinos 255 d.Marcell.
Ὁλκὴ 244 Marcell.
Holoſtei facultas 635.c. Æg. 504.g. Orib.
Ὁλμίσκοι 103.c.Ruff.
Ὀμίχλη quid 87.a.Aẽt.
Ὑγρὸν collyrium 309.b.Aẽt.
Ὑποσφάγμα 68.b.Celſ.
Humectantia quibus ordinis gradus non adiungitur. 472.c. Or.
Humeri ſitus 120.d.Ruff. humeri fracti curatio 179.a.Celſ. humeri in vulua quid 109.c.Ruff.
Humida fomenta 14.h.Orib.
Ὑαλοειδὴς tunica 116.a.Ruff.
Hydraſtina 421.g.Or.
Hydropicis accommodum pharmacum 538.a.Aet.
Ὑμένες 110.c.Ruff.
Ὑποχόνδρια 104.f.Ruff.
Ὑστέρα 109.b. Ruff.
Ichneumonis pili ſuffiti quid quibus conferant 534.a.Æg.
Iecoris calori quid medeatur 250. d.Aẽt.
ad Ignem ſacrum 234.c.d.Scrib.
Infanti comitiali quid adhibẽdum 151.g.Tr.
Inflantia 244.b.Or.
ad Inteſtinorum inflãmationes medicamenta 377.b.Or. ad inteſtina prolapſa medicamentum 40 c.Or.
ad Iſchiadicos medicamentũ 43.c. Orib.
Iſis emplaſtrum 228.d.Scrib.
Iſocrhyſos antidotus 426. f. Myr.
Ἰσόκρατος χυμὸς 110 g.Ruff.
Iugulus 103.g Ruff.
Ixias 628.c.Aet. ixiæ ſumpti ſigna 8

gna & curatio 547.h.Æg.
Lac quibus conueniat, & quibus noceat 77.a.h.Aet. lac internoſci quomodo poſſit 152.a.Tr. lacti iucunditatis cauſa in coquendo quæ adiiciantur 79.e.Aet.
Lacrymas prouocantia 143.f.Aet.
Lapis atteri ſi nequeat, quæ medela adhibenda 557.g. Aet. lapides veſicæ tollens pharmacum 553.b.Aet.
ad Lepram pharmacum 664.f.Aet.
Media inter calefacientia & refrigerantia 99.b.Aet. media inter ſiccantia & humectantia 472 e.Or.
Metacarpium 551.g. Orib.
Morbi iudicari citius qui ſoleant 193.b. Aet. morbum durare longo aut breui tempore vnde eueniat 588.e. Aet. morbi citra prænotionem qui non probè curentur 189.d.Aet.
Mores indicant an æger moriatur an non 194.a.Aet.
Mucoſa excrementa detrahentia medicamenta 125.f. Ruff.
Nerui ex ſe & per conſenſum quomodo afficiantur 25.a.Aret.
Nutrix qualis eſſe debeat 164 c.Aet.
Nutrientia multum aut parum 106.b. Aet.
Oculi partes affectionibus quibus & quot obnoxiæ 299.d.Aet. oculi tunicæ 115.e.Ruff.
ad Oculorum impetus 267.c.f. 270.c. 273.d.275.c.e.Marcell.
Oleæ facultas 17 g.Aet.
Oleum laurinum 20.f.22.d.Orib.
Onoclea anchuſa 7.f.Aet.
Onoclea & onochilos, anchuſæ 7.f. Aet.
Onochilos anchuſæ ſpecies 7.g.Aet.
Onus maximũ quare exercitui loco eſt. 115 d.Aet.
Onyx 97.f.Aet.
Ὄψις 102.b.Ruff.
Oris ventriculi affectiones quomodo curandæ 659.e.Orib.
Pæoniæ radix 20.f.Orib.
Panicum 19.g.20.f. Orib.
è Papauere antidotus 386 f.Myr.
Paralyſis curatio 62.c.Celſ.
ad Pediculos capitis 819.a.Myr.
Pelamides 435.g.Myrep.
Pepli doſis & vis 648.e. Æg.
Πιριπνοῦς Hippocrati quid, & quomodo ei medendum 365.g.Or.
Phreniticis poma quæ conueniant 148. f.Tral.
Pituitam per os detrahentia 82 b.Aret.
Podagræ quid conducat 210.d. Scrib.
Puls quomodo præparetur 497.g.Aet.
Pulſus vbi fiat 119.c. Ruff. pulſus mollis 144.h.Act.
Punicorum acidorum ſuccus 33. d.Act.
Purgantia per aures 22.e.Orib. purgatorium aquam ducens 135.g Aet.
Πυξὶς 473.f.Myrepſ. (Aet.
Quadrantis pondus & quantitas 841.e.
Quercus cinis qualis 55 b.Aet.
ad Ramices aquoſos medicamentum. 40.f.Orib.
Reticularis tunica 116.a.Ruff.
Somno pulſus vt varietur 846.g.Philar.
Soporis grauis quæ cataphora dicitur, curatio 100.b.Orib.
ad Stomachi ſubuerſiones medicamentum 138.f.Or. ad Stomachi tenſiones 329.g.Marcell.
Succi boni maliue quæ ſint 241.a.g.Or.
Sudor 110.f. Ruff.
Suilli pedes quales 85.c.Aet.
Thalaſſeros collyrium 662.f.Myr.

HIPPOCRATIS LOCI ALIQVOT, QVORVM alios omnino & penè ad verbum, alios ex parte Celſus interpretatus eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſectione 2,articulo 16.

Ὅκου λιμὸς, οὐ δεῖ πονέειν.

CELSVS lib.1,cap.2.

Si quibus de cauſis futura inedia eſt, labor omnis vitandus eſt.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2, artic. 4.

Οὐ πλησμονὴ, οὐ λιμὸς, οὐδ᾽ ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν ὅ,τι ἂν μᾶλλον τῆς φύσιος ᾖ.

CELS. lib.1, cap.4.

Neque verò ex multa fame, nimia ſatietas, neque ex nimia ſatietate fames idonea eſt.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2,artic. 50.

Δεῖ οὖν καὶ ἐς τὰ συνήθεα μεταβάλλειν.

CELS lib.1. cap.3.

Ergo quum quis mutare aliquid volet, paulatim debebit aſſueſcere.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2,artic.49.

Οἱ εἰθισμένοι τοὺς συνήθεας πόνους φέρειν, κἂν ὦσιν ἀσθενέες ἢ γέροντες, τῶν ἀσυνήθων ἰσχυρῶν τε καὶ νέων, ῥᾷον φέρουσι.

CELS. lib.1.cap.3.

Omnem etiam laborem facilius vel puer vel ſenex, quàm inſuetus homo, ſuſtinebit.

HIPPOCR. lib. De ſalubri diæta.

Ὅστις δὲ εἴωθε τοῦ μηνὸς δὶς ἐξεμέειν, ἄμεινον ἐφεξῆς ποιέεσθαι τοὺς ἐμέτους ἐν δυσὶν ἡμέρῃσι, μᾶλλον ἢ διὰ πεντεκαίδεκα.

CELS. lib.1, cap. 3.

Qui vomere bis in menſe vult, melius conſulet ſi biduo continuarit, quàm ſi poſt quintumdecimum diem vomuerit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.1, artic.13.

Γέροντες εὐφορώτατα νηστείην φέρουσι, δεύτερον οἱ καθεστηκότες· ἥκιστα μειράκια, πάντων δὲ μάλιστα παιδία.

CELS. lib.1, cap.3.

Quod ad ætates verò pertinet, inediam facillimè ſuſtinent mediæ ætates, minus iuuenes, minimè pueri & ſenectute confecti.

HIPPOCR. Aph.ſect.2, art.20.

Ὁκόσοισι νέοισιν ἐοῦσιν αἱ κοιλίαι ὑγραί εἰσι, τουτέοισιν ἀπογηράσκουσι ξηραίνονται· ὁκόσοισι δὲ νέοισιν ἐοῦσιν αἱ κοιλίαι ξηραί εἰσι, τουτέοισι πρεσβυτέροισι γινομένοισιν ὑγραίνονται.

CELS. lib.1,cap.3.

Quibus iuuenibus fluxit aluus, plerunque in ſenectute contrahitur: quibus in adoleſcentia fuit adſtricta, ſæpe in ſenectute ſoluitur.

HIPPOCR. Aph.ſect.2, art.53.

Ὁκόσοι τὰς κοιλίας ὑγρὰς ἔχουσιν, νέοι μὲν ὄντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσι τῶν τὰς ξηρὰς ἐχόντων· ἐς δὲ τὸ γῆρας, χεῖρον ἀπαλλάσσουσι.

CELS. lib.1, cap.3.

Melior eſt autẽ in iuuene fuſior[aluus,] in ſene adſtrictior.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 5, art.18.

Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ὀστέοισιν, ὀδοῦσι, νεύροις, ἐγκεφάλῳ, νωτιαίῳ μυελῷ.

CELS. lib.1,cap.9.

Frigus inimicũ eſt ſeni, tenui, vulneri, præcordiis, inteſtinis, veſicæ, auribus, coxis, ſcapulis, naturalibus, oſſibus, dentibus, neruis, vuluæ, cerebro.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.16.

Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα, πλεονάκις χρεομένοισι· σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμορραγίας, λειποθυμίας.

CELS. lib.1.cap.9.

Si nimi⁹ eſt[calor]corpus effœminat, neruos emollit, ſtomachum ſoluit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.19

Νοσήματα δὲ πάντα μὲν ἐν πάσῃσι τῇσιν ὥρῃσι γίνεται, μᾶλλον δ' ἔνια κατ' ἐνίας αὐτέων καὶ γίνεται καὶ παροξύνεται.

CELS. lib.2.cap.1.

Non quò non omni tẽpore, in omni tempeſtatum genere,omnis ætatis,omnis habitus homines per omnia genera morborum & ægrotent & moriãtur, ſed quòd frequentius tamen quædam eueniant.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,art.39.

Οἱ πρεσβῦται τῶν νέων τὰ μὲν πολλὰ νοσέουσιν ἧσσον· ὅσα δ' ἂν αὐτέοισι χρόνια νοσήματα γένηται, τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

CELS. lib.2, cap.1.

Longis morbis ſenectus,acutis adoleſcentia magis patet.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,artic.54.

Μεγέθει δὲ σώματος ἐννεάσαι μὲν, ἐλευθέριον καὶ οὐκ ἀειδές· ἐγγηρᾶσαι δὲ, δύσχρηστον καὶ χεῖρον τῶν ἐλασσόνων.

CELS. lib.2.cap.1.

Nam longa ſtatura vt in iuuenta decora eſt, ſic matura ſenectute conficitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,art.20.

Τοῦ μὲν γὰρ ἦρος τὰ μανικὰ καὶ τὰ μελαγχολικὰ καὶ τὰ ἐπιληπτικὰ, καὶ αἵματος ῥύσιες, καὶ κυνάγχαι καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι καὶ λέπραι, καὶ βῆχες, καὶ λειχῆνες καὶ ἀλφοὶ καὶ ἐξανθήσιες ἑλκώδεες πλεῖσται, καὶ φύματα καὶ ἀρθριτικά.

CELS. lib.2. cap.1.

Ergo tum [vere] lippitudines,puſtulæ,profuſio ſanguinis,abſceſſus corporis quæ ἀποστήματα Græci nominant,bilis atra quam μελαγχολίαν appellãt,inſania,morbus comitialis,angina,grauedines, deſtillationes oriri ſolent. Hi quoque morbi qui in articulis neruiſque modò vrgent modò quieſcunt,tum maximè & inchoantur & repetunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.22.

Τοῦ δὲ φθινοπώρου καὶ τῶν θερινῶν τὰ πολλὰ καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι καὶ πλανῆτες, καὶ σπλῆνες καὶ ὕδρωπες, καὶ φθίσιες, καὶ στραγγουρίαι, καὶ λειεντερίαι καὶ δυσεντερίαι, καὶ ἰσχιάδες καὶ κυνάγχαι, καὶ ἄσθματα καὶ εἰλεοὶ, καὶ ἐπιληψίαι καὶ τὰ μανικὰ καὶ τὰ μελαγχολικά.

CELS. lib.2.cap.1.

Vix quicquã ex his in autumnũ nõ incidit:ſed oriũtur eo quoque tẽpore febres incertæ,lienis dolor,aqua intercutẽ,tabes quã Græci φθίσιν nominãt:vrinæ difficultas στραγγουρίαν quã appellãt:tenuioris inteſtini morbus quẽ εἰλεὸν nominãt.fit itẽ læuitas inteſtinorũ quæ λειεντερία vocatur:coxæ dolores,morbi comitiales,

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.21.

Τοῦ δὲ θέρεος ἔνιά τε τούτων, καὶ πυρετοὶ ξυνεχέες, καὶ καῦσοι, καὶ τριταῖοι πυρετοὶ καὶ τεταρταῖοι, καὶ ἔμετοι, καὶ διάρροιαι, καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ ὤτων πόνοι, καὶ στομάτων ἑλκώσιες, καὶ σηπεδόνες αἰδοίων, καὶ ἵδρωα.

CELS. lib 2. cap.1.

At æſtas non quidem vacat pleriſque ab his morbis, ſed adiicit febres vel continuas vel ardentes vel tertianas,vomitus, alui deiectiones, auricularum dolores,vlcera oris,cancros,& in cæteris quidem partibus ſed maximè obſcœnis, & quicquid ſudore hominem reſoluit.

HIPPOCR. Aphor.ſect 3,artic.23.

Τοῦ δὲ χειμῶνος, πλευρίτιδες, περιπλευμονίαι, λήθαργοι, κόρυζαι, βράγχοι, βῆχες, πόνοι στηθέων, πόνοι πλευρέων, ὀσφύος, κεφαλαλγίαι, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι.

CELS. lib.2.cap.1.

Hyems autem capitis dolores, tuſſim & quidquid in faucibus,in lateribus, in viſceribus mali contrahitur,irritat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.5.

Ην δὲ βόρειον ᾖ, βῆχες, φάρυγγες, κοιλίαι σκληραὶ, δυσουρίαι φρικώδεες, ὀδύναι πλευρέων, στηθέων.

CELS. lib .2.cap.1.

Ex tempeſtatibus aquilo tuſſim mouet, fauces exaſperat,ventrem adſtringit, vrinam ſupprimit, horrores excitat:item dolores lateris & pectoris.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3, art.5.

Νότοι, βαρυήκοοι, ἀχλυώδεες, καρηβαρικοὶ, νωθροὶ, διαλυτικοί.

CELS. lib.2.cap.1.

Auſter aures hebetat,ſenſus tardat, capitis dolores mouet,aluum ſoluit,totum corpus efficit hebes, humidum,languidum.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.16.

Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα πλεονάκις χρεωμένοισι, σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμοῤῥαγίας, λειποθυμίας. τὸ δὲ ψυχρὸν, σπασμοὺς, τετάνους, μελασμοὺς, καὶ ῥίγεα πυρετώδεα.

CELS. lib.2,cap.1.

Denique omnis calor & iecur & lienẽ inflammat: mentem hebetat,vt anima deficiat, vt ſanguis prorũpat. Frigus modò neruorum diſtentionem, modò rigorem infert:(illud σπασμὸς,hoc τέτανος Græcè nominatur)nigritiem in vlceribus ,horrorem in febribus excitat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.16.

Νοσήματα δ' ἐν μὲν τῇσιν ἐπομβρίῃσιν ὡς τὰ πολλὰ γίνεται, πυρετοί τε μακροὶ, καὶ κοιλίης ῥύσιες, καὶ σηπεδόνες, καὶ ἐπίληπτοι καὶ ἀπόπληκτοι, καὶ κυνάγχαι. ἐν δὲ τοῖσιν αὐχμοῖσι, φθινώδεες, ὀφθαλμίαι, ἀρθρίτιδες, στραγγουρίαι καὶ δυσεντερίαι.

CELSVS lib.2,cap.1.

In ſiccitatibus acutæ febres,lippitudines, tormina, vrinæ difficultas, articulorum dolores oriuntur. Per imbres longæ febres,alui deiectiones,angina , cancri, morbi comitiales reſolutio neruorum quam παράλυσιν Græci nominant.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.11.

Περὶ δὲ τῶν ὡρέων, ἢν μὲν ὁ χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ ἔπομβρον καὶ νότιον, ἀνάγκη τοῦ θέρεος πυρετοὺς ὀξέας, καὶ ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας γίνεσθαι, μάλιστα τῇσι γυναιξὶ καὶ ἀνδρῶν τοῖσιν ὑγροῖσι τὰς φύσιας. 12 Ην δὲ νότιος ὁ χειμὼν καὶ ἔπομβρος καὶ εὐδινὸς γένηται, τὸ δὲ ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, αἱ μὲν γυναῖκες ἧσιν οἱ τόκοι, πρὸς τὸ ἦρ ἐκ πάσης προφάσιος ἐκτιτρώσκουσιν· αἳ δ' ἂν τέκωσιν, ἀκρατέα καὶ νοσώδεα τὰ παιδία τίκτουσιν· ὥστε ἢ παραυτίκα ἀπόλλυσθαι, ἢ λεπτὰ καὶ νοσώδεα ζῆν ἐόντα. τοῖσι δὲ ἄλλοισι δυσεντερίαι καὶ ὀφθαλμίαι ξηραὶ γίνονται· τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι κατάῤῥοοι συντόμως ἀπολλύντες.

CELS. lib.2,cap.1.

Si hyems ſicca ſeptentrionales ventos habuit , ver autem auſtros & pluuias exhibet,ferè ſubeunt lippitudines,tormina,febres, maximéque in mollioribus corporibus,ideóque præcipuè in mulieribus. Si verò auſtri pluuiæque hyemem occuparunt, ver autem frigidum & ſiccum eſt , grauidæ quidem fœminæ quibus tum adeſt partus, abortu periclitantur: hæ verò quæ gignunt,imbecillos vixque vitales edũt. cæteros lippitudo arida,&,ſi ſeniores ſunt,grauedines atque deſtillationes malè habent.

HIPPOCR. Aphor. ſect.3,artic. 6.

Ὁκόταν θέρος γένηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πολλοὺς προσδέχεσθαι χρή.

CELS. lib.2,cap.1.

Vbi primò calor à primo vere orſus, æſtatem quoque ſimilem exhibet, neceſſe eſt multum ſudorem in febribus ſubſequi.

HIPPOCR. Aphor. ſect.3, art.13.

Ην δὲ θέρος αὐχμηρὸν καὶ βόρειον γένηται, τὸ δὲ φθινόπωρον ἔπομβρον καὶ νότιον, κεφαλαλγίαι ἐς τὸν χειμῶνα γίνονται, καὶ βῆχες, καὶ βράγχοι, καὶ κόρυζαι· ἐνίοισι δὲ καὶ φθίσιες.

CELS. lib.2,cap.1.

At ſi ſicca æſtas aquilones habuit, autũno verò imbres auſtriq; ſunt, tota hyeme quæ proxima eſt, tuſſis, deſtillatio, raucitas, in quibuſdam etiã tabes, oriuntur.

HIPPOCR. Aph. ſect.3, art.14.

Ην δὲ βόρειον τὸ φθινόπωρον ἢ καὶ ἄνυδρον, τοῖσι μὲν ὑγροῖσι ἐοῦσι τὰς φύσιας, καὶ τῇσι γυναιξὶ, ξύμφορον· τοῖσι δὲ λοιποῖσιν ὀφθαλμίαι ἔσονται ξηραὶ καὶ πυρετοὶ ὀξέες καὶ κόρυζαι, ἐνίοισι δὲ καὶ μελαγχολίαι.

CELS. lib.2,cap.1.

Sin autumnus quoque æquè ſiccus, iiſdem aquilonibus perflatur, omnibus quidem mollioribus corporibus, inter quæ muliebria eſſe propoſui, ſecunda valetudo contingit: durioribus verò inſtare poſſunt & aridæ lippitudines, & febres partim acutæ partim longæ, & hi morbi qui ex atra bile naſcuntur.

HIPPOCR. Aph. ſect.3, art.18.

Κατὰ δὲ τὰς ὥρας τοῦ μὲν ἦρος καὶ ἄκρου τοῦ θέρεος, οἱ παῖδες καὶ οἱ τούτων ἐχόμενοι τῇσιν ἡλικίῃσιν ἄριστά τε διάγουσι καὶ ὑγιαίνουσι μάλιστα· τοῦ δὲ θέρεος καὶ τοῦ φθινοπώρου, μέχρι μέν τινος, οἱ γέροντες· τὸ δὲ λοιπὸν καὶ τοῦ χειμῶνος, οἱ μέσοι τῇσιν ἡλικίῃσιν.

CELS. lib.2, cap.1.

Quod ad ætates verò pertinet, pueri proximique his, vere optimè valent & æſtate prima tutiſſimi ſunt: ſenes, æſtate & autumni prima parte: iuuenes, hyeme, quique inter iuuentam ſenectutémque ſunt.

HIPPOCR. Aphor. ſect.3, artic.24.

Εν δὲ τῇσιν ἡλικίῃσι τοιάδε ξυμβαίνει. Τοῖσι μὲν σμικροῖσι καὶ νεογνοῖσι παιδίοισιν ἄφθαι, ἔμετοι, βῆχες, ἀγρυπνίαι, φόβοι, ὀμφαλοῦ φλεγμοναὶ, ὤτων ὑγρότητες. 25 Πρὸς δὲ τὸ ὀδοντοφυεῖν προσάγουσιν, οὔλων ὀδαξυσμοὶ, πυρετοὶ, σπασμοὶ, διάρροιαι· καὶ μάλιστα ὅταν ἀνάγωσι τοὺς κυνόδοντας· καὶ τοῖσι παχυτάτοισι τῶν παίδων, καὶ τοῖσι σκληρὰς τὰς κοιλίας ἔχουσι. 26 Πρεσβυτέροισι δὲ γενομένοισι, παρίσθμια, σπονδύλου τοῦ κατὰ τὸ ἰνίον εἴσω ὤσιες, ἄσθματα, λιθιάσιες, ἕλμινθες στρογγύλαι, ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σατυριασμοὶ, στραγγουρίαι, χοιράδες, καὶ τἄλλα φύματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα. 27 Τοῖσι δὲ ἔτι πρεσβυτέροισι καὶ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσι, τουτέων τε τὰ πολλὰ, καὶ πυρετοὶ χρόνιοι μᾶλλον, καὶ ἐκ ῥινῶν αἵματος ῥύσιες. 28 Τὰ δὲ πλεῖστα τοῖσι παιδίοισι πάθεα κρίνεται, τὰ μὲν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ μησὶ, τὰ δὲ, ἐν ἑπτὰ ἔτεσι· τὰ δὲ, πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσιν. ὅσα δ᾽ ἂν διαμείνῃ τοῖσι παιδίοισι, καὶ μὴ ἀπολυθῇ περὶ τὸ ἡβάσκειν, ἢ τῇσι θήλεσι περὶ τὰς τῶν καταμηνίων ῥήξιας, χρονίζειν εἴωθεν. 29 Τοῖσι δὲ νεηνίσκοισιν, αἵματος πτύσιες, φθίσιες, πυρετοὶ ὀξέες, ἐπιληψίαι, καὶ τἄλλα νουσήματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα. 30 Τοῖσι δὲ ὑπὲρ τὴν ἡλικίην ταύτην, ἄσθματα, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, λήθαργοι, φρενίτιδες, καῦσοι, διάρροιαι χρόνιαι, χολέραι, δυσεντερίαι, λειεντερίαι, αἱμορροΐδες. 31 Τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι, δύσπνοιαι, κατάῤῥοοι βηχώδεες, στραγγουρίαι, δυσουρίαι, ἄρθρων πόνοι, νεφρίτιδες, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι, καχεξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἀγρυπνίαι, κοιλίης καὶ ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν ὑγρότητες, ἀμβλυωπίαι, γλαυκώσιες, βαρυηκοΐαι.

CELS. lib.2,cap.1.

Tum ſiqua imbecillitas oritur, proximũ eſt vt infantes teneróſq; adhuc pueros ſerpentia vlcera oris, (quæ ἄφθας Græci nominãt) vomitus, nocturnæ vigiliæ, auriũ humor, circa vmbilicũ inflammationes exerceant. Propriæ etiam dentiẽtium gingiuarũ exulcerationes, diſtentiones neruorum, febriculæ interdum, alui deiectiones, maximéq; caninis dentibus orientibus, malè habent, quæ pericula pleniſſimi cuiuſq; ſunt & cui maximè vẽter adſtrictus eſt. At vbi ætas paululùm proceſſit, glãdulæ, & vertebrarũ quæ in ſpina ſunt, aliquæ inclinationes: ſtrumæ, verrucarũ quædam genera dolentia (ἀκροχορδόνας Græci appellant) & plura alia tubercula oriuntur. Incipiente verò iam pube, ex iiſdẽ multæ & longæ febres, ſanguinis ex naribus curſus. Maximéque omnis pueritia primùm circa quadrageſimũ diem, deinde ſeptimo menſe, tum ſeptimo anno, poſtea circa pubertatẽ periclitatur. Siqua etiã morborum genera in infantẽ inciderũt, ac neque pubertate neq; primis coitibus neq; in fœmina primis menſtruis finita ſunt, ferè longa ſunt. Sæpius tamen morbi pueriles qui diutius manſerunt, terminãtur. Adoleſcentia morbis acutis, item comitialib⁹ tabique maximè obiecta eſt, feréque iuuenes ſunt qui ſanguinẽ expuunt. Poſt hanc ætatẽ laterum & pulmonis dolores, letharg⁹, cholera, inſania, ſanguinis per quædã etiã velut ora venarum (αἱμοῤῥοΐδας Græci appellant) profuſio. In ſenectute, ſpiritus & vrinæ difficultas, grauedo, articulorũ & renum dolores, neruorũ reſolutiones, malus corporis habitus, (καχεξίαν Græci appellant) nocturnæ vigiliæ, vitia longiora auriũ, oculorum, etiam narium: præcipuéque ſoluta aluus, & quæ ſequuntur hanc, tormina vel læuitas inteſtinorum, cæteráque fuſi ventris mala.

HIPPOC. ſect.2, Aphor. artic.44.

Οἱ παχέες σφόδρα κατὰ φύσιν ταχυθάνατοι γίνονται μᾶλλον τῶν ἰσχνῶν

CELS. lib.2, cap.6.

Obeſi plerunque acutis morbis & difficultate ſpirãdi ſtrangulantur, ſubitóque ſæpe moriuntur: quod in corpore tenuiore vix euenit.

HIPPOCR. Aphor. ſect.1, artic.3.

Εν τοῖσι γυμναστικοῖσιν αἱ ἐπ᾽ ἄκρον εὐεξίαι, σφαλεραὶ ἢν ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἔωσιν. οὐ γὰρ δύνανται μένειν ἐν τῷ αὐτέῳ, οὐδὲ ἀτρεμέειν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀτρεμέουσιν, οὐκ ἔτι δύνανται ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι. λείπεται οὖν ἐπὶ τὸ χεῖρον.

CELS. lib.2,cap.2.

Ergo ſi plenior aliquis & ſpecioſior & coloratior factus eſt, ſuſpecta habere bona ſua debet. quæ quia neq; in eodem habitu ſubſiſtere neque vltrà progredi poſſunt, ferè retrò, quaſi ruina quadam, reuoluuntur.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Θανατῶδες δὲ καὶ τὸ κεχηνότα καθεύδειν αἰεὶ, καὶ τὰ σκέλεα ὑπτίου κειμένου ξυγκεκαμμένα εἶναι ἰσχυρῶς καὶ διαπεπλεγμένα. ἀνακαθίζειν δὲ βούλεσθαι τὸν νοσέοντα, τῆς νούσου ἀκμαζούσης, πονηρὸν μὲν ἐν πᾶσι τοῖσιν ὀξέσι νοσήμασι, κάκιστον δὲ ἐν τοῖσι περιπλευμονικοῖσι.

CELS. lib.2,cap.4.

Contrà grauis morbi periculum eſt vbi ſupinus æger iacet, porrectis manib⁹ & crurib⁹: vbi reſidere vult in ipſo acuti morbi impetu, præcipuéque pulmonibus laborantibus.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2, art.3.

Υπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μετρίου μᾶλλον γινόμενα, κακόν.

CELS. lib.2. cap.4.

Æquè verò ſignum malum eſt, etiam ſomno vltra debitum vrgeri.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εμετος δὲ ὠφελιμώτατος, ὁ φλέγματος καὶ χολῆς ξυμμεμιγμένος, καὶ μὴ παχὺς κάρτα μηδὲ πολὺς, ὡς μάλιστα. οἱ γὰρ ἀκρητέστεροι, κακίους εἰσίν. εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμεύμενον πρασοειδὲς ἢ πελιὸν ἢ μέλαν, ἢ ὅ,τι ἂν ᾖ τουτέων τῶν χρωμάτων, νομίζειν χρὴ πονηρὸν εἶναι.

CELS. lib.2,cap.4.

Vomitus etiam periculoſus eſt ſinceræ pituitæ vel bilis, peiórque ſi viridis aut niger eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εἰ δὲ εἴη τό, τε οὖρον ὑπέρυθρον, καὶ ἡ ὑπόστασις αὐτέου ὁμοίη καὶ λείη, πολυχρονιώτερον μὲν οὗτος τοῦ προτέρου γίνεται, σωτήριον δὲ κάρτα. κριμνώδεες δὲ ἐν τοῖσιν οὔροισιν αἱ ὑποστάσιες, πονηραί. τουτέων δὲ εἰσι κακίους αἱ πεταλώδεες. αἱ λευκαὶ δὲ καὶ λεπταί, κάρτα φλαῦραι. τουτέων δὴ ἔτι κακίους εἰσὶν αἱ πιτυρώδεες.

CELS. lib.2,cap.4.

At mala vrina eſt in qua ſubſidunt ſubrubra aut liuida: deterior, in qua quaſi fila quædam tenuia atque alba: peſſima ex his, ſi tanquam ex furfuribus factas nubeculas repræſentat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,artic.72.

Ὁκόσοισιν οὖρα διαφανέα λευκά, πονηρά· μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἐπιφαίνεται.

CELS. lib.2,cap.4.

Diluta quoque atque alba[vrina,]vitioſa eſt, ſed in phreniticis maximé.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ὑδαρὲς δὲ κάρτα ἢ λευκὸν ἢ χλωρὸν ἢ ἐρυθρὸν ἰσχυρῶς ἢ ἀφρῶδες διαχωρέειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα. ἔτι δὲ πονηρὸν καὶ σμικρόν τε ἐὸν καὶ γλίσχρον καὶ λευκὸν καὶ ὑπόχλωρον καὶ λεῖον. τουτέων δὲ θανατωδέστερα ἂν εἴη τὰ μέλανα ἢ λιπαρὰ ἢ πέλια ἢ ἰώδεα καὶ κάκοδμα.

CELS. lib.2, cap.4.

Vtique ſi quod deſcendit, eſt perliquidum aut albidum aut pallidũ aut ſpumans, [periculoſum eſt.] Præter hæc periculum oſtendit id quod excernitur, ſi eſt exiguũ, glutinoſum, læue, album, idémque ſuppallidũ: vel ſi eſt aut liuidum aut bilioſum aut cruentum aut peioris odoris quàm ex conſuetudine.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,art.37.

Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γιγνόμενοι, θάνατον· ξὺν πρηϋτέρῳ δέ, μῆκος νόσου σημαίνουσι. 40 Καὶ ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαί, καὶ ἢν τὸ σῶμα καταψύχηται ἢ αὖθις θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γίγνηται, μῆκος νόσου σημαίνει.

CELS. lib.2,cap.5.

Vbi frigidus ſudor inter febres non acutas circa caput tantùm & ceruices oritur: aut vbi corpus modò frigidum modò calidũ eſt, & color alius ex alio fit, [longus morbus fit.]

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,artic.28.

Τῶν πυρεσσόντων μὴ παντάπασιν ἐπιπολαίως τὸ διαμένειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τὸ σῶμα ἢ καὶ συντήκεσθαι μᾶλλον τοῦ κατὰ λόγον, μοχθηρόν. τὸ μὲν γάρ, μῆκος νόσου σημαίνει· τὸ δέ, ἀσθένειαν.

CELS. lib.2,cap.5.

Aut vbi æger parum pro ſpatio emacreſcit, [longius tempus habiturum morbum colligimus.]

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

[Σκέπτεσθαι δὲ χρὴ ὧδε. Ἐν τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι πρῶτον μὲν τὸ πρόσωπον τοῦ νοσέοντος, εἰ ὅμοιόν ἐστι τοῖσι τῶν ὑγιαινόντων, μάλιστα δὲ εἰ αὐτὸ ἑωυτῷ· οὕτω γὰρ ἂν εἴη ἄριστον. τὸ δὴ ἐναντιώτατον τοῦ ὁμοίου, δεινότατον.] εἴη δ' ἂν τὸ τοιόνδε, ῥὶς ὀξεῖα, ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, κρόταφοι συμπεπτωκότες, ὦτα ψυχρὰ καὶ συνεσταλμένα, καὶ οἱ λοβοὶ τῶν ὤτων ἀπεστραμμένοι, καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ μέτωπον σκληρόν τε καὶ περιτεταμένον καὶ καρφαλέον ἐόν, καὶ τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου χλωρόν τε ἢ καὶ μέλαν ἐόν, καὶ πελιὸν ἢ μολιβδῶδες. ἢν μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ τῆς νόσου τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ, καὶ μήπω οἷόν τε ᾖ τοῖσιν ἄλλοισι σημείοισι ξυντεκμαίρεσθαι, ἐπανέρεσθαι χρὴ μὴ ἠγρύπνησεν ὥνθρωπος, ἢ τὰ τῆς κοιλίης ἐξυγρασμένα ἢ ἰσχυρῶς, ἢ λιμῶδές τι ἔχῃ αὐτόν. κἢν μέν τι τουτέων ὁμολογῇ, ἧσσον νομίζειν δεινὸν εἶναι. κρίνεται δὲ τὰ τοιαῦτα ἐν ἡμέρῃ τε καὶ νυκτί, ἢν διὰ ταύτας τὰς προφάσιας τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ.

CELS. lib.2.cap.6.

Ad vltima verò iam ventum eſſe teſtantur, nares acutæ, collapſa tempora, oculi concaui, frigidæ languidæque aures, & imis partibus leniter verſæ, cutis circa frontem dura & intenta, color aut niger aut perpallidus: multóq; magis ſi hæc ita ſunt, vt neq; vigilia præceſſerit neque ventris reſolutio neq; inedia. ex quibus cauſis interdum hæc ſpecies oritur, ſed vno die finitur.

PAVLO POST.

Ἢν δὲ καὶ παλαιοτέρου ἐόντος τοῦ νοσήματος ἢ τριταίου ἢ τεταρταίου τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ, περὶ τουτέων ἐπανέρεσθαι, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐκέλευσα, καὶ τἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι, τά τε ἐν τῷ ξύμπαντι προσώπῳ, τά τε ἐν τῷ σώματι, καὶ τὰ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι. ἢν γὰρ τὴν αὐγὴν φεύγωσιν ἢ δακρύωσιν ἀπροαιρέτως ἢ διαστρέφωνται, ἢ θάτερος θατέρου ἐλάσσων γίνηται, ἢ τὰ λευκὰ ἐρυθρὰ ἴσχωσιν, ἢ πελιὰ βλέφαρα, ἢ φλέβια μέλανα ἐν αὐτέοισιν ἔχωσιν, ἢ λῆμαι φαίνωνται περὶ τὰς ὄψιας, ἢ καὶ ἐναιωρεύμενοι ἢ ἐξίσχοντες, ἢ ἔγκοιλοι ἰσχυρῶς γινόμενοι· ἢ ὄψιες αὐχμῶσαι καὶ ἀλαμπέες, ἢ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου ἠλλοιωμένον ᾖ· ταῦτα πάντα κακὰ νομίζειν καὶ ὀλέθρια εἶναι. σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται τοῦ λευκοῦ, τῶν βλεφάρων μὴ ξυμβαλλομένων, μὴ ἐκ διαρροίης ἢ φαρμακοποσίης ἐόντι ἢ μὴ εἰθισμένῳ οὕτω καθεύδειν, φλαῦρον τὸ σημεῖον καὶ θανατῶδες λίαν. ἢν δὲ καμπύλον ἢ ῥιγνὸν γένηται, ἢ πελιὸν ἢ ὠχρὸν βλέφαρον ἢ χεῖλος ἢ ῥίς, μετά τινος τῶν ἄλλων σημείων, εἰδέναι χρὴ ἐγγὺς ἐόντα θάνατον.

CELS. lib.2,cap.6.

Si verò in morbo vetere iam triduo talis eſt, in propinquo mors eſt: magiſque ſi præter hæc oculi quoq; lumen refugiunt & illacrymant, quæque in iis alba eſſe debent, rubeſcũt, atque in iiſdem venulæ pallent, pituitáque in iis innatans nouiſſimè angulis inhæreſcit, alterque ex his minor eſt, hique aut vehementer ſubſederunt aut facti tumidiores ſunt, pérque ſomnũ palpebræ non committuntur, ſed inter has ex albo oculorum aliquid apparet, neque id fluẽs aluus expreſſit: eædémque palpebræ pallent & idem pallor labra & nares decolorat: eádemque labra & nares oculique & palpebræ & ſupercilia, aliquáve ex his peruertũtur.

PAVLO POST.

Ὕπτιον δὲ κεῖσθαι καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ σκέλεα ἐκτεταμένα ἔχοντα, ἧσσον ἀγαθόν. εἰ δὲ καὶ προπετὴς γένοιτο καὶ καταρρέοι ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπὶ τοὺς πόδας, δεινότερόν ἐστιν. εἰ δὲ καὶ γυμνοὺς τοὺς πόδας εὑρίσκοιτο ἔχων, μὴ θερμοὺς κάρτα ἐόντας, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ σκέλεα ἀνωμάλως διερριμμένα καὶ γυμνά, κακόν. ἀλυσμὸν γὰρ σημαίνει. θανατῶδες δὲ καὶ τὸ κεχηνότα καθεύδειν ἀεί.

CELS. lib.2,cap.6.

Eadem mors denuntiatur vbi æger ſupinus cubat, eique genua cõtracta ſunt: vbi deorſum ad pedes ſubinde delabitur, vbi brachia & crura nudat & inæqualiter diſpergit, neque his calor ſubeſt: vbi hiat, vbi aſſiduè dormit.

PAVLO POST.

Ὀδόντας δὲ πρίειν ἐν πυρετοῖσιν, ὁκόσοισι μὴ ξυνήθές ἐστιν ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατῶδες. & mox. Ἕλκος δὲ ἤν τε καὶ προγεγονὸς τύχῃ ἔχων, ἤν τε καὶ ἐν τῇ νούσῳ γίνηται, καταμανθάνειν δεῖ. ἢν γὰρ μέλλῃ ἀπόλλυσθαι ὁ ἄνθρωπος, πρὸ τοῦ θανάτου πελιδνόν τε καὶ ξηρὸν ἔσται ἢ ὠχρόν τε καὶ ξηρόν.

CELS. lib.2,cap.6.

Vbi is qui mentis ſuæ non eſt, neque id facere ſanus ſolet, dentibus ſtridet: vbi vlcus quod aut ante aut in ipſo morbo natum eſt, aridum aut pallidum aut liuidum factum eſt, [mors denuntiatur.]

PAVLO POST.

Περὶ δὲ χειρῶν φορῆς τάδε γινώσκω. Ὁκόσοισιν ἐν πυρετοῖσιν ὀξέσιν ἢ περιπλευμονίῃσιν ἢ ἐν φρενίτισιν ἢ ἐν κεφαλαλγίῃσι περὶ τοῦ προσώπου φερομένας καὶ θηρευούσας διὰ κενῆς, καὶ ἀποκαρφολογούσας, καὶ κροκίδας ἀπὸ τῶν ἱματίων ἀποτιλλούσας, καὶ ἀπὸ τοῦ τοίχου ἄχυρα ἀποσπώσας, πάσας εἶναι κακὰς καὶ θανατώδεας.

CELS. lib.2, cap.6.

Aut ſi manibus quis in febre & acuto morbo vel inſania pulmoniſve dolore vel capitis, in veſte floccos legit, fimbriáſve diducit, vel in adiuncto pariete, ſiqua minuta eminent, carpit, [mors denuntiatur.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.35.

Ἢν ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ, καὶ μόλις καταπίνειν δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον.

CELS. lib.2. cap.6.

Cuiue in eodem febris corporiſque habitu ceruix conuertitur, ſic vt deuorare æquè nihil poſſit, [ſeruari non poteſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.47.

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔνδον καίηται, καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Aut cui febre non quieſcēte, exterior pars friget, interior ſic calet vt etiā ſitim faciat, [ſeruari nō poteſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.49.

Ὅπου ἐν πυρετῷ μὴ διαλείποντι δύσπνοια γίνηται καὶ παραφροσύνη, θανάσιμον.

CELS. lib.2. cap.6.

Aut qui febre æquè non quieſcente, ſimul & delirio & ſpirandi difficultate vexatur.

HIPPOCR. Aphor. ſect 5, artic.5.

Ἢν μεθύων ἐξαίφνης ἄφωνός τις γίνηται, σπασθεὶς ἀποθνήσκει, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ, ἢ ἐς τὴν ὥρην ἐλθὼν καθ' ἣν αἱ κραιπάλαι λύονται, φθέγξηται.

CELS. lib.2, cap.6.

Aut qui ebrius obmutuit. Is enim febre, adiecta neruorum diſtentione, cōſumitur: niſi aut febris acceſſit, aut eo tempore quo ebrietas ſolui debet, loqui cœpit.

HIPPOCR. Aphor. ſect.5, artic.30.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ὑπό τινος τῶν ὀξέων νοσημάτων ληφθῆναι, θανατῶδες.

CELS. lib.3, cap.6.

Mulier quoque grauida acuto morbo facilè conſumitur.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2, artic.1.

Ἐν ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιεῖ, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Et is cui ſomnus dolorem auget, [morbo facilè conſumitur.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.5, artic.1.

Σπασμὸς ἐξ ἐλλεβόρου, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Qui epoto veratro, exceptus diſtentione neruorum eſt, [ſeruari non poteſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.22.

Νοσημάτων ὁκόσων ἀρχομένων χολὴ μέλαινα ἢ ἄνω ἢ κάτω ἐπέλθῃ, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Et cui protinus in recenti morbo bilis atra vel infrà vel ſuprà ſe oſtendit, [facilè conſumitur.]

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Τῶν δὲ ἐκπτυσμάτων ὁκόσα μὲν ἐπὶ χολώδεος ἐόντος τοῦ πτυέλου ἐκπτύσκεται, ἤν τε ἐν μέρει τὸ χολῶδες τῷ πύῳ ἀναπτύηται, ἤν τε ὁμοῦ· μάλιστα δὲ ἢν ἄρξηται χωρέειν τὸ ἐμπύημα ἀπὸ τούτου τοῦ πτυέλου, ἑβδομαίου ἐόντος τοῦ νοσήματος. ἐλπὶς δὲ τὸν τὰ τοιαῦτα πτύοντα, ἀποθανεῖσθαι τεσσαρεσκαιδεκαταῖον, ἢν μή τι αὐτῷ ἐπιγένηται ἀγαθόν.

CELS. lib.2, cap.6.

Sputum etiam bilioſum & purulentum, ſiue ſeparatim iſta ſiue mixta proueniunt, interitus periculum oſtendit. Ac ſi circa ſeptimū diem tale eſſe cœpit, proximum eſt vt is circa quartumdecimū diem decedat, niſi alia ſigna meliora peioráue acceſſerint.

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.37.

Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες, ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γιγνόμενοι, θάνατον· ξὺν πρηϋτέρῳ δὲ, μῆκος νόσου σημαίνουσι.

CELS. lib.2, cap.6.

Sudor quoque frigidus in acuta febre peſtiferus eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εἰ δὲ καὶ πάντα τὰ χρώματα ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐμέει, κάρτα ὀλέθριον τοῦτο γίνεται. τάχιστα γὰρ θάνατον σημαίνει τὸ πελιὸν τῶν ἐμεσμάτων εἰ ὄζει δυσῶδες.

CELS. lib.2, cap.6.

Atque in omni morbo vomitus qui varius & multorum colorum eſt: præcipuéque ſi malus in hoc odor eſt, [peſtiferus eſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.7, artic.37.

Ὁκόσοι αἷμα ἐμέουσιν, ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ, σωτήριον· εἰ δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν.

CELS. lib.2, cap.6.

Ac ſanguinē quoq; in febre vomuiſſe, peſtiferū eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ἔστ' ἂν πυῤῥόν τε ἐῇ τὸ οὖρον καὶ λεπτὸν, σημαίνει τὸ νόσημα ἄπεπτον εἶναι. ἢν δὲ καὶ πολυχρόνιον εἴη τοιοῦτον ἐὸν, κίνδυνος μὴ οὐ δυνήσηται ὁ ἄνθρωπος διαρκέσαι ἔστ' ἂν πεπανθῇ τὸ οὖρον. θανατωδέστερα δὲ τῶν οὔρων, τά τε δυσώδεα καὶ ὑδατώδεα καὶ μέλανα καὶ παχέα. ἔστι δὲ τοῖσι μὲν ἀνδράσι καὶ τῇσι γυναιξὶ, τὰ μέλανα τῶν οὔρων, κάκιστα· τοῖσι δὲ παιδίοισι, τὰ ὑδατώδεα.

CELS. lib.2, cap.6.

Vrina verò rubra & tenuis in magna cruditate eſſe conſueuit, & ſæpe antequam ſpatio matureſcat, hominem rapit. Itaque ſi talis diutius permanet, periculum mortis oſtendit. Peſſima tamē eſt, præcipuéq; mortifera, nigra, craſſa, mali odoris. Atque in viris quidem & mulieribus talis deterrima eſt: in pueris verò quæ tenuis & diluta eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ὑδαρέα δὲ κάρτα ἢ λευκὸν ἢ χλωρὸν ἢ ἐρυθρὸν ἰσχυρῶς ἢ ἀφρώδεα διαχωρέειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα. ἔτι δὲ πονηρὸν καὶ σμικρόν τε ἐὸν καὶ γλίσχρον καὶ λευκὸν καὶ ὑπόχλωρον καὶ λεῖον. τούτων δὲ θανατωδέστερα ἂν εἴη, τὰ μέλανα ἢ λιπαρὰ ἢ πελιὰ ἢ ἰώδεα καὶ κακώδεα. τὰ δὲ ποικίλα, χρονιώτερα μὲν τούτων, ὀλέθρια δὲ οὐδὲν ἧσσον. ἔστι δὲ ταῦτα ξυσματώδεα καὶ χολώδεα καὶ πρασοειδέα καὶ μέλανα· ποτὲ μὲν ὁμοῦ διεξερχόμενα ἀλλήλοισι, ποτὲ δὲ κατὰ μέρος.

CELS. lib.2, cap.6.

Aluus quoq; varia peſtifera eſt, quæ ſtrigmentum, ſanguinē, bilem, viride aliquid, modò diuerſis temporibus modò ſimul & in miſtura quadā, diſcreta tamē, repræſentat. Sed hæc quidē poteſt paulo diutius trahere. in præcipiti verò iam eſſe denuntiat quæ liquida, eadémque vel nigra vel pallida vel pinguis eſt: vtique ſi magna fœditas odoris acceſſit.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2, artic.19.

Τῶν ὀξέων νοσημάτων οὐ πάμπαν ἀσφαλέες αἱ προδιαγορεύσιες οὔτε τοῦ θανάτου οὔτε τῆς ὑγιείης.

CELS. lib.2, cap.6.

Neque tamē ignorare oportet in acutis morbis fallaces magis notas eſſe & ſalutis & mortis.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚ. β.

Οἷσι δὲ χρώματα νέοις ἐοῦσι πονηρὰ ἐπὶ πολλὸν χρόνον, ξυνεχέως δὲ μὴ ἰκτεριώδεα ἐπίπονοι, ἤτοι τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, φαλὴν ἀλγέουσι, καὶ λίθοις τι καὶ γῆν τρώγουσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Quibus diu color ſine morbo regio malus eſt, hi vel capitis doloribus conflictantur vel terram edunt.

PAVLO POST.

Ὁκόσοι δὲ πολὺν χρόνον ὠχροὶ φαίνονται, καὶ τὰ πρόσωπα ἐπηρμένα ἔχοντες, εἰδέναι χρὴ τούτους τὰς κεφαλὰς ὀδυνωμένους ἢ περὶ τὰ σπλάγχνα ἀλγήματα ἔχοντας, ἢ ἐν τῇ ἕδρῃ κακόν τι ἐν ἑωυτέοισι.

CELS. lib.2, cap.7.

Qui diu habent faciem pallidam & tumidam, aut capite aut viſceribus aut aluo laborant.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Τοῖσι δὲ παιδίοισι σπασμοὶ γίνονται ἢν ὁ πυρετὸς ὀξὺς ᾖ, καὶ ἡ γαστὴρ μὴ διαχωρέῃ, καὶ ἀγρυπνέωσί τε καὶ ἐκπλαγέωσι καὶ κλαυθμυρίζωσι, καὶ τὸ χρῶμα μεταβάλλωσι, καὶ χλωρὸν ἢ πελιὸν ἢ ἐρυθρὸν ἴσχωσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Si in continua febre puero venter nihil reddit, mutatúrque ei color, nec ſomnus accedit, ploratque is aſſiduè, metuenda neruorum diſtentio eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Οἷσι μὲν οὖν [ὑδρώπων] ἀπὸ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος αἱ ἀρχαὶ γίνονται, οἵ τε πόδες οἰδέουσι, καὶ διάρροιαι πολυχρόνιοι ἔχουσιν, οὔτε τὰς ὀδύνας λύουσαι τὰς ἐκ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος, οὔτε τὴν γαστέρα λαπάσσουσαι. Ὁκόσοισι δὲ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ὕδρωπες γίνονται, βῆχές τε καὶ θυμὸς τούτοισιν ἐγγίνεται, καὶ οὐδέν τι ἀποπτύουσιν ἄξιον λόγου, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι, καὶ ἡ γαστὴρ οὐ διαχωρέει εἰ μὴ σκληρά τε καὶ πρὸς ἀνάγκην. καὶ περὶ τὴν κοιλίην γίγνονται οἰδήματα, τὰ μὲν ἐπὶ δεξιά, τὰ δὲ ἐπὶ ἀριστερά, ἱστάμενά τε καὶ καταπαυόμενα.

CELS. lib.2, cap.7.

Vbi pedes turgẽt & longæ deiectiones ſunt, vbi dolor in imo ventre & in coxis eſt, aqua inter cutem inſtat. ſed hoc morbi genus ab ilibus oriri ſolet. Idem propoſitum periculum eſt iis quibus volũtas deſidendi eſt, venter nihil reddit niſi & ægrè & durum, tumor in pedibus eſt, idémque modò dextra modò ſiniſtra parte ventris inuicẽ oritur atque finitur: ſed à iocinere id malum proficiſci videtur.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚΩΝ β.

Ἢν δὲ μήτε ὑπὸ τοῦ οὔρου ὑφίσταται ἡ ὑπόστασις αὕτη, μήτε οἱ ἱδρῶτες γίνωνται, κίνδυνος ἢ χωλωθῆναι τὰ ἄρθρα, ἢ ὅ δὴ μελικηρίδα καλέουσι, γίνεσθαι ὑπ' αὐτοῖσι. γίνεται δὲ τὸ νούσημα τοῦτο οἷσιν ἐν τῇ παιδίῃ τε καὶ νεότητι ξυνήθες ἐόν, αἷμα ῥεῖν ἐκ τῶν ῥινῶν πέπαυται.

CELS. lib.2, cap.7.

Quibus in pueritia ſanguis ex naribus fluxit, dein fluere deſiit, hi vel capitis doloribus conflictentur neceſſe eſt, vel in articulis aliquas exulcerationes habeãt vel aliquo morbo etiam debilitentur.

ΚΩΑΚ. ΠΡΟΓΝΩΣ.

Τῶν πυρετῶν οἱ μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσι μήτε μετὰ σημείων λυτηρίων ἀφιέντες, ὑποτροπιάζουσιν.

CELS. lib.2, cap.7.

Febris autem quæ ſubitò ſine ratione ſine bonis ſignis finita eſt, ferè reuertitur.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚ. β.

Παχὺ δὲ οὖρον λευκὴν ὑπόστασιν ἔχον, σημαίνει περὶ τὰ ἄρθρα τινὰ ὀδύνην καὶ ἔπαρσιν.

CELS. lib.2, cap.7.

Vrina autem craſſa, ex qua quod deſidet album eſt, ſignificat circa articulos aut circa viſcera dolorem metúmque morbi eſſe.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.75.

Ἢν αἷμα ἢ πύον οὐρέῃ, τῶν νεφρῶν ἢ τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

CELS. lib.2, cap.7.

At ſi ſanguis aut pus in vrina eſt, vel veſica vel renes exulcerati ſunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.76.

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ σαρκία μικρὰ παχεῖ ἐόντι ὥσπερ τρίχες συνεξέρχονται, τούτοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται.

CELS. lib.2, cap.7.

Si hæc [vrina] craſſa carunculas quaſdam exiguas quaſi capillos habet, vtique in renibus vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7, artic.34.

Ὁκόσοισι δ' ἐπὶ τοῖσιν οὔροισιν ἐφίστανται πομφόλυγες, νεφριτικὰ σημαίνουσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Aut ſi bullas [vrina habet,] vtique in renibus vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4. artic.80.

Ἢν αἷμα οὐρέῃ καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ ὑπογάστριον καὶ ἐς τὸν περίνεον, τὰ περὶ τὴν κύστιν πονεῖ.

CELS. lib.2, cap.7.

Aut ſi paulatim [vrina] deſtillat, vel ſi ſanguis per hãc editur, & in eo quædã cruẽta concreta ſunt, idque ipſum cũ difficultate redditur, & circa pubem & interiores partes dolent, in eadem veſica vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5. artic.13.

Ὁκόσοι αἷμα ἀφρῶδες ἀναπτύουσι, τούτοισιν ἐκ τοῦ πλεύμονος ἡ τοιαύτη ἀναγωγὴ γίνεται.

CELS. lib.2, cap.7.

At qui ſpumantem ſanguinem excreant, his in pulmone vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.33.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ἡ κοιλίη πολλὰ ῥυῇ, κίνδυνος ἐκτρῶσαι.

CELS. lib.2, cap.7.

Mulieri grauidæ ſine modo fuſa aluus, elidere partum poteſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.51.

Ἢν γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πολὺ ἐκ τῶν μαζῶν ῥυῇ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει· ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαστοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει.

CELS. lib.2, cap.7.

Eidem [mulieri grauidæ] ſi lac ex mãmis profluit, imbecillum eſt quod intus gerit: duræ mãmæ ſanum illud eſſe teſtantur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.65.

Ὁκόσοισιν οἰδήματα ἐφ' ἕλκεσι φαίνονται, οὐ μάλα σπῶνται οὐδὲ μαίνονται. τούτων δὲ ἀφανισθέντων, ἐξαίφνης τοῖσι μὲν ὄπισθεν, σπασμοί, τέτανοι· τοῖσι δὲ ἔμπροσθεν, μανίαι, ὀδύναι πλευροῦ ὀξεῖαι, ἢ ἐμπύησις, ἢ δυσεντερία, ἢν ἐρυθρὰ μᾶλλον ᾖ τὰ οἰδήματα.

CELS. lib.2, cap.7.

Si tumores ſuper vlcera ſubitò eſſe deſierunt, idque à tergo incidit, vel diſtentio neruorum vel rigor timeri poteſt. at ſi à priore parte id euenit, vel lateris acutus dolor vel inſania expectanda eſt. interdum etiam huiuſmodi caſum, quæ tutiſſima inter hæc eſt, profuſio alui ſequitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.12.

Τῷ ἰηθέντι χρονίας αἱμορροΐδας, εἰ μὴ μία φυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι ἢ φθίσιν.

CELS. lib.2,cap.7.

Si ora venarum ſanguinem ſolita fundere, ſubitò ſuppreſſa ſunt, aut aqua inter cutem aut tabes ſequitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic 15.

Ὁκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀφ' ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γίνηται, παύονται· ἢν δὲ μὴ, εἰς φθίσιν μεθίστανται.

CELS. lib.2,cap.7.

Eadem tabes ſubit ſi in lateris dolore orta ſuppuratio, intra quadraginta dies purgari non potuit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.22.

Ἢν φόβος ἢ δυσθυμίη πουλὺν χρόνον διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

CELS. lib.2,cap.7.

At ſi longa triſtitia cum longo timore & vigilia eſt, atræ bilis morbus ſubeſt.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚ. β.

Οἷσι δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ, δοκέουσιν οἷοι ὑγιαίνειν τὰ ἄλλα· τούτοις δὲ ἢ σπλῆνα εὑρήσεις ἐπηρμένον ἔχοντας, ἢ τὴν κεφαλὴν ἀλγέονταί τε καὶ μαρμαρυγῶδές τι περὶ τῶν ὀφθαλμῶν φαινόμενον σφίσιν.

CELS. lib.2,cap.7.

Quibus ſæpe ex naribus fluit ſanguis, his aut lien tumet, aut capitis dolores ſunt, quos ſequitur, aut quædam ante oculos tanquam imagines obuerſentur. *Videtur autem potius legendum* vt quædam.

STATIM POST.

Οὖλα δὲ πονηρὰ καὶ στόματα δυσώδεα, οἷσι σπλῆνες μεγάλοι. ὁκόσοι δὲ ἔχουσι σπλῆνας μεγάλους, μήτε αἱμορραγίαι γίνονται μήτε στόμα δυσῶδες, τουτέων αἱ κνῆμαι ἕλκεα πονηρὰ ἴσχουσι καὶ οὐλὰς μελαίνας.

CELS. IBIDEM.

At quibus magni lienes ſunt, his gingiuæ malæ ſunt, & os olet, aut ſanguis aliqua parte prorũpit. quorum ſi nihil euenit, neceſſe eſt in cruribus mala vlcera, & ex his nigræ cicatrices fiant.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,artic.6.

Ὁκόσοι πονέοντές τι τοῦ σώματος, τὰ πολλὰ τῶν πόνων οὐκ αἰσθάνονται, τουτέοισιν ἡ γνώμη νοσέει.

CELS. lib.2,cap.7.

Quibus cauſa doloris, neque ſenſus eius eſt, his mens labat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.19.

Ἢν ἐς τὴν κοιλίην αἷμα χυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐκπυηθῆναι.

CELS. lib.2,cap.7.

Si in ventrem ſanguis confluxit, ibi in pus vertitur.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Αἱ δὲ ξὺν πυρετῷ γινόμεναι ὀδύναι περὶ τὴν ὀσφύν τε καὶ τὰ κάτω χωρία, ἢν τῶν φρενῶν ἅπτωνται τὰ κάτω ἐκλείπουσαι, ὀλέθρια κάρτα. προσέχειν οὖν δεῖ τὸν νόον τοῖσι ἄλλοισι σημείοισιν, ὡς ἤν τι καὶ τῶν ἄλλων σημείων ἐπιφαίνηταί τι πονηρὸν, ἀνέλπιστος ὁ ἄνθρωπος· εἰ δὲ ἀναΐσσοντος τοῦ νοσήματος ὡς πρὸς τὰς φρένας τἄλλα σημεῖα μὴ πονηρὰ ἐπιγίνηται, ἔμπυον ἔσεσθαι τοῦτον πολλαὶ ἐλπίδες.

CELS. lib.2,cap.7.

Si à coxis & ab inferioribꝰ partibus dolor in pectus tranſit, neque vllum ſignum malum acceſſit: ſuppurationis eo loco periculum eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ἐπὶ γαστέρα δὲ κεῖσθαι ᾧ μὴ σύνηθές ἐστι καὶ ὑγιαίνοντι οὕτω κοιμᾶσθαι, παραφροσύνην τινὰ σημαίνει, ἢ ὀδύνην τῶν ἀμφὶ τὴν κοιλίην τόπων.

CELS. lib.2,cap.7.

Vel proſtratum contra conſuetudinem corpus in ventrem, ſic vt ipſius alui dolor non coegerit, [inſaniæ ſignum eſt.]

PAVLO POST.

Ὀδόντας δὲ πρίειν ἐν πυρετοῖσιν ὁκόσοισι μὴ ξύνηθές ἐστιν ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατῶδες.

CELS. IBIDEM.

Item robuſto adhuc corpore inſolitus dentium ſtridor, inſaniæ ſignum eſt.

ITEM NON MVLTO POST.

Ἢν γὰρ αἱ ὄψιες πυκνὰ κινέωνται, μανῆναι τούτους ἐλπίς.

CELS. IBID. PAVLO ANTE.

Oculorum quoque frequens motus [inſaniæ ſignum eſt.]

NON LONGE POST.

Ἢν δὲ ἀφανίζωνται καὶ παλινδρομέωσιν αἱ ἀποστάσιες, τοῦ πτυέλου μὴ ἐκχωρέοντος καὶ τοῦ πυρετοῦ ἔχοντος, δεινόν. κίνδυνος γὰρ μὴ παραφρονήσῃ καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος.

CELS. IBIDEM.

Si quid etiam abſceſſit, &, antequam ſuppuraret, manente adhuc in corpore ſolita febre, ſubſedit, periculũ affert primùm furoris, deinde interitus.

IBID. ALIQVANTO ANTE.

Μέγα δὲ ἀναπνεόμενον διὰ πολλοῦ χρόνου [πνεῦμα,] παραφροσύνην δηλοῖ.

CELS. PAVLO ANTE.

Aut vbi raro quis & vehementer ſpirat, [inſania timenda eſt.]

IBID. NON LONGE A FINE.

Ὠτὸς δὲ ὀξείη ὀδύνη ξὺν πυρετῷ συνεχεῖ τε καὶ ἰσχυρῷ, δεινόν. κίνδυνος γὰρ παραφρονῆσαι τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπόλλυσθαι. ἀπόλλυνται δὲ οἱ μὲν νεώτεροι τῶν ἀνθρώπων ἑβδομαῖοι, καὶ ἔτι θᾶσσον ὑπὸ τουτέου τοῦ νοσήματος· οἱ δὲ γέροντες, πολλῷ βραδύτερον. οἵ τε γὰρ πυρετοὶ καὶ αἱ παραφροσύναι ἧσσον αὐτέοισιν ἐπιγίνονται, καὶ τὰ ὦτα διὰ τοῦτο φθάνει ἐκπυΐσκεσθαι.

CELS. IBIDEM.

Auris quoque dolor acutus cum febre cõtinua vehementique ſæpe mentem turbat: & ex eo caſu iuniores interdum intra ſeptimum diem moriuntur, ſeniores tardiùs: quoniam neque æquè magnas febres experiuntur, neque vſque inſaniunt, ita ſuſtinent dum is affectus in pus vertatur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,artic,44

Ὁκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐγγίνονται.

CELS. lib.2,cap.7.

Quibus autem longæ febres ſunt, his abſceſſus alicui aut articulorum dolores erunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect 4, artic.48.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, κακόν. σπασμὸν γὰρ σημαίνει.

CELS. IBIDEM.

Quorũ faucibus in febre eliditur ſpiritus, inſtat his neruorum diſtentio.

HIPPOCR. Aphor ſect.5,artic.10.

Ὁκόσοι κυνάγχην διαφεύγουσιν, ἐς τὸν πλεύμονα αὐτέοισι τρέπεται, καὶ ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκουσιν. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσι, ἔμπυοι γίνονται.

CELS. IBIDEM.

Si angina ſubitò finita eſt, in pulmonem id malum tranſit, idque ſæpe intra ſeptimum diem occidit. quod

niſi incidit,ſequitur vt aliqua parte ſuppuret.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 7, art.23.

Ἐπὶ ἀκρίτῳ ὑποχωρήσει δυσεντερίη· 76 ἐπὶ διαῤῥοίῃ δυσεντερίη ἐπιγίνεται.

CELS. IBIDEM.

Denique poſt alui longam reſolutionem,tormina.

ΠΕΡΙ ΤΟΠΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤ' ΑΝΘΡ.

Φθίσις δὲ γίνεται ὅταν ἐς τὸ αὐτὸ, ὥσπερ ἐν τῷ ἐμπύῳ, ὁ ῥόος γένηται.

CELS. IBIDEM.

Poſt nimias deſtillationes,tabes.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7,artic.11.

Ἐπὶ πλευρίτιδι περιπλευμονίη ἐπιγινομένη, κακόν. 12 Ἐπὶ περιπλευμονίῃ φρενῖτις, κακόν. 13 Ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς ἢ τέτανος, κακόν. 14 Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις ἢ παραφροσύνη, κακόν. 18 Ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη, κακόν. 21 Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖσιν ἕλκεσιν αἱμοῤῥαγίη, κακόν.

CELS. IBIDEM.

Poſt lateris dolores vitia pulmonum: poſt hæc inſania. Poſt magnos feruores corporis, neruorum rigor aut diſtentio. Vbi caput vulneratũ eſt, delirium. Vbi vigilia torſit,neruorum diſtentio. Vbi vehementer venæ ſupra vlcera mouentur, ſanguinis profluuium erit.

ΚΩΑΚ. ΠΡΟΓΝΩΣ.

Ἐν πυρετῷ ξυνεχεῖ χωρὶς πόνου ἢ φλεγμονῆς ἢ ἄλλης προφάσιος, ἀπόστασιν προσδέχεσθαι πόνου καὶ οἰδήματος, καὶ μᾶλλον ἐς τὰ κάτω χωρία. προσδέχεσθαι δὲ δεῖ τὰς ἀποστάσιας τοῖσιν ὑπὲρ τριάκοντα ἔτεα μᾶλλον, ὑποσκέπτεσθαι δὲ τουτέοισι τὰς ἀποστάσιας, ἢν τὰς εἴκοσιν ἡμέρας πυρετὸς ὑπερβάλλῃ. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισιν ἧσσον γίνονται, καὶ πολλῷ χρόνῳ γενομένων τῶν πυρετῶν· οἱ δὲ διαλείποντες καὶ λαμβάνοντες πεπλανημένως, φθινοπώρου μάλιστα ἐς τεταρταῖον μεθίστανται.

CELS. lib.2.cap.7.

Nam ſi longæ febres ſine dolore & ſine manifeſta cauſa remanent,in aliquam partem id malum incumbit:in iunioribus tantùm: in ſenioribus ex eiuſmodi morbo quartana ferè naſcitur.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ἢν δὲ ὑπερβάλλῃ εἴκοσιν ἡμέρας ὅ,τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα [τὸ ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ σκληρόν τε ἐὸν καὶ ἐπώδυνον] μὴ καθιστάμενον, εἰς διαπύησιν τρέπεται· γίνεται δὲ τουτέοισιν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ καὶ αἵματος ῥῆξις ἐκ τῶν ῥινῶν, καὶ κάρτα ὠφελέει. ἀλλ' ἐπανερωτᾶν χρὴ εἰ τὴν κεφαλὴν ἀλγέουσιν ἢ ἀμβλυωποῦσιν. ἢν γάρ τι τοιοῦτον εἴη, ἐνταῦθα ῥέποι. μᾶλλον δὲ τοῖσι νεωτέροισι πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων τὴν τοῦ αἵματος ῥῆξιν προσδέχεσθαι χρή. Τὰ δὲ μαλθακὰ τῶν οἰδημάτων καὶ ἀνώδυνα καὶ τῷ δακτύλῳ ὑπείκοντα, εἰ ὑπερβάλλοι ἑξήκοντα ἡμέρας, ὅ,τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθίσταται, ἔμπυον ἔσεσθαι σημαίνει καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ κατὰ τωὐτό.

CELS. lib.2.cap.7.

Eadem ſuppuratio fit ſi præcordia dura & dolentia ante vigeſimum diem hominem non ſuſtulerunt,neque ſanguis ex naribus fluxit, maximéque in adoleſcentibus:vtique ſi inter principia aut oculorum caligo aut capitis dolores fuerunt, ſed quum in inferioribus partibus aliquid abſcedit. At ſi præcordia tumorem mollem habent, neque habere intra ſexaginta dies deſinũt,hæretq; per omne id tempus febris, tum in ſuperioribus partibus fit abſceſſus.

PAVLO POST.

Τὰς δὲ ἀποστάσιας ἧσσον τὰ ἐν τῇ γαστρὶ οἰδήματα ποιέεται τῶν ἐν τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν. ἥκιστα δὲ τὰ ὑποκάτω τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς ἀποπύησιν τρέπεται.

IBIDEM CELSVS.

Quúmque omnis longus tumor ad ſuppurationem ferè ſpectet,magis eò tẽdit is qui in præcordiis, quàm is qui in ventre eſt,is qui ſupra vmbilicum, quàm is qui infra eſt.

HIPPOC. ſect.4,Aphor.artic. 31.

Τοῖσι κοπιώδεσιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι, εἰς ἄρθρα καὶ παρὰ τὰς γνάθους μάλιστα ἀποστάσιες γίνονται.

CELS. IBIDEM.

Si laſſitudinis etiam ſenſus in febre eſt, vel in maxillis vel in articulis aliquid abſcedit.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ὁκόσοι δ' αὖ οὖρα λεπτὰ καὶ ὠμὰ οὐρέουσι πουλὺν χρόνον, ἢν τἄλλα ὡς περιεσομένοισι σημεῖα ᾖ, τουτέοισιν ἀπόστασιν δεῖ προσδέχεσθαι ἐς τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρία.

CELS. IBIDEM.

Interdum quoque vrina tenuis & cruda ſic diu fertur vt alia ſalutaria ſigna ſint: ex eóque caſu plerunque infra tranſuerſum ſeptum, quod διάφραγμα Græci vocant, fit abſceſſus.

NON LONGE POST.

Ὁκόσα δὲ τῶν ἀλγημάτων ἐκ τουτέων τῶν χωρίων μὴ παύηται, μήτε πρὸς τὰς τῶν πτυέλων καθάρσιας, μήτε πρὸς τὴν τῆς κοιλίης ἐκκόπρωσιν, μήτε πρὸς τὰς φλεβοτομίας τε καὶ φαρμακείας καὶ διαίτας, εἰδέναι δεῖ ἐκπυήσοντα. Et aliquanto póſt. αἱ δὲ ἄλλαι ἐκπυήσιες ῥήγνυνται αἱ πλεῖσται, αἱ μὲν εἰκοσταῖαι, αἱ δὲ, τριηκοσταῖαι, αἱ δὲ, τεσσαρακονθήμεροι· αἱ δὲ, πρὸς τὰς ἑξήκοντα ἡμέρας ἀφικνέονται. ἐπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐμπυήματος ἔσεσθαι, λογιζόμενον ἀπὸ τῆς ἡμέρης ἧς τὸ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος ἐπύρεξεν, ἢ εἴ ποτε αὐτὸν πρῶτον ῥῖγος ἔλαβε· καὶ εἰ φαίη ἀντὶ τῆς ὀδύνης αὐτῷ βάρος γεγενῆσθαι ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἤλγει.

CELS. IBIDEM.

Dolor autem pulmonis ſi neque per ſputa, neque per cucurbitulas, neque per ſanguinis detractionem, neque per victus rationem finitus eſt,vomicas aliquas intus excitat,aut circa vigeſimũ diem, aut circa quadrageſimum,nõnunquam etiam circa ſexageſimum. Numerabimus autem ab eo die quo primùm febricitauit aliquis aut inhorruit aut grauitatem eius partis ſenſit.

PAVLO POST.

Εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμπύημα ἐπὶ θάτερα μοῦνον, στρέφειν τε καὶ καταμανθάνειν χρὴ ἐπὶ τουτέοισι μή τι ἔχῃ ἄλγημα ἐν τῷ ἑτέρῳ πλευρῷ· καὶ ἢν θερμότερον ᾖ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, κατακλινομένου ἐπὶ τὸ ὑγιαῖνον πλευρὸν, ἐρωτᾶν εἴ τι αὐτῷ δοκέει βάρος ἐκκρέμασθαι ἐκ τοῦ ἄνωθεν. εἰ γὰρ εἴη τοῦτο, ἐπὶ θάτερόν ἐστι τὸ ἐμπύημα ἐπὶ ὁκοῖον ἂν πλευρὸν τὸ βάρος γίνηται. Τοὺς δὲ ξύμπαντας ἐμπύους γινώσκειν χρὴ τοῖσι δὴ τοῖς σημείοισι· πρῶτον μὲν εἰ ὁ πυρετὸς οὐκ ἀφίησιν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἡμέρην λεπτὸς ἴσχει, τὴν δὲ νύκτα πλείων· καὶ ἱδρῶτες πολλοὶ ἐπιγίνονται, βῆχές τε θυμὸς ἐγγίνεται αὐτέοισι, καὶ ἀποπτύουσιν οὐδὲν ἄξιον λόγου. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ ἔγκοιλοι γίνονται, αἱ δὲ γνάθοι ἐρυθήματα ἴσχουσι· καὶ οἱ μὲν ὄνυχες τῶν χειρῶν γρυποῦνται, οἱ δὲ δάκτυλοι θερμαίνονται, καὶ μάλιστα ἄκροι· καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν οἰδήματα γίνεται, καὶ σιτίων οὐκ ἐπιθυμέουσι, καὶ φλύκταιναι γίνονται ἀνὰ τὸ σῶμα. & mox; Ἢν μὲν ὁ πόνος ἐν ἀρχῇσι γίνηται, καὶ ἡ δύσπνοια καὶ ἡ βὴξ καὶ ὁ πτυελισμὸς διατείνῃ εἰς τὰς εἴκοσιν ἡμέρας ἔχων, προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ὃ καὶ ἔτι πρόσθεν.

CELSVS IBIDEM.

Quod ſuppurat,ab ea parte quam afficit, dolorem inflammationémque concitat,ipſum calidius eſt:& ſi

in partem ſanam aliquis decubuit, onerare eam ex pondere aliquo videtur. ~~Omnis etiã ſuppuratio quæ~~ nondum oculis patet, ſic deprehendi poteſt: Si febris non dimittit, eáque interdiu leuior eſt, noctu increſcit: multus ſudor oritur: cupiditas tuſſiendi eſt & penè nihil in tuſſi excreatur: oculi caui ſunt, malæ rubent, venæ ſub lingua inalbeſcunt, in manibus fiũt adunci vngues: digiti, maximéque ſummi, pallent: in pedibus tumores ſunt, ſpiritus difficilius trahitur, cibi faſtidiũ eſt, puſtulæ toto corpore oriuntur. Quodſi protinus initiò dolor & tuſſis fuit & ſpiritus difficultas, vomica vel ante vel circa vigeſimum diem erumpet.

ΚΩΑΚ. ΠΡΟΓΝΩΣ.

Καὶ γὰρ οἱ ἀπ' αὐτέων [κυστίων] πόνοι, ἱκανοὶ ἀνελεῖν· καὶ κοιλίαι πονηρότεραι, οὐ πάνυ διαχωρέουσι. λύει δὲ τούτους οὖρον πυῶδες ἐλθὸν, λευκὴν καὶ λείην ἔχον ὑπόστασιν.

CELS. lib. 2. cap. 8.

Ex veſica dolente ſi purulenta vrina proceſſit, inque ea læue & album ſubſedit, metum detrahit.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἀγαθὰ, τάδε· ἀπύρως φέρειν τὸ νόσημα, εὔπνουν εἶναι, τῆς ὀδύνης ἀπηλλάχθαι, τό, τε πτύελον ῥηϊδίως ἀναβήσσειν. & aliquanto antè. αἵματι δὲ ξυμμεμιγμένον μὴ πολλῷ πτύελον ξανθὸν ἐν τοῖσι περιπνευμονικοῖσιν, ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νούσου πτυόμενον περιεστηκὸς, καὶ κάρτα ὠφελέει· ἑβδομαίῳ δὲ ἐόντι καὶ παλαιοτέρῳ, ἧσσον ἀσφαλές.

CELS. IBIDEM.

In pulmonis morbo ſi ſputo ipſe leuatur dolor, quamuis id purulentum eſt, tamen æger facilè ſpirat, facilè excreat, morbum ipſum non difficulter fert: poteſt ei ſecunda valetudo contingere. Neque inter initia terreri conuenit ſi protinus ſputũ miſtum eſt ruffo & ſanguine, dummodo ſtatim ſedetur.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 5, artic. 15.

Ὁκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀφ' ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γίνηται, παύονται.

CELS. IBIDEM.

Laterum dolores, ſuppuratione facta, deinde intra quadrageſimum diem purgata, finiuntur.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 7, artic. 45.

Ὁκόσοι τὸ ἧπαρ διάπυοι καίονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται. ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τουτέοισίν ἐστιν.

CELS. IBIDEM.

Si in iocinere vomica eſt & ex ea fertur pus purum & album, ſalus ei facilis. id enim malum in tunica eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Τὰ δὲ διαπυήματα ὧδε δεῖ σκέπτεσθαι τὰ ἐντεῦθεν. ὁκόσα μὲν ἔξω τρέπεται, ἄριστά ἐστι μικρά τε ἐόντα καὶ ὡς μάλιστα ἐκκλίνοντα καὶ ἐς ὀξὺ ἀποκυρτούμενα. ὁκόσα δὲ εἴσω ῥήγνυται, ἄριστά ἐστιν ἃ μηδὲν τῷ ἔξω χωρίῳ ἐπικοινωνέει, ἀλλ' ἐστὶ περιεσταλμένα τε καὶ ἀνώδυνα, καὶ πᾶν τὸ ἔξω χωρίον ὁμόχροον φαίνεται.

CELS. IBIDEM.

Ex ſuppurationibus verò hæ tolerabiles ſunt quæ in exteriorem partem feruntur & acuuntur. Et ex his quæ intus procedunt, hæ leuiores quæ cõtra ſe cutem non afficiunt, eámque & ſine dolore eſſe & eiuſdem coloris cuius reliquæ partes ſunt, ſinunt eſſe.

ALIQVANTO POST.

Περιγίνονται δὲ τουτέων μάλιστα μὲν οὓς ἂν ἀφῇ ὁ πυρετὸς αὐθημερὸν μετὰ τὴν ῥῆξιν, καὶ σιτίων ταχέως ἐπιθυμοῦσιν, καὶ δίψης ἀπηλλαγμένοι ἔωσι, καὶ ἡ γαστὴρ σμικρά τε καὶ ξυνεστηκότα ὑποχωρέει· καὶ τὸ πύον λευκόν τε καὶ λεῖον καὶ ὁμόχροον ᾖ καὶ φλέγματος ἀπηλλαγμένον.

CELS. IBIDEM.

Pus quoque quacunque parte erumpit, ſi eſt læue, album & vnius coloris, ſine vllo metu eſt, & quo effuſo febris protinus conquieuit, deſieruntque vrgere cibi, faſtidium & potionis deſiderium.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 5, artic. 7.

Τὰ ἐπιληπτικὰ ὁκόσοισι πρὸ τῆς ἥβης γίνεται, μετάστασιν ἴσχει. & προῤῥητ. 2. Τὰ γὰρ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τούτων χαλεπώτατα· ἔπειτα ἀπὸ τοῦ πλευροῦ. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν τε καὶ τῶν ποδῶν, μάλιστα οἷά τε ἐξυγιαίνεσθαι.

CELSVS lib. 2, cap. 8.

Item morbus comitialis ante pubertatem ortus, nõ ægrè finitur: & in quo ab vna parte corporis venientis acceſſionis ſenſus incipit, optimum eſt à manibus pedibúſve initium fieri: deinde à lateribus, peſſimum inter hæc à capite.

ΠΡΟΡΡΗΤ. 2.

Αἱ δὲ ἄλλαι διάῤῥοιαι ὅσαι ἄνευ πυρετῶν, καὶ ὀλιγοχρόνιοί τε καὶ ἀκινδυνοι... καὶ ἀνηδέες.

CELS. IBIDEM.

Ipſa autem deiectio ſine vlla noxa eſt quæ ſine febre eſt, ſi celeriter deſinit.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 6, artic. 17.

Ὀφθαλμιῶντι, ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Omniſque deiectio lippienti prodeſt.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 6, art. 21.

Τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπιγινομένων, τῆς μανίης λύσις.

CELS. IBIDEM.

At varix ortus, vel per ora venarum ſubita profuſio ſanguinis, [vel tormina,] inſaniam tollit.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 6, artic. 14.

Ὑπὸ διαῤῥοίας ἐχομένῳ μακρῆς, ἀπὸ ταυτομάτου ἔμετος ἐπιγινόμενος, λύει τὴν διάῤῥοιαν.

CELS. IBIDEM.

Longas deiectiones ſupprimit vomitus.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 5, artic. 31.

Γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ, τῶν καταμηνίων ῥαγέντων, λύσις.

CELS. IBIDEM.

Mulier ſanguinem vomens, profuſis menſtruis, liberatur.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 5, artic. 32.

Γυναικὶ τῶν καταμηνίων ἐκλιπόντων, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῆναι, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Quæ menſtruis non purgatur, ſi ſanguinem ex naribus fudit, omni periculo vacat.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 5, artic. 34.

Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ἐνοχλουμένῃ ἢ δυστοκούσῃ, πταρμὸς ἐπιγινόμενος, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Quæ locis laborat, aut difficulter partum edit, ſternutamento leuatur.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 2, artic. 25.

Οἱ θερινοὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι τὰ πολλὰ γίνονται βραχέες.

CELS. IBIDEM.

Æſtiua quartana ferè breuis eſt.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 6, artic. 47.

Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Lienoſis bono tormina ſunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic 40.

Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὸν πόνον.

CELSVS IBIDEM.

Nam & præcordiorum dolores, ſi ſine inflammatione ſunt, [febris] finit.

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.57.

Ὑπὸ καύσου ἐχομένῳ ἐπιγινομένου ῥίγος, λύσις.

CELSVS IBIDEM.

Febrem autem ardentem (quam Græci *καῦσον* vocant) ſubitus horror exoluit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.59.

Ὁκόσοισιν αἳ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὰ ὦτα κωφωθῇ, αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυὲν, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα, λύει τὸ νούσημα.

CELS. IBIDEM.

Si in febre aures obtuſæ ſunt, ſi ſanguis è naribus fluxit, aut venter reſolutus eſt, illud malum definit ex toto.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.28.

Ὁκόσοισι χολώδεα τὰ διαχωρήματα, κωφώσιος γινομένης παύεται.

CELS. IBIDEM.

Nihil plus aduerſus ſurditatē q̃ biliosa aluus poteſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect 7, artic.16.

Ἐπὶ πύου πτύσει φθίσις καὶ ῥύσις· ἐπὴν δὲ σίελον ἴσχεται, ἀποθνήσκουσιν.

CELS. IBIDEM.

Item pus expuiſſe in hoc morbo, deinde ex toto ſpuere deſiiſſe, mortiferum eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.50.

Ὁκόσοισιν ὑγιαίνουσιν ὀδύναι γίνονται ἐξαίφνης ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι κεῖνται καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ. 51 Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γὰρ τι ὑποφαίνηται ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ λευκοῦ, μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἐόντι ἢ ἐκ φαρμακοποσίης, φλαῦρον τὸ σημεῖον καὶ θανατῶδες σφόδρα.

CELS. IBIDEM.

Cui verò ſano ſubitus dolor capitis ortus eſt, dein ſomnus oppreſſerit, ſic vt ſtertat neque expergiſcatur, intra ſeptimū diem pereūdum eſt: magis ſi eum aluus cita non anteceſſerit, ſi palpebræ dormientis non coeunt, ſi oculorum album apparet. Quos tamen ita mors ſequitur, ſi id malum non eſt febre diſcuſſum.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Οἱ δὲ ὕδρωπες οἱ ἐκ τῶν ὀξέων νουσημάτων, πάντες κακοί.

CELS. IBIDEM.

At aqua inter cutem ſi ex acuto morbo cœpit, ad ſanitatem raro perducitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.34.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγινομένη, κακόν.

CELS. IBIDEM.

Æquè in ea [aqua inter cutem] quoque tuſſis ſpem tollit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.7.

Ὁκόσοισι δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων γίνεται [τὰ ἐπιληπτικὰ,] τουτέοισι τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

CELS. IBIDEM.

Morbus quoque comitialis poſt annum quintum & vigeſimum ortus, ægrè curatur.

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.24.

Δυσεντερίη ἢν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἄρξηται, θανάσιμον.

CELS. IBIDEM.

Quinetiam tormina ab atra bile orſa, mortifera ſunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 6, artic.54.

Τὰ παραλυτικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

CELS. IBIDEM.

Omníque reſolutioni neruorum non idonea tempora ſunt hyems & autumnus.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.36.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν οἱ μασθοὶ ἐξαίφνης ἰσχνοὶ γένωνται, ἐκτιτρώσκει.

CELS. IBIDEM.

Mulieri grauidæ ſi ſubitò mammæ emacruerunt, abortus periculum eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.38.

Ἢν γυνὴ μὴ κύουσα, μηδὲ τετοκυῖα, γάλα ἔχῃ, ταύτῃ τὰ καταμήνια ἐκλέλοιπε.

CELS. IBIDEM.

Quæ neque peperit neque grauida eſt, ſi lac habet, à menſtruis defecta eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7, artic.9.

Ἐπὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη ἢ καὶ σπασμὸς, κακόν.

CELS. IBIDEM.

Si ſanguis profluxerit, deinde ſequuta eſt dementia cum diſtentione neruorum, periculum mortis eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2 artic.43.

Τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων, μηδέπω δὲ τεθνηκότων, οὐκ ἀναφέρουσιν οἷσιν ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα.

CELS. IBIDEM.

Neque is ad vitam redit, qui ex ſuſpendio ſpumante ore detractus eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.21.

Ὑποχωρήματα μέλανα οἱονεὶ αἷμα μέλαν ἀπ' αὐτομάτου ἰόντα καὶ ξὺν πυρετῷ καὶ ἄνευ πυρετοῦ, κάκιστα.

CELS. IBIDEM.

Aluus nigra ſanguini atro ſimilis repentina, ſiue cum febre ſiue etiam ſine hac, pernicioſa eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 1, artic.16.

Αἱ ὑγραὶ δίαιται πᾶσι τοῖσι πυρεταίνουσι ξυμφέρουσι.

CELS. lib.3, cap.6.

Cibus autē febricitatibus humidus eſt aptiſſimus.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.53.

Ὁκόσοισι ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ βραχέα ἐρεθίζουσαι ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσιν, οὐ πάνυ διψώδεές εἰσι.

CELS. lib.5, cap.7.

Si quis autem in huiuſmodi febre leuiter tuſſit, is neque vehementi ſiti conflictatur, neque &c.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.52.

Αἱ παραφροσύναι, αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι, ἀσφαλέστεραι· αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς, ἐπισφαλέστεραι.

CELS. lib.3, cap.18.

Neque ignorare oportet leuiorem eſſe morbū cum riſu, quàm ſeriò inſanientium.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.8.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἐν τῷ σώματι, οὐ ῥαδίως ὑγιάζονται.

CELS. cap. 21.

Ob quam ne vlcera quidem in his ægris [hydropicis] facilè ſaneſcunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.11.

Τὸ πτύσμα ὅσῳ αἱ ἀποβήσσουσι, βαρὺ ὄζει ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ἐπιχεόμενον.

CELS. lib.3,cap.22.

Quicquid excreatum eſt, ſi in ignẽ impoſitum eſt, mali odoris eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.27.

Εὐνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν. 28 Γυνὴ οὐ ποδαγριᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτῇ ἐκλίπῃ. 29 Παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ.

CELS. lib. 4, cap. 24.

Ea [articulorum vitia] raro vel caſtratos vel pueros ante fœminæ coitum, vel mulieres, niſi quibus menſtrua ſuppreſſa ſunt, tentant.

HIPPOCR. Aph.ſect.6, art.54.

Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

CELS. lib.4, cap.24.

Quod [vt reuertatur dolor podagricus] ferè vere autumnóve fieri ſolet.

HIPPOCR. Aph.ſect.6, art.17.

Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρδίην, ἢ φρένας, ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, θανατῶδες.

CELS. lib.5, cap.26.

Seruari non poteſt cui baſis cerebri, cui cor, cui ſtomachus, cui iecinoris portæ, cui in ſpina medulla percuſſa eſt, cuique aut pulmo medius, aut ieiunum aut tenuius inteſtinum, aut ventriculus aut renes vulnerati ſunt.

Cætera in alind tempus propter alias occupationes reijcienda nobis fuerunt.

Hæc inter colligendum indicem animaduerſa fuerunt menda. Præter cæteros autem locos in quibus alia noſtros oculos fallere potuerunt, ſunt etiam non pauci qui & nobis ipſis ſuſpecti fuerunt, atque adeo multum nos torſerunt, ſed eos ex coniectura emendare partim non potuimus, partim auſi non ſumus.

Ægin.columna 634, lin.42, νάρθηκος Caſſ.col.761, l.1, oſſium fulturam impl. Et ibidem lin.vlt. iis qui integra conſt. Et col.765, lin.50, ſpiritui anim. Orib.col.159, l.11, Ad plinth. Et col.164, l.52, Alæ autem Et col.427, l.6, neurodes Et col.446, l.4, cnicion Et col.447, l.57, ſunt qui leucacantham Et col.490, l.44, Acanthii r. Et à col.542, corrige numeri ſeriem vſque ad 554. Et col.598, l.19, ex callo obd. Et col.611, l.29, ſugillata & t. Sext.phil.col.684, l.3, tolle lineam illam, Gabriele Humelbergio Rauenſpurgenſi medico interprete. Aet.col.58, l.9, albi cham. Et col.537, l.53, ipnoterium inſcr. Et col.574, l.73, circa decimumqu. Philar.col.847, l.71, eſt & citatus & Act.col.17, l.69, elicientium Et col.100, l.37, vrinæ, vid. Et col.121, l.15, præuidentia ex conſ. Et col.137, l.9, capeſſendæ Et col.158.l.1, ſolos dyſpnoicos an. Et col.162, l.13, à Græc. Et col.173, l.14, cum affecto ſit Et col.193, l.26, ſeroſiue Et col.216, l.49, μελαγχολίαν Et col.227, l.6, Polyidæ Et col.261, l.79, eroſum, d. Et col.267, l.38, blatti byzantis, ſ. Et col.268, l.7, Illinctus adu. Et col.280, l.34, ad intinctum Et col.283, l.73, qui facinoribus Et col.287, l.12, chamelææ Et col.294, l.44, ſuber non m. Et col.306, l.64, ξηροκολλύρια Et col.315, l.8, dolentem Et 319, l.60, In epinyctidibus v. Myr.col.412, l.4, Zoarchia. Alicubi reperies in vna eadémque pagina, ruſci, &, ſcorpidii, pro quibus legendum bruſci, &, ſcorpidis. Celſ.col.91, l.19, ferè Græci Et col.171, l.5, χοινίκιον.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI De cauſis & ſignis acutorum morborum Liber I,

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

PRIMI LIBRI CAPITA, EX QVIBVS prima quatuor perierunt.

De phrenitide,	Cap. I.	De tetano ſeu rigore,	Cap. VI.
De lethargo, ſeu veterno,	Cap. II.	De angina,	Cap. VII.
De tabe,	Cap. III.	De affectibus columellæ,	Cap. VIII.
De apoplexia,	Cap. IIII.	De tonſillarum vlceribus,	Cap. IX.
De acceſſione morbi comitialis,	Cap. V.	De pleuritide,	Cap. X.

DE ACCESSIONE MORBI COMITIAlis, Cap. V, carens principio.

*** hebetudines, vertigines, tendonũ grauitates, venarum colli repletiones & diſtenſiones: nauſea frequentius quidem à cibis, non minimè tamen & ab inedia, puſilla quædam nauſea ſequitur, & vberior pituitæ fit vomitus: paucis aſſumptis cibis faſtidiunt, & crudi ſunt, flatibus replentur, præcordia elata habent Hæc ſanè perpetuò comitantur. Quũ verò acceſsio appropinquat, ſplendores quidam purpurei, aut nigri, aut omnes vnà permixti ob oculos in orbem verſantur ac diſcurrunt, vt in cælo iris prætenta eſſe videatur: aures ſonant, fœdum odorẽ ſentiunt, iracundi fiunt, bilis præter rationẽ accenditur. *Quibuſdã igitur cõcidendi cauſa, angor animi fuit: aliqui intẽtè fluminis decurſum, aut rotam quæ circunuoluitur, aut turbinem qui in orbem agitur, cõſpicati, alios autem rerum graueolentia, vt gagatis lapis odoratus, proſtrauit. his vtique in capite vitium inhæſit, atque inde noxam inferens ortum habet. Nonnullos verò & corripit à neruis procul à capite poſitis incipiens, quicunque principium in conſenſum affectus inducunt. Itaque magni manuum aut pedum digiti conuelluntur: vnde & dolor & ſtupor & tremor ſequuntur. atque hæc in caput impetũ faciunt, ſi & malum ſurrepẽs caput inuaſit. His porro fragor quidam redditur perinde acſi ab ligno aut lapide verberentur: quumque ab humo ſurrexerunt, quædam tanquam ſi ex inſidiis vapulaſſent, commemorant. Hoc ſanè pacto illi quibus primò id malũ incidit, decipiũtur. Quibus verò familiare & conſuetum eſt, ſimul atque morbus in digitum impetum dedit, aut alicunde exortũ eſt, *vſitatos, qui adſunt, adiutores inclamant, futurámque ab experimento calamitatem proſpiciunt: obſecrant quoque vt membra vnde oritur, conſtringant, reflectant, dirigant. quinetiam ipſimet ſibiipſis affecta membra, tanquã inde morbum eximentes, trahunt vellúntque: atque ita ſibimet auxiliantes, nònnunquam & nos ad ægritudinis notitiam impulerunt. Nonnullos vtique ceu inuadente fera pauor corripuit, aut adumbrationis opinio inceſsit, atque ita prociderunt. At in ipſo morbi inſultu ſenſibus captus homo iacet: manus ipſi neruorum diſtentione cõuelluntur: crura verò non ſolùm diſtracta ſunt, ſed etiam huc atque illuc à tendonibus proiiciuntur. Id genus calamitas iugulatis tauris haud abſimilis eſt: ceruix incuruatur, caput variè diſtorquetur. ſiquidẽ nonnunquam pronum ceu arcus inflectitur, quando pectori maxilla adhæreſcit: nonnunquam verò in ſcapulas refringitur, veluti iis qui per vim crinibus trahũtur, vſu venit: quando modò in hanc, modò in illam partem ad humeros admouetur. Sic laborantes, magno hiatu os aperiunt: id ſiccum habent, linguam prælongam, vt periculum ſit ne aut magno vulnere ſaucietur, aut penitus abſcindatur. Interdum conuulſione dentes inter ſe colliduntur: oculi inuerſi ſunt: palpebræ cum palpitatione frequenter dehiſcunt. quòd ſiquando conniuère velint, palpebræ nõ committuntur, ſed alba oculorum cernuntur, ac ſubapparent. Supercilia nonnunquam (vt iis qui ad iram concitantur) in glabellam attrahuntur: nonnunquam ad tempora vehementer admodum reuelluntur, vt cutis circa frontem valde prætenta ſit, atque in ſuperciliorum medio rugæ euanuerint. Malæ rubentes palpitant: labia interdum quidem in acu-
A tum clauduntur, interdum verò ad obliqua dilatantur,
quando in ridentis ſpeciem dentibus circuntenduntur.
Malæ rubent quidem, ſed quũ morbus increuit, & faciei
liuor accedit: Ceruicis vaſa diſtenduntur: vox, vt in ſtran
gulatu, aufertur: etiamſi vehementer inclames, non ſen-
tiunt. Eorum vox nihil niſi gemitus & ſuſpirium eſt: re-
ſpiratio verò ſuffocatio quædam eſt, veluti in iis qui la-
queo ſtrangulantur. Inter initia, arteriarum motus vehe-
mentes ſunt, & celeres, & parui: in fine verò magni, tardi,
& languentes, in vniuerſum autem, ordine carentes. Pe-
B nis quoque arrectio ſequitur. Hæc vtique circa acceſsio-
nis finẽ patiuntur. At vbi ad mali remiſsionẽ perueniunt,
tunc ſponte vrinam reddunt, aluus fluit: nonnullis etiam,
adſtrictis compreſsiſque vaſculis genitura excernitur. id
verò & dolore irritante, & humiditate erumpẽte accide-
re poteſt: ſiquidem & iſtis neruorũ dolores fiunt. Ad hæc
os vehementer humidum habent, pituitam multam, craſ
ſam & frigidam: eam ſi trahas, in longum veluti filum
multitudinem ipſius deduces. Porro temporis longitu-
dine & laboris vehementia, quæ intra pectus ſunt, feruẽt:
C ſpiritus verò intus coercitus omnia concutit: eorundem
quoque & conuulſio & perturbatio ſequitur. Inter reſpi-
randum præterea humores & os & nares inundant, ſpiri-
tus cum humore effertur. Quum præcedens verò ſtrangu
latio remittit, omnia item remittere videntur. Quine-
tiam, vt magnis procellis concitatum mare, ſpumam ore
profundunt: quando & tanquã iamdudum expulſo mor
bo reſipiſcunt, & reſurgunt. Cæterùm quũ à morbo quie
ſcunt, ab initio membris ſegnes ſunt, capitis grauitate
premuntur: diſſoluti ſunt, languidi, pallentes, conſterna-
D ti animo: ob laſsitudinem morbíque verecundiam con-
triſtantur.

DE TETANO SEV RIGORE, CAP. VI.

TEtani, muſculorum qui in maxillis ſunt & tendo-
num diſtentiones ſunt, dolorem quidem magnum
inferentes, celerrimè verò necantes, haud facilè quoque
ſanabiles. At noxæ ab hoc malo cum omni corpore com
municantur. omnia enim cum principiorum vitiis con-
ſentiunt. Species verò conuulſionis tres ſunt, quũ rectum
corpus riget, aut retrorſum flectitur, aut prorſum verſus
E incuruatur. Recto quidem corpore, τέτανος dicitur, quũ
neutram in partem detortus homo atque inflexilis con-
tentus eſt. At conuulſiones, quæ retorſum aut in priorem
partem fiunt, à tentione & loco nomenclaturã accipiũt.
Nam in auerſam partem ægrotantis reclinationem, ὀπι-
σθότονον vocamus, neruis qui eo loci ſunt, malè affectis:
ἐμπροσθότονον autem, ſi in priorem partem homo defle-
ctitur, neruis anterius poſitis laborantibus. τόνος enim
neruorum tentioniſque vocabulum eſt. Cauſæ autẽ iſto-
rum infinitæ ſunt. nam ob vulnera fieri ſolent, membra-
F na, aut muſculis, aut neruis punctis, ex quo plerunque mo
riuntur. à vulnere enim cõuulſio, lethalis eſt. Conuellitur
autem & ex aborſu mulier, verùm & hæc raró admodum
euadit: & ab aliquo vehemẽti ceruicis ictu nonnulli con
uelluntur: & frigus aſperrimum horum vitiorum cauſa
eſſe poteſt. Quapropter hyẽs omniũ maximè horũ vitio-
rum ferax eſt: ſecũdo loco ver & autũnus æſtas autem mi
nimè, niſi vulnus præceſſerit, aut peregrini morbi graſ-
ſentur in vulgus. Mulieres ſanè magis quàm viri, neruo-
rum diſtentione tentãtur: frigidæ enim ſunt, verùm ipſæ

frequentius liberantur,quoniam humidæ ſunt.Quantum ad ætates attinet, pueri aſsiduè hoc morbo vexantur: ſed non admodum pereunt,quòd illis vſitatũ & familiare id vitiũ ſit. Iuuenes autẽ rarius quàm pueri id patiũtur: ſed crebrius intereũt.viri minimè. At ſenes inter omnes magis & eo vitio corripiuntur,& eo necãtur.In cauſa eſt frigiditas & ariditas ſenectæ,* & mortis natura .Cæterùm ſi frigiditas cum humido coniungatur , minus noxiæ ſunt cõuulſiones,minúſque ab ipſis diſcrimẽ impendet. Affectum hũc iſta comitãtur:* Omnes ſubitò atque affatim corripit labor,& intẽtio tendonũ adeſt, & dorſi,& muſculorum qui in maxillis & pectore ſunt.inferiorẽ enim maxillam ſuperiori annectunt , adeo vt neque vectibus aut * cuneis facilè diduci poſsint . Quòd ſi * quis vi dentes diducens,humorem inſtillauerit,non * demittunt,ſed effundunt,aut ore continent,in naréſve retrudunt.Iſthmus enim ſimul inhæreſcit,ac tonſillæ duræ atque intẽtæ eius quod deuoratur impreſsioni nõ cedunt.Facies eſt rubida, variegata,oculi ferme rigentes, qui vix circumuoluãtur: ſtrangulatio vehemens, ſpiratio vitioſa,manuũ crurúmque diſtentio,muſculi palpitãtes,facies variis modis diſtorta: buccæ & labia tremũt,maxillæ quatiuntur,dentes ſtrident.in alio verò quodam & aures mouebãtur. * Ego ſanè vidi & miratus fui , lotium ſupprimi vſque ad inſignem meiẽdi difficultatẽ,aut ſponte effundi quum veſica premeretur. Hæc vtique omnibus cõuulſionis generibus communia. Propria verò cuiuſque hæc ſunt: Tetani quidem,in rectũ totius diſtentio,nullam prorſus in partẽ detorta neque declinans : recta quoque ſunt crura & manus. Ὀπισθότονος verò retrorſum incuruat hominem , vt reflexum caput inter ſcapulas locetur.Guttur extat:maxilla inferior plerunque dehiſcit,& raro cum ſuperiore committitur.In reſpirãdo ſtertunt,venter & pectus prominẽt, lotium his minus cõtineri poteſt : abdomen intentũ eſt, &,ſi percutias,reſonans. manus retrorſum extenſione detorquẽtur:* crura inflectuntur:* econtrario poplites vitioſè curuantur. At ſi in priorẽ partẽ contrahuntur,conuexa quidem his terga ſunt æqualiter cũ parte pectori oppoſita, quam μετάφρενον Græci appellant , coxendicibus extra pulſis:dorſum totum rectũ eſt: vertex capútque in pectus vergunt : mentum oſsibus pectoris affigitur, manus conſertæ ſunt & cohærẽtes: crura extẽta.Dolores omniũ atroces, vox omnium flebilis. ſuſpirant autem muſſantes profundius. Si pectus & ſpiritum morbus occupauerit,facilè migrant è vita : bonum quidem ægrotanti quòd laboribus,diſtortione, turpitudinéque liberatur : præſentibus quoque hominibus minus triſte, ſeu filius , ſeu pater ſit. Verùm ſi in vita adhuc perdurẽt,ſpiritu licet vitiato, nihilominus permanẽte, prorſum verſus nõ arcus modò inſtar, verùm & orbis,incuruantur, vt caput genibus annexum habeant , cruráque ac terga in priorem partẽ refracta ſint : adeo vt genu articulus in poplitem depulſus eſſe videatur . Inhumana calamitas,iniucundus aſpectus, triſte intuenti ſpectaculum, & malum inſanabile : ob inuerſionem autẽ,vel ab amiciſsimis hominibus nõ agnoſcuntur. Votũ quoque illis qui adſunt,prius impium,nũc honeſtum efficitur,ægrum vita defungi,quò vnà cum vita doloribus & acerbis malis liberetur . Quinetiã neque medicus præſens atque aſpiciẽs, ad vitam, aut ad doloris leuamen,aut ad figuræ emendationẽ quicquam opis adferre poteſt . nam ſi membra dirigere velit, viuentẽ ſanè hominem diſtraxerit diſcerpſeritque.Igitur victis à morbo nihil vltra ſubueniens, cõtriſtatur duntaxat.hæc verò eſt medici magna infelicitas.

DE ANGINA, CAP. VII.

ANgina peracutus affectus eſt. ſpiritus enim compreſſio eſt . Duæ verò eius ſpecies ſunt.aut enim inſtrumentorum ſpirandi phlegmone eſt, aut ſolius ſpiritus in ſeipſo cauſam habentis affectus. Inſtrumentorum quidẽ, tonſillarum,epiglottidis,faucium,columellæ,ſummæ arteriæ.quòd ſi depaſcitur phlegmone,etiam linguæ & maxillarũ interius : quũ ob phlegmones excellentẽ magnitudinem,linguã extra dentes proferunt. oris enim cauernam implet , & ipſius quod abundat, extra dentes exeritur.hoc malum *συνάγχη,angina Latinè*,& *κυνάγχη,id eſt canina angina*, nominatur . aut quoniam huiuſmodi animalia

A aſsiduè hoc malo vexantur,aut quòd etiam ſana linguam exerere conſueuerũt . Alteri autem generi contraria eueniũt, inſtrumentorũ collapſio, * gracilitas maior ꝙ pro cuiuſq; natura,& ſtrãgulatio vehemẽs : vt ipſiſmet in pectore latẽtioribúſq; partibus circũ cor atq; pulmones abdita eſſe inflãmatio videatur.Συνάγχην hãc appellamus, quaſi *συνέχουσαν ἔνδον καὶ ἄγχουσαν.i. interius uergentem & angentem.* Ego verò exiſtimo ipſius ſolius ſpiritus id vitiũ eſſe,praua conuerſione ad calidiſsimum ſicciſsimúmque conuerſi,nulla corporis parte inflammatione laborante.
B Id autem mirandum nõ eſt.nam in * Charonæis ſtrãgulatus citra vllum corporis affectum acutiſsimi contingũt. immò vel vnica inſpiratione,prius quàm corpus aliquod maleficium cõtrahat,homines moriuntur. Quinetiam & à rabido cane,qui in faciem,dum ſpiritus adducitur,tantummodo inſpirauerit,& nullo pacto momorderit,in rabiem homo agitur . Talẽ igitur reſpirationis mutationem interius fieri,haud eſt ex iis quæ fieri nequeãt: quandoquidem & alia infinita eorũ quæ in homine ſunt, eandem ſpeciem cũ exterioribus cauſis obtinent. ſucci per-
C dentes intra corpus ſunt & exterius. morbi quoq; medicamentis pernicioſis aſsimiles: & à medicamẽtis talia vomunt qualia ob febres vomere ſolent. Quocirca neque à ratione alienum eſt , in peſtilentia quæ Athenas afflixit, nonnullos exiſtimaſſe in puteos Piræi à Peloponnẽſibus venena fuiſſe coniecta. homines enim peſtilentis morbi cum lethalibus medicamẽtis ſimilitudinem ignorabãt.

Adeſt ſanè laborantibus canis angina,tonſillarum,faucium,totius oris inflammatio :lingua extra dẽtes & labia prominens: ſaliua effunditur:pituita craſsiſsima ac frigi-
D da defluit,facies rubicunda & inflata eſt: oculi exerti,patentes,valde rubent:potus in nares refunditur: dolores acerbi ſunt, ſed ſtrangulatione vexati,eos obſcurius ſentiunt:pectus & cor ardẽt : frigidi aeris deſiderium adeſt,& admodum exiguum inſpirant, eouſque donec demũ intercluſo ad pectus aeris tranſitu ſtrangulentur . Nempe quibuſdam cũ pulmone vitium facilè communicatur:hi verò permutatione moriuntur .febres ignauæ oriuntur, molles,nihil proficientes.At ſi alicui in bonum res vertitur,abſceſſus ſecundum aurẽ hinc atque inde exterius aut
E interius in tonſillis fiunt.Quòd ſi cũ torpore nõ admodũ tardè fiant,euadunt quidẽ, ſed cũ dolore atque diſcrimine:ſin autem morbo in abſceſſum mutato tumor maior ſubeſt,in acutũ abſceſſu inſurgente , repentè ſtrangulantur.Hæ ſunt planè caninæ anginæ ſpecies. Anginam autẽ collapſio,gracilitas,pallor comitantur,oculi caui,interius demerſi,fauces & gurgulio retracti,tonſillæ multo magis ſubſidentes,vociſque priuatio. Huiuſce ſpeciei ſtrangulatus longè quàm prioris violentior : quippe,quũ in pecto-
F re malum ſit vbi ſpirandi initiũ ponitur,eodem die moriũtur, qui * celerrime,nonnunquam & antequam medicũ accerſiuerint:nonnulli & accerſito medico nihil profecerunt. mortuus eſt enim æger antequam medicus arte vteretur.Quod autẽ in melius vertitur,inflammat omnia quæcunque extrorſum phlegmone impulerit:quare ex *συνάγχη, id eſt angina*, fit *κυνάγχη, id eſt canina angina.* Bonum quoque eſt ſi in pectore magnum œdema oriatur , aut inſigne eryſipelas . Egregius verò medicus aut cucurbitula in pectus malum detrahit , aut ſinapi oſsibus pe-
G ctoris, aut partibus iuxta maxillas imponens,extrinſecus vlcerat,difflationémque molitur. Quibuſdam ſanè breui tempore vitium his auxiliis exterius tractum fuit:abſolutum verò,ſubitò recurrit,& ad interiora reuerſum eſt.

Cauſæ vtique infinitæ ſunt,refrigerationes magis, exuſtiones minus, plagæ , penetrationes in tonſillas ab oſsibus piſcium,frigidæ potus,ebrietates, ſaturitates,& mala à reſpiratione prodeuntia.

DE AFFECTIBVS COLVMELLAE, CAP. VIII.

COrpus ſolidum ex palato pendens,inter tonſillas poſi-
H tum,columna & gurgulio nominatur. Vua enim affectionis nomen eſt.Columella natura neruus eſt,ſed humidus:nã in humido loco ſitus eſt.Iſte itaque gurgulio pluribus incõmodis afficitur . Etenim phlegmone craſſeſcit, æqualiſque à baſi vſque ad extremũ terminum efficitur in longũ protẽtus,ac rubore ſuffuſus.*κίων.i.columna* huiuſce vitii appellatio eſt. Si in extrema tantùm parte rotunda-

tur & increſcit, liuet, atque ſubnigricat. Vua huiuſmodi affectus cognominatur. omnia enim vuæ ſimilia ſunt, & figura, & color, & magnitudo. Tertius affectus eſt membranarum ab vtraque parte iacentium, quæ veluti ſquamæ latæ, aut veſpertilionum alæ conſpiciuntur. Id genus morbi Lorum vocatur: loris enim ſimiles ſunt membranarũ in latum explicationes. At ſi in tenuẽ & oblongam membranam columella deſinat, veluti vrinaculum in extremo habens, *κράσπεδον* hunc affectum nominant, *quod montis radicem uel pedem ſignificat. Latino caremus uocabulo.* Prouenit autem & id ex fluore, quemadmodum & alia vitia: fit verò & per abſciſsionem obliquè factam, ab vno tantùm latere membranam relinquẽte medico. ſin autẽ bicornis columella reddatur, geminis membranis hinc atque inde pendentibus, nomẽ quidem nullum obtinuit, verùm affectus ipſe perſpicuus eſt: omnia verò hæc facile fuerit introſpicientem dignoſcere. Omnibus ipſis ſtrangulatus accidit, & ægrè cibum potúmque deuorant. tuſsis quoque omnibus adeſt, ſed præcipuè loro vexatis & craſpedo. Quædam enim arteriæ titillatio à membranis oritur: nonnunquam verò & aliquid humoris in arteriam clanculum inſtillatur, vnde ad tuſsim prouocãtur. Vuam autem & columnam maior ſpiritus difficultas ſequitur, & magis impedita deuoratio. * in his enim humor in nares repellitur, quoniam tonſillæ vnà malè habent. Senibus columna accidere conſueuit: iuuenibus autem ac viris, vua, ſiquidẽ hi ſanguine referti ſunt, * & inflammationi magis obnoxii. pubeſcentes & pueros membranarum vitia ſæpius infeſtant. Secari autem omnia citra noxam queunt: ſed in vua adhuc rubentibus locis, ſanguinis effluuium, & dolores, & phlegmones incrementũ ſuperueniunt.

DE TONSILLARVM VLCERIBVS, CAP. IX.

VLcera in tonſillis fiunt, aliqua familiaria, mitia, non lædentia: aliqua aliena, peſtifera, necantia. Mitia quidem, ſunt munda, exigua, non altè deſcendentia, non inflammata, dolorem non excitantia. Peſtifera ſunt lata, caua, pinguia, quodam concreto humore albo, aut liuido, aut nigro ſordentia. Id genus vlcera *ἄφθαι* nuncupantúr. Quòd ſi concreta illa ſordes altius deſcenderit, affectus ille *ἐσχάρα* & eſt & vocatur, *Latinè cruſta.* Cruſtam verò circumueniunt rubor excellens, & inflammatio, & venarum dolor, quemadmodum in carbunculo, & exiguæ raræque puſtulæ, quas *Græci ἐξανθήματα* vocant, orientes: hiſque aliæ ſuperuenientes, in vnum coaleſcunt, atque inde latum vlcus efficitur. Id ſi interius in os depaſcendo ſerpit, ad columellam vſque peruenit, ipſámque exedit, & linguam etiam occupat, & gingiuas, & fræna, *id eſt dentium alueolos*: dentéſque inde labefactantur & denigreſcunt. In collum etiam phlegmone erumpit: atque iſti haud ita multis diebus pòſt phlegmone, febribus, fœtore, inediáque conſumpti intereunt. At ſi in pectus per arteriam id malum inuadat, illo eodem die ſtrangulat. Pulmo enim & cor neque talẽ odoris fœditatẽ, neque vlcera, neque ſanioſos humores ſuſtinent. ſed tuſsis ſpirandique difficultas enaſcitur. Cauſa maleficii tonſillarũ, eſt frigidorum, aſperorum, calidorum, acidorum adſtringentiũmque deuoratio: quandoquidem hæ partes pectori ad vocem ſpiritumque edendum inſeruiunt, & ventri, ad alimenti tranſmiſsionẽ, & gulæ, ad eiuſdem deuorationem obſequio ſunt. Internis verò partibus ſiquod contingat incommodũ, ventri videlicet, gulæ, & pectori, ad iſthmũ & tonſillas, & loca ibi poſita, mali conſenſus & eructationes perueniunt. Quapropter pueri vſque ad pubertatem maximè hoc morbo tentantur. præcipuè nanque pueri multum frigidúmque aerẽ inſpirant, quoniam in iis plurimum caloris ineſt, & ad cibos intemperantes ſunt, & varia concupiſcunt, & frigidã potant, & excandeſcentes ac ludentes, altius vociferãtur. Puellis quoque vſque ad menſtruæ purgationis tempora hæc vitia vſitata ſunt. Regio AEgypti horum affectuum planè fœcunda eſt. aer enim ſpirãdo ſiccus adducitur. varios præterea cibos ſuggerit. Radices enim, herbæ, atque olera ibi largè proueniunt, & acria ſemina, & potio craſſa, vtpote Nili aqua. ſibi verò AEgyptii ex ordeo, & ex flocibus ſeu vinaceis potiones acres conficiunt. Syria quoque, maximè *illa quæ κοίλη, id eſt caua, nominatur*, huiuſmodi morbos procreat. vnde AEgyptia & Syriaca vlcera id genus appellant. Modus verò mortis quammiſerrimus accidit. dolor quidẽ acer, & calidus, qualis in carbunculo, ſpiritus vitiatus. exhalant enim maximæ putredinis odorẽ, * eundémque vehemẽter in pectus ſpirando adducunt. Immundi adeo ſunt vt neque ſuũ ipſorum odorẽ ferre queant. Pallida his ſeu liuida facies, febres acutæ, ſitis, vt igne accenſi videantur potum, veriti dolores, nõ admittunt. * triſtãtur enim quũ tonſillæ comprimuntur, aut potus in nares reſilit. quùmque decumbunt, ſurgũt vt ſedeant, decubitũ nõ ferentes. quòd ſi ſedent, * quiete carentes, iterũ decumbere coguntur: plerunque autẽ recti ſtantes obambulant. * nam quieſcere nequeunt. ſolitudinẽ fugiunt, dolorẽ tollere dolore tentãtes. Inſpiratio, magna eſt. frigidũ enim aerẽ ad refrigerationem deſiderãt: expiratio verò, parua. nam veluti igne exuſta vlcera quũ ſint, à calido præterea ſpiritu incenduntur. Raucitas adeſt: vox nihil ſignificat. atque hæc in peius ruunt, quum ſubitò in terrã collapſis anima deficit.

DE PLEVRITIDE, ID EST MORBO lateris, CAP. X.

SVb coſtis, dorſo, & * internis pectoris ad iugula vſque, tenuis membrana robuſtáque, oſſibus inhærẽs, ſubſtrata eſt, cui nomẽ Succingẽs inditũ eſt. In hac quum phlegmone ſuborta fuerit, ignis adeſt cũ tuſſi & ſputis variis. *πλευρῖτις* morbus iſte appellatur. Opus eſt autẽ omnia hæc inter ſe conſonare atque cõſpirare, ab vna cauſa pendentia. quotquot enim ex his ſparſim alia ab alia cauſa proueniunt, etſi omnia ſimul ingruũt, *πλευρῖτις* nõ vocatur. Hunc affectũ comitatur dolor acutus ad iugula aſcendẽs, ignis acer: decubitus in latus inflammatũ facilis eſt. * In ſua enim ipſius ſede collocatur: in oppoſitã verò partẽ decubitus dolorem cõcitat: à pondere enim & phlegmone, & ſuſpenſione in omnes mẽbranæ continuas partes ad humeros vſque & iugula, quibuſdam verò & in terga, & in dorſi ſcapulas dolor protenditur. * Pleuritida veteres *Græci* appellarũt, *Latini morbum lateris, uel coſtarum.* Eam verò ſequitur difficilis ſpiritus, vigilia, ciborũ faſtidium, malarũ rubor hilaris, tuſſis arida, ſputa ægrè exeuntia, pituitoſa, aut bilioſa, aut abundè cruenta, aut ſubflaua: & hæc ordinẽ nõ ſeruantia, ſed aliàs alia adueniẽtia ac recedentia. ex omnibus verò peius eſt ſi cruentũ ſputum deſit. Delirant autẽ, & nonnunquam comate occupantur, * atque in ſoporem grauẽ inclinantes, mentis alienationẽ patiuntur. Itaque ſi in malũ vertatur morbus, omnibus in peius vergentibus, intra ſeptimã iſti in ſyncopam lapſi, conſumuntur: at ſi in ſecunda hebdomade educi ſputa incipiant, & mala augeſcant, decimoquarto die pereunt. Nonnunquã ſanè intra huius temporis ſpatiũ, omnium in pulmonẽ tranſitus eſt. trahit enim in ſeipſum pulmo rarus & calidus, & ad proxima trahenda ſeſe cõmouens: túncque * morbi tranſpoſitione repentè homo ſtrangulatur. Cæterùm ſi diem hunc ægrotus tranſierit, atque intra viceſimum non moriatur, *ἔμπυος, hoc eſt pectore ſuppuratus*, euadit. Hæc profectò ſi morbus ad perniciem tendat, eueniunt. At ſi in melius vergat, ſanguinis è naribus larga profuſio cũ impetu ſuccedit: túncque repentè morbus diſcutitur: quandoquidem & ſomnus oritur, & pituitæ reiectio aduenit, poſtea bilioſorum tenuiũ, deinde multo tenuiorũ, rurſum verò cruẽtorum, craſſorum, carnis formã referẽtium. Quòd ſi poſt cruenta iterũ exeat bilis, poſt ipſam pituita, ſecura eſt hæc in priſtinũ reſtitutio. Hæc ſi tertio die incipiunt, & facilè extuſſiunt læuia, æqualia, humida, rotunda, ſeptimo die liberantur: quando & venter bilioſa exturbat, ſpiratio conquieſcit, mens ad ſe redit, febres decreſcunt, ciborum appetentes ſunt. Si ſecunda verò hebdomade hæc inchoantur, decimoquarto die ſanantur: ſinminus, in *ἐμπύημα, hoc eſt pectoris ſuppurationem*, morbus vertitur. Id verò rigores indicãt, doloréſque punctorii. ſedere cupiunt, ſpiritus deterius ducitur: tunc metus maior eſt ne pulmo pus multum ſubitò attrahens, hominẽ ſuffocet qui prima & maiora mala euaſerat. Verumenimuero ſi inter coſtas morbus irrepſerit, eáſque diſiunxerit, & phlegmones faſtigiũ extrorſum deprompſerit, aut verſus inteſtina eruperit, plerũque homo ad ſanitatem redit. Inter anni tempora hyems maximè huius morbi ferax eſt: ſecundò autũnus: ver mi-

nus, niſi interdum frigidum ſit, æſtas verò minimè. Quantum ad ætates attinet, in primis ſenes pleuritidi ſunt obnoxii: qui etiam ſæpius quàm alii liberãtur. neque enim magna phlegmone in arido corpore excitari poteſt, neque in pulmonẽ tranſitus facilis eſt: quippe qui eſt in ſenecta quàm in alia ætate frigidior, quando & ſpiratio parua eſt, & omnium attractio imbecilla. Iuuenes autem & viri haud ita frequenter in hunc morbũ incidunt: verùm neque admodum frequẽter euadunt. nam neque ab exigua cauſa, neque ob exiguam phlegmonẽ ægrotãt: in magnis autem maius ineſt periculum. Et pueri minimè pleuritide corripiuntur, minúſque ab ea periclitantur: quandoquidem puerilia corpora rara, humida, fluxáque ſunt, ac multa eſt in eis * difflatio atque digeſtio: quocirca neque magna contrahitur phlegmone. ea eſt huius ætatis in hoc morbo felicitas.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI de cauſis & ſignis acutorum morborum, Lib. II,

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

LIBRI SECVNDI CAPITA.

De pulmonaria,	Cap. I.	De iecinoris acutis morbis,	Cap. VII.
De ſanguinis reiectione,	Cap. II.	De cauæ venæ acuto morbo,	Cap. VIII.
De ſyncopa,	Cap. III.	De renum acutis affectibus,	Cap. IX.
De ardoribus,	Cap. IIII.	De veſicæ acutis affectibus,	Cap. X.
De cholera,	Cap. V.	De vteri ſtrangulatu,	Cap. XI.
De voluulo,	Cap. VI.	De ſatyriaſi,	Cap. XII.

DE PVLMONARIA, CAP. I.

OB duo potiſsimùm viuũt animalia, eſcam videlicet & ſpiritum. Ex his multo magis vitæ conducit ſpiratio: hanc enim ſi quiſpiam ſupprimat, non diu fuerit incolumis, ſed protinus interibit. Huius inſtrumenta multa parata ſunt. initium ſunt nares: via eſt arteria: locus continens, pulmo: pectus autẽ, pulmonis eſt vallum & conceptaculum. Verùm cætera vt inſtrumenta ſolùm animali ſubſeruiunt: pulmo verò attrahendi cauſam in ſe continet. Nanque in ipſo medio calidum viſcus ſedet, cor, vitæ ſpirãdique principium. Id pulmoni quoque attrahendi frigidi aeris cupiditatẽ iniicit. ſiquidem ipſum incendit, verùm cor eſt quod attrahit. In primis igitur ſi cor affectum eſt, non diuturna eſt mortis dilatio: ſi pulmo malè habet, puſillam quidem ob cauſam difficulter ſpirat, * malè vitam agit, mors tardiſsimè aduenit, ſiquis medelam adhibet. Si vitium inſigne fuerit, qualis eſt phlegmone, ſtrangulatus ſequitur, vocis ſpiritúſque ſublatio: ſubitanea pernicies imminet. Hæc eſt ægritudo ea quam περιπνευμονίαν vocamus, *Latini pulmoniam dicunt*, * vomica ſcilicet pulmonis, quam acuta febris comitatur: quibus accidit thoracis grauitas, doloris carentia, ſi ſolus pulmo inflammatur. quippe qui naturaliter doloris immunis ſit, ob corporis raritatem, lanis aſsimilis. Aſperæ arteriæ in ipſo inſertæ ſunt, cartilaginoſæ, & ipſæ dolorem non ſentientes. Muſculorum pulmo expers eſt, neruos habet exiguos, graciles, ad motum ciendum opportunos. his de cauſis pulmo dolorem non percipit. At ſi quæpiam ex membranis eum ambientibus & ad pectus deligantibus inflammatur, adeſt tunc & dolor, ſpiritus eſt deprauatus, calidus: * ſedere volunt laborantes: ad ſpiritum ducendum, corpus rectum ſtatui tur: (ad id enim hic eſt ſitus aptiſsimus:) rubeſcit facies, ſed malæ præcipuè: oculorum album nitidiſsimum ac pingue eſt: ſummæ nares ſimæ ſunt: venæ temporum, vel etiam colli, elatæ apparent: cibos auerſantur, arteriarum pulſatus initiò magnos habent, inanes, creberrimos, perinde acſi feſtinare coacti ſint. Calor in exterioribus membris modicus humectúſque eſt: in interioribus ingens, aridus. Inde fit ſpiritus calidus, ſitis, linguæ ſiccitas, frigidi aeris auiditas: mentis ambiguitas ſuperuenit: tuſsis adeſt plerunque ſicca. Sin aliquod ſputum mouet, id vel ſpumans pituita eſt, aut aliquid exquiſitè bilioſum, aut cruentum, floreo colore valde perfuſum: id verò cruentum aliis pernicioſius eſt. Quòd ſi mortifera magis ægritudo redditur, vigiliæ augeſcunt, ſomnus paucus, torpidus, haud abſimilis ſopori qui *à Græcis* cõma nominatur. Cogitationes vanæ inſurgunt, mens alienatur, non admodum ecſtaſi corripiuntur: præſentia mala ignorant. nam eos ſi de morbo interroges, nihil periculi inſtare reſpondent. Eorum algent extrema liueſcunt vngues curuantúrque: motus arteriarum parui frequentiſsimique ſunt & deficientes, quando ipſis proxima mors eſt: nam ſeptimo die plerunque moriuntur. Porro ſi nonnunquam morbus ſubſiſtit, & aliquantulum in melius vergit, vehemens de naribus ſanguinis eruptio conſpicitur, aut per aluum cum perturbatione, multorum bilioſorum & ſpumantium ſuccorum deiectio: qui ex pulmone in * imum ventrem depulſi fuiſſe videri poſſunt, ſi multi liquidiores & facilè deiiciuntur. nonnunquam verò & per vrinarias ſemitas euocantur. Cæterùm quibuſcunque hæc ſimul eueniunt, hi quamprimum ægritudine ſubleuantur. quidam vtique ſunt quibus magna vis puris in pulmone procreatur: aut ex pleuritide fit permutatio, ſi maius bonum ſuboritur. Quòd ſi ad inteſtina aut veſicam ex lateris morbo ſanies deriuata ſit, tunc quidem continuè pulmonis vomica liberantur: ſed diuturnum vlcus, quod demum ſaneſcet, in latere patiuntur. Quibus verò in pulmonem pus irrumpit, nonnulli ob ſubitaneam & copioſam effuſionem, & reiiciendi infirmitatem ſuffocantur: at quicunque ſuffocationis periculum ex tumoris eruptione ſubterfugiũt, hi longo tempore pulmonis vlcere cruciantur, & in phthiſin prolabuntur. Verùm ex abſceſſu & phthiſi pauci admodum ſenes liberantur, ſicut neque à pulmonia iuuenes & florentem ætatem agentes.

DE SANGVINIS REIECTIONE Caput II.

SAnguis ab ore duobus modis emittitur: primò, ex ipſo ore, capite, & vaſculis quæ ibi ſunt. via eſt palatum & fauces, vbi eſt gulæ & arteriæ principium. ſcreantes verò & cum parua tuſsi, vel etiam citatiore, in os ſanguinem eructant. Nam quum ab ore fertur, neque * ſcreatu opus eſt, tum ἔμπτυσις, *id eſt exputio*, dicitur: * quum verò pauciſsimus & guttatim ſanguis exit, aut etiamſi copioſus de capite vel ab ore eruperit, nondum appellanda * eſt ἀναγωγή, *id eſt reiectio*: ſed idem vel πτύσις, *id eſt ſputio*, vel αἱμοῤῥαγία, *id eſt ſanguinis eruptio*, dicitur: ſin ab inferioribus aſcendat, à pectore viſceribúſque ibi latentibus, pulmone, aſpera arteria, locíſque ſpinæ finitimis, huiuſmodi non πτύσις, ſed ἀναγωγή vocitatur, aſcenſionis ac viæ per quam fertur, nomen habens. Signa verò vtriuſque communia, exigua & pauca ſunt, quantum & locus permittit, in quem reiectio & ſputum conueniunt: ſingulorum autem propria, magna & multa, & pericu loſa ſunt, quibus vtranque effuſionis ſanguinis ſpeciem internoſſe leue eſt. Igitur ſi à capite ſanguis decurrit, vbi multus eſt, plura maioráque aderunt: pauca minoráque, vbi rarò paucúſque expuitur. Caput graue eſt, dolet: ſonant aures, facies rubet, venæ diſtentæ ſunt, vertigo infeſtat. Et ante hæc cauſa euidens fuit, percuſſus, frigora, calores ingentes, vinum largius epotum. quippe id ſubitò ac valde caput implet, repentéque multum ſanguinis

effracta vena profundit: modica ebrietas rarefacta vena ſanguineum ſputum mouet. Interdum per nares ſanguinis conſuetum profluuium ſiſtitur: ad palatum verò conuerſum, reiectionis imaginem præbet. Igitur ſi de capite profluit, titillatio in palato gignitur: creber ſcreatus fit: poſt quem ſputum erumpit: inde iraſcuntur, tuſſique magnopere agitantur. Si ex palato in arteriam defluit, tum per tuſsim ſanguinem extrudunt: idque multos falſos habuit, ex profundis viſceribus reiectionem fieri ſuſpicantes. Nonnunquam & ex capite decurrit in gulam, ſicque cum nauſea euomitur: falſóque multis ita B perſuaſit vt ex gula ferri ſanguinem crederent. Qui expuitur ſanguis, haud ita craſſus eſt, colore ater, læuis, æquabilis, alienæ materiæ non permixtus, (ſcreantibus enim confeſtim in linguam cadit) rotundus, auulſioníque obediens. Tu verò ſi palatum etiam introſpicias, * id ſordidum, vlceroſum, & ſæpius cruentum videbis. Huic ſimplex curatio breuiſque ſuffecerit, adſtringentia videlicet medicamenta palato adhibita, & ea frigida. ſiquidem calefacientia, & quæ rara faciunt corpora, & quæ dilatant, fluxum maiorem citant: eáque ſit à C capite cadentis ſanguinis coniectura. At caput quoque vel per venæ ſectionem, vel per nares, vel per aliam difflationem euacuandum eſt. & hæc maturè facienda ſunt. nam ſi diutius ſanguis feratur, quædam erit eius curſui exercitatio, eiuſque loci membra ſuſcipiendo ſanguini aſſueſcent. Vlceratur autem & arteria: vnde * tuſsis non ſcreatus exoritur, atque inde fit * eruptionis initium. Si verò à pectore inferioribuſque viſceribus ſanguis effluxerit, *ἀναγωγὴ*, *reiectio Latinè*, nuncupatur. Vtique valde D mortifera eſt ſi ab aliquo principe membro effracto ſanguis manauerit, aut à concaua cordis vena, ſanguinem ab iecore illi ſuggerente, aut à magna arteria ſecundum dorſi ſpinam diſcurrente. nam erumpente ſanguine, perinde acſi iuguletur homo ac ſtranguletur, mors inſtat celerrima. Quibus autem ex pulmone, aut coſta, aut aſpera arteria profunditur, non æquè citò intereunt: veruntamen in ſuppurationem pectoris, *quæ ἐμπύημα dicitur*, & in phthiſin incidunt: minus periculi ab aſpera arteria portenditur. Si autem gula aut ventriculus ſanguinem vomunt,* neque admodum lethalis eſt affectus E &, ſi valde copioſi ſanguinis vomitus eſt, neque longa curatio eſt, neque varia. Si à iecore aut liene prodeat, non facilè id fit, neque continenter. nanque in ventriculum & inteſtina expeditius hæc viſcera ſanguinem propellunt: haud ita tamen quin credendum ſit hæc eadem ad ſuperiora, videlicet pulmonem & arteriam, poſſe retrudere. Siquidem in febribus à liene & iecinore * per narem illam ſanguis erumpit quæ eregione patienti viſceri opponitur. Locos vnde fit exitus, iam recenſuimus, eorumque periculi vel mortis diſcrimina. F Effuſionis autem ſanguinis tres ſunt modi, vel rupta vena aliqua, vel exeſa, vel rarefacta. Rumpitur quidem repentè vel ictu, vel * ferendo onere, aut tollendo, vel ab edito loco deſiliendo, vel clamore, vel magna excandeſcentia, aliáve id genus cauſa, quum ſubitò in arteriam copioſus ſanguis effunditur. Si ab eroſa parte, hominem interrogare opus eſt num prius tuſsierit, difficulter ſpirauerit, nauſea vomitúſve antea infeſtauerit. in his enim diuturnis affectibus copioſa & acri fluxione perſeuerante vaſcula exeduntur. Vbi igitur * detritæ & G attenuatæ & ad extremum conſumptæ fuerint ambientes membranulæ, hac atque illac ſanguine perfluunt. At rarefactio citra rupturam eſt: proinde non ſubitanea, neque cum multi aut craſsi ſanguinis exitu. nam quum rareſcunt venarum corpora, tenuis pars excernitur. Quòd ſi multus * in aliquo inani ſpatio ſanguis collectus rurſus emittitur, craſsior ſeipſo redditur: non tamen multo craſsior, neque ater, quale concrementum aut grumus eſt: ſed copioſior, vtpote qui vnum in locum prius confluxerit. Id genus autem repentini exitus plerunque H fœminis quibus menſtrua non reſpondent, euenire ſolet: idque ſingulis menſibus euenit, iiſdémque menſtruæ purgationis circuitibus apparet, necnon iiſdem ſtatis ceſſationis diebus ſupprimitur. ac niſi mulieri laboranti ſuccurratur, per multos circuitus ſanguinis emiſsio reuertetur. Nempe quibuſdam vaſa rupta ſunt, ſed multitudine reiectio euariat. Et ab arteria an à vena feratur intereſt quoniam ater eſt ſanguis, craſſus, & facilè ſpiſſeſcens, qui à vena mittitur: præterea minus periculi adfert, celeriuſque compeſcitur. Ab arteria flauus tenuiſque prolabitur, haud ita cogitur, citius hominem perimit, & maiori negotio ſupprimitur. nam arteriæ agitatio, ſanguinis fluorem mouet, vulnúſque frequenti concuſsione dehiſcit. * Eroſionis autem curatio magnam diligentiam poſtulat, quum * ſit longa, difficilis & periculoſa. Etenim parte membri deficiente, ad ſolidationem vlcus non ducitur. vlcus enim, non vulnus efficitur. Rupturæ verò facilior ſolidatio, quia vulneris oræ ſe contingunt: & hæc ſecundo periculi ordine conſiſtit. Minimus in rarefactione metus ſubeſt: ſponte enim ſanguis conquieſcit, & adſtrictio refrigeratióque in medendo ſatis eſt. Cæterùm & ſedes vnde ſanguis proficiſcitur, obſeruandæ ſunt. ſiquidem multa ſunt communia indicia, & erroris occaſio in promptu eſt, curatióque diuerſa. A gula igitur haud ita ſæpe per rarefactionem ſolet ſanguis effluere, quum ob cibos potionéſque refrigeratio & adſtrictio eius partes condenſet. Quinetiam eroſiones haud frequenter fiunt, ac minus quàm rarefactio, gulam infeſtant. quippe fluxiones erodentes non multum temporis in ea ſubſiſtunt, ſed aut expuuntur, aut ad inferiora pelluntur. Frequentius gulæ incidit ruptio. itaque ſi interdum rupta eſt, non tam magnæ, ſicuti à pectore, ſanguinis profuſiones fiunt: in cauſa eſt venularum quæ ibi ſunt, arteriarúmque tenuitas. ſanguis verò exiens non magnopere nigricat, ſubflauus eſt, non exactè læuorem habet: aut ſaliuæ permixtus eſt. cum nauſea & vomitu reiicitur. Leuis tuſsicula citatur, modò humidum quippiam mouens, modò arida. id euenit, quoniam gulæ affectum arteria quoque participat, ſecundum illam extenta & adhæreſcens. morſus vel adſtrictio vlceris inter deuorandum percipitur: idque præſertim ſi bene frigida, aut calida, aut acerba ſint quæ deglutias. nonnullos autem & gulæ ipſius dolor inuadit, ad interſcapulum vſque interdum pertinens. vomunt * pituitoſa. nonnunquam, ſi morbus producitur & inualeſcit, cibum reiiciunt, cibos ſummopere faſtidiunt. febres haud ita multum continuæ, ſed erraticæ ſunt. E ventriculo niger concretúſque ſanguis euomitur, etiamſi ab arteria fluxerit: ſi à vena, multo nigrior compactiórque eſt. nauſea multa adeſt, pituitoſus bilioſuſque vomitus: ſi prius homo comedit, cum cibis mixtus ſanguis eiicitur. in eodem enim loco cibus ſanguiſque colligitur. ructus crebri fiunt, & virus olentes. Quòd ſi multa materia collecta eſt, angor animi vertigóque ſequitur: * quum materiam vomuerunt, ſubleuantur: * reſoluuntur tamen, penitus exæſtuant, aſsiduéque dolet ventriculus. Ab aſpera autem arteria paucus ſanguis, vehementer flauus, per tuſsimque expellitur: qui niſi expellitur, continens tuſsis inhæret. ſenſus verò & dolor in gutture eſt, paulum ſupra aut infra: vox rauca & obſcura fit. Si à pulmone, repentè vberiórque ſanguis emanat, idque magis ſi eroſio in cauſa ſit: * tuſsis permoleſta eſt: ſanguis verò exactè flauus, ſpumans, rotundus, ſic vt pars eiecta à parte diſtincta ſit. Cæterùm & in communi vaſe corruptio eorum quæ de pectore exeunt, alia eſt: comparatione autem, permixta diſcernas: alioqui pectoris partes ſpecie carnoſas, pulmonis eſſe partes cenſueris: verùm pectoris grauitas, indolentia, rubórque in facie multo magis in pulmonis vitio reperitur. * Si in pectore noxa ſit, in parte priori ſecundum os pectorale, quod vocant, dolor laceratam partem oſtendit. ingens tuſsis adeſt, vix aliquid extrudens: ſanguis non multum flauus eſt, modicè craſſus, ſpuma carens. Quòd ſi & pulmoni in tranſitu noxam impertiat, aliquid etiam ſpumæ conſequitur. quandoquidem ex pectore in arteriam per pulmonem iter datur. * Si à membrana coſtas veſtiente, per tuſsim quidem ſanguis funditur: ſed niger, læuis, tetri odoris viroſique, qualis ex putridis rebus exhalat. * dolor ſuccingentis membranæ acutus vexat. multi ex his cum febre, vt pleuritici ſolent, intereunt. Tempus anni humidum calidúmque ſanguinis emiſsionem maxi-

me procreat. tale eſt humidum & calidum ver: ſecundo loco æſtas, autumnus minus, hyems minimè. Æſtate maximè moriuntur ob ſanguinis effluuium, quo tempore haud ita magnæ phlegmonæ oriūtur: vere ſecundò, phlegmonis & vrentibus febribus conſumuntur: autumno plurimùm tabes, quas *Græci φθόας dicunt*, eueniunt. Vt ſemel autem dictum ſit, omnem ſanguinis reiectionem, quantumuis modicam, quāuis iam rupta vaſa coiuerint, comitatur mœror, diffidētia, vitæ deſperatio. Quis enim eſt adeo firmo & conſtanti animo, qui ſe iugulationi ſimile quiddam paſſum eſſe conſpiciens, nō futuram mortem vereatur & perhorreſcat? nam & grandiora animalia & robuſtiora, quales tauri ſunt, ſanguinis profuſione celerrimè perduntur. Verùm hoc haud magnopere mirandum eſt: illud ſumma admiratione dignum, quòd in ſola ex pulmone reiectione, quæ omnium ſæuiſsima eſt, homines animum non deſpondent, quum tamen in extremo diſcrimine verſentur. Pulmonis indolentiam huiuſce rei cauſam ego ſtatuo. quilibet enim dolor, quanuis exiguus, interitus metum iniicit, & plerunque terribilior eſt quàm * periculoſior: contrà indolentia in plurimis vel magnis morbis à morte ſecuritatem præſtat, damnoſiórque eſt quàm terribilior.

DE SYNCOPA, CAP. III.

REctè planè medicus & vulgus, rectè, inquam, huic affectui nomen indiderunt. * ô cyphon, cuius mali eſt nomen? Ecquid enim maius? ecquid celerius ſyncopæ * facultate? ecquodnam aliud nomen ad hanc rem appellandam ſignificantius? quid verò corde ad mortem vitámve * potentius? Neque ſyncopam, cordis ægritudinem eſſe, aut vitalis in eo poteſtatis detrimentum, nō credendum eſt. tanta eſt mortis celeritas, & talis morbi ſpecies. Quippe is affectus, vinculorum poteſtatis vitam fouentis diſſolutio eſt, hominis conſtitutioni aduerſarius. hanc enim tenaciter corripiens nō dimittit, ſed diſſoluit ac diſsipat. Neque id magnum eſt miraculum: nam & alii affectus, quorundam membrorum quibus inhæreſcunt, indéque accenduntur, proprii ſunt & periculoſi. Βουβῶνες, *id eſt inguinum tumores*, peſtiferi & permaligni, iecoris ſoboles ſunt, nullâque alia ex parte prodeunt: tetanus autem, neruorū labes eſt comitialis morbus caput obſidet. Pari igitur ratione & ſyncopa, cordis & vitæ ægritudo eſt. Quicunque verò ſtomachi affectum ſyncopam eſſe opinantur, quoniam cibis vinóque, in nonnullis & frigida vires refectæ ſunt, & ægritudo ſublata, iidem mihi vidētur capillorum capitis & cutis affectum eſſe phrenitin opinari: quoniam capillorum detonſione & * cutis irrigatione phrenitici releuantur. Verùm * cordi ſtomachus vicinus pernicioſus eſt, vnde in cor tam noxia quàm vtilia deriuantur. Etenim per pulmonem etiam, vt ſpiret, aerem cor acceſſit. Veruntamē pulmo haud ex æquo ſpirandi facultatis particeps eſt, quum facultates nō in inſtrumentis, ſed vbi eſt fons vitæ atque roboris, ſtatuātur. At ſtomachus, vitæ neque principium, neque ſedes eſt: aliquis tamen ab eius imbecillitate lædi poteſt. nam & cibi cordi nocentes, nō ſtomacho officiunt, ſed cordi per eum noxam infligunt. Siquidem & ab illis morientes, cordis affecti notas repræſentant, arteriarum motus paruos debiléſque, cordis concuſsionem cum vehementi palpitatione, vertiginem, animi deliquium, torporem membrorum, reſolutionémq;, copioſum ſudorem, qui ſupprimi nequeat, refrigerationē in toto corpore, ſenſus vocíſque priuationē. dicendúmne eſt hæc ſtomachū perpeti? Sed quænam ei propria? Nauſea, vomitus, cibi faſtidium, ſingultus, eructatio ſimplex, vel acida. Illi præterea quibus cor laborat, ſenſus aciem exquiſitiorem habēt, vt videant & exaudiant plus quàm antea. mente etiam ſunt firmiore, & animo puriore. proinde non tantùm præſentia declarant, verumetiam futura veriſsima diuinatione prædicunt. Nónne igitur & hæ ſtomachi poteſtates ſunt? Hercule minimè, ſed cordis, vbi & anima & eius natura inhabitat, ad quod & virtutū ibi ſitarum calamitas pertinet. Huius verò morbi eſt tenoris naturæ deſtructio, * auctore frigido humidóque: quippe hoc oppreſsi intus & in cute refrigeſcunt, nō ſitiunt: frigidum ſpirant, quāuis magnis ac perurentibus febribus, vnde ipſa ſyncopa dependet, affligantur. Natura enim ro- A busta & probè temperata omnia ſuperat, omnibus dominatur, ac per humorem & ſpiritum & ſolida, horúmq; omnium conuenientem ordinem & modum, hominis vitam adminiſtrat. Quòd ſi naturæ nexus, id eſt tenor, diſſolutus ſit, tunc affectus oritur, cuius prægrediens cauſa eſt *καῦσος, id eſt febris ardens, uel uſtoria*. is verò huiuſmodi eſt.

DE CAVSO, ID EST FEBRE VSTORIA, Cap. IIII.

IGnis paſsim & acer & tenuis eſt: ſed intus maximè. Spi- B ritus tanquam ab igne, calidus: aeris vehemens attractio, frigidi cupiditas, lingua arida, in labiis & cute ſqualor: algent extrema, lotium quàm bilioſiſsimum, inſomnietas, arteriarū motꝰ crebri, parui, imbecilli: oculi * puri, lucētes, ſubrubri: facies bene colorata. Quòd ſi morbꝰ vlterius creſcat, omnia maiora & ſæuiora fiunt. arteriæ minimis motibus & creberrimis agitantur: ignis aridiſsimus & acerrimus. mens delirat, * omnia ignorat. ſiticuloſi fiūt, omnia frigida attrectare cupiunt, parietem, veſtem, pauimentum, humorē. manus frigent, ſed palmæ perquam ca- C lidæ: vngues liuent. ſpiratio crebra eſt, roſcidus humor circa frontem & iugula. Quum ad ſummam ariditatem calorémque corporis natura peruenerit, tum calidum in frigidum, ſqualor in imbrem conuertitur. Rerum nanque ad maximam molem incrementa in contrarium ſtatum prolabuntur. Vbi ergo naturæ nexus ſoluti fuerint, ea ſyncopa eſt. tunc ſudor ingens toto corpore funditur, & nullo pacto compeſcitur. Spiratio frigida eſt, * vapor è naribus multus exhalat. Siti non vexantur: cætera enim exaruerunt. quinetiam alia inſtrumenta ſitiunt, os & gu- D la: vrina tenuis & aquea redditur. Aluus plurimùm adſtricta eſt: nonnunquam tamen pauca quædam bilioſa deſcendunt. copioſa & aliena * humiditas redūdat, oſſa quoque tabeſcentia diffluunt: & vndique, vt in flumine, ad exteriora omnia dilabuntur. animus ſtabilis & conſtans eſt: ſenſus omnis purus & integer, ſubtile ingenium, mēs vaticinando idonea. Primùm quidē ſeipſos de vita migraturos præſentiunt, deinde præſentibus futura denuntiant. Nonnulli verò interdum eorū dictis fidem non habendam putant, ſed dictorum euentus homines in eorū admirationem concitat. Aliqui præterea ex his cū qui- E buſdam vita defunctis ſermonē habent: fortaſſe quidem ipſi ſoli præ ſenſus acumine & puritate eos adeſſe cernentes, aut fortè ipſorum animo viros cum quibus verſaturi ſunt, prænoſcente atque enarrante. Quippe antea in lutulētis humoribus & caligine demerſus erat: quos vbi morbus exhauſit, & ab oculis tenebras deterſit, quæ in aere fiunt prædicant, exutóque ſordibus animo, veraciſsimi vates efficiuntur. Sed quorum ſucci & ingenium adeo extenuati ſunt, ii nō diu admodū ſolent eſſe ſuperſtites, quū F eorū vitalis potentia * iam in aerē ceſſerit atque abierit.

DE CHOLERA, CAP. V.

CHolera eſt materiæ à toto corpore in gulam, ventriculum & inteſtina retro fluens motio: vitium acutiſſimum. ſuprà enim per vomitum erumpunt quæ in ore ventriculi & gula congeſta fuerant: infrà deiiciuntur humores in ventriculo inteſtiniſque natātes. In primis quæ euomuntur, aquæ ſimilia ſunt: quæ anus effundit, ſtercorea, liquida, tetriq; odoris ſentiuntur. ſiquidem longa cruditas id malum excitauit. Quòd ſi per clyſterem eluan- G tur, primò pituitoſa, mox bilioſa feruntur. Initio quidem facilis morbus eſt, dolore vacans: poſtea verò tenſiones in ore ventriculi & gula, tormina in ventre naſcuntur. Si magis ſæuiat morbus, & tormina augeſcant, anima deficit, membra reſoluuntur, cibos exhorrent, animus conſternatur. Siquid acceperint, cum magno tumultu nauſea & vomitus inuadit, tum ſincerè flaua bilis expellitur: deiectiones quoque ſimiles ſunt: nerui tenduntur, tibiarū brachiorúmque muſculi conuelluntur, digiti incuruantur: vertigo oboritur, ſingultiunt: vngues liuent, algent extrema, totum corpus rigore concutitur. Si malum ad vltimū H venit, tum verò ægrotus ſudore perfunditur: bilis atra ſuprà infráque prorumpit. conuulſione impedita veſica, lotium cohibetur, quod tamen, quum in inteſtina humores deriuentur, abundare non poteſt: voce priuantur, arteriarum pulſatus minimi ſunt ac frequentiſsimi: cuiuſmodi

in ſyncopa propoſuimus. conatus ad vomēdum perpetui ac inanes ſiunt.inclinatio ad deiiciendum prompta, quā *τεινεσμὸν Græci uocant*, ſicca tamen,nihilque ſucci egerēs. mors demum ſequitur doloribus plena & miſeranda,per conuulſionem.ſtrangulatum & inanem vomitum. Id genus maximè æſtate graſſari cōſueuit: ſecundò per autumnū,minus vere,hyberno tempore minimè.Inter ætates autem iuuenta,& ea quæ robuſtior eſt,hoc fere corripiuntur: ſenecta rariſsimè: pueri magis quàm ſenes, ſed non mortiferè.

DE HILEO GRAECE VOCATO, LATINE voluulo, CAP. VI.

PHlegmone in inteſtinis gignitur, pernicioſum dolorem mouens.quippe innumeri torminibus acerbiſsimis necantur. In hiſce & frigidus flatus & lentus colligitur,nec infrà,nec ſuprà facilè penetrans. Commotatur autem diu, pérq; ſuperiorum inteſtinorum anguſtos anfractus *εἰλεῖται, id eſt reuoluitur*. vnde & affectus,εἰλεὸς, *Latinè voluuli*, nomen accepit. Quòd ſi ad tormina compreſsio & remollitio inteſtinorum acceſſerit, multúmque imum ventrem ſuperauerit,id verò iam χορδαψὸς eſt: quod nomen vltima parte * elixationem remollitionémve ſignificat: χορδὴ autē inteſtinorum vocabulum eſt.Græci enim veteres *μεσεντέριον,id eſt lactes*,nominarunt ἐπιχορδίδα,neruos ſcilicet interiacentes,& vaſcula,& membranas, quæ inteſtinorū ſtabilimenta & fulcimina ſunt. Voluuli cauſa eſt perpetua ciborū multorum,diuerſorum, inuſitatorúmque corruptio, & alia ſuper aliam cruditas: præcipuè ab eſu ciborum qui voluulum excitare conſueuerūt: quale eſt ſepiæ atramentū in ferculis ſumptum. idem exiſtimandum de plaga eſt,de frigore,de frigidæ potione, ſi, dum quis ſudat, eā largè abūndéque ingurgitauerit. Ad hæc iis voluulus accidit quibus inteſtinū cū ſtercore in ſcrotum procidit,neque in ventrē repulſum, ſed per vim retentū fuit, his inferiora inteſtina phlegmone vexari ſolita ſunt. Pueros hic affectus crebrò malè habet, vtpote quos ſæpe cruditas infeſtat. hi tamē ſæpius etiā ſaneſcūt, cum ob conſuetudinē, tum ob humiditatē inteſtinorū. lubrica enim ſunt. Senes rarò afficiuntur,ſed multo pernicioſius. Æſtas magis quàm ver huius mali referta eſt, autumnus quàm hyēs: æſtas vtrunque ſuperat. Multi quidem vi torminū repentè intereunt aliis inteſtinū ſuppurat,deinde nigricans, tunc & putrefactum excidit, atque ita deficiunt.Mediocrem voluulum hæc ſymptomata comitantur,dolor oberrās,in ſtomacho* humiditas ſuperās, exolutio,mollitia,ructus inanes, nihil proficientes: aluus flatibus perſtrepens,qui ad podicem vſque properant,ſed ibi exitus intercluditur.Sin autem ex toto voluulus occupet,omnia ſurſum petunt,flatus,pituita,bilis:hæcque vomitu prodeunt.fiunt perpallidi,frigent toto corpore,acerbo dolore cruciantur, malè ſpirant, ſitiunt. Quibus verò iamiam mors inſtat,gelidus ſudor emanat,vrina difficulter exit:anus tam arctè clauſus eſt * vt neque vel tenuem acū poſſis adigere: ſtercus per os redditur:vox aboletur, arteriæ rarò inter initia&parū micāt,inſtāte autē morte, minimè, creberrimè,tandem micare deſinunt. Hæc ſunt quæ tenuibus inteſtinis affectis incidūt.Verùm & in pleniore inteſtino, *quod Græci κῶλον uocant*, iidem affectus oriuntur,eadémq; ſymptomata eandem formam retinentia. Sed nonnulli quibus κῶλον ſuppurat, huiuſce morbi diſcrimen effugiunt. Cauſa eſt huiuſmodi affectus carnoſa inteſtini craſsitudo.Dolor autem in gracilibus quidem inteſtinis tenuis eſt & acutus, in pleniore verò inteſtino eſt redundans humiditas,& incumbens grauitas. dolórq; modò ad coſtas vſque ſuperiores aſcendit, quando & ſpeciē lateralis morbi præ ſe fert: (ſiquidē & iſti febricitāt) modò ſub ſpurias coſtas in dextram aut in læuam partem deſcendit, ſic vt iecur aut lien dolere videantur: item & ilia nonnunquam dolore torquentur.Colon nanque prægrande eſt, & quoquouerſum ſe circunuoluens. Quidam ſunt etiam quibus & in ſacro oſſe dolor inhæreſcit, & in femoribus,& illis in locis quibus teſtes appenduntur.*Græci κρεμαστῆρας appellant*.Qui hoc genere tentātur,vomitione plerunque inani laborant. quòd ſiquid reiecerint, id eſt ſubtile,bilioſum,olei ſimile.In hoc malo periculū tanto leuius eſt quanto κῶλον, *id eſt, laxum inteſtinum* tenui-

A bus corpulentius,pinguius,& noxæ tolerantius eſt.

DE ACVTIS IECORIS AFFECTIBVS, Caput VII.

QVibus iecur malè habet, ii non celerius quàm qui corde ægrotāt,ſed maiore cruciatu perimuntur. maxima enim iecoris pars ſanguinis concrementum eſt. Si in huius autē viſceris portis aliqua incidat cauſa mortifera,æquè ac ſi ex corde laborarent,celeriter conſumuntur. Ratio in promptu eſt, quia videlicet hæ partes membranis,tonis gracilibus & magni ad vitam momēti,grandio-
B ribúſque venis contexūtur.præterea(vt ſapientum quidā prodiderunt)hoc loco appetitricis animæ domiciliū eſt. Sanguinis vtiq; profluuia è iecore omnium maxima fiūt: neque abs re.venarum enim radicatio iecur eſt.Itaque in ipſo magna vomica haud ita frequenter, neque in particulis magis præcipuis oritur:(homo enim vita excedens præuenit) at exiguæ frequētius eueniunt. inde fit vt mortem quidem euadant, ſed longinquo morbo impliciti cruciētur.Ipſius enim functionis,qua ſanguinem condit, ceſſatio non conceditur,neque dilatio:atque hinc ad cor
C & ad viſcera intra ſeptū ſanguis diffunditur.At ſiqua magna iniuria, vtputa verbere, longa ciborum multorum vitioſorúmque corruptione, ebrietate,vehementi refrigeratione,phlegmone in portis iecoris excitatur, tunc ægrotus celerrimè iugulatur.Ignis enim in profundo corpore depaſcitur,obſcurus,acer. venarum motus torpent: doloris ſpecies variæ & diuerſæ ſunt.nonnunquam enim dextra in parte defigitur,adeo vt acutum telum adactum eſſe videatur: interdum torminibus ſimilis eſt: rurſum verò interdum dolor cum ſumma grauitate coniūgitur:
D atque inter dolendum virium debilitas vocíſque caſus incidit: tranſuerſum ſeptum, & interna coſtarum tunica inferius detrahuntur. quoniam inde iecur ſuſpenſum onere ſuo degrauat.Proinde ad iugulum è regione oppoſitum vehemens dolor peruenit.Tuſſicula quædam imperfecta,ſeu potius tantùm ad tuſſim * inclinatio eſt.ſiquando verò tuſſiunt, nihil reddunt, vitioſè ſpirant. neque enim pulmoni tranſuerſum ſeptum opitulatur, ei ad conſtringendum ac dilatandum morem gerens. paulum aeris adducunt,plus expirant. colore ex atro viridique per-
E mixto infecti ſunt,plumbea ſcilicet ſpecie: cibos oderūt: quòd ſiquid ſumpſerint, eis inflantur præcordia: ructus bilioſi, acidi, graueolentes exeunt, nauſeant, * vomere fruſtra conantur.venter ſolutus multa bilioſa excernit, viſcida pauca: ſed perpetuò augeſcūnt mala. mens haud ita multū delirat: torpida,ſuſpenſa,& attonita eſt. magna eſt in corpore ſegnities: extrema frigent, tremor adeſt, hórrores,ſingultus inanis,conuulſioni ſimilis,morbus regius,pura bilis,totúmque corpus bilioſo colore ſuffunditur. Quin morbus regius ante ſeptimum diem ſi apparue-
F rit,plurimos ſuſtulit. Quibus autem vel ſanguinis profuſio,vel per aluum multorum bilioſorum exturbatio, vel vrina ſincera plurima effluens mortem depulit, poſt tres ſeptimanas iecur his ſuppurat. Quòd ſi multum temporis citra abſceſſum prætereat, in hydropem ineuitabilem terminatur. Hi ſiticuloſi ſunt,parum tamen bibunt. eorum corpus ſqualet, pinguedine carens. appetunt acida, ſed guſtatus ſapores non percipit. Autumnus hoc malum fert, * multorum variorúmque fructuum eſum ſequente
G cruditate.Inter ætates florens ei magis obnoxia eſt.

DE VENAE CONCAVAE ACVTO MORbo, Cap. VIII.

AB iecoris portis inter eius extrema magna vena ingreditur: quæ ſemper in tenues pluréſque dū ſcinditur,denique in tenuiſsimas viſumque latentes toto iecore diſpergitur. Iſtarū ſummis oſculis aliæ venarum extremitates cōmittuntur:quæ & gracilibus & pluribus maiores amplitudine,ſed numero pauciores conſtituuntur. demum in medio iecore in venam vnicam grandem coaleſcunt. Inde hæc in duas partitur,quæ iecoris extrema pe-
H tunt.Harum altera ſuperius primam fibram penetrans, in eius conuexa egreditur: mox tranſuerſum ſeptum perforans,in cor inſeritur. hæc vena cōcaua nominatur. Altera verò quintam fibram,quæ inferius iacet, traiiciens,vſque in iecoris gibba ad ſpinā peruenit,& eo loco ad coxendices vſque porrigitur. Ea quoque eodem nomine concaua

nuncupatur: quoniam vna [& eadem] vena eſt ab initio de iecore exoriens. * Siquis enim aliquid de ſuperiore vena caua cordi infixa in eam quæ iuxta ſpinam protenditur, aut à ſpina per iecur ad cor velit impellere, eundem deſcenſum aſcenſumque inueniet. Hæc igitur vena (vt arbitror) vniuerſa ægritudines & acutas & validas patitur. nam tota vna eſt atque continua. à nonnullis autem medicis ea pars duntaxat quæ ſecundum dorſum diſcurrit, ægrotare creditur. quoniam eius quæ cor intrat, notæ obſcuræ ſunt. intra pectus enim rei nulli adhærens, ſed in pectore ſubleuata protenditur, donec tranſuerſum ſeptum egreſſa, cordi inſeritur. Igitur ſiquod ingens malum hanc venam corripiat, pectore ambiente deliteſcit. In hac itaque vena κίδματα oriuntur. *ſunt autem κίδματα diuturni affectus ex defluxu materiæ prouenientes*, quando ſanguis copioſus erumpens, citiſsimè vitam delet: per ſuperiora quidem, per pulmones & arteriam effluens, ſi in pectore fiat effractio: ſi iuxta principium, in imum ventrem deſcendens, in inteſtinis continetur, atque adeo inteſtina replentur. quum priuſquam deiectus ſanguis in conſpectum detur, homines intereunt, * & ventriculus ſanguine redundat. Naſcitur & circa venam phlegmone, quæ & ipſa, ſi magna ſit, celeriter hominem tollit. ignis enim acer mordáxq; in ambabus cauitatibus incluſus accenditur, paucúſque duntaxat foris apparet, vt tangenti flamma tenuis eſſe videatur: æger verò ſeſe cõburi exiſtimat. pulſatus arteriarum exigui ſunt, creberrimi, ac veluti oppreſsi atque repulſi. frigus adeſt extremorum, ſitis aſpera, oris ſiccitas: facies decolor, rubet: omne corpus ſubrubidum eſt: præcordia dura ſunt atque reuulſa. dolor in dextra parte maior, & * cum eo palpitatio in longitudinem ad ilia vſque perueniens. Quibuſdam & arteria ſecundum dorſum inflammatur. quod pulſatio in alteris præcordiis manifeſtat. nam & ipſa venæ cauæ morborum particeps efficitur, iuxta illam in ſiniſtro latere poſita, vtpote ea quæ in omne corpus diducitur, nihil leuaminis adferente, neque cutim emolliẽte. Cutis autem ſic affectorum, ſqualida, rugoſa atque aſpera eſt: ſed in partibus prominentibus atque oſſeis, vt in cubitis, genubus, digitorúmque articulis magnis, talis conſpicitur. ſomni tumultuoſi fiunt. aluus quibuſdam nihil reddit, quibuſdam exiguum, acre, allioſum. lotium * acre mordáxque eſt. mens vtique his conſtat: ſed * quadam ſegnitie torpet, & corpus tabe conſumitur. tum quotquot hunc habitum viderunt, eum καῦσον, * *id eſt ardoris ſpeciem*, appellarunt. quandoquidem quæ adſunt, ſub ardoris genere collocantur. Per autumnum hæc labes exoritur, * quum ferum quiddam & immane ſapit. Viros ac iuuenes occupat, quibus mala viuendi ratio laboréſque tenuem corporis habitum compararunt. Decimoquarto die hi plerunque moriuntur: quibus morbus diutius trahitur, duplo longiori tempore pereunt. Quotcunque autem aut ab initio puſillam phlegmonen habent, aut magnam, paulatim remittentem, mortem quidem euadunt, ſed nondum morbo liberantur. Hi longo ſanè tempore cauſo laborant: verùm omnia pericuIoſa iam deſinunt, dolores, præcordiorum diſtentiones, & pulſuum malitia, & mentis ignauia. adhuc tamen faſtidioſi ſunt, languentes, conſilii inopes: ſimúlque & ardor, & ſitis, & linguæ oriſque ſiccitas ægrum diſcruciant. multum diúque trahentes ſpirant, & ſubitò totum aerem vna ſpiratione refrigerandi cauſa adducunt. Verùm ſi frigidam quamplurimam affatim bibunt, breui interuallo moleſtia leuantur. poſtmodum ipſis ſitis accenditur: rurſumque vberrimè aquam ingurgitant. & hæc eſt mali ſucceſsio & reciprocatio. At egregius medicus frigidam liberaliter citra noxam propinare poteſt, vt in aliis ardoribus adſolet: ſed longè tutius ardore à vena caua oriente laborantibus eam conceſſerit. Quòd ſi ventriculus aut veſica potam aquam expellant, neque vomitione opus eſt: ſin id facere nequeant, à multa frigida epota multum vomendum eſt. homo enim diſrumperetur ſi tanto bibito humore nihil aut per ſudores, aut per vrinam, aut per ventrem effunderet.

DE RENVM ACVTIS AFFECTIBVS, Caput IX.

A REnes quantum ad corporis ſpeciem attinet, haud ita multum periculis patent, tametſi in aliquod acutum vitium incidant. glanduloſa enim ipſorum natura eſt. ad mortẽ verò inferendam bene habiles ſunt. ipſorum enim actio peropportuna eſt, vrinæ videlicet à ſanguine ſecretio, eiuſdémque expulſio. Sed eam cohibet aut calculus, aut ingenita phlegmone, aut ſanguineum concrementum, aut id genus. quandoquidem ex conſenſu affectionis ob formam corporis prouenientis nulla creatur offenſio. Vrinæ autem interclusio omnia ſæ- B ua & acerba facit, ignem acrem & faſtidium inferentem, dolorem grauem ſecundum lumbos in dorſo, partium diſtentionem, ſed magis circa præcordia. Suppreſſio autem lotii non ex toto fit, ſed ſtillatim quidem meiunt, multum verò effundere cupiunt: redundantiam enim ſentiunt. Quòd ſi & acre mordáxque lotium ineſt, frigent, tremunt, conuelluntur, diſtenduntur præcordia, & replentur. Hæc morbi forma perceptióque doloris, alui inflationi à ciborum multitudine corruptionéque prouenienti ſimilis eſt. Pulſus initio rari ſunt ac ſe- C gnes: ſi malum plus vrgeat, parui fiunt, crebri, turbulenti, inordinati. ſomni tenues, dolore vexati, non continui: ſed repentè à ſomno perinde acſi quis pupugerit, proſiliunt: poſtea in ſoporem tanquam laſsitudine oppreſsi delabuntur. mentis alienatio haud ita magna eſt: nugantur, facies liuet. At ſiquando rurſum meiendi auiditas redeat, cum * diſtentionibus magniſque doloribus modicum quiddam, idque ſtillatim eiiciunt. tum paulum cruciatibus leuantur, poſtmodum in eadem relabuntur. Inter hos illi celerrimè pereunt qui nihil pror- D ſus emittunt. * Quicunque verò non moriuntur, (plures enim liberantur) hi aut calculo in veſicam per vrinæ ſemitas delapſo, aut phlegmone ſuppurante, paulatimve per difflationem exhalante, diſcrimen euadunt. Quãquam enim paulatim & auarè effundatur vrina, mortem tamen facilè effugiunt: at longo temporis curriculo eorum habitus contabeſcit. Atque iure iſta ægrotantes patiuntur, in peiúſque labentes ad colliquationem deuoluuntur. Anni verò tempora, loca, ætates hunc morbum ferunt, quæ & in vena caua laborante ferebant. Non- E nunquam è renibus ſanguis multus ſubitaneus erupit, multiſque diebus continenter effluxit: verùm nemo ex huiuſmodi profluuio moritur: * ſed phlegmones ratione, quæ ſimul cum profluuio naſcitur, & ſanguinem coercet. plerunque autem ex retentione quam ingens phlegmone facit, moriuntur.

DE ACVTIS IN VESICA AEGRITVdinibus, Cap. X.

F VEſica difficiles in acutis morbis dolores patitur & quũ ab aliis vitiũ participat, ſed difficiliores magíſque mortiferos ſi per ſe laborare inceperit: quandoquidem omni corpori & neruis & menti labem communicare valentiſsimè poteſt. Quippe veſica neruus frigidus albúſque eſt, & * ab innato calido quamlongiſsimè, quamproximè verò externo frigori poſita. Nam in imo ventre ad aures thoracis ſita eſt: nobili quoque munere fungitur, vrinæ videlicet emiſsione. Hæc porro ſi tantùm calculis, aut ſanguinis grumis, aut qua alia pro- G pria peregrináve calamitate intercluſa fuerit, pernicioſum eſt. In mulieribus enim ipſis & vteri phlegmonas comprimit, in viris autem extremum rectum prælongúmque inteſtinum. In pleriſque verò ob inuoluntariam præ verecũdia retentionem in cœtibus hominum, aut in conuiuiis repleta diſtenditur: conſtringeréque non valens, nihil amplius excernit. Igitur vbi vrina ſupprimitur, ſuperiores quoque partes, renes videlicet, replentur: ὑρητῆρες, (*id eſt urinæ ductus*) diſtenduntur. ilia dolor ponderoſus infeſtat: nerui conuelluntur, tre- H munt, horrent, deſipiunt. Verùm ſi ad hæc & * vlcus accedat & inflammatio, multa ſanè damna eueniũt, ſed mors ab vlceribus ſanè quamcelerrima inuadit. Cæterùm de vlceribus, abſceſſu, ſuppuratione, & id genus aliis, quæcunque non acutiſsima ſunt, in libro de diuturnis morbis tractabitur. Quæcunque verò peracuta ſunt, & intra quatuordecim dies, aut paulo citius ſeriúſve ho-

minem perimunt qualis phlegmone eſt: aut grummi ſanguinei, aut calculus in ceruicem delapſus, de iſtis in præſentia ſermonem faciam. Quapropter ſiquid horum inciderit, vrina retinetur, abdomen intumeſcit, dolor acutus totum ventrem occupat. veſica turget: decimo die luteus ſudor exit, pituita vomitur primò, deinde bilis: vniuerſum corpus friget, ſed pedes vehementius. Si malum vires maiores acquirat, tum febres cum ſingultu hominem corripiunt: micant arteriæ inordinatis, frequentibus ac puſillis motibus: rubida facies eſt, ſitiunt, animo ancipites ſunt, mens non conſtat, nerui contrahuntur. Medicamentis præterea venenoſis, & cantharidibus, aut bupreſte & pneumatibus veſica deuritur: & tota aluus maiorem vim patitur, ac prorſus in peiorem ſtatum delabitur, neque longa mortis mora interponitur. Nonnunquam & ſanguinem veſica effundit: flauus autem ac tenuis veſicæ ſanguis eſt. Sed perrarò hac de cauſa homines pereunt, quanuis haud facilè ſanguis ſupprimitur. Grummi verò & phlegmonæ minantur interitum. refrigeratio enim & νέκρωσις, *id eſt extinctio caloris ingeniti*, ſequitur, gangræna quoque, & quæ eam comitantur mala. Id genus facilè hominem tollit. Hæc vitia hyeme & autumno graſſantur. In ætate virili, magis etiam in ſenecta vigent. Reliqua anni tempora & ætates neque aſsiduè hos morbos ferunt, minimèque mortiferi ſunt. Pueri omnium maximè his calamitatibus vacant.

DE VVLVAE STRANGVLATV, Caput XI.

IN mediis ilibus mulierum vulua poſita eſt, muliebre viſcus, animalis ferme naturam adeptum. Siquidem per ſe huc atque illuc verſus ilia mouetur: quinetiam ad ſuperiora eregione pectoris cartilaginem ſubit: in latera quoque, in dextram videlicet aut læuam partem, aut ad iecur aliàve inteſtina mouetur: & ad inferiora natura procliuior eſt. Vtque paucis abſoluam, penitus errabunda eſt, & iucundis odoribus delectatur, ad ipſóſque ſe recipit: contra fœdè olentibus contriſtatur, & ab ipſis longius ſe proripit. ac prorſus eſt in homine vulua perinde ac in animali quoddam animal. Hæc itaque ſi repentè ſuperiora petierit, ac diutius ibi commoretur, viſceribúſque violenter incumbat, interdum homo veluti comitiali morbo correpta, citra neruorum diſtentiones ſtrangulatur. anguſtiis nanque iecur, tranſuerſum ſeptum, pulmones, cor, celeriter opprimuntur. Qua de cauſa ſpiritus priuatio imbecillitáſque adeſſe videntur. Præterea & καρωτίδες, *id eſt venæ ſomniferæ*, cordis vitium participantes, affliguntur, vnde capitis grauitates & ſenſuum abolitio cum nouo quodam ſopore adueniunt. Incidit etiam ipſis aliud vitium proximè dicto non abſimile, in quo ſpiritus & vox auferuntur: ſed à vulua non prouenit. quippe & viros infeſtat inſtar morbi quem κάτοχον nominant. At mulieribus à vulua male habentibus tetra odoramenta naribus ſubiecta, iucunda verò naturalibus oppoſita, opitulantur. altero autem affectu laborantibus hæc fruſtra adhibentur, nihilque opis adferunt. Præterea membra in vuluæ morbo agitantur, in altero affectu quieſcunt. Amplius tremores ſpontini & non ſpontini, ſed ex * amblothriæi ſubiectione excitantur. vuluæ refrigerationes vehementes, copioſæ ſanguinis profuſionis retentio, & id genus alia in cauſa ſunt. Itaque ſi in ſuperiora ſubeunte vulua vexari mulier inceperit, ad obeunda negotia pigrior redditur, exoluitur, infirmatur, genua labant, vertigo infeſtat, extrema debilitantur, caput dolet, graueſcitque. In venis ab vtroque naſi latere iacentibus dolorem mulier percipit: quòd ſi ceciderit, ſtomacho mordetur. Iuxta præcordia, ilia, vbi vuluæ domiciliũ eſt, inania ſũt, motus arteriarum intermittunt, ordine carent, deficiunt: ſpiritus magnopere angitur, vox intercipitur, ſentiendi facultas impeditur. ſpiratio ignota obſcuráque eſt: celerrima nec opinatò mors aduenit. nihil enim adeſt quod mortem inſtare ſignificet: color nanque viuidus eſt, ac multo poſt mortem tempore magis rubent. Oculi parum admodum extantes fulgent, haud ita multum in-

A tenti, neque tamen valde remiſsi & conniuentes. Cæterùm ſi priuſquam malum ad extremum venerit, aliquando vulua in ſedem propriam migret, à ſtrangulatione liberantur: quando aluus ſubmurmurat, humiditas adeſt locorum muliebrium, ſpiritus aſperior maniſeſtiórque redditur.* nequaquam tamen ab affectu excitantur, aut ſubleuantur, immo quamcelerrimè interitus aduenit. nam facilè ſuperiora vulua petit, facilè quoque inde recedit. Quippe vulua ſuapte natura ſuperfluitat: membranæ verò eam ſuſtinentes humidæ ſunt: humi-
B dus eſt & locus vbi reconditur. Amplius fuga & appetentia triſtium iucundorumque mouetur: quocirca labaſcit facilè, ac veluti arboris ramus huc & illuc ſúſque déque impellitur. Propterea & iuuenes fœminæ id vitii patiuntur, ſeniores immunes ſunt. Quibus enim ætas & vita & mens vaga magis & erratica eſt, his vulua quoque errabunda inſtabiliſque ſit neceſſe eſt: quibus verò firma ac ſtabilis ætas & vita & mens fuerit, his & vulua ſimiliter afficitur. Hæc vtique à vulua proueniens ægritudo, ſtrangulatus videlicet, mulieribus dun-
C taxat infeſta eſſe poteſt. Veruntamen * communes quoque viris ægritudines in vulua oriri conſueuerunt, phlegmone videlicet, & ſanguinis profuſio. communes etiam ſunt quæ comitantur notæ: vtpote febres, pulſus abolitio, refrigeratio, vocis amiſsio. In ſanguinis autem profuſione & maturius mors ingruit, quemadmodum quum quis animal iugulat.

DE SATYRIASI, CAP. XII.

SAtyri * Baccho ſacri, qui pictura quique ſtatuis exprimuntur, arrecto pene figurantur. quod diuinæ rei
D ſignum eſt. Eſt verò & affectus ſpecies, qui laborantis penem excitat erigitque: atque ob Dei figuræ ſimilitudinem σατυρίασις nuncupatur. Eſt autem inexplebilis coeundi appetitus. Verùm neque ſi ad Veneris opus accedant, quicquam iuuantur: neque multo aſsiduóque concubitu ſedatur arrectio. Conuulſiones autem omnium neruorum fiunt, & tendonum diſtentio, & inguinum, partiſque eius quæ inter inguina & femen eſt, (πληχάδα *Græci nominant*) genitalium præterea inflammatio & dolor. In facie rubor ineſt, & vapor quidam roſcidæ
E humiditati ſimilis. Porro ipſi ægri ſeſe incuruant & comprimunt: quieſcunt triſtes, demiſsi, vtpote calamitatem ſuam grauatim ferentes. Quòd ſi hominis verecundiam id malum ſuperet, turpiter admodum lingua intemperantes efficiuntur: intemperantes quoque in * aluo exoneranda, in venerem laſciuientes, mentéque indecenter titubantes. nam ſe continere nequeunt: ſiti laborant, pituitam largius euomũt: quoniam labris ſpuma (quemadmodum hircis in libidinem ruentibus) inſidet. quinetiam haud abſimilis odor eſt. lotium poſt longam re-
F tentionem effunditur album, craſſum, genituræ ſimile. aluus reſoluitur, coſtæ & axillæ ſponte pruriunt ac titillantur. conuelluntur, à cibis abhorrent: ſed quum eos aſſumunt, rapaciter aſſumunt: conturbantur. Sin ad interitum ægritudo ſpectat, inflantur, ventérque in tumorem effertur. tendones & lacerti omnes contenduntur, ægrè admodum corpus mouetur, membra contrahuntur, arteriæ paruo motu, debili, inordinatóque agitantur. Hæc omnia quandoque diſcutiuntur, ſi aluus perturbata multas pituitoſas bilioſáſque humiditates eiecerit:
G eaſdem quoque vomitus * non abſque diſcrimine effuderit. Nempe medela non vacat diſcrimine: ea per ſomnum profundum longiſsimúmque præſtatur. Siquidem refrigeratio & reſolutio ſtupórque neruorum multus ſomnus eſt: ſtupor verò ac refrigeratio ſatyriaſin medicatur. Id morbi genus vere potiſsimùm atque æſtate ſæuire conſueuit. Inter ætates autem adoleſcentia iuuentúſque ei maximè patet: præcipuéque illi omnes quorum natura in venerem propenſior eſt. Acutiſsimum id malum, triſte fœdúmque eſt. nam plerunque
H in ſeptima die hominem conſumit. Memoriæ proditum eſt mulieres etiam in hanc labem incidere, & eundem in libidinem impetũ ac cætera omnia ſimilia perpeti. Verùm ego impudicum quendam libidinis ardorem mulieres inuadere mihi perſuadeo, mulieres, inquam,

humiditate affluentes, vt ipſius redundantia profundatur: ſed ſatyriaſin id eſſe minimè conceſſerim. Neque enim ipſarum natura atque temperies, quum frigida ſit, huic vitio habilis atque expoſita eſt: præterea neque partes ad arrectionem idoneas, quemadmodum Satyrus, (vnde affectui nomen eſt inditum) mulier obtinet: quandoquidem neque viri ſtrangulatione ab vtero vexantur, quoniam viro vterus datus non eſt.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI
De cauſis & notis diuturnorum affectuum Liber I,

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

CAPITA HVIVS LIBRI.

De diuturnis affectibus,	Cap. I.	De ſuppuratione in pectore,	Cap. IX.
De cephalæa,	Cap. II.	De vomica pulmonis,	Cap. X.
De vertiginoſis,	Cap. III.	De anhelitu,	Cap. XI.
De epilepſia, id eſt morbo comitiali,	Cap. IIII.	De pulmonariis,	Cap. XII.
De melancholia,	Cap. V.	De iecore,	Cap. XIII.
De furore,	Cap. VI.	De liene,	Cap. XIIII.
De reſolutione neruorum,	Cap. VII.	De morbo regio,	Cap. XV.
De phthiſi,	Cap. VIII.	De cachexia, i. malo corporis habitu,	Cap. XVI.

DE DIVTVRNIS AFFECTIBVS, PROOEMIUM, CAP. I.

Diuturnarum ægritudinum dolor multus eſt, tempus colliquationis lõgum, & medicatio inſtabilis. vel enim haud ex toto morbi deleti ſunt, vel deleti, ex qualibet leui offenſa reuertuntur. Nam laborantes æquo animo ferre vſque in finem nõ audent quin etiamſi æquo animo ferunt, in victus ratione nimis longa delinquunt. Si verò & dolor adeſt, laborioſa curatione per ſitim, famem, amara medicamina & dolorem excitantia, aut per ſectionem, aut vſtionem, (quibus in diuturnis morbis egemus) miſeri ægroti cruciantur, vt mortẽ quam iampridem appetebant, effugiant. Vbi mehercule in magna animi cõſtantia diu præſtanda, auxiliis variandis, iucundis citra noxam ægro concedendis, ipſóque decipiendo, medici virtus atque excellentia dignoſcitur. Cæterùm & æger fortis ſit, & cum medico aduerſus morbum conſpiret, neceſſe eſt: qui non ſolùm corpus tenaciter arripiens ipſum celeriter tabefacit & exedit, verumetiam ſenſum magnopere ſubuertit, animámque inſanam reddit. Nanque ab intemperie corporis id genus furorem atque μελαγχολίαν proficiſci nouimus: de quibus in ſequẽtibus dicã: in præſentia de cephalæa, *id eſt de uetere capitis dolore*, ſermonem iuſtituam.

DE CEPHALAEA, CAP. II.

SI caput repentè obuia quaque de cauſa per plures etiam dies dolorẽ patitur, hic affectus κεφαλαλγία nominatur: ſi multo tempore dolor infeſtare aſſueuit, & per longos frequentéſque circuitus, ac in dies maior violentiórque inſultat, difficulter ſanationem admittens, id genus κεφαλαίαν appellamus. Eius formæ infinitæ ſunt. Quibuſdam enim perpetuus dolor inhæret, exiguus quidem, ſed non intermittens: nonnullis per circuitus reuertitur, vt iis qui quotidiana intermittente febricitant: nonnullis ab occaſu ſolis vſque in meridiẽ, & tunc ex toto remittitur: vel à meridie in veſperam, aut etiam vlterius vſque in noctem permanet. ſed nõ multum hæc durat circuitio. Præterea dolor modò eſt in toto capite, modò in dextra magis, modò in ſiniſtra, modò circa frontem, aut ſinciput: hǽcque eodẽ die incertè & erraticè fieri ſolent. Quidam dextra tantùm parte dolent, quidã læua, quã tempus, vel auris, vel ſupercilium vnum, vel oculus ad medium vſque terminatur, vel quã naſus in æquas partes diuidit: vltra quẽ terminũ dolor non progreditur, dimidium tantùm capitis occupãs. Id vitium ſolum ἑτεροκρανία dicitur: haud leue malum: quanuis intermittit, quãuis exiguũ eſſe prima ſpecie videtur. nam ſi acutè interdum impetum faciat, fœda atque atrocia detrimenta adfert: nerui diſtenduntur, facies obtorquetur: oculi vel contenti inſtar cornu rigidi ſunt, vel huc atque illuc interius conuelluntur, ac vertiginoſè agitãtur: in ipſiſque dolor profundus vſque ad intimas tunicas deſcendit. ſudor ex tendonibus immodicus effluit repẽtè, neque cohiberi poteſt: *neque vlla cauſa præceſsit, perinde acſi quis ligno plagam inflixerit. Nauſea & vomitus bilioſus comitantur: homo conſiſtere nequit, ſed in terram delabitur. Quòd ſi vitium quandoque increſcit, de hominis vita actum eſt: at ſi debilius eſt, & citra vitæ periculum, diutius permanet: pigritia multa adeſt, & capitis grauitas: animi pendent: vitã ægrè ferũt. fugiunt enim quodammodo lucem, tenebrǽque his ægritudinẽ ſolantur: neque quicquã iucundi aut intueri, aut audire ſuſtinẽt. Olfactorius in iis ſenſus infectus eſt, neque quicquam eos bene olens oblectat, pariter quoque graueolentia deteſtãtur. Vita ipſis inuiſa eſt, mortémque diſcupiunt. Harũ calamitatũ fons & origo eſt, cũ ariditate frigiditas. Si diu teneat, magíſque inualeſcat ægritudo, poſt id genus dolores vertigo ſubſequitur.

DE VERTIGINE, CAP. III.

SI tenebræ oculis prætendũtur, & caput in turbinis modum circũduci videtur, & auribus murmur veluti delabentis cũ ſtrepitu fluminis inſonat, aut tanquã ventus flatu vela percutiẽs, aut tibiarũ fiſtularúmq; cantus, aut veluti ſtridor plauſtri currẽtis obſtrepit, σκότωμα. i. *uertigo* huic vitio vocabulum eſt: malũ quidẽ, ſi capitis ſymptoma eſt: malum quoque, ſi cephalææ ſucceſſit, aut ex ea vetuſta ægritudine ortum eſt. Nam ſi priora vitia non receſſerũt, ſed remanet σκοτοδίνη, *id eſt tenebræ oculorum, & apparens motus in orbem*, aut longiori tempore cum propriis ſymptomatibus nulla adhibita curatione ad ſummũ peruenit, vitium *appellatum à Græcis* ſcotoma, *à Latinis uertigo*, procreatur. Cauſam habet frigidam & humidam: aliorúmque ſæpe morborum, quũ inſanabilis euaſit, initium eſt, vt furoris, melancholiæ, morbi comitialis, cuique ſuis ſymptomatibus accedentibus. Vertiginis autẽ forma ita ſe habet: Grauitas adeſt capitis, ſplendida quædam oculis inter multas tenebras ſeſe offerunt, ſuimet æger propinquorúmque ignarus eſt: quúmque morbus augeſcit, tũc tibiæ ſoluuntur, atque humi repunt. Nauſea fit atque vomitus pituitæ, biliſve tam atræ quàm flauæ: quãdo flaua per vomitum reiecta, furor enaſcitur: atra verò, melãcholia: ac pituita exeunte, morbus comitialis efficitur. omnium quippe morborum talis conuerſio eſt.

DE EPILEPSIA, ID EST MORBO comitiali, CAP. IIII.

VArium ac portentoſum morbi genus eſt ἐπιληψία, *quæ dicitur Latinè comitialis morbus*, terribilis vtique in acceſsionibus, & peracutus, & pernicioſus: quandoquidem nonnunquam acceſsio vna hominem rapuit. At ſi diligenti cura vim morbi ſuſtinet laborans, ægrè tamen vitam ducit inter fœditates, ignominias atque dolores. Morbus autem non facilè recedit, ſed ætatibus melioribus, & pulchriori tempore viget. *Vexat etiã pueros & adoleſcẽtes. interdũ ſecunda fortuna euenit vt per ſuccedentem prouectiorẽ ætatẽ abigatur, quando ſimul * cũ ætatis flore euaneſcit: ſed & tum quoſdã abiẽs deformes efficit: pueros quoque pulchritudinis inuidia perdit:

aut manū inutilem reddēs,aut faciē torquens,aut ſenſum aliquē prorſus auferens.Quòd ſi malum hoc penitus inſederit,atque radices altius egerit, neque ipſum medicus neque ætatis mutatio ſubmouent,ſed cū ægrotante viuit atque cōmoritur.Interdum morbus iſte membra oculóſque conuellens ac diſtorquens,dolores ciet: interdum & mentem in furorē adegit. Triſte mediusfidius eſt ipſius inuaſionis ſpectaculum: turpis & eius deſinētia,cū ſtercore & lotio & ſpontina ventris ſolutione. Ipſius quoque morbi origo mirabilis, & præter hominū opinionē eſt. quippe nonnulli flagitioſis hominibus à luna immitti exiſtimant:cuius rei cauſa & ſacrum morbum hūc nominant. Verùm & aliis rationibus id nomen fuit ei impoſitum:aut ob magnitudinē: (omne enim magnū,ſacrū dici conſueuit) aut quòd nō humana ope tolli queat,ſed diuina:aut quoniam dæmone correptus eſſe homo videatur aut ob hæc ſimul omnia ſacer morbus appellatus eſt. Quæcunque ſanè huic tanquam acuto morbo ſymptomata eueniunt,ſuperius memorauimus. At ſi diu permanet, neque per intermiſsiones citra noxā degunt torpentes, abiecti animo, mœſti,hominū aſpectum cōſuetudinémque vitantes.neque ætate procedente mitiores fiunt:vigilant, per quietē multis formidoloſis imaginibus terrentur: cibū ſumere faſtidiunt,ſumptū malè conficiunt: decolores, faciéque plumbea ſunt:ob ingenii ſenſúſque tarditatem ægrè diſcūt:auditus hebet,aures tinniunt,capiti bombi veluti quidā inſonant.Lingua in ſermone perplexa eſt ac titubat,aut ex vi morbi, aut * ob vulnera,quæ tēpore exacerbationis accepit. tunc enim ob conuulſionis neruorum motum lingua in ore variis modis torquetur. Rationem quoque vſqueeo morbus cōturbat ac deiicit, vt prorſus denique infatuentur. Atque horum omnium cauſa eſt cum humiditate frigiditas.

DE MELANCHOLIA, CAP. V.

ATra bilis in acutis ægritudinibus, ſi in ſuperioribus apparet, oppidò quàm mortifera eſt:ſi ad inferiora deſcendēs exiit,nō valde vacat diſcrimine.In tardis autē longiſque morbis,ſi ad aluū bilis atra decurrit, in tormina iecoriſque dolorem finitur: mulieribus verò purgatio vice menſium aduenit, ſi in cæteris abeſt mortis periculum. At ſi ſuperius,vt puta ſtomachum, ſeptúmve tranſuerſum petit, inſaniam parit, quam μελαγχολίαν nominant: flatū nanque gignit, & ructus fœtidos, piſciū odorē exhalātes.Infrà verò & φύσας.i.*flatus* cū crepitu trāſmittit:necnō & mentē ſimul alienat. Proinde melācholicos iuxtà & φυσώδεας.i.*flatuoſos* medici veteres ſic affectos appellarūt.Porro quidā reperiūtur in quib⁹ neq; flatus,neq; bilis atra colligitur,ſed ira immoderata & mœror, & ingens animi cōſternatio:hos quoque nihilominus μελαγχολικοὺς nūcupamus.quippe quū ὀργὴ, *id eſt ira*,ſignificetur per χολὴν.per μέλαιναν autē,*id eſt atrā*, πολλὴ ὲ θηριώδης, *id eſt multa & efferata*. Teſtis autem Homerus eſt,vbi inquit,

— τοῖσι δ' ἀνέστη
Ἥρως Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
Ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
Πίμπλαντ'. ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐΐκτην.

Id eſt, Inter hos autem ſurrexit heros Atrides latè imperans Agamemnon, triſtis: furore autem valde præcordia atra circum oppleta erant: eiúſque oculi igni fulgenti ſimiles erant. Tales euadunt melancholici, quū ab hoc malo interimuntur. Eſt autē animi angor in vna cogitatione defixus atque inhærēs abſque febre. Mihi profectò melācholia μανίας, *quæ Latinè furor dicitur*, initium atque pars eſſe videtur. ſiquidem furentibus animus modò ad excandeſcentiā,modò ad voluptatem cōuertitur: at melancholici in triſtitia & animi angore duntaxat verſantur.Adde ꝙ furentes,plurimum vitæ ſic tranſeūt deſipientes,& fœda atrociáque cōmittentes: melancholici verò non in vna tantùm inſaniæ ſpecie laborant,ſed aut venenum ne ſibi detur ſuſpicantur,aut hominū conſuetudinē peroſi, in ſolitudinē aufugiunt:aut ad ſuperſtitioſam religionē conuertūtur aut lucem hāc vitámque odio proſequūtur. Verùm ſiquid interdum ex animi angore laxamenti habeant, exhilaratio voluptáſque plurimis aduenit. hi verò in furorē præcipitant.Sed quomodo quibúſque ſedibus affectis id vitium plerūque cōtrahatur,ſubiiciā. Porro ſi in præcordiis reſi-

A det,cauſa circa ſeptum tranſuerſum immoratur, biliſque ſupra infráve melancholicis prorumpit.Si caput etiā per conſenſum afficitur,& excandeſcētiæ* delirium in riſum hilaritatémque per longum vitæ ſpacium cōmutatur. Hi verò morbi potius magnitudine quàm affectus dolore in furorē prolabūtur in vtriſque nimirū ariditas * accuſanda. Viri ſanè & furore & melancholia corripiūtur: * rarius autē quàm viri, ſed deterius mulieres furiis agitantur. Ætas quæ prope ſtatum eſt, & ipſe ſtatus huic malo ſubiiciuntur. Æſtatis tempus & autumni hunc morbum
B procreant,ver autem iudicat.Inter notas euidentiores hæ ſunt,quòd videlicet quieti aut triſtes,abiecti torpētéſque ſunt abſque ratione, nulláque de cauſa melācholia initiū ſumit: præterea in iram facilè incidūt,malè ſunt animati,vigilant,ex ſomnis tumultuoſè excitātur: ingenti quoque pauore trepidant, quū morbus crementum ſuſcipit: quando & inſomnia vera ſunt,terribilia atque euidentia. * Quotquot enim à naturali ſtatu valde aliena ſunt, ea nō protinus huic malo inſunt,ſed per quietem ſeſe offerunt: quū in aliquid impetu rapti ſunt, poſtea facilè eos pœni-
C tet:mutabiles ſunt,turpes.de minimis quibuſque ſoliciti, auari, ſed nō ita multo pòſt ſimplices,prodigi,multa largiētes:nō virtute animi,ſed morbi varietate.Quòd ſi malum exaſperatur,homines oderunt,ab eiſque fugiunt, de inanibus conquerūtur:vitæ maledicētes mortē expetunt. Atque iſtorū multis ſenſus ac mens vſqueeo ſtupore fatuitatéque capiuntur vt omniū ignari,ſuíquemet immemores,in morē beſtiarū vitam degant. corporis quoque habitus in peius labitur:colore fœdo & ex atro viridíque commixto tinguntur.niſi inferius bilis deſcendat atque
D exeat, ſed quoquouerſum per corpus cū ſanguine diffunditur. Multi cibi capaces, nihilominus tamen extenuati ſunt;quoniā ſomnus in eis neque potu,neque cibo membra confirmat. ſed vigilia ad exterius mouet, ac diſsipat: proinde & aluus arida eſt,nihil deiiciēs. Nonnunquā verò deiicit ſicca,rotūda,atro quodam bilioſóque circunfuſa.Vrina pauca redditur,acris,bilioſa. Multū flatuoſi ſpiritus in præcordiis eſt:ructus putidi feruntur,graueolentes, perinde acſi ex maris lacuna exhalarēt. Nonnunquam & humidum quoddam acre cū bile reiiciunt. arteriarū mo-
E tus fere parui ſunt,pigri,inualidi, crebri, frigori ſimiles. Fama eſt ex his quempiam inſanabiliter ſe habentē, quū puellam deperiret, medici nihil proficiētibus,ab amore fuiſſe ſanatum.Ego verò ſuſpicor,eū ab initio in puellam exarſiſſe,inde triſtem & languenti animo,quòd ea nō potiretur,euaſiſſe,ſuíſque popularibus melancholicū viſum eſſe. Hic verò nec amorem in ſe nouerat:at vbi puellæ amatæ ſe coniunxit,mœſtitia receſſit,ira & animi languor diſcuſſus eſt,gaudium triſtitiam deleuit,& mens ab Amore medico prorſum ſanata eſt.

F

DE MANIA, ID EST FVRORE, CAP. VI.

FVroris modi ſpecie permulti ſunt, genere tantùm vnus. eſt enim ex toto mētis alienatio diuturna,vacās febri. Etenim ſi febris quandoque coniungitur,id nō ratione furoris propriè.ſed alio quouis caſu incidit.Quippe & vinum mentē inflammat, & per ebrietatē delirare cogit.præterea quædam eſculēta amentiam pariūt,vt mandragora & altereus. Sed neutiquā hi inter furētes numerandi ſunt. nam repentè hæc adueniunt, & celeriter conquieſcunt: furor autem,ſtabilis ac permanens eſt. Furori
G autem nihil ſimile deliriū habet,quod ſenectæ calamitas eſt.Eſt enim ſenſus, mētis rationiſque marcor & ignauia, ex refrigeratione proueniens: at furor ex calida ſiccáque cauſa exoritur, functioneſq; tumultuoſas præſtat. Deliramentum autē à ſenectute incipiens, nunquam per interualla deſinit, ſed ſimul commoritur: furor verò & intermittit,& diligēti curatione radicitus euellitur. Sed intermiſsio non ſincera eſt, quando per ſe furor deſinit, quū nō congruēter aut medela,aut temporis anni clemētia curatur.Nonnullos nanque qui penitus ſoluti morbo vide-
H bantur,aut veris tempus,aut error in victu,aut ira caſu aliquo prorritata,denuo ad furorē reuocauit.Porro illi huic vitio facilè patēt qui natura ſunt iracundi,acriter excandeſcentes,negotioſi,faciles,hilares,qui iocoſis puerilibúſque delectantur. Illi etiam qui cōtrario his ſunt ingenio, quicūque videlicet ſtupidi ſunt,triſtes,tardi in diſcēdo,in

laboribus perſeuerantes, & qui quum demũ quid didicerunt, facilè obliuioni tradunt. hi & melancholia promptius capiuntur, qui & antea in furorẽ procidunt. Verùm & in ætatibus quibus calor & ſanguis multus eſt, hi furore exagitãtur, vt puberes, iuuenes, & *viri. In quibus autẽ calor ex atra bile accenditur, corporiſque habitus ad ariditatem vergit, his in melancholiã cadere facillimum eſt. Item victus ratio, multi cibi aſſumptio, ſaturitas immodica, ebrietas, luxuria, veneris appetentia, hanc ægritudinem concitant. Nonnunquam & mulieres, niſi mũdetur corpus, furor infeſtat: quum ipſarum vteri ad virilem congreſſum apti euaſerunt. aliæ verò haud ita facilè, ſed admodum acerbè in furorẽ aguntur. Cauſæ tales ſunt: vir nimium furioſus fit ſi conſuetus ſanguinis exitus, aut bilis, aut ſudoris, aliqua de cauſa repreſſus eſt. Et quibus furor voluptati eſt, rident, ludunt, ſaltant diu noctuque: iraſcuntur palàm, nonnunquam coronati incedunt, ac ſi ex aliquo certamine victores redeant: quibus obuiam fiunt nõ ſunt infeſti. *Ita ſe habet huiuſmodi furoris ſpecies. Alii verò ab ira furentes, nonnunquam ſibi veſtes proſciderunt, & ſeruos interfecerunt, & ſibiipſis manus attulerunt, & *obuios quoſque malè habuerũt. Species vtique infinitæ ſunt. Nã qui ingenioſi ſũt ac dociles, aſtronomiã diſcunt ſine doctore, philoſophiámque poſsident à nemine traditam: poeticam quoque veluti à Muſis infuſam norunt. aliquid enim & in morbis emolumenti præbet docilitas. Rudes autem atque indocti homines hoc malo circunuenti, grauia pondera ferunt: figulinam exercent aut fabrilem aut lapides cælant. Præterea & *monſtroſa quædam cogitant. Timebat enim quiſpiam ne vaſa olearia procideret: alius non bibebat, ſe laterem eſſe exiſtimans, ne humore diſſolueretur pertimeſcens. Id etiam fama diuulgat: Carpentarius quidam olim fuit, qui domi prudẽs operator erat, ligna bene metiebatur, ſcindebat, cõplanabat, clauis iungebat aptabátque: in domo extruẽda ſobrius, cum exactoribus operum verſabatur, paciſcebatur, pro laboribus iuſtam mercedem poſcebat. porro iſte in loco vbi arte ſua fungebatur, mente conſtabat: at ſi in forum quandoque diſcederet, ad balneum aut ad aliud quippiam neceſſarium, inſtrumenta deponens, primò ſuſpirabat, deinde egrediẽs humeros conſtringebat: poſtea quum è ſeruorum, fabricæ, locique illius cõſpectu abiiſſet, tũ penitus inſaniebat, & furore rapiebatur: quòd ſi ad eundem locum celeriter recurriſſet, iterum ad ſe redibat. *Hæc erat inter locum illum & viri mentẽ cognatio. Cauſa morbi huius in capite præcordiiſque continetur: modò vtroque membro pariter laborare incipiente, modò *altero alterũ inuicẽ lædente. Verùm *præcipua furoris & melancholiæ ſedes viſcera ſunt: quemadmodum caput & ſenſus in phreniticis plerunque laborant, in quibus vis ſenſoria oblæſa eſt, & quæ non adſunt, tanquam iam præſentia conſpiciunt: & aliis non conſpicua, ipſorum ſeſe oculis repræſentant. At furẽtes, tantummodo vident quæ videre oportet: ſed de illis non ſentiunt vt ſentiendum eſt. Itaque ſi magnũ eſt malum, promptiore ingenio ſunt: ſenſibus acutiores fiunt, ſuſpicioſi ſunt, iracundi nulla de cauſa, mœrentes præter rationem, quum in ſeuerum & tetricũ furor vertitur: quũ verò ad animi hilaritatem inclinat, læti & alacres fiunt. Prius dicti, ſine *lædẽte cauſa vigilant: vtriſque viſio deprauata eſt: capitis dolor aut ſaltem grauitas comitatur: auditu prompti ſunt, mente tardiſsimi. In quibuſdam ſanè peculiariter ſonant aures, & bombis adeo perſtrepũt vt tubarum fiſtularúmque voces audire ſeſe exiſtiment: idque fit quum morbus incremẽtum accepit. Multo verò inflantur, *anxii ſũt, in ſumẽdo cibo voraces atque auidi. vigilant enim, & vigilia famem ſuſcitat. Verùm neque, vt ægri ſolent, emaciantur: ſed magis peculiaris melancholicis corpulentia eſt: item pallore quodam ſuffundũtur. Siquod autem viſcerum phlegmone inuaſerit, tunc appetentia nutricatióve hebetatur. oculi caui fiunt, non conniuentes: ob quos cæruleæ atræque imagines ſeſe obiiciunt, ſi ad melancholiam affectus vergit: ſed rubicundiora & punicea viſa ſunt, ſi ad furorem inclinat. pleriſque etiam tanquam fulgurãs ignis apparet, pauórque eos veluti inſtantis fulminis occupat: nonnullis verò & ru-

A bent oculi, & ſanguine ſuffuſi ſunt. In ſummo ægritudinis impetu variis ſecundum quietem viſis perturbantur, immoderatéque venerem cõcupiſcũt: neque eos etiam in publico *ventrem exonerare pudet. Ad mutua & familiaria colloquia pigri ſunt: commonefacti & increpiti ad iram excitantur, atque furore penitus inſaniunt. Exinde alius alio modo furit: quidam *immẽſum ſpatium decurrunt, & quò peruenturi ſint neſcientes, eòdem vnde diſceſſerant, curſu feruntur: alii per longum iter eos quibus fortè occurrerint comitantur. Item nonnulli vocife-
B rantur, latrocinium, aut vim illatam querentes: alii ab hominum conſpectu in ſolitudines fugiunt, ſecúmque tantummodo verſantur. Quum verò iam inclinatus eſt morbus, ſtupidi, quieti, mœſtique ſunt. in notitiam enim morbi veniẽtes, ſua calamitate miſeriáque triſtantur. Alia reperitur furoris ſpecies, qua laborantes propria membra dilacerant pia cogitatione, Diis ſuis tanquam id poſtulantibus gratificantes. Id furoris genus à perſuaſione quadam duntaxat proficiſcitur. In cæteris hi temperantes modeſtíque ſunt. excitantur autem tibiæ cantu, alióve
C animi oblectamento, aut temulentia, aut præſentiũ hortatu. Deorum afflatu hic furor prouenit, qui quum remittitur, hilares ſunt & curis vacui, tanquã diis initiati. præterea decolores & macie affecti ſunt, diúque ex vulnerũ doloribus infirmum eorum corpus eſt.

DE NERVORVM RESOLVTIONE, CAP. VII.

Apoplexia, paraplegia, pareſis, paralyſis, omnia genere eadem ſunt. aut enim motionis, aut tactus, aut vtriuſque defectus eſt: interdum & mentis, interdum & reliquorum ſenſuum. Sed apoplexia, totius quidem corpo-
D ris & ſenſus, & mentis, & motionis reſolutio eſt. Proinde apoplexiam fortem ſoluere nulla facultas poteſt: debilem verò tollere non facile eſt. Paraplegia eſt tactus motúſque remiſsio, ſed in membro vno, vtputa manu cruréve: paralyſis autem, motus tantùm fere eſt actioniſque defectio. Quòd ſi nonnunquam ſolus tactus deficiat (rarò autem id euenit) potius anæſthesia, *id eſt ſenſus abolitio*, quàm pareſis *id eſt defectio*, nominatur. At ſi Hippocrates apoplecton, *id eſt attonitum*, crus *ſecundum rectum dicat, illud tanquam mortuo ſimile, inutile & inſanabile
E vult ſignificare. quod enim in toto corpore eſt vehemẽs apoplexia, illud in crure paraplegiam vocat. Vrinæ autẽ in veſica aut ſuppreſsio, aut retinendi impotentia, pareſis propriè eſt. Palpebrarum verò & malarum, muſculorúmque in maxillis, & genæ in alterutram partem diductio, ſi per conuulſionem torqueantur, canina conuulſio nominatur. Genuum reſolutionem, ſenſuſque per aliquantum temporis ſtuporem, & exanimationem, & caſum, lipothymiam, *id eſt animæ deliquium*, vocitamus. Verùm nonnunquam membra ſingulatim reſoluuntur: ſupercilium,
F exempli gratia, ſolum, aut digitus: aut maiora etiam, vt manus cruſve: nonnunquam ſimul plura: & aliàs dextra tantùm, aliàs ſiniſtra, aut vnũ poſt aliud omnia reſoluuntur exquiſitè, aut debiliter. Neque tantùm quæ diſtantia ſunt & quæ eodem cenſentur nomine, cõiugatáque ſunt, vt oculi, manus, crura: verumetiam coniuncta, cognatáque, vt nares vſque ad medium, & lingua vſque ad fines qui in ipſa media poſiti ſunt: vna tonſilla & iſthmus, ipſáque gula dimidia reſoluitur. Ego ſanè ſtomachum etiam, & inteſtina, & veſicam, oblongúmque inteſtinum vſque
G ad principium, id eſt anum, idem vitium pati exiſtimo. ſed interiora membra reſoluta latent, obſcuráque ſunt: imperfectæ verò ſunt ac dimidiatæ eorum functiones. Proinde mihi & membra dimidia pati videtur, in duas partes à morbo diducta. Hæc res nimirum documento eſt quo dextræ partis facultas & natura à ſiniſtræ partis natura & facultate differat. Quippe accidens cauſa æqualis eſt, & vtrique communes morbi occaſiones, ſiue frigiditas ſit, ſiue cruditas: ſed vtraque haud æquè pati idonea eſt. Natura verò æquè valens eſt, vbi ſubiecta ſunt æ-
H què valentia: idem autem inæqualibus ineſſe nullo modo poteſt. Igitur ſi infra caput aliquod principium affectum ſit, qualis medullæ dorſi membrana eſt, quæ nominis eiuſdem ſunt & contigua, dextra in dextris, & in ſiniſtris læua reſoluuntur. Verùm ſi caput primò in dextra patiatur, ſiniſtra: ſi in læua, dextra neruorum reſolutione

laborant. Hoc ideo euenit quòd neruorum initia permutata ſunt. neque enim dextri nerui in dextras partes ſecundum rectum vſque ad extremum progrediuntur: ſed ab initio enati, protinus ad oppoſitos tranſeunt, ſe inuicem permutantes in figuram *dictam χιασμὸν, id eſt quæ repræſentat hanc literam* X. Vtque ſemel dicam, ſiue omne ſimul corpus reſolutionem neruorum patiatur, ſiue aliqua membra, ſiue ab alterutra, ſiue ab vtraque parte, nerui de capite fluentes alia ratione patiuntur. Nam ſenſu quidẽ (vt paucis dicam) hi priuantur, non admodum autem facilè ex ſe motum amittunt. Quòd ſi per communionem cum iis qui mouentur, aliquid vitii contraxerint, paulũ & ipſi motus perdiderint. Nam & per ſe ipſi motum, tãetſi minorem, naturaliter poſſident. Nerui enim à muſculis ad muſculos tranſeuntes motionis principatũ obtinent, & iis qui à capite manant, impertiunt. Nerui enim capitis ab illis plurimum motus participant: tamen ex ſe quoque (licet minorem) vim mouendi habent. Atque hi nimirum in motu noxam magis patiuntur. Raro autem vſu venit vt per ſe iacturam ſenſus faciant: neque tunc ex toto eam facere videntur. At ſiqua copula neruorum ab oſſe quopiam enatorum, & ad oſſa pertinentium, ſoluta aut rupta ſit, tum membra proprio ſitu non continentur, luxantur, locóque dimouentur: non tamen ſenſu priuantur. Hæ ſunt autem paraplegiæ ſpecies. quãdoque enim membra reſoluta in longum porriguntur: neque, quando extrema longiſſima apparent, iterũ poſſunt recuruari: nonnunquam in orbem flectuntur, neque in longum extenduntur: ſiquis autem ea, ceu ligna, adaptans & poliens, violẽter protrahere nititur, breuiora ea ſeipſis inueniet. Vtrunque id vitium & in oculis pupilla ſuſtinet. aut enim in amplitudinem magnam diffunditur: (idque πλατυκορίην, *id eſt pupillæ amplificationem*, appellamus) aut hæc eadem in anguſtum contrahitur: idque phthiſis, aut etiam μυδρίασις à nobis dicitur. Veſica etiã in ſuis obeundis muneribus deprauatur, & πάρεσιν *quam uocant*. patitur. aut enim per extenſionem reſoluitur, quũ retinendi impotens lotium effundit: aut in ſeipſam conuoluitur, quum vrinæ plena reddere nihil poteſt. Morbi huius, pareſis videlicet, cauſæ prægredientes ſex numerantur, vulnus, percuſſio, refrigeratio, cruditas, venus, violentia. Cæterùm & animi immodicæ perturbationes, vt repentè incuſſi pauores, timores, animi conſternatio & mœror præterea, & in pueris terrores interdum inopinatum atque ingens gaudium, item riſus vſque ad mortẽ implacabilis, neruos reſoluere conſueuerunt. Hæc vtique morbi prima initia ſunt: ſed vltima atque potiſſima cauſa eſt ingenitæ caliditatis refrigeratio, quãdo ab humiditate aut ſiccitate iniuriam patitur. ab hac verò magis quàm ab illa ſanatu difficilis læſio eſt: necnon & à vulnere neruique interciſione malum inſanabile prouenit. Quantum ad ætates attinet, ſenes & ipſi curationẽ vix recipiunt: pueri facilè ad ſanitatem redeunt. Inter anni tempora hyems hanc ægritudinem gignit præcipuè, ſecundò ver, tertiò autumnus, æſtas omnium minimè. Habitus corporis pingues natura, humidi, deſides, belluini, hoc vitio facilè corripiuntur. Affectus hi iam perfecti talibus ſignis deprehenduntur, immobilitate, ſenſu ſopito, qui neq; calidum, neque frigidum, neque vellicantes, aut ſcalpentes, aut aliter contingẽtes, percipiat. Raro euenit vt iſtis extremitates doleant: verùm ſanitati recuperandæ indolentia nõ leuiter prodeſt. Porrò morbus hic repentè inuadere ſolet. nonnunquam tamen etiam prælonga habet initia, grauitatem, motum difficilem, torporem, frigoris ſenſum, aliàs caloris exceſſum, ſomnos breues, cogitationes ſiue apparitiones vehementiores: atque tunc ſubitò reſoluti ſunt. Nempe in canino σπασμῷ, *id eſt neruorũ conuulſione*, omnes faciei partes σπᾶσθαι, *id eſt conuelli*, non magnopere vſitatum eſt: ſed ad dextras partes læuæ, ad læuas dextræ feruntur: quando buccæ atque os huc aut illuc, tanquam ex ſede propria diſcedente maxilla, longius detorquentur. Etenim quibuſdam nonnunquam articulus luxatus eſt quũ valde hiantibus maxilla ad inferiora delapſa fuit. in læſa mala, oculi inuerſio & ſtraboſitas, *ut ita dicam*, fit: in palpebra inferiore palpitatio. Palpitat & ſuperior, alias quidẽ

A cum oculo, aliàs verò ſola. Contẽduntur & labia, ſeorſum alterutrum. nonnunquam verò & ambo collapſa balbutiunt: quibuſdam & exactè occluduntur, poſtea repetè ac latè dehiſcunt, & ſolitum ſputum cum ſtrepitu eiiciunt. Cõuellitur & lingua: ſiquidem & ipſa muſculus eſt & nerui: quando ad palatum ſecũdum latitudinem tota cohærens, ſubitò ſeſe remouit, & concuſſionis ſonum reddidit. Conuellitur & columella: ac ſi os quæ interius ſunt in vnum cogat, inopinatus ſonus redditur: ſi verò dehiſcat, columellam intueberis nonnunquam palato ſecundum
B latitudinem adhærentem, nonnunquam violentia quadam in lõgum productam, ac deſcendentem, fiſtulæ perſimilem: quandoquidem & ipſa ſonum edit. Porro caninæ cõuulſiones decipiunt, quippe integræ ac ſanæ partes ægrotare ſpectantibus videntur. Nam in omnem partem tentione, colore, oculi amplitudine, ſanæ partes læſionem pati exiſtimantur. Deprehenduntur verò & ridendo & loquendo. & conniuendo. ſiquidem læſæ partes omnes cũ violentia & ſtrepitu quodam trahuntur: labium riſu caret: inter loquendum non mouetur: palpebra non volu-
C bilis, oculus intentus ac rigens eſt: ſenſus tangendi nihil percipit. At ſana membra loquuntur, conniuent, ſentiunt, rident.

DE PHTHISI, Cap. VIII.

SI ab *externa cauſa abſceſſu in pulmonibus facto, aut à longinqua tuſſi, aut à ſanguinis reiectione & puris extuſsiant, πύη & φθίσις nominatur: ſi pectus autem coſtáue ſuppurauerit, materiáque per pulmones traducatur, id genus homines *ἔμπυοι vocantur, *purulenti à Latinis dici poſſent*. Quòd ſi & ab his pulmo exulceretur à præterlapſo
D pure corroſus, hoc vitium non vlterius ἐμπύημα, *id eſt purulentiam*, ſed φθόην, *id eſt corruptionem*, appellato. Simul autem adeſt & ignis aſſiduus, qui nũquam intermittere videatur, interdiu latẽs ſudore atque corporis frigore. Hæc enim propria phthoen ſequuntur, quòd videlicet caliditas excitatur, & in noctem emicat, interdiu rurſum in viſceribus deliteſcit. patet autem iſtorum* angor, & imbecillitas, & colliquatio. Nam ſi per diem corpus ignẽ euaderet, cur non fieret tunc homo carnoſior & robuſtior, & morbi tolerantior? vt enim receſſit, grauia magis inten-
E duntur: arteriarum motiones paruæ & imbecillæ fiunt: vigilant, color languet: & alia omnia patiuntur quotquot febricitantes comitari ſolent. At ſpecies humorum propè infinitæ ſunt, liuidorum, atrorum, purorum ac ſincerorũ, aut pallido albóque, aut albo & viridi mixtorum, latorũ, rotundorum, durorum, glutinoſorum, aut rarorũ diffluẽtium, aut odore carentium, aut fœdè olentiũ. Omnes autẽ hæ puris formæ ac ſpecies ſunt. Quicunque verò aut igne aut aqua humiditates explorãt ac notant, hi haud ita multum phthoen mihi dignoſcere videntur. Nanque viſio
F quolibet alio ſenſu certior eſt, nõ modò iis quæ reiiciuntur, intuendis, ſed etiam ægrotantis ſpecie conſideranda. Siquis enim vel plebeius hominem viderit pallentẽ, imbecillum, tuſſientem, macie cõfectum, hunc vera phthoe laborare pronuntiat. Quinetiam quibuſcunque quidem vlceratus pulmo non fuerit, nihilominus tamẽ diuturnis febribus conſumpti ſunt, ſæpiuſque duriter & abſque effectu vllo tuſſientes nihil reiiciunt: hos quoque phthiſicos haud ita multùm impropriè nominarunt. Simul verò & his adeſt pectoris grauitas: pulmo enim infirmus eſt,
G angor, intolerantia, cibi faſtidium, veſpertina extremorũ frigiditas, & matutina caliditas: ſudor vſque ad pectus caliditate moleſtior: per tuſsim varia, qualia memorauimus, extruduntur. Vox rauceſcit, ceruix nonnihil tortuoſa eſt, gracilis, non verſatilis, ſed veluti rigens atque intenta: digiti tenues, ſed articuli craſsi ſunt oſsiũ duntaxat ſpecies remanſit. ſiquidem & carnes extabeſcunt. vngues adunci fiunt: digitorum ventres rugoſi & lati. nam præ macie neque faſciam ambientem, neque rotunditatem obtinent. quamobrem & vngues adunci ſunt. ea
H eſt enim ipſorum requies & fulcimen, quæ ipſorum extremitates replet: quoniam & ipſi laborem ſuſtinent, vtpote qui ſolida membra ſunt. Item nares iiſdẽ acuminatæ, graciles: malæ extãtes & rubidæ: oculi caui, lucidi, micãtes: tumida, *excarnis, pallida, ſeu liuida facies eſt. *buccarum tenuia dentibus inhærent: ridentibus aſſimulan-

tur:in omnibus denique cadaueris ſpeciẽ referunt. Hunc in modum & cætera ſeſe habent. tenues enim & carnibus priuari ſunt: brachiorum muſculi nõ apparent: mammarum neque veſtigia extant, ſolæ autem papillæ cernũtur. Coſtas non ſolùm dinumerare perſpicuè licet, verumetiã vbi deſinant, intueri facile eſt. neque enim cum vertebris factæ articulationes occultantur. Patent etiam in os pectorale coſtarum inſertiones: quarum interſtitia inania & caua ſunt, rhombi figuram ſecundum oſsium circũductum oſtendentia. Præcordia vacua ad ſuperiora cõuulſa ſunt. abdomen & ilia ſpinæ dorſi cohæreſcunt: artus conſpicui, prominentes & macri ſunt: perinde ſe habẽt & tibia, & coxendix, & brachium: at ſpina vertebris ſuperextat, à priori parte caua, vtriſque muſculis per tabem diſſipatis. ſcoptula operta tota ſeſe conſpectui offerunt, atque auium alas imitantur. Huiuſmodi ægrotis ſi aluus perturbetur, actum eſt: ſin ad ſanitatem vergant, perniciosis cõtraria ſignis adueniunt. Porro ſenes in hoc malũ frequẽter non incidunt, ſed minimè euadunt. Iuuenes antẽ vſque ad florẽtem conſiſtentémque ætatem poſt ſanguinis reiectionem in phthiſin prolabuntur: inde ſaneſcũt quidem, ſed non facilé. Pueri aſsiduè tuſsi vſque ad phthiſin nonnunquam diuexati facilè ad ſanitatem redeunt. Habitus verò in id vitium proni ſunt graciles delicatique, ſectilibus tabulis ſimiles, alarum inſtar habentes, prominenti gutture, albidi, rariori pectore. Regiones autem frigidæ atque humidæ huiuſce affectus germanæ ſunt.

DE PVRVLENTIS, Cap. IX.

QVibus hominibus in cauis locis e regione pectoris, aut inferius ſub trãſuerſo ſepto puris abſceſſus fiũt, ſi per os id eiiciunt, *ἔμπυοι, hoc eſt purulenti*, vocitãtur, ſi per aluum pus deiicitur, ἀποσημάτιαι dicuntur. Ac ſi in pectore quidem, quum eſt vlceratum, in pulmone verò, quum phthoe laborat, aut in ſubcingente coſtas mẽbrana circa latus, aut *στέρνον, id eſt os pectoris*: aut inferius, vbi pulmo cum ſpina dorſi committitur cohæreſcítque, aut ſiquo alio pectoris loco vitium ſit, omnibus ad pus excernendũ via per pulmonem munita eſt. Sub interſepto verò in viſceribus, iecore, liene, renibus per veſicam: in mulieribus etiam per vterum tranſitus datur. Nempe cuidam ego aliquãdo abſceſſum laxioris inteſtini dextra in parte prope iecur diſſecui: multúmque inde puris effuſum eſt: multum quoque per renes & veſicam ad plures dies emanauit: vnde & ſanitatem homo adeptus eſt. Cauſæ verò communes omnium hæ ſũt, plaga, cruditas, frigus, & id genus alia. Porro & quibuſdam in pectore diuturna tuſsis incũbens, & lateris inflammatio, & vomica pulmonis, & fluxio longinqua, necnõ & acuti morbi in aliquod iſtorum decubitus purulentiæ originem præbent. At humor aliàs iners imbecillúſque alii inhæret, aliàs acris & mordax, & ad mortem vſque putrefaciens. Nam & ſpecies infinitæ ſunt, quas ſuo loco poſtea memorabimus. Sed magnum profectò miraculum eſt quomodo id fiat vt ab exili tenuíque membrana nihil craſſitudinis habente, membrana, inquam, coſtas interius obtegẽte, tanta copia puris effundatur: multũ enim colligi in multis deprehenſum eſt. Huius rei cauſa eſt inflammatio ex ſanguinis multitudine oriens, ob quam membrana craſſeſcit. Verùm ex multo ſanguine multum in medio pus contrahitur. id ſi ad interiora ſubeat, coſtarum oſſa ſuam propriã ſedem obtinent, ſed phthiſis altera ſpecies, ſuperius à nobis memorata, ſecundum naturam eueniet: ſin ad exteriora procurrat, oſſa diſiungũtur. in aliquod enim inter coſtas mediũ ſpatium ipſius abſceſſus acies exeritur: quando in hanc atque in illam partem coſtarum oſſa pelluntur. Notarum autem quædam omnium communes, quædam ſingulorũ affectuum propriæ ſunt: grauitas potius quàm dolor, cõmune ſignum eſt. pulmo enim dolorem non percipit. Febres obſcuræ, horrores veſpertini, ſudores in remiſsione, vigilia, tumores in extremis pedibus, manuúmq; digitis ſubinde conſiſtentes, atque inſurgentes: inquies, cibi abominatio, totius corporis macies. Quòd ſi & in lõgum mutatio producitur, habitus phthiſicus redditur. neq; enim vltrà in officio natura perſeuerat: quoniam concoctio

A non fit qualis antea. inde caro conſumitur: color qualis belluæ, efficitur. Spiratio cunctis quidem mala, ſed illis peior quibus ad ſuperiorem ventrem morbus aſcendit. quinetiam tuſſis ab initio tantiſper vexat donec inflammatio quæ vrget, perſeuerat. quando & dolores & horrores augẽtur & caliditas & vigilia & ſpiritus difficultas, adhuc magis increſcunt. Venarum motus, parui, torpentes, imbecilli fiunt: mens delirat, pectus diſtenditur. Verumenimuero ſi ad ſuppurationẽ inflammatio veniat, omnia maxima fiunt: ſed reiectio parua eſt cum maiore tuſſi, & B ex violento abſceſſu in primis pituita fertur bile infecta, ad nigritiem vergens, tanquam admixta fuligine: adhuc tamen cruenta ac pinguis pituita eſt. Quòd ſi proximè rũpenda inflammatio eſt, quæ reiiciuntur, ſpeciẽ carnis habent, craſſioráque ſunt. At ſi iã rupta ſit, ſtrangulatus diſcrimen impendet, ſi multum ſubitaneúmque pus emanauit: ſi pedetentim verò emittatur, exactè ſanitas aduenit. Porro ſi ad inferiora pus tranſire velit, partes quidem ſuperiores, vbi erat abſceſſus, acutus dolor occupat: aluus verò humida eſt, primùm aquoſa cum pituitoſis deiiciens, C deinde cruenta quædam circumfluẽtia: rurſumque carnoſa, quum iam effractus abſceſſus eſt. Hæc pus ſequitur aut per aluum, aut per vrinæ vias elabens. Sed materiæ ad renes & veſicam tranſmutationes meliores omnibus ſũt. At ſi pus infrà ſupráue feratur, eius color varius eſt, pallidus, aut albus, aut cinereus, aut liuidus, aut ater. pus item aut olidum eſt, aut odore vacans: craſſiſſimum, aut mediocris corpulentiæ: aut læue æquale, aut aſperum inæquale. Et fruſta caruncularum ſimilia in eo fluitantia, rotunda, aut lata ſunt, quæ facilè abluantur, aut tenacia. Vt-D que in ſumma de pure dictum ſit, quæcunque alba feruntur, concocta, inodora, læuia, rotunda, & celerius extuſſiuntur, aut per aluũ deturbantur, hæc tuta & ſalutaria ſunt: quæcunque autem perpallida, biliosa & inæqualia ſunt, ea praua eſſe ſcito: ſed multo his peiora, liuida & atra. putredinem enim & exedentia vlcera ſignificant. Adhæc & habitum ſimul animaduertere conuenit, & quæ morbum comitantur. nam ſi excretionem bene tolerat, febre vacat, rectè concoquit, bene coloratus eſt, bene ad cibos ſe habet, ſi facilè extuſſit, ſi arteriarum motus bonus eſt, ſi E vires firmæ, ægrotus perniciem euadit. At ſi febris ſuperueniat, omniáque in deterius conuertantur, de ſalute deſperatum eſt. Præterea & loci abſceſsibus occupati ſimul noſcẽdi ſunt: quibuſcũque enim in *ſterno, id eſt oſſe pectoris*, empyema, *id eſt purulentia*, fit, tardè abſcedit. nudæ enim & excarnes & cartilagineæ partes illæ ſunt: eiuſmodi verò non facilè phlegmones redundantiam ſuſcipiunt, & abſque ſuppuratione multum temporis permanẽt: ſiquidem res frigida cartilagines ſunt: ſed earum phlegmonæ minimè nocent. Ipſius verò habitus colliquationes pra-F uæ ſunt, breui enim tempore ſuppurant. Lienis, iecur, & pulmo, & diaphragma, *id eſt interſeptum*, celerius quidem pus ducunt, ſed periculoſa & mortifera ſunt.

DE PVLMONIS ABSCESSIBVS, Cap. X.

QVicunque pulmonia laborant, ſi pituita ſit, niſi diffundatur, ſuperſtites erunt. hi verò morbi primum impetum euadentes purulenti fiunt. Futuri quidem aut iam perfecti abſceſſus indicia in capite de purulentis ex-G poſuimus: at quũ perfectus iam abſceſſus eſt, non vi ac laboribus ad eum rumpendum reiiciendúmque (quemadmodum in aliis corporibus vſuuenit) opus eſt: ſed facilè per ſuperiora excernitur: quũ magis in raritatibus quàm in corporis habitu diſtentio fiat. Rarus enim ac foraminulentus pulmo eſt, ſpongiæ ſimilis, humorem haud moleſtè ferens: qui aliam poſt aliam inanitatem eouſque donec ad aſperam arteriam deueniat, permutare ſolet. Circuitus autem humori faciles ſunt, quandoquidem flexile atque lubricum pus eſt. Reſpiratio etiam ſurſum ſpiritum efflat. Sæpius autem mortem effugiunt, niſi aliquan-H do quiſpiam ſubitanea ac multi humidi attractione ſtrãguletur: quòd arteria puris multitudine obſtructa aerẽ nõ recipiat. Horũ nonnulli progreſſu tẽporis moriũtur, quẽadmodum phthiſici aut purulenti extingui ſolent. Sputa verò candida ſunt, ſpumãtia, cum ſaliua permixta, aliàs

cineracea, aut ſubnigrantia. Et βρογχία, *id eſt aſperæ arteriæ circuli*, nonnunquã expuũtur ob vlceris varietatem, ſi altè abſceſſus penetrat: quando & fragmenta viſceris expelluntur. Rauceſcunt, breue ſpirant, grauem vocem edunt: ipſorum pectora lateſcunt, & latioribus humiditatis cauſa indigent: oculorum nigræ partes fulgent, albæ verò albiſsimæ fiunt, ac pingues malæ rubent, venæ in facie elatæ ac tumidæ ſunt. Mirum eſt autem in his quòd tenor quàm pro corpulentia maior eſt, animi verò alacritas & conſtantia tenore potentior.

DE ASTHMATE, ID EST ANHELITU, Cap. XI.

SI à curſu, exercitationibus, & quolibet negocio, ſpiritus ægrè redditur, ἆσθμα *anhelitus Latinè* vocatur. Morbus quoque ille qui ὀρθόπνοια dicitur, & ipſe aſthma nominatur. in acceſsionibus enim & ipſi anhelant. ὀρθόπνοιας verò appellabant quoniam duntaxat ὀρθίῳ σχήματι, *id eſt erecto corpore* facilè ſpiritum ducunt. decumbentes enim ſtrangulantur. propter extenſionem igitur quæ in ſpirando adhibetur, affectui nomen orthopnœa, *id eſt recta ſpiratio* inditum eſt. Erectus enim homo ad reſpirandum extenditur: at ſi ſupinus decubuerit, ſtrangulationis inſtat periculum. Afficitur autem pulmo, ſimul etiã quæ ſpirationi conducunt, afficiuntur, interſeptum & pectus. At ſi cor vitiatum ſit, nunquam diutius vita produci poterit. hoc enim loco ſpirandi viuendique initium ſitum eſt. Cauſa eſt frigiditas ſpiritus, atque humiditas: * materia verò, craſſi interiúſque abditi humores. Huic vitio mulieres opportunæ ſunt magis quàm viri: quandoquidẽ & humidæ & frigidæ ſunt. Pueri facilius quàm hæ liberantur. nam ipſorum natura in incremento eſt, quæ valentiſſimè calefacere poteſt. Viri tametſi nõ facilè hoc morbo capiuntur, citius tamen capti pereunt. Differtur autem interitus quibuſcunque opere conficiendo, aut lanis elaborandis pulmo incaleſcit & accenditur: quemadmodũ calcis opificibus, aut ærariis aut ferrariis fabris, aut ignis in balneis excitatoribus. Morbi verò * incipientis notæ huiuſmodi ſunt: grauitas pectoris, tarditas ad opus ſolitũ, & ad aliud quodlibet gerendum: in curſu, aut in accliui itinere difficilis & ægra ſpiratio: rauceſcunt, ac tuſſiunt: flatus in præcordiis, atque eructationes præter rationẽ excitantur: vigilant, noctu parum & obſcurè incaleſcunt: nares acutas & ad ſpirationem paratas habent. Si malum in peius ruat, malæ rubent, oculi prominent, veluti in iis qui ſtrangulãtur: ſtertunt dum vigilant, multo magis quũ dormiunt: humida, obſcura ſonóque carens vox eſt: * multum & frigidũ aerem cupiunt: ſub diuo ambulant. quælibet enim domus ipſis ad trahendum ſpiritum parua & anguſta eſt. Erecti ſpirant, tanquam omni aere attracto potiri cupientes. præ aeris autem cupiditate & os aperiunt, patefaciũtque, tanquam eo ampliore indigentes. Ipſorũ facies (præter malas, quæ rubent) pallida eſt: ſudor circa frõtem & iugula emanat: aſſidua & aſpera tuſſis infeſtat: reiiciuntur pauca, tenuia, frigida, veluti quædam ſpumæ effloreſcẽtia. Inflante ſpiritu collum intumeſcit, præcordia reuulſa ſunt. arteriarum pulſatus parui, crebri, atq; depreſſi: crura exilia. Quòd ſi hæc vlterius crementum acceperint, inſtar comitialis morbi nonnunquam hominem ſtrangulant. At ſi vertantur in melius, tuſſis longior & rarior fiet: plura excernentur ſanioſa ſputa, & humidiora: multa per ventrem aquea exturbabuntur: vrina copioſa ſcaturiet, licet nondum quicquam in ea ſubſidat: vox ſonantior, clariórque reddetur: ſomni longiores, quantum ſatis fuerit, efficientur: præcordia remittentur. dolor interdum ad ſcapulas in remiſſione tranſiuit: anhelitus rarus, lenis, ſed cum vocis aſperitate fit. Ita ſanè mortem effugiunt: ſed in morbi ceſſationibus, licet ipſi nõ decumbentes obambulent, ſecũ tamen morbi ſigna circũferũt.

DE PULMONARIIS, Cap. XII.

ASthmatis, *id eſt anhelitus*, ſpecies eſt τὸ πνευμῶδες, *quaſi dicas pulmonarium*, & à pulmone hoc vitiũ, queadmodum & anhelitus, oritur. Quæ inſunt enim, vtrique communia ſunt, & exigua differentia eſt. nam ſpirandi anguſtia, & tuſſis, & vigilia & caliditas vtrunque vitium comitantur: item in cibos odium, & totius corporis extenuatio. Id enim malum quum fœdum ſit, producitur. neque A tamen anni ſpacium excedit. Nam ſi autumni tempore ægrotare quis inceperit, vere aut æſtate futura vitam finiet: ſin hyeme, ſequenti autumno moriturus eſt. * Interdum & ſenes in hanc labem facilè incidunt, & exterriti. Ea correptis, leui momẽto ad perniciem opus eſt. omnes ſimillimè ſpiratione priuantur: arteriarum motus parui, crebri, infirmi ſunt. ſed hæc & in anhelitu reperiuntur. Priuatim verò hi tuſſiunt, tãquam aliquid expulſuri, quũ tamen irritus eorum labor ſit (nihil enim reiiciũt) verùm B ſiquid ex pulmone vi extruditur, illud exiguum, album, rotundum, grandinoſumque eſt. Pectus in his latius vtiq; eſt, non obtortum, non vlceratum. Tametſi autem pulmo non ſuppuret, humorum tamen veluti concretorum plenus eſt. Tẽporis intercapedines inter huiuſce morbi acceſſiones longiores ſunt. Nonnulli ex his celerius ſuffocati ſunt quàm aliquid deterius omne corpus inuaſerit: nonnullis verò in hydropem circa ilia, aut in eum qui ἀνὰ σάρκα dicitur, morbus iſte mutatur ac deſinit.

DE IECORE, Cap. XIII.

IEcur lieni in generationem æquilibre eſt: dextram enim C læuámque partem hæc viſcera occupant, naturaliter paria numero, ſed facultate tam in ſanitate quàm in morbis imparia. In ſanitate quidem, quoniam principatũ alimenti iecur obtinet: ſiquidem venarum radicatio iecur eſt. Quinetiam in morbis ad ſanitatem conſequẽdam multo quàm mors valentiorem cauſam habet. Igitur quãto ad ſanitatem iecur melius eſt, tanto & deterius à morbis afficitur. Etenim celerius & violentius inflammatur, & frequẽtius pernicioſiúſque abſceſſum patitur: at ſcirrho, *id eſt duro tumore* affectum, velocius atque dolentius D quàm lien interficit. Cæterùm quæ ad inflammationem attinent, in libro de acutis morbis propoſui. Quòd ſi in pus conuertitur, dolor acutus ad iugulũ vſque aut ad ſummum humerum pertinet. Nam præ onere trahit diaphragma, *id eſt interſeptum*, vnde iecur ſuſpenſum eſt: diaphragma verò membranã coſtis ſubſtractam degrauat (ipſum enim illa conſequitur) quæ planè ad iugulum vſque & ad ſummum humerum extenta eſt. atque hæc omnia ſimul ad inferiora detrahuntur. Ignis acer cum horroribus in E ſuppuratione exoritur. tuſſis arida non admodum crebra diuexat: colore herbaceo ægri tinguntur: ſi largius colorentur, in auriginem incidunt, in albidum vergentes: ſomni haud ita viſis imaginibúſque vacant. Prudentes verò quum ſint in omnibus, in aliquo tamẽ ad tempus oblato repentè delirant, ad ſeque protinus reuertuntur. Tumor ſub mãmis, aut ſub coſtis oritur: multi autẽ mẽbranæ peritonæi tumorem eſſe falſò crediderunt. Verùm ſi tumor ſub ſpuriis coſtis fiat, quum premitur, dolor excitatur: iecur intumeſcit: humiditate nanque refertum eſt. At ſi non ſub oſſe remaneant, inflatur membranæ ſignũ. F Et ipſius quidem circunſcriptio & fines patent: poſt enim fibrarum circunductum in vacuum abdomẽ comprimẽs manus deſcendit ac ſubſidet. Peritonæi verò interminata duritia eſt: & extremitatis proceſſus nequaquã cernitur. Porro ſi ad interiora ſubit abſceſſus, longè medico natura præſtat. aut enim ad inteſtina, aut ad veſicam pus conuertet. verùm multo innocentior eſt in veſicam via. At ſi extra feratur abſceſſus, ipſum nõ ſecare vtique malum eſt. nam ſi prætermittatur inciſio, à pure iecur eroditur, nullãque mortis dilatio eſt. Si ſecare autem malis, pro- G fluuii ſanguinis periculum inſtat, ſtatimque hominẽ perdi contingit. nam ſanguinis è iecore profuſio coerceri nullo modo poteſt. Igitur ſi aliquando neceſſariò ad ſectionem venire cogeris, vſtorium ferramentum candens perſpicuúmque ab igne accipito, & vſque ad puris locum intrudito. idem enim tibi & ſecat & comburit. Quòd ſi homo periculum euadit, tum pus albũ effluet, concoctũ, læue, olidum, quoniam craſſum eſt. iſtis febres & acerba remittunt, omniáque facilè mulcebuntur. Verùm ſi in inteſtinũ pus effũditur, ex aluo primũ aquea ferũtur, poſtea H humori in quo ſint lotæ carnes, ſimilia: itẽ qualia in torminibus, vbi vlcerata inteſtina ſunt, exire ſolẽt. interdum cruentũ virus, interdũ cõcretus ſanguis effunditur. fertur & bilis flaua, ſincera aut porracea, & poſtrema intentũ afferẽs, nigra bilis. Si nõ ſuppurat vlcus, & mali odoris quædam veluti putredinẽ vẽter expellit, crudũ alimentũ præ-

terfluit ob vētriculi inteſtinorúmque intēperiem. neque enim bene ſe habens iecur iterum ea concoquit. poſtea ignis acer ſuboritur,omniáque in malum prolabuntur. carnes colliquatione tabeſcunt, motus arteriarum parui ſunt,& ægra ſpiratio:vbi haud ita multo pòſt vitæ finis imponitur.Cæterùm quibuſdam difficultas quidem inteſtinorū vlcúſque ſanata ſunt,morbus tamen in aquā inter cutem deſiit.Quòd ſi omnia remittantur,pus albū ſit, læue,æquale,inodorum,venter deiiciat, & cibaria cōcoquat,homo in bona ſpe eſt. Optimum verò eſt per lotiū criſin fieri.hac enim ſecurior eſt minúſq; maleficus puris tranſitus. Verùm ſi à phlegmone iecur non ſuppurat, nemini dubium fuerit tumorem durū ſubſidentem in ſcirrhum mutari ac ſtabiliri: quando continuus dolor nō infeſtat:quúmque adeſt,obtuſus inérſque ſentitur: rara verò & caliditas:à cibis alienatio,ab amaris delectatio,à dulcibus contriſtatio: horrore afficiuntur,ſubalbicant,virēt, lumbi ac pedes tument: facies corrugatur: * venter ſqualet: deiectiones crebræ fiunt. malorum autem colophon aqua inter cutē.Poſt aquam inter cutem,ſi multa vrina & craſſa feratur,multúmque in ea limoſi ſubſideat, & cum impetu erumpat, humorem illum intercutaneum effluere poſſe ſperandum eſt: ſi tenuis autē,ſubſidentia carens, paucáque vrina exeat,aquam intercutem auget fouétq;. Quòd ſi priſtinas vires natura recipiat,& quandoque per ventrem cum impetu materiam deturbet, poſt multorū, craſſorum,aquoſorúmque depulſionem & ipſum hydropicum morbum tollere conſueuit.Verùm id genus auxilii cum periculo eſt.Poſt enim ſubitas & copioſas inanitiones, extremóſque caſus, proſtratis interdum viribus, (quemadmodum in ſanguinis profluuio accidere ſolet) ægri interierunt.cum minori autem noxa morbū ſudor, ſi liberalius effluat,diſſoluit. Hydropici nanque haud ita multum in ſumma cute humectari ſolent.atque morborum iecoris hic finis eſt.Quando in iecore pus naſcitur, ** Adoleſcentes,& qui vſque ad conſiſtentem ætatē peruenerunt,his vexantur morbis: mulieres minus his patiendis expoſitæ ſunt.Huiuſmodi vitiorū cauſæ numerantur,victus intemperantia, & longa valetudo. præſertim poſt difficultatem inteſtinorum, *συντήξεις, id eſt colliquationes*. quandoquidē & eos *συντηκτικούς, id eſt colliquatos*, nominarunt,qui poſt vlcera iecoris tabefacti moriūtur.

DE LIENE, Cap. XIIII.

LIeni familiaris longus morbus eſt, quem σκίρρον nominant.Purulentia verò haud ita facilè, quandoque tamen efficitur, quum dolor non aſper,tumor autem ingens ſpiratione maior exoritur.Siquidem in dextrā partē ad iecur vſque tota communione * increſcere viſus eſt. vnde vt multi fallerentur in cauſa fuit,tanquam non lienis,ſed membrana affecta eſſet.nam peritonæon inflammatione occupari iſti exiſtimant. cōtumax autem atque indomitus inſtar lapidis tumor eſt.talis plerunque à ſcirrho lienis efficitur: quando & ambiguitas difficultáſque maxima ſimul adeſt. Verùm ſi fortè ſuppuret, tractabilis eſt vtique,& in parte ſumma,vbi puris quoq; creatio eſt, tactui cedit:quando verò pus nō ducit,tactui omnino reſiſtit.Porro nonnunquam ſcirrhus totus ſuper ventrē ſuſpenſus eſt, in hanc atque in illam partem,prout impellitur,delabens: donec,puſillus quum ſit,locum ad fluitandum habet. Adeſt nauſea & anxietas, maximè quum inſtat eruptio.Incrementi autem notæ ſunt febres,dolores, & horrores.multoties enim horrent: nonnunquam verò non horrent,quum breui caliditate & dolore vacant. hac de cauſa interdum & in ſplene abſceſſus oriens latuit.rarum enim & ſenſu carens in ſanitate quoque viſcus eſt. Turgent iſti,atque humoris, tanquam hydropici, pleni ſunt,atro colore viridi admixto ſuffuſi,ægrè omnia patiētes,pectore veluti pondere oppreſſo grauiter ſpirantes. euidens enim malum eſt.vſque ad ſuperiora ſpiritu venter impletur craſſo,caliginoſo,humido quidem ad ſpeciem, quum tamē non ſit humidus.tuſsis adeſt, multúmque irdepellit aed pauca ſicca extruduntur. Venter ſiqua infrà ritantur,ſquoſa,primò paulum ſubleuat,deinde ſi largius deiicit,hominem quidem tabefacit,ſed nihilominus iuuat.At ſi & abſceſſus ruptus fuerit, pus vtique purum &

A concoctum nunquam excernitur,ſed ſubalbidum & cinereum,quandoque fæculentum,aut liuidum. quòd ſi & profundior abſceſſus fuerit,nigra etiam fertur humiditas: quando & aliqua ſucci lienis,qui ſimul tabeſcit,particula exprimitur. Quibuſdam præterea & integræ lienis partes exierunt:ſiquidem & natura diſſolubilis lienis eſt. Cæterùm ſi morbus vlcere non ſubſtitit, ſed in longum tempus extrahitur,cibos auerſantur,malo ſunt habitu,tumidi,aſpectu fœdi. multis vlceribus toto corpore,ſed maximè in cruribus ſcatent:rotunda, liuida, concaua, ſordi- B da,ægrè ſanabilia vlcera ſunt: ſicque demum tabefacti *interiere.At in exiguo tumore cum duritia & renixu,indolentia eſt:vnde fit vt iſti longiorem vitam ducant.Verùm ſi ab affectu ſuperentur, aqua inter cutē aut phthiſis neceſſariò ſequitur: & corporis *τηκεδὼν, id eſt eliquatio*, ſuperuenit:atque iſte ſanè perniciei modus ipſos è vita migrare compellit.Pueri ac iuuenes facilè calamitatem hāc patiuntur,faciléque inde liberantur: ſenes verò non facilè vtique læduntur,ſed affecti euadere interitū nequeunt. Quinetiam ſeniores quidam neſciéntes, ipſi vitio lienis C abſumpti ſunt: nam & puſillus tumor ipſis cauſa interitus fuit.Longa quoque ægritudo tabidos facit: & iuuenibus otium maximè nocet, quicunque à certaminibus exercitationibúſque corpus quieti deſidiæque tradunt: loca paluſtria,aquæ exuberantes,ſalſæ,viroſæ. Inter anni tempora ferinus autumnus.

DE MORBO REGIO, Cap. XV.

SI bile flaua,vitellina,aut crocina,aut nigra cum viridi mixta omne corpus à viſcere ſuffuſum ſit,affectus hic D *à Græcis icterus,à Latinis regius morbus,ſiue arquatus,ſiue aurigo* dicitur.Difficile vtique in acutis malum eſt: quia non ſolùm ante ſeptimum apparens,ſed etiam poſt ſeptimum infinitos necauit.raro autem ad extremum febrem bene iudicauit: ipſe verò haud facilè diſcutitur. Neque vitio iecoris tantummodo prouenit, vt nonnulli medicorum exiſtimant: ſed & ventriculus,& lienis,& renes & laxum inteſtinum in cauſa ſunt. & ab iecinore quidem naſcitur ſi phlegmone aut ſcirrho viſcus illud opprimitur, à ſolito tamen munere non impeditur.creatur enim in iecinore E bilis,eámque in iecinore poſita veſica ſecernit. Verùm ſi meatus ad inteſtinum bilem deferentes phlegmone aut ſcirrho intercluſi fuerint,veſica autem exundauerit, bilis retrò labitur.Cum ſanguine igitur miſcetur,qui per totū corpus diſcurrens,ſecúmque bilem vehens,in omnia mēbra diffundit: atq; ita corporis ſpecies bile tingitur. Stercora verò albida ſunt,& argillam referentia. neque enim bile colorantur,quoniam humoris eius affluxu carent.idcirco & venter valde ſiccus eſt:ſiquidem bile nec madet, neque ſtimulatur. color autem ad albedinem vergit. Si F morbus regius ab liene ortum habeat, color eſt ater cum viridi mixtus.ipſius enim atra bilis alimentum eſt, quū ſanguinis atri effigies quædam ac ſimulacrum ſit: cuius purgamenta non ſuſcipit neque elaborat lienis ægrotans. inde fit vt per omne corpus cum ſanguine dilabantur. Propterea qui lienis arquato laborāt,cum viriditate quadam nigricant.ipſorū quoque conſueta ſtercora nigriore colore imbuta ſunt: nam quod alimenti in ſplene abundat,ad vias exitus tanquam recrementum propellitur. A laxo etiam inteſtino & ventriculo arquatus prouenit, vbi G concoquendi facultas in ventriculo & cœlo,*id eſt laxo inteſtino* læſa fuerit.nam in cœlo cōcoctio efficitur, & ab ipſo alimentum in iecur digeritur. Igitur ſi aliud alimentum crudius iecur ſuſceperit, proprium quidem elaborat, & conficit,alienum verò dimittit. ſanguis enim qui diſtribuitur,cœli ceſſationem atque inertiam retinens, in omnem partem labens eam diſſeminat: in cœlo autem cruditas,ipſius bilis effectrix eſt. Hunc ſanè in modum ab omnibus viſceribus arquatus oriri poterit,non modò ab iis quæ iecori eſcam ſuggerunt,ſed etiam ab iis quæ à H iecore ſuſcipiunt.Neque enim per canales duntaxat ſenſiles, ſed multo copioſius per halitꝰ natura in omne corpꝰ alimēta diſtribuit,qui à toto in totū natura ipſos per ſolidas ac denſas partes dirigente, diſcurrere facilè queunt. gignuntur itaq; halitus bile infecti,& corpus vbi inſederint,colorant. Nēpe per aluū laborante cœlo nō fit albida

excretio:iecur enim creandis ſuccis nullam noxam pati- A
tur;exitúmque bilis ad inteſtina patentem habet.Habitus
quoque totius corporis ad morbum regiũ citãdum ſum-
mopere efficax eſt.Habet enim & in toto cauſam,quæ hu
iuſmodi eſt: In omnibus corporis partibus calor ad con-
coquendum inſitus eſt: in omnibus item humorum eſt
creatio ac ſeparatio: ſed aliorum alia,ſingulis autem pro-
pria:vt puta in carne ſudor,in oculis lacryma, in articulis
& naribus mucus,in auribus κύψελις. *Latini aurium marmo-
rata,ſeu cerumina uocant*.Itaque ſi ad ſingula obeunda mu-
nera calidum,fatigatum laſſatúmque fuerit,ipſum quidẽ B
in acre atque igneum vertitur: humiditates autẽ omnes
in bilem abeunt.ignis enim opera amara & bile infecta
ſunt.quòd ſi & in ſanguine cruditas incidat,ſanguis bilio-
ſus efficitur, & quoquouerſus nutriens diſpergitur. Pro-
pterea & vbique bilis conſpicitur. Planè acerbum id ma-
lum eſt,color verò ſpecie horribilis.etenim colore aurum
repræſentant: ſed non hominem decet quod in lapide
pulchrum fuerit.At ſuperuacuum mihi videtur, vnde id
nomen icterus tractum fuerit,explicare,præterquã à ter-
reſtribus feris quadrupedibus,quas *Græci* ictidas,*Latini ni-* C
uerras,aliqui martes vocant,*& ſylueſtris muſtellæ ſpecies eſt*: his
enim beſtiis oculi huiuſcemodi colore tincti ſunt. Duæ
ſunt huiuſce labis ſpecies.aut enim in flauum croceúmq;
vergit,ſimúlque albicat & vireſcit:aut in liuidũ nigrúm-
que declinat.*atque adeo iſtorum cauſa & ipſius bilis cau
ſa eſt. Aliqua enim bilis flaua eſt,ſubtilis,perſpicua,tenui-
oris generis, aut ad liuidũ atrúmque vergens: aliquã ma-
gis colore ſaturata,vt crocum,aut vitellum eiuſdem ſpe-
ciei quis affirmet.Secunda bilis ſpecies nigrioris coloris
eſt, porri aut iſatidis herbæ colorem referens,atra. inter D
hæc extrema infinitæ ſunt colorum varietates.penes au-
tem calorem atque humiditates iſtarũ mutatio fit.Quin-
etiam viſcera huiuſce varietatis cauſæ ſunt: vt puta ſi fla-
uum viſcus ſit,quale iecur eſt, aut liuidum, qualis lienis.
Quocirca ſi ab aliquo viſcere arquatus oritur, à iecore
quidem iecoris notæ ſunt: à liene,lienis: ſingulorúmque
vnde oritur membrorum indicia apparent. Si nullius
membri ſigna videantur, vniuerſi habitus ægritudo eſt.
Perſpicua verò ſunt & ea quæ in albiſsimis oculis cer-
nuntur.Frontis autem ſecundum tempora, in corporibus E
naturaliter albis præcipuè,& in paruo arquato color ex-
quiſitior effloreſcit.Porro quicunque nigro arquato la-
borãt,in his ater color viridi commixtus apparet. iidem
frigent: imbecilli, deſides, triſtes atque demiſſi animo
ſunt.tetrum odorem exhalant,guſtatum amarum habẽt:
ſpiritus non facilè ducunt: in ventriculo morſum perci-
piunt: alui excrementa porracia,ſubnigra,arida ſunt, æ-
gréque deſcendunt. vrina bene colorata eſt, ad nigrius
vergens. adhæc cruditate laborant, cibum deteſtantur,
vigilant,mœrent,melancholia agitantur. At in albiore
arquato color eſt ex albo & viridi temperatus: mẽte ſunt F
hilariores: cibos accipere primò eos piget, ſed vbi cœpe-
rũt,gnauiter comedũt, facilius quàm priores cõcoquũt:
alui purgamenta alba ſunt,arida,cretacea: lotium reddũt
flauum,pallidum,crocinum.In vtriſque corpus omne pru
riginoſum eſt: calor in naribus exiguus quidẽ, ſed mor-
dax percipitur: nam bilioſum diſtrahit laniátque: guſta-
tus amarorum quidem, nõ amarus(quod mirum eſt)non
tamen dulcis: dulcium verò amarus. In ore nanque bilis
in lingua reſidens, & prius cibis occurrens ſenſum hunc
ludificatur ac decipit.Lingua enim bile ſuffuſa cibos non G
ſentit:atque antea quidem ieiunii tempore bilis quieſcit:
neque idcirco lingua propter conſuetudinem ægrè fert:
verùm ſi cibis excitata bilis efferbuerit, ipſa cibis obie-
cta prius linguam mouet ac ſtimulat. Itaque ſiue amara
ſit eſca,amari ſenſus eſt:ſiue dulcis,bilioſi perceptio.bilis
enim ſenſio præuertit. Falluntur autem qui amara videri
dulcia exiſtimant. res enim haud ita ſe habet: ſed quo-
niam membrum amaro aliquo delibutum duntaxat,pro-
pter morbi cõſuetudinem amaritiem non percipit, ideo
ſpeciem dulceſcentis repræſentat: verùm in dulcibus &
amaris cibariis idem ſtatus reperitur.fallacium igitur ci- H
borum velamentum bilis eſt. Vtique ſi nullius viſceris
calefactio euidens fuerit, plerunque ſine noxa arquatus
eſt, ſed diuturnior:ſi perſeuerauerit, atque inſuper viſcus

A inflammatione vexatum fuerit,in aquam inter cutem &
malum corporis habitum vtplurimum deſinit. Plerique
& ſine aqua intercute colliquati interiere. Id malũ ado-
leſcentulis iuuenibúſque familiare eſt: quibus & minus
officit pueris autem non*admodum inuſitatum,non o-
mnino tamen innoxium eſt.

DE CACHEXIA, id eſt MALO CORporis habitu, Cap. XVI.

Καχεξία, *id eſt malus habitus*, omnium ſimul vitiorum
conuerſio eſt:ſiquidem*ab omnibus morbis propa-
B gatur & emanat. Verùm & ipſe ſolus citra alios morbos
materiam multum lutulentam nactus, à principio noua
ægritudo gignitur.Et habitus quidem malus,ſimplex,cõ-
munis eſt,& ſymptomata multa comitantur: noménque
ipſum ſignificanter inditum eſt.Gracilitas verò, aut pal-
lor, aut tumor, & ſiquid aliud inſit, ad tempus durans in
corpore exoritur:cachexia autem,*id eſt malus habitus*,vnius
ingentis affectus ſpecies eſt,eíque nomen tale fuit impo-
ſitum.Nam hominis ad omnia eſt euexia,*id eſt bonus habi-
tus*, & ad concoctionem,aut ad diſtributionem: ſangui-
C nis creatio,atque omnis naturæ functio inde prouenit.
hæc conſequitur facilis ſpiratio,validæ vires,floridus co-
lor,ſed prima omniũ ſanitas. Quòd ſi ad imbecillitatem
cacochymiæ,*id eſt vitioſorum corporis humorum*, natura con-
uerſa fuerit,id iam eſt cachexia. Valetudo hæc vix ſana-
bilis eſt,malúmque longiſsimum. longo enim tempore
acquiritur:neque ab vno corporis vitio,neque ab vno vi-
ſcere prodiens,ſed omniũ eſt in deterius conuerſio.Quo-
circa ab hac enaſcentes morbi,ineuitabiles ſunt, vt puta
aqua inter cutẽ,aut phthiſis,aut σύντηξις,*id eſt colliquatio*: ſi-
D quidem & mali habitus cauſæ colliquationis germanæ
ſunt.Morbus autem in multum tempus extrahitur:*inte-
ſtinorum difficultas adeſt continua: quibuſdam morbo-
rum reuerſiones eueniunt. Bene vtique cibos appetunt,
tametſi multos ingerant,ac repleantur:crudi verò & non
confecti digeruntur: quoniam alimẽti elaboratio ad co-
ctionem pertinens,debilis admodum atque inualida eſt.
Labis huius cauſæ ſunt & ab hæmorrhoidibus *quas uocant
uenis* effluuii ſuppreſſio,& vſitatorum vomituum retẽtio,
& ab exercitationibus quies, & ſudorum exiccatio, & ab
E ingentibus laboribus otium. * quando enim horum ſin-
gula,quæ aderant,non amplius reuertuntur, tunc ſequi-
tur corporis grauitas,pallor ſubinde repetens, venter fla-
tibus refertus,oculi cõcaui,ſomni graues torporem affe-
rentes. Verumenimuero hæc ſi erraticè & non ſtatis tem
poribus fiant,morbi inconſtantiam infirmitatémque ſi-
gnificant. ſin altius exactis radicibus maneant,neque de-
ſiſtere velint,ingentis mali nuntia ſunt. Stantibus pedes
tibiæque intumeſcunt,decumbentibus autem*partes de-
cliues atque iacentes. Quòd ſi decubitum mutauerint,
tumor in illas*decumbentes partes deuoluitur: humidi-
F que aut frigidi in grauitatem fit circuitus. nam ſi calor
humidum euaporet,id verò non effundatur, poſtea dela-
betur.Multos vtique cibos appetunt, edaces admodum
ſunt: celerior concoctione diſtributio fit crudiorum ma-
gis quàm incõcoctorũ:nutricatio non perficitur.Sed hoc
inde prouenit quoniam in toto alimentum à natura non
concoquitur.in ventre enim atque in omni corpore ca-
loris imbecillitas eadem eſt.Quapropter neque optimus,
neque boni coloris ſanguis procreatur: quúmque crudo-
rum ſuccorum omne corpus refertum fuerit,& ciborum
G appetentia euaneſcat, ſic malo habitu vſque ad ventricu-
lum graſſante,& affectu iam ſummam potentiam obti-
nente.tunc ſanè tumidi fiunt,imbecilli, & ad omne opus
abiecto proſtratóque animo.Aluus ſiccior eſt: plerunque
recrementa bile priuata,alba,aſpera,crudáque deiiciunt:
corpore ſquallent,ſudore carentes & pruriginoſi.Somnus
nequaquã firmus eſt,ſed decumbentes conniuent: tardè
ſpiritum ducunt:arteriarũ motus languidi ſunt, debiles,
frequentes:poſt quamlibet autem vel exiguam actionem
frequentiſſimi fiunt.Poſt hæc reſpiratio cum anhelitu fit:
venæ in tẽporibus elatæ apparent.partes enim quæ cir-
H cumiacent,emarcuerunt.Verùm & in brachialibus lon-
gè grandiores inflatione venæ redditæ ſunt: ſanguis atro
colore viridi admixto infectus eſt.Ab his phthiſis,aut ſyn-
texis,*id eſt colliquatio*, hydropẽ ana ſarca vocatã,aut aſciten

adducit: iſtorúmque procreatio ineuitabilis eſt. Ætates huius morbi feraces ſunt, in primis ſenectus, neque mortem euadunt: pueri & celeriter pati idonei ſunt, & liberantur facilius: florentes ætate haud ita valde huic A malo patent, non tamen penitus facilè ſanantur. Tempus anni non vnum hanc fert ægritudinem, neque vno tempore finitur: verùm autumnus cōcipit, hyems alit, ver ad vltimam vehementiam perducit, æſtas verò interficit.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI de ſignis & cauſis diuturnorum morborum, Lib. II.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

LIBRI SECVNDI CAPITA.

De hydrope,	Cap. I.	De dolore inteſtini coli,	Cap. VIII.
De diabete,	Cap. II.	De difficultate inteſtinorum,	Cap. IX.
De affectibus renum,	Cap. III.	De læuitate inteſtinorum,	Cap. X.
De vitiis veſicæ,	Cap. IIII.	De affectibus vteri,	Cap. XI.
De ſeminis effluuio,	Cap. V.	De articulorū & coxendicis morbis,	Cap. XII.
De ſtomachi vitiis,	Cap. VI.	De elephantiaſi,	Cap. XIII.
De ventris affectu,	Cap. VII.		

DE HYDROPE, HOC EST AQVA inter cutem, CAP. I.

Hydrops, *id eſt aqua inter cutem*, iniucundum aſpectu vitium eſt, & toleratu difficile. ab ipſo enim perpauci liberantur: idque felicitate quadam, ac deorum potius quàm artis auxilio. (maiora enim omnia vitia ſoli dii medicantur) Nam aut in viſcere primario morbus deliteſcens totū in malum habitum conuertit, aut omne corpus ingruente peſtilentia in malum ſuccum viſcera permutauit, quando ſibi vtraque viciſsim ad perniciem ſuffragantur: nullàque eſt pars noxa carens, quæ vel modicam naturæ opem afferre poſsit. Eſt autem ad humectationem fluxio frigida, craſſa, qualis eſt nebula vniuerſo: aut cōuerſio ab humida & frigida cauſa in talem habitum hominem permutante. Neque enim in inferiori ventre fluctuās humidū, hydropa nuncupamus: quandoquidem neque ibi vitium eſt: ſed quum morbum conſequitur tumor, inflatio, coloris fœditas, iſte in aquam habitus colliqueſcens, ὕδρωψ & eſt & appellatur. Nam tametſi nonnunquam foras ſponte aqua prorumpit, aut aliquis præcordia reſcindēs effundit, adhuc in ſede ſua permanent hydropici. Princeps itaque cauſa malus habitus eſt, ſpecies autē plures. Verùm & eius nomen aliud atque aliud. nam ſi ſit humida ſuffuſio, quæ in ilibus fluitet, & præ inflatione, quum verberantur, tympanum quodammodo referant, τυμπανίας nominatur: at ſi aqua copioſa in peritonæo contineatur, natántque in humore inteſtina, ἀσκίτην cognominarunt: ſin autem ilia nihil iſtorum habeāt, ſed omne corpus intumeſcat, ſi ex alba pituita craſſa & frigida, φλεγματίας ei nomen eſt: ſi in humorem ſanguineum, aquoſum, tenuem, carnes liquatæ fuerint, ὕδρωψ ἀνὰ σάρκα generatur. Praua quidem eſt harum ſingularum conſtitutio, peior autem multo ipſarum permixtio. Nam earum quæ in ilibus fiunt, vna vni earum quæ totum corpus inflant, ſociari nonnunquam conſueuit. Difficillimus eſt autem tympanias cum ana ſarca vocato copulatus. Ex occupātibus enim ilia, tympanias aſcite improbior eſt: ex infeſtantibus verò totum corpus, leucophlegmatias quàm ana ſarca benignior. Mitis quidē vt in deſperatis morbus eſt, ſi minor ſpecies cum minori pariter cōiungatur: peior verò, ſi aliqua ex minoribus cum altera ex maioribus admiſceatur. Quòd ſi duarum maiorum mixtio exactè facta fuerit, grauius inde malum exoritur. Notæ autem maximæ ſunt, & viſu, & tactu, & auditu facillimæ. In aſcite nanque in ilibus tumorem, in pedibus inflationem videre licet: facies, brachia, & reliqua gracilia cernuntur, intumeſcunt teſtes, præputium, & totus colis ob inæqualitatem tumoris tortuoſus eſt. Tāgito verò, & aliquam in partem manum imprimens intrò moderatè pellito. ad alias enim partes humiditas transfluet. Verùm etiam in corporis ad alterutrum latus conuerſionibus humor in locum decliuem & tumorem & fluctuationem facit, fluctuantiſque liquoris ſonitus exauditur: quinetiā ſicubi digitum impegeris, locus cauus efficitur, & multum temporis cauus perſeuerat. Hæc vtique aſciten ſigna declarant. Tympanias autem, vltra tumoris ſpectaculū, etiā auditu ſonorus eſt. nam ad palmæ percuſſum abdomē ſonū edit: neque ad corporis conuerſionem ſpiritus locum mutat. etſi enim locus ambiens aliquorſum inclinat, ſpiritus tamen æqualis ſuprà & infrà vbique permanet. Cæterùm ſi in nebulam & aquam ſpiritus vertatur, (nam aſcites ex tympania gignitur) ſi non perfectè aliquādo mu-

B tatus fuerit, ex dimidio factus in ventre fluitat. Cæterū ana ſarca & leucophlegmatias ilia inania occupant: tumidam faciem & brachia reddunt, & quæcunque in aliis vacua ſunt, in huiuſmodi ægrotis opplentur. Quandoquidē in leucophlegmatia, alba pituita, frigida & craſſa redundat: hac omne corpus impletur: facies, collum, brachiaq; tumeſcunt, abdoménque ex inflatione craſſeſcit. mammæ quoque in tumorem excitātur, illis ſcilicet qui iuuenes robuſti in ætatis proſpera fortuna cōſiſtunt. At in hydrope ana ſarca vocato, carnis liquamētum fit in ſuccum

C ſpeciem carnis referentem: ſaniéſque cruenta, qualis ab inteſtinorum vlceribus, emanat. talis verò & à membris aliquo graui, quod ſuperinciderit, contuſis, *ſi paulum ſuperficiem ſecueris, humor effunditur. Ex duabus quidem ſpeciebus permixtio, ambarum indicia obtinebit. Omnibus verò ſimul ineſt pallor, ſpirationis difficultas, tuſſis: diuerſis temporibus ſegnes ſunt: pigritia multa, à cibo alienatio: quòd ſi aliquid aſſumant quanuis modicum, & flatu carens, nihilominus valde inflantur: diſtentiones

D patiuntur quales ex ſaturitate fiunt. citra madorem eorū corpus eſt: idcirco neque in balneis ſudore madeſcunt: præterea albidi ſunt & effœminati. Qui autem hydrope ana ſarca laborant, colore ex atro viridíque permixto infecti ſunt, obſcuráſque & nigras venas habent: in aſcite atque tympania conſpicuæ atque admodum euidentes ſunt in brachialibus atque in abdomine. In ana ſarca verò atque phlegmatia tumore, omnia deliteſcunt: ſomni ſunt graues, torpentes, breues, animæ deliquium, circa minima quæque ſolicitudo, viuendi cupiditas. tolerātia nō ex animi alacritate, ac bona ſpe, vt in iis eſt qui proſpera

E fortuna vtūtur, ſed ex ipſa morbi natura. Neque cauſa dici poteſt, ſed mirari tantùm id licet, quod mehercule magnum eſt. nāque in aliis haud omnino pernicioſis affectibus ægrotantes abiecto ſunt animo, triſtes, mortis amatores: in his verò & bene ſperant, & vitæ cupidi ſunt. Ambo hæc contraria morbi efficiunt. Aqua inter cutem nonnunquam à copioſo frigidæ potu continuo prouenit, quum præ nimia ſiti ad ſaturitatem quiſpiam multam aquam gelidam ingurgitauerit: poſtea humidum in peritonæum delatum ſit, atque inde in ventribus inſitus ca-

F lor refrigeratus fuerit: deinde in ilia guttæ effluunt, quæ prius in aerem verſæ, per tranſpirationem digerebantur. Id igitur ſi incidit, facilior eſt huius morbi curatio, antequam viſcus aliquod aut totus homo affectus ſit. Cæterū & ventoſus cibus, & cruditas, & bupreſtes aquam inter cutem pepererunt. Eſt hæc omnibus communis calamitas, viris, mulieribus, cuicunque ætati: præterquam quòd alii in aliam ſpeciem ſunt propenſiores. In vocatam ana ſarca & leucophlegmatiam pueri: iuuenes autem ad conſiſtentem vſque ætatem inundationi ilium obnoxii ſunt:

G at ſenes omnibus quidem generibus ſunt expoſiti, quum inopes ſint caloris, (frigida enim ſenectus eſt) verùm ad

humoris multitudinem contrahendam apti non ſunt. ipſis igitur tympanias accidere conſueuit. Omnes quidem ſpecies prauæ (hydrops enim morborum omniũ vitium eſt) ſed inter ipſas leucophlegmatias mitior habetur. nam multæ & variæ ſunt eius tollendæ proſperæ occaſiones, ſudoris aut lotii excretione, aut alui nonnunquam in huiuſmodi ægrotantibus copioſo effluuio, iam abeunte aquæ inter cutem habitu. Difficilis autem tympanias eſt, adhuc tympania difficilior ana ſarca. Oportet enim medicum hoc in morbo totum hominem permutare. quod per Iouem neque diis ipſis facile fuerit. Cæterùm nonnunquam & exigua in parte homo aquam inter cutẽ patitur: vt ſecundum caput, in eo morbo qui hydrocephalus nuncupatur, aut in pulmone ſolo, aut iecinore, aut liene, aut in mulierum vtero: & cæteris hæc ſpecies ſanabilior. Nam ſi eius oſtiolum à priori concluſione hiare cœperit, humorem quidem ſi habeat, effundit: ſi ſpiritum, efflat. quòd ſi vterus ana ſarca laboret, plurimùm tota mulier aquam inter cutem patitur. Alia quædam hydropici morbi ſpecies talis agnoſcitur: In ea veſiculæ quædam puſillæ, crebræ, humoris plenæ, in loco vbi aſcites fieri ſolet, excitantur. Cæterùm, quòd humore multo refertæ ſint, illud indicio eſt: *ſi abdomen perforaueris, parum admodum humoris effundes. Ab interiori nanque parte veſica occluſit: at ſi in veſicam inſtrumentum impuleris, iterum ſuccus emanabit. Hæc vtique aquæ inter cutem ſpecies haud leuis eſt. vnde enim id genus veſiculæ eruperint, via haud facilè reperitur. Alii nanque affirmant huiuſmodi ampullas per inteſtina tranſiiſſe. Ego verò id nũquam vidi: idcirco neque nunc ſcribendo affirmo. *nam ſiue ex inteſtino cωlo, ſiue ex ventre ferantur, qualis ſit ipſarum generationis modus, quid dicam nihil certi habeo. iter enim ad omnium excretionẽ per ſedem lubricum ac patens eſt: at ipſius humoris in ilibus collecti per inteſtinorum rupturam egreſſio credi non poteſt. neque enim innoxium, neque citra perniciem inteſtini vulnus eſt.

DE DIABETE, ID EST VRInæ profluuio, Cap. II.

Diabetes qui vocatur affectus, miraculum quoddam eſt, haud ita ſæpe hominibus vſitatus, carnium ac membrorũ in vrinam colliquatio. Frigida atque humida, vt in aqua inter cutem, cauſa eſt: tranſitus autem conſuetus, renes & veſica. Neque enim cum intermiſſione lotium reddunt: ſed, perinde atque canales laxati ſint, indeſinens eſt profuſio. Diuturna eſt huius morbi creatio, & longo tempore parturitur. Breuis erit autem hominis vita in quo affectus iſte perfectus fuerit. velox enim eſt colliquatio, & feſtina interdum mors aduenit, & vita fœda eſt, ac vexata doloribus. Sitis intoleranda eſt, potus copioſus, multitudini tamen lotii non reſpondens. copioſius enim lotium redditur: neque eos quiſquam neque à potu neque à mictu inhibere poteſt. Quòd ſi vel punctum temporis inhibeantur, ſi quidem à potu, os ſiccatur, corpus areſcit, viſcera ipſi ſua conflagrare opinantur, omnia faſtidiunt, de omnibus dubitãt, haud multo pòſt mortem obeunt, ardentiſsima ſitis adeſt. Mictum verò quæ ratio ſuppreſſerit, aut quæ verecundia dolore potentior? Sin autem vel parum temporis à meiendo abſtinuerint, intumeſcunt lumbi, teſtes & ilia: quúmque remiſerint, lotiũ quidem calefactione profundũt, tumidæ verò partes detumeſcunt: in veſicam enim confluit exundatio. Quum morbus iſte iam perfectus eſt, facilè omnes eum deprehendunt: ſed quum futurus eſt, os humore priuatur: ſaliua eſt albida, ſpumans, perinde atque in ſiti: nondum tamen ſitiunt. præcordia grauia ſunt: calorem aut frigus à ventre in veſicam tendere ſentiunt, prout aduentantis morbi proceſſus eſt: quinetiã paulo plus lotii quàm moris erat, effunditur: ſitis adeſt, ſed nondum vehemens. Quúmque amplius cremẽtum accipit, calefactio parua quidem, ſed mordax viſceribus inhærens exoritur. abdomen habent rugoſum, venas extantes, totum corporis habitum gracilem, quando & vrinæ profluuium & ſitis iam aucta inſigniter ſunt: quúmque ad extremum colem vitii conſenſus peruenerit, protinus vrinam reddunt. Atque inde mihi huic morbo διαβήτης appellatio indita fuiſſe videtur,

A *perinde ac ſi pertranſeuntem dixeris*, quòd in corpore humor nõ remanet, ſed *vbicunque in homine collectus ſtagnauerit, ad exitum labitur. Durãt ſanè aliquod tempus, licet nõ admodum diu: nam cum dolore meiunt, atque atrox fit liquefactio. neque enim ex potu aliqua inſignis portio in corpus abſumitur, & carniũ magna copia in vrinã eliquatur. Huiuſce languoris cauſa aliquis acutus morbus eſſe poteſt, qui hanc in partem impetum fecerit, & in criſi aliquod malignũ virus latenter morbi reliquerunt. Haud incredibile eſt etiam aliquod perniciosum venenum, ex
B iis quæ veſicam & renes infeſtant, huic affectui cauſam præbuiſſe. Quinetiam ſiquis à dipſade morſus ſit, talis morſum affectus ſequitur. Dipſas autem reptilis fera, ſiquem percuſſerit, ſitim non ferendam accendit, iſque copioſè bibit, neque ſiti medetur, ſed ventrem obruit humore: adeo inexplebilis eſt bibendi cupiditas. At ſiquis ob ventris diſtentionem doleat, grauetúrque humoris copia, & ideo paulum temporis à potu abſtineat, iterum ſitiens, largiſsimè bibit. Atque hæc eſt malorũ viciſsitudo: ſe nanque mutuò ſitis & potus adiuuant. Alii præterea
C ſunt qui lotium nõ reddunt: neque vlla eſt alia eius quod bibunt tranſpiratio. itaque potus inſatiabili auiditate, humoris inundatione, ventris diſtentione repente ac penitus diſrupti ſunt.

DE RENVM AFFECTIBVS. Cap. III.

Renes ſubſtantia adenas, *glandulas quaſdam*, referunt. colore autem rubidiores ſunt, quale eſt iecur potius quàm mammæ aut teſtes: nam & hi adenes ſunt, verùm albiores. Figura teſtibus ſimiles, lati magis ſunt iuxtà &
D retorti. Sinus habent exiguos ad lotium excolandum cribrorũ inſtar foraminibus peruios. Ex vtroque neruoſi canaliculi tanquam fiſtulæ expullulant, qui in veſicæ terga vtrinque ſeſe inſerũt. æqualis eſt autem lotii à renibus in veſicam via. Huiuſce viæ multi atq; varii affectus renes prædictóſque meatus malè habent: aliqui acuti, ſanguinis profluuio, & febribus, & inflammationibus iugulantes: hi verò ſunt quotquot ego enumeraui: aliqui diuturni, hominem colliquatione diſſoluẽtes, haud lethales quidem, ſed inſanabiles, & vnà cum ægroto commorientes. Diu-
E turni itaque ſunt, abſceſſus, vlcera, calculorum exortus, hæmorrhoides vocatæ. Vlcera quidem hominis ex abſceſſu facta, omnia planè diuturniſsima ſunt, atq; ægrè ſanationem recipientia. Calculorum verò diuturna eſt creatio, cum dolore obſtructiones: haud enim facillimus eſt exitus. adhæc difficilis eſt & lotii ſuppreſſio. At ſi multi ſint & exigui calculi, ſeſe mutuò impedientes, remorantur: aut *ſi vnus ſit magnus, locorũ anguſtiis intruſus inhæreſcit. Atque ſi vtroque in rene hæc fieri vſuueniat, interclusa vrina, diſtentiſque locis, paucis diebus ſuperſtites
F ægri moriuntur. Rectè ſanè natura renum ventrem oblongum, & vrinæ canalibus magnitudine æqualem fabricauit, exiguis quidem calculis ampliorem, quò ſuperius concretus calculus expeditiſsimum in veſicam iter inueniat. atque ideo lapilli oblongi generantur. Plerunque enim prope vrinæ fiſtulas id genus lapilli concreſcunt & quotquot eo loco fiunt, inæqualis craſſitudinis ſunt. priori in parte ob canalium anguſtiam gracileſcunt, poſteriori autem craſſiores fiunt: quoniam renes deorſum vergunt. In ſolis autem renibus oriuntur, hiſque igneo ca-
G lore feruentibus. neque enim ſedem in fiſtulis vrinæ calculi obtinent, ſed arenulæ cum lotio per eas fiſtulas inferius delabuntur, quæ & indicia & materia huiuſce affectus ſunt. Quòd ſi aliquando grandior effectus lapis concauo renis inhæſerit, tunc dolores lumborum circa muſculos quos ψόας appellant, excitantur, & ad medias vſque coſtas perueniũt, Multis ſanè dolor iſte, perinde ac ſi morbi lateralis eſſet, impoſuit. Præterea grauitas adeſt coxendicis: dorſum ægrè incuruatur: difficulter annuunt: tormina dolores inferunt grauia, perſeuerantia. inteſtinum
H enim ſinuoſum eſt, quúmque exundat vrina, & diſtentiones increſcunt, ad meiendum, vt in parturiginibus, proritantur: flatuoſi ſunt, ſed flatus excerni nequeunt. febres adſunt mordaces, præaridæ: ſqualida quidem lingua, ſicca verò eſt aluus, macreſcunt, à cibo abhorrent: quòd ſi quid aſſumant, neque concoquere, neque diſtribuere fa-

cilè poſſunt.Sin autem in lotii canaliculum lapis inciderit,concuſsio corporis fit,vt in rigore: calculi progreſſus ſentitur communi ſimul violento.Quòd ſi in veſicā delapſus fuerit,lotium aquoſum vberius effunditur: aluus deiicit: flatus inde exhalant: extentus ſtomachus eſt: ructus eduntur:à prioribus malis quies datur: interdū quoque vlcerato canali præter lotium cruor emanat.Secunda porro calamitas eſt,quum per colem calculus tranſmittitur.Nam ſi amplior ſit quàm vrethra,*id eſt urinæ iter* capere poſſit, in eo multū temporis hæſitat:atque veſica multitudine vrinæ completur:túmque eius maiore cum dolore ſuppreſsio fit.nam cum veſica & canales vreteres vocati veluti incēduntur: Ægerrimè autem tortuoſi calculi exeunt: quoſdam enim & hamatos vidi, in meatibúſque adnatas quaſdam calloſas duritias.Plerunque autem oblongi propter canalium rectitudinem figurantur. At colore nonnulli albicant,argillam referētes,taléſque ſæpius in pueris generantur: alii flaui ſunt inſtar croci:hi verò in ſenibus reperiuntur, quibus & in renibus creari ſolent. crebrius enim pueris in veſica lapilli oboriuntur. Concretionis autem cauſæ geminæ ſunt: in ſenibus frigidum corpus,& craſſus ſanguis.frigidum verò craſſas materias celerius cogit.indicio ſunt aquarum natura calidarū fontes.hæ nanque refrigeratæ in tophaceum lapidem condenſantur. At in pueris multum*ſanguinis limum elixatum generandi calculi veluti ſedem ignis habet.Igitur in calculi creatione talis eſt affectio. Cæterùm nōnulli ſunt qui per quoſdam circuitus ſanguinem meiunt.huiuſmodi affectus hæmorrhoidum profluuio ſimilis eſt: ſimilis eſt quoque corporis conſtitutio.nam valde palleſcūt,torpent,ignaui ſunt,cibum faſtidiunt,cruditate laborant, & quum excretus eſt ſanguis,languidi fiunt,membra reſoluuntur,caput verò leuius & agilius redditur. At ſi per circuitum nihil ſanguinis effluxerit,capitis dolore vexatur, oculorum acies hebet,tenebræ eis obuerſantur, vertiginem patiuntur.Inde alii infiniti in comitialem morbum incidunt,tumidi,veluti caligine perfuſi,aquam inter cutem patientibus ſimiles: alii morbo atræ bilis,aut neruorum reſolutione tentantur.Nam ex cōſueti profluuii ſanguinis retentione huiuſmodi mala proueniūt.Si quidem à renibus defluat ſanguis mundus, lotio non permixtus, plerunque tamen cum veſicæ vrina circunfuſus emanat. Nonnunquam & ex renū diſruptione ſanguis fertur multus collectim,verùm cogitur,& in grumos denſatur: vtq; in ſanguine extra corpus effuſo fieri aſſolet,interdum vtique & in veſica congelatur, quando atrociter vrina ſupprimitur.Ruptionem verò vlcera diuturna atque vix ſanabilia ſequuntur.indicia ſunt, ramentum,aut membranula araneæ inſtar rubida egrediens, aut pus album meiendo profuſum,modò purum & ſincerum, modò cum vrina permixtū.Ab iiſdem & abſceſſus dignoſcēdi ſunt, ſi veſperi febres acceſſerint & rigores, dolores circa lumbos,& pruritus.At ſi ruptus fuerit, grumi purulenti carniſque formam repræſentantes eiiciūtur:quinetiam & albida ſanies excernitur.Vlcera verò mordacia ſunt,modò repurgata,modò ſordentia: id pus manifeſtat: vrina quoque aut olida,aut nihil olens. Ver ſanguinis profluuia & abſceſſus parit,hyems autem autūnúſque calculos. Quòd ſi à calculis vlcera facta ſint, inſanabiles inde morbi naſcuntur,cita colliquatio mórſque adueniunt.

DE VESICAE AFFECTIBVS, Cap. IIII.

VEſicæ morborum nullus placidus eſt. quippe acuti inflammatione,vulneribus,cōuulſione,febribúſque acutis interficiunt.Vlcus verò & abſceſſus, aut reſolutio, aut lapis magnus tolli nequit. neque enim potione aut medicamento frangitur, aut circunteritur: neque citra noxam exciditur. opus eſt enim & tenues veſicæ partes ſimul cædere.Id verò aut eodem die hominē perdit, aut paucis diebus conuulſionibus febribúſque conſumit.Niſi excidatur autem,*præter vrinæ concluſionem, doloribus febribúſque aut liquationibus homo contabeſcit. ſin haud ita magnus ſit calculus,frequentius lotium cohibetur: nam facilè in ceruicem delapſus lotii tranſitum obſtruit.Securius autem quàm grandiores exciditur,ſed veſica quoque neceſſariò ſauciatur: quúmque mortis peri-

A culum euaſerint,in fiſtulam ῥοιάδα dictam prolabuntur. quod licet periculo vacet,ingenuis tamen hominibus nō eſt tolerandum,perpetuum ſcilicet vrinæ profluuium, ſiue quis ambulet,ſiue dormiat: ambulantibus verò maximè iniucundum.Valde parui autem plerunque citra noxam exciduntur.Quòd ſi veſicæ inhæſerit calculus,ex colliquationibus patefiet: ſed neque dolorum, neque grauitatis expertes ſunt,licet vrinam expeditè reddant:ſin minus,& vrinæ difficultas accedet. Omnes verò calculos ex ſabuloſis vrinæ ſubſidentiis deprehēdes: & quòd iſtis virilia B ſæpius arriguntur.quando enim meiunt,ſubéſtq; calculus,dolent,tractant,attrahúntque pudenda,tanquā calculum cum veſica exempturi. Anus quoque vitii particeps redditur,pruritu laborans. Prominet verò & rectum inteſtinum vi,cōtentionibus,imaginatione, perinde ac ſi iam lapis excernatur.Ambo enim inter ſe copulantur, anus & veſica: quorum vno affecto, & alterum afficiatur neceſſe eſt. propterea inflāmato podice vrinæ exitus clauditur: & veſica exacerbata ſedes non deiicit, licet aluus admodum ſicca non ſit.Tales vtique ſunt ex calculis labo-

C res.At ſanguinis effluuium tametſi non admodum citò enecet,tempore tamen procedēte infinitos iugulauit. Ab eo verò grumi creantur, lotii ſuppreſsio, & matura mors, non ſecus atque à calculis fieri compertum eſt.quanuis enim ſanguis tenuis flauúſque eſt,neque valde craſſus, neque concretus, veſica tamen longo tempore congregat, ac eadem calefaciens & elixans cogit conſpiſſátque: atque ita grumus efficitur, & ἰσχουρία, *id eſt urinæ interclusio,* inferendæ morti potentiſsima. His accedit dolor acutus,ignis acer,lingua arida:& ab his delirantes moriū-

D tur.Sin autem à vulnere dolor excitetur, vulnus vtique mortiferum eſt. vlcus verò etſi non protinus interficit, febribus tamen aut inflammatione inſanabile redditur. Tenuis quidem eſt craſsitudine veſica,neruus autem ſubſtantia.quocirca neque carnem cōtrahit,neque facilè ad cicatricem ducitur. Accedit & vrina biliosa, acris, mordax vlceris,communis victus. Veſica enim quum repletur,diſtenditur: quum inanis eſt,ſubſidit.in extenſione igitur & cōtractione eundem quem & articulus affectum patitur.In articulo verò nullum vlcus bene ſaneſcit: ſup-

E purationem autem ex abſceſſu contrahit. Veſicæ ſigna eadem ſunt quæ & in aliis membris inflammatis. Nam etſi febribus rigoribúſque ſuccedat abſceſſus,eadē pericula impendent.Verùm ſi pus craſſum, album, non tetri odoris eiiciat,ab his orta vlcera benigna ſunt.At ſi depaſcantur,fæculentam,mucidam,graueolentem vrinā reddunt.Huiuſmodi ægrotantibus non tarda mors aduenit. Mordax quidem vrina eſt,& cum dolore eſt eius emiſsio: ad ſummum vſque colem dolor peruenit.Ipſos vtique omnia etiam contraria lædunt,& ſaturitas & inanitio,& o-

F tium & exercitatio,& lauatio & illuuies,&*ſaturitas & ieiunitas,& dulcia & acida: quum alia alios lædant,alios iuuent,in vnum autem conuenire non poſſint.

DE GONORRHOEA, ID EST ſeminis profluuio, Cap. V.

MOrtis quidem periculo vacat γονόῤῥοια, *id eſt genituræ profluuium*,iniucunda tamen eſt, & vel auditu inſuauis.Nam ſi intemperies & reſolutio humida occupat genitaliáque membra,vt à frigidis contingere ſolet, profluit ſemen: neque ipſum vel in ſomnis cohibere poſ-

G ſumus:verùm ſeu quis dormiat,ſeu vigilet,cōtinens profuſio eſt,neque*id quod fit,ſenſu percipitur. Ægrotant quoque & tali morbo mulieres,ſed partibus illis prurientibus,& cum voluptate nonnullis genitura profunditur: quinetiam virilem coitum impudenter appetūt.Viri autem nequaquam pruriunt: nam quod effluit, humidum, tenue,frigidúmque eſt,ſine colore,infœcundum. Qui enim genitale ſemen refrigerata natura emiſerit? Quòd ſi iuuenes hoc vitio laborent, omnes ſenilem corporis habitum induant neceſſe eſt: quippe qui ſegnes fiant, reſoluti,exanimes,torpentes,hebetes,imbecilli,recurui,igna-

H ui,pallentes,albidi,effœminati,à cibis abhorrentes,frigidi,membris graues & ſtupidi,cruribus impotentes, & ad omnia remiſſi & languidi.Multis ſanè id genus ægrotatio ad paralyſin,*id eſt neruorum reſolutionem*,viā ſtrauit.Quomodo enim neruorum facultas non afficiatur, quum na-

tura ad vitæ generationem faciens refrigerata ſit? Atqui & genitura vitalitatem impartiens,nos viros efficit, calidos,articulatos,hirſutos,vocales,animoſos,ad intelligendum operandúmque valentes: id viri teſtátur.Contrà verò quibus non ineſt vitalis genitura,rugoſi ſunt, debiles, acutæ vocis,glabri,imberbes,effœminati.eunuchi id manifeſtant.Siquis autem vir & ſeminis profundendi abſtinens fuerit,robuſtus eſt,audax,neq; vel feras expaueſcẽs: teſtimonio ſunt ex athletis temperantes. Nam & illi qui natura quibuſdam præſtant,ob intemperantiam deterioribus multo peiores fiunt: contrà natura deteriores,ex tẽperantia præſtantioribus longè meliores euadunt. Neque ſanè ab alio quopiam quàm à genitura robuſtum animal generatur. Vitalis itaque genitura ad ſanitatem,ad robur,ad animi fortitudinem,& ad generandum mirificè confert. A ſatyriaſi in gonorrhœam,*id eſt ſeminis profluuium*,corporis ſtatus deuoluitur.

DE *STOMACHI AFFECTIBVS, Cap. VI.

STomachus delectationis triſtitiæq; princeps eſt,*cordi periculoſa vicinia ad tenorem, animíq; alacritatẽ, ſiue abiectionem:ob animæ conſenſum præcipuè ſtomachi facultas confert.hæc mihi alio loco dicta ſunt. * Delectationis quidem hi fructus ſunt, bona concoctio, carnis cõueniens incrementum,floridus corporis color: triſtitiæ verò,iſtorum cõtraria. Nonnunquam & animi abiectionem,quũ alimento caret, inducit:atra bile vexatur, cibum refugit.Quum itaque ſtomachus ægrotat, eſcas odit & abominatur,non modò quum offeruntur, verumetiam ſi non in conſpectũ dentur, ſed eas memoria repetant,aut anxietate,aut madore ſtomachi, aut eius oſtioli dolore perciti.& ſaliuam effundũt quidam, & vomitibus lancinantur,corpúſque ſimul ab his vexatur. Quòd ſi ventriculus iſtorum vacuus eſt,dolorem quàm cibi ſumptionem facilius tolerat. Sin autem interdum ad alimentum capiendum accedere cogitur, id multo peius eſt. Labor quidem famis eſt *ore conterere, in deuorando dolor,& maior conflictatio. Cæterùm nõ erga vſitata quidem ita ſe habet,erga aliena verò optimè: ſed quæ naturaliter habent,in contrarium mutata ſunt: & omnia grauatim ferũt: fugáque adeſt & odium alimẽtorum.In interſcapulis prætereà dolor inhæret: ſed longè maior ſi edant, deuoréntque.faſtidiunt,animi pendent,viſus hebetatur,aures ſonant,caput grauatur,membra torpẽt,crura,brachiáque reſoluuntur,palpitant præcordia: dorſum imaginantur verſus crura moueri,aliàs aliò huc atque illuc ſeſe ferri exiſtimãt,ſeu ſtent,ſeu iaceant,quemadmodum à ventorum flatu arundines aut arbores agitantur: pituitam frigidam,aqueam reiiciunt. Quando verò & in bilioſis redundat bilis, iſtorum oculi tenebris caligant: ſiticuloſi non ſunt,etſi à cibis ſitire videntur, vigilant, tardi ſunt, dormitant, non vero tamen ſomno: ii qui ſopore graui, quem *κῶμα* Græci appellant,occupantur, ſimilia patiuntur,macie confecti,valde pallentes, debiles, reſoluti, animæ deliquium patientes,animo conſternati, meticuloſi, quieti,repentè tamen iraſcentes,valde melancholici. nõnunquam enim in melancholiam,*id eſt atram bilem*,id genus ægrotantes inciderunt. Talem vtique ſtomacho impartiente animæ affectum eſſe oportet. Verùm homines compatibilium membrorum ignari,in quibus hæc grauiſsima vitia fiunt,ſtomachum eſſe cauſam opinantur. magnum autem ad ea quæ dico probanda teſtimonium cordis contiguitas eſt,vbi omnium principatus collocatur. in medio enim pulmone cor ſedet: horum autem medium,ſtomachum coniungit: ambo verò dorſo inſerta ſunt. propter hanc itaque cordis viciniam & dolor cardialgia dictus excitatur,& reſolutio, & morbi melancholici. Nempe morbi cauſæ & aliæ ſunt plurimæ: præcipua verò,pus multum à vẽtre per ſtomachum effuſum. Familiare eſt etiam id vitium illis qui tenui victu & duriore coacti ſunt vti: quinetiam illis qui,vt erudiantur,laborant,& eius cauſa multa perferunt.quibus ineſt diuinæ ſcientiæ cupiditas: qui cibi parſimonia & vigiliis macerantur,qui doctos ſermones & res graues meditantur,qui victum pleniorem & varium contemnunt,ſed famẽ pro alimentis habent,pro potu aquam,& in ſomnis vigilant:

A quib⁹ molle cubile eſt *nuda humus,ſtragula veſtis,ignobilis,tunica lacera: ipſorum verò tectum eſt communis aer: diuitiæ autem *adeptio atque vſus diuinæ ſapientiæ. Hæc vtique ipſis eruditionis amore bona comparantur, quúmque cibum & illum quidem ignobilem accipiunt, id *vitæ tantùm,non ſaturandæ famis,neque potum vini cauſa aſſumunt. Non eos abſtrahit voluptas, non vagatio & peregrinatio,non corporum exercitatio, nec carnium circumpoſitio.A quo enim diſciplinæ amor non auocet? à patria,à parentibus,à fratribus, à ſeipſis vſque ad mor- B tem.His igitur corporis macies adeſt,decolor facies:& in iuuenta ſeneſcunt,& ob contemplationem ſtupidi habẽtur:animo autem ſeueri,non ridentes,immites ſunt. *Atqui ob ſtomachum erga cibos malè affectum,citò ſatiantur cibo vſitato,vili & ad manum. Variis autem dapibus non ſunt aſſueti,& erga omnes cibos pigri ſunt.quòd ſi aliquem inuſitatum acceperint,lædũtur, omnes alios protinus auerſantes.Iſte eſt ſtomachi longus morbus.Inflammationes verò, diſtillationes,*καρδιωγμὸς,id eſt oris ventriculi morſus*,aut dolor,ſtomachalis affectus nõ dicitur. Hũc C morbum æſtas affert: quando & concoctionis,& appetitus,& omnium eſt impotentia.Inter ætates verò ſenecta, quibus & abſque morbo ob vitæ finem & appetentiã ad extremum peruenit.

DE AFFECTV VENTRICVLI, Cap. VII.

VEntriculus concoctioni deſtinatum viſcus,in cõcoquendo laborat,quum diarrhœa,*id eſt alui profluuium*, hominẽ premit. & eſt liquidi alimenti incõcocti profluuium: niſi à recenti & proxima cauſa vnum aut alterum D tantùm diem permanente oriatur. præterea & totus homo debilis redditur,quia corpus non alitur, vnde longus morbus efficitur, cœliacus dictus, *Latinè ventricularis dici poteſt*,ob concoquentis caloris imbecillitatem, frigúſque ventriculi: quum liqueſcit quidem à calore alimentum, ſed non concoquit calor,neque in ſuccum proprium vertit,ſemicoctum imperfectúmque relinquens, quum perfectionem aſſequi non poſſit:id verò concoctione deſtitutum ad prauum commutatur & colore,& odore,& conſiſtentia.albus eſt enim bile priuatus color: olida excer- E nuntur,& lutulenta: liquida & incõſiſtens ob profligatam actionem ſubſtantia eſt, virtutem modò atque principiũ coctionis præ ſe ferens.Hac de cauſa venter flatuoſus eſt, ructus aſsidui,tetri odoris. Quòd ſi deorſum penetrent, ſtrident inteſtina,flatus erumpunt aſperi,humidi,argilloſi.videtur autem ipſis tanquam humidum quoddam effluere.Dolor ventriculi grauis eſt,aut ſubinde punctiones referens: gracilis verò & emaciatus homo redditur,pallidus,iners,nihil ex negotiis vſitatis valenter efficiens: ſed F quum ambulat,membra labaſcũt,temporum venæ exertæ ſunt.ſiquidem ob alimenti penuriam tempora habent concaua,atque in omni corpore venæ inſignes apparent. non modò enim morbus iſte non cõcoquit, verùm *ſtatim neque in molem corporis diſtribuit.Nam haud ſolũ concoctionis,ſed etiam digeſtionis vitium mihi eſſe videtur.Porro ſi in incremento morbus ſit, materias ab omni corpore in ventriculum rurſus adducit: tunc ea iam eſt corporis eliquatio,os eſt aridum, ſuperficies ſqualida, nihil ſudant: ventriculus nonnũquam vt ab ardenti car- G bone peruritur,aliàs tanquam à cryſtallo conglaciatur. Interdum verò ſanguis in extremo vitæ diſcrimine conſtitutis in deiectionibus flauus defluxit, purus, non permixtus: vt venæ oſtiolum patefactum eſſe videatur.acredo nanque venas exedit.Longiſsimum & difficulter curabile vitium eſt.etenim ſi abſque manifeſta cauſa deſiiſſe videtur,iterũ inuadit, vbi & ex leui errore iam denuo ſuboritur. Per circuitum igitur morbus iſte reuertitur. Senibus hoc malum familiare eſt,& mulieribus magis quàm viris.Pueris autem ventris effluuium aſſiduũ eſt, H ob quotidianam cibi intemperãtiam:ſed non ventriculi debilitate morbus aduenit. Ex anni tẽporibus æſtas hoc malum ſæpius affert,ſecundò autumnus: deinde hyems frigidiſſima,ſi proximè ad extinctionem calor deueniat. Diuturnũ quoque morbũ & affectus iſte, & difficultas, & læuitas inteſtinorũ conſequuntur. Verùm & largiſſimus frigidæ potus interdum hanc labem progenuit.

DE COLICIS, ID EST INTESTINI plenioris morbo laborantibus, Cap. VIII.

COlici ſanè voluulo & ſtropho, *id eſt torminibus*, celeriter necantur. longè plurimæ ſunt huiuſce morbi cauſæ. Signa verò hæc ſunt: grauitas in ieiunio, vbi affectus maximè vrget: pigritia multa adeſt, tardi ſunt, cibos refugiunt, graciles, vigiles, facie tumidi. Quòd ſi prope ſplenē ægrotet colon, *id eſt laxius inteſtinum*, colorem habent nigrum cum viridi mixtum: albū verò cum viridi, ſi prope iecur. ab his enim proximis viſceribus malum communicatur. Sin autem cibum acceperint quantumuis paucū, & flatu vacantem, mirum in modum tum inflātur. & diſflandi quidem cupiditas eos inceſſit, ſed inferius exitus intercluditur: ſuperius verò ructus violenter tentati, neq; ipſi finem aſſequuntur. Siqua verò parte flatus vi erūpunt, viroſi planè odoris ſunt, ſurſum petentes, & acidos ructus excitantes. Renes & veſica in partem huius doloris adducuntur: & vrina cohibetur. iſtis alia pro aliis accedūt. Miraculum autem his maius eſt, quòd in teſtes & cremaſteras, *id eſt ſuſpenſores*, inopinatus dolor inuadit. Non paucis medicorum hæc morbi communicatio in occulto eſt: ſiquidem nonnunquam & ſuſpēſores execuerunt, propriā morbi cauſam eos continere opinati. quocirca & his pro aliis alia fiunt. Ab hoc quoque vitio alia prodeūt, abſceſſus, & vlcera non mitia, aqua inter cutem, & phthiſis, morbi inſanabiles: nam à frigore & craſſis humoribus, & longè glutinoſa pituita propoſiti inteſtini,* dolor exoritur. Quinetiam & ætate, & tempore, & regione frigida & aſpera hyeme prouenit.

DE DYSENTERIA, ID EST difficultate inteſtinorum, Cap. IX.

SVperiora inteſtina ad cæcū vſq; tenuia ſunt, & χολώδεα, *id eſt bilioſa*, atq; inde Græcè χολάδες nominantur. poſt hæc inferiora, vſq; ad inteſtini recti initiū, craſſa & carnoſa ſunt. In omnib⁹ vlcera fiūt. dyſenteria verò eſt horū vlcerū ſpecies: idcirco & varii exiſtunt morbi. Aliqua etenim ſuperficie tenus inteſtina radunt, excoriationē tātùm facientia, & innoxia ſunt: ſed longè innocētiora ſi in inferioribus inteſtinis cōſiſtant. Alia paulo etiam profundiora vlcera. verùm neque hæc immitia ſunt. Alia profunda, non vno loco manentia, ſed exedentia, glanduloſa, ſerpentia, & ſphacelum inferentia, mortifera ſunt. Venulæ quoque in hiſce vlcerum paſtionibus circūroſæ apparent: & in his vlceribus ſtillationes ſanguinis largiores cernuntur. Alia eſt ſpecies vlcerum, quæ oris tumentibus aſpera ſunt, inæqualia, calloſa, vt in ligno gemmam dicimus. id genus vlcera vix medicabilia ſunt. neque enim cicatricem facilè contrahunt, & facilius aperiuntur. Dyſenteriæ cauſæ plurimæ ſunt: principes autē cruditates, refrigerationes aſſiduæ, acrium ciborum aſſumptio, opſonii quod μυττωτὸν vocatur, *Latini moretum dicerent*: cepæ ipſius, allii, carniū vetuſtarum acriū eſus: à quibus poſtea cruditas ſuperuenit. Super hæc humidum aliquod inuſitatū, vt mixtura illa quæ κυκεὼν dicitur: aut potio *ryteon appellata: aut qualia in ſingulis regionibus loco vini fiunt contra ſitim remedia. Plaga præterea, & refrigeratio, & frigidæ potus inteſtina exulcerant. Excrementa verò, & quæ cum vlceribus ſunt, alia atque alia in aliis atque aliis reperiuntur. Nam ſi in ſuperficie ſint, ex ſuperioribus quidem tenuia, bilioſa, inodora, præter eum qui ab inteſtinis fit, odorem: ieiuni autem inteſtini excremēta, puriora, crocea, mali odoris: aliqua verò & cum alimēto liquato quidem ſed aſpero exeunt. At modò grauis odor ob vlcerū putredine fit, modò vt à ſolo ſtercore prouenit. Ab inferiorum autē inteſtinorum vlceribus aquoſa, tenuia, ſine odore feruntur. ſin profundiora vlcera ſint, ſanioſa effluunt, ſubrubida, vinoſa, aut inſtar aquæ in qua caro lota ſit: & hæc modò ſola, modò cum ſtercore. hócque liquidum eſt circunfuſo humore diſſolutum, non infectum bile, inodorum: aut compactum, ſiccúmque, ſed ob humorem circunfluentem lubricum deiicitur. Cæterùm ſi maiora læuioráque vlcera ſint, & in ſuperiorib⁹ inteſtinis, eorum ratione à quibus & per quæ tranſeunt, bilioſa effunduntur. ſedem enim vellicant: nam bilis acris eſt, eóque magis ſi ab vlceribus effluat. bilis verò & inſtar

A vnguinis pinguis eſt. Ex profūdioribus autem vlceribus, ſed inferioribus cruenta manant, craſſa, pituitoſa, carnoſa, non valde pinguia, ramentoſa: vtpote quæ ab inteſtinis abſtrahantur. quinetiam & integræ inteſtinorū partes commixtæ ſunt. Excernūtur quoque & albida, craſſa, mucoſa, adipis conciſæ ſimilia, humore circunfuſa: hæc vtique à recto oblongo inteſtino feruntur. Nonnunquam ſanè mucoſa tantùm vellicantia, parua, teretia, mordaciáque egeruntur, crebrò ſurgere cogentia, & deiiciendi cupiditatem cum voluptate afferentia: ſed quæ deiiciuntur B valde pauca ſunt. teneſmus huic vitio nomen eſt. A cæco autem carnes longè rubicundæ & grandes excernuntur, circunſcriptionem multò maiorem habentes: in ipſo enim *maiora fiunt vlcera, cruor etiam craſſus, fæculentúſque emanat: & hæc omnia multo quàm antè dicta fœdius olent. Cæterùm poſtquam ſerpunt & exedunt vlcera, & nullo remedio vllo in loco coerceri poſſunt, à ſuperioribus quidem non ſolùm exquiſitè bilioſa, ſed & crocina, ſpumea, fæcem vini referentia, & nigra, iſatidis & porri ſuccū repræſentantia, antedictis craſſiora atque C inſtar putredinis graueolentia deiiciuntur. Alimentum nūc minus concoctum eſt, ſolùm vt à dentibus voracius contritum. At ſi inferiora inteſtina vlceribus erodentur, guttæ cruoris atræ, craſſa, carnoſa, rubida, grumoſa, nonnunquam nigra, multis modis variantia, olida, non ferenda per ſedem. expelluntur: humiditatúmque exitus inuoluntarii fiunt. Nonnunquam oblongum quiddam in plurib⁹ nō diſcretum, inſtar ſani inteſtini deiicitur: & ignaris rei ſuſpicionem præbuit inteſtini. At negotium ita ſe habet, Inteſtinorum tunicæ perinde ac ventriculi geminæ ſunt, D & altera alteri obliquè ſuperiniecta eſt. Igitur quum earū connexio diſſoluitur, interior tunica ſecundū longitudinem abſiſtēs foras egreditur: exterior ſola intus remanet, & carnoſa efficitur, & cicatrice ſolidatur: ſaneſcúntq; homines & noxa ſoluti viuunt. Id verò inferius inteſtinum ſolùm patitur. in cauſa eſt tunicarum carnoſa ſubſtantia. Quòd ſi ex quopiam vaſculo cruor emanet flauus, aut niger, purus, non cum cibo aut ſtercore mixtus effunditur: verùm concretum quiddam latis araneolis ſimile extenditur. in grumum enim, quum refrixit, obduratur: neque E ſanguinem excretum eſſe crediderís. ob ſonum autē multum cum ſpiritu maior quàm pro effectu eſt excretionis apparentia. Interdum & in pleniore inteſtino purulentus abſceſſus efficitur, nulla nouitate ab aliis internis vlceribus differens. etenim ſigna, & pus, & vlcerum medicatio, penitus eadem ſunt. Si res duræ, carnoſæ, contritis aſperiſque corporibus ſimiles excernantur, abſceſſus nō benigni moris ſignificatur. Nonnunquam ex laxo inteſtino aqua multa dyſenteriæ modo profluit, ídque plurimos ab hydropico morbo liberauit. Vlcera quidem inteſtinorū (vt F paucis dixerim) huiuſmodi ſunt. Cæterùm & ipſorū formæ, & ab ipſis purgamenta tot ſunt quot ſuprà comprehendimus. Quæ ſingulis quoque ægrotantibus accidunt, explicabimus, ſeu placida, ſeu noxia vlcera ſint. Itaque collectim dictum eſto, ſi exulceratio ſuperficie tenus fuerit ſiue ſuprà, ſiue infrà, febrem non habent, nec dolorem: ac ſine decubitu, tenui victus ratione diuerſis modis ſaneſcunt: ſin vlcus altius deſcēderit, in ſuperioribus quidem mordacia tormina & acria ſunt tanquam à pauca calida bile. aliis atque aliis temporibus ſuppurant inteſtina: ple- G runque verò ſuppurant, aut coctiones dimidiatæ ſunt, cibos tamen non horrent. Si inferiora vlcerata ſint, longè ſuperioribus ſunt ſalubriora. hæc enim humiliora inteſtina multò carnoſiora ſunt aliis: ſin caua & depaſcentia vlcera in ſuperioribus graſſentur, febres acutæ concitantur, non emicantes, in viſceribus demerſæ: extrema refrigerātur, cibus faſtiditur, vigilia adeſt, ructus malè olēt, nauſeabundi ſunt, bilis vomitus, vertigo. quúmque multa expelluntur (ea verò bilioſiora ſunt) tormina, atque alii dolores magis perſeuerant. His accedit virium conſumptio, H genuúmque reſolutio: ardore æſtuant, ſitibundi ſunt & anxii, atra per nauſeam reiiciunt, lingua eſt arida, pulſus puſilli, debiles. atque his germana ſunt quotquot de pernicioſis vlceribus mortifera expoſui. oris etiam ventriculi dolore vſque ad animæ deliquium torquentur. Quidam verò neque ex eo deliquio in priſtinū reſtituti ſunt,

ſed in tali affectu vitam finierunt. Huiuſmodi calamitates & inferiorum inteſtinorum corroſionibus communes ſunt, ſi depaſcantur vlcera. neque eorum depaſtionē compeſcere valemus, præterquam quòd tormina doloréſque ſub vmbilico inferius, vbi vlcera ſunt, percipiuntur. Formæ autem excremētorum tales ſunt quales ſuprà poſuimus. Verùm ſi inter initia parua vlcera ſint, in longúmque tempus depaſtio producatur, alia aliis vlcera ſuperueniunt, aliquibus miteſcētibus, aliquibus in ſummũ excreſcentibus. quales enim ſunt in mari fluctus, talis eſt in vlceribus tempeſtas. Cæterùm ſiquādo natura reſiſtere potens fuerit, ſimúlque & medicus ſubuenerit, depaſcentia compeſcitur, mortiſque timor remouetur: inteſtina tamen dura, tumida, cicatricoſáque remanent, & nonniſi lōgo poſt tempore ſaneſcunt. Verumenimuero quum ab inteſtinis cruor erumpit, ſi ex magna vena aut arteria exeat, matura mors aduenit. neque enim aut manũ intromittere, doloremque attingere, aut medicamentum ipſi vlceri adhibere poſſumus. Quinetiam ſi medicamento ſanguinis profluuium coercetur, non propterea tuta eſt ac vera mortis euaſio: quandoquidem nonnullis magna eſchara, *id eſt cruſta*, decidens, venæ oſtiolum patētius efficit. Vbi verò & grumi intus concreſcunt, intúſque remanent, ineuitabilis morbus eſt. Incipiētibus igitur ſanguinis eruptionibus ſuccurrere oportet. Plerunque autē quũ futuræ ſunt, licet non admodum claris ſignis, tamen ſeſe indicant. anxietas enim adeſt, & animi ambiguitas: grauitas ea in parte eſt quæ rumpitur: & facies rubet, ſi nōdum ruptura facta eſt. Sin autē vena proximè reſciſſa eſt, plurimum vēter mollitur omnino: ſi ſatis temporis præteriit, difficilius atque tardius ſoluitur. Huiuſce qualitatis ſunt inteſtinorũ vlcera. Præcipuè autē naſcũtur æſtatis tēpore, ſecundò autumni, minus vere, minimè hyeme. Pueris quidem & adoleſcentibus ventris profluuia contingunt: difficultas autem inteſtinorum, viris & iuuenibus. Senecta verò ægrè medicabilis eſt, & ad ducendam cicatricem longum tempus requirit. At vlcera exedentia, ſenibus inuſitata, ſanguinis verò profuſio ſenectæ eſt cōueniens.

DE LAEVITATE INTESTINOrum, Cap. X.

SI à torminibus & ab latis valdéq; profundis ſuperiorũ inteſtinorũ vlceribus cicatrices crebræ, craſſæ, ſolidǽque contrahantur, ſtercora ex his deorſum liquida, ab alibili indiſcreta prolabuntur. Inteſtinorum enim raritas, per quā ſurſum verſus alimonia diſcurrit, à cicatrice intercluſa eſt. Homo igitur nutricationis inopia laborat, & pallor adeſt & infirmitas. Affectus iſte qui ab cicatrice fit, λειεντερίας cognomen accepit, ἀπὸ τῶν ἐντέρων, *id eſt ab inteſtinis*. Et nunc quidem à cicatricibus morbus exoritur, aliâs verò inteſtina cicatricis expertia ſunt: ſed conſuetudo & exercitatio inteſtina profluuium pati edocent. *In iſtis enim calidum quandoque refrigeratum eſt: vt neque concoctionem, neque digeſtionem moliatur: ſed præ imbecillitate retinere non poteſt, omnémq; elaborationem alimentum ſubterfugit. Quòd ſi ex tempore, & non ſtabilis ſed leuis momenti purgatio fiat, ſimplex à cibis vomitus morbum ſoluit. Sin autem aliquo tempore prorogetur, & in ſede firma iſtorum cauſa permaneat, nihil opis vomitus affert. Morbus quoque lōgus, & malus habitus* qui decumbere non cogit, lienteriam peperit. Aqua inter cutem nonnunquam in hanc ægritudinem feliciter commutata eſt, in malum ſcilicet ex malo: ſed melior eſt ſucceſſio.

DE VTERI MORBIS, Cap. XI.

MVlieribus vterus ad purgationem & partum bonus eſt, ſed morborum infinitorum malorúmque aceruum congerit. neque enim vlceribus tantùm, & inflammationi, & fluori obnoxius eſt, verumetiam, ſi totus repentè ſurſum verſus moueatur, celerem interitum affert. Alibi quidem ſcriptum eſt quinam ipſius morbi pernicioſi acuti ſint. Diuturni verò hi: fluor duplex, duritia, vlcera aliqua innoxia, aliqua maligna, exitus totius aut partis. Fluor ſanè ruber aut albus eſt: forma declarat. Ruber quidem, ſi ſanguis flauus emanet: & huius ſpecies, vel liuidus, vel niger &, tenuis, vel craſſus & concretus, vt gru-
A mi.Albus,vt aqua,aut flauus cum pallido mixtus, vt bilis:
craſſusverò aut ſubtenuis aut tenuis liquor,ἰχὼρ *Græcè di-*
ctus,& malè olens.albus item,vt pus: ſed exquiſitè albus,
vt album ſerum. quinetiam gutta cruenta nonnunquam
cum pure ſimul effluit: mille aliæ ſunt ſecundum rationē
maioris & minoris iſtorum ſpecies.Circuitus verò modò
eſt menſtrua purgatio, ſed non ad priſtinum præſcriptũ
diem reuertitur:non multus quidem ſanguis,ſed per mul
tos dies effluit.paucorum autem dierum fit interpoſitio,
ſed omnino pura.Alter eſt circuitus modus, ſed ad certũ
B diem: neque plurimi ſanguinis eſt plerunque prima pur-
gatio.bis autem ac ter purgantur per totum mēſem.Ter-
tia eſt quoque fluoris ſpecies : indeſinens quidem efflu-
uium eſt,& ſingulis diebus modicum, ſed in totum men
ſem ſumma fit non admodum modica. neque enim vte-
rus oſtium claudit,ſed hiat, ad effluxum humiditatis re-
laxationem patiens. Verùm ſi neque intermittatur, neq;
parum effluat,ob ſanguinis effuſionem moriuntur.Signa
vtique hæc ſunt,præter humiditatis effluentis colores, i-
pſius hominis color:peruigilant, cibos oderunt, * anxie-
C tate vexantur.Diſſoluuntur in rubro profluuio magis, &
dolore torquentur:& in ambobus quod effluit,mali odo
ris eſt, ſed modò magis,modò minus. Album enim pro-
fluuium peius olet,ſiquando maior adeſt putredo: aliàs
autem rubrum,quum*leuius debacchatur eroſio. Breui-
bus ſanè dictum eſto. Ater fluor omnium peſſimus eſt,de
inde liuidus: pallidus, albus & purulentus, diuturniores
quidem ſunt,ſed minus periculoſi. Ex his ipſis pallidus
deterior quidem eſt,ſed longè melior eſt ille qui cum v-
ſitato colore mixtus eſt: vſitatus autem eſt ruber,eiúſque
D ſpecies.Quinetiam & ipſis minus noxii ſunt vſitati : ſed
reuera ſenioribus infeſtiores ſunt rubri fluxus: * minimè
autem puellis,quibus magis albi nocent. Item altera eſt
albi fluoris ſpecies,menſtrua purgatio, exalbida, acris, &
pruriginem cum voluptate afferens. In iſtis verò humor
albus,craſſus,geniturae ſimilis prouocatur: hanc ſpeciem
γονόῤῥοιαν γυναικείαν, *id eſt fluxum ſeminarium muliebrem* appel
lauimus. Eſt autem vuluæ refrigeratio: quamobrem hu-
morum tenax eſſe non poteſt. quinetiam ſanguinem in
albidum colorem tranſmutat. vim enim ignis rubrificā
E non habet.Id genus vitii & ſtomachus patitur,ideo & pi-
tuitam euomit.Simili affectu & inteſtina laborant,quum
profluuio quod diarrhœa vocatur,ægrotant.In vtero præ-
terea vlcera ſuboriuntur,aliqua lata,pruriginoſa, tāquam
ſale inſperſa:hæc ſunt quædam ſuperficiei excoriatio.pus
habent craſſum,inodorum,paucũ.vlcera huiuſmodi mi-
tia ſunt.His cauiora ſunt vlcera & deteriora,quibus dolo-
res parui accidunt,pus paulo plus.grauius olent : nihilo-
minus tamē hæc quoque placida ſunt. Quòd ſi*altius pe-
netrent,& labia dura aſperáque fuerint,& ſanies quædam
F olida exeat,& maior ſit quàm in ſuperioribus dolor, exe-
dit vuluam vlcus,& nonnũquam caruncula quædā ſepa-
rata egreditur.neque ad cicatricem vlcus id ducitur, ſed
longiſsimo tempore hominem tollit: nam maximè diu-
turnum eſt. huiuſmodi φαγέδαινα nuncupatur. Nempe
mortifera vlcera ſunt ſi præter ipſa dolor exacerbat, &
mulier valde contriſtatur. & res putrida ab vlcere neque
ipſis ægrotis tolerabilis emanat,efferatúrque manuũ at-
trectatione & medicamentis, & quolibet genere me-
delæ exaſperatur: venæ autem in vtero turgent, & pro-
G ximæ ſimul partes diſtenduntur. Id verò perſpicacibus
medicis tactu deprehenditur. neque enim aliter li-
quet. Cæterùm ignis & anxietas totius, & duritia ſi-
mul,vt in feris vlceribus, inſunt: quæ & ipſa mortifera
ſunt,necnon & cancri appellationem obtinent.At cancer
neutiquam vlcus eſt, ſed tumor durus & indomitus, qui
vnà totum vterum diſtendit: dolores quoque, & reliqua
omnia quæ in vlcere inſunt, cancrum comitantur. Hæc
eadem verò canceroſa vtraque ſunt,& diuturna,& perni-
cioſa.Vlceratus autem cancer non vlcerato longè impro-
H bior eſt & odore,& doloribus,& vita,& morte.Nonnun-
quam integra vulua de ſede ſua egreditur, & mulieris fe-
minibus inſidet incredibilis calamitas: ſed neq; inaſpe-
ctabilis eſt vterus,neque ingenerabilis cauſa. relaxantur
enim membranæ ilibus appenſæ, quæ vteri ſunt ligamē-
ta neruoſa: quæ in fundo ſunt iuxta lumbos gracilia,quæ

in ceruice hinc atque inde iuxta ilia, maximè neruoſa, la- A itàque ſunt: qualia nauigiorum vela cernuntur. Omnes igitur hæ membranæ remittuntur, quum vulua foras procidit. Plerunque ſanè huius exitus mortem affert. accidit enim ex abortu, & magnis concuſsionibus, & violento partu. At ſi non interficit, diu hæ vitam producunt, non viſibilia videntes, extra alentes vterum, atque fouentes. Videtur autem nonnunquam duplicitatis vteri interius ſuccingẽs tunica, quando à contiguo diuellitur. Geminæ nanque membranæ tantùm ſunt differẽtes à tunica: hæc verò abſcedit & fluxione, & abortu, & violẽto partu, quādo ipſa ſecundis inhæreſcit. B Nam quum ipſæ vi extrahuntur, ſimul & vteri tunica extrahitur: verùm niſi pereat mulier, reuertens eadem tunica vtero adamuſsim cōnectitur, aut paulum extra prominet. contegit autem feminibus mulier. Nonnunquam vteri oſculum ſolum ad ceruicem vſque procidit, ſed rurſum intrò ſe recipit, ſi vterus ſuffimenta mali odoris olfaciat. ipſum quoque mulier attrahit *ſi grata odoramẽta naribus ſubiiciat. Quinetiam obſtetricis manibus paulatim intrò recurrit, ſi placidè & ſenſim prematur, & prius remedia vteri mitiga- C toria, *quæ* *Græci ὑστερικὰ uocant, id eſt uterina*, *ei adhibita fuerint.

DE ARTHRITIDE ET ISCHIADE, id eſt articulorum & coxendicis dolore,

Cap. XII.

COmmunis omnium *ἄρθρων, id eſt articulorum*, dolor eſt *ἀρθρῖτις*: ſed pedum dolorem, podagram vocamus: coxẽdicum, iſchiada: manuum verò chiragram. Nempe aut ex tempore dolor eſt, ſi ex aliqua parum durante cau- D ſa conſurgat: aut latenter meditationibus longo tempore contractus eſt morbus, quum ab exigua occaſione dolor & morbus accenduntur. Eſt autem omnium ſimul neruorum affectus, ſi auctum malum omnibus ingruat. Initio verò nerui, articulorum vincula, & quæcunque ex oſsibus exorta ſunt & in oſſa inſeruntur, dolere incipiunt. At iſtorum magnum eſt miraculum: non dolent quidem vel minimum, etiamſi quis ſecet, aut collidat: at ſiquis ab ipſis doleat, nihil aliud eſt eis ad dolorem citandum potentius, non ferramenta adſtringentia, non vincula, non E vulnerans gladius, nō exurens ignis. nam & hæc aſſumuntur tanquam maiorum dolorum remedia. Quòd ſi quis ipſa dolentia oſſa præciderit, ſectionis dolor, vt exiguus, à maiore obſcuratur. Sin autem iſte præualeat, eos voluptas capit, priorum malorum obliuionem afferens. id ſanè patiuntur dentes & oſſa. Cauſam quidem veram ſoli dii nouerunt, probabilem verò & apparentem, etiàm homines. Eſt autem (vt ſimpliciter dicam) huiuſmodi: Quod prædenſum eſt, contactum vulnerationémque nō ſentit, id- F circo & ex tactu vulnerationéque non dolet. Dolor enim eſt res aſpera ſenſui: denſum autem nō exaſperabile, ideo quoque eſt indolens. At rarum bono ſenſu præditū eſt, & vulnere exaſperatur. Cæterùm quoniam & denſa ingenito calore viuunt, per hunc eundem calorem etiam ſentire poſſunt. Si quidem efficiens cauſa ſubſtantialis ſit, vt gladius, aut lapis, ſubſtantialis patientis corporis pars nō dolet: natura enim denſa eſt: ſed ſi caliditatis inſitæ intemperatura corripiatur, ſenſus fit permutatio. quúmq; ipſorum ex ſe ipſa dolet caliditas, ab interna ſenſus pulſione G excitatur. natura autem in maius excedente, vel ex abundantia dolores proueniunt. At aliâs in alios articulos morbus articularis inuadit: quibuſdam in coxendices (eáque parte plerunque claudus remanet) & in alia quædam membra nonnunquam exiguus. quandoque nec in paruas particulas tranſit, pedes & manus. nam ſi maiora membra occupauerit morbum ipſum capere valẽtia, inſtrumẽta illa non ſupergreditur. Sed ſi ab exiguo membro initium ceperit, mitis eſt & inopinata euaſio. Iſchiadis quidem à femore poſterius, aut poplite, aut tibia initiū eſt. H Aliâs verò in cotyla, *id eſt coxæ cauo, quod Lat. acetabulum uocant*, dolor apparet, rurſus in clunem aut lumbos impetū facit, & omnia potius eſſe videtur quàm coxendicis morbus. Verùm etiam articuli ita fere dolere incipiunt: Magnum pedis digitum dolor occupat: rurſum calcem in priori parte, qua nitimur, deinde in concauam ſubit: malleolus autem poſtremus intumeſcit. Doloris cauſam non legitimam afferunt aliqui nouæ crepidæ attritum, aliqui longam obambulationem: alius plagam, aut calcationẽ: nullus inteſtinā domeſticámq; cauſam explicabit: quinetiam ægrotis verum audientibus incredibile eſſe videtur quamobrẽ in inſanabilem affectum inciderunt: quoniam principiis, quum debiliſſimus morbus eſt, medicus non reſiſtit: qui vt temporis ſpatio vires acquiſiuit, nihil medici diligentia proficitur. Quibuſdam in pedum articulis vſque ad mortem reſidet morbus, quibuſdam in o- B mnis corporis ambitum vagatur: plerunque à pedibus in manus proſilit. neque enim multum intereſt in pedibúſne an fiat in manibus: quum vtrique eiuſdem naturæ ſint, graciles, excarnes, externo frigori proximi, à calore interno remotiſsimi. Item cubiti flexura, & genu conueniunt. poſt hæc *κοτύλαι, id eſt coxarum cauitates*, & vocatus periſtrophus. Tranſitus quoque in dorſi thoraciſque muſculos fit. incredibiléq́ue eſt quàm malum ſerpat. Vertebræ dorſi ceruiciſque dolent, & in ſummo ſacri oſsis dolor inhæreſcit. ſimúlque omnium bos, aſinus, & proprius C cuiuſque dolor. Verumetiam tendones & muſculi cum diſtentione dolorem patiuntur, necnon maxillarum & temporum muſculi. Item communicatur renibus & veſicæ. O rem admirabilem! poſt omnia nares, & aures, & labia afficiuntur. Nam quoquo verſus nerui & muſculi * in capite feruntur, dolent capitis ſuturæ, & quid doleat ægrotus ignorans, indicat ſuturarum ſpecies, obliquam, rectam, tranſuerſam, poſterius ac prius. Tenuem autem dolorem & in oſsibus defixum cōqueritur. vniuerſam enim oſsium compagem morbus populatur haud ſecus atque D pedis aut manus articulum. In articulis quoque toſacea quædam coaleſcunt: ab initio quidem veluti abſceſſus occupant: poſtquam verò magis ſpiſſantur, etiam cōcreto humore difficiles fiunt inflexiones: demum toſi ſolidi albi conſiſtunt. In toto autem membro tubercula exigua, quales ſunt *ἴονθοι, id eſt uari*, & maiora exurgunt. Humiditas verò craſſa, albicans, grandinoſa eſt: nā & totius morbus frigidus inſtar grandinis eſt. Videtur autem caloris aut frigoris differentiam præ ſe ferre: ſiquidem modò ex calore, modò ex frigore voluptas percipitur. At mihi pla- E cet vnicam eſſe morbi cauſam, inſitam frigiditatem, vnicúmque eſſe affectū: verùm ſi protinus increſcat, & caliditas apparuerit, refrigeratione opus eſt, ac talibus delectatur: & huiuſmodi affectum calidum vocant. Quòd ſi dolor in intimis neruis demoretur, & articulus non calẽs collapſus ſit, neque extumeat, frigidum hunc eſſe dixerim, in quo ad caloris reuocationem medicamenta calida requiruntur: multis autem valde acribus opus eſt. Caliditas enim collapſas partes in tumorem excitat, & internum calorem ad ſuperficiem euocat. quo tempore frigida medicamina proficiẽt. Huic rei fidem id facit quòd F iiſdem eadem non conducunt. nam quod modo profuit, id aliâs noxium fuit. atque (vt compendio dicam) calore in principio, frigiditate in fine opus eſt. Haud facilè quidem continua podagra gignitur: ſed nonnunquam longo interuallo temporis intermittitur: tenuis enim eſt. Et in ludis Olympicis podagricus morbo ſedato curſu victoriam adeptus eſt. * Viri facilius in hunc morbum incidunt, & ex mulieribus agiliores. Mulieres autem, licet rarius quàm viri, difficilius tamen hoc vitio laborāt. Quod G enim neque vſitatum, neque familiare eſt, id ſi aliqua vrgente cauſa potentius euaſerit, violentum quū ſit, maiorẽ calamitatem infert. Ætas autem huic morbo ſubiecta eſt à quinque annis ſuprà triginta. Celerius quoque, aut tardius, prout cuiuſque natura aut victus ratio poſtulat. Atroces ſanè dolores ſunt, ſed dolores comitantia atrociora: defectus animæ, ad manuum contactum immobilitas, ciborum auerſatio, ſitis, vigilia. Si diſcrimẽ euaſerint, tanquam ab inferis elapſi, laxiorem vitam degunt, incō- H tinẽtes, ſimplices, hilares, * auari, & in victu molles ac delicati. * Idcirco verò tanquam mortem rurſus ſubituri licentioſè præſenti vita fruuntur. Multis in hydropicum morbum podagra conceſſit, quibuſdam in aſthma, *id eſt deprauatam ſpirationem, Latinis anhelitum*. Hæc verò ſucceſſio immedicabilis atque ineuitabilis eſt.

DE ELEPHANTIASI, Cap. XIII.

Elephanti morbo & feræ elephanti communia multa ſunt,& ſpecie, & colore, & magnitudine, & victu.
Verùm neque vlli alii ſimilia ſunt, neque affectus affe-
ctui,neque animal animali. Nam elephas fera longè ab
aliis differt.Primùm quidem ingentiſsima craſſiſsimáq;
eſt. magnitudo enim tanta eſt vt magnum animal ſuper
aliud animal turris inſtar imponere queas. Craſsitudo
quoque tanta,quantam plura craſiiſsima animalia inter
ſe coniuncta vix æquare valeant. Cæterùm neque ſpecie
cuipiam admodum ſimilem inuenias: ſiquidem omnes
exquiſitè nigro colore toto corpore obſcurantur.Nam e-
quorũ alius candidiſsimus eſt,quales Rheſi equi Thracii:
alii ſunt podargi *.i.albis pedibus*, qualis Menelai Podargus:
alii flaui, quales centũ & quinquaginta: alii *κυάνεοι.i.cæru-
lei. Vnde illud Homeri*, Ιππῳ ἐεισάμενος παρελέξατο κυανοχαίτης,
id eſt,factus equo ſimilis concubuit Cæruleos habens crines. Ita bo-
ues ſe habent,ita & canes,ita quælibet reptilia, & anima-
lia quæ ſuper terram depaſcuntur. Elephantes autem ſo-
li,nigri,tenebricoſo colore,nocti & morti ſimiles.Specie
verò tali ſunt: capita quidem & facies fœdas habent, fi-
gura non euidenti,ſuper breui ceruice,vt caput in hume-
ris conſidere videatur: atque ideo non euidens eſt. aures
enim grandes ſunt,latæ,alarum ſimiles, ad iugula vſque
& pectoris oſſa. Hæ ceruicem armóſque tegunt, ſicut na-
uigia velis conteguntur.Cornua verò mirandum in mo-
dum candida nigriori colori internitentia poſſidet ele-
phas.alii hæc dentes appellant.Hæc ſola autem candidiſ-
ſima ſunt.quale nihil in vllo alio quanuis candido ani-
mali reperitur.Et hæc ipſa non ſuper frontem & tempo-
ra, (qualis cornigeris natura eſt) ſed in ore ſuperiorique
maxilla ſita ſunt,prorſum verſus ſpectantia,recta non ad-
modum,ſed paulum in ſuperiora retorta,quo à recto de-
torqueri liceret, & infimis dentibus pondus extollere.
Grandia vtique cornua ſunt: lõgitudinem orgyæ, *id eſt ex-
tenti brachii*, æquant mediocria: alia his multo longiora,
duplo longiora ſunt. Prominentiam habet ſuperior ma-
xilla à labro enaſcentem, longam, exoſſem, tortuoſam,
ſerpentis ſimilem. Duo verò in ſumma prominentia fo-
ramina ſunt: & hæc in pulmones vſque pertinentia natu-
ra terebrauit, duplicis tibiæ imaginem referentia. Hac
ſanè fiſtula tanquam nare ad reſpirationem, necnon &
vice manuum,id animal vtitur. poculum etenim, quum
velit,hoc proceſſu corripit,complectitúrque,& valide re-
tinet: neque ab eo quiſpiam vi eripere poſſit, niſi alius ſit
potentior elephas.herbam etiam ad pabulum hoc quæ-
rit: neque ore minoribúſque dentibus carnes edendo vi-
tam ducit.prælongi enim pedes longè à terra diſtans a-
nimal ſuſtinent.quinetiam breue(vt diximus)collum eſt.
ore igitur humi pabulari non poteſt. Nonnunquam &
cornuum ab ore proceſſus herbam os tangere prohibet.
Itaque hac prominentia magnum pondus haurit: deinde
quotcunque venatur, hac complexus, ventri futura ali-
mentum in os detrudit.Ritè igitur primi illi προβοσκίδα
hãc vocarunt.*nam πρὸ, *id eſt ante ſe*,animal hac βόσκεται,
id eſt pabulatur.Verũenimuero neque ex palude aut flumi-
ne ore bibere ei licet. eadẽ enim cauſa eſt.Quòd ſi ſitiat,
proboſcidis extremam narem in aquam demergit: dein-
de tanquam reſpirans,vice aeris, multum aquæ attrahit:
vbi verò impleuit narẽ, ceu poculum, in os inſtar flumi-
nis effundit: deinde iterum attrahit, iterúmque effundit,
quoad ventrem tanquam onerariam nauem compleue-
rit.Corium habet aſperum,craſsiſſimúmque, tumoribus
inæquale,fiſſuras habens,ceu ſemitas prælongas,alias di-
uiſuras concauas tranſuerſas, alias verò obliquas valde
profundas. totum tripodonio perſimile eſt.Pili autem a-
liis quidem animalibus natura, aut ſetæ ſunt, elephanti
verò ſordida lanugo eſt.Infinitæ ſunt & aliæ differentiæ
inter elephantem & cætera animalia. Etenim retrouerſus
quandoque ſecundum genu flectitur, quemadmodum &
homo,& mammas prope axillas habet,vt mulieres.Cæte-
rùm non in præſentia mihi opus eſt de animalis huius na-
tura tractare,niſi quatenus ex eo & morbus elephas vo-
catus pateſiat,quótque ægrotantis formæ huius animalis
naturæ ſimilia obtineat, agnoſcatur. Morbum quoque
hunc,leonem vocauerunt, ob epiſcynii, *id eſt extremarum*

A *frontis rugarum*,ſimilitudinem: de qua poſterius dicam. Sa-
tyriaſis etiam appellatur ob malarum ruborem, atque in-
expl[ica]bilem impudentémque coeundi libidinem.Necnõ
& Herculeus dicitur,quoniam eo nullus maior eſt, neque
valentior.Magnus eſt quidem potentia morbus: ad mor-
tem enim inferendam eſt omnium longè efficaciſsimus-
eſt etiam viſu fœdus,& in omnibus terribilis, quẽadmo-
dum & elephas belua.Ineuitabilem quoque affert interi-
tum: quandoquidem à mortis cauſa ducit originem. Ea,
ingeniti caloris frigiditas eſt non exigua,vel potius con-
B gelatio,ceu quædam ſæua hyems.quum aquam in niuem,
aut etiam grandinem,aut cryſtallum, aut glaciem cõuer-
tit.hæc eſt communis mortis ac morbi cauſa. Verũtamen
neque vllam inſignem coiecturam morbi principiũ ob-
tinet.neque vlla noua atque inuſitata labes hominem in-
ceſſit: neque in corporis ſummis partibus repræſentatur,
vt protinus videre quis poſsit,& incipiẽti malo reſiſtere.
ſed in viſceribus(tanquam domo Plutonis)deliteſcens i-
gnis iam ſuccenditur,internorúmque victor,rurſum in ſu
perficie aliquando exardeſcit. Plerunque ſanè à facie hæc
C peſtis incipiens,tanquam ignis de ſpecula procul conſpi-
cuus effulget: nõnullis vero ab extrema cubiti curuatura,
à genu,à manuum pedúmque articulis.Idcirco autem hu
iuſmodi hominum ſalus deſperata eſt,quoniam medicus
ad morbi debiliſsima initia artem nõ adhibet, negligẽs,
& ægrotantium calamitatis ignarus.Tardi enim ſunt, vt
ab aliqua leui & vulgari cauſa, ſomniculoſi, quieti, ſicca
aluo.Hæc etiam ſanis haud valdè inuſitata ſunt.In morbi
autem crementis reſpiratio graue olet ob interni ſpiritus
exhalationem.Huiuſce rei aer,aut quippiã aliud extrinſe
D cum,cauſam præbere videtur.Lotium craſſum eſt,album,
turbidum,quale iumentũ reddit.venerem appetunt, cru-
dorum & incõcoctorum diſtributio fit: neque iſtorũ eſt
ſenſus & meditatio,(neque enim concoxerint nécne per-
cipiunt) & cruditas hæc concoctioni ſimilis eſt.nam ipſis
haud frequens eſt in optimum aut familiare concoctio.
Digeſtio verò facilè fit,tanquam in ſuum ipſius alimentũ
raptim morbo attrahente. propterea valde ſiccitate infe-
rioris ventris laborant.Tumores alii iuxta alios exurgũt,
nondum quidem continui,ſed craſsi & aſperi. & interſti-
E tium tumorum diſciſſum eſt,vt elephãtis corium. Venæ
latæ ſunt,non ſanguinis redundantia,ſed cutis craſsitudi-
ne.Non multo poſt autem & ſedes declarat,vniuerſo cor-
pore in æqualem tumorem diſtento. Pili in omni corpo-
re præmoriũtur,in manibus,femoribus,tibiis.item in pu-
be,in mẽto rari ſunt rara quoque in capite cæſaries: quod
verò maius eſt,intempeſtiui cani & caluitium affatim ſu-
bitóque ingruunt.non multo pòſt autem pubes & mentũ
glabreſcunt. Quòd ſiqui pauci pili remaneant, hi magis
dedecent quàm qui defluxerunt.Capiti cutis altius reſciſ-
F ſa eſt: rimæ autem frequentes,profundæ,aſperæ ſunt.Tu-
mores in facie duri,acuti: nonnunquã faſtigio albido,ba-
ſi viridiore: pulſus puſilli,graues,tardi,tanquam per cœnũ
vix ſe mouentes. Venæ temporum diſtẽtæ ſunt,& ſub lin-
gua: ventres bilioſi. lingua grandinoſis varis exaſperatur.
Neque inopinabile eſt & omne corpus talibus ſcatere tu-
berculis: quandoquidem & in victimis prauos humores
habentibus carnes grandinis plenæ ſunt. Sin autem valde
ab intimis partibus erumpet morbus, & in extremitatib⁹
apparebit,impetigines ſummos digitos infeſtabunt, ge-
G nua pruriẽt,pruritúſq; cũ voluptate ſcalpetur. Arabit verò
impetigo & mentũ nonnunquã in orbẽ. rubent malæ cũ
tumore haud ita magno: oculi caliginoſi, ænei coloris ſũt:
ſupercilia prominẽtia,craſſa,glabra,deorſũ verſus põdere
vergẽtia: cõtractis glabellis eminẽs tumor inſurgit color
liuidus aut ater eſt.epiſcyniũ vehemẽter cõtrahitur, vt o-
culos cõtegat,quẽadmodum iraſcẽtibus aut leonib⁹ acci
dit: vnde & leonina hæc ægritudo vocatur. Igitur neq; le-
oni neq; elepãtho ſolũ, verũ etiã nocti tenebroſæ æquales
ſũt. *ὑπώπια.i.ſub oculis inſurgẽtia oſſa*,& nares cũ atris tumo
H ribus ſalebroſæ extãtéſque ſunt.labiorũ prominẽtia craſ-
ſa eſt,pars autem inferior liueſcit,naſus tumet,dentes non
albi ſunt,ſed nigricare videntur. Aures rubent admixta
nigritia; obſtructæ, elephanticæ, vt grandiores conſueto
eſſe videantur. Vlcera in baſi aurium ſunt: ſanies defluit,
pruriunt. Totum corpus rugis aſperis exaratur: necnon

G 1

& altè deſcendunt ſciſſuræ, veluti nigri in corio ſulci. propterea & elephas huic morbo nomen eſt. Plantarum & calcaneorum vſque ad medios digitos fiſſuræ ſunt. Quòd ſi plus augeſcat malum, tumores malarum, menti, digitorum, genuúmque vlceroſi fiunt. vlcera fœtida ſunt, & inſanabilia: alia enim ſuper alia exurgũt, ſuper alia alia miteſcunt. ſiquidem membra hominem diu morte præueniunt, quoad de corpore excidant naſus, digiti, pedes, genitalia, atque totæ manus. Neque enim hæc labes prius perimit, à turpi vita, ſæuiſque cruciatibus liberans, quàm membratim dilaceratus homo ſit. At longæua eſt, quemadmodum & elephas animal. Sin autem membrorum recens dolor ſit, longè acerbius affligit. Aliter atque aliter paratorum ciborum appetentia eſt, non obtuſa, ſed guſtatus qualitatis expers eſt: nullàque edendi ac potandi delectatio. omnia verò ob doloris cruciatũ oderũt alimẽto priuatur corpus: rabioſa ineſt cupiditas: ſpõtinæ ſunt laſſitudines, ſingulorum membrorum ſpecies hominẽ grauitate inuſitata premit, quantũlibet exigua membra ſint. Quinetiam corpus omnia grauatim fert: non balneis delectatur, non illuuie: non cibo, non ieiunio: non motu, nõ quiete. ab omnibus enim morbus alienus eſt. ſomnus tenuis, vigilia peior, mala ſua cogitans: ſpirandi vehemens difficultas: ſuffocationes fiunt acſi laqueo ſtrangulentur. Hoc igitur pacto nonnulli vitam perdiderunt, inexcitabilem ſomnum in mortem dormientes. Itaque tales quũ ſint, quis non aufugiat? aut quis non auerſetur, licet filius, aut pater, aut etiam germanus frater ſit, quum metus eſt ne morbus communicetur? Propterea multi in ſolitudines & montes, ſibi chariſsimos abduxerunt: aliqui eorum egeſtati, quoad viuerent, ſubuenientes, aliqui verò minimè, quum eos vita defungi mallẽt. Fama eſt, eorum quẽdam qui in ſolitudinem expoſiti erant, ex terræ latebris reptãtem viperam intuitũ, aut fame coactum, aut morbi tædio inductum, vt malo malum commutaret, viuentem viperam ediſſe, neque prius è vita migraſſe quàm omnia ipſius membra computruerint atque exciderint. Alterũ præterea ferunt, viperam in muſti dolium irrepſiſſe conſpicatum, quum muſtum ad ſatietatem ingurgitaſſet, vomuiſſe, multúmque veneni ſimul cum muſto reieciſſe, *quoniam in muſto fera extincta fuerat: iterúmque hominem muſtum largiſsimè potaſſe, vitæ pariter ac morbi finem quærẽtẽ. Vt verò ſatiatus iuxtà inebriatúſque fuit, primũ quidem humi proſtratus inſtar morientis iacebat: poſteaquam deinde graui ſopore experrectus eſt, ebrietatémque diſcuſsit, in primis comæ defluxerunt, præterea digiti & vngues, deinceps omnia in ambitu corporis mẽbra contabuerunt. quoniam verò adhuc in ſemine facultas erat, iterum tanquam ab ortu hominem natura veluti ex cera creauit. alios enim crines enutriuit, vngues nouos & nitidam carnem inſtaurauit, ac vetus corium, ceu ſerpentis ſenectam, exuit, & tanquam alter homo ad vitæ munia reuocatus eſt. Ita habet fabula nõ admodum quidem vera, neque valde fidem excedens. Malum enim malo pulſum eſſe probabile eſt: naturam verò ex reſidua vitæ ſcintilla hominẽ redintegraſſe, haud ita à ratione abhorret vt monſtro ſimile eſſe videatur.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI,

De morborum acutorum curatione Liber I.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

PRIMI LIBRI CAPITA.

Curatio phreniticorum, Cap. I.
Curatio lethargicorũ, id eſt veternoſorũ, Cap. II.
Curatio maraſmi, id eſt tabis, Cap. III.
Curatio apoplexiæ, Cap. IIII.
Curatio acceſsionis morbi comitialis, Cap. V.
Curatio tetani, ſeu rigoris, Cap. VI.
Curatio anginæ, Cap. VII.
Curatio vitiorum columellæ, Cap. VIII.
Curatio peſtilentium in faucibus vitiorum, Cap. IX.
Curatio pleuritidis, id eſt morbi coſtalis, ſeu lateralis, Cap. X.

PROOEMIVM.

ACutarum ægritudinũ medicamina ſpeciebus ſignorum contigua ſunt quæ ſuperioribus libris à me comprehẽſa fuere. Quæcũque ſanè in febrium curatione fiunt ſecundum ipſorum differentiã, & ſecundum morborum ſpeciem, & in ipſis diuerſitatem, eorum plura in tractatione de febrib⁹ explicabuntur: quotquot autẽ cum febribus acuti morbi fiunt, qualis phrenitis eſt, aut ſine febribus, qualis apoplexia, eorum duntaxat medicamina commemorabo: vt ne aberrem, neque verboſior ſim, alia in aliis deſcribens locis. Idem verò principiũ quod & de morbis feci, eundem etiam finem faciam.

CVRATIO PHRENITICORVM, CAP. I.

AEgrotum cubare conuenit in conclaui mediocris amplitudinis, aeris temperati, hyeme tepidi, æſtate frigidioris. vere autem & autumno ſecundum temporum naturas coniectura vti decet. Deinde quieſcere iubendum eſt & ægrotos ipſos, & omnes domeſticos. Acutè nanque audiunt phrenitici, & ſtrepitibus irritantur, necnon & ab iis in furorem aguntur. Parietes læues ſint, æquales, neque ſupereminentes, neque feſtucas aut aliquid exertum habentes. neque picturis exornentur: pictura enim parietum mentem turbat. nam præ oculis falſa quædam ſimulacra obuerſantur, & quædam non eminentia tanquam eminentia manibus contrectant: omniſque occaſio citra cauſam manuum agitationem prouocat. Cubilis longitudo & latitudo moderata ſit: quò neque in ampliori volutari iactarique poſsit, neque à nimis anguſto delabi. Stragulæ veſtes glabræ ſint, vt ne floccos colligere in mentem veniat. In molli lecto decumbant: nam durum ſtratum neruis ingratum eſt. Non minimè autem inter cæteros ægrotantes phrenitici neruis laborant: facilè enim conuelluntur. Amiciſsimi eos inuiſant: fabulæ & ſermones animum ne vellicent: quum delectabilia omnia eſſe oporteat, illis præcipuè quorum iracunda inſania eſt. Vtrũ in tenebris an in luce habendi ſint, ex morbi natura cõiicere debemus: nam ſi ad lumen efferãtur, & quæ non ſunt cernunt, & quæ nõ adſunt cogitãt, aut pro aliis alia cognoſcunt, aut quaſdam nouas & vanas imagines accipiunt, atque in ſumma, lucẽ, aut quæ in

luce ſunt,extimeſcunt, obſcuro loco eos continere præſtat: ſin ſecus ſe habeant,lucido. Bonum eſt autem ad lucem reſipiſcere,placarique inſaniam. Ne diu à cibis abſtineant. cibi verò humidiores ſunto,paucioréſque & cõtinui: nam cibi animum demulcent. Occaſio autem exhibẽdi cibi eſto in vtriuſque remiſsionibus,febris videlicet atque delirii. Quòd ſi ab inedia furant, & non deſinat febris,cibos dare non valde febrim lædentes vtile eſt. Nempe bonum eſt febrim deliriúmque in acceſſionibus remiſſionibúſque concordare, quò exhibendi cibi opportunum tempus inueniatur. In primis itaque conſiderandum eſt, ſanguis nécne mittendus ſit. Si mẽtis quidem alienatio vnà cum febre à principio inuaſerit, vena in cubiti curuatura primo aut ſecundo die, media potiſſimum ſecanda eſt. Quòd ſi nonniſi tertio aut quarto die delirium accedat,vſque ad primum decretoriorum dierum circuitum venæ ſectio differenda eſt. At ſi vltra conueniens tempus, vt puta ſexto aut ſeptimo die, ſuperueniat,*venæ ſectio dimittenda eſt. multo enim ante iudicationes in acutis morbis euacuandum eſt,aut purgandum,aut aliis irritationibus vtendum. Venæ quoque inciſor ne multum ſanguinis detrahat,licet à principio ſecet. phreniticis nanque malum eſt in ſyncopã facilè mutabile. Sin autem ægrotus valde repletus ſit,& iuuenis plurimo cibo,& largiſſimo vini potu ſaginatus,hæ ad phrenitidem rationes non pertinent: verùm iſtis & citra delirium,multum ſanguinis hauriendum eſt: longè autem minus auferendum ſi iidem phrenitici ſint. Veruntamẽ audacius vena ſoluenda eſt, ſi à præcordiis non à capite morbus oriatur: ibi enim vitæ principium eſt: caput verò ſenſus neruorúmque originis locus eſt, ſanguinémque potius à corde trahit quàm aliis diſtribuat. Igitur ſi membrum hoc affectum ſit, venam cubiti ſcindere non conuenit. quippe in illis vitiis inanire vaſa oportet, à quibus non modica noxa prouenit. Quòd ſi vires patiantur vt quantum ſanguinis ſatis eſt euacuetur,ſemel auferendum eſt: ne,dum repetendo tempus cõteritur, exhibendi cibi occaſio elabatur: quandoquidem phreniticis continuæ febres ſunt,neque remiſsiones longas habent,ſed breues & latentes ſubleuationes. Cæterùm ſi ante mediocritatem defecerit æger,ad ſecundam remiſsionem differendum eſt,niſi longo tempore pòſt ventura ſit: quòd ſi nõ ſit,vires inſtaurando odoramentis, faciei tractatione, & pedum compreſsione, protinus ſanguis detrahendus eſt: quantum verò mittendum ſit,facultas oſtendet. Eſca humida omnibus quidem febricitantibus idonea eſt, ſed phreniticis maximè: aridiores enim ſunt quàm ſi ſola adeſſet febris. Neque mulſa danda niſi bilioſi ſint: nam facilè à bilioſis naturis concoquitur. Far lotum cum aqua aut mulſa conuenit. Bonum quoque eſt ex his ſorbitiones ſimplices præbere,quales ſatureia, aut apio, aut anetho incoctis fieri ſolent. hæ nanque bonam ſpirationẽ conciliant,& vrinam cient: conducit autem phreniticis lotii excretio. Omnia olera proſunt: ſed maluæ potiſſimum lentor bonus eſt,& ad linguæ arteriæque læuorem, & ad ſtercorum deſcenſum. optima eſt beta, blitum, coronopus,cucurbita,& quicquid ſuis temporibus optimũ fuerit. Ordei verò mundati cremor liquidiſsimus quidẽ in primis nutribilior eſt: ſed tanto etiam ſpiſsior craſſiórque ſit,quanto plus temporis morbus progreſſus fuerit. Verùm in iudicationibus & paulo ante iudicationes cibus ſubtrahẽdus eſt. Si morbus longiori tempore producatur,cibos ne ſubtrahito, ſed triticea exhibeto, quò ſufficiat ægrotus: quando extremorum & volatilium carnibus in cremore liquefactis plerunque opus eſt. oportet enim hæc in elixando valde diſſolui. Ex piſcibus ſaxatiles aliis præſtantiores ſunt: atque omnino regionis illius optimos deligito. quippe aliam regionem alias piſcium ſpecies procreare creditum eſt. Vinoſæ naturæ fructus ſubtrahito,quoniam caput & mentẽ percutiunt. Verùm ſi neceſsitas vrgeat,viribus aut ore ventriculi labantibus, mala in mulſa elixa,aut in adipe toſta exhibeto: aliorũ ſingula calida aqua diſſoluito,ſi roborandi duntaxat oris vẽtriculi cauſa exhibeas: ſin autem vires quoque inſtaurare opus ſit, non vſqueadeo vinoſa facultas diſſoluẽda eſt. Cibi quidem (vt ſemel dicam) huiuſmodi ſunto. Irri-

A gandum verò caput eſt refrigerandi cauſa, oliuæ acerbæ contritæ vnguine: nam caput in phreniticis calefieri non amat. Quòd ſi vigiliæ & cogitationes ægrotum agitent, roſacei parem modum in principio miſceto: adhuc verò plus roſacei addendum, quò magis extrà intráque caput roboretur ac refrigeretur. At ſi mens labefactetur, & loquutio euanet,ſerpylli comam oleis incoquito: aut hederæ ſuccum aut ſanguinalis affundito. Si mentis verò alienatio vehementius hominem turbet, peucedanum & ſpondylium oleis inferuefacito,& aceti parum inſtillato:

B hæc enim halitus & caliditatem diſflant, craſſáſque humiditates,quæ & ipſæ deliramẽti cauſæ ſunt, diſcutiunt. Cauere autem conuenit ne in ceruicem ac tendones madefactio deſcẽdat. tendonibus enim atque neruis inimica eſt. Nempe irrigandi ſemper occaſio eſt, præterquam exacerbationis initio: rarius quidem in incremento, omnium verò frequentiſſimè vigente morbo, quum maximè inſaniunt,tum maximè irrigãdum eſt humore frigido: atque æſtiuo tempore, multo magis refrigerato, hyeme verò, tepido. Vt miteſcat autem delirium, poſca

C aut conyzæ decocto cum ſpongia facies fouenda eſt: deinde œnanthino aut crocino vnguine linenda: quinetiam nares & aures iiſdem imbuẽdæ. hæc enim ſomnũ alliciunt. Siquando iſti pernoctant, neque interdiu ſopiuntur,ſed penitus intenti ſunt oculi atque inſtar cornu rigentes, iactantur autem, & è lecto proſiliunt, iis ſomnus & quies conciliandi ſunt: primùm quidem caput roſaceo mero irrigãdo,aut amaracino,cum ſucco hederæ,aut ſerpylli,aut etiam ſerulæ decocto. Magis autem ſoporiferũ eſt papauer in oleo elixum, capitis ſincipiti ſuperdatum,

D aut in aqua faciei per ſpongiam impoſitum. Ipſæ quoque integræ herbæ (ſi proximè lectæ fuerint) virides ceruicalibus ſubiiciendæ ſunt. craſſant enim madefaciuntque ſpiritum aridum tenuemque, & caliginem quandam ſenſibus obducunt: graue autem & torpens eſt caligo: id verò eſt ſomni principium. At ſi valentioribus auxiliis egebũt,ipſa etiã papaueris lacryma ex aqua frons inungẽda. quinetiam nares ea linendæ, & in aures infundenda eſt. Contrectatio pedum ſuauis ex oleo: capitiſque attactus efficax eſt,ſed potiſſimum ſi tempora auréſque ſcalpan-

E tur. nam & ferarum iram furorémque aurium & temporum mollis attrectatio coercet. Cuique verò vſitata ſomnum accerſunt: nautis in cymba decubitus,& maritima nauigatio,& littorum ſonus,& vndarum murmur,ventorúmque bombus,& maris nauiſque redolentia: muſico tibiarum exercitatio quietem affert,aut lyræ cantus aut citharæ,aut meditatio puerorum canentium: ludi autem magiſtro puerilium fabellarum enarratio. Atque ita aliis alia animum demulcentia ſomnum inſinuant. Cæterùm præcordiis ac ventri madefactiones & cataplaſmata ad-

F hibeto, ſi phlegmone ſubſit atque durities, flatuſque diſtendat. Oleum quoque ex oliua bene matura, nequaquã acerba, iniicito: id enim craſſum eſt,& viſcidum, & calefaciens. Hæc vtique in inflammatione facienda ſunt. Iniiciatur verò in ipſa anethum, aut conyza: bonum quoque eſt ſi ſimul omnia. Quòd ſi adſit etiam inflatio,cumini & apii ſemina adiicito,& quæcunque lotium flatúſque prolectant: necnon & nitrum cribratum inſpergito. Verùm ſi in iecore vitium dolórque fuerit, lanas ab oue ſordidas accipito,oleum verò acerbũ,aut roſaceum, & ſapã Græcã

G aut Creticam admiſceto: ſerulámque incoquito, atq; omnibus in vnũ ſuccum permixtis iecur irrigato. Ad lienẽ verò oleũ cum aceto bene facit, aut ſi magis quàm prius turbet, poſca,& pro lanis ſpongia mollis adhibeatur. nam mirũ in modũ his gaudet miteſcitq; lienis. Porro ſi præcordia interius ſint,ſurſumque trahantur, & circuntenta cutis ſit,optimum hoc remedium erit loco vnguinis, aut vnà cum ipſo craſſo tantundem opportunum eſt. cunila verò & roſmarinus incoquantur: anethum quoque non iniucundum erit. Quòd ſi cataplaſmatis tempus erit ido-

H neum, oleis quidem iiſdem in iiſdem affectibus vtendum eſt: materia ſit autem, lini ſemen, fœnum Græcum, ordei tenuis farina. Bonum eſt autẽ & faba,& eruũ, ſi vẽter intumeſcat: pariter & miliũ torrefactũ, in ſacculo poſitũ,leue molléq; fomentũ eſt: pinſitũ verò & aqua intercutẽ laborantibus, cum melle & oleo & lini ſemine cata-

plaſma bonum eſt. Flores autẽ & herbæ & ſemina quæcũ- A
que à me in irrigationibus poſita ſunt, & in cataplaſma-
tibus eadem ſunto. Mel verò & cum ipſis bonum eſt, vt a-
rida cogantur, miſceantúrque ſqualentia, atque vt calor
diutius permaneat: ipſum quoque ſolũ bonũ eſt pro cata-
plaſmate ſemicoctum, & ad irrigandũ, ſi cum aliquo hu-
more liquetur: mollit enim, calefacit, flatus lotiúmque e-
uocat, & ardores obtũdit. Nam hæc quoque mulſa epota
præſtat: híſque plura & meliora, ſi interius arteriã, pulmo-
nes, pectus, & ventrẽ ſubeat. Aſſiduè verò aluus irritanda
eſt glandulis, aut illitionibus (ſæpius enim ſicceſcit) vt à B
capite materiæ detrahantur, & à pectore halitus difflen-
tur, & alui purgamenta excernantur. Quòd ſi multis die-
bus vẽter ſuppreſſus fuit, ipſum mulſa, oleo & nitro ſub-
luere op' eſt. Verùm ſi nõ ſatis phlegmones exhalationes
deſierunt, cucurbitulam affigens incidito qua parte phle-
gmone extumuit, & maior apparet: vnã autẽ aut duas af-
figito, prout phlegmone ſignificauerit, & vires præcepe-
rint: & ſanguinis detrahendi copiã ab his cõiectare opor-
tet. exceſſus enim ſyncopæ author eſt. Primo quidẽ aut
altero die madefactio eadẽ eſto, tertio verò ceratũ cũ ali- C
quo ex oleis ad irrigandum aptis imponito. Deinde epi-
themata in inflãmatione, ſi facultas ſit, ex hyſſopo, fœno
Græco ex mulſa decocto, terebinthi arboris reſina, & ce-
ra: olea verò in iiſdẽ eadem. Quòd ſi nihil iſtis delirium
remittat, tõdere caput neceſſe eſt: ſi lõgiſsimi crines ſint,
primũ dimidios: ſi breuiores, ad cutim. Poſtea, prius refe-
ctis viribus, cucurbitula vertici capitis affigenda eſt, ſan-
guiſque hauriendus: verùm prius inanis cucurbitula in-
terſcapulo adhibeatur. Cæterũ quoniã thoracẽ in omni-
bus acutis morbis medicari oportet (nam prorſus ipſe cũ D
corde & pulmone laborat) primũ quidẽ ob ſpiritus modò
calidi, modò frigidi neceſſitatẽ, præterea ab ardenti fe-
bre, & tuſsi, & humorũ prauitate, & neruorũ cõmunione,
& oris ventriculi noxa, necnõ ſuccingentis mẽbranæ, &
ſepti trãſuerſi vitio (cor enim ſi maiori aliquo malo op-
preſſum ſit, nunquã ſaneſcit) in phreniticis vtique & hæc
in primis mitiganda ſunt. ſiquidem nõnullis mẽtis alie-
natio ab aliquo eorũ quæ in pectore ſunt, vitio exoritur.
ea verò ſunt, ſpiritus calidus & ſiccus, ſitis acris, ignis into
lerabilis, qui vndique in thoracẽ cõfluit, & prauitas quidẽ E
à domeſtico calore cõmutato & maior & moleſtior pro-
uenit. Ab aliis etiã mẽbris in thoracẽ cõtributio fit: extre
ma nanque frigida ſunt, caput, pedes, ac manus: ſuper hæc
autẽ thorax eſt. igitur humectãdi refrigerãdiq; auxilio e-
get. Humectatio quidẽ fit ex oleo in quo chamæmelũ, aut
nardus incocta ſit. Æſtate verò & ſapa Græca bene faciet.
At ſi epithematibus vti deceat, palmulæ vino auſtero ma-
ceratæ, deinde cõtuſæ in placentã cũ nardo, polenta atq;
œnanthe, ſuaue pectori cataplaſma fuerint. Refrigerant
quoq; mala pinſita cũ maſtiche & ſertula: quæ omnia ce- F
ra & nardo excipiantur. Sin autẽ & os vẽtriculi torpeat, &
à cibis abhorreat, ſuccũ abſinthii aut comã vnã cũ his te-
rito: ipſo etiã in oleo incocto præcordia irrigato: & aquã
in qua maduit, aut ipſius ſuccũ ante cibũ propinato, duos
ſcilicet aquæ illius cyathos, *aut ſucci, ad amaræ fabæ ma
gnitudinẽ, ex aquæ cyathis duobus. At ſi os ventriculi ar-
dor malè habet, nõ ratione morbi, ſed ita vt ipſũ dũtaxat
ab acrib' ſalſiſq; humiditatib', ſiue à bili mordeatur, atq;
ſiti perareſcat. lac aquæ admixtũ in cibis exhibẽdum, he-
minæ videlicet dimidiũ vno aquæ cyatho temperatum: G
atque ita huiuſce lactis plurimũ ſorbeat, nõnihil etiã cũ
pane aſſumat. Veruntamen ſi ardor hominẽ torqueat, &
ſitis, & anxietas, & furẽs inſania, & frigidæ cupiditas, pro-
pinanda quidem frigida eſt, ſed non tanta quanta in ar-
dore morbo abſque phrenitide propinatur. In iſtis enim
timendum neruis eſt: itaque danda eſt, vt ori ventriculi
ſubueniatur. pauca verò ſatis eſt: parum enim potãt phre-
nitici. Cæterùm ſi in ſyncopam prolabantur (nam & hoc
accidere ſolet, viribus euaneſcentibus, in ſudorem lique-
ſcente homine, omnibus humoribus extrorſum impetũ H
facientibus, tenore ac ſpiritu fatiſcẽtibus) tunc cura de-
lirii poſthabetur: ſed quum metus ſit ne in vaporem hu-
miditatémque homo diſſoluatur, vnicum ſubſidium vi-
num eſt. celeriter enim ſubſtantiam alendo inſtaurat: &
quoquouerſus ad extremitates vſque permeat, tenori te-
norem apponit, & ſpiritum torpentem expergefacit, fri-
giditatem calore temperat, laxantem madorem adſtrin-
git, extrorſum erumpentia atque diffluentia coercet, ol-
factu ſuaue delectat: vires demum fulcire ad vitam pro-
rogandam poteſt: atque in inſania ad animum demulcẽ-
dum optimum eſt. Hæc omnia epotũ vinum ſimul præ-
ſtat. iracundia nanque molleſcente animo conquieſcit:
atque ipſimet ad recreandas vires cibos accipiunt: quin-
etiam ſeipſos ad voluptatem replent. Nempe ſi iam plus
temporis morbus extrahitur, & febris ignaua eſt, & deli-
rium in fatuitatem vertitur, & præcordia non vſqueadeo
læſa ſunt aut tumore, aut inflatione, aut duritia, ſed in ca-
pite potiſsima morbi cauſa eſt: audacter lauare oportet,
atque ſæpius caput perfundere. habitus nãque ſanabitur,
& caput difflabitur, & omne corpus exhalabit. Atque ita
ſiccitas obtũditur, & ſenſus caligo diſcutitur, & mens ſta-
bilis atque inconcuſſa firmatur. Hæc vtique ſunt tollendi
morbi præcepta.

CVRATIO LETHARGICORVM, ID eſt veternoſorum, Cap. II.

Lethargici, *id eſt veternoſi*, in luce & ad ſolis radios col-
locẽtur (morbus enim nihil aliud eſt quàm tenebræ)
& magis in loco calido habeantur: ipſius enim cauſa eſt
inſita frigiditas. Cubile agitabile ſit: ſtragulæ veſtes, parie-
tum picturæ, omnia ſint varia, quæcunque viſum prori-
tare queunt. multus habeatur ſermo: pedes premẽdo tra-
ctentur: vellantur pili: membra ſcalpantur. Si altus ſopor
obtineat, vociferandum eſt: iracundè increpandus eſt æ-
ger, iis quæ timere conſueuit, deterrendus: quæcunque
prius optabat expectabátque, annuntianda ſunt: omnia
ad ſoporem diſcutiendum, contrà atque in phreniticis,
moliẽda. Quod ad veternoſorum euacuationem attinet,
hæc nouiſſe oportet: ſi alteri morbo, vtpote phrenitidi,
ſuccedat veternus, venã ne ſoluito: neque alicunde mul-
tum ſanguinem educito: ſed ventrem ſubluito, non ſo-
lùm ſtercoris educendi cauſa, ſed etiam vt aliquid à ſu-
perioribus partibus reuellatur, & à capite deriuetur. Igitur
multum inſit ſalis & nitri. Optimum verò ſit ſi ſublutioni
caſtorium inſpergas. imum enim inteſtinum veternoſis
frigidum eſt, & ad excretionẽ emortuũ. Quòd ſi non per
ſucceſsionẽ ſed ſuopte ingenio veternus incipiat, & æger
plenus eſſe videatur: ſi ſanguinis *plenus*, vena in cubiti cur-
uatura ſecanda eſt: ſi pituitæ aquoſæ, aut aliorum ſucco-
rum, purgare opus eſt cnico ex ordei cremore, aut nigro
veratro ex mulſa inter initia, ſi mediocriter purgare ve-
lis. Sin autem copioſius, medicamenti quod hieram, *id
eſt ſacram*, vocant, pondo drachmas duas ieiuno dato cum
mulſæ cyathis tribus: atque tantiſper expectãs quoad pur-
gatio confecta ſit, tunc cibos, ſi opportunum ſit, exhibe-
to: ſin minus, in poſterum diem alimentum differto. Nõ-
nunquam ſanè & veſperi hieræ drachma cum aquæ aut
mulſæ cyathis duobus diſſoluta, in tempore datur. Nem-
pe inedia malum eſt, malum eſt & cibi multitudo. Igitur
exiguo cibo vti ſingulis diebus oportet: neque ſubitò ac
penitus ieiunandum eſt. os enim ventriculi per totum
diem refectione caloréque indiget. Quinetiã cibus eſto
attenuans, & aluum leniens, in iuſculis magis quàm legu-
minibus, gallina, cenchride. *Herba verò Mercuriali aſsi-
duè vtitor: acetúmque affundito, & ſuccis iniicito, ſi for-
tè ſucco ptiſanæ vtendum ſit. Bonum autem ſpiritũ red-
dit vrinámque citat fœniculum, apium, olera, aut horum
ſemina. Item porrum acrimonia ſua proficit, & braſſica
cum oleo & garo. Optimè facit & cuminum dulce cum
braſſica ad flatus dirigendos & lotium euocandum. Ve-
ſica enim atque venter in quolibet morbo irritant atque
infeſtãt. Irrigationes capitis tales fiãt quales & in phreni-
ticis. Vtriſque enim ſenſus pleni halituũ ſunt: quos refri-
gerando, adſtringẽdóque, roſæ atq; hederæ ſucco propul-
ſare neceſſe eſt, aut dirigere per tranſpirationẽ extenuãti-
bus: exẽpli cauſa, ſerpyllo, aut aceto cum roſaceo. Si nerui
doleãt & totũ corpus, ſed multo magis extrema frigeſcãt,
caput ceruicémq; caſtorio cũ anethino oleo inũgito, atq;
irrigato. quinetiam ſpinã eodem Sicyonio, aut gleucino,
aut veteri oleo admixto perfundito: necnõ & *manus ad
humeros vſque, & pedes vſque ad inguina perungendi
ſunt. Nonnullis quoque veſica eſt humectanda: quæ tan-

quam neruus patitur: & tanquam vrinæ iter laborat: inſuper humorum acredine vexatur: bilioſum enim lotium eſt. Sin autem maior tremor adſit, & conuulſionem minetur, neceſſariò & Sicyonium oleum capiti ſuperfundẽdum: ſed breuis eius vſus eſto. Quòd ſi præcordia inflammata ſint, cutis verò tumida, inflata, diſtentáque, aut introrſum vergentibus præcordiis concaua efficiatur: madefactiones & cataplaſmata eiuſmodi ſint cuiuſmodi in capite de phreneticis comprehendimus. Cucurbitula minimè vtitor, ſi à phrenitide in hanc labem inciderit: audacius verò cucurbitula vti poteris ſi ab initio morbus iſte inuaſerit. Sin autem atra lingua ſit, & tumor in præcordiis appareat, cucurbitulam affigere neceſſe eſt. poſtquam verò interuallo temporis ſenſus purgati fuerint, & alia facilius feret, capitis vertici applicare: quandoquidẽ ea parte euacuare ſine vlla virium moleſtia poſſumus: & flatus ſupra infráque eliciendi ſunt. Veternus enim flatus colligit: & in ventriculis & in toto corpore ignauia, marcor animæque defectus conſpicitur. Motus autem ac vigilia diſcutiendi facultatem habent. Rutam igitur viridem cum melle & nitro contritam illinito. ſic enim magis flatus digerit: cũ his verò & terebinthinæ reſinæ pars vna miſceatur. Fotus quoque flatus prouocat aut cũ ſordidis calentibuſque lanis, aut cum aſperis panniculis veteribus atque attritis: aut cum ſpongia ex aqua, vbi hyſſopum, aut origanum, aut pulegium, aut rhyte incocta ſit. Euocant autem flatus & quæcunque ante cibos propinantur: quæ vtique pituitam bilémque ab inteſtinis & ſtomacho educunt. Hyſſopum in mulſa elixum, dictamum Creticum, origanum, acria quidem ſunt, ſed eductoria. Adiantum, graménque flatus & lotia erumpere faciunt. Si manus & caput contremiſcant, caſtoreum dimidiæ drachmæ pondere ex mulſæ cyathis tribus ad plures dies bibendum eſt: ſi bibi verò non poſſit, ad demoliendam calamitatem, cum olei cyathis tribus, in quo ruta incocta ſit, duplum in imum inteſtinum infundatur: idque per plures dies faciendum. Vltra verò vtilitatem quæ ex hoc prouenit, (nam ſuprà infráque flatus expellit, & nonnullis vrinam ſtercúſque detrudit) ſi fortè in omne corpus dilabens penetrat, firmi atque robuſti nerui efficiũtur, & habitus ad calidum ſiccúmque permutat: morborúmque conſtitutiones conuertit. Optimè etiam proficit ſi in nares inſpiretur: nam & ea ex parte ſpiritus ſternutamentis educit: & quemadmodum per veſicam vrinam expellit, ita & per nares mucum. Hos autem effectus hoc loco ſuaui caliditate præſtat, & melius quàm alia ſternutatoria, ſcilicet quàm piper, veratrum, radicula, euphorbiũ. Nam hæc ad primum atque vltimum attractum immitia ſunt, & caput ſenſúmque perturbant. Caſtoreum verò paulatim adhibitum calefacit, quum & alioqui capiti conducat: quandoquidẽ nerui vndique ex capite oriuntur: morbis autem neruorum caſtoreũ medetur. Cæterùm ipſum cum aliquo aut aliquibus ex ſuprà comprehenſis admiſcere non ingratum fuerit. nam ſi admixtum ſit, non protinus quidem caput mediocriter conturbauerit, diutius verò caliditatem accenderit. Nares prorritatione humidæ reddantur, odoramenta applicentur, acria quidem ad ſenſum, ſed facultate calida: quale ipſum caſtoreum eſt, aut thymbra, aut pulegium, aut thymum, viridia, aut arida aceto perfuſa. Acribus pharmacis pedes genuáque illinantur. Materia eſto calefaciẽs, & ex adiectione mordẽs. nam vtroque veternoſis opus eſt ad calorem excitãdum atque vigiliam. Primùm igitur vrtica crura verberato. tenuiſſimæ nanque vrticæ partes adhærentes nõ diu perſeuerant: *ſed pruritum & dolorem non grauem inferũt: mediocriter verò ſtimulant & tumefaciunt, & calorẽ excitant. Quòd ſi hæc vehementiora fieri volueris, lemneſtidis atq; euphorbii pares portiones cum vnguine gleucino illinito. Optimum quoque eſt ſcillæ crudæ laminis perfricare, ſed à mẽbris omne oleoſum detergere oportet: quodlibet enim acre minimè mordax eſt admixtum cum vnguine, niſi id medicamentoſum ſit, *quale eſt cyprinum, aut gleucinum, aut Sicyonium. Si præter hæc altus adhuc ſopor occupet, proderit ſyluaticum cucumerẽ ex aceto tritum, & æquæ ſinapis portioni admixtum imponere. Acre verò eſt id cataplaſma, celeritérque ruborem

A concitat: celeriter quoque calefacere poteſt. Verùm ne puſtulas vulneráque efficiendo periculũ inferat, frequenter detrahendum eſt cataplaſma, atque nunquid horum acciderit inſpiciendum. Hæc vtique ad ipſius torporem ac veluti demortui languorem diſcutiendum, quolibet morbi tempore, præter exacerbationum inuaſiones, molienda ſunt. Quòd ſi iam ſenſum recuperet, pondus tamẽ aliquod in capite inſit, & ſonus aut bombus obſtrepat, etiam per os pituita elicienda eſt. Maſtichen in primis mãdendam exhibe, vt continenter expuat: poſtea rurſum

B vuam taminiam, granum Gnidium. ſed omnium maximè ſinapi, & quoniam vſitatum eſt, & quoniam inter alia magis pituitam educit: ac ſiquis ſponte ipſum deuorauerit, quæ in ventriculo ſunt, deiicere poteſt: poteſt etiam aluũ madefacere, & flatus excernere. Etenim aliquando caſu hæc mihi euenerunt, quum homo quidam me conſentiente ipſum deuoraſſet. Bonus autem magiſter eſt experientia. opus eſt verò & & ipſum periculum facere. * imperitia nanque timoris & cautionis cauſa eſt. Caput quoque poſtquam ad cutim detonſum fuit, niſi magnopere

C proficiat, vt tranſpiret, radendum eſt. quinetiam ad vſum acrium medicaminum, vt eius quo ex lemneſtide cõſtat, aut hydar, aut thapſia, aut ſinapi humidum ex aqua cum dupla panis portione in linteolo veteri illitum capiti ſuperdãdum eſt: quúmque horæ ſpatio ibi permiſſum fuerit, ſpongiis calidis fouere opportunum fuerit. Item ex vſu erit & lauatio, omnibus iam, aut ſaltẽ plurimis & præcipuis ad morbi depulſionem adhibitis, adhuc tamen corpore torpente: vbi & geſtatio proderit, & frictio, & quælibet lenis corporis agitatio.

D
DE CVRATIONE MARASMI, id eſt tabis, Cap. III.

ISTos ſanè ſi & tabes malè habet, ocyus ſuccurrendum eſt, ad balneum deducendo, & corpus dimouendo. Tabis quoque lac medela eſt, & nutricatio, * & ventris calefactio, & veſicæ lenitio. Quinetiam eadem huic vitio quæ & catocho, expediunt: ſimilis enim atque eadem eſt horum morborum ſpecies. Caſtoreum vtique iſtis opportunius eſt atque lenius & potui datum, & illitum, & in inteſtinum infuſum. Mulieribus autem qualia his ſimilia

E ab vtero vitia oriantur, in libro de muliebribus morbis à nobis diſputabitur.

DE CVRATIONE APOPLEXIAE, Cap. IIII.

APoplexia validus planè morbus eſt. *nam in omnibus exanimes ſunt, quorum & corpus & mẽs ſtupet. Si ægrotus ſenex ſit (quibus familiare id vitium eſt) nõ liberatur, & morbi magnitudine & ætatis miſeria oppreſſus. Quibus autem notis morbi magnitudo coniectanda ſit, antea à nobis poſitum eſt. Si iuuenis æger ſit, debilis

F eſt apoplexia, non tamen facilè remouetur. tentãda igitur curatio eſt. AEquale ſanè adiutorium, vtpote magno affectui magnum remedium, miſſio ſanguinis eſt: niſi quis plus quàm cõueniat mittendo delinquat. modum autem coniectare difficile eſt: nam ſi paulo plus detraxeris, hominem planè ſtrangulaſti (ad vitam enim tuendam his vel paucus ſanguis efficaciſsimus eſt: quum ſit vitæ corporiſque alimenti fomes) ſi minus detraxeris quàm cauſa poſtulat, nihil magni per magnum auxilium contuleris: adhuc enim cauſa permanet. Sed præſtat minus detrahen-

G do delinquere: nam ſi minus detractũ eſſe viſum ſit, aliqui verò optimi ſucceſſus apparuerint, iterũ venã reſcindere cõgruens fuerit: ſcindenda eſt autẽ vena in concauo cubiti. hæc enim in ſiniſtro fluida eſt. Simul quoque in puſilla apoplexia & reſolutæ partes cõſiderandæ ſunt, in ſiniſtróne an in dextro latere reſolutio ſit: à ſalubribus enim partibus (vt dicere mos eſt) ſanguinem haurire oportet. hác enim ſanguis facilè delabitur: hác etiã à læſis partibus materia deriuatur. Igitur ſi abſque euidẽti cauſa attoniti reddantur, ſic de ſecãda vena ratiocinãdum eſt. At ſi ab ictu, aut delapſu, aut cõprehenſione in hanc labẽ in-

H ciderint, in aliud tẽpus res differenda eſt: nõnullis verò ad medelã atque vitam id ſolũ ſatis fuit. Cæterùm ſi frigiditate multa, & torpore, & ſenſuum abolitione hominem occupante, vena minimè ſcindenda videatur, ſubluenda aluus eſt, vt multitudo ab inteſtinis extrahatur,

(plerunque enim ex voracitate & crapula in morbum A talem prolabuntur) vtque humores caput occupantes reuellantur. Sublutio planè acris eſto, pituitam, bilémque ſubducens. Igitur nitrum ſolum ne habeto, ſed etiam euphorbium trium obolorum pondere, (qui eluendæ aluo modus vſitatus eſt) & cucurbitæ agreſtis interanea, aut cētaurii comæ decoctum ex oleo, aut aqua. Optima quoque ſublutio fuerit, mellis conſuetæ portioni ruta adiuncta, & cum vnguine elixa, & terebinthi arboris reſina, & ſal pro nitro, & hyſſopi decoctum. Quòd ſi per hæc ſubſidia paulum excitatus homo fuerit, aut febre correptus, aut ſen- B ſum ab illo marcore ſuſcipiens, aut arteriæ bono pulſu reſtituto, aut facie vtcunque meliora ſignificante, ſpes ſalutis concipiēda eſt, audaciúſque ſubueniēdum. Interim igitur roboratis viribus, purgatorii medicaminis, quod ſacrum vocant, ieiuno maximè quidem integra potio dāda eſt: ſin vires prohibeât, dimidium cum mulſa. & æger in lectica ſupinus collocatus agitādus eſt, ſenſim eum qui ferunt geſtantibus: frequenter verò, quò laſſitudo arceatur, interquieſcat: ac, ſi aluus liquida ſit, libens admittito: ſin ſecus, aquæ aut mulſæ cyathos duos potui dato. Sin au- C tem & dum purgatur nauſeabundus ſit, id ne prohibeto. nam & illa diſtentio vigorē quendam ad expergefaciendum præſtat, & pituitæ vomitus morbi cauſam euellit: ſenſum verò, & caput, & neruos repurgat ſacrum quod vocatur medicamen. De qualibet itaque ab initio adminiſtrāda purgatione ſatis diſſeruimus. Totum verò hominem lanis inuolutum oleo Sicyonio perfundere oportet, aut gleucino veteri: aut ſingulis ſeorſum, aut ſimul mixtis. Sed optimum fuerit ad conſpiſſanda olea ceræ parū colliquare: atque iſta nitri ac piperis mixtione valētior red- D denda eſt: ſint verò tenuiter contrita & cribrata. At mirā habet vim ad reſolutos caſtoreū, etiā illitum cum aliquo ex antedictis oleis: ſed longè potentius eſt ſi cum mulſa potui detur: portio verò tanta ſit quantam in veternoſis nouimus. Coniectare autem oportet & ætatem ægrotantis, & mentem, an pluribus diebus bibere ſit paratus. Nēpe inunctiones irrigationibus præſtant, facilius ferūtur, & magis proficiunt: neque enim dilabentes lectū & ſtragula inquinant: *ægrotis verò id inutile eſt: illæ autē inhærētes corpori in colliquatas partes à calore ſorbentur. E quinetiam & ipſarum perpetuitas conducibilis eſt. nam irrigatio diffluit. Inunctionum autem materia eſt quæcunque à me ſuprà dicta ſunt: cum ipſis verò caſtoreum. Accipitur itaque reſina terebinthi arboris, euphorbium, lemneſtis, *hoc eſt adarce*, pyrethrum æquis portionibus: piperis, galbani dimidium, nitri Ægyptii triplum: ceræ quantum ad liquida conſpiſſanda ſatis ſit. Cæterùm medicamina multo magis quàm hæc, varia, & multo plura ſeorſum loco ſuo tradita ſunt. Epiplaſmata quoque duris diſtentíſque partibus ſuperdāda. Horum *ſylua eſt, lini ſe- F men, fœnum Græcum, farina ordei, mel: oleum vbi ruta aut anethum incocta ſint: althææ radix pinſita, & in mulſa vſque ad ceræ mollitudinem decocta. Sunto verò & tractabilia, & temperatura ſuauia. Siquidem adhuc febre vacant, aut leuiter febricitāt, poſthabita caloris cura hæc facienda ſunt: at ſi febres acutæ ſunt, & reliquus morbus iis leuior eſſe videtur, febres verò in diſcrimē adducūt, ad has & victus rationem & reliquam curationem conuertere oportet. Alimentis itaque ſummè tenuibus & facilis coctionis veſcendum eſt, atque opportunitas nunc G magis obſeruanda. Et per totam curationem in exacerbationibus ſubtrahere, atque penitus in febres animum intendere oportet. Quum morbus autem diu trahitur, & caput in cauſa eſt, cucurbitula occipitio affingēda, & ſanguis largiter hauriendus plus enim quàm venæ ſectio proficit, & vires nequaquam labefactat. Sed prius inter ſcapulas inanem cucurbitulam admoueas, vt in contrarium eius quæ in occipitio eſt ſuccos reuellat. Nempe interdum & gula reſoluta eſt, in qua ſola attonitis ſalutis præſidium collocatur, deuorandis ſcilicet alimentis, & H medicaminibus tranſmittendis. neque enim inediæ famíſque tantummodo periculum inſtat, verumetiam tuſſis, difficilis ſpirationis, atque ſtrangulatus. Nam ſiquis intra os liquidum cibum infundat, in arteriam ſubterlabitur, quum neque tonſillæ ad impulſum ciborum concidant, neque epiglottis in proprium locum ſubſidat, quæ arteriæ operculum à natura facta eſt. Quapropter opus eſt mulſam aut ſuccum longa myſtila infundentem, ſupráque arteriam attollentem, in gulam demittere: id quoq; enim ad deglutiendum inſeruit. Verumenimuero ſi ægrotus iam morti proximus ſit, ipſius adeo ceruix ſpiritúſque congelaſcunt. ideo ceruicem & mentum calefactoriis illinito & foueto. Fruſtra verò laborant atque imperiti illi ſunt quicunque ſub mento cucurbitulam, vt gula dilatetur, affigunt: quandoquidem non dilatatione ad impoſitionem ciborum, ſed ad deglutiendum compreſſione opus eſt. dilatat autem cucurbitula: & quum deuorare velis, prohibet, reuellens ac retrahens: quum remittendum potius ſit, quò in deuorando cōſtrictio fieri poſſit. Inſuper arteriam repleri, vt ſtrangulatio fiat, periculū eſt. neque etiamſi hac & illa in parte gutturis affixeris, quicquam prodeſt. muſculi nanque & nerui & tendones & venæ ante ipſum poſiti ſunt. Veſica vtique & laxū inteſtinum inter ſe proxima, interdum ad excernēdum debilitantur, reſoluuntur, recrementorúmque ſemper plena reperiuntur: veſica verò & in maximam molem extumeſcit. Interdum autem ita reſoluuntur vt purgamenta cōtinere nequeant. per ipſa enim tanquam inanima ſuperuacua delabuntur. Tunc igitur inſtrumentum quod cathetera vocāt, in veſicam demittere haud ſanè tutum eſt: ne corrumpatur enim veſica, atque homo cōuellatur, diſcrimen impendet. ſed præſtiterit cremore haud multo aluum ſubluere: qúumque ſtercus ab inteſtino eiectum fuerit, iterum iniiciendum eſt cum oleo caſtoreum. Spes autem vnica omnium pariter reſolutorum, ſeparatímque ſingularum partium eo vitio laborantium, in oleum inſeſſio fuerit. quomodo verò ipſa adminiſtretur, in ſermone de diuturnis morbis exponetur.

DE CVRATIONE ACCESSIONIS epilepticæ, id eſt comitialis, Cap. V.

EPilepſiæ, *id eſt comitialis morbi*, primus caſus pernicioſus eſt, ſi acutè morbus inuadit: nonnunquam enim & vno die hominem perdit. Periculoſæ etiam ſunt per circuitus exacerbationes: vnde factum eſt vt in acutorū numerum comitialis morbus poneretur. Quòd ſi malo aſſueſcat homo, & morbus tenaciter adhærens occupet, non ſolùm diuturnus, verumetiam nonnullis perpetuus efficitur. nam ſi ætatis florem vigorémque excedit, conſeneſcit cum ægro commoritúrq;. Quotquot igitur medicamina vt diuturno morbo conueniunt, in ſermone de diuturnis comprehendentur: quotquot autem ad mortis celeritatem euitandam facienda ſunt, horum plura in ſermone de attonitis tradidimus, venæ ſectiones, alui ſublutiones, inunctiones, cucurbitulas. hæc enim vt homo expergiſcatur, valentiſsimè efficiunt. Quotquot autem prolapſui peculiaria adiutoria inueniuntur, ea in præſentia docebimus. Pueris itaque, quibus ex corruptione aut ex vehementi refrigeratione inuſitata hæc labes inceſſit, vomitus aut cibi, aut pituitæ, aut aliorum quorūdam ſuccorum prodeſſe conſueuit. pennæ autem irino vnguento delibutæ nauſeam excitant: veruntamen & irino non vſque ad conuulſiones tonſillæ ſunt illinendæ. Comprimere quoque leniter ilia opus eſt, puerum in ventrem ſuſpenſum conuertendo. hæc enim figura ad vomitum habiliſſima eſt. at ſi vellatur aut diſtorqueatur inferior maxilla, aut manus & crura iactentur, aut vnà cum toto corpore oculi diſtendantur, manibus perunctis tractādo demulcere conuenit: obtorti oculi dirigendi ſunt: rectæ partes ne torqueantur, ſuauiter continendæ: frigida mēbra lanis antiquis ſordidis, attritíſque panniculis fouenda. Sedem præterea melle cum rutaceo oleo inūgito, aut cum nitro, aut reſina liquida cum his mixta: hæc quoq; leuiter intra anum intrudito. flatus enim proliciunt. flatuum autem excretio huiuſce morbi in pueris medela eſt. Porro ſi deglutire valeant, pharmacum iſtud exhibendum eſt, cardamomi pars, æris combuſti ℈. hæc ex mulſa propinato. aut enim euomunt vnà cum humoribus ventriculum infeſtantibus, aut aluus ſubducitur. Optimum quoque eſt huiuſmodi linctuarium, cardamomi, ſinapis, hyſſopi comæ par modus, iridis radicis pars cum

nitro duplo,piperis pars tertia:omnia cum melle permi-
ſceto,& maxillā diducens in os effundito:interius etiam,
quàm vbi ſunt tonſillæ, quò deglutire valeant, iniicito.
Hæc adeo pueris expediunt.Iuuenibus autem & hæc qui-
dem proſunt, verùm potentiora etiam his medicamina
ad vomitum deligenda ſunt,vt narciſsi,bulbi,ſinapis, &
hyſſopi pares partes,æris &piperis dimidio minus quàm
priora,cum melle miſcens exhibē. Hæc profectò ad le-
uandam exacerbationem abundè fuerint: quæ verò ad
propulſandum morbum facient, in ſermone de diutur-
nis morbis perſequemur.

DE CVRATIONE TETANI, ID eſt rigoris, Cap. VI.

IN præſentia lectum mollem,tractabilem, læuem, ſua-
uem,calidúmque eſſe neceſſe eſt.neruos enim inflexi-
les,duros,rigentéſque morbus efficit: quinetiam cutis to
ta ſqualens aſperáque corpori obtenta eſt: palpebræ na-
tura verſatiles vix oculos conniuendo protegunt: oculi
intenti ſunt,in profundo conuoluti:necnon & artus ſunt
deligati,ob diſtentionem immobiles. Aegroti domiciliū
calidum eſto,ſi æſtas ſit,citra ſudorem,aut reſolutionem:
ad ſyncopam enim morbus inclinat.Neque verò ad alia
magna remedia cunctanter accedendum : haud enim
differendi datur occaſio .Quapropter ſiue ob refrigera-
tionē abſque manifeſta cauſa rigor inuaſerit, ſiue ex vul-
nere,ſiue ex abortu mulieri inceſſerit, venam in cubito
reſcindito: curans in deligando brachio laxiorem com-
preſsionem fieri,ſectionémque leniter & facilè expediri.
ſiquidem iſta neruorum conuulſionem cient. Semel etiā
cruor, citra defectum animæ frigúſq; extremorum, me-
diocriter effundatur. Neque inedia æger maceretur: res
enim frigida ſiccáque fames eſt. Propinetur itaque mul-
ſa ſpiſſa,meracior, & ptiſanæ cremor cum melle.Iſta nā-
que & tonſillis comprimendo minimum dolorem infe-
runt,& gulæ deglutiendo lenia ſunt & facilia, & ad mol-
liendam aluum molliſsima,& ad vires inſtaurandas valē-
tiſsima. Omne corpus lanis inuoluito oleo gleucino aut
crocino madentibus,in quibus aut roſmarinus,aut cony-
za,aut artemiſia incocta ſit: atque omnia & facultate &
ad tactum calida ſunto.Oblinere autem corpus vnguine
conuenit,quod ex lemneſtide, *quam adarcem eſſe putamus,
quòd in ſtagnis naſcitur*, & euphorbio , & nitro, & pyre-
thro conflatum eſt: his verò & multum caſtorei adiicia-
tur.Bene quoque fuerit tendones lanis contingere, & ſe-
cundum aurem & mentum loca perungere. nam partes
hæ maximè patiuntur ac diſtenduntur. Præterea leuibus
calefactoriis fouendi ſunt tendones & veſica, per ſaccu-
los milium torrefactum includentes, aut bubulas veſicas
olei calidi ſemiplenas: quò locis quæ fouentur, ſecundū
latitudinem applicari valeant. Interdum coegit neceſſi-
tas vt capiti fomenta adhiberentur: quod neque ſenſibus
vſqueadeo tutum eſt,neque neruis ſalutare.ſenſib⁹ enim
quandam caliginem offundit,multis halitibus ipſos petē-
tibus: neruos autem replet.Quocirca modo fouēdi quā-
tutiſsimo vtendum eſt,atque materia haud ita multum
fœdè olens deligenda. Vtique materia eſto oleum in ve-
ſicis in duplici vaſe citra nidorem ferueſactum: aut ſales
tenues in ſacculo.milium enim ac lini ſemen tactu qui-
dem lenia ſunt,ſed halituoſa & graueolentia. Ratio verò
fouendi,huiuſmodi eſto: tendonibus reſupinato ægro,
fomenta vſque ad verticem ſubiicienda ſunt: vlterius ve
rò ad ſinciput ne procedito. Iſte nanque locus omnibus
ſenſibus communis eſt,ab ipſóque,tanquam ex fonte,o-
mnia adiumenta,omnes noxæ ſcaturiunt. Quòd ſi epi-
plaſmata tendonibus ſuperdanda ſunt,erectum occipitiū
eſto:nam ſi magis ſurſum verſus impoſueris, caput exha-
lationibus complebis.Materia ſit autem epiplaſmatum,
lini & fœnigræci ſemina. Poſt epiplaſmata verò vtilis
fuerit cucurbitula occipitio ab vtroque ſpinæ latere ad-
hibita.Sed parcè admodum flāma accendatur: nam quæ
ab labris cucurbitulæ fit circumpreſſio, doloris conuul-
ſioniſq; author eſſe ſolet.Igitur diutius trahere præſtat,ac
molliter magis,quàm plurimum breui tempore.ſic enim
tibi in conuexum locus ſine dolore attolletur,qui conci-
dendus eſt.Scopus autem modi ſanguinis extrahendi ti-
bi vires ægrotantis proponantur. Hæc vtique rigoribus

A qui ſine vlceribus fiunt,remedia conueniunt. At ſi ex vul-
nere conuulſio facta ſit, pernicioſum profectò id eſt, æ-
gréque de ſalute ſperari poteſt: nihilominus tamen opē
ferre decet: quandoquidem nonnulli & adhibitis reme-
diis mortem euitarunt. Oportet ſanè vltra cæteram me-
delam,& vlceribus conſulere cum calefacientibus, quæ-
cunque à me iam dicta ſunt,irrigando,& fotibus,& cata-
plaſmatis,& medicamentis quæcunque & facilè calorem
excitent,& humectando pus abundè moueant. Vlcera e-
B nim in rigore ſicca & ſqualida ſunt. Accipito ergo thu-
ris mannam,polii comam,terebinthi pinique arborū re-
ſinam,althææ radicem, & rutam conyzámque herbam:
hæc in cataplaſmatis commiſcere opus eſt,alia liquādo,
alia quæ puluerea ſunt,inſpergendo,alia in oleo prius ma
cerando:althæā verò in mulſa antè contuſam decoquito.
Inſpergendum eſt etiam vlceri caſtoreum:neque exiguus
inde in totum corpus calor emanabit.Horrores enim ab
vlceribus prodeuntes malefici ſunt. Perungendæ quoque
ſunt nares caſtoreo cū crocino vnguento permixto:quin-
etiam caſtoreum trium obolorum pondere aſſiduè bibe-
C re expediet.Verùm ſi ab hac potione gula laboret, inter-
iicienda eſt laſerpitii radicis exhibitio, ponderis tanti
quanti & caſtoreum dandum eſſe diximus: aut myrrhæ
dimidio minus quàm laſerpitium:ſed omnia cum mulſa
potanda præbeantur. Quòd ſi Cyrenaici laſerpitii lacry-
mæ copia tibi fiat,hanc opus eſt melle cocto inuolutam
ad erui magnitudinem deuorandam dare.ita enim opti-
mum factu eſt,quò palatum præteriens ægrotum lateat.
acris eſt enim,ructúmque iuſuauis ac fœdè olens excitat.
Si neque hac ratione deuorari poſſit, in mulſa eliquata
D propinetur. omnibus enim potionibus quæcunque ca-
lefacere,humectare,diſtentionem laxare,& neruos remol
lire aptæ ſunt,hæc haud dubiè valentior eſt. Cæterùm ſi
nihil ægroti deglutiat,in anum caſtoreum cum oleo dā-
dum eſt: hoc etiam anus cum vnguine aut melle illinen-
dus: hoc item veſica irriganda, & cum cera, vt craſsius
reddatur,perungenda.Sin autem flatum ſtercuſque edu-
cendi tempus adſit,purgatorii,quod hieram, *id eſt ſacram*,
vocāt, drachmas duas cum mulſa & oleo in ſedem eiici-
to.Nam præterquam quòd illa euocat,inteſtinum etiam
E & inferiorem ventrem calefacit ac fouet.varium nanque
& calidum medicamentum hiera eſt.

DE CVRATIONE ANGINAE, Cap. VII.

DVAE anginæ ſpecies reperiuntur,altera cum calidi-
tate, & magna tonſillarum inflatione, & extrorſum
verſus tumefactione:(quinetiam lingua, gurgulio, & o-
mnes adiacentes particulæ in tumorem efferuntur) altera
iſtis locis collapſis & ſubmiſsis efficitur: ſed interius cō-
preſſio maiore ſtrangulatu diſcruciat: vt interna inflam-
F matio ad cor vſque pertinere videatur.Huic quamceler-
rimè occurrendum eſt.nam & hac celerrimè ægroti ra-
piuntur.Igitur ſi crapula & ebrietas in cauſa ſunt, eodem
die inferius humorem iniicito: iſque duorum generum
ſit:alter vſitatus, quo ſtercora educantur: alter eiuſmodi
vt aliquas à tōſillis pectoréque humiditates euellere poſ-
ſit.neque tamen in cæteris efficacior meraciórque eſto:
ſed centaurii & hyſſopi decocta infundenda ſunt.hæc e-
nim & pituitam educere ſolent. Si tenuis autem victus
præceſſerit,ſcindere cubiti venam expediet: & latior ſe-
G ctio,quò maiore cum impetu,copioſiórque ſanguis ema-
net,facienda eſt. Huiuſmodi nanque profuſio minimè
quidem ad caliditatem mitigandam ſatis eſt: ſed ſtran-
gulatum ſoluere,& reliqua omnia diminuere valet. Haud
ignobile quoque adiumentum præſtat ſi ad animæ vſq;
defectum ægrum perduxeris,vſque eo tamen dum ne a-
nima deficiat.quandoquidem nonnulli ſecta vena ab a-
nimi deliquio vita exceſſere.Item vinculis ſuprà talos &
genua cōſtringentes opitulabimur. Optima quoque ſunt
vincula ſupra brachialia verſus cubitos , & ſupra cubitos
H verſus humeros.At ſi deglutiendi via expeditiſſima ſit,
elaterium & cum mulſa,& cum ſero lactis, quantum ad
purgandū hominē ſatis ſit, præbeatur. aliis enim purga-
toriis elaterium in his ægrotis præſtantius eſt.Conferunt
etiam cneorum *ſeu thymeleæ*, & ſinapi: ſiquidem hæc
ambo ventrem repurgant.In quibus verò inflationes de-

uorationem impediunt, linguam ad palatum reflectens, ipſius venas reſcindito: quòd ſi promptè multúſque ſanguis defluat,inter alia remedia hoc magis proderit. Irrigationes vtique locis inflammatis primùm quidem adſtringentes,quò retrorſum materiæ labantur,conueniunt. quamobrem lanæ ſordidæ cum hyſſopo vino madentes, aut oleo ex immaturis oliuis expreſſo accipiantur.Quinetiam cataplaſmata irrigationibus ſimilia ſunto:exempli cauſa palmulæ vino madefactæ, tunſæque cum roſarum foliis. Quò ſit autẽ viſcidum & molle cataplaſma, etiam ordei farina admiſceatur: aut lini ſemen,& mel,& oleũ: vt omnium mixtura fiat.Quòd ſi ad ſuppurationem veniat,calida admouenda ſunt: quibus & in altera anginæ ſpecie vtendum eſt.adeſto igitur fœnigræci farina,& mãna,& reſina,quæ liquari poſſunt, & polii coma inſpergatur:necnon & fomentum calidum adhibeatur , ſpongiis in decocto lauri baccarum hyſſopique madẽtibus. Ad pus autem mouendum efficaciſſimus eſt columbinus fimus, tenuiter per criſeram , *id eſt lineum ſacculum*, inſtar pulueris tranſmiſſus,ac ſuperinſperſus. idem & caninus eodem modo præſtat.Ex mulſa verò,cum lentis, aut hyſſopi,aut roſarum,aut palmularum,aut ſimul omniũ decocto,collutiones fiant.Illinendum præterea totum os eſt vſque ad intimas fauces,ſimplicibus quidem,vt mororũ, aut malorum punicorum aqua maceratorum ſucco , aut palmularum decocto: compoſitis verò medicamentis,vt diamoro,*quod vocant*,aut eo quod ex beſaſa, *id eſt ruta ſylueſtri*, & ſucco rhoi componitur: aut diachelidonio, *id eſt ex hirundinibus confecto medicamento*.Sin vlcera cruſtoſa ſint, collutiones & gargariſmi fiant ex hyſſopi in mulſa decocto,aut pinguium ficorum in aqua : præter hæc amylum percolatum in mulſa,aut in ptiſanæ tragive cremore. Si angina cum concidentia,quæ erat altera ſpecies,occupet, ab interioribus extrorſum omnia euocanda ſunt,& humores,& caliditas,& omnis caro,vt totũ foras extumeat. Proinde calidæ irrigationes ſunto cum ruta & anetho,nitro inſperſo:& cum his ſuperius memorata cataplaſmata. Proficit etiam ceratum ex nitro & ſinapi ad calorem excitandum ſuperdare: calor autem exterior huiuſmodi vitium tollit,ſed in collo tumor extuberat.Tumor autem foras in ſublime elatus à pulmonis inflammatione liberat,intus verò abditus anginam patientibus pernicioſum malum eſt.At quicunque ſtrangulationem ab angina verentes,quò laxius ſpiritus duceretur, arteriam ſecuerunt, non ſanè experimento rem comprobaſſe videtur. Quippe caliditas inflammationis maior ex vulnere efficitur, ſtrangulatum adauget,tuſsimque commouet.Quinetiam, ſi alioqui periculum id euaſerint , vulneris oræ in vnum coaleſcere nequeunt: ambæ enim cartilagineæ atque inter ſe inglutinabiles ſunt.

DE CVRATIONE VITIORVM columellæ. Cap. VIII.

VItiorum quotquot columellam infeſtant, aliqua per ſuccisionẽ curare neceſſe eſt:(ſed de eorũ chirurgia diſputare ad præſentẽ locũ non attinet)aliqua, vtpote acuta, medicamẽtis ſananda ſunt.nam facilè ſtrangulãt,& difficultate ſpiritus aliqua iſtorum hominẽ perimunt.Talis eſt vtique quam vuam, & quam columnam dicimus: vtraque enim cum inflammatione,craſsitie,lõgitudineq; ſuboritur,ita vt in arteriam pendulæ fiant. AEquabili ſanè craſsitudine à baſi ad ſummũ vſque palatũ columna, inæquali verò vua conſtat.huius enim ad palatum baſis gracilis eſt, in extremo teres & craſſa,rubens aut liuida. idcirco & vuæ appellationem id vitium ſortitũ eſt. Quapropter his maturè opem ferre decet : celerrima nanque à ſtrangulatu pernicies impendet. Proinde ſi ægroti iuuenes ſunt,à vena cubiti ſanguis detrahendus eſt : vtque largius euacuetur,maiore plaga vena aperiatur. ſiquidem huiuſmodi ſanguinis detractio à ſtrangulatu, tanquam à laqueo,ægrotantem liberat.Subluenda quoque aluus eſt mitiori lotione primùm, deinde aliàs atque aliàs acriore, vſqueeo dum aliquid à ſuperioribus partibus deriuetur.Circundentur & vincula adſtringentia extremis cruribus ſupra malleolos & genua necnon & humeris ſupra brachialia atque cubitos.Quòd ſi ſtrangulatio inualeſcat, cucurbitula occipitio atque pectori adglutinetur, & iſtarum aliqua incidatur: omniáque adminiſtrentur quæcũque à me in capite de angina præcepta ſunt, quũ eadem in vtroque vitio ſit mortis ratio.Iiſdem præterea intra os medicamentis & adſtringentibus & mollientibus, & exteriori fotu,& cataplaſmatis,& oris inunctionibus vtendum eſt.Circum columnam verò aut circum vuam adſtrictorium rhoi ſuccum, acaciam melle aut aqua diſſolutam,hypocyſtida,terram Samiam,Lemniámve, aut Sinopicam rubricam,atque omphacium ponito.Si vlceroſa ſit vua,gummi & amylum roſarum aut palmularũ decocto liquefacta, itẽ ptiſanæ aut tragi cremor adhibeantur.At in columnæ curatione aliquanto plus valentiorũ medicaminum adiicito,quæ ex myrrha,coſto atque cypero componantur.Nam id genus acria columna tolerat. Verùm ſi nonnullis locus iſte purulentus effectus eſt,atq; palati oſſa computruerũt,hi longo temporis interuallo vitã finiũt.Sed horũ auxilia nobis alio loco præcipiẽtur.

DE CVRATIONE PESTILENTIVM in faucibus morborum, Cap. IX.

HOrum vitiorum curatio cum aliis tonſillarum affectibus quà communis eſt,quà propria.In inflammatione & ſtrangulatu purgatio per clyſteres,venæ ſectio,irrigationes,cataplaſmata,fotus,deligationes,cucurbitulæ, omnia demum eadem atque in his cõueniunt. Illitiones autem acriorum medicamentorum faciendæ ſunt : neq; enim vlcera quieſcunt,neque cruſtæ in ſuperficie fiunt. Verũ ſi ab his ſanies ad interiora deſtillet , celeriter partes, etiamſi integræ erant,vlcerantur: celerriméque vlcera interius depaſcendo ſerpunt atque hominẽ perimunt. *Porro igne vitium adurere,quum in ſuperiori parte ſit, imprudentis eſſe propter iſthmum iudico. Sed medicamentis igni ſimilibus, quò & depaſtio coerceatur, & cruſtæ decidant,vtendum præcipio.Ea verò ſunt,alumen cũ melle,galla,balauſtium,arida cum mulſa.Hæc eadem calamo,aut penna,aut craſſo & oblongo caule , quò medicamina ad vlcera perueniant,inſpiranda ſunt.Optima ſanè eſt & chalcitis vſta cũ* trita Cadmia ex aceto. eſto autẽ Cadmia portione dupla:& rhei radix cum aliquo humore.Præterea ne vlcerum compreſſio fiat cauendũ eſt: ab ea nãque & humeſcunt,& magis exedunt.Hac de cauſa opus eſt medicamenta arida inſpergere penna, liquida verò liquentiſſima reddentem in gurgulionem infundere.At ſi cruſtæ iam reſoluuntur,& vlcera rubida fiunt,tũc conuulſionis maximè periculum ſubeſt. reſiccãtur enim plerunque vlcera,& cum his nerui diſtenduntur. Itaque lacte cum amylo,& ſucco ptiſanæ,aut tragi,aut lini ſeminis, aut fœnigræci, remollire madefaceréque conuenit. Quibuſdam & columella vſque ad palati os exeſa eſt:quin etiam tonſillæ ad baſim vſque & epiglottida. ac propter cicatricem deuorare neque ſolidum quicquam,neque liquidum poterant.Sed & ipſum quod bibebat, interdum repercuſſum,hominem fame necauit.

DE CVRATIONE PLEVRITIDIS, id eſt morbi lateralis, Cap. X.

NVlla moræ atque dilationis in pleuriticis , quin protinus valenti remedio ſuccurramus,datur occaſio.Febris enim peracuta ad perniciem properat: dolor quoque ſuccingentis membranæ in peius vrget, necnon & tuſſis pectus capútque concutiens vires proterit. Quocirca eodem potiſsimum die vena cædenda eſt. Sin autẽ ex ingurgitatione ciborum potúſque ægritudo prouenerit, inedia diem vnum ægroto imperanda. pòſt, ſanguinem à vena mittito quæ in cauo cubiti eſt, non eius *qui ſecundum rectum inceſſum inflammatis coſtis opponitur: præſtat enim maximè procul abducere.Sanguinem verò ne vſque ad animæ deliquium fundito. nam ſi refrigeratum corpus animo deſtituitur, pulmoniam inuadere periculum eſt.Humores enim exteriori caliditate attractionéque priuati,in penitiores partes relabuntur. Item pulmo rarus,calidus,ad trahendúmque valẽtiſsimus eſt: coſtis etiã proximus,earúmque doloris eſt particeps. Verùm morbi pulmonis pleuritidi ſuccedentes non vſquequaque ſalubres ſunt: pleuritis verò à pulmonis vomica exoriens benignior eſt. Quapropter quum mediocriter ſanguis effluxerit,interiecto ad recreandum homi-

nem temporis ſpatio, iterum detrahere opus eſt: ſi bene A
quidem habeat, eodem die, quum longa remiſſio fit: ſin
minus, poſtridie. Quòd ſi neque febris remittat, (ſæpe e-
nim diem vnum febris occupat, & augetur) tertio die in
ſecunda remiſſione, in qua & cibi dandi ſunt, ſanguinem
mitte, totum hominem vberius perungens, coſtiſque o-
leum molle infundens, cum calido vnguine ex rutæ ane-
thive decocto. Ipſum verò latus admodum leniter irrigã-
dum eſt. ſed nonnullis & dolor & inflammatio erupit, vt
eorum locorum affectus eſſe videretur: quum tamen id
interiorum vitiorum incremẽtum ſit. At in præſentia de B
alimonia, quemadmodum & de vniuerſa curatione, quò
nihil in ea delinquatur, ſermonem habeamus. in alimen-
tis enim medicamenta ponentur: quinimò in alimentis
medicamenta ſunt. Itaque genere calidus humidúſque ci
bus eſto, lenis, æquabilis, migmatodes, *id eſt bene permixtus,*
diſſolutorius, pituitam ſoluendi extenuandique pote-
ſtatem habens. Proinde cibariis omnibus ptiſana ante-
ponatur: initio quidem, quò ipſius craſſamentum ſoli-
dúmque reiiciatur, in cremorem percoletur, ſolóque cũ
melle condiatur. ab ipſa verò vſitata ad voluptatẽ varie- C
tatémque parandam medicamina remoueantur. in hac e-
nim ægritudine ſolus cremor ſatis eſt. Quippe humecta-
re, calefacere, pituitam ſoluere & detergere, per ſuperiora
ſine moleſtia, quæcunque euocanda ſunt, euocare, facilè
quoque ventrem ducere ſola ptiſana poteſt. Ipſius verò le
nitas blanda eſt, & ad deuorandum habilis: ipſius etiam
lentor caliditates mitigat, membranas mundat, tuſſes cõ-
coquit, omnia emollit: tales ordei virtutes ſunt. Halica ve
rò ſecundum gradum occupat: quæ quum pauca quædam
cum ptiſana communia poſſideat, ob ea probatur, opti- D
máque cenſetur. Lentor enim, lenitas, ſuauitáſque in de-
uorando vtrique communes ſunt: in cæteris omnibus ha
licam ptiſana antecellit: ſed ea quoque ſimplex cum mel-
le ſolo conficiatur. Tragi præterea boni ſunt. Deterior i-
pſis oryza eſt: quoniã ſiccat & exaſperat, potiúſque coſta-
rum purgationem ſupprimit quàm facilem reddit. Opti
mus quoque eſt panis aridus, contuſus, per ſubcerniculũ
tranſmiſſus, bene temperatus, concoctu facilis: cum mulſa
quantum ſatis eſt alimenti præbet. Nempe ſi iandiu mor-
bus producitur, cum dictiſque cibariis homo labare cœ- E
pit, ptiſana ex ordeo præbeatur bene trita, bene cocta: cõ-
diatur verò anetho, ſale, & oleo tenui, puro, non viſcido,
non exaſperãte. At non multum olei cum ptiſana coque-
re præſtat: nam & ſorbitionem pinguem reddit, & praui-
tatem oleum deponit: longa enim decoctione in cremo
rem ordei abſorptum amplius non apparet. Item porrũ
cum ſua coma, & amygdala amara cũ cremore incoquan
tur. Ita nanque ferculum ad ſpirationem expediendam
cõmodum medicamentoſúmque ab his efficitur. Porri
autem cum cremore comeſti vtilitatem iuxtà delectatio- F
némque ſummam adferunt. Iam verò & ouorum bonum
ſuccum creãtium opportunitas adeſt. ac ſi humida copio-
ſaque per os materia feratur, ſulfur ignem nõ expertum,
nitrúmque in oua inſpergito. Sed mirificè proſunt oua
nuper à gallina edita, ex igne, igne carentia: quippe à ma-
tre caliditas ineſt igne quidem humidior, ſed ægrotanti
familiarior, vtpote animali ab animali. Sin autem pituita
glutinoſa ac tenax ſit, in oua oleum infundito, ac reſinam
ſiccam pineã, quò ſulfur melius reddatur, inſpergito: nec-
non & terebinthi reſinam eliquato. Piper præterea in o- G
uis, in ptiſana, in omnibus epulis, & quæcunque piperi ſi-
milia ſunt, bene proficiunt. Inter carnes extremi pedes in
cremoribus eliquati, columbæ, gallinæ elixæ: porcorũ ce-
rebra cum omento quidem toſta, ſine illo verò, nidore
vacantia. Si inter ſpirandum æger ſtrepitum non reddit,
dandi ſunt etiam marini piſces aut ſaxatiles, quicquid o-
ptimum regio ferat. Verùm vt neque cupiditate delin-
quat, neque victus tenuitate contabeſcat, ex fructibus ma
lum concedito in aqua aut mulſa elixum, aut cum adipe
aſſatum: ſed corium & interiora aſpera cum ſeminibus H
abiiciantur. Tempore quoque illo *quod horam Græci nominãt,*
fici & alii id genus fructus concedantur: quatenus ſcilicet
innoxii ſunt, quin potius adiumentum præſtant. Hæc ſa-
nè de alimentis abundè ſint. Lateri autem lanæ ſuper-
dentur ſulfure fumigatæ, vnguine imbutæ, in quo ane-
thum rutáve incocta ſit. Igitur his latus madefaciendum,
cataplaſmatiſque ante cibi aſſumptionem tegendum eſt.
Præter vſitata cataplaſmata ſertulam in mulſa elixam ac-
cipito, cui papaueris carnem incoctam commiſceto, mã-
næ quoque puluiſculum inſpergito. At ſi humidius ſputũ
copioſúmque reiicitur, lolii farina, aut irionis cõmiſcen-
da eſt, & nitrum inſpergendum. Cæterùm ſi morbus pro-
ductior ſit, dolor eſt pertinax, & humida ſit expurgatio,
tunc purulentum hominem fore ſperatur: itaque ſinapi
& cachrys cataplaſmatis admiſcenda ſunt. Sed ſi penitio-
res locos ægroti frigidos eſſe perſentiunt, acetum effundi
to: illud autem efficere operæpretium eſt, vt cataplaſma-
tum calor diu efficax permaneat. melior eſt enim id ge-
nus caliditas quàm cataplaſmatũ innouatio. Proinde ca
lefactiones in ſacculis ex huiuſmodi, vtpote ex milio, fiãt,
aut ex calẽti oleo in veſica incluſo. Omnis verò fotus ma
chinatio, ne pondera dolori dolorem adiiciant, leuis eſto.
his enim lenibus, & aſſumpto cibo, quum dolor infeſtat,
vti nihil prohibet. Iam verò poſt hæc etiam admouendæ
cucurbitulæ occaſio adeſt: ſed hoc poſt ſeptimum diem
facere optimum fuerit: ante ne feſtines. haud enim placi-
di morbi ſunt quicunque ante ſeptimum cucurbitam re-
quirunt. Eſto autem magna, omni ex parte lata, dolentem
locum ambire valens: quippe quum haud interius deſcen
dat dolor, ſed in latitudinem diffuſus ſit. At flãma ſub cu-
curbita multa eſto, quò non ſolum attrahat, verumetiam
ante ignis extinctionem calefaciat. Extincto igne ſcarifi
candum eſt, tantúmque ſanguinis quantum vires permit
tunt, detrahendum: multo verò plus eſto quàm ſi alia de
cauſa de præcordiis ſanguinem haurires: nã maximè per-
ſpicuũ eſt quod in lateris morbo vexatis à cucurbita per-
cipitur adiumentum. Sal quidem aut nitrum in ſcarifica
tionibus mordacia ſunt ac dolorifica, ſed ſalutaria. Qua-
propter conſiderandæ ſunt hominis vires & ingenium:
nam ſi forti animo ac tolerans ſit, ſal inſpergendus eſt, nõ
ipſis vulneribus ita vt ipſa contingat, ſed ſuper linteolum
oleo madidum inſpergatur. id verò ſuper locum ſcarifica
tum extendito. humiditates enim ex ſalis colliquatione
manantes minus quàm ſal mordaces ſunt. Sed multo oleo
perfundendum linteolum eſt, quò huius lenitate morſio-
nis dolor retundatur. Secundo die autem cucurbitam af-
figere mirificè iuuat, vt & ex vulneribus tenuis quædã ſa-
nies extrahatur: id verò priore cucurbita multo eſt effica
cius, multóque magis vires cõſeruat. neque enim ſanguis
aut alimentum, ſed ſanies emanat. Atque id quidem faci-
to quum prius vires exquiſitè perpẽderis. Die tertio cera-
tum cum cyprino oleo & rutaceo imponito. Quòd ſi vlte
rius purgatione ſputa indigeant, in ceratis reſinã eliqua-
to, at ſulfur ignem non expertum admiſceto, atque iterũ
fotũ loco adhibeto. Porro modus cucurbitæ talis eſto:
fictile vas habendum eſt, leue, lateri congruens, latum: aut
æneum. Id pronum in labra dolentibus locis circumponi
to: flammam verò multam cum oleo ſubiicito, quò viues
flamma in longum tempus ſufficiat. Vaſculi autem oras
carni ne imprimito, ſed ad difflationem tranſitus aliquis
eſto, quominus ſuffocata flamma extinguatur. Diutius ve
rò illam accendere expedit. nam intra vas illud incluſa ca
liditas optimum fomentum eſt, & bona ſudoris prouoca-
tio. Neque verò medelam inferioribus partibus adhiben
dam negligere oportet: viris quidem in anum, rutaceum
oleum, mulieribus autem & in vterum infundendum eſt.
Perpetuò ſanè quæ bibuntur ac deuorantur ſunto, mulſa
cum ruta & ſucco ptiſanæ, ſi continẽter tuſſit, vt in alimẽ-
to medicamentum ſit. Verùm ſi nondum alimenti præbẽ
di tempus adſit, aliquod compoſitum, picerium *Græcis di-
ctum,* accipiatur, ex variis conſtans, cum melle ad conſiſtẽ-
tiam decoctum. Globulos autem fabæ magnitudinẽ æ-
quantes turbinatóſque dare oportet ſub lingua continen-
dos, huc atque illuc iactandos. vt non deuorabile, ſed eli-
quabile ſit. Suaue quoque eſt id quod ex papauere cũ mel
le ac ſertula campana medicamen conficitur, lene atque
ſomniferum. Hæc vtique & ante cibi aſſumptionem, & aſ
ſumpto cibo, & poſt ſomnum ipſum præbenda ſunt: ſed
ieiuno medicamentoſa adhibeantur: quale eſt quod hæc
accipit, vrticæ, lini ſeminis, amyli, nucis pineæ, cuiuſque
contriti cyathum, amygdala amara numero vigintiquin-

que, totidem & piperis grana. oportet autem hæc torrere,ac trita cum melle ad eclegmatis temperaturam permiſcere:horum detur myſtila vna.Sin liquida crudáque excreat,myrrhæ pondo drachmas duas,croci pōdo drachmam vná,piperis grana quindecim,cū mellis pōdo libra ſubigito.Id ſanè medicamentum & ante cibi acceptionē, myſtilæ dimidiatæ menſura dari debet.Bene facit in longo lateris morbo,quando & oxymel dare conuenit,ſi ſpirandi vrgeat difficultas.Frigidam verò aquam quicunque medici pleuriticis conceſſerunt,neque qua ratione id fecerint aſſequi valeo,neque experimento cōfirmare:quippe ſiqui à frigida periculum euitarunt,hi profectò mihi nō laborare pleuritide viſi ſunt. Verùm apud vetuſtiores etiam medicos ſpecies quædā cōcurſus pleuritis *ſeu lateralis morbus* vocabatur: quum bilis eſſet excretio,cum dolore lateris,& exigua febre, vel etiam ſine

A febre.Huiuſmodi ſanè affectus nomē quidē pleuritidis, rem verò non obtinet.Quinetiam ſpiritus nonnunquam in latere concluſus ſitim,dolorem prauū,mollémque caliditatem excitat:id quoque vitiū ignari homines pleuritin nuncuparunt. his nempe frigida aqua remedio eſſe poterit:quum proſpera vtentis fortuna,extincta ſitis erit, bilis ac ſpiritus per inferiora ſubducetur,& dolor & caliditas exhalabunt. Verùm in lateris inflammatione,& ſuccingentis membranæ tumore, non ſolùm frigida aqua B ſed etiā frigida reſpiratio noxia eſt.Itaque ſi ex prius tradita medendi ratione incolumes redduntur pleuritici, paulū tamen adhuc tuſsiunt,& caliditas ſubinde repetit, atque infeſtat,ad hæc penitus diſcutienda maturandum eſt.aut enim quæ relinquuntur, recidiuas faciunt, aut ad ſuppurationem conuertuntur.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI DE MORborum acutorum curatione

Liber II.

Iunio Paulo craſſo Patauino interprete.

LIBRI SECVNDI CAPITA.

Curatio pulmonariæ, Cap. I.
Curatio reiectionis ſanguinis, Cap. II.
Curatio cardiaci affectus, Cap. III.
Curatio choleræ, Cap. IIII.
Curatio voluuli, Cap. V.
Curatio acutorum iecoris affectuum, Cap. VI.
Curatio acuti morbi venæ & arteriæ dorſi, Cap. VII.
Curatio acuti renum morbi, Cap. VIII.
Curatio acutorum veſicæ vitiorum, Cap. IX.
Curatio vuluæ ſtrangulatus, Cap. X.
Curatio ſatyriaſis, Cap. XI.

DE CVRATIONE PVLMONARIAE. Cap. I.

PEracutum lethaléque malum eſt inflammatio repletióque pulmonis: quas ſtrangulatus breuis conſequitur. Igitur æquis reſiſtentia viribus, maturéque ferenda ſubſidia ſunt.Protinus in cubito venæ aperiantur,ſiue vtraque,in dextra videlicet ac læua manu,idque potius:ſiue vna tātū, & ea maior, quò ab vtraque pulmonis regione humiditatum reuulſio, non tamen vſque ad animi deliquium fiat: ſtrangulatum enim animi deliquiū auget.Cæterùm ſi vel paulum reſpirauerit,tunc ſupprimendus ſanguis eſt, ac denuo poſtea mittendus. nam ſi à ſanguine morbi cauſæ prouenerint, eas venæ ſectio tollit. Atqui ſeu pituita, ſeu ſpuma, ſeu quæuis alia humiditas tumefaciat, venarum inanitiones ampliorem pulmonis locū ad reſpirationis tranſitum efficiūt. opus eſt autem humores & flatus poſt venæ ſectionem deorſum verſus trahere,nitro,melle,ruta,reſina terebinthi liquida ſedem oblinendo.Sed miſſionis ſanguinis loco, ſiquod maius impedimentum ſit, acrem ſuccū per clyſterem in ſedem immittito:vt puta ſalem cum nitro, aut terebinthi reſinam cū melle.Ruta quoque in oleo, & hyſſopum in aqua decocta,item cucurbitæ ſyluaticæ carnes interiores in aqua excoctæ conueniunt. Præterea inanes cucurbitulæ egregiè faciunt, ſi tergo,dorſo,præcordiiſque vbique adhibeantur.quòd ſicubi pectus carnulētum ſit, quominus circum oſſa cutim cucurbitula incumbens affligat,ibi eam affigito.nam ſi ad quācunque partē corporis humores diſtrahantur, & ſpiritus ad extima euocetur,quibus pulmo opprimitur,aliquod mali ſolamē inuenias.omni enim ex parte pulmonaria obſidenda impugnādáque eſt. Verùm neque vllum ex iis medicamentis quæ ore ſumpta conducūt,deſpiciēdum eſt:quippe ea eſt natura pulmonis vt ſiue rectè valeat,ſiue ægrotet,ad ſe humores alliciat. Quocirca eiuſmodi medicamēta præbeātur quæ humores ad tranſpirandū attenuent,lubricos fluxiléſque ad extrudendū efficiant.Propinetur quidem celeriter iuuandi cauſa nitrum cū hyſſopi decocto, aut muria cū aceto & melle,aut ſinapi humidū cū mulſa. Singulis autē iridis radicē & piper inſpergere auſo bene cedit: item hæc arida cribrato,& cum melle exhibeto. Quòd ſi interdiu inſomnes ſint,& noctē quoque totā peruigilent, ne hominē furor corripiat metus eſt:variiſque ſomnificis medicamētis,niſi ægritudo remittat,vti decet:quò medicamēta in tēpore data morbi acerbitatē leniant & obtūdant.multa verò ſoporifera ſunt. At ſi in ſtrangulationis impetu,iámque aduentante interitu,medicamē præbeas, apud tuos cōtribules mortis eius author appellaberis.Alimēta pariter eiuſmodi eſſe debēt,acria videlicet,tenuia, craſſitudinē diſſipantia,extergēdiq; facultatē habētia C inter olera porrū,aut cornicis pes,aut vrtica, aut braſſica in aceto incocta:inter frumētacea verò,ptiſanæ cremor,parum origani aut hyſſopi,necnō piperis,ſed plus nitri,loco ſalis,accipiens.Alica præterea mulſæ incocta prodeſt. Omniáque per elixationem flatū abiiciant:flatus enim vomica pulmonis laborantibus infeſti ſunt.Vinum(ſi febre vacāt) quod haud ita multū aſtringat,potui detur. quippe denſat corpora adſtrictio:iſtis verò membra potius laxāda ſunt,ſputíque eductioni ſtudendū.Sed in totum potus modicus eſto,quū pulmoni madefactio inimica ſit: quo- D niam à gula atque ventriculo trahit.Thorax autem lanis oleo imbutis cū nitro aut ſale contegatur. Optima inunctio eſt ea quæ ex adarce fit.Sinapi etiā aridum& cū cerato humido prodeſt.Atque in ſumma,& humores & calor & ſpiritus foras educendi ſunt.huic rei opitulantur acriū olfactus atque illitio,& extremorū deligatio.Hæc faciēti niſi morbus cedat,de hominis valetudine actum eſt.

DE SANGVINIS REIECTIONIS curatione, Cap. II.

OMnes ſanguinis effuſiones haud mite vitiū ſunt,nō modi ſolùm ratione,vt ſi per fracturā aut eroſionē, E verūetiam ſi per rarefactionē effunditur: neque ſi ex pectore,aut pulmonibus,aut ſtomacho,aut iecore fertur,periculoſum eſt:è capite verò ſi defluit,minorē noxā adfert. ſanguinis enim exitus eſt ſanguis autē,omniū eſt alimentum,omniū calor,omniū color: terrorémque incutit,ſanguinem ab ore vtcunque manantē intueri:malúmque eſt ſi à primario viſcere,peius verò ſi ob fracturā aut eroſionem profunditur.Huius itaque vitii medicus ad opem ferendā maturet neceſſe eſt. In primis quidem aerē frigidiorem ad reſpirationē deligito:cōclaue non titubans,cu- F bile firmū,quò nullam in partē quatiatur,inhabitet: concuſſiones enim malū exaſperant. Stratū ſolidū,haud multum cedens,neque profundū,neque calidū eſto.poſitus ſigurâve corporis erecta ſit,ne ſermocinētur, néve ſermones audiant. Animi abſit perturbatio,ſed contrà oblectamentis leniatur.ſiquidem id genus ægrotos magna animi conſternatio corripit:quis enim vomens ſanguinē mortē inſtantem non perhorreſcat?Igitur ſi ſanguine referti ſūt, & venas prominentes habent, in qualibet ſanguinis pro- G fuſione venam pertundito. nam ſiue ex fractura, ſiue ex

eroſione profluit,ſectio venæ conducit. Sin rarefactio in
cauſa eſt,ne multitudo venam effringat metuēdū. cædē-
da eſt autē caua in cubito vena.Etenim ex hac facilè ſan-
guis effluit, & ipſa ſectioni expoſita eſt: vtque per plures
dies ſanguis innoxiè decurrat,cōmodè aperta ſeruatur.in
omnibus autē,omniū(vt ita dicā)præcipuorū viſcerū hæc
eſt ſanguinis via.vena vtiq; hac ſuperior,necnō & hæc,v-
nius in brachio venæ ambæ propagines ſunt.quare nihi-
lo plus ſuperior quàm media emolumenti adfert.nā pro-
paginū ignari ſunt quotquot ſtomacho & iecori ſuperio-
rē venā copularūt.Sin à liene ſanguis fertur,ſiniſtræ ma-
nus venam illā quæ inter minimū anularēmq; digitū ſi-
ta eſt,reſcindito:quandoquidē medicorū nonnulli eā ad
lienē vſque pertinere arbitrātur:verū & hæc ipſa inter cu
biti venas inferioris propago eſt. Cur itaq; potius eā quis
prope digitos quàm in cubiti curuatura proſcindat, quū
hoc in loco amplior ſit, & ad effluxum habilior? Prorſus
quidē ante animæ defectū ſanguis cohibendus eſt, atque
haud ita multus auferendus:nā & ipſa cruoris per os effu-
ſio ſatis hominē labefactare poteſt:aſſiduè verò poſt pau
cū detractū ſanguinē,iterū detrahito & eodē die, & po-
ſtridie,necnō & perendie.At ſi ægrotus tenuis & inops ſā
guinis ſit,venā ne ſcindito.Hæc de ſanguinis miſſione a-
būdè ſint.Succurrendū eſt etiā extremorū deligaturis,pe
dū quidē,ſupra malleolos& genua,manuū verò,ſupra bra
chiale & cubitū.faſcia ipſa lata ſit,quò ſit validior,neque
dolorē moueat conſtrictio.Nēpe locis vnde ſanguis erū-
pit,lanas ouiū ſuccidas imponito,&humore perfūdito,vt
pote auſtero vino,& roſaceo aut myrtino oleo.Si cruoris
effluuiū vrget,lanarū vice ſpōgiæ admouēdæ ſunt:& pro
vino acetū infundito, locúmq; myrtino ſubūgito: in o-
mnibus autē ſpongiis,acaciæ,aut hypocyſtidis,aut etiā a-
loes ſucci aridi ſint.optimè facit & omphacium aceto li-
quatū.Quòd ſi irrigatio ſordida ſit,ægréq; feratur,empla-
ſtris vti couueniet:cutim enim circūtendūt, ac veluti ma-
nu corripiūt:quinetiā ipſorū facultates refrigerare,exſic-
caréq; magnopere valēt.Infinitæ verò aliæ aliis experimē
to cognitæ vires inſunt: ſed optima emplaſtra ac tutiora
ſunt quæcūque acetū habent,& ſalicis foliorū ſuccū, nec-
non & bitumē,& æruginē, & alumē, & thus & myrrhā,&
æs vſtū,& æris ſquamam:atque in ſūma quæcunq; huiuſ-
modi emplaſtra ſunt,emplaſtris ſordidæ lanæ,aut ſpōgiæ
pauco aceto perfuſæ ſuperdētur.Sin emplaſtrorū diſtētio-
nem ferre nequeunt, id genus epithema facito: palmulæ
pingues nigro vino auſtero maceratæ ad maz æ,*id eſt pla-
centæ*,craſſitudinē conterūtur: poſtea acacia trita,& mali
coria inſpergūtur:hæc omnia pāniculo trito ac veteri il-
lita,pectori inducūtur.Itē polentā vino aut aceto perfuſā,
necnō lentis farinā tenuē per incerniculū trāſmiſſam ce-
rato ex vnguēto roſaceo facto excipiēs imponito: cū quo
& ſymphyti radicē tuſam & cribratā admiſceto. Aliud e-
pithema hæc recipit,Brabilorū i.*prunorū damaſcenorū*,agre-
ſtium radices in aceto incoquito,ad ſpeciē placentæ con-
tundito,ac rhoi,cōmis,myrti paulū miſceto. ex his vtiq;
alia aliis, prout medicaminū efficacia, lenitate, odore o-
pus eſt,miſcenda ſunt:ſiquidē & ægrotantibus gratificari
decet.Hæc nimirū exterius applicāda remedia ſunto. At
his præſentior medela in potionibus deuorandiſque con
ſiſtit,vt proxima vulneratis partib⁹ medicamina ſint.Por
ro triplex iſtorū forma eſt,vt vel fluxionis ductus ligent,
cogendo vaſcula & cōprimēdo: vel defluentē humorem
craſſum cōpactúmque efficiant,quò licet tranſitus pateāt,
ne deſtillet:vel exſiccēt incurſus in ſede antiqua ſanguinē
retinentes,vt ne effluuio loci exhauſti ita permaneāt,exū
datióque ibi ſit quò facta eſt effuſio. In venarū quidē ra-
refactione adſtrictio ſatis eſt:ipſæ nanque ceu ſitula noua
imbecilla in rarefactionibus perfluūt.Diuiſionibus verò,
vt labia cōmittantur,adſtrictio quoque medetur:ſed ma-
ioribus valentioribúſq; medicamētis vtēdū. Verū enim-
uero ſi ſit eroſionis modus,neq; per adſtringentia vlceris
oræ cogantur,ſed vulnus dehiſcat, neque ex cōpreſſione
in vnū redire valeat,ſanguinē atque calorē congelare ne-
ceſſe eſt.nam iſtorū immobilitate concretionéque pro-
fluuiū coercetur. Poſca igitur rarefactis ad adſtringēdū
ſatis eſt:neq; enim ſanguis effluēs purus eſt,ſed ipſius ſa-
nies per oſtiola parua dilabitur. atque huiuſmodi poſca

A neque adeo multa neque frequēter egemus: nonnullis &
exterius admota remedia abūdè fuerūt. Quinetiam pal-
mularū aut ſiliquarū eſculentarū decoctū potui datū ſo-
lum quoſdam liberauit.Eſto autē acetum ex vini adſtrin-
gētis genere,quod,ſi nō medicatione, tempore ſaltē acre
adſtringénſq; euaſerit. Verùm in vulnerū dilatationibus,
præter poſcā medicamēta primùm ſimplicia adhibeātur,
vt plantaginis,aut ſāguinalis herbæ,aut ſeridis ſuccus,ſin
gulorū portio æqua cū poſca: quòd ſi adhuc plus effluat,
hypocyſtidis,aut acaciæ ſiccorū,cuiúſque pōdo drachmā
B in tres poſcæ cyathos inſpergito:optimè verò facit & vuæ
acerbæ ſuccus.At ſi calamitas hæc ſemper in peius irrite-
tur,gallā tritā,& rubi radicē arefactam,& lapidē ex mari,
coralliū quod vocant,aridū tuſumque cōſpergito.Verùm
rhei radix ad refrigerandū, ſiccandum, adſtringendum,
omniàque facienda, his efficacior eſt: ſed hæc quoque
cum poſca ſola præbetur. Sin auxilia maiora requirūtur,
radicis huius pondo tres obolos, ſeridis atque plantagi-
nis ſuccis, qui trium aut quatuor cyathorum menſuram
compleant,iniicito. In eroſionibus autem prorſus ad-
C ſtringentia adhibere tenta: quò dilabentem ſanguinem
concretum compactúmque reddas, & ſuſcipientiamem
bra conſtringas: vt procul à vulnere venæ concidant, &
occludantur.Quinetiā quæ bibuntur, tenacia ſunto, con-
cretionem efficere valentia.Succū igitur coriandri ex a-
ceto propinato,item & leporis,aut inuli,aut hœdi coagu-
lum.Sed multum ne cōcedito:nam iſtorum aliquod nō-
nunquam plus quàm conuenit datum,hominē iugulauit.
coriandri quidē ſucci ne minus ſemicyatho cum tribus
poſcæ cyathis præbeatur:coaguli verò tres oboli,ſummū
D quatuor. Adhæc huiuſmodi fluoris ſanguinei ſpeciebus
& terra Samia efficaciter ſubuenit,& Eretrias, & aſter quī
vocatur,valde cādidus, & rubrica Sinopica, & ſigillū Le-
mnium.Iſtorum pondus minimum drachma,maximum
drachmæ tres,cū decocto aliquo præbeatur,vt palmularū
aut ſiliquarum edulium,aut rubi radicum.Sin arteria ex-
aſperatur,proptereáque tuſſiunt, in Cretica ſapa id genus
terræ inſpergantur.Egregiè ad arteriam leniendam & a-
mylum facit:nam cum læuore & glutinandi poteſtatem
habet.Si profuſio ſanguinis vrget,ſemel in die ante cibi
E aſſumptionem dandum eſt: ſinminus,& ſecundo & tertio
ſub veſperam.Ex medicamentis quoque ſiccis catapotia
fieri poſſunt ex melle ad conſiſtentiā decocto,qualis eſt
galla trita.optimus eſt etiam rhous, quo in obſoniis vti-
mur,vinacea,acuti rumicis ſemen, per ſe ſingula,& ſimul
omnia.Hæc vtique & ſub lingua ad perpetuam eliquatio-
nem habenda ſunt.Gummi etiam cū planta *porri & ſpi-
næ lacryma proſunt. Variorum ſanè medicamentorū infi
nita eſt experientia, varii etiam vſus: vt paſtilli ex Ægy-
ptia ſpina,& paſtilli ex electro, & eius qui croceus appel-
F latur:quorum apparatus proprio loco expoſitus eſt. Porro
quum febris abeſt,omnia in medicamētis audēda ſunt,
& multa & multoties exhibendo. Si febre vexantur,(ple-
runque autem corporum inflammationibus febres ſu-
perueniunt) neque affatim eruptio ſupprimenda eſt, ne-
que in acceſſionibus medicamenta potui danda: quoniā
multi celerius febre quàm ſanguinis effuſione conſu-
muntur.Alimenta varia ſunto, ſpeciéque medicamentis
ſimilia.quinetiam in cibis medicamenta reperiuntur.ne-
que enim in vno duntaxat cibo omnia alimēti bona in-
G uenire facile eſt.Atqui ſi non vnus cibus ad medicationē
ſufficit,nō vno propterea vti ob ſatietatem facile eſt, ſed
per varia eundum:iam enim diuturna valetudo facta eſt.
Itaque ſi adſtringetia ſint alimenta,& facultate refrigeran
tia,& ad tactum quoque frigida eſſe debent. calor enim
ſanguinem prolicit.Alica lota,oryza in poſca: ſin acetum
tuſſim exaſperat,palmularum decoctum,panis aſſus, præ-
aridus, contuſus,atque in farinæ ſpeciem redactus & cri-
bratus: atque ex his omnibus cum oleo ſorbitio fiat.item
tymbra ſale condita,& rhous cibis aſpergatur.Quòd ſi a-
liqua in re ægrotanti morem gerere placeat,coriandrum,
H ſi gratum ſit,delectationis cauſa concedito: aut aliquod
ex ſeminibus vrinam mouentibus,facilémque ſpirationē
reddentibus.Lens vtique, ſi profluuium ſanguinis vrgeat,
cum plantaginis ſucco præbeatur: ſi non vrgeat,à ſucco
abſtineto.quippe qui nec cōcoctu facilis, neque guſtatui

iucundus eſt. iſtis verò minimè omnium ægrè concocti- lia danda ſunt. At ſi ob ſanguinis effuſionem mortem inſtare verearis, tunc iniucunda, cõcoctu difficilia, quinetiã immania ſint licet ea quæ ſalutẽ adferunt propterea galla arida trita lẽti ſiccæ & frigidæ adſpergatur: oua coquẽdo craſſiora effecta, cum mali Punici corio, aut galla, exhibeto. tale vtique neceſſariò in medicamine alimentũ eſt. Potus omnino parciſſimus eſto: nam ſicco victui humor inutilis eſt. Hæc nimirum adhibẽda ſunt, ſi adſtringere ac refrigerare ſtatueris: ſi verò ſanguinem ac ſpiritũ craſſiorem efficere, lac, amylum & alica proſunt: modò cum amylo, modò cum alica lac miſceto. horũ temperatura, vt ne ſit liquida ſorbitio, ad concretionem perueniat. Cæterùm ſi adhuc magis craſſare adſtringereque cupias, alicam cũ palmulis decoquito: ad ſpiſſandum autem amylum lácq; optima fuerint, & far Tyrrhenum cum lacte, craſſum quũ ſit, viſcidum & glutinoſum. Hœdi verò coagulũ in decocta liquida, cauſa concretionis affundito, ſicut in lac quoque, vt ad recentis caſei temperaturam deueniat. His craſſius eſt milium, vt far, in lacte decoctũ. inſpergantur autẽ galla & mali corium. Verùm exiccantium aut craſſantiũ mediocritates coniectura aſſequi oportet: id genus nanq; tuſſim mouent. Siccitatis quoque excellentia nonnullis & venas lacerauit. Si bene cedit curatio, ſanguiſque compeſcitur, in contraria paulatim adiiciẽdo fiat mutatio: atque (vt dici ſolet) ne quid nimis: huiuſmodi enim vitia facilè reuerti ſolẽt, ac maligno ingenio prædita ſunt. Iam verò hominẽ inſtaurare, carnéque replere, & nouas cicatrices ſolidare neceſſe eſt geſtationibus, mollibus frictionibus, peregrinationibus, animi oblectamentis, cibis variis atque vſitatis. Hæc vtique faciẽda ſunt, ſi à ſanguinis exitu vulnus coaluit, & congruenter locus ſanatus eſt: ſin vlcus relinquitur, purulentúmque fit, altera deliberatione opus eſt: ſiquidem & iterum profuſio ſanguinis redit. Verùm de hoc affectu in ſermone de diuturnis morbis diſputabimus.

DE CVRATIONE CARDIACORVM, aut ſyncopæ,

Cap. III.

IN ſyncopa medicum prouidentiæ ſedulò nauare operam neceſſe eſt. futuram enim ſi proſpexeris, & præſentia tibi feſtinanter opem ferent, & ipſam, antequam inuadat, propulſabis: præſentem verò non facilè euadũt ægrotantes. Solutionem nãque naturæ, ſyncopam eſſe diximus: inſtaurabilis autem non eſt diſſoluta natura. Hanc igitur maximè quidem futuram arcere: ſinminus, ſaltem nuper incipienti reſiſtere debemus. Præſciẽda verò ea ſunt quæ de acutis morbis diſſeruimus, quando & cauſas & ſigna explicauimus. Nã febris ardens initiũ eſt: febrem ardentẽ ſigna peſſima conſequuntur, ariditas, vigilia, caliditas viſcerũ, qualis ab igne prouenit. extimæ partes frigent: manus pedéſque extremi frigidiſſimi ſunt: reſpiratio in attrahendo longa eſt. ſiquidem frigidi aeris, quoniam ignẽ expirant, auidi ſunt: arteriæ motibus exiguis creberrimis tremuliſque agitantur. Ab his itaque ſumpta coniectura, & ab aliis quotquot à me inter ſigna comprehenſa ſunt, ipſi ab initio ſyncopæ occurrendum eſt. Quapropter niſi hæc omnia impediant, habitus, ætas, anni tempus, hominis timiditas, vena cædenda eſt. Quòd ſi multa prohibeat, quæ numerum inſignem, & magni faciendũ conſtituant, vtpote lingua aſpera & ſicca & nigra (omnia enim interiora ſigna noſcuntur) in omnibus facultas perpendenda eſt, niſi prius morbo, doloribus, inedia labefactata ſit. ſiquidem non defectu tantùm, verumetiam ſtrangulatu proſternitur. At vbi præ multitudine ſyncopa fiat, & inflãmatio aliqua inſignis in præcordiis, aut iecinore appareat, nequaquam procraſtinare expedit. Secanda eſt igitur vena caua in cubito: per minutas ſectiones, id eſt ſcarificationem, etiam ſanguis detrahendus eſt, quò facultas haud ita inſignem iacturam faciat. copioſum enim ac ſubitum naturã vitiat. Quinetiã multo minus ſanguinis quàm in aliis occaſionibus, hauriendum eſt. nam in ſyncopa ſi vel minimum erroris committitur, ad interitum ducit. Pro-

A tinus igitur ad vires inſtaurandas alimentum dare conuenit. Natura enim, priorum repulſa, & nouorũ adiectione lætatur. Vtique ſi miſſionem ſanguinis facultas nõ ſuſtinet, inflammationéſque infeſtant, cucurbitula tũc multo ante morbi iudicationem ei admouenda eſt. in iudicatoriis enim diebus ſyncopa incidere ſolet. in iiſdem verò circuitibus & naturæ iudicant, & morbi interimunt. Si vini potandi neceſſitas homini incidit, diligenti cõſideratione opus eſt neque enim vſqueadeo tuta eſt in inflãmationibus vini potio. ſiquidem vini potio inflammatione

B laborantibus dolores auget: inflammatione vacantibus, naturæ incrementum adfert. Sed antequam ſemel aut iterum cucurbitulam affixiſti, & ad membra relaxanda, & ad ſanguinis facilem exitum vtilis eſt: nonnullis & poſt cucurbitulæ ſecundam affixionem bene fecit. Hoc verò in caſu & parſimonia vtendum eſt. nam & in cucurbitulæ vſu, nimiæ ſanguinis effuſionis idem periculum adimus: euacuationibus autem per clyſterem duntaxat ad inueterata ſtercora eiicienda opus eſt: ſed facultatis rationem habeto. Capitis irrigationes frigidæ, quotquot mihi

C in ſermone de phrenitide relatæ ſunt, paulùm mediocritatem excedentes adhibeantur. Aer mundus, ad inſpirandúmque frigidior deligendus: viſus plantarum, picturæ, aquarúmque aſpectu oblectandus: & hæc omnia iucundè ſuauitérque intuenda: amicorum præſentium loquutiones ſint ioculares atque ridiculæ. Summa ſit in ægrotãtis corpore quies, in animo hilaritas. Odoramẽta ſuauia, quæ capitis ſenſum non grauent, adhibenda: quinetiam grati odoris alimenta naribus offerantur, qualis polenta eſt aqua aut aceto reſperſa, aut panis calidus recentiſſimè co-

D ctus. Nempe vino haud copioſè os colluatur, neque prorſus denegetur. Potum frequentiorem quàm aliis, & magis aſſiduè his cõcedito. Eſca per totũ diem ſit leuis, concoctilis, plerunque triticea, necnon ægrotanti iucunda, licet paulo deterior: iſtis enim magis quàm aliis gratificandum eſt: quandoquidem haud minimè ad ſtomachi reſolutionem id morbi genus aptum eſt. Inedia verò aut fames nequaquam prodeſt: ſatis enim morbus ipſe omnia cõſumere & exhaurire poteſt. Porrò quum iam circuitus ad iudicationem peruenit, humiditas verò iugulum fron

E témque irrorat, extrema algent, arteriarum pulſatus minimus eſt, frequentiſſimus, veluti repens, ac tenore debilis: tum paulum quid alimenti triticei ſumendum, vinúmque euidenter deguſtandum eſt. Sed caput irrigationibus præmunire oportet pariter & veſicam. Hæc verò auxilia in tractatu de phrenitide à nobis memorata ſunt. Vinum vtique non pleno ore, neque ad ſaturitatem vſque ingurgitandum eſt. Aliqui ſanè importunè repleti, poſtea inappetentia, atque cibi potúſque accipiẽdi impotentia, vita exceſſere: multis autem ſatis largè veſcentibus, natura iam re

F ſoluta ad mortem euitandam alimentorũ copia nihil profuit: in ventriculũ quidem cibis delabentibus, ſed ad recreandas vires à ventre nõ aſcendẽtibus. Alimẽta ſanè varia ſint oportet, plerunq; triticea, quò ſorberi potius quàm mãdi apta ſint: ſi ſolida ſunt, lubrica ſaltẽ efficiantur. Oua neque valde cõcreta, neq; torrefacta ſint, ſed omnino ſoliditatis expertia. Panis buccellæ vino madẽtes & calefactæ duæ tréſue initio præbeantur. Pòſt autẽ omnia frigida miniſtrẽtur, niſi forſan interius phlegmonæ deliteſcat. Vinum odoratũ, haud ita multum adſtringens, quàm mi-

G nimè craſſũ deligatur: ex Græcis Chiũ aut Leſbiũ, & quotquot alia inſulana tenuis ſunt tẽperaturæ: ex Italicis autẽ Surrentinũ, aut Fundanum, aut Falernũ, aut Signinum, niſi vehementer adſtringat: atque ex his omnibus illud vitandum eſt quod peruetuſtum aut valde nouum ſit. Nempe detur primò calidum non minus cyathis quatuor, ante iudicationem: neque plus cotyla, ſiue hemina, quanuis bibax homo ſit. deinceps cibo exhibito, ſi inflammatio permiſerit, iterum frigidũ vinum, quod ſiti medeatur, propinandum. At ſi neceſſitas vrgeat, vino non ſolo, ſed

H cum cibo vtendum eſt: verùm ne mentem vinum lædat, cibus ante ſumendus eſt, & poſt hæc abſtinendum. Si poſt aliquod temporis interuallum dormire velit, quies concedenda eſt. Verùm ſi multus ſudor emanet, arteriæ iam micare deſinant, vox acutior reddatur, & pectus calore

deſtituatur,

deſtituatur , vini quãtum potare poſſit concedendum.
in ſolo enimvino refrigeratis ſpes vitæ poſita eſt. Vinũ
itaque ſit vſitatum , & modò id ægrotus tantùm bibat,
modò cibum cum vino aſſumat.id autem per interual-
la fiat, ad tollendam laſſitudinem quæ tum ex morbo,
tum ex cibo prouenit. nam qui exiguas vires habent,&
poſt aſſumptum cibum valde laborant. Igitur & ipſum
decet forti eſſe bonóque animo , & medicum ſuaui o-
ratione eum ad bonam ſpem cohortari , varióque ali-
mento & vino opitulari: necnon & alia efficaci medela
vti opus eſt,& ad ſudores coercendos,& ad vires inſtau
randas,vt penè extinctæ reuiuiſcant. Quapropter pecto-
ris ſiniſtræ mammæ palmulæ in vino maceratæ cum a-
loe & maſtiche ſuperdentur : ceratum verò cum nardo
factum iſta excipiat. quòd ſi iſtud durũ ſiccúmque fiat,
aliud epithema imponendum : mala cotonea,extracto
ſemine,& quicquid durũ eſt, contuſa polentæ odoratæ
admiſceto:poſtmodum abſinthii & myrti comã,acaciã
quoque & mannam cribratas permiſceto: ſimúlque o-
mnia ſubacta œnanthino cerato excipito. Si per hæc ſu
dor nõ ſupprimatur,vuæ acerbæ ſuccus miſcellæ addẽ-
dus eſt.ſuccus igitur iſte quẽ Græci omphaciõ vocãt,quũ
maximè acerbus eſt,& acacia,& gummi,&rhous eſculẽ
tus,& alumẽ,& palmulæ , & roſarũ ſuccus bene olẽs,ſi-
mul omnia cũ nardo & labruſcæ pinguiori parte, pecto
ri ſuperponantur.huiuſmodi nãq; epithema iuxtà refri
gerat & adſtringit. Decũbat verò æger in aere frigido,
aut & ad vrſam domusvergat:at ſi & frigida boreæ aura
afflabit,malè ſpirantẽ animũ excitabit.Moretur antẽ &
prope virentia prata, fontéſque , & obſtrepentes riuos:
nã & ab his emanãs bonus halitus , & mẽtis delectatio
animã fouet,& naturã ſuſcitat,vitǽque reſtituit: quin-
etiam cibi potioniſque deſideriũ laceſſit. Cæterùm ſi-
quis ob inopiam hæc aſſequi nequeat , imitari oportet
& auram frigidam, ramorum bene olentiũ voluptariis
flabellis,& tempus vernum,foliis ac floribus præſenti-
bus humum ſternentes.Operimentum quoque leue ſit
& obſoletum,vt aerẽ quidẽ accipiat,calorem autem pe
ctoris exhalare permittat . optimũ verò eſt vetus linteũ.
Ceruices quidem & iugula & pectus polenta cõſpergi-
to,vt odoris ſuauitate nutriat,ſiccitate coerceat:item &
polline quidem corporis raras partes contegito: necnõ
& faciem terra Samia lineo ſacculo cribrata & raro lin
teolo incluſa reſpergito,vt minutiſſimus puluis in fron
tem & malas excutiatur : calx præterea extincta & gy-
pſum exuſtum perlineum paruum ſacculum(quẽ Græ-
ci criſeram vocant)tranſmiſſa,ſudore madentibus inii-
ciantur.Compreſſit ſudores nonnunquã & ſpongia ex
frigida,faciei admota: dilabentes enim humores cogũ
tur, & cutis raritas conſpiſſatur.Prodeſt etiam ſedẽ inũ
gere,vt frigidus flatus & ab alimento exortus effunda-
tur.Item reuocandus excitanduſque eſt extremorũ ca-
lor illitu gleucini olei aut Sicyonii, quod ex agreſti cu
cumere efficitur,cum pipere, caſtoreo,nitro,& cachry:
modicum ceræ in eis eliquando , vt inunctio membris
inhæreſcat. Illitio quoque ex limneſtide, *id eſt adarce*
euphorbio, & lauri bacca,calorem exſuſcitat:pariter &
bulbi crudi,illi inquã qui exigui & rubri ſunt,cũ pipe-
re & aceti fæce læuigata,valentiſſimum pedibus catapla
ſma imponitur: ſed intra horæ ſpatium illud frequen-
tiſſimè auferendum eſt. inſtat enim periculum vlceris
& veſicarum. Porro ab his ſpes affulget ita ægrotãtem
p rniciem euaſurum. Quòd ſi omnia ſecundum ratio-
nem medicus præſtet, rectéque omnia cedant,cum ſyn
copa,ſi inflammationes quoque adſint , diſcutiuntur:
ſudor nuſquam effluit:calor in quamlibet corporis par
tem ad extremos vſque pedes & ſummas nares diffu-
ſus reuiuiſcit: facies vegeto colore decoratur : pulſatus
in magnitudinẽ efferũtur,nihil tremuli,ſed vehemen-
tes:vox autẽ cõſueta reuertitur,& canora eſt:ipſéq; pror
ſus viuidus efficitur:laſſitudinẽ quidẽ haud exiguã per-
cipit, verùm dormire etiam cõſpicitur. Atque ſi ipſum
ſomnus occupauerit,cibaria planè concocta erunt,ſen-
ſus mali obliterabitur, naturǽque vis egerminabit , &
reuireſcet:quũmq; à ſomno expergiſcitur, bene ſpirat,
leuis eſt,expeditus & robuſtus:reuocat autẽ in memoriã

A morbũ ceu quoddã ſomniũ. At nonnulli ſunt quib' fe
bres obſcuræ, tanquã morbi reliquiæ,remanẽt:nonnũ-
quã & inflãmationes modicæ,& lingua arida,& ſudo-
ris priuatio:præterea rigẽt,torpẽt,diſſoluũtur.hi ſane in
tabẽ prolabũtur. Tunc verò tempus terendũ nõ eſt quie
te & victu tenui,ſed ad motiones æger traducẽdus per
geſtationes,frictiones,& lauacra, quò vitæ reſiduum à
morte vindicetur,augeatur, ac recreetur. Propinandũ
verò eſt etiã lac , maximè mulieris quæ proximè pepe-
rit , puerúmque nutrit. hi nanque alimento vt nuper in
B lucem editi pueri, egent. Si lactis humani copia non
datur , aſinæ quæ nõ pridem peperit lac accipito:tenue
eſt enim ac fluxile huiuſmodi lac. Poſthæc ad reſum-
ptionem & ad conſueta æger ducendus eſt.

CVRATIO CHOLERAE, Cap. IIII.

IN cholera,eorum quæ eiiciuntur ſuppreſſio mala eſt:
cruda enim ſunt.quare nos oportet ea facilè ſponté-
que exeuntia libenter permittere:ſi non exeant,incita-
re,aquam tepidam ſorbitioni dantes,aſſiduè quidẽ,ſed
paucam , ne tentiones inanes in ſtomacho fiant con-
C uulſioni ſimiles . Si torquentur inteſtina , & pedes fri-
geſcunt,irriganda eſt aluus calido vnguine , in quo ru-
ta cuminúmque incocta ſint , vt flatus digerantur diſ-
ſipentúrque. Lana quoque imponenda eſt , & pedes in-
ungendo molliter fricare oportet , contrectando ma-
gis quàm premendo.ſed genibustenus hæc fiant,vt ca-
liditas quæ abierat , reuocetur. Hæc verò tantiſper fa-
cienda ſunt donec ſtercora per inferiora deiiciantur,
& ſuperius bilioſa efferantur. Sin autem omnia anti-
qua ſtercora deiecta fuerint , & bilioſi humores tranſ-
D ierint , bilioſúſque vomitus & diſtentio adſit, faſtidi-
um , anxietas , virium labefactio , tunc frigidæ aquæ
cyathi duo aut tres propinandi ſunt ad ventris adſtri-
ctionem:vt retrogradus humorum curſus cohibeatur,
vtque ſtomachus ardens refrigeretur. Aſſiduè verò id,
quum potam aquam vomuerit, facito. Facilè quidem
frigida in ventre incaleſcit : verùm eam ſtomachus e-
uomit,à calida pariter ac frigida dolore affectus . ſem-
per autem frigidum potum expetit. Porro ſi arteriarũ
motus ad paruitatem lapſi fuerint , necnon aſſiduè &
E frequenter micent arteriæ , ſudor circa frontem & iu-
gula & qualibet corporis parte ſtillatim effluat , alui
profluuium non ſiſtatur , & ventriculus adhuc euomat
cum diſtentione & animi deliquio, parum vini odora-
ti & adſtringentis aquæ frigidæ infundendum eſt : vt
præ odore ſenſus excitetur , ob eiúſque potentiam ro-
boretur,& corpus ob nutricationem recreetur . vinum
enim celeriter ſurſum petit , vt retrogradum humo-
rum fluxum coerceat:tenue verò eſt,vt facilè diffuſum
naturæ ad ſanitatem recuperandam opem ferat: validũ
F quoque, vt vires dilabentes fulciat atque ſuſtineat. In-
ſpergenda eſt etiam nonnunquam recens & bene olens
polenta. Verumenimuero ſi omnia vrgeant,ſudor & tẽ
tio non ſtomachi modò , ſed etiã neruorum, ſingultus
inanis,& pedes contendantur,& aluus multa excernat,
& homo caliget , & pulſatus arteriarum ad immobili-
tatem vergant,tunc eiuſmodi ægroti ſtatum præuerte-
re opus eſt. Quòd ſi iam adſit , frigidæ ac vini multum
præbẽdum eſt:& nequaquam meracius , ne fiat ebrius,
ac ne lædantur nerui : ſed cum cibo & panis buccellis
G madefactis. Præbere quoque aliã eſcam conuenit,qua-
lis à me in capite de ſyncopa tradita eſt,itẽ ὀπώρας στύφου-
σας.i. *fructus mollioris corticis adſtringẽtes*, ſorba, meſpila, mala
cydonia,vuã. Cæterùm ſi omnia euomit, & ſtomachus
nihil retinet, ad calidas potiones & cibaria recurrendũ.
nonnullis enim hæc mutatio vomitionem compeſcit:
calida verò, calidiſſima ſunto. Sin horum auxiliorum
nullum proficit , cucurbitula in interſcapulo affigen-
da eſt,atque infra vmbilicum . verùm aſſiduè cucurbi-
tulæ mutandæ ſunt:nã ſi diutius permaneãt, dolorẽ ci-
ent,periculúmq; eſt ne veſiculas excitẽt. Profuit ĩterdũ
& auræ motus ſuauis,vt & ſpiritus reuiuiſcat,& cibus in
vẽtriculo remoretur:vtque melius ægrotus ſpiret, me-
liúſq; arteriæ micẽt. At ſi hæc in peius labãtur,vẽtri pe
ctoriq; talia ĩponẽda ſũt qualia & ad ſyncopã ſuprà me
morauimus:palmulæ vino madefactæ,acacia,hypocyſtis.

hæc roſaceo cerato excepta,linteolóque illita,vẽtri imponito:pectori autẽ maſtichẽ,aloem,abſinthii comam tritam cum cerato nardino ſuperdato:aut œnanthẽ toti pectori inſpergito.Pedes verò& muſculos, ſi cõuellãtur,Sicyonio,gleucino aut veteri oleo cum exigua cera perungito: caſtoreo quoque reſpergito. Porro ſi frigidi etiam pedes ſint, vnguine ex adarce & euphorbio inungito, & lanis obuoluito,& manuum palpatione foueto:quinetiã dorſi ſpinã,tendones,& muſculos,necnõ & maxillas iiſdem inungere expedit. Quòd ſi poſt hæc ſudor & vẽter ſuppreſſi fuerint,& ſtomachus cibos admittat,neque euomat,pulſus magni & validi ſint,& cõuulſio deſinat, ſed calor vbiq; increſcat,& extrema infeſtet,ſomnus verò omnia concoquat, ſecundo die aut tertio ſoluẽdus eſt æger,&ad conſueta mittẽdus. At cõtrà ſi omnia vomitu reiiciat,ſudor perẽnis effluat, frigeat laborans,& liuidus fiat, pulſus etiã propè extincti ſint,& vires cadant:quũ ita,inquã,ſe habuerit,inde honeſtam fugam capeſſere bonum eſt.

CVRATIO VOLVVLI, Cap.V.

IN voluulo dolor eſt perimens ob inteſtinorum phlegmonen.diſtentio adeſt, & inflatio: celerrima ac fœdiſſima pernicies impendet. nonnulli enim deſperata ſalute ægrotantes mortem euidentem tantummodo formidant: aliqui verò in voluulo ob cruciatus acerbitatem mortem expetunt: quocirca neque remedium vllum morbo inferius neq; debilius à medico adhiberi opus eſt. Verùm ſi morbi cauſam inflammationem eſſe inuenerit, venam in cubito magna ſectione aperiat, quò multus ſubitò ſanguis,inflãmationis alimentum,vel vſque ad animæ deliquium effundatur.Etenim hoc vel ſedandi doloris,vel ſtuporis ac ſenſus priuationis initium eſt.In voluulo autem recreatio eſt ac reſpiratio,vel ad breue tẽpus (licet præ ignorantia)tormenti dilatio:quandoquidem hominibus ita viuentibus mori beatum eſt: medicũ autẽ cuiquã mortẽ inferre nefas ducitur.Sed fas eſt interdum,quũ præſentia mala euadi non poſſe manifeſtè præuideat,grauitate capitis torpidã ægrotũ ſopire.Sin abſque inflãmatione ob corruptionem,aut ingẽs frigus, voluulus prouenerit, venæ ſectio dimittenda eſt: reliqua autem omnia faciẽda.Cõſulẽdũ eſt igitur vt à potu aquæ tepidæ frequẽter euomat,oleũ multũ bibat, deinde rurſum euomat. Flatus inferiꝰ irritamẽtis educẽdi. irritatoria quidem ſunt,cyclamini ſuccus,&nitrũ,aut ſal:flatus autem euocant cuminũ & ruta. igitur his omnibus cũ reſina terebinthi ſedẽ oblinere oportet,& ſpõgiis fouere: aut hæc per clyſteres infundere cũ oleo, melle & hyſſopo, & cucurbitulæ ſylueſtris carnis decocto. Quòd ſi ſtercꝰ excretũ ſit, iterum oleũ calidũ cum ruta iniiciendum: id enim ſi intus moretur,fomentũ inteſtinis propitium eſt: præterea dolentes locos oleo in quo ruta & anethũ abundè incocta ſint, perfundere conducit. Adhibeatur & fotus ex lentibus figulorum aut fabrorum ferrariorum, aut ex milio & ſale vſtulatis. Cataplaſmata verò præter vulgata ſunto,lolii farina,& cuminum, & hyſſopi aut origani coma. Cucurbitulæ quoque leues quidẽ, ſed frequentes,aliæ iuxta alias,abdomini &ilibus ad inguina vſque admoueantur:quin & à tergo coxẽdicibus ad renes vſque & dorſum. vbique enim quiſque omnia dolorem leuantia faciens iuuat.Præbibat autem cumini aut rutæ decoctũ, & Sinonis,aut vnà cũ his aliquod ex anodynis appellatis medicamentis. Infinita autẽ alia ab aliis probata experimento inuenta ſunt.Bonum verò eſt & ex viperis medicamẽtũ, plus cõſueta portione potui datũ.Cæterũ ſi neq;dolor remittitur,neq; flatꝰ,neq; ſtercus deiicitur,purgatorium pharmacum,quod hierã vocant, neceſſariò dandum eſt. aut enim ſimul cum pituita & bile pharmacum vomitu expellitur:aut deſcendit,flatum,dura ſtercora,pituitam,bilẽ(ipſius mali fomẽta) ſecum educens. Alimenta exhibeantur aluũ ducendi vim habentia,iuſcula gallinarum, oſtreorum inſigni pulchritudine præditorum, ordei cremor cum multo oleo decoctꝰ, quod à principio ante decoctionẽ infuſum ſit:habeat verò cuminum, nitrum,porrum cũ coma. Aut medela adhibeatur cum aliquo iure vẽtrem ſubducente, cochleæ valde elixæ, *& ipſarum ſuccus.

A Itellinæ aqua potui detur, ſi febricitet, cum aſaro, aut nardo,aut cachry excocta:nam hæc flatus eliciunt, vrinam cient, & ſpirandi poteſtatem facilem reddunt. At ſi dolor abſit,vinũ etiã bene facit,vt inteſtina calefiãt, vtque vires labantes confirmentur. Prodeſt etiam fœniculi radicis decoctũ,ſi bibatur, & adiantũ, & cinamomum: ſin ad abſceſſum inflammatio conuertatur,huic opem ferre ſatius fuerit medicamentis abſceſſui conuenientibus vtentem: ea verò in libris de longis morbis
B deſcripta ſunt,vbi colici affectus ſanatio traditur.

CVRATIO ACVTORVM IECORIS VITIORVM, Cap.VI.

IN iecore ſanguinis creatio eſt, & in totum ſanguinis à iecore emanatio: ac omnino iecur eſt veluti ſanguis gelatus:ideo phlegmonæ hoc loco acutiſſimæ fiunt.hac enim in parte alimentũ reſidet. Sin vſpiã alibi phlegmone conſtiterit, non vſqueadeo acuta eſt: aduena eſt enim ſanguinis accurſus. in iecur autem non opus eſt aliunde effluere: nã ſi obſtructio aliqua exitus
C occludat, iecur effuſione priuatũ repletur, abundátque ſanguine:alimẽti verò ad iecur trãſitus adhuc patet. aliud eſt enim iter alimenti à vẽtriculo & inteſtinis in omne corpus. Quocirca euacuare facilè oportet, venã cubiti ſecãdo, multũ quidẽ ſanguinis,ſed nõ ſemel totum detrahendo.Inedia primùm iubẽda eſt,poſtea cibi paucitas,vt & medicamẽtis ingredientibus iecur inane pateat.Inſuper medicamẽtis exterius appoſitis,quæ in iecore aceruata ſunt diſcutere oportet. Igitur illinatur aloe,aut nitro:lanæ œſypo ſordẽtes admoueantur.Refri-
D geratione quoq; opus eſt:iecur enim ſanguine accenditur:nã ſanguis calidꝰ eſt.Huiuſmodi ergo cataplaſmata ſũto:accipiatur farina loliacea, aut irionis,aut hordei, & ſeminis lini:ex humoribꝰ autẽ vinũ acidũ,cydoniorũ ſuccus,capreolorum vitis,labruſcæ maturæ,aut oleũ cũ ea. Itẽ cũ ſpongiis fomentũ fiat ex decocto baccarũ lauri,lẽtiſci,pulegii,iridis.Per iſta mitigato morbo,cucurbitulã maior applicetur, vt ex omni parte hypochõdrio circũdetur:atq; altiꝰ circũcidẽda cutis, vt multũ ſanguinis effundatur.Nonnullis autẽ hirudines ꝙ ſcarificatio-
E nes magis placẽt.nã eius beſtiolæ morſus altiꝰ penetrat: verùm eroſiones quoq; maiores facit:vnde & ſanguinis effluuiũ ægrè ſupprimitur: quúmq; ſanguinis potu ſaturata hirudo ceciderit,cucurbitula eſt applicãda. ab intimis enim partibus tũc attrahit. Quòd ſi ſatis euacuatũ ſit,vulnera medicamentis ſanguinẽ coercẽtibus morſúq; carẽtibus obtegẽda ſunt,vt araneorũ telis: manna aloéque inſpergẽda:panis cũ ruta aut ſertula aut althææ radicibus elixus ſuperdandus.tertio verò die ceratũ cũ myrobalano aut abſinthii coma &iride cõuenit.Quin-
F etiam & malagmata vocata medicamenta talia eſſe debent vt extenuare, aut rarefacere, aut vrinam ciere valeant. Optimum ſanè eſt medicamentum ex ſeminibus conſtans quorum omnibus medicis experientia perſpecta eſt: bonũ eſt & illud in quo aut ſampſuchus aut ſertula ponitur. Cibi tenues ſunto,labiles,lotium mouentes,penetrabiles:alica cum mulſa,& ſorbitio ex ea, cum ſale & anetho. Ordei verò cremor & detergendí facultatem habet:at ſi & dauci ſeminum nonnihil addatur,ad vrinã laceſſendã præſtãtior eſt. ſubducit enim
G per alueolos qui à iecore in renes pertinent: opportunus verò eſt à iecore effluẽtibus illuc trãſitus,& vaſorũ laxitate & itineris rectitudine. Idcirco & cucurbitulis ea nos trahere oportet eo loco vbi renes ſunt, ſecundum os coxendicis applicantes. Cæterùm & hi vnguine cum ruta, aut odorato iunco, aut calamo aromatico irrigandi ſunt. Per hæc vtique ægrotum poſſe mortem effugere ſperandum eſt. Sin ad ſuppurationem conuertatur,pus mouẽtibus medicamẽtis vtitor quotquot à me in ſermone de colicis, literis prodẽtur. Quũ
H pus autem iam genitum fuerit, quomodo incidẽdum, quomodóque medendum ſit,alio loco ſcriptis mandabimus.Eadem nobis &de ſplene ſcripta ſunto, ſiquãdo & inflammationis acutæ calamitas eum inuaſerit.

CVRATIO ACVTI MORBI DORSALIS VENAE ET ARTERIAE, Cap.VII.

VEnæ concauæ,craſſæque arteriæ,quæ ſecundũ dorſum extenduntur, inflammationem ardoris ſpeciẽ

maiores noſtri appellauerunt: nam & ardoribus ſimiles affectus in ambabus oriuntur, ignis acutus & acer, faſtidiū, ſitis, anxietas, pulſus palpitans in præcordiis, & in *auerſa parte dicta* metaphreno, & quotcunque à me in volumine de ſignis relata ſunt. Nempe & in ſyncopam tendit ignis, quemadmodum & in ardoribus: ſiquidem venæ radicatio (vt ita dicam) iecur eſt: arteriæ verò principium cor. Haud abs re igitur exiſtimes eorum viſcerum ſupremas partes maximè ad vitam facientes ægrotare. Etenim cor arteriæ calorem impertit, venæ autem ſanguinem iecur infundit. Amborum verò magnorum viſcerum magna ſunt germina, ipſæ videlicet phlegmonæ. Venas itaque in cubito protinus cædito, multumque ſanguinis, ſed non ſemel totum mittito. imò & bis & ter, & alio die, quò interim vires inſtaurentur, repetito. Deinceps cataplaſmatis vtitor, & cucurbitulam præcordiis, vbi eſt arteriæ tranſitio, necnon & inter ſcapulas (nam ibi quoque pulſationes ſunt) affigito, liberiuſque ſcarificato, & multum ſanguinis detrahito: haud enim ita facilè ex horum vaſorum inanitione in animæ defectum homines cadunt. Verùm & aluus præter conſuetudinem valde ſuppreſſa, ad lubricitatem per clyſterum molliores infuſiones eſt reuocanda. Acribus autem minimè vtitor: nam hi facilè in febrim incidunt à muria & nitri liquatione. ideo lini ſeminis & fœni Græci ſuccus eſto, & radicum maluæ decoctū, quod ad prouocādū & ad mordēdum ſatis eſt. Extremas partes, pedes videlicet & manus, gleucino oleo, aut Sicyonio, aut ex adarce vnguine excalfacito. nam partes iſtæ in ipſis valde frigeſcunt. Præterea ante cibos potui dato quæ lotium euocant, meon, aſarum, abſinthium: nitrum quoque inſpergito. Sed omnium valentiſsima eſt cucurbita, & cinamomum, ſiquis eius copiam habeat. Lac iſtis & alimenti & medicinæ vim præbet: (etenim refrigeratione indigent, quū in eorum viſceribus veluti quidam ignis exæſtuet) & dulci alimento, necnon & multo in parua mole. has nimirum virtutes alimenti lac obtinet. Eſto autem mulieris quæ proximè peperit, & duobus lactis cyathis vnus aquæ admiſceatur. lac etiam bubulum optimum eſt: tertio loco caprinum ponitur. Cibaria concoctu facilia præbeantur, plerique ſucci, fœniculi radix, & apii ſemen: indatur & mel. aqua verò quæ bibitur, iſta habeto. Oportet etiā ſudores elicere, & vbiq; difflationes humidas & fluxas facere. Caput ſicut in ardentibus febribus irrigetur. Epithema pectori & ſiniſtræ mammæ, quale in ſyncopa, ſuperdetur. Cubile, rectus decubitus: vt omnia iis ſimilia ſint quæ in ardentibus febribus fiunt. *Exercitatio modica ad ſudores euocandos, necnon & balneum, ſi iſte interius exardeſcit. neque enim iudicationibus huiuſmodi vitia ſoluuntur, etſi ardoris ſpecies ſunt.

CVRATIO ACVTI MORBI IN RENIBVS, Cap. VIII.

PEracuta ſanè in renibus inflammatio exoritur. ſimul enim inflammantur à iecore in renes diſcurrētes venæ: cum illis autem & iecur, quum haud ita prælongæ ſint, ſed valde latæ, adeo vt renes proximi iecori ſuſpēſi eſſe videantur. Verùm & vrinæ retētio inflammationi ſuperuenit, vehementiam inflammationis adaugēs: nā renū caua lotii non exeuntis alluuione replētur. Porro idē & in calculis euenit, ſi in renibus calculus vrinæ canalium laxitate maior oriatur, qui non egrediēs inhæreſcit, atque ſic & ipſe vrinam intercludit. Cæterùm de calculorū creatione, in libris de longis morbis ſermonem habebimus, quomodo aut nō coaleſcāt, aut iā concreti exterantur comminuanturque: de calore autem atque obſtructione, quæcunque celeriter enecant, in præſentia differemus. Si calculi iam conflati ſunt, adēſtque inflammatio, venā cubiti, niſi ætas præpediat, ſecato: bene fluidus autē multuſque ſanguis exeat: neque enim phlegmonæ tantùm euacuatione mitigātur, ſed etiam calculorū intruſiones vaſorum inanitione laxantur: quinetiā per mictū calculi elabuntur. Poſtmodū irrigationibus gleucini aut Cyprini olei, & fomentis & cataplaſmatis particulæ remittūtur. Artemiſia verò herba & iuncus & odoratus calamus in cataplaſmatis eſto.

A Deinde cucurbitulā renibus in regione coxēdicis adhibeto: maximè nāque ab ea parte euacuatio profluit. Aluus præterea ducatur per clyſteres cum lubricis & viſcidis potius q̃ acribus, ex maluæ, aut fœnigræci cremoribus: nonnunquā verò medicamēta ante cibos vrinam citantia dētur, qualia in vitiis iecoris narrata ſunt: pariter & cibaria ſimilia, cōcoctu facilia: cruditas enim iſtis noxā adfert. Optimū ſanè lac eſt, maximè quidē aſinæ: ſecundò, equinū: ouillū autē & caprinū confert, quatenus lac eſt. *Si pauperes ægroti ſint, eos lauare ſatiꝰ eſt:

B ſin minus, in decocto herbarū deſidant, vmbilico tenus ſolio repleto. Verùm ſi ad pus vergat, quibus cataplaſmatis ac medicamentis vtendum ſit, multis in locis ſuperius traditū eſt. At ſi calculus inſtiterit, fomētis vtiq; & cataplaſmatis iiſdē vti oportet. Calculi verò medicamentis potabilibus conterēdi ſunt, ſimplicibus quidē, ſio & prionite (*aſplenum puto*) herbis cum oleo aut aceto eſculento decoctis: earum quoque ſucco potui dato: cōpoſitis autē, ea antidoto quæ *biſtimus appellatur, & ea quæ ex viperis conſtat, & beſtia quæ coſcinos, *id eſt cri-*

C *brum*, dicitur, & quotcunque experientia optima eſſe comprobauit. Geſtationes iſtis, & corporis cōcuſſiones, ad mouendū propellēdumque calculū, bene faciunt: nā calculorū in veſicā tranſitus ingētes dolores concitat: q̃ ſi inde exciderint, dolor tollitur, vt neq; per ſomniū dolorē ſentire ſibi videri ſoleant: quinetiā tanquam ex ineuitabilibus malis animus perterritus ſoluitur.

CVRATIO ACVTORVM VESICAE AFFECTVVM, Cap. IX.

ET veſicæ acuta vitia renalibus ſimilia proueniunt,
D phlegmone, & vlcera, & lapides, & grumorum obſtructiones. à quibus vrinæ ſuppreſſio & ſtillicidium exoritur: ſed in hoc membro acutior dolor eſt, interitúſque celerrimus: veſica enim neruus latus eſt. At renes veluti concrementū ſanguinis, iecoris ſpeciem habēt: in quibus & grauiſſimi & maximè miſerabiles morbi incidunt: vnde *Mars cum maximis cruciatibus miſeris mortalibus ingruit. Protinus igitur vētris ea pars laxa quam ceneona Græci vocāt, ſecāda eſt, multóque oleo cum ruta & anetho veſica eſt irriganda. Si cōcretus
E ſanguis doloris impeditæque vrinæ author ſit, oxymel bibere debet, aut calcis parum cum mulſa, quò grumi diſſoluantur: deinde quæ vrinā mouent, & herbæ, & ſemina exhibenda. Sin ex ſanguinis effuſione periculum inſtet, abſque vlla cunctatione ei magis q̃ cæteris ſubueniendū: neque enim id leue diſcrimē eſt. Nēpe medicamina ſanguinē coercentia opē ferunt: opē fert autē veſicæ refrigeratio, ex roſaceo & vino irrigatio, & cum lanis ſuccidis obuolutio. Epithema bonū eſt, palmulæ ex vino cū malo Punico, aut ſucco rhois. Verùm ſi auerſa-
F tur epithemata grauia, & vehementes refrigerationes, (cauēdū eſt enim ne veſica natura frigida tenuiſque, ita multū refrigeretur) eā gleucino illinito, aut acacia, aut hypocyſtide ex vino. A ſpongiis verò, niſi valde vrgeat ſāguinis eruptio, abſtineto. Eſcæ triticeæ, coctu faciles, bonum ſuccū gignentes, lotiúmque educentes præbeātur, quales à me in capite de renibus cōprehenſæ ſunt: lac, vinū dulce, theræū aut ſcybellite. Medicamenta potabilia ſunto, vrinaria, bene olētia, fluxilia, & id genus alia. Vtiliſſimū vtique veſicæ remediū cicadæ ſunt, ſuo
G quidē tēpore, toſtæ, pro cibo exhibitæ: extra tēpus autē, aridæ, tritæ cū aqua: ſed radicis nardi parū cū cicadis elixetur. in iiſdem quoque loco balnei ad veſicæ laxamentum æger deſidat. Quòd ſi lapillorum interpoſitio mictum impediat, oriculario ſpecillo lapis amouendus eſt, vrináque educenda, niſi adſit phlegmone: in phlegmonis nanque neque meatus inſtrumentum admittit: præterea oriculario ſpecillo vulnerātur. At ſi expediri medicatio nequit, homóque doloribus conſumitur, locum eum qui ſub glande eſt, ceruicémque veſicæ
H incidito, vt lapis excidat, atque vrina effundatur. Ac deinde potiſſimum medendum eſt ad cicatricem vulnus ducēdo: ſin minus, *ποιαδὰ τῶ πόν, id eſt puris effluuiū*, factam eſſe, pro futura hominis vita, ſatius eſt quàm vt tormētis miſerrimè cruciatus intereat.

CVRATIO VVLVAE SVFFOCATIONIS, Cap. X.

VVlua in mulieribus mẽbranis extentis hinc atque inde ſecundũ ilia cõtinetur,ac perinde atq; animal vitia in olfactu patitur: nam ad bene olentia delectationis cauſa ſe recipit, fœdè olentia contriſtantiaque præ moleſtia refugit. Igitur ſi aliquid ſuperius triſte offeratur,vulua ad naturalia deſcendit:ſi extrà,oſtio naturalium opponatur,retro ſurſúmque recedit: nonnunquam verò in hoc aut illud latus ad lienem aut iecur mouetur: ad receſſum eius autem contractionémque, membranulæ,vt in nauibus vela,cedunt atque conſentiunt.Hæc verò illi & propter inflammationem eueniunt: nam ſi eius ceruix afficitur atque intumeſcit, fit prominentior. Si in fundo exoritur inflammatio, ſurſum repit: ſin ad pedes foras vergat,turpis & immunda res eſt, dolores adferens & contriſtans. Præterea difficulter ambulare poteſt, & in latus & ſupina decumbere, niſi pedes mulieris phlegmone laborẽt. At ſi ad ſuperiora vulua recurrerit,quamocyſſimè hominẽ ſtrangulat. vrget autem,ſpiritum comprimens: neque enim prius conqueri & clamare, & opem à ſtantibus petere valet, quòd nonnullis iiſque pluribus reſpiratio, nonnullis autem vox celerius intercipitur. Par eſt itaque eos qui his miſeriis interſunt, priuſquam mulier intereat, medicum accerſere: verùm ſi fortè aliquando occurreris,cognita phlegmone venam ſcindito,præcipuè quidem eam quæ in malleolo: quæ ſi non bene fluida ſit,eam quæ in cubito eſt,petito. Sed à vena malleoli ſanguinis miſſionem repetito. Alia verò omnia adminiſtrato quæcunque ſtrangulatui & citra inflammationem ſubueniunt: qualia ſunt manuum ac pedum vincula ad torporem vſque adſtringentia:fœdè olentium olfactus,vt liquidæ picis, capillorum, lanǽque, exuſtorũ: flãmæ in lucerna extinctæ nidoris,caſtorei, quod præter fœditatem odoris neruos etiam refrigeratos calefacit: lotium præterea vetus,vel demortui fere corporis, ſenſum magnopere ſuſcitat, & vterũ ad inferiores partes abigit. Porro medicamẽta odorata naturalibus ſunt imponenda: vnguentum verò lene ſit & minimè tactũ vellicans,nardus,aut bacchar Ægyptium, aut vnguentum ex malabathri Indicæ arboris foliis compoſitum, aut cum aliquo odorato vnguine tuſum cinamomum: atque ex his muliebres locos oblinito. Quòd ſi ex his fuſile medicamen confletur,illud in vuluam infundito. anum quoque flatuũ eductoriis inungito.per clyſteres quoque non acres,ſed molles,viſcidos lubricóſque humores indito, vt ſtercora ſolùm eiiciant, ſedéſque vtero ampla vacuáque remaneat. id ſuccus althææ,fœnigræci ve præſtabit.ſertulam verò aut ſampſuchum cũ oleo decoquito. Cæterùm ſi maiore vi aut depulſione vulua egeat,tũc validæ mulieris aut viri bene tenacis manibus hypochondrium comprimatur,aut faſciis adſtringentibus ſuccingatur, quò in anguſtum locus redigatur, neque iterum ſurſum verſus vulua procurrat. Item naribus apprehenſis ſternutamenta citentur: quibuſdam enim ſternutamento & contentione vulua in propriam ſedem redire poteſt. In nares autem puluis inſpiretur ex radice lanariæ, aut piperis, aut caſtoris. Item leues cucurbitulæ in feminibus, ilibus, coxis inguinibus, attrahendæ vuluæ cauſa defigantur: amplius & dorſo inter ſcapulas, ſtrangulatui ſubueniens, admoueto. Sin à phlegmone ſtrangulatus proueniat, vena ad pubem veniens ſcindenda eſt, multúmque ſanguinis fundendum. Item faciei frictiones, capillorum euulſiones, vt mulier ad ſe redeat, ſimul bene facient: at ſi vel parum tolerare poterit, in decocto aromatum deſidat,odoratiſque ſuffumigetur. Ante cibos,caſtorei

A paulum bibat,& hieræ paulum cum caſtoreo. Quòd ſi ferre valet,lauetur, & in tempore ad antiquos vſus reuertatur:détque operam mulier vt quamfacillimè mẽſes elabantur.

CVRATIO SATYRIASIS, Cap. XI.

NEruorum in virilibus inflammatio penis tentiginem facit, cum appetitu cõtriſtationéque in actu venereo: fiunt autem diſtenſiones neruorum conuulſioni perſimiles,nũquam mitigabiles. Quin & ipſo cõcubitu ſedari non poteſt iſta calamitas. Mentis quoque B alienatio ſequitur: nam primùm quidem impudentes euadunt,dum caſum ſuum licentioſè narrant: audaces enim eos coeundi inſatietas efficit. Poſtea verò quum affectus iſte deſierit,tunc ad ſe redeunt, & mente optimè conſtant. Igitur omnium horum cauſa venam in cubito & in talo aperias,& multum cruoris ac ſæpe detrahas.neq; enim id tẽporis intẽpeſtiuũ fuerit,& ad mẽtis ſtupefactionẽ,& ad inflãmationis remiſſionẽ,& ad caloris viriliũ mitigationẽ faciendã,animæ deliquiũ adferre: quippe ſãguis mult⁹ calorẽ & audaciã valde accẽ- C dit,inflammationem alit,mentis perturbationem confuſionémque, veluti eſca ignẽ, procreat. Omne corpus etiam medicamento quod hieram, *id eſt ſacram*, vocant, purgato. neque enim purgatione ſolùm egent,ſed etiã leni medicatione: vtrunque autem præſtare hiera poteſt. Inſuper genitalia, & lumbos,& πλιχάδα, *id eſt locos inter femina & inguina*, *& locum inter anum & ſcrotũ,& teſticulos lanis ab oue detonſis adhuc ſordentibus obuoluito. ſed lanas roſaceo ac vino perfundito: partéſque iſtas multa irrigatione madefacito, ne ab lanis ca- D liditas oriatur: imò natiuus calor à frigida humorum poteſtate obtundatur. Eiuſmodi quoque cataplaſmata ſuperdanda:panis cum plantaginis herbæ ſucco, & ſolano, & ſeride, & papaueris foliis, ídque genus aliis quæcunque torporem frigoráque iniiciunt: necnon & ſimilibus virilia, & locos inter inguina & femina, & coxas illinito,cicuta ex aqua, vel vino, vel aceto: item mandragora, aut acacia: & ſpongiis vice lanarum vtitor. Interea ſubluenda aluus eſt maluæ decocto,& oleo, & melle: omnia verò acria vitentur. Defigantur in co- E xa cucurbitulæ, aut in abdomine. Optimæ ſunt autem & hirudines ad ſanguinem deorſum attrahendum. Et ſuper vulnera cataplaſma imponatur micæ panis cũ althæa. Poſtea in aqua deſidat, vbi artemiſia, ſaluia, conyzáque decoctæ ſint. At ſi longiori tempore vitium extrahatur, neque multitudo ſecundum proportionem minuta fuerit,& neruorum conuulſionis metus adſit, (nam facilè in his affectibus conuelluntur) curandi rationem mutare opus eſt:quippe calefacientia admouẽda ſunt,gleucinum ſcilicet oleum aut ſicyonium pro F roſaceo. Lanis autem mundis & cataplaſmatis tepefacientibus partes illæ contegendæ:quandoquidem neruorum inflationes nonnunquam huiuſmodi curatio mitigauit: amplius & caſtoreum cum mulſa bibitum. Cibaria, parum nutrientia frigidáque ſunto: pauca triticea, plurima olera, malua, bliton, lactuca, cucurbita elixa, cucumis maturus elixus, pepo ſuo tempore collectus. A vino & carnibus longo temporis interuallo abſtineto: ſiquidem vinum eſt neruorum calefactio, animæ remollitio, voluptatis reuocatio, genituræ crea- G tio, venerіſq; excitatio. Hæc à me in acutos morbos remedia ſcripta ſint. Oportet autem & iuuenem medicum, ipſum ſuo marte aliqua ſibi comparare, neque omnia ex alienis commentariis depromere. Hoc ſanè pacto acuta vitia fiũt,vt ordine ſingulis quæ ſcripta ſunt, aut omnibus vti valeas.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI,

De morborum diuturnorum curatione

Liber I.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

PRIMI LIBRI CAPITA.

Proœmium	Cap. I.
Curatio cephalææ,	Cap. II.
Curatio vertiginoſorum,	Cap. III
Curatio morbi comitialis,	Cap. IIII.
Curatio melancholiæ,	Cap. V.
Curatio furoris,	Cap. VI.
Curatio neruorum reſolutionis,	Cap. VII.
Curatio phthiſis, id eſt vlcerū pulmonis,	Cap. VIII.
Curatio purulentorum,	Cap. IX.
Curatio pulmonis abſceſſuum,	Cap. X.
Curatio aſthmatis,	Cap. XI.
Curatio pulmonariorum,	Cap. XII.
Curatio vlcerū iecoris, & effuſionis puris,	Cap. XIII.
Curatio lienis,	Cap. XIIII.
Curatio morbi regii,	Cap. XV.
Curatio cachexiæ,	Cap. XVI.

PROOEMIVM, Cap. I.

IN longinquis morbis dilatio medelæ A
mala eſt: nam ob cunctationem in vitia inſanabilia prolabuntur. Inflatio ſanè ita habet vt nō facilè ſecedat ſi ſemel inuaſerit: at ſi & diutius trahitur, temporis ſpatio vires acquirit, & nonnunquam euenit vt cōmoriatur. Exiguos quoque morbos maiores excipiunt: quúmque priores diſcrimine vacarēt, eorū ſoboles pernicioſa exoritur. Itaque nullo pacto ægrotū ſilere cōuenit, ne morbus deprehēdatur
erubeſcentē, neque aufugere, vim curationis metuentē: B
neque medicum pigrū eſſe ignauúmque oportet. vtrunque enim ad morbum inſanabilem efficiendū conſentit. Nonnulli autem ſunt ægroti qui præſentium, necnon & futurorum ignoratione, ad finē vſque cum morbo degunt. Nam plerique neque pereunt, neque futurā mortem ſuſpicantur: quocirca neque ſe medici fidei cōmittunt. Horum probatio ex cephalæa colligitur, de qua prius ſermonem inſtituam.

CVRATIO CEPHALAEAE, Cap. II.

CAput quanto ad vitam magis neceſſarium eſt, tan- C
to difficiliori ægritudine laborat. Atque morborū capitis inuaſio quidem tolerabilis eſt: (nam parum dolent, aures ſonāt, grauitas adeſt) at ſi intēdantur, finis eſt mortiferus. Igitur exiguos dolores ne ſpernito. nam & exiguis medicamētis in quibuſdā diſcuſſi ſunt. at ſi plus tēporis extrahūtur, maiores cruciatus ſuperueniūt. Propterea vena cubiti incidēda eſt. ſed duobus antè dieb⁹ vinum bibat. tantum autem ſanguinis detrahito quantum eius vires tibi coniectanti oſtenderint: * verùm nō
ſemel totū detrahere magnopere expedit. Porro quo- D
rum vires copioſam ſanguinis detractionem patiūtur, iis ipſis continuò morbus diſcutitur: atque id omnibus longis ægritudinibus conuenit. Tribus autem quatuórve diebus interiectis liberalius alendi ſunt. Deinceps purgatorium *quod uocant* hieram, cum mulſa propinandum: ea enim à capite morbi alimentum maximè abducit. modus verò medicamenti quatuor aut quinque drachmarum pondo eſto. Quòd ſi bene purgauerit, tūc lauandus eſt, & vinum exhibendū, & vires augendæ. Po-
ſtea iterū vena frōtis recta ſcindēda eſt: hæc enim eſt op E
portuniſſima ſanguinis detractio. modus autē eſto hemina, aut paulo plus. neque vltrà ſanguinē mittito, quoniā vaſa inanire non expedit. Deinde capillis nouacula detractis cucurbitulā priorē vertici affigito, alterā inter ſcapulas citra ſanguinis effuſionē admoueto: & eā quæ in vertice fixa eſt, liberius ſcarificato, quò ſanguis vberius attrahatur, & partes profundiores incidantur. remedia nanque ad oſſa vſque penetrātia cephalææ iuuant. Quòd ſi vulnera cicatricē ducāt, arteriæ ſecētur: dupli-
ces aūt ſūt, aliquæ poſt aures paulo vlteri⁹, propriiſq; mo F
tionib⁹ produtur: aliæ verò auriū arteriæ prorſū verſus ſitæ ſunt, aurib⁹ proximæ. nā *inſtrumento dicto* antitrocho adducūtur: verùm hæ quoq; propriis pulſationib⁹ innoteſcūt. nēpe maiores oſſibus vicinæ ſecētur: hæ nanque vtilitatē adferūt. Adiacēt & aliæ ſingulis aurib⁹ oppidò tenues, quas incidere prorſus inutile eſt. Modum verò
incidēdi in libris* de manuū operationibus expoſui. Cæ- A
terùm poſt medelam in cephalæa, morbo comitiali, & vertigine, vtque ſemel dicam, in omnibus capitis vitiis (prius ventre, aut purgatorio, quod deuoretur, aut clyſtere euacuato) pituita euocāda eſt, modò è naribus per ſternutatoria, modò ex ore per ducētia pituitā. Species autē ſternutamenta citātiū ſunt, piper, radix herbæ lanariæ, fibri teſticulus: hæc quidē ſunt vulgata & cōmunia: ad læuorē autē terito, & cribrato, & calamo aut craſſiore pennæ anſerinæ caule inſpirato. His efficacius in
attrahēdo violentiúſque euphorbiū eſt, cū aliquo ipſo- B
rum admixtum. Quinetiam cum oleis miſcetur, gleucino ſcilicet, aut Sicyonio, *id eſt ex cucumere ſyluatico*, aut cum vnguento ex ſtyrace. redditur autem magnopere liquidum vt fuſile ſit. Infunditur per naſi fiſtulam: hæ verò geminæ ſunt, atque ab vno canali cognatæ & cohærentes, adeo vt ſemel vtriſque infundendū ſit. neque enim tolerabilis eſt alterutri⁹ naris ſigillatim dilatatio. nā protin⁹ caput accēditur, & acerb⁹ dolor inuadit. Quæ autē per os pituitā eliciunt, hæc ſunt, ſinapi, granū cni-
diū, piper, vua taminia: id præſtāt vel mixta, vel ſingula. C
Cæterùm quoniā & ipſa mādere & expuere aſſiduū eſt, idcirco & cū aqua aut mulſa aut poſca permixta danda ſunt: atq; os eluēdū. ad tonſillas enim impulſo humore extētóque collo expirationis flatu abluatur. Poſteaquā pituitā quantālibet eduxeris, permulta aqua calida lauandū caput atque perfundendum: vt perſpirabile atque difflabile reddatur. ingētes enim obſtructiones fiunt. Cœna frugalis & ſimplex eſto: in qua & vinum ad ſtomachi reſtitutionem ſumatur. ſiquidem & ipſe ma-
gno dolore vexatur. Interea verò vbi vires ægri ſtabi- D
liueris, lotione per clyſterem vſitata opus eſt: in qua nitri multum inſpergatur, aut reſinæ à terebintho arbore pondo drachmæ duæ eliquentur. Poſtridie ſanguis è naſi interioribus detrahatur. intro enim prælongū inſtrumētū immittitur quod cateiadiō vocāt, aut illud cui ſtoryne nomen eſt. aut, ſiquis horum copiā non habuerit, pennæ anſerinæ caulem craſſiorem ſumere debet, eiúſque neruoſam partem denticulatim inſtar ſerræ incidere, atque ſic in narem vſque ad ethmoeidē *oſſa quæ*
ob cribri ſeu colatorii ſimilitudinem ſic uocantur, immit- E
tere: deinde vtraque manu agitare, quò locus à dentibus inſculpatur, ac vulneretur. Facilis eſt autem ac copioſus ſanguinis curſus: nam graciles venæ hic deſinūt, corporáque hac in parte mollia ſunt, & ſectioni habilia: verùm & multos nares vulnerandi modos vulgus nouit, herbas ſcilicet aſperas, & arida lauri folia naribus imponentes, aut digitis eas fortiter agitātes. Quum verò quantum ſatis ſit euacuaueris, quod erit heminæ dimidium, coercendus ſanguis eſt ſpongiis & poſca: aut
aliquod aridum, quod ſiſtendi ſanguinis vim habeat, F
naribus inſpirandū, galla aut ſciſſile alumen, aut balauſtiū. Verumenimuero poſt hæc remedia ſiue dolor capitis perſeueret, ſiue deſinat, oportet ad finē huius medicationis peruenire: quoniā id malum ſæpe reuerti ſolet, & in ſuo vigore conſiſtens plerunque deliteſcit. Itaq; nouacula deraſis capillis, (quādoquidē & hoc capiti

prodeſt)ferramentis candentibus vrendum eſt,ſi in ſuperficie ad muſculos vſque peruenias:ſin oſſe tenus penetrare velis,à muſculis caueto.nam muſculi exuſti neruorum diſtentiones ciēt:quòd ſi in ſumma cute vſſeris, vinum odoratum albū cum roſaceo infūdere ſatis eſt: pittacium verò madefactū per triduū ſupra cruſtas extē dito:quòd ſi cruſtæ altius deſcendant, porri comā cum ſale tritā linteolóque illitam ſuperdato.Tertio die cruſtis ſummā cutim tantùm occupantibus ceratum ex roſa, profundioribus autem lentem ex melle imponito. Sed quæ medicamenra cicatrici ducendæ ſint,alio loco *deſcripſimus. Nonnulli ſuper frontem,ea in parte vbi futura eſt quæ corona dicitur, cutim oſſe tenus inciderunt : illúdque aut exterentes , aut excidentes vſque ad meditullium(quod diploe nominatur)ad carnis repletionem perduxerunt.alii & oſſa ad membranam vſque perforarunt. Verùm id genus remedia temeraria ſunt: nihilominus tamen adhibentur,ſi omnibus aliis tentatis adhuc cephalæa perſeuerat,& æger eſt animoſus,vel corporis robur excellit.Nempe ſi paulatim ad ſanitatē acceſſio fiat,exercitationes recto corpore pectori humeriſque adhibeantur,manuum fiat geſticulatio,halteres iaciātur,ſaltu corpus moueatur,atque in hiſperitè corpus torqueatur:primò & poſtremò crura fricentur,medio tempore caput: picatio aſſiduè picem inſpergendo adminiſtretur. item caput rubrificandum , nonnunquā ſinapi cum duplo pane affricādo,ne intolerabilis ignis excitetur : nonnūquam medicamenta ſimul illinendo, quale eſt illud quod ex adarce , & euphorbio & pyrethro componitur.Proficit autem & ad dolorem in tempore ſedandum , & ad radicem mali extirpandam,thapſiæ ſuccus,& medicamina cum ipſa iungenda , quotcunque cutim tumefaciunt, & varis ſimilia tubercula excitant. Victus ratio in ſingulis dolorum generibus tenuis eſto: exiguus potus , & aquæ potio ante vllā medelam potiſſimum adhibeatur.Ex toto verò ab acribus temperet, cepis,alliis,& ſucco laſerpitii.à ſinapi autem non penitus: ſiquidem eius acrimonia , præterquam quòd ſtomachi vim roborat,capiti quoque haud ingrata eſt, pituitam fundens ac difflās, aut ad inferiora deturbās. Leguminum peſſima faba eſt , & eius ſpecies piſa,& *quæ à Græcis nuncupantur* ochri, & dolichi:*illi , cicerculæ folio ſimiles:hi,faſeoli aut lobi à nonnullis uocitati:* ſecūdo loco ponitur lēs : quæ nōnullis cōcoctionis excretioniſque virtutibus prædita eſt, ſed caput replet, dolorémque concitat : nihilominus cum pipere elixa , ſpernenda non eſt. Far lotū haud ingratum eſt cum vino & melle , quantum ad condimentum ſatis ſit:& ex ipſo conflata ſorbitio,& eius ſemina in ſimplici iuſculo decocta. Vtique bona ſunt & in caryceia *condimento à Græcis ita dicto*, ſemina cari,coriandri,aneſi : apii verò ſemen iis anteferendum.mentha herba,& pulegium,præterquam quòd bene olent, quandam vim habent & vrinam mouendi,& flatus per inferiora expellendi. Inter carnes vetuſtæ omnes damnantur: nuper interfecti galli carnes laudantur.Inter aues torquatus palumbus, columbus , & aliæ quæcunque haud ita multum pingues ſunt, ſuum extremitates, lepus aſſatus. Bubula ouillàque caro craſſum ſuccum creat, & caput replet. Hœdus non penitus malus.Lac & caſeus caput dolore vexant.Ex piſcibus ſaxatiles deligendi,& quotquot in ea regione optimi cenſentur . Olera elixa quidem ea aſſumantur quæ lotium & ventrem citant, malua, blitum, beta, aſparagi, acris verò & braſſica eſt:at inter cruda,lactuca omnium eſt optima. Radices autem etiam elixæ prauæ ſunt.radiculæ,rapæ,paſtinacæ vrinam mouent, ſed caput explēt. ſiſarum flatus edit , & ventriculum tumefacit. Vinum album, tenue, dulce, admittatur, tantum adſtrictionis habens quod aluū non remoretur.Omnia bellaria capiti inimica, *quin & palmularum omnegenus. ficus autē & vua demulcent, & quicquid ea parte anni quā ὤραν Græci vocāt,bonitate præſtat.ſed quibuſcunque,vel etiā iuuātibus,ſatiari,malū eſt.Peior eſt cruditas:labores minus quàm cruditas nocent : nihilominus & ipſi ſunt detrimentoſi. Deābulationes matutinæ aluo prius exonerata citra ſpiritus difficultatem bene feruntur:

A optimæ ſunt etiam & à cœna . geſtatio longa per loca non ventoſa conueniet,atque vbi ſol caput non feriat. ei namque ſirius officit. Vſus veneris capiti ac neruis labem accerſit.Peregre proficiſcatur ægrotus in regiones calidiores ex frigidioribus,& in ſicciores ab humidioribus. Confert & nauigatio , & in mari vitæ traductio: &,ſiquis ſit maris accola,in ſalſa aqua frigida lauari,in mari natare,& in arena volutari, victumque ex mari quærere proderit.Doloris verò capitis qui hetero B crania nominatur,eadem medicamina ſunto.nā quæ toti capiti remedia conducunt , eadem ſingulis eius partibus adhibere bonum eſt. Quibuſcunque verò per hæc morbus depulſus non fuerit , iis reliquum vt veratro vtantur,vtpote vltimo atque valentiſſimo omniū remedio.

CVRATIO VERTIGINOSORVM, Cap. III.

ET ſuccedit cephalææ vertigo , & ipſa per ſe propriis de cauſis oritur , ſi profluuium ab hæmorrhoidibus coercetur , ſi è naribus ſanguis non effluat, C qui prius effluere conſueuerat, ſi corpus non diſfletur aut ſudore , aut labore antea fatigatum. Igitur ſi à cephalæa ducit originem, ea medendi ratione vti debemus quæ ad cephalæam ſupra expoſita eſt. quibus autem violentius cum vltimis remediis occurrendum ſit, poſterius explicabo.Sin ab aliqua humorum ſuppreſſione morbus inciderit , vſitata excretio mouenda eſt. naturæ nāque ſalutare eſt materiæ recurſus. At ſi iſta tardat, malum verò increſcit , in aliis quidem ſuppreſſionibus aut ſanguinis è naribus manare aſſueti,aut ſudo- D rum, ſanguis mittendus eſt è vena cubiti: ſin ab iecore multis humoribus affluente , aut à liene, aut ab aliquo ex viſceribus in medio corpore poſitis vertigo prodeat, cucurbitulæ ſubueniunt. Sed quantum ex vena defluit , tantundem per has ſanguinis eſt detrahendum. ſanguis enim eſt cauſæ alimentum , quemadmodum & ventriculus.Deinceps capitis remedia ſubiungenda: *vena cubiti recta,aut naſi arteriæ vtrinque in angulis ſecandæ,cucurbitula vertici affigenda,caput radēdum, rubrúmque faciendum : pituita è naribus per ſternuta- E toria,aut ex ore (quemadmodum docui) euacuanda:omnia denique modò in cephalæa narrata adminiſtranda:dūtaxat adiicitur cyclamini ſuccus,aut anagallidis, in nares fundendus.Poſteaquam verò medicaminū capitis ad finē perueneris,deinde quotquot efficaciora ad vertiginoſos inueniūtur,ea ſunt adhibēda. Vomitib⁹ à cœna,necnon vomitibus ab eſu radicularū vti poſtea decet:quinetiā ad veratri aſſūptionē hæc præparatio fuerit.nam præexercendus eſt ſtomachus,quū vehemētioribus vomitoriis vti volumus.Pituita quoq; in præſen- F tia magis attenuatur,& ad veratrum bene funditur.Veratri exhibendi modi plures ſunt:vt validioribus quidē ſuccurrat,ad magnitudinē *amæ,*id eſt placentulæ*,aut paulo craſſius eſt incidendū:& cum farre loto aut lēte aſſumitur pondo drachmæ duæ. imbecillioribus autem & gracilioribus decoctum cum melle propinatur: duarū aut trium myſtillarum modus eſto.quis verò ſit faciēdi modus,alio loco declarabitur. Inter ſingula autem remedia æger cibis reficiendus eſt , quò ea quæ interim incidunt,ſuſtinere valeat.In acceſſionib⁹ quoque ſic o- G pitulandū eſt:deliganda ſunt crura ſupra talos &genua, & manus brachialia , brachiáque infra humeros prope cubita. Ad caput irrigādum facit roſaceum cum aceto. oleo verò incoquito ſerpyllum, aut ſpondylium,aut hederam,aut id genus alia.fricentur extrema,& facies.olfaciat acetum,pulegium,mentham , aliáque eiuſmodi ex aceto.Inter dentes aliquid apertionis cauſa imponatur: nonnunquam enim maxillæ colliduntur & cohæreſcunt.in tonſillis fiat titillatio,vomitus citetur : nam interdum reiecta pituita æger à tenebris excitatur. Ha- H ctenus ad acceſſionis leuamen & tenebrarū diſcuſſionē dictū ſit.At de vniuerſa victus ratione tā in curando ꝙ poſt curationē hæc noſtra ſententia eſt: Somnus multus æquè atque inſomnietas inimica ſunt:multus enim ſomn⁹ ſtuporē capitis ſēſib⁹ iniicit:vaporū exuberātia torpet omnis actio.Hi planè grauitatis& ſonorū in aurib⁹, & ſplendorū quorūdā oculis obuerſantiū cauſæ,morbi

verò indicia ſunt. vigilia verò cruditatem facit, alimentum ſubtrahit, laborem adfert, corpus contriſtat, *mentem labefactat: propterea facileque furere atque atra bile vexari iſti conſueuerunt. Mediocris autem ſomnus ad alimenti diſtributionem, & ad laborũ diurnorum leuationem vtilis eſt. Aluo ad excretionẽ conſulendum: nam difflationis cauſa potior aluus eſt. Iterum crurum frictio per aſpera linteola vſque ad ruborem, deinde dorſi & laterum, poſtremò capitis adhibenda. ab his ambulationes circa initia & finem leniores, mediæ verò acriores. Quies, cõſiſtentia ſpiritus poſt ambulationes eſto. Vocem leniter exercere oportet, grauibus vocibus vtentem, ſonum edere. acutæ nãque voces, capitis diſtentiones, temporum palpitationes, cerebri pulſationes, oculorum inflationes, auriũmque tinnitus efficiunt: mediocriter acuta vox edita capiti prodeſt. Poſtea verò geſtationis tẽpus adeſt ad difflandam totam capitis grauitatem opportunæ. Longa ſit autem, verùm citra fatigationem, neque in tortuoſis regionibus tramitibus, neque aſſiduis itineris flexibus geſtatio fiat: quoniam ſic vertigines oboriuntur: ſed rectæ & longæ & lenes, ac * ſuperioribus locis geſtationes fiant. Si quidem * ita aſſueti ſint, optimum panem ſolum aſſumant, quantus exercitationibus impedimento ne ſit. prius enim concoctum eſſe oportet. caput & manus exercendæ, horũmque frictiones faciendæ. In iis verò leniter agendum, vt caliditas excitetur, & caro augeatur, & vires reſtituantur, poſtea ſuum ipſius caput erectum fricato, diutius hunc laborem ſuſtinens. Quin & exercitationes ad ceruicis vſus, & ad manuum agilitatem faciunt, ſi ſcienter fiant. ſurſum attollendo caput atque oculos exercere oportet. Manuum exercitatio fit aut diſcorum iactu, aut certando cæſtibus, aut pugnis. pila verò parua & magna detrimento eſt. nam capitis & oculorum circumuolutiones atque intentiones vertigines adferunt. optimè faciunt ſaltus & curſus. omnia velocia exercitia cruribus conueniunt, & omnia roborant. Frigida lauatio illuuie, illuuies autem calida lauatione melior. Aſtringere, denſare, ſiccare caput frigida lauatio efficaciſſimè poteſt: & hic ſalubris ſtatus eſt. humectare, ſoluere, tenebras offundere valentiſſimè calida lauatio poteſt: & hæ capitis morborum cauſæ ſunt. tales ſunt & auſtri auditui graues. exercitationibus quies ſuccedat, vt perturbationem ſedet. Capitis preſſiones ad cutim poliendam faciunt. Aquæ, aut aquati vini propinatio eſt res optima & ad manum. coma olerum aſſumatur quæ ventrem molliunt, maluæ, betæ, bliti. Liquamen bonum ſtomacho, ori ſuaue, aluum leniens, neque graue capiti, ex thymo, aut thymbra, aut ſinapi conficitur. Oua hyeme calida, æſtate frigida, putamine ſpoliata, non toſta præbeantur. Oliuæ, palmulæ, ſalſamentum * rectè conditum. Alica elota cum aliquo dulci, quantum condiẽdi cauſa aſſumi debet. Poſt hæc ſal adhibẽdus. Ociũ ſit & quies ab audiendo & loquendo. ambulationibus vtatur ſub aere perſpirabili. Delectat autem locus aut arboribus conſitus, aut herbidus. Vtique vertiginoſus quum ad cœnam accedit, maximè iterum in frigida lauetur, parum vnguine corpus ſublinens: ſi nolit, at crura tantùm. cœna triticea eſto, quale eſt itrion, *quod eſt placentæ genus*, aut ſorbitio ex alica, aut ptiſana flatu vacans, per elixationem concoctu facilis. Medicamenta verò ſuauiorem ptiſanam reddentia, ſunt, piper, pulegium, mentha, cepæ aut porri paulum, neque tantum vt innatet: acetum verò acre vtiliter aſſumit. Carnes ex pinguibus animalibus non pingues, ſuũ pedes & capita. volatilia omnia, ſed multitudinem coniectura metiri oportet, lepus & venatio. gallina in promptu habetur, & iuuat. Omnia bellaria caput dolore infeſtant * præter palmulas, aut maturas ficus, aut vuas. ſi flatibus homo vacet, hæc bene facient. In ſecundis quoque menſis vtiliter ea ſumuntur quæ facilè concoquũtur, ſi nidore vacant, & leuia ſunt. Poſtea deambulatio, mentis hilaratio, in quiete ad ſomnum conuerſio adhibenda.

CVRATIO MORBI COMITIALIS, Cap. IIII.

A INgentibus medicamentis atque valẽtiſſimis in morbo comitiali opus eſt. nam quoties eius in mentem venit, non modò laborioſum malum, & periculi plenũ, ſed etiam generis morbi fœditatem & calamitatis opprobrium exhorremus. atque ita exiſtimo, ſi ſe mutuò in acceſſionibus ſpectantes ægroti, quæcunque patiuntur cernerent, non vltra vitam ducere tolerarẽt. verùm quæ ſingulis atrocia fœdáque inſunt, ſenſus priuatio intuendique ſublata facultas abſcondit. Cæterùm medendi rationem naturæ facilitatem ſequi optimum eſt, B quando per ætatis mutationes in longè melius hominem permutat. Quoniam ſi vſitatus malo victus, in quo morbus alitur, deſierit, non vlterius hominem infeſtat. ſimul enim cum priore victus ſpecie morbus recedit. Igitur ſi caput occupauit, inhabitat. quocirca omnia quæ à nobis in capite de cephalæa relata ſunt, facere neceſſe eſt, detrahendo ſanguine & corpore purgando. Venæ autem & quæ in cubito, & frontis recta, ſecandæ ſunt: cucurbitula admouenda. non eſt autem vſque ad animi deliquium ſanguis detrahendus: ciet enim mor- C bum deliquium animæ. Arteriæ omnes, & ante & poſt aures incidendæ. inter hæc omnia excellens purgatio facienda purgatorio quam hieram vocant, atque iis quæ è capite pituitam eliciunt: ſed multo valentiora ſint medicamenta. ſiquidem iſtorum habitus eſt dolorum patiens: hilaritas verò & bona ſpes id genus ægros miſeros reddit. Opus eſt etiam ignem capiti inferre: proficit enim. In primis os perforare vſque ad ſecundã laminam oportet: deinde ceratis cataplaſmatiſque vti tantiſper donec membrana ab oſſibus receſſerit. Tere- D bra nuda oſſa circuncidere conuenit: ac ſi paulum reſiſtant, vſque ad ſpontinam auulſionem perſeuerandum, quouſque nigra nonnunquam iſtorum & craſſa membrana inuecta fuerit. Quúmque per putrefactionẽ vel etiam purgationem audacter curante medico vulneri cicatrix inducta fuerit, ægrotus morbum euaſit. Maximè omnium capitis ad ruborem vſque frictiones valẽt: vſitatæ quidem quæcũque à me ſuperius traditæ ſunt: valẽtior eſt autẽ quæ fit per cãtharides. ſed tribus diebus antequã his vtamur, lac, vt veſica muniatur, bibẽ- E dum eſt: cantharides enim magnopere veſicam lædunt. Hæc abunde ſint, quum caput affectum eſt. At ſi mediæ corporis partes cauſam præbent, & ab his morbus exoritur, (rariſſimè autẽ iſta fiunt: potius enim mediæ partes in conſenſu morbi trahuntur à capite, vtpote ab ingenti malo, quod ægritudinis initium eſt) vtcunque igitur res habeat, & in his vena cubiti ſoluenda eſt: à viſceribus enim materiæ curſus eſt. Quinetiam iſti magis quàm alii purgandi ſunt & hiera, & cneoro, *id eſt thymelæa*, & cocco Gnidio, *quæ chamelæa dicitur*. hæc enim pitui- F tam extrahunt. Peropportunum autem ipſis remedium eſt cucurbitula. Epithematum verò & cataplaſmatum ſylua omnibus perſpecta eſt, & ea vbique ſcribere ſuperuacuum ducimus: niſi quatenus eorum vim noſſe conueniat, quòd ſcilicet iis extenuare, per halitus digerere, fluxa ſpirabiliáq; corpora reddere oporteat: item concoquentibus medicamentis calidis, aridiſque, & vrinam mouentibus, in nutritione & in medicatione vtendum: ſed omnibus præſtat fibri teſticulus ſæpius in menſe ex aqua mulſa potus. Præterea quæcunque ex va- G riis compoſita medicamenta idem præſtant, adhibenda ſunt, ex viperis compoſita antidotus, & Mithridatica ex pluribus conſtans, necnõ & * Byſtini antidotus bibenda eſt: quandoquidem hæ concoquendi facultatem roborant, vtiles humores creant, & vrinæ mouendæ aptæ ſunt. nam quæcunque ſimplicia medicamenta ſcribere opus eſſet, hiſce continentur antidotis, cinamomum, caſia, folia malabathri, piperis, ſeſeliſque omnia genera. & quodnam ex valentiſſimis remediis in iſtis compoſitis non reperies? Fama eſt & vulturis cerebrum, & H crudæ fulicæ cor, & domeſticos feles comeſos, morbũ diſcutere. At ego iſtorum periculum non feci. Nõnullos autem vidi, * nuper iugulati hominis vulneri phialã ſubiicientes, atque inde hauſtum cruorem bibentes. O ingentem neceſſitatem, quempiam ſuſtinere, malum malo piaculo depellere! atqui ex ea ad ſanitatem necue

iſti peruenerint, nemo verè mihi affirmare poteſt. Quin & quendam authorem legi qui humanum iecur epulandum apponi præcipiebat. Sed hæc illis ſcripta ſunto qui ad hunc vſque miſeriæ terminum peruenerunt. Præterea & victu opitulandum eſt, & ſingulis remediis quæ aut ab aliis, aut ab ipſomet ægro fieri poſſunt: vtique in hoc caſu nihil ſpernendum eſt, nihilque temere faciendum, maximè quælibet exigua adhibendo quæ penitus proſint, nihil verò lædant. Etenim ſpectacula non ſpectanda, & ſermones, & edulia, & ſuffimenta plurima morbum patefaciunt. Igitur omnia diligenter conſiderāda ſunt. Somnus multus craſſitudo eſt, ociū, nebula ſenſuum: bonum verò mediocritas. Alui excretio à ſomno, præcipuè flatuum ac pituitæ, res optima. Ambulationes longæ commodæ ſunt, non flexuoſæ, bonum ſpiritum reddunt, ſub arboribus myrto aut lauro, aut inter acres & bene olentes herbas, calaminthām, pulegium, thymum, mentham: maximè quidem agreſtes & ſponte naſcentes: ſin harum copiam non habeat, inter humano cultu procreatas. Inter has quoque, geſtationes longæ, & ipſæ rectæ, fiant. Itinera facere bonum eſt non ſecundum fluuium, ne delabentem aquam intueatur: vertiginem enim aquæ fluxus adfert. neque vllum qui in orbem voluatur, neque turbinem qui circumagatur, inſpiciat. eſt enim imbecillior quàm vt firmum ſtabiliat ſpiritum. nam ſimul cum circulo vertitur: circumuolutio autem vertiginem & comitialem morbum accerſit. Poſt geſtationē lenis deambulatio, poſtea quies: vt agitatio in geſtatione cōtracta ſedetur. Ad hæc exercitationes manuum fiant, extremis ſudario ex crudis linis confecto inuolutis. Inunctio non valde pinguis ſit: frictio lēta quidem, ſed durior, denſandi cauſa: tumidi enim & craſſi ſunt plurimi. in medio verò totius frictionis caput erectū perfricetur. Exercitationes ad ceruices & humeros pertinentes, manuum commotio: omnia quæcunque à me de vertiginoſis dicta ſunt adminiſtrentur. Satis verò hîc ex copia ibi deſcripta poſitum eſt: præterquam quòd velociores horum exercitationes eſſe oportet ad ſudorem mouendum, calorémque excitandum. hæc enim omnia extenuant. Verùm & in omni vita oportet excandeſcentiam iracundia vacantem iniicere. Alimēta omnia ex craſſis leguminibus, mala: triticei verò panes ſicciores præbendi, alica elota, & ex ea ſorbitiones. Sed medicamenta voluptatis cauſa eadē cum ſuprà poſitis ſunto: nūc autem plura ex acrioribus ponito, piper, zingiber, libyſticum. Liquamina verò ex aceto & cumino & ſuauia ſunt & vtilia. A carnibus quidem maximè in totum abſtineāt: ſin minus, in curatione ſaltem. in refectione verò carnes deligātur quæcunque ſunt natura lenes: quales ſunt volatilium, præter anatem: & concoctu faciles, vt lepores, ſuum pedes, ſalſamentum. Et poſt hæc ſitis vtilis eſt. vini paulum bibatur albi, tenuis, odorati, quod lotium mouet. Elixorum olerum aſſumantur quæcunque facultate acria extenuant, & vrinam citant: qualis eſt braſſica, aſparagus, vrtica: crudorum autē lactuca, ea parte æſtatis quam horam Græci medici nominant. Cucumeres autem & pepon viro quidem robuſto ſuperuacua, nonnullis verò guſtatione tenus præbenda. mala eſt enim horum multitudo, quum frigida ſint atque humida. Fici viridis & maturæ vuæ vſus conuenit. Ambulationes, poſt eas animi oblectatio moleſtia carens iuuat. Iracundia vtique & venus noxiæ ſunt. effectus enim, morbi ſimilitudinem adducit. At nonnulli medici de concubitu falluntur. nam quoniam naturalis in virum tranſitus aliquantum proficit, puerorū naturam intempeſtiuo cōcubitu violarunt, tanquam citius eos roboraturi. ſed iſti à natura ſponte præfinitum tempus, in quo omnia remedia fiunt, ignorant. Hæc enim ſingulis ætatibus propria ſimul opportunis temporibus creat. in tempore nanque concoctiones ſeminis, barbæ, canorum. Quis igitur medicus naturæ commutationem ſeminum à principio, tum præfinitum ſingulis tempus variauerit? Quin & in morbi naturam impegerunt. nondum enim in tempore quidam veneri dare operam cœperunt, antè immaturitate rei noxam acci-
A pientes. Vitam autem degere oportet in regionibus calidis & ſiccis. ſiquidem res frigida atque humida hic morbus eſt.

CVRATIO MELANCHOLIAE, Cap. V.

NVm ſanguinem detrahere expediat, deliberatione indiget in melācholicis. ex quo humore morbus oritur, quinetiam ex non pauca multitudine cacochymiæ, *id eſt malorum ſuccorum*. Itaque ſi in iuuenili ætate quis morbo corripitur, & veris tempore, vena in dextro cubito media cædenda eſt, vt à iecore ſit opportunum effluuium.
B id enim viſcus ſanguinis fons eſt, & bilis generatio: vtrunque verò, melancholiæ alimentum. Cædenda eſt, inquam, licet ſint graciles & ſanguinis inopes: ſed paulum ſanguinis mittendum, quatenus videlicet venæ ſectionem vires ſentiant, ſed nullam noxam earum tenor accipiat. Nam etſi craſſus, & bilioſus, & concretus, & ater, qualis amurca, ſanguis eſt, nihilominus ipſe naturæ prædium eſt atque alimētum. Quocirca ſi plus quàm decet ſanguinis effuderis, natura ei bi penuria de propria ſede prolabitur. At ſi ſanguine
C refertus eſt æger, plerunque quidem non vſqueadeo malus ſanguis eſt, vena tamen vtique ſecāda eſt. Verùm non eodem die, ſed aliis diebus repetendo, quantum ſatis eſt ſanguinis detrahatur: eodem verò die modum ſanguinis mittendi vires declarabunt. Medio tempore, quo aliam euacuationem ſuſtinere valeat, liberalius nutriatur. Opus eſt autē & vētriculo & ipſi quoque ægrotanti & laboranti opitulari. eum verò ſi atra bilis vrget, per diem vnum prius tenuiter nutrito ægro, nigri veratri pondo drachmæ duæ ex aqua mulſa præbeantur. id
D enim bilem atram expurgat: necnon & thymi Attici coma, & ipſa bilem atram educit. Commodiſſimum eſt autem ſingulorum partem, vt ex vtroque duarum drachmarum pondo fiat, exhibere. Poſt purgationem lauetur, vinique paulum bibat, & alia in cibis iucunditas concedatur. ſtomacho enim ac viribus laborioſa purgatio eſt. Poſtea iterum ad media faciendus tranſitus. quum prius verò cataplaſmate atque irrigatione laxaueris, cucurbitulam iecori & ventriculo aut eius ori admoueas. nanque hæc detractio multo quàm ſectio
E venæ eſt opportunior. Tergis quoque inter ſcapulas cucurbitulam affigito: ſiquidem eo loco ſtomachus adhæreſcit. Deinde rurſum reficiendus æger. atque ſi alimentum vires inſtaurauerit, caput radendum: cui poſtea cucurbitula affigenda eſt. huius enim morbi inter alios prima ac maxima cauſa in capite eſt. Porro neque ſenſus ipſi à noxa immunes ſunt: nam inde ipſorum exortus atque initium eſt. commutantur igitur & ipſi, ægritudinémque participant: vtique nonnulli & ſenſibus delirantibus corruptè ſentiunt. At ſtomacho potiſ-
F ſimum ſuccurrendum eſt: quum & ipſe malè habeat, & in ipſo bilis atra reſideat. Igitur abſinthii ſuccum ab exiguo incipiens ad fabæ vſque magnitudinem aſſiduè deuorato. id enim ne bilis gignatur impedimento eſt. Bene facit & aloe. nanque ipſa ad inferius inteſtinum bilem deducit. Nempe ſi recens malum ſit, neque multum homo à naturali ſtatu diſceſſerit, alia huic medela opus non eſt: ſed reliqua victus ratione vtendum, & ad priſtinum habitum recuperandum, & ad exactam mali purgationem faciendam, & ad vim corroborandā: quæ
G omnia ne iterum morbi reuertantur efficiant. Victum autem in refectione conueniētem poſterius exponam. Si ab his paulum debilitatus morbus denuò inualeſcere viſus fuerit, vehementiora medicamenta requirit: neque in aliud tempus differendum eſt. Verùm ſi à coercitis mulierum menſibus, aut in viro, à ſuppreſſo hæmorrhoidum profluuio morbus creatus eſt, irritandi ſunt loci, & aliquid ſoliti excrementi profundendum. Si cunctatur, neque deſcendit in aliam quampiam partem ſanguine prolapſo, morbus verò exacerbatur, eua-
H cuatio facienda eſt, & à talis incipiendum. Quòd ſi non quantum ſatis eſt ſanguinis inde manauerit, cubiti quoque vena ſecetur. Interiectis autem reficiendi cauſa tribus aut quatuor diebus, hieram, *id eſt ſacram*, quæ purgatorium medicamentum eſt, potui dato. Ad hæc cucurbitam mediis corporis partibus applicato, iecori

videlicet affigens. Sed maturanda negotia ſunt, ac ce-
leritas adhibenda. exiguis enim medicamentis mor-
bus non obſequitur: ſi magnis autem non vincitur, ſed
reſiſtit, tunc firma ſede melancholia nititur. Quòd ſi pe
nitus totum corpus occupauerit ſenſus, mentem, ſangui
nem, bilem, neruos etiam corripuerit, & ipſa inſanabi-
lis efficitur, & aliorum morborum corpori ſobolem
inſerit, furoris, neruorum diſtẽtionis, reſolutioniſque:
quæ ſi à melancholia proueniunt, ſanationem vtique
accipere nequeunt. Quamobrem ad hoc malum propul
ſandum veratro vtendum eſt: ſed antequam veratrum
ægrotus accipiat, ſtomachum ad vomendum exerceat,
& humores extenuet, & corpus fluxile reddat. Vomi-
tiones autem hæc præſtant, nonnunquam ieiuno ſtoma
cho, nonnunquam radice prouocato. Docebimus verò
& modum & materiam, docebimus & veratri ſpecies,
& vtendi rationem: item quo pacto ſingula & diſtin-
guere & ordinare prius oporteat, & quo pacto in vomi
tionibus ſubueniẽdum ſit, indicabimus. Incredibile eſt
autem, niſi ab his funditus cõuulſus eſt morbus, at mul
torum ſaltem annorum interuallo non ſopiri. ple-
runque enim poſtea melancholia rurſum ſuboritur.
Quòd ſi iam firmas radices egit, nihil iam vltrà diffe-
rendum eſt: ſed quæ ad veratrum pertinent, omnia ad-
miniſtranda. Nempe ægroti omnes ſanari non poſſunt:
(medicus enim deorũ potẽtiam anteiret) verùm dolo-
res ſedare, morbos intercipere, atque obſcurare, medico
fas eſt. Itaque nimirum iis quæ poſuimus adhibitis,
medici defatigantur, ſéque aliud quicquã facturos ne-
gant, atque duas cauſas, aut morbum inſanabilem eſſe,
aut omnia ſe remedia tentaſſe prætexunt. Nihilominus
tamen *ſacram ex aloe medicinã ſubinde præbere haud
alienum eſt: ſiquidem opportunum melancholiæ ſubſi
dium adfert, ſtomacho & iecori ſubuenit, bilémq; de-
iiciens, mirificè prodeſt. Quinetiam maluæ ſeminis
pondo drachmã ex aqua propinare optimum eſſe, qui-
dam experientia compertum habuit. Infinita præterea
ſunt ſimplicia medicamenta, quorum aliis alia vtilia
ſunt. Poſt id genus labores demum reficiẽdus æger eſt:
quibuſdam enim, quandiu medicatio adhibetur, tãdiu
morbus permanet, quanuis labefactatus ac debilis: at ſi
homo carnes reſarciat, ac vires inſtauret, ſimul omnia
morbi veſtigia obliterantur. nam potẽtia naturæ ſani-
tatem, imbecillitas morbum parit. Propterea ad refe-
ctionem conuertatur ægrotans, in aquis ſponte calidis
ſæpe commorans. medicamenta enim quæ in his ſunt
ingenita, opem ferunt, bitumen videlicet, aut ſulphur,
aut alumen, ac multo his plures aliæ facultates. Bona
vtique eſt humectatio, morbi ſqualorem tollens, & cu-
rationis vexationem mitigans. Raræ autem ac molles
carnes ad ægritudinis remiſſionem maximè faciunt: ve
rùm ſiccæ ac denſæ melancholia laborantibus carnes
ſunt. Inunctio pinguis cum leni frictione adhibeatur.
cum multo autem oleo, hæc contineat * *

Multa deficiunt.

* panes loti cum vino aliquo dulci, Theræo, Creten-
ſi, & Scybellite, quod Pamphyllum vocant: aut vinum
& mel quæ iamdiu permixta fuerint. oua & frigidiora
& calida, putaminibus nudata: non pingues carnes, vim
detergendi habentes, porcorum pedes & capitis partes:
auium alæ pingui carentes: venatio, vt leporis, caprea-
rum, damarum carnes: fructuũ autumnalium quiſquis
optimus fuerit. Stomachi ſubuerſioni conſulẽdum eſt
ante cibum, quominus deuoratus reiiciatur. quare an-
te omnes cibos mulſæ cyathi dimidium dandum eſt,
bibitúmque, per vomitum reddendum, quò ſtomachi
excrementa purgentur. ſic enim cibus in ventriculo fir-
mus reſidet. At medicamina neceſſariò educendorum
purgatoria, ſunt pini fructus & vrticæ, ſemina coccali &
piperis, amygdala amara: mel eis conſiſtẽtiam præbeat.
Sin exſiccare volueris, optimè proficit myrrha, & iridis
radix, & medicamẽ ex viperis, & Byſtini, & Mithridatis
antidotus, & id genus alia propè infinita. Exterius appo
nenda ſunt cataplaſmata, quorum materia eſt ſertula, &
papauer, & terebinthi lacryma, & hyſſopum, & oleum
ex roſis, aut ex œnanthe. cera autem hæc omnia cogan-
A tur. Inunctio pinguis, geſtationes, deambulationes, &
alia quotquot carnes reficiunt, & vires inſtaurant, & na-
turam in antiquum ſtatum reuocant, adminiſtrentur.

Sextum & ſeptimum caput deficiunt.

DE CVRATIONE PHTHISIS, ID EST vlcerum pulmonis, Cap. VIII, *carens principio & fine.*

* quemadmodum in naui & tranquillitate. nam ſi
rectè habuerit ægrotans, in mari geſtatio fieri poterit:
atque ibi vitam deget. cum vlceribus enim quiddam
B ſiccum marina ſalſugo communicat. à geſtatione quie-
te conceſſa, vtẽdum in præſentia pingui oleo. poſt fri-
ctiones oleum cum aceto infundatur, paulum primò,
deinde adiiciendum vſque ad heminas quinque aut
ſex, aut multo plus etiam: ſinminus, at ſaltem quãtum
quis ferre poterit. multoties enim vel id ſolum pro o-
mni alimento ſatiſfecit. Lac verò aſſumptu ſuaue, potu
facillimum, nutritu ſolidum, & qualiber eſca à pueritia
familiarius eſt: præterea viſui colore delectabile, medi
camen arteriam non aſperans, guttur læuigans, ad eii-
C ciendam pituitam facilem ſpiritum reddens, inferiorẽ
exitum lubricum efficiens, vlceribus dulce ſubſidium,
& quolibet alio benignius. Siquis multum lactis potat,
nullo alio eget alimẽto. in morbo enim bonum medi-
camen eſt lac. eiuſdem & alimentum efficitur. nam ho
minum lacte veſcentium nationes frumentum non e-
dunt. optima verò eſt cum lacte & puls, & bellaria, & a-
lica lota, & quæcunque edulia ex lacte fiunt. quòd ſi &
alia eſca indigeat, eiuſdem generis eſto. ptiſanæ cremor
concoctu facilis, tenuis materiæ eſt. catenus verò con-
D diendus erit quatenus abſorptu facillimus ſit. ſiquid e-
tiam ſaporis iucunditatem adferens capiat, & illud me-
dicamentum eſto: qualis eſt liguſtici coma, pulegium,
mentha, ſalis exiguum, acetum, aut mel. Si ventriculus
non concoquit, huiuſmodi exhibenda ſunt: at ſi nihil
ventriculo tale exhiberi neceſſe ſit, omnibus ptiſana
præſtantior eſt. Licet & ptiſanam in alicam permutare.
minus enim flatuoſa, & concoctu facilior eſt, ſi quem-
admodum & ptiſana exterſa deglubitur. In humidiori-
bus faba vlcera purgat, ſed flatibus redundat. item pi-
E ſum & ochrus, qui & quanto pauciores flatus citant, tan
to minus vlcera purgant. Itaque medicus coniecturis
ductus, prout præſentia poſtulãt his vti debet. iſtorum
quoque condimenta ſunto quotquot de ptiſana me-
morata ſunt. At oua, ex igne quidẽ aquea calida, ſed ex
animalibus nuper edita optima ſunt, priuſquã eam *

Reliqua huius capitis uſque ad XIII caput deficiunt.

DE CVRATIONE VLCERVM IECO-ris, & puris ab eo effuſionis, Cap. XIII. *carens principio & fine.*

F * in iecore vlcus pernicioſum inſit. periculoſiſſi-
mus autem eſt qui in vẽtrem fit ſaniei confluxus, ſi ſto
machum occupet, qui viam ſuperiora petentibus præ-
bet. Alimentum enim vitæ cauſa eſt: ipſius verò alimen
ti dux eſt ſtomachus. inſuper medicamẽta intimis cor-
poris partibus ſtomachus diſtribuit. Quapropter ſi ad
quælibet deuoranda malè ſe habeat, celerius ægrum
morbo atque fame conſumi neceſſe eſt. Hæ ſunt cuiuſ-
que loci, quò ſe pus conuerſurum eſt, inter ſe differẽtes
notæ. Nam ſi per inteſtina delabitur, tormina vexant,
G aluus liquida eſt, pituita & bilis fertur: deinde cruẽtum
virus circunfluens, aut humiditas aquæ ſimilis, in qua
crudæ carnes demerſæ lotæque fuerint. Si pus in veſi-
cam defluit, grauitas in renibus lumbíſque ſentitur. ac
primò lotium multum & bile infectum, poſtea turbu-
lentum, nullam hypoſtaſin, *id eſt ſubſidentiam*, continens,
inconſtánſque decurret: ad extremum verò & ſedimen
album apparebit. Sin ad ſtomachum ſurſumuerſus pus
rapitur, tunc orietur nauſea, odium cibi, vomitus pitui-
tæ, aut bilis, defectus animæ, vertigo vſqueeo donec
H pus erumpet. Præcipuum ſanè fuerit in aliam partem
auertere. praua enim hæc via eſt. Quòd ſi pus violẽtius
feratur, omnia facienda ſunt, ſtomachóque ſuccurren-
dum eſcis, medicamentis, victúſque ratione. Sed omnia
leniter adhibenda. Medicamentis quidem vt ſinus ef-
fringatur, ſtudẽdum eſt. herbam itaque hyſſopum cum

mulſa potui dato, & marrubii comam, ipſam quoque cum mulſa & ſucco abſinthii. Hæc vtique, quò humores extenuentur, & vix lubricæ reddantur, & purulenta corpora facilè rumpantur, ante cibos bibere expedit. Dandum eſt & aſininum lac bilem non generans, bene nutriens, in caſeū non ſpiſſeſcens: quæ lactis virtus eſt. Adhæc ægrotanti gratificandum in cibo & potione: quos, etſi paulo deteriores iuuantibus ſunt, nihilominus tamen concedito. nam ſtomachus nauſeam mouenti & contriſtanti humori tranſitus erit. ſiquidem nonnullos puris exitus offendit. Cauendum eſt etiam ne ieiuni ſint: quúmque aliquid cibi capiūt, *illud purū ſincerumque ſit. Opus eſt autem & in cæteris effluuiis diligentiſſimam ſtomachi curam ſuſcipere: quādoquidem ipſe omnibus medicamentis iter præbet. Meminiſſe quoque iecoris oportet, vbi vlcerum radix eſt. Porro ſi pus in veſicam impetum facit, vrinā citantibus eliciatur: vtputa aſari radice, phu, adiāto, & meo, potabilibus. hæc enim ex mulſa potui danda ſunt. Byſtini vtique varium medicamentum, & quod ex veſicario ſolano conficitur, & quotquot experimento aliquibus probantur, optima ſunt. Verumenimuero ſi per inteſtina educere malis, tibi lac eductoriū eſto, præcipuè quidē aſinæ: ſin id non adſit, capræ, aut ouis. Succi autem lubrici & abſ- A tergētes præbeantur, qualis eſt ordeaceus. Opſonia ſunto, piper, zingiber, liguſticum. Vtq; ſemel de omni victus ratione abſoluam, in qualibet puris eruptione alimenta ſint boni ſucci, ſtomacho vtilia, concoctionem facilè admittentia: ea verò ſint aut cremores, aut ex lacte pultes, & cibi ex amylo, & bellaria cum lacte.

CVRATIO LIENIS. Cap. XIIII.

SCirrhi in liene geniti diſcuſſiones non facillimæ ſunt. quòd ſi & ab hoc oriundi morbi proueniāt, vtpote aqua intercus, aut malus habitus, inſanabile malū B effectum eſt. Hac ratione verò ſcirrhis medicus opem ferre debet: orientes auertere, & nuper incipientes diſcutere oportet: inflammationibus autem reſiſtendum. Siquidem ſcirrhi inflammationibus ad difflationē tendentibus veluti hæreditario iure ſuccedunt: hæc enim inflammationis germina ſunt. Porro iis remediis vtendum eſt quæ à me in ſermonē de acutis morbis relata fuerunt. Si tibi omnia facienti in inflammatione ſcirrhus immaneat, igni quoque ſimilibus ad molliendam duritiam vtitor: irrigationibus ex aceto, oleo & melle. C Sed lanæ vice, panni lintei complicati accipiantur. Hic vnguentariæ glandis puluis cribatus inſpergendus eſt: & cataplaſmatis quammolliſſimis *

* *

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI DE morborum diuturnorum curatione

Liber II,

Cuius prima quinque capita non vertit Craſſus.

SECVNDI LIBRI CAPITA.

Curatio hydropis, i. aquæ inter cutem, Caput I.
Curatio diabetis, ſiue vrinæ profluuii, Cap. II.
Curatio calculorū & vlcerū in renibus, Cap. III.
Curatio vitiorum veſicæ, Cap. IIII.
Curatio gonorrhœas, i. ſeminis profluuii, Cap. V.
Curatio vitiorum ſtomachi, Cap. VI.
Curatio ventriculi affecti, Cap. VII.
Curatio colicorum, Cap. VIII.
Curatio dyſenterias, ſeu difficultatis inteſtinorum, Cap. IX.
Curatio læuitatis inteſtinorum, Cap. X.
Curatio affecti vteri, Cap. XI.
Curatio morborū in articulis & coxendice, Cap. XII.
Curatio elephantiaſeωs, Cap. XIII.

* * *

CVRATIO DIABETIS, ID EST VRInæ profluuii, Cap. II.

DIabetis, *id eſt urinæ profluuii*, morbus, hydropis ſpecies eſt, quod ad cauſam & habitum attinet: loco vnde humor effluit, ſolo differt. Nam peritonæum conceptaculum eſt aſcitis, nec defluuium habet, ſed illic permanens exundat: in diabete verò idem eſt à patiente lapſus humoris, eadémque colliquatio: in renes autem & veſicam exeundo fertur effuſio. aqua intercute laborantes hac via procedunt, ſi à morbo conualeſcant: ac bonum eſt ſi cauſa ſoluatur, nec ponderis duntaxat leuatio fiat: his autem maior ſitis adeſt. humidum enim defluens exſiccat. Remedia ad colliquationem ſedandam eadem quæ ad hydropas valent: ad ſitim verò medicina magna eſt opus. ea enim omnium dolorū genere maxima eſt. &, ſi humidum bibant, meiēdi prouocatio eſt: adde quòd & effluens his humor ſecum abducit ea quæ de corpore colliquat. Opus eſt igitur medicamentis ſitim depellentibus. ſitis enim magna eſt, ac potus inſatiabilis cupiditas. nullus enim potus quantus quantus is fuerit, ſiti medeatur. Omnino ſtomacho, vnde ſitis fons ſcaturit, ſuccurratur neceſſe eſt. Igitur vbi hiera purgaueris, epithematis vtitor, nardo, maſtiche, palmulis, malis cydoniis crudis. horum quidē ſuccus cum nardo & roſaceo ad humectandum optimus, caro verò cum maſtichis & palmulis cataplaſma fiat. Cum cera verò & nardo vnguento horum mixtio bona eſt, vel ſucci acaciæ & hypocyſtidis, tum ad humectandum, tum ad cataplaſmatis fouēdum. Cæterùm & aqua quæ potui dabitur, cum pomis decoquatur. Alimenta ſint, lac, & cum eo cibaria, amyli, alicæ, ſorbilla, vinum adſtringens, ad ſtomachum roborandum: idque ſi mofacius ſit, præſtat ad euaporandos & diſiiciendos alios humores. nam ſitim ſalſi pariunt: vinum verò vnà & adſtringens & refrigerans, migratione pariter & temperatione. ad vires autem prodeſt etiamſi vinum dulce ſit vt ſanguis, ad eius procreationem. Variæ medicinæ eædem adhibeantur, theriaca, Mithridatica, quæ ex fru- D ctibus mollioris corticis (quos opωram Græci vocant) conficitur, & alia hydropi conducentia: itémque vniuerſa victus vitæque ratio eadem eſto.

CVRATIO CALCVLORVM ET VLcerum in renibus, Cap. III.

DE inflammatione & ſanguinis eruptione, & quicūque à renibus affectus acutè perimunt, in libris de morbis acutis ſcripſi: de exulceratione, calculorúmque ortu, quæ vtplurimum ſenibus commoriuntur, nunc potiſſimùm ſcribo, ad curationem quamproximè poſſum E accedens: ſinminus, ad laborantium nonnullam mitigationem. Calculorum igitur procreationem è fœcūda ſterilem reddere nemo poteſt. facilius eſt enim vterum à pariendo prohibere quàm calculoſos renes calculis vacuare: ad exitum quoquomodo procurandum auxilia quærenda ſunt. Itaque ſi calculi conſidant, remedia dicam. nam valde tum ægroti dolent, inſuper & torminib', & voluulo coli, & vrinæ ſuppreſſione mortem obeunt. contigui enim ſunt renes & colum. Nam ſi calculi inſiſtant, inſitque præterea lotii ſuppreſſio ac voluulus, F vena malleoli quæ rectà reni reſpondet, ſecetur. Nam ſanguinis è renibus fluxiones, calculorum inhæſiones cohibent. inflammatio enim colligata tenet omnia: euacuatio autem, ſolutio eſt phlegmones. lumbique humectandi, vbi renum locus eſt. adhibeatur verò veteri vel recenti oleo rhyte. Anethi quoque coma

ad vrinam ciendam prodeſt, & libanotis, aut ſampſu-
chum:iis autem aqua inſpergenda eſt. parum enim in-
unctiones eſſent.cæterùm & iis fouendum, coriis bubu
li infuſo anthemidis oleo. Cataplaſmatum ſylua cum
farinis eadem eſto.Soluit & nonnunquam calculos in-
ſiſtentes cucurbitula leuis : ac optimum fuerit ſi ſuper
inflammatione ſcarifices. Quòd ſi etiamnum tibi hæc
facienti ſuperſtites calculi maneant, in oleum homo
deſcendat.Id enim ſimul omnia confert: tepor quidem
emollit, quadámque tenus ad lentitiam adducit: acri-
monia promptè mordet:quæ quidem & calculorũ exi-
tui proſunt,eóſque prouocāt. E ſimplicibus pharmacis
potui dandæ ſunt radices, phu, meon, aſarum: herbæ,
prionites,petroſeli,ſium:*è variis,vnguenta quæ capiũt
nardum,caſiam,myrrham,cinamomum *

* * *

cicatricem obducet ſinapi, & cruſtæ ab igni obductæ,
& quæ antea dixi epithemata. Diæta verò,inunctio,na
uigatio, & vita in mari acta, omnia renum affectibus
remedia ſunt. * * *

CVRATIO PROFLVVII SEMINIS, Cap. V.

GOnorrhœa, *id eſt ſeminis profluuium*, quæ malorum o-
mnium cauſa eſt,haud cunctanter ſoluēda eſt, tum
propter morbi turpitudinem,tum propter colliquatio-
nis periculum, tum propter ſucceſſurorum liberorum
procreationis neceſſitatem.Ac primùm quidem,quem-
admodum communis fluxus, ſananda eſt medicamen-
tis adſtringentibus partes veſicæ & fluentibus locis
propinquas,atque refrigerantibus lumbos,ilia,puden-
da,teſticulos, ne diu genitura diffluat: deinde rurſus
vniuerſum corpus calfaciendum,vt excrementa ſiccen-
tur.Adſtringunt igitur & macerant, & ab oue ſuccida
lana,& vnguinoſum roſaceum vnguentum, aut œnan-
thinum,cum albo vino odorato,ſed ſenſim calorem ex-
citando:oleum commune,& melilotum cum eo ferue-
factum,& ſampſuchum,& libanotum,aut conyza.Opti
ma eſt & anethi coma,& multo magis rhyte.His autem
ad cataplaſmata vtitor,ordei & erui farinis & irionis ſe-
minis. nitrum quoque:mel verò ad omnium conſpira-
tionem & connexionem.Talia etiam ſunt cataplaſmata
quæcunque rubefaciunt, & ionthos *id eſt uaros* cient, &
fluxionem deriuant,& locos tepefaciunt. tale eſt cata-
plaſma viride,& quod ex lauri fructu conficitur.Caſto-
reum quoque frequenter bibendum, & de radice hali-
caccabi quantum drachma pōdo pendet, & mēthæ de-
coctum.Ex variis medicamentis, quod ex pipere gemi
no conficitur,Symphonis item & Philonis antidotum,
optimum : & quod ex fera quæ ſinchus appellatur, ad
potionem paratur pharmacum,& Byſtini antidotum,&
quod ex ſerpentibus viperis conficitur.Vniuerſum autē
victus rationi tribuendum,concedendum & credēdum
eſt,exercitationibus & ambulationibus & geſtationibꝰ.
hæc enim habitum ad calorem conuertũt, quo affectui
eſt opus.Quòd ſi temperās ſit rerum venerearum,& fri-
gida lauetur, ſpes eſt fore vt celerrimè homo virilem
habitum induat.

CVRATIO LABORANTIVM STOMACHI vitio, Cap. VI.

IN aliis morbis poſt curationē diæta ad vires & robur
corporis,bona concoctio eſt:ſtomachi affectibus la-
borantibus ſolis hæc vitioſa eſt. quonam igitur pacto
hæc comparetur dicam.Nam geſtationum, deambula-
tionum,exercitationum,declamationum,& alimento-
rum concoctionem adiuuantium quod ſatis eſt,prodeſt
quidem ad debellandum ſtomachi cibos faſtidiētis vi-
tium:ſed id concoquendi longam imbecillitatem tol-
lere non poteſt,nec maciem corporis in corpulentiam
conuertere: multo verò magis proficiat ægrotantibus,
ſi gratificetur,& puriter omnia faciat, ac cupiditatibus
eorum indulgeat medicus in rebus quæ nō magnope-
re lædunt.Eſt enim id optimum,* niſi rerũ valde iuuan
tium appetitu moueantur. Medicamenta potui danda
ſunt,ſucci,abſinthium,nardinum vnguētum, theriaca,
petroſelini fructus, & zingiberis & piperis,& ſeſelios.
Hæc ad concoctionem valent, etiam pectori ad adſtrin
gendum impoſita,nardi,maſtichæ,aloæ,acaciæ,& ma-

A lorum cydoniorum ſuccus. Ipſæ quoque malorum car-
nes contuſæ cum palmulis, epithema eſt adſtringens.
Quinetiam alia quæcunque in diabete ad ſitis ſedatio-
nem mihi commemorata ſunt.eadem enim & his & il-
lis ſitim prouocant : tametſi ſtomachicis conſtitutio
ſtomachi ſiticuloſa minimè ſit.

CVRATIO COELIACORVM, ID EST VENTRIculo laborantium, Cap. VII.

SI ventriculus ciborum digerendorum impotens ſit,
diffluat autem alimentum non coctum,non mutatũ,
B crudum,nihilque ad corporis molem trāſeat, cœliacos
hos appellamus,refrigerato nimirum intus innato ca-
lore, quominus coquat,& viribus quæ diſtribuunt ali
menta debilitatis. Ventriculus igitur primùm quiete
& inedia labores remittat oportet. ita enim eò vires re-
currunt.Si verò multitudo eorum quæ ſtomachus acce-
perit ſubeſſe videatur, ieiunis nauſeis ex aqua vel mul-
ſa vtendum eſt. Ventriculus autem contegendus, & vt
adſtringatur,rigandus lanis ab oue ſuccidis, ac vngui-
noſo roſaceo vnguento,aut œnanthino,aut melino . o-
C ptimum quoque ſi & lentiſcino,hypocyſtide etiam aut
omphacio. Cum his etiam cataplaſmata adhibeantur,
calida quidem tactu, ſed viribus adſtringentia. Atque
ſi alicubi ad iecoris vel ventriculi os tentiones aut in-
flammationes ſint,cucurbitula admota incidere opor-
tet:& ſunt quibus id ſolum ſufficiat.Vbi verò ceratis ad
cicatricem vlcera perducta fuerint, & ad duritiem per-
uenerint,eò hirudines beſtiæ admouendæ: deinde epi-
themata concoctionem iuuantia imponenda, quale eſt
quod ex ſeminibus conficitur. ſi chamæleōtis radicem
D habeat,optimum eſt.vbique lauri fructus inſint.mala-
gma etiam quod viride appellatur,& meum,quod my-
ſterium eſt, *id eſt arcanum*. Ea enim emolliunt & laniant,
& calorem cient,viſceráque flatibus euacuant, quibus
ad adſtringendum eſt opus. cæterùm & ſinapi, limne-
ſtis,& euphorbium,& omnia talia quæcunque refrige
rationem amoliuntur, calorem autem reuocant. Talia
quoque ad adſtringendum medicamenta potui danda
ſunt. primùm quidem vſui eſt arnogloſſi ſuccus cum
aqua myrtis aut cydoniis malis adſtricta. optimus quo-
E que acinus vuæ omphacinæ, vina vehementer adſtrin-
gentia : deinde medicamenta quæ vēntri medicantur:
potiones quotquot ex zingibere, & pipere, & fructu
ſylueſtris petroſelini conficiuntur : quod ex viperis fe-
ris conſtat, maximam vim concretionis habet.Si verò
his nihil aut parum proficiatur, vomitibus ex radiculis
vtitor. ſin autē & his albi veratri radicem per noctem
vnam includas,valentiſſima tibi fiat purgatio, tum ad
humores frigidos purgandos & expellendos, tum ad
calorem reſtaurādum.Cæterùm & victus ratio vitáque
F hoc modo moderatæ ſunto:noctu ſomni,interdiu deā-
bulationes,declamationes,geſtatio vel in lauris, vel in
myrtis,vel in thymo. nā in perſpiratione ac reſpiratio-
ne,ad bene cōcoquendum medicamēti vis aliqua ineſt.
exercitationes corporis,frictiones,manus geſticulatio,
halteribus iaciendis,thoracis & ventriculi laſſitudines,
ante cibos potationes. minimè enim ad vires parandas
expeditus eſt panis.his addatur frictio ad ruborē vſque,
deambulationes ſegn * *

Capita quæ ſequuntur uertit Craſſus.

G DE CVRATIONE MORBORVM IN ARTICVLIS & coxendice, Cap. XII,

carens principio.

* ciborum & raphanorum plerunque : deinde ad
veratrum veniēndum eſt. in his victus ratio aliarum af-
fectionum communis eſt:& poſt victus rationem inun
ctio,lauatio in frigida marina, præcipuè quidē omni-
bus articularibus vitiis communia medicamenta ſunt.
nam & podagricis veratrum mirificè,ſed in primis mor
bi inuaſionibus ſuccurrit.Quòd ſi multis iam annis in-
H ueterauit, vel à maioribus per ſucceſſionem deſcen-
dit,ægrotum ad mortem vſque comitatur. Artuum exa
cerbationibus hoc ſanè pacto ſubueniendum eſt. lanæ
ex oue ſordidæ adhibeantur : irrigationes fiant ex roſa-
ceo & vino:nonnullis & ſpongia ex poſca profuit. Ad
hæc cataplaſma fiat,panis ſumatur cum refrigerātibus,

vtputa cucurbita & cucumere. Accipiatur & cucurbitu
la tenuis, & plantago herba,& roſarum folia.Necnō &
ſideritis dolorem ſedat cum pane & muſco: & ſymphy
ti radix,& pētaphyllos herba, *quinquefolium Romani uocāt*:
& marrubium,quod foliis eſt tenuibus. huius decoctū
quidē infuſum,dolorem leuat: ex ipſa verò herba,cum
panis micis,aut cum ordei farina, cataplaſma fiat. Ma-
lorum quoque citriorum pars non apta cibo cum polē-
ta magnopere ſubuenit:fici aridi & amygdalæ cum ali-
qua farina. Hæc vtique eſt refrigerationis materia. Et
hoc quidem remediorum genus aliud alium iuuit, & i-
dem interdum alium atque alium. Nonnullis verò cale
facientia remedio ſunt:atque idem remedium aliâs a-
lii opitulatur. Peruulgatum eſt autem & hoc ad dolo-
rem tollendum proficere.Capram oportet herbam iri-
dem ad ſatietatem depaſci, deinde interpoſito tēpore
quantum ad pabulum in ventriculo cōficiendum ſatis
ſit,capram immolare,atque intra eius ventrem in fimo
pedes ægrotantis occulere.Demum infinita ſunt medi-
camenta.ægrotos nanque ſibiipſis remedia parare vr-
gens impellit calamitas. Sed medicorū auxilia in pro-
priis libris conſcribentur.

CVRATIO ELEPHANTIS, Cap. XIII.

MOrbis, quò diſſoluātur, maiora eſſe remedia opus
eſt. ſed quænā medela excogitari poterit quæ ele-
phantem tam ingēs malum expugnare digna ſit? Neque
enim in parte vna aut viſcere vno inhæreſcit,neque aut
intus duntaxat labes occulitur,aut extra prorumpit: ſed
& in penetralibus totum hominem occupat, & exterius
totum amplectitur.Triſte profectò & viſu terribile ſpe-
ctaculū.feræ nanque ſpecies eſt. ac vnà cum his viuere,
vnà cibum capere,perinde atque in peſtilentia, formi-
doloſum eſt.etenim per inſpirationis communionem
facilis infectio eſt.Quid igitur quiſpiā in arte medica
inueniat, quod huiuſce mali dignū remediū cōtineat?
Verumenimuero omnia conferre ſimul oportet,medi-
camēta,& victus rationē,& ferramēta, & ignē. Hæcque
ſi nouo & oriēti affectui adhibueris,ſanationis ſpes af-
fulget:ſin ad ſummū ſuæ creationis aſcendat, in viſce-
ribúſq; ſtabilis ſedeat,quando & in faciē inuadit, tunc
de ægri ſalute ſpes omnino abſciſſa eſt. Itaque venas in
cubito ambas incidito, & venas in malleolis eodē die.
tēporis enim interiectio atq; ſeparatio fūdēdo vbertim
ſanguini,& recreandis viribus aptior eſt.Nam ſanguinē
ſæpe & multum mittere operæpretium eſt, quippe qui
vitii huius alimentum ſit. exigua verò ipſius pars eſt o-
ptima,quæ naturæ cibum præbeat. Idcirco qua ratione
prauum inquinatúmque detrahatur,atque interim cor-
pori familiare ac bonum procreetur, cōiectandum eſt:
quoad alimenti penuria morbus prius fatigetur. noua
enim eſca applicata corpori ſpatio temporis antiquam
obſcurat atque debilitat. Poſtea medicinā ſacram non
ſemel propinato:quin omnia ſæpius iterāda ſunt, & re-
ſumptio,& ad priora reditio. Eſto & alia medicamen-
toſa in cibis purgatio:ſicut antea de curatione doloris
coxendicis diximus. Lac etiam promiſcuum atque in-
diſcretum,ſed largius, ad aluum molliēdam potui de-
tur. Verùm quintā aquæ partem, quo lac totum dilaba-
tur atque deſcendat,adiicito. At ieiunos primò ad vo-
mitum celerius ducito, deinde à cibis iterū, poſtea aſ-
ſumptis raphanis. frequenter autē atque aſſiduè omnia
fiant. Veratrum quolibet tēpore, ſed potius vere atque
autumno diebus alternis exhibeto:atque idem in pro-
ximum annum repetatur. Cæterùm ſi morbus inualue
rit,potabilia medicamenta,quotquot quis cognouerit,
potanda præcipiat. multa enim ac varia adhibere me-
dicamenta eſt operæprecium. Atqui & ego quotquot
mihi cognita ſunt literis mandabo. Cedriæ cyathum
vnū,braſſicæ duos miſcēs dato. Aliud. Sideritidis ſuc-
ci cyathus vnus,trifolii cyathus vnus,vini & mellis cya
thi duo. Aliud. Dētis elephanti ramentorū drachma
cum vini Cretici cyathis duobus. Quinetiā viperarum
reptilium,ferarum carnes, & ipſæ in paſtillos confor-
matæ bibūtur.oportet autem & caput & caudā ad qua-
tuor digitorum ſpatium præcidere, reliquum vſque eo
A elixare donec ſpinæ ſeparentur. carnes verò in paſtillos
redactas in vmbra frigefacere,qui potioni,quemadmo-
dum & ſquilla, exhibeantur. Ipſæ quoque viperæ in cœ-
na opſonio dentur: quas coquere & condire perinde ac
piſces,opus eſt. At ſi medicaminis illius varii ex vipe-
ris compoſiti facultas adſit, id pro omnibus, quando-
quidem omnia ſimul continet,bibendum eſt. Præterea
corpus detergendum eſt,tumoréſque calefaciendi. Alia
item medicamenta ſunt innumera Celtarum,quos hac
tempeſtate Gallos vocant. Nitroſis quoque illis factitiis
B globis quibus velaminum ſordes expurgāt, ſaponém-
que vocant, illis inquam globis corpus in balneo de-
tergere optimum eſt. Et portulaca, & ſedum cum aceto
bene facit. Rumicis etiam radicum decoctum cum ſul
phure ignem non experto,ſummopere deterget. Illud
item varium ex alcyonio trito,& nitro,& aceti fæce cō-
buſta,& alumine fiſſo,& ſulphure viuo & cocto, & iri-
de,& pipere. forſitan autem omnia pro ſingulorum vi-
ribus miſcenda ſunt. Aliquibus verò & hoc æquis por-
tionibus compoſitum inſpergentes perfricabimus. Fa-
C ciei tumoribus, ſarmentorum cinerem alicui ferarum
adipi admiſcens illinito,leonis videlicet,aut pantheræ,
aut vrſi:ſin his careas, *chenalopecis. *eſt autem χηναλώπηξ
*Latinè ad uerbum uulpanſer: at κυναλώπηξ canē Laconicū ſigni-
ficat, ex uulpe & cane natum.* ſimile enim in diſſimili, quē-
admodum ſimia homini, mirificè prodeſt. Itē ammo-
niaca gutta cum aceto, ex plantaginis aut ſanguinalis
herbæ ſucco,& hypocyſtis,& lycium. Si carnes liueant,
prius,quo locus ſucculentus reddatur,ſcarificandus eſt.
At ſi ab acribus fluxionibus exulceratas partes lenire
D volueris,fœnigræci aut ordei cremoris decoctum mol
le abſterſorium eſt:item ex oleis roſaceum, aut lenti-
ſcinum. Aſſiduæ verò lotiones & ad corporis madefa-
ctionem, & ad noxiarum humiditatum difflationem
mirè proficiunt. Eſca munda eſto, boni ſucci creatrix,
cōcoctu facilis,ſimplex:& victus ratio prorſus rectè in-
ſtituta ſit in ſomno & vigilia,in ambulationibus & lo-
cis deligēdis. Exercitationes adhibeātur,curſus,conuer
ſiones corporis,peræ *aut ſacculi* iactus. omnia hæc citra
laſſitudinē aptè & cōgruenter intendātur. Eſto & vocis
E emiſſio,ſpiritus opportuna exercitatio. Veſtis eſto mun
da,non modò vt aſpectu iucūda ſit,ſed quoniam etiam
ſordida cuti mordacia ſunt. Ieiuni abſinthite vinum po
tent. Oppidoquam vtilis eſt & panis ex ordeo, & ſalſa-
mentum tempeſtiuum,& exiguum quid maluarum,aut
braſſicæ ſemicoctum,cum cumini liquamine. In cœna
ſtaphylini radix apponatur, & alica, cum vino & melle
antiquo mixtis:& marina quotquot ventrē ſubducunt.
tellinorum iuſcula,oſtrea,erinacei,& ex piſcibus ſaxati
les; ex terreſtribus feræ, lepus,aut ſus: inter aues, perdi-
F ces omnes, palumbes, columbi, & quæcunque opti-
ma in illa regione inueniuntur. Inter fructus arboreos
admittantur *ὡραῖοι. qui à Græcis ita dicuntur quòd ea parte
anni matureſcant quam iidem ὥραν appellant.* Vina dulcia vi-
noſis meliora. Balnea iuuant ſponte calida,ſulphuroſa.
Vita in aquis diu ducenda eſt: & mare & nauigatio
conueniunt. Præterea per veratrum purgationes fiant:
album quidem, ſuperiorem ventrem, atrum verò, in-
feriorem purgat. Quin & album veratrum non vomi-
tum tantùm molitur,ſed etiam omnium ſimul purgā-
G tium medicamentorum efficaciſſimū eſt, non multi-
tudine & varietate excrementorum: (id enim & affe-
ctus ille qui cholera dicitur, præſtare ſolet) non diſten
tionibus & violentia in vomendo, (ad hoc enim &
nauſea & mare validiora ſunt) ſed potentia & quali-
tate non vitioſa. quippe quæ laborantibus ſanitatē red
dit per exiguam purgationem,& modicam intentionē.
Vetuſtorum præterea morborum omnium firmis radi
cibus inhærentium, ſi cuncta alia medicamina viribus
inferiora ſint, id vnicum remedium eſt. ſiquidem igni
H facultate perſimile eſt album veratrum: & quod ignis
exurens facit, eo plus veratrum interius diſcurrens o-
peratur: videlicet facilem ſpirationem ex difficili, ex
pallido colore floridum,& ex macie corpulentiam.

RVFFI EPHESII MEDI-
ci de appellationibus partium corporis humani, Libri III,

Eiuſdem tractatus De veſicæ ac renum affectibus.

Eiuſdem fragmentum libri De medicamentis purgantibus.

Horum librorum primus à Junio Paulo Craſſo Latinitate donatus eſt, reliqui autem duo ab alio.

LIBRARY OF THE
FOUNDED 1813
UNIVERSITY OF MARYLAND

LIBRI PRIMI CAPITA.

Vnde cuiuſque artis tradendæ initium ſumendum ſit, Cap. I.
Quæ prius & quomodo docere author velit, Cap. II.
Diuiſio corporis in maximas partes, Cap. III.
De ſuperioribus capitis, & faciei exterioribus partibus, Cap. IIII.
De oculi exterioribus partibus, Cap. V.
De faciei infra oculos partibus, Cap. VI.
De reliquis faciei partibus, Cap. VII.
De ore, in eóque contentis, Cap. VIII.
De collo, eiúſque partibus, Cap. IX.
De ala, humero, brachio, & manu, Cap. X.
De thorace & eius partibus, Cap. XI.
De genitalibus marium, & eorum partibus, Cap. XII.
De fœminarum genitalibus, Cap. XIII.
De dorſi oſſibus, Cap. XIIII.
De reliquis vſq; ad inguina partibus, Cap. XV.
De partibus ab inguinibus vſque ad extremos pedes, Cap. XVI.
De interiorum membrorum appellationibus, Cap. XVII.
De capitis tunicis, oſſibus ac ſuturis, Cap. XVIII.
De quibuſdam capitis oſſibus, Cap. XIX.
De muſculis quibuſdam & proceſſibus in capite, Cap. XX.
De foraminibus caluariæ, Cap. XXI.
De cerebro, membranis, neruis, ſpinalíque medulla, Cap. XXII.
De oculis, Cap. XXIII.
De prima & ſecũda colli vertebra, oſſe ypſiloeide, gula, tonis, aſpera arteria, gutture, & bronchiis, Cap. XXIIII.
De cordis partibus, membraníſque pectoris, Cap. XXV.
De glandulofis carunculis, Cap. XXVI.
De ventris inferioris partibus, Cap. XXVII.
De iecore, & in eo contentis, Cap. XXVIII.
De liene, renibus, veſica, vrinariis, ſeminariiſq; vaſculis, Cap. XXIX.
De muſculis lumborum, Cap. XXX.
De genitalibus fœminarum locis, Cap. XXXI.
De teſtium tunicis, aliiſque partibus, Cap. XXXII.
De venis, Cap. XXXIII.
De arteriis, Cap. XXXIIII.
De neruis, tendonibus, cartilaginibus, membranis, tunicis, adipe, carne, & medulla, Cap. XXXV.
De humoribus excremẽtiſque corporis, Cap. XXXVI.
De fœtu, & ad eum pertinentibus, Cap. XXXVII.

RVFFI EPHESII DE APPELLATIONI-bus partium corporis humani Liber I,

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

VNDE CVIVSQVE ARTIS TRAdendæ initium ſumendum ſit, Cap. I.

QVID in arte citharæ pulſatoria primùm didiciſti? Singulas fides pulſare, credo, atque nominare. Quid in grammatica primùm percepiſti? Vnũquodque elementum cognoſcere ac nominare. Igitur & alias artes à nominibus docere incipiunt: & ferrarius faber, & alutarius cerdo, & carpentarius in primis ferri nomen, & inſtrumenti, & aliorum omnium ad artem facientium nomina tradũt. Quinetiam grauiores artes nónne & ipſæ à nominibus pari ratione docendi exordium capiunt? Quid enim primum in geometria accepiſti? Punctum ſanè & lineam, & planum, & ſuperficiem, & figuram triãgulam, & circulũ, aliáque id genus, quidnam ſint dignoſcere, rectéque appellare. Viſne igitur & medicinalẽ facultatẽ à nominibus exorſus perdiſcere? ac primùm omnium, vt ſingulas corporis partes appellare conueniat, deinde & reliqua quemadmodum ſermonis proceſſus connexióque requiret agnoſcere? Aut tibi ſatis eſſe videtur, me, ceu mutum, quæcunque doceri poſtulas, tibi oſtendentem explicare? Mihi verò id non melius eſſe, téque ipſum hoc pacto diſcere, & alterum docere, haud facile eſſe videtur. Atque de his quidem ſic mea fert opinio.

QVAE PRIVS ET QVOMODO DOcere velit, proponit, Cap. II.

CÆterùm audiẽs, & in puerum hunc reſpiciens, memoriæ quæ ſenſui patent commendato. Ante omnia vt interiora appellanda ſint, animal quodpiam homini quamſimillimum diſſecantes, inſtruere te conabimur. Nihil enim impediet, tametſi non omnia omnibus ſimilia ſint, quominus ſummam ſaltem cuiuſque doceamus. Verùm priſcis temporibus in humanis corporibus talia generoſius oſtendebant.

DIVISIO CORPORIS IN MAXImas partes, Cap. III.

MAximæ corporis partes, hæ ſunt, κεφαλὴ *caput*, αὐχὴν *collũ*, θώραξ *thorax*, χεῖρες *manus*, & σκέλη *crura*. θώρακα autem vocamus non ſolùm eam partẽ quæ ἀπὸ τῶν κλειδῶν *à iugulis* vſque ad ὑποχόνδρια *præcordia* pertinet, verumetiam totum illud quod intra iugula pudendáque concluditur.

DE SVPERIORIBVS CAPITIS ET faciei exterioribus partibus, Cap. IIII.

KΕφαλὴ *caput* vocatur & quod capillatum eſt, ſeparatim, & ſimul cum facie. Capillati autem prior pars, βρέγμα *ſinciput*, auerſa verò ἰνίον *occiput* nominatur. Partes à lateribus ſincipitis poſitæ, κόρσαι & κρόταφοι *tempora* dicuntur. Quod autem in medio capite eſt, vbi maximè capilli inuoluuntur, κορυφὴν *verticem* vocamus: partem ſub ſincipite, μέτωπον *frontem*: iuxta tempora, pilorũ exortus, ἴουλοι *lanugo* dicuntur. Occipitis autem capilli promiſſi χαῖται *crines* vocitantur. Vltimæ frontis rugæ, ἐπισκύνιον: quod oculis attrahimus quando nobiſcum aliquid altius cogitamus, aut veremur. Alii verò partem ſub ſuperciliis carnoſam, ἐπισκύνιον vocauerũt. At ὀφρύες *ſupercilia* hirſutæ frontis extremitates ſunt: quorum interſtitium, μεσόφρυον *Latinè glabella, quòd glabrum ſit*, dicitur. Sub ſuperciliis, βλέφαρα *palpebræ, quas etiam genas vocant* alterũ ſupra, alterũ infrà, ſita ſunt. Ab iis prodeuntes pili, τάρσοι & βλεφαρίδες *cilia* nominantur. harum extrema, quum nos dormimus ſeſe contingentia, στεφάναι *coronæ* & χηλαὶ *ungulæ*. Superioris palpebræ ſuperficiei quod ſuperimpendet, κοῖλον *cauum*: illi autem reſpondens inferius, ὑπόκοιλον *ſubcauum*. quod quidem & in aqua inter cutem & alioqui in prauo corporis habitu, & in longin

A quo hæmorrhoidum effluuio, & antiqua mulierum menſtrua purgatione, nonnunquam etiam inchoantibus lippitudinibus, intumeſcere conſueuit. Huiuſmodi verò lippitudines mitiores eſſe videntur: propterea & id genus affectus, quoniam τῶν κοίλων tumor eſt, κοιλοι δίαι dicitur. At cauæ ſuperioris inferiorisque palpebræ extremitates, κανθοὶ *anguli*, alter maior, ad naſum vergẽs: minor alter, tempori propinquus.

DE OCVLI EXTERIORIBVS PARtibus, Cap. V.

B QVod verò aſpicitur in medio ὀφθαλμοῦ *oculi*, ὄψις & κόρη *uiſio & pupilla* nuncupatur. γλήνην etiam ſimulacrum in pupilla apparens vocant. Quod autem pupillæ contiguum eſt vſque ad album, ἶριν: & pro colore quem habet, μέλαν *nigrum*, aut πυῤῥὸν *rufum*, aut γλαυκὸν *cæſium*, aut χαροπὸν *fuluum* nominant. At στεφάνη *corona* nigrum ambit, & ab albo diſtinguit: quæ circulus & copula tunicarum oculi eſt. Earum ſanè prima, duabus naturis prædita, duo quoque nomina gerit: κερατοειδὴς quidem *cornu formam habens* in medio, & vſque ad iri-

C dem: (hæc enim eius particula expolitis cornibus aſſimilatur) candida verò eſt altera pars omnis, qualis & aſpicitur: nihil mediæ natura neque colore ſimilis. Ipſi autem vocata ἐπιδερμὶς ſuperincumbit, qua in iuuenibus & ſenioribus, & in affectu qui ὄνυξ *unguis* dicitur, abſcedẽte atque elata, rufus color cernitur. Aliæ autem tunicæ qua ſint nomenclatura præditæ, paulo inferius in animalis diſſectione explicabitur.

DE FACIEI INFRA OCVLOS PARtibus, Cap. VI.

D SVb oculis inſurgentia oſſa, ὑποφθάλμια, alii ὑπώπια *ſubocularia* nominant. A meſophryo *id eſt ſuperciliorum medio interſtitio (quod glabellam uocari diximus)* deorſum verſus ῥὶς *naſus* protenditur: cuius foramina ῥώθωνες & μυκτῆρες *nares*, ab Atticis μύξαι etiam appellantur. Sed Hippocrates pituitoſum excrementum per ipſa diſtillans, μύξαι, *Latini mucorem*, Athenienſes verò κόρυζαν appellant. Cartilagineum illud quod foramina diſtinguit, eſt ῥινὸς διάφραγμα *naſi interſeptum*. Partes oſſeæ quæ vtrinque ad malas vergunt, ῥινὸς ῥάχις *naſi dorſum*. Extrema verò hinc

E atque inde huiuſce oſſei faſtigii, πτερύγια *pinnæ*. Iſtæ in vehementiore ſpiritus difficultate, & alioqui quum voluerimus, agitantur. Carneum illud ante naſi ſeptum in labia deſcendens, κίων *columna*, naſi autem extremitas, σφαιρίον *globulus* appellatur. At ſub columna in ſuperiori labro cauitas, φίλτρον *quaſi amoris illicium*: ſed totum id ſuperioris labii quod eſt ſub naſo, ὑπορρίνιον. Deinde χείλη *labia* duo, quorum extrema, προχείλα *q. d. prolabia, uel antelabia, aut antelabiaria*: qua parte autem committuntur, προσώπιον vocant: inferioris autem labii cauitatem, νύμ-

F φην. Aurium foramen per quod voces exaudimus, ἀκοὴν *auditum* appellarunt: partem pẽdulam, λοβὸν *fibram*: quam etiam ſolam auris particulam nomen habere, cæteras verò nomine carere dixit Ariſtoteles. At medici illis quoque nomina impoſuere: πτερύγιον quidem *pinnã*, ſupremam partem quæ lata eſt atque decliuis, appellantes: ἕλικα autem, totum illud quod abhinc aurium extremam oram ambit: ἀνθέλικα id quod in medio cauitatem extollit: κόγχην poſt ἀνθέλικα cauum: oppoſitam verò cõchæ eminẽtiam iuxta tẽporis fines, τράγον *hircum*,

G helicis autẽ finem qui ſubbreuis eſt, ἀντιλοβίδα vocant.

DE RELIQVIS FACIEI PARTIBVS Cap. VII.

TOta capitis prior pars, πρόσωπον *facies* dicitur, μῆλα *malæ* ſub oculis, faciei eminentiæ ſunt, vbi pudoris ſedes eſt, maximéque ibi rubor oſtenditur. Poſt μῆλα autem habẽtur παρειαὶ, dictæ etiam σιαγόνες & γνάθοι *maxillæ*, quarum altera, ſuperior, altera, inferior eſt:

inferioriſque maxillæ quod in acumen deſinit, γένειον, & ἀνθερεὼν *mentum*. Sub eadem inferiore maxilla, carnoſa pars, λευκανία dicitur: ſed nonnulli hanc quidem carnoſam partem, ἀνθερεῶνα, at λευκανίαν cauum iugulo proximum appellauerunt. Barbæ prima ſub temporibus germinatio, ἴουλος *lanugo*: primus eius in ſuperiori labro exortus, προπωγώνιον *q.d. probarbium*: qui pili poſtea adaucti, μύστακες appellantur. Sed in ſummo mento pili, πάππος, ſub mento autem, ὑπήνη.

DE ORE ET IN EO CONTENTIS, Cap. VIII.

Στόμα *os* tam prima labiorum diuiſio quàm latum illud vſque ad fauces patens ſpatium. In ore autem cum alia ſunt, tum etiam ὀδόντες *dentes*, quos nonnulli κραντῆρας appellant: horum autem primores quatuor, τομεῖς *inciſores*, κυνόδοντες autem *caninos dentes*, eos qui ſequũtur, vtrinque ſinguli: μύλους verò & γομφίους *molares & maxillares* qui ſunt poſt caninos, vtraque ex parte quini. σωφρονιστῆρας, (*q. d. moderatores. Latinè autem genuinos*) qui intimi ſunt & vltimi, quòd tum naſcantur vtrinque ſinguli quum *homines* incipiunt σωφρονεῖν, *moderati eſſe*. Totidem & ſuperioris maxillæ eadémque nomina ſortiti ſunt dentes. Maxillarum autẽ colligatio, χαλινὸς *habena*: at τράπεζα *menſa*, extremitates latæ molarium: ὁλμίσκοι autem *mortariola*, & αἱ τῶν γνάθων κοιλότητες *maxillarum cauitates* in quibus dentes defixi ſunt, appellantur. Οὖλα *gingiuæ*, circa radices dentium, carunculæ ſunt. Linguæ autem ῥίζα *radix* quidem vnde ipſa exoritur, nominatur: at id muſculoſum quod ore continetur, eſt γλῶσσα *lingua*, αὐχὴν *ceruix* quod ſequitur: παρίσθμια autem, quæ ab vtroque linguæ latere ſunt. ὑπογλωσσίς, pars linguæ inferior: ἐπιγλωσσίς, quod intimum eſt gutturi operculum quoddam impoſitum, ne, quum deuoramus, quippiam in pulmones irruat: ſed quum ſpiritus ducitur, ne tranſeuntem aerem impediat, ſublimis attollitur. Οὐρανὸς verò *cœlum*, & ὑπερῴα *palatum*, concaua eſt ſuperioris maxillæ pars: κίων *columna*, & γαργαρεὼν *gurgulio*, quidam ex palato proceſſus, quem Ariſtoteles σταφυλοφόρον *q. d. uuiferum* nominauit: quoniam ea parte inflãmata, σταφυλῇ *uuæ* quiddam ſimile pendere videtur. σταφυλὴν enim *uuã*, non partem, ſed affectum nominari oportet. Φάρυγξ vel φαρύγεθρον, *fauces*, omnis ea capacitas quam inter deuorandum dilatamus, vocata eſt. Propterea & Homerus dixit,

-- φάρυγος δ' ἐξέσσυτο οἶνος, Ψωμοί τ' ἀνδρόμεοι. *Ideſt, Faucibus erupit uinúmque humanáque membra.* Neque enim ex arteria aſpera & pulmone cibum potúmque Cyclops euomit: id enim dicere mirum in modum rude, fatuúmque eſt. Παρίσθμια & ἀντιάδες & μῆλα *tonſillæ*, dicuntur carnoſæ quædam glanduloſæque partes, vtrinque à lateribus faucium poſitæ. Hæ numero quatuor ſunt, duæ in ſummo gutture vtrinque, reliquæ inferius locatæ.

DE COLLO, EIVSQVE PARTIBVS, Cap. IX.

Infra caput eſt τράχηλος *collum*, quod & δέρην & αὐχένα *ceruicem* vocãt. ὑποδερίς eſt in priori parte τῆς δέρης *colli* poſtremum. In priori item colli parte βρόγχος eſt, & τραχεῖα ἀρτηρία *aſpera arteria*, per quam ſpiritus ducitur. τοῦ βρόγχου eminentia λάρυγξ *guttur* eſt. At in poſteriore colli parte τένοντες *tendones* ſunt. Ταῖς κλεισὶ *iugulis* proximum cauum Homerus λευκανίαν vocauit: ſed medici ἀντικάρδιον & σφαγὴν *q. d. cordi oppoſitum & iugulationem* appellant: quæ autem à tendonibus ad humeros pertinent, ἐπωμίδες. ὦμος verò *humerus* brachii caput eſt, quod τῇ ὠμοπλάτῃ *lato ſcapularum oſſi* inſeritur, & cum toto etiam articulo copulatur. At humeri κοτύλη *acetabulum*, eſt lati ſcapularum oſſis cauitas. Lata ſcapularum oſſa, ὠμοπλάται vocata, ea ſunt quæ tergo incumbunt: quorum intermediæ eminentiæ, dicuntur ipſorum ῥάχις *dorſum*. Ἀκρώμιον, iuguli ſcapularúmque oſſis copula eſt. Eudemus verò oſſiculum perexiguum eſſe dixit ἀκρώμιον. Κλεῖδες *claues*, *quæ & ligulæ*, ſub imo collo oſſa ſunt cum pectoris oſſe commiſſa, humeros ſcapuláſque, ne in pectus cadant (vt aliis contingit animalibus) prohibentia. nam cætera animalia iugulis priuata ſunt. Quocirca & latiſſimi pe-

A ctoris homo eſt.

DE ALA, HVMERO, BRACHIO, ET manu, Cap. X.

Μασχάλη *ala* ſub humeri articulo cauitas eſt, in quã ſæpe humerus luxatione delabitur. μάλην verò appellare haud Græci ſermonis eſt. aliquid autem ſub ala celantem ferre, ὑπὸ μάλης ἔχειν *ſub mala habere* dicunt. Βραχίων *brachium Latinis* id quod ſequitur humerum, dicitur. Huius circa humerum rotunditas, caput βραχίονος eſt. Interior iuxta τὸν ἀγκῶνα *cubitum* eminentia, quam
B nonnullos imperitè κόνδυλον τῆς ὠλένης putare dixit Hippocrates, & ipſe alterum humeri caput eſt. Poſt humerum totus articulus, acutúmque illud cui reclinati incumbimus, ἀγκὼν à quibuſdam, ab aliis ὠλέκρανον vocatur: Dores autem Siciliam incolentes κύβιτον *cubitum* appellant. Quin & Epicharmus cubito ferire, κυβιτίζειν *quaſi dicas cubitizare* dixit. Oſſium verò brachii quod ſubiicitur, πῆχυς *cubitus*, ſuprapoſitum verò, κερκὶς *radius* eſt. hæc ad τὸν καρπὸν *brachiale* protenduntur: poſt quem lata pars
C & compacta, μετακάρπιον & ταρσὸς *palma Latinè* nominatur. Sequuntur δάκτυλοι *digiti*. Χεὶρ *manus* totum illud eſt quod ab humero pendet, & extremum quo apprehendimus. Ex digitis, μέγας *magnus*, *Lat. pollex*, eſt ab aliis ſummotus: alter, λιχανὸς *index* inter quatuor primus. tertius, μέσος *medius* vocatur. quartus, παράμεσος, *Latinè anularis*: vltimus, μικρὸς *paruus*. Ipſorum oſſa, σκυταλίδες *ſenticulæ*, & φάλαγγες *internodia*: primi articuli, προκόνδυλοι, medii κόνδυλοι, poſtremi, μετακόνδυλοι. Vnguinum initia, ῥιζωνυχία *radices unguium* vocãtur. Internæ digitorum
D ſũmitates, ῥᾶγες *acini*, & κορυφαὶ *uertices*. Carnoſa pollicis pars ſub manus cauo inſurgens, στῆθος *q. d. pectus*. Spatium quod inter indicem pollicémque intercedit, carnoſúmque eſt, ſub quo manus in cauum ſubſidet, θέναρ dicunt: ὑποθέναρ verò, quod ſub quatuor digitis eſt. Sed omnẽ manus interiorem latitudinem θέναρ *uolam* Hippocrates vocaſſe mihi videtur.

DE THORACE, ET EIVS PARtibus, Cap. XI.

E Ἀπὸ δὲ τῶν κλειδῶν, *A iugulis autẽ*, στῆθος *pectus* prior pars eſt: medium autem in quod coſtæ ſubeunt, στέρνον appellant. Auerſa verò colli pars vſque ad id quod μετάφρενον vocatur, νῶτον *tergum* eſt. μετάφρενον inter tergum lumbóſque, vbi renes adhærefcunt, locatum eſt. ὀσφὺς verò *lumbi* vltima pars dorſi eſt. Carneæ in pectore eminentiæ, μαστοὶ *mammæ*, & τιτθοὶ *ubera* vocantur. τῶν μαστῶν *mammæ* extrema pars, θηλὴ *papilla*. Primum verò in pubeſcendo incrementum, κύαμος *faba* dicitur: totum autem tumorem, ἄσκωμα, *Latinè utrem ſiue uber* vocant: ſed in
F mulieribus magis propriẽ. Πλευρὸν *latus*, illud totum quod ſub ala eſt appellatur: oſſa verò, πλευραὶ *coſtæ*: inter coſtas ſpatia, μεσοπλεύρια *q. d. intercoſtalia* nominantur. νόθαι πλευραὶ *ſpuriæ coſtæ* ſunt quæ ad τὸ στέρνον *pectorale os* non perueniunt. Sub pectore cauum, στόμα κοιλίας *uentriculi os* dicitur: quod alii προκάρδιον *quaſi dicas antecordium*: nonnulli verò καρδίαν *cor* appellauerunt: doloréſque ibi orientes, καρδιωγμοὺς *cordis morſus* & καρδιαλγίας *cordis dolores* eſſe dixerunt. Spuriarum coſtarum extremitates, χόνδροι *cartilagines* ſunt. Muſculoſæ autem partes ſub car-
G tilaginibus collocatæ, ὑποχόνδρια, *quaſi dicas ſubcartilaginea. Latinè præcordia à quibuſdam uocantur.* Κοιλία *aluus* ac γαστὴρ *uenter* deinceps locatur: ἐπιγάστριον ſuper ventrem poſita cutis appellatur. Eius media cauitas, ὀμφαλὸς *umbilicus* eſt, venarum, per quas infans alitur, ſegmentum. Vmbilici pars media, ἀκρόμφαλον: cutis autem vmbilicum ambiens, quoniam corrugata ſenectutem ſignificat, γραῖα *uetula* appellatur. Sub vmbilico ὑπογάστριον *abdomen* eſt, & ἦτρον *aqualiculus*. Huic cõtigua pars vſque ad pudenda, ἐπίσειον *pecten* atque ἥβη *pubes* dicitur: alii ἐφήβαιον
H vocant.

DE GENITALIBVS MARIVM, ET eorum partibus, Cap. XII.

Τῶν αἰδοίων *genitalium membrorum* quæ in maribus ſunt, propendens particula, καυλὸς *caulis* ac σῶμα eſt:

quæ autem non pendet, ὑπόστημα *ſedimentum*, & κύστεως τράχηλος *collum ueſicæ*. Lineam per medium diſcurrētem, alii τράμιδα, alii ὄῤῥον appellarunt. Colis extremitas, βάλανος *glans* eſt. cutis eam tegens, πόσθη *præputium*: præputiique extremum, ἀκροπόσθιον, *quaſi dicas, ſummum præputij*. Cauernula verò per quam ſemen vrináque profunditur, οὐρήθρα, & πόρος οὐρητικὸς *urinarium iter* nominatur. οὐρητῆρα autem ne dicito: οὐρητῆρες enim alii ſunt, per quos ſcilicet à renibus in veſicam vrina delabitur. ὄσχεος *ſcrotum* ea cutis eſt qua δίδυμοι *id eſt teſtes, ad uerbum gemini*, inuoluuntur. διδύμοις autem aut ὄρχεις appellare nihil intereſt. Geminorum quod ſuprà eſt, κεφαλὴ *caput*, quod infrà, πυθμὴν *fundum* vocatur. Pars ſcroti laxior, λακκόπεδον, à quibuſdam ἀχάδωρον, ab Athenienſibus λακκοσχέας nominatur. Inter ſcrotum & ſedimentum & femur locum πηχάδα vocant. & pro διαβαίνειν *tranſire*, διαπληκτίζειν, pro περιβάλλω *id eſt circum*, ἀμφιπλὴξ enuntiant. Sophocles verò & de draconibus hoc verbo vtitur, dicens, Θαιρὸν ἀμφιπλὴξ εἰληφότι, *id eſt, Cardinem circum comprehendentes*: perinde acſi dixiſſet, περιβεβληκότι τὸν θαιρὸν, *circumplexi cardinem*.

DE GENITALIBVS MVLIEBRIBVS, Cap. XIII.

MVliebris autem pudendi quod ſupra eſt, κλεὶς *pecten* dicitur. Id triangulum eſt, & imi ventris terminus. ab aliis ἐπίσιον appellatur. Pudendi rima, χίσμα *fiſſura*: muſculoſa in medio caruncula, νύμφη, & μύρτον, ab aliquibus ὑποδερμὶς, ab aliis κλειτορὶς nominatur: laſciuéque eam tractare, κλειτορίζειν dicunt. μυρτοχείλας verò vtrinque poſita carnoſa corpora. Cæterùm hæc Euryphon κρημνοὺς *q. d. rupes* vocat: ſed noſtræ ætatis medici μυρτοχείλας appellant πτερυγώματα, *q. d. alas*: τὸ μύρτον verò τὴν νύμφην.

DE DORSI OSSIBVS, Cap. XIIII.

THς ῥάχεως *dorſi* oſſa, σφόνδυλοι *uertebræ* ſunt, quos etiam Homerus ἀστραγάλους *talos* vocat: tota autem vertebrarum compago ἄκανθαν *ſpinam* conſtituit. Extremum lumborum, ἱερὸν ὀστοῦν *os ſacrum* eſt: id ab aliquibus etiam ὑποσφόνδυλον *q. d. ſubuertebrum* dicitur. Eius vltimũ oſſiculum κόκκυξ *cuculus* eſt.

DE RELIQVIS VSQVE AD INguina partibus, Cap. XV.

SVb coſtis molles partes, λαπάραι & κενεῶνες *ilia* vocantur. Deinde τῶν λαγόνων *ilium* oſſa: quorum excauata capita, κοτύλαι *heminæ & acetabula*, πυγαὶ autem *clunes*, ac ἐφέδρανα *ſedilia*, poſt lumbos carnoſæ partes: quoniam illis ſedendo innitimur; ab aliis γλουτοὶ *nates* dicti ſunt: ſub quibus ὑπογλουτίδες *quaſi dicas ſubnaticulæ* iacent.

DE PARTIBVS AB INGVINIBVS vſque ad extremos pedes, Cap. XVI.

BOΥβῶνες *inguina* femorum priores pártes ſunt, prope ἥβην pubem poſitæ: neruus autem ad acetabulum pertinens, ac totus articulus, ἰσχίον *coxendix* dicitur. Femorum internæ partes, παραμήρια *femina* ſunt: inter femina autem loca, μεσομήρια *interfemina*. Mùſculi genibus inhærentes, ἐπιγουνίδες *quaſi dicas geniculares* vocãtur. Os autem ſuper genu poſitum, ἐπιγονατὶς *patella* eſt. Hippocrates verò ἐπιμυλίδα vocauit. γόνυ *genu* articulus eſt femur τῇ κνήμῃ *cruri* committens. ἰγνύα *poples* poſterior pars eſt, in quam genu inflectimus. γαστροκνημία *ſura* magnus muſculus eſt, vnde latus neruus oriens ad calcem tendo factus adhæreſcit. Oſſium verò cruris quod interius eſt, κνήμη *ſura* nominatur, anterius autem, ἀντικνήμιον *tibia*. Sed Herophilus ſuram, κερκίδα *radium* etiam appellauit. Vtriuſque oſſis extrema pedi inſerta, σφυρὰ *malleoli* ſunt: ἀστράγαλοι verò *tali* non rectè vocantur. ſiquidem & humanus pes talum ſub malleolo abditum, non conſpicuum habet. πτέρνα *calx* poſtremum pedis rotundum eſt: πεδίον & ταρσὸς *planta*, pars prior & ampla eſt: στῆθος verò *pectus*, pars inferior poſt cauum, vnde naſcuntur digiti, vocatur. Iſtos autem perinde vt manus digitos appellare, aliáque manuum digitis communia recenſere, nihil eſt quod impediat.

A DE INTERIORVM MEMBRORVM appellationibus, Cap. XVII.

IGitur quæ oculis aperta ſunt, o fili, ſubiectáque his oſſa, in hunc modum nominare decens eſt. Interiora autem corporis membrá, ſimiam diſſecantes, propriis nominibus illuſtrare tentabimus: quandoquidem ipſa oſſibus, mùſculis, extis, arteriis, venis, neruis, ad naturam hominis proximè accedit: ſecundò alia πολυσχιδῆ *multifida*: tertiò, ἐκ διχηλῶν ἀμφόδοντα, *ex biſulcis utrinque dentata*. Non vtrinque dentata, ac μώνυχα *ſoliungula*, longiſſi- B mè ab hominis ſimilitudine ſummota ſunt. Quòd ſi aliquid de membris interioribus, exteriora tradentes, memorauimus, idem bis repetere vlterius opus non fuerit.

DE CAPITIS TVNICIS, OSSIbus ac ſuturis, Cap. XVIII.

ASpice itaque ſub τοῦ κρανίου *caluariæ* cute tunicam: hãc περικράνιον, quòd τὸ κράνιον *caluariam* obuoluat, vocant: quam verò alia oſſa ambientem tunicam videbis, περιόστεον, *quaſi dicas circumoſſalem*. Quà oſſa caluariæ C committuntur, ῥαφαὶ *ſuturæ* ſunt, quæ duarum ſerrarum compagem imitantur. Earum vna quidem rotunda eſt, ſincipútque circumcidit, altera occiput, tertia medium verticem diducit. quibuſdam etiam hæc, ſincipitis ſuturam tranſiens, frontémque ipſum ſecans, meſophryo terminatur. Binæ aliæ in temporum oſſibus, ſquamarum in modum totis oris paulatim extenuantur, atque ita inferiora oſſa ſuperioribus leniter inſidunt. Ipſis autem vetuſta quidem nomina deſunt, ſed nuper à quibuſdam Ægyptiis medicis, Græcam linguam malè do- D ctis, impoſita ſunt, ſincipitis ſuturam, στεφανιαίαν *quaſi dicas coronariam*, occipitis, λαμβδοειδῆ *id eſt λάμβδα Græcæ literæ ſimilem*, mediam verò, ἐπιζευγνύουσαν *coniungentem*: temporum autem ſuturas, λεπιδοειδεῖς, *quaſi dicas ſquamarum formam habentes*, appellantibus. Iidem & aliorum oſſium partibus ab antiquis innominatis, nomina indidere: quæ ego, vt aliis noſtri ſeculi medicis innoteſcant, non prætermittenda iudicaui.

DE QVIBVSDAM CAPITIS OSSIbus, Cap. XIX.

E INter caluariæ oſſa meditullium, διπλόην nominant: vbi verò naſi initium eſt, crebra ibi foramina, ἠθμοειδῆ *cribri ſpeciem referentia* vocantur. Per ea indubiè πταρμὸς *ſternutamentum* & μύξα *mucus* propellitur. Nonnulli & hac parte nos in cerebrum ſpiritus attrahere confirmant.

Proxima auribus oſſa, ob firmitudinem λιθοειδῆ *lapidea* nomen habent. ab vtroque enim latere ſingula oſſa dura ſubalbidáque ſunt, magnitudine caput maximi manus digiti æquantia, per quæ auditorii meatus perforati ſunt. Alii propendentes in occipitium eminen- F tias, λιθοειδεῖς *lapideas* appellant: ídque non rectè. Inanes enim & cauernoſi, & minimè ſolidi, nomini non reſpondent. Ab auditoriis autem meatibus ad malas pertinentes proceſſus, ζυγώματα *quaſi dicas iugamenta* nuncupantur.

DE MVSCVLIS QVIBVSDAM ET. proceſſibus in capite, Cap. XX.

TOὺς μῦας *muſculos* caua τῶν κροτάφων *temporum* replentes, κροταφίτας *temporales*: qui inferiorem maxillam amplectũntur, μασσητῆρας *manſores* vocant. Tenues illi G & oblongi, deorſumque verſus fauces vergentes proceſſus, στυλοειδεῖς *columniformes* dicti ſunt. Eudemus autem illos gallorum calcaribus aſſimilat, ac ſine appellatione relinquit.

DE FORAMINIBVS CALVARIAE, Cap. XXI.

FOramina permulta quidem per κράνιον *caluariam* perforata ſunt, quæ omnia (duobus exceptis quæ τυφλὰ *cæca* appellantur) nomine vacant. Inter ſe autem medici altercantur vtranã hoc nomine appellanda ſint: nũ illa H quæ prope maximũ caluariæ foramẽ adiacẽt, per quod ὁ νωτιαῖος μυελὸς *ſpinæ medulla* in vertebras delabitur: an illa quæ prope auditorias cauernas, & paulo prius iuxta maxillæ articulos ſunt. Sed neq; illa neq; hæc adeo cæca ſũt quin ea in magnũ ſpinalis medullæ cauũ peruadãt, hæc, ſub τὰ ἠθμοειδῆ *foramina cribrum repræſentantia* ſubeant. Ac

per ipſa omnia nerui tranſire conſpiciuntur: de quibus in diuiſionibus ſermo habebitur. verùm ideo ipſi cæca dixiſſe viſi ſunt quòd non in rectum excauata eſſe cernantur.

DE CEREBRO, MEMBRANIS, NERVIS, ſpinalíque medulla, Cap. XXII.

INtra caluariam ὁ ἐγκέφαλος *cerebrum* continetur. Id μήνιγγες *membranæ* circumuoluunt, altera craſſior robuſtiórque, oſſi proxima: tenuior altera, & firma quidem, ſed priore minus, quæ cerebrum contingit. Summa cerebri pars, κιρσοειδὴς *uaricoſa* appellatur: inferior atque poſterior, βάσις: à baſi oriens proceſſus, παρεγκεφαλὶς *cerebellum*. Ipſius cerebri cauernæ, κοιλίαι *uentriculi*. Ventriculos interius obuoluens tunica, χοροειδὴς *ſecundinis ſimilis* cognominatur. Herophilus autem & μήνιγγα χοροειδῆ *membranã ſecundinis ſimilem* appellat. Germina à cerebro enaſcentia, νεῦρα αἰσθητικὰ *nerui ſenſorij*, & προαιρετικὰ *electorij* ſunt: per quos ſenſus & voluntaria motio fit, omniſque corporis actio perficitur. Horum autem neruorum quidam à ſpinali medulla, & ex ipſam cingente membrana expullulant. Νωτιαῖον verò *dorſalem* & ῥαχίτην *ſpinalem*, omnem pariter per vertebras defluentem medullam nominant.

DE OCVLORVM TVNICIS, Cap. XXIII.

OCuli tunicarum primam inter extima conſpicuáque membra, κερατοειδῆ *cornularem* ſuperius nominauimus: ſecunda ῥαγοειδὴς atque χοροειδὴς dicitur: qua parte τῷ κερατοειδεῖ *cornulari* ſubiicitur, ῥαγοειδὴς, quòd exterius læuore, interius aſpretudine, τῇ ῥαγὶ *uuæ acino* ſit perſimilis: qua verò albam tunicam ſubit, χοροειδὴς vocatur: quoniam venulis referta, χορίον fœtui circundatum *id eſt ſecundinas* repræſentat. Deinde tertia humorem ὑαλοειδῆ *à uitri ſimilitudine ita uocatum* continet. hæc antiquo vocabulo, propter tenuitatem ἀραχνοειδὴς appellata eſt: *Latinè araneålem dicere auſis*. at quoniam Herophilus eam ἀμφιβλήστρῳ *reti* contracto aſſimilat, nonnulli & ἀμφιβληστροειδῆ *reticularem*, alii ab incluſo humore *qui uitri gerit ſimilitudinem*, ὑαλοειδῆ nominarunt. Quarta membranula guttam quandam humoris κρυσταλλοειδῆ includit. Hæc antiquitus nomine caruit: à poſteris φακοειδὴς, *quaſi dicas lenticularis*, ob figuram: κρυσταλλοειδὴς verò à contento humore, cognominata eſt.

DE PRIMA ET SECVNDA COLLI VERtebra, oſſe ypſiloeide, gula, tonis, aſpera arteria, gutture, & bronchiis, Cap. XXIIII.

PRimam colli vertebram, ὀδόντα *dentem* appellare mihi videtur Hippocrates. Sub tõſillis oſſiculum, gutturis caput continens, quidam à figura τοῦ Υ ψιλοῦ, ὑψιλοειδὲς appellauerunt: cæterùm Herophilus, quoniam tonſillis aſſideat, παραστάτην *aſſeſſorem* vocat. Secundæ vertebræ proceſſus ſurſum ac prorſum verſus ſpectans, πυρηνοειδὴς *ab oliuæ nuclei ſimilitudine* dictus eſt. Iter illud per quod cibi potionéſque in ventriculum deſcendunt, στόμαχος & οἰσοφάγος *gula* eſt. Nerui ab vtroque eius latere, τόνοι: cæteráque ſenſoria atque fibroſa, pariter τόνοι (*tenores in Latinum uertere liceat*) dicuntur. Aſperæ arteriæ ſummum, βρόγχος *guttur* eſt. ramuli ad eius plexum creati, βρόγχια, & σήραγγες *cauernæ*, & ἀορταὶ nominantur.

DE CORDIS PARTIBVS, MEMBRAníſque pectoris, Cap. XXV.

CAloris, vitæ, arteriarúmque motus initium, καρδία *cor* eſt. Eius ſumma pars, κεφαλὴ *caput* dicitur: infima & acuta, πυθμὴν *fundum*: cauitates, κοιλίαι *uentriculi*, quarũ craſſior & læua, ἀρτηριώδης *arterioſa* eſt: tenuior & dextera, φλεβώδης *uenoſa*: læua, capacior. Ab vtroque autẽ capitis latere ceu alæ prominentes, cauæ, molles, & ad totius cordis motum agitabiles, ὦτα καρδίας *cordis auriculæ* ſunt. Cor circumplexa membrana, περικάρδιος dicitur. Ex membranis pectoris quæ ipſum in duas diducunt partes, διαφράττοντες ὑμένες τοῦ θώρακος *interſepientes thoracis* appellantur: quæ coſtas interius veſtiunt, ὑπεζωκότες *ſuccingentes*. Membrana quæ pectoris viſcera ab inferioribus

A diſiungit, διάφραγμα *tranſuerſum ſeptum*, & φρένες vocatur.

DE GLANDVLOSIS CARVNCVLIS, Cap. XXVI.

EK τῶν ἀδένων *ex glandulaſarum carnium* genere, (multæ autem ſunt) aliquæ in collo, nonnullæ ſub alis, quædam in inguinibus, aliæ in μεσαραίῳ vocato reperiuntur: quæ, carnes quædam leuiter ſubpingues ac fragiles ſunt. Inter has & vocatus θυμὸς numeratur: qui in regione capitis cordis locatus eſt, ſeptimæ colli vertebræ inſidens, aſperæque arteriæ extremo, qua cum pul-
B mone committitur, adhæreſcens: non in omnibus tamen inuentus eſt.

DE VENTRIS INFERIORIS PARtibus, Cap. XXVII.

SVb tranſuerſo ſepto γαστὴρ *uenter* eſt: cuius ſumma pars primáque κοιλίας *uentriculi* nomen habet. deinde primus inteſtini exortus, πυλωρὸς *oſtiarius, ſeu ianitor* dicitur. Poſtea ieiunum inteſtinum, ſemper alimento priuatum: vnde ipſi nomen quoque νῆστις fuit. Iſti conti-
C guum, τὸ λεπτὸν ἔντερον *gracile inteſtinum* eſt. Ex gracili biceps prodit exortus. Vocatur autem altera eius pars, τυφλὸν *cæcum inteſtinum*, quoniam reuera cæcum eſt: altera, κῶλον, & ἡ κάτω κοιλία, *laxum inteſtinum & uenter inferior*. quod Homerus νειαίρην etiam appellat. Totum autem inteſtinorum vinculum ac firmamentum, μεσεντέριον ac μεσάραιον vocatur. Ἀραιὰν verò ventrem & omne inteſtinum veteres appellabant: ex quo ad hæc vſque tempora hoc nomen μεσάραιον deriuatum eſt. *Latini lactes appellaſſe uidentur*. Poſt κῶλον *grande inteſti-*
D *num*, eſt τὸ ἀπευθυσμένον *rectũ*, iuxta ſedẽ ac principẽ. Quod ex orbiculato vẽtriculi fũdo egerminat, ipſúmq; & aliquam cæterorum inteſtinorum partem velat, ἐπίπλοον, *quaſi dicas ſupernauigans, Latinè omentum*, nominatur. A renibus exoriens membrana, omnibúſque prætenta inteſtinis, περιτόναιος. At prope inteſtini primum exortum poſita caro præpinguis glandulíſque interſtincta, πάγκρεας vocata eſt.

DE IECORE ET IN EO CONTENtis, Cap. XXVIII.

E ADextera ventriculi, ἧπαρ *iecur* eſt. Iecoris autem quæ tranſuerſum ſeptum & περιτόναιον attingunt, κυρτὰ *conuexa*: quæ autem infrà ventriculo inhæreſcunt, σιμὰ *caua* dicuntur. Sub maxima eius fibra, χοληδόχος ἀγγεῖον *bilis uaſculum* ſitum eſt, cuius media & anguſta particula, αὐχὴν *ceruix* eſt: infima, πυθμὴν *fundum*. Iecoris porta ἡ φλὲψ *uena* eſt, per quam alimentum illabitur. Quæ in ſacrificiis autem aruſpices πύλας *portas*, τράπεζαν *menſam*, μάχαιραν *gladium*, & ὄνυχα *unguem*, appellant, in homine quoque (ſed obſcura atque incerta) reperiuntur, ad nullúm-
F que medicinæ profectum neceſſariò nominantur.

DE LIENE, RENIBVS, VESICA, vrinariis ſeminariíſque vaſculis, Cap. XXIX.

VEntriculo à ſiniſtra σπλὴν *lien* incumbit: cuius craſſiſſima ſummáque pars *dicitur* κεφαλὴ *caput*. prope vltimas autem coſtas νεφροὶ *renes* duo: ex quibus duo οὐρητῆρες *urinæ ductus* veſicam intrãtes prodeunt. Κύστις verò *ueſica* conceptaculum eſt in quod vrina è renibus per οὐρητῆρας delabitur. A veſica eſt τράχηλος *ceruix*, & τὸ ὑπόστημα
G *ſedimentum*, & ῥάφις, & reliqua commemorata ſuperius. At σπερματικὰ ἀγγεῖα *ſeminariá uaſcula* quatuor ſunt: duo κιρσοειδῆ *uaricoſa*, duo ἀδενοειδῆ *glãdulaſa*, quæ & γόνιμοι φλέβες *genitales uenæ* vocatæ ſunt. Varicoſorum partes illæ quæ teſtibus adiacent, παραστάται *aſſeſſores* dicuntur. quidam verò omnia παραστάτας appellari nihil laborant. Cæterùm an hæc eadem in fœminis perinde vt in maribus cõſtituta ſint, contẽplãdum eſt. Fœminas varicoſis aſſeſſoribus carere Herophilus planè exiſtimat: nos verò in pecudis vtero è teſtibus enata vaſcula, atque vtrin-
H que varicis inſtar reuoluta conſpeximus. Hæc autem in vteri cauum perforata ſubibant, è quibus mucoſus quidam humor, ſiquis exprimeret, emanabat: magnáque erat opinio hos ſeminarios eſſe canales, & eorum generis qui varicoſi nuncupantur. Id autem vt ſe habeat, diſſectiones ſeorſum declarabunt.

DE MVSCVLIS LVMBORVM, Cap. XXX.

INtra lumbos muſculi, ψόαι nominãtur: qui ſoli etiam in dorſo lumbis agnati ſunt. Iſtos aliqui νευρομήτρας (*legitur & νευρομήτρας, pro quo alii νεφρομήτρας reponunt:*) alii ἀλώπεκας *uulpes* cognominãt. Atque hoc illud eſt quod in libro Cnidiarum ſententiarum ſcriptum eſt, Si renum autem morbus vexat, notæ hæ ſunt, Si lotium craſſum purulentumque ſit, ſi dolor lumbos, ilia, inguina, ſeménque torqueat. tũ verò & ἀλώπεκας *uulpes* malè habeat. Vnde iam conſtat quanti iſta ſcire interſit: quò ea quæ ſic cognominantur agnoſcas. Clitarchus exteriores dorſi muſculos, ψόας, & νευρομήτρας, & ἀλώπεκας appellari, falſò opinatur.

DE GENITALIBVS FOEMINARVM LOCIS, Cap. XXXI.

GEnitale autem mulieris membrum, μήτρα & ὑστέρα, *uterus uuluáque* vocatur. Hippocrates & δελφὺν & γονὴν *genituram* dicit. Eius ſurſum verſus vtrinque proceſſus κεραίαι & πλεκτάναι *cirri*, ſunt ipſum exterius ſuſtinentia vaſa. medium atque ſupremum, πυθμὴν *fundum* eſt: quæ vtrinque ſunt, ὦμοι *humeri*. Eius extremitas αὐχὴν *ceruix*, atque τράχηλος *collum*. colli os, ὁ πρῶτος πόρος *primus meatus*. Hippocrates ἀμφίδιον, à ſimilitudine rotundi ferri quo præfiguntur aratra, vocat. Deinde cauum quod ſequitur, *multis appellationibus exprimitur. dicitur enim* γυναικεῖος κόλπος, *mulicbris ſinus, muliebres loci, uterus, ac uulua.* Sed totum genitale cum exterioribus, αἰδοῖον *pudendum, obſcœniorique uocabulo, cunnus.*

DE TESTIVM TVNICIS, ALIISQVE PARTIBVS, Cap. XXXII.

AT circa teſtes tunicæ ſunt: ἐρυθροειδὴς vna, δαρτὸς altera nominatur. neruus quoque cum arteria concauus ad teſtem peruenit, qui κρεμαστὴρ q. d. *ſuſpẽſor* vocatur. venulæ pariter ad teſtes, vnde nutriuntur: hæque teſtiũ altrices nominantur.

DE VENIS, Cap. XXXIII.

ALiarum quoque venarum nomina (vt ſemel dicam) hæc ſunt: ſi gracilẽ tunicam habent, ſanguinéque complentur, φλέβες *uenæ* ſunt. omnes verò magnæ venæ κοῖλαι *cauæ* appellantur. Poſtea inter medicos vſus obtinuit vt ea vena quæ à iecore in renes propagines mittit, κοίλη *caua* diceretur. In ea Praxagoras initium eſſe febrium affirmauit: ſolámque eam κοίλην *cauam* ipſe nominauit: cæterùm alii & eam quæ ſurſum in cor per tranſuerſum diſcrimen euadit. Alii & hanc & priorem vnico vocabulo ἡπατῖτιν, *quaſi dicas iecorariam:* à liene exeuntem, σπληνῖτιν, *quaſi dicas lienariam*, vocitant. Cæterùm non quemadmodum in iecore, ita & in liene ſurſum verſus deorſúmque in ſiniſtra parte diſcurrens vlla vena reperitur. Qui verò id aſſerunt, impudenter mentiuntur: quandoquidem venulæ in lienem pertinentes, & graciles ſunt, & ibidem in liene finiuntur. At Philiſtio Italus medicus, pro Dorienſium eam partem incolentium more, quaſdam venas quæ per tempora in caput aſcendunt, ἀετοὺς *aquilas* vocat: venas autem à corde illico naſcentes, δρακοντίδας Hippocrates nominat. Herophilus venam craſſiſſimam grandiſſimámque ex corde pulmones petentem, ἀρτηριώδη *arterialem* appellauit. In pulmonibus enim contrà atque in aliis res habet. nam venæ in his validæ ſunt, proximéque ad arteriarum naturam accedunt: arteriæ contrà imbecillæ, venarúmque naturam ſapiunt. Omnium autem quos nouerim primus Dionyſius Oxymachi filius ἐπανθισμὸς (*quaſi dicas efflorescentias*) nomẽ nouũ adinuenit: aitque Eudemus ἐπανθισμὸν venam appellari. Sed mihi Dionyſius rem quidem venæ ſimilem, ἐπανθισμὸν, non idem tamẽ venam atque ἐπανθισμὸν, ſed quoddam aliud aduentitium ſanguinis receptaculum, vocare viſus eſt: idque ipſe ita eſſe teſtatus eſt, eodem loco ſæpius φλέβα, ἐπανθισμὸν & ἀρτηρίαν inculcans ac repetens. neque enim ſi rem eandem φλέβα & ἐπανθισμὸν putaret, ita vnquam loquutus eſſet. Nam etſi nihil aliud ἐπανθισμὸς quàm φλὲψ eſt, nihilominus ipſe aliter ſenſit atque appellauit.

DE ARTERIIS, Cap. XXXIIII.

ARτηρίας præterea vetuſtiſſimi Græci φλέβας *uenas* vocauerunt: qúmque σφύζειν τὰς φλέβας *uenas micare* di-

A cebant, ἀρτηρίας intelligebant. arteriarum enim micare *ſeu palpitare* munus eſt. Eas etiam ἀορτὰς & πνευματικὰ ἀγγεῖα *ſpirabilia uaſa*, & σήραγγας *cauernas*, & κενώματα *inanitates* & νεῦρα *neruos* appellarunt. ἀορτὴν verò eam præcipuè Ariſtoteles vocat quæ per dorſum omnium maxima fertur. Hanc παχεῖαν *craſſam* Praxagoras appellare cõſueuit. Cauas autem per collum ſubeuntes, καρωτίδας (*uel, ut alii legunt*) καρωτικάς, *quaſi dicas ſoporales, uel ſoporiferas*, antiqui nominarunt: quoniam compreſſæ hominem ſopore grauabãt, vocémque adimebant. Cæterùm noſtro
B ſeculo non arteriarum, ſed neruorum ſenſoriorum adiacientium, id vitium eſſe compertum eſt. Quare ſi nomen permutare volueris, nihil peccati admiſeris.

DE NERVIS, TENDONIBVS, CARTILAGINIBVS, membranis, tunicis, adipe, carne, atque medulla. Cap. XXXV.

TA νεῦρα *nerui* à cerebro ſpinæq; medulla prodeũtia, προαιρετικὰ *actiui*, αἰσθητικὰ *ſenſorii*, προαιρετικὰ *electiui*, atque τόνοι: qui circa artus ſunt, συνδετικὰ *copulatiui* dicuntur: craſſæ autem ex occipitio propagines, quæque ad
C calcem è muſculo naſcentes feruntur, τένοντες *tendones*. Χόνδροι *cartilagines* ſunt, in quos oſſa degenerant, neruis duriores. Ὑμένες *membranæ* tenuia ſunt velamenta, χιτῶνες *tunicæ*, craſſiora. Πιμελὴ *adeps*, pinguiſſima eſt alimenti concretio. Σὰρξ autem *caro* in viſceribus illud eſt quod inter vaſcula concretum reperitur, ſubtegmen quoddam, ac veluti receptaculorum texturæ fartum, quo inania eius ſpatia compleantur. In muſculis σὰρξ, pars fibroſa ac firma eſt, & quæ in vlceribus oſſiúmque cauis recens concreſcit. Μυελὸς verò *medulla*,
D ὁ μὲν ἐν τῇ ῥάχει, *qui quidem eſt in ſpina*, ῥαχίτης *ſpinalis*, ὁ δὲ διὰ νώτου, *qui autem eſt per dorſum*, νωτιαῖος *dorſualis* vocatur. has etiam ambiens membranula, νωτιαῖα dicitur. Medulla intra caluam contenta, ἐγκέφαλος *cerebrum* eſt: ſed in aliis oſſibus, ὀστίτης *oſſalis* vocatur: ſiue in magnis inſit cauis, vt in femore atque humero: ſiue ἐν σήραγξιν, *id eſt anguſtis foraminibus, ſeu cauernis*, vt in coſtis ac iugulis.

DE HVMORIBVS EXCREMENTISQVE CORporis, Cap. XXXVI.

E AΙμα *ſanguis*, calidiſſimus eſt flauiſſimúſque ſuccus: φλέγμα *pituita*, album, craſſum ac ſubſalſum excrementum eſt, quod quum reſiccatur, nigreſcit. χολὴ ξανθὴ *bilis flaua* amarum eſt ac flauum excrementum. πρασοειδὴς *porracea* acris eſt, atque ſubuiridis. ἰώδης verò *æruginoſa, uel potius uiolacea*, eſt valde mera atque ſincera. μέλαινα autem *atra* ſanguinis craſſamentum eſt. Alii nigrum ſanguinem, μέλαιναν *atram bilem* vocant. Reliqua excrementa huiuſmodi ſunt. Σίαλος *ſaliua*, oris eſt humiditas. Μύξα *mucus* ſalſum eſt cerebri purgamẽtum.
F Ἱδρὼς *ſudor*, eſt per omne corpus effuſa humiditas. Οὖρον *urina*, eſt nitroſus humor in veſicam delabens. Φῦσα *flatus*, eſt in inteſtinis ſuperuacuus ſpiritus. Κυψέλις aurium ſordes, *quas cerumina aut marmorata ueteres Latini appellitabant.* Καταμήνιον *menſes* in mulieribus ſunt menſtrua per vuluam ſanguinis excrementa, quæ quum alba ſunt, non καταμήνιον vltrà, ſed ῥοῦς *profluuium* nominantur. Γάλα *lac* eſt quæ fit in mammis alimenti concoctio. Σπέρμα *ſemen* & θορὴ & γόνος *genitura* idem ſignificant. Id verò eſt ſpiritus ſimul atque alimenti genera-
G trix ἐν τοῖς παραστάταις *aſſeſſoribus* concoctio. Praxagoras peculiari quodam modo χυμοὺς *ſuccos* nominauit, γλυκὺν *dulcem*, ἰσόκρατον *æqualiter temperatum*, & ὑαλοειδῆ *uitreum*: hos à pituitæ ſpecie ſic vocauit. Item ὀξὺν *acidum*, νιτρώδη *nitroſum*, ἁλυκὸν *ſalſum*, & πικρὸν *amarum*: hos ita vt guſtatus iudicat appellauit. Alios præterea, πρασοειδῆ quidem *porraceum* ex colore, λεκιθώδη verò *uitellinum*, ex craſſitudine, alios quoque, ξυστικὸν quidem, *raſorium aut uellicatorium*, quia efficit raſionem ſeu vellicationem: στάσιμον
H verò *ſtabilem, ſeu fixum*, quòd in venis inhæreat, neque in carnem permanent, quòd illi στασίμους χυμοὺς tenues venoſique ſint. In ſumma totum illud liquidum Praxagoras χυμὸν appellat: at Mneſitheus quod liquidum eſt, χυλὸν *ſuccum* nominat, ſed guſtatilem qualitatem, ſiue in arido ſiue in liquido poſitam, χυμὸν *ſaporem* vocat. Θερ-

e.iiii.

μασίας autem calorem atque πνεῦμα *ſpiritum* Zeno idem eſſe cenſuit: ſed medici diſtinxerunt, πνεῦμα, quod ſpirando trahimus, θερμασίαν verò, ſpiritus eliſionem appellantes. Alii vitæ quoddam principium calorẽ eſſe dixerũt.

DE FOETV ET IIS QVAE AD EVM PERtinent, Cap. XXXVII.

TO βρέφος *fœtus* membranis inuoluitur, quarum tenuem ac molliorem ἄμνιον vocat Empedocles, *deducta ab ἀμνὸς, id eſt agnus, appellatione.* Inde Eileithya dea quæ partui præeſt, ἀμνιὰς mihi cognominari videtur, non à Cretæ (vt alii exiſtimant) quodam portu. Nos hãc tunicam diſſecantes, humoris cuiuſdam longè illo qui in ſecundis continetur mundioris plenam inuenimus: accuratéque æſtimantibus, veluti quidam fœtus ſudor videbatur. Per οὐραχὸν verò *urinaculum* humorem quendam in χόριον *ſecundas* inſtar vrinæ transfundi cognouimus. Sed ἄμνιος interius fœtui, ſecundæ autem exterius vuluæ, breuis atque venoſa tunica, adhærebant. E ſecundis ὀμφαλὸς *umbilicus* oritur, ex duabus venis totidémque arteriis compoſitus, & ex quinto appellato vracho *urinaculo*, breui vaſculo, vtrinque cauo, è veſicæ fundo in ſecundas intrante.

Plurima in homine reperta, huiuſmodi appellationibus inſignire oportet. quòd ſi quid in his omiſſũ fuerit, non ideo tamen plurima, ob pauca quædã conniuẽtibus oculis prætérita, aſpernari conueniet.

RVFFI EPHESII MEDICI DE CORPORIS humani partium appellationibus, alter liber I,

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

QVAE IN ALTERO LIBRO PRIMO CONTINENTVR.

Quæ ſit libri neceſſitas, Cap. I.
Quæ ſint maximæ corporis partes, Cap. II.
De capite eiúſq; partibus vſq; ad naſum, Cap. III.
De naſo & aliis faciei partib⁹ vſq; ad labia, Cap. IIII.
De oculorum partibus, Cap. V.
De malis, maxillis, & mento, Cap. VI.
De aurium partibus, Cap. VII.
De ore, & in eo contentis, Cap. VIII.
De collo, & eius partibus, Cap. IX.
De epomide, humero, ſcapulis, alis, & reliquis vſque ad extremam manum, Cap. X.
De pectoris ac dorſi partibus, Cap. XI.
De ventris, ſeu alui partibus, Cap. XII.
De virilis membri partibus, Cap. XIII.
De fœminarum locis, Cap. XIIII.
De dorſi oſſib⁹, extremíſque eius partib⁹, Cap. XV.
De inguinibus, crurîſque totius vſque ad extremum pedem partibus, Cap. XVI.

QVAE SIT LIBRI NECESSITAS, Cap. I.

SI QVIS fidibus canendi artem doceri cupiat, ante omnia fides peritè tractare, ſingulaſque propriis nominibus appellare diſcat neceſſe eſt. Grãmatiſtæ ante legẽdi cæteræq; doctrinæ ſcientiã, elemẽtorũ nomina pueros prædocẽt. Necnõ in geometria, quid linea ſit, quid ſuperficies, quid planũ, q̃d figura triãgula, quid circulus, id genúsq; alia, quóq; rite nomine appellentur, prædiſcere opus eſt. In aliis itidem artibus prænotiones vocabulorum ſimiliter edocent. Medicam itaque artem capeſſere optãtibus, elemẽta prius tradere perquam neceſſarium eſſe duxi, vt quæque videlicet corporis pars rectè nominanda ſit: quãdoquidem diuiniſſimus Hippocrates in libro qui inſcribitur De locis in homine, ita loquitur, Corporis autẽ natura, ſermonis in medicina principium eſt. Nos igitur etiã à ſimplicioribus exteriúſque aſpectui ſubiectis exorſi, eorum prænotiones appellationéſque trademus.

QVAE SINT MAXIMAE CORPORIS PARtes, Cap. II.

MAximæ corporis partes, κεφαλὴ *caput*, αὐχὴν *collũ*, θώραξ *thorax*, χεῖρες *manus*, σκέλη *crura*. Thoracem nõ ſolùm à iugulis ad præcordia vſque, ſed totũ à iugulis vſque ad genitalia vocamus.

DE CAPITE EIVSQVE PARTIBVS, vſque ad naſum, Cap. III.

KΕφαλὴν *caput*, quod capillis intectum eſt, ſimul etiã cum facie & alia ſic appellantes comprehendimus. Prior capillata pars, dicitur βρέγμα *ſincipur*. in quo & ſutura eſt quæ στεφάνη *q.d. corona* vocata eſt, quoniam ipſi στεφάνους *i. coronas* circũ ponimus: poſterior ἰνίον *occiput*. Partes ab vtraque ſincipitis parte, κρόταφοι & κόρσαι, *tempora*. Pars media qua maximè cõuoluũtur capilli, κορυφὴ *uertex*. Sub ſincipite ſitũ eſt μέτωπον *frons*. In tẽporibus, pilorum exortus ἴουλοι *lanugo*. poſteriores occipitis pili χαῖται, *à noſtris crines dici poſſunt*. Vltima frõtis ruga ἐπισκύνιον. Partes frontis pilis hirtæ ſunt ὀφρύες *ſupercilia*. horũ media ĩtercapedo μεσόφρυον *glabella*. inde porrigitur ῥὶς *naſus*.

DE NASO ET ALIIS FACIEI PARTIbus vſque ad labia, Cap. IIII.

EXtremum τῆς ῥινὸς *naſi* dicitur σφαίριον *globulus*. Quod naſum in duas cauernulas diſtinguit, appellatur διάφραγμα, *interſeptum*. A globulo carnoſum quiddam in labium deſcendens eſt κίων *columna*. Naſi cauitates ab vtroq; interſepti latere, per quas olfactus præſtatur, μυξωτῆρες *nares* vocantur. Naſi πτερύγια *alæ, ſeu pinnæ*, ſunt ea quæ ambiunt huiuſmodi cauitates. Sub columna ſubſidens cauitas ſupra labium, φίλτρον *amatorium* dicitur. Totum verò quod infra naſum ſupra labia eſt ὑπόρρινον appellãt. Deinde labia duo, quorũ ſumma, πρόχειλα, *q.d. prolabia*: quã committuntur autem, πρόστομιον.

DE OCVLORVM PARTIBVS, Cap. V.

SVb ſuperciliis ſũt ὀφθαλμοὶ *oculi*. quæ oculos cõtegũt, ſunt βλέφαρα, *palpebræ*. harum altera, ſupra, altera infra eſt: quarũ in conniuẽdo cõgreſſus ταρσοὶ vocãtur: pili ex palpebris nati βλεφαρίδες, *cilia*. Tarſorũ extrema, κανθοί: magn⁹ naſo, exigu⁹, tẽpori finitim⁹. Κόραι ſũt αἱ ὄψεις: γλῆναι, oculorũ media, per quæ videmus. Alii ὄψιν id vocat quo videmus, κόρην autem & γλήνην, ſimulacrũ in pupilla cõſpicuum. Poſt hæc autẽ, quæ ſunt nigra, cæſia, aut ſplendida, à colore nominãtur iris: κύκλος circulus eſt prædicta albo continuans. Sub oculis loca, ὑπώπια, *ſubocularia* vocantur.

DE MALIS, MAXILLIS, ET MENTO, Cap. VI.

HIs hypopiis inſurgentes eminentiæ ſubiacẽt, vocatæ μῆλα *malæ*: quæ per pudorem erubeſcũt. Sub his ſunt eæ quæ vocãtur παρειαὶ & σιαγόνες & γνάθοι, *maxillæ, ſeu mãdibulæ*: quarũ inferioris extremũ in acutũ definẽs, eſt γένειον *mentum*. à quo vſque ad inferius labiũ os fit rotundũ atque prominens. Sub mento carnoſa pars ἀνθερεὼν ſeu λευκανία dicitur: verùm alii anthereona, hanc partem: leucaniã verò, cauitatẽ iuxta iugulũ appellant.

DE AVRIVM PARTIBVS, Cap. VII.

ΩTα *auriculæ*, eminẽtiæ ſunt ab vtroq; tempore iuxta extrema collocatæ. quarũ cauernulæ, πόροι ἀκουστικοὶ *meatus auditorii* vocantur: per quos audimus ſcilicet. Harum inferiores carnoſæque partes ſunt λοβοὶ *fibræ*: ſuperiores cartilaginoſæque, πτερύγια *pinnæ*: ἕλικες, quæ deinde circunferentiã ambiunt: ἀνθέλικες verò, in medio poſt helicem extumeſcentes prope cauitatem particulæ. Cauitas ipſa, concha dicitur: conchæ oppoſita prope tẽporis finem elatio, τράγος, *i. hircus* vocatur: huic oppoſita ex craſſiore anthelice, ἀντίτραγος.

DE ORE, ET IN EO CONTENTIS, Cap. VIII.

ΣTόμα *os* eſt prima labiorum diuiſura, & reliqua omnis vſque ad fauces inanitas. In ore & alia quædã ſunt, & ὀδόντες, *dẽtes* quorũ priores octo τομεῖς *inciſores* dicũtur: at hos ſequentes quatuor, κυνόδοντες *canini dentes*: reliqui omnes viginti ſunt μύλαι *molares*. Horũ extremi atq;

interius cōditi, σωφρονιστῆρες, *i. moderatores aut tẽperatores* nũcupãtur: qui tũ oriũtur quũ incipimus σωφρονεῖν, *i. ſapere. genuinos Latini uocãt.* Dentes circũplexæ carunculæ, ſunt οὖλα, *gingiuæ*: quorum cõmiſſura, χαλινὸς *habena* dicitur. Latæ molariũ dentiũ ſummitates, τράπεζαι *menſæ* nominantur. Maxillarũ cauitates, in quibus dẽtes defixi ſunt, ὁλμίσκοι *mortariola*, atque φατνίαι *præſepia*. Linguæ exortus ῥίζα *radix* vocatur: αὐχὴν ceruix, quod ſequitur: eius ſummũ προγλώσσιον, *quaſi prælinguiũ dixeris*: ei⁹ latera, παραδοῦσα, *i. aſſequentia*. Quod eſt infra linguã, eſt hypogloſſis: at epigloſſis, quod interi⁹ ſupra guttur eſt arteriæ aſperæ tegumẽtũ, quò inter deuorandũ nihil in pulmones decidat: inter ſpirandũ verò, ne ſpiritus aſcenſum impediat, extollitur. Quod ſupra linguã in orbẽ cauũ eſt, dicitur οὐρανὸς *calũ*, vel ὑπερῴα *palatũ*. quæ deinde ſuperi⁹ pẽdet caruncula, eſt κιονὶς *columella*: quam alii γαργαρεῶνα *gurgulionem*, alii σταφυλὴν *uuã* vocitarunt. Ipſi ſubiicitur caput τοῦ βρόγχου, *i. aſperæ arteriæ.*

DE COLLO, ET EIVS PARTIBVS, Cap. IX.

Deinde τράχηλος, ſiue δειρή, *collũ*, cui⁹ prior pars, βρόγχος & aſpera arteria: circa mediũ prominẽtia, λάρυγξ *guttur*: auerſa pars, αὐχὴν, *ceruix*, & ἰνίον, *occipitiũ*: prope iugula cauum, anticardium & σφαγὴ *iugulatio* nuncupatur.

DE EPOMIDE, HVMERO, SCAPVLIS, alis, & reliquis vſque ad extremã manum, Cap. X.

A Tẽdone autẽ ad ὤμους *hmeros* pertinẽtia ἐπωμίδες nominãtur. ὦμοι *humeri* capita ſunt eorũ oſſiũ quæ βραχίονες dicuntur. *à noſtris humeri etiam uocantur.* ὠμοπλάται *ſcoptulæ operta, ſiue lata ſcapularum oſſa*, tergo impoſita lata oſſa ſunt: quorum media eminentia, ῥάχις *ſpina* eſt. Κλειδῶν *iugulorum* & ὠμοπλατῶν *latorum ſcapularum oſſium* copulæ, ἀκρωμία dicuntur. Cõtiguæ ſũt κατακλεῖδες, *q. d. claues. Latinis iugula.* Μασχάλη *ala*, eſt ſub humeris cauitas, in quã frequẽter humer⁹ luxatus delabitur. Deinde humerus eſt, qui brachium à Græcis vocatur. Articuli angulus quo nitimur inclinati, ἀγκὼν eſt, ſiue ὠλέκρανον, *cubitus*. Quod ſequitur, eſt πῆχυς *ulna, ſiue lacertus, ſiue brachiũ*: quod terminatur καρπῷ *brãchiali*: poſtea μετακάρπιον *palma*. Deinde στῆθος χειρὸς, *manus pectus* (alii ὑποθέναρον vocãt) ſub pollice eſt. Poſtea eſt man⁹ cauitas *quæ uolæ nominatur.* Ex digitis vnus ab aliis diſtãs, μέγας dicitur, *magnus. dicitur & pollex.* At λιχανὸς, *Lat. index*, inter alios quatuor primus eſt. alter, μέσος *medius*. tertius, παράμεσος, *i. medio proximus. Latinè autẽ anularis*. vltimus autẽ, μικρὸς *paruus*. Digitorũ oſſa, σκυταλίδες *ſcuticulæ*, aut φάλαγγες, *phalanges, à quibuſdã internodia* vocãtur. Eorũ curuaturæ, κόνδυλοι. ſed primæ, προκόνδυλοι, vltimæ, μετακόνδυλοι. *omnes à Latinis nodi uocati ſunt.* Ὀνύχων *unguium* initia, ῥιζωνυχία *unguium radices* appellantur. Digitorũ extrema, ῥᾶγες *acini* aut κορυφαὶ *cacumina*. Interſtitiũ anularis ac pollicis, eſt θέναρ. Hippocrates autẽ totum hunc locum thenar appellaſſe viſus eſt: *qui locus apud Latinos uolæ nomen habet.*

DE PECTORIS AC DORSI PARTIBVS, Cap. XI.

A Πρὸ δὲ τῶν κλειδῶν *à iugulis autem* in parte priori eſt στῆθος *pectus*, & στέρνον. At νῶτον *tergum* poſterius à ceruice ponitur. Deinde quod appellatur μετάφρενον, *hoc eſt pars eregione ſepti poſita*. Sequuntur ὀσφύες *lumbi*, pars dorſi infima. Carnoſæ autẽ eminẽtiæ quæ ſub pectore ſunt, vocãtur μαστοὶ & τιτθοὶ *mãmæ*. quarũ ſũmitates, θηλαὶ *papillæ*: totũ quod ſub ala deorſũ verſus protẽditur, eſt πλευρὰ *latus*. oſſa verò, πλευραὶ *coſtæ*, & στήθη. quarũ primæ inter ſe cõmittũtur ad terminũ στέρνου, *i. oſſis pectoris*. Qua cor ſitũ eſt *ſeptũ trãſuerſum*, aliqui φρένας, aliqui προκάρδιον *q. d. ante cor poſitũ*, aliqui καρδίαν *cor* nominant. Poſt ipſũ, eſt τὸ στόμα τῆς καρδίας, *uẽtriculi oſtiũ*. Inter coſtas ſpatia, μεσοπλεύρια *intercoſtalia* vocãtur. Coſtæ νόθαι *ſpuriæ* ſũt quæ nõ interſe coeunt: harũ extremitates ſunt χόνδροι, *cartilagines*.

DE VENTRIS SEV ALVI PARTIBVS, Cap. XII.

B Muſculoſæ partes ſub cartilaginib⁹, ὑποχόνδρια *ſubcartilagineã*, *à quibuſdam præcordia* dicũtur. Deinde eſt κοιλία *aluus*, *quã alii uentrẽ nominãt*. Cutis autẽ quæ ſuper ventrẽ eſt, dicitur ἐπιγάστριον, *q. d. ſuperuentrale*. Media cauitas eſt ὀμφαλὸς *umbilicus*. ei circũdata cutis vocatur γραῖα, *i. uetula*, quòd ea corrugata ſenectam adeſſe ſignificet. Quod eſt ſub vmbilico, vocatur ὑπογάστριον & ἦτρον, *abdomẽ ac ſumen*. Quod poſtea ad genitalia vſq; pertinet, ἐφήβαιον aut ἐπίσειον *pubes ac pecten* dicitur.

DE VIRILIS MEMBRI PARTIBVS, Cap. XIII

C Τῶν αἰδοίων *genitaliũ* maris quod pẽdulũ eſt, στῆμα, *coles Latinè peniſq;* dicitur: quod nõ pẽdet, ὑπόστημα *hoc eſt ſedimẽtũ*, aut περίναιος. eius extremũ eſt πόσθη *præputiũ*. ὄσχεος *ſcrotũ* quo teſtes continentur, appellatur: eorum ſuperior pars, κεφαλὴ *caput*, inferior, πυθμὴν *fundum* appellatur. partem laxiorem ſcroti λακκόπεδον dicunt.

DE FOEMINARVM LOCIS, Cap. XIIII.

Τῶν αἰδοίων τῆς γυναικὸς, *i. muliebriũ locorũ* pars ſuperior eſt κτεὶς, *pectẽ*: σχίσμα *fiſſura*, prima diuiſio. In medio ſita muſculoſa caruncula, μύρτον, aut νύμφη, *nympha*: μυρτόχειλα verò, à lateribus collocatæ pinnæ.

D DE DORSI OSSIBVS, EXTREMISQVE eius partibus, Cap. XV.

Τῆς ῥάχεως *dorſi* oſſa ſũt σφόνδυλοι, *uertebræ*. vniuerſa vertebrarũ compago ἄκανθα *ſpina* dicitur: cuius infima pars ὀσφὺς *lumbi*: poſtremũ mque dorſi eſt ἱερὸν ὀστοῦν *ſacrũ os*: quod aliqui ὑποσπόνδυλον, *i. ſubuertebrã* (*ut uerbũ uerbo reddatur*) appellarũt. Huius extremũ eſt κόκκυξ, *cuculus*. A lũborũ lateribus ſunt γλουτοὶ, *nates*. Poſt lũbos carnoſæ partes, πυγαὶ *clunes* appellantur: ἑδράσματα etiam *quòd ſedendo commodæ ſint* nominantur.

E DE INGVINIBVS, CRVRISQVE TOTIVS, vſque ad extremum pedem, partibus, Cap. XVI.

Βουβῶνες *inguina* ſunt femorũ principia. τῶν μηρῶν *femorũ* partes interiores ſũt παραμήρια, femina. Quæ partes inter has perinæũ mq; ſunt, πληχάδες dicũtur. Muſculi ad genua tẽdentes, ἐπιγουνίδες Græco nomine vocãtur: oſſa ſuperiaciẽtia, ἐπιγονατίδες. Hæc Hippocrates μύλας *molas* vocat, *Latini patellas.* Γόνυ *genu* eſt femoris cũ crure cõnexio: ſub quo eſt ἰγνύα, *poples*. γαστροκνημία *ſura* eſt poſterior magnus cruris muſculus, vnde latus neruus ad calcem tẽdit:
F oſſiũ verò poſterius, itidẽ κνήμην *ſuram*: prius, ἀντικνήμιον dicito. Extrema pedibus propinqua, σφυρὰ, *malleoli*, à nonnullis ἀστράγαλοι *tali* (ſed non rectè) dicũtur. Tali tamẽ & ipſi adſunt, ſed non oculis conſpicui. Πτέρνα *calx* poſterior eſt pedis rotunda pars, poſt quã cauum pedis eſt. poſt hoc verò, πέδιον *plantã ſeu ueſtigium*. Cui oppoſitum ſupremum ταρσὸς eſt. Totum verò pedis ſitum πέζαν Græci vocant. Pedum digiti, manuum digitis appellationibus reſpondent.

RVFFI

RVFFI EPHESII DE APPELLATIONIBVS partium corporis humani liber II.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

PRIMI LIBRI CAPITA.

Libri continuatio, atque propoſitum, Cap.I.
De cerebro, eiuſque tunicis,& enatis, Cap.II.
De oculi partibus, Cap.III.
De eis quæ ore continentur, Cap. IIII.
De pharynge, id eſt aſpera arteria, & gula, & pulmone, Cap.V.
De iecore, bilis conceptaculo,& venis portis vocatis, Cap.VI.
De liene, Cap.VII.
De corde,ab eóque enatis,&adiacẽtib⁹, Cap. VIII.
De pectoris partibus,& ſepto trãſuerſo,Cap.IX.
De gula, & ventriculo, Cap.X.
De inteſtinis,& lactibus, Cap.XI.
De renibus,vrinariíſque meatibus, Cap.XII.
De omento, Cap.XIII.
De ſeminariis cõceptaculis,& ſemine, Cap.XIIII.
De ſcroto,teſtib⁹,eorúmque mẽbranis,Cap.XV.
De vtero, Cap.XVI.
De venis,arteriis,multiſque aliis corporis particulis, Cap.XVII.

LIBRI CONTINVATIO, ATQVE PROpoſitum, Cap. I.

POſteaquam extimarum corporis humani partium appellationes expoſuimus, deinceps continuata ſerie ad latentium internarúmque notitiam trãſeamus:quippe quum à viris ſapientibus homo, mundus quidam exiguus appelletur,cæleſtis ordinis æmulus,in membrorum fabrica, actionibúſque præſtandis varium effectuum artificium poſſidens. Quemadmodum igitur reliqua medicinæ præcepta, ita & quæ ad diſſectionis artem faciunt,referenda ſunt.Quamobrem artis principia,ac veluti fundamẽta illuſtrioris doctrinæ cauſa iacientes, quẽ ſitum mẽbris natura tribuerit, eorúmque ſimul nomina explicabimus.

DE CEREBRO, EIVSQVE TVNICIS ET enatis, Cap.II.

ITaque in capite intra caluariæ concauum ſuis cũ velaminibus includitur *ἐγκέφαλος cerebrũ*, próque corporis mole longè maius in homine quàm in cæteris animantibus reperitur. Eius ſubſtãtia pulticulæ ſimilis eſt, viſcida atque præcãdida: poſt id in occipitio *παρεγκεφαλὶς cerebellum* collocatur. Tunicarum prima caluariæ oſſibus affixa eſt,quæ pulſatorio etiam motu cietur: altera cerebro circundata ipſum diſſipabile conſeruat, eiúſque fragile corpus in vnũ cogit ac retinet: vtraque neruoſa membranoſáque eſt,exiguo interſitorum vaſculorum ſenſu prædita. interius cõdita, motu caret:exterior, mobilis atque craſſior eſt. A cerebro medullæ proceſſus exoritur per caluariæ foramẽ in occipitio erumpẽs, per vertebrarúmque omnium caua ad extremam vſque delabitur: neque propria tamen cerebri ſubſtantia eſt, ſed emanatio,quæ ſpinalis medulla vocatur. Meatuum verò proceſſus ſunt à cerebro neruoſi ad ſingula ſenſoria, vt ad aures naréſque, & huiuſmodi alia propagati. vnus autem à baſi prorſum verſus in duos diuiſus progreditur,& ad vtrũque oculũ pergit: qua parte quæ vocatur *πυελὶς*, *peluis*, atque inſtar foueæ iuxta vtramque narem faciei cauitas:vbi tunicarum oculum componẽtium plexus efficitur.

DE OCVLI PARTIBVS, Cap.III.

EArum tunicarum prima,nimirum ab ordine prima, à colore verò cãdida vocata eſt: quemadmodum & cicatrices eius candorem indicantes oſtendunt. Tunica igitur prima,cãdida vocatur:& *κερατοειδὴς*,cornicularis ſiue cornea:aut propter firmitatem,aut quoniã interius conditus humor per hãc,tãquam per corniculum, pellucet:aut quòd inſtar cornu in corpuſcula *κτηδόνας* vocata *i.fibras aut filamenta*,reſoluitur. Secunda verò primæ per appenſionem vſque ad vocatam coronam adnexa eſt, quæ media dehiſcit,atque orbiculari cauo perforatur: cauatum autem corpuſculum exterius,qua corniculare attingit,læue terſúmque eſt: in auerſa parte aſperum,vt inquit Herophilus, quale vuæ acini corium eſſe ſolet. vaſculis perplexa hæc tunica eſt: quæ ſecunda,ab ordine,*τετρημένη perforata*, à ſtructura,à ſimilitudine *ῥαγοειδὴς*, *Latinè acinalis aut uualis*:*χοροειδὴς* etiam,quod inſtar *χορίου*(*id eſt ſecundarum*)vaſculis ſit multis irrigata, nominatur. Tertia ab eodem meatu progreſſa tunica humorem oui albo ſimilem vitreúmque appellatũ includit. Eſt hæc prætenuis, vocatúrque ab humoris concretione *ὑαλοειδὴς uitrea*:à tenuitate, *ἀραχνοειδὴς aranealis*,à vaſculorum contextu figuráq;, *ἀμφιβληστροειδὴς*,reticularis:quippe quæ ex anguſto in latũ diffunditur, ſinuatúrque: quò quartam tunicã humorem cryſtallo ſimilem continentem inuoluat.cuius dimidium prominet, ſecundæ tunicæ foramini contiguũ,dimidiũ cum araneali cõmittitur. Hæc igitur tunica, *δισκοειδὴς*, *id eſt diſco ſimilis*,aut *φακοειδὴς lẽticularis* à figura vocatur: aut à cõcreto humore *κρυσταλλοειδὴς*. Nempe quidam hanc neque tunicam appellandam eſſe cenſent:nam membranoſam quandam congelationem eſſe dixerunt.

DE IIS QVAE ORE CONTINENTVR, Cap. IIII.

DEinceps ad ea quæ in ore latent deſcendamus. Lingua primùm, turbinata figura conſideretur, à lato in anguſtũ graciſeſcens,à faucibus radices ducens, carnoſo & quodammodo neruoſo corpore,in cibis atterendis deuorandíſque mobilis:præterea & ad articulatæ vocis creationem emiſſum aerem ſecundum animi inclinationem conformans,guſtatoriúmque ſenſum particeps. In huius baſi *ἐπιγλωττὶς* vocata exoritur, ceu quædam exigua lingua,ſupra eius latitudinem aſſurgens,in faucibus,ex latiore baſi in anguſtum finiens, cartilaginea materia conſtans,faucibúſque cognata. hæc aſperæ arteriæ operculũ, & ciborum in gulam deſcenſus iter quoddam eſt. Supra epiglottida autem ſupernè *κιονὶς columella* dependet,ex palati partibus ſecundum eius foramina exoriens. Hæc vocatur etiam *σταφυλὴ uua*,ab extremitatis rotunditate,nullã magni faciendam vtilitatem adferens. vnde fit vt ea reciſa,nulla corporis actio vitietur. In penitioribus autem ab vtraque linguæ parte affixa ſunt *παρίσθμια tonſillæ*,numero ſex,corpore glanduloſa,figura ſubrotunda, natura facilè mutabilia atque diſſipabilia,membranulis quibuſdam altius inſertis conuoluta. Ex his, quatuor ab vtroque latere cernũtur,duo verò cerni vix queunt. Vocata ſunt autem *παρίσθμια* quod in anguſto meatu ſitæ ſint. veteres enim locorum anguſtias *ἰσθμοὺς* appellabant. *ἀντιάδας* verò *quaſi contrarias dicas*, idcirco etiam nominabant quoniam ore aperto *ἀλλήλαις ἐναντίαι id eſt inter ſe contraria*, præſertim quum inflãmatæ ſunt,appareant.

DE PHARYNGE, ID EST ASPERA ARteria, & gula,& pulmone, Cap.V.

INde à palati ac linguæ partibus duo itinera patefiunt. horũ prius *φάρυγξ* vocatur:inter hoc & colli vertebras *στόμαχος gula* eſt. Pharynx cartilaginoſus eſt,atq;in orbẽ patẽs,ſuperi⁹ latior,infrà verò anguſtior:deſcẽdẽs autem *κατὰ τὰς κλεῖς*, *per iugula*, appellatúmque *ἀντίστερνον*, *i.ſpinam dorſi quæ pectori opponitur*,in medios pulmones inſeritur:ipſóſque anulis quæ *βρόγχια* vocant intexit. Huiuſmodi membrum aſpera arteria, quòd iſtis anulis aſperata ſit, dici meruit:*βρόγχος* etiam à quibuſdam vocatur, ad aeris inſpirando ducti tranſitum, vocémque edendam, à natura cõſtitutus. De ipſo *ὁ πνεύμων pulmo* ſuſpenditur,

rarus ac peruius, pectoris inanitate concluſus: idem globoſus eſt, muriſque caudæ figuram repræſentans. In λοβοὺς *fibras* quinque diducitur, colore cinereo atq; ſubalbido: aſſidua motione cōcutitur, follis morem in ſpiritus trāſitu retinens. quippe ſpiritus per aſperam arteriam in bronchia tractus, per pulmonis ſpiramenta intra pectoris cauum elabitur: atque iterū foras ab hoc per naturalia foramina propellitur.

DE IECORE, BILIS CONCEPTACVLO, & venis portis vocatis, Cap. VI.

AB vtriſque præcordiis iacent σπλὴν & ἧπαρ, *lienis & iecur*. ſub pulmone à dextris iecur eſt, tranſuerſo diſcrimini magis appenſum, poſteriori parte in gibbū aſſurgens. In quatuor aut quinque fibras dirimitur, colore lentis: ad rubicundius tamen vergit, venoſo corpore iuxtà atq; ſanguineo. Venas autē quæ cauæ per diaphragma, *id eſt interſeptum*, ad cor tendenti committūtur, στόματα & πύλας, *ora & portas* vetuſti ſcriptores nuncuparūt. Sub conuexa parte puſillum quoddam vaſculum veſicæ ſimile defixum eſt, neruoſum, fellisque inibi geniti capax: à quo ſanè meatus quidam nerueus per lactes ad inteſtina contendit: per quem paulatim bilis in inteſtina delabitur, excrementáque felleo colore ſuffundit, atque ipſa depellendi cupidinem infert. Hoc intercluſo itinere, aurigo futura portenditur, bile per omne corpus effuſa. quocirca albidæ cretaceæque deiectiones exeūt. Eſt autem præferuidum igneúmque iecur, plurimū ad ſe alimenti attrahēs, ac finitimis partibus cōmunicans: idcirco ſiniſtris dextræ partes viribus præſtant.

DE LIENE, Cap. VII.

AT lienis iecori contrarius, in ſiniſtris præcordiis iacens, opponitur, ad humani veſtigii longitudinē protentus: ſuperius rotundus & robuſtus, infrà contractus & gracilis, medius anguſtior: vini fæcis colore perfuſus: laxus ac foraminulentus, cōceptaculis multis implicitus: ignauū membrū, nullóque fungēs miniſterio.

DE CORDE, AB EOQVE NATIS, ET adiacentibus, Cap. VIII.

PVlmonis fibris circuntegitur καρδία *cor*, intra pectus ſedē habēs, ſecundū mediū, magis tamē ad ſiniſtram declinās: & ſub ſiniſtra māma collocatur, *pinei nuclei effigiē adeptū, & à lata baſe in mucronē inſtar turbinis acuminatū: muſculoſum natura atq; neruoſum, pulſatorio ſemper motu percitū, mediū inane, duob⁹ manifeſtis finibus concauū, altero in dextris, qui ſanguineus, quòd multitudine ſanguinis affluat, appellatur: altero in ſiniſtris, ſpirituoſo, quoniam ſpirituum copia redundat, nuncupato. inde fit etiam vt ſpirituum agitatione moueatur. Membranis præterea vtrinque latioribus, auricularibus vocatis cor præcingitur, quoniam ad auriū imaginem cordis lateribus inhærent, & prominent. Ab ipſo verò plura conceptacula naſcuntur, & venæ, & arteriæ: è quibus omne corpus vaſculis tanquam riuis emanantibus irrigatur. Membrana præterea quadam cor veluti ſepimento vallatur, cui περικάρδιος nomen eſt, neruoſa, tenui, & quæ motu à corde trāſfuſo palpitat.

DE PECTORIS PARTIBVS, ET SEPTO tranſuerſo, Cap. IX.

HÆc omnia complectens θώραξ *pectus*, ex cartilaginibus componitur, atque oſſibus quæ in coſtis, pectorali oſſe atque dorſi ſpina reperiuntur. neruorum etiā carniúmque particeps, extra carnoſior, interius neruoſus eſt. qua etiam parte ſuccingente membrana veſtitur. At διάφραγμα *interſeptum, ſiue tranſuerſum ſeptum*, obliquū pectori, qua coſtæ finiuntur, ſubtenditur. Id ita vocatum eſt quòd viſcera in pectore abdita ab inferiorib⁹ διαφράττει, *id eſt interſepit*.

DE GVLA ET VENTRICVLO, Cap. X.

A Superioribus igitur corporis partibus (quemadmodum ſuprà retulimus) ſimul cum aſpera arteria enaſcitur, ſecúſque ipſam protenditur στόμαχος *gula*, ab eiſdem vtique partibus incipiens, non ſimiliter autem deſinens. Hæc tubæ imaginem amplitudine refert, ſuprà anguſtior, infra verò, quā cum κοιλία *ventriculo* committitur, capacior. hoc quippe nomine ἡ ἄνω κοιλία *ſuperior uenter* natura neruoſa vocata eſt. Munere autem ſicci humidique alimenti deuorandi gula fungi-

A tur: cuius examen ipſa acutiſſimo ſenſu prædita facit. Ventriculus itaque à gula exoriens, ſub medio interſepto, ad læuam magis reflexus collocatur, ab anguſto ore in latam capedinem ſinuatus: cuius conuexum extra in abdomen vergit, ſimum verò, dorſum reſpicit. Longè neruoſior quàm gula ventriculus eſt atque amplior. ipſe nimirum intus accepta collocans, non magnopere ſe dilatat: ſed cibi ingreſſui cedens, eius deſceſum ſe cōſtringendo inſequitur, quum ad alimenta ſuſcipienda à natura creatus ſit.

B DE INTESTINIS ET LACTIBVS, Cap. XI.

A Ventriculo inteſtina prodeunt, in plures orbes implicita, ad excipiēda cibaria quæ ab eo delabuntur, formata. horum vnum idémque ab ipſo vocato proceſſu ad rectum ac ſedem vſque iter pertinet. inter quæ primum eſt quod oſtiarius, aut dodecadactylus dicitur: oſtiarius quidem, quòd in ventriculo poſita, tantiſper dum ſunt coacta cuſtodiat: quum remiſſa ſunt autem, tunc & oſtiarius cum inteſtinis aperitur: quemadmodum ani muſculus ſphincter vocatus, *id eſt adſtrictor*, remittitur. C Dodecadactylus autem à duodecim digitorum lōgitudine vocabulum accepit. neruoſa ipſius craſſáque ſubſtantia eſt. Huic appellatum ieiunum contiguum eſt, aliis inteſtinis carnoſius, ſemper ferè alimenti penuria laborans: vnde ieiuni quoque appellationem adeptum eſt: quòd in ipſo videlicet alimentum vt in ventriculo & inteſtinis aſſolet, non inueniatur. Poſtea gracilia quæ vocantur inteſtina, prolixa, in multas ſpiras conuoluta, tredecim cubitorum longitudinem æquantia, collocantur, & ſub vmbilico in abdominis D regione ponuntur. Sub his omnibus cæcum inteſtinum & colon eodem loco exoriuntur: cæcum quidem rectà in dextrum inguen ſpectans, altera ex parte obſtructum: colon verò, *quod maius inteſtinum Latini uocant*, à dextris enaſcens, ſupernè ſeſe circumuoluens, in iecur præcordiáque adductum incidit: deinde lienem ſiniſtrúmque ile petens, poſterius cum recto inteſtino coniungitur. id nonnulli & inferiorem ventriculum nominarunt, in quo etiam plurima cibi pars in ſtercus vertitur. Omnium poſtremum eſt rectū, cæteris carnoſius: rectámque E ſedem (vnde & nomen accepit) ſortitum eſt. in anulum autem & ſphinctera vocatum, *id eſt adſtrictorem*, deſinit, eum quidem, neruoſum & durum, hunc autem, carneum atque rugoſum, infimum omnium collocatum. Inter inteſtina medii lactes ſunt, quos Græci meſenterii atque meſaræi vocabulo inſigniunt.

DE RENIBVS, VRINARIISQVE meatibus, Cap. XII.

NEφροὶ *renes* circa vltimas dorſi vertebras ſiti ſunt, numero duo, figura rotundi, colore lenticulæ, & quaſi F ſubcinereo. dexter paulo altior grandiórque inuenitur. denſo ſqualidóque corpore conſtant: ſauciati ineuitabilem mortem adferūt. In penitis cauíſque eorum partibus membranulæ ſunt inſtar cribri, foraminibus plurimis pertuſæ. vnde meatus duo exeuntes veſicæ ſummitatem intrant, per quos vrina in veſicam tranſfunditur, indéq; foras expellitur. hos paulo antè πόρους *meatus* nominauimus.

DE OMENTO, Cap. XIII.

OΕπίπλους *omentum* inteſtina contegit, præpingue, duplicique membrana contextum. G ipſum idcirco natura condidit vt inteſtinis ἐπιπλέων *ſuperfluitans* ea aduerſus ambientis peritonæi duritiā remolliret. reciſum aut vulneratum vitæ diſcrimine vacat.

DE SEMINARIIS CONCEPTACVLIS, & ſemine, Cap. XIIII.

AT σπερματικοὶ πόροι *ſeminaria itinera* ſecundum renes, quatuor deſcendunt: bini rectà tendentes, quos & παραστάτας & ἀδενοειδεῖς *aſſeſſores & glanduloſos* nonnulli vocant: bini κιρσοειδεῖς *varicoſi*, quòd κιρσοῦ *varicis* more circunflectantur. Intra hos fœcundum ſemen gignitur, grandinoſum craſſúmque: quare & ipſos nonnulli γονίμους φλέβας *genitales uenas* appellare voluerunt. In alteris autem eſt infœcundum dilutúmque ſemen, quod ſimul cum priore eius nutriendi cauſa excernitur. Verùm ab vtraque parte coniugata ſimul vtraque à dorſo deſcendunt: ſed ſterilia vaſcula cum veſicæ ceruice coaleſcūt,

varicoſa verò per inguina teſticulorum tunicas ſubeũt. Quapropter eunuchi ſemen quidem ſed infœcundum è glanduloſis fiſtulis eiiciunt: è varicoſis verò, exciſis teſtibus, ſeminis profuſio ſeruari non poſſit.

DE SCROTO, ET TESTIBVS, EOrúmque membranis, Cap. XV.

OΣχος *ſcrotum*, & tota ea laxitas eſt in qua teſtes continentur, & magis propriè exterior carnoſa pars. Ex membranis cõſtat, exteriore quidem, darto vocata, (quæ rugoſa eſt) interiore autem, erythroeide. Nempe ſcrotum & dartos communia amborum teſtium inuolucra eos ſuperioribus partibus ſuſpendũt: ſed erythroeides ſibi ipſi adnectit, atque in orbẽ teſtes amplectitur, priuatim ſeorſúmque ſingulos inuoluens. Ipſi teſtes autem ex pulticulæ ſimili materia conſtant, humidique neruoſa admodum firmáque membrana includuntur.

DE VTERO, Cap. XVI.

MVliebre autem genitale membrum, quod μήτρα *uulua & uterus* vocatur, inter conceptacula eximiũ eſt: inter veſicã rectúmque inteſtinum poſitũ eſt, huic incumbẽs, illi ſubditum: medicinalis cucurbitulæ figuram æmulans. hoc loco venerei congreſſus exercentur.

DE VENIS, ARTERIIS, MVLtiſque aliis corporis particulis, Cap. XVII.

ΦΛέβες *uenæ* receptacula ſunt ſanguinem cõtinentia, per quas ſanguis in omnes corporis partes diffunditur. Arteriæ, ſpiritus & quodammodo etiam ſanguinis receptacula ſunt: in quibus fit ὁ σφυγμὸς, *motio quæ pulſus communi uocabulo dicitur*: & à corde excluſus ſpiritus per ipſas in omnem corporis molem diſpellitur. Πιμελὴ *pinguitudo*, eſt alba oleoſáque concretio, quam στέαρ *adipem* etiam nominant. Ἀδένες *glanduloſæ carnes*, concretiones quædam ſubpingues atque carnoſæ ſunt, peculiariter cauis locis inſitæ: alis dico, & inguinibus, necnon & lactibus. Ὀστᾶ *oſſa* coagmenta quædam ſunt ſolida, ſanguine & ſenſu carentia, per quæ actiuæ atque electoriæ motiones perficiuntur. Μῦς *muſculus* corpus eſt firmũ ac denſum, non ſimplex, ſed ex neruis, venis, arteriiſque compoſitum, ſentiendi particeps, officium voluntariæ motionis obiens. Χόνδροι autem *cartilagines* cõcretiones ſunt mediæ inter oſſa neruóſque naturæ. oſſibus enim molliores, neruis duriores ſunt, præcipuè oſſium extremitatibus coaleſcentes. Νεῦρον *neruus* corpus eſt ſimplex atque denſum, volũtarii motus inſtrumẽtum, obtuſi, dum inciditur, ſenſus. Secundum Eraſiſtratum quidem & Herophilum ſenſorii nerui ſunt: Aſclepiades autem ipſos ſenſu vacare teſtatus eſt. Cæterùm ſecũdum Eraſiſtratum quum gemina neruorum natura ſit, αἰσθητικῶν videlicet & κινητικῶν *ſenſoriorum atque mouẽtium*, αἰσθητικοὶ qui caui ſunt, in cerebri membranis originem habẽt, κινητικοὶ in cerebro ac cerebello. Dixit autem Herophilus aliqua νεῦρα eſſe προαιρετικά, *id eſt aliquos neruos eſſe uoluntati obedientes*, quorum à cerebro ſpinalíque medulla ſit origo: aliquos, qui ab oſſe orientes in os inſeruntur: aliquos à muſculo in muſculum tranſeuntes, qui articulos etiam copulant. Μυελὸς *medulla*, ſubſtantia eſt vnguinoſa & exanguis, quæ ſemper in oſſium cauis includitur.

RVFFI EPHESII MEDICI DE APPELlationibus partium corporis humani, liber III.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

TERTII LIBRI CAPITA.

De oſſibus capitis, & ſuturis, & cauis, Cap. I.
De colli vertebris, humeris, ſcoptulis opertis, & eorum proceſſibus, Cap. II.
De iugulo, oſſibus humeri, brachii, & manus, Cap. III.
De dorſi lũborúmque vertebris, & coſtis, Cap. IIII.
De coxa, femore, & reliquis vſque ad extremum pedem oſſibus, Cap. V.

DE OSSIBVS CAPITIS, ET SVTVRIS, & cauis, Cap. I.

POſteaquam interiorum locorum naturam nomináque pro viribus ſuperius expoſuimus, modò de oſſibus ſermonem ſubiiciemus. Κρανίον igitur *caluaria*, qua parte vocata ſcaphula eſt, globoſũ cernitur, in vertice extuberans, in ſincipite ſubcraſſum aliquantulum, & latũ, atque per oſſis iniectum duplicatum, circa tempora compreſſum: plerunque ſuturis quinque diuiſum: vna in vertice in poſteriorem partem tẽdente, quæ λαμβδοειδὴς *à literæ lãbda ſimilitudine* nomen habet. Altera autem orbiculari, in ſincipite, quæ στεφανιαία dicta eſt. *q. d. coronaria, quòd coronæ formam imitetur*: quæ ibidem termináta finitur. Tertia à lambdoeide rectà verticem partita, coronariæ vocatæ coniungitur. Duæ præterea ſunt ſecundum aures in temporum ſedibus λεπιδοειδεῖς *ſquamoſæ* dictæ, nõ in profundo, vt reliquæ, ſtructuras habentes. Priori ex parte ſunt cauernæ, ſedes oculorum, πυελίδες dictæ, *q. d. peluiculæ. nos autẽ arculas uocamus*. Inter has naſi os inſurgit, intra quod os ἠθμοειδὲς *à cribri ſimilitudine ita cognominatum*, multis foraminibus cauum, reconditur. Facies præterea oſſiũ, coagmentationes tales habet: infra ſuperciliũ vnam, duas ab naſi oſſis obliquis lateribus: quartam, inferiorẽ maxillam ſeparantem: quintam, in palato iugalibúſque oſſibus: duas alias quæ vix cerni queant, in malis. At caluaria ab inferioribus partibus concaua foramina profunda rotundáque habet, per quæ ſpinalis medulla deſcendit.

DE COLLI VERTEBRIS, HVMERIS, ſcoptulis opertis, & eorũ proceſſibus, Cap. II.

COlli ſeptem vertebræ ſunt inter ſe congruenter inſertæ. harum prima capiti motum exhibet, reliquæ immobiles ſunt. Poſtea humerus eſt, deinde ſcoptula operta, figura triangula, pectoris coſtis poſterius ad tabellæ imaginem incumbit: & qua parte latiora ſunt, ibi etiam tenuiſſima: qua verò anguſtiora, ibi & craſſiora & robuſtiora, in ſinum quendam ſubſidentia, in quem humeri caput cõiicitur. Ab eo ſinu proceſſus exigitur, ceu ſpina quædam, *ab anchoræ hamique ſimilitudine* ἀγκυροειδὴς & ἀγκιστροειδὴς nuncupatus. cum quo iuguli extremum per cartilaginem coaleſcens committitur.

DE IVGVLO, OSSIBVSQVE HVMERI, brachii, & manus, Cap. III.

AT iugulum in tribuli formam effigiatum, inſtrumento illi quod cathetera maſculinũ Græci vocãt, perſimile eſt: cũ oſſe autem pectoris, cùmque lato ſcapularum oſſe connectitur. Ipſa verò iugulorum media pars, ſigma Græcæ literæ ſimilis, cum prima dorſi vertebra coniungitur. Humerus prælongus ac teres eſt, ſuperiorique parte, quæ humeri caput dicitur, tumidior. id dimidium in verticillato ſcapularum oſſe reconditur. At inferiꝰ, quâ cubito deligatur, inæqualis eſt, duóſque vtrinque proceſſus pugillis ſimiles habet: medium, cauum: à prioribus quidem partibus minus, à poſterioribus autem magis contractus eſt. Brachiũ duo ſunt oſſa, πῆχυς *cubitus* & κερκὶς *radius*. Radius, ſuperior breuiórque: & primò tenuior rotũdo & leniter cauo capite exiguum humeri exteriúſque tuberculũ recipit. Cubitus, inferior longiórque, & primò plenior eſt, atque in manus articulo brachialis extremum admittit. Radius vtrique, qua brachiali adnectitur, duobus ſinibus cauus eſt, altero recto, quo firmatur articulus, altero à latere, in

ad figu-

A quo rotundum cubiti caput inſeritur. Porro brachiale ad figuram turbinis ex octo oſſiculis coagmẽtatur. Poſt hæc phalanges ſunt, prælonga oſſa digiti formam habentia. Deinde oſſa digitorum, *σκυταλίδες, id eſt ſcuticulæ, à Latinis internodia nominata*, in ſingulis digitis terna inter ſe inæqualia: præter pollicem, quippe qui à baſi duobus tantùm oſſibus nititur.

DE RELIQVIS VERTEBRIS, ET coſtis, Caput IIII.

POſt ſeptem colli vertebras, ſunt dorſi duodecim, lumborum quinque vertebræ: vt omnes, quatuor & viginti ſint. B Ita verò inſtructæ paratæque ſunt vt introrſum verſus, qua viſcera contingunt, læues ac circunductiles, exterius aſperæ ſpinoſæque ſint, carne ingenita obrutæ, à lateribus in menſæ formam explanatæ: omnes in medio concauæ, vnicum in ſuo corpore cochleæ inſtar foramen habẽtes, per quod (vt ſuprà diximus) ſpinalis medulla demittitur. in tranſuerſis prætereà proceſſibus parum deſidẽtes ſinus habent, qui coſtarum extrema recipiunt. Nempe coſtarum aliæ ſuperius inflexæ inſtar fornicis, inter ſe deinde in interiora leniter flexæ committuntur: C aliæ, obliquæ occurſantes, poſtea cartilagineæ factæ, ſpinæ ſpuriæq; coſtæ nominantur, & maiorem quàm in ſuperioribus circuitũ ex cõcurſu minorẽ faciũt. Reliquis omnibus vertebris vltima præſtat, quod & ſacrũ os ſecũdũ antiquorũ cõſuetudinẽ appellamꝰ, qui omnia magna, ſacra nominabãt.

DE COXA, FEMORE, ET RELIquis vſque ad extremum pedem oſſibus, Cap. V.

AB vtroque autẽ huius vertebræ latere, coxarum oſſa poſterius extẽduntur, ſuíſque extremis oſſi pubis (cui pectini nomẽ eſt) cartilagine coaleſcẽtia deligantur. D Hæc figura lata ſunt ac ſubrotũda, interdũ etiã anguſta ac craſſiore. Id genus oſſa ſinus verticillatos non exactè penetrãtes ſed profundos habent, *κοτύλας acetabula* vocatos. in eos femorũ capita cõiiciũtur. At femora, prælõga valẽtiáque oſſa ſũt à coxis ad genua vſq; pertinẽtia, tereti figura, atq; in exteriore parte gibba. Ab inferioribus autẽ, quà genua attingunt, tuberoſis globis intumeſcunt, adeo vt vtrinq; in rotunda capita conſurgant: media verò ſinuata ſunt, A quò facilius excipi à tibiis poſsint: quæ triangulæ, & in ſummo capite lateſcẽtes, leniter in ſinus deſidẽt, in quos extuberantes femoris eminentias recipiunt: ipſius verò tibiæ prominentia in ſinum femoris inſeritur. At ab exteriori parte os alterum quod ſura rectè nominatur, appoſitum eſt, tibia gracilius, non proximum femori, infrà breuius, qua etiam parte tumidius eſt: eámque nonnulli vulgares *ἀστράγαλον, talum*, vocari aſſeuerant. Vtrunque òs autem, ſura videlicet ac tibia, in fine multa cartilagine vnita continetur. Sed tibiæ femoriſque commiſſuræ os B incumbit, *ἐπιγονατὶς* dictũ, *Latini patellam, ſeu molam uocant.* Hoc diſci figuram repræſentat, & ſuperfluitans medium ſitum eſt. verùm in curuando crure, ad tibiam magis accedit: quum autem extenditur, ſuper vtrunque os cadit. In partibus malleolo proximis tibia paulum graciléſcit, atque in extremo ad ſigma Græcæ literæ ſpeciẽ ita æqualiter diſtat vt proceſſus duos, alterum oblongum, alterũ breuiorẽ habeat. at maioris proceſſus caput interius eſt, & alterius enata carne occulitur. Cũ ſuræ autem extremo coniungitur, quod vlterius procedens exteriorem (vt modò dixi) tumorem oſtendit. C Quapropter huiuſmodi oſſa ad ſigma literæ formam media dehiſcunt: in quo hiatu talus deliteſcit. Hic ſecundum partem quatrionem, allachium vocatam, ſurſum vergit: & ea quidem imis tibiæ ſuræque proceſsibus adiacet: verùm os *ἐπὶ τειῶν* vocatum ſuperimpoſito illi ſuræ oſsi, quod *à figura κυβοειδὲς cubicũ* nominatur, ad cauitates incumbit: vt oſsis *ἐπὶ τειῶν*, quod vocant, inæqualitates occludantur, cartilaginéque circundatæ deligentur. Anterior autẽ ipſius rotunda particula in cauitatem cuiuſdam oſsis quod ex illis eſt quæ D *ταρσὸν* vocatum cõſtituunt, & à cauitate nauiculare dictũ fuit, inſeritur. Ex octo autem oſsiculis, inæqualibus angulis tarſus inſtruitur. Ipſi plãta ſubiicitur è quinque oſsibus compoſita, in medio tenuibus, in ſummo craſſeſcentibus, ſurſum verſus exurgentibus: vnde & à terra, caua cernuntur. Poſt hæc deinde ſunt *σκυταλίδες digitorum oſſa, quæ Latini uocant internodia*, ad eorum quæ in manu ſunt ſimilitudinem comparata. Oſsium figura, ſitus, & nomina pro viribus à nobis explicata ſunt.

RVFFI EPHESII DE VESICAE RENúmque affectibus.

PROOEMIVM. Cap. I.

SIngulatim perſcribam morbos omnes qui veſicæ & renibus innaſcuntur: eóſque vt praſcire & medicare conueniat. Ac in renibus quidẽ haud temere vnquam peracuti morbi obueniunt, tam exitiabiles tamen ibi quàm qui maximé. ſiquidẽ hulcera inibi coalita & ſuppurata, proceſſu temporis exitio compluribus extiterunt. Nã licet renés, quum inflammatione tentantur, peradmodum doleant, F non tamẽ morbus acceleratur. Veſicæ verò inflãmationes acutiores ſunt. his enim laborantibus promptius contingit vrinas intercipi, febricitare, delirare, & multa itidem euomere mera & impermixta. Acutiores etiam ſunt reliqui veſicæ morbi: nanque pernicioſior locus eſt, quique quamprimum ab infantia morbis ſolet eſſe obnoxius, atque acutis admodum. Renum verò doloribus citius & grauius vexantur ſenes quàm iuuenes. Communiter autẽ omnia renũ ac veſicæ vitia, tractatu moroſa ſunt, præſertim ſi hulcus inſuper acceſſerit. Lotiũ enim continẽter G influẽs, vnà extimulat, & ad cicatricem perduci nõ patitur. Quæ huiuſmodi quũ ſint, & prædiſcere & curare oportet.

SIGNA RENVM LABORANTIVM inflammatione, Cap. II.

INflammationis renũ notæ ſunt, dolor infra lumbos, vt incedẽdi, aut erigẽdi ſui ægrotis poteſtas negata ſit: &, ſi ſternuerint, aut quocũque modo ſuccuti contigerit, cõtinuò lamentantur: & reclinati in ventrẽ nõ ſufferunt, reſupini dolore videntur nonnihil releuari. renes enim lumborũ teneritati continentes ſunt & proximi. Porro cuiuis H hunc in modũ affecto tolerabilius eſt placidè iacere atq; acquieſcere. Nam corpus inclinando, dolor ingraueſcit, cruciatúſque cum cæteras partes permeant, tum hepar E ſupernum afficiunt. renes nanque magnæ venæ communione illi malum ſuum communicant, præſertim ſi horũ dexter inflammatione tentetur: eſt enim hic ipſe iecori propinquior, & eius particulam & ſegmentum attingit: ſiniſter verò paulo remotior & demiſſior exiſtit. Alii verò dolores veſicam vſque & genitalia protenduntur, & ii quidem continui, ſed diſſipati lumbos, crura, & ilia exagitant. Ægrotantibus interim extrema frigent, tibiæ, & pedes præcipuè: meiunt aſſiduè & difficiliter, principio tenuia & aquoſa, inualeſcente verò phlegmone rubicun- F diora. Et quum eo ſtatus progreſſum eſt, femora & clunes extenuantur atque graciléſcunt, tibiæ debilitantur, & quibuſdam ſuppurantur renes. nam bona ex parte ita finiuntur. Sed de ſuppuratis paulo pòſt tractabitur.

CVRATIO PHLEGMONES, Cap. III.

INflammationibus ita medendum: ægroti in lecto cõponendi ſunt quammollisſimè, & primum diem abſq; cibo tolerandi. Non tamen ſicut in aliis inflammationibus conducunt extremæ inediæ: ſed aliquid aſſumẽdum potius, obſeruando quum ſe febres intenderint, & quan- G do relaxarint. Nec tantùm illis proſunt ieiunia quantum nocent morſus intemperati lotii. Primis autem diebus ſuſtentandi ſunt ſorbitionibus dilutis, & aquæ potu. mulſo verò eos abſtinere oportet, niſi iam tum vrinas ciere conſultum ſit quod initio fieri mihi nõ probatur, anteaquam liquidò conſtet dolores eſſe ſopitos: quo tempore equidẽ per vrinas purgare operæpretiũ fore iudicarim.

DE CLYSTERE, Cap. IIII.

QVòd ſi aluus vacuanda ſit, nihil tale moliri oportet quale illud vacuandi genus quod medicamentis in- H uentũ atq; excogitatũ. Fluẽda tantũ eſt iniecta aqua calda, aut maluæ, aut lini, aut ſiliciæ decocto, cui olei admixtum ſit quantum vſus exigit. Nec verò ita magna copia

immittẽda eſt,ne inteſtina completa renes comprimant. Subducta aluo ſi necdum concedat dolor,lanam oleo calido delibutam circumpones, atque illic reſidere patiere. Nec abs re fuerit rutam, hibiſcum, anethum, & artemiſiam oleo incoquere.

DE VENAE SECTIONE, Cap. V.

ACrius ægrotantibus vena ſecundum cubitum ſecanda eſt, & ſiquid inflammationis reliquum ſit,emplaſtra illinenda ſunt, primùm ex farina mulſo incocta, aut telino. Poſtea admiſcere conueniet chamæpytis, polii, abrotoni,vitis nigræ, rutæ, abſinthii, centaureæ,artemiſiæ & triſſaginis folia:adhæc aſari,& iunci odorati.Tum non amplius emplaſtra mulſo incoquere, ſed muſto, aut vino melitite:adiicere etiam cum ſuperiorum aliquo, farinæ duplum:paulo plus etiã,ſiquis efficacius cupiat, admixta cera ſicca, & contuſa. Bene facit præterea hoc Chryſippi emplaſtrum,quod ita conficitur:Galbani, reſinæ terebinthi,polii,farinæ erui, ſingulorum pondo drachmæ quinquaginta:iridis ſiccæ ſiciliqui duo:cerati ſuauiter olentis hemina:farinæ tritici ſextarii dimidium.Hæc muſto decocta illinito,nephriticis quidem ponè, antè verò, veſica laborãtibus.Tum ſi nec emplaſtris cruciatus lenietur,admouendæ ſunt cucurbitulæ tum lumbis,tum partibus infra ilia,& ſcarificatione ſanguis detrahendus. Poſtea adhibenda ſunt fomenta ex ſpongiis,faciendúmque vti æger ſupra aquam caldam deſideat, in qua papauer,anthemida, arundinem iuncúmque coxeris. Cæterùm prius impletis oleo & aqua veſicis,reclinandus erit, fouendúſque molliter & delicatè.Poſtremò his locis ſuperponere proficiet tum cerata ex Cyprino oleo,vnguento roſaceo,tum malagmata odoris ſuauitate quamiucundiſſima.

CONTRA VEHEMENTES CRVCIAtus remedia, Cap. VI.

QVum dolores infeſtant, hæc medicamenta ebibẽda ſunt:Seminis fœniculi grana vicena,opii,aut panacis Herculei radicis ſeſquiſcrupulũ,ſertulæ campanæ momẽtum,cedriæ & ſcapi papaueris exuſtulati ſemiobolũ,ſtyracis tantundem,apii quantum tribus digitis comprehendi poteſt, meconii quanta eſt erui magnitudo: horum vnũquodque ſubtiliſſimè tritum,ex aqua dulci potandum exhibeto. Actutum enim iuuabit,quantumuis dolor ſæuiat, & mollis ſomnus obrepet. Poſtea quũ tempeſtiuum eſſe videbitur, his rebus partes radentur quæ vrinas mouent.

DIVRETICA NEPHRYTICIS, Cap. VII.

HÆc ſint quæ vrinas ducant:apii radix ,chamæpitys, caſia,meum,cinamomũ,polium, petroſelinum, & gramen:hæc in aqua coquenda ſunt,& cum vino aut mulſa propinãda.Prodeſt etiam echinorum marinorum eſus. Inter olera fœniculus,apium, daucus, raphanus diſcoctus, & agreſtia omnia vtiliter aſſumuntur.bellè enim excitãt meiendi voluntatem:&cumprimis paſtinaca,crithmum, ſcandix.Ac talibus expectandum vrinas copioſas & craſſas fore,atque eiſdẽ pulchrũ quod ſubſidit : quod, ſiquod aliud, morbum diiudicat: quæ verò aqueæ, puræ & perſpicuæ redduntur,iudicandi ſui maiorem adferunt difficultatem.

SVPPVRATIONVM ET INFLAMMATIONVM ſanatio, Cap. VIII.

INflammationes hoc modo perbene quis curarit. Porro quibus ſuppurati ſunt renes,iam ilia intumuere,& renes ipſos vehemẽs ardor inceſſuit,fulua, & temperata meiũt, nec iam tam acres ſunt cruciatus quàm antea,cæteroquin grauiores,& pulſantes:febres non ſtatæ, ſed erraticæ, atq; horridæ. Illis ſuppurata vtplurimum in veſicã erumpunt, quæ rupturarum eſt potentiſſima. aliquando in inteſtinũ abſceſſus rumpitur,ibi ſe alleuãte purulenta materia,& putreſcente. Praxagoras referebat viſum ſibi quendam qui per ſedem vrinam excreuiſſet,ſuperuixiſſétq; annis duodecim:ánne etiam pluribus, (quòd tũc temporis ipſe diſceſſiſſet,nec de eo quicquã audiſſet poſtea)ignorare.Sunt alii quibus abſceſſus collectio extrorſum abrumpitur,& iliorum cauernas peruadit,quas pure & lotio compleri neceſſum eſt,ibique illuuiem adhæreſcere: deinde progreſſu temporis in anum extrudi, atque illac foras tendere. Nonnullis verò extra renes frangi cunctatur, & illic ad multum tempus remanet,vſquequo exuratur,aut quocũque modo ſe diſcindat.Quibus autem in veſicã effunditur,illi principio mucoſa & cruenta meiunt,inſtar apoſtematis exciſi: deinde pro vlcerum competentia atque ratione.Nam ſi malignè exaſperẽtur, vt in aliis hulceribus putreſcentibus vſuuenit, multa redduntur fœtida,liuida, & mucoſa, atque etiam quædam carunculæ oblongæ ſimileſque membranis abſiſtunt. ſin hulcera maligna non extiterint,pus album,& æquabile, ſine graueolentia & copia paucum excernitur.Iam verò ſi ren ad ſuppurationem inclinare videbitur(videbitur autem prædictis ſignis)maturandum eſt quoad eius fieri poteſt,inſubidè atque diligenter,& ita viam quandam moliri atque comminiſci ad puris exitum,quod ſæpius in veſicam diuertitur.Proinde ſpongiis identidem fouere oportebit,& locũ farina hordeacea cum ficuum decocto oblinere : verùm ficus eaſdẽ in mulſo aut vino decoquere conſimiliter oportebit. Bonum erit etiam ficus ipſas tenuando,& diducendo admiſcere,& comam tuſam abſinthii quin & chamelææ,iridis, bryoniǽque radicem excretam.Hæc ſiquidem tum mitificant,tum vrinas proliciunt. Expedit autem meiendi facultatem prouocare. ideo ægroti erunt inuitandi vt aliquid horum bibant quæ vrinas cient.ad quem vſum accommodatiſſimum erit amerinæ ſemen ex vino aut mulſo potum.Conferet quoque ferulæ radix,& anchuſa, & arum,ſiue vnumquodque per ſe datum, ſiue cum vno horum aut altero permixtum.

DIVRETICA QVAE ABSCESSVS frangunt, Cap. IX.

PRodeſt etiam illud, Origani & dauci ſextarium,pſeudodictami eandem menſuram in vinum album odorúmque coniicito atque recondito. Quum verò neceſſe habebis,ſumes cyathos quatuor, & affuſo aquæ dimidio, permixtáque drachma ex foliculis rutæ ſubtiliſſimi pulueris,propinabis.hoc pus educet, & vrinas copioſè.Si tamen omnia tentanti labor fruſtra ceſſerit,necdum ruptũ ſit empyema,clyſteriis acribus ventrem eluere oportebit. Conſtãt autem ex veratri nigri diluto, in quo etiam permaduerint raphanus,allia,& pulpa colocynthidis. Licebit quoque in muria,vel aqua marina, vel aceto macerare:tũ pauco oleo admixto,vt lubricum ſit,his rebus aluum perfundere,iuberéque vt quàm poterint diutiſſimè retineãt. Eo ſæpe purulenta collectio frangitur, & cõſaneſcit:nihilominus tamen ſpongiis vſque fouere conuenit,& emplaſtra inducere, vt dolor omnis minuatur, & pus ex facili profluat.

QVAE MOVENDO VRINAS HVLcera detergunt, Cap. X.

DAnda itidẽ ſunt quæ per vrinas purgant, hulceris habita ratione:quod ſi tractabile ſit (id autem denotãt febres,& dolores leuiores, & quæ in vrinis apparẽt æquabilia,alba,& inodora,cum facilitate meiẽdi) mitiora exhibeantur.Cuius generis ſunt,peponis ſemen, palmarum decoctũ,iris excepta melle,& ipſum mel per ſe. Et ſiquis valentius purgare volet,vſurpet capilli Veneris decoctum cum aqua mulſa,galbanum,opopanacem, reſinã terebinthi:tum in aqua liquefaciat,atque vbi aqua referbuerit & ſubſtiterit,percollet:& ex mulſo aut vino bibendum exhibeat.Hæc quidẽ hulceribus minus moroſis atque difficilibus auxiliantur.

CATAPLASMATA HVLCERIBVS putreſcentibus, Cap. XI.

ADuerſus maligniora hulcera valẽtioribus opus eſt, & intro aſſumptis,& foris admotis:intus quidẽ, quæcũque iam dicta ſunt ad rumpendas collectiones cõueniẽt, & cuminũ Æthiopicum cum vino dulci,ruta cum melle & vino, cachrys cum ſemine porri ex vino molli & delicato.Extrà verò proderit erui farinam in vino & melle coctam illinere,& roſas aridas tritáſque cum lente & melle,aut baccas myrti,alicui horum incoctas.Quippe hæc & id genus omnia hulcerũ putredines inhibent : verùm oportet totos lumbos & ilia perlinire. Bonũ etiam aliquo

medicamentum iniicere eorum quæ dyſenterica appellātur,ſi vehementius depaſcatur hulcus: ſi verò præ dolore & inflammatione pus foras prodire nō poteſt,abluere oportebit tenui cremore ptiſſanæ, & lacte: & huiuſmodi tepida fomenta adhibere,& ſupra aquā tepidā ſedentem collocare.ita enim percōmodè exierit. At ſi propter craſſamentum retardetur, bibendum decoctum apii chamæpityi,abſinthii atque origani.hæc taliter faciēda ſunt.

DE LACTE. Cap. XII.

POſtmodum bibendum lac cum melle, cumprimis aſininum, aut equinum. ſiquidem eius magnus vſus eſt ad hulcerum mundiciē. Quando autem nihil amplius repurgari indigebunt,& pauca ſubluuies effluet, morſuſque vrinarum retundentur,atque homo corpus recuperare & pingueſcere laborabit, tum lac bubulū citius quàm ouillum obtuleris. craſſum enim magis,& minus fluidū. Dabitur verò ad duas, tres, pluréſve heminas. Nec cibi quicquam præterea ingeretur,quoad ſumptum hoc percoctum ſit & mitificatum. Quinimmo ſerum ipſum lactis tum inteſtinorum hulcerū efficaciſſimum eſt remediū, tum grauiter manantibus hulceribus mitiſſimum accidit, & ſub manu corpus alit,maximè in ſyntecticis, *hoc eſt defectis & quaſi ſtrigoſis*, quorum plurimi intereſt vt ad habitiorem corpulentiam quamprimùm reducantur. Quapropter ſiue hac victus ratione,ſiue alia procures vti nephriticus pingueſcat,nihil aberrabis.Itaque cubantem & molliter fricare & quotidie expediet: alere autem, initio lacte,vt dictum eſt, & ſorbili ptiſſanario,amylis panibus, farina elota & incocta lacti ac placentis ſuminalibus,confractis in capi iuſcula pinguia:dabis etiam pulmētaria ex ciceris,phaſeolis atque eruis: ſed eruum prius oportebit (vt ita dicā)edulcare,hoc eſt macerare vt amarorē deponat, & per ſe decoquere, aut cū aliquo dictorū leguminū.

DE OLERIBVS. Cap. XIII.

OLera conuenientia iis de quibus agitur,malua, lapathum,blitum,portulaca,aſparagus, cucurbita, coctus cucumis,& lactuca cocta:prodeſtque nihil crudum comedere.Hæc autem & ventrem leniter ſubducunt, & hebetant vrinarum acrimoniam.atque in proceſſu iam ad plenum extinctis febrium ardoribus,& corpore refecto,carnibus cibare oportebit.

DE CARNIBVS. Cap. XIIII.

CArnes in hoc morbo laudo hœdorum,agnorum, carnem ſuillam probo,aues tenellas,ex piſcibus ſaxatiles coctos,quin & ſquatinas,raias leues,torpedines, & cætera A id genus chartilagineorum.

DE SECVNDA MENSA. Cap. XV.

ET ſiquid in longo morbo bellariis opus ſit, à caryciis abſtinendum:hulceribus enim aduerſantur.veſcendū verò palmis,nucibus auellanis,ſtrobulis & vua paſſa:amygdala etiam toſta danda ſunt ex melle,vinúmque bibendum mellei coloris. Acetum autem atque omnem ſalſilaginem,in poculentis atque eſculentis iuxta,vitare oportet.Hæc igitur ſunt eorum quibus renes dolent pulmenta & edulia. Quod autē ad reliquam vitæ rationem atti- B net,confert minimè feſtinantem, ſed tardè atque otioſè eos ad exercitia motuſque producere. nanque agitatio cum aliis exulceratis omnibus, tum rénum hulceribus vehementer eſt inimica.Conducit igitur quietum reficere atq; recreare omni vitæ mollitie voluptuaria, frictionibus quamleuiſſimis,balneis & integumentis.

QVAE VOMITIONEM EXCITENT. Cap. XVI.

REpletionibus ſubortis faciet ſatis illáſque leuabit foetus per ſicca & vomitus:per inferna vacuare vel de- C trahere nihil eſt neceſſe,præterquam dictorum ciborum quotidiana retrimenta: ac ne impendiò vomēdo crucietur,impera vt intra modum repleto ventriculo vomat,aſſumpto etiam eorum aliquo quæ nauſeoſa ſunt & vomendi appetitionem mouent:cuiuſmodi ſunt pinguia & dulcia,& prægrandes cucumeres:qui ſi nō ſint ad manū, ſubſtituantur eorum ſemina melle intrita,& pulticula:potúſque dulcis ſuper his ingeſtus largiter. Nec ſolùm aduerſus ſaturitates &expletiones vomitionem commendo,ſed etiam mihi videtur (ſiquis fortè periclitari audeat) vomē- D do ſæpius,non modò renum hulcera,verumetiam eius loci vitia omnia breui poſſe conſanari. Poſtmodum autem quum vſqueadeo proceſſum erit,vt iam ex morbo reualuiſſe compareat,& motiones ſalutariter poſſe perpeti,primùm ſpatiari poterit paulatim & modicè,idque per planitiem:ſtatus verò fugiet,curſus,ſaltationes, ſubitáſque declinationes, & inflexiones corporis.Deinde quo firmior & valentior in dies euaſerit,eo plus deambulationibus exercitationibúſque aliis licebit apponere. Alia exercendi E ſui genera ſunt,colluctationes manuum,frictionéſque leui attactu & manu ſuſpenſa.Ea quidem eſt in nephriticis viuendi præceptio:nunc,ſi ſuppuratio foras eruperit,an etiam manus tractatione atque opera vtendum ſit nécne, luculenter apparet. Antiquitus ſuppurata inurebant, aut decacuminabāt, *hoc eſt, ſcalpello deputato faſtigiū reſecabant,ut pus proflueret.* ✱

EIVSDEM RVFFI EPHESII FRAGMENTVM
De medicamentis purgantibus.

✱ Et ſoboli procreandæ conferre videtur.

Filicula pituitam,bilem aquáſque detrahit:danda excepta mulſo aut aqua,raſa radix,ad drachmas duas.Non minus eſt ſalubre bullitam ad ſalgama,ſiue cum ſalſamento, ante prandium comedere. purgat item non moleſtè cum F ptiſſana & cum iure auis domeſticæ decocta: bella fuerit purgatio,vt quæ adoleſcentibus etiam ſatiſfaciat:in morbis verò nihil tanta purgatione opus eſt.

Iris quidem pituitam,mucoſa excremēta, atque etiam bilioſa deducit:quin & ſanguinem & melācholiā trahit, ſi præter modum dederis.Quare ſola vt mediocriter purget,cyathi dimidium ſufficiet: admodum enim ſtomacho eſt ingrata.Radicis verò dandæ drachmæ ſeptem in mulſo,lienoſis,quotidiana & quartana febre laborātibus, anhelatoribus,tuſſientibus,& colicis.

G Colocynthis pituitam purgat,& bilem meram.Eius pulpæ danda eſt drachma vna in mulſo: ſiquis tamen mitius purgare volet,ſemen eiiciendum eſt,& affuſo vino dulci intra corticem,lento igne coquendum,quouſq; rectè incaluerit. tum iis propinandum offeratur quos non potēter exinanire conueniat,& quorū cutē liuidæ papulæ deformarint.In totum verò colocynthis prodeſt ſuſpirioſis, laterum doloribus inueteratis,capitis cruciatibus, ſingultibus,& aduerſus obtuſam aciem oculorū. Etſi enim oppidoquàm amara eſt medicina,tamen in poſterum efficit vt illis ſit vſus cibi gratior.

Calcifraga,aquoſa, pituitoſa bilioſáque vacuat: drachmis duabus in mulſo pota ſufficit.

Peplos & peplis gentilitate & figuræ cognatione proximæ,in purgando pituitam & bilem extrahunt cū flatibus pro copia:ſiccatæ etiam,benignè purgant.

Aloe celeriter purgat,nec verò vt abſinthium,gratiſſima eſt ſtomacho. eius duæ drachmæ cum mulſo potæ ſufficiunt: pituitam & bilem attrahit. Bonum conſimiliter quotidie eam aſſumere à prandio.humores ſiquidem permeat& ſubducit,nec cibi digeſtionem abolet:præterea non ſiticuloſum reddit, ſed famelicum.Terere autē oportet cum braſſicæ aut lapathi ſucco,& formare catapotia partim ciceris, partim fabæ magnitudine: & quū exinanire collibuerit,duo aut tria ingerere. Conueniēt etiā eius globuli cum reſina apparati,aut cū melle cocto, eorum cauſa maximè quibus intolerabilis eſt amaritudo. Quinetiam ſcāmonio vtiliter admiſcetur,aut eorum alteri quæ ſtomachi diſſolutionem faciunt:præterquā quòd febres quotidianas ſanat,arquatis,& iocinoris vitiis ſubuenit:cibi faſtidia & cruditates emendat in hominibus, & perinde in mulieribus:fuiſſétque optimum medicamentum pueris, niſi amarū eſſet ſupra modum: puerilis enim ætas à rebus vſqueadeo amaris vehementer abhorret.

Hippophaes & hippophæſtum pituitā,bilem,aquáſque purgant largiter:hippophæſtum aquæ vitia. Præcipuè co- H mitialib⁹ datur,ſideratis altera manu,aut crure,obliuioſo,

difficulter ſpiranti, & iis qui rectâ ſpirare coguntur: adhæc iis omnibus quos perpetuus variúſque tremor exagitat. Si valentius purgare volueris, dabis ſucci per ſe obolos tres: ſin autem ex eo quod cum farina erui conficitur, drachmam vnam ex mulſo. ſed ad omnia efficacius hippophæſtum: ideo dandum minore copia.

Clematis pituitam & bilem purgat: eius fructus ad drachmam vnam exhibendus eſt cum mulſo.

Pycnocomum biliosa detrahit. eius radicem comedendam dato: ipſa enim per ſe purgat. rotunda eſt, exiguo malo admodum ſimilis.

Vites purgant tum bilem, tum pituitam. dantur drachmis duabus. Satiuæ vſus eſt inſignis contra morbum caducum, & inſaniam: ſylueſtris verò ad aquam inter cutem.

Thymus, epithymum, amaracus, & cunila, bilem atram pituitámque purgant: ſed ad omnia plus poteſt epithymum. tritum & cretum dandum eſt in vino dulci, ſemúnciæ cum ſiciliquo menſura, aut etiam maiore. Egregiè enim humores trahit: ac, ſi à medicamento ſtatim prandere velis, nihil iuſtam purgationem impediet: manè verò purgare oportet cum oxymelite ſale adiecto. Confert etiam epithymum inflammationibus, & interaneis morbis, crudis, & iis quibus hepar aut lien prægrauatur, atq; etiam difficiliter ſpirantibus. Thymus detrahit melancholiam & pituitam affluenter. Comæ eius acetabuli mẽſura cum melle danda ſuſpirioſis, tuſſi inueteratæ, & iis qui humores craſſos in ventriculo continent.

Amaracus ſiccus drachmis quatuor melle exceptus, admixto ſale, eandem vim habet: ſimiliter & origanum. Dãda ſunt ſicca acetabuli menſura cum mulſo.

Papauera leniter ſubducunt: ſeminis vtriuſque ſufficit acetabulum in mulſo.

Cucumeris radix epota facit ad aquã inter cutem, purgat pituitam & bilem: verùm ſucci ex radice ſatis eſt triũ obolûm pondus: corticis triplum: elaterii quantum paulo póſt.

Heliotropium minus, quod tricoccũ dicitur, pituitam purgat, purgat & bilem. ſatiſfacit manualis faſciculus decoctus moderatè ex aqua, & potus affuſo vino.

Seſamoides minus pituitam quoque & bilem ducit. ſeminis menſura, acetabuli dimidium.

Tithymallus helioſcopios (eſt autem omnium eſularũ imbecillimus) detrahit etiam ipſe biliosa & pituitoſa retrimenta: ſiue ſuccum, ſiue ſemen, ſiue folia dederis. eſt tamen ſuccus efficacior, ſecundo loco ſemen, extremo folia. Succi verò drachmæ pondus ſatis eſt. ex aliis detur quantum vires ferunt. Purgat itidem cypariſſias, ſed cum maiore efficacia: idcirco minus dandum. Inter eſulas quæ eſula propriè dicitur, potentiſſima: nam ſeminis ſi ſolum expreſſum ſuccum intra caricam dederis, purgabit inſigniter: folia perinde, perarida, & mulſo ſoluta, quanta eſt (ſemiſſe minus) menſura acetabuli.

Chamelæa pituitam bilémque vacuat: folia terere oportet, & melle cocto excepta exhibere. acriter enim mordet. Nõnulli abſinthium admiſcentes, in catapotia digerunt: pondus idoneum drachmæ duæ. Braſſica marina, vt cætera olera, cocta & condita eſtur: ſtomachúmque peſſimè ſubuertit, & celeriter perturbat.

Lathyreos comeſta grana decem faciunt ſatis: guſtatu dulcia ſunt, & pituitam & bilem affatim detrahunt. ſufficiunt etiam ſucci ex mulſo liquati, terni oboli. Folia etiã licet ad eundem vſum iuſculo gallinaceo incoquere, aluũ ſiquidem ſubducunt: ſed non cum tanto ſucceſſu.

Agaricum pituitam bilémque deducit, ſed ſegniter. vtiliſſimum eſt hepati, lieni, pulmonibus, anhelatoribus, acidum ructantibus, & iis qui articulorum morbo, & capitis grauedine vexantur: conuenit etiam ſingultibus, morbo caduco, & mulierum doloribus. pondus eſt ſiciliquum ex mulſo, aut poſca.

Euphorbiũ aquoſos quidẽ humores bilioſóſq; detrahit,*

ALEXANDRI TRALLIANI
de arte medica libri duodecim,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

AD ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM GVILielmum Heſſorum Landgrauium, Comitem in Catzenelbogen, Sigenheim, Dizii & Nidæ:

IOANNIS GVINTERII ANDERNACI MEDICI in Alexandri Tralliani libros à ſe verſos præfatio.

QVVM in veteri cõſuetudine & more poſitum ſit, princeps Guilielme illuſtriſſime, vt homines eruditi laborum ſuorum patronos & defenſores contra maleuolos quærant atque compareut, cogitaui tibi aliquod profeſſionis meæ & doctrinæ opus nuper elucubratum, ſub tuo nomine & authoritate in publicũ emittere: vt & tutius ſit à vitilitigatoribus, & plus gratiæ apud literatos acquirat. Sunt autem duodecim Alexandri Tralliani libri Græcolatini: quos antea quidem Petrus Caſtellanus ex regia Gallorum bibliotheca Græcos in lucem edendos curauit, nos autem poſtea in Latinam orationem conuertimus: & quæ in illis adhuc præter accuratas aliorum annotationes deſiderabantur, ex antiquis codicibus ſumma tum fide, tum diligentia reſtituimus. Atque vtinam nobis in eo labore per omnia ſatiſfacere potuiſſemus, quem communis potius vtilitatis ſtudioſorum, quàm priuatæ gloriæ ac laudis gratia ſuſcepimus. Meretur certè optimus ille medicinæ author vt priſtino ſuo nitori & dignitati aliquando reſtituatur: cuius in docendo iudicium, fidem, diligentiam, artificium & ordinem ſatis admirari nequeo: quum alii qui eum ætate præceſſerunt, vel etiam ſequuti ſunt (pace illorum dixerim) medicinam potius in aceruum quendam inſignem accumulaſſe, quàm accuratè tradidiſſe videantur. Scribunt nonnulli Alexandrum hunc patrum memoria iatroſophiſtam: alii initio quidem ſophiſtam, poſtea verò iatron, hoc eſt medicum, excellentiæ ratione appellatum fuiſſe. ſed quibus id faciant authoribus, non oſtendunt: nec ego magnopere cum illis contendendum eſſe puto. Hoc certè mihi videtur, cognomentum hoc iatri, Alexandro, etſi longè omnibus ſuæ ætatis medicis ingenio atque eruditione excelluerit, internotionis potius gratia fuiſſe inditum, quòd multi tunc Alexandri appellarentur: præſertim quum poſteriores tam Græci quàm Arabes eum Alexandrum duntaxat nuncuparint. Quòd ſi ætatem qua ille floruerit inquiramus, Oribaſio quidem Aëtióque poſteriorem fuiſſe conſtat, vt quorum nominatim aliquoties meminerit: Paulo autem AEgineta priorem extitiſſe, inde cognoſcitur, quòd hic illius, vt idonei ſcriptoris, medicamentorúmque ipſius mentionem faciat. Atque ita Alexander veluti medius inter illos, nempe non multo poſt Iuliani imperatoris tempora, vixiſſe, rectè dicetur. Hic inquam author clariſſimus, vt in arte medica cognoſcenda faciendáque excellentior fieret, & conſummatus, non diu in patria ſua Tralle, ciuitate Lydiæ, aliâs celebri, atque eruditiſſimis hominibus, liberaliſſimíſque ſtudiis affluenti, permanendum: ſed omnes cunctæ Græciæ partes, Italiam, Galliam, Hiſpaniam peragrandas ſibi eſſe cenſuit: vnde etiam diuerſarum gentium vocibus ſæpe vtitur, quæ non exiguam eius in arte paſſim diligentiam teſtantur. Poſt longas autem peregrinationes, ad ſcribendi ſtudium ſe contulit, & experimenta quæ longo vſu atque periclitatione ex morbis collegerat, in duodecim commentarios hoſce redigenda putauit. quibus omnium propè morborum curationem tam accuratè perſequitur, nihil vt amplius in eis requirere poſſis. Nam vt veteres medici Græci omnes & recentiores multa de curandis morbis ſcripſerint, nemo tamen (pace iſtorum dixerim) therapeuticen accuratius illo, melioríque artificio, & apto magis ordine docuit, eámque maiore vſu atque experientia comprobauit. Galenus quidem de omnibus medicinæ partibus copioſiſſimè tractauit: ſed quod ipſe in aliis reprehendit, pleraque confuſius indiſtinctiúſque, nec vno in opere, de vniuerſis affectibus, vt res exigebat, commentatus eſt. Oribaſius medicinam quidem in compendium redigere Iuliani imperatoris iuſſu conatus, totum ferè Galenum in ſeptuagintaduos libros coegit: vnde etiam ſimia Galeni appellatus eſt. Verùm quum hoc opus grandius cerneret quàm vt à multis comparari poſſet, idem rurſus in octo ad Euſtathium filium libros tanta breuitate redegit, vt pleróſque morbos in eis non attingat, neque cauſas aut ſigna obſeruet: ne dicam quòd integram ſæpe curationem omittat. Paulus deinde AEgineta ſuum de medicina volumen ſcribendum ſuſcepit, vt ex omnibus ipſe quaſi faceret temperamentum, neque prolixum, neque nimis ſuccinctum: ſed in hoc quoque eſt quod eruditi requirant. Aëtius poſtremò, eandem penè ſcribendi rationem quam coæuus ipſius Oribaſius obtinet: multa quoque ex aliis mutuatus eſt, ſuíſque inſeruit liberius, nulla adeo diſtinctione aut ratione ſæpius adiecta. Verùm hæc ego non dico vt veteres illos medicos (quorum vtinam merear eſſe diſcipulus) ſugillem, aut reprehendam: ſed quòd Alexander hic Trallianus omnia diligentiſſimè perſcrutatus ſit, morborum cauſas, indicia, differentias & internotiones: item quòd alia atque alia medicamenta, variáſque eorum parandorũ rationes, & exhibendi tempora & modos præſcribat, necnon victum vnicuique vitio congruen-

tem curioſiſſimè indicet. Quàm vtilis hic author ſcholis futurus ſit, optimè intelligent qui tum alibi, tum in Marpurgi academia celebri medicinam profitentur. Inter quos doctiſſimus ille Dryander, vetus meus amicus & familiaris, ſummum meritò locum obtinet. Quicquid igitur in hoc authore Græco (non ſolùm in plus mille locis anteà deprauato, ſed etiam inſigniter mutilo) vel emendando, vel inſtaurando impendimus, tuo nomini, clariſſime Princeps, imò totum Alexandrum Græcolatinum nuncupamus. Primùm quidem, quòd ſingularem tuam in me beneuolentiam ac propenſionem iampridem animaduerterim: cui etiam chariſſima quæque, imò vitam ipſam committere non dubitem. Deinde, quòd bonas literas, earúmque ſtudioſos ſummo amore & ſtudio proſequaris, atque apud illuſtriſſimum principem Philippum patrem tuum promoueas, iuues & tuearis. Qua quidem voluntate nihil vel animi tui vis prudentius, vel fortuna præſtantius habere poteſt. Ac verè princeps nobilitatis cenſeri debet, cui præclarum alioqui genus, excellénſque natura, & vitæ ratio doctrina illuſtratur: proximus, qui tametſi hac deſtitutus eſt, tamen eos qui præditi ſunt amat. Quemadmodum enim ſtirpes feræ & agreſtes cultura & curatione miteſcunt, & in aliam quaſi naturam degenerant: ita hominum animi ſæpe rudes, barbari & feroces, literis & honeſta educatione humani, mites & benigni erga omnes redduntur. Hoc nimirum inclytus princeps ac heros pater tuus intellexit, qui non modò generoſiſſimos liberos ſuos literis & doctrina erudiri, ſed etiam toti ſuæ regioni ludos doctiſſimorum hominum refertos, paſſim aperiri voluit: vbi tum nobilium, tum ciuium, externarúmque nationum iuuentus ingenii cultum ac eruditionem præclaram capeſſeret. Quo nomine vniuerſæ Cattorum genti gratulor: gaudeo literis, quæ in poſterum etiam patronum te & tutorem habituræ ſint. Interea hos labores noſtros in communem ſtudioſorum medicinæ vſum, optime princeps, ſuſceptos, ne contemne: dum aliquando maiores digniorẽſque tua amplitudine comparauero.

ADMONITVS ESTO LECTOR, TITVLOS CAPItum libri cuiuſque, unà etiam cum titulis appendicum capitibus annexarum, in calce huius operis Alexandri quærendas eſſe: quò typographus illas eo conſilio reiecit, ut inde te ad paginas in quibus ſinguli haberentur, remittere poſſet.

ALEXANDRI

ALEXANDRI TRALLIANI
liber primus,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE ALOPECIA, Cap. I.

ALopecia vitium eſt quo capillis fluentibus, caput nudatur ac glabreſcit. Non autem ex vna, ſed varia & multiplici cauſa trahit originem. Quippe tum ex pituita calefacta, ac in ſalſam qualitatem cõuerſa, tum ex bile & humore melancholico naſcitur. Efficiens igitur affectus cauſa conſiderari, & internoſci, atque ita tandem curatio ipſius tentari admouerique debet. NOTAE. Cauſa vitii efficiens ex pilorum colore internoſcitur. Etenim flaui bilioſam humorum vitioſitatem ſuperare indicant: nigri, humorem melancholicum: albi, pituitam. Sic igitur diſcernere licet quo recremento ſuperante vitium in capite prouenerit. CVRATIO. Curare igitur hoc modo conuenit: Humorem vitioſum, ſi quidem copioſus ſuperet, expurgato, bona prius victus ratione vſus: ſin exiguus extiterit, medicamenta quæ ſaliuam mouent, (ἀποφλεγματισμοὺς Græci appellant) & ſola præſidia quæ partibus inducũntur, ſufficient. At in quibus vitium inueterauit, valentioribus auxiliis potius vtitor: in quibus autem nõ multo antè affectus ipſe obtigerit, imbecillioribus ſimul & ſimplicioribus curationẽ tentabis. Quoniam igitur remediorũ alia ſimplicia, alia ſunt compoſita, primùm à ſimplicioribus auſpicemur: ex quibus is qui vires ipſorum nouerit, etiam compoſita facere medicamenta poteſt.

De ſimplicibus medicamentis.

Alcyonium igitur vſtum, & ex veteri oleo tritum, ſi loco illinatur, probè alopeciis medetur: atque id ſubinde in iis expertus ſum qui non longo tẽpore hoc vitio detenti fuerant. Similiter facit etiam arundinis cortex, ac radices eius combuſtæ: item amygdalæ amaræ totæ ignem expertæ. Vtiliſſima quoq; eſt haſtulæ regiæ radix, & abrotonũ: adhæc fimus caprarũ, earúmque vngues crematæ, & ex aceto in læuorem detritæ. Iam thuris lacryma etiam accuratè pluribus diebꝰ læuigata bene facit. Adhuc efficacius id præſtabit ſi ad ſolem pluſculis diebus ſtudioſè læuigata fuerit. Vel herbam verbenacã probè detritam ex aceto illinito: vbi partem cui induces, nitro prius bene infricaueris, & linteolo abſterſeris. cõmodius enim ita operabitur. Inſuper thuris lacryma, & muriũ ſtercus, pari portione aceto læuigata, pilis citò producendis faciunt. Præſtat autem locum prius irritare cui remedia inducentur, raphani radicibus, & cepis trãſuerſim inciſis: atque ita remedio vti. ALIVD. Item erinacei terreſtris cinis pice liquida exceptus, illitúſque, pilos reddit, ac ſtatim alopeciæ vitio medetur. ALIVD. Pari modo facit etiam ranarum cinis, pice liquida exceptus, & illitus. ALIVD. Pyrethrũ læuigatum vnà cum felle vitulino illinito, continuè id faciens etiam contra diuturnos affectus. ALIVD. Stercus felinum ex aceto oblinito: præſtans eſt remedium, & naturali vi huic vitio valde aduerſatur.

De medicamentis compoſitis.

Æris vſti drachmæ duæ, ſulphuris viui drachmæ duæ, haſtulæ regiæ drachmæ duæ: læuigata ex ouorũ luteo, loco prius infricato illinantur. ALIVD. Nuces auellanas integrè combuſtas ex oleo læuigato, partique prius raſæ illinito. ALIVD. Adipis vrſini vnciæ duæ: adarcæ vnciæ tres: muſcerdæ vnciæ tres, picis liquidæ vnciæ tres, olei ex lucerna vſti drachmæ duæ. Hoc excepta, loco prius raſo iniungito. ALIVD. Aceti acris vncia: alliorum, olei roſacei, ſingulorum vncia. Partem ægram panniculo laneo infricatam oblinito. ALIVD. Ranarum vnciæ tres, muſcerdæ, corticis arundinis, cineris, picis liquidæ, porri ſeminis, ſingulorum vncia. Cedrino oleo excepta illinuntur.

DE CAPILLIS FLVENTIBVS, Caput II.

CApilli multis de cauſis fluunt: etenim ex inopia materiæ quæ ipſos nutrire & generare poteſt, item ex mea- A tibus denſatis & rarefactis, & ex prauorum recrementorum purgatione interdum accidit. Quoniam igitur cauſæ quæ defluuia capillorum efficiunt, non ſimplices ſed diuerſæ exiſtunt, oportet vnicuique obſiſtere, atque ita conuenientẽ curationẽ adhibere. Si enim ex magna ſiccitate capillorum defluuia accidant, & quòd recremẽta illos nutrientia conſumantur, tunc frequentius æger lauari debet, cibóque nutriri humido, bonique ſucci, & qui promptè in corpus diſtribui poſſit, nihil autem habeat ſalſum aut acre. Vinum ei non liberaliter permittere, præſertim B merum: neque multam venerem concedere oportet. *Balneum autem hunc in modum adhibendum eſt.*

De balneo ad idem.

Balneum eſto temperatum, quod non valde calidum vel aerem vel ſolium habeat. Accipiant autem ægri aquã temperatè calidam, vngántq; caput multo hydrelæo: nõ autem ſapone aut nitro caput abſtergant. Quippe id agendum nõ eſt ſi capillorum defluuium ob inediam euenerit. Sin autem ex meatuum raritate & humorum digeſtione, & veluti extra cutem elabentibus quæ ipſos nutriunt C recrementis accidat, non alienum eſt tunc vti remediis quæ refrigerant & aſtringunt liberalius, ſimilique victu, qui nihil acre in ſe contineat, dilatandis aperiendiſque meatibus efficax: cuiuſmodi ſunt eruca, naſturtium, porrum, cepa & allium. Hæc enim omnia defluuio ex dẽſatis infarctiſque meatibꝰ orto ſunt idonea. Lactuca autẽ, malua, oua, panis ſiligineus, in temperatam aut frigidam aquam tinctus, pepones, cucumeres, piſces dura carne præditi, ſuilla caro non pinguis, & maximè bubula, pedes bubuli, iſicia, pectines & buccina, iis quibus ob cutis raritatẽ pilus defluit, conueniunt. Vino hi, & potiſſimũ veteri, abſ- D tineant. Balneum verò ingreſſi, aqua frigida caput perfũdant: ac rurſus in frigidæ ſolium deſcendentes, ex fluente canali aquam frigidam copioſè capite recipiant, roſaceóque ipſum, aut omphacino, aut melino, aut myrteo perungant. Hac enim victus ratione degentibus ipſis non modò defluuium naſcens impedietur, ſed etiam alii capilli enaſcentur. Porro ſi ob meatuum denſitatem, pilorum generatio prohibeatur, tunc iis pòtius vti conuenit quæ rarefacere poſſunt, & moderatè calefacere: atque tunc etiã E magis quum tempus fuerit hybernum, & æger in frigidis locis degerit: vel etiam ſi temperamento frigidiore ſit & magis pituitoſo præditus. At quia rarefacientia materiã quidem euocant, non ſinunt autem ipſam inhærere, & pilos nutrire ac generare, miſcere his conuenit tum quæ cutim roborare, tum quæ denſare paulatim queãt, vt mixta in remedio facultas eſſe deprehendatur, nempe attractrix ſimul & altrix retentrixque: ex præſenti quidem caliditate, attractoria: ex frigiditate verò, retentoria. Multa igitur ſunt medicamenta quæ vires ex variis naturis conflatas F habeant: ex quorum numero exiſtit ladanum, oleum lentiſcinum, omphacinum, & myrteum. Sunt etiam complura ad rarefaciẽdum apta, vt ranarum cinis, cepa, alcyoniũ, thapſia, euphorbium, ſinapi, & quæ ſunt eius generis: quibus omnibus vti poteris ſi valentiorum quidem vim remittas, imbecilliorum autem intendas. At ſi ex recrementorum capitis purgatione capillorum defluuium acciderit, nihil prorſus curioſè tentandum eſt, quemadmodum in iis qui ex morbo ſe recolligunt. Sufficit enim ſolùm ſi bonus ſanguis deinceps generetur, & æger in naturalem G ſtatum ex morbo reuertatur.

Medicamentum ex ladano.

Ladanum myrteo oleo & vino maceratum, dum mellis habeat craſſitiem, capiti ante balneũ, & poſt illud, inungito. Satius autem eſt etiam polytrichum, quod nonnulli adiantum vocant, dimidio ladani ponderi adiicere, & myrteo oleo exceptum illinere. Quòd ſi hyems fuerit, & æger caput temperamento frigidum habeat, etiam paulum calefacientia & rarefacientia remedia ad-

iungito:vt nardinum modicum, & cyprinũ, vel aliud te- A
nue & odoratum medicamentum. ALIVD. Anemonæ florem tritum ex oleo illinito. ALIVD. Verbenacam rectam cum radicibus ſiccatam tritámque, tenuiſſimo cribro incernito:deinde mixtam oleo, vt ſordiũ craſſitudo fiat,æreo vaſe reponito:& quum opus erit, ex oleo vtitor.

QVOMODO CAPILLI NIGRESCANT, Cap. III.

GAllarum,acaciæ, ſquamæ æris,chalcãthi,aluminis pares modos in vrina pueri venerem non experti,diem B
vnum macerato:deinde pilis deterſis illinito: & caput linteo ad triduum ligato. Vſu compertum eſt. ALIVD. Nucum viridiũ corticis vncias tres, ilicis fructus vncias ſex,vini nigri ſextarios tres,ad tertias decoquito, ac vbi id quod reliquum eſt expreſſeris,cum olei myrtei ſextario ſubigito. Vtitor quotidie. ALIVD. Vini nigri vetuſtiſſimi vncias tres in vas plumbeum coniicito:& raſuræ plumbi vncias duas in eo dies quindecim macerari ſinito:deinde oleum primi meriti ſuperfundito:& ſubigẽs illinito,præcipuè in viris. ALIVD. Gallas coctas tritáſ- C
que capillis nocte ac die obducito:à lecto autem ſurgens aqua frigida abluito.

Vt capilli rufi tingantur & flaueſcant.

Myrrhæ partem vnam,ſalis floris partem vnam diligẽter læuigato,& redigito ad ſordium craſſitudinem:ac caput,vbi exterſeris,medicamento illinito,ſinitóque noctẽ & diem,& deinde abluito. ALIVD. Lupinos crudos ex aqua inungito: item iunci anguloſi folia,herbæ lanariæ(quæ στρούθιον Græcis dicitur)ſucco macerato, atque eo diluto vtitor. D

Vt capilli flaui fiant.

Argenti ſpumæ vncias quatuor, terræ Creticæ vncias quatuor, calcis viuæ vncias quatuor, aquæ quantum ad ſordium craſſitiem faciẽdam ſatis eſt inungito, apponitóque betæ folia ad dies tres aut quatuor: deinde medicamenta abluito.

Vt capilli nigri flaueſcant.

Floces vini in balnei ſordes mittito, & in ſpiſsitudinẽ cerati redacta,ſub ſomnum illinito: & manè capilli flaueſcunt. E

Tinctura qua capilli fiant colore aurei.

Aluminis drachmæ ſex, ſandaracæ drachmæ ſex,croci drachmæ duæ,thapſi qua tinctores vtuntur(Romani herbam rubeam appellãt)drachmæ duæ: lixiuii piliariorum ſextarii quatuor. Lixiuium cum thapſo incoquito vſque ad dimidias,deinde arida adiicito:& poſtquam vſus fueris,abluito aqua decocti fœnigræci, & hordei,cuminiq;.

Quomodo capilli albi fiant.

Verbaſci albi florem comburito,ac ex aceto maceratũ in ſaponem miſceto,eóque pilos abſtergito. ALIVD. F
Verbaſci ſeminis,aluminis rotundi,raphani corticis, ſingulas vncias cõtundito,miſcetóque glutinis taurini (quæ taurocolle à Græcis dicitur)drachmas quatuor: ac vtitor.

DE PORRIGINE, Cap. IIII.

POrrigo eſt,vt compendioſè dicam,vbi tenuia & furfuracea corpuſcula ex capitis ſuperficie, aut etiam ex reliquo corpore,citra exulcerationem plurimũ reſoluuntur:vnde etiã Græcis pityriaſis appellata eſt.Naſcitur hoc vitium inde quòd prauus quidam humor pituitæ ſalſæ, aut bilioſæ,& melancholici ſanguinis ſurſum ad caput e- G
uectus fuerit.Si igitur talia in toto ſubſiſtant corpore, ipſius antea ratio curáque habenda eſt: deinde ſic ad ea quæ partibus admouentur remedia deſcẽdendum. Si verò nullum in vniuerſo corpore recrementum conſpiciatur,etiam ſola tum quæ à veteribus medicis, tum quæ à nobis inuenta ſunt,medicamentorum auxilia, probè curare affectum poſſunt. CVRATIO. Cretæ cimoliæ aqua prius maceratæ ſuccum betæ miſceto, & illinito, & ſinito dum inaruerint: deinde vbi ablueris, thuris lacrymam tritam ex vino & oleo inungito,ac ſinito quouſque H
deſiccetur:aut herbam pediculariã, quæ ſtaphis agria dicitur, ex oleo perungito. ALIVD. Ad humidiores autẽ porrigines,muria aut lupinorum diluto abluito. Eſt enim hoc medicamentũ experimentis &vſu cõprobatũ.

Ad pediculos & lendes.

Nitri,ſandaracæ,herbæ pediculariæ, ſingulorũ vncia, ex oleo myrteo inungitur. ALIVD. Herbæ pediculariæ vnciæ duæ,ſandaracæ vncia, ex oleo & vino trita, toti corpori inungentur. Ad idem facit etiã terra Samia, quæ Græcis ἀστὴρ dicitur,& nitrum ex oleo.

AD PSYDRACIA ET EXANTHEMATA quæ in capite gignuntur, Cap. V.

PSydracia, exigua capitis tubercula ſunt, puſtulis ſimilia, quæ ſummam cutem excedunt. Exanthemata verò,ſuperficiariæ cutis exulcerationes ſunt, ſubrubicundæ & aſperæ. Vtrunque vitium præſidiis infrà poſitis exteritur. CVRATIO. Argenti ſpumæ, ceruſæ, ſingulorum vnciæ quatuor: aluminis,rutæ foliorum viridium,ſingulorum vnciæ duæ. ex aceto myrteóque oleo inungentur. Magis autem proficiũt ad ea quæ humiditate ſcatent.

AD VITIA CAPITIS SCABIOSA & ſanioſa, Cap. VI.

RVta & alumine detritis ex melle vtitor in capite prius raſo. Si verò cutis à capite recedat,oleæ folia cocta ex melle inducito.

AD VLCVSCVLA CAPITIS DENSA ET rubra,papillis ſimilia, à quibus ſanies reſoluuntur. Cap. VII.

CApite prius raſo, abſterſóq; aqua & nitro, ſulphure viuo ex hominis vrina contrito,vtitor.

Aliud ad capitis vitia.

Argenti ſpumæ,ceruſæ,ſingulorum drachmæ duodecim: ſulphuris viui drachmæ octo. Cerato myrteo excepti vtitor. ALIVD. Cretam ſutoriam (quæ melanteria Græcis dicitur)cum aceto inungito.

DE ACHORE, Cap. VIII.

ACHor vitium eſt quod in capitis extima cute exiguis foraminibus oboritur,ex quibus humor ſaniei quæ Græcè ichor dicitur,ſimilis emanat: ideo etiam malum illud achor Græcis appellatur: *noſtris, manantia vlcera.* Eſt autem id quod defluit,interim bilioſum, aut pituitoſum: interim etiam melancholicum. Internoſcere igitur principalem cauſam oportet. non enim eadem in omnibus curatio exiſtit. Nam quum recrementum quod ſuperat, bilioſum eſt,tenue ſubſtantia exiſtit quod emanat,& colore ſubpallidum. Sin autem non tenue ſubſtantia, & colore ſubpallidum,ſed craſſum & viſcoſum extiterit, id quod redundat,pituita eſt,& achorem efficit. Quòd ſi nihil horum fuerit,loca verò vnde humor effluit,dura magis,cutim excedentia,& ſtrictiora appareant,vt ne quicquam ab eis effluat, aut vix exiguum, intelligito melancholicum ſubeſſe recrementum,quod achorem pariat. Cæterùm etiam obſeruari debent cauſæ quæ præceſſerunt,temperamentum ægri, ætas,&guſtus. Etenim amarorem ſentiunt quibus cauſa eſt bilioſa: ſalſam autem qualitatem,quibus eſt pituita ſalſa: acidam verò, quibus humor melancholicus. Iam ex tactu internoſcere poteris. calidior enim tibi apparet,in quib⁹ eſt bilioſum: frigidior autem,in quibus pituitoſum: minus autem frigidus,in quibus melancholicum. Ita ſanè internoſces humores achorem parientes. CVRATIO. Curare hos oportet ſimiliter ac eos qui alopeciæ vitio tenentur,ſi quidem corpus vniuerſum humoribus copioſis ſcatea:(quod plethoricum dicitur)& vitioſis(quod cacochymum)purgare id totũ prius, eiúſq; ſollicitudinem habere, poſtea ad particulares medicinas peruenire conuenit.

DE FAVO, Cap. IX.

SCiendum eſt, etiam fauum ſimile eſſe achoribus vitium, magnitudine tãtùm differens. Nam foramina meatuum vnde humor emanat, apium fauis reſpondent: vnde etiam Græcis κηρίον apud veteres nominatum eſt. In achoribus autem dictis,non videntur meatuum foramina ex quibus humor in eis emanat. Quæ igitur ad achoras dicta ſunt,ea in fauo quoque recitare conuenit. Quoniam verò multa ſunt quæ aduerſus achoras proficiũt, diſtinguere conuenit quæ eorum ſint valentiora, magíſque diſcutiant: rurſus quæ repellant. quæ verò mixtam facultatem habeant. Dicamus igitur quibus in affectibus quæ

potius medicamenta adhibenda ſint. Incipientes ſanè achoras, vbi totum corpus prauis humoribus aut copioſis liberum fuerit, medicamenta aſtrictoria repulſoriáque curant: qualia ſunt myrrha, piceæ cortex, & rubi folia illita: item plantago, oleaſtri ſuccus, ſalicis folia floréſque, & polygonium. Difficilium autem achorum incrementis obſiſtũt ea quæ ſimul repellunt id quod influit, ſimul etiã concoquunt, & id quod continetur diſcutiunt, quũ mixta facultate ſint prædita: quibus poſt principia vti conuenit. Huiuſmodi verò ſunt, myrteum oleum, lentiſcinum, ruborum aut portulacæ ſuccus ex oleo, ladanum cum vino illitum, cyperus, & lenticula. At ſuperficiariis & exiguis achoribus auxiliantur quæ mediocrem facultatem obtinent, & nihil quod irritet diſcutiẽdo indicant. Id præſtat terra Cimolia, Cretica, & Samia: item pompholyx, ſpodiũ, ſpuma argenti, cadmia, adiantũ cum roſaceo, fœnigræci decoctum, malua cum vino & farina ſubacta, ac nonnulla validiſsimis viribus, vt etiam achoras à craſsis admodum & viſcoſis humoribus infarctiſque cuti cõtumaciter poſsint euacuare. Talia ſunt, ſales, chalcitis, fæx vini cremata, ſandaracha, calx viua. item acetum quamacerrimum, præſtantiſsimum ad achoras eſt medicamentum. Optimè etiam diſcutit radix lilii, cucumeris, bryoniæ & aſparagi.

Medicamenta ad achoras dolorificos.

Quum multa ſanies excernitur, & dolor vehemens affligit, cataplaſma conuenit ex lente læuigata, coctáque cũ mellis momento: aut ex pane cum coriandro, aut plantagine, aut ſolano, aut ſeri, aut polygonio, aut perdicio herba. Scire autem licet, quum acceſsiones remittunt, partem affectam tendendam eſſe, & abſtergendam fœnigræci decocto, aut betæ, ſimiliúmque, ex aqua.

Medicamentũ ad achoras, & totius corporis eruptiones, quæ exanthemata dicuntur.

Ceruſæ drachmæ ſex: argẽti ſpumæ drachmæ quatuor: ſulphuris viui drachmæ ſex: ceræ drachmæ ſex: olei roſacei aut myrtei quod ſatis eſt, vt ceratũ liquidius efficias. Sicca cerato miſceto, & caput inũgito. ALIVD. Plũbaginis, ſulphuris viui paria pondera. Læuigatis affundito roſaceum, aut myrteum, aut lentiſcinum, vſquedum ſordium fiat craſsities: & illinito.

Aliud efficacius ad achoras peculiare.

Argenti ſpumæ drachmæ viginti: calcis viuæ drachmæ quindecim: aceti hemina, olei myrtei vnciæ quatuor. Sicca teres diligenter ex aceto: poſtea ſuperfundes oleum, & vteris.

DE DOLORE CAPITIS, Cap. X.

Dolor capitis, qui Græcis κεφαλαλγία dicitur, accidẽs eſt multis ex cauſis ipſum efficientibus proueniens. Etenim ſæpe & à qualitate ſola, & à copia, interdum ab vtriſque ſimul contingit: breuiter, quamcunque dixeris præcedentem ſiue coniunctam cauſam, hanc quoque dolorem capitis facere deprehendes. Quoniam igitur non vna cauſa exiſtit, ſed diuerſæ quæ dolorem capitis excitent, neceſſe eſt variam quoque curationem adhibere, ad ſingulas ipſas reſpiciẽtes: atque idcirco à curatione illius doloris qui ex qualitate contractus eſt auſpicemur. Sciẽdum itaque eſt, vehementiſsimos capitis dolores ex efficientibus qualitatibus proficiſci, & præcipuè calida: qui verò à ſiccitate proueniunt, æquè vehementes non ſunt. Nam humidæ qualitates, quantum ad ipſas attinet, nullũ prorſus dolorem inferunt, niſi acrimonia fuerit coniuncta. At vbi humores non calore, aut frigiditate, ſed copia infeſtant, tum diſtentionis, tum obſtructionis dolores pariunt, maximè ſi craſsi & glutinoſi fuerint. Incipiamus igitur curationes perſequi, initium facientes ab iis capitis doloribus qui à præcedentibus cauſis atque externis cõſtituuntur.

Notæ doloris capitis ex inſolatu contracti.

Eorum qui inſolatu & calida intemperie capite laborant, indicia omnibus nota & in confeſſo ſunt. Nam cutis horum ad tactum calidior apparet: quumprimum manum ei admoueris, ſine mora aridior deprehenditur. Oculos ægri habent rubentes, frigidæ aſperginibus ſuper caput datis oblectantur: & nõ ſolùm hoc facientibus dolor mitigatur, ſedetiã maximũ percipitur adiumentum.

A Curatio doloris ex inſolatu concitati.

Quòd exuſti in ſole refrigerantia requirunt, omnibus eſt manifeſtum: ſed illa quæ etiam tenuem facultatem obtinent, cuiuſmodi eſt oleum quoque roſaceum inunctum, paulo aceti adiecto. Magis enim adhuc penetrare roſaceum poteſt ſi cum aceto illinatur. Quòd ſi calor amplius ſuperare videatur, etiam refrigerantium vim intendere conuenit, admiſcendo ſemperuiui ſuccum, aut ſerpylli, aut parietariæ, aut portulacæ, aut lactucæ ſylueſtris, aut ſereos, aut intyborum, aut cucurbitæ, aut roſarum, aut B vuæ acerbæ, aut polygonii ſuccũ, aut mali punici, & præſertim acidi, aut aliorum ſimilium: ſiquidem conſideraueris, refrigerantium, ita vt non magnum torporem inducant, aut aſtringant, vt dictum eſt. Vitare igitur oportet etiam propter hoc, mandragoræ oleum, & quæ ex capitibus papaueris, & liquore eius parantur, niſi antea eis vti propter multas vigilias coacti fuerimus: atque tunc, cum multa cautione modicè offerri debent. Quum igitur perfecerimus quod res poſtulat, ſtatim refrigerãtium vſum fugiemus, maximè in corporibus quæ excrementis C ſcatent, & quibus grauitatis ſenſus in capite percipitur. Accidit enim frequẽter vt caput in iis quibus id humorum copia præditis ex inſolatu repletur, cucurbitulæ inſtar ſuperflua ad ſe attrahat: ſicut in illis quibus ex inſolatu ſimul etiã humores infarcti impactíque in capite ſunt, valde refrigerantia vitari debent, oleum autem adhiberi chamæmelinum, recenter potius præparatum. Sin autem vetuſtas vitium occuparit, adiicere ipſi etiam roſaceum oportet, duas quidem partes chamæmelini, vnam autem roſacei: vel cõtrà, vel etiam æquali portione. Aliâs enim D alia quantitas conuenit, eóque definiri non poteſt. Condiſcere igitur omnia oportet, quemadmodum vera Hippocratis doctrina præcipit, atque ita variare quantitatem, reſpiciendo ad ætatem, anni tempus, regionem, habitum corporis, & temperamentum. Hanc regulam attendens, exquiſitam quantitatem conſequêris.

De cerato ad idem vitium.

Sin autem calida in his intemperies perſeueret, neceſſariò vtemur etiam ceratis ad refrigerandum efficacioribus, maximè roſaceo, cui adiectum ſit paulum aceti, aut E ſucci portulacæ, aut perdiciadis, aut cuiuſpiam alterius ex iis quæ ſuperius recitauimus. Oportet autem ſemper cerã prius lauare, aqua frigida adiecta, vbi ad ignem reſolutã probè liquefeceris: atque id faciendum eſt non ſolùm priorem aquam mutãdo, ſed etiam poſtea puram immittendo. Poſt hoc autem, oleum roſaceum ceræ admiſceto, aquam (vt diximus) & acetum, aut ſuccum aliquem ſuperfundens, quouſque ambo bene commixta fuerint. Ceratum ſic confectum, in tenue linamentum illitum, toti capiti applicato, præſertim temporibus, vt medicamenti vis F tranſmittatur: capillos autem auferre conuenit, & medicamentum crebrius mutare. Vbi enim ſic nos egerimus, ſuperans intemperies ad temperiem repentè conuertitur.

De capitis dolore qui ob calidam intemperiem perſeuerat.

Quibus calida intemperies cõſtanter perſeuerat, in his ea quæ prædiximus agenda ſunt. Quum verò nihil profecerint, etiam neceſſariis & valentioribus remediis vtendum eſt: inter quæ habetur etiam paſtillus, cuius mixtura ita habet.

G Paſtillus ad diuturnum capitis dolorem, & calidam intemperiem.

Croci drachmæ quinque: chalcanthi drachmæ decem: aluminis ſciſſi drachmæ ſedecim: myrrhæ drachmæ tres: omphacii drachmæ tres: chalcitidis, gummi, ſingulorum drachmæ tres: vini auſteri quod ſufficit. Terito diligenter, ac in paſtillos redigito. quum vſus poſtulat, ex poſca diluito, ac vtitor ad intemperies calidas, iam inueteratas. Quòd ſi vigiliæ ægro obuenerint, ſuccum papaueris potius obiicito. Ita enim vtriſque, & intemperiei ſimul, & H vigiliæ, rectè medeberis.

De capitis dolore qui ex calida iecoris intemperie prouenit.

At ſi capitis dolor frequenter inde quòd iecur ſit calidum, oriatur, dum ſcilicet ardeſcit ipſum, vaporéſque ſurſum ad caput exhalant, neceſſe eſt vniuerſam curationem

ad id quod præceſsit accommodare: extrinſecus ſanè,aut melinum oleum,aut roſaceum,aut hydrelæum,aut ceratum:intus autem,cibum præſertim liberaliorem, qui refrigerare queat,& ægrè confici.hora ſecunda aut tertia,panem in aquam tepidam intinctum aſſumere, ne vapores ſurſum erumpant:aut citrum,aut malum,aut aliud quoddam refrigerans:iiſque cibi vice vtantur,& aquam frigidam bibant,præcipuè ſi eius potioni aſſueuerint. Sin minus,certè ad medium cibi ſumpti,aut cum vino,aut abſq; vino ea offeratur.Breuiter,vniuerſum victum talem inſtituant.Ita quoque in iis qui ſtomachum calidiorem,vẽtrem,aut lienem habent,agere conuenit.

De capitis dolore ex frigida intemperie orto.

Qui verò capitis dolorem ob frigidam intemperiem conceperunt, hi omnia illis contraria experiuntur quibus ex inſolatu caput indoleſcit. Etenim neque caput tactu calidum deprehenditur, neque facies rubeſcit, neque arida & collapſa apparet,ſed ecõtrario plena & pallida. Ita verò internoſces qui ob frigiditatem denſationemque capitis dolorem ſuſtinent.Cæterùm & victus ratio,& cauſæ primariæ ac præcedentes, ſi diligenter perſcruteris,manifeſtam tibi diſcretionem adferent. CVRATIO. Curare igitur generatim quidem calefacientibus oportet: cæterùm verò pro intemperiei magnitudine remedium quoque variandum eſt: interdum rutaceum oleum capiti inducendo,aut laurinum,aut irinum, aut nardinum,aut opobalſamum: quod etiam maximè proficit in quibus dolor ex craſsiore & viſcoſa magis pituita oritur. Illinire autem conuenit frontem ipſorum & tempora medicamento cyphonio,& iis quæ ex pipere & euphorbio componũtur.Multa autem ſunt ab authoribus prodita ex quibus licet,ſi parare oportet, vnicuique vtile ac idoneum deligere. His igitur ſi vinum tenue dederis, aut aliud quoddam extenuans calefaciénſque, non nocebis.Nam omnia ipſos iuuant quæ mediocriter extenuare & calefacere poſſunt: & geſtatio motúſque in equo, balineæ calidiores,& apophlegmatiſmi. Sin autem affectus inueteraſcit,etiam vomitus è radiculis raphani prodeſt.At in quibus qualitas citra copiam moleſta eſt, non opus erit eiuſmodi medicamentis. Vt autem inueteratos affectus promptè curare poſsis,vtitor eo quod columbarum ſtercus recipit. Habet autem ipſius compoſitio in hunc modum:Piperis albi,crocomagmatis, ſingulorum drachmas duas:euphorbii recentis drachmas ſex: ſtercoris columbini drachmam vnam ſemiſſem: aceti acerrimi quod ſatis eſt.Locum affectum prius perfricatum vt caleſcat,inungito. Vbi autem medicamentum validius eſt quàm corpus ferat,remittere vim ipſius oportet, admiſcendo ei amyli momentum,& lac muliebre,quum vti volueris.Rurſus autem vbi vim eius intendere libet, abſinthii paulum admiſcebis ex aqua dilutum.

De dolore capitis,ex vitio ſtomachi contracto.

Nec verò dolor in capite primario affectu laborante perpetuò accidit,ſed interim etiã ex ventre ipſo frequẽter,aut ſtomacho,aut alia quadam particula, aut flatibus vapores quoſdam ſurſum mittentibus ſuperuenit.

De dolore capitis quem bilioſus humor inuexerit.

Si igitur capitis dolor ſubinde ex humoris bilioſi abũdantia naſcatur,curatio eius medicamẽtis quæ bilioſum humorem purgant & ſubducunt, adminiſtrari debet verùm vt probè hunc vacuare poſsis,humidiore prius victu opus eſt,balneíſque temperatis,vnctionibus,& aquæ potu liberaliore.Ita enim diffuſa bilis,& veluti imbecillior facta,facilius à medicamento ipſam trahente vacuabitur. Si igitur bilioſus humor copioſus nimium & calidus fuerit,ita agere oportet,ac liquorem ipſius, potiſsimum ſcãmoniæ,cum modica aloe,aut abſinthio,aut roſarum ſucco,aut rhodomelo exhibere. Si verò non abundare tibi magis amaræ bilis humor,ſed in ſtomachi tunicas, veluti ſpongiam aliquam,abſorptus apparet, medicamenta ex ſcammonia vitari debent,& omnino quæ valde calefaciunt.Dari autem ipſis debet aut abſinthii dilutum, aut ipſa aloe,aut medicamentum picra, ſiquæ etiam craſſities bilis permixta tibi videatur.

Curatio, ſi viſcoſi fuerint humores ſtomacho inſidentes.

Sin autem humores viſcoſi in ſtomacho redundent,& in flatus diſſoluantur,doloríſque authores fiant,ad ea quæ validè extenuant tum in cibo,tum in medicamentis, veniendum eſt:cuiuſmodi eſt etiam apii radicis, aut hyſſopi dilutum. & ſuperfundenda inungendáque ſunt quæ corroborant & calefaciunt: vt nardinum vnguentum,vel gleucinũ,vel marciatum dictũ. Quòd ſi magna humorũ inſidentium copia extiterit, non ſolis remediis quæ partibus

B inducuntur vti oportet, ſed prius extenuata probè materie,exhibere etiam quæ pituitam purgare queant: aut oxymeli, tum ſimplex, tum quod Iulianum dicitur, caput,ſtomachum,& to.ũ corpus purgare efficax: vel catapotia quæ colocynthidem recipiunt. Purgare autem non modò ſemel,ſed etiam bis oportet. Neque enim viſcoſus humor vacuationibus vniuerſis ac vna vice factis cedit,ſed potius per interualla paulatimque, & crebrius repurgari medicamentis debet.

De dolore capitis in febribus oboriente.

Obuenit etiam capitis dolor iis qui vehementer fe-

C bricitant:verùm conſidera diligenter num criſis ratione, an non,oriatur. Conſtat enim quòd ſi capitis dolor huius gratia contingat,vt in iis qui ſanguinem ex naribus profundunt, aut vomunt, nihil tentare oportet, aut tumultuari,aut curationem adhibere.Nam ea quæ admouentur,præterquam quòd nihil iuuant,etiam naturam ſubinde impediunt: id enim propter febris vehementiam & malignitatem accidit. ac omnia agenda ſunt vt febris vehementia mitigetur.Cæterùm capitis quoque cura ha-

D beri debet,roſaceum ipſi ſuperfundendo, interim per ſe, interim cum aliquo refrigerante, vt ſerpyllo,aut hedera, aut roſis,aut ſemperuiuo. Quòd ſi vigiliæ vrgeant,etiam decocto chamæmeli,capitum papaueris & hederæ cum oleo roſaceo ſuperfundatur:ac frons ſomniferis inungatur, aut ſucco lactucæ, aut paſtillo trigono, aut crocode: aut ſummatim,omnia quæ adhibentur,leniendi,refrigerandi,& ſomnum inducendi vim obtineant.

De dolore capitis ex vino.

Dolor capitis qui etiam ex vino ſuſcitatur,facilè diſcu-

E titur. Nam quumprimum cauſam didicerimus,conuenit ante omnia vino interdicere, & medicamentis vti quæ refrigerant, & vapores repellunt. Tale autem eſt præſtantiſsimum roſaceum,aut per ſe,aut cum aceto,vel ſucco hederæ,vel braſsicæ.Nam huiuſmodi non ſolùm ſiccant,ſed etiam naturali quadam facultate vino aduerſantur.vnde etiam ipſa braſsicæ folia, ſi capiti applicentur, bene faciunt. oportet autem ea prius aqua calida madefacere,atque ita illigare. Iam conuenit etiam ipſam braſſicam decoctam ſemper comedere.Quinetiam lenticula

F his auxiliatur,præſertim qui humidiorem habent vẽtriculum.Adhæc mali punici grana ſuper cibum comeſta ipſos iuuant: ac mala ſimiliter piráque aſſumere, & frigidam aquam bibere cõfert. At qui imbecilliori ſtomacho ſunt præditi,iis etiam paulum vini propinare, præſertim aquoſi,(quale eſt Cnidium,Samium, & Sareptinum) conducit: nullum autem vinum ſit vetuſtum. Nam præterquam quòd caput nonnihil feriat,etiam vaporis quippiã ad ſuperiores partes effert. Panis autem ex aqua eſui his aptiſsimus eſt: item halica cocta, oua tenera, columbarũ

G & gallinarum alæ,gallorum teſticuli,turdus: breuiter, vniuerſus cibus eſto boni ſucci,ſtomacho vtilis, & qui vapores arceat.

De dolore capitis ex ictu.

Dolor capitis etiam ex ictu aut caſu accidit,inflammatione in illo ſubſiſtente: quare etiam curatio eius magno ſtudio tractanda eſt. Quippe periculum inducit, dum humores copioſius ad ipſum confluunt.Si itaque oborta inflammatio ſolam cutem ambiat, & non vlterius adhuc procedat, nihil negotii eſt ſed dolor etiam qui circa ca-

H put contingit facilè diſcutietur: ſin autem tanta & tã valida vrget vt etiam membranam caluariam ambientem in conſortium doloris pertrahat,(frequenter autem cerebri quoque membranam quã meninga Græci appellant) haud exiguum erit periculum.Nam conuulſiones magna

parte & deliria comitantur, vt mortē ipſis maximè præcipitem inducant. Vt igitur magnas inflammationes oboriri prohibeamus, neceſſe eſt curationē à ſanguinis miſſione incipere: ita nanque influxus reuelletur. Porro vacuatione facta, & corpore toto recrementis libero, deinceps etiã parti admouere auxilia oportet, & capitis ipſius curam habere, oleo dulci perfundendo, lanis contegendo, fouendóque omni ex parte, vt ne caput, hoc eſt neruorum origo, rigeat. Vino autem per initia ipſos, & carnibus arcere conuenit, & in totum, omnis victus purus & recrementis expers eſſe debet, præſertim ſi etiam febris tibi vehemens eſſe videatur. tunc enim tanquam illius ratione ptiſſanæ cremorem, lutea ouorum, maluam decoctam, lactucam, intybum & cucurbitam exhibere oportet. Quòd ſi vigiliæ vrgeant, etiam chamæmelino oleo & roſaceo perfundere debemus: ſubinde verò etiam vtriſque cõmixtis vti, plus & minus à magnitudine inflammationis, ægri temperamento & ætate conſideratis. Ita ſanè, vbi inflãmatio citra hulcus obuenerit, curationem moliri conuenit. Sin autem hulcus quoque infeſtet, tunc eiſdem ſanè vti non dehortabimur: ſed præterea etiam roſaceo cum melle, aut tetrapharmaco, item ceratum ad inflammationem arcendam efficax, & medicamenta cõmodè imponuntur, præſertim anemone. hæc enim variis modis auxiliatur, & linamentis illita & ſuperinducta. Talis enim curatio exiſtit quum inflammatio hulceri coniuncta fuerit. Dicetur autem abſolutius quum de vulneribus capitis aliarúmque particularum propriis, ſermonē habebimus.

DE CEPHALAEA, Cap. XI.

GRauis quidem affectus, & vehementer dolorificus eſt, vt etiam ipſæ oculorum radices indoleſcant. eſt quoque diuturnus, & leui occaſione excandeſcit exacuiturque. Nam qui hoc malo detinētur, alii vini paulo meracioris potione, alii odore quodã, vt ſtyracis, aut thuris, nonnulli ab ipſo luminis ſplendore feriuntur, vt in tenebris magis contenti ſint quàm in lumine degere. Fit autē potiſſimùm hic morbus etiam ex diuturna membranæ caluariam ambientis, aut cerebri membranarum inflammatione. item ex obſtructione & crudiorũ craſſiorúmque humorum copia, interdum etiam ob magnam humorum in alto deſidentium acrimoniam. Frequenter ob calidam quoque intemperiem malum hoc naſcitur, capite ſcilicet ſpatio temporis imbecilliore facto, atque ob id promptè humores ſuſcipiente: nonnunquam verò ab inferioribus recrementa quæ inueniuntur, cucurbitulæ inſtar attrahente. Diligenter itaque attendendum vt in aliis quoque affectibus, & animaduertendum eſt qua ex cauſa naſcatur, & generationis trahat originem: nempe ex copiáne an particularum cerebri inflammatione quapiam, vel obſtructione, vel acrimonia inueterata. Sic nãque morbus, ſi modum aut tempus inſpexeris, arte facilius ſolui poterit. Notæ ipſius hæ ſunto.

Si igitur magna grauitas in particula percipitur, conſtat non ſolùm qualitatem, aut vapores aliquos, ſed materiæ copiam obſtructionis eſſe opificem: id quod manifeſtius cognoſces ſi præter omnia à me dicta, totũ ægri corpus conſideres, naturáne plethoricum ſit, an minus: item, ſi omnia quæ præceſſerunt perpendas. Vbi enim ſic vniuerſa circumſpexeris, firmius internoſces.

Notæ cephalææ quæ propter cerebri inflammationem naſcitur.

Si igitur grauitatis ſenſus & pulſatilis dolor ortus fuerit, clarum eſt, cephalææ affectum propter inflammationem quandam euenire.

Notæ cephalææ ex ſpiritu.

Quòd ſi tenſionem ſolam citra grauitatem & pulſum æger ſentiat, manifeſtum eſt rurſus, affectum ex flatuoſo inſidente ſpiritu fieri.

De dolore ex acrimonia proueniente.

At ſi nullum ex his infeſtet, roſio autem ſolùm incidat, dolorē ex acri & bilioſo humore excitari intelligas.

Notæ doloris ex calida intemperie creati.

Sin autem nullum ex his cauſa morbum capitis pariēs

A exiſtit, calor autem circa caput percipitur, atque id natura calidius temperamento eſſe videtur, & cauſæ quæ præceſſerunt, calidiores, collige potius ex omnibus, calidam quoque eſſe intemperiem, quæ ab infernis recrementa cucurbitulæ alicuius modo ad ſe attrahat, efficiátque vt caput facilè repleatur humoribus. CVRATIO. Qui ſanè hunc in modum bona internoſcendi ratione ac via vtuntur, inueteratos cephalææ affectus ſanare poſſunt. Si enim morbus ex copia fiat, totius primùm corporis curam habere debemus, initiò id quod ſuperat commodè
B vacuantes, vel per ſanguinis miſsionem, vel purgationē. Sin autem totum corpus non fuerit plethoricum, ipſum verò caput potius cauſam præbere videatur, eo quòd natura ipſum iniuriis & repletioni ſit opportunum, poſsitq; attrahere quodcunque in ventre contentum inuenerit, à toto quidem corpore abſtinendum eſt, neque venam ſecare prorſus aut purgare oportet: ſed in primis ipſi tanquam primario affectu laboranti proſpiciendum. Et ſi quidem humores infixos frigidos eſſe ſuſpiceris, ſiue à caliditate attractos, ſiue ex imbecillitate illic natos, ſu-
C perfundere ipſum & irrorare oleo conuenit, aut herbis in vino decoctis non admodum calidis, ſed quæ robur quoddam habeãt ad caput firmandũ, quale eſt oleũ ex acerbis oliuis expreſſũ, quod omotribes dicitur: cui adiiciantur capreoli hederæ, aut ſerpylli, aut menthæ viridis. Procedente autem tempore, etiam ex calidioribus admiſceto ſiſymbrium, aut pulegium, aut folia lauri, aut calaminthen. His igitur medicamentis, eorúmque ſimilibus vtēdũ eſt: præſertim in hyeme, & maximè vbi ſuperantē intēperiē frigidã eſſe apparet, & humores qui capiti in-
D ſident, viſcoſi fuerint & craſsi. Nam illa infixos humores ſtrenuè diſcutiunt, & caput corroborant, vt ne ipſum infirmetur, neque recrementa quæ ex vētre in reliquas corporis partes diſtribuuntur, promptè ſuſcipiat. caput enim frequenter non adeo calidum eſt vt ipſum recrementa corporis poſsit attrahere, ſed propter imbecillitatem illis repletur, ſuſcipiens magis quàm attrahens. Ita illis ſanè, ſi humores qui capiti inſident frigidiores fuerint, agendũ cenſeo.

Curatio, ſi dolor à bile procreatus fuerit.

E Quòd ſi humores calidi & bilioſi exiſtant, tum oxyrrhodino, hoc eſt aceto & oleo roſaceo tepido, tum eo medicamento quod ex papaueris capitibus (vnde Græcis διακωδιῶν dicitur) & roſarum decocto paratur, caput ſuperfundas: adiiciens præterea etiam ea quæ leniter diſcutiunt, vt hederam, aut ſerpyllum, aut chamæmelum herbam, aut chamæmelinum oleum. Ac lauēt ægri, aqua temperata *hoc eſt tepida* vtentes, abſtergantúrque ptiſſanæ cremore, aut vitellis ouorum, tepidam ſuperfundentes aquam. Nam calida admodum & feruens, præterquã
F quòd nihil præſidii adfert, offendere ipſos & irritare ſolet. Vbi verò caliditatis feruor conquieſcit, non alienum eſt etiam mellis exiguum vnà cum vitellis ouorũ, & vnctionibus moderatis, quæ abſtergere & expolire poſſunt, admiſcere. Nam omnia nimiũ calida his ſunt inimica, ſiue ſmegmata ſint, ſiue apophlegmatiſmi. Quippe bilioſa recrementa ab humectantibus mediocriter tũ balneis, tum medicamentis magis diſcutiuntur quàm plus æquo ſiccantibus & calefacientibus: quia ex eiuſmodi magis ſpiſſeſcunt quàm diſsipentur. At in quibus craſsi & non
G admodum calidi ſunt humores, in iis conſulo ne admodum ſubitò ad ea quæ diſcutiunt feraris: mitigare autem potius materiã moderatis vnctionibus & balneis debet, atque ita deſcēdere ad efficaciora, quæ extenuant & diſcutiunt, vt quæ ex nitro & ſinapi conficiuntur. Declinãte autem affectu, etiam frictione capitis linteis adhibita vti oportet præcipuè in balneo, prius nimirum capillis adēptis: item per vices iis quæ ſternutamenta prouocãt: primùm ſanè ſimplicioribus, deinde valentioribus. Vt autē is qui parare illa velit, promptè inueniat, explicanda etiã
H hic putaui: quorum ſcriptura in hunc modum habet.

Errhinum, hoc eſt, medicamentum quod naribus inditur, caput purgans, ad lippitudinem & morbum comitialem efficax.

Melanthii drachmæ octo, ſalis ammoniaci drachma,

Elaterii drachmæ quatuor. Trita excipiantur oleo Sicyonio, aut myrteo, aut irino, aut Cyprino, vt cerati habeãt craſſitiem. Repoſito igitur in pyxide cornea, vtitor: ſubungens nares, attrahere iubeto. Hoc errhinũ nõ modò confert diuturno capitis dolore affectis, ſed etiam iis qui lippitudine infeſtantur, & comitialibus. Educit enim facilè ſiquid viſcoſum in cerebro & craſſum inhæreat: præterea etiam quod ex cyclamino cõſtat, nihilo minus proficit: habet autem huius quoque ſcriptura hoc pacto.

Errhinum ex cyclamino.

Cyclamini ſicci drachmæ octo: nitri rubri drachmæ quatuor. Sin autem loco nitri, elaterium iniicias, præſtãtius euaſerit. Vtitor autem in hũc modũ. Tritum ipſum probè, per arundinem inſpirato: præcipiens ſurſum inclinando attrahere: deinde rurſus deorſum vergendo, etiam id quod congregatur, expuere.

Epithema ad diuturnos capitis dolores.

Vtitor etiam epithematis in capite & vnctionibus in diuturnis affectibus, quæ diſcutiendi vim obtinent: quorum è grege eſt & hoc quod frequenter experimentum probauit: ſcriptura eius in hunc modum habet.

De cerato.

Irini vnguenti, peucedani, caſtorei, ſingulorum drachma: baccarum lauri drachmæ duæ: rutæ ſurculorum drachmæ quatuor. Excipiantur cerato quod ex roſaceo paratum eſt: ac capite deraſo, per totum ipſum imponito. Sin autẽ acceſſio magna orta fuerit, mitigantibus & mediocriter reficiẽtibus vtitor, ex quibus hoc habetur.

Smegma ad capitis dolorem.

Liquoris peucedani drachmæ ſedecim: liquoris papaueris, aniſi, mẽthæ, myrrhæ, ſingulorũ drachmæ duæ. Aceto excipiantur, fiátque vnguentũ. In doloribꝰ immoderatis, caput eo illinito. His & ſimilibus vti conſilium eſt, in quibus propter craſſos humores & ſpiritum flatulentum dolor gignitur.

In quibus qualitas doloris cauſa eſt.

At ſi dolor ex calida qualitate oriatur, clarum eſt ea adhibenda eſſe quæ etiam ex bilioſo humore dolentibus conuenire diximus, citra miſſionem ſanguinis, aut purgationem, aut omnino qualecunque tandem vacuans remedium adhibitum. Porro ſi affectum ex ventris retentione prouenire contingit, omnibus modis is cibo & leniter purgare potentibus ſubduci debet. ſunt autem huiuſmodi multa, tum ipſe ſal. Quare ſi aluus ob viſcoſos humores cohibetur, hanc compoſitionem mixturámq; dato. Salis Ammoniaci drach. duas: piperis, drach. euphorbii drach. Dato ex ouo, aut ptiſſana drach. duas aut quatuor, aut ſcrupulos tres aut quatuor. Quibꝰ autem venter non ob viſcoſos humores adſtringitur, in iis vtitor medicamentis quæ ſcammoniã recipiant. Habet autẽ horũ cõpoſitio in hũc modũ, Salis cõmunis torrefacti drach. tres: piperis drachmæ duæ, ſcãmonii, drachma. Dato ex ouo, pane, & quomodocunque velis, cochlearium. Nam hi ſales admodum leniter ac citra moleſtiam ventrem purgare & emollire ſolent. Vtitor his cum fiducia, tum illis quæ euphorbium recipiunt. Quòd ſi venter citatior ſit, & caput magis ob ſiccitatem doleat, nititor eum cibo, potu & medicamentis ſiſtere. At ſi affectus ex vigilia & ſolicitudine eueniat, iis quæ ſomnum inducunt, & laborantes omnino leniunt, curari debet. Summatim, remedia ſemper ad cauſam morbum facientem accommodato, ac vtitor prædictis bona ratione ac via. Ita nanque inueteratus ac contumax affectus, diligenti artificio & commodis præſidiis adhibitis, ex toto euincetur.

DE HEMICRANIA, Cap. XII.

SÆpe dimidia capitis pars indoleſcit, ita vt dolor circa dimidiam caluariam incipiat. Atque generatur hic quum recrementum aliquod ibi infixum aut impactum tum in flatus reſoluitur, tum loca ſingulis diebus, aut vno interpoſito, aut duobus, irritat, pro ſubiecta ſpecie motus ſumens initium. Si igitur totum corpus recrementis liberum tibi apparet, capiti proſpicito, ipſique particularem curationem adhibeto. At ſi copia toti corpori faceſſit negotium, tunc
A multifariam attendendum eſt, & internoſcendum quis vtique humor ſuperans exiſtat. Conſtat enim & vacuationem eius tentandam eſſe, &, ſi ſanguis fuerit, per venæ ſectionem detrahendum: ſin alius quiſpiam humorum fuerit, purgatione recrementi quod moleſtat, ſuccurrendum.

De hemicrania ex conſenſu.

Si hemicrania ſtomachi affecti conſenſu oriatur, vel dum ipſe in concoctione infirmatur, vel quum materiam in ſe bilioſam vel pituitoſam continet, nec
B humores hi probè coquuntur, perpende rurſus vtrum ex calida intemperie, aut frigida proueniat. Si igitur ex frigida intemperie, calefacientibus ei proſpicere oportet: ſin ex calida, frigidis & contemperantibus.

Si dolor ex frigida ſtomachi cauſa dimidiam caluariæ partem exerceat.

Quòd ſi dolor ex frigida ſtomachi cauſa factus apparet, primùm vtitor fomentis ex vino & oleo, quod Græcè œnelæon dicitur, nardo, gleucino, ſtyrace, ma-
C ſtiche: deinde etiã epithematis, Polyarchio, aut Philagrio, & Marciato dicto, quod flatus in ſtomacho ſubortos ſtrenuè poteſt diſcutere. Cibus eſto eiuſmodi qui calefaciat ſimul & extenuet, necnon robur apponat. Hydrogarum igitur his eſt idoneum, quod copioſius aniſum receperit. Confert etiam oxymeli potum, & porra cocta, in cibo ſumpta. Item quod ex malis cotoneis conficitur, piper & gingiber recipiens. Auxiliantur ipſis etiam quæ ex hyſſopo, aniſo, dauco & apio propinantur. Ex oleribus, ſcandix, gingidium, aſparagi pa-
D luſtres, & beta cum ſinapi, & cappares. Allium verò diuturnos frequenter dolores diſcuſſit, quemadmodum etiam ſalſamentum, & encathera dicta, & coriax.

Catapotia quæ Græcè vocãtur κόκκοι διὰ κολοκυνθίδος, hoc eſt grana ex colocynthide.

Iuuat hos & vomitus à cibo, & purgatio quæ fit ex catapotiis quæ colocynthidem & euphorbium recipiunt: compoſitio ipſorum ita habet: Aloes ſeſcuncia: euphorbii ſeſcuncia: colocynthidis medullæ, ſcammoniæ, gummi, ſingulorum vncia: bdellii Scythici
E ſeſcuncia: nitri Alexandrini ſeſcuncia: veratri nigri corticis vncia. Excipito ſucco braſſicæ, aut citrii, aut rhodomeli, ac dato ſcrupulos ſex. Tu verò non vniuerſa, ſed per vices ipſa exhibeto, atque ſic ad perfectum modum peruenias. Nam non minus quàm hiera, humores ex alto euocare poſſunt: cæterùm etiam non ſuperficiariam vacuationem moliuntur, ſed ex alto, & veluti ab ipſa radice recrementa extrahunt: & ſiquis rectè vſus fuerit, non modò hemicranicum, ſed etiam vetuſtum dolorem, ſtomachicos affectus, morbos comitiales, ar-
F ticularios, & coxendicum vitia ſanare poſſunt. Hoc pacto quidem dolori, ſi ob viſcoſos humores in ſtomacho excitatos prouenerit, mederi oportet.

De hemicrania quæ ob bilioſum in altera capitis parte contractum humorem naſcitur.

Si bilioſus humor dolorem pepererit, ſumant ægri ante omnia panem ex aqua tẽperata, vt quæ ſupra modũ ipſis auxilietur. Cæterùm etiam malua & lactucæ comeſtæ proſunt: in vniuerſum, cibus ſit humectans, & balnea temperata: poſtremò purgatio quæ ex picra & ſcam-
G monia, & aliis quæ bilem citra magnum dolorem purgare ſolent, adhiberi debet.

Epithemata.

Similiter etiam vnctiones quæ extrinſecus imponũtur, non ſint nimium calidæ: in totum, vniuerſa medendi ratio eiuſmodi adhibeatur qualis etiam in capitis doloribus præcepta eſt: nam eædem genere cauſæ exiſtunt, niſi quòd capite laborantes, diuturniores valentioréſque habeant. Vt autem remedia vnicuique cauſæ
H idonea promptius inuenire queas, etiam horum deſcriptiones tibi ſubiungam.

Vnctiones aduerſus dolores ex craſſis viſcoſiſque humoribus in dimidia caluariæ parte ortos.

Euphorbii partem vnam: caſtorei tantundem: aqua excepta, auri iuxta partem dolentem imponito, ac ſtatim in balneũ ire, & lauare conſueto more præcipito.

Hoc admodum generoſum auxilium eſt, & cum fiducia eo vtitor. Iam maximum hoc quoque eſt quod recipit atramentum ſcriptorium. Habet autem deſcriptio eius in hunc modum, Euphorbii drachmæ quatuor: atramẽti ſcriptorii drachmæ quatuor: myrrhæ troglodyticæ drachmæ tres: croci drachmæ duæ: crocomagmatis drachmæ duæ: piperis albi drachmæ tres: aceti quod ſatis eſt: vt hæc probè læuigentur, & craſſities ſordium ſimilis fiat: atque hoc illinito, à medio ſuperciliorum incipiens, vſque ad tota tempora, præcipuè ſi locus pilis careat: & quum refrigeratus fuerit æger, hoc rurſus inungito eodem in loco ad tertiam vſque vicem. Oportet autem ipſum mane inungere, vt auxilium vim ſuam probè exercere poſſit, quouſque ille lauaturus eſt. Verùm caueto ne, quãdo æger illinitur, medicamentum oculos ingrediatur. nam ſpongia vtens, dextrè id quod illitum eſt abſterges. Vbi ex balneo æger venerit, rurſus ſimili modo ſæpius illinito, donec in totum dolore liberetur: atque eo diſcuſſo, per interualla iterum medicamento vti debes, ne in eundem denuò morbum incidat. His maiora præſidia ad longos validóſque dolores inuenire non licet. Ad moderatiores autem vnctione vtitor, quæ ceram & euphorbiũ habeat. mixtura ipſius hæc recipit, Olei Sabini ſextarios quinque: ceræ vncias tres: euphorbii vnciam. Hoc vtitor, dimidiam frontis partem cum temporum muſculo ante balneum illinens. Facit hoc præcipuè ad dolores ex frigidis affectibus ortos. Porro inuenies alia quoq; multa à veteribus prodita: verùm hæc ſola ſufficiunt, plurimis experimentis comprobata.

In quibus dolor ob bilem contrahitur.

Qui ex bile dolorem experiuntur, iis abunde eſt etiã paſtillus crocodes illitus, & trigon: adhæc terra Ægyptia, omnéſque vnctiones quæ ex roſaceo & chamæmelino oleo parantur, modico aceti adiecto, aut quodam ſucco mitigatorio. His & ſimilibus medicum qui recta curandi ratione nititur, vti oportet.

DE PHRENITIDE, Cap. XIII.

QVòd ſanè phrenitis acutiſſimus periculoſiſſimúſque ſit affectus, omnibus eſt in confeſſo: vnde autem conſtituatur, & quo affectu cerebro laborante, & quæ curatio conueniat, de hoc omnes diſſentiunt. Dicamus igitur etiam nos quæ ſit exquiſita phrenitis, quæ eius cauſa, & quomodo inernoſci debeat. Plerique enim ipſorum in diſcernendo eam potiſſimùm, non mediocriter decepti ſunt, vt etiam eos qui delirãt, exiſtimarent phreniticos: quum res ſit longè diuerſa.

Quæ ſit cauſa phrenitidis.

Exquiſita igitur phrenitis à flaua bile naſcitur, quum ipſa in cerebrum aut eius membranam diſtributa inflammationem excitauerit. Priuſquam enim diſpenſata infixáque fuerit, non prhenitidem, ſed delirium producit. Atque hoc in acutarum magna parte febrium ſtatu ac vigore accidere conſueuit: deinde rurſus in declinationibus ceſſare: atque id delirii propriũ eſt, quòd febres per tota earum tempora non perſeuerent, ſed conquieſcant: phrenitis autem ſemper perduret. Eſt autem ipſius non vna tantùm ſpecies, ſed etiam multiplex. Alia ſiquidem ex pallida bile conſtituitur, quæ mitior exiſtit. Sin autem ex flaua bile, quæ & multo vehementior, febres quoque maiores inducit. Iam alia quoque, efferata dicta, naſcitur bile flaua immoderatius excalefacta, & plus æquo aduſta. NOTAE futuræ phrenitidis. Futuram phrenitidem vigiliæ potiſſimùm continuæ & intenſæ, ſomníque turbulenti præcedunt: ægri exiliunt, & ſomniorum imaginationibus interdum detinentur, vt etiam nonnulli ſe futura ſcire ſuſpicentur, & velint prædicere. Præcedit etiam vt ægri quæ dicũtur obliuiſcantur. Nam quum familiaribus præcipere quædam incipiunt, ad alia conuertuntur, eorum quæ ab initio iniuncturi erant, obliuiſcentes. Item quum reſpondent, ferociores ac iracundiores quàm prius apparent: magnam & crebram reſpirationẽ edunt: pulſus habent paruos, & duros: atque occipitio frequenter indoleſcunt. Quòd ſi affectus increuerit, vt parum ipſi à phrenitide abſint, fixis oculis cernũt,

A eóſque admodum ſqualidos & rubentes habent: necnon pituita eis inhæreſcit, ac lacrymæ ex vtriſque profluunt. Sin autem vitium magis intendatur, incipiunt & floccos carpere, & feſtucas legere: neque reſponſionem manifeſtam dare poſſunt, & linguam multo magis ſcabram habent, febréſque ſicciores: interdum & tremuli ſunt, exareſcente cerebro, eiúſque neruis: & ægrè ſentiunt, vt etiam quum ipſi excitentur, vix aut nequaquam exaudiant. Eiuſmodi ergo & tot, eorum qui propriè phrenitici exiſtunt, ſigna habentur. Cerebrum

B igitur ſtatim per initia morbi cauſam habuit: non enim alia quadam parte affecta, quæ propriè phrenitis eſt cõtrahitur: quemadmodum nonnulli phreniticos ob ſepti tranſuerſi inflammationem fieri exiſtimarunt: quod verum non eſt: ſed & ipſum cerebrum, vbi inflammationem ſenſerit, valida efficit deliria, vt phrenitidi reſpondeant.

Quomodo delirantes à phreniticis diſcernere oporteat.

Qui propriè phrenitici exiſtunt, à delirãtibus ex par-

C tium conſortiis diſtinguuntur, quòd ipſis febris adſit perpetua, oculi ſint cruenti, ſanguis è naribus profluat, & caput ſit calidius. Nam qui ſepto tranſuerſo laborãt, iis caput non eſt adeo calidum vt præcordia ipſúmque ſeptum: ægrè magis ſpirant, & inæqualem valde ſpirationẽ edũt. Diſcernes autẽ phreniticos ab inſanientib[9], eo quòd inſania quidẽ, quæ Græcè mania dicitur, citra febrim: phrenitis autem, vt diximus, ſemper cum febri ſpectetur. Hæc quidem ſunt ſigna eorum qui propriè phrenitici dicuntur: in quibus etiam flaua bilis ſola, ſi-

D ne alia materia, defixa, affectum peperit: quemadmodum etiam, ſi pituita flauæ bili coniuncta fuerit, eiuſmodi, falſa phrenitis appellatur, & vigilem ſoporẽ, qui Græcis agrypnon cœma vocatur, excitat. SIGNA phrenitidis falſæ. Noſces autem phrenitidem ex humorum mixtione factam, inde, quòd etiam ſymptomata quæ ſuperueniũt, mixta ſint, referentia eandem naturam illorum quæ cauſam eandem habent. Etenim vigilant ſimul, & in altum ſomnum deferuntur, rurſuſque paulatim delirant, & ſomno alto ſoporoſóque preſ-

E ſi, cum tumultu excitãtur, & illis qui ipſis loquũtur, inordinata verba & inſaniam teſtantia reſpondent.

De inueteratis iam phreniticis.

At quòd hæc per morbi initia & breui tempore accidere cõſueuerunt, noſſe cõuenit. Vbi verò morbus in vetuſtatẽ inciderit, & vires fuerint debilitatæ, exigua ipſius indicia apparent, vt nonnulli aliam quandam phrenitidis ſpeciem eſſe arbitrentur: non eſt autem alia, ſed ægri per initia quidem turbulenti fiunt & furibundi, tanquam bile ſtatim ad ſuperiora tendente, &

F cerebrum excitante: poſtea autem, hecticis febribus ſimiliter, æquabili intemperie in totum cerebrum diſperſa, non amplius valde perturbantur, & inordinata furioſáque nugantur, ſed iacent, neque vocem edere propter imbecillitatem potentes, neque decubitus figuram mutantes, neque validè exilientes: manus ſolummodo inordinatè iactitant, vt quidam ignorantes, ægrum quærere aliquid, &, ſi inueniat, velle continere ſuſpicentur: nonnulli autem ipſorum ne palpebras quidem propter vires iam antè defatigatas aperire poſ-

G ſunt. Sin autem aliquando etiam aperiant, vbi pauliſper reſpexerint, ſtatim rurſus propter infeſtantẽ humorẽ cõniuent. Verùm hæc ſigna adhuc infirmãte ipſorũ facultate ſuperueniũt, nec aliã adhuc phrenitidis ſpeciẽ oſtendit id, quòd pulſus ſit imbecillis, durus, exiguus & anguſtus, ſed etiam ad omnes magna ex parte phreniticos pertinet, præcipuè inueteratos. Hæc igitur indicia ſunt quibus phrenitici cognoſcuntur: deinceps autem quomodo curationem ipſorum optimam adhibeas, iã perſequamur. CVRATIO phreniticorum. In o-

H mnibus propriè phreniticis, ſi vires robuſtæ ſunt, & nihil aliud prohibet, ſanguinis detractio adhibẽda eſt, tãquã primũ omniũ & maximũ futurũ præſidiũ. Sin autẽ repugnet æger, (quod ſæpe accidit) vt nolit brachiũ permittere medico, omnino conandum tandem eſt ex recta in fronte vena ſanguinis miſſionem moliri.

Facis autem id rectè ſi collum artificioſè faſcia lanea
conſtringas,vt vas attollatur. Ita nanque ſi feceris,ſan-
guis ſtatim vena ſecta,citra impedimentum cum ſpiritu
erumpet. Ego ſanè magna adeo phrenitide correptum
curaui,& niſi multi fortéſque famuli eũ continuiſſent,
& vinculis vndequaque conſtrinxiſſent, neutiquam ne
in frōte quidē venā ſecare potuiſſē:adeo ferociter agita
batur,omniáque faciebat quæ inſanientes ſolēt:atque ſi
gladiũ habuiſſet,non paucos qui ei aderant,iugulaſſet.
Quia verò bis ſanguinem detrahere moleſtũ eſt viſum,
ideo tantùm initio euacuauimus quantũ ei ſatis erat
futurum,etiā ſi ſecunda vice iterum emiſiſſemus. At mi
rabile erat vacuatione facta,quàm feſtinaret ex riuo ſu-
perbibere, ſimul autem adſtantes etiā aſpergebat,vt ri-
ſum quoque ideo vulgo excitaret. Verùm hic quidē ce-
leriter curatus eſt, alia quoque ratione ac cura conue-
nienter ei adhibita. Sic igitur agendũ eſt ſi venam in
cubito ſecare non liceat. Poſt ſanguinis vacuationem
parti quoque remedia inducenda ſunt, & caput oxyr-
rhodino madefaciendũ, ne ipſum,quũ calidũ ſit, libe-
ralius humores attrahat, atque idcirco eis repleatur.
Aceto autem ea quæ mitigant & ſomnum conciliare
poterunt,admiſcere conabimur. At quum morbus vi
get,& vigilias mentiſque alienationem inuehit,adhuc
magis ſuccurrendum eſt, & largius oxyrrhodino caput
implendum,& decocto chamæmeli, papaueris capitũ,
ſerpylli,hederæ: rurſúſque oxyrrhodino ſuperfunden-
dũ: itē ea quæ odorē mouent, naribus adhibenda,nec-
non vnctionibus vtendũ, vt omni ratione vigilias ex-
cindamus,ſomnúmque ægro accerſamus: quod ſolum
& maximũ eſt delirantium & cuiuſuis morbi remediũ.
Quòd ſi his adminiſtratis, vigiliæ & alienationis ſym-
ptomata perſeuerent, dato ei potum medicamentũ quod
à papauerum capitibus diacodion Græci appellant, ad o-
mnia futurũ vtiliſſimũ. Non ſolùm enim vigiliis, ſed
etiā febri medetur:præterea caput tanquā ab igne adu-
ſtum refrigerare poterit. Sin autē nihil admodũ impel-
lit vrgétque,nolim medicamentũ diacodion exhibere:
præſertim ſi neque phrenitis quædā germana eſſe videa
tur, ſed etiā pituitæ nonnihil particeps ſit, vt ipſa quo-
que falſa nominetur: tunc caueto ne idipſum vel aliud
quoddam ad ſoporē torporémque inducendũ efficax
offeras. Sin autē vires quoque imbecillæ fuerint, tunc
maximè vitabis nequid torpori ſomnóque inducendo
accōmodũ exhibeas. Nā in iis qui infirmas vires ha-
bent,nō vulgaris noxa,imò interdũ mors taliũ potionē
comitatur. DE HABITATIONE. Cōſiderari debet
etiā habitatio in qua deget æger,vt aerē neq; admodũ
craſſum, neque humidũ frigidúmque, aut nimis cali-
dum habeat, ne capiti meatuũ denſatio aut repletio ſu-
perueniat, ſed tēperatus exiſtat, quò animalis ſpiritus
temperie ipſius refocilletur ac relaxetur. Sit autem ma-
gis lucidus quàm tenebroſus, vt æger per huius ſenſum
ad conſuetorum perceptionem ac conſcientiam perue-
niat. Quare & amici nonnulli admodum familiares ei
aſſiſtant,vt etiam increpantes ipſum propter ea quæ fa-
cit,reuereatur. Neque verò domeſticus,aut cognatus,cu
ius cauſa aliquando triſtetur, aut cui iraſcatur, ingredi
debet. quippe hoc irritare ægros, & commouere ſolet:
& vt valde perturbetur, manifeſtam præbet occaſionē.
Sed nec amici frequentes & copioſi ad eum ingredian-
tur: quippe turbam tantùm ei excitant. præterea aerem
quoque craſſum efficiunt, frigidos emittentes ſpiritus.
Iā non violenter mouendus eſt, ſed leniter, ne in lecto
propter imbecillitatē concutiatur. hoc enim, ſiquid a-
liud,ægrũ irritat,& ſomnũ impedit. Ii verò qui adſunt,
omnia ipſius mēbra citra violentiā teneant, lenitérque
perfricent,& præſertim inferiora: atque tunc magis v-
bi conuulſiones ægro oboriũtur,artus vinculis excipiā
tur. Quippe hoc materiā ad inferna prouocat: præterea
conuulſiones lenit. Satius autē eſt inferiora quoq;, vbi
perfricata fuerint,fouere,atque ſic deligare vt materia
quæ fotu ſimul & fricatione accita fuerit, ad ima poti⁹
deriuare poſſit. Nihil autē facere oportet ante febriũ de
clinationē:longè verò antequā inuadant,id præſtandũ.

A Iā cucurbitulæ adhiberi, præſertim ante acceſſionē,de-
bent,vt materiæ ſurſum vergentis impetus per reuulſio
nem coerceatur. Simili modo etiam epithemata ſem-
per eis admouere oportet quæ non nimis frigida ſint,
neque rurſus calida,ſed potius tepida. Qui enim viſcera
largius fomentis excalfecerunt, maxima hi mala ægris
accerſerunt, materiam ſubitò ac vniuerſè commouen-
tes,vt ad ſupernas partes profecta caput admodum re-
pleuerit, vnde vehemens alienatio mentis prouenerit:
nonnunquam etiam ſopor qui κάρος dicitur: ita vt rur-
B ſus iis opus fuerit quæ excitare poſſunt, ſternutamenta
prouocantibus,tum frictionibus. Quare viſcera validio
res fotus non requirunt,præſertim in iis qui vehemen-
tiori febri laborant:item quibus copia humorum ineſt,
& caput affectum. Sufficit igitur ſolum lini ſemen hy-
drelæo incoctum, aut cum chamæmeli iure blandũ &
tepidum viſceribus obducere. Ita enim feruor mitiga-
bitur,& viſcera diſtenta laxabuntur,atque ideo etiā fe-
bres erunt mitiores. DE VICTV.
Conuenit autem inter medicandum,vt contulerit,e-
C tiā victus rationi vt maximè neceſſariæ,animũ adhibe-
re. Multi nanque ipſam negligentes,ignorant quantum
noxæ & adiumenti ægro adferri poſſit. Vtinā verò etiā
rectè medicari ſcirent,tempúſque inquirerent, aut or-
dinem,aut qualitatem,aut quantitatem:verùm nullum
horum attendētes,ſingulis vicibus, quũ ægrũ accedũt,
viſceribus faceſſunt negotium,aut perfundēdo, aut ob-
ducēdo,aut omni tēpore parando,etiā cum copia, inte-
rim quoque quũ cruditas vrget:præſertim quum ſapiē-
tiſſimus Galenus manifeſtò clamitet, neque cataplaſma
D tis,neque aſperginibus quouis tempore vtendũ eſſe,ni-
ſi in ſolis illis quibus nullum in toto corpore excremē
tum,aliáque ſuperflua exiſtunt: reliquis autem omnib⁹
extremum eſſe malum. Verùm hæc quidē ii qui non be
ne mente ac ratione conſtant,faciunt:nos autem quæ ex
veteribus didicimus, ſimul etiā ſiquid ratio facere nos
rectè admonet,iam exponamus. Ptiſſana igitur primùm
omnium victus ratione phreniticis remediũ adhibea-
tur,optimè prius decocta. Detur autem ſolus ipſius cre-
mor:quem ſi non libenter aſſumant ægri, cum granis i-
E pſam ſine aliquo cibo capiant: ſin ea oblectentur, adii-
cere conuenit ſolum hydromeli exiguũ,aut hydroroſa-
tũ,aut rhodomelũ. Hydromeli verò maximè Cybyrati-
cum,vt inimicũ ipſis, vitare oportet,& oxymeli. Quòd
ſi minus gratam habēt ptiſſanam, (multi enim ne nomē
quidē illius libēter audiũt) exhiberi ipſis oportet auenæ
cremorem,ſi inueniatur,aut citrii. At ſi in totum ſorbi-
tiones auerſentur,panem in aquam calidam intingito:
non minus enim q̃ ſorbitiones iuuabit. DE OLERI-
BVS. Ex oleribus edant intybũ,& maluā coctā: inte-
F rim etiā crudā,ſi caliditas nimium ſuperare videatur,&
æger ſiticuloſus ſit,vigiliiſq; admodũ prematur. Ita nā-
que adiuuabis. Præterea etiam magis ſi lactucæ ſemi-
na,cucumerum medullā & peponum exhibeas. Vbi cō-
coctio apparuerit,etiam piſces aſſument,vt erinaceũ &
pectines. DE POMACEIS fructibus & potu. Ex
fructib⁹ ſumāt duracina,perſica,ceraſia,mala,&punica:
ſed hæc rarò. Bibere autem ipſos crebrius,& paulatim a-
quam tepidam conducit. neque enim multam potio-
nem appetunt:neque iuuantur ſi cumulatè bibant. Fri-
G gidam autem aquam vitare oportet, eo quòd tuta non
ſit. Nam ſi inflammatio circa ſeptum tranſuerſum aut
aliam quampiam particulam, inuenta fuerit, non exi-
guum periculum ſequitur. Quanuis enim frigidæ po-
tio mitigare ipſas videatur, tamen maiores poſtea &
malignas febres excitat, vt etiam alienatio mentis au-
geatur: breuiter omnia ad deterius maligniúſque con-
uertantur. Quare tutius eſt tepida potius quàm fri-
gida aqua vti. Noui autem me etiam hydrelæo vſum,
in quibus ſiccitatem immodicam, & bilem ſuperio-
H ra occupare, nihílque ab inteſtinis notatu dignum
excerni viderem: hinc calor mitigatus fuit, & viſce-
rum intentiones inflammationéſque relaxatæ: bilio-
ſa per aluum & vomitiones excreta,vt æger non mul-
tis adhuc diebus ad vniuerſum prorſus morbum

depellendum indigeret. Etenim omnia quæ ipſi admouebantur remedia, tunc adminiſtrabantur quum totum corpus recrementis eſſet vacuũ. DE BALNEO.

Lauare eos & perungere conuenit quibus iam vacuatio facta eſt, & quantitas totum corpus non offendit, verùm ſiccitas & vigiliæ plurimæ vrgent. Et, ſi febricitet æger, nihil nocebit ei ſi ita lauetur, præcipuè etiam quum balneum temperatum adhibitum fuerit, vt neque aer ſit igneus, neque ſolium nimis calidum. Qui autem febris metu eos non lauant, maximè offendunt. nam ægri vigiliis magis torquentur B balnei abſtinentia, adhuc magis etiam animo turbantur. Lauandi igitur ſunt, quemadmodum comprehenſum eſt. Sic enim balneo vtentes, ad bonam temperiem reuertuntur, & in poſterum delirio & affectu febrim incendente liberantur. DE VINO. Quin & vinum quod ſitim reſtinguat, dare phreniticis audendum eſt, in quibus multæ vrgent vigiliæ, & vires ſunt imbecillæ: febres autem nondũ vehementiam neque ardorem habent, ſed quædã concoctio vrinarum quoque in eis apparet. Præterea illis potius cum fiducia C dandum eſt qui per ſanitatem quoque vinum amare conſueuerunt, & os ventriculi imbecillum, & natura frigidius obtinent. In his enim tempeſtiua eſt vini potio, & omnibus mente alienatis, ſi modicè aſſumatur. Nam ferociam ipſorum mutat, & ferinos mores ad hilaritatem trãſfert, ſomnũmque conciliat, eo quòd cibum celeriter concoquat, & in totum corpus diſtribuendum adiuuet. In quibus igitur nulla feruens inflãmatio, aut magnus admodum calor præcordia infecet, & vires infirmentur, audacter vinum ipſis exhibeto. D Maius enim ex eo cõmodum erit quàm quæ noxa fore putetur. Si enim vires recollectæ fuerint, & non collabi permiſſæ, omnia tentare poſſumus, & multifariam ægro ſuccurrere. Collapſis autẽ ipſis vigilia, omnis medicorum curatio deſperata erit. Quare metiri conuenit, & noxam quæ ex vino expectatur, & commodum: atque ſi plura fuerint, quæ permittunt, propinari debet, minorem offenſionem contemnendo. Fieri enim haud poteſt vt id quod iuuat, aliqua etiam parte non noceat. Medici autem eſt, eiuſmodi tum metiri, tum iudicare. E Nam ſi vniuerſa moderatè, quantitate, qualitate, ordine & tempore adhibeantur, totam artem abſoluunt, conſummántque, & finem bonum imponunt.

DE LETHARGO, Cap. XIIII.

GEnuinus ac germanus lethargus, quẽadmodũ phrenitis, ſedem quidẽ habet cerebrum, materiam autẽ phrenitidi contrariam. Nam ex pituita ſuperante naſcitur, quæ ipſũ humectat, & validè adeo madefacit vt ægri eorum quæ dicuntur nequeant meminiſſe, ſed F palpebris ſemper conniuere velint, & conquieſcere, vel prorſus in ſoporem, (qui Græcis caros dicitur) ab humiditate ſimul & frigiditate, quæ ſpiritum animalem ſuffocat, & torpidum efficit, perducantur. NOTAE veri lethargi. Si igitur humor qui lethargum parit, ſolus ſit pituitoſus, genuinus lethargus naſcitur, atque omnia hæc accidentia inducit. NOTAE falſi lethargi. Sin autem non ſola in capite pituita, ſed etiam bilis fuerit, neceſſe eſt ſymptomata quoque mixta fieri, vt ægri nonnunquam vigilent, nonnunquam altiſſimo ſomno premantur, aliàs delirent. Ambo enim G faciunt, & conniuent palpebris, & manus mouent, tanquam contingentes quædam, eáque tenere non potentes. Qui igitur moderatius degunt, nonnullis ipſos inclamantibus, interim palpebras aperiunt, & rurſus conniuent. Sin autem admodum imbecilles ſint, & valde morbo vincantur, nullatenus exaudiunt, neque palpebras mouent: pulſúſque habent raros, exiguos, & obſcuros. Sic igitur facile eſt ipſos internoſcere. Dicamus autem quomodo curare oporteat. CVRATIO. Quũ omnia accuratè inſpexeris quæ veteres nobis præcipiunt, nempe ægri vires, habitum, aliáque, vt H ætatem, & totius corporis ſtatum, ita tandem huc venies vt ſanguinis detractionem ante omnia adhibeas,

A niſi quid ex commemoratis tibi aduerſetur, & præcipuè vires. Vbi verò totius corporis curam habueris, etiam remediis quæ partibus inducuntur, ægro ſuccurras, omnem capiti diligentiam adhibens: vt & vapores, ne ſurſum ferantur prohibeas, & eos qui iam eò irruperint diſcutias. Maximè autem hoc præſtat acetum cum oleo roſaceo, *quod Græci appellant* ὀξυῤῥόδινον, caput corroborans, præſertim inter affectus primordia, ne deinceps multos vapores ad ipſum ſurſum tendentes, facilè recipiat. Quoniam igitur materia B quæ in cerebro continetur, pituitoſa eſt, & ſuperans cauſa humida & frigida demonſtratur, miſcere & incoquere ea oxyrrhodino quæ extenuare etiam ſimul poſſunt, expedit, nempe vel peucedanum, vel caſtoreum, vel pulegium, vel calaminthen, vel thymum. Ac frons illinenda eſt aut caſtoreo, aut pilis humanis crematis, læuigatíſque ex aceto. Huiuſmodi enim valde proficiunt, excitántque, forſan etiam naturali quadam facultate lethargo contraria. Quòd ſi affectus perſeueret, & ægri difficulter excitentur, vtendum eo eſt quod ſternutamenta mouet, ſtruthio dicto, C vel cum caſtoreo, vel pipere, vel euphorbio, vel epithymo, nunc quidem inſpirantes, aliàs penna illinentes. Verùm id cõtinuè faciendum non eſt, quippe vires eorum laborant, & adhuc magis caput repletur. Cæterùm crura perfricare, & oleo Sicyonio perũgere oportet: interim ſolam ipſam ſcillam ex aceto læuigatam cruribus obducere. Hoc enim etiam eos qui in ſomnum valde altum & veternoſum deferuntur, excitare ſolet. At ſi affectus & malignus eſt, & inueteraſcit, capillos adimito, D vngitóque tum caput iis quæ exaſperare ac vellere cutẽ poſſunt, vnà cum caſtoreo, datóque ipſis potui caſtoreũ præ omnibus: idque faciendum eſt præſertim hora vna ante acceſſionẽ. Etenim extenuat, & corpus quod perfrixit, & prope eſt vt totum emoriatur, recalfacit fouétque. Ego ſanè noui multos, eo morbo victos, hoc ſolo remedio mortem euaſiſſe. Item per ſe exhibitum proficit, adhuc autem magis cum oxymelite. Quòd ſi æger recrementis plenus fuerit, etiam cum aliquo ad ventrẽ ſubducendum efficaci, præſertim ſcammonia, dari debet. E Sufficit autem vnum ſcammoniæ ſcrupulum, aut paulo plus minúſve, pro virium ratione, duobus caſtorei ſcrupulis adiicere. Iam verò non ſolùm auxilia extenuantia eſſe debent, ſed etiam cibus talis exhiberi. Quare ſuccus quoque amygdalarum ex melle coctarum præbendus eſt, ac ptiſſana quæ habeat comam porri, aut apii, aut hyſſopi: niſi ægri vehementer febricitent. Si enim febris vehemens fuerit, abunde eſt etiam ſolius apii radix, & oxymeli ſimplex, tũ ex ptiſſana, tum per ſe ſolum. Salutares ſunt etiam micæ panis ex apomelite F aut hydromelite datæ. At hydromeli Cybyraticum dare ipſis non oportet: imò neque Cnidium prorſus, morbo adhuc concoctionis experte. Vbi verò concoqui inceperit, nihil obſtat & lauare ipſos, & vini paulum exhibere: præſertim à ſanguinis miſſione, ventris ſubductione, & mediocri totius corporis purgatione. Verùm balneum timeri non debet, niſi recremẽtorum copia ſubſit. nã quæ in cute hærent ſuperflua, magis balnei calore moderato digerentur. Ego certè noui me quoſdam ita laborantes, neque ſuſpicere præ multo ſopore potentes, neque hoc ipſum quòd lauarentur percipientes, G poſtquam à ſeptem diebus in balneum duxiſſem, magis ab eo excitatos inueniſſe, vt reſpicere, loqui, nonnullóſque adſtantium agnoſcere potuerint. Quare ſi vires robuſtæ appareant, in balneo lauandum eſt: ſin imbecilliores, vt æger laſſitudinem, aut calorem balnei ferre nequeat, domi lauato vaſe quodam aqua calida repleto, in quo æger collocetur ita vt ſedeat, capite aquã excedẽte. Facile autẽ eſt eiuſmodi vas ex lignis parare. Non madefaciet autẽ caput æger, quoniã præ- H terquã ꝙ nihil à calidæ ſuperfuſione iuuatur, etiã animæ defectionẽ celeriter ſuſtinet. Sic igitur, donec ſemel aut bis lotus æger fuerit, agendũ eſt: deinceps tandẽ ad balneũ ducere ipſum, & conſuetis nihil ſuſpicantẽ abſtergere conuenit. Eiuſmodi curatio etiam in iis qui

veternoſo ſopore (quem κάρον vocant) premuntur, tentanda eſt. neque enim ea multum variabit, neque cauſa. At noſſe oportet, caron in anteriore potius capitis parte conſtitui: quare etiam ſenſoriæ ipſorum vires magis oblæduntur. Cæterùm oritur ob vehementes quoque dolores, vt quibus ſpiritus animalis diſſipetur, & concidat: item contuſionibus hoc accidens euenit, ſi quis cerebri membranam lamina ænea, (quã inde quòd membranam tueatur, meningophylaca Græci appellant) negligenter continens deligauerit. Sic etiam accidit ſi quis os vehementius contundens, medium cerebri ventriculum compreſſerit. Sed de horum curatione nunc ſcribere tempeſtiuum non eſt. Peculiares enim hæ curationes requirunt: ac differemus de his dicere in eum locum vbi de fracturis agemus: nunc autem de morbo comitiali verba facere inſtituimus.

DE MORBO COMITIALI, Cap. XV.

MOrbus comitialis, qui epilepſia Græcis dicitur, vnus quidem & ipſe ex longis affectibus habetur, qui excellentem diligentiam ſtudiúmque requirat: &, ſi per initia neglectus fuerit, frequenter ii qui eo detinentur, commoriuntur. Nam capitis vitium eſt, vbi ſenſus motúſque origo habetur: quòd autẽ capitis morbus ſit, teſtatur hoc quod per acceſſiones ægris contingit. Neque enim audire, aut videre, aut intelligere prorſus, aut meminiſſe alicuius poſſunt, ſed omni deſtituti ſenſu iacent, mortuis non diſſimiles: quapropter etiã Græci epilepſiam quaſi comprehenſionem, vitium hoc nominarũt, quòd videlicet ægri rerũ obliuiſcantur, & ſenſus eorum detineantur. Cæterùm hoc ipſum vitium nõ nulli vocarunt etiam morbum ſacrum, quòd cerebrum ſacrum & honoratũ ſit: alii verò morbum Herculeum, quòd validus ſit, & contumax ad amouendum: alii aliter nominarunt. verùm non oportet omnia ſcribere, ſed illa potius quæ inſtituto conueniunt. Hæc enim magis ſcire conuenit, eíſque inſiſtendum: id quod nos etiam facturos promiſimus. Morbus igitur comitialis tribus modis generatur: vel enim capite primariò laborante, vel ſtomacho, vel alia quadam particula affecta, & prauitatem in ea ſubſiſtentem ad caput remittente.

SIGNA morbi comitialis, ex ſtomacho orietis.

Morbum comitialem à ſtomacho proficiſci teſtatur quòd continua plerũnque in eo gignatur & turbatio quædam, & roſio: item quòd morbi acceſſionem tũ potius ægri ſentiunt, irritantúrque, quum tardè ipſos cibũ ſumere, aut nullum, contingit. SIGNA comitialis morbi, ex alia particula contracti. Qui verò ob particulam quampiam concidunt, diſtibutionẽ mali ad ſuperiora fieri, manifeſtò percipiunt: & id quod futurum ipſis eſt prædicunt, quum diſtributio vitii ad cerebrum vergere incipit. Accidit autem hic affectus etiam pueris, præſertim humidioribus: qua de cauſa nonnulli puerilem ipſum nominarũt. SIGNA morbi comitialis, ex primario capitis affectu excitati. Qui primario capitis affectu laborãt, omnibus ſunt manifeſti. Etenim grauantur capite: oculi obſcurãtur & caligãt, tardéque ſentiunt. At hic affectus pueris potiſſimùm accidit. nos igitur à puerili ætate ĩcipiẽtes, reliqua perſequamur. Quòd ſi infans eſt, vel etiam lac aſſumit, nihil moliendũ eſt, neque agendũ, quantũ ad curationẽ attinet. Subſequens enim ætas, & calor augeſcens ſuperfluã in capite humiditatem, replẽtémque ipſius ventriculos diſcutit. Attamẽ iuuare nos, curámque habere oportet, vt lac nutricis benignum ſit, & recrementis liberũ. Nã quod vitioſum & craſſum eſt, valde ſole naturã impedire. Fiet autẽ probũ bonique ſucci, ſi nutrici animũ adhibeas, & exercitiis vt ipſa & mediocriter exerceatur, & cibis boni ſucci vtatur. Si igitur lac fuerit tenue, paulo ipſum craſſius efficere conuenit: ſin craſſum, extenuare quibuſdã, quale eſt fœniculũ, aut anethũ, aut aniſum, aut eruca, aut ruta, aut porrũ. Omnia autẽ hæc dũ viridia ſunt aſſumantur. nam ſicca, quũ magis ſint acria, plus vteri vaſa aperiunt, & nimias ſanguinis mẽſtruorũ vacuationes incitant: quo nihil eſt deterius. Nam hinc neceſſe eſt etiam

A lac imminui, dum ſanguis purgatione decreſcit. quare etiã venus nutricis pueris lactẽtib⁹ eſt nocẽtiſſima: quippe lac hinc tenue & fœtidi odoris fieri neceſſe eſt. ſin autẽ cõtingat etiã cõcipere, adhuc multo fit pernicioſius: ac cauendũ eſt ne illa omnino nutrix puero mãmillam porrigat, ſed alia potius quærẽda eſt quæ lac habeat benignũ. NOTATIO lactis. Internoſcitur autẽ lac colore, ſubſtãtia & odore: colore quidẽ, vt & albiſſimũ ſit, & nihil habeat liuidu, aut fœtidũ: ſubſtãtia verò, vt nihil admodũ tenue, aut craſſum, aut caſeoſum cõtineat.

B nã tale cõuulſiones potiſſimùm generare ſolet, & neruos obſtruere. Quare etiã vinũ mediocriter tenue nutrici propinãdũ eſt, recremẽti expers, & boni ſucci efficax. Motũ laborémq; ſemper ante cibũ ſubire debet. Ita quidẽ, ſi infans adhuc lactet, nutrici proſpiciẽdũ eſt, vt lac ipſius bonũ euadat: ſi verò reliquo tẽpore moueri velit, mediocriter id agendũ eſt, exercitandũ, ludendumque: atque ſic cibus ſumendus. Neque verò lauare continuè debet, ſed vitare hoc, maximè à cibo. itẽ ne bibat ſtatim à balneo, præſertim meracũ: nihil enim ipſis adeo eſt no-

C ciuũ. Vnctione autẽ vtatur & frictione ante cibũ. nam exercitatio ſecundũ cibũ nõ modò ſic affectis, ſed etiã omnibus inimica. Cæterùm in frictione primùm à brachiis auſpicari oportet, deinde tãdẽ ad pectus & ventrẽ venire, poſt hæc ad crura deſcẽdere, ac plus ipſa valẽtiuſque perfricare, vt etiã recrementa quæ ſurſum vergunt, per eiuſmodi ad inferna reuellas. At aliis particulis perfricatis, tuncdemũ & caput fricari debet. prius enim nõ conuenit, ne omnia ad ipſum trahantur. Poſt exercitia & frictionem non ſtatim æger in frigidum aerẽ proce-

D dat, in eóque verſetur: ſed vbi diſtulerit donec calor ſenſim perſpirauerit, & ſpiritus cõtinuitas remiſerit, ita ad conſueta prodeat, cibumque conuenientem ſumat. Panem igitur rectiſſimè aſſatum, optimè fermentatũ, & præſertim clibanarium, quatenus fieri poteſt, eſſe conducit. hic enim ſuperflui expers, & minus eſt recrementitius. Capiat autem ex eo vnam, aut duas vncias, præcipuè ſi puer temperamenti ſit magis melancholici, ex aqua feruente, in qua ſit coriandrum: ita enim comeſtus, humorũ vapores ad cerebrum ferri prohibet:

E quod maximum eſt cõmodum, & ab affectu præſeruat. At ex oleribus edat betam, maluam, præcipuè autẽ caucalidem, gingidium, porra decocta: intybum verò ſi miſceatur, hos iuuat. Condimentum oleris eſto ex olei modico, & ſale admodum mediocri. Ex volatu ægri edãt gallinã cohortalem, phaſianos non pingues, anſerũ alas, attagenas, paſſeres, turdos, & turtures: verùm ex his quoque minus pingues. Anates autem, & quæ in paludibus degunt, auerſentur. Iura ſint ſincera. Quòd ſi cruditas quæpiam ægro acciderit, aut diſtentio à flatu in ven-

F tre excitetur, adiiciantur grana piperis nouem, aut vndecim, & aniſi paulum. A carnibus omnino puerum abſtinere bonum eſt, præcipuè ſuillis & bubulis: voluptatis autem cauſa, aut etiam alio vrgente vſu, modicas accipiat, & raro: ſed quæ non ſint pingues, & decoctum potius quàm ius: intingátque carnem in garum ex pipere, aut ſinapi. Nam iſtud, etſi vim habeat inciſoriam, tamen ipſum auerſandum eſt, eo quòd nonnihil caput repleat. quare etiam non conſulo cepas & daucum aſſumere, nec ſmyrneum, vt replendi capitis efficax. Iam apiũ

G vitandũ eſt, ceu naturaliter comitiales offendẽs. Ex piſcibus exhibeantur qui ſuperfluitate vacant, vt pſetta, ſturnũ, merulã, aut ſcorpiũ, aut ſcatũ: pingues autẽ auerſentur & cetaceos, vt ſcombrum, pelamidas. hi enim omnes craſſum terreſtrémque & inimicum naturæ ſuccum congregant. Ex fluuiatilibus ſumant potiſſimum anadromos, *ita dictos à Græcis quod ex mari in fluuios conſcendant*: atque hos non admodum continuè. Decoctioni ipſorum adiiciatur paulum piperis, aut oxymelitis. nam talis decoctio craſſum ipſorum humorem no-

H xiúmque tollit. At eorum qui teſtaceam cutẽ habent, eſum cauere oportet, eo quòd frigidi ipſi ſint, & craſſũ humorem pariant. Sin autem ex erinaceo quoque ſumere per interualla cupiant, non alienum eſt: quippe habet aliquid quod vẽtri ducẽdo, ſtomachóq; firmãdo, &

vrinæ citandæ faciat:verùm hæc ſumere oportet ex calido quodam vino factitio, aut abſinthite, aut condito. hoc enim innocens eſt. At carnes vitari debent donec in totum morbus fuerit diſcuſſus, & præſertim ſuillæ: ſimiliter etiā legumina, præcipuè lenticula. Sin autem æger illa velit ſumere, admiſceatur extenuātiū aliquod, vti pulegium,aut piper, vt craſſities mixtura horū tollatur. Fructus verò cauere admodum ſalubre eſt:ſin autem voluptatis gratia ægri cupiant aſſumere, modici offerantur,& magis à cibo:ita enim minus nocebunt.Iā pleraque bellaria fugiant,vt nuces,& palmulas:piſtacea verò & vuas paſſas ſuper cibum ſumant,præſertim quæ leuem adſtringendi vim habent. Placentis in totū abſtineant, & contuſis quæ pini nucleum recipiant. Quæ verò ex amygdalis aut piſtaceis compoſita ſunt,admittuntur:talia nanque vim quandam pituitam purgantem obtinent.Vinum quantum ad affectum attinet,circuncidendum eſt,vt quod caput repleat,præcipuè vetuſtū: ſtomachi autem gratia, vt concoctioni auxilietur, non abs re eſt mediocriter ipſum aſſumere. Vina autem factitia,quæ propomata Græci dicunt,rarò offerri debēt, præter ſolum abſinthites,quod ſtomachum firmare, & recrementū quod in eo continetur,extenuare atque expellere poteſt.Talis quidem victus ratio puero adhibebitur:hæc autem medicamenta.

Auxilia medicamentorum ad comitiales.

Vbi manè ſurrexerit æger,& aluū deiecerit, extenuans quoddam ita aſſumet: hyeme quidem decoctū hyſſopi,quod magnum poteſt adferre iuuamentum: ac plerique ſolo hoc decocto vſi cōſanuerunt, vt nō amplius ſecundùm aut tertiùm in eundem morbum inciderint. quippe viſcoſa & craſſa recrementa incidit, & non permittit vel in ſtomacho vel in thorace recrementum in craſſitiem coire, ac ſpiſſari: aliud enim per vrinas, aliud per aluum probè expellit.Hoc ſanè decoctum æger capiat per ſe,aut cum oxymelite,in hyeme potius,& autumno:per æſtatem verò rarius.At anethi decoctum cū oxymelite,vt dictum eſt,exhibebis.Quòd ſi puer temperamento ſit magis melancholico, ſumet etiam epithymi decoctum,eo quòd id quoque humorem iſtū probè ſubtrahat.

De medicamentis purgantibus.

Si puer eius quoque ætatis ſit vt purgans medicamentum ferre queat,porrigantur ea quæ pituitam & recrementum melancholicum expurgant. Hieram ſanè ad huiuſmodi etiam affectus valere, quum talem euacuet humorem,teſtimoniis authorum probatum eſt:verùm ætas valde iuuenilis efficaciam eius non tolerat, vt cuius vires illa ſuperet. Vigentibus autem ætate,& validis viribus præditis, & melāc holicis vtiliter exhibetur.Præſtat igitur iuuenibus, epithymi potius momentum cum picra præbere. Etenim ex humore quiddam ſubducit,& prius extenuat:atq; ita antidoto quod theodoretum dicitur purgare conuenit.Vt autem hoc quoque antidotum probè reliqnum corpus purgare queat, ipſi pendenti ſcrupulos quatuor, adiiciantur colocynthidis ſiliquæ tres aut quatuor: vel etiam, ſi multum, quinque: ſcammoniæ ſiliquæ quinque,aut ſex,aut plures,pro ægri viribus,vt moderata ſit euacuatio. Ac multos noui quos eiuſmodi ſola purgatio ſanauerit. At ſi prauitas humoris adhuc infeſtet,affectúſque perſeueret, etiam catapotiis à me confectis vtantur,quibus nihil valentius inueni.Habet autem mixtura eorum hoc pacto. Aloes,ſcammoniæ,gummi, colocynthidis,bdellii,ſingulorum ſemuncia. Capiat ex his æger pro viribus ſcrupulos tres, aut quatuor: adultis autem, etiam ſex ſcrupulos dato:&,ſi plures porrexeris,nihil nocebis:adeo leniter & tutò purgant.Nec comitialibus modò, ſed etiā vertiginoſis, & articulariis,ſiquid aliud,auxiliātur: excipiantur autem braſſicæ ſucco. A purgatione confert etiam iis quæ ſaliuam mouēt vti: vt ſiquid craſſum adhuc & viſcoſum contineatur,id quoque per palatum eliciant.Itaque bene vacuant & paſtilli, ſi manducentur, qui recipiunt hyſſopum,pulegium,aut piper. Prætcrea magis adhuc proficit etiam ſola gargarizatio, quæ in hūc modum paratur, Hyſſopum herbam accipito,item

A pulegium, origanum, & ficus ſiccatas ſeptem, aut nouem:atque his ad tertias decoctis, & cochleariis duobus inde ſic cum ſapa mixtis, ante cibum gargarizando ſaliuam ducito. Poſtquam hāc ſic purgaueris,balneum eo die tanquam noxium futurum caueto. Secundum purgationem verò, & apophlegmatiſmum, conuenit præſeruationis cauſa etiam vomitionibus vti. Etenim illæ quoque humorem qui quotidie colligitur euacuant, nec permittunt in vnum cumulari. Proſunt igitur etiam quæ ante cibum mouentur: ſed multo vtiliores

B quæ poſt cibum,multóque magis adhuc quæ ex raphani radicibus, eſcis pinguioribus, repletione ciborum, eorúmque dulcium eſu,& ebrietate ſolicitantur. Nam eiuſmodi vomitus, ſiquid craſſum in ſtomacho & viſcoſum inhæreſcens inueniant,omne diſcutiunt ac liberant. Atque hæc ſanè eo modo in omnibus comitialibus agenda cenſemus. CVRATIO eorum qui ex ſtomachi affectu,comitiali morbo corripiūtur. Si ſtomachus affectus fuerit, inſpiciendum eſt qualis in eo humor generetur: & ſi quidem bilioſus, omnia tentare

C oportet, vt ne in poſterum bilem ei producere concedamus,abſinthii potu, & picra antidoto. Accipiet etiam panis exiguum ex aqua admodum calente ad horam ſecundam aut tertiam.Et ſummatim,in quibus flaua bilis circa ſtomachum generatur,replétque caput,in his neceſſe eſt totum victum & tepidum & contemperantem adhiberi, qui nihil habeat acre, aut pingue,aut oleoſum,aut ſalſum: hoc enim bilem parit.At ſi frigidus ſtomachus pituitoſum congreget humorem,atque hinc caput malè ſimul afficiat, & conuulſionem indu-

D cat, conſilium eſt per ea quæ leniter calefaciunt & corroborant, ei proſpicere, vt os ventriculi bis aut ter in menſe perfundatur oleo,præſertim chamæmelino,gleucino & abſinthino. Adiiciantur autem his & ſtyrax & maſtiche.Hoc nanque magis adhuc calefacere,& quod imbecille eſt, firmare poterit, vt etiam probè coquat: quo nullum eſt in omnibus quidem affectibus, præcipuè verò comitialibus,præſtantius. CVRATIO eorum qui ex alia particula comitialem morbum experiuntur. Sin autem nec ſtomachus,nec caput morbi ha-

E beat originem,conſidera num ex alia quadam particula hic ſumat initium. Nam alii à ſuperiore pedis parte, (quæ tarſos Græcè dicitur)alii à tibia,alii ex alia particula morbi acceſſionem ſentire viſi ſunt. Et ſi quidem tale conſpectum fuerit, etiam illi potiſſimùm parti proſpicito,& totam ei curationem admoueto.Ego ſanè vidi quendam lectorem in hunc morbum incidiſſe, qui quum ei euenturus erat, auras quaſdam frigidas à ſuperioris pedis parte ad cerebrum aſcendentes percipere ſe dicebat. Quū igitur hunc catapotiis pituitam & me-

F lancholicum humorem vacuantibus antea purgaſſem, impoſui parti affectæ etiam quæ exulcerare illam,extenuare & calefacere poſſunt, vt hinc ipſa & ſudauerit, & humida quædam non pauca ex eadem manifeſtò emanarint: atque hoc vbi nos feciſſemus, adoleſcens ſanus euaſit. Erat autem auxilium quod ei impoſitum erat, ſanauerátque, lepidium herba. Idem nanque etiam alia quædam præſtant,ſed nullum adeo vt ea herba.Poſt huiuſmodi iam curationem adhibitam, etiam vomitus moueri, & pituita per os educi debet. In palæſtra

G verò exercitationem pro virium ratione æger, vt maximum bonum, et præcipuè ante cibos,aggrediatur. Moueatur autem non ſolùm ambulatione, ſed etiam equitatu, primùm ſanè mitiori, poſtea verò vehementiori quoque.Atque exercitii modus ſit, quum reſpiratio eius qui exercetur,frequētior euadit. vbi enim hoc ſenſerit, corpus non amplius exercere oportet. Ab exercitatione balneis dulcis aquæ vtatur, ſed non continuis,verùm ſemel aut bis in ſeptimana: & ante cibum potius quàm poſt illum. nec diu in balnei aere immo-

H retur,ſed etiam ſitulas calidas ſtomacho quidem & cruribus ſuperfundat,paucas autē in caput,eáſque tepidas, &totum corpus aqua non nimis calida detergeat:caput admodum moderatè perfricet.Ingreſſus autem ſolium caput nō intingat ſæpiꝰ,ſed bis aut ter.In frigidæ labrū ingreſſus,primùm caput aqua modica ſuperfundat, at-

que ita in illud deſcẽdat,vt ipſum neque vapores ex toto corpore aſcendentes ad ſe rapiat, neque excipiat: & operimentis inuolutus, rurſus aquã manibus excipiat, frontémque ipſius aſpergat. Vinũ ſtatim à balneo meracum bibere cautio eſt:nihil enim adeo affectum excitat. quare cauenda eſt meraci potio,præſertim comitialibus. Hæc ſanè in eum modum agenda ſunt:atque hoc victu non modò puer,ſed etiam is qui ætatis eſt florentis,ſuſtineri debet. Quòd ſi morbus vetuſtus & contumax fuerit,vt mitiora cõtemnat remedia,tunc iis quoque vtendum erit quæ largius extenuant,& totum affectum excindũt:præſertim ea purgatione quæ veratrum album recipit,cuius deſcriptio ſic habet.

Medicamentum purgans ex veratro albo.

Baccarum lauri purgatarum ſiliquæ octo: alypiadis, piperis albi,euphorbii,veratri albi,ſingulorum ſiliquæ octo. Hæc omnia contuſa, ſinguláque ponderata, quemadmodum etiam ſcriptum eſt, dato vna vice ex colocynthidis diluto,quod in hunc modum parabitur. Colocynthidẽ probè prius purgatã, vt nihil interni ſeminis,neque lanuginis relictum ſit, ſapa repleto, ſinitóque ipſam in calido cinere à veſpere vſque ad primũ diluculum pernocteſcere: atque ita dato vt auxilium maximum, & quod vomitu plurima valde craſſa & viſcoſa recrementa purget. Quare etiam vomitus adiuuari debet,quum ægri nauſea premũtur, aut cõturbantur, paulum mulſæ ſuperſorbendum dando:&,ſi nauſeantes nihil notatu dignum ſurſum eduxerint, etiam pennis ad ſtomachi turbationem vtẽdum eſt, copioſiorem adhuc mulſam propinando. Ita enim minori cum moleſtia recrementa quæ ſtomacho infixa ſunt,ſurſum emolientur. Secundum purgationem,panis exiguum mulſo inrinctum dato: balneum autem die vno aut altero vitabis. Cæterùm hoc ſciendum eſt, quòd in iis qui os ſtomachi imbecillum & bene ſenſile habent, non veratrum album,ſed potius nigrum purgationi iniiciendum ſit. Sic enim datũ, ſine moleſtia purgabit,& proficiet,præterquam quòd neque violentos vellicatus inducet. Ego etiam hiera probè purgaui, & lapide Armeniaco,tribus eius ſcrupulis datis, & profeci: verùm in comitialibus inueteratis nullum adeo efficax inueni vt hoc potiſſimum medicamentum purgans: multóſque noui, deſperatos ab aliis medicis,vel hoc ſolo perſanatos fuiſſe. A purgationibus deinde etiam antidota quædam ſumi debent,quæ refocillare vires, & ſiquid meatibus inſideat,extenuare poſſunt. Tale eſt tum quod hermoclimax appellatur,tum theriaca. Atque hæc ſanè variis mixturis conſtant, & ægrè comparantur. Inter ſimplicia verò & facilè acquiritur & valentiſſimum eſt pyrethri radix contuſa & melle excepta, ſi detur cochliari vno per interualla,donec vndecies exhibueris. Experientia probatum eſt auxilium: ne ipſius vilitatem contemnas.

Quæ naturaliter ad comitiales valent.

Hæc igitur de comitialibus dicta ſunt, quæ & nos cognouimus,& longa experientia docuit: verùm quum nonnulli naturalibus, *quorum ratio haberi nequit*, quæque alligari ſolent,oblectentur, eiſque vti deſiderent, & reuera id quò intendunt aſſequantur, conueniens exiſtimaui,ſtudioſis de his quoque nonnulla percenſere, vt medicus omni ex parte ad opem ægris ferendã ſit inſtructus. Archigenes igitur in libris quos κατὰ γένος inſcripſit, præcipit his verbis, Per acceſſiones, omnes partes continere oportet, quemadmodum etiam eos qui per circuitum rigorem experiuntur,ſinguláque mẽbra vnctis manibus moderatè continẽdo, in rectum dirigere,oculos ipſorum leniter attrectantes, & demulcentes: præterea ſanguinem ipſis hoc tempore dimittere. Vbi verò acceſſio finierit,omnia membra perungenda veſtimentiſque fouenda,& caput multo oleo calente ſuperfundendum. At ſi cum graui ſomno, (quæ cataphora Græcè dicitur) in comitialem morbum prolabantur,in ſindonem aut aliud veſtimentum coniectos dimoueri agitaríque præcipito. Pũcta autẽ qualibet ægri ipſius parte, ſanguine os oblinito: & expergiſcet. Poſt

A acceſſiones tota quidẽ morbi excisio medicis in huiuſmodi rebus exercitatis cõmittenda eſt: verũ citra ſuperuacaneã curioſitatem ac curam hæc facere conabimur. ſed æquum eſt, prænuncia morbi indicia, & remedia quæ ipſum coarguant,antea explicare.

Indicia quibus comitiales agnoſcantur.

Comitialis hoc modo noſci debet. Ægrum pelle caprina opertum mari intingito: ſtatim enim concidet. aut loto ipſius capite,ex cornu caprino nares eius ſuffito,ac cadet. Idem etiam præſtat lapis gagates,igni prius
B admotus,& naribus inditus: concidet enim. *Ex alio exemplari ſic*, Zingiberis modicum naribus indito, & inde cadet.

Ex Apollonii commentariis facilè paratũ medicamentum,ſi quidem comitialis eſt curabilis.

Poſtquam conciderit æger,admoueto ei thymum: & ſi apprehendat,curabilis eſt: ſin minus,non. Ad prænoſcendum comitiales hoc quoque produnt, nempe quòd venæ ſub lingua ipſorum ſitæ virides inueniantur.
C CVRATIO ex ſecundo Theodori. Comitiali collapſo,vbi à magnis pedum digitis ſanguinem lancinatu extraxeris, labra & frontem ipſius inungito: & inde reſurget. Apollonius autem inquit, rectè dari ſanguinem ipſorum potioni: vino autem abſtinẽdum. hoc apud Xenocratem inuenies. ALIVD. Hoc quoque mirificè facit, Duo lapilli in hirundinum pullis diſſectis inueniuntur,quorum vnus quidem niger, alter verò albus exiſtit: comitiali collapſo eos imponito, ac ipſum excitabis: nigrum verò cuti alligato. At hirundi-
D nes dicuntur primo pullo hos lapillos dare,qui non facilè inueniuntur, niſi vniuerſis pullis diſſectis. ALIVD. Chamæleontem in oleo coquito,donec intabuerit,& oleum ſpiſſeſcat: conſumpto autem animali, oſſa ipſius ſelecta in locum ſolis expertem reponito, ac comitialem collapſum in ventrem conuertito, oleóque dorſum à ſacro oſſe vſque ad primam vertebram inungito: ac ſtatim excitabitur. hoc vbi ſepties feceris,ex toto ægrum liberabis. oleum autem in pyxide reponito. ALIVD. Alii verò inquiunt, comitiales, vbi agniti
E fuerint, curari debere quẽadmodum Archigenes præcipit. Primariò igitur in victu congrua aquæ potione vtendum eſt, carnibus abſtinendum, & venere. Iam vnctiones quæ adhiberi debeant, ab expertis obſeruatum eſt. Hæc quoque illis cõueniunt. Muſtelæ iecur ſine felle cum dimidia aquæ hemina ieiuno ad tres dies propinatur. Referunt autem quidam, partem auis oſſiphagi crematam potu morbum tollere: atque hæc ſanè ex Archigenis libris decerpta ſunt. ALIVD. Aliud quod in tertio Strato prodidit, iſtud eſt. Cani diebus
F quatuordecim incluſo oſſa tantùm deuoranda dato: quintodecimo die ex albo canis ſtercore cochlearium duorum inſtar comburito,ac diebus quinque propinato. ALIVD. Hocquoque in Thuſcia à ruſtico quodam accepi,qui dicebat aliquem caſu morbo liberatum fuiſſe. Rutam enim ſyluaticam, quam rure habebat,contundebat:& vbi conſeruus eius lunaticus concidiſſet, ipſe rutæ odore plenus,aggreſſus nares ægri continebat: vnde ille excitatus, non amplius comitiali morbo laborabat. Expertus autem erat hoc, etiam in alio,
G morbóque eum liberauerat. Atque ego ſæpius ita hunc affectum curaui. Mirabile igitur & eximium medicamentum eſt,quod nulli communicabis.

Ex quinquageſimo octauo Theodori Moſchionis,ad comitiales.

Herbæ pediculariæ,quæ ſtaphis agria Græcè dicitur, drachmæ octo: caſtorei drachmæ quatuor: liquoris peucedani,pyrethri,ſingulorum drachmæ duæ. Pediculariam contundito,ac in veſicam ouillam,aut caprillam, in qua adhuc vrina ſit,depoſitam,ſiccari curato: deinde
H contuſam incretámque,aliis admiſceto,ac ex mulſa pro viribus dato. ALIVD, quod accepi ex Gallia. Galli gallinacei teſticulos in puluerem tritos, ex aqua & lacte ieiunò propinato,idque diebus quinque facito: vino autẽ abſtinendum eſt. ALIVD, à Marſino Thrace acceptum. Gladiatoris occiſi, aut alterius cuiuſpiam

mortis rei panniculum cruentum comburito, ac cineri vinum miſceto: vbi ſepties hoc dederis ægro, liberabis. Hoc inſigni experimẽto ſæpe probatũ eſt. ALIVD, ex iis quæ Stratonis libris adiecta ſunt. dicit autem Orpheum authorem eſſe. Solani radicem luna declinante acceptam tundito, ac eam potui dato, primo quidẽ die ſemel, deinde bis, poſtea ter, tandem quater: atque ita ordine, donec quindenis vicibus eam inſumpſeris. Arcanum autẽ eſt hoc, & multis mirabile. ALIVD. In Hiſpania hoc ad comitiales didici. Caluariam aſini diligenter crematam contundito, incernitóque, & in pyxide habeto. Quum vſus poſtulat, dato drachmam vnã. In alio inueni, drachmas duas, ex aquæ frigidæ hemina. Priuſquam autem medicamentum dederis, ſabinam herbam læuigato, datóque potui ex ea drachmas tres cum aquæ hemina. In alio habetur, Cochleare vnũ ieiuno ad dies duos dato, quando tempus eſt ſubnubilum. Ac paucis interpoſitis diebus exhibeto id quod ex caluaria aſini paratur. At priuſquam aliquid ex prædictis offeras, caput ægri ad dies tres purgato vt infrà ſcriptum eſt. Herbæ pediculariæ, ſinapis, ſingulorum drachmæ quatuor, pyrethri drachma, ſalis ammoniaci drachma: contuſa, & cribro ſecreta, in puluerem redigito: datóque mandẽdum poſt diem vnum, ac ſinito ægrum hianti ore pituitam emittere: eſt autem hoc valde mirificum. QVAE ALLIGANTVR, & naturaliter comitialibus obſiſtunt, ex comment. Archigenis.

His autem quæ alligantur vtendũ eſt ad affectum, vt Aſclepiades medicamentarius prodit. Clauũ cruce fixum brachio ægri alligato, & liberabis. Zalachtes autem hæc air, Lapis iaſpis *à fumo quo infectus non pellucet*, capnias appellatus, ad omnia capitis & mentis vitia alligatur: & is contritus ſi cum humore illinatur, hæc efficiet euidenter & mirificé. Oſtanes autem inquit, Corallium & glycyzidem, ſolaníque radicem luna inclinante collectam, illigatámque in linteolum lineum, appendito. ALIVD. Iaſpis ſimilis callaïno, digito impoſitus geſtatur, & liberat: eſt autem pretioſus. ALIVD. Democratem Athenienſem ferunt, quum adoleſcens eſſet, & morbo comitiali teneretur, ad Delphos profectũ fuiſſe: eúmque rogaſſe deum, quum plerique ei offerrẽt alliganda morbo contraria, quali ex eis vteretur: ac Pythiam reſpondiſſe,

Quos madidis cerebri latebris procreare capella
Dicitur humores, vermem de vertice longum.

Vel ſic,

De grege ſume capræ maiores ruris alumnæ
Ex cerebro vermes, & ouis dato tergora circum
Multiplici vermi pecoris de fronte reuulſo.

Democrates quum hæc audiuiſſet, expendebat quid tũc deus loqueretur. quum autem ipſe profectus ad Theognoſtum Democratium nonageſimumoctauum annũ iam agentem veniſſet, oraculum huic denunciat: ille autem vehementer miratus dei prudentiam, vatis Pythiæ obſcuritatem, & obliquum dictum, ſententiam oraculi manifeſtauit: gregariarum, inquit, caprarum caput naturaliter multis vermibus iuxta cerebri baſim plenum efficitur: ac ſternutamentis animali obortis, multi vermes in nares capræ inſiliunt. Oportet igitur veſte ſubſtrata, ne terram attingãt, illos excipere, vnum, vel tres, & indutum pelle nigræ ouis tenero collo alligare. Atque hoc ait morbo naturaliter aduerſari. ALIVD ad idem, quod in libro Stratonis ſcriptum eſt: dicitur autem Moſchionis. Aſini frõs cuti alligata, geſtatáque, morbo liberat. ALIVD. Clauum ex nauigio confracto exemptum, in brachii ornamentum laium concinnato, vt imponatur os ex corde cerui, & ſiniſtro brachio circundato. Poſtquam autem ceruo viuo cor exemeris, oſſiculum, quod in eo explicato ceu carunculam concretam arundine ſtatim ſine mora inuenies, ſiccato: ac vbi reliquũ proieceris, facito vt prædictũ eſt: ac miraberis. ALIVD. Linteum ex naue confracta, iam attritum inueteratúmque, dextro brachio ad ſeptem hebdomadas alligato: in quibus aliàs * & æger liberabitur. Concidet autem, ſi pilos aſini & mulæ in ſuffitum offeras. Pyrethrum quum naribus ipſius inſpi-

A raueris, ſi quidẽ ſanabi's ſit morbus, ſternutabit æger: ſin autem curari nequeat, non item. ALIVD. Corallium ex cerebro aſini alligato. glycyzidis radicis, & ſolani, declinante luna, granum vnum dato: primò autẽ vnum, deinde duo, poſtea quatuor, donec quindecim exhibueris. Iam chryſolithos probè facit: nẽ iaſpis, aerium colorem habens, aut perſimilis callaïno, digito geſtatus, idem præſtat. Hæc ſanè à veteribus dicta ſunt, tanquam naturaliter, *hoc eſt, latenti natura*, efficacia. At quæ nos edidimus, ſecũdum certam quandam viam
B & rationem, quam Græci *μέθοδον* vocant, dicta ſunt: ac conuenit peritum omni modo auxiliari, tum naturalibus vtendo, tum ſcientifica ratione, & methodo artificiali: quódque rectè dici ſolet, omni modo properandũ eſt vt longo morbo & prauo ægrum liberes. Mihi ſanè omnibus vti placet: quia verò plerique hoc tempore indocti accuſant eos qui vtuntur naturalibus, caui ne continuè iis quæ naturaliter operantur vterer, conatúſque ſum artificioſa via & ratione morbos ſuperare: ac noui non modò comitiales, ſed etiam alios morbos pleroſq;
C victu & medicamentis fuiſſe perſanatos. Quare etiam nunc conſulo vt is qui velit comitialem euadere, hoc potius nunc à me dicto victu, & medicamentis vtatur: nec ſucceſſu fruſtrabitur. Iam efficax in commemoratos, etiam ſolare cyphi potum inueni, præſertim à purgatione. Oportet autem ſemel propinare, deſinente luna: idque facere dum in totum morbus fuerit diſcuſſus. Nihil autem minus confert, vbi curatus quoque fuerit, præſeruationis gratia ipſum porrigere, quouſque tutam & firmam morbi liberationem videris, & nullæ ipſius
D reliquiæ ſuperſtites maneant. Quinetiam præcaueri in comitialibus omnino debet ne vllo modo affectum irritemus. Maximè omnium vitanda eſt cruditas, vt maximum malum: in cœna, aut prãdio, etiam ſuſpicio cruditatis: item ne cibus tardè ſumatur, & bilis commoueatur, cauendum eſt. Adhæc fugienda potio ſtatim à balneo, vt diximus, præſertim meraca: vina valde vetuſta, & nouella admodum, adſtringentiáque: item lactis potus, caſeúſque, & ſiquid ex lacte præparatur. necnon fœtida. Inſuper vitandum ne ægri prorſus in huiuſmodi lo-
E cis commorentur, ſuffimentáque plurimum odorẽtur, neque è ſublimi defixis oculis diutius cernant: neque admodum caput operiant, calefaciántque: prætereà ne in ſole immorentur, aut vbi ignis eſt plerunque: ad hæc, ne in balneo tardius deſideant, & caput calida rurſus aqua abſtergant, concoctionéque non obita rurſus lauent. Inſuper ne à cibo dulce quodpiam eſculentum aut poculentum aſſumant. Quippe hoc etiam affectum irritat, præcipuè in quibus flaua bilis ſtomacho innaſcitur. Nam hos temperato victu alere conuenit: non quẽ-
F admodum eos qui pituitoſum humorem congregant, per illa quæ omnifariam extenuant humores, & calefaciunt. Hæc ſiquis accuratè conſeruet & tueatur, non opus habebit alio quoquam auxilio, & maximè illis quæ dolorem mouent, periculúmque vitæ inferunt: nõnunquam etiam arteriæ ſectione, caluariæ aduſtione, & aliis quæ cruciatum & ſupplicium magis quàm curationem multis conciliant.

DE RESOLVTIONE PARTICVLARVM, Cap. XVI.

G Reſolutionis vitium, quod Græci πάρεσιν & παράλυσιν nominare conſueuerunt, nihil aliud eſt quàm ſenſus & motus priuatio. Differt autẽ ab apoplexia, quòd ipſa quidem totius corporis ſenſus & motus abolitio, cum principis animæ functionum noxa, & quodammodo mors accidit: Reſolutio autem eſt, qua dimidia pars corporis, vel vna emoritur, vel etiam particulæ quædã neruoſæ obſtructæ, ita vt vel cerebrum, vel ſpinalis medulla ab affectu ſit immunis. Vbi igitur prius animaduerteris vnde inceperit, & vnde cauſa prouenerit, ita tan-
H dem curationem tentato. Fieri enim nequit vt qui cauſam, aut quod ſit vitium, ignoret, morbum infeſtãtem poſſit excindere. NOTAE. Si igitur ex ſuperioribus particulis quædam affecta fuerint, nempe oculus, aut naſus, aut lingua, aut quædam in facie, cõſtat ipſum cerebrum morbo eſſe implicitum, eique primariò ſuc-

currẽdum eſſe. Si igitur nulla ex prædictis partibus ſenſu, aut motu, aut vtroque læſa fuerit, neceſſe eſt, ſpinalem medullam ægrotare, aut aliquem neruorum ex ipſo procedentium affectũ eſſe, ſtatuere. Attẽdito igitur diligenter quæ ſit pars affecta, & vnde initium trahat, aut à qua vertebra id aut neruo recipiat: atque illi curationem adhibeto: non autem, vt vulgò, ſymptomatibus tantùm obſiſtito. Itaque reſolutas particulas ſic internoſcere conuenit, animum ſcientiæ anatomicæ aduertendo. CAVSA reſolutionis. Cauſam reſolutionis effectricem magna ex parte internoſcere licet ex craſſo, viſcoſo, frigido, interdum etiam terreſtri & melancholico humore conſtitui. Sciẽdum eſt autem, vitium hoc ex qualitate calida aut ſicca proficiſci, vbi calida intẽperies ſanguinem & humores nimium torrefecerit: ſimiliter etiam ob frigidam qualitatẽ ſolam. Quoniam igitur cauſa diuerſa eſt quæ reſolutionis affectum pariat, inſpiciendum internoſcendumque diligenter eſt copiane ſit an qualitas ſola: non parum enim intereſt. Si nanque copia & craſſities, neceſſe eſt adhibere quæ extenuãt, & humoris qui reſolutionem excitarit, vacuationem moliuntur. At ſi qualitas ſola fuerit calida & ſicca, tunc extenuantia calefacientiáque, (omnia enim eiuſmodi natiuum humorem conſumunt) magis adhuc aſſant materiem, craſſioremque reddunt. Liquet igitur cõtraria qualitati remedia inducenda eſſe, hoc eſt refrigerantia & humectantia omnia: ad frigidam verò neceſſariò ea quæ calefaciũt, applicari debent. Quæ quum ita habeant, dicamus quomodo etiam curatione vtẽdum ſit, ab effectu qui ex copia prouenit, prius exorſi. CVRATIO. Si quidem igitur copiam ſanguinis ex notis deprehendas, liquet moderatam eius euacuationem ante aliam curationem vniuerſam adhibendam eſſe. Non enim conuenit in his multum ſanguinis, etiam ſi abundet, detrahere: ſed ad auxilia potius quæ locis inducuntur perueniendum eſt. Si nanque in facie affectus conſtiterit, ante omnia capiti proſpiciendum eſt. Conſtat enim principio affecto, meritò etiã faciei partes oblæſas eſſe. Neceſſariò igitur omnia quæ caput euacuãt, ipſumque recrementis liberum reddunt, adhiberi debent: quemadmodum apophlegmatiſmis quoque, perfrictione, dropacibus, & omnibus vtendum eſt quæ extenuare & aperire poſſunt. Quòd ſi pituitoſior ſanguis fuerit, iis quæ pituitam per os educunt: ſicut etiam quum magis melancholicus, illorum vſus eſt quæ hunc humorem emoliuntur. Optimè verò ad vtraque facere poſſunt & catapotia quæ ex colocynthide parantur: quorum deſcriptio hæc eſt.

Catapotia διὰ κολοκυνθίδος.

Aloes hepaticæ, colocynthidis, ſingulorum vncia: euphorbii ſemuncia: veratri nigri vncia: bdellii, gummi, ſingulorum vncia: nitri Alexandrini ſemuncia. His ſemper vtitor quũ humorem melancholicum aut pituitam purgare volueris. Nihil enim adeo humores ex alto euocare, & neruos laborantes capútque expurgare poteſt, vt horum catapotiorum compoſitio. Sufficit autem ex eis vſque ad ſcrupulos quatuor, aut ſex, pro ægri viribus, exhibere Ad integrum verò modum veniendũ non eſt, ſed paulatim à duobus aut tribus ſcrupulis exorſi, ipſa porrigemus. Si igitur affectus recens fuerit, æger autem ſæpe facilis ad vomitum, medicamentorum potionem auerſetur, nullum aliud præferendum, ſed his vtendum eſt. Nam præter id quòd non facilè euomuntur, materiam quoque citra moleſtiam purgant, & commodè ex alto euocant. Arbitror autem nullum ſtatim alio remedio opus habiturũ, ſiquis ipſis rectè vti poſſit. At ſi affectus longo tẽpore ægrum moleſtarit, & moderatioribus medicamentis non obtemperet, ſed his cõtumaciter reſiſtat, etiam omnibus potius quæ aperire & extenuare poſſunt, vti conuenit. Vbi verò materiam tenuem & fluidam reddideris, medicamentum hiera aſſumi debet, quæ à me paratur, quum ſit præſtantiſſima & tuta, periculique expers: deſcribitur autem in hunc modum.

Hiera tuta, *hoc eſt, quæ ſine periculo ſumi poteſt.*

Aloes ſcrupuli quatuor: *in alio octo*: folii ſcrupuli A decem: agarici ſcrupuli octo, *in alio exemplari decem*: polypodii ſcrupuli octo: piperis albi ſcrupuli quinque, piperis longi ſcrupuli octo, piperis nigri ſcrupuli quinque: caſiæ ſcrupuli octo: opoponacis, amomi, croci, ſagapeni, caſtorei, ſingulorũ ſcrupuli quinque: ſcammonii lacrymæ ſcrupuli decẽ: ammoniaci ſuffimmis totidẽ: petroſelini Macedonici, ariſtolochiæ, veratri, ſingulorum ſcrupuli quinque: marrubii ſicci ſcrupuli octo, chamæpityos, bdellii, colocynthidis, ſingulorum ſcrupuli octo. Integrum antidoti modum, ſi B quidem abſque melle habes, dato ſcrupulos ſeptem: ſin autem cum melle, ſcrupulos duodecim, aut paulo plus minuſve. Non oportet autem adiicere extrinſecus alterius ſcammoniæ, modo. Multi nanque arbitrati ſe promouere medicamentum ad euacuandum, ita faciunt, ignari quod inutile magis ipſum reddunt. Non enim volumus id protinus ad ventrem deferri, ſed potius in membra diſtribui, in corpore immorari, extenuare recrementum, & emendare: item meatus dilatare, vt obſtructiones neruoſorum adaperiantur, & ſpiritus qui in C ea mittitur, purus ſuppeditetur. Quare medicamentum vacuatorium efficere non licet, præſertim in pituitoſis, ſed contrà ex ſcammonia adimere conandum eſt, augere autem potius colocynthidis pondus. At totus modus potui ſtatim à primo die dari non debet, ſed partiri in tria, exhiberique primùm drachma: deinde tribus diebus interpoſitis, drachmæ duæ, admixta ſalis hemina: piperis autem minus, quod ſit admodum ſubtiliter detritum. Conſilium enim nobis eſt vt medicamentum (ſicut diximus) diſtribuatur, nõ ſpiſſetur. Quum paucis D diebus ſalem ægro differre iuſſeris, dato ruſus ei tres drachmas, deinde rurſus aliis paucis diebus interiectis, offerto ipſi drachmas quatuor: ita nanque iuuabis ægrum, & ſimul medicamenti vim, ac quanta qualiáque efficere ſoleat, admiraberis. Vulgares autem ipſum occultant, ignorantes ipſius vſum. Scire verò licet quòd ſi vires ægri robuſtæ ſint, vereri non oporteat quinque drachmas exhibere, interdum etiam ſex: magiſque ſi æger omnibus ex æquo humoribus ſcateat, *qui Græcè plethoricus dicitur*, ætate vigente, & temperamento humi- E dus ſit. Ita curandi qui reſolutionem ex humidorum viſcoſorúmque & craſſiorum humorum copia ſuſtinuerunt.

Si reſolutio ex ſola fiat qualitate.

At ſi non copia, ſed qualitas potius cauſa fuerit morbi effectrix, vbi quidem ſiccitas ſimul cum caliditate infeſtat, refrigerantibus ſenſim & humectantibus potionibus & cibis vtendum magis conſulo: vt cremore ptiſſanæ, aut auena, aut chytro. Inter olera, intybis, aut lactucarum caulibus. Admiſceatur autem his tum aſpara- F gus paluſtris, tum radix apii. Aues comedantur propè omnes, præter nimium pingues, vel quæ in paludibus aluntur. Inter piſces, nimirum ſaxatiles potius: teſtacea verò deuitentur, præter pectines & erinaceos. Interdicantur etiam legumina omnia, præſertim halica. Inter fructus, pomaceos vniuerſos comedant, magis ficus, vuas, ſemen peponum, & mala: punica verò, perſica, duracina, ſycomori fructus, & quæ vocantur mala aurea, caueri debent. Summatim, vniuerſus victus qui refrigerare ac contemperare poteſt: præterquam quòd nihil admo- G dum recrementitium aut craſſi ſucci habeat. Vinum bibant aquoſum, & non adeo vetuſtum, vt quod magis exſiccet, & neruos offendat. Quare etiam vinis factitiis interdicatur, præterquam roſato & violato. at ſi fieri poſſit, etiam citra vinum æger degat, ſola tepida aqua vſus: id multo quoque melius eſt. Bibant autem qui aſſueuerunt, etiam in medio cibi, aquam frigidam cum vino. Talibus igitur purgans aliquod medicamentum præbere commodum non eſt. vniuerſa nãque ipſis inimica ſunt, præſertim hiera, & quæ euphorbio conſtant. Nam H præterquam quòd nihil iuuant, ſiccitatem neruorum adhuc magis augent. Noui ſanè ego quendam reſolutionem ex mœrore, multa ſolicitudine & inedia expertum: deinde ſumpta hiera, adeo læſum vt totus ipſe immobilis fieret, & propemodum interiret: niſi in contrarium mutatus fuiſſet, & humectantibus omnibus tum

potionibus, tum cibis, & aliis quæ temperatum ipſum reddidiſſent, vſus fuiſſet: maximè verò balneis compluribus, vnctione ex hydrelæo, mutatione aeris tẽperati, & omni hilaritate. Etenim triſtis erat, ad iram procliuis, à medicamẽto nimirum excitatus, & qui flauam bilem collegiſſet. Hac ſanè ratione, ſi qualitas fuerit præſertim intemperies calida, vitari debent cibi acriores: adhuc autem magis quæ medicatem vim purgantémque obtinent. Nam præter id quòd nihil inueniunt quod ex corpore euacuent, magis adhuc aliam intemperiem regenerant. Pari modo etiam in frigida intemperie prædictis, medicamentis purgantibus vtendum non eſt, quũ ſolo victu tales curari poſſint. His igitur & vinum moderatum vetuſtius, allia, porra, tum per ſe, tum cum ſale comeſta, apium, petroſelinum, daucus, item quæ piper recipiant. adhæc vnctiones calefacientes conueniunt, præſertim circa ſtomachum adhibitæ: quale eſt etiam Marciatum. habet enim medullam ceruinam, ſtyracem, & neruos vehementer iuuare poteſt: quemadmodum oleum quoque rutaceum, & cum ipſo, & cum alio, refrigeratos neruos probè excalefacit. Sin autem morbus in vetuſtatem incidit, etiam aquæ naturales, *hoc eſt, quæ ſponte ſua calidæ ex terra proſiliunt*, quantum ad frigiditatem attinet, ſunt ipſis accomodæ. Verùm diu eis immorandum non eſt: neque bis die lauandum, ſed permittendum vt in frigidum quoque ſolium deſcendant, ne ipſi ſuprà modum exſiccentur, ſed mediocriter etiam adiumento quod ex ipſis prouenit, fruantur. Ita ſanè reſolutionẽ quæ propter intẽperiem accidit, pro viriũ ratione curare conuenit. Cæterùm autem deinceps explicemus, quibus remediorum auxiliis, in quibus corporibus ad morbum depellendum vti magis expediat.

De oculorum reſolutione.

Quòd ſi igitur oculus fuerit affectus, in primis capiti, (vt diximus) proſpiciẽdum eſt, apophlegmatiſmis, perfrictionibus & reuulſionibus, cucurbitulas in poſteriorem capitis partem adglutinando, trahendo, & ſcarificando, ſi copia ſubiecta requirat. At ſi affectus remanet, etiam dropaces ſuperciliis imponantur: quippe trahunt ex alto, calefaciuntque partes affectas, & recreant: necnõ ſcirrho induratas excitãt, remolliũtque, vt muſculi refocillati in naturalium actionum memoriam reuertantur. Porro vtantur etiam ſucco betæ, cum melle ipſum naribus infundentes. Item ſuccus anagallidis bene facit. Quinetiam ad ſternutamentum prouocandum efficacibus medicamentis hoc in affectu vtendum eſt: herba lanaria præſertim, *quæ Græcè ſtruthion appellatur*: vel euphorbio cum caſtoreo, vel tribus ſimul coniunctis.

De labro reſoluto, aut gena.

At ſi labrum reſolutionem expertum ſit, aut gena, aut maxilla, apophlegmatiſmis potiſſimùm vtendum eſt quæ ſtaphide agria, maſtiche & pipere conſtant: item perungere iis quæ ex ſinapi fiunt, confert: necnon paſtillis qui hyſſopum, aut pulegium, aut piper recipiũt. Hæc valent vt acriora, & emortuum ſenſum reuocant. Prodeſt ipſis etiam nucum pinearum crematarum vapor. permittendum autem eſt vt affecti vaporem hunc inſpirent. valde enim hoc facientes adiuuãtur. Quòd ſi morbus inueteraſcens copia infeſtare videatur, etiam venas ſub lingua incidere oportet. Saluberrimum enim illis hoc eſt auxilium qui in faciei particulis reſolutionem experiuntur. Vnctionibus autem vtaris ex caſtoreo, medulla ceruina, & ſtyrace confectis. Omnibus hoc auxiliatur, præſertim reſolutionem in maxillaribus muſculis expertis. In aliis verò regionibꝰ, vt manu, ſtomacho, aut veſica, non ſolùm hoc, ſed etiam Lyſiponium dictũ valde efficax eſt remedium, cuius ſcriptura hæc eſt.

Scriptura Lyſiponii.

Caſtorei, euphorbii, piperis, ſingulæ vnciæ: ſuffiminis ammoniaci, opoponacis, galbani, ſingulorum vnciæ duæ: medullæ ceruinæ vnciæ tres: terebinthinæ vnciæ ſex: ceræ libra: olei veteris tantundem: olei taurini, irini, gleucini, cyprini, ſingulorum vnciæ tres. Hoc auxilium eſt vtiliſſimum ad omnem reſolutionem, & per ſe & cum rutaceo oleo. Epithematis autem, tum eo quod διὰ ἀκρίδων, tum quod Apollophanis dicitur, aut eo

A quod cõſtat caſia, vel ſampſucho, vel cachryi. Et in ſumma iis vtendũ eſt quæ ex alto euocare humores, & cruentare cutem poſſunt. His etiam in coxendicibus affectis, neruis difficulter ſentientibus, & in iis qui ſtercus retinere nequeunt, vti decet. Iam verò iniectiones quæ ex euphorbio, caſtoreo & nitro conſtant, item quæ allium rutam & cuminum vnà cum oleo incocta habent, iſtis opitulantur. At ſi muſculi ſedis reſolutionem ſuſtinuerint, per inſeſſus ipſis & ſuffimigia ſuccurrendum eſt. Ad hanc rem præſtantiſſimus eſt lapis molaris: oportet
B autem ægrum veſtimentis contectum, infundibulo ipſi ſubiecto vaporem aſcendentem excipere. Lapis verò vbi ignitus fuerit, vino aſpergatur. His & ſimilibus remediorum auxiliis, ſolo vſus modo immutato, in affectis particulis vtendum eſt.

DE MELANCHOLIA, Cap. XVII.

NOn vna quædam melancholiæ cauſa eſt, neque vnus humor vitii parẽs, ſed plures, & aliàs aliter mutati. vnde neque omnes eadem ſymptomata ſuſtinent, neque ſimiliter eiſdem imaginationibus agitantur,
C ſed alii ipſorum rident ſemper, & cum hilaritate imaginantur: alii cum ira & contentione, iis qui phrenitici appellantur, ea in re conſimiles: quidam ipſorum cum torpore multo ac ſegnitie, vt ipſi loqui nolint, ſtultorũ modo, quos Græci vocant μωρούς: nõnulli opinionibus addicti ſunt, & ſe futura prædicere arbitrantur. hi verò mortem deſiderant: illi iugulari optant, alii metuunt. Atque ex his quidam ipſorum interualla morbi temporibus quibuſdam habent, vt etiam cõſueta adminiſtret: alii in continua dementia ſunt. At nõ ſolùm variis qui-
D buſdam motibus ſymptomatum ipſis orientium differunt, ſed etiam affectorum locorum ratione. Hi quidem ſolùm ipſum cerebrum morbo affectum habent, illi verò etiam reliquum totum corpus: alii autem ventrem ſolum, & præcordia. Quoniam igitur cauſæ melancholiæ, & particulæ affectæ differentes ſunt, item quæ mouent, quæque infeſtant has accidentia, ideo conueniens ſtudioſis exiſtimo vt ſingula intelligere, & vnde fiant, nitantur. Quare internotiones ipſorum accuratè nobis exponendas eſſe duximus. Ita nanque tum mede-
E ri rectè, tum morbum ſuperare, etiamſi difficilis fuerit, poterimus. SIGNA melancholiæ ex ſanguinis copia naſcentis. Internoſces autem melancholiam ex copia ſanguinis fieri, primùm ſanè ſi ad ipſum ægri temperamentum reſpicias. Nouimus enim hirſutos nigróque colore, & habitu tenues, multo facilius quàm candidos & craſſiores, melancholia corripi: adhæc eos magis qui ætate vigent, tenui victu vtuntur, iracundi ſunt, & vitam curis, triſtitia & mœrore plurima ex parte tranſegerunt. Adhæc interrogare conuenit num ali-
F qua ſolitæ vacuationis retentio obuenerit, in viris quidem ſanguinis per venas ani, *quæ hæmorrhoides Græcè dicuntur*, profluentis: in mulieribus autem, menſtruæ purgationis. Et ſi in corpore verus grauitatis ſenſus ineſt, facies quoque inſpici debet, num multo quàm antea rubicundior ſit, venæque magis turgeſcant, & intẽtæ ſint. Hæc enim ſi deprehenduntur, ſanguinis copiam, quæ vapores ad caput tranſmittat, ſuſpicari oportet. Sin autem quædam vanarum imaginationum interualla ipſis obueniant, vt etiam conſueta quoque opera aliquantiſ-
G per velint attingere, adhuc magis tum melancholiæ ſpeciem accidere ſuſpicabimur, quum ex euaporatione ſanguinei humoris originem trahat, offendátque cerebrum. Ac ſimile quid ægris contingit cuiuſmodi iis quibus oculi ſuffunduntur, accidit. Quòd ſi cum riſu vanæ imaginationes oriantur, humorem qui offendit, non admodum vitioſum eſſe, & rodentem, ſola autem copia nocere. CVRATIO. Si igitur notatio, id quod offendit, ſanguinis copiam eſſe, tibi ſuggerat, atque ob hanc, talem melancholiam ſuperuenire, dum va-
H pores inde (vt diximus) ſpiritum animalem turbidum reddunt, & eiuſmodi excitãt imaginationes, ante omnẽ aliam curationem, ſanguinis miſſio adhibenda eſt. Differendum enim hîc non eſt, quum metus ſit ne, dum nos diutius expectamus, vapores cerebri corpus magis inalterẽt: vel etiam lõgius immorati, ventriculos ipſius

interiores obſtruant. Paucis itaque diebus, vbi ægrum cibo boni ſucci & temperato traduxeris, nequaquam concedens vt carnes & ea quæ ſanguineum humorem generare poſſunt, omnino aſſumat, ad ſanguinis vacuationem venito: & ſi vires robuſtæ ſunt, quantum ſatis eſſe putaueris, ſtatim detrahito. Frequenter enim vniuerſa euacuatio efficit vt nonnihil etiam ſpiritus qui vapores tranſmittit, euacuetur & diſſipetur. Sin autem vires multam prima vice euacuationem non tolerant, neceſſe eſt tunc non modò ſemel, ſed etiam bis, & ſæpius, quantum licet, paulatim auferre. Quòd ſi à brachio vacuatio fieri nequit, tentandum eſt eam à poplite & tali partibus moliri. atque hoc magis in muliebribus corporibus faciendum eſt: quippe menſtruam purgationem prouocat. Quum autem venas cubiti non manifeſtas inueneris, eas quæ commemoratis locis ſubiacent, incidere tunc oportet. nam ad affectum prædictum ſanguinis vacuatio eſt neceſſaria. Nihil igitur minus iuuabis, ex quacunque parte ſanguinem detraxeris, quum etiam omnia ſimul vacuentur: quemadmodum diuus Hippocrates ait, Confluxus vnus, conſpiratio vna, omnia conſentientia. CVRATIO melancholiæ ex infarcto impactóque ſanguine ortæ. Si humoris ſanguinei materies cerebro impacta fuerit, tunc audacter venam in fronte ſecato. Nam poſt totius corporis vacuationem, ſi loco iam remedia adhibeas, nihil nocebis. At ſi circa caput aliquid moliri cogites, priuſquam totum corpus recrementis liberum reddideris, offendes magis quàm iuuabis, copioſiorem materiam ad locum affectum attrahens. Hac ſanè ratione iis qui ex ſola ſanguinis copia melancholia laborare inceperunt, mederi conuenit, vbi nondum ad rodẽtem, acrem aut biliosſam, aliámve quandã humoris intemperiẽ manifeſtò immutatus fuerit. Nam ſi horum aliquid ſuſtinuerit, hi non amplius cum riſu imaginationes habent, ſed contrà feras ac furioſas admodum acceſſiones expetiũtur. Quare per initia affectum excindere tentandum eſt. inueteratus enim, & veluti in naturam conuerſus, incurabilis propemodum euadit: & tali morbo affecti, nõ melancholia tantùm laborant, ſed etiam per circuitus inſaniunt. Nihil enim aliud eſt inſania quàm melãcholiæ ad maiorem feritatem intenſio. INDICIA melancholiæ quam ſanguis acrior bilioſiórque excitauit. Cognoſces autem ex notis quas prædiximus, non amplius vapores ſanguineos, ſed magis melancholicos, aut acriores ſurſum efferri. Quòd autem ægri iracundi magis turbidique & minus placidi ſint, id bili, non autem ſanguini tribuendum eſt. Cæterùm quod temperamentum ægri calidius ſit, & ſiccum, ætas vigens, quódque victus præceſſerit calidior & acrior, aliáque his cognata, clarius tibi indicabunt, ſanguinem ad bilioſiorẽ magis naturam eſſe conuerſum. Nam humores diuerſis modis commouentur, & aliàs aliam qualitatem recipiunt. Siquidem in bilem cõuertuntur multa inedia, continuo ſalſorum ciborum eſu, aut validis curis: ad ſanguineum autem humorem magis vergunt, ex largioris vini vſu, & quodam valentium ciborum appetitu, & liberalioribus balneis. Sin autẽ duos quoque humores ſuperare contingat, vtrunque horum accidens oboritur. interim nãque rident ægri, interim ferocius loquũtur, & aliàs alios motus, interuallàque & acceſſiones habẽt: quemadmodum in febribus accidit quæ circuitu mouentur: atque in his nonnunquam hoc humore cerebrum repleri, nonnunquam illo, pro diuerſis ipſorum mutationibus, motibúſque. CVRATIO melancholiæ quæ à bilioſo & acriore ſanguine naſcatur.

Si igitur ex his quæ diximus indiciis, bilẽ ſanguini in vaſis admixtam eſſe ſuſpiceris, ad ea quæ huiuſmodi humorem vacuant, ſtatim veniendum eſt. Hoc autem probè facies, ac purgatio tibi commodè ſuccedet, ſi paucis antè diebus homini cibo temperato & humidiore nutrito medicamentum ad bilem ducẽdam efficax porrigas. Sic enim humor etiam qui offendit, medicamento purganti facilè cedet, ita vt vincatur potius quàm illius vim euincat. Nam vt in craſſioribus humoribꝰ cibi qui extenuant & calefaciunt, vtiliter adhibentur, ita etiam

A tales eiſdem ad euacuationem magis idonei reddẽtur. Vbi verò eos qui à bilioſo ſanguine infeſtantur, humido (vt diximus) & tẽperato victu alueris, medicamentũ exhibeto. Sit autem picra, quæ recipit liquorem ſcammoniæ: verùm picræ quidem ſcrupulos ſex, ſcãmoniæ verò liquoris ſiliquas octo, aut paulo amplius minùſve ponito. Quòd ſi æger medicamentum ſolutum nolit aſſumere, fiant catapotia: ſin hæc quoque per ſe inuitus capiat, vino, aut ouis molliſſimis excipiat, ita vt vitelli membrana leuiter aperta, in medio illa coniiciantur. ſic
B enim æger ſine moleſtia & placidè omnino ea accipiet. Cæterùm ſi tali dato medicamento corpus non abundè ſatis vacuatum eſſe deprehendas, poſt paucos dies, & victum humectantem rurſus adhibitum, balneo vtitor, & quiete: ægrúmque iterũ purgato, aucto paulo magis medicamenti pondere. ſic enim optimè feceris, in quibus melancholia non ex ſanguine in bilioſam naturam conuerſo, & plus ſatis excaleſcente, & toto fere nimis aduſto prouenerit. Qui enim calidioribus antidotis aut purgationibus in tali melancholia vſi ſunt, præſertim
C hiera, ægros magis furioſos atque inſanos reddiderunt, dum ſanguinem ad ſiccius & acrius conuerterent. Præſtat igitur tales ſimplicioribus adhuc medicamentis, quæ corpus totum nequeant calefacere, repurgatos, humectanti cibo permittere. Nouiſtis autem vos, me quoque pleroſque ita laborantes, victu potius quàm medicamentis vſum perſanaſſe. Verùm eſto cibus (vt ſummatim dicam) ptiſſana potiſſimùm, quæ manè cum granis ipſis, aut circa horam ſecundam aſſumatur: in prandio, etiam piſces ſaxatiles, gallina cohortalis, atque alia
D quæ volatu fidunt, præter paluſtres: item ex teſtacea cute præditis, pectines, aſtaci & erinacei: inter olera, lactuca & intybus, omni modo comeſta, adhæc malua: alia verò omnia vitentur, præſertim braſſica, & agreſtia olera. Ex fructibus pomaceis peponum & cucumerum medulla: ſimiliter etiam inter vuas, dulces, & dura carne præditæ: ex malis, quæ non aſtringunt. Ficus autem vitentur, aut modicè aſſumantur: atque hæc ſunt omnia. nam talia fere non poſſe obeſſe, vſu probauimus. At ex placentis vniuerſis aſſumere quid, prorſus cauendum
E eſt: item quæ ex garo & caſeo præparantur. Nam omnia quæ in hunc modum cõficiuntur, bilioſum humorem magis augent, & nimis exaſſant. Vinum (ſi vſus quoque poſtulauerit) Chryſatticum, eiúſque modicum, propinabis. Huius inopia, præferri debent quæ nihil aſtringens habent, ne ipſa ad caput vapores tranſmittant. Huiuſmodi ſanè victus ipſis præſcribatur. Etenim ſi quid ex particularibus deſideretur, hoc quoque medicus intelligens, iis quæ dicta ſunt, prudenter adiiciet: atque per ſe
F inuenire poterit num carnibus & balneis æger indigeat, aut augens aut minuens quantitatem non nimis ſubitò.

De balneo.

Dulcium balneorum vſus, ſi quid aliud, ipſis opitulatur. Aliam nanque partem bilis diſcutere, aliam humidorum qualitate contemperare, totum verò corpus aqua calida ſuperfundere, caput tepida potius, & luteis ouorum abſtergere, ac vniuerſum ſanè corpus hydrelæo, caput autem roſaceo vngere conuenit. Aer quoque ſit temperatus, pari modo calidæ labrum: atque ægri in
G eo immorentur diutius, ac in calidam deſcendere cogantur: omnino etiam, ſi æſtas fuerit, in ea diutius inſideant. A balneo non ſtatim bibant vinum, ſed aquam tepidam: atque ita vt antea prædiximus cibum ſumãt. dormituris, rurſus tepida offeratur. Hoc ſanè victu eos qui ex bilioſo ſanguine & calido admodũ melancholia laborare incipiunt, nutrire conuenit. Notandum verò eſt, veteres in capite talium melãcholicorum, cucurbitulis & pulueribus acrioribus vſos fuiſſe, cruentare ipſum cupientes: alios etiam hirudinibus: nos autem in
H omnibus huiuſmodi, talia fugiamus. Nam præterquam quòd nihil ipſos iuuant, adhuc etiam magis intemperatos & ſicciores reddunt. Tunc autem iſta fieri debent quando materia violenter ad cerebrum profecta & craſſior impacta fuerit, vt aliis cedere medicamentis repugnet.

De melancholia quæ à ſanguine melancholico naſcatur.

Accidit igitur,nonnullos melancholia potiſſimùm laborare,quum ſanguis plus ſatis aduſtus, vapores immoderatius capiti tranſmittit, animalémque in eo ſpirituum permutat. Vapores autem à melancholico potius humore excitari inde noſces quòd æger triſtitia præter rationem,mœrore & metu afficiatur, optétque mortē, & auerſetur eos qui maximè videntur eſſe amici: ſuſpicionéſque falſas habeat, quaſi nonnulli velint eum interimere,aut gladio arrepto,aut medicamento exhibito. Nouimus autem eiuſmodi humorem etiam alias infinitas,peregrinas & multiplices imaginationes inducere poſſe, & quòd alii ſe vas fictile eſſe putent, alii corium, alii gallum etiam, vt vocem illius imitentur: quemadmodum alii luſciniam ſe eſſe credant, & plorent quòd ityn perdiderint:alii verò quòd cælum geſtēt tanquam Atlas,ac metuere dicant ne collabatur,& non ſolùm illum,ſed etiam omnes ſimul conterat. Ego mulierem vidi quæ ea imaginatione vexabatur vt mediū manus ſuæ digitum conſtringeret,tanquam in ipſo totum geſtaret orbem. Plorabat autem illa quoque,verita nequado digitum ſuum inflecteret, & totus orbis corrueret,& omnia ſtatim interirent. Iam alios pleroſque vidimus,quorum ſuperfluum eſt, fortè etiam ſupra vires noſtras,omnium velle meminiſſe: verùm hæc appoſuiſſe ſufficiet quæ iis potius qui à melancholico humore originem morbi trahere inceperunt,ſolent euenire. Quapropter ſi morbus ex triſtitia aut ſolicitudine quadam præcedente,aut alio animi affectu cœperit,cōſiderare tunc oportet imaginationis ſpeciem,aut rationem,aut aliud quiddam eorum quæ ſubitam mutationē efficere poſſunt. Plurimi nanque ſic curati ſunt quodammodo, vel quum vidiſſent audiuiſſéntque ea quæ conſequi deſiderabant. Ita ergo Philodotus medicus quendam qui ſibi caput amputatum eſſe, quòd tyrannus factus fuiſſet,putabat,caſúmque deplorabat, curauit:impoſito repentè capiti ipſius plumbeo pileo,vt grauitatem ſentiens,caput ſe recepiſſe rurſus putarit, gauiſúſque ſit plurimum, atque ideo vana imaginatione liberatus. Iam mulierem quidam curauit melancholia laborantem, hoc pacto: quum putaret illa ſerpētem ſe deuoraſſe, vomitum medicamento citauit, atque in id quod reiectum fuit, paruam beſtiam per omnia imaginationi illius,& deſcriptæ à vana imaginatione feræ ſimilem impoſuit. Quare huius quoque affectum,quia ob triſtitiam eius quod putarat,euenit, gaudium nimirum ſubitò accedens diſſoluit. Adhæc aliam quandā,ex longa viri peregrinatione, melancholia correptam, & iracundè omnibus reſpondentem vidi: ſed & ipſa eodem modo ſanata fuit. nam maritus illius peregrè reuerſus, nulli prædicens,neque aliquandiu differens, ſed ſubitò ingreſſus,ſeipſum illi oſtendit. Præter ſpē igitur ipſum mulier cōſpiciens,atque ita amplexa, multóque gaudio affecta,ſubitò omni metu liberata eſt, rurſúſque ad ſtatum naturalem rediit,vt nulla alia indigeret curatione. Sic igitur,niſi affectus longo alio tempore infeſtauerit, tales imaginationes curare oportet,omni modo omníque artificio vtentem,præſertim vbi malum à manifeſta quadam & veluti primaria cauſa occaſionē habuerit.

De melancholicis iam inueteratis.

Si morbus inueterauerit, & imaginatio in habitum abierit,nihil adeo magnum, aut ratio, aut aliud quoddam artificium efficere, & ægrum iuuare poterit. Neceſſe autem tunc eſt & mentem arti adhibere, & conſiderare num à ſanguinis miſſione,an à purgatione, vel etiam ab vtroque ſimul incipiendum ſit: & ſi quidem vtriſque opus fuerit,ſanguinis detractione prius vtendū eſt. Poſt ſanguinis vacuationem, ægri vires cibo boni ſucci & temperato, balneiſque dulcis aquæ recreandæ: deinde ſic recollectis ægri virib⁹, ad humorum noxiorum vacuationem veniendum. Paretur autem his purgatio ex epithymo,& modico ſero lactis. Epithymi quidem ſint ſcrupuli duodecim:ſeri lactis autem cochleare. quòd ſi tempus ſerum lactis non habeat, ex mulſa dentur. Paucis diebus interpoſitis,offerto rurſus epithy-

A mum,adiiciens ei picram:ſint autem epithymi ſcrupuli ſex,& picræ totidem. At ſi etiam poſt hanc purgationē inſaniæ & melancholiæ ſymptomata adhuc perſeuerēt, nihilóque minus ægrum infeſtent,à nouem,aut longiſſimùm decem diebus, ad valentius purgantia tranſito, præcipuè hieram Galeni. hæc enim vtraque obtinet:varios expurgat humores, citra moleſtiam & turbationē. Purgatione autem facta, inſpicienda rurſus ægri mens eſt:& ſi quidem melius habere videatur,(cognoſces autem hoc nimirum inde quòd metus & triſtitia intempe-
B ſtiua iam ceſſarint, & moderatiores manſuetioréſque potius euaſerint) audacter rurſus eadem purgatione vtitor:iiſdem nanque inſiſtentes, curationem quoque ita rectè peragemus. Quòd ſi hiera data,melancholiæ imaginationes nihilominus infeſtare videantur, tunc ſine vlla cunctatione lapidem Armeniacum dare feſtinato. Noui enim ex veteribus antiquiores ad veratrum album properaſſe, vbi affectum ab aliis purgationibus nihil penè imminui conſpicerent: verùm ego lapidem Armeniacum veratro albo præfero: atque licet vten-
C tem ipſo, experientia cognoſcere quomodo præterquā quòd efficaciter,etiam ſine moleſtia & periculo purget: quorum nihil veratrum album habere nouimus.

Quomodo lapis Armeniacus exhibeatur.

Si igitur res poſtulat,non modò infrà per aluum, ſed etiam per vomitus purgationem fieri, lapidem illotum exhibere conuenit:ſit autem modus ipſius,ſcrupuli tres aut quatuor,aut paulo amplius minúſve, pro virium ſimul & copiæ humoris noxii ratione. At ſi æger purga-
D tione per vomitum non admodum indigere videatur, ſed per imum ventrem totum vitioſum humorem exire conducat, tunc lapidem eluere oportet, vſque ad duodenas vices. Vbi enim ſic fecerimus, neque turbationē ſtomachi aut compreſſionem lapis excitare poteſt, ſed etiam minori cum moleſtia nigrum terreſtrémque humorem vacuabit,vt paucis præteritis diebus, adiumentum ex eo nobis acceſſiſſe percipiamus. Dato autem ex hoc ſcrupulos quinque, aut ſex vtplurimum,ex aqua tepida, ſemper ex cognatis dictis coniectura deprehendes
E an plus minúſve exhibere debeas. Quòd ſi ægrum etiam bis adhuc requirere ſuſpiceris, cum fiducia rurſus exhibeto. Neque enim calorē habet aut ſiccantē admodum, aut aliā quampiā ipſi inſidentē amarā & venoſam qualitatē, vt æger ideo medicamētū bibere detrectet. Sin autem nonnulli humidū aliquod medicamentū ſumere auerſentur, (multi enim in totum nō ſuſtinent ſolutum medicamentum aſſumere) in catapotia lapidē redigere oportet. Si verò libet, etiā picræ aliquā inſignē partē admiſceto, aut etiā ex aliis quibuſdā quæ purgationē ma-
F gis promoueant,& non renitantur. Ne autem is qui parare velit horum confectionem, inquirendo laboret, viſum mihi eſt ea de cauſa etiam horum compoſitionis meminiſſe. habet autem in hunc modum.

Deſcriptio catapotiorū ex lapide Armeniaco.

Picræ ſemuncia: epithymi ſemuncia: agarici ſcrupuli quatuor: lapidis Armeniaci ſcrupuli quatuor: ſcāmoniæ vncia: caryophyllorū grana viginti. Contuſa excipiantur rhodomelo, aut ſucco citrii, aut rhodomelite: dentur ſcrupuli duo, plurimùm quatuor. Notandum verò
G eſt,hæc,præterquam quòd ſtomachum corroborant,ſimul etiā varios humores, præſertim terreſtrē & melancholicum,citra moleſtiam purgare poſſe. Idē igitur lapis(vt diximus)& potus,& in catapotia redactus,ad purgandū eſt efficax. Nec amplius quærendū eſt num ſuffocatio quædā aut ſyncope ſubſequutura ſit, quemadmodum id ex albo veratro fieri contingit. Neque neceſſe eſt nos antea ægros præparare medicamentis quæ metu ſuffocationū aſſumere conſuerunt: quorū amplius nunc meminiſſe opus non eſt: illa verò admonēdi gratia ſcri-
H bimus, quæ etiā nunc facere ſolemus in conſuetis magna parte purgationibus, vbi illæ plus minúſve moueri videantur. Si igitur minus quàm par eſt purgauerint, mulſam dare conuenit, & tēpore interpoſito hoc victu nutrire, aut cremore ptiſſanæ, aut pane, aut colūbæ iure, aut gallinacei, quod non multum olei adiectū habeat.

Sin autem

Sin autẽ purgationẽ copioſiorẽ fieri cõtingat, vt etiam
conuulſiones ſuperueniant (multis enim hoc accidit) &
ſi nõ animaduerſione dignum quid euacuatum fuerit,
quod ægri neruos habeant natura ſicciores imbecillio-
reſque, aquam liberaliter ſuperfundito, multoque vti-
tor hydrelæo, ac panem ex vino diluto, aut omphaco-
melite, aut aqua frigida porrigito. Sin autem aquam fri
gidam bibere cupiat, adhuc magis ipſos iuuabit. Vtile
eſt etiam malum Punicum, mala & pira ante cibum, &
gallinarum ventres. Vbi verò nutrieris, quies & ſomnus
ægro indici debent: poſtquam vires receperit, ad bal-
neum ipſe ducendus, quod aerem habeat temperatum:
concedendumque vt non modò in calidæ ſolio, ſed e-
tiam frigidæ labro diutius immoretur. At veſtimentis
indutum rurſus ipſum nutries pane ex vino aut ompha-
comelite, *quod ex uuis ſemiacerbis & melle deſpumato paratur.*
reuerſo autem domum permittendum vt conquieſcat,
& omnino obdormiſcat. quippe hoc ſemper omni-
bus purgatis euenire conſueuit: præſertim autem iis
qui largius vacuati fuerint, vt tum ſuauius, tum altius
obdormire cupiant. A ſomno vires ipſorum recrea-
re oportet, & permittere vt cum amicis familiaribus
colloquantur. Atque vbi ipſos conſentanea reſponde-
re deprehendis, ratiocinationéſque firmas habere, &
barbaricũ morẽ depoſuiſſe, adhuc etiã magis copioſum
alimentum porrigito, perdices, gallinas, phaſianos, qui
A non ſint pingues, & paſſeres ſimiliter. Vitentur autem
omnia eſculenta quæ in paludibus proueniunt: ex pi-
ſcibus, cetacei, præterquam ſaxatiles. Poſtquam verò ci
bo boni ſucci vſi fuerint, & veluti bonum fundamen-
tum iecerint, ita rurſus ſecundum tres aut quatuor dies
olera deinceps aſſumant, intybum, lactucam, maluam,
& paluſtres aſparagos moderatè. Abſtineant autem braſ
ſica, & omnibus quæ melancholicum humorẽ pariunt,
vt eruca, ſinapi, allio. Ex carnibus bubula potiſſimùm,
& ceruina, ac omnibus ſummatim ferinis: item panibus
B ſordidis, garo, & vinis vetuſtis, auſteriſque. Sic iam æ-
grum victu, & balneorum vſu vires recreare, loca muta-
re, intimis conuerſari amicis, ac facere quæ etiam prius
ipſi grata erant, & ſpectaculis intereſſe permittito. Ita e-
nim ex purgatione, victu boni ſucci & benigno, aliáque
animi oblectatione, toto corporis habitu corroborato,
mutatóque, furioſum & amarum morbum exuere pote-
rit. Quòd ſi reliquiæ quædam ipſis ſuperſint, & æger
non admodum mundam habere mentem appareat, rur-
ſus expectata bona aeris temperie, auxilia debet repete-
C re, initium à primis faciens, a quibus etiam antea inci-
piendum diximus. Atque hæc paulatim facito, confi-
dens quòd etiamſi affectus difficilis & propè inſanabi
lis exiſtat, iiſdem ipſis inſiſtendo peritè, & vt rationi
conſentaneum eſt, omni tamen ægrum morbo amaro
moleſtóque liberabis.

ALEXANDRI TRALLIANI Liber II,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE CVRATIONE OCVLORVM, Cap. I.

ETSI iam in aliis quibuſdam libris
oculorũ vitia perſequutus ſim, quo-
modóque illa cognoſci debeant, &
quæ eorum ſint cauſæ atque curatio-
nes, item diuerſa ipſorum collyria, v-
ſuſque horum modum & confectio-
nem: hîc tamen ſimiliter eadem quoque ſummatim &
breuiter perſtringere, operæpretium mihi viſum eſt, vt
ne, qui in hunc de medendi ratione librum inciderint,
aliunde quæ oculis conducunt colligere cogantur.
Vt igitur in aliis multis, ita in oculorum quoque vi-
tiis primùm docere conuenit quomodo vniuerſa inter-
noſci debeant, deinde curationem ſubiungere. Quare
nunc à dolore qui oculis accidit exordiemur. nihil e-
nim adeo excruciat vrgétque artem ad curationem, vt
vehemens dolor oculos affligens. Si igitur vehemen-
tiores acrioréſque dolores oculos comprehendant
quàm vt æger ferre queat, ne collyriis ad torporem in-
ducendum efficacibus, vt plerique, confidas. Multi nan-
que opium quoque inſtillare auſi, præterquam quòd
nihil prorſus dolorem mitigarint, etiam valde adhuc
offenderunt. Quapropter cauſam efficientem inſpicere
oportet, & eam conſiderando, ita quoque curationis
ſpeciem definire. non enim vna eſt cauſa efficiens, ſed
multæ ac variæ. Sola materiæ copia influens dolorem
poteſt excitare, necnon qualitas: ſubinde verò etiam v-
trunque, & qualitas ſimul & quantitas. Videndum por-
ro eſt vnde id quod influxit procedat, num ex toto
corpore, an ex ſolo capite: item, vtrum per arterias an à
venis, vel vtriſque profluat. Adhæc, quale vtique ſit
quod influit. vel enim ſanguis potius, vel bilis, vel pi-
tuita, vel humor melancholicus, vel ſpiritus flatulen-
tus eſt, quod influxerit: præterea humor noxius, vnúſne
ſit an duo commixti. Fieri enim poteſt vt vnius tan-
tùm influxus inflammationem dolorémque vehe-
mentem, & duorum ſimul etiam compoſitum tumo-
rem excitarint. Quoniam igitur differentes ſunt cauſæ,
artificem ad ſingulas ſe accommodare oportet: præce-
dat autẽ internotio, quæ ad rectam curatione deducit.

QVOMODO ſanguineus humor inflammatio-
nem excitaſſe noſcatur. Sanguineum itaque humo-
D rem influxiſſe, ac inflammationem concitaſſe, ex ſpecie
ac forma ipſius tibi conſtabit. Omnia nanque rubra &
ſanguinea ſunt, facies rubens & tumidior, venæ latio-
res, grauitatis ſenſus, pigritia ad conſuetas actiones.
Quòd ſi præter hæc neque lacryma rodens & acris appa-
reat, adhuc etiam magis ſanguinem influxus cauſam
eſſe, & inflammationem peperiſſe putato. CVRA-
TIO. Si igitur ſanguis cauſa tibi inflammationis ef-
fectrix eſſe apparuerit, venam ſecare humeralem opor-
tet. Sin biliosi & acres humores cum ſanguine, etiam
E purgationem paulo poſt ſanguinem dimiſſum adhibe-
to, ac medicamentis vtitor, intus quidem iis quæ non
rodunt, & leniſſimis: extrinſecus autem illis quæ conco
quere inflammationes poſſunt, quorum etiam compo-
ſitiones vobis exponemus. DE REMEDIIS
quæ extrinſecus imponuntur. Lac muliebre cum vi-
tellis ouorum & roſaceo ſuperimpoſitum, mirificè le-
nit, inflammationéſque oculorum admodum feruen-
tes concoquit. Similia præſtant etiam violæ folia. Ad
maximas autem inflammationes tumidioréſque bene
F facit & crocus cum mica panis, luteíſque ouorum, ac
roſaceo. Idem faciunt etiam palmulæ, præterquã quòd
fluxionis curſum ſiſtũt, cum meliloto, croco, glaucio,
ouorum luteis ſeptem feruefactis, & oleo roſaceo.

AD VEHEMENTES dolores, & maximas epi-
phoras. Roſarum recentium drachmæ quatuor, cro-
ci drachma: excipiantur meliloti in vino dulci decocti
iure. DE COLLYRIIS. Cataplaſmatis igitur
in inflammatis extrinſecus vtendum eſt. quæ verò illi-
ni & inſtillari debeant, hæc ſunt: verùm ſcire prius o-
G portet ea quæ inflammationem experiuntur, mitiga-
toriis, lenioribúſque & non reprimentibus colly-
riis demulcenda eſſe: deinde etiam quæ reprimere
poſſunt, ſic adhibenda vt primum quidem admi-
ſceamus ea teneris ac mollibus, poſtea verò cõcoctione

facta,etiam ſinceris. Quum enim feruor inflammationis & multa aſperitas finierit, ægri citra moleſtiam quoque aſtringentia ferre poſſunt. A COLLYRIVM mitigatorium Trypherum, ad eos qui collyriorum roſionem ferre nequeunt, præſertim ad affectus recentes. Cadmiæ combuſtæ, ex lacte muliebri reſtinctæ,(mihi autem melius viſum eſt, prius lotam comburere,atque ſic lacte extinguere) ceruſæ lotæ, ſingulorum drachmæ ſedecim,croci drach.tres, opii drachma,tragacanthi drachmæ duæ.Aqua pluuiali excipito: vſus eſt ex ouo. Facit etiam ad puſtulas oculorum; B *quæ Græce φλύκταιναι dicuntur.* ALIVD,& ipſum longè leniſſimum. Cadmiæ drachmæ quinque, ceruſæ drachmæ quatuor, pompholygis drachmæ duæ, opii drachma, tragacanthi drachmæ tres. Aqua pluuialis ad excipienda adiicitur. Hoc inflammationes admodum ardentes & dolorificas citra roſionem mitigare, plurimis conſtat experimentis. ALIVD egregium, quod breui paratur. Cadmiæ combuſtæ & aſinino lacte extinctæ vnciæ quatuor, ceruſæ vnciæ duodecim, terræ Samiæ (*qua ἀστὴρ Græcis dicitur*)tragacanthi,mandra- C goræ,amyli hordeacei,lactucæ caulium ſucci, gummi, ſingulorum drachmæ duæ: opii drachmæ tres,ouorum duodecim albumina. ALIVD collyrium quod ſpongarium dicitur, ad maximos oculorum cruciatus, (celeriter enim mitigat)in hunc modum habet. Amyli,ceruſæ, ſingulorum drachmæ quatuor, opii obolus, gummi drachmæ duæ.aqua pluuialis adiicitur: vſus ex lacte eſt. DE COLLYRIIS reprimentibus, quæ etiam monohemera dicuntur. Reprimentium D collyriorum, & quæ *ab uno die* monohemera dicuntur Græcis,duplex quædam differentia exiſtit. Maiora igitur ipſorum vim habent diſcutiendi & reprimendi moderatam, vt ipſa etiam ad incipientes lippitudines citra roſionem accommodari, tum inſtillando,tum inungendo,poſſint.Quare etiam imbecillioribus,& cæſiis oculis potius,molliſque carne præditis,& mulierum faciebus inſcribuntur. cuiuſmodi ſunt quæ ex lycio, croco & glaucio temperantur. Præter has igitur compoſitiones medicamenta vobis quæ valentiorem aſtringendi vim habent explicabo, vt etiam in diuturniori- E bus ac inueteratis vti liceat. At in validiore lippitudine & vehementiore, talia ſunt idonea quæ ex vino parantur,quibus germina quoque oliuarum cum reliquis odoramentis quæ calefacere & ſiccare poſſunt, inieci. Quum igitur talis ſit collyriorum differentia, de iis quæ mediocriter reprimunt, & ad incipientes lippitudines conueniunt, prius agamus: deinde ſic,quæ plus aſtringunt, & efficacius repellunt, perſequamur.

COLLYRIVM reprimens mediocriter, monohemerum. Hoc, & Medicum, & *à dolore mitigando ἀκεσώδυνον* appellant. F Repellit igitur per initia, ſi inungatur, & inſtilletur ex ouorum albumine, frequenter etiam quum lauamus: adhæc prodeſt ad epiphoras, acres fluxiones, & cicatrices veteres diruptas. Repurgat enim,& cicatrices etiam tenues abluit,vt mireris. Ego vtor hoc & puluere & collyrio cum ouo: ſarcocollæ, glaucii, croci, ſingulorum drachma, tragacanthi drachma. aqua pluuialis adiiciatur. ALIVD. Glaucii drachmæ octo, ſarcocollæ drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, tragacanthi drachma, opii drachma G ſemis: aqua pluuiali excipiantur. ALIVD ad eadem præſtantiſſimum, & vſu probatum. Roſarum tenerarum drachmæ quindecim, croci drachmæ octodecim,tragacanthi drachmæ ſeptem, opii dolum non experti drachmæ duæ, ſpicæ nardi drachmæ duæ,gummi drachmæ ſeptem: aqua pluuiali excipiantur. Ex iiſdem illitum collyrium Nili, quod diarrhodon inſcribitur, ad ardorem facit. ALIVD Muſarium dictum, ex tomo Hieratica. Hoc quoque collyrium eſt præſtantiſſimum,quod eadem vt prædicta vim ob- H tinet,niſi quòd fluxionum curſibus repellendis efficacius quàm illa exiſtat.habet autem in hunc modum: Amyli drach.quindecim, glaucii drach. octo,ſarcocollæ drach.quatuor,croci drach.duæ, myrrhæ drach. gummi drachmæ duæ.Ex aqua pluuiali vtitor. ALIVD, Polydeuci cognomento, quod nos ſæpe ſumus experti. Roſarum viridium ſucci quod ſufficit: croci drachma, ſarcocollæ drachmæ duæ, glaucii drachmæ quatuor, gummi drachma, opii drachmæ quatuor, tragacanthi drachma. Gummi contundito primum, adiecta tragacanthæ drachma. Glaucium, ſarcocolla, opium, læuigata roſarum ſucco excipiantur. ALIVD collyrium quod Medicum vocatur, admodum ſtrenuè repellens, ſtatim per initia inunctum.

Glaucii drachmæ octo, ſarcocollæ drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, tragacanthi drachma, opii drachma ſemis. aqua pluuialis adiicitur. Ego hoc abundè ſum expertus, vt etiam ſi cum alio quodam mitigatorio inſtilletur. ALIVD ſiccum collyrium quod διὰ κρόκου dicitur, ad incipientes lippitudines.

Glaucii, ſarcocollæ, croci, aloes, ſingulorum drachma. Hoc etiam vt præſeruante vti oportet; quippe repellit omnem oculi turbationem ſubunctum. His igitur prædictis in eum modum vtendum eſt. reprimunt enim omnem turbationem ſi per initia ſublinantur,& non diu inhæreant. nam diuturnior ipſorum vſus aſperitates in palpebris excitat, atque in affectum pertrahit. DE COLLYRIIS quæ alio modo monohemera appellantur. Deinceps autem dicamus etiam de collyriis quæ alia ratione monohemera nuncupantur: quorum vis eſt valentior, magiſque poteſt reprimere & aſtringere. quare etiam in iis fluxionibus quæ citra exhulcerationem fiunt,& inflammationibus, vti oportet: quorum deſcriptio in hunc modum habet. PRIMARIVM monohemerum, quod *à uino* διὰ οἴνου vocatur. Æris combuſti drachmæ vigintiquatuor, cadmiæ drachmæ ſedecim, lacrymæ papaueris drachmæ octo, croci drachmæ octo,myrrhæ drachmæ octo, gummi drachmæ quadraginta. Vino Mendeſio excipiantur. ALIVD gilnum, quo vtor, Cerycium dictum. Cadmiæ drachmæ viginti, æris combuſti drachmæ ſedecim, opii drachmæ octo, croci drachmæ octo, acaciæ drachmæ vigintiquatuor, gummi totidem. ALIVD ad eadem efficax, cognomento Theophilion, habet hoc pacto: Cadmiæ drachmæ ſedecim, croci drachmæ ſex, myrrhæ drach. quatuor, nardi Indicæ drach. quatuor, acaciæ drach. octodecim,gummi drachmæ vigintiquatuor,æris combuſti drach. ſedecim,opii drachmæ tres. ALIVD, quod xerocollyrium vocatur, reprimens, hac mixtura conſtat: Cadmiæ, acaciæ, gummi, ſingulorum drachmæ ſedecim,æris combuſti,lacrymæ papaueris, myrrhæ,ſingulorum drach. quatuor. aqua pluuialis adiicitur. ALIVD collyrium reprimens, admodum generoſum,monohemerum. Stibis eloti drachm.octo,cadmiæ drach. octo, æris combuſti & eloti drach. quatuor,aloes drachmæ tres, myrrhæ drach. quinque, acaciæ rufæ drach. duodecim, opii drachma. Vtitor cum fiducia ad fluxionum impetus, poſtquam toti corpori proſpectum fuerit. COLLYRIVM quod magnus Hermolaus dicitur. Æris combuſti drachmæ octo,cadmiæ totidem,ſpicæ nardi ſeſquidrachma,croci drachm.quatuor, myrrhæ drach. quatuor, aloes drachm. octo, lycii Indici drachm.duæ, acaciæ, gummi, ſingulorum drach. viginti, opii drach. quatuor. aqua pluuialis adiicitur. Mirabiliter repellit & extenuat inflammationes. ALIVD collyrium Hermolaus, quod *ab oleo* δι' ἐλαίου dicitur. Cadmiæ drach. ſex, æris combuſti drach. ſex, myrrhæ drachma ſemis, aloes ſeſquidrachma, opii drachma ſemis, croci drachma,gummi, acaciæ,ſingulorum drachma vna & ſemis, olei veteris ad excipiendum ea,drach. quatuor. aqua pluuialis adiiciatur. COLLYRIVM Nicariũ cognomẽto. Valde opitulatur omni fluxioni,& chemoſi,pũcturiſque,& mẽbranarũ excreſcẽtiis, itẽ craſſæ pituitæ angulis oculorũ inhærenti,ſtaphylomatis, myocephalis, cruſtis, & omni affectui benefacere cõpertum eſt. At vilitatem medicaminum ne contemnas. Æris combuſti drach. ſedecim, cadmiæ drach. viginti, gummi

drach.trigintaduæ, medicamenti drach.trigintaſex. Aqua pluuialis additur. Eſt autem medicamenti cōfectio hæc, Succi centaurei drach.duæ, ſapæ Creticæ pars vna. Coquito ſarmētitiis lignis in olla recēti, donec ſordium craſſitiem habuerint:& ex ouo inſtillato illis qui quod aſtringit non ferunt. Aliàs ex aqua bene facit:per initia autem ipſo aquato vti oportet. ALIVD quod pilarium vocatur. Cadmiæ combuſtæ, æris vſti & eloti, ſingulorum drach.duæ: opii, acaciæ rufæ, ſingulorum drach.tres, ceruſæ drach.ſex, myrrhæ drach. tres, amyli, tragacāthæ, gummi, ſingulorum drach.duodecim. Pluuialis aqua additur. Egregiè admodum repellit ac mitigat pinguior eius vnctio. Quum iam explicauerimus qui ſanguinis miſſionem requirant, & de conuenientibus ipſis (ſi vſus poſtulet) collyriis, perſcribamus etiam qui ex ipſis purgationem deſiderent.

SI DOLOR EX BILIOSO ET ACRI humore naſcatur, Cap. II.

AN igitur dolor aliquis ex bilioſo & acri humore prouenerit, clarum tibi ex multis euadet. Primùm ſanè inde quòd totum corpus plethoricum non apparet, ſed potius vitioſo etiam humore præditum. ad hæc, quòd non ſolùm anguli, ſed etiam malæ vehementer ex influxu rodantur, ægrique videantur vri, exiliántque, roſionem non tolerantes. Quùm igitur morbum ex his atque illis quæ præceſſerunt internoueris (nam triſtitia plurimùm, curæ, inſolatus, ira, & acrium eſus præcedūt) cum fiducia curationem aggredere. licebit enim celerrimè vel ſine collyriis affectui mederi. CVRATIO.

Si igitur bilioſa humorum prauitas in toto corpore ſuperare videatur, iis quæ totum corpus purgant liberántque recrementis vtitor. Sin autem recrementa acria non in toto redundent corpore, ſed qualitate potius quàm quantitate peccare videantur, ſolis balneis dulcis aquæ, & temperatis, ægrum citra dolorem liberabis. Quòd ſi etiam obediens æger fuerit, cibo quoque leniſſimo mitiſſimóque & craſſo vtatur: vt orpho, & aliis durioribus piſcibus, glauco, buccinis, aut iſicio ex ipſis parato, aut bulbio, aut ſturnio: ex oleribus, intybo, aut malua: inter fructus pomaceos, malis, peponibus, vua dulci. Ficus autem lippitudine laborantibus aſſumere neutiquam conſulo: habent enim quidpiam quod oculos irritet commoueátque. At citriorum carnem ſine cortice ante cibum potius celeriúſque aſſumant: aquā tepidam magis quàm vinum bibant. ſin autem hanc bibere nolint, Chryſaticum ipſis dato, aut dulce Bithynum, ac alia quæ humores craſſiores efficiunt, obtundúntque. At ſi ægri inobedientes victus rationem non obſeruēt, (quemadmodum plerique ſunt, præſertim barbari) tum collyriis vti neceſſe eſt, atque ex eorum numero quæ non rodant, ſed acrimoniam queant obtundere: ex quibus primum eſt quod ex pompholyge paratur. Deſcriptio eius in hunc modum habet. COLLYRIVM ad acres fluxiones efficax. Pompholygis lotæ, piperis, ceruſæ lotæ, plumbi cremati & eloti, amyli, ſingulorum drach.vigintiquinque, gummi albi drach. quadraginta. Aqua pluuiali excipiatur. Horū quodque poſt combuſtionem eluere oportet, donec aquæ mixtū non amplius nebuloſum inde aſcendat: deinde ſiccata etiam pondere appenſo miſcere: læuigatis ſimul diebus pluſculis, amylum & gummi ad excipiendum illa, adiicere conuenit. nam ſi cum aliis amylum quoque ſuperiniiciatur, facilè aceſcit. Hoc collyrium laudatiſſimum eſt, cum aliis multis de cauſis, tum maximè quòd nihil torpori faciendo efficax habeat admixtum: quēmadmodum ſunt alia multa quæ ex opio & mandragoræ ſucco & ſimilibus torporem inducentibus, partem recipiunt, quorum copioſior vſus noxius exiſtit. Licet autem, ſi vſus requirat, nonnihil ex repellentibus ſæpe admiſcere, aut ex mitigantibus, quantum quis affectui infeſtanti conuenire putauerit. Aliàs enim aliter idonea menſura inuenitur.

SI OBSTRVCTIO SOLA OCVLOS exerceat. Cap. III.

A SI inflammatio ex ſanguinis craſſioris magiſque pituitoſi obſtructione citra corporis repletionem facta ſit, ſanguinis miſſio aut purgatio adhiberi non debet: ſed potius vinum aliquod ex iis quæ in corpus facilè diſtribuuntur, ipſis propinari. Etenim poteſt hoc & ſanguinē diſſipare, humorémque impactum diſſoluere, & particulæ imbecillitatem corroborare, vt nō amplius humores recipiat. Satius autem eſt in huiuſmodi affectibus, vbi in toto corpore copia non eſt, (vt diximus) ægrotantem temperato prius balneo lauare, meatus excalfacere, & laxare, atque tunc vinum exhibere. Ita enim potio facilè in totum corpus partéſque ſuperiores diſtribuetur, vt nonnihil eorum quæ obſtructionem pepererint, non modò calore ipſius, ſed etiam motus celeritate extenuet & expellat: ſimulque etiam particularum (vt diximus) imbecillitatem confirmet, vt ipſæ quoque partem aliquam illorum quæ inſidēt, extrudere poſſint. Hæc igitur internoſcendi ratio eſt, ad quam obſeruandam optimus medicus requiritur. At ſi vini potione vti metuat, fomentum potius ex calida, quum ſit tutiſſimum, & præterea internotioni conferat, admoueatur. Quum enim, vbi foues partem, nihil influit, conſtat totum corpus recrementis eſſe vacuum. ac fomentis inſiſtēdum eſt: nam affectum in totum diſcutiet. Sin autem humor influit, & dolor paulum remiſſus iterum intendatur, vacuatione indiget, nempe ſanguinis miſſione, aut purgatione: vbi corpus quidem magis eſt plethoricum, ſanguinis miſſione: vbi autem vitioſis humoribus & recrementis ſcatet, purgatione. His etiam aquoſam mulſam inſtillare conuenit: atque tunc multo magis quum craſſiores pituitæ enaſcentes oculum premunt. Nihil enim adeo extenuat, craſſámque pituitam naſci prohibet, vt mulſa, & ea collyria quæ vim diſcutiendi & inflammationes concoquendi obtinent.

DE DENSITATE, Cap. IIII.

QVòd ſi etiam denſitas quædam in meatibus extiterit, hanc quoque mulſa poteſt dilatare, & meatus aperire, vt æger mirificè & ſubitò dolore liberetur, eo quod inſidet (ſiue humor, ſiue ſpiritus ſit) diſſipato. At ſpiritum eſſe qui diſtendat meatus, faciátque dolorem, hoc indicat quòd neque inflammatione, neque roſione vrgente oculi intolerabiliter doleant, diſtendantur & rumpi videantur. Ego ſanè quendam ita affectum mulſa curaui, quum nullum ex iis quæ mitigant, dolorémque leniūt, ſopire cruciatum poſſet, ſed etiam maiorem quàm antea fuerit, excitaret. Quum igitur expoſuerimus quínam ſanguinis miſſione indigeant, qui verò purgatione, item qui vtriſque, ſupereſt vt deinceps etiam de balneis, fomento, vini potione, item de hulceribus, tum quæ cum inflammatione affligunt, tum quæ cum ruptura & eroſione, necnon myocephala, & ſtaphylomata experiuntur, & (vt dicam breuiter) de omnibus quæ inueteratos habent affectus, de cicatricibus, albuginibus, pterygiis, ſycoſi, & ſuffuſionibus incipientibus, agamus.

DE EXHVLCERATIONE ET INFLAMmatione, Cap. V.

SI igitur hulcus ſimul & inflammatio oculum exercet, clarum eſt curationē quoque mixtam deſiderari per ea quæ inflammationē mitigare poſſunt & cōcoquere. Talia autē ſūt tū quod *à thure* διὰ λιβάνου Græcis dicitur, tū cygnos, tū quod ex amylo fit, tū quod ceruſa & terra Samia, quæ aſter dicitur, cōſtat. Hæc omnia tum eroſiones, tum hulcera, fluxione ex acri humore facta, perſanant. habet autem ſcriptura horum in hunc modum. COLLYRIVM CYGNOS. Leniſſimum hoc eſt collyrium ad magnos oculorum dolores, & acres fluxionum impetus. Conuenit autem iis qui collyriorum roſionem ob corporis molliciem & imbecillitatem non ferunt. Cadmiæ drachmæ ſedecim, ceruſæ elotæ drachmæ quadraginta, amyli, acaciæ, tragacanthæ, opii, ſingulorum drachmæ duæ. Aqua pluuialis adiicitur, & ad excipiendum ea, ouorum trigintaduo albumina. COLLYRIVM

Libianum. Cadmiæ combuſtæ & elotæ drachmæ duæ, ceruſæ totidem, amyli drachmæ duæ, cineris pompholygis drachmæ octo, terræ Samiæ (quæ aſter dicitur) drachmæ octo, plumbi combuſti & loti, tragacanthæ, ſingulorum drachmæ octo, gummi drachmæ tres. aqua læuigato, & excipiendis illis, ouorum viginti albumina adiicito. *in alio, opii drachmas duas.* Hoc collyrium longè eſt vtiliſſimum: valet ad oculorum puſtulas, ardores, rupturas, puris colluuiem, chemoſes, magnos dolores, multóſque affectus, cicatrices exterit. In ſumma, multi eſt vſus, facitque ad omnia prædicta, maximè ad inflammationes quæ cum hulcere infeſtant. Similiter etiam id quod διὰ λιβάνου inſcribitur, ad eadē facit, præſertim ad vehementes oculorum chemoſes.

COLLYRIVM διὰ λιβάνου, ad chemoſin efficax.

Cadmiæ, thuris, ſingulorum drachmæ viginti, ceruſæ drachmæ quadraginta, opii drachmæ ſex: aqua pluuiali excipiuntur. Confert etiam glaucium ex aqua, ſi extrinſecus illinatur: ſed non ſtatim per initia chemoſis, verum à quinque aut ſex diebus, vbi huius cōcoctio facta fuerit. Atque id ſum expertus. COLLYRIVM Vranium. In quibus influxus non adeo calidus eſt, bene hoc facit, ad puſtulas, rupturas, procidentias, ſtaphylomata, puris colluuiem, eroſiones, nomas, & carbunculos. Terræ Samiæ torrefactæ vnciæ tres, pompholygis vncia, Cadmiæ lotæ vncia, ſtibis vnciæ duæ, ſquamæ æris elotæ vnciæ quatuor, opii drachmæ ſex, gummi vnciæ quatuor. aqua pluuialis adiicitur. At ſi cum hulcere inflammatio vrgeat, & lacryma influens copioſa fuerit, miſceto lenioribus paululū ex iis quæ repellere poſſunt. ſin autem acris fuerit, ea quæ à roſis diarrhodon inſcribuntur. Quòd ſi non eſt admodum calida lacryma, etiam exiguum ex Hermolao collyrio, vel eo quod dicitur pilarion, vel ex illis quæ monohemera, aut achariſta nuncupantur: quorum etiam mixturas vobis expoſui: & ſiquid omiſſum fuerit adſcribemus. Iam mali Punici granum, ſi exprimatur in oculum qui carbunculo afficitur, valde opitulatur. Qui id expertus erat, dicebat à diuina ſe apparitione per inſomnia edoctum eſſe. QVAE CICATRICES exterunt. Quæ ex ſmegmatis cicatrices exterere ſolent, hæc quoque callos abolere poſſunt, craſſáſque cicatrices. Sūt igitur multa quæ id præſtare queant. Anemonæ omnis ſuccus cicatrices oculorum exterit. Similiter etiam cētaurei minoris ſuccus ex melle abſtergit. In magis autem vetuſtis cedria quoque vſi ſunt. Hæc etiam ſchirroſas albugines, *quæ Græci leucomata quoque appellant*, largius extenuat. Nitrum ex oleo veteri læuigatum diligenter, & illitum, probè facit: item ſepiæ teſta combuſta, & ex melle contrita. Inter collyria verò hoc quoque admodum probè & leniter abſtergit, quod recipit mamyræ, ſuffiminis ammoniaci, myrrhæ Troglodyticæ, crocodili terreſtris fimi. Omniū æquales partes in collyrium redigito, & vtitor tanquam experimentis probato. COLLYRIVM diathece, ad hulcera mirabile. Confert etiam vetuſtis: præſertim autem hulcera maligna & albugines exterit atque extenuat. Quare etiam ad myocephala valet, aliáſque plurimas laude dignas vires obtinet. hæc autem recipit Cadmiæ combuſtæ & elotæ drachmas vigintiquinque, ſtibis drachmas quinque, ſpicæ nardi drachmas tres, croci drachmas tres, caſtorei, ſquamæ æris, ſingulorū drachmas duas, æruginis drachmas quatuor, æris combuſti drachmas tres, piperis, ceruſæ, lycii, opii, thuris, opobalſami, ſingulorū drach. quatuor: lapidis ſchiſti, caſiæ ruſæ, ſingulorū drachmas duas, æruginis ſcoleciæ drach. duas, chalcanthi drachmas duas, myrrhæ drachmas duas, gummi drachmas viginti, ſucci fœniculi drachmam, fellis caprilli drachmas quatuor. vino Amynæo læuigato, & vtitor. COLLYRIVM Chionion. Ceruſæ drachma vna, ſalis ammoniaci drachma vna, ammoniaci thymiamatis drachmæ tres, ſepiæ teſtæ drachma vna ſemis. Præſtantiſſimum eſt remedium, & ſubinde vſu probatum. COLLYRIVM nardinum Zoili. Stibis cremati & eloti drachmæ octo, æris combuſti drachmæ octo, ceruſæ com-

A buſtæ & elotæ drachmæ octo, ſpicæ nardi drachmæ tres, folii drachmæ tres, croci drachmæ ſex, opii drachmæ quatuor, myrrhæ drachmæ duæ, cadmiæ combuſtæ & elotæ drachmæ octo, lycii Indici drachmæ ſedecim, myrrhæ drachmæ quatuor, acaciæ ruſæ drachmæ viginti, caſtorei drachmæ ſex, aloes totidē, gummi drachmæ viginti. aqua pluuialis adiicitur. Hoc collyrium ad affectus admodum veteres bene proficit. Etenim ea quæ ab hulceribus proueniunt & albugines extenuat, & curſum fluxionis repellit. At in iis qui roſionem ipſius nō B tolerant, miſcere ei lenia quoque collyria oportet. Ita namque vſus ipſius moleſtiæ expers, & tutior fiet.

COLLYRIVM hydares, hoc eſt aquoſum, egregiū. Facit ad oculos purulentos, ſycoſes, chemoſéſque & fluxiones. Vtendum eo dilutiore. Cadmiæ drachmæ ſedecim, æris vſti drachmæ nouē, lapidis ſchiſti, aloes, nardi Gallicæ, ſingulorum drachmæ octo. Haud noui an collyrium hoc ſit præſtantius ad oculos purulentos, chemoſes, & fluxionum impetus, quæ epiphora dicitur. Oportet autē eo vti aquoſo, etiā poſtquam finierit magna C intemperies, & fluoris acrimonia. ſin autem intemperies acrimoniáque fluxionis oculum infeſtet, lenibus collyriis paululum ex eo per initia admiſceto, deinde amplius: & poſtremò per ſe ad affectus commemoratos cum fiducia vtitor. COLLYRIVM Heraclium.

Confert hulceribus admodum cauis, & vbi carne obducta fuerint: tenues & obſcuras cicatrices efficit, præterquam quòd etiam ipſas tingere poteſt. Plumbi combuſti & eloti drachmæ quatuor, croci drachma, gummi drachmæ duæ, ſpodii eloti drachmæ quatuor: ſquamæ D ſtomomatis, piperis, ſingulorū drachma. Aqua pluuialis additur. DACNERON, *hoc eſt mordicans* collyrium, ad viſum acuendum. Hæc igitur commemorata, ad cicatrices & diuturnos affectus, quum ſint detergentia, conueniunt. Deinceps autem eorum quoque ſimiliter mentio facienda eſt quæ *ab acuendo viſu* Oxydorcia Græcis dicūtur, ad caliginoſos oculos accommodata. Quoniam autem in prouectis etiam ætate viſorii ſpiritus imbecillitatem emendat, & actione reddit vegetiores, incipientéſque oculorum ſuffuſiones diſſoluit, pri- E mariò ei appellatio indita eſt cynopticon, *quaſi caninum viſum præſtans.* Æris combuſti drachmæ trigintaduæ, piperis drachmæ ſedecim, cadmiæ drachmæ octo: *aliàs inueni additionem drachmæ nouem*, myrrhæ, croci, ſingulorū drachmæ quatuor, gummi drachmæ vigintiquatuor, opii drachmæ quinque. Aqua exceptis vtitor.

HYGROCOLLYRIVM ad hebetudinem oculorum, & alia multa efficax. Pōpholygis elotæ cochlearia ſex, opobalſami cochleariū, mellis cochlearia duo, vini non gypſati, veteris & albi, quod ſatis eſt. Pompho- F lyx probè admodū læuigata primùm iniici debet: mox opobalſamum miſceri, deinde mel, poſtremò omnium vinum. Poſt miſturam igitur vſque ad dies tres diligenter læuigato, atque ſic in vas vitreum coniicito: & quum vti voles, vas agitato, atq; ſic ſpecillo ſublinito: vbi concoctio facta fuerit, oculos calida abluens. ALIVD, vt poſſis etiam ſolem citra noxam intueri. Iaſpin album, magnetem viuum, ſapphyrum aurei coloris, achaten, Hæmatiten, Chamæmelum, Hieraciadem, liquorem conyſæ tenuis: omnia hæc æquali pōdere accepta, in col- G lyrium tenue redigito, & ſubungito. PVLVIS Seuerius cognomento, ad viſus acumen. Cadmiæ drachmæ tres, ſalis ammoniaci ſeſquidrachma, folii drachmæ tres, piperis drachmæ ſex. In puluerem redacta ſublinito: facit etiam ad aridam lippitudinem, *quam Græci xerophthalmiam appellant.* PVLVIS cui nomen eſt à lumine Phōs, ad hebetudinem oculorum, & dolores fluxionéſque dentium efficax: Cadmiæ drachmæ octo, ſalis ammoniaci drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, piperis drachmæ tres, folii, auripigmenti, ſingulo- H rum drachma vna & ſemis. valde bonum. ALIVD admodum idoneum ad ſcabioſos oculorum affectus, pruritus, hebetudines, palpebras aſperas, fluxiones antiquas, oculorum cicatrices, & pterygia: quo vtor.

Cadmiæ, chalcitidis combuſtæ in pane, ſingulorum drachmæ quatuor, croci drachma, piperis drachmæ

duæ, auripigmenti drachmæ quatuor, ſalis ammoniaci drachma. Læuigata ſubungito, medicamentum per membranam à cornu dictam ceratoeidem applicans.

ALIVD ad hebetudines & incipientes oculorum ſuffuſiones. Baccarum lauri excorticatarum drachmas viginti: læuigato ex vrina pueri venerem non experti, cum gummi drachmis duabus. ſuffuſos quidem, ex vrina, alios autem ex aqua inungito. ALIVD.

Fel hyænæ cum melle & coniza illinito. ALIVD.

Fel perdicis cum melle & ſucco fœniculi illinito. Admodum efficax etiam ad incipientes ſuffuſiones collyrium Proteus exiſtit: & quod Thalaſſeros dicitur, ad hebetudinem: & incipientes ſuffuſiones & callos exterit. ALIVD. Fel aquilæ bene facit per ſe & cum melle illitum. Scribendum eſt etiam prophetæ Hygrocollyrium.

DE NYCTALOPE, Cap. VI.

AD eos qui ſerò non cernūt (quos Græci nyctalopas appellant) nitro ex aqua fluuiali trito vtitor.

ALIVD. Fel hirci ex melle illinito: tollit vitium paucis diebus. ALIVD ad idem. Iecoris hircini ſaniem, quæ, dum aſſatur, effluit, colligito, atque hac eos oblinito. Idem autem iecur comedendum dato, & vaporem eius dum aſſatur, oculis apertis excipere iubeto.

ALIVD, ad aſperas palpebras. Collyrium Trachomaticum, quod palpebrarum excreſcentias admodum probè extenuat: hæc autem recipit, Cadmiæ drachmas ſedecim, lapidis hæmatitis, lapidis ſchiſti, ſingulorū drachmas quadraginta, æris cōbuſti drachmas viginti, æruginis drachmas octo, opii drachmas quatuor, ſeminis papaueris drachmas ſedecim, gummi drachmas trigintaduas. Semē papaueris læuigabis, ſuccúmq; exprimes, atque ex eo collyriū factū inſtillabis. Aduerte autē quomodo eo in Trachomaticis collyriis vtare. Si enim hulcus cum aſpritudine palpebrarum eſſe cōtigerit, ſatis eſt ipſas potius inuerſas ita abſtergere, aut mucrone ſpecilli, aut ficulneis foliis. Nonnulli verò etiam ſepiæ teſta, aut pelle aſperiore vtuntur: alii rurſus collyriis ex pumice ſublinūt. Quū igitur ſubſederint palpebræ & extenuatæ fuerint, tūc demū etiā hulceribus proſpicito, applicans aut Libianum, aut Vranion, admixtis eis, ſiquid influit, etiam repellentibus: ſin autem nihil vrget, Theodotiū. Hac enim methodo & ratione vtentes, hulcera à fluxionibus conſeruabimus, & citò ad cicatrices reducentur. PVLVIS ad incipientes ſuffuſiones.

Veratri albi drachma, piperis albi drachmæ quatuor, ammoniaci ſuffiminis drachma ſemiſſis. raphani ſucco læuigata ſinito refrigerari, & rurſus tritis vtitor, vt mira præſtantibus. AD TINGENDAS albugines valde generoſum. Chalcanthi drachmæ quatuor, ſpinæ Ægyptiæ, gallæ, ſingulorum drachmæ quatuor: aqua exceptis vtitor. COLLYRIVM quod magnum Theodotium vocatur, valēs ad magnos dolores, & inueteratos affectus. Hoc collyrium cicatrices callóſque exterit, item ad myocephala aliáque multa notatu digna, mirabiliter valet: Cadmiæ, opii, chalcitidis, croci, aloes hepaticæ, caſtorei, folii thuris, ſingulorum drachmæ duæ, ſtibis drachmæ quinque, acaciæ totidem, æris combuſti drachmæ quatuor, myrrhæ troglodyticæ drachmæ quatuor, ſpicæ nardi drachma, ceruſæ drachmæ octo, gummi drachmæ quadragintaquatuor. Aqua pluuialis additur, nonnulli autem vinum quoque adiiciunt. COLLYRIVM hecatombe valet ad cicatrices craſſas, & incipientes ſuffuſiones, latas pupillas (quas platycorias vocant) item caligines, pterygia. & tenuis lacrymæ curſum extenuat, detergit, purgat & repellit: Cadmiæ combuſtæ & elotæ, æris vſti & eloti, ſingulorum drachmæ octo, ſtibis combuſti drachmæ quindecim, acaciæ rufæ drachmæ quindecim, aloes drachmæ quatuor, caſtorei, lycii, ſpicæ nardi, croci, opii, myrrhæ, ceruſæ, ebeni ſcobis, chalcitidis, ſingulorum drachma: roſarum drachma ſemis. aqua pluuialis adiicitur. Hoc maximum eſt collyrium, & plura præſtat quàm promittit.

XEROCOLLYRIVM faciēs ad ſycoſin, putre-

A dines, & carnis excreſcentias: Cadmiæ drachmæ quatuor, chalcitidis drachmæ octo, piperis grana quindecim, nardi gallicæ drachma. Cadmiam & chalcitidem ex vino terito, ſiccatóque, & nardo tunc in fuliginem redactæ omnia miſceto, ac vtitor vt præſtantiſſimo remedio. HYDROCOLLYRIVM efficax ad oculos purulentos: mirificè valet etiam ad ſordida hulcera, & myocephala: Chalcanthi, croci, myrrhæ, ſingulorum vnciæ quatuor, mellis libra ex ſucco ſenecionis parato. Ego autem ex vino Aſcalonite

B noui me hoc temperaſſe.

De mulſa.

De mulſa quoque mentionem facere duxi neceſſarium, vt ex qua magnos longo temporis vſu & experientia ſucceſſus ſim expertus. Nam hulcera ſordida, & præſertim maligna, carbunculorúmque naturam referentia, hac etiam ſola perſanaſſe me ſcio: item eos qui pus iam in alto congregarant, & immodicè dolebant, necnon illos qui in ſiderationem, (*quam Græci σφάκελον dicunt*) inciderant. Adhæc vbi viC ſcoſi humores, aut craſſiores conſtricti vel impacti hærent. Ignoro autem an quis medicamentum hoc præclarius, aut efficacius, aut blandius inuenerit. Præcipuè verò valet etiam in quibus multa pituita craſſior oculis innaſcatur. Nam præterquam quòd ipſam purgat, & ſine dolore eluit, non ſinit eam rurſus procreari. Præſtat hac vti quàm ſpōgia, & cōtinuè palpebram mouere, vt quæ exaſperet, doloremque faciat. Noui enim lippitudines ex craſſiore pituita ortas, etiam nullum prorſus collyrium admiſiſſe: mul-

D ſam autem ſolam ipſis gratam fuiſſe, & collyrii vſum abundè ſatis expleuiſſe. Scire autem conuenit mulſæ parandæ vtendæque præſertim rationem ac modum, efficere vt etiam ipſa multo his plura præſtet. Non enim ipſa meraca & craſſa confici debet, ſed ita vt guſtu exiguum obſcurúmque dulcedinis ſenſum linguæ præbeat, præcipuè quando non ſolùm exhulceratio, ſed etiam inflammatio mixta appareat. At non expedit vt ſolo ſpecillo vſus mulſam inſtilles, ſed multo adhuc ſatius ſi etiam vitreo quodam &

E anguſtiori vaſe mulſa repleto, id perficiatur. Quanto enim quis ea copioſiore vſus fuerit, tanto magis opitulabitur. Quæcunque enim in tunicis continentur, ſiue craſſior pituita, ſiue etiam recrementum acre, hæc manere intus nequeunt, ſed proiiciuntur, & à mulſa abſtergentur. Vtēdum ea confidenter ad quodcunque res poſtulat. neque enim aſtrictionem habet, vt oculum denſet & exaſperet: neque frigiditatem, vt torporem inducat, ac materiam conſtringat, aut rupturam, aut eroſionem, aut aliam quampiam duritiam,

F aut acrem qualitatem excitet. Propter hæc etiam, ſi collyrio quis vti velit, confert hac primùm oculos abluere, atque ita illa admouere quæ vnicuique curationi congruunt. Nullus enim adhuc metus erit, vbi oculus recrementis ex mulſa liberatus fuerit: & ſi res exigat, etiam alia multa, experimenta & præclara prodita inuenias. Verùm ne longius ſermo protrahatur, ſufficiunt hæc quoque iis qui vires intelligunt, vt inueniant alias quoque omnes quæ ipſi adſunt facultates, non modò ad tales oculorum affectus, ſed etiam ad alias

G totius corporis curationes. AD STAPHYLOMATA excellentiſſimum: Chalcitidis, croci, ſingulorum drachma, mellis drachmæ quinque, aquæ quod ſufficit. COLLYRIVM Maximiani.

Collyrii Cygni partes duæ: collyrii Hermolai magni & parui ſingulæ partes: hæc tria accuratè in puluerem redigito, & tenui in creta cribro aqua excipito, ac in collyrium redactis, in omni magno dolore non ſtatim per morbi initia, ſed vbi vehementior euaſerit, & in ſtatu ſit, vigiliáſque induxerit, vtitor. Nam

H præter id quòd dolorem finit, etiam ſomnum cōciliat: valet etiā ad oculos purulentos, *quos Græci hypopyos appellant*, myocephala, & ſtaphylomata. Vſus eius eſt ex ouo: melius autem habet ſi oculis ſublinatur quàm ſi inſtilletur. Item ſub palpebris vtendum eſt, ſiquæ ſcabricies

ipſos infeſtet: verùm in myocephalis & purulentis, poſt A in inctionem mendicamenti, oculum deligare oportet aut panniculo linteo in aquam frigidam intincto, aut ſpongiam, & ipſam aqua imbutam, quæ ambiēs habeat linamentum, ne oculus aduſtionem experiatur.

DE CARBVNCVLIS QVI IN OCULIS EXCITANTUR, Cap. VII.

QVoniam carbunculi & oculis & reliquo corpori accidunt, neceſſe eſt horum quoque curationem explicare, qua via & ratione adminiſtre- B tur. Quippe quum ex ſanguine nimiū torrefacto trahāt originem, meritò dolores, ſyderationes, & magnas inflammationes oculis inferūt, vt periculum ſit ne etiam toti excidant. Interdum verò conuulſiones quoque & deliria, propter cerebri, & membranarum eius viciniā, pariunt. Quare vacuatio per ſanguinis detractionem ante omnia in huiuſmodi adhibenda eſt, vena cubiti potius ſecta quæ humeralis nominatur: vel, ſi fieri poteſt, ea quæ directè oculum reſpicit: per interualla autem, & paulatim. Non alienum eſt etiam per aluum purgationē C moliri, ſcāmoniæ lacrymam pro ægri viribus exhibentes: ita vt eam ex cremore ptiſſanæ ipſe aſſumat. Noui enim quoſdam ægros ne odorem quidem ipſius ferre. nam ad vomitum ſtatim incitantur: quod in iis qui lippitudine laborant, longè peſſimum eſt, dum tunicæ in eo ſint periculo ne ex diſtentione rumpātur. At poſt has euacuationes, ſiquidem etiam totum corpus tibi acrioribus ſuccis obnoxium eſſe appareat, lauare ſtatim balneis temperatis, & dulcis aquæ, nō abs re fuerit, & caput leniter admodum detergere, ſi opus ſit, vitellis ouo D rum, cum ptiſſanæ cremore, & exigua ſapa. Nam ſi oculos ipſorum vehemēter moucas, fluxionem proritabis. Ne concedas autem vt æger diu in calido aere moretur, neque caput frequenter in calidæ ſolium intingat: vtraque enim oculis ſunt nociua, frigida ſanè, vt noſtis, quū ſuperficiem denſet, & recremēta includat, plurium dolorum cauſa efficitur: calida verò quum rarefaciat, fluxiones admodū mouere cōſueuit. Sūma igitur & extrema in omnibus morbis, præſertim autem oculorum, fugere oportet. Similiter caue ne caput oleo inungas. nā E quum id meatus impleat obturétque, efficit vt ipſum non perſpiret, idque fluxionis cauſam præbet. Subinde verò etiam quum oculos ingreditur, cruciatū excitat, acriter ipſos rodens. At balneum egreſſo, iubeto vt tepidam aut ptiſſanam per ſe, aut cum aliquo eorum quæ ipſam dulcem reddere queant, aſſumat: dico cum rhodomelite, aut hydromelo, aut chryſatico, præſertim primis diebus, ſi æger ſtomachum quoque nimia humiditate debilitatum habeat, vel ſi etiam per ſeipſum ſumere abhorreat. Domum profectus æger, per initia F quidem dierum cibum recrementi expertem edat, vt lactucas, quæ marulia & thridacinas appellant: itē intyba, aliàs cruda, aliàs etiā decocta. Præter hæc etiā fructꝰ *quos Græci oporas propriè, nos poma uocamus*, maturos & dulces aſſumet. Nam adeo recentibus ex balneo, omnis (vt ſummatim dicam) victus refrigerans & humectans conuenit: vbi autem opportunū tibi viſum fuerit, cibum deinceps mutato, datóque piſcem molli carne præditum, & aſſum & elixum. Sit autem ſturnus, pſitta, bugloſſus, & ſiquid eiuſmodi inter piſces idoneum inueneris. Pro- G cedente tempore tranſeundum eſt ad gallinam cohortalem, priuſquam ad ipſius pullos, ad pectus phaſiani citra pinguedinem, anſerum alas: ſic vt omnium eiuſmodi decoctio ſit recrementi expers, citra condimentum acre aut ſalſum. At quū fluxionis tenuis curſus eſt, qui frequens alimentum deſideret, admiſceri debent quædam frumentacea gallinis, vt halica, aut chondrus, aut ptiſſana, aut ſuminalis placenta, *quæ itrion dicitur*, aut ſimilago, aut micæ panis, aut oryza: ſi hoc quoque requiritur, vt etiam venter impediatur ſiſtatúrque. H Finitis tandem doloribus, & fluxionis impetu, ſi ægrum etiam copioſiore cibo indigere intelligas, carnes ſuillas quoque, præſertim pedes, offerto: vinum autem tenue, bene album, odoratum, & aquoſum ipſis exhiberi debet. Vbi iam affectus declinare videtur, moderatione in cibo & potu obſeruata, hæc ſanè ceu in victu aſſumi debent: auxiliis autem hiſce vtēdum. In primis igitur cognoſcendum, collyriorum vſum tales quidem affectus per initia non ferre, quum plurimum ab eis offendantur: verùm mulſa aquoſiſſima vtendum eſt, aut ſucco fœnigræci ter quaterve, aut etiam ſæpius, ſi ſucci per decoctionē extracti iure exiguo adiecto indigeat. Extrinſecus autem cataplaſma ex palmulis, croco, & mica panis inducetur. Porro vbi immodicus ardor affligit, & cruſta adeſt, vt etiam palpebras depaſcatur, plantaginem minorem aut maiorem cum mica panis obducito. Etenim refrigerat, & duritiem carbunculi emollit. Nihil minus etiam proficit perdicias, præſertim ſi membranæ rhagoidis procidentia vrget, totiúſque oculi diſtētio, ſyderatio, & multꝰ dolor. Herba autem impoſita deliganda eſt: ſic enim efficax eſt: quoniā etiam oculi peculiarem ſinum recipiunt, vbi & myocephala & ſtaphylomata in eis naſci cōtingit: verùm hoc rarò euenit. Nam carbunculo intereunte, totus ſimul oculus perit, tunicis totis diruptis, & humoribus effuſis. quod in magnis carbunculis euenire ſolet. Sin autem hoc non comitetur, ſtaphylomata verò aut myocephala (quemadmodum dictum eſt) gignantur, tum etiam collyriis ad talia inſcriptis, & præſertim magno diarrhodo vtendum eſt, cuius ſcripturam hanc vobis appoſui.

COLLYRIVM diarrhodon, magnū cognomēto.

Roſarū viridiū quibus vnguis ſit detractus, drachmæ duæ: cadmiæ cōbuſtæ & elotæ drachmæ quatuor: croci drachmæ ſex: opii, ſtibis, ſingulorū drachmæ tres: æruginis drachmæ quatuor: ſquamæ æris drachmæ duæ: nardi Indicæ drachma: myrrhæ drachmæ tres: gūmi drachmæ vigintiquatuor. aqua pluuialis additur. Nos frequēter ſumus experti: cōfert ad magnos dolores, puſtulas, ardores, ſtaphylomata, procidentias, oculos purulētos, item ad veteres & diuturnas fluxiones, contumacéſque affectus. COLLYRIVM quod ab ouis δι᾽ ὠῶν Græcis dicitur, opitulatur carbunculis, vlceribus, procidentiis, oculis purulentis & fluxionibus. Spodii, croci, amyli, tragacāthæ, ſingulorum drachmæ octo. Excipito ouorum octo albuminibus. hoc eodem die & vno illitu mēbranæ oculorū proficit. COLLYRIVM diarrhodon aliud, oculis purulentis, ſtaphylomatis, myocephalis, & lippitudinibus in ſphacelum degenerantibus vtile, in ſtaphylomatis quidem, ex lacte, in aliis autem, ex ouo: Cadmiæ cōbuſtæ & elotæ drachmæ octo: æris vſti drachmæ quatuor: roſarum ſiccarum drachmæ quatuor: opii thebani drachmæ duæ: croci Siculi drachma: lapidis ſchiſti drachmæ duæ: gummi drachmæ ſex: vino marinæ experte aut palmulato excipiantur. Sufficiunt ſanè & hæc ad affectus commemoratos. Sunt autē aliorū quoque collyriorū deſcriptiones, quæ eiuſmodi præſtare queant, præſertim collyrium Diathece, Theodotium, & quæ ſimiliter componuntur. At ne etiam nos, dum hæc ſcribimus, omnia collyria in memoriam reuocantes, ſermonem producamus, vbi pauca de pterygiis & ægilopibus adiecerimus, orationem de oculis abſoluemus. AD PTERYGIA & ſycoſes.

Chalcanthi, ſalis ammoniaci, gummi paria pondera, aceto læuigata in collyrium redigito, & vtitor.

ALIVD. Lacrymam populi arboris, cum duplicato melle illinito. ALIVD. Sepiæ teſta cremata, læuigatáque, ſimul cum ſale foſſititio, excreſcentias carnis in oculis & pterygia conſumit. ALIVD ad palpebrarum ſcabricias. Sepiæ teſta ignem non experta, in collyrii modum concinnatur, & infricatur. Ita enim collyria purgantia vim ſuam magis oſtendunt.

AD RHYADAS, Cap. VIII.

RHyas fit angulo imminuto: interdum etiam prorſus abolito: &, ſi hoc fieri contingat, talis rhyas curationem non recipit. Inſpiciendum autem eſt conſiderandúmque totum corpus: et, ſi vitioſis ſcatet ſuccis, purgare nimirum ipſum oportet, atque ita, quæ mediocriter aſtringunt, ei adhibere: commixtis illis

quæ carnem augere poſſunt:qualia ſunt quæ ex vino parãtur collyria,ſi contẽperẽtur iis quæ ex glauclo & croco cõſtant. puluis autẽ probè facit qui diacrocus appellatur:item aloe ſola potius inſperſa. Oportet autem vino eam prius lauare,atque ita in pollinem redactam ipſam inſpergere,ſic vt paulatim admoueas. ALIVD bene faciens ad ægilopas. Alterci folia viridia affatim in vino decocta, & læuia,frõti impoſita,bene auxiliantur:item vinũ ſolũ per ſe,probè opitulatur,ſi quis ſpongiam eo imbuens, continuè frontem attingat. Quòd ſi alumen etiam vino inieceris,ſimulque coxeris, vinum reddes adhuc efficacius, & quod magis ſiccare poſſit, necnon reprimere. ALIVD ad ægilopas. Ægilopas ſtatim ab initio conſiſtentes, lenibus medicamentis & ſiccantibus curare oportet. Nam à rodentibus aut acribus malè afficiuntur,& ad ampliorem tumorem perueniunt. ALIVD ad incipientes ægilopas.Ad incipiẽtes ægilopas proficit glaucium & crocus, ſi vnà cũ ſucco perdiciadis illinantur: mutare autem continuè medicamentum oportet.Ego ſanè incipientes iam,& nondum in pus conuerſos,horum vſu,ne in ſuppurationem

A mutarentur prohibui. ALIVD.Halica ex aceto cocta,non modò incipientes ægilopas, ſed etiam inueteratos iam & in pus conuerſos mirabiliter ſanauit. Cæterùm læuigata probè imponi debet: quòd ſi etiã pus inhæreſcens deprehendatur, rumpit ipſum,& vſque ad os penetrat: adeo validum eſt medicamentum. Hoc ſolo quoque vſus, non modò ægilopas, ſed etiam diuturnos ægilopas curaſſe me noui. ALIVD. Ruta ſatiua vnà cum lixiuio quod primùm diſtillarit,læuigata,probè admodum ægilopas tollit,curátque. B Per initia quidem hoc præſidium eis impoſitum modicè rodit, poſtea verò non item.Ac mirum eſt,quemadmodum vnum quoddam ex adurentibus,ita etiã hoc medicamẽtum vſque ad os penetrare, & ne cicatricem quidem indecoram relinquere. ALIVD vſu probatum. Internam arundinis membranam,id quod rotundum circa nodos inueniri conſueuit,acceptam melli iniicito,ac particulæ affectæ imponito,mutans quotidie quater. Vbi locum probè repurgaueris,mulſa cum ſpongia oculari abluito. Adhæc prædictam arundinis C membranam per ſe imponito,ac miraberis.

ALEXANDRI TRALLIANI
Liber III,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE AVRIVM AFFECTIBVS, Cap. I.

AVRIS multis admodum & variis vitiis ſubiicitur. Etenim ex frigida ſæpe & calida intemperie,nonnunquam etiã ex viſcoſorum humorum obſtructione, & ſpiritu flatulento, necnon inflammatione extra ipſius meatum aut intus cõſtituta:adhæc ex calidi ſanguinis bilioſi influxu,&aliis de cauſis valde multis laborat:de quibus omnibus dicetur,conuenietibus ſingulorum notis adiectis. Incipiamus igitur primùm à dolore, quonia hoc potiſſimùm accidens artẽ ad curationem incitat. SI DOLOR ex obſtructione eueniat. Quia verò dolor, & à craſſioris ſpiritus obſtructione,& viſcoſis craſſiſque humoribus,quibus non patet exitus,generatur, neceſſe eſt cauſam doloris effectricem diſcernere. INTERNOTIO vtrum ex ſpiritu an viſcoſis humoribus,vel inflãmatione,aurium dolor excitetur. Dolorem ex craſſiorum viſcoſorũmque humorum obſtructione potius cõcitari,artificioſa quis coniectura hinc deprehenderit quod æger capitis ſentiat grauitatem: item quòd cibi præcedentes & potus ſuccos frigidiores & magis humidos procrearint.At ſi diſtentio quidem orta fuerit,grauitatem verò in capite vel aure neutiquã percipiat,ſpiritum flatuoſum & craſſum, qui non inueniat exitum, doloris cauſam potius exiſtimandum eſſe,manifeſtò cõſtat. Sin autem grauitatis ſimul,& diſtentionis,caliditatis & doloris pulſatilis ſenſus oriatur,inflammationem efficientem eſſe cauſam doloris qui à ſanguinis excalefacti influxu originem habuerit, bona ratione exiſtimare licet.Ac venam in cubito prius ſecare oportet: deinde ſic ad auxilia digredi quæ inflãmationes ſedare prædicantur. Clarum verò eſt, id in aliis quoque humoribus fieri debere,ac ſpectari vtrum humores quantitate an qualitate offendãt. Et ſi quidem copia dolorem parit,ea ſanè quæ bilioſa eſſe videntur,victu contemperare oportet, lactuca, cucumere, intybo, pepone, malis, malua:& inter piſces,dura carne præditis,& iis quæ bilioſum calidũmque humorem permutant. Similiter autem pituitoſum extenuare & cibo & medicamentis cõuenit.Vbi enim ſic nos agimus,humores qui ſuperant, medicamentis purgantibus facilè excutiẽtur: & ea quæ applicantur,præſentius oſtendent adiumentum. CVRATIO doloris ex humorum obſtructione & ſpiritu contracti. Si itaque dolor ex inflammatione propter

obſtructionem oriatur, conſtat his rectè applicari quæ abſtergere & incidere ſunt idonea:quale eſt aphronitrũ, mellis & aceti paulo ei mixto.Item fel ouillum ex oleo his admoueri conuenit. Salutare etiam amygdalinum oleum fuerit. ALIVD. Porri ſuccus, ſi inſtilletur, per ſe bene facit,& cum mellis momento. ALIVD. Ceparum ſuccum cum melle mixtum inſtillato. ALIVD. Origanum tritum ex melle & lacte muliebri infundito. ALIVD. Fel caprinũ cum porri ſucco vehemẽtioribus obſtructionib⁹ admoueto.Multa verò ſũt D & alia à veteribus prodita,tũ ſimplicia,tũ cõpoſita medicamenta,quæ obſtructionibus ex humoribus aut ſpiritu flatuoſo ortis accõmodari poſſunt: ex quibus facile eſt deinceps complura deligere,vbi cauſa quæ offendit, cognita nobis fuerit. Deligenda verò potius quæ abſtergere, incidere & purgare citra vehementem roſionem ſolent. Verùm huiuſmodi vitare conuenit in illis in quibus dolor magnus, & copiæ ſuſpicio ſubeſt. Frequenter enim talia etiã fluxionis excitatæ cauſã præ E bent,vt & aures magis fluxione laborent,& dolor amplius irritetur. In quibus autem non multus vrget cruciatus,ſed diuturna quædam affectio apparet, & ea quæ dicuntur,æger difficilius audit,in huiuſmodi non alienum eſt etiam illis vti quæ largius rodere & abſtergere poſſunt:quorum è numero eſt dracunculi ſuccus,aſari,& pæoniæ,atque his ſimilia.

Ad obſtructiones ſine dolore incidentes.

Veratri albi drachmæ duæ,nitri drachmæ ſedecim:croci drach. tres. Læuigata in paſtillos ex aceto redigito, F ac vtitor ad obſtructiones quæ ſine dolore obueniũt:item in grauiter audientibus. ALIVD. Veratri nigri radices ex aceto& melle læuigatas inſtillato.Notum verò eſt nullum frigidum medicamentum auri adhibẽdum eſſe, ſed prius concalfacta, & multo magis quum aurem denſatam obſtructãmque fueris ſuſpicatus. ALIVD. Peucedani liquor, cum irino oleo, aut amygdalino, vel betæ ſuccus cum felle taurino læuigatus, inſtilletur. ALIVD. Floccum felle taurino imbutum læuigatũmque auri imponito. ALIVD. Fel G bubulum,aut ouillum inſtillato, aut capræ vrinam continuè infundito.

Ad grauem auditum & dolorem compoſitum medicamentum.

Myrrhæ drachma:thuris drachmæ quatuor: amygdalarũ amararũ purgatarũ grana viginti: aphronitri dra-

h.iiii.

chma,croci drachmæ quatuor,opii drachmæ tres,galba
ni drachmæ duæ.Galbanum cum amygdalis ſeorſim læ
uigatur,excipiturque aceto cum reliquis.vtitor in ma-
gno quidem dolore,ex roſaceo:in graui autē auditu,ex
aceto. ALIVD multis vtile,probatum medicamē-
tum,præſertim in vlceribus vetuſtis & depaſcētibus,itē
in iis qui ex flatuoſo ſpiritu & viſcoſis humoribus ad-
modū grauiter audiunt,vt etiam in ſurditatē prolapſu-
ri ſint.Bene autem proficit etiā ad veteres ſonitus & ſi-
bilos cedria hieratica læuigata ex aceto. Vtitor ad præ-
dicta omnia,infundens per ſpecillum, aut panniculum
inungens, aut ſtuppam,aut lanam, aut vt voles excogi-
tare.Eſt enim medicamentum valde efficax.

De dolore ex frigida cauſa naſcente.

Quòd ſi dolor frigidis ventis & humidioribus,bal-
neiſque eiuſmodi prægreſſis,ortus fuerit,conſtat etiam
horum curationem facilem eſſe : ac iis quæ calefaciunt
medicamētis vti oportet.Multa verò ſunt vel inter ſim-
plicia quæ hoc præſtare queant, quemadmodū & præ-
ſtantiſſima nardus per ſe excalfacta , & ruta oleo inco-
cta. Porro ad maximas perfrictiones piper quoque ex
oleo bene facit.Item euphorbium, ſimiliter allium,ce-
pa,lauri folia,ſtyrax,caſia,calamus odoratus,irinum o-
leum , amaracinum, laurinum , & opobalſamum. Sic
igitur doloribus ex frigida intemperie natis mederi
conuenit.

De dolore ex calida intemperie.

Dolorem qui à caliditate aut humore acri excitatur,
contrariis ipſum quoque curare oportet,pro cauſæ effe-
ctricis magnitudine, id quod conuenit, accommodan-
tes.Itaque ad mediocres intēperies optimè facit etiā oui
albumē,quemadmodū in oculis,ſi tepidū paulatim cū
lacte muliebri infundatur.Pari modo cum quodā colly
rio dolorem ſopiente,quod anodynō appellatur:ſuccus
quoque perdiciadis ſtrenuè valet,& per ſe, & cū exigua
parte roſacei mixtus. Idē præſtat roſa cū aceti momēto,
præſertim in feruente admodū & ignea intēperie.Pari
modo etiā ſuccus ſolani,coriandri & haſtulæ regiæ,plu
rimum auxiliatur. ALIVD. Buccina quæ carnem
viuam habeant, tria cum oleo amygdalino incoquito,
ac vtitor. Naturaliter autem hoc idem præſtant aſelli
qui iuxta ſitulas inueniuntur: item terræ inteſtina con-
ſimiliter.

DE INFLAMMATIONE QVAE MEA- tum auditorium intus obſederit, Cap. 11.

Siue meatus auris ſiue alia ipſius quæpiā interna par-
ticula frequenter inflammatione laboret,acutiſſima
pericula vicinia regionis & genere ſubſtantiæ inducit.
Etenim neruus qui internam auris ſuperficiem ſubli-
nit,quum ſit ſenſibilis, validos dolores acutóſque exci
tat,vt etiam cerebrum in conſenſum perducat:vnde fe-
bres & deliria ſic affectis oboriuntur,interim verò etiā
lethales.Ac iuuenes quidem ex acutiſſimo ipſis eueniē
te dolore,aut delirio , aut ortis febribus, intereunt: ſe-
nes autem febri quidem non ſubinde corripiuntur, ne-
que affectu conuulſorio,neque delirio.Nam quum hu-
mor qui ſuperat,frigidior ipſis pariter & craſſior exi-
ſtat,ipſe ſibi ligamentum factus,in affecta parte manet.
Atque idem longo tempore ſuppuraſcere incipit,& vi
res paulatim debilitatæ , antequam ille concoctus fue-
rit,mortem inferunt.Materia enim dum non euincitur,
tandem ad partes principaliores confluit. In iuueni-
bus non celeriter ſuppuraſcit:nam acumen doloris ge-
nerationem puris præuertit. At ſiquando etiam inflam
matio in pus conuerti videatur,ægri dolore liberantur,
& ſalutem conſequuntur . CVRATIO inflam-
mationis. Ad inflammationes moderatas ſanè con-
ducit roſaceum ipſum , & per ſe,& cum modico aceto
infuſum:ſimiliter etiam glaucium in cote ex modico a-
ceto detritum,tepidúmque infuſum: adhæc eodem mo
do omnia quæ ex glaucio & croco parantur , etiam i-
pſa moderatis inflammationibus medentur : item ra-
mentorum quoque cucurbitæ ſuccus ad maximos ery-
ſipelaceos affectus & per ſe & cum roſaceo auxiliatur:
adhæc glaucium æquali pondere cum opio mixtum,&
ex lacte muliebri infuſum, ſimiliter feruidas inflam-
A mationes , maximóſque dolores lenire conſueuit. Eo-
dem modo & caſtoreum in magnis doloribus , ſi æ-
quale opio miſceatur,læuigetúrque ex ſapa,& auri tepi
dum iniiciatur,generoſè lenit.Conſtat autē opium de-
ligendum eſſe vetus,eo quòd nos magnam ipſius in tor
pore inducendo facultatem vitemus. Ego enim noui
quendam ſolo vſum opio,& vocem & ſenſum ægro ad-
emiſſe, vt ne opobalſamo quidem, aut aliis quibuſdam
calidis iniectis,homo amplius reſtitui potuerit. Quo-
circa ſi etiam quis ob multum dolorem opio aut alio
B quodam torporis faciundi vim habente vti coactus fue
rit,ſemel ipſum aut iterum offerre conuenit:poſtea ve
rò caſtoreum cum oleo tepido iniicere , & extrinſecus
lanam oleo calido,aut nardino, quod adipem anſerinū
habeat imbutam , omni ex parte circundare, ſi torpo-
rem ex frigidis contractum curare moliaris. At quum
mediocris eſt inflammatio,& non admodum feruida,
vbique non eſt febris valde calida,æger non ſit ætatis vi
gentis,etiam paulo tetrapharmaci (quod nonnulli baſi
licum appellant) miſcere nardinū vnguētum, ſi hyems
C fuerit:ſin autem æſtas , roſaceum oportet. Pulchrè ve-
rò iuuat & adeps anſerinus , aut phaſianorum , ipſi ad-
iectus. Fiat autem quemadmodum etiam diuiniſſi-
mus Galenus docet, cuius verba ita habent , Ego ve-
rò magno dolore conflictantibus nullū medicamentū
infundo, neque lana extergo,experientia edoctus, ſatis
eſſe ne attingere quidem meatū auditoriū quo tēpore
dolor infeſtat. Specillo igitur lana inuoluto foueo do-
lentes hoc medicamento,moderatè adeo in clyſtere au-
riculario tepefacto, vt interrogantibus nobis ægrū nū
D tepidum ei videatur, & calidius adhuc ipſum ferre poſ-
ſit,eo caliditatis illud perducam vt neutiquā offenda-
tur.Itaque ſpecillū in medicamentū ſic præparatum in-
tingens,& iuxta meatus initiū leniter deponens, in altū
fluere ſinito,ac deinde iterū atque iterū & ſubinde in-
tingens,idē hoc facito,nullo tempore interpoſito. No-
tum verò eſt, ſi hoc factum fuerit , omnino aliquid
etiam foras effluxum iri,meatu auditorio toto repleto.
Hoc igitur quàm licet modeſtè excipito , meatum non
attingens.Poſtquā verò abundè foueris,meatu qui me-
E dicamento repletus eſt relicto , mollem extrinſecus la-
nam imponito ori meatus , totique auri. At ſi opus ſit
rurſus fouere,lana quæ extrinſecus impoſita eſt,ſenſim
ablata, rurſus ſimiliter facito, cauēs quatenus fieri poſ-
ſit , ne aliam quoque corporis partem quandam attin-
gas. Atque huic mentem adhibeto , ceu maximo auri-
um curationis præcepto. Hæc igitur prodidit Galenꝰ,
præcipiens nobis vt in omni dolorifica inflāmatione
hac vtamur,nulla diſtinctione appoſita.Ego autem po-
tius iuuenibus(vt dixi)& calidis temperamento,item in
F quibus admodum feruens eſt inflammatio, ſubinde ve
rò etiam cum febri , vtendum vobis dedi : præſertim ſi
ægrum æſtatis tempore , & in regione calida , labora-
re contingat. Præſtat autem, ſi fomento quoque ob
vehementiam dolorum vti res poſtulat , illud in his
per ſpongias calente aqua imbutas adhiberi. FO-
MENTVM ad aurium dolorem quod per ſpongias &
aquam calidam applicatur. Fomentis per ſpongias a-
qua calida imbutas,& abundè expreſſas vtendum eſt: i-
tem iis quæ per cucurbitulam fiunt. Hæc autem,inie-
G cta ei prius aqua calida, deinde euacuata ,dolenti auri-
culæ applicatur.vapor enim quidam ex ea mitis ingre-
diens, dolorem ſolatur. Præterea illis vti fomentis ex-
pedit quæ ex vaporibus per arundines perforatas adhi-
bitis conſtant. Oportet autem alteram arundinis par-
tem auris ſinui accommodari:alteram verò in olla quæ
operculum habeat perforatum,& vndique cōſtrictum.
Sit autem in ea abſinthium aquæ incoctum , vt vapor
qui ſurſum aſcendit,auris meatui occurrat:collum por-
ro ſuper ollam inclinare debet: auri verò lanam foris o-
H mni ex parte ſuperimponere,& probè tueri,ne ambien-
tes loci adurantur. DE CATAPLASMATI-
BVS. Si externa videantur inflammatione tentari , nō
alienum eſt etiam farinam ordeaceam, aut triticeam ſæ
pe,aut vino dulci,& adſtrictionis experti incoctam,ca-
taplaſmatis modo inducere. Maximè verò cataplaſma-

tibus & ſpongiis vtendum eſt in quibus materiam ſuppurari ſuſpicamur. Si enim eiuſmodi quippiam contigerit, tunc etiã ex farinæ polline cataplaſmatibus vti & tetrapharmaco oportet: aliis ei ceratis, quæ ex adipib⁹ componũtur, interdum admixtis. Magis autem feſtinãdum eſt vt inflammationes à ſuppuratione tueamur: id quod præſtare poterimus, ſubiectis vſi medicamentis. AVRICVLARE anodynum valde bonum ſi frequenter infundatur, vbi & inflammatio & diſtentio vrget, & vehementes admodum dolores infeſtant. Adipis anſerini aut gallinacei drachmæ ſex, opii, myrrhæ, croci, ſingulorum drach. duæ. Cum fiducia vtitor: valde bonũ eſt. ALIVD ad inflammationes non admodum feruentes: Butyrum, mel, hyſſopum, pari portione omnia tepida inſtillato. Valet etiã ad ſordida hulcera, & inflãmatione obſeſſa. ALIVD ad dolores qui ex inflammatione proueniunt, atque in hoc fere ſunt vt in pus mutentur. Argenti ſpumæ, ceruſæ, ſingulorum vncia: thuris, iridis, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum vnciæ tres, colophoniæ vnciæ quatuor, ceræ, olei, ſingulorum libra, adipis anſerini recentis libræ duæ, ſucci lini ſeminis quod ſufficit. Confert etiam furunculis & podagricis affectibus. ALIVD ad inflammationes ex ictu & fluxione ortas. Butyrum recens liquatum inſtillato, necnon adipem anſerinum & lac muliebre, ſoluta. ALIVD. Lac muliebre cum croco læuigatum extrinſecus illinito, præſertim vbi rubra eſt inflammatio: ſin autem dolorem quoque moueat, confert etiam opium exiguum mixtum illinire. ALIVD. Argenti ſpumã, glaucium, crocum ex aqua læuigato, & ſapa illinito. ALIVD. Pſyllium tritum ex aqua inducito. ALIVD. Ceruſam, coriandri ſuccum, aut ſolanum, mixta inungito. ALIVD. Lenticulam coctam cum mica panis obducito, in quibus etiã hulcus eſt cum inflãmatione. ALIVD. Malum Punicum coctum cum mica panis in iiſdem affectibus applicato. Prædicta ſanè ad inflammationes quæ citra hulcus vrgẽt, iuuant: ac feſtinãdum vt eas potius diſcutiamus. Quòd ſi hulcus quoq; fieri cõtingat, vel etiã antea acciderit, medicamẽtis vtẽdũ eſt quæ nunc ſubiungam. habent autem in hunc modum.

Ad aurium hulcera.

Glaucium, lycium, & meconium, *quod eſt papaueris lacryma*, trita ex melle auri imponũtur, & hulcera inflãmatione obſeſſa leniunt. ALIVD ad diuturna auriũ hulcera. Cedria melli mixta inũctáq; bene proficit. ALIVD ad eos qui multũ puris habẽt. Miſy crematum in olla, tritúmque inſpirato. ALIVD. Ceruſa cũ melle vtitor: ſordida valde purgat. ALIVD. Aloe & croco aqua ſolutis vtitor. ALIVD. Thuris lacryma vino ſoluta vtitor: hoc etiã carnẽ inducit. ALIVD. Spodiũ læuigatũ inſpirato: prius autem mulſa aut lenticulæ decocto aurem eluito: aut roſis ex vino coctis cũ melle ſubluito: aut oleæ foliis contuſis ſucco expreſſo cum melle vtitor. AD HVLCERA valde ſordida depaſcẽtia. Vinũ vrinámque pueri impuberis melli mixta inſtillato. ALIVD ad eadem admodum efficax. Sandarachã tritam mellíque mixtam inſtillato: aut penicillum è lucerna, quod ellychiniũ vocant: probiſſimè vnctũ, meatui demittito. Optimè facit, purgat, ſiccat, ad cicatricẽ ducit, & dolorem aufert: cum fiducia vtitor. ALIVD. Scoriam læuigatã ex aceto, coctámque, ſenſim auri iſtillato. ALIVD compoſitum. Chloræ, *hoc eſt uiridis* emplaſtri partem vnam: paſtilli ex caſtoreo partes duas: roſacei quod ſatis eſt, mixtis vtitor: aure prius mulſa elota.

Ad ſordida hulcera, in quibus pus effluit, & caro excreſcit, in hunc modum habet.

Æruginis raſæ, aluminis, ſingulorum drachmæ duæ: thuris drachma: mellis heminæ duæ, aceti hemina. Incoquito, dum mellis fiat craſſities, ac vtitor, inſtillans, aut penicillum circumlitum in meatum demittens. ALIVD ad eadem valde commodum. Alumen ſciſſile ex aceto læuigatum, dum mellis habeat craſſitiem, excipito lana delicatiore, & quum refrixerit, intra meatũ auditorium demittes. ALIVD. Cyphios ſcrupuli tres: aphronitri ſcrupuli duo: collyrii diarrhodon ſcru-
A puli quinq;: lycii indici ſcrupuli quatuor: vino excepta, aut ſucco perdiciadis, inſtillato. Bene proficit, deſiccat, ab inflãmatione & dolore hulcera vindicat. Idem verò præſtat etiam ſuccus perdiciadis cum melle tepefactus, & ad craſſitiem ſenſim redactus, ſi eo penicillũ imbuatur, imponatúrque meatui. Quòd ſi liquidius ipſum infundis, probè valet etiam ad ſanguinem ex aure prorumpentem.

Ad valde vetuſta hulcera.

Myrrhæ drachma, thuris drachma, marrubii ſucci
B drachmæ quatuor: nitri Alexandrini drachmæ duodecim, vrinæ apri drachmæ viginti, nucum Põticarum drachmæ viginti, capnelæi, caſtorei, croci, opii, ſingulorũ drachmæ quatuor: amygdala octodecim. His læuigatis, ex roſaceo & amygdalino oleo, acetóque modico, vtitor.

Ad aures diruptas contuſáſque ex ictu.

Panis calidi micam cum exiguo mellis tritam imponito. ALIVD. Myrrham detritam ex vino tenui inungito. ALIVD. Cochlearum ceruices tritas &
C myrrhæ dimidiam partem imponito. ALIVD. Mannam thuris læuigatam inſpergito. Sin autem opus ſit deligare, violenta in his ligamina vitanda ſunt, & diligenter immutanda quæ imponuntur. Hoc enim nocet, & fluxionum cauſam præbet.

DE SONITV AVRIVM, Cap. III.

SOnitus partim ex flatuoſo craſſóque ſpiritu creãtur, partim etiam ex humore obſtructo: interdum ob locorum imbecillitatem, quemadmodũ in iis qui ex morbo ſe recolligunt, accidere cõſueuit. Iam fiunt etiam ex
D multo ſenſus acumine, præterea ratione criſis, in quibus nihil adhibendum eſt. Si igitur ſonitus nunc excitentur, nunc ceſſent, & ſpatio interpoſito rurſus reuertantur, intelligito ex ſpiritu, cui facilis nõ patet exitus, prouenire: maximè ſi præceſſerint cibi, qui flatus generare poſſint, & multæ cruditates. An verò tale propter viſcoſos craſſóſque humores accidat, inde cognoſces quòd neque repentè oboriantur ſonitus, ſed paulatim increſcant: inſuper quòd etiam grauitas percipiatur, præceſſerintque cruditates, balneorum intempeſtiuorum vſus,
E & alia quæ crudos humores generare ſolent. Ad ſonitus igitur conſtantes & diuturnos, aures ex aceto & melle nitróque eluito. ALIVD. Veratri albi, caſtorei, ſingulorum drachmæ duæ, croci drach. tres. Redactis in paſtillum, & ex aceto detritis vtitor. ALIVD. Caſtorei, ſeminis cicutæ pares portiones: ex aceto læuigatas, tepidas immittito. Hoc quoque valet præcipuè in iis qui ob magnam ſentiendi vim ac facultatem vapores ſurſum aſcẽdentes percipiunt. ALIVD. Euphorbium ex oleo cyprino læuigatum, calefactúmque adhi-
F beto: valet præſertim ad inueteratos aurium ſonitus & tinnitus.

Ad aurium ſonitus qui ex morbo prouenire conſueuerunt.

In iis autem qui ex morbo aurium ſonitus experiuntur, vbi eas abſinthii decocto foueris, acetum & roſaceũ infundito, raphaníque ſuccum cum roſaceo, aut veratrũ nigrum cum aceto iniicito.

De iis quorum aures ſordibus repletæ ſunt.

G Cardamomum & nitri paulum cum ſiccatis ficubus, granis exemptis, quæ Græci cechramidas appellant, excepta, in collyria redigito, ac in auris meatum demittito: tertio quoque die auferto. educit enim multas ſordes, & abundè leuat. Hoc etiam ad excreſcentias carnis conducit. ALIVD. Nitri torrefacti puluere aurem obturato, atque ita rurſus acetum ſuperinſtillato: poſtero die calente hydrelæo eluito.

Si aqua in aurem inciderit.

Quòd ſi aquam auri incidere contigerit, fac vt æger
H vno pede, qua parte auris affecta eſt, ſubſiliat, ad eam inclinando. ita nanque facilè excernitur. Cæterùm extrahit etiam id quod valde infixum eſt, ſi quis ore aurem exugat, id quod per arundinem quoque fieri poteſt. Vbi verò exuxeris, etiam oleum calidum irinum aut amygdalinum inſtillato.

Si lapilli,aut alia quædam in aurẽ inciderint.

Si lapillus,aut faba,aut aliud quiddam in aurem incidat,ſpecillum lana inuolutum in reſinam terebinthinam,aut glutinoſum aliquod intingito: ac vbi in aurẽ inieceris, leniter protrahito, ac ſternutamentum excitans,os & nares obturato. Nam ſpiritus intentione quæ ita fit,id quod intus impactum eſt expellitur. Hoc autem continuè facito, diligentia adhibita vt quamprimum eximatur. Sin autem neque ſic exciderit, inflammatione oboriente conuulſiones ſæpe comitantur; vt etiam ægri de vita periclitentur. Quare oleum quoque tepidum frequenter infundere oportet. ſic enim locis inflammatione liberatis,id quod inſidet, facilè eximetur: ac vbi inflammationes ſolutæ fuerint,mulſa eluere aures confert. Quippe id quod incidit, ſubinde per liquida explicatur, & volſella promptè extrahitur. Iam nonnulli fiſtula auri impoſita,ore exuxerunt,eóque modo attrahentes eximere potuerunt. Ante omnia verò oleo tepido,ſternutamentis(vt dixi)& mulſa vtendum eſt.vbi enim ſic nos egerimus, facilè etiam ſpecillo,& quocunque tandem prædictorum voles, ex alto id quod inhæret educetur.

Aduerſus aurium vermes.

Vermes aurium corrumpit quidem & oxelæum ſi inſtilletur, & capparis ſuccus: ſimili modo etiam calaminthæ ſuccus,ſiquid aliud,omnem dolorem, quum inſtillatur,mitigat. Item veratrum album aurium vermes tollit,ſi cum vino læuigetur,inſtilletúrque. ALIVD. Abſinthio decocto ex vino aurem eluito, aut marrubio, & centaureo ſimiliter: adhæc ſcammoniam aceto ſolutã,vel abſinthii ſuccum,aut ſulphur,nitrúmque cum raphani ſucco inſtillato.

DE AVRIVM DOLORIBVS EX DEfluxione,quæ catharros appellatur, Cap.IIII.

HOc ſcire in vniuerſum & cauere oportet,ne ſubitò in doloribus qui ob defluxionem eueniunt, parti remedia adhibere feſtines. Nam præterquam quòd nihil iuuant, etiam magis adhuc materiam attrahunt, & vt copioſius ad affectas particulas poſt concoctionem feratur,irritant. Quare in eiuſmodi & lauandum eſt,& cucurbitulis in occipitio vtendum:maximè ſi etiã grauitatem circa caput & ruborem in facie ſentiant:adhæc ſi æger vinum bibere ſoleat.Sin autem nihil horum extiterit, verùm corpus ſiccum & gracile ſit, influxióque acris, victu vtendum craſſo temperatóque, otio & quiete.magis autem balneis,& iis quæ ſomnum inducunt: quorum in numero eſt medicamentum *à papaueris capitibus* διὰ κωδυῶν dictum,quod humores acres,ſiquid aliud,concoquere, craſſiores facere, & contemperare poteſt.

SI SANGVIS EX AVRIBVS PROFLVAT, Cap.V.

QVòd verò ſanguinis ex auribus profluuia fieri contingat,& pericula quædam interdum comitentur,idque nõ ratione criſis, hoc quoq; in morbis valde multis videre licet, præſertim capite robuſto & materiam foras propellente: quemadmodum etiam natura hoc per nares & alias quaſdam particulas facere conſueuit. Si igitur poſt concoctionem id ſpectaueris, naturæ impetus prohiberi non debet:quoniam ægri ſalus eſt,vbi hoc ipſa tentauerit.Quòd ſi vires interim deiici,multa vacuatione orta,aut aliàs periculum inducẽte,contingat,tunc ægro ſuccurrendum eſt, & immoderatus ſanguinis curſus reprimendus. Sunt autem multa quæ hoc efficere poſſunt, & præcipuè hæc. MEDICAMENTVM quod ſanguinis profluuium reprimit. Rubi & gallarum aceto incoctarum ſuccum auri infundito. ALIVD ad idem. Succum perdiciadis tepefactum infundito. ALIVD, ne ſanguis in auribus coeat in grumos. Porri ſuccum cum aceto mixtũ frequẽter infundito.

DE SVRDITATE, Cap.VI.

AT ſi auditus in totum offenſus fuerit,quam copho ſin Græci nominant,*nos ſurditatem*, ac quibuſdam ſanè ipſa ſine febri,quibuſdam verò etiam cum febri ſu- A perueniat,quæ ex bilioſo quidem humore impetũ ad ſuperiora capiente accidit,hæc facilius curationem recipit,aut ventre naturaliter moto, aut medicamento ægris dato quod bilioſum humorẽ vacuare ſoleat: quæ verò ex viſcoſis craſſiſque humoribus ad aures decumbentibus generatur,vt in lethargis,cataphoris,cephalæis diuturnis,aliiſque affectibus accidit, ea omnis difficulter ſolui poteſt,& ægri magna ex parte ei cõmoriuntur. Valde igitur affectui reſiſtendum eſt,initium faciẽdo ab imi ventris purgatione,quæ petetur ex oxymelite B Iulianio dicto,& hiera:frequentius autem ex ſalibus qui recipiunt euphorbium,vel qui à nobis parari ſolẽt. Videntur quidem humiles & ſimpliciores, verùm magnas vires obtinent, etiam ad alia multa efficaces. Habet autem ipſorum cõpoſitio in hunc modum. HALATIVM, *quod eſt medicamentum ex ſale.* Ammoniaci drach. duæ,piperis drach.vna, euphorbii drachma:dantur pro viribus ſcrupuli quatuor aut ſex;ex ouis,aut mulſa,aut olere,aut quomodocunque ipſos exhibere velis. Vtiles ſunt vertiginoſis quoque, & quibus menſes C retinentur. Vbi iam ventrem inanieris, tandẽ etiam ad ea tranſito quæ ſaliuam per os educunt. itẽ ad ea quæ per nares humores prouocãt & extrahũt,quæ errhina dicũtur:necnon ad ea quæ ſternutamenta ciere ſolent. DE APOPHLEGMATISMIS. Hi præſtantiſſimi ſũt apophlegmatiſmi qui ex herba pediculari & ſinapi cõſtant,ſi ex eis fiat gargarizatio. DE IIS quæ ſternutamenta mouent. Ex ſternutamenta mouentibus, ea conueniunt quæ ex pipere,ſtruthio (*nobis dicitur herba lanaria*) veratro albo, herba ranunculo,pari portione D conſtant.Quæ autem naribus infundũtur,ex cyclaminis ſucco & melle commixtis ſunto. ALIVD. Probè facit etiam puluis hic per arundinẽ inſpiratus, iſta recipiẽs: Cumini ſicci drach.octo,iridis drach.quatuor, nitri rubri drachmã,elaterii drachmam. Trita in læuorem naribus inſpirato. nã caput copia infeſtatũ egregiè leuat.Iã aures etiã bene purgat medicamẽtũ quod ex centaureo, colocynthide & veratro cõficitur,ſi naribus infundatur. AD GRAVEM auditũ & ſurditatẽ. Veratri nigri,caſtorei, ſingulæ drachmæ. aceto exceptis vtitor. Conue- E niunt autem his etiam quæ ſuperius ad grauem auditũ & obſtructiones dicta ſunt. Talia verò habentur etiam quæ ex ſuccis, nitro & cedria componuntur. Præterea ſuccus chamelææ efficaciſſimus exiſtit, & ad maximas ſurditates cõprobatus. Quòd ſi affectus perſeuerat,vomitu quoque vtẽdum,qui ex veratro moueri ſolet.Poſt euacuationes,& vomitus,medicamẽta quæ per nares mouent,item quæ affectis partibus imponuntur, etiam exercitationem per equos adhibeant, præſertim eã quæ curru obiri ſolet: & loca mutent. deligito autem mari- F tima potius quàm mediterranea. & balineas naturales dulcibus præponito:harum inopia,confert etiam in marinis aquis corpus abſtergere. Adhæc caput, præſertim quibus graue eſt & repletum,exſiccare ſalubre eſt: præterea hirudinibus, ſinapiſmis, & cutis perfricatione vtendum. Quidam verò non ſolùm hæc,ſed etiam arteriæ inciſionem poſtea adhibuerunt, & extrema tubicinalis calami parte in auris meatum impoſita,ita modulati ſunt. Alii verò per magna tintinnabula inſonarunt, ac alii aliis machinis excogitatis vſi ſunt. Nam in ma- G gnis affectibus,etiamſi multa remedia nihil notatu dignum facere videantur,tamen excogitanda ſunt:nec labor ad ſuccurrẽdum detrectari, nihilque omitti debet. Pleraque enim non rarò præter opinionem ſuccedunt.

DE PAROTIDIBVS, Cap.VII.

AVrium affectus iam perſequuti,deinceps opportunè de parotidibus agemus. Scire igitur nos oportet plurimas parotidum eſſe differentias. quædam enim ipſarum,ratione criſis, concoctione iam apparente fiunt:quæ neque prauæ, ſed potius curatu faciles exi- H ſtunt,multóſque magnis periculis liberarunt. Aliæ verò ex copia cruda contingunt,quæ naturam grauant,ſimul & nonnihil irritãt: quare etiam procedente tempore periclitantur,& medicis multa tentantibus,vix ad ſuppurationem aut concoctionem perueniunt. Accuratè igitur inſpici debet tum qualitas tum quantitas

materiæ influentis,& parotidas excitantis. Nonnullæ ſiquidem ipſarum ex copioſo humore, calidiore & bilioſo, vt nonnullæ rurſus ex craſſiore & frigido, generantur. Ex his ipſis rurſus, quæ quidem ex copia calidiore conſtituuntur, magnos quibuſdam & vehementes cruciatus inducunt: quæ autem ex ſubtili, eryſipelata, neque grauantes, neque meatus arctantes: quæ autem à craſſiore ſanguine originem traxerunt, grauant. Quæ autem à magis melancholico & craſſo prouenerunt, grauant quidem, ſed neque ruborem habent, neque dolorem adeo ipſæ inferũt: tumorem autem ſcirrhoſum repræſentant, quemadmodum illæ quæ à pituita traxerũt originem, laxũ tumorem, *qui οἴδημα Græcis dicitur*. Quoniam igitur ipſarum qualitas quantitáſque diuerſa eſt, diligenter eam inſpicere & ſic ad curationem congruã venire expedit.

Curatio parotidũ quæ à copia ſãguinis cõſtituũtur.

Incipiamus igitur à parotidibus quæ à ſanguinis copia generantur. Quando itaque ex tali humore conſiſtunt, neceſſe eſt tumores magnos & rubros apparere, doloréſque euenire continuos, vehementes, & periculoſos. Antequam igitur vllam curationem parti adhibeas, ad ſanguinis miſſionem procedendum eſt. Qui enim nulla vacuatione præmiſſa, ſtatim ad inducenda cataplaſmata tranſierũt, aut ad aliud quod diſcutere aut extrahere parotidas poteſt, (cuiuſmodi ſunt quæ ex fermẽto & viſco parantur) hi manifeſtò authores extiterunt cur ægri ſtrangularentur. Quare ſi nihil aliud in parotidibus ex craſſioris ſanguinis copia conſtitutis impedit, ad ſanguinis miſſionem venire oportet: atque ita cum bona fiducia offerre qualecunque medicamentũ quod affectui conuenire exiſtimaueris. DE CATAPLASMATIS. Cataplaſmata igitur in maximis & dolorificis inflammationibus cõueniunt, quæ hordeacea farina & ſemine lini conſtant. Sin & durities quædam fuerit, ficus ſiccas, adipem ſuillum & lapathum adiicere oportet. Conſtat autem cataplaſma coqui debere ex iure fœnigræci, chamæmeli, althææ, & ficuũ ſiccarũ. Tribus diebus poſt cataplaſma inductũ, emplaſtro quæ ad Mnaſæum authorem refertur, admodũ leniẽti, & ad ea quæ in ſcirrhum induruerunt, diſcutienda, emolliendáſque durities bene efficaci, vtitor. Hæc autem recipit ceræ libram, axungiæ porcinæ libram, colophoniæ vncias ſex, argenti ſpumæ libras duas, vini lecti heminas ſex. Paratis vtitor. non minus autem hoc quoque medicamentũ quàm prædicta valet. Habent autem in hunc modum: Terebinthinæ libram, maſtichæ, ceræ, ſingulorum vncias tres, olei gleucini & myrtei quod ſatis eſt. Medicamentum in aquam marinam coniicito. Optimè facit etiam emplaſtrum diamelitos per ſe, & cum pſittacio. Pari modo etiã pæonia in ſuperficiariis parotidibus, & quæ ex ſanguine originem trahunt, rectè adhibetur: verùm in in iis quæ altius delitefcunt, & in quibus cutis eſt denſa, craſſiórque materia, ſi nitri paulum, & dracunculi radicẽ cataplaſmati iã dicto admiſcueris, præſtantius adhuc, magiſque diſcutiens medicamentum efficies, quemadmodum ſi ammoniacum adiicias. CVRATIO earũ in quibus tumor eſt ſcirrhoſus. In quibus magna quædam durities apparet, aut picem liquidã, aut ſeuũ taurinũ, aut hircinũ, aut vitulinũ, aut ceruinũ, aut bdelliũ, aut ſtyracẽ cõtinuè addere expedit. Hæc enim omnia duros ſcirrhoſóſq; tumores diſſipare & emollire poſſũt. Deligẽdũ igitur ex his eſt quod vnicuiq; cõpetet, vbi tumoris diſcutiendi molliẽdiq; ſpes eſt. Cæterùm oleũ quod parotidib⁹ ex frigido ſubortis & durioribus ſuperaccommodabitur, aut irinum, aut Sicyonium eſto: quemadmodum rurſus calidioribus roſaceum, aut chamæmelinum. Clarum verò eſt calidiora medicamenta melius adhiberi, vbi febris non adeſt, etiam in diuturnis affectibus, qualia ſunt tum Ariobarzanium, tum diaſtruthiũ appellatum: quorum deſcriptiones vobis ſubieci, ne eas aliunde conquirere cogeremini. EMPLASTRVM ariobarzanium ad ſcirrhoſos affectus efficax. Spumæ argenti libras tres, & ſeſcunciã: ceruſæ libram & vncias quinque, aquæ marinæ vncias vigintiquinque, olei veteris ſeſquilibram, buccinorum

A combuſtorum vncias ſeptem & ſemiſſem, ceræ rufæ vncias nouem, terebinthinæ vncias ſex: thuris vncias tres, & ſcrupulos tres cum dimidio. MEDICAMENTVM diaſtruthiũ ad eadẽ: Herbæ lanariæ *quæ στρουθίον Græcis dicitur*, vnciæ quatuor, ammoniaci ſuffimitis vnciæ quatuor, ſpumæ argenti vnciæ quinque, reſinæ piceæ libra, ceræ libra, ariſtolochiæ rotundæ vnciæ quatuor, galbani vnciæ quatuor, ſquamæ æris totidem, mannæ thuris vnciæ quatuor, aceti ſcillitici heminæ tres, olei veteris ſextarii quatuor. Oleum, argenti ſpumam, &
B acetum coquito dum manus non inquinent: deinde lebete humi poſito, adiice herbam lanariam, ammoniacum, ſquamam, & galbanum: deinde rudicula agitans, adiungito mannam thuris, & ariſtolochiam, coquitóque donec in craſſitiem coierint. Lebete autem ab igne ſublato, moueto. Quidam acetum poſtea ſuperinfundunt. Hoc medicamentum cõfert parotidibus, & præcipuè ſtrumis: auxiliatur etiam ſcirrhoſis, duriſque cõdylomatis, neruorum vulneribus, incipientibus panis, viſcerib⁹ ſcirrho induratis, & ſtomachi abſceſſibus. to-
C phos diſſoluit: in ſumma, medicamentum eſt multis accommodatum.

Quomodo tumor in pus conuerti notetur.

Si tumor nihil quod notari poſſit, imminui ex medicamentis, & cataplaſmatibus diſcutiendi facultate præditis appareat, ſed etiam dolor perſeueret, neceſſe tandem eſt vt ad ea quæ ſuppurationem excitare, & materiam poſſunt concoquere, digrediamur: id autem præſtat cataplaſma quod ex farinæ polline conficit. Lapathum & axungia porcina in hydrelæo coquũtur. Por-
D ro materiam in pus iam mutari, inde tibi innoteſcit quòd rigor præter rationem & febris nunc oboriatur, quæ prius non erant, dolórque maior vrgeat. Poſtquam igitur in pus tranſierit, materia mutata, tunc etiam magis non modò cataplaſmatis, ſed etiam medicamentis quæ puri generando ſunt idonea, vtendum eſt. Ex ſimplicibus igitur ad huiuſmodi apta eſt & aqua tepida, cõtinuè per fotum adhibita, nunc quidem per ſe, nunc autem cum ſapa magis adhuc proficiet. quinetiam triticea farina his incocta prodeſt. ſimiliter & halicæ fari-
E na, ſed in humidis magis tumoribus: eadem ratione etiam panis purus plus quàm ſordidus præſtat. Item pix læuigata ex oleo, adeps vitulinus & ſuillus abſque ſale confecti proſunt. Nam qui ſalis participes ſunt, ad diſcutiendum magis valent. Sunt autem alia quoque nõ pauca ſimplicia, quæ ſuppurationi conferunt, verùm ad cõpoſita tranſire commodius eſt. Multa itaque ſunt etiam alia cataplaſmata quæ ex farinæ polline parantur, ſed nullum præſtantius eo quod à nobis confectum eſt. Recipit autẽ axungiæ libram, oua anſerina quatuor, ſapæ
F vncias quatuor, farinæ pollinis libram. Hæc probè læuigata, & in panniculum illita applicato, continuè immutans. Ego autem, vbi farinæ pollinem cum ſapa & axungia coxiſſem, ac poſtremò oua adieciſſem, multo leuius medicamentum effeci. Inſuper hoc quoque medicamẽtum quod ſequitur, probè adiuuat vt celerius fiat ſuppuratio, & humores crudi coctioniſque expertes concoquantur. Idem etiam humores in pus conuerſos extrahere conſueuit: quin & humorem inſidẽtem per tenues & à viſu remotos meatus latenter elicere, vt cicatrices
G poſtea tenues & quodammodo obſcuræ appareant. Hæc autem recipit fermenti libram, ceræ vncias octo, apochymatis vncias 4, ſalis communis vncias 4, galbani vncias quatuor, ſalis floris, piperis, ſingulorum vnciã: ſeui taurini vncias quatuor, ſaponis Gallici vncias tres, reſinæ piceæ librã. Hoc medicamentum ita præparatũ non ſolùm parotidibus, ſed etiam aliis abſceſſibus accommodatur, vbi affectum vtriſque indigere putaueris, nempe vt humores in pus iam mutati excernantur: qui autẽ mutati non ſunt, concoquantur. ALIVD. Eadẽ
H quæ hoc efficere poteſt etiã medicamentũ quod cuminũ recipit, cui⁹ ſcriptura ita habet, Farinæ hordeaceæ tenuis admodũ vnciæ 27. ſalis communis vnciæ 5, picis vncia, ceræ vnciæ 9, nitri, cumini, reſinæ frictæ, ſingulorũ vnciæ quinque, olei vnciæ octo, althææ vnciæ quinque cremoris ptiſſanæ libra, cremoris ſeminis lini libra,

Arida vino in læuorē redigito, & quæ liquari poſſunt,
ipſis ſuperfūdito:cremoribꝰ autē ſeminis lini & ptiſſanæ
diligenter coctis, vt nō aduratur, medicamēto hoc cum
fiducia generatim vtitor in parotidibus, aliiſque abſceſ
ſibus. Etenim maturat, diſcutit, rumpit, conglutinat ce-
leriter, & dolentia lenit. ALIVD medicamentum *ex
farinæ polline*, quod διὰ γύρεως dicitur. Bene facit etiam
medicametum ex farinæ polline, quod hæc recipit, A-
dipis porcini vncias ſex, ceræ vncias duas, ouorū duo-
rum albumina, mellis tantundem, farinæ pollinis quod
ſatis eſt. Ceram primùm cum adipe liquefacito, dein-
de vbi ſoluta fuerint, repefacta ouorum albumina mo-
deratè adiicito, ac melle pilæ indito, probè ſubigito: at-
que ita paulatim farinā vſque ad mediocrem craſſitiē,
& ea quæ ſoluta ſunt, ſuperiniicito, rurſúſque diligenter
tritis, ſic cum fiducia vtitor, illinitóque. valde enim diſ
cutit, lenit, rumpit, purgat, & in totum abolet. Facit etiā
angina detetis. ALIVD medicamentum διὰ σηρικός.
Ad eoſdem affectus valet etiam medicamentum quod
ex ſerico paratur: hæc autem continet, Serici libram, o-
lei heminas quatuor, quod eſt ſextarii dimidium: coqui
to dum manus non inquinet. Ad multa efficax eſt medi
camentum. ne contemnas ſimplicium vilitatem. Iam
id quod à nobis paratur medicamentum ex melle, con-
ducit, ſi cum ſuperiori diaſericos miſceatur, vt partes
quinque ſint medicamenti diaſericos, duæ autem eius
quod ex melle conficitur. Interdum verò etiam per ſe
poſitum proficit. eſt enim in multis comprobatum. Ha-
bet autem in hunc modum. Lixiuii primarii (hoc eſt pi-
liariorum) vnciæ ſex, corticum nucum vnciæ duæ, ſapo
nis Gallici vnciæ ſex, aphronitri albi vnciæ ſex, mellis
vnciæ tres, olei veteris libra, ceræ vnciæ tres, terebin-
thinæ vnciæ ſeptem. hoc diſſoluit, ſquamas educit, &
multis eſt vtile. Hæc ſanè moderatis inflammationibus
conueniunt, in quibus dolor vehemēs multúſque nō vr-
get, & tumores rumpere cogitamus, neque calorem ma-
gnum excitare oportet.

De parotidibus quæ ex bilioſa fluxione na-
ſcuntur.

Ar ſi parotidem ex tenui feruentíque ſanguine & in
bilioſam naturam cōuerſo generari contigerit, id quo-
que rum ex aliis multis, tū nihilo minus inde licet co-
gnoſcere, quòd tumor ſit rubicundior, igneus & eryſipe
lati perſimilis, ægérque videatur tanquam ardere, & ta-
gētes manifeſtam caliditatē percipiant. In iis igitur ea
quæ ouis, chamæmelo & ſapa conſtāt, admoueri debēt,
quæ in febricitantibus parare conſueui: item ceratū fe-
bribus abolendis efficax, (ambroſia dicitur) cuius com-
poſitio hæc eſt: Croci ſcrupuli quatuor, ſpumæ argenti
vncia, olei roſacei, ceræ, ſingulorum vnciæ quinque, a-
dipis porcinæ vnciæ duæ, mellis vncia, cremoris ſemi-
nis lini quod ſatis eſt. Hoc quoque medicamentum ca-
lidis affectibus opitulatur: ſcriptura eius ita habet, Ce-
ræ vnciæ quinque, olei chamæmeli vnciæ duæ, roſa-
cei tantundē, ouorū lutea ſeptē, farinæ fabaceæ vnciæ
quatuor. Paratis vtitor. ALIVD præſtantiſſimum ad
idem. Altercum, lapathum, cum axungia læuigata ob-
ducito, bis die aut ter immutans. ALIVD. Ceræ vn
ciæ ſex, colophoniæ vnciæ ſex, olei vnciæ quatuor, fo-
liorū perdiciadis vnciæ ſex. Oleo paratis vtitor. Iam
pſyllium quoque per ſe coctum & applicatum, proficit,
nonnunquam ouis adiectis. Quinetiam medicamētum
diachylōn confert, quod hæc recipit, Argenti ſpumæ læ-
uiſſimæ libras quatuor, olei, ceræ puræ, ſingulorum li-
bras ſeptem, ceræ Tyrrhenicæ libra, reſinæ piceæ vncias
quatuor, ſucci pſyllii libras tres. Succum pſyllii ita para-
bis: Pſyllii vncias tres in aquæ fontanæ libras ſex conii-
cito, & die præcedenti aqua macerato, in ſequenti, igne
vehementi coquito, donec iuris hœdini craſſitiem ha-
buerit, & acceptum percolato quicquid ſubſederit: citò
enim coaleſcit. deinde rurſus in lebetem recipito, ite-
rúmque percolato. Atque ita calefaciens parato, donec
trium librarum pondus receperit: deinde ſic argenti
ſpumam per ſe læuigatam habeto: poſtea in vas æreum
cum oleo & ſuccis iniicito, mouetóque, lēto igne inco-
quens, vſque ad ſpiſſitudinē quæ manus intinctas non
inquinet. Inde humi ab igne poſitis, ceram & reſinā pi-
ceam immittito: ac vbi nō amplius inquinauerint, ſub-
lata in pilā defundito, & rudicula emollita, exceptaque
in pelle, reponito, ac in quibus viſum fuerit vtitor. DE
CATAPLASMATIS. Optima etiā ſunt cataplaſma-
ta quæ ex palmulis, mica panis, luteis ouorum, glaucio,
croco, & farina hordeacea conficiūtur. Etenim conco-
quunt, etiā ſiqua durities igneæ inflamationi coniūcta
inueniatur. Nonnulli ſanè iis quoq; vſi ſunt quæ ſolanū
recipiunt: ego verò huiuſmodi auerſor, quemadmodū
B & illa quæ alumen & aliud quid adſtringens continēt:
quippe materiam in alto non ſine periculo repellunt.

Ad parotidas œdematodes.

Ad parotidas ex pituita prouenientes, quæ nihil ha-
bent dolorificum aut renitens, digredi intempeſtiuū eſt.
In his igitur competit terra cimolia inducta, & lapathū
iniectum, ita nimirum vt prius butyro inungatur. Item
calx lota inuncta probè tumores œdematodes diſcutit.
Adhæc erui cum melle applicati, aut mulſa, valde ſic-
cantē diſcutiētémque vim obtinent. DE VICTV.
C Victu congruo maximè, & ſubiecto affectui, cauſæque
eius effectrici accommodato, in primis vtātur. Nam in
parotidibus quæ ex bilioſo humore concitantur, tem-
peratus victus & refrigerans conuenit. Cremor itaque
his expedit, (præſertim per initia inflāmationis, quum
adhuc eſt dolorifica) tū ptiſſanæ, tum halicæ, & ſimila-
ginis inſigniter decoctæ, quemcunque ex prædictis cre
moribus æger aſſumat. Similiter etiam ouorum lutea
his idonea ſunt, maluǽque caules. At inflāmatione de-
clinante, etiam piſces ſaxatiles, pulli columbini, & gal-
D linarū cohortaliū alæ cōducunt. Eiſdē etiam in aliis pa
rotidis differentiis ægros vti oportet. Qui autem ſine fe
bribus exiſtunt, inter initia ſi piſciculum, aut aphratū,
aut columbum aſſumpſerint, nihil offendentur.

DE NARIVM AFFECTIBVS, Cap. VIII.

TVmores quidem præter naturam, polypi naribus
obueniunt, hulcera verò ozænæ, necnon excretio-
nes naturæ contrariæ, quas aut critica febrium ſolu-
tio, aut copia, aut venæ eruptio excitat. Primùm igi
E tur de ozæna dicturus ſum, quæ ex acriū putridorūm-
que humorum colluuie procreatur: qui ſi acres tan-
tum exiſtant, hulcera curatu difficilia, non tamen gra-
uiter olentia contrahere ſolent. Curatio ſanè vtriuſque
huius vitii ozænæ & polypi eſt communis: nempe ca-
put primùm reſiccare, eique robur adiicere. Cōſtat enim
hæc ex eo propter humorum malignorum redundan-
tiam naribus influere. Quomodo autem caput rotum
corroborandum ſit, ne quicquam ex ipſo ſuperfluum
infernis partibus influat, ſubinde comprehenſum eſt.
F Quum igitur caput validum robuſtúmque reddideris,
tunc ipſis naribus remedia applicabis. Itaq; capiti prius
deraſo, emplaſtrum ex ſalicibus, aut barbaram, quod bi-
tumen & picē recipit (maximè à Galeno, ac certè à no-
bis probatū) imponito. Item optimū quoque eſt quod
ex anemone conficitur. Adhæc etiam proprium medica
mentum quod ex cochleis in hunc modum paratur,
Myrrhæ, thuris, ſingulorum vncia, cochleæ integræ
quæ petris adhæreſcunt, numero quinque. His in pila
tritis, ceram & albumina ouorum duorum addito, com
G miſcetóque, ac medicamentum capiti cum linteo die-
bus nouem continuis inducito: &, ſi malis humoribus
ſit infectum, tertiò id adhibeas: poſthæc parti reme-
dia induces. Malorum Punicorum tria ſunt genera,
auſtera, dulcia & acida, quæ adhuc recentia ſigillatim
contundere oportet, totáque accuratè confringere, vt
ſuccus ab ipſis exprimi poſſit: quem vbi modicè deco-
xeris, ſi liquidior paulo appareat, ſtanneo vaſe repones.
Quod verò craſſum ex ipſis ſolidumque reliqueris, rur
ſus in pila exquiſitiſſimè contundes, vt iterum poſſit
H læuigari, ac collyria inde fingi, quæ narium eius qui
curatur meatui accommodentur. Demittentur autem
in narium meatum, in quo polypus delitеſcit, & ci-
tra roſionem, doloriſque ſenſum, quem acria me-
dicamenta efficiunt, longioris tēporis ſpatio ipſum abo
lebūt. At ſi humidior molliórq; polypus tibi appareat,
maiore-

maiorem portionem ex auſteris malis Punicis iniicias:ſi durior, ex acidis. Quoniam verò moleſtum eſt perpetuò collyrium ſuſtinere,licet etiam quandoque intermittere: atque interim ſuccum antea expreſſum in nares infundere,ſimúlque ore hiante illinire,qua parte palatum verſus nares perforatur,penna aut ſpecillo lana inuoluto. Ex aridis medicamentis noui quandoque diphrygi polypum citra roſionem longiore tempore conſumptum. Adhæc non vnum genus pulueris exiſtit,ſed etiam quod ex quatuor metallicis componitur,chalcantho, chalcitide,ære cremato & miſy.accipias hæc æquali ſingula pondere, & ſeorſim teras ex aceto,poſtea omnia ſimul miſceas,ex vino ſubigens,donec glutinoſum fiat medicamentum ad mellis ſpiſſitudinem.Deinde in ollam recentē coniicias, quam operculo impoſito, lutóque oblitā in furnum demittas,vt in carbones illa redigantur. Furno exempta cū vino teras,atque iterum ſimiliter torrefacias, redigáſque in puluerem,eúmque reponas,& quum neceſſitas poſtulat vtaris.Hic puluis polypos admodum inueteratos conſumit. Nec parum confert ipſis & prædictum collyrium, quod ex malis Punicis componitur,aridum,minutiſſimè tritum,& inſpiratum,aut nucleo ſpecilli impoſitum. Atque hæc omnia maximè facienda ne vnquā affectæ particulæ medicamentum deſit. facilè enim ab humiditate abſtergitur. Quemadmodum igitur in lippientibus, ita in his quoque perpetuò medicamentum imponere oportet:vt quod facilè ab influētè humiditate abluatur. At ſi quis eunuchus nullum medicamentum adferri ſuſtineat, ſed ab omnibus irritetur,roſas ſiccas contuſas tritáſque diligenter,impones,ac citra roſionem pariter& mirificè operabuntur. Verùm ſæpe adhibenda eſſe iſta medicamenta conſtat,lauandáque ſtudioſè ex ſucco nuper dicto. Porrò vlcera narium paſtillis curabis,quales ſunt, Andronius, Paſſionius,Polyides,aut Bithynus, aut is quem ego compoſui:interim ex vino dulci ipſos diluens, interim auſtero,nunc ætate mediocri,nunc veteri:aliàs ex aceto,aut vinoſo,aut ſimpliciter acido,aut etiā acri admodū &, veruſto,vſu medicamentorum ab affectuum accidentibus ſecundum prædictas indicationes inuento. Quū opulentus quidam me rogaret vt medicamentum quod in ozænæ curatione adhiberem, eſſet odoratum, hedychroo dicto vti cogitaui,falerno veteri ipſum diluens: ac mirum eſt quàm citò affectus ſanitatē receperit. Hedychroi autem confectio explicata eſt in Theriacæ antidoti deſcriptione, quam Galenus memoriæ prodidit. Iam emplaſtrum ex pipere albo, & oleo roſaceo ſolutū, & naribus illitum, omnia vlcera mirabiliter perſanat. Liquet autem in huiuſmodi affectibus,conſiderata cuiuſque corporis natura, ſanguinem,ſi nihil impediat,mittendum eſſe,nec nō medicamentum purgans offerendum. Cæterùm victus ratio quoque obſeruari debet,& caput radi,ſiccarique medicamentis,& pituita per os educi.

Ad ſanguinis profluuium ex naribus.

Platani pilulas collectas in vmbra ſiccato:vbi deſiccaueris, ſuper aſperum quēpiam pannum in diſcum proiicito,illiúſque extremitate confricato. Sin minus, in quodam ex pilis ſetiſve confecto affricato, & ſemen pilularū proiicito: lanuginem autem inde collectam, vaſe fictili recenti reponito.Quum vſus exigit,lanuginē platani impoſitam fiſtulæ arundinaceæ, cui geniculi ſint adempti, excauata autem ſit qua parte imponitur, ægro reclinato, naribus inſpirato,ac ſtatim ſanguinis profluuium ſiſtet.

ALIVD. Chalcanthum diligenter tritum reponito:in vſu carptum linamētum in medicamen intingens, naribus dimittito. ALIVD. Spongiam nouam pice cruda imbutam comburito:eámque linamento tortili exceptam naribus immittito. ALIVD. Putaminis oui triti pars vna,gallæ Aſianæ pars vna:tritas linamento tortili aqua perfuſo, aut aceto excipiens imponito. Adhæc puluis xanthos dictus, quo ego vſus ſum: Chalciditis cō buſtæ drachmæ centum, chalcanthi cremati drachmæ quinquaginta,miſyos toſti drachmæ vigintiquinque, æris vſti drachmæ duodecim & ſemis. Terito & vtitor.

ALIVD. Myrrhæ,miſyos Cyprii,chalcāthi, ſingulorum drachmæ ſeptem:corticum pini,ſquamæ æris, mannæ,thuris,ſingulorū drachmæ quatuor:æris cremati,chalcitidis,ſingulorum drachmæ quindecim:calcis viuæ drachmæ octo,gypſi torrefacti drachmæ quatuor. Terito & vtitor. ALIVD. Sribis, chalcitidis, ſingulorum drachmæ ſex:mannæ,thuris drachmæ duæ,reſinæ terebinthinæ frixæ drachmæ quatuor.In puluerem redigito, & vtitor.Quòd ſi in naribus peſſimus ſit odor,myrrhæ,acaciæ, amomi,ſingulas drachmas teres, cernéſque, & melle cocto excepta,ſummo narium ſepto aut cartilagini agglutinari præcipies.

AD LIVORES FACIEI, Cap. IX.

Liuores faciei meliloti & fœnogræco decocto fouebis: poſtea collyrio Diarrhodωn illines. Ad recētes autem liuores cataplaſma ex farina fabæ cum melle induces.Liuores porro cum inflammatione, aqua calida fouebis, & cataplaſmate ex lenticulis decoctis obduces.

DE DENTIVM AFFECTIBVS, EX Galeno, Caput X.

Dentium affectuum alii ſanè omnibus euidenter apparent, quemadmodum quum perforati fuerint,aut nigruerint,aut attriti ſint,aut neque frigida,neque calida ſuſtinent,ſed ob vtrūque aut alterum ſolum dolor aliquis ipſos inuadit: alii verò nō apparent in ipſis manifeſtò,ſicuti quum æger ipſe ſentire ſe dolorem affirmat qui in alto dentis corpore oboritur. Aduerſantur enim nonnulli,dicentes dentem,quum os ſit,citra dolorem affici,quēadmodum quum lima exceſſus ipſorum præſecare cogimur, aut ob aliam quampiam occaſionem,de quibus paulò pòſt tractabo.nunc enim citra rationalem naturalémque demonſtrationem cogito iis atteſtari qui dentem ipſum dolere pronunciant. Etenim ego quoque dolorem paſſus,mentem diligenter adhibebam, ceu qui iam prius de hac controuerſia audiuiſſem : ſentiebámque manifeſtò dentem non modò dolere,ſed etiam pulſare,carnibus inflammatione obſeſſis ſimiliter: vnde etiam admiratus ſum an hic quoque affectus quē vocamus inflammationem,in dente qui lapideam durámque ſubſtantiam obtinet,poſſit oboriri. Quinetiam alio tempore dentis dolore affectus,palàm perſenſi,non ipſius dentis ſed gingiuarum eſſe dolorem, idque quum inflammationem experirentur,vt etiam citra compreſſionem dolerent. Imò & vicinitate dentium,quum duri ſint, augeſcere dolorem ob compreſſionem deprehendi, tanquam vtriuſque doloris ſenſum expertus,alium ſanè in gingiuis, alium verò in ipſorum dentium ſubſtantia manifeſtò noui:& atteſtor iis qui dentes ipſos nonnunquam dolere dictitant. Præterea nerui qui dentis radici inſeritur, dolorem excitari interim,rationi conſentaneum eſt: dum ille imaginationem confuſam incertámque multis præbeat, quaſi dens ipſe doleat.Etenim & hoc manifeſtò mihi accidiſſe deprehēdi: & quòd exigua adhuc doloris pars dēte exempto permanet,id ob nerui inflammationem contingit, qui leuatur duntaxat inde quòd non amplius tendatur,à commiſſura qua oſſi tendenti inhæſit liberatus, reſpirationémque nonnullam habeat, & quòd medicamina quæ adferuntur attingat.

De gingiuarum dolentium curatione.

Gingiuis autem ex inflammatione dolentibus præſentiſſimum eſt medicamentum oleum lentiſcinum, ſi calore temperatum in ore contineatur. Sit autem recens. nam vetuſtum tanto recenti deterius eſt quanto vetuſtius. Vas in quo illud calefit, in alio maiore collocetur, quod aquam abundè calidam contineat. Maximè igitur hoc gingiuarum inflammationi conuenit, necnon ſi in alia quoque parte tum membranæ linguam integentis, tum eius quæ totum os ſuccingit, dolor ob inflammationem oriatur, hunc lentiſcinum mitigat. quippe citra moleſtiam & aſperitatem repellit quam pleraque auſtera obtinent,diſcutitque citra roſionem.

De dentium doloris curatione.

Dentium dolore affecti os aceto calido,acri,cum galla colluant:aut halicacabi radice cum aceto & galla , aut tedis pinguibus in aceto feruefactis, aut tithymalli radice in vino vſque ad dimidias decocta, aut alterci radice oxymeliti incocta,colluito. ALIVD quamprimum dolorem dentium finiens. Alliorum nuclei quinque,thuris maſculi oboli tres,myrti ramuſculorum faſciculi duo. Hos foliis ademptis priuatim terito , ſimiliter & allia & thus:deinde hæc ſimul in recentem ollam coniiciens, infundénſque aceti heminam,coquito,tedacea rudicula cõtinuè agitans,quouſque ad dimidias peruenerint:&ſic tedis vtitor. Oportet autem liquorem medicamenti ſupra locum dolentem diutius tenere: idque tamdiu fieri debet vſquedum ille fuerit conſumptus. Porro in maximis dentium doloribus mirificè valet ſerpentis exuuium in cinerem redactum,quod ex oleo in mellis ſoluti ſpiſſitudinem cogens,dētem purgatum,partéſque omnes ambientes circunlinito , & foramini dentis intromittito. Item origanum cum nitro terito , ac puluerem gingiuis inſpergito:ac mox ceſſabit dolor. Adhæc liquorem Cyrenaicum & piper æquali pondere cum galbano denti imponito. ALIVD anodynum ad dentes dolore infeſtatos eroſóſque.eſt etiam tuſſi efficax remedium. Liquoris papaueris drachmæ duæ,piperis albi triti cribratique drachma,myrrhæ drachmæ duæ , ſtyracis drachmæ duæ,galbani drachma, ſapæ ad excipiēdū,quod ſatis eſt: contundito ſimul,& in catapotia redigito,denti circunlinens,& foramini imponito. ALIA AD dentes molares compoſitio,eadem hora dolorem finiens. Piperis, pyrethri, liquoris tithymalli,galbani, ſingulorum drachma : læuigata galbano excipito, & foramini dentis eroſi imponito. ALIVD idoneum. Liquorem aut radicē ipſam laſerpitii, aut galbanum cum pipere inſerito:aut opium cum galbano aut opoponaco indito,inuoluitóque: ac iuuabis.] ALIA Mylice,qua vtor. Aluminis ſciſſi drachmæ quatuor,piperis albi drachmæ duæ,opopanacis oboli quatuor,ſereos oboli quatuor, gummi macerati in aqua drachmæ duæ, ceræ totius ponderis duplicata portio.In aqua calida diſſolues ceram, & ſic vtēris. PASTILLVS ad dentium dolores. Aluminis ſciſſi drachmæ quatuor, piperis drachmæ tres, pyrethri drachmæ duæ,alterci ſucci drachmæ quatuor.Terito,& ex aceto fingito paſtillos,& in ore continendos dato. ALIVD ad dentes mobiles. Gallæ drachmæ duæ & ſemis, myrrhæ drachmæ duæ, mali Punici corticum totidem. Ex aceto vtere. ALIVD ad laxos dentes , nigróſque , & gingiuas fluxione tentatas. Gallæ drachmæ duæ,myrrhæ, aluminis ſciſſi,ſingulorum drachma: iridis drachma . In puluerem redigito, & vtere. ALIVD ad dentes mobiles,& gingiuas eroſas:digito autem loca attinges . Salis ammoniaci,aluminis rotūdi,ſingulorum drachmæ duæ, myrrhæ drachma.In puluerem redactis vtitor ALIVD ad dentium eroſiones. Cornu ceruini cremati, ſalis ammoniaci,ſingulorum libra:maſtichæ,iunci odorati,ſingulorum vnciæ duæ:piperis vncia,coſti vnciæ quatuor,folii vnciæ quatuor.In puluerem redigito,& vtere. ALIVD, vt dentem digitis apprehenſum tollas, antea probè pur- A gatum, Roſam,gallam,ſtaphida agriam,alumen ſciſſum, ſulphur viuum,piper longum , pari pondere miſcebis : & redactis in puluerem cedriæ vncias quatuor addito, & cū cera denti ſuperimpones.

Dentifricia Galeni.

Nonnulla ex dentifriciis à me compoſitis,vſu probata & efficacia generoſa prædita,viſa mihi ſunt digna quæ literis mandarem: ac primùm ea quæ frigidis affectibus dentium medentur,ſiue ob immoderatam frigidæ aquæ B potionem,ſiue ex fructibus pomaceis à niue refrigeratis, ſiue aliis quibuſdam eſculentis,aut poculentis,ſiue præterea ex humore frigido è capite in ipſos dentes influente contractis. Itaque ex humore perfrigeratos, vehementer adiuuat apophlegmatiſmus, *hoc eſt medicamentum pituitam per os educens.* Eos autem qui citra humorem frigefacti ſunt, hoc ſolo medicamine quod nunc referetur, curare oportet . Eóque etiam poſt apophlegmatiſmum vti ſatius eſt,vt non ſolùm noxium humorem euacues , ſed etiam affectum ab eo naſcentem perſanes . Compoſitio medica C mēti hoc pacto habet: Duas herbas,quarum alia ſideritis, alia perdicias nominatur,domi ſenſim citra ſolis obiectū ſiccato,vt neque humidæ adhuc neque ſiccæ exiſtant:& tantum vrito vt quumprimum contundi confringique poterint,ab vrendo ceſſes. nam facultas earum nimia aduſtione corrumpitur. In alia autem ollula comburetur ſal foſſititius cum alumine rotundo, Attico melle ſubactus: deinde cum aliis hæc mixta contundētur,& in creta probè tenui cribro rurſus conterentur in mortario. Præſtantius enim erit medicamentum quanto accuratius fuerit D læuigatum. Vti autem eo oportet ſolos dentes fricando, vt vicinæ non attingantur, niſi hæ humiditate ſcateant. nam medicamentum vim habet ſiccatoriam : idoneum ſanè eſt gingiuis humidis, inimicum autem ſiccis . Attamen radices dentium poſt gingiuas eo perfricare conuenit, quemadmodum etiam ipſos dentes.Cæterùm eorum quæ ad huius medicamenti compoſitionem ſpectant,talis eſt temperatura. Herbarum combuſtarum drachmæ ſedecim , ſalis combuſti cum alumine drachmæ vnde- E cim.Sit autem herbarum æquale pondus antequam comburantur,ſal quadruplo alumen ſuperet: aliorum verò nullum vratur. Arida iniiciantur,prout ſubſcripta habet temperatura,Origani comæ drachmæ duæ, piperis drachmæ duæ,pyrethri drachmæ duæ,coſti drachmæ tres,apii ſeminis drachmæ tres,iridis Illyricæ drachmæ quinque, menthæ ſiccæ drachmæ duæ, cornu ceruini aut caprini cōbuſti drachmæ duæ,ſeſeleos,hyſſopi,ſingulorum drachmæ duæ.Si odorum ipſum eſſe voles,caſiæ aut amomi drachmas duas miſceto:ſi regi præpares, cinnamomi drachmā F vnam iniicias.

Ad mobiles dentes.

Callitrichi ſeminis vſti libram , aluminis ſciſſi & rotundi,ſingulorum vnciæ tres: ſpicæ nardi vnciæ duæ, folii vncia, piperis albi tantundem , pyrethri vnciæ quinque : contuſis læuigatiſque ſimul omnibus gingiuas vſque ad dentium radices attingito.

ALEXANDRI TRALLIANI
Liber IIII,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE ANGINA, Cap. I.

Angina, ſiquod aliud quoque vitium, acutiſſimus morbus exiſtit.Nam ægros laquei funiſque modo ſtrāgulare ſolet: vnde etiam Græcis meritò Synanche appellata eſt. Quoniam igitur acutiſſimus eſt affectus, & ſtatim mortem inducit, neceſſe eſt etiam protinus ad curationem feſtinare.Verùm quū in omni recta curatione internotionē præcedere oporteat,conuenit tum ſubſtantiā ipſam affectus, tum cauſas eius,tū differentias, tum notas vniuſcuiuſque cognoſcere . Ex veteribus igitur medicis antiquiores magna ex parte omnem inflammationis circa gulam ſpeciem, ſiue intus, ſiue foris ſuffocatum minetur, Sy

nanchen nominarunt: poſteriores autem inflammationem quadrifariam diuiſerunt, ac internam quidem muſculorum in ſuperiore gutturis parte inflammationem, Cynanchen vocabant, externam verò, Paracynanchen: pari modo internam faucium, quæ pharynx dicitur, inflammationem, Synanchen appellabant, externam verò, Paraſynanchen. Quæ quum ita habeat, dicamus iam etiam curationem vnicuique ſpeciei conuenientem. Scire igitur in vniuerſum oportet, neque reprimentem ſolam medendi rationem hiſce affectibus conferre, neque diſcutientem, ſed mixtam requiri: & temporum ratione habita, aliàs repellentia, aliàs diſcutientia admiſcenda eſſe. Et ſi quidē morbi fuerit initium, & fluere adhuc materia videatur, tunc repellentia potius miſceri debent: ac in ſtatu, potiore ex parte diſcutientia: in declinatione verò, ea quæ valentius diſcutiant. Qui enim ſola laxatoria ratione vſi ſunt, ſiue intus, ſiue foris, hi inſignium malorum authores extiterunt. Vel enim ſuffocationem acutiſſimam intulerunt, vel inflammationem auxerunt, vt his obortis æger poſtea vix reſpirauerit, ſeruatúſque ſit. Non ſolùm autem temporibus animum, ſed etiam facultati auxiliorum aduertere oportet. Etenim imbecilliora molliorǽque medicamenta iis qui teneriorem delicatiorémque habitum obtinēt, accommodatius quis obtulerit, nempe eunuchis, pueris, mulieribus, & horum ſimilibus: valentiora autem, durioribus & fortioribus corporibus. Etenim quemadmodum duriora corpora à refrigerantibus per ſanitatem affecta non ægrotant, ita rurſus, vt in naturalem ſtatum reuertantur, valentiora neceſſariò remedia item requirunt: at molliori habitu prædita contrarium experiuntur. quippe imbecilliora medicamentorum auxilia citra noxam offenſámque tolerant: à valentioribus autem læduntur, eo quòd vires ipſorum non ferant. Quare diligenter attendēdum eſt vbi ſanè vires medicamentorum remittere, vbi verò intendere oporteat, vt quod remedium adhibetur, contrarium quidem ſuperanti affectui, familiare autem & amicum ægrotantis habitui fiat. Dicamus igitur iam quæ medicamenta ſimpliciora ſint & imbecillia, quæ rurſus valentiora: item quando ipſis mixtis, quando rurſus ſinceris ac puris vti conueniat. DE MEDICAMENTO *quod à moris* διὰ μόρων *Græcis dicitur.* Simplicius igitur medicamentum ex mororum ſucco & melle paratur, facitque ad incipiētes, tonſillarum, vuæ, faucium, & ſummatim ad omnē mediocrem partium guttur ambientium inflammationem, præſertim in corporibus molli carne præditis, & cādidioribus. Compoſitum verò non modò in principiis ſed etiam in ſtatu inflammationis valet. Valentius autem magiſque diſcuſſorium efficitur ſi myrrham quoque receperit. Ac plerique inter initia ſic cum myrrha parant: præſtaret autem in ſtatu quando & diſcutere & concoquere oportet. tunc ſi etiam medicamenti Diabeſaſa, aut alterius quoque cuiuſpiam antidoti diſcutiētis paululum adieceris, multo efficacius medicamentum reddetur. At ſi inflammationis feruor iam deſierit, durities autē quædam adhuc remaneat, tunc quoque ſulphuris & nitri momentum tali medicaminis miſturæ adiungere conuenit; ac ad diſcutiendum diſſipandúmque ſiquid craſſum viſcoſúmque in alto corporis hæreſcat, nitri drachmæ ſex ſufficiunt, ſulphuris drachma vna. Quòd ſi ægri roſionem non tolerēt, ſed & ſtomachum imbecillem habeant, eúmque ſubuerti à medicamenti perunctione putent, in his nitrum & ſulphur vitare oportet, contentos ſola mixtura medicamenti Diabeſaſa, aut pulegio, & origano, aut calaminthe, aut hyſſopo, aut pipere. Porro ne fauces ab his exaſperentur, confert dulcis radiculæ ſuccū admiſcere. Ita nanque multi vſus & innocētius in omnibus erit medicamētum. Nā in iis qui medicatas qualitates nō ferunt, mitiora auxilia opitulātur. Cæterùm ne rurſus aliunde compoſitiones quærere ii cogantur qui illas parare cupiunt, has ipſorum compoſitiones in præſentia explicandas cenſui. COMPOSITIO medicamenti ex moris, *quod* διὰ μόρων Græcè dicitur. Mororū ſucci heminæ ſex, croci, myrrhæ troglodytidis, aluminis, ſingulorum ſcrupuli

A ſex: omphacii totidem, mellis ſextarii dimidium. Siniito mororum ſuccum, horam vnam vbi decoxeris, refrigerari, paulumque ſpiſſari. Poſtea adiecto melle, iterum ad tertias decoquito. Vbi refrixerint, rurſus arida miſceto. ALITER diuiniſſimus Galenus medicamentum ex moris parauit. Mellis libra, ſucci mororū heminæ quinq;, croci drachma, myrrhæ drachma, omphacii drachma, vini auſteri heminæ quinque. Quòd ſi omphacium tibi deſit, in vicem eius rhu ſuccum immittito. Succus eius per ſe antea coqui vſque ad ſordium ſpiſſitudinem debet, deinde B ſic mel adiici: vbi coxeris, atque lebetem ab igne ſublaturus es, tunc tandem ſicca inicito, coquitóque donec omnia in vnitatem probè coierint. Talis eſt compoſitio quæ ex ſucco mororum cōſtat. Fructus autem mororum ſylueſtrium ſuccus ſi paretur, præſtantiſſimum eſt medicamentum: item malorum cotoneorum ſuccus. horum verò penuria, etiam pirorum ſylueſtrium, meſpilorū, prunorum Damaſcenorum, ſorborum, & prunorum ſylueſtrium. Clarum porro eſt, in aſtringentibus fructibus copioſius mel admiſcendum eſſe, interim duplum, interim C triplum. Atque hæc omnia medicamenta ſunt ſtomacho amica, periculóque vacant, & ſi deuoret aliquis, etiam moderatis inflammationibus conueniunt. Ac licet hiſce ſuccis admiſcere ea quæ in ſucco mororum quoque deſcripſimus. At medicamentum ex ſucco nucum paulo eſt valentius: imò & quæ ex moris rubi, malo Punico & cotoneis parantur, tum corroborantem, tum ſtomacho amicā vim obtinēt. hunc autē in hūc modū cōponūtur. CONFECTIO medicamenti ex nucibus, quod Diacaryωn dicitur. Vigentis nucum fructus cortices externi circū- D cidi, ſtatimque in pila contundi debent: ſuccus per linteū colari: vbi decoxeris, mel ei moderatè miſceri, vt in medicamento Diamoron proditum eſt, & rurſus vſque ad melleam ſpiſſitudinem incoqui. Ita nanque ipſo per ſe ſine aliqua mixtura rectè vti licet in pueris & mulieribus magis per initia. Sin autem myrrham quoque ei admiſcueris, eo poteris in ſtatu quoque vti: & ſi ſulphur nitrúmque adiicias, etiam in declinatione: item in quibus durities & conſtrictio arteriam aſperam, eiúſque ſummā partem obſidere diximus. Huiuſmodi ſanè eſt etiam confe- E ctio quæ ex ſucco nucum paratur, quemadmodum & medicamenti quod ex moris & aliis fructibus conficitur. Vſus eſt aliorum quoque medicamentorum, quibus maximas Cynanchas etiam curare licet, de quibus deinceps dicturus ſum. Ac primùm ſanè vobis exponam medicamentum præſtantiſſimum, valde efficax, quod pleroſque multis periculis liberauerit: id quod etiam ego ſum expertus. Habet autem in hunc modum: Iridis vncia, balauſtiorum vncia, piperis vncia, croci vncia, rhu Syriaci vnciæ duæ, vini ſextarii tres, ſapæ ſextarius, mellis libra, aluminis vn- F cia. Hoc remedio licet quouis tempore vti, præſertim in quibus etiam excalefacere aliquid oportet, & ea quæ vehementer impacta ſunt, extenuare. Hoc ſanè auxilium multis experimentis optimum eſſe deprehendi. Iam verò ſalutare eſt etiam id quod *διὰ πηγάνου, hoc eſt ex ruta* ſylueſtri paratur. Vocant ipſum ab hirundinibus Diachelidonωn, & à ruta, Diaharmala.

Antidotum Diabeſaſa, quod ad malignas deſperatáſque inflammationes inungitur.

G Aniſi, ſeminis apii, ameos, iūnci rotundi floris, aluminis, iridis Illyricæ, Beſaſa, (quòd nonnulli Harmala appellant, quidam verò agreſtem rutam) ſingulorum vncia: caſiæ, crocomagmatis, roſarum ſiccarum, ſingulorum vnciæ duæ: hederæ, pullorum hirundinum cineris recentis, ſingulorum vnciæ tres: ſpicæ nardi, amomi, ſingulorum vnciæ quatuor: croci ſeſcuncia, gallarum omphacitidum numero octo. læuigatis cum melle vtitor. Atque hoc ſolo in mediocribus vitiis vti licet, ac remittere ipſius H vim, admiſcendo ei aut amylum, aut roſas ſiccas, aut terram Creticam, aut Lemniam, quam Græci Sphragida *hoc eſt ſigillum*, nominant, aut farinam hordeaceam, aut alia eiuſmodi quædam moderata

quomodocũque ad præſentem affectum ſufficere aliquis A exiſtimauerit. Item augere vires ipſius poſſumus, vbi efficaciore medicamento vtendum eſt, adiiciẽtes ei nitrum & elaterium. Vocant autem ita ſuccum cucumeris ſyluatici. fimúmque hirundinum crematum, & non crematum. Quinetiam ſi caninum ſtercus album miſcueris, quod canes ex oſſium eſu deiiciunt, validum ſic quoque medicamentum efficies. Quòd ſi humanum etiam ſtercus miſcueris combuſtum & non combuſtũ, multo valentius adhuc medicamentũ reddes: quod ex cõbuſto fit, imbecillius eſt. Cæterùm & pro temporum ratione nonnulla medicamẽ- B ta admiſcere oportet, quemadmodum & ſalem ammoniacum: quando non ſolùm reprimentia, ſed etiam diſcutientia requiruntur. At ſi bryoniæ quoque radicem adieceris, longè adhuc magis diſcutiens medicamẽ effeceris. Conſtat autem in illis vtendum eſſe eis quæ valde diſcutiunt, in quibus nihil influit, ſed inflammationes & duræ & ſcirrhoſæ exiſtũt. Multi etiam ſinapi præparatum, quod continuè edunt, opſonia in id intingentes, oxymeliti miſcuerunt: deinde ita tepidum ægro gargarizandum exhibuerunt: poſtea illito medicamento Diabeſaſa, mirabili- C ter inflammationem ſcirrhoſam adiuuerunt. Nam in omnibus fluxionibus curſum quidem reprimere, id autem quod in partẽ decubuit, diſcutere oportet, ne ſpiritus via intercluſa obſtructáque ægrum tanquam ex graui laqueo ſtrangulari cõtingat. Validam autem perunctionem reddes ſi antidoto huic Diabeſaſa tria quædam admiſceas. Multos id ſeruauit, vt ne venæ ſectione aut purgatione indiguerint. Erant autem tria hæc, caninum ſtercus, humanum, & elaterium, ſingula duarum drachmarum inſtar in vnciam antidoti Diabeſaſa coniecta. Ac amplius ex eis D pro ægri viribus & habitu, adiicere conuenit. Quòd ſi nõnulli humano ſtercore, vt abominando, vti recuſent, duo duntaxat ſufficiunt, elaterium & caninum ſtercus, ſi illinatur. Bene enim facit cum melle: ac vbi non licet inungere, calamo inſpiratum idem præſtat. At ne ſtercus fœdi ſit odoris, curato vt canis triduo antè oſſa comedat. Ita enim & albũ eſt, & nõ fœdi odoris. Humanũ verò ne fœdi odoris ſit efficies, ſi puerũ cuius ſterc⁹ ſumpturus es, trib⁹ diebus antè, ne deiectio minus cocta ſed cohærens inueniatur, lupinis coctis nutrias, quos etiam vnà cum pane tex- E tuaceo probè cocto nõ copioſos edere ſolemus. Porro ſtercus ex prima pueri deiectione & ſecunda proiicere oportet: quod autem ex tertia deſcendit, accipere, eóque vti nõ liquido, ſed ſicco cum melle. Hæc etiã ſapientiſſimus Galenus & Philagrius, aliíque multi veterum teſtantur, ac experientia nos ita edocuit. Recentiores autem humano nõ vtuntur, tanquam abominabili: canino magis, vt quod nihil fœdi odoris habeat, poſſitque idem præſtare. Quòd ſi neque hoc vti velint, prædictis antea à nobis inunctionibus inſiſtãt, nẽpe ei quæ hirundinibus cõſtat, & quæ rhu F accipit, mirifico auxilio. Sed miſcẽda eſt ea quæ ex hirũdinibus paratur, ei quæ ex ſucco nucum cõſtat. quæ enim ex ipſo paratur, ſeorſim vſurpare oportet. Sciendum autẽ eſt, medicamentum Diabeſaſa nõ ſolùm ad gutturis affectus, ſed etiam alios multos proficere. etenim ſtomachicis cœliacíſque affectib⁹ medetur, præſertim ſtomachicis & dyſentericis, etiamſi caninum ſtercus receperit, quod & ipſum per ſe dyſenteriis medetur, ſi lacti calculis marinis cadentibus cocto admiſceatur. Nihil minus faucibus, tonſillis, & vuæ inflammationem ſuſtinẽtibus medetur, cum G ſucco vuæ acerbæ, nucum corticum, cornorum, ilignearũ glandium, ſorborum, item Ægyptiæ & Antheræ mixtum. Non autem obſcurum eſt, per initia inflammationum, & quum inflammatio adhuc vrget, magis adſtringentia adiicienda eſſe: quum autem ſtatus eſt, & diſſipare oportet, ea quæ diſcutiunt. Iam alias quoque multas facultates caninũ ſtercus habet: etenim medetur aphthis, vlceribus antiquis, & quæ cicatricem ægrè recipiunt, quorum omniũ mentionem facere non opus eſt. nam ex prædictis alias quoque ipſius actiones deprehẽdes. Sin horum ſit inopia, H ſubſcriptis admodum bonis & paratu facilibus vtendum eſt. AD ANGINAS. Raphani ſemen læuigatum ſi ex oxymelite gargarizetur, valde proficit: nam multam humiditatem inducit. ALIVD gargariſma, angina preſſis ſalutare, quo Stephanus pater meus vſus eſt, & ego.

Spinæ Ægyptiæ drachma, iridis drachma ſemis, dulcis radiculæ tantundem, furfuris frumenti quantum manu comprehendi poteſt, roſæ ſiccæ pauculæ, palmulæ Nicolai quinque aut ſeptem. Sapa aut aqua coquantur, & ex decocti iure cum mellis momento ſingulis horis æger gargarizet. ALIVD. Sinapi perunctum probè facit. Huius meminit Dioſcorides. notum verò eſt id valere aduerſus eos qui duriore habitu ſunt, inueteratóque, non autem multum feruidas inflammationes experiuntur. ALIVD ad eoſdem affectus. Picem liquidam, nitrum cum melle pari portione, cedriæ momẽtum miſceto: ac egregiè diuturnis & iam indureſcentibus inflammationibus opitulatur. ALIVD gargariſma. Salicis folia ex aqua cocta, donec colorem mutauerint, ad gargarizandum dato. Hoc craſſa auellit, iuuátque. ALIVD. Furfurum & ficuum ſiccarum decoctum ad os colluendum dato, præſertim in quibus tonſillæ inflammationem ab initio ſenſerint. ALIVD. Lenticulæ, roſarum, palmularum decoctarum iura gargarizent. Hoc inter initia magis faciundum eſt. ALIVD. Æris combuſti & eloti drachma, nitri rubri drachmæ duæ: melle excipito, & mediocriter in vaſe æreo decoctis vtitor. Optimè facit in ſtatu. Item abſinthiũ cum melle egregiè iuuat. ALIVD ad anginas vlceris expertes & inueteratas. Euphorbii drachmæ duæ, mellis ſextarii quarta pars: vbi mel antea probè decoxeris, euphorbium adiicito, fingitóque catapotia, & ex ouo circũlinito, ac duo deuoranda porrigito. Ventrem ex facili ſoluent, & ſuffocationem arcebunt. Valde efficax eſt medicamentum, & ad inflammationes ex viſcoſis craſſiſque humoribus ſine vlcere contractas accuratè valet. DE ſanguinis miſſione. Angina infeſtatis venæ quidẽ ſectionem ante omnia adhibere neceſſe eſt, ſed nõ vniuerſam. Nam particulares vacuationes cauſam potius ex ipſis locis affectis elidunt: quare etiam tertiò & quartò ipſum detrahere oportet, animi defectionem ſolùm vitantes. Nihil enim aliud æquè hos offendit vt animi defectio, quæ efficit frequenter vt materia tota in altum cõfluat, & poſt miſſionem ſanguinis, ſi nullus laxitatis ſenſus oriatur, ſed cibi & aeris tranſitus adhuc impediatur, etiam venas linguæ ſubiectas incidere ne graueris: neque in craſtinum differas, ſed eodem id die facito. Ego ſanè noui me, quum vſus valde vrgeret, venam manè aperuiſſe: diluculo linguæ ſubiectas ſecuiſſe: & veſperi ex cremore ptiſſanæ lacrymam ſcammoniæ exhibuiſſe: atque ita laqueum ex inflammatione ortum vix potui diſſoluere. Iam alium quẽdam noui me, poſtquam duorum brachiorum in cubito venas ſecuiſſem, repurgaſſe, ſequenti die non expectato. Erat autẽ purgatio, liquor tithymalli ſtatim ex herba expreſſus, humidus adhuc, & nõdum exſiccatus. habebat autem trium ſiliquarum pondus. Hæc facere oportet in quibus vires robuſtæ ſunt, æger ætate viget, & affectus vehementer dominatur, vt nullas admittat inducias. Noui etiã iugulares venas à me ſectas eſſe, quum linguæ ſubiectas non inuenirem, ac plurimum adiuuiſſe. In muliere autem venas ad talum aperui, quum ipſam menſibus non purgari cognoſcerem, atque illinc potius ei morbi occaſionem obuenire: ac duplex ægrotanti commodum ex eo ſubſequutum eſt, nempe conſuetarum vacuationum admonitio, & affectus liberatio. Idem etiam in viris tentandum eſt, ſi ipſos ſanguinem per venas in ano extantes vacuare ſolitos didiceris. DE CVCVRBITVLA. Scire hoc quoque vos oportet, cucurbitulis in his etiã affectibus vtẽdũ eſſe: verùm vbi iã materia influere deſierit, neque affectũ circa caput totúmque corpus eſſe ſuſpicemur. Nam quando materia influit, & loca fluxionibus tentantur, reprimentia potius & repellentia quàm attrahentia admoueri debent. Poſtquam verò influxus ceſſauerit, opúſque tandem ſit materiam quæ in affectas partes inciderat, diſcutere, tunc conuenit & cucurbitulas & fomenta applicare: quòd ſi res poſtulet, etiã cataplaſma. Nihil enim metuendum erit vbi totum corpus recrementis liberũ fuerit, ne alia quædã materies aliunde ad partes affectas defluat. Conſtat autem cucurbitulas ipſum quod in particulis continetur, & ſolum adfert diſcrimen, ad ſuperficiem

extrahere poſſe. DE IIS quæ extrinſecus imponuntur. Extrinſecus autem iniicere conuenit ceruici lanam oleo madidam, aut cerata tenera ex cera, butyro & adipe anſerino conflata. DE Cataplaſmatis. Cataplaſmatis vtendum eſt iis quæ inflammata diſcutiunt & concoquunt, nempe ex ordeacea farina, ſemine lini, palmulis ex aqua coctis, item croco & mica panis, ſimul incoctis. Vitari debent cataplaſmata quæ tantùm laxant, & validè repercutiunt. Quòd ſi inflammatio vetuſtior duriórque appareat, etiam confert tunc adiicere ficus ſiccas, lapathum, adipes, & nitri paulum. quippe materiam extrahere oportet: quod etiā natura moliri feſtinat. DE FOMENTO. Adhæc fouere inflammationes vetuſtas, ſcirrhoſáſque, alienum nō eſt, chamæmeli, aut althææ decoctorum aqua calida: &, ſi laurū adieceris, præſertim in frigidis humoribus & contumacibus, qui in altum deſederint, multo magis proficies. DE VICTV. Victu vtantur ægri primū omnium mulſa aquoſa, quæ vniuerſa præſtare poteſt, nēpe extenuare, & purgare, partim per vrinas, partim etiam

A per ventrem. Dari etiam ipſa debet quibus thorax aut pulmo fluxionem ſuſcepit, & thoracis pulmoniſque regio anguſtia premitur, ac propè eſt vt inflammatio, peripneumonia, & quodammodo alia cynanche oriatur. Donec inflammationes moderatiores fiant, & thorax reſpirauerit, mulſam exhibere non deſines. A tertio die etiam cremor ptiſſanæ offerendus eſt, qui & ipſe omnem facultatē obtinet: quippe abſtergit, incidit, nutrit, & inflammationum feruorem refrigerare poteſt. At inflammatione iam extenuata, & moderatiore facta, neceſſe eſt etiam lutea ouorum mollisſima, non autem multa exhibere. Nam

B copioſo alimento ſtatim anguſtia premuntur, & rurſus ſtrangulatu periclitantur. Quare inflammatio, vt magnum malum, in his vitari debet: non enim tantùm ex parciſsimo cibo, quantum à copioſiore periclitantur. Talia etiam de angina dicta ſint. Puto autem nihil omiſſum eſſe alterius curationis gratia: quòd ſi aliquid etiam prætermiſſum ſit, hoc quoque inuenire poteris, ex iis quæ vniuerſim dicta ſunt inquirens.

ALEXANDRI TRALLIANI
Liber V,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE TVSSI, Cap. I.

TVſsis, quemadmodum ſpirandi quoque difficultas, & ipſa accidens eſt, & diuerſas cauſas efficiētes habet. Nonnunquā enim ex calida intemperie, nonnunquā verò a frigida, aut ſicca, aut humida ſumit exordium. Non ſolùm autem ex nuda qualitate, ſed etiam materia influente ſimiliter conſtituitur, dum humor omnis qui influit, aut calidam, aut frigidam, aut aliam quampiam qualitatem aſſumpſerit. At ſcire hoc quoque oportet, tuſſes non cauſa tantum, ſed etiam locis inuicem differre: ac aliàs ſanè ipſarum primario affectu, aliàs cōſortii lege prouenire. Quoniam igitur tuſsis non vnam ſed multiplicem cauſam ſortita eſt, conuenit etiam nos omni ſtudio eniti vt cauſam eius effectricē internoſcamus, diſcernamuſque. nam apud omnes hoc in confeſſo notúmque eſt, citra internotionem non poſſe rectè curari. SIGNA tuſsis ex calida intemperie concitatæ. Quum igitur ſola intemperies calida vrget tuſsientes, etiam calorem meritò per eiuſmodi quandam qualitatem, vtpote intemperiem calidam, ſentiunt, & aerem frigidum reſpirare deſiderāt, iuuantúrque magis aeris inſpiratu quàm aquæ potione, & facies rubicunda magis & caput apparet. Quòd ſi igitur ſola adeo nuda qualitas fuerit, nihil penè aut nequaquam expuunt. Sin autem expuunt, ſputum ſalſam habere qualitatem, aut fumoſum colore, aut leuiter bilioſum, idque modicum admodum & tenue, apparet. Sic enim licet tuſſim ex calida intemperie natam ex præſentibus ſignis internoſcere. Nihil verò minus etiam ex iis quæ præceſſerunt, hoc fieri poteſt, nēpe inſolatu magna ex parte, balneis calidis, victu calefaciente, & voluptatibus potius quàm ſolicitudine.

De tuſſi ex frigida intemperie procreata.

Qui ob frigidam intemperiem (nempe frigidam in thorace qualitatem) tuſſiunt, vultu & capite lōge ſunt calidiores: ſiticuloſi verò non ſunt, neque ſalſum expuunt: à refrigerantibus offenduntur, calefacientibus iuuantur: acidū magis quàm amarorem magna ex parte ſentiunt: ac præcedit hos potius frigiditas quàm ardor ſolis, item intempeſtiuorum balneorum, potuum & ciborum frigidorum vſus. Ita ſanè tuſſes quæ ex frigida cauſa aut calida obueniunt, internoſcuntur.

De tuſſi ex ſicca aut humida intemperie orta.

Siccæ verò humidæque intemperies effectiuis ſimiliter qualitatibus internoſcuntur. Differunt autem inuicē, eo quòd efficientes qualitates euidētiſſima ſigna habeāt, materiales obſcuriora: nec opus eſt eadem iterum repetere. Porro tuſſes quæ ex influxa materia ſuperueniunt, ea re innoteſcūt quòd copioſa expuantur, vel etiam manifeſtæ ſiunt quòd per defluxum ex aliis materiam tranſmittentibus, originem ſumant. Vnde verò & ex quibus parti-

C culis materiæ tranſmittantur, hic quoque diſtinguendum eſt: obſeruandúmque num ex capite id quod tuſſim mouet, an etiam ex aliis, & quale influat. Nam pulmo ſubinde offenditur, vt qui primus ſit, deinde thorax, aut latus, aut ſeptum tranſuerſum, aut alia quæpiam particula. Dicamus igitur quomodo hæc quoque particulatim internoſcantur, ſimul autem & curentur, vt ſermo de tuſſi omni ex parte perficiatur, nihilque omittatur, & medicus qui ad curationem vrgetur, omnia facilius inueniat. NOTA quòd ex capite materia influit. Si igitur ex capite defluxio fuerit, irritationem quandam in vua vel aſpera arteria cō-

D citari neceſſe eſt.

INDICIA INFLAMMATIONIS in pulmone, Cap. II.

SPirandi difficultas, & febris acuta ſuperueniens, interdum etiam lingua ſcabra, genæ rubræ, grauitatis ſenſus, præterea ſi etiam nihil penè expuatur, & ægri difficulter ſpirent, inflammationem neceſſariò in pulmone ſubortam eſſe ex his omnibus indiciis ſuſpicari cōuenit. Sin autem ſitis quoque vehemens præter hæc ſigna pariter

E affligat, ægérque calorem multum in thorace percipiat, vt frigidum inſpirare aerem deſideret, adhuc magis feruidam in pulmone eſſe inflāmationem exiſtimabimus: quòd ſi bilioſum expuatur, non autem grauitas adeo, aut anguſtia, ſed calor potius ſentiatur, eryſipelas in pulmone eſſe manifeſtò cognoſcitur. Pus ſanè deprehenditur & ex ipſo ſolo colore, & ex aliis indiciis vnde nos illud internoſcere didicimus: ab odore, ſi concrementur, & quòd diſſoluitur, ſi in aquam mittatur: item quòd non ſubſidit, quemadmodū pituita crudúſque humor. Si igitur in tho-

F race continetur, cum ex aliis quidem multis deprehenditur, tum verò etiam quòd grauitas in pectore percipiatur, & quòd ipſum, quum in ſubitis conuerſionibus circūfluit, ſtrepitum elidere frequēter audimus. Hæc igitur ad oſtendendum pus in thorace contineri, abundè ſufficiūt. At ſi ad prædicta pleuritis quidem præceſſerit, nihil autē notatu dignum ſputo educatur, idque violenter fiat, pus in thorace comprehendi omnibus eſt manifeſtum.

DE TVBERCVLO QVOD PHYMA dicitur, in pulmone contracto, Caput III.

G SI phyma in pulmone neglectum fuerit, accedet ſanè omnino anguſtia, & ſpirandi difficultas, nunc quidē ſubita, nunc autem paulatim augeſcēs, ita vt æger ipſe conſueta obire poſſit. Adhæc nihil is expuit, neque ſtrepitum aliquem aut ſtridorem ſuſtinet vt quæ euenire nequeant, dum pituita adhuc incocta ſit, & nondum reiiciatur.

INDICIA QVVM VISCÔSI HVMORES in pulmone continentur, Cap. IIII.

A QVum verò æger anguſtiam ſubitò citra moleſtiā febris,ſitimque multam percipit,ſtridorem autē quēdam cum tuſsi experitur,interdum etiam humoris eductionem,craſſum viſcoſumque in pulmone humorē cōtineri,& ex capite aut alia quadam particula eò confluxiſſe liquet.Caput verò,materiæ thoraci influentis cauſam exiſtere, inde manifeſtò internoſces quòd irritatio quædam & gargariſmus circa vuam præceſſerit. Hæc ad B internoſcendum diuerſas tuſsis ſpecies, & affectuum qui in thorace aut pulmone conſtituuntur, ſufficiunt. Sunt autem & alii de quibus poſtea agetur,vbi etiam de exulceratione,ruptura & eroſione ſcribere cogemur.At quod ego ſpectaui,non prætereundum ſilentio eſſe, ſed vobis quoque exponendum duxi.nam viſum mihi eſt peregrinum & admirabile.Vir quidam calculum exquiſitè figuratum expuit,non craſſum humorem & viſcoſum,ſed reuera calculum:non aſperum,ſed etiam valde læuem,durū & renitētem,vt in terram quoque proiectus, ſonum ederet. C Hic vir longo tempore tuſsi vexatus,nō potuit ne valde tuſsiret liberari,quouſque calculum expuiſſet. Vtebar autem victu temperato,humectante, & potius refrigerāte mediocriter: erat enim & curis deditus,& habitu tenuis,vt hoc etiam tabidis ipſe reſponderet. Et niſi his vſus fuiſſem,puto illum ſimiliter iis qui tabe laborarunt, interiturum fuiſſe.Meminit etiam cuiuſdam diuiniſsimus Galenus,qui non calculum,ſed grandinibus ſimilia expuerat: item aliorum quorundam qui ſimilia bili colore ſputa reiecerant. Ac miror quomodo ipſe nullo re- D frigerantium vti voluerit,ſed hæc quidem vitarit,calidā autem potius curandi rationem adhibuerit. Nam & Mithridatium ipſis offerebam, inquit, pariter & athanaſiā, &(quæ adhuc magis ſiccare poteſt)theriacam,omniáque alia antidota ad ſuſpirioſos inſcripta,quæ acribus quibuſdam & extenuantibus medicamentis conſtant. Atque ea ſe non ſolùm in vno viro,ſed etiam in compluribus vidiſſe dicit. Nullus autem eorum quibus eiuſmodi acciderunt,mortē effugere potuit, ſed omnes quū paulo longiore tempore aut breuiore perduraſſent,interierūt.At re E ipſa verū eſt quod ille de Archigene prodidit. difficile enim eſt,homo quum ſit, non etiam in multis aberrare, qui nonnulla prorſus ignorauerit,nonnulla etiam negligentius conſcripſerit.Atque hæc dicere de tam ſapiente viro auſus non fuiſſem niſi veritas confidenti me eſſe animo incitaſſet,atque ego rurſus impium eſſe ſilere cenſuiſſem.Nam medicus, quū id quod ſibi videtur arripit, & nō explicat,valde alios offendit, & impietatē exercet, magnóque errori imprudens ſeipſum ſponte implicat. Verùm illud agendum eſt, quod(inquit) Ariſtoteles di- F xerit,Amicus quidem Plato, amica verò etiam veritas: duobus autē propoſitis,veritas præferri debet. Cæterùm vt particulares medicamentorum in tuſsim efficaciū materias facilè inuenire,& affectui quem ſigna tibi ſuggerunt,accommodare poſſis,conſentaneum putaui,poſt notationes & generalem medendi rationem,etiam auxiliorum differentias vobis interpretari, adiecto exquiſito ipſorum pondere, ne opus ſit ab alio ea diſcere, ſed hinc id quod quæritur colligatur.

B echica,*hoc eſt ad tuſsim idonea*,quibus vtendum ſit. G

In quibus id quod ex ſupernis influit, tenue eſt & acre, thoráxque recrementi copiā non habet,ſtyrace,myrrha, melle deſpumato & vino exceptis, vtitor.Fingito etiam catapotia eruorum inſtar,vtitórque noctu, pilulas duas aut tres,aut vnam exhibens,virium ratione ſemper habita.Nam quū moderatè offeruntur,præſtantiſsima ſunt vtiliſsimáque,& veteres tuſſes à tenui fluxione concitatas perſanant. ALIVD. Papaueris lacrymæ, myrrhæ, galbani,pari ſingulorum pondere melle excepto vtitor. ALIVD. Galbani,caſtorei,opii,piperis,paria pondera H contuſa excipito,fingitóque catapotia,ac eodem modo vtitor,in quibus non admodum tenuis eſt influxus,ſed etiam thorax recrementa continere videtur, & non admodum opus eſt torporem inducere. ALIVD. Styracis vnciam,opii drachmam,galbani ſemunciam, terebinthinæ ſemunciam: redigito in catapotia, ac ſimiliter ipſis vtitor. ALIVD bechicum, in quibus acris influxus eſt,& thorax mediocrem repurgationem poſtulat.

Nucleorum pini vnciam, palmularum carnis vncias duas,iridis ſeſcunciam, amygdalorum dulcium vncias duas, tragacanthæ vnciam,melle Attico excipito, & vtitor,cochlearium exhibens. ALIVD. Roſarum viridium drachmæ octo,nucleorum pini drachma,terebinthinæ drachmæ duæ: vuarum paſſarum dulcium drachmæ quatuor mellis quod ſufficit. ALIVD ad tenuē admodum & acrem influxionem. Alterci ſeminis drachmæ duæ,nucleorum pini drahcmæ ſex,croci drachmæ duæ.ſapa dulci excipito,fingitóq; catapotia eruorū inſtar; & dato noctu. ALIVD quod in mixto affectu valet,vocatur autē Hygia. Ammeos vncia, aniſi ſeſcūcia,opii drachmæ duæ,tragacanthæ,nucleorū pini torrefactorū, ſingulorū drachmæ quatuor.Arida læuigato,miſcetóque cū tragacātha. Hanc autem & opium prius aqua macerare oportet,deinde læuigata mixtáque in paſtillos conformare, qui ſinguli drachmam pendant. Siccatos in vmbra cū mulſa exhibeto. ALIVD bechicū. Styracis,croci,galbani,opii,ſingulæ drachmæ, nucleorum pini drachmæ quatuor.Fingūtur catapotia fabæ Ægyptiæ inſtar, ac datur pilula in noctem:ac vna nocte interpoſita,altera exhibetur,ſi vtique vſus poſtulat.Ita nanque valens & vtile medicamentum eſt ad acres & tenues fluxiones, vt multos ex vno curatos nouerim, quanuis longo tempore fluxionibus laboraſſent.Hoc medicamentum dūdum non eſt niſi ſolis probis,& prudenter artem exercētibus. ALIVD ad plura efficax. Myrrhæ Troglodytidis drachmæ ſex,alterci drachmæ quatuor, opii totidem,cynogloſſæ herbæ corticis drachmæ quatuor ſemis. Corticē in ſole bene ſiccato,miſcetóque cum reliquis: opium verò aqua macerato:fingitóq; paſtillos,& pro virium ratione exhibeto.Confert etiam cruenta ſpuentibus,dentium fluxionibus,vrinarum ſtillicidiis,veſicæ doloribus: ſummatim, iis qui vehementi fluxione laborant, colicis & lienoſis. ALIVD bechicū,quod Myſterium dicitur.

Croci,caſtorei,ſeminis alterci,opii,ſtyracis, ſingulorū drachmæ quatuor:melle exceptis vtitor.præſtantius autē fit ſi pro quaternis duas alterci miſceas. Facit etiā cœliacis:nam continuas fluxiones impedit.

Ad tuſſes in quibus multus acriſque influxus eſt:præſtat etiam ne in bilem ille conuertatur.

Dulcis radiculæ bene purgatæ & elotæ vnciæ tres ſemis,tragacanthæ vnciæ tres,ſucci dulcis radiculæ vncia, amyli vnciæ tres,ſucci lactucæ vnciæ duæ,ſemis. Coniicito tres ſemuncias dulcis radiculæ in ollam in qua ſint aquæ puræ ſextarii ſeptem, & coquito vſque ad tertias: deinde vbi refrigeraueris ex aqua, in quandam purā patellam coniicito,atque ſic vncias tres tragacanthæ addito,curatóque ipſas vſque ad matutinum tempus incoqui, & puro mortario indita,adiectóque ſucco dulcis radiculæ & lactucæ,contundito,incernitóque cribro. Mane vtraque miſceto poſtea ſi craſsius euadit,Chryſatticū vinum addito,emollitóque donec mellis craſsities fiat.Dato cum fiducia ieiuno cochlearia tria,ſiue ſiccitas, ſiue aliud quidpiam fluxionis cauſa extiterit.Hoc medicamētum Iacobo Pſychreſto adſcribunt,viro magnifico,&Dei in arte obſeruātiſsimo. Vocabatur autē Pſychreſtus quia alimento humectante vteretur: atque hoc facere videbatur,quum vulgus hominum rerum ad ſe non pertinentium curioſum eſſe,pecuniæ deditum,& ſemper in triſtitia & curis per totam ipſorum vitam agere videret. Hactenus de iis qui tenui fluxione & acri infeſtantur, eóque tuſsiunt. Porro ſunt & alia multa tum à diuiniſſimoGaleno, tum aliis prodita: verùm ſatis eſſe putauimus, non copiam medicamentoum, ſed quæ longo vſu à nobis ſunt comprobata, explicare. Itaque antidotum quod diacodιῶn vocatur, nihil minus eos qui acribus tenuibuſque fluxionibus moleſtantur, iuuare ſolet: quare huius quoque ſcripturam exponendam eſſe duxi.

DIACODιῶN,vt diuiniſsimus Galenus ipſum parauit: Papauerū capita decē in aquæ ſextariū conie[c]cta

prius macerato,ſi quidem fuerint humidiora mollioráq; vſque ad vnum diem noctémque: ſin autem duriora & ſicca fuerint,longiore tempore quàm vno die.Satius autem eſt nondum dura accipere: & humida admodum etiã reiicienda eſſe conſtat.Quippe ſicciora ſuccum modicum habent,humidiora verò multu m quidem, ſed nõ coctum,aquoſum & imbecillem: quare etiam ea quæ ex humidis valdè locis petuntur,repudianda eſſe liquet.Coctionis finis eſto nõ quum tertia aut quarta, aut omnino huiuſmodi quæpiã aquæ portiũcula relicta fuerit,verùm quumprimum tota intabuerint, ſuccus exprimi debet, & non amplius incoqui: atque dimidia mellis pars ei admiſceri,& igne fumi experte vſque ad mellis Attici ſpiſſitudinem decoqui. coctio ex aqua pluuiali aut fontana fieri.Vſus autem ipſius iis qui ſomno indigẽt,accõmodatus eſt:quibus etiã ea quæ ex opio parantur,frequenter offerre cogimur. Requirunt autem eiuſmodi potiſſimum medicamenta illi quibus fluxio tenuis à capite in aſperã arteriam defluit,quæ propter tuſſes inſequentes dormire non permittit.In his ego medicamenti confectionem ex ſapa parare conſueui:ad talia verò abũdè coctum eſt medicamentum,quum papauerum capita vſque ad aquæ dimidias incocta fuerint:ac præſtat ipſum,vbi fluxio admodum ſubtilis tuſſim fecerit,ex paſſo Thebano & Cretico quàm melle decoquere,vt quod extenuantem vim obtineat:vitarique debet ipſum tunc quum tenues defluxiones, quæ Græcè catarrhi dicuntur, intendat, augeátque. Dulcis autem radicula medicamento,dum coquitur, miſcẽda eſt,vt ſimul incoquatur:verùm illius inopia, ſuccus eius qui ex Creta adfertur. At ſi in thorace copia quæ ex capite fluxerit contineatur,confectio quæ ex melle paratur vtilior exiſtit. Nam vt ægri ſomnum, ita etiam ſputi eductionem requirunt,quæ melle efficitur. Quapropter ei quod magis vrget inſiſtens,quum æger in ſomnum inciderit,vel id quod ex melle,vel illud quod abſque eo cõſtat,exhibebis:interim ambo miſcebis, huc ſpectans in miſtura vt ex altero amplius, eo quod vrget poſtulante, iniiciatur. At moderatus medicamenti modus eſto, inſignis duorum cochlearium menſura: augebiſque ipſum,aut minues, pro morbi magnitudine, & ægri cui offers,ætate,anni tẽpore,& regione. Si enim ad frigidius vergãt,pauciſſimum exhibebis:ſin autem ad calidius,copioſius.Porro quòd ad defluxionis quantitatem & qualitatẽ reſpiciẽs,plus vel minus exhibebis,cuius manifeſtũ exiſtit.Hoc enim in omnibus præſidiis eſt commune.

De tuſſi,& medicamento diacodιῶν.

Tanta etiam de medicamẽto diacodιῶν à nobis dicta ſint,quod aliis quoque multis affectibus conducit. Nam ardore febrili æſtuantibus prodeſt:item ſi immodica ſitis vrget:ſi vigiliæ infeſtant,ſi ſudores ob tenues acréſq; humores affligunt,vt propè in ſyncopẽ æger incidat: adhæc ſi eryſipelas in thorace exiſtit.Præterea iis opitulatur quibus vertigines ob calidos vapores ex ventre, aut corde, aut iocinore aſcendentes oboriuntur:necnon quibus gingiuæ,fauces & tonſillæ, ex acribus humoribus fluxiones experiuntur,dentéſque dolent:inſuper iis quos vehementes lippitudines,ſideratio,dolores,vigiliæ,& fluxiones ex tenuis & acris humoris curſu excitatæ torquent, præſens eſt remedium,ſi pro viriũ ratione exhibeatur. Nam gargarizatũ ad multa admodum valet,quorum numerũ memoria tenere difficile eſt:ſed tantùm intelligere ſatis eſt, in omni calida intemperie,ſi moderatè & vt res poſtulat propinetur,ceu aliud etiam quoddam,præſentiſſimũ adferre præſidium poteſt:quemadmodum & vitam frequẽter adimere, ſi viribus valde infirmis porrectum fuerit, quúmque recrementorum copia in thorace continetur: quare magna diligentia & animaduerſione ipſum præbere conuenit.Præſtat autem vbi talis ſuſpicio fuerit, nempe abundantiæ aut imbecillitatis cauſa,neque copioſum, neque per ſe ipſum exhibere.Etenim licet ipſa tuſſim lenire videantur,ac ſomnum accerſire,attamẽ thoracis anguſtiam adaugent,vt multi ceu laqueo ſtrangulẽtur.Quare præſtat minus ex eo ſemper dari,& præterea extenuãtia aut abſtergentia ei miſcere, vt oxymeli, aut quod ex marrubio conficitur:& tunc potiſſimũ in quibus id quod influit,tenue eſt(vt diximus) & acre: ſi enim tale quid ſit,

A nihil inde nocebis ſi antidotum dederis. Nã ea quæ tenuia ſunt,mediocriter craſſa reddit & contemperat, doloremque hinc prouenientem finit.

Quo victu nutriri debeant qui ex tenui & acri fluxione tuſſiunt.

In quibus tenuis acriſque fluxio thoracem infeſtat, iis ptiſſana,lutea ouorum,gallinarum alæ,teſticuli gallorum, piſces dura carne præditi,& præſertim iſicia ex ipſis confecta,nempe orpho,glauco,ſepia,& buccino,dari debent: ſin autem pectines adſint,etiam hi offerentur. Nam hunc B cibum,bonum habere ſuccum, vim contemperantem & mediocriter ſpiſſantem cum dulcedine,etiam deprehendes.Inter olera, malua & cocta & non cocta his eſt aptiſſima:item lactucarum caules ſimiliter,& intybi.Hæc autem largius exhibere conuenit,vt quæ etiam ſubalnarum aliquid habeãt,vnde tum refrigerare tum obſtruere poſſũt. adhæc carnes quoque ipſos aſſumere quales velint, alienum non eſt:item pectora boum,ouium ventres, pedes & roſtra,anſerúmque alas & ventres.Inter legumina præponi debet halica cum aliqua aue, aut carnibus, item fabæ C coctæ:quòd ſi etiam tempus ferat, virides dare alienum non eſt.quippe hæ ſpiſſant,& contemperare infinitis modis poſſunt.Ex fructibus autẽ pomaceis dulcia mala præbere,magiſque à balneo,conducit.ſic enim ſi aſſumantur magis iuuant.Aſſa verò ſuper cibum comedere commodius eſt.In menſis ſecundis caſtaneæ aliis præferri debẽt. nam vtcunque ipſas eſſe velis, affectus hos iuuant,magiſque coctæ.Palmulas autem,& vuas paſſas,ſi dulces ſint,neque multas,neque frequenter largiri oportet. Quòd ſi germina fœnigræci etiam frequentius ipſis dederis,non ma D gis offendes,vt quod vim quandam humoris qui pertinaciter thoraci inhæreſcit,repurgandi obtineat.Potione tẽperata vtendum eſt, ſi æger quoque calidus fuerit:ſin autem frigidus temperamento, frigidam quoque bibere ipſis audacter permittendum. Quòd ſi vinum eis gratum eſt,propina etiam Chryſatticum modicum,& Bithynum, & magis dulce aliquod vinum. At balneis vtantur quàm licet tepidiſſimis,& in caput plures ex tepida ſitulas recipiant:vngántque totum quidem corpus hydrelæo, caput autem roſaceo:& in aquæ frigidæ ſolio diutius immorentur.Quũ enim ſic nos agimus, tum id quod iã in thoracẽ E incidit,celeriter educetur,tum nihil aliud in poſterũ influet,quum caput calorem præter naturam depoſuerit, & humor qui influebat,tuſſimque irritabat,mediocriter craſſus ſit effectus.

Quæ medicamenta conueniant iis qui à craſſioribus humoribus tuſſi laborant.

Quum iam de iis quibus tenues humores in thoracẽ & pulmonem defluunt,tractauerimus,de viſcoſis etiam craſſiſque humoribus reſpirationis partes infeſtantibus perſe F quamur.Duplici autem modo auxilia hoc in commentario vobis interpretatus ſum, vno quidem,ſimplicia & paratu facilia,vt naturam viréſque eorum accuratè intelligẽtes,noſipſi quoque medicamenta componere poſſimus, quæ magnitudini & qualitati infeſtantis morbi conueniant: altero verò, compoſita quæ longo nos vſu & experientia comprobauimus. SIMPLICIVM medicamentorum expoſitio. Strobilus viridis mulſæ incoctus, piceæque fructus, & dulcis radicula, ipſa ſimiliter cocta, caſtorei ſuffimen in carbonibus excitatum, G & per inſpirationem attractum. Maximè enim iuuat pulmonis,thoraci, cerebrique affectus. Humidos & frigidos capitis ac thoracis morbos etiam ſpica nardi ſanat, eo quòd ſiccare poteſt. item adiantum, vel amygdala amara, pulegium, ſatureia, & ficus pingues. His omnibus vtendum eſt in quibus thoracẽ & reſpirationis particulas viſcoſi humores & craſſi obſtruunt infeſtántque:cauenda autẽ quæ his valentiores vires obtinent. Hæ nanque particulæ non requirunt ea quæ efficacem habent actionem,præſertim in quibus pus expuitur. talia e H nim econtrario deſiccant.quare etiam quæ vrinam mouent inimica ſunt,quum ſputi eductionem è thorace impediant.Nam vbi ſeroſum per vrinam trahitur,excremẽta reſpirationis partibꝰ infixa ægrè ſurſum educi poſſunt, præſertim vbi magis quàm par eſt torrentur & deſicceſcunt.Quapropter conſulo,in quibus infarctus humor eſt,

aut pus in thorace continetur, inciſorium quidem medicamentum exhibere, reſtinguere autem ipſius vim, ne valde calefaciat,ſiccétque;admiſcendo ipſum ſuccis quibuſdam,aut liquoribus aliis ſimul incoquendo aut contemperando, magiſque ſi æger ſicciorem temperaturam habitúmque tenuiorem habere videatur: prætereá ſi febris adfuerit,tunc humidiora & modicè calefacientia offerre conuenit.Quũ medicamentũ quod exhibebitur, tale euaſerit,ſuperflua excrementa reſpiratoriis inhærentia, facilè & citra impedimentũ eductioni parebũt. Victu ex hyſſopo,& pulegio,vel thymi turionibus ſiccis, vel catapotiis vti non oportet,niſi tantũ in illis qui frigidis,viſcoſis,craſſiſque humoribus ſcatent:adhæc qui tẽperamento humidiore & frigidiore præditi videntur:etſi cibo copioſiore balneiſque intẽpeſtiuis antea vſi fuerint. In talibus enim omnes qui nos præceſſerunt medici,ex ſinapi aphronitro & ſulphure compoſita adhibuerunt. quorum etiam confectiones ad propoſitum affectum accommodari licet,maximè ſi pro temperamento, conſuetudine & ægri viribus accuratè auxilii facultatem & intendamus & remittamus.

Compoſita medicamenta ad tuſſim,extenuantia.

Marrubii ſucci ſextarius,mellis Attici tãtundem.In duplici vaſe coquuntur vſque ad vnũ ſextarium, parataque vitreo vaſe conſeruantur, & cochlearia duo manè & veſperi exhibentur.Hoc remedium tuſſim ſanat,etiamſi inueterata ſit, & pus in thorace contineatur. ALIVD.

Spicæ nardi,croci,piperis,marrubii,ſingulæ vnciæ,gingiberis ſeſcuncia,mellis,vini,vtriuſque ſextarius. Marrubium cum vino vſque ad dimidias coquito, deinde reliqua mixta incoquito,donec mellis fiat ſpiſſitudo, ac manè & veſperi vtitor. ANTIDOTVM διὰ πρασίου,tuſſientibus,phthiſicis,purulentis, cibum faſtidientibus efficax. In omnibus cum fiducia vti or:eſt enim multo vſu vſu probatum. ſcriptura eius habet in hunc modum.

Hyſſopi Cretici ſcrupuli ſex,apii vnciæ ſex,citrii medullæ vnciæ ſex,calaminthæ vnciæ ſex,iridis Illyricæ vnciæ quatuor,roſarum ſiccarum libra vna ſemis,dulcis radiculæ ſucci tantundẽ,pulegii libra,capitũ papaueris ſyluatici vnciæ decem,marrubii viridis vnciæ ſex,palmulæ Nicolai quinquaginta, ficus pingues 25. nuclei pini virides quinque,ſapæ primariæ ſextarius,mellis primi meriti ſextarii tres, aquæ fontanæ ſextarii ſedecim. Coquito ad aquæ tertias, deinde medicamentis ſic proiectis,mel & ſapã adiicito,coquitóque ad mellis ſpiſſitudinem.Exceptis vtitor ad prædicta audacter.nam valde nobile eſt & multo vſu probatũ remedium. BECHICVM,*hoc eſt ad tuſſim efficax*, quod *ab eruis* δι' ὀρόβων Græcis dicitur. Palmularum pinguium ſeſquidrachma, iridis drachma, croci drachma,piperis drachma,erui ſeſquidrachma,mellis deſpumati quod ſatis eſt.Contuſa incretáque melle excipito,datóque ieiuno cochlearium:quòd ſi amplius infeſtetur,porrige etiam alterum. ALIVD. Sinapis torrefacti & eloti paria pondera melle deſpumato excipito, ac ad tuſſes diuturnam perfrictionem expertas vtitor. ALIVD eiuſdem facultatis. Sinapis, piperis communis, ſingulorum ſcrupuli ſeptem,mellis ſextarii quatuor. Hæc contundito,deinde melle emollito, in vnitatem cogito, fingitóque pilulas: mane & veſperi exhibeto.Valẽs eſt medicamentum, & præſtantiſſimum, vt propterea ipſum à Deo datum eſſe,ſermone ſit celebratum. ALIVD.Coſti vncia, cardamomi, caſtorei, opopanacis, ſingulorum drachmæ duæ,croci,galbani,piperis albi,ſingulorum drachmæ:mellis quod ſatis eſt.datur fabæ Ægyptiæ inſtar ex aqua.Confert hoc etiam iis qui pus iam educere meditãtur. ALIVD quod vehementer calefacit,ex Commẽtariis Magni. Eruorum farinæ ſemuncia, ſeminis lini torrefacti vncia, pulegii vnciæ duæ, nucleorum pini, althææ radicis,hyſſopi,ſingulorum vncia:vuarum paſſarum quibus acini ſint exempti, vnciæ duæ ſemis. Dulcis radiculæ decocto excipito,& cum fiducia etiam in febricitantibus vtitor. ALIVD, & ipſum ſimiliter inſigne.

ucleorum pini vncia,tragacanthæ vncia,palmularum carnis vnciæ duæ, iridis vncia, amygdalorum dulcium

A vnciæ 2.mellis Attici quod ſatis eſt excipito,datóq; cochleare. SVFFIMEN ad tuſſim,quod ex ſtercore leporis paratur. Reſinæ terebinthinæ,auripigmenti, ſtercoris leporini pares modos in collyriũ redigito,& carbonibus abiegnis & terebinthinis fumum excitato ad triduum,ſi vires permiſerint,& affectus ex omnibus notis apparuerit frigidiſſimus, atque id quod influit, tale ad amuſſim exiſtat. Nam in quibus calidus eſt affectus,talib⁹ vti periculoſum eſt. ALIVD bechicum vtile,ad impertiendum facile,& ad cruenta ſputa,ſpirandique difficultatem efficax.

B Iridis Illyricæ drachmæ quatuordecim, myrrhæ Troglodytidis drachmæ duæ,ſtyracis calamitis vncia,vuarũ paſſarum acinis purgatarum drachmæ octo.Cum fiducia vtitor,fabæ Ægyptiæ magnitudinem exhibens. ALIVD ſuffimen. Thuris,ſandaracæ,medullæ ceruinæ,paria põdera.Omnia læuigata in paſtillos cogito, & per infundibulum dies tres ſuffito,ſeruatóque ægrum domi, odorata ei adhibens.rectè autem facies ſi primo die ter ſuffitum excites,ſecundo bis,& tertio ſemel.Si paſtillo in panniculum coniecto fumum excites,longè præſtantius hoc red- C des medicamentum.Multis experimentis eſt probatum.

ALIVD eiuſdem facultatis. Thus maſculum,maſtichen,medullam ceruinã,ſandaracam,ſtyracem omnia pari portione ad fumum excitãdum incendito, vbi prius vinum merum propinaueris. PASTILLVS fumo excitando idoneus,quo vtor ad veteres frigidóſque affectus. Dauci,cardamomi,ſinapis,abrotani,ſandaracæ, omnium pares portiones ſumito, ac cum fiducia per infundibulum vtitor. BECHICVM antidotum,ad frigidos affectus ſaluberrimũ. Piperis,baccarum lauri,thy- D mi, ſingulorum vncia: mellis quod ſufficit. Dantur duo cochlearia mane. BECHICVM valde bonum.

Pulegii,maſtichæ ſingulorum drachmæ quatuor,piperis drachmæ duæ, mellis deſpumati quod ſatis eſt. ALIVD bene faciens, præſertim ad tuſſes vetuſtas .Marrubii ſucci libram, olei omphacini libram: mixta pro viribus dato.Valet etiã inſigniter ad ſputa cruenta. ALIVD. Vbi porrorum ſucco admiſcueris mellis deſpumati libram, dulcis radiculæ ſucci, hyſſopi, ſingulorum vncias duas,amygdalorum expurgatorum vncias duas,& ſemiſ- E ſem,piſtaceorum purorum & torridorum vncias duas,nucleorum pini purgatorum & torridorum vncias duas, ſeminis vrticæ vnciam,ſeminis lini torrefacti ſemunciam. Valet ad tuſſientes, & præſertim iis qui viſcoſa educunt.

ALIVD tuſſientibus & ægrè ſpirantibus idoneum. Nardum Gallicam contuſam melli adiicito,& nucis auellanæ inſtar ex ea dato. ALIVD valde egregium. Vuæ paſſæ domeſticæ vncias 2.ſtaphidis agriæ ſcrupula duo,piperis ſcrupula quatuor.Fingito catapotia,& vtitor ad vuluæ perfrictiones. PILVLAE bechicæ,*hoc eſt tuſſi efficaces.*

F Opii,ſtyracis,caſtorei,terebinthinæ, ſulphuris viui, ſingulæ vnciæ.Datur pilula vna,aut duæ,aut tres,pro viribus. His ſemper vti cõuenit in quibus tuſſis eſt diuturna,multáſque vigilias inducit.

Ad tuſſim veterem & phthiſin.

Marrubii teneri ſucci ſextarii octo vſque ad dimidias coquantur,deinde picis liquidæ ſextarius ſuperfundatur: ac vbi vnitas facta fuerit, nardi Syriacæ læuigatæ vnciã adiicito, croci obolum,pompholygis Cypriæ obolũ, thuris vnciam,piperis longi, lapidis hæmatitis, ſingulorum G drachmas duas.In eclegma redactum, lingendum pro viribus dato.Admodum prodeſt iis qui in pulmone vlcus experiuntur, & qui per totam tuſſim pus excreant: item ſtomachi & inteſtinis affectibus opitulatur. Cæterùm ad eiuſmodi affectus etiam ſuperfuſionibus & emplaſtris vti non eſt alienum,à ſimplicioribus primùm incipiendo. Abundè auxiliatur oleum chamæmelinum, ſi thoraci inungatur,nunc per ſe,nunc anethino ei addito,adipe anſerino,butyro,œſypo liquido,& rutæ turionibus.Quòd ſi v- H ſus requirat,etiã lanas ſordidas ipſis imbutas pectori imponere vincit.Atque hæc ſatis opitulari poſſunt craſſis viſcoſiſque humoribus thoraci tuſſientiũ infixis. Si emplaſtris quoq; indigeant,etiã horũ ſcripturas exponã,quæ & ipſe in eiuſmodi affectibus variis modis ſum expertus.

Emplaſtrum ad tuſſim efficax.

Terebinthinæ vnciæ ſex, œſypi liquidi vnciæ quinque, ceræ vnciæ duæ, iridis contuſæ vnciæ tres, olei Cyprini vnciæ tres. ALIVD valde bonum: confert etiam ægrè ſpirantibus. Butyri vnciæ ſex, adipis anſerini vncia, adipis taurini vnciæ ſex, œſypi vnciæ quatuor, galbani vnciæ quatuor, opopanacis vnciæ quinque, caſtorei vnciæ tres, ceræ vnciæ ſex, euphorbii vnciæ quinque, adipis ſuilli veteris vnciæ duæ. In emplaſtri formam redacta, thoraci imponito. Bene facit etiam emplaſtrum Peganera, A & Anethine, & quoda *baccis lauri* διὰ δαφνίδων *Græcis* dicitur.

Catapotia ad tuſſim.

Styracis, opii, myrrhæ, ſingulorum ſemuncia: opobalſami, croci, vtriuſque drachmæ duæ. Fingito catapotia ad magnitudinem erui: dormituro deglutienda dato. ALIVD. Gingiberis vncia, piperis albi vncia, galbani, caſtorei, croci, opii, ſingulorum vncia: ſtyracis ſemuncia. Fingito catapotia eruorum inſtar, & dormituro exhibeto.

ALEXANDRI TRALLIANI

Liber VI,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE PLEVRITIDE, Cap. I.

PLeuritidem voco quæ propriè pleuritis eſt. non enim omnis lateris dolor, pleuritis nominatur. Nam quæ propriè pleuritis exiſtit, membranæ coſtas ſuccingentis inflammatio eſt: vnde etiam febrim inducit acutam, vtpote corde vicino, & cõſortii lege condoleſcente. Si igitur febrim acutam, ſpirandi difficultatem, dolorem punctorum, & tuſſim deprehẽderis, tunc illum exquiſitè pleuriticum eſſe dicito cui omnia hæc acciderint. Febricitant autem ſpirántque difficulter etiam qui iecoris inflammatione laborant, latere C diſtenduntur, indoleſcunt, & ex conſenſu tuſſiunt: verùm punctionẽ non ita percipiunt, neque pulſum durũ habet.

Quomodo pleuritici ab hepaticis diſcernantur.

Diſcernes autem eos tum peculiari dolore, tum pulſibus potiſſimum. Etenim pleuritici pulſum habent qui ſerræ modo tactum ſecet, & durum: iecore autem affecti, nequaquam: ſicut nec qui pulmone laborant, ob particularũ mollitiẽ quicquã tale obtinent: imò neque tuſſes pleuriticis & iocinoroſis ſimiles exiſtunt. Etenim pleuritici & D tuſſi vehementiore premuntur, & ſtatim excreant: tempo ris autem proceſſu, omnia deinde colorata expuunt, quod etiam humorem qui inflammationem pepererit indicat. Nam rubrũ quum eſt, ſanguineum humorem notat: quẽadmodũ etiam omne ſubflauum, bilioſum, album, viſcoſumque, pituitoſum: nigrum autem, melancholicum teſtatur. At hepatici irritãtur quidem ad tuſſim, ſed nihil excreant. Scire autem te volo, etiam pleuriticos nonnullos tuſſire, & nihil emoliri: verùm hinc non cenſere omnino eum eſſe hepaticum oportet qui tuſſit quidem, non autẽ E excreat. Nam pleuritis quoque contumax concoctúque difficilis eſſe poteſt, quæ maximè etiam periculoſa exiſtit. Iam inflammatio quoque inferius in mendacibus coſtis ſubſiſtere poteſt, vt nihil ad thoracem pertingat, quẽadmodum etiam inflãmatio externa. Nihil enim in his affectibus excreatur, ſed magna ex parte, niſi humores qui inflammationem excitarunt, fuerint diſcuſſi, in abceſſum conuertuntur: rarúmque id eſt. Animũ igitur aduerte ſimul omnibus, & faciei colori. Pallidi nanque ſunt plurimum iecore affecti, quod pleuriticis non adeo accidere F conſueuit. Hoc ſanè modo pleuritici internoſcendi ſunt.

CVRATIO pleuriticorum. Cæterùm curare ipſos oportet, ad vires & naturam ipſam morbi reſpiciendo. Si nanque ſanguineum eſſe qui inflammationem fecerit humorem indicia ſuggerunt, ad venæ ſectionem venito, præſertim ſi in ſupernis partibus conſtiterit, vt iugulum quoque detrahat vehementer. Si nihil horum fuerit, ſed etiam dolor imam ſepti trãſuerſi regionem affligat, aluũ purgare cõuenit, vt diuiniſſimus Hippocrates nos docuit. G Ne igitur temere ſanguinem dimittas, neque purges, vt vulgò faciunt, niſi exquiſitè didiceris humorem qui inflammationem pepererit, copioſum eſſe, & in toto corpore ſuperare. Etenim cum alia quoque multa copiam tibi indicabunt, tum verò maximè fomentum quod loco admouetur. Si igitur fomentorum & ſacculorum vſu dolor moderatior euadit, vt etiam æger manifeſtò recreationẽ B ſentiat, copiam non eſſe intelligito, ac cum fiducia fomẽto vtitor, & auxilia parti inducito. diſcuties enim id quod offendit, quódque inflammationem excitarit. Quòd ſi nihil horum euenerit, ſed dolor potius, præterquã quod nihil cedit, adhuc etiam validior appareat, conſtat copiam exiſtere quam particulæ incaleſcentes ad ſe attrahũt. Hoc igitur vbi manifeſtum fuerit, ne differas, ſed potius nulla mora interpoſita, vacuationem adhibeas qualemcunque ex iis quæ ſuperius commemorauimus, expedire ſuſpiceris. Vulgares autẽ noſtri temporis medici cauent ne pleuriticum aliquando purgent: ad ſanguinis autem miſſionẽ, tanquam inculpatam & tutiorẽ, confugiunt. Verùm ſciẽdum eſt pleroſque, præſertim in quibus non adeo magna ſanguinis copia in venis ſuperare videatur, iuuiſſe, locum acutiſſimo ſcalpello probè ſcarificaſſe. Conuenit autẽ cucurbitula quoque poſt cutẽ inciſam vti, vt quod in ea cõtinetur, ex alto extrahatur: atq; hoc facto mirari licet quomodo inde etiam dolor, qualiſcunque fuerit, licet vehementiſſimus, conquieuerit, vt neque fomento, neque alio præſidio indiguerit. Hoc medici priuatíque omnes vſi ſunt, longa id experientia edocti: & iuuant. Commodius autem eſt & tutius, in quibus parua copia eſt euacuanda, hac vti curatione, vtpote validiſſima: atque in omnibus auxiliis ſic agere præſtat: vtitor autem fomentis humori ſuperanti familiaribus. Si nanque ſanguineus fuerit, iis quæ diſcutiunt ſiccántque, ita vt non calefaciant admodum, quale eſt ex miliis fomentum: ſin autem bilioſum, ſpongiis ex aqua calente ſolis cum herba chamæmelo vtendum: quòd ſi pituitoſior fuerit, ex ſale & foliis lauri, aut eruis torrefactis, aut lanis oleo anethino imbutis: ſin melancholicus abundet, fomento potius ex furfuribus in iure chamæmeli decoctis. Hoc fomentum excellentiſſimum eſt, & propè ad omnem dolorem conuenit. Nam licet ipſum etiam calidius efficere, admiſcendo, ſi vſus poſtulet, amplius vel altheam, vel anethinũ oleum loco chamæmeli, & intendere ipſum: itẽ lenire quomodocunque velis, pro affectus propoſiti ratione. At fomenta ex poſca, & præcipuè quæ rodens aliquid continent, vehementer auerſor: ſiquidem materiam repellunt: quæ autem valde ſunt acria, inflammatis fluxionem excitant. Ceratis ex adipibus, & fomẽtis lenibus admodum, quatenus licet, inter initia potiſſimùm vtitor: vbi verò concoctio apparuerit, nihil nocebis ſi etiam emplaſtro calefaciente vtaris, quale eſt quod ex melle paratur, per ſe & cum adipe ſuillo adhibitum. Similiter etiam Peganera dictum inteſtinos affectus admodum diſcutit, & per ſe & alicui horum admixtum. Bibant omnium maximè aquoſam admodum mulſam: nullum enim aliud auxilium ita pleuriticis accommodatum inuenias. At ſi febris vehemens admodũ fuerit, ne ſic quidem, ſi valde ſit aquoſa, quicquam nocebit. Similiter autem loco mulſæ vtitor apomelite, quẽadmodum etiam mulſa, paululũ, quotieſcunque æger grauiter tolerat excreationem, tepidum ex eo ſuperſorbere præcipiens. Quòd ſi magis rurſus in ſputo educendo laboret, vtitor etiam oxymelite, præſertim quod marrubium habeat incoctum. Fugito autem diacodiῶn, & Philoniũ, aut aliud quoddam leniens medicamentum. Maxima nã-

A que pericula inducunt, dum omnia humores eductioni contumaces reddunt, præterquam quòd etiam vires proſternant,reddántque emortuas.Sin autem dolor vehemẽs & intolerabilis vrgeat,vel etiam vigiliæ multæ viribus robuſtis torqueant,prædictis vti alienum non eſt,vt vires ipſæ nimiis vigiliis periclitantes recolligantur. Sin imbecillitas virium fuerit, vitato prorſus torporis inducendi efficacia. DE VICTV. Cibo vtatur cremore ptiſſanæ largiter decocto, donec id quod flatuoſum eſt depoſuerit.Niſi enim probè coctus fuerit, præcordia ipſa quoque inflat,quemadmodum etiam alia legumina.B Quòd ſi humor ægrè educatur, amygdala purgata læuigatáque ptiſſanæ incoquenda cõmiſceto. Tunc enim humor qui in thoracem fertur,magis eductioni parebit. Sin autem æger non vehementer admodum febricitet,& inflammationis feruor ceſſaſſe videatur, cum fiducia etiam vrticæ ſemen cum hyſſopo ſimul ptiſſanæ incoquendum adiicito.Nam hæc craſſiora & viſcoſa magis recrementa largius extenuare poſſunt: cremorem autem amygdalorum per ſe exhibeto,paulum ei mellis adiiciens. Commodius C eſt,manè ptiſſanæ cremorem, veſperi amygdalorum ſuccum offerre.At ſi vires imbecilliores appareãt, panis quoque puri micas ex apomelite,aut hydromelo, aut hydroroſato porriges.Nam quod Cibyriacum vocatur vitabis, vt quod febres irritet,& caput feriat,vt etiam faciat deliria.Multo ſatius eſſet,ſi vires admodum imbecillæ viderẽtur, paulum Cnidii vini dare, aut hydromeli quod à Cibyra adfertur. Sin autem micæ panis ægro ſint ingratæ, dulces potiones ſunt aſſumẽdæ, & iuſculum quod ſine oleo paratur,ex ſola gallina,& modicis panis micis, ſi vires D infirmæ ſint,& æger cibum faſtidiat.Aſſumat etiam piſciculum,præſertim turdum,virium ratione habita.eſt autem piſcis & tener & humidus,concoctu facilis: & ſi fortè ipſum ptiſſanam marinam nomines, non erraueris: adeo recrementi expers eſt alimentum quod ex ea capitur.Pectines autem dictos ac omnia teſtacea cute prædita fugito, vt craſſi ſucci & ſputi eductionem vehemẽter impedientia.Similiter etiam olera vitabis,niſi lingua ſcabra ſiticuloſáque,& febris ingens appareat.tunc enim abſurdum non eſt,aut maluæ,aut intybi decoctum exhibe-E re. Similiter & malũ dulce dari debet:malum autem Punicum,& quodcunque aſtringens fuerit, ceu thoraci inimica repudiato. Item frigidum ſiquod actione exiſtat, fructúſque pomaceos vitato.Tepidam verò exhibeto, & non(vt vulgò)bilioſam ipſam eſſe putato.quippe hoc ridiculum exiſtit.Accuſant manifeſtò Hippocratem, ignorantes quomodo hoc dictum ſit.Calorem igitur experiẽtibus, vehementer ſiccis, & febri laborantibus, quis hac præſtantius inuenerit,quæ & bili reſiſtere, & euincere eã queat,ſiquis cibos etiam ad nutriẽdum efficaces offerat? F quoniam ipſa per ſe,vt quæ ſimplex exiſtat, neque nutrire,neque humectare propriè ægrum poteſt,ſed tum ſiccũ tum amarum ipſum inediæ potius ratione efficiet.Itaque cum vino,mulſa,&aliis cibis ipſam conferens, hoc dixit. quare tepida reprehendi non debet.ipſa nanque eſt quæ efficit vt & alii cibi tum concoquantur, tum celerius in corpus diſtribuantur.Atque hoc eſt quod dicit, Humiditas,alimenti vehiculum.Quare non deſinas tepidam exhibere,interea dum cibus & aliæ potiones exhibentur. Id nanque ipſe docuit, qui dixerit mixtam quidem mulſam vel apomeli commodius exhiberi, quoniam per ſe ſola G non alit,neque medicamentum eſſe poteſt:omnia autem præſtat cum aliis cibis,omniúmque ciborum vehiculum exiſtit.Nihil enim ſiccum,neque medicamẽtum ſine humore in altum peruenire poteſt, ſed in ſuperficie permanet,nullam actionem oſtendens: vbi verò humidiorum alicui commixtum fuerit,tunc etiam in altum penetrare poteſt,ac frigiditatem aut caliditatem largitur. Quare aqua,etiamſi aliqui eam non vt alimentum exiſtimarint, eo quòd ſimplex exiſtat,attamen ipſa etiam ſola vniuer-H ſa nutrienda curat,& in corpus alimentum deducit,diuiſa continet,& in vnitatem redigit.Si enim & terram ſiccam & diſperſam adunit,continuámque hanc reddit,vt diuerſa perficiantur vaſa: adhæc ſi panem ipſum, qui comeditur, quũ farina eſt,componit,maximam vim obtinet: & nihil adeo contulerit aut animantibus,aut ſtirpibus,vt humor,vt ex quo etiam generatio exiſtat. atque id ſemper obſeruandum eſt,quòd & alia ipſe potiſſimùm vnit & cõtinet. Hoc igitur victu pleuritici tractandi ſunt, ſi aliud nullum accidẽs adfuerit. Sin autẽ ſuperuenerit aliquod, huic quoque occurrendum eſt:verbi cauſa,ſi cum dolore etiam inflammationem latus infeſtare contingat,& venter non ſecũdum naturam ſed inordinatè excernat, vt vires quoque deiiciantur,tunc & ventri proſpicere neceſſe eſt, neque temere venam ſecare,neque alio quoquam auxilio vti, niſi ventri tum ſuperfuſiones, tum epithemata, quæ ipſum confirmare & retinere poſſunt, accommodari.Si dolor etiam lateris vrgeat,nec is negligi, ſed amborum ratio haberi debet.Stomacho igitur & ventri ea quæ corroborant,lateri autem,quæ calefaciunt & laxant imponẽtur.Sedita agendum eſt vt nihil planè laxans,aut iecur, aut ventrem attingat. DE DOLORE & medicamentis. Itaque ſi dolor immoderatus eſt,& febris vrget, ſuperfuſiones & fomenta lenia,quǽque non rodunt, ex-C trinſecus ſemper accõmodare oportet: ſin autem is non eſt vehemens,cerata & epithemata. Salutaria ſunt ad huiuſmodi medicamenta, tum quod *ab adipibus* diaſteatων appellatur,& quod *à manu* χεὶρ vocatur,tum per ſe, tũ cũ eo quod diamelilotum dicitur,mixtum. Vbi verò declinauerit inflammatio,& non amplius admodum ferueat, bene facit etiam peganera dictum, & quæcũque diſcutere omnino & extrahere poſſunt quæ in alto hæreſcunt. Præcipuè vbi febris non eſt,calidioribus omnibus & epithematis & potionibus vtendum eſt.Itaque caules braſſi-D cæ cum radicibus cremati,optimè laterum doloribus faciunt.In cinerem igitur redacti, adipe ſuillo veteri excipi,atque ſic affectæ particulæ imponi debent. Proinde vbi febris non vrget,hiſce medicamentis vti conſilium eſt, potionibus autẽ ex coſto & bdellio Arabico. DE DECOCTV. Quandoquidem cum plerique omnes, tum diuiniſſimus etiam Hippocrates ptiſſana,alii verò mulſa, oxymelite & ptiſſanæ cremore ad ſputum educendum vſi fuerint,ſcire conuenit quibus ſingula exhiberi debeant. Si igitur bilioſi ſunt ægri,ſolo etiam ptiſſanæ cremore cõ-E tenti eſſe,& crebrius copioſiúſque ipſum aſſumere debẽt: ſin autem auerſentur ptiſſanæ cremorem,& non libenter capiant,alio quoque vtentur,præſertim auenato. Vim enim quæ humores ex thorace & pulmone purget & educat,haud minorem quam ptiſſana(ſi non etiam aliquanto ampliorem)obtinet. Tepida verò his idonea eſt, eo quòd humoris ſiccitatem humectet:item apomeli magis etiam quàm mulſa: & in ſumma quodcunque humectat ita vt neque refrigeret aut calefaciat vehementer,ſed abſterſorium quippiam obtineat. Nihil enim commodius F eſt pleuriticis quàm medicamentum quod humectare ſimul & abſtergere poteſt.Sin autem id quod expuitur,viſcoſum pituitoſumque fuerit,vt ob id ægrè educatur, idque magna tuſſi,in his decocto ex iride & dulci radicula, necnon eo quod ex marrubio fit & oxymelite, adhæc mulſa vtendum eſt,ægri virium,& eius quod excreatur educitúrque copiæ & facultatis ratione habita. DE PVRGATIONE. Aluus non modò clyſteriis, ſed etiam medicamentis ad eam molliẽdam efficacibus ſubducenda eſt,ſi corpus vitioſis quoque ſcatere ſuccis, & re-G crementis plenum appareat, vt hinc etiam dolor, antequam auxilia ſint admota,intendatur magis quàm decreſcat,& circa imas particulas cruciatus excitetur.Fieri autẽ debet purgatio,ſi corpus bilioſum fuerit,ex lacryma ſcãmoniæ.neque enim calida eſt admodum, ſicut alia purgantia.Dari autem debet modicum ex ea,& paulatim, vires & materiæ redundantis quantitatem obſeruando. Quòd ſi bilioſum non ſit,ſed pituitoſum potius,tunc illis vti conuenit quibus diuiniſſimus Hippocrates præcepit, aut peplio,aut veratro nigro,interim puluerem ex ptiſſa-H næ cremore exhibendo, vt etiam nos ſubinde fecimus. Compoſitio ipſius in hunc modum habet: Veratri nigri ſine medulla,drachmæ quatuor, ſcammoniæ drachma, gummi drachma, braſſicæ ſucco excipito, fingitóque ca-

tapotia quæ ciceris magnitudinem habeant. Pueris dato pilulas quinque, robuſtis ſeptem, ætate vigentibus quindecim, mulieribus vndecim. Scire autem oportet hæc etiam lippitudine & regio morbo laborantibus exhiberi, ac bene facere, ita vt ſtomachum omnino non ſubuertant. Danda autem ea ſunt à cibo potius. Ita nanque citra noxam moleſtiámque purgationem molientur.

ALEXANDRI TRALLIANI
Liber VII,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE SANGVINIS REIECTIONE,
Caput I.

Haud noui an alius æquè difficilis ſit affectus vt ſanguinis excreatio. Nō enim ipſa per ſe, dum immoderatam vacuationem inducit, vitam adimere conſueuit, ſed peſſimorum longorúmque morborum magna ex parte cauſa redditur. Quare incumbendum eſt vt vitium hoc prius internoſcamus vnde cauſam traxerit, & quo in loco inciderit, atque ita curationem tentemus, neque eam differamus. Quippe mora & dilatio cum in omnibus morbis nociua eſt, tū verò magis in ſanguinis eductione plurimum nocet. Scire igitur hoc ante omnia conuenit, ſanguinis reiectionē tribus de cauſis palàm excitari, vaſorum ruptura, eroſione, & quum ora illorum adaperiuntur. Cognoſces autem ſingulos dolores hoc pacto. QVOMODO ſanguinis reiectionem ex vaſorum ruptura fieri deprehendamus.

Qui igitur ex ruptura vaſorum ſanguinis reiectionem experti ſunt, primùm inde ſanè cognoſcere poteris quòd cauſa aliqua primaria anteceſſerit, vtpote aut vox violenta, aut caſus, aut ictus vehemēs, aut ſi pondus aliquod graue æger ſuſtinuerit, aut etiam in vehementi frigore verſatus ſit, aut copiam ſanguinis congregarit, aut flatus multi eum diſtenderint. hæc enim frequenter vaſorum rupturam in particulis excitare abundè poſſunt. SIGNA reiectionis ſanguinis quæ ex eſo vaſe accidit. At quæ ſanguinis reiectiones exeſo vaſe eueniunt, quod κατ' διάβρωσιν Græci vocant, primùm ſanè inde cognoſces quòd excreationes paulatim fiant: deinde quum vaſa magis exeduntur, multus ſimul vacuetur poſtea verò, & quod præceſſerit aut diſtillatio, aut ſalſorum & valde acrium eſus, aut triſtitia immoderata, aut inedia. Quòd ſi etiam cum ſanguine carnoſæ quædam particulæ ſiue mēbranoſæ permixtæ appareant, ſine dubio ſanguinis reiectionem particulis quæ reſpirationi ſeruiunt exeſis fieri exiſtimandum eſt. SI SANGVIS ore vaſis patefacto erumpit. Sin autem ore vaſis adaperto ſanguinis expuitio euenerit, primùm ſanè inde notatur quòd nihil præceſſerit, vt quū vaſe exeſo ſanguis reiicitur fieri diximus, ſed potius humidioris calidioriſque victus, & frequentium balneorum abuſus: item ex eo quòd æger in calidioribus ædificiis præter conſuetudinem, aut loco calidiore immoratus fuerit. Nam ſi horum prædictorum aliquod adfuerit, ſputúmque ſanguinis modicum & paulatim fiat, ſanguinis curſum patefacto vaſorum ore accidiſſe cognoſcito. Hac igitur ratione cauſam vnde ſanguinis eductio initium traxerit, internoſcere potueris: locum verò vnde profluit in hunc modum notabis. QVOMODO locus affectus agnoſcatur. Siquidem ſanguis multus & vniuerſus vnáque vice eductus fuerit, ſubflauus magis, ſpumoſúſque, & citra dolorem, his indiciis ex pulmone reiectionem eius fieri noſcendum eſt. SIGNA quum ex thorace effertur. Quòd ſi dolor aliquis circa thoracem oriatur, neque exiens ſanguis flauus fuerit, neque copioſus admodum, & vniuerſus feratur, thoracem affectum eſſe putabimus. Effertur autem ſanguis ad ſuperiora per pulmonem, quemadmodum in ſuppuratis, quibus inter thoracem & pulmonem continetur. SIGNA quum ex faucibus erumpit. Cognoſces autem non ex infernis partibus, ſed ex faucibus & arteria reiici, ſi excreando ſolùm ægri, & validè tuſſiendo expuant: quemadmodum rurſus ex ore reiici teſtatur ſi ſpuendo ſolùm, & ex gula euomendo, non tuſſiendo, neque ſcreando efferant. Ita igitur cauſam vnde ſanguinis fiat eductio, & locos affectos internoſcere licet: deinceps autem de curatione ipſorum tractare nos oportet.

CVRATIO reiectionis ſanguinis quæ propter rupturā accidit. Quum igitur ſanguis ob rupturam vaſorum ſurſum eruperit, vena cubiti omni modo ſecari debet: vacuatio autem nō vna vice, verùm duabus tribúſve horis interpoſitis tētari: præſertim ſi primaria cauſa copia ſanguinis fuerit, aut ſpiritus multi & flatulenti collectio. Sin autem ætas quoque ægri floreat, & vires appareant robuſtæ, cum fiducia plus ſanguinis auferendum eſt. Iuuat ipſos nihil minus etiam ex imis corporis partibus ſanguinis detractio. Noui autem ego me, quum venæ cubiti in conſpectum non veniſſent, etiam ex venis in talo ſectis ſanguinem dimiſiſſe, & multo magis profeciſſe. Nam materiæ ad longinquiores partes prouocatio firmiorem multo reuulſionem efficit. Sanguine detracto ægrum cōquieſcere cogito, compellitóque ne magnam reſpirationem edat: vbi verò reſpirauerit, aquoſam poſcam ipſi ſuperſorbere præcipito. Simul enim hinc accidit vt & grumi diſſoluantur curſuſque ſanguinis tum repellatur tum impediatur. DE CIBO. Sit autem omnis cibus qui & leuiter aſtringat, & mediocrem obturandi vim habeat. Cremor igitur halicæ aut ptiſſanæ his eſt idoneus: longè autem melior valentiórque erit ſorbitio, ſi amyli frumentacei & mali cotonei paulum cremoribus ſimul incoquas. Hoc nanque modo & obturabit magis, & leuiter aſtringere poterit: quod etiam maximè in iis requirimus qui ob rupturam vaſorum ſanguinem expuunt. Inopia verò ptiſſanæ, etiam eo vtantur qui apud Romanos vocatur Farris cremor, vel eo qui ex ſimilagine ipſa valenter decocta factus eſt. Item micæ panis tepida aqua imbutæ, & ouorum lutea, ſiquid aliud, his ſunt accommoda. At neque ſorbitiones, neque aliorum ciborum quippiam calidum offerre conuenit, ſed omnia potius ſint temperata, & ad frigidius declinantia. Item placenta ſuminalis, non alienus his cibus eſt, ſed & ipſa opitulari poteſt, ſi abſque ſale & multo oleo confecta fuerit. Ex oleribus aſſumant ægri maluam, antea citra ſalem probè elotam: item lactucam decoctam, in poſcam aquoſam ipſam intingentes: ſimiliter & intybum & portulacam. Horum inopia, poſt ſeptimum diem etiam gallinas non admodum pingues ſumant: quin & perdicum, attagenarúmque pectora comedant, necnon gallorum teſticulos. Etenim præterquam quòd valenter breui tempore nutriant, augeántque vires, adhuc etiam læuigandi obturandique facultatem obtinent. Quòd ſi venter copioſiora excernat, aſſi quoque citra ſalem ſumantur. Sic nanque comeſti ventrem non perturbant, quum id quod feroſum in eis eſt, inter aſſandum abiecerint: & præterea etiam ſuauiores redduntur. Iam anſe-

ſum non adeo veterum alæ offerantur, necnon ventricu- A
li ouáque ipſorum, abiectis albuminibus. Etenim cum
probè nutriunt, tum obturandi facultatem habent: ſed
non ægrè concoquuntur, vt quidam calumniantur. Vbi
ſanguis expui deſierit,etiam pedes ſuum, & piſces ſaxati-
les,aceto inter coquendum adiecto,offerantur:ex legumi
nibus autem halica &chidron, admodum decocta,eáque
pſa ex longiore interuallo, & quum non vehementer æ-
gri febricitāt. Nam vbi febris abeſt,etiamſi lac ſimul in-
coctum ipſis dederis,nihil nocebis,præſertim iis qui etiā
per ſanitatem lac aſſumere cōſueuerunt.Ex fructibus po- B
maceis exhibeantur qui modicè aſtringant,vt mala(præ-
cipuè cotonea)decocta,pyra,ſorba,meſpila : & ſi admodū
ſiticuloſi fuerint ægri,etiam pepones,& cucumerum me-
dulla,vuáque penſilis exhiberi debet.A ficubus,bellariis,
piſtaceis,maximè amygdalis,& malo Punico abſtineant:
rarò autem nucleos pini &vuas paſſas ſimul aſſumant,eá-
que ipſa poſt ſanguinis reiectionem. DE POTV. Po
tui autem aqua tepida per totum morbi curriculum exhi
beatur,eáque non calida,ſed temperata, quemadmodum
etiam dicetur. Quòd ſi diu tepidæ potioni inſiſtere ne- C
queant, imbecille ſe ventriculi os habere dicentes,conce
dendum ipſis etiam paulum omphacomelitis,aut hydro-
roſati,aut hydromeli ex cotoneis,ſemel aut bis aſſumere:
in aliis horis rurſus tepidam,aut poſcam aquoſam. DE
MEDICAMENTIS. Talis ſanè eſt victus ratio: adhi-
beantur autem ipſis auxilia, præſertim iis qui exquiſitū
obſeruare nequeunt:ac primùm ſimplicioribus vtēdum,
deinde etiam valentibus,ſi opus fuerit: & vt abſolutè di-
cam,remedia pro affectus magnitudine, & ægri viribus
metiemur:atque ita eis exhibebimus.Sunt porro medica D
menta eiuſmodi quæ & ratio & experientia cōteſtantur.
Habent in hunc modum: Symphyti radicum decoctum,
ſanguinis ex ruptura vaſis reiectiones cohibet.Portula-
cæ ſuccus epotus,præſtantiſſimum eſt &efficax remediū.
Quòd ſi herbam ipſam aſſumere ſuſtineant, ita quoque
adiuuantur. Adhæc rubi fructus & flos, necnon quercus
liber,qui cortici ſubeſt,& tunica glandis putamini ſubie-
cta.At propter potionis eius aſperitatem ne ſubſtantiam
quidem ipſam aſſumere,ſed illius ex aqua potius decocti
ius propinare vincit. Rhus ipſe quoque valde conducit. E
Lentiſci tenerorum foliorum ſuccus admodum commē-
datur.Polygonii ſuccus,non modò ad ſanguinis ex ruptu-
ra fluorem, ſed etiam ad omnes propemodum,& per ſe,&
cum Lemnia terra(quam ſigillum dicunt) inſigniter pro-
deſt.Samia quoq; terra,quæ aſter dicitur, aduerſus omnes
ſanguinis reiectiones,aut cum aliquo prædicto decocto
potu conducit. Porri ſuccus cum portulacæ ſucco æqua-
li modo,& aceti modico,potus,ſanguinis ex ruptura flu-
xiones pulchrè cohibet. His igitur eorúmque ſimilibus
ad ſanguinis reiectionem idoneis vtendum eſt: verùm F
commodiſſimum eſt ea ante ſanguinis eductionem, &
poſt eam non modò ſemel ſed etiam ſæpius exhiberi, &
tunc potiſſimùm in quibus ſanguinis reiectio continuè
moleſta negotium faceſſit. DE IIS quæ extrinſecus
admouentur. Extrinſecus autem thoraci accommo-
dentur etiam ſuperfuſiones per lanas ex roſaceo,aut meli
no,aut myrteo,cum aceti modico, aut vino auſtero, non
nimis veteri:immutentur autem crebrius. Non perſeue-
ranter impoſitæ, non poſſunt non excalfieri: atque hinc
rurſus ſanguinis commotio &irritatio quæpiam orietur: G
quapropter eas mutare conuenit. DE MEDICAMEN
TIS. Vbi ſanguis reiici deſierit,dolor autem thoracem
affligat,non abſurdum eſt medicamenta applicare quæ
leniunt ſimul & leuiter exſiccant. Præcipuè autem ad e-
iuſmodi affectus conferunt quæ ex metallicis & aceto pa
rantur:quale eſt tum Ambroſia, quod etiam crebrò para-
re conſueuimus: tum quod *à ſalicibus διὰ ἰτεῶν* dicitur, &
Barbara. Ad teneriora corpora,& quæ dura medicamen-
ta ferre nequeunt,etiam phœnicine, *quod eſt palmulatum*,
cum cera modica, roſaceo & aceto ſolutum: adhæc H
medicamentum quod ad Mnaſæum refertur: atque ipſa
iam dicta medicamenta & Barbara,& Diaiteωn,ſi probè
ſoluta fuerint,fiántque ſic cerata,lenia & valde idonea te
nerioribus imbecillioribúſque corporibus erunt auxilia.

DE compoſitis medicamentis,quæ ad ſanguinis ex ru-
ptura profluuium per os ſumuntur.

Quòd ſi & dolorem vrgere contingat, & ſanguinis re-
iectio non ceſſauerit, compoſitis etiam vtere medica-
mentis, quæ & ſanguinis profluuio accommodari poſ-
ſunt,dolorem lenire,vigilias tollere, & aluum citatiorem
cohibere. Propter hoc enim medicamenta etiam multæ
miſturæ à veteribus inuēta ſunt, vt ad diuerſos caſus ob-
orientes aliàs aliud medicamentum nos quoque appli-
care poſſimus. Compoſitio ipſorum ita habet: Thuris
vncia contuſa, increta, & in tenuiſſimum pollinem re-
dacta, cochleari dato ex poſca, aut decocto lentiſci, aut
myrti,aut lenticulæ, aut ſucci mali Punici. ALIVD.

Terræ Samiæ drachmæ quatuordecim, tragacanthæ
drachmæ quatuordecim, amyli totidem, gummi dra-
chmæ duodecim, opii drachma. Ex ſucco plantaginis
aut polygonii exhibetur,ſi febris vrget: ſin autem febris
abeſt, ex poſca. Datur hic paſtillus non ſolùm ad ſangui-
nis reiectionem, ſed etiam in quibus dolor vehemens
thoracem affligit, & aluus citatior eſt: item ad alia etiam
multa benefacit. ALIVS paſtillus ad ſanguinis
reiectionem. Terræ Lemniæ, quæ ſphragis, *hoc eſt ſigil-
lum*, dicitur, thuris,amyli, terræ quæ Aſter vocatur, cora-
lii,gummi,aluminis ſciſſilis, ſingulorum drachmæ qua-
tuor: ſymphyti, acaciæ rufæ, ſingulorum drachmæ tres.
Succo porri excipito, fingens paſtillos qui ſcrupula tria
ſinguli pendant, datóque ægris, reſpiciens non modò af
fectum, ſed etiam ad vires. Diſſoluito autem paſtillum
aut ex poſca, aut ſymphyti rubive decocto.Hoc medica-
mentum eſt ad ſanguinem reprimendum, admodum v-
ſu probatum, ipſóque cum fiducia ad implicatos affe-
ctus vti conuenit. ALIVD valde bonum. Gum-
mi,acaciæ, ſingulæ vnciæ: aluminis vnciæ quatuor: de-
cocto cotoneorum excipito,fingitóque catapotia, & ſub
lingua tenenda dato.Hoc potiſſimùm confert ad eos qui
ſanguinem ex faucibus & aſpera arteria reiiciunt. Sin
autem hoc læuigatum iis etiam qui ex thorace & pulmo-
ne ſanguinem reiiciunt,exhibeas nihil minus auxilii cō-
ferre ipſis poteſt. QVVM ſanguis exeſo vaſe reiici-
tur. Quòd ſi reiectionem ſanguinis vaſe exeſo fieri ex
quibuſcunque tandem partibus, vel pulmone, vel thora-
ce, vel faucibus contingat, non amplius medicamentis
aut cibis aſtringentibus admodum,aut acidis, ſed potius
iis qui contemperare,mutare, & alterare humoris qui e-
roſionem excitarit,acrimoniam poſſunt. Vitanda autem
eſt ſanguinis miſſio: nam magna ex parte corpus eorum
qui ſic ex eroſione ſanguinem reddunt, gracile, perſic-
cum, & habitum eius aſſamentorum ſimilem, huicque
vitio,nec non phthiſico affectui opportunum deprehen-
des. DE CIBO. Hos ptiſſana potius alere conuenit,
quæ grana quoque habeat: ſimiliter etiam halica, cui
nihil adſit aut ſalſum aut acidum, imò nulla alia tenuis
qualitas, ſed econtrario quæ magis implentem obturan-
témque ipſam reddere queant,vt amylum frumentaceū,
aut maluam.Quòd ſi ægri non febricitent, & lac & traga-
cantha dabitur. Ex oleribus edant quæ refrigerare & hu-
mectare ſolent,vt intubum,troximum, lactucam, & mal-
uam. A ſeptimo die iis qui infirmas habent vires, etiam
ex gallinis, præſertim cohortalibus, pectora citra ſalem
offerre expedit.Rarum ſiquidem eſt non etiam calorem
iis oboriri qui ſanguinem vaſe exeſo expuunt, præcipuè
qui fluxionis originem ex triſtitia, aut curis quibuſdam,
aut inedia,& labore ampliore,aut vigiliis, aut diſtillatio-
nē tenui & acri habuerunt. Si enim horum aliquod præ-
ceſſerit,non modò gallinæ, ſed etiam vuluula & pectu-
ſculum his conueniunt: item piſces dura carne præditi,&
iſicium ex ipſis paratum: ſimiliter aſtaci quoque bis in
alia atque alia aqua cocti: item pedes ſuilli cocti: & o-
mnia ſummatim quæ humoris thoraci & pulmoni in-
fluentis acrimoniā obtundere,& craſſiorem efficere poſ-
ſunt. Quapropter his etiam pomacei fructus humectare
potentes,dandi ſunt,vt peponum caro, vua penſilis,mala
non aſtringentia. A cucumeribus autem omnino abſti-
neant. QVID agendum ſit in iis qui ſanguinem ob
acris humoris diſtillationem expuunt. Proſpiciendum
etiam

etiā capiti eſt,præſertim vbi acris influxus ſanguinis reiectionē pepererit. Fieri enim nequit vt tuſſis deſinat, aut affectæ particulæ non exedantur, niſi acris tenuiſque ex capite influxus ceſſauerit.id quod probè fiet ſi quæ refrigerare & humectare poſſunt, capiti admouerimus. Ita nanque calor ipſius deſinit vt etiam acria recrementa in ſubiectas partes defluere nequeant. Quum enim ipſum adeo frigidam intemperiem obtineat, tam acre & calidum influere,& reſpirationis vas aut particulam aliquam exulcerare nequit. Iniiciatur itaque his in caput roſaceum, & per ſe, & cum frigida aqua modica, quò in altum penetret. Finiet autem calorem qui ex inferioribus materiem elicit, attrahit, & gurgulioni, thoraci, & pulmoni tranſmittit. Ad balneum ægri ducendi ſunt quum hoc agendum eſt, roſaceúmque vel oxyrrhodinum frigidum ſuperfundendum, & in ſolio, etiamſi maximè calidum eſſe contigerit, frigidā aquā pro ratione intemperiei ſuperantis, capiti ſuperiniicere moderatè oportet.

Verùm hoc agere conuenit in quibus ſanguinem è capite deferri conſiderauerimus: item in quibus ſanguinis ſputum ex gingiuis ob humorem acrem exedentem accidit. Hi ipſi admonendi ſunt vt in ore contineant roſaceum,aut lentiſcinum,aut poſcam: item collutionibus vtantur ex alterco,& radice ſolani,aut ſemperuiuo,aut roſis,aut hydroroſato,& horum ſimilibus. Ego itaque in hunc modum curandos eſſe cenſeo qui diſtillatione ob calidam intemperiem laborant, & ſanguinem expuunt: quòd humor qui è thorace fertur,acris ſit & erodens. Miror autem quomodo diuiniſſimus Galenus nullo humectante & refrigerante medicamento vſus ſit, ſed contrà ſtatim ab initio ſiccantibus & calefacientibus: etſi cauſam reiectionis quæ ob eroſionem fit, accuratè nouerit. Si igitur hæc ita habent, annon etiam præſtaret efficienti cauſæ reſiſtere, & potius humectantibus refrigerantibúſque ſtatim inter initia vti? deinde ita, ſi copiam quoque vitioſi humoris eſſe ſuſpicetur, vacuare per ea quæ acribus & bilioſis recrementis purgandis ſunt idonea,& caput intemperatum, non adhuc intemperatius reddere, & ea quæ in thorace ſunt, acriora efficere, tum theriaca, tum thapſia, tum columbarum ſtercore, & balneis ſiccis vſum, vt neque capiti vel pauciſſimum oleū, neque corpori iniici permittat? Hæc enim omnia acrem qualitatem adaugent, & eroſionem magis intendunt quàm curent.Nam quæ contemperare & lenire poſſunt,immoderationémque rodendi & exedendi particulas prohibere, etiam tuſſim mitigare poterunt, atque omne temperatū conſeruare. Quid autem corpori quàm hoc, eſt præſtantius? vbi nanque temperatum totum euaſerit, & acrimoniam influxus abiecerit, etiam iis quæ celerrimè eroſionem lenire poſſunt,modicè ſiccantibus, & ad cicatricem ducentibus vti licet. Ego ſanè noui frequenter me ſine theriaca aliiſque pretioſis antidotis multos curaſſe, lenibus vſum medicamentis, & præſertim lapide hæmatite. Vſus autem eo ſum in iis qui largius ſanguinem reiiciebant,cum ſucco mali Punici,& granis,vel cum ſucco polygonii:in quibus autem ſanguis non copioſè euacuabatur, etiam ex aqua ſola tepida. At læuigare ipſum curioſè oportet,vt in tenuiſſimum puluerem redigatur, ſitque aëreus, & vento perſimilis.Dedi ex eo ſcrupula quatuor,& paulo amplius minuſve.Exhibui etiam iis qui pus expuere inceperant: ac mirum eſt quomodo vlcus exſiccarit,ſanaueritque,vt non amplius pus generaretur,neque æger à tuſſi infeſtaretur. Spectaui autem & alium quendam ex iis quibus vas exeſum erat, non modò particulas quaſdam ex faucibus,ſed etiam aſperam arteriā expuentem: ac mirum quomodo in hoc quoque lapis hic maximam efficaciam indicauerit. nam & hic curatus eſt, nobis non admodum etiam ſperantibus. Exhibui autem ægro potui medicamentum frequentius, vt commodius diſtribueretur.Quare quū crebrò ipſum bibiſſet,tandem ſumere ipſum faſtidiuit.Excogitaui autem huiuſmodi rationem:Redactum in tenuiſſimum puluerem panniculo lineo impoſui, & diligenter ipſum vndiquaque conſtrictum colligatúmque, in poculo quod vinum odoratum

A modicum haberet,ſuſpendere permiſi, idque per totam noctem iam inde ab ipſo veſpero:extraxi autem tenuem aëreámque eius partem, vt æger ſolam vini qualitatem perciperet.Ex hoc bibere,quantum manè libenter habebat,ei præcepi:atque hoc ſanè agendo, bibendóque continuè,ſanitatem recepit.Hoc autem morbo liberatus,idē præſeruationis cauſa facere pergebat, bibebátque,donec etiam corpore probè refecto, conſueta agendo,viribus ſe conſtare ſentiret. Hæc de lapide hæmatite hactenus à me viſa,& vſu comprobata conſcripſi: item quòd medi- B camenta calefacientia,vel ſiccantia,& acriora,iis qui ſanguinem aut pus ex diſtillatione propter calidam intemperiem expuunt,offerre non oporteat, ſed lenibus potius medicamentis ad curandos eos ſit vtendum.Quòd ſi hæmatites lapis alicui non ſuppetat, vtatur Armenia bolo præſtantiſſima,aut Samia terra,aut Lemnia, quæ ſphragis (*hoc eſt ſigillum*) dicitur, ſi ſit germana. Qui enim nunc,lutum macerant, deinde paſtillos formant, tanquam Lemniam ſphragidem medicis exhibent: hi autem ſucceſſu eius fruſtrati,antiquos tanquam de eo mentitos accuſant. C Sunt & alia medicamenta ſimplicia & compoſita,quibus ii curioſè vti debent qui ſiccam & acrem qualitatem ſuſtinent. Quamuis enim tantum non poſſunt opitulari quantum hæmatites,tamen eroſionem adhuc latius ſerpere non permittunt. Porro exhibeas etiam ægro illa, vt longiore tempore viuere poſſit,qui nō admodum à morbo afflictus ſit & debilitatus. Quin nec hoc exiguum beneficium eſt, robur aliquod ægro accommodare, & ne quid deterius experiatur. Quid igitur?(dixerit aliquis) quando medicamento ex viperis vtendum erit? Pronun- D tiamus igitur,manifeſtò illis rectè exhiberi quos ob frigidam intemperiem,non autem ſalſam qualitatem præpollentem,diſtillatio infeſtat,& id quod influit, frigidū, pituitoſum, non autem ſalſum apparet. In his enim theriaca etiam vti præſeruationis gratia alienum non eſt: item iis quæ extrinſecus exaſperare, & vellere cutem ſiccaréque poſſunt, vt ne particulæ fluxionem experientes, validámque adferentes tuſſim, interdum rupturam quoque pariant.Ego itaque noui me cuidam talium qui eiuſmodi fluxionem in thorace etiam ex frigida intempe- E rie ſuſtinerent, candenti quoque ferro in capite vti præcepiſſe: ac quū æger id promptè feciſſet, mirum quomodo omnia ſimul ceſſauerint, & copia quæ influebat, humida,& tuſſis.In poſterū verò æger à fluxionibus in thoracem liber ac immunis permanſit.His ſunt aquæ calidæ naturales vtiliſſimæ: quemadmodum etiam illis qui ex calida intemperie diſtillationem ſuſtinent, aduerſæ:& omnia,vt prædictum eſt,quæ calefaciunt & deſiccant.Præcaueant autem omnes qui ſanguinem expuerunt, vt ne rurſus in eadem incidant,ambulationem largiorem,cor- F poriſque exercitium,exclamationem,iracundiam,copioſiorem venerē, eſum apii quod vocatur Macedonicum, aut ſalſamentem, aut caſeum veterem. Hæc enim maximè iis qui ſanguinem exeſo vaſe reiiciūt,inimica:quemadmodum rurſus ſatietas, cruditas,vinum meracum, cibi flatulenti,indignari,pondera manibus attollere,& ventrem cohiberi,vel conſuetas ſanguinis euacuationes, omnibus quibus ob rupturam ſanguis reiicitur aduerſantur. Inſolatum verò,& in calida domo conuerſari,aut caput largius in aquam calidam intingere,aut inungere,aut G ipſum contegere, illi potiſſimum deuitent quibus ſanguis ex naribus aut per palatum copioſus erumpere ſolet. Pari modo etiā quibus ore vaſis adaperto ſanguis erumpit,caueant balneum magis continuum, ebrietatem, & calidiores cibos.Omnes autem lacte vtantur,mollique & recenti caſeo,præſertim caprillo aut bubulo.Neque enim medicamentum, aut cibus, aut aliud quidpiā adeo accōmodum ipſis eſt aut vtile,atque lac. Et qui per initia ſolo ipſo cōſtanter longiore tēpore vſi ſunt,omnes in totū cō ſanuerunt.Noui autē quendā qui quū toto anno ipſum & bibiſſet & comediſſet,interim cū frumētaceo aliquo,aut ſimilagine, aut libo ſuminali, aut halyca,aut lente,aut panico incoquens:quūmque ita agendo à vino abſtinuiſſet, liberatus fuerit & puris ſputo, & ne poſtea in phthiſin

inciderit. Tantum etiam de ſanguinis reiectione dictum A à nobis ſit: putóque abundè ſufficere.

DE PVRVLENTIS, QVOS Græci ἐμπυηματικοὺς vocant, Cap. II.

QVoniam verò poſt ſanguinis reiectionem, puris ſputum, magna ex parte interuentu inflammationis, ſecundum Hippocratis ſententiam, comitari ſolet: neceſſe eſt nos, communionem orationis ſequentes, de inflammatione quæ in pulmone & particulis reſpiratoriis con- B ſtituitur, pertractare. SIGNA quum inflammatio in pus conuertitur. Omnia in vniuerſum indicia ſuppurationis talia exiſtunt. Febris vehementior quàm antea: rigor præter rationem, & grauitatis potius quàm doloris multi ſenſus. Vbi hæc tibi apparuerint, naturam materiem ſubiectam in pus mutare ſcito: & ſiquidem facultas efficiens robuſta fuerit, etiam pus non adeo viſcoſum repertum iri, & vomicam tunc intra thoracem circa decimumquartum diem futuram eſſe. Sin autem craſſius quoque pus vltra dies prædictos inuentum fuerit, & C ægri vires infirmiores etiam circa quadrageſimum, aut ſexageſimum, & longius, vomicæ eruptio expectanda eſt. Summatim pro copia & qualitate materiæ, ægrique viribus, vomicæ eruptionem futuram expectato. Et ſi quidem intra thoracem pus illapſum, diutius intus manſerit, & non fuerit vſque ad quadraginta dies expurgatum, vt diuiniſſimus ait Hippocrates, in phthiſin peruenit, pulmone ipſis antea puris acrimonia exulcerato, & computreſcente. Internoſci autem debet locus affectus, ſi æger interrogatus dicat dextram thoracis partem eſſe calidio D rem, magiſque grauitatem ſentire, tanquam aliquid ex ea pendeat, quando in alterum latus inclinauerit. DE VICTV. Victus igitur omnibus purulentis varius conuenit, pro diuerſitate puris eius quod expuitur, & craſſitie ipſius & tenuitate, item pro vomicæ eruptionis modo: ad hæc pro particulæ ipſam comprehendentis natura, & ægri viribus, aliis aliter tranſmutatis, ſi id quod expuitur, bilioſum fuerit. Qui igitur bilioſum pus expuunt, his etiam cremor idoneus eſt ptiſſanæ, ſi ſuperſorbeatur, cremórque auenæ. Quòd ſi vires imbecillæ ſint, cremor E halycæ, aut typhæ, aut zeæ: ſin autem nihil eiuſmodi fuerit, neque aluus citata, etiam ſuccus amygdalarum, vel per ſe, vel cum prædictorum cremorum aliquo mixtus. Aluo autem citata nihil prorſus exhibeatur ex iis quæ amplius ipſam irritare poſſunt, neque potus, neque cibus eiuſmodi. Nam id genus affectibus aluum fluxione tentari moleſtum eſt: quare etiam cremor ptiſſanæ plus quàm amygdalorum, item mulſa, decoctum dulcis radiculæ, iridis, & fœnigræci, necnon oxymeli, magis quàm omnia alui fluorem citat. habet enim aliquid quod e- F tiam inteſtinum abradat. Iuſcula autem ex aqua tepida, aut halycæ, aut ſimilaginis, niſi admodum febricitent, exhiberi magis expedit. At quum ſputum fieri craſſius, & bilioſum abieciſſe, necnon reiectioni contumax fieri incepiſſe deprehendis, tunc rurſus ad aquoſam mulſam, aut apomeli tranſire conducit, exhibendo ipſum paulatim, & non vniuerſum. Vſus nanque ipſius innoxius erit, & plurimum iuuare poterit: magiſque ſi etiam pus quod expuitur, fœdi odoris & ſordidum fuerit. Sin autem tale illud eſſe appareat, fœnigræci cremorem G cum palmulis pinguibus decoctum dare confert: horum inopia, ficus quoque ſiccas modicas incoquere. Etenim & humorem ſimul egregiè proiiciunt, & eductioni facilem reddunt: necnon etiam quæ vlcus inflammant, leniunt. Conſtat autem palmulas, aut ficus ſiccas, in tertio fœnigræci iure incoquendas eſſe. Præſtat ſi etiam mellis paulum admiſceas, vbi cremorem exhibiturus es. Hunc quidem ante cibum potius dato: mulſa verò quouis tempore exhibita, nihil ægrum offendit. VIRIBVS infirmis quid agendum ſit. H

Vires quoque maximè attendendæ ſunt. Nam ob earum imbecillitatem accidit vt humor ægrè reiiciatur, dum ipſæ quæ in thorace hærent exprimere nequeunt. Cura igitur illarum habenda eſt maior, iniiciendo ptiſſanæ cremori aut columbam aut pullum. Exhibeto autem ægris etiam gallorum teſticulos, vt ne vires deiici permittas. Imbecilles enim, in valde facilibus quoque concoctu diſtribuendis & probè conficiendis, laborant. Quia verò ex facili coquuntur, & ventrem ipſi perturbant, habent autem nonnihil etiam quod ſtomacho aduerſetur, aſſos exhibere conuenit, vt quod ſeroſum in eis eſt effluat: id quod probè fit ſiquis ipſos, dum aſſantur, acu pungat. Sic etiam cerebella porcellorum aſſa præbere ſatius eſt, ſale modico ipſis aſperſo: quoniam & ipſi ſtomacho aduerſantur, ventrémque perturbant. Quare iis qui vires habent infirmas ſolis ipſi exhibendi ſunt: præterea anſerum alæ, ſuum pedunculi, halyca cocta cum amygdalis, piſtaciis, vuis paſſis, & quæ alia probè nutrire ægros poſſunt. Auctis autem viribus, contrà ad ſolidiorem cibum tranſeundum eſt. Quòd ſi diuturnior affectus fuerit, & corpus totum alimentum non ſentiens contabeſcere manifeſtò inceperit, neque thorax multum puris contineat, etiam ſolum ipſis lac dari debet, ſi non vehementer febricitent. ſi enim multo infeſtante calore exhibeatur, non item nutrire aut humectare poterit. Nam ab eo quod contra naturam eſt vincitur, & in alienam corruptricémque qualitatem mutatur. Vbi calor febrilis moderatior euaſerit lac ipſis exhiberi debet. QVALE lac & quando offerendum ſit.

Sin id quod reiicitur, expurgatione adhuc indigere tibi videatur, & non modò ſordidum & fœdi odoris exiſtat, aſininum omnibus aliis antecellit: quippe etiam eo quòd porbè purgat, omnia vincit. Item equinum ipſis propinandum eſt, quod aſinino ad omnia ſit perſimile. Quare etiam ægrè ſpirantes eo adiutos ſubinde conſpexi, quũ opportunè eſſet datum. Omnia enim quæ pulmonis cauernis infixa ſunt, reiectioni reddit morigera. Adiectum autem eſt Opportunè, vt quum hos febris non infeſtat, neque acceſſionis tempore exhibeatur. Quòd ſi ægri horum animantium lac nolint aſſumere, dabitur ipſis ſecundo loco bubulum aut caprillum. Etſi enim lac horum non adeo purgantem vim obtineat, tamen nutriendo amplius quiddam aliis præſtare poteſt. Porro ne lactis potio ægri ventriculum corrumpat, ſatius eſt ipſum ſupra carbones incoquere. ſic enim decoctio bonam ſeroſi partem auferet, vt etiam ipſum ad vẽtrem retinendum magis quàm alia efficax euadat. Sin autem calculos fluuiales candentes, excuſſóſque, vt puluerem non contineant, iniicias, aut ferramenta eodem modo ignita, commodius adhuc & vtile efficies. Cæterùm variis modis lac ipſum comedant, interim cum ſimilagine, aliàs cum libo ſuminali, aut oryza, aut halyca cum ouorum luteis. Sic enim appetitus quoque conſeruabitur, & vſus lactis, qui omnia poteſt, faſtidioſus non erit. Etenim vlcus purgare, carne obducere, & totum corpus plus quàm vniuerſa nutrire poterit. DE PANE.

Panis offeratur textuaceus, calidus, ſi id quod expuitur, humidum valde & aquoſum exiſtit: ſin autem cõtumax ad reiectionem fuerit, etiam in vinum dulce aut mulſum intingent. quòd ſi febris vrgeat vehemẽs, in hydromelũ, aut mulſum. Sin autẽ ægri dulce faſtidiãt, etiam quædam tenuia vina, aut Sareptinum aut Cnidium, aut Sabinum ſincerum, aut Adrianum ex tepida propinabitur, ſi illi maximè etiam ſiticuloſi ſint & ſicci. DE OLERIBVS.

Olerum radices quidem iniectæ purgare pus & craſſius reddere poterunt. Sumantur autem radices porrorum ex vino, deinde ex mulſo bis percoctorum. Aſſumatur etiam Sinapidion dictum, ante cibum. Si craſſum & copioſum pus appareat, ab omni oleraceo nutrimento abſtinere confert, eo quòd humidum ipſum ſit & recrementitium. Sin autem ægri libenter aſſumant, etiã braſſicam percoctam, & paluſtrem aſparagum, præſertim agreſtem, comedant: magis enim proficit. Quòd ſi nihil huiuſmodi fuerit, æger autẽ vehemẽtius ſiccũ, aut bilioſum, aut ſalſum expuere videatur, neceſſe eſt humidiore vti cibo, & magis inter olera intybo, vel malua. Etenim quũ lubricitatem habeat, arteriam læuiget, lentore blanda ſit,

& mediocriter extenuet, ſputum ad reiiciendum facile reddit, præterquam quòd corpori etiam temperiem conciliet. Finita autem febri, vel etiam imminuta, refrigerãtibus vtendum non eſt: quippe ad ſputum emoliendum educendúmque in eiuſmodi victu diu perſiſtere non expedit. DE AVIBVS. Ex auibus comedant ægri gallinam cohortalem, phaſianos non pingues, perdices ſimiliter, attagenas, turdos, & alios rurales paſſeres, ex decocto. nam iura vlcera magis detergent, ventrémque humidiorem efficiunt, & febres intendunt. Verùm quum omnes non diu eiuſmodi cibum tolerent, pro viribus laborandum eſt vt neque multum olei, neque ſalis iniiciatur: ea verò quæ ad vſum præſentem conueniunt, iuſculis miſceamus. Si nanque ſanguis qui expuitur ſordidus fuerit, etiam mel & porrum adiiciendum eſt: ſin autem purus tibi appareat, tunc ex glandibus quoque caſtaneæ, & libũ ſuminale, aut halyca, aut ſimilago indetur: quemadmodum ſi etiam vlcus appoſitione vel impoſitione opus habeat, cibo miſceatur lens Ægyptiaca excorticata, vel braſſica percocta, vel quod ab Alexandria adfertur phaſiolũ exiguum, vel quod dicitur zizula, vel panicum. DE PISCIBVS. Inter piſces præponantur (ſi quidem vomicæ factæ rupturam promouere voluerimus, & id quod expuitur fœdi odoris ſit & ſordidum, indigeátque repurgatione) piſces muria conditi: & præcipuè quæ encathera dicitur, ſemel aut bis loco medicamenti dari debet. Nã ſiquis immoderatius ipſis vtatur, magis os vaſorum adaperit, & humidiora excrementa efficit. Quòd ſi nullum tale fuerit, ſed bilioſum appareat, ab omnibus quidem ſalſis cibis cauendum eſt: edant autem maximè omnium ſaxatilem piſcem ex iure, anetho tãtùm aſſumpto. Sin autẽ craſſum & viſcoſum id quod effertur exiſtat, præterea nauſea etiam quædam ægrũ torqueat, ex oxymelite decoctio parabitur. DE TESTACEA cute præditis. Alimentum ex teſtaceis non valde iis qui in thoracis regionibus vlcus habent, & pus expuunt, vtile exiſtit: tamen quum ſalſus humor eſt & bilioſus, tunc pectines, aut buccina, aut aſtacum, aut locuſtas, quæ Græcis καράβιδες dicuntur, dare non eſt alienum. Sin autem ſordidum vlcus fuerit, & paulatim pus efferatur, eo quòd perfecta eruptio circunfuſi humoris facta non ſit, etiam erinacii modicum ſumere non prohibeto: habet enim aliquid quod & aperire & repurgare poteſt. DE LEGVMINIBVS. Inter legumina ptiſſanam quæ vim habet abſterſoriam, ſimiliter & auenam, febricitantibus quidem rectè dari conſtat: ſin autem calor non infeſtet, etiã halycam quæ habeat aut piſtacia, aut amygdala, aut vuas paſſas, aut nucleos pineos. Si vlcus ſordidum & fluidum appareat, fabas quoque aut phaſiola, aut lentem interim per ſe, interim verò cum ptiſſana decoctam, optimè nimirum exhibes, quemadmodum prædictum eſt, febri in totum propè finita. DE FRVCTIBVS pomaceis. Quòd huiuſmodi affectibus fructus pomacei admodum vtiles ſint, non medicis tantùm, ſed etiam omnibus idiotis eſt in confeſſo. Veruntamen quum cibi quoque faſtidium ægros comitatur, paulo deteriora ex pomis deligere cogimur. quare etiam mala & pira admodum matura, cucumerum medullam, aut peponem, ſi febris potiſſimùm aut ſitis affligat, ſputúmque bilioſius inueniatur, exhibere commodum eſt. nam medulla peponis nõnihil abſterſorium obtinet.

DE BELLARIIS.

Bellariorũ cibus vtilis eſt, vt qui thoracis affectibus abſtergendis vim quandam habeat idoneam. Itaque amygdala, aut piſtacia, aut vuæ paſſæ, aut nuclei pinei, & quæ ex his conficiuntur placentæ, aſſumantur. Verùm non copioſus ex his cibus dari debet. nam etſi abſtergere poſſint, ægrè tamen concoquuntur, & propter oleoſam ipſorum partem alios cibos in ventriculo corrumpunt. Tantum etiam de victu ipſis idoneo dictum eſto: deinceps autem perſequi oportet quæ item medicamenta compoſita iis qui pus in thorace habent, bene ſint accommodata. Dicta igitur ſunt vniuerſa propè, vbi de tuſſi egimus, plurimáque illic ſcripta antidota reperies purulentis quoque efficacia. Sed hic etiam eorum mentionem facie- A mus quæ propriè ad purulentos conueniunt, ita vt prius ſimpliciora auxilia exponamus, deinde ſic cõpoſita quoque in memoriam reuocemus. Hyſſopum igitur cũ melle bene facit: ſimiliter etiam thymum, aut iris contuſa, aut erui fricti ex butyro, aut pulegium: omniáque hæc ſeorſim contuſa, aut cum melle mixta ſi exhibeantur, bene faciunt: nam generoſè repurgant. AD PVRVLENTOS. Ad omnia thoracis vitia, & eos qui tabe detinentur, quibúſque arteria affecta eſt, admodũ ſalutare & ſuaue medicamentum eſt quod ſequitur: Cinnamomi, myr- B rhæ, ſingulorum drachmæ quatuor. thuris drachma, dulcis radiculæ ſeſcuncia, tragacanthæ vnciæ ſex, nardi Indicæ drachma, ammoniaci drachmæ quatuor, croci drachma. melle excipito. AD EA quæ in thorace hærent, & omnia recrementa. Nucem pineam, quæ copioſam reſinam peculiarem ſibi circundatam habeat, cum marrubio recenti coquito: deinde mellis modicum decocto miſceto: & rurſus hoc vſque ad melleam craſſitiem incoquito: ac ad thoracis pulmoniſque affectus vtitor. AD PVRVLENTOS, phthiſicos, & eos qui ex pulmone C aut thorace, aut membrana ſepti tranſuerſi, fæculenta & ſordida expuunt. Item ad eos qui iam phthiſin ſentiunt, optimum præſidium: habet autem in hunc modum:

Semperuiui ſucci, paſſi Cretici, mellis Attici, ſingulorum cyathi duo, vrticæ ſeminis contuſi vncia, cucumeris ſatiui ſeminis vncia, cupreſſi ſeminis vncia. Omnia ſimul vſque ad dimidias coquito, ſorditieſque proiicito. iuri decocti cyathum picis liquidæ addito, coquitóque ad mellis ſpiſſitudinem: necnon nardi Syriacæ drachmã admiſceto, thuris drachmas tres, croci drachmas duas, pi- D peris albi drachmas duas. Fabæ inſtar lingendum dato. Quòd ſi affectus prædicti vehementer increſcant & intẽdantur, nucem pineam torridam adhuc, probè contuſam, coniectámque in ollam recentem, aquæ quod ſatis eſt ei ſuperfundens, incoquito vſque ad tertias, & percolato, iure in vicem reliquæ aquæ vtitor. ANTIDOTVM valde efficax ad ſtomachi fluxionem, & eos qui difficulter glutinoſa excreant, tuſſi laborantes, & peripneumonicos: opitulatur celeriter, etiam ſine noxa. Croci, folii, ſingulæ drachmæ: marrubii, iridis, piperis albi, pule- E gii, hyſſopi, ſingulorum drachmæ duæ: erui farinæ ſextarius, amygdalorum amarorum ſextarius: mellis exquiſiti ſextarius. Vtitor vt longè optimo remedio. ANTIDOTVM διὰ πρασίου, hoc eſt ex marrubio, optimè humores thoraci infixos, omniáque vt prius repurgans. Hyſſopi, marrubii, pulegii, calaminthæ, ſingulorum vnciæ duæ: dulcis radiculæ vnciæ tres, iridis, ſcillæ, helenii, ſingulorum vnciæ duæ: nucleorum pini tantundem. Triduum aqua macerato, coquitóque ad tertias, & melle adiecto, vſque ad craſſitiem incoquito. Tantum etiam de F medicamentis diuturna thoracis & pulmonis vitia repurgantibus. Scire autem licet, poſt purgationem vlcera ſtudioſè ſiccanda eſſe. Nam vbi recrementis libera fuerint, coaleſcunt, & carne replentur. In poſterum his conueniunt aeris mutationes, nauigatio, & naturalium aquarum vſus, ſi ſint corpulenti, & non immodicè à morbo extenuati. Tunc enim, præterquam quòd nihil iuuantur, etiam magis à ſiccante offenduntur. Quare ſatius eſt dulcibus vti balneis, vnctione, oleo Sabino, & adipe. Ita nanque ex eiuſmodi vniuerſis particulas infirmas, & G extenuatas, præcipuè ſi lactis potu vtantur, recolligunt, reficiúntque.

DE AFFECTIBVS ORIS ventriculi, Caput III.

OS ventriculi, quòd ſanè etiam ſtomachũ, quidam autem veterum cor appellarunt, vbi offenſionem acceperit, infinita & varia accidentia hominibus inferre ſolet. H Nam epilepſiam *id eſt morbum comitialem*, conuulſiones, grauem ſoporẽ, qui caros dicitur, triſtitiam intempeſtiuam, metũ, melancholiam, alienam appetentiam, cibi faſtidiũ, nauſeámque, vomitus, ciborum corruptiones, inteſtinorũ tormina, vteri & veſicæ dolores, interim etiam vigilias,

A mentis alienationes,curas intempeſtiuas,& extremorum frigiditatem inducit.Adeo eſt ſenſile, vocátque in doloris cõſortium,vicinitate quidem,cor, cognatione autem, cerebrum. Quoniam igitur ſtomachus talium & tot vitiorum author efficitur,obſeruandum eſt quinam ſtomachi ipſius propriè ſint affectus,qui verò per accidens.Vbi hi accuratè diſtincti fuerint, ad curationem ita veniendum eſt. DE FRIGIDA intemperie. Frigidam oris vẽtriculi intemperiem manifeſtò licet inde cognoſcere,ſi æger nõ ſitiat appetátque magis cibos quàm potus. Si verò non ſolùm qualitas quæ offendat ſed etiam B humorum quorundam frigidorum intemperies exiſtit, omnia ſanè eadem ipſis accident quæ in frigida qualitate eueniunt:præter hæc autem,etiam alia. Etenim in hac ægri vomunt pituitam,& quum cibum aſſumunt,retinere nequeunt:poſt vomitum,ſtatim alium appetunt,quemadmodum canes:quare etiam tales caninum habere appetitum dixerunt. Hac igitur ratione, ſiue intemperies quædam frigida ſola os ventriculi offendat, ſiue etiam copia materiæ,caninum quoque eſſe appetitum ſtatim licet internoſcere. Quoniam verò non vna quædam cauſa C caninum appetitum efficit,ſed diuerſæ, nẽpe frigida intemperies,vt diximus,& humor pituitoſus qui in ſtomacho continetur,multáque admodum caliditas,& retentricis in toto corpore facultatis imbecillitas, internoſci antea debet quæ prior immoderatam nunc ciborum appetentiam pariat. Nam curatio inueniri nequit niſi cauſa morbi effectrix prius ſit comperta. Si igitur immoderatum ciborum deſiderium ex multa caliditate oriatur, contraria magis iis qui ob frigiditatem immodicam appetunt,euenire videntur. Neque enim ſiti carent, neque D acidum humorem vomunt. quippe immoderata caliditas tale quid accidere non permittit,vt quæ omnia facilè in vaporem diſſoluat, & per latentem perſpiratum diſſipet,digerátque. vnde etiam aluus his magis aſtricta eſt quàm citata. At iis qui ob retentricis in vniuerſo corpore facultatis infirmitatem laborant, cibi minimè cocti, copioſi,& ſubinde alterationem non experti, excernuntur. Quare etiam tales continuis illorum corruptionibus laborant. CVRATIO canini appetitus ex frigiditate prouenientis. Qui igitur ob frigiditatem aut pituitæ E abundantiam immoderatius appetunt, curabis nimirum contrariis vtendo, nempe calidioribus, præſertim vino mero,cibis pinguibus, & omnibus oleoſis: phaſianorum quidem femoribus, & carnibus ſuillis. Hæc enim comeſta prius exaturant ipſos,& immodicam eorum appetentiam obtundunt, vt in poſterum copioſiorem cibum nolint aſſumere. CVRATIO canini appetitus ex caliditate naſcentis. Quòd ſi canina cibi cupiditas,ob multã caliditatem ægros teneat, vinum quidem ipſis dandum non eſt,ſed cibi qui ægrè conficiantur. His nanque calida valde,inimica ſunt,vt piper,& quæ ex eo parantur,hydrogarum, conditum. F Alia verò quæ præterquam quòd refrigerant,etiam difficulter confici poſſunt, dari debẽt: vt ſternium,vuluula,& vaccarum pedes. CVRATIO canini appetitus ex retentricis facultatis imbecillitate.

Sin autem ex retentricis facultatis imbecillitate naſcatur,omníque(vt ita dicam)intemperie,vbi notaueris antea quæ cauſa offendat, tandem ad curationem congruã venito. Nam aſtringentia ſemper offerre velle, ad indoctos medicos pertinet. Maximè igitur ob frigidam intemperiem retentrix facultas diſſolui conſueuit, atque G ideo aduerſus hanc magis inſiſtendum eſt: interdum verò etiam ob ſiccitatem retentrix facultas deiicitur,eſtque ipſa curatu difficilis. CVRATIO retentricis facultatis ex frigiditate infirma. Si igitur frigida intemperies negotium ventriculo faceſſere, ex iis indiciis,vnde eam internoſci debere diximus,appareat, patet omnino calefacientibus eſſe vtendum,non modò cibis eiuſmodi, ſed etiam medicamentis. Conuenit igitur ipſis inter olera quidem, braſſica ter cocta ex vino, comeſtáque: necnon artytica,caulis & rapa ſimiliter: ex frumentaceis,polenta, puls, halica cum vino,typhe,olyra,zea. Inter aues, perdices,attagenes,anates: ex carnibus paucæ,vt caprina, & leporina. Fructus autem pomaceos maiori ex parte deuitẽt. Inter bellaria verò vuas paſſas, vt maximè ſalutares, aſſirmant.reliqua omnia repudient. Victus igitur,vt breuiter dicam talis eſto. Porro vnctiones & epithemata accommodẽtur quæ conſtant ladano,maſucha,myrrha,aloe, & abſinthio: potiones autẽ,quæ ex ſpica nardi & rheo fiunt, item quæ ex malis conſtat,gingiber recipiens adhæc antidotum Eſdra,&theriaca potiſſimùm.nam ipſa omnium maximè eiuſmodi affectus concoquere & ſanare poteſt. Ex balneis conueniunt quæ aerem calidiorem & ſolium habeant:reliquo verò tempore procedente,& morbo iam decreſcente, etiam naturales aquæ calidæ ad perfectam liberationem adhibendæ, præſertim quæ mediocrem habent aſtrictionem. Exercitia his ſunt vtiliſſima, geſtationes, nauigatio, & longa peregrinatio. Hæc enim omnia totum corporis habitum in priſtinum ſtatum recolligunt, corroborántque, vt alimentum probè continere & concoquere poſſit,moderatóſque cibos appetat. CVRATIO retentricis facultatis ob calorem imbecillæ.

Panis igitur in his commodiſſimus eſt, ſi ex mero aſſumatur: item oua dura circa horam tertiam aſſumpta: inter olera,intybus,lactuca,& malua: ex auibus, gallina cohortalis,non admodum cocta: anſerum præſertim alæ & pectora,item phaſianorum:reliqua autem omnia deuitẽt. Ex piſcibus edant dura carne præditos, vt orphum, glaucum,ceridem,cuculum,octapedem,& ſepias: ex teſtaceis, aſtacos buccina, pectines & cochleas. Ex leguminibus, phaſiolum, fabam,oryzam. Ex fructibus pomaceis,mala dulcia,citria,vuam dura carne præditam, peponum carnẽ,cucumerum medullam,ſycomora, rhodacina, & Perſica.Item balineæ dulcis aquæ conferunt: nam naturales his ſunt inimicæ. Tantum etiam de retentrice facultate à calida intemperie affecta.

DE GRANDI FAME QVAE βούλιμος Græcè dicitur.

Caput IIII.

Βούλιμος Græcè dictus, vt etiam nomen indicat, magna eſt fames. Fit autem,vt ratio ſubindicat, ab immoderato oris ventriculi calore & imbecillitate: vnde niſi alimentum immodicè aſſumant ægri,animo deficiunt concidúntque. Hoc igitur quum etiam plerique idiotæ ſciant,ſtatim iis quæ odorem mouent vtuntur,ad vitalem facultatem,quæ diſſipatur, recreandam, recolligendámque. Ex iis autem quæ odoratum mouent,panem potiſſimùm vino imbutum, carnes porcinas aſſas, hœdinas, & ſummatim ea quæ nidoroſum odorem habent, & bene conditum offerunt. Continent autem eorum extrema, & pungunt vndiquaque,aures perfricant, & maxillas ex capillis attrahunt.Reuerſis ad ſe,&defectione animi finita,panis vino imbutus ante omnia dari debet: deinde ſic etiam alii cibi.Reliquo tempore celerius nutrire,& quicquid ægrè mutatur conficitúrque, ipſis exhiberi oportet: necnon quod refrigerare & confirmare poteſt. Ab eiuſmodi nanque adiuuãtur,& temporis proceſſu ad bonam temperiem reuertuntur. Nonnulli etiam opium grandi fame laborantibus cum aqua frigida exhibuerunt, vt excedentem calorem reſtinguerent. Verùm talia vos cauere adhortor: cibis autem qui ægrè elaborantur mutantúrque, potius vtamini. Noui mulierem quandam quæ quum multa & immodica aſſumeret, omniáque concoqueret, & nunquam ſaturari ſe diceret, roſionem verò in ſtomacho experiretur, & capite doleret,puluerem purgatorium accepit: erat autem is hiera. Facta igitur euacuatione, vermẽ proiecit, qui longitudine duodecim cubitos & plures habere putaretur: atque tunc immoderata & furioſa appetentia conquieuit. Innotuit igitur,non bulimon, ſed beſtiam fuiſſe quæ ad cibum ſumendum cõpelleret,omniáque conſumeret.

DE ANOREXIA, ID EST CIBI FAſtidio, Caput V.

SCiēdū eſt tibi quoq; faſtidiū aut ex intemperie quapia aut humoribus iu ſtomacho cōtentis excitari. Neceſſe igitur eſt vnū è trib⁹ perficere: aut humores euacuare, aut contēperare, aut mutare, & quū ipſi craſſiores exiſtūt, extenuare. Quapropter ipſos aut vomitu, aut per aluū euacuabis. Si itaque æger ad vomitū procliuis fuerit, per ſuperiora: maximè verò ad huiuſmodi remediū cōfugiendum eſt ſi humores tenues, & non admodū craſſi fuerint, videanturque affixi & adhæreſcere.

Quomodo vomitus ſolicitari debeat quibus humor tenuis & bilioſus in ſtomacho cōtinetur.

Quòd ſi humores noxii per vomitus euacuandi tibi videatur, caue ne medicamētis ad vomitū ciendū efficacibus vtaris: ſed humectātibus potius cibis & potionib⁹, vtpote copioſa aqua tepida, idque frequenter. Sic nāque recrementitius humor facilè ſupernatabit, educeturque. Etenim mulſa etſi vomitū moueat, tamen in eiuſmodi ipſa vitari debet, vt quæ intēperiem aliquā latentē corpori inſinuet: quare rectius ages ſi tepida ſola vtaris. Sin autē ægrū quoq; luteis ouorū, aut cremore ptiſſanæ nutrias, priuſquā tepidā exhibueris, deinde exiguo tēpore interpoſito, ita vomitū potius prouocaueris, is ſine noxa erit & vtiliſſimus. Eo ſanè modo vomitus, ſi æger ad illum inclinatior fuerit, accōmodari debet: ſin autē difficulter vomat, cauēdū eſt ne ſtomachus plurimùm vellicetur, vel ad id compellatur. nā ſi largius vellices diſtendáſque, magis appetitū ſubuertes. Satius igitur eſt in eiuſmodi materiā ad ventrem prouocare, humectando primùm liberaliore & temperato cibo. ità nanque materia purgantibus prompte obedire poterit. At medicamentum aliquod purgans ex iis quæ corroborare poſſunt, paulatim exhibere oportet: vtpote piciam, aut vnū ex his antidotis, vel quod malis cotoneis conſtat, vel quod rhodomelite, quū ſint medicamēta abſque noxa, & ſtomacho idonea. Ne autem ipſa apud alios quærere grauemini, deſcriptiones eorum hic quoque exponēdas putaui. Habent porro in hunc modum. MEDICAMENTI purgantis, *διὰ μήλων*, *hoc eſt ex malis cotoneis*, confectio. Malorum cotoneorum libra, citri corticis vnciæ ſex, mellis ſeſquilibra, ſcāmoniæ vnciæ duæ, piperis vncia, aquæ pluuialis puræ ſextarii tres. Vſu probatum eſt. Inſtar oxymelitis coquito, poſtremò ſcammoniam adiicito, piper inſpergendo: datóque cochleare vnū aut duo. ALIVD purgans ex malis cotoneis cōprobatū. Mala cotonea octo, ſcamnioniæ vncia. Mixta fermento extrinſecus obducito, ne ſcāmonia per meatus penetrare poſſit. Vbi aſſa probè fuerint, ſcāmoniā cū malis citra fermētum læuigato, adiicitóque mel, ac rurſus læuigata vaſe vitreo recondito, ac dato cochleare vnū, vel duo, prout purgare volueris. MEDICAMENTI purgātis diarrhodomelitis deſcriptio. Roſarū ſucci libra, ſcammoniæ vncia, agarici drach. quatuor & ſemiſſis, piperis ſcrupuli duo, mellis vnciæ ſex. Lento igne coquito, & quum in craſſitiem coierint, tunc ſcammoniā, piper, agaricum adiicito, & vtitor. Dentur pro viribus cochlearia quinque aut ſex.

Si cibi faſtidiū ex viſcoſis humoribus naſcatur.

Sin autem ex viſcoſis humoribus cibi faſtidiū ortū fuerit, neceſſe eſt deinceps ad contraria reſpicere, quæ extenuēt & incidant, præterea etiam abſtergāt: atque ex his vt accipiāt ægri adhortādi ſunt. Capparis igitur ad huiuſmodi ſalutare eſt remediū, elota probè, & ex oxymelite parata: proſunt etiā oliuæ ōnes quæ ex muria aut oxymelite cōdiūtur. At ſinapi his vehemētius extenuat, cū oxymelite & aceto comeſtū: ſummatim quæ ex oxymelite aut muria, aut garo, probè offeruntur. Porro quibus ſtomachus nimiū refrigeratus eſt, etiā medicamēta ex pipere & gingibere cōfecta porrigere neceſſe eſt: ex quorum numero etiam id habetur quod ex malis cotoneis paratur, adiectū habens piper, myrrhā, aut liguſticum, aut coſtum, aut pulegium. Alii aliter ipſum parāt: omnium verò optima cōpoſitio eſt, qua etiā diuiniſſimus Galenus vſus eſt, quam in capite reperies vbi de cibi faſtidio ex frigida intemperie naſcente agitur. Quòd ſi largius detergere volueris, etiā oxymelite Iuliano dicto vtitor: quidam verò ipſum Lonchino philoſopho

A adſcribunt. Hoc oxymeli valde mirificum eſt, vt non ſolùm quæ in ſtomacho hærent detergere, ſed etiā quæ iecori, lieni, thoraci & capiti infixa ſunt, amoliri poſſit: morbum quoque comitialem, alióſque multos diuturnos affectus ſanet. Verùm & confectionem, & vires quæ ipſi inſunt, in præſentia omittentes, reliqua perſequamur. Etenim in aliis capitibus, tum deſcriptionem oxymelitis, tum quæ titulo promittat, explicauimus. His igitur per os medicamentis vtendum eſt: extrinſecus autem, vnctionibus quæ concalefacere ipſum, & corroborare

B poſſunt, quale eſt etiam quod Marciatum vocatur: deinde verò epithematibus, tum baio, tū eo quod Euodes à grato odore dicitur. Porro quum longè optimæ ſint & paratu difficilia, confectionem ipſorum & materiam hic ſubieci. STOMACHICVM quod dicitur Baium. Caſiæ drachmæ quatuor, iridis ſcrupuli octo, iunci rotundi floris ſcrupuli octodecim, herbæ ſabinæ ſcrupuli octo, bdellii ſcrupuli trigintaduo, maſtichæ vnciæ duæ, ceræ vnciæ ſex, terebinthinæ vnciæ tres, piceæ reſinæ torrefactæ ſeſquilibra, amomi ſcrupuli tri-

C gintaduo, nardi vnciæ ſex, œnantharii vnciæ octo, aloes vncia, cardamomi vnciæ duæ, caryophylli vncia, balſami vnciæ duæ. Læuigatis aridis, ea quæ liquari poſſunt adiicito: deinde arida ipſis, quum liquida adhuc ſunt, inſpergito, excipitóque. EVODES. Hoc quoque præſtantiſſimum eſt epithema, longo vſu probatum. Croci ſeſcuncia, bdellii ſcrupuli nouem, aloes vnciæ duæ, myrrhæ totidē, folii vncia, propoleos vnciæ tres, terebinthinæ totidem, thuris vnciæ duæ, ſtyracis vncia, maſtichæ vnciæ duæ ſemiſſis, ſpicæ nardi vncia, carda-

D momi vnciæ duæ, hedychroi magmatis, *hoc eſt facis vnguenti* ſeſcuncia, ammoniaci vnciæ ſex, ceræ libra, colophoniæ libræ duæ, opobalſami vnciæ ſex, palmularum totidem: confectis vtitor. DE CIBI faſtidio ex calida intemperie. Cibi faſtidio ex calida intemperie excitato, victum qui refrigerantibus conſtat, profuturum eſſe liquet, præſertim illa quæ aceto parantur, poſcam, oxygala, & quæ apud Romanos vocatur melca, lactucas, ītybu, & aquā per ſe frigidā, ſi moderatè bibatur, & quæ econtrario intēperiei calidæ ſuperanti reſiſtūt. Nā im-

E moderata frigiditas vires corporis emortuas reddit, & deiicit: vnde etiā cibi faſtidii cauſa efficitur. DE IIS qui ob immoderatā frigiditatē cibos faſtidiūt. Qui igitur ob frigiditatē cibos faſtidiunt, his hydrogarū dari, vinū vetus, cōditū, decocta rutæ, & aniſi, & ſepæ allia eſui offerri debēt: potui verò antidota quæ validè calefaciunt: ex quorū numero eſt etiā theriaca potiſſimū, quū ſtomacho ſit idonea, & maligna contēperet, vnde etiā iis quos humida recrementa, maligna & praua infeſtāt, rectè hoc antidotū exhibetur, vt vna quoque vice datū,

F appetitum abolitum frequenter reuocauerit. Quinetiā ius colūbæ, & vuarū paſſarū cōducit. Quū enim & ipſæ ſtomacho ſint gratæ, cōtēperentq; maligna, & cruda cōcoquāt, etiā præter id quod nō ſubitò corrūpuntur, nutriunt. Nihil autē hoc eſt præſtātius quàm vt idē & alere, & intēperies, quæ ſtomachū exercent, curare poſſit.

DE SITI, Cap. VI.

SCiendum eſt, eodem quoque modo accidere, vt bibere ægri deſiderent. Nam vel propter ſtomachi ſiccitatē, vel multā caliditatē, immoderatius potū appetūt,

G ſitiūntque vehementer: interim verò ſitis non propter ventriculi os tantùm quibuſdam, ſed etiam ob calorem iecoris, pulmonis & ieiuni inteſtini accidit. Etenim quæ pulmonis vitio contingit, non tantùm à refrigerantibus, quantum aeris ambientis inſpiratu adiiuuatur: ac ardentes febres maiorem potus appetentiam, ob immoderatum calorem inferunt. Quemadmodum igitur immoderata ſitis ex intemperie quadam frequenter oritur: ita ſciendū eſt etiā propter vitioſos quoſdā humores in ore vētriculi putreſcentes, qui ſurſum exhalent,

H eam excitari. Itaque ſuperantē humorē qui in ventriculo continetur, non modò refrigerantibus, ſed etiā aliis ad illum idoneis medicamentis abſtergere & repurgare conuenit. Si igitur humor qui in illo habetur, bilioſus fuerit, aliquod refrigerās humectánſque adhibeto: quemadmodū etiam ſi pituitoſus fuerit, & id quod

redundat,facitque ſitim,falſũ fuerit,ea quæ huiuſmodi humorẽ repurgent & abſtergãt,offerto. Ego ſanè noui, huiuſmodi ſitim à ſalſa pituita ortam,per ſalſos cibos ſi nitam fuiſſe, vt ſalſamenta, coryacum, encatheram, & capparem. Quare non ſemper refrigerantibus humectantibúſque vtédum eſt,ſed vbi cauſam accuratè diſtinxeris atque internoueris, ita tandem congrua adhibenda curatio eſt. Proinde iis qui ex ſiccitate ſitiunt,humectãtia: illis autem qui ob caliditatem, refrigerãtia: aliis verò qui ob ſalſam pituitam, detergẽtia conueniunt.

Ad eum qui ſtomachum æſtuantem habet,& vehementer ſitit.

Archigenes igitur diuiniſſimus, ſiquis alius,quũ ea quæ ad medicinæ tractationem pertinent,reipſa docere ſtuduiſſet,eis qui ardorem in ſtomacho ſentiũt,aquam frigidam ſuperbibere præcipit: præſertim etiam ſi roſionem in eo experiantur, & animo ex calore nimio,cibique faſtidio deficiant: aut vuæ acerbæ ſuccũ, aut malorum cotoneorum,aut cucumeris ſatiui ſemen cum aqua frigida,aut mali Punici dulcis,aut acidi ſucci,cũ aquæ pari menſura,aut ramuſculum menthæ læuigatum ex aqua frigida,aut roſaceum oleum ſimiliter cum frigida,aut Perſicorum immaturorum ſucco,aut roſarum ſiccarum decoctum, aut lactucæ ſemen albæ cum aquæ frigidæ cyathis quatuor. Nos autem compoſitis quoque vſi ſumus,non mediocri ipſa vſu experti,quorũ etiã deſcriptiones amplıter vobis exponem⁹. Ordine ita habet. CATAPOTIA ad ſitim arcendam. Cucumeris ſatiui ſeminis drachmæ octo,tragacanthæ drachmæ ſex. Tragacanthum ouorum recentium albumine diſſoluito,ac ſemen cucumeris tritum ei adiicito: miſcẽſque in catapotia redigito. Siccata in vmbra,ſub lingua tenenda dato,& humor qui inde diſſoluitur,deuoretur. ALIVD. Dulcis radiculæ, cucumeris ſatiui ſeminis, portulacæ, ſingulorum drachmæ duæ. Ouorum albumine excipito,formatóque catapotia erui magnitudinis,ac linguæ ſubmittito. ALIVD ad febricitantes,quibus parum bibere conducit:item ad inſolatus, & profectiones vbi ſitis vrget. Dulcis radiculæ ſucci drach. ſex, cucumeris ſatiui ſeminis drachmæ quatuor, tragacanthæ drachmæ duæ. Læuigata in vnũ miſceto,&albuminibus ouorum adiectis ſubigito, fingitóque catapotia, & vtitor,ſub lingua continenda exhibens. ALIVD. Portulacæ ſeminis,cucumeris ſatiui ſeminis, portulacæ radicis corticis,ſingulorũ drachmæ quatuor: dulcis radiculæ ſucci drach. duæ, tragacanthæ drachmæ quatuor. Ouorum albuminibus excipito, formatóque paſtillos, qui ſinguli drachmam pendant, datóque vnum ſub lingua tenendum. DE IIS quæ ad ardorem ſtomachi extrinſecus imponuntur. Extrinſecus autem veſicã aqua frigida aut niue repletam, vel cucurbitæ ramenta iniicito:aut ſeſamum aqua maceratum, læuigatumque cum oleo roſaceo miſceto, ac febricitantibus applicato:aut mali folia viridia, aut mala cotonea, aut *palmularum glandes vocatas* phœnicobalanos,aut meſpilum cum cerato, aut caſeum recentem cum polenta inducito: in ſumma, omnibus vt in cardiacis vtitor.

DE IIS QVI ATRAM BILEM COLLIgunt, & inflatione ſtomachi laborant, Cap. VII.

QVibus præcordia & ſtomachus inflãtur,melancholicis in eum recrementis confluentibus,ſpongias aceto quamacerrimo imbutas imponito: & ſi poſt has malum remanſerit,alumen liquidum cum chalcãtho læui,melle modico exceptũ applicato:aut hederæ foliis in vino coctis ſtomachũ obducito: aut ſtercore bouis armẽtariæ ſicco,ex vino cocto. At ei qui inflationem ſtomachi potiſſimùm experitur,calaminthæ decoctum ex aqua,modico mellis deſpumati & piperis adiecto,potui dato. Flatus ſanè diſcutit.non confert autem ad calidas intemperies,& ea quæ ex nimia aduſtione generantur vitia:ſed potius illis qui melãcholico humore laborant opitulatur. MEDICAMENTVM διὰ ὀπωρῶν, hoc eſt ex fructibus pomaceis confectum,ad ſubuerſionem ſtomachi, cœliacos & dyſentericos efficax. Mala cotonea decẽ,rhus rubri ſextari⁹,aquæ cõgii

A ſeptẽ,ſorba quinquaginta,meſpila totidẽ. Fructus cõtuſi,coniectique in aquam coquentur curioſè,ac vbi diſſoluti fuerint, liquor exprimetur,rurſuſque incoquetur, abiectis fructuũ ſordib⁹:& quũ tertia liquoris pars relicta fuerit,adiicito mellis Attici libras quatuor:coquitóque in prunis, ac moueto continuè: vbi ſpiſſitudinem acceperint,ſublata reponito. Dato ante cibum cochleare vnum,aut duo. EPITHEMA ad ſtomachum fluxione tentatum,febri æſtuantibus & colicis, qui ſtomacho conſortii lege laborant,& cibum reiiciunt idoneũ.

B Myrrhæ,croci,aloes,maſtichæ, abſinthii ſucci,ſtyracis, ſingulæ vnciæ:ceræ,nardini olei, palmularum patetarũ, ſingulorum ſeſquilibra:vini Adriani quod ad palmulas irrigandas ſatis eſt. Quidam autem ceræ & nardini ſingulorum libras tres iniiciunt, & ſiccis in læuorem detritis vnà cum ſtyrace liquata miſcent, ac læuigatis vtuntur: nos autem ſingulorum ſeſquilibram iniicimus,ac fit præſtantius. ALIVD ad eos qui ſtomachum habent imbecillem, quique cibum retinere nequeunt. Palmularum patetarum vnciæ tres,œnanthæ,ceræ,ſingulorum

C libra: maſtichæ,thuris inſecti,ſingulæ vnciæ:vini quod ſatis eſt. Palmulas ex vino læuigato. arida ſimul terito: deinde vbi ceram liquefeceris, cum nardini vnciis tribus ceratum efficiẽns, arida in puluerem redacta excipito, atque in vnum cogito. ALIVD epithema ſimiliter ſtomachũ corroborans. Œnanthe,omphacii,roſarum florum, aloes hepaticæ,acaciæ,gallæ, balauſtiorum,mali Punici,phœnicobalani,ceræ tractæ,olei lẽtiſcini, ſingulorũ vnciæ ſex: vini ſpathitis quod ſatis eſt: malorũ cotoneorũ adipe inuolutorũ,carnis aſſæ vnciæ,

D croci,abſinthii,ſingulorũ ſeſcũcia: vnguenti melini vnciæ octo. Vino odoro ſubactis vtitor. ALIVD ad ſtomachum fluxione laborantem & ventrem. Gallæ omphacitidis drach. 4, nitri drach. ſex, alcyonii drachmæ quatuor,ſereos vnciæ tres. ALIVD. Vuarum paſſarum decoctũ potui ipſáſque vuas eſui dato. DE antidotis, ad eos qui ob frigidam intemperiem cibum non concoquunt. Præſtantiſſimum hoc eſt medicamentum, quod per os exhibetur,plurimis experimẽtis probatum. Helenii vnciæ 4,fœniculi ſeminis vnciæ tres, piperis vn

E ciæ duæ,petroſelini ſeminis vncia,mellis Attici crudi ex quiritti libræ duæ:huius penuria,alteri⁹ deſpumati. Ego autem adieci etiam erucæ ſeminis vncias duas, atque in omnibus mihi optimè ſucceſſit:nec non miſcui ſinonis Syriaci drachmas duas,ſeſeleos totidem, mellis vncias ſex, vel etiam plures. Maximum hoc eſt præſidium, & ad multa vtile. Non enim ſolùm inflationem ſtomachi & cruditatem ſentientibus confert, ſed mulierum quoque menſes educit. Ego verò vſus ſum etiam in ægrè ſpirantibus,& præter opinionem profecit. Dãtur co

F chlearia duo mane,aut veſperi dormituro,ex diluta vini potione: (præſtat autem diluta potio idem quod nectar) mane verò ex aqua. Facit enim ructus ſuaues,& omnitoſ ſi confert: item iis qui à capite in thoracem fluxiones experiuntur: ſummatim omnibus inteſtinis affectibus. Reddit etiam appetentiam ciborum ampliorẽ quibus ipſa interierat: necnon qui in veneriis offenſionem experti ſunt,iis deſiderium illorum excitat,ſi cõſtanter illo vtantur. ALIVD ad eoſdem affectus Diamelõ.

Malorum cotoneorum purgatorum,& poſtquam cõ

G tuſa fuerint,expreſſorum ſucci ſextarii quatuor, gingiberis vnciæ quatuor,piperis albi vnciæ tres, piperis nigri vnciæ duæ,mellis ſextarii quatuor. Succus cum melle vſque ad huius ſpiſſitudinem incoqui debet: deinde ſic arida cõtuſa,& tenui cribro increta adiici. Eo in vicẽ rhodomelitis vtor. ALIVD Diamelõ. Cotoneorum ſucci ſextarii duo, mellis tantundẽ,aceti ſextarius & ſemis. Hæc ad prunas moderatè coquantur, deſpumentúrque: deinde gingiberis in puluerẽ redacti vnciæ tres adiiciantur, piperis albi vnciæ duæ, & rurſus ad mellis

H craſſitiem lento igne incoquantur. Quòd ſi purgãs hinc medicamentum efficere velis, lacrymæ ſcammoniæ vncias tres adiungas: ſinautem abſque ſcammonia paretur, imbecillitate ventris laborantibus auxiliatur. nam iecore & ventriculo affectis vtiliſſimum exiſtit. Dari autem debet maximè cochlearii menſura ieiuno, aut ve-

ſperi ante ſomnũ.nihil offẽdit etiã ſi à cibo exhibeatur: præſtat autẽ duabus aut tribus horis ante cibum: confert enim ad cibi faſtidium,& eos qui nõ bene concoquunt. Nunc quidem ſic,nunc abſque ſiccorum puluere, ſucco malorum cum aceto & melle ſolùm coƈto vt prius. In calida intemperie loco rhodomelitis ipſo vtor,præſertim vbi vinum dare cautio eſt. AD STOMACHVM cibum vomitu reiicientem. Aloes,roſarum ſiccarum,ſingulorum drach. decem : teruntur, danturque cochlearia tria aut quatuor. Quòd ſi humorem ſtomacho inſidentem, repurgare velis, ſcammoniæ aut maſtichæ, ſingulorũ drachmas quatuor admiſceto.repurgat enim optimè & ſine moleſtia.

AD INFLATIONEM STOMACHI, ET INteſtinorum:item ad eos qui cibum non concoquunt, iecorarios,tuſſi vexatos,præſertim quos frigida cauſa infeſtat, Cap. VIII.

PIperis vnciæ tres, liguſtici,ameos, ſingulorũ ſeſcũcia: epithymi puri ſeminis,pulegii ſicci,ſingulorum vncia: mellis deſpumati quod ſatis eſt. Quidam verò etiam apii ſeminis vnciam adiecerunt, rutæ ſeminis ſemunciam. Datur cochleare. ALIVD ad inflationem,dolorem,omnémque ſtomachi cruciatum efficax.

Lacrymæ papaueris drach.duæ, piperis, caſtorei,ſingulæ drachmæ: petroſelini ſeminis drach.quatuor,nardi Syriacæ drachma Ex his in tenuiſſimum puluerem redaƈtis,cochleare vnum aquæ calidæ ſeſquicyatho inſpergito, additóque mellis quod ſufficit. Hoc antidotũ tepidum,mane & veſperi propinato.Robuſtis autem copioſius dato. nam ad leniendum dolorem & humores concoquendos efficax eſt, præſertim ad mulieres viróſque cœliacos, inflationes & cruditates, item ad febres & præcordiorum dolores, necnon ad febres ex cruditatibus contraƈtas, tuſſes, laterum dolores, conuulſa, ac ad vrinam mouendam conducit. ALIVD antidotum optimum. Spicæ nardi, piperis,ſingulorũ vncia: caſiæ fiſtulæ,coſti, ſingulorum vnciæ duæ.Datur ex aqua mane & noƈtu: non modò ſtomachicis, ſed etiã iecoroſis & nephriticis confert. vtitor hoc medicamento cum fiducia. ALIVD ad idem. Piperis, petroſelini,ſingulæ vnciæ : cumini ſemũcia.Datur à balneo.

STOMACHICVM quod etiam ad colum proficit. Iridem Illyricam contuſam, incretámque ex aqua calida potui ieiuno dato: poſt cœnam autem ex vino diluto.Modus eius eſt,drach.tres.Ne ipſum contemnas: nam probè auxiliatur. ALIVD ad alia quoque vitia ſalutare. Liguſtici,ameos,apii ſeminis,cari,ſingulorum drach.tres,piperis grana triginta, mellis quod ſatis eſt.Dato ieiuno & ante ſomnum. ANTIDOTVM ſtomachicum,quod picra dicitur. Iunci rotundi floris,xylobalſami, maſtichæ,ſpicæ nardi,aſari,croci,ſingulorum drachma vna & ſemiſſis: cinamomi veri drach.ſex,caſiæ drach.tres,aloes hepaticæ lotæ & ſiccatæ drach.centum. ALIVD ſtomachicum,etiam ad inflationem vtile. Petroſelini Macedonici ſeminis, cumini,ſingulorum vnciæ quatuor.Æger ieiunus & veſperi ex modica aqua tepida ſumat.

DE AFFECTV CARDIACO, Cap. IX.

CArdiacus quoque affeƈtus ſtomachi vitium eſt: quod accidit vbi humores praui, rodentes & virulenti in ore ventriculi colleƈti fuerint,aut eò confluxerint.Si igitur quidam os ventriculi ſenſibile habere deprehendantur,ſtatim intereunt, dum immodicam humorum roſionem ſuſtinere non potuerint. frequenter etiam lubrici ſurſum ad os ventriculi aſcendentes, cardiacos affeƈtus,immodicas animi defeƈtiones & ſyncopas excitant,vt nonnulli ſtatim quum à lumbricis roduntur, intereant. Quapropter non ſemper repentinas oris ventriculi ſyncopas à prauis humoribus fieri cenſendum eſt,ſed etiam lumbricorum indicia requirẽda. Nam hæ beſtiæ adeo repentinam mortem, & ſyncopas non minus quàm pernicioſi humores inferunt.

DE CARDIALGIA, QVASI DICAS cordis dolore, Cap. X.

A QVi ergo prauos rodentéſque humores in ore ventriculi continent,atque ideo propè in ſyncopen incidunt, his primùm omnium illos cibos offerre conuenit qui præterquam quòd refrigerãt, etiam particulam reſolutam poſſint confirmare. Itaque probè refrigerãt corroborántque tum mali Punici grana comeſta,tum ſuccus eorum: adhæc mala non admodum dulcia,ſed mediocriter aſtringentia,pira Perſica, rhodacina,vua quæ auſterum frigidumque ſuccum obtinet,& panis ex aqua frigida tepidaque ſumptus, ſi æ-
B gri temperamento valde calido fuerint, & humores qui continentur,rodentes nimium & acres exiſtant.His igitur inter initia ad cardialgiam vtendum eſt:reliquo autem tempore paulatim ipſis offerri debẽt quæ ægrè concoquũtur,& noxiorum humorum roſioni & acrimoniæ reſiſtunt:cuiuſmodi ſunt bulbium,ſternium, aſtaci, iſicia,peƈtines,buccina,ventriculi anſerum, ſuum vngulæ ac petioli:in ſumma,quæ nõ citò corrumpuntur, ſed etiam vitioſum humorem ſuperantem oppugnant, euincũtque.Cæterùm his quoque, quum affeƈtus ceſſa-
C uerit ac conquieſcit, ſemper vt citius cibum ſumant conſulendum eſt. Nihil enim adeo ipſis confert vt ſi non tardè cibum capiant, ſed circiter tertiam horam aut quartam,panem ex tepida aut frigida aqua ſumant, aut malum,aut citrium,abſque ipſius cortice. Hæc ſanè cardialgiam expertis conueniunt.Ex medicamẽtis autẽ idoneum eſt quod Glycy dicitur,cuius cõfeƈtio in hunc modum habet: Aceti ſeſquiſextarius, corticis radicum fœniculi vnciæ ſex,aloes hepaticæ vnciæ tres: mellis Attici ſeſquilibra. dantur cochlearia duo aut tria. Hoc me-
D dicamentum emollit,& confirmat ventrem,præſtantiſſimúmque eſt,vt quod nõ ſolùm cardialgiæ, ſed etiam incipientibus epilepticis, & hypochondriacis,aliiſque plurimis affeƈtibus medeatur,quorum nunc meminiſſe tempeſtiuum non eſt. Noui autem antidotum quoque διὰ τῶν καρδίων diƈtum,& picram, eiuſmodi vitiis auxiliari: ſed nullum æquè vt hoc medicamentum. Tãtum de cardiaco affeƈtu, qui ex rodẽtium prauorúmque humorum acrimonia naſcitur,diƈtum ſit: deinceps autem de aliis quoque agamus accidentibus quæ in ore ven-
E triculi,aut humorum ſuperantium qualitate aut copia eueniunt.

DE NAVSEA ET VOMITV, Cap. XI.

VOmitus quoq; vt nauſea ſtomacho accidere videtur: verùm ſingula ipſa à diuerſis cauſis procreantur,nẽpe à copia, & praua rodentique qualitate. At copia quidem naturam ad vomitum grauando irritat, praui autẽ humores rodendo affligẽdóque.Huc itaque conſilium dirigas vt copioſos quidem euacues, prauos
F autem & vitioſos contemperes mitigéſque, & malignitatem ipſorum imbecilliorem reddas:præſertim vbi bilioſi fuerint & melancholici: pituitoſos autem extenues,ſi craſſi viſcoſique tibi appareant.Proinde ſi crudi humores in ſolo ventriculo redundent, & non ex toto corpore influant, medicamentis purgandi non ſunt. quippe ſolus etiam viƈtus abſolutam ipſis curationem præſtare abundè poteſt,& humores in ipſo contentos immutare.Sin autem ex toto corpore vẽtriculo influãt, tunc medicamentis vtendum maioribus. Interdum e-
G nim & ſanguinis miſſio requiritur,ſi is ſuperare videatur: & purgatio, ſi magna humoris prauitas exiſtat. Quòd ſi ambo videantur abundare, tum venam ſecare, tum purgare oportet. Dicamus igitur prius de iis quæ in ventriculo continentur, deinde ſic de illis quæ ex toto corpore ipſi influunt traƈtabimus. CVRATIO vomitus & nauſeæ. Internoſcendum igitur eſt antea humoréſne ſint infixi,an ad meatus remittantur, an ad fundum ſint impliciti. Si quidem æger acidam qualitatem percipit,ſcire licet humorem noxium,frigidum po-
H tius exiſtere: vtrum verò ad meatus tranſmiſſus, vel tunicis adhæreſcat,vel in fundo ventriculi fluitet innatétque, id curioſè inquirendum eſt, & quomodo excerni debeat, cognoſcendum.Si etenim vomitus ſtatim poſt nauſeam obortam, etiam citra violentiam comitetur, humorem noxium in lato ventriculi ſpatio eſſe, non

dubiè cenſendum. Sin autem nauſea quidem excitata fuerit, nihil autem notatu dignum per vomitiones efferatur, humores noxios, vel quum bilioſi ſunt, vel ſeroſi, in ore ventriculi abſorptos eſſe, vel quum viſcoſi ſunt, ipſi ori ventriculi infixos eſſe intelligito: quoniam ſubinde accidit vt venter quidem nihil habeat recrementi, ſed id ab aliis particulis, aut iecore, aut liene, aut alia quadam in ipſum recipiatur: deinde quum grauatur, aut roditur, ad vomitionem incitetur. Neceſſe autem eſt hoc quoque diſcernere. QVOMODO internoſcatur humor qui euomitur, vtrum in ventriculo gignatur an aliunde influat. Si quidem vomitus crebrior & intenſus nullo inſigni ſpatio interpoſito vrget, humorem qui per illum reiicitur, in ventriculo potius generari ſciendum eſt: ſin autem ſpatium notatu dignũ intercedere videatur, neque vomitus frequentius infeſtet, id quod reiicitur, ex aliis potius influere exiſtimandum. Conſidera igitur totum corporis habitum, aliaque indicia, atque ſic curationem aggredere, ſiue ſanguinis miſſionem, ſiue purgationem adhibens. Fieri enim nequit vt aut humor ſuperueniens, aut vomitus, aut quæ infeſtat nauſea, conquieſcat, niſi totum corpus recrementis liberum prius reddideris: ſi quidem ipſum cauſam influxionis præbet.

Curatio quum bilioſus aut melancholicus humor vomitum aut nauſeam excitat.

Poſtquam igitur diligenti obſeruatione deprehenderis bilioſum eſſe quod in ſtomacho gignitur, nauſeam aut vomitum faciens, primùm contemperanti medendi ratione vtendum: deinde vbi contemperaueris, humoris praui acrimonia lenienda eſt: atque ſic ad abſtergendum eum tranſibis, vel per aluum, vel per vomitus euacuãdo. Dato igitur ipſis ptiſanæ cremorẽ, qui vtraque præſtare poteſt, tum acrimoniã lenire, tum repurgare & abſtergere. Etenim aquoſa quoque mulſa vacuat & quæ ſtomacho inhærent abſtergit, ſed calidum quippiam obtinet. Quòd ſi igitur vitioſus humor feruens magis eſſe & acrior apparet, vt etiam febrim inducat, fugito quidem mulſam, & ſiquid aliud calidum eſt quod abſtergere poſſit: vtitor autem ptiſſanæ cremore, aut tepida. Etſi enim vim abſterſoriam non habeat, tamen humectat, meatus dilatat, in bonam temperiem deducit, & acrimoniam ipſorum obtundit: qua ratione plurimum iuuat. Reliquum autẽ non per ſe vomitu reiicitur, ſed omnino aut qualitatis ipſorum, aut ſubſtantiæ particeps factum educitur: atque hoc in ſordidiſſima ſpongia fieri cernimus. Etenim aqua non probè eam purgaret, ſimulque ipſa attraheretur, niſi præterquam quòd meatus conniuentes laxet dilatétque, recrementi etiam ſiccitatem humectare poſſet atque diſſoluere. Quare in quibus id quod affligit bilioſum fuerit & melancholicum, tepidæ potio maximè omnium ſuccurrit. Si enim viſcoſum & vehementer affixum exiſtit, exiguo indiget adiumento intus, vt citius reiiciatur. quippe aqua tepida etiam ſola craſſos humores diſſoluit: eóque propinari debet, ſi pituita affixa ſit, & valenter inhæreſcat, præſertim ſalſa & vetuſta, ſiccíſque medicamentis & calidis intẽpeſtiuè datis, (vt vulgò faciũt) torrida duráque euaſerit. At ſi humores non admodum bilioſi ſint, febris autem infeſtare videatur, tunc mulſa vtitor, & iis quæ plenius poſſunt abſtergere. Quòd ſi humor victum contemnere videatur, deinceps etiam medicamẽtis vtitor, aut antidoto quæ Picra dicitur. Nam valẽter ipſum bilioſa quæ tenacius impacta ſunt, & melancholica recrementa purgare poteſt. At qui medicamentum aliquod exhibiturus eſt, diligenter conſiderare debet ne quandoque calida intemperies in ſolidis particulis præpolleat. Nam ſiquid tale fuerit, & antidotum ipſum tũc exhibueris quum calidæ & ſiccæ particulæ exiſtunt, hecticorum affectuum & tabis quæ maraſmus dicitur, author euadis. Quare illis danda eſt in quibus materia praua ſtomacho aliunde remittitur, ita vt ſolidæ particulæ natura calidæ & ſiccæ non ſint.

Curatio pituitæ ſtomacho affixæ, & nauſeam excitantis.

Hoc modo, ſi recrementum bilioſum & melancho-**A** licum fuerit, curatio tentandã eſt. Sin autẽ acida & dulcis pituita affixa videatur, tunc nimirum extenuãtibus vtendum medicamentis, præſertim oxymelite, raphani radicibus, capari, ſinapi, coryaco, & medicamento ex malis cotoneis, quod recipit zingiber & petroſelinum Macedonicum. nam ab eiuſmodi omnis humor pituitoſus & crudus concoquitur. His etiam moderata inedia confert, item ſomnus & quies. hoc enim victu pituita non ſolùm alteratur extenuaturque, ſed etiam in ſanguinem benignum probumque conuertitur, vt eiuſmo-**B** di quoque humor per inopiam alimenti nutrire poſſit. Si enim acida fuerit pituita, etiam dulcia offerri debent: ſin autem ſalſa fuerit quæ inhæreſcit, conſiderato rurſus vnde ſalſa exiſtat. Quippe videtur interdum etiam ex ſeroſæ ſubſtantiæ commixtione ſalſa: interdum verò non propterea, ſed ob calidam quoque intemperiem, quæ ipſam torrefacit. Nam pituita incaleſcens, & ſalſa, & craſſa perpetuò redditur. Quòd ſi igitur ob calidam intemperiem ſalſa tibi facta appareat, humectante & tepida potius curandi ratione vtitor. Etenim non à ca-**C** lefacientibus, ſed humectantibus refrigerantibuſque diſſoluitur: ſicut etiam ſal & nitrum. Hæc enim, vt à caliditate concretionem ſortita, non igne, ſed aqua reſolui poſſunt. Hoc ſanè pacto, ſi pituita affixa fuerit, auxiliari oportet.

Curatio ſeroſi tenuíſque humoris ſtomacho infixi.

Sin fuerit ſeroſus, tenuiſque, & non nimium ventriculo impactus, haud curioſum eſſe oportet ac ſolicitũ: verùm ſatis eſt etiam ſolo vomitu ex liberaliore tepi-**D** dæ potu vti, vel cremore ptiſſanæ ventrem recrementis liberare. Si verò à multa humiditate imbecillius & reſolutum os ventriculi tibi videatur, cóque faſtidire, magiſque cibum vomere cupiat: tunc iis quæ ſenſim exſiccant, aſtringũtque leuiter, vtitor. quale eſt & malum cotoneum toſtum, fermẽto circundatum, ſi per ſe comedatur: item medicamentum quod ex ipſo conficitur, quo placentæ loco omnes vtũtur, & multifariam ipſius compoſitionem præparant. Nõnulli enim ſolum piper miſturæ ipſius adiiciunt: nonnulli etiam zingiber, pe-**E** troſelinum, & coſtum: alii verò caryophyllum. Verùm hæc quidem pluſquam oportet medicata ſunt. Iam vtile eſt etiam quod recipit piper & zingiber. Nam hæc quoque particulam imbecillem abundè firmare & calefacere poſſunt: quorum vtrorumque calor & acrimonia recrementum in ſtomacho & ventre immutat. At ſi id quod ſupereſt recrementum, tenue nimium & acre videatur, caueto quidem à calidis, adhibeto autem quæ corroborant & aſtringunt, nihil quod manifeſtò calefaciat habentia, quale eſt ſimplex antidotum ex malis co-**F** toneis confectum, quod ex ſucco ſolo mali cotonei & melle paratur. Quippe hoc & multum corroborare, & omnia bilioſa acriáque recrementa contemperare poteſt: atque idcirco infirmo & calido ſtomacho, humoréſque in bilem commutanti accommodatum eſt. His etiam caſtaneæ ſunt idoneæ, meſpila, ſorba valde maturá, fabæ elixæ ex poſca, halica, & Phaſii piſſariũ. In ſumma, quæ corroborare ſenſim, & leuiter aſtringere, necnõ exſiccare modicè nõ ſolùm in cibo, ſed etiam inter medicamenta poſſunt.

G

DE INFLAMMATIONE STOMACHI, Cap. XII.

QVomodo igitur humores, tum qui ſola intemperie vitiati in ventriculo continẽtur, tum qui aliunde influunt, internoſci & curari debeant, abundè hactenus explicatum eſt: reliquum verò eſt vt de aliis humoribus deinceps agamus. Vbi ſtomachus inflammationem ſuſtinuerit, magna opus eſt diligentia: quoniam maximum morbum & neceſſitatem corpori adfert. Mixta igitur curatio in ipſo potiſſimùm tentanda eſt, **H** & non quemadmodum in minus principalibus, reſoluente & laxatoria medendi ratione vtendum. Nam periculum non exiguum comitabitur, neque æger alimentum ſentiet, neque appetere id amplius poterit. Adiiciatur igitur vnà cum laxantibus etiam corroborans aliquod, nempe abſinthii paulum, aut maſtichæ. Atten-

dēdum autem quonam opus ſit, atque eius copia intendi magis debet.Si igitur laxantia requirantur, adiicito fotui etiam chamæmelum : ſin autem ægri non vehementer febricitent,etiam gleucinum, adipem anſerinũ, & ſapam. Quòd ſi imbecillitas quædam fuerit & reſolutio,non adeo laxantium aliquod fotui addito:ſed potius curationem ex melino & vino tentato , abſinthium , roſas,œnanthen,mala,palmulas in vino macerans.Summatim,ad id quod vrget , roborantia & laxantia , alias aliter augemus. Non ſolùm autem fotus,ſed etiam cataplaſmata & medicamenta in hunc modum excogitare oportet.

DE MEDICAMENTIS quæ extrinſecus imponũtur epithemata Græci vocant. Galenicum. Quũ moderata quidem eſt inflammatio, ſufficit etiam Galeni ceratũ,quod hæc recipit : Olei nardini per hyemem vncias octo,per æſtatem vncias ſeptem : ceræ albæ vncias octo, maſtichæ vnciam , aloes ſemunciam. Sin autem ſtomachus magis corroborari poſtulet , etiam aloem augeto, vnciam ex ea iniiciens,aut ſuccum abſinthii , aut œnanthen,aut ſuccum capreolorum vitis admiſceto. Quòd ſi ſtomachus non admodum deiectus videatur aut imbecillis,epithema Nelei applicato, aut philagriũ per ſe , aut cum mica panis inducito. Sin durior videatur inflammatio , & emollientia adhuc requirere , etiam hoc quod Diamelilotων dicitur,applicandum eſt.Corroboranti autem ſimul & emollienti vtitor, eo quod à me ſolet parari.cuius deſcriptio in hunc modum habet : Thuris, abſinthii, ſingulorum vnciæ quatuor: ammoniaci ſuffiminis vnciæ ſex, ſtyracis vnciæ ſex , ceræ libra, olei nardini libra , vini falerni quantum ſatis eſt . Arida pridie vino macerato , deinde trita validè , nardino & cerato adiicito.ac vtitor vt medicamento admirabili , vt quod emollire ſimul & robur ſtomacho adhibere queat. ALIVD, quod idem præſtare poteſt. Maſtichæ,aloes, croci, myrrhæ , ſingulorum vncia : ceræ vnciæ ſex , ſucci abſinthii vnciæ duæ ſtyracis ſemuncia , olei nardini libra. Quòd ſi inflammationem ſtomachi diuturniorem eſſe, contigerit,vtitor iis quæ vocantur copta. Hæc enim ad inueteratas inflammationes magis commendantur. COPTA ad ſtomachi duritiem. Propolis vnciæ ſex , ſtyracis vnciæ duæ,maſtichæ vncia , terebinthinæ ſemuncia, fæcis nardini quod ſatis eſt. ALIVD malagma bonum, ad ſtomachi duritiem,fluxionem, & dolorem faciens, vt æger tribus horis eo leuetur, ſentiátque manifeſtò adiumentum. Habet autem eius ſcriptura hoc pacto. Ceræ Ponticæ vnciæ ſex,terebinthinæ vnciæ tres, myrrhæ,opoponacis,ſingulorum vnciæ duæ: aloes vnciæ tres , aluminis ſciſſi vncia,galbani vncia. Myrrham vino læuigato,& arida iis quæ liquari poſſunt inſpergito : ſplenium autem ſit digitorum quatuor.

De iis qui inflammationem à frigido humore experiuntur.

Ad ſtomachi perfrictiones ſimul & inflammationes, optimum eſt medicamentum quod *à grato odore* euodes appellatur: cuius confectiones variæ ſunt : ſed cuius ego experientiam habui, hæc eſt Croci ſeſcuncia , colophoniæ libræ duæ ſemis , opobalſami , palmularum , ſingulorum vnciæ ſex:aloes,myrrhæ , terebinthinæ , thuris, ſingulorum vnciæ duæ : folii vncia , propoleos , ſtyracis, ſingulorum vnciæ tres:ſpicæ nardi vncia,cardamomi vnciæ duæ,fæcis hedychroi ſeſcuncia, ammoniaci ſuffiminis vnciæ ſex,ceræ ſeſquilibra.Huic autem nullum præponas,in quibus frigida magna intemperies , duritia quædam,& pituita eſt,item dolores & diſtenſiones fiunt. Nõ ſolùm autem ad ſtomachum,ſed etiam iecur , & inteſtina inflata,& ad eos qui cœliacos dolores ſuſtinent,idoneum exiſtit. DE MEDICAMENTO Diamelilotων, & hieratico. Huius quoque deſcriptionem hìc expoſui, vt qui requirunt,facilè inueniant : ſimul autem pluribus appoſitis,id quod ad vſum vrgẽtem commodius eſt deligant.Deſcriptio eius in hunc modum habet:Nardi Gallicæ,iunci anguloſi , myrrhæ , ſingulorum drachmæ decem:cardamomi drachmæ octo, meliloti drach.40. croci drachmæ octo, amomi drachmæ 50.ammoniaci ſuffiminis drach.40. cyphios hieratici drach. ſedecim, tere-

A binthinæ drach.octo : ceræ mina , vini odorati hemina, Confert hoc quoque non modò ſtomachicis , ſed etiam iecoris doloribus, aliiſque multis affectibus. ALIVD malagma polyarchium . prodeſt peripneumonicis. iecoroſis,hydropicis,lienoſis,nephriticis , veſicæ & vuluæ affectibus, & omni neruorum dolori. Ceræ , reſinæ terebinthinæ, bdellii , cardamomi, ſingulorum mina , iunci anguloſi,myrrhæ,croci, cinnamomi,meliloti,thuris,ammoniaci ſuffiminis , ſingulorum drachmæ vigintiquinque, nardi Indici drachmæ ſex, olei Cyprini hemina:vi-

B ni Italici quod ſatis eſt. Vtitor interim meraco , interim cerato ex Cyprino ſoluto. ALIVD. Abſinthii ſucci , œnanthæ , nardi , ſingulorum vnciæ tres:maſtichæ vnciæ quatuor, ceræ vnciæ ſex. Ceram liquefacito: nardum atque alia læuigata cerato raſo excipito. ALIVD epithema ad dolorem ſtomachi. Sulphuris viui,maſtichæ,ſingulorum vnciæ duæ:ceræ ſeſqui libra , olei irini tantundem. ſulphur & maſtichen in læuorem trita.& ea quæ liquari poſſunt liquefacta, pilæ demittito,& rurſum emollitis vtitor. AD OMNEM ſto-

C machi inflammationem, duritiem , & præſertim in quibus perfrictio & hydropicus affectus incipit : in ſumma, in quibus inflantur præcordia. Styracis Iſaurici , aloes hepaticæ,ſingulorũ vnciæ tres: terebinthinæ vnciæ quatuor,ladani vnciæ duæ , bdellii pellucidi vnciæ tres euphorbii recentis vncia: item adipis ſuilli recentis aut adipis anſerini purgati vnciæ quatuor : croci Afri vnciæ tres,nardini Libyci vnciæ duæ,ceræ Ponticæ vnciæ duodecim , alliorum purgatorum vnciæ tres , vini odorati quod ſufficit. ILLITVS ſtomachi, & vnguentum ad

D frigidam intemperiem, Marciatum. Multa igitur ſunt etiam alia ad frigidam intemperiem celebrata medicamenta , tum ſimplicia , tum compoſita : verùm præſtat omnibus quod Marciatum appellatur , & odoratius eſt quàm Decamyron & Pentamyron,præterquam quòd emollit , ſi fortè duricies quæpiam extiterit , corroborátque ſtomachum .Confectio eius hæc recipit: Styracis calamitis, ceræ , ſingulorum vnciæ tres : medullæ ceruinæ vnciæ duæ ſemis,terebinthinæ vncia , hyſſopi vnguenti liquidi vncia , opobalſami ſeſcuncia, ſi recens ſit: ſin mi-

E nus,etiam duæ miſceri debent olei nardi vnciæ ſex.

COMPOSITIO Marciati generoſi.Styracis calamitis vnciæ tres , medullæ ceruinæ vnciæ tres , aloes hepaticæ vnciæ duæ,maſtichæ vnciæ duæ,olei nardi vnciæ tres,opobalſami vnciæ tres, ceræ vnciæ quinque. Parato, ac vtitor longè optimo & paucis cognito medicamẽto. VNGVENTVM Myracopon. Idem his præſtare Myracopon iſtud poteſt : maiorem autem calefaciendi vim obtinet. quare vbi frigida intemperies magis præpollet, hoc potius vti conuenit. Parandum autem eſt ipſum hoc

F pacto: Croci,vnguenti Syriaci , opobalſami , ſingulæ vnciæ:mellis vnciæ tres, myrrhæ,ammoniaci ſuffiminis,ceræ Ponticæ,ſingulorum vnciæ tres : terebinthinæ ſeſcuncia,euphorbii vncia. AD STHOMACHVM perfrictionem expertum intinctus , qui Embamma Græcis dicitur. Baccarum iuniperi,piperis , ſingulorum vnciæ duæ:gingiberis vnciæ quatuor, petroſelini vncia , mellis quod ſatis eſt. Vtitor vt præſtantiſſimo. DE ANTIDOTIS ſtomachicis. Paſtillus Amazonum. Hic paſtillus multo vſu probatus eſt, in quibus dolores validi &

G conuulſiones ſtomachum exercent. nam abunde ipſas mitigat potus : necnon auxiliatur. Habet autem in hunc modum: Apii ſeminis drachmæ ſex , aniſi totidem , abſinthii drachmæ quatuor, myrrhæ, piperis lõgi,cinnamomi,caſtorei,opii,ſingulorum drachmæ duæ.Læuigato ex aqua,fingitóque paſtillos qui ſinguli pendant drachmã. dato ſtomachicis cũ vini factitii, quod πρόπομα Græcis dicitur,cyathis ternis:cholericis & cibũ vomentibus , ex frigida:cœliacis & dyſentericis,cum myrtorum decocto: lienoſis autem,ex oxymelite.item ad alia multa valet hic

H paſtillus , & præſertim vomentibus, quique roſionem ex prauis ſtomachi & ventris humoribus ſentiunt , ſatis reſpondet. Atque hæc ſunt nobiliſſima quæ multis experimentis comprobauimus. Cæterùm hoc quoque ſciendũ eſt,omnem duritiem aut ſtomachi,aut iecoris,aut lienis,

aut alterius cuiuſpiam particulæ, à diuerſis cauſis & non ab vna excitari. Etenim ſiccitas, aut caliditas, ſi præceſſerit, humoréſque reddat craſſos, tumorem duriorem efficit, & perfrictio ſimiliter. Accuratè igitur incumbẽdum eſt vt ex ſignis præcedẽtibus & iis quæ aſſident, ac præcipuè temperamento, internoſcamus, atque ita medicamenta adhibeamus. Si enim præceſſerint triſtitiæ, curæ, labores, animi deiectiones, pauci cibi & calidiores, potúſque, huiuſmodi duritiem ex nimia humorum aduſtione potius factam eſſe cognoſcemus. Neceſſe igitur eſt in talibus affectibus, vt medicamentis ægros curemus quæ tepidam aut temperatam qualitatem obtineant, non autem calefaciant, & emollire poſſe titulo admodum promittant. hæc enim iis qui tumorem ex frigiditate in ſcirrhum coactũ habent, cõtulerunt nec de huiuſmodi ambigere dubitaréque oportet. Dictum nanque eſt ab Ariſtotele, aliiſque præſtantiſſimis viris antiquis, ſingula quæ concreta & in ſcirrhum indurata ſunt, à contrario eius quod concretionem peperit diſſolui: nempe quod à calore & ſiccitate concretum eſt, ab humectãtibus ipſum & refrigerantibus diſſolui oportere, quemadmodum in nitro & ſale fieri cernimus. Omnia nanque hæc à caliditate magis torrentur atque indurantur, ex aqua verò diſſoluuntur: quemadmodum rurſus, quæ à frigiditate concreuerint, ab igne reſoluuntur: id quod videre in glacie & niue fieri licet, dum ab ſole & igne diſſoluuntur. Quare adhortor vt animum adhibeatis, & ne, vt plerique medici, citra iudicium remedia adhibeatis, titulis ipſorum ſolis acquieſcentes. Ego ſanè noui viſcerum duritiem humectantibus & temperatis me curaſſe, nempe balneis & hydrelæo vſum: necnon roſaceo oleo & chamæmelino, ſimiliter etiam balneis temperatis, quemadmodum in aliis ſuperfuſionibus ex nardino, gleucino & anethino oleo: item Marciato, & horum ſimilibus: adhæc victu calefaciẽte, vtpote pipere cibis iniecto, & aniſo, & aliis quæ eiuſdem ſunt facultatis: inſuper potione ex ſpica nardi, aſaro, & id genus antidotis, quæ extenuare & calefacere poſſunt. Quoniam igitur non pauca à contrariis euenire ſolent, attendendum eſt diligenter. etenim acores in ſtomacho ſubinde non ſolùm ex frigiditate, ſed etiam calore oriuntur. Nouimus autem pleroſque medicos putare, omnem acorem à ſola frigiditate prouenire: qua de cauſa ſemper his calefacientia adhibent. Video rurſus multos etiam à refrigerantibus cibis adiutos fuiſſe, qui antea à calefacientibus plurimum offenderentur. Nam vinum potius ipſis magis aceſcebat quàm calidiores potiones factitiæ, quæ ex pipere aut aniſo, aut alio quodã huiuſmodi parantur medicamento. Quare talibus repudiatis, contrariis vſi, temperata aqua largiore, cibis boni ſucci, & qui ægrè confici poſſunt, vt bulbio & ſternio, aut anſerũ ventriculis, & iuuencæ pedibus, ex poſca: & ex piſculentis, orpho, iſiciis, pectinibus, oſtreis non coctis: celerrimè tali affectu liberati ſunt, vt neque acidos ructus, neque aliam cruditatem in poſterum ſuſtinerent. Ex talibus igitur vniuerſis coniectura aſſequi licet, idem accidens à contrariis ſæpe cauſis oboriri. Quemadmodum autem in acido ructu, ita rurſus cura habenda eſt vbi æger amaritudinem cauſatur, & non ſtatim humidis in totum & refrigerantibus vtendum. Fieri nanque poteſt vt viſcoſi abundent humores, in quibus bilis, dum ad ſuperiores partes effertur, huiuſmodi conſenſum, etiamſi nõ admodum copioſa fuerit, ægro præbet. Omnes igitur arquatos amaritatem percipientes videre licet, attamen nõ omnes à refrigerantibus adiuuantur. Multi ſiquidẽ etiam alliis liberalioribus vſi, arquato liberati ſunt, ita vt neque reliquo tẽpore amaritudinẽ perceperint. id quod meritò accidit, quũ neque ab eadẽ cauſa arquati fiant, ſed alii ob iecoris inflãmationẽ, alii ex ventriculi intẽperie, alii à viſcoſis humoribus: ſed hi curari nequeunt niſi extenuantibus & calefacientibus. quemadmodũ rurſus cõſiderandũ eſt, etiam in iis qui copioſiora expuunt, & frigidum putantur ſtomachum habere. Non enim eiuſmodi à copioſa in totum humiditate accidit, quũ etiam ob caliditatẽ euenire poſſit. Nam quũ ieiunant, & cibo modico vtuntur, hoc ſæpe experiuntur, nec deſinunt ſaliuam emittere,

A & copioſa expuere, donec cibum aſſumant. Clarum autem eſt id accidere dum caliditas humores qui in alto latent diſſoluit. Poſtquam enim natura cibum concoquens, oblatum inſumpſerit, tunc rurſus quæ appoſuit diſſoluere cogitur: atque idcirco copioſiora ſpuunt, humiditate quæ in alto hæreſcit liqueſcente. Quòd autem ob calorem crebriùs expuere ipſos accidit, videre licet in lignis quum comburuntur: quippe humor ex eis deſtillat, nimirum igne id quod aquoſum in illis continebatur e-
B uacuante. Idem etiam in carnibus, dum aſſantur potiſſimùm, euenire cernimus. DE CVRATIONE. Curandi ergo ſunt qui ob calorem copioſa expuunt, cibis refrigerantibus, & qui difficulter confici poſſunt: quemadmodum rurſus eos qui ob humiditatem, calefacientibus. Opus igitur viro eſt in arte omnifariam exercitato, qui exquiſitè cauſam diiudicare queat. Etenim idem accidens à contrariis (vt diximus) cauſis oritur. Quare plerique rigorem & frigus in corpore ſentiunt, quidam ſanè à crudis humoribus qui in eo ſuperant, quidam verò ob
C ſiccitatem & inediam: alii propter bilem: quemadmodũ alii rurſus in externis partibus ob magnam inflammationem, quæ calidum ſanguinem totum ad ſe attrahit, perfrigeſcunt. Multa ſanè etiam alia exempla licet adducere quòd eadem res à contrariis (vt dictum eſt) ſubinde cauſis efficitur: verùm hæc quoque ſufficiunt. Nam in febrium curationibus copioſius de hac re agetur: quia medici plurimùm ab eis decipiuntur, errántque.

DE SINGVLTV, Cap. XIII.

D QVum ſingultus etiã, ſtomachicus ſit affectus, his coniungere eum decet, vt omnis ſtomachicorum diſputatio in idem ſit collecta. Nam totus ſtomachus conuulſorio more, dum nonnulli mouentur, affici videtur, vbi facultas ipſius expultrix illic largius ad recrementa quæ inſident, grauant & rodunt, expellenda incitatur. Non rarò in euacuatione etiam, ipſa ob ſiccitatem comitatur, nimirum vt in dyſentericis, vel quocunque alio modo largius euacuatis, & febri tentatis immodica, tale fieri fieri ſpectamus. Fit autem vt etiam ob acrem quam-
E piam qualitatem homo ſingultiat: ſicut qui hydrogarum aſſumpſerit, aut aliud quid eiuſmodi roſionem inferens, ac magis vbi ſtomachus quoque eſt ſenſibilior. Atque hæ ſanè ſingultus cauſæ, tot & tales exiſtunt: curari autem ipſæ remediis ad cauſam eum facientem propriè accommodatis debet. Si enim cauſæ fuerint viſcoſæ & craſſæ, extenuantibus & incidentibus vtendum eſſe conſtat. Incidit autem probè acetum quoque ſolum, ſi modicè ſorbeatur, & præcipuè quod vocatur ſcilliticũ: item oxymeli, quod ex eo temperatur. Adieci autẽ huius
F quoque compoſitionem optimam, quæ multis conferre poteſt, præſertim ſtomachi affectibus & inflationibus, acidiſque ructibus. eſt autem hæc: OXYMELITIS confectio. Scillæ partis internæ tenerioris libræ duæ: aceti acris albi ſextarii quindecim: piperis vnciæ duæ, dauci Cretici ſeminis, fœniculi ſeminis, cumini, ſingulorum drach. 4: apii ſeminis drachmæ octo, petroſelini Macedonici vnciæ duæ, laſeris vnciæ duæ: gingiberis vncia, pyrethri vncia: nardi Gallicæ drachmæ 4, liguſtici drach. 4. hyſſopi Cretici drachma, pulegii drachma: mẽthæ viridis faſciculus, apii viridis faſciculus, cardamomi
G drachmæ duæ, rutæ viridis turiones quinque, mellis ſextarius, folii drachmæ quatuor, coſti vncia, ſapæ ſextarii duo: agarici, ſpicæ nardi, amomi, ſingulorum vncia. Omnia hæc contuſa diligenter, ſeorſim habeto, & ſcillam in acetum coniectam per dies ſeptem macerari ſinito; deinde ea ſublata, reliqua omnia contuſa, vbi validè læuigaueris vnà, acetóque indideris, alios dies ſeptem ſini-
H to: deinde per linteolum denſum expreſſis, etiam ad affectum prædictum vtitor. Cæterùm & raphani radices in ipſũ intingere conuenit, vomitúmque ciere. Adhæc mulſa, & ſpicæ nardi rutǽque decoctum potu ipſis auxiliatur: necnon panis ex condito comeſtus. Omnia nanque hæc adhibui, & in magno adeò ſingultu vt æger è lecto exilire cogitaret, profeci. Vſus autem ſum præter hæc etiam extrinſecus in ſtomacho, caſtoreo, ſtyrace & maſti-

che,oleo ipſa incoquens, & ſtomachum vehementer ex eo fouens. agitabam autem inter coquendum oleum ruta. Porro caſtoreum,& potum & olfactum in his probè opitulatur: itē nardus Gallica, aſarum, ſpica nardi,aniſum, cuminum,& liguſticum. Quòd ſi recrementa rodentia & corrupta fuerint, iis vtendum eſſe conſtat quæ contemperant,& ſimul id quod rodit abſtergere poſſunt. Vinū autē his circuncidendū eſt,atque omnia acria decocta temperata autem aqua vtendū, & pane ea imbuto,ptiſſanáq; copioſa,& piſciculo qui aceti paulū habeat, & pullis columbarum: atque huiuſmodi ſingultientes purgandi nō ſunt. Sin autem ob euacuationem aut febrim ſingultus accedat,non dubiè etiam firmiter perſeuerās, (tunc enim ob ſiccitatem immodicam affectus oritur) talis meritò quidem periculoſus eſt.Quare in eiuſmodi humectantibus & refrigerantibus auxiliis,præſertim temperata aqua creberrima, vnctione, & omnibus quæ euacuatis adhibentur,vtendum. Noui autem quendā ex iis qui ob hanc intemperiem ſingultiunt, frigida ſorbitione conſeruatū. At in inflammatione, ea quæ actu frigida ſunt vitari debent: magis etiam continuè tepida vtendum, paulatim eam ſorbendo. extremas autem manus calidiſſimas frequentius madefacere oportet:& pedes deligare contineréque,non eſt alienum. Inſuper ſternutamēta accommodare in quibus maximè humida ſtomacho infixa ſunt. Ita nanque ſpiritus, dum in anguſtias redigitur,& violentia incidit,humorem qui in ſtomacho continetur propellit. Adhæc ſuperfuſionibus ad ſtomachum vti cōfert, in quibus potiſſimùm etiam inflammationem illius aut iecoris eſſe conſideraueris:vena prius ſecta, niſi omnino vires diſſuadeāt. Talibus igitur cū ratione& artificio vtēdum eſt,ita vt animum aduertas tempori,ordini,qualitati,& aliis omnibus quibus celeberrimi medici aduertendum eſſe putarunt. At ſi multis atque multis tentatis æger nihil ſentiat adiumenti ſolatiíque, dum nihil ex iis quæ ab arte ſuppeditantur, morbi difficultati ſuccurrere poteſt,etiam naturalibus quæ alligantur vti alienum nō eſt,vt ægrum conſeruemus. Etenim impium eſt talem deſerere, & prohibere ea quæ ægro ad ſalutem conferunt, quum etiam diuiniſſimus Galenus,& qui eum præceſſerunt,his ſint vſi. Quare ſapientiſſimus ille Didymus in libro qui Octatomus vocatur,ſcriptū reliquit. ALIVD.

Feſtucam,aut lapillum, aut fimum ex terra ſublatū,ſingultientis capiti,ipſo ignorante,imponito, ac ſtatim ſingultus deſinit. In Cyrene hoc quoque didici. ALIVD.

Singultiens contineat manu ſiniſtra calculos ſuffragiorum quadraginta,& capiti ſuperimponat:ac ſtatim ſingultire deſinet. Caſtoreum autem alligatum citò ſingultum finit. Adhæc cuminum quoque panniculo lineo inditum brachiali ſiniſtræ manus alligato: hoc Æthiopes ad Auſtrum habitantes facere dictitant: Cretenſes teſſeram manibus continere,γ ρ ζ γ,& naribus offerre. Nonnulli verò panis fracti micam auri ſingultientis tacitè imponunt, & fragmentum olfaciunt,liberantúrque: alii verò rutam ex vino aut mulſa coctam potui præbent: alii apium aut caſtoreum,aut daucum Creticum, aut aſarum, aut nardum Gallicam,ſingula priuatim aut ſimul cum mulſa, vel decocta,potui:aut laſer olfaciendum exhibent. Eximiè facit etiam gargarizatio,& aurium oriſque detentio. Non autem oportet pleraque contemnere,ſed omnia etiam cum alia curatione, quam ars præſtare iubet, adhibere.

DE CHOLERA, Cap. XIIII.

QVòd cholera ſanè acutiſſimus ſit affectus, ſyncopen inſignem,immodicámque virium reſolutionē inducens,omnibus in confeſſo eſt. Idcirco accuratè internoſci,& celerrimè curari,meritò poſtulat. Etenim dilatio in omnibus acutis morbis nociua eſt: in hoc autem affectu,etiam exigua ac leuis curandi mora,haud ſimplicem offenſam,ſed etiam abſolutam ſubinde tabem, quæ phthiſis dicitur,conciliat. Choleram itaque,immoderatam eſſe perturbationem,quæ per aluū & vomitum propter ſtomachi ſubuerſionem offenſionémque proueniat, intelligendū eſt. Ne autē quis affectū hunc ideo cholerā vocari putet quòd ὑπὸ χολῆς *i. à bile* omnino fieri cōſue-

A uerit,ſed quia materia quæ per ventrem adfertur,ex inteſtinis videtur excerni. Inteſtina verò choladas veteres appellabant,vt etiam Homerus teſtatur his verbis, *κέχυντο χαμαὶ χολάδες. quod eſt, Fuſa erant humi inteſtina*, huius gratia etiam affectum choleram nuncuparunt. At non ſolū de vna fit cauſa,ſed etiam multis,nempe ob copioſiorem cibum aſſumptum,&,quia concoqui non potuerit, corruptum:item ob prauorum humorum aut ciborum, aut potionum,præſertim ſtomachum offendentium, qualitatem:qualis eſt & pepon, & pingues dulceſque & oleoſi B cibi. Gignitur etiam ex copia bilis, naturam ſurſum aut infrà ad excercendum irritantis: necnon ob nonnulla frigida applicata,vt epithemata quædam,aut frigidarum aquarum vſum,ſi eas bibant,aut in eis diu natauerint. Quæ quum ita habeant,neceſſe eſt etiam de curatione tractare quæ ad vnamquanque huiuſmodi cauſam accommodetur. CVRATIO eorum qui ex copia ciborum cruditate laborarunt, incideruntque in choleram. Si igitur ciborum corruptio per initia tibi appareat, & æger nihil C fere per ventrem aut vomitum excernat,ſed nauſeet vellicetúrque, tunc ipſis exhibere conabimur quæ potius vomitū prouocare largius poſſunt: qualis eſt mulſa, quæ ambo ſine noxa præſtare poteſt,nempe & aluum & vomitum incitare. Quòd ſi verò mulſam non libenter ſumāt, tepida aqua ipſis liberalior dari debet,atque vomitus ſollicitari aut digitis,aut pennis anſerum ex hydrelæo in os inditis,donec corrupta abundè euacuata tibi eſſe videantur. Et ſi quidem ita tibi apparuerit vt nullum recrementum ex iis quæ iam in ventre corrupta fuerant,copioſum remanſerit,ſomnum ægris præcipere oportet, quietém- D que, & præcordiorum fotum. Quū igitur hæc imbecillia ſunt,dulce oleum calidum iniectum adiuuabit: per hyemem autem etiam nardinum,vel gleucinum,vel marciatum. At vacuatione poſt ſomnum finita, neque febri vrgente,ad balneum duci debent, paulatimque cibo refici, ita vt cruditas tantùm vitetur. Niſi enim quid impedimenti fuerit,celerrimè rurſus ad naturalem ſtatum reuertuntur:qualia neque ſtomacho affecto accidunt, ſed corruptione ob copiam ciborum oborta:vnde neque huiuſmodi propriè choleram nominant. CVRATIO E choleræ ex vitiato ſtomacho prouenientis.

At ſi non ex ciborum copia,ſed inanitione, aut imbecillitate ſtomachi prægreſſa euenerit, quæ etiam propriè Cholera vocatur, quū ſit immoderata per ventrem vomitúmque(vt diximus)euacuatio, ſtomachus vitiatus atque imbecillis refici iis deuoratis ſi(fieri poteſt)debetquæ corroborent & recreare queant, nempe victu & medicina. Dicamus igitur prius de victu qui hoc præſtare poſſit,atque ita tandem de vnctionibus quæ extrinſecus imponuntur. DE VICTV. Panis igitur his ante omnia i- F doneus eſt,ſi ex vino detur,aut myrteo,aut omphacomelite,aut palmatiano, ſiue Sareptino: præſertim ſi æger nō febricitet,ſed etiam perfrixiſſe videatur, & imbecillis ſit viribus,copioſioréſque pepones comederit. Hi enim quū ſtomacho pluſculum aduerſentur, vomitúmque immoderatius comeſti moueant, choleræ affectum gignunt. Quòd autem vomitum cieant, & ſtomacho ſint inimici, experientia id licet cognoſcere. Nam ſi duos ſicci ſeminis ſcrupulos illi qui vomitu opus habet potui offeras,videbis eum qui deuorauerit ex ipſis,nauſeare vellicarique, G & ſtatim in vomitum prorumpere. At ſi æger febricitet quidem,ætate autē floreat, neque ſtomachus eius à frigidis,ſed potius pinguibus,aut dulcibus,aut oleoſis ſubuerſus fuerit,& ructus nidoroſi oriantur,his panis nō ex vino ſed omphacomelite,aut Cibyriaco hydromelo,aut poſca, aut hydroroſato,dari debet, permittique vt paululum ex his ſorbeat. Quòd ſi vomitus perſeueret diutius,etiā menthæ decoctum,vt ſaluberrimū medicamētum, ipſis dandum eſt. Etenim præterquam quòd ſtomacho illa grata ſit,etiam naturaliter ad hunc affectum accommodata eſt. H Sin autem vires vrgeant, & extremorum perfrictiones, conuulſionéſque,& animi defectio oriatur, ſalutare eſt etiam vinum decocto admiſcere. Nam vinum omnium maximè ſubitò & celeriter vires callapſas refocillare po-

teſt: ac multos noui, ex ſola illius potione præter ſpem mortis periculũ euaſiſſe. DE VNCTIONE. Particulas autem refrigeratas perfricare irino vnguento cõuenit,aut gleucino, aut nardino, aut populeo, aut Sicyonio,aut quodam alio quod recipit præſertim caſtoreum & medullam ceruinam. Hæc enim omnia iis qui conuelluntur & propè perfrigeſcunt, admodum ſunt cõuenientia. DE EPIPLASMATIS, ſiue cataplaſmatis.

A

Vtendum etiam eſt epiplaſmatis,quæ ad eos præſertim idonea ſunt qui cibum non continent,panis ſiligineus ex vino coctus,oleo melino adiecto, & polenta ſimiliter ex vino myrteo incocta: quòd ſi deſideretur myrteum, ex vno prædictorum,aut palmatiano,aut Tyrio,aut Sareptino.Prius autem decoquatur in eo abſinthium Ponticũ, roſæ,mala cotonea, palmulæ, iuncus rotundus ſiccus, & œnanthe: ſi tempus autem patitur, etiam capreoli vitis. deinde ſic polenta coquatur. Inter coquendum adiiciatur etiam maſtiche,& melinum oleum.Hæc enim omnia ſunt apta tum ad corroborandum,tum ad prohibendum ne aliud in ipſum influat. DE EPITHEMATIS.

B

Multa ſunt ad huiuſmodi affectus prodita: quorum autem nos habemus experientiam,hæc ſunt: EPITHEMA διὰ οἰνάνϑης laudatiſſimum. Œnanthæ drachmæ duæ,omphacii drachmæ quatuor,ſtyracis item drachmæ quatuor,acaciæ drachmæ octo, roſarum ſiccarum drachmæ octo,gallæ omphacitidis drachmæ quatuor, palmularum drachmæ ſex: vini auſteri,olei myrtei,picis, ſingulorum drachmæ ſedecim.Hoc medicamentum ad hepaticas dyſenterias,vomitiones,& eos qui cibum retinere nequeunt, præſtantiſſimum exiſtit. EPITHEMA quod ex malis conſtat, διὰ μήλων Græcè dictum. At ſi multis in ventre collectis flatibus tormina & diſtentiones oboriantur, ratio eſt etiam cucurbitulas admouere. hæ enim non ſolùm leniunt, ſed etiam plurimum iuuãt. Iis etiam cõferunt qui cibum non retinent, ſi ſtatim quũ æger illum aſſumpſerit, ſtomacho agglutinentur. Nam validè retrahendo,vomitum fieri prohibent: præterea ſi diutius adhærent, etiam concoctionem iuuant, & ventrem,ne amplius profluat,cohibent. At calidioribus citra ſcarificatum vti conducit: ſin autem inflammatio quædã diuturna & ſcirroſa circa præcordia orta fuerit,tunc cum ſcarificatu eas admouere non eſt abſurdum.

C

D

DE IIS QVI OB BILIS COPIAM choleram ſunt experti. Cap. XV.

QVòd ſi bilis copioſior nunc ſurſum, nunc infrà choleræ affectum excitet,clarum tibi erit eam ex roſione & caliditate circa ventrẽ ac præcordia ampliore percipi:ea verò quæ per aluum & vomitus efferuntur,omnia etiam eſſe bilioſa, ægrum vehementer ſitire, & linguam habere ſcabram.Si æſtas fuerit,& æger iuuenis, calidiore victu primùm vſus,multo magis ex his veram notionem manifeſtámque conſequêris, quòd affectus prædictus ex bilioſi humoris abundantia procreatus fuerit. CVRATIO. Cauſam itaque efficientem obſeruans, per contraria ſemper curabis,quæ refrigerare & humectare poſſunt,cibos,potus, & epithemata quæ eiuſdem ſint facultatis. Proinde ptiſſanæ cremor refrigeratus his eſt idoneus: item lactuca eodem modo refrigerata, paulo aceti adiecto:ſimiliter etiam intybus & troximus: item panis ex aqua aſſumptus.Inter teſtacea,pectines, & buccina lota ſæpius: item bulbium & ſternium:aſtacus biſcoctus, & piſces duri,quódque ex ipſis fit iſicium: necnon anſerum & gallinarum cohortalium ventriculi. DE FRVCTIBVS pomaceis. Ex fructibus conducit is qui non admodum maturuit, & mediocrem habet aſtrictionem: præſertim mala,pira, mala Punica, & vua penſilis. DE

E

F

G

BELLARIIS. Ex bellariis,caſtaneæ & vuæ paſſæ expediunt. DE POTIONE. Potus his omnium maximè aqua frigida conuenit,quæ non vniuerſa, ſed paulatim,& in cibi ſumendi medio tempore bibatur. Quòd ſi ex ſymptomatis nimium infeſtantibus vires imbecilliores fieri contingat, non alienum eſt hydromelum & omphacomeli eis exhibere,aut paulũ vini vel Sabini,vel Cnidii. Sin autem vigiliæ quoque multæ infeſtauerint propter ſiccitatẽ quæ ex inanitione accidit, diacodeion, quod ex ſapa Cretica paratur, dare ipſis quoque commodum eſt: & quũ ſomnum capturi ſunt,paululũ ex eo prædictis potionibus admiſcere. DE IIS quæ extrinſecus imponuntur. Imponantur autem ſtomacho & præcordiis ſemperuiuum & lactuca,cum mica panis roſaceóque excepta.Item ceratum probè confectum, optimè & maximè iuuat: ſi tempus ferat,capreolorum vitis,aut vuæ acerbæ, aut polygonii ſuccus ei miſcebitur. Præſtantius enim erit,& ad ea quæ volumus efficacius. Etenim refrigerat, corroborátque, & id quod in ſtomachum influit repellit:necnon inferiorem ventrem cohibet, totúmque corpus ad bonam temperiem mutat, & appetentiam excitat.hæc omnia aliáque plura præſtare poteſt.Hac igitur ratione ipſos curare oportet,in quibus & vomitus copioſiores crebrioréſque fiunt,& venter immoderatius excernere,atque conuulſiones ſyncopáſque inducere videtur, vt æger de vita periclitetur, dum immoderatior per vomitus & aluum excretio accidit.

DE CHOLERA,QVAE CITRA NOXAM excitatur, Cap. XVI.

QVòd ſi bilis ad excreationem procliuis, naturam irritare videatur, nihil autem mentione dignum vel per aluum deſcendat,vel per vomitũ erumpat,non abſurdum eſt tunc etiam medicamento purgante vti,quod humorem bilioſum purgare queat,præcipuè ſi æger iuuenis fuerit,& priori tempore purgari conſueuerit,nunc autem ceſſauerit. Maximè igitur hoc efficere poteſt citra noxã ſcammoniæ liquor ex poſca,cum exiguo admodum menthæ ſucco,aut hydroroſaro,aut hydromelite datus. At ſi bilis in ventriculi tunicas abſorpta fuerit, etiam picra ipſis exhiberi debet, adiecta ei ſcammoniæ lacryma, prout ægri vires permittunt. His igitur ad corpus purgandum vti debemus. Vbi vacuatio facta fuerit, & totũ corpus deinceps recrementis vacuum, vt nihil in ventrem poſſit influere, nauſeæ ſtatim ceſſabũt, & cibus qui offertur non corrumpetur,prauitate humoris iam euicta, minoréque facta:& in totum corpus diſtribuetur, ipſúmque probè nutriet,vt æger ſequenti tempore immunis à morbo & ſanus conſeruetur.Cæterùm noſſe oportet, frictionem per manus adhibitam,quietam, calidam & mitem, iis omnium maximè qui choleram ſuſtinent conducere. præterea etiam extremorum deligaturam: &, ſi quidem aluus vrget,plura brachiis,& iuncturis quibus illa cũ manibus committuntur,vincula iniicienda eſſe: ſin autem vomitus,tum femora,tum talos conſtringi, & paululum ipſa diſſoluendo,rurſum deligari oportere. Si pedes refrigerari aut conuelli ſpectaueris, etiam permittes vt calidæ ipſos aquæ imponant,ac fouebis quouſque particulæ incaluerint,vehementérque rubeſcant. A fotu,lanis quoque obtegẽtur,ne refrigeſcant. Atque hæc potius fieri debent quum etiam vomitus vrget, & materia ſurſum erumpere videtur,quemadmodum diximus,brachia vehementer vincire,& ſuperfundere iterum oportere, ſi aluus item vrſerit:vt materiam ſemper in contrarium reuellamus.Necnon alia quæ dicta ſunt,diligenter adminiſtrari decet. atque eo pacto choleræ curatione non fruſtraberis. acutiſſima namque ſi oboritur, ſubitò periculum inducit.

ALEXAN-

Liber VIII,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE INFLAMMATIONE IECORIS, Caput I.

QVòd ſanè, vt omnis inflammatio ex feruenti ſanguine trahit originem, ita etiam ea quæ in iecore oboriri ſolet, exordium ſumat, omnes fatentur. Quomodo autem ipſa internoſci debeat, diſcernique num ipſi iecori propriè acciderit, an tunicis ipſius, vel muſculis extrinſecus ambientibus, conſiderare oportet. Et, ſi iecur inflammatur, inſpiciendum rurſus eſt & inquirendum gibbáne potius an caua ipſius pars, vel etiam vtraque ſimul affecta ſit. Si enim id cognitum diſcretúmque probè fuerit, curatio quoque celeriter ſinéque impedimento adminiſtrari poterit. NOTAE an gibbam iecoris partem inflammatio obſideat. Si igitur inflammatio in gibbis conſtiterit, facilè internoſci poteſt, præſertim ſi magna ſit. Nam ſecundum ambitum circumſcriptum inflammationis ſpecies ferri tunc videtur: ac febrim inuehit ardentem, vomitum bilioſum & æruginoſum: frequenter iugulum detrahit, tuſſiculam mouet, ſeptum tranſuerſum coarctat, & grauitatis potius quàm inflammationis ſenſum infert. Si enim in tunicis aut ambientibus vaſis conſtiterit, acriorem dolorem excitat. Quare ſi vniuerſa iecoris inflammatio magna fuerit, ita ipſam noſſe tum oculis ipſis, tum tactu, tum aliis prædictis indiciis expedit. Quòd ſi inflammationem non magnam ſed exiguam eſſe contigerit, ægrè ipſa internoſci poteſt. Neque enim febrim ſtatim inducit, niſi inſignem quandam magnitudinem acquiſierit: neque oculis hæc ſpectari, neque tactu manifeſtò cognoſci, ſed ex aliis ipſa animaduerti poteſt. Si nanque æger, vbi nos præcepimus vt magnam reſpirationem edat, grauitatem ſe quandam & dolorem percipere dixerit, inflammationem exiguam interius in iocinore, aut circa eius gibba exiſtere ſciendum eſt. SIGNA inflammationis cauam iecoris partem occupantis. At ſi in caua iecoris parte inflammatio conſtituta fuerit, inde cognoſcitur quòd tumor primùm in imis potius quàm in ſupernis partibus conſpiciatur, atque hinc animi defectio ſuccedat: imò etiam corpus alimentum non ſentiat, pallidum & tenue appareat, vt tandem ipſo refrigeſcente etiam aquæ ſubter cutem ſuffuſio deinceps ſequatur. Ita ſanè inflammationem caua iecoris infeſtantem, ab ea quæ gibba exercet, diſcernere conuenit. At in muſculis inflammationem tempeſtiuè cognoſcere licet. Nullum enim ex prædictis accidentibus ægri ſuſtinent: & præterea inflammatio è directo muſculorum figurata conſpicitur: necnõ extrinſecus manifeſtò conſpectui ſe offert, non quemadmodum in caua iecoris parte intus deliteſcens. Curare autem eam oportet ita vt toti corpori proſpiciamus. Si nanque ſanguis in vniuerſo eo ſuperet, curatio protinus adminiſtranda eſt, & non differēda, (periculoſum enim) ſed vena axillaris incidi debet. Quòd ſi hæc ſecari non poteſt, ex ſupernis vacuatio omnino tentanda eſt. Qui enim vacuationem adhibere, & totum corpus recrementis liberare neglexerunt, hi maximorum malorum ægris authores fuerunt. Vel enim accidit vt materia in pus ex medicamentis intempeſtiuè adhibitis conuertatur, aut tem poris ſpatio ſcirroſa & ad diſcutiendum contumax fiat. Propter hæc igitur omnia cauendum eſt ne cataplaſmata & ſuperfuſiones inducamus priuſquam totum corpus à recrementis liberum fecerimus. Itaque ſanguis mitti debet: poſt miſſionem victus inſtitui recrementorum expers, mitis, qui nihil habeat acre, præſertim inter initia. nam feruens inflammatio nihil huiuſmodi tolerat. Quare commodius eſt ab id genus decoctis abſtinere, ac non vti iis quæ videtur aperire, eo quòd partes inflammatæ flu-

A xiones inde magis experiantur & augeſcant. Itaque cremor ptiſſanæ his eſt idoneus, qui habet vim & aperiendi & abſtergendi, præterquam quòd affectas partes non affligit aut calefacit. Similiter etiam auenæ cremor accommodus eſt. Iis autem, qui hæc auerſantur, & chytron & amygdala dari debent: oua autem prohibenda, eo quòd craſſi ſint ſucci & flatuoſi: micæ verò panis, aut coctæ, aut elotæ, verùm non copioſæ, aſſumi. Reliquis omnibus frumentaceis interdicendum eſt, vt ſimilagine, libo ſuminali, pulte, quæ Græcè poltos dicitur, & placētis, item pin-B guibus & teſtaceis, præter erinacium: & rarò admodum pectines, atque tunc dare conuenit quum æger bilioſus eſſe apparet, ſitique & vigiliis conficitur, inflammatione feruenti & eryſipelacea torquetur. His & intybi & troximi, & cichoria, & ſonchi, & teneræ betæ, necnon columbus & piſcis cum iure decocti conueniunt. Dulcia verò omnia & recrementitia prohibeto. nam viſcera largius hinc augeſcentia, in tumorem attolli videre licet, non ſolùm in gallinis & ſuibus, ſed etiam omnibus brutis animalibus. Quare dulcia & aſtringentia ſimiliter cauere o-C portet. nam eo quòd conſtringunt contrahúntque tumores, ad diſcutiendū difficiles ipſos reddūt: ob quod neque malum Punicum, neque alium fructum pomaceum, imò neque vinum maximè competit: vt quod omni feruenti inflammationi in totum ſit aduerſarium. Quod autem aſtrictionis expers eſt, magis proficit in quibus ſola obſtructio citra inflammationem exiſtit. Tantum de victu dixiſſe ſufficiat. Offerenda igitur prius ſunt quædam ſimpliciora, ex quorum numero eſt radicis apii dilutum, & oxymeli, quum inflammatio concoqui incipit. Nam per D vrinas materia ſubtrahitur, tumórque imminuitur. Si igitur & febris mitior fieri, & concoctionis ſigna tutiora appareant, cum fiducia, etiam ea quæ largius incidere, & obſtructa aperire poſſunt, exhibeto: cuius generis eſt aſarum, matum, & nardus Gallica. Compoſita autem probè faciunt hæc quæ ſoluere ſimul inflammationes, & dura emollire poſſunt: item quæ magnas citra febrim obſtructiones poſſunt diſcutere: quorum etiam confectiones exponere eſt neceſſarium.

DE OBSTRVCTIONE IECORIS, Cap. II.

E OBſtructiones iecoris vniuerſæ hinc innoteſcunt quòd neq; febris, neque feruor in locis affectis adſit: grauitas autem & ſola diſtentio in cauis iecoris partibus ſenſu percipiatur. Quum igitur obſtructionem eſſe animaduerteris, cum fiducia medicamentis vtitor quæ incidunt & extenuant: quibus etiam in particulis ſcirro indureſcere incipientibus vti conſulo. Ac ſcirri vbi materia quæ particulis impacta eſt, prius emollita diſſolutáque fuerit, medicamentis tunc indigent quæ obſtructa F liberare poſſunt. Qui enim ad ea quæ reſerare ſolent deſcenderūt priuſquam tumor fuerit emollitus, hi adiumētum quidem ex eis attuliſſe viſi ſunt, tenui ſolo, ſiquod eſt, diſcuſſo: poſtea autem obfuerunt. Nam humores nimium exſiccati aſſatique, lapidum inſtar concreuerunt, adeo vt non amplius diſcuti potuerint. Dicamus igitur de vnoquoque, qualia ſanè ad inflammationem tantùm, qualia item ad obſtructionem conueniant, quæ rurſus indureſcentia diſſoluere & emollire queant.

G

De inflammationis iecoris curatione.

Laborantes inflāmatione iecoris, malis cotoneis, farina hordeacea, & fœnogræco decocto obducito. Etenim præterquam quòd robur inſinuant, etiam duritiess diſcutiunt, emolliúntque. Ad maximas inflammationes, in quibus etiam ſtomachus affectus eſt, & latera diſtenta ſunt, palmulas citra medullam contuſas diligenter,

& cum pari cerato roſaceo, in pila legitimè vnitas, paulo roſacei ſuperfuſo, applicato. Iam ceratum bene facit quod recipit hæc, ammoniaci, ceræ, ſingulorum drachmas octoginta: croci drachmas quatuor, olei Cyprini heminam. Ceratum deraſum reliquis admiſceto.

ALIVD ad inflammationes non admodum feruentes.

Sampſuchi viridis drachmæ vigintiquatuor: thuris drachmæ quatuor, ceræ, reſinæ piceæ, ſingulorum drachmæ ſedecim: olei Cyprini heminæ ſex, mellis heminæ quatuor. Quæ liquari poſſunt, liquefacito, & aridis in pila probè læuigatis addito. ALIVD epithema ad inflammationes feruentes, non modò muſculorum, ſed etiam ipſius iecoris, multis admodum experimentis comprobatum. Abſinthii comæ, nardi Gallicæ, aſari, croci, ſingulæ vnciæ: iridis, myrti, ſtyracis, bdellii, ſuffiminis ammoniaci, ſingulorum vnciæ duæ: medullæ vitulinæ vnciæ quatuor, cerati lentiſcini libræ quatuor. Adhæc Apollophanis epithema optimè facit, ſiquis ipſum commodè parauerit: habet autem in hunc modum. APOLLOPHANIS malagma ad iecorarios. Ceræ, iridis Illyricæ, bdellii, ſingulorum drachmæ octuaginta: ammoniaci ſuffiminis totidem, reſinæ terebinthinæ drachmæ quadraginta, mannæ thuris totidem. Contundito, & irino pilam ſubungito. EPITHEMA ad inflammationem iecoris. Aloes vnciæ tres, maſtichæ vncia, ceræ vnciæ tres, olei nardini ſiue melini totidem. Sin autem voles, vt magis corrobores, miſceto aloen pari maſtichæ pondere. Ita & ſtomacho & iecori quod mediocrè ſuſtinet inflammationem, conueniens eſt medicamentum: quemadmodum etiam quod micas panis recipit: item anethinè & ambroſia: necnon quod Diameliloton dicitur, ſi his miſceatur: adhæc quod diachamæmelon vocatur.

AD INFLAMMATIONES ſcirroſas. Ad tumores ſine febribus, præcipuè diuturnos & ſcirroſos, etiam Anemone medicamentum valet, & Ariobarzaniũ, & quod vocatur Helladicum, omniáque copta bene faciunt. Atque horum ſcripturas apud multos proditas inuenire licet. Vt autem lector promptè inueniat, nec differre cogatur, hic quoque exponenda vobis cenſui, maximè illa quorum experiẽtiam accepimus. HEPATICVM optimum, faciẽs etiam lienoſis, & quibus ſtomachus eſt diſtentus: nobiliſſimum medicamentum & blandè emolliens, adeò vt nullum ei comparari queat. Ceræ drachmæ ſeptuagintaquinq; ſampſuchi quinquaginta, fœnigræci torrefacti totidem, piperis albi vncia, nitri octo, terebinthinæ drachmæ ſeptuagintaquinque, Cyprini libra, vini hemina. Sicca contundito, incernitóque, & ad triduum vſque in vino macerata, ſimul vnito: deinde ea quæ liquari poſſunt, liquefacta, iis quæ in pila ſunt ſuperfundito, emollitáque diligenter, reponito. Quum vſus poſtulat, medicamenti partem vnam miſceto, atque ita imponito. EPITHEMA odoratum, quod euodes dicitur, ad iecoris & ſtomachi inflammationes egregium.

Croci ſeſcuncia, bdellii drachmæ nouẽ: aloes, myrrhæ, ſingulorum vnciæ duæ, folii vncia: propoleos vnciæ tres: thuris vnciæ duæ: ſtyracis vnciæ tres: maſtichæ vnciæ duæ ſemis, nardi vncia, cardamoni vnciæ duæ, fæcis hedychroi ſeſcuncia, ammoniaci ſuffiminis vnciæ ſex: ceræ libra, colophoniæ libræ duæ: opobalſami vnciæ ſex: palmularum totidem. Haud noui an in duris & frigidioribus affectibus medicamentũ hoc ſit præſtantius. COPTON ad duritiẽ & ſtomachi iecoriſque reſolutionem inſigne. Propoleos vnciæ 6, ſtyracis vnciæ 2, maſtichæ vncia: terebinthinæ ſemuncia: fæcis nardinæ quod ſatis eſt. DE antidotis hepaticis. Tantũ de medicamẽtis. reliquũ eſt vt eorum quæ experti ſumus antidotorum & puluerum mentionem faciamus. HEPATICVM Athanaſia dictum, ad nephriticos & arquatos valẽs: item ſudores mouẽs. Croci drach. duæ, cinnamomi, nardi, caſiæ, myrrhæ, iunci odorati floris, ſingulæ drachmæ: melle Attico excipiuntur. fabæ Græcanicæ inſtar febricitantibus ex hydromelo datur. Non conuenit autem calidis intemperiebus, ſed potius frigidis ſimul & humidis. PASTILLVS hepaticus, qui etiam ſimul arquaticis auxiliatur. Aniſi, apii ſeminis, aſari, amygdalarum amararum purgatarum, abſinthii, ſingulorum drachmæ quatuor. Parantur ex aqua, formantúrque paſtilli, & datur drachma ex aqua. Adhæc chamæmelum cum vino & melle datum, ſubitò iecoris inflammationem ſanat. Antidotum hepaticum ad magnas iecoris obſtructiones & ſcirroſos affectus, vſu comprobatum. Piperis ſeſcuncia, ſpicæ nardi ſcrupuli tres, aloes ſcrupuli ſex, fœnigræci ſcrupuli ſex, eupatorii ſeſcũcia, maſtichæ ſcrupuli tres, ammoniaci, coſti, ſingulorum ſcrupuli ſex: aſari ſcrupuli ſex, mellis ſeſquilibra. Datur cochleare vnum ex condito. Hoc valet iis quos calida intemperies infeſtat, imò in quibus etiam viſcoſi humores obſtructionem pepererint. AD IECORIS obſtructionem puluis nobilis, quem frequenter dedi. Coſti, eupatorii, ſingulorum partes duæ, piperis pars vna. Datur ad triduum ex vino Aſcalonite dimidium. Qui autem aſſumit, in dextrum latus ad horam dimidiam decumbat. Veſperi ſimiliter capiet: abſtineat autem qui medicamento vtitur, aceto, glandibus, leguminibus, oleribus, rapa, & aliis quæ flatus pariunt.

Ad magnam iecoris & lienis obſtructionem, adeo vt etiam inſignes duritias emollierit.

Ammoniaci ſuffiminis ſcrupuli quatuor, thuris ſcrupulus. datur ex condito per triduum, benéque facit. Nam cauſas per ventris euacuationẽm educit, & eos qui aqua inter cutem laboraturi ſunt, ne morbo corripiantur prohibet. Hoc ego ſubinde ſum expertus. ALIVD ad iecoris obſtructionem. Capparis radicis partes duæ, coſti pars vna. datur iis qui febri carent, ex vino: febricitantibus autem, ex tepida. ALIVD comprobatum, quod *à lepore*, διὰ λαγῳοῦ dicitur. Coſti, fœnigræci, piperis, leporini ſtercoris: omnium paria pondera contundes, incernéſque, & probè læuigabis. Datur cochlearium, ſi febris abſit, ex vino: febricitantibus autem, ex tepida. Iubeto ægris vt in dextrum decumbant latus. ALIVD Diabacanu. Coſti, bacani, ſingulæ vnciæ: folii ſcrupuli octo, piperis albi ſcrupuli ſex, ſpicæ nardi totidem: mellis quod ſatis eſt. Datur cochleare cum miſtura conditi in balneo. atque hoc eſt comprobatum, præſertim ad obſtructiones à viſcoſis & craſſis humoribus conflatas. Vt autem medicamentum quodcunque velis, ad ſubiectum affectum accommodatum componere queas, ægri vires, temperamentum ætatum, & ſingula alia, quæ etiam ſapiens ille ſenex obſeruare docuit, reſpiciens, ſimplicia expoſui medicamenta, vt & eorũ facultas tibi citò ſuppetat, & alia ex eis facilè quomodocunque velis conficias.

Simplicia ad iecur medicamenta.

Viticis ſemẽ iecori ſcirroſo & obſtructioni obnoxio opitulatur: centaurii minoris ſuccus potus, & extrinſecus impoſitus: plantaginis ſiccæ radices & folia, multóque magis ſemen: aſparagus myacanthinus, præſertim radices & ſemen: glycyzidiæ radix ſimiliter, lauri radicis cortex ex vino odorato potus: item nucleus pineus, cicera, erythrodani radix, & eupatorium: præterea robur particulæ ipſi inſinuat: adhæc lupinorum amarorum decoctum, cum ruta & pipere potũ, & extrinſecus impoſitum: inſuper iris, piſtacei ſemen, marrubium, amygdala, & dracunculi radix, viſcera purgant, craſſos & viſcoſos humores extenuant. Iam carpeſium, polium & chamædrys obſtructa aperiunt, & craſſitiem humorum extenuant: ampelopraſon ſimiliter, agaricum, & anthemiſium (quod etiam dicitur chamæmelum) præcordiis vtiliſſimum, ſi quid aliud, exiſtit.

DE IMBECILLITATE IECORIS, & dyſenteria.

Cap. III.

QVum dixerimus quomodo inflammatio & obſtructio vel ſcirrus curari debeant, exponamus etiam qua ratione ei medendum ſit, atque internoſcendum quando nihil horum experitur, ſola autẽ intẽperie infirmatur. NOTAE. Quòd ſi igitur attractrix facultas eſt imbecillis, ea quæ per aluum deiiciuntur, in cremorem, quem chylum vocant, probè quidem redacta, eo quòd

venter nullo affectu laboret: liquidiora autem inueniuntur,quia diſtributio in iecur minus perfecta fuerit. At ſi facultas alteratrix infirma exiſtat, deiectiones carniũ recentium loturæ ſimiles videbis: atque hic affectus hepatica dyſenteria vocatur. Itaque vulgares medici,vbi eiuſmodi quippiam conſpexerint,nihil ſoliciti, nec internoſcere valentes vnde imbecillitas oriatur,ſtatim quæ ad iecur ſunt inſcripta medicamẽta adhibent, præſertim quæ robur adiicere & confirmare poſſunt:extrinſecus quidem cataplaſmata quæ ex aloe, balauſtio, malicorio, myrrha, & œnanthe conſtant:intus autem rheum barbaricum, & Xylomacer dictum,necnon theriaca,atque alia quædam antidota. Nonnulli autem ipſorum ventrem extrinſecus ſpiſſamentis & paſtillis curare non dubitant, maximè offendentes. nam ex huiuſmodi corrumpũt magis viſcus, magiſque infirmum & intemperatum reddunt. Verùm non ita conuenit: ſed prius inquirendum ac inueſtigandum eſt quæ intemperies cauſæ ſit effectrix. Atque hac diligenter animaduerſa, ita victus inſtitui aduerſus affectum debet qui ab internotione ſuggeritur. Quippe iecur non ex calida ſolum intemperie, ſed etiam ex frigida & humida qualitate,item ex vtraque ſimul, infirmum redditur. Subinde verò ob prauam quoque materiem ingraueſcens, & propter obſtructionem læditur. Interdum etiam inflammatio vnà cum frigida intemperie miſcetur, mixtúſque affectus & varius efficitur. Dicamus igitur eũ modum quo optimus medicus ſingula internoſcere debeat.

De calida intemperie.

Ex calida intemperie iecorario affectu laborantes internoſcere multis indiciis licet, præſertim quòd æger valde ſitit,bilémque vomit,ſæpe verò etiam æruginoſa: & quòd deiectiones eiuſmodi apparent:linguam habet ſcabram,corpus ſiccum & gracilius videtur, tanquam iecore colliqueſcente,& in cruentas ſanies contabeſcente: tẽporis autem ſpatio,etiam ex ipſa ſubſtantia tandem particulæ longè fœtidiſſimæ deferri cernuntur. His igitur notis calida intemperie laborantes animaduertere conuenit. Cæterùm ex temperamento ægri,ætate, anni tempore,& prægreſſo victu, reliquum licet firmioris cognitionis gratia capere,atque hinc internoſcere. Nam temperamento calidi ſunt,& tenues habitu, pilóſque denſos habent,curis dediti,& animo iracundi.

De frigida intemperie.

Qui verò ex frigida iecinoris intemperie laborant, neque ſitiunt vehementer,neque bilem vomunt, neque amaritudinem in ore,ſed potius acorem ſentiunt: item deiectiones alui, neque bilioſum, neque fœdi admodũ odoris, neque colliquationis aliquid, ſed veluti ſanguinem craſſiorem & nigro ſimilem continent. His etiam vultus non collabitur, & reliquum corpus temperamentúmq; ad frigidius magis inclinare videtur. Adhæc præcedens victus talis, ſi perſpicias, deprehenditur: item vita ocioſior,balnea copioſiora,& intempeſtiua,eáque poſt cibum Ex his atque aliis conſimilibus indiciis frigidam intemperiem iecoris notare ac internoſcere poteris.

De ſicca intemperie.

Sicca autẽ iecoris intemperies corpus ſiccius teſtatur & tenuius, ſitim magis conciliat, & deiectiones alui paucæ & craſſiores apparent.

De humida intemperie.

At humida iecoris intẽperies neque ſitim efficit neque ſiccitatem, ſed magis etiã linguæ humiditatẽ. Nam nulla ſitis vrget,& vultus totúmque corpus diu non collabitur:poſtea autem deiectiones ventris plurimæ apparent. Scire porro licet quòd materiales qualitates, ſi cum effectricibus miſceantur,hæc indicia demonſtrent.

Quomodo calida iecoris intemperies curetur.

Calida igitur iecinoris intemperies refrigerantibus auxiliis curari debet:illa verò in totum remedia deligenda ſunt quæ præterquam quòd refrigerant & abſtergunt,

A etiam aperire iecoris meatus, & corroborare præterea ipſum poſſunt, efficiúntque vt alimentum celeriter per totum corpus diſtribuatur. Itaque cremor ptiſſanæ his eſt idoneus, ac panis cui adiecta ſit inter coquendum radix apii,intybus,cichorium,ſonchus,& his adhuc magis troximum. Quoniam verò in prædictis oleribus vis amara & aperiundi obſtructos iecinoris meatus exiſtit, vti his oportet. Nam hæc facultas etiam calidas iecoris intemperies admodum iuuat,& frigidas non offendit. non enim inteſam habet frigiditatem,ſed mitem, & quæ me-
B dium iam attingat,vt quis citra noxam ea & cum fiducia vti poſſit. Omnia nanque recipit quorum maxime vſus eſt in iis qui imbecillum adeò iecur habent vt neque contineat alimentum, neque exactè inalteret, vel etiam in corpus diſtribuat. Ego ſanè noui multos qui hepaticas dyſenterias euaſerint,hoc adeò vſos olere. Neque enim ſemel tantùm,ſed etiam ſæpe ipſum comedere eodem die conuenit, & mane & veſperi, tum ex decocto, tum ex condimento. Coriandrum autem ipſi inter coquendum miſcere oportet. Quòd ſi quædam obſtructio-
C nis ſuſpicio in gibba aut caua parte iecoris fuerit,tunc etiam apium ſimul incoquere præſtat. Nam præterquam quòd ſuaue eſt & gratum,concoquitur etiam , & in iecur magis diſtribuitur. At oua in omnibus huiuſmodi affectibus,præſertim dura,vitari debent: & halyca, niſi propter vires collapſas aut faſtidium refectione vtẽdum ſit, atque tunc apii radicem cum ea incoquere conuenit. Cõmodius igitur eſt,niſi neceſſitas quædã vrgeat,nunquam halycam tali morbo laborantibus dari, neque chydron, aut typhen: verùm omnibus cibis ptiſſana & panis prædi-
D ctáque olera præferenda ſunt. Inopia verò olerũ, lactuca quoque dabitur,& ex iure & ex condimento, cum radice apii & betæ percocta. Vtilis enim eſt per ſe , & cum malua ſuauior euadit, commodiórque ſi acetum inter coquendũ recipiat. Ex iis quæ volatu nituntur, gallina cohortalis deligi potius debet,quæ & ex iure comedatur, & cum oleribus coquatur. Multa verò iura, præſertim pinguia,& quæ habent aut cuminum aut oryzam , aut aliud quoddam condimẽtum,vitare ſemper oportet. Nam eiuſmodi confectiones impediunt & concoctionem & diſ-
E tributionem, quũ humor adhuc bilioſus ſuperat. Iam ex perdice alimentum his conuenit, phaſiani non pingues, & anſerum ventres:ex ſylueſtribus nonnulla,vt attagenes: raró turdi,aut turtures,aut ex paruis paſſerculis aliqui. Anates in totum fugere oportet, ac omnia quæ in paludibus degunt, quæque ſiccam & melancholicam carnem obtinent,raró,aut nequaquam offerri debent. At calidas intemperies nihil ex his comeſtum iuuat. Ex piſcibus, præcipuè marinis, ſaxatiles offerendi ſunt, in puro mari degentes,vtpote turdus piſcis,ſcarus, pſitta,mulus, chry-
F ſophrys. Qui verò calorem habent leniorem, validáſque vires,iis lupus,orphus,ceris, & iſicium ex ea paratum exhiberi debet, quod nihil habet gari aut vrticæ , aut alia quædam. Nam iſicium ita confectum, præterquam quòd nihil iuuat, adhuc etiam magis eos qui copioſiſſimè veſcuntur lædit. Ex quadrupedibus pulmones dandi ſunt, & craſſa ouium inteſtina , quæ Græci inſtitores ea vendentes,chordas appellant. verùm illi etiam lienem & cor eis admiſcent, vt quæ ægrè corrumpantur, & calidæ intemperiei queant reſiſtere. Vbi non admodum magna
G eſt intemperies & bilioſa, humórque citra aliquam obſtructionem magnam aut inflammationem vitioſus, ibi cibos offerre conuenit qui ægrè conficiantur, & validos. Cæterùm dare his quoque oportet, ſi tempus permiſerit, fructus pomaceos, peponum dulcium carnẽ, admodum dulcia mala, & cotonea bene matura, eáque aſſa probè, aut cocta cum gallina. Ne autem mala, dum aſſantur, adurantur, ſed diutius ad aſſationem ſufficiant, duréntque, fermentum extrinſecus vndique ipſis obducetur, atque ſic ipſa furno demittentur. Malorum Punicorum grana,
H & ante cibum modicùm , & cum pane dare conuenit. Nam iecur admodùm imbecille & ſtomachum collapſum firmare poſſunt, etiamſi æger maxima ſiti conficiatur. Tunc enim vuam quoque dura carne præditam , & citrium molle ipſis porrigere oportet : item

ceraſia,pira vel meſpila conferunt, aut ſemel aut bis exhibita. Nam continuus omnium aſtringentium vſus,& ſiccare,& ventrem inferiorem obſtruere, cohibereque poteſt ne ſtercus facilè efferatur. Quare aſtringentia cibi ratione,crebrò offerre,& extrinſecus obducere cautio eſt. Ex bellariis plurimùm exhibeto vuas,præſertim quæ vocantur Lariſſenæ. Nihil enim hepaticis dyſenteriis adeò opitulatur vt vua paſſa,quæ omnia bona continet, vt nõ putreſcat,vt corroboret,vt præter boni medicamenti facultatem etiam nutrire poſſit,& quodcunque prauum vitioſumque inuenerit, in benignum conuertat. Reliqua verò omnia,nuces, piſtacia,& nucleos pineos vitare oportet, vt inimica. Caſtaneæ verò tutò ſumentur: nam boni ſucci ſunt, & non citò à calidis intemperiebus corrumpuntur. Tantum etiam de hepatica dyſenteria quæ ex calida intemperie naſcitur, dictum eſto. In vniuerſum autem illi cibi magis ſunt deligendi qui probè diſtribuuntur,& robur temperiémque inducunt,& vim abſtergendis viſceribus aperiendiſque efficacem habent: qualem ſi non obtineant,aliàs autem temperati ſint, adiicere eis hunc oportet,vt probè iecoris meatus pertranſeant. Dicamus igitur cremorem ptiſſanæ ad hoc idoneũ eſſe: ſubinde verò & grana ipſius,& olera,maximè intybus; & his adhuc magis troxima ad idem congruunt. Quare etiam per ſe, & cum gallina aut perdice, aut ventriculo anſeris,dari poſſunt: aut cum carne; quadam gratia ſimul incoqui. Cæterùm olera iam cõmemorata, elixa aut cruda offeruntur, prout æger bene afficitur, & vſus morbi poſtulat.

DE HEPATICA DYSENTERIA EX frigida intemperie, Cap. IIII.

QVòd vniuerſalis curatio per calefacientia adhibeatur,omnibus eſt manifeſtum: verùm quæ potius ex particularibus deligi debeant,hæc quoque medicum ſcire conuenit: ac faciemus ſanè hoc,à victu exorſi. Quum igitur frigida intemperies affligit, & panem calidum exhibere comedendum per ſe & ex vino Tyrio, aut Berytio, aut Sareptino,aut Cnidio expedit, frequenter etiam ex Aryſino,quum & æger febricitat,& frigida intemperies magna apparet, quæ iecur & ſtomachum obſederit. Ego ſanè noui me alicui, cuius viſcera & ſtomachum refrigerata coniecturis deprehenderam, conditum cum pane aut typhe dediſſe, & plurimum adiuuiſſe. Oportet autem remedia magis minúſve calefacientia pro frigiditatis obtinentis magnitudine accommodare. Ex oleribus braſſicam ter coctam eſſe potius conuenit, interim ex vino, aliàs conditam, vel per ſe,vel cum intybo, aut troximo, interim cum gallina,aut perdice,aut attagene, aut turdis: item ventriculos anſerum,iſicium, & carnem aſſam,ſed rarò,quum ægri alios cibos faſtidiunt. Non enim offerendi ſunt frigida intemperie laborantibus cibi qui ægrè conficiuntur. Secunda ratione etiam milium affatim coctum,& puls ſimiliter idonea eſt. Teſtacea verò his exhibenda non ſunt: nam calidis temperaturis talia conueniunt. Ex piſcibus vtiliter datur turdus, coſſyphus,ceris, chryſophrys, & omnium maximè mulus. Hi nanque etiam aſſi adhibiti omnibus conducunt, & magis ſuper prunas aſſi. Caſtaneæ mediocriter aſſæ, ſi non admodum crebrò edantur, iuuant. ita nanque comeſtæ nihil frigidum obtinent, & præterea fluxiones obtundunt, vt quæ mediocrem craſſitiem roſionis expertem poſſideant. Dato autem & vuas paſſas: quoniam omni(vt ſummatim dicam) quacunque tandem intemperie citra inflammationem infirmo familiares cibi exiſtũt, vt qui iecur confirment,&,ſi malignum quid in eo contineatur, in benignum commutẽt. Piſtacia autem & amygdalæ in hepaticis dyſenteriis caueri debent, eo quòd facilè corrumpantur,& oleoſa ſint, prompteque in bilem mutentur,& recrementum aſperius reddant,vt hinc venter magis crebriúſque irritetur. Hæc etiam de hepatica dyſenteria quæ ex frigida intemperie prouenit,dicta ſunto. At materiales qualitates,vt ſiccitas & humiditas, eiſdem cibis curari poſſunt, ſi illos ſtudeamus exhibere qui neque

A manifeſtò calefacere, neque refrigerare ſolent; ſed medii quodammodo quum ſint,etiam ſecũdum efficientes qualitates humectare aut ſiccare ſolent. Dicamus autem quæ inter medicamẽta aut antidota hoc præſtare queãt.

Quæ hepaticæ dyſenteriæ ob calidam intemperiem ortæ conferant.

Citrii ſucci cyathũ cum mulſa dato, aut ſerios ſuccum ſimiliter,aut cichorii. Sin autem intemperies non admodum calida eſt,etiam ſuccos olerum cum vino tenuiori

B dato. nam & abſterſoriam vim obtinent,& generoſè aperiunt. Quare ſi humidus ſuccus non adfuerit, ſiccum inſpergito: catapotia autem ex eis contra huiuſmodi affectus fingere oportet,quæ hæc recipiunt: Cichorii radicis drachmas quatuor, chamæpiteos radicis drachmas quatuor. Tundito,excipitóque melle cocto,& nucis Ponticæ inſtar dato, & aquæ calidæ cyathos tres ſuperbibendos præbeto. Iis autem qui valde calida viſceris intemperie laborant,roſaceum,aut melinum, aut hydroroſatum, aut ſerios ſucci cyathos duos quotidie potui dato. DE FO-

C TV ad calidam iecoris intemperiem. Fotus ad calidam iecoris intemperiẽ optimus adhibetur ex oleo chamæmelino & nardino. Nam ante cataplaſmata omnino melius proficit. Cataplaſma autem in hunc modum conficies. Croci macerati in vino Aſcalonio & triti drachmæ quatuor,plãtaginis ſiccæ, tritæ incretæq;, drachmæ duæ, lenticulæ farinæ vnciæ quatuor,aut polentæ. Coquantur igne lento in aqua & oleo roſaceo. Tepidiſſimum ſic iecori & ſtomacho ſuperimponitur. ANTIDOTVM Cyphoides ad frigidas iecoris intemperies vtile. Croci,

D cinnamomi,ſingulorum drach. 4: myrrhæ drach. 2. bdellii drach. 4. bituminis drach. tres: iunci odorati floris drachmæ tres,calami drachmæ duæ, caſiæ drachma, nardi drachma,terebinthinæ drachmæ ſedecim, mellis heminæ dimidium, vuæ paſſæ carnis drachmæ centum ſexaginta. Vino vuam paſſam, bdellium & myrrham macerato: reſinam liquefactam melli miſceto: deinde omnia cõmixta læuigatáque reponito. Excellẽtiſſimum hoc eſt medicamentum,& plurimum id in hepaticis dyſenteriis expertus ſum. Etenim ſiccat,corroborat, diſcutit, & pra-

E uas ſanies putridáſque emẽdat corrigitque. conſtat enim aromatis,& vua paſſa, quæ & nutrit, & naturalem habet ad iecur proprietatem. DE FOTV & cataplaſmate.

His fotum ex oleo anethino aut ſampſuchino adhibeto: poſt fotum,cataplaſma ex ruta contuſa, melanthio,cymino,& ariſtolochia longa. Ad hæc puluis horum coquatur cum melle,& vino modico Aryſino, oleóque Cyprino. Sit autem mel diutius cum aromatis coctum, vino ſimul adiecto, vt paſtillus fiat: atque ſic oleum poſtea miſceto. Quòd ſi nimia ſit iecoris imbecillitas, fotus pri-

F mùm ex abſinthio, epithymo & oleo ſupradicto, adhiberi debent. Similiter & cataplaſma, cui addendus eſt roſarum ſiccarum puluis, & pro aloe palmulæ & cotonea inducenda. EPITHEMA tonoticum hepatis,(id eſt quod iecur corroborat)& inflammationes concoquẽs. Ammoniaci ſuffiminis,meliloti,ſingulorũ vnciæ tres: œnanthæ,caſiæ,myrrhæ, croci, aloes, abſinthii ſucci,nardi,folii,ſingulæ vnciæ: maſtichæ Chiæ,ſtyracis, amomi, ſingulorum vnciæ duæ: ceræ libræ duæ, nardini quod ſatis eſt. POTIO ad eos quos imbecillitas cum obſtru-

G ctione infeſtat. Braſſicæ decoctum, & rhus Syriacum tenuiter læuigatum,mixtúmque,potui dato,& miraberis.

DE COELIACIS, PHILOMENIS, Cap. V.

COEliacus affectus generatur dum venter præ imbecillitate cibum concoquere & corpori diſtribuere nequit. Quare liquidæ,& non bene concoctæ, varii coloris,necnon cruentæ fæces,velut ex vaſe diſtillantes, per aluum excernuntur. Nihil igitur mirum eſt quòd ſanguis

H non probè concoctus in ventrem recidat, retentrice facultate amiſſa,aut vitiata: vnde longo tempore frequens ventris reſolutio cum aſſidua deiectione perdurat, corpus extenuatur,vigiliis conſumptum: cruditas roſióque, & tormina ventris & cibi faſtidium comitantur.

CVRATIO. Cœliaci ita curantur vt qui ventris profluuium (quod Græci diarrhœam appellant) experti ſunt. Cibi eis cõueniunt qui non nimis aluum reprimũt, ſed qui aſtringentes facilè concoqui, & in totum corpus diſtribui poſſint: qualis eſt panis bene elaboratus, in textu probè coctus, vinóque aſtringenti intinctus: necnon lenticulæ & oryzæ ſorbitiones. Piſces autem dura carne præditi exhibeantur. Ex auibus, quæ nõn ſunt pingues, præter paluſtres. Quin & panem cum malis cotoneis & myrtis coctum damus: item vitella ouorum aſſa, & aceto intincta: adhæc lac ſciſſile exhibemus. Profunt etiã carnes leporinæ, aut ferinæ, ac alia quæ in fluidis affectibus B enumerauimus. Hic morbus curatione initiò adhibita facilè tollitur, poſtea verò difficilius: vbi autem inueterauerit, tardè remouetur. Primis duobus tribuſve diebus à cibo abſtinere oportet: præcordiis fomenta quæ modicè aſtringant, corroborentque, ex vino, & oleo roſaceo, aut myrteo, aut melino, aut lentiſcino imponere: deinde cataplaſmata ex palmũlis, polenta, malis cotoneis, aloe & abſinthio. Bene facit etiam plantago trita, lentiſcus & C polygonium, cum tritici farina aut polenta mixta. Ad dolores autem cum ardore excitatos, (quod rarius ſolet accidere) oxymeli præparetur: atque ſic vtaris cataplaſmate quod ex palmulis & lini ſemine confectum eſt, hoc pacto: Palmulæ ex vino maceratæ terentur lini ſemen aut farinam cum melle & oleo modico coques, & quũ in vinum coierint, pilæ in qua palmulæ habentur, iniicies: vbi iam probè commixta fuerint, in balneo vteris calidis. Item ceratum oleo myrteo & palmulis mixtum applicabis. Hoc quoque profluuium deſiccat. Emplaſtra his proficiunt διὰ ἰτεῶν, panacea, iceſion, & maximè omnium D δι' οἰνάνθης: adhæc clidion, cuius confectionem in capite de profluuio ventris explicauimus. Atque de externis remediis hæc à nobis dicta ſint. Cæterùm de potionibus nunc agendum eſt. POTIONES cœliacis accommodæ. Quinquefolii radicis decoctum potui dari debet: item rubi radicis ſimiliter, necnon ſalicis arboris. Vuæ autem Amineæ ſiccæ acini potioni inſpergãtur. Nonnulli etiam hypocyſtidis ſuccum, acaciam rufam, lycium Indicum, & mala Punica vtriuſque generis adiecerunt: alii balauſtium quoque tritum potui inſpergunt. alii gallæ E aut malicorii puluerem. His autem ad dyſentericos vti ſolemus. Siſtunt quidem ea ventrem, ſed penè omnia ſtomacho aduerſantur, cibique faſtidium mouent, & concoctionem impediunt: qua de cauſa rarius ad hæc vitia dari debent. Nos in hoc affectu cataplaſmata inducimus, & eodem die potionem hanc exhibemus. Siliqua Græca, ſemen plantaginis, & vuæ domeſticæ ſiccæ acini, in aqua decoquuntur, ac ius ipſorum potui conuenit. Quin & paſtillos ad hunc morbum propriè dicatos dare licet.

PASTILLVS ad cœliacos optimus. Semen apii F in lenticulæ decocto tribus diebus maceratur, poſtea teritur, gummíque ei adiicitur: & ex ſucco plantaginis paſtilli formantur, qui ex quinquefolii aut rubi radicis decocto exhibentur. Seminis plantaginis, lapathi ſylueſtris ſeminis, ſingulorum ſeſquidrachma: hypocyſtidis ſucci, acaciæ, ſingulæ drachmæ: gummi oboli duo. Teruntur omnia, & ex papaueris decocto paſtilli fiunt, qui ex aqua potui dantur, & ab inferioribus partibus iniiciuntur.

PASTILLVS ad cœliacos, ſtatim aluum aſtringens. Myricæ fructus drachmæ quatuor, acaciæ rufæ, opii, G ſingulæ drachmæ: rhus Syriaci, myrti nigræ foliorum, ſingulorum drachmæ quatuor: mellis drachma. Fingito paſtillos, & cum oui aſſi vitello vtere. Quũ autem potui daturus es, ex rubi radicis corticum, myrtorum & cotoneorum decocto propinato. Iam ipſum decoctum bibere licebit. DE INVETERATO cœliaco affectu. Quũ cœliacus affectus inueterauerit, aut remedia quæ ex alto noxium humorem euocare ſolent, aut ſolæ frictiones ſine vnctione tunc adhiberi debent, quibus commodius auxilia adminiſtrantur, vt coxis brachiiſque, citra oleum H per aſpera lintea: deinde nitrum particulis ſuperinſpergi debet, admixto lapidis Aſii, aut pyritis, aut teſtæ veteris aſſæ puluere, æquali nitri pondere. Poſtea vnguentum ropacinum, & aliquando ipſe dropax particulis accommodabitur: primùm quidem coxis, deinde brachiis, poſtea ſpinæ dorſi, poſtremò pectori & præcordiis. Similiter etiam ſinapiſmus in eum modum imponi debet. ac celerius ad ſanitatem peruenietur.

DE TENESMO, Cap. VI.

TEneſmus, recti inteſtini affectus eſt, quem comitatur conatus & implacabilis deſidendi cupiditas, cum flatibus. Deſcendunt autem per aluum mucoſa, cum graui B diſtentionis ſenſu: necnon aquoſa, & interdum poſt recrementa ſanguis diſtillat. CVRATIO. Teneſmus curatur fomentis, & fœnigræci althææque radicum decocti iure in aluum dato. Quinetiam anus huius vaporem ex vaſe ſuppoſito pannis circundata ſuſcipiet. Vtimur etiam oleo roſaceo, butyro & adipe anſerino cum modica cera ſolutis, & anum interius inungimus: item ex pice brutia ſuffitum ei accommodamus. Iniici autem debet lac cum melle, vt mucoſa expurgentur, aut lenticulæ decoctum C cum melle. Poſt hæc, aſtringentia iniicies, vt roſæ, myrtorum & corticis pini decoctum. Item erycæ ſemen ex roſarum decocti cyathis duobus, cum butyro, oleo roſaceo aut myrteo, per aluum iniicies. Adhæc penicillum tetrapharmaco ex oleo roſaceo ſoluto illitum: aut puluerem plumbi ex oleo roſaceo tritum, cum modico ceræ, & lentiſcino oleo calido, ano indes. Cæterùm ſacculos calentes pectini, lumbis, vel ano ſubiicies. Cibos autem boni ſucci, concoctu faciles & leuiter aſtringentes adhibebis.

DE ALVI PROFLVVIO QVOD D ῥευματισμὸς Græcis dicitur, ex libris Philomenis, Caput VII.

ALuus tum in febribus, tum citra febres profluuio laborat. In febri autem difficilior eius eſt curatio, animaduerſionémque & coniecturam diligentem requirit. Nam inter initia, naturæ aliena & noxia ſalubriter euacuare conatur, ipſa nimirum natura ad ſuperfluos incommodóſque humores reiiciendos vndiquaque cogente. E Idque aliàs in ſtatu febris, aliàs in declinatione: nunc quidem cum magna profuſione humorum, ſubitáque & critica, qua febres ſoluuntur: ſæpe verò paulatim & multis perſeuerat diebus, & penè in ipſa declinatione conſiſtit. Ac tunc profluuium aut ſiſti non debet, quia natura omnes ſuas vires intendit: aut motus eius adiuuari. nam ſi quis ventrem conſtringere volet, magnam excitabit ægritudinem. Vidimus enim ventrem initio affectus ad quartum quintúmve diem profluxiſſe, & poſtea fluorem aut per ſe aut medici auxilio ſubſtitiſſe. vnde ægri in ma- F gnum periculum inciderunt, ita vt phrenitici aut lethargici efficerentur, doloréſque capitis aut pernicioſæ in eis parotides excitarentur. Quare initio ea quæ corporis cõmodo atque vtiliter excernuntur, minimè reprimere cõuenit, ne materia ſurſum educta humorum, ſupradictos affectus generet, ſed ad ſtatum vſque contemperari cibis debent. Vbi verò diutius iam profluuium perſeuerarit, non modò ſuperflua euacuans, ſed etiam habitum colliquans, viréſque conſumens, tunc ſanè ei reſiſtere medicamentis expedit. Attendendum autem num aluus nimiũ, G an modicè, aut certè non profluat. Magna quidem reſolutio coerceri, parua leuius contineri debet. Aſtricta autem aluus relaxanda eſt aut iis quæ per os aſſumuntur, aut quæ per anum immittuntur, aut quæ extrinſecus imponuntur, donec criticus dies ſuperuenerit. Nam bilioſus humor ſolis cibis mollientibus, magis vt deſcendat quàm in corpore retineatur, eſt ſolicitandus. Si enim bilioſus aut in ventre aut in inteſtino collectus retineatur, exitúque prohibeatur, loca ambientia offendit, ſtomachum ſubuertit, caput replet, viſcera inflammat, fe- H bres. magis accendit, ſitim auget, omniàque prædicta ſymptomata in capite excitat: ſummatim totum morbum grauiorem efficit. DE LACTE. Lac igitur in tali affectu, ſi febris non vrget, caprinum aut bubulum tepidum, ſiue recens mulctum, ſiue coctum ad

ignem, ita vt ſemper agitetur, donec ad tertias redigatur, potu auxiliatur: aut quod per ſilices fluuiales ignitos, aut candentes ferri laminas in ipſo extinctas, coctum fuerit, iuuat. Alii etiam mel in eo coquunt: alii mel coctum ei iniiciunt, atque ſic propinant: ſpuma verò dum lac coquitur, penna aut cochleari auferri debet. Hoc nullum præſentius remedium ad bilioſas ventris fluxiones inuenire licet. Quibus autem venter ſæpe profluere ſolet, his lac merum plus nocere quàm auxiliari ſolet. Quare quarta pars aquæ lacti miſcenda eſt, coquique vnà ad dimidias debent, atque hoc modo exhiberi. Hæc quidem ad bilioſas fluxiones conueniunt. Ad alias verò vbi prodeũt, fotus ex oleo & vino adhibeatur: ſit autem oleum omphacinum, aut roſaceũ, aut melinũ. Efficacius his eſt myrteum, tertia aut quarta vini parte admixta. fotus autem magis aſtringentes ſunt ex myrteo, in quo decoctæ ſint gallæ, malicorium, quinquefolii radices teneræ, cupreſſi pilulæ. Lanáque ſicca præcordiis impoſita, ventrem calefacit & deſiccat: necnon lana oleo puro imbuta, aut cumini puluere inſperſo, aut apii ſemine, aut vtriuſque æquis partibus mixtis iuuat. nam vrinam prouocat, & fluxiones eò diuertit. Hæc ſanè profluuio ab inteſtinis deriuando conueniunt. Præterea fomenta illis, ſiue dolores experiantur, ſiue eo careant, adhibebis. nam fluxiones deſiccant, maximè ſacculi ex milio aut panico facti: mirificè autem faciunt etiam ex ſale compoſiti & ordeo torrefacto. Quòd ſi profluuium ſit immoderatius, ſacculi ex ſale ventri imponantur, ex ordeo autem ad dorſum: ſi verò non immodicum neque frequens vrgeat, contrà ſacculos ex ordeo ventri, ex ſale factos dorſo applicabis. Cæterùm etiam anus his ſacculis foueri debet, aut luto pauimenti calefacto æger inſideat, aut cimoliæ terræ calenti, vinóque reſtinctæ, aut ſordibus balneorum vino dilutis, molli lana circundata. nam calor ipſe introrſum adminiſtratus opitulatur. Item ſpongia aqua calente madefacta & expreſſa ſubiiciatur, vt quæ vapore ſuo anum adiuuet: vt etiam lanæ oleo imbutæ, anóque ſubiectæ, auxiliantur. Poſt primos dies exactos, ſi quidem dolores in inteſtinis conſiſtentes vrgeant, neceſſe eſt inflammationem ibidem aut tumorem exiſtere. Tunc igitur cataplaſma ex tritici & lini ſeminis, aut milii, aut panici farina adhibendum, mellis, vini & aceti modico adiecto. Aſtringens autem fiet, melle cũ modico vini & aceti admixto: poſtea vbi coctum fuerit, paulum mannæ, thuris, aut malicorii, aut gallam inſperges. Quum verò nullus dolor affligit, magis aſtringentia adhiberi debent epithemata: cuiuſmodi palmulis conſtant, cum acacia, aut alumine, aut hypocyſtide: aut quæ balauſtia recipiant, aut coctum malicorium. Adhæc ceratum cum oleo myrteo, quod ex ſuprà dictis, vel mannam thuris, vel gallam adiectam habeat. Alii quoque emplaſtra aſtringentia conficiunt. optima verò ſunt epithemata, clidium Mnaſæi, & δι' οἰνάνθης. Clidium ſanè hoc modo conficitur: Gallæ omphacinæ, hypocyſtidis, aluminis rotundi, acaciæ, rhus culinarii, malicorii ſicci, apii ſeminis, ſingulorum vncia: viſci quercini, ammoniaci thymiamatis, ſingulorũ drachmæ quatuor: picis ſiccæ, ceræ, ſingulorum vnciæ duæ: olei myrtei aut lentiſcini vnciæ duæ. Gallam & malicorium contuſa cribratáque in vini cyathis nouem decoquito, vſque ad tertias aſſiduè agitans: deinde in mortarium coniecta terito, ac reliqua ſimiliter in puluerem redacta inſpergito. Ammoniacum verò aceto dilutum, viſcum cum modico oleo emollitum, pici ac ceræ ex reliquo oleo liquatis, ab ignéque ſublatis, adiicito, ac in vnum cogito: necnon iis quæ contriueris affundito, tunditóque fortiter: ac vtitor. EPITHEMA ex œnanthe, mediam inter cataplaſma & emplaſtrum naturam obtinẽs, ad inteſtinorũ fluxiones, ſtomachi faſtidia, & reſolutiones ardoréſque efficaciter opitulatur. Œnanthæ ſiccæ, gallæ, acaciæ, roſarum ſiccarum, omphacii, ſingulorum vncia: aluminis rotundi, aloes, ſingulorum vnciæ duæ: rhus Syriaci vnciæ quatuor, olei myrtei, ceræ, picis, ſingulæ libræ: vini Falerni, aut Aminæi, quod ſatis eſt. Sicca ex vino terito, deinde quæ liquari poſſunt adiicito. Ad ventris igitur profluuia medicamenta & ſimplicia & compoſita hæc ſuntó. Cæ-

A terùm extremas corporis partes, nempe brachia & crura, faſciis lineis aut laneis deligari debent, foueríque, ſi frigidæ ſunt, calidis vnguentis & oleis, vt Sicyonio, & oleo veteri, cui adiectum ſit pyrethrum, piper, nitrum, & baccæ lauri, item ceræ ſolutæ modicum, vt ſit acopum: quinetiam ex oleo communi hoc medicamentum conficere licet. Huc faciunt etiam medicamenta quæ Græci *à laſſitudine* acopa appellant, ex euphorbio & liguſtico parata. Calefaciunt enim, & roſionem in articulis, quũ illinũtur,

B excitant. DE CIBIS. Ciborum alii aluũ aſtringunt, alii humores craſſos reddunt, alii contemperant, alii ſiccant, conſumúntque materiam: quorum facultates diſcernere conuenit. Ex frumentis oryza aluum magis retinet, ſi ex aqua adiectis palmulis decoquatur: ſi febris abeſt, ex vino aquoſo & auſtero. Similiter & pultes ex ea factæ & ex halyca, quibus aliqui gallinæ aut malicorii puluerem inter coquendum admiſcent: nos autẽ rhun culinarium, aut mala cotonea adiicimus, ſimúlque cum pulte ſubigimus. Iam ſit etiam pulticula ex pane Alexandrino trito

C incretóque, & ſic cocta ad ventrem retinendum efficax eſt: necnon polenta ex milii farina diutius decocta. Iuuat etiam lenticula bis cocta, cum modico ſalis, aceti & olei condita, aſſumptáque. fit autem melior ſuauiórque ſi mala cotonea aut oryzam admiſceas. DE OLERIBVS. Ex oleribus expediunt intybus aut plantago, aut blitũ nigrum. Hæc enim & per ſe, & cũ lẽticula cocta aut cum oryza, bene iuuant. Quin & braſſica bis cocta, ita vt ſecunda vice aceti momentum adiiciatur, multum in fluidis affectibus proficit. INTINCTVS. Intinctus hoc

D modo conficitur: Cuminum cum ſalis momento, aceto & oleo, præparato. Id quod edendum eſt, his intingi debet. DE PISCIBVS. De piſcibus mentionem facere opus non eſt, quum omnes fere aluum citent, paucis quibuſdam exceptis: quales ſunt mænides, mulus, ſcarus, & erythinus, ſupra carbones aſſati: necnon ſcorpio piſcis aſſus, & cum cumini intinctu aſſumptus. Præterea oſtrea cum teſtis ſuis aſſata, exhibitáque, aluum comprimunt.

DE AVIBVS. Ex auibus maritimæ potius & ſylueſtres ſolæ deligẽtur, vt merulæ, turdi, perdices, turtures

E & columbæ: ex domeſticis autem gallinarum pulli aſſi, ſed prius elixi, ventrem aſtringunt. Magis etiam aſtringentes ſunt ſi myrtorum aut ſorborum puluis carni ſuperinſpergatur: aut ex fructibus autumnalibus, (qui ὀπῶραι Græcis dicuntur) corna vel omphacium ſimul incoquatur: adhæc medicamẽtum quod *à fructibus pomaceis* δι' ὀπωρῶν Græci vocant, quemadmodùm ea quæ ex cotoneis, aut ſorbis, aut immaturis piris, item ex malo punico præparantur: præterea vuæ quæ fictilibus reconduntur, aut cum ſuis foliis inuoluuntur, aut quæ ex fune ſuſ-

F penduntur. Cibi igitur ad ventris profluuium tales exhibeantur. DE POTV. Potui verò aqua pluuialis bene cocta exhibeatur: ſed neque ante cibum, neque quum hunc æger aſſumit, ſed aliquod ſpatium intercedet. Neque verò vniuerſa, ac vna vice, ſed paulatim ac modicè dari debet. Quòd ſi quinquefolii herbæ radices ſimul incoquantur, præſtantiſſimum fiet auxilium: item ſi rubi radices vnà coquantur, magis aluum aſtringent. Nonnulli plantaginis ſemen contritum, & acinos ſiccos in puluerem redactos, incretóſque, aut ſorba detrita ſimiliter

G admiſcent. Multæ igitur aliæ quoque potiones & ſimplices & compoſitæ ad ventris profluuium idoneæ habentur: ſed eas nunc prætermittimus. Nam de iis potionibus quæ dyſentericis expediunt, poſterius agetur, vbi de dyſenteria tractabimus. Vinum in declinatione, hoc eſt inflammatione remittente, & febri, confidentius dandum eſt auſterum, Surrentinum, Albanum, Tygrianum, Marſicum, & ex Italia Aminæum, vel alia aſtringentia, quæ diuerſis locis naſcuntur, experimentíſque probata ſunt.

DE BALNEO. Balneum ex nitro abſque oleo conuenit. Iuuat enim nitri vſti puluis corpori in balneo

H ſuperinſperſus, vt modicum ruborem inducat, ſummámque vellicet, & fluxionem ex alto ad ſe attrahat: atque ita cutem vellicatam in balneo perunges, vt meatibus adapertis, profluuium alui in diuerſum reuellas, retraháſque.

DE

DE DYSENTERIA EX VENTRIS PROfluuio excitata, quæ rheumatica dicitur, Cap. VIII.

Rheumaticam dyſenteriam, humorum ex meſaraicis venis ad inteſtina curſum dicimus. Nam ciborum ingeſtorum chylus, *hoc eſt cremor*, dum in ſanguinem ibi mutatur, ad inteſtina refunditur, atque ita vnà cum bile mixtus excernitur, nec poteſt ob huius acrimoniam in ventre retineri, ſed ab inteſtinis foras propellitur. atque hæc eſt cauſa dyſenteriæ rheumaticæ, cuius hæ ſunt B notæ. NOTAE dyſenteriæ rheumaticæ. Acres variique humores per aluum excernuntur, ſitis magna vrget, corpus colliqueſcit, & cibi faſtidiū torquet. Aliquando etiam roſiones inteſtina & ventrem affligunt. quòd ſi hic affectus diutius perſeuerauerit, ad exulcerationem inteſtinorum perueniet, quæ propriè dyſenteria dicitur.

CVRATIO. Ventris & inteſtinorum profluuium aſtringentibus cataplaſmatis curabis, & lac ad dimidias coctum potui dabis. ſit autem non minus quàm hemina. Quin & aqua pluuialis modica propinari debet: necnon C panis ex aqua aut lacte maceratus dari. Poſt tertiū diem pani adiicias vuas quæ in vaſis fictilibus aut vitreis reponuntur, vel pira vel mala cotonea cocta, vel ſorba vel meſpila. Quin & paſtillos lacti admiſcere licet: ſin autem ægri lac bibere recuſent, pulticulas ex oryza, aut auena, aut milio, aut pane Alexādrino exhibebis. Ptiſſanam quoque aut lenticulam, aut oua in poſca cocta, nec non vitella ouorum aſſa ſuper prunas cū rhu & aceto porrigito. Quinetiam olera bis cocta, panémque bis coctum, & auiculas, vt ſupra dictum eſt, necnon vinum aſtringens ſimiliter D exhibeto. Quòd ſi affectus inueteraſcat, malitioſúſque euadat, & vires conſumantur, curatio adhibenda eſt quæ corpus nutriat, & illas reficiat confirmétque. SIGNA dyſētetiæ rheumaticæ, quæ pro loco affecto & excrementis variat, Philomenis. Dyſenteriam rheumaticam locorum & recrementorum expulſionis ratione variare, omnes propè antiqui medici conſentiunt. Si inteſtina vlcus aut inflammatio quædam obſideat, hæ notæ præcedūt. Inter initia morbi, cruenta, deinde ſanioſa excernuntur: multis primò ramenta, poſtea pinguia deſcendunt, & E (ſi malignus fuerit affectus) fæculēta, fœdi odoris: poſtremò vbi in cancrum iam degenerauerint, varia excrementa, & nigra, cum quibuſdam putridarum carnium laminis per aluum redduntur. Quinetiam febris cum multa ſiti comitatur, necnon cibi faſtidium, vnde corpus emacreſcit: tormina quoque cum ſonitu inteſtina exercent, dolórque ingens & vigiliæ ægrum infeſtant.

CVRATIO. Dyſentericus affectus diuturnus eſt, & magna parte teneſmus eum præcedit. quod ſi fiat, inteſtinorum exulceratio fiet acrior. Plurimum autem in re- F cto inteſtino, aut colo, aut certè in tenuioribus inteſtinis excitatur, modò cum febre, modò ſine febre: nunc cum dolore, nūc ſine dolore. Quū febris affligit, curationem impedit, vlcera reddit putrida ſordidáque: necnon inflammationes & cancros excitat, quando diuerſis ipſa curatur modis, cibíſque tum qualitate tum quātitate accommodis, maximè quandiu febris augeſcit. In declinatione autem, cibi neque nimis ſicci, neque plus æquo humidi ſunto. Sicci augent febrim, humidi profluuiū mouent ideo in vtroque animaduerſio eſt adhibenda. Nam G quantum exhiberi debeat, ex viribus ægri maximè æſtimandum eſt. Dyſentericus enim propter inteſtinorum & ventris imbecillitatem haud multum poteſt concoquere, præſertim quū febricitat. In inflammatione, quum maximus excruciat dolor, ne pigeat cataplaſmate calente vti, vt quod interdum & illam tollit, & fluxum reprimit: quemadmodum illis ſolet contingere quos mediocris torquet exulceratio. Nos igitur initiò ægrum accedentes, præſertim ſi febris non adſit, talem adhibemus curationem. Primis duobus diebus abſtinentiam indici- H mus; &, ſi iuuenis ille fuerit, tempúſque & vires permittant, venæ ſectione in brachio adhibita ſuccurrimus, non minus ſanguinis quàm heminas duas detrahentes. His etiam cibos præbemus temperatos: nempe tribus die-

A bus tranſactis lac propinamus: quòd ſi verò ſectio venæ prætermiſſa fuerit, poſt duos dies exactos lac potui damus. Hæc autem facimus quum malum à leui occaſione ſumpſerit originem. DE LACTE. In primis igitur lactis calefacti, & inter coquendum ſæpius agitati, cyathos tres exhibemus, & poſt horas duas tantundem rurſus potui damus. Quibuſdam etiam tertio offerimus, vt integra hemina abſumatur: & ſi eo die repletus æger videatur, cibo eum abſtinere iubemus. Hoc igitur modo bilis educitur, & humores corrupti, modicè purgantur, B mitigantúrque. Poſtea mediam heminam in duas partes diuidimus, & ſimiliter vt ſuprà exhibemus, duabus horis interpoſitis: atque ſic iterum tertiò duas heminæ partes aut tres vna vice præbemus. Tribus horis poſt lactis potionem interpoſitis, pulticulam, aut panē ſiccum, aut palmulas Thebaicas, aut micas panis cum lacte exhibemus. Lac igitur quouis morbi tempore eligi debet caprillum: huius autem penuria vaccinum. Aſininum verò & equinum minus, vtpote magis ſeroſa. Manè igitur cyathi tres exhibentur, deinde viridis caſeus hoc modo cō- C fectus cibi loco datur. Exprimitur is manibus fortiter, & aqua feruens ei ſuperfunditur. Id autem fit ter quatérve, melle admixto, præſertim cocto: quū inſpiſſatur, eſui exhibetur. nam ventrem admodum conſtringit, & vlcera purgat ſanátque. Verùm iis dari debet qui febri carent, magnúmque ex eo ſenties adiumentum. Febricitantibus non tam facilè lac dandum eſt, vt quod in ventriculo aceſcat & corrumpatur, aut ex calore in caſeum coaleſcat: vnde maiores cruciatus, viſcerum tenſiones, capitis dolorem, & cibi faſtidium excitat. Quare vt citra no- D xam febricitantibus exhiberi queat, præſertim pueris, magíſque iuuenibus quàm ætate iam prouectis, exactius à nobis dicendum eſt. Miſcemus igitur lacti, aquæ pluuialis aut fontanæ bonæ quartam partem, ac illud ad leues prunas ac cineres aut lento igne ad dimidias incoquimus, ſine intermiſſione agitantes. Ex hoc cyathos tres aut quatuor potui damus. Quemadmodum autem febricitātibus citra caſeum dari expediat, aliàs indicabimus. Nam is febribus omnino eſt inutilis: illis porro qui febri carent, lac etiam citra aquæ admixtionem coctum por- E rigemus: coquemus autem donec totum in eo ſerum cōſumatur. Nonnulli etiam vſque ad tertias coquendum putant: nos verò, donec ter quatérque ebulliat, atque tūc ab igne tolli præcipimus. Quin & calculos tres rotundos ſolidóſque ex fluuio collectos, in ignem ex lignis quernis ſiccis extructum coniicimus, ac candentes admodum in vas quod lac continet, paulatim demittimus, ita vt quum vnus tollitur, alius iniiciatur: atque lac ita coctum Græci σχιστόν, *hoc eſt ſciſſile*, nominant. Hoc igitur modo confectum dyſentericis, ventris fluxum expertis, & F cœliacis exhibetur. facies autem hoc quater aut quinquies. vbi ebullire deſierit, nō ſolùm iis qui febri carent, ſed etiam febricitantibus propinabis. Idem hoc ferrei orbiculi candentes in lac demiſſi, non ſegnius, immò etiam efficacius quàm calculi præſtant. Hac igitur ratione lac dyſentericis propinari debet. nunc autem cibus à nobis ægro præſcribendus eſt. DE CIBO. Ex frumento igitur pultes exhiberi conuenit. halyca verò plus omni alimento nutrit, magíſque concoquitur: oryza minus quàm halyca, ſed plus ventrem aſtringit. Hinc etiam G pultes magis reprimunt quàm quæ ex farre conficiuntur: ad hæc ex milio & panico paratæ valentius nutriunt, & recrementa craſſa reddunt. Item ex Alexandrino pane contuſo, cretóque, huc referri debent: ſimiliter ex chidro torrefacto pultes faciunt. atque hæ duæ ſpecies ex poſca cum ſale modico & oleo anethino parentur. Porro omnibus pulticulis in vicem olei adipes anſerinos aut gallinaceos aut caprinos immittes. Quòd ſi roſiones venter experiatur, & bilioſa ſint quæ excernantur, ex lacte pulticulas parabis: verùm in primis halyca, aut oryza, aut far in H aqua decoquatur: deinde excoletur, exprimatúrque: poſtea lactis modico addito, leuiter illa prunis coquantur. Vbi ſuccus conſumptus fuerit, lac iterum paulatim adiunges, & tertiò & quartò, donec percoquantur: quibus momētum ſalis addes, & ſine oleo comedenda porriges.

admiſcebis autem pultibus, ſi libet, rhun Syriacum, grana mali Punici acidi trita, & mali cotonei orbiculos repurgatos, ſorba ſicca contuſáque, omphacium ſiccatum: nec nõ acinos vuæ tritos. Sunt qui etiam gallam detritam inſpergant: verùm ea ſtomacho aduerſatur. alii verò aquæ hæc iniiciunt in qua pultes decoquentur: ſed præſtat in aqua vnde pultes fiunt, ſorba, aut pira cruda maturáve, aut mala cotonea, aut meſpila, aut ſiliquas, aut palmulas Thebaicas contuſas ſimul incoquere. Præterea pultibus indetur gummi, amylum, & cera recens inſtar mellis: ſimiliter puls ex caſeo recenti, cribro validè percolato confecta, eſui offertur. DE CIBI faſtidio. Qui verò malè affecti cibum faſtidiunt, pultéſque auerſantur, iis dato halycam, aut oryzam ex aqua paratam, in qua prius palmulam, aut pruna Damaſcena, aut ſorba, aut meſpila, aut ſiliquas, aut mala cotonea, aut pira immatura decoxeris.

LEGVMINA. Ex leguminibus lenticula magis aſtringit: ſed cortex eius auferri debet, eo quòd cruditatem & profluuium incitet. Quidam enim modicè eam macerantes, corticem detrahunt, atque ſic in pila ſubactam tenuiore cribro incernunt: quidam aquæ calidæ immittentes, paululum manibus confricant, donec totus cortex decidat. Commodius autem fiet ſi, vbi ſemel atque iterum ea ebullierit, in pilam demittatur, ac poſtquam refrixerit, manibus conteratur. ſic enim accuratius purgatur. Vbi cortex fuerit detractus, rhun Syriacum, & adipes ſupradictos, olei vice, necnon aceti momentum adiicies, aut mali Punici acidi grana contrita, ſaliſque modicum. At lenticulam ad ſorbitionem decoquens, plantaginem, aut betam nigram, aut intybum ſimul miſcebis: decoctum interdum cum oryza aut farre, aut malis cotoneis coctis tritiſque & bene permixtis, pultis modo inſpiſſans eſui exhibebis. Nonnulli cum cortice ipſo lenticulam decoctam validè terunt, ſuccúmque exprimunt: hunc linteo puro diligenter percolant, & cum pane Alexandrino aut chydro bene cocto in pila terunt: atque inde pultes conficiunt, aceto ipſas condientes. DE PTISSANA.

Ptiſſana per ſe quidem ventrem non aſtringit: vt quæ illum magis laxet, & facilè aceſcat, melle præſertim condita, quando etiam largius aluum ſubducit. oportet igitur ipſam diu torrefactam cum aqua pluuiali, veſperi in ollam recentem demittere: hanc bene coopertam in furnum prunis ardentibus plenum collocare, atque iis inuolutam per totam noctem ſinere. Quippe ſoluitur ptiſſana ex ipſo vapore, pinguiſque & glutinoſa efficitur. Manè verò mel ſeorſim ei miſcebis, & leniter coques: item chydro addito, iterum ſimul incoques horis duabus tribuſve. Atque hoc modo parata eſui dabitur. nam tum cibus tum medicamentum eſſe videtur. DE OLERIBVS.

Olera magis aſtringentia ſiccioráque conueniunt, intybus vterque, plantago, beta nigra cocta, & bene expreſſa, tritáque, & aceto condita. Ea verò quæ cruda edi poſſunt, cum pane ſumantur. Braſſica bis cocta recrementa inſpiſſat. detur itaque ex aceto, ſale & oleo condita. Aliqui ſecundam eius coctionem in poſca moliuntur. DE PISCIBVS. Ex marinis piſcibus haud multi dyſentericis conueniunt: aliqui verò ſanis hominibus aſtrictionem alui pariunt, profluenti autem aluo non expediunt. Scarus igitur coctus, & aceto cuminóque conditus aſſumitur. Mænides autem & erythinus tenui ſale aſperſi, modicè aſſentur in cratere mundo, & ſic exhibeantur. Nonnulli etiam mulos ſimiliter paratos offerunt: ſed hi humores varios generant, naturámque in iis turbare ſolent qui imbecilli ſunt ventre præditi. Oſtrea verò cum ſuis teſtis aſſata, concoctionem iuuant, & ventrem reprimũt.

DE CARNIBVS. Carnes vniuerſæ dyſentericis ſunt inutiles, eo quòd multum nutriant, & tardè concoquantur. Ex auibus maximè ſylueſtribus exhiberi poſſunt turdi, perdices, turtures, merulæ, ſturnus: interdum & columbæ, præſertim earum pulli: verùm nihil pingue aut concoctu difficile dari debet. Coquẽtur autem primùm in poſca, deinde aſſabuntur: præſtat ſi ipſis euiſceratis iniiciantur myrta, aut ſorba ſicca, tritáque, aut minutim inciſa, aut meſpila, aut pira viridia, aut mala cotonea, & poſtea conſuantur, coquantúrque, ac deinde aſſentur. Qua-

A drupedũ carnes vitandæ ſunt: porcini tamen lumbi aut hœdini in aceto macerati, voluptatis gratia ſumi poſſunt. Sic oua gallinacea in poſca elixa, donec indureſcant, proſunt: magis autẽ aſtringunt vitelli ex eis ſuper prunas aſſi, contuſique cum aceto & rhu Syriaco. His rhus aut malicorii modicum, aut galla, aut omphacium rectè miſcebitur. hæc enim ventrem validè contrahunt. Nonnulli etiam pedes vitulinos in ptiſſana per totam noctem incoquũt, donec vngulæ diſſoluãtur: vnde cremor ptiſſanæ ſpiſſus fit & glutinoſus, qui modico aceto conditus eſui B exhibetur, ac ventrem egregiè ſupprimit. Verùm illis dari debet qui concoquendi facultatem validam obtinent. nam imbecillem ſtomachum perturbat magis, & amplius profluuium excitat. Atque hactenus de animalibus.

DE FRVCTIBVS pomaceis. Pomacei igitur fructus dulces, flatus generant, & ex humiditate ſua facilè aceſunt, eóque prohiberi debent. dabuntur autem aſtringentes, cuiuſmodi ſunt ſorba, corna, pira viridia, meſpila, mala cotonea, aut vuæ in vaſis fictilibus reconditæ, aut cum foliis ex fune ſuſpenſæ, donec acini ipſarum commi- C nuantur. At cũ omnibus pomaceis fructibus panis mandi debet, eo quòd facilè corrumpantur. Mali Punici grana ſanis aluum aſtringunt, ægris autem non item, ſed dulciora in ſtomacho euadunt, corrumpuntúrque. Palmulæ Thebaicæ etiam, fortiter manſæ cum pane, ventrem reprimunt. De cibis hæc ſufficiunt. POTIONES ſimplices ventri tenendo idoneæ. Cæterùm hæ potiones dari poſſunt. Nardus Indica pota ventrem comprimit: myrrha electa fabæ inſtar in catapotiis data idem præſtat: necnon ſemen lapathi ſylueſtris ex aqua tritum, ſimi- D liter facit: item coaguli leporis drachma potu iuuat. Cornu ceruini vſti lotique cochlearia duo cum tragacantho potui dantur. adhæc galla, malicorium & polygonium: coquantur autem ex aqua vſque ad tertias. Ladanum ex vino auſtero potui ſimiliter dato: præterea acaciam rufam, hypocyſtidem, lycium Indicum, terram Samiam, terrámque aſtera dictam, Lemniam ſphragidem, & balauſtia trita. Decoctum ipſorum ſtomacho aduerſatur. eóque virium ratione habita, valido exhiberi debet, non autem febricitanti, aut dolorem experto, aut imbecilli ſto- E macho.

De falſa imperitorum medicorum opinione, & paſtillis.

Plerique imperiti medici mox inter initia paſtillos, vel antidota ex opio, aut altero aut nigro papauere, aut mandragora, dare non dubitant, eo quòd ſomno dolorem leuare dicuntur. Falluntur autem ipſi dum ægros accepta potione tota nocte dormire, & ventrem retineri conſpiciunt. quia quum dies illuxerit, inutilis labor deprehenditur. talia enim humores in vnum congregantia, ſine in- F termiſſione excernunt: capitáque grauantia, & vires offendentia, ventrẽ reddunt fluentiorẽ. Nunquam ergo ea medicamenta dari debent niſi fortè neceſſitas vrgeat. Poſt ſimplicia verò, compoſita exhibeantur, quorum confectiones trademus quæ à nobis vſu ſunt probatæ. PASTILLVS ad eoſdem. Balauſtium, acacia, hypocyſtidem, lycium, terram Samiam, terram quæ Aſter dicitur, opium, æquali ſingula pondere ex ſucco plantaginis in paſtillos rediges qui tres obolos pendant: vnum manè duabus horis ante cibum, & interdum dormituro, cum G ternis aquæ cyathis exhibebis. Iam paſtilli διὰ κοραλλίου, δι' ἠλέκτρου, & διὰ πιτύας, mirificè fluorẽ reprimunt, & ventrem conſtringunt, ſanguinem quoque reiicientibus & tabidis vtiles. PASTILLVS διὰ κοραλλίου. Acaciæ rufæ drach. 3, hypocyſtidis drach. 4, plantaginis ſeminis drachmæ tres, balauſtii drachmæ 4: gummi, thuris, amyli, ſingulorum drachmæ quinque: roſæ foliorum drachmæ duæ, roſæ ſeminis drachma, opii drachmæ duæ, coralii totidem, pſyllii decocti cyathus. His omnibus ſimul tuſis, paſtillos drachmæ ponderis effinges, dabiſque H ex vino cum quinquefolii herbæ decocto. PASTILLVS διὰ ἠλέκτρου. Succini, iridis Illyricæ, croci, maſtichæ, ſingulorum drachmæ trigintaquinque: opii drach. tres, pſyllii concreti drachmæ quadragintaquinque: ſic conficito. Pſyllii herbæ ſeminis cyathos tres in aquæ pu-

ræ ſextarios Italicos quinque coniicito, coquitóque ad tertias,& ab igne tollito: vbi decoctum refrixerit, medicamenta in ipſius ſextario triduum macerato, paſtillóſque formato qui drachmam pendant, ac ſingulos ex aquæ tribus cyathis offerto. PASTILLVS ex coagulo qui Diapityas dicitur. Gallæ, hypocyſtidis, acaciæ rufæ, ſingulorum drachmæ duæ: opii drachma, coaguli leporis aut hinnuli, terræ Samiæ, ſingulorum drachmæ duæ: aquæ pluuialis quod ſatis eſt. Paſtillos fingito, datóque ſingulos ex aquæ ternis cyathis. PASTILLVS ex ſeminibus, διὰ σπερμάτων dictus. Aniſi, fœniculi ſeminis, ameos, papaueris albi ſeminis, ſingulorum drachmæ tres: opii Thebaici, malicorii, ſingulorum drachma: alterci ſeminis drachmæ duæ, apii ſeminis drachmæ tres: croci, florum roſarum, gallæ, ſingulorum drachmæ quatuor. Arida in puluerem redigito: opium verò in aqua macerato, fingitóque paſtillos qui ſeſquiſcrupulum pendant. Dato autem ad tuſſim, ex mulſa: ad διαρροίαν, cum cremore oryzæ: iis verò qui cum tuſſe ſanguinem reiiciunt, ex poſca: ad profluuium ſanguinis, ex decocto lentiſci. ad nauſeam, ex aqua abſinthii: ad inteſtinorum tormina, & ſtomachi inflammationem, ex mulſa: ad dyſentericos & cœliacos, ex roſæ decocto. Dabis autem ſingulos paſtillos mane & veſperi. PASTILLVS crocodes. Caſtorei, myrrhæ, ſingulorum drach. du..: croci, opii, ſingulorum drachmæ tres aniſi, alterci ſeminis, apii, ſingulorum drachmæ octo: dauci Cretici, ſtyracis, ſingulorum drachmæ quatuor. Opium & myrrham in aqua macerabis, cætera in puluerem rediges, ſtyracem aqua dilues in qua opium & myrrha maduerint: deinde ſtyracem cum iis quæ macerata ſunt ſubiges, & in puluere ſiccorum adiecto paſtillos formabis, qui obolos duos aut tres pendant. Dantur ieiunis, & in cibo & poſt cibum: in cibo autem ſæpius, & ante illum. Valde enim ſunt mirabiles, ſtomachi dolorem leniunt, acidos ructus finiunt, cruditates diſcutiunt, ventrem aſtringunt, cœliacos & alui tormina mitigant: quin & dolorem capitis tollunt ſi cum aceto & oleo roſaceo fronti illinantur: adhæc aurium affectus, & dentium cruciatus, cum ſucco perdiciadis herbæ in foramen illorum demiſſi, adiecto galbano, perſanant: necnõ lippitudines addito tetrapharmaco diſcutiunt. Quin & cubitum eunti ſomnum ſuauem potu conciliant, defluxionem reprimunt: ſimiliter etiam articulariis doloribus ſuccurrunt: menſes ſi nimiũ fluant, reprimunt. Præterea cũ myrti decocti ternis drachmis poti, narium fluorem ſiſtunt, necnon hæmorrhoidas, omniáque profluuia: ad diſtillationẽ capitis, & ſtrangulatum vteri, cholericóſque affectus, cum rubi decocto, aut vino auſtero, in quo aniſum, aut myrtum, aut ſorba macerata ſint, exhibetur. Cõmodè dantur etiam in morbis qui circuitu repetunt, præſertim cum rigore. Sumantur autem hora ante acceſſiones, ex aquæ ternis cyathis. Conferunt quoque cibos vomentibus, & iis qui tuſſiunt, ex ſapa aut melle cocto dati: item phreniticis, inter initia adhibiti: ſtomachicis autem, cum tragorigano triti, ex roſarum decocto, aut vino myrteo, aut mẽthæ ſucci drachmis ternis poti. Dyſentericis prodeſt cum ſorborum, aut cotoneorum, aut rubi decocto. Iam in puluerem redactus, cum ouo ſorbili exhibetur ſimiliter & cœliacis, vel omni ventris aut aliarum partium profluuio conducit. Confert ex hoc etiam vuam propendentem cum aqua gargarizare. Ad veſicæ dolorem, cum aquæ calidæ cyathis duobus: & ad ſanguinem ſpuentes, cum aceti cyatho vno & aquæ frigidæ duobus potus cõducit. Hoc etiã paſtillo poto veſicæ exulceratione liberatos nouimus.

PASTILLVS clidion. Nardi Indicæ, croci, ſingulorum drachmæ octo: aloes, thuris, aniſi, roſarum ſiccarum, iridis, ſingulorum drachmæ duæ: acaciæ, myrrhæ, hypocyſtidis, lycii Indici, tragacanthi, opii, piperis, ſingulorum drachmæ quatuor: (alii autem iniiciunt opii drachmam vnam) aquæ quod ſatis eſt. Paſtillos finges qui obolos duos aut vnum pendant, dabiſque ex vino myrteo. PASTILLVS ad dyſentericos, ſanguinem ſpuentes, & muliebrem ſanguinis fluxum. Hypocyſtidis, pſyllii, terræ Samiæ, gallæ omphacinæ, acaciæ rufæ, ſin-

A gulorum drachmæ octo: ex aqua pluuiali paſtillos fingito, & vtere. Dyſentericis drachmas duas cum cremore oryzæ, aut lenticulæ, aut horum ſimilium, per anum iniicies. Spuentibus verò ſanguinem, drachmam cum aquæ frigidæ hemina potui dato. In muliebri ſanguinis fluxu ſimiliter eum cũ halycæ cremore naturalibus infundes, aut peſſum ex lana, ſolani aut ſimilis cuiuſdam herbæ ſucco diluto intinctum inſeres. CATAPOTIA ad dyſentericos. Myrrhæ, opii, ſingulorum drachmæ duæ: gallæ omphacinæ drachmæ quatuor, alias duæ: ex aqua B catapotia fingito, datóque noctu terna, & mane totidem.

CATAPOTIA ad dyſentericos, & omnem ventris reſolutionem. Gallæ omphacinæ non perforatæ, opii, ſingulorum oboli tres. ex aqua finges catapotia erui magnitudinis. Noctu ex vitello oui, aut myrti ſucci bina aut terna dabis. Alii ex gallis duplum iniiciunt. POTIO ad dyſentericos. Quercus corticis recentis drachmas ſex in ollam nouam coniicito, additóque vini auſteri ſextarios duos, & coquito vſque ad dimidias: & ſublato cortice, cyathos duos potioni ieiuno dato. GLANS C quæ ano ſubiicitur, ad teneſmum & dyſenteriam. Myrrhæ, thuris, opii, croci, æqualia pondera ex aqua terito, colatóque, & glandes formato nuclei pinei magnitudinis, aut paulo maiores, & ano ſubiicito. ALIA glans ſiue collyrium, ad dolores mitigandos. Galbani, ſtyracis, ſingulorum drachmæ duæ: opii drachma. Collyria fingito vt ſuprà, & ano ſubdito. ALIVD collyrium quod ſubiiciatur, ad teneſmum & dyſenteriam valde efficax.

Opii drachmæ quatuor, myrrhæ drachmæ octo, croci, caſtorei, ſingulorum drachmæ ſex: thuris drachmæ qua- D tuor: ex vino Attico collyria fingito. QVAE per inferiora iniiciuntur, ad dyſentericos, magnóſque dolores vel inflammationes: ἐνέματα à Græci vocata. Seuũ caprinum curatũ liquato, & per inferiora iniicito: lac vaccinũ cum medulla & oleo infundito: cremorẽ ptiſſanæ tepidũ indito, & ſimiliter lac tepidũ, & oleũ roſaceum cũ butyro: oleũ roſaceũ & butyrum cũ albumine ouorũ: vel aquã in qua lini ſemẽ decoctũ ſit. Quòd ſi vigiliæ vrgeãt, roſarum folia in aqua decoquantur, atque huius decocti ius cum ouorum vitellis iniicito. Tragacanthum ex ro- E ſarum decocto ſolutum, cum tantillo cremoris oryzæ per inferiora iniicies: itẽ acaciæ partes duas, cremoris oryzæ tres: in ea ſimul myrta ad mellis ſpiſſitudinem coquito, ac omnibus mixtis, per anum drachmas quatuor indito. Ad dyſentericos eos potiùs qui profluuio non laborant, iniicere conuenit Lycii Indici lacte caprino ſoluti drachmas duas. ALIVD melius. Lactis caprini cyathos ſeptem aut octo, amyli drachmas quatuor, lycii drachmas duas: mixta ſimul iniicito. ALIVD. Ex ſeuo hircino cũ oryza aut farre cocto iniicies. Hæc F ſanè per initia iniici debent: quòd ſi cãcer inteſtina occupet, ſuccus lenticulæ cũ melle optimo, præſertim Pontico, proficiet. interim alumen rotundum admiſcebis: nam illa purgare, hoc ſiccare poteſt. Sin autem latius cancer ſerpat, vt etiam putridæ particulæ deſcendant, in his muria ex ſale ammoniaco ventrem ſubluere conuenit: deinde paſtillum Fauſtinum iniicito, qui recipit, calcis viuæ, ſandaracæ, auripigmẽti, ſingulorum drachmas quinque: chartæ combuſtæ drachmas triginta. Paſtillos ex vino fingito, qui drachmas quatuor ſinguli pendant: iniicito G autem cũ myrti, lenticulæ, aliorúmque ſimilium decocto, aut cũ vino. PASTILLVS Marcelli magnificus.

Chartæ combuſtæ drachmæ duæ, auripigmenti drachmæ quatuor: ſquamæ æris cremati totidem, opii drachmæ duæ, croci drachma, calcis drachmæ quinque, aluminis ſciſſi drach. quatuor, ſandarachæ drach. ſex, omphacii drach. tres. Ex vino myrteo aut ſapa Cretenſi paſtillos formato, qui ſinguli drachmam pendant, & cum myrti decocto in aluum dato. PASTILLVS ſine opio & calce, dyſentericis accommodus purgat enim, & cicatricem inducit. Malicorii drachma, gummi, hypocyſtidis, rhus Syriaci, ſingulorum drachma: lycii Indici drachmæ quatuor, amyli totidem, acaciæ drachma. Hæc omnia conteres, & ex aqua cui myrtum incoxeris, paſtillos finges: qùumque vſus poſtulat, ex cremore oryzæ, aut

lenticulæ,aluo infundes. Quòd ſi primum medicamentū
nihil dolentem iuuerit,conſiderato num ex nigra bile af
fectus ſit concitatus,qui peſſimus eſt & periculoſus. Opor
tet igitur medicamentum quoque fortius efficere, quod
recipiat ſalis ammoniaci partem vnam, ſpinæ Ægyptiæ
partes tres,veratri nigri partem vnam. Spinam & veratrū
in aqua decoques: & ſic poſtea ſalem decocto adiicies,a-
nóque infundes.Si mortis periculum inſtare videris,ſan-
daracham poſtea & calcem viuam æquali pondere admi
ſcebis.Hæc enim proſunt vbi nimia putredo oborta fue-
rit,vt paulatim in ſaniem cōuertatur. Quin & Muſæ paſtil
lus cum melle & vino adhibitus opitulatur. Quòd ſi in-
flammatio rectum inteſtinum obſideat, lactis & cremo-
ris halycæ,ptiſſanæ,farriſque iniectio,dolores,illámq; mit
tigat.Si non magna fuerit alui profluxio,oleum ano indi-
tum lenire ſolet.Hoc autem in iis fieri debet qui enema-
ta continere nequeunt.In illis verò qui retinent, muriam
plerique iniiciunt: alii ſalis ammoniaci heminā vel plus
minuſve medicamento admiſcent. Nos muriæ in qua o-
liuæ albæ conditæ ſunt,heminam iniicimus, atque rurſus
dimidiæ horæ ſpatio aut paulo maiori poſt deiectionem
interpoſito,paſtillum in anum damus: qui ſic retinetur,
quanuis nuda vlcera inueniat. Hæc dyſentericorum, qui
ex ventris profluuio fiunt,curatio tota exiſtit.

DE INTESTINORVM EXVLCERATIONE, quæ propriè dyſenteria Græcis dicitur, Cap. IX.

VEteres, dyſentericos illos vocare conſueuerunt in
quibus neque iecur eſt affectum, neque alia quæpiā
particula quæ morbum hunc afficiat, ſed ipſorum tantū
inteſtinorum exulceratio exiſtit:quæ ſi negligatur, etiam
vlcera corpus depaſcentia (Græci Nomas vocant)interdū
putredinem quoque generare ſolent, & interitus pericu-
lum ægro inducere: vbi verò accuratè internoueris qui-
bus in particulis morbus hic conſtiterit,ita ad conueniē-
tem affectus curationem venire oportet. Non parum au-
tem intereſt tenuiáne inteſtina an craſſa exulcerata ſint.
Nam ſuperioribus affectis, curatio quæ per os adhiberi
ſolet,cōmodior exiſtit:quemadmodum rurſus humilio-
ribus infeſtatis,vel ſi circa rectum inteſtinum noxa inci-
derit,illa medendi ratio competit quæ medicamētis per
aluum inditis ſubiectiſque adminiſtratur. Prius igitur ab
internotione auſpicabimur. nam qui optimè internoſcit,
optimè medetur. NOTAE exulcerationis in craſſis
inteſtinis. Notæ eorum quibus craſſa inteſtina exulce-
rata ſunt,hæ contingunt.Roſiones in imis partibus,& cre
bra deſidendi cupiditas, quæ Græcè teneſmos dicitur. ſi-
mul autem cum hac excretio comitatur. Nequaquam e-
nim in his ramenta & ſanguis in deiectionibus permixta
ſunt:verùm ſupra ſtercus guttæ potius ſanguinis, & natu-
ralis inteſtinorum pinguedo effertur. Præterea etiā quæ
excernuntur,carnoſa apparent:quoniam inteſtinorū quo-
que ſtructura non tenuis & membranoſa, ſed carnoſior
potius à natura condita eſt.Cæterùm conſiderato doloris
quoque magnitudinem,vt quæ & ipſa multum ad inter-
notionem conducat: obtuſior enim & non acutus dolor
eos infeſtat qui craſſis inteſtinis laborant. NOTAE
ſuperiorum inteſtinorum affectorum. In tenuibus con-
traria horum magna ex parte eueniunt. nā roſione infe-
ſtante,non ſtatim ſed poſt aliquot horas æger ad excer-
nendum vrgetur. Præterea etiam vulneris ſanguis deie-
ctionibus permixtus eſt, & dolor multo acrior exiſtit: itē
quæ per aluum procedunt,neque pinguia,neque craſſa ap
parent,ſed tenuia & membranoſa accuratè obſeruantibus
videntur. SI IN mediis inteſtinis exulceratio exi-
ſtat. Quum neque deiectiones iis quæ ab vlcere ma-
nant,admodum permixtæ,neque omnino diſcretæ appa-
rent,coniiciendum eſt,in mediis potius inteſtinis affectū
exiſtere.Similiter etiam ex tempore excretionis & dolo-
re,ſi non ſtatim poſt roſionem æger, neque multis horis
interpoſitis ad deiectionem exurgat, neque dolor vehe-
mens ſit ad [illegible]dum,neque rurſus inſenſilis,exulceratione
ad media potius inteſtina pertinere notandum eſt. Quæ
quum ita habeant,reliquum eſt vt quomodo curatio fie-
ri debeat perſcribamus.Sed conſiderādum eſt num mor-

A bus hic ex primario ipſius inteſtini exulcerati affectu, an
alterius particulæ affectæ conſenſu prouenerit.Nam acci-
dit etiam vt ex toto corpore frequenter excrementa ferā
tur,vel propter colliquationem,vel ob humorum vitioſi-
tatis abundantiam natura expellente. In quibus negotiū
ægris faceſſere non expedit,vt quæ à facultate nos diſpē-
ſante pulchrè fiant,prohibere feſtinemus. Indicium autē
huius eſt,quòd æger excretione facta ſeipſum robuſtiorē
ſentiat: & quum medicus deiectiones cohibere cogitat,
B videatur quidem paululum proficere, verùm non longè
pòſt duplo copioſiora excrementa defluant: quare in hu-
iuſmodi affectibus naturæ auxiliari oportet. Si enim pro-
pter copiam tale euenerit,tunc etiam ſanguinis miſſionē
adhibere non eſt alienum,interdum etiam purgationem.
Ac ſanguinis quidem euacuatio paulatim adminiſtretur:
& id quod euacuari debet, neque vniuerſum, neque co-
pioſum educatur,vt ne ægri vires imbecilliores hinc red-
dantur.Similiter etiam purgationem non vniuerſam,ſed
& ipſam per vices tentabimus. Ad huiuſmodi conuenit
C Theodoretum, quod & ſanare ægrum & obſtructione li-
berare abunde poteſt. Dantur ſcrupula quatuor, aut ſex,
plus aut minus,pro ægri viribus, totum corpus reſpicien-
do,& nonnunquam per ſe, aliás cum ſcāmoniæ lacryma,
ſiliquis ſex aut ſeptem. Atque hîc rurſus ægri viriū ratio-
ne habita,purgationis miſtura fieri debet. Adhæc etiā a-
loe probè lota,bene facere admodum creditur,præſertim
in quibus iecur corroborare volumus.accidit enim vt af-
fectus hic,etiam particula iſta infirmante, aut inflamma-
tionem experiunte,quemadmodum & liene,& ventricu-
D lo,& venis meſeraicis tali morbo affectis dyſenteria exci-
tetur.Conuenit igitur(ſicut diximus)vt vbi prius interno
uerimus accuratè num morbus ex conſenſu prouenerit,i-
tá tandem conuenienter curemus. QVID agendum
ſit quum vlcus in recto inteſtino excitatum fuerit.
Vlcere rectum inteſtinum ex acribus bilioſiſque excre-
mentis,aut aliunde miſſis,aut in ipſum inteſtinum abſor-
ptis,infeſtante, neceſſe omnino eſt teneſmos comitari,
& crebras deſidendi ſine ſtercore cupiditates, ita vt deie-
ctiones ramentoſæ aut cruentæ exiſtant. Tali ergo mede-
E ri victu potius humectante, hoc eſt inter olera quidem
intybo & malua,conuenit: ventrem horum facilē ad de-
iiciendum retinere,vt ſtercus citra impedimētum tranſ-
iens, ceu medicamen aliquod ſalutare,vlcera ſiccare pur-
garéque poſſit.Curare igitur oportet ne deiectio admo-
dum acris neque dura exiſtat: ac potiones eiuſmodi vn-
ctionéſque in talibus vitiis admouendæ ſunt vt venter
omni ex parte facilè ſoluatur.Noui enim quoſdam dama-
ſcenorum copioſiore eſu dyſenteria abſolutè curatos fuiſ
ſe,ſtercore citra impedimentum ab ipſis per aluum deie-
F cto: item alios quamplurimis vuis aſſumptis. Verùm tu-
tò expendendum eſt:aluo nanque commodè deſcenden-
ti,ea quæ corrumpunt,exhiberi non debēt, ſed medio v-
tendum victu:qualis eſt intybus,ſi coctus & non coctus e-
datur,etiamſi ægri maximè febricitent: item panis ex a-
qua tēperata,aut vino valde aquoſo, ſi vires imbecillimæ
eſſe videantur.Luteis autem ouorum, neque admodum
mollibus,aut duris etiam, ex decocto veſcendum. Poſt
primos dies etiam ſuum petioli idonei ſunt, cum troxi-
mis,aut intybis,aut braſſica percocta,aut libo ſuminali te
G nui,aut halyca bene cocta. Quando verò deiectiones li-
quidiores ſentimus,vel cucumerem ſumere ipſos permit-
tito,vel gallinā abſque ſale copioſiore,aut garum. Sin au-
tem multa quædam fuerit caliditas, & æger temperamē-
to iuuentutis vigeat,tunc etiam iſicium ex piſce ipſi dan-
dum eſt:iuuabit enim amplius. Sit autem inteſtinum ex
piſcibus dura potius carne præditis,vt orpho, aut glauco,
aut ceride. Porro deiectiones omnibus idoneas ſeruare
conuenit, craſſius id quod influit & obtuſius reddendo:
extrinſecus autem vtendum eſt lētiſcino, præſertim flati-
bus imum ventrem diſtendentibus,& profluuio quodam
H deiectionum non adeo bilioſarum aut acrium vrgente.
Oleum hoc eſſe debet non admodum vetuſtum: ſin autē
fuerit, adiiciatur huic ſapa, aut vinum odoratum, tenue.
Similiter etiam ſtomachus vino melino irrigandus eſt.
Adhæc vtatur æger maximè inter initia balneo crebrio-
re,& calidiore ſolio: magiſque ſi aquæ potio & frigido-

ium ciborum eſus præceſſerit,ac pituitæ ſuſpicio ſit. Hoc
ſi contigerit,paulum ad calidiorem victus rationem incli
nandum eſt: & vinum exhibendum Sareptinum, aut Ty-
rium, aut ex iis quæ in Campania naſcuntur. Britianum
aut Palmatianum.At ne te decipiant ea quæ deiiciuntur,
quemadmodum vulgares pituitam illa eſſe putantes. ſæ-
pe enim eiuſmodi deſcendunt,interim ſanè à raſura,aliàs
ab acrimonia albedinem nitorémque inteſtinorum de-
radente:ac vocant eiuſmodi ignorantes pituitam, & frigi
dum humorem.qui meritò quum in notatione decipian
tur,etiam calidioribus ægrum cibis vti potius compellũt.
atque euenit multo magis inteſtinum ob malam medi-
cantium rationem deradi & intumeſcere.Idcirco non ſo-
lùm ab excrementis, ſed etiam prægreſſo victu & natura
ægri, accuratè internoſcas quòd pinguedo reuera excer-
natur,vel à raſura.Ita etiã ipſe totũ victum inſtituito, nũc
ad calidius nunc ad frigidius,ea quæ adhibentur,conuer-
tens.Hæc ſolùm de victu dicta ſint qui exulceratione ſuſ-
tinentibus conuenire poteſt, non ſolùm in recto inteſti-
no,ſed etiam in omni dyſenteria. QVIBVS enema-
tis in recti inteſtini affectu vtendum ſit. Si recens ſit
vlcus,& purgatione indigeat, eluere ſola aqua mulſa per
clyſterẽ oportet: ſin autem ſuſpicio quædã fluxionis ex-
titerit,adiiciatur aquæ lenticula,roſæ,rubi radix, atque i-
ta per clyſterem eluatur. Puro autem vlcere facto,ſimpli-
cioribus primùm vtitor,vt amylo,Lemnia ſphragide,hoc
eſt ſigillo, & cremore oryzæ. Quòd ſi vlcus fluxionem ex-
periri videatur,amylo etiam,acacia vino macerata,& ſuc-
co plantaginis admiſceatur. Probè autem facit etiam ter-
ra Samia,quæ dicitur aſter, in eiuſmodi affectibus. At ſi
carnem inducere opus ſit,lacryma thuris quoque adiicia-
tur.fit enim optimum medicamentum,quod carnem ge-
nerare,& vlcera ad cicatricem perducere poſſit. Compo-
nitur autem in hũc modum: Lemnii ſigilli,terræ Samiæ,
pompholygis,acaciæ,lacrymæ thuris,gummi,ſingulæ vn
ciæ.trita vino vna miſtura inſpergito : nam bene proficit.

PRAESTANTISSIMA quæ ano ſubiiciuntur, lõ-
go vſu à nobis cũprobata. At in quibus crebra deſiden-
di cupiditas,multæque vigiliæ vrgent, vt etiam hinc vi-
res infirmentur, bene quoque faciunt quæ Græci hypo-
theta appellant,ex quibus & hæc multis adeo experimen-
tis probauimus. ſcriptura ipſorum in hũc modum habet:
Croci,thuris,myrrhæ,glaucii,ſingulæ vnciæ:acaciæ vnciæ
duæ,vini quod ſatis eſt ad læuigandum. Penicilla nucleis
pineis ſimilia,paulo oblongiora formato,ac dextrè ſubii-
cito. ALIA GLANS,quæ etiam Clidion nomina-
tur,ad teneſmos & alui profluuia efficax : nam doloris le-
uationem adfert quumprimum apponitur, ſomnum ſua-
uem inducens. Myrrhæ Troglodytidis,glaucii,opii, ſin-
gulorum drachmæ duæ: vino modico odorato excipito,
ac nucum pini magnitudine formato,ſubiicitóque. Exi-
miè confert iis qui teneſmo infeſtantur. CATAPLA-
SMA ad recti inteſtini inflammationem. Micarum pa
nis ſiliginei aqua maceratarum,croci,olei roſacei,oui to-
ſti,palmularum Nicolai ſapa maceratarum purgatarúm-
que: omnium æqualem modum probè læuigatum dupli-
ci panniculo illinito,ac vbi calefeceris,tepidum ano ſub-
iicito.Confert etiam roſaceum per ſe ſtuppa iniectum,im
poſitúmque:item in balneo illitum. Similiter decoctum
roſarum & lenticulæ tepidum per ſpongiam , & quæ his
ſunt ſimilia adhibeto. Hæc ſanè recto inteſtino exulcera-
to inflammatóque,& crebris deſidendi cupiditatibus cõ-
ducunt. SI CRASSA aut media inteſtina exulce-
rata ſint. Si exulcerationem ſuperius quàm rectum inte
ſtinum eſt,& crebram deſidendi cupiditatem fieri con-
tingat,ſaniéſque putridæ appareant , tum etiam efficaci-
bus vtendum & iniectionibus & glandibus, necnon iis
quæ extrinſecus inducuntur:verùm illa etiam quæ prædi-
cta ſunt, glandium numero aſcribantur. Atque hæc ſanè
vſu ſatis ſumus experti. MEDICAMENTVM quod
in dyſentericis ano ſubiicitur. Vbi inteſtinum prædi-
cto lenticulæ, roſarum & aliorum ſpiſſamentorum deco-
cto antea per clyſterem elueris,& veluti ſpongia abſterſe-
ris,hoc ano ſubiiciendum eſt,quod iſta recipit: Croci,
myrrhæ,lacrymæ papaueris,thuris maſculi, pares portio-
nes.Hoc prioribus ſimiliter paratum,ano ſubiicitur: item

A colicis bene facere creditum eſt. PASTILLVS dyſen
tericus. In quibus vlcus & nome quædam magna inte-
ſtina affligit,neceſſe eſt paſtillis vti ex auripigmento,ſan-
daracha,& calce.Sunt autem plerique ad huiuſmodi affe-
ctus inſcripti, è quibus eſt & Fauſtinus , & δι' ἀρνογλώσσου
dictus:ſed nullus adeo validè vlcera depaſcentia lenire ſo
let vt qui à me paratur paſtillus : cuius vim plerique præ-
ſtantiſſimi medici in ipſis operibus admirati ſunt:recipit
autem hæc. Auripigmenti,ſandarachæ, ſquamæ æris, ſin-
gulorum drachmas quatuor. Læuigatis ipſis collyriorum
B inſtar per æſtum caniculæ,ita adiicito opii drachmã, cal-
cis viuæ drachmas duodecim,balauſtii,hypocyſtidis ſuc-
ci,chartæ combuſtæ,ſingulorum drachmas decem.Læui-
gato rurſus ex vino myrteo,aut ſpathite , aut Aminæo,ad
dies viginti: excepta in paſtillos redigito , datóque viris
drachmas tres,mulieribus duas,pueris vnam:ac refrigera
to in vmbra,vtitórque . præſtantior autem paſtillus fit ſi
vetuſteſcat.Porro in hunc modum ipſo vtitor: poſtquam
ex decocto lenticulæ clyſterem ægro prius inieceris,tem-
C pore interpoſito ſic cum cremore oryzæ paſtillum cum
modico adipe hircino immittas,ex vino generoſo antea
læuigatum.Modus autem eſto eius quod immittetur,mi-
ſturæ dimidium.Cæterùm ægrum prius nutrito,atque ita
medicamentum ei indito , ac continendum permittito.
Poſt hunc paſtillum , alterius meminiſſe ſuperfluum eſt.
Tantum de dyſenteria ob exulcerationem craſſiorũ aut
mediorum inteſtinorum proueniente dictum eſto.
SI DYSENTERIA in tenuibus inteſtinis conſtitua-
tur. Quòd ſi eroſionem in tenuibus inteſtinis fieri con-
tingat,medicamenta potius quæ per os aſſumuntur dare
D conuenit. Eiuſmodi autem ſunt , inter ſimplicia quidem,
Lemnium ſigillum ex poſca potum : item lac caſeoſum
in omnibus veteris fluxionibus acribus ſaluberrimum eſt
remedium.oportet autem prius decocto candentes calcu
los marinos inicere,ac rurſus ſenſim coquere,donec ma-
ior ſeroſi recrementi portio conſumpta fuerit:nonnulli e-
tiam ferramenta potius candentia prius calculorum vice
lacti iniecerunt. Quum enim ferrum aſtringens quippiã
habeat,hoc impertit ei, ac magis ad retinendum ventrẽ
efficax reddit.Nonnulli etiam caninum ſtercus tenuiſſi-
E mum ei admiſcuerunt.Verùm hoc ratio non exigit vt fa-
ciamus,quum & cibi & medicamenta à natura nobis do-
nentur, necnon herbæ quæ cum aceto coctæ potæque vẽ
tris fluorem deficcent. Commodius autem erit ,admixto
ei quodam ex iis quæ dyſenteriæ & cœliacis affectibus
conueniunt,& in igne fumi experte frixa ſunt. Quæ verò
iniiciuntur,ſunt hæc,rhus rubrum,ſuccúſque eius,ompha
cium, malicorium, galla, & cochlearum toſtarum cinis.
Apti verò ſunt etiam acini vuarum,myrta,meſpila,corna,
& cotonea.Portulaca verò dyſentericis ſalutaris cibus eſt,
F ſuccus ipſius potus efficacior. Plantago ſimiliter calori-
bus potiſſimùm conuenit:item rubi ſemen & flores, nec-
non lenticula bis aut ter decocta,exhibitáque. Iã in quer-
cu liber qui cortici & ligno intercedit, aut tunica putami
ni glandis ſubiecta,potui ægris propinantur.Mori fructus
ſubitò exſiccatus,medicamentum fit abundè aſtrictoriũ,
vt etiã dyſenteriæ & cœliacis affectibus opituletur. Con-
tunditur autem miſceturque obſoniis : quemadmodum
rhois ſemẽ,ſi ex aqua ipſum,aut vino,aut vt dilutum quis
bibere voluerit, cœliacos & dyſentericos adiuuat. Porro
G etſi aliorum complurium ſimplicium medicamentorum
meminiſſe liceat,ſatis tamen eſt ad ſubiectam materiam
iſta deligere,& contra præſentem affectum eadem com-
ponere.Non abſurdum autem eſt etiam ea nos meminiſ-
ſe quæ frequenter ſumus experti. MEDICAMENTA
compoſita ad dyſentericos & cœliacos. Medicamentũ
quod ex fructibus pomaceis conſtat,prædicto affectui eſt
commodiſſimum:in quibus etiam potiſſimùm intempe
ries ventris,iecoris,aut ſtomachi exiſtit, quæ inteſtina ma
gis fluxionibus opportuna reddit. Mala Punica integra,
H mala cotonea , ſingula viginti:roſarum ſiccarũ ſextarius,
prunorũ ſylueſtrium ſextarii duo,ſorborum aluum aſtrin
gentium ſextarii duo, pira & mala triginta , [illegible]us Syriaci
ſextarii tres,ſiliquæ,quas Græci Xylocerata dicunt , qua-
draginta:myrtorum nigrorum ſextarius, muſti Aminæi,
quod ſatis eſt:decoquito omnia teſta, aut cacabo , donec

mellis habuerint ſpiſſitudinem:coniicitóque in vas fictile,& quum vſus poſtulat,exhibeto. CATAPOTIA ad dyſentericos & cœliacos. Gallæ omphacitidis non perforatæ,opii,ſingulorum vnciæ duæ,petroſelini vncia. Excipito aqua,fingitóque catapotia,ac dato ciceris inſtar, ad vires reſpiciens,etiam modum coniicito. Hoc medicamentum calidis admodum intemperamentis opitulatur,calidioribus autē etiam cremor ptiſſanæ cum polenta & vino potus.At in quibus iecur valde infirmum eſt, & ventri fluxionem tranſmittit, aut obſtructione laborans diſtributionem impedit,bene facit etiam picra:omnium maximè aloe elota, & in catapotia redacta. Porro ad dyſenteriam ex frigiditate contractam, groſſi potæ mirum eſt quàm conueniant.oportet autem ipſas vaſe æreo comburere,atque ita ex eis quod tribus digitis comprehendi poteſt exhibere:atque id tertiò facere. Detur autem ex vino generoſo,præſertim in diuturnis affectibus ac validioribus agricolarúmque corporibus. DYSENTERICVS paſtillus per os datus,ad omnia interna,omnémque fluxionem valēs. Aniſi drachmæ duæ, alterci drachmæ quatuor,apii ſeminis totidem, opii drachmæ duæ: febri carentibus,ex vino:febricitantibus autem & ſuperioribus inteſtinis affectis,ſi multæ vigiliæ vrgent, ex aqua datur. Potus verò ante medicamenta quæ inferius induntur,ſtomachum ab enematis ſubuerti non ſinit.

De epithematis & vnctionibus.

In dyſentericis affectibus,ab illis vnde morbus excitatus ſit,per totam curationem incipiendū eſt, & ægro ſuccurrendum. Solet enim mortis periculum comitari, tum copia excrementorum,tum frequentia deſidendi, & quæ ex his ſequitur virium imbecillitate & cibi faſtidio. Vnde non ſolùm contentum eſſe oportet iis quæ per os exhibentur, & per enemata iniiciuntur: ſed etiā per ea quæ extrinſecus imponuntur,opitulari conandum eſt. Conueniunt igitur potiones,& epithemata,quorum compoſitiones exponendas vobis cenſui. EPITHEMA dyſentericis & cœliacis efficax. Alterci albi ſeminis vnciæ quatuor,aniſi, roſarū floris, rhus Syriaci,hypocyſtidis ſucci,balauſtiorum,ſingulorum vnciæ duæ:opii,croci,ſingulæ vnciæ.Hæc ſingula ex vino myrteo læuigata mixtáque ſimul,in paſtillos redigito,atque in vmbra refrigerato. Quum vſus poſtulat,contundes & incernes quantum ſatis eſt.Palmulis patetis excipito,ac in linteolum illita imponito. CERATVM optimum. At in quibus ſtomachus potiſſimùm infirmus fluxionem inteſtinis tranſmittit,hoc quoque vtitor cerato quod iſta recipit: Palmularum pinguium vnciam, maſtichæ tantundem, aluminis liquidi vncias ſex,aloes vnciam,vini & roſacei quod ſatis eſt:confecta diligenter,imponito. EPITHEMA dia œnanthes. Hoc quoque medicamentum ad dyſenteriā bene facit,in quibus etiam os ventriculi affectum eſt, & inteſtinis fluxionem tranſmittit.Œnāthes drachmæ duæ, vuæ immaturæ ſucci drachmæ quatuor,ſtyracis totidem: acaciæ drachmæ octo,roſarum ſiccarum totidem, gallæ omphacitidis drachmæ quatuor, palmularum drachmæ ſex,vini auſteri,& olei myrtei quod ſatis eſt, picis drachmæ ſex,ceræ drachmæ ſedecim.Mirabiliter confert.

EPITHEMA ad teneſmos potiſſimùm, & cruentas excretiones cum frigiditate. Ceræ vnciæ ſex,picis, croci,aloes,acaciæ,amomi,aniſi,ſingulæ vnciæ:ſtyracis ſeſcuncia,adipis vnciæ quatuor,carpobalſami totidem,gleucini vnciæ duodecim. VNCTIO dyſenterica. Rhei drachmæ quatuor, omphacii drach. duæ, hypocyſtidis,gallarum,myrtorum,ſingulorum vnciæ quatuor.Vino myrteo excipito.Bene facit illitum,& iecori robur adiicit. Item oryzam ex vino tritam oblinito,& ante & poſt. Hoc ad teneſmos ex frigiditate contractos omnium maximè valet:adhæc Maſuchas cum malicoriis,gallis,acacia, myrrha,ladano,aloe,iunci rotundi floribus, roſis, ſpica nardi, & horum ſimilibus conuenire admodum ad huiuſmodi affectus creditur. Oportet autem artificem ad dyſenteriæ ſpeciem etiam remedii miſturam accommodare:vt ſi vitium ex calida quidem intemperie prouenerit,frigidorū facultas præpolleat: ſin autem ex frigida cauſa, calefaciētium roborantiúmque modus intendatur. Talis porro eſt materia omnium odoratorum, vt calamus aromaticus, A iunci odorati flos,ſpica nardi,atque his ſimilia cataplaſmata:in quibus inteſtinorum maximè fluxio moleſta eſt, ordeaceam farinam,ſapam & acetum coquito plurimùm,& obducito.Hoc & ad ſanguinis profluuium mirificè confert:item ex polenta & prædictis odoratis medicamentis cataplaſma ſimiliter facere creditur. Oportet autē ex vino aſtringenti,vt lentiſcino,aut melino,coctum,tepidum apponere.At ſcire licet,fieri non poſſe vnquam vt inteſtinorum exulceratio curetur niſi quis materiam ex aliis particulis influentem,prius coerceat.Accidit enim(vt dictū eſt)etiam dum viſcera expurgantur,aut inflammationem B aut imbecillitatem experiuntur,inteſtina fluxione laborare,exulcerarique: adhæc ob totum corpus contabeſcens, interdum quoque ob caput materiam tranſmittens,& ſtomachum fluxioni obnoxium,id euenit.Nam in iis qui dyſenteria per conſenſum totius corporis contabeſcentis laborant,vitandi ſunt paſtilli qui ex ſandaracha, calce & ſimilibus parantur, intemperatum magis corpus reddētes, magiſque ipſum colliquantes. In illis autem vtendum ipſis tantùm eſt in quibus deiectiones depaſcentis & putri C di vlceris efferri videntur. Ego ſanè quendam conſpicatus ex iis qui contabuerant,à paſtillis ei oblatis magis irritari,iuſſi hæc quidem abiicere, balneis autem potius vti, & cibis refrigerantibus,vt pepone ſine medulla, intybis, bulbio & iſicio:atque hoc victu citra medicamentum, ægrum morte ipſi expectata liberaui. Ac multos alios qui vlceribus curatu difficilibus & magnis infeſtarentur, victu etiam ſolo ad ſuperantem intemperiem accommodato curatos noui.Non igitur feſtinandum eſt(vt dixi)vlcus depaſcens, cum foris, tum intrinſecus & antidotis & pa- D ſtillis medicari.

DE LIENIS AFFECTIBVS, EX libris Philagrii, Cap. x.

QVemadmodum & reliqua corporis viſcera,ita & lien intemperies experitur. Nam refrigeſcit,caleſit, ſicceſcit & humectatur. Deinde vt omnibus intemperierum generibus affligitur,ita & alios ſæpe morbos ſuſtinet. Nā obſtruitur,augeſcit,& inæqualiter intumeſcit,extenuatur, ad partes aliquas protenditur,inflammatur, indureſcit, & E ſcirro obducitur. Nunc igitur ſingulas eorum notas & curationes perſequemur. NOTAE frigidæ intemperiei.

Lien frequenter intemperie,præſertim frigida & humida laborat:idq; magna parte ex cibo & potu frigido ſubinde aſſumpto:qualia ſunt aqua frigida, oſtrea,bulbium, caro porcina,fructus pomacei copioſi variique, præcipuè per æſtatē.Quippe calor in liene ex his,præſertim ſi ex locis humidis proueniant,imminuitur: necnon balnei vſu poſt cibum, & venere non modò frequenti, & ampliore quàm res poſtulat, verùm quum ſtomacho cibis potú ve F repleto,& crudo adhuc exercetur. Nam frigida intemperies facilius quàm calida(vt dictum eſt)in liene augeſcit: præſertim autem in illis corporibus quæ humoribus redundant, cruciantur doléntque,tumore partis præter naturalem modum adaucto.His color non ex toto niger,ſed ſublinidus & plumbeus accidit. SIGNA calidæ intemperiei. Calida lienis intemperies maximè ex febribus & nimio ſolis æſtu contrahitur. In febribus enim ſanguine accenſo lien extenditur & intumeſcit: & quia natura rarus eſt,ideo ſanguis aduſtus feruénſque in eum defluēs, G in magnum tumorem ipſum extollit,diſtenditque. Æſtas enim & calida aeris conſtitutio lienem offendunt, quum homo plus iuſto fuerit calefactus.Quemadmodum igitur in hyeme frigidi aeris,ita & humidi & ſicci qualitates facere conſueuerunt. Quæ ex præcedentibus aere, cibo & potu proueniunt,à prudente cognoſci poſſunt: quia hinc defluxiones augentur,flatus generātur,& morbi increſcūt.

CVRATIO calidæ & ſiccæ intemperiei. Calida & ſicca intemperies frigidis & humidis adiuuatur auxiliis, ſiue extrinſecus,ſiue intus per cibos & potus adhibitos.Ex H oleribus conueniunt lactuca,blitum,atriplex,cucurbita:item cremor ptiſſanæ.Balneum autem aquæ dulcis admoueatur.Extrinſecus oleum roſaceū,melinúmque, & ex eis epithemata confecta proſunt. Adhæc etiam ſuccus vuæ immaturæ,aut portulacæ, aut ſemperuiui, & teneri vitis turiones. CVRATIO frigidæ & humidæ intēperiei.

Frigidæ

Frigidæ humidæque intemperiei calida & ſicca præſidia conueniunt: verùm ſicca & frigida intemperies magis quàm humida & frigida conſiderari debet: quibus illa extrinſecus adhiberi oportet medicamēta quæ cū butyro, cera noua, œſypo, oleo cyprino vel irino, conficiuntur, aut horum ſimilibus, cum adipe anſerino, vel porcino recenti, addito ſtyrace & ammoniaco pinguis quibus admiſceatur herbæ buglosſi, aut dulcis radiculæ ſuccus. Quin & balneorū vſus, & oleorum, ſi inungantur, prodeſt: item oleum nardinum cum prædictis medicamentis, & croci modicum, vnde lienis vires inſtaurentur, adhibendum eſt. De iis quæ extrinſecus calefacere & humectare poſſint, abundè ſit dictū. Obſeruandum autem ne fortè corpus humoribus plenum ſit: & dum ipſum incaleſcit, humor in liene augeſcat: & ſi tibi manifeſta copiæ ſigna apparuerint, æger euacuari debet, & ſic tandem ſanari intemperies. Cibi vtiles ſunt qui optimum ſanguinem generant, gallinæ domeſticæ, phaſiani, perdices, & omnes aues quæ in mōtibus degunt, pullique colūbarum. Ex pedeſtribus probatur caro porci, qui mediæ fuerit ætatis: hœdus, & ipſe mediocris. Ptiſanæ cremor cum melle optimo & pipere modicè conditus, vtiliſſimus eſt. At conuenit vt viſcera omni inflammatione vacent, ne à mellis calore aut ſiccitate offendantur. Nam dulcia omnia naturaliter præcordiis & viſceribus ſunt inimica: eòque etiam vinis calidis & humectantibus, præſertim natura dulcibus, abſtinere conuenit. CVRATIO calidæ & humidæ intemperiei. Itaque ad calidam nunc & humidam intemperiem tranſeamus. Externa eius curatio vtiliſſima eſt quæ medicamentis conſtat ſiccantibus, nempe ex alumine, pice liquida, aceto, foliis roſarum, oleo roſaceo, manna thuris, œnanthe, & gallis omphacinis compoſitis. huiuſmodi enim adſtringentia adhiberi debent. Intus autē curabitur intēperies cibis non pinguibus, qui ſanguinem ſicciorem frigidiorémque reddant, qualis eſt caro ceruina. Lēticula verò, quia melancholica eſt, & ſanguinem craſſum generat, prohibenda eſt: oryza & nux auellana rectè aſſumuntur: necnon panis ex ſimilagine lota confectus, caſeus recens, & lactaria: carnes recentes, hœdina & anſerina. Item ex herbis, ſpondylium, aſparagus, bryonia, & ſalſamenta omnia. Verùm his non crebrò vti conuenit, vt quæ ſpatio temporis melancholiam procreent, & ſanguinem craſſum manifeſtè producant. Vinum autem ſit adſtringens, calida temperatum. De compoſitis intemperiebus hæc dicta ſint: nunc de ſimplicis intemperiei curatione agemus. DE ſimplicis intemperiei curatione. Simplex intemperies, aut calida, aut ſicca, aut frigida, aut humida, cui ex compoſitis ſupradictis intemperiebus, cibi & potus ſimplices & compoſiti, vel medicamenta quæ bonos & mediocres humores gignant, offerri debent. CVRATIO HVMIDAE intemperiei.

Humidæ intemperiei optimum eſt medicamentum ſalis flos, ſiue per ſe ſolus, ſiue cum aliquo ſimplici cerato imponatur. Solus enim calefactus, & in veſica aliqua exceptus, lieni adhibetur. Quin & ſalſugo, & ſalis ſpuma cum cerato quopiam ac modico aceto permixta, commodum humidi lienis affectui medicamentum præſtabunt. Proderit & quinquefolii radix, & plantago ſicca, & alumen ſciſſile, adeò in teſta vſtum vt quod in ea adſtringens eſt abiiciat. Poteris etiam ipſe medicamentum ex plantaginis foliis, radicibúſque quinquefolii, ac flore ſalis, pari vel impari modo permixtis exceptiſque, componere medicamentū, aceto quod ſatis eſt adiecto, & pice ſicca in poſca liquata: necnō cera alba, & ſuffimine ammoniaco, & modico roſaceo additis. Galenus lienis ſcirrū flore ſalis ſanari dixit, idque bene. non enim ad intemperiem ſolùm facere cenſendus eſt, ſed etiā tumores ex craſſis humoribus & viſceribus induratos iuuare ſolet. cōſumit durities, & fortiter extenuat. Eā verò de qua diximus intēperiē deſiccari tantū oportet. ad quod optimè facit medicamentum ex ſalicis ſucco confectum. Inciſus enim ſalicis arboris cortex lacrymam emittit, quam vni aut alteri ex prædictis medicamentis admiſcebis, ac efficacius medi-

A camentum reddes. Verùm ante medicamētum fricationes optimè conueniunt, vt quæ humidam lienis intemperiem poſſint diſcutere. CVRATIO ſiccæ intemperiei. Sicca intemperies frictione adhibita diſſolui poterit, nutriri, & humida effici. Huic prodeſt balneum dulcis aquæ, item vnctio ex dulci oleo applicata: præterea ptiſanæ cremor ad vngendum eſt vtiliſſimus: vel ſi quæ eſt talis frictio corporis qualem in podagræ curatione dicemus. CVRATIO frigidæ intemperiei. Frigidæ lienis intemperiei quæ B adhiberi debent non ſunt exigua, præſertim quæ iā dicta ſunt. Licet etiam vnguenta calida, & epithemata applicare, ſimiliter & cerata & myracopa. Talia ſunt etiam acopa quæ ſiccitatem & frigiditatem oleo ſimplici mixta perſanant. CVRATIO calidæ intemperiei. Calidam intemperiem oleum roſaceum ſolum, aut melinum, & quæcunque ex his cōponuntur medicamēta, tū cerata, tum epithemata, diſcutiūt: præter hæc, ſuccus omphacii, portulacæ, ſemperuiui, & teneræ vitis palmites, ſimiliáque.

C

DE LIENIS INFLATIONE, Cap. XI.

INflatio ex ſpiritu generatur: & quemadmodum in aliis corporis partibus, ita in liene tumor naturæ cōtrarius excitatur: id quod accidit ex leguminū, aut bulborum, aut palmularum caſtanearumve eſu, aut ficuum, vel malorum, vel mellis, dulciſque vini vſu. Hæc enim omnia non modò lienem inflant ſpiritu, ſed etiam colum, meſenterium, ventrem & ſtomachum flatibus diſ- D tendunt. Facilè autem deprehendere licet an ex cibis tātùm inflatio excitetur. nam ſi ex his nihil aſſumptum fuerit, ad aliam cauſam morbus referri debet. Quod ſi lien flatibus diſtendatur, & in amplum tumorē attollatur, ægérque interrogatus, id ſe citra pondus & loci ipſius grauitatem ſuſtinere dixerit, tunc ex cibis frigidis malum accidere cognoſces. Quando enim lien ex toto flatibus repletur, *κλύδωνας, id eſt ad uerbum fluctuationes*, vbi paulo liberaliorem potum aſſumpſerit, experitur. Vt enim in vtre aqua, ita in ventre co- E pioſior potio ſonitum elidit quum agitatur. Si autem qui inflantur, frigidos cibos aſſumant, frequenter eructant, poſtea autem ſingultiunt. Quòd ſi nihil horum in ventre contingat, lien autem tendatur, pungatúrque citra aliquam grauitatem, flatuoſos ſpiritus eſſe putato. CVRATIO inflationis. Iis igitur qui intumeſcunt, medicamentum dioſpoliticum dari debet. Piper enim & cuminum calefaciunt: ruta flatus diſcutit, & partem affectam iuuat, humoréſque pituitoſos imminuit: nitrū ven- F trem ſubducit: mel ſimiliter purgat, calefacitque, & humores extenuat. Pari modo etiam medicamenta faciunt διὰ καλαμίνθης & διὰ τριῶν πεπέρεων. Epithema verò διὰ σπερμάτων, *ſic uocatum quòd ex ſeminibus conſtet*, huic malo auxiliatur. Iam melanthium, apii ſemen, aniſum & petroſelinum, trita pani apud piſtores inſpergi debent: eadem ex vino pota lienis inflationem tollunt. His etiā ceſtrum, adiantum, & polypodium modicè adiicientur, præſertim quum lien indureſcit. Tunc ſcolopendriū quoque & ſplenidion herbæ ex G vino potui dantur vtiliter. Itaque liene inflato, prædictis potionibus & epithemate diaſpermatωn vtêris. hæc enim adhibebis ſi hydropicus morbus inde non ſubitò accidat: ſin autem repentè prouenerit, tunc nullo modo hæc conueniunt. Nam hydrops tympanites plerūque inter initia oriri ſolet: quod vbi acciderit, medicamenta tum quæ inflationē tollunt, tum quæ calefaciūt, ſi adhibentur, affectū magis augēt. Nam multi dū medicamētis eum deſiccare vellent, maiorem duritiem excitarunt. Potui verò dare eis viticis ſemen torrefactum, petroſelinū, melanthiū, aniſum & ſiſon, expedit. His e- H nī ſingulis lienis duritia & ſcirrus in eo factus curatur: & ſi flatibus plenus ſit lien, dantur illa aut ex aceto, aut oxymelite, aut poſca. Porro ſunt & alia huic vitio accommoda, vt ſerpyllum, thymus, lauri cortex, origanum, calaminthe ſicca & viridis, piper, rutæ (maximè

m.i.

(ſylueſtris)ſemē,peucedanum,præſertim ipſius liquor:co- A
ſtum,cardamomum,marrubium,eryngium, centaurium
minus,præſertim ipſius ſucc⁹:chamædrys & chamæpitys.
Ex his enim medicamentis aut vnum duntaxat, aut duo
triáve,aut ſimul etiã omnia,inflationi potu bene faciũt.

INDICIA INFLAMMATIONIS LIE-nis ex ſolo ſanguine, Cap. XII.

QVòd ſi ſanguinis copia in lienem confluxerit, & ex
eo inflammatio indidem orta fuerit,dolórque cum B
tumore & tenſione,& multa grauitate vehemēter vrgeat,
interim obſtructio membri excitatur, vnde ſcirrum &
inflammationem plerunque contrahit. interdum etiam
ſine dolore augeſcit,durúſque efficitur.quod tactu ſubin
de cognoſcere poſſumus: quippe tangentibus facilè ap-
paret.Item quum ex duritie in mollitiem largiorem de-
ductus fuerit, attollitur adeò vt ſuper muſculos qui ex-
trinſecus incumbunt excreſcat. Ego enim ſæpius vidi
non ſolùm ventrem & ſtomachum, ſed etiam dextram
præcordiorum partem,& pubis pectinem, lienis tumore C
occupari. Hippocrates memoriæ prodidit, ſanguinis in
liene abundantia ventrem indureſcere, corpus humori-
bus vigiliiſque extenuari, & faciem emacreſcere. Nam
ex liene ipſo carnes colliqueſcunt,& magna ſitis vrget.In
primis enim lienis tumor apparet humidior, dum ſcili-
cet humor adhuc fluit: vbi verò collectione facta indu-
ruerit,neceſſe eſt vt iugulum non ſentiat alimentum, &
venæ in muſculis foras prodeant,color melãcholicus aut
pallidus fiat,& aqua ſubter cutē ſubſequatur. SIGNA
inflammationis ex humore bilioſo. Vbi bilioſus flu D
xus in lienem decumbit, totum corpus calidum, & non
ſine febri eſſe videtur, oculi tincti ſunt, vrinæ colora-
tiores,acréſque,aut flauæ,aut rubræ exiſtunt: ægri ſitibũ-
di frigidam bibere appetunt,animo ſunt abiecto, citò fu
riunt,os habent amarum, cibum faſtidiunt, vigiliis tor-
quentur & ventris turbatione, linguam habent flauam,
atque alia id genus ſimilia quæ bilem teſtantur. SI-
GNA inflammationis ex humore melancholico.

Paulatim in his color melancholicus fieri videtur,præ-
ſertim facta iam inflammatione, cutis & vrina nigrior E
efficitur.In toto corpore bilis atra abundat, gingiuæ ni-
græ apparent, ſitis vrget: &, ſi ægri frigidam potionem
aſſumpſerint, magis cibum appetunt INDICIA
inflammationis ex humore pituitoſo. At ſi humor
pituitoſus in liene collectus inflammationem peperit,co
lor pallidus aut eius naturæ ſimilis inuenitur, oculorum,
linguæ & cutis corporis: ægri non ſitiunt,ſed cibos appe-
tunt,ſi pituita nõ ſalſa in liene fuerit. Hoc ergo ſcire licet
quòd ex pituita quotidie febricitant: ex bile tertio die:
ex melancholia quarto. CVRATIO inflãmationis. F

Nunc de inflammatione lienis curanda agendum eſt.
Ac primùm vniuſcuiuſque humoris ſigna cõſiderari,atq;
ſic tandem curatio adhiberi debet.Recidiuæ autem gra-
tia,non magna ſolicitudine,nec pluribus verbis opus eſt.
nam vbi illa ſemel curata fuerit,non facilè reuertitur:ra-
rius enim quàm alia viſcera,lien inflammatione confli-
ctatur. Hoc autem curandum eſt vt pro humoris natura
ex quo generata eſt,conueniens,non autem contraria,ad-
hibeatur curatio. Num enim cibi potúſve aliqui mor-
bo occaſionem dederint,aut aliquid extrinſecus acceſſe- G
rit,omnia internoſcere oportet. Similiter ocioſine ægri
fuerint,an exercitio ac labore ſe fatigauerint, an balneis
frequēter aut nũquã vſi ſint,aut ex accidētíne an à parē-
tib⁹ hũc affectũ ſuſtineãt. His diligēter examinatis ſi in-
flammatio lienem exercet,primùm ſanguis detrahi,dein
de purgationes adhiberi,poſtea medicamenta extrinſe-
cus imponi debent. Primùm ſanè vtendum appellatis e-
pelatis,*id eſt iis quæ aluum ſubducunt*. nec non clyſteriis. Vo-
mitu autem tentanda purgatio eſt,quum humores in vē-
triculum influunt,ibique ſupernatant. tunc enim citra H
vllam moram purgare eos oportet. Quòd ſi venæ ſectio
omnibus viſceribus inflammatis præſentiſſimum eſt re-
medium, maximè certè in lienis inflammatione adhi-
benda eſt, ſi nihil contrà ſuadeat, nempe ætas, aut vires
aut locus,aut conſuetudo, aut aeris conſtitutio, aut præ-
cedens ciborum cruditas, aut magnũ ventris profluuiũ.
hæc enim in ſola iſta cauſa dilationem ſuadent. Sin au-
tem ætas aut vires non prohibeant, venam brachii ſini-
ſtri interiorem ſecabis: ſi ea non appareat, media ferien-
da eſt:ſi ne ipſa quidem in conſpectum proueniat,hume-
raria incidenda eſt:ſi nec ipſa quoque cõſpiciatur,ea quæ
minimo digito vicina eſt aperiri debet. Etſi verò hinc
minus ſanguinis euacuetur,tamen quantulacunque inde
tentata inanitio,præcipuum lieni ad ſanitatem adiumen
tum eſt.Quum ſanguis fluit,attendendum eſt valdéne ru-
bens ſit, & purus, an liuidus.Nam ſi liuidus eſt,aut æquo
rubentior,copioſior auferri:ſi purus ac ſincerus, paucior
debet.Verùm ſic extrahendus eſt ne vitalis facultas de-
ficiat. DE IIS quæ aluum ſubducunt. Poſt ſan-
guinis miſſionem ea dari oportet quæ aluum ſolent du-
cere,quorum formam habes ſuperius expreſſam. Sunt e-
nim leuia medicamenta alui ducendæ idonea, vt herba
mercurialis, polypodium, cnicus,atque his ſimilia.

DE FOMENTIS. Tempeſtiuum igitur eſt vt de
aſtringentibus medicamentis nunc dicamus,quæ corpo-
ri iam euacuato rectè accommodantur. Quare conuenit
poſt euacuationem fomenta ex eis adhiberi, primùm
quæ humores influentes reprimant,deinde quæ hos par
ticulæ impactos diſcutiant,digerántque:ita tamen vt etiã
quæ lienis robur, quo actionem ſuam obit, conſeruent,
admiſceantur.Si quidem modicus fluxionis ſit impetus,
mediocria præſidia.ſin validus,valida applicabũtur, quæ
citra noxam calefaciant. Vbi igitur non vehemens vr-
get inflammatio,vino auſtero,& oleo quodam tenui, vt
lentiſcino aut melino,lienem fouebimus. Sin autem ve-
hementior vrgeat,omphacino,aut roſaceo:quæ ſi nõ ad-
ſint,turiones oleæ,aut rubi,aut meſpili,aut mali,aut mala
ipſa,ex oleo lentiſcino aut melino cum vino mixto co-
quentur: & ſi hoc non ſatis proficiat,thymus, origanum,
& nardinum oleum imponetur. At ſi humores valde ca-
lidi lieni influxerint,aut febris quædam ſuperueniat, la-
nam ſuccidam tenui quodam oleo cum vino mixto co-
pioſo imbutam ſuperimpones. Hanc nolentibus, om-
phacio admiſcebis roſarum flores, aut cyperum, aut œ-
nanthen, aut ſpinæ Ægyptiæ ſemen. Mediocris ſanè in-
flammatio per initia hoc modo curanda eſt. Sin autem
nimius calor infeſtet, admouenda ſunt olea qualia dixi-
mus:& acetum cum vino, aut certè vinum auſterum o-
leis eſt admiſcendum. Et attendendum ne caput feriat:
vt quod facilè huius ſenſu in febri admodum ardenti
offendatur. Quare ſapam aut vini dulcis modicum o-
leis admiſcere conuenit. ſin autem craſſior ſapa exiſtat,
aqua admiſcenda eſt. Porro ſi frigidus humor inflam-
mationem excitauerit, adiicienda ſunt pulegium, thy-
mus,& origanum,vt quæ vim quandam euacuãtem cor
roborantémque habeant.His autem non adeò frequen-
ter vt vino & oleis vtemur. DE CLYSTERE.

Ad euacuandũ autem ventrem per morbi initia, vel
in augmento,clyſteria adhibenda ſunt: atq; tũc magis
quando calor non nimium ardens vrget. Ex mulſa au-
tem & nitro,necnon aphronitro & ſale,euacuatio tentari
debet.Verùm iniectio medicamentorum ab inferiori-
bus partibus non ſemel tantùm, ſed bis térve ſingulis
diebus fiet: multo autem magis quando ſanguinis de-
tractio prætermiſſa fuerit. DE CIBO. His
temporibus ſolo ptiſſanæ cremore æger nutriendus eſt:
illius penuria,aqua & ſolo pane: ipſámque aquam cali-
dam bibat,& oxymeli. Si calore æſtuet, aqua non ex to-
to calida,ſed modicè refrigerata offeretur. Hæc per i-
nitia ad ſtatum vſque fieri debent. DE STATV.

Quum morbus iam in ſtatu eſt,poſt fomenta catapla-
ſmata eis inducemus, vbi prius euacuati fuerint. Noxa
enim omnino ſequetur ſi corporibus nondum humo-
rum copia liberatis,calida medicamenta adhibeantur:
vel ſi crudus aliquis humor ex nimia crapula, vel copia
ciborum collectus fuerit,aut ſi ægri craſſis cibis repleti,
vt conchyliis, aut purpuris, aut ſepiis, aut pectunculis,
aut polypis, aut oſtreis, aut vuluis porcinis vel agninis,
aut carnibus porcinis, aut ſalgamis & congelatis pin-

guioribus,& multum frigidis: adhæc ſi in otio degerint, & poſt cibũ lauarint: præterea ſi pauperes pane copioſo, lenticulis,vel carnibus bouillis,vel ouillis, item piſcibus qui humorem melancholicum & copioſum ſanguinem generant,vſi fuerint.Qui igitur tali cibo nutriti venæ ſectionem ſubductionémque ventris detrectant, iis talia cataplaſmata adhiberi non debent. nam humor horum caliditate collectus copioſior, hominem occidit. Quum igitur morbum in ſtatu eſſe videris,clyſtere aluus ducenda eſt:vbi autem febris iam declinauerit, abſinthii decocto ex oleo lienem fouebis:huius penuria,ea quæ non nimium amara ſunt aut adſtringentia adhibebuntur, quale eſt oleum roſaceum aut melinum. At ſi tenſio vel dolor ſine ardore partem exerceat,iridis quoque & cyperi modicum, aut ſimile quippiam oleo iniectum conuenit. Nam hæc virium lienis conſeruandarum facultatem obtinent.Optimum verò eſt vt quotidie,ſemel aut bis,ſatiſque diu adhibeantur. Tertiò enim ex oleo fouere vitandum eſt. id quod de cataplaſmate quoque adhibẽdo obſeruare oportet. DE MEDICAMENTO purgante,aut decocto,aut iniectionibus. Quum æger meliuſculè habuerit, mutanda ſunt auxilia, venter lenibus medicamentis per os aſſumptis ſubduci debet, quæ ex ptiſſana cocta aut ex aqua potui dantur.Quin & oxymeli ad hoc commodè accipitur, vt quod medioeriter cum aqua temperatum ſit. Vteris igitur & mulſa ſimul, & apomelite,& ad vrinam ciendam idoneis potionibus: qualia ſunt apii & aſparagi radicum cum aqua decoctarum iuſcula.At per aluum iniicies ptiſſanæ cremorem cui incoxerit polypodion, thymus, origanum, medulla cucurbitæ ſylueſtris: necnon veratrum nigrum, centaurium minus, cnicum, capparis cortices,& alypum. deinde nitrum,mel,& oleum admiſceri debet.Cucurbita ſylueſtris pituitam educit:cnicus & veratrum nigrum atrã bilem: thymus,alypum & centaurium,flauam. Per initia modicè his vteris: proceſſu autem temporis validiores purgationes, non ſolùm per aluum, ſed etiam per os exhiberi debẽt,nempe epithymũ,cnicũ polypodiũ,alypi ſemẽ,& granum cnidium. Cnicus coctus flauam bilem educit: polypodium humores mixtos, quemadmodum & capparis cortex,& centaurium. Verùm iſta paulatim adiecta potioni ex ptiſſanæ cremore aut oxymelite dare ratio eſt. admiſceantur autem ptiſſanæ inter coquendum cnicus, polypodium,& veratrum nigrum. Quòd ſi loco ptiſſanæ halycam in cibum aut alia craſſi ſucci aſſumere præceperis,lien prorſus in ſcirrum obdureſcet, nullóque modo, aut certè vix,ſanari poterit. At lien & iecur per initia inflammationis, & dum ipſa confirmata eſt, fortiore medicamento purgari ſine periculo non poſſunt. Nam iecur ex inflammatione intumeſcẽs, anguſtos meatus obtinet, & medicamentum purgans humores in eo collectos nequit educere. Lien inflammatus inter initia purgari poteſt. nam ex toto corpore ſuperfluos humores attrahit, & affectus purgatione diſcutitur,vel minuitur. Validis autem purgationibus lien ante ſtatum & poſt irritatur: imò neque extrinſecus in ſtatu inflammationis valentioribus vti medicamentis expedit, vt affectus mutetur aut diſcutiatur. Nam tota eius ſubſtantia non in melius, ſed in deterius magis vergit, duriórque euadit. Quare dum morbus in ſtatu eſt,lenibus vti medicamentis oportet: qualia ſunt quæ modicè calefaciunt, & humectant, non ea quæ deſiccant. Cataplaſmata igitur & fomenta quæ diximus, adhiberi debent.Corpus antea euacuatum his adiuuatur, quando humor qui in eo ſupernatat incaleſcit.Quod vbi cognoueris,& morbus in ſtatu eſt, cataplaſmata inducenda ſunt. DE PARANDO cataplaſmate. Quum ergo morbum in ſtatu eſſe deprehenderis, cataplaſma applicabis.Si natura ægri calida,& humor fuerit binoſus, cataplaſma ex medicamentis mediocriter calidis parari debet: vt ex lini ſemine, & oleo chamæmelino: cui adiiciatur hordei aut fabarum farina. hæc enim modicè calefaciunt.Sæpius autem,vt noſti, artomelite cum aqua in liene vſi ſumus: interim acetũ quoque addidimus. Quòd ſi pars inflammata non multum incaleſcat, & neceſſe ſit humorem diſcuti, tutò fœnũgræcum ſine aqua prædictis admiſcere licet: & ſiqua ſcirroſa inflamma-

A tio fuerit,aut craſſi humores in liene generati, aceto veteris: necnon amara lienoſis admiſcebis. Nam lien ex iecore craſſum in ſe humorem recipit:ob quod ei abſinthium,& cappares in cataplaſmate, & acetum, vbi morbus declinauerit,expediunt:quando etiam purgans medicamentum augere conuenit. DE CIBO & potu.

Cibi leuiores, & vinum tenue albúmque exhibebitur. Hæc enim aluum ſubducunt,& vires lienis corroborant: necnon febrim per vrinas diſcutiunt. Suillæ autem carnes,& ouillæ,item halyca,oua,piſces pelagii & paluſtres, B adhæc aues quæ in paludibus & aquis degunt, prohiberi debent:non autem illæ quæ ſiccis locis aluntur. Quos enim liene craſſis infarcto humoribus laborantes, medici imperiti carnibus quadrupedum nutriunt, & in ſtatu morbi ouis ſorbilibus,& halyca,nonnunquam etiam ſorbitionibus ex tritico aut halyca, iis plus noxæ ex cibis quàm adiumenti afferunt. Nam halyca niſi in declinatione vtilis non eſt.In hoc autem tempore non ſolùm ea ſed etiam potiones exhiberi debent quæ craſſos humores per inflammationem auctos extenuent, viſcoſos C incidant diſcutiántque, obſtructos aperiant, lieni infixos relaxent,& ipſum lienem corroborent.Cuiuſmodi ſunt ſcolopendriũ,& capparis cortex,vel alia quæ poſtea à nobis dicentur quum de lienis ſcirro agemus. Nam de his duabus herbis Galenus hoc modo ſcriptum reliquit, Quale medicamentum iocinori eſt abſinthium, tale eſt lieni capparis cortex: quale rurſus iocinori quod vocant eupatorium,tale eſt lieni ſcolopendrium. ſiquidem ſimilibus genere medicamentis vtrunque viſcus indiget.

DE EPITHEMATIBVS. In ſtatu vel declina- D tione,Nili epithema commodè admouetur. Plus autem ceræ in ſtatu adiiciendum eſt, præſertim in molli corpore. Epithema quod à me confectũ eſt, recipit bdellium, aloen,thus,crocum,œſypum,ceram, ac alia medicamẽta quæ ibidem ſcripta habentur.In declinatione verò inflãmationis plurima ſunt & alia epithemata, quæ adhiberi poſſunt, ex ammoniaco & bdellio compoſita. In ſtatu ergo quum inflammatio æſtuat,Nili epithema oleo chamæmelino & cerato, cui aceti modicum adiectum ſit, diſſoluere oportet. Conſulimus etiam adhuc vt hoc ce- E rato ſicut oxelæo vtaris cum lanis ſuccidis, & lieni imponas: ac,ſi tenſione laboret, liberabitur. Itaque per initia oleo tenui, non aqua, particulam ſuperfundes, neque ſi æger in acceſſione deſideret:ſed ex aceto, vino & oleo, quibus ceræ modicum interim ſit admixtum, fouebis. Item hyſſopo, cerato interdum vtimur, & furfuribus ex vino aut aceto,aut poſca,aut aceto & melle,aut hydrelæo, decoctis. Admiſcemus etiam cataplaſmati pulegiũ, thymum,origanum,folia lauri,ſaluiam,artemiſiam,ſalem & F nitrum. At ſi ea quæ dixi negligentius adhibeantur, inflammatio in ſcirrum degenerabit: de quo nunc verba faciemus.

DE LIENIS SCIRRO, Cap. XIII.

POſt lienis inflammationem magnus contra naturam tumor & durus accidit,tangenti reſiſtẽs, necnõ intẽperies quædã in eo apparet:verùm copia ſubſtãtiæ ſcirrũ lienis excitat.vel enĩ humor eſt infix⁹,aut flatuoſus ſpirit⁹, aut vtriq; ſimul mixti,vnde liẽ præter modũ augetur, & à naturali recedit magnitudine. Internoſces autẽ humo- G rẽ & flatũ his indiciis Si flatus eſt,tactui reſiſtit pertinaciter,& hẽ pũctionẽ tẽtionémque experitur:ſin autẽ grauitas cũ põdere in præcordiis ſiniſtris percipiatur, ex prædictis ſignis flat⁹ cũ humore mixtos in liene eſſe ſcias,idque per initia.Nã poſtea morbo inueterato,humorib⁹ frigore nimio aut ſiccitate induratis,ſcirrus generatur. Aliquãdo accidit vt liẽ etiã citra inflãmationẽ in magnũ tumorẽ attollatur.Hæc enim eo modo ſolẽt euenire.Duritia autẽ nõ accedẽte,tẽtio grauitáſq; ſimul & pũctiones validæ oriũtur. Scirrus igitur ex humore & flatu mixtus H eſſe videtur,quemadmodum etiam ſoli humores tumorem laxũ ſimul & punctiones validas in liene efficiunt.

CVRATIO ſcirri. Noniſti curatum à me fuiſſe militem, qui dum ad me veniret, totam lienis regionem barbaricis ferramentis candentibus inuſtam habebat: quem duobus tribúſve diebus medicamentis per os da-

tis purgabam,& deinde diligentem ei curam in ſingulis conuenientibus remediis offerendis adhibebam.

DE CIBO. Priſſanæ cremorem quotidie in cibo porrigebam oxymelite conditum, & piſces ſaxatiles. Ex auibus autem gallinas, perdices, ac alia concoctu facilia, boni ſucci, & probè macerata. Prohibebam ei quæcunque viſcoſos & craſſos humores generant: ſimiliter & carnes bouillas, ſuillas, ouillas, caprinas & hœdinas: item aues quæ in aquis paluſtribus degunt, omnéſque piſces paluſtres, & pelagios, præſertim qui duras & craſſas, non albas carnes obtinent: adhæc polypos, mulos, ſepias, B orphos, oſtrea, conchas, bulbos, placentas ex melle & chidro, & quæcunque inflant, duráque & craſſa, vel cruda ſunt. Vinum improbatur craſſum, nigrum, & aſtringens: dandum autem eſt quale Hippocrates præcipit, quod neque craſſum, neque valde frigidum, neque calidum exiſtat. Hoc igitur modo cibus eſt adminiſtrandus. DE POTV. Potui verò dabam vinum in quo capparis radicem, ſcolopendrium, & myricæ radicum corticem decoxeram: initio quidem ſingulas herbas per ſe exhibebam, deinde ex poſca, aut oxymelite, aut ſolo aceto coctas: interdum etiam in puluerem redactas cum ſupradictis liquoribus citra coctionem per interualla dabam, idque non plus quàm duobus vel ternis diebus. Quin & oxymeli purum per totam hyemem propinabam: nonnunquam cum aqua calida, in qua prædictæ herbæ decoctæ fuerant, ante & poſt cibum, die & noctu, quandocunque volebat æger, potui offerebam. DE MISSIONE ſanguinis.

Vere primùm ineunte, quum æger multum ſe recollegiſſet, & lien decreuiſſet, videbatur mihi potiones medicaminum efficaciores præſtari debere, quæ lienem euacuare poſſent: qui quum magis imminueretur, fortiora medicamina exhibebam. Ac mox inter initia veris, ſanguinem ex brachio ſiniſtro copioſè detrahebam, & poſt dies vigintiquinque hoc medicamento quod ſequitur, vtebar. Spicæ nardi, capparis radicum corticum, myricæ foliorum, aſpleni herbæ, ſquamæ ferri, ſingulorum drachmæ octodecim: myrobalani drachmæ decem, ammoniaci ſuffiminis drachmæ octodecim, polytrichi drachmæ ſex, ſtœchados drachmæ quatuor, ſcolopendrii drachmæ tres. Ex oxymelite paſtillos drachmam pendentes ſingulos fingebam, ac vnum oxymelite dilutum potui dabam. Poſtea verò quum lien probè eſſet explicatus, medicamenta ad ciendam aluum dabam, ac otioſos humores validioribus, nempe hieræ diacolocynthidos drachmis tribus euacuabam. Inchoante iam æſtate non tres drachmas, ſed quatuor exhibebam, ita vt à prædictis medicamentis nullo die diſcederem. Vbi ſanitati propemodum eſſet reſtitutus, cyclamini radicis drachmam ex mulſa deinceps, ſemel aut bis, poſt ſingulas potiones offerebam. Nam ea vitioſos humores ex liene per ſudores expurgat, calidis extrinſecus operimentis admotis, vt medicamentum fiat efficacius.

DE IIS QVAE LIENEM corroborant. Lienem ſæpe potione quidem ex ſcolopendrio & cappare, epithemate verò ex auripigmento, alumine & ſimilibus corroboramus. Nam hoc medicamentum medium inter frigidum & calidum exiſtit, cuius & aliorum vtilium confectiones hìc ſubiungemus. POTIO ad lienoſos probata. Ammoniaci ſuffiminis, pulegii, ſingulas drachmas, cum aceto potui dato. ALIA potio. Salicis corticem medium, & folia eius cum duobus aquæ ſextariis ad dimidias coquito, datóque potui ad triduum. EPITHEMA malacticum.

Hoc medicamentum molliendi facultate præditum eſt, commune iocinori, lieni, abſceſſibus, ſtrumis, parotidibus articulis, calcibus quoque ſuppuratis, aut aliter dolentibus, item torſionibus ventris. Conficitur autem hoc modo: Bdellii Scythici, adipis porcini, ammoniaci ſuffiminis, iridis Illyricæ, ſingulorum drachmæ ſedecim: opopanacis, cachryos, ſtyracis, thuris, galbani, ſingulorum drachmæ octo: piperis grana centum ſexaginta: ceræ drachmæ quadragintaocto, terebinthinæ, fæcis olei irini & vini, ſingulorum quod ſatis eſt. Hoc medicamentum contunditur, emolliendi viribus donatum. neque enim aliud magis eo emolliens duritias reperies. Paratur autem non dilutius, ſicut alia. nam in pila tunditur, cera aliiſque medicamentis adiectis. Inter tundendum, piſtillum fæcibus olei irini illinitur, donec tota mixtura perficiatur. Sit autem ammoniacum recens, ſtyrax pinguis, bdellium Scytichum: opopanacem eis admiſceto, omnia ſimul conterens, & vtitor. MALAGMA Amythaonis. Hoc ad præcordiorum tenſiones conducit, necnon articulis prodeſt qui difficulter mouetur: lienem cõſumit, duritias emollit & diſcutit. Recipit autem hæc: B Ammoniaci ſuffiminis drachmas ſedecim, ceræ totidẽ, terebinthinæ drachmas octo, bdellii totidem: thuris drachmas quatuor, myrrhæ totidem, galbani drachmas octo, olei Cyprini heminas ſex. Myrrham, bdellium, thus in vino prius macerabis: ammoniacum aceto diſſolues: omnia in pila contundes, oleo Cyprino (vt ſuprà dictum eſt) ipſam inungens. Hæc duo malagmata emolliunt.

ALIVD epithema. Quod nunc ſubiungam, prædicto eſt longè efficacius, fortiúſque ad diſcutiẽdum & extenuandum, C tollendúmque duritias: quemadmodũ quod ex ſtercore caprillo, & opopanace ſimul cum aceto paratur. Nam id quoque diſſoluit & extenuat, vacuátque non modò inſpiſſatos humores & viſcoſos, ſed etiã ipſas partes corporis ſolidas: quoniam caprillum ſtercus ex aceto, (vt Galenus memoriæ prodidit) ſcirroſis tumoribus, qui ex craſſis fiunt humoribus, vtiliſſimum exiſtit. Altera igitur confectio inſcribitur, MALAGMA Aſclepiadæ. Ceræ ſeſquilibra, colophoniæ vnciæ ſex, galbani vnciæ tres, opopanacis vnciæ ſex, propoleos vnciæ tres, D ammoniaci ſuffiminis vnciæ ſex, olei heminæ duæ: aceti ſextarii duo, ſtercoris caprilli vnciæ tres, thuris totidem, myrrhæ vnciæ tres. Ammoniacum ex aceti ſextario teres: huic adiicies thus, myrrham, opopanacem, ſtercus caprillum, teréſque iterum: propolim verò cum galbano in pila tundes. ceram & reſinam ex olei heminis duabus liquabis: vbi coierint, propolim adiicies, agitabíſque frequenter: & quum in vnum omnia coacta fuerint, ab igne ſublata, refrigerari ſines, & derades: deinde iis quæ in puluerem redacta ſunt inſperſis, miſcebis vniuerſa, & in vſum condes. Hæc enim ſunt medicamenta diſ- E cutiendi emolliendique viribus prædita. EPITHEMA lienem imbecillem corroborans. Medicamentum quod ſuprà ex auripigmento & alumine fieri dictũ eſt, ad lienis imbecillitatem valere dixi, quod militi cuius mentionem feci ſæpius, impoſui. Recipit autẽ hæc: Ceræ Tyrrhenicæ drachmas nonagintaſex: reſinæ piceæ drachmas ſedecim, reſinæ frixæ drachmas nonagintaſex, auripigmẽti ſciſſi drachmas ſedecim, aluminis ſciſſilis drachmas duodecim. Metallica terito ex aceto acri: F quæ liquari poſſunt, ex modico oleo liquato: ac refrigeratis ſicca adiicito: mixtis vtitor. Hæc enim ſunt quæ homini illi exhibueramus. EPITHEMA lienoſum & hepaticum, quod vtriuſque viſceris obſtructiones diſcutit. Ceræ, terebinthinæ, hyſſopi Attici, iridis Illyricæ, ſingulorum drachmæ ſex. Quæ terẽda ſunt, terito: & quæ liquefieri poſſunt, liquato: ſicca ſuperinſpergito, ac vtitor. Quòd ſi ſudor ſuperueniat, & tollere eum voles, detergito, & abſinthino oleo partem perunges: ac ſudore ſublato, illo vteris. SI LIEN flatu diſtenditur & intu- G meſcit. Quòd ſi lien ex prædictis ſignis flatu tendi, aut durus ſcirri modo pungi, & citra vllam affectæ partis grauitatem dolere cognoſcatur, mirificè auxiliatur electuarium dioſpoliticum, quod in hunc modum paratur. Rutæ viridis pridie decerptæ, piperis, cumini, ſingulæ drachmæ, nitri drachma ſemis, & quarta eius pars. Si aluus adſtricta fuerit, nitri drachmam iniicies, cuminum verò ex aceto per triduum macerabis: poſtea ſiccatum in puluerem rediges: omnia cum melle bono & deſpumato miſcebis, & in vaſe vitreo repones. Datur ex eo cochleare vnum. facit enim ad inflationes ventris viſcerúmque, ap- H petentiam ventriculi excitat, concoctionem promouet, pituitam extenuat, aluum emollit, acidos ructus aufert, vitia pectoris, lateris, iecoris, lienis & renũ mitigat. Simili modo accõmodata ſunt vẽtris, ſtomachi, iecoris & lienis

affectibus medicamenta διὰ καλαμίνθης, & διὰ τριῶν πιπέρεων; necnon διὰ σπερμάτων. Adhæc cucurbitulæ in ventrem defixæ adiuuant. præterea vtiliſſima ſunt, melanthium, petroſelinum, aniſum, & cuminum, ſi pani commiſceantur, vel cum aliis dentur cibis, præſertim infantibus. Magis autem ex vino dari debent, vel in puluerem redacta inſpergi. Conuenit etiam ceſtrum, adianthum, & polypodium, præcipuè quum magna lienis durities apparet: tunc etiam ſcolopēdrium & aſplenon vino admiſcere expedit. Porro nūc de lienis inflatione ex Galeni opere de ratione medendi quædam excerpta adſcribam, vt ipſi morbi cauſæ accommoda antidota, vel paſtillos, vel epithemata, quæ ipſe expertus eſt, & nos vſu & periclitatione comprobauimus, adſcribamus. GALENI verba de lienis ſcirro & inflatione. Lienem ſcirro obnoxium non modò extrinſecus medicamentis efficacibus, ſed etiā potionibus validiſſimis curare conuenit, vt quæ citra moleſtiam toleret: ex quorum numero optima habentur capparis radicis cortex, ſcolopendrii & myricæ tum radix tum germina: omnia verò eiuſmodi in aceto & oxymelite coquere conuenit. At ſæpenumero lien tangenti quidem reſiſtere videtur, non tamen ſcirroſus; ſed flatuoſus potius tumor exiſtit, cui medicamentum emplaſticum mixtæ facultatis, quod prius abſinthii oleo madefeceris, imponere oportet: quale eſt quod ex ſulphure & alumine conſtat. Sunt denique plurima huiuſmodi ex iis quæ in medicamentariis libris prodita ſunt, huc accommodata. Attende autem non ſolùm mixtorum medicaminum facultatem, ſed etiam miſturæ copiam. Nam in liene flatuoſo tumori obnoxio, magiſque in œdematibus, etiamſi multum aluminis adhibueris, nihil offendes: verùm in ſcirroſis, diſcutiendi facultatem ſuperare conuenit, paulum autem eius quæ aſtringit admiſceri. Quum igitur ex numero ſimplicium, & ſponte naſcentium medicamentorum flos ſalis talis ſit natura præditus, lienes ſcirro obductos ſanat ſi extrinſecus ipſis in veſica applicetur. EPITHEMA iecoris & lienis. Epithema iecoris & lienis hæc recipit: Aluminis liquidi vncias ſex, ſulphuris viui totidem, nitri rubri, ammoniaci ſuffiminis, mannæ thuris, capparis radicis corticis, ſingulorum vncias ſex: picis ſiccæ, reſinæ aridæ picræ, ſingulas libras: olei Cyprini vncias ſex: aceti quod ſatis eſt. Hoc ad tales viſcerum affectus efficacia nobile eſt. EPITHEMA hypotherion. Sunt alia quoque epithemata lienoſis & hydropicis accommodata, quæ vocantur hypotheria. Hæc enim humiditates ex alto eliciunt, dolores & ſcirros diſcutiunt. Reſinæ aridæ libræ quatuor, ceræ libræ duæ, picis ſiccæ totidem, aluminis liquidi, nitri rubri, ſulphuris viui, mannæ thuris, ſingulorum libra: aloes vnciæ ſex, pyrethri, ariſtolochiæ, cardamomi, viſci quercini, ammoniaci ſuffiminis, bdellii, vuæ amomi, cucumeris ſyluatici radicis, liquoris ſycomori, ſingulorum quadrans: aceti ſeſquiſextarius. Alumen, ſulphur, nitrum terito: ammoniacum ex aceto diluito: ſiccis in puluerem redactis liquida ſuperiniicito. Obſeruare autem in his oportet, & medicamentum ex alumine & ſulphure idem quod ſuperiora præſtare. Necnon epithema διὰ σπερμάτων lienis inflammationi medetur, tum per ſe impoſitum, tum cum alumine & ſulphure mixtum auxiliatur. Ipſum verò μάλαγμα διὰ σπερμάτων flatuum ſubſtantiam tollit, collecta diſſipat, reliqua purgat & diſcutit. Adſcripſi autem duas malagmatis prædicti confectiones. PRIMA confectio διὰ σπερμάτων. Cardamomi, meliloti, herbæ ſabinæ, baccarum lauri, nardi Gallicæ, ſampſuchi, iridis, radicis panacis, radicis cyperi, nitri, caſiæ, fœnigræci, ſeminis apii, aniſi, thuris, ſtyracis, myrrhæ, ammoniaci ſuffiminis, terebinthinæ, ſingulorum vnciæ tres: ceræ, mellis olei cyprini, ſeui taurini, ſingulorum libra: vini quod ſatis eſt. Facit ad ſtomachi, iecoris & lienis inflationem.

ALTERVM epithema διὰ σπερμάτων, ad idem. Cardamomi, iridis, cyperi, ſampſuchi, aniſi, nitri, ameos, apii ſeminis, fœnigræci, baccarum lauri, ammoniaci ſuffiminis, ſingulorum vnciæ tres: ſeui taurini hemina, ceræ vnciæ decem, colophoniæ hemina, mellis libra: conficito, & vtitor. Licet autem & æquale pondus aut paulo amplius medicamenti ex alumine & ſulphure confecti admiſcere. POTIONES ad lienem ſcirro induratum. Quibus lien in ſcirrum dureſcit, & calorem ſiccitatemque ſuſtinet, his vtiliter dantur myricæ folia, aut turiones ipſius, aut radices: item aſplenon herba, & anchuſa. Hæc enim neque ipſa calorem in ſe vehementem obtinent, neque lienem magis excalefaciunt, præſertim ſi cum oxymelite exhibeantur. Per initia earum decoctum, procedenti autem tempore tritas ipſas ex poſca dare oportet. Huius generis ſunt & ſalicis folia, cortex, radixque: quin & chalybis ſquama, quā illa in fabrilibus officinis, dum ignitur & malleo tunditur, abiicit, ex aquæ miſtura potu conuenit. hæc enim lienem fortiter imminuit, reprimitque. Vinum autem, & poſca in qua candens ferrum extinctum ſit, iis qui teneram carnem habent, & febri carent, conueniunt: poſtea verò etiam agreſtioribus hominibus, qualis miles ille fuit. Mentionem ergo faciemus potionum in quibus ferrum extinguitur. Itaque inter initia magnis affectibus, & minus duris corporibus expediunt: inſequentibus autem diebus plurimis ordine dari debent. Nonnulli admiſcēt ſquamæ chalybis ferri, abſinthii comas, & piperis modicum, ne potio ſtomachum offendat. Melius autem erit ſi pelecinum & hemionitis herbæ in tali intemperie miſceantur: quemadmodum in frigidis contrà, caſia, coſtum, ſerpyllum, aniſum, & his ſimilia iniicientur. In calida ergo intemperie duæ illæ herbæ ſuperius dictæ præberi debent. Nam ambæ efficaces ſunt, vt quæ maximum lienem conſumant, intemperiem minuant omnino, nec augeri permittant. Frigidæ autem & ſiccæ intemperiei, chamæpitys, chamædrys, gentiana, myrobalani, calaminthe, peucedanum, acorum, ſcordium, trifolium, hypericum, vitex, liquor peucedani, centaurium vtrunque ſiccum, eiſque ſimilia, ſcolopendrium, & farina lupinorum medentur. Alia verò ex vino, aqua, & oxymelite bibuntur. Phœnicobalanus autem, quem & myrobalanum nominant, niſi ex poſca bibatur, mox reuomitur. Hoc modo ſingula (vt dixi) adhiberi debent.

DE PASTILLIS. Ex plurimis paſtillis qui ſtomachum non offendunt, hoſce tres ſelegimus. Ac primus ſtomacho idoneus eſt: vtitor autem eo ad omnem lienis affectum. facit & ad conuulſiones, tormina, inflationes, & muliebria vitia. Myrrhæ drachmæ ſex, nardi Indicæ drachmæ quatuor, aut pro nardo Indica, iniicies nardi Gallicæ drachmas ſex, coſti totidem, opopanacis, dictamni, peucedani radicis corticis, capparis radicis corticis, periclymini radicis corticis, ammoniaci ſuffiminis, ſingulorū drach. quatuor: nōnulli iniiciūt etiā iridis drach. duas & ſemiſſem. Ex oxymelite paſtillos fingito qui obolos duos pendant, ac dato ſingulos cum oxymelitis vncia. Noſter autem paſtillus, de quo aliâs dictum eſt, valde efficax eſt, ac mirificè omnibus lienoſis affectibus, præcipuè vbi tumor eximius & ingens durities infeſtat, vtilis: dabis hunc quoque pueris, præſertim ſi mellis multum admiſceatur. Tertius iam paſtillus ſubiungetur, quo melior inueniri nequit: nos eum frequenti vſu probauimus. Capparis radicis corticis, myricæ foliorum, aſpleni herbæ, ſquamæ ferri chalybis, ſeminis pelecini, ſingulorum drachmæ ſex: myrobalani drachmæ decem, ammoniaci ſuffiminis drachmæ octo, ſtœchados drachmæ decem, abſinthii Pontici drachmæ tres, ſcolopendrii totidem. Fingito paſtillos qui drachmam ſinguli pendeant ac dato vnum ex oxymelite. EPITHEMA. Epithema à me confectum hîc tibi ſubiicio, ad diuturnos & frigidiores lienis affectus optimum. Myrobalani, œnanthes, ammoniaci ſuffiminis, bdellii Scythici, capparis radicis corticis, floris, ſalis, ſingulorum drachmæ quadragintaocto: opoponacis pinguis drachmæ octo, ſtyracis, mannæ thuris, ſingulorum drachma: viſci quercini drachmæ duodecim: ceræ drachmæ vigintiquatuor. Ammoniacum cum ſalis flore diſſoluito: capparim verò, myrobalanum, ac mannam cum aceto tundito: reliqua autem iuxta ignem emollito, & in pila tundito. trita eis adiicito, vnito, & vtitor.

Hoc medicamentum bene facit lienoſis. nam duritias & tumores eius maturat,conſumit,diſſipat,& ſcirrum digerit.Quin & ipſi myrobalani ſoli in pila contriti impoſitique iuuant optimè . Item chamædrys & verbenaca, cum axungia veteri impoſitæ,opitulantur.

De tuſſi lienoſorum.

Si tuſſis ex tenui & acri defluxione facta lienoſis ſuperueniat,medicamento διὰ κωδυῶν,aut paſtillo trigono propinari

A hiberi debet.Adhæc epithemata lieni applicāda ſunt quæ extenuare poſſunt. Quòd ſi his vti cauſa quædam impediat, ſincipiti fomentum ex paſtillo quodam, aceto & oleo roſaceo ad mellis ſpiſſitudinem temperato,inducendum eſt.Optimè huc conferet paſtillus crocodes ex aceto & oleo roſaceo dilutus, ſincipitique impoſitus. Nam tenuem fluxionem ardentem acrémque refrigerādo cōtemperat,& tuſſim finit,ſomnúmque conciliat.

ALEXANDRI TRALLIANI
Liber IX,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE AQVA INTER CVTEM, Cap. I.

AQua inter cutem, quæ Græcè hyderos dicitur , & ipſa longus quidam affectus eſt,ex iecore adeo refrigerato proueniēs, vt ipſum non amplius deinceps cibos in ſanguinem, ſed in alienam qualitatem,aut in aquam,aut pituitam,aut flatum trāſmutare poſſit. Atque idcirco trifariam aquam inter cutem conſtitui diximus:ac vocant eam ſanè quæ à tenui & ſeroſo humore contrahitur, Aſciten:quæ verò à flatu in toto corpore generatur,tympaniam:quæ rurſus à pituitoſo humore per totum corpus excitatur, Ana ſarxa,alii Leucophlegmatiam appellarunt.Notum verò eſt,has quoque curandas eſſe vbi prius internouerimus:ſiquidem internotio rectæ curationis fundamentum eſt.

DE ASKITE, Cap. II.

ASxites igitur inde internoſci debet quòd fluctuationes excitantur ex humore qui veluti in aſco (i. utre) quodā contētus circūuoluatur:Tympanias autē,quòd vbi nos ferimus ventrem, tympani modo ſtrepitum quendā elidere videatur.Anaſarca verò hinc deprehēditur quòd æger ſarxas (i. carnes) habeat emortuo corpori ſimiles,& totū corpus intumeſcat:ac vbi nos digito id imprimimus,cauitas oboriatur:quùmq; imprimere deſierimus, non ſtatim in priſtinum reuertatur.Cæterùm ſingulæ hæ aquæ inter cutem ſpecies,aut primario affectu,aut cōſortii lege fiūt. Nam ob lienem vitioſis humoribus præditum, maléque affectum,item ob colum,meſenterium,vterum,renes,veſicam,muliebrem fluxum, mēſium retentionem,pulmonis refrigerationem,ſeptum tranſuerſum, & multas alias particulas,ſuperuenit:quæ ſingula prius internoſcere cōuenit,deinde ſic curationem aggredi.Quibus igitur aqua inter cutem refrigerato iecore aut pulmone oborta fuerit,hos ſimul tuſſis magna ex parte inuadit, ipſique nihil notatu dignum expuunt,ſed irritantur tantùm.Accidit etiam alui retentio,quòd inflammatio viſceris, humiditatem vētris exhauriat. Veſicæ autem & meſenterii propria indicia erunt,nempe ventrem magis profluuiis infeſtari, necnon corruptionibus continuis,& inteſtinorum roſionibus.Nam hæ,dum bilis excernitur,comitantur: gignūtur autem ipſis meritò etiam bilis recrementa, dum cibi ab inflammatione inteſtina exercente euacuantur.At eorum qui ob pulmonis affectum aqua inter cutem laborant,indicia ſunt quòd tuſſis potiſſimum excitetur, cor refrigeretur,totúmque corpus & pedes omnium maximè intumeſcant.Atque hæ aquæ inter cutem ſpecies tabidis potiſſimùm obueniunt. Diſcernes autem eos qui ob lienem malè affectum hoc morbo laborant. Iam alios quoque ob tabem hydropicos fieri,facilè deprehendes ſi internoſcendi vias ac rationes frequenter ſequaris. DE CVRATIONE. Omnium curatio à vacuatione incipienda eſt,ſed aſcitæ quidem dicti, aut tympaniæ, à ſola purgatione : cui autem ana ſarxa nomē eſt,is venæ ſectionem interdum requirit, vt qui ex ſanguinis frigidi copia naſcatur.Ac frigiditatis quidem ratione, illa non indiget:ſed quoniam copiæ detractio naturam leuat,vt hæc minorem illam effectam facilè ſuperet,non alienum, ſed rationi conſentaneum eſt,hic quoque venæ ſectione vti. Videmus enim quòd etiam ignis externus,quum à lignis viridibus propemodum extinguitur, refocillatur rurſus, ſi illa quæ ipſum ſuffocabant auferantur. Hydropem igitur ana ſarxa & vena ſecta interdū & purgatione curare
B oportet.Dicamus autem particularem quoque ipſorum curationem,& quando perfricare, madefacere, cataplaſmatis obducere,& quando medicamentis & quibus poſt ſanguinis miſſionem vti oporteat. Nam ante omnem aliam curationem ipſa venæ ſectio,vt dixi,adhibenda eſt, ſi vires permittant.Si enim imbecilles ſint, tunc ſanguinis detractio vitari debet, etiamſi alias indigere videatur.Licet enim poſtea commodè ſanguinem detrahere, vbi vires recreatæ fuerint, & copia vitioſi humoris paulatim aliis quibuſdam(præſertim picra dicta)leuata.Nam
C hoc medicamentum ſimul & aperire & corroborare viſcera poteſt:qua etiam re maximè indigemus.Poſt vſum verò eorum quæ aperiunt,& meatus ampliores efficiunt, materiámque fluxilem reddunt, tranſito deinceps ad ea quæ paulo valentius purgare queant. At hoc non vna vice faciundum eſt,ne vires deiiciantur. Etenim, quanuis id quod vacuatur recrementitium eſt, tamen vniuerſa ac ſubita mutatione magis offendit. Satius igitur eſt paulatim & tutò euacuare quàm feſtinando perturbandóque, vnà cum morbo etiam ægrum è medio tollere. Pulchrè
D igitur purgant,ſambuci ſuccus cum condito potus, item lathyrides,& æris ſquama : verùm nullum adeò vt illud quod recipit chameleæ foliorum,ſquamæ æris,& aniſi, ſingulorum drachmam. Dato ex aqua per initia quidem drachmam vnam : viribus autem recollectis, etiam duas drachmas exhibeto,plus minuſve paulo. ac totum medicamenti modum,abſolutúmque,ad vires reſpiciens,metire. Rurſus à purgatione illa porrigito quæ aperire poſſūt: maximè paſtillum qui ex amygdalis conficitur. Adeo enim hunc incipientes hydropicos aperire citra noxam vi
E di,vt continuò potus iecoris ſcirros diſſoluerit. In hunc autem modum paratur. CONFECTIO paſtilli ex amaris amygdalis: Aniſi, ſeminis apii, amygdalarum amararum, abſinthii,gummi, ſingulorum drachmæ quatuor:aquæ quod ſatis eſt.Hoc ſanè paſtillo ad obſtructiones ex craſſis viſcoſiſque humoribus contractas,& in quibus non vehemens aliquis dolor viſcus affligit,vtitor.Sin autem dolores aliqui inteſtina, ventrē & præcordia exerceant,etiam paſtillum Amazonum dictum præbeto. Etenim dolorem lenit,& vim aperiendi mitigandique obti-
F net.Crebrius autem in huiuſmodi,decocto ſeſelios vtitor, aut caſiæ,aut ſpicæ nardi,aut aſari,& cataplaſmatis quæ recipiunt farinam fœnigræci & ordei, abſinthiúmque plurimum contuſum. Hoc nanque ſuper omnia auxiliatur. nam robur viſceri inſinuat, & humores in alto hærentes citra roſionem leuiter deſiccat.Habeat autem & cuminum contuſum,aniſum,maſtichen,nardum Gallicam, rutæ ſemen, & mel. Semina in vino coquantur: ſic enim multo commodius erit. Vbi iam viſcera emollita & rarefacta ad dies quinque aut ſeptem fuerint, vtitor etiam
G epithemate quod mixtam habet facultatem,vt viſcus poſſit & firmare & emollire : ex quorum numero eſt & hoc quod iſta recipit:Croci drachmas decem, aloes, maſtiches,ammoniaci,bdellii,ſingulorum drachmas octo: ſtyracis drachmas quatuor, ceræ drachmas nonagintatres, adipis anſerini drachmas ſedecim, hyſſopi liquidi drachmas trigintaduas, Cyprini quod ſatis eſt. Sin autem æſtas fuerit,& laborans aqua inter cutem febriciter, etiam

roſaceum & vinum ſiccis in vnitatem cogendis adiiciantur. At ſi non ſolùm iecur, ſed etiam lien & ſtomachus tumorem, & duritiem habere videantur, detrahito cum fiducia paulum ſanguinis, præſertim ſi praui quoque humoris copia in venis ſubſiſtat, & vires non aduerſentur, ſed & æger vigentis ſit ætatis, & tempus non admodum frigidum. Sic vacuatio tentanda eſt, & adeo ſenſim vt natura quæ à copia grauatur, reſpiret. Etenim animi defectiones, præterquam quòd vires deiiciant, etiam aliam frigiditatem viſceri imponunt. Quare magnam & accuratam obſeruationem habere conuenit, atque ita ſanguinem hydropicis iuuandi gratia detrahere audendum. Etenim intempeſtiua ſanguinis miſſio in aliis quoque periculum inducit: in hydropico autem interdum etiam mortem. In quibus igitur & maxima eſt obſtructio, & inflammatio ſcirroſa, viréſque robuſtæ, in his vacuationem ſanguinis ante omnia alia præſidia, præſertim valẽtia, adhibeto: ex quorum numero etiam hoc exiſtit.

AD LIENIS & iecoris duritiem validum medicamentum. Ammoniaci ſuffiminis, bdellii, iridis Illyricæ, ſingulorum drachmæ ſedecim: ſtyracis drachmæ octo, adipis vitulinæ drachmæ duodecim, opoponacis drachmæ octo, piperis grana centum ſexaginta, ceræ drachmæ quadragintaocto, irini fæcis quantum ſatis eſt: vini quod ſufficit. Non oportet autem emollientibus tantùm medicamentis vti, neque diſcutientibus, ſed etiam iis quæ tumorem reprimere poſſunt. Scriptura eorum in hunc quoque modum habet: Ceræ drachmæ centum nonagintaquinque, picis aridæ drachmæ centum nonagintaſex, alumini liquidi drachmæ nonagintaſex, aloes drachmæ quadragintaſex, nitri, mannæ thuris, ſingulorum drachmæ nonagintaſex: pyrethri drachmæ viginti octo, ariſtolochiæ drachmæ vigintiquatuor, ammoniaci totidem, cardamomi drachmæ vigintiocto, viſci quercini drachmæ vigintiquatuor, olei totidem, aceti quod ſatis eſt. Itaque cataplaſmata & epithemata huiuſmodi iis adhibeantur qui aqua inter cutem, quæ ana ſarka dicitur, laborant, ita vt viſcera eorum diſtenta ſint, & obſtructionem duritiémque maximam experiantur. In quibus igitur moderata eſt obſtructio, benefacere diximus paſtillum ex amygdalis: in maximis autem, etiam valentioribus antidotis vtendum eſt. AD SCIRROSOS iecoris affectus. Croci, ſpicæ nardi, coſti, iunci odorati floris, cinnamomi, ſingulorum drachmæ duæ: zingiberis drachma, mellis Attici deſpumati drachmæ vigintiquinque. Dato drachmam ex mulſo. Præſtantiſſimum hoc eſt remedium, & viſcera valenter expurgat.

DE ASKITE ET TYMPANITE, Caput III.

OMnia commemorata medicamenta etiam aliis aquæ inter cutem ſpeciebus, nempe aſcitæ & tympaniæ, citra ſanguinis detractionem, conueniunt. Nam his purgationes potius, & quæ aquam per aluum repurgare ſolent, omnia congruũt. Nihil minus etiam perfricationes quæ ſale, oleo immaturo, ſicyonio & cyprino, adhibentur. At frictio moderata fieri debet, ne alia materia ex alto vi attrahatur: ſed quæ in ſuperficie corporis tantùm continentur, diſcutiantur. Vtendum autem ad hæc eſt medicamẽtis quæ non modò diſſipare, ſed etiam reprimere tumorem poſſunt. Græci hæc à iecore vocant ἡπατικὰ. Itaque veteres multa prodiderunt, ac licet hæc apud pleroſque deſcripta inuenire. Cæterùm præſtantiſſimum validiſſimúmque inter ea etiam hoc eſt cuius compoſitio recipit, Reſinæ torrefactæ drachmas trecentum octuagintaquatuor: ceræ, picis ſiccæ, ſingulorum drachmas centum nonagintaduas: aluminis liquidi, nitri, ſulphuris, mannæ, thuris, ſingulorum drachmas nonagintaſex: pyrethri drachmas vigintiocto, bdellii drachmas vigintiquatuor, ammoniaci ſuffiminis totidem, cardamomi drachmas vigintiocto, viſci totidem, olei drachmas vigintiquatuor, aloes drachmas quadragintaſex, ariſtolochiæ drachmas vigintiquatuor, aceti quod ſatis eſt. Nihil autem minus valet etiam hoc ad diſcutiendum & comprimen-

A dum. ALIVD. Chalcanthi, nitri ſpumæ, aloes, ſingulorum vnciæ tres ceruſæ, olei, ſingulorum vnciæ decem: aceti acerrimi quod ſatis eſt. Sicca ex aceto læuigato dum mellis fiat craſſities. Ceruſam autem cum oleo coquito, vſquedum ſpiſſeſcat, vt manus intinctas non inquinet: tunc ceram iniicito, atque ita particulatim in pila emollitis vtitor. Eſt hoc medicamentum multis experimentis probatũ, quod nõ ſolùm ad aquã inter cutem, ſed etiam alios pleroſque affectus vtile exiſtit. Etenim lienẽ conſumit, abſceſſus ad ſuppurationem perducit, furunculos, B & humores in articulis contentos, item hydrocephalis, atheromati, ſcirris, & parotidibus conducit. necnon ad alia plura grandia vitia mirabiliter valet. Ne igitur ſimplicium medicaminum vilitatem aſcitæ congruentium cõtemnas, etiam in quibus non magna durities viſcera & iecur affligit. Sin autem durities in eis extiterit, vtitor cataplaſmate quod poſſit viſcera emollire, & omnes humores qui in penitiore omenti & peritonæi regione habentur diſcutere. Porro vtitor eo quod etiam ad alia multa proficit: confectio eius ita habet: Ceræ, reſinæ piceæ, picis bryttiæ, C nitri rubri, baccarum lauri ſiccarum, adipis taurini, ammoniaci ſuffiminis, mannæ thuris, ſingulorum libra. Vbi ea quæ liquari poſſunt liquefeceris, arida liquidis inſpergito, & vtraque miſcens, pilæ indito, ac tritis diligenter vtitor.

Ad tympanicos, & quibus iecur ſcirro induratum eſt.

Ad tympanicos, & quibus iecur ſcirro induratum eſt, D medicamentum etiam antè ſcriptum valet. Multo autem magis illa parari debent quæ & flatus diſcutere, & duros affectus emollire probè poſſunt. Habet ſcriptura huius in hũc modum, Reſinæ aridæ libra, picis, ceræ, ſingulorum drachmæ duodecim: aluminis liquidi, ſulphuris, nitri, ſingulorum libra, mannæ thuris vnciæ tres, olei veteris vnciæ duæ. Ex aceto læuigato, donec ſordium habeant craſſitiem: atque ſic vbi liquefeceris quæ liquari poſſunt, & vtraque in pila paululum ſubagitaueris, mannam inſpergito, & læuigatis plurimum vtitor. Hæc de medicamentis E & alia curatione dicta ſunto. Deinceps autem de victu agamus, qui & primas & ſupremas curationis partes in omnibus potiſſimùm affectibus, maximè verò etiam in periculoſiſſimis, obtinet: in quorum numero aqua inter cutem quoque habetur. Siue enim primario affectu, ſiue aliarum partium conſenſu hæc contracta fuerit, non ſine iecoris vitio vnquam conſtitui potuit. Quoniam igitur iecur cibum in ſanguinem conuertit, totique corpori tranſmittit, idcirco ſimul proſpiciendum prorſus eſt vt & alimentũ quod ad ipſum peruenit, facile ſit ad diſtribuẽdũ, F & nequaquam impediatur quominus in corporis partes diſpenſetur. Quare optimum ipſis alimentum eſt panis furnaceus, qui ſemina flatibus diſcutiendis apta contineat, vt aniſi, aut cumini, aut fœniculi, aut ſinonis ſimiliter: interdici autem ipſis etiam copioſus panis debet. Si enim probè fuerit fermentatus, non poteſt craſſitiem & id quod obſtruit continere. At olera ſumi debent, ſi febris abſit, quæ calefacere & extenuare queant: quale eſt apium, petroſelinum, daucus, eruca, pulegium, rapa, caucalis, & quæ ex his tenuia & calida extiterint, alia magis, alia minus G in id efficacia. Ex auibus præponi debent feræ manſuetis, vt palumbus, turtur, turdus: & ex minutis paſſerculis, qui non ſunt pingues. Inter piſces conueniunt ſaxatiles: at horum ius ſit excrementi expers, quod inter coquendum aſſumat aniſum, aut piperis paululum. Ex carnibus moderatè comedant, & eas potius quæ nõ ſunt pingues, præcipuè ferinas, vt ceruinas, aprinas, & caprearum. leporinæ verò prohiberi debent. Paretur autem earum ius cum cibo quodam extenuante. Aſſas maximè, ſi gratæ ſunt, aſſumere ipſos alienum non eſt. Teſtacea, vt aſtacum, H vel buccina, vel pectines, rarò & modicè ſolius voluptatis gratia offerre conuenit. Quantum enim ad affectum attinet, & præcipuè in quibus calida non eſt intemperies, aut febris, continuus ipſorum vſus interdici debet. At leguminibus ipſos, maximè tympanicos, abſtinere

oportet: ſimiliter etiam placentis omnibus quæ ex lacte & ſimilagine parantur. Bellaria verò aſſumere nō eſt abſurdum, amygdala, aut piſtacia: vuas autem paſſas, & palmulas rarò. caſtaneæ verò, & nuces in totum prohibendæ ſunt. Vinum aſſumant Tyrium, vel Aſcaloneum, præſertim vetus, & ſenium reſipiens: hoc verò etiam vrinas prouocat. Quod autem medicamentum hoc præſtātius cōmodiúſque ad aqua inter cutem laborantes inuenire poteris? Ex factitiis autem vinis ſumant abſinthites, præcipuè quod ſpicam nardi copioſiorem recipiat, vel apiatum: aliis autem abſtineant. Porro motus, ſiquid aliud, hydropicis conducit: præcipuè qui fit per mare, equum, & lecticam. Iis autem qui viribus conſtant, etiam itio eſt vtiliſſima. At perfricatio hydropicis adhiberi debet potiſſimùm, vt externos corporis meatus rarefaciat, humores extenuet & diſcutiat. Nihil enim adeò hydropicos offendit vt denſitas meatuum, quæ flatus & humores congregatos non ſinit diſſipari, ſed ipſi in ventrem & membranam quæ *quòd omnibus inteſtinis circundatur, Græcis* dicitur περιτόναιον, recurrunt. Itaque fricare hos conuenit interim ſiccis manibus, interim cum ſale & oleo, interdum etiam cum Sicyonio aut Cyprino. Balneorum vſus hydropicis, præſertim frigida intemperie præditis, noxios eſſe, ſcire licet: quoniam & ipſa, vt didicimus, refrigerare magis quàm calefacere poſſunt. Quū itaque lauantur, vtile eſt viſceribus iniicere medicamēta quæ diſcutere queant & extenuare: qualis eſt erui farina, atque ſal, aut nitrum, aut aliud quid ad diſcutiendum efficax. Multa verò ſunt etiam alia à veteribus medicamenta tradita quæ diſcutere poſſunt: ac licet eiuſmodi examinare, & vtiliſſima quæque ex ipſis deligere. Talis ſanè victus iis qui aqua inter cutem ſine febri laborant, præſcribi debet.

DE IIS qui aqua inter cutem cum febri laborant.

Quòd ſi aqua inter cutem laborantes etiam febricitēt, admodum calidis auxiliis vtēdum non eſt, neque in viſceribus, neque in cibis, aut potib⁹, aut antidotis, aut purgationibus: ſed abūdè eſt ex oleribus aſſumere intybum & troximum, aut caucalidem, aut rapam his mixtam: itē cichorium maximè, aut apiorum radices. Dato autē ipſis & porra decocta ſubinde, & paluſtres aſparagos. Ita verò etiam continuum antidotorum vſum, præſertim ſicciorum & acrium, in hydropicis vitare oportet: item ex purgantibus ſimiliter calida admodum medicamenta prohibere. nullum enim valde calefaciens, ipſos iuuare poteſt. Nam eiuſmodi medicamenta ſitim ipſorum augēt, & febrim incendunt, & cauſas inflammantes, magis adhuc exurunt, intēdúntque malum. Quare aqua inter cutē ex acutis morbis profecta nō poteſt nō inflammationes habere in ipſa perſeuerantes. Nihil enim adeò interuallorum expers eſt vt febris: ac mirū quòd neq; aqua inter cutem ipſis oboriens, calorem ægrorum extinguat, neque febris omnem aquam inter cutem exhauriat, ſed ab aqua ſimul & igne ambo contineantur, vt vndiquaque dubia fiat curatio, ſiue calefacere, ſiue refrigerare quippiam velis. Quippe neceſſe eſt vt refrigerantia omnino aquam inter cutē adaugeant, calefaciētia rurſus, febrim. Satius igitur eſt in huiuſmodi mixtam curationem adhibere, & ei quod magis vrget, quatenus licet, inſiſtere. At vbi febres vehementiores apparent, tunc refrigerantibus potius vtendum eſt, nec metuendum ea tunc exhibere. Quomodo enim finietur febris niſi à contrariis? Imò neque aqua inter cutem ceſſauerit vnquam niſi prius calor præter naturam deſierit: etenim iis, ſi diutius immoretur, aquam inter cutem parere poteſt. Omnis nanque ſiue calida intemperies, ſiue frigida longius protrahatur, ſuperetque, vires deiicit & nutritionem. Itaque quū ægri alimentum quod diſtribuitur, non amplius in ſanguinem tranſmutant, neceſſe eſt vt in vaporoſam quandam & prauam ſubſtantiam conuertatur. Porro quòd aqua inter cutem etiā ex colliquatione naſcatur, diuiniſſimus quoque Galenus confitetur. Videmus autem colliquationē à calore potius quàm frigiditate oboriri. Quare omnia & quæ præceſſerunt morbum, & quæ nunc adſunt, obſeruanda puto: ac vbi præſentem intemperiem internoueris, ita ad curationem audacter accedas, non autem vulgarium opinionem ſequaris: nempe aqua inter cutem laborantes quouis modo calefaciendos eſſe. Neque enim hoc verum eſt. nam ego pleroſque etiam à refrigerantibus medicamentis interdum adiutos eſſe conſpexi: atque id euenire poſſe conſtat. Quum enim omnes particulæ à caliditate contra naturam orta ad bonam temperiem reuertantur, neceſſe eſt vt etiam iecur probum ſanguinem generet, nullatenus impeditum. Quemadmodum igitur dixi, ſemper conandum eſt vt ſpeciem morbi inueſtigemus, & cauſam quæ aquam inter cutem efficit, accuratè deprehendamus. Nam quæ Hippocraticæ artis methodi vocantur, hæ ſunt: nempe contraria contrariorum ſemper eſſe remedia. Poſtquam igitur omnibus aqua inter cutem laborantibus victum vnicuique aptum & conuenientem præſcripſeris, ita ad ea accedito quæ ipſos purgare poſſunt, non vniuerſim & vna vice, ſed paulatim, vt diximus. Ex frigida quidem intemperie aquam inter cutem expertos, calefacientibus: imò neque hos cibis nimium ſiccantibus, aut medicamentis acrioribus ſtatim curare, ſed per vices, & à mediocribus primùm inchoare oportet: deinde ſic ad valentiora, & ea quæ magis calefacere & extenuare poſſunt, progredi. Nam calefacientia nimium, ſi vniuerſa ac vna vice aſſumantur, totum potius habitum colliquant quàm abundantem humorem euacuent. Ita verò, etiamſi refrigerantibus vti oportebit, à mediocribus incipiens, particulatim naturæ adiicere conator, atque hoc pacto ad magis refrigerantia accedito. Poſtquam igitur ipſos purgaueris vt conuenit, etiam ad balnea & motus mediocres ducito. Sed pituitoſos & temperatura frigidiores ſatius eſt naturali balneo committere. Graciles autem, ſiccos & febricitantes, potabilis & dulcis aquæ lauacro, vnctione, mutatione aeris, & omni hilaritate recreare oportet. Ita nanque accidit vt congruo vtentes victu, ad priſtinam rurſus temperiē reuertātur: vt etiam iecur non amplius aquam, ſed benignum ſanguinem in poſterum generare queat.

DE AFFECTIBVS RENVM, Cap. IIII.

Calculi qui in renibus generantur, à viſcoſis craſſiſque humoribus igneo renum calore nimium aſſis gignuntur. Eſt itaque materialis calculorum cauſa, humor craſſior: efficiens autem, ignea caliditas, ſicut etiam in externis videmus. Nam ex igne & tali materia idonea, figuli omnia vaſa conficiunt, ita vt ne ab aqua quidem vnquam diſſolui poſſint. Quæ quum ita habeant, procurandum eſt ne materia in renibus craſſior generetur, neque ipſi ignei & intemperati fiant. Niſi enim horum aliquod extiterit, nunquam calculus conſtitui poterit.

NOTAE calculi. An autem reuera calculus ſit qui dolorem pariat, in hunc modū diligenter internoſcito. Etenim eadē accidunt indicia cū colico dolore cruciatis, tū renū calculo affectis: & præſertim circa initia ſignis ægrè diſcernuntur. Etenim in vtriſque vomitus excitantur, ventris retentio, flatus & diſtenſiones vſque ad ſtomachum & iecur pertingunt. Etſi verò eadem vtriſque accidant, tamen artificem medicum non latuerint. Siquidem in colicis multo plures vomitus, & crudi & pituitoſi oriuntur, aluus & flatus magis retinentur: in nephriticis non adeò, ſed etiam inter curandum ſæpe excernunt, interdum citra curationem quoque flatus erumpunt, & aluus deiicit: quod nequaquam in colico dolore contingit. Cæterùm vrinas quoque diligenter conſiderare conuenit. nam maximam in his diſcretionem ad amuſſim inuenire licet. Quippe in colicis pituitoſius copioſiúſque ſedimentum, in nephriticis minus redditur: & ſi accuratè conſideres, arenoſa quædam in vrinis deprehendes, quæ colico tentatis non eueniunt: & dolor magis grauis & vno in loco infixus nephriticis apparet: quod colicis non accidit. Hoc igitur pacto nephriticos laborantes cal

culo, & colicos internoſcere & diſcernere inuicem oportet. CVRATIO calculoſorum. Calculo affecti in acceſſionibus quidem, medicamentis curari debent quæ laxare, lenire, & præterea comminuere, & calculum educere poſſunt. Omnium igitur optimum eſt balneum, vt quod non ſolùm mitiget, ſed etiam curare poſſit. Nam colicos frequenter ſolummodo lenit, nephriticos autem vtraque ratione iuuat. Porro ad loci vnctionem chamæmelo ægri vtantur in balneo, & in calida copioſiore ſolióque diutius immorētur. nō ſemel autē tantū die, ſed etiam bis & ter lauare expedit. Sæpe etiam in frigidam, ſi æſtas ſit, deſcendant: linteis autem iam inuoluti, decoctum cardui cum apio, aut aniſi momento bibant. Sin autem dolor perſeueret, & calculi excretio nequaquam ſucceſſerit, etiam decoctum radicis quinquefolii herbæ adhuc linteis circundati bibant. Nam valde gratum & efficax exiſtit: verùm extra balneum per ſe & cum oxymelite ſumi debet. Quòd ſi quinquefolii radicis copia non detur, eryngii decoctum, aut eryſimi & prionitidis plurimum potu proficit. Extrinſecus autem ſacculi ex farinis frumentaceis, maximè etiam decocto chamæmeli, altheæ, ferulæ campanæ, & oleo chamæmelino, admoueãtur, ſed ita vt frequentius mutentur. At ſi farinæ deſint, panniculis laneis, & ipſis interdum oleo dulci, aliàs chamæmelino imbutis, vtendum eſt: atque ita calefaciendo variare illos crebrius oportet. Cæterùm aluus clyſteriis duci debet non admodum acribus, ſed potius quæ copioſius oleum recipiãt, poſſintque laxare & comminuere citra acrimoniam. Tale eſt altheæ decoctum, fœnigræci, ficuum ſiccarum, furfurum, chamæmeli, & oleum chamæmelinum. In calidioribus admodum, etiam ptiſanæ cremores cum roſaceo, chamæmelo, & luteis ouorū compoſiti. Mitigant enim, & bonã locis tēperiem inſerunt: & morbi cauſam minuētes, eos qui cōtinuè calculoſi ſunt, ne affectu corripiantur prohibent. Sin dolor permaneat, & calculus ægrè excernatur, ad valentiora medicamenta tranſito. Eiuſmodi eſt ſanguis hircinus, quem probè refrigerare, refrigeratum tundere, cribro incernere, atque ſic calculo laborantibus exhibere conuenit. Item cicadas ſimiliter ſiccatas contuſáſque dare expedit: verùm alæ & pedes ab eis tolli debent: atque ita ipſas ægro exhibere in balneo, quando iam is in frigidæ ſolium deſcendit. Commodius autem erit ſi medicamentum ex mulſo aut condito læuiges. Ne igitur contemnas: eſt enim validū. Hæc quidem ſimplicia exiſtunt: ex compoſitis autem hoc eſt præſtantiſſimum: Spicæ nardi, piperis, ſingulorum vncia: caſiæ, fiſtulæ, coſti, ſingulorum vnciæ duæ. Ex aqua noctu & mane dato. At efficaciſſimum longéque validiſſimum eſt medicamentum quod ex hircino ſanguine hoc pacto exhibetur: Quum vua matureſcere inceperit, ollæ recenti aquam iniicito, eámque decoquito, vt quod terreſtre eſt abiiciat. ac hirco iugulato, ſanguinis eius medium olla excipito, ita vt neque eum qui primus effluxit, neque poſtremum accipias. Ac vbi coaleſcere permiſeris, minutim in olla ſolum incidito, reticulo autem tenui, aut raro linteo contectum ſub dio exponito, vt à ſole & luna illuminetur, ac ſicceſcat: cura adhibita ne madefiat. Læuigatum diligēter in pyxide adſeruato: quū vſus poſtulat, cochleare plenum ex paſſo Cretico dato. Hoc igitur tale eſt, & nos non pauco tēpore id ſumus experti. Cæterùm hircus qui iugulatur, ætate vigēti eſſe debet. erit autem talis circa annum quartum. Cæterùm folia fœniculi, grati odoris gratia, amomum, & huiuſmodi, hirco antequam occidatur, comedenda obiici debent. Ego autem cū myrrha Troglodytide cremata, in maximis doloribus noui me exhibuiſſe, & calculū grandem quem comminuerat, per vrinam expuliſſe. Indicabat autem copia ſegmentorum concretam ipſam particulam per lotium fuiſſe redditam. Hoc medicamentum præterquam quòd comminuit calculos, etiam dolorem lenit, nec alios ſin[illegible] generari: vnde etiam Manus Dei appellatur. At ſi hircinum ſanguinem deſideras, vtitor medicamento quod ex con[illegible]ito paratur. Habet autem in hunc modum.

CONDITVM nephriticum. Spicæ nardi, phu, ſaxifragæ, betonicæ, aſari, lini ſeminis, petroſelini, ſingulæ vnciæ coſti, folii, ſingulorum ſemūcia. Cochleariū pulueris

A in conditum mittito, ac ante horam prandii propinato. Comminuit calculos, & per vrinam proiicit, vt non amplius alios renaſci permittat. DE ANODYNIS. His & ſimilibus, quum dolor vrget, & calculi impacti ſūt, ſanitatis tempore vtendum non eſt, ne renes fiant intemperati. Quòd ſi dolor remanet, & magnum imminet periculum ne vires à vigiliis & conſtanti dolore deiiciantur, accedito etiam ad antidota: quæ præterquam quòd mitigant, etiam ſomnum inducere poſſunt: item quæ extenuant & calculos comminuunt: quale eſt Philonis, itē
B panacea dicta, & theriace nō antiqua, per ſe vel cum Philonio mixta. Præſtat enim lenire dolorem, & viribus ita recreatis, ad valentiora quæ calculos confringere queãt, rurſus accedere. DE SANGVINIS miſſione. At ſi copiam ſubeſſe aut inflammationem vnà cū calculi obſtructione ſuſpiceris, venæ omnino ſectionem prius adhibeto. Ita nanque haud delinques ſi medicamentum offeras. Laxatione enim facta, & meatibus rarefactis, multo magis auxilia quæ adhibentur, propriam vim oſtendent. Noui igitur etiam vnum ſolum ex prædictis auxiliis ad
C abſolutam morbi curationem ſufficere. Memini autē diuerſorum, vt penuria vnius altero vti poſſis. Cæterùm licet etiam ex diuerſis id quod congruit pro magnitudine morbi, viribus, & ægri habitu, inuenire. At in præſidiorū copia, quædã calculos ſanè iam factos comminuūt, aliorum verò pluriū generationē promouent. nã effectricē calculorum cauſam adaugent, dum renes intemperatos igneóſque per calefacientia reddunt, vt promptè alios aſſare calculos poſſint. Ne igitur hoc fiat, ſtudioſè vitari debent admodum calida & acria medicamenta. At ſi neceſ-
D ſitas quædã incidat ſemel aut bis hiſce vſus, & conſequutus id quò tendebas, deſiſtere rurſus ab ipſis debes, & nō (vt vulgò factitant) vti ipſis per ſanitatem præſeruationis gratia velle, ne craſſior aut frigidior materia, quæ ad calculorū generationem idonea eſt, congregetur: ſed contrà ſtudendum eſt vt bonã temperiē cōciliemus, & extenuãtibus citra magnum calorem vtamur, quale oxymeli eſt, adiantum, decoctū paluſtris aſparagi & graminis, radix apii & eryngii, & quinquefolii herbæ: itē plantaginis radix & folia, magiſque adhuc ſemē ipſius: & cicerum ius,
E glycyſidis ſemē, & amygdala. Verùm neque his cōtinuè vtendū, ſed tunc ſolùm quū ſuſpicio quædã fuerit materiam craſſiorem in renibus cōgregari. Bibere autē oportet ante omnē cibū aquã tepidã. nihil enim renes adeò recrementis vacuos tēperatóſque reddit, vt non amplius calculos procreare poſſint. nam temporis ſpatio igneus ipſorum calor à tepore aquæ extinguitur. Quare probè faciunt qui bibunt etiam in medio cibi aquam, aut vinū refrigeratū, aut roſaceū, aut violatū. Nã cōditum quouis modo prohiberi debet, quemadmodum etiam hydroga-
F rū, atque omnia quæ ex pipere conſtant: & nō ſolū acres ſed etiã craſſi ſucci cibi vitabuntur, vt halyca, libū ſuminale, ſimilago, oua dura, placentæ, & quæ ex lacte parantur, ipſúmque lac & caſeus: item vina admodum nigra & auſtera. Adhæc cauendum ne ægri culcitris indormiant ex anſerū plumis confectis. hæ ſiquidem renes valde calefaciunt. Præterea ne multum ſtent, magis verò ſtudendum vt vel moueantur vel conſideant. Vitandum autem eſt ne tardè cibū ſumant, nec eum qui non cōcoquitur, copioſū iiciū, & ex piſcibus cetacea, vt thynnos, pelamidas,
G ſcombros, cephalos, & teſtacea, præter pectinem & echinum. Ex hoc verò etiam frequenter ſumendū eſt ſi fieri poſſit. nam præterquã quòd bonam temperiē inducit, etiam vrinæ citandæ vim obtinet. Aſtacum verò & buccinum raro aſſumere præſtat: oſtreis in totū, & pinguibus carnibus & auibus interdicendū: ſimiliter etiã earū quæ in palude degunt cōtinuus eſus prohiberi debet. Aſſumi verò & anſerū alæ, & ex auiculis nō pingues, paſſerculi virides, pyrgitas, *à turribus in quibus nidificatur ita uocatos*, & ſimilia. Ex fructibus comedant, & cucumerum, primã
H maximè medullã, peponúmq;. Ficus autē ſiccas & virides aſſumãt, vuámq;, mala duracina, pira nec copioſè, nec cōtinue. Hæc generatim mēbratimq; ſecūdū methodū ſcientificã expoſita tibi ſūto. Quoniã verò aliqui etiã veterū q naturalia de contraria rerū facultate ſcripſerunt, nōnulla quæ calculos iam factos præter opinionem abſtergere

promittant,& in poſterum non amplius gigni concedat, A
prodiderunt, neceſſarium duxi,quædam eorum enume-
rare,præſertim virtutis ſtudioſorum gratia, vt hominem
conſeruent,morbúmque ſuperare poſſint.Honeſtũ enim
eſt morbum vincere ,& omni machina ægris ſuccurrere.
Præterea etiam diuiniſſimus Galenus , qui ne eſſe quidẽ
incantationes putauit, ex longo tempore multóque vſu
plurimum ipſas poſſe deprehendit. Audi igitur verba i-
pſius quæ de medica Homeri tractatione reliquit. habẽt
autem ea in hunc modum, Nonnulli igitur putant incã-
tationes,anicularum fabulis eſſe perſimiles , quemadmo- B
dum ego quoque diu exiſtimaui : temporis autem pro-
ceſſu,ab iis quæ euidenter apparent perſuaſus ſum vim
in ipſis eſſe.nam in percuſſis à ſcorpio,adiumentum ſum
expertus. nihil autem minus etiam in oſſibus gutturi in-
fixis,quæ incãtatione ſtatim expuebantur. ac multa præ-
clara ſingulæ habent incantationes, quum inſtitutum cõ
ſequuntur.Si igitur diuiniſſimus Galenus & alii plerique
veterum teſtantur, quid prohibet nos quoque,quæ expe-
riẽtia cognouimus,& quæ ab amicis ſinceris accepimus,
hæc vobis cõmunicare?Multa igitur ſunt & alia , ſed nul- C
lum ita vt annulus ex ære Cyprio cõfectus. habet autem
in hunc modũ. NATVRALIA. Æs Nicanũ aut Cy-
prium,quod igni in totum non admotum fuerit, accipi-
to: quod in ipſo metallo æris inuenitur,veluti teſſerã fa-
cito,vt in digito appareat: & vbi in ea inſculpſeris leonẽ,
& ſemilunam,& ſtellam,huius circulo nomen beſtiæ cõ-
ſcribito, & incluſam aureo annulo geſtato in minore di-
gito medico,iuxta minimum.

DE INFLAMMATIONE RENVM, Cap. V.

QVòd ſanè inflammatio in vniuerſum ex copia mate D
riæ in particulas præſertim carnoſas influentis gene
retur,omnibus in confeſſo eſt: ac conuenit hoc ſcienter
perpendere,num id quod influxerit,ſola copia, an qualita
te tantùm, aut vtroque ſimul offendat: copia quidem,vt
quum ipſe ſanguis probus eſt & ob nihil aliud quàm ſo-
lam abundantiam,obſtructionem excitat, particulã diſtẽ
dit,& in ſublime attollit: qualitate autem ſola , vt quũ e-
xiguus exiſtit, bilioſus,& nimis acer,aut craſſus viſcoſuſ-
que,aut terreſtris & melancholicus.Sin autem etiã copio-
ſum ſit quod influxit,malique ſucci,tunc particulã vtroq; E
modo offendi contingit,& à copia diſtẽdi, & à qualitate
ipſam infeſtante affligi.Quare conſiderãdum eſt num ex
toto corpore influat, an à quadam ſuperiore particula, vt
liene, iecore,aut alia . hinc enim maximè variat curatio.
Nam ſi totum corpus videatur plethoricum , *hoc, eſt omni-
bus ex æquo ſuccis repletum*, toti proſpicere prius oportet,
deinde parti : ſi quidẽ ſanguis ſuperare videtur, venæ ſe-
ctione: ſin autẽ vitioſus quidam humor, purgatione quæ
humorẽ præpollentem educere poteſt. Hæc autem fieri
debet vbi tutò illum cibo antea tractaueris,& ſolutu faci- F
lem paraueris , ptiſſana,piſcibus, intybis,& omnibus hu-
mectantibus contemperantibúſque:ſin autem craſſus ſan
guis fuerit , & nihil habens acre , cibis ex oxymelite , &
decoctis extenuantibus incidentibúſque.Verum quã ma-
gna ex parte ea quæ inci dunt,etiam rodant,parteſque in-
flammatas irritent , curandũ eſt omnino vt quæ roſionis
expertia ſunt deligantur. Sunt itaque & alia incidentia,
quæ nihil acre neque moleſtum obtinent: verùm nullum
adeò vt aquoſa mulſa.Poſtquã igitur craſſa prius ita exte-
nuaris,vel acria contemperaueris , tunc eorum purgatio- G
nem quæ offendunt molitor , ſi tibi vtraque ratione
peccare videatur , & ſola virtus vitioſum humorem euin-
cere ac ſuperare nequeat. Fugere nãque omnia hæc opor
tet quæ inflammare poſſunt & purgare , partes inflãmatas
purgare:quia cautio eſt,præſertim inter initia,& quũ hu-
mores adhuc ſũt crudi,& inflãmatio feruet.At nullã adeò
partem offendere poſſunt vt renes & veſicã. nã recremẽ
ta propte in ipſa potius recipiunt quàm aliquid ex eis diſ
cutiatur,niſi cõcoctio eius quod inflãmatur,& totius ma-
teriæ fieri deprehẽdatur. Ita ſanè , ſi multa ac vitioſa ma- H
teria tibi appareat , agendũ eſt.Sin autẽ nõ multa in toto
corpore eſſe videatur,ſed potius exigua & acris,ferueńſ-
que,vitari debẽt vrinã cientia,etiãſi nõ rodant, & mulſa:
vtendũ autẽ magis aqua tepida copioſiore , quæ acrimo
niã obtundit,& roſionem eluit, atque in corpore diutius
remanẽs,caliditatẽ extrahit,& dolorem mitigat qui ma-
gis fluxionẽ promouere ſolet.Quare ſi acrimonia offen-
dat,non verendũ eſt liberaliorẽ potũ offerre. nã hæc co-
pioſior inflãmationes ex acrimonia prouenietes iuuat.Eas
enim quæ ex copia materiæ contrahuntur, vrinæ mouẽ-
dæ efficacia non admodũ opitulãtur. Quippe alia quoq;
materiam craſſiorẽ cũ vrinis ſimul in affectas partes at-
trahunt : quæ quũ tranſitum non inuenit, in ipſis affectis
locis immoratur. DE AVXILIIS loco inducendis.
Extrinſecus ſanè refrigerantia admouere,præſertim inter
initia,& feruente adhuc inflãmatione,cõuenit:ſi quidem
id quod inflãmationẽ excitat, bilioſum fuerit.Multa igi-
tur ſũnt quæ hoc præſtare queãt: ſed nullum adeò efficax
vt ceratum,quod recipit roſaceum,& aceti paulũ,ſuccúm-
que polygonii aut portulacæ.At in morbi incremento e-
tiã diſcutiẽs aliquod admiſcendũ eſt,vt chamæmelũ,aut
recentes adipes,aut medicamẽti διὰ χυλῶν modicum.De-
clinatione autẽ facta,etiã ea miſcebuntur quæ plus diſcu
tiant.At ſi materia quæ inflammationẽ excitauit,craſſior
tibi appareat,iuuandũ eſt extenuantibus citra roſionẽ,&
extrinſecus chamæmelo,& cataplaſmate ex hordeacea fa
rina, & lini ſemine,decoctis in iure chamæmeli, ſertulæ
campanæ, abſinthii,altheæ,& momento ſapæ. Caue au-
tẽ ne multo fotu partẽ calefacias,ſed mitiore calefactio-
ne vtitor.Quemadmodum igitur multa calefactio vitan
da eſt, ne materia quæ in parte inflãmata continetur , in
pus conuertatur:ita etã renum inflãmationes iis quæ mul
tum refrigerant, ſæpe quamprimũ indurantur. Quare o-
mnia extrema vbique fugienda ſunt,præſertim in renibꝰ
inflãmatione tentatis.Balneis ſanè,priuſquam copiam va
cuaueris,vti properãdũ nõ eſt: vbi verò toti corpori pro-
ſpexeris,etiam balneis excalefacientibus tutò vteris.

De inflammatione renum in pus conuerſa.

Inflammationem quæ in pus conuertetur, prius hinc
internoſces quòd nulla occaſione oborta febres aut per-
frictiones quædam citra rationem & inordinatè ſuperue
niant. nam dum pus generatur, dolores febréſque magis
eueniũt quàm quum generatũ eſt.Deinde ad hoc, quòd
æger quum in ſanam partem inclinat,grauitatem magnã
ex affecta potius ſentire ſe dicat , ac anteaquã inflamma-
tio in abſceſſum perueniſſet. Cæterùm etiamſi pus appa-
ruerit,non aliunde ipſum excerni ſuſpiceris niſi ex reni-
bus. Etenim dolor qui anteceſſit , & grauitatis ſenſus,ex-
quiſitam internotionem , & indubitatam demonſtratio-
nem ſimiliter repræſentant.Quãdoquidem verò ex aliis
quoque locis compluribus pus excernitur, omnia tibi ſi-
gna manifeſtè exponam quibus id deprehendere licebit,
ex quibuſnam illud , à renibúſne an veſica, an vrinariis
meatibus,an etiam à pulmone,vel alia quadam particula,
ſiue reſpirationi,ſiue nutritioni dicata,prodeat.etſi enim
raro , tamen ex ipſis quoque pus excernitur. Quod igi-
tur pus à ſuperioribus partibus effertur , omnino cum v-
rina ipſa accuratè permixtum inuenitur : ſin autem ab
inferioribus excernatur, etiam ſedimentũ in fundo ma-
tulæ potius ſubſidere deprehendes. At ſi ex mediis parti-
culis feratur,media quoque puris miſtura & non exquiſi-
tè permixta apparet. Obſeruato autem ea quæ vrinis per-
mixta ſunt,& in eis feruntur : vt quæ prorſus locum affe-
ctum tibi indicent. Si nanque ex veſica proueniant, par-
ticulas laminis ſimiles in vrina ferri reperies:ſin à renibꝰ,
carnoſas.Cæterùm etiam dolor peculiaris,& quæ præceſ-
ſerunt,& omnia quæ ſimul comitantur , tum locum affe-
ctum,tum morbum indicabũt, reddéntque valde mani-
feſtum. DE CVRATIONE. Qui pus excernunt,le-
nibus & abſtergentibus curandi ſunt: ex quorum nume-
ro eſt etiam mulſa aquoſa, & cremor ptiſſanæ,cum modi
co melle:item adiantum, & ſemen cucumeris cum chry-
ſattico.Adhæc paſtillus διὰ φυσαλίδων , *hoc eſt ex veſicariis,*
& lac aſininum , præſertim iis qui vlcere in veſica labo-
rant , necnon bolus Armenius, potu proficiunt : inſuper
equiſetum,& præterea gramen valde conferunt. Vrinarii
verò meatus vlcera granulis vel paſtillis citra roſionem
ſiccantibus magis quàm extenuantibus curantur. PVL-
VIS nephriticus,ad vrinæ difficultatem & calculum.
Altheæ ſeminis,lini ſeminis, vtriuſque ſemuncia : vrticæ
ſeminis ſcrupuli ſex,ſpicæ nardi,carpobalſami, ſingulorũ

ſcrupuli ſex: paliuri ſeminis ſemuncia, vitri vncia. A-A LIVD, quo etiam ipſe vſus ſum. Agarici vncia, althεæ ſeminis ſemuncia, lini ſeminis tantundem, vrticæ ſeminis, carpobalſami, paliuri ſeminis, vitri, ſingulorum ſcrupuli ſex. Dato ex puluere ſcrupulum cum chryſattico: aut eryngii, graminis, cucumeris ſeminis, & atractylidis herbæ decocto. DE VICTV. Obſeruari etiam victus omnino debet: & non vt vulgò, ſolis medicamentis confidēdum. Idoneus igitur eſt cremor ptiſſanæ, & auenæ, ſolus cum chryſattico, aut roſato, aut mulſo, aut paſſo Cretico, aut Ladaceno, aut Scythopolito. Quòd ſi verò B æger non libenter dulce vinum bibat, aut hydromelum, aut Cnidium, aut Sareptinum, aut Tyriū aſſumat, ſedmodicum. Copioſum enim vlceribus fluxionem inflammationémque excitat. Vtiliſſimæ his ſunt vuæ paſſæ comeſtæ, amygdala, nuces pineæ cum paſſo, ſi calculis non laborant: (ſolet enim in renibus eos generare) item oua gallinarum cohortalium tepida & molliſſima ſi edantur, valde proficiunt. Ego ſanè noui quendam qui oua, quamprimum eſſent poſita, ſorbebat citra coctionem: dicebátque ſe plurimum adiuuari, & roſiones ac dolores qui circa veſicam oriebantur, mitiores fieri, vt ferre poſſet, affirmabat. Adhæc erinacius lotus, ſi per ſe, aut cum chryſattico, aut hydromelo dulci comedatur: item pectines elotæ, & aſtacus, in alia atque alia aqua, poſtquam purgatus fuerit, decoctus, vtiliſſimè ſumitur. Ex oleribus autem intybus, & braſſica ter cocta ex vino comeſta, niſi id quod effertur pus, acrius fuerit & rodens. Iam lupini ſalis expertes conducunt, quum vim calculi confringendi vlceráq; abſtergendi habeant. item germina fœnigræci eſu proſunt: adhæc cuminum ſatiuum modicè ſumptum. Caſtaneæ autem elixæ aut aſſæ valde cōferunt, præſertim quū id quod effertur, tenue & bilioſum extiterit: quum verò craſſum & impactum vt vix excerni queat, à cibis craſſi ſucci abſtinendum.

QVOMODO VRINAE STILLICIDIVM agnoſcatur, curetúrque.

SI acrimonia quædam in vrinis & totus habitus ad acriorem bilioſiorémque fuerit conuerſus, coniiciendū prorſus eſt, ſtillicidium ob roſionem quæ ex acrimonia prouenit excitari: ſin autem nihil tale fuerit, ſed contrà & vrina magis alba appareat, & ea quæ præceſſerunt, frigidiora, tum victus, tum balnea, frigida potius intemperies veſicæ cauſari debet, quæ vrinam non ſinit euincere. Hæ quidem ſtillicidii cauſæ ſunt, quibus illud efficientibus curatio conuenienter adhibenda eſt. Si quidem acrimonia fuerit, humectantibus & contemperantibus, nullo calido aut ſalſo vtendum eſt. Omnino igitur ptiſſana his vtilis eſt per ſe, & cum modico hydromelo, aut chryſattico: interdum etiam cum lacte, vbi magna pars acrimoniæ finierit. quoniam lac corrumpitur ſi qualitate ſicca & acri præpollente multum exhibeatur. His apta ſunt etiam continua balnea, & aqua tepida ante cibum, & cucumerū medulla, & pepon, & germina fœnigræci, & vua dulcis, vinúmque dulce, quale eſt Bithynum. In ſumma, quæ contemperare poſſunt, & obtundere acrimoniam.

De ſtillicidio ex frigiditate.

At ſi ſtillicidii vitium ob frigidam intemperiem fieri contingat, iis quæ calefacere poſſunt, & in victu, & in medicina, vti neceſſe eſt. Vinum igitur calidius his eſt idoneum, mulſum, abſinthites & aniſatum, potu & eſu. Inter olera, apium, porrum decoctum, daucus, & quicquid citra roſionē calefacit. Vnctione verò vtantur, anethino aut gleucino, aut marciato, & aquis naturalibus. Interdū ſcordii & artemiſiæ decoctum ad ſtillicidium & difficultatē vrinæ bene facit, vbi nō eſt multa acrimonia aut inflammatio. QVOMODO difficultas vrinæ agnoſcatur curetúrque. Vrinæ difficultas partim cum dolore, partim ſine dolore oritur. Si igitur vrina vix & cum dolore excernitur, ſcire licet veſicam morbo laborare: ſin autē cū roſione vehementi etiam pus excernatur, & citra grauitatem, vlcus eſſe in veſica ſuſpicandum eſt. Si verò grauitatis ſenſus quidam fuerit obortus, ſuſpicabimur magis aut inflammatione aut abſceſſu ipſam infeſtari. At ſi abſque grauitate dolor aut diſtenſio ſola in veſica percipiatur, cognoſcito retentionis cauſam eſſe ſpiritum copio-

A ſum ac flatulentum. Si æger nullum dolorem, aut tumorem, aut diſtenſionem circa veſicam ſentiat, ſcito obſtructionem, aut inflammationem, aut calculum in renibus vel meatibus vrinarus exiſtere. Quomodo autem internoſci omnia & curari debeant, antea explicatum eſt, quū de renum inflammatione, abſceſſu, atque aliis eorum affectibus diſſerebamus: atque eadem nunc repetere ſuperuacuum. Attamen vt facilè inuenias, hic quoque nonnullorum mentionem faciemus. Ad obſtructionem vrinarum quæ ex viſcoſis humoribus naſcitur, bene facit etiam compoſitum oxymeli & mulſa, & decoctum rhamni quod ex radice ipſius fit: item origani decoctū mirificè iuuat: ac magis adhuc ſi magna obſtructio fuerit, vt vrinæ retineantur, efficax eſt corticis tithymali decoctum, incidit, & aperit. Vbi verò inflammatio eſt, his abſtinendum: lenibus autem & concoquentibus vtēdum eſt, qualis habetur etiā aquoſa mulſa, & quæ inflammationes, ſi extrinſecus applicentur, maturare ſolent. Ad renum calculos, ſi magni ſint, vt per eos vrinarum facta ſit retentio, pulchrè auxiliatur pæonia herba C ex mulſo pota. Datur autem ex radice ipſius ſcrupulorum duorum aut trium inſtar. Item quinquefolii decoctum magis proficit, & eryſimum, & ſerpyllum ſiccum, & medicamentū quod ex hircino ſanguine & cicadis conficitur. Omnia verò hæc etiam veſicæ calculos peculiariter confringere credita ſunt. Compoſitorum quoque mētionem iam fecimus.

DE CALCVLIS IN VESICA NASCENtibus, Cap. VII.

EOdem modo calculi in veſica naſcentes, quo etiam ii D qui in renibus proueniunt, per circuitus infeſtāt. Veruntamen veſicæ calculi pueris magis quàm viris generantur: neque à tanta caliditate, ſed materia potius craſſiore, & ad gignendos calculos, promptéque ab inſita caliditate concreſcendos, idonea. Proinde craſſitiei potius per extenuantia occurrendum eſt, ne multa materia craſſa congregetur: quam meritò parit colligitque & voracitas inordinata, & commotiones corporis poſt cibum factæ. INDICIA calculi ex vrinis. Vrinæ crudæ & colore ſubalbidæ conſpiciuntur, ſedimentum eſt arenoſum, E & ſcabiei ſimile. præterea ægri naturalia ſcalpere, aut ea violenter & ſæpe diſtendere ſolent, atque tunc magis quum ad vrinarum excretionem vrgentur. CVRATIO. Medicamenta igitur valida ad veſicæ calculos etiam antea ſunt explicata. dicentur autem nunc quoque efficaciora adhuc, longóque tempore & experiētia prius inuenta & comprobata. Sanguis caprillus, ſi extrinſecus illinatur, calidus maximè confert: commodius autem eſt ſi etiam ſuper veſicam ſanguinem hirci imponas: longè verò optimum ſi in calido balnei aere illinas, atque ita F deliges. Valet autem ipſum non modò ſemel, ſed etiam ſæpe, & per interualla. SCABIOSAE veſicæ indicia.

Scabiem veſicæ inde notato quòd furfuraceæ quædā particulæ in vrinarum liquore appareāt: diſcernes autem eas ab iis quæ ex venis deferuntur. Etenim & venæ, nonnunquam etiam totum corpus, ſubinde tāquam ſcabiem quandam in febribus immoderatis, *quas κνύσεις dicunt*, ſuſtinent, ac efferuntur ex eis furfuracea. Siquidem igitur vrina tenuis ſubſtantiæ fuerit, & magis acris, ſcito veſicæ ſcabiem eſſe. Curari debet purgantibus, & poſtremò ſic-G cantibus, vlcuſque ad cicatricem perducentibus. Eſt igitur affectus difficilis, & propè inſanabilis, vt nullum aduerſus ipſum valeat medicamentum. Attamen auxiliari oportet, & nō deſperare, ſed victu, medicina, & omni modo ſuccurrere conuenit. Itaque lac aſininum cōtinuè datum, his admodum opitulatur. Huius autem inopia, etiam caprillum datum, & potu & eſu, non ſolum, ſed etiam cū quodam frumentaceo aut pane, aut ſimilagine, aut libo ſuminali, aut halyca, aut chidro. Proſunt his etiam oua molliſſima, & peponum cucumerúmque medulla. In ciH bo autem nuces pineæ recentes, vuæ paſſæ, & ſemen cucumeris, item quæ ex huiuſmodi parantur: ita vt participent etiam anodyna, aut cicutam, aut opium, propter immodicum dolorem. Verùm non vtendum eſt adeò frequenter anodynis, niſi pro virium ratione. MEDICAMENTVM ad ſcabioſos veſicæ affectus & difficulta-

tem vrinæ & inflammationes efficax. Nuces pineæ viginti, cucumeris ſatiui ſeminis grana quadraginta, amyli, ſpicæ nardi, ſingulæ drachmæ: apii ſeminis drachmæ decem. In aquæ ſextario nardus & apium coquuntur: deinde decoctum miſcetur prædictis. Dantur cochlearia duo.

DE DIABETE, Cap. VIII.

Diabetes appellatur quum vrina immoderatius excernitur, frequēter ſimulatque potus aſſumitur: quale etiam lienteria affectis accidit, vt cibi excernantur, & ne paululum quidem in ventriculo euinci alterarique & corpus nutrire poſſint. Quare aliqui non diabetem modò affectum nominant, ſed etiam in vrinas profluuium, eo quòd potus ſtatim profluit. Quoniam verò immoderatè ægri ſitiunt quum humidum omne excernatur, affectum etiam Dipſacum nuncuparunt. Talis igitur eſt, & variam appellationem ſortitur. Fit autem ob retentricis renum facultatis imbecillitatem, & propter attractricis robur, quæ ob caliditatem non humores ſolùm venarum, ſed etiam totius corporis, immoderatius attrahere compellitur. Quapropter aduerſus hanc quoque intemperiem pugnandum eſt, atque ſic tota curatio tentanda, refrigerando quidem partem, & confirmando: contemperando autem totum corpus & humectando. quoniam id neceſſariò ſiccum ob largam vrinarum excretionem deprehēditur. Cōuenit igitur potionem his ampliorē ſolita dare, vt neque in totum ſitim fieri permittamus: & cibi qui difficulter conficiuntur, vt ne facilè in vrinam cōuertantur, attenuentúrque. Nam iecur calidius acriúſque euadens, ventrem ſicciorem efficit, dum ciborum humiditatem attrahit & exhaurit. quare his neceſſariò datur copioſior cibus & craſſus, vt perdurare poſſit. Itaq; halyca his aptiſſima, ſi cum roſato, aut chryſattico, aut rhodomelo, aut hydromelo, aut modico Sareptino, aut Tyrio, aut Cnidio ſumatur. Ex oleribus intybi, aut troxima, aut lactuca. Inter carnes vulua, & omaſum, pedes præſertim bubuli aut roſtra. Ex piſcibus, iſicium, orphus aut alius quidā dura carne præditus: item peponum caro ſemine eiecto, & mala admodum dulcia. Fugere autem oportet ſalſa omnia & acria: nullúſque in iuſcula coniiciat aut aniſum, aut cuminum, aut omnino eiuſmodi aliquod ſemen, vel ea quæ vrinas prouocant. Item erinacium aſſumere cauendū eſt, aut amygdala, aut piſtacia, aut ficus ſiccas, aut palmulas: caſtaneas verò comedere alienum non eſt.

DE SEMINIS PROFLVVIO, Cap. IX.

Seminis profluuium accidit interim à copia ipſius, facultatem retentricem in vaſis ſeminariis contentam grauante, vt ſemen non amplius retinere poſſit: interim ex ſeminis acrimonia & tenuitate. Inquirendus igitur eſt & ſeminis color & ipſius ſubſtantia, adhæc cauſæ prægreſſæ, tum victus, tum ſuperior vita. Si igitur venerem exercere conſueuerit, & crebriore vti cōcubitu, nunc autem continentius & purius innocentiúſque degat, ſine dubio à copia id ſuſtinet, dum particulæ illam ferre nequeunt: ſi autem nihil tale fuerit, ſemen autē quod excernitur, biliosius multóque acri⁹ eſſe appareat, ſcito geniturā magis ob tenuitatē irritari & defluere: magna autem ex parte etiam ob retentricis facultatis imbecillitatem ipſos comitatur. CVRATIO. Quum igitur genituræ profluuium ex copia prouenit, omnino abſtinendum eſt copioſis cibis, præſertim qui generant bilem & ampliores flatus, irritántque materiam, vt procliuius foras efferatur. Multa autem eiuſmodi ſunt tum inter cibos, tum inter medicamenta. Inter cibos quidem nuclei pinei, fabæ, cicera, bulbi, eruca, rapa, & præſertim ſemen ipſius potum, quemadmodum & dauci maioris ſatiui ſemen, & mentha.

QVAE medicamenta ſemen gignant. Quæ inter medicamenta ſemen gignunt, etiam ad venerem incitant. Vrticæ ſemen potum, & coſtus ex mulſo, venerē mouet: orcheos radix (quam nonnulli teſticulum canis appellant) maior, potu libidinem promouet: item ſatyrium & ſcincorum partes quæ circa renes habentur, tanquam naturalibus arrigēdis efficaces bibuntur. QVAE ſiccēt geniturām. Hæc igitur eorúmque ſimilia vel in cibū coniicere, vel omnino bibere cauendum eſt: eſſe autem oportet quæ naturali vi copioſioris ſeminis procreationi aduerſantur, ſeménque potius extinguūt: ex quorum grege eſt viticis ſemen torridum, & non torridum: necnon folia & flores ſubſtratu idem præſtare poſſunt: lactucæ ſemen ex aqua potum eadem efficere, & geniturām cohibere ſolet: vnde etiam venerem ſomniantibus exhibetur. ſimiliter canabis quoque ſyluatici ſemen geniturām deſiccat ſi ſubinde potetur. Orcheos (quā nonnulli canis teſticulum vocant) minor radix, potu ſemen cohibet: plumbum lumbis impoſitum venerem ſomniantes iuuat, nymphææ radix & ſemen, veneris inſomniis opitulatur. Quibus autem immoderatius profluit, iis ex vino nigro auſtero pota prodeſt. Item periclymeni folia & ſemē geniturām deſiccant, ac nōnullos aiunt multo huius potu infœcundos fieri. In vniuerſum igitur refrigerantia & ſiccantia, in quibus eſt ſeminis copia, & facultas retētrix infirma, deligi debent tum in cibis, tum in medicamentis: vitari autem flatuoſa quæ etiam calefaciant. Flatus expertia commendantur quæ ſimul non valde calefaciunt. At ſi tenue & acre ſemen eſſe contigerit, danda quidem ex prædictis medicamentis quæ refrigerant ſiccántque, maximè verò cibus obſeruandus eſt. Nam hi contemperantia refrigerantiáque, & balnea temperata requirunt, vt genitura ſenſim craſſior & temperata reddita, non amplius effluat. Rutam quoque, quum calida ſit, geniturām craſſam reddere compertum eſt. Quare etiam ad cōtinua veneris inſomnia & ſemen conſumendum proficit: & tota ipſius ſubſtantia non ſolùm temperamento, peculiariter ad hoc valet.

DE PRIAPISMO, Cap. X.

Eadem etiam in priapiſmo laborātibus tentanda ſunt, abſtinendúmque à cibis calidioribus, qui materiam in ſpiritus reſoluunt, & aperiunt arterias tendentes in pudendum, quod fiſtuloſum exiſtit, & ſpiritibus qui ipſum diſtendere & inflare poſſunt, ſuſcipiendis aptum. Quare non ſolùm calefacientibus, ſed etiam viſcoſum humorē parientibus, aut multi ſeminis efficacibus, ægrum abſtinere cōuenit: necnō omni ſpectaculo ac turpi conſuetudine & imaginatione: vt omnis motus qui naturā ad memoriam renouandam incitare poteſt, vndiquaque circūcidatur. Multi igitur hoc quum obſeruaſſent, in totum affectu liberati ſunt. Qui verò præter victum calidum humidúmque, quo ſemē rurſum gignebatur, etiam à turpibus deſideriis non ceſſarunt, hi poſt mortem quoque, rectam intenſámque habere particulam deprehenſi ſunt. Itaque ceratum roſaceum cum aqua frigida & paulo aceti ſubactum his auxiliatur. Valde autem frigida, præſertim quæ aſtringunt & torporem inducunt, cauere oportet, ne affectus difficilis ad diſcutiendum reddatur. Bibat verò quæ geniturām infirmare poſſint, præſertim nymphææ ſemē & radicem. nam naturali vi his aduerſari nō ſolùm temperamento quodam, ſed etiam tota ipſius ſubſtantia, obſeruatū eſt. Motu vtātur ægri, & frictione partium ſuperiorū: item alteribus & ſphæra exerceātur, quò materia in diuerſum retrahatur, & ſpiritus flatulentus digeratur.

Liber X,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE COLICO AFFECTV, Caput I.

GRAVIS quidam morbus & dolorificus, colicus affectus exiſtit: præterea etiam difficulter internoſci poteſt. Ac quòd quidem vehementes cruciatus inducit, meritò id colo, *id eſt pleniori inteſtino*, accidit: quia denſum ſit, craſſum, & neruoſum, ac nihil quod in illud confluit, facilè diſcuti poſſit, quemadmodum in tenuioribus inteſtinis. Ægrè verò internoſcitur rurſus, eo quòd aliis etiam particulis eiuſmodi accidentia, cuiuſmodi colo dolentibus, eueniant. Ne igitur in curatione quiſpiam aberrando fallatur, neceſſe eſt nouiſſe nos, & prius diſcernere, colúmne ſit quod afficitur, an alia quædam particula, & qui in eo affectus contingant, & quomodo ſinguli priuatim debeant internoſci. Neque enim vnus quidam affectus in eo conſtituitur, ſed multi & diuerſi. Nam huiuſmodi morbus ex frigidis humoribus, & biliosis, vel pituita in ſubſtantia ipſius proueniente, aut aliunde influente, item ob inflammationem, ſicci ſtercoris retentionem, flatuum copioſiorum craſſiorúmque peruicaciam, & ob alia infinita, non modò primario affectu, ſed etiam vicinarum ei particularum conſenſu generatur, nempe veſicæ inflammationem experiuntis, renum, iecoris, lienis, ſepti tranſuerſi, ventriculi, & ilium. Verùm alui & inteſtinorum retentiones conſortii lege incidentes, colicos affectus nominare non conuenit, quorum, vbi de ileo (quod nonnulli etiam chordapſum appellare cōſueuerunt) mentionem faciemus. Nunc enim inſtitui morbos qui primario affectu in ipſo ſolo conſtituuntur, perſequi. Quoniam verò affectus qui colo & renibus dolentibus incidunt, magnam habent ſimilitudinem, vt nonnunquam etiam eruditi medici in diſcernendis ipſis laborent, neceſſarium eſt de hoc primùm tractare, quomodo ſanè inter ſe reſpondeant, qua autem re differant: vt diſcreto ac notato vtroque affectu, nullum in curando errorem committamus. QVOMODO colicos à nephriticis diſcernamus. Primùm ſanè colicis dolores magis continui & validiores quàm nephriticis incidunt: deinde etiam vomitus copioſiores, magis continui & pituitoſi: item venter his multo magis quàm nephriticis aſtringitur, vt neque flatus omnino tranſire poſſit. Non enim dolor circa ipſum colum modò in eo affectu excitatur, ſed etiam alias vicinas particulas comprehendit: interdum verò totum quoque ventrem: quod in nephriticis non accidit. nam dolor in ipſis incitatus, non alios atque alios locos inuadere conſpicitur. Quapropter manifeſta etiam hinc differentia quam cum nephriticis habent, eſto. Cæterùm vrinæ ſimul craſſiores quidem in colicis, aquoſæ verò in nephriticis per initia videntur: proceſſu autem temporis arenoſæ: quod in colicis non accidit. Adhæc in colicis quidem ſimulatque ventrem excernere contigerit, protinus etiam dolor conquieſcit: quod in nephriticis non comitatur, ſed etiam poſt excretionem nihil minus remanere videtur. Atque hoc ſanè modò ipſi diſcernuntur, conuenitque vt animaduertentes ea, & accuratè internoſcentes, ita ad curationem perueniamus. Nam ſi in tantis affectibus temere medicamenta adhibere audeamus, maximorum malorum, interdum etiam mortis authores erimus. Cognoſces autem hoc pacto affectus qui colo quoque diuerſis rationibus incidunt.

De colico dolore ex frigido humore contracto.

Quum igitur frigidus morbus exiſtit, aut pituita inteſtino inſidet, grauitatis circa ipſum ſenſus oboritur: ægri citra febrim degunt, & ſtercus ipſis quum excretum fue-
A rit, bubulo ſimile videtur, non ſubſidens in matula, tanquam à ſpiritu geſtatum: ac plerique ipſorum humorem excernunt pituitoſum, & potius vitreum. Hæ ſanè ipſorum ſunt notæ. Cæterùm cauſæ etiam prægreſſæ adhuc firmiorem exhibebunt tibi internotionem. Nam magna ex parte præcedit ipſos continuus frigidorum ciborum, & potionum, balneorúmque intempeſtiuorum vſus, necnon otium & repletio. Hæc ſanè notatio eorum eſt qui ob frigidam intemperiem colico laborant. Deinceps autem de victu ipſorum totáque curatione pertractare oportet.
B Panis itaque his aptiſſimus eſt ſiligineus, qui ex iure radicis apii, vel anethi, vel cumini, vel aniſi coquatur, recipiátque vini modicum quod tenuis ſit ſubſtantiæ. Nam dulcia omnia & aſtringentia multa, aduerſiſſima ipſis ſunt & nocentiſſima. Noui autem me panem ex condito quod plurimum piperis haberet, exhibere iuſſiſſe, ac maximum attuliſſe iuuamentum. DE OLERIBVS. Ex oleribus, eſſe ipſis conducit apium, & porrorum coctorū capita. Salutaris his eſt etiam caucalis, & paluſtris aſparagus, item porra valde copioſa. Norūt autem
C hoc omnes, ipſa edocti experientia, non paruam ex ipſis vtilitatem prouenire: atque ideo vulgus quamprimùm dolorem aliquem in ventre percipit, ne interrogans quidem medicos, ſtatim hæc offert: præſertim agricolæ loco maximi medicamenti hoc cibo vtuntur. DE AVIBVS. Ex auibus, columba, perdix, & gallina cohortalis conuenit. breuiter quæ non ſunt excrementitia, nec pinguia, ea mediocriter eſſe conuenit. Habeat autem horum ius aniſum, aut cuminum modicum, aut porrum, aut apium incoctum, aut piper. DE PI-
D SCIBVS. Piſces proſunt ſaxatiles, qui & ipſi ſemen aliquod flatibus digerendis idoneum adiectum habeant. Si verò etiam cum alliis libenter ægri aſſumant, permittendum ipſis eſt. hoc enim modo alimentum ex eis proueniens, à flatibus alienum, & minus noxium erit. DE CARNIBVS. Carnibus, ſi fieri poteſt, donec in totum curati fuerint, abſtineant: ſimiliter etiam leguminibus. Ptiſſanam verò ipſos aſſumere alienum non eſt, vbi aliquid flatibus diſcutiendis efficax ſimul concoctum fuerit: vt radix apii, aut coma porri, aut
E pulegium, aut origanum, aut aniſum, aut piper, aut amygdala. Vbi enim ſic coquitur, vim refrigerandi amittit: diſcutiendi autem flatus, abſtergendique & extenuandi largius excrementa, aſſumit. DE BELLARIIS.

Inter bellaria conuenit his amygdala aſſumere, præſertim ſuccum ipſarum, adiecto paulo mellis & piperis. Sic enim craſſa viſcoſáque recrementa magis adhuc extenuari poterunt. DE VINO. Vinum ſit album, quod facilè in corpus diſtribuatur, aſtrictionis expers, detúrque potiſſimùm quibus flatuum copiam vehemētem
F dolorem excitaſſe conſiderauimus. His enim, etiamſi ipſum meracius exhibeas, magis opitularis. DE VINIS factitiis, quæ propomata dicuntur. Ex factitiis vinis, quæ propomata appellant, præſtantiſſimum eſt conditum, & apiatum, aut aniſatum, aut liguſticatum, aut abſinthatum, aut citratum, aut maſtichatum. omnia enim hæc ob frigidos humores dolentibus mederi poſſunt. DE BALNEO. Continua dulcis aquæ balnea nihil adeò doloribus ex frigiditate aut craſſis humoribus excitatis conferunt. nam huiuſmodi
G aquis illi mitigantur tantùm, non curantur. Didicimus autem dulcium aquarum facultatem, refrigeratoriam qualitatem & humectantem potius obtinere. Quare etiam aer calidior præparari debet, & calentis aquæ ſolium: item affecti loci calidioribus vnguentis illiniri, aut anethino, aut gleucino, aut marciato, & ſuperinſpergi nitrum, aut ſinapi: partéſque affectas & totum corpus ſenſim perfricari decet. Sin autem oblectentur ægri, permittēdum etiam vt marmoribus ignitis foueantur.

tur. nam hoc faciendo, & iuuantur ſimul, & leniuntur
dolores. Quòd ſi in naturalibus quoque aquis lauare ve-
lint, magis adhuc curantur, & in totum conſaneſcunt;
præſertim ſi fuerint ſulphuratæ & bituminoſæ: ac vt ex
eiuſmodi aquis bibant ipſis concedendum. Habent e-
nim vim abſtergendi, & expurgandi ſiquid viſcoſum
tum ventriculo tum inteſtinis infixum deprehendatur:
ac ſubinde reſtituunt, totúmque morbum prorſus perſa-
nant. Tantum de victu dictum ſit, putóque hæc ipſa o-
mnibus prudentibus ſufficere. Si enim quippiam à no-
bis quoque ex prædictis omiſſum ſit, licebit facilè ad
ſimilia medicamenta tranſire. Dicamus autem deinceps
etiam quæ auxilia longis experimentis affectum iuuare,
lenire, & in totum curare poſſe nouerimus. FO-
MENTA. Itaque fomenta in frigidioribus longè
ſunt accommodatiſſima quæ ex ſale, milio & ordeo pa-
rantur: in quibus autem non adeo opus eſt diſcutere &
ſiccare, his conueniunt etiam ſacculi ex furfuribus. Ve-
rùm in qua aqua furfures coqui debent, anethum prius
ebulliet copioſius, chamæmelum, althea, pulegium, lauri
& baccæ & folia, artemiſia, ſampſuchus, & ſiquid aliud
his ſimile inuenitur. Adiiciendum igitur coctioni e-
tiam chamæmelinum, aut anethinum, aut Cyprinum o-
leum. atque his ipſis loca dolentia inungi debent: ſalu-
tare enim eſt. Cæterùm iuuat ipſos maximè etiam vnctio
ex Pentamyrio, aut Marciato: præterea magis ex eo
quod vocatur Piſſelæum: quo etiam ruſtici apud nos v-
tuntur, & valde iuuantur. Oportet autem non ſolùm pu-
bem & lumbos inungere, ſed etiam tomentum eo re-
pletum ano demittere: ac multos hac ratione vſos cele-
riter ſanari, non ſolùm viros, ſed etiam mulieres & pue-
ros, nouimus. Alexandrini raphanino oleo vtuntur, &
multum adiuuantur. Scire autem licet, niſi dolores fo-
mentis adhibitis diſcutiantur, non diutius calefacere o-
portere, neque vehementioribus vti fomentis. Quippe
humores magis ſiccantur, viſcoſique fiunt, flatulentos
ſpiritus & diſtenſiones pariunt, multóque vehementio-
res adhuc dolores efficiunt. Quòd autem largius calefa-
cta ſpiſſeſcunt, ſal, nitrum, alumen, aliáque multa teſtan-
tur. Itaque ſi dolores calefacientibus non ſoluuntur, ſed
inualeſcunt, tunc vehementioribus quidem fomentis
abſtinere, iis autem quæ viſcoſa & craſſa recrementa ex-
tenuant repurgántque, vti conuenit. Probantur in his
quæ ex euphorbio conficiũtur: etenim niſi aliquid ex iis
quæ celeriter penetrare queat admiſceatur, periculũ eſt,
vt quippiam poſſit quod datur efficere. Multa igitur ſunt
quæ id præſtare queant: ſed nullum adeò vt catapotia
quæ à nobis ad hæc parari ſolent: ac in ileo me vſum no-
ui, laudémque reportaſſe. Habet autem ſcriptura ipſo-
rum in hunc modum: Aloes, euphorbii, granorum cni-
diorum, carnis ſcāmoniæ, ſingulæ vnciæ. Ego autem ſic
vſus, id quod volui ſum aſſequutus. Dentur ſcrupuli duo,
aut plures: quidam adiecerunt etiam agaricum, atque i-
ta exhibuerunt. Horum compoſitio in eum modum ha-
bet: Aloes, lacrymæ ſcammonii, ſingulæ ſemunciæ: aga-
rici ſcrupuli quatuor, granorum cnidiorum carnis ſcru-
puli tres, euphorbii ſcrupuli octo: abſinthii ſucco exci-
piantur. His eorúmque ſimilibus vtendum eſt etiam in
frigidioribus temperaturis, & in quibus multa pituita
inteſtinis contenta tum dolorem, tum alui retentionem
efficit. At per initia purgandi ipſi non ſunt: verùm vbi
humores prius extenuatos diſſolutóſque ſenſeris, & nul-
lam amplius inflammationem inteſtina vrgere. Ita enim
illis vſus, non erraueris, neque metues vllum periculum
futurum, materia iam concocta, & ad euacuationem i-
donea. Qui enim auſi ſunt humores, dum crudi ſunt, aut
inflammatio colum exercet, purgare, vel efficacibus vti,
hi ignorant ſe ægrotantibus authores fieri & periculo-
rum & mortis. DE INSESSIBVS. A-
quæ inſeſſus optimum eſt horum remedium. etenim af-
fecta mitigat curátque: præſertim ſi aliquod ſemen, aut
herba flatibus diſcutiendis efficax, ſimul incocta fuerit,
vt apium, aniſum, cuminum, althea, lauri folia, ruta, ſam-
pſuchus, & artemiſia. Ita enim ſi aqua præparata fuerit,
ad omnia vtilis erit, ſiue alueo inſidentes ægri ſuper-
A fundi velint, ſiue in ſolia deſcendere poſſint. DE
EPITHEMATIS. Poſt fomenta, ſuperfuſiones,
& inunctiones, confert tandem his etiam epithema-
tum vſus, ex quibus eſt διὰ μελιλώτων dictum, διὰ σπερ-
μάτων, & διὰ σαμψύχου: atque his magis polyarchium. Hoc
autem in calidioribus temperamento vtendum eſt,
non mero, ſed diluto, cui cerati modicum & chamæ-
meli ſit adiectum. Ita nanque intolerabilis ipſius a-
crimonia, blandior temperatiórque euadet, & in totum
multo vtilius medicamentum reperietur. DE
B INIECTIONIBVS. Iniectionibus quoque, ſi
dolor perſeueret, vti neceſſe eſt: vbi mediocris quidem
vrget, ſimplicioribus: ſin validior, iis quæ magis ad-
huc lenire, & humorem infixum extenuare poſſunt.
Simplicius igitur eſt oleum ipſum per ſe calefactum: vbi
autem ſemen aliquod ad flatus efficax & adipem anſe-
rinum receperit, blandius exiſtet. Parabitur autem i-
pſum hoc pacto: In oleo tenui ſemina quædam flatibus
diſcutiendis apta, vt aniſum, apium, cuminum, aut fœni-
culum, & his ſimilia coquito: deinde vbi oleum per lin-
C teolum colaueris, adipem anſerinum ſalis expertem in
eo liquato. Huius autem inopia, etiam gallinaceo ei mi-
xto, iniectione ſic vti alienum non eſt. Agitetur oleum
rutæ ramuſculis, non modò ſemel, ſed etiam iterum, &
tertió. Quòd ſi dolor remanet, validius quoque medica-
mentum adhibere oportet: ex quorum numero eſt e-
tiam quod ſuccis herbarum conficitur. habet autem in
hunc modum: Fœnigræci, ſertulæ campanæ, anethi, al-
theæ, ſeminis lini, ordei torrefacti, chamæmeli ſicci,
pulegii, ſingulæ libræ. Herbis in ollam recentem aut in
D cacabum coniectis, aquæ ſextarios duodecim miſceto:
ac vbi diebus quindecim macerari ſiueris, ſic ipſa coqui
curato: deinde ſuccis percolatis, herbiſque proiectis, ſu-
mito ſucci libras duas: adipis anſerinæ, medullæ ceruì-
næ, ſtyracis, mandragoræ ſucci, butyri, terebinthinæ, ſin-
gulorum vncias ſex: thuris maſculi, alterci ſeminis, aloes,
cyclamini ſucci, ſingulas vncias. Parato quemadmo-
dum decet, & ſeruato: vbi vſus poſtulat, medicamenti
cochlearia duo, aut tria, oleo anethino mixta iniicito.
Siue enim inflammatio quæpiam fuerit, ſiue humor
E qualiſcunque, hunc adimit & ſubducit, doloréſque ex-
cindit. ALIA, vehementer generoſa. Aloes,
caſtorei, ſingulorum vncia: cyclamini ſucci recentis ſe-
muncia, opii tantundem. Parato vt dictum eſt: qùum
autem vſus poſtulat, cum oleo anethino etiam adipis an-
ſerini paululum iniicito. Validum eſt medicamentum:
ne contemnas propter ſimplicium vilitatem. A-
LIA, ad vitreos frigidóſque humores efficaciſſima.
Terebinthinæ, medicamenti διὰ χυλῶν, butyri, caſto-
rei, latioris cumini, ſingulorum vnciæ ſex, baſilici vnciæ
F duæ, baccæ lauri quinquaginta, allii ſpicæ tritæ & læuiga-
tæ totidem, rutæ manipulus, olei Cyprini libræ quinque.
Simplicia quidem hæc ſunt: conficiantur autem in i-
ſtum modum: Cyprinum oleum & Sabinum in caca-
bum mittito, & admixto eis vini ſextario, caſtoreum,
latius cuminum, baccas lauri, allium & rutam vſque ad
dies tres in eo macerato, & poſt hæc lento igne coquito,
donec vinum abſumptum fuerit. Vbi autem ab igne ſuſ-
tuleris, oleũ percolato: deinde accepta, terebinthinam,
baſilicum, butyrum, & medicamentum διὰ χυλῶν ſenſim
G calefacito, quouſque miſceantur: deinde vaſe reponito,
ac vtitor, cochlearia duo, aut tria, cum modico adipis ex
eo capiens. Mirabile eſt auxilium, vt quod dolores vehe-
mentes admodum etiam mitiget, præterquam quòd
nihil habet torpori inducendo accommodatum.
ALIVD præſtantius enema, craſſos viſcoſóſque hu-
mores purgans. Recipit autem ariſtolochiã rotundam
contuſam, ſalem torrefactum & læuigatum, mæũ her-
bam, ipſam quoque contuſam, oleum fœnigræci, oleum
rutaceum, oleum anethinum. Ad herbarum autem co-
H chleare vnum, etiam ſalis tantundem in oleum conii-
cies. Hoc admodum pituitam ſoluit, & non modò co-
licos, ſed etiam iſchiadicos ſtrenuè iuuat. A-
LIA INIECTIO, ILEIS quoque efficax.
Nitri Alexandrini inſtar ſemunciæ, vel etiam ampliori,

oleum & aquam calidam admiſceto. Omnia permixta heminæ menſura iniicito: ac miraberis quomodo excernat quodcunque inuenerit ſtercus durum, ſiue viſcoſum craſſumque humorem pituitoſum, intus contentum. Ego etiam in ilioſis ea vſus ſum, ac ſucceſſit, vt omnes ſimplicitatem & efficaciam medicamenti admirarentur. ALIA admodum benefaciens.

Styracis, caſtorei, myrrhæ, opii, ſingulæ vnciæ. Omnibus mixtis, quum vſus poſtulat, fabæ Ægyptiæ magnitudinem capito, & cum oleo rutaceo, adipéque modica iniicito. Hæc etiam ſomnum conciliat, & vehementes dolores, ſiquid aliud, mitigare poteſt: pluribus ipſam experimentis probaui. [illegible] QVAE PER os dentur, etiam iis qui ex frigido & pituitoſo humore dolent. Quoniam autem multi per anum curari non ſuſtinent, partim metu, partim etiam præ multo dolore erubeſcentes, neceſſe eſt his potui exhibere quæ ad colicos dolores facere creduntur. Multa igitur ab omnibus veteribus prodita ſunt: quorum autem nos quoque experientiam habuimus, optimè valentium, horum omnium ſcripturas vobis exponam, à ſimplicioribus, & quæ ad mediocres dolores facere inſcribuntur, auſpicatus. SIMPLEX MEDICAMENTVM vſu compertum. Marrubii herbæ decoctum potui cum mulſo dato: aut baccas lauri læuigatas nouem, aut quatuordecim, & cortice bene detracto, ex vini cyathis tribus propinato. vſu approbatum eſt. ALIVD, quod etiam nephriticis confert. Ex rhamni foliis ſuccum extrahito, ac in vnam ſucci miſturam grana piperis ſeptem aut nouem indito: mellis cochlearia duo. Tepida ægro in balnei ſolio potioni dato, ac miraberis quomodo poſt exiguum tempus æger dolore liberetur. Hoc etiam ad nephriticos valet, qui laborant obſtructione, aut calculo, aut craſſiore humore. Polii decoctum ex vino bibendum dato: ſimiliter etiam hyſſopi, & dictamni, item petroſelini & aniſi conducit.

ALIVD valde generoſum. Origani ſcrupulum dato ex vna miſtura aſcalonitis, aut alterius vini tenuis. Comprobatum eſt auxilium multos magnis doloribus liberaſſe. ALIVD, & ipſum valde bonum. Caſtorei partes duæ, origani pars vna. Datur febri carentibus, ex mulſo: febricitantibus autem, ex mulſa. ALIVD ad idem. Fœniculi ſeminis, aniſi, ſpicæ nardi, ſingulæ vnciæ: apii ſeminis, ameos, caſiæ, ſingulæ ſemunciæ. Hoc & nephriticis, & colicis, & hydropicis ſalutariter datur.

ALIVD præſtantiſſimum, etiam ad aliud efficax.

Cardamomi interioris ſeminis vncia, amomi vuæ vncia, ſpicæ nardi, fœniculi corticis, aut foliorum papaueris albi, coſti albi, nardi Gallicæ, piperis albi, cumini Æthiopici, menthæ ſiccæ, ſeminis aſari, ſingulæ vnciæ: myrrhæ Troglodytidis drachmæ quatuor, ſcammonii totidem: mellis deſpumati quod ſatis eſt. Mixta excipito, datóque nucis auellanæ magnitudinem arquatis deuorandam: colicis autem cum hydromelitis frigidi cochlearis duobus. Scire licet, medicamenti pondus non ſolùm nucis auellanæ, ſed etiam iuglandis inſtar dandum eſſe, præſertim ilioſis, & qui ſeipſos propter immoderatos dolores huc & illuc proiiciunt. Vt autem ſemel dicam, in quibus vires robuſtæ ſunt, & dolor vehemens vrget, nihil reueritus, cum fiducia etiam maius quàm nucis auellanæ pondus dato. Nihil enim habet quod ad torporem inducat, vt Philonium, & alia quædam antidota: ſed quia noxium humorem purgat & ſubducit, doloris mitigationem conciliat. Item theriacæ antidotum ad dolores ex pituita & vitreo humore naſcentes magnificè facit. Datur auellanæ modo ex mulſa. Ego ſubinde quum his illam obtuliſſem, ſucceſſum conſequutus ſum. Sin autem quis eam etiam per interualla ſemel menſe bibat, ſanus ex toto euadit, & in poſterum malo non tentatur. At Philonium antidotum dolores ſanè ex frigida cauſa contractos mitigat, non medetur: bilioſos autem, & cacochymia, *quæ humorum prauitas eſt*, affectos non ſo-

A lùm lenit, ſed etiam maximè iuuat, ſi modicè exhibeatur, & pro virium ratione. Præterea Marcellium antidotum, præterquam quòd magnam torporis inducendi vim obtinet, dolores ſedat. Scriptura ipſius ita habet: Croci drachmas octo, ſulphuris viui drachmas duas, opii drachmam ſemis, cinnamomi drachma, piperis albi drachmæ viginti, mellis Attici quod ſatis eſt. Dato nucis auellanæ magnitudinē, ex aqua calida. Hæc de enematis & antidotis interpretatos, quum multa eorum opio atque aliis torporem inducentibus conſtent,
B neceſſe eſt etiam de his tractare, quando, & quomodo, & in quibus ipſis vti oporteat. DE ANODYNIS enematis, paſtillis & antidotis. Torporem facientia medicamenta quæ & ex opio & alterco componuntur, nón temere admouere properandum eſt: verùm, ſi quidem humores qui dolorem pariunt, tenues & acres fuerint, cum fiducia adhibere oportet, nullam inde noxam fore ſuſpicantes: ſin autem craſſi ſint, & viſcoſi, torporem inferentium vſus vitari debet. Etſi enim doloris ea leuationem adferre videantur, tamen efficiunt vt dolor
C poſtea diutius permaneat: putóque bona ratione ipſa non conferre. Nam quum meatus ex medicamentorum quæ torporem faciunt frigiditate condenſentur, conſtringanturque, & recrementa ſpiſſeſcant, neceſſe eſt etiam totum affectum magis adaugeri, & ad diſcutiendum difficilem reddi. Multi igitur quum in eiuſmodi affectibus ea iterum atque tertiò dediſſent, effecerunt vt partes læſæ emorerētur reſoluerentúrque: interdum verò etiam mortem omnino induxerunt. Propter hæc omnia (vt dixi) medicamenta torporem facientia, temere
D colicis ex frigida intemperie infeſtatis offerre properandum non eſt, niſi magnus quidam dolor & vehemens, qui ſyncopes periculum minetur, id nos facere compellat. Si igitur vires tibi robuſtæ appareant, & dolor grandis admodum, vrgénſque, tunc ſolum exhibere, idque ſemel oportet. Nam calidiore temperatura præditis, & ob tenuem acrémque humorem dolentibus, torporem excitantia medicamenta, præterquam quòd nihil nocent, adhuc etiam magis opitulantur, dum tenuem, acrem & bilioſum humorem craſſum red-
E dunt, ad concoctionem perducunt, ad bonámque temperiem conuertunt. DE VOMITV. Vomitus ob frigidum humorem dolentibus vtiliſſimus eſt, præſertim qui à raphani radicibus, item cibis ſalſis, dulcibus & copioſioribus petitur. Simul enim cum vomitu etiam ſiquid viſcoſum eſt, craſſum & pituitoſum, educitur: nec ſinit copioſum collectum rurſus inteſtinis influere, qui aliorum iterum dolorum author fiat. Oportet autem non ſolùm in ipſo morbo vomitum ciere, ſed etiam quando conquieſcit, id faciundum eſt.
F DE SINAPISMO, & dropace. Similiter & cutis vellicatus, cruentationéſque ſinapi excitatos, & dropaciſmos conuenire arbitror, præſertim in tali morbo iam inueterato. Nam quū affectas partes calefaciant, ſiquis per interualla ipſis vſus fuerit, recrementa in extimam cutem eliciunt. Sin autem puſtulas exiguas, & bullas aquæ plenas, *quas ψυδράκια Græci appellant*, fieri contingat, terreri non debes. At diuturnos affectus & perſeuerantes, iis potius ſolui medicamentis accidit quæ violentiora eſſe videntur. Hæc autem non in acceſ-
G ſionibus, ſed interuallis, magis præſeruationis gratiâ adhibere conueniebat, ne permitteret adhuc ægrum ad affectus admonitionem reuerti. DE MOTV.

Motus quoque, & omnis exercitatio inſigniter iis conferunt qui diutius tali morbo laborarūt, & frequentius eo corripiuntur, ſiue pedibus, ſiue per equum, ſiue etiam nauigio mouere corpus velint. Item palæſtra, & totius corporis perfricatio, locíque mutatio, & longa peregrinatio. Hæc enim omnia extenuant, diſcutiūtque, & totum corpus excrementis liberum reddunt, vni-
H uerſum habitum corroborantia, vt in poſterum affectæ partes frigidum humorem colligere nequeant: imò, neque aliunde influentem promptè in ſe recipiant.

De colico dolore ex flatibus contracto.

lis igitur qui ob copiam flatuum cruciantur, congruunt fomenta quæ ex milio & furfuribus modicè adhibentur: quæ oleis tenuibus & calidioribus, adiecto aliquo flatibus diſcutiendis medicamento, vel ſemine, conſtant. Nam horum aliquo per aluum indito, ſtatim flatuum copia erumpit, & dolor inde conquieſcit. Maximè verò iuuat ipſos etiam cucurbitula bene grandis circa vmbilicum admota, vt nonnulli curationis celeritatem admirati, cogitarint magia quadam & non ratione artis, leuationem doloris ipſis obtingere. Conſtat autem etiam in hoc victum calidiorem magis adhuc præponendum eſſe.

De colicis qui ex ſtercoris duri obſtructione dolent.

Eos verò qui ob ſtercoris duri obſtructionem colico dolore vexantur, multo hydrelæo potiſſimùm & mulſa curare, atque eadem propinare ipſis conandum eſt. Ita nanque ſtercus quod exſiccatum iam induratumque fuerit, ex continuo iniectionum vſu humidum euadens, ad internas partes delabi & excerni poteſt. Ac omnem victum humidum his conuenire notum eſt, maximè eum qui ventrem ſubducere creditur. Itaque alypias herba oleribus incocta, ſimiliter parthenium, mirabiliter aluum ſubducere videntur: item veteris galli ius. Oportet autem, ventre ipſius explicato, ſaleque & anethi coma repleto, coniectum in aquam copioſam tandiu decoquere donec admodum diſſoluatur, & intabeſcat. Si verò cum eo quoque polypodii vnciam coxeris, ius magis adhuc aluo ducendæ erit: ſi vinum etiam aut muſtum adieceris, multo ipſum ſuauius & ad alui deiectionem efficacius reddes. Quoniam verò nonnulli vſi ſunt etiam folle fabrili, & catapotiis ex plumbo factis, (nihil enim aſſumptis antidotis ac iniectionibus magnum quid præſtare potuerunt) neceſſe eſt de hoc quoque nonnihil dicere. Nam ſi citra inflammationem præcedentem frigidus colicus ileoſuſque affectus ſit, tunc curatione per vtrem vtendum eſt: ſin autem inflammatione prægreſſa adſtrictio alui oborta ſit, hæc curandi ratio, præterquam quòd nihil iuuet, maximè etiam nocebit. Accommodetur autem vſus ipſius in hunc modum. Canalem medicum folli fabrili adaptato: & quum hoc feceris, ipſum aperito, quouſque totum flatu repletum conſpexeris, atque tunc demum ceu in clyſtere ventum intrò immites, & vtrem comprimes. Deinde ex momento nitri & hydrelæo clyſterem inicies. nam omnia quæ in ventre & inteſtinis continentur, vnà cũ clyſtere euacuabũtur, vt admireris, ſiue ſtercus, ſiue humor, ſiue ſpiritus flatulentus fuerit id quod incluſum erat. Pari modo etiam catapotiis ex plumbo vti licet: ſed quum nulla inflammatio infeſtat, præcipuè inter initia. Nam progreſſis iam diebus aliquot, & laxa quadam mollicie, concoctionéque apparente, meo iudicio, etiam catapotia ex plumbo, & quæ euphorbio conſtant, tunc dari poterunt, & obſtructionem pulchrè diſcutere.

De colico affectu ex calidis & bilioſis humoribus naſcẽte.

Quũ hactenus de colico dolore ob flatuũ copiã cõtracto, itẽ de eo qui ex frigidis & craſſis humoribꝰ prouenit, tractauerimus: iam tandẽ etiam de iis qui ob bilioſos & acres humores hoc morbo corripiuntur, agemus, exorſi hîc quoque ab ipſorum internotione.

NOTAE colici doloris ob calidos bilioſóſque humores excitati. Noſces rurſus colicos cruciatus ex calidis bilioſis & acribus humoribus concitari, quòd interna morderi, exuri, & lancinari videantur: item quòd lingua arida ſit, & ſitis vigiliæque vrgeant, & ſingulis diebus magna ex parte acceſſio inuadat: vrina ſit acris, & quæ per aluum excernuntur, bilioſa copioſaque. Adhæc, quòd cibis calidioribus, potionibus, & medicamentis ægri magis irritentur, & plures ipſorum non ſine febri agãt. Tales igitur notæ colici affectus ob bilioſos & calidos humores prouenientis habentur. Curare autem contrariis nimirum conuenit, quæ refrigerare & humectare poſſint. CVRATIO colici affectus, ex calidis bilioſiſque humoribus orti. Cremor ergo ptiſ-

A ſanæ, ſi per ſe offeratur, nullam habens mixturam aut porri, aut copioſioris ſalis, his eſt vtiliſſimus. Nam abſque ſale calorem refrigerare, & bilioſum abſtergere, ſiquid aliud, poteſt, præſertim copioſior, & ſæpe exhibitus: adhæc ouorum recens poſitorum lutea aſſumpta. DE OLERIBVS. Olera his commodiſſima ſunt, ſi & cocta & non cocta exhibeantur: his adhuc magis lactucæ grandes, & auctæ, ſi probè refrigeratæ exhibeantur. Dari autem debent hæc iis potiſſimùm quos vigiliæ vrgent, & calidiore tempe- B ramento præditis, & ætate vigentibus. Porro omne pomum quod refrigerare & humectare poteſt, his datur vtiliter: nec vlla ſuſpicio eſt ægros hinc offenſum iri. Cucurbitam verò ſolam metuere oportet, eo quòd ipſa naturali quadam vi colo aduerſetur, vt omnes teſtantur. Ego itaque noui non ſolùm iuniores, ſed etiam ſenes paucis diebus huiuſmodi victu curatos fuiſſe. Adhæc frigida aqua vſus ſum, in quibus vires robuſtas, & principales particulas illæſas deprehendi. ac ſcio leuaſſe me omnino dolorem, & to- C tum morbum, ne amplius reuerteretur, prohibuiſſe: idque quum æger antea crebris acceſſionibus corriperetur. Illi verò potiſſimùm immunes ab acceſſione poſtea manſerunt, qui præterquam quòd vino abſtinerẽt, etiam ab acribus omnibus in poſterum ſe continebant, perſeuerabantq; in aquæ potionis & victus refrigerantis vſu. At in quibus aut principalis particulæ inflammationem ſuſpicatus, aut vires infirmas eſſe, aquam frigidam dare metui, in his etiam roſaceum copioſum ac refrigeratum, per inferiora me inieciſſe noui, ac D plurimum profuiſſe. Adieci etiam ſubinde adipem anſerinum, ac præſidium attuliſſe ſenſi. Porro ob bilis acrimoniam & immoderatam roſionem, necnon ramentoſa quæ per aluum excernuntur, probè fac.. etiam cremor ptiſſanæ vnà cum chamæmelo iniectus, & lutea ouorum ſimul cum roſaceo his per aluum indita. DE PISCIBVS. Ex piſcibus ſumi debent duriore carne præditi, vt ceris, orphus, glaucus, ſcorpius, caris, coccyx, ſepia, & loligo. DE TESTACEIS. Ex teſtaceis, pectines, oſtrea, cochleæ E marinæ. Vtilis ipſis etiam erinacius exiſtit, vt qui præterquam quòd contemperet, refrigerétque, præterea etiam ſtomacho gratus eſt, aluúmque & vrinam mouet: quibus nihil eſt præſtantius. DE CARNIBVS. Ex carnibus potiſſimùm dare conuenit quæ difficulter conficiuntur, vt pedes bubulos, & ventriculum: item ſuum vuluam, & vngulas probè coctas, refrigeratáſque. DE FRVCTIBVS pomaceis.

Inter fructus melopepones omnibus aliis pomis præferendi ſunt. Ne autem os ventriculi ſubuertatur, F miſcere ipſis aceti paulum oportet, quum aſſumentur. Adhæc aliud quoduis pomum à flatibus alienum, & dulce, modicè voluptatis gratia ſumere alienum non eſt. Ex placentis aut bellariis nihil prorſus offerri iis debet qui à bile roduntur, & colico dolore cruciantur. DE BALNEIS. Balnea dulcis aquæ his adhibeantur, præſertim ætate vigentibus, & calidiore temperamento præditis. ſit autem aer temperatus, & calidæ aquæ ſolium. Cæterùm partes quidem affectæ vngantur chamæmelino, totum verò corpus hy- G drelæo. Cauendum autem ne oblinantur nitro, aut ſampſucho, vel omnino acri quodam vel calido: item ne affecta perfricentur, fomentiſque obducantur. Et ſalſæ aquæ, aut nitroſæ, & in ſumma, aquarum naturalium vſus vitari debet. Reuerſi à balneo non ſtatim vinum ægri bibant, ſumant autem cremorem ptiſſanæ, aut aquam tepidam: in medio verò cibi, ſi velint, recentatam dictam bibere ipſis permittendum, ipſamque aquam frigidam: ac potu eius iuuantur. At vino ſi in totum abſtinere poſſent, vtile eſſet: ſin autem nolint, H eo quòd ex toto vini abſtinentiam ferre nequeant, concedendum ipſis tenue & aquoſum. DE MOTV. Exercitiis autem, geſtationibus, omníque motu per interualla morbi, neque multis, neque validis vtantur. Neque enim ferunt, ſed ſtatim intemperati & acriores redduntur, vbi largius exercitiis

vis fuerint. Abſtineant autem ab ira, omnique cura, A quatenus licet, & omnis generis laſſitudinibus. Ita nanque temperanter ac in omni hilaritate degentes, moleſtum & excruciantem coli dolorem euadere poterunt.

DE PVRGATIONE. Quòd ſi purgatione interdum vti in iis qui ob biliosum acrémque humorem colico dolore afficiuntur, oporteat, obſeruandum eſt ne vllũ adhuc medicamentũ quod acre quid obtinet, offeratur, vt euphorbiũ, aut cnidiũ granum, aut lathyrides, aut veratrũ. Hæc enim omnia præterquã quòd nihil hos iuuant, præterea etiam tormina & roſionem pariunt, & B aliam bilem excitant. Vtile igitur his eſt antidotũ quod picra dicitur. Si nanque bilis quæ dolorem roſionémque inducit, inteſtinorum ipſorum tunicis affixa tibi videatur, ipſa per ſe picra eis dari debet: ſin autem non ſolùm in tunicas abſorpta eſt, ſed etiam in ſpatio continetur, ac aliunde frequenter influit, tunc antidotum nõ per ſe exhibẽs, ſed adiectis ei ſcammonii lacrymæ ſcrupulis duobus, aut paulo ampliori aut minore modo, ipſos purgabis: necnon theodoreto, admixta ei ſcammonii lacryma. Quòd ſi æſtas fuerit, etiam rhodomeliti aut C rhodomelo ipſam adiicientes, aut hydroroſato, ſic purgare ipſos conuenit. Valde enim iuuantur, non ſolùm quòd infeſtante dolore leuentur, ſed etiam quòd totum prorſus affectum euaſerint.

DE COLICIS doloribus ob inflammationem inteſtinorum contractis.

At ſi colicum affectum ob inflammationem inteſtini fieri contingat, nequaquam purgationem in his, præſertim inter initia, & quum illa nondũ ad cõcoctionem peruenerit, exhibere audebis. Qui enim medicamenta ventri ducendo apta præbere non dubitarunt, ægrotan- D tibus periculorum authores & mortis extiterunt. Accidit nanque vt datum medicamentum humores ex illæſis ac ſanis particulis trahat, & tranſmittat affectis. Quũ autem hæc id quod illatum eſt nequeant propellere, neceſſe eſt dolorem, vigilias & tormina augeri: quibus omnibus increſcentibus, in ileoſum morbum incidere. Neque enim aliud eſt ileos quàm colici affectus intentio ac incrementum. Quapropter purgatio inflammatione tentatis danda non eſt: venæ autem ſectio adhibenda, & paulatim ex toto corpore vacuatio tentanda: E eo quòd vniuerſa inanitio tantum præſidii non adferat quantum quæ paulatim fit. Porro ſi propter inflammationis magnitudinem etiam vrinas ſupprimi contingat, venam & in talo & in ſuperiore pedis parte ſecare non eſt alienum. ſæpe enim quum hoc nos feciſſemus, & alui & vrinæ excretio ſequuta eſt. Alimento in his vtendum eſt, cremore ptiſſanæ, aut auena mediocriter. item iniectione per aluũ ex cremore ptiſſanæ, chæmæmelo, ſucco lini ſeminis, & hydrelæo, præſertim ſi etiam febris vehemens vrgeat. rarum nanque eſt colo in- F flammationem ſuſtinente, febrim non oboriri. Quæ extrinſecus imponentur, temperata ſint, nihil acre habentia: è quorum numero eſt etiam chamæmelinum oleum, & ex farina ordeacea linique ſemine epithemata: necnon cerata ſimiliter, quæ componuntur ex chamæmelino, cera, roſaceo, & luteis ouorum. Fiat autem ponderum æqualitas eiuſmodi: Ceræ vnciæ quinque: chamæmeli vnciæ duæ, ſemis, farinæ fabaceæ, roſacei, ſingulorum vnc iæ duæ ſemis: lutea ouorum quinque aut ſex, ſucci lini ſeminis quod ſatis eſt. Oua & farina læui- G gentur, atque tunc ceratum refrigeratum iniiciatur, ac omnia ſubigantur, quouſque inuicem commixta fuerint, ac in vnum coiiſſe videantur. Hoc & renibus & veſicæ inflammatæ pulchrè auxiliari poteſt.

DE BALNEO. Balnea igitur continua, priuſquam totum corpus recrementis vacuatum fuerit, adhibenda non ſunt. Poſt ſanguinis autem vacuationem, etiamſi dolor vrgeat, balneo vti abſurdum non eſt. Si verò vires refragentur, in alueum ægri deſcendent, corpus oleo chamæmelino illinentes. Vino, ſi inflammatio adhuc feruet, & febres præpollent, abſtineant: vbi concoctionis notæ apparuerint, etſi vires imbecillæ videantur, non alienum eſt ipſis vinum tenue & aquoſum propinare. Scio igitur quòd ſiquis prædictis curandi methodis vtatur, non vllo alio extrinſecus remedio opus habebit. Verùm quum plerique eorum qui per circuitus colico dolore afficiuntur, præſertim diuites, neque bibere omnino medicamentum, neque ventrem clyſteriis curari volunt, naturalibus autem quæ alligari ſolent, dolorem ipſorum abigere nos cogunt: conatus ſum etiam de his vobis mentionem facere, quorum & ipſe experientiam habui, & quæ à veris amicis iuuare poſſe cognoui. Ac præſtantiſſimos veterum teſtatos illa inuenimus, vt neque ars experientiæ & miſericordiæ expers eſſe cenſeatur, neque medici ab honeſtate & conſenſu doloris alieni eſſe videantur, tanquam ignorantes naturam, & à ſenſu doloris aliorum affici, & ſimul condolere.

MEDICAMENTA naturalia quæ alligari ſolent aduerſus dolores colicos. Medicamentum alligatorium, certum, cuius & nos periculum fecimus, ac omnes propemodum præſtantiſſimi medicorum comprobarunt. Stercus lupi, ſi fieri poſſit, qui oſſa vorauerit, in canalem includito, ac dato in dextro brachio, aut femore, aut lumbis, per acceſſionem geſtandum: cauens ne dolente parte neque terram, neque balneum æger attingat.

ALIVD, etiam ipſum probatum. Alauda comeſta idem optimè præſtat. Thraces, viuente adhuc alauda, cor eximentes, alligatorium faciunt, femori ſiniſtro ipſum circundantes.

ALIVD naturale comprobatum. Ex porci inteſtino cæco id quod mammoſum eſt accipito, ac myrrha inuolutum, ligatumque in pelle lupina aut canina, dato geſtandum luna abeunte à ſole: ac miraberis.

ALIVD alligatorium. Herculem erectum, ſuffocantem leonem in lapidem medicum inſculpito, ac incluſum in annulum aureum, geſtandum dato.

IDEM rurſus. Alauda combuſta læuigatáque, & cochleariis duobus aut tribus ad dies tres aut quatuor propinata, admodum colicis affectibus auxiliatur.

ALIVD valde efficax. Vmbilici infantis nuper nati præciſi paulũlum in argentum aut aurum includito, cum modico ſale: qui geſtat hoc alligatorium medicamentum, dolore prorſus non corripietur.

ALIVD. Iecur caprillum combuſtum læuigato, datóque ex vino potui: multum ipſis auxiliatur.

ANNVLVS ad idem. Annulum ferreum accipito, ac circulum ipſius octangulum efficito, atque ita in octangulum inſcribito, Φεῦγε φεῦγε ἰοὺ χολὴ, ἡ κορύδαλος ἐζήτει. *hoc eſt, Fuge fuge heu bilis, alauda quærebat*. Subiectam autem figuram in annuli caput ſcribito Huius magnam habui experientiam, ac abſurdum putaui tantum medicamentum naturali vi colico aduerſum, non vobis tradere. Sed admoneo vos ne quibuſlibet huiuſmodi oſtendatis: virtutis autem ſtudioſis, & qui eiuſmodi poſſunt conſeruare, communicate. Quod etiam Hippocrates diuiniſſimus quum nouiſſet, præcepit his verbis, Res quæ ſacræ ſunt, ſacris hominibus oſtenduntur: profanis autem non fas eſt. Paretur autem præfiguratus annulus decimoſeptimo, aut vigeſimoprimo die lunæ.

ALIVD naturale, ad colum efficax, vſu probatum. Lupi ſtercus in tenuiſſimum puluerem tritum, incretúmque, ex aquæ calidæ cochleari dimidio, laboranti dato.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF MARYLAND FOUNDED 1813

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE PODAGRA, Cap. I.

PODAGRÆ affectum ex multis diuerſiſque originem trahere, in primis ſciendum eſt: vnde, meo iudicio, propter generationis varietatem, neque internoſci probè, neque abſolutam curationem conſequi potuit. Hac autem ex re morbus moleſtam triſtemque de ſe opinionem acquiſiuit, nempe quòd nequaquam arte medica vnquam curari poſſit. At ego aſſeuero, ſi & differentiæ & ſpecies ipſius, quot & quales exiſtant, probè internoſcantur, facilem curatu medicis futurũ. Dicamus igitur iam notas ipſius, deinde ſic etiam curationes perſequamur. Speret autem vnuſquiſque quòd ſi animum diligẽter ſcriptis à me intendat, multos iuuabit, non modò morbi principia ſubeuntes, ſed etiam diu iam eo conflictatos. Multæ igitur cauſæ ſunt quæ moleſtam podagram progignunt. Etenim ſanguis qui in ſinus articulorum confluxerit, calidus, tum ipſos, tum compages ac ligamenta diſtendens, vehementem dolorem excitare ſolet. Similiter etiam bilis, quæ frequenter inter neruos & ligamenta influxerit, inflammando ſimul & diſtendendo, magnos cruciatus adferre conſueuit. Præterea pituita, dum in prædicta loca ſe inſinuauerit, validioris doloris cauſa efficitur, dum ſimul cum frigiditate ipſa & arctat & diſtendit. Eadem ratione etiam humor melancholicus, non modò refrigerãdo & premendo, ſed etiam quòd grauitatis ſenſum efficiat, haud moderatas parit acceſſiones. Porro fluxiones non ſolùm ob materiæ influxum articulis oboriri ſolent, ſed etiam propter nudam qualitatem ſolam, calidam & frigidam: adhæc ſiccitas & humiditas fluxiones ſubinde concitat. Quare diligenter (vt diximus) obſeruandum eſt quæ exquiſitè cauſa ſit morbi effectrix, ac remedium vnicuique conueniens accommodãdum.

Si podagra à unbilioſo humore naſcatur.

Incipiamus igitur de dolore verba facere qui ob bilioſum humorem naſcitur. etenim magna ex parte, quũ eiuſmodi humor ſuperat, fluxiones in articulos decumbere conſueuerunt. Noſces autem an humor qui influit bilioſus ſit, inde quòd nullus manifeſtus tumor articulis oboriatur. Deinde, quòd æger igneam potius caliditatem quàm diſtenſionem aut grauitatem quandam inſidentem percipiat: præterea quòd particula dolens colore rubro ſpectetur, & refrigerantibus quidẽ oblectetur, iuuetúrque magis ab ipſis quàm calefaciẽtibus. Cæterùm etiam cauſæ quæ præceſſerunt, item ægri ætas, temperatura, anni tempus, regio, atque alia quæ didicimus, ſuperantem humorem indicabunt bilioſum eſſe & calidum. Si igitur humor qui articulis influit, acris & bilioſus eſſe, ex indiciis quæ commemorauimus, tibi appareat, liquet ſanguinis vacuationem adhibendam non eſſe: ſed medicamento potius bilem ducente vtendum, vbi prius acrimoniam humoris aut roſionem humectaris, & contemperaueris. Non ſemel autem, verùm ſæpe, ſi res poſtulet, æger purgandus eſt. ita nanque articulos à recrementis & fluxionibus tutos ſeruare poteris ſi materiam ſuperantem, non vniuerſam ſed per vices ſubtrahere ſemper coneris. DE MEDICAMENTO bilioſum humorem expurgante. Sit autem medicamentum purgans ſimplicius, quod nõ adeo calidum quiddam habere debet: quale eſt etiam quod ex ſucco roſarum paratur, quod odoratu gratũ & deuoratu ſuaue apparet, ſtomachum autem non ſubuertit. Nam huius quoque cura in omnibus fluidis affectibus haberi debet, vt ne ventriculi os ab iis quæ aſſumuntur offendatur. ipſi nanque infirmanti omnes nerui conſentiunt, & fluxionibus tentantur. Habet autem ſcriptura in hunc modum: Roſarũ ſucci ſextarii duo, mellis ſextarii quatuor, ſcammonii torrefacti vnciæ quatuor: omnia ſimul incoquantur vſque ad mellis ſpiſſitudinem, & ſcammo-

A nia in puluerem redacta eis adiiciatur. Summus medicamenti modus eſt, cochlearia quinque: minor, cochlearia duo: medius, tria. At maior aut minor medicamenti dandi modus, ex copia aut abundantia humoris definiatur. ALIVD ad idem. Ad eos verò qui os ventriculi paulo frigidius habent, non eſt alienum etiam piper ei admiſcere. Habet autem ſcriptura huius in hunc modum: Roſarum ſucci libra, ſcammoniæ vncia, agarici drachmæ quatuor, piperis ſcrupuli duo, mellis vnciæ ſex. Lento igne incoquito, ac, vbi in craſſitiem coierint,
B tunc ſcammoniam, agaricum & piper adiicito, atque ita vtitor. Dantur cochlearia quinque aut ſex, pro virium ratione. ALIVD purgans, ex malis cotoneis.

Mala cotonea octo, ſcammonii adiecta vncia: extrinſecus fermento obducito, aſſatóque. Vbi probè ipſa aſſata fuerint, mellis quod ſatis eſt adiicito, vt neque craſſũ, neque valde liquidum euadat: ac dato ex eo cochlearia duo aut tria, prout vires ægrotantis poſtulãt. Talia quidem ſunt purgantia, iis qui potione ipſorum oblectantur accommoda. At ſi potu aſſumere nolint, etiam cata-
C potia ex liquore ſcammonii fieri debẽt. Habent autem in hunc modum: Abſinthii drachmæ tres, ſcammonii ſcrupulus. Admixto roſati modico, fingito catapotia, ac dato ſimplicem compoſitionem: interim verò duplicatam, pro ægri viribus & humoris copia. Hoc ſanè modo eos quorum articuli bilioſi humoris fluxione laborãt, purgare conuenit. Verùm non ipſi ſoli corpori proſpiciendum eſt, ſed etiam particulas affectas refrigerare ac mitigare conandum, vt ne propter immodicum ardorem, aut magnum articulorum dolorem, particulæ ma-
D gis fluxionibus tententur. Etenim caliditas partium affectarum materiam ad ſe allicere, & dolorem rurſus excitare ſolet. Huius igitur gratia ambobus proſpicere, refrigerare & lenire properandum eſt, vt particulæ temperatæ & doloris expertes reddantur. Ad quod præſtantiſſimum in his eſt roſaceũ, ſi quotidie affectis partibus inducatur, & ſenſim infricetur. Melius itaque feceris ſi luteum oui admiſceas, & veluti in vnctionem redacto affectas ita partes perfrices, tum veſperi ante ſomnum, tum rurſus mane. Idem verò hoc etiam ad præcauẽdum
G morbum tempore ſanitatis valet, ſi quis ſomnum inituus, & mane progreſſurus, quotidie vtatur. At hoc non ſolùm agendum eſt, ſed etiam aliis omnibus refrigerantibus, & articulos corroborantibus vtendum, de quibus paulo pòſt dicetur. In præſentia verò à victu exordiamur, docentes ipſum nihil calidum, aut quod bilem omnino creare poſſit, recipere debere. Sic igitur & toti corpori & affectis particulis prouidere oportet. Cæterũ & victus obſeruandus eſt, vt ipſe & refrigerans & humectans exiſtat. Cauendum autem quicquid calefaciens
E valde, bilioſum quid procreare poſſit. ALIVD ad eos qui tardius purgantur. Roſarum ſucci vnciæ tres, ſcammonii, mellis, ſingulorum vncia: tithymalli lacrymæ ſcrupuli tres. Datur cochlearium vnum vel duo, ſecundum ægri vires. Hoc medicamentum ad multa valet, tertiana laborantes, arquatos, & lippitudine affectos: atque ſine moleſtia noxáque ſumitur: necnon acre exiſtit. Cum fiducia ipſum dato, quomodocunque velis, præſertim febricitantibus cum ptiſſanæ cremore.

DE OLERIBVS. Inter olera aſſumantur in-
F tybus, lactuca & malua. Sin autem eis oblectẽtur, etiam bletum, chryſolachanum, ſonchus, & quodcunque refrigerare & humectare poteſt. Braſſica verò, naſturtiũ, eruca, porrum, & allium, vt inimica vitari debent.

DE AVIBVS. Ex auibus offerantur phaſiani, gallinæ cohortales nõ pingues, attagenes, perdices, merulæ, turdi. DE PISCIBVS. Piſcium ſaxatiles præſertim, & alii quibus ſubſtantia alba, friabilis natura, & nihil pingue habet. Paluſtres autem vitẽtur. At omnia condimenta recrementis vacua ſint, neque olei,

neque ex acribus, ſeminibus multum recipiant. DE ISICIO. Iſicium verò quod ex his paratur, vtile quoque eſt, præſertim ex durioribus confectum, vt orpho, ceride, teuthide, ſepia, pectinibꝰ. Teſtacea exhibere metuendum non eſt. DE CARNIBVS. Ouillarum carnium decoctum aſſumant, & maximè ventriculi boum. Similiter noui quoſdã qui ita fluxione copioſiſſima & acri laborabant, maximè carnibus bubulis adiutos. Dicebant enim non amplius ſe continuè aut vehementer pedibus dolere, quemadmodum quum tenui victu vterentur: eſſe autem pedes bubulos, & ventres, magis quàm decoctũ. Porro erat hic ætate florida, calido temperamento. DE LEGVMINIBVS.

Inter legumina exhibeantur tum ipſæ fabæ virides, tum ſiccæ leniter feruefactæ: item phaſeolũ Alexandrinum, præſertim maceratũ, & fœnigræci germina. Adhæc halyca & ptiſſanam aſſumere alienum non eſt. Reliqua verò legumina ipſos vitare ſatius eſt. DE FRVCTIBVS pomaceis. Fructum pomaceum ſiccum æſtiuum, admodum dulcem & maturum, offerre cõſulo circa horam ſecundam, aut tertiam: præſertim Perſica, aut rhodacina, & vuam duram, & non aſtringentem, damaſcena, mala dulcia, citria purgata, & excorticata probè. Pirum verò, malum Punicum, aliáque omnia rarò aut nequaquam offerri debent. DE TRAGEMATIS.

Ex bellariis caſtaneas potiſſimum ſumere conducit: non autem nuces, aut pineas, aut amygdala, imò nec placentas, aut liba. Omnia enim hæc iis ſunt noxia quorum articuli bilioſi recrementi fluxionibus infeſtantur.

DE MOTV. Moueantur autem ægri mediocriter citra magnam laſſitudinem, & ante cibum potius quàm poſt. Nam laſſitudo his maximè aduerſatur, vt quæ articulos largius excalefaciat, incendatque, vt ipſi alia rurſus materiem ex longinquioribus particulis ad ſe attrahant, arripiántque, atque ideo cauſam fluxionibus ſuppeditent. DE BALNEIS. Balnea dulcis aquæ his conducunt: atque ea quæ veſperi adhibentur, magis quàm matutina. Nam poſt cibum ſumptum, maximam vim ad calidorum intemperiem corrigendam obtinet, præſertim in gracilibus, ſiccioribus & acrioribus corporibus. Nam in eiuſmodi, ſi quotidie balnea adhibeas, non eis nocebis, ſed plurimum etiã adiuuabis. At priuſquam æger in calidum balnei aerem ingreſſurus ſit, confert ei pedes prius aqua frigida irrigare. Vbi verò mediam domum balnei ingreſſus fuerit, deinde modicè ſudauerit, ſitulæ tepidæ ei ſuperfundentur: atque ita totũ corpus hydrelæo perungi oportet. Porro balnei aerem temperatum eſſe cõuenit, ſimiliter etiã lauacri ſolium. Poſt vnctionem ex tranſitu ſtatim in calidæ ſolium æger ingredietur. Quòd ſi etiã frigidam aquam influere contingat, pedes ſcaturigini ſubmittat, priuſquam in ipſum deſcendat. Egreſſus rurſus è thermis, deſcendere omnino in frigidæ ſolium debet: &, ſi æſtas fuerit, & oblectetur, in ea natet. Veſtimentis autem indutis, pedibus iterum aqua frigida iniiciatur. Reuerſus à balneo in domum æger non ſtatim bibat vinum, præſertim merum: ſed ptiſſanæ cremorem aut tepidam aquam prius aſſumat. In medio autem prandii, ſi æſtas fuerit, aquam frigidam: ſin autem hyems, temperatam bibat. DE VINIS factitiis. A vinis factitiis abſtineant: ſin autem oblectentur, ſumant aut roſatum, aut abſinthites, ſimiliter refrigerantes, quemadmodum Romani facere conſueuerunt id quod vocatur recentatum. Ita ſanè præſeruari debent ii qui bilioſi humoris fluxionem in articulis experiuntur. At ſiquando rurſus aliquem fluxionibus corripi contigerit, eo quòd negligentius ipſe (vt veriſimile eſt) victus rationẽ obſeruarit, tali via ac modo vti debet, ac nullum calefaciens offerre, ſed quæ magis refrigerantis ſunt facultatis: ex quorum numero habentur pſyllium, ſolanum, portulaca, altercum, ſemperuiuũ, lactuca, & paluſtris lenticula. Sed hæc ſanè omnia per ſe læuigata, & præſertim viridia, dolores qui in acceſſionibus oriuntur, abundè lenire poſſunt: adhuc etiã magis ſi paucis farinis ordeaceis vel vnum ex prædictis vel duo admiſceas. At ne ſicceſcant, vtile eſt etiam roſaceum cataplaſmati adiicere: ac frigida omnia his adſe-

A rantur, mutentúrque crebrius, vt frigiditas permaneat. Scire autem licet, ſemen pſyllii, ſi aqua maceretur, & diligẽter ſubigatur, viſcoſúmque fiat, & ordeaceis farinis permiſceatur, mirabiliter dolores mitigare, feruorem & ardorem doloris extinguere, & affecta loca ad temperiem bonam reducere. Si igitur herbarum copia habes, commodum eſt his vti: ſin autem tempus non permittat, harum loco cerato roſaceo mitigate, quod pulchrè aduerſus calidas intemperies reſiſtere poteſt, præſertim ſi frequentius immutetur: verùm ceram refrigerare ſemel atque iterum oportet, priorem aquam mutando.

B Validius ipſum reddes ſi vuæ acerbæ ſuccum, aut portulacæ, aut albumina ouorum, & ptiſſanæ cremorem admiſcueris. Porro ad intemperies non admodum ardentes optimè facit etiam ceratum ex lomento factũ. Habet autem hoc pacto: Ceræ vncias quinque, chamæmelini, roſacei, ſingulorum vncias duas, & ſemiſſem: lomenti ſemunciam, ouorum octo lutea. Hæc primùm læuigato, deinde facto cerato, in pila mulceto: exceptis vtitor frequentius. At ſi magnus quidam dolor vrgeat, etiam me-

C dicamenta quæ ex croco, ſucco coriadri, glaucio, & exiguo opio parantur, adhibere conuenit: verùm ſoluere ea ex poſca oportet. Cæterùm ſciendum eſt, epithematum & vnctionum quæ torporem inducunt, liberaliorem vſum cauendum eſſe, vt quæ magis offendant quàm iuuent. At ſi ob vehementem dolorem æſtumque ipſis vti cogamur, animus diligenter adhibẽdus eſt ne huiuſmodi auxilia diu incubere permittamus: verùm ſiue vnctiones, ſiue pharmaca eſſe quæ adhibentur, acciderit, conãdum eſt, ſtatim ſimulatque feruor doloris finierit,

D ipſa prorſus auferre. Vniuerſa nanque hæc diutius inhærentia, torporem & mouendi difficultatem in articulis excitare ſolent. Si igitur, dum nos ipſis immoderatius vtimur, eiuſmodi fieri contingat mouẽdi difficultatem vel torporem, tunc commodum eſt vti etiam medicamento διὰ χυλῶν ex chamæmelino ſoluto, vel δι' ἀλθαίας. Hæc enim omnia concoquere ſolent, & morbos ex intẽpeſtiuo frigidorum vſu orientes reſtituere. Medicamenti δι' ἀλθαίας ſcriptura eſt talis. MEDICAMENTVM δι' ἀλθαίας. Fœnigræci, ſeminis lini, al-

E theæ, ſingulorum vncias quatuor. Hæc omnia triduo ex nouem aquæ ſextariis in vaſe æneo macerabis, deinde coques, vt quamcraſſiſſimus eorum ſuccus fiat: percolabis eum, exprimeſque fortiter, & libras duas eius ſumes: olei autem veteris totidem cacabo iniicies, coqueſque lento igne, donec ſuccus conſumatur, & ſolũ oleum remaneat: iterum colabis, indéſque cacabo mũdo, & appones igni. Huic addes ceræ, colophoniæ, ſingulas libras: galbani boni vncias quatuor. Sublatum ab igne ceratum vaſe condito, & vtitor. Confert etiã quòd à mul-

F tis paratur: verùm hoc multum ſum expertus, nõ ſolùm in podagricis, ſed etiam viſceribus induratis, & aliis ſimilibꝰ multis. Vbi verò refrigerati articuli incaluerint, & proprio rurſus agi motu incœperint, robur etiã particulis adiiciendum, ne ſubitò in poſterum fluxionibus tententur. Erit autem hoc cõmodius ſi palmulato cum aceto roſaceo liquato vtamur. Inopia autem roſacei, id quod ex immaturis vuis fit oleum proficiet. Verùm prius conuenit ipſum mollius imponere, quod mitem habeat ſubſtantiam: poſtea verò quũ articuli mouẽtur,

G etiam dura glutinantium craſſitiem ſortita admouere, rationi conſonum eſt. At ſi medicamenta ferre æger nequeat, (multi enim ſunt qui medicamentis impoſitis grauentur) non alienum in hiſce vti etiam aliis quibuſdam quæ affecta cõfirmare poſſint. Sunt igitur permulta, præſertim ſuccus acaciæ cum poſca illitus: item lycium vnà cum croco, & glaucium: necnon ſuccus perdiciadis ſimul cum poſca illitus validam vim obtinet. Sunt autem & alia ſimilem his facultatem conſequuta: ſed hæc quoque ſufficiãt, quæ pauca ſanè prædictis eſſe

H videntur, ſed validam vim repræſentant. Et ſiquis ipſis etiam per ſanitatem vti velit, confidat ipſas particulas, quæ prius iniuriis affici, & crebris fluxionibus tentari cõſueuerãt, ſanas & à fluxionibus liberas cõſeruatũ iri.

Si podagra ex pituita prouenerit.

Hoc igitur modo curari debent qui ex bilioſo hu-

more, calido & acri, fluxiones experiūtur. At ſi id quod influit, pituitoſum eſſe contingat, & fluxus frigidus in affectis particulis percipiatur, neque ipſæ rubræ, neque feruidæ ſint, ſed magis extenſæ, calidis quidem iuuentur, frigidis autem moleſtentur læ dantur que: præterea ſi etiam vita ipſorum quæ præceſſit, frigida fuerit, humorem magis pituitoſum eſſe qui articulis influit, indicatur. Nam ocium magna ex parte præcedit potius quam exercitia, item creber plurium ciborum & vitioſos ſuccos generantium vſus, vt iſiciorum, aſtacorum, aut buccinorum, aut pectinum, aut polypodum, aut leguminum, aut plurium pomorum, & intempeſtiuarū lauationū. Si igitur hæc quoque præter alia indicia, id quod influit, frigidum & pituitoſum eſſe tibi oſtenderint, cum fiducia tandem ad curationem ipſius accedito. DE CVRATIONE. Dicamus igitur iam quomodo etiam frigida podagræ ſpecies curari debeat. Quòd igitur influxus qui ex frigido humore pedibus accidit, calefacientibus ſemper indigeat remediis, omnibus manifeſtum eſt. Quia verò id quod in partem defertur, non ſemper eſt ſimile copia, vel qualitate, vel ſubſtātia, ſed aliis quidem id quod influit, copioſum, aliis autem exiguum, & quibuſdam craſſum, quibuſdam tenue, & his in ſumma cute, illis circa membranas interiores, neceſſe eſt nos quoque ita ſimiliter ad qualitatē & quantitatem affectus præter naturam reſpicientes, tum copiam, tum qualitatem, tum (vt ſimpliciter dicā) omnē curationis modum morbo indicato accommodare. Si igitur id quod offendit pituita eſſe tibi videatur, hanc ante omnia medicamētis in id efficacibus euacuare neceſſe eſt. Non enim fieri poteſt vt qui remediis parti inducendis vtitur, aliquid ferat adiumenti, niſi totū corpus primùm recrementis liberum reddiderit. At ſi quod offendit, non modò pituitoſum fuerit, ſed etiam ſanguineus ſimul humor abundans appareat, vtraque fieri debent: ſed venæ quidem ſectio prius, deinde ſic virib⁹ recreatis, ad medicamentum purgans veniendum eſt, quod pituitam craſſam & non ſeroſam attrahere poſſit: quemadmodum plerique faciunt, lathyridas, liquorē tithymalli, & granum cnidium ipſis exhibentes: qui dū tenues pituitas euacuāt, authores magis læſionis quàm auxilii ſiunt, qui humores craſſiores adhuc magis ſiccos & ad diſcutiendum contumaciores reddant. Itaque talia ſemper vitari debent: ſin autem etiam dederit aliquis, admiſcere ipſis quædam extenuātia oportebit. Sic enim talium miſtura vacuationem quæ ex ipſis prouenit, innoxiam ac tutam reddet. Certe oxymeli Iulianiū tale eſt, ex iis quæ extenuant compoſitum, repurgánſque non modò ſiquid tenue, ſed etiam craſſum, articulis affixum & inſinuatum exiſtit. Hæc porro eſt ipſius compoſitio. OXYMELI Iulianium. Rutæ, origani, lathyridum, tedarum, alypiadis, ſcyllæ, ſurculorum ſambuci, pulegii, ſingulorum vnciæ tres: comæ thymi vnciæ quatuor: anethi, mādragoræ radicis, ſingulorum ſemuncia: iridis, folii, coſti, ſpicæ nardi, aſari, veratri albi, hyſſopi, amomi, hyperici, cumini, ſingulæ vnciæ: agarici, polypodii, epithymi, aniſi, ſingulorum vnciæ duæ: rheu pontici ſeſcuncia. Lathyridas, coſtum, granū cnidium, & ſpicam nardi cocto oxymeliti inſpergito. Sint autem aceti ſextarii decem aut tredecim, mellis ſextarii quinque Herbas triduum in aceto macerari ſinito, deinde ſic excoctis, dum amplius dimidio conſumptum fuerit, mel adiicito, inſpergitóq;: deinde quæ inſpergi debent, granum cnidium, lathyridas, coſtum, & ſpicam nardi, ſimul læuigata excipito, ac pro viribus vtitor. Modus ſummus eſt vncia, minor ſcrupuli octo. Ita ſanè plerique parant. Ego verò tantùm in oxymelite agaricum in tenuiſſimum puluerem redactum inſpergens, ſuauius & minus moleſtum effeci. Frequenter autem ipſi ſcammoniam adiecimus quum validius purgare vellemus. at ſi non libenter ægri oxymeli aſſumāt, catapotia ipſis dato ex ouis. Sint autem eiuſmodi vt poſſint & ipſa viſcoſa craſſique ſucci recrementa ex articulis purgare. Multa igitur talia habentur: maiori autem in vſu ſunt quæ à nobis in hunc modum conficiuntur: Aloes hepaticæ, colocynthidis, veratri nigri corticis,

A ſingulæ vnciæ: euphorbii, nitri, ſingulorum ſemuncia: ſucco braſſicæ, aut malorum, aut citrii excipiuntur. Vtitor pro virium ratione. Præſtat autem non modò ſemel, ſed etiam frequenter ipſa exhibere. Neque enim craſſiora recrementa vniuerſa ac vna vice extrahi poſſunt, ſed paulatim, & per vices. Nam hoc pacto ex frequenti ipſorum vſu extenuatur ſiquid craſſum viſcoſumque intus hæret, & idoneum magis trahentibus ad euacuationem redditur. Cæterùm ſciendum eſt, ipſa nō modò præſeruationis gratia, per morbi interualla dari

B debere, ſed etiam in ipſius circuitu. Nam acceſſionem valde mitigant, dum materiam ex partibus affectis eliciunt, nec in poſterum fluxione tentari ſinunt. Poſt purgationes antidota etiam nonnulla exhibere conuenit, quæ viſcoſa craſſáque recrementa extenuare probata ſunt. Iuuantur autem his omnium maximè qui natura pituitoſi ſunt, humidóque & frigido tēperamento præditi: quemadmodum rurſus offenduntur valde qui ardoribus æſtuant, curis & vigiliis per totam vitam cōficiuntur. Multa igitur ſunt antidota quæ validam vim

C habeant, oſtendántque crebrò maximam in pituitoſo & humido temperamento præditis efficaciam. Sed ego nullum præſtātius eo quod διὰ κοραλλίου dicitur inueni. Nam præterquam quòd nihil in potu habet inſuaue, præterea etiam efficax & abſque periculo exiſtit. Non enim immoderatè ſiccat, ſed eo quòd in altum penetrans viſcoſos affixóſque articulis humores extenuet, vtilitatem indicat. Habet autem antidoti deſcriptio in hunc modum: Corallii ſcrupuli ſex, myrrhæ Troglodytidis vnciæ quatuor, caryophylli ſcrupuli duodecim,

D rheu Pōtici vncia, folii dolū nō experti ſcrupuli duodecim, pæoniæ radicis vncia, ariſtolochiæ lōgæ vnciæ duæ, ariſtolochiæ rotundæ tantundem, ſpicæ nardi vnciæ 4. Hæc optima & ſincera deligens, ne medicamentum iis quæ promittit fruſtretur, contundito, & tenui admodū cribro incernito, datóque ægro ſcrupulum mane ex tepida, & à cibo abſtineat horis ſex: initium autem antidotum hoc exhibendi ab ipſis Ianuarii calendis fiat, capiátque æger primùm quotidie per dies centum, & intermittet triginta, deinde iterum bibet per dies cētum,

E & quindecim intermittet. Quum ducētos ſexaginta abſoluerit, potiones autem ducentas aſſumpſerit, dabis iterum alternis diebus, & in centū ſexaginta diebus potiones octuaginta aſſumet. Et poſtea rurſus in ducentis ſexaginta diebus octuaginta potiones abſoluet, ſingulas duobus diebus interpoſitis aſſumens, donec trecentæ ſexagintaquinque potiones aſſumptæ fuerint. Caueat autem qui bibet, iram, venerem, vini aſtringentis vel admodum dulcis potum, omniáque acria olera: piſciū capita, cancros, aſtacos, ſepias, ſmylas, betas, carnes le-

F porinas, legumina omnia, præſertim fabam. Tale ſanè eſt antidotum, & qui morbo in totum liberari velit, cū fiducia ipſo vti debet. Quoniam verò (vt diximus) non omnibus ſimiliter pituitoſus humor ſuperat, neque idem omnium temperamentum, conſtat omnes vno antidoto curari non poſſe, ſed alios imbecillioribus, alios efficacioribus: neceſſariū mihi viſum eſt & vtile, non modò vnius, ſed etiam diuerſorum mentionem facere, vt is qui ea ad ſuperantem vitioſum humorem accommodare velit, ex eis quod ipſi appareat commodum ac

G ſalutare deligat. ANTIDOTVM Heraclidis philoſophi, in multis valde probatum. Spicæ nardi, folii, ſingulorum vnciæ duæ, gentianæ Creticæ, ariſtolochiæ lōgæ, ariſtolochiæ rotūdæ, myrrhæ Troglodytidis, ſingulorū drach. 4: baccarū lauri excorticatarū drach. 4. rheu Pōtici drach. 4. Summus modus antidoti eſt drachma: licet autem plures dare, vt medicus qui exhibet conſiderauerit, etiam ad omnia reſpiciens. Verùm hoc antidotum non ſimpliciter initiò dadum eſt, ſed tempore conuenienti. Optimum autem & primum antidoti

H exhibendi tempus eſto incipiente vere, & ſole arietem tranſeunte: ſin autem aliquid hoc in tempore dare prohibeat, iterum circa extremam autumni partem dare incipito. Verùm ſatius eſt id tentare in frigidiore temperamento præditis, incipiente potius vere: in calidiorib⁹ autem, quum autumnus iam deſinet. At quotidiana

dandi ratio matutina eſto, ſi concoctio probè obita inueniatur: ſin minus, differatur. In illo autem die capiet circa horam ſecundam aut tertiam, quum ructum puriorem & recrementis liberum percipit. A medicamento ad horam fere quintã, à cibo motuque abſtineat, in quiete & hilaritate animi permanens, ab omni ira ſeipſum conſeruans, vt ne medicaminis diſtributioni ſit impedimento. Etenim hoc ſemper curandum eſt, in his autẽ adhuc magis. Quemadmodum enim in multis ſucceſſus magnum adiumentum conciliat, ita etiam fruſtratio maximam moleſtámque noxam inducit. Sit autem quotidianus exhibendi modus drachma: & non intermittas antidotum vſque ad menſes ſex bibere. Quòd ſi verò dilatio quædam aſſumendi medicamenti orta fuerit, intermiſſum diem compenſare oportet. Ego autẽ aſſeuero, in iis qui pituitoſo & humido ſunt temperamento, etiam ad annũ vſque in medicamento exhibendo perſeuerari vtiliter. Quanto enim diutius in illo ſumendo quis perſiſtet, tanto magis ſuperare morbum ac euincere poterit. Cæterùm poſt hæc data antidota, cõſulo omnino per interualla duorum aut trium menſium corpus purgari, eo quòd vitioſus humor admonitionem morbi generationémque iterum excitat. At ſi æger continuam purgationem vitet, ſaltem antidotum quod antea per interualla capiebat, ſumat, præſertim vere & autumno. Ita nanque faciens aliquis, à recrementis & fluxionibus liber in poſterum euadet, non amplius ſuffocationem aliquam neque aliud periculũ metuens. Sciẽdum autem, illos maximè periclitari qui poſt quintum aut ſeptimum annum huiuſmodi antidota aſſumere voluerunt: qui verò incipiente affectu vſi ſunt, deinde etiã purgationibus, poſt ipſius diſceſſum, nullum periculũ deprehenderunt. ANTIDOTVM podagricum Agapeti, & ipſum præclarũ, quo multi ſanati ſunt. Spicæ nardi, iridis, myrrhæ Troglodytidis, anagallidis quæ cæruleum florem profert, pæoniæ radicis, ſingulorum vnciæ duæ: caſiæ, croci, mei, folii, maſtiches, aſari, erythrodani, ſingulæ vnciæ: damaſonii, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingulorum vnciæ quatuor: caryophylli ſemuncia, phuleſcuncia, aloes hepaticæ vnciæ tres. Detur drachma: æger ad annum vſque ſumat. Quũ tanta de remediis vniuerſalibus dixerimus, tranſeamus deinceps ad auxilia quæ partibus imponuntur: initium ſumentes ab iis quæ doloribus ex frigida intemperie contractis conueniunt. CATAPLASMATA quæ locis ex frigido humore dolentibus admouentur. Quum mediocris quidem dolor eſt, in iis etiam braſſica confert, ſi cõciſa obducatur: item apiorum folia, ſimiliter etiam conyzæ. Sin autẽ dolor vehemens ortus fuerit vt ferri non poſſit, in his vti cataplaſmatis oportet, præſertim mitigantibus: qualia ſunt quæ farina fœnigræci, ſeminis lini, lolii, & melle modico conſtant. Fœnigræci farinæ ſint partes tres, lolii pars vna: non diſſuadeo, etiam ciccera ipſis ſimul admiſcere. Cæterùm coquito ipſa ex vino tenui & calidiore, nardinóque vnguẽto, & Cyprino modice incocto, præſertim hyeme: tunc enim, etſi calidius quippiam ipſis adiicias, non offendes, ſed etiam potius iuuabis. Nam ad dolorem leuandum diſcutiendúmque efficacius erit id quod admouetur. Miſceantur igitur ipſis, ſi quidem opus erit etiam paulo adhuc calidius cataplaſma efficere, tum folia lauri, tum alia molliſſima: & conyza ſimiliter, aut apium, aut ſmyrnium, & quæ alia eiuſdẽ ſunt facultatis. Verùm cataplaſmatis portio ſit maior: multo autẽ minor iuris ex his decocti, quod cataplaſmati admiſceatur. Si enim plus herbarum adiectum fuerit, præſertim inter initia acceſſionum, plurimum nocere ſolet. Cõmodius igitur eſt in declinationibus, iis quæ magis diſcutiunt vti: prius autem lenire expedit. At ſi æger dolorem, quũ cataplaſmata imponũtur, immoderatum eſſe & intolerabilem dicat, neceſſe eſt tunc vti ſuperfuſionibus quæ diſcutiant ſimul & repellant: ex quorum numero vnum etiam hoc eſt frequẽter in multis celebratum. habet autẽ hoc pacto: Ex aceto acerrimo decoquito thymum, origanum, ſatureiam, & calaminthen, in mõtanis potius locis decerptam. Vbi igitur herbæ coctæ probè fuerint, omnémq; vim ipſarũ

A exuerint, tunc aceto reliquo adhuc calido accepto particulas affectus ſuperfundito. Non modò enim ſemel, ſed etiam ſæpe experientia probatum eſt: ac mirum quod in calidis quoque fluxionibus adhibitũ profuerit, & defluxionem rurſus alteram oriri prohibuerit. Vbi verò dolor poſt ſuperfuſionem moderatior euaſerit, etiã ceratis, ſi res poſtulet, vti licet, non ſolùm quæ ſummam cutem infeſtãtia, ſed etiam in alio fixa calefacere & diſcutere queant. Ac primum ſanè cõducit ceratum quod ex ſtruthio paratur, & vim mitigatoriam digerentémB que obtinet, admouere. Confectio eius ita habet. CERATVM ex ſtruthio. Suffiminis ammoniaci, lactis vaccæ nigræ, ſingulorum vnciæ tres: ſeminis lini vnciæ octo: oua quatuor. His in læuorem tritis, ammoniacum ex lacte macerato, læuigatóque: deinde addito colophoniæ vncias tres, adipis ſtruthii vncias duas ſemiſſem. Confectis vtitor. ALIVD vehementer bonum. Epithema quod ex euphorbio paratur, validũ eſt ad ampliores perfrictiones, & intolerabiles ex his dolores cõtractos: necnon articulorum infarctus, obſtructionéſq;. C Habet autem eius cõpoſitio hoc pacto: Olei veteris ſeſquilibra, ceræ, nitri Alexandrini, terebinthinæ electæ, ſingulorũ libra: euphorbii vncia, iridis Illyricæ vnciæ duæ, fœnigræci farinæ ſeſquiſextarius. Nobile eſt medicamentum, & in multis eiuſmodi affectibus frequẽter approbatum. Etenim ſummam cutem diſcutit & vellicat, trahitque ex alto quæ impacta ſunt, & diſcutit, dolorem exſcindit, & (quod omnium optimum eſt) manus nõ inquinat, & ſine moleſtia aufertur. Noui autem ipſum quoque euphorbium, vnà cum oleo & cera incoctum, D etiam magnos dolores à frigido humore natos mitigaſſe. At mirari non debemus quòd euphorbium, quum ſit adeo calidum & rodens, commendemus tanquã dolores lenire poſſit. Sunt enim nõnulli cruciatus qui immutari nequeunt niſi aliquod acrius ipſis admoueas. Itaque ratio neque horum quicquam miratur, neque vtentes damnat: quemadmodum nec quum videt contraria quædam ex dulcibus aquis in vehementi defluxione adhiberi, ſed conſiderat nimirum & diſcernit probè, methodumque admiratur. Vt enim ex tenui, rodenE ti & acri humore dolentibus balnea iure profuerunt: (partim enim diſcuſſerunt, partim etiam ad bonam tẽperiem redegerunt) ita rurſus frigidorum humorũ defluxiones expertis, qui articulorum membranas dolere dicant & diſtendi, meritò vſus eorum quæ cutem calefaciunt, rodunt & vellicãt, profecit. Ego ſanè noui quẽdam ſolo ſinapi in huiuſmodi, dum maximè vrgerent acceſſiones, vtentem, dolore liberatum. Admiſcebat ei frequenter ficus ſiccas, & acetum, eáque ſubigens emplaſtri figura, medicamentum ſic imponebat. Ac alium F ſimiliter ſpectaui medicamẽto διὰ κανθαρίδων vſum, ac maximas gratias agebat. Nam puſtula quæ a medicamẽto fiebat, rupta, multus humor excernebatur: atque hoc eueniente, plurimum iuuari ſe dicebat. Item διὰ σκορόδων, *quod ex alliis conficitur*, aliis profuit, aliis obfuit: ipſáque ſola allia inducta, & præſertim quæ cruſtam faciũt, apud barbaros iſcæ dicuntur. Ego verò non laudo huiuſmodi medicamenta quum per ſe admouentur. nocent enim maximè, etiamſi lenire videantur, quum nihil habeãt quod emolliat, extrahãtque refrigeratos hu G mores, & admodum infixos. Nam id quod tenue eſt ſolum per ea exhalat: craſſum autem & terreſtre relinquitur, vt quod manere & articulis infigi ac adhæreſcere compellant. Præterea magis exſiccant, & ſiccante ipſorum vi atque calefactoria, quæ ineſt ſinapi & acribus omnibus, nimiũ aſſant. Quòd autẽ hoc euenit, nulli nõ conſtat: nam omnes ſolis adeo acribus medicamentis quæ nihil habent emolliens, vſi, præſertim initio, & quum vrgeret copia, articulos nacti ſunt ad motum difficiles, & poſt longum tempus eò reuertentes vt potue H rint incedere. Conſultius igitur eſt his ſolis non vti, aut eum qui vtitur, ſtatim tranſire ad illa quæ diffundunt, emolliunt, incidunt, & in altum penetrant, vt articuli rurſus veterem motum per hæc iterum poſſint recipere. Siquis vnius auxilii facultatẽ habeat quod ambo præſtare queat, bene habet: ſin minus, licet etiã particulatim

ipſis vti, interim ſanè laxantibus & diſcutientibus,(ita nanque materia iandem diffundi poterit)interim extenuantibus vellicantibúſque affectas partes, omnem in alto repoſitam articulis materiã ſubtrahere. Porro nequis compoſita medicamenta ex aliis colligere veteribus cogatur, neceſſarium eſſe duxi etiam horum compoſitiones apponere. Nam medicus qui non in operib⁹ exercitatus eſt, neque multos veterum commentarios commodè poteſt euoluere. VNCTIO ſimplex diſcutiens, & induratos articulos reſoluens. Olei populei,ceræ,adipis anſerini,ſingulæ vnciæ:euphorbii ſcrupuli quinque.Ceram cum oleo populeo liquefacito,deinde adipem adiicito:cocta refrigeratáque in pilam diffundito,ac euphorbium detritum paulatim inſpergito, rurſuſque oleum populeum ſuperfundens,læuigato vſque ad cõſiſtentiã neq; craſſam admodũ, neq; liquidã. VNCTIO *quæ διὰ κισσοῦ ab hedera* dicitur,ad eadẽ. Olei veteris libræ decẽ,cupreſſi galbuli vigintiquinq;, ſabinæ viridis libra,roris marini viridis libra, lauri virẽtis baccæ cẽtum, fœnigræci ſextarius, altheæ viridis libra, corticis pinei tatundem. Hæc contuſa in aquæ ſextariis ternis ad triduum macerato,deinde adiicito oleum,coquitóque dum aqua fuerit inſumpta: poſtea oleo percolato, adiungito ceræ libram, colophoniæ tantundem, hederæ lacrymæ vncias quatuor. Hæc ex vino aſcalone admodum generoſo læuigato,atque ita omnibus exceptis,vtitor vt præſtantiſſimo & mitigatorio medicamẽto.At hoc valentius, quod vetuſtis vitiis etiam conuenit,eſto id quod Lyſiponium dicitur.Habet autem eius deſcriptio in hunc modum: Caſtorei vncia, euphorbii vncia,piperis,ſuffiminis ammoniaci, ſingulorum vnciæ duæ : opopanacis,galbani,medullæ ceruinæ,ſingulorũ vnciæ duæ:terebinthinæ reſinæ vnciæ ſex, ceræ libra,irini, gleucini, cyprini,laurini, ſingulorum vnciæ tres:olei veteris libra. ALIVD efficax, & in duris corporibus,& valde vetuſtis vitiis: quinetiam articulos recenti cicatrice contractos diſſoluit. Adarcæ,opopanacis,caſtorei,galbani,terebinthinæ,piperis,ſingulorũ vnciæ quatuor:œſypi,ceræ, ſingulorum vnciæ duæ,euphorbii vncia,ſtyracis,thapſiæ,ſingulorum vnciæ quatuor:pyrethri vnciæ tres, ceræ rufæ libra, olei Cyprini vnciæ tres, tedacei vnciæ ſex, laurini olei vnciæ octo, olei veteris vncia,nardini libra,olei amaracini libra,balſami vnciæ tres. Hæc deſcriptio ſtrenuè valet ad particulas reſolutas. Obſeruandum verò eſt ne in ſiccioribus calidioribuſque corporibus vtamur: ſed in iis qui carnẽ habent iniuriis minus opportunã & duriorem, quæq; ex longo tempore ob craſſos viſcoſóſque humores malè habent,vt particulæ fluxionem expertæ nequeãt diſtendi, neque ideo moueri. SI PEDES tumoribus pituitoſis laxiſque infeſtantur. Si laxi tumores ſint, *quos Græci οἰδηματώδεις appellãt*,in quibus humor qui influxit,neque craſſus & terreſtris exiſtit,ſed laxus & mollis, tangentibus ſtatim digitis cedens, ſpiritum flatulentũ & pituitam humidam aquoſámque fluere ſuſpicamur. In his igitur conueniunt potiſſimùm & ceratum quod ex ſale paratur & vnctiones.In quibus autem illitus aut vnctiones nihil proficiunt, his etiam fomenta ex ſale torrefacto frequentius mutata, aptè accommodantur. Etenim ab ipſis non modò leniuntur, ſed etiam plurimùm adiuuãtur. Ego ſanè noui Romæ quẽdã virũ lõgè clariſſimum,qui fomento ex ſale ſemper vteretur, atq; hinc valde mitigaretur.Quòd autem hoc opitulatur,omnibus eſt manifeſtum: nunquam enim læſionem aliquam articulorum, neque tophum excitaſſe inuentum eſt.Confert porro his etiam calidiore balneo & ſicciore vti:item nitro tenui,ſale,& iis quæ cutẽ rodere, vellicare & extenuare poſſe,necnon humiditatem intus cõtentam attrahere deprehenduntur. Sunt autem multa à veteribus inuenta: nos verò etiam huius pulueris magnum fecimus experimentum. SMEGMA aut puluis egregius: vocant autem quidam ipſum Indum, alii Aſclepium. Puluis qui tophos emendat,atque ad laxos tumores,cum aceto inductus, bene facit:necnon ad eos qui humidum caput & thoracem habent,item ad leprã valet,alphũ,ſpirandi difficultatẽ,& aliorũ vitiorũ quæ

A ex capite aut thorace originẽ trahũt, cauſas repellit: omniuóq; vitiatã materiẽ & copioſam diſcutit: ruborẽ in cute vehemẽtẽ excitat,humores prauos vitioſóſq; impactos & ferinos digerit, articularis & ſtomachicis accõmodũ.Et qui perpetuò ipſo vtitur,podagra laborare nõ permittit, vel coxæ dolorem experiri: itẽ ad pruriginoſa impetiginoſáque corpora facit, pilos extenuat,ac vocatur *ἰσόθεος, quaſi dicas, æqualis Deo*: quoniam etiam ad elephãticos conducit. Habet ipſius compoſitio in hũc modum. DESCRIPTIO pulueris Indici. Salis
B Cappadocici, ſalis communis,ſalis amari, ſalis ex nitri fontibus,ſalis tragaſæi,nitri Alexandrini,aphronitri,pumicis,adarcæ, ſingulæ libræ: lapidis aſii floris,aluminis liquidi,aluminis ſciſſilis,nardi Gallicæ, veratri albi & nigri,herbæ lanariæ, ſpheculæ, *hoc eſt fæcis uini*,combuſtæ,radicis chamæleontis,ſulphuris viui,ſtaphidis agriæ,ſinapis,aluminis,iunci anguloſi,piperis, terræ cimoliæ,ſeminis viticis,baccarum lauri ſiccarum, gallæ omphacitidis,lupinorum farinæ,lomenti fabarum,cumini,ſingulorum omnium vnciæ tres : pyrethri, iunci
C rotundi floris,thuris maſculi, gummi, iridis Illyricæ, cucumeris ſylueſtris,radicis ſiccæ, marrubii ſicci, ſepiæ toſtæ,fœnigræci,cnici, grani cnidii,coſti,pulegii, graminis ſicci,prioniæ,ſingulorum vnciæ tres : ſampſuchi vncia,folii vnciæ duæ.Sales & nitrum olla recenti ſuper ignem torreto:reliqua ſiccata cõtundito, incernitóque. Vtantur autem ægri ſubinde in balneo: quum iam ſudare inceperint, tunc caput decocto radicis ſalicis abſtergi curato.Hic puluis præſtantiſſimus eſt, & valde efficax,præterquam calida intemperie affectis, & fluxio-
D nibus ex bilioſo & acri humore,necnon calido ſanguine excitatis. omnibus autem aliis fluxionum vitiis accommodari poteſt.Iis etiam pſilothra in balneis adhibere admodum conducit qui ex pituitoſo humore podagra laborãt:maximè in quibus ſumma cutis extenuari deſiderat. PSILOTHRVM nobile ad podagram, *quo pili abolentur.* Thuris, maſtiches, lapidis aſii floris,pumicis toſti,alcyonii,ſtaphidis agriæ, cimoliæ,veratri,ſampſuchi,ſpumæ argenti,amyli,ſingulorum vnciæ tres:ſpicæ nardi vncia, caryophylli vnciæ duæ.Vti-
E tor puluere, aut cũ cremore ptiſſanæ & oryzæ, vniuſcuiuſque ſeorſim coctæ: ſit autẽ menſura vtriuſque æqualis. & ſaponis Gallici vnciis ſex ex cremore ſolutis calefactiſque antea. Pulueris cochlearia quinque inſpergito,calcis viuæ & incretæ libram,auripigmenti,ſandarachæ,ſingulorum ſeſcunciam: ac vbi penna probaueris, vtitor.Hæc ſanè valida etiã in maximis tumoribus adhibere conuenit:ad moderatos autem tumores laxos, etiã loliacea farina cum aceto inducta,probè auxiliatur. Similiter etiam adeps ſuillus cum calce viua in pila ſuba-
F ctus,vt malagmatis ſubſtantiam induat,optimè diſcutit laxos tumores, omnéſque inflammationes, præſertim in genibus:item mala Punica acida cocta,læuigatáque, & poſt coctionem applicata: quin & ipſa theriace ſi cũ vino quodam tenui illinatur,probè diſcutere comprobata eſt. Tantum de podagra ob pituitoſum humorem prouenientẽ interpretati,dicamus etiam quomodo dolor ex ſanguine in articulis obortus curari poſſit.

Si podagra ob ſanguineum humorem conſtituatur.

G Quòd ſi humorem qui in articulos confluxerit, ſanguineum eſſe ſuſpicemur, vbi quidem nihil prohibet, vacuationem quæ per venæ ſectionem adhibetur,tentato. Hac enim ratione multos noui aut in totum morbo liberatos,aut raro fluxionibus correptos,eo quòd non neglexerint, ſed veris ſtatim initio ſanguinem ſibi detrahi curarint,non ſolùm vacuandi,ſed etiam præſeruationis cauſa id facientes. Abſtinendum eis à cibis valentis materiæ,& qui ſanguineum humorem magis adaugent. Norunt igitur hæc, etiamſi ego non ſcribam,o-
H mnes medici, quòd carnes cunctæ, & ex his adhuc maximè ſuillæ,& vina dulcia,in vniuerſum omne alimentum copioſum, animi hilaritas, & motus mediocris,id efficere ſolent.Si itaque ambo obſeruet quiſpiam,nempe vt vere ineunte ſanguinis vacuationem adhibeat, & cibis illum copioſum gignẽtibus abſtineat, corpus au-

tem continuè etiam exerceat,impigérque ad omnẽ motum fuerit,quomodo is hac ratione non liber à recremẽtis erit?quando autem vacat recrementis, quomodo non fluxionum expers permanebit, quum nihil ſit quod adhuc in articulos defluere poſſit? Cæterùm vtantur tales tepidæ aquæ potu magis, omnique ratione victus refrigerante, & quæ ſanguinis generationi aduerſari queat. Ac multos noui ex his, qui quum vino tantùm abſtinerent, non amplius morbum fuerint experti. Hac ratione copioſum vinum multo ſanguine prædiris inimicum eſt. Commodum igitur eſt ipſos talia deuitare, atque ſi in totum negligant, certè vere & æſtate hæc obſeruare conentur. Hæc igitur generatim facere conuenit in quibus defluxio à ſanguinei humoris copia prouenire cõſueuit. Quoniam verò nonnullos etiam ex victu parum obſeruato defluxione corripi contingit, neceſſe eſt ideo curationes particulares interpretari, quibus inflammatione obſeſſis opitulari oporteat.

De remediis quæ locis inflammatis inducuntur.

Sciendum igitur eſt vtraque in particulis fluxione iam tentatis præcipienda eſſe, nempe vt id quod in inflammatione continetur, refrigeremus & diſcutiamus. Optimè igitur in his valet cataplaſma quod ex ſemperuiuo paratur, aut cortices mali Punici, rhus & polenta in vino cocta inductáque. Etenim id quod influit repellere, & quod iam continetur, diſcutere, & exſiccare ſtatim abũde poſſunt: item particulis imbecillis robur adiicere, vt ea quæ ad ipſa mittuntur, rurſus remittant. Porro coqui ex vino probè debent mali Punici cortices, & ſemperuiuum. Accuratè verò læuigata, vnà ſimul cum polenta miſceri. Liquidum autem ipſum remedium & læuigatum mediocriter affectis particulis imponere conducit: æſtate quidem frigidum, hyeme autem tepidum. Itaque per initia acceſſionis, & quum dolor adhuc moderatus eſt, hæc adhibere vincit: ſin autem auctus fuerit, fomento ex cera, *quod κηρεμβροχὴ dicitur*, vtendum eſt. Habet in hunc modũ: Sapæ partes duæ, roſacei pars vna, ceræ minimum: vt fomentum tantummodo craſſius efficiat. Excipiantur autẽ omnia lanis ſuccidis, imponantúrque per hyemem quidem tepida, in æſtate verò frigida. At ſi inflammatio in alto fuerit, etiam nitri paulum, & olei dulcis, loco roſacei, ſapæ admiſceto, magiſque proficies. Si dolor remanet, etiã cataplaſmate ex braſſicæ foliis vteris, habẽte in hunc modum: Foliis braſſicæ coctis læuigatiſque diligẽter fæcem aceti, ouorum crudorum lutea duo, & roſacei paulum adiicito ac mixta omnia ſimul læuigatáque inducito, continuè immutans medicamentum. Ac vehementes dolores multum lenies, benéque facies ſi etiam ſpongiã vino mediocriter aſtringente imbutam affectis particulis ſuperimponi iuſſeris: ſin tale vinum deſideretur, poſca madefactam. Non autem ſuperfundantur partes iis quæ ex polline farinæ aut ordeacea farina conſtant. Omnia enim hæc iſtis ſunt inimica, præſertim in quibus copia articulos offendit, doloremque excitat. In quibus enim totum corpus recrementis vacat, non alienum eſt, quum magnus dolor vrget, etiam cataplaſmatis ex farina ordeacea vti: ſint autẽ farinæ quidem ordeaceæ partes duæ, ſeminis lini pars vna. immutentur frequentius. Humidioribus autem, & non admodum feruentibus vtendum, quẽadmodum medici faciunt, nõ ſolùm articulos, ſed etiam alias particulas admodum ardentibus farinis obducentes: ignari ſe cutẽ magis adurere & ſiccare quàm aliquid humoris ſubiecti diſcutere. Porro quòd cataplaſmata, quæ largius coquuntur, præſertim quæ oleum in coctione recipiunt, magis ſiccent, manifeſtum eſt ex piſcibus & carnibus quæ oleo friguntur: quippe ſiccantur & torrentur. Non conuenit igitur temere cataplaſmata ardentia & feruida inducere, niſi totum corpus ſit recrementis vacuum: neque quum adhibes, ardentibus vti & feruidis. Ego verò affirmo ne aſtringentibus quidem & repellentibus in affectis partibus vtendum eſſe, niſi totũ prius corpus recrementis liberaueris. Nam quod articulis influit, ne ad principales particulas recurrens ſuffocationis cauſa fiat ægro, periculúmque mortis adferat, metuendum eſt. Siue igitur diſcutientibus, ſiue repellentibus vti velis,

A totum corpus recrementis vacuare properato.

DE TOPHIS.

Quoniam verò etiam tophi, *qui Græcis πῶροι dicuntur*, pleriſque articulis fluxione tentatis oboriuntur, ſiue ex inordinato quorundam ciborum eſu, vnde incoctus & crudus humor colligitur, ſiue continuò torporem facientium, & anodynorum, *hoc eſt dolorem tollentium* medicaminum vſu, conſentaneum eſt vt ſciamus quibus etiam in his & quando vtendum ſit medicamentis quæ tophos diſſoluere prædicantur. Si igitur calida intemperies materiam nimium adaſſans atque adurens, tophos B generare videatur, calefacientibus in his & acribus medicamentis vti non oportet. Etſi enim hæc procreatos iã lapides diſſoluere videbuntur, tamen efficiunt vt etiam alii calculi obnaſcantur. Quare ſiquis his ad lapillos iam creatos diſcutiendum vtatur, ſtatim rurſus ad ea quæ mediocriter calefaciunt, & modicè diffundunt diſſoluuntque, tranſeat: abſtineátque in poſterum ſiccantibus tum cibis, tum antidotis, quæ corpus calefacere & immoderatius ſiccare ſolent. omnia enim iſta tophos magis his generant quàm diſſoluunt. At quibus non adeſt calida in- C temperies, ſed frigidiores, craſſiores, crudioréſque potius humores in articulis inſeruntur, his omnia hæc quæ & extenuare & calefacere poſſunt, opitulãtur: & ſiquis ipſis vti velit, hic etiam natos iam lapillos conſumere, & ne alii naſcantur prohibere poterit. Ego ſanè noui quendam magnos tophos in articulis expertum cõſanuiſſe, adeò vt etiam citra impedimentum incederet, eo quòd antidotum continuè aſſumeret. Antidotum verò quod per totum annum bibebat, hoc eſt. ANTIDOTVM ad tophos. Centaurei vnciæ quinque, chamædryos vnciæ no- D uem, hyperici totidem: ariſtolochiæ rotundæ, gentianæ, petroſelini, agarici, phu dulcis, mei, ſingulorũ vnciæ tres: ſpicæ nardi vncia. Excipito melle, datóque ex tepida aqua. Ac alium quendam noui qui quum tophos habere incepiſſet, non alios amplius naſci permiſit, eo quòd decoctum biberet, cruda craſſáque recrementa extenuans. Erat autem decoctũ quod bibebat, ex huiuſmodi herbis compoſitũ: origano & chamæpity, quarũ neutra calido & bilioſo recremento præditis conuenit. At quia magna auxiliorum quæ tophos diſſoluere conſueuerunt, differẽ- E tia exiſtit, (alia ſiquidem ex acribus admodum conficiuntur, alia ex iis quæ magis emolliunt diffundúntque largius) commodum eſt vt horum quoque diſcrimina vobis exponamus, vt pro diuerſis ægrorum temperamentis, & tophorum articulos obſidentium magnitudine & malitia, liceat vobis medicamenta vnicuique congrua, ex iis quæ hoc loco à me cõſcripta ſunt deligere. CERATVM excellentiſſimum, tophos articulorum diſſoluẽs, adeò vt neque an oborti fuerint, adhuc appareat. Aphronitri vnciæ octo, terebinthinæ vnciæ duodecim, ceræ vnciæ F quindecim, olei veteris vncia vna & viginti, lixiuii quo piliarii vtuntur lanis ſuccidis abluendis (quod etiam nonnulli περιπόσακτον appellant) vnciæ ſex. Vtitor vt præſtantiſſimo & vſu probato. ALIVD vſu probatum. Aphronitri, terebinthinæ, lixiuii quo lanæ ſuccidæ abluuntur, propoleos, ſingulorum vnciæ quatuor: ceræ vnciæ nouem, colophoniæ libra, olei veteris vnciæ ſedecim. Mixtis vtitor, & in tophis & abſceſſibus admodum ſubitò auxiliãtur. Commoda igitur hæc ſunt, & plurimis experimentis comprobata: ſed his ad- G huc multo efficacius eſt quod ex cinnabari, ſalis flore, & aliis plurimis metallicis paratur, cuius deſcriptio hoc pacto habet. MEDICAMENTVM διὰ κινναβάρεως. Argenti ſpumæ libra, olei veteris ſextarius, ſquamæ æris vncia, æris combuſti vncia, cinnabareos ſcrupuli octodecim, magnetis viui vncia, lapidis phrygii drachmæ ſex, lapidis pyritis vncia, thuris vncia, aloes vnciæ duæ ſemis, galbani ſeſcuncia, cadmiæ vncia, diphrygis vnciæ duæ, æruginis raſæ vncia, ſuffiminis ammoniaci ſemuncia, lapidis onitis Scythici ſcrupuli octodecim, lapidis hæmati- H tis vncia, propoleos libra, ſeſcuncia: lapidis perdicitis vncia, betonicæ vncia vna, ſcrupuli octo: gentianæ vncia, ariſtolochiæ longæ ſemuncia, chamæleontis nigri vncia, dictamni ſeſcuncia, reſinæ ſiccæ libra vna & ſemis, adipis ſtruthiocameli libra. Lapides cum ſpuma argenti teruntur ſeorſim, adiectis ſalis floris libris duabus, donec omnia

diſſoluantur. Hoc medicamentum plurimis experimentis probatum eſt, non ſolùm in condylomatis, ſed etiam ſtrumis, ramicibus aquoſis, hydropicis, lienoſis, aliiſque plurimis & maximis vitiis, quorum hic mẽtionem facere ſuperfluum eſt. Hoc ſolùm ſciẽdum eſt, ad omne id vitium accommodum appellari, eo quòd in varios vſus ipſum adhiberi, omnes medici confitentur: ac mirum eſt, idem, præterquam quòd non calefacit, etiam articulos nõ valde exurere, ſed etiam tophos in ipſis diſcutere ſolere. Hoc ſanè efficax eſt medicamentũ, ſed nõ facilè paratur. At quod ex auellanis cõſtat, *quod διὰ λεπτοκαρύων Gracè dicitur*, ambo cõſequitur: etenim & facile paratu eſt ſimul; & efficaciam obtinet. Compoſitio eius in hunc modum habet. MEDICAMENTVM διὰ λεπτοκαρύων. Lixiuii piliarii vnciæ ſex, auellanarum vnciæ nouem, aphronitri, ſaponis Gallici, ſingulorum vnciæ quatuor: mellis vnciæ tres, ouorum albumina ſex, olei veteris libra, ceræ vnciæ decem, terebinthinæ vnciæ ſeptem. Licet medicamentũ multis vtile efficere ſi interim vires ipſius remittas, interim intendas. Moderatius nãque erit & corporibus mollioribus accommodatum ſi medicamenti quod ex melle fit, partes duas adiicias, vnam verò medicamenti iam dicti: item ſi emplaſtrum δι' αἱμάτων adiunxeris, vbi id quod ex melle conſtat deſideratur. Erit tibi etiam hoc pacto blandum, & citra roſionem efficax ad maximos tophorum affectus, varióſque corporũ habitus, vt nõ multis & diuerſis auxiliis indigeant. Quæ quum ita ſint, non opus eſt multorum medicaminum hîc meminiſſe. Noui autem ego me emplaſtrum ex ceruſa factum medicamẽto adieciſſe, eo quòd æger ipſius roſionem minimè ferre poſſet. ac mihi opus pulchrè ſucceſſit: nam vtriſque æger oblectabatur, tum lenitate tũ efficacia medicamenti. Siquis igitur ita cõſiderare velit, licet ei tutò & citra noxã, ipſum, prout corpora ſenſilia ſunt, & pro diuerſis habitibus vitiiſque admouere. Ipſe verò diuiniſſimus Galenus meminit etiam ſe tophos veteri caſeo diſſoluiſſe. Habet autem vſus hoc pacto: Vſus ſum in articulario tophos in ipſis articulis habente, caſeo antiquiſſimo acerrimóque, in ſuillæ carnis ſalſæ decoctũ intincto: ac in pila ſubactũ tophis impoſui, & valde profuit. Nam cute vltro citra ſectionem dirupta, particulas promptè & citra noxã quotidie tophis liberauit, refecitque. DE ANTIDOTIS anodynis, *id eſt quæ ſomno dolorem leuant*, & medicamentis purgantibus. Quoniam verò nonnulli, ſiue ob maximam rerum neceſſitatem, ſiue quòd dolorem ferre nequeant, omnino requirunt vt medicamentum aliquod ipſis dolori leuando idoneum exhibeamus, commodum erit etiam de his tractare, quando & quomodo ipſis vtẽdum ſit: item antidota ab ipſis expoſita, quot ſimplicia, quótque compoſita exiſtant. Cerata igitur extrinſecus ex opio parata, quæ veteres etiã à dignitate χαλιοχώτους vocare dignantur. Verùm ego, etſi vim mitigatoriam habent, non ipſis adeò vti conſulo niſi magna admodum vrgeat neceſſitas, & calida valde intemperies. Bibunt autem nõnulli etiã id quod vocatur διὰ ἑρμοδακτύλου, aiúntque doloris leuationem inde fieri, dum ex ventre quædã aquoſa euacuat; vt etiam ægri ſtatim inambulare velint. Atq; hoc eſt verum, raróque id quod titulo promittit, non euenit: ſed habet etiam aliquid quod offendat, quoniam efficit vt ii qui bibunt, crebrius fluxione irritentur. Hoc igitur ne fiat, nonnulli admiſcuerunt cuminum, maſtichen, gingiber: alii verò etiam euphorbium, arbitrati illud refrigeratorium quippiam & torporis inducendi efficax obtinere. Alii non adeò verum hoc eſſe dictitant. non enim ita purgare poſſet ſi tantam refrigerandi facultatem haberet, vt torporem queat inducere. Sed falſum eſſe arbitror. omnes enim qui biberunt, eo die ſtomachum cibis qui offeruntur non oblectari cauſantur. Idonea igitur ſunt quæ ex cumino, gingibere & pipere participant, & malitiæ ipſius qua ſtomachum offendit, reſiſtunt: ſed nullum adeò vt aloe ipſi adiecta opitulari poteſt. Ego huius compoſitionem & eorum quæ veteres inuenerunt, vobis exponam: ne ignoremus nos, neque ab aliis ea diſcere cogamur, ſed is qui velit pro arbitrio vti, hinc queat facilè colligere. DESCRIPTIO purgantis medicamẽti δι' ἑρμοδακτύλου ſimpliciſſima. Hermodactyli drachma, gingiberis ſiliquæ nouem, piperis ſiliquæ duæ, aniſi totidem. hæc omnia vna vice dantur. Sin autem ventrem copioſius ſubducere cogitas, ſcammoniæ quatuor ſiliquas admiſceto: & citra moleſtiam purgat, ægróſque dolore leuat. ALIVD δι' ἑρμοδακτύλου. Hermodactyli vnciæ tres, cumini ſcrupuli tredecim, gingiberis ſcrupuli duodecim, piperis ſcrupuli decem. Dantur ſcrupuli quatuor. ALIVD ad idem. Hermodactyli ſcrupuli quatuor, gingiberis ſcrupuli ſex, cumini ſiliquæ quatuor, piperis ſiliquæ quatuor; aniſi ſiliquæ quatuor, lacrymæ ſcammonii ſiliquæ octo. Dantur ſcrupuli quatuor ex mulſo. Hoc medicamentum efficit vt ægri ſtatim incedãt. Satius autem eſt ipſis dare morbo incipiẽte, vel declinãte. ALIVD valde bonum, experientia à nobis probatum. Aniſi, cumini, ſingulorũ ſcrupuli 12. piperis albi & nigri, ſingulorũ ſcrupuli 2, gingiberis ſcrupuli 4, euphorbii ſcrupuli 4, maſtichæ ſcrupuli ſex, caſiæ ſcrupulus, hermodactyli ſiliquæ quatuor. Hæc omnia vna vice ex aqua tẽperata dantur. ALIVD quod Iacobus Pſychreſtus exhibebat. Hermodactyli ſcrupuli quatuor, ſcãmonii ſcrupuli duo: dato potui ex aqua tepida, vbi ægrum victu prius commodo præparaueris EGREGIVM antidotum quod Theodotius philoſophus exhibebat. Hermodactyli ſiliquæ quatuor, cumini Æthiopici ſcrupuli quatuor, aniſi ſcrupuli tres, ſii herbæ ſcrupuli ſex, agarici ſcrupuli tres, muſci ſiliqua, phu ſcrupuli tres, maſtichæ ſcrupuli duo, gingiberis ſcrupuli tres, ſpicæ nardi ſcrupuli duo, cnici ſcrupuli ſex. Dantur ſcrupuli quatuor cum hydromelite. Præſtantiſſimum eſt hoc medicamentum, ac plurimum à multis aliis medicis comprobatum. Oportet autem etiã ægrum victu prius præparare, atque ita duo vel tria ouorũ lutea, panis exiguum, & gallinæ pectus exhibere: deinde hora vna interpoſita, aut multùm duabus, ad balneum ducere: ac loto reuerſóque domum, ita antidotum vt prædictum eſt, debito pondere propinare. Hæc ratio victus in omni medicamento exhibendo vtilis experientia apparuit. Neque enim hoc pacto medicamẽtum ſtomachum attingit, ſed etiam ventrem longè facilius poteſt ſubducere. Tantum in hermodactylo nos experti ſumus, ac medicos noſtri temporis exhibere ſpectauimus. atque ego longo tempore his vſus ſum. Poſtea autem, aloen ei admiſceri vtiliter, ſum expertus, ac tẽtaui orbiculos potius fingere quàm potionem offerre. Etenim præterquam quòd ægris dolorem auferunt, etiam prohibent ne crebris ipſi fluxionibus afficiãtur. Deſcribuntur ipſa in hunc modũ.

CATAPOTIA ex hermodactylo & aloe. Aloes ſcrupuli duo, ſcammonii ſcrupuli quatuor, cucumeris agreſtis ſeminis ſemuncia, hermodactyli ſemuncia. Dantur ſcrupuli quinque aut ſex, pro viribus. ALIVD eadem efficiens, tum in articulariis, tum habitu pituitoſioribus:

Aloes, colocynthidis, ſcammonii, ſingulorum ſemũcia: hermodactyli vncia, ſcrupuli quinque aut ſex: catapotia fingens, pro virium ratione dato. Quum autem emollientia aluum catapotia efficere voles, hoc pacto componito.

CATAPOTIA emolliẽtia. Aloes ſiliquæ quinque, lacrymæ ſcammonii ſiliquæ ſeptem, hermodactyli ſiliquæ tres, cucumeris agreſtis ſeminis ſiliquæ tres. Omnia trita excipito roſato, aut rhodomelo: fictáque catapotia dato non modò podagricis, ſed etiam aliis quorum aluũ cogitas ſubducere. Omnia enim nihil adferũt moleſtiæ, nihilque ingratum ac inſuaue, quum deuorãtur, obtinẽt. ſciendum autem, non ſolùm potionem ex hermodactylo ad podagrici doloris leuationem parari, ſed etiam alia eſſe pleraque, ex quorum numero antidotum ex coronopodio quoque habetur. quod & ipſum meo iudicio non ita vt hermodactylus ſtomachum offendit: mitigat autẽ ſimiliter, ſi non amplius, certè non minus. Datur quaternis ſcrupulis, interim quidẽ per ſe, interim verò cũ piperis granis quadraginta. Multi ſanè in hunc modum compoſuerunt: alii verò etiam pluribus adiectis vtilius medicamentum reddiderunt. Deſcriptio ipſius ita habet.

ANTIDOTVM διὰ κορωνόποδος, Gingiberis ſcrupuli duo: piperis ſcrupulus, agarici ſcrupuli tres, cnici partis interioris ſcrupuli quatuor, coronopodii radicis ſcrupuli ſex,

Contuſa incretáque reponito. At ſciendum èſt drachmā
eius exhiberi:iis autem qui difficilius purgantur,ſiliquas
vigintitres,vel amplius,vel minus. Subducit aluū omni-
no ſepties,vel ſæpius. Poſt euacuationem ægrum in bal-
neum deduces : à balneo nutries ouis & pane. Hoc quo-
que ſcire oportet,medicamentum iſtud etiam in magnis
acceſſionibus datum,dolores mitigare. ALIA potio.
Hæc,ſtatim vt accepta eſt,in ipſa acceſſione ægrum do
lore leuat. Paratur hoc pacto, Eryſimi ſeminis ſcrupuli
quatuor, gingiberis ſcrupuli ſex, coronopodii radicis, a-
momi,piperis,ſingulorū ſcrupuli ſex. Redigantur omnia
in puluerem,qui ad ſummum ſcrupulis ſex exhibeatur æ-
gro, pridie concoctione bene obita vel ex roſato, vel ex
poſca. Nihil minus ſolet dolores lenire etiam medica-
mētum ex myuro herba, præterquam quòd ſtomachum
non vitiat,aut articulos offendit. Deſcribitur autem hoc
pacto. MEDICAMENTVM ex myuro herba. Sii
herbæ,agarici,myuri herbæ,ſingulæ vnciæ. Dentur ſcru-
puli quatuor : miſceatur potioni vna vice dandæ ſcrupu-
lus euphorbii, ac exhibeatur cum mulſo aut chryſattico
generoſo. ALIVD generoſum, probatum. Ani-
ſi,propoleos,ſingulorum ſiliquæ duæ:gingiberis ſcrupuli
quatuor,euphorbii totidem, maſtiches ſcrupuli ſex,caſiæ
ſcrupulus,hermodactyli ſiliquæ quatuor. Hæc omnia po-
tui dato vna vice ex tepida. ALIVD quemadmo-
dum Iacobus Pſychreſtus. Hermodactyli ſcrupulus,la-
crymæ ſcammonii ſcrupulus. Ægro prius humidiore vi-
ctu nutrito datur ex tepida. ANTIDOTVM po-
dagricum quod vocatur climax. Agarici vncia,phu vn
ciæ duæ, petroſelini vnciæ tres, meu vnciæ quatuor, hy-
perici vnciæ quinque, gentianæ vnciæ ſex, ariſtolochiæ
vnciæ ſeptem, centaurii vnciæ octo, chamædryos vnciæ
nouem, mellis quod ſatis eſt. Datur hoc ad annum.
ALIVD antidotum quod eodem modo podagricis ad
annum datur. Podagricum, medens pedum, articulo-
rum,capitis,ſtomachi,oculorum,iecoris, lienis & renum
dolori. Curat etiam difficultatem vrinæ, & callos in arti-
culis concretos ſummè diſcutit. Eſt autem medicamen-
ti temperatura hæc. Rheu Pontici vncia, agarici vnciæ
duæ, phu vnciæ tres, petroſelini Macedonici vnciæ 4,
meu vnciæ totidem, hyperici vnciæ ſex, gentianæ vn-
ciæ ſex, ariſtolochiæ vnciæ ſeptem,centaurei vnciæ octo,
chamedryos vnciæ nouem. Dantur viris ſcrupuli 2,mu-
lieribus vnus. Parato autem in hunc modum: Hæc in pi-
lam coniecta, contuſáque ſingula priuatim, miſceto o-
mnia, & rurſus pilæ indita contundito, atque ita probè
incernito,ac vtitor vt à nobis per ſingulos menſes ordi-
natum eſt:menſe Ianuario dato diebus quinque, alterna-
tim: Februario diebus quinque, alternatim: Martio die-
bus quinque,alternatim: Aprili diebus quinque, alterna-
tim:Maio dieb9 3,alternatim:Iunio duob9 diebus,alterna
tim:Iulio vno die: Auguſto vno die : Septembri vno die:
Octobri duobus diebus alternis: Nouembri duobus die-
bus alternis : Decembri 4 diebus alternis. Atque ſic per
menſes duodecim, dies trigintaſex anno vertente abſol-
uito. At abſtinendum eſt mero,carne ſuilla,bubula,lepo-
rina,item braſſica, ſinapi,& crudis omnigenis oleribus,
hydrogaro. Bene autē concoquat æger qui medicamētū
aſſumet,pedes aqua calida lauet,& oleo inungat:lactis po
tione quam tempus exhibet abſtineat. DE MI-
TIGATORIIS medicamentis quæ locis affectis ad-
mouentur. Hæc igitur ſi per os exhibeantur,dolores mi
tigare ſolent: eorum verò gratia qui non tolerant, ſiue
quòd ſtomachus ſit affectus, & ea quæ exhibentur conti-
nere nequeat, ſed protinus in vomitum erumpat, ſiue
propter metum, & alterius medicinæ ſuſpicionem ali-
quam,exponenda cenſuimus quæ & ratione & experien-
tia vtilia nobis eſſe demonſtrata ſunt. Habent autem in
hunc modum. CERATVM quod in acceſſionum
ſtatu imponitur,dolore liberans. Croci,lacrymæ papa-
ueris,ſingulorum vnciæ quatuor:panis, ceræ, ſingulorum
libra, olei ſextarius. Crocum & lacrymam vino macera-
to,panem verò aqua:ac vbi expreſſeris, diligenter miſce-
to lacrymæ & croco prius læuigatis: deinde ceram cum
oleo liquefactā reliquis miſceto. ALIVD ceratū quod
ſimiliter in ſtatu applicari poteſt. Ceræ vnciæ quatuor,

A argēti ſpumæ vnciæ duæ,ceruſſæ tantundem,roſacei,ſo-
lani ſucci, ſingulæ libræ : ſucco, quouſque ſoluta fuerint,
excipito. ALIVD ceratum,& ipſum mitigatorium,
ad omnem inflammationem feruidam efficax. Opii
drachmæ quatuor, cerati roſacei libra: lacte muliebri o-
pium terito, atque ita ceratum in pila miſceto, ac vtitor
vt longè optimo. CERATVM mirabile & vſu pro-
batum,de quo etiam alii multi teſtati ſunt. Olei veteris
ſextarios duos in cacabo lignis fermentaceis coquito,
donec vehementer ebulliant: & turpænæ marinæ viuæ
B libram vnam adiicito, coquitóque donec olei prædicti
modus iterum aut tertiò efferueſcat, deinde talpæ ani-
malis (quod nonnulli calamitem vocant) ſanguinis vn-
cias quatuor : ac cum turpæna incoquito donec carnes
ab ea reſolutæ fuerint:& ſublata deinde ab igne refrige-
rato,percolatóque,ac vitreo vaſe reponito. quum vſus po-
ſtulat,olei quod ſufficit,paululum miſceto: ac vbi diſſol-
ueris, ceratum molliſſimum facito, ac in linteolum illi-
tum imponito. Coquito autem oleum, vt præſcriptum
eſt,in domo ſubterranea, menſis Martii die quinto, ne-
C quaquam diem differens: Ita nanque bene ſuccedet. Tan-
tum de epiplaſmatis dolorem tollentibus & mitigatoriis
diximus. HALATIA ad cōcoquendū. Salis cōmunis li-
bra,piperis vnciæ 3,gingiberis vnciæ 2 : origani vnciæ 2,
hyſſopi ſeſcuncia,thymi ſeſcuncia,ſeminis apii ſeſcuncia,
folii,erucæ ſeminis,laſeris,ſpicæ nardi,petroſelini, ſingu
lorum ſeſcuncia: fœniculi vncia, ſalis ammoniaci libræ
duæ:in puluerem redigito,ac vtitor. ALIVD. Fœ-
niculi, hyſſopi, petroſelini, caſiæ,liguſtici, rheu Pontici,
myrrhæ, laſeris, ſingulæ vnciæ: piperis vnciæ duæ, ſalis
ammoniaci ſextarius. ALIVD Buphati. Piperis
D vnciæ tres, gingiberis vncia,laſeris ſemuncia, aniſi vn-
cia,coſti vncia, ſalis cōmunis libræ 2, panis quod ſatis eſt.
ALIVD. Salis cōmunis libra, ſalis ammoniaci libræ
duæ: piperis albi vnciæ tres, piperis nigri tantundē:gin-
giberis vnciæ duæ:cnici vncia,ameos ſeſcūcia,laſeris vn-
ciæ 2,folii vnciæ 2,aniſi ſeſcuncia, origani vnciæ duæ ſe-
mis,hyſſopi vncia,thymi vncia & ſemis,petroſelini ſemi-
nis ſimiliter,erucæ ſimiliter,piperis lōgi vnciæ ſex,ſpicæ
nardi vnciæ duæ,cumini, ſeſeleos ſingulæ vnciæ.

Naturalia diuerſa ad pedum fluxionem.

E Quoniam nonnulli,quum neque in victu perſeuerare,
neque medicinam tolerare poſſunt, cogunt nos in poda-
gra vti naturalibus & iis quæ alligantur, vt optimus
medicus omni ex parte inſtructus ſit, & multifariam
ægris omnibus opituletur, huc deſcendi. Quum autem
multa ſint quæ id præſtare queant,vſu tantùm longo pro-
bata ſcribimus. MEDICAMENTVM naturale
ad fiſtulam pedum, admodum celebre, & à multis com-
probatum. Neruos onagri & apri & ciconiæ ſumito, ac
plicatis inde chordis,dextros quidē neruos dextris ægro
F rū pedibus, ſiniſtros autē ſiniſtris alligato, ac ſtatim do-
lorem leuabis. Vbi autē dolor conquieuerit,non amplius
alligabis, ſed vbi rurſus dolorem ſenſerit :ac miraberis
quòd neque dolor, neque aliud quid periculoſum ſubſe-
quatur : quemadmodum multos attonitos fieri conſpici-
mus vbi pedes fluxionibus tentari deſierint. Nonnulli ve
rò ciconiæ neruos aliis non complicant,verùm retinent,
mittúntque in phocæ pellen, ac illigant chordis ſeorſim
abſque neruis ciconiæ plicatis,pedibus ægri ſimiliter il-
ligant,dextros dextris,ſiniſtros ſiniſtris,quum luna eſt in
G occaſu,vel in ſigno ſterili,& Saturnum ingreditur. ME-
DICAMENTVM præſeruans à podagra & morbo ar-
ticulario. Torpedinem viuam cum oleo & aqua in vas
æreum & cacabum coniicito,ne oleum vſtum ſtrepitum
edat, ac herbam narciſſum luna deſinente collectam ad-
iungito, ipſamque cum animali incoquens, vſquedum
tota diſſoluatur, & oſſa nudentur,tunc tandem oleum ab
aqua paulatim ſeparabis. Omnia facito luna deſinente,vn
gitóque ægrum ter die:& ſi quidem articuli dolēt patiū-
túrque,curantur:ſi verò nō dolēt,præſeruat eos ne vnquā
H doleāt. Id autē facito,vngitóque ad dies tres, luna omni-
no deſinēte. nā ſi in alio tēpore hæc facias, nō ſuccedet.
ALIVD probatū. Puellæ virginis primis mēſtruis in-
quinatū panniculū illinito,ac vbi ſic aliquādo feceris,po
dagra non laborabis. ALIVD quod pedes & manus

præſeruat. Neruos vulturis ex cruribus ac ſummis pe A dibus collectos, ad talos ægri alligato, curans vt neruos dextri pedis vulturis dextro ægri pedi alliges,& ſiniſtros ſiniſtro Similiter etiam cubitorum,manuum,& humerorum neruos,aláſque. ALIVD. Leporis tali ſi alligẽtur,articularios affectus admodum alleuiant: oportet autem leporem viuum relinquere. Melius facit etiam cutis vituli marini,ſi pedibus ſubſternatur.Quin & verſum Homericum, Τετρήχει δ' ἀγορή, ὑπὸ δὲ στοναχίζετο γαῖα. *Id eſt, Concio turbata eſt,ſubter quoque terra ſonabat,*ſi aurea lamina ipſum ſcribas quum luna eſt in Libra:præſtat autẽ multo B ſi in Leone inueniatur. Itẽ magnes lapis geſtatus articulariorũ dolores curat: ſimiliter etiam aetites ſi geſtetur. præterea cotyledonis radix.Item ſanguis hirundinis illitus podagricos dolores mirificè lenit.

Ad podagram.

Vbi initio videris pedes inflammari, allium læuigatum quotidie ipſis inducito, non ſoluens donec fuerint exulcerati: deinde vrinæ pueri impubis, quam calculis marinis candentibus incenderis, omnia iniicito,& vtitor:poſteà ſi abſinthio pedes obducas,adeò efficax eſt vt C non amplius podagra infeſtet. REMEDIVM à podagra præſeruans. In laminam auream, luna deſinente, quæ ſequuntur inſcribito,& neruis gruis inuoluito:deinde ſimili canaliculo ipſam includito,geſtatóque ad talos. meu,treu,mor,phor,teux, za,zon,phe,lou,chri, ge,ze,on. Quemadmodũ ſol in hiſce nominibus firmatur, & quotidie renouatur, ita hoc figmentum confirmatur, quemadmodum prius, Iam,iam,citò,citò. ecce enim magnum nomen dico,in quo conquieſcentia firmãtur. Iaz,azyph, zyon,threux,bayn, choog. Firmate hoc figmentum vt e- D rat primùm,Iam,iam,citò citò. AD PODAGRAM quæ nondum contraxit nodos,admirabile & probatum.

Chamæleontis caput & pedes ipſius, extimáque pedum vel genuum præcidito, & quæ ex dextro pede habentur, ſeorſim ſeruato: & rurſus à ſiniſtro pede, extrema ſimiliter præcidito,ſeruatóque & ipſa priuatim:ac vbi duos digitos dextræ manus pollicẽ& annularem impreſſeris vngue chamæleontis,ſimiliter & ſiniſtræ manus ſecundum digitum notaueris vngue chamæleontis, inquinans ſanguine digitorum dextræ manus extrema dextra chamæleontis,ſiniſtræ autem manus ſanguine, ſiniſtra animantis extrema in exiguum canalẽ includito, ac geſtato, dextra quidem animantis extrema dextro pede,ſiniſtra autem ſiniſtro,vſquedum æger curatus fuerit. At chamæleontem præciſis extremitatibus adhuc viuentem panniculo lineo puro inuolutum attingito ad ſolis exortum. Sin autem cõtingat manus quoque prædicto affectu cruciari,attingito etiam manus, ac in exiguos canales indito,curabiſque ipſas:facito autem hoc luna deſinente. PODAGRICVM naturale. Cornubus ouillis crematis,& ex vino in pila detritis, dextro cornu dextrum pedem inungito,& ſiniſtro ſiniſtrum:& dolores podagricos mitigabis. ALIVD ad podagram & omnem fluxionem. Herbam ſacram,quæ eſt altercum, quum luna eſt in Aquario aut Piſcibus,effodito ante ſolis occaſum,radicem non attingens: vbi effoderis ipſam duobus ſiniſtræ manus digitis,pollice & medico, dicas, Loquor tibi, loquor tibi herba ſacra: cras voco te in domum Philiæ vt ſiſtas fluxionem pedum & manuum huius viri vel huius mulieris.Sed adiuro te per nomẽ magnũ Iaoth, Sabaoth: Deus qui terram firmauit, & fixit mare fluuiis abundans fluentibus, qui exſiccauit vxorem Loth, & fecit eam ſtatuam ſalinariam,accipito ſpiritum matris tuæ terræ,& vires eius, & ſiccato fluxionem pedum aut manuum huius viri,aut mulieris. Craſtino die,ante exortũ ſolis,accepto oſſe cuiuſcunque animantis mortui, effodito radicem,& accepta ipſa dicito,Adiuro te per ſãcta nomina,Iaoth,Sabaoth, Adonai,Eloi: ac in ipſam radicem ſalis pugillum coniicito,inquiens,Vt ſales hi non augebuntur ſic neque affectus huius viri aut huius mulieris. Item extremã radicis partem ægro alligato, cauens ne madeſcat, reliquũ verò ſuſpendito ſuper cruſtam diebus tercentum ſexaginta. Quum iam de cõuenientibus podagricis auxiliis,curandi ratione,& vſus illorum modo, præterea de naturalibus quæ experimentis probauimus præſcripſerimus, finem libro feliciter imponemus. AVXILIVM podagricum valde bonum. Myrrhæ ſiccæ ſextula,hermodactyli ſextulæ duæ. trita incretáque potui ex vino veteri in balneo exhibeto.

ALEXANDRI TRALLIANI Liber XII,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE FEBRIBVS, Cap. I.

QVVM poſtulaueris à me, chariſſime Coſma, vt curationes quas in diuerſis morbis frequenter ſum expertus,tibi exponerem,non grauatè obtemperaui: vt qui fatear iure me gratiam vtriſque & tibi & patri tuo pro beneuolentia, quam ſubinde mihi benignè præſtitiſtis,debere. Hic enim protinus ab initio non in artis modò operibus, ſed etiam in vniuerſis vitæ negotiis commodus mihi fuit adminiſter: tu verò,quum apud barbaros degeres, neutiquam me propter caſus euentúſque rerum quæ nos vrſerunt, negligendum cenſuiſti. Quare etiam ſenex in poſterum vobis morem gero:& quum non amplius laborem ferre poſſim,librum hunc conſcribendum,& experimenta quæ longo vſu atque exercitatione in hominũm morbis à me ſunt comperta, in commentarium redigenda putaui. Oblectabit autem non pauciſſimos qui hæc citra inuidiam inſpicere voluerint, accurata iſta docendi ratio, breuitáſque ſimul & perſpicuitas dictionis. Studui enim (quantum licuit)verbis vti communibus,magiſque perſpicuis,vt etiã vulgaribus liber eſſet dictione ipſa facilis & explicatus. G Exordium itaque à diariis febribus ſumemus, diuiniſſimi Galeni doctrinam pro viribus hîc quoque imitantes.

E Quòd ſanè febris eſſentia ſubſtantiáque, & natura nihil aliud ſit quàm tum cordis tum arteriarum calor naturali contrarius,à præſtantiſſimis medicorum, Galeno potiſſimùm & Hippocrate,eſt demonſtratum. Quare huc Eraſiſtrati opinionem adducere, Aſclepiadiſque, & aliorum medicorum chorum,ſuperuacaneum exiſtimaui. Quòd autem rationi conſentit,febrim à corde potius quàm ab alia corporis noſtri particula proficiſci, multis licet argumentis colligere.Siquidem febris natiui caloris eſt mutatio:natiuus autem calor in corde exiſtit. conſtat etiam F febrim in corde ſedem habere.At quoniam febris eſt nõ ſolus abſolutè calor naturali contrarius, ſed in materia quadã ſubſiſtit,materia verò triplex genere in nobis habetur,manifeſtum eſt quòd febris quoque in tribus conſiſtere materiis cognoſcetur:in ſpiritibus nempe, humoribus,& ſolidis particulis. Si igitur ſpiritus immutatus fuerit,febrim parit ex illo prouenientem, *quam Græci ἐφημέρινον, nos diariam appellamus*: ſin autem humores,eã quæ putredini fertur accepta: ſi verò particulæ ſolidæ,hecticam efficiunt. Dicamus itaque de vnaquaque,quid ſit, & quomodo ſpecies eius dignoſci optiméque poſſit curari. Exponamus autem primùm diariam, vtpote omnium ſimpliciſſimam, quæque ſimul vniuerſis magna ex ex parte hominibus ſuperuenire conſueuerit.

Diariarum notæ.

Febres diariæ quum ex ſpiritibus habeant originem, nihil ſtabile neque firmum continent, ſed vti celeriter generantur, ita etiam ſoluuntur: vnde & diariæ vocatæ ſunt, ad vnum vſque diem aut paulo diutius interdũ durantes. Notari verò ipſæ hoc pacto debent, ex tactu, vrinis, & præterea etiam pulſibus. Ex tactu enim caloris copia nobis innoteſcit, quum is ſola quantitate increuerit, vt ſpectare licet etiam calorem qui in balneo excitatur. Ex vrinis autem, quoniam hiſ per initia morbi manifeſtas concoctionis notas repræſentant, quod in nulla aliarum febrium ineſſe ſolet. Ac pulſus harum celerem arteriæ & eleuatam diaſtolen, tardiorem verò ſyſtolen obtinent. Nam refrigerium magis quàm recrementorum expurgationem requirunt. Iam eiuſmodi febres ſtatũ quoque habent æquabiliorem, & declinationem quæ in purum interuallum perfectámque integritatem deſinat. Habentur autem aliæ quoque notæ febrium quæ ob ſpiritus conſtituũtur: verùm hæc quoque abundè ſpeciem febris declarare vobis, & aliis à febribus poſſunt ſecernere.

DIARIARVM curatio. Diariæ febres quum communem habeant generationem, quantum ad ipſas attinet, communem quoque curationem recipiunt. At quoniam non vna earum cauſa, ſed plures & variæ eſſe ſolent, de his dicendum arbitror. Etenim laſſitudo, frigus, repletio, inedia, vigiliæ, ciborum in ventre corruptio, vlcera, & omnes (vt ita dicã) antecedẽtes cauſæ haſce febres producunt. Quandoquidem igitur non vna febris diariæ efficiens cauſa exiſtit, ſed plures, conuenit etiam vt nos nõ paucas quaſdam curationes, ſed cõplures vnicuique ſpeciei conuenientes exponamus.

De iis qui ex laſſitudine febricitant.

Qui ob laſſitudinem febricitarunt, plerunque medicos non expectant, ſed ſtatim vbi febrim declinaſſe ſenſerint, ad balneum proficiſcuntur, tanquam à natura quadam edocti optimum præcipuúmque remediũ eſſe defatigatis lauacrum. Hoc autem plerique etiam medicorum inconſideratè faciunt, & nulla ratione habita ad lauacra tranſmittunt: vnde interim non paucos inſigniter offendunt. Si nanque corpus recrementis vacuum, neque plethoricum, aut vitioſis obnoxium ſuccis inuentũ fuerit, maximè iuuantur, nec alterius indigent curationis. Quibus autem corpus omnibus ex æquo ſuccis ſcatet (plethoricum appellant) & vitioſis infeſtatur, (quod cacochymum dicitur) putredinique eſt opportunum, vt hinc non modò ſpiritus, ſed humores quoque antea incaluerint, vice verſa plurimum offenduntur, & in febres putridas prõptè incidũt, præſertim ſi victu vſi ſint minus curioſo. Ne igitur idem nobis quod illis accidat, primùm notas earũ perſequi oportet. Nonnullæ igitur earum ſunt exquiſitæ, nonnullæ verò, non exquiſitæ quum ſint, in putridas prolabuntur. Sic enim nunc & lauare & nutrire probè, nunc cõtrà nõ lauare, rectè poterimus. CVRATIO eorũ qui ex laſſitudine febricitant. Quoniam ex laſſitudine febricitantes, diligenter planè humectandi ſunt & refrigerandi, fiet id commodè balneis temperatis, victu & vnctionibus quæ nullam diſcutiendi vim obtinent. nam in his omnia facere oportet quæ humiditatem potius augere quàm ex corpore auferre poſſunt. Quare neque corpus multum perfricare, neque tepida ex ſolo oleo vnctione, ſed ex hydrelæo magis vti oportet. Quippe id liberalius quàm ipſum oleum per ſe humectat, & penitius in corpus ab aqua tranſmittitur: refrigerátque articulos excalefactos, & feruidos ex nimio labore effectos. Quocirca neque vngere in aere calido neque perfricare conuenit: ſudoribus enim manantibus ne humectare quidem prorſus vnctio poterit, vt quæ cũ eis à corpore decidat. Præſtat autem (meo iudicio) multa tepida ſudorem eluere, & ægrotantem in exteriorem domum egreſſum ſtrigili abſtergere, atque ita hydrelæo perungere: deinde exiguo ſpatio interpoſito intrare ipſum, & in calentis aquæ ſolium deſcẽdere, ita vt neq; integrã omnino horã in aere perſeueret, ſed tãtùm trãſire videatur. Sic enim humectabitur, & metuendum non erit ne peruſtus incenſúſque ab aere, aliam rurſus febrim acquirat. Hæc ſanè medendi ratio omnibus ex laſſitudine febricitãtibus cõducit, præſertim

A iis qui calidiore ſunt tẽperamento. Ignoro igitur cur diuinissimus Galenus oleo quidem tepido duntaxat vſus fuerit, aquã verò ei miſcere vitarit. licet enim & frigidã ei aquã, præterea etiã tepidã admiſcere. In ſũma, vt cuiuſq; tẽperamẽtũ eſt, caloriſq; & ſiccitatis ex laſſitudine ortæ exceſſus, ita quoq; vnctione vtẽdũ erit. Quòd ſi verò iterũ rurſus lauare ægros volueris, eodémq; modo perũgere, & in calidæ ſoliũ demittere, & in eo aliquãdiu morari, valde quidẽ ipſos hac ratione iuuabis, vt reuerſi à balneo, laſſitudinis omniſq; intẽperiei prorſus obliuiſcãtur. Atq; hac

B ratione etiã in iis vtẽdũ erit qui ex vigiliis febricitarũt, item qui ex mœrore, & in illis qui ex morbo ſe recolligunt. Reſtat nunc vt de his ſermonem inſtituamus quibus cruditas ſuperueniens febrim diariam excitauit.

De iis qui ex cruditate febricitant.

Cruditas ex caliditate, magis autẽ ex frigida intẽperie generatur. Notatur facilè ex ructu, nidoroſo quidẽ in iis quibus caliditas cruditatẽ induxit: acido verò, quibus frigiditas illã peperit. At nõ ſolũ ructus, ſed etiã aliæ omnes notæ attẽdẽdæ ſunt, ætas, inquã, tẽperamẽtũ, ſtudia vitæ,

C & reliqua totius victus ratio. Neq; enim ſi ructus eſt nidoroſus, calidã iã quoq; cruditatẽ eſſe prorſus ſuſpicabimur. Interdũ enim ex ingeſtorũ etiam qualitate fuit excitata, vel quũ ægri ipſi nidoroſum aut melleũ quid in cibo antea aſſumpſerint. Quin nec acidus ructus omnino ſuſpicionem nobis præbet vt frigidã intemperiem dicamus: quippe etiã acidus cib⁹ & acerbus frequẽter effecit vt ructus acidus appareret, interim verò caliditas quoq;: nã acidus ruct⁹ nõ ſolũ ex frigiditate, ſed calida etiã intẽperie generatur: fieriq; nõ poteſt vt eiuſmodi ceſſet ructus niſi

D quis refrigerãte victu vſus fuerit. Cõuenit igitur cruditates ex omnibus iã cõmemoratis internoſcere: atq; vbi ſic diſcretæ fuerint, firmam earum curationem aggredi.

De ciborum corruptione ex caliditate & nidoroſo ructu proueniente.

Qui ſanè ex caliditate ciborum corruptionem, nidoroſámque cruditatẽ ſuſtinuerunt, eáque de cauſa in febrim diariam inciderunt, iis non calefacientes cibi aut potus adhiberi debent. Etſi enim exiguo tempore mitigari leniríque videbũtur, flatibus qui infeſtabãt diſſipatis, poſt-

E ea tamen occaſionem præbent vt febris diaria magis incendatur: interim verò vt etiã febris quæ ex humorũ putredine oriri ſolet, rurſus ſubſequatur. Ne igitur hæc eueniant, cõgrua victus ratio præſcribẽda, & curatio quæ ecõtrario repugnet, adhibenda eſt. Quippe fieri nequit vt affectus qui infeſtat, ex toto conquieſcat, & veluti radicitus excindatur, vbi cauſa quæ ipſum efficiebat, prius non fuerit ſublata. Quare ſi tibi cibus qui ad nidoroſam cruditatem inclinauerit, ſuſpendi adhuc in ventriculo videatur, tunc potioni aqua calida potiſſimùm eſt ſumẽda. Hæc

F nanque partem humorum eluere, abſtergere, & ad inferiorem ventrem propellere, partẽ verò vt in corpus etiã diſtribuatur præparare, & præterea ſpiritum iam ſiccum incenſúmque tẽperare & lenire, meatúſque laxiores efficere poteſt. Haud noui an quis hoc præſtantius remediũ, iis qui ex calida intemperie cruditate laborarunt, eóque in diariam febrim inciderunt, excogitare poſſit. Quòd ſi verò cibi corrupti non in vẽtriculo hærere tibi videãtur, ſed per aluum egeri, rurſus hîc nõ ſolùm nõ impediri, ſed etiã adiuuari debet, quò ea quæ corrupta ſunt, per ventrẽ

G potius queãt excerni: ſin autẽ immoderatius per aluum ferãtur, rodántque inteſtinũ, etiam hîc ad balneũ ægros ducere cõuenit, & vẽtris iecoriſque regionẽ potiſſimùm vino melino perũgere, & pane ex aqua calida nutrire. porro iniiciatur in eam & apii & coriandri radix: verùm apiũ nõ multũ decoquatur, ſed protinus antequã ferueſcat auferatur. nõ ſemel autẽ eã in calidã, ſed ſæpius intingas. Si verò caliditas aut inflãmatio quæpiã ventriculũ obſederit, neq; radix apii, ſed coriandri tãtùm immitti debet: vel offa panis calidæ iterum aut tertiò intincta, eſui per

H ſe exhibeatur. At ſi venter copioſius profluxerit, vt deinceps vires debilitentur, etiam omphacomeli, aut hydromelum aut hydroroſatũ dabitur. Sin autẽ nulla inflãmatio ventriculi os obſidere videatur, vini Cnidii aut Sabini, quod exiguã habeat aſtrictionẽ, momentũ propinari ipſis debet. Sin vires nullã noxam expertæ fuerint, cauẽ-

ne vinum permittas, præcipuè calidiore temperamento præditis. Si nanque nidoroſa cruditas ex calore acciderit, conſtat magis eam in calidioribus auctum iri ſi vino vti voluerimus. Ac mirari mihi ſubit quomodo diuiniſſimus Galenus in opere de medendis morbis, calefacientibus remediis vſus fuerit. Nã antidotũ *quod à triplici pipere Græci διὰ τριῶν πεπέρεων appellant*, & illud quod ex malis cotoneis paratur, exhibere ipſis permittit: extrinſecus autẽ rurſus ventriculo purpurã nardino, abſinthio & maſtiche imbutã applicare. Atque hæc calida imponere iubet, ne ventriculi robur diſſoluatur. Ego verò ea neutiquã calidiore affectu preſſis conuenire arbitror. Atq; hæc nequaquã dico contradicẽdi ſtudio, ſed quòd ita mihi veritas habere videatur, quã ſemper cuiuis præponendã cenſeo. Si enim nidoroſus ructus & cruditas à caliditate prouenerit, conueniebat (vt arbitror) cõtrariis hanc remediis moderatè vtentes, ita medicari. Sin autem à calidioribus pinguibúſque cibis orta fuerit, etiam ſic victus contrari⁹ qui modicè refrigerare poſſit, inũgi debebat. In ſumma, didicimus, omnia quæ naturam exceſſerunt, cõtrariis curari oportere, & rutaceũ oleũ, & ſiquæ alia eſt calida iniectio, adhibere diſſuadeo: atq; hoc cauendũ eſt in quibus corruptio & febris ex calida intẽperie ſunt ſubſequutæ.

De iis qui ex cruditate febricitant, humore magis acido proueniente.

Hactenus de iis qui ob nidoroſum ructum febricitarunt, egimus: nunc autem dicamus etiam de illis qui ex frigida intemperie in cruditatem inciderunt. Acida cruditas non adeò celeriter febrim ſolet accendere: ſi verò etiam febrim excitare contigerit, perpende & diſquire num quandoque etiam calida intemperies acidum ructum procrearit. fit enim interdum vt is nõ ſolùm ex frigore, ſed etiam caliditate frequenter oboriatur. Idem ſiquidem in externis quoque videmus. Accidit enim in calidis pariter & frigidis admodum domiciliis vt vinum nonnunquam in acidum conuertatur. Similiter autem in fermento quoque idem ſpectare licet. hoc etenim in calidioribus retentum domiciliis, in acorem mutatur: idẽ verò experitur vbi à gelido aere fuerit refrigeratũ. Quare vnum idémque accidẽs à contrariis cauſis generatur. Attendere igitur oportet ſigna, tum præſentia, tum quæ præceſſerunt, vt ex omnibus poſſis cognoſcere quæ tandem ſit cauſa, calidáne an frigida, atque ita ad curationẽ venire. Quare ſi acidus ructus ex caliditate prouenerit, refrigerantibus & potu & cibo vti conuenit, præcipuè iis qui reſiſtere poſſunt, & non facilè corrumpi. Quapropter neque cremor ptiſſanæ, neque halycæ ipſis eſt exhibendus: facilè enim corrumpuntur, & in ſtomacho ſupernatant ſuſpenduntúrque: vnde etiam accidit vt ipſi magis aceſcãt. Itaque piſces qui dura carne ſunt præditi, his expediunt, & gallinæ ex decocto aut ſimplici iure paratæ: adhæc iſicia ſimiliter dura, cuiuſmodi ſunt quæ ex buccino & glauco, orphóque piſce potiſſimùm conficiuntur. Nec mireris quòd hæc dicam: qui nanque ex calida intẽperie acores experiuntur, eos, etiamſi pedem bubulum exhibeas, non offendes, imò iuuabis quoque. Ego ſanè noui quendam, quum longo tempore acorem experiretur, his me cibis perſanaſſe: præterea etiam oſtrea non cocta, & duracina exhibui, omníque alimento quod refrigeraret, & ægrè corrumperetur mutaretúrque, ſum vſus.

De acido ructu qui ex frigida intemperie naſcitur.

Quòd ſi acidus ructus non à calidiore ſed frigidiore intemperie originem traxerit, tunc potius victus calefaciens & antidota conueniunt, cuiuſmodi ſunt tũ quod ex malis cotoneis conficitur, tũ quod *à triplici pipere, διὰ τριῶν πεπέρεων nominatur*: adhæc fomentum ex nardino. Quæ igitur diuiniſſimus Galenus in nidoroſo ructu fieri præcepit, ea ego õnia iis poti⁹ q̃ ex frigida intẽperie cruditatẽ ſunt experti, cõuenire, & nõ aliter habere poſſe arbitror.

De febribus diariis quæ ex obſtructione generantur.

Febris diaria ex viſcoſis etiam craſſiſque humoribus naſcitur, dum nimirum excremẽta propter meatus occluſos non perſpirãt, fiuntque acriora. Aduertere igitur animum hîc & internoſcere oportet, ſoláne copia ac craſſities ſola, & humorum lentor obſtructionem effecerit. Si enim copia pepererit, ante omnia ſanè per ſanguinis miſ-
A ſionem vacuatio tentanda eſt: deinde ſic particularibus vtendum præſidiis quæ laxare, diſcutere vel extenuare poſſunt. Nam ſi vacuatione omiſſa laxantibus quiſpiam aut diſcutientibus vti voluerit, malorum magnorum author erit. quippe obſtructionem multo adhuc maiorem reddet, diſcutiẽtibus ante concoctionem aut euacuationem vſus remediis. Quòd ſi non copia, ſed viſcoſi craſſique humores obſtructionem procrearint, ſanguis mittẽdus non eſt, ſed decoctis potius quibuſdam vtẽdum quæ extenuare poſſunt, ita vt non calefaciant. Nec adhibenda
B iis quæ vulgares medici temere audent, ſerpyllum, aut calaminthen, aut hyſſopum, aut origanum, aut rutam: ignari quòd multo magis offendant quàm iuuent ægros. Etſi enim materiam attenuare nonnihil videantur, alia tamẽ ratione offendunt, dum febres reddunt acriores. Quare illa potius quærere conabimur quæ abſtergere & attenuare citra caliditatem nouimus. Hoc autem in numero habetur oxymeli, quod & generoſè abſtergit & febres nõ exacuit. Atqui nec hoc in omnibus verum exiſtit. in quibus enim craſſa recrementa occaſionem morbi præbent,
C quæ & obſtructionem excitarint, & febrim accenderint diariam, à calore aut ſiccitate craſſitiem aut lentorem cõſequuta (quemadmodum in rebus plus æquo coctis aut aſſatis nimium fieri cernimus) neque his oxymeli exhibẽdum eſt, neque in quibus ſiccius eſt temperamentum, aut mœrores quidam, aut laſſitudines, aut ira, aut ſolicitudo, aut vigiliæ præceſſerunt. Etſi enim talia non admodum calefaciant, tamen ſiccando, materiam adhuc magis craſſam faciunt quàm (vt arbitrantur) attenuent. Quæ enim à ſiccitate coacta fuerint, & craſſiora quàm pri-
D us euaſerint, nunquam eiuſmodi ſiccans aliquod medicamentum attenuare poteſt. Ego ſiquidem in huiuſmodi temperamẽtis ſubinde ſpectaui quòd oxymeli cuipiam propinatum, pro eo quòd vrinas prouocare debet, retentionem potius & obſtructionem materiæ pepererit, vt hinc etiam febres magis fuerint auctæ. Verùm quum vulgares iſti cauſam ignorent, ad alia eam referunt. Quapropter illis tantùm exhiberi debet oxymeli in quibus cruda craſſáque & frigida recrementa hærent: adhæc qui pituitoſo & frigido ſunt temperamento: in quibus etiam
E cruditates, repletiones & otioſa potius vita præceſſerit. In his nanque ipſis idoneum exiſtit, & ſiquod viſcoſum inhæret & craſſum, à frigidis ſignis aut potionibus collectum. Ex omnibus autem aliis quæ medici ipſis in balneo ad extergendã cutẽ, (vt ſaponem, mel & aphronitrũ) præcipiunt, hæc magis attenuare, & meatus obſtructos liberare poſſunt. Veruntamen in calidioribus temperamentis non ſolùm ab oxymelite, ſed aliis quoque decoctis quæ ſiccare aut calefacere poſſunt, abſtinendum cenſeo: victu autem vtendum humido magis & temperato,
F qui nihil ſiccum & acre in ſe habeat. Quare ptiſſanã & foris & intus eſt eis aptiſſima, vt quæ præterquam quòd humectet, etiam abſterſorium nonnihil & attenuatorium obtineat. Admiſceatur autem ei apomelitis paululum: nam id quoque abſterſorium quippiam citra vllum calorem poſſidet. Iam piſces hiſce conueniunt: quippe alimẽtum inde proueniens, & probè concoquitur, & nequaquã meatibus inhæreſcit: adhæc gallinarum cohortaliũ alæ, & lactucarũ caules, intybi, & troxima. Hac igitur victus ratione illi ſuſtentandi ſunt in quibus recrementa ter-
G reſtria magis, & craſſiora quàm fuerint, à calore facta cenſueris. Sin autem nihil tale fuerit, pituitoſiora verò ea tibi appareant quæ obſtructionem excitarint, tunc confidenti animo etiam decoctum apii, aniſi, adianti, & oxymeli non modò ſimplicius, ſed etiam compoſitũ propinato. Nam in frigidioribus temperamentis, & in quib⁹ materia pituitoſior eſt & humidior, in his id quod à diuiniſſimo Galeno dicitur, veriſſimum exiſtit, nempe quòd oxymeli tum abſtergit generoſè, tum febres nõ exacuit: in naturis autem bilioſioribus & magis melan-
H cholicis, rariſſimè exhibendum. Porro quòd in viribus iã magis debilitatis nullus eo vti debeat, id quoque iis conſtare arbitror qui Hippocratis ſcripta didicerũt, & experiẽtia quoq; perceperũt quòd vim etiã radẽdi inteſtina obtineat. multas ſiquidem noxas & commoditates continet. Ac diligenter is qui velit aut oxymeli, aut herbarum dilutum, aut aliud quoddã inciſorium curationis gratia

exhibere,tum facultatem eius quod propinatur,tum quãtitatem,tum qualitatem,tum ordinem,tum ne temere & indiſtinctè in omnibus vtatur remediis, diligenter cognoſcere debet. Hoc enim ad præſtantiſſimum quenque medicum pertinet, vt omnia perquirat, curioſéque examinet,& præſidia conſideratè diſtinctéque admoueat.

DE FEBRIBVS EX PVTREDINE creatis, Cap. II.

QVòd omnes febres continentes ex materia quæ eas incendit intra vaſa ſubſiſtente & putreſcente generantur,omnibus in confeſſo eſt. Atque idcirco etiam cõtinuationem habent, neque rigorem mouent qui in externam cutem feratur, ſenſibiléſque particulas rodat,vt in iis quæ intermittunt fieri ſolet: vnde in continentibus ſi, inquit,rigor ſuperueniat, bonum eſt indicium. Atque hoc in ardentibus,*quas καύσους Græci appellant*, etiam videre licet. Docuit autem nos id quoque diuiniſſimus Hippocrates,vbi ait, Si ei qui ardente febri laborat rigor ſuperueniat,morbi ſolutio expectanda eſt. Porro ſunt nonnulli qui etiam febres intermittentes intra vaſa conſiſtere, quemadmodum & continentes,arbitrentur, ac nihil prorſus loco,ſed quantitatis & qualitatis ratione differre. Etenim in continuis & multam & craſſam eſſe materiam exiſtimare conuenit, atque ideò neque extra vaſa emitti poſſe:intermittẽtium verò,tenuiorem,& vt in extimam cutem efferatur magis idoneam. Porro huiuſmodi,etiã intermittẽtibꝰ accidere,& materiã extra vaſa putreſcere, vrinæ quoque teſtantur:quippe materiam ipſam quæ iãdudum computruerit repræſentant. Atque hinc ſanè integra morbi tempora coniectura deprehendimus, quando ſcilicet concoctionis initium morbus habet, quando incrementum & ſtatum. Alii verò non de loco ſolùm in quo conſtituuntur, & generatione quam febres habent, diſſentiunt,ſed etiam de materia ipſa vnde procreantur. Nonnulli etenim in vniuerſum febres ex bile incẽdi dixerunt,quũ febris res quæpiam calida ſit & ſicca,talis autem bilis quoque exiſtat, ad generandos huiuſmodi affectus accommodata. Alii verò ipſorum non bilem ſed pituitam cauſantur, eo quòd hæc rurſus ad putreſcendum obturandúmque non parum eſt idonea, quum humida ſit & craſſa. Iam hoc quoque nobis indicat ipſum pituitæ vocabulum,*quod φλέγμα Græcè dicitur, à uerbo φλέγειν, quod eſt inflammare.* nam phlegma,eo quòd inflammet ipſum & calefaciat,dictũ eſt. Atque hoc ſanè palàm eſt abſurdũ. Cæterùm de humore melãcholico nõnulli opinati ſunt, nunquã ipſum febrim poſſe incendere,eo quòd frigidus ipſe ſit natura & ſiccus,nihilque habeat humidi aut calidi vnde putredines generentur. Nihil itaque mirum eſt quoſdam putare melancholicum humorem neutiquã planè putredinẽ recipere. Nõ deſunt & qui in vniuerſum febrim nunquam à putredine fieri pronuntiarint. nam humores in venis exardeſcere nõ putrefieri dictitant. Si nãque hoc eſſet(inquiunt)cur tandem non etiam lumbrici, aut aliæ quædam beſtiæ in vaſis,ſi putrefactio eſt, gigni cernuntur, quemadmodum in ventre & aliis particulis? Quinetiam in externis omnibus hoc ſpectare licet,quòd quæ putreſcunt,variarum rerum ſpecies generare ſolent, quarum nulla vnquam per vrinas excerni viſa eſt. Dicẽdum igitur eſt putreſcere & incendi, vt videre id licet in pice & bitumine,aut arundinibus,aut chartis,aliiſq; multis fieri quæ promptè ab igne afficiuntur,incenduntúrq;. Sic igitur nonnulla,etiam ſcintillam modicam nacta,magnam & immenſam flammam excitarunt, vt non ſolùm vicina,ſed etiã omnia longius ſita cõbuſſerint. Tale quid tiam in nobis(inquiunt)accidit. incipit eñim ſpiritus inflammari atque exardeſcere. non enim iam computreſcere ipſum quoq; dicendũ eſt: quia niſi ſpiritus humectãtia & refrigerãtia quæ ipſũ contẽperare & mitigare poſſint conſequatur, etiam vicina depaſcitur. Atque ex his ipſis ille nimirũ primus eſt qui ad hoc magis idoneus inueniri poterit. Non ſolùm autem de putreſcenda in vaſis materie (vt opinor) diſſentiunt, ſed etiam de putrefactionis modo. Alii ſiquidem ipſam ex calido & humido, nimirum humiditate,fieri dixerunt, ad vetera & putrefacta ligna reſpicientes. Sic enim res habere videtur,ac puto vtroſque vera dicere,fierique nonnunquam etiam pu-

A tredinem ex ſiccitate, magis autem aduſtione. Nonnulli verò medicorum nullam prorſus in venis putredinem fieri,ſed magis in ventre exiſtimarunt. Eius autem rei fidem faciunt tum ex vermibus qui in eo generantur, tum ex recrementis ſubductis, quæ & malum odorem & ad putredinem nihilominus inclinationem repræſentent. Indicant hoc quoque vomitus,(inquiunt) qui crebrò tam perfectè febres exciderunt,vt æger non amplius malam acceſſionem ſit expertus. Iam alios rurſus à febri B liberatos ex vna & ſola ſorbitione vel iniectione conſpexiſſe. Verùm non ex his modò,ſed aliis quoque multis,ac curatè videre licet quòd venter etiam febrium ex putredine ortarum cauſa exiſtat. Forſan autem aliarum quoque fons & origo ipſe propriè exiſtit. NOTÆ febris ex putredine. In primis ſanè ſcire conuenit febres quæ ex putredine oriuntur,non ſolùm ab externa cauſa, ſed etiam ex diariarum febrium degeneratione originem habere. Cognoſces autem febrium degenerationem ex tribus hiſce notis potiſſimùm:prima ſanè eſt quòd febris diaria quæ præceſſit, non in purum deſinat interuallum: C ſecunda, quòd ſtatus non fiat ad tolerandum facilis: tertia,quòd ſtatus non deſinat madore aut ſudore. Hæc ſunt indicia manifeſtiſſima quòd febris diaria in putridam tranſierit. At in qualem febris ſpeciem degeneratura ſit, hac ratione & coniectura colligere & internoſcere oportet. Si nanque pallidus æger fuerit,vigiliis torqueatur,curis afficiatur,& ætate floreat,ſcito bilem totam,tertianam excitaſſe febrim: ſin autem albus & vita otioſus exiſtat, quotidianam eſſe putato: quemadmodum etiam,ſi plumbei coloris,quartanam. Atque hæ ſanè notæ ſunt febrium D diariarum quæ in putridas degenerarũt. Cæterùm verò etiam generatim comitatur eas id quòd nulli aliarum febrium adeſt, vt rigor,aut horror, aut frigus ſuperueniat, præcipuè intermittentibus. Nam in continentibus nihil horum euenit: verùm etiamſi cõtingat aut rigor,aut horror,in ſemitertianis tale incidit. Adhæc inæqualis pulſuũ motus & caliditas has potiſſimùm ſequitur,& quòd multas *ἀναδιπλώσεις, id eſt reduplicationes*, præcipuè efficiat: imiteturque columbarum ſtercus, quod ſecundum putredinis ſucceſſionem ignem accendit,ac rurſus conquieſcit. E Iam rodens qualitas & ipſa maximum febrium ex putredine ortarum indicium exiſtit. Apparet etenim in hecticis quoque,ſed in alto magis deliteſcit: ex putredine verò ortis febribus rodens qualitas per extimas partes maximè percipitur. Inſuper maxima & certiſſima nota eſt, etiam pulſuum ſyſtole citatior,& vrinarum cruditas: nam in diariis ſemper concoctæ apparent. Tantum etiam de febribus ex putredine internoſcendis dictum ſit.

De curatione febrium continentium.

Continentes febres ſolerti diligentia curari debent: F ſubitóque id faciundum quod internotio dictauerit, ſiue ſanguinis miſſionem, ſiue purgationem requirat. Maximum enim incommodum eſt cum in omnibus morbis,tum verò in continentibus, dilatio. Nam febres vehementiores redduntur dum putredo augeſcit, & vires imbecilliores fiunt,vt quæ febrium magnitudinem non amplius ferre poſſint, neque præterea magnorum præſidiorum aliquod ad curationem admittere queant. INTERNOTIO. Qui igitur ſanguinis miſſione indi- G gent,eos hoc pacto internoſcere tibi licet, Vrinas habent rubras,turbatas & putridas, multumque acres: oculos bilioſos & rubros,totum corpus graue: venas latiores,& earum torulos quàm antea tumidiores. Cæterùm etiam cauſæ quæ præceſſerunt,humorem redundantem tibi indicabunt, præcipuè victus ratio. Nam ægri calidioribus magna ex parte cibis,potibus,vino liberaliore & magis vetuſto, carnibus pinguibus vſi deprehendũtur. Multi verò ex inedia aut ira in continentes febres quæ ob putredinem naſcuntur, inciderunt,alii ob ſanguinis venarum in ano extantium(*αἱμοῤῥοΐδας Græci appellant*)retẽ- H tionem. Alii verò ob ſanguinis copiã potius hæc habẽt indicia: nonnulli ex bile ſuperflua pallidi ſunt magis & nigriores. Quando autẽ humores etiã plus æquò aduſti fuerint,tũc ipſis vrina adhuc magis pallida & ſubinde nigrior apparet,& deiectiones ſimiliter acres & bilioſæ. Hoc igitur modo humores q̃ redũdãt, qualéſq; ſunt, cognoſcere

oportet. CVRATIO. Itaque febres ex putredine & A
ſanguinis abundantia ortæ, venæ ſectione curari debent:
non tamē minus etiam iis qui à bile infeſtantur, ſangui-
nem detrahes, ſiquidem turgēs, ad purgationē idoneus
craſſior, & copia tibi peccare videatur. Nā perſpiratu diſ-
cutere materiam intus latitantem & putreſcentem con-
ducit: quippe minor efficitur, nec permittendum vt ea
propter copiam & craſſitiem meatibus infarciatur & pu-
treſcat. Quòd ſi venæ ſectionem non poſſis ob vires ægri
imbecilliores, aut quòd is ſanguinem dimittere metue-
rit, adhibere, tunc magis ad victus rationem quæ refrige- B
rare poſſit & humectare, necnon attenuare & diffundere
adeò citra calorem queat, reſpicito. Poſtquam verò hoc
feceris, & materia multo minor, & concoctionis notas ha
bere videatur, tunc audacter aquam frigidam exhibeto.

DE FRIGIDAE potu. Atque id facies potiſſimùm
ſi æger aquam bibere conſueuerit, adhæc ſi nec inflam-
matio, aut ſcirroſus tumor, aut laxus, *quod οἴδημα dicitur*,
particulam quandam poſſideat. Si enim ex his aliquod
apparuerit, aquæ potio vitanda eſt. DE INFLAM-
MATIONE eryſipelacea. Quòd ſi inflammatio fer- C
uens & eryſipelacea fuerit, tunc frigidæ potum exhibere
ne tentaueris. Prædicito autem id quod futurum ſit, nem
pe quòd feruor febris extinguetur quidem neceſſariò, i-
pſa verò tota non prorſus diſcutietur, ſed tempore aliquo
procedente, febris reliquiæ adhuc ſuperſtites tutò & par-
ticulatim diſſoluentur. Ego ſanè noui aquam me frigidā
alicui dediſſe qui eryſipelate infeſtaretur, ardentique &
continua febri laboraret, ac vehementiam febris ex ea
reſtinxiſſe, eripuiſſeque periculo, ne ex intempeſtiuis ca
taplaſmatis & inunctionibus interiret, quæ medici ſem- D
per in omnibus ſolent adhibere. NOTAE inflamma-
tionis eryſipelaceæ. Sciendum eſt eos qui ardente fe-
bri laborant, ob eryſipelaceam inflammationem magis
quàm alios ſitire, veſtimenta à corpore proiicere. Euiden
tius autem hoc eſt indicium quòd etiam tertio quoque
die acceſſionem validiorem experiuntur, & recrementa
per aluum bilioſa & ſaniei ſimilia excernant. At qui in
pulmone inflammationem eryſipelaceam ſentiunt, non
adeò vehementer ſitiunt, ſed frequētem magnámque re-
ſpirationem edunt, genas habent rubentes, linguam ſca- E
bram: & delirant, frigidúmque aerem magis appetunt,
magiſque ab eo quàm frigidæ potu iuuantur. Hăc autem
iis potius qui in alia parte inflammationem habent ery-
ſipelaceam, offerre conuenit: illis autem quorum pulmo-
nem hæc exercet, frigidum aerem, vt à quo etiam iuuē-
tur, ad ſpirandum magis procurato.

DE CAVSO, HOC EST ARDENte febri falſa, Cap. III.

SCire hoc quoque oportet, duas eſſe febris ardentis ſpe
cies, vnam ſanè veram & exquiſitam, quæ omnia com F
memorata habeat, ſitim vehementem, deiectiones bilio
ſas, linguam ſcabram & nigricantem: falſa autem, & ipſa
quoque ſitim adfert, ſed non adeò vehementem & intē-
ſam, neque linguæ nigrorem: neque excrementum per al
uum excernitur bilioſum, ſed magis corrupta: neque a-
maritudo in guſtu ex pituitoſo humore ſalſóque potius
ſuperante percipitur: vnde etiam periculoſa magis eſt
quàm febris germana. Quapropter veris febrib⁹ ardētib⁹
exquiſitiſq;, quū à flaua excitētur bile, aquæ frigidæ po-
tio magis conuenit, aliáque omnia quæ refrigerare etiam G
extrinſecus facultate & actu poſſunt. Quibus autem ex
pituita origo eſt, his frigida potio exhiberi non debet, ac
nulla quæ actu refrigerant: verùm illa potius quæ mitem
calorem tepidúmque ſortita ſunt. cuiuſmodi exiſtunt e-
pithemata etiam ſola quæ ex lini ſemine parantur: ſubin-
de verò etiam quæ ex hordeacea farina aquæ incocta, cui
chamæmelum & melilotum adiecta fuerint, conficiun-
tur. Nam lintea lanea iuri herbarum quas diximus deco-
ctarum intincta, magis conueniunt. At clarum eſt quòd
etiam oleum quoddam, cuiuſmodi eſt chamæmelinum, H
roſaceum & omphacinum, decocto rectè accommoda-
tur. Intelligendum autem eſt huiuſmodi epithemata nō
ſolùm falſis, ſed etiam germanis febribus ardentibus cō-
ducere, falſis tamen amplius. Quæ enim & facultate & a-
ctu refrigerant, ea germanis potius competere: cuiuſmo-
di ſunt etiam lexipyreta, quæ ex roſaceo parantur. quibus
adiectus quoque ſit ſuccus herbarum refrigerantium, co
tyledonis, oxalidis, lactucæ, atriplicis, portulacæ, plantagi-
nis, & aliarum complurium. Quum igitur differentias i-
pſarum notaueris, & materiem vnde accenduntur, ita
etiam intelligito quatenus refrigerare, & quomodo id
quod corruptum eſt expurgare debeas. AD STO-
MACHVM ardore æſtuantem. Quibus ſtomachus ar-
dore æſtuat, probè faciet aqua frigida cum roſaceo ſub-
acta, & extrinſecus impoſita: aut ſeſamum aqua maceratū,
deinde cum roſaceo diligēter læuigatum. Item ceratum
roſaceum bene facit, cui admixtus ſit portulacæ & vuæ a-
cerbæ ſuccus pari portione. Sin autem totū quoque cor-
pus cerato inducto humectaueris, valde commodabis.

QVOMODO febres ex ſanguineo humore prouenien-
tes notari debeant. Febres quæ ex ſanguinei humoris
putredine accenduntur, inde cognoſces quòd mitis ſta-
tim calor ad primum manus tactum percipitur, qui nihil
habeat rodens & acre, qualis in febribus deprehenditur
quæ ex flaua bile plus ſatis aduſta excitātur. Apparet et-
enim in febribus etiam ex pituita putreſcente creatis,
ſtatim per initia calor tum mitis, tum vaporoſus: ſin autē
quis manum diutius admoueat, paulo pòſt rodēs calidi-
tas tactui occurrit, veluti per colum quoddam aut cribrū
ſurſum emergens. Vbi igitur febres ex ſanguine orientes
internoueris, ſtatim per initia (vt dictum eſt) venam ſeca-
to: eos autem qui ex bile febricitant, purgato potius, ſi
materia tibi ad excretionem procliuis videatur, & febris
quæ inuadit, vehemens non fuerit. Noui autē me etiam
acuta laborantem febri purgaſſe: verùm huiuſmodi mul
tam diligentémque notationem & animaduerſionem re-
quirunt: & medicum qui animo fuerit confidenti. Abun
dè verò eſt etiam ſanguinem duntaxat mittere, eo quòd
tutius efficaciúſque ſit remedium, & refrigerante ac hu-
mectante victu, atque huiuſmodi vnctionibus in poſte-
rū vti. DE VICTVS ratione. In omnibus ſanè ptiſ-
ſanæ cremor idoneus exiſtit: ſed in germanis quidem &
perurentibus febribus, *quas καύσους Græci appellant*, ſitim ve
hementē adferentibus, etiam refrigeratū cremorem cō-
cedere oportet, ac cerata ſimiliter parare ex aqua frigida,
roſaceo & refrigerātibus: in falſis autem nequaquam: ve-
rùm ſufficiunt omnia tepida & temperata, & nullum ex
iis quæ vehementer refrigerare poſſunt habentia. Porro
lactucæ caules refrigeratas, oua, ſimilitérque intybum a-
greſtem & domeſticum, & cucurbitas iis qui perardenti
febri laborant, omnia exhibere conducit. Oxymeli verò
his dari prorſus non debet, nec multiplicia ac varii gene-
ris omnino decocta, vt quæ grauiter febricitantibus o-
mnia ſint inimica. Porro ſi multis ægrum vigiliis confli
ctari acciderit, tunc ei antidotum, *quod διὰ κωδειῶν, à papa-
ueris capitibus Græci appellant*, offerendum eſt. Quippe vbi
deuoratum fuerit, ſomnum inducit, & febrium vehemē-
tiam ardorémque obtundit. Quòd ſi verò etiam falſis fe-
bribus ardentibus ob vigilias, aut mentis alienationem
ægro moleſtam, dare ipſum cogaris, cum momento apo-
melitis ei admixto exhibeto. Sic nanque metuendū non
eſt ne medicamentum frigiditate materiam reddat craſ-
ſiorem. Ego rhodomeli & hydroroſatum aquæ mixtum,
ac roſatum ipſum per ſe, refrigeratum, iis potiſſimùm qui
iecoris ardorem ſentiebant exhibui. DE BALNEO.

Lauandi ſunt qui feruida & perardenti febri laborant,
in domo potiſſimùm, vbi ſolium habeatur tepente aqua
plenum, vt totum ægri corpus vndequaque ab aqua ope-
riatur. Non autem adiunges ei aliam præterea, neque o-
mnino ipſam commouebis, vt quæ vires digerat & con-
uellat. Quare neque imbecillis admodum viribus prædi-
tos in ſolio lauare conuenit, quod apud Romanos tinam
ingredi dicitur: illi verò in id deſcendent quorum vires
diſſolutioni & digeſtioni quæ ex tepida prouenit, obſi-
ſtere ac tolerare poſſunt. Tantum de ardentibus & con-
tinentibus febribus dictum ſit: putóque hæc abūdè ſuffi
cere. ſi enim ex particularibus quippiam prætermiſſum
fuerit, ex iis quæ generatim membratímque dicta ſunt,
reliquum ipſe tibi inuenire poteris.

De ſyncope quæ in febribus accidit.

Viriū ruinæ, *quas Græci συγκοπὰς appellant*, ſubitò in ægris

oriuntur, aut ex crudiorum humorum præſertim os ventriculi grauātiū copia: aut ex bilioſis nimiúmque tenuibus,& quifacilè diſſipantur,humoribus: interdum verò etiam dum ad os ventriculi confluunt,vt hac quoque de cauſa vires conuelli proſternarique contingat. Quoniā igitur virium ruinæ non vna ex cauſa, ſed tum ex crudis, tum ex tenuibus bilioſiſque humoribus oboriuntur, videndum eſt quomodo horum differentiæ diſcerni notarique debeant. Niſi enim diſcrimina internoueris, fieri non poteſt vt remedia ad vnamquāque cauſam rectè accommodes. NOTAE febrium in quibus humorum crudorum copia ſyncopen inducit. Qui ſanè ob crudiorum humorum copiam in ſyncopen incidunt, primùm ſanè faciem habent tumidiorem,pallidiorémque: os vētriculi totúmque ventrem flatibus diſtentum, adhæc pulſus exiguos,raros & tardos: inſuper ructus ſuſtinēt acidos, habitúmque pituitoſiorē repræſentant. Iam ea quæ præceſſerunt, clarius tibi humorem ſuperantem indicabunt. Nam cruditates tunc continuæ plurimùm præcedunt, otia, intempeſtiua balnea, leguminum fructuúmque fugacium,& carniū repletio, viníque craſſioris ſiniſter vſus. Hoc igitur modo qui ex crudorum humorum abundantia ſyncopen experiuntur, internoſci debent. NOTAE eorum qui ob bilioſos tenuéſque humores ſyncope conflictantur. Qui ob bilioſos tenuéſque humores ſyncope laborant, hac ratione internoſci poſſunt. Primùm ſanè facies ipſorum ſqualida eſt & ſicca, pulſus exigui, inæquales & inordinati apparebunt: deiectio autem bilioſa eſt, vigiliæ magis quàm in aliis vrgent, ſitíſque affligit. Iā ex aliis quoque multis notis diſcerni poſſunt, præſertim verò iis quæ præceſſerunt. Solicitudines enim & triſtitia, cibúſque modicus, iſque ex vitioſis & acribus aſſumptis, hos præcedere magna ex parte conſueuit. Sic igitur ipſi internoſci debent. CVRATIO eorum qui ſyncope periclitantur. Curandi ſunt qui ex crudorum humorū copia in ſyncopen incidunt, tenui victu, atque omnibus quæ extenuare poſſunt. Salubre igitur eſt, quantū ad copiam attinet, vacuationem per ſectam venā moliri, eámque rurſus iterare: imò non permittere vt humores crudi rurſus in corpore redundent. Metus enim eſt ne vires proſtratæ humorem crudum nequeant cōcoquere,& diſtribuere. Satius igitur arbitror vt vacuationem potius vitemus. Sin autem humor vſqueadeo ſuperauerit vt periculum ſit ne vires ſuffocentur, non abſurdum eſt tunc ex copia modicum ſubtrahere,& grauatas ipſas leuare. Videmus enim plerunque id etiam in igne euenire. Quippe quū is propemodum à viridibus lignis extingueretur, ſubinde paucis adēptis, rurſus illuxit,& iis quæ ipſum ſuffocabant, ſuperior euaſit. Quapropter ſi vires robuſtæ, & copia quæ offendit, admodum ampla fuerit, in eum modum eſt agendum: ſin autē imbecillæ fuerint,& cruditas multa ſubſit, frictionibus incumbendum, atque iis quæ ſenſim extenuare ac diſcutere, crudóſque humores & incoctos poſſunt cōcoquere. Tale verò eſt chamemælū, vt quod rarefaciat, diſſipet,& cauſas morbi cōcoquat. At frictionem incipere cōuenit à cruribus deorſum: deinde ad totam ſpinam & brachia tranſeundum eſt: poſtea rurſus à brachiis ad inferiores partes & pedes: idque frequentius faciundum eſt, ita vt virium ratio habeatur. Quum enim nōnulli ſæpe immoderatam magis frictionē adhibuiſſent, vires ſubitò digeſtæ diſſolutæque fuerunt. Ego ita quendam ex inſcitia fricantium in ſyncopen prolapſum conſpexi. iuſſerat enim ille, continuè integrum diem & noctem ipſum perfricari,& à cibo omni ad quintum vſque diem abſtinere: deinde quum impiè hoc ipſe faceret, æger qui non potuit vtrunque, tum defatigationem, tum inediam in alios quinque dies tolerare, ſyncope interiit. Conueniebat enim (meo iudicio) eum qui tam immoderata frictione, & acribus oleis in vſum adhibitis tantam cruditatem diſcutiendam putabat, non prorſus à cibo ægrum continere adeò, neque rurſus nimium eo grauare, ſed ab immoderata frictione deſinere. Nam vbi fames, laborandum nō eſt: ſicut inter omnia hoc quoque prudens ille ſenex pronuntiauit. Haud noui quid etiā diuiniſſimo Galeno in mentem venerit quod ita faciūdum eſſe præcipiat. Frictionibus autem immo-

A deratis vtendum, oleúmque ſicyonium inducendum: ac inediam imperet. Nam hyſſopum ipſis vnà cum modico melle bibere præcipit, nihilque aliud ad ſeptimū vſque diē aſſumere. Quis, ô dii immortales, vires adeò validas eſſe cogitare poterit, qui ſimul omnia,& inediā & frictionē pariter ferre queāt? Mihi ſanè meliꝰ videtur & moderatius, perfricare,& rurſus nutrire, ad vires reſpiciēdo, cremore ptiſſanæ, aut halycæ cum oxymelite,& pane in vinum tincto, vbi vires admodum imbecillæ appareant. Nā vtrūque faciendo, vt interim ſanè ex copia humorū
B nonnihil perfricationem diſſipemus, deinde rurſus cōmodum alimentum, quod concoqui facilè, & in partes corporis diſtribui poſſit, ſubſtituamus, tum vires conſeruari, tum crudi humores probè concoqui poterunt.

DE VINO. Vinum dare febris quidem cauſa nō oportet, verùm ob crudiorem materiam ſuperantem, eorum quæ ſenſim extenuare & calefacere poſſunt, vſus exiſtit. Nihil itaque abſurdi eſt, tenue, quódque in corpus facilè diſtribuitur,& nullam manifeſtam aſtrictionē aut dulcedinem obtinet, exhibere: ætate verò nō nimium re
C cens, neque vetus eſto, neque calore nigrum, ſed potius ſubfuluum & album,& ſubſtantia tenue. Cupimus enim vt quamprimum in venas totúmque corpus diſtribuatur, præſertim quum vires & collapſas & in periculo interitus conſtitutas recreare feſtinamus. DE BALNEO. Qui ex humorum cruditate ſyncope laborant, non ſunt, opinor, ad balneum citò ducendi. Nam materia quum craſſior ſit & copioſa, nondúmque extenuata, eóque diſcuti nequeat, inde magis meatibus infarcietur, & febres augebit. Vbi igitur humores extenuati fuerint,
D & concoctio iam appareat, ita tandem lauare ægros,& cibo leuiter calefaciēte nutrire oportet, vtpote porro probè cocto cum opomelite,& piſcibus, ſi fieri poteſt, ſaxatilibus: ſin minus, fluuialibꝰ, quos Græci anadromos appellant, ex oxymelite, & gallinarum cohortalium alis. Poſtquam vires ex his auctæ fuerint, citra noxam deinceps cibi offerri poſſunt qui valentioris ſint ad nutriendum materiæ. CVRATIO eorum qui ob tenuium humorum putredinem ſyncope conflictantur. Qui ex ſubtiliorum humorum putredine in ſyncopen incidunt, eos
E conſtat contrario modo curandos eſſe victu qui humores craſſos reddat, & ægrè in partes digeratur. Cremor igitur halycæ iſtis cōuenit,& panis hydroroſato aut omphacomeliti intinctus: item gallorum teſticuli, citrum, intybus, lactuca, aſtaci, pectines, buccina, erinaceus, aphratum mala, malū punicū pira. Atque hæc nō vna vice, ſed particulatim & ex interuallis offerre conuenit, vt etiam id quod ratione alimenti datur, non grauet in ſyncope vires, ſed potius augeat. DE VINO. Vinum hiſaquoſum dari debet, quale eſt Cnidium, aut Sareptinum,
F aut generoſum Sabinum: non ſit ætate nimis vetuſtum, ſed aquoſum adeò, neque merū bibatur. Quin & vnctio adhibeatur quæ nullam habeat vim cutis laxandæ, aut rarefaciendæ efficacem, ſed econtrario dēſandæ & corroborandæ: cuiuſmodi etiam eſt oleū melinum. Puluerum verò eiuſmodi vſus eſto, qualis roſarum flos, ipſæque roſæ, ſi inſpergantur, exiſtit: præcipuè quando etiam ſudores copioſius erumpunt, & æger in ſyncopen incidit, viréſque ad ſummam imbecillitatem perueniunt.

De animi defectione

G Quoniam verò animi quoque defectiones ſyncopas inducentes ægris contingunt, viréſque repentè deiiciunt, conſentaneum eſt vt de his quoque generalius diſceptemus: deinde ita quæ etiam nobis tempus intelligēda obtulit, apponemus iis quæ à diuiniſſimo Galeno ſunt prodita. Ipſa igitur defectionis animi res vna eſt, cauſæ verò ipſius multæ,& vnaquæque ipſius ſpecies propriam obtinet. At de omnibus nunc ſcribere non licet: affectus autē qui ſimul comitantur, ſeorſum curari non poſſunt. Tantum igitur in præſenti libro de iis dicemus, quomo-
H do quis acceſſionibus ſubitò incidētibus queat reſiſtere.

DE IIS qui ob ſubitas vacuationes animo deficiunt. Qui igitur ob choleram, inteſtinorum læuitatem,& alias ſubitas vacuationes animo deficiunt, iis aquam frigidam aſpergere oportet, nares cōprehendere, os ventriculi perfricare, ſtomachum ad vomitionē turbare, aut di-

gitis aut pennis inditis. Imò & manus & crura ligare cõ-
uenit,ac deligaturæ plures vehementioréſque eſſe de-
bent:in ſuperioribus quidẽ partibus, ſi deorſum vergat
euacuatio: in imis autem, ſi ſurſum erumpat. Cæte-
rùm vinum aqua frigida dilutum, ſyncopis medetur
quæ ob vacuationes vno impetu factas,& virium diſſo-
lutiones eueniũt, maximè quũ defluxiones in ventricu-
lum decubuerint: ſed inſpiciendum eſt nunquid vinũ
prohibeat. Balneæ fluxionibus quidem in ventriculum
idoneæ ſunt,verùm ſanguinis fluorem vehementer irri-
tant: adhæc eis qui ob copiam ſudorum animo deficiũt.
atque hi ratione maximè cõtraria curabuntur.cutis enim
horum refrigeranda,aſtringẽda,non laxanda eſt:ac vinũ
his potiſſimùm frigidum exhiberi,nihilque prorſus ca-
lidum offerri debet:imò neque ligare imos artus, neque
ad vomitum cogere oportet, ſed ventorum ingreſſus ad
eos potius moliri conuenit,ac domus aerem ad refrige-
rantem & aſtringentem qualitatem cõuertere ,myrtique
& vitium capreolis,& roſis pauimentum inſternere. Ho-
rum nullo vteris vbi fluxiones in ventrem tendunt.nam
fluxio augeſcit quantum cutis denſata fuerit. Qui igitur
ob vacuationes diſſoluuntur,iis hoc pacto ſtatim ſuccur-
rendum eſt.

De iis qui ex copia humorum animo deficiunt.

Quibus ex copia animus deficit, non ſimiliter tractari
debent, verùm artus in illis quamplurimum perfricare
calefacere,& deligare conuenit:vino autẽ ciboque,& bal
neis,ſi febricitent,abſtinere.Satis eſt eis etiã mulſam po-
tui dare in qua thymum, aut origanũ, aut pulegium, aut
hyſſopum decoctum ſit:conducit etiam oxymeli.

De iis quæ ex vtero animi defectionẽ ex-
periuntur.

Et quæ ab vtero diſſoluuntur,pari modo, præterquam
oxymelite, curandæ ſunt. ac crura potius quàm brachia
earum deligare,ac fricare oportet. Quemadmodũ enim
quibus ſanguis ex vtero immoderatè profluit,earũ mami
lis cucurbitulas defigere ſolemus, ita quibus vterus ſur-
ſum & ad latus attractus eſt, inguinibus feminibúſque
admouebimus: naribus, ea quæ fœtidiſſimum odorem
mouent: vteris autẽ,odorata,& quæ laxare poſſunt ac ca-
lefacere,adhibebimus.

De iis qui ob imbecillem ſtomachum animi
defectionem experiuntur.

Quòd ſi ſtomachus imbecillis fuerit,atque ideo anim⁹
deficiat, obduci quidẽ debet iis quæ roborãdi vim ha
bent: cuiuſmodi parantur ex palmulis,vino,polentis,cro
co,aloe,ac maſtiche:perfundi autem oleo abſinthite,me-
lino,maſtichino,& nardino.

Si ardor ſtomachum infeſtet.

Si ardor ſtomachum exerceat, refrigerãtium aliquod
miſceri debet, vt ſuccus cucurbitæ, lactucæ, portulacæ,
ſolani, ſeridis, & vuæ acerbæ. is quidem non aſtringit
ſolùm,ſed etiam confirmat.Iam aqua frigida tempeſtiuè
iis data quibus ſtomachus ardore æſtuat,frequenter pro-
fuit. ſin autem intempeſtiuè exhibeatur,valde nocet: at-
que idcirco potius quãdo dari debeat,accuratè interno-
ſcẽdum eſt.Vinum autem calidum imbecilli ſtomacho,
ſi nihil aliud obſtabit, rectè exhibetur. Iam extremorũ
frictio tales quoq; inſigniter adiuuat. Quòd ſi ex his me
lius habuerint, ſi ardorem quidem in ſtomacho ſentiũt,
ad balneum celerrimè ducendi:qui verò frigiditatem a-
liquam percipiunt, his medicamentum διὰ τριῶν πεπέ-
ρεων, ipſúmque piper ſolum & abſinthium propinari de-
bet:qui ex vitioſis humoribus, ventriculi os rodentibus,
animi defectionem ſuſtinẽt,his aqua calẽte & hydrelæo
dato vomitus præcipitur. Sin autem æger difficulter vo-
mat,ipſas ſtomachi regiones,pedéſq; & man⁹ prius opor
tet fomentis calefacere.Sin vomere nequeat, digitis aut
pennis in os inditis ad id prouocandi ſunt. Si ne ſic qui-
dem potuerint,rurſus eis oleum calidum quamcopioſiſ-
ſimum exhibere conuenit. Solet autem frequenter hy-
drelæum non ad vomitum incitare, ſed ventrem emol-
lire:idque nõ exiguũ in præſentia præſidium affert.Qua-
re ſi æger non ſua ſponte ad vomitum procliuis eſt, arte
is ſolicitari debet, maximè autem rebus quoque appoſi-
tis id præſtare conandum eſt.At ſi vacuatio ex his pro-
uenerit,abſinthii turionib⁹ decoctis mulſa parari,potiúſ-
A que dari in ſequenti tempore vinum quoque debet: &
particulæ variis modis tum externis epithematis, tũ ab-
ſinthii potione roborari.Non tamen id per initia facere
præcipio,ſed poſtea, quũ venter fuerit purgatus.Vbi ve-
rò humores in eo continentur,neutiquam eum aſtringe-
re,ſed fomentis tantùm calefacere,vt antea comprehen-
ſum eſt,oportet.

Si ob pituitam animus deficiat.

Vbi pituita frigida copioſaque in ſtomacho collecta
fuerit,is oleo in quo abſinthii turiones decocti ſint,libe-
B raliter fouendus eſt: deinde verò mel, piper, & antidotũ
quod dioſpolites dicitur:ac vniuerſa victus ratio inciſo-
ria adhibeatur.

Si ob frigiditatem animi defectio eueniat.

Qui ob validas perfrictiones animo deficiunt, eos ſi-
militer ac grandi fame infeſtatos curabis, nẽpe vt omni
modo eos calefacias,tum vino calida diluto, tũ cibis ca-
lori excitãdo efficacib⁹ exhibitis. Adhæc perfricare eos
& ad ignem calefacere expedit.

Si ob caliditatem animus deficiat.

C Defectiones animi ob caliditatem ampliorem proue-
nientes,refrigerãtibus,& iis quæ roborare poſſunt, cura-
re oportet.Incidunt autẽ hæc iis potiſſimùm qui in aere
ſuffocato & balneis diutius ſunt immorati. Roborabis
igitur ipſos ſi quamprimùm aquam frigidã potioni exhi
beas,refrigeria ventilando excites,& in aerem ducas: os
ventriculi perfrices, vomitúmque prorites: deinde verò
& vinum & cibos offeras.

Si ob igneas inflammationes animus deficit.

Qui ob inflammationis magnitudinem & febrium
D malitiam animo deficiunt, quum in acceſſionibus per-
frigeſcunt,eorum artus valenter perfricare,& calefacere
crura,& brachia deligare oportet:vigiliæ indici ægris,o-
omníſque cibus & potio circuncidi debet. Optimũ au-
tem in his eſt prænoſcere quando futura ſit acceſſio: vt
hoc ipſum,antequam illa inuadat,efficere poſſis. At qui
ex ſiccitate & inedia in ſyncopen per acceſſionum initia
concidunt,optimũ eſt iis antea proſpicere. Si enim ho-
ris duabus aut tribus ante acceſſionem cibo dato pedes
& manus contineri iuſſeris,nõ interibunt. Oportet autẽ
E cibos eſſe qui facilè & concoqui & in corpus diſtribui
poſſint.Si verò etiam vehemens aliquod periculum ſub-
eſſe conſideraueris,vinũ mox exhibebis, maximè quod
chondro incocto ſuperfuderis: ſi panẽ quoque in chon-
dri vicem offeras,idem valet.Quòd ſi mediocris ſynco-
pe expectetur,neque vinum dari debet: verùm abundè
tunc eſt malum Punicum, aut pirũ, aut malum, aut aliud
quoddam pomum aſtringens cibo miſcere. Et ſi ob hæc
acceſſionem moderatè ferant,quum rurſus cibum offers
non neceſſe eſt pomis vti. Hæc quidem agenda ſunt ſi id
F quòd futurum eſt prænoueris. Illis autem qui repentè in
periculum incidũt,vinum exhibebis,panémque calidũ,
& cum eo chondri valde exiguum.Si enim copioſius ci-
bos etiam concoctu difficiliores ita affectis dare velis,
non modò in ſyncopen incident,ſed etiã ſuffocabuntur.

Si ob nobilis particulæ obſtructionem animus
deficit.

Quibus ex inſignis particulæ obſtructione anim⁹ defi-
cit,oxymeli propinatur:& qui ex hyſſopo,origano,pule-
gio & melle tum potus,tum cibi inciſorii conficiuntur,
G exhiberi debent. imò etiam artus & fricare & deligare
vincit.Iam prodeſt quoque cientibus vrinam vti, cuiuſ-
modi ſunt ea quæ ex anetho,fœniculo,apio, ſpica nardi,
dauco,& ami,parantur. Ex quibus quum manifeſtũ iam
commodum apparuerit,vino etiam vtẽdum albo, tenui,
& non valde vetuſto. OBSTRVCTIONIS notæ.

Deprehendes huiuſmodi obſtructiones cum ex aliis
pulſuum inæqualitatibus, tum verò ex iis maximè quæ
ex magnitudine,paruitate, vehementia & obſtructione
cernũtur deprehẽduntúrque,cõcurſu,vt vocant, pletho-
rico non præſente. Sunt etiam in quibus pulſus ob ma-
H gnas huiuſmodi affectiones intermittentes redduntur.

Quum animus ob ſectionem abſceſſus aut ruptu-
ram deficit.

Quibus propter rupturam abſceſſus,aut ſectionem,va-
cuationémque vno impetu factam,animi defectio orta
fuerit,hos quamprimum odoratis recreare oportet: pau-

lo autem pòſt ſorbitionibus concoctu facilibus alere.

Si ob gaudium, aut mœrorem, & ſimilia, item ſi ob dolorem animus deficiat.

Qui verò ex triſtitia, aut gaudio, aut metu, aut attoniti in animi defectionẽ inciderint, eos poſtquam odoratis admotis, naribúſque comprehẽſos reſtituerimus, ad vomitum cogemus. Pari modo qui ex vulneribus, ac doloribus articulorum, neruorum, & muſculorum tendinum deficiunt, quamprimum recreare oportet: poſtea affectus quoque curationem aggredi.

Si ob ileon aut colum animus deficit.

In colicis affectibus, aut ileoſis, aut aliquo eorum qui adeò magnos cruciatus inducunt, comitantes animi defectiones, affectarum partium fotu potiſſimùm conquieſcunt.

Si ob virium imbecillitatem animus deficiat.

Sin autem ex propria facultatis quæ corpus regit, imbecillitate, animæ defectio contingat, quæ intemperiem illarum partium comitatur vnde vires ducunt originem, contrariis curabitur, calefaciendo quidem frigidas, refrigerando autẽ calidas: atque in aliis ſimili ratione. Facultas igitur quæ vitalis dicitur ex corde proficiſcitur, quam ex obſcuris pulſibus cognoſci demonſtratũ eſt: quæ autem ex iecore prouenit, cruentis deiectionib⁹, quæ per initia quidẽ aquoſæ & tenues, poſtea verò amurcæ inſtar craſſæ fiũt. At quæ ex cerebro trahit originẽ, quam nõnulli ſingulari vocabulo animalẽ nuncupant, ex voluntarii motus imbecillitate cognoſcitur.

DE FEBRE HECTICA, Cap. IIII.

Qvum immodicus feruor humiditati ſubſtantiali quæ ſolidis particulis ineſt, ſuperuenerit, non tamẽ hæc diſſipata fuerit, verùm ſalua adhuc in eis perſeueret, ſempérque ferueat, & nullam declinationem habeat, tũc huius febris ſpeciem hecticam nominant.

De maraſmode & hectica.

Quòd ſi humiditas ſubſtantialis in nobis conſumatur, huiuſmodi febris *à marcore Græcis* maraſmodes appellatur. Sin autem in totum conſumpta fuerit, aut torrefacta, tunc abſolutè maraſmus conſtituitur: vnde hectica quidem non adeò difficilem curationem recipit, torrida autem ac marcida nullam. Ne igitur difficilibus curatu tanquam facilibus per ignorantiam manum admoueamus, & ſperato ſucceſſu fruſtremur: neque rurſus curatu facilia, ceu deplorata vitemus, vnaquæque ipſarum ſpecies ab altera diligenter nobis eſt diſcernenda, vt hæ ſingulæ etiam optimè internoſci queant. QVOMODO diaria ab hectica diſcerni queat, & notari. Hecticæ febres, quemadmodum diariæ, frequenter etiam ipſæ ab externa cauſa naſcuntur, & non ſemper à febrium ob putredinem ortarum tranſitu. At ſcire licet, caloris qualitatem in hecticis quidem acrem & ſiccam eſſe, in diariis autem mitiſſimã, atque celeriter tactui occurrere, & quodammodo circunfundi. Iam ex vrinis quoque has licet facilè diſcernere: nam ſi perfecta concoctio per initia tibi appareat, tũc diariã febrim eſſe putato: quũ autẽ cibus quidem ſumitur, nulla autẽ concoctio apparet, hecticam ſuſpicari oportet, quæ etiam ex pulſibus notatur. Nam in diariis magni ſunt & celeres, in hecticis autem exigui & obſcuri quũ ſint, virium imbecillitatẽ portendunt. Iã numeris horarũ inuicem diſcernuntur: nam horis decem aut duodecim præteritis, ſi febris nõ conquieuerit, hecticam fore potius exiſtimandum eſt. QVOMODO hectica à putridis diſcerni debeat. Quòd ſi febris interuallum prorſus nullũ habeat, adhæc neque obſcurior aut vehementior fiat, ſed eodem modo firma ac conſtans, hecticam hanc eſſe putato. Nam in putridis & incrementum & imminutio accidit: augmentum quidẽ in ſtatu, imminutio autem in declinationibus. QVOMODO continens ab hecticis diſcernatur. Etſi verò continentes hac ratione ſimiles hecticis videantur quòd & ipſæ nec augmentũ nec imminutionẽ recipiunt: attamẽ caloris qualitate & pulſibus ab illis diſcernũtur. ſiquidem continẽtium calor non eſt ſiccus & acris, quemadmodũ in hecticis, ſed etiam in ſumma cute magis apparet. Ac in continentibus pulſus ſanè magni & celeres exiſtunt, in hecticis autẽ exigui & obſcuri. Hoc ſanè modo

A hecticas ab omnib⁹ ex putredine ortis diſcernere poteris.

NOTAE hecticarum maximæ. Maxima verò nota eſt hecticarum, quòd à cibo caloris incrementum fieri videatur: non eſt autem incrementum, ſed caliditatis in alto celatæ occultæque argumentum. Quippe in his tale fieri contingit quale in calce. etenim vt ignis in hac celatus, ab iniecta aqua deprehenditur: ſic etiam in hecticis cibus aſſumptus calorem in alto deliteſcentẽ foras euocat.

NOTAE hecticæ in maraſmodem febrim tranſeuntis. Maraſmodis febris ab hectica profectæ ſigna, etiam ex B ipſa ſola ægri facie omnibus manifeſtiſſima exiſtũt. Primùm enim color viuus ac ſanguineus, *quem Græci χροιᾶς ἄνθος, hoc eſt florem coloris appellant*, non amplius in eis ſeruatur: ſed nigrior quodãmodo, exaridus, & ab immodica febriũ caliditate ſqualid⁹ apparet. cutis verò frontis validè diſtẽditur, & palpebræ grauãtur, ceu in iis qui dormituriunt. non autem eſt ſomnus, ſed potius imbecillitas muſculorum qui palpebras ſurſum attrahere ſolẽt: vnde etiã pituitas craſſas *quas λήμας vocant Græci*, aridas ob naturalium facultatum impotentiam in oculis habẽt: præcor- C dia intenta ſunt: non autem quòd ipſa verè ſint intenta, ſed quia membranæ & nerui tenſionem quãdam ob ſiccitatẽ ſuſtinuerint. Nam tali de cauſa imaginatio quædã nobis oritur, vt præcordia & inflammari & diſtenta eſſe putemus. Ac pulſus in eiuſmodi duri ſunt, & exigui ſimili ex cauſa, & frequentes propter vſus neceſſitatem, obſcuri ob imbecillitatẽ graciles, quia in latũ extẽdi nequeunt. At quid opus eſt talia ſigna commemorare, quum hæc adeò euidenter maraſmodem febrim repræſentare nobis D poſſint? Quũ igitur moderatiores ſint per initia, valẽtiores autẽ vbi radices iam egerint, etiã id quod nõdum eſt per id quod iam eſt, maraſmum fieri ſignificat. Poſtquam omnium iam hecticarũ notas expoſuerimus, ad curationem modò digrediemur. CVRATIO febris hecticæ.

Hecticam ſi probè curare cogites, victu vtere qui humectet & refrigeret, eo quòd etiam non aliunde occaſionem accepit quàm ex humiditatis quæ ſolidas ipſas partes in primis nutrire poteſt indigentia. Verùm quia refrigerantia diuerſam ſortiuntur facultatem (etenim alia plus, alia minus ſunt efficacia) ſciendum eſt quibuſnam aqua, & aliud quoddam refrigerans, & quibus qui- E dem magis, quibus autem minus dari debeat: item quibus nullo modo offerre oporteat: adhuc tempus quo exhiberi conueniat: item quos ſanè tum intus, tum foris refrigerare, quos verò ſolummodo extrinſecus oporteat. Quum enim ita nos omnia diſtinxerimus, etiam curatio hecticarum, quãuis ſit operoſa, tum facilis, tum prompta ad ſanationẽ efficitur. QVIBVS frigida dari debeat.

Si quidem igitur æger primariò in hecticam febrim inciderit, atque non ex acutorum morborum tranſitu originem traxerit, cum fiducia cremorem ptiſſanæ potio- F ni offerto, & panem in aquam tinctum lactucáſque, ac omni cibo vtitor. Poſt cibum aquam frigidam, quantum velit, potui dato. Cauere enim hic febris inſultus & metuere non oportet. neque enim remiſſionem aut acceſſiones, quemadmodũ in febribus ex putredine ortis, inuenire licet. Ita ſanè agendum eſt ſiquando ipſa febris hectica per ſe ac primariò fuerit, ægrique vires imbecillæ, & non alia febris ex putredine creata ei ſit admixta.

QVIBVS frigidam dare non oporteat. Perpende G rurſus num quandoque febris hectica inflãmatione magna præcordia infeſtante, aut putredine quadam in venis apparente, aut crudioribus humoribus excitata fuerit. Fieri nãque poteſt vt hectica ſit febris, & vt quædam ex putredine prouenientium ipſam adulterauerit. Si igitur tale quid fuerit, aqua dari non debet: & præſertim ſi nulla concoctio in vrinis appareat, neque inflammatio feruens, & magnitudine inſignis: prætere a ſi vires ægri ſint imbecillæ. QVANDO frigida exhibeatur, etiam inflammatione infeſtante. Sin autem inflammatio feruẽs H admodum fuerit biliofa, eryſipelacea, frigida rectè exhibetur. Ego ſanè noui me cuidam tali affectu laboranti, æſtuantique ardore, frigida exhibita plurimum profuiſſe, ita tamen vt prædixerim ægrũ paulo diutius morbo conflictaturũ. quod etiam accidit: tardius enim vires recolligebat, euaſerat autẽ, ita vt quum febris eſſet aucta,

hectica in maraſmodem inciderit.Hac autem ratione,e-
tiam ſiquæ ex putredine ortarũ admixta fuerit,& præci-
puè ex ardentium genere, frigida potui exhiberi debet:
Neque verò ſimpliciter in his dabitur,ſed quũ bonæ cõ-
coctionis notæ in vrinis iam apparuerint, tunc offerre
conducit. DE HECTICIS febribus quæ ex aliis in
eas tranſeuntibus mutatiſque generantur. Quòd ſi he-
ctica ex acutis morbis in eam cõmutatis oboriatur,(ma-
gna enim ex parte maraſmodes hecticæ ſuccedunt, vbi
ardentes febres non rectè curantur) frigidæ potu interdi
B cetur, præſertim immoderato. Nam corpore iam antea
extenuato, imbecillique ſimul & excarni reddito, tum
propter tempus quo illa excepta eſt, tum propter arden-
tium febrium intemperiem,neceſſe eſt duplicem comi-
tari noxam:aut validam virium deiectionem interitúm-
que,aut refrigerato corde,caloréque natiuo protinus abo
lito,maraſmum ſenio perſimilem, quem meritò ex mor-
bo ſenium vocabãt, ſubſequi. hic enim & frigidus & ſic-
cus exiſtit,nequaquam febrim inducẽs. Quare neque re-
frigerantia, ſed potius humectantia ſimul & calefaciẽtia
C requirit. QVOMODO externis remediis ſuccurren-
dum iis ſit quibus frigidam dare non licet. Catapla-
ſmatis igitur, fomentis, ceratiſque refrigerantibus in o-
mnibus quidem febribus rectè vtimur in quibus aquæ
potio dari nequit,aut ob virium imbecillitatem, aut ob
corpus plus æquo extenuatum,carnibúſque deſtitutũ. In-
ſpicito autem num etiam hectica maraſmodes iam exci
tata ex affecta particula primariò duxerit originem. Ete-
nim ex inflammatione iecoris, ventris, meſaræi, renum
& coli, adhæc ob diuturnas vteri,thoracis, pulmonis, ſe-
D pti tranſuerſi,& aliarum partium inflammationes proue-
nire ſolet.Quare inſpiciendum eſt animaduertẽdúmque
qua in particula febrim maraſmodem ſubſequi contige-
rit, eique potius remedia ad refrigerandum humectan-
dúmque efficacia adhibebimus, vt ipſum veluti ignis ſo
mitem extinguas.Multa igitur ſunt in id efficacia,ſed nul
lum ita vt ceratum roſaceum. Quippe ſolidas partes refri
gerare & humectare poteſt, ac tueri ne humiditas quæ
modica in eis adhuc ſupereſt,prorſus intereat.In hunc au
tem modum conficitur: Ceræ quadrans, roſacei vnciæ
E ſex.Cera ſemel aut bis lauatur:deinde vbi in aqua frigida
ſoluta fuerit, roſaceo ſic adiicito: ſed ex hoc ſeruato in-
ſtar vnciæ, paulo plus aut minus. & quum ceratum lẽto
igne probè ſolutum fuerit,ſinito ipſum refrigerari: dein-
de ex cerato portionem acceptam in pila ſubigito, inte-
rim relicti roſacei, interim aquæ frigidæ momentum in
pilam cõiiciens,donec totum roſaceum inſumptum fue-
rit,ac cerato probè mixtum eſſe conſpexeris.Quòd ſi etiã
ouorum albumina adiicere volueris, præſtantius adhuc
erit remedium.Pari modo ſi cremorem ptiſſanæ adiun-
F xeris,melius adhuc efficies.Oportet autem linamẽta cre-
brius mutare, nec permittere vt medicamentum diutius
corpori adhæreſcat,neque multum incaleſcat:quippe mo
ra imbecillius redditur. Ceratum hoc ad multa eſt vtiliſ-
ſimum,nec eo temere vti oportet.Ego ſanè hoc frequen-
ter vſus,incipientes hecticas citò diſcuſſi, ne adauctæ ma
raſmodem febrim inferre potuerint. Oportet autem in
his quoque vſui iſtius inſiſtere,& non eum detrectare,ſed
etiam crebrius adhibere, aliàs vt ceratum inducentes, a-
liàs liquidius reddentes, hydroroſato, *hoc eſt oleo roſaceo*
aquæ mixto, copioſè diluendo. Ita nanque hoc præſidio
G inſtar vnctionis vti licebit cum omni in corpore, tum
præcipuè in conſumptis & extenuatis: ac non modò ſe-
mel in die,ſed etiam bis ita,præſertim in viſceribus, vti
conuenit.Quoniam autem iterum illinemus, ratio eſt vt
etiam ſecunda vice vnctum abſtergamus. DE FO-
MENTO. Fomentis vtendum eſt, ſucco lactucæ, vuæ
immaturæ,portulacæ,ſolani,& vmbilici Veneris.Præſtat
autem ſuccos etiam refrigeratos, & præſertim niue,ſupe-
raccommodare.Quòd ſi nobilis quædã particula inflam-
H matione tentetur, ſuccos non per ſe ac ſeparatim, verùm
oleo omphacino admixto, aut chamæmelino, aut etiam
roſaceo,aut ſimul omnibus,inducere conabimur. At tho
raci remedia non nimis refrigerantia admoueri debent,
niſi multus feruor aut inflammatio in eo ſpectata fuerit.
Verùm ne ſic quidem linamenta diutius inhærere ſine-

A mus,eo quòd pleroſque ab immodica ipſorum refrigera
tione haud mediocrem non ſolùm reſpirationis,ſed etiã
vocis noxam expertos nouimus. DE DOMO in qua
æger decumbet. Non ſolùm autem refrigeriis quæ ex-
trinſecus admouentur, ſed etiam aeris mutandi ad frigi-
dius artificio auxiliari tentabimus. Si igitur æſtas fuerit,
in ſubterranea domo æger decumbet, & pauimentum a-
qua frigida copioſè conſpergetur,vt aer hinc frigidior e-
uadat. Iam aqua ex aliis vaſis in alia decidat: nã medio-
cris huius ſtrepitus etiam ſomnum prouocat. Præſtat ad-
huc ſi aerem ita immutes, vt non modò refrigerare cor-
pus,ſed etiam corroborare poſſit.id quod fiet ſi pauimẽ-
to iniicias refrigerantium aliqua,aut roſam, aut ſemper-
uiuũ,aut rubum,aut lentiſci turiones,aut vitis capreolos,
aut ſimile quiddam, tum ad refrigerandum, tum ad ro-
bur inducendum efficax. Huiuſmodi ſanè aer omnibus
quidem hecticis conducit: maximè verò quibus pulmo
& cor igneum ardorem primariò ſenſerit. Etenim à cibo
& potu refrigerante non tantùm iuuantur quantum à fri
gidi aeris inſpiratu: contrà maius à cibo ſentiunt com-
modum quàm ab aere,ſi iecur & vẽter,aut alia quæpiam
particula fuerit affecta.Ita ſanè, vbi æſtas fuerit, aerem ad
frigidum mutari oportet: vbi hyems, calidior parandus
non eſt.quomodocũque enim frigidus fuerit, nihil ipſos
offendit. Reliquum verò corpus ſolummodo moderatè
cooperiri oportet, vt ne pluribus tegumentis incaleſcat,
& æger ideo virium defectionem aliquam ſuſtineat.
DE BALNEO. Et balneum iis conducit qui hecti-
ca febri laborant, quæ per ſe fuerit, & non cum aliqua ex
humorum putredine prouenientium coniuncta inuenia
tur. Tunc enim offenduntur, & nequaquam iuuantur,
præſertim ſi crudis adhuc humoribus lauare quis ipſos
voluerit. Neque minus læduntur ſi inflammatione nobi-
les particulas obſidẽte, etiam modicè id facere tentaue-
ris.Sciendum autem,non modò hectica febri laboranti-
bus,ſed etiam frigidis, ſicciſque intemperiebus, & ſenio,
ex morbo balneum conferre. Habent enim balnea hoc
quoque admiratione dignum quòd & calidas & frigidas
intemperies iuuare poſſunt. In ſumma, ſiquis diuerſos il-
los lauandi modos nouerit,is(meo iudicio) etiam omnẽ
intemperiem mutare in contrarium poterit. Eſto igitur
temperatus aer, vnctio & ſolium. Eluere autẽ oleum con-
uenit, ac ſtatim quum æger in exteriorem domus partẽ
ingreſſus fuerit, corpus perungi: verùm diutius in aere
morari non debet: oleum autem viſceribus potius ſuper-
fundi. Egreſſus æger in frigidæ ſolium quod non aquam
frigidam, ſed lactis more tepentem habeat, perunga-
tur. Circundatus autem operimẽtis, nõ admodum diu in
eis immoretur. Quum veſtem iam induet, rurſus totum
corpus vngatur. Valde enim hoc iuuare ipſos poteſt: quo-
niam humiditatem quæ à balneo accedit, diu retinere
oportet, & non ſinere vt promptè ex corpore defluat. E-
greſſus æger ex balneo,aut cremorem ptiſſanæ, aut haly-
cæ,aut lac aſſumat: ſin autẽ ſitis vrgeat, etiam quum ad-
huc operimentis inuolutus eſt,non recuſes aut lac, aut a-
liud quoddam alimentum exhibere. Etenim tunc potius
in vniuerſum corpus diſtribuitur, quum attrahitur. DE
LACTE. Lac igitur omnibus hecticis, præſertim in
maraſmum deſinentibus,ſiquid aliud,idoneum eſt.Qua-
propter etiam iis valde conueniens eſt qui vires habent
imbecilles,neque alimentum poſſunt attrahere:& hoc ſo
lum in corpus diſtribui, trahique,non parum accommo-
datè poteſt. Itaque lac muliebre primum locum obtinet,
ſecundum verò aſininum. Verùm quoniam ægrè nõnul-
li hoc aſſumunt,caprillum ipſis dandum eſt,quod mediũ
fere exiſtit,& magis poteſt nutrire.Conſtat autem,etiam
curam animalis habendã eſſe,vt nutriatur domi hordeo,
myrti,lentiſci,& quercus foliis.ita enim lac non amplius
corrumpitur. Nam huius ſolicitudo habenda eſt, vt ne
hecticorum aluus ſubducatur,præcipuè eorum qui ex fre
quenti ſyncope,& diuturna vacuatione alui,in maraſmo-
dem febrim inciderunt.Quamobrem quibus venter im-
becillis eſt,& facilè ſubducitur,in his etiam lac bis coque
re,vel etiam fluuiales lapillos in id cõiicere oportet.Red-
duntur autem igne cãdentes, vt ſeroſum à lacte per ipſos
diſſoluatur.At qui lac ſolum nolint aſſumere, etiam cum

ptiſſana,aut halyca, aut chytro ipſum decoctum exhibeto: adhæc cum itrio, *hoc eſt libo ſuminali*, & ſimilagine, pari modo bis coctū offerto. Præterea magis adhuc illis lac exhiberi debet quibus etiam venter copioſiora & bilioſiora deiicere videtur. Procedente autē tempore, vbi febres mitigatæ fuerint,& vires aliquo modo inſtauratæ, molliſſimum & recentem caſeum ex eo coagulatum dare ipſis non alienum eſt.Quatenus enim vires augeri cernimus,eatenus nos quoque cibis adiiciemus. DE VINO. Vinum iis qui frigidam ſiccámque intemperiem in ſolidis particulis habent,& maraſmo ex morbo(vt vocant)detinentur,exhibere neceſſe eſt, vt quos calefacere ſimul & humectare oporteat. quæ omnia vinum moderatū præſtare ipſis poteſt. Qui verò cum febri marceſcūt, præſertim qui macie torrentur,iis vinum dare cautio eſt: vt quod eis,ſiquid aliud,maximè aduerſetur.

SI EX SYNCOPE MARASMVS OBtigerit, Cap. V.

QVi ex ſyncope maraſmo contabeſcunt, iis quantum ſanè ad vires collapſas & perfrictionem frequenter comitantem attinet,vinum offerri debet: quoniam verò etiā caliditas naturæ contraria,febriſque prætereа eis adeſt,& perfrictio quidem interdum conquieſcit,rurſus autem febris ſuperuenit, ac ſummatim quum periculum ſit ne alias aliter æger intereat, nunc à perfrictione,nunc à febri: neceſſe eſt tum demum ad vrgētem cauſam reſpicere, ac nonnunquam vinum tempeſtiuè præcipere,nonnunquam verò rurſus id diſſuadere.

DE TESTICVLIS gallorum. Teſticulos gallorum *quos Græci ὄρχεις & ἀφροδισιαστὰς appellāt*,dare his oportet.Perpetuò enim omnibus hectica laborātibus commodi exiſtunt,quum abundè nutrire & vires augere poſſint, vbi probè concocti fuerint. Quapropter id alimentum ſemper exhibendum eſt vbi vires nondum ad extremum collapſæ fuerint.Quod enim præſidium deinceps eſſe poteſt ſi vires alimentum non concoquant, ſuperéntque? Quippe nequaquam cibus vires augebit, ſed natura,quæ omne alimentum & concoquere,& mutare,& corpori apponere conſueuit. DE FRVCTIBVS pomaceis.

Fructus pomaceus,*qui ὀπώρα Græcis dicitur*, quia ſanè humectat,ideo hecticis cibus eſt accommodatus.Quoniam verò omnes propemodum,non ſolùm humectare, ſed etiam refrigerare ſolent, idcirco rurſus dicēdum non eſt vniuerſim omni hectico conuenire.Illis enim qui calida & ſicca intemperie laborant, & omnibus qui maraſmo contabeſcunt & torrentur,congruè frigida & humida victus ratio adhibetur,maximè peponum medulla,& cucumerum: item mala duracina, & ceraſia his ſunt idonea. Qui autem frigida intemperie detinentur, & in ſenium ex morbo inciderunt,iis inutilia. Reliqui verò pomacei fructus qui non adeò refrigerant, ſed potius calefaciunt, & humectant modicè,exhibere non eſt abſurdum: nempe vuam maturam, valde dulcem, præſertim quæ paſſa eſt,ac malum valde dulce, & ficum admodum maturam. nam hæc probè concocta, propemodum nihil nocet. Si igitur venter nihil nos impediat, plus iuſto excernens, cum fiducia cibos commemoratos exhibeto. Si nanque tale quippiam fuerit, & aluus magis quàm conuenit profluere videatur, his quidem abſtinendum in præſentia, dandum autem Punicum modicè aſtringens, aut pirum, aut malum eiuſdem qualitatis, præſertim ante alium cibum. nam ſi à cibo ſumantur,aluum ſubducunt. Ac cibi qui ſtomacho potius & cordi corroborando ſunt vtiles, maraſmo ex ſyncope contabeſcentibus, & omnibus hecticis dari debent. Si hi quoque ſiti & vehementi febri laborare videantur,etiam ipſis fructus pomacei refrigerantes opportunè offeruntur. Breuiter,omnia ad id quod magis vrget accommodari debent.Hanc enim rationem animaduerſionémque obſeruans, nunquam aliquem offendes,neque ſi pomaceum fructum,aut alium quēpiam cibum exhibeas. Nam omnia quantitate, qualitate,tempore, ordine, & vtendi modo, aut bene aut malè adminiſtrantur.

De marcore,qui maraſmus Græcè dicitur.

Si tabes,*quam Græci vocant μαρασμὸν*, reuera humiditatis quæ in ſolidis partib⁹ ſubſiſtit, abſolutus exiſtit interitus, nullam medicinam recipit.Propter hoc igitur nonnulli medicorum meritò decepti in diſcernendo, putarunt ſe verum maraſmum curaſſe. Etenim fieri poteſt vt tenuitas carnium,macieſque, & veluti colliquatio earum reſarciatur:primariam verò humiditatem, & quæ ſolida ipſa nutrire poteſt,prorſus abſumptam perditámque non licet reſtituere. Sic enim ſenium quoque ſanari nequit, vt quod naturalis ſit tabes.Quemadmodum igitur ſeniū nulla medicina tolli poteſt,ſic neq; ea quæ reuera tabes. B Attamē propter humanum beni gnumque artis auxiliū, contendere cum morbis oportet, & non ceu deploratos omnino relinquere. Interdū enim, vbi quis naturam dextram nactus fuerit,& tabes incipiat, nōdumque ſolidas partes torruerit,ſperatum ſucceſſum conſequi poterit:ſin autem minus, quanto magis æger affectus eſt, tanto minus agendum.Nam deſperatis,malóque victis,manus admoueri non debent.

DE TERTIANA, Cap. VI.

C TErtiana quidem facilis curatu eſt:quum autem à medicis illis qui nulla ratione & via vtūtur,malè tractatur,non difficilis modò curatu, ſed etiam inſanabilis interdum redditur.Conſtat igitur,cibum humectantem refrigerantémque in omnibus eſſe præſcribendum, quū tertiana contemperamento pura & germana exiſtit,& à ſola bile excitatur. Itaque ptiſſanæ cremor ſuper omnia vtilis ipſis cenſetur: atque hoc vſi nonnulli vſque ad criſin, *hoc eſt morbi ſolutionem*, optimè ſuperſtites vitæ manſerunt.Sin autem minus oblectentur ptiſſana,etiam auenæ cremor ipſis dabitur:ac lactucæ aut intybi caulibus vtendum. D Quòd ſi febris non fuerit vehemens, & quædam notæ concoctionis appareant,etiam gallinarum alæ,& piſciculus molli carne præditus cōcedi poteſt. Vrinæ in his prouocari debent, maximè apii radicis & adianti diluto. Nam anethi decoctum etſi vrinas mouere probè poſſit,vitare tamen ipſum magis oportet in germanis tertianis,& in quibus calidius ſicciúſque temperamentum habetur:præterea ſi ægri ſolicitudine & vigiliis cruciantur. nam in his omnibus offenſa maior quàm vtilitas prouenire ſolet. Abſinthii etiam decoctum maximè vitādum E eſt,quando calidum & ſiccum ægri temperamentum habent. Noui autem ego etiā nōnullos colliquationem expertos, quòd ſeorſim illud immoderatius aſſumpſiſſent, & non vitaſſent. Contigit enim, quorundam ſanè partes ſolidas ſicciores deprehendi,quorundam verò bilem efferueſcentem, non quantitate, ſed qualitate potius offendere: alium aut igneam intemperiem, aut inflammationem in ore ventriculi ſentire.In his itaque omnibus talia vitanda ſunt,& tepida liberaliori magis ante cibum vtendum. Nihil autem minus etiam in alio tēpore potio exhi F benda.quippe hæc humectat,feruorem refrigerat, meatúſque laxat.Quare ex his omnibus accidit, hanc quidem partem bilis per ventrem excerni, aliam verò per vrinas, quæ antea detinebatur,& propter caliditatis feruorem,& propter nimiam decoctorum aduſtionem nō potuit expurgari.Miror autem quomodo Galenus,qui artem legitimè,ſiquis etiam aliorū medicorum,exercuit,adeò indiſtinctè ſcripſerit,vt dicat, exquiſita tertiana correptis abſinthii dilutum à ſeptimo die propinandum eſſe.Ego verò falſis tertianis potius dedi, mixto ei oxymelitis momē G to.Sic enim pituitæ miſcellam & citra noxam magis extenuat,& leuiter purgat: vt non vſus veniat origani, aut hyſſopi, aut calaminthæ, aut pulegii. quæ omnia acriora ſunt,& valde periculoſa, crebróque febrim iā magis accendunt.Hæc igitur vniuerſa vitare magis oportet, & tūc audacter offerre quando pituita bilem lōgè ſuperauerit, & temperamentum ægri frigidius fuerit, vitáque otioſa præceſſerit,& alia omnia quæ humorem frigidiorem ſuperantem efficiunt. Sin autem humor qui abundat, contrarius horum fuerit,tum his abſtinendum eſt: vtendum H verò illis potius quæ extenuant, & acceſſiones vehementiores fieri non cogunt. DE POMACEIS fructibus.

Pomaceos fructus,*quos ὀπώρας Græcis appellari diximus*,exquiſitis tertianis liberaliter exhiberi conuenit:nempe vuam dulcem, Perſica cocta & nō cocta,peponúmque medullam:præſertim autem ſi etiam ægri ſiti vexentur.Ego

A ſanè noui,me frequenter ægros,ne amplius acceſſione febris infeſtarentur, impediuiſſe, quum peponas probè refrigeratos vna hora ante incurſum morbi aſſumere iuſſiſſem,& rurſus aquã temperatã copioſam, & quantam potuerint,peponi ſuperbibere præcepiſſem. Sequutus itaq; eſt non multo poſt aquam epotam aliquibus ſanè ſudor, aliis copioſa bilis per aluum. Offendi autem ego pleroſque Romæ medicos, qui ne nomen quidem peponum, tanquam bilem procreantium,proferre audebant.Quum itaque ego cuidam aliquando, & ſitienti vehementer, & B æſtu flagranti,defatigatóque,iniunxiſſem vt peponem aſſumeret, quidam præſens medicus exclamauit, Homo, cur ægrum magis vis occidere? annon didiciſti quòd pepon bilem producat?Lege Galenum De alimentis,vbi dicit manifeſtò, peponem comeſtum cholericos efficere. Laboraui igitur ego non parum vt iis perſuaderem qui intellectu aſſequi poterant,Galenum non dicere hîc ipſos pepones bilem creare, ſed choleram efficere. Choleram autẽ vocabant, ſtomachi ſubuerſionem cum vomitu, & perturbatione ventris:ac cholericos,quibus hæc accidũt. C Nam pepon reuera habet aliquid ſtomacho contrarium. Quare etiam copioſior comeſtus vomitum, ventris perturbationem,& præterea perfrictionem,ac totius corporis conuulſiones excitat. At melopepon nihil horum facere cenſetur: non enim habet adeò quod ſtomacho aduerſetur: imò neque pepon modicè comeſtus. Proinde tertiana febri detentis cum fiducia dari debet, necnon iis qui ardente febri, *καῦσω Græcè dicta*,& calida intemperie laborant, ſiue in renibus, ſiue in iecore, vel in ſtomacho,vel capite. D Nihil enim eiuſmodi intẽperiebus æquè aduerſari poteſt,debellare & euincere,vt pepõ,aut qui dicitur melopepon. quomodo enim ea quæ refrigerant & humectant, bilem parere poſſint, non video.Vbi autem peponum facultas tibi deeſt, etiam cauliculi lactucarum refrigerati,& cucurbitæ,item cucumerum medulla,Perſica coctionem non experta, ſed in vaporem ſuſpenſa,& ab eo ſolo cocta, velutique condita, ſubſtitui poſſunt:eiſque & ſimilibus ſemper vti licet. Iam in oleribus, & pomaceis fructibus etiam omnibus deligere oportet quæ refrigerare queant,& humectare, conuenienter ea pro vniuſcuiuſque temperamento, & morbi magnitudine,accommodantes. DE BALNEO. E Balneum,vt maximum præſidium,ipſis præbẽdum: maximè calido & ſicco temperamento præditis,& qui crebris vti lauacris cõſueuerunt:nec concoctio omnino expectanda eſt,ſed vbi ſiccitas vrget,etiam ante concoctionem lauare conuenit. Modus autem lauandi talis eſto: Poſtquam æger in temperatum aerem ingreſſus fuerit, modicè ſudarit, & tepidas aquas acceperit, ita oleo non modico perungatur. Quid enim corpus bile exardeſcens humectare aut refrigerare probè,præterquã aqua,poteſt? Præſtat igitur aquã tepidam admiſcere. F ſic enim refrigerare & humectare magis,& in altum corporis penetrare percipitur. Vnctio autem adhibeatur non in domo quæ calidum aerem habet,ſed in exteriorem eius partem reuerſo, quam etiam *à molliendo* malacticen appellant: deinde poſt illitionem hydrelæi, aut hydrochamæmeli. Nam ſi bilis multa, & præcipuè craſſior ſit,non alienum eſt in vicem olei communis etiam chamæmelino vti, quod vim diſcutiendi multo habet ampliorem.Sed nõ diu æger in aere immorabitur,verùm celerrimo tranſitu tantùm vſus in tepidũ G calentis aquæ ſolium deſcendet, in eóque diutius ſubſiſtet. Egreſſus autem ex domo calida, monendus vt in aqua frigida immoretur: & ſi bene habuerit, etiam iliunium indices:operimentis verò iam ſumptis,vt aquæ tepidæ quantum velit, paruo ſpatio interpoſito bibat, hortandus eſt. Nam à potione ſudores copioſos effundi videbis:interim verò etiam bilem per vomitum reiici, vt æger quamprimum ex iis quæ ſuperueniebant, morbo fuerit liberatus. Reuerſus autem in domum, ſi pepo non adfuerit,aut alimentum quod diximus ſumat, aut H lactucarum cauliculos,aut cucurbitas, aut cucumeres,aut ptiſſanam. Cæterùm aquam tepidam non modò ſemel, ſed etiam bis & frequenter dare expedit,& nihil metuere.In hoc nanque morbo aqua tepida maximum eſt præſidium. Tentabimus autem in declinatione potius exhibere,& ante acceſſionem: interim verò etiam in acceſſione. Noui ſiquidem acceſſionibus ſubtrahi debere, vt diuiniſſimus Hippocrates inquit: ac verum eſt, quantum ad hoc attinet, etiam quum nihil vrget. Frequẽter enim cogimur propter cauſam vrgentem, non tepidam modò aquam,ſed etiam cibum in ipſa acceſſione offerre. In illis autem hoc agendum eſt qui immoderatum ſtomachi habitum & virium imbecillitatem habent, vt inſultus magnitudinem ferre nequeat, ſed ſyncopen minetur. Noui igitur ego in iis qui immoderatè roduntur, tepidam me aquam propinaſſe:deinde vomitu oborto,& bile copioſiſſima excreta, iſtorum beneficio acceſſionem conquieuiſſe. Vt autem illa aucta fuerant, ita etiam alia decreſcebant,& aqua temperata & bile euacuata.

Quomodo tertiana diſcernatur, germana ac veráne ſit an falſa.

Tertianas illas germanas eſſe cenſendum eſt quibus omnia quæ cognata dicuntur,conſenſerint: ætas dico,regio,conſuetudo,temperamentum, ſtudia, & victus ratio. Poteſt autem ſenex quoque tertiana infeſtari, quæ omnem tertianæ germanæ ſpeciem, omnémque modum conſeruet. Ego ſanè meis oculis hæc in ſene quodam conſpexi,qui flauam bilem vomeret,ſimilitérque per aluum excerneret, vehementer febricitaret: atque idcirco acceſſio cum valido rigore eum inuadebat, ac declinatio multis ſudoribus accidebat:detinebatur autem acceſſione horis fere decem,aut duodecim. Huius alii ſanè familiares, eo quòd ſenex eſſet, decoctum ei bibere præcipiebant,ac omnia illa facere quæ falſis tertianis(vt aiunt) idonea exiſtunt:feréque interiiſſet æger decoctis ex hyſſopo,origano & pulegio aſſumptis,niſi quis ſubitò ex periculo ipſum ſubtraxiſſet, iubens eum etiam pepones aſſumere,& lactucas, & ptiſſanam, quæ nihil curioſum habent operoſúmque, ac omnem alium victum qui humectaret ac refrigeraret, vt in tertiana exquiſita, non deceptus ætate,quòd ſenex eſſet, ſed potius toto tẽperamento.Habuerat enim iam inde ab initio igneam intemperiem,quam alii propemodum omnes poſtea ad amuſſim conſeruabunt. Quare naturam ægri & cauſas præcedentes maximè attendere oportet:nihil autem minus, imò etiam omnium maximè,febris ſpeciem. Ego autem neque tertianarum falſarum victus rationem in omnibus vt veram & vtilem commendo, quam Galenus in libris ad Glauconem philoſophum præcipere videtur:iniiciẽs omnino ptiſſanæ piper,aut origanum, aut hyſſopum.Etenim huiuſmodi plerunque periculoſa ſunt, & febres vehementiores accendunt: idque magis adhuc ſi temperamentum corporis calidius inueniatur, & pituita mitior quàm bilis,& quæ non adeò calefacientia requirat.Quippe ſatis erat in his vti & non multis valde refrigerantibus & iis quæ ſenſim extenuare citra calorem poſſunt, qualis eſt radix apii expurgata,vt non particeps ſit radicularum: item ptiſſana ſimiliter,interim adiũctum habens apium aut aniſum,aut comam porri,aut mellis,& aceti momentum. Quòd ſi non admodum in ſincera ac falſa tertiana fuerit,nullus horum vſus eſt: verùm abunde eſt,ſola ptiſſana per ſe vti, & id quod bilioſum eſt contemperare: quod pituitoſum,diſſoluere:non autem ſiccantibus compingere, ac cogere:quemadmodum ii factitant qui piper & hyſſopum præcipiunt,eo quòd illa videantur extenuare. Oportet autem diligenter animum aduertere,eum qui humectãte victu vſus ſit, vt quum humores ab illo diſſolutos viderit, ſtatim euacuandis eis extrahendiſque incumbat, medicamento exhibito quod non magnam calefaciendi vim obtineat.Eius autem generis multa ſunt, & quæ ex oxymelite ſimplicius parantur, & quæ ex ſucco roſarum modico, agarico,& ſcammoniæ lacryma. Quando igitur humores compendioſè ſubducendi ſunt? nimirum quum diffundi iam eos & turgere tandem conſpexeris, vt diuiniſſimus Hippocrates ſcriptum reliquit.

Quomodo humores diffundi,diſſoluíque,iámque ad excretionem incitari cognoſcatur.

Materiam ſubiectam temperato aut humectante victu diſſolui inde cognoſces quòd quũ per initia eſſet immobilis,nunc aliquo modo agitari incipiat, atque aliàs in alium locum deſcenderé, interim ad os ventriculi & inteſtina

inteſtina: interim etiam ad articulos aut cutem. Peritum igitur animaduertere hunc humorum motum, & obſeruare diligenter oportet, & dare aliquid quod eos ſubducat, antequam oberrantes noxam intulerint, in partem aliquam nobiliorem decumbentes. Verùm vulgares medici nihil horum norunt, vt qui motiones humorum diſcernere non laborent. vnde fit vt contraria faciant. Poſtquam igitur hæc viderint, ſtatim ad ea prorumpunt quæ ſiccare humores & craſſos facere poſſunt. Atque huiuſmodi quidem aſtrictoria ſunt medicamenta, ſimilémque victum præcipiunt: vnde accidit vt humores inde craſſiores redditi, neque purgantibus facilè cedant medicamentis, neque obediant. Conuenit igitur vt qui humores diſſolutos nouerit, non modò ſemel exhibeat quæ per aluum ſubducere poſſint: ſed etiam rurſus humectante victu vſi, & diſſoluentes ſiquæ ſiccæ & craſſæ reliquiæ ſubſint, iterum leuiter expurgent. Ita enim humoribus modicè ſubtractis, etiam ſolus victus morbum in totum euincere, mutare, & ad bonum ſtatum deducere poterit, vt nulla alia medicina indigeat. Quòd ſi opus erit, licebit etiam epithematis ſimplicioribus vti, & ſuperfuſionibus, & quum concoctio apparere incipit, & longè antequam acceſſio expectetur. Ita nanque erunt tum efficaciora, tum magna ex parte acceſſiones expectatas diſcutient. Quoniam autem purgātibus vtendum eſt, vt ea promptè & compendioſè inuenias, bonum eſſe duxi, etiam compoſitionem ipſorum hîc apponere: in hunc autem modum habet. RHODOMELI purgans. Roſarum ſucci ſextarii duo, mellis ſextarius, ſcammoniæ torrefactæ vncia. Omnia ſimul coquuntur. Summus medicamenti modus eſt cochlearia quatuor, medius tria, minor duo. Hoc non ſolùm tertianariis propinari debet, ſed iis etiam qui lippitudine & alio quodam modo ex bile & calida intemperie ægrotant. ALIVD rhodomeli purgans. Roſarum ſucci ſextarius, ſcammoniæ vncia, agarici drachma, piperis drachmæ duæ, mellis vnciæ ſex. Ad ignem lentum coquantur, & vbi in craſſitiem coierint, adiicito ſcammoniam, agaricum, & piper: ac vtitor. Datur inſtar cochlearium quinque aut ſex. Hoc ſolis conuenit qui falſa tertiana detinentur. Habet enim nonnihil quod etiam pituitam ſubducat, quum agaricum & piper receperit. Noui autem purgaſſe me etiam medicamento quod corticem mali citrii reciperet, & eo quod ex malis cotoneis paratur, & horum penuria, ſola vſum ſcammonia. Quòd enim ipſa non modò bilem ſed etiam pituitam potius euacuat, manifeſtum eſt. ſiquis temperato & humectante victu vſus, pituitam diffundat, vacuabit hanc quoque ſcammonia, nec indigebit iis quæ agaricum aut cucurbitam ſylueſtrem recipiunt. Quare etiam ſiquis recto victu vſus falſam tertianam ſcammonia purgare velit, non delinquet. Hæc quoque hactenus de tertiana breuiter à nobis dicta ſunto. Non enim ſumus ignari, veteres quoque de his ſcripſiſſe, & nemo ea de cauſa culpandus erit. Quæ enim nobis quoque tempus, & longa experientia noſcenda obtulit, hæc æquum cenſui amicis & medicis ea nos poſtulantibus exponere, quæ quidem paucula exiſtunt, ſed magnam vim continent. Nam methodi prædictæ non in tertianis tantùm, ſed in aliis quoque multis morbis accommodari poſſunt.

DE QVOTIDIANA, Cap. VII.

QVòd quotidiana febris ex pituita trahit originem, omnibus in confeſſo eſt: quippe neque acuta febris eſſe his apparet, neque ſitis valida vrget, neque perurens quid & ſiccum habere ſub primo ſtatim contactu percipitur, ſed magis vbi manus diutius immoratur, caliditas fuliginoſa ex alto emergere deprehenditur: ac pulſus bona ex parte exigui & rari exiſtunt: incrementum non velox, ſed longiore tempore detinet: ſudores qui in ipſis oboriuntur, nunquam purum oſtendunt interuallum, quale in tertiana aut quartana frequenter apparere videmus. Iam manifeſtius adhuc febris ſpeciem etiam ex præcedentibus cauſis cognoſces, ſi non obiter, ſed multa cum diligentia inquirere & examinare omnia coneris. Etenim cruditates plurimùm, crapulæ, & balnei im-

A moderati vſus, interdum iecoris quoque & ſtomachi per frictio præcedit. Hæc igitur eum attendere & diligenter conſiderare oportet qui febris ſpeciem velit cognoſcere. Nam interdum indicia omnia ſimul adſunt, interdum non: quippe in germanis exquiſitiſque febribus vniuerſa propè inueniūtur, in falſis autem non omnia, ſed quædam ipſorum adſunt, quædam non ſemper, propter varias ipſarum cauſas. quare etiam maxima diuerſitas in curando deprehenditur. In hunc itaque modum interno ſci debent. Quin & diuiniſſimus Galenus, Rufus, & pleri- B que alii veteres de hac re copioſius tradiderunt. Nos autem deinceps etiam de curatione agamus. Nam curandi ratio ab illis prodita in quæſtionem aliquam vocatur, num videlicet vera in omnibus exiſtat. DE CVRATIONE. Quòd febris quotidiana, vt quæ ex pituita naſcatur, extenuantium incidentiumque vſum requirat, verum exiſtit. ſi enim craſſa eſt & viſcoſa, extenuantibus indigebit. Duplex autem horum differentia eſſe cernitur: quædam enim inciſoriam vim obtinent, ita vt ſimul egregiè calefacere poſſint: quædam autem C incidendi quidem, nō autem valde calefaciendi poteſtatem habent: quædam in totum non calefaciunt. Quibus igitur in hoc morbo vti oportet? iiſne quæ calefacere poſſunt, an illis quæ citra calorem extenuant? Videtur enim diuiniſſimus Galenus indiſtinctè Glauconi philoſopho præcipere vt extenuantibus vtatur. Conueniebat autem, meo iudicio, quum maxima ſit differentia, diuiſione ac diſtinctione vti, quibus in quo vtendum ſit. Neque enim pituita huius vnde febris accenditur, vnam habet D ſpeciem: alia enim eſt ſalſa, alia acida, alia vitrea: vtraque verò, frigida & craſſa: ac ideo quòd particulis ſit impacta, febrim excitauit. Meritò igitur etiam extenuantia ad curationem deſiderat: ſalſa verò non ſimiliter. ſiquidem & caliditas & ſiccitas hoc ei præſtat. Calidam autem ipſam quoque eſſe conſtat inde quòd inteſtinum rodat radátque, & grauiſſima tormenta, *quas δυσεντερίας Græci uocant*, nihil minus etiam quàm bilis, (quum huius quoque qualitatem receperit) ſuſcitet. Nam humores non ſecundum materiam ipſorum, ſed etiam ſecundum qualitates eis ſubiectas operantur. hæ ſiquidem aduerſus ipſas pugnāt, & operantur. Ac pituita ſalſa, etiamſi videatur humida, ta- E men conſtat facultate ſiccam eſſe, queadmodum etiam aquam marinam. Item alia multa imaginatione quidem ſunt humida, facultate autem ſicca. At quòd pituita ſalſa nequit per ea quæ inflammant ipſam ſiccántque, extenuari quandoque & diffundi, ſed potius adhuc etiam craſſior effici, manifeſtò hoc teſtantur nitrum, ſal, & iura ſalſa. quippe hæc caleſcentia, craſſiora reddūtur. Nam id ab Ariſtotele ipſáque experientia probatum eſt, ea quæ à calore coacta fuerint, non à calore, ſed à contrario diſſolui poſſe. Hæc igitur etiam in corporis humoribus conſi- F derari debent: & ſi quidem ſalſi ſunt, non calefacientia, aut quæ admodum ſiccant, aut extenuare poſſunt, adhibere oportet: quæ vulgares in eis faciunt, raphani radiculam ipſis exhibentes, piper, ſalſamentum, capparim, & decocta, quæ vehementer extenuant, & antidota quæ aduerſus eiuſmodi offeruntur. Hæc ſanè oportebat iis potius quotidianis quæ à frigido atque acido humore prouenerunt, imperare: quippe ab eiuſmodi adiuuantur. Ego ſanè noui crebrò me omnia hæc in quotidiana quæ à G frigida humidáque & acida pituita incenſa fuit, obtuliſſe: in quibus autem ſalſum aut bilioſum quid admixtum fuerit, in his magna ex parte extenuans quiddam exhibuiſſe, præſertim ſi etiam ægri temperamentum calidius erat. Minimè verò eiuſmodi medicamenta per initia morbi ægrotanti exhibere conuenit, quum ſalſus adhuc humor ſuperat præpollétque, & ægri corpus fuerit intemperatum. Sin autem etiam huiuſmodi aliquo vti oportebit, eo quòd æger appetat, aut vt appetētia reſtituatur, temperato prius victu vtendū erit: ac vbi cōcoquere æger in- H cœperit, tunc ei permittendū vt aſſumat tū cibos, tū potus qui leuiter extenuēt & calefaciāt, vtpote apii turiones porrique, & piperis exiguū, vini momētum, eiúſque albi, idque non frequenter. nam vſus eorum liberalior noxius eſt. Verùm laborandum eſt vt humores ad concoctionē perueniant, neque in vetuſtatem venire ſinendi, ſed pur-

gandi. Quum enim in corpore diutius inſident, magis A adhuc ab omnibus præſidiis quæ calefaciunt, videntúrque extenuare, craſſi fiunt, vt nó amplius ne medicamentis quidem ad purgandum efficacibus promptè cedant, quum difficiles ipſi ad motum, & terreſtres magis ab ipſis euaſerint. Noueris autem hanc ad purgationem eſſe opportunitatem temporis, & commoditatem. Frequenter enim vrinarum notæ à præſumpto victu & temperata potione mutantur, atque tunc huiuſmodi vrinas incoctas eſſe ab iis qui id non nouerunt, cenſeri videmus. At quia frequenter accidit materiam in totum corpus diffundi, & alias aliter, aut per ſudores, aut vomitū, aut B ventrem, diſſipari, ideo vrinæ etiam ſedimenti expertes vulgo apparent. Satius igitur eſt conſiderare & diſcernere quando potius materia extenuari, diffundi, ad excretionem incitari, & ex loco in locum tranſire incipit: atque ita demum purgare oportebit, non ſolis vrinis animum adhibentes. Verùm vniuerſam purgationem adhibere non cōuenit, ſed per vices & interualla. Ita nāque accommodari debet morbis qui ex craſſioribus humoribus generantur, ac ſenſim extenuare & leuiter purgare materiæ C copiam oportet, quoad ſatis eſſe videbitur. Nam ſi æger aſſumat medicamentum quod copioſius purget, magnā corpori intemperiem conciliat, & potius nocet quàm iuuat, magiſque in iis adhuc qui calidiore temperamento & biliosiore præditi ſunt. QVANDO ſalſis vtendum in quotidianis febribus. Qui iecur aut os ventriculi habent refrigeratum, & acidam pituitam vomunt, tenētúrque quotidiana, his, etiam calidioribus cibis, ſi voles, vti non alienum eſt. Humidus enim & frigidus ſtomachus vniuerſa extenuantia citra noxam tolerat. Auſus igi- D tur ego quandoque ſum in quodam qui quotidie febris acceſſionem experiretur, & pituitam vomeret, ſalſis vti, & piſce ſale condito, *qui Græcis* [illegible] *dicitur*: item hydrogaro, porri decocti iure, & vino aquoſo: ac mirificè conualuit, ita tamen vt & ori ventriculi, vnguen.is epithematibúſque ei extrinſecus applicatis, & moderato totius corporis calore conciliato ei proſpexerim. Non alienum eſt, hæc quoque in quotidianis tentare, ac pituitæ qualitatem & quantitatem obſeruare, atque ita conuenientem vnicuique victum præſcribere. Quemadmodum enim non E vna pituitæ eſt ſpecies, ita neque vnam victus rationem eſſe oportet, ſed vnicuique ſpeciei idoneam. Ac in omni medicina idem præſtandum eſt, & id quod vnicuique congruum eſt & ſalutare quærendum eſt. Vt autem iis qui medicamenta quærit, promptè ea poſſit inuenire, & non aliunde cum antidota, tum purgationes colligere cogatur, expoſui hic diſcrimina, adiuncta etiam diſtinctione, qualia in quibus vſurpare potius oporteat. DE FOMENTIS & cataplaſmatis. Fomentis autem & cataplaſmatis per initia ſtatim vti feſtinandum non eſt, ne- F que quū copia humorum in toto corpore ſuperat. Metus enim eſt ne dum viſcera nimium incaleſcunt, laxantúrque, confluxus quidam ad partes affectas decumbat, & adaucta illuc inflammatione, præterquam quòd nihil proficimus, magis etiam offendamus. Quod ii quoque faciunt qui, priuſquam totum corpus recrementis fuerit liberatum, cataplaſmatis & ſuperfuſionibus vti non verentur. Ego itaque noui etiam inflammationes quæ non erant, ob præcipitem ipſorum vſum ſuperuenire. Ne igitur officiamus, laborandum eſt copia iam imminuta, & G quum iam concoctio quædam in vrinis apparere incipit, calefacientia, aut laxantia, ſi vſus requirat, viſceribus inducere. Fugito autem fomenta, aut cataplaſmata, quæ laxare tantùm & quæ repellere poſſunt, mixtam verò confectionem ipſorum parato. Et ſi quidem viſcera infirmiora & defluxionibus opportuna videantur, ægérque faſtidiat, aſtringentium & roborantium vires intendere oportet: ſin autem inflammatione aut dolore vexentur, laxantia potius. Summatim vtriuſque (medicamenti tum laxantis, tum repellentis) vires pro cauſa vrgente, & intendere & remittere conuenit. H

De ſtomachi imbecillis & mediocriter inflammatione laborantis fomento.

Ad quinas vini partes miſceto omphacii quaternas, chamæmeli binas, & maſtiches momentum. Quòd ſi inflammatio feruens appareat, etiamſi gleucinum aut nardinum adieceris, nihil nocebis, ſed plurimum quoque iuuabis. Sin autem os ventriculi non infirmum æger habere, aut cibum non faſtidire videatur, loco vini decoctum fomento admiſceas, glandémque vnguentariam, & fœnūgræcum prius in illo decoquendum curato. Hanc quoque animaduerſionem in cataplaſmatis ſeruare ratio eſt, vt mixta in ipſis fiat curatio: & vtrobique ſanè anethinum, aut Cyprinum, aut nardinum cataplaſmati ſemper adiiciantur. At ſi acoris aut frigiditatis in ſtomacho ſenſus eſt, etiam in decocto in quo illa parantur, nardum Gallicam, abſinthium & anethum adiungere eis oportet. Quum ſalſum humorem vomunt ægri temperamento calidi, ſolum quoque chamæmelinum oleum adiicere ſemper, & maſtiches momentum inſpergere conducit. At tempus cataplaſmatum eſto hora ante acceſſionem, abſque plurimo potu, & impoſita non diu inhæreſcant. Quippe omnia, ſiue fomētum, ſiue cataplaſmata fuerint, etiamſi maximè ea quis ex medicamentis omnibus quæ robur adferre poſſunt, apparare potuerit, tamen ſi diutius corpori incumbant, virium reſolutionem & imbecillitatem efficiunt. Tantum de fomentis, & cataplaſmatis dictum ſit. Si enim particularium quoque nonnihil prætermiſſum ſit, id ratione quis adinuenire poterit, ſi omnia conſideret, & animum ad id quod conducit intendat. DE PVRGATIONE. Materia iam attenuata diffuſáque oxymelite, & aliis quæ in cibis extenuare ſolent, & decoctis & cataplaſmatis adhibitis, tunc demum ad purgandum eam venito. valde enim à vacuationibus adiuuantur. Non oportet autem vniuerſè ipſos purgare, ſed per vices, & ſimplicioribus: hinc demum aliquanto valentioribus. Quum enim materia ſit craſſa, haud facilè iis cedit quæ vniuerſam celerémque vacuationem præſtant. Agarici igitur ſcrupulos tres aut quatuor ex melle exhibeto: interim etiam plus aut minus, pro ægrotantis virium ratione, & humoris qui ſuperat quantitate: quippe pituitam educit, nec morbum inueterari ſinit. ALIVD. Et granum Cnidium, ſi poſt concoctionem datur, diuturnis quotidianis medetur. Adhæc catapotia quibus ego ſemper & in quartanis & aliis affectibus vti ſoleo, bene faciunt in veſperam data. Habes ipſorum deſcriptionem alibi quoque proditam: hæc autem recipit, Aloes vnciam, cucurbitæ ſylueſtris vncias duas, ſcammoniæ vnciam, euphorbii ſemunciam, veratri nigri corticis vnciam, bdellii vnciam, gummi vnciam, nitri Alexandrini ſemunciam. Succo braſſicæ excipito, datóque ex eis ſcrupulos quatuor, aut quinque: nihil metuens aut torſionem, aut nimiam purgationem. Vacuant ſine omni moleſtia non modò pituitam, ſed etiam humorem melancholicum, eóque circuitus quartanos finiunt. Dato hæc catapotia, granorum inſtar figurata, in quibus multa cruditas, crapula & vita otioſa præceſſit, temperamentúmque eſt pituitoſius, & quod nihil ſiccum aut acre obtinet. Nam in eiuſmodi tutò dantur: & qui hæc aſſumunt, valde adiuuantur.

ALIVD QVOD citra moleſtiam ſumitur, à ſale dictum Græcis halatium, admodum efficax. Gingiberis, petroſelini Macedonici, epithymi, laſeris, cumini, apii ſeminis, liguſtici, ſingulorum vnciæ quatuor: ſcammoniæ vnciæ tres, & ſemiſſis: ſalis communis & torrefacti vnciæ quatuor. ALIVD, vt ſcriptura halatiorum habet, præſtantius. Gingiberis ſemuncia, petroſelini Macedonici, epithymi, laſeris, apii ſeminis, ameos, cumini liguſtici, piperis, ſingulorum drachmæ duæ: ſalis torrefacti vnciæ duæ, ſemis: ſcammoniæ ſeſcuncia. Dato veſperi in febrium interuallis, quandocunque velint. At ſi aluum emolliri velis, ſcrupulum vnum dato: ſin autem id largius efficere, duos. & in viris robuſtioribus quidem ſcrupulos ſeptem exhibeto: pueris autem & mulieribus grauidis, & in ſumma imbecillis, ſcrupulos tres aut quatuor. Ita ſine omni moleſtia & periculo offerētur. Licet etiā cū pane dare, & ex poſca, & olerib⁹. Attamē præſtat in morbis qui per circuit⁹ reuertūtur, cū ptiſſanæ

cremore ipſum præbere. Tantum etiam de purgationibus dictum ſit.

De antidotis ad quotidianas.

Styracis calamitis, iridis Illyricæ, myrrhæ, ſingulorum drachmæ quatuor: opopanacis, piperis, galbani, opii, ſingulæ drachmæ. Hæc trita omnia in vnitatem cogito, admiſcens eis mellis quod ſufficit: ac dato fabæ Ægyptiæ inſtar ante acceſſionem in lecto decumbenti, perunctóque ex oleo & pipere granis decem: iuxta verò appoſitæ ſint prunæ. Hoc ſomnū & ſudores excitat, leuátque, præcipuè eos qui multa cruditate ſcatent. ALIVD.

Agarici, gentianæ, ſingulæ drachmæ. Dantur cum mulſa ante acceſſionem. Hoc mediocriter extenuat, meatus infarctos aperit, & materiam per aluum & vrinas moderatè ducit. ALIVD. Decoctum chamædryos iis quos quotidiana febris circuitúſve affligit, potioni dato. Vrinas multas ducit, & leuat. aptum ergo illis qui non valdè febricitāt, neque temperamento calido ſunt & ſicco. ANTIDOTVM ad quotidianas, faciens etiam ad quartanas. Opii, opopanacis, caſtorei, ſeminis dauci, ſingulorum drachmæ quatuor: læuigatis paulum mellis adiicito: viris obolos tres, pueris duos exhibeto. Vtitor autem hoc tanquam admirabili ex mulſo hora ante acceſſionem, & præſertim in iis quos ſalſa pituita nō vrget, & quibus bene calidum ſiccúmque temperamentum ineſt.

De vnctione.

Vnctione vtemur ita vt ad horroris febríſque magnitudinem & ægri vires reſpiciamus. Si nanque multa perfrictione & horrore infeſtante, febris non adeò tibi vehemens appareat, neque vires imbecillæ, ſed robuſtæ, magis vtitor validis vnctionibus quæ externam cutem calefacere, ad ruborem perducere & extenuare poſſunt. Si cōtrà, neque vires validæ, neque frigus multum, ac febres vehementes fieri videntur, tunc iis vtendum erit quæ cutem modicè extenuant, & rarefaciunt. Dicamus igitur de vnctionum differentiis, hoc ipſum præterea diſtinguentes, quænam valentiora, quæ verò imbecilliora exiſtant.

VNCTIO valida. Pyrethro, pipere, & nitro, pari portione cum pulegii momento in vnitatem coctis, & ex oleo contritis, ſummas corporis partes & ſpinam perungito. Sin autem frigus etiam in ea percipitur, mirifica eſt vnctio, & valde proficit vehementem perfrictionem morbique vetuſtatem expertis. ALIA mediocris.

Piperis grana tria, & micam thuris, in læuorem trita ex oleo illinito. ALIA. Nitro ex oleo trito ſummas ægri partes, ſpinámque, tum in balneo, tum extra illud perfricari iubeto. mouet enim ſudores, & iuuat. ALIA valde bona, & multis experimentis comprobata.

Artemiſiæ crocodiliadis, adipis crocodili fluuiatilis, ſingulorum vnciæ ſex: olei ſextarius. Coctis ex oleo ægrum, & præſertim eius ſpinam, ante acceſſionē vngito, ac miraberis efficaciam. Nam abs re eſt etiam odoratum quid admiſcere, eo quòd vnctio ingrati ſit odoris, & contraria quadam ratione operetur. ALIA, in quibus febres vehementes vrgent, & frigus moderatum apparet, efficax. Spumæ lebetum in balneis efferueſcentium oleum admiſceto, dū viſci craſſitudo fiat: vngitóque corpus antequam febris inuadat. Idem naturaliter præſtat.

Naturalia quæ corpori alligari ſolent.

Lapis aëtites cum ad alia plurima, tum ad rigores qui per circuitus reuertuntur, & præſertim ad quotidianas facit, ſi corpori alligetur. ALIVD quod appendi ſolet, multis experimentis à me probatum. In folium oleæ ex communi atramento inſcribito, Ca, Roi, A. Capito autem folium oleæ ante ſolis exortum, & collo ſuſpendito. ALIVD naturale ad quotidianas.

Animalculum quod deſidet, & texit, vt muſcas venetur, bene facit ſi linteolo illigetur, & ſiniſtro brachio appendatur.

DE QVARTANA,

Cap. VIII.

QVartanæ febris non vna eſt ſpecies, ſed multiplices & diuerſæ exiſtunt. Etenim alia ex flaua bile nimiū aduſta, alia ex fæculento ſanguine naſcitur. Non ſolùm au-

A tem materia, ſed etiam loco in quo conſtituuntur, inulcem differunt: hæc enim in vaſis, illa in liene potius ſubſiſtit. Quoniam igitur diuerſæ ſunt ſpecies, curationis quoque modos diuerſos, & non vnum (ſicut vulgares arbitrantur) eſſe oportet. Nam quæ ab humore melancholico creatur, meritò calefacientibus humectantibuſque iuuatur. Quæ verò ex nimia bilis aduſtione prouenit, humectantibus & refrigerātibus, vt peponibus, vua, oſtreis, piſciculis, aqua, & breuiter concoctu facili & bonum ſuccum pariēte victu, ac balneis tepidis tractari debet. Mihi
B itaque frequenter ſubit mirari quomodo diuiniſſimus Galenus in omnibus non alium quendam victum quàm qui calefacere ipſos & ſiccare poſſit, præcipere videatur. Præbet enim ipſis antidotum διὰ τριῶν πεπέρεων, & quod διοσπολίτης dicitur: item liquorem Cyrenaicum, & theriacam: & in cibo, ſalſamentum & piper. hoc autem potiſſimùm quotidie bibere iuſſit. In vniuerſum præcipit abſtinere iis quæ refrigerant & humectant: eo quòd humor, inquit, morbum efficiens, frigidus exiſtat. Verùm etſi humor melancholicus calefacientia deſideret, non tamen
C neceſſariò etiam ſiccantibus indiget, ſi quidem frigidus eſt, & ſiccus. calefaciētibus enim & humectantibus opus habebit. At nō videtur etiā humectantium aliquod prorſus velle præſcribere, ſed econtrario omnia quæ ſiccant aſſántque nimium, & humorem craſſiorem potius reddunt. Nam quæ videntur magis extenuare, quum ſint etiam paulo calidiora quàm vt mediocriter extenuent, poſtea terreſtres magis, & multo quàm prius craſſiores efficiunt, dum humiditatem quæ in eis ſubſiſtit exugunt, inſumúntque, vt natura ideo recrementa lentius excoquat.
D Didicimus enim, concoctiones omnémque vitæ originem calido fieri & humido. Id quod etiam in externis videre licet. nam fructus & ſingulæ ſtirpes à pluuiis & ſolis calore producuntur. Et præterea omnia quæ præter naturam exiſtunt, contraria ad curationem requirunt: quæ ſecundum naturam ſunt, ſimilia potius. Quare hoc eſt præſtantiſſimi medici officium vt calidum quidem refrigeret, ſiccum autem humectet: frigidum calefaciat, & humidum ſiccet: in ſumma, vt ea quæ ſunt vitia ac affectus, contrariorum vſu euincat, ac omnia quæ res poſtulat, curioſè perſequatur: omníque arte & ratione, tāquam in bello
E decertans, ægrum conſeruet. Siquando igitur accidat ægrum ſicciore quoque vti victu, vel quòd appetat, vel etiam quòd ita laborans ſiccantia medicamenta aut cibos requirat, nempè hydrogarum, vel conditum, vel eiuſmodi aliquod præſidium, conſulo & tunc, vbi ſemel aut bis eo fuerit vſus, ac corpus modicè incaleſcat, rurſus ſtatim ad victum per initia inſtitutum, qui leniter humectare & calefacere poſſit, reuerti. Ita enim neque ea quæ calefaciunt, aſſumpta multum adeò nocere poterunt: &
F præterea humor qui natura ad mouendum difficilis & ſiccior erat, ab humectantibus facilius ſolui poterit, vt ipſe remiſſus poſt diſſolutionem & quodammodo excerni incitatus à medicamentis quæ benignè euacuant, citra noxam paulatim ſubtrahi queat. Etenim ſic agendum eſt in craſſioribus ſiccioribúſque humoribus, ac humectare ipſos & diſſoluere conuenit: nec diutius diſſolutio eorū expectanda eſt, ſed protinus ad purgationem ipſorum properandum: &, ſi adhuc res poſtulat, rurſus humectādo, tum balneis, tum victu, ita ſubducere expedit.

G De quartana quæ ex nimia flauæ bilis aduſtione excitatur.

Quòd ſi quartana non tibi à ſicco frigidóque humore, ſed potiùs bilioſo & plus ſatis aduſto excitari videatur, tunc potius refrigerare potentibus vti oportet: ſi quidem æger etiam natura calidus ſimul & ſiccus, ætate vigens, & frigidæ potioni aſſuetus appareat: adhæc, ſi anni tempus ſit æſtiuum. Interim verò ſi etiam curæ, vigiliæ, triſtitia, ira, & acrium medicamentorum vſus præceſſerint. Hæc enim omnia bilioſam & ex aduſtione nimia
H quartanam generare poſſunt. In his igitur non peccaueris ſi potionibus & cibis frigidis vtaris, vt peponibus, ſi tempus dederit, duracinis, intybis & lactuca. breuiter non offendes ſi omnia agas quæ in germana tertiana tentaueris. Nulla enim alia ratione humor qui à caliditate & ſiccitate inſpiſſatus fuerit, euinci poteſt niſi

quædam refrigerantia humectantiáque aſſumpſeris: A quemadmodum etiam quæ à frigiditate inſpiſſata ſunt, à calefacientibus. Hæc igitur (vt diximus) vniuerſa calefacientia, etſi extenuare videantur, tamen inſpiſſant præterea. Quare in his offerenda non ſunt, vt quæ eiuſmodi humorem craſſum reddant magis quàm extenuent, præſertim quæ vehementius calefacere & inſpiſſare prædicantur. Quare neque in quartana cataplaſmatis vt ſuperfuſionibus, fomentiſque vti ſtudebimus. Quippe vnctio ſola, quæ ex copioſiore hydrelæo paratur, frequentius à balneo & cibis temperatis adhibita, calorem abundè B contemperare ac lenire poteſt, & ſiquæ in iecore duri ies eſt, hanc quoque laxare. Sin autem res poſtulauerit, ipſo quoque ſolo potius vti oportet, vel etiam chamæmeli decocto, in quo abſinthii turiones, palmulæ pingues & melilotum deferbuerint. Noui me in quartana etiam frequenter epithematis vſum, tempore quidem opportuno, vt in tertiana ante acceſſionem, ex farina hordei, lini ſemine, & decocto chamæmeli, ac multum profeciſſe, vt æger non amplius acceſſionem expertus fuerit. Præſertim autem in quartana quæ ex nimia bilis aduſtione con C citata erit, ac in pueris temperamento calidioribus, in quibus inflammatio quæpiam præcordia exercet, talia probari videntur. At ſiquis etiam in frigida quartana (ſic enim appellanda eſt quæ ex frigido & ſicco humore melancholico excitatur) epithemate item calidiore ante acceſſionem vtatur: hic item maximum adiumentum ſentiet, vt etiam ſubitò febris conquieſcat, quanuis moleſtam acceſſionem ægrum experiri contigerit. Satius autem eſt ſiquis etiam toto antea vacuato corpore, epithe- D mate omnique alio particulari præſidio vtatur. Qui enim toto corpore adhuc ſordido ac impuro, vel cataplaſmata inducere, vel perfundere aggrediuntur, hi inſignium malorum authores fiunt. Cæterùm quartanas ex aduſta bile conſiſtentes purgare decet, corpus prius humectando pleniore cibo, & quiete: quæ verò ob humorem melancholicum procreantur, humectare quidem eas oportet: (ſiccus enim humor ille exiſtit) ob terreſtrem verò eius partem, & frigidam, tum calefacere, tum extenuare conuenit. Purgationem autem non per febris initia, ſed quũ concoctio iam apparet, moliri debemus. Ita porro etiam, ſi ægrum ſanguinis vacuationem requirere E cenſebis, vt ex quo humor melãcholicus procreetur, poſt ſtatum hunc auferes, quando humor etiam à natura excerni ſolet, vtpote concoctus. Sic autem natura leuata, reliquias materiæ euincit. Quum igitur concoctio in vrinis tibi apparet, medicamentum purgans, nempe quod ex rhodomelite conficitur, bilem & humores nimium aduſtos ſine moleſtia educens hoc præſtare debet. Habet autem in hunc modum. PVRGATIO ex rhodomelite. Succi roſarum ſextarii duo, mellis ſextarius, ſcammoniæ torrefactæ vncia. Omnia ſimul co- F quuntur, dantúrque ad ſummum cochlearia duo, vel minus. At ſi humor bilioſus non admodum calidus & ſiccus, ſed craſſior, à pituitoſo humore adulteratus eſſe videatur, paulum agarici prædicto rhodomeliti adiiciendum erit: atque in eum modum hic quoque leuiter purgari debet. Vt autem promptè componas medicamentum, paréſque, ſubſcribam eius quoque mixturam, quæ ita habet: Roſarum ſucci libra, ſcammoniæ vncia, agarici vnciæ quatuor, piperis ſcrupuli duo, mellis vnciæ ſex. Ad G ignem lentum hæc coquito, ac vbi in craſſitiem coierint, adiicito ſcammoniam, & piper, atque vtitor. Nam ſine omni adeò moleſtia vacuat, præterquam quòd non multum calefaciat. PVRGATIO quæ ex malis cotoneis paratur. Mala cotonea octo impleto ſcammonia, cuius modus ſit vncia, & extrinſecus ea fermento oblinito, atq; ſic aſſanda dato. Vbi aſſata probè fuerint, adiicito mel probè læuigatum, ac vtitor pro virium ratione, in febribus quartanis quæ à bile excitantur, & in iis qui generoſam purgationem ferre nequeunt: atque in H pueris magis & mulieribus. nam citra omnem prorſus moleſtiam purgat. Sin ipſum efficacius reddere voles, in iſtum modum parato: Scammoniæ vnciam, petroſelini Macedonici vnciam, piperis albi vnciam, agarici ſemunciam, ſucci cotoneorum vncias ſex, ſucci citriorum vncias tres, mellis libram. Dato inſtar vnciæ. Succum cum melle coquito, atque ita pulueres læuigatos inſpergito, ac in pyxide recondito cum fiducia. Eſt enim præſidium in multos vſus accommodatum, vt quod non ſolùm bilem, ſed etiam pituitam & humorem melancholicum repurgare probè poſſit. Atque idcirco quartanis quoque falſis exhibere licet. in illis autem magis quorum ſtomachus affectus neque cõcoquere bene, neque appetere cibum poteſt: necnon iis qui quotidianis infeſtantur. Hac de cauſa variis in mixturis ad omnia præparare conducit. DE VOMITV. Vomitus omnibus vtiliſſimus eſt, præſertim iis qui humores craſſos in ore ventriculi continent. Nam craſſitiem extenuat, & vt concoquatur celeriuſque diſcutiatur efficit. Optimum autem tempus ad vomitum eſt, acceſſione incipiente: quoniam etiam tunc humores, quum materiæ mouentur, & illi in ſtomachum confluunt, illúmque rodunt, nauſeam excitant. Dato eis mulſam non nimis aquoſam: ita nanque procliuius ad excretionẽ prorumpent. Qui autem valde lenti ſunt, & difficulter auelli poſſunt, ægrius excernentur. Ac pennis præcipuè anſerinis vtendum eſt, vt maiori irritatu vomitus omnino proueniat. Si enim ex lentis humoribus aliquid ſurſum eductum fuerit, ſtatim etiã acceſſio minuetur, tum ſpatio temporis, tum ſimul mora ac conſuetudine. Ego enim noui me hoc modo inueteratas quartanas diſcuſſiſſe, vt nonnullæ ipſarum ſuperata iam deteriore parte conquieuerint. DE SALSAMENTIS. Salſamentis autem in illis nimirum quæ ab humore melancholico excitantur, & in quibus ſtomachus vitioſis humoribus ſcatet, aut multa lienem vrget obſtructio, vtendum eſt. Maximè hic commendatur etiam encathera dicta, & quæ Alexandrinorum buridia ſunt, mænomenia, & membridia. Oportet autem eum qui horum aliquod aſſumit, aliquandiu ſitim tolerare, & nullam potionem ingerere, vt efficere quid poſſint, & vim ſuam corpori imprimere: deinde vbi ita viribus deſtituitur æger vt ſitim ferre nequeat, tunc vinum Aſcalonites aut Gazites dilutum, quantum libet, propinare licet. Ego itaque noui quendã ex iis qui quartana ex terreſtri & frigido humore laboraret, ita vſu huius rationis victus liberatum, vt etiam per aluum humorem ſuperantem excreuerit. Erat autem id quod excreuerat adeò valde nigrum, vt nonnullis medicorum metum incuteret, non modò ob colorem, ſed etiam propter copiam euacuatam. Verùm quòd æger paulo pòſt morbum facilius ferre inceperit, & quòd lien qui antea maximus erat, paruus euaſerit, effecit vt omnes bene ſperarent, & nihil amplius metuerent. Sciendum verò eſt quòd cibi enumerati, & quicquid abſtergere & extenuare mediocriter poteſt, etiam quũ concoctio incipit apparere, humidioribus temperamento, frigidioribus & bene habitis dari debent. Etenim humores tunc magis & repurgantibus & extenuantibus promptè obediunt. Qui enim per initia, quum materia planè eſſet incocta, extenuantibus vel purgantibus vſi ſunt, hi præterquam quòd nihil eorum quæ ſuperabant in corpore, vacuare potuerint, etiam ſicciores craſſioréſque humores effecerunt. Si itaque talis ſit quartana quæ à frigido & terreſtri humore concitetur, ita agere oportet: ſin autem à bilioſo humore, exuſto & in cinerem redacto, prouenerit, omnia contraria, quæ humectare aut refrigerare poſſunt, tentare conuenit: balneum dulcis aquæ adhibere, & cibos concoctu faciles. In ſumma, quemadmodum diuerſas habent ſpecies, ita quoque differentem ipſarum victum præſcribere oportet.

De antidotis.

Nonnulli veteres quartanariis etiam antidota dederunt, ac multas variáſque deſcriptiones ab ipſis proditas inuenire licet. Quin & diuiniſſimus Galenus ea memoriæ prodidit: ſed nulla videtur vſus diſtinctione: vnde plerique quũ eis quæ titulo ipſa promittebant perſuaſi, deinde nõ exquiſita diſcretione exhibuiſſent, maximæ offenſionis & periculorum authores extiterunt. Miror ſanè cur antidotũ ex liquore Cyrenaico paratũ, omnibus cõuenire dixerit, iubeátque frequenter eo vti. Atqui nõ videtur res ſic ſe habere. neq; enim citra offenſionẽ quis ipſũ hominibus calido, ſicco & bilioſo temperamento præ-

ditis, & in quartanam ex nimia aduſtione prolapſis, bibendum dederit. Attamen nec ea quæ ex ſulphure viuo & pipere confecta ſunt, neque theriace antidotum dari debet. hæc enim vniuerſa iſtis aduerſantur. Quare præſtat, eis, ſi fieri poteſt, nullum antidotum exhibere: verùm ſufficit, victu potius refrigerante & contemperante, necnon iis quæ ſuperflua repurgant, frequentius vti. Sin autem antidoto interim vti cogaris, illa potius in quartanis ex aduſtione nimia ortis propinanda putes quæ conſtant ex opio, cicuta, & alterco: item quæ vrinam prouocare poſſunt, ita vt non valde calefaciant: ídque in eis præcipuè quos vigilia & ſitis comitatur. Nam ſomnus ante acceſſionem obueniens, frequenter impediuit ne acceſſio in totum oboriretur: aut effecit vt moderatior ea fieret. Porro vt antidota à me dicta facilè inueniātur, neceſſarium duxi compoſitiones exponere, maximè illorum quorum etiam antea in quartanis, quæ ab humore melancholico excitantur, multam habui experiētiam.

ANTIDOTVM ad quartanas quæ ex humore melāncholico cōſtituūtur. Caſtorei, papaueris, myrrhæ, piperis albi, liquoris Cyrenaici, ſingulorū drachmæ quatuor, Liquorem læuigatum, & aqua maceratum reliquis adiicito, fingitóque catapotia, & dato ante acceſſionem ieiuno, aut cœnato, ex aqua. Præſtat ſi ægrum ipſum etiam perungas, nempe oleo calido quod nitrum admixtum habeat.

ALIVD, etiam ad quotidianas efficax. Opopanacis, opii, caſtorei, alterci ſeminis, ſingulorum drachmæ quatuor. Læuigatis paulum mellis admiſceto, datóque adultis quidem dimidiæ drachmæ inſtar: pueris autem, hora antequam inuadat acceſſio, obolos duos. ALIVD ad quartanam. Liquoris Cyreniaci, piperis, myrrhæ, rutæ folia, ſingulorum drachmæ quatuor. Detritis, probéque mixtis, ante acceſſionem ex oxymelite vtitor.

ANTIDOTVM achariſtō, quod facit ad multos interiores affectus, præcipuè verò ad quartanas. Croci vncia, opii vnciæ ſeptem, galbani vnciæ ſeptem, caſiæ vnciæ tres, ſtyracis vnciæ ſeptem, myrrhæ vnciæ quatuor, caſtorei vnciæ ſeptem, coſti vnciæ tres, piperis vnciæ quatuor, ſpicæ nardi vnciæ ſeptem, mellis deſpumati quod ſufficit. Datur fabæ Ægyptiæ inſtar ex mulſa ante acceſſionem.

ANTIDOTVM, quod & ipſum mirificè ad quartanas valet. Styracis exquiſiti drachmæ quatuor, myrrhæ drachmæ dūæ, opopanacis drachmæ quatuor, iridis ſeſquidrachma, piperis drachmæ ſex, galbani drachma, lacrymæ papaueris drachma. Datur fabæ Ægyptiæ inſtar melle exceptum hora ante febris acceſſionem.

De paſtillis.

Paſtillus inſignis admodum ad quartanas. Opii veteris, rutæ foliorum, ſingulorum drachmæ duæ: croci drachma, alterci foliorum drachmæ duæ. Contuſa, increta, læuigatáque in paſtillos redigito, qui ſinguli ſcrupulos duos pendant. Ac dato horis duabus ante acceſſionem ex poſca, pro ægri virium ratione. PASTILLVS alius, bene faciens admodum ad quartanas. Piperis albi, ſeminis dauci Cretici, pares portiones. Contuſas incretáſque, ante acceſſionem ex multa aqua calida cochlearii menſura dato. Hoc pleroſque, quum ſimplicius ſit, adiuuit quartanarios. PASTILLVS alius præſtantiſſimus, vt nullus alius, ſuccurrens curánſque celerrimè: elicit enim ſudores, atque ita morbo diuturno ægrum liberat. Opii drachma, piperis longi, caſtorei, ſingulæ drachmæ. Mulſo conformentur. Dato ſingulis obolum ex oxymelite lotis, & in lecto repoſitis. Hoc multos ſudores euocat, & magna ex parte bis aut ter potum liberat. Hæ omnes validæ ſunt antidotorum vires, ad calefaciendum & attenuandum efficaces. Quare etiam quartanis potius (vt diximus) conueniunt quæ melancholico & terreſtri humore excitantur, adulteranturque à pituita. Non autem continuè, ſed per longa interualla exhiberi debēt. nam liberalior eorum vſus, humores multo adhuc ſicciores craſſioréſque efficit. Tutius autem dantur quum concoctio iam apparuerit, & vires ſunt robuſtæ, ac ægri multam ad hoc inclinationem habēt, qui & à nobis medicamenta ſumere conſueuerunt, & nos pharmaca ſibi offerre compellunt. Sunt enim nonnulli non modò barbari, ſed etiam alii plerique, opinione ac ratione aliena

A prædi ti, vt etiam ſecari vtrique præ omni medicina malint: ac eos qui hæc faciunt, ſcire aliquid arbitrantur, inuitántque ſtudioſè in ædes ſuas: & præſtantiores hoſce medicos cenſent quàm qui victum præſcribunt. Si igitur noſtrûm aliquis dare quid eis cogatur, qui calido ſiccóque temperamento ſunt, & ex nimia flauæ bilis aduſtione quartanam experiuntur, illa offerat antidota quæ vim non adeò acrem & calidam poſſident, ſed quantum licet hac vacant: & ſi fieri poterit, refrigerantia potius, & ad ſomnum inducendum, ſenſimque extenuandum efficacia B obtinet. qualis eſt etiam Xenocratis paſtillus, cum ad alia pleraque vtilis, tum verò eximiè & ad quartanas & ad tertianas. Deſcriptio ipſius in hunc modum habet.

PASTILLVS ad quartanarios ex nimia flauæ bilis aduſtione. Seminis papaueris hortenſis, lacrymæ papaueris, ſingulorum ſcrupuli duo: alterci albi, ſucci dulcis radiculæ, ſingulorum ſcrupuli ſex: ſtyracis, aniſi, ſingulorum ſcrupuli quatuor: croci, caſtorei, corticis mandragoræ, ſingulorum ſcrupuli tres. Arida contuſa, incretáque, ſucco, ſapa, vel paſſo Cretico veteri excipito, ac vtitor C cum fiducia, in iis præcipuè quos vigilia comitatur, aluus profluit, os vētriculi fluxione laborat, & dolor colum exercet. ALIVD ſimplicius. Decoctum ſcorpiuri herbæ mirificè propè omnibus auxiliatur, ſi ante acceſſionem bibatur. Iuuat enim non modò ratione naturali, ſed etiam quia materiam per aluum & vomitus educit. DE LAPIDE armeniaco. Lapis qui Armeniacus dicitur, ſiue lotus, ſiue illotus offeratur, quatuor ſiliquarum pondere mirabiliter ad omnem quartanæ ſpeciem valet. Nam humorem melancholicum, vt D nullum aliud præſidium, euacuat: ſed lotus quidem aqua, per inferiora magis purgat: illotus autem, per vomitiones citra calorem, non quemadmodum alia. Si verò nonnulli lapidis potionem odio habuerint, in catapotia redigito, his medicamentis eis adiectis: Aloes ſcrupuli quatuor, epithymi ſcrupuli tres, agarici ſcrupulus, lapidis Armeniaci ſcrupulus, cariophylli grana quinque, ſcammoniæ ſcrupuli quinque. Excipito ſucco citrii, aut crocomelo, aut rhodomelo, aut rhodomelite. Dantur ſcrupuli duo. Proficiunt etiam catapotia ex epithymo abſque ſcammonia. E Habēt autem in hunc modum: Abſinthii ſucci drachmæ quatuor: medullæ cucurbitæ ſylueſtris drachma, aloes drachmæ duæ, maſtichæ drachmæ tres, epithymi drachmæ duæ. Dantur noctu catapotia. Bene faciunt etiam ad mendaces quartanas, quæ paulum quoque pituitæ habent admixtum. ALIVD antidotum mirificum ad multa efficax, maximè verò quartanis. Vetuſtum capitis dolorem finit, vertiginoſumque affectum, comitiales acceſſiones & vigilias ſopit: inſaniam, *quæ μανία dicitur*, ſedat: magnos oculorum dolores lenit: fluxionem do- F lorémque dentium diſcutit: ſpirandi difficultatem, omnémque aſthmatis cauſam abigit: tuſſi vetuſtæ, peripneumoniæ & pleuritidi medetur, tum ſiccæ, tum humidæ: omne à pulmone humiditatis vitium diſſipat: ſputa tenuia mitigat, & eductione paratiorem ex hydromelite potum efficit. Sin autem quis ſanguinem ſpuerit, ex oxymelite, aut poſca, aut polygonii ſucco aut plantaginis drachmarum duarum inſtar dato, pro ægri viribus ponderi paulum quiddam adiiciens, aut detrahens. Cæterùm hoc antidotum ſtomachi eſt præſidium. Nam ex humi- G ditate flaccidum, imbecillémque aſtringit & firmat, cibóſque ob vomitiones non continentem roborat, pūctomnes ventriculi inflationes per ructus diſcutit, punctorios iecoris dolores mitigat, & arquatis morbis auxiliatur. Nam vnamquanque partem ad priorem naturam reuocat, & atræ bilis morbum, quæ melācholia dicitur, diuturnum & turbulentum, vigiliáſque leuat: lienis grauitatem ſubtrahit, & faciei colorem reſtituit pituitam, bilem per inteſtina detrahit: caliditatem inteſtinis partitam ſuggerit, diſtributionis meatus aperit, vrinas ſegregat, & veluti renes inuadit, atque ita ex eis tum arenas, tum H ſanguinis grumos ad veſicam propellit: renibus ac veſicæ medetur: vrinæ difficultatem reprimit. Omnibus porro prædictis affectibus potu aſſumptum opitulatur. In ileoſis autem morbis & cœliacis hæc potio veluti viam præparat, inueteratum ſtercus ſubducit, vetuſtámque inflam-

mationem reſoluit, tormina lenit, diſtenſionem vaſorũ remittit, & quietem inducit, non veterni more, ſed ſomno concilians. Qui igitur per os id aſſumere nequeunt, his iniicito per aluum cum fœnigræci ſucco:& dolore liberat.Iam plurimum auxiliari poteſt vteri (vt aiunt)calamitatibus.Quippe dolores quoque ex partu ſolatur, & vigilias moleſtiſſimas imminuit: elationem diſtenſionem que vteri mollit:morboſam purgationem reficit,recreátque,& anguſtos vaſorum meatus dilatat:ſanguinis in vterum profluuium acutius magiſque ſubitum, non modò potu reſtringit, ſed etiam vino calente in ipſam infuſum ſiſtit: item vocis abſciſſionem,& neruorum contorſiones potu mitigat. Vtimur eo in articulariis, & podagricis, ac plurimum id opitulari ægris compertum eſt.Maximè verò inuenias medicamẽtum vim iſtam in virulentis, non modò ſi per os exhibeatur,ſeruare,ſed etiam ſi locis oblæſis illinatur,proficere.Ac in vehementibus periculis vtroque modo antidoto vtendum eſt. Itaque non ſolùm in continuis febribus ardentibúſque, & colliquantibus, *quæ συντηκτικαὶ Græcis dicuntur*, ex aqua vel mulſa ſumitur: ac maxima titulus eius promittit. Datur ægris drachmæ inſtar hora vna aut duabus ante acceſſionem. In quartanis autem copioſiore vtor medicamento, eo quòd diuturnius malum inhæreat, & ægrè refici poſſit. Qui medicamentum hoc donauit, incomparabile ipſum eſſe aſſeuerabat. Hæc eſt ipſius compoſitio: Myrrhæ ſcrupuli ſeptem,ſpicæ nardi ſcrupuli tredecim, croci ſcrupuli quindecim, caſtorei ſcrupuli quatuor, opii ſcrupuli octodecim,amomi ſcrupuli quatuor, aniſi ſcrupuli decem, petroſelini Macedonici ſcrupuli quindecim, apii ſeminis ſcrupuli 12,iunci quadrati floris ſcrupuli 9,caſiæ Ægyptiæ ſcrupuli 4, piperis albi ſcrupuli 4, piperis nigri ſcrupuli quindecim, ſiſonis Syriaci ſcrupuli duodecim, ſtyracis ſcrupuli ſex, ſeſelios ſcrupuli quatuor, hedychroi magmatis, *id eſt fæcis*, ſcrupuli quinque: mellis deſpumati quod ſatis eſt.Styracem dilatatum melle ſoluito, arida ſuper inſpergens: opium verò ex ſapa macerato,donec mellis fiat ſpiſſitudo:atque ſic reliquis adiicito. DE BALNEIS. Sciendum eſt,balneis quoque ſic vtendum eſſe, ad vnamquanque ſpeciem reſpiciẽdo: calidioribus quidem,in iis quæ ex humore melancholico excitantur:temperatis autem potius, in illis quæ ob nimiam humoris bilioſi aduſtionem proueniunt: adhæc exercitiis ſimiliter, & frictione,ſed minus in calidioribus. DE VNCTIONE. Præterea vnctio interdum quidem adhibenda eſt ex oleo Cyprino,aut gleucino in frigidioribus: chamæmelino autem,vel oleo dulci,aut hydrelæo in calidioribus.In ſumma,pro varia huius ſpecie,diuerſa quoque curatio adhibeatur.Frictionem autem, vt maximum præſidium(ſiquid aliud) adhibere conuenit,nunc copioſiorem,nunc pauciorem. Satis igitur ſunt & dicta iam remedia,& vniuerſa victus ratio, ſiquis omnino perſeueranter vti velit,diuturnæ quartanæ medebitur.Quoniam verò nonnulli negligentes metuũt ne morbus diutius moretur,& multis corripiantur acceſſionibus,omnibus deſiderant vti,& naturalibus ſimul, & iis quæ alligantur, neceſſarium duxi propter huiuſmodi hæc quoque exponere, ſiquid à nobis ex longo temporis vſu & experientia cognoſci potuerit. MEDICAMENTVM quod appendi ſolet ad quartanas, ſæpe à nobis multis experimentis comprobatum. Scarabæus quartanarios curat: oportet autem ipſum viuum extrinſecus fuluo linteolo firmiter alligatum,collo ſuſpendere. dicunt autem hoc ipſum præſtare ſi ita appẽdatur.Eſt hoc quoque verum,vſu multo compertum:Lacertam viridem appendito: item ex vnguibus ægri,tum manuum, tum pedum,exiguum præciſum(ſicut facere ſolent,quibus vngues præciduntur) rufo panniculo iniicito, & in eo firmiter illigatum ita appendito,ac rurſus appenſam ipſam reſoluito, vnde etiam capta fuerit. Referunt quoque,ſiquis ex gena hirci pilos acceptos ægro adalliget, mirabiliter quartanæ poſſe mederi. Omnium verò naturalium medicorum teſtimoniis confirmatum eſt,ſanguinem qui primus à virgine fuerit excretus naturaliter,quartanæ aduerſari: ſimiliter etiam corruptæ ſanguinem efficere, ſiquis ipſum ægro ad brachiale dextræ manus, aut ad eiuſdem brachium alliget. Noui ego quendam qui hac ratione vtens quartanam cũrauerit: dabat mulieri parienti pallium ægrotantis ferendum,quod ille interius ferebat,illotum, & iam perſpirabile:poſtea à partu pallium recipiens, ægro ferẽdum rurſus præbebat. Ac quartana non amplius in poſterum affligere,mirabiliter contrarietate quadam,& ratione arcana deprehendebatur. EX LIBRIS Aëtii de eryſipelaceis viſcerum affectibus. Eryſipelaceus affectus nõnunquam viſcerum alicui oboritur qui febrim ardentem & hecticã inferat: & ſi quidem eryſipelas ventriculum obſideat,hinc febris incenditur *quã λειπυρίαν Græci nominãt*: ſin autem iecur infeſtet,typhodẽ: ſi pulmonem exerceat, crymodem. Huiuſmodi verò febris primùm refrigerantibus & humectantibus tum cibis tum potibus,& iis quæ exterius imponuntur,indiget.Quoniam igitur hectica febris alteri morbo non eſt commixta, balneum requirit, quemadmodum etiam alii omnes calores & ſiccitates. Quòd ſi eryſipelaceus affectus viſcera vrgeat,abſtinendũ quidem balneo in totum, frigida autem in morbi vigore ſtrenuè vtendum eſt.Ita nominare cõſueuimus, quum vna vice & frigidiſſimam & multam dederimus.Verùm ante ſtatum frigida non vtemur,niſi ab ægro, qui & frigidæ potioni aſſueuerit,& ſitim ferre nequeat, coacti fuerimus. Extrinſecus igitur imponi debent quæ refrigerant. &,ſi nihil proficiunt, tunc etiam frigidam potionem dare,aut potius cibos refrigerãtes oportet. Maximè omniũ conueniunt teneræ & dulces lactucæ: eluantur autem liberaliore aqua frigida. Optimè quidem ita ſumptæ proficiunt: quoniam verò inſuauitatem ipſarum, ſi ita ſumantur,gratiorem nonnunquam reddere coacti ſumus, aceto copioſiori aquæ frigidæ mixto, intingere illas permittemus.Acetum autem ſit tale quod ab omni vitioſa qualitate prorſus receſſerit.Extrinſecus etiam ipſæ lactucæ ſuccus accommodari poteſt:imò & ſemperuiui,& ſeris, portulacæ,atriplicis,ſolani & plantaginis,cum pane ſicco trito,& modico roſaceo bono, ſimilibúſque refrigerãtibus. Præſtantiſſimum quoque eſt quo nos vtimur, ex vuis acerbis,& rhoe.Humorem enim ipſorum expreſſum in pilam cum portulaca viridi coniicimus: deinde contuſum exprimimus,& coniecto in vas liquore, & orificio exactè obturato,vas in aquam frigidam mittimus:præſtaret autem ſi vas etiam niue obduceretur. In vſu miſcemus polẽtæ hordei tenuiſſimæ:deinde maceratum, vt liquidius ſit,linteo duplici illinimus, imponimúſque præcordiis, ita vt non diu ſinamus inhærere: ſed poſtquam tepidum euaſerit, hoc quidem tollentes, alterum imponamus, idque perpetuò conſequenter facientes, donec æger altas corporis partes quodammodo refrigerari ſenſerit, & ſiti minus crucietur. Miſcemus autem nonnũquam etiam oleum omphacinum, & roſaceum, vbi eryſipelas inflammatorium præcordia torſerit. Atque hæc ſanè de febriũ curatione abundè dicta eſſe arbitramur.

TITVLI CAPITVM LIBRI CVIVSQVE ALEX. Tralliani, vnà cum titulis appendicum capitibus annexarum, & quota pagina quæri debeant.

TITVLI CAP. LIBRI PRIMI.

Cap. I.

DE ALOPECIA, Col. 133. Notæ, Ibidem. Curatio, Ib. De ſimplicibus medicamentis, Ibidem, Aliud, Ibidem, Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

De medicamentis compoſitis, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Cap. I I.

DE CAPILLIS fluentibus, Col. 133. De balneo, ad idem, 134.

Medicamentum ex ladano, Ib. Aliud, 135. Aliud, Ib.

Cap. I I I.

QVOMODO capilli nigreſcant, Col. 135. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Vt capilli rufi tingantur & flaueſcant, Ib. Aliud, Ib.

Vt capilli flaui fiant, Ib.

Vt capilli nigri flaueſcant, Ib.

Tinctura qua capilli fiant colore aurei, Ib.

Quomodo capilli albi fiant, Ib. Aliud, Ib.

Cap. I I I I.

DE PORRIGINE, Col. 135. Curatio, Ib. Aliud. Ib.

Ad pediculos & lendes, 136. Aliud, Ib.

Cap. V.

AD pſydracia & exanthemata quæ in capite gignuntur, Col. 136. Curatio, Ib.

Cap. V I.

AD VITIA capitis ſcabioſa & ſanioſa. Col. 136.

Cap. V I I.

AD VLCVSCVLA capitis denſa & rubra, papillis ſimilia, à quibus ſanies reſoluuntur, Col. 136. Aliud ad capitis vitia, Ib. Aliud, Ib.

Cap. V I I I.

DE ACHORE, Col. 136. Curatio, Ib.

Cap. I X.

DE FAVO, Col. 136

Medicamenta ad achoras dolorificos, 137.

Medicamentum ad achoras, & totius corporis eruptiones quæ exanthemata dicuntur, Ib. Aliud, Ib. Aliud efficacius ad achoras peculiare, Ib.

Cap. X.

DE DOLORE capitis, Col. 137.

Notæ doloris capitis ex inſolatu contracti, Ib. Curatio doloris ex inſolatu concitati, 138. De cerato, ad idē vitium, Ib.

De capitis dolore qui ob calidam intemperiem perſeuerat, Ib. Paſtillus ad diuturnum capitis dolorem, & calidam intemperiem, Ib.

De capitis dolore qui ex calida iecoris intemperie prouenit, Ibidem.

De capitis dolore ex frigida intemperie orto, Col. 139. Curatio, Ib.

De dolore capitis ex vitio ſtomachi contracto, Ib.

De dolore capitis quem bilioſus humor inuexerit, Ib.

Curatio ſi viſcoſi fuerint humores ſtomacho inſidentes, 140.

De dolore capitis in febribus oboriente, Ib.

De dolore capitis ex vino, Ib.

De dolore capitis ex ictu, Ib.

Cap. X I.

DE CEPHALAEA, Col. 141. Eius notæ, Ib.

Notæ cephalææ quæ propter cerebri inflammationē naſcitur, Ib.

Notæ cephalææ ex ſpiritu, Ib.

De dolore ex acrimonia proueniente, Ib.

Notæ doloris ex calida intemperie creati, Ib. Curatio, Ibidem.

Curatio ſi dolor à bile procreatus fuerit, Col. 142.

Errhinum, hoc eſt medicamētum quod naribus inditur, caput purgans, ad lippitudinem & morbum comitialem efficax, Ib. Errhinum ex cyclamino Col. 143.

Epithema ad diuturnos capitis dolores, Ib. De cerato, Ib. Smegma ad capitis dolorem, Ib.

In quibus qualitas doloris cauſa eſt, Ib.

Cap. X I I.

DE HEMICRANIA, Col. 143.

De hemicrania ex conſenſu, Col. 144.

Si dolor ex frigida ſtomachi cauſa dimidiam caluariæ partem exerceat, Ib.

Catapotia quæ Græcè vocantur κόκκοι διὰ κολοκυνθίδος, hoc eſt grana ex colocynthide, Ib.

De hemicrania quæ ob bilioſum in altera capitis parte contractum humorem naſcitur, Ibidem, Epithemata, Ibidem.

Vnctiones aduerſus dolores ex craſſis viſcoſiſque humoribus in dimidia caluariæ parte ortos, Ib.

In quibus dolor ob bilem contrahitur, Col. 145

Cap. X I I I.

DE PHRENITIDE, Col. 145

Quæ ſit cauſa phrenitidis, Ib. Notæ futuræ phrenitidis, Ibidem.

Quomodo delirantes à phreniticis diſcernere oporteat, Col. 146.

De inueteratis iam phreniticis, Ib. Curatio phreniticorum, Ib.

Cap. X I I I I.

DE LETHARGO Col. 149. Notæ veri lethargi, Ib. Notæ falſi lethargi, Ib. Curatio, Ib.

Cap. X V.

DE MORBO COMITIALI, Col. 151

Signa morbi comitialis ex ſtomacho orientis, Ib.

Signa comitialis morbi ex alia particula contracti, Ib.

Signa morbi comitialis ex primario capitis affectu excitati, Ib. Notatio lactis, Col. 152

Auxilia medicamentorum ad comitiales, Col. 153

De medicamentis purgantibus, Ib. Curatio eorum qui ex ſtomachi affectu, comitiali morbo corripiūtur, Col. 154. Curatio eorum qui alia particula comitialē morbum experiuntur, Ib.

Medicamentum purgans ex veratro albo, Col. 155.

Quæ naturaliter ad comitiales valent, Ib.

Indicia quibus comitiales agnoſcantur, Col. 156

Ex Apollonii commentariis facile paratu medicamentum, ſi quidem comitialis eſt curabilis, Col. 156 Curatio ex ſecundo Theodori, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Ex quinquageſimooctauo Theodori Moſchionis, ad comitiales, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ex iis quæ Stratonis libris adiecta ſunt: dicit autē Orpheū authorem eſſe, Col. 157. Aliud, Ib.

Quæ alligantur & naturaliter comitialibus obſiſtunt, Ex commentariis Archigenis, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud ad idem, quod in libro Stratonis ſcriptum eſt: dicitur autem Moſchionis, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Col. 158.

Cap. X V I.

DE RESOLVTIONE particularū, Col. 158. Notæ, Ib. Cauſa reſolutionis, Col. 159. Curatio, Ib. Catapotia διὰ κολοκυνθίδος, Ib. Hiera tuta, *hoc eſt, quæ ſine periculo ſumi poteſt*, Ib.

Si reſolutio ex ſola fiat qualitate, Col. 160

De oculorum reſolutione, Col. 161.

De labro reſoluto, aut gena, Ibidem. Scriptura Lyſiponii, Ib.

Cap. X V I I.

DE MELANCHOLIA, Col. 162

Signa melancholiæ ex ſanguinis copia naſcentis, Ibidē. Curatio, Ib. Curatio melācholiæ ex infarcto impactóque ſanguine ortæ, Col. 163. Indicia melancho-

liæ quã ſanguis acrior bilioſiórq; excitauit, Ib. Curatio melancholiæ quæ à bilioſo & acriore ſanguine naſcatur, Ib. De balneo, Col.164
De melancholia quæ à ſanguine melancholico naſcatur, Col.165.
De melancholicis iam inueteratis, Ib.
Quomodo lapis Armeniacus adhibeatur, Col.166. Deſcriptio catapotiorum ex lapide Armeniaco, Ib.

CAPITA LIBRI SECVNDI ET APPENDICES.

Cap. I.

DE CVRATIONE oculorum, Col. 167.
Quomodo ſanguineus humor inflammationem excitaſſe internoſcatur, Col.168. De curatione, Ib. De remediis quæ extrinſecus imponuntur, Ib. Ad vehementes dolores, & maximas epiphoras, Ib. De collyriis, Ib. Collyriũ mitigatoriũ Trypherũ, ad eos q collyriorũ roſionẽ ferre nequeũt, præſertim ad affectus recẽtes, Col.169. Aliud, & ipſum longè leniſſimum, Ib. Aliud egregium quod breui paratur, Ib. Collyrium quod ſpongiarium dicitur, optimum, Ib. De collyriis reprimentibus, quæ etiam monohemera dicũtur, Ib. Collyrium reprimens mediocriter monohemerum: hoc & Medicum & Aceſodynum appellant, Ib. Aliud, Ib. Aliud ad ea præſtantiſſimum, & vſu probatum, Ib. Aliud Muſarium dictum, ex tomo Hieratica, Ib. Aliud Polydeuci cognomento, quod nos ſæpe ſumus experti, Col.170. Aliud collyrium quod Medicum vocatur, admodum ſtrenuè repellens, ſtatim per initia inunctũ, Ib. Aliud ſiccum collyrium quod διὰ κρόκου dicitur, ad incipientes lippitudines, Ib. De collyriis quæ alio modo monohemera appellantur, Ib. Primarium monohemerum, quod à vino διὰ οἴνου vocatur, Ib. Aliud giluum quo vtor, Cerycium dictũ, Ib. Aliud ad eadẽ efficax, cognomento Theophilion, Ib. Aliud, quod xerocollyriũ vocatur, reprimens, Ib. Aliud collyriũ reprimẽs admodũ generoſum, monohemerum, Ib. Aliud collyriũ, quod magnus Hermolaus dicitur, Ib. Aliud collyrium Hermolaus, quod ab oleo δι' ἐλαίου dicitur, Ib. Collyriũ Nicariũ cognomẽto, Aliud quod Pilariũ vocatur, C.171.

Cap. II.

SI DOLOR ex bilioſo & acri humore naſcatur, Col.171 Curatio, Ib. Collyrium ad acres fluxiones efficax, Ib.

Cap. III.

SI OBSTRVCTIO ſola oculos exerceat, Col.171.

Cap. IIII.

DE DENSITATE, Col.172.

Cap. V.

DE EXVLCERATIONE & inflammatione, Col.172. Collyrium Cygnos, Ib. Collyrium Libianum, Ib. Collyrium διὰ λιβάνου, ad chemoſin, Col.173. Collyrium Vranium, Ib. Quæ cicatrices exterunt, Ib. Collyrium diathece ad vlcera, Ibidem. Collyrium Chionion, Ib. Collyrium nardinum Zoili, Ib. Collyrium hydares, hoc eſt aquoſum, egregiũ, Col.174. Collyrium Heraclium, Ib. Dacneron, hoc eſt mordicans collyrium, ad viſum acuendum, Ibidẽ. Hygrocollyrium ad hebetudinem ac alia multa efficax, Ib. Aliud, vt poſſis etiam ſolem citra noxam aſpicere, Ib. Puluis Seuerius ad viſus acumen, Ibidẽ. Puluis cui nomen eſt à lumine Phos, ad hebetudinem oculorum ac dolores fluxionéſque dentium, Ib. Aliud valde idoneum ad ſcabioſos oculorum affectus, pruritus, hebetudines, palpebras aſperas, fluxiones antiquas, oculorum cicatrices, & pterygia, quo vtor, Ib. Aliud ad hebetudines & incipientes oculorum ſuffuſiones, Col.175. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Cap. VI.

DE NYCTALOPE, C.175. Aliud, Ib. Aliud ad idẽ, Ib. Ad aſperas palpebras, Ib. Puluis ad incipientes ſuffuſiones, Ib. Ad tingendas albugines valde generoſum, Ib. Collyrium quod magnum Theodotium vocatur, ad magnos dolores & inueteratos affectus, Ib. Collyrium hecatombe valẽs ad cicatrices craſſas, & incipiẽtes ſuffuſiones, &c. Ib. Xerocollyriũ faciẽs ad ſycoſin, putredines, & carnis excreſcentias, Ib. Hygrocollyrium efficax ad oculos purulentos: mirificè facit etiam ad ſordida hulcera, & myocephala, Col.176. De mulſa, Ib. Ad ſtaphylomata excellentiſſimum, Ib. Collyrium Maximiani, Ib.

Cap. VII.

DE CARBVNCVLIS qui in oculis excitantur, Col.177. Collyrium diarrhodon magnum cognomẽto, C.178. Collyriũ quod ab ouis δι' ὠῶν Græcis dicitur, Ib. Collyrium diarrhodon, Ib. Ad pterygia & ſycoſes, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud ad palpebrarum ſcabricias, Ib.

Cap. VIII.

AD RHYADAS, Col.178. Aliud bene faciens ad ægilopas, Col.179. Aliud ad incipiẽtes ægilopas, Ib. Aliud, Col.180. Aliud, Ib. Aliud vſu probatum, Ibidem.

CAPITA LIBRI TERTII ET APPENDICES.

Cap. I.

DE AVRIVM AFFECTIBVS, Col.179. Si dolor ex obſtructione eueniat, Ib. Internotio vtrum ex ſpiritu, an viſcoſis humoribus, vel inflammatione, aurium dolor excitetur, Ib. Curatio doloris ex humorum obſtructione & ſpiritu contracti, Ibidẽ. Aliud, Col.180. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.
Ad obſtructiones ſine dolore incidentes, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.
Ad grauem auditum & dolorem compoſitum medicamentum, Ib.
De dolore ex frigida cauſa naſcente, Ib.
De dolore ex calida intẽperie proueniẽte, Ib. Aliud, Ib.

Cap. II.

DE INFLAMMATIONE quæ meatũ auditoriũ intus obſederit, C.179. De curatione iflãmationis, Ib. Fomentum ad aurium dolorem, quod per ſpongias & aquam calidam applicatur, Col.182. De cataplaſmatis, Ib. Auriculare anodynum, valde bonum ſi frequenter infundatur, vbi & inflammatio & diſtenſio vrget, & vehementes admodum dolores infeſtant, Col.183. Aliud ad inflammationes non admodum feruẽtes, Ib. Aliud ad dolores qui ex inflammatione proueniunt, atque in hoc fere ſunt vt in pus mutentur, Ib. Aliud ad inflammationes ex ictu & fluxione ortas, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Ad aurium vlcera, Ib. Aliud ad diuturna auriũ vlcera, Ib. Aliud ad eos qui multũ puris habent, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Ad vlcera valde ſordida & depaſcentia, Ib. Aliud ad eadem admodũ efficax, Ib. Aliud, Ib. Ad ſordida vlcera, in quibus pus effluit, & caro excreſcit, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud ad valde vetuſta vlcera, Col.184.
Ad aures diruptas cõtuſáſque ex ictu, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Cap. III.

DE SONITV AVRIVM, Col.184
Ad aurium ſonitus ex morbo prouenientes, Ib.
De iis quorum aures ſordibus repletæ ſunt, Ib. Aliud, Ibidem.
Si aqua in aurem inciderit, Ib.
Si lapilli, aut alia quædam in aurem inciderint, Col.185.
Aduerſus aurium vermes, Ib. Aliud, Ib.

Cap. IIII.

DE AVRIVM doloribus ex defluxione quæ catarrhos appellatur, prouenientibus, Col.185.

Cap. V.

SI SANGVIS ex auribus profluat, Col.185. Medicamẽtum quod ſanguinis profluuiũ reprimit, Ib. Aliud ad idem, Ib. Aliud, ne ſanguis in auribus coeat in grumos, Ib.

Cap. VI.

DE SVRDITATE, Col.185. Halatium, quod eſt

medicatũ ex ſale, Col.186. De apophlegmatiſmis,Ib. De iis quæ ſternuntamenta mouent,Ib. Aliud,Ibidẽ. Ad grauem auditum & ſurditatem, Ib.

Cap. V I I.

DE PAROTIDIBVS, Col.186.

Curatio parotidum quæ à copia ſanguinis conſtituuntur, Col.187. De cataplaſmatis,Ib. Curatio earum in quibus tumor eſt ſcirroſus, Ib. Emplaſtrum Ariobarzanium,ad ſcirroſos affectus efficax,Ib. Medicamentum Diaſtruthiou ad eadem, Col.188.

Quomodo agnoſci debeat quum tumor in pus conuertetur,Ib. Aliud,Ib. Aliud medicamentum ex farinæ polline,quod diagyreos dicitur, Col.189. Aliud medicamentum diaſericos, Ib. De parotidibus quæ ex billioſa fluxione naſcuntur,Ib. Aliud præſtantiſſimũ ad idem,Ib. Aliud,Ib. Aliud ad parotidas, Col. 190. Ad parotidas œdematodes,Ib. De victu,Ib.

Cap. V I I I.

DE NARIVM AFFECTIBVS, Col.190.

Ad ſanguinis profluuium ex naribus, Col.191. Aliud, Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Cap. I X.

AD LIVORES faciei, Col.191.

Cap. X.

DE DENTIVM affectibus,ex Galeno, Col.192.

De gingiuarum dolentium curatione,Ib.

De dentium doloris curatione,Col.193. Aliud quamprimum dolorem dentium finiens, Ib. Aliud anodynũ ad dentes dolore infeſtatos, eroſóſque: eſt etiam tuſſi efficax remedium, Ib. Alia ad dentes molares compoſitio,eadem hora dolorem finiens,Ib. Aliud idoneum,Ib. Alia mylice qua vtor,Ib. Paſtillus ad dentium dolores, Ib. Aliud ad dentes mobiles,Ib. Aliud ad laxos dentes,nigróſque,& gingiuas fluxione tentatas, Ib. Aliud ad dentes mobiles, & gingiuas eroſas:digito autẽ loca attinges,Ib. Aliud ad dentium eroſiones, Ib. Aliud,vt dentem digitis apprehenſum tollas, antea probè purgatum Ib. Dentifricia Galeni, Col.194. Ad mobiles dentes, Ib.

CAP. LIBRI QVARTI ET APPENDICES.

DE ANGINA, Col.193.

De medicamẽto quod à moris diamoron Græcè dicitur, Col.195. Compoſitio medicamenti ex moris, Ib. Aliter diuiniſſimus Galenus medicamentum ex moris parauit,Col.196. Cõfectio medicamenti ex nucibus, quod Diacaryon dicitur, Ib.

Antidotum diabeſaſa, quod ad malignas deſperatáſque inflammationes inungitur,Ib. Ad anginas, Col.197. Aliud gargariſma,Ib. Aliud,C.198. Aliud,Ib. Aliud, Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud ad anginas vlceris expertes & inueteratas, Ibidẽ. De ſanguinis miſſione,Ib. De cucurbitula, Ib. De iis quæ extrinſecus imponuntur,Col.199. De cataplaſmatibus,Ib. De fomento,Ib. De victu,Ib.

CAPITA LIBRI QVINTI ET APPENDICES.

Cap. I.

DE TVSSI,Col.199. Signa tuſſis ex calida intemperie prouenientis, Ib.

De tuſſi ex frigida intemperie procreata,Ib.

De tuſſi ex ſicca aut humida intemperie naſcente, Ib.

Nota quòd ex capite materia influit,Ib.

Cap.I I.

INDICIA inflammationis in pulmone, Col.200.

Cap. I I I.

DE TVBERCVLO quod phyma dicitur,in pulmone contracto, Col.200

Cap.I I I I.

INDICIA quum viſcoſi humores in pulmone continẽtur, Col.201. Bechica,hoc eſt medicamenta ad tuſſi n idonea,quibus vti conuenit,Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud bechicum, in quib⁹ acris influxus eſt,& thorax mediocrem repurgationem poſtulat, Col.202. Aliud ad tenuem admodum & acrẽ influxionem,Ib. Aliud quod in mixto affectu valet: vocatur autem Hygia,Ib. Aliud ad plura efficax, Ib. Aliud bechicum,quod myſterium dicitur,Ib. Ad tuſſes in quibus multus acriſque influxus eſt : præſtat etiã ne in bilem ille conuertatur,Ib. Diacodion, vt diuiniſſimus Galenus ipſum parauit, Ib.

De tuſſi & medicamento Diacodion, Col.203.

Quo victu nutriri debeant qui ex tenui & acri fluxione tuſſiunt. Col.204.

Quæ medicamenta conueniant iis qui à craſſioribus humoribus tuſſi laborant,Ib. Simplicium medicamentorum expoſitio, Ib. Compoſita medicamenta ad tuſſim,extenuãdi facultate prædita,C.205. Antidotũ diapraſiou,tuſſientibus,phthiſicis, purulentis, cibũ faſtidientibus efficax.In omnibus cum fiducia vtitor.eſt enim multo vſu probatũ,Ib. Aliud,Ib. Bechicum, hoc eſt ad tuſſim efficax , quod ab eruis, Diaorobon Græcis dicitur,Ib. Aliud, Ib. Aliud,Ib. Aliud, Ib. Aliud quod vehementer calefacit, ex commentariis Magni,Ib. Suffumigiũ ad tuſſim,quod ex ſtercore leporis paratur,C.206. Aliud bechicũ vtile,ad impediẽdum facilè,& ad cruenta ſputa, ſpirandique difficultatem efficax,Ib. Aliud ſuffumigiũ, Ib. Aliud eiuſdem facultatis, Ib. Paſtillus fumo excitando idoneus, quo vtor ad veteres frigidóſq; affectus, Ib. Bechicum antidotum ad frigidos affectus ſaluberrimũ, Ib. Bechicum valde bonum,Ib. Aliud benefaciẽs, præſertim ad tuſſes vetuſtas,Ib. Aliud tuſſientibus & ægrè ſpirantibus idoneum,Ib. Aliud valde egregiũ, Ib. Granula bechica,hoc eſt tuſſi efficacia,Ib. Ad tuſſim veterem & phthiſin, Ib. Emplaſtrũ ad tuſſim efficax,Col.207. Aliud valde bonũ,conferens etiam ægrè ſpirantibus,Ib. Catapotia ad tuſſim, Ib.

CAP. LIBRI SEXTI ET APPENDICES.

DE PLEVRITIDE, Col.207. Aliud,Ib. Curatio pleuriticorum,Ib. De victu,Col.209. De dolore & medicamentis, Col.210. De decoctis,Ib. De purgatione, Ib.

CAPITA LIBRI SEPTIMI ET APPENDICES.

Cap.I.

DE SANGVINIS reiectione, Col.211. Quomodo ſanguinis reiectionem ex vaſorum ruptura fieri deprehẽdemus,Ib. Signa reiectionis ſanguinis quæ exeſo vaſe accidit,Ib. Aliud,Ib. Quomodo locus affectus cognoſcatur,Ib. Signa quum ſanguis ex thorace effertur,Col.212. Signa quum ſanguis ex gutture erumpit,Ib. Curatio reiectionis ſanguinis quæ ob rupturam accidit,Ib. De cibo,Ib. De potu, Col.213. De medicamentis,Ib. De iis quæ extrinſecus admouentur,Ib. De medicamentis,Ib. De cõpoſitis medicamentis quæ ad ſanguinis à ruptura profluuiũ per os ſumuntur,Col.214. Aliud, Ib. Alius paſtillus ad ſanguinis reiectionem, Ib. Aliud, Ib. Quum ſanguis exeſo vaſe reiicitur,Ib. De cibo, Ib. Quid agendũ ſit in iis qui ſanguinem ob acris humoris deſtillationem expuũt, Ibidem.

Cap. II.

DE PVRVLENTIS, Col. 217. Signa quum inflãmatio in pus conuertitur,Ib. De victu, Ib. Viribus infirmis quid agendum ſit, Ib. Quale lac & quomodo offerendum ſit,Col.218. De pane, Ib. De oleribus,Ib, De auibus,Col.219. De piſcibus , Ib. De teſtacea cute præditis,Ib. De leguminibus,Ib. De fructibus pomaceis , Ib. De bellariis, Ibidem. Ad purulẽtos, Col.220. Ad ea quæ in thorace hærẽt, Ib. Ad purulentos , phthiſicos & eos qui ex pulmone,aut thorace, aut membrana ſepti tranſuerſi, fæculenta & ſordida expuunt,item ad eos qui iam phthiſin ſentiunt,optimũ præſidiũ, Ib. Antidotum valde efficax ad ſtomachi fluxionem ,& eos qui difficulter

glutinoſa excreant,tuſſi laborantes & peripneumonicos,opitulatur celeriter etiam ſine noxa,Ib. Antidotum diapraſſiu, hoc eſt ex marrubio,optimè humores thoraci infixos,omniáque vt prius repurgat,Ib.

Cap.I I.

DE AFFECTIBVS oris ventriculi,C.220 De frigida intemperie,Col.221. Curatio canini appetitus ex frigiditate prouenientis,Ib. Curatio canini appetitus ex caliditate naſcentis,Ib. Quomodo canina cibi appetentia ex retentricis ventriculi facultatis imbecillitate proueniens curari debeat,Ib. Curatio retentricis facultatis ex frigiditate infirmæ,Ib. Curatio retentricis facultatis ob calorem imbecillæ, Col.222.

Cap.I I I.

DE GRANDI fame,quæ bulimos Græcè dicitur,C.222.

Cap.V.

DE CIBI faſtidio,quod Græci anorexiā appellāt,C.222. Quomodo vomitiones in illis ſolicitari debeant quibus humor tenuis & bilioſus in ſtomacho continetur, Col.223. Medicamenti purgantis Diamelon, hoc eſt ex malis cotoneis,temperatura, Ib. Aliud purgās ex malis cotoneis comprobatum,Ib. Medicamenti purgantis diarhodomelitos deſcriptio, Ib. Si cibi faſtidium ex viſcoſis humoribus naſcatur,Ib. Stomachicum quod dicitur Baium,Col.224. Euodes, Ib. De cibi faſtidio ex calida intemperie, Ib. De iis qui ob immoderatam frigiditatem cibos faſtidiunt, Ib.

Cap.V I.

DE SITI, Col.224. Ad eum qui ſtomachum ardore æſtuantem habet, & vehementi ſiti conflictatur, Col. 225. Catapotia ad ſitim arcendam,Ib. Aliud ad febricitantes quibus parum bibere cōducit:item ad inſolatus & profectiones vbi ſitis vrget,Ib. Aliud, Ib. De iis quæ ad ardorem ſtomachi extrinſecus imponuntur,Ib.

Cap.V I I.

DE IIS qui atram bilem colligunt,& inflatione ſtomachi laborant, Ib.

Medicamentum Diaoporon, *hoc eſt, ex fructibus pomaceis confectum*, ad ſubuerſionem ſtomachi, cœliacos & dyſentericos efficax, Ib.

Epithema ad ſtomachum fluxione tentatum,febri æſtuātibus,& colicis qui ſtomacho conſortii lege laborant, & cibum reiiciunt idoneum,Col.226 Aliud ad eos qui ſtomachum habent imbecillem,quique cibum retinere nequeunt,Ib. Aliud epithema ſimiliter ſtomachum corroborans, Ib. Aliud ad ſtomachum fluxione laborantem & ventrem,Ib. Aliud,Ib. De antidotis ad eos qui ob frigidam intemperiem cibum non concoquunt,Ib. Aliud ad eoſdem affectus Diamelō, Ib. Aliud Diamelon,Ib. Ad ſtomachum cibum vomitu reiicientem, Col.227.

Cap.V I I I.

AD INFLAMMATIONEM ſtomachi & inteſtinorum,item ad eos qui cibum non concoquunt, iecorarios,tuſſi vexatos, præſertim quos frigida cauſa infeſtat, Col.227. Aliud ad inflationem,dolorē,omnémque ſtomachi cruciatum efficax,Ib. Aliud,Ib. Aliud, Ib. Stomachicum quod etiam ad colum proficit, Ib. Aliud ad alia quoque vitia ſalutare, Ib. Antidotum ſtomachicum quod picra dicitur, Ib. Aliud ſtomachicum,etiam ad inflationem vtile, Ib.

Cap.I X.

DE AFFECTV cardiaco, Col.227.

Cap.X.

DE CARDIALGIA,quaſi dicas cordis dolore, Col.227.

Cap.X I.

DE NAVSEA & vomitu,Col.228. Curatio vomitus & nauſeæ, Ib. Quomodo internoſcatur vtrum humor qui euomitur, in ventriculo gignatur, an aliunde influat, Col.229.

Curatio quum bilioſus aut melancholicus humor vomitum aut nauſeam excitat, Ib.

Curatio pituitæ ſtomacho affixæ,& nauſeam excitantis, Ibidem.

Curatio ſeroſi ten uiſque humoris ſtomacho infixi, Col.230.

Cap.X I I.

DE INFLAMMATIONE ſtomachi, Col.230. De medicamentis quæ extrinſecus imponuntur, epithemata vocant, Galenicum,Col.231. Aliud quod idem præſtare poteſt,Ib. Copta ad ſtomachi duritiem, Ib. Aliud malagma bonum ad ſtomachi duritiem,fluxionem,& dolorem,faciens vt æger tribus horis eo leuetur,ſentiátque manifeſtò adiumentum, Ib.

De iis qui inflammationem à frigido humore experiūtur, Ibidem.

De medicamento Diamelilotu, & hieratico, Ib.

Aliud malagma polyarchium,prodeſt peripneumonicis, iecoroſis,hydropicis,lienoſis,nephriticis,veſicæ & vuluæ affectib',& omni neruorū dolori,C.232. Aliud,Ib. Aliud epithema ad dolorem ſtomachi,Ib. Ad omnē ſtomachi inflammationem , duritiem,& præſertim in quib' perfrictio & hydropicus affectus incipit:in ſumma,in quibus inflantur præcordia, Ib. Illitus ſtomachi,& vnguentum ad frigidam intemperiem,Marciatum,Ib. Compoſitio Marciati generoſi,Ib. Vnguētum Myrocopon,Ib. Ad ſtomachum perfrictionem expertum intinctus,qui Embamma Græcis dicitur,Ib. De antidotis ſtomachicis,paſtillus Amazonum, Ib. De curatione, Col.234.

Cap.X I I I.

DE SINGVLTV,Col.234. Oxymelitis cōfectio,Ib.

Cap.X I I I I.

DE CHOLERA, Col.235.

Curatio eorum qui ex copia ciborum cruditate laborarunt,incideruntque in choleram, Col.236. Curatio choleræ ex vitiato ſtomacho prouenientis,Ib. De victu,Ib. De vnctione,Col.237. De epiplaſmatis, Ib. De epithematis,Ib. Epithema diaœnāthes laudatiſſimum,Ib. Epithema quod ex malis cotoneis conſtat, dia melōn dictum, Ib.

Cap.X V.

DE IIS qui ex bilis copia cholerā ſunt experti,Col.237. Curatio,Ib. De fructibus pomaceis,Ib. De bellariis, Col.238. De potione,Ib. De iis quæ extrinſecus imponuntur,Ib.

Cap.X V I.

DE CHOLERA quæ citra noxam excitatur, Col.238

CAPITA LIBRI OCTAVI ET APPENDICES.

Cap.I.

DE INFLAMMATIONE iecoris, Col.239. Nota an gibbam iecoris partem inflammatio obſideat, Ib. Signa inflammationis cauam iecoris partem occupantis,Ib.

Cap.I I.

DE OBSTRVCTIONE iecoris, Col.240. De inflāmationis iecoris curatione,Ib. Aliud ad inflāmationes non admodum feruentes, Col.241 Aliud,Ib. Apollophanis malagma ad iecorarios, Ib. Epithema ad inflammationem iecoris,Ib. Ad inflammationes ſcirroſas,Ib. Hepaticum optimum,facit etiam lienoſis,& quibus ſtomachus eſt diſtentus,nobiliſſimū medicamentum,& blandè emolliens, adeò vt nullum ei comparari queat,Ib. Epithema odoratum quod Euodes dicitur, ad iecoris & ſtomachi inflammationes egregium,Ib. Copton ad duritiē & ſtomachi iecoriſque reſolutionē inſigne, Ib. De antidotis hepaticis, Ib. Hepaticum Athanaſia dictū,ad nephriticos & arquatos valet,item ſudores mouet, Ib. Paſtillus hepaticus,qui etiam ſimul arquaticis auxiliatur, Ib. Antidotum hepaticū ad magnas iecoris obſtructiones,& ſcirroſos affectus vſu comprobatū,Col.242. Ad iecoris obſtructionem puluis nobilis,quem frequenter dedi,Ib. Ad magnam iecoris & lienis obſtructionem, vt etiam inſignes duritias emollierit, Ib. Aliud ad iecoris obſtructionem,Ib. Aliud comprobatū,quod

à lepore, dialagou dicitur, Ib. Aliud diabacanou, Ib.
Simplicia ad iecur medicamenta, Ib.

Cap.III.

DE IMBECILLITATE & dyſenteria hepatica, Col.242. Notæ, Ib.
De calida intemperie, Col.243.
De frigida intemperie, Ib.
De ſicca intemperie, Ib.
De humida intemperie, Ib.
Quomodo calida iecoris intemperies curetur, Ib.

Cap.IIII.

DE HEPATICA dyſenteria ex frigida intemperie, Col.245.
Quæ hepaticæ dyſenteriæ ob calidam intemperiem ortæ conferãt, Col.246. De fotu ad calidã iecoris intemperiem, Ib. Antidotum Cyphoides, ad frigidas iecoris intemperies vtile, Ib. De fotu & cataplaſmate, Ib. Epithema tonoticon, quod iecur corroborat, & inflammationes concoquit, Ib. Potio ad eos quos imbecillitas cum obſtructione infeſtat, Ib.

Cap.V.

DE COELIACIS Philomenis, Col.246. Curatio, Col.247. Potiones cœliacis accommodæ, Ib.
Paſtillus ad cœliacos optimus, Ib. Paſtillus ad cœliacos, ſtatim aluum conſtringens, Ib. De inueterato cœliaco affectu, Ib.

Cap.VI.

DE TENESMO, Col.248. Curatio, Ib.

Cap.VII.

DE ALVI profluuio quod Græcis ῥευματισμὸς dicitur, ex libris Philomenis, Col.248. De lacte, Ib.
Epithema ex œnanthe, mediam inter cataplaſma & emplaſtrum naturam obtinens, Col.249.
De cibis, Col.250. De oleribus, Ib. Intinctus, Ib. De piſcibus, Ib. De auibus, Ib. De potu, Ib. De balneo, Ib.

Cap.VIII.

DE DYSENTERIA ex ventris profluuio excitata, rheumatica dicta, Col.251. Notæ dyſenteriæ rheumaticæ, Ib. Curatio, Ib. Signa dyſenteriæ rheumaticæ, quæ pro loco affecto & excrementis variat, Philomenis, Ib. Curatio, Ib. De lacte exhibendo, C.252. De cibo, Ib. De cibi faſtidio, Ib. Legumina, Ibidẽ. De ptiſſana, Ibidem. De oleribus, Ibidem. De piſcibus, Ib. De carnibus, Ib. De fructibus pomaceis, Col.254. Potiones ſimplices ventri tenendo idoneæ, Ib.
De falſa imperitorum medicorum opinione & paſtillis, Ib. Paſtillus ad eoſdem, Ib. Paſtillus diacoralliou, Ib. Paſtillus diaelectrou, Ib. Paſtillus ex coagulo, qui diapityas dicitur, C.255. Paſtillus ex ſeminibus qui diaſpermatωn dicitur, Ib. Paſtillus crocodes, Ib. Paſtillus clidion, Ib. Paſtillus ad dyſentericos ſanguinẽ ſpuentes, & muliebrem ſanguinis fluxum, Ib. Catapotia ad dyſentericos, Col.256. Catapotia ad dyſentericos, & omnem ventris reſolutionem, Ib. Potio ad dyſentericos, Ib. Glans quæ ano ſubiicitur ad teneſmum & dyſenteriam, Ib. Alia glans ſiue collyrium ad dolores mitigandos, Ib. Aliud collyrium quod ſubiiciatur, ad teneſmum & dyſenteriã valde efficax, Ib. Quæ per inferiora iniiciuntur, ad dyſentericos, magnóſque dolores, vel inflammationes. enemata Græci vocant, Ib. Aliud melius, Ib. Aliud, Ib. Paſtillus Marcelli magnificus, Ib. Paſtillus ſine opio & calce dyſentericis accõmodus. purgat enim & cicatricẽ inducit, Ib.

Cap.IX.

DE INTESTINORVM exulceratione quæ propriè dyſenteria Græcis dicitur, C.257. Notæ exulcerationis in craſſis inteſtinis, Ib. Notæ ſuperiorum inteſtinorum affectorum, Ib. Si in mediis inteſtinis exulceratio exiſtat, Ib. Quid agendum ſit ſi vlcus in recto inteſtino excitatum fuerit, Col.258. Quibus enematis in recti inteſtini affectu vtendũ ſit, Col.259. Præſtantiſſima quæ ano ſubiiciuntur, longo vſu à nobis comprobata, Ib. Alia glans quæ etiam clidion nominatur, ad teneſmos & alui profluuia efficax nam doloris leuationem adfert quamprimum apponitur, ſomnum ſuauem inducens, Ibidem. Cataplaſma ad recti inteſtini inflammationem, Ibidẽ. Si craſſa aut media inteſtina exulcerata ſint Ib. Medicamentum quod in dyſentericis ano ſubiicitur, Ib. Paſtillus dyſentericus, Col.260. Si dyſenteria in tenuibus inteſtinis conſtituatur, Ibidem. Medicamenta compoſita ad dyſentericos & cœliacos, Ibidem. Catapotia ad cœliacos & dyſentericos, Ib. Dyſentericus paſtillus per os datus, ad omnia inteſtina, omnemque fluxionem valens, Ib.
De epithematis & vnctionibus, Ib. Epithema dyſentericis & cœliacis efficax, Ib. Ceratũ optimum, Ib. Epithema diaœnanthes, Ib. Epithema ad teneſmos potiſſimùm, & cruentas excretiones cum frigiditate, Ib. Vnctio dyſenterica, Ib.

Cap.X.

DE LIENIS affectibus, ex libris Philagrii, Col.261. Notæ frigidæ intemperiei, Ib. Signa calidæ intemperiei, Ib. Curatio calidæ & ſiccæ intemperiei, Ibidẽ. Curatio frigidæ & humidæ intemperiei, Ibidem. Curatio calidæ & humidæ intemperiei, Col.263. De ſimplicis intẽperiei curatione, Ib. Curatio humidæ intemperiei, Ib. Curatio ſiccæ intemperiei, Col.264. Curatio frigidæ intemperiei, Ib. Curatio calidæ intemperiei, Ib.

Cap.XI.

DE LIENIS inflatione, Col.264. Curatio inflationis, Ib.

Cap.XII.

INDICIA INFLAMMATIONIS lienis ex ſolo ſanguine, Col.265. Signa inflammationis ex humore bilioſo, Ib. Signa inflammationis ex humore melancholico, Ib. Indicia inflãmationis ex humore pituitoſo, Ib. Curatio inflammationis, Ib. De iis quæ aluum ſubducunt, Col.266. De fomentis, Ib. De clyſtere, Ib. De cibo, Ib. De ſtatu, Ib.
De medicamento purgante, aut decocto, aut iniectionibus, Col.267. De parando cataplaſmate, Ib. De cibo & potu, Col.268. De epithematibus, Ib.

Cap. XIII.

DE LIENIS ſcirro, Col.268. Curatio ſcirri, Ib. De cibo, Col.269. De potu, Ib. De miſſione ſanguinis, Ib. De iis quæ lienem corroborant, Ib. Potio ad lienoſos probata, Ib. Alia potio, Ib. Epithema malacticum, Ib. Malagma Amythaonis, Col.270. Aliud epithema, Ib. Malagma Aſclepiadæ, Ib. Epithema lienem imbecillum corroborans, Ib. Epithema lienoſum & hepaticum, quod vtriuſque viſceris obſtructiones diſcutit, Ib. Si lien flatu diſtenditur & intumeſcit, Ib. Galeni verba de lienis ſcirro & inflatione, Col.271. Epithema iecoris & lienis, Ib. Epithema hypotherion, Ib. Prima confectio diaſpermatωn, Ib. Alterum epithema diaſpermatωn ad idem, Ib. Potiones ad lienem ſcirro induratum, Col.272. De paſtillis, Ib. Epithema, Ib. De tuſſi lienoſorum, Col.273.

CAPITA LIBRI NONI ET APPENDICES.

Cap.I.

DE AQVA inter cutem, Col.273.

Cap.II.

DE ASCITE, Col.273. De curatione, Ib.
Confectio paſtilli ex amaris amygdalis, Col.274. Ad lienis & iecoris duritiem validum medicamentum, Col.275. Ad ſcirroſos iecoris affectus, Ib.

Cap.III.

DE ASCITE & tympanite, Col.275. Aliud, Col.276.
Ad tympanicos & eos quibus iecur ſcirro induratum eſt, Ibidem.
iis qui aqua inter cutem cum febri laborant, Col.277.

Cap.IIII.

DE AFFECTIBVS renũ, Col.278. Notæ calculi, Ib.

Curatio calculoſorum,Col.279. Conditum nephriticũ, Ib. De anodynis,Col.280. De ſanguinis miſſione, Ib. Naturalia,Col.281.

CAP. V.

DE INFLAMMATIONE renum,Col.281. De auxiliis loco inducendis,Col.282.

De inflammatione renum in pus conuerſa, Ib. De curatione,Ib. Puluis nephriticus ad vrinæ difficultatẽ & calculum,Ib. Aliud,quo etiam ipſe vſus ſum, Col.283. De victu, Ib.

Cap.VI.

QVOMODO vrinæ ſtillicidium agnoſcatur, curetúrq;, Col.283.

De ſtillicidio ex frigiditate,Ib. Quomodo difficultas vrinæ agnoſcatur,curetúrque, Ib.

Cap. VII.

DE CALCVLIS in veſica naſcẽtibus,Col.284. Indicia calculi ex vrinis, Ib. Curatio,Ib. Scabioſæ veſicæ indicia,Ib. Medicamentum ad ſcabioſos veſicæ affectus, difficultatem vrinæ & inflammationes efficax,Ib.

Cap.VIII.

DE DIABETE, Col.285.

Cap.IX.

DE SEMINIS profluuio,Col.285. Curatio, Ib. Aliud,Col.286. Quæ ſiccent genituram, Ib.

Cap.X.

DE PRIAPISMO, Col.286.

CAPITA LIBRI DECIMI ET APPENDICES.

Cap.I.

DE COLICO affectu,Col.287. Quomodo colicos à nephriticis diſcernamus, Ib.

De colico dolore ex frigido humore contracto, Ib. De oleribus,C.288. De auibus,Ib. De piſcibus, Ib. De carnibus,Ib. De bellariis,Ib. De vino,Ib. De vinis factitiis quæ propomata dicuntur,Ib. De balneo, Ib. Aliud, Col.289. De inſeſſibus,Ib. De epithematis,Col.290. De iniectionibus,Ib. Alia vehementer generoſa, Ib. Alia ad vitreos frigidóſque humores efficaciſſima,Ib. Aliud præſtantius enema, craſſos viſcoſóſque humores purgans, Ib. Alia iniectio ileis quoque efficax,Ib. Alia admodum benefaciẽs, Col.291. Quæ per os dentur etiam iis qui ex frigido & pituitoſo humore dolẽt,Ib. Simplex medicamẽtum vſu compertum,Ib. Aliud quod etiam nephriticis cõfert,Ib. Aliud valde generoſum, Ib. Aliud,& ipſum valde bonum, Ib. Aliud ad idem, Ib. Aliud præſtantiſſimum, etiam ad aliud efficax, Ib. De anodynis,enematis,paſtillis & antidotis,C.292. De vomitu,Ib. De ſinapiſmo & dropace,Ib. De motu, Ib. De colico dolore ex flatibus contracto, Ib. De colicis qui ex ſtercoris duri obſtructione dolent,Col.293. De colico affectu ex calidis & bilioſis humoribus naſcente,Ib. Notæ colici doloris ob calidos bilioſóſque humores excitati, Ib. Curatio colici affectus ex calidis bilioſiſque humoribus orti, Ib. De oleribus, Col.294. De piſcibus,Ib. De teſtaceis,Ib. De carnibus,Ib. De fructibus,Ib. De balneis,Ib. De motu, Ib. De purgatione, Col.295. De colicis doloribus ob inflammationem inteſtinorum contractis, Ib. De balneo,Ib. Medicamenta naturalia quæ alligari ſolent aduerſus dolores colicos,Col.296. Aliud,etiã ipſum probatum, Ib. Aliud naturale comprobatũ, Ib. Aliud alligatorium,Ib. Idem rurſus, Ib. Aliud, valde efficax,Ib. Aliud,Ib. Annulus ad idem, Ib. Aliud naturale,ad colũ efficax,vſu probatum, Ib.

CAPITA LIBRI VNDECIMI ET APPENDICES.

Cap.I.

DE PODAGRA, Col.297.

Si podagra à bilioſo humore naſcatur, Ib. De medicamento bilioſum humorẽ expurgante, Ib. Aliud ad idem,Col.298. Aliud purgans ex malis cotoneis, Ib. Aliud ad eos qui tardius purgantur, Ib. De oleribus, Ib. De auibus, Ib. De piſcibus, Ib. De iſicio, Col.299, De carnibus,Ib. De leguminibus, Ib. De fructibus pomaceis,Ib. De tragematis, Ib. De motu,Ib. De balneis, Ib. De vinis factitiis,Ib.

Si podagra ex pituita prouenerit,Ib. Medicamẽtũ διʼ ἀλθαίας,C.300. De curatione,C.301. Oxymeli Iulianiũ, Ib. Antidotũ Heraclidis philoſophi,in multis valde probatum,C.302. Antidotũ podagricũ Agapeti,& ipſum præclarum,quo multi ſanati ſunt, Col.303. Cataplaſmata quæ locis ex frigido humore dolentibus admouentur,Ib. Ceratum ex ſtruthio, Col.304. Aliud vehementer bonum, Ib. Vnctio ſimplex diſcutiẽs, & induratos articulos reſoluẽs,C.305. Vnctio ex hedera ad eadem,Ib. Aliud efficax & in duris corporibus & valde vetuſtis vitiis: quinetiam articulos recẽti cicatrice contractos diſſoluit,Ib. Ad œdematicos pedum tumores,Ib. Smegma aut puluis egregius. vocãt autem quidam ipſum Indum, alii Æſculapium, Ib. Deſcriptio pulueris Indici,Col 306. Pſilothrum nobile ad podagrã,Ibidẽ. Si podagra ob ſanguineum humorem conſtituatur, Ib. De remediis quæ locis inflãmatis inducuntur,Col.307. De tophis, Col.308. Antidotum ad tophos, Ib. Ceratum excellentiſſimũ tophos articulorum diſſoluens,adeò vt neque an oborti fuerint adhuc appareat, Ib. Aliud vſu probatum, Ib. Medicamentum diacinnabareos, Ib. Medicamentum dialeptocaryon,Col.309. De antidotis & medicamentis anodynis, Ib. Deſcriptio purgantis medicamenti diahermodactylou ſimpliciſſima, Ib. Aliud diahermodactylou, Col.310. Aliud ad idẽ, Ib. Aliud valde bonum vſu probatum,Ib. Aliud Iacobi Pſychreſti,Ib. Egregium antidotum Theodoſii philoſophi,Ib. Catapotia ex hermodactylo & aloe, Ib. Aliud eadem efficiens,tum in articulariis, tum habitu pituitoſioribus,Ib. Catapotia emollientia,Ib. Antidotũ diacoronopodiou, Ib. Aliud,Col.311. Medicamentũ ex myuro herba,Ib. Aliud generoſum probatũ,Ib. Aliud Iacobi Pſychreſti,Ib. Antidotũ podagricum, Climax,Ib. Aliud antidotum quod ita podagricis ad annum datur, Ib. De mitigatoriis medicamentis quæ locis affectis admouentur, Ib. Ceratũ quod in acceſſionum ſtatu imponitur, dolore liberãs, Ib. Aliud ceratum quod ſimiliter in ſtatu applicari poteſt,Ib. Aliud ceratum,& ipſum mitigatorium, ad omnem inflammationem feruidam efficax, Col.312. Ceratum mirabile & vſu probatum, de quo etiam alii multi teſtati ſunt,Ib. Aliud, Ib. Halatia ad concoquendum, Ib. Aliud,Ib. Aliud Buphati,Ib. Naturalia diuerſa ad pedum fluxionem,Ib. Medicamẽtum naturale ad fiſtulam pedum, admodum celebre, & à multis comprobatum, Ib. Medicamentum præſeruans à podagra & à morbo articulario, Ib. Aliud probatũ,Ib. Aliud quod pedes & manus præſeruat, Ib. Aliud,Col.313. Ad podagrã,Ib. Remediũ à podagra præſeruans,Ib. Ad podagrã quæ nondum cõtraxit nodos,admirabile & probatum, Ib. Podagricum naturale, Col. 314. Aliud ad podagram & omnem fluxionem,Ib. Auxilium podagricum valde bonum, Ib.

CAPITA LIBRI DVODECIMI ET APPENDICES.

Cap. I.

DE FEBRIBVS, Col.315.

Diariarum notæ, Col.315. Diariæ curatio, Ib.

De iis qui ex laſſitudine febricitant, Ib. Curatio eorũ qui ex laſſitudine febricitant, Ib.

De iis qui ex cruditate febricitant,Col.316.

De ciborum corruptione ex caliditate & nidoroſo ructu proueniente, Ib.

De iis qui ex cruditate febricitant, humore magis acido proueniente, Col.317.

De acido ructu qui ex frigida intemperie naſcitur, Ib.

De febribus diariis quæ ex obſtructione generantur, Ib.

Cap. II.

DE FEBRIBVS ex putredine creatis, Col.319. Notæ febris ex putredine, Ib.

De curatione febrium cõtinentium,Ib. Intermotio,Ib.

curatio, Col.321. De frigidæ potu,Ib.
De inflammatione eryſipelacea, Ib. Notæ inflammationis eryſipelaceæ, Ib.

Cap.III.

DE CAVSO,hoc eſt ardente febri falſa,Col.321.
Ad ſtomachum ardore æſtuantem,Col.322. Quomodo febres ex ſanguineo humore prouenientes notari debeant,Ib. De victus ratione, Ib. De balneo, Ib.
De ſyncope quæ in febribus accidit, Ib.
Notæ febrium in quibus humorum crudorum copia ſyncopen inducit, Col.323.
Notæ eorũ qui ob bilioſos tenuéſque humores ſyncope conflictantur, Ib.
Curatio eorum qui ſyncope periclitantur, Ib. De vino, Ib. De balneo, Col.324. Curatio eorum qui ob tenuium humorum putredinem ſyncope conflictantur, Ib. De vino, Ib.
De animi defectione, Ib. De iis qui ob ſubitas vacuationes animo deficiũt, Ib. De iis qui ex copia humorum animo deficiunt, Col.325.
De iis qui ex vtero animi defectionem experiuntur,Ib.
De iis qui ob imbecillem ſtomachum animi defectionẽ experiuntur, Ib.
Si ardor ſtomachum infeſtet, Ib.
Si ob pituitam animus deficiat, Col.326.
Si ob frigiditatem animi defectio eueniat,Ib.
Si ob caliditatem animus deficiat, Ib.
Si ob igneas inflammationes animus deficiat,Ib.
Si ob nobilis particulæ obſtructionẽ animus deficiat,Ib. Obſtructionis notæ, Ib.
Quum animus ob ſectionem abſceſſus aut rupturam deficit,Ib.
Si ob gaudium,mœrorem,& ſimilia, item ſi ob dolorem animus deficiat, Col.327.
Si ob ilium aut colum animus deficiat, Ib.
Si ob virium imbecillitatem animus deficiat, Ib.

Cap.IIII.

DE FEBRE hectica, Col.327.
De maraſmode etiã hectica,Ib. Quomodo diaria ab hectica diſcerni queat & notari, Ib. Quomodo hectica à putridis diſcerni debeat,Ib. Quomodo continens ab hecticis diſcernatur, Ib. Notæ hecticarum maximæ, Col. 328. Notæ hecticæ in maraſmodem febrim tranſeuntis, Ib. Curatio febris hecticæ, Ibidẽ. Quibus frigidæ potio dari debeat, Ib. Quibus frigidam dare non oporteat,Ib. Quãdo frigida exhibeatur, etiã inflammatione infeſtante,Ib. De hecticis febribus quæ ex aliis in eas tranſeuntibus mutatiſque generantur, Col.329. Quomodo externis remediis ſuccurrendum iis eſt quibus frigidam dare nõ poſſumus, Ib. De fomento, Ib. De domo in qua æger decumbet,Col.330. De balneo,Ib. De lacte,Ib.
De vino, Col.331.

Cap. V.

SI EX SYNCOPE maraſmus obtingit, Col.331.
De teſticulis gallorũ, Ib. De fructibus pomaceis, Ib.
De maraſmo,Ib.

Cap. VI.

DE TERTIANA, Col.332.
De pomaceis fructibus,Ib.
De balneo, Col.333.
Quomodo tertiana diſcernatur,germana ac veráne ſit an falſa,Col.334. Quomodo humores diffundi diſſolui que & iam ad excretionem incitari cognoſcantur, Ib. Rhodomeli purgans,Col.335. Aliud rhodomeli purgans,Ib.

Cap.VII.

DE QVOTIDIANA,Col.335. De curatione,C.336. Quomodo ſalſis vtẽdũ in quotidianis febribus, C.337. De fomentis & cataplaſmatis, Ib.
De ſtomachi imbecillis & mediocriter inflammatione laborantis fomẽto,Ib. De purgatione,Col.338. Aliud, Ib. Aliud quod citra moleſtiam ſumitur,à ſale dictũ Græcis halaciũ,admodum efficax,Ib. Aliud, vt ſcriptura halaciorum habet,præſtantius,Ib.
De antidotis ad quotidianas,Col.339. Aliud,Ib. Aliud, Ib. Antidotum ad quotidianas, faciens etiã ad quartanas,Ib.
De vnctione,Ib. Vnctio valida,Ib. Alia mediocris,Ib. Alia, Ib. Alia valde bona, & multis experimentis cõprobata,Ib. Alia in quibus febres vehementes vrgẽt, & frigus moderatum apparet efficax, Ib.
Naturalia quæ corpori alligari ſolent, Ib. Aliud quod appendi ſolet,multis experimentis à me probatum,Ib. Aliud naturale ad quotidianas, Ib.

Cap.VIII.

DE QVARTANA, Col.339.
De quartana quæ ex nimia flauæ bilis aduſtione excitatur,Col.340. Purgatio ex rhodomelite,C.341. Purgatio quæ ex malis cotoneis paratur,Ib. De vomitu, Col.342. De ſalſamentis,Ib. De antidotis,Ib. Antidotum ad quartanas quæ ex humore melancholico cõſtituuntur,Col 343. Aliud etiam ad quotidianas efficax,Ib. Aliud ad quartanam,Ib. Antidotum achariſton,Ib. Antidotum quod & ipſum mirificè ad quartanas valet,Ib. De paſtillis,Ib. Paſtillus inſignis admodum,ad quartanas febres valens,Ib. Paſtillus alius probè admodũ faciẽs ad quartanas, Ib. Paſtillus alius præſtantiſſimus vt nullus alius, ſuccurrens, curánſque celerimè. elicit enim ſudores,atque ita morbo diuturno ægrũ liberat,Ib. Paſtillus ad quartanarios ex nimia flauæ bilis aduſtione,Col.344. Aliud ſimplicius, Ib. De lapide Armeniaco, Ib. Aliud antidotum mirificũ ad multa efficax,maximè verò quartanis, Ibidem. De balneis, Col.345. De vnctione, Ibidem. Medicamentum quod appendi ſolet ad quartanas, ſæpe à nobis multis experimentis comprobatum, Ib.
Ex libris Aëtii de eryſipelaceis viſcerum affectibus, Col.346.

PAVLI AEGINETAE DE re medica libri ſeptem.

Iano Cornario medico phyſico interprete.

Titulos capitum cuiuſque libri, in fine operis inuenies, appoſito etiam numero paginæ (vel potius columnæ) in qua ſinguli habentur.

Varia item quæ ad hunc authorem illuſtrandum faciunt, ibidem quærenda ſunt.

ORNATISSIMO VIRO D. MICHAELI
Meienburgo, Northuſienſi conſuli, & compatri ſuo chariſſimo, Ianus Cornarius medicus phyſicus S. D.

SI vllum aliquod ſtudiorũ genus eſt, conſul grauiſſime, quod æquè omni vtriuſque ſexus ætati, ſummis & infimis, diuitibúſque pariter ac pauperibus, & vtilitatẽ de ſe exhibet, & neceſſariò ab omnibus expetitur, id, eſſe ſtudium conſeruandæ ſanitatis, neminem negare audere arbitror: quum hoc, ſupra communem experientiam, tot in vita vulgata dicta cõfirment: inter quæ etiam illa circunferuntur, Vt ſanitate vita nihil melius habet: &, Nõ eſt viuere, ſed valere, vita. Atque ego admodum adoleſcens in eam ſententiam deueni. nam quum puer domi ſatis negligenter, quod ad victum attinet, educarer, & puer adhuc à patre ad externas ſcholas emitterer, vſque ad adoleſcentiæ fere finem, corpore non adeò firmo fui, ſed quod ex facili afficeretur ob victus iuſti negligẽtiam: imò (vt rectius dicam) partim ignorantiam, partim inopiam. Quod ipſum quum non ita tardè intelligere inciperem, circa annum ætatis decimum octauum, animũ ad medicinæ (quam & conſeruandæ ſanitatis & amiſſæ recuperandæ, ſiue curandorum morborum artem eſſe audieram) ſtudia adieci, non admodum probantibus id parentibus ac amicis, qui ſacris literis & pietatis religioni me addicere conabantur. His itaque etiamſi obſecundandum ducerem, tamen magis literarum ac linguarum ſtudio inhærens, per aliquot annos ita progreſſum faciebam, vt ſi omnino ſacris initiandus eſſem, non ita ineptus ad hoc viderer: & medicinam tamen neutiquam negligebam, ſed profeſſores publicos audiebã, non velut artis aſſecla, ſed (vt verum fatear) velut explorator, & prout ætas ferebat, velut arbiter aliquoties his aures præbens. Et quanquam iudicio meo non ita confiderem, vt quid de huius ſeculi medicina ſentirem, publicè proferrem, & eſſet quædam quoque reuerentia publicè docentiũ qualiacunque videlicet didiciſſent, tamen non obſcurè intelligebant illi quibus me aſſociabam, nõ videri mihi ſatis ſanum eſſe hoc tum authorũ tum profeſſorum genus quod tunc ſcholas medicas occuparet. Prælegebatur autem Auicenna, qui princeps totius artis habebatur ac appellabatur: prælegebatur Raſis, & præſertim nonus ipſius ad Almanſorem liber, in quo abſoluta curandorum omnium morborum ratio proponi ferebatur. Allegabantur interim alii ab aliis faciendæ medicinæ, ſiue (vt vocabãt) practicæ ſcriptores recẽtiores, Bertrutius, Gatinaria, Guainerius, Valeſcus, & aliorum innumerabilis turba. Sed inter præcipuos producebatur Arculanus, quẽ alii Herculanũ vocant. At Græcorũ medicorum, velut Megarenſiũ, nulla ratio habebatur, niſi obiter mentio incidiſſet Hippocratis, ac Galeni & Dioſcoridis. Nã reliqui penitus ignorabantur, & nec nati ſciebantur: & illorũ ſcripta nec Græca nec Latina extabãt, niſi ꝙ trãſlationes quædã corruptiſſimæ pariter ac barbariſſimæ ex Galeno, à paucis magni theſauri loco poſſiderẽtur: & æquè vitiati, ac nõ ſatis Latini, Hippocratis exigui mole libelli haberentur, alter Aphoriſmorum, alter Progonſticõn, qui aliquando itidẽ in ſcholis prælegebãtur, vbi magni illi principes vltro his locũ ceſſiſſent. Quòd itaque hoc authorũ ac profeſſorũ medicorũ genus, nec ſanum nec rectũ eſſe iudicarem, ex linguarum ſtudio, quod tum in Germania florere incipiebat, aſſequi mihi videbar. Quum enim omnes relatos authores barbariſſimos eſſe viderẽ, vt nunquã quod dicere aut docere vellent, ſatis intelligendũ exhiberent: & publici profeſſores adhuc illis longè inferiores per omnia audirentur, non dubitabam Græcos medicos optima ſcripta prodidiſſe, & maximè dolendũ eſſe iudicabam, eorum nihil ad nos extare, aut haberi quod ſciri poſſet. Itaque etiamſi toto pectore à ſcholarũ doctoribus abhorrerẽ, & barbaros illos authores auerſarer: tamẽ nomine arti dato, eo progreſſus ſum vt medicinã aliquot, annis exercuerim vltra citràque Oceanũ magnum, apud Liuones, Rutenos, & in illuſtrium principũ Megalopyrgeum ducatu ac aula, vtens quidem barbaris illis magiſtris præuiis, (quid enim aliud facerẽ in meliorũ egeſtate?) ſed ſperans quotidie fore vt aliquando inciderẽ in optimos artis authores, Græcos ſua lingua loquentes. Et hac de cauſa quũ per Belgas ad Anglos, & rurſus ab his per Gallias peregrinatus, Italiã petere conſtituiſſem, vbi Baſileam perueni, commodùm reperi illos penitus interiiſſe creditos medicos Græcos, Hippocratem, Galenũ, Paulũ Æginetam, Dioſcoridẽ, ex Aldina Venetiis officina excuſos, & ad Iohannem Frobeniũ, qui paulo antea è viuis exceſſerat, perlatos, ita vt hi in officina Frobeniana (cuius tum Hieronymus Frobenius ſucceſſor & hæres erat) eo modo eſſent vt doctis ac ſtudioſis nõ ſolùm legendi illos, ſed etiam vtendi larga facultas exhiberetur. Atque ego quidem ſi mox Baſileæ reperiſſem qui longa peregrinatione exhauſtos loculos mihi largo auro repleuiſſet, & veſtitũ aliámque ſupellectilem partim detritam, partim diuenditam, ac velut viæ onus relictam, luculenter ſuppeditaſſet, (ſicut ſanè reperi paulo pòſt illic qui ob medicinam vtrunque offerrent ac exhiberent) tamen tam magno gaudio neutrũ admiſiſſem, quanto me affecit optimus vir Hieronymus Frobenius, qui vbi me ignotũ ſibi penitus, familiariter excepiſſet, & in amicitiam recepiſſet, de Græcis illis authoribus apud ſe extantibus edocuit, & ipſos paulo pòſt vtendos dedit. Horũ itaque vſus Italiæ viſendæ deſiderium plurimum mihi mitigauit, & me per integrum annũ Baſileæ

retinuit,qui erat à Septembri anni viceſimioctaui, vſque ad Septembrē anni viceſiminoni,ſupra Chriſti nati maioris numeri annos mille quingētos. Quo tempore quū Eraſmus Roterodamus in ea vrbe viueret,(etiamſi ob tumultuantem rempub.poſtea inde Friburgū Briſgoæ ſe cōferret) multi quotidie docti homines ac ſtudioſi adoleſcentes,ex Italia & Gallia,aliiſque regionibus ad illum & videndū & ſalutandū affluebant. quos etiam vt mihi familiares facerem,ex illius & aliorum doctorum hominum Baſilienſiū ciuium familiaritate contingebat.Inter hos autem non poſtremus I.Heruagius fuit,qui defuncto Frobenio , & in toro matrimoniali & in officina ſucceſſit, & poſtea multos bonos authores,& nunc Paulū hunc typis excudit.Ex illo porro tēpore reprobatis ac reiectis medicis illis barbaris,quos per totos nouē annos ſequutus eram,totum me ad Græcam medicinam cōtuli, Græcíſque medicis me totum addixi, quos & ſequor, & ad quorū imitationem medicinam exerceo : & iam per vigintiſex annos Germaniæ noſtræ perſuadere perſeuero,hos eſſe veros medicos & rectos artis medicæ authores , ipſorum maximè lingua legendos ac ſequendos. Et vt non eſſet quod quererentur aliqui vel de Græcæ linguæ ignorantia, aut horum authorum difficultate,conatus ſum Græcos illos medicos facere Latinos,non obſcura & perplexa, ſed lucida & explicata vſus illorum in Latinam linguam tranſlatione. Extat itaque Hippocrates noſter Latinus,magnæ doctrinæ,ingentis vtilitatis,immēſæ difficultatis opus,ſupra duo millia annorum ab omnibus in Latina lingua deſideratū , & à nullo vnquam feliciter ante nos tentatum.Extat Galenus totus magna ex parte per nos Latinè loquens,& reliquis aliorum trāſlationibus noſtra opera caſtigatis.Extat Aëtius,qui totam medicinam ſedecim libris includere conatus eſt. Prodibit breui noua noſtra Dioſcoridis tranſlatio , noſtris itidem emblematis illuſtrata. Nunc verò damus Paulum AEginetam , qui idem quod Aëtius, ſeptem libris efficere ſtudio habuit.Et ad hunc acceſſerunt noſtri dolabellarum libri ſeptem, quibus difficiles & obſcuros ac aſperos eorum librorum locos explicamus,illuſtramus ac dedolamus:non ad hunc alioqui authorem ſolum intelligendum conferentes,ſed etiam ad multos alios Græcorum medicorum locos. quemadmodum etiam antea commentarios medicos in Galeni quidem libros κατὰ τόπους conſcripſimus,ſed quos ad omnem veterem Græcam & Latinam medicinam rectius intelligendam vtiliſſimos eſſe iudicamus. Hæc ad te Michael Meienburge publica hac præfatione recenſere viſum fuit,non in aliquam gloriationis ſpeciem,ſed vt ſtudiorum meorum ratio omnibus conſtaret,& quòd nihil opis aut operæ omiſerim vt recti ac veri veteres medici in lucem reuocarentur, barbara ac corrupta medicina exularet:& in ſumma vt(quantum in me eſſet) rebus mortalium iuuandis,ſanitati conſeruandæ,morbis depellendis , amplus ac ſpacioſus campus aperiretur, qui ſanè in relatis authoribus verſari volentibus , vndiquaque amœniſſimus comperietur. At verò quid his præſtandis effecerimus,nulli iactamus. Per omnem fere Europam diſperſis his authoribus, nuſquam deſunt qui optimam veterem medicinam expaſſis vlnis excipiant,& omni ſtudio proſequantur : ſed obſurduerunt tamen magna ex parte publicæ ſcholæ , nec ſana conſilia admittunt, ſed antiquam ſuam cantilenam canunt, & cum Gryllo grunnire & in luto ſe volutare malunt quàm priſtina forma exuta, homines puritati ac recti amantes conſpici. Sunt rurſus alii qui Græcos medicinæ authores & ipſi recipiunt,& recipiendos cenſent , & vt recipiantur,etiam ſuam operam ſtrenuè nauant:ſed Arabum medicorū iugum , velut ad quod aſſueuerunt (vt ego quidē arbitror)excutere non audēt.Quibus ſanè precor vt inæquali illo partim Græco,partim Arabico iugo ſe minus grauari ſentiant: verùm iis qui nos ſequi volent , ſatis erit Græci iugi onere premi, aut potius ſuauitatem eius experiri, & ſub optimis artis magiſtris eò eniti vt exhauſti laboris iucundiſſimi fructus ipſis contingant,qui ſunt ſanitatis tutela,& morborum medela.Hos enim fructus longè iucundiſſimos proferunt nobis Græci illi medici ſcriptores,vt apud nullos alios quærere,nec aliunde deſiderare ſit opus.Et alioqui præſtabilius eſt de fontibus haurire quàm de riuis, etiamſi inde deriuentur.Ad horum medicorum præſcriptum reformata velim pharmacopolia Europea , & quoquouerſum ſe latiſſimè Romanum imperium extendit. Nam quod de bello dicitur,Multa ſunt in bello inania,id multo verius de noſtri ſeculi officinis medicamētariis dici meretur , Multa ſunt in pharmacopoliis inania. Et vt nihil dicam de iis ſiue ſimplicibus ſiue compoſitis medicamentis quæ tempore exoleuerunt,& præ ætate vires ſuas amiſerunt,neque de iis quæ falſa pro veris agnita vſurpantur , neque de iis quæ quum vera ſint & rectè ſe habeant , aut non rite parantur,aut non prout debent in vſum veniunt : tot ſyruporum ac iuleporum barbaris nominibus appellatorum inutilis oneroſáque turba , tot aquarum,per fornacis vim de ſimplicibus medicamentis extortarum,rudis indigeſtáque moles pharmacopolia tenet, quæ non alio quàm calonū ac lixarū impedimētorúmque bellicorū loco haberi meretur:quū Hippocrati ptiſana, cū familiaribus naturæ humanæ potionibus,vino,aqua,aqua mulſa,aceto mulſo,ſuffecerit,velut iuſtus exercitus , ad omnes morbos acutos expugnandos . Ad Hippocraticum itaque præſcriptum , velut ad Polycleti regulam , reformanda omnia illa ac vſurpanda eſſent , neque vlterius progrediendum quàm in quantum Galenus & reliqui,quos dixi,Græci medici nobis præuios ſe exhibuiſſent.Neque enim dubium alicui eſſe debet,Græcos medicos Hippocratis verbis perſuaſos,vt modum non ita nimium excederent,ſe continuiſſe, & contrà,Arabas ac Mauros iiſdē ver-

bis inductos,latius euagatos eſſe, & tot variarum potionum & aquarum deſtillatarum formas excogitaſſe ac inuexiſſe. Verba Hippocratis ex libro de ratione victus in morbis acutis, poſtquā de ſuprà relatis docuit,hæc ſunt,Cæterùm de reliquis potibus,qualis eſt hordeacea aqua,& qui ex herbis fiunt,& qui ex vua paſſa,& vuarum expreſſarum retrimentis,& ex tritico & cnico, & myrti baccis,& malo Punico,&de aliis,vbi alicuius ipſorum vſus contigerit,ſcribetur circa ipſum morbum,quemadmodum etiam de aliis compoſitis medicamentis. Atque hæc non ſub præcipientis (neque enim tantum mihi ſumo) ſed ſub monentis perſona, à me dicta accipi volo : vt ii qui memoratis pharmacis vti volent, diligenter expendant quos ſequantur, & quibus in morbis & in quibus corporibus ac temporibus ea propinent , & cautiſſimè circa multiplicem eorum vſum ſe gerant. At verò ſicut in pharmacopoliis multa ſunt inania,ita magna fiducia quidam noſtra ætate per annos iam plus minus quinquaginta,ad vnius medicamenti vſum ſe contulerunt: & primùm quidem aduerſus vnum quendam, variarum tamen ſpecierum morbum, nouum creditum, & Gallicum appellatum, quem ego veterē eſſe,& λειχήνων nomine Græcis venire,& apud Plinium & apud Galenum mentagram appellari non dubito:poſtea verò in communi aduerſus omnes , ita tamen vt alii aliorum purgantium & digerentium ac vires corroborantium medicamentorum vſum,ad vnius illius primùm per ſe vſurpati, ligni Guaiaci appellati, & ebeni generis non malè iudicati , vſurpationem adiungerent. Atque ego ſanè omnes qui hoc medicationis ductu vſi ſunt medicos noui plures ex ægrotis ἄιδι προϊάψαι quàm curaſſe ad integram ſanitatem reſtitutos,ſiue hoc morbi malignitati, ſiue ægrotorum fato, ſiue medicorum imprudentiæ adſcribi debet.nihil enim definio:ſed vt hinc nouorum & incognitorum medicamentorum(niſi quatenus felix iterum atque iterum facta experientia docuit) vſus periculum cognoſcatur,in medium adduco.Item profectò nouitatis ſtudium nuper adeò etiam radicis Chinæ vſum inuexit : radicis quidem nec admodum nobilis, nec ſatis cognitæ, ſed cui tamen aliqui non paruum quid amplius tribuūt in omnibus morbis curandis quàm ipſi ligno Guaiaco. Sed quem in talibus exoticis inuehendis ſperabimus finem,ſi ita procedet nouarum rerum experiendarum libido? quæ recens etiam ſpartam parillam ex India apportauit, cuius ſtirpis item vt ſuperiorum decoctum,omnia morborum genera,& in primis Gallicum,ſanare creditur.Ego certè vt nihil temere affirmandum,neque quicquam leuiter contemnendum puto,iuxta id quod Hippocrates dixit,μηδὲν εἰκῇ,μηδὲν ὑπεροπᾷν : ita illud quod idem circa morbos exercere iubet, cautiſſimè obſeruandum duco.ἀσκεῖν, inquit, περὶ τὰ νουσήματα δύο,ὠφελέειν,ἢ μὴ βλάπτειν : maximè quum compertum ſit,quædam etiam præſenti ſua commoditate,longum in poſterum ac grauius malū inducere. Proinde Græcos medicos,velut optimos & cautiſſimos magiſtros, & maximè admiror, & libentiſſimè (dicam etiam feliciſſimè)ſequor,& aliis ſequendos eſſe iudico.Et hac de cauſa poſt illos ſuprà relatos,etiam Paulum A Eginetam ad Latinos trāſcribendum ac publicandum duxi , velut veræ ac ſanæ medicinæ certiſſimum exemplum.Hunc autem authorem peculiariter tibi,compater chariſſime,dicare volui, tum ob præceptionum in ipſo breuitatem, tum ob totius operis non oneroſam adeò molem, vt tibi familiaris & in multo vſu eſſe poſſit : id quod neutiquā in iſtis maximè occupationibus tibi negligēdum eſſe noſti,ex Hippocrate edoctus,qui dicit, Virum prudentem,ratione apud ſe inita,quòd maximi pretii res eſt hominibus ſanitas, noſſe cōuenit quomodo ex ſua ipſius intelligētia in morbis vtilitatem capiat. Noſſe autem conuenit ea quæ à medicis & dicuntur,& adhibentur corpori ſuo, eáque diiudicare poſſe. Et quanquam mox in eodem loco,libri περὶ παθῶν principio,ſubiiciat,Atque hæc ſingula hactenus noſſe ſatis eſt,quatenus idiotæ contingere poteſt : tamen tibi in literis, ſapientiæ ac eloquentiæ ſtudio tantam claritudinem adepto, non hactenus noſſe,ſatis eſſe debet aut poteſt, ſed pro eo amore quo recta & hæc noſtra ſtudia colis, longè altius ad ſanitatis tuæ curam te immittes. Sed ſtultum ſit me præſcribere modum ei qui iam multis annis à prima adoleſcentia , in maximis rebus ad conſilium adhibitus ſit, vt in te ac prudentia tua plurimum ſitum eſſe omnibus conſtet, quò patriis regionibus pax, religioni concordia,& Germaniæ tranquillitas contingat.Hoc itaque vt(felicem ſucceſſum Deo Optimo Maximo largiente)efficias, vel ego maximè omnibus votis expecto. Nihil enim libentius in hac ingraueſcente ætate videā quàm vt virtuti & rectis ſtudiis ſuus honor,pietati ac religioni ſuus cultus reſtituatur:bonis rectè factorum præmia,improbis contraria cōtingant. Ad quas res omnes his turbulentiſſimis tēporibus miſerrimè afflictas ac interciſas,aliquando (&,vt ſperamus,breui) reparandas,tu plurimum cōferre poſſe & collaturus eſſe crederis. Neque enim ſine his duabus rebus,præmio videlicet & pœna,reſpublica in integro ſtatu cōtineri poteſt. Et ſicut Plato dixit extremū iniuſtitiæ terminum eſſe ſi,qui iuſtus non ſit, pro iuſto habeatur:ita extremus impietatis & malitiæ terminus eſt haberi aliquem pium & bonum,qui talis non ſit. Quod verò ad me attinet, vt non dubito quin hoc meū officium tibi hunc meum laborem inſcribendi ac dicandi,gratum tibi ſit futurum , ita mihi ſatis eſt ſi viciſſim intellexero, memoriam nominis noſtri eſſe apud te integram , cui vt à prima noſtra mutua cognitione ſemper,ſic nunc ita turbatis rebus vel maximè,rectè probari cupio. Vale.Zuiccauii,Calend.April. M. D. LV.

PAVLI AEGINETAE IN SVVM OPVS PRAEFATIO.

NON ſanè quòd à veteribus quid circa artis tractationem prætermiſſum ſit, ad huius operis compoſitionem perueni, ſed compendiariæ doctrinæ gratia. Vice verſa enim ab illis quidem rectè ac citra defectum omnia elaborata ſunt: recẽtiores verò, ſupra hoc quòd neque omnino ipſos attingere ſtudent, etiam garrulitatem ipſorum damnant. Qua de cauſa ad hoc opus adornandum progreſſus ſum, quòd iis qui ipſum, velut par eſt, habere volent, commentarii ac monumenti vſum exhibebit, mihi verò exercitationis loco fuerit. Abſurdum enim eſt, rhetoras compendiariis iudicialibus libellis ad profectionem paratis vti, in quibus vniuerſarum legum ſummæ continentur ad vſum expoſitæ: nos verò tales negligere, & quidem quum illi non ad modicum ſolùm, ſed longum etiam tempus, conſiderationem differre poſſint, nos autem nunquam, aut valde raròeiuſmodi facultatem habeamus. nam neceſſitas in quibuſdam morbis ſæpenumero ſolicitudinem requirit neutiquam differendam. Quapropter rectè Hippocrates temporis occaſionem præcipitem pronuntiauit. Illos equidem in ſolis fere vrbibus negotiorum vſus vrget, in quibus etiam librorum luculenta adeſt copia: at medicis non ſolùm in vrbibus aut agris, aut deſertis quibuſdam regionibus, ſed etiam in mari ſæpe, in ipſis nauibus, repentina morborum neceſſitas ingruit, in quibus dilatio mortem aut omnino periculum extremum inducit. Cæterùm omnem medendi methodum, aut omnem particularem materiam memoria tenere difficillimũ eſt, aut etiam omnino impoſſibile Quare hoc compendium ex veteribus collectum confeci. neque enim meas fœturas in ipſo propoſui, paucis quibuſdam exceptis, quæ inter artis opera & vidi & experientia cognoui. Verùm in pluribus præclaris verſatus, & maximè in Oribaſio, (qui & ipſe totum librum in quo omnem tuendæ ſanitatis rationem tradidit, inſtar florum aliunde decerpſit. nam poſt Galenum & adhuc iuniores fuit) optima ex his delegi, nullo (quantũ eius fieri potuit) morbo prætermiſſo. Etenim Oribaſii opus illud in ſeptuaginta libros diſtinctum, omnem artis doctrinam in ſe continet. At non facilè parabile eſt tantæ molis opus, ad multos adeò verſus extentum. Epitome verò compendio omnia huius tractans, ad filium Euſtathiũ ſcripta, multos morbos penitus non habet, & reliquorũ tractationẽ imperfectã cõtinet, ita vt iam cauſæ, iã cognitionis ſigna, quandoque etiam ſufficiens curatio deſit, itémque alia quæ mentionẽ ſui fieri poſtulant. At verò præſens noſtrum ſcriptum, & ſigna, & cauſas, & curationes omnium morborum ſimilarium, inſtrumẽtalium, & eorum qui in vnionis ſolutione conſiderantur, comprehendit, non modò ſummatim, ſed etiam diffuſe, prout res ipſa exigit. Et ante horum aggreſſionem, totam tuendæ ſanitatis ex victu rationem expoſuimus. Poſtremum verò librum de medicamentis tum ſimplicibus tum compoſitis conſcripſimus.

QVÆ IN VII. TOTIVS OPERIS LIBRIS CONTINEANTVR.

IN primo omnem tuendæ ſanitatis comperies doctrinam, & affectionum ætatibus, temporibus, temperamentis, & quibuſdam aliis peculiarium præſeruationem ac correctionem, & alimentorum omnium vires ac vſus per capita expoſitos.

In ſecundo febrium omnium doctrina habetur, præmiſſis iis quæ ad ipſam conferunt, nempe ex recrementis, & diebus iudicatoriis, & aliis ſignis, ſubiectis item ſymptomatis ad febres conſequentibus.

In tertio de affectionibus in locis conſiſtentibus tractatur, initio à ſummo capite facto, ita vt ad ſummos pedes, vſque ad ipſos vngues deueniamus.

In quarto de affectibus extrinſecus corpus impetentibus, & velut in propatulo conſiſtentibus, agitur, non quidem in certis ſed in pluribus partibus: in quo etiam de lumbricis & dracunculis dicitur.

In quinto de venenum iaculantium plagis ac morſibus tractatur: in quo etiam de morſis à cane rabido, & aquæ formidinis affectu agitur. Item de morſis à cane non rabiente, & de morſis ab homine. Ibidem quoque de venenis, & auxiliaribus aduerſus ea medicamentis habetur.

In ſexto omnia ad chirurgiam pertinentia recẽſentur, tum circa carnem, (vbi & de telorum extractione agitur) tum circa oſſa: in quibus etiam de fracturis & luxatis ſermo habetur.

In ſeptimo omnium medicamentorum vires continentur, primùm quidem ſimplicium, deinde verò compoſitorum, & præſertim eorum quorum in aliorum ſex librorum decurſu mentionem fecimus, maximè maiorum & compoſitionis appellationem adeptorum. Neque enim placuit nobis in illis ſparſim omnes compoſitiones collocare, quò & doctrina minus perturbata eſſet, & vt quis vnam aliquam quærens, aut etiam plures ex nobilibus cõpoſitionibus, facilè reperiat. Ad finem verò quædam ad componenda medicamenta conducentia, & ſuccedaneæ inter ſe ſpecies referuntur, ita vt totus liber in doctrinam de ponderibus ac menſuris abſoluatur. Primum igitur librũ iam exordiemur.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA, Liber I,

Iano Cornario medico phyſico interprete.

DE IIS QVAE ACCIDVNT PRAEGNANtibus,& quo victu vti debeant, Cap. I.

QVandoquidem ex iis quæ prægnãtibus accidunt,hæc maximè ipſas diuexãt, humorum crudorũ redundantia, aſſiduus vomitus,ſputatio, oris vẽtriculi morſus, & ciborum faſtidium,commodum ſanè fuerit ipſis conſilia præſcribere.Conueniunt itaque deambulationes, cibi non valde dulces, & vina fulua, odorata, quinquennia, & potus moderatus. Hæc enim omnia humorum crudorum redundantiæ & vomitus remedia ſunt. At medicamẽti loco,polygonum herbam aqua coctam bibant, & anethũ ſimiliter, & Ponticam radicem, quæ vernacula lingua rha vocatur. Hæc & poſt & ante cibum ſumant. Foris autem œnanthen, & balauſtium,& mali Punici florẽ,& ſmyrnii comam, & fœniculi ſemen,aut omnia hæc ſimul, aut prout miſcere volueris,cum palmulis & vino veteri, præcordio cataplaſmatis vice impones.Cæterùm oris ventriculi morſus alleuandi ſunt aquæ calidæ potu,& placida deãbulatione, & præcordio molli lana intecto.Cibum verò auerſantes, ad variorum eduliorum & ad voluptatem paratorum, itémque amyli ſucci eſum,inhortari oportet. Hoc autem potius iis obtuleris quæ terram edere cupiũt, velut in pica appellata affectione contingere ſolet,quæ circa tertiũ maximè fit imprægnationis menſem: eo quòd fœtus tũ non poſſit totum id quod pro alimenti ratione ad vterũ affertur cõſumere,nimirum imbecillior, ita vt ex hoc ipſo variæ in ſtomacho ſuperfluitates redundent.Vnde etiam varia & abſurda appetunt,velut carbones extinctos, & cimoliam terram, & alia multa. Hac enim de cauſa etiam appellationem hanc affectio ipſa adepta eſt, ob picæ animalis varietatem, aut quòd etiam illa ſæpe hac affectione corripitur. Commodant autem & labores, & longiores peregrinationes.Verùm quæ delicatè vitã degere conſueuit, ea,vbi prægnãs eſt, repentinas motiones nõ bene tolerat.Quin & acria aliquãdo guſtare,& maximè ſinapi,commodum eſt cibum auerſanti. At verò ad pedum tumores præcipuum eſt anthyllidem aceto maceratam alligare,& braſſicæ folia in latum ſuperponere: & terram cimoliam cum aceto illinire,& alumen ſimiliter cum aceto.Bonum eſt etiam malorum Medicorum (quæ & citria appellantur) decocto ex aqua pedes lauare.

DE NVTRICE, Cap. II.

DEligenda eſt nutrix nullum morbum habens, neque anicula valde,neque iuuẽcula.Sit autẽ natu minima, annorum vigintiquinque: natu maxima, trigintaquinque Et habeat pectus magnũ, & mãmas magnas,& papillas neque cõniuẽtes, neque auerſas.Reliquũ autẽ corpus neque pingue ſit valde, neque nimis tenue. Magnũ verò cõmodũ fuerit infanti ſi nutrix nõ ita multo antè pepererit,& præſertim maſculũ.Vitare porro debet nutrix valde ſiccantia,&ſalſa,& acria,& acerba,& acida, & amara vehemẽter calefaciẽtia,& valde graueolẽtia:itémque inſigniter iucũdos odores, & cõdimenta,& alia acria.Abſtineat etiam nutrix à venere: & laboret per manus & humeros, & molam verſet,& texat.Et puerum vlnis geſtans circunferat,qui tamen iam ſit trimeſtris aut quadrimeſtris.

DE LACTE NVTRICIS, Cap. III.

LAc optimum eſt quod moderatum eſt craſſitudine, copia, colore,odore,ſapore.Commodum eſt etiam id quod pollicis vngui inſtillatum, dum ad lucem conſideratur, inflectendo vnguem, neque citò neque tardè defluit. Præſtat etiam ſic lac probare: Infundatur lac in vas vitreum,& coaguli moderata copia immittatur,ac digitis cõteratur:atque ita donec coaguletur dimittatur.ac deinde cõſideretur an caſei minus in ipſo ſit quàm ſeri.Tale
A enim lac inutile eſt: contrarium verò,concoctu difficile. Optimum verò eſt id quod vtraque habet moderata.

QVOMODO VITIOSVM LAC CORRIgatur, Cap. IIII.

LActis vitia hoc modo corrigere oportet. Si quidem craſſius fuerit,vomitu pituita extrahẽda eſt: optimus autem eſt ab aceto mulſo.ſed & laboribus ante cibos attenuare oportet. Commoda ſanè hic ſunt & origanum, & hyſſopum,& ſatureia,& ſcandix, & thymus, & raphani
B modicum,& ſalſamentum vetus,cum aceto mulſo.Si verò acrius fuerit ac tenuius lac,à multis laboribus nutricẽ leuare oportet, & ſorbitionibus ac carnibus porcinis nutrire: & ſapam bibẽdã dare,ac vinum dulce.At ſi lac imminuatur, ſorbitiones exhibẽdæ ſunt, ac largior victus, & vinum dulce dandum,& pectus ac mammæ confricãdæ.His verò etiam cucurbita medicinalis affixa commoda exiſtit. Cæterùm quòd medicamẽta ad lactis generationem efficacia ſint noui,non tamen aſſiduum ipſorum vſum probo. violentius enim colliquant.Sunt autem,fœ-
C niculi radix & ſemen in ptiſſana cocta: & cytiſi folia in vino nigro,aut ptiſſana & melanthiũ in paſſo, & anethũ, & paſtinacæ radix ac ſemen. Oportet autem calida aqua prius rigata,ita exhibere. Omne verò vitioſum lac, ſiue craſſum fuerit,ſiue acre,& graueolens,vbi nutrix prius id emulſerit, ita puerum admoueat:neque vnquam acre ieiuno exhibeat. verùm graueolentias & vinum odoratum & cibus iucundus corrigere poterit.De lacte verò in caſeum coagulato, in tractatione de mammis libro tertio dicetur.

D EDVCATIO PVERI, Cap. V.

PRimum alimentum recens nato infanti mel exhibere oportet: poſtea verò lac præbere bis in die,aut ad ſummũ ter.Quum autẽ & ipſe prõptus fuerit ad accipiẽdum,& ſpem exhibuerit concoctionis, tunc iam etiam cibus dandus eſt qui non repleat.Si verò nobis non animaduertentibus repleti fuerint,ſomnolẽtiores ſtatim & ſegniores fiũt,& tumor in vẽtre adeſt & flatus, & vrinæ ſunt aquoſiores Ex quibus ſignis repletione deprehẽſa, nutrix nihil exhibere debet, donec fuerit conſumpta.
E Sufficit autem bienniũ lacte nutrire. Deinde ad cibos tranſgredi.

DE PVSTVLIS PVERO ERVMpentibus, Cap. VI.

QVæ circa cutem puero erumpunt,primùm quidem patienter ferre oportet: vbi verò probè omnino eruperint, tunc iam curare,ita vt ad lauacra nutrix immittat myrtum,aut lentiſcum aut roſas: deinde roſaceo aut lentiſcino vtatur,& cerato cum ceruſa. Sed & nitro mol-
F lius extergat.nam fortiora non feret. Optimum eſt etiã nutricem dulciore victus modo vti. Optimum item eſt & puerum ita nutriri vt neque ipſum nimis impleat, neque rurſus valde famem ferre ſinat.Quòd ſi aluus puero ſupprimatur,mel ad cibũ affuſum ſimul coquito:ſi verò neque ſic obediat,terebinthinã ad ciceris magnitudinẽ adiicito.At ſi liquidior fuerit aluus,milium maximè offerendum eſt.

DE TVSSI ET GRAVEDINE PVERI, Cap. VII.

G SI quando tuſſis aut grauedo puerum vexet, mellis illitiones adhibeantur. Oportet itaque ipſam,vbi multa calida aqua lauit,caput quoque multo melle illinere:deinde linguã leniter digito comprimere. multam enim pituitam vomet.

DE PRVRITV, Cap. VIII.

SIquis pruritus puerum infeſtarit, fomento vtendum eſt & vnctione larga ex oleo cocto, modica cera in ipſo eliquata.

DE DENTITIONE, Cap. IX. A

DEntiunt quidem pueri circa ſeptimũ menſem: contingunt autem tunc inflammationes gingiuarum, maxillarum & tendinum, & aliquando conuulſiones. tunc igitur nihil puero exhibendum eſt quod manſu opus habeat. Digito verò gingiuæ aſſiduè in lauacro cõtrectẽtur, ac molliantur adipe gallinaceo, aut cerebro leporino. Prominentibus autem iam dentibus, delicatarũ mollium lanarum circuniectu vtendum eſt, ad collum, caput & maxillas, ita vt eædem ex oleo dulci calido irrigentur, & oleum quoque auditoriis meatibus inſtilletur. B Tunc verò etiam victus luculentior puero dandus eſt, idémque calida lauandus. Et ſi quidem alui profluuiũ habuerit, conãdum eſt vt venter epithematis impoſitis adſtringatur quæ maximè ſiſtũt: cumino lanæ inſperſo, aut aniſo, aut apio. Bonum eſt & roſarum ſemen admiſcere, & in ſumma, calidè reſiccare. Si verò nihil deorſum ſubeat, melle in glandulam efformato aluus leniter irritetur: aut calamintha trita cum melle illinatur. At verò conuulſionibus puerorũ maximè auxiliari videtur heliotropiũ, ſi in aqua coquatur, & puer in hac lauetur. Prodeſt etiam C irino, aut Cyprino, aut Sicyonio oleo vti, & in ſumma, calefacere. Quando verò emergentibus dentibus & digitos mordet & vulnerat, bonũ fuerit iridis radicẽ raſam & nõ valde ſiccã ore continere. Hoc etiã vlceribus auxiliatur. Prodeſt & butyrũ cum melle illitum. Gingiuarum autẽ pruritus ſalſamenti veteris caro ſedat.

DE APHTHA VLCERE, Cap. X.

FIt & vlcus puero quod aphtha appellatur, modò ſubalbidum, modò ſubrubrum, quandoque nigrum, veluti cruſta, quod peſſimũ eſt, & maximè lethale. Auxiliatur autem iris cum melle, & ſi ſiccã inflare velis. Item roſarum folia tuſa, & flos roſarum, & crocus, & myrrhæ parum, & galla, & thus, & thuris cortex, & ſimul ſingulatímque melle excepta. Poſt hæc aqua mulſa, & mali Punici dulcis ſuccus.

AD FEMORVM INTERTRIGINES, Cap. XI.

FEmorũ intertrigines myrto arida, & roſis, & cypero inſpergito.

AD AVRIVM HVMIDITATES, Cap. XII.

AVrium humiditates ſiccat lana alumine imbuta indita: aut vinum mulſum, aut vinum vetus inſtillatũ, aut crocus cum vino tritus.

DE SIRIASI, Cap. XIII.

SIriaſis eſt inflammatio partium circa cerebrum & mẽbranas ipſius. Conſequitur ad hanc ſincipitis cauitas, itémque oculorum, cũ pauore ac ſiccitate corporis. Auxiliatur autem ipſis luteum oui cum roſaceo impoſitum ſincipiti ad modũ lanæ cõuolutæ, ita vt frequẽter alteretur. ALIVD ad ſiriaſes. Folia heliotropii ſcorpiuri appellati, ſincipiti imponito. Item cucurbitæ ramenta, & cucumeris peponis pelliculam quæ eius carnem ambit. aut ſolani hortenſis ſuccum cum roſaceo.

VICTVS INFANTIVM ET RELIQVArum ætatum, vſque ad inclinatam, Cap. XIIII.

INfantes & à lacte amotos, in remiſſione ac hilaritate ſinere oportet: exercitia verò & alimenta leuiter exhibere. A ſexto autẽ & ſeptimo anno, & pueros & puellas literatoribus lenibus ac humanis tradere oportet. hi enim cum remiſſione ac gaudio docent. at animi remiſſio ad bonam corporis nutritionem multum confert. Duodecimum annum egreſſos pueros, ad grammaticos iam ire ac geometras, & corpus exercere neceſſe eſt. Verùm à decimoquarto vſque ad tres annorum ſeptenarios, cõuenit exercitiũ in diſciplinis, & in philoſophicis doctrinis inſtructio. Sed & exercitationes plures aſſumere conuenit, propter corporis robur: quo & anima & corpore laborantes ab impetu in venerem impediantur. In his etiam vinum contrahendum eſt. Cæterùm in vigore ætatis, victus perfectus & animæ & corporis cõuenit. quapropter exercitiis omnibus vtendum eſt, maximè iis quibus quiſque aſſuetus eſt, & alimentis ſufficientibus ac probè alentibus. At in declinante ætate, victus & animæ & corporis remiſſus congruit. Nam & exercitia qualiacunque fuerint, pro horũ ratione ſubtrahẽda ſunt & alimenta ſenſim contrahenda, quum habitus ipſorum frigiditatis principium accipiat.

DE FRICTIONE PRAEPARATORIA, Cap. XV.

ANte exercitia corpus moderatè calefacere oportet frictione per lintea facta. Deinde per oleum fricãdum eſt nudis manibus, donec probè caluerit & mollitum fuerit corpus, & florido rubore rubuerit, & ad tumorem perductum fuerit.

DE EXERCITIIS, Cap. XVI.

EXercitium eſt motus vehemẽs: vehementiæ terminus eſt, reſpirationis mutatio ad denſitudinem. Exercitia verò præparant partes inſtrumentales, vt ne facilè offendi poſſint, & robuſtas ad actiones efficiunt. Faciũt etiam alimenti attractionem fortiorem, & alterationem promptiorem, & nutritionem meliorẽ, propter exorientem caliditatem. Expurgãt quoque meatus, & ſuperfluitates euacuant, propter fortem ſpiritus motum. Quãdoquidem igitur diſtributioni alimenti opitulãtur, non oportet crudorum ac incoctorum neque ciborum neque humorum copiam, aut in ventre aut in venis contineri. Periculũ enim eſt ne ad omnes corporis partes attrahãtur priuſquam concocti commodi fiant. Clarũ itaque eſt etiam ante cibos exercitia aſſumi debere. Verùm notæ opportuni exercitiis temporis ex vrinarũ colore colliguntur. Nam quæ aquoſa eſt, incoctum adhuc ſignificat diſtributum ex ventre humorem: fulua verò & bilioſa, iamdiu concoctum eſſe: moderatè autem pallida, recens factæ concoctionis ſignum eſt. Tunc igitur ad exer D citia ducere oportet, & veſicæ & vẽtris recremẽtis prius deiectis.

DE EXERCITIORVM SPECIEBVS, Cap. XVII.

OMnibus exercitiis commune hoc eſt quòd caliditatis augmentũ animantibus ex ſeipſis efficiunt: proprium verò in ſingulis ſpeciebus ineſt. Etenim validum exercitium, hoc eſt violentum, muſculos ac neruos ad robur præparat. Talia autẽ ſunt, fodere, & maximo onere ſublato, aut in eodem loco manere, aut paulùlum pro- E gredi, ac velut deambulare. Huius generis ſunt, & per funem manibus ac pedibus nitendo aſcendere, & plurima alia huiuſmodi. At verò velocia, ſine robore ac violentia ſunt: talia ſunt, curſus, & vmbratilis pugna, & ſummis manibus decertatio, & per follem, & per magnã ac paruã pilã exercitiũ. Cõpoſitũ autem fit ex valido ac veloci. nã quæ exercitia valida ſunt, iis velut vehementibus vti quis poterit, ſi veloces motus addat. Præterea exercitia alia lumbos magis quàm manus aut crura exercent: alia ſpinam, aut thoracem ſolum, aut pulmonem. Exercer F i autem oportet quandiu ad tumorem corpus attollitur, & floridũ exiſtit: & quandiu motus prompti & æquales ac concinni fiunt. In hoc autem & ſudorem calidum videbis vapore admixto. Tunc verò primùm deſinere oportet vbi vnũ ex relatis fuerit alteratũ. veluti, verbi cauſa, ſi corporis tumor cõtrahi videatur, ſtatim quieſcẽdũ eſt: ſimiliter ſi coloris floriditas marceſcat, ceſſandum eſt. Quin & ſi motus omnino remittere videantur, ſtatim ceſſandum eſt: & ſi circa ſudorem mutatio aliqua fiat aut in copia, aut in qualitate. Si enim minor aut frigidior fiat, ceſſare oportet, oleóque circunfuſo de cætero recurare: deinde recuratoria frictione vti, velut pædotribæ facere ſolent.

DE FRICTIONVM SPECIEBVS, Cap. XVIII.

FRictio dura, denſare, mollis ſoluere poteſt. Quare corpora vltra modum exoluta, duriter fricãda ſunt, adſtricta verò, molliter. Si verò moderato corpore quis præditus ſit, clarũ eſt quòd neque molliter, neq; durè fricandus is ſit, ſed, quantũ eius fieri poteſt, exceſſibus vtriſque vitatis. Etenim multa & dura frictio, corporis tumorem deprimit: modica autem & mollis, vice verſa in tumorẽ eleuat. At verò tres differentiæ frictionum ſecundum quantitatem, tribus differentiis ſecundũ qualitatem cõplicatæ, coniugationes nouem efficiunt, velut ſubiectum eſt. nam vna ſecundum quantitatem, multa videlicet, tri

bus ſecundum qualitatem complicata,duræ dico & molli & moderatæ in duritia,tres differentias facit:& rurſus modica,iiſdem tribus complicata, alias tres. Moderata A verò in quantitate, iiſdem tribus complicata, alias tres: velut ſubiecta tabula oſtendit.

QVANTITAS.		QVALITAS.
Multa Multa Multa]	&	Dura Mollis Moderata
Modica Modica Modica	&	Dura Mollis Moderata
Moderata Moderata Moderata	&	Dura Mollis Moderata

DE VOCIS EXERCITIO, Cap. XIX.

INter vocis exercitia, iucunda ac concinna modulatio nihil ad ſanitatem conducit: verùm grauiorum vocum ſonus vtilis eſt. quare in hoc ſe exercere oportet. Sic enim plurimus aer in reſpiratione in corpus tractus & thoracem & ventrem diducit, & meatus totius corporis dilatat ac diſparat.Quapropter in ipſis lectionibus,redundantium humorum excretiones facit, iis quidē qui maiore contentione legunt,magis,& per ſudores :iis verò qui lenius contendunt,per occultam de tota corporis mole contingentem trāſpirationem. Contingit enim vt propter attenuationē,multarum ſuperfluitatū quæ ſcreatu reiiciuntur,& ſputorum,& muci,& pituitæ excretio ac conſumptio fiat. Proinde iis qui caliditate opus habent propter frigiditatem,quódnam aliud commodius auxilium contingere poſſet quàm actio illa in trāſpiratione? Quare ſæpe legere oportet,toto corpore remiſſo, & carne diffuſa, ita vt deinduſtria arteriam ac reliquos ſpiritus tranſitus ad raritatem diſparemus,& grauiores voces ſonemus.Vtendum eſt autem vocis exercitiis & actionibus neque temere,neque inconſideratè: imò neque quū prauis ac corruptis pleni ſumus humoribus,neque in magnis & manifeſtis ſtomachi cruditatibus, ad vocis exercitium deueniendum eſt,vt ne maior diſtributio corruptorū humorum ac vaporum in corpus fiat.

DE LASSITVDINIBVS EX EXERcitiis, Cap. XX.

LAſſitudo vlceroſa ex recrementorum tenuium ſimúlque acrium copia fit :tenſiua verò nullum quidem memorabile recrementum corporibus incumbere indicat, verùm circa muſculos & neruos affectio quædā contingit,in qua tendi ſibi videntur. Inflammatiua verò laſſitudo,in qua velut contuſas aut inflāmatas ſentimus partes,tunc accidere ſolet quum excalfacti muſculi aliquid de circunfuſis ſibi ſuperfluis recrementis attraxerint. Eſt & alia affectio quarta,cui⁹ generatio ex eo eſt quòd muſculi vltra quàm conuenit ſiccantur, adeò vt denudatum corpus appareat ſqualidum ac contractum, & ad motus pigrum.Curationem porro vlceroſa laſſitudo habet, recrementorum diſcutionem, permultam ac mollem frictionem cum oleo multo, quod nullam adſtrictionem habet. Altera laſſitudo tenſiua ſcopum curationis habet laxationem. Laxatur autem id quod diſtentū eſt, frictione modica ſimúlque molli,cum oleo velut ex ſole calenti,requie item ac omni quiete, & balneis temperatis, & diutiore in aqua calida mora. quare ſi etiā bis aut ter ipſum laueris, plus profeceris.Tertia laſſitudo inflammatiua tres curationis ſcopos habet,ſuperflui euacuationē, diſtenti laxationem,& inflammationis refrigerationem. Oleum itaque multum tepidum,& molliſſimæ frictiones,& in temperatis aquis longiſſima mora,tales laſſitudines ſanant: ſic autem & quies multa, & vnctiones aſſiduæ. Quarta affectio in prima quidē die nihil diuerſum à prioribus poſtulat,præterquam calidiorem aquam, vt leniter cutē conſtringat: in ſecunda verò die exercitio recuratorio opus habet. Exiliant autē ſtatim in balneis in frigidæ aquæ ſolia.Omnes porro laſſati boni ſucci cibo opus habent.

DE CVTIS ADSTRICTIONE, Cap. XXI.

ADſtrictio fit aut ex obturatione, aut ex denſatione meatuum. Et obturatio quidem fit ob copiam aut craſſitudinē crudorum & incoctorum humorum: denſatio verò,aut per frigefacientia,aut adſtringētia, aut ſiccantia. B Statim autem cognoſcitur vbi ſe exuerint,ex decoloratione alba,vnà cum duritia ac denſitate corporis: in ipſa verò exercitatione, ex eo quòd difficulter caleſcunt.Curatio huius affectionis eſt calefactio. itaque aſſiduis exercitiis vtendum eſt,& balneis calidioribus:mora verò in frigido ſolio non ſit diuturna, neque ipſa aqua valde frigida ſit.Vbi autem ſe induere volent, ex aliquo moderatè calefaciente vngantur,veluti oleo dulci ac tenuium partium.At verò denſitates cutis ſatis ſanat oleum anethinum,præſertim ſi viride fuerit anethum:itémque C oleum ex populo nigra.

DE LASSITVDINIBVS SPONtaneis, Cap. XXII.

QVandoquidem ob acrium recrementorum vitium vlceroſa fit laſſitudo, ſi quidem omnino modicus fuerit vitiatus humor, exercitiū ſufficiet recuratorium: ſi verò maior & per profundum, talem non amplius ad exercitium ducemus, neque omnino ad vllum motum: verùm quieſcere ac dormire iuſſum, per totam diem in abſtinentia cibi conſeruabimus: deinde ad veſperā pinD guiter vncto,& temperata calida loto, cibum boni ſucci ac ſorbilem modicum dabimus: & neque à vino ipſos prohibebimus. vinū enim ſemicrudos humores, ſiquid aliud,coquit.Si igitur ex relatis ſedatum fuerit ſymptoma,ad conſueta munia obeunda pro ratione homo reducatur: ſi verò etiam poſtera die adhuc permāſerit,de fortiore auxilio iam conſiderandum eſt. Nam ſi vires fuerint robuſtæ,ex duobus alterum,aut venā ſecare aut purgare conuenit,diſcrimine facto vtro magis auxilio opus habeat: ſi verò vires debiles fuerint,vena quidem nequaquam ſecanda eſt,ſed purgatio moderatè facienda.Si veE rò crudi humores multi fuerint,neque vena ſecetur, neque purgetur,neque exerceatur:imò neque omnino moueatur, neque lauetur, verùm in omni quiete ſeruetur, & edulia & potiones ac pharmaca exhibeantur attenuātia,& ſecantia,citra manifeſtam calefactionem. Victus itaque ſit ex aceto mulſo,ita vt aliquando etiam parū ptiſſanæ & aquæ mulſæ exhibeamus.Quando verò etiā præcordium omnibus talibus eleuatum eſt & inflatum,& facilè inflantur,quicquid tandem ingeſſerint, præſtiterit aliquid piperis cum alimento dare. Melius etiam fuerit F dioſpolitico vti medicamento,& ſimplici illo ex tribus piperis generibus cōpoſito.Sed & acetū mulſum cōmodiſſimū ipſis eſt. Potu verò vtātur fauorum cremore cocto,maximè vbi exacuerit,& vinis leniter acidis, & eduliis attenuantibus citra calefactionem: qualis eſt & capparis ſi ex aceto mulſo, aut ex aceto & oleo ſumatur. At verò tēſiua laſſitudo, vbi citra exercitia oboritur, multitudinem indicat ſolidas animalis partes diſtendentem. Clarum autem eſt,ſi ſanguinis fuerit multitudo, optimū eſſe aut venam ſecare,aut malleolos ſcarificare.Cæterùm inflammatiua ſpontanea laſſitudo, neque paucarum hoG rarum tarditatē ſuſtinet, nedū duorū aut trium dierum.

Statim enim febrem inducit vehementiſſimam, ſi non quis præoccupauerit ſanguinem detrahendo. Præſtat autem, ſi id fieri poſſit, bis detrahere vna die, priore vice ita euacuando vt ne in animi deliquiũ incidat homo ſecunda verò vice neque animi deliquium vereri conuenit. At ſi vena iis ſecta nõ fuerit, bona fortuna ita affecti opus habent vt ſeruentur.

VICTVS SENVM, Cap. XXIII.

SEnectus ſicca eſt & frigida: correctio verò eius fit per calefacientia, ac humectantia vnà cum calefacientibus. Oportet autem & fricare citra laſſitudinem: cibum autem dare debilioribus ter in die, circa horam tertiam parum panis cum melle Attico: & poſtea hora ſeptima, vbi defricti, & exercitiis conuenientibus ſenectuti exercitati, & loti fuerint, primùm exhibere quæ aluum molliunt, deinde piſces aut auiculas, poſtea in cœna ea quæ optimi ſucci ſunt & ægrè corrumpuntur. Nec verò prohibeo vinis ex melle præparatis vti, & maximè in iis ſenib⁹ in quibus ſuſpicio aliqua eſt generationis calculorũ in renibus, aut etiam podagræ: tunc verò in ipſum iniiciendũ eſt petroſelinum. Si verò quandoque pituita in ventre generata, de neceſſitate deligamus aliqua illam ſecantia, ſtatim ad humectantem victum tranſire oportet: dandæ verò ſunt ipſis etiam maturæ ficus ante reliquum cibum: in hyeme autem caricæ, ſi nullum ſymptoma circa dextrum præcordium ſentiatur. Quandoquidem verò ſeroſa ac pituitoſa recrementa circa ſenum corpus coaceruantur, mictionem quotidie promouere oportet, & ventrem ſubducere, maximè per oleum abſorptum ante cibos. Clarum autem eſt quòd omnia oleracea ante cibos edere oportet ex oleo & garo: itémque oliuas, ex muria, & damaſcena. At aluo amplius ſuppreſſa, etiam mercurialis ſatis eſt efficax & cnicus. facit & terebinthina: de hac autem quandoque nucis Ponticæ magnitudinem ſumere oportet, quãdoque duarum aut trium. Eſt & oleum per clyſterem infuſum aluo ſuppreſſæ commodiſſimum.

AD RVGOSVM CORPVS, Cap. XXIIII.

COrpus erugat erui farina, viti albæ admixta. ALIVD ſmegma quo frequenter corpus confricari debet. Ficus pingues vnà cum bryonia tundũtur, & farina erui, & ſepiæ teſtæ vſtæ adiiciuntur, atque hæc modico melle inſtillato excipiuntur.

VT IVCVNDVM ODOREM ſpiret corpus, Cap. XXV.

QVò verò iucundum odorem ſpiret corpus, ad idem vnguentum cupreſſi comam admiſcere oportet ſiccam tuſam, aut pini corticem. Verùm eius meminiſſe cõuenit vt manè poſt indutas veſtes parum caſiæ aut ſabinæ deguſtent.

VT RECALESCAT HABITVS, Cap. XXVI.

QVandoquidem verò etiam habitui opitulari oportet, medicamento defrictorio inſperſili feruefaciente in balneo dum lauatur, vtatur. Habeat autẽ id calamintham, ſampſuchum hyſſopum, baccas lauri, rorem marinum, lapidem pyriten, ſalem, fæcem vini vſtam, nitrum & pumicem, ſingula pro ratione, & parum ſinapis, & ſtaphidis ſylueſtris, & grani Cnidii. Verùm à balneo acopo vtatur calefaciente, & bibat vinum fuluum vetus, & propoma ex vino mulſo, pipere & ruta, ac ſimilibus.

AD COLOREM VITIATVM, Cap. XXVII.

COrporis colorem vitiatum minuit vita hilaris, & cibus gratus, cui admiſcere oportet radiculas & porrũ, & viride cicer. Bonum autem colorem facit mali Punici dulcis ſuccus abſorptus: bonum eſt etiam oleum, cocta diutius in ipſo bryoniæ radice. hoc quoque corpus erugat. Cæterùm in medicamenta defrictoria admiſcere oportet paſtillos factos ex farina aliqua detergente, & ex bulbo narciſſi, & bryoniæ radice. Bonum colorem inducunt, ſi cui copia detur, amygdali amaræ & radix & fruct⁹, ſi in aqua coquãtur, atque hac quis pro balneo vtatur.

AD LIVORES, Cap. XXVIII.

LIuores oboriri in ſenibus prohibere oportet, cutem ipſorum craſſam faciendo, ita vt non facilè lædi poſ-

A ſit, & habitum valde calidum reddendo. Quò verò citius decedant, ſale vtendum eſt in balneis ad denigratam partem: ſed & ſpongiis raphani aut abſinthii decocto imbutis, fouere prodeſt.

DENTIBVS PRAESERVANDIS, Cap. XXIX.

DEntes non diſcedẽt ſiquis hæc faciat: Vitare oportet primùm ciborũ corruptiones: vitare etiã aſſiduum vomitum: vitare quoque cibos qui dentibus non ſunt commodi, ficus ſiccas, & mel coctum, valde durum, &

B palmulas quæ ægrè teruntur, & omnia quæ glutinum habent, & quæ vix franguntur adeò vt dentes commoueãt: & quæ dentibus ſtuporem inducunt, & perfrigida ac putrida omnia. Oportet etiam poſt cœnam, dentes perpurgare.

VT NE GRAVIS SIT AVDITVS, Cap. XXX.

VT ne grauis ſit auditus, primùm ſordes in meatu expurgare oportet: per temporis autem interuallum linamentum dropace intinctum in ipſum demittere, & appreſſum extrahere. nam ſimul & meatus expurgatio fit,

C & ſimul auditus prouocatio. Poſtea lana ad erui magnitudinem obuoluta meatum ad diẽ obturato: & deinde, ea extracta, ad dies aliquot oleo amygdalino, aut nardino, aut chamæmelino, aut adipe anſerino cum modico felle bubulo illinito. Rurſus autem tẽpore interpoſito, ſinapi & ficus terito, & factum ex iis collyrium, ad horas duas indito: & poſtea hoc quidem eximito, infundito autem oleum in aſphodeli radicis cauitate feruefactum.

AD CALIGINEM OCVLORVM, Cap XXXI.

D VT ne caliginem habeant oculi, quum in aquam frigidam te immergis, diutius apertis ſuſpice: hinc enim robur viſui accedit. Nec verò lectionibus talem offendere oportet. Caueant autem à vino craſſo ac dulci, & cibis qui diutius supernè manent, & qui ægrè concoquũtur, & liquidam materiam generant lentam & craſſam, erucas item & porrum, & omnia quorum acrimonia ſurſum attollitur. Vitare etiam oportet decubitum ſupinũ diutiorem, & frigus, & ventos contrarios, & fumũ, & pul-

E uerem. Ipſis autem oculis aquam hoc modo factam quotidie inſtillare conuenit. Ad menſis & diei vnius ſpatium, fœniculum viride in vas fictile forinſecus pice oblitum mittito, & aquam pluuiatilem affundito, & poſtea exempto fœniculo, aquam repoſitam ſeruato, ac vtitor.

DE REPLETIONE, Cap. XXXII.

IN cibis maximè delinquitur circa repletionem. nam etiamſi ventriculus probè concoquat, venæ tamen nimium impletæ affliguntur, diſtenduntur, rumpuntur, obturantur, & flatu plenæ fiunt, & valde grauantur. Peſſimũ autem eſt in morbis, venarum repletionem eſſe: at ven-

F tris repletio quandoque ſurſum euacuat id quod redundat, quandoque deorſum per ſeceſſum: & in ſumma, debilior eſt repletione venarum. Et tamen neque hæc admittenda eſt. verùm ſiquis plura ingeſſerit, ſtatim vomere oportet. Periculum enim eſt ne facta concoctione impleat venas, & hoc magis ſiquis aſſiduè circa ciborũ ingeſtionem intemperans, nullam euacuationem excogitet. Vomere igitur oportet priuſquam cibi corrumpantur. Si verò aliqua impedimenta ſint ad vomitum, ſi quidẽ fluat al-

G uus, ſæpe prodeſt: ſin minus, diutius dormire, & aquam calidam frequenter bibere. Facta autem ſufficienti concoctione, & maximè facta etiam alui egeſtione, lauare oportet, & fomenta adhibere, & ſalſamentum modicum edere, & potionẽ aquoſam bibere. Si verò neque egeret quicquam, neque citò coquet, inſupérque reliquũ corpus graue, & ægrum ad motum & ſomnolentum fuerit, & pigrities quædam præter rationem detinuerit quoque mentem, hæc ſigna ſunt repletionis venarũ: qui verò ob hæc laſſitudine premuntur, his quieſcere conducit donec ea

H quæ in ventriculo ſunt concoxerint, & poſtea laboribus euacuare.

DE EBRIETATE, Cap. XXXIII.

EBrietate detentis vomitus conuenit ſtatim obortus. Oportet autem & largam aquã inſuper bibere, itémque aquam mulſam, & vomere donec quamplurima re-

iecerint,& morſus obtuderint. Poſt vomitus autem ſolio A vtendum eſt cum larga vnctione: reliquo verò tempore quieſcendum,ita vt ſub tegmine dormiant longiſſimo tempore, donec temulentia ſoluatur.

DE IIS QVI CIBOS CORRVMpunt, Cap. XXXIIII.

Corruptione ciborum in ventre contingente, quibus quidem ſubeunt corrupta, ii magnum viaticum ad ſanitatem habent: quibus autem non ſubeunt, iis irritatio facienda eſt per ea quæ citra moleſtiam ſubducunt. Cæterùm ita affectis vomitus ante cibum conferunt, ex B vini potu & dulci vino ac paſſo inducti. Conſulendum autem ipſis eſt vt nullum nidoroſum, aut graueolentem, aut omnino facilè corruptioni obnoxium cibum ingerant,ſed eos qui boni ſucci ſunt eligant. Iis verò qui hoc modo habent, etiam per moderata temporis interualla ventris ſubductiones conferunt per ea quæ moderatè purgant.

DE VENERE, Cap. XXXV.

Ex venere hæc commoda emergunt: repletionem euacuat,corpus leue exhibet, & ad incrementum promouet,& viriliùs efficit: circa animam verò, impeditam ratiocinationē ſoluit,& impotentem iram remittit. Quare etiam melancholico, ſiquod aliud,remedium commodiſſimum eſt,coire. Redigit item ad moderatiorem mentem eos qui etiam alio modo inſaniuerunt: & morbis pituitoſis optimum eſt: quidam etiam quum cibos auerſarentur,ad eos accipiendos promptiores inde facti ſunt: & quidam à ſeminis per ſomnum aſſidua profuſione liberati ſunt. Naturæ verò ad venerem idoneæ ſunt calidiores D ac humidiores,atque hæ magis quàm aliæ in venerē procliues ſunt:minimè verò victus ſiccans ac perfrigerans, & ætas ſenilis,& tempus autumni.Oportet itaque victum humidum ac calidum eſſe. ſit autem &laborum & ciborum moderatio.Quemadmodum autem moderati labores cōueniunt,ſic etiam moderata venus. nam & ad opus excitat,& facilitatem quandam conſuetudini exhibet. Requirit autem coitus,ſi quicquam aliud,etiam alimenti copiā. quare edulia quæ multum nutriunt commoda fuerint.Ex piſcibus autem polypi:nam & alias ad venerē irritare creduntur.& quæcunque mollium generis exiſtunt. Ex oleri- E bus,horminum,irio,eruca,& rapum:& hæc velut medicamenta.Ex leguminibus fabæ & cicer, ochri, dolichi, piſa, ſupra luculentum alimentum etiam flatu implent. Proinde ruta quia flatus concoquit ac diſſipat, ideo etiam coitus hebetat.Magnopere autem laudo botros vuarum. humectant enim,& ſanguinem flatu implent, qui ſanè ad venerem impellit. Qui venere vſurus eſt, repletiones & cruditates vitet: ſed & laſſitudines vitandæ ſunt, & vomitus ac purgationes prægreſſæ: ſimiliter & alui profluuiū repētinum. nam inueteratū venus reſiccat. At verò vehemē- F tes veneris appetentias non laudo, ſed tunc magis reniti iubeo,& maximè eos qui morbum aliquem habent. Optimum igitur fuerit coitu vti poſt exercitia,& balnea,& moderatum cibum. nam & ad robur conducit,& perfrigerationes ab eo vrgētes minus fiunt.Tempus autem ad coitū opportunū eſt poſt cibum, velut dixi, ante ſomnum. obdormienti enim ſtatim ſedatur laſſitudo.& hoc tempus etiam commodum eſt ad liberos gignendos, tum ob alias cauſas,tum quòd mulier dormiēs genitura magis cōtinet.

AD IMPOTENTES AD COITVM, Cap. XXXVI.

Pvdenda aſſiduè vnguine illinere oportet cui pars de radice narciſſi modica addita ſit,aut de Cnidio grano, aut pyrethro,aut ſtaphide ſylueſtri, aut ſemine vrticæ, aut aniſi. Præbibendū autem eſt piper,aut ſatyrium,aut eruca, aut cnicus,aut omnia ſimul.Edere verò oportet ante cibū bulbos rubicundos paruos aſſatos,cum ſale &oleo,aut ſcillæ marcidæ parum:ſed & compoſitis deſcriptis auxiliis ad hæc vtendū eſt:quin & laſciua ſcripta ſæpe legere prodeſt.

DE IMMODICO COITV, Cap. XXXVII.

Qvandoquidem ex frequentiore coitu, rarius & frigidius,& ſiccius & debilius fit corpus, ea quæ denſant nimirum,& calefaciunt,& humectant,ac corroborant,adhibere oportet. Iis igitur qui immodicè venere vſi ſunt, conuenit tegmen,tepor,quies, ſomnus multus,donec corporis cōcitatio remiſſionem accipiat, & ſeipſos ab imbecillitate recolligant.

DE SEMINIS REDVNDANTIA, Cap. XXXVIII.

Qvidam ſemen multum calidum coaceruantes, deinde ad venerem accedentes,ipſumque excernētes, & corpus debile habent,& ſtomachum exolutum,& attenuā tur ac reſiccantur:ſi verò rurſus propter hæc à venere abſtineant,& capite grauantur,& anxii fiunt:deinde ſtatim per ſomnum ſemen profundentes,eadem perpetiuntur.Oportet itaque nihil ex iis quæ ſemen augent exhibere,ſed & cibos & medicamenta accipere quæ ipſum corrumpunt: & poſt balneum lumbos illinere oleo roſaceo, melino, & omphacino.Præſtat autem hæc ipſa craſſiora facta illinere, admixta cera,& ſucco aliquo ex perfrigerantibus, ſemperuiui videlicet, & ſolani,& cotyledonis,& pſyllii. Et his quidem per æſtatem,aliis autem temporibus,tum aliis,tū lactucæ ſucco,& lini ſemine in aqua cocto. nā & hoc per- C frigerantem ſuccum facit.Sed & lamina plumbea lumbis ſubiecta,ſeminis per ſomnum profuſionem prohibet: & herbæ frigefacientes,cum ruta, & ſummis teneris viticis virgultis ſubſtratæ,idem faciunt:viticis item ſemen,& rutæ,ſi edantur.Vitare autem oportet ne lumbi vehemēter perfrigerentur,vt ne renes lædantur.

DE PERFRIGERATIS, Cap. XXXIX.

Perfrictione multa facta, ita affectos in calidis locis reclinare oportet,illitos Cyprino aut irino. Poſtea verò vbi paululum recalfacti fuerint, dandum eſt piper,& myrrha, cū vino dulci odorato veteri: aut ſuccus Cyrenaicus cum vino aut aceto:aut pyrethrum, aut caſtorium cum aceto.Alimentum autem exhibere oportet calidius.

DE ADVSTIS A SOLE, Cap. XL.

Aduſtione in ſole facta,decumbere in locis qui probè perflantur cōuenit:proluere autem faciem,& manus, & crura aquis frigidis.Si verò ſiti vexentur,bibere aquam frigidam,quibus id facere in conſuetudine exiſtit. Atque hæc paulatim facere oportet,& non aceruatim. Cibum autem accipere modicum,qui facilè in corpus diſtribui poſſit: atque eum humidum magis quàm ſolidum aut frumentaceum.

DE PITVITA IN SVPERNO VENTRE redundante, Cap. XLI.

Si vnquam in aliquem incidiſti qui nutrientes cibos oblatos auerſaretur,& à cibis abſtineret, & ſi cogeretur accipere,nauſeabundus fieret: ſolos autem acriores (ſi tamen & hoc faceret)admitteret, & neque his delectaretur, ſed ventre inflaretur & nauſearet,& ſolis ructibus paululū alleuaretur:corrumperet autem quandoque etiam ipſos acceptos cibos ea corruptione quæ fit in acorem:omnino cognoſce ſummam curationis in his auxiliis ſitā eſſe quæ ventris pituitam extergere poſſunt Ego itaque noui quēdam ita affectum, à radiculis cum aceto mulſo acceptis, craſſiſſimæ pituitæ copiam fidem excedētem vomuiſſe, & eveſtigio penitus ſanum euaſiſſe.

QVOMODO QVIS FACILE VOMAT, Cap. XLII.

Qvandoquidem iis qui aſſiduè vomunt multa abſurda accidere ſolent,commodum fuerit modos refer- G re per quos facilè vomere datur.Nam & pituitam euacuat & caput alleuat,& quandoque etiam prohibet vt is qui auidius cibum accepit, cruditate nō laboret,& qui vinum vberius bibit,non lædatur. Sint igitur ea quæ ingeruntur, nō acerba & ſicca,ſed partim dulcioris ac humidioris modi,partim acrioris. Inter hæc autem radicula laudatur, & eruca,& ſalſamentum vetus,& origanum viride, & cepæ ac porri parum. Vomitus etiam promouēt ex leguminibus, ptiſſana mel admixtum habens, & decoctum freſarū fabarum,& carnes pingues: verùm ita vt nō ſolùm ſuccos H ipſorum accipias,ſed etiam totam molē deuores. Ne itaque circa māducationē multū tēpus teras,ſi vomere voles: ſintque omnia per cocturam mollia. Manifeſtum verò eſt quòd etiam ex vinis eligenda ſint dulciora: hæc enim magis innatant. ſed & potu tepidiore vtendum eſt.

Oportet autem & amygdalas melle tinctas edere,& placẽtas tunc guſtare, & peponis ac cucumeris ſemen madefactum cum melle accipere. Facit etiam cucumeris radix trita cum melle. Qui verò fortioribus vti volunt, narciſſi bulbum in aqua coquũt, & cum hac vinum miſcent. Vomitum mouet quoque irinum vnguentum,ſi quis illitis ex eo digitis prouocet. Ad vomitionem etiam pertinet,non remittere, neque ceſſare inter vomendum: & os colluere, & faciem poſca aut aqua abluere. nam & dentibus confert,& caput alleuat.

DE SVBDVCENTIBVS ALVVM, ET vrinam mouentibus in ſanis, Cap. XLIII.

VEteres quidam ad ſanitatem ſatis eſſe putabãt quotidie euacuari per ventrem & vrinas inculpatè ac ſufficienter, pro ciborum ac potuum ingeſtorum copia. Et ſi quidem euacuationes pro ratione fiebant, laudabãt: ſiu minus,opitulabantur, mictioni quidem, per ſcandicem & apium,aſparagum,petroſelinum,aniſum, calaminthã, origanum, abſinthium, graminis ac cardui radicem, cytiſum, adiantum, in aqua cocta,ita vt decoctum cum vino biberetur. hæc enim ſanguinem per vrinam purgant, & non exiguam vtilitatem exhibent. Verùm ventri opitulabantur, terebinthinam dantes oliuæ magnitudine deuorandam dormituris: ſi verò magis ſubducere volumus, de rheo parum admiſcemus. Commoda autem ſunt ad ventris ſubductionem oua ſorbilia, & ex oleribus,betæ,maluæ & cochlearum iuſculum. Et fortaſſis hæc ſuffecerint.Maiorem verò vim habet Mercurialis in aqua cum ſale cocta,& in cibo accepta,& decoctum ipſius in potu: & ſambuci folia eodem modo: & polypodii radicis drachmas duas ſalſamentis inſpergere, aut in ptiſana ſorbere. Sed & lactis ſerum cum ſale, aut melle, trium aut quatuor heminarum menſura: & galli veteris iuſculum, tum per ſe,tum cum cnici drachmis duabus. Quandoque etiam aloes cicerum trium magnitudinem poſt cœnam ſumere prodeſt: optimum eſt & epithymũ cum vino potum, poſt moderatam cœnam. Qui verò vehementiore enacuatione opus habet,veris tempore manè epithymi drachmam ex aceto mulſo bibat.

DE INFVSIS PER CLYSTEREM, Cap. XLIIII.

CÆterùm in iis qui aluum ægrè ſolubilem habent,& quorum ſtomachus debilis ſubducentia per os non admittit,infuſis per clyſterem vtendum eſt,pituita in inteſtino incumbente,his quæ fiunt ex decocto caricarum, & betarum,& nitri,& radicis cucumeris ſylueſtris,& melle,& oleo chamæmelino,aut anethino: ſi verò ſiccitas magis ineſt, iis quæ fiunt ex althæa,fœnogræco, chamæmelo,& oleo ac modico melle. Et quandoque oleum per ſe heminæ dimidiæ mẽſura immiſſum, quod opus eſt præſtat. Sed neque hoc aſſiduè faciendum eſt, ne natura his aſſueſcens ſpontaneæ excretionis obliuiſcatur.

DE GLANDIBVS, Cap. XLV.

VTimur & glandibus ſæpe,ſtercorum excretionis gratia, & in iis quibus id quod per clyſterẽ immiſſum eſt non excernitur. Formantur autem glandes ex ſale toſto, & melle ac nitro. Sed & thymus cocto melli miſcetur. Formantur etiam ex reſina terebinthina, & nitro, & quandoque etiam grano Cnidio moderato.Excitant autẽ morſus: quapropter oleo partes inungendæ ſunt. Quin & pyrethrum aut piper admiſcetur, & conueniunt reſolutis,& inflationibus ex frigiditate. At centaurium miſcetur pici & cerato, & eſt commodum reſolutis pudendis. In infantibus autem & ſalis granum inditur. Efformatur quoque ficus cum nitro.

QVAE COMMANSA, AVT NARIBVS INdita ac illita,pituitam à capite ducant, Cap. XLVI.

HVmores in capite per ſputa vacuamus,ſi quidẽ modicè hoc facere voluerimus, piper maſtichæ admiſcentes: ſi verò amplius vacuare volumus,pyrethrum, aut ſtaphidem ſylueſtrem mandere iubemus. Sed & anemones omnis radix,ſi manducetur,pituitam prouocat, & radicis capparis cortex. Seroſum itaque recrementum per talia euacuatur. Craſſum verò & pituitoſum ſinapi cum aceto mulſo gargariſſatum euacuat: aut ſapa origano aut

A hyſſopo in ipſa cocto. Ego autem hanc ad ſinapi cum aceto mulſo admiſceo. Si verò cerebrum a muco expurgari opus fuerit, acribus medicamentis irritantes, ipſum prolicIemus: quorum aliqua etiam ſternutationem mouent. Purgat itaque per nares anagallidis vtriuſque ſuccus,& anemones cuiuſuis & betæ.Sed & cucumeris ſylueſtris foliorum ſuccus naribus infunditur,tum ipſe per ſe, tum cum betarum decocto,aut ſucco. Verùm ſternutatio in crudis humoribus circa thoracem & pulmonem,& caput contentis, non conducit. At oris illitio talis eſt.Sapo-

B nem cum betæ ſucco illine,circa palatum ac columellam probè facit.idem etiam naribus inditur. Sæpe verò vſus ſum parabili medicamento, melanthio naribus illito, quandoque pridie acri aceto id macerans, deinde poſtera die rurſus cum aceto terens,& naribus infundens:quandoque oleo veteri idem melanthium tero, & ſimiliter vtor. Atque ſic ipſo vtitur & Archigenes in narium obturatione. Priore verò cum aceto Crito vtitur in morbo regio.

QVAE MENSES DVCANT, Cap. XLVII.

C OMnia quæ vrinam cient,etiam menſes ducunt:radicis braſſicæ decoctum, perſeæ radix, ruta, chryſanthemum, dictamnũ, erucæ ſemen. Mouent etiam ſubdititia ad os vteri appoſita, velut eſt ruta trita cũ melle, aut porri ſuccus,aut ſcordium tritum appoſitum,aut myrrha trita ex vino,aut leporis coagulum.

SVDORIFICA, Cap. XLVIII.

EX ſudorificis eſt chamæmelon ſiccum tritum oleo inſperſum,ita vt cutis contentè ex eo defricetur,ſeſe-

D li,pyrethrum, roris marini ſemen, aniſum,ſimiliter oleo inſperſa, nitrum toſtum & non valde tenue, cum oleo: ſalis flos oleo permixtus, ſuccus Cyrenaicus aqua dilutus, ad defrictionem corporis aſſumptus, & ciceris magnitudine in potu acceptus. Similiter & calamintha cum aqua mulſa pota,& forinſecus cum oleo affricta.

DE AERE, Cap. XLIX.

OPtimus aer eſt exactè purus. talis autem fuerit qui neque ex ſtagnorum aut paludum exhalatione, neque ex aliquo barathro venenoſam auram remittẽte turbatur: ſic autem & is qui ex aliqua cloaca magnam vr-

E bem expurgante turbatur, malus eſt: quin & qui nebuloſus eſt,bonus non eſt. quemadmodum & qui in cauo loco vndiquaque montibus altis concluſus, nullam auram admittit. Qui igitur hoc modo prauus eſt, omnem ætatem,& omne temperamentum ſimiliter lædit, quemadmodum bonus prodeſt. At verò circa qualitatem differentia, caliditatem dico & frigiditatem, & ſiccitatem & humiditatem,nõ ſimiliter ſe ad omnes habet. Nam temperatis corporibus temperatus aer commodus eſt: intemperatis,is qui contrariam temperiem habet.

F DE AQVIS, Cap. L.

OPortet etiam aquarum virtutis ac vitii peritum eſſe. multi enim vſus ſunt aquæ præ omnibus fere rebus aliis, ad omnem victus rationem. Noſſe itaque oportet optimam aquam omnis qualitatis exortem eſſe, tum in ſapore,tum in odore. Statim autem hæc & iucundiſſima eſt bibentibus, & aſpectu pura. Quum autem & de præcordiis citò ſecedit,ne quærere quidem meliorem oportet.Nam quæ in præcordiis morantur,& ventrem feriunt, & inflant, & grauant, prauæ cenſendæ ſunt. neque enim

G calefiunt citò,neque perfrigerãtur tales aquæ. Sed & quæ in ipſis coquuntur, tardiſſimè ac peius coquuntur. Præſtat itaque experimento talem aquam iudicare. Qui verò etiam per notas cognoſcere volet, ex iis quæ referentur iudicet.Etenim quæ ad ſeptentrionem conuerſæ ſunt, & à ſole auerſæ,tardi tranſitus ſunt & incoctiles, & calefiunt & perfrigerantur tardè. Quæ verò ad orientem per meatum aliquem aut terram puram excolantur, celerrimèque calefiunt, & celerrimè perfrigerantur, eas optimas eſſe ſperandum eſt.Bonæ ſunt & quæ æſtate frigidiores, hyeme calidiores exiſtunt. Quidam etiam pondere

H probant,leues meliores eſſe putantes: verùm hoc ſi cum aliis relatis eſt,laudatur: ſolum autem non ſatis eſt vt ſit bonarum aquarum ſignum. Leuiſſimæ autem (velut Hippocrates ait) ſunt pluuiales, dulciſſimæ item ac limpidiſſimæ & tenuiſſimæ,eò quòd à ſole id quod leuiſſimum ac

tenuiſſimum eſt abripitur.Educit autem ſol nõ ſolùm ex aliis aquis, ſed etiam ex mari & ex corporibus.Quapropter etiam facillimè omnium putreſcunt, vt quæ ex diuerſis qualitatibus conſtent. Nemo verò ſuſpicetur peſſimã eſſe aquam quæ facilè putreſcit. alterationis enim facilitas virtuti magis quàm vitio adſcribitur. Quare ſi aqua optimarum aquarum notas habens, facilè quoque putreſcat,optimam ipſam eſſe putandum eſt : quum tamen in iis qui biberunt mutare incipit, raucedinis & tuſſis & grauis vocis cauſa exiſtit.Ex ipſis verò pluuialibus aquis æſtiua & cum tonitruo delapſa melior eſt quàm procelloſa.Peſſimæ autem ſunt à glacie & niue:nam circa aquæ congelationem quicquid tenuiorum partium eſt exprimitur.Bonum autem fuerit etiam paluſtres & graueolentes, & eas quæ abſurdas qualitates habent, per cocturam in melius mutare, atque ſic bibere: itémque vino permiſcere,adſtringentes quidem dulciore,reliquas autem acer biore. Quaſdam etiam colare cõducit, limoſas,&ſalſas,& bituminoſas. At valde frigidas poſt cibum bibere oportet,& neq; aceruatim. Quidã verò cibos etiã ac potus inuenerunt aduerſus aquarum vitia: & aliqui quidem cicerum decoctum præbibunt, aut etiam ipſum cicer edunt. Aliqui verò caucalidas ſimiliter cum aliquo piſciculo coctas,& fœniculum eodem modo:alii verò betas & cucurbitas prius edunt cum ſale & vino diluto.

DE BALNEIS, Cap. LI.

Laudo quidem in frigida aqua lotionem,non dico autem ipſam conferre iis qui vulgari victu citra delectum vtuntur,ſed ſolis iis qui exactè vitam degunt,& laboribus ac cibis prout conuenit vtuntur. Satis eſt autem pleriſque quandoque perfrigerari amplius opus habentibus,innatare aliquando per æſtatem,ſi iuuenes fuerint,& carnoſi,& frictionibus prius excalefacti. Sint autem neq; ex venere,neque aliàs delaſſati,neque cruditatem,aut vomitum, aut ventris euacuationem, aut vigilias perpeſſi. periculoſum enim eſt ſiquis ita ſimpliciter vtatur. At calidum balneum optimum eſt & tutiſſimum, laſſitudines ſoluens & plenitudines diſcutiens, excalefaciens,leniens, molliens,flatus diffundens vbicunque incubuerint, & ſomnum inducens, & carnoſitatem inducens. Eſt autem & aptiſſimum ad vſum & viro & fœminæ,& puero & ſeni,& magiſtratum gerenti & priuato.

DE BALNEIS NATVRALIBVS, Cap. LII.

Ex balneis naturalibus aliqua ſunt nitroſa, aliqua ſalſuginoſa, aliqua aluminoſa, aliqua ſulphurulenta, alia bituminoſa, alia æroſa, alia ferroſa : quædam verò ex iis compoſita. Omnium igitur naturalium aquarum vis eſt ſiccatoria ac calefactoria in totum, & maximè conueniunt humidis ac frigidis.Priuatim verò nitroſa,& quæ ſalem habent,capiti congrua ſunt, & thoraci fluxione infeſtato,& ſtomacho humido,& hydropicis, & tumoribus ex morbis & pituitoſis. Aluminoſa verò, ſanguinis reiectionibus, & ſtomacho vomenti, & mulieribus quæ inordinatè purgantur,& frequenter abortiunt.At ſulphurulenta neruos molliunt ac calefaciunt, & dolores mitigant:verùm ſtomachũ effœminãt ac auertunt.Bituminoſa autẽ caput implent, & ſenſuũ organa lædũt:calefaciũt autẽ perſeueranter, & temporis progreſſu molliunt. Æroſa verò ori,tonſillis, vuæ, & oculis inſigniter commodãt. Ferroſa autem ſtomacho &ſpleni vtilia ſunt.Oportet autẽ deſeſſus in aquam citra tumultum facere, quò vis ipſius remiſſo corpori allapſa immergatur.

DE VICTV TEMPORIBVS ANNI SINgulis conueniente, Cap. LIII.

Bonum eſt & ad anni tempora habito reſpectu victus rationẽ conſtituere:& hyeme quidem pluribus laboribus vti,& plura comedere,præſertim quum conſtitutio fuerit aquilonaris. nam ſi auſtrina fuerit,laborandũ quidem eſt ſimiliter, ſed pauciores cibi ac potus exhibendi ſunt,& in ſumma,corpus ſiccum faciẽdum eſt penitus tẽpore humido, quemadmodum calidius in frigido. Edere autem oportet carnes calidas, & olera,& vinum bibere copioſius.Verùm vere ingruente,alius per vomitus, alius per ventrem euacuetur,& alius venam ſecans ſanguinem

A nem detrahat,prout quiſque conſuetus & paratus fuerit. At æſtate quies conducit,& laborum & alimentorum imminutio : & vt frigidioris modi ſint cibi : & potu largo vti, & omnia facere quæ ad refrigerationem & ad humiditatem conferunt. Circa autumnum verò, quandoquidem penitus eſt inæqualis & inordinatus, & omnigenos inducit morbos, valde cautè victum conſtituere oportet, ita vt nequis circa frigiditates delinquat,& à venere ac frigida potione continentiſſimus exiſtat. Et manè quidem frigidum aerem, in meridie verò æſtuoſum
B declinet. Et pomis non nimis impleatur. lædunt enim non copia ſolùm, ſed etiam humoris vitio, & quòd flatũ inducant. Nam & optima ex ipſis, ficus & vuarum botri, flatus pariunt, ſiquis non ante alios cibos accipiat, & cibos corrumpunt : ſi verò præſumantur, neque inflant, neque corrumpunt. Cæterùm frigidiore euadente aere, pro ratione calefacere corpus oportet, & omnia facere velut hyeme accedẽte. Quin & bonum fuerit poſt æquinoctium euacuatione aliqua ex prædictis vti, quò nihil ſuperflui in corpore detentum, in hyeme fiat moleſtum.

C VICTVS NEGOTIOSAM VITAM degentium, Cap. LIIII.

Evm qui in negotiis vitam degit cõſiderare oportet an in priore vita exerceri cõſueuerit, aut iã ſe exercens,moderatè talem conſuetudinem ferat : vt ne ægrotet ex eo quòd aſſiduè probè tranſpirat.Talem enim corporis naturã ad aliã cõſuetudinẽ penitus trãſferre nõ oportet, in iis qui ex multo tẽporis interpoſiti interuallo ægrotant.Si vero aſſiduè quis ægrotare videatur, & hoc ob humorum copiam,ſcopus tibi ſit per totam ſalubrem
D victus rationem,quò moderatos humores habeat : ſi verò ob humores vitiatos, quò optimos. Ex iis igitur qui humorum copiam coaceruant, eos qui ſtatim balneum ingreſſi ſunt, poſtea frictione vti & parum moueri exhortabimur.Qui verò iam talia fecerunt,paulatim etiam ipſos hæc augere conſulemus:verùm de cibis detrahere, & parum nutrientes ingerere.At eorum qui humores vitiatos coaceruant nõ vnus eſt ſcopus,quia neque humorũ vitiatorũ vna ſpecies. Quidã enim frigidiores ac pituitoſiores coaceruant:quidam calidiores ac bilioſiores,
E quemadmodũ alii atrabiliarios. Abſtinẽdum itaque vnicuique eſt à cibis ac potibus qui humorẽ eũ qui in ipſis coaceruari ſolet promptè generãt. Verùm in omnibus his commune auxilium eſt ventris ſubductio.

VICTVS ITER FACIENTIVM, Cap. LV.

In profectionibus facillimè quis verſabitur ſi vnctus ſit, & non ita contentè ac pertinaciter iter faciat:inſuperque æſtate faſcia molli, latitudinis ſex aut ſeptem di-
F gitorum, lõgitudinis autem,non minoris quàm quinque cubitorum, lumbos vſque ad laterum mollitudinem circundatus. Sed & baculus commodus eſt ad profectionẽ. nam in decliuibus locis præmiſſus corpus pronum, quaſi conto quodam,ſuſtentat : in accliuibus autẽ,dum quis ipſi innititur,motum corporis ad accliuem locum faciliorem facit. Quiete igitur in profectionibus contingente,vnctio,& modica cibi alicuius æſtiui oblatio,& potus moderatus hac hora conuenit:& poſt prandium,ante itineris ingreſſum quies. Si verò quis proficiſci cogatur, &
G ſitiat, polentam tenuem in aqua cum modico ſale bibat. Cæterùm ardores & ſolem vereri oportet,& vt ne corpus nudum ſoli exponatur, ſed contectum, vt ne in itinere reſiccatum induretur. Sic enim & laſſitudo minus contingit,& relatarum affectionum nulla ſimiliter inciderit. At vbi hyems frigida eſt,ante profectionem ventre euacuato, & vnctione facta, aliquem ſatis multum cibũ hybernum,& exiguum potum ſumere conuenit : & circundare faſcia longiore nõ ſolùm lumbos,ſed bene ac probè etiam ſpinam ac pectus. Vbi verò quieſcit,ſi in tali re-
H creatione frigus multum fiat, neque vngi, neque cibum neque potum capere melius eſt,neque aliam quampiam refectionem, ſiquis in eo loco permanere velit. Poſt longas autem profectiones,& alios fortes labores,etiamſi quis laſſitudinem non ſentiat, curare ipſum oportet veluti laſſatos. Sic enim minus moleſtiarum acciderit.

VICTVS NAVIGANTIVM,
Cap. LVI.

VOmitibus qui primùm nauigantibus contingunt, neque facile neque vtile eſt reſiſtere. plerunque enim omnibus prodeſſe ſolent. Oportet autem poſt vomitum non multa neque vulgaria edulia exhibere, ſed aut lente vti ſicca & cocta, modicum pulegii habente, aut pane trito in vino aquoſo ac odorato. Potu verò vtendum eſt modico, eóque aut villo penitus aquoſo, aut aceto mulſo. At lentem coquere oportet, & vbi mollis facta fuerit, probè terere, deinde ſiccare, atque ſic in vaſe fictili componere. Si verò ad longius tempus vomitus fiant plures, vehementiore cibi ſubtractione vtendum eſt, & ipſo potu modico, aut aceto mulſo cum aqua, thymo in ipſo macerato, aut pulegio, aut aqua cum polentæ polline: aut villo odorato aquoſo ſimiliter cum polline polentæ. Cæterùm ad moleſtos in nauibus odores, aut mala cotonea olfacere oportet, aut thymum, aut pulegium. Sed & quamminimũ in mare aſpicere oportet, donec ad conſuetudinem perueniat quis conuerſationis in mari. Ad aquas item reſpiciendum eſt, vt neque turbatæ, neque graueolentes, neq; ſalſæ ſint.

DE CARNIVM IMMINVTIONE,
Cap. LVII.

QVum ad immodicam carnoſitatem egreſſum fuerit corpus, eliquare ipſum ac imminuere oportet. Oſtenſum autem eſt quòd calidior ac ſiccior temperatura gracile efficit corpus. Talem igitur in craſſis inducere conuenit, ſi ad moderationem reduci debent. Didiciſti autem quòd exercitia velocia & acuta, & diæta attenuãs, & eiuſmodi medicamẽta, & animæ curæ, temperamentum calidius ac ſiccius reddunt, & per hoc, etiam corpus tenuius. Quis igitur ſit victus attenuans, manifeſtum eſt. Medicamenta verò vehementiora ſunt, rutæ ſemen, (maximè ſylueſtris) vnà cum corymbis, ariſtolochia rotunda, centaurium tenue, gentiana, polium: & quæ ex vrinã ciẽtibus fortiora ſunt, velut petroſelinum. ſingula enim hæc tum per ſe, tum inter ſe mixta, humores attenuare ac euacuare poſſunt. Sed & ſal ex vſtis viperis abundè attenuat, & theriace. Diſcutit autem & attenuat oleum illitum, cui ſylueſtris cucumeris radix ſit incocta: itémque althææ ac gentianæ, & panacis & ariſtolochiæ radix oleo incocta. ſed & polium & centaurium. Oportet autem cibum non ſtatim à balneis dare, ſed vt prius dormiant permittere. Præſtat autem balnei aquam ex diſcuſſoriam vim habentibus eſſe, ſi quidem ex natura talem habeamus, qualis eſt aqua Mitylenes: ſin minus, ſalis florem aquæ marinæ admiſcere oportet, & vino vtendum eſt tenui ac albo. quin & frictio ſicca per lintea exterſoria craſſiora, attenuare poteſt. At pro exercitiorum ratione, etiam pauciores cibos offerre oportet. Prodeſt & inſolatio carnoſis. Oportet autem neque præpotationibus ipſos vti: & melius eſt ſemel tantùm in die cibum capere. Quin & corpus fricandũ eſt nitro ac ſale aſperiore. Nitrum itaque muſtum in balneis attenuat, verùm modicum irritamento eſt ad bonã corporis nutritionem. Attenuat & hæc mixtura, piperis & petroſelini duplum, aſari & aniſi dimidium. Hæc & ad vrinam & ad aluum mouendam commoda eſt.

QVOMODO ATTENVATOS RENVtrire oporteat, Cap. LVIII.

QVos renutrire volumus attenuatos, iis vinum dabimus craſſum: edulia verò quæ craſſi ſucci ſint, & exercitia tarda, & frictionem moderatam, & in ſumma, omnia relatis contraria adhibebimus. Commodum eſt ipſis etiam picari per tres aut quatuor interpoſitos dies. Si verò ieiunus lauetur, ante balneum linteis corpus defricare oportet, donec rubefiat. Et poſtea frictione dura, nõ tamẽ multa, cutẽ ſpiſſare, quò dẽſam ac durã efficiamus. Oportet autẽ decoloribus & alimentum non ſentientibus iracundiam inducere & commotiones animales.

QVOMODO QVIS PARTES CORPORIS attenuatas curare poſſit, Cap. LIX.

QVi in quibuſdam partibus attenuantur, plerique ob diuturnam ipſarũ quietẽ, aut fracturarum deligationis modum, ad hanc affectionem deueniunt. Oportet igitur facultatem in parte ipſa corroborare, & largum

A ſanguinem attrahere, ex moderatarum frictionum vſu, & motibus conuenientibus, & moderata calidæ aquæ affuſione. Hæc autem facere oportet donec pars rubicunda facta attollatur, & antea quàm conſidat deſinere Quin & picationem adhibere oportet iuxta relatos ſcopos. vbi verò frigiditatis ſenſus circa attenuatam partem fuerit, linteis & aliquo calefactorio medicamento ipſam confricare oportet. Vſus autem ſum aliquando thapſia, quandoque cum melle illinens, quandoque cum cerato.

DIGNOTIO OPTIMI TEMPERAmenti, Cap. LX.

B TEmperatiſſimus eſt homo vbi corpore apparuerit exactè medius inter omnes extremitates, gracilitatẽ videlicet ac craſſitiem, molliciem ac duritiem, caliditatẽ ac frigiditatem, humiditatem ac ſiccitatẽ: & in ſumma, vbi & naturales & animales actiones inculpatas habuerit: & vbi item medius eſt inter glabrũ ac hirſutum, & nigrũ colore ac album: & vbi pilos habuerit, dum puer eſt, fuluos magis quàm nigros: in ætatis autem vigore, viceuerſa.

C DIGNOTIO CORPORVM DISTEMperatorum, Cap. LXI.

QVæcunque corpora moderato calidiora ſunt, & dentes citius producent, & ſimiliter augeſcent. Apparẽt autem tangentibus calidiora: & pinguitudinis minus habent: verùm colore ſunt valde rubicunda, & nigros pilos habent, & moderatè hirſuta ſunt, & amplas venas habent. Si verò quis ſimul ſit pinguis ac craſſus, & venas amplas habeat, hic propter conſuetudinem, non natura pinguis eſt. At frigidioris tẽperaturæ ſigna ſunt frigiditas ad cõ-
D tactum, glabritudo, pinguitudo: color autem talibus vnà cum capillis fuluior eſt. Si verò multa eſt frigiditas, liuidus quodammodo eſt & plumbeus: ſed & anguſtas venas habent. Gracilis autẽ ſiquis ſit, talis nõ ex neceſſitate, ſed ob conſuetudinem factus eſt. Sicca verò temperies & durior eſt & gracilior quàm temperata & hirſuta. Durities itaque penitus inſeparabilis eſt à ſicca tẽperatura. Gracilitas autem non ſolùm ſequitur ad naturales tẽperaturas, ſed etiam ad acquiſitas, ex longa conſuetudine factas. Signum autem duritici eſt æger motus, & quod corpus ex-
E ſiccantibus ſiccum ac ſqualidum redditur. Humida temperatura in cæteris quidẽ ſimilis eſt temperatæ, ſed mollior ac carnoſior. Et ab hac inſeparabilis eſt mollicies: queẽadmodũ etiã craſſitudo non ad naturalem ſolùm tẽperaturam ſequitur, ſed etiam ſi ex longa quadam conſuetudine conflata eſt. Proprium autẽ humiditatis ſignum, grauari corpus ab humidioribus. Cæterùm calida & ſicca temperatura extremè hirſuta eſt, & capitis pilos multũ augeſcentes & nigros & multos in iuuenili ætate habet. Progreſſu verò temporis etiam caluities ſequitur: & ve-
F næ amplæ ſunt, quemadmodũ & arteriæ magnæ ſunt, ſimúlque vehementiſſimè pulſant. Quia & firmum & articulatum, & muſculoſum, & pinguitudinis exors eſt totũ corpus, & cutis dura ac nigrior. At ſi frigida & humida ſit temperies, thorax anguſtus eſt, quemadmodum & totum corpus pilis nudum: cutis verò tenera & alba, & pili ſubfului, maximè in iuuentute: & ſeneſcentes non calueſcunt. Statim autem & timidi ſunt, & minimè audaces & ſegniores: & obſcuras venas habent, & craſſi ſunt ac pingues, & femoribꝰ ac muſculis imbecilles, & inarticulati.
G Sed & blæſi fiunt. Verùm humiditate ac frigiditate amplius aucta, color vnà cum pilis fuluus fit: ſi verò plurimum augeſcant, liuidus. Calida & humida temperies mollior & carnoſior eſt quàm optima. Si verò plurimum fuerit aucta, putredinoſis morbis promptè corripitur. Si verò paulo humidior, multo verò calidior fuerit, tales moderatis paulo molliores ſunt ac carnoſiores, non paulo autem hirſutiores: ſed & ad contactum non paulo calidiores. Nigri autẽ ſunt ipſis pili, & caro pinguitudinis exors. Si verò frigiditas cũ ſiccitate pariter fuerit aucta, natura durum & gracile ac album corpus habent, & non mu-
H ſculoſum, ac inarticulatum, & pilis nudum: ad contactum autem, frigidum. Pinguitudo tamen ipſis, etiamſi graciles ſint, per carnem diſperſa eſt. At capillorum & corporis color ad frigiditatis menſuram reſpõdet. Mores animæ ſunt, puſillanimitas, timiditas & triſtitia. Ve

autem in ſumma dicam, in coniugatis temperaturis ſemper A qualitatis prædominantis notæ præualebunt.

DE CAPITIS FORMATIONE, Cap. LXII.

PArnum caput prauæ cerebri ſtructuræ propriũ ſignũ eſt: magnum verò non neceſſariò bonæ. ſi enim propter inſitæ facultatis robur quæ bonam & multam materiam formauit, factum eſt, bonum ſignum eſt: ſi verò propter ſolius materiæ copiam, non bonum. Proinde diſtinguendum eſt iuxta figuram, & ea quæ ab ipſo oriũtur. Iuxta figurã quidẽ, ſi concinnum eſt: ſemper B enim hoc bonum ſignum eſt. Ex iis autem quæ ab ipſo oriuntur, ſi validam ceruicem habet, reliquíſque oſſibus optimè diſpoſitũ eſt, & ſi neruoſum in ipſo genus vniuerſum habitius ac plenius eſt & firmum: &, ſi oculi acrem viſum habeant. At acuminata capita defectuoſam habẽt circa occiput aut frontem eminẽtiam, aut vlterius quàm conuenit auctam. Plerunque igitur velut magnum, ita etiam hæc capita reprehendenda comperiemus: raro verò & ex his aliqua bona ſũt, formãte facultate forti exiſtẽte.

CEREBRI TEMPERAMENTI NOTAE, Cap. LXIII.

TEmperatum cerebrum animales actiones moderatas habet, itémque recrementa, & minimè ab omnibus externis læditur. Talibus capilli capitis, dum infantes C ſunt, ſuffului: pueris autem, ſubflaui: perfectis autem flaui fiunt, medium modum inter exactè criſpos & ſimplices tenentes: non tamen facilè calueſcũt. Siverò calidius moderato fuerit, omnia etiam circa caput & calidiora & rubicũdiora erunt, & venæ oculorũ ſenſui expoſitæ. Capilli verò his genitis ſtatim in capite fiunt: ſi quidem multo fuerunt calidiores, nigri, & fortes, & criſpi: ſi verò nõ multo, D ſubflaui primùm, deinde nigreſcũt: progreſſu autẽ ætatis calueſcunt. Recrementa verò his ſunt pauca, & inculpatè ſani ſunt. Rèplentur autem & grauantur capite à calefacientibus eduliis ac potionibus, & odoribus, & forinſecus allabentibus. Tales tẽperaturæ breui ſomno cõtentæ ſunt, & hoc neque admodum profundo. At frigidioris quàm conuenit cerebri notæ ſunt recrementa plura circa proprias effluxiones, capilli recti, fului, durabiles, E & facilè à frigidis cauſis læduntur, & defluxionibus ac grauedinibus aſſiduè corripiuntur: & oculorum venæ viſum effugiunt, & ſomnolentiores quodammodo exiſtũt. Siccioris autem cerebri notæ ſunt recrementa in meatuum effluxionibus nulla, & ſenſuum ſinceritas: & vigilantiſſimi ſunt: & capillos robuſtiſſimos, & citiſſimè vbi geniti ſunt, producunt, criſpos magis quàm rectos: breui autem calueſcunt. At humidioris cerebri capilli ſimplices ſunt, & omnino non calueſcunt: & ſenſus turbulenti ſunt, & recrementorum copia adeſt, & ſomni multi ac profundi. Cæterùm calido & ſicco cerebro exiſtente, à recrementis liberi ſunt, & ſenſibus integri ac vigilantiſſimi, F & citò calueſcunt. Prima tamen pilorum generatio celerrima ipſis eſt ac pleniſſima, habéntque pilos nigros, & calidi ſunt ad contactum capitis, & rubicundi vſque ad vigoris tempus. Si verò humiditas affuerit caliditati, & parum quidem exceſſerint ambæ moderationem, bonus color adeſt, & calor: & in oculis venæ magnæ. Recrementa verò plura moderatè concocta, & capilli recti & ſubflaui, & non facilè calueſcunt: replentur autem & grauantur capite è calefacientibus & humectantibus. G Vbi verò ad ampliorem humiditatem ac caliditatẽ peruenerint, morboſum fit caput, & facilè à calefacientibus ac humectantibus læditur. Nec verò diutius vigilare poſſunt: poſtquam autem obdormierunt, imaginationibus per ſomnia turbantur: & viſus caliginoſus eſt, & ſenſus nõ ſinceri. At verò frigidæ ſimúlque ſiccæ cerebri temperaturæ frigidum ac decoloratum caput faciunt, & oculorũ venæ in ipſis non extant, & à frigidis cauſis promptè læduntur. quapropter etiam inæqualiter ſani ſunt. Senſus autem ipſis in iuuentute quidem ſinceri ſunt & inculpabiles, H verùm progreſſu tẽporis citò marceſcunt. Et in ſumma, omnia circa caput citò ſeneſcunt: & capilli ipſis geniti vix emergunt, atque ii macri ac fului. Porro humidæ ac frigidæ temperaturæ cerebri ſoporoſos & ſomnolentos efficiunt, & ſenſibus deprauatos, & recrementis abundantes, & quibus caput facilè perfrigeratur ac repletur, & qui defluxionibus ac grauedinibus facilè corripiuntur: non tamen calueſcunt tales.

VENTRICVLI TEMPERAMENTI notæ, Cap. LXIIII.

VEntriculi natura ſiccioris notæ ſunt, ſi citò ſiticuloſi fiant, & modicus ipſis potus ſufficiat, & grauentur vberiore, & fluctuationes habeant, ſi id quod redundat innatet, & eduliis ſiccioribus gaudeant. Humidioris autem, ſi non ſiticuloſi fiant, & vberiorem humorem citra moleſtiam ferant, & eduliis gaudeant humidioribus. At calidior natura ventriculus concoquit melius quàm appetit, & magis quæ dura ſunt, & difficulter alterantur. Gaudet autem calidis eduliis ac potibus, neque à frigidis quicquam læditur, ſi moderatus fiat ipſorum vſus. Frigidior autem natura venter bene quidem appetit, non autem bene cõcoquit, & maximè edulia quæ ægrè alterantur ac frigida ſunt. Facilè itaque in ipſo aceſcunt, & gaudet quidem frigidis, læditur autem facilè immodico eorum vſu. Cæterùm ex morbo contractæ ventris intemperaturæ in hoc differunt à naturalibus, contrariorum nimirum appetentia, non ſimilium. Si quidem igitur probè concoquit ventriculus, temperatus eſt: ſi verò non concoquit, intemperatus. Verùm ſi quidẽ nidoroſos fecerit ructus, immodicus eſt ipſi ac feruidus calor: ſi verò acidos, viceuerſa: & qui ægrè concoctilia probè concoquunt, eorum immodicus eſt calor. Debilis autem in iis eſt qui hæc quidem non concoquunt, piſces autem coquunt. Conſiderare autem oportet num ob aliquem humorem aliũde influentẽ hoc ſymptoma fiat: nã pituitoſis ructus acidi fiunt: bilioſis autẽ nidoroſi, viroſi, aut peregrinæ quædam qualitates. Communia verò ſymptomata accidunt nauſeæ. Verùm ſi quidem praui humores in capacitate ventris innatarint, redundant ac vomitu reiiciũtur: ſi verò in corpore ventris, circa tunicas ipſius contineantur, inanibus ad vomitum nauſeis fruſtra lancinant.

PVLMONIS DIGNOTIO, Cap. LXV.

NOn ſolùm venter ſiticuloſos & non ſiticuloſos efficit, & frigidi ac calidi potus appetentes, ſed viſcera etiam in thorace, cor & pulmo, & hepar. Et ſanè bibentes non ſtatim ſitire ceſſant, & frigidus paucus potus ſitim ipſorum magis ſiſtit quàm multus calidus. Refrigerat autem ipſos etiam multus aer inſpiratus, qui nihil alleuat ex ventre ſiticuloſos. Sic autem & qui contrario modo affecti ſunt, à frigida inſpiratione ſenſibiliter læduntur: & maximum indicium hoc eſt frigidi pulmonis. ſed & pituitam excreantes, cum tuſſi expuunt. Verùm pulmonis ſiccitates ſuperfluitatibus carent, & vocem puram habent, quemadmodum humiditates obſcuram & raucam vocẽ efficit: & vbi amplius aut acutius loqui volũt, ſuperfluitates ipſis incurrunt.

CORDIS NOTAE, Cap. LXVI.

COrdis rabidioris ſigna ſũt reſpirationis magnitudo, & pulſus velocitas ac dẽſitas, quãdoq; audacia, ac furioſa ferocia. Eſt etiam ipſis thorax hirſutus, maximè pectus, & quæ circa præcordia iis propinqua ſunt. Magna verò ex parte & totum corpus calidum, niſi hepar magnopere reluctetur. Quin & thoracis amplitudo, caliditatis nota eſt, niſi & hic magnopere cerebrum renitatur. At frigidius cor pulſus habet moderatis minores: & tales timidi ſunt natura ac puſillanimes & ſegnes, & glabrum ipſis pectus eſt. Siccius autem cor pulſus efficit duros, & animi concitationem nõ facilem, ſed feram & ægrè ſedabilem: & plerũq; totũ corpus ſiccius, ſi nõ hepar reluctetur. Humidioris autẽ ſigna ſũt pulſus molles, & mores ad irã procliues, ac facilè ſedabiles: & totum corpus humidius, niſi hepar obſtiterit. Calidi porro ac ſicci, pulſus duri ſunt & magni, & veloces ac denſi: & reſpirationes magnæ & veloces ac dẽſæ. & hi omniũ maximè hirſuti ſũt pectore, & circa præcordia: verũ ad actiones impigri ac animoſi, & audaces ac tyrannicis moribus præditi. nam & ad irã celeres ſunt, & in ipſa pertinaces. Si verò humiditas cum caliditate præualuerit, minus quidem hi hirſuti ſunt prædictis, verùm ad actiones expediti. Non tamen ferus eſt ipſorum animus, ſed ſolùm ad iram procliuis: ſed & pulſus magni & molles, & veloces ac denſi. Humidioris autem ac frigi-

dioris cordis pulſus ſunt molles:mores puſillanimes,& timidi ac pigri.Sunt autem hi pectore pilis nudo, & minimè furioſi fiunt, quemadmodum etiam ad iram nō ſunt procliues: at frigidum ac ſiccum cor pulſus duriores ac paruos facit. Hi omnium maximè ab ira alieni ſunt: verùm irati iram conſeruant. Sunt autem pectore maximè omnium depiles.

HEPATIS TEMPERAMENTI NOTAE, Cap. LXVII.

HEpatis calidi notæ ſunt,venarū amplitudo, flaua bilis copioſior:tempore autem vigoris,etiam atra. Calidior eſt ipſis ſanguis, & propterea etiam totum corpus, præterquam ſi cor reluctetur:præcordia & venter hirſuta ſunt. Frigidioris autem notæ ſunt, venarum anguſtia,pituita copioſior, ſanguis frigidior, totus corporis habitus frigidior,niſi à corde calefiat:præcordia & venter pilis nuda.Sicciores verò,ſanguis craſſior eſt,& paucior:venæ duræ,& vniuerſus corporis habitus ſiccior. Humidioris autem notæ ſunt ſanguis copioſior & humidior,venæ molliores:ſic & totum corpus,niſi cor reluctetur. At verò calidi ſimulque ſicci hepatis ſigna ſunt,præcordium hirſutiſſimum, ſanguis craſſior,ſimulque paucior, & amara bilis plurima: in vigore verò ætatis,etiam atra, venarum amplitudo & durities:ſic & totum corpus calidum ac ſiccum.nam caliditas ex corde proficiſcens frigiditatem ex hepate proficiſcentem ſuperare poteſt, quemadmodum etiam frigiditas caliditatē: at ſiccitatem hepatis cor humidius ad contrarium mutare non poteſt. Manifeſtum itaque eſt quòd vbi amborum principiorum temperaturæ in idem concurrerint, totum corpus exactè iuxta illas afficitur.Calidum verò ac humidum hepar minus quàm calidum ac ſiccum,præcordia hirſuta facit: verùm plurimum ſanguinem, & venas magnas, & habitum humidum ac calidum,ſi non cor reluctetur. Si verò amplius vtriſque qualitatibus naturalem modum exceſſerit, facilè putredinoſis ac mali ſucci morbis tales corripiuntur, & hoc adhuc magis ſi plurimū aucta fuerit humiditas,paululum autē caliditas: ſi verò viceuerſa modicè aucta fuerit humiditas,plurimum verò caliditas, vitioſi humores minimè in ipſis gignuntur.Frigidius autem ac humidius hepar præcordium depile habet, & ſanguinem pituitoſiorem efficit, vnà cum venarum anguſtia:& totum corpus ſimiliter frigidius ac humidius,ſi non à corde ad cōtrarium tranſferatur.Frigidum verò ac ſiccum hepar,corpus modici ſanguinis & anguſtarum venarū facit, & frigidius quoque:& præcordium pilis nudum,niſi & hic cor ſuperarit.

TESTIVM TEMPERAMENTI DIgnotio, Cap. LXVIII.

TEſtium temperamentum calidum,venereum eſt, fœcundúmque ac maſculorum generationi aptum, & citò genitales partes hirſutas facit.contingit autem & vicinas partes,frigidum verò viceuerſa: & humidum quidem,multi ſeminis eſt ac humidi:ſiccum autem,pauci ac craſſi. At calida & ſicca temperatura moderatè, craſſiſſimi ſeminis eſt ac fœcundiſſima, & celerrimè ad coitum ſtimulat animal ſtatim ab initio. Tales itaque celerrimè hirſuti fiunt circa genitales partes, & omnes circumcirca ſitas,ſurſum vſque ad vmbilicum, deorſum vſque ad media femora. Multum igitur concitata eſt talis temperatura ad venerem,& celerrimè ſatiatur,& ſi cogatur,læditur. Si verò humiditas caliditati copuletur, hirſuti quidē minus tales ſunt,ſed magis ſemine abundant: nō tamē plus quàm alii appetunt, ſed multæ veneri minore detrimento ſufficiunt. Si verò ambo & humiditas & caliditas multum fuerint auctæ,neque ſine noxa à venere abſtinent.At ſi humidi ac frigidi temperamento teſtes fuerint, partes circumcirca pilis nudæ ſunt, & tardè rem veneream agere incipiunt,& neque ad actionem procliues ſunt. a quoſum autem & tenue eſt ipſis ſemen & infœcundum,ac fœminarū generationi aptum. Siccum autem & frigidum temperamentum,ſimile quidem eſt in reliquis ſuperiori: verùm craſſius eſt ipſis ſemen,& omnino modicum.

DE OMISSIS, Cap. LXIX.

SIngulæ in nobis partes propriam quandam temperiē ac vim habēt: & omniū notas nunc dicere non eſt neceſſarium,quum infinitæ fere ſint,compendiaria doctrina hic inſtituta. Quum autē de iis dixerimus quæ maximè præ reliquis totum corpus ſibi coafficiunt, etiam de aliis per eandem methodum ratiocinationem facere iubemus, ita vt ex iis quæ excernuntur, & reliquis ipſarum actionibus ac ſymptomatibus tēperamenta ipſarū cognoſcamus. Tēpus itaque iam poſtulat vt ad intēperierum totius corporis correctionem ſermonem conuertamus.

CALIDAE CORPORIS INTEMPERIEI CORRECTIO, Cap. LXX.

QVandoquidem in calidis intemperaturis bilis ſuperat,ſi quidem deorſum ipſa ſubierit,manifeſtū eſt quod nihil moliri oportet: ſi verò ad ſupernum ventrem feratur,per vomitus ipſum euacuare,poſt exercitia, ante cibum,ab accepta aqua tepida. Melius autē ab ipſis exercetur non velox & concitatū exercitium, ſed tardius ac mollius.Quidam verò vehemēter calidi,neque omnino opus habent, ſed ſatis eſt ipſis deambulatio ac balneum. hi autem & poſt cibum balneis gaudent. Qui verò cum ſiccitate calidi ſunt,humectante diæta opus habent, ex humectantibus eduliis,& balneis, & abſtinentia exercitiorū cōcitatorū ac multorū: quare per æſtatē & citius lauentur,& rurſus ſecunda vice poſt cibum.Prodeſt iis etiam frigidæ potus: maximè autem contraria eſt ſiccis temperamentis venus.Abſtinere etiam ipſos oportet maximè à laſſitudinibus & ardoribus,& curis ac vigiliis. At humidæ natura temperaturæ in puerili ætate morbis ex defluxione & plenitudine ac putredine corripiuntur. Opus itaque exercitiis pluribus, & exacta in ventriculo concoctione, & per vrinas excretione. quapropter ſi etiam ante cibum bis ac ter lauentur, & naturalibus aquis calidis vtantur, maximè opem ſentiunt.Sed & ea quæ defluunt à corpore, procurare oportet, per balnea & exercitia multa,& per excretiones ante cibum per vrinas ac vētrem factas.Nihil autem vetat & apophlegmatiſmis, pituitam à capite detrahentibus, aliquando, & purgationibus vti: eduliis item boni ſucci, & vini vrinam proritantis potu.

FRIGIDAE INTEMPERIEI CORrectio, Cap. LXXI.

FRigidarum intemperierum tres ſunt differētiæ, quarum peſſima eſt ſicca. Quod enim tēporis progreſſu ſeneſcētibus contingit,hoc ſtatim ab initio iis adeſt: itaque humectare ipſos oportet ac calefacere.Continget autem hoc exercitiis moderatis,& alimentis humidis ac calidis,& vini calidioris potu,ſomno vberiore,& prouidentibus nobis quò recrementa quæ quotidie in corpore generantur, omnia excernantur. Venus autem omnes ſicciores lædit, & maximè eos qui cum ſiccitate frigidi ſunt: ſolis autem calidis & humidis innoxia eſt. Prauæ ſunt etiam frigidæ intēperaturæ cum humiditate, & hæ maximè fluidis morbis corripiuntur: prodeſt autem ipſis illuuies & exercitia plura,& victus attenuās, & vnctiones moderatè calidiores. Qui verò frigidiores quidē ſunt natura, moderatè autem habent temperamentum ſiccitatis ac humiditatis, eorum caliditatem excitare ac corroborare oportet, & in totius victus ratione quæ ad humiditatem ac ſiccitatē attinet,id quod medium eſt eligere.

SICCAE INTEMPERIEI CORRECTIO in ventriculo,velut exempli cauſa: deinde etiam reliquarum intemperierum, Cap. LXXII.

SIcca intemperies quædam eſt vbi ſolidæ eſſentiæ ſimilaria corpora ſicciora fiunt,quæ etiam incurabilis eſt: altera,ſiccitas eſt eſſentiæ ex humore compactæ. Ad has tertia eſt,quum propria humiditas ex qua partes nutriuntur,penitus perditur: continetur autem hæc in omnibus animalis partibus inſtar roris in ipſis diſperſa. Hanc autem ipſis partibus apponere impoſſibile eſt citra alimentum, & propterea difficillima taliū affectionum curatio eſt.Alia verò eſt iuxta paruas arterias ac venas conſiſtens. Has ſiccitates curare conuenit ita vt ſingulas ſimilares partes, ex humectante alimento, propria humiditate impleamus. Balneum igitur commodum eſt temperatum, ægro diutius in aqua moram trahente. Poſt balneum verò ſtatim lac dandū eſt aſininum,recens mulctū·

Oportet & mellis tepidi parum lacti admiſcere, & poſtea quieſcere permittere vſque ad ſecundum balneum. Tūc autem fricare oportet moderatè ac pinguiter, an exactè confectum ſit datum lac, ex ructibus ac ventris mole cōiectura facta. Moderatum autem eſt tempus à primo balneo vſque ad ſecundum, horarum æquinoctialium quatuor aut quinque, ſi tertiò ipſum lauare velis: ſin minus, plurium. Et ſanè illinere ipſum oportet oleo, antequam induatur, à ſingulis balneis. Si quidem igitur lacte delectetur, & à ſecundo balneo ipſum dabimus: ſin minus, ptiſſanam exactè coctā, aut halicam inſtar ptiſſanæ præparatam. Deinde rurſus quieſcere iuſſum, ad tertium balneum ducemus, aut contrà, ad cœnam. Panis autem ſit probè præparatus, clibanites, purus. Obſonium autem, ex piſcibus in petroſis aquis degentibus quiſpiā, aut aſellus ex iure albo. Quod verò in ſumma de cibo dicam, ſit concoctu facilis & nutriens, minimè viſcoſus ac ſuperfluitatibus abundans. Potus autem ſit vinum aquoſum album, purum, modicum, aquæ admixtionem ferēs, modicè adſtringens. Maximæ igitur ſiccitatis hæc curatio eſt: verùm moderatæ ita exquiſito victu non habent opus, & pleniorem diætam ſufficere licet. Ponatur autem ſimilis priori ſiccitas, ſed admixta ſit ipſi moderata frigiditas. In hac ad calefaciētium materiam mutationem faciemus, & relatis apponemus, in lactis quidem vſu, plus mellis: vinum verò minus priore aquoſum dabimus. Sed & ipſa edulia calidiora danda ſunt, non ſolùm ex naturali temperatura, ſed etiam à recenti qualitate: & nardinum vnguētum aut maſtichinum frequenter illinendum. Quòd ſi frigiditas multa ſit vnà cum ſiccitate, primùm quidem affectionem grauiſſimam eſſe ſcito, & quæ ægrè corrigi poſſit: verùm iiſdem vtere, & per ſe melle cocto ac deſpumato: vinum autem elige vetuſtius. Optimū autem pharma cum in talibus eſt id quo aſſiduè picatores vtuntur, & ex ipſo ventrem illinere oportet, & dum adhuc calidū eſt auellere. Prodeſt autem talibus etiam puer carnoſus condormiens, vt ſemper ſupernum ventrem contingat. Miſceatur autem conſequenter ad ſiccitatem moderata caliditas. In hac primum victus ductum ſeruabimus, ita vt mel prorſum non guſtent. Vinum autem accipiant minimè vetuſtum: edulia verò tepida, & lactoſa, *hoc eſt lactei teporis*, exhibebimus, & ventrem omphacino aut melino oleo illinemus. Cæterùm hos contentioſius perfrigerare, periculo non vacat, quum febrilis quodammodo hæc ſit affectio vbi caliditas redundarit. Ponatur porro rurſus præualere calidam intemperiem, admixtam autem eſſe ipſi humiditatem: talem intemperiem aquæ frigidæ potu curauerimus. Commodus autem eſt adſtringētium eduliorum vſus. Sint & hæc citra caliditatem auſtera: at humida intemperatura ſola conſiſtente, ſiccantia edulia, citra caliditatem ac frigiditatem opitulantur: & ad hæc inopia conſuetorum potuum. Humidæ verò cum frigiditate intēperaturæ optimæ medelæ ſunt acria omnia. Adiiciantur autem iis etiam adſtringētia, abſque hoc vt manifeſtè frigefaciāt. Optima verò medela & his eſt modicus potus, & hic ex vinis vehementer calefacientibus. Atque intemperierū quidem ex qualitatibus obortarum, eiuſmodi curationes exiſtunt. Quandoquidem verò humiditas in capacitate ventris contenta, aut in tunicis ipſius imbibita, intemperaturam efficit, commodum fuerit etiam de his dicere. Prior itaque affectio ſi quidem ſemel conſtiterit, per vomitus purgata, facilè ſedatur: ſi verò rurſus ex alia quadam aut aliis partibus influxerit, exacta cognitione opus habet, curatio verò ſtatim ſequetur. Vniuerſam enim curationē loco affecto adhibere oportet: prouidere autem in tantum ſolùm iis quæ ſuſcipiunt, vt non facilè influentia ſuſcipiant. Id verò contigerit per adſtringentia, & per ea quæ totum corpus ad bonum habitum perducunt. At verò vitiatos in tunicis ventris humores per moderatè purgantia educemus: quale eſt aloe, & medicamentum ex ipſa cōſtans, picra cōfectio ab amaritudine appellata. Si verò viſcoſa pituita ventri fuerit infarcta, prius ipſis danda ſunt quæ hanc ſecant: deinde ſic purgandum. Si tamen ad hoc aptus ſit, à radiculis acceptis vomat. Quòd ſi neque viſcoſus neque craſſus fuerit humor, ſufficit etiam à ptiſſanæ ſucco vomitus, & ab aqua

A mulſa. bibatur etiam abſinthii ſuccus in aqua mulſa. Porro ad hanc proportionem etiam intemperies in aliis partibus factas curare oportet, ita vt humorib' idoneas effluxiones inuenias. Si verò neq; effluxionē habeat pars ſenſui expoſitā, per reſolutionē in vaporē euacuare oportet abūdātes in ipſo ſeroſos atque reliquos humores: quēadmodū etiā ſi ſpiritus flatuoſus fuerit id quod continetur.

DE ALIMENTORVM FACVLTAtibus, Cap. LXXIII.

QVum de alimentorum facultatibus doctrina, pars ſit B tractationis tuendæ ſanitatis, iam quoque ad prædicta de illis ſubiungemus, paucis quibuſdā ante particularem de ipſis doctrinā præmiſſis. nam, ſiquid aliud, alimentorum facultates noſſe oportet. Quæ igitur attenuantem vim habent, tranſitus meatuum ab obturatione liberant, & viſcoſa impacta detergunt, & craſſa ſecant ac attenuant: verùm iis qui diutius in ipſorum eſu perſeuerant, ſeroſas ac bilioſas ſuperfluitates congregāt: etſi adhuc amplius quis immoretur, atrabiliarius ſanguis redditur. Proinde ab aſſiduo ipſorum vſu abſtinere oportet, & C præſertim eos qui bilioſum habent temperamentum. Solis enim iis competunt qui pituitam & craſſum crudúmque ac viſcoſum humorem coaceruarunt. Quæ verò craſſefacientem vim habent, abundè quidem alunt, &, ſi in vētre ac hepate cōuenienter cocta fuerint, boni ſucci ſanguinē generāt: verū ſplenē & hepar obturāt. Ex iis autē aliqua ſūt ſolùm craſſi ſucci, velut lēticula: quædā viſcoſa, velut maluæ: quibuſdā ambo cōtigerūt, vt & craſſi ſucci ſint & viſcoſa, velut teſta intectis. Securior itaq; eſt attenuans victꝰ ad ſanitatis præſeruationē quàm is qui magis craſ D ſefacit. at quum parū ille nutriat, firmitatē ac robur corporibus non addit. Et oportet aliquando etiā multū nutrientia moderatè exhibere, vbi quis indigentiam deprehenderit. Maximè verò citra periculum hæc acceperint qui exercitiis dediti ſunt, & qui quantum volunt dormiunt. Omnes verò qui ante cibos ſe exercere non poſſunt, craſſi ſucci alimenta fugiant. Sed neque otioſi talia alimēta admittant. Maximum autem malum ad ſanitatis cuſtodiam otium perpetuum exiſtit: quemadmodum ſanè moderatus motus maximum bonum. Quæ verò edulia E medium inter craſſefacientia ac attenuantia habent, omnium optima ſunt, & moderatū compage ſanguinem generant. Tale igitur alimentum corporibus noſtris conueniens eſt: nociuum autem id quod mali ſucci eſt, quod ſemper fugere oportet. Sed & varietatem alimentorum vitare melius eſt, & præſertim ſi ex contrariis ſunt facultatibus. nam accepta non conuenienter concoquuntur.

DE OLERIBVS, Cap. LXXIIII.

LActuca manifeſtè perfrigerat & humectat: quapropter etiam ſomnifica eſt. quantum verò eius in oleri F bus exiſtit, probè nutrit, & boni ſucci ſanguinem gignit. Sed & intubus frigidi ac humidi temperamēti eſt, ſed minus quàm lactuca. Malua frigefacit quidem, ſed non manifeſtè: magis autem humectat, vnde etiam ventrem ſubducit. hoc autem etiam ob viſcoſitatem quam in ſe habet. Beta extergendo aluum ſubducit: quare etiam ſtomachum mordet ſi amplius edatur. obturat autem hepar & ſplenem. Braſſica bis cocta ſi edatur, ventrem cohibet: ſemel autem non diu cocta, & cum oleo, garo, aut ſale accepta, magis ſubducit: quemadmodum ſuccus i G pſius magis quàm lenticulæ ſuccus purgat. Adhuc autem magis marina braſſica manifeſtè aluum mollit, vt quæ ſalſuginoſa ſit & amara. Sed & Alimum amplioris ſalſuginoſæ qualitatis particeps ventrem ſubducit: verùm magis quàm braſſica ſtomacho commodat, vtpote moderatæ adſtrictionis particeps: lac autem & ſemen generat. Blitum & atriplex humida quidem ſunt, & aluum ſubducunt, verùm parum nutriunt. Spinoſa omnia, velut carduus, & atractylis, & huiuſmodi, ſtomacho commoda ſunt: excepta cinara. hæc enim quum dura ſit, malum H ſuccum generat. quapropter optimum eſt coctam ipſam exhibere cum oleo, garo & coriandro. Apium & hippoſelinum, ſion & ſmyrnium, vrinam omnia cient: verùm ſmyrnium magis aromaticum eſt, & acre, ac vrinam ciens, & mulieribus menſes mouet. Apium autem & hippoſelinum iucundiora ſunt, ideoque ſtomacho

commodiora. Eruca calida eſt,& ſemen gignit: quapropter & venerem & capitis dolorem excitat. Naſturtium & ocymum,& ſinapi, calida ſunt & acria,& maximè naſturtiũ: ægrè verò cõcoquũtur, & ſtomacho incõmoda ac mali ſucci ſunt. Vrtica tenuiũ partiũ eſt,& aluũ ſubducit, ac parũ nutrit. Gingidiũ ſimile eſt ſcandici,adſtringentis & amaræ nõ paucæ particeps qualitatis. Eſt & ſtomacho commodum, vt etiam cibum auerſantibus aptum ſit ſi cum aceto edatur: verùm modicum alimentum corpori exhibet. Cæterùm ſylueſtria olera extremè vitioſos ſuccos generant. Capparis autem appetentiam cibi excitat,& hepar ac ſplenem ab obturatione liberat, & pituitã ſubducit: vtẽdum autem ea eſt cum aceto mulſo, aut cum aceto & oleo,ante reliquum cibum.

DE ASPARAGIS, Cap. LXXV.

BLiti,lactucæ,atriplicis,maluæ & betæ planta humida eſt,aſparagus autem,ſiccus. Rapum autem & ſinapi,radicula,naſturtiũ, pyrethrum,braſſica,& alia calida,plantam ſiccam,aſparagum autem humidum habent. At verò fruticoſarum plantarum aſparagi,& paluſtris & hortẽſis & qui à bryonia eſt,ſtomacho quidem commodi ſunt, & vrinam cient,verùm parum nutriunt: ſi verò concoquantur,magis nutriunt quàm olerũ aſparagi. Similiter & chamædaphnes aſparagus.

DE RADICIBVS ESVI APTIS, Cap. LXXVI.

BVnias,quod & rapum appellatur, bis coctum in cibo acceptum,non minus quàm aliæ plantæ nutrit: verùm ſi aſſiduè accipiatur,craſſum ſuccũ gignit. Bulbi adſtringunt, extergunt, appetentiam cibi faciunt, ſtomachum corroborant,& viſcoſa in thorace probè educunt. Verùm bis cocti alunt magis, ſed minus probè educunt. amaritudinem abiicientes: generant & ſemen, & venerẽ ſtimulant in vberiore vſu: flatus quoque faciunt ac tormina inducunt. Qui verò cum oleo & garo educuntur,iucũdiſſimi ſunt,& flatus non generant, & probè nutriunt, ac facilè concoquuntur. Paſtinacæ,dauci & cari radices minus quàm rapa nutriunt,calidæ autem & aromaticæ palàm ſunt,& vrinam cient. Abutentibus autem & malos ſuccos gignunt,& communi radicum ratione ægrè concoquuntur. Quidam paſtinacam ſylueſtrem daucum appellant,quæ magis vrinam promouet. Radicula attenuatoriæ ac calidæ eſt facultatis: verùm ante cibum edere ipſã oportet,cũ aceto aut garo,ventris ſubducẽdi gratia: nequaquam poſt cibum. Cepa,alliũ,& porrum, acrẽ vim habentia,calefaciunt corpus & attenuant, & craſſos in ipſo humores ſecant: & bis cocta quidem parum nutriũt, non cocta autem,omnino non alunt: allium tamen magis obturationes aperit,ac diſcuſſorium eſt. Ampeloprason ſiccius eſt quàm porrum, vtpote ſylueſtre. In ſumma, ex oleribus quæ cruda eduntur, magis vitioſum ſuccum gignunt quàm cocta, & ampliore ſuperflua humiditate participant. Quæ verò ad repoſitionem muria aut acida muria aſſeruantur,ſtomacho commoda ſunt,& appetentiã excitant, & crudos humores ſecant: verùm ægrè concoquũtur, & abutentibus prauos ſuccos gignunt.

DE TVBERIBVS ET FVNGIS, Cap. LXXVII.

TVber ſuccum qui ex ipſo redditur, qualitatis exortẽ habet,frigidiorem autem & craſſum. At fungi frigidi ſunt,& pituitoſi,ac mali ſucci. Ex iis autẽ boleti innocentiores ſunt,& qualitatis exortes,probè cocti. Secundi ordinis ſunt Ammanitæ. Cæterùm à reliquis fũgis abſtinendum eſt. multi enim ex ipſis lethales ſunt. Sed & ipſi boleti, ſi crudiores edantur,ſæpe periculi cauſa exiſtunt.

DE FRVMENTACEIS, Cap. LXXVIII.

EX frumentaceis appellatis chondrus probè nutrit, & viſcoſum ſuccũ generat: verùm lotus prauus eſt, quoniã promptè craſſeſcens inconcoctus manet: melior autem eſt ſuccus ipſius totius probè cocti, inſtar ptiſſanæ. Halica in reliquis chõdro ſimilis eſt,magis autem aluum cohibet. Triticum coctum in cibo acceptum ægrè cõcoquitur,& flatuoſum eſt: ſi verò concoquatur, alimentũ fortiſſimum exhibet. At ſi in panem cogatur, flatuoſitatem & difficultatem concoctionis deponit, ob fermentum &

A ſalis participationẽ. Verùm ex panibus magis alit ſiligineus, deinde ſimilaceus: tertio loco, ex toto collatus, cui nihil furfurum deceſſit. Sordidus autem panis minus quidem nutrit,ſed magis per ventrem ſubit. Amylum parum nutrit,velut etiam panis lotus. Hordeum frigidam & exterſoriam vim habet: & coctum quidem velut ptiſſana humectat: toſtum autem,velut in polenta,ſiccat. At polenta in æſtate ante balneum pota ex aqua,ſitim ſedat. Panis hordeaceus friabilior eſt, & parum nutrit. Maza ægrius concoquitur,& flatuoſior eſt quàm hordeacei panes: verùm ſi mel addatur,aluum ſubit. Auena calida eſt, & parum nutrit. Milium & panicum,frigida ſunt & ſicca,

B & parum alunt,& ventrem ſiſtunt: per omnia tamẽ miliũ panico melius eſt. Oryza ægrè cõcoquitur, & parum nutrit,& aluum ſiſtit. Ptiſſana ſic coquitur: vna pars ipſius ad quindecim aquæ partes iniicitur,oleúmq; moderatũ admiſcetur, & poſtquam intumuit, etiã acetum additur: vbi verò exactè cocta eſt, etiã ſal tenuis inditur. In quibuſdam porrum quoque & anethum ipſi admiſcent. Similiter autem velut ptiſſana, etiam auena & chondrus coquitur.

DE LEGVMINIBVS, Cap. LXXIX.

EX leguminibus lenticula mali ſucci eſt, & atram bilẽ parit: verùm ipſa quidem,& maximè bis cocta, ventrem ſiſtit: decoctum autem ipſius,cum oleo & garo potum,ventrem promouet. Admiſcere autem oportet ipſi thymbram, aut pulegium,propter flatuoſitatem. Fabæ leues ſunt,flatuoſæ,aut exterſoriæ: faba Ægyptia noſtrate faba humidior eſt,& ſuperfluitates gignit. Piſum,laxũ qui

D dem eſt,non tamen ita flatuoſum. Cicer flatuoſum eſt & exterſoriũ,& ſemen gignit,& venerem ſtimulat,ac calculos atterit: toſtum verò flatuoſitatem deponit, ſed ægrè concoquitur. Lupini ægrè concoquuntur, & difficulter aluum ſubeunt,& crudum humorem gignũt. Fœnũ græcum calefacit,& ventrem promouet,ſi ante cibum accipiatur. Ochri & phaſeli præmacerati,vt radices producãt, aluũ ſubducũt,ante cibum cum garo accepti: & nutriũt magis quàm fœnum græcum. At phaſioli(qui etiam do-

E lichi appellantur)ſi integri cum ſiliquis virides edantur, magis recrementitiam ſuperfluitatem generant.

DE FRVCTIBVS FVGACIBVS, Cap. LXXX.

CVcurbita frigefacit & humectat,& aluum ſubducit: modicè autem nutrit. Pepon,totus quidem mali ſucci eſt,& frigidus,& humidus, & vomitorius. ſi verò non concoquatur,etiam choleram efficit. Semen autem ipſius vrinam ciet, & calculos in renibus atterit, & in totum abundè exterget. Melopepon minus quàm pepõ omnia hæc poſſidet. Cucumis autem minus pepone frigidus ac humidus eſt,verùm magis vrinam ciet,& ægrè conco

F quitur,ac mali ſucci eſt etiamſi concoquatur. In ſumma verò omnes fugaces fructus frigefaciunt & humectant, parum nutriunt,& mali ſucci ſunt.

DE FRVCTIBVS ARBORVM, Cap. LXXXI.

FIcus & vuæ velut principatum inter omnes pomorũ ac autumnales fructus obtinent. nam & minus mali ſucci ſunt,& magis nutriunt. Ex iis autem ficus meliorẽ ſuccum habent,& magis alunt, & aluum ſubducunt, vrinámque cient, & renes expurgant, præſertim valde maturæ: ac ipſæ caricæ. Flatuoſæ autem ſunt, & ſanguinem

G non bonum gignunt. quapropter etiam pediculos generant,ſiquis frequentius ipſis vtatur. At vuæ ſi non ſecedãt, neque concoquũtur, ſed & crudum humorem generant: ſi verò ſecedant, moderatiores ſunt. Vuæ paſſæ calidiores vuis ſunt,& ſtomacho cõmodiores, & magis nutriũt: minus autem aluum ſubducũt. Mora(quæ & ſycamina) valde humectant,perfrigerant moderatè, & aluum ſubducunt prima accepta: & non valde ſtomacho incommodant,ſed parũ alunt. Ceraſa quæ dulciora ſunt,aluũ ſubducunt,ſed ſtomacho incommoda ſunt: quæ verò adſtrictione participant,minus ſtomacho nocent, aluum autẽ

H ſubeunt. Eadem ratio etiam in vuis,moris, ac pluribus aliis habetur: & in ſumma,quæ adſtringũt,prima ſi ſumũtur in cibo aut potu ante alium cibum, ventrem ſiſtunt. Quibus verò ob debilitatẽ venter cohibetur,iis, ſi acce-

perint ea quæ mollire ſolent,velut olera,aut piſces,aut huiuſmodi quædam, & poſtea ingeſſerint adſtringẽtia,per hoc quòd corroborant hæc ipſum,deorſum propellunt,& ad excretionem excitant. Pini fructus, ſtrobilus appellatus,boni ac craſſi ſucci eſt,& probè nutrit, non tamen facilè concoquitur. Perſica mali ſucci ſunt, & aceſcunt, ac facilè corrumpuntur. Quapropter prima danda ſunt,eo quòd promptè ſubeant, & nõ corrumpantur per moram in ventre. Præcocia & rhodacena & Armenia, meliora ſunt Perſicis: neque enim aceſcunt, neq; ſimiliter corrũpuntur:ſunt autem & iucunda. Mala dulcia aliis ſunt calidiora,& facilè in corpus diſtribuuntur,& præſertim ſi aſſentur aut coquantur: acida verò frigidiora ſunt, ſed humores in ventre magis ſecant: auſtera ſtomachum roborant,& ventrem ſiſtunt:& his adhuc magis cydonia. Pira magna ac matura,adhæc etiã magis alunt. Mala Punica frigefaciunt,ac parum nutriunt. Meſpila & ſorba magis adſtringunt,& fluenti aluo commoda ſunt. Palmulæ ſtomacho commodant,ſi non valde fuerint pingues:verùm aluũ ſiſtũt, & craſſos ac viſcoſos humores generant,& capitis dolorem inducunt. Oliuæ druppæ ſtomacho nocẽt, pinguem ſuccum generant: colymbades autem muriáque conditæ,ſi ante cibum ſumantur, appetentiam excitant,& aluum ſubducunt, & amplius quæ cum aceto & aceto mulſo præparantur. Nuces regiæ minus alunt quàm auellanæ,& magis ſtomacho commodant:virides nuces humidiores ſunt,& aluum ſubducũt. At ſiccas ſiquis aqua maceratas interna membrana denudet, conſimiles ipſas viridibus efficiet. Amygdala incidẽdi ac attenuãdi vim habent. quapropter viſcera & thoracem expurgãt, & adhuc magis ea quæ amara ſunt:ſimiliter etiam piſtacia, & amplius hepar obturatione liberant. Damaſcena ventrẽ ſubducunt ſi ante cibum edantur cruda, & in aqua mulſa cocta:ſerica ægrè concoquuntur,ſtomacho incõmodant, & parum alunt. Siliquæ ægrè concoquuntur, & aluum ſiſtunt,& malum ſuccum gignunt. Sycomora perfrigerãt, & humectãt manifeſtè. Citrii mali externa pars acris eſt, & difficulter concoquitur:quæ verò velut caro ipſius eſt, nutrit quidem, ſed & ipſa ægrè concoquitur: at interna pars,ſiue acida,ſiue aquea fuerit,multum frigefacit. Glandes alunt non minus quàm frumentacea,verùm difficulter cõcoquuntur, & craſſi ſucci ſunt,ac tardi tranſitus:caſtaneæ per omnia his meliores ſunt.

DE ANIMALIBVS, ET PRIMVM volatilibus, Cap. LXXXII.

ANimalia volatilia alimentum minus quàm quadrupedia,& præſertim ſues,exhibent. Facilius autem cõcoquitur ipſorum caro,& magis à perdice,& attagene, & pullo columbino,& gallina ac phaſiano: at turdorum caro,& merularum,& auicularum paruularũ,inter quas ſunt etiã pyrgitæ *à turribus appellati*,durior eſt. Et iis adhuc magis turturis, & palumbi, & anatis caro. Multo enim difficilius concoquitur,& durior ac fibroſior caro pauonis eſt. Verùm anſerum & ſtruthiocameli caro omnibus relatis difficilius concoquitur, & ſuperfluitatibus abundat,exceptis alis. hæ enim non minus quàm aliarum auium boni ſucci ſunt. Gruum autem caro fibroſa eſt & dura. In ſumma,iuniora volatilia vetuſtis humidiora ſunt, faciliꝰ concoquuntur,& magis alunt,ac per aluum ſubeunt. Cocta verò aſſis ac in ſartagine frictis ſimiliter præſtant: & quæ ex ſiccis ac montanis locis ſunt, facilius concoquũtur, & ſuperfluitatibus carent magis quàm ea quæ in paluſtribus nutriuntur.

DE OVIS, Cap. LXXXIII.

GAllinarũ ac phaſianorũ oua omnium optima ſunt: anſerum autem & ſtruthiocamelorũ,non bona. Ex omnibus autem recentia vetuſtis meliora ſunt: & tremula quidem magis nutriunt, ſorbilia verò magis ſubeunt, & faucium aſperitates leniunt:reliqua omnia ægrè concoquuntur,& tardè tranſeunt,& craſſum ſuccum gignũt, exceptis ſuffocatis appellatis. Hæc autem fiunt,cruda cum garo & vino ac oleo ſubacta, & in duplo vaſe moderatè compacta. Talia enim facilè concoquuntur,boníque ſucci ſunt. Peſſima autem ſunt in ſartagine fricta.

A DE PEDESTRIBVS ANIMALIBVS, Cap. LXXXIIII.

EX pedeſtribus animantibus ſuillæ carnes reliquis eduliis magis alunt,eo quòd & ſapore & odore familiaritatem quandam ad humana corpora habent: velut quidam qui per ignorantiã humanas carnes guſtarunt, cognouerũt. Alimẽtũ autẽ quod ex illis cõtingit, viſcoſum eſt,& nõ facilè diſcutitur ac trãſpirat. Ouilla caro ſuperfluitatibus abundat, & mali ſucci eſt: caprina acris eſt & mali ſucci. Peſſima autem eſt hircorum, & ad concoctionem B & ad ſucci bonitatẽ. Bubula atrabiliaria eſt. Leporina craſſi ſucci,ſed minus quàm ouilla ac bubula. Ceruina dura eſt,& difficulter concoquitur. In ſumma, recẽtia animãtia ac iuniora,humidiora ſunt & molliora,& facilius concoquuntur quàm vetuſta:ita & caſtrata non caſtratis, & ſaginata gracilibus præſtant.

DE PARTIBVS ANIMALIVM, Cap. LXXXV.

EXtremæ partes neruoſæ ſunt, & pinguitudinis exortes,& excarnes:& propterea viſcoſæ ſunt,& parũ alũt, C & ventrẽ ſubducunt: exceptis volatilium extremis partibus, propter multam ſiccitatẽ. Roſtra & aures cartilaginoſa ſunt, & ægrè concoquuntur. Lingua laxa eſt,exanguis, ac pauci alimenti. Glandulæ iucundæ ſunt & friabiles: verùm iucundiores ſunt quæ in mammis exiſtunt, & maximè ſuum, vbi plenæ fuerint lacte. Hæ etiam nutriunt non minus quàm carnes. Renes & teſtes viroſi odoris ac ſaporis ſunt,& ægrè concoquũtur: verũ ſaginatorũ gallorum teſtes iucũdi ſunt,& bonũ alimentum corpori præbent: quemadmodum taurorum,& hircorum,& arietum D ægrè concoquuntur,& mali ſucci ſunt. Cerebrũ pituitoſum eſt,& craſſi ac mali ſucci,tardè tranſit,ægrè cõcoquitur,ſtomacho incõmodat,& nauſeã parit:ſi verò probè cõcoquatur,ſatis nutrit: medulla pinguis & iucundior cerebro eſt,ſed in reliquis ſimilis. Pinguedo & adeps parum nutriunt, & ſtomacho nocent. Cor & hepar craſſi ſucci ſunt,ægrè concoquuntur,& tardè tranſeunt: ſed ſuillum hepar reliquis melius eſt. Splẽ praui ſucci & atrabiliarius eſt:pulmo facilius concoquitur velut laxus,minus autem nutrit, & pituitoſus eſt. Ventriculus, vterus, & inteſtina, E dura ſunt, & ægrè concoquuntur, & pituitam generant. In ſumma, ſylueſtrium animalium alimentum ſiccius eſt & minus ſuperfluitatibus abundans quàm domeſticorũ. Sanguis omnis difficulter cõcoquitur, & præſertim craſſus ac atrabiliarius,qualis eſt bubulus. Leporinus autẽ velut iucundiſſimus,in pretio eſt,& multis hic mos eſt vt ipſum coquant cum hepate: quidam etiam cum aliis viſceribus coquũt. Aliqui & iuuenis porcelli ſanguinem edunt:ac caprarum ſanguinem ab aliquibus edi, etiã Homerus nouit.

DE LACTE, Cap. LXXXVI.

F LAc ſi concoquatur,nutrit quidem,ſed gingiuas & dẽtes lædit. Quare poſt ipſum acceptum,primum aqua mulſa,deinde vino adſtringẽte os colluere oportet. Capitis etiam dolorem inducit, & præcordia ac ventrẽ inflat,& in renibus calculos generat. Et quod quidem liquidius eſt,minus nutrit,ſed magis aluum ſubducit: craſſius autem viceuerſa, magis nutrit, & minus ſubit. Moderarum autem compage caprinum eſt:quemadmodum ſanè ouillum craſſius: & ſtatim quidem poſt partum, G tenuius eſt: progreſſu autẽ temporis craſſius ac deterius fit.

DE LACTIS POTV, Cap. LXXXVII.

LAc bibens ab aliis cibis abſtinere debet, donec coctum fuerit,& deorſum ſucceſſerit. Præſtat igitur mane bibere recens mulctum, & ab ipſo accepto, cibis abſtinere,& tunc quoque laboribus nimiis aliquid detrahere. nã in laborãtibus neceſſe eſt ipſum aceſcere. Quare leniter deambulare melius eſt,& interim vigilantes quieſcere. Sic enim facienti primùm ſecedit:eo autem excreto,aliud bibat:& ſi hoc ſeceſſerit,rurſus aliud. Ab initio igitur probè purgat, non quidem ita multum de reliqua H mole,ſed quæ intus ſunt in ventre. Poſtea verò iam ingreditur in venas,& optimè nutrit,& non amplius per aluum ſecedit. At verò in bilioſis fluxionibus,& in colliquationibus ad ventrem nutantibus, lac coctũ dare oportet,

Coquere autem oportet primùm leniter ac paulatim, vt ne pars quædam diffundatur, pars verò conſumatur: poſtea verò magis atque magis coquere, cauendo vt neque amburas, neque caſeum ex ipſo facias. Optimè verò caue bis hoc ſi & molliter coques, & quod motu diſparatur, vndique derades. Mouere autem oportet ferula leui ac tenui. & ſiquid ad ollæ labia ebulliat, etiam hoc ſpõgia repurgare. ſæpe enim hinc etiam reliquum corruptum eſt. Hoc igitur modo velut dictum eſt lac coquere oportet, donec æqualiter craſſius ac dulcius crudo euadat. Quin & per ignitos ſilices in lac immiſſos exhauritur ac conſumitur id quod in ipſo eſt tenue ac ſeroſum: ſed & hoc alui fluxionibus & maximè bilioſis conuenit.

DE LACTE SCISSO, Cap. LXXXVIII.

Seroſa lactis pars à caſeoſa, vehementiore ad ignem luculentiorem ac nõ fumoſum coctura ſeparatur: deinde per colum aut panniculum exactè excolatur. Et ad ſerũ quidem mel moderatum, aut acetum mulſum moderatum, aut ſal admiſcetur, & ad ventrem ſubducendum exhibetur, in vigore ætatis conſiſtentibus, vſque ad ſextariorũ duorũ menſurã: iunioribus autẽ, non minus ſextario. Cæterùm lac per ignitos ſilices immiſſos, aut per ferri immiſſionem craſſefactum, & ad dyſenterias & ventris fluxiones rectè dari poteſt.

DE CASEO, Cap. LXXXIX.

Omnis caſeus acris eſt, & ſitim excitat, & ægrè concoquitur, & mali ſucci eſt, & calculos generat. Melior autem eſt recens, & laxus, & mollis, & iucundus, & moderati ſalis particeps: contrarius verò, peſſimus.

DE PISCIBVS, Cap. XC.

Qvòd omnis piſcis frigidioris ac humidioris ſit temperamenti, manifeſtum eſt: verùm omnibus aliis præſtant petroſi appellati, vt qui facilè concoquantur, & boni ſucci ſint, & moderatè humectẽt, vbi nõ habuerint carnem duram. Verùm ex non petroſis, pelagii multum præſtant iis qui in limo nutriuntur, aut iſtic vbi flumina in mare incurrunt. Deteriores autem his ſunt qui in ſtagnis & mari ſtagnante aluntur. At particulatim capito, vbi pelagius fuerit, moderatè iucundus eſt, & minus ægrè concoquitur, & bonum ſuccum gignit: verùm ſanguinem tenuiorem ac debiliorem generat. ſimiliter etiã lupus. Sed & mullus ipſe, ſi pelagius eſt, durior aliis piſcibus ac friabilior eſt, & facilè concoquitur, & alit, & iucũdus eſt & non pinguis.

DE TESTACEIS, Cap. XCI.

Piſces qui teſta integuntur, ſalſum & crudũ humorem generant: ex iis autem oſtrea molliſſimam carnem habent, & magis ſubeunt. Chemæ verò, & purpuræ, vngulæ, ſpondyli, buccina, cochleæ, & quæcũque talia, dura. Et quæ molli teſta integuntur, velut gammari, paguri, cancri, locuſtæ & ſquillæ, ægrè concoquuntur, & nutriunt, & ventrem ſiſtunt, ſi ſæpe in aqua dulci coquãtur. Omnibus autem teſtaceis ſuccus ineſt qui ventrem ſubducit: quare etiam cochleis terreſtribus. At quum hæc duram carnem habeãt, quæ ægrè concoquitur & nutrit, ac malum ſuccũ generat, quidam iuſculum per oleum ac garum condiẽtes, ad alui ſubductionem ipſo vtuntur. Cæterùm echini, *ſiue erinacei* moderatè perfrigerant, & modicè alunt, & vrinam cient.

DE MOLLIBVS, Cap. XCII.

Mollia piſcium genera, velut ſunt polypi, ſepiæ, loligines, dura ſunt, & ægrè concoquuntur, & magis polypi. Salſum autem ſuccum modicum habent: ſi verò concoquantur, modicum alimentum corpori præbent.

DE CARTILAGINEIS, Cap. XCIII.

Ex cartilagineo genere torpedines & paſtinacæ mollem ac iucundam carnem habent, & citò ſubeuntẽ, facilémque concoctu, aut nutrientem. Raiæ verò & leuiraiæ, & ſquatinæ, ac huiuſmodi alia, duriora ſunt, & ægrè concoquuntur, & magis nutriunt. Nam in vniuerſum animalia quæ duram carnem habent, & ægrè concoquũtur, & magis alunt: vbi verò concoquũtur, multum ac ſolidũ alimentum exhibent.

DE CETACEIS, Cap. XCIIII.

Cetacea, velut balænæ, vituli marini, libellæ, delphines, & magni thuni, durã & ægrè cõcoctilẽ ac craſſi A ſucci carnem habent. Si verò ſale aſſeruantur talia, moderatiora fiunt. Sed & ex aliis piſcibus qui humidiores ſunt, & ſuperfluitatibus abundant, etiã ad inueterationem magis idonei ſunt. Verùm in ſalſamentis talis eſt differentia qualis eſt piſcium ex quibus fiunt.

DE VINI FACVLTATE, Cap. XCV.

Qvi ſanitati ſtudet, eum etiam vini facultatẽ cognoſcere oportet: etenim in ſumma omne vinum nutrit: verùm rubrum & craſſum magis quidem nutrit, nõ autem boni ſucci eſt. Dulce verò, & ipſum quidem B nutrit, non autem ſtomacho commodat. Adſtringens autẽ, ſtomacho quidem commodat, ægrè verò diſtribuitur, & minus alit: adhuc verò minus, album. Optimum autem vinum eſt colore fuluum: vetuſtius autem calidius eſt ac ſiccius quàm nouum. Hæc vini facultas eſt in ſumma. At verò vinum calorem qui in nobis eſt ſuſcitat, & propterea concoctiones meliores fiunt, & ſanguis bonus: alimẽtum autẽ deducit, vt quod quoquouerſus penetrat. Quapropter & ex morbis attenuatos, habitiores efficit. nam & ciborum appetentes facit, & pituitam attenuat, & bilẽ C per vrinas expurgat, & bonum colorem inducit. Sed & animi hilaritatem ac iucunditatem conciliat, & robur exhibet. Atque horum quidem bonorum cauſa eſt vinum moderatè potum, contrariorum verò, immodicum. Et propterea ebrii mutantur, & delirant, & in grauem ſomnũ delabuntur. Quare fugere immodicum adeo vini potum oportet. quanquam longiore temporis interuallo interpoſito, liberaliter bibere conducat: purgationem enim per vrinas largam mouet, & ſudores profundit. Melius autem eſt ad hæc etiam vomere, aqua mulſa D præſumpta, vt ne minimum quidem ab ipſo lædamur. Qui verò vini potationi indulget, reliquo cibo non valde ſe expleat. Dum verò potat, interim braſſicam edat, & bellaria guſtet, præſertim amygdala. Hæ autem etiam capitis dolores leuant, & vomentibus nequaquam moleſtæ ſunt. Præſtat quoque abſinthii cremorem ante potationes ſumere. præ omnibus enim crapulam maximè arcet. Si verò aliqui ex vino morſum percipiant, frigida aqua bibẽda eſt: & poſtridie rurſus abſinthii cremor ſumẽdus. Deambulationibus item ac frictionibus, & balneo, & E pauciore cibo reficiantur.

DE MELLE ET AQVA MVLSA, Cap. XCVI.

Mel coctũ magis nutrit quàm aluum ſubducat: nõ coctum, viceuerſa. Et frigidis quidem ac humidis temperaturis confert, calidis autem in bilem tranſit. Sed & aqua mulſa non valde commoda eſt amara bile abundantibus, vtpote in bilem tranſiens ipſis. Conducit itaque in talibus naturis aquoſiorem dare aquã mulſam. Incommoda eſt & iis quibus viſcera facilè læduntur. F Præparare autem aquam mulſam oportet vel octupla portione aquæ ad mel admixta, atque ſic coquere donec ſpumare deſinat. Aſſiduè verò ſpumã ab ipſa auferre oportet, ſtatim ſimúlque vbi oborta apparet.

DE SOMNO, Cap. XCVII.

Conſequens eſt vt poſt omnia de victus ratione relata, etiam de ſomno quid dicamus, eo quòd etiam poſtremus omnium plerunque admittitur. Somnus itaque (vt breuiter dicam) animalium facultatum quies eſt, bona humiditate cerebrum rigante contingens. Quòd ſi G rectè admittatur, multa bona facere poteſt. nam & cibos concoquit, & humores excoquit, & dolorem mitigat, laſſitudinéſque lenit, & diſtentorum laxitatem efficit. Sed & animalium affectionum obliuionem inducere poteſt, & emotam mentis rationem corrigere. Tempus ſomni optimum eſt poſt cibum: ſed diurnus nõ omnibus cõmodus eſt. non enim ſufficit ad perfectam ciborum cõcoctionem id tempus in quo dormiunt. Interrupta autẽ ante tempus concoctione, ex meridie ſurgentes, ſæpe ructum acidum habent, ſæpe etiam flatibus implentur. H Quidam etiam fluctuationes habent, niſi aut ob conſuetudinem, aut quòd ſufficienter dormierunt, hæc ipſis non fiant. Optimi verò ſunt ſomni nocturni. ex natura enim, noctis humiditas & quies, ad ſomnum procliuis, concoctionem perfectam efficit. Nam poſt nocturnos ſomnos maximè ad excretionem feſtinamus. Terminus igitur

temporis ſomni ſit,ciborum perfecta concoctio, quæ tū ex ructibus,tum ventris contractione cognoſcitur: poſt quam neque vigiliæ inutiles ſunt,recrementorum ex cō coctione ſeceſſum efficiente.

DE VIGILIA, Cap. XCVIII.

VIgiliæ quæ in ægrotantibus iam, aut ob dolorē, aut ob febrem,aut ſymptoma aliquod acutius fiunt,curationem in tractatione febrium habebunt.Verùm nūc de ſanorum vigilia dicendum eſt. Si igitur aut ob triſtitiam,aut curam,aut aliquam animalem affectionem vigilarint,primùm quidem triſtitiam, & id quod moleſtū eſt,quantum eius fieri poteſt,recidemus,poſtea etiam iucundorum ſonorum auditu, cogitationem ab illis abducemus.Et quidam ſanè ſonum aquæ placidū ad hoc machinantur, quo deliniti ad ſomnum deducuntur. Sed & balneis,maximè veſpertinis,vbi probè concoxerint, vtātur:& victu humectante,velut lactucis,& ſimilibus. Et papaueris nigri quandoque folia viridia opſoniis admiſceant & piſces concoctu faciles edant,vinóque vberiore tenui non vetuſto vtantur.Vbi verò reclinari volunt, roſaceo caput vngant,aut oleo in quo papaueris capita aut mandragoras incocta ſint. Quin & anethinum oleum nō vetuſtum ex ſomnificis eſt.Noui & poſt prægreſſam laſſitudinem,quietem derepente ſuccedētem,ſomnum induxiſſe:ſed & coitus moderatus idem hoc effecit. Alii ſi aut caput aut pedes perfrigerētur, facilè in ſomnum delabuntur.Si verò ob multitudinem,aut malitiā cibi, ſtomacho grauati vigilarint,(nam & hoc factum eſſe nouimus:quemadmodum rurſus alii præter conſuetudinem à cibo abſtinentes,aut modicum cibum capientes vigilarunt) conſiderare hoc,& cauſam recidere oportet.

DE SOPORE GRAVI, Cap. XCIX.

AT ſi viceuerſa in profundum ac altum ſomnum delabuntur,à frequentibus balneis ipſos arcebimus,& à perfrigerāte inunctione.Apophlegmatiſmis autē pituitam per os detrahētibus vtemur. Et in ſumma,ad calidiorem ac ſicciorem & modicam victus rationē ipſos trāſferemus, quū hæc affectio à frigidiore,magna ex parte, & humidiore materia cerebrum perrigante, oboriatur.

DIOCLIS EPISTOLA PRAESERuatiua, Cap. C.

Diocles Antigono Regi ſalutem.

QVandoquidem contigit tibi vt omnium regū maximus muſicus ſis, & plurimo tēpore vixeris,omníſque philoſophiæ peritus ſis, & in mathematicis diſciplinis primas teneas,arbitratus ſum eam philoſophiæ partē quæ de ſanitate tuēda tractat, regiā eſſe,& ad te priuatim pertinere.Itaque præſcripſi tibi vnde morbi hominibus oriūtur,& quibus præcedētibus ſignis,& quomodo quis ipſis opitulari poſſit. Nam neque tempeſtas vnquam in cælo conflari poterit non præcedentibus ſignis quibuſdam, quæ nautæ ac reliqui multi experimenti homines ſequuntur:neque affectio in hominis natura vnquam cō flari poterit non ſigno aliquo præcedente. Tu verò iis quæ à nobis dicuntur perſuaſus, certitudinem ipſorum aſſequeris. Hominis corpus in quatuor partes diuidimus, caput thoracem,ventrē,veſicā. Quum igitur affectio circa caput diutius futura eſt,vertigo præſignificare ſolet,& capitis dolor,& in ſuperciliis grauitas,aurium ſonitus,temporum pulſationes: oculi manè tument, cum viſus hebetatione:nihil olfaciunt, & dentium gingiuæ attolluntur.Quum itaque huiuſmodi quippiā præſignarit,caput purgare oportet, nullo quidem medicamento, ſed hyſſopi aut origani capitibus acceptis,tritis, ac in ollula cum paſſi aut ſapæ hemina dimidia ferueſactis.Hoc ieiunus ſorbēs,os eo collue,& gargarizando humores detrahe.Hac curatione non eſt alia leuior in affectionibus circa caput.Optimum eſt & ſinapi aqua mulſa calida dilutum:hoc ieiunus ſorbens gargariſſa,& humores detrahe. Cæterùm caput cōtectum præcalefacere oportet, quo liquata pituita facilè fluxioni obediat. Qui verò talia ſigna negligunt,iis hi morbi ſuccedere ſolent, lippitudines,glaucomata oculorum, aures rumpuntur, ſtrumæ in collo fiunt,cerebri corruptio,grauedo,angina, capitis vlcuſcula manantia,achores appellati,teredines,vua, capillorum defluxio,capitis vlceratio,dentium dolor. At vbi
A circa thoracem quid futurum eſt,ex his aliquid præſignificare ſolet:Sudor contingit per totum corpus ac thoracem:linguam craſſam habent,ſalſa aut amara,aut biliosa ſpuunt,ſub coſtis aut ſcapulis dolores fiunt citra occaſionē,hiatus oris aſſidui,vigiliæ,ſuffocationes,ſitis,ex ſomno animus triſtis,perfrigerationes pectoris & brachiorū, manuū tremor.Iis autem hoc modo prudenter auxiliari oportet:Vomitus fiat quam optimè à cœna abſque repletione,ſine medicamento. Commodi ſunt & ieiuni vomitus, quos aliqui vocant ſyrmaiſmos. Oportet autem
B eum qui ita vomere volet, radiculas tenues præſumere, naſturtiū,erucā,ſinapi,portulacā,atque deinde accepta aqua tepida,ſic vomere.Qui verò talia ſigna cōtēnūt,eis hi morbi ſuccedere ſolent,pleuritis,peripneumonia,melancholia, febres acutæ,phrenitis,lethargus,febris ardēs,ſingultuoſa. Poſtquā verò circa ventrē affectio aliqua diutius conſiſtere parat,ex iis aliquid præſignat: Aluus prius contorquetur,& ipſa in ſeipſa turbatur: cibi ac potus amari apparent,genua grauantur, lumbos flectere non poſſunt:dolores ſunt totius corporis, citra occaſionem: tor-
C por crurum,febriculæ paruæ. Quum horum quid præſignificarit,aluum mollem præparare oportet cum victu, abſque medicamento.Sunt autem plura & ſecura,ex quorum vſu falli non poſſis. Betæ aqua mulſa coctæ,allium coctum,malua,rumices,mercurialis,placentæ ac dulciaria ex melle. omnia enim aluum ſubducunt. Si verò aliquod ſignum augeſcat,cnici ſuccum ad omnia decocta admiſceto:iucundiora enim fiunt,& periculo vacant.Cōmoda eſt & braſſica leuis aqua mulſa cocta: huius ſuccus bibitur cum melle & ſale,ad quatuor heminarum mē
D ſuram.Cicerum quoque aut erui cocti aqua,pota ieiuno, eodem modo facit.Qui verò talia ſigna negligunt, has affectiones incurrere ſolent,alui profluuium, dyſenteriā, lienteriam,volulum,coxendicem,febrem tertianā, podagram,ſyderationem,hæmorrhoidas, articularem morbum.Porro vbi circa veſicam aliqua affectio diutius cō ſiſtere volet,hæc præſignant: à paucis cibis repleri ſibi videtur,flatus ſunt,ructus, decoloratio totius corporis, ſomni graues,vrinæ liuidæ,& vix prodeuntes: tumores circa pudenda fiunt.Quum igitur tale quid præſignifica-
E rit,vrinam cientibus odoratis ſecuriſſimè auxiliari oportet.Licet autem fœniculi & apii radices macerare in vino albo odorato,& hoc bibere quotidie ieiunum manè duorum cyathorum menſura,cum aqua in qua commaduit daucus,ſmyrnium,helenium:quicquid taliū habueris.omnia enim proſunt. Item cicerum maceratorum aqua pota cum vino,eodem modo.At negligentibus talia ſigna,hæc ſuccedere ſolent:aqua intercus, ſplen magnus, hepatis dolor,calculus,renum affectio, vrinæ ſtillicidiū, ventris repletio.Cæterùm in omnibus talibus ſignis, in-
F fantibus lenes curationes adhibere oportet, maioribus, efficaciores. Scripſi autē tibi etiā de mutationibus tēporum per annum,in quibus ſingula fiunt, & quæ in corpus aſſumere te oporteat,& à quibus abſtinere.Incipiā autem à ſolſtitio hyberno. Solſtitium hybernū auget in hominibus defluxionem ac humiditatem, vſque ad æquinoctium vernum.Oportet igitur cibos calidiores aſſumere,& parcius bibere,& vinum meracius bibere,& ab origano macerato potare,& venere vti:ſunt autem ad æquinoctium, dies nonaginta. Æquinoctium vernum au-
G get in hominibus pituitam, & dulces ſeroſos ſanguinis humores,vſque ad Pleiadum ortum:vtere igitur odoratiſſimis & acribus cibis,& labori deditus ſis,& venere vtere.Sunt autē vſq; ad Pleiadū ortū dies quadragintaſex. Pleiadum ortus auget in hominibus bilem fuluam, & amaros ſeroſos humores,vſque ad ſolſtitium aſtiuū. Vtendum itaque eſt dulcibus aluū ſoluentibus,& quamminimū coeundū. Sunt autem ad ſolſtitium æſtiuum dies quadragintaquinque. Solſtitiū æſtiuū auget in homi-
H nibus bilem atram,vſque ad æquinoctium autūnale. Vtere igitur aqua frigida,& odoratis omnibus: & quāminimū venere vtere, aut minore læſione quàm de venere ſcriptū eſt admitte.Sunt autē ad æquinoctiū autumnale dies nonagintatres. AEquinoctiū autumnale auget in hominibus pituitam ac tenues fluxiones,vſque ad Pleiadum occaſum.Oportet igitur fluxiones detrahere,& acer-

ſima ac odoratiſſima exhibere, & quamminimè vomitũ facere, labori deditum eſſe, & à coitu abſtinere. ſunt autẽ ad Pleiadum occaſum, dies XLVI. Pleiadum occaſus auget in hominibus pituitam, vſque ad ſolſtitium hyber A num. Proinde acerbiſſima exhibere oportet, & vinum bibere quamiucundiſſimum, & pinguibus vti, ac labori deditum eſſe. Sunt autem ad ſolſtitium hybernum dies quadraginta quinque.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA Liber II,

Iano Cornario medico phyſico interprete.

DE FEBRIBVS, EX GALENO & aliis pluribus, Cap. I.

POſt ſanitatis tuendæ doctrinam, ad ægrotantium iam correctionem progredientes, à morbis ſimilarium partium, velut ſimplicioribus, initium ſumemus. Tales autem ſunt maximè qui febriles appellantur. Rurſus igitur Oribaſii ex Galeno compendiaria tractatione quammaximè, imò etiam aliorum plurimorum vtentes, nos quoque pauciſſima quædam relicta apponemus.

QVOT ET QVAE CAPITA IN FEBRIbu maximè morbis inquirere oporteat, Cap. II.

PRimùm quidem inquirere oportet an ſalutaris ſit morbus, aut pernicioſus: & ſi ſalutaris, vtrum acutus, aut diuturnus. Atque hæc quidem etiam in aliis magnis morbis inquirenda ſunt. Et tertiò, vtrum aceruatim iudicabitur, (quod maximè febriũ proprium eſt) aut particulatim ſoluetur.

PRINCIPIVM MORBI QVOD DIcatur, ex Galeno, Cap. III.

NOn idem eſt capitis dolor, & febris: quemadmodũ neque vigilia, & ciborum inappetentia, & totius corporis grauitas, aut laſſitudinis ſenſus. Verùm ſingula hæc aliud quiddam à febre ſunt, & febrem annuntiant. Febris irruẽs, & præſertim acuta, neque nos neque idiotã aliquẽ latere poteſt. Detur autẽ (ſi ita voles) etiã ipſã latere: at mirum fuerit ſi vltra horam ægrum lateat. Quapropter illud tempus principium morbi eſſe dicemus quando manifeſtè febrire auſpicati debuerunt.

VNDE COGNOSCENDVM SALVTArisne ſit morbus aut pernicioſus, Cap. IIII.

PErnicioſa ſigna ſunt, facies cadaueroſa, naſus acutus, oculi caui, & reliqua ab Hippocrate relata, ſi hæc non ex vigilia, aut vacuatione, aut inedia acciderunt. Et lucis ſplendorem fugere, aut lacrymari, non ex aliqua externa cauſa, neque oculis propriam affectionem habentibus: & alterum oculum minorem apparere: aut etiã albas ipſorum partes rubicundas, aut liuidas, aut nigras, aut etiam ſordes in ipſis: & in ſomnis albas oculorum partes apparere, palpebris foris non commiſſis, niſi multa euacuatio facta fuerit, aut hoc ſymptoma ipſis ex conſuetudine ſit: & dentibus frendere, aut delirare, aut floccos legere, aut feſtucas decerpere. Attendendũ eſt & ad decubitũ: nam ſupinum decumbere, & velut reſolutum, aut etiam de lecto defluere ad pedes, extremæ debilitatis ſignum eſt. Et adhuc peius, frigidum reſpirare ex naribus & ore: & pulſuum obſcuritas ac denſitas, & deficere ipſos, & ſudare ad animi deliquium, pernicioſum ſignũ eſt. Si igitur omnia relata ſigna, aut plura ex iis apparuerint, aut etiã pauciora, verùm valida, nullo præſente ſalutis ſigno, mors euitari non poteſt. At ſpiratio bona, & pulſus bonus, & mente valere, & bene ſe habere ad ea quæ offeruntur, & facies & decubitus ſimilis ſanorũ, bona & euaſuri ſigna ſunt. Et in ſumma, quæ maximè ſunt cõtraria naturalib⁹, pernicioſa ſunt: quæ verò ſimilia, ſalutaria. Cæterùm de prænotione ex vrinis, alui egeſtionibus, & ſputis, paulo pòſt dicetur.

VNDE COGNOSCIMVS ACVTVM, aut diuturnũ morbum, Cap. V.

MOrbi tempus ex quatuor notis cognoſcitur, ex morbi ipſius motu, ex ægrotantis habitu, ex pulſibus, ex febrium ſpecie. Ex morbi motu, hoc modo: Si quidem quatuor particularis exacerbationis tempora citius & in minimo tempore præterierint, peracutus fuerit morbus, cuius extremus terminus eſt ſeptimus dies: plerunque verò quarto die iudicatur. Si verò in ampliori quàm hoc eſt tempore, ſed vt non excedat duodecim horarum ſpa-
B tium, acutus præindicatur, qui intra decimumquartum diem iudicatur. At ſi ad plures horas ſe extendat, vt principium ſolum & augmentum in maiore diei ac noctis tempore perficiat, talis morbus diuturnus eſt. Quòd ſi nõ habeat morbus particulares exacerbationes, ſed ab initio ad finẽ vſque velut vna ſit exacerbatio, (quẽadmodũ in febribus continentibus) etiam hunc ex acutis eſſe dixeris. Cæterùm ex ægrotantis habitu hoc cognoſcetur; Si facies, aut etiam reliquum corpus, moderatam iam habeat contractionem, acutum morbum indicat: ſi verò
C penitus contractum non eſt, neque conſidit, diuturnus erit. copia enim materiæ indicatur longiore tempore cõcoquendæ. At verò ab arteriarum motu ſic; Magnus & vehemens & celer & denſus pulſus acutum morbum indicat: contrarius diuturnum. Verùm ex febrium ſpecie cognoſcitur, quatenus calidæ & ardentes acutum morbum indicãt: molliores & velut deliteſcentes intus, diuturnũ.

QVOMODO PRAENOSCAMVS AN iudicabitur morbus, aut ſoluetur, Cap. VI.

D EXiam relatis etiã hoc prænoſcimus, nimirũ ex febriũ ſpecie ac tẽpore, & fortaſſis in totũ ex febrium ſpecie. Calidæ enim & ardẽtes, & breuis temporis ſunt, & per excretiones iudicari tales ſolent: molliores autem, & diutius durant, & in abſceſſus plerunque erumpunt. Et ex relatis manifeſtum fit quòd non ſolùm quando morbus iudicatur, prænoſcimus, ſed etiam quomodo iudicabitur. Nam acutis magis per excretiones cõtingunt iudicationes, quemadmodum diuturnioribus per abſceſſum.

DE IVDICATORIIS DIEBVS, Cap. VII.

E IVdicatorii dies partim frequenter & fideliter ac bene ſoluũt, perfectè item, & manifeſtè, & cum certis notis: partim contrario modo. verùm decimuſtertius mediũ quodammodo locum habere comperitur. Et ſunt quidẽ ex ipſis qui iudicare ſolent, ſi vel modicum naturæ impetum nanciſcantur, velut eſt ſeptimus & decimusquartus: multi verò in vehementibus quidem motibus iudicant, aliàs autem nõ poſſunt. Quin neque omnes boni, ſimiliter boni ſunt: neque omnes mali, ſimiliter mali: neque
F iuxta ordinem, vtilitatem aut malignitatẽ habent. Primi igitur ordinis de numero bonorum ſunt, hoc modo: Optimus omnium eſt ſeptimus & decimusquartus. His proximè accedit nonus, & vndecimus, & viceſimus: & huic propè accedit decimusſeptimus, & quintus: & poſt hos quartus: & poſt hunc tertius, & decimusoctauus. Verùm his contrarii ſecundi ordinis ſunt hi. Peſſimus, & cum periculo & obſcurè iudicans, velut ex diametro ſeptimo oppoſitus, ſextus eſt. Huic autẽ ſimiliter octauus, & decimus poſt quos duodecimus, & decimusſextus, &
G decimusnonus. Inter hos autem medium locum habet decimustertius, vt qui non ſimiliter reiici poſſit velut ii qui in ſecundo ordine ſunt, neque ſimiliter his qui primi ordinis ſunt ſoluere ſoleat. Atque hoc quidem ordine dignitaris Galenus vſus eſt: verùm iuxta numerorũ ordinẽ boni ſunt, tertius, quartus, quint⁹, ſeptimus, nonus, vndecimus, decimusquartus, decimusſeptimus, decimuso-

ctauus,viceſimus:mali verò,ſextus,octau⁹,decimus,duodecimus,decimusſextus,decimusnonus:mediū autē locū habet decimustertius. Ex his iudicatoriis quidā etiam aliorum indicatorii ſunt,quos Hippocrates etiam contemplari iuſſit,& contemplandos nominauit,eò quòd iudicationes in alio iudicatorio die futuras præindicent, & cōtemplandas exhibeant: velut eſt quartus, qui futuram in ſeptimo die iudicationem præiudicat, ſi ſudores aliquos, aut humiditates,aut eiuſmodi quaſdam particulares euacuationes aut ſignificationes prius non factas efficiat, aut etiam concoctionis ſigna oſtendat. At Galenus etiā ſexti indicatorium eſſe dicit diem quartum, etiamſi ille nō ſit bonus. Verùm vndecimus decimiquarti indicatorius eſt,& decimusſeptimus viceſimi. Itaque vſque ad decimumquartū diem contentioſiſſimæ iudicationes fiūt: proximè verò ipſis accedunt quæ vſque ad viceſimum fiunt. Quæ verò poſt viceſimum vſque ad quadrageſimū,paulatim contentionem remittunt. Sunt autem primæ dignitatis, viceſimusſeptimus, triceſimusquartus,& quadrageſimus. Poſt hos verò viceſimusquartus, triceſimusprimus, & triceſimusſeptimus. Sed reliqua intermedia multitudo,à viceſimo vſque ad quadrageſimum in totum non iudicat: quemadmodum omnes poſt quadrageſimum diem penitus exoluti ſunt,concoctionibus magis ac abſceſſibus,non iudicationibus ſoluentes morbos. Proinde reliquos poſt quadrageſimum diem penitus cōtemnere videtur Hippocrates: ſexageſimi tamē ac octuageſimi,& centeſimi viceſimi rationem habet. Poſt hos autem,alios morbos in ſeptem menſibus, alios in ſeptem annis iudicari dicit,alios(vt veriſimile eſt)in duobus aut tribus annorum ſeptenariis.

QVOD IVDICATORIA SIGNA IN principio apparentia,mala ſint, Cap. VIII.

COncoctionis ſigna nūquā malè apparēt. omnis enim cōcoctio natura præualēte cōtingit,& propterea ſemper bona exiſtit. At iudicatoria ſigna quādoque malè apparēt,eo quòd iudicatio ambigua eſt,& modò bona,modò mala contingit: quemadmodum antea de iudicatoriis diebus dictum eſt.Neque igitur in principiis, neque in augmentis,ipſa apparere oportet, ſed in vigoris tempore in quo natura morbo ſuperior euadit.

QVOMODO FVTVRAM IVDICAtionem prænoſcere oporteat, Cap. IX.

SI augeantur & anticipent exacerbationes, & multo vehementiores fiant,& per tertium diem ſignificationē de ſe præbeant,& ſigna concoctionis in vrinis, aut alui egeſtionibus,aut etiam ſputis comperiantur,omnium maximè breui morbus iudicabitur: ſi verò lentè moueantur,& eadem hora irruant quotidie contingentes exacerbationes,poſt longius tempus futuram iudicationem expecta.Sed & eorum qui à rigoribus vehementer febricitant,vt ſolutio fiat fieri non poteſt,antequam rigor mitigetur.Nam hoc nihil remittente, contingere nequit vt iam vigorem morbus acceperit.quapropter multo minus declinatiouem ſperare oportet.

QVOMODO INSTANTEM IVDICAtionem cognoſcamus, Cap. X.

MOleſta morbi tolerantia omnem iudicationē præcedit: & ſi quidem in die iudicabitur,noctu præcedit:ſin noctu,in die.Et ſympromata accedunt, velut eſt capitis dolor qui prius non fuit,& collum cōdolet,& præcordium reuellitur,& ſpirandi difficultas repentina, & alia multa difficilia ſymptomata prius nō facta apparent. Et ſi his contingentibus pulſus non conſiderint, ſed magis in altum tollantur,& vehementiores fiant, cōfirmétque etiam inſuper iudicatorius dies,& hic maximè ex bene iudicantibus,non ſolùm futuram iudicationē, ſed etiam ipſam bonam expecta.Nec verò conſterneris inter hæc ſi delirantem hominem aut exilientem videris. nā & hæc lationis humorum ſurſumuerſus ſigna ſunt, quēadmodum rurſus deorſum alia,& imi ventris morſus, & tormē circa vmbilicum,& lumborum dolor, & murmuratio. Quandoque etiam alia eiuſdem generis ſigna apparent: & adhæc ſi per hæmorrhoidas æger vacuari

A cōſueuit,etiā huius circuitus tēpus concurrit. Similiter & de menſibus,ſi mulier fuerit quæ ægrotat, nihil abſurdi eſt per talē rurſus euacuationē fieri iudicationē.Sed & ſudores ex prægreſſis(velut veriſſimile eſt)madorib⁹,& præſertim in die indicatorio factis, & ex meatuū apertione prænoſcēdi ſunt. Cæterùm euacuationē per ſupernas partes, ex his maximè cognoueris.Inſpicere enim iā ad prædicta oportet: etiam ægrotantis faciem: & ſiqua in ipſa pars palpitet,aut venæ in temporibus pulſent, aut gena, aut naſus,aut oculus rubicundior fiat,magis ſperandū eſt. B Si verò etiam inuiti lacrymentur, aut etiam ſplendores oculis obuerſari imaginentur, & manus ad nares adhibeant velut ſcalpturi, tunc quidem non amplius fluxurum ſed iam fluentem ſanguinem videbis. Vbi enim ſemel atque iterum ſcalpſerint, erumpit. Morſus autem ſtomachi,& inferni labii tremor, iudicationem per vomitum ſæpe nobis indicauerunt.Et hæc quidem ſufficiunt. Accedit autem ad hæc & ægroti ætas,& natura,ſpem cōfirmans,& inſuper anni tēpus,& præſens conſtitutio.Si enim adoleſcēs fuerit ægrotus,aut aliàs natura calidus,aut C multi ſanguinis,adhuc magis ſperabis: ſi verò etiam antea ipſi ſanguinis euacuatio aut ægrotanti, aut ſano contigit(velut antea diximus)hoc vel ſolum efficiens eſt ad ſanguinis eruptionis ſpem exhibendam. Quòd ſi etiam tempus anni videris æſtatem, aut non quidem æſtatem, ſed aliàs calidam præſentem aeris conſtitutionem: & ſæpe illo tempore per ſanguinis eruptiones fuerint iudicati:& plenum ſanguine corpus fuerit, & conſuetarum excretionum ſuppreſſio: & hæc ſpem tuā augere poterunt. D Similiter autem & de reliquis euacuationibus ratiocinari oportet.Si verò horū quidem nihil viſum fuerit, verùm moleſta morbi tolerantia in quodam iudicatorio poſt viceſimum diē fiat,& hoc morbo in vigore cōſiſtēte:& dolores in quibuſdam articulis,aut circa aures, aut etiam in aliis partibus fiant,aut non quidem dolores, ſed ſudores particulares iuxta aliquam partem aſſiduè oboriātur: per abſceſſum iudicationē expectare oportet, & circa illā maximè partem abſceſſum futurū vbi ſudores,aut dolores, aut tumores facti fuerint.

E

QVOMODO FACTAM OPTIMAM iudicationem cognoſcamus, Cap. XI.

SI quidem euacuatio conueniens poſt concoctionem fiat, & febris ſoluatur in eo qui iudicatur, & idem ab aliis ſymptomatis liberetur, & pro ratione euacuationis coloratior fiat,& pulſum meliorem habeat,& ad exurgendum robuſtior euadat, &,quod omnium ſecuriſſimū eſt, bona tolerantia conſequatur, hæc optima eſt iudicatio: ſi verò quid ex his defecerit, tātum ab optima abeſt quāta fuerit vis eius quod deficit.

F

DE PVLSIBVS, EX GALENO, Cap. XII.

PVlſus eſt motus cordis & arteriarum, per diſtentionē ac contractionem contingens.Vſus eius duplex eſt. Per diſtentionem enim,qua velut expanditur ac aperitur arteria,frigidus aer ingreditur,ventilans & ſuſcitans vitalem firmitatem: vnde etiam animalis ſpiritus generatur. Per contractionem autem, qua arteriarum extremitates ad medium conniuent ac conſidunt,excretio fuliginoſa- G rum ſuperfluitatum contingit. Hæ verò arteriæ oblonga ſunt vaſa caua,velut venæ,& duas tunicas habent, tū propter relatum motum, tum quòd ſanguinem & ſpiritum continent: & enaſcuntur quidem ex corde,diſperguntur autem per omnes corporis partes. Omnes igitur arteriæ eodem modo pulſant & inter ſe & cum corde, vt ex vna de omnibus rationem inire poſſis. Non tamē fieri poteſt vt omnium motum quis ſimiliter ſentiat, ſed earum quæ ſunt in excarnibus corporis partibus,prōptius: obſcurius autem earum quæ ſunt in carnoſis. Neque autem decen- H tiorem, neque vſui commodiorem aliam attigeris ſi eas quæ ad manuum iuncturas ſunt omiſeris. Eſt igitur primum genus pulſuū quod circa motus tēpus & in diſtētione & in cōtractione conſideratur. Differētiæ ipſius ſunt, velox,tardus & moderatus. nam quicquid mouetur, aut velociter,aut tardè,aut medio modo,in tēpore mouetur.

Velox itaque eſt qui in modico tempore, per multũ ſpatium mouetur: tardus, qui in multo tempore, per modicum ſpatium mouetur: moderatus, qui medio modo circa motum ſe habet. Alterum genus eſt circa diſtentionis quantitatem. Quandoquidem enim omne corpus tres habet dimenſiones, longitudinem, latitudinem, & profunditatem: corpus autem eſt etiam ipſa arteria, tres habere & hanc dimenſiones neceſſe eſt. Verùm dum ſecundum naturam ſe habet animal, moderatè ipſam vndequaque diſtendi comperies: vbi verò præter naturam ſe habet, aliquando deficit, aliquando excedit aliquid, iuxta quamcunque tandem dimenſionem. In hoc autem meminiſſe oportet qualis erat pulſus naturalis: & ſi quidem latitudine maior comperiatur, latum vocare: ſi verò longitudine, longum: ſi profunditate, altum. Clarum verò eſt quòd etiam contrarios ipſis, & naturali minores, iuxta eandem rationem nominare oportet, anguſtum, breuem, & humilem. Ex iis verò qui in omnibus dimenſionibus ſimiliter ad ſtatum præter naturam mutantur, is qui penitus imminutus eſt, paruus: qui auctus, magnus appellatur. Tertiũ genus pulſuum eſt circa facultatis firmitatem. Differentiæ ipſius tres ſunt, vehemens, languidus, & moderatus. Vehemens eſt qui tactum medici robuſtè ferit: languidus, qui ægrè & debiliter: moderatus, qui medio inter hos modo, quem quidam naturalem eſſe putauerunt: nam ex ira & exercitiis vehementiorem fieri pulſum dicunt qui non ſit naturalis. Verùm iis Galenus ſe oppoſuit, non durabilem, ſed qui promptè tranſmutetur, eſſe dicens eum pulſum qui ob non naturales cauſas vehementior efficitur: qui igitur vehementior eſt, & non promptè mutatur, hic naturalis & moderatus fuerit. Quartũ genus eſt circa inſtrumenti, corporis arteriæ dico, compagem. Differentiæ huius item tres ſunt: aut enim durius eſt naturali inſtrumẽtum, & vocatur pulſus durus: aut mollius, & mollis dicitur: aut medio modo ſe habet, & iuxta hoc moderatus appellatur. Quintũ genus pulſuum eſt iuxta quantitatem humoris arteriæ: differentiæ ipſius ſunt, plenus, vacuus, & moderatus. nam & omne vas aut plenũ eſt, aut vacuum, aut moderatum humorem habet. Plenus igitur pulſus eſt (velut Archigenes definit) qui ſolidiorem exhibet arteriam, & occurſum ipſius humore refertũ: vacuus autem, qui bulloſam arteriæ excitationem facit, vt ad digitorum impreſſionem, progreſſus per vacuum occurrat. Hæc quinque pulſuum genera iuxta vnum arteriæ motum conſiſtunt. Quandoquidẽ verò qualitas caloris cordis magis quodam modo manifeſtè circa arteriam apparere videtur, voluerunt & hoc genus pulſuum ſextum ad prædicta annumerare. Ex reliquis generibus, tum quæ iuxta vnum, tum quæ iuxta plures pulſus ſumuntur, eſt & quod circa quietis tempus cõſiſtit, & quòd circa rythmũ & quod circa æqualitatem ac inæqualitatem, & quod circa ordinẽ ac ordinis turbationẽ. Quod igitur circa quietis tempus conſiſtit, & ſeptimum eſt à primo, diuiditur in denſum, rarum, & moderatũ. Quũ enim arteria duplici motu moueatur ex contrariis motibus compoſito, neceſſe eſt ipſi etiam duplices quietes coincidere, alteram poſt diſtentionem ante contractionem, alteram poſt contractionem ante diſtentionẽ: quam etiam ſenſu percipi poſſe quidam negauerũt. Quare inter duos motus, vna quies media intercedit. Cui igitur multum eſt quietis tempus, hic rarus eſt. cui breue, dẽſus: quum medium, moderatus. Octauum genus pulſuum circa rythmum conſiſtit. Eſt autem rythmus in ſumma, habitus aut proportio temporis ad tempus. In pulſu verò, (velut aliqui volũt) tẽporis motus ad tempus quietis, velut diſtentionis & contractionis ad aliquam intercedentem quietem. Verùm iuxta aliorũ ſententiam, temporis motus ad motum, velut diſtentionis ad contractionem: aut quietis ad quietem, velut internæ ad externã. Differentiæ rythmi primæ duæ, pulſus boni rythmi, & ſine rythmo. Quum autẽ dico Sine ryhmo, non nullum habentem rythmum dico: hoc enim fieri nõ poteſt: ſed eum qui malum rythmum habet: quemadmodum ſine voce & ſine collo eſſe dicimus eum qui malam vocem & malum collum habet. Pulſus autem ſine rythmo triplex differentia eſt. alius enim præter rythmum eſt, moderatam habens boni rythmi peruerſionem: alius alterius rythmi, amplius peruerſus: alius extra rythmum, qui bonum rythmum penitus corrumpit. Velut (exempli gratia) ſi in puero notas colligere velis, proprius ætati puerili pulſus iuxta rythmum contingens, boni rythmi pulſus appellatur: qui verò rythmum corrũpit, ſine rythmo. Et corrumpens qui quidem propinquæ ætatis rythmum aſſumit, pulſus præter rythmum appellatur: qui verò ætatis vigoris, alterius rythmi dicitur: at qui neque huius ætatis rythmũ conſeruat, extra rythmũ nominatur. Nonum genus pulſuum eſt quod in omnibus relatis generibus reperitur, circa æqualitatem ac inæqualitatem conſiſtens. Hoc aut in vno pulſu aut in pluribus conſideratur: & hoc à plurium congregatione ſyſtematicum appellatur, de quo velut manifeſtiore primùm dicẽdum. Æqualis igitur pulſus eſt qui conſequenter æqualis eſt, aut magnitudine, aut firmitate, aut velocitate, aut aliquibus aliis generibus, aut etiam omnibus. Inæqualis verò eſt qui conſequenter inæqualis eſt. Si enim (verbi gratia) omnes cõſequenter magnitudine æquales fuerint, æqualis magnitudine talis pulſus vocatur. Si verò primus & ſecundus & tertius æquales apparuerint, quartus autem inæqualis, clarum eſt quòd talis pulſus magnitudine inæqualis appellatur. Huius generis ſunt & intermittens & intercidens. nõ enim ſolùm circa vnũ aut plures magnos vnus apparet minor: ſed aliquãdo etiã totus motus penitus perit: & intermittẽs pulſus dicitur: quemadmodũ alter, intercidens huic contrarius, quum expectata quiete intermedia, velut ſuperfluus quidã incidit. Si verò ſecundus paulo minor fiat primo, & tertius ſecũdo, & quartus tertio, in æqualitate, & hoc vlterius contingat, tales pulſus Myurizontas & Myuros, *hoc eſt decurtatos* appellant, à figuris in acutum deſinentibus nomen transferẽtes. Et qui quidem ex ipſis perpetuò minuuntur, & nũquam à tali affectione ceſſant, in abſolutam motus interceptionem deſinunt: & vocamus ipſos Decurtatos deficientes. Qui verò ceſſant, duplicem differentiam habent: quidam enim ex ipſis, paruitatẽ eam in qua primùm ceſſarunt, ſeruant ſemper: quidam verò rurſus augentur, aut ad æqualem ei quæ ab initio fuit magnitudinem redeuntes, aut ad minorem, aut ad maiorem: atque hi, decurtati recurrentes appellantur. Fiunt etiã in vnius pulſus inæqualitate decurtati pulſus, de quib⁹ paulo pòſt ſuo loco dicetur. Ac huiuſmodi ſanè eſt cõgregatoria appellata pulſuũ inæqualitas. Quæ verò in vno pulſu conſiſtit, aut circa vnã arteriæ partem, aut circa diuerſas cõtingit: velut in tempore motus, circa vnam quidem arteriæ partem inæqualitas dicitur, quum aliter inceperit & aliter deſierit moueri arteria, circa vnũ digitum: incipiens quidem, velocior, deſinens autem, tardior, aut viceuerſa. Hoc autem trifariam contingit, aut cõtinuo manente motu, aut interciſo, aut recurrente & veluti bis feriente. Si quidem igitur continuus manẽs, & nõ interciſus, à velocitate ad tarditatem, aut viceuerſa mutatus fuerit, inæqualiter velox talis pulſus eſt & dicitur. Si verò interciſus quieuerit, & de cætero velocior appareat, dorcadiſſans appellatur, metaphora à dorcade animante accepta, quæ ſaltando ſublimis in aere conſiſtit, & improuiſum quendam ſecundum motum priore velociorẽ facit. At ſi poſt diſtentionem recurrerit, & prius quàm cõtrahatur penitus, iterum tactum ferierit, talis pulſus, bis feriens appellatur. Huiuſmodi verò quippiam & in incudibus fieri videre datur, quum mallei quidẽ ſemel per manum incuſſi ipſos ferierint, verùm incudis renixu reſiliſi, rurſus aut etiam tertiò feriant. Non ſolùm autẽ circa motus tempus, inæqualitatem circa vnam plagam, in vna arteriæ parte fieri cõtingit, ſed etiam circa facultatis firmitatem: non autem circa dimenſionum quantitatem. non enim fieri poteſt vt idem pulſus in eadem parte magnus ac paruus fiat: neque circa aliud pulſuum genus, ſed in partibus diuerſis. Cæterùm circa diuerſas arteriæ partes in vno pulſu inæqualitas duplex fit: quandoque continuo manente motu, & circa aliquos digitos arteria velocius mota, iuxta aliquos tardius: quandoque verò etiam interciſo, vt aliqui digiti motum deprehendant, aliqui non. Sed & circa diſtentionis

quantitatem, inæqualitas in pluribus partibus manifeſta eſt. Cuius generis ſunt decurtati, circa vnam plagam & nutantes & circumnutantes. Si enim circa interiorem digitum, magnus & qui in gibbum eleuetur pulſus occurrens, hinc iuxta rationem minuatur, ita vt circa exteriorem arteriæ partem ad ægroti pollicem minimus appareat, myουrus, *id eſt decurtatus*, appellatur, ad ſimilitudinem caudæ animalis muris: aut meιουrus, quòd in ſtar caudæ decurtetur ac imminuatur. Si verò circa medios digitos, magnus & qui in gibbū eleuetur occurrens, vtrinque minuatur minor apparēs: hūc Archigenes nutātem & circumnutantem appellauit, clarè declarare volens circa diſtentionem breuitatem, cum vtriuſque extremitatis velut nutatione. Non enim velut aceruatim reciſis, ſed velut inflexis vtrinque partibus, ad breuitatem contractus eſt, quū ſit magnitudine decurtatus circa vtraſque partes. At vbi inæqualitas circa magnitudinē, vt aut maturius aut tardius contingat, aſſumpſerit, & vndoſi & vermiculantes pulſus fiunt. Si verò etiam poſitus differentiā aſſumpſerit, & conuulſorii & agitatorii appellati conſtituuntur. Incipiendū igitur eſt ab vndoſis, in quibus nō ſimul apparet circa talem inæqualitatem tota arteria diſtendi, ſed aliqua ipſius pars primò, aliqua ſecundò, aliqua tertiò, alia quartò, motu continuo manente, ad eleuationis vndarum ſimilitudinem. Et quidam in directum tendentem vndam habent, quidam ad obliquum declinantem, & quidam in breui ſecundum longitudinem dimēſione altitudinem magnam habent: quidam viceuerſa: & aliqui latitudinem, aliqui anguſtiam. Similiter autem & circa velocitatem & firmitatem inæqualiter ſe habent. Si verò vndoſus totus ad paruitatem imminuitur, vermiculans appellatur, vermiculi greſſui ſimilis. Quēadmodū autem vndoſum pulſum minorem factum vermiculans excipit, ſic vermiculantem formicans, quum pereūtibus motibus multis, in vnum & eundem penitus paruum deſierit. Appellatus autē & hic eſt à ſimilitudine ad animal formicā, tùm propter paruitatem, tum propter motus ſpeciem. Eſt enim valde paruus formicans, quo minor alius non exiſtit. Similiter autem & languidiſſimus omnium ac denſiſſimus: non tamen velox, velut Archigenes putabat. Huic propinquus eſt pulſus hecticus appellatus. Quēadmodum enim febris hectica, ita etiam pulſus hecticus eſt, qui nullam magnam mutationem facit, ſed ſemper ſimiliter manens, connecténſque velut ab initio incepit, & nunquam deſinens, toto habitu morboſè mutato. At verò conuulſorii pulſus, dum vtrinque ab extremitatibus retrahuntur, & tenduntur ac conuelluntur, velut chordæ cuiuſdam intentæ ſenſum exhibere videntur. Verùm in agitatoriis nihil tale eſt, ſed maior in iis diſtentio eſt, vt quædam arteriæ partes vno & eodem tempore ſurſum ferantur. Et ſanè motum ipſorum iaculis quis maximè aſſimilare poſſit, quæ vehementer emiſſa, dum vibrantur ac agitantur, celeriter feruntur. Porro pulſus ſecantis quippiam modo ſe habens, tunc eſt quum pars aliqua arteriæ diſtenta eſſe apparet, aliqua verò non, duriore nimirum ipſa apparente. Habet etiā quid agitatorii hic pulſus, & velox quidem eſt ac denſus, non autē ſemper magnus. Decimū ſupra relata pulſuum genus eſt quod ex inæqualitate generatur, & circa ordinem ac ordinis turbationem conſiſtit. Nam ordinatus ac inordinatus, ſectò inæquali in æqualem iuxta circuitus & in penitus inæqualē, ex vtroque ſegmento generationem habent: ordinatus quidem, circa æqualitatē circuitum: inordinatus autem, rurſus circa abſolutam inæqualitatem. Etenim æqualis pulſus, penitus eſt etiam ordinatus: (ſi quidem conſequenter æqualem ipſum eſſe diximus) inæqualis autem, non penitus inordinatus. Si enim æqualitatem corrumpat, circuitum autem aliquem ſeruet: velut verbi cauſa, in quantitate diſtentionis, ſi duos contingat fieri magnos & vnū paruum: deinde rurſus duos magnos & vnum paruum, & ſic conſequenter: vocabitur talis, inæqualis quidem, verùm ordinatus. Si verò ad hoc quòd æqualitatem corrūpit, neque ordinem aliquem inæqualitatis conſeruet, ſupra inæqualitatem etiam inordinatus eſt: ſimiliter etiam in aliis generibus. Cæterùm ex inordinatis quidam per

A totum inordinati ſunt, neque minimum quendam circuitum conſeruantes: quidam verò iuxta circuitus ordinati. Nam in quantum continuum ordinem nō ſeruant, vocabuntur inordinati: in quantum verò per longum, circuitum quendam ſeruant, iuxta circuitus ordinati: velut ſi cōtingat duos fieri magnos & duos paruos, deinde tres magnos & tres paruos, & quatuor magnos & totidem paruos: & rurſus velut reflectentes, duos magnos & duos paruos, & tres magnos ac totidem paruos, & conſequenter eodē modo. Illud porro ſciendum eſt, vniuſcuiuſque aliorum contrariorum medium quendam eſſe: verùm æqualis & inæqualis medius nullus eſt, neque ordinati & inordinati, præterquam ſi iuxta circuitus ordinatum, medium dicere velis inter ordinatum & inordinatum. Et aliorum omnium medii, ſecundum naturam ſe habent, excepto eo qui inter vehementem & languidū medius eſt: inter hos verò æqualis ſolùm ſecundum naturam eſt: alii autem præter naturam, & inæqualis, & ordinatus, & inordinatus. Hæc ſunt genera pulſuum omnia, & differētiæ ipſorum ſecundum genera. Quidā verò etiam alia C duo ad hæc annumerant, alterum circa poſitionem arteriæ, iuxta quod ſurſum ac deorſum, & ad dextra & ad ſiniſtra traducta eſſe videtur: alterū, quod circa hoc vt aut maturius aut tardius contingat, cōſiſtit. Ex quibus vndoſos & agitatorios pulſus eſſe diximus. Et nos quidē breuis compendii ergò, ſimplices tātùm differētias tradidimus: verùm ex relatis facilè has componentes, etiam compoſitas inueniemus. Cæterùm cōſequens fuerit etiā cauſas pulſus mutantes referre, ad quas ſequitur etiam prænotio quæ ex ipſis contingit. Initium autem à magnitudine D ſumemus, quoniam hæc aliis manifeſtior exiſtit. Magnus itaque fit pulſus aut ob vrgentem neceſſitatem, quæ eſt caliditas in corde redundans, externam appetens refrigerationem, & velut ventilationem: aut ob corporis gracilitatem, velut paulo pòſt oſtendemus. Augeſcit autem caliditas, aut propter naturales cauſas, velut ætatem vigoris, aut puerilem, aut ſimpliciter calidum tempus, item & regionem, & temperaturam calidiorem: aut ob cauſas non naturales, velut aerem nos ambientem calidiorem, balnea calida, exercitia, cibos, vinum, medicamenta calidiora: E aut propter cauſas præter naturam, velut intemperiem calidam, aut humorum putrefactionem, aut iram, aut ſimiles. Diſcernes autem ſingularū cauſarum pulſum, ex eo quòd cauſæ naturales durabilem & quæ ægrè tranſmutetur magnitudinem faciunt: reliquæ verò facilè mutabilem, adeò vt etiam adhuc tangente te ſæpe, aut omnino paulo pòſt, penitus diſcedat. Et magnis quidem pulſibus propter balnea calida etiam mollitudo accedit: quemadmodum rurſus iis qui ob calidam & maximè cum ſiccitate coniunctam intemperiem tales ſunt, duritia. Qui verò moderatè ſe exercuerunt, aut defricti ſunt, medio F modo ſe habent circa duritiem ac molliciē. Verùm partes circa pectus calidiores magis habent: quod ſanè etiā iratis contingit. At magnis pulſibus ob vinum, aut cibū, aut iram, ad magnitudinem etiam vehementia accedit. Quicunque verò occultare ſtudent iram, aut aliud quid factum ab ipſis, citra medici permiſſionē, (quemadmodum ille qui calidum accepit medicamentum, & celare id voluit medicum, ſimul cum tactu manus interrogantem) iis ad magnitudinem manifeſta inæqualitas adeſt. G Ad hoc verò etiam ægroti mores ac conſuetudo nō parum conferunt ad dignotionem. Conſuetudo quidem, medicamentis dedita: mores autem, improbi, & ad ſuſpicionem eximendam callidi. Qui verò ob humorum putrefactionem magnus eſt, is ad magnitudinem etiam contractionem magis feſtinantem habet. Cæterùm ad hoc vt magnus fiat pulſus, non ſolùm neceſſitas ſufficit, ſed opus eſt etiam facultate inſeruiente, & moderato inſtrumento, iuxta duritiem ac molliciem. Aucta itaque in corde caliditate ob quamcunque tandem ex relatis cauſis, primùm quidem fit magnus pulſus: vbi verò non H ſuffecerit neceſſitati magnitudo, ſtatim ipſi etiam velocitas accedit. Si verò neque ſic ſuffecerit, etiam denſitatem aſſumit. Parui autem & tardi ac rari pulſus à contrariis fiunt. At verò vbi à magno & veloci ac denſo ad

cōtrarios mutatio cōtingit,neceſſitate nimirū deficiēte,
nō amplius id quod primùm in pulſu factū eſt,etiam pri-
mùm ceſſat:ſed id quod poſterius acquiſiuit,primùm ab-
iicit,ſtatim quidem euadens rarus, deinde tardus, poſtea
etiam paruus.Si verò amplius deuenerit ad tarditatem ac
paruitatem,rurſus raritas in denſitatem tranſit, quò per i-
pſam neceſſitas perficiatur. Atque hæ quidem ſunt ma-
gnitudinis,& velocitatis,ac denſitatis, & contrariorum i-
pſis pulſuum cauſæ. Coniungenda verò his eſt & muta-
tio pulſus circa vnam ſolùm dimenſionem.Latitudo igi-
tur ſolùm augetur,propter humiditatem maximè redun-
dantem,aut ſecundum naturam,aut etiā ab externis cau-
ſis: quemadmodum altitudo propter inſtrumenti molli-
tiem, facultate ad hoc coadiuuante.Longitudo verò ob
ſiccitatem,& circumſitarum carnium eliquationem, ma-
nifeſtò fit, aliis dimenſionibus collapſis. Non enim lon-
giorē quàm ſecundum naturam,fieri arteriam contingit.
Et talem ſanè pulſum magis propriè gracilem quis appel-
larit,quemadmodum contrarium ipſi, ſecundum latitu-
dinem ac profunditatem ſolùm auctum,amplum. Cōtra-
riis autem harum affectionibus pulſus quandoque inci-
dit,& iuxta aliquam aut aliquas dimenſiones impeditur,
humilis aut anguſtus aut breuis apparēs , quum talis non
ſit:ſed ob pinguedinis alicuius craſſitudinē, aut carnibus
aut membranis impedientibus : quandoque etiam totus
paruus apparet,quum reuera non ſit paruus , & languidus
ſimiliter.Et quid dico ? ſæpe enim abſoluta pulſus inter-
ceptio quibuſdam eſſe viſa eſt per omnes arterias , quum
re vera non eſſet,& præſertim negligentius tangentibus,
ſed propter carnium copiam latente motu, qui verè lan-
guidꝰ exiſtit . Nō enī fieri poteſt vt perfecta pulſus inter-
ceptio contingat viuente adhuc homine: quemadmodū
rurſus in excarnibus etiam pulſus parui videntur eſſe mà
gni.Eliquato igitur vehementer corpore,& quæ circa ſpi
nam eſt arteria,ſæpe contingentibus ſummum ventrem,
motum ſignificat:& quædam aliæ in artubus , quæ prius
inconſpicuæ erant. Quapropter omnes cauſas diligenter
animaduertere oportet,nequa nos lateat dignotio.At ve-
rò pulſus vehemēs præ robore facultatis fit, ſi nulla ex re-
liquis cauſis reluctetur,velut neceſſitas exoluta,aut inſtru
menti duritia.Languidus autem pulſus,debilis facultatis
vel ſolius ſoboles eſt , etiamſi nulla alia cauſa adſit. Nam
vehemens pulſus omnibus cauſis opus habet ad ſui gene-
rationem: verùm lāguidum vel ſola debilitas efficit. Qui
igitur ab initio vehemens eſt,ad ætates,& tempora,& re-
giones,& temperaturas temperatas conſequitur: lāguidus
autem ad intemperatas. Qui verò ex languiditate ad ve-
hementiam tranſit,facultate ex prægreſſa debilitate cor-
roborata contingit. Corroboratur autem vel per ea quæ
in ipſo ſunt corpore,velut humorum concoctionem, aut
excretionem, aut iram: vel per externa,velut vina,cibos,
exercitia,& quæ intemperiem corrigunt. Exoluunt autē
facultatem inediæ,vigiliæ, euacuationes immodicæ,tri-
ſtitiæ,curæ,dolores maximè animi deliquia inducentes,
& quæ intemperiem efficiunt. Quidam verò inexercita-
ti durum pulſum putauerunt eſſe vehementem : verùm
qui ratiocinatione & tactu exercitatus eſt , eum non fe-
fellerit.Nam vehemens plerunque cum magnitudine in
altum tollitur,robuſtè tactum feriens : durus autē magni-
tudinem nō ſuſcipit,propterea quòd arteria ægrè cedit.
durus itaque fit pulſus propter inſtrumenti duritiam.Hāc
autem frigiditas immodica,aut ſiccitas, aut tenſio ab in-
flāmatione, aut cōuulſio efficit. Statim autē ad duritiam
& paruitas & velocitas,quandoque etiā denſitas pro ma-
gnitudine,ob neceſſitatem conſequitur.At mollis pulſus
ad humiditatem arteriæ ſequitur.Hanc autem humidio-
rem efficiunt,ex iis quæ præter naturam nō ſunt, cibi hu
midiores,& balnea plura,& ſomni multi, & victus delica
tior,& animi iucunditas: ex iis verò quæ præter naturam
ſunt,ſopores,lethargi,hydropes,& reliqui morbi pituito-
ſi. Porro plenus pulſus, aut humorum copiam , aut cibo-
rum,aut vini potus redūdantiam indicat: quemadmodū
vacuus contraria.aut enim inediā,aut vacuationē. Quòd
ſi calidius occurrat arteriæ corpus, multam in corde ca-
liditatem, reliquo corpore perfrigeſcente, aut conuulſo-
riam aliquam arteriarum affectionem ſignificat, per vio-

A lentum motum caleſcentium. Verùm Archigenes dicit
arteriæ locum propriè in ſtupore correptis , catochis ap-
pellatis,calidiorem reperiri: velut quibus conuulſio im-
minet cum graui in ſomnum delatione. At verò rythmi
ratio ſi æqualis eſt in motu ac quiete,totius corporis tem-
periem indicat,quantum in ſeipſo:aut non magnam mu-
tationem,velut in puerili ætate,& corporibus alioqui tē-
peratis. Si verò longius fuerit quietis quam motus tem-
pus,caliditatem prædominari indicat : velut in ætate vi-
goris,& iis vicinis : quēadmodū ſanè in ſenilibus corpo-
B ribꝰ æqualiter frigidis lōgius eſt motus tēpus quàm quie-
tis. Id autem ſciendum eſt, inæqualitatem circa rythmū
menſuram eſſe eius quæ circa velocitatem ac denſitatē
conſiſtit: hanc autem velut materiæ rationē ad rythmū
obtinere. Intermittētes & intercidentes pulſus fiunt dū
premitur & velut grauatur facultas: verùm intercidentes,
minorē læſionē,deficiētes maiorem indicant. Et in ſum-
ma,facultas quæ premitur ac grauatur,ad inæqualitatem
ac ordinis turbationē, pulſus mutat,tum ad aliā omnem,
tum ad eam quæ circa vehementiam & magnitudinem
C contingit. Quum autem decurtati pulſus duplices gene-
re demōſtrati ſint, (aut enim in congregatoria inæquali-
tate,aut in ea quæ fit circa vnum ictum,reperiuntur)defi-
cientes quidem extremam facultatis collapſionem indi-
cant : redeuntes autem & recurrentes,etiam ipſi imbecil-
lem quidem, ſed adhuc repugnantem & reſiſtentem ac
renuentem declarant.Qui verò circa vnum ictum decur
tati ſunt, & nutantes ac circumnutantes appellantur,in
iis qui paulatim emarcuerunt maximè ſunt,& in inflam-
mationibus non ſolutis:imò & in plurimis quomodocū-
D que marceſcentibus exiſtunt,dum corpora circa arterias
cōſumuntur. Inæqualiter veloces & dorcadiſſantes pul-
ſus ad febriles maximè caliditates conſequuntur. Verùm
ſi quidem principia diſtentionis exoluat pulſus, & finem
ipſius ac contractionis principium acceleret , putredinē
præualentem indicat,natura ad fuliginoſarum ſuperflui-
tatum excretionem feſtinante: ſi verò viceuerſa, contra-
ctionis principium exoluat, ad diſtentionem autem ma-
gis feſtinet , caliditatem magis prædominari ſcito,refri-
gerationem appetentem.Conſequitur ad hos in febre e-
E tiam denſitas plerunque , quandoque etiam magnitudo,
ſi nō facultas aut inſtrumēti duritia impediat.Augeſcēte
verò arteriæ duritia,& facultate non debili exiſtente, bis
feriens fit pulſus . At vndoſus ad humidiores affectiones
maximè ſequitur,& ex his magis ad hydropes ſubtercu-
taneos , & lethargos , & peripneumonias. Vbi verò ſolui
inceperit facultas , adhuc tamē interim modicè reſiſtit,
vndoſus in vermiculantē tranſit:extremè verò ipſa colla-
pſa,& hunc formicās excipit. Hecticus pulſus propriè ta-
beſcentibus, & alioqui marceſcentibus adeſt. Cōuulſo-
F riuspulſus fit neruorum principio inflammatoriam quan-
dam affectionem habente ,velut in phreniticis & comi-
tiali acuto correptis: quando etiam moriuntur ita affecti
dum adhuc calidi ſunt , contrario planè modo iiſqui ſyn
cope corripiuntur. illi enim dum multum frigidi ſunt,
adhuc viuunt . Agitatorius autem fit pulſus , quum ne-
ceſſitas quidem opus habet magna diſtentione , & robur
vitale operari poteſt,ſolum autem arteriæ corpus contra-
dicit,quod præ duritia ad magnam diſtentionem eleua-
ri non poteſt:quemadmodum in inflammationibus ma-
G gnis,& diuturnis obturationibus. Porro pulſus ſecāti
quippiam modo ſe habens, in totum inflammationem
ſignificat,& maximè alicuius neruoſæ partis.Non minus
autem & pleuritidis proprius eſt, ſi remiſſus eſt, mollis &
facilè concoquendæ:ſi intentus, difficilis & ægrè conco-
ctilis,quæ cū debili quidē viriū facultate,acutè periculoſa
eſt:cum forti verò , diuturno tempore concoquetur. Aut
enim in ſuppurationē ſæpe trāſit,aut tabidus marcor ipſi
excipit.Illud autem noſſe oportet, quòd ad inæqualitates
ordinis turbatio ſequitur : raro verò inuenire datur inæ-
qualem pulſum ordinatum.Et ſanè minores læſiones,inæ
H quales & ordinatos : maiores , inæquales & inordinatos
pulſus efficiunt. Atque hæ quidem ſunt ſimplices pulſuū
cauſæ ac prænotiones. Ex iis autem & compoſitæ nō dif-
ficulter inueniuntur, velut etiam in ſermone de differen-
tiis ipſorum diximus.

DE ALVI EGESTIONIBVS, Cap. XIII.

ALui egeſtionum optima eſt mollis & cōpacta,& quæ tēpore conſueto,quo in ſanitate prodibat,egeritur: talis autē eſt ſubfulua,cum conuenienti compage,& non valde graueolens:quæ verò præter hæc,bona nō eſt. Quæ igitur ſimilis colore eſt iis quæ in cibo accepta ſunt,& tenuis,& ſine humorum exſuccatione,& citò progreſſa, incocta eſt. Quæ verò fulua & meraca,in principio quidē bilioſiorem indicat morbum: ſi verò circa declinationē talis excernatur,corpus commodè expurgari indicat. Cū virore pallida,æruginoſæ bilis nota eſt:nigra, aut atræ bilis,aut ſanguinis iſtic aduſti. Liuida, frigiditatem quandam,& internarum partium non leuem mortificationē indicat. Pinguis,colliquationis pinguitudinis quæ eſt in corpore,nota eſt: quemadmodū rurſus viſcoſa deterior pingui eſt,& animalis partium colliquationem indicat. Quæ verò valde graueolens eſt, non exiguam ſignificat putrefactionem. In omnibus autem his,ſi non iuxta acceptum cibum qualitas fuerit eorum quæ egeruntur, hoc modo affectionem conſiderare oportet. Omniùm verò peſſima & pernicioſa eſt alui egeſtio quæ nigra eſt,& liuida,& pinguis,& citò progreſſa.

DE VRINARVM SIGNIFICATIONE, Cap. XIIII.

QVemadmodum in alui egeſtionibus,ſic etiam in vrinis,regula ſanorum vſi,de ægrotis ſignificationes ſumemus. Vrina itaque optima eſt quæ ſanorū vrinis ſimillima eſt: talis autē eſt ſubfulua & ſubflaua:ſtatim verò & craſſitudinem moderatam hæc habet. Quum autem triplex vrinarum turbatarum differentia ſit,(aut enim mictæ tales,paulo pòſt ſubſidunt,aut perpetuò ſimiliter manent:aut puræ excernuntur,& poſtea turbantur) tertia ex relatis mala eſt,prima moderata, in medio autem ambarū ſecūda. Quæ verò extremè cruda eſt,hoc eſt quæ exactè aquoſa eſt,velut deſperatæ concoctionis ſymptoma, venoſi generis eſt. Vbi verò etiā citò exit,vrinæ profluuium quod diabetes vocatur, oboritur. Atq; hæc ex crudis vrinis peſſima eſt: cōſequens eſt tenuis adeò ac alba velut aqua. His proxima eſt alia vrina quæ in multis morbis apparet,propè admodū accedens ad vinum tenue & album. Ab hac conſequitur ſubpallida:pallida verò fuerit etiam ſubfulua, & concoquitur iam pro coloris ratione. Verùm & craſſitudine in tantū ab aqua ſecedere ipſam oportet(ſi probè concoqui debeat)quantum colore. Si verò colorem ſecundum naturam exactè ſeruans, ſubſidentiam albam ac læuem & æqualem ac multam habet,concoctionis quidem exactæ nota eſt, verùm copioſum crudum humorē expurgari indicat. Sed etſi moderatè craſſior fuerit, & ſubſidentiam aliquam habuerit, non penitus iā cruda eſt. Si enim aut farinæ craſſiori,aut laminis, aut furfuri ſimiles,aut liuidas,aut nigras, aut pallicātis viroris,aut graueolentes ſubſidētias habuerit,præter hoc q; omnis huiuſmodi cruda eſt, etiā aliàs pernicioſa exiſtit. At verò vrinæ boni coloris,ſimúlque aut ſubſidentias albas,& læues,& æquales,aut nubeculas quaſdam conſimiles,aut quædam in medio innantantia facientes, omniū vrinarum optimæ ſunt:& maximè quarum ſubſidētia talis fuerit. Secūdo loco ſunt quarum innatātia talia ſunt: tertiò, quarum nubeculæ. Et in ſumma,quæ in vrinis vtiliter feruntur,quanto magis deorſum ſubſiderint, tanto meliora exiſtunt.

DE SPVTORVM NOTIS, Cap. XV.

QVæcunque ſputa ſubflaua ſunt,& ſubfulua,& ſubſpumoſa ac tenuia, ſolius cruditatis notæ ſunt, & nullū grauius malum indicant. Quæ verò meraco modo flaua ſunt, & fulua,& ſpumoſa, & cùm virore pallida, viſcoſáque ac rotūda,& his magis adhuc nigra, mala ſunt. Nam ſanguine ſolùm excepto,quiſquis aliorum humorū meracus fuerit,malam affectionem indicat,quæ ex flammea caliditate ortum habet. Cruenta igitur ſputa moderata ſunt,flauæ verò aut atræ bilis, horrenda. Verùm inſpicere inſuper oportet etiam eductionis ipſorum modū. Si enim facilè expuātur,manifeſtum eſt talia eſſe bona, contraria verò,mala. Perfectæ itaque concoctionis no- A ta eſt,ſputum læue,album,& æquale,& compage neque liquidum, neque nimis craſſum: abſolutæ verò cruditatis nota eſt,id quod omnino non expuitur. Si verò expuatur quidem, ſed tenue, concoctionis languidæ ſignum eſt. Sin autem meracum fuerit, fuluum aut flauum, non bonum eſt: ſi verò liuidū,aut æruginoſum,aut nigrum, pernicioſiſſimum.

DIARIARVM FEBRIVM COGNItio ac curatio, Cap. XVI.

FEbrium diariarum proprium & inſeparabile ſignum B eſt vrinarum concoctio in prima die. Sed & caliditatis iucunditas,,proprium ac inſeparabile talium febrium ſignum eſt. Verùm poſt primam febris ſolutionem, certiorem cognitionem habebis. nam & arteriarum motus tunc per omnia aſſimilatur ſanorum motui, quum nulla alia febris ad naturalem ſtatum reuertatur: & ægri bona tolerantia,magnum etiam ipſa ſignum eſt. Facilè verò his febribus corripiuntur ii quibus defluxiones corporis nō ſunt vaporoſæ, ſed acre quiddam & velut fumoſum habenti hi autem ſunt calidi ac ſicci temperamento, & o- C mnino ex amara bile bilioſi. Eos igitur qui ex laſſitudine febrierunt,pinguiter ſimúlque molliter fricare oportet, ac lauare: qui verò ob ſiccitatem,minus quidem illis fricare,ſed plus lauare. Ex curis autem, & mœroribus, & vigiliis,& ira illapſos,lauare non ſæpe, ſed oleo multo tepido minimum adſtrictionis participāte parum fricare,& vt mos eſt lauare. Ex ardore verò febri correptos, ſtatim ab initio frigefacientibus curare oportet,& balneis pluribus:minimè autem oleo largo,ac frictione. Frigefaciētia ſint,roſaceum,& oleum omphacinū abſque ſale præ- D paratum. Verùm hæc ipſa vehementer frigefacta ſincipiti affundere oportet,& declinante febre lauare. Si verò quis perfrigeratus febrierit,& hunc lauare oportet in declinationibus. At ſi vnà cum grauedine ac defluxione febriant, priuſquam cōcoquantur illæ,lauare non oportet. Verùm eos qui ex ardore febriunt,etiam illo præſente lauare conuenit: qui verò ex frigiditate,iis caput rigandum eſt moderatè calefacientibus, velut eſt irinum ac nardinum. In quibus autem meatuum cutis coarctatio febrem efficit, iis conueniunt balnea dulcium aquarum tempe- E ratarum,& frictio rarefactoria,& exercitia,& victus ſucci dulcis. Si verò ob inediam fiat febris, prima exacerbatione inclinata ad balneum inducantur,& oleum plurimum tepidum affundatur, leniſſiméque defricentur, & plurimum temporis in ſolio calido immorentur. Vbi verò egreſſi ſunt,& vires refecerūt,ad balneum rurſus inducātur:& poſtea calidam aquam bibant, & ptiſſanæ ſuccum, quandoque etiam lactucæ:& teneræ carnis piſces ſumant ex albo iure. Communis autē victus ſpecies in omnibus ſit boni ſucci, facilis cōcoctu, nuſquam circa meatus hæ- F rens. Vinum dandum eſt aquoſum & aſpectu & facultate. Oportet autem circa primum primæ exacerbationis febrilis inſultum,aliquando horum aliquos nutrire, in quibus corporis intemperies ad caliditatem ac ſiccitatem emota febres accendit. Qui verò ex glandularum inflammationibus febriunt, ne interrogant quidem medicum quid facere oporteat: verùm hulceris ex quo inflāmatio oborta eſt,prouidentia habita,circa exacerbationis declinationem lauātur. Conuenit autē ipſos prohibere à vino donec inflammatio fuerit ſoluta,& tenuiore victu vti.

G

PVTREDINOSARVM FEBRIVM cognitio, Cap. XVII.

PVtredinoſarum febriū cognitio cōtingit ex eo quòd nulla externa laceſſens cauſa præceſſit. Sed & quòd à rigore incepit, neque ardore, neque frigore vehementi prægreſſo, proprium & hoc ipſum eſt febrium putridarum: quemadmodū etiam pulſus compreſſio. Sic autē nomināt, quū incipiēte exacerbatione ſatis paruos ac ipſos inæquales habēt pulſus. hoc enim præcipuè taliū febriū proprium eſt. Quin & maxima putridarum febrium no- H ta eſt caliditatis qualitas. Fumoſa enim eſt,vt tactum perrodat: proprium item maximè harum febrium eſt,vrinarum cruditas,& languida concoctio. Magna verò & memorabilis nota concoctionis in primis vrinis, nunquam in talibus febribus apparet.

PVTREDINOSARVM FEBRIVM curatio, Cap. XVIII.

SI vires robuſtæ fuerint, febrienti ex putrida febre ſtatim vena ſecanda eſt, ſi abſit cruditas ventris: verùm viribus debilibus, aut ætate impediente venam non ſecabis. Poſt ſanguinis autem euacuationē, putrefacta expurgare oportet per vrinas, ventrem, & ſudores. Si verò ſua ſponte aliquando impetum ad os ventris fecerint, etiam per vomitus: alioqui præter naturam irritare nō oportet. Eligendæ verò ſunt materiæ quæ circa hoc vt calefaciāt ac ſiccent, relatas euacuationes efficere poſſunt: velut eſt ptiſſanæ ſuccus, aqua mulſa, acetum mulſum, fauorū cremor coctus, & apii radix. Quum autem aluus nō ſubit, aquam mulſam cum oleo per clyſterem infunde. At totū corpus rarefacere non conuenit ante euacuationem: facta autem euacuatione, rarefacere licet aliquo tepidam habente caliditatem, quale eſt chamæmelinum. In hoc tempore etiam vinum aquoſum potum omnes excretiones mouet: & balneum temperatum ex aqua dulci. Cæterùm vbi magnitudo febris reſiſtit, neque vino, neque balneo vtendum eſt, neque vnctionibus rarefacientibus. ſed frigida aqua in his febribus cōmodè bibitur, ſi non quid impediat etiam hanc. Si igitur facultates virium robuſtæ fuerint omnes, & febris ardentiſſima, & concoctionis ſigna manifeſta, frigida confidenter danda eſt. Si verò etiam carnoſus fuerit, & conſtitutio aeris calida ac ſicca, & in ſolium aquæ frigidæ ipſum immiſeris, non lædetur. Moderata verò ſi eſt febris, & vires robuſtæ, vnà cum cōcoctionis ſignis, talibus balnea proſunt, & vini potus, & rarefacientia vnguenta.

TERTIANARVM COGNITIO, Cap. XIX.

FEbris tertiana quæ ex flaua bile motā generatur, ſtatim ab initio rigorem non exiguum inducit, qui à quartanario rigore differt eo quòd pungi ac vulnerari corpus videatur. in quartanis autem inſultus vehementē perfrigerationem habet. Verùm quotidianas febres neque præcedit rigor, ſed perfrigerantur ſolùm. Eſt autem & in tertianis ordo pulſuum exactus. Infert autem ſitim circa vigorem, vehementem, & hominem perurit, & paulo pòſt in vigore conſiſtit, & calor vndiquaque æqualiter extentus eſt. Si verò manum adhibeas, iuxta primum occurſum caliditas multa & acris occurrit, quæ velut cū vapore quodā effertur: vincitur tamē paulo pòſt ſub manu eiꝰ qui perſeuerat. Vbi verò bibit, ſtatim ſanè copia calidi vaporis per cutem exurgit, nuntians ſudores. Vomitus autē bilis comparet, aut venter deorſum erūpit, & biliosa mingunt. Poſt hæc ad febris quietē deſinit, vbi exacerbationis tempus non plurium quàm duodecim horarum fecit. Eam igitur quæ intra duodecim horarū tempus quieſcit, tertianam exquiſitam nominamus: quæ verò diuturniorem exacerbationem habet, eam ſimpliciter tertianā vocamus: quæ autem longiſſimè extentam exacerbationem habet, exiguum verò interuallum, eam rurſus vocamus tertianam extentam.

TERTIANARVM CVRATI[O], Cap. XX.

TErtianā exquiſitā velut à flaua bile orientē, humectare ac frigefacere oportet, & quod in vētrem cōfluit, per vomitus ac deorſum euacuare, ſed & per vrinas ac ſudores via aperta deducere. Vēter itaque mollibus infuſis moueatur: vrinæ verò apio & anetho in potionibus maceratis promoueantur. Et ſi concoctionis ſigna appareant, confidenter iam etiam abſinthium dato. Balnea ex aqua calida potabili conueniunt, & neque nitrū, neque ſal, neque ſinapi in balneis aſpergatur: ſed oleo quammaximè calido affuſo circumcirca, in ſoliū immittito. Eos autē qui balnea amant, etiamſi bis laueris, nihil deliqueris. Si verò etiam concoctionis morbi ſigna appareant, non peccaris ſi ſæpe laueris. Vinum, priuſquam concoquatur morbus, penitus prohibendum eſt: vbi verò cōcoqui incepit, tenue & aquoſum ac modicum prima die dato. Et cibi qui humectant ac frigefaciunt commodi ſunt. Abſtinēdū eſt à melle, ſinapi, ſalſamento, & natura calidis. Atque hæc quidem veterum curatio erat: & nihil miri eſt, quum illius temporis homines in exercitiis & alimenti

A inopia degerent: nunc verò ordine peruerſo, bilis vt plurimum pituitæ admixta reperitur. Proinde plurimæ tertianæ aut citra rigorem fiunt, aut valde paruus rigor ipſis contingit: itaque etiam curationis ratio euariat. Neque enim balneum, neque plenior ac ſolidior aliquis cibus, ante concoctionem tertianariis cōuenit, præterquam panis micæ, & oua, & ſimilia.

TERTIANARVM SPVRIARVM curatio, Cap. XXI.

LAuare in tertianis ſpuriis in principiis commodum B non eſt, ſed quando iam ſigna concoctionis apparēt: neque quotidie nutrire, ſed ſatis eſt alternis diebus. Quies autem & calefactio partium circa præcordium ipſis conducit, & ſorbitiones concoctu faciles, & infuſa ad infernā aluum nō mollia. Et ſi ſanguinis detractione opus ſit, neque hæc relinquenda eſt. Totus autem victus ſtatus, non in totum perfrigerans ac humectās ſit, ſed etiam de modo qui magis ſecet, inſuper aſſumat. Maximè autem conuenerit ipſis ptiſſanæ ſuccus, pipere inſperſo, aut hyſſopo, aut origano, aut nardi ſpica. Sed & aquæ mulſæ piper in- C iicito, & coctam bibendam dato: itemque alia quæ vrinā cient, exceptis vehementer calefacientibus ac ſiccantibus. Abſinthium autem maximè poſt ſeptimum diē dandum eſt: quin & acetum mulſum multis in potu profuit, & aliquod ex iis quæ moderatè aluum ducunt. At vomitus à cibis acceptis cōmodiſſimus eſt iis qui in hac febre diutiorem moram trahunt.

QVARTANARVM COGNITIO, Cap. XXII.

QVartana inſultum facit cum multa perfrigeratione, D vtpote quæ ex frigido humore, atra bile, originē habet. Sed & calorem & ardorem febrilem non habet, velut tertiana: imò neque bilis vomitus conſequitur. Adhæc ſi tenues & albæ & aquoſæ vrinæ fuerint, quartana febris fuerit: præcipuum verò quartanæ ſignum eſt pulſus paruus & rarus. Sed & autumno plerunque initium habent, at erroneas febres ſuccedentes: & quādoque ad formam per quartam diem maximè reuertentem conſiſtit: quandoque etiam per plures dies iuxta circuitus quoſdam exacerbatur. E

QVARTANARVM CVRATIO, Cap. XXIII.

EX quartana ægrotātes leniter tractare oportet, neque medicamentum aliquod forte adhibendo, neque euacuationem, ſi non ſanguis valdè redundare appareat, quādo ſanè venam ſecare conuenit. Victum autem flatus exortem & bonum exhibere, & ventrē per conſueta mollire: ſi verò hæc nihil efficiant, infuſis per clyſterem vti, mollibus primùm, poſtea verò acribus. A porcinis carnibus ægri prohibeantur, & ab omnibus quæ viſcoſa ſunt F & tardè tranſeunt, & à frigefacientibus & humectātibus eduliis omnibus. Vino vtendū eſt tenui & albo, ac moderatè calido: ſalſamēto itē & ſinapi: & per dies aliquot, medicamentum ex tribus piperis generibus conſtans ſumere oportet, & dioſpoliticum appellatum: ſed & ſi piper ſolum ex aqua quotidie accipiant, rectè fecerint. Quum autem in morbi vigore æger fuerit, tunc victu tenuiſſimo vtendum eſt, ſtatimque iubendum vt diu conquieſcat, & viſceribus proſpiciendum per mollientia & laxātia. Conſequenter autem vrinam cientibus vtendum, & ſi conco- G ctionis ſigna apparuerint, tunc confidendum, & atros humores euacuantibus vtendum, nō ſemel ſolùm, ſed ſæpe: poſt vehementem autem purgationem, etiam ex viperis medicamentum dato, & alia quæ ad tales febres laudantur: inter quæ eſt & illud familiare nobis, & omnium laudatiſſimum, quod ſuccum Cyrenaicum recipit.

QVOTIDIANAE COGNITIO, Cap. XXIIII.

QVotidiana nequaquā cum rigore irruit primā die, ſed progreſſu temporis perfrigeratio magis quàm H rigor fit: ægrè autem caleſcit, & diuturnum incrementum habet. Non tamen ægrotos perurit, neque multā ac denſam reſpirationem facit, neque efflare, aut frigidam bibere cogit. Fiunt & pituitoſi vomitus, & quæ per ventrem euacuantur, frigidiora, crudiora, & aquoſiora, In iis febribus cōperies. Et circa primos dies minimè exudat,

neque ad febris quietem deueniunt. Sed & ex pallido albidus eſt his color: vrinæ verò tenues & albæ, aut craſſæ, & turbatæ ac rubræ.

QVOTIDIANAE CVRATIO, Cap. XXV.

QVotidianam curantes, primis diebus aceto mulſo vtimur, & iis quæ vrinam bene promouere poſſunt. Et vniuerſa victus ratio incidendi vim habeat. Verùm circa rigorem ventri proſpicere oportet, & præſertim oſculo ipſius, deinde etiam vomere iubere à radiculis ac cibis acceptis: & pituitam ſubducentibus vti multum ac diu, donec ſedetur.

DE HEPIALO FEBRE, ET RIGORE calefcere nequeunte, Cap. XXVI.

VItrea pituita omnium pituitarum frigidiſſima, ſi im putrefacta manens, in toto corpore redundarit, rigorem caleſcere nequeuntem abſque febre efficit. Nam in febribus quæ ex humoribus accenduntur, putrefactio quammaximè febrilem calorem accēdit. Si verò putreſcat, atque hoc per totā ipſam contingat (quod rarum eſt) propter immodicam frigiditatē, quotidianæ febris cauſa fit. Quum autem ex dimidio computruerit, non per totam eſſentiam ſuam æqualiter, ſed partibus quibuſdam putreſcentibus, quibuſdam imputrefactis manentibus, hepialon febrem efficit, in qua rigent ſimul ac febriunt. Et imputrefactæ quidem humoris partes, per totas venas diſperſæ, aut etiam per reliquū corpus, rigorem faciunt: putrefactæ verò febrem accendunt. Dicitur autem hepialos, tranſlatione à voce ἤπιος & ἁλὸς (id eſt à miti, & mari) facta: quum mite quidem appareat mare, horrendum autem ſit vbi perturbatum eſt. aut ab eo quòd ἠπίως, id eſt leniter, ἀλεαίνει, hoc eſt calefacit. Proinde & hæc febris quum quotidianarum generis ſit, nimirum à pituita oborta, illarum curationi ſubiicitur ſecundum ſpeciem: præterquam quòd tanto calidioribus ac magis ſecātibus auxiliis quàm prædicta quotidiana opus habet, quanto hæc pituita frigidior quàm illa exiſtit. At rigor ille qui caleſcere nequit, adhuc magis calefacientibus opus habet quàm hepialos febris. Medicamentum itaque ex tribus piperis generibus, & quod ex calamintha conſtat, & quod ex ſucco Cyrenaico paratur, his conueniunt, & quæ ex caſtorio ac ſimilibus parātur auxilia. Latiorem autem horum curationem reperies capite XLVI, de immodico rigore ac perfrigeratione. Porro lipyriæ & fumoſæ, & quæcunque præter relatas, febres dicuntur, quum ex relatarum genere ſint, curationes quoque de illis dictas ac dicendas exigunt.

DE CONTINVIS FEBRIBVS, Cap. XXVII.

FEbres continuæ eiuſdem generis ſunt cum ſingulis intermittentibus: cum tertiana exquiſita, ardens: cum quotidiana, ea quæ quotidie exacerbatur, verùm ad febris quietem non deſinit. Sic cum quartana, ea quæ quarto quoque die exacerbatur. Nam febris ardens exquiſita, omnia alia tertianæ exquiſitæ ſigna ſeruans, in hoc ſolo ab ea differt quòd cum rigore non irruit, neque ad febris quietem deſinit. Et ea quæ quotidie exacerbatur, omnes notas ſimiliter velut exquiſitæ quotidianæ habet, verùm eo quòd non deſinit in febris quietem, ab eiuſdem generis quotidiana differt. Eodem modo etiam ea quæ quarto quoque die exacerbatur, ſed ad febris quietem non deſinit, eiuſdem generis eſt cum quartana. Continua igitur febris eſt quæ ad febris quietem, priuſquam perfectè ſoluatur, non deſinit. quum verò nec declinatio aliqua apparuerit, generis quidem ardentium & hæc febris eſt, verùm acumine ab ipſis differt.

CONTINENTIVM FEBRIVM COGNITIO AC CURATIO, Cap. XXVIII.

COntinentium (ſynochos Græci vocant) febrium generatio ex ſanguine eſt, quādoque ferueſacto ſolùm, quandoque etiam putrefacto ob obturationem. quapropter exacerbatio ipſis ad finem vſque vna eſt. Signa verò ſunt, pulſus maximi & vehementes, & veloces ac denſi, & æquales, non mordaces: vrinæ à naturalibus non ita valde deficientes. Curatio eſt per venæ ſectionem, vſ- A que ad animi deliquium. Si verò talibus vena ſecta non fuerit, febricitantes ad extremum periculum deueniunt. Quòd ſiquid prohibeat vt euacuatio per venam ſectam fieri non poſſit, aliis auxiliis obturatione liberantibus vti oportet, quæ & multitudinem ſanguinis euacuant, & febrium feruorem mitigant. Quum verò in ipſis concoctionis humorum notas videris, & neque in principali parte inflammatio aliqua aut tumor laxus aut durus fuerit, neque pars aliqua frigida, vt ad ipſam læſio irruat ac decumbat, confidenter frigidam dato, & maximè ſi æger B frigidæ potor fuerit.

ARDENTIVM FEBRIVM COGNITIO, Cap. XXIX.

FEbribus ardentibus hæc ſymptomata accedunt, lingua ſicca, aſpera ac nigra: morſus ventriculi, egeſtiones alui pallidæ: ſitis vehemens, vigiliæ, quandoque verò etiam delirium.

ARDENTIVM FEBRIVM CVRATIO, Cap. XXX.

C EX duobus alterū fieri neceſſe eſt ſi ardens febris perfectè ſolui debet, aut vt biliofi humores excernantur, aut extinguantur. Excernuntur igitur per ſudores, aut vomitus, aut infernam aluum: extinguuntur per frigidæ potum, per quem nos omnes ardentes febres curauimus. Verùm hac febre affectos, neque ex aqua ſolùm, neque ex aqua mulſa ſola victum inſtituere conuenit: ſed aqua mulſa aquoſa cocta ipſis danda eſt. Oportet enim ita ægrotantes, ex ſolis potionibus victum habere. Balneum verò iis ſolis conuenit qui citra inflammationis aut eryſipelatis tumorem febri ardente laborant: ſi verò etiam D concoctionis ſigna habuerint, multo magis ipſis conducet. Qui verò ob ſalſum humorem, ardentem febrem habent, eis non cōducit. Hos verò etiam ptiſſanæ ſucco nutrire conuenit.

FEBRIVM EX ERYSIPELATIS AFFE-ctione cognitio ac curatio, Cap. XXXI.

FEbres ex eryſipelatis (hoc eſt ignis ſacri) circa viſcera affectione, cognoſcuntur ex loci & feruore excellenti & dolore vehementi, inſuperque ſiti, ac ardore immo- E dico: & in ſumma, ex ſignis acerrimæ bilis cum pauco ſanguine putreſcentis. Curare verò oportet hoc modo: Abſtinere quidem à balneo in totum oportet. Aqua verò frigida circa vigorem morbi vtendum eſt, maximè contentioſa, hoc eſt frigidiſſima. Verùm in principio vtendum ea non eſt, ſed forinſecus imponenda frigefacientia. Et ſi nihil effecerint, etiam intra corpus vt ea æger ſumat cogendus eſt. Maximè autem ipſis conueniunt lactucæ, & quæ his parem vim habent. Forinſecus autem & ipſe lactucæ ſuccus commodus eſt, imò etiam ſemperuiui, & quæcūque alia frigefaciunt. Optimo verò quam- F maximè vtimur tali: Liquorem alicuius frigefacientis expreſſum in mortarium iniicimus, cum portulaca: dein de contuſū exprimimus: vſus verò tēpore, admixta modica polenta ſubigimus, atque ita in vas indita, in frigidam aquā immiſſo vaſe perfrigeramus. Et poſtea linteū duplicatum in his imbutum, forinſecus præcordiis imponimus, non diu immorari ſinentes, ſed aliud frigidum imponentes. Miſcemus aliquando & oleū omphacinum.

HECTICARVM FEBRIVM COGNITIO, Cap. XXXII.

G HEctica febris non in humoribus & ſpiritu ſolo conſiſtit, ſed ſolidis etiā partibus: verùm doloris exors eſt, & febrientes neque febrire omnino ſe putant. Neque enim calorem ſentiunt, omnibus partibus æqualiter in ipſis excalfactis. Duplex autem febrium hecticarum ſpecies eſt: quædam enim ex ardentibus febribus plerunque fiunt, aut vſqueadeo extentis vt temporis progreſſu humorem corporis cordis conſumpſerint: aut etiam manente adhuc multo. Hæ itaque non ſolùm hecticæ ſunt, ſed iam etiam marcoroſæ. Quæ verò manente adhuc hu- H miditate fiunt, hæ cordis corpus occupantes, hinc incenduntur: quemadmodum lucernarum flamma ex funiculo, manente adhuc in lucernis oleo. Et hæc quidem vna eſt ipſarum generatio. Altera verò, quum ab initio ſtatim irruerint, primam generationem diariis ſimilem ſortitæ,

ob triſtitiam, & iram, & laſſitudinem ampliorem ſimul cum ardore factam. Has igitur non difficile eſt curare. Eas verò quæ ad marcorem deueniunt, ſanare impoſſibile eſt. Et ſanè quæ in marcorem incidit hectica febris, facillimè cognoſci poteſt. Oculos enim immodicè cauos conſpicies, & gramas in ipſis reperies ſiccas, & ſqualidam quandam affectionem. Periit autem & coloris ipſorum vitalis flos, & frons ſicca eſt ac circumtenſa. Et plerunque palpebris nictãt, quemadmodum ad ſomnum procliues. eſt autem hæc affectio non ſomnus, ſed vigilandi impotentia. Et tempora collapſa ſunt. & quidnam aliud quàm oſſa & cutis ſolùm exiſtũt? Et ſi denudatas inſpexeris partes circa ventrẽ, neque aliquod inteſtinum, neque viſcus aliquod ſaluum eſſe putes: & præcordium vehementer retractum eſt, & cutis ipſis extremè arida eſt. Pulſus gracilis eſt, & denſus, ac durus. Caliditas autem circa primum occurſum languida: verùm paulo pòſt vim acrem ac eroſiuam declarat. Quandiu igitur aliquid humiditatis ſeruatur, hectica febris ſolùm eſt: vbi verò ad id periculi deuenerit vt non amplius quicquam eiuſmodi humiditatis ſuperſit, exquiſitus iam marcor conſiſtit.

HECTICARVM FEBRIVM CVRATIO, Cap. XXXIII.

Hectica febre laborantes ſtatim ab initio alimento opus habent, propter humorum mordacitatem. Maxima autem medela eſt victus humectans. Oportet itaque quammaximè per ptiſſanæ ſuccũ & per halicæ ſorbitiones nutrire, panéque inſuper exhibito, ægrum moderato frigidæ aquæ potu curare, vbi neque inflammatio aliqua ipſi aderit, neque humorum putrefactio. Et ſi magnam inde læſionem fore coiectes, frigidæ quidem exhibitionem inhibere oportet, verùm auxiliis frigefactoriis quæ extrinſecus imponuntur vti. Sed & balnea ita affectis per omne tempus commoda ſunt.

DE SEMITERTIANIS, Cap. XXXIIII.

Qvum tertiana quidem cum rigore irruat, quotidiana verò ſine rigore, febris quæ ex vtriſque mixta eſt, horrorem inducit qui rigore quidem minor res eſt, maior autem perfrigeratione, & ſanè dum temperantur extremitates conſiſtit. Itaque neque abſonũ nomen huic febri indiderunt qui hemitritæum, *hoc eſt ſemitertianam*, appellarũt. Duplex autem eſt generationis ipſius modus, aut duabus exacerbationibus vno tempore coincidentibus, aut ambabus ſtatim ab initio inter ſe permixtis. Quũ itaque tertiana prædominatur, horridior febris fit, & circa acceſſionem etiam aliquid rigoris aſſumit. Statim autem talis & calidior eſt & ardentior, & quendam bilis vomitum, aut alui egeſtionem, aut ſudorem inducit. Vbi verò altera pituitoſior præualet, extremarum partium frigiditates prædominãtur, pauci autem ſunt horrores: non tamen ſiticuloſi ſunt, neque æſtuoſi. At ſi æquales magnitudine fuerint, tertiana intermittens, & quotidiana continua, exacerbationis quidem inſultus cum horrore fit, & quum pituitoſa prædominatur febris, contractiones fiunt ac horrores: ſi verò calidior præualuerit, aceruatim excaleſcunt. Ac talis quidem eſt ſemitertiana exquiſita, ex æqualiter forti duarum febrium mixtura oriens, tertiana intermittente, & quotidiana continua. Quæ verò exquiſita non eſt, aut bilioſum humorem vberiorem habet, aut pituitoſum: quæ ſanè etiam magis facilè curari poteſt, quum paucior humor promptè ſuperari poſſit tum ab vberioris prædominio, tum ab artis auxilio. Si enim pituita præualuerit, auxiliis de quotidiana relatis maximè vtimur: ſi verò bilis flaua, iis quæ de tertiana dicta ſunt: ita vt in vniuerſum aduerſus id quod vrget inſtemus, & tamen neque alterum omnino negligamus.

DE POPVLARIBVS MORBIS, Cap. XXXV.

Populares & communes morbos nominant eos qui in multos ſimul incidunt: quorum veluti generatio, ita etiam cauſa communis eſt. Communia igitur edulia praua tales morbos pariunt: communis item aquæ vitiatæ potus, & labores immodici, & labores conſueti intermiſſi, indigentiæque ac repletiones, vbi vel fames graſſata eſt, vel largior rerum prouentus contigit. Sed & locorum naturæ communes morbos ſæpe inuexerunt, quandoque paluſtrium, quandoque barathrum vicinum habentium quod exhalationem venenoſam ac prauam remittit. Atque hæc quidem frequenter contingere ſolent. Verùm ambiens nos aer mutat temperamenta, ſiue immoderatè calidior, ſiue frigidior, aut ſiccior, aut humidior fiat. Nam reliquis cauſis neque omnes ſimul obnoxii ſumus, neque per totum diem occurſamus. Aer verò nos ambiens, & extrinſecus omnibus circũfuſus eſt, & per inſpirationem attrahitur. Neceſſe autem eſt vnà cum ipſius ſecundum temperamentum alterationibus, etiam animantiũ corpora coaffici. Qui igitur hæc nouit, non ſolùm futuros morbos ex vnaquaque cõſtitutione prænoſcet, ſed etiam fieri prohibebit, ad immoderata ambientis aeris temperamenta contrariam victus rationem excogitans. Quæcunque igitur corpora propinqua ad hoc ſunt vt in morbũ aliquem incidant propter propriã intemperaturã, ea à ſimili ambientis nos aeris temperatura læduntur. Quæ verò contrario modo temperata ſunt ad aerem, ſupra hoc quòd nihil iniuriæ accipiunt, etiam meliora fiunt, temperamenti immodeſtiam contraria immodeſtia caſtigante. Et qui hoc nouit, ſanitatem conſeruabit contraria corporibus adhibens, quandoque refrigerationibus vtẽs, (ſi ita opus fuerit) quãdoque calefactoriis: ita vt aquæ inductionibus, & otio, & ciborum inopia, & potus redundantia refrigeret: tegumentis autem & laboribus, & cibo vberiore, & potu parciore calefaciat. Sed & rogo ingenti extructo ac incenſo, aerem ad caliditatem ac ſiccitatem multum tranſmutare quis poterit, ſi antea humidus ac frigidus fuerit: quemadmodum Acronem Agrigentinum feciſſe dicunt.

DE PESTE, EX RVFI SCRIPTIS, Cap. XXXVI.

Omnia horrendiſſima in peſte fieri poſſunt, & nihil occultatum manet, quemadmodum in ſingulis morbis. Nam & deliria fieri poſſunt, & bilis vomitus, & præcordiorum diſtentiones, dolores, ſudores multi, extremarum partium frigiditates, profluuia alui bilioſa, tenuia, flatuoſa: vrinæ aquoſæ, tenues, bilioſæ, nigræ, malas ſubſidentias habentes, & ea quæ in medio innatant peſſima, ſanguinis de naribus ſtillationes, ardores in thorace, linguæ torrefactæ. Siticuloſi ſunt, anxii, vigilantes: conuulſiones violẽtæ, & alia multa praua. Si verò ſolerti ingenio quis præſtet, futurã peſtẽ prænoſcet, attendens & temporibus prauis, & ſtudiis hominum ad ſanitatem non conducentibus, & aliis animalibus prius pereuntibus. Quum itaque hæc conſideraueris, inſuper & illud tecum expende, quale ſit præſens tempus, qualis item vniuerſus annus. hinc enim comperies quomodo victus rationem optimè cõſtituas. Verbi cauſa, Debebat eſſe, ſi rectè res fieret, tempus ſiccum, nunc verò humidum factum eſt: neceſſe igitur eſt per victum reſiccare, quo excedens humiditas conſumatur. Habenda autem eſt & alui cura. Quibus verò ſupernus venter pituitam habet, vomitibus euacuare oportet: quibus autem ſanguis excedit, venam ſecare. Cõmoda eſt etiam per vrinas purgatio, & quæcunque aliæ, & quæ fit per totum corpus. Si verò etiam ardore æſtuet æger, & flamma ad pectus vſque aſcendat, non alienum fuerit & frigefactoria pectori adhibere, & frigidæ potũ exhibere, nõ paulatim, (plus enim exurit) ſed aceruatim, vt flammam extinguat. Si autem ardor internas partes occuparit, extremæ verò partes & cutis ſuperficies frigidæ fuerint, & præcordium diſtendatur, & ventriculus colliquamenta partim ſurſum, partim deorſum mittat, & vigiliæ affuerint, & delirium, & linguæ aſperitates, his calefactoriis opus eſt, quò caliditas ad ſuperficiem corporis trahatur, & ſi quo alio modo fieri poſſit vt caliditas ex profundo ad externas partes educatur. Vtendum & hac quæ præſumitur potione: Aloes partes II. ammoniaci thymiamatis partes II. myrrhæ partem I. Hæc trita in vino odorato fabæ magnitudine dentur, quotidie videlicet. Haud ſcio (inquit Rufus) an ſit quis qui ex hoc potu non à peſte immunis ac ſuperior euaſerit. Hæc quidẽ Rufus. Verùm Galenus ad peſtilentes putredines Armeniacum bolum in potu, & ſimiliter ex viperis theriacam magnopere prodeſſe ait. Profectò in peſte quæ Romæ graſſata

eſt (inquit) omnes mortui ſunt quibus neutrum horum profuit.

DE IIS QVI OB CRVDORVM HVMORUM copiam in ſyncopen incidunt, Cap. XXXVII.

Qvidam febricitare incipiunt ex magna crudorum humorum copia collecta, vnà cum hoc quòd os ventriculi malè affectum eſt. His inflatum eſt præcordium, & totum corpus maiorem naturali molem habet. Et color aliis ad albidiorem & aquoſiorem ſpeciem mutatur, aliis ad nigriorem ac liuidiorem. Nulli talium ſanguinis detractio citra maximum detrimẽtum fieri ſolet, & quidem quũ opus habeant euacuatione: imò neque venæ ſectionem, neque purgationem ferunt, vt qui etiam ſine his derepente animo concidant. Curare igitur ipſos oportet per frictionem. Incipere verò ſtatim ab initio morbi cõuenit, primùm à cruribus supernè deorſum, per lintea moderatè aſperiora: deinde etiam totæ manus confricentur ſupernè deorſum. Poſtquam autem artus ſatis calidi apparent, & timor fuerit laſſitudinis ſenſus, oleo laxante vtendum eſt: abſtinendum autem ab adſtringentibus. Hyemis verò tempore, etiam diſcuſſorio vtendum eſt: quale eſt oleum Sicyonium ac chamæmelinum. Defrictis autem iam plurimum artubus, oleum quidem detergeatur: verùm ad ſpinam totam progreſſus fiat, & hæc ſimiliter fricetur, deinde rurſus ad crura tranſgreſſio fiat, & ex his rurſus ad manus, & poſtea ad ſpinam, ita vt per totum diem id agamus. Cõmodiſſima his eſt aqua mulſa in qua coctum eſt hyſſopum. Et neque cibos ipſis, neque ſorbitionem, neque aquam dare oportet, neque permittere vt omnino largius bibant, ſed ſola aqua mulſa contenti ſint per primos tres dies, ita vt per ſucceſſionem fricemus, & illud ſolum tempus remittamus in quo ſomnus ipſos occuparit. Si quidẽ igitur pulſus ipſis valde paruus & fortiter inæqualis eſt, extremũ periculum imminet, & facere oportet ea quæ dicta ſunt, nihil aliud curioſius conando: ſi verò firmitatem moderatè habeat, & non probè prodeant alui excrementa, infuſum per clyſterem confidenter adhibe. Si verò ſuperfluitatum impetus amplius quàm oportet in ventrem fiat, primùm quidem amplius aquam mulſam coquito: (minus enim ſubducit) ſi verò adhuc amplius aluus ſubeat, neque ſic ſiſtere oportet, verùm pro aqua mulſa ptiſſanæ ſuccum dare: at ſi adhuc ferri perſeueret, ſorbitione ex halica nutrire. Quòd ſi debilitatem ex pulſu didicerimus, & vires collapſas, panem ex vino diluto dare conuenit, neque ventre, neque hepate inflammato. Nam ſi inflammatæ fuerint hæ partes, corpore crudis humoribus repleto, deſperatus eſt æger. Si verò quandoque perceperis ſatis craſſos eſſe humores, acetum mulſum ſemper pro aqua mulſa dato: ſi quidem æſtas eſt, & aquæ frigidæ potor ſit æger, frigidum acetum mulſum huic dato: hyeme verò calidum. Aduerſiſſima ſunt his balnea, & aer nos ambiens multus calidus, aut frigidus. Hæc igitur facienda ſunt à prima die, vbi ipſe inceperis curationem. Si verò vbi iam animo concidunt, vocatus fueris, partibus his de quibus dixi non inflãmatis, panem quidem dato ex vino non multum, ſtatim autem ad frictionem procedito, & iuxta relatum modum vtitor. Porro in quibus propter flauam bilem quæ os ventris læſit, ſyncope contingit, frigidum potum aſſumere oportet, vinúmque tenue, fuluum ac vetus exhibere.

DE IIS QVI OB TENVES HVMORES in ſyncopen incidunt, Cap. XXXVIII.

Qvi verò ob tenues humores animo concidunt, contrario prædictis modo curandi ſunt. nam & ſigna notoria contraria his comperies. Nutrire igitur paulatim aſſiduè oportet. Sed & hos incurabiliter affectos eſſe putandum eſt, quum hepar ipſorum aut venter inflammationem habuerit, languentibus iam viribus. In his affectionibus lethalis cõſtitutio celeriter fit in facie. Et ſanè nutrire ipſos neceſſariũ eſt: ſimiliter etiam ſuperficiem corporis denſare, quemadmodum ſuperiorum rarefacere. Parandus quoque aer frigidus, & adſtringentibus inungendi ſunt. Cibi dandi ſunt non valde diffluentes. Dandus itaq; panis eſt, & ſorbitiones ex halica, & fructus auſteri qui ægrè corrumpuntur, tum per ſe, tum cùm pane. Commodum his eſt vinum aquoſum, quod ſtatim ab initio poſt cibos aſſumatur.

DE ALIIS OCCASIONIBVS OB QVAS ſyncopæ fiunt, Cap. XXXIX.

Svnt & aliæ occaſiones ob quas homines animo concidunt, quatuor numero, dolor vehemens, vigiliæ, euacuatio immodica, & in delirantibus aliquando ipſe motus. His quintam ſi voles adde, principiorũ intemperiem. Celerrima igitur pernicies inſtat corde affecto: conſequenter autem cerebro, parum verò hepate.

DE DOLORE, Cap. XL.

Dolor igitur ſtupefactorius ob frigidam fit affectionem: pulſatorius autem proprius eſt magnæ inflammationis. Si verò velut ab aculeo infixo aut velut à terebello forari ſe quis putet, craſſi inteſtini hæc doloris ſpecies eſt. Verùm in renibus cum grauitate quadam dolor eſt in vno loco firmatus, circa lumbum dextrum aut ſiniſtrum, retrorſum magis: in colo verò dolor ex eo loco ad locũ tranſit. Punctorius conſiſtit circa pelliculas. Perſultans dolor non ſolùm vehementiſſimis alterius tantùm capitis partis doloribus contingit, ſed etiam antiquis capitis doloribus, cephalæis appellatis. Eſt autem dolor perſultans, quum velut à radice primariò affectæ partis initium ſumens, citò in circunſitas fertur. Diſtendentes vtrinque dolores neruorum ſunt, quando & dolent, & ad ambas extremitates diſtenduntur. Minimè enim ad latitudinem diſtentos dolores nerui ipſi habent. tenſiuos autem & ſtupefactorios dolores inducit membrana ſub cute extenta. Quæ verò inter carnem ſunt membranæ, dolores velut diuellentes faciunt. Sunt enim multæ, & inæqualiter inſitæ, & ipſam carnem ambientes. At circunſitarum oſſibus membranarum dolores profundi ſunt, & ipſorum oſſium dolentium imaginationem inducunt. Quum igitur nulla externa doloris cauſa apparuerit, præ greſſum victum conſidera. Aut enim fuerit præter conſuetudinem otioſior, aut cibis pluribus homo vſus eſt, aut multum nutrientibus, aut conſueta excretio ſuppreſſa eſt. Si enim quicquam horum, aut etiam omnia apparuerint, humorum multitudo cauſa eſt doloris, & quamcelerrimè hominem euacuato. Sic enim cum omni ſecuritate tibi licebit iis quæ fluxiones repellunt vti, in partibus dolore affectis. Si quidẽ igitur ſanguinis multitudo fuerit quæ diſtendit, ſtatim vena magna ſecanda eſt prope affectam partem: vitioſis autem humoribus ſolis infeſtantibus, purgatio fiat: ambobus autem concurrentibus, vtriſque euacuationibus vtendum eſt, vena prius ſecta. Si verò his factis dolor remanet, manifeſtum ſanè eſt circa partem affectam impactum eſſe id quod moleſtat: manifeſta eſt etiam curatio per diſcuſſoria futura medicamenta. Eodem verò modo & dolores ob flatuoſum ſpiritum obortos curabimus, placantes ipſos magis attenuantibus eduliis, infuſiſque per clyſterem cataplaſmatis, irrigationibus ac fomentis, rarefacientes corpus illum continens. Si verò tumor grauans aut premens dolorem efficiat, tumor curandus eſt: ſin ob mordacem humorem dolor fiat, aduerſiſſima his ſunt attenuantia ac calefaciẽtia. Anethum igitur in oleo coctum, dolorem eximit, & ſomnum inducit: & viride magis quàm ſiccum.

DE COLLIQVATIONE, Cap. XLI.

Qvum quid per ventrem excernitur, non à cibo aut potu accepto, ſed ex humoribus ex toto corpore in ipſum confluentibus, (quod ſimile quidem eſt bili quæ aſſiduè per vomitum reiicitur, ac per aluum ſecedit: differt autem ab ipſa, fœtoris graueolentia, & quòd egeſtio fuluior apparet, & craſſitudinem habet ſtrigmentitiam, aliquando etiam oleoſam, aut adipoſam) ſyntexis, *id eſt colliquatio* appellatur morbus. Nam recens compacta pinguedinis ac carnis eſſentia, à febri ardente reſoluitur ac colliquatur. Diutius verò perſeuerante malo, ex ipſis etiam ſolidis partibus aliquid colliqueſcit. In hac peſſima febre frigidæ potus remedio eſt, ex frigidiſſimo fonte petitæ. Talia verò eſſe oportet etiam cataplaſmata & epithemata frigefacientia, tum thoraci, tum præcordiis impoſita. Perfrigerãtes quoque cibi exhibendi ſunt.

DE VIGILIIS IN FEBRIBVS, Cap. XLII.

SI vigiliæ nimium infeſtauerint, manus & crura deligari iubebimus eo tempore quo ad ſomnum conuerti ſolent, & vigilare. Tunc autem aperire & claudere palpebras cogimus, donec ſufficienter fuerint fatigati: dein de repentè ſoluimus ligamenta, & lucernam tollimus, & multam quietem eſſe iubemus. Quòd ſi fortiter incumbant vigiliæ in exacerbationis remiſſione, facies proluenda eſt papaueris nigri capitum decocto: idem etiam olfaciendum eſt. Et papaueris albi corticem toſtum tritum, & mandragoræ radicem tritam, æquis portionibus cum vino & roſaceo, in malagmatis formam redige, ac fronti impone. Serpyllo item cum meliloto in paſſo cocto vtere: & hoc in ipſis quoque exacerbationibus. Aut trita papaueris capita pane excipientes, cum roſaceo aut cerato imponimus. Sed & cibus quodammodo curioſior ſit, & ſorbitionibus papaueris albi ſemē adiiciatur, trium cochleariorum menſura. Olera verò parentur, papaueris nigri, ſi affuerint, foliis adiectis viridibus, quantū tribus digitis capi poteſt: ſin minus, tria aut quatuor capita ſicca ſimul incocta eximantur. Si verò neque ſic in ſomnū deferantur, papaueris ſucco aut mandragoræ ſucco oblinantur. Sed & eclegma quod ad delingendum ex capitibus papaueris componitur, & maximè id quod ex ſapa conſtat, ſi cochlearii vnius aut dimidii menſura bibatur, ſæpe ſomnū conciliauit. In quibus autem caput non facilè repletur, vtendum eſt, ſi vigiliis infeſtentur, in declinationibus tali ſuffumigio: Folii, amomi, coſti, zarnabo, ſingulorum vnciam vnam: carpobalſami drachmam vnā, ſtyracis, ammoniaci thymiamatis, bdellii Scythici, radicis mandragoræ, ſucci papaueris tantundem. ſuffito in lignis cupreſſinis.

CVRATIO SOMNI GRAVIORIS, Cap. XLIII.

FAciem ſpongia poſca lactei teporis imbuta detergere oportet, & extremas partes fortiter deligare. Odoramenta adhibeantur inciſoriam vim habentia. Et in exacerbationū remiſſionibus cucurbitæ dorſo ac ſpinæ efficaciter affigantur. Perſeuerante verò morbo, etiam ſternutatoria in exacerbationum remiſſione adhibeantur. Sit autem & ciborū materia ſecandi ac diuidēdi vi prædita, velut in ſanitatis præceptis diximus.

CVRATIO DOLORIS CAPITIS IN febribus, Cap. XLIIII.

CApitis dolore in febribus vexante, poſt conuenientem ſuperflui vacuationem, circa exacerbationū declinationes vnctione capitis vtendum eſt, primùm ex oleo communi acerbo ac crudis adhuc oliuis expreſſo, aut roſaceo: admixto ad ipſum etiam aceto pauciſſimo, æſtate quidem, & in febre ardente, frigido: hyeme verò, & in non ardente febre, calido aut tepido. Coquatur aliquando in oleo etiam ſerpylli ac polygoni ſuccus. In æſtate etiam calices papaueris, aut ipſum papauer: queādmodum rurſus hyeme, peucedani parum. Perſeuerante dolore in fronte, ſi ſinciput nudum fuerit, cataplaſma huic adhibendum eſt ex polentæ polline, & polygono, aut ex pane ſimiliter ac roſis, aut modica myrto, aut ſerpyllo. Quoſdā etiam pulegium admixtū magis leuauit. In quibuſdam verò etiam, quum feruoris ſenſus eſſet, pſyllium polentæ admixtum profuit: aut etiam per ſe in coctura ad viſci formam redactū, & aſſiduè permutatum, & coriandrum ſimiliter cum polenta. Sed & aloe cum aceto illinitur, & myrrha & ammoniacum ſimiliter & crocomagma. At pulſatiles dolores ruta & mētha cum pane difflat, adſtillato etiam roſaceo. Si verò ad relata dolor non ceſſerit, primùm caput ad cutem attondere oportet: deinde pinguioribus irrigationibus per totum ipſum vtendum eſt: poſtea cucurbitæ affigendæ ſunt occipitio, & extremæ partes deligandæ ac confricandæ. Commodæ ſunt & hirudines appoſitæ. Cæterùm ſi defluxio aliqua, aut grauedo illapſa, capitis dolorem accenderit, iis quæ ad hæc proprio loco deſcribentur auxiliis vtendum eſt: ſi verò à locis circa ſtomachum vapores exhalantes caput læſerint, etiam his proſpiciendum eſt quemadmodum ex ordine ſubſcriptum habetur.

A DE STOMACHI AFFECTIONVM CVratione, Cap. XLV.

SI imbecillis fuerit ſtomachus, cataplaſmatis corroborare potentibus vtemur, qualia ſunt quæ palmulis conſtant, vino, polenta, croco, maſtiche, & aloe. Irrigationes autem adhibebimus ex abſinthio, & oleo melino, maſtichino, nardino, & vino. Et ſi ſtomachus exuratur, admiſcenda ſunt etiam frigefacientia aliqua, veluti eſt cucurbitæ ſuccus, & lactucæ, & portulacæ, & ſolani, & intybi, & vuæ acerbæ. Si verò aliquid inflammati circa viſcera ap- B pareat, etiam ex laxatoriis quædam admiſcenda ſunt: ad irrigationes quidem, oleum chamæmelinum ac Cyprinum: & de adipe, gallinaceus ac anſerinus: bdelliū item aut ammoniacum, aut ſimilia: ad cataplaſmata verò, apii ac fœnigræci ſemen, althææ ac chamæmeli flos. Et in ſumma, compoſitam hæc facultatem habeant ex laxatoria tenuium partium, & amara, ac adſtringente.

DE IMMODICIS PERFRIGERATIONIbus ac rigoribus in febre, Cap. XLVI.

C RIgoribus qui iudicatorio modo fiunt, reſiſtere non oportet, neque certamen exoluere. Sed & perfrigeratio quæ ex ſudore oboritur, promptè ſedatur, & nihil moleſtat. Si verò perſeueret rigor, aut perfrigeratio (à frigidiore verò & multa pituita maximè oboritur) primùm artus pluribus modis conſtringēdi ſunt: deinde primùm illinendi oleo chamæmelino, aut Cyprino, aut irino. Si verò maiore auxilio opus ſit, piper quoque oleo admiſcendum eſt, aut roris marini ſemen, aut adarce, aut caſtorium: & frictio mollis totius corporis adhibēda eſt. Quò D verò non facilè oleum defluat, non ineptum eſt ceræ parum in ipſo liquare. Quòd ſi rigor recaleſcere non poſſit, fortioribus etiam acopis ex his cōpoſitis, & dropacibus, ac ſinapiſmis vtendum eſt, & alia inſuper fomenta conuenienter excogitanda. Sed & acriora odoramenta conueniunt, calaminthe, pulegium, hyſſopum. Quin & ante febris acceſſionem, aqua mulſa bibenda eſt in qua piper & ruta ſint incocta. Et ſucci Cyrenaici milii magnitudinem cocto melle efformati, duabus ante exacerbationē horis dabimus: ſimiliter & ſilphii ſucci. Sed & id quod E ad quartanas ex ſucco Cyrenaico cōponitur, multis profuit. Et qui in olei multi calidi ſolia ſe demiſerunt (inquit Archigenes) rigores pertinaciter hærētes excluſerunt. At Galenus ante acceſſionem febris, cutem abrotono defricare iubet, aut calamintha ſicca, aut conyzæ foliis & floribus, aut coſto, aut pyrethro, vtriſque his cum oleo. Et aut omnino non, aut ſaltem minus rigebunt.

DE SVDORIBVS, Cap. XLVII.

SVdores iudicatorios admittere oportet vſque ad ſufficientem euacuationem, ita vt etiam adiuuemus mo- F derata calefactione ac quiete, vt ſudorem non abſtergeamus: (alius enim alium ducit) & calida oris collutione ac ſorbitione, & ſomno. Sed & remiſſos ſudores ſimiliter vt iudicatorios adiuuabimus. Quæ igitur ſudores ducunt auxilia, libro primo, capite quadrageſimooctauo ſufficienter relata ſunt. Poſtquam verò ſudores amplius proruperint, tunc detergere oportet, & tegumenta leuare ad refrigerandum. Laſſitudinem enim inducunt nimium erumpentes, adeò vt ſæpe ad ſyncopen adduxerint. Tenue igitur ſit amiculum & madefactum, & aer frigidior: ſo- G mnus quoq; ac vētilatio aſſumatur. Et myrtus nigra trita corpori inſpergatur, & ſimiliter galla, & pini cortex. Electrum item ac polenta, cum vino adſtringente, partibus admittentibus imponantur, & ſpongia poſca imbuta facies detergeatur. Archigenes autem & calcem viuam, & fæcem vini vſtam, tum in his, tum in rigore recaleſcere nequeunte aſſumit. Ambo enim hæc (inquit) dum incaleſcunt, reficcantur. Irrigare etiam medias corporis partes iubet ſucco plantaginis, aut coriandri, aut portulacæ, aut braſſicæ, quò compactæ ſudores arceant. In ſomno ve- H rò, in cimolia terra aqua diſſoluta, pinguefiunt linteola, & ſubñciuntur dorſo ac thoraci. Illinendum eſt autem totum corpus roſaceo, aut melino, aut myrteo, aut lentiſcino, aut ceratis ex his paratis. Idonea enim magis ſunt his pinguia, eo quòd obſcuros meatus obturāt, humoris tranſitum prohibentia. Manifeſtum verò eſt quòd & cibus

ſiccior his conducit,& vina moderatè adſtringentia. Verùm à pluribus potionibus, & præſertim humidioribus, & à frequentibus oris collutionibus abſtineant. Si verò id fieri poteſt, etiam geſtationes aſſumantur, in frigidiore aeris conſtitutione. extremæ autẽ partes his maximè perfrigerentur. Qui verò per expreſſionem fiunt ſudores: (hi autem ob dolores aut cõuulſiones contingunt) eos & deligatione,& fotu extremarum partium, & panniculorum laneorum defrictione leuiter curare oportet.

DE TVSSI IN FEBRIBVS, Cap. XLVIII.

TVſſi in febribus, præſertim cum rigore orientibus, reſiſtere oportet. nam per tuſſis inſtantiam labans alioqui febris erigitur. Dandæ igitur ſunt confectiones ſub lingua tenendæ, ex melle cocto coactæ, quæ linguæ ſubditæ eliquantur, atque inde hypoglottia vocantur, & id quod bonam ſpirationem impedit diſſoluunt. Tempus vſus ipſarum eſt circa exacerbationum vigores, & deinceps vſque ad modicum tempus ante acceſſionem. Detur item aqua mulſa cocta. In quibus verò neruorum genus ſuſpectum non habes, temporis progreſſu confidenter etiam acetum mulſum dabis: ſin minus, hyſſopi decoctum. Hoc etiam rigentibus auxiliatur. Dabis item caſtorium, ſi febris non ſit ardens. hoc & neruorum generi conducit. Eclegmata verò deligantur ex pini & ſtrobuli nucleis, iride, ſemine lini, amygdalis amaris, & vrticæ ſemine. Pleraque ex his etiam cibis admiſceantur. Sed & reſina terebinthina in ouo detur. Forinſecus autem thoraci & partibus circa arteriam lana ſulphurata imponatur. Oleum verò, aut rutaceum ſit, aut irinum, aut anethinum. Ligamentum quoque robuſtum in longum deligatum tuſſes exactè cohibet: in mediis dico ac extremis partibus. Nec præter rationem eſt, tuſſis gratia vti ſtaphide ſylueſtri, ita vt vnà cum vuis paſſis aut cum maſtiche manducetur. Quin & extremæ partes defricandæ, contrectandæ ac deligandæ ſunt: deinde rurſus exoluenda illa in contrarium protractio. Si verò ob febris acrimoniam tuſſis irritat, gargariſmate ex aqua tepida vtendum eſt. Sed & frigida ſæpe profuit. Conferunt & ex poſca gargariſmi, & ex palmularum, aut roſarum, aut radicis dulcis decocto. Viſceribus autem ac ipſi cordi ea quæ moderatè frigefaciunt imponenda ſunt.

DE STERNVTATIONE, Cap. XLIX.

STernutationes ſæpe vexant in febribus illabentes. nã & caput replent,& vires proſternunt: quibuſdã etiam ſanguinem erumpere faciunt, atque alias eiuſmodi turbationes inducunt. quare ipſis reſiſtere oportet. Irruentem itaque ſternutationem cohibet confrictio naſi, frontis, & oculorum, oſcitatio item, & palati diligens frictio, ructus, laterum mollitudinis intentio, capitis eleuatio, conuerſio ad latus, ſummarum partium contrectatio, muſculorum mandibularium inunctio, olei calidi in aures infuſio, puluini calidi ſub mentum ſubditio. Vitare autem oportet repentinam ex ſomno excitationẽ, fumum, puluerem, acriores odores, piperis, caſtorii, ſinapis, menthæ. Lenis eſt odor mali ac polentæ: nam ſternutationum elapſum obtundit. Idem faciunt & ſpongiæ marinæ nouæ. Cæterùm impetu ad ſternutationẽ oboriente, & ſternutatione non prodeunte, labia quieſcant, & acriores odores aſſiduè experiatur, & mens remittatur.

DE CIBORVM INAPPETENTIA, Cap. L.

SI ob vitioſos humores ciborum inappetentia oboriatur, cibi ac potus illi dandi ipſis ſunt qui tales humores detergere, & aut per vomitũ, aut per infernam aluum excernere ſolent: aut temperare & meliores efficere poſſunt. Horum materiam habes in præcedente hunc libro, qui primus eſt totius operis. Si verò ob virium debilitatem inappetentes ſunt, quandoquidem omnis virium facultas propter partium intemperiem debilis eſt, intemperiei ſpeciem per contraria curare oportet. Variegationem itaque de inappetentia tractationem, inter ſtomachica libro tertio trademus. Verùm in febricitantibus ſtatim ab initio appetentiam odoramentis recuperare conandum eſt, maximè aqua in qua polenta ſubacta eſt, aut poſca, aut vino diluto, aut fructus alicuius odorati ac adſtringentis decocto. Vnctione item leni, & moderata totius corporis frictione ac contrectatione, & faciei prolutione, ac modicæ aquæ abſorptione. Sed & digitorum immiſſione ſtomachus lancinatus, conuerſus quodammodo ad hoc eſt vt cibum admitteret, & præſertim vbi bilioſum quid aut acetoſum eductum eſt. Poſt primos dies, etiã cataplaſmatis forinſecus ſtomachus inuitetur, quæ parata ſint ex palmulis, malis, œnanthe, abſinthio, aloe. Cibi verò præparentur plures & ſimplices, & frumentacei, & qui ex alia materia alterationes quaſdam habeãt, non tamen procul ab vſu febrium recedant. Inter quos fructus quoque pomorum numerari poſſunt, qui non facilè aceſcunt, neque valde dulces ſunt, ſed maturi: & non vſque ad ſatietatem, ſed ſolùm vt appetentiã ad alios cibos irritent. Adſint autem ipſis dum cibum capiunt, qui leniſſimi ſint, & compeſcere ipſos ac cohibere poſſint. Remotis iam febribus, ſi etiam in refectionibus inappetentia permaneat, ſiſarum coctum cum aceto mulſo, & lactuca, & oliuæ muria conditæ, & capparis, & ſalſamẽtum, & bulbi, & quicquid ſtomacho commodum eſt, excogitetur, ita vt & illos cibos in memoriam reuocent in quibus, dum ſani eſſent, maximè immorabantur. Deambulationes etiam ac geſtationes, & vociferationes, & dropaciſmi, & frictiones, & exercitia aſſumantur. Sed & præpotationes ſucci abſinthii, aut aloes. Aceti quoque ſcillini myſtri menſura abſorpta probè facit.

DE MAGNA FAME, Cap. LI.

SI verò ad magnam famem, bulimon appellatam, ciborum inappetentia deueniat, hoc eſt vt excellenter animo linquantur, hos reuocabimus tum aliis odoramentis, tum ſuillis carnibus aſſatis, & hœdinis: & in ſumma omnibus nidoroſum odorem habentibus, nimirũ vbi acumen febrium iam præteriit. Et extremitates ipſorum deligare, ipſóſque excitare oportet, & maxillas pungendo, & capillos aut aures vellicando. Reuocatis autem panem ex vino diluto dabimus, aut aliud quid ex iis quæ facilè diſtribui poſſunt.

DE CANINA APPETENTIA, Cap. LII.

ETſi hoc ſymptoma non ita valdè in febribus accidat, ſed aliquando poſt ipſas, tamen tum aliàs, tum ob cognationem quam ad ciborum inappetentiam habet, non malum fuerit & de immodica dicere appetentia, quum ambæ modum excedant. Quandoquidem igitur à pituita acida hæc affectio maximè oritur, iis quæ hanc ſecant ac detergent vtendum eſt. Sunt autem talia dulcia & ſalſa, & alioqui deterſoria calefacientia. Vinum igitur ipſis dare oportet largum, & multum calfaciens: talia autem ſunt fulua colore, aut rubra, citra adſtrictionem. Magis verò dulciora danda ſunt, etiamſi non ſitiant. Quum autem ad prandium accedunt, primùm pinguia ipſis dare oportet, & alia omnia multo oleo præparata, nihil auſterum, aut adſtringens habentia. Hæc enim etiamſi non palàm ipſam impugnent cauſam, tamen incontinentem ad cibos impetum diſſoluunt: verùm abſtinentia ab his, pituitæ in ſtomacho collectionem minuit. Et ſalſamenta danda ſunt. Poſtea verò prædicta vina largè bibant. Si enim longiore tempore ita fecerint, ſedatur.

DE SITI, Cap. LIII.

SItim admodum paruam, propter ſiccitatem aut caliditatem partium fieri putandum eſt, per quas potus humor ex ore ad ventriculũ defertur. Et medela quidem ſiccitatis, eſt ſomnus: caliditatis autem, vigiliæ. Aliqui tamen ſiticuloſi ex vino fiunt, & ob eduliorum caliditatem: & horum medela eſt frigidæ potus. Appetunt autem vitioſas qualitates, quemadmodum etiam cibos, iuxta rationem prædominantis vitioſi humoris. Cæterùm inextinguibili correptos ſiti, ex qua etiã mortui ſunt, aliquando vidi quoſdã qui viperas dipſadas appellatas ediſſent: & qui vino veteri ſe inebriaſſent: atque hos qui in naui, in qua aqua deficeret, eſſent. nam qui ex ipſis marinam bibere auſi ſunt, omnes perierunt. At in febribus ſitim mitigare ſolet capitis irrigatio ex frigidiſſimo oleo, aut roſaceo, quæ cum delapſione inſtar ſalientis aquæ con-

A tingit. Optimè verò ad ſitim facit lactucæ nigræ ſemen commanſum, & glycyrrhiza appellata, & cucumeris ſemen ore detentum. Dato etiam ſitim eximens catapotium hoc, Cucumeris ſatiui drach. octo, tragacanthæ drach. 4. Tragacantham ouorum crudorum recentium albumine diſſolue, & vbi diſſoluta fuerit, ad cucumeris ſemen antea tritum adiice: & ex ſimul tritis ac emollitis catapotia efforma, eáque in vmbra ſicca, & vnum ſub lingua tenendum præbe, ita vt diſſolutum liquorem abſorbeat. Dato etiam cremorem malorum Cydoniorũ, aut pirorum, aut meſpilorum, aut pampinorum vitis, abſorbendũ: aut mali B Punici ſuccum.

DE LINGVA ASPERA, Cap. LIIII.

Linguæ aſperitatem humectare oportet ita vt ſeminis lini decoctum ægros in ore continere iubeamus. Efficacius autem erit ſi myxæ cum lini ſemine fuerint coctæ. Sed & digito in hoc ſucco tincto, & lingua cõfricta, os aqua pura colluant, aut ſpongia detergeant, deinde roſaceo illinant. Sed & ipſum roſaceum melli admixtum egregiè efficax eſt. Et portulacæ ſuccus ore detentus, & C rhus qui obſoniis inſpergitur, aquæ mulſæ mixtus probè facit. Et damaſcenorum, & myſclii (hoc eſt myxæ) oſſa in ore retenta, & linguæ obuoluta, & lactucæ cauliculus. Archigenes verò, Sal Indicus, inquit, colore quidem & compage ſimilis communi ſali, ſapore verò mellito, lentis magnitudine, aut ad ſummum fabæ, arroſus, vehementer humectare poteſt. Decumbant autẽ in latus: (ſupinus enim decubitus reſiccat) & os claudant. nam & hiare, humorem ſiccat. Sternutationes quoque accerſitæ, omnibus aliis magis efficaciter linguas humectant. D

DE NAVSEA, Cap. LV.

Qvum abſque eo quòd aliquid quod vomitum moueat ingeſſit, nauſeabundus fit æger, manifeſtum eſſe opinor vt ratiocinemur prauos humores ventriculum infeſtare. Quidam verò lancinantur quidem, non autem vomunt quicquam, in ipſis tunicis humore imbibito. Si igitur pituitoſi ſunt humores, coquere ipſos oportet, homine in quiete & inedia ac ſomnis ſeruato: ſi verò tenuiores, vomitus ipſos eiicit, qui aliquando ex ptiſſanæ ſucco contingit, aut aqua mulſa. Qui verò viſcoſi ſunt ac E craſſi, attenuantibus opus habent, quale eſt acetum mulſum, & ſimilia. Quòd ſi humiditas praua in tunicis imbibita eſt, amara ex aloe confectio commoda eſt: verùm quæ adſtringunt, plurimum lædunt: quemadmodũ rurſus vbi humiditas multa eſt citra prauam vitiationem, quæ adſtringunt commodiſſima ſunt. Verùm medicamentum ex aloe ad marcorem perducit: at ſi frigiditas humiditati adeſt, ad adſtringentia admiſcẽda ſunt etiam calefacientia. Signum autem frigidam eſſe affectionem, eſt non ſitire, neque ardorem ſentire. F

DE BILIS VOMITV, Cap. LVI.

Bilem vomentibus cataplaſmata adhibendum eſt ex palmulis, malicorio, galla, coctis in vino aut poſca, pane ſimul contrito. Sed & acacia, & hypocyſtis, & balauſtium & rhus cataplaſmati admiſceantur. Et cucurbita cum multa flamma affixa magnopere prodeſt. Cibum verò ſæpe paulatim dabimus. Cæterùm in iis qui atram bilem vomunt, & ſtomachum inflatum habent, ſpongias aceto acerrimo calido imbutas impone, aut hederæ folia G in vino cocta appone.

DE SINGVLTIBVS, Cap. LVII.

Singultus fit aut ob repletionem, aut ob euacuationem, aut humoribus acribus ſtomachum mordẽtibus, quibus vomitu reiectis ſedatur. Multi verò, etiam vbi medicamentum ex tribus piperis generibus conſtans acceperunt, ſi ſtatim vinum inſuper bibant, ſingultiunt. Quòd verò etiam aliqui cibum corrũpentes ſingultiant, ex confeſſis eſt. Sed & à rigore multi ſingultiunt. Proinde in iis qui ob plenitudinem aut mordacitatem ſingultiunt, ſuf- H ficientem medelam eſſe vomitum comperiemus: calefactionem autem in iis qui ob frigiditatem. Quum verò ob repletionem factus fuerit ſingultus, violenta opus habet euacuatione. hoc autem præſtat ſternutatio. At ſingultus ob euacuationem, ſternutatio non ſanat. Dare verò ſingultientibus oportet rutam cum vino; aut nitrum in aqua mulſa, aut ſeſeli, aut daucum, aut cuminum, aut gingiberim, aut calamintham, aut nardum Celticam. Atque hæc quidem ſunt auxilia eorum qui ob ciborum corruptionem, aut ob frigiditates, aut ob repletionem ſingultiunt. Verùm iis qui ex plenitudine ſingultiunt, ob frigidos ac viſcoſos humores, caſtorii obolos tres dato ex poſca bibendos. Idem etiam forinſecus cuti ad ſtomachũ impoſitũ prodeſt, cum oleo Sicyonio, aut antiquo. Conuenit etiam acetum ſcillinum, aut acetum mulſum in potu. Sed & detentio ſpiritus magnopere commodat.

DE ALVO SVPPRESSA AC LAXA in febribus, Cap. LVIII.

Qvæ reſiccatam aluum promoueant, in primo libro relata ſunt, quantum opus erat. Quandoquidem verò & in febribus hanc humectari contingit, hìc de hoc dicendum venit. Multi enim non pro febris ratione, ſed propter ſolum hoc ſymptoma perierunt. In principio igitur ſuſtinere oportet ea quæ prodeunt, ita vt nihil reſiſtamus aduerſus ea quæ ex corruptione ac cruditate efferuntur. Verùm vbi vltra modum euacuatio contingit, cohibere conuenit. Et ſi quidem acriora prodeant, oportet ea quæ exhibentur boni ſucci eſſe, & alioqui etiam craſſiora. talia autem ſunt, ſorbitiones ex halica ac ptiſſana. Sed & balnea his commoda ſunt, poſt morbi concoctionem. Vbi verò pituitoſiora & fluida feruntur, viceuerſa ſicciores ſint ac calidiores cibi, quantum febrès permittunt. tales autem ſunt qui ex condimentis calfactoriis parantur. A balneis autem his abſtinendum eſt, ſi non quid aliud cogat. Quòd ſi debilis ſit concoctoria facultas, adſtringentibus eduliis & auxiliis vtendum eſt. Eduliis quidem, in quæ maximè mala Punica, aut poma, aut pira, aut meſpila ſint iniecta: aut etiam his ipſis, & vino tenui odorato adſtringente. Auxiliis autem, ex cataplaſmatis polentæ, palmularũ, abſinthio, roſis, myrti baccis, & conſimilis materiæ. Conſiderandum verò in quibus maximè partibus imponenda ſint cataplaſmata: circa ſtomachum dico aut infernam aluum: quandoque etiam circa lumbos imponimus. At cruentas excretiones reprimunt ac reſiccant cataplaſmata ex thure, aut polentæ pollen cum thure, aut manna vino aut poſca ſubacta. Acriorem verò humiditatem per infuſum clyſteris edulcare oportet, quandoque per ſolam aquam, quandoque per ptiſſanæ, aut halicæ, aut oryzæ, aut tragi ſuccũ: atque hoc non ſemel, ſed ſæpe. Poſtea verò admiſcendæ ſunt & roſæ ſiccæ, aut myrti baccæ, aliquando etiam gallæ. Et ouum vnà cum roſaceo, & vino tenui adſtringente, aut roſarum decocto infuſum, aut etiam ſedi appoſitum, promptitudinem ad excernendũ hebetat ac retũdit. Vbi verò frequens contingit ad egerendum ſurrectio, glomer ex calidis ſtaminibus ad ſedem efformatus apponatur.

DE SANGVINIS STILLATIONE, ET ſanguinis è naribus eruptione, Cap. LIX.

Qvandoquidem ſanguinis ſtillatio plenitudinem in toto corpore aut in capite ſignificat, ob expreſſionem contingens, aut ob meatuum denſationem: amplior autem excretio plenitudinem laxare ac minuere poteſt: iuxta rationem verò, ipſam facere licet inde vnde natura impetum habet: hac ratiocinatione facta, auſus fui in deſtillationibus quarta die contingentibus, per typham, velut mos eſt, vaſa in naribus fauciare. Verùm non oportet modico fluxu contentum eſſe, ſed iuxta vires detrahere. Cæterùm ſpontaneas in febribus per nares ſanguinis eruptiones, ſi iudicatorio modo fiant, ſuſtinere oportet: ſi verò immoderatè ſanguis feratur, reprimere conari. Deligentur igitur primùm validè extremæ partes, & æger ita figuretur vt ſublime caput habeat. Videtur autem & præputii pudendi virilis deligatio, ſanguinis è naribus eruptiones peculiariter cohibere. Non autẽ emungat, neque irritet locum, ſed grumum congelari ſinat. Et naſus ſpongia poſca imbuta detergeatur, & cuneolus ex linteo in narem vnde ſanguis erũpit, indatur, facta prius illitione ex aliquo ſanguinem ſiſtente. At horum medicamentorum materiam, ac reliquam curationem, in tractatione de locis affectis, libro poſt hunc ſequenti, abundè proponemus.

DE ANIMI DELIQVIO, Cap. LX.

IIs qui ex cholera, bile ſupernè ac infernè prodeunte, & ob alui profluuia, & propter alias multas & aceruatas euacuationes exoluuntur, aquam frigidam aſpergere oportet, & nares apprehendere, & os ventriculi confricare, & vt vomant iubere, ſtomachúmque lancinare aut per digitos, aut per pinnas immiſſas. Sed & fortiter multis ligamentis deligare, vbi quidem per infernas partes euacuationes fiunt, manus: vbi verò per ſupernas, crura. Excogitare inſuper in iis quibus ſanguis erumpit, figuram ſurſum vergentem citra dolorem. Eſt & cucurbita affigenda, ita vt ad contrarias iis quæ euacuantur partes retrahamus. Sanat etiam vinum aqua temperatum exolutiones ex aceruatis euacuationibus obortas, ſi non viſcerum inflammatio, aut capitis vehemens dolor, aut affectio aliqua mentem emouens, aut febris ardens, in morbo crudo prohibeat. Nam in his vinum magna detrimenta inducit. Et ſi quidem æſtas fuerit, & æger calidi temperamenti, & aquæ frigidæ potor, frigida danda eſt: ſin contrà, calida. At verò iis qui ob ſudorum copiam animo linquuntur, cutem denſare oportet, velut antea dictum eſt, & flatuum frigidorum acceſſus excogitare. Verùm fluxionibus in ventrem nihil horum conuenit, præterquam vt ventri & ſtomacho corroborantia adhibeamus, & hos lauemus. Balnea enim fluxionibus in ventrem commodiſſima ſunt, ſed ſanguinis eruptiones & ſudores vehementer exaſperant. Cæterùm eos qui ob plenitudinem animo linquuntur, à vino & cibo abſtinere oportet, & à balneis, ſi febricitarint. In potu detur aqua mulſa, in qua thymus, aut origanum, aut pulegium aut hyſſopum ſint incocta. Commodum his eſt & acetum mulſum. Si verò propter prauos humores in ſtomacho contentos animo linquantur, vomere ipſos iubeto ex aqua & oleo, digitorum aut pinnarum immiſſione. Si vomere nequeant, oleum optimum bibant. hoc ſæpe etiam per infernam aluum euacuat. Sed & abſinthium his pro-

A deſt. At ſi ob ſtomachi debilitatem exoluantur, iis quæ corroborare ipſum poſſunt vtendum eſt, velut antea in capite de ipſo dictum eſt: & extremas partes defricare oportet, & eos qui ardore exuſti ſunt, ad balneum ducere: perfrigeratis verò, medicamentum ex tribus piperis generibus conſtans, & ipſum quoque piper dare. Qui verò ob ampliorem caliditatem, aut ob ſolis ardorē, aut quòd in balneis moram diutius traxerunt, animo linquuntur, eos curabis frigidam aquam aſpergens, & ad ventum conuertens, & ſtomachum fricans, & vinum ac cibos exhibens. Si verò propter inflammationis magnitudinem, aut malam febris afflictionem, in acceſſionū inſultibus in animi deliquium incidant, & perfrigerentur, artus fortiter fricare oportet & calefacere, ac deligare, & vigilare iubere, & à cibo abſtinere. Hæc autem & ante exacerbationem facienda ſunt. Iis verò qui propter ſiccitatem ani-
B mo linquuntur, duabus aut tribus horis ante exacerbationem cibus dādus eſt, aut halicæ ſuccus, aut panis ex aqua, cum mali punici granis, aut pomis, aut piris. Si verò magnum periculum timeatur, etiam vinum detur. Sed & in iis qui derepente animo linquuntur, ita faciendum eſt. Et vbique cauſam ob quam animi deliquium contingit, conſiderare oportet, & aduerſus hanc inſtare. Quandoque tamen etiam ſymptomatis maior cura habenda eſt, ſi quidem periculum aut mortem minetur.

VLCERATIONIS CIRCA OS SACRUM curatio, Cap. LXI.

ET hæc affectio in febribus maximè diuturnis, propter decubitus diuturnitatem contingit. Quum igitur locus rubicundus fieri incipit, circulum laneum iuſtæ magnitudinis loco ſubdemus: poſtea verò roſaceum aut
C myrteum ceratum, quod ſpumam argenti aut ceruſam recipit, imponemus. Inflammatione autem oboriente, panis cataplaſma cum ſolano, aut polygono, aut plantagine, aut braſſica tenera. Si verò vlceratio paſcendo proſerpat, lenticula cocta cum malicorio imponatur.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA Liber III,

Iano Cornario medico Phyſico interprete.

DE CAPILLORVM AFFECTIONIBVS.

DE ALOPECIA, OPHIASI, AC caluicie, Caput I.

QVEMADMODVM plantæ aliquæ ob humoris inopiam reſiccatæ corrumpuntur, aliquæ verò ob humoris alieni ab ipſarum natura attractionem: ita etiam in capillis fieri ſolet. Nam ob humorū inopiam caluicies contingit. propter vitiatos autem humores alopecia & ophiaſis, figura ſolùm inter ſe differentes: nam in ophiaſi ſerpenti ſimilis pars læſa apparet: verùm alopecias, ex eo quòd hæc affectio frequenter vulpeculas infeſtet, nominauerunt. Ex colore igitur cutis, redundantem humorem coniectantes, euacuatione per purgatorium medicamentum prius vtimur, deinde localibus auxiliis curationem abſoluimus. Si igitur color cutis nigrior aut albidior factus fuerit, per hieram antidotum purgamus, quæ & pituitam & atrabiliarium humorem euacuat: ſi verò pallidior, catapotia ex aloe dabimus. Vniuſcuiuſque ex his deſcriptionē in libro de compoſitis medicamentis reperies. Poſt totius corporis euacuationem apophlegmatiſmo pituitam per os detrahēte vtendum eſt, non ſemel, ſed ſæpe, ex aceto, ſinapi ac melle. Melius autem eſt ſi in aceto origanum quoque aut pulegium, aut thymus, aut hyſſopum maceretur. Sed & in aliis circa caput affectionibus eadem methodo vtendum eſt, ita vt primùm redundantem humorem euacuemus aut per purgationem, aut per venæ ſectionē, ſi etiam ſanguinis redundantia fuerit, deinde ſic ad localem curationem procedamus.

AD ALOPECIAS. Vbi nitro præparaſti, & linteo aſpero aut potius lana exterſiſti, & ad ruborem defricuiſti, verbenacam in ſole cum aceto tritam illine. Aut alcyonium aſperrimum vſtum ac tritum, cum oleo lucer-
D narum illine: aut arundinis radicem, aut amygdalæ amaræ corticem vſtum, oleo aut adipe vrſino exceptum illine. Moderata igitur ſunt hæc: fortiora verò quæ ex euphorbio & thapſia, & adarce, cum oleo laurino trita, aut pice liquida. ALIVD. Herinaceorum marinorum teſtas vſtas vrſino adipe excipe, & loco ex nitro præparato illine. ALIVD. Piperis, ſtercoris ouilli ſicci, irionis, ſeminis erucæ, ſingulorū drachmas quatuor, veratri albi drachmas tres, ſtercoris murini drachmā vnā: excipe felle taurino, aut hircino, aut ſuillo. ALIVD, experi-
E mento cognitum, ad alopeciam: Radicis mandragoræ, ariſtolochiæ, radicis ari, ceræ, picis liquidæ, ſingulorum vncias octo, axungiæ porcinæ non ſalſæ, nerii herbæ cordis, *ſiue internæ partis*, parum. Axungiam & nerium coquito donec herba flacceſcat: deinde facta excolatione herbam abiicito, & reliqua ad axungiam adiicito ac coquito. poſtea ceram & picem liquidam addito, & confidenter in ſole vtitor. Et vbi vlcera ad cicatricem perducta fuerint, caput vulpeculæ vrito, & cum ipſo alcyonium, anchuſæ nigræ folia: omnia trita ſupra illitionem ſupernè iniici-
F to, quò capiti pili ſuccreſcant. ALIVD. Capitis muris vſti partem vnam, teſtarum buccinorum marinorum partē vnā. Cū axūgia porcina in olla coctis vtere. potes & ſicca ipſa īſpergere. MEDICAMENTVM ex thapſia, ad omnes

ad omnes veteres affectiones: Euphorbii, thapſiæ, baccarum lauri, ſingulorum vncia vna: ſulphuris viui vnciæ dimidium, veratri vnciæ dimidium, ceræ vnciæ dimidiũ, olei laurini, aut cicini, aut veteris, quantum ſatis eſt. In fortioribus, etiam naſturtii vncia vna, & alcyonii vncia vna. Hoc non ſolùm ad alopeciam, ſed etiam ad omnem diuturnam perfrigerationem facit. Vbique verò præparatione per nitrum & defrictione vtendum eſt in alopeciis: & pili aſſiduè radendi. Multos enim noui per ſolam defrictionem & aſſiduam raſuram pilos produxiſſe. AD caluitiem & pilorum augmentum. Ex Critone. Leporũ ventres quinque ſiccatos, in teſtaceo vaſe diligenter torreto, & ad hos tertiam virgultorum myrti partem accipito, acaciæ fructus, acaciæ ſucci, rubi canini, ſingulorum tantundem, adianti vncias tres. Hæc omnia tundito, ac tenui cribro excernito: deinde adipis vrſini libris quatuor additis, & adipis phocæ totidem, cõtundito, & plumbea pyxide recepta ſeruato. Vſus autem tempore, quocunque voles vnguento diſſoluito. CONSERVANTIA pilos Polytrichi partem vnam, ladani partes duas, vino & myrteo oleo excipe, ac vtere. ALIVD. Anemonæ florem tritum cum oleo illine. Idem etiam pilos nigros facit. ALIVD. Verbenacam rectam cum radicibus ſiccatam ac contuſam tenui cribro excute, & admixto oleo, vt ſtrigmentitiam craſſitudinem accipiat, in æneo vaſe repone: & liquefactis pro oleo vtere. AQVA pilos augens: eadem etiam nigrefacit. Aquæ pluuialis ſextarios ſex, rhois Alexãdrini ſextarios tres, polytrichi trientẽ, herbæ Sabinæ trietẽ, ladani vnciã vnã, myrti vnciã vnam, cucurbitæ ſiccæ vnciã vnam. Hæc ad dies viginti in vaſe vitreo madeſcere ſinito, bis per diem tædacea ſpathula mouẽs: deinde pectinem in aqua tinge, ac quotidie vtere. Sed & althææ ſemen in balneo affrictum capillos conſeruat ac auget. Similiter & oleum illitum, in quo althææ ſemen coctũ aut impoſitum fuit. PILOS attenuantia. Foliorum fici, corticis vitis agreſtis albæ, pumicis, teſtarum buccinorum, terræ cimoliæ, ſingulorum minam vnam. Omnia in ollam nouam crudam immiſſa, & olla luto oblita, in camino torreto, ac terito: & aphronitri minã dimidiã, gallis omphacinis triginta adiectis ac tritis excipe, ac vtere. ALIVD. Aphronitri minæ dimidium, pumicis torrefacti minæ quartam partem, aluminis ſciſſi, iridis ſiccæ, comæ myrti ſylueſtris nigræ, radicis bryoniæ, ſingulorum drachmas quatuor: lupinorum crudorum molitorum cõgii quartam partem. Vtere ſine pingui. AD defluos capillos. Aloen cum vino nigro auſtero illine, aut purpuræ opercula cũ oleo cocta, aut myrrhã & ladanum cum vino & oleo myrteo, aut caprinum ſtercus in teſta vſtum tere, cum oleóque præraſis illine.

QVAE CRISPOS CAPILLOS FAciunt, & quæ eoſdem tingunt. Ex Cleopatræ ſcriptis, Cap. II.

DEfricto prius capite, ſpodylii radix cũ vino meraco capillis illinatur. ALIVD. Præraſo ac confricto capite, nucem pineam recentem ſumito, & in cinerem exurito, & in mortarium coniectam terito, myrteum vnguentum affundẽs, donec mellis ſpiſſitudo fiat: atque ſic illinito. ALIVD. Baccarum myrti ac betæ pari menſura vtere, cum oleo affricans. ALIVD. Gallas viginti, adianti ſextantem, in aqua marina ad mellis craſſitudinem tere: & vbi capillos vrina aut lixiuia prius confricuerit, & aqua calida abluerit, ad biduum medicamentum hoc illinat: & vbi ipſum continuit ita, tertia die abluat, & ſiccatos capillos vnguento myrteo inungat. Hoc tenerum facit & criſpum ac nigrum capillum. Criſpior autem fiet ſi præraſus vtatur. A CANIS præſeruantia, & alia denigrantia. Olei acerbi ſextarios tres, ſpicæ nardi drachmã vnã, vnguis aromatici drachmas quatuor, floris iunci rotundi odorati drachmas quatuor. Coquito cum oleo, & ſeorſim habeto acaciæ ſucci vnciã vnã, vino diſſolutam, ac probè tritam. Quum autem olei tertia pars reliqua fuerit, excolato, & ad acaciã admiſceto. Vaſculo excipito, ac vtitor, quotidie illinens. ALIVD. Nucum viridium corticis quadrantem, radicis ilicis quadrantem, vini nigri ſextarios tres: coquito ad tertias, exprimito, & quod ſupereſt, cum olei myrtini ſextario vno commiſceto. Vſus eſt quotidianus. AQVA capillos denigrans. Gallæ ſextariũ vnũ, rhois coriarii ſextarios duos, baccarũ myrti nigrarũ ſextarios duos, liguſtri foliorum tantundem, cinnaræ manipulum, capitum papaueris tantundem, aquæ lacuſtris ſextarios duodecim. Ad multos dies præmacerata, ad tertias coquito, & prius defrictis illinito: quin & ſiccatos capillos cimoliæ acetabulo vno & calcis viuæ pari menſura illinito. Hæc autem betarum coctarum ſucco diſſoluta illinantur: deinde cuſtodiæ gratia, betæ folia ſupernè imponito, & vbi ſatis diu hæſerint, in balneo abluito. VT fului pili tingantur, & flaui fiant. Myrrhæ partem vnam, floris ſalis partem vnam, diligenter tere, & facta ſtrigmẽti ſpiſſitudine, præfrictum caput medicamento illine, & per diem ac nocte ſine, & tunc abluere iube. ALIVD. Lupinos crudos cum aqua illine. ALIVD. Spumæ argenti drachmã vnã, terræ Creticæ drachmas quatuor, calcis viuæ drachmã vnã: cum aqua ad ſtrigmenti craſſitudinem redacta illine, & betæ folia ſuperimpone ad duos aut tres dies, & ablue. VT nigri capilli flaui fiant. Vini fæcem in balnei ſtrigmenta mittito, & cerati craſſitudine facta illinito, vbi dormire voles: & manè flaui fiunt. ALIVD. Liguſtri folia in herbæ lanariæ ſucco macerato, & cremore vtitor. TINCTVRA aurum referens. Aluminis drachmas ſex, ſandarachæ drachmas ſex, croci drachmas duas, thapſi qua tinctores vtũtur, (quã Romani herbam rubiã vocãt) drachmas octo, lixiuii pileatorii ſextarios quatuor. Lixiuiũ & thapſum contuſam ad dimidias coquito, & liquorem exprimito, & cum hoc alumen, ſandaracham & crocum diluito, & in vas vitreum mittito. Vſus autem tempore præfrictis illinito. Vbi verò combiberint, ex fœnigræci, ordei ac cumini decocto abluito, ita vt aqua tepida ſufficienti ſapone addito prius oblëueris. ALIVD. Fæcem vini vſtam, & oleum balaninum, ſimul mixta, pilis illine. ALIVD. Saponem Gallicum cũ aqua ſingulis balneis affricet. ALIVD valde præſtans: Rhois rubri ſextariũ vnum, gallarum ſeſquilibrã, ſtercoris murini ſextantẽ, herbæ auri colorem referentis (quam Romani rubiã vocant) ſextantẽ, polytrichi faſciculos duos, abſinthii faſciculũ vnũ, lupinorum decorticatorũ cyathos duos, aquæ ſextarios ſeptem: omnia in vas vitreum coniecta, ad dies nouem macerari ſinito, per diem bis agitando: vſu verò poſtulante, quod ſatis eſt excolato, & in hoc ſpongiã imbutã capillis affricato, & humectatos combibere ſinito. Vbi verò reſiccati fuerint, ſapone in calida aqua diſſoluto abluito. VT pili albi fiãt. Verbaſci albi florẽ vrito, & aceto ſubigito, & ad ſmegma admiſceto. ALIVD. Verbaſci feminis drach. vnã, aluminis drach. vnã, corticis raphanorũ drachmã vnã, cõtũdito, & glutinis taurini drachmas quatuor admiſceto.

DE AFFECTIONIBVS CVTIS CAPItis, Cap. III.

De porrigine, ſiue furfuribus.

POrrigo, tenuiũ ac furfuri ſimiliũ corpuſculorũ ex capitis aut ex reliqui corporis ſuperficie eliquatio eſt, citra exulcerationem. Fit autem vitioſo humore ad caput allato, aut pituita ſalſa, autillioſo, aut atrabiliario ſanguine. Poſt euacuationem igitur totius corporis (velut dictũ eſt) ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt. Cimoliam aqua præmadefactam ad betæ ſuccum admiſce, illine, & donec reſiccetur ſine: deinde ablue, & thus cum vino ac oleo tere, ac illine: poſtridie verò ſtaphidẽ ſylueſtrẽ cum oleo illine. ALIVD. Nitri, fæcis vini vſtæ, myrobalanorum, ſingulorum librã vnã: ſtaphidis ſylueſtris ſeſquilibrã. Vino diſſoluta capiti affricato. Si verò reliquum corpus pruritũ habeat, ſicca. Verùm ad humidiores porrigines, muria, aut lupinorum decocto, ad abluendum vtere. Huius multam experientiam habeo. AD pſydracia & puſtulas capitis. Pſydracia paruæ extuberantiæ ſunt puſtulis ſimiles, in ſuperficie ac ſumma cute extantes. Puſtulæ verò, ſuperficiariæ ſunt exulcerationes, ſubrubicundæ & aſperæ. Ambo verò curantur ſubiectis cõpoſitionib9. Spumæ argenti drachmas quatuor, ceruſæ drachmas quatuor, aluminis drachmas duas, foliorum rutæ viridium drachmas duas: aceto & oleo myrteo trita illine. ALIVD. Rutam & alumen trita cum melle, capiti præraſo illine. Si verò cutis capitis diſcedat, oleæ

folia cocta cũ melle impone. ALIVD. Spumæ argenti, ceruſæ, ſingulorum drachmæ duodecim: ſulphuris viui drachmæ octo: cerato myrteo excipe. AD capitis vlcuſcula dẽſa ac rubicũda, paruis papillis ſimilia, à quibus ſanies eliquatur. Præraſo capite, & cum aqua ac nitro præfricto, ſulphure viuo cum vrina humana trito vtere, aut melanteriam cum aceto illine.

De achoribus, *id eſt vlceribus capitis manantibus*, & ceriis, *id eſt fauis*.

Ex affectionibus quæ in capitis cute fiunt, eſt & Achor, vlcus manans, quod tenuibus valde foraminibus cutem erodit, per quæ ſanies redditur viſcoſa. Similis ipſi in ſpeciem affectio eſt quam cerio, *id eſt fauum*, vocant, eo quòd foramina habet maiora, melleam humiditatem continentia, velut apum faui. Generatio his eſt ex nitroſa ac ſalſa pituita. Victum itaque conſtituant ex boni ſucci cibo, ab omni acri ac ſalſo abſtinentes, & præſertim ſi inflammata ſit affectio. Et poſt conuenientem redundantis humoris euacuationem, præraſis pilis, bis aut ter, aut ſæpius fomentũ aquæ calidæ adhibe, in qua cocta ſit myrtus, aut rubus, aut lens, aut lupini amari, aut aſparagi radix. Quũ verò amplior ſanies fluxerit, ſalicis folia cum aqua aut cũ lẽticula, pro cataplaſmate impone. Illitiones autẽ ſint, terra cimolia, aut Cretica, aut Samia, aut põpholyx, aut ſpodiũ, aut argẽti ſpuma, aut Cadmia, aut charta vſta, aut ſiccum ex charta medicamẽtũ: omnia cum aceto. Smegmate verò vtendum eſt hoc: Sulphuris, herbæ perdiciadis, & ſaponis æquales partes. Cõpoſita hæc ſunt: Spumæ argenti drachmæ ſedecim, foliorum rutæ drachmæ octo, ſtaphidis ſylueſtris drachmæ quatuor, atramenti ſutorii drachmæ duæ, cũ aceto ac myrteo oleo ad ſtrigmenti ſpiſſitudinem redacta, illine. ALIVD. Sandicis drachmæ quatuor, myrrhæ drachmæ quatuor, ſulphuris viui drachmæ duæ, mannæ thuris drachmæ quatuor, cum oleo veteri illine. AD achoras ſanie manantes recremẽtum argenti, aut plumbaginem tritam inſperge. ALIVD ad achoras & humidã ſcabiem. Roſarum rhododaphnes trientem, ſulphuris viui trientem, picis liquidæ trientem, picis ſiccæ trientem, ceræ ſexuncem, olei myrti quod ſatis eſt. Verùm in pueris lacte exoluta illinito.

De ficis.

Ficus nominant eruptiones vlceroſas, rotundas, ſubduras, rubicundas, ad quas conſequitur dolor. Naſcuntur hæ plerunque in capite, ſed & reliquo corpore. Optimum in iis medicamentum hoc eſt: Aluminis ſciſſi, floris æris toſti, glutinis taurini, ſingulorũ æquales partes, cum dupla æris ſquama: terito cũ aceto, & illinito. Commodant & mæuarum capita vſta, & bulbi cocti, & cinis aceto permixtus. AD ficoſas in capite ac mento puſtulas, medicamentum ſiccum: Miſyos drachma vna ſemis, chalcitidis drachmæ duæ ſemis, ſquamæ æris drachma vna, aluminis ſciſſi drachma vna. Hoc ſiccũ loto large impone, ac ſine. Sequenti die rurſus loto ac ſpongia deterſo impone. craſſiſſimum enim vlceris tectorium decidit: & rurſus ſequẽtibus diebus idẽ facito: intra paucos dies abſque cicatrice ſanat: verùm non parum vexat hoc medicamentum. AD pediculos in capite: Lupinorum in aqua coctorum cremorẽ confricare iube: aut ſtaphidem ſylueſtrem, aut ſandaracham, aut ambo trita, cum oleo veteri aut aceto illine: aut piperis parum, vt ne exulceret cum oleo: aut hederæ ſuccum cum melle, aut ſinapi cũ aceto, aut cedriã aut picem liquidam cum alumine, aut baccarũ lauri expreſſum retrimẽtum, aut oleum raphaninum. Ego autem ſtaphidem ſylueſtrem cum aceto & oleo tritam illeui, & ſemper ſucceſſum ſenſi.

DE CAPITIS DOLORE, Cap. IIII.

Capitis dolor qui grauiſſimum ſymptoma eſt, aliquãdo ex ſola qualitate intemperata oboritur, aliquãdo etiam ob humorum copiam, aliquando ex vtraque cauſa: quandoque verò & ob externam laceſſentem cauſam, vel ob ardorem extrinſecum, aut frigiditatem, aut ebrietatem, aut plagam. Vehementiſſimi igitur capitis dolores per actiuas ac efficientes qualitates fiunt, & maximè per calidam. Qui verò ob ſiccitatem fiunt, vehementiam non ſimiliter habent. At humida qualitas, quantum in

A ipſa eſt, omnino doloris exors eſt: præterquam ſi cum caliditate, aut frigiditate, aut humorum copia, cõiuncta fuerit. Itaque de capitis dolore in febre contingente, in præcedenti de febribus libro dictum eſt: de aliis verò nunc dicemus.

De capitis dolore ex ardore ſolis.

Iis qui caput ex ardore dolent, cutis ad contactum calida & ſiccior ſtatim ad primum occurſum apparet, & oculos rubicundos habent: gaudent etiam frigidis perfuſionibus ac vnguentis, & ex iis opem ſentiunt. Curatio ve-
B rò iis conuenit ea quæ ad dolentes caput in febribus relata eſt. Perſeuerante verò dolore, ſubſcriptis cataplaſmatis vtendum eſt: Fronti ac temporibus adhibita conueniunt, panis ex poſca & roſaceo, quandoque cum amygdalis, au roſis ſiccis aut teneris, aut cum mentha, pulegio admixto, aut panis cum Perſici foliis. facit & ocymum tritum cum aceto & roſaceo: aut hederæ corymbi aceto cocti, & cũ roſaceo triti: aut ad ſerpylli in aqua decoctũ, farinam triticeam admiſceto: aut cardamomum toſtum ac tritum cum aceto & roſaceo: aut fermentum cum ro-
C ſaceo, aut iris ſicca cum aceto. Singula verò ex iis aſſiduè permutentur. inefficacia enim ſunt vbi diutius morã traxerunt. PASTILLI ad capitis dolorem ob calidam intemperiem. Croci drachmæ quinque, atramenti ſutorii drachmæ decẽ, aluminis drachmæ ſedecim, myrrhæ drachmæ ſeptem, omphacii drachmæ tres, chalcitidis drachmæ tres, gũmi drachmæ tres, vini auſteri quod ſatis eſt: vtere cum poſca. Si verò etiam vigiliæ adſint, ex ſomnificis aliquid admiſce.

De dolore capitis ex frigida intemperie.

D Et ſigna & curatio eorum qui ob frigiditatem caput dolent, contraria ſunt iis qui ob ardorem. nam & incontracta & decolorata ipſorum facies eſt, & frigidis neque gaudent, neque ex ipſis opem ſentiunt. Horum autem cognitionem confirmabunt & victus ratio & reliqua eiuſdẽ ordinis. Inunctio igitur fit, oleum rutaceum, laurinum, irinum, nardinum, aut etiam balſami ſuccus, & maximè ſi craſſiores & viſcoſæ fuerint ſuperfluitates. Oportet autẽ frontem ex hoc illinere, & ex iis quoque quæ ex pipere
E ac euphorbio parantur. Dãdum eſt & vinum tenue, & iubendum vt motu vtantur, & balneis calidis, & quãdoque etiam vomitu à radiculis acceptis. In quibus verò qualitas eſt abſque humorũ copia, diutius durãs, vteris & hoc medicamẽto, Piperis albi drachmæ duæ, crocomagmatis drachmæ duæ, euphorbii recentis drachmæ ſeptem ſemis, ſtercoris columbini drachma vna ſemis, aceti acerrimi quod ſatis eſt: loco præfricto illine affectam partem.

De iis qui ob bilioſum humorem caput dolent.

F Signa quidem ſimilia ſunt iis qui ob ardorem: verùm accedit ipſis maior morſus, & faciei pallor, & quandoque etiam oris amaritudo. Ætatibus autem vigoris & temperaturis calidioribus, & vitæ curis oneratæ, & iis qui bilẽ flauam coaceruant, hæc affectio magis contingere ſolet. Balneis igitur temperatis, & vnguentis, & aquoſo potu, in iis vtendum eſt: & vniuerſa victus ratio humidior ac boni ſucci aſſumatur. Cæterùm bilioſus humor euacuãdus eſt abſinthii cremore, aut per aloen, aut per picram antidotum, per ſeipſam, aut cum modica ſcammonia, & per
G catapotia ex aloe. Frons autem illinatur paſtillo croceo, aut trigono, aut aliquo conſimili.

De dolore capitis per conſenſum.

Si quidem ex toto corpore per conſenſum afficiatur caput, illi proſpiciendum eſt, ita vt & aduerſus intemperiem, & contra materiam ſuperantem inſtemus. Et ſi quidem plenitudo fuerit, & maximè in venis, venam ſecabimus: ſi verò magis qualitas, purgatorio medicamento vtemur. At ſi alicui parti per conſenſum coafficiatur, velut hepati, aut ventri, aut ſtomacho, his auxilia adhiben-
H da ſunt. Et ſi quidem calida in ipſis fuerit intẽperatura, panem ex vino aquoſo dabimus, aut etiam ſorbitiones ex alica. Forinſecus autem irrigationes moderatè refrigerantes ac corroborantes adhibemus, velut antea dictum eſt. Si verò propter viſcoſos & craſſos humores in

ſtomacho contentos,caput doluerint, etiam hos expellẽmus,acetũ mulſum bibere exhibentes,tum ſimplex, tum Iulianium.Et decoctionibus ex hyſſopo & origano,& calidioribus adhuc quàm hæ ſunt,& quæ magis ſecare poſſunt,vtendum eſt : vomitu item à radiculis & irrigationibus calidioribus,& cataplaſmatis.

De dolore capitis ex vino.

Si incoctum adhuc maneat vinum,iubendi ſunt vt vomant ab aquæ tepidæ potu: ſi verò etiam pòſt concoctionem caput doluerint, refrigerantibus ac repulſoriis vtemur,velut eſt roſaceum,& per ſe & cum aceto: aut hederæ aut braſſicæ ſucco. Sed & ipſa braſſicæ folia calidâ aqua rigata, & capiti circundata ac alligata,naturaliter ebrietati reſiſtunt: quin & feruefactam braſſicam edere oportet:& lenticula iis prodeſt, & præſertim iis qui humidiorem ventrem habent. Alicam item,& mala Punica, & poma ac pira edant,& aquam bibant.

De dolore capitis ex plaga.

Iis qui ob plagã caput dolent,ſi non omnino in ſuperficie plaga conſiſtit,ſtatim venam ſecabimus,& cõuenientibus capiti irrigationibus vtemur,ex lanis nimirum oleo dulci imbutis,capitéque ex ipſis contecto. A vino autem & cibis ſolidioribus abſtineant, maximè ſi febriant. Et in ſumma, velut ad inflammationem partium neruoſarum,& maximè cerebri membranarum,curationẽ adaptabimus.Si verò etiam vulnus factum fuerit,& hoc conuenienter curabimus.

Malagma ad capitis dolorem.

Ceræ drachmæ ſeptem , olei amygdalini quadrans, terebinthinæ drachmæ octo,æruginis raſæ,cimoliæ,chalcitidis,ſingulorũ drachmæ quatuor: pumicis drachmæ tres,æris vſti,ſquamæ ſtomomatis,ſingulorum drachmæ duæ. Si verò durius eſſe videatur,oleo amygdalino molliatur.

DE CEPHALAEA, CAPITIS DOlore antiquo,& de Hemicrania,dimidiæ capitis partis affectione, Cap.V.

VTraque harum affectionum,perſeuerans capitis dolor eſt,qui ſtrepitibus,clamoribus,clara luce,vini potu,& iis qui caput replent odoribus exacerbatur : putántque ita affecti ſibi caput percuti , aliqui totum , aliqui altera parte , quos etiam Hemicranicos nominant. Et quibus quidem intra caluariam affectio conſiſtit,iis dolor ad oculorum radices pertingit :quibus autem extra eſt,circa ipſam caluariam dolent.Dolores igitur cum grauitate,plenitudinem indicant:cum morſu,humorum aut vaporũ acrimoniam:cum pulſationibus,inflammationẽ. At qui cũ tẽſione , ſi quidẽ abſque grauitate & pulſu fuerint,ſpiritus tenuis ac flatuoſi copiam:ſi cum pulſu,membranoſi corpuſculi inflammationem:ſi cum grauitate,plenitudinem intra membranas contentam.Si verò etiã putrefactus humor calidior ſit, etiam cum febre caput dolent.Febriunt autem omnino & qui ob inflammationem dolent. Proinde vbi totum corpus humoribus plenũ eſt, venam ſecare oportet, virium reſpectu habito , & infuſis per clyſterem vti acrioribus Si verò adhuc redundare ſanguis videatur,etiam per nares vena aperta euacuãdi ſunt, quantum ſatis eſſe videbitur. Deinde hiera exacuta danda eſt: & deinde vtendum apophlegmatiſmis pituitã per os detrahentibus: & euacuationibus per nares, inditis in ipſas errhinis appellatis, velut eſt elaterii ſuccus, qui cum lacte infunditur,aut etiam ſiccum elaterium quod inſufflatur : item cyclamini ac porri ſuccus. Compoſita verò hæc ſunt. ERRHINON ad diuturnos capitis dolores,lippitudines,& morbum comitialem : Melanthii drachmæ octo,ſalis ammoniaci drachmæ quatuor, elaterii drachmæ quatuor : trita excipe oleo Sicyonio , aut irino, aut Cyprino,vt cerati craſſitudo fiat:& nares inde cõtinge. ERRHINON quod inſufflatur.Cyclamini ſiccæ drachmæ octo,nitri rubri drachmæ quatuor. Si verò pro nitro elateriũ cõieceris,adhuc melius eſt.Per ſtipulã inſufflato. Vtere quoque epithematis capitis & vnguẽtis,vbi diuturnior eſt affectio,his. EPITHEMA ad cephalæã:Vnguẽti irini,peucedani,caſtorii, ſingulorũ drachma vna, baccarũ lauri drachmæ duæ,ramulorum rutæ drachmæ quatuor. Excipe cerato roſaceo , & raſo capiti per totum ipſum impone. Cæterùm mulier quædam in hemicranicis ,etiam hoc vſa,mirificè ſucceſſum ſenſit:Radicem cucumeris ſylueſtris viridem in tenues partes conciſam , & abſinthium , in aqua & oleo, donec flacceſcerent,coquebat. Et aqua quidem cum oleo calidis affectam partem moderatè rigabat : radicem autem & abſinthium terebat,atque ita trita imponebat.Et per hoc ſolum hemicranicos & cũ febre & ſine febre curabat Si verò exacerbatio conſequatur maxima , vt dolorem ferre non poſſint, vtere etiam iis quæ mitigare & ex alto euocare ac meatus trãſmutare poſſunt,quale hoc eſt. VNGVENTVM ad cephalæã: Succi peucedani drachmæ ſedecim , ſucci papaueris, aniſi, hyoſcyami, croci,myrrhæ,ſcammoniæ, ſingulorum drachmæ duæ. Excipe aceto,& fac paſtillos. Vſu verò expetẽte, cum aceto aut poſca illine eos qui ob craſſos humores,aut ſpiritũ flatuoſum,dolent. Sed & dropace & ſinapiſmo vtendum eſt. Itémque ex thapſia paſtillo. Quin & medicamentum ex atramento ſcriptorio mirificè in eadem cauſa auxiliatur, & vtendum eſt eo in iis, velut in libro de compoſitis medicamentis dicetur. Sed & hoc mirandum eſt ad hemicranicos ob craſſum ac viſcoſum humorem: Euphorbii partem vnam , caſtorii tantundẽ: aqua excepta in aurem inde eam quæ eſt à dolente parte:& in balneum introire iube , & vbi paululum immoratus eſt,ita aſſumere,& cõſueto modo lauare. Hoc modo experientia cognitum eſt. Non abſurdum autem fuerit etiam oleo ipſa excepta in aurem inſtillare. Et medicamentum ad coxendicum morbum deſcriptum, diuturnos quoque capitis dolores & hemicranicos perfectè ſedat. AD hemicraniam diuturnam. Allii drachmæ quatuor , ceræ drachmæ duæ , axungiæ veteris drachmæ duæ,cãtharidum drachmæ duæ:veſperi impoſita,pernoctare ſine. Manè verò puſtulam rumpe , & parygro appellato emplaſtro cura. ALIVD. Baccarum lauri decorticatarum drachmæ duæ,foliorũ rutæ drachmæ duæ, ſinapis drachma vna:aqua diluta impone.At verò iis qui à frigidis cauſis infeſtãtur cõmodiſſimum hoc eſt,adeò vt ſæpe,ſemel antè balneum illitum , citò affectionẽ percurarit,ita vt poſt balneũ penitus ſanus æger euaſerit. Olei Sabini libra vna, ceræ quadrans,euphorbii vncia vna.Ex hoc dimidiam frontis partem illinito,iuxta temporalem videlicet muſculum.Verùm in quibus nõ multa frigiditas eſt,gallæ & crocomagmatis æquales partes vino tritas illine.Iis verò qui ob calidos vapores aut humores caput dolent,medicamẽta ex euphorbio ne adhibeto. APOPHLEGMATISMVS pituitã per os detrahẽs ad cephalæã. Sinapis triti & in ſuccũ redacti cũ aceto & melle, triens , ſtaphidis ſylueſtris drachmæ quatuor , pyrethri drachmæ quatuor:tuſa,cribrata & mixta, in ſole gargariſſanda præbe.Si verò ob bilioſum humorẽ,aut aliquã intemperiẽ, cephalæa fit diuturna, antea de capitis dolore relatis vtendum eſt. At ſi etiam poſt hæc dolor perſeueret,& neque cucurbitulis, neque hirudinibus prætermiſſis,& diſtributio per arterias ſuſpecta ſit,nihil abſurdi eſt, etiam arteriarum retrò aures ſectione vti. Verùm in humidioribus etiam balnea naturalia rectè aſſumuntur.

DE PHRENITIDE, Cap. VI.

PHrenitis,membranarum cerebri inflammatio eſt,aliquando etiam ipſo cerebro ſimul inflammato , aliquando caliditate præter naturã in ipſo cõſiſtente. Cauſa verò morbi eſt,aut ſanguis redundans, aut flauæ bilis humor:quandoque verò etiam flaua bilis ſuperaſſata, & in atram tranſmutata , quando ſanè grauiſſima phrenitis exiſtit. Aliquando etiam cerebrum ex ſepto tranſuerſo per conſenſum affectum , per diſperſos in ipſo neruos, affectionem ſuſtinet. At verò quæ circa ardentiſſimarum febrium vigores , & quæ ex ſtomachi per conſenſum affectione contingit mentis emotio, phrenitis non eſt, ſed ſolum delirium. Conſequuntur in iis qui propriè phrenitici ſunt,vigiliæ quidem in totum : quandoque verò etiam ſomnus turbulentus, adeò vt exurgant & exiliant, & furioſè clament , qui quidem ob ſanguineum humorem affecti ſunt , cum riſu : qui verò ob flauam bilem,cum ferocia : quemadmodum qui ob atram bilem, furioſè adeò vt cõtineri non poſſint: obliuiſcuntúrque &

t.ĩi.

eorum quæ dicuntur & quæ fiunt ab ipſis. Et oculos ſanguinolentos habent, ipſóſque fricant, quandoque ſquallidos, quandoque lacrymantes, aut gramiis oppletos: & lingua exaſperatur, & ex naſo ſanguinis deſtillationes fiunt, & floccos legunt, & feſtucas venantur, & febrem acutam habent per totum morbi tempus, febre in alto malignè latitante: & pulſus paruos ac languidos cum quadam duricia habent: & reſpiratio magna eſt & rara, cerebro primariò affecto. Si verò per conſenſum ex ſepto trãſuerſo phrenitis fiat, & reſpiratio inæqualis eſt, & præcordia reuelluntur, & caliditatem multam habent: ſicut rurſus iis qui ex cerebro affecti ſunt, partes circa faciem calidæ & ſubſanguinolentæ ſunt, & plenas venas habent. Quòd ſi etiam pituitoſus humor admixtus fuerit bilioſo, quemadmodum cauſam, ita etiam nomen compoſitum acquirit. vigilans enim ſopor appellatur. Bilioſo etenim humore ſuperante, tales vigilantes phrenitici ſunt: pituitoſo verò rurſus prædominante, ſoporoſè rurſus in ſomnum delabuntur. Vetuſtiores Galeno catochō, *id eſt ſoporis detentionem*, appellauerunt: catochen verò & catalepſin, *id eſt apprehenſionem*, recentes. CVRATIO phrenitidis. Si quidem vires permittunt, venam cubiti ſecare oportet ſtatim, & multum ſanguinis detrahere. Si verò delirans æger manum non porrigat, aut, etiãſi porrigat, timor ſit ſanguinis eruptionis, dum poſt euacuationem manus ſæpe lancinatur, ex eo quòd furioſè æger turbatur: rectam in fronte ſecantes venam, ſemel ſufficienter detrahamus. Et infuſis per clyſterem vtemur, ex oleo aut roſaceo, cum ptiſanæ ſucco. Vigiliis autem ſuperantibus, roſaceo, aut roſaceo cum aceto caput inungemus, aliquãdo calida aqua prius ipſum perfundentes, & medicamẽtum ex papaueris capitibus dabimus, ſi non vires debiles prohibeant: ſed & alia ad vigilias ex ſuprà relatis huc transferenda ſunt. Decumbat autem æger in loco lucem ac temperiem moderatam habẽte, & in quo non ſint variæ picturæ: hæc enim turbationem inducũt. Ingrediantur autem eò ad ipſum amici grati, & commodè cõpellent, quãdoque leniter placantes, quãdoque etiã auſterius perterrentes. Alimentum verò primùm ſit aqua mulſa, deinde ptiſſanæ ſuccus, & ſorbitiones ex alica, cum aliqua iucunda potione, velut eſt fauorum cremor, aut hydroroſatum, aut rhodomelũ, aut dulce hydromelũ. Nã quod à Cebyra adfertur hydromelũ vinoſum in paruis vaſis, reprobãdũ eſt, vt quod peiora detrimẽta quàm vinũ in talibus inducat, & præſertim in capitis affectionibus, & ante cõcoctionem. Et panẽ ex aqua lotũ exhibeamus, & intyba ac lactucas coctas. Si verò multus feruor ſit, etiã cruda hæc danda ſunt, & cucumeris internã partem dare conuenit, itémque peponis, & rhodacena, ac cõſimilia. Ab aqua frigida hos abſtinere oportet, maximè ſi ex ſepti tranſuerſi conſenſu cauſam affectionis compererimus. Si verò vrina ipſis ob dementiam (velut veriſimile eſt) ſupprimatur, fomentum adhibebimus, & oleo & aqua calidis pectinem ac veſicam perfundemus: deinde digitis manus ad locos admotis, ad mictionem irritabimus, & decumbentibus ipſis reliquum corpus oleo calido illinemus. Nam in quiete, quantum eius fieri poteſt, conſeruãdi ſunt, ſi valde diuites fuerint, vt à famulis cõtineantur: ſin minus, vinculis conſtricti. vires enim concidunt ex inordinato motu. Sed & propter alium modũ, ligamentis pedes prius perfuſi conſtringantur ac contrectentur, reuulſionis videlicet gratia. Si verò longior & ægrè ſolubilis fiat affectio, ab iis quæ ſoporem inducunt abſtinendum eſt. Addẽda verò ad capitis irrigationes ea quæ diſcutere ſolent, velut eſt mẽthæ ſuccus, aut ſerpylli, aut calaminthæ, aut rutæ: & tunc quoque errhinis in naſum datis vtendum eſt. Poſt ſeptimum verò diem, ſi viſcera fuerint inflammata, cataplaſmatis ex ſemine lini & cruda ordeacea farina, cum aqua & oleo mitigabimus. Poſtea verò etiam cucurbitas leues, aut etiam cum ſcarificatione adhibebimus, tum his ipſis, tũ occipiti ac ſpinæ. Si verò corpus ſquallidum & aduſtum eſſe cõiectaueris, etiamſi adhuc febricitent, balneis aquæ potabilis & largiore illitione vtendum eſt: & vinum dandum te-

A nue, ac parum aquæ ferens, ad virium refocillationem, nequaquam verendo mentis emotionem ex ipſo, velut par eſt, futuram. Aut enim nõ cõtingit, declinatione inſtante, aut, etiamſi fiat, facilè ſedatur. Procedẽte verò declinatione, etiam geſtationibus vtendum eſt, & conueniente virium refectione. Faciendæ ſunt autem virium refectiones, ita vt caueant ebrietates, iras, ciborum corruptiones, & præ omnibus ſolis ardores.

DE CEREBRI INFLAMMATIONE, Cap. VII.

B Cerebrum inflammatum ſæpe intumeſcit, adeò vt ſuturæ in capite diſparentur: & dolor maximus ac perſeuerans conſequitur, & anxietas multa: & rubor circa faciem multus conſiſtit cum tumore, & oculi pronui fiũt, & caput intumeſcit. His venam ſecare oportet, & de cubito euacuare: ſed & ex naribus & venis ſub lingua ſanguinem euacuare oportet. Vtere etiam irrigationibus & cataplaſmatis ad capitis inflammationes idoneis, quæ humectare ac concoquere poſſunt.

DE CEREBRI ERYSIPELATE, C Cap. VIII.

FIT & eryſipelas, *id eſt ignis ſacer*, in cerebro, & æger hæc patitur: Dolet caput totum, & flammas in ipſo eſſe putat: & facies ægroti frigida eſt ac ſubpallida, & os ſiccatur. Proinde ita affecto venam ſecato, & maximè venas ſub lingua diducito, & frigefactoria adhibeto, quib⁹ etiam ad alia eryſipelata vtimur.

DE LETHARGO, Cap. IX.

Lethargus, qui læſio eſt partis animæ rationalis, locũ quidem eundem habet quem etiam phrenitis, cere- D brum dico: materiam verò contrariam. Ex pituita enim humidiore ac frigidiore cerebrum perrigante oboritur. Conſequitur lethargicos febris debilis, non valde mordax, cum delatione in ſoporem. Pulſus iis magni & rari ac vndoſi ſunt, reſpiratio valde rara ac debilis: & ſomnolenti ſemper ſunt, & ægrè excitari poſſunt, & difficulter reſpondent, etiamſi interrogentur, & obliuioſi ſunt ac mente moti. Hiant aſſiduè, & quandoque hiantes permanent, velut qui os claudere obliuiſcantur. Egerunt per aluum plerique humidiora: quibuſdam verò viceuerſa E venter reſiccatur. Vrinas mingunt quales ſunt iumentorum. Quidam etiam tremunt & exudant. Porro ſoporis ſpecies quæ κάρος appellatur, quum ex eadem ſit materia qua lethargus, ab hoc differt eo quòd febris ſoporẽ illũ præcedit, & vehementior eſt, ſequitur autẽ ad lethargũ. Differũt item in eo quòd ſopor etiam ad alia ſymptomata ſequatur: (nam & ad febrium exacerbationes ſæpe accedit, & ad morbum comitialem, & ad cerebri compreſſiones, aliquando oſſe in fracturis, aliquando membranarum cuſtode anteriorem cerebri ventriculum cõ- F ſtringente) lethargus verò propriam quandam conſtitutionem habet. CVRATIO lethargi. Permittẽtibus viribus, etiam hic venam ſecemus: ſi verò nõ permittãt, infuſis per clyſterem acribus vtemur. Ægrũ autẽ in domo ampliore reclinabimus, quæ moderatã habeat lucẽ, & caput irrigabimus oleo cui caſtoriũ ſit admixtũ. Quidam pro oleo, roſaceo cũ aceto, vnà cum caſtorio vtũtur, corroborantes ſimúlque calefacientes per hoc, caput. Reliquũ verò corpus, & maximè extremas partes, oleo veteri illinunt, & cũ nitro toſto, aut pyrethro, aut pipere, aut G grano Cnidio vellicãt. Poteſt & ceratũ ex iis cũ caſtorio factũ in vſum aſſumi. odoramenta verò adhibebimus, thymum, aut origanum, aut pulegium aceto tritum. Os autem & partes circa palatum, ſinapi trito cum modico melle illinemus, ita vt etiam per digitos pituitam affixã auellere conemur. Si verò admiſerint, etiam apophlegmatiſmo vtere aceto mulſo, cum hyſſopo, aut pulegio, aut origano, aut etiam ipſo ſinapi. In potu verò dato aliquod ex iis quæ citò trãſeunt, *quæ ὀξύπορα Græci appellant*: & maximè dioſpolitici cochlearium vnũ cum poſca. In H diuturnis ac tremulis, etiam caſtorium dandũ eſt, ſcrupulorum duorum aut trium pondere. Si verò copia humoris ſit, & nõ aliud quid impediat, etiã ſcãmoniæ ſcrupulũ vnum caſtorio addemus. Perſeuerante verò affectione,

raſo capite fomentum adhibere oportet ex ſale & milio, ac ſimilibus in ſacculis, ſinapiſmis itē in capite, & ſternutatoriis vti: deinde cucurbitas occipiti affigere, partim leues cum multa flamma, partim cum ſcarificatione. Naturales etiam excretiones aſſiduè irritare oportebit infuſis per clyſterem, & vrinam cientibus. Pecten autem oleo rutaceo, aut Sicyonio, cum modico caſtorio rigetur. Frequentius quoque irritanda eſt deglutitio, ita vt calidæ aquæ aliquam ex iucundis potionibus, maximè fauorum cremorem admixtū, per anguſti oris vaſcula inſtillemus. Et ſi alicubi circa medias partes inflammatio aliqua fuerit, etiam hæc curanda eſt per irrigationes ac cataplaſmata. Naribus autem admouendum eſt ſinapi aceto tritum, aut caſtorium vſtum. Alantur ex ptiſſanæ auenæ, aut alicæ ſucco, cum aceto mulſo aut ſale aut pulegio, quãdoque quotidie, quandoque alternis diebus. Poſt cibum extremæ partes deligentur, aut etiam multum refringantur: & crura vellicentur, & quandoque pili ex ipſis violentius euellantur, quò excitentur: ſed & rubificationes femorum ac crurum ſæpe commodant. Declinante verò affectione, ſtatim geſtationibus conuenientibus vtendum eſt, & ad balneum deducantur, & refectoriæ diætæ ductus conuenienter aſſumatur.

DE CATOCHO, ID EST SOPORIS detentione, ſiue vigilante ſopore, CAP. X.

HVius morbi conſtitutionem in capite de phrenitide iam diximus: ſigna verò (vt in ſumma dicam) communia quodammodo ſunt phrenitidis ac lethargi, iuxta materiam prædominantem euariantia: particularim autē hæc: Detinetur æger ſupinus, extentus, & quandoque ſubtumidam ac liuidam moderatè faciē habet, velut lethargici quandoque rubor in ipſis effloreſcit, & ſupernā palpebram ſibi reuulſam eſſe putant ac eminere, vt neque nictare poſſint. Nequaquam autem reſpirare videtur, ſed velut mortuus iacet: pulſum habet paruum & languidum, & vehementer denſum: & vrinæ & aluus ſuppreſſa ſunt, aut modicè feruntur: & qui moderatè habent, infuſum aliquem liquorem deglutiunt: victi verò, ad nares relidunt. Qui igitur piruita bilem ſuperante affecti ſunt, eos à lethargicis diſcernimus eo quòd neque tument, neque liuidum colorem habēt, velut lethargici, præterquam modicè ſanè, & quòd moderatè exudant. In maiore verò periculo verſantur quibus vigiliæ multæ adſunt, & vrina ſupprimitur, & ſpirandi difficultas intenditur, & exudant, & quibus potus ad nares relidirur. At ſi mulier ita affecta fuerit, diſcernetur ab ea quæ vteri ſtrangulatione correpta eſt, ex eo quòd naturaliter iacere videtur, & loquentes ſentiat, & quòd excitatur, & rurſus in ſomnum delabitur. Aliquando verò ſoporis detentionem aliud eſſe dicunt à vigilante ſopore, quòd non amplius compoſitam, ſed ſimplicem quandam cauſam habeat. Frigidiorem enim & ſicciorem materiam, quæ poſteriorem cerebri vētriculum obturauit, eam affectionem efficere: qua correptus æger derepente, in illa figura manet in qua correptus eſt, ſtās videlicet, aut ſedens, aut clauſis oculis, aut vidētibus & apertis. Quapropter etiā catochos, *id eſt detētos*, ipſos veteres appellarunt: recētiores autem cotochen, & catalepſin, *id eſt apprehenſionem ac detentionem*, appellauerūt affectionē ipſam. Curatio verò ſimilis relatis eſt, ſed euarians iuxta ſymptomatū diuerſitatem. CVRATIO catochi.

Et nunc quoque venæ ſectionem adhibere oportet, & maximè in quibus facies rubicūda eſt, viribus rurſus cōſentientibus, aut infuſis per clyſterem vti: quandoque excitantibus, pituita prædominante: quandoque mitigantibus, bile redundante. Eodem modo etiam aliorum auxiliorum ductu vtendum eſt, & ſimiliter nutriendum, quandoque quotidie, quandoque alternis diebus. Eſt autem valde periculoſa affectio ſi ob aliquod cibi aut potus peccatum fiat. In his itaque cogere ipſos oportet vt ſtatim vomant, & in cibi contractione cuſtodire, & aluum irritare, & irrigatione viſcerum ex cumino aut ruta vti. Qui verò propter ebrietatem affectione correpti ſunt, poſt ſolutam crapulam, humidiore alimento curētur: talis eſt ptiſſanæ ſuccus. Caput quoque conuenientibus illitionibus rige-(A)tur, ſi æſtas fuerit, frigidis: ſi hyems, tepidis: ſi verò crapula nequaquam ſoluatur, neque ad ſobrietatem redeat, pro deſperato relicto ipſo, longè fugere oportet.

DE AMISSIONE MEMORIAE AC RAtionis, & de ſopore ac fatuitate, CAP. XI.

MEmoriæ amiſſio aliquando per ſe contingit, aliquãdo etiam cum aliqua rationis læſione: quemadmodum etiam rationis læſio per ſe prius contingit, & (B) deinde memoriæ læſio ſequitur: vtriſque verò affectis, fatuitas appellata conſiſtit. Cauſam verò habent communem, conſiſtentem ac conſtituentem ipſas intemperiem. Verùm ſi hæc humida ſolùm fuerit, & memoriæ & rationis vitiationem inducet, & torpores, & in ſomnum delationes, & ſomnos lōgos ac profundos: ſi verò cū frigiditate, ſopores & lethargos: eodem modo etiam ſiccitas, ſola quidem vigilias inducit: cum caliditate verò, deliria & phrenitidas. Conſiſtunt autem hæ intemperaturæ quandoque in humoribus, quandoque in cerebri ventriculis, (C) aut in ipſius vaſis, aut in diſperſa humiditate, aut in ipſo cerebri corpore, aut etiam muſculis tēporalibus tale quid perpetientibus: ſi verò humores fuerint inter ſe permixti, etiam affectionem talē inducent. Vtrum autem ſimplex ſit aut compoſita intemperies efficiens, ex eorū quæ excernuntur ſpecie cognoſces. Nam quòd memoriæ & rationis amiſſio ex frigiditate proueniat, ſcimus: an verò cum humiditate aut ſiccitate cōiuncta ſit, ex his quæ excernuntur diſcemus, & ex ægri habitu ac temperamento, & ex victus ratione, temporéque anni ac regione. CV(D)RATIO. Si quidem frigida fuerit intemperies, calefacere oportet: ſi verò cum humiditate, etiam ſiccare: ſi rurſus cum ſiccitate, humectare, ſimúlque calefacere. Eodem modo etiam in intemperie calida, frigefácere: ſi verò etiā ſiccitas ſit, etiam humectare: ſi cum humiditate, frigefacere ſimúlque ſiccare. In quibus autem ſanguineum humorem redundantē compereris, venam ſecare, aut infuſis per clyſterē vti acribus, deinde etiā hierā dare, & apophlegmatiſmis vti, & vnctiones adhibere capiti, frigefaclētibus ac ſiccantibus ad oleum admixtis, roſis, inquam, ac (E) myrto, & lentiſco, ac ſimilibus: ſed & toti corpori proſpiciendum eſt. Si verò ex ardore ſolis ac laſſitudine oborta fuerit intemperies, vtendum eſt irrigatione capitis ex aceto & roſaceo, & reliquo ductu frigido ac humido, tum aliàs, tùm in cibo ac potu. Si verò ſoporis ſpecies caros appellata, ad fatuitatem aut obliuionem accedat, etiam huic proſpiciendum eſt, velut antea in lethargicis diximus, vbi etiam diſcrimen ipſorum expoſuimus.

DE VERTIGINOSIS, CAP. XII.

VErtiginis affectio ex frigido ac viſcoſo humore ce-(F)rebrum occupante conflatur, vnde ex parua occaſione promptè etiam hi concidunt, quandoque dū circumagi quædam vident forinſecus, velut rotas aut turbines: aut dum etiā ipſi circumaguntur: quandoque verò etiam capite calefacti, dum commouentur humores in ipſo, aut etiam ſpiritus: aliquando verò dum anteriores cerebri ventriculi comprimuntur circa caluariæ fractæ perforationes: in quibus etiam vehementes dolores fiunt. Præcedit autem in iis qui ex primaria capitis affectione affi-(G)ciuntur, dolor in ipſo vehemens, & ſopor, & aurium ſonitus: & quibuſdam olfactus læditur, quibuſdā guſtus. Qui verò ex oris ventriculi conſenſu afficiuntur, eos cōſequitur oſculi ventris morſus, & nauſeæ quoque concomitātur. CVRATIO. Vertiginoſos in aggreſſione conſiſtentes excitare oportet, & idoneorum odoramentorum vſu, & frictionibus, & conſimilibus. Vbi verò in remiſſione ſunt, ad deſtruendam affectionem, venam primùm ſecare oportet, deinde per hierā purgare & tempore interpoſito, infuſo per clyſterem acri vtendum eſt ex centau-(H)rii aut colocynthidis decocto. Poſt tales autem enacuationes, lancinandum eſt caput localiter per cucurbitas occipiti affixas, cum ſcarificatione: & poſt hæc pituitam per os detrahentibus ac ſternutatoriis vtendum eſt. Verùm, in quibus caliditas capitis & aurium ſonitus eſt, vtpote vaporibus calidioribus per arterias alla-

bentibus, etiam arteriarum ſectionem aſſumimus retro aures, quemadmodum in chirurgica tractatione dicetur.

DE MORBO COMITIALI, Cap. XIII.

MOrbus comitialis qui conuulſio eſt totius corporis, cum principalium actionum læſione, aliquando in ipſo cerebro conſiſtentem cauſam habet, aliquando in ipſius ventriculis vniuerſis. Hæc autem eſt quandoque pituitoſus, quandoque atrabiliarius humor. Quin & propter os ventriculi per conſenſum oboritur: (quemadmodum etiā in colicis, velut in tractatione de illis dicetur) aut etiam ex aliarum partium diſtributione, aura aliqua frigida ad cerebrum perueniente, aliquādo à crure, aliquādo à digitis manus. Viſus eſt quoque aliquando ab vtero in aliqua muliere, quo tempore prægnans fuit, poſt partū autē ſedatus fuit. Fit hæc affectio maximè pueris, & ex iis amplius recēs editis: poſtea verò etiam adoleſcētibus, & in vigore conſiſtentibus: minimè autem adultis & ſenibus. Præcedit igitur in comitialibus corporis & animæ ſeditio inuoluntaria, & triſtitia, & familiarium obliuio, & inſomniorum viſiones turbulentæ, & capitis dolor, & repletio capitis aſſidua, (maximè ex iracūdia) & faciei pallor, & linguæ motus inordinatus: quidā etiam ipſam mordent. At in iis qui per conſenſum ex ſtomacho afficiuntur, etiam ipſius ſtomachi palpitatio præcedit, & agitatio ac morſus: & in inediis aut dilatis cibis exacerbantur. Inſtante verò iam ſymptomate, collapſio ipſis derepēte cōtingit, & conuulſio; & quandoque nihil ſignificans exclamatio. Præcipuum verò ipſorum ſignum eſt oris ſpuma, quum reliqua etiam aliis morbis quodammodo cōmunia ſint. Quibuſdam autem etiam vrina & ſtercus inuoluntariè excernitur, aliquibus etiam ſemen. Quum igitur in aliquibus acutiſſima ſit affectio, citò occidit, tum exacerbationum aſſiduitate, tum ſymptomatis vehementia. In quibuſdam verò in longum extenditur, adeò vt ſi non circa pubertatem aut lunares purgationes, aut imprægnationes, ſoluta fuerit, aut ſi poſt hoc tempus contracta fuerit, plerunque commoriatur, præterquam ſi conuenientē curationem conſequatur. Declarāt autem comitiales ſuffita hæc, bitumen, lapis Gagates, cornu caprinum. In cibo verò acceptum hepar hircinum, & hepatis dum aſſatur odor. CVRATIO. Si adhuc puer infās fuerit qui ægrotat, nihil curioſè moliri oportet: nā & ætate ad bilioſiorē ac ſicciorem conſtitutionem tranſeunte, & victu ad moderationem commutato, plerumque ſua ſponte affectio ſedatur. Oportet autem victus rationem non ſolùm infantibus, ſed etiam nutricibus ac lactantibus proſpicere. Qui verò poſt puerilem ætatem in comitialem illapſi ſunt, his conuulſas ac diſtortas partes pinguiter irrigare oportet, deligaréque ac dirigere: deinde diſparato ore, digitum aut pinnam oleo irino illitam immittere, ad pituitæ eductionē. Oportet etiam odoramentis ſenſum irritare, veluti peucedano, ſucco Cyrenaico, bitumine, pice cedræa. Poſt exacerbationes, ſi nihil impediat, vtendum eſt venæ ſectione in cubiti flexura: ſi verò nihil remittat exacerbatio, extremæ partes ſinapiſmo integantur, & cucurbita præcordiis affigatur. ſi neque ad hæc remiſſio cōtingat, minimum ſpei eſt: & tamen confidens medicus caſtoriū per vim ori infundat, & Cyrenaicum ſuccum cum melle & aceto: & per ſedem infundat centaurii decoctum aut colocynthidis. Qui verò exurgunt ab ipſo morbo comitiali, poſt refectionem purgatione per hieram euacuandi ſunt. Atque hæc ſanè eſt recentis & acuti morbi comitialis curatio. Cōſequenter autē quæ ad inueterati deſtructionem commodant, trademus. Affectos itaque in aquæ potu diu continere oportet, & in curationis aggreſſione venam ſecare, ſi nihil prohibeat: & interpoſitis quatuor aut quinque diebus, corpus reficere, & ſic purgatorio medicamento euacuare, maximè quidē veratro nigro, aut colocynthide, aut certè ſcammonia. Oportet autem veratrum citra internam partem tuſum ac cribratum, aquæ mulſæ cyathis quinque vel ſex inſpergere, aut melle cocto excipere cum modico pipere. Colocynthidem verò eiecto ſemine, medullam adhuc habentem paſſo exple, & per totā noctē ſine. Mane verò paſſum euacuatū bibendū præbe. Vtendū etiā purgatorio medicamēto ex veratro
A albo. Eſt autem hoc, Baccarū lauri depuratarum drachmæ octo, piperis albi drachmæ octo, alypiadis drachmæ octo, euphorbii drachmæ octo, veratri albi drachmæ octo. hæc pro vna vice præbe cū paſſo quod eſt in colocynthide: probè per vomitus purgat. Poſt ſufficientem purgationē lauare ipſos oportet. Tertio poſt die cucurbitæ affigendæ ſunt cum ſcarificatione præcordiis ac dorſo: deinde multis diebus interpoſitis, & corpore refecto, hiera ex colocynthide danda eſt, poſtea capiti ac occipiti cucurbitæ affigantur. Sequenti die cataplaſma adhibeatur ex pane
B cocto in aqua mulſa, & contrito cum amygdalis amaris, aut ſerpyllo, aut mētha, aut calamintha, aut ruta: & ad tres dies hoc faciendum eſt. Et poſtea caput radatur, & peucedani ſucco in aceto diſſoluto, in quo ſpondylium coctum eſt, illinatur. Interpoſitis autem rurſus aliquot diebus, & corpore refecto, antidoti ex colocynthide obolos nouem in aqua mulſa dato: & rurſus interpoſitis diebus antidotū dato, deinde ſternutatoriis vtere. Et poſt quinque aut decem dies caſtorium in aqua mulſa præbe: & rurſus interpoſito tempore, centaurii & colocynthidis decoctum per
C clyſterem infunde, deinde rurſus hieram præbe, & conſequenter pituitam per os & nares detrahentibus vtere, deinde ſinapiſmum capiti adhibe. Oportet item acrium eſu tempeſtiuè vti. Prodeſt his & acetum mulſum ſcilliticum quotidie bibere, & mel in qua ſcilla contabuit, cochlearii menſura. Victus ratio his conuenit incidendi ac attenuādi vim habens, & proinde capparis & ſalſamentum aſſiduè in cibo competit. Abſtineāt autē à carnibus, & leguminibus, & vino largiore, venereque multa, ac à balneis, & à ſinapi, & à potu ſtatim poſt balneum, præſertim vini
D meraci. Vtantur exercitiis & frictionibus, ita vt poſtremū omniū caput defricēt. CVRATIO comitialis ex ſtomacho oborti. Si verò ſtomacho primariò affecto affectio fiat, bonā concoctionē ægroto proſpicere oportet, & circa tertiam horam panem diligenter præparatum exhibere, ex vino diluto leuiter adſtringente ac albo. Dato etiam iis de medicamento ex oloe, bis aut ter ſingulis annis. Noui autem, inquit Galenus, puerum quendam qui omnino non correptus fuit à morbo ex quo radicis pæoniæ geſtabat magnam ac recentem partem de collo ſuſ-
E penſam. Sed & agaricum comitialibus prodeſt, ſeſelique ac ſpondylii ſemen ac radix, & ariſtolochia rotunda ex aqua pota. Auxiliatur etiam iis magnopere ſcarificatio crurū, ſi frequēter adhibeatur. CVRATIO comitialis ex aliqua parte oborti. Quū ſymptoma futurum eſt, vbi ſenſerint, partem, ſiue manus ſit ſiue pes, laqueo ſuperpoſitam fortiter apprehendere oportet: in remiſſionibus autem curationem moliri, ex vſtoriis medicamentis aliquod parti adhibendo, velut eſt lepidium & quæ ex cantharide conſtant, & ſimilia. Acetum quoque mulſum
F Iulianium comitialibus magnopere prodeſt, particulatim materiam excutiens. Poſt omnia relata & theriaca & balnea naturalia locum habent. Per totum verò vitæ tempus caueant maximè cruditatem, & nutrimenti ingeſtionem ante concoctionem, & cibos craſſi ſucci, & cibi dilationē, & vehementem ad venerem impetum, & multi vini potum, & potum poſt balneū, (velut dictum eſt) præſertim vini meraci, & vina valde vetuſta ac craſſa, & acria odoramēta, & quæ caput replent, & ne intentè inſpiciant ex alto, & ne diutius moram trahant in balneo, & ne caput
G ardori ſolis exponant.

DE MELANCHOLIA ET INSANIA, & his qui numine afflati putantur, CAP. XIIII.

MElancholia delirium quoddam eſt citra febrem, ex atrabiliario humore qui mentem occupauit, maximè oriens, quandoque ipſo cerebro primariò affecto, quandoque vnà cum toto corpore permutato. Sed & tertia melancholiæ ſpecies eſt, quam flatuoſam & hypochōdriacam, *id eſt præcordialem*, nominant, ex inflammatio-
H ne præcordiorum circa ſtomachum oborta, quæ aliquando auram quandam prauam, aliquando etiā de humoris eſſentia partem ad cerebrum tranſmittunt. Signa omnia communia ſunt, timor, triſtitia, hominum auerſatio, & quòd putant aliqui ſe animalia bruta eſſe, & illorum voces imitantur: aliqui verò vaſa teſtacea ſe eſſe putant, &

ne frangantur timent:& quidam ex ipſis cupiunt mortẽ: A quidam verò rurſus timent ne moriantur: & aliqui ſemper rident, aliqui plorant. Quidam verò etiam putant ſe ab aliquibus maioribus poteſtatib⁹ impeti, & futura prædicere, velut numine afflati: quos etiam priuatim numine afflatos nominant. Propria verò ſigna melancholicorum per conſenſum totius corporis ſunt, gracilitas corporis, & nigritia, & hiſpiditas, & habitus atrabiliarius, aut ex natura, aut acquiſititius, per curas quaſdam aut vigilias, aut vitioſorum ciborum ingeſtiones, aut hæmorrhoidũ aut menſium ſuppreſſionem. B Eos autem qui propter præcordia melancholici ſunt, cruditates declarant, & acidi ructus, & ardor ac grauitas ipſorum: & quòd reuulſum eſt præcordium, & aliquando etiam inflammatum, maximè circa initia: deinde vbi hæc maiora fiunt, ſequuntur melancholica ſymptomata. Et hæc leuantur concoctionibus aut excretionibus, aut flatibus pluribus, aut vomitibus, aut ructibus. Nullo verò ex his aut omnino paucis ex ipſis contingentibus, ſigna melancholica apparentia cerebrum primariò affici indicant, ex atrabiliario humore. Si verò aliquando flauæ bilis nimium aſſatæ mutatio in a- C tram fiat, maniã, *id eſt inſaniam*, appellatam, inducet: in qua ferino modo furiunt, adeò vt eos qui minus prouidè cum ipſis cõuerſantur interficiant. CVRATIO. Eos igitur qui ex primaria cerebri affectione melancholici ſunt, per balnea aſſidua & boni ſucci ac humidum victum curare oportet, vnà cum conueniente animi iucunditate, citrà aliud auxilium, vbi nondum ob temporis longitudinem humor affligens, difficulter euacuari poteſt: nam ſi contrà habet, fortiores & magis variegatas medelas adhibere oportet. Purgare igitur ipſos conuenit ab initio epithymo D aut aloe. Horũ enim, etiamſi modicum ſingulis diebus acceperint, maximè prodeſt, & leniter ſubducit. Purgatione igitur facta (velut dictum eſt) abſinthium dandum eſt ita vt modò herbam in aqua maceres & coquas, & inde cyathos duos exhibeas: modò ſucci drachmæ dimidium aqũa liquefacias, ac aſſiduè præbeas. Sed & aceti acerrimi parũ inſuper ſorbeat dormitum iturus: pleraque etiam obſonia in hoc tincta edat: præſtat autem aceto admixtã eſſe ſcillam, & polium, & tenuem ariſtolochiam. At verò vbi in incipientem morbum propter totius corporis cõ- E ſenſum (velut dictum eſt) incideris, & corpus fuerit compactum, omnino à venæ ſectione incipiendum eſt. poſt ſectam autem venam, refectis viribus deorſum purgare oportet per cucurbitam ſylueſtrem, & per veratrum nigrum, medicamento dato. Sed & hæmorrhoidum ora aperiemus, & menſes prolicicemus, ſi ob horum ſuppreſſionem affectio fuerit oborta. Commodæ ſunt etiam vrinã cientes facultates, & ſudorũ purgationes. Si verò ob præcordiorum afflictionem conſtiterit affectio, etiam horũ curam habere oportet, & fouere ipſa irrigando, rutæ, a- G nethi, abſinthii, pulegii, ſeminis viticis & baccarum lauri decocto. nam hæc & dolores mitigant, & flatus minuũt. Coquantur autem in oleo, & imponantur: habeant etiam horum catapaſmata, ea quæ ad flatus faciunt, apium, aut aniſum, aut cuminum. nec malum eſt & cyperum, & iridem, & rorem marinum in cataplaſmata addere. Sinenda verò ſunt hæc, vt diu incumbant, etiam per diem, & vbi cibum accepit, & vbi ieiunus adhuc eſt. Poſtquam autem detraxeris, aliud operimentum, lanam latam imponito. Sed & cucurbitis vtere, ad flatus quidem, leuibus: ad do- G lores verò & inflammationes, ſcarificatione facta. Cæterùm curationi attendendo, neque ſinapis obliuiſcere, vtereque etiã acribus ſmegmatis, & dropacibus, & in dorſo & ad ventrem. In inueteratis porro optimum auxilium eſt purgatio ex veratro per vomitum. Victus autẽ omnibus melãcholicis boni ſucci & moderatè humidus conuenit, ita vt vitent bubulas ac ceruinas carnes, & lenticulam, & braſſicam, & cocleas: vina item craſſa ac nigra, & in ſumma, omnia quæ atram bilem generant. CVRATIO inſaniæ. H Inſaniẽtes quoque ſimiliter veluti melancholicos curabimus: priuatim verò horum capiti roſaceum, & acetum roſaceum adhibebimus: & vena ipſis ſecta, per picram antidotum purgabimus: hirudinibus quoque ad caput vtemur. Maximè autẽ ipſis prodeſt hippomarathri radix ac ſemen, ſi in aqua bibantur. Bryoniæ item radicis drachma vna cũ aqua, quotidie. Si verò delirantes ad purgatoria medicamenta bibenda induci nequeant, admiſcẽda ſunt ipſa latẽter quandoque eduliis ipſorum, nimirum buccellis, aut caricis, aut palmulis: quãdoque etiam potibus. Præ omnibus verò aut vinciantur in lecto, vt ne mali quippiam faciant ſibiipſis, & iis qui ad ipſos accedunt: aut intra ſportam cancellatim textam concluſi, in lecto ex alto ſuſpenſo in altum attollantur.

DE INCVBO, CAP. XV.

Ephialtem, *id eſt incubum*, aliqui à viro nominatum eſſe dicunt; aut ab eo quòd ii qui in hac affectione conſtituti ſunt, aliquem ſibi inſilire ac incumbere imaginantur. Themiſon autem decimo epiſtolarum libro πνιγαλίωνα, *id eſt ſuffocatorem*, nominauit, à ſuffocando videlicet nomine impoſito. Conſiſtit autem circa crapuloſos, & aſſidua cruditate laborantes. Iis verò qui in hac affectione conſtituti ſunt adeſt æger motus, & torpidus ſenſus in ſomnis, ſuffocationis imaginatio, & velut irruente aliquo oppreſſio, cum exclamãdi impotentia, aut vociferatione nihil ſignificante. Quidam verò imaginantur etiam audire ſe eum qui in ipſos irruit, & venerem appetere, verùm fugere, digitis ad apprehendendum contractis. Cauendum igitur eſt malum ab initio: nam vbi diu durat, aſſiduè nocte irruens, magnos morbos, ſyderationem, aut inſaniam, aut comitialem denuntiat, vbi ad caput feratur cauſa. quæ enim comitiales interdiu, ea incubo oppreſſi dormientes perpetiũtur. Oportet igitur venã ſecando, & purgationes adhibendo, totum affecti corpus euacuare. Maximè autem opitulatur his veratrum nigrũ drachmæ vnius pondere, ſi ſcammoniæ obolos tres admiſceas, & quædam odorata, aniſum, daucũ, petroſelinũ. Sed & ex cucurbita ſylueſtri hiera magnopere auxiliatur: eſt autem Rufi. Victus ſit tenuis: & flatuoſa vitare oportet. Opitulatur ipſis & pæoniæ ſemen: ex eo verò quindecim grana nigra cum aqua trita, aſſiduè bibenda dato.

DE LYCAONE, AVT LYCANTHROPIA, CAP. XVI.

QVi λυκανθρωπία corripiũtur, noctu exeunt, per omnia lupos imitantes, & ad diem vſque circa monumenta verſantur. Cognoſces autem ita affectum ex his ſignis: Pallidi ſunt, & obſcurè vident, & oculos ſiccos & linguam ſicciſſimam habent, & ſaliua ipſis omnino non prodit. Sunt etiam ſiticuloſi, & tibias, eo quòd frequenter impingãt, incurabiliter vlceratas habent: ac talia quidẽ ſunt ſigna. Verùm noſſe oportet melãcholiæ ſpeciẽ eſſe λυκανθρωπίαν, quã curabis tempore acceſſionis venam ſecans, & ſanguinem vſque ad animi deliquium vacuans, & boni ſucci cibis ægrum nutriens. Vtatur etiam balneis dulcibus. Deinde lactis ſero ad triduum vſus, etiã purgatione per hieram ex colocynthide iterum atque iterum vtatur: poſt purgationes autem, theriaca quoque è viperis vtetur, & reliqua quæ de melãcholia dicta ſunt adhibebis. Inuadente verò iam morbo, irrigationibus ſomnum inducere ſolitis vteris, opio quoque nares illinens, dum ad ſomnum ſe conuertunt.

DE AMANTIBVS, CAP. XVII.

AD cerebri affectiones etiam amores adiungere nihil abſurdi eſt, quum curæ quædam exiſtant. cura autem, animi affectio eſt, ratione in motu delaſſante cõſtituta. Comitantur autem amantes hæc: Oculi caui ſunt, & non lacrymantur, verùm apparent velut voluptate ſint repleti. Et palpebræ ipſis frequenter mouentur: & quum reliquæ corporis partes non collabantur, ſoli oculi in amantibus contrahuntur ac concidunt. Pulſus autem amantium proprius nullus eſt, velut quidam arbitrati ſunt, ſed qualis eſt curioſorum. Vbi verò eius quod amant recordatio incidit, aut per auditum, aut viſum, & præſertim derepente, tunc anima turbata, pulſus alterari contingit, & neque æqualitatem ſecundum naturam neque ordinẽ conſeruare. Hos igitur triſtes & vigilantes, quidam ignorantes affectionem, illuuie & quiete & tenui victu conſumpſerunt: verùm ſapientiores, comperto amore, ad balnea & vini potum, geſtationẽq́ue ac ſpectacula, & ad audiendas fabulas animum ipſorum abducunt. Quibuſdã verò etiam timorem impendere oportet: namqui ſemper amori vacant, ægrè deſinentem affectionem habent.

Oportet igitur & contentiones aduerſus aliquos excitare, pro vitæ à ſingulis delectæ propoſito, & in totum ad alias curas rationem transferre.

DE SYDERATIONE, SEMISYDERAtione, ſiue reſolutione, CAP. XVIII.

Communi neruorum principio affecto, quum ex hoc omnes corporis partes ſimul & motum & ſenſum amiſerunt, ἀποπληξία, *id eſt ſyderatio*, appellatur affectio, ita vt ſimul etiã principales actiones læſæ ſint: ſi verò circa alteram partem obturatio fiat, ſemiſyderatio & reſolutio vocatur. At ſi circa vnam aliquam partem læſio conſtiterit, illius partis affectio dicetur. Itaque Hippocrates ait, Syderatum ipſi crus fuit. Seruatur igitur in ſyderatis breuis quædam reſpiratio, quæ ſi multũ à naturali actione euariauerit, maximam affectionem inducet: ſin parũ, breuem: peſſima verò eſt quum intermittit, aut etiam cũ magna violentia contingit. Cõſtituitur autem affectio aceruatim, frigida pituita principaliſſimos cerebri ventriculos implente. Si verò medullæ ſpinalis principium totum ita affectum fuerit, omnes infra faciem partes reſoluuntur, ipſa illæſa manente, eo quòd ſenſum & motum partes quæ in ipſa ſunt, à cerebro accipiunt: ſi verò ex dimidia parte, ſemiſyderatio illarum partium oboritur. At ſi olfactus patiatur, aut anterioribus cerebri vẽtriculis intemperiem adeptis, aut meatibus in oſſibus (quæ inſtar coli ſunt) obturatis, talis affectio cõtingit. Syderati itaque iacent ſine voce, ſine motu, ſine ſenſu, abſque febre. Præcedit affectionem, capitis aceruatus & acutus dolor, & venarum iugularium eleuatio, & vertigo, & ſplendores oculis obuerſantes, & extremarum partium frigiditas præter rationem, palpitationeſque totius corporis, & æger motus, & dentium ſtridores inter dormiendum: mingúntque velut æruginoſa, & nigra pauca, & farinæ craſſæ ſimilẽ ſubſidentiam habentia lotia. Contingit autem affectio circa ætatem ſenilem, pituitoſioribus temperamẽtis, & tali victu vſis. Si verò quandoque in iuuentute & tempore æſtatis oborta fuerit, magnã neceſſitatem indicat. CVRATIO. Syderationis affectio nunquam aut rarò curatur. præſentem enim mortem minatur. Si verò etiam ſoluta fuerit, plerunque cum partis alicuius corporis reſolutione diſcedit. Eis itaque qui quomodocunque curari poſſunt, ſtatim vena ſecanda eſt, & ſi remiſſionem aliquam habuerint, repetita ſectione detrahere ſanguinem oportet, eadem aut ſequenti die. Ventrem quoque acri infuſo per clyſterẽ ſubducere, muria ac melle permixtis: deinde oleo multo ſulfurato totum corpus illinatur: & caput oleo chamæmelino, aut anethino, in quo coctũ ſit ſpondyliũ, aut calamintha. Inſtillanda eſt quoque aqua mulſa, & odoramenta adhibenda, opopanax, ſagapenum, galbanum, aut caſtorium. Oportet etiam ore violenter aperto, digitum aut pennam immittere oleo imbutam, ad eiiciendũ ea quæ in ipſo hærent. Perungẽda etiam eſt ſedes iis quæ flatus educunt, dandúmque acetũ mulſum, aut aqua mulſa in potu. Vtemur item pituitam per os detrahentibus, ex thymo aut origano coctis in aceto. Remiſſione verò cõtingente, tenerum & ſucculentum, & qui facilè diſtribui poſſit, cibum exhibebimus. At vocis priuatione permanẽte, & viribus permittentibus, etiam cucurbitas occipiti affigemus cum ſcarificatione, &, ſi fieri poſſit, etiam præcordiis: deinde geſtentur ſella, aut lectica, aut penſili lecto. Frequentius etiam adhibenda ſunt ſternutatoria, & pituitam per os detrahentia. Poſt diem decimumquartũ ad reliquas geſtationes perducemus, & vocis ac loquelæ curam habebimus, & veterem fauorum cremorem dabimus, cum micis panis, aut alica: & poſtea dandum eſt etiã modicum de hiera. Poſt viceſimamprimam diem ad balneum ducemus, & vinum vetus bibendum dabimus, calida aqua inſtillata. Et de cætero per balnea & vnctiones faciemus refectiones. degant autem, ſi id fieri poſſit, in maritimis locis. CVRATIO reſolutionis. At ſi reſolutio fuerit partium omnium, aut aliquarum, citra principalium actionum affectionem ac læſionem, etiam hîc moleſtantem humorem euacuare oportet, qualiſcunque tandem fuerit. Deinde danda hiera, quæ & caſtorii partẽ habet, initio facto à dimidia drachma, cum pauco melle

A & aqua calida diſſoluta, aut per ſe, aut piperis ſcrupulo dimidio addito: deinde quatuor diebus interpoſitis exhibeatur drachma perfecta, & poſtea ſeſquidrachma, deinde duæ & tres. Et rurſus totidem diebus interpoſitis dentur drachmæ quatuor, ſi modò æger ſumere poſſit, adiecto mellis cochleario vno. Ipſis autem partibus imponere oportet medicamenta quædam diſcuſſoria, vnà cum iis quæ rubificare poſſunt, adiecto ad hæc caſtorio, aut pipere, aut pyrethro, aut roſmarini ſemine, aut euphorbio. Ad hæc proſunt irrigationes ex oleo rutaceo, aut Sicyo-

B nio, aut veteri. Cibi ſint frumentacei, ſorbiles, aut alioqui concoctu faciles, & non recrementitii. Cucurbitæ affigãtur partibus reſolutis, ſi multæ fuerint, particulatim: ſi paucæ, vni. Poſt cucurbitas cataplaſmata conueniunt ex pice, aut reſina, aut manna thuris: optimè verò facit artemiſia ſimul cocta, & calamintha, & conyza, & nitrum. Admiſceatur & aquæ parum, quæ & ipſa in coctura conſumatur. Aluus rurſus ſubducatur per aloen, aut polypodium, aut ſcammoniam, aut per pultem ex colocynthide. Fiant etiam pingues illitiones ex oleo vetuſto, in quo ſcilla in-

C ueteratur ad dies quadraginta ad ſolem. Si verò hoc non adſit, coques in oleo ſcillæ ſextantem, & illines: aut roriſmarini ſemine ſimiliter præparato vtere, & ceræ vnciam adde, vt ne diffluat. Quòd ſi etiam galbani, caſtorii, euphorbii, adarces, & nitri, ſingulorum, ſemuncia addatur, medicamentoſius reddetur. Commodat etiam exquiſitè batrachium herba, ſi in oleo cocta ad ſolem inueteretur. Potiones conueniunt, caſtorii drachma, vna opopanacis magnitudo fabæ deglutita. Mirificè facit & ſagapenum erui magnitudine in aqua mulſa, & caſtorium cum opo-

D panace, & ſucci Cyrenaici milii magnitudo: prodeſt & ex tribus piperis generibus antidotus. Vtemur etiam acopis calefacientibus, & pituitam per os detrahẽtibus. Poſt decimumquartum diem, ſolidiorem victũ exhibebimus: & multa oboriente vtilitate, ad balneum ducemus. Poſt triceſimum, dropacem adhibere conuenit, & ad balneũ ducere, & de cætero cataplaſmata ex ſinapi imponere ita vt in iis quibus & motus & ſenſus periit, attendamus ne nimium adurantur, eo quòd ſenſum non habent. In iis autem qui ſenſus participes ſunt, rubificationes ſolùm ad-

E hibere oportet. Verùm poſtquam intumuerint, ad balneũ ducere oportet, & ceratis mollibus curare: ſed & à vena vomitu vtantur, & à radiculis præſumptis. Geſtentur quoque ſella, aut curru qui manibus aut iugo trahitur: de cætero verò ad naturalia balnea ducãtur. Victus autem cõuenit ſiccior, & modicus potus, & frictio: ſiccos itaque cibos edant, & ſitim quantum poſſunt ferant.

De reſolutis per laxationem aut diſtentionem.

Quandoquidem partes reſolutæ aut conuelluntur aut laxantur, & hoc aut à repletione aut ab euacuatione, rur-

F ſus attentione opus eſt, quando ſanguinem detrahere oportet, & quando non: & deinde in laxatis, adſtringentia ad laxantia admiſcere, & frictionem intentam facere. In contrariis autem, laxantibus ſolùm vti, vnà cum hoc vt molliter fricemus. Habeat autem oleum in laxatis parum nitri, & fæcis vini vſtæ tritæ additum. Perfundantur autem vehementer aqua calida, & maximè marina, in qua coctæ ſint lauri baccæ, aut viticis germina, aut ſampſuchus, aut tale quippiã. Si verò æſtas ſit, natent etiam in mari. Rubificationes autem iis maximè conueniunt: pro-

G inde cædantur etiam partes ferulis, aut vrticæ ramuſculis: ſi verò permaneat reſolutio, carnem inter articulos mediam laxatam attrahere oportet, & cauteriis paruis ac tenuibus transmiſſis vrere. Contractis autem partibus aſſiduè dropacem imponere oportet.

De reſolutione in ſingulis partibus conſiſtente.

Reſolutio partium quæ ex nerui diuiſione contingit, incurabilis eſt: quæ verò ex intemperie aut humore aliquo oboritur, in communi quidem ex relatis remediorũ

H facultatibus opem ſentit: ſunt autem & propriæ quædam ad ſingulas ex ipſis, quas ſubiiciemus. In iis igitur qui canino modo conuelluntur, maxillam in contrariam partẽ per capiſtri deligaturam reduces. Conuenit & ſanguinis detractio à vaſis ſub lingua, & cucurbitæ primo verticulo affixæ, & pituitam per os detrahentia, & purga-

tiones per narium infuſa. Noſſe igitur oportet,nō eam maxillam quæ diſtorta apparet, reſolutam eſſe, ſed oppoſitam. At ſi deglutitio reſoluta eſt, cucurbitas mento affigere oportet,& medicamenta illinire ex caſtorio,& ſagapeno,ac ſucco Parthico:prodeſt & acrium gargariſmus. Si verò lingua reſoluta eſt,ſecandæ ſunt in ipſa venæ, & cucurbitæ mento affigendæ, & apophlegmatiſmis ex ſinapi vtendum,& exercitiis linguæ. Quòd ſi vocis inſtrumenta reſoluta ſunt,thoraci adhibere auxilia oportet, & ſpiritus detentione ac vociferatione vti.At in ſuperciliorum aut palpebrarū reſolutione, vnctiones ſimiliter proſunt:ad finē verò etiam ſutura ſurſum verſus. Si verò veſica reſoluta eſt,ſiue ſupprimantur vrinæ, ſiue inuoluntariò excernantur,pectini & intercapedini inter anū & ſcrotum medicamenta adhibeantur. In ſedem verò oleum rutaceum infundatur,aut Sicyonium,cum butyro, & caſtorio ac galbano,aut opoponace,aut ſilphii ſucco: ſed & in veſicam tranſmiſſa hæc per colem,magnificè profuerunt, aut etiam ſoli ſuffecerunt. Quin & ex centaurio ac colocynthide in inteſtinum infuſa per clyſterem, cum oleo Sicyonio,commoda ſunt.Commodant etiam vrinā cientia in potu, & caſtorium ſimiliter.Et præ omnibus catheteris inſtrumentum immittendum eſt in iis qui nihil vrinæ emittunt:& inſeſſus, & cataplaſmata ex laxātibus adhibenda.In iis autem qui inuoluntariò excernunt,adſtringente ductu vtendum eſt per corroborantia auxilia: cibis verò ſiccis, & aquæ frigidæ potu.Verùm in refectionibus,etiā rubificationibus, & naturalibus balneis frigidis vtantur.At verò eos qui in ſpina reſoluti ſunt, ex vulnere aut caſu,aut luxatione verticuli,ſi lethalium ſignorum concurſiones adſint, curare impoſſibile eſt:ſi verò coles reſolutus fuerit, iis quæ ad veſicam relata ſunt vtendū eſt, & ad eaſdem partes,& ad lumbos.Inſuper autem & tentiginem cientibus vtemur.Incommodum iis eſt lac,caſeus,& reliquæ placētæ:lactucæ item,ac reliqua olera.Recto porro inteſtino reſoluto,in quo aliquando inuoluntariò ſtercus excernitur,aliquando ſupprimitur, iiſdem vtendum eſt & quandoque per clyſterem immittenda nunc ea quæ adſtringunt,velut eſt cupreſſi,lentiſci,rubi decoctū: nunc ea quæ laxant,velut eſt adeps ſuillus & anſerinus, & oleū malinum:interdum autem mordentia, velut eſt muria, aut colocynthidis aut ſimilium decoctum. nihil enim ita ad motus prodeſt velut varia moliri. Si verò frigiditatē ſentiant, etiam acopon ex euphorbio,oleo dilutum,per clyſterem immittatur. Cæterùm artus reſoluti,cum communi curatione,flectantur,ac fricentur, & extendantur iuxta relatum modum. Plurimum enim ſpei in frictione ſitum eſt.

De reſolutione ex colico morbo oborta.

Noſtra ætate colicus quidam morbus homines vexauit,in quo abſoluta motus priuatio in artubus conſequebatur,& maximè in iis qui ſuperſtites euaſuri eſſent. Verùm ſenſus tactꝰ illæſus cōſeruabatur(velut veriſimile eſt) iudicatoria quadam tranſitione ex alto contingente.Vnde ſua ſponte rediit pleriſque motus temporis progreſſu. Qui verò difficilius curari potuerunt, his ſimpliciores ex relatis illitionibus profuerunt.Præcipua verò ad ipſos cōperta ſunt acopa, & id quod ex populo nigra fit, & quod ex abiete paratur:multis vero etiam corroborātia,& moderatè frigefacientia,magnopere profuerunt.

DE CONVVLSIONIBVS, CAP. XIX.

AD tractationē de reſolutione,de conuulſionibus ſermo conſequitur,eo quòd ambæ neruorum ſunt affectiones:quapropter etiam de tremoribus conſequēter dicetur.Quum igitur ab initio, aut non longè poſt initium morbi,exorſæ fieri conuulſiones permanent, ex repletione generationem habent: quum verò poſt ſudores multos,aut vomitus,aut alui egeſtiones,aut ſanguinis eruptiones,aut vigilias,aut famem,aut motus multos & vehementes,ob euacuationem fiunt ac conſequuntur:& vbi aliquē ſanum derepente cōuelli cōtigerit, neceſſe eſt à repletione fieri.Si verò ex febribus ardentibus reſiccatum fuerit totum corpus,& nerui, & deinde ob ſiccitatem conuulſi fuerint,maximum hoc malum eſt,& fere incurabile. Primùm igitur deligare oportet partes quæ contrahuntur,
A ita vt cedant,& inordinatis reſiſtere motibus, defricareque oleo rutaceo,aut Sicyonio,aut veteri, aut aliquo huiuſmodi,& aquam mulſam præbibēdam dare. Et qui quidem ob euacuationem conuelluntur,oleo, aut aqua & oleo calido perfundendi ſunt.Nulla autem re prohibente, etiam ad balneum abducemus, temperatóque ſolio vtemur,cum oleo ac frictione molliſſima. Nutriemus ipſos ſorbitionibus ex chondro & alica, & vinum tenue, aquoſum,& quod facilè diſtribuitur, dabimus, præterquam ſi febriant: tunc enim ptiſanæ ſucco vtemur, & ſomnum
B conciliabimus. At verò conuulſiones ob plenitudinem aut inflammationem obortas,curabis plenitudinem euacuando:inflammationem autem, propriis ipſius auxiliis perſanando.Fit etiam conuulſio quum vomentes vehementius lancinantur.Opitulatur autem conuulſis acanthi radix,& ſpinæ albæ ſemē potū,itémq; ſpinæ Ægyptiæ:ſed & centaurii tenuis ſuccum quidam bibendum dant, quū ob repletionem conuulſio cōtingit.Non ſolùm autem bibendum dato,ſed etiam forinſecus ad cutem illinito ca-
C ſtorium cum oleo Sicyonio.Si verò non ſedetur,cucurbitas affigito cum ſcarificatione:ſi quidem crura contrahātur,ad coxas & vltimum verticulum:manibus autem conuulſis,& dorſo,& primo ipſius verticulo,& ei quod humero ſuperincumbit. Si tamen toto corpore ab affectione immuni, labium contrahatur, aut palpebra, aut lingua, graue ſymptoma putandum eſt, & quod magnos timores afferat,etiamſi affectæ partes paruæ eſſe videantur. In iis igitur detractiones ſanguinis ab occipitio,& à primis verticulis faciendæ ſunt.

D DE TETANO, ID EST DISTENTIONE,eiúſque differentiis, CAP. XX.

TEtanus,quum & ipſe conuulſio quædam ſit,velut cōpactis corporis,& maximè ſpinæ,muſculis oboritur, ex frigido humore intrinſecus ac forinſecus cōcreto. Vnde affecti neque ſeipſos flectere poſſunt: verùm quum in anteriorem partem corporis partes tenduntur, affectio ἐμπροσθότονος appellatur: quū in poſteriorem, ὀπισθότονος: vbi verò æqualiter in vtranque partem tenduntur, tetanus affectio nominatur. At Pelops has affectiones tentionem & diſtentionem eſſe dicit muſculorum ac neruorū
E circa collum,per quos inclinatio,& nutus,& conuerſio capitis contingit.Verùm ſi circa poſteriores colli muſculos conſiſtat affectio,ὀπισθότονος, ex contingente: ſi verò circa anteriores, ἐμπροσθότονος:ſi circa vtroſque,tetanus appellatur. Cauſam autē repletionem eſſe dicit muſculorum, ex ſpiritu & aere craſſo ac nebuloſo. Dicit autem frigidū valde ipſum eſſe ac congelatum, & propterea ægrè mobilem:vnde non ſicca potius his fomēta, ſed humida cōuenire.Atque hæ quidem ſunt tetani differentiæ. Cæterùm curatio communis quædam eſt,& iuxta has differē-
F tias non euariat.Optimum igitur omnium auxilium ipſis eſt febris inſuper accedens, quæ ab initio nō fuit. Signa horum ſunt,reſpiratio ſuſpirabūda,& pulſus rarus ac paruus:& quandoque etiam riſus Sardonius ipſis contingit: & rubor in facie eſt, & oculi ipſis in mole maiore apparent:& aut omnino non mingunt, aut velut aqua ipſis emittitur,aut vrina ſubcruenta,bullas quaſdam habens: & aluus reſiccatur,& vigilantiores ſunt,& præ conuulſionibus ſæpe periclitantur ne ex lecto excidant:& quandoque etiam ſingultire incipiunt:& dolent alii caput, alii ſcapu-
G larum nexus,& lumbos:quidā ex ipſis etiam tremuli fiūt. Facit porro affectionem,quanquam raro,etiam laſſitudo, & humi dormitio, & grauis oneris eleuatio, & caſus, & vulnus,& vſtio,& plaga,& alia quæ eandem læſionem neruis inducere poſſunt.Curare verò ipſam oportet velut cōuulſiones ex euacuatione obortas. CVRATIO tetanorum. Qui tetanica diſtentione conuelluntur, in principio venæ ſectionem adhibeant,& partes lanis oleo imbutis tegant,Sicyonio,aut caſtorio,cum oleo veteri: aut etiā veſicam amplam oleum calidum habentem tendinibus
H imponant,& cucurbitas cum ſcarificatione: nam leues noxiæ ſunt. Affigantur autem & ceruici, & vtrinque ad ſpinam,& muſculoſioribus pectoris partibus, & præcordiis, & ad veſicæ ac renum locum. Nec parcè detrahendum eſt: ita tamen vt non aceruatim detrahamus,ſed particu-

A latim. Sudores autem lanis oleo imbutis excipere ac abripere oportet, vt ne latenter nobis non animaduertentibus perfrigerent. Si verò diuturnus fiat tetanus, bis in die in olei ſolium demittantur: non tamen in ipſo moram trahant. nam olei ſolium maximè vires exoluit. In potu danda eſt aqua mulſa tepida ad dimidias decocta, & panacis drachma vna robuſtis: ſin minus, obolos tres, aut minimum, obolum vnum. nam quòd ſtomacho incommodat, id in ipſo quis vereri poſſit. Dandum eſt & ammoniacum, & ſucci Cyrenaici erui magnitudo: cocto melle B oblita deuoretur. Et radicis ſilphii cochlearia duo tribus aquæ mulſæ cyathis inſperſa dantur, aut cum ipſius decocto: aut myrrhæ drachma vna ex aqua mulſa, aut hyſſopi decocto. Minimè omniũ verò offendit, & efficaciſſimum eſt, vt demus caſtorii cochlearia duo aut tria, diuiſa ipſius copia. Non enim offendet etiamſi poſt cibum ex ipſo dederis: ſed & ipſum potum, & reliqua lentè ac paulatim accipiant. Nam quum difficulter deglutiant, in nares potum relidunt, vnde vehemẽter lancinati ad conuulſionem irritantur. Sedes oleo rutaceo cum opopanace illinatur, & eadem per clyſterem immittantur. C At verò frigidæ affuſionem (velut Hippocrates dicit) quum maximè temeraria ſit, & propterea à poſterioribus dãnata, etiam nos reprobamus. VNGVENTVM. Nardini ſextarius vnus, ceræ ſextans, folii, amomi, ſtyracis, maſtiches, ſingulorum vncia vna: caſtorii, adarces, euphorbii, piperis, ſingulorum vncia vna: ſpicæ nardi, opobalſami, ſingulorum vncia vna. POTIO ad opiſthotonicos: Radicis panacis, piperis albi, coſti, myrrhæ, ſucci papaueris, ſingulorum æquales partes, dato araci magni- D tudine ad ſomnum. Facit & ad recta ceruice ſpirantes. Sit porro victus iis attenuans, & qui facilè coqui ac diſtribui poſſit, & penitus ſine recrementis.

DE TREMORIBVS, CAP. XXI.

Tremor, in vniuerſum quidem ob neruorum debilitatem fit: (hoc autem teſtatur ſenilis ætas) verùm particulatim multæ cauſæ hunc efficiunt. Nam & ob frigidam fit intemperaturam, & ob frigidæ aquæ potum, & præſertim in febribus intempeſtiuè acceptæ: inſuperque ob frigidorum ac viſcoſorum humorum abundantiam, & ob copioſiorem vini vſum. E Qui igitur ex delictis palàm tremunt, ab iis quæ læſerunt abſtineant: perſeuerante verò tremore in febribus, primùm totũ corpus oleo Sabino irrigetur: verùm in acceſſionum remiſſionibus, vetuſto, aut Sicyonio. Extremæ verò partes præillitæ, lanis mollibus integantur, deinde affigantur cucurbitæ, à primo verticulo vſque ad ſpinam & lumbos, intectis antea partibus vnà cum præcordiis, cruda ordeacea farina. Tegantur autem & hæ partes lanis veteri aut Sicyonio oleo imbutis. Si verò diuturnæ fiant febres, alternis diebus in G olei aut aquæ & olei ſolium inſideant, & mollibus frictionibus vtantur. Si verò affectio prorogetur, & frigiditas ſit ſuſpecta, aqua mulſa cum caſtorio præbibenda detur, & calidis locis geſtatio fiat. Cæterùm cibum qui facilè concoqui ac diſtribui poſſit dabimus, primùm ſorbilẽ, poſtea etiam volucres, & piſces mollis carnis. Solutis autem febribus lauent, ita vt frigidæ ſolium & vini potũm vitent. At ſi craſſorum ac viſcoſorum humorum copia fuerit, ſecantibus & attenuantibus vtendum eſt: quale & hoc eſt, rutæ ramulorum, ſpondylii, ſingulorum quantum G tribus digitis prehendi poteſt: caſtorii, nitri, ſingulorum obolos duos. Dato quotidie cochleariũ vnum cum aceto mulſo, ad triduum ieiunis: aut panacis & piperis, ſingulorum grana quinque in aquæ mulſæ cyatho vno bibenda præbe. Simplicia verò quæ tremulis præbibenda dantur, proſunt hæc: Caſtorium, leporis cerebrũ in cibo, althææ radicis decoctum, damaſonii foliorum drachmæ quatuor in aqua mulſa, eupatorium cum aqua. Si verò prædominetur frigiditas, etiam Zoſimi vnguento, & acopis ad reſolutiones deſcriptis, & vnctionibus ac rubificationi- H bus vtemur, exercitiis item ac defrictionibus. Eos verò qui ob vini potum tremunt, à vino abſtinere oportet donec penitus liberentur.

DE OCVLORVM MORBIS, ET PRImùm de dolore, ex Galeno, CAP. XXII.

Qvum dolores vehementiores in oculis fiunt, conſidera ex quânam affectione oculum dolere contingit in inflammationibus. Aut enim eo quòd mordentur vehementer ab influentiũ acrimonia, aut quòd repletæ tunicæ tenduntur: aut propter craſſorum hũmorum, aut ſpirituum flatuoſorum intenſionem, dolores vehemẽtes in ipſis fiunt. Morſus itaque per purgatoria vacuando curare oportet, & oui candidum infundendo. Concocta verò iam inflammatione, & corpore à ſuperfluitatibus libero, conuenientiſſima iis ſunt balnea. At inflammationes ob repletionẽ, & per ſanguinis euacuationem, & per ventris ſubductionem, & infernarum partium frictionẽ, curare conuenit: intenſiones autem, toto corpore præeuacuato, & humorum momento deorſum reuulſo, conſequenter localibus diſcuſſoriis curandæ ſunt. Fomenta igitur ipſis adhibere oportet, & fœnigræci decoctum infundere. Verùm in quibus intenſio eſt ſanguinis craſſi in oculorum venulis, citra plenitudinis affectionem in toto corpore, iis vini potu vtendum eſt quod & percalefacere poteſt, & euacuare, & obturationes reſerare.

De turbatione, & ophthalmia, id eſt lippitudine propriè appellata.

Turbatio quidem humiditas eſt oculi, & caliditas cũ rubore præter naturam, quæ non ex corpore, ſed ab aliqua forinſecus cauſa contingit, velut à ſole, fumo, puluere, vento. Quare etiam citiſſimè ſoluitur, dum cauſa ſummouetur. Eſt & lippitudo, quædam perturbatio, non ſolùm forinſecus, ſed etiam citra manifeſtam cauſam oboriens, & permanens vſque ad tertium, aut quartum, aut quintum diem. Curatur autem facillimè, forinſecus irritantium cuſtodia, pauci cibi vſu, aquæ potu, deambulatione, & facili alui ſolutione.

De inflammatione.

Si verò inflãmatio relicta fuerit in oculis poſt totius corporis euacuationem, ſublitionibus vtendum eſt per ea quæ humorum illationem repellere poſſunt, & irritationem mitigare: quale eſt collyrium Nili ex roſis, aut etiam Chiacum, & nardinum. Inflammata verò tunica agnata, collyriis monohemeris *ab unius diei uſu appellatis* vtendum eſt, cum oui candido infuſis. Poſtridie, ſi nõ inflammatio intendatur, nardinum illinatur: fomento verò vtendũ eſt ex decocto meliloti ac fœnigræci. Quòd ſi craſſus ſit humor qui lippitudinem facit, medicamẽtis vtemur quæ neque meatus obducunt, neque humores craſſos faciunt, ſed diffundere, & humectare ac excernere poſſunt: velut eſt collyrium Chiacum. Si verò circa caput impacti ſunt humores, cucurbita occipiti affigatur, aut ſcarificatio fiat, aut hirudines fronti adhibeantur ad dolentem oculum. Et cataplaſma fiat ex pane puro aqua madefacto, cum modico roſaceo: aut ex polenta in capitum papaueris decocto cocta, eodẽ modo. Sed & efficaciore vtendum eſt cataplaſmate, ex croco, & meliloto, & palmularum carnibus, & coriandri foliis teneris, & ouorum vitellis aſſatis, & micis panis ſapa madefactis, & modico roſaceo, contritis iis in papaueris capitum decocto. Sed & papaueris ſemen aliquando admiſcemus, doloris ſedandi gratia. Si verò magna ſit doloris neceſſitas, etiam opii minimum quiddam admiſcendum eſt: verùm citra maximum dolorem, reprobanda ſunt quæ torpefaciunt. At ſi moderata fuerit inflammatio, aloen per ſe, aut aqua, aut oui candido diſſolutam illine: quo verò etiam paratũ ſit auxiliũ, croci drachmas ſex, aloes drachmas ſedecim, gũmi drachmas nouem, aqua pluuiali excipe, & collyria effinge. Quin & ex croco diacroca appellata collyria, ad lippitudinum initia commoda ſunt. At in quibus tumor eſt laxus & exalbidus, & circa palpebras, & circa tunicam agnatam, citra tunicarum læſionem, bene faciũt & liquida vocata collyria, quæ ex croco, & atramento ſutorio ac melle parantur. Sed & hoc optimum eſt.

Collyrium liquidum, dolorem eximens.

Melanteriæ coriariæ, mellis Attici, ſucci fœnigræci, æquales ſingulorum partes coquito ad ſpiſſitudinem mellis: deinde per ſpecilli nucleum ſiue caput ſummum ambos angulos continge.

Ad fluxionum illationem impetuoſam.

Ad fluxionum impetuoſas illationes in principio conducit inedia,& aquæ potus, & præ omnibus,veneris abſtinentia: & aluus ſubtrahatur, & poſca aquoſa facies proluatur,maximè ſi feruens fuerit fluxio:ſinminus, atramento ſutorio cum melle frons & palpebræ illinantur. Quidam verò atramentum ſutorium aqua dilutum proluendum exhibent: verùm in iis qui abſque inflammatione fluxione infeſtantur, aut cum inflammatione, tamen vt ſupra caluariam ſtructura affectionis conſiſtat, agglutinatoriis vtendum eſt in fronte, ſimplicibus quidem,vitis foliis viridibus,aut rubi ſucco, aut portulacæ, aut malorum cotoneorum ſucco,cum tenui polenta, aut galla trita cum vino,ac tenui polenta,aut cicuta, aut pſyllio cum aqua, aut ſolano, aut cochleis vnà cum teſtis tritis impoſitis à tempore ad tempus:& in ſumma,adſtringentibus & perfrigerantibus.Compoſitis autem his,Pollen tritici,& myrrha,aut thus, cum oui candido illinatur: aut Samia terra cum myrrha,& manna,ſimiliter cum oui candido. Verùm in frigidioribus fluxionibus, ſulphuris viui,bituminis,picis,colophoniæ,ſingulorum drachmæ duæ:Muſæ item paſtillus, & aſter,& conſimiles probè repellunt:& theriaca vino adſtringente diluta, & fronti illita,frigidas fluxiones ſiſtit. Hæc tamen,etiam pota magnificè his prodeſt. Supra ipſum verò oculum, lanam, aut linteum tenue oui candido imbutum impone. Et caſeus recens ſimiliter oculo impoſitus acres maximè fluxiones cohibet:& collyria ſiſtentia appellata,illita, & aquoſa inſtillata,hoc faciunt.Si verò per profundum & ſub caluaria conſiſtat humor, & ad longum tempus extendatur, poſt vniuerſales euacuationes, & errhinis, & apophlegmatiſmis ad pituitã detrahendã vtendum eſt,& raſura, & rubificationibus capitis. Verùm in his etiã chirurgias in capite aſſumunt, vaſorum videlicet diſſectionem,& arteriarum ſectionem,& hypoſpathiſmum,& circum caluariam inciſionem,& vſtionem in vertice ad os vſque: ſed & cucurbitæ ſincipiti affixæ cũ ſcarificatione, influxionem reuellere poſſunt. Signa verò fluxionũ extra caluariam ſunt,diſtentiones vaſorum circa frontem & tempora,& velut vinculum capitis,& quòd ſiccantia agglutinatoria proſunt.His verò nõ præſentibus, influxione moram trahente, & ſternutamentis aliquando vexantibus, ſub caluaria humorem eſſe putandum eſt.

De chemoſi.

Chemoſin dicunt,quum præ inflammatione vehemẽti,ambæ palpebræ euerſæ fuerint,vt oculi vix ab ipſis cõtegantur,& candidum oculi ſublimius fuerit quã nigrũ, & rubicundum,& multam nigri partem occuparit.Curare verò ipſam oportet venæ ſectione,& medicamẽto purgatorio,& collyrio ex roſis albo, & ſpodiaco, cum lacte muliebri,aut candido oui: eodem etiam oblinendæ ſunt palpebræ,& tempora,& frons: fomentis quoque & cataplaſmatis vtendum eſt mitigatoriis.Remittente verò inflammatione illinantur acriora,velut eſt viride ex roſis.

De ſugillationibus ac inflationibus.

Sugillatio eſt ruptura venarum membranæ agnatæ, ex plaga maximè oboriens.Inſtillare igitur ipſis oportet ſanguinem palumbi aut columbæ,aut lac muliebre calidũ, modico thure cum ipſo trito: aut muriã inſtilla, & præſertim quæ eſt ex Cappadocico ſale: & fomento vtere ex decocto hyſſopi. Verùm ad tumores circa oculos factos ob plagas,facit fomentum aſſiduum ex poſca,& ſpongia ex poſca incumbens. Medicamentum verò illitioni accommodatum hoc eſt:Lapis ſpecularis vſtus, & columbinum ſtercus,æquis portionibus vino aut aceto trita.Cataplaſma autem fit ex caſeo recenti, aut raphani cortice, aut vua paſſa,exemptis vinaceis,ſingulis in poſca,aut in aqua mulſa.Eadem faciunt etiam ad inflationes.

Ad inflationes pruriginoſas,& ſcabras lippitudines.

Inflatio,tumor eſt palpebræ laxus.Scabra verò lippitudo, pruriginoſa palpebræ ſcabies eſt, ex ſalſo ac nitroſo humore oborta. Conuenit igitur ipſis poſca, & lentium decoctũ,itémque roſarum, vt iis fomenta fiant.Collyriũ autẽ liquidũ hoc:Æris drachmæ ſex,miſyos toſti,myrrhæ, ſingulorũ drachmæ tres:croci drachma vna ſemis,piperis A drachma vna,vini Chii, & paſſi Cretici,ſingulorũ ſeſquicyathus: coquito ad mellis ſpiſſitudinẽ. Hæc eſt Eraſiſtrati pãchreſtos ob omnimoda vtilitate appellata, faciens etiã ad anginã, & vlcera in ore,& in pudendo, & ad aurium dolores.Inungant autem & oleo palpebras, vbi dormire volent:abſtineant ab acidis,& ſalſis,& acribus.

De dura lippitudine,& de ſicca lippitudine.

Lippitudo dura,duricies eſt, & difficilis oculi motus, cũ dolore ac rubore,citra humiditatẽ.Fouere igitur ipſos B aſſiduè oportet ſpongiis ex aqua calida,& ad ſomnum ituris imponere palpebris ouum cum roſaceo, aut anſeris adipem,ita vt fugiamus frigida & indurantia. Tegatur autem & vngatur caput, & aluus ſubducatur. Lippitudo verò ſicca,eſt pruriginoſa oculorum affectio,citra fluxionẽ:curare oportet ipſã balneis,& vnctionibus,& boni ſucci victu.In cõmuni verò,vtriſque conueniunt medicamẽta acria,vt & lacrymas prouocent,per quas & duricies remittetur,& ſiccitas humectabitur. Talis autem eſt & panchreſtos Eraſiſtrati,& collyrium diacenteton appellatum, C & quod ſtratioticum vocatur.

De palpebræ euerſione.

Palpebræ euerſio contingit aut ob cicatricem, aut ob nimiam carnem excreſcentem. In diuturnis igitur euerſionibus ob nimiam carnem excreſcentem, æruginem raſam toſtam tritam adhibe, aut plumbum vſtum & lotum:aut vtraque pariter, æruginem & plumbum admoue.Nam ex cicatrice obortam palpebræ euerſionem, ſi quidem omnino curetur,chirurgia ſanat.

De ægilope & anchilope.

D Ægilops abſceſſus eſt inter magnum oculi angulũ & naſum,qui & rumpitur,& in fiſtulã abit,ſi neglectus fuerit,vſque ad os ipſum. Priuſquam verò in vlcus eruperit abſceſſus, anchilops vocatur.Bene igitur faciunt glauciũ & crocus, ſi cum perdiciadis ſucco imponãtur. Verùm aſſiduè alterare oportet, & ad tranſmutationẽ nõ peruenient. ALIVD. Alica cocta in aceto,& probè trita,non ſolùm incipientes,ſed etiam in pus tranſmutatos ſanat, & rumpit,& ad os vſque ſubit:huius vſu non modò ægilopas,ſed & anchilopas curabis. ALIVD. Ruta ſatiua cũ lixiuio protoſtacto,ex cinere calce adiecta parato trita,co- E cta ac impoſita,valde probè extirpat ægilopas, & ad os vſque ſubit,ab initio mordens,poſtea nõ item: &(quod mirum eſt)neque cicatricem indecoram inde ferunt. ALIVD. Cochleas cum teſtis tritas impone, aliquando etiam aloen & myrrham admiſce, anteaquam in pus ægilops tranſmutatus fuerit. Sed & poſtquam ruptus fuerit, ipſum reſiccat.

De trachomate,ſycoſi,ac tyloſi.

Trachoma, aſperitas intra palpebram eſt: huius inten- F ſio vt velut inciſuras habeat,ſycoſis *a ficus ſimilitudine* vocatur. Vbi verò diu durauit & callum contraxit, tyloſis, *id eſt calloſitas*,nominatur. Collyriis itaque vtendũ eſt, tum eo quod ex vino,tum eo quod ex duobus lapidibus paratur: ſed & ipſo hæmatite lapide per aquam loto ac ſubiecto palpebra confricatur. Quin & Harmation collyriũ cum modico cygnario, aut eo quod ex croco conſtat, ad hæc etiam ſcabris lippitudinibus citra exulcerationem cõducit,ſi inuerſa palpebra illinatur. Si verò durus ſit cal- G lus,& his non cedat,inuerſam palpebrã per pumicem rademus,aut per ſepiæ teſtam, aut fici foliis, aut etiam per inſtrumentum blepharoxyſton ab hac opera appellatum.

De grandinibus.

Grando, lenti humoris circa palpebram concretio eſt, cui ammoniacum aceto tritum cum galbano illines.Facit & terebinthina cerato excepta.

De Crithe,*id eſt ordeolo.*

Ordeolum,abſceſſus paruus eſt iuxta palpebræ marginem oblõgus.Oportet igitur ipſum cera alba fouere, aut de muſca capite abiecto, reliquum corpus affricare, aut H ordei cremore perfundere.

Ad pediculos in palpebris.

Expurgatis prius pediculis,aqua marina tepida proluere oportet, deinde marginem ſubſcripto medicamento cõtingere.Aluminis ſciſſi partes duas,ſtaphidis ſylueſtris partem vnam:tritis vtere.

De madaroſi, aut milphoſi.

Defluuium pilorum palpebræ hæc affectio eſt. Poſt totius igitur corporis curam, ſmegmatis calliblepharis, *ab ornandis palpebris uocatis*, vtere: aut terræ ampelitidis, croci, celticæ, ladani, ſingulorum æquales partes tere, ac vtere. ALIVD. Stibii toſti loti drachmā vnā, plumbi vſti loti drachmas quatuor, croci drachmas quatuor, nardi Indicæ drachmas tres, tritis vtere. hoc etiam ſcabioſos oculos ſanat. ALIVD Neapolitæ, ad milphoſes, & diuturnas palpebrarum affectiones. Stibii, Cadmiæ, Chalcitidis, miſyos peregrini, ſingulorum partes æquales contundito craſſiore modo, & melle ſubacta torreto, ac tritis vtitor.

De ptiloſi.

Ptiloſis craſſities eſt palpebrarum calloſa, rubicunda, quibus contingit etiam ſæpe pilorum defluuium. Præter relata igitur, etiam hoc ſummè facit: Stercus murinum vſtum ac melle contritum illine.

Ad pilorum ſuperciliorum defluuia.

Oleo aut adipe anſerino illitis digitis plumbum confricato, & hoc illinito. ALIVD. Hoc etiam ſubnigros C facit: Nuces auellanas vſtas cum caprino aut vrſino adipe confricato. ALIVD. Hoc etiam ad barbarum alopecias facit: Hyoſcyami drachmæ duæ, ſtercoris murini drachma vna, polytrichi drachma vna, vnguenti irini cochlearia quatuor. Ad reliqua probè trita vnguentum admiſce, & fomento prius adhibito illine. Si verò præraſeris, magis efficax eſt.

Ad pilos palpebrarum pungentes, trichiaſin appellatam.

Pilis pungentibus præuulſis, locū ſanguine ranarum D per ſe ſtatim illine, aut cum cinere chamæleonis albi: aut cimicum ſanguinem, aut fumariæ inter ordeum naſcentis ſuccum, cum gummi: aut tellinarum ſalſarum cinerem cum cedria, aut loti cinerem, aut alumen liquidum, phorimum appellatum, aut ricini à cane auulſi ſanguinem. Valde efficax eſt.

Pilos agglutinantia.

Pilos introrſum refractos glutinat bitumen, maſtiche, colophonia, glutinum, cochleæ glutinoſitas.

De carnis in angulo magno, incremento ac decremento.

E Encanthis, naturalis in magno angulo carunculæ incrementum appellatur: & rurſus huius decremētum, Rhœas. Incrementum igitur iis quæ ad palpebræ euerſiones relata ſunt, & ſimilibus vſtoriis aut corrodentibus conſumpſeris: non tamen totum, vt ne rurſus decrementum fiat, ſed ad naturalem vſque magnitudinem. Decrementum verò, tota quidem carne conſumpta, aut à parum artificioſa chirurgia, aut per medicamēta, incurabile eſſe ſcias: ſi verò pars ipſarum imminuta fuerit, moderatè adſtrin- F gentibus & incarnātibus ipſam renutriueris. Qualia ſunt quæ fiunt ex croco, glaucio, & aloe, & collyria ex croco, & hyoſcyamos in vino coctus ac impoſitus, & modicum alumen cum vino.

De vlceribus.

Vlcerum in oculis genus quidem vnum eſt, differentiæ verò particulares plures. Nam quod in corniformi membrana cauum & anguſtum ac purum vlcus eſt, *βόθριον, id eſt foſſula*, cognominatur: quod verò latius bothrio eſt, minus autem profundum, Cœloma vocatur. Ar- G gemon autem, vlcus dicitur in iridis circulo obortum, circumcirca occupans, vt circa externam iridis partem rubicundum appareat, circa internam verò, album. Epicauma verò, vlcus eſt ſordidum, & impurū, ac cruſtoſum, quod dum repurgatur, ſæpe humores in oculo effluunt. Sed & aliæ plures vlcerum differentiæ ſunt, de quibus in communi dicemus. Si igitur cum inflammatione vlcus cōſtiterit, etiā curatio per ea quæ inflāmationē mitigare ac concoquere poſſunt, facienda eſt, vnà cum proprietate quā vlcus requirit. Talia verò ſunt collyria, libyanū, & cy- H gnus, & pelaria appellata, & aſter, & ſimilia: & quæ ex amylo & terra, *Samia* aſtere *dicta*, & ceruſa, componuntur. Omnibus autem magis dolorem ſedare nouimus collyriū Nilamonis: ſed in ipſius vſu nō diu immoramur, propter

A vehementem ſtupefaciendi facultatem. Optimum eſt & collyrium ex decoctis, quod neque habet vim ſtupefaciendi. Si verò cum fluxione vlcus fuerit, ex collyriis ad illam commodis aliquod admiſcebimus: quale eſt quod ex hydra fit, & chiacum, & cygnus fuluus, & quæcunque repulſoriam, non mordacem vim habēt. Quòd ſi ſordida vlcera fuerint, aqua mulſa moderatè aquoſa, & fœnigræci decocto vtemur, tum per ſe, tum cum collyriis ad hoc facientibus; acrioribus quidem vlceribus exiſtentibus, Seueriano, & eo quod ex fœnigræci ſucco paratur: non B acribus autem, diaſmyrnis & nardinis. Verùm purgata vlcera probè ad cicatricem perducere ſolet collyriū Cleō, ad hoc quòd etiam cicatricem concolorem efficit.

De prolapſu oculi.

Prolapſus eſt prōnuentia tunicæ acinoformis, ex corroſione aut ruptione corniformis tunicæ oborta: quæ ſanè vbi adhuc parua eſt, vt muſcæ capiti ſimilis ſit, Myocephalon vocatur: amplius autem aucta, ad acini vuæ ſimilitudinem, Staphyloma: plurimum verò, vt vltra palpebras excedat, *μῆλον*: ſi verò calloſum factum fuerit, hoc clauus appellatur. Si igitur modicè ad capitis muſcæ ſimilitudinem prolapſus factus fuerit, reſtringentibus ac repellentibus compoſitionibus vtendum eſt, chiaco videlicet collyrio, & fuſco, & nardino, & Theodotio, & eo quod ex oleæ frondibus fit & quod ex cornu. Spongiam quoque poſca aut vino adſtringente, aut roſarum decocto imbutam, aut etiam ſplenium, citra compreſſionem deligare oportet. Principatum autem habet ad prolapſus & vlcera omnia olympiacum ſiue olympus appellatum collyrium, cum ſucco oleæ, aut polygoni, aut polii. Eadē hæc etiā clauis conducunt, & ſtaphylomatibus, priuſquam inalbeſcant: vbi verò alba aut calloſa facta ſunt, incurabilia exiſtunt.

De ſuppurulentis.

Suppurulenta fit aliquando corniformis tunica, quandoque per profundū, quādoque in ſuperficie, vt vngui ſimile figura pus ſit: quare etiā affectionē *ὄνυχα, id eſt unguē*, appellāt. Scopus igitur curationis eſt, aut pus diſcutere per ea quæ moderatè hoc faciunt, velut eſt aqua mulſa, & fœnigræci ſuccus, & quæ ex ipſo parantur collyria, & Libyanum, & quæ ex thure fiunt: aut rumpere & repurgare per fortiora, qualia ſunt collyria diaſmyrna, & hygidium appellatum. At verò ad purulentos abſque vlceratione, etiā hoc liquido collyrio vtendum eſt. Atramenti ſutorii, croci, ſingulorū drachmas octo, myrrhæ drachmas quatuor, mellis librā vnā. Quin & puſtula, quum ſit corniformis tunicæ eminentia, humore quodam ſtrias ipſius ſubexcoriante, purulentorum curationi ſubiicitur. Liquidū Baſſi, ad oculos ſuppurulentos: Croci, aloes, myrrhæ, ſingulorum vnciā vnā, vini quadrātem, mellis optimi ſexuncem. Crocus cum modico vino teritur, deinde aloe & myrrha. & vbi craſſa facta fuerint, adiicito mel, & vnita in vitreo vaſe repone. Vtere autem bis in die: ſi verò res vrget, ter. Nam oculum ſimul & purgat, & incarnat, ac cicatrice includit.

De cicatricibus ac albuginibus.

Quæ in ſuperficie in oculis fiunt cicatrices, quidam hoc ipſo nomine ſolùm cicatrices, quidam nubeculas vocant. quæ verò in profundo cōſiſtunt, albugines. Horū medelæ ſunt ea quæ affricta detergent. Nubeculas itaque anemones ſuccus deterget, & parui centaurii ſuccus cum melle. Diuturniores autem cedria attenuat, & æs ſolum, aqua tritum velut collyrium, & collyria exterſoria, quale eſt id quod ex cornu fit, & quod Rinarion appellatur, & Hecatombe, & ſimilia. Albugines verò nitrū cum oleo veteri tritum diligēter, ac illitum, probè exterit, & ſepiæ teſta vſta, & cum melle trita. Ex collyriis autem hoc probè & leniter exterget: Mameræ, ammoniaci, thymiamatis, myrrhæ troglodyticæ, ſtercoris crocodili, ſingulorum æquales partes: fac collyrium & vtere: aut crocodili terreſtris ſtercus aqua tritum, ac in collyria redactum, illine. Bene autem feceris ſi ſalem Cappadocicū aqua diſſolueris, & cum hac aqua collyria ad albugines commoda inſtillaueris.

Cicatricum tincturæ.

Gallæ,acaciæ,ſingulorum drach.quatuor. atramenti ſu
torii drach.duas:vtere. Collyrium verò hoc: Florum mali
Punici,id eſt cytinorum,atramenti ſutorii, acaciæ, gum-
mi,ſingulorum drach.quatuor: ſtibii,gallæ, ſingulorum
drach.duas:tere cum aqua. Si flores mali Punici non ad-
ſint,membranoſum illud quod intus inter grana in malo
Punico eſt admiſce.

De pterygiis.

Pterygium, *unguis à quibuſdam uocatus*, neruoſa eſt tu-
nicæ agnatæ eminentia:enaſcẽs quidem ab angulo, pro-
grediens autem ad coronam vſque:vbi verò nimium au-
cta fuerit,etiam pupillam tegit. Magna igitur & diutur-
na pterygia per ſolam chirurgiã excinduntur : recentio-
ra verò & moderatæ magnitudinis,etiam exterſoria auxi
lia conſumunt, qualia ſunt quæ ad aſpretudines ac albu-
gines adhibentur. Ex ſimplicibus igitur ſunt, æs vſtum,
aut atramentũ ſutoriũ cum felle porcino: probè hæc fa-
ciunt. Efficacius autem hoc eſt, Atramenti ſutorii partem
vnã,gummi partẽ dimidiã : vino trita illinimus,aut etiã
collyria formamus. Quidam etiam fel caprinũ melle mi-
xtum illinunt.

Ad pterygia,& purulentos oculos,ac hebetem
viſum,Oribaſii.

Lapidis magnetis,æruginis raſæ,ſinopidis, ammonia-
ci thymiamatis,ſingulorũ drach.quatuor: croci drach.2,
mellis Attici cochlearii dimidium. Facit & ad albugines.

De carbunculatione & carcinomatis.

Carcinoma eſt affectio tunicæ vniformis,quæ dolorẽ
habet,diſtentionem, ruborem tunicarum, dolorem pun-
ctorium vſque ad tempora, & magis ſi concuſſi fuerint:
cibum etiam non appetunt, & acribus exacerbantur. Et
eſt hæc affectio incurabilis,& tamen lenire affectos opor
tet lactis potu, & frumentaceorum,ac aliâs boni ſucci e-
duliorum exhibitione,citra omnem acrimoniam,& col-
lyriorum tenerorum infuſione,velut eſt ſpodiacum, Seue
rianum,& ſimilia. Prouidendum quoque eſt vt bonum
ſit totius corporis temperamẽtum. Carbunculatio verò,
etiam ipſa malignũ ac cruſtoſum vlcus eſt, aliquando in
bulbo,aliquando in palpebra,quemadmodum & in aliis
corporis partibus,conſiſtens. In bulbi igitur carbuncula-
tionib⁹, ab initio per clyſterẽ euacuare oportet primùm:
deinde per lac coctum moderatè purgare, poſtea fomen-
to per ſpongiam adhibito, farinã erui aut tritici in aqua
mulſa coctam imponere,& aliquando etiam iridem tritã
addere,& oculum lacte eluere. Si verò proſerpant vlcera,
lenticulã cum melle imponere, aut cum malis Cydoniis
coctis: ſi verò amplius depaſcendo proſerpant, oleæ folia
cocta,aut malicorium coctum in vino, tritũ cum melle.
At ſedata nome proſerpente, & cruſta elapſa, per dicendi
medicamenti impoſitionem,& puris factis vlceribus, ca
taplaſma ex vitellis ouorum aſſatis cũ croco & melle tri-
tis imponere oportet vſque ad cicatricem inductã. Me-
dicamentum verò hoc eſt: Spodii drach. quatuor, myr-
rhæ non valde toſtæ drach.tres,obolos tres:tritis in vino
Aminæo, donec ſiccata fuerint,paſſum Creticũ vetus ad-
miſce,& ſimul trita liquida pyxide fictili excipe,& inun-
ge. Cæterùm ad carbunculos in palpebris,malũ Punicũ
acidũ totũ conciſum in aceto coquito, & flaccidũ factũ
ac probè tritũ,in linteum indito:ac vtitor,bis aut ter per-
mutans in die, & ſemel in nocte.

De mydriaſi,id eſt pupillæ dilatatione.

Quum pupilla colore quidẽ nihil alterata apparet, ve-
rùm multo latior quàm pro naturali modo, & quãdoque
viſum in totum impedit,quandoque multum,& quæ vi-
dentur ab ipſis,omnia minora eſſe putãtur,Mydriaſis ap-
pellatur affectio. Cauſa verò eius ſuperfluus quidã humor
eſt. Curare igitur ipſam oportet vena in cubiti flexura ſe-
cta,aut purgatione:ſin minus,ſaltem in angulis venas di-
uidere,deinde cucurbitam occipiti affigere,& aqua ma-
rina faciem & oculos proluere:ſi marina deſit, muria aut
poſca vti. Medicamentis verò ad puſtulas conuenienti-
bus vtendum eſt.

De tabe & macie.

Tabes affectio eſt pupillæ quæ anguſtior & hebetior ac
A rugoſior fit, & quæ videntur, maiora iis apparent. Cau-
ſa autem eſt denſatio à ſiccitate magis oborta. Differt ta-
bes à macie in hoc quòd tabes anguſtiorem pupillam fa-
cit:macies autem totum oculum minorem ac humiliorẽ
efficit. Curare hos oportet exercendo,& diligenter fricã-
do & caput & faciem & oculos, & faciem aqua proluen-
do,& caput vnguento aliquo calefactorio vngendo. Ocu-
li verò rarefaciente & acriore medicamento ſublinantur,
quale eſt ſubſcriptum:Ammoniaci drach. vnã, crocoma-
gmatis drach.quatuor,croci drach.duas, æruginis drach.
B quatuor:trita in aqua in collyria efforma, ac vtere.

De nyctalope.

Nyctalopas dicunt quum interdiu quidem videre cõ-
tingit,occidente verò ſole,obſcurius:& nocte,penitus ni-
hil. Curare igitur & hos oportet euacuando & de cubiti
flexura & de angulis: deinde purgando,aut per clyſterem
vacuando:deinde pituita per os detrahenda. & ſternuta-
tiones mouendæ. Dandum eſt ante cibum hyſſopum bi-
bendum, aut ruta: ſi verò non cedat,rurſus dandum pur-
gatorium ex ſcãmonia ac caſtorio. Oculi verò illinantur
C melle deſpumato, & claudantur ita vt etiã comprimant
ipſos,ad continendum illitum liquorem. Aut aluminis v-
ſti partes duas,ſalis foſſilis partem vnam,trita cũ melle il-
linito. ALIVD. Hepar hircinum aſſato, & saniẽ in-
ter aſſandum collectam illine: ipſum verò hepar edẽdum
præbe,& dum coquitur vaporem oculis apertis admitte-
re iube.

De glaucomate & hypochymate, id eſt
ſuffuſione. Ex Rufo.

Glaucoma & hypochyma, *id eſt ſuffuſio*, veteres vnã quã
D dã affectionẽ eſſe putant:poſteriores autẽ glaucomata,hu
moris cryſtallini affectiones eſſe putauerunt,qui præ hu-
miditate ad glaucedinem tranſmutaretur: ſuffuſiones ve-
rò eſſe præterfuſionem inter tunicam corniformem &
cryſtallinum humorem. Sunt autem omnia glaucomata
incurabilia: ſuffuſiones autem ſanantur, ſed non omnes.
Curandi igitur ſunt qui ſuffuſione tentantur, anteaquam
conſiſtat affectio,ſanguinis à cubito detractione, & pur-
gatione,& infuſis per clyſterẽ acrioribus, (velut ſunt quæ
fiunt ex centaurii aut cucumeris amari decocto) & alui
E ſolutione frequentiore. Affigendæ etiam cucurbitæ occi
pitio cum ſcarificatione. Oportet etiam aquã bibere per
omnem victũ,& vti cibis attenuantibus:progreſſu autem
tẽporis conferet & pituitã per os detrahentibus vti per a-
liquot dies. Quibus verò veluti culices oculis obuerſan-
tur,ex vitioſo aliquo humore,aut vaporib⁹ bilioſioribus
allatis,his amarum ex aloe medicamentum aſſiduè dabi
mus,aut etiã per hoc purgabimus. Ad oculos verò me-
dicamentis vtendũ eſt primùm ſimplicibus, velut melle
& oleo cum fœniculi ſucco: poſtea etiã compoſitis,quale
& hoc eſt, Sagapeni drach.duæ,ſucci Cyrenaici, veratri
F albi,ſingulorũ drach.ſex: terũtur in mellis heminis octo.
Nos autẽ (inquit Oribaſius) ſubſcripto vtimur:Succi cau-
calidum,chamædryos, coronopodis,ſingulorum paribus
portionibus cõtritis. Faciunt etiã collyria,& quod ex ſuc-
co fœniculi paratur,& proteus, & thalaſſerum appellatũ,
& quod fit ex opobalſamo. Sed & quæ ex his praparan-
tur prodeſſe ſolent: & fœniculi decoctũ in principiis af-
fuſum prodeſt, & quod ex ſuccis fit, & opobalſamo, &
melle,ac oleo,& ſimilibus.

De obfuſcatione ac hebetudine.

G Obfuſcatio eſt perfectum vtplurimum videndi impe-
dimentum, citra manifeſtam circa oculum affectionem:
hebetudo verò eſt obſcuritas videndi, ab occulta aliqua
cauſa oborta. Curatio conuenit in communi ea quæ eſt
ad ſuffuſos relata:priuatim verò, ſanguinis ab angulis eua
cuatio,& hirudinum ad tempora admotio,& infernarum
partium frictiones. Temporis progreſſu, etiã ſternutato-
riis vtendum eſt,& vomitibus, dum ieiuni ſunt: & ſubli-
tionibus,primùm quidẽ ex melle & oleo, paribus portio-
nibus:deinde ſubſcripto cõpoſito, Croci obolos duos,fel-
H lis hyænæ drach. vnã, piperis cõmunis grana octoginta-
quinque,ſucci fœniculi drach.16,ammoniaci thymiama-
tis drach.vnã,ſiccis tritis cũ ſucco,mellis cochlearia 4,ad-
de, præpara,& ærea pyxide exceptis vtere. Ante illitionẽ

foueat oculos ſpongia aqua marina calida imbuta.

De ſtrabiſmo.

Infantes ex natiuitate ſtrabones curantur larua faciei prætenta, quò in directū intueantur (eſt enim ſtrabiſmus conuulſoria affectio muſculorum bulbum mouentium) & lucerna è directo poſita, & non ex obliquo allucente: & vbi ad naſum oculi nutarint, floccos puniceos agglutinare angulis ad tempora oportet, quò ad illos intenti oculos corrigant.

De expreſſione oculorum.

Exprimuntur aliquando oculi, vt prominentes permaneant. eis igitur quibus ex ſtrangulatione expreſſi ſunt, vena in cubiti flexura ſecanda eſt. Si verò aliquo alio modo id acciderit, purgatio facienda eſt veratro nigro, aut ſcammonia. At verò expreſſiones oculorum ex dolorib⁹ partus, ſæpe quidem purgationes in partubus ſuccedentes ſoluunt: quare has procurare oportet: verùm in viris poſt venæ ſectionem, ſi non ſedetur, cucurbitam occipitio affigere, & lanam melle illitam imponere, aut floccum cum aqua, ſupernéque linteum duplicatum leniter deligare. Conducit his etiam aqua marina frigida faciei affuſa, & intybi ac polygoni ſuccus cum papaueris ſucco illitus, item alia quæ conſtringere ac contrahere poſſunt.

De confuſione.

Confuſiones ex plaga obortas, venæ in cubito ſectione, & totum oculum replendo ſanguine recens mactati turturis, aut (in illius penuria) columbæ, curare oportet: deinde lanam mollem, ouo cum vino ac roſaceo cõquaſſato imbutam imponere ac deligare. Poſtera die idem faciendum eſt, & tertia fomentum adhibendum, & lac inſtillandum, & quæ commodant imponenda: deinde ſublinenda quæ ad veteres affectiones pertinent, quale eſt collyrium Chiacum.

De myopia.

Myopes dicuntur qui ex natiuitate ea quæ propinqua ſunt vident, quæ verò longè diſtant, cernere non poſſunt. Incurabilis eſt autem hæc affectio, præ viſiui ſpiritus debilitate oborta. Cæterùm ſenes contrariā habent his affectionem: nam quæ propinqua ſunt non videntes, procul diſſita cernunt.

AVRIVM AFFECTIONES, ET PRIMVM de dolore, Cap. XXIII.

Aurium dolorem ob frigiditatem obortum, & ex tempore, & ex prægreſſo victu, aut etiam ex ægri narratione, ſi ex laceſſente aliqua externa cauſa obortus fuerit, edocti: & ex eo quòd dolor in profundo firmatus eſt, citra grauitatem, aut diſtentionem, aut feruorem, calefacientibus auxiliis curabimus, oleum rutaceum calidum, aut nardinum, aut laurinum calidum, aut amaracinum, aut foliatum, aut ſpicatum, aut commune cum euphorbio, aut pipere, aut caſtorio: aut Cõmagenum vocatum vnguentum aut opobalſamum in auditorium meatum inſtillantes: ſed & oleum in quo coctum eſt allium aut cepa, inſtillatum prodeſt. At verò dolorē ex calida intemperie, in quo feruorem quendam, citra grauitatem aut diſtentionem, ſentiunt, contrariis curaueris, albū oui tritum inſtillans, quemadmodum in oculo, & lac muliebre cum aliquo dolorem ſedante collyrio: aut perdiciadis ſuccū cum modico roſaceo: & ipſum roſaceū, aut acetum ac roſaceum, aut ſolani ſuccum, aut coriandri, aut aſphodeli: aut oleum in quo inteſtina terræ, aut aſelli circa hydrias naſcentes incocti ſunt: aut amygdalinum oleum per ſe, aut buccinis tribus viuis in ipſo coctis. Hoc naturaliter efficax eſt. Verùm dolorē ob viſcoſos ac craſſos humores, & ex capitis & ex auditus ipſius grauitate, & prægreſſo victu cognoſce. Diſtentio verò ſola citra grauitatē, flatuoſum ſpiritum qui exitum non habet indicat. Vtendum igitur eſt in vtriſque, medicamentis obturatione liberantibus ac incidentibus, velut eſt aphronitrum cum aceto & melle, & fel ouillum cum oleo communi aut amygdalino, & porri ac cepæ ſuccus tepidus cum melle: aut origanum cum melle ac lacte muliebri tritum inſtilla. Ad fortiores verò obturationes, fel caprinū cum porri ſucco inſtilla. In quibus autem dolor multus & diuturnus, & auditus grauitas adeſt, vtendum his eſt, velut eſt dra-

A contii ſuccus, & ari, & bryoniæ, & ſimilia. Priuatim verò ob ſpiritum dolentibus flatuoſum, cucurbita aqua calida prius ferueſacta, & ad aurem appoſita, maximopere prodeſt. Si verò grauitas & diſtentio ſimul calida & dolor pulſatorius fiat, aut etiam æger febriat, aurem inflāmatam eſſe ſcito: & præ omnibus vtendum eſt venæ ſectione, deinde fomentum faciendum frequenter cum oleo dulci calido, per auricularium ſpecillum lana obductum. Inſtillandus autem eſt in meatum & anſerinus adeps &
B vulpinus, aut regium medicamentum cum roſaceo, aut cyprino, aut irino. Forinſecus imponenda ſunt quæ mitigare ac concoquere poſſunt: quòd ſi dolor cogat, iis quæ moderatè ſenſum torpefaciunt vtemur. Non enim exiguum eſt periculū, quum cerebrum vicinū ſit auditorio neruo inflāmato. Probè igitur hoc mitigat: Opii partē vnā, caſtorii partes duas, cū lacte muliebri, aut oui cādido, aut vino dulci, tepida inſtilla. Sed & croceus paſtillus, & Aſter, & Philonis antidotus ſæpe his profuit. Oportet autem frequenter fomentum adhibere, aut ex oleo communi,
C aut ex aliquo calido vnguento, ita vt in hoc ipſo lanā madefactam auri imponas, & nequaquam, quantum eius fieri poteſt, inflammatas partes contingas. Perſeuerante verò dolore, & in pus tranſituro, vtere medicamento ex lini ſeminis ſucco, inſtillans ipſum diſſolutum cum roſaceo aut chamæmelino. Porro ſi ex aqua medicata in auditorio meatu contenta doleant, ſi quidem multa fuerit, per os, aut etiam per ſtipulam, ipſam exugere oportet: ſi verò modica, hac exterſa per auricularium ſpecillum lana obductum, oleum quoddam tenuium partium inſtillare,
D aut roſaceū, aut oui cādidū, aut lac muliebre. Calida verò omnia moderatè eſſe oportet quæ auribus adhibentur.

Ad vlcera cum inflammatione.

Lycium & papaueris ſuccum paribus portionibus trita cum melle immitte.

Ad dolores maximos, & pus, & auditus grauitatē.

Amygdalas depurgatas viginti, aphronitri drach. tres, opii drach. tres, thuris drach. tres, croci drach. quatuor, galbani drach. duas, myrrhæ drach. vnā: aceto trita inſtillato, ſi dolor adeſt, roſaceo diluta: ſi purè fluāt, vino mulſo aut
E aceto mulſo: ſi auditus grauitas ſit, aceto. Verùm recentia vlcera glaucium curat aceto ſolutum, & collyria quæ ex ipſo fiunt, & quæ ex roſis & croco & myrrha appellationē habent. Quæ verò pure manant citra dolorem, recrementum ferri cum aceto ſub caniculæ æſtu tritum.

Ad ſordium duriciem.

Nitrum aceto dilutum cum aqua infunde, & deterſione facta, nitrum aceto dilutum cum roſaceo inſtilla. ALIVD ad ſordes. Naſturtium & nitri parum, caricis exemptis granis excipe, & facta inde collyria in aurem in-
F de, & per triduum exime. ducit enim ſordes multas, & abunde leuat. Facit & ad carnis excreſcentias, dolores diuturnos, & vlcerationes. Aut aloes, thuris, myrrhæ, ſingulorum drachmā vnam: miſyos drachmas quatuor, cum aceto in paſtillos efformato. Vſus autem tempore, aceto & roſaceo ſolutos infunde. Itē Andronis paſtillum, & Neren, & Muſæ inſcriptum.

Ad diuturna vlcera.

Cedriam melle mixtā illine. ALIVD. Miſy vſtū ac tritum inſuffla. Cæterùm ante eorū quæ infunduntur v-
G ſum, aures per auricularium clyſterem eluuntur poſca, aut aceto mulſo, aut vino mulſo, aut decocto aliquo ex repulſoriis, velut lenticulæ, aut roſarum.

Ad cruentatas aures.

Eluito quidem cum lentiſci decocto, inſtillato autem polygoni ſuccum cum pauciſſimo aceto, aut lycium, aut amurcam, aut acaciam, aut porri ſuccum.

Ad carnem excreſcentem.

Nitrum cum aqua calida, vnà cum æris ſquama, ac ſandaracha, æquis portionibus infundito: cruſtra verò in-
H ducta melle repurgato.

Ad vermiculantes aures.

Eluito abſinthii, aut centaurii, aut porri decocto: inſtillato autem capparis foliorum viridium ac fructus ſuccum, aut cedriam, aut vrinam humanam veterem, aut veratrum album cum melle, aut calaminthæ ſuccū, aut,

ſcammoniam cum aceto, aut abſinthii ſuccum. Oleum autem meatui inſtillatum ad ſummum vſque, emergere ipſos facit. Melius tamen eſt oleum & acetum. Sed & ad illabentia auribus animalcula iiſdem vtere.

De calculis & ſimilibus in aures illapſis.

Lanam circum ſpecillum obuolutam terebinthina, aut gummi, aut aliquo glutinoſo tingito, & ſic ipſum extrahito: ſi verò non conceſſerit, oleum calidum frequenter meatui inſtilla, &, ſi non exciderit, aut relictum fuerit, adhuc aliis modis vtere, velut in chirurgia referetur.

De ſonitibus aurium.

B Si in febribus aut harum iudicationibus ſonitus fiant, nihil moliri opus eſt ſtatim enim plerunque ſedantur. Si verò etiam poſt morbum permaneant, fomento ex abſinthii decocto adhibito, acetum ac roſaceum infundito, aut raphani ſuccum cum roſaceo, aut veratri nigri cum aceto. Verùm ad diuturnos ſonitus ob craſſos ac viſcoſos humores obortos, (cognoſces autem hoc ex eo quòd non aceruatim, ſed particulatim conſiſtunt) aceto & nitro ac melle colluito. ALIVD. Veratri nigri drachmas duas, caſtorii drachmas duas, croci drachmas C tres, nitri drachmas ſedecim: fac paſtillos, & aceto tritis vtere.

Ad diuturnos ſonitus ac ſibilos.

Euphorbio cum oleo Cyprino trito ac calefacto vtitor. In iis autem qui ob multam ſenſus ſubtilitatem vapores aut flatus afferri ſentiunt, caſtorium & cicutæ ſemen tritum cum aceto inſtilla.

De auditus difficultate ac ſurditate.

Quæ ex natiuitate, aut etiam poſt natiuitatem quidem, verùm diuturniſſimæ & perfectæ ſurditates conſiſtunt. D incurabiles ſunt: quæ verò non perfectæ, diuturnæ tamē, & hæ incurabiles ſunt, aut vehemēter ægrè curari poſſūt: Quæ tamen ob bilioſum humorem ſurſum repentē conſiſtunt, euacuationibus per medicamenta bilem ducentia non difficulter ſanaueris. Quidam verò etiam ſua ſpōte liberantur ab affectione, bile ipſis ſubtus egreſſa. At ob crudos ac craſſos humores conſiſtentes ſurditates, aut auditus grauitates, venæ ſectione curato, aut omnino per hieram purgato, vtens etiam pituitam per os ac nares detrahentibus, & balneis naturalibus, aut aquæ marinæ. Ad E meatum verò auditorium inſtillare conuenit & ea quæ ad ſonitus deſcripta ſunt. Priuatim verò hæc. Vrinam capræ, & fel caprinum: aut fel per ſe ſolùm inſtilla, aut rutæ ſuccum cum melle, aut caſtoriū cum oleo anethino, aut œſypum medicamentum cum vnguento nardino, aut fel caprinū cum galbano. Aut hoc, caſtorii drach. duas, nitri veratri albi, ſingulorum drach. vnam.

Ad aurium contuſionem.

Hippocrates monet vt nihil ipſis adhibeam⁹. Quādoq; dē verò ab ipſis affectis ſæpe cogimur, vtēdū his eſt. Myrrhæ, aloes, thuris, acaciæ, ſingulorū æquales partes, cū aceto aut oui candido illine. Aut panis calidi internam partem cum melle in pila contuſam impone: aut hoc, bituminis, thuris, aloes, carnium cochlearum, bulborum Aphricanorum, ſingulorū æquales partes aceto tritas impone. Si verò inflammatio oboriatur, cataplaſma ex ſeſamo impone, aut ex alica cum aceto cocta. Sint autem leuia cataplaſmata, & citra deligationem: aut leuiter deligētur: & lana oleo imbuta meatui auris indatur.

De parotidibus.

Parotis affectio eſt glandularum circa aures, quæ fit dū iudicatorio modo in febribus, materia quādoque de capite, ab impactis in ipſo humoribus, quandoque de reliquo corpore expellitur. Si quidem igitur adhuc in profūdo hærens parotis non in mollem attollitur, adiuuabimus naturam attractoria auxilia adhibētes, aut etiam cucurbitam apponentes, aut frequentibus fomentis vtentes. Nam ſi in profundum recurret materia, periculum non vulgare ſequetur: ſi verò inflāmata in tumorē attolletur, vice verſa mitigare ac cōcoquere potētibus vtemur cataplaſmatis: quale eſt quod ex farina ordeacea, aut triticea, aut ſeminis lini, cum aqua mulſa, aut fœnigræci, aut althææ, aut chamæmeli decocto coquitur: itémque quod ex rumice & axungia non ſalſa paratur. Si verò etiā

A ſanguis tibi redundare videatur, euacuabis ipſum venæ ſectione, viribus præſertim permittentibus. Vbi verò tumor non diſcutitur, ſuppuratoriis medicamentis vtendū eſt, quale eſt triticea farina cū caricarū decocto ac oleo, itémque ex polline conſtans, & quod ex fermento paratur medicamentum. Trāſmutato autem abſceſſu, aut per ſectionem pus excernimus, aut acri medicamēto rumpimus: quale eſt quod ſimilium appellatur, & quod ex alliis paratur. Cæterùm mitiores parotidas etiam fomentum ex muria diſcutit, & ex apyrano medicamentum. Hoc, etiam tranſmutatum iam pus diſcutit, ad hoc dolores maximè ſedat. Verùm ad inueteratas parotidas, buccinorum aut purpurarum vſtarum cinerem, cum melle aut axungia imponemus, aut ficus aqua marina coctas, aut marrubiū cum ſale. Induratas autem iam mollit emplaſtrum Mnaſæ, & Ariobarzaniū. Optimum eſt & quod ex ſucco ſeminis lini paratur. Ante hæc verò, cataplaſmata ex ammoniaco imponenda ſunt, admixta pice liquida, aut adipe taurino, aut bdellio, aut ſtyrace, aut medulla ceruina.

DE NARIVM AC OLFACTVS AFFEctionibus, Cap. XXIIII.

Olfaciendi facultate læſa, ſi quidem vox illæſa conſeruetur, anteriorum cerebri vētriculorum affectionem eſſe ſuſpicandum eſt, qui aut ob nudam intemperiē læſi ſunt, aut ob vitioſorum humorum copiam. Si verò etiam vox ſimul læſa fuerit, laborioſior quodammodo facta, propter oſſium coliformium obturationem affectionem factā eſſe ſuſpicare, atque hoc rurſus à vitioſis quibuſdā humoribus. Vbi igitur cerebri intēperiē per ſæpe relata cōpereris, cōtrariis auxiliis vtere. Humores autē per detrahentia pituitam per os euacua, & per ea quæ fortiter euacuant naribus indita: & odoramenta adhibe tenuium partium, quemadmodum in defluxionibus. Si verò plenitudinem totius corporis deprehenderis, hanc prius euacua, aut per venæ ſectionem, aut per purgationē per hieram: atque ſic etiā in polypode & ozæna vtere. Deinde etiam localia auxilia adhibe. Et theriace ſæpe pota magnificè profuit. Eſt autem polypus tumor præter naturam in naribus obortus, eſſentia ſua ſimilis polypi carni. Eiuſdem eſſentiæ eſt etiam carnoſitas in naribus præter naturam producta. At ozæna vlcus eſt putredinoſum, ex acrium humorum influxu proueniens.

Ad polypos & carnoſitates.

Squamæ æris drach. octo, atramēti ſutorii drach. ſex, ſandarachæ drach. quatuor, veratri nigri drach. duas. Inſuffla, ac vtere vt optimo. nam in tredecim diebus vtilitatem ſuam manifeſtè declarat. Facit & atramentum ſutorium cum aceto. ALIVD. Malicorii drach. duodecim, atramenti ſutorii drach. decem, chalcitidis drach. octo, fellis taurini, amomi, myrrhæ, calaminthæ, marrubii, ſingulorū drach. quatuor: croci drach. duas, veratri albi drach. quatuor. Vtere ſicco. ALIVD. Diphryge trito nares cōtinge, & linamento ex ellychniis nares diſtende.

Ad ozænas.

Miſyos, chalcitidis, myrrhæ, ſingulorum drach. ſeptē, atramenti ſutorii drach. ſex, aluminis ſciſſi, gallæ, ſquamæ æris, ſingulorùm drach. quatuor, aluminis rotundi drach. duas, thuris drach. vnam, aceti ſextariū vnum: coquito hoc totum in æreo vaſe, & mellis ſpiſſitudine in linamentis vtere. ALIVD. Æruginem & ſquamam G æris æquis portionibus ſicca adhibeto.

Ad narium grauеolentiam.

Myrrhæ, acaciæ, amomi, ſingulorum drach. vnam: melle cocto excepta, ad ſummū narium interſeptum agglutinari iubeto. ALIVD. Amomi, myrrhæ, roſarū ſiccarum, ſingulorum æquales partes, vnguēto nardino exceptas ſubline. Facit & hedychroum magma cum vino.

Ad narium vlcera.

Ceruſæ libram vnam, ſpumæ argenti quadrantem, recrementi plumbi quadrantem, aut plumbi vſti: (ſint autē H omnia lota) excipe vino & oleo myrteo.

Ad vlcera dulcia appellata.

Spumæ argenti drachmas quatuor, rutæ recētis drach. quatuor, aluminis ſciſſi drach. duas: oleo myrteo & aceto excipe.

Sternutatoria.

Veratrum album,caſtorium,piper,herba lanaria,cycla minus,euphorbium,nitrum,cuminum,herba ſternutatoria vocata:ſingula per ſe,aut ſimul omnia. Non autem inſufflare oportet,ſed penna aut digito penitiſſimè naribus indere. Si verò ſternutatio redundet ex medicamento,ſedare oportet infuſo nardino, aut roſaceo, aut oleo dulci. Olfactu verò ſedāt ſternutationē,aniſum, ocymi feſtucæ tuſæ. Præ omnibus autē ſiccandū eſt caput ſmegmatis ex nitro & pumice: aut etiā appellato æſculapio vtendū eſt, & ſapone Conſtantini,& ſale Cappadocico, & ſimilibus.

De ſanguinis ex naribus eruptione.

De ſanguinis ex naribus in febribus eruptione dictum eſt libro ſecundo,in illarum tractatione:verùm de ea quæ aliter quomodocunque fit, & ſimpliciter ægrè ſupprimi poteſt,nunc dicetur. Chalcitidem tritā linamento ex ellychniis,aut priapi forma,aqua madefacto excipe,ac naribus inde: aut oui teſtam vſtā & gallæ dimidium ipſi admiſce:aut lycio Indico continge,aut ſtercoris aſinini vſti cinerem inſuffla,aut expreſſum de aſinino ſtercore ſuccū inſtilla: aut lapidis molaris vſti & aceto extincti vaporē olfaciat. Aut etiam meatus obducente hoc vtere: Mannæ thuris partem vnam,aloes partē dimidiā,cādido oui excipe,& per linamentum ex ellychniis vtere,forinſecus leporis pilis ad illitionem appoſitis: aut Lyſimachium appellatā in naſum indito, aut cucurbitam leuem, magnā: & perſeueranter apponito ad præcordium,è directo naris vnde ſanguis erumpit. Aut aures firmiter obturet,& frontem ſpongiis ex aqua frigida irriget. Aut cucurbita occipitio affigatur cum ſanguinis detractione. Aliquando etiam venā ſecare cōuenit,ſi nihil impediat: & extremas partes deligare,brachia præſertim ac femora, quemadmodum in venæ ſectionibus. Iubendique ſunt vt ipſa moueant,manus quidem,fricando, pedes autem,ambulādo. Dum enim venæ quæ iſtic ſunt, ſanguine implentur,vaſa circa nares ſanguine deſtituentur. Sed & ſpongia ſæpe in poſca frigida imbuta, & extrinſecus ad ſanguine manantem narē cum adſtrictione appoſita, quod opus fuit effecit. Præſtat autem hoc facere,oblongo ad cuneoli formam linamento prius in narem ſubdito.

AD FACIEI AFFECTIONES, Cap. XXV.

AD faciemā rugis conſeruandam, thuris drach. quatuor,fuci drach. tres,ſpumæ argēti lotæ drach. octo. Omnibus in cremore glutinis piſcium contuſi diſſolutis, & in paſtillos efformatis vtere. ALIVD. Ramēti eboris drach. octo,thuris maſculi,glutinis piſciū:ſingulorum par pondus. Vtere velut dictum eſt.

Ad faciei nigredines.

Iridis,ptiſſanæ,fabæ freſæ,ſingulorū ſeſquiſextarium, ſalis ammoniaci,cornu ceruini vſti,ammoniaci thymiamatis,ſingulorū ſextantē. Aqua diſſoluta in paſtillos efforma,& rurſus aqua tritos,ante balneum illine. ALIVD. Ptiſſanæ,erui,thuris, fabæ freſæ,iridis Illyricæ, aphronitri,coſti,ſingulorum chœnicis quartam partem,amygdalas amaras viginti efformato cum candido ouorum & lacte aſinino,& vtere velut antea dictum eſt. Facit etiam paſtillus peponatus.

Ad maculas ſolares, & lentigines.

Terræ cimoliæ torrefactæ heminæ dimidium,aphronitri toſti drach. octo,farinæ erui drachmas quatuor, ramentorum fellis taurini drachmas octo: trita affricato. ALIVD. Fæcis vini drach. decem,farinæ erui drachmas decem, fabæ freſæ drachmas decem, veratri albi drach. quinque,aphronitri drachmas decem,alcyonii drach. decem. tritis confricato.

Ad ſugillata.

Poſtquam ab initio quidem fœnigræci decocti,poſtea verò etiam meliloti decocti fomentum adhibueris, collyrium Nili ex roſis aqua dilutum illine: deinde collyriū ex myrrha. Si verò nihil efficiant hæc, collyrium ex ſandice vſtum illine, aut hyſſopum cum aqua impone: aut hyſſopo in linteolum illigato, & calida aqua tincto, fomentum adhibeto,aut cum acri muria foueto: & raphani corticem cum melle tritum imponito. Hoc etiam ad diuturna facit. Cæterùm ad ſugillata ac liuedines inueteratas,

A ratas, tordyli partes duas, terræ Samiæ partem vnam cū melle impone,animaduertens ne exulcerentur. ALIVD defrictorium. Hyſſopi,thapſiæ,caſſiæ,ſingulorum drachmas duas, ceræ drach. duas, terebinthinæ drachmam vnam: impone, cauens ne exulcerentur, & propterea aſſiduè tollens.

Ad varos.

Vari,parui ac duri ſunt circa faciem tumores: eos aceto mulſo illinito ac confricato,aut ſpumam argenti cum terebinthina & modico oleo albo tritam illine affricando,

B do,aut alumen ſciſſile cum terebinthina: aut amygdalas amaras aceto tritas affricato. Ad calloſos varos hoc facit: Saponis Gallici drach. quatuor, thuris, ammoniaci thymiamatis,ſingulorum drach. vnam: aqua diluta illine, & poſt horam ablue.

Ad varos,pilos,& aſpretudines faciei.

Ceræ drachmas decem, terebinthinæ drachmam vnam,viſci drachmas duas,oleo affuſo eliquato, & hoc faciem confricato. radicitus enim tollit. ALIVD. Papauer tritum, aut pulegiū cum ſale & aceto imponito.

C Ceratum Thaidis,ad faciem rubicundam faciendam.

Croci,radicis erythrodani,fuci,thuris, myrrhæ, ſingulorum drachmas duas,excipe adipe vitulino,& oleo maſtichino: deinde illinito, & tempore interpoſito,ſpongia calida imbuta detergito. Cōueniunt autē hæc ad faciem medicamenta,etiam reliquo corpori.

DE ORIS AFFECTIONIBVS, ET primùm de dentibus, Cap. XXVI.

DEntibus dolentibus citra gingiuarum inflammatio-

D nem, aliquando in ipſo proprio dentis corpore,aliquando in neruo qui ad ipſos defertur,dolorem eſſe cōtingit. Vehementiſſimis igitur opus eſt medicamentis, & propterea pleraque ipſorum ex aceto acerrimo præparantur. Verùm gingiuis ob inflammationem dolentibus, optimum medicamentum eſt oleum lentiſcinum temperatum,ore detentum. Sit autem recens: nam vetuſtum tanto deterius eſt recenti quanto ætate antecellit. Seruetur autem & hìc communis ratio, quòd præeuacuatum eſſe oportet humorem in toto corpore redundantem.

E Ad dentium inflammationem.

Os colluant aceto in quo cocta ſit galla, aut halicacabi radix,aut hyoſcyami ſemen, aut folia,aut pulegium, aut ſolani ſuccus, aut capparis radix,aut myrti folia, aut polium,aut cucumeris ſylueſtris radix, aut rutæ folia cum aceto mulſo,aut cornu ceruinum, aut etiam acetum ſcilliticum,aut pyrethrum cum hyſſopo. In corroſum verò dētem ſtyracem cum opio indito, aut galbanum,aut ſulphur viuum cum lycio: aut hyoſcyami ſeminis cocti vaporem admittat per infundibulum. Sed & Philonis anti-

F dotus denti oblita dolorē eximit. Si verò fluxione infeſtentur dentes, myrti & lentiſci & gallæ decoctū colluāt, aut rhois Syriaci,& balauſtiorum,& malicorii. Inſpergito autem ſalis partes duas, aluminis vſti & aceto extincti ac triti partem vnam: deinde vino colluant. Cruentis verò gingiuis alumen tenue tritum inſperge, aut aloen cum vino colluant,aut rubi radicem vino ferueſactā,aut rhoen Syriacum. Cruentis autem & fluore vexatis gingiuis, thunni ſalſamentum in olla exurito,vt in carbones redigatur: & cinere contingito. Siſtit autem commotos den-

G tes aloe inſperſa, aut rhus Syriacus, aut alumen ſciſſile,aut galla,aut rubi radix, aut per ſe, aut cum vino cocta. ALIVD. Nucis viridis corticem terito, & in liquorē ab ipſo expreſſum myrrham Minnæam & alumen ſciſſile iniicito,& ſimul vnito. Vſu verò expetente infunde: & ad gingiuas immitte,ad dentis dolentis partem & ſanabitur. ALIVD. Allium,& piper,& ſtaphidem ſylueſtrē, trita linteo excipe, & in paruos globulos efforma,ac ſæpe permuta. Hoc humorem in capite purgat,& dētes curat. ALIVD ad dentes mobiles,& gingiuas fluidas,& ad o-

H mnē nomē ī ore proſerpēdo depaſcētē: Chalcitidis toſtæ drach. duodecim,Cadmiæ drach. 8. Vtere ſicco cū aceto.

Ad dentem citra dolorem tollendum.

Farinā cū tithymali ſucco imponito,& ſupernè hederæ foliū addito,& ad horā ſinito. ſua ſpōte enim cōteretur.

Dentifricium etiam ad parulidas.

Aluminis plinthitidis trientem,ſalis ammoniaci trientem,myrrhæ,coſti,pyrethri,ſingulorũ drachmas quatuor, piperis grana octoginta. ALIVD. Sulphuris viui, piperis,aluminis ſciſſilis,ſingulorum æquales partes.

Ad parulidas & epulidas.

Parulis eſt inflammatio circa partem aliquam gingiuarum, quæ non ſoluta ſuppuratur: ſuppurata verò,ſcalpello venæ ſectorio diuiſa, linamento diſparatur. Epulis autem,eſt carnis excreſcentia ab inflãmatione, circa intimum dentem molarem,aliquando cum febre & dolore. Opus igitur habet compreſſione. quare vtendum eſt ærugine raſa,per ſe,aut cum pari galla, aut ſori cõbuſto, aut omni alumine vſto, aut galla per ſe, aut ſquama æris cum aceto trita ad ſufficientes dies,ac reſiccata.

Dentifricium.

Ariſtolochiæ radix vſta,cornu cerui vſtũ, cum modica maſtiche. ALIVD. Sal albus melle ſubactus,& fici foliis inuolutus,ac vſtus donec ad carbones redigatur. ALIVD. Buccina ſale impleta ac vſta: cochleæ terreſtres vſtæ cum melle: lanæ ſuccidæ vſtæ cũ modico ſale. His ſingulis grati odoris gratia admiſceatur,iunci odorati rotundi flos,aut nardi ſpica,aut foliũ malabathri,aut cyperus,aut iris. ALIVD, quod dentes dealbat,& gingiuas adſtringit,& iucundum odorem inducit.Pumicis, ſalis toſti, iridis, ſingulorum drachmæ quatuor, cyperi drach.quinque,ſpicæ nardi drachma vna, piperis drach. ſex: tritis vtere.

Ad dentium ſtuporem.

Ad dentium ſtuporem facit portulaca commanſa, aut oleum crudum affrictũ,aut amurca in æneo vaſe ad mellis compagem cocta,& inueterata,illita.

Ad dentes detritos.

Dentibus detritis commodant, baccarum lauri,aluminis ſciſſi,ariſtolochiæ clematitidis, ſingulorum æquales partes.

Ad gingiuas corroſas.

Floris roſarum drachmæ octo,gallarũ drachmæ quatuor,myrrhæ drachmæ duæ. Cæterùm eroſas & fluidas gingiuas ſanant,ſi colluantur,hæc:Lac aſininum, foliorũ oleæ decoctum,acetũ ſcilliticũ: ſicca verò ſi admoueantur,rubigo ferri,mali Punici flores. Ad tumidas verò & carne excreſcentes facit portulacæ ſuccus ore detentus, oliuarum colymbadũ muria, oleũ crudum calidum, aut lẽtiſcinũ, aut melinũ,aut amurca.Sicca verò,ferrugo,aut ærugo,ariſtolochiæ radix,plantaginis ſemen, diphryges, atramentum ſutorium toſtum,mali Punici flores.

Ad labia rupta.

Amurcam coctam illine. AVT hoc: Adipem anſerum cum melle & terebinthina, æqualibus portionibus: floris roſarum,œſypi,roſacei,ſingulorum parum.

Ad ranunculum appellatum.

Ranunculus,tumor eſt inflammatus,ſub lingua conſiſtens,maximè in pueris. Confricato itaque locum ex miſyos & æruginis raſæ æquis partibus ſiccis. Ad mentum verò vtẽdũ eſt emplaſtris,anthero aut ſphærio,aut parygro ex ouis: verùm in adultis venæ ſub lingua prius ſecentur. ALIVD. Facit & ad feruida oris vlcera.Æruginis raſæ,gallæ,chalcitidis, ſingulorum æquales partes. Hoc cum paſſo etiã collui poteſt. ALIVD.Farina erui cum melle,vbi prius defricueris, gallam tritã cum melle illine,aut roſarũ flores ſimiliter:aut oleæ foliorum decoctum colluant.

Ad tonſillarum inflammationem.

Si quidem in febre inflãmatæ ſint tonſillæ,& columella,gargariſmi conueniunt ex decocto furfurũ,aut roſarũ, aut palmularum,aut myxarum,aut lenticulæ.Remittente verò inflãmatione, aut decreſcente, mel ad ipſa decocta admiſcendum eſt. quod in principiis facere nõ oportet, neque in augmentis, vt ne acrimonia ſua fluxionem aliquã attrahat. Si verò ſuppuratæ rumpãtur,aqua mulſa per ſe gargariſſetur,aut cum lentiũ aut roſarũ decocto, ita vt in iis perſeueremus vſque ad perfectã ſolutionẽ, aut etiã ſtomaticam collutionem exhibeamus gargariſſandã. At ſi peſtifera vlcera in tonſillis fiãt,vtendum quidẽ eſt etiã

A præſcriptis: priuatim verò exhibendum eſt medicamentum ex moris,cum aqua calida,aut aqua mulſa,habens florem roſarum inſperſum,aut coſtum,aut rhoẽ: atque hæc, ſicca,aut incocta.aut glaucii foliorum ſiccorum decoctũ. Eſt quidem hoc amarũ:verùm optimè facit ſi ſuccũ,quẽadmodũ in collyria vtimur,in aqua mulſa ſolueris. Ipſius autem fruticis vſus optimus eſt ſi ſiccus inſufletur, aut cum digito admoueatur.Conandum verò eſt vt omnino non adhibeamus manũ, aut valde leniter contingamus. B Prodeſt & paſtillus Andronius.Cæterùm poſt irritationes ab his factas,gargariſſandum eſt glycyrrhizæ decoctum, aut gargariſmus dandus qui paratur ex vino ſcybelite, & croco,& maſtiche Chia,& myrrha: deinde etiam ex amylo & tragacantha. Poſtquam autem nome depaſcens ſedata eſt,gargariſmo ex lacte ac terra Samia vtendũ eſt. ALIVD ad antiadas. Malum Punicum dulce,vnà cum putamine contundito,ac exprimito,& ſucci partes ſex ad vnam mellis admiſceto, & ad mellis ſpiſſitudinem coquito:ac illinito. ALIVD. Gallæ omphacis ſextantem, C aluminis ſciſſi vnciam vnam, ſalis ammoniaci toſti vnciã vnam: ſicca admoueto. ALIVD. Gallæ drachmæ octo, miſyos drachmæ duæ, ſalis toſti drachmæ quinque: vtere ſicco. Eſt autem antias tumor durus tonſillarum.

De columella.

Columella inflãmata vtendum eſt gargariſmis iiſdem quibus ad tonſillarum inflammationẽ, & moderatè adſtringentibus, qualis eſt mali Punici ſuccus per cochlearium, aut per inſtrumentum vuæ leuandæ commodum D ſubiectus,& per ſe,& cum melle ſatis cocto,aut radice dulci ad mali Punici ſuccum admixta.Facit & radicis dulcis ſuccus cum melle. Reprimit autem & lapis hæmatites, & Phrygius vſtus, & Ageratus,& medicamentum ex lapide Phrygio ad pudẽda deſcriptũ, & terra Samia, & Eretria,& Sinopis, & Lemnia,& omphaciũ per ſe,& cum aliquo ex relatis, & ſpinæ Ægyptiæ fructus, & alumen ſciſſum:verùm roſarum ſemen & folia mitiorem efficaciam habent. Adhuc aurem mitius eſt gummi, & tragacantha, & ſarcocolla, & amylum: quibus vtendum eſt vbi magis E compreſſa fuerit, dum ab adſtringentibus conſtringitur. At ſi æqualem craſſitudinem habet, quam ſanè columellã vocant,gargariſmis fidendũ eſt iis qui ex myrrha & croco ac cypero parantur. Vitandæ verò contuſiones: & illitiones per pinnam potius fiant. Compoſitum facit hoc: Rhois Syriaci drach.quatuor,croci drach. quatuor, coſti drach.octo,ſeminis roſarũ drach.quatuor. Facit & ad gingiuas.Porro filũ lanæ purpura marina infectæ, quod obligatum eſt collo viperæ, ipſámque ſtrangulauit, deinde pro amuleto appenſum eſt, mirificè quodammodo iuuat F tonſillas,& colli affectiones,velut Galenus teſtatur.

Ad ſanguinis ex ore eruptiones.

Porri folia contuſa imponito,aut ſpongiam nouam pice cruda tinctam comburito,& trita vtitor. Commodæ verò valde ſunt etiam collutiones, roſarum ſiccarum aut viridium decoctum frigidum,aut pampinorum vitis,aut foliorum lẽtiſci,aut rubi, aut malorum Cydoniorum,aut rhois,aut vinaceorum,aut lentium.

DE ANGINA, ET HVIC VICINIS AFfectionibus: vbi & de iis qui ſtrangulantur, aut aliâs G quomodocunque ſuffocantur,

Cap. XXVII.

INternis faucium muſculis inflammatis angina fit,quæ ſynanche appellatur: externis verò, quæ paraſynanche. Eodem modo interni ſummi gutturis muſculi inflammati eam efficiunt quæ cynanche vocatur:externi verò,eam quæ paracynanche. Conſequitur ad omnes rectæ ceruicis ſpiratio, & dolor cum ſpirandi difficultate. In aliquibus,etiam febris, rubórque faciei ac colli,& in quibuſdã tumor: & os apertum habent, & deglutire non poſſunt. H In ſynanchicis quandoque etiam ſuffocatio ſequitur. Fit etiam in pueris(rarò tamen)talis affectio, colli verticulis ex elapſu ac diſceſſu affectis: verùm illorum velut incurabilium curationem non aggrediemur. Reliquis verò ſtatim venam de cubito ſecabimus: & non aceruatim euacuabimus, ſed ſæpe, copia partita. Nam ex aceruata

euacuatione,ſi in animi deliquiū inciderint, ſuffocationis periculum ſuccedit,aceruatim confluente materia ad affectum locum.Si verò non ſtatim leuentur,venæ etiam ſub lingua ſecandæ ſunt,aut etiam ipſa lingua ſcarificanda,ſi prominentior cum tumore appareat. Aluus quoque acriori infuſo per clyſterem eluenda eſt,& pedes aqua calida perfundendi, & deligandæ fortiter extremæ partes, & collum integendum lanis ſuccidis, aut etiam oleo imbutis: & cataplaſmata ex cruda ordeacea farina imponenda. Ab initio gargariſmis vtantur ad tonſillarum inflammationem relatis, aut ſimplici medicamēto ex moris,cum rhois decocto.Præſtat autem ex ſylueſtribus moris eſſe id medicamentum: poſtea verò etiam compoſito ex moris aut medicamento ex nucibus iuglandibus illinantur.Vigente verò morbo,etiam nitri parum admiſcēdum eſt,aut ſulphuris viui, niſi acrimonia aliqua id prohibeat.Sed & caninum ſtercus aridum, tritum & cū melle illitum,optimum eſt medicamentum,&maximè quod album eſt: & ſylueſtrium hirundinum cinis eodem modo.Si diuturna fiat affectio,& illitione ex beſaſa,*hoc eſt ruta ſylueſtri*,vtendum eſt:ita vt quandoque exoluamus,quandoque intendamus ipſius facultatem , aliorum medicamentorum admixtione. Cucurbitæ quoque aut hirudines adhibendæ ſunt mento & collo:& fortioribus gargariſmis vtendum, ex iride, hyſſopo,melanthio,abrotono, glycyrrhiza, caricis in aqua mulſa coctis, aut rutæ ſucco cum lacte, aut ſinapi cum aceto mulſo. Si verò ex iis aliqua acrimonia oboriatur, dandum eſt ipſis oleum optimum calidum, aut roſaceum per ſe, aut cum ptiſſanæ aut fœnigræci ſucco gargariſſandum . Alimentum ſit aqua mulſa ad tertium vſque diem: poſt quā ptiſſanæ ſuccus, cum aliqua ex iucundis potionibus, deinde etiam ouorum vitelli liquidi. Et ex alica ſorbitionibus vtendum eſt,deglutitione directiore euadente,& cibis ægroti viribus congruis: declinatione verò apparente, ad deambulationem & balneum ducemus.Locos autem ex cerato rutaceo integemus, & reliquo refectorii victus ductu conuenienter vtemur. Ex iis verò qui ſtrangulantur, manus nō admouebimus iis quibus iam ſpuma circa os eſt,Hippocrati credentes. Alii verò reuocantur aceto & pipere inſtillato,aut vrticæ ſemine in aceto acerrimo trito.Laborioſè verò admittunt:quare cogere oportet. Diſſolutis autem circa collum ruboribus,ſtatim ſuſpiciunt, & relaxantur.Similiter etiam in naufragis,& in ſumma in omnib⁹ qui ſuffocantur. Reſuſcitatur enim horum calor.

DE GRAVEDINE ET DEFLVXV, ET de arteriacis,ac de tuſſi, Cap. XXVIII.

Commune habēt hæ affectiones hoc, quòd ſuperflua humiditas ex capite ad ſubiectas partes defertur. Et vbi quidem hæc ad nares irruit, grauedo appellatur affectio:vbi verò ad fauces & palatum , ſimpliciter defluxus: ſi verò ad ſummum guttur ac aſperam delabatur arteriā, vt membrana quæ hanc intrinſecus ambit exaſperetur, raucoſa vox fit,& raucedo,& arteriaca affectio appellatur. In quibus non ſolùm ex capite, ſed etiam per vehementem vociferationem,& frigidi ſpiritus inſpiratione, aſperitas inflammatoria contrahitur. Diuturno verò facto morbo,& fluxione ad thoracis ac pulmonis partes delabente, tuſſes oboriuntur malignæ.Sed & ob intemperiē ſæpe tuſſis fit,quandoque calidam,velut in febribus:quandoque frigidam,velut in aquilonaribus conſtitutionib⁹, quæ etiam ſicca magis exiſtit.Quin & aliorum morborū ſymptoma aliquando fit tuſſis,velut pleuriticorum, hepaticorum,tabidorum,peripneumonicorum.Galenus igitur in diuturnis tuſſibus, grandinum quarundam eductionē è thorace factam eſſe narrat. Alexander etiam lapidem quendam grauem , qualis eſt qui in vrinariis meatibus naſcitur,in diuturna tuſſi eductum eſſe dicit, atque inde quoque tuſſim ſedatam eſſe.Nos autem in ſanguinis reiectione lapidum excretionem vidimus:velut,vbi ad eum locum deuenerimus,exactius referemus.Qui igitur ob ardorem habent grauedinem,aut defluxum,iis caloris ſenſus circa partes contingit, & tenuium humorum fluxus per nares & per os,rubórque circa faciem & naſum. Qui verò ob frigiditatem, iis diſtēſio fit partium circa caput & frontem,& colliformium meatuum obturatio, vt vox ſupernè per nares perſonare non poſſit.In diuturniore autem affectione etiam tuſſes accedunt, & pituitæ eductio, aliquando crudæ & liquidæ,aliquando cum virore pallidæ.Quibuſdam etiam febris accedit, quæ quidem ob ardorem affectis nihil prodeſt, ob frigiditatem verò affectis concoctionem efficit.

Curatio defluxus & grauedinis.

Siquidem igitur calida intemperies prædominetur, auxilia conuenient ea quæ competunt caput dolentibus ob eiuſmodi cauſam.Sed & balneis vtendum eſt,& calida vberiore perfundendum eſt caput.Cibi verò his conueniunt ſorbiles, & oua ſorbilia,& amylum , & dulciaria liba,& ſeſama,& oryzæ,& amygdalæ, & nucis pineæ nuclei,& quæ ex lacte fiunt placentæ.Ex vinis,dulcia,& non vetuſta. Et ex capitibus papaueris medicamentum delinctile, & compoſita ad hæc auxilia. Si verò frigida fuerit intemperies,& morbus ægrè ſolubilis, modicus cibus aſſumatur, & capitis illitio per calida & tenuium partium vnguenta,nardinum ac rutaceum. Irinum verò non ſolùm illinendum eſt, ſed etiam naribus inſtillandum: quæ etiam intrinſecus thure & myrrha cum oleo illinendæ ſunt,& præſertim in iis qui grauedinem ex frigiditate habent. Quibuſdam,etiam odoramenta per linteum combuſtum,aut melanthio,aut cumino,combuſtis & linteo illigatis,profuerunt.Et cyphi ſeleniacum olfaciant, & fronti illināt: cui etiam vnum ex emplaſtris inflammationem arcentibus agglutinetur, velut eſt Iceſium, aut Oxerum, aut Barbarum , aut Athena appellatum. Verùm ad defluxum ob frigiditatem,etiam bibere cyphi conducet. Thoraci verò illinendus eſt balſami ſuccus,ipſéque calefaciēdus per lanas ſuccidas cum ſtyrace,& irino,aut anethino. Cibis etiam calidioribus ac concoquentibus vtendū eſt. Materia verò iam cōcocta, etiam apophlegmatiſmus per os pituitam detrahēs ipſis conuenit,& ſmegmata capitis, velut ſapo Conſtantini, & conſimilia.

Arteriacorum curatio.

Arteriacis verò,qui & raucoſi appellantur, conueniunt quidem & relata:priuatim verò vbi inflammatoria eſt affectio,circa arteriam & ſummam ipſius partem , in principio meatus obducentibus vtendum eſt auxiliis,donec inflammatio moderatior fiat. Talia autem ſunt quæ ex paſſo Cretico,& tragacantha, & gummi,& amylo,parantur, & pinguium palmularum decoctum , & radicis dulcis cum ſapa,ad mellis compagem: & hypoglottidum,*ab eo quòd linguæ ſubijciantur*, appellatarum vſus. Præ omnibus verò, à vini potu abſtineant hoc tempore. Vbi verò moderatior facta fuerit inflammatio,vinū dulce ſumant, & ſorbitionibus ex melle & lacte,cum amylo aut pane ſiligineo,itémque ex amygdalis,vtantur,& butyrū ſumant. Humiditate verò in partib⁹ relicta,ad ea quæ magis extergūt deueniendū eſt,velut eſt faba freſa elixata, & quæ ex melle parātur,& braſſicæ,& porrū probè coctū. Medicamēta verò calidiora,& quæ ad tuſſim faciūt,ex ſapa de caricis coctis,& thure, & iride,& terebinthina,& ſtyrace, & galbano & pipere,& cinnamomo ac caſſia & his ſimilib⁹.

De tuſſi.

Sed & tuſſes eadem methodo curare oportet,ita vt hoc ſolum reſpiciamus,an etiam ob aliarum partium fiant cōſenſum,velut gurgulione aut capite deſtillante:&,ſi ad alios morbos acciderint,vt etiam horum quantū fieri poteſt prouidentiam habeamus,iuxta relatum ac referendū modum.At compoſitorum auxiliorum expoſitio conſequenter ſubiecta eſt.

Catapotia ad defluxum & tuſſim.

Styracis,myrrhæ,opii,galbani,ſingulorum pares partes paſſo excipe:aut per ſe tuſa in pila, ad erui magnitudinē redige,& tres aut quatuor aut quinque eiuſmodi pilulas dormitum ituro præbe: & paſſum inſuper ſorbeat. Hæc ad acrem & tenuem fluxionem faciunt. ALIVD. Seminis hyoſcyami drachmas 12, nucleorum nucis pineæ drachmas ſex,croci drachmas duas: excipe ſapa aut paſſo, & vtere. ECLEGMA. Mellis vnciam vnam,butyri ſemunciam,ſimul cocta dato:& hyſſopi ac ficuū,& nucleorum nucis pineæ,& iridis decoctum ſorbeat.

Catapotia diuturnioribus.

Styracis drachmas ſex,myrrhæ drachmas duas ſemis, terebinthinæ,galbani, opopanacis, iridis, ſingulorũ drachmas duas,piperis albi,nitri,ſeminis hyoſcyami,ſucci papaueris, ſingulorũ drachmã vnã: citra aliquem liquorẽ in pila contuſa,in catapotia effingito,& velut dictum eſt vtitor.

Ad gutturis aſperitatem,& tuſſim,& ſputa cruenta.

Amygdalas amaras dealbatas vigintiquinque,ſeminis lini toſti drachmas quatuor,tragacanthæ drachmas duas, nucis pineæ nucleos triginta,oui in fermento oblito aſſati vitellum. Tragacantha aqua maceratur: totũ verò paſſo excipitur.Si verò etiam ſonus vocis fuerit fractus,mel pro paſſo admiſce, & maximè in quibus educi quid opus eſt.

Arteriaca hypoglottis ſub lingua tenenda, ad vocem abſciſſam, raucoſos, & cruenta reiectantes.

Tragacanthæ drachmas ſex,gummi drachmas ſex, myrrhæ drachmã vnã,thuris drachmã vnã ſemis, piperis albi grana viginti, croci drachmã vnã, ſucci radicis dulcis drachmas ſex, palmularum triũ carnẽ, paſſi Cretici quantum ſatis eſt. Facit etiam ipſe ſolus tragacanthæ ſuccus ſub linguam ſubditus.Cæterùm pro radicis dulcis ſucco, ipſius coctæ decoctum ad ſpiſſitudinem redactum,quadruplum reiicitur.

Arteriaca ad ſonos abſciſſos,conueniens etiam phonaſcis.

Porri capita ſex ad tertias coquito, & ipſa quidem abiicito,ad aquam verò alicæ ſuccum admiſceto,& mel, & ouorum prius coctorum vitellos tres,ſimul coquito,anethi ramulis agitando.

Ad tuſſim.

Pulegii ſextantẽ,nucleorum nucis pineæ,ſeminis cnici,ſeminis lini,ſingulorum vnciã vnã, piperis albi trientẽ:excipe melle cocto. ALIVD. Hyſſopi,pulegii,piperis, ſingulorum vnciam vnã, petroſelini vnciã ſemis, mellis heminam vnam.

Concoctorium diuturnæ tuſſis.

Mellis drachmas ſedecim, terebinthinæ drach. duas, galbani drachmas quatuordecim: ſimul cocta,ad fabarũ magnitudinem & ad nucis Ponticæ magnitudinem efformato,& iis ſuctu vtatur. ALIVD. Tuſſim ſiccam curant & arteriaca & aquæ aliquando ſorbitio feruefactæ. nam ob craſſitiẽ, pituitã nõ educentes, ex humectãtibus opem ſentiunt.Conuenit ipſis etiam hyſſopi & iridis & nucleorum nucis pineæ decoctum.

Paſtillus ſuffumigabilis ad aſſiduam tuſſim.

Styracis,piperis,maſtiches,petroſelini,ſingulorum vnciã vnã,ſandarachæ ſcrupulos ſex,lauri baccas duas,melle excepta ſuffito prunis iniecta,vt tuſſiens per infundibulum fumum inſpiret. Facit ad quomodocunque perfrigeratos.

DE RECTAE CERVICIS SPIRATIONE, anhelatione,& ſpirandi difficultate, CAP. XXIX.

QVi citra febrem ſpiritum denſum habent, velut ii qui velociter cucurrerũt, hos à ſymptomate aſthmaticos, *id eſt anheloſos*, nominãt:eoſdẽ verò,ab eo quòd thoracis figurã totã erectam ſeruant,ob timorẽ ne ſuffocentur, orthopnoïcos, *id eſt rectâ ceruice ſpirantes*, vocãt. Fit autem affectio,craſſis ac viſcoſis humoribus, cartilaginoſis pulmonis partibus infarctis. At ſpirandi difficultas cõmune ſymptoma eſt,& his & aliis pluribus affectionibus accedẽs.Cæterùm aſthmaticorũ curationis ſcopus eſt,cõſumere craſſum ac viſcoſum humorem per attenuantia ac extergentia medicamenta.Acetum igitur ipſis conuenit ſcilliticum,& acetum mulſum ex hoc paratum,potum:& ipſa ſcilla aſſata,trita cum melle,& ex antidotis hiera, & purgatio aſſidua ex medicamentis fortiſſimis. Et vomitus ab acceptis raphanis,& ariſtolochia rotunda pota, cẽtaurii magni radix,ſpondylii ſemen & radix,calaminthæ coma,hyſſopum,iris, melanthium. Aſellorũ ſub hydriis degentium ſextarium in fictile vas coniicito, & ad prunas torreto:dealbatos autem terito, & melle cocto exceptos,myſtri menſura ante & poſt cibum dato: ſi verò ne-

A ceſſitas vrgeat, etiam venam ante omnia hæc ſecato, & pro viribus euacuato. Aluus quoque infuſis per clyſterẽ irritetur. Cataplaſma verò extrinſecus thoraci imponatur ex ficis,& loliacea ac ordeacea farina, reſina, cera, ac melle,adiectis.Inſpergatur ipſi etiam iris & mãna thuris. Nõ inutilis eſt & cruda ordeacea farina cum reſina,cera, iride,& manna.Vnguentis autem vtendum eſt calidioribus,irino,anethino,rutaceo: priuatim verò hoc,Pumicis partem vnã, fæcis vini vſtæ partes quatuor, arſenici partem vnam,floris iunci rotundi odorati partes duas,alcyo- B nii partem vnam,aphronitri partes duas:tuſa,cribrata vnguento excipito,& ex hoc partes circa thoracem confricato.Sed & malagmatis vtendum eſt quæ ſeroſos humores trahere poſſunt.

Anheloſis potiones.

Polii,abrotoni,caſtorii,chamæpityos,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum æquales portiones melle ſubactas dato. ALIA. Quidam aphronitri cochlearium vnum in tribus aquæ mulſæ cyathis dederunt. ALIA. Aphronitri drachmas nouem,piperis drachmam vnam, ſilphii C drachmæ dimidium: dato cochlearium cum aqua calida. ALIA. Caſtorii, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum drachmas ſex,piperis grana quadraginta: excipe paſſo, & fabæ magnitudinem præbe cum aqua mulſa. ALIA. Sinapis drachmam vnam, ſpumæ nitri obolos tres, elaterii dichalcon, *hoc eſt oboli dimidium*. Totum hoc in paſtillos octo digere, & duos ad dies, duos præbe: purgant enim ſurſum citra moleſtiam. Verùm in iis qui ſuffocantur,aphronitri drachmas tres cum aquæ mulſæ cyathis tribus præbe,& aliquãdo cum cardamomo: & ſta- D tim auxiliatur.Facit & ad coxendicum morbum.

DE PERIPNEVMONIA, CAP. XXX.

PEripneumonia inflammatio pulmonis eſt,plerunque ex defluxionibus fortibus,aut anginis,aut anhelationibus,aut pleuritide,aut aliis morbis,oboriens: quandoque verò ipſa per ſe affectionem auſpicatur.Sequitur hos ſpirandi difficultas,febris acuta & ardens, grauitas & tenſio pectoris,impetus & perceptio multæ repletionis circa faciem, materia ſurſum verſus impetum faciente inſtar ignis.Rubicundæ igitur ipſis apparent malæ,& oculi E tument,& cutis ſuperciliis incumbens deorſum nutat, & corniformis tunica ſubpinguis apparet: ſi verò ſigna ad maiorem ardorem inclinant, inflammationẽ ſacri ignis naturam in pulmone habere putandum eſt. In iis igitur qui ex tranſmutatione aliorum morborũ ad hunc deuenerunt,venæ ſectionem reprobare oportet, & præſertim ſi diuturni fuerint,aut etiam ab initio venam ſecuerint. Verùm in remiſſionibus infuſum per clyſterem in aluũ mittatur,quæ ægrè ſubduci poteſt.Et cucurbitæ affigantur ad pectus & ad latera, ſi nihil prohibeat, atque hæ G multæ cum ſcarificatione.At ſi ſtatim ab initio peripneumoniæ affectio auſpicetur, permittentibus numeris ad hoc requiſitis,vena ſecetur:ſin minus,etiam iis ſaltem cucurbitæ affigãtur,ita vt pro viribus ſanguinis euacuationem faciamus.Sorbitiones autem accipiant ex ptiſſanæ aut alicæ ſucco cum melle,aut ex amygdalis amaris,cum ſimilagine,aut alica,ex iucũdis potionibus aliqua admixta, hydromelo,aut fauorũ cremore cocto, aut hydroroſato. Commodum eſt & butyrum recens trium cochleariorum menſura. Præbibant autem ficuũ cum hyſſopo G decoctum,aut iridis coctæ in aqua mulſa,aut iridis tritæ cochleariorum duorum menſuram,inſperſam aquæ mulſæ.hoc etiam deorſum purgat.Verùm ad virium conſeruationem, frequentius potent aquã mulſam per ſe,& cũ nucleis nucis pineæ,& cucumeris ſemine.Verùm ad totũ thoracem ac coſtas laterum imponere oportet ceratum cyprinum,iridem inſperſam habens: aut ceratum ex oleo rutaceo,& iride ſicca: aut id quod ex cera,reſina, medulla,butyro,œſypo,iride ſicca,& vnguẽto nardino præparatur.

H

DE SANGVINIS SPVTO, CAP. XXXI.

SI quidem ex ruptione vaſorum,ſanguinis ſputum fiat, multus euacuabitur:& quãdoque ex manifeſta cauſa, velut caſu,clamore,ac ſimilibus: quandoque ex obſcura,

velut plenitudine,aut immodica frigiditate.nã frigidũ, venarum ruptorium eſſe Hippocrates ait. Si verò ex corroſione,non acervatim ſed paulatim ſanguinis eductio fit,acribus quibuſdam & paruis eduliis prægreſſis,aut inedia,aut acri defluxu. At ſi ex vaſorũ apertione, ex relatis nihil(præterquam plenitudo aliquando)præcedit:verùm victus humidior ac calidior,& balneorum immoderatus vſus,& in valde calidis locis habitatio, his cauſa apparebit: & neque in inflãmationibus,neque in febribus, neque in doloribus erũt ita affecti velut ii qui ex corroſione: imò vice verſa lenius ferent, dum vt par eſt euacuantur.Si verò etiam hæmorrhoides aut muliebres purgationes ſuppreſſæ fuerint,etiam à periculis liberabũtur.Eadẽ bona contingent etiam iis qui ob plenitudinem ex ruptione euacuãtur, præterquam ſi propter vlcus aut immodicam euacuationem lædantur. Cæterùm ſanguinis ex corroſione euacuatio nunquam ad bonum contingit: & ſi quidem per vomitus efferatur,manifeſtum eſt quòd ex locis circa ſtomachum aut ventrem fertur, in quibus etiam per ſedem deſcendens quãdoque euacuatur: ſi verò cum tuſſi,à partibus reſpiratoriis. Verùm ſi quidẽ ſpumoſus fuerit & ſubalbidus,& per interualla efferatur, citra dolorem ac compreſſionem,ex pulmone ferri indicatur.In quibus progreſſu temporis etiam febris continua ſequetur, & maximè in iis quibus ex corroſione: & de pulmonis eſſentia aliquid,aut cartilaginoſa pars, aut vena efferetur.Noui autem aliquem ex iis qui ſanguinem ex pulmone expuunt, progreſſu temporis cum maxima tuſſi,& ſanguinis copia,quatuor aut quinque lapides expuiſſe aſperos,veluti tribulos, magnitudine verò,ſiliquarum trium aut quatuor pondus habentes:& ſtatim quidẽ alleuatus eſt, paulo pòſt autem in tabem tranſiit, & mortuus eſt.Si verò aliquãdo pituitoſa eductio fiat, cũ leuiore tuſſi,aut etiam excreatione, & quod effertur ſpumoſum fuerit ac leue,ab aſpera arteria eductionem eſſe ſcito.At ſi niger fuerit ſanguis & grumoſus, & doloris ſignificationem circa locum de ſe præbeat, de thorace elatio indicatur, tranſſumptione per pulmonem aut guttur cõtingente:quæ verò cum excreatione contingit elatio, ex partibus circa fauces per palatũ educetur. Si verò aliquãdo à capite deſtillet, cum irritatione aliqua ac tuſſi emittitur,defluente ipſo ad ſummum guttur & arteriæ caput, ita vt rurſus ſurſum efferatur.Verùm in his plerunque acris defluxus,aut capitis dolor,aut grauitas præcedit.Cõtingit etiam aliquãdo per palatum ſanguinis euacuatio, & propter hirudinem deuoratam, & adhærentem in aliqua eius loci parte. Sed de hac in tractatione de venenis dicetur. CVRATIO. Eis qui ob defluxum ſanguinem ſpuunt,ſtatim venam ſecabimus, ſi non valde acris fuerit defluxus,& moderatè pro viribus detrahemus. Extremæ partes deligentur ac confricentur cum oleo veteri calido,aut Sicyonio,capite excepto. Cibus detur frumentaceus,cui additus ſit ſuccus alicuius ex auſteris,velut mali Punici,pomorum,pirorum:aut illa ipſa ſimul coquantur. Dormire verò volenti paſtillum ex ſuccino dato: & tertia die mellis cocti parum deligẽdũ dato. Si verò hæc ſuperata fuerint, morbo diuturno facto, raſo capiti medicamentum ex ſtercore ſylueſtrium columbarum impone,& poſt tres horas ablato pharmaco, ad balneũ ducito,nequaquam illinens caput. Deinde ſorbitionibus nutrito,ad ſomnum theriacen antidotum dato: & vbi rurſus poſtridie dederis, ſimiliter confricato totum corpus, capite excepto.Huic autem ceratum ex thapſia imponẽdum eſt,aut aliud quoddam: & rurſus ſorbitionibus vtẽdum.Perſeuerante malo,etiam cucurbita ad occiput affigatur: ſi verò valde acris defluxus fuerit,venæ ſectio reprobetur.Cibis verò & auxiliis antea in capite de defluxu relatis vtẽdũ eſt, & iis quæ paulo antea relata ſunt cõmodis. At iis qui ob frigiditatẽ ſanguinem ſpuũt,thoracem calefacere oportet cum iis quæ ſimul ſiccant, & medicamentum ex duobus piperis generibus dare, vnà cum paſtillo ex ſuccino. Sed & qui ex reſpiratoriis partibus, ob ruptionem aut apertionem vaſorum, ſanguinem educunt,iis vena ſecanda eſt;ſi non ſanguinis copia feratur. Omnes porro decumbere oportet in locis ad aerem

A expoſitis,in lecto immobili, figura ſurſum vergente, ita vt vitent vehementem reſpirationem, & ne loquantur. Affectis autẽ locis iniiciendæ ſunt ſpongiæ ex poſca tepida:poſt ſeptimum diem lanæ ſuccidæ cum roſaceo,aut myrteo,aut lentiſcino, quandoque cum aceto, quandoque cum vino auſtero.Si verò multa elatio contingat,pollinem & mannam thuris cum aceto imponemus, aut alumen & acaciã,aut malicoriũ, aut gallam cum aceto, aut palmulas cum polẽta & malis cydoniis coctas in vino auſtero.Poſtea verò etiam emplaſtrum ex ſalicibus B imponẽdũ eſt,præſertim ſi moderatior elatio exiſtat. Per os verò accepta hæc faciunt: Portulaca comeſta,(efficacior autem ſuccus ipſius eſt potus)balauſtium,rubi fructus & flos,quercus membranoſa ſub cortice pars, & quæ ſub putamine glandis eſt membrana. maximè verò his coctis vtãtur. Fagi autem & ilicis membranæ efficaciores ſunt. Samius aſter ad omne ſanguinis ſputum facit,Lemnium ſigillum,lapis hæmatites leuiſſimè tritus,cum ſucco mali Punici,aut polygoni: quantitas autem lapidis ſit ſcrupulus vnus. Cõpoſita verò hæc faciunt: Paſtillus ex C ſuccino,& qui ex corallio conſtat,& qui ex Ægyptia ſpina. Itẽ puluillus ſiccus ex terra aſtere,Lẽnio ſigillo,corallio,ſymphyto,& amylo,omnibus æqualibus portionibus.Verùm in iis qui ex corroſione ſanguinem ſpuũt, & maximè defluxu prægreſſo, etiam opii partem dimidiam admiſcemus.Sed & id medicamẽtum quod accipit Samii aſteris, lapidis Agerati,Lemnii ſigilli,æquales ſingulorũ partes, commodum eſt ſi duorum cochleariorum menſura bibatur in duobus cyathis ſucci plantaginis. ALIVD. Sigilli Lemnii drachmæ ſedecim,Samii aſteris drachmæ D octodecim, amyli drachmæ octo, ſarcocollæ drachmæ quatuor, gũmi drach. duæ,puluilli ex his ſicci cochleariũ vnũ:cũ decocti palmularũ cyathis duobus detur. Sorbeãt etiã poſcã frigidã,aut palmularũ,aut malorũ,aut pirorum,aut vitis pampinorum,aut eiuſmodi cuiuſdã decoctũ. Cibum verò accipiant,ſi vires vrgeant, circa ſecundam aut tertiam horam:ſin minus,circa quartam.Sit autem panis lotus ex aqua frigida,aut alica,ſiue chondrus cũ aliquo ex ſuccis adſtringentibus, velut mali Punici, aut myrti baccarum, aut omphacomelitis, aut oua E ſorbilia,aut placentæ ex lacte,cum aliquo ex adſtringẽtibus. Ex oleribus intybum,cichorium,plantaginem ſumãt,cocta cum oleo crudo & aceto.Ex fructibus, mala,pira,meſpila, mala Punica,corni fructum. Potus nõ febrientibus ſit vinum aquoſum,modicũ: febrientibus aliqua ex relatis potionibus,aut hydromelũ Cebyraticũ. Ad eos verò qui ſanguinem vomunt,eodem ductu vtẽdum eſt, ſolùm vt vitemus ne frequẽter cibum capiant.Facilè enim hi curantur,eo quòd auxilia quæ præbibuntur, ſtatim ipſis partibus vnde ſanguis erumpit occurrunt. Porro ſi F ſanguis in ventre in grumos coactus fuerit, coagulũ bibatur,maximè leporinum, aut lixiuium ficulnum cum aqua,aut thymus,aut thymbra cum aceto: aut etiam per lac ſciſſum euacuentur,aut per aloen. At in iis qui de palato per ſcreationem ſanguinem ſpuunt, gargariſmis ex adſtringentibus vtendum eſt,& fronti ac capiti adhibenda ea quæ iis quibus ex naribus erumpit ſanguis adhibẽtur. Atque hæc eſt ſanguinem ſpuentium curatio, quã ſtudioſè facere oportet,propter inſtãs ex immodica euacuatione periculum.Nam copia eius qui euacuatur,quẽ G admodum in iis quæ mactantur, breui mortẽ inducet. Si verò affectio perſeueret,tranſitionem ad tabem minatur.Omnibus igitur ſecundum rationem peractis,& deſinente ſanguinis latione,reficere ipſos oportet,ita vt piſcẽ exhibeamus, & ex iuuenculis ſuibus pedes, & cerebella: & corpus confricemus, ac iubeamus vt vitent aſſiduum balneorum vſum, & vini potum, & iracundiam, ac venerem.

DE SVPPVRATIS ET TABE, Cap. XXXII.

H SVppuratio in vacuis thoracis partibus,aut circa membranam ſuccingentem coſtas conſiſtit,quandoque ob ſanguinis eductionem vlcere ad cicatricem non perducto:(in quo etiam tabes ſtatim ſequitur, ſi ex pulmone eductio fiat)quandoque inflammatione prægreſſa,deinde

ad abſceſſum permutata, ac rupta: (quemadmodum in A pleuriticis etiam aliquando contingit): aut etiam ob confluxionem ex capite obortam. Signa igitur ſuppurationis quæ adhuc colligitur, ſunt, grauitas thoracis, & tuſſis iugis ſicca cum dolore, quandoque etiam cum humiditate, ex qua etiã leuari ſibi videntur. Et febres ab initio ipſis fiunt debiles, & inordinatæ, ac quæ ægrè iudicantur: vbi verò prope ruptionem eſt abſceſſus, vehementius febriũt cum quodam horrore, & inter loquendum impelluntur dum à ſpiratione vexantur. Rupto autem abſceſſu, pus educitur, quandoque purum, quandoque fæculentum: & B aliquando ſurſum rumpitur abſceſſus, quando etiam periculoſior eſt: aliquando etiam deorſum: & in quibus deorſum rumpitur, partim ad ventrem & inteſtinum tranſſumitur, partim ad veſicam, tranſſumptione per vaſa quædam contingente. Febriunt autem ſemper hectica febre vſque ad repurgationem: quæ ſi non diligenter procuretur, citò in tabem tranſit ſuppuratio, pulmone vlcerationem ſuſtinente. Qua iam conſiſtente, & genæ liueſcunt, & circa frontẽ ac collũ exudationes fiunt, & carnes colliqueſcunt, & vngues incuruantur, & pingues & exalbidi C aut valde pallidi apparent. Cæterùm affectione prædominante, & venter exturbatur, & præcordium reuellitur: & ſitis ipſos diutius tenet, & cibi inappetentia: & quod effertur ſurſum, valde graueolens eſt. CVRATIO. Oportet igitur primùm quidem ſuppurationis concoctionem adiuuare & per ſpongiarum fomenta, & per cataplaſmata ex farina hordeacea, cum caricis coctis, & modica reſina, & colũbino fimo, & nitro, ac hibiſco. Adiuuat ruptionem, etiam decubitus ad latus nõ affectum. Sorbeat autem ex interuallis aquam mulſam, & ptiſanæ ſuccum D cum melle. Qui verò robuſtiores ſunt, etiam hyſſopi ac thymi decoctum bibãt cum melle. Adiuuat item ruptionem ſalſamentorum eſus, & hieræ ex colocynthide catapotia ad ſomnum accepta. Vbi verò pus excerni cœpit, rurſus dandum eſt hyſſopi decoctum & iridis ac glycyrrhizæ. Sint autẽ hæc cocta in aqua mulſa, aut glycyrrhiza trita cũ ſeſamo: cataplaſma fit ex polline, in aqua mulſa & oleo cocto. At ſi vlceratio ægrè repurgetur, compoſitis vtendum eſt, velut eſt quod ex marrubio paratur ſimplex ac compoſitum, & quod ex eruo, & dodecatheon, & E Philoxeni appellatum. Verùm ad tabem dilapſis, porrum capitatum in alicæ aut ptiſanæ ſorbitionibus eliquatũ dato. imò etiam per ſe bis coctum dandum eſt. Potus ſit aqua pluuia, & aqua mulſa ex illa parata. Ab initio verò remiſſionum, cataplaſmata adhibeantur ex lini ſemine ac polline, cum decocto fœnigræci aut maluæ, oleóque ac melle, & foliis althææ. Tẽpore verò progreſſo, ad cerata tranſeũdum eſt, ex butyro, & cyprino, & laurino, & iride. Sed & Mnaſeæ emplaſtro vtendum eſt. Thorace verò fluxionibus infeſtato, emplaſtrum ex ſalicibus imponendũ F eſt. Præbibant etiam antea relata ad ſuppuratos ſimplicia, & quædam ex compoſitis. Cæterùm tuſſi grauiter obtinente, thymũ & hyſſopum cum glycyrrhizæ ſucco melle cocto excipe, & efformata ſub lingua tenenda præbe. Conueniet ipſis etiam Mithridatis antidotus ex interuallis, & quæ ex viperis paratur. Optimum verò his auxilium eſt Armenii boli potus, & antidotus Eſdra, non minus quàm prædicta.

DE PLEVRITIDE, CAP. XXXIII.

QVÆ propriè pleuritis dicitur, inflãmatio eſt membranæ intrinſecus coſtas ſuccingentis, cui adeſt ſpirandi difficultas, & tuſſis, & febris continua, & dolor pertingens vſque ad clauiculam & præcordium. G Diſcernes autem pleuritidem ab hepatis inflãmatione, (nam & in illa omnia hæc apparent) eo quòd in pleuriticis punctorius eſt dolor: & tuſſis aliquando ſine ſputo, (quando etiã crudus indicatur morbus) aliquando verò etiam ſputum efferũt: quod indicat humorẽ morbũ efficientẽ. Rubicũdum enim & ſubcruentum educitur, ſanguine rẽdundãte: flauum verò & cum pallore ſubuiride, bile: H quemadmodum rurſus album & ſubſpumoſum, pituita: in atrabiliario verò humore, nigrius: & pulſum durum, & ſecantis quippiam modo ſe habentem, habent. At in hepatis inflammatione, neque punctorius eſt dolor, neque pulſus adeo durus: ſed & tuſſis ſemper ſicca & ſine ſputo eſt, & facies decoloratior apparet. Quæcunque verò pleuritides propter externorum muſculorum fiunt inflãmationem, (quæ ſanè neque propriè ſunt pleuritides) in his vnà cum hoc quòd neque tuſſiunt, neque ſpuunt, neque durũ pulſum habent, ſiquis manu affectum locum contingat, dolent ægroti, &, ſi non fuerit diſcuſſus tumor ſuppuratus, ad hoc deuenit vt forinſecus incidatur, quum pleuritis ex membranæ coſtas ſuccingentis inflammatione oborta ad hoc non deueniat. Illa enim, ſi non fuerit expurgata aut foras, aut intus, in ſuppurationem & multo prius in peripneumoniã tranſit. CVRATIO. Si quidem igitur ad clauiculam dolor ſe extendat, vena ipſis ſecanda eſt: ſi verò ad præcordium, purgandum. Recentiores autem omnibus venã ſecant, veriti (vt arbitror) turbationem ex purgatione. At viribus non permittentibus, neutrũ faciẽdũ eſt, ſed acribus per clyſterem infuſis vtendũ. Et ſi quidem moderatus fuerit dolor, poſt infuſum danda eſt ipſis aqua mulſa, & ptiſanæ aut alicæ ſuccus: declinante verò affectione, porrum ad ſuccos iniiciatur: aut calaminthen, aut pulegium, aut vrticæ ſemen cum melle delingant. Verùm vehementes dolores poſt euacuationẽ mitigãdi ſunt lana calida aut ſulphurata impoſita, aut etiam fomẽtis ex milio, aut furfuribus, in ſacculis admotis: aut per calidam aquam, aut oleum in veſica. Lanæ quoque ſuccidæ imponantur cum oleo, ac vino marinã aquã admixtã habẽte, aut ſale ad ipſum iniecto. Aut cataplaſma ex medicamẽto ex ſeminibus adhibeatur, cũ decocto chamæmeli, & althææ, caricarũ, iridis & abſinthii, cũ modico melle, & oleo nardino. Circa quartũ autẽ diẽ ſorbitionibus nutrito, cum pauco melle poſt ſeptimũ diẽ eclegma ex amygdalis & vrticæ ſemine in melle cõtritis dabimus, & quod ex butyro ac melle ſimul coctis fit eclegma: & hypoglottide ex melle cocto vtemur. Epithematis verò, & graueolente, & eo quod ex ſampſucho paratur, & rutaceo emplaſtro, ad locos dolẽtes vtemur. Sed & bulbi cum axungia impoſiti, ſæpe ſatiſfecerunt: infuſúmque ex butyro ac terebinthina ipſis per clyſterem immittatur. Ex efficacioribus autẽ eclegmatis dabimus id quod ex nucleis piceæ, amygdalis amaris, ſemine lini, nucleis pineæ nucis, & amylo, ſingulis æquis portionibus, cum melle paratur. Vigiliis ſi infeſtẽtur, medicamentum ex capitibus papaueris delingere conueniet: antidotis item, & athanaſia, ac aliis ad hoc compoſitis vtemur. At poſt decimũquartũ diẽ permanẽte affectione, cucurbitæ ipſis affigantur. & in victu tenuiore cõſeruẽtur: & poſtea declinatione facta, ad balneum ducantur, ita vt frigidũ vitent, & ſolidiore ac pleniore victu vtantur. Si verò nõ diſcuſſa ſuccingentis coſtas membranæ inflammatio tranſmutationem ad pus oſtenderit, ſupra relatis vtemur.

Ad dolores laterum ſine febre.

Laterum dolores ſine febre ſanant bdellium & coſtus, ad braſſicæ caulium vſtorum cinerem & adipem admixta. Eſt enim hoc medicamentum forti diſcuſſoria facultate præditum.

DE CORDIS AFFECTIONIBVS, CAP. XXXIIII.

COR ipſum primaria affectione affectum, longè ab eo abeſt vt medicorum auxilium admittat, citam mortem inducens, & in inflammationibus ipſius, & in igne ſacro, & in tẽperamẽto vehemẽti in acutiſſimis febribus, & in ſanguinis eruptione, vbi vulneratum eſt, circa ſiniſtrum maximè ventriculum. At ex conſenſu affectum, & ex cerebro, & hepate, & ore ventris, triſtitiaque ac timore, & aliis pluribus, animi concidionem, ſyncopen appellatam, inducit: quæ aceruata, virium collapſio exiſtit, & exolutionibus ac animi deliquiis, & pulſuum paruitate, & extremarum partium perfrigerationibus, & exudationibus cognoſcitur. Atque hæc ſanè etiam ipſa auxilium non admittit, ſi fortis exiſtit: ſi verò vires adhuc aliquo modo conſiſtunt, aliquando auxiliũ ſentit. Sed & palpitationes cordis vehementes ſæpe fiunt, ob ſanguinis in ipſo copiam aut feruorem. Hoc verò, calefactum quidem magnam & denſam efficit reſpirationem: frigefactum verò, paruam & raram. Quomodo igitur cordis ſynco-

pas in totum corrigere oporteat, in febrium ſymptomatis libro ſecundo diximus. A Tantum tamen hic addendũ eſt, quod inualeſcente ſymptomate, poſt extremarũ partiũ defrictiones & vnctiones, & pauimenti purificationes, ac reliquum refrigeratorium ad reuocandam animã ductũ, inſpergenda eſt exudãtibus corporis partibus myrtus trita aut terra cimolia, aut ſuccinum, aut malicorium cũ thuris manna, aut Samia terra cũ gũmi. Extremis verò partibus perfrigeratis vſque ad inguina ac ſub alas, cataplaſma imponẽdũ eſt ex ſinapi, aut pyrethro, aut adarce. B Cibus autem ſit panis ex aqua, aut ex vino frigido dilnto, pedes ſuilli, articuli, ac roſtra, volucres, omnia frigida. Capiti ac fronti illinendũ eſt omphaciũ, aut aliquid adſtringẽdi vim habens cũ gũmi aut roſarũ decocto. Cataplaſma conuenit præcordiis & ſtomacho, ex palmulis, roſis, œnanthe, acacia, hypocyſtide, alumine.

De palpitatione cordis.

Noui quendã (inquit Galenus) qui ſingulis annis verno tempore palpitationis cordis ſymptoma patiebatur. Et poſtquam tribus annis expertus eſſet venæ ſectionem ſibi commodam, C quarto anno venã ſecuit antequam ſymptomate corriperetur, & correptus non eſt, atque ſic conſequenter fecit per plures annos, vnà cum hoc quòd conueniente victu vtebatur: attamen & hic mortuus eſt ante ſenectutem, quemadmodum & alii omnes, quorũ aliqui in febribus acutis aceruatim in ſyncopen collapſi, ſimiliter mortui ſunt: aliqui verò ipſorũ etiã citra ſyncopen, ſyderationis modo, derepente vitã cõmutarunt. Plerique verò ex ita affectis ætatẽ agebant inferiorem quidẽ annis quinquaginta, verùm quadrageſimũ annũ trãſgreſſi. D

DE AFFECTIONIBVS CIRCA MAMMAS, CAP. XXXV.

POſt partũ lac ſæpe velut in caſeum cõcreſcens, inflãmationes circa mãmas efficit. Ab initio igitur his vtendũ eſt: Spongiam tenerã poſca tepida imbutã ac expreſſam imponito, ac appoſitè deligato, aut palmulas cũ pane & poſca tritas: aut ouo toto vtendũ eſt, cũ roſaceo ac modico cerato, aut alumine & pſyllio cũ coriandro: aut portulacã impone, aut lapidẽ pyriten cũ cerato impoſitũ deligato. E Diſtentione verò aut grumoſitate contingente, panẽ ex aqua & oleo aut vino mulſo imponito, aut panẽ cũ perdiciade viridi, vnà cũ cerato, bis in die, aut farinã fabaceã cũ aqua mulſa, aut ſapa: ſi verò grauitatẽ nõ ferãt, irrigatione ex oleo dulci calido vtẽdũ per molles lanas. Fomentũ autẽ ipſis adhibeatur ex aquæ calidæ vapore, aut fœnigræci, aut althææ, aut ſeminis lini decocto. Cataplaſma ipſis imponatur ex polline cũ lini ſemine, aut ex fœnogræco cũ aqua mulſa, aut ex ſeſamo cũ melle aut butyro trito. Reprobare verò oportet mãmarũ exſuctionẽ, vt quæ per ſuctũ amplius ad ipſas attrahit. F Declinante inflãmatione, cerata adhibeantur hæc: Betã, donec flacceſcat, in oleo coquito, & ipſam quidẽ abiicito: ad oleũ verò cerã cõmoderatã adiicito, ac vtitor. ALIVD. Ouorũ crudorũ vitellos decẽ ad ceratũ admiſceto, quod habeat ceræ ſextantẽ, & vnciæ dimidiũ, & roſacei trientẽ: & ad hæc cũ ſpathula agitata, muriæ quantũ admittere poſſunt affunde, & rurſus ſpathula agitatis vtere. Cæterùm ad mãmarũ duricias facit emplaſtrũ ex melle, & omnia mollientia medicamenta. Si verò tumor ad abſceſſum vertatur, iis quæ ad parotidas relata ſunt, & quæ in G tractatione de abſceſſibus referentur, vtendum eſt.

Archigenis ad eroſiones mammarum cum malignitate.

Vini Adriani boni ſextarios viginti, rhois coriarii librã vnã, pilularum cupreſſi librã vnã, gallæ omphacinæ nigræ ſexuncẽ, caſſiæ ſexuncẽ. Contuſa in vino ad dies decem macerantur: deinde coquuntur, & ſpathula cupreſſina agitantur, ad dimidiæ ferme partis cõſumptionẽ: & tunc quidem herbæ reiiciuntur, ſuccus autem ad mellis ſpiſſitudinem coquitur, & vaſe vitreo excipitur. H Vtere in vlceribus proſerpendo depaſcentibus meraco: ſi verò craſſius fuerit, vino humectetur. Accõmodatũ eſt medicamentum, vtpote cuius vſus aduerſus nomas in mammis reſiſtere poſſit, & ad aures purulentas, & gingiuas humentes ac putridas, & dyſenterias: mitigat etiam dolores lacte dilutum. Aliæ porro mãmarũ vlcerationes communi reliquis vlceribus modo curandæ ſunt.

Mammas conſeruantia.

Cuminum in aqua tritum mammis imponito: deinde ſpongia ex poſca extrinſecus impoſita pectus faſcia conſtringito: poſt triduum verò ablato cumino, lilii bulbos cum melle mammis imponito, & deligatos rurſus ad triduum ſinito: atque hoc ter in menſe facito. ALIVD. Cicutam tritam ad dies nouem impone, & ſpongiam (velut dictum eſt) forinſecus adhibe, & paucis interpoſitis diebus idem facito. Quin & cotis Naxiæ, *dum ferrum in ipſa acuitur*, detrimentũ, mammas virginum cõſeruat.

AD GRAVEM ALARVM FOETOREM ac exudationes, Cap. XXXVI.

ALuminis liquidi partes duas, myrrhæ partem vnam: vino diſſolutis vtere. ALIVD. Plumbaginem vſtam & vino odorato extinctam, cum vino terito, modica myrrha adiecta, donec ſtrigmentitia fiat craſſitudo: & vtitor. ALIVD. Spumæ argenti drachmas ſedecim, myrrhæ drachmas duas, amomi drachmam vnam: vino excipe. ALIVD. Aluminis liquidi drachmas octo, amomi, myrrhæ, ſpicæ nardi, ſingulorum drachmas quatuor: vino tritis vtere.

DE AFFECTIONIBVS CIRCA STOMACHUM, præcordia ac ventrem, Cap. XXXVII.

DE ciborum quidem in febribus inappetentia, & de fame magna, ac de canina appetẽtia, item de ſtomachi debilitate, ac animi deliquio, & inſuper de ſiti, ſingultu, nauſea, ac ſyncope, in tractatione de febribus libro ſecundo hunc præcedente ſufficienter dictum eſt, nec tempeſtiuum eſt rurſus de iiſdem ſermonem inſtituere. Cæterùm inflammationes oris ventriculi & hepatis, adſtringentium admixtione opus habent. Si enim quis per ſolũ laxatorium ductum curet, periculum vitæ inducet. Oportet igitur, ſiue oleum fuerit id quod affunditur, ſiue cataplaſma, aliquid ex adſtringentibus admiſcere, velut eſt abſinthium, nardinum aut melinum vnguentum, aut malum Cydonium incoctum. Ceratum verò quo aſſiduè vtor, hoc eſt: Ceræ albæ vncia vna, æſtate verò drach. ſeptem, aloes, maſtiches, ſingulorum drach. vna: olei omphacini, aut melini, & nardini, vſus tempore quantum ſatis eſt ad compagem. Si verò ampliore adſtrictione opus ſit, vt neque cibos retineant, admiſceatur etiam omphacii drach. vna, aut ſucci abſinthii tantundem, & tertium inſuper hypocyſtidis & œnanthes & rhois ſuccus. Cerati verò copiam augere oportet pro reliquorum pharmacorum numeri proportione. Diuturna autem iam inflammatione ac indureſcente, magis varia medicamenta adhibere oportet, quæ & aromata quædam habent, & mollitoria ac diſcuſſoria: velut eſt quod ex meliloto paratur, & philagrianum, & odoratum dictum: & viridis iaſpidis torques de collo ſuſpenſus, vt ſtomachum contingat, magnificè prodeſt. At in calidis ſtomachi intẽperamẽtis, & ardore cum exolutione aut animi deliquio, aut aliqua ciborum inappetentia, ex qualicũque cauſa, excepta febre, frigidam aquam dato cum vuæ acerbæ ſucco: aut malorum Cydoniorum decoctum, aut pampinorum vitis, aut cucumeris ſemen tritum cum frigida. Stomacho verò imponito veſicam aqua frigida plenam, aut cucurbitæ ramenta. Sed & catapotia ſitim eximẽtia dãda ſunt, velut capite de ſiti dictum eſt. Refrigeratorium autem & corroboratoriũ humecti ſtomachi hoc eſt: Foliorum roſarũ ſiccarum drach. ſex, ſucci glycyrrhizes drach. quatuor: excipe vino dulci, & fac catapotia ſub lingua tenenda. Verùm in iis qui ob pituitæ craſſitudinem, calefacientibus ac ſecantibus opus habent, commodum hoc eſt, Corticis radicis fœniculi ſextans, aceti ſextarius vnus ſemis, aloes quadrans, mellis libræ quatuor. Radices cũ aceto coctæ exprimuntur, ac reiiciuntur, & mel additum ad compagem coquitur, & tunc aloe trita inſpergitur. Dato cochlearia tria cum aqua: quidam ſine aloe ipſum præparant. Et medicamentum ex calamintha in iis commodũ eſt. Quibus autem cibus aceſcit, coriandri ſeminis drach.

vnam,velut polentam aquæ inſperſam bibẽdam præbe,
aut maſtiches cochlearium vnum,aut lactucæ albæ ſemi
nis cochlearia duo.Compoſitum verò hoc,Piperis drach.
vnã, ſeminis anethi drach.tres, cumini drach. quatuor:
trita dato cochlearii menſura ad ſomnum , in vino dilu-
to.At in iis qui bilem generant atram,& ſtomacho infla-
tis,in aggreſſione ſpongias imponito acerrimo aceto im
butas.poſt has verò ſi permaneant affectiones,alumen cũ
ære trito melle exceptum imponito. Bibant autem inty-
bi ſuccum,aut menthã potui inſpergito.Quibus verò ſto
machus inflatur ac diſtenditur, his calaminthæ decoctũ
admixto melle ac modico pipere dato.Verùm ad ſtoma-
chi ſubuerſiones,ſucci nucleorũ , mali Punici acidi par-
tes tres,ſucci menthæ partem vnam coquito ad ſpiſſitu-
dinem,& ante cibum myſtrum vnum dato.

Ad ſtomachi ſaliuationem.

Acetum ſcillinum , aut oliuarum muria conditarum
iuſculum,aut oliuæ frondium decoctum colluat: aut etiã
minimum quid ex ipſo deglutiat.Præ omnibus verò fa-
cit aloe aqua diluta.Verùm ad eos qui cibum non conti-
nent (quos veteres priuatim ſtomachicos nominant) fœ-
nigræci farinam & maluæ ſemen tritum ſiccum , melle
admixto,pro cataplaſmate impone. Ceratum verò facit,
ex cera,olei irini fæce,& caſtorio.

De ciborum inappetentia.

Ciborum inappetentia eſt ciborũ auerſatio,aut intem
perie in ſtomacho exiſtente,aut humorum redundantia.
Calidam autem intemperiem cognoſces & ſiti , & nido-
roſis ac cœnoſis ructibus, ſi coacti aliquid ederint: & ex
eo quòd frigidiora & concoctu difficilia , magis conco-
quere poſſunt:frigidam verò,contrariis. Neque enim ſi-
tiunt,neque frigida ſuſtinent,& ructum acidum aliquan
do habent. Qui verò propter humores cibos auerſantur,
qui quidem ob tenues ac mordaces hoc patiuntur,ſtoma
cho morſum percipiunt,& nauſeant magis,& ſitiunt.Qui
bus autem computruerint humores,aliquando etiam fe-
briũt.Qui verò ob craſſos ac viſcoſos humores, morſum
& ſitim omnino non percipiunt,verùm commune ſym-
ptoma omnibus eſt nauſea. Verùm ſi in cauitate ventris
fuerint humores,etiam hos ipſos reuomunt:ſi verò in tu
nicis ipſius infarcti aut imbibiti,nauſeant ſolùm,non vo-
munt,præterquam cibos ſi fortè aſſumpſerint.Qui igitur
ob calidam intemperiem cibos auerſantur , iis victus ex
refrigerantibus conſtituendus eſt , & maximè ex iis quæ
parantur cum aceto. Panem igitur ex poſca dare his cõ-
uenit,& ipſam poſcam bibendam & lac acidum, & apud
Romanos Melcam appellatã:(eſt autem obſonium quod-
dam ex lacte)& intyba,& lactucas,& aliquando etiam fri
gidam aquam:omnia moderatè,iuxta præſentis intem-
periei oppoſitionem.Nam immoderatus horum vſus nõ
ſolùm non prodeſt,ſed etiam incurabilem ſæpe fecit af-
fectionẽ. Qui verò ob frigiditatẽ, eos contrariis ſanare
conuenit,ita vt vinũ vetus bibendum præbeamus,& cõ-
ditum,& hydrogarum, & aniſi ac rutæ & petroſelini de-
coctũ,& piper ex aqua calida cõmuni , aut etiam ipſum
ex tribus piperis generibus medicamentũ,aut quod ex ca
lamintha paratur.Dabis etiam theriacen ex viperis, quæ
neque iis qui ob humorũ copiã cibos auerſantur , incõ-
moda eſt. Allium verò his & vt cibus,& vt medicamẽtũ,
cõmodũ eſt. At ſi ob humorũ copiã ciborũ faſtidiũ fiat,
tenues quidẽ & mordaces euacuabis aut per vomitus,
aut per infernã aluum.Vomunt igitur facilius ſi tẽpera-
tam aquã ,aut aquam mulſam aquoſiorem præbiberint.
Melius autem ſi ante hæc humectantes cibos dederis,ve
lut ptiſanæ ſuccum , aut ouorum vitellos . Verùm quo-
modo quis facilè vomat,libro primo dictum eſt. Si verò
æger difficulter vomat,melius eſt ad infernum ventrem
materiam promouere , vberiore ac temperato cibo hos
præhumectando. Purgatorium autẽ medicamentũ ſit,
aut ex aloe amarũ appellatũ,aut id quod ex malis Cydo-
niis paratur,ac recipit ſcãmoniam,aut quod fit ex rhodo-
melite.Quòd ſi fieri poſſit vt citra ſcãmoniam ex aloes
copia magis ipſos euacues,melius feceris,propterea quòd
ſcãmonia eſt ſtomacho infeſta.At verò craſſos ac viſco-
ſos humores,ciborũ faſtidiũ inducẽtes, attenuabis ac ſe-
A cabis per acetũ mulſum,& quæ ex hoc & muria compo-
nuntur:velut eſt capparis,oliua,ſinapis,& ſimilia.Nec ve-
rò incõmoda his ſunt ea quæ ad eos qui ob frigidã intẽ
periem cibos auerſantur relata ſunt,& maximè poſt eua-
cuationẽ. Euacuabis autẽ ipſos per acetũ mulſum Iulia-
niũ.Forinſecus autẽ calefacere ac corroborare ſtomachũ
potentibus vtendum eſt vnguentis ac malagmatis , qua-
lia ſunt maximè & quod ex vua acerba paratur,& Marcia-
ton appellatũ,& conſueta vnguẽta:epithemata verò,Baiũ
& odoratũ,& ſimilia.Exercitia etiã ac frictiones maximè
B adhibeãtur. Cæterùm iis qui ægrè cõcoquũt ac cibos a-
uerſantur,propter humorẽ frigidũ ac humidũ, aut talem
intẽperiẽ,quæ ex malis Cydoniis parãtur cõueniunt:dico
autẽ id quod meloplacuntiũ appellatur,& quod ex ſucco
fit malorũ,& quod ex carnibus ipſorũ , & quod ex citrio
præparatur.Malagmata verò,Marciatõ,& quod ex vuæ a-
cerbæ ſucco paratur,& Baiũ,& polyarchiũ, & quæ eiuſdẽ
cum his generis ſunt. Si verò vlcus eſt in ſtomacho aut
ventre,ab omnibus abſtinendum eſt acribus cibis ac po
tibus & medicamẽtis: vtẽdũ autẽ mitigãtibus,velut ſor-
C bitionibus abſque oleo, & iis quæ ex amylo fiunt, & ter-
ra Samia,& Lemnio ſigillo, & lacte ac melle pauciſſimo,
quò citra mordacitatẽ perpurgent. Epithema conuenit
ex palmulis,& malis Cydoniis,ac polenta : ceratũ ex me-
lino aut roſaceo,cum ammoniaco & thure : & Nilei epi-
thema:& emplaſtrũ ex ſalicibus,ac Iceſiũ.Cognoſces au-
tem vlcus ex eo quòd ſanguis,aut pus, aut etiã vlceris te-
ctoriũ vomitu reiicitur. AD EXOLVTOS ac debiles
ſtomachos, & propterea nõ coquentes,aut etiã cibũ vo-
mentes: Aloes,maſucha,maſtiches, ſtyracis , ſingulorum
D ſextantem,abſinthii trientem,œnãthes quadrantẽ, glau-
cini ſexuncem,melini quadrãtẽ,vini quod ſatis eſt. (qui-
dam,etiã cypheos & roſarũ,ſingulorũ ſextãtẽ).Trita hæc
purpura aut lana excipiuntur, & ſtomacho imponuntur.
Quidã,etiam ceræ ſexuncẽ admiſcentes, epithema ex i-
pſo faciunt. Ad voluuloſas ſtomachi affectiones(hoc eſt
vehementes ac conuulſorios dolores)optimũ medicamẽ
tũ eſt Amazonũ paſtillus.At huius deſcriptionẽ,itẽmque
reliquorum ſtomachicorum compoſitorum materiam,
reperies libro vltimo,in tractatione de compoſitis medi
E camentis.

DE VENTRIS INFLATIONE,
Cap. XXXVIII.

Flatuũ in ventre generatio, humoribus aut cibis præ
tepida caliditate in vapores diſſolutis contingit . nã
frigiditas eo quòd attenuare ac diſſoluere nõ poteſt.nihil
flatuum gignit.Vehemens verò caliditas, non attenuans
ſolùm,ſed etiam diſcutiens,flatus collectionem impedit.
At minor caliditas diffundit quidem ac tranſmutat ci-
bum,verùm defectuoſius:atque inde eſt flatuum genera-
F tio. Conuenit igitur ipſos per calefactoria medicamenta
attenuare, cumino in oleo cocto, & apio, & ſpondylio,&
dauci ſemine.Si verò frigiditas affectioni adeſt, ruta , &
lauri baccæ,& melanthium,& fœniculum in oleo coqua-
tur,& admiſceatur bitumen,ac oleum laurinum.Quòd ſi
etiam inflãmatio doloribus adſit , pro calefactoriis vte-
ris laxatoriis,anethum coquens , ac miſcẽs adipem galli-
naceum ac anſerinum.Facit etiam ad inflatos polii faſci-
culus coctus,aut calaminthæ decoctum, admixto modi-
co melle,& piperis drachma vna. Atque hæc quidem ve-
G hementi dolore irruente adhibenda ſunt: in mediocri
verò ſufficient fomẽta ex milio.Cæterùm cucurbita be-
ne magna vmbilicum complectens,ſæpe aceruatim ſym
ptoma ſubmouet. Prodeſt ipſis etiam caſtorium potum
ex poſca,& forinſecus cũ oleo Sicyonio impoſitum : & ſi
cum tormine ſunt inflationes,ipſas ſanat:ſed & talus ſuil-
lus vſtus & potus tormina ac inflationes ſanat : ariſtolo-
chia item rotũda.Verùm dolores ob alui obturationes,
aut inflationes ob craſſiciem aut ob frigiditatem , vinũ
meracius potum poſt cibum ſanat.Si verò ſomnus acce-
H dat,etiam perfectè ipſas ſummouet.

DE CHOLERA, Cap. XXXIX.

Cholera,immoderata eſt ventris exturbatio , & infer-
nè & per vomitum contingens,propter aſſiduam ci-
borum cruditatem . Fit autem cruditas quandoque ob

multam ciborũ prauitatẽ,quandoque ob prauorũ humorum redundantiã. Si quidem igitur nauſeat & lancinatur æger, manentibus adhuc cibis crudis in ventre, aquã tepidã ipſos bibere iubebimus,ac reuomere, digitis aut pennis immiſſis.Adiuuãda eſt etiã ventris excretio. Poſt ſuperfluorum euacuationem, quiete & calefactione partium circa præcordia vtendum eſt,per oleum dulce cum modico vino, aut per maſtichinum, aut nardinum, ſi hyems fuerit: & vt dormiant permittendum eſt. Poſt perfectam autem concoctionem, balneis vtendum eſt,& cibis boni ſucci.Si verò euacuatio immoderata fiat,ſufficiunt in principio etiam ea quæ libro ſecundo de ventris exturbatione dicta ſunt. Perſeuerante verò lationis impetu, & ventre collabente,& pulſu imminuto ac denſato, cataplaſma adhibeatur ex palmulis, cum œnãthe, & acacia, & hypocyſtidis ſucco ac malicorio. Detur autem aquæ moderatè frigidæ cyathus ſorbendus.Melius autem eſt ſi decoctum fuerit roſarum,aut œnãthes,aut rhois, aut pampinorũ vitis.Aut mali Punici acidodulcis ſuccus detur, modica mentha inſperſa. Si verò acriora fuerint quæ excernuntur,ardore ac ſiti accedẽte,cucumeris ſemen dãdum eſt cũ aquæ cyathis tribus:intybáque ac lactucas coctas in poſca, in cibo accipiant. At ſi lationis impetus ſiſti non poſſit, vinum aliquod auſterum dandum eſt,non febrientibus Palmatianum,aut Aminæum, aut ſpathites, aut omphacomelites:febrientibus verò,ex malis Punicis, rhoites appellatum, aut myrtites, aut Cebyraticum hydromelum, & in potu, & cum micis, aut alica,aut chondro.Si verò frumentacea edulia auerſentur,ex fugacibus fructibus aliquos manducantes, meſpila videlicet, aut pira,aut mala Cydonia,aut mala Punica, id quod carnoſum ac durũ eſt expuant: quòd ſi cibum non contineant, cucurbitã maximã leuem ſtomacho affigant, & hac incumbente, ex aliquo ex relatis nutriantur. Cæterùm ad conuulſorias contractiones, oleo imbuta linteola calida muſculis circundare oportet,& cerata liquida,quæ & caſtorii & Sicyonii quid habeant.Ante hæc verò,artus calida aqua perfundantur. Si verò vigiliis vexentur,ad vigilias deſcriptis vtantur: &,ſi vires non prohibeant, medicamentum quoque ex papaueris capitibus bibẽdum detur.Declinatione verò contingente, ad balneum perducantur,& reficiantur pullis gallinaceis,aut columbæ, aut pedibus ſuillis, aut ſimilibus. Quin & alui profluuium, quod ciborum corruptio eſt, plerunque ſua ſponte ſedatur,ſi non alantur ipſi vſque ad perfectam concoctionẽ, ac euacuationem eorũ quæ corrupta ſunt. Si verò perſeueret,vtendum eſt iis quæ ad choleram relata ſunt.

DE LAEVITATE INTESTINORVM, & cœliaca affectione, Cap. XL.

QVum duplex ſit inteſtinorũ læuitas,altera ob ſuperficiariam inteſtinorum vlcerationem, vel (vt aliqui ſentiunt)ob cicatricem ex dyſenteria plerunque, aut ex aliis fluxionibus obortam: altera ob facultatis cibum retinentis in ventre debilitatem:ſecundam differentiam arbitror cum cœliaca affectione copulandam eſſe. Nam in hac,debili exiſtente ventre ad cõcoquendos ac diſtribuendos cibos,læuia & cruda ac liquida egeruntur, aluo in omnibus fluxione laborante. Verùm in læuitate inteſtinorum,& tranſitus ciborum velox fit, & cruditas magis intẽta eſt,vt acceptus cibus manifeſtus fiat:& per hæc maximè à cœliacis diſcernuntur.Imponendum igitur ipſis eſt lini ſemen cum palmulis.Egregiè facit etiam lentiſcus & rubus,ſi in aceto mulſo coquantur.Si verò etiam inflatio adeſt, cuminum & anethum & ruta admiſceãtur. Augeſcente autem fluxione, adiicimus etiam mala Cydonia,alumen liquidum, acaciam, hypocyſtidem, gallam:aut quædam ex his,aut omnia. Cerata faciunt ex oleo myrteo,cum aliquo vino adſtringente. Epithemata autem,calidiora,& quod ex baccis lauri paratur, & quod ex ſeminibus.Magis autem adſtringunt, & quod ex œnãthe fit,& quod ex vinaceis,& Antylo inſcriptũ. Sed & id quod Erythrion inſcribitur mirificè facit. Diuturno verò euadente morbo, etiam dropace ad ventrem vtendum eſt,& cerato ex ſinapi, & ipſo ſinapi. In potiones conueniunt,ſimplicia quidem, plantaginis ſemen, rumicis ſemen, malicorium, ſorba ſicca, vua Aminæa acerba ſicca,trium obolorum pondere: febre carentibus,cum vini auſteri cyathis ſex:febrientibus, cum aqua pluuiali. Minus autem ſtomachum offendit ventriculus gallinarum ſiccus potui inſperſus. Sed & vrinam cientia, apium, adiãtum, & ſimilia,ſi bibantur,fluxionem tranſferunt.Ex compoſitis autem eſt ſigillum Polyidæ, & paſtillus ex ſuccino,& ex ſpina Ægyptia, & Clidion appellatum,& ex ſeminibus cõſtans.Sed & hoc optimum eſt:Seminis rumicis ſylueſtris vnciam vnam ſemis, ſeminis plantaginis vnciam vnam, ſucci hypocyſtidis drach. ſex,gũmi aut acaciæ drach.tres.Excipe malorũ Cydoniorũ decocto ad tertias redacto. ALIVD. Cumini,piperis,rhois Syriacæ,balauſtii,ſingulorũ vnciã vnam ſemis, malicorii vnciã vnam,ſilphii vnciæ dimidiũ,aut pulueris eius ſicci drach.vnã: inſpergito in potum,aut aceto mulſo admixto,dato mane ac veſperi. ALIVD. Myrti baccarum nigrarum cochlearium vnum ſemis, aniſi roſarũ ſiccarum,œnanthes,ſingulorum cochlearii dimidiũ,palmulas viginti:fac paſtillos,& præbe drach.vnam cũ aqua, aut vino diluto.Theriaca quoque è viperis optimum iis auxilium eſt.Cibus,ſi acris & biliosa eſt excretio,ex alica, chondro & oryza, ac ſimilibus ſit,ita vt adſtringentium quid ſimul coquatur,pirum, malũ Cydonium,meſpila & ſimilia.Coctum quoque lac his conuenit. Potus autẽ, vel vinum aquoſum tenue,aut aliqua ex iucũdis ſit potionibus. Si verò pituitoſiora excernant,ad cõtraria cibũ trãſmutamus, & ſemina quædam ſtomacho grata admiſcemus,aniſum,aut cuminum,aut apii ſemen:ſed & lenticula bis cocta ſæpe ipſis profuit,comeſta cũ modico aceto, aut aceto mulſo: braſſicæ quoque & ipſæ bis coctæ. Præſtat autem ſecundam ipſorum cocturam in poſca facere. Vinum verò vetuſtius ac calidius bibant.

DE TENESMO, Cap. XLI.

TEneſmus aliquando dyſenteriam præcedit,aliquando etiam ipſe ſolus non diu durans ceſſat. Eſt autem affectio,ad excernendum promptitudo, quæ differri ac deuitari non poteſt,nihil educẽs præterquam pauca cruentum aſpectum habentia, aut etiam mucoſa, quæ fere totius morbi ſunt cauſa:& inflammatio laxi tumoris in inteſtino recto oborta, incumbentis ſtercoris ſuſpicionẽ ipſis præbet,quòd excretionem quærat. At verò Galenus narrat etiam lapidem quendã per ſedem excretũ eſſe circa teneſmi affectiones. Sæpe verò etiam ob ſtercoris obturationem in tenui inteſtino conſiſtentẽ, teneſmus ſequutus eſt, ex adſtringẽtibus & meatus obducẽtibus amplius augeſcens: verùm ex infuſis per clyſterem acrioribus,velut eſt aqua mulſa cũ ſale,aut ex aliquo aluum molliente per os accepto (velut ſunt damaſcena, aut caricæ, mercurialis,ſerum lactis)ſtercore excreto, ſtatim ſedatus. Citra igitur eiuſmodi cauſam teneſmo oborto,conuenit inflammationem cruda ordeacea farina calida,& irrigationibus ex vino,& oleo myrteo,aut roſaceo,aut omphacino,ad lumbos ac pectinem adhibitis mitigare, & mucoſa quæ inteſtino recto infarcta ſunt,per aquæ mulſæ infuſum detergere. Sed & muria infuſa per clyſterem, ſæpe quod opus fuit effecit. Satis autẽ eſt vt ſalis drach. ſex in heminam calidæ aquæ iniectis muria fiat. Mitigare verò oportet dolores ac diſtentiones per inſeſſus fœnigræci, aut maluæ,aut ſeminis lini. Sæpe verò & hic inceſſus ſucceſſum habuit: Rubi, myrti, floris mali Punici, lauri & cupreſſi ramulorum viridium, ſingulorum æquas portiones coquito in aqua:eſt autem Marcelli.At in profundo ſi eſt inflammatio ac irritationes, frumentacei ſucci cum aliquo aſtringente cocti infundantur: ſed & oleum dulce infuſum & pluribus horis retentum, dolorem ſoluit.Si verò frequens ad egerendum ſurrectio fiat, etiam glomerem ex ſtaminibus calidis ſedi apponant,aut furfures calidos in faſciculum deligatos,aut ſpongiam, aut tale quippiam.

DE DYSENTERIA, Cap. XLII.

DYſenteria eſt exulceratio inteſtinorum, quandoque ex teneſmi tranſmutatione,aut alicuius ex relatis alui exturbationibus ortum habens: quandoque verò ipſa affectionem auſpicatur, & in ipſa excretiones fiunt pri-

mũm bilioſæ, variæ: deinde pro ratione cruentæ, & ad A
finem ſanioſæ, quales à mortuis corporibus defluere ſolēt.
Quæ verò ab atra bile initiũ ſumit dyſenteria lethalis eſt,
cum exulceratione cancrum indicans. Si igitur vlceratio-
nis ſigna ſtercori admixta excernantur cum doloribus
ac torminibus, in tenuibus inteſtinis vlcerationem eſſe
ſcito, quæ auxiliis per os acceptis maximè opus habet. Si
verò ſine mixtura ſtercus exeat, craſſorum eſt inteſtino-
rum vlceratio, quæ infuſis per clyſterem magis cedit.
Quum verò multi ſanguinis per ſe excretio contingit, af-
fectionem ipſam, ſanguinolentam dyſenteriam vocant. B
Excernitur tamē quãdoque etiam ſanguis nigrior quàm
pro natura ſua, & ſplendidus, hepate non probè concoquē
te alimentum quod diſtribuitur: quin & ob debilitatem
retentricis aut alteratricis ipſius facultatis, excernũtur per
ventrem ſimilia carnium recens mactatarum loturæ. He-
paticam autem hanc vocant dyſenteriam, de qua in ſer-
mone de hepate dicetur. In communi igitur, iis quæ ad
cœliacos & alias præter naturam excretiones relata ſunt,
vtendum eſt: priuatim verò Lemnium ſigillum, etiam de-
paſcendo proſerpentem iam dyſenteriam ſanat, & potum, C
& per clyſterem infuſum, inteſtino prius per aquam mul-
ſam eloto, deinde per muriam: & portulacæ ſuccus, com-
modus eſt dyſentericis potus. & ipſa portulaca cocta in po
ſca, comeſta. Conuenit etiã plantago, & rubi fructus ac fo-
lia, & radicis althææ decoctum, hippuris ex aqua aut vino
pota, & ſuccus ipſius. mori immaturus fructus ſiccatus: &
hoc magis rubi mora ſimiliter ſiccata. Siccant etiam flu-
xiones per aluum oua aceto cocta & comeſta: melius autē
eſt ſi miſcueris ipſis aliqua ad dyſenteriam commoda, &
in ſartagine fricta ad edendum dederis. Vtiliſſimum eſt D
ad hæc omphacium, rhus ruber, & ſuccus ipſius, malico-
rium, galla, vinacea, meſpila, myrti baccæ, corna, cochlea
rum integrarum vſtarum cinis. Compoſitum verò hoc:
Cochlearum cineris partes quatuor, gallarum partes duas,
piperis partem vnam: in puluillum redacta obſoniis in-
ſpergito, aut in aqua, aut vino albo bibēda dato. Genero-
ſe auxiliatur hoc dyſentericis quibus nõdum putredino-
ſum factum eſt vlcus: ſed & canum qui oſſa comederunt
ſtercus ſiccum, cum lacte per candentes ſilices immiſſos
feruefacto potum, magnopere prodeſt. Compoſita verò, E
paſtillus ex ſpina Ægyptia, & Philippi paſtillus, & qui fit
ex cornu ceruino, & qui ex ſeminibus, & trigonus: & ex
macere catapotia admiranda ſunt. Optimus eſt & hic, o-
pii, croci, licii Indici, acaciæ, rhois, thuris, gallæ, hypocy-
ſtidis, malicorii, myrrhæ, aloes: ſingulorum æquales por-
tiones aqua excipe, & obolos tres præbe. ALIVD.
Rhois drach. octo, gallæ, malicorii, ſingulorũ drach qua-
tuor, dato cochlearium vnum ex vino. ALIVD. Rhois
drach. 8, gallæ, acaciæ, gũmi, ſingulorũ drac. 2: opii drach.
1. dato drach. vnam, in vino diluto. Eclegma verò ip- F
ſis conuenit hoc: Myrti nigræ baccarum ſextarius vnus,
rhois Syriaci ſextarius vnus, palmularum Thebaicarum
lib. duæ, carnis malorũ Cydoniorum libra vna, mala Pu-
nica acida cum ipſis corticibus decem. Vini adſtringētis
ſextarios duodecim coquito ad tertias, & excolato, ac in-
iicito mellis lib. ſex, & ad ſpiſſitudinem coquito, ac delin-
genda dato. Manifeſtum verò eſt quòd etiam catapla-
ſmata ex adſtringentibus erũt, quorum materiam habes.
Infuſa autem per clyſterem dyſentericis commodãt, pro-
pter teneſmos vexantes, ſuccus oryzæ, aut alicæ, aut alicu- G
ius huiuſcemodi cum adipe caprino aut hircino, & quæ
in capite de teneſmo relata ſunt. Si verò ſanguis deſtillat,
infundatur ſuccus polygoni, aut plantaginis, cum acacia,
aut hypocyſtide, aut tali quopiam. At ſi res vrgeat, etiam
ex ſanguinem ſiſtentibus aliquod infundatur, velut eſt ci
nis lanarum ſuccidarum, aut ſpongiæ nouæ, pice liquida,
aut ſanguine bubulo, aut alumine liquido, aut ſtercoris a-
ſinini ſucco imbutæ, & vſtæ. Sed & Andronis paſtillus bo
num medicamentum eſt, & Muſæ inſcriptus, & conſimi-
les. Sed & ſubdititia collyria ex efficaciſſimis exiſtunt, ma
ximè in quibus etiam dolores circa excretionem fiunt. H
Vlcere verò depaſcente circa inteſtina conſiſtente, quod
& fœtore & putredine eorum quæ excernuntur cogno-
ſcimus, & quòd non ſtatim ab initio, ſed poſt tempus fiat,
cruſtam inducentibus infuſis vtemur: velut ſunt paſtilli
Fauſtini appellati, & qui ex charta fit, & bithynus, & thio-
nius, & qui ex ſubere paratur, per lenticulæ aut alicuius ex
adſtringentibus decoctum, per clyſterem infuſi. Sed &
hoc infuſum ex iis eſt quorum multam experientiam fe
ci: Omphacitidis vſtæ, (eſt autē cauum illud ex quo quer-
cina glans enaſcitur, quo coriarii vtuntur) auripigmenti,
ſymphyti, rhois Syriaci, ſingulorũ æquales portiones. De
his contuſis cochlearia duo excipe ſucco oryzæ, aut ſuc-
co anchuſæ, quæ ſpinoſum & latum ac nigrum folium ha
ber, quam chœroſpelethron, *id eſt iugerum porcinum*, vo-
cant: & candido ouorum: ita vt de ſingulis ex æquo ſextan
tem aut quadrantem accipias: & per clyſterem immitte.
Epithemata verò faciunt quæ ad cœliacos relata ſunt. Sed
& ventris illitiones, quæ adſtringentem ac ſiccantem ma
teriam habent, cum aliquo ex glutinoſis, gummi, thure,
glutine, polline, in iis quæ cataplaſmatis ſimiles ſunt lo-
cum habeant. Cibus iis ab initio ſit lac ouis permixtum,
deinde ex frumentaceis ſorbitiones, per ſe & cum lacte
coctæ. Ipſum quoque lac moderatè coctum optimum eſt.
Olerum vſus non eſt neceſſarius: attamen guſtanda den-
tur, ſeris cocta, intybus, & plantago, & braſſica bis coctæ:
& ex fructibus adſtringentes, carnibus ipſorum ſputo re-
iectis, aut iis quæ alias inteſtina exaſperare poſſunt. Si ve-
rò multa fuerit calida intemperies, etiam intybus crudus
detur, & aquam frigidam ſorbeant. Reliquus verò potus
ſit aqua pluuialis. Languente verò ſtomacho, etiam vinũ,
poſtea verò etiam de volucribus ſicciores & concoctu fa-
ciles ſumant, & balneis vtantur dulcibus. Si verò ab ipſis
fluxione infeſtentur, ſpongiam magnam, aut panis ſiligi-
nei micas, vino Aſcalonite aut aliquo adſtringente cali-
do imbutas per totum ſuperiorē ventrem imponito, de-
ligato, atque ſic lauare iubeto.

DE COLICA AFFECTIONE, Cap. XLIII.

Colon, quod craſſi inteſtini pars eſt, exortum quidem
à dextera lateris mollitudine habet, fertur autem ad
ſiniſtram inſtar cinguli: verùm dolores huic grauiſſimi
fiunt, ob plures cauſas. Aut enim ob craſſũ ac pituitoſum
humorē intra tunicas ipſius interclusum, aut ob ſpiritum
craſſum ac flatuoſum qui tranſitũ non habet, aut ob inte-
ſtini inflammationem, aut ob acres ac mordaces humo-
res. Qui igitur ob craſſum ac pituitoſum humorem do-
lent, his dolor per totum abdomen in profundo ſentitur,
maximè circa coli ſitum, doloris ſenſu velut a terebellæ
perforatione contingente. Tormina autem hos vexant,
& ructus, & nauſeæ, & vomitus omnigeni, maximè pitui-
tæ: & venter ipſis ſiſtitur adeò grauiter vt neque flatus
pertranſeat: excretum verò quandoque ſtercus bubulo ſi-
mile videtur, leue, & flatu plenum. Præcedit in his maxi-
mè frigidorum ac craſſi ſucci eduliorum aſſidua inge-
ſtio, repletióque ac cruditas, & ocium, & quæ his conſona
ſunt. Iis autem qui ob ſpiritum flatuoſum dolent, tenſio-
nis magis ſenſus contingit: qui verò ob inflammationē,
feruoris in loco ſenſum percipiunt, & febris adeſt non in-
generoſa, ſuppreſſióque ſtercoris & vrinarum, & pulſus
vexat circa ventrem, & ſitis ac ardor hos infeſtat, & nau-
ſeæ, & bilis magis vomitus, nihil alleuantes: & in ſumma,
grauiſſima hæc eſt ex colicis affectionibus, tranſitionem
ad voluulum minans. At ob acres ac mordaces humores
dolentibus, quemadmodum etiam iis qui ob inflamma-
tionem, ardor & ſitis & vigiliæ adſunt. Febriunt autem
omnino, aut minus quàm illi, & acre lotium emittunt, &
bilioſa egerunt, & ſæpe in alui egeſtione magis dolent, &
calidiorum eduliorum ac potuum ingeſtione magis exa-
cerbantur. Dolores igitur ob frigidos & viſcoſos ac
craſſos humores ſanare conuenit, non vehementer ca-
lefaciendo. nam à calfacientibus multum diffundun-
tur, & magis inflantur tales humores. Conuenit igi-
tur ipſos ſecare ac cõcoquere per ea quæ flatus diſcutiũt,
& attenuant, ac ſiccant, citra vehementem caliditatem, ab
initio morbi. Stercoribus igitur ex ventre per conueni-
entia infuſa prius eductis, infundendum eſt oleum in
quo coctum eſt cuminum, aut ruta cum adipe anſerino,

aut gallinaceo, aut radicum cucumeris ſylueſtris decoctum,cum myrrhæ drach.vna, & melle,ac oleo. Sed & oleo ſæpe communi infuſo,pituita vitrea coexcreta ſtatim dolorem ſedauit.Si verò ob doloris vehementiam,etiam infuſum retineant, glandula indatur ex melle, cumino, nitro,rutæ ſemine ſicco: aut braſſicæ caulis probè deraſus,& muria maceratus,aut braſſicæ cinis melle ſubactus, aut colocynthis trita cum melle & nitro ac cumino.Sint autem glandulæ digitorum ſex,quò muſculum adſtrictorium tranſgrediantur.Illinatur etiam ſedes cyclamini ſucco,cum melle & nitro, aut centaurio cum melle & nitro. Dolore perſeuerante,ſupra relata infundatur reſinæ terebinthinæ vncia vna, aut opopanacis drach.vna, aut galbani drach.quatuor,bituminis tantundem,cum nitri drachma vna & aquæ vncia vna, & olei rutacei quincunce, aut amplius.Irrigationes autem partibus dolentibus adhibeantur ex oleo rutaceo,aut anethino,aut Sicyonio. Cataplaſma fit ex medicamento triſpermo,cum cumino, baccis lauri,apii ſemine. Epithemata ſint, & quod ex ſeminibus conſtat, & quod ex baccis lauri, & quod ex meliloto paratur,& polyarchium: inſideant autem in decocto fœnigræci,althææ,chamæmeli,artemiſiæ,anethi,lauri,& ſimilium. Sed & in oleum calidum, aut aquam & oleum demittendi ſunt. Potiones ſint abſinthium & cuminum, æquis portionibus: aut panax cum aqua, aut caſtorium & aniſum,aut piperis drach.vna,cum aceto mulſo. Dolore verò non remittente, medicamentum ex tribus piperis generibus bibendum detur,aut theriace:ſed & ſinapiſmo & dropace vtendum eſt in remiſſionibus & balneis naturalibus. A balneis autem aquæ potabilis abſtineant, niſi ob doloris afflictionem cogantur: quando ſanè præimmiſſo aliquo ex relatis medicamentis lauare oportet,& iubere vt calorem admittant intra feruidos parietes,inſperſis quibuſdam nitroſis ſmegmatis.Si verò dolor vehemēs eſt, etiam moderatè mitigantibus vtendum eſt: velut eſt paſtillus ex caſtorio,tum infuſus,tum potus,& medicamēta eiuſdem generis. Nam vehementia ſtupefactoria vitanda ſunt, vt quæ ad breue quidem tempus mitigent, diuturniorem autem affectionem faciant,eo quòd materiam craſſefaciunt,& inteſtini meatus denſant. Attenuata verò iam pituita, per hieram amaram ipſos purgamus, aut per hæc catapotia: Aloes,euphorbii, grani Cnidii puri,ſcammoniæ, ſingulorum æquales partes. Dantur huic ſcrupuli duo. Victus autem calidior ac ſiccior his conuenit, vt qui ab initio à cibo abſtinent, poſtea verò etiam acrium eſum aſſumunt. Porrum igitur his dandum eſt coctum cum condito,& apium, & aſparagus paluſtris, alliū crudum, maximè iis qui hæc non moleſtè admittunt: & ipſum conditum bibant,& panem ex ipſo accipiant.Poſt ea verò etiam reliqui boni ſucci & concoctu faciles cibi ipſis dentur,ita vt vitent repletionem & cruditatem. At ſi fuerit ſpiritus flatuoſus qui dolorem efficit, poſt infuſa & potiones flatus diſcutientes,etiam cucurbitæ maximæ leues,ignitæ,per totum ſuperiorem ventrem affixæ,ad curationem ſæpe ſuffecerunt. Si verò inflāmatio in inteſtino ſit, venam in cubiti flexura ſecabimus: &,ſi vrinæ difficultas inualeſcat, etiam eam quæ ad malleolum eſt ſecabimus:& relatis auxiliis vtemur, exceptis acribus ac vehementer purgantibus.Verùm mitigantibus magis infuſis,& cataplaſmatis,& irrigationibus, & demiſſione in oleum vtemur,cucurbitáſque etiam his affigemus.Ceratum quoque ſuperiori ventri imponemus, quod habet ceræ quincuncem,olei chamæmelini ſextantem, roſacei ſextātem,farinæ fabaceæ vnciæ dimidiū, vitellos ouorū quinque,cum ſucco ſeminis lini trito. Victum autem tenuem & febricitantium ipſis conſtituimus vſque ad inflammationis ſolutionem. Quòd ſi ob acres & mordaces doleant humores, infundatur ipſis oleum in quo coctum eſt fœnumgræcum, aut althæa, cum ſimplici adipe recenti anſeris aut gallinæ,aut etiam ptiſſanæ ſuccus cum roſaceo,aut ſuccus ſeminis lini.Detur ipſis in potu amara ex aloe antidotus: & balneis vtantur aquarum dulcium: & cibis ſorbilibus ex alica, aut ptiſſana,piſcibúſq; petroſis: & in ſumma totus victus humidior ſit ac frigidior.Abſtineant autem ab acribus omnibus eduliis ac pharmacis,

A & ab irrigationum ac cataplaſmatum fomento, vinique potu,& præſertim veteris.Inualeſcente verò dolore,etiam ſenſum ſtupefacientibus vtendum eſt. Minimè enim præ aliis has affectiones lædunt,vt quæ tenues & mordaces humores craſſefaciant, & moderatè perfrigerent. Porro arbitror etiam eam quæ nūc inualuit colicam affectionem, ex talibus humoribus generatam eſſe,quæ ab Italiæ quidem regionibus initium cepit, ſed & in aliis multis Romanæ reipublicæ locis graſſata eſt,peſtilenti quadam diſ- B tributione: in qua pleriſque ad morbum comitialem,aliis ad artuum reſolutionem,ſeruato ſenſu, quibuſdam ad ambo, delapſus contigit. Et qui quidem ad comitialem delapſi ſunt,plerique perierunt: qui verò ad reſolutionē, plerique ſeruati ſunt, velut in iudicatione cauſa tranſlata. Sic igitur ægrotantes medicus quidam in Italia curauit, incredibili quodam ac temerario frigefactorio victu cōſtituto. Lactucas enim ipſis exhibebat non coctas, frigefaciens ipſas, intybáque ſimiliter ſupra ſatietatem edenda,vuas item & mala,& piſces duræ carnis,omniáque te- C ſta intecta,& pedes bubulos,& bulbos, & ſimilia,non ſolùm potentia ſed & tactu frigida.Vinum verò rarò, aliquando tamen dabat, & frigida aqua miſcebat. Sed & frigidam aquam, aut etiam poſcam frigidam dabat, ab omni alio calido ac medio cibo abſtinens: & plurimos hoc modo præter omnem opinionem ſanauit, & ex his aliquos qui iam ad comitialem aut reſolutionem delabi cœpiſſent.

DE VOLVVLO, Cap. XLIIII.

QVVM acutiſſima & doloroſa affectio ſit voluulus, D habet quoddam ſymptoma periculo grauius: nam ſuperati miſerrima morte pereunt, ſtercus tandem per os reddentes. Cōflatur autem affectio ex cruditatibus & obturationibus, vbi corrupta permanſerint, & ex venenoſis medicamentis,& ex inteſtinorū ad ſcrotum delapſu,& ex inflammatione inteſtinorum, plerunque colica affectione malum auſpicata. Pueros igitur irrigationibus,cataplaſmatis,infuſis,glandulis, & fomentis, velut de colicis dictum eſt, curabimus: adoleſcentibus autem & in vigore conſtitutis, venam ſecabimus citra dilationem, repetita E ſanguinis detractione: ſinminus, cucurbitas affigemus per totum ſuperiorem ventrem multas & leues: ad dolentes verò partes,etiam cum ſcarificatione. Defricentur autem & conſtringantur ipſorum artus, & tunc efficaciora infuſa adhibeantur, & in oleum calidum demiſſiones, antidotique ac purgationes, & in ſumma, omnia ad colicos relata, exceptis iis quæ adhibentur ob acres ac mordaces humores colum dolentibus. Mirificè verò facit, etiamſi vomant, anethum coctum ac potum: poſt potum verò,pane in calidam aquam iniecto,ſtatim calida fruſta F edenda dato. Cibū verò non continentibus, rhoen & cuminū ſimul trita, in aceti mulſi cyathis ſex bibēda dato. At eos qui ex veneno accepto in voluulū inciderunt, ab aquæ calidæ potu ad vomitum cogere oportet:(habes autem omnium venenorum acceptorum notas libro quinto) deinde bibendum detur oleum calidum, aut iuſcula pinguia,vt rurſus vomant. Poſt aliquot dies etiam theriace detur. Perſeuerante verò obturatione, lacte ſciſſo cum modica ſcammonia, aut aloe, aut aliquo purgatorio aluū euacuato. Si verò ob delapſum inteſtini in ſcrotum affe- G ctio facta eſt, ſtatim ipſis ſurſum vergente figura reclinatis, delapſum inteſtinum ad inguen retrudemus, & ligamento hoc retinebimus.

DE RENVM AC VESICAE AFFEctionibus, Cap. XLV.

De calculo.

ORdinem hunc docendi perſequi nos cogit morborum cognatio. Commune enim eſt colicis, & lapidē in renibus habentibus, vt & ab initio aluus ſit adſtricta, H & vehementer doleant, & cibum faſtidiant,& non concoquant,& tormina habeant. Proprium verò colicis quidem,vt hæc omnia magis intenta fiant: nephriticis verò, minus: & quòd colicis circa dexteram lateris mollitudinem magis ſint dolores,& aſcendant ad ſtomachū vſque, & hepar ac ſplenē: & quòd ſtercus penitus ſit ſuppreſſum,

A vt neque flatus penetrent,& ſi ad neceſſitatem ipſum excernant, quòd flatuoſum ſit, ſimiliter velut bubulum : & quòd aliquando pituita vitrea excernatur,& vrina copioſior ac pituitoſa reddatur. Nephriticis autem dolor circa ipſos renes firmatus eſt grauis, inſtar pali impacti:& teſtē è directo dolent, & torpor femoris è directo fit, raróque ſua ſponte aluus excernit omnino autem infuſis per clyſterē immiſſis, flatus & ſtercus bilioſus, vrinæ verò paucæ & arenoſæ magis reddūtur,& meatus vrinarius eſt adſtrictus. Hæc ſunt calculorum in renibus ſigna, quæ in viris perfectis magis fiunt : B at calculorum in veſica coactio, pueris magis fieri ſolet. Notæ horum ſunt, cruda & ſubalbida vrina cum arenoſa ſubſidentia. Fricant aſſiduè, ac contrectant pudendum,& arrigunt,& aſſiduè ad vrinā reddendam vrgentur,& vrinæ ſtillicidium habēt. Materialis igitur calculorum generationis cauſa eſt craſſus ac terreus humor : efficiens verò, feruida renum aut veſicæ caliditas. Cæterùm ad renes, atterentibus calculos, & ſecantibus medicamentis vtendum eſt, abſque hoc vt manifeſtè calfaciant. Talia autem ſunt, aſparagorum regiorum radix,& rubi radix,& vitrum vſtum, & graminis radix, C & adiantum, & bdellium, radicis lauri cortex, althææ ſemen, cicer nigrum arietinum, lapides ſpongiarum, acetum ſcilliticum, phu, meon, aſarum, carpeſia, ſaxifraga, ſion & comeſtum & potum, cardui radix, eryſimō,& prionitis. Balneis etiam aſſiduè vtantur,& poſt balneum ſtatim aliqua ex relatis bibant: irrigationibus quoque & cataplaſmatis, & fomentis ac inſeſſibus laxatoriis ac mitigatoriis vtēdū eſt, ex colicis ipſa trāſferēdo. Cōpoſitæ potiones ſunt: Rutæ ſylueſtris, maluæ ſylueſtris, & apii radices: coquito in vino, & expreſſum liquorē aqua tēperato, D & cyathos 2 bibēdos dato. Inſperſile verò hoc eſt: Fructus balſami, lapidis ſpongiarum, pulegii ſicci, ſeminis maluæ agreſtis, ſingulorum æquas portiones contundito, & cochlearium vnū cum vini diluti cyathis duobus dato. Sed & ſiccatus ſanguis hircinus,& cicadæ ſiccæ ſine alis ac pedibus., & lapis Iudaicus ſiue tecolithos ex vino mulſo, in calido balnei ſolio dentur, & quæ ex ipſis parantur compoſita medicamenta, & poſca nephritica, & condita ad hoc compoſita: Quin & troglodytes laudatiſſimum auxilium exiſtit. eſt autem auicula ſiue paſſerculus omniū vo E lucrium minimus, ſolo regulo excepto. Nam vt paruus ſit, illo tamen ſolo maior eſt,& ipſi ſimilis, colore inter cinereum & cum virore pallidum, tenui roſtro præditus, in parietibus maximè ac ſepibus degens. Hic totus ſale ſeruatus, & crudus aſſiduè comeſtus, & calculos natos per vrinam expellit, & de cætero generari vetat. Sed & vſti totius viuentis vnà cum pennis cinis, totus per ſe, & cum pipere & folio modico, ex vino mulſo potus, idem efficere ſolet. Cæterùm ad dolorum acumen,& vigilias, antidotus Sotira & Philonis, bona ſunt pharmaca. F Venæ quoque ſectio adhibita, ſæpe dolorem leuat, velocem lapidis excretionem faciens. Præſeruantia verò à calculi generatione ſint primùm boni ſucci,& moderatus cibus, & exercitia: deinde à leguminum omnis generis, & à frumentaceorum aſſiduo vſu prohibeantur, & à caſeo ac lacte, & obſoniis quæ ex ipſo parantur. A vino item nigro, & carnium multitudine,& in ſumma, ab omnibus craſſi ſucci cibis abſtineant, & à valde calidis & acribus, hydrogaris, inquam, ac conditis, & ſimilibus. Hæc enim non ſolùm nondum generatos lapides concreſcere prohibent, G ſed etiam iam generatos atterere & excernere ſolent. Bibant autem acetum mulſum cum aliquo ex ſimplicioribus vrinam cientibus, adianti, apii, graminis decocto: & poſt balneum ieiuni, ante vinum, aquam temperatam bibant: & in medio prandio frigidam inſuper ſorbeant, ſi nihil prohibeat. Si vitiatorum humorum copiam ſimul ſentiant, per venæ ſectionem aut purgationem euacuentur. Omnium verò optimum eſt ad præſeruandos calculos, poſt balneum, priuſquam vinum aut alium cibum capiāt, aquam temperatā bibere. Porro veſicæ calculos in pue- H ris, fortioribus auxiliis conficies, quæ ex relatis deliges. Nimium verò aucto lapide, aut etiam iuxta veſicæ collum obturato, catheteris inſtrumento, aut etiā lapidis exſectione vtendum eſt, velut in chirurgia dicetur.

De inflammatione.

Si renum aut veſicæ inflammatio fuerit, quæ & ex feruore loci cum grauitate & dolore cognoſcitur : & quòd febriunt, & mente mouentur,& vomunt bilioſa meraca,& meiere non poſſunt,& præſertim veſica inflammata, vena ſtatim ſecetur. Et mitigatoriæ irrigationes, ac cataplaſmata ex ruta & anetho, & fœnogræco, & althææ radice, adhibeantur: & per clyſteres infuſa ex oleo, papauere, & adipe anſerino. In veſica autem & opii obolus dimidius, cum myrrha & croco & oleo, in ſedem immittatur. Aqua etiam mulſa ipſis præbibenda detur, ita vt abſtineant à fortibus vrinam cientibus,& multo potu: præterquam ſi acris & bilioſus humor in ipſis redundet: tunc enim & multo potu vtendum eſt,& aceruatim, ex aliquo vrinam cientium citra mordacitatem. Bibant item de ſeminis lini partibus duabus, amyli parte vna, cochlearium vnum ex aqua: cucumeris quoque ac peponis ſemen accipiant. Si verò feruoris ſenſum circa renes percipiant, linteola ipſis iniiciantur ex vino & roſaceo, aut aqua, & roſaceo, aut melino, aut ceratum ex cera,& roſaceo, & chamæmelino, aut melino, & vitellis ouorum compoſitum, cum modico aceto aut polygoni ſucco. Poſtea verò etiam emplaſtro ex ſuccis cum chamæmelino vtēdum eſt. Abſtinēdum autem à valde calidis, propter mutationem in pus,& à valde frigidis. nam ab his renes facilè in ſcirrum indurantur. A balneis quoque inflammatione inſtante abſtineant,& victu febricitantium & inflammationem arcente vtantur.

De abſceſſu & vlceratione vrinariarum partium.

Dolores circa laterum mollitudines, & horrores inæquales, & febres inordinatæ, abſceſſum in renibus ſignificant: verùm circa veſicam abſceſſum, ſupra relata indicat etiam dolor circa locum. Affectum autem renem comperies ex eo quòd in ſanum latus decumbens homo, ex oppoſito dolet, velut rene dependente: in quibus inſeſſibus ex aqua & oleo vtendum eſt, & cataplaſmatis ex polline, oleo, ac reſina, aut ex erui farina cum melle: aut ex naſturtio, aut fimo columbino, cum caricis. At verò pus per vrinas excretum, abſceſſus ruptionem & vlcus in parte eſſe indicat. Quandoquidem verò etiam abſque abſceſſu partes vrinariæ vlcerantur, ob vaſis ruptionem, aut corroſionem ex materia acri, aut ex lapidis deraſione, diſtinguenda eſt vlceratio in renibus ab ea quæ in veſica eſt, aut iuxta vrinarios meatus, hoc modo: Renibus exulceratis circa lumbos dolent cum grauitate, & citra impedimentum vrinam emittunt, & pus vrinis admixtum reperitur, carnoſis particulis in ipſis innatantibus. Veſicà verò vlcerata, pectinem & imum ventrem vehementer dolent, & ægrè vrinam eiiciunt, & pus poſt mictionem deorſum ſubſidet, & ſquamæ in ipſo graueolentes aut laminoſæ feruntur: furfuraceæ verò ſubſidentiæ ſcabioſam eſſe veſicam ſignificāt. At meatibus vrinariis vlceratis, & puris admixtio medio quodam modo ſe habet,& pilis ſimilia magis in vrinis ferūtur, & dolor in medio loco inter renem ac veſicam fit. Si verò pus aut ſanguis excernatur, etiam citra vrinarum emiſſionem, nullius relatorum ſed pudendi vlceratio indicatur. Qui igitur partes vrinarias exulceratas habēt, aquam mulſam aut fœnigræci decoctum præbibant cum melle, aut cucumeris ſemen cum paſſo. Qui verò pus mingunt, eis detur Armeniaca bolus, aut ferularum vſtarum cinis, quantum tribus digitis prehendi poteſt, cum paſſo. Lactis quoque potus magnopere his prodeſt. Compoſita verò hæc: Seminis lini, ſeminis cucumeris, tragacanthæ, ſingulorum drachmas duas in paſtillos efforma. ALIVD. Nucis pineæ nucleos viginti, ſeminis cucumeris ſatiui grana 40, amyli drachmā vnā: excipe duabus heminis decocti nardi ac ſeminis apii. Archigenes autem in epiſtola ad Atticum, ad vrinæ difficultatem vrgentem ſe accepiſſe ait, papaueris albi toſti drach. vnam, inſperſam in decoctum iunci rotundi odorati, aut calami, aut glycyrrhizæ. Vlceroſos autē dolores eximit hoc: Seminis cucumeris purgati grana triginta, nucleos pineos duodecim, amygdalas amaras dealbatas trigintaquinque, croci quantū ad colorem ſatis

eſt: ieiunus accipiat quotidie cum lacte, aut vino protropo. Mitius autem fiet ſi pro nucleis pineis maluæ ſemen pari menſura accipiat: ſanare verò poteſt, inquit, vlcerationes in veſica cyphi, & cyphiformes antidoti. Ego verò in vetuſtioribus hoc vtens, non opus habui variegatiore: Chamædryos, chamæpityos, ſingulorum drach. vigintiquatuor: aſari, piperis albi, ſingulorum drach. ſeptem: cinnamomi drach. vnā: leniſſimè quantum eius fieri poteſt triti cochlearia duo præbeo, ex Cretico paſſo. Si verò febriat, aquæ cyathos tres. Quòd ſi morſus vlceroſus adſit, etiam amyli cochlearia duo, & ſeminis cucumeris grana quindecim adiiciens, quod expeto aſſequor. Atque hæc ex Archigene. Sed & ex phyſalide medicamenta, & antidotus ex ſemine maluæ, & ex bellariis conſtans antidotus, commoda eſt. Ad intercapedinem ani ac ſcroti, & ad pectinem imponantur cerata ex œſypo loto, butyro, adipe anſerino, ac ſtyrace. In veſicam verò infundatur per paruum clyſterem aqua mulſa aquoſiſſima, aut lac cū pauciſſimo melle, aut cum cucumeris ſemine, aut oui candidum cum pompholyge, aut aliquo ex relatis medicamentis. Vlcere verò paſcendo proſerpente, paſtillus ex charta immittatur, aut bithynus, & cataplaſma ex palmulis, vua paſſa, cū galla, acacia, hypocyſtide, alumine, imponatur.

De ſanguinis ex renibus eruptione.

Renes debiles ſæpe vrinam retinere non poſſunt, ſed ampliores exiſtentes, aliquid ſanguinis ex vena emittunt, ſimúlque alias quaſdam craſſitudines. Erumpit etiā ſanguis ſæpe ex renibus per circuitum, quemadmodum in hæmorrhoidibus: euacuati verò alleuantur. In his nihil citò interturbare oportet ſi ſanguis rurſus ſiſtatur: ſi verò perſeueret, vena in cubito ſecetur, & medicamenta ad ſanguinem ſpuentes, & alias ſanguinis eruptiones, deſtinata, etiam ad renes ac veſicam, vnde ſanguis erumpit, in vſum aſſumantur. Maximè verò ſymphyti radix, & tragacantha vino macerata ipſis detur, & polygoni ac plantaginis ſuccus cum poſca, aut amygdalæ amaræ cum paſſo: aut hoc, Aluminis ſciſſi drach. vnā, tragacanthæ drach. duas, gūmi obolos quinque: excipe paſſo. Imponatur autem cruda ordeacea farina cum poſca & roſaceo, aut cataplaſma ex palmulis, & pane ſiligineo, cum acacia, aut hypocyſtide, coctis in vino adſtringente, aut poſca. At ſanguine ex veſica erumpente, etiam cucurbitis ad laterum mollitudines ac coxas affixis vtemur. Dignoſcitur autem affecta pars, dolore circa locum, aut quòd admixtus eſt vrinæ ſanguis, aut non, velut de pure dictū eſt. Si verò grumoſus factus eſt ſanguis in veſica, cognoſces quidem hoc ex eo quòd aceruatim ſuppreſſa eſt vrina poſt ſanguinis mictionem, & quòd vibices quidam ſanguinis (velut par eſt) exeūt, aut cruentæ humiditates. Dato autem artemiſiæ decoctum bibendum, & elichryſi, aut conyzæ, aut raphani ſemen, aut ſilphii ſuccum, aut cyrenaicum, aut apii ſuccum, ſingula aceto diluta: aut leporis coagulum, aut hinnuli, aut hœdi, in aceto mulſo: aut lixiuium cum oleo. & foris ſpōgia muria aut lixiuio calido imbuta imponatur. Si verò non ſoluatur, intercapedo ani ac ſcroti ſecetur, veluti in calculoſis, & grumis ſanguinis ablatis, congrua curatio adhibeatur.

De duritia renum.

Quæ verò duritiés circa renes fiunt, dolores quidē non amplius exhibent, verùm videntur ipſis velut ex laterum mollitudinibus pendere. Et coxæ quidē ipſis ſtupore torpent: pedum verò impotentes ſunt: mingunt pauca. toto verò corporis habitu ſimiles ſunt iis qui aqua intercutē laborant. Hos igitur mollire oportet ceratis, & malagmatis, frictionibúſque ac fomentis: & vrinam cientia exhibere, & ventrem infuſo per clyſterem ſubluere.

De diabete.

Diabetes, velox eſt eorū que bibuntur tranſitus, vt quæ talia minguntur qualia pota ſunt. Quapropter etiam immodicè ſitiūt, vnde & dipſacos appellata eſt affectio quæ conflatur vbi debilis eſt facultas retentrix renum, fortis autem magis attractrix, quæ totum corpus humore priuat ob immodicam caliditatem. Aduerſus hanc igitur inſtantes, cibos plures & ægrè commutabiles, & non adeò humectos dabimus, velut eſt alica cum roſato, aut rhodomelo, aut hydromelo, aut vino non vetere, aut aliàs calido aliquo: ex oleribus intyba, ſeridem, lactucas. Ex piſcibus petroſos: & pedes ac vuluas ſuillas, pira, item ac poma, & mala Punica. Bibant autem frigidam: præbibant etiam polygoni ſuccum, & helenium in vino nigro, & palmularum ac myrti baccarum cremorem. Cataplaſma adhibeatur præcordio ac renibus, ex polenta in aceto & roſaceo: item ex foliis vitis, cotyledone, helxine ac portulaca. Sudores ipſis excitentur, & vomitus, ex aquæ frigidæ potu: & ab omnibus vrinam cientibus abſtineant. Neque abſurdum eſt ab initio venam ſecare.

De vrinæ ſtillicidio, eiúſque reddendæ difficultate.

Si neque inflāmatio, neque calculus, neque aliud quicquam ex relatis adeſt, & acris fuerit vrina, & totus habitus, aut etiam reliqua ſigna bilem oſtendunt, ob hanc ſanè aut vrinæ difficultas, aut eius ſtillicidium conſiſtit: & oportet alterantibus ac temperantibus hanc vti, ptiſſanæ ſucco, piſcibus, balneis, & victu congruo, ita vt ab acribus abſtineamus, & à vino, ac exercitiis, & ab iracundia, & tarda cibi acceptione. Si verò vrinarum tenuitas, & albedo, ac reliqua ſigna frigidam indicant intemperiem, vinum calidum conueniet, & condita, & vrinam cientia medicamenta ac cibi, & inſeſſus calidiores. Si verò ſupra albedinem etiam craſſiores appareant vrinæ, pituitoſum humorem eſſe opinandum eſt qui veſicæ collum obturauit: & oportet aceto mulſo vti. & hyſſopo, ac pulegio, aut origano, aut thymo, aut ſilphio, coctis in aqua mulſa, & irrigationibus calidioribus. Siue autem humor craſſus, ſiue lapis, ſiue grumus, aut eiuſmodi quiddam obſtructionem induxit, & vrinarum tranſitū impedit, catheterem adhibere oportet, ſi non inflammatio partis adſit. At verò vrinæ in febribus difficultatem ſanat irrigatio ex rutaceo, aut anethino, aut veteri oleo. Si adſtricta ſit aluus, fœnigræci aut maluæ decoctum infundatur: inſideántque etiam hi in aquam & oleum, aut in decoctum quoddam ex relatis ſpeciebus cum oleo. Ceratum verò ipſis conuenerit hoc: Maluæ ſylueſtris radices in oleo Sicyonio cum modica aqua coquuntur, donec torrefiāt, & ipſæ quidem abiiciuntur: ad oleum verò admiſcetur rutæ ſuccus quarta parte, & ceræ, & caſtorii quod ſatis eſt. De reſoluta veſica, ad quam aliquando vrinæ difficultas, aliquando inuoluntaria vrinæ excretio ſequitur, in tractatione de reſolutione antea dictum eſt.

De permingentibus ſtratum.

Laxatio muſculi circa veſicæ collum, hāc affectionem inducit: quapropter pueris maximè contingere ſolet. In communi igitur corroborantibus quammaximè vtendū eſt, velut vinum ac oleum calidum eſt, ac conſimilia, ita vt vitemus vehementer frigefacientia, magis verò concalefaciamus ipſos, quantum eius fieri poteſt. nam perfrigeratio velut reſolutionis imaginem repræſentat. Naturaliter autem hæc efficacia ſunt: Galli guttur vſtum ieiuno bibendum dato ex aqua calida, aut leucanthemi flores ſimiliter, aut leporis teſtem deraſum in vinum odoratum bibendum dato, aut calamintham & myrrham ante cœnam bibēdas dato, au rutæ ſylueſtris ſemen toſtum bibendum dato ad triduum: illinatur etiam pudendum ipſius Cimolia terra cum ſucco perdiciadis.

DE HEPATIS AFFECTIONIBVS, Cap. XLVI.

QVVM varias ſuſtineat hepar affectiones, (nā & debilitate, & inflammatione, & igne ſacro, & induratis ſciris, & abſceſſibus, & vlceribus, & obturationibus corripitur) primùm de debilitate ipſius dicendum eſt, à qua propriè hepaticos vocare affectos ſolent. Si igitur in ſuccum quidem commutata, verùm liquidiora euacuentur alui excrementa, diſtributione ad hepar defectuoſius aut omnino non contingente, ſi ab affectione immunis eſt venter, attractricem hepatis facultatem debilem eſſe opinandum eſt: ſi verò ſimilia loturæ carniū recens mactatarum, alteratricem & ſanguificatricem appellatam. At ſi ob calidam debile fuerit intemperiem,

temporis progreſſu recrementum fæculentius apparet, & valde graueolens,& bilis abunde colorata craſſa. Iam verò etiam eſſentia hepatis cum ipſa colliqueſcente, & totũ corpus colliqueſcit,& febriunt,& cibũ faſtidiunt, & bilẽ vomũt: ſi verò frigida intẽperies eſt,neque aſſiduæ neq; multæ excretiones fiunt. Diuturna enim eſt affectio,& per aliquos dies venter magis aceruatim erumpet: verùm minus graueolentia erunt excrementa,velut limus ſanguinis craſſi propinquus atræ bili. Quin & plures & variegatiores colores,frigidã intemperiẽ indicant,& febris ipſis lãguida apparet,& facies collapſa,& magis cibos appetunt. Vtra verò harum intẽperierum fuerit, ſi ſicca fuerit ipſi adiuncta,ſicciora apparent excrementa, & ſitiunt magis: ſi verò humida, liquidiora ac plura, & minus ſitiunt. porro ſi inflammatum eſt hepar, dolor in cõmuni omnibus adeſt in dextro præcordio, tranſiens ſurſum ad clauiculã vſque,deorſum ad ſpurias vſque coſtas,& febris acuta, & tuſſes ſiccæ,& ſitis,& cibi inappetentia, & ſpirandi difficultas,& lingua primùm quidẽ rubicunda apparet,poſtea verò nigra,vomuntque bilẽ,& aluus ſuppreſſa eſt. Quũ autem cõſimilia quodãmodo ſint ſigna etiã in pleuriticis, differentiã ipſorũ in capite de pleuritide diximus. At ſi eryſipelas *ſiue ignis ſacer* conſtiterit in hepate, & inflãmationis ardor extenditur,& exuruntur,& marcor ſuccedit. Priuatim verò ſimis hepatis partibus inflãmatis, nauſeæ, vomitus,ciborum auerſationes,flãmei ardores, & animi deliquia intenduntur & ſæpe perſtrigerantur vt aquæ præterfuſiones hinc initium ſumant: gibbis verò ipſius inflãmatis,ad reliqua relata etiam tumor manifeſtus certa deſcriptione ad viſum ac tactum expoſitus adeſt. Atque hæc quidem ſi vehemens & magna eſt inflãmatio: ſi verò obſcura fuerit, iubebimus ægrum valde reſpirare. Et ſi circa dextrum præcordium dolere ſe dixerit, moderatã hepatis inflãmationem eſſe cenſendum eſt. ſi verò iuxta incũbentium muſculorũ ſitum oblõgus inflãmationis tumor appareat, nullo ex relatis præſente, illos ipſos inflãmatos eſſe cognoſcimus. Grauitatis autẽ cum diſtentione ac dolore ſenſus in dextro præcordio,citra tumorem ac febrẽ, obturationem venarũ ſignificat, qua parte venæ in porta & ſimis hepatis partibus, cum his quæ in gibbis ſunt cõmittũtur. Proinde ſi in abſceſſum inflãmatio vertatur,& dolor, & diſtentio ipſis augetur,& rigores præter rationẽ accedunt, & in ſiniſtrũ latus decũbere nõ poſſunt,hepate magis dolentes. Rupto autẽ abſceſſu,aut per vrinas,aut per vẽtrem aceruata puris excretio contingit. Si verò ad ſcirrhi durum affectionẽ tumor trãſmutetur,dolores quidem minuuntur, tumor autem cum duritia manifeſtus eſt. corpora verò circumſita attenuantur. Progreſſu verò temporis difficilis fit cognitio: nam aqua inter cutem accedit, & totum præcordium ab humiditate cõtegitur. Ad calidã igitur hepatis intemperiẽ vtendũ eſt perfrigerantibus ac corroborantibus viſcus moderatè, qualis eſt ſeris & cichorium,quandoque crudum comeſtũ,quãdoque coctũ cum coriandro. Decoctum itẽ ipſius potum,& ſuccus, & ipſum adeò ſiccũ aquæ mulſæ inſperſum,& ad calidas & ad frigidas hepatis intemperies facit. Intybum autẽ troximum appellatũ,& ſonchus ex cõſimilibus ſunt. Facit & citrii ſucci cyathus ex aqua mulſa,& filicis ſuccus ſimiliter. Si verò etiã cum moderata obturatione intemperies fiat, cum vino aliquo tenui & vrinam ciente, illa dato. Catapotiũ verò ſumitur hoc: Cichorii drac. quatuor, radicis chamæpithyos drach. quatuor. Excipe melle cocto,& nucis Ponticæ magnitudine præbe, & aquã calidã inſuper ſorbeat: & ex opio ac hyoſcyami ſemine facta ipſis præbibenda dẽtur,& ipſa Philonis antidotus. In quibus autem calor intenditur,etiã roſaceũ optimũ aut melinum ipſis bibendum dato. Cibum verò ptiſſanæ ſuccũ, aut alicam cum hydroroſato accipiant, & panem ſimiliter ex aqua cum aliqua eiuſmodi iucunda potione. Et in ſumma, cibos moderatè perfrigerantes citra obturationem ſumant: à vino in totum abſtinentes, præterquam ſi ob aliam cauſam, velut eſt ſtomachi debilitas, vtantur,& tunc tenue quoddam, & parum aquæ ferens, aquoſum ipſis detur. Sed & ignem ſacrum in hepate ſimiliter curare oportet. At verò ſi frigida eſt intemperies, per con-

A traria procedendum eſt. Panis igitur ipſis cum vino detur, & bis aut ter cocta braſſica: caſtaneas item guſtent, & vuas paſſas, & de gallinis quod ſatis eſt, & vinum bibant. Præbibendum verò ipſis detur eupatorium,aut aſarum,& medicamentum ex pipere,& ex deſcriptis antea ad cœliacos ac dyſentericos commoda deligantur. At confectiones cyphiformes appellatæ ad calidas quidem intemperaturas omnino non conueniunt, niſi modicus quidam calor cum largiore humiditate fiat: verùm ad fri-
B gidas optima ſunt auxilia,& magis ſi cum humiditate aut obturatione hepatis fiant: ſi verò à craſſis ac viſcoſis humoribus obturatio fiat,myacantha,& maximè ipſius fructus detur,& radicis lauri cortex, & eupatorium ex aceto mulſo,aut lupinorum amarorum decocto,cum ruta & pipere. Facit & farina lupinorum pota, & radicis capparis partes duæ, coſti pars vna cum vino, & medicamentum ex cacano,ad craſſorum ac viſcoſorum humorum obturationes: iris item, & piſtaciorum fructus ac cortex, & marrubium,& amygdalæ amaræ, & paſtillus ex ipſis,dra-
C contii quoque ac ari radix, & agaricum, & acetum ſcilliticum,& acetum mulſum. Hepar autem lupi ſiccum tritum cochlearii menſura datum, omnibus hepatis affectionibus conducit, cum vino dulci: quin & Theodoretus antidotus optimum eſt medicamentum, & in obturationibus hepatis, & in ſcirrhis induratis,& in diuturnis inflammationibus,in colicis item,ac morbo regio: ſimiliter & picra ex aceto mulſo. Cibi porro his dandi ſunt calidiores,& ab obturatione liberantes,velut eſt porrum ex aceto mulſo,& paluſtris aſparagus, & capparis ſi-
D militer. Sed & reliqua obſonia cum aliquo ex calefacientibus ac aperiendi vim habentibus condimentis cocta. Et vinum ſit tenue ac vetus, ita vt craſſi ſucci omnia vitemus,& balnea aſſidua, & maximè poſt cibum. Diuturna verò euadente affectione, etiam venæ ſectionem ac purgationem aſſumemus,ſi nihil prohibeat. Inflammato verò hepate citra dilationem vena ſecetur de cubito dextero, & multus ſanguis detrahatur,viribus ſufficientibus. Forinſecus autem cataplaſma imponatur viſceri, ex farina ordeacea, fœnogræco, ſemine lini cum
E palmulis, aut malis cotoneis, & flore meliloti, & abſinthio,ac chamæmelino. In vniuerſum ita vt mollitoriis adſtringentia admiſceantur. Epithemata verò ſint, Nili,& odoratum, & Philagrianum, & Apollophanis, & ex melilotis,& tuſile,copton appellatum. Ad maximas autem inflammationes valde multæ experientiæ hoc eſt: Comæ abſinthii, nardi Celticæ, aſari, croci, ſingulorum vncia vna: iridis,myrrhæ,ſtyracis,bdelii, ammoniaci thymiamatis,ſingulorũ ſextãs: medullæ vitulinæ triẽs,cerati lentiſcini lib. 4. Dandũ etiã ipſis acetum mulſum, & ſim-
F plicia auxilia, velut eſt aſarum, nardus Celtica aut Indica,iuncus rotundus odoratus, petroſelinum. Et ventrem irritare oportet per vrticam & mercurialem, cocta in cibo accepta: in declinationibus etiam epithymum ac polypodiũ dentur in aqua mulſa: per clyſterẽ quoq; aluus euacuetur,in principio ex aqua mulſa infuſa cum ſale aut nitro: verùm declinatione contingente, miſce hyſſopum, aut origanum, aut Cnicum, aut centaurium, & colocynthidem: & in ſumma, ſimæ hepatis partes per ventrem, gibbæ per vrinas,expurgantur. Cibus verò his
G detur ptiſſanæ ſuccus, in quo apium coctum eſt. Quòd ſi inflammatio ſacri ignis ſpeciem præferat, curationem antea diximus. Si verò abſceſſus fiat, ruptionem eius adiuuabimus cataplaſmate ex triſpermo, cum reſina, manna thuris,pice, althææ radicibus, fimo columbino, ſtercore caprino. Præbibendum verò detur decoctum polii, fumariæ circa ſepes naſcentis ad tertias redactum. item thlapſis decoctum, aut cichorii, & radicis chamædryos. Ruptione autem facta aqua mulſa, & quæ ad vlceratos rhenes relata ſunt. Forinſecus emplaſtrum
H Mnaſææ, & reliqua mollitoria, & Iceſium imponatur, aut quod ex ſalicibus conſtat. At ſi in ſcirrhum induratum eſt hepar, modica curationis ſpes eſt, ad aquam inter cutem affectione tranſlabente, attamen ad mollitoria admiſcenda ſunt ammoniacum, bdellium, medullæ,& adipes,& quæ his parem vim habẽt. Bibenda ve-

x.iii.

rò dentur quæ ab obturatione liberāt, & extergunt ipſum A viſcus, velut eſt piper: vrinā cientia, & calculos atterentia: cū iis quæ paulo ante ad hepatis obturationē relata ſunt: ciborum quoque eſu conuenienter exhibito.

DE MALO HABITV, Cap. XLVII.

PRincipium affectionis hydropicorum, malum habitum vocare conſueuimus. Curare verò ipſum oportet venæ ſectione, ſi nihil prohibeat, partita ſanguinis detractione, ad tertium vſque ac quartum diem faciendo detractionem. Euacuandi autem maximè ſunt qui ob hæmorrhoidum aut menſium purgationis ſuppreſſionem, in affectionem collapſi ſunt: quemadmodum qui ob plenitudinem humorum, à venæ ſectione abſtinere debent. Omnino autem purgandi ſunt per hieram ex colocynthide. Victus tenuis ſit & reſiccatorius: & naturalium aquarū vſus aſſumatur, aluminoſarum ac nitroſarum magis, deinde ſulphurulentarum. Reliquum verò balneum ex longioribus interuallis aſſumant, & variis modis ſe exerceant, maximè per iatraliptas, *unctionis doctos medicos.* poſtea verò etiam veratro vtantur. Mirificè ipſis prodeſt & abſinthii præpotatio, & ſinapiſmi, & dropaces. Si verò ad hydropem affectio delabatur, ad hydropicorū curationem deducatur, iuxta modum qui refertur.

DE AQVA INTER CVTEM, Cap. XLVIII.

HEpate vehementer perfrigerato, quandoque primaria affectione, aut inflammato, aut in ſcirrhum indurato, aut alio quopiam modo affecto, quandoque per cōſenſum cū aliis partibꝰ ſanguificationis ſucceſſus nō contingit, & vocatur affectio Aqua ītercus. In qua aliquādo flatus copia cum pauciſſima humiditate coaceruatur, inter membranam peritonæum appellatā, ac inteſtina, adeò vt ſi verberetur ſuperior venter, inſtar tympani ſonitum edat. Vnde etiam tympanites hydrops vocatur, conflatus ab inflatione circa ſtomachum, & ventrem, & colon, & à febribus diuturnis. Quandoque verò etiam à duritia peritonæi mēbranæ, aut vteri in mulieribus, aut ſcirrhi indurati: aliquādo verò vice verſa, humoris copia cum pauciſſimo flatu in iiſdem locis coaceruatur, velut in vtre quodā cōprehenſa. Vnde affectio Aſcites hydrops nominatur, conflatus & ipſe ex relatis cauſis. Plerunque verò à duritia & ſcirrho, circa ſplenē & hepar, & à diuturnis circa inteſtina fluxionibus, in quibus ventrē in tumorem eleuari contingit, reliquum autem corpus alimentū non ſentiens conſumi. Quandoque verò etiā per totā corporis molem frigidior ac pituitoſior ſanguis continetur, qui interdum ab hepate talis adfertur, interdum etiam omni corporis parte velut exaqueſcente generatur, adeò vt album ac pituitoſum appareat corpus, mortuo ſimile: & vocatur Leucophlegmatias hydrops ſub carne, aut intercus, conflatus à longis febribus, & malo ſtomachi habitu, & diuturnis hæmorrhoidibus ſuppreſſis, & à fluxu muliebri, & ſpirandi difficultate, & vigiliis præter rationem obortis, & ab aliis his ſimilibus cauſis. Curātes igitur ipſos, in communi quidem ab euacuatione initium facimus: verùm in aſcite ac tympanite, per medicamentorum aquā ducentium exhibitionem: in intercute verò, per venæ ſectionem, maximè ſi ob hæmorrhoidū aut menſtruæ purgationis ſuppreſſionem conflata fuerit affectio: niſi, dum in malo habitu conſtituti fuerunt, venæ ſectionem præmiſerint. Et tunc igitur velut in malo corporis habitu euacuationem partiri oportet. Deinde bubulum bouis armentarii ſtercus ſiccum exactè tritum, in poſca aut aceto mulſo coquito, & ſulphuris quarta parte inſperſa, toti ventris capacitati imponito: aut caprinum ſtercus, in vrina pueri aut capræ, ad ſtrigmenti ſpiſſitudinē redactū impone. Hæc per vētrē ſummè ipſos purgāt: quin & ex fermēto cataplaſmatis, & ex caricis, & calce, & nitro, & iride, & naſturtio, & ſulphure viuo, & ammoniaco, laurique baccis ac ſtaphide ſylueſtri: & ſylueſtrium columbarum ſtercore, aut omnibus aut quibuſdam ex his aſſumptis, cum aceto mulſo vtendum eſt. Poſt hæc epithema ſpongiola appellatū, ex caprino ſtercore, mirificè humiditatē euacuat, tū per obſcuros meatus, tū per vētrē. Poſtea verò reſiccātia emplaſtra imponātur, id quod ex ſalicibus conſtat, iceſiū, tonſoris, ex baccis lauri: aut epithema polyarchiū, aut ex ſeminibus. Sed & hoc mirū in modū efficax eſt. ex profundo enim abripit humiditatem. Lapidis pyritæ drach. duodecim, ſulphuris viui drach. duodecim, amoniaci thymiamatis drach. duodecim, cumini drach. ſedecim, nitri drach. 12: excipe modica cera ac terebinthina, & pelli inducta per totum ventrē impone. Præbibenda verò ipſis detur ſambuci radix in vino cocta, aut B cucumerem ſylueſtrem in vino auſtero maceratū, ad triduum dato, ita vt de vino cyathum vnum bibat, additione quotidie facta vſque ad cyathos tres. Multæ verò mixturæ hoc eſt: Balſami, nardi, caſiæ, cumini, glycyrrhizæ, hyperici, iunci rotundi odorati, aſari, dauci, amomi, ſmyrnii, petroſelini, calami aromatici, piperis, ſeſelis, ſpodylii, ſingulorum æquales partes. Facit & vnumquodque ex his per ſe: ſimiliter etiam omnia vrinam cientia. Citra grauitatem verò vrinā ciet ſcilla aſſata, cum melle trita, & velut eclegma delingēda exhibita. Poteſt etiam aquis quæ C bibuntur incoqui. Bonum eſt & hoc: Internæ ſcillæ partis lib. duas in vini auſteri ſextariis tribus ad tertias coquito, & de vino bibendum dato quotidie, initio à myſtro facto vſque ad vnciam vnam. Optimum eſt & hoc ad ciendam vrinam: Aluminis liquidi magnitudinem fabæ aqua diluito, & per linteū excolato, & ad triduū, aut alternis diebus bibendū dato. Cōuenit etiam his picra ex aceto mulſo, & antidotus Theodoretus, & ex amaris amygdalis paſtillus. Cæterùm aquā ducētia plura ſunt, experimēto verò cognita hæc: Grana Cnidia quadraginta aut D quinquaginta, aut lathyrides viginti vel triginta: aut euphorbii ſiliquæ quinque, aut 7. Aut ſquamæ æris drach. duæ, aut tres. Excipiuntur micis panis, & in catapotia efformantur. Aut corticis radicis ſambuci ſuccus potus cum condito. Aut foliorum chamelææ, & ſquamæ æris, & aniſi ſingulorum pares partes dato ex aqua, ab initio quidē drach. vnam, interpoſito autem interuallo, etiam duas & plures. Sed & hæc catapotia admiranda ſunt: Aloes, euphorbii, grani Cnidii, ſingulorum vnc. vnam: rhei vnc. dimidiū: excipe braſſicæ ſucco, & catapotia efforma. E Dato de his ſiliquas ſeptem aut nouem. Quin & antidotus ex caryophyllo mirificè aquam ducit. Sed & vt vinum aquā ducens ipſis demus conandum eſt. Eſt autem optimum hoc. Scillæ quadrans, ſeminis apii, capparis radicis corticis, piperis, ſingulorum drachmas quatuor, grani Cnidii decorticati drach. vna, folii malabathri pilulæ duæ. Vini optimi heminæ duodecim, mellis crudi lib. ſex: contuſa ac cribrata vino macerantur: ſcilla verò ſimul conteritur. Dantur huic cyathi tres. At poſt humoris euacuationem, etiam theriaca vtendum eſt. Bubuli quoque ſtercoris vſti F cochlearii menſura, quotidie ex vino pota, magnopere prodeſt. Infuſis etiam per clyſterem vtendum eſt, niſi aluus ſua ſponte liquida egerat: tunc enim magis reſiccare ipſam conuenit. Porro in mulieribus hydropicis, etiam peſſo hoc ſubdititio ad vuluam vtendum eſt: Aniſi, cardamomi, cumini, nitri, ariſtolochiæ, fœnigræci, pulegii, ficuum internæ partis, ſingulorum pares portiones: ſuſino excepta apponantur. Poſt hæc etiam naturalibus balneis vtendum eſt perſeueranter, & arenæ ingeſtione: ab aliis verò balneis abſtineant, & vbi lauerint, in balneo G vtātur inſperſionibus ex nitro, ſale, ſinapi, calce, ac ſimilibus. Atque hæc quidem etiam citra balneum commoda ſunt, ſi ſicca cum oleo ventri affricentur. At in hydrope ſubter cutem, etiam aliis partibus ſe exerceant, quantum eius fieri poteſt, & ſicca frictione in ſole vtantur. Sed & reliquus victus ſiccior aſſumatur. Salſamenta igitur edant, & ſinapi, & allium, & ex volucribus ſylueſtres ac ſiccas. Et ex oleribus aſparagum, gingidium, porrum, ſinapi, caucalidas, & reliqua ſylueſtria: & ſalem theriacum aut Iamblichi obſoniis aſpergant. Vinóque vtantur H veteri, tenui, vrinam ciente, &, ſi adſit, mari mixto: ita vt ab omni largiore potu abſtineant, & ab aqua in totum. Si verò cum febre conſiſtat hydrops, ab omnibus calidioribus & acrioribus eduliis ac auxiliis abſtinendum eſt: verùm mixtim his vtendum, aduerſus id quod vrget

inſtando. Cæterùm in tympanite hydrope,& purgatoria, & quæ totum corpus colliquant tollantur, & quæ efficacius vrinam cient. Quæ verò flatus attenuare ac diſcutere poſſunt, intrinſecus ac extrinſecus vtenda dentur:& cucurbitæ leues aſſiduè toti ventri affigātur. Qui verò hydropē aſciten habent, ſi nō relatis ceſſerit auxiliis, ad perpunctionem deducantur, quæ nulli alii hydropi conuenit.

DE SPLENE, Cap. XLIX.

QVum ſplen ab hepate trahere ſoleat atrabiliariū humorē, qui velut ſanguinis fæx exiſtit, ſi quidē attractoria huius vis debilis fuerit, aut obturatus meatus per quem prius illum traxit, icterus niger conflatur, dum ſanguis impurus per totum corpus fertur. Verùm ſi quidem grauitas aut diſtentio fuerit circa ſplenem, aut etiam dolor, obturatio indicatur: ſi verò nihil horum, attractoriæ facultatis debilitas. Vomitus autem atræ bilis, abſque febre & alia malignitate contingens, retentricem ſplenis facultatem debilem eſſe indicat. Expulſoriæ verò ipſius facultatis debilitas inappetentiā inducet, dum non amplius atrabiliariū recrementū ad os ventris affertur, appetentiámque excitat. Quòd ſi atrabiliarius humor in ipſo ſplene obturatur, primùm quidē inflāmatio huius fit, quam & feruor & dolor & tenſio indicat: poſtea verò etiā in ſcirrhū induratur, vbi feruor quidem ac dolor ceſſauit, manet autem tumor ac duricia. His igitur & os graueolens fit, & gingiuæ corroduntur, & vlcera in cruribus abſque cicatrice manant. In quibus hepate coaffecto, velut diximus, hydrops oboritur: intemperies itaque ipſius ſimiliter velut hepatis curabimus. Inflammatione verò præſente, vena de ſiniſtro cubito ſecetur, aut circa ſummam manum, eo quòd ex lōgiore diſtantia reuulſio fiat, aut etiam ob naturalem quandam cognationem. Deinde imponantur cataplaſmata attenuantia citra manifeſtam caliditatem, ita vt etiam nunc aliqua aſtringentia admiſceamus. Talis autē eſt ex ſua natura ſalis flos appellatus. Eſt & hoc cataplaſma admirandū: Fœnigræci trientem, farinæ ordeaceæ, naſturcii, ſingulorum vnciam vnam, ficuum pinguium libram vnam, herbæ verbenacæ ſiccæ vnciam vnā: ficus aceto acerrimo macerare oportet, & cum aliis prius contuſis coquere, & poſtea rurſus coquere: aut ſtercus caprinū cum cruda ordeacea farina in poſca coctum imponito. Habeat autem, ſi voles, etiam ſalis florem. Vbi verò prius cyprino cum aceto modico foueris, vtere malagmatis primùm ſimplicioribus, quale eſt hoc: Ceræ ſeſquilibram, adipis taurini libram vnam, nitri quadrantem, terebinthinæ, ſeminis viticis, corticis radicis capparis, ſingulorum quincuncem: coctis quæ liquari poſſunt, ſicca inſpergito. Sed & Nili malagma optimum eſt. Si verò inflammatio in ſcirrhum delabatur, fortioribus vtendū eſt, vt etiam cutem lancinent, quale eſt quod ex ſtercore caprino paratur, & citrinum, & Machærionis, & Tonſoris, & quod ex lauri baccis conſtat, & quod ex ſalicibus. Hoc verò etiam ipſe cum ſucceſſu expertus ſum: Auripigmenti ſextantem, ſandarachæ ſextantem, ceræ, terebinthinæ, ſingulorum libram vnam, picis ſiccæ libram vnam, galbani vnciam vnam, opopanacis vnciam vnam, corticis radicis capparis, myrobalani, ſingulorum trientem, ammoniaci thymiamatis ſexuncem, nardini aut cyprini quadrantem. Sed & ammoniacum cum aceto illitū ſpleni ſæpe profuit. Itémque potum ſcrupulorum triū aut quatuor pondere, cum caſtorii ſcrupulo vno, in balnei ſolio, vbi caricas præmanducarunt ac exſpuerunt. Aut ammoniaci partem vnam, caſtorii partē vnam: dato drachmam vnam. Hæc, etiam in ſcirrhū induratis proſunt, quemadmodum etiā capparis cortex aceto tritus ac impoſitus: qui etiā bibitur cū aceto, aut aceto mulſo, & craſſos ac viſcoſos humores euacuat: quandoque verò etiam ſanguinem. Salicis quoque cortex ſimiliter illinitur. Facit & cinis ex officina fabrili, cum cruda ordeacea farina impoſitus ex aceto mulſo. Et centaurii ſuccus forinſecus impoſitus, & potus. Et lupinorum amarorum decoctum, cum ruta & pipere potum, & farina ipſorum pro cataplaſmate impoſita. Et aqua in qua ſæpe ferrū extinctum eſt, febrientibus per ſe data, cyathorum triū menſura: non febrientibus, cum vini & aceti cyatho vno. Aut rumicis ſylueſtris radicis cum ſcilla obolos tres, aut chamædryos aut ſerpylli acetabulum, omnia cum aceto, aut aceto mulſo: aut anagallidis cæruleum florem habentis ſucci obolos duos cum poſca bibendos dato. Aut acetum ſcilliticum, aut acetum mulſum. Compoſita verò hæc: Radicis panacis, ammoniaci thymiamatis, corticis radicis capparis, herbæ lanariæ, ſcillæ aſſatæ internæ partis, ſingulorum æquas portiones permiſce, & præbe drach. vnā. facit & ad anhelosos ac hydropicos. ALIVD. Myricæ fructus drach. quatuor, piperis drach. quatuor, ſpicæ nardi drach. duas, ammoniaci thymiamatis drach. duas: vtere cū aceto ſcillitico, & præbe drachmā vnā ex aceto mulſo.

Ad induratum ſplenem.

Cyclamini drach. viginti, bryoniæ drach. tres, dictamni drach. duas, ſcillæ aſſatæ drachmas octo, herbæ lanariæ drach. ſex, radicis capparis drach. ſex: dato de his paſtillū trium obolorum cum aceto mulſo. Quin & ex erica paſtillus commodus eſt. Cibi horum ſint attenuantes, acres, ſicci, & parciſſimus potus. Exercitia item ac frictiones & ſinapiſmi aſſumantur: quandoque etiam cucurbitæ cum ſcarificatione.

DE MORBO REGIO, Cap. L.

MOrbus regius, icterus appellatus, diffuſio eſt bilis in toto corpore contingens, quandoque atræ, (de qua in ſplenicis diximus) quandoque flauæ. Differentiæ verò horum plures ſunt, quorū cauſæ & dignotiones hæ ſunt: Si enim ex febrili morbo aceruatim obortus regius morbus ſedauerit febrē, iudicatorius eſt, materia ex profūdo extrinſecus tranſlata conſiſtens, neque medicamentis opus habens, ſed ex balneis ac moderata frictione citò decedens. Si verò cum febre fiat & bilioſis egeſtionibus, & grauitas ſit circa dextrū præcordium, inflammatio feruens indicatur ipſius hepatis, ob quam bileſcens ſanguis per totum corpus fertur. Si autem citra grauitatem feruor ſit in ipſo, ob ſolā calidam intemperiem hepatis, affectio conflatur. Si verò citra febrem fiat, ſintque albæ alui egeſtiones, veſicæ bilem ſuſcipientis affectio indicatur, aut meatibus ipſius obturatis, ſi quidem grauitas eſt circa dextrum præcordium: aut abſque hac, viribus ſuis debilitatis, ſiue attractoria eius qui ex hepate trahit, ſiue expulſoria eius qui ad inteſtina expellit. dum enim non purgatur ſanguis bilioſus, in totum corpus diſtribuitur: quemadmodum in nigro ictero diximus. Statim autem his etiam vrinæ bilioſiſſimæ abundè coloratæ prodeūt. Fit etiam icterus ob intemperiem calidam ſolidorum corporum, dum in bilem mutantur ea quæ alimenti ratione ad ipſa deferuntur: quemadmodū in hydrope ſubter cutem conſiſtente, ad pituitoſam humiditatē tranſmutatio fit. Talis autē morbus regius cognoſcitur ex eo quòd non aceruatim ſed particulatim fit, nullo relatorū præſente. Quin & ex venenoſi medicamenti potu, & propter venenum extrinſecus ex aliquo venenum eiaculante allabens, morbus regius conflatur. Calidæ igitur hepatis intemperiei, & inflammationis ipſius, & facultatum debilitatis curationem, antea in tractatione de ipſo recēſuimus, quæ etiam citra permutationem huc transferenda eſt, vt ne eadem ſæpe dicamus. Obturatis autem veſicæ bilem ſuſcipientis meatibus vtriſque, aut altero ſolo, vena ſecetur in cubito dextero. Quidam verò & in his, & in illis qui ob inflammationem hepatis morbum regium cōtraxerunt, venam prope paruum digitum dextræ manus ſecant. Cataplaſmatis autem inflammationem arcētibus vtendum eſt, & ipſi per hieram purgādi ſunt. Commodi ſunt etiam clyſteres. Præbibēdum verò detur morbo regio affectis, apii, aut adianti, aut rumicis, aut ſerpylli ad tertias decoctorum decoctum: aut abſinthium potui inſpergatur. Summè verò faciunt ſucci raphani cyathi duo, cum vini cyatho vno poti: itémque ſucci cichorii cyathi duo aut tres, per ſe, & cum vino. Verùm ob hepatis inflammationem ictericis vinum mulſum bibendum præbe, aut decoctum ariſtolochiæ tenuis, aut hyperici, aut adiāti, aut herbæ lanariæ, aut rubiæ tinctorū: aut ramenti cornu ceruini drachmam vnam cum vino: aut paſtinacæ in vino ad tertias coctæ decoctum, aut ſulphu-

ris viui drach. vnam in ouis ſorbeant. Hæc etiam ob obturatione ictericis magnificè proſunt. Seminis autem atriplicis ſcrupuli octo, cum chryſattico aut alio paſſo, in balnei ſolio poti, ſufficientem euacuationē faciunt. Rectè etiam picra datur, & arida, & ex aceto mulſo conſtans, & Theodoretus antidotus, & ex amaris amygdalis paſtillus. Dato etiam cinamomi quantum tribus digitis prehendi poteſt in vini mulſi cyatho vno, aut aqua temperata, aut myrrhæ magnitudinem fabæ, cum piperis granis quinque, parique cinamomo. Qui verò ob calidā ſolidorum corporum intemperiem icterici ſunt, ſimplicibus frictionibus, & exercitiis moderatis, & vnctione, & balneis vtantur, & humectante ac moderatè frigefaciēte victu, ptiſſanæ ſucco, intybis, ſeride, cichoriis, piſcibúſque, ac vino tenui aquoſo. Cæterùm de iis qui ex veneni potu, aut ob venenum eiaculantium morſum, ad hanc affectionem deuenerunt, libro quinto dicetur. Porro bile circa oculos & faciem recepta, elaterii erui magnitudinē cum lacte muliebri inſtilla in naſum in balneo, & ſtatim in ſoliū dimitte, ac præcipe ne caput mergat, & poſt balneum refectorio victu dato, rurſus in nares infunde in ſole. Facit & cyclamini ſuccus, & marrubii, & melanthii: ſed & acetum acerrimum naribus attrahat dum ſedet in ſolio, & parumper nares cōprimat, & mirificè euacuabitur.

DE VMBILICI PROLAPSV, Cap. LI.

CAuſam & chirurgicam curationem vmbilici prominentis, in chirurgiæ tractatu dicemus. Quandoquidē verò & per medicamentorum vſum quidam ad naturalē ſtatum reuerſi ſunt, de hoc hîc dicendum eſt. Aluminis ſciſſi drach. quinque, fæcis vini Rhodii drach. decem, gallarum omphacinarum drach. duas: vino diluta, & ad mellis ſpiſſitudinem redacta impone, forinſecúſque ſpongiolam poſca imbutā ſuperadde, & faſcia deliga. ALIVD. Corticum fabæ freſæ, gallarum, balauſtii, ſingulorum æquales partes in aqua coquito. Vbi verò diſſoluta fuerint, diligenter trita imponito cum ſpongia, quemadmodum dictum eſt. ALIVD. Ramenti plumbi drach. ſedecim, cicutæ, mannæ thuris, ceruſæ, ſucci hypocyſtidis, ſingulorum drach. vnā: vino diſſolutis vtere quemadmodum dictum eſt.

QVOMODO QVIS IMPVBIS AC IMberbis diu permaneat, & de pudendorum ac teſtium cuſtodia, & ſimul pſilothra, Cap. LII.

CImoliæ terræ & ceruſſæ æquales partes hyoſcyami ſucco excipe, vt ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem habeant, deinde oleo lentiſcino quantū ſatis eſt addito cōcute, ac vtere. ALIVD. Cicutæ ſuccū, & ſolani, hyoſcyami, lupini foliorum tenerrimorū, & pſyllii, ſingulorum pares portiones terito, ac vtitor, vbi prius deterſeris ac laueris. Oportet autem prius aliquot diebus aquam bibere.

Pſilothron pilos diſperdens.

Aſellorum domeſticorum qui in globulum ſe conuoluunt drach. duas, ſandarachæ drach. quatuor, calcis viuæ drach. octo, aceti veteris cyathum vnum, lixiuii ficulnei cyathum vnum, coquito in olla, & vtere in balneo. ALIVD. Calcis viuæ partes duas, auripigmenti partes duas, cimoliæ partem vnam, coctis in aqua vtere velut dictum eſt. ALIVD ſimplex & ſine odore. Calcis viuæ ſextarium vnum, ſandarachæ vnciam vnam: coquito velut dictum eſt, ac vtere. Cæterùm depilatoria inter oculorum morbos relata habentur.

DE HERNIAE SPECIEBVS, Cap. LIII.

QVÆ ex peritonæi membranæ ruptione fiunt inteſtinorum delapſiones, valde graues ſunt: quæ verò ob rarefactionem, facilius curantur, pueris magis velut humidioribus contingētes: & multi ſanè ex iis citra chirurgiam, & per medicamenta quæ imponuntur, & per cō uenientem deligationem curati ſunt. Vtendum autem eſt ſubſcriptis compoſitionibus, vbi hoc ſolum addiderimus, affectiones has ſolo loco differre. Quū enim adhuc ſupernè circa inguen, inteſtinum manet, bubonocele, *hoc* A *eſt, inguinis ramex ſiue hernia*, appellatur: vbi verò ad ſcortum iam delatum eſt, enterocele, *hoc eſt inteſtinorum ramex* nominatur. Proinde malicorii drach. decem, gallæ omphacis drach. quinque, in vini auſteri cyathis tribus coquito, tritáque præfricto ac retruſo inteſtino imponito, vbi frigida aqua prius perfuderis. Et per dies decem ſoluito, ita vt in lecto maneat æger ad dies triginta, & cupreſſi decoctum cum vino bibat: aut pilularum cupreſſi obolos tres in vino diluto. Hoc medicamentum in pueris efficax eſt. ALIVD agglutinatorium. Radicis ſym- B phyti, ſucci marrubii, amygdalarum amararū, gūmi, ſingulorum pares portiones. ALIVD. Terebinthinæ vnciam vnam ſemis, ceræ, thuris, myrrhæ, glutinis piſciū cochlearū vnà cum teſtis, ſingulorum vnciam vnam, gluten ad triduum aceto præmacerato. ALIVD. Cupreſſi pilularum vnciam vnam, gallarum vnciam vnam, malicorii vnciæ dimidium, glutinis quadrantem, mannæ thuris vnciæ dimidium, ſymphyti vnciæ dimidiū, cochlearū vnà cum teſtis vnciam vnam: pilulas & mali- C coriū vino adſtringente diu coquito ac terito, & reliqua admiſceto, & exceptis vtitor. ALIVD. Aloes malicorii, thuris, ſucci hypocyſtidis, glutinis fabrilis, picis, bituminis, ſingulorū vnciā vnā ſemis: vini dulcis, quod ſatis eſt. ALIVD variegatius, facit & ad perfectæ ætatis homines, malo non diuturno. Chryſocollæ, glutinis, taurini, ſarcocollæ, glutinis piſciū, lapidis gagatæ, lapidis hæmatites, rhois Syriaci coriarii, acaciæ, ſingulorū vnciā vnā ſemis: lapidis pyritæ, ſulphuris ignem nō experti, magnetis ſpirantis, aluminis ſciſſi, mannæ, thuris, ſingulorum vnciam vnam: picis brutiæ quincuncem, cochlearū vnà D cum teſtis vnciam vnā, recrementi argenti trientem, gallarum vnciam vnā, ſquamæ ſtomomatis ferri vnciam vnā, æris vnciam vnam, bituminis ſexuncem, olei myrtei, quod ſatis eſt. Vino adſtringente ſicca excipito, & manus non inquinante vtitor. Quòd ſi decumbere non ſuſtineant, triangulari craſſiore ligamento, quod inteſtinum adſtringere poteſt, ſecurè deligato. Abſtineant à flatuoſis cibis, & vino largiore, & aſſiduis balneis, & intēto motu, velut eſt curſus, ſaltatio, vociferatio, & ſimilia. AD hydrocelen, *hoc eſt aquoſum ramicem*, vt humor euacuetur. Pipe- E ris grana centum, baccas lauri octoginta, nitri drach. viginti, ceræ drach. quadraginta, olei heminam dimidiam: exceptis vtere. ALIVD optimum. Floris lapidis aſii drach. ſex, vuæ paſſæ vinaceis exemptis ſextantem, cumini Æthiopici drach. octo, nitri rubri drach. octo, trita imponito, fomento mane ac veſperi adhibito. Quidam etiā ſulphuris drach. octo addunt. ALIVD. Calcem viuā ſtrigmento exceptam cum cerato impone, & parum nitri ad calcem admiſce. ALIVD. Braſſicæ radices vrito, & cinerem adipe porcino veteri eliquato excipito. Solui- F to autem per tertium diem. Quò verò non rurſus valde multa fiat humoris collectio, hoc malagmate vtere: Ceræ libras duas ſemis, picis trientē, ammoniaci thymiamatis trientem, aluminis liquidi vnciam vnā ſemis. Facit etiā emplaſtrum ex populo nigra, & reliqua attractoria.

DE TESTIVM INFLAMMATIONE, itémque ſcorti, & de aliis ipſorum affectionibus, Cap. LIIII.

SCorti inflammatio cognoſcitur ex eo quòd circa primùm manus contactum dolent, & quòd feruor ac du- G ricia intenta appareant. Teſte verò inflammato, neque ad leuem contactum dolent, ſed digitis innitentibus, & rubor & duricia circa ſuperficiem minus apparet. Si verò quis digitis innitatur, duricia in profundo occurrit, & febris aliquando oboritur. Propriè igitur teſtibus inflammatis cōuenit venæ ſectio circa malleolum: in communi verò omnibus cataplaſmata & cerata. Cataplaſma itaque imponendum eſt ex fabacea farina cocta in vino diluto, cum vuis paſſis pinguibus vinaceis exemptis: aut cuminum, aut aſphodeli radicem coctam ac tritam, ad parem H polentæ pollinem admiſceto ac imponito: aut lini ſemē in vino diluto, aut fœnumgræcum in aqua mulſa, aut lilii radicem in aqua mulſa, aut fæcem vini recentem cū polline polentæ, aut ſenecionem & coriandrum viride, cum vuis paſſis vinaceis exemptis. Si verò multus ſit feruor

folia hyoſcyami cum triticea aut cicerum farina imponito, aut arundinis folia, aut cucurbitam crudam: ſi verò diuturna eſt affectio cum duricia, cucumeris ſylueſtris radicem coctam in aqua mulſa & cum farina loliacea tritā imponito. Sed & hoc bonum eſt auxilium. Vuarum paſſarum exemptis vinaceis quincuncē, cicerum feruefactorum vnciam vnā ſemis, cumini vnciā vnā, ſulphuris dodrantem, nitri vnciā vnā, reſinæ quadrantem & ſemunciam: terito omnia cum melle, & pro cataplaſmate vtitor. Cerata verò hæc faciunt: Olei cyathum vnū, colophoniæ ſexuncem, plumbaginis, cumini, vuarum paſſarum, farinæ fabaceæ, ſingulorum trientem: ceræ ſextantem. plumbaginem cum oleo coquito ad aliquā compagem, deinde ceram & reſinam adiicito, & ablata ab igne ſemifrigefacta, ad vuas paſſas tritas & ad farinas affundito. ALIVD. Olei anethini & roſacei, ceræ, reſinæ pinus, ſingulorum quincuncem, cumini ſextantem & ſemunciam, ſtercoris aſinini vnciam vnā ſemis: cuminum cum ſtercore aſinino terito, & ceratum frigefactum admiſceto, ac conterito ſimul, deinde linteo exceptis vtitor, lanam ſuperimponēs, aut oleo omphacino, aut butyro & reſina, æqualibus portionibus vtitor. Si verò ex ſudoribus vlcera in ſcroto fiant, gallam tritā aut alumen pinguedini & felli hircino inſperge, ac obline. At verò ad teſtes feruido vlcere infeſtatos, vbi cimoliam terram cum aqua prius illeuiſti, ſiccari permittito, & ablutione cum calida aqua facta, myrtum ſiccam, & ſmyrnii parum terito, ac imponito. Cæterùm carnium in teſtibus excreſcentias cinis ſarmentitius cum nitro & aqua ſubactus impoſitus ſanat. Si verò pruritus circa ſcrotum eſt, nitrum, ſtaphidem ſylueſtrem, alumen liquidum, aceto & roſaceo trita in balneo illine: poſt balneum verò, oui candidum cum melle illine.

DE SEMINIS PROFLVVIO, & eiuſdem in ſomnis effuſione, Cap. LV.

SEminis profluuium inuoluntaria eſt excretio aſſiduè contingens, citra pudendi tentiginē, propter retētricis facultatis debilitatem: in qua conuenit in quiete aſſeruare, ita vt lumbos & pubē lana conuoluta intingant, vino, & melino oleo, aut œnanthino imbuta. Cōſequēter autem cataplaſma imponatur ex palmulis, malis, œnanthe, acacia, hypocyſtide, & rhoe, ac ſimilibus. Inſideāt autem lentiſci & rubi ac ſimiliū decoctis in vino, aut etiam aqua: cibis verò vtantur reſiccatoriis. Poſt prima verò tēpora ad exercitiū deducantur, per quod & totū corpus & affectæ partes ad robur deducantur. Cæterùm ad ſeminis redundantiam facientia, ſufficienter relata ſunt libro primo in tuendæ ſanitatis tractatione: vbi etiā de iis qui coire nō poſſunt ſcriptū eſt. Verùm ad ſeminis in ſomno effuſiones profuerit ipſis etiam lectus frigidior, & decubitus in dextrum aut ſiniſtrū latus, & quæcunque medicamenta frigida lumbis ſublinuntur: qualia ſunt, cotiandrū, cicuta, ceruſa, portulaca, omnia cum aceto.

DE SATYRIASI, Cap. LVI.

SAtyriaſis eſt palpitatio pudendi, ad inflāmatoriā quādam vaſorum ſeminariorū affectionē conſequens, cū tētigine: & ſi non deſinat palpitatio, ad vaſorū ſeminaliū reſolutionē aut conuulſionem delabi ſolet: & pereunt celeriter, conuulſi, moriētes autē ventre inflantur, & frigidū ſudorē excludunt. Contingit autē hic morbus (ſed rarò) etiam mulieribus. Vena igitur ſtatim ſecāda eſt, & victus tenuis ac ſine vino conſtituendus, & quotidie quidē aluus mollienda eſt, vehemēter nunquam, ſed placidè ac leniter. Optima igitur eſt beta, & malua, & mercurialis parum, & concharū iuſculū: non malū eſt etiam ſimpliciter clyſterē adhibere. Verùm vrinas cientes medicinæ vitentur: lumbis autem frigefacientia adhibeantur, velut eſt ſolani ſuccus, aut portulacæ, aut hyoſcyami, aut cicuta. Neceſſe eſt etiam colem, & ani ac ſcroti intercapedinem, ex aliquo mitigante frigefactorio illinere, velut argenti ſpuma, terra cimolia, ceruſſa, aceto dilutis, aut aqua, aut vino dulci, aut ſapa. Decubitus ſupinus noxius eſt. Bibat autem nymphææ radicem, & iridem, & adiantum. Ruta autem & ſeminis profluuio & ſatyriaſi laboranti prodeſt. Cibus detur frumentaceus modicus, & ſiti pre-

A mantur. Si verò perſeuerat affectio, cucurbitæ affigantur cum ſcarificatione: & ſi plenitudo adſit, etiam per hirudines euacuatio fiat. Venter autē cruda hordeacea farina integatur.

DE PRIAPISMO, Cap. LVII.

PRiapiſmus eſt auctio pudendi perſeuerans, in longū ac circulum intumeſcentis citra rei venereæ appetētiā. Eſt autem flatuoſus ſpiritus qui membrū tumefacit, ex humoribus viſcoſis ac craſſis præ moderata caliditate generatus. Manifeſtū igitur eſt quòd partes calefacere nō B oportet, ſed leniter frigefacere, cerato roſaceo cum aqua conquaſſato: & per chamæmelinū ceratum pudendo ac lumbis impoſitum. Victus & medicamenta adhibeantur attenuantis facultatis, citra manifeſtam calefactionem. Adhibeātur etiam quæ naturaliter efficacia ſunt, per experientiam comperta. Nymphæa igitur etiam his bibenda detur, & viticis ſemen & rutæ viridis obſoniis miſceatur. Ab initio verò hoc ne detur (multum enim calefacit) ſed poſtea poſt aliorum attenuātium vſum. Si euacuatione vtendum ſit, per vomitus fiat. Nam per infernum vē- C trem contingentes, ſæpe fluxionem concitant ad vicinas partes: ſed & exercitium & frictio aſſumatur, ad flatus diſcutiendos. Nulli ex relatis conuenit coitus, præterquam in quibus ob huius abſtinentiam, ſemen redundare coniectamus.

DE MEMBRORVM GENITALIVM impotentia, Cap. LVIII.

QVI hanc affectionē habēt, ad venerem nō ſtimulātur, & propterea triſtes ſunt. Cauſa autem horum eſt, partium reſolutio, aut ſeminis inopia. Quum igitur ſemē D generantia libro primo in ſanitatis tuendæ tractatione relata ſint, itemque quæ ad coitum ſtimulent, ſecundum ſimplicem facultatem, nunc fortiora apponenda ſunt. Communiter igitur, acceptis ad reſolutionem commodis, etiam hic vtendum eſt: priuatim verò, ſtellionem vſtum terito, deinde addito oleo, dextri pedis magnum digitū illinito, ac coito. ſi verò ceſſare voles, digitum abluito: ſed & ex ſtellionibus multæ mixturæ medicamētum efficax eſt. Præbibenda verò dentur tentiginem cientia, velut eſt primum hoc: Piperis, nucleorū nucis pineæ, petroſelini, E ramenti pudendi ceruini, terebinthinæ, ſingulorum æquales partes excipe melle. ALIVD. Cicerum crudorum, nucleorum nucis pineæ, ſingulorum ſextantem: erucæ, piperis, ſingulorum vnciam vnam: excipe melle, dato drach. duas cum vino. Sed & Satyriaca appellata multiplex compoſitio conueniet, & quæ his ſimilia ſunt. Conſiderare verò oportet etiam alias affectionis cauſas, & correctionem ipſis conuenientem adhibere.

PVDENDORVM AC SEDIS AFfectiones, Cap. LIX.

F VLcera in pudendis & circa ſedem, ſi ſunt citra inflammationem, valde ſiccantibus opus habent medicamentis, qualia ſunt id quod ex charta vſta conſtat, & anethum vſtum ſiccum, & cucurbita vſta. Non humidis autē & recentibus vlceribus etiā aloe bonū pharmacū eſt, ſicca in puluillum redacta inſperſa: præ omnibus verò dolorem eximit & nullo minus efficax eſt pompholyx. Si verò humidiora fuerint vlcera, pinus cortex per ſe, & lapis hæmatites. Si autem & profunditas aliqua ipſis affuerit, ad relata manna thuris admiſcenda eſt. At ſi nome depa- G ſcendo proſerpat, lenticula imponatur cum malicorio. Vtendum etiam emplaſtro coraco ex aceto mulſo appellato, & paſtillo bithyno, & qui ex charta conſtat. Rimas autē in pudendis ac ſede iuuat reſina fricta cum roſaceo trita, vt ſtrigmentitia craſſitudo fiat, admixto etiā oui vitello, & opio: aut foliorum hederæ ſiccorum vſtorum cinis tritus cum roſaceo in pulmbeo mortario adhibeatur. Paſtillus quoque ex vino & oleo, & qui ex lapide phrygio paratur, valde commoda ſunt medicamenta & ad rimas & ad ſordida circa coronam vlcera, & maximè quū detra- H here præputiū non poſſunt. ALIVD ſimplex, quod etiā acrimonias obtundit. Cadmiæ vſtæ ac lotæ ſextantem, foliorū roſarum exunguium ſexuncē: ſicca inſperge, abluens prius vino. Ad condylomata verò facit hoc: Chalcitidis, œſypi, cerati, medullæ ceruinæ, foliorum rubi, ſin-

gulorum pares portiones cum cerato,& paſtillus ex vino ac oleo ſimiliter. Si verò in cole intra pudendi foramen inconſpicuum vlcus fiat,cognoſcitur ex eo quòd aut pus, aut ſanguis euacuatur, citra mictionem. Curatur autem primùm quidem aqua mulſa aquoſa collutum, deinde lacte,poſtea admixto etiam ad lac Aſtere collyrio. Aut paſtillum album, aut eum qui ex loto fit, in plumbea pila tritum immittito,aut etiã pinna in eo tincta illinito: deinde linamentum tortum illitum indito. Optimum eſt & quod gallam recipit,& pompholygem, amylúmque,& aloen,æquis portionibus trita cum roſaceo, & plantaginis ſucco.

Ad dolores in pudendo.

Butyrum & reſinam pari modo liquata imponito, aut lini ſeminis ſucco pares partes myrrhæ & reſinæ frictæ terito ac imponito.

Ad tumidum pudendum.

Vitis foliorum tenerorum drach.vnam,ceruſſæ drach. quinque,trita impone. Vtere etiam aquæ marinæ frigidæ perfuſione,& quiete & colis deligatione. Verrucas in pudendis, thymos appellatas, curat, & augeri rurſus non ſinit cinis ſarmentorum vitis cum aceto impoſitus. Item corticis ſalicis vſti cinis. In ſumma verò, verrucarum genera omnia, & thymus, & formicaria, & quæ quaſi ex chorda pendet,per medicamenta quidem vehementer exulcerantia auellentur,per putrefaciẽtia verò ac erodẽtia mortificantur. Propriè verò facit elaterium cum ſale impoſitum,groſſi cum aceto nitro, & farina, fici ſuccus illitus,ſmaridis caput ſalſum vſtum, ærugo cum ſulphure viuo vſta: tithymalli ſuccus illitus,ocymi folia cum atramento ſutorio: heliotropii magni ſemen cum vino impoſitum.

Ad inflammationem ani.

Ceruſſæ trientem, pompholygis aut cadmiæ teneræ vnciam vnã,thuris vnciam vnam, ſeridis ſucci heminã vnam. Dilue paulatim ſuccum inſtillans donec cõſumptus fuerit:deinde cerato facto ex ceræ ſextante, & roſacei libram vnã vbi eraſeris admiſce,& fortiter emollito. Immittito autem per inſtrumentum puris tractorium, & ſuperne deligato.Facit etiam ad rimas imflammatas, & ad vlcerationes ſedis,cum feruore aut morſu.

Ad ignem ſacrum circa ſedem.

Emplaſtri ex ſuccis libram vnam,roſacei quod ſatis eſt, panis puri libram vnam,croci vnciam vnam, opii vnciã vnam.Crocus & opium macerantur paſſo,panis aqua:deinde ad ipſa trita adiicitur emplaſtrum ex ſuccis, & roſaceum,& emollitur. Facit etiã ad calidiſſimas podagras. ALIVD faciens etiam ad inflammationem ani. Ceruſſam vino & roſaceo, in plumbea pila,plũbeo piſtillo tritam illine:aut ceruſſam & oui candidum, & roſeaceum in eadem pila, donec ſtrigmentitiam craſſitudinem habeant,trita illinito.

Ad ſedis dolores.

Hyoſcyami foliorum tenerorum, portulacæ foliorum tenerorum,micarum panis vino maceratarum, vitellorũ ouorũ aſſatorum, ſingulorum pares portiones, roſacei quod ſatis eſt. poſtquã fomentum adhibueris ad locũ ex roſarum ac meliloti decocto,cataplaſma imponito. ALIVD optimũ ad ani inflãmationes,& extuberantias. Ceruſſæ,ſpumæ argẽti,ammoniaci thymiamatis,bdellii, ſingulorum ſexuncem, terebinthinæ vnciam vnã, ceræ vnciæ dimidium. Arida ſucco ſolani,hyoſcyami,aut portulacæ terito:quæ liquari poſſunt,liquefacta admiſceto,& excipito, & roſaceo mollitis vtitor. Sed & emplaſtrum Phicotyche appellatum,& quod ex plumbagine paratur, & paſtillus ex loto,& ex halicacabo,& ex roſis,ad ſedis inflammationes,inter clara ſedis ac pudendorum medicamenta habentur.

Ad extuberantias ani.

Si inflammatæ ſunt extuberantiæ,& relatis in communi vtẽdum eſt,& priuatim hoc paſtillo: Ceruſſæ quadrãtem, pompholygis vnc. vnã, ſpumæ argẽti ſextantẽ,maſtiches ſexuncem. excipe hyoſcyami ſucco. Si verò non ſunt imflammatæ, vino prælotis pilularum cupreſſi vſtarum cinerem inſperge: aut corticis cucurbitæ ſiccæ vſti,

A aut oſſium palmularum cinerem ſimiliter: aut teſtarum ouorum & fœniculi cinerem: aut mali Punicæ foliorum ſucco, pari vino albo admixto prolue ad dies ſeptẽ. Verùm ad calloſas extuberantias,calcem & auripigmentum cum aceto acri trita,in ſole illinere bonum eſt.

De hæmorrhoidibus.

Si hæmorrhoides plus quàm oportet euacuantur, corporis habitum aquoſum fieri contingit,& vt prauè cibos auerſentur.Periculum eſt etiam ſi larga ſanguinis eruptio fiat:quemadmodum etiam,ſi penitus ſupprimatur, vnde
B operoſa eſt curatio.Quare quũ plures ſint hæmorrhoides, vnam relinquere oportet,purgationis gratia. Quædã verò ſunt quæ in ſuperiore parte non apparent,& propterea ægrè curantur.Cæcæ verò nihil quidem excernũt,verùm magis doloroſæ ſunt.Ad has igitur cyclam ini ſuccum illine,& aperiuntur.Ad eas verò quæ immodicè euacuantur,ſpinæ Ægyptiæ,ſambuci foliorum,artemiſiæ,ſingulorum quincuncem,ſideritidis trientem, in aquæ heminis octo,ad dimidias coquito.Deinde herbas quidem reiicito,ad aquam autẽ ſiccum hoc admiſceto: Melãteriæ,
C aluminis rotundi,ſingulorum drach. octo,ſpumæ argenti drach. quatuor, gallæ quadrantem,miſyos drach.duas, ſoreos drach. duas.Soluto hoc ſicco in decocto,ſepties in die irrigationem facito: ſequenti verò die ſimiliter alia facta eiuſdem ponderis præparatione,ſimiliter irrigationem facito:& tertia die eodem modo. Si verò reliquiæ aliquæ manſerint, quarta die per acum facta compunctione,ſi ſenſerint, aut ſanguinẽ fuderint, decoctum quidem ſimiliter facito, de ſicco verò dimidium admiſceto.Vbi autem irrigaſti,cum ſicco contingito,quo ex-
D actè exurantur. Verùm propter inflammationem panem imponito. ALIVD. Panem purum in garo primario macerato,& in noua olla vſtum ac tritum imponito, abluens antea vino.Facit & ad extuberantias. ALIVD. Soreos drach. duas, chalcitidis drach.vnam, miſyos drachmã vnam,atramenti ſutorii drach.tres,aluminis ſciſſi drach.nouem, æris vſti drach. vnam, melanteriæ drach. vnam:vtere ſicco. Cibi verò ſint in iis quæ nimium euacuantur, qui paucum ſanguinem faciunt ac minimum ſuperfluitatis,ſiccantéſque ac adſtringentes,qualis eſt lo-
E ta alica ex poſca,& oryza & chondrus.Ex oleribus intyba, cichorium,& portulaca,& vina adſtringentia. At in excæcatis hæmorrhoidibꝰ cõueniũt cibi his cõtrarii:maximè autem loliginũ, & ſepiarum,& polypodum, torpedinìſque ac cartilagineorum eſus probè commodat. Hæc enim ſanguinem turbant: ſed & quæ menſes ducunt, his commoda exiſtunt.

Ad procidentes anos.

Ericæ fructus,gallarum,ceruſſæ,acaciæ, ſucci hypocyſtidis,corticis pinus,thuris,myrrhæ minnææ,ſingulorum
G æquales partes,ſicca inſperge prælatis vino auſtero. ALIVD. Recrementi plumbi,rhois ſyriaci,ſingulorum drach.octo,floris roſarum drach.quatuor, myrrhæ minnææ drach. duas:vtere velut priore. ALIVD. Corticis pinus,mannæ thuris,ſpumæ argenti, ſingulorum drach. octo,pilularum cupreſſi ſiccarum,plumbaginis, ſingulorum drach.duas:vtere velut dictum eſt: & vrina ipſius ægri adhuc calida affuſa prodeſt.

DE VTERI AFFECTIONIBVS, ET primùm de menſium purgatione, Cap. LX.

G PLeriſque purgatio menſium contingit circa decimũquartum annũ:paucis citius, circa decimumtertium, aut duodecimum:nõ paucis autẽ tardius quatuordecim annis.Tempus verò vnicuique purgationi ſtatutum non eſt.Multæ enim ad duos aut tres, plurimæ ad quinque dies purgantur: aliæ ad ſeptimum vſque diem: paucæ etiam ad duodecimum vſque purgatæ ſunt. Deſinunt autẽ pugari aliquæ circa quinquageſimum annum: paucæ vſque ad ſexageſimum: quibuſdam à triceſimoquinto anno,& maximè pinguibus,menſes deſinere cœperunt. Si
H igitur remoratur purgatio,circa præfinitum tempus lauato,& ſeſanum aut porrũ capitatum præbibendum dato,cum pipere & ruta ſimul coctis.Edat autem loligines, ſepias,polypos,& quæcunque eius generis ſunt.Priuatim enim ſanguinem turbant.

DE MENSIVM SVPPRESSIONE, Cap. LXI.

SVpprimitur menſt rua purgatio,aliquando toto corpore malè affecto,aliquando vbi vterus ipſe propriam affectionem ſuſcepit,propter loci frigiditatem , aut plagā, aut intemperiem ex natiuitate, aut ob acquiſititiam vexationem.Plerunque verò ex abortibus , & ob partem aliquam principaliorem primariò affectam , velut eſt hepar, aut ventriculus , aut thorax, aut eiuſmodi quædam in diuturna affectione cōſtituta.Suppreſſa verò, multarū & diuturnarū affectionū cauſa fieri ſolet.Quum igitur ob aliquā viſcerū interaneorum affectionem primariā purgatio intercepta fuerit,aut moram traxerit,maximè operæpretium eſt primariò affectam partem curare, & poſt ipſam vteri meminiſſe.Notas autem illarū partium affectarum in ſuperioribus tradidimus : vbi verò nihil illorū affuerit,manifeſtum eſt ipſum vterū primariò affectum eſſe.Si igitur non prohibet ætas,aut habitus corporis, aut aliud quiddam,vena ſecetur non ante præfinitum menſium tēpus,ſed præterito iam dies decem adiiciātur. Detrahatur autem non plus duabus libris & dimidia , neque minus vna,ſi ſanè venam ſecuerimus:ſin minus, hiera ex colocynthide purgentur , duabus drachmis datis in ſex cyathis aquæ mulſæ. Febre verò præſente,hiera vti non expedit.Commodum autem eſt venā ſecare in primis febrium diebus: poſt purgationem reficiantur ad paucos dies. In ſequentibus autem exerceantur deambulationibus, frictionibus infernarum partium , & lauentur. Cibi conueniunt qui facilè cōcoqui ac diſtribui poſſunt , & olera humida ac dulcia omnia:ex piſcibus petroſi:ex volucribus teneriores:lactis potus,dulciaria ac mellita liba: vinum tenue,album,non valde vetus ineptæ ſunt carnes, & legumina,excepta ptiſſana.Vbi verò propinquū eſt præfinitum tempus,ex marinis dentur cartilaginea ac mollia,velut dictum eſt,& teſta intecta:& porrum capitatum cum ruta & pipere coctum:& decoctum ipſorum bibant. tunc quoque ligamentis infernas partes adſtringant ad tres aut quatuor dies. Inſtante autem præfinito tempore, ligamenta quidem tollantur, præbibant autem myrrhæ obolum,aut fabæ magnitudinem, aut caſtoriū ex paſſo, aut aqua mulſa:aut artemiſiæ decoctum , au ſaluiæ , poſt balneum ex paſſo & vino abſinthite. Abſinthites autem vinum per totam curationem præbibatur. Præterito autem tempore præfinito,& nulla aut nō memorabili purgatione facta,ad malleolum vena ſecetur , & repetita detractio fiat:poſt ſeptimum verò aut octauū diem , purgatione ex hiera vtatur : & poſt quartum diem dropacem adhibeat ad pectinem, lumbos ac femora. Et vbi per triduum aquam bibit,cataplaſma ex ſinapi ac pane madefacto,paribus portionibus imponat, vſque ad æquinoctii tempus,deinde lauet. Sequenti mēſe caricæ pro pane admiſceātur in decoctum fœnigræci,maluæ,pulegii,rutæ & artemiſiæ.In ſinum verò infundatur ſuſinum,aut amaracinum , & peſſus ſubdatur *ἐννεαφάρμακος , à nouem quas recipit rebus appellatus*,aut libanius vocatus. Eſt autem peſſus lana carpinata,& in rotunditatem ad digiti figurā redacta,in qua continentur medicamenta: atque hæc curatio plurimis ſuffecit ad purgationem.Si verò fortioribus opus habuerit medicamentis,ſunt hæc : Iris Illyrica pota cum vino,cyperus,ari radix,caſia, iunci rotundi odorati flos,nardus, radicis Helenii decoctū , mýrrhæ fabæ Grææ magnitudo : hæc cum paſſo bibuntur,in aquæ mulſæ cyatho dimidio.& dictamni decocti cyathi duo , & ammoniacum,& ſagapenum. Quæ verò ſtomachum minus noxæ expoſitum habent, his & opopanacis parum in pilulam coactum & melle cocto tinctum dari poteſt. Quin & familiaria nobis ſemina menſes mouere ſolent, ſed minus:velut eſt fœniculum,cuminum,apium,daucus Creticus,ſeſeli,ammi,ſinon,cicer,cedri baccæ,& omnia vrinā cientia.Appoſita autem & ſubdita faciunt hæc : Myrrha, abſinthii aut lupinorum decocto trita,aut etiam rutæ ſucco trita, bdellium eodem modo, ſtyrax item & oleæ ſylueſtris gummi,cum rutæ ſucco ſimiliter,aut ariſtolochia longa ad collyrii formam exſculpta: ſimiliter etiam magni centaurii radix,aut veratri,aut ſcammoniæ ſuccus,& colocynthidis medulla per ſe,& artemiſia impoſita cum ruta, & galbanum ſuffitum : eadem etiam fœtus eiicere ſolent.

DE NIMIA PVRGATIONE vteri, & ſanguinis ex eo eruptione, Cap. LXII.

NImiæ purgationes mulieribus fiunt:quandoque dū menſes augentur,& aceruatius feruntur: quādoque in partu perfecto,quæ plerūque etiam ſua ſponte ceſſant. Frequenter autem & ex abortibus vehementer ſanguis erumpit,vt ſæpe periculum incurrant.Primùm igitur cōſtringendi ſunt artus ab alis & ab inguinibus. In potu verò danda eſt poſca non frigida,& poſca quoque affundenda,imponendæque locis lanæ multæ ex vino & oleo,aut roſaceo, aut melino , aut myrteo expreſſæ. Cibus detur chondrus lotus ex poſca,aut oryza, aut alica : hydromelū quoque auſterum,aut omphacomeli , aut talium quiddā ipſis detur.Præbibant autem balauſtium in poſca,aut hypocyſtidis aut acaciæ ſuccum,aut lycium,aut Samium aſterem,aut vuam acerbam ſiccam,aut rheon, aut ſuberis ex Italico vaſe vſti cinerē:aut ſeſamū edāt in poſca maceratum donec molle fiat.Appoſita verò & in pudenda ſubdita ſanguinis eruptiones ſiſtunt, hypocyſtidis ſuccus aut acaciæ,triti cum manna in aceto.Mirificè verò auxiliatur ſpongia vino aut pice liquida imbuta ac appoſita : aut vſtæ ipſius cinis cum aceto aut poſca appoſitus:ſimiliter etiam ſuberis ex Italico vaſe vſti cinis. Forinſecus autem impoſita proſunt epithemata adſtringentia, & cataplaſmata ex palmulis ac malis Cydoniis, in quæ addita ſunt malicorium,ilicis glandes,rubi virgulta,lentiſci folia,balauſtium,acacia,hypocyſtis , gallæ parum,alumen. Maximè autem hoc:Glutinum maceratur in poſca donec fuerit diſſolutum ,deinde in robuſtum linteum inducitur,& lūbis agglutinatur.Efficaciter quoque ad hoc faciūt emplaſtra glutinatoria, velut eſt,Harmonia,Iceſium , Athena,Melinum,Indicum,& ſimilia.Peſſis autem vtendū eſt ad ſanguinis eruptionem his:Gallæ internam partem tritam & thus aqua dilue,ac appone: aut flores mali Punici dulcis ſimiliter,aut polygonum tritum : compoſitū verò hoc:Aluminis ſciſſi,gallarū internæ partis, ſucci acaciæ, mannæ,ſingulorum drach. quatuor:ouorum aſſatorū vitelli quinque : ſicca teruntur ſucco plantaginis, & miſcētur.Vſus autem tempore in peſſum laneum excipiuntur, & in roſaceum tinguntur,ac apponuntur.Sed & cucurbitæ leues,magnæ,ſæpe ſub mãmas appoſitæ, abunde reuellūt.Inſeſſus autē iis quibus ſanguis erumpit conueniunt hi, Iunci acuti capitulorum,myrti,roſarū,rhamni foliorum, rubi virgultorum:ſingulorū æquales partes in aqua coquito,& inſidere iubeto. ALIVD. Corticis radicis,mali Punici dulcis, myrti,corticis cupreſſi , ſingulorū partes tres:gallæ partem vnā coquito in aqua ſufficiente. Cæterùm per clyſterem vterifuſorium plantaginis ſuccū infundito,aut ſeridis,aut polygoni,aut ſolani , aut perdicii,aut pſyllii,aut hypocyſtidis,aut acaciæ. Indantur etiā hæc per lanam,aut digitum,aut ſpecillum , aut pennā in longitudinem formatam,vſque ad vteri oſculum. Sed & Andronis paſtillus per vterifuſorium clyſterem, cum aliquo ex prædictis ſuccis, aut cum vino adſtringente immiſſus,efficax eſt medicamentum.

DE FLVXV MVLIEBRI, Cap. LXIII.

FLuxus muliebris,eſt fluxio vteri per quā totum corpus expurgatur . Tali autem ſpecie præditum eſt id quod euacuatur quale eſt id quod redundat. Aliud enim eſt rubicundum , velut ſeroſus ſanguinis humor: aliud album,à pituita:aliud pallidum,ab amara bile:aliud aquoſum.Si verò aliquādo ſanguis purus velut in venæ ſectione feratur,diligēter animaduertere oportet ānne aliqua eroſio facta eſt in vtero.Notæ fluxus ſumūtur ex eo quòd aſſiduè loci humectantur, humoribus colore diuerſis , & ex eo quòd ægrota decolor eſt,alimentum non ſentit , cibum auerſatur,& in deambulando difficulter ſpirat,& tumidos oculos habet:& ex eo quòd aliquando cum dolore,aliquando ſine dolore fit, & aut cum vlceratione , aut citra vlcerationem,aut inflāmatā,aut ſordidā,aut puram,

Proinde toti corpori opitulari oportet,quum humida ſit A affectio, per ſiccantia citra manifeſtam calefactionem, & per frictiones totius corporis,& per vnctiones ex melle abunde cocto.Danda ſunt etiam vrinam cietia medicamenta,velut eſt aqua in qua aſarum & apium ſunt incocta: euacuandum quoque totum corpus per aluum.Ad hæc portulaca comeſta & ſuccus eius potus prodeſt, item balauſtium,rubi fructus & flos, quercus mēbrana illa quæ ſub cortice trunci eſt, & quæ ſub cortice ipſius glandis. hippuris rubicundum maximè fluxum ſiſtit pota ex aqua aut vino: item hypocyſtis, lentiſci fructus torrefactus B cum vino potus,Samius aſter,Lemnium ſigillum,coagulum leporis,aut hœdi,aut agni,aut vituli,aut cerui: vinacea trita,myrti baccæ, vua acerba ſicca,pinus cortex, & quæ in ſanguinis ab vtero eruptione dicta ſunt,quæ non valde efficacia exiſtunt. Quum verò cum dolore fertur, per vterifuſoriū aut aliū clyſterem,ſuccum alicæ,aut ptiſſanæ,aut tragi, aut oryzæ,infundito, cum aliquo dolorē ſedante medicamento.Et in exacerbationibus quidē mitigatoria adhibeantur:in interuallis autem (per circuitus enim aliquando affligit)ex alto euocare ac meatus tranſ- C mutare oportetper diuerſas geſtationes,deambulationes, vociferationes,vnctiones, cucurbitas, dropaces partium ſuperincūbētium,inſolationes, frictiones,pſilothra,ſmegmata,ſinapiſmos, vomitus à raphanis, victum refectorium,balnea,vinum, varium cibum.

DE INFLAMMATIONE VTERI AC declinatione, Cap. LXIIII.

INflammatio vteri fit ex pluribus cauſis. Nam & ex plaga, & menſiū ſuppreſſione,& frigiditate,& inflatione: non minus etiam ex abortu,& partu propter malam par- D tus editionem.Sequitur ad vteri inflammationem febris acuta,dolórque capitis ac tendinis,& baſis oculorum,iūcturæque manuum ac digitorū,& colli detractio, & declinatio ad contraria, ſtomachi per conſenſum affectio, oſculi vteri concluſio,pulſus parui,denſi. Et ſi obtuſa fuerit inflammatio,non vehementer vterum dolent: ſi verò fortis,etiam ipſe totus pulſatorio modo dolet per totum, ſi totus eſt inflammatus:ſin pars inflammata fuerit,circa hanc magis dolor de ſe ſignificationem præbet. Si enim poſteriores ipſius partes ſolùm inflammatæ ſunt, dolor E circa lumbos fit,& ſtercora ſupprimuntur ex recti inteſtini compreſſione: ſi anteriores, dolor circa pectinē fit, & vrinæ ſtillicidium,ac emittendæ difficultas,ex veſicæ cōpreſſione.At lateribus inflatis, & inguina tenduntur, & crura grauantur: ſi verò fundum ipſius inflāmatū fuerit, circa vmbilicum dolor maximè conſiſtit cum tumore. At ſi circa oſculum eſt inflammatio,circa ſupernum ventrem dolent, & digito immiſſo durum ac renitens oſculū occurrit. In curatione igitur,primùm irrigatione ex vino & oleo,aut vino & roſaceo vtendum eſt,circa pecti- F nem & lumbos,per hapſos lanæ puræ, citra deligationē. Cibi abſtinentia indicitur vſque ad tertium diem: poſtquam vena ſecanda eſt in cubito,ſi nihil prohibuerit.Nutriantur autem alica ex aqua mulſa,aut pane,aut ouo ſorbili,alternis diebus.Poſt quintum diem cataplaſma imponatur ex polline,ſemine lini,fœnogræco, ex aqua mulſa in qua papaueris capita cocta reiecta ſunt,& oleo.Si verò indignetur aduerſus caliditates inflammatio, vtpote ignis ſacri naturam habens,ad melilotum in paſſo coctū ac tritum adiice vitellos ouorum aſſatorū, cum roſaceo, G aut melino,aut crocino,& impone:aut palmulas vino diluto ferueſactas cū polentæ polline terito, addito aliquo ex relatis vnguentis,& imponito.Declinatione verò cōtingente,ceratum nardinum aut Cyprinum adhibeto.Per totam verò curationem,etiam inſeſſibus vtendum eſt ex decocto fœnigræci,aut ſeminis lini,maluæ,artemiſiæ, & ex oleo: in iis autem quæ ferre nequeunt calorem, ex aqua calida,affuſo roſaceo.Peſſi verò & infuſa aſſumantur ex œſypo,butyro, medulla ceruina, adipe anſerino, vnguento ſuſino, & cera Tyrrhenica. Verùm quæ calorem H ſuſtinere poſſunt, in iis etiā aureus appellatus peſſus conueniet,& enneapharmacus:quæ verò non ſuſtinēt,cum ouo,& roſaceo,& adipe anſerino aut gallinaceo. Ad feruidiores autem inflammationes, emplaſtrum ex ſuccis in duplici vaſe cum roſaceo liqueſacito,& ſuccum plantaginis,aut ſeridis,aut cichorii,aut intybi miſceto:aut hoc vtitor: Adipis anſerini aut ſuilli recētis drach.quatuor, cerati roſacei aut ſuſini ſextantem, vitellorum ouorum aſſatorum vnciam vnam,croci drach. vnam, myrrhæ obolos tres,opii obolos duos: aut pro opio, papaueris capitū decoctum.Si verò multus vexat dolor,ſucci papaueris magnitudinē fabæ,cum lacte muliebri, ac ſucco fœnigræci,apponendam præbe. Cæterùm ad inflammationes cū duritia, emplaſtrū tetrapharmacum roſaceo dilutum apponito, aut infundito. Quin & declinationes vteri circa exacerbationes quidem, ſimiliter velut inflammationes curentur: verùm in remiſſionibus & mali declinatione, iis quæ magis molliunt vtendum eſt: in inueteratis autē, iis quæ ex alto euocāt, & meatus tranſmutant. Si verò extrinſecus duritia eſt, malagmatis vtendum, eo quod ex meliloto paratur,& Mnaſææ inſcripto,& Iceſii,& melino Sarapionis, aut pyrino,emplaſtris. Victus ab initio quidē ſit tenuis: declinatione verò modica contingente, ad balneū ducantur,& pleniore cibo vtantur.

DE ABSCESSV VTERI, Cap. LXV.

SI inflammatio in abſceſſum mutatur, relata ſigna intendētur: inſupérque inordinatæ exacerbationes cum horrore ipſis fiunt, primis quidem temporibus intenſæ, cum doloribus:perfectè verò ſuppuratione facta,aliquantum remittunt.Verùm circa ruptionis tempus,& dolores acriores ſæpe punctorio modo irruere putantur,& febriculæ vehementiores vexant, & aliquando vrina ſupprimitur,aliquando ſtercus,circa affectam vteri partem impedimento contingente:aliquando verò tumor circa pubem, & velut fluctuationis ſenſus: vbi abſceſſus maior fuerit.Qui verò in expeditis locis eſt,etiam per dioptram inſtrumentum immiſſum,aut per digitorum contactum deprehenditur, ſupra hoc quòd etiam dolores vehementiores habent,propter oſculi neruoſitatem: quēadmodū ſanè in fundo abſceſſus & in ſinu minorē dolorē inducit: & digitis quidem tumor non occurrit, oſculum autē gracilius comparet.Proinde quò citius ſuppuretur, auxiliū ferendum eſt cataplaſmatis ex fœnogræco,ſemine lini, hordeacea aut triticea farina,admixtis ficubus coctis, quandoque etiam columbino fimo Sed & inſeſſibus inflammationi congruis aſſiduè vtendum eſt, & peſſis ex terebinthina, myrrha,œſyppo,& butyro. Rupto autē abſceſſu, ſi quidem ad veſicam pus delatum fuerit, lactis potu vtendum eſt, & cucumeris ſemen bibendum: ſi verò ad inteſtinum rectum eruperit, lentis ac malicorii decocto colluatur per clyſterem infuſo. At ſi ad ſinum ruptus fuerit abſceſſus,ſi quidem purum pus fuerit,roſaceum infundatur,aut oleum inalbatum, aut tetrapharmacum regium emplaſtrum, aut butyrum recens: ſi verò ſanies tenuis graueolens feratur, velut ab vlcere depaſcendo proſerpente,adſtringentius ſit infuſum, ex myrti baccis, palmulis,lenticula.Et poſt humorum excretionem,ſi inflammatio permaneat, in cataplaſmatis ac inſeſſibus perſeuerandum eſt. Cæterùm ſi circa vteri oſculum abſceſſus fiat,& non rumpatur.poſtquam tenues factæ fuerint partes puri incumbentes, ad puris excretionem per chirurgiam nos conuertemus, velut in chirurgiæ tractatione dicetur.

DE VLCERATIONE VTERI, Cap. LXVI.

VLceratur ſæpe vterus ob partus difficultatē, aut fœtus extractionem,aut corruptionem, aut ab acribus medicamentis,aut à fluxione, aut ex abſceſſibus ruptis. Si igitur expoſita fuerit vlceratio, per dioptræ vſum deprehenditur: ſi verò in profundo, ex iis quæ excernuntur.Humor enim diuerſus excernitur, inflammato quidē vlcere,paucus,cruentus aut fæculētus,cum dolore: ſi verò ſordidum eſt vlcus, copioſior, & ſanies cum minore dolore: ſi verò depaſcendo proſerpit, graueolens, niger, cum vehementioribus doloribus, & aliis inflammationis ſignis,& irritatio ad laxatoria medicamenta, ad contraria verò alleuatio Purum verò ſi eſt vlcus, humor paucus,æqualis,ſine odore,craſſus,albus, cum ſenſus facilitate.Si igitur inflammatum eſt vlcus,iis quæ ad inflamma-

tionem relata ſunt vtendum eſt: ſi verò ſordidum, ptiſſanæ ſuccus cum melle infundatur, aut tetrapharmacum emplaſtrum cum ſuſino, aut aqua mulſa, coctò in ipſa fœnogræco, aut malua, aut furfuribus, aut lente decorticata, aut, quò magis expurgetur, marrubio, aut eruo: aut admixtam melli erui farinam, aut iridem, aut alumen rotundum, aut ſimile quiddam immittito. Hæc ipſa etiam forinſecus cataplaſmatis modo imponũtur aqua mulſa ſubacta. Peculiarius autem prodeſt hoc medicamentũ: Crocus optimus teritur cum lacte muliebri, deinde roſaceo cerato exceptus cum adipe anſerino illinitur lanæ tomento. Præſtantius hoc eſt quod etiam ad dolores conducit: Capita papaueris in paſſo diluto macerantur ad triduum, deinde coquuntur donec flacceſcant, poſtea teruntur cum foliorum roſarũ drachmis 5, croci drach. tribus: admixto capitum papaueris decocto: deinde ceræ drach. duæ cum roſaceo liquatæ affunduntur, & in peſſo apponuntur illito ex roſaceo. Facit etiam id quod ex ouis, croco, roſaceo, adipe anſerino, & medulla ceruina paratur, & emplaſtrum Ægyptium abſque ærugine mirificè ad vlcerationes facit. Si verò vlcus depaſcendo proſerpit cum inflammatione, imponatur panis purus maceratus cum aqua mulſa, oleo, althæa, fœnogræco, & palmulis pinguibus. Infundatur autem ſuccus plantaginis, ſolani, polygoni, ſeridis, primùm per ſe, poſtea cum vino auſtero aut aceto. Si autem ſine inflammatione nome depaſcitur, fortiora infundantur, velut eſt decoctum malicorii, roſarũ, oleæ virgultorum, cupreſſi, malorũ Cydoniorum, rubi, baccarum myrti, lentiſci, rhamni, rhois coriarii, ex vino adſtringente: poſtea verò etiam decoctum aluminis, acaciæ, lyciæ hypocyſtidis: ex iiſdem verò decoctis fit etiam inſeſſus. Si non ſuccedit, medicamentum aridum ex chartà immittito, primùm cum poſca, deinde cum aceto: aut puluillum antherum, *hoc eſt floridum*, appellatum, aut chalcitidem, aut atramentum ſutorium cum iiſdem liquoribus, item ea quæ dyſentericis conueniunt. Dato autem cibum boni ſucci modicum. Puro autem facto vlcere, & lauato, & nutrito variegatius, & vinum exhibeto, quò caro citò producatur. Peſſi vice apponatur cõfectio ex moris diſſoluta cũ cadmia, aut ladano, aut plumbagine. Forinſecus autem emplaſtrũ cicatricẽ inducens, ſuperno ventri ac coxis imponatur. Quemadmodum enim cataplaſmatum, ita etiam emplaſtrorum facultas per occultos meatus penetrans, tranſfertur.

DE CANCRO VTERI, Cap. LXVII.

CAncri in vtero partim cum vlceratione, partim ſine vlcere conſiſtũt. In his igitur qui ſine vlcere ſunt, tumor reperitur circa vteri oſculum durus, inæqualis, præminens, colore fæculẽtus, rubicundus, quandoque etiam ſubliuidus: & dolent vehementer circa inguina, & ſupernum ventrem, & pectinem, ac lumbos, ægréque ferunt cõtactum, & variegatiorem medicationem. Si verò vlceratus eſt cancer, ad dolores, duritias, & tumorem, eroſa etiã & inæqualia vlcera conſpiciuntur, plerunque quidem ſordida, oris tumida, albicantia, turpes cruſtas inductas habentia: quæ verò pura videntur, fæculenta, liuida, rubicunda, & cruenta apparent. Excernitur autem aſſiduè ab ipſo ſanies tenuis, aquoſa, nigra, aut fulua, graueolens: aliquando etiam ſanguis fertur, & alia ſigna ad inflammatum vterum relata. Affectio igitur ipſa incurabilis eſt, velut alicubi etiam Hippocrates dixit: mitigare tamen oportet per inſeſſus ex fœnogræco & malua, & per cataplaſmata ſimilia. Valde autem mitigant in exacerbationibus malua aut althæa, in aqua mulſa flaccida facta, & cum modico roſaceo contrita ac impoſita: itémque cataplaſma ex caricis, meliloto, ruta, thure, bumiade herba cum oleo diligenter contuſa, & cataplaſma ex palmulis coctis in paſſo, additis ouorum vitellis, & polenta; aut cataplaſma ex papauere cum coriandro, aut polygono, aut ſeride. Hæc quidem in doloris vexationibus: poſtea verò ceratũ adhibeatur ex roſaceo, aut myrteo, aut œnanthino, aut melino, cum palmulis in paſſo coctis. Priuatim autem commodat id quod ex fæce in æneis vaſis in quibus aqua coquitur, ſubſidente paratur. Hæc enim fæx inſuper affata minutiſſimè teritur, & cerato roſaceo excipitur, ad emplaſtri compagem redacta. Et hæc quidem forinſecus. Intrinſecus autem mitigat locos etiam oleum. Si verò vlcerati fuerint, etiam lac muliebre infuſum, & ſuccus plantaginis tepidus: ſi verò cruentati fuerint, ſuccus polygoni cum modico thure mitigat, & peſſi ex croco, & muliebri lacte, & ſucco papaueris, & œſypo. Omnibus autem efficacius eſt, etiam ad ſedis affectiones hoc: Spumæ argenti Italicæ lotæ ſexuncem, thuris maſculi, œſypi, adipis porcini recentis, butyri recentis, ceræ Tyrrhenicæ, ſingulorum ſextantem, roſacei trientẽ. Spumã argenti ſeridis ſucco tritam liquatis adiice. Cibi dentur boni ſucci, qui facilè cõcoqui ac diſtribui poſſint: vinum ſit modicum aquoſum. Vitent acrium eſum, & ciborũ copiam. promptè enim in ipſis cibi corrumpuntur.

DE SCIRRHO ET TVMORE DVRO, Cap. LXVIII.

IN ſcirrhũ induratur vterus, aliquando derepentè nulla prægreſſa cauſa: plerũque verò inflammatione prægreſſa, & neque ſoluta, neque in abſceſſum tranſmutata. Species autem ſcirrhi eſt etiã σκλήρωμα, *id eſt tumor durus*, in collo vteri maximè conſiſtens: qui quidem tumore ſimilis eſt, minus autem renitens, cum moderato dolore. Conſequitur etiam in his declinatio ad oppoſita, éſtque tumor pro ratione affectionis vehementer renitens, cum grauitate & ægro motu non ſolùm crurum, ſed etiã totius corporis, adéſtque ad actiones obeundas pigritia. Sequitur non probè curatas malus habitus aquoſus. In principio itaque vena ſecetur, aut purgatio aſſumatur per hieram Archigenis: deinde cataplaſmata ex caricis, hyſſopo, nitro, & abſinthio, & cucurbitæ cum ſcarificatione: malagmata verò, polyarchium, & ex ſeminibus conſtans, & ex lauri baccis paratum: inſeſſus ex decocto caricarũ, artemiſiæ, pulegii, althææ: peſſi ex terebinthina, galbano, myrrha, iride, œſypo: dropaces item, & aquarum naturalium nitroſarum vſus, itémque bituminoſarum: viribus autem tolerantibus, etiam veratri vſus.

Peſſus mollitorius.

Ceræ Ponticæ, vnguenti nardini, ſingulorum quadrantem, irini, gleucini, Cyprini, ſingulorum ſextantem, adipis vrſini, anſerini, butyri, œſypi, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, ſingulorum vnciam vnam. ALIVS. Polii drach. 2, myrrhæ drach. quatuor: cum vino Mendeſio trita, & irino ſubacta apponenda præbeto. ALIVS. Ceræ Tyrrhenicæ, adipis vitulini, terebinthinæ, medullæ ceruinæ, mellis Attici, olei veteris, ſingulorum æquales portiones. MEDICAMENTVM ex alto euocans: facit & ad inflationes. Vuæ paſſæ albæ exemptis vinaceis quadrantẽ, rutæ viridis foliorum ſextantẽ, aquæ marinæ ſeſquiunciã, cumini drach. 4, mellis quod ſatis eſt. Formatum autẽ inde peſſum Cyprino oleo intinge, ac appone: ſed & aureus peſſus, & libanius, & enneapharmacus affectioni commodant, magis verò propriè Titianus.

DE MOLA, Cap. LXIX.

MOLA quoque, in ſcirrhũ induratus tumor eſt, aliquando circa oſculum vteri, aliquando circa totum ipſum comparens, tactu lapidis duritiam referens, cũ detractione partiũ ſuperincũbentiũ, & gracilitate, decoloratione, ciborũ inappetẽtia, mẽſiũ ſuppreſſione, mãmarũ tumore, adeò vt cõceptus ſuſpicio in aliquibꝰ ab initio fiat, poſtea verò tẽpore diſcernũtur. Quædã etiã aquæ inter cutẽ ſuſpicionẽ de ſe exhibẽt, & hoc diſcernẽdũ eſt, tum tumoris duritia, tũ ꝙ nõ fiat ſonitus digitis illiſis, quẽadmodum in hydropicis: in quibuſdã autẽ reuera in hydropẽ tranſitio fit. Quandoque etiã incurabilis vt plurimum fit affectio: quibuſdã etiã ſanguis fertur. In cõmuni igitur decubitus in domo parua & vmbroſa ac tenebricoſa conducit, quæ etiã moderatè refrigeret, in lecto immobili, ita vt partes ad pedes habeant ſublimiores, & in quiete. Nam motus omnẽ fluxionẽ prouocare poteſt: & tumores quidem ac duricias, his quæ ad ſcirrhos & ſcleromata relata ſunt curabimus: verùm aquæ inter cutem ſuffuſiones, per ea quæ dicta ſunt in tractatione de hydrope. Sanguinis autem eruptiones, velut ſanguinis

eruptiones, & fluxum muliebrem. Quidam tradunt molam eſſe carnem informem, ad ipſas vteri tunicas conſiſtentem, & quæ pariatur veluti fœtus. Sed & hæc ſpecies laxatorio curationis ductu tractanda eſt, vt facilius excernatur.

DE INFLATIONE VTERI, Cap. LXX.

INflatur vterus ex frigiditate, aut fœtus corruptione, aut partus difficultate, oſculo occluſo, aut ſanguinis grumo in ipſo obturato, quandoque in cauitate ſpatii ipſius flatibus concluſis, quandoque in raritatibus corporis ipſius vteri. In his ſequitur tumor pectinis, & imi ventris, cum duritia & dolore punctorio, vſque ad ſeptum tranſuerſum, & ſtomachum ac inguina perpungente: & ad digitorum illiſionem ſonitus inſtar tympani oboritur. Curare igitur oportet primùm venæ ſectione, ſi nihil impediat: deinde circa exacerbationes, inediis & irrigationibus ex oleo rutaceo, inſeſſibúſque ex decocto rutæ, pulegii, artemiſiæ, caſiæ, & ſimilibus: & cataplaſmatis ex ſemine apii, cumini, fœniculi, aniſi, ammii, & farina loliacea: cucurbitis item leuibus, & cum ſcarificatione. Moram verò trahente affectione, purgatione vtendum eſt ex picra, & hiera, & dropaciſmis ac ſinapiſmis, & balneis naturalibus. Obſtetrix autē digito prius pinguefacto immiſſo, incūbentē ſanguinis grumū, ſi ita contingat vt adſit, educat leniter, ipſum exoluens, rurſúſque cataplaſma imponatur ex ficu, nitro, & abſinthio. Epithemata verò ſint mollitoria, polyarchium, & quod ex ſeminibus paratur, & quod ex lauri baccis. Peſſi conueniunt ex ruta, melle, nitro, maximè verò hic: Ficuum pinguium contuſorū drach. vna, cumini drachmæ duæ, aphronitri drachma vna. Verùm propter acrimoniam prius in lac tingatur. ſed & mollitorii peſſi commodi ſunt.

DE VTERI STRANGVLATIONE, Cap. LXXI.

STrangulatio vteri eſt recurſus vteri ad affectionem, per conſenſum ducens principaliſſimas partes, velut ſunt arteriæ carotides, cor, cerebri membranæ. Sequitur in affectis accedente exacerbatione, mentis languor, pigritia, crurum debilitas, faciei pallor, aſpectus triſtis: inſtante autem ſuffocatione, ſopor grauis, mentis emotio, inſtrumentorum ſenſuum apprehenſio cum vocis interceptione, crurum contractio: deinde incipiūt rubere malæ, & facies aliquantulū plena fit: vbi verò remiſſura eſt, prodit humiditas quædam ex locis muliebribus ad contactum, & murmur quoddam inteſtinorum præcedit, & ipſe paulatim laxatur vterus, atque ſic & mentem & ſenſum recipiunt. Mouetur autem morbus ſecundum circuitum velut comitialis, repleto videlicet vtero, aut ſeminaria, aut alia materia in ipſo putrefacta: & multæ quidem reſtitutæ ſunt, quædam verò in exacerbationibus derepentè perierunt, pulſibus quidem denſis euadētibus, & inordinatè ſubtremiſcentibus, deinde etiam ipſorum interceptione ſequente, modica autem humiditate inſtar roris in cute conſiſtente: verùm reſpiratione primùm obſcura contingente, deinde penitus intercidente. Abundat hæc affectio hyeme & autumno, in iuuenculis ſalacibus, ſterilibus, & præſertim ſi per medicamenta ſteriles factæ fuerint, & aliis perfrigeratis. Itaque in exacerbationibus extremas partes deligare oportet, & tota crura, totúmque corpus confricare, & velut eos qui in animi deliquium inciderunt reuocare, & odoramenta graueolentia naribus admouere, velut ſunt, funiculus lucernarius extinctus, caſtoriū, pix liquida, cedria, lanæ & panniculi vſti. Quidam etiam matulam vrinæ veteris aut egeſtionis alui, naribus adhibuerunt. Cucurbitas quoque affigere oportet ad inguina & imum ventrem, cum multa flamma, & leues, & cum ſcarificatione. Si verò prolongetur exacerbatio, etiam ea quæ flatus ducunt commoda ſunt: velut collyria in anum ſubdita, quale eſt cuminum & nitrum cum melle. Sed & infuſo per clyſterem ſtercora ſubducere oportet, vt ne ſua appoſitione premant: in ipſum verò vterum odoratiſſima vngenta infuſa, detrahere ipſum ſolent, velut eſt amaracinum, malabathrinū. Sed & ſinapi partim naribus adhibeatur, partim pedibus cata-

A plaſmatis modo imponatur. Voce quoque aſperiore quis inclamet, excitet, ac vocet ipſam: ſternutatoria etiam adhibeantur ex caſtorio, herba lanaria, pipere. Vbi verò remiſit exacerbatio, ad vomitum cogantur, & in cibi abſtinentia, aut omnino modico cibo conſeruentur. Poſt ſeptimum diem hiera ex colocynthide purgentur: poſt tertium verò diem, cucurbitas affigere oportet lumbis, & laterū mollitudini: deinde caſtorii potu vti, aliquando cum artemiſiæ decocto, aliquando cum aqua mulſa. In quibuſdam B enim hoc etiam ſolum ad perfectam curationem ſatiſfecit: inſeſſus autem & peſſi mollitorii aſſumantur. Atque hæc quidem ad exacerbationes: verùm ad totius corporis reparationem, à venæ ſectione initio facto, ad purgationem per hieram tranſire oportet: deinde picram ex aloe dare drachmæ pondere, cum cyathis tribus aquæ mulſæ, in aſſiduo vſu, aut ex interuallis drach. 2 cum aquæ mulſæ cyathis ſex. Vtēdū etiā dropaciſmis, & cucurbitis, & ſinapiſmis, & acopis ex euphorbio: deinde exercitiis, frictione, & vociferationibus: poſtea etiam aquarum naturalium C balneis.

DE VTERI PROLAPSV, Cap. LXXII.

VTerus procidit raro quidem, verùm ob plures cauſas. aut enim muliere ex alto delapſa, & ad coxas delata, ruptis pelliculis quæ ipſum viſcus continent: aut ob extractionē ſecundæ vterū ſimul attrahentis, & ipſi adnatæ, velut in partus difficultate, aut ob inartificioſam fœtus extractionē, aut ob plagā, aut ob animæ affectiones, velut liberorum amiſſione nunciata, aut hoſtium incurſu, D aut ob periculoſam nauigationē, aut aliquā huiuſmodi cauſam, tota corporis miſcella exoluta, vtero ſimul prolabente: aut ob reſolutionē & debilitatem partium, velut inclinata maximè ætate cōtingit. Procidit autē circa os ipſius. Quidam verò totum ipſum procidere narrant, id quod probabile non eſt. Quomodo enim reductus firmari poſſet? Oportet igitur euacuato primùm per clyſterem ſtercore, & excreta vrina, quò vndiquaque à cōpreſſione liber ſit vterus, ægrotā ſupinā collocare, altiores coxas habētem, & poplites incuruatos, cum cruribus diductis: deinde E accipere hapſum lanæ figura & craſſitudine ſinui muliebri reſpondentē, eúmque tenui linteolo circundare, & in ſuccum acaciæ intingere, aut in hypocyſtidis ſuccum vino dilutū, & ad vterū apponere, & citra violentiā retrudere totū id quod procidit, donec tota moles ad ſinum redigatur, & forinſecus contegere pectinē ſpongia expreſſa in poſca, & decumbere facere hominem extentis ac coaptatis inter ſe cruribus, ita vt alterum alteri incūbat. Poſtea verò cucurbitæ affigantur cum plurima flamma, & ad vmbilicū, & ad vtranque laterū mollitudinē. F Odorata quoque naribus adhibeantur olfacienda. Tertia verò die, incumbente in ſinu lanæ hapſo, inſideat mulier in vinum nigrum auſterum aliquantulum tepefactum, aut in myrti, lentiſci, ac malicorii decoctum: poſtea incumbens lanæ hapſus tollatur, & alius eodem medicamento imbutus indatur. Cataplaſmata extrinſecus imponantur ad imum ventrem, ex palmulis, polenta, aut lenticula, & malicorio, cum aceto mulſo: & per tertium diem rurſus eadem fiant vſque ad perfectam curationem. Si verò vbi G per tempus manſit, putrefactum fuerit id quod procidit, auferatur id citra omnis periculi formidinem. nam totum ablatum eſſe vterum putrefactum narrant, & tamen mulierem vixiſſe.

DE OBTVRAMENTO IN VTERO, Cap. LXXIII.

FIT obturamentum circa vteri oſculum, aut ob vlcerationem prægreſſam, aut ob inflammationē in ſcirrhum induratam. Curare verò oportet inſeſſibus emolliendo, ex aqua & oleo, & fœnigræci decocto: ita vt e- H tiam ſimilia cataplaſmata imponamus, & peſſos mollitorios adhibeamus. Si verò diuturna fiat affectio, ſubuaporationibus & ſuffimentis ex aromatis vtendum eſt. Soluit obturamentum etiam paſtillus ex œſypo, nitro, & reſina terebinthina, vt quod nihil aliud ſit quàm oſculi vteri coarctatio.

NON CONCIPIENTIVM CVRATIO, Cap. LXXIIII.

IN communi quidem vtriſque,& viro & mulieri conuenit vt totum corpus in bono temperamento conſeruetur, per laborum, ciborum, balneorum, & reliquorum omnium commoderationem, &,quod maximum eſt,vt negligamus habitum pingueſcentem. Neque enim idonei ſunt pingues ad liberorum generationem, tum quòd pudendis non congruunt, tum quòd modicum etiam ſemen emittunt,neque tamen etiam attenuati. Profuerint autem ipſis omnia calefacientia, & leniter inflantia. Vinum igitur calidum moderatè accipere oportet, & ex oleribus erucam,& horminum,& eryſimum,& ſimilia: rutam autem & calamintham præ omnibus vitare. Si verò ob vitioſum aliquem humorem conceptio non fiat, hūc expurgare, aut bono victu contemperare: priuatim verò mulieribus conuenit partium circa vterum quammaximè prouidentiam habere, & menſtruam euacuationem citra impedimentum fieri. Vbi itaque prope adeſt purgatio, ciborum ac potuum moderationem quammaximè procurare oportet, ita vt etiam aliquid ex irritantibus ad purgationem accipiat, qualia ſunt odorata ac acria olera, velut eſt ſcandix, crithmum, fœniculum, apium, ſmyrniū: vteri verò intemperies corrigere. Frigidiores itaque vteros indicat menſiū ſuppreſſio, & victus frigidior ac craſſi ſucci,& torpor oboriens circa pectinem, lumbos ac crura: ſi verò perfectè perfrigeratæ fuerint, neque venerem appetunt. Oportet itaque ipſam tum aliis laboribus ſe exercere, tū omnibus fomētis,& his quæ per ſuffitus fiūt, vti,& calorem reuocare. Neque abſonum eſt caſtorium bibere,& ſemina odorata, cuminum, aniſum, pulegii comam,& iuniperi fructum, pipere ſingulis admixto. Ipſorum verò vterorum fomenta partim vapores ſint, inſidentibus ſellis perforatis, partim calida aqua affuſa, in qua cocta ſit ſaluia, artemiſia, ruta, cyperus, pulegium, acorum,& odorata ſemina. Cataplaſmata etiā ex his ſingulis pectini adhibeantur: bonum eſt & polyarchium epithema. frictiones item pectinis & coxarum nullo minus conferunt. Vtendum etiam peſſis ſubdititiis ex myrrha, ruta, galbano & caſtorio, vbi prius fomentum aquæ mulſæ aut marinæ adhibuit. Bonus eſt ad hæc peſſus qui gone, *id eſt genitura*, appellatur. At verò calidiores vteros coiectare oportet ex toto corpore calidiore, & mēſibus paucis,& cū dolore,& quòd exulcerant pudenda mulieris: corrigere autem per moderatè humectantia ac frigefacientia, qualia ſunt ex oleribus lactucæ, ac maluæ, & blitum, ac cucurbitæ,& cucumis,& pepo,& atriplex,& portulaca, & alii conſimiles cibi. Veſicæ verò & ſuperno ventri & lumbis adhibeantur frigefactoria tum cataplaſmata, tum ſuccorum illitiones. Si verò ob humiditatem vteri non concipiant, ſignum eſt quòd & humectantur circa coitus, & tenuiores ac multi deferuntur menſes. Victus autem his conuenit ſiccior, labores, frictiones partium ſupernarum, vomitus, ſiccitas & moderatio cibi. Commodum fuerit etiam acerbis medicamentis vterum corroborare, qualia ſunt lentiſci decoctum,& myrti baccarum, roſarum, rhois, floris mali Punici, rubi tenerorum virgultorum,& gallæ. Quòd ſi ſiccior ſit vterus, per contraria curetur, balnea dico,& vnctiones, & cibos humectantes ac oleraceos, vinúmque moderatum, & non valde vetus. At ſi præ humoribus craſſioribus conceptus impediatur, ſi quidem is mordax fuerit humor, purgare oportet mulierem, quemadmodum quiſque humor peculiariter id exigit, maximè verò per picram ex aloe: deinde ſerum lactis per clyſterē immittere,& victum cōmodiorem excogitare. Pituitoſi verò humores laboribus,& ſudorificis, & vomitibus, aut etiam infernè euacuandi ſunt. Oportet & medicamentū hoc bibendū dare: Epithymi, euphorbii, piperis, ſeminis dauci & petroſelini, omnia trita drachmarū duarū pondere exhibeto. Hoc & per ventrem probè ducit,& vterū calefacit, quemadmodum ſæpe etiam menſes his quæ non purgantur prodire fecit. Poſtquā verò correctio ſe declarauerit, menſibus probè prodeūtibus, tunc coire oportet deſinente purgatione. Quandoquidem verò etiam flatus in vtero prohibent conceptionem, ſigna quidē ipſorū ex A his quæ de vteri inflatione dicta ſunt accipere oportet: curare autē primùm victu parciore, deinde cumino & anetho,& apii ſemine,& ruta,& aniſo adhibitis. Aromata item pleraque exhibeantur, partim vt bibantur, partim vt apponantur. Cæterùm concluſos vteros aperire oportet, odoratis decoctis affuſis,& fomentis adhibitis ex malua, ſemine lini, fœnogræco & oleo, quandoque etiam melle. Fortioribus item, artemiſia, conyza, calamintha, pulegio, & anthemide. In peſſis verò vtantur terebinthina, nitro, cucumere ſylueſtri, elaterio, caſſia,& picis ſero. Quibus B autem oſculum vteri hiat, his victus,& fomenta,& medicamēta ſicciora ac adſtringētia cōueniunt, mali Punici flores, lētiſcus, rubi radices, myrti baccæ, & quæ in humidiore cōmodant. Diſtortiones autē vteri fomētis dirigere oportet,& mollientibus peſſis ſubditis. Porro coitus cum muliere auerſa, etiam ad conceptionē conferre videtur.

DE FISSVRIS, CONDYLOMATIS, AC hæmorrhoidibus vteri, Cap. LXXV.

CIrca vteri oſculū fiſſuræ fiunt ex violentis partubus: & primùm quidē latent, dū recentes adhuc ſunt ex C partu dolores: poſtea verò paulatim percipiuntur, aliquando ad manuū contactus, aliquando etiā in coitu, quando etiā cruentæ fiunt propter confrictionē. Deprehenduntur autē ſinu diducto. Nā ruptiones in ambitu oſculi conſpiciuntur: in quibus chirurgia & mordentibus medicamētis reiectis, ſimplicioribus inſeſſibus & peſſis vti oportet. Conuenit etiā emplaſtrū tetrapharmacū dilutum: ſi verò calloſa fuerit fiſſura, medicamēto ex charta vſto vtendū eſt cū roſaceo. Quòd ſi vim ipſius non ferant, iridē Illyricā terebinthina exceptā indito. Vlceribus autē ad D cicatricem perductis, conuenerit id quod ex Cadmia cōſtat, aut aliquod ſedi deſtinatū, velut eſt id quod ex ſpuma argēti paratur. Quandoquidē verò contingit fiſſuras diuturnas in condylomata mutari, per conſimilia callus adimatur, & condylomatū eminētiæ ad cicatricē perducantur. Hæmorrhoides autē fiunt circa oſculū aut collū vteri, & per dioptrā inſtrumentū deprehenduntur, ex eo quòd eminentia apparet circa exacerbationes doloroſa, cruenta,& rubicunda: in interuallis autē rugoſa, doloris exors, ſubliuida, ac ſtillans. In his igitur, ſi fieri poteſt, in interuallis exciſione vtendū eſt in volſella prehenſis: ſin minus, per E medicamēta ſaltē ipſas cōſtringere oportet, ita vt aliquādo malicorio ſicco cū galla, aut tali quopiā attingamus: aliquando his quæ in eruptione ſanguinis ex vtero relata ſunt vtamur, quæ etiā his quibus ob debilitatē ſāguis erūpit, conueniunt, quæ cognoſcuntur ex eo maximè quòd vterus aſſiduè cruorem remittit ex interuallis, & non ſolùm menſtruæ purgationis tempore.

DE DIFFICILI PARTV, Cap. LXXVI.

DIfficultas pariendi fit aut circa parientem, aut circa F fœtum, aut circa ſecundam, aut propter externa. Circa parientem quidem aut craſſam aut obeſam, aut quæ totum vterum paruum habet, aut dolorū partus expers eſt, aut tumida, aut inflammationem circa vterum habet, vel in alia parte, aut quomodocūque aliàs ægrotat, aut naturaliter debilis eſt,& extrudere non poteſt, aut ante tempus parit. Circa fœtum verò, qui aut nimis magnus eſt, aut paruus,& parum grauis, aut magni capitis, aut mōſtroſus, velut biceps, aut mortuus, aut viuus quidē, verùm G debilis,& qui extra prodire non poſſit, aut quòd plures ſint fœtus (quinque enim viſos prodidit Herophilus) aut quòd figuram habeat præter naturam. Nam figura ſecundum naturam fœtibus eſt, prima quidem in caput, manibus ad femora extentis, ita vt è directo oſculi vteri, caput nullatenus inclinatum habeat: ſecunda ab hac, in pedes, citra inclinationē. Quæ verò præter has ſunt figuræ, omnes præter naturam ſunt: circa ſecundam autem, quæ aut non auellitur, propter craſſitudinem, aut etiam antea quàm oportet auellitur, propter tenuitatem. euacuato enim humore, fœtus præ ſiccitate ægrè deuoluitur. H Propter externa verò, ſi aut frigiditas denſauit, aut immoderata caliditas vires exoluit, aut etiam fortuita aliqua re allapſa. Si igitur ob coarctationē aut velut obturationem fœtus, difficultas pariendi fiat, primū coadiuuare oportet

per laxationem, infundendo aſſiduè oleum calidū, cum A decocto fœnigræci, aut maluæ, aut ſeminis lini, aut etiam cum ouis, mitigationis gratia: deinde cataplaſma imponere pubi, ſuperno ventri ac lumbis, ex ſemine lini cum aqua mulſa, aut aqua & oleo: & inſeſſibus ſimilibus vti. Sed & ex balneis aſſumere laxationes, ſi non febris, aut alia aliqua cauſa impediat, & parientem per lecticam mouere in aere moderatè calido. Quidam etiā concuſſiones fortes adhibuerūt, & ſternutatoria admouerūt: & quæ quidē timida eſt, impellatur: quæ verò inexperta eſt dolorū partus, perſuadeatur, vt maximè fortiter ſpiritū cōtineat, B & ad laterū mollitudines cōpellat. Quæ verò in animi deliquiū incidit, odoramētis nō offendētibus refocilletur: alleuata autē mediocriter, modico cibo nutriatur. At verò quæ obeſa eſt, in lecto prona figuretur, genibus ad femora inclinatis, quò vterus ad abdomen delatus, è directo oſculi ſit. Per digitos autē ceratis aut pinguedine oſculum illinatur, & leniter diducatur: & ſiqua affectio fuerit circa partes, etiam huic proſpiciatur: & ſtercus contentū, per molle infuſum per clyſterem eiiciatur, & ſecunda aperta dirimatur aut digitis, aut ſcalpello inter ipſos occultato, C præcedente ſiniſtra manu: & aliquis pinguis humor per clyſterē in vteri capacitatem immittatur. Si verò præter naturam figuratus eſt fœtus, naturalis figura reſtituatur, partim impellendo, partim deducendo, partim flectēdo, partim dirigendo: & ſi quidem manum aut pedem præmiſerit, non hac parte apprehenſus extrahatur. Magis enim obturatur, aut exarticulatur, aut etiam abrumpitur: verùm digitis humero iniectis, aut coxæ ipſius fœtus pars præmiſſa ad conuenientem locum retrudatur. At ſi vnà cum obturatione, totius fœtus figura euariet, prius ipſe ab D vteri oſculo in ſublimè retrudatur, deinde apprehenſus, rurſus ad oſculum dirigatur. Si verò plures vno fœtus deferantur, rurſus ſurſum ac deorſum dirigantur, omniáque fiant ſenſim ac leniter citra compreſſionem oleo locis affuſo. Tempus autem deſeſſus in ſellam eſt quum oſculum vteri apertum digito occurrerit, & præruptio prominuerit. Quòd ſi verò nō prodierit, eo quòd mortuus eſt fœtus, aut ob aliam cauſam, ad fœtus extractionem progrediendum eſt.

DE COXENDICVM MORBO, E
Cap. LXXVII.

QVVM articularis morbi generis ſit coxendicū morbus, in eo ſolo differt ab eo, quòd cauſa ipſius circa coxam firmatur: cauſa verò huius eſt craſſus ac pituitoſus humor coarticulationi circa coxam impactus. Dolor autē ipſis eſt à locis circa nates & inguina, vſque ad genua, in pleriſque verò vſque ad ſummum pedem pertingit. Ab initio igitur ægro oblato, poſt ſtercorum per clyſterē euacuationem, venæ ſectionē à cubito aſſumimus cum repetita detractione: ſi verò poſt tempus æger nobis ob- F tigerit, à malleolo circa crus affectum detractionem faciemus, & circa exacerbationes hac irrigatione vtendum eſt: Cyprini cyathi octo, aceti cyathi quatuor, nitri cyathi duo, ſeminis roſmarini cyathus vnus, per lanas ſuccidas calida hæc adhibentur. Poſt hanc cataplaſma imponatur ex lupinorum amarorum farina, cum aceto mulſo, aut ex loliacea farina cum reſina, & cucumeris ſylueſtris radice, & nitro, & calamintha, & roſmarini ſemine, & lauri baccis: ſed & ſola calamintha vtiliter imponitur cum aceto mulſo, aut aqua mulſa. Emplaſtro verò mitigatorio vten- G dum eſt hoc: Ceræ drach. centum, terebinthinæ drach. vigintiquinque, æruginis drach. ſex, myrrhæ, galbani, iridis, ſingulorū drach. ſex: cedriæ drach. quinque: præbibēdus detur ſuccus Cyrenaicus erui magnitudine, aut caſtorii drach. vna, cū opopanacis obol. tribus. Radicis autē capparis cortex potus, & cataplaſmatis admiſtus prodeſt: ſi verò multus eſt dolor, etiam dolorem eximentia medicamenta locum habent, velut eſt antidotus Philonis, & quæ ex duobus piperis generibus conſtat: in- H fuſum verò hoc immittatur: Mellis ſeſquicyathus, olei ſeſquicyathus, aquæ cyathi duo, nitri drachmæ octo, terebinthinæ drachmæ quatuor. His calidis infuſis, inſuper fomentum ano adhibeatur, quò longiore tempore retineatur. Euacuat mucoſa, quandoque etiam ſanguinem, quando etiam plus prodeſt: ſi verò perſeuerauerit affectio (quod tamen rarò contingit) rurſus ipſo vtendum eſt frequentius, pro aqua centaurii decocto admixto. Sanguinem euacuat etiam thlapſeos ſemen infuſum, & elaterii ſuccus & quod ex ipſo, aut ex radicibus ipſius componitur oleum Sicyonium, & ſalſorum piſcium muria, & oliuarum colymbadum muria rectè infundi poteſt. Cucurbitis etiam ad coxam, cum multa flamma & ſcarificatione vtendum eſt, aliquando etiā hirudinibus. Perſeuerante autem affectione, ad purgationem procedendum eſt aut per hieram aut per colocynthidē, ita vt medullæ ipſius probè tritæ drachmæ pondus detur, in aquæ mulſæ cyathis plus minus duobus, pro viribus ægri, & prout aluo bene affectus eſt. Sit autem ruta in aqua mulſa cocta. Probè etiam hos expurgat puls ex colocynthide: in quibuſdam etiam vomitus à raphanis ab initiò profuerunt. In interuallis autem dropax adhibeatur, & acopa ex euphorbio, præſertim id quod varium appellatur. Balnea verò naturalia his commoda ſunt ſi verò non adſint, in aliis ſaltem loti, relatis acopis vtantur, & compoſitis his, tum Aſclepio appellato, tum hoc quod ex euphorbii, adarces, veratri nigri, caſtorii, pyrethri, piperis, ſtaphidis ſylueſtris, ſingulorū æqualibus partibus paratur. Poſt balneum picis aridæ quadrans, ſulphuris viui ſextans, calido adhuc corpori inſpergatur, ipſúmque charta integatur. Si verò neque hæc profuerint, aut reliquiis morbi reſtantibus, bonum eſt etiam ſinapi cum caricis impoſitū, aut etiam per ſe. Perfectè verò ipſos reſtituit Iberidis herbæ vſus, quam ſanè etiam lepidium, aliqui verò ſylueſtre naſturtium appellant. Quæ verò apud nos naſcitur fruticoſa, foliis lauri ſimilibus, & multo maioribus, multā de ſe experientiam dedit, non ſolùm in coxendicum, ſed etiam aliis diuturnis morbis. Æſtate autem multo efficacior eſt: ſi verò etiam folia tunc quum expetitur, non produxerit, radicis ipſius corticem contundere oportet cum adipe ſuillo, ad emplaſtri formam, deinde in linteū denſum infarcta, dolentibus maximè locis imponere aut circa totas nates & femur, & ſinere donec nigreſcat, aut omnino liuida fiat ſumma cuticula: poſtea ipſum auferre, & loto hoc ceratū imponere: Opopanacis trientē in aceti cyathis 2 diſſoluito, & cerato Cyprino excipito. Quòd ſi recuſent taliū vrētiū vſum, emplaſtris malum extirpantibus vtendū eſt, quorū de numero & hoc eſt: Ceræ, reſinæ, pinus, ſingulorum drach. duodecim: terebinthinæ, fimi columbarum ſylueſtrium, fæcis vini vſtæ recentis, ſingulorum drach. ſex: galbani ſeſquidrachmam. Eſt etiam de extirpantibus emplaſtrum leæna appellatum. Commoda ſunt quoque ea quæ ex lixiuio ac nitro parantur: quin & potionibus quæ ad annum bibuntur quidam vſi ſunt, ex quibus eſt & ea quæ ex quatuor rebus conſtat, chamædryos libra vna, gentianæ dodrante, ariſtolochiæ rotundæ dodrante, ſeminis rutæ ſicci ſextario vno. Hæc contuſa & cribrata quotidie dare oportet cochlearii mēſura ieiuno, & concoctione probè facta, cum aquæ frigidæ cyathis duobus, ad annum, donec morbus ſedetur. Medicamentum quoque ex ſeptem rebus compoſitum, & quod Proclo adſcriptum eſt, idem promittunt. Exercitia faciat per deambulationes, & per aſſiduos flexus, ſaltus ac curſus. Cibus ſit attenuans moderatè, & concoctu facilis. Si verò nulli ex relatis cedat coxendicum morbus, quandoque ad ſuppurationem vertitur, quandoque laxatis neruis colligantibus, coxa ex articulo luxatur. Oportet itaque diuturna facta affectione, articulum vrere tribus aut quatuor locis, velut in chirurgiæ tractatione referetur, & vlcera ad plures dies conſeruare, vt ne cicatrix inducatur.

DE PODAGRA ET MORBO ARTIculari, arthritide dicto,
Cap. LXXVIII.

NON ſola partium debilitas podagricam & arthriticam affectionem efficit, alioqui exacerbationes indeſinentes eſſe oporteret, in quantū etiam debilitas ſemper ineſt articulis debilibus, neque humor ſolus: (nō enim in articulos ſolos irrueret affectio) verùm ambo, & humor

præter naturam,& partium debilitas,morbum efficiunt. A Quum enim nutritoria partium facultas debilis fuerit ob ciborum repletionem, conſequenter cruditates oboriuntur, & redundans humor in quamcunque tandē coarticulationem iam antea debilem irruens,& neruos colligantes diſtendens,dolorem efficit. Neque enim neruorum qui voluntario motu mouentur, primariò affectorum,eſt inflammatio: alioqui in locis inter coarticulationes medus itidem ipſam fieri oporteret, velut in tibiis mediis,aut femoribus,aut cubitis, aut brachiis. Per conſenſum igitur afficiuntur etiam voluntarii motus nerui. B Quandiu igitur pedum coarticulationes ſolùm humor infeſtat, podagra affectio appellatur: vbi verò cauſa omnes corporis articulos pertranſiuit,arthritidē appellare ſolent,in qua & verticula,& ſcapulæ,& maxillæ,& omnes articuli morbo feriuntur.Quibuſdam etiam aures,& dentes,& fauces,& quandoque etiā hepar,& ſplen,articularibus doloribus participant:in quibus ſi non breui ad articulos tranſlatio fiat, periculū in modico tempore ægrotos corripit. Cæterùm redundans humor,quandoque bi- C lioſus, quandoque ſanguineus, aliquando atrabiliarius, plerunque verò pituitoſus & crudus eſt, ex ciborum redundantia,cruditatibúſque ac otio collectus. Moram autem trahens circa articulos,craſſeſcit,ac viſcoſior euadit, vt etiam tophos appellatos efficiat: aliquando verò etiā humor ex pluribus mixtus eſt.quare fit vt & cognitu & curatu difficilis,& fere incurabilis ſit morbus. Auſpicatur autem,& laceſſit affectionem plerunque laſſitudo immodica,& deambulationes concitatæ,& equitatio frequens, & rei venereæ intempeſtiuus vſus, frigidæ potus non con- D ſuetus,frigidorum aut multorum aut malorum eduliorū eſus,vinum multū: ſed & ex offenſionibus, aut impulſionibus,aut luxationibus,aut aliis huiuſmodi,quidam primum affectionis experimentū fecerunt,præcedente quidem in corpore, & hactenus quieſcente materia, externa autem laceſſente cauſa ipſam cōmouente. Triſtitiæ autē & curæ,& vigiliæ,ac reliquæ affectiones, non ſolùm commouent, ſed etiam ipſæ generant,ſiue primariò, ſiue per accidens, vitioſos humores. Variæ igitur ſunt velut dixi affectionis cauſæ. Facillimè tamen,quantum eius fieri po- E teſt, affligentium humorum differentiæ deprehēduntur, vtpote quarum notæ ex coloribus ac ſymptomatis accidentibus ſumuntur. Bilioſa enim fluxio ad coloris pallorem ac ruborem,etiā caloris ſenſum, & dolorem acutiorem efficit,& citò per cutem diſtribuitur, citra magnum tumorem,& calfacientibus impoſitis exacerbatur,quemadmodum vice verſa à frigefacientibus remittit. Atque hoc quidem etiam in aliis omnibus plerunque, maximè tamen ex bilioſo affectis humore,cōtingit: & febris ipſis accedit ſæpe in exacerbationum vigoribus, quando etiā F ſiticuloſi ſunt.Sic autem & nigriorem in atrabiliariis reperies colorem :album autem & aquoſum in pituitoſis: in quibus autem ſanguineus eſt redundans humor, in his & dolorem intus deliteſcentem, & tardius in tumorem ſe attollentem, velut etiam ſanguineum colorem deprehendes. Ad firmiorem verò dignotionem conferet tibi etiā prægreſſa victus ratio,& reliqua.

Curatio eorum qui ex bilioſi humoris fluxione laborant.

G Principium curationis in his qui ex flaua bile,aut potius ex qualitate affecti ſunt, affligentis humoris ſit euacuatio per purgantia medicamenta, quale eſt maximè quod ex rhodomelite paratur,& quod ex malis Cydoniis, & quod ex picra antidoto, & catapotia ex aloe:in exacerbationibus autem forinſecus roſaceo vtemur cum oui vitello,ac vino modico,confricta inſuper leniter parte.Sed & frigefacientes herbas adhibemus, velut eſt ſolanū,portulaca,hyoſcyamus, ſemperuiuum, lenticula paluſtris,ſeris,papauer, polygonum, roſarum folia,& ſimilia:ita vt H aliquando ipſa illinamus, aliquando cum micis panis poſca maceratis,aut cum hordeacea farina ac roſaceo cataplaſmatis modo imponamus. At in inflammatione articulorum ignem ſacrū referente, manifeſtè mitigat cucurbitæ recentis cortex impoſitus,& peponis ac cucumeris caro per ſe, & cum pane,& perdicii foliis, itémque hederæ cum pane aut polline polentæ. Sed & pſyllium cum hordeacea farina coctum feruidas inflammationes mirificè mitigat: ſimiliter & roſaceum ceratum cum aliquo perfrigerante ſucco frigefactum, & quod ex fabacea farina paratur.Habet autē hoc modo: Ceræ quincuncē,chamæmelini ſextantē & vnciæ dimidiū, roſacei ſextantē & vnciæ dimidiū,farinæ fabaceæ vnciæ dimidiū, ouorū 5 vitellos. ALIVD cataplaſma. Maluas virides coctas terito,& pſylliū priuatim viſcoſū factū admiſceto,deinde vitellis ouorum additis, cum oleo chamæmelino imponito.Si verò multus & ægrè tolerabilis eſt dolor,etiam ex croco,& glaucio,ac opio paratis vtēdū eſt, ita vt cū poſca ipſa teramus,& aut illinamus,aut cum micis panis imponamus. Galenus autem huius meminit: Succi papaueris drachmas quatuor,croci drachmam vnam, cum lacte bubulo aut caprino terito,aut panis internam partem adiicito,& ex contactu roſacei emollito, ac pro cataplaſmate vtitor, aut opium & crocum cum lacte tritum, cerato roſaceo excipito.ſed & ex torpedine ceratum eiuſdem facultatis eſt in exacerbationibus,& oleum ex ipſa. Quin & hoc cōſimile eſt Micarum panis aqua aut poſca maceratarum,ſemperuiui,aut ſolani,aut portulacæ,carnium palmularum,ſeminis papaueris,ſingulorum pares partes: vitellorum ouorum aſſatorum,& roſacei quod ſatis eſt,pro cataplaſmate imponito.Verùm ſtupefacientibus immorari non oportet,ſed eo vſque ſolùm vt doloris vehementia moderatior fiat.Nam vberior ipſorum vſus,& humorum compactiones,& tofos, & diuturnas motus difficultates efficit.Poſt vſum igitur eorum quæ dolorē eximunt, aut emplaſtro ex ſuccis cum chamæmelino diſſoluto vtendū eſt,aut eo quod ex althæa paratur, aut aliquo huiuſmodi medicamento. Poſtquam autem recalfacta fuerint perfrigerata, partem corroborabimus emplaſtro phœnicino,aceto & roſaceo,aut vino ac roſaceo diſſoluto: ſi verò grauentur emplaſtris, acaciæ ſuccus cum poſca illinatur,aut lycium cum croco, & glaucio, & perdiciadis ſucco in poſca.At verò victum ipſorum perfrigerantē & humectantem eſſe conuenit, quales ſunt ex ptiſana & alica ſorbitiones,& ex oleribus,malua,lactuca,intybus,& gallinarum domeſticarum pulli,& piſces petroſi,& erinacei,& pectines,& ſimilia.Vitent omnia calfacientia,& quæ pallidam ac flauam bilem generant, & vina vetera, fulua,ac nigra,& repletionem. Vtantur etiam balneis potabilium aquarum,& circa ipſas fluxiones, quantum ad cauſam attinet,& abſque illis,ſi non aliud quid prohibeat. Vitent iracundiam,ciborum abſtinentiam,acrium eduliorum eſum,ebrietatem,laſſitudinem immodicam,venerem.

Curatio eorum qui ex ſanguinei humoris fluxione laborant.

In quibus ſanguineus humor redundat, venæ ſectione vtendū eſt citra dilationē:imò etiā in pituitoſioribus aut atrabiliariis,quandoquidē & his humor in venis quàm maximè cōtinetur,quantitate magis quàm qualitate lædens. Venæ igitur ſectionē aſſumimus ſtatim circa primā morbi tentationē. Nam quos ſæpe iam fluxio præoccupauit, illi læduntur magis ex ſanguinis euacuatione quàm vt opem ſentiant, & magis hi quibus ex natura frigidius aut etiam debilius eſt corpus. Poſt ſanguinis euacuationē,ſi non ſolùm ſanguis eſt qui redundat,modico tempore interpoſito,etiam purgatione ex hiera vtemur.Sed & acetū mulſum Iulianium ex his eſt quæ hos conuenienter purgant. Qui verò talia purgatoria medicamenta recuſant, his catapotiis vtantur: Aloes,colocynthidis,veratri nigri, ſcāmoniæ,ſingulorū vnciā vnā,euphorbii vnc.dimidiū, nitri vnciæ dimidiū: excipe ſucco braſſicæ,& præbe pro viribus. Melius autem in malorū Cydoniorum ſucco. ALIVD catapotium:datur & in exacerbationibus, & in interuallis,& in omni humore in podagricis. Aloes ſexuncē, agarici vnciæ dimidium,croci vnciæ dimidiū,coſti vnciā vnā,ſpicæ nardi vnciā vnā, floris iunci odorati vnciam vnam,carpobalſami vnciā vnam,caſſiæ ſextantē, ſcammoniæ ſextantē:epithymi quadrantē & vnciæ dimidiū.Doſis moderata,eſt ſcrupulorū duo,perfecta,quatuor.

Quin & ex Armeniaco lapide catapotia mirificè purgant, A priuatim in arthriticis conuenientia, tum in principiis, tũ in declinationibus fluxionum, atque etiam interuallis da ta. Quandoquidem verò quidã ſcammoniam velut ſtomacho incommodam fugiunt, danda ſunt ipſis, & præſertim ſi pituitoſa materia redundat, hæc catapotia: Colocynthidis medullæ, veratri nigri, bdellii, gummi, aloes, ſingulorum vncia vna, nitri Alexandrini, euphorbii, ſingulorum vnciæ dimidium: dantur ſcrupuli quatuor. Ego verò pro gummi, epithymũ adieci. Quidam verò in ipſis exacerbationibus, in omnibus arthriticis purgatione ex hermoda B ctylo vtuntur: verùm attendendum eſt, quia ſtomacho incommodus eſt hermodactylus, & anxios ac ciborũ inappetentes facit. In ſolis igitur iis qui negotiis quæ differri non poſſunt, vrgentur, ipſo vtendum eſt. compendio enim & poſt duos vtplurimum dies ſedat fluxionem, vt quis ad conſuetas functiones obeundas tranſire poſſit. Noui autem quendam qui non ipſam hermodactyli ſubſtantiam exhibet, neque aliquod medicamentum ex ipſo compoſitum, ſed herbam ipſam coquit, cum aliquo ex conſuetis pharmacis, velut aniſo, aut apio, & decoctũ bi- C bendũ præbet: & mirum eſt quomodo per ventrem euacuati à fluxione liberantur. Oportet autẽ, propterea quòd ſtomacho incommodus eſt, (velut dixi) poſtea ſtomacho gratis & corroborantibus, cum moderata caliditate, oſculum ventris corrigere. Cæterùm Alexander purgationẽ ex coronopodio meliorẽ eſſe dicit ea quæ fit ex hermodactylo, vt quæ eãdem euacuationem & doloris ſedationem efficiat, cum hoc quòd neque ſtomacho incõmoda eſt. At verò localia pituitoſis adhibeantur: ſi quidẽ moderatus eſt dolor, braſſica viridis impoſita, & apium, & co D nyza, & verbenaca recta: ſi verò vehementer dolent, farinæ fœnigræci partes tres, farinæ lolii partem vnam, farinæ cicerum partem vnam, cataplaſmatis modo imponito cum aqua mulſa aut vino tenui, cum modico Cyprino, aut nardino, & maximè hyeme. Cinis item radicis & caulium braſſicarum vſtorum, cum axungia impoſitus, multis prodeſt. Verùm ad mitigãdũ dolorem, recentẽ axungiam eſſe oportet: ad diſcutiendum verò, veterẽ ſalſam. Facit & bubulum ſtercus cum farina hordeacea, in aqua mulſa coctum, aut per ſeipſum recens humidum impoſi- E tum, cum braſſicæ foliis: ſimiliter etiã caprinum ſtercus per ſe aut cum farina hordeacea, ex poſca coctum. Quandoquidẽ verò & ex iis quæ contraria eſſe videntur quidam opem ſenſerunt, (variorum enim humorũ mixtura dignotionem excindit) materiã mixtim referemus. Prodeſt itaque ſylueſtris & hortenſis atriplex cum pane impoſita, aut verbaſci folia cum bulbis & pane trita, aut cum polẽta, aut ex cruda hordeacea farina cataplaſma. In ſumma porro, in quibus eſt obſcura cauſa, tranſitionem facere oportet quandoque ad ea quæ ſunt eiuſdem generis, F aliquando etiam ad contraria, ita vt neque iiſdem immoremur, ſi non mitigationem exhibeant. Hæc enim quotidie in ipſis artis operibus videmus fieri, & idem auxilium huic quidem articulo prodeſt, alteri verò in eodem ægroto ſimiliter inflammato, non ſolùm non prodeſt eadem etiam hora, ſed quandoque etiam inſuper lædit: & quod ſanè mirum eſt, vnus & idem articulus ſæpe ab eodem auxilio nũc quidem vtilitatem percepit, paulo pòſt autem etiam inſuper inflammatus eſt. Non igitur aliquãdo fortaſſis, vbi quidẽ viſcoſa & craſſa materia obtinet, G ex calidioribus opem ſentit: vbi verò acris ac feruida humoris qualitas obtinet, frigefacientibus mitigatur: & nihil miri eſt etiam frigidiorem natura materiam, inflammationis tẽpore exardeſcere ac feruere, vt bilis, ſi ita contingat, admixtionem omittam. At verò tophorum coactionem prohibet farina lupini cum aceto mulſo, aut poſca, aut Silphii, aut bryoniæ radix cum pane. Sed & hoc ex iis eſt quæ citra læſionem mitigant, ſimúlque moderatè diſcutiunt: Lycii vnciam vnam, ammoniaci thymiamatis vnciam vnam, cum vino vetuſtiſſimo trita & oleo acerbo, coquito, & farinæ fabaceæ quod ſatis eſt adiicito, H moderatè cocta imponito. Poſt vigores autem tumore relicto, imponantur bulbi per ſe, aut cum polentæ polline, vſque ad lancinationem: ita enim operari ſolent. Si verò cataplaſmatis non mitigentur, irrigationibus & perfuſionibus vtãtur ad locos, maximè ſi extremæ partes fuerint, ex chamæmeli & meliloti, aut etiam centaurii decoctis. Quoſdam etiam capparis decoctum multum iuuit. Hoc autem omnium efficaciſſimum eſt: In aceto acerrimo thymum, origanum, thymbram & calamintham coquito, indéque locos affectos perfundito, non ſolùm ſemel, ſed ſæpe in die, confidenter: multis profuit non ſolùm ex pituita, ſed etiam bile affectis. Quidam & hoc obſeruarunt: Ilicis glandes tundunt, & diu coquunt, & decocto hoc extremas articulorum partes in fluxionis principio, ad multum tempus irrigant, interiores autem partes ſpongiis perfundunt, & ſtatim materiæ impetum repellunt. Hoc etiam ex bile affectis conuenit, quemadmodum etiam in aquam calidam abſque aliquo decocto demerſio. Cæterùm ad dolores & impactos articulis humores, ob intentam frigiditatem obortos, forte eſt hoc auxilium: Olei veteris libra vna ſemis, nitri Alexandrini libra vna, terebinthinæ libra vna, euphorbii vncia vna, iridis ſextans, farinæ fœnigræci ſextarius vnus ſemis. His verò etiam conueniunt quæ ad coxendicum morbum relata ſunt. Multi enim ex ita perfrigeratis, in declinationibus & ſinapi cum caricis vſi ſunt, & aliis rubefactoriis: quidam etiam medicamento ex cantharide: verùm hæc lædũt in poſterũ, ſi non aliquo ex mollietibus vſi fuerint, velut eſt quod ex herba lanaria paratur, & quod pyxis & quod Baſilii appellatur, & quod ex abiete fit, & quod ex populo nigra, & bromiũ, & lyſiponiũ appellatũ, & ex acopis fortiora: in quibus etiam maximè neruorum per conſenſum affectiones & humorum impactiones fiunt. Emplaſtrum verò ex mulæ vrina, etiam in vigoribus impoſitum, frigidioribus præſertim fluxionibus commodũ eſt: ſimiliter & ex duobus veratri generibus paſtillus. Porrò ad laxos tumores conuenit fomentũ quidem ex ſale fricto, aut etiam alio modo aquæ marinæ calidæ per ſpongias perfuſio aut irrigatio: & emplaſtra ex ſale parata, item ex lixiuio, & ex nitro emplaſtra, & conſimilia his cataplaſmata poſt vigores. Victus autem ſiccior, & nihil ſuperfluitatum habens his conuenit, & ciborum abſtinentia, aut parſimonia, & balneorum aſſiduorum abſtinentia: loti verò, nitris & aliis defrictoriis vtantur. In declinationibus autem exercitiis & frictionibus articulorum maximè vtantur, & naturalibus balneis, aut etiam arenæ ingeſtione, vomitibúſque à raphanis ac cibis. Qui verò ad hoc idonei ſunt, etiam per veratrũ album euacuentur per vomitus, aut etiam per infernam aluum purgentur.

Curatio eorum qui ex mixti humoris fluxione laborant.

Qui ex mixto humore affecti ſunt, poſt ſanguinis in principio morbi euacuationem, relatis localibus auxiliis vtantur: ſi quidem bilioſior & acrior eſt redundans ſanguis, iis quæ in bilis fluxione relata ſunt: ſi verò frigidior & pituitoſior, aut etiã magis atrabiliarius, iis quæ poſt illa dicta ſunt, exceptis valde acribus: ſi verò diuturnum ſit malum, etiam his. Sed & hoc cataplaſma ab initio conuenit: Malicorium, & rhus, & polenta, in vino trita imponuntur. ALIVD. Ad folia braſſicæ cocta ac probè trita fæcẽ aceti adiicito, & ouorum crudorũ vitellos duos, & roſacei parum, & trita imponito, aſſiduè permutando. Cibos autem attenuantes & parum nutrientes ſumant. Proinde à carnibus ac leguminibus abſtineant, & à vino copioſiore ac nigro: quòd ſi fieri poſſit, etiam in totum vini potum vitent. multos enim noui qui à ſolo hoc penitus abſtinuerunt, & omnes opem ſenſerunt. Quidam enim in principio morbi perfectè liberati ſunt: quidam poſtea & rarò & neque valde doloroſè exacerbati ſunt. Si igitur nihil aduerſi ex hoc contingat, aut in futurum timeatur, per totam vitam à vino abſtineant. Qui verò propter debilitatem aut perfrigerationem aliquantulum ſuccumbere apparuerint, vbi ad biennium à vino abſtinuerunt, hinc iam modicum & aquoſum perpetuò bibant. Oportet autẽ eos qui à vino abſtinent, pro vino aniſi decoctũ bibere, aut alicuius eiuſmodi ſeminis, abſtinẽdo quantũ eius fieri poteſt à fructibus pomorũ, &

reliquis perfrigerantibus,itémque à veneris vſu. Qui ve- A
rò medicamentis quæ per annũ bibuntur,perfectè à mor
bo liberare volunt,hi pleroſque pituitoſiores ac ſuperflui
tatibus abundantes iuuerunt: calidioribus autem & ſic-
cioribus repentinæ mortis cauſa fuerunt, materia ad in-
teſtinum, aut renes, aut latus,aut pulmonem, aut aliquã
principalẽ partem tranſlata.Melius igitur eſt in bilioſiori-
bus,aut multo ſanguine redundantibus, vini vſum vita-
re,quum ex hoc nullus in relata pericula incidat. Verùm
in frigidioribus & ſuperfluitatibus refertis, theriaca ex
viperis vtendum eſt, ita vt bona facta concoctione fre- B
quentius ipſam ſumant hyeme,rarius autem æſtate. aut e-
nim à morbo liberat, aut moderatiorem ipſum reddit,
nullam relatarum partium lædens. Quandoquidem verò
cogunt aliqui nos etiam ad relatorum antidotorũ vſum,
eiuſdem generis eſſe ſcito,& quod ex Damaſonio para-
tur,& quod Agapeti appellatur, & inordinatum dictum,
& Octaidon, *octo rebus conſtans*, & quod Proclo adſcribi-
tur, & quod ex ſcordio fit,& quod ex corallio, & alia cõ-
plura. Verùm ſecuriſſimum omnium, inſuperque multi
experimenti eſt quod ex corallio paratur, vt quod etiam C
tofos in articulis iam coactos diſſoluit.Horum autem o-
mnium & facultates,& vſus modum, & in his cautionẽ,
in libro de medicamentis comperies: ſimiliter etiã pſi-
lothrorum ad arthriticos,& compoſitiones & vſus modũ
in iiſdem habitibus,pituitoſioribus dico,in vſum venie-
tium.Alii ad totius morbi excluſionem, vulpeculas totas
in oleo coquentes,arthriticis medentur, partim viuas in
maximum lebetem mittentes,partim mortuas. Similiter
etiam hyænas coquunt, diſcuſſoriũ oleũ facientes: dein-
de ſolia ex ipſo complentes, & arthriticos in ipſa demit- D
tentes,& multo tempore immorari iubentes. Ex hoc au-
tem contingit nõ ſolùm tumores circa articulos,ſed etiã
totum corpus euacuari.

De tofis.

Quandoquidem etiam tofi ſæpe in articulis coguntur,
aliquando ob craſſum ac terreum humorem in ipſos ir-
ruentem, aliquando etiam ob medicamentorum diſcu-
tientium ac immodicè reſiccantium, citra emollitionẽ,
vſum,id noſſe expedit, commodiora pharmaca eſſe quæ
vnà cum hoc quòd molliunt,etiam diſcutere ſolent. Mol E
liunt itaque adipes vetuſti,& medullæ,& ammoniacum,
& bdellium,oleúmque valde vetus, & ſtyrax. Diſcutiunt
autem & ſiccant,nitrum,ſal,lixiuium,adarce, euphorbiũ,
& ſimilia. Verùm ad tofos in articulis priuatim facit ca-
ſeus vetuſtiſſimus & acerrimus,cum carnis ſuillæ pinguis
ac veteris decocto tritus ac impoſitus. Erumpente enim
tofo ſua ſponte,quotidie euacuatio contingit. Compoſi-
tum autem id quod ex perna fit,experimento cognitum
eſt,& dupliciter paratur,& quod à lixiuio appellatur. Sed
& hoc priuatim facit:Aphronitri,terebinthinæ,lixiuii ex G
cinere calce addito parati, propolis,ſingulorum trientẽ,
ceræ dodrantem, colophoniæ libram vnam, olei vncias
ſedecim:mixtis vtere ad tofos & abſceſſus: quod verò ex
cinnabari paratur, admirandum quidem & ad tofos, &
ad plura alia,ſed difficulter haberi poteſt: at quod ex nu-
cibus auellanis fit, ad hoc quòd felicem ſucceſſum ha-
bet,etiam facilè parari poteſt: & nõ ſolùm in fortioribus,
ſed etiam ſubtili ſenſu præditis corporibus conuenit, ſi
emplaſtri ex melle,aut quod ex anemona fit, duæ partes
ad vnam ipſius aſſumantur.Si verò non adſint, etiam ex G
eo quod ex ceruſſa fit, æqualis portio ad ipſum admiſce-
tur. ALIVD ad tofos. Sandarachã tritam viſco quer-
cino excipe,ac vtere. ALIVD. Facit etiam ad fiſtulas
& ægilopas: Olei ſextarium vnum,ſpumæ argẽti beſſem,
& vnciæ dimidium,auripigmenti vnciam vnam: ſpumã
argenti & oleum coquito, donec nõ amplius inquinent:
deinde auripigmentum valde tritum inſpergito:& prius
quàm adurantur,ab igne ablatis vtitor.Quæ verò ex lapi-
dis Aſii flore in interuallis exacerbationum imponũtur,
ad omnes circa articulos conſiſtentes collectiones con- H
uenientia,veterum teſtimonio quorundam, à toto mor-
bo liberare creduntur.Sed & id quod ex ſalis flore para-
tur,in declinationibus ſimiliter impoſitum, relictos tu-
mores diſcutere creditur.

De præſeruatione podagræ.

Podagram iam conſiſtentem,aut etiã arthritidem,corrigere operoſiſſimum eſt,citra relatas methodos: verùm eam quæ nondum facta eſt,præcauere facile eſt,ita vt ciborum detractio fiat,& eis vtatur quis qui & facilè concoquũtur ac diſtribuuntur,& nihil ſuperfluitatum habẽt, itémque vino moderato,& vt exercitiis additio fiat quãtum ſatis eſſe viſum fuerit. Auxilii verò loco, ſal in oleo tritus,& articulis affrictus,omnibus qui præcauent ne in podagricam affectionem incidant,magnificè prod eſt, ſi non valde ſiccam habuerint intemperiem. Oportet autẽ eo vti mane & veſperi per omnem vitam: ſed & poſt inflammationum declinationes eodem vtendum eſt.

AD PERNIONES IN PLANTIS AC pernis, Cap. LXXIX.

Perniones,vlceroſæ ſunt affectiones,circa manuum ac pedum digitos conſiſtentes hyemis tempore. Oportet itaque ipſos aqua marina tepida perfundere,aut betæ, aut lentis,aut erui,aut radicis aſphodeli decocto:poſt perfuſionem lentes coctas in vino tritas imponito, aut ficus tritas cum oleo imponito: aut alumen & farinam, æquis partibus in vino trita adhibeto:aut fæcem vini ſubaridã, aut bulbum recentem vino tritum imponito: aut alliũ in oleo torreto,ac reiicito,& moderata cera in oleo liquata imponito:aut malicoriũ vino coctũ ac tritum,cerato roſaceo excipito,ac vtitor, irrigatione ex lupinorum decocto præmiſſa: aut mannam, & ſulphur viuum cum melle cocto imponito. At hyoſcyami ſuccus aſſiduè illitus, ab inflãmatione ac dolore conſeruat.

Marcellium ad perniones.

Rapi radicẽ excauato, & in foſſulã excauatã ceræ ſextantẽ,& olei lentiſcini ſextantẽ indito, & in duplici vaſe, in aqua marina,aut muria,aut lupinorũ decocto coquito: & hoc quidẽ perfundito,ceratũ verò in rapo liquatũ,frigefactũ imponito. Verùm in vlceratis pernionibus, thuris,aluminis ſciſſi,rubricæ,reſinæ, æquales partes, adipe ſuillo dilutas excipe,ac vtere. Cæterùm ad vlceratos cum inflammatione, hexapharmaco, *à ſex rebus quas recipit appellato*,vtere: Olei dodrantem, adipis taurini, fellis itẽ, ſingulorum libram vnam: ſpumæ argenti ſexuncem, colophoniæ trientem, mellis ſexuncem.

Ad digitorum & totorum pedum rimas.

Picem liquidam illinito,aut cancrum fluuiatilem aut marinum in prunis exurito,& detracta teſta,cum oleo terito,& ad mellis ſpiſſitudinem redigito,& præterſis rimis inſtillato. Facit & ſcillæ pars interna oleo feruefacta, & cum terbinthina contrita: & cornu ceruinum vſtum,& adipe caprino exceptum: verùm digitos præmundare oportet,& ſic medicamenta adhibere.

Ad fiſſuras pernarum ac plantarum floridum emplaſtrum.

Calcis viuæ drach.decem,ceruſſæ drach.viginti,ceræ drach.viginti aut triginta,adipis porcini recentis ſeptũcem,colophoniæ dodrantem,ſucci ſeminis lini cyathum vnum,olei dulcis vncias quadraginta: tenerã plantam facit velut nullum aliud. ALIVD. Adipis caprini,ceræ, olei, æquis portionibus vtere. ALIVD. Malicoria in aceto cocta per quinque dies imponito: deinde circũcirca mundatis calcem cum oleo aut ſtrigmento imponito. ALIVD. Scillam in oleo coquito,& ipſam quidem torrefactam reiicito:in oleo verò terebinthinam liquato,ac vtitor.

Ad attritus pernarum ex longo decubitu.

Ceræ,olei,ſpumæ argenti,mellis, ſingulorum æquales partes.Facit etiam ad omnem vlcerationem plantarum ac calcaneorum,& volarum,& internæ digitorum partis, & hoc magis ſi vlcus propinquum vngui fuerit.

Ad ſordida in planta vlcera medicamentum quod linamentis inditur.Facit etiã ad pudendum.

Amurcæ cyathum vnum,aceti cyathum vnum,coquito in vaſe æneo ad mellis ſpiſſitudinem, & priuatim ſquamæ æris drachmas duas,mannæ drach.duas: lanarũ ſuccidarum molliũ tedæ obuolutarũ ac vſtarum cineris quantũ manu prehẽdi poteſt terito, excipitóque omnia: ac vtitor,ad vulnera quidẽ,vino dilutis, ad pudẽda verò

ac plantas,paſſo. ALIVD. Amurcæ,mellis deſpumati, ſingulorum pares portiones.hoc etiam gingiuas purgat. Ad attritus ex calceamentis facit pulmo agninus, & porcinus,& caprinus.coria à veteribus ſoleis vſta,inflãmatis quidẽ nõ proſunt,verùm ſedata inflammatione opitulãtur,aut cepam cum multo gallinaceo adipe impone, aut gallam vſtam inſperge, aut acaciam aceto dilutam illine.

AD CLAVOS AC CALLOS, Cap. LXXX.

AD clauos præmundatos vnam aliquam ex corrodẽtibus compoſitionibus imponere oportet,aut æruginem raſam,aut ſandaracham, aut fiſtulis dicatum puluillum ſiccum,aut fiſtulare collyrium, gummi vice,ammoniaco exceptum.Eſt autem clauus rotundus, albus, claui capiti aſſimilis, circa omnes corporis partes conſiſtens, maximè tamen in plantis ac digitis pedum.Aufertur autẽ longiore tempore,etiamſi quis præminentem claui partem aſſiduè deradat ſcalpello,aut pumice deterat: ſimiliter etiam callus. Facit & lupinorum crudorum vſtorum cinis cum melle,miſy pice liquida exceptum, melanthiũ cum pueri impuberis vrina, fabæ lomentum cum aceto coctum.Hoc autem ſæpe experimento cognitũ eſt:Cantharidum,atramenti ſutorii, caſtorii, ſingulorum æquales partes excipiuntur terebinthina ad emplaſtri formã, & clauo præmundato imponuntur. ALIVD. Fæcis vini vſtæ, calcis viuæ, viſci, ſingulorum pares portiones cum lixiuio aut vrina pueri impuberis.

DE AFFECTIONIBVS CIRCA VNgues,& primùm de paronychia, Cap. LXXXI.

PAronychia,*id eſt reduuia*,abſceſſus eſt circa radicẽ vnguis conſiſtens.Quum adhuc parua eſt paronychia, & incipiens,galla cum melle comprimit, ac conſiſtere impedit, aut Muſæ paſtillus,aut Nere,cum aqua:verùm vbi iam caro præter naturam excreuit, ſcopum habemus vt ipſam per nõ erodentia conſumamus ac rumpamus. Facit ad poronychias,aurium ſordes,& lycium. Suppuratã autem pungito,& emiſſo humore ſpongiam aqua imbutam imponito,aut lentem cum aqua tritam adhibeto,aut phœnicinum emplaſtrum cum vino,aut roſas virides,ſiue ſiccas,aqua maceratas ac tritas, aut polentam cũ aqua. Facit etiam ad paronychias farina lupinorum melle aut vino mulſo ſubacta.Ad vlceratas autem,æruginis,ſpumæ argenti,ſingulorũ drach.quatuor,ſarcocollæ drach. quatuor:quantum ſatis eſt inſperge, & ſupernè linamentum ex vino,itémque ſpongiam impone. Oportet autẽ & carnem vndiquaque ab vngue diſparare.

De pterygiis.

Pterygium eſt nimium carnis incremẽtum,quod par- A tem vnguis operit,ex paronychia,aut alia eiuſmodi cauſa ortum habens.Ad hoc igitur,auripigmentum, & mannam,æquis portionibus inſperge, & ſupernè linamẽtum ex vino, & ſpongiam impone. ALIVD. Chalcitidis, ſquamæ æris,malicorii,ſingulorum æquales partes, excipe ficu aſſata & melle,& loco prius ex ſpiſſamẽtorum decocto rigato, impone: quòd verò de pterygio exareſcit depurga.

Ad digitorum pterygia putreſcentia,& ad pudendorum vlcera.

B Thuris drach.vnam,ſquamæ æris drach.vnam,æruginis raſæ drach.quatuor,mellis cyathum vnum, terito ad ſolem donec ſubflaua fiant, & vtere cum ſplenio, loco ex vino prærigato. ALIVD breui reſiccans ac curans pterygia:Soreos vſti drach.duas, thuris drach.duas,æruginis raſæ drach.vnam,cum melle contrita pterygio ipſi impone.Facit etiam ad reliqua horum locorum vlcera maligna,& nigredines, & putrefacta. ALIVD. Squamam æris palmularum aut ficuum carne excipe,ac vtere. ALIVD. Columbinum fimum cum polentæ polline in C paſſo coctum ac tritum,calidũ impone: ſed & æris ſquama per ſe inſperſa pterygia reſiccat. Oportet autem angulum vnguis aſſiduè per ſcalpellum eleuatum auferre, vt ne augeſcens, pterygium pungat. AD contuſos vngues: Myrti & mali Punicæ folia tenera imponito. AD ſubcruentos vngues.Farinam pice admixta imponito. VT diſcedant affecti vngues.Sulphur tritũ adipe ſuillo exceptũ imponito. VT diſcedãt ſcabri vngues.Viſci quercini,ſandarachæ,fœnigræci,ſingulorum ſextantem: cantharidum, thapſiæ,ſingulorũ vnciam vnam: aceti quod D ſatis eſt. ALIVD. Propolis Atticæ, ceræ, bituminis, ſingulorum drach.duas,ſulphuris viui drach.vnam: excipe ſine oleo,vt ne inquinẽt.Vſu verò expetente, calfactũ medicamentum vnguibus obducitur. ALIVD. Picis liquidæ,ceræ,colophoniæ,terebinthinæ,ammoniaci thymiamatis,ſulphuris viui,aphronitri, ſingulorum æquales partes, vt ne inquinent. ALIVD quod ſcabros vngues diſcedere facit abſq; vlceratione: Bituminis, auripigmẽti,ſandarachæ,ſulphuris viui,ſingulorũ drach.quatuor:excipe reſina,& vtere,exoluẽs per ſeptimũ diem. ALIVD. E Farina erui felle ouillo,aut vrina ouilla ſubacta vtere,aut calce cum oleo,aut maſtiche Chia cum opobalſamo:aut viſco atramẽtum ſutorium,& ſulphur viuum, quod ſatis eſt excipe, & pelliculæ inductum impone:aut ſtaphidem ſylueſtrẽ cum aceto tritã adhibe,aut reſinæ terebinthinæ drach.vnam,ſandarachæ duplum, ad radicem vnguis ſimul impone,ac diligenter deliga. Quum verò exciderit vnguis,ceratum myrteũ impone,cui parum additum ſit de medicamento ex reſina parato.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA, Lib. IIII,

Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

DE ELEPHANTE, Cap. I.

ARETÆVM Cappadocem ita dicere arbitror, Auxiliorum facultatem morbis ſuperiorẽ eſſe oportere, & propterea elephantem curari non poſſe: nõ enim reperiri medicinã eo ſuperiorem. Si enim cancer qui velut elephas quidam eſt in vna parte,ex incurabilibus etiam ab ipſo Hippocrate nominatus eſt, quomodo non magis elephas,qui velut cancer quidam in toto corpore eſt,omnino incurabilis erit? Quum enim atra bilis ex qua hæc affectio conflatur, duplicem generationẽ habeat, (aut enim ex atrabiliario ac fæculentiore humore,& velut ſanguinis limo,aut ex flaua bile,vtriſque ſuperaſſatis generatur) ſubrubros quidem elephantas,mitiores quodammodo, aut(vt verius dicam) minus malignos,prima atræ bilis differẽtia efficit. Alios verò qui etiam maligniores ſunt,& totum corpus exulce- F rant, & extremarũ partium elapſus faciũt, poſterior differentia ex flaua bile nimium aſſata generata producit. Quapropter de iis qui iã morbo detenti ſunt deſperandũ eſt: vbi verò in principio eſt affectio,vt neque aliqua extremarum partiũ decidat, neque vlcerata ſit cutis ſuperficies,neque etiam tumidæ eminentiæ plurimùm inſurgant, verùm turpis ſolùm ſit facies,ita tamen vt non valde indecorum aſpectum præferat,curare tentabimus.Nõ pauci enim per ſolam capitis vſtionem, pleroſque qui ita inceperunt, prohibuerunt ne ab affectione ſuperarẽtur. G Statim igitur incipiente morbo venæ ſectione vtemur, cum repetita ſanguinis detractione, atque hoc magis in vere,quãdo maximè & gignitur affectio & exacerbatur. Paucis autem interpoſitis diebus,nouem aut decem,purgamus ipſos pulte ex colocynthide,non vna vice, ſed ſæpe,iuxta rationem medicamenti,quantitatẽ adaugentes:

A purgatio quoque ex hiera iis cõmoda eſt. Rurſus autẽ
diebus circiter decem interiectis, ſerum lactis ſciſſi ipſis
dandum eſt, non infra trium heminarum menſuram, ne-
que ſupra quinque. Sequentibus verò diebus lacte non
ſciſſo, aut recens mulcto alantur. Ex iis ſi quidem remittit
affectio, eodem alimento vtantur: ſi verò perſeuerat, à la-
cte abſtineant, & ab acrium eſu vomant, itémque à rapha
nis & cibis. Commoda eſt etiam poſtea ex veratro albo
purgatio, bis ſi fieri poteſt in vere, ſemel in autũno. Cæ-
terùm iis qui à malo victi ſunt, neque vena ſecetur, ne-
que veratrum detur: neque enim tranſlatio à cute ad pro-
fundum contingit, neque imminutio materiæ ex his am
plius fit. Verùm materiam ad ventrem ac inteſtina dedu-
cere oportet, & ex alto euocantibus ac tranſferentibus hu-
mores vti, ſiccaréque ac adſtringere cutem. Leues igitur
cucurbitæ ad os vẽtriculi & ad præcordia affigãtur, & iiſ
dem quoque partibus dropaces adhibeantur. Pauco autẽ
tempore interpoſito rurſus reflectẽdũ eſt, initio à purga-
tione per hieram ſumpto, omiſſa venæ ſectione, ex qua
maius detrimentũ quàm vtilitas vlla futura eſſet: & hoc
circuitu ter aut quater in anno vtendum eſt, maximè vere
& autumno. Potiones autem his conueniunt hæ: Aceti
cyathus vnus cum cedriæ cyatho vno & ſucci & braſſicæ
crudæ cyathis duobus: mixta hæc dãtur mane & veſperi:
aut ſideritidis herbæ folia arida drach. põdere, in vini
cyatho vno: aut cornu ceruini drach. vnã, & aceti ſcillini
cyathi menſuram bibendam præbe quotidie poſt matu-
tinam deambulationem: ſed & alia circa hoc tempus dẽ-
tur: aut ſcillæ aſſatæ drach. quinque in aqua mulſa, aut in
melle ad eclegmatis modũ: aut ſucci Cyrenaici erui ma-
gnitudinem, melle & butyro dilutam: aut ramenti eboris
drachmæ dimidium cum vini cyathis duobus, aut cumi-
ni Æthiopici drach. tres cũ melle velut eclegma. His autẽ
magis opitulatur paſtillorum theriacorum drach. vna,
in vini boni cyatho vno trita ac pota: ſimiliter etiam pa-
ſtillorum ſcilliticorum drach. vna bibatur: ſed & cala-
minthæ ſuccum, velut efficaciſſimum auxilium, laudant
potum. Incipiendum autem eſſe aiunt à tribus cyathis
vſque ad ſex. Præ omnibus autem efficax eſt theriaca ex
viperis, & pota, & forinſecus illita. Si verò haberi poſſent
ipſa animalcula, nihil adeò efficax eſt velut viperarum
carnes coctæ comeſtæ ex albo iure, facta coctura per aquã
copioſiorem, & ſalem, & porrum, & anethũ, vſque ad ſpi-
narum ſeparationem, abſciſſis priùs capitibus ac caudis
ipſarum, ad digitorum quatuor menſuram, exemptis etiã
interaneis ipſarum, pelléque detracta. Quin & theriaci ſa-
les idem compromittunt, cum obſoniis ſumpti. ſic enim
ſi ipſis vtantur, contingit aliquando ſquamas aut veluti
quendam corticem de cute ipſorum diſcedere. Cæterùm
victus ratio huiuſcemodi ſit: poſt ſomnos, præfrictus &
aluo exonerata, geſtetur, & vociferetur: deinde fricetur, &
variè exerceatur, partim ſaltu, partim, & quidem amplius,
halteribus, & follis vſu. Deterſo autem ſudore, illinatur a-
dipe vrſino, aut vulpino, aut hircino, aut volucrino quo-
piam, aut butyro recenti. Modico verò tempore interce-
dente lauetur, illinens ſuccum fœnigræci, aut ptiſſanæ,
aut modicum ammoniacum aceto dilutum. Poſt balneũ
deterſus illinatur lentiſcino, aut œnanthino, aut myrteo,
& vino modico cum alumine, aut ammoniaco, vt ſtri-
gmenti ſit ſpiſſitudo. Deterſus autem rurſus mollibus lin
teis, ad dimidiam horã quieſcat, poſt quam pota aqua im
miſſis digitis aut pinnis vomat. A vomitu verò vinum
abſinthites aut origanites bibat. Cibi ſint, panis hordea-
ceus, aut maza ex polenta: olera verò, beta, lactuca, rapha-
nus, porrum, braſſicæ duabus aquis edulcatæ, & capparis.
Ex mari verò, oſtrea, pelorides, erinacei, pectines, tellinæ
cum betis coctæ, ſalſamentum vetus medicamenti loco.
A vino autẽ per totũ morbũ abſtineãt, itémque à venere,
ita vt pauciſſimũ ſolum, & tenue, & aquoſum vinum, iu-
xta tempus refectionis ex purgationibus ſumant: in quo
etiam acria auferantur, condimentis exceptis. Dãda autẽ
ſunt ipſis, ptiſſana, oua, alica lota, lac, & mel cũ pane, mal-
ua, rumex, ſiſarum, piſces teneræ carnis, & ex volucribus
bono ſucco præditæ: ex fructibus, ficus, vua, & vuæ paſſæ:
ex dulciariis, ea quæ ex nucleis pineis, aut amygdalis to-
ſtis, & cnico parantur. Bis autem in die alãtur. graue enim
his eſt ſemel in die cibum capere. Cæterùm poſt curati-
onem intrinſecam, ſmegmatis in balneo vtantur, ex deco-
cto betæ aut fœnigræci. cum aphronitro, aut ſapone, aut
myrobalano, & quandoque etiam pſilothris. Detergit e-
tiam portulaca cum aceto trita, & tenue ſemperuiuum, &
rumicis radices aceto coctæ, & alumen cum ſale, & ſanda
racha, æquis portionibus, in vino & oleo lentiſcino: & id
quod ad vitiligines deſcriptum eſt, ex alcyonio, nitro, ſul-
phure, myrti foliis, & fici ſylueſtris foliis aridis, cum ace-
B to tritum ac illitum, & quod ex ſepiæ teſta vſta, & pu-
mice, nitro, cimolia toſta, gummi, & galla omphacina, pa
ribus partibus paratur, ſiccum inſperſum, aut cum aceto
affrictum. Sed & hoc mirificè facit: Rumicis radicum fa-
ſciculum plenæ manus, nitri drach. quadraginta, thuris
drach. vigintiquinque, ſulphuris drach. vigintiquinque,
cum aceto Ægyptio illinitur. Efficax eſt & hoc. Auripi-
gmenti drach. decem, ſulphuris viui drachmas octo, coſti
drach. duodecim, calcis viuæ drach. quatuor, ceræ drach.
quatuor, baccarum lauri aridarum drach. duodecim: hæc
C populi foliorum ſucco, aut craſſo decocto ſubiguntur, &
mellis ſpiſſitudinem habentia illinuntur. ALIVD.
Rumicis radicum faſciculi duo in aceto coquuntur, & in
pila tunduntur ac conteruntur: deinde alcyonii libram
vnam ſumis, aphronitri beſſem, ſulphuris viui libram v-
nam, teſtarum cochlearum vſtarum trientem, chamæleo-
nis nigri radicis trientem. Cõteruntur omnia ad ſtrigmẽ
titiam craſſitudinem, deinde illinuntur, æſtate quidem in
ſole ſæpe, hyeme verò in balneo, vſque ad exudationem.
Quin & Æſculapii aridum ſmegma benè his congruit, &
D omnia quæ in communi referentur defrictoria, vſque ad
ea quæ ad vitiligines deſcribuntur, quemadmodum etiã
nũc relata illis quoq; cõpetũt. At verò tumidæ eminẽtiæ
inflãmatæ aut exulceratæ illinãtur lycio Indico, aut glau-
cio, aut aloe, aut Andronio paſtillo, aut polyide ſphragi-
de. Cataplaſma imponatur ipſis ex alica cum ſucco po-
lygoni, aut plantaginis, aut helxinæ trita: ſed & Mileſiæ
herbæ viridis folia cum axungia tuſa ac impoſita, miri-
ficè opitulantur. Rubefiunt enim inde partes, verùm fa-
cilè ſedantur pane impoſito, aut cerato ex oleo amygdali-
E no facto, & ad naturalem colorem reſtituuntur. Exulcera-
tis autem partibus conueniunt emplaſtra, id quod ex di-
phryge paratur, & Melinum ex vino, & coracium, & quod
fit ex aceto mulſo, & paſtillus Andronius, & põpholyx, &
cadmia. Signum porro quòd moderatior fiat totus mor-
bus, eſt quòd prima vlcera ad cicatricem perueniunt. Cæ-
terùm ad ſpirandi difficultatem in elephanticis, aſellos
ſub vaſis aquariis quinque aut ſex, ex aquæ mulſæ cya-
this tribus bibendos præbe. In communi verò etiam ali-
qua ex iis quæ ad difficulter ſpirãtes ſcripta ſunt, ipſis cõ-
F ueniunt. Aquarum verò naturalium vſum, velut maximè
neceſſarium, eligere oportet, aluminoſarum præſertim &
ferroſarum, &, ſi fieri poteſt, frigidarum. Conferunt autem
ipſis eædem quoque in potu: eandem vim habet etiam
arenæ marinæ vſus, & omnia exudatoria ac ſudorifica.
Quandoquidem verò affectio ex his eſt quæ facilè per cõ-
tagionem diſtribuuntur, non minus quàm peſtis, habita-
tiones ipſorum quamlongiſſimè remouendæ ſunt ab vr-
bibus, & in mediterraneis ac frigidis locis ſtatuendæ, &
in quibus pauci homines, ſi ita fieri poſſit, verſentur: ita
G vt hinc in circunſitos locos digredi poſſint, tum ſua ipſo-
rum cauſa, tum etiam nõ minus ob eos qui ipſis occurre-
re poſſint. Nam & ipſi aere commodiore vtentur, & aliis
malum impertiri non poterint.

DE LEPRA ET SCABIE, Cap. II.

VTraque harum affectionum aſperitas cutis eſt, cum
pruritu, & eliquatione, ex atrabiliario humore gene-
rationem habens. Verùm lepra per profunditatem cor-
porum cutem depaſcitur orbiculatiore modo, vnà cum
hoc quòd ſquamas piſcium ſquamis ſimiles dimittit. Sca
H bies autẽ magis in ſuperficie hæret, & variè figurata eſt,
& furfuracea corpuſcula remittit. In his igitur venæ ſe-
ctionẽ aſſumere oportet, ſi corpus humorũ copia redun-
dare tibi videatur: ſin minus, omnino tamen purgationẽ
per ea quæ atram bilem euacuant. Forinſecus autẽ vteris

A in communi quidem veratro vtroque, & calce lota in vſum ſicca repoſita: vſu verò expetente, aqua diluens, ſtrigmenti ſpiſſitudine illine. ALIVD. Saluiæ, oleæ Æthiopicæ lacrymæ, ſingulorum drach. octo, corticis radicis capparis, gummi, ſingulorum drach. tredecim, illine cum aceto in ſole: lepras autem priuatim remouent anemonæ appoſitæ, radix vitis albæ: compoſita verò hæc, farinæ loliaceæ chœnicem, cardamomi albi drach. quatuor, ſpumæ nitri drach. vnam, atramenti ſutorii drach. octo, aſphodeli radicis mediæ drach. quatuor, terito in aceto, & cerati craſſitudine illinito, loco ex nitro præparato: & vbi exolueris, quod per tertium diem faciendū eſt, & aqua frigida ablueris, rurſus illine. ALIVD. Succi radicum aſphodeli ſexuncem, ſulphuris viui, mannæ, ſingulorum drach. decem: nitri drach. octo, aceto diluta illine. Ad ſcabiem verò priuatim faciunt, ſimplicia quidem, ſtaphis ſylueſtris, lupini amari, cardamomum cum aceto, lilii radix cū melle, reſina terebinthina, ſulphur, cicer, ſtercus caprinum: compoſita verò hæc: Miſy & calcitidem, paribus partibus cum vino illine ſcabiei humidiori. ALIVD. Rododaphnes folia tenera in olei ſextario coquito, donec torreſiant, ipſiſque abiectis ad oleum ceræ albæ quadrantē adiice, & hac ſoluta frigefacito, ac ſulphuris viui vnciā vnam inſpergito, & in ſole aut in balneo illinito: quidam cum rododaphne etiam ſcillam coquunt. ALIVD. Emplaſtri ex ſuccis ſextantem, ceræ ſextantem, roſacei vnciam vnam, ſpumæ argenti quadrātem, ceruſſæ quadrantem, picis liquidæ ſexuncem, recrementi argenti ſextantem, ſyrici ſextantem, aceti quod ſatis eſt ad arida terenda. ALIVD. Ceruſſæ vnciæ dimidium, amyli vnciæ dimidium, plumbi vnciam vnam, lotariorum ruborum aut anchuſæ ſextantem, ceræ ſexuncem, roſacei dodrantem. Anchuſam cum roſaceo probe coquito, deinde reliqua adiicito. ALIVD. Oua decem, aut quot ad vſum ſufficiunt, in aceto acerrimo macerato, donec putamen ipſorum molle fiat, deinde in ipſo aceto vitellos ipſorum coquito, & cum roſaceo ac reliquo aceto etiam ſpumæ argenti parū conterito, & ſtrigmenti ſpiſſitudine illinito. ALIVD. Ouorum aceto maceratorum vitellos tres, roſacei ſexuncem, ſulphuris viui quadrantem. Prætritis cum aceto vitellis & ſulphuri, ceratū adiicito. Quin & argenti ſpuma cum aceto & roſaceo trita, vt emplaſtri formā accipiat, acriorem ſcabiem depurgat: ſed & ex lapato ſmegmata, & pleraque ad elephanticos deſcripta ſmegmata, in communi etiam ad lepras & ſcabiem faciunt.

B

C

D

DE IMPETIGINE, Cap. III.

VBI ſeroſi tenues & acres humores aliis craſſis ſuccis admixti ſunt, λειχῆνες, *id eſt impetigines*, generantur, quæ breui in ſcabiem ac lepram tranſeunt: quapropter medicamentis vehementer ſiccantibus opus habēt. Proinde poſt totius corporis, ſi opus habuerit, euacuationem, ſimplicia ipſis competēt, cicer, veratrum, erinaceus in petris degens, pix cerato ac reſinæ admixta, crocodili terreſtris ſtercus, & ſturnorum vbi ſolā oryzam ederint. Multi verò hoc ſolo impetigines in mento, aut etiam alibi curauerunt. Triticum multum incudi feruenti imponunt, & defluētem ex ipſo liquorem adhuc calidum impetigini illinunt: at puerorum impetigines ſaliua hominis aſſiduè confricato: ad hos facit & pruni gummi illitū. Inueteratæ verò impetigini viticis folia trita cum aceto imponito, aut capparis folia eodem modo. Compſita verò hæc, ſulphur cum thure, aut cum ammoniaco, aceto dilutum illinito.

E

F

G

Paſtillus ad impetigines.

Glutinis fabrilis drach. quatuor, thuris drach. tres, acetā cyathi dimidium, aceto diſſolutos illinito. ALIVD. Chalcitidis, gummi, ſingulorum drach. octo: ſulpuris viui, miſyos, ſingulorum drach. ſex: ſquamæ æris, acaciæ, ſingulorum drach. duas, cum aceto illine. ALIVD. Sulphuris viui, ſpumæ nitri, ſingulorum drach. quatuor, canchryos grana ſexaginta, terito cum aceto, & ſolam affectam partem illinito, ita vt integram ne contingas: reſiccatum verò abluito frigida aqua. ALIVD. Veratri albi drach. octo, farinæ lupinorum, buccinorū vſtorum,

H

A nitri, ſingulorum chœnicem, ſicca affricato. Cæterùm feras impetigines vocant eas quæ ex moderatè reſiccantibus nihil opis ſentiunt, ab acrioribus verò exacerbantur. In iis igitur medicamenta adhibere oportet multū quidem efficacia, ita tamen vt ne vehementer mordeant, quale hoc eſt, Glaucii, thuris, alcyonii, bituminis, ſulphuris, gummi, ſingulorum vnciam vnam, illine cum aceto. ALIVD. Picem Aphricanam cum aceto coctam liquefactam illinito. ALIVD ad impetigines & pruritum. Atramenti ſutorii, ſulphuris viui, nitri, thuris, ſingulorum æquales partes, ad impetigines cū aceto, ad pruritum cū vino illinito. ALIVD ad impetigines, Ammoniaci thymiamatis, farinæ erui ac lupini, ſingulorum pares portiones, cum aceto.

DE PRVRITV, Cap. IIII.

PRuritum in ſenectute contingentem, perfectè ſanare non datur, verùm ſubſcriptis mitigare potes. Qui verò ex vitiatis humoribus in aliis oboritur, eum ſanare cōuenit, humores vitiatos euacuando qui ſanè fuerint bilioſi, aut pituitoſi, putrefacti aut ſalſi. Cognoſcuntur autem ab ætate, temperamento, victu, tempore, regione, & reliquis eiuſdē ordinis. Si igitur in venis vnà cum ſanguine redundare videantur, à venæ ſectione incipiendum eſt: ſi verò qualitate magis affligunt, facta per conuenientia medicamenta ipſorum euacuatione, ad externam curationem nos conuertemus. Balneo itaque vtendum eſt omnino ieiuno, quandoque etiam vbi parum cibi accepit, rurſus repetenda lotio eſt. difficulter enim humectari affectio poteſt. Defrictio verò fiat ex fœnigræci, aut betæ aut furfurum, aut maluæ ſylueſtris & ſatiuæ, aut ptiſſanæ decocto: inſupérque cum farina fabarum, aut lupini, aut myrobalani, aut cum ſmegmate peponato appellato: ſi verò moram trahat, ſimiliter quidem lauandum eſt, fomentum autem adhibendum ex decocto ſaluiæ, myricæ, mercurialis, origani, pulegii, baccarum lauri, radicis cucumeris ſylueſtris, capparis: itémque ex lixiuio, & muria acida: deinde inſpergatur nitrum ſiccum aut cum fæce aceti, aut medicamentum quod recipit ſpumæ nitri ſextariū vnum, thuris, ſulphuris viui, ſingulorum libram vnam, cimoliæ libræ dimidium: aut hoc, aphronitri, ſulphuris viui, alcyonii vſti, æquales ſingulorum partes, adhibe aridas, aut cum aliquo ex relatis decoctis: ſi verò voles, etiā veratrum ſiccum inſperge, citra pinguitudinem. Illinendum autem eſt oleum & acetum, contrita in ipſis ſtaphide ſylueſtri, aut ſulphure, aut ſandaracha, aut omnibus ſimul, aut ſinapi cū myrobalani expreſſæ retrimētо, & oleo ac aceto, aut cochleæ vſtæ ac tritæ cū melle: aut rumicis radices, aut ſmegmata ex ipſis parata, velut capite de elephante dictum eſt, aut aliqua ex iis quæ ad ſcabiem relata ſunt. Quòd ſi exulcerentur partes, vtendum eſt parygro emplaſtro, aut expompholygo præparato: aut ceræ vnciā vnam in olei Cyprini cyatho vno liquato, & ſulphuris viui vnciam vnā adiicito. ALIVD ad pruritus. Nucum magnarum rancidarū vnciā vnā, ſulphuris vnciam vnā cum apii ſucco, tritis vtere in balneo cum multa defrictione. Hoc ſolum multis ſcabioſis & aliâs pruriginoſis ſufficit: ſed & ipſum apiū per ſe viride tuſum ac affrictū in balneo, magnificè prodeſt. Similiter etiam perdiciū, & reſina aceris cum roſaceo ſoluta ac illita. ALIVD. Oryſæ puræ & valde albæ quadrātē, tūdito, ac cribrato, & aceto acerrimo ad ſtrigmenti ſpiſſitudinem terito, & ſulphuris viui priuatim triti vnciā vnā adiicito, & probè mixtis in balneo vtitor cum multa defrictione: at in iis qui ſuperfluis humoribus magis abundant, ſi æquali pondere ſulphur & oryzā miſcueris, melius medicamentum effeceris.

DE LEVCE, Cap. V.

LEuce tranſmutatio eſt cutis ad colorem albidiorem, à viſcoſa ac glutinoſa oriens pituita. Quandoquidem verò nō omnis leuce curabilis eſt, dignotiones ipſius tales habeto. Leucem in ſuperficie non vltra cutem perpūgito, & ſi quidem ſanguis fluxerit, curā recipit: ſi verò humor lactoſus, incurabilis eſt, aut panniculo laneo aſpero ipſam cōfricato: & ſi quidē rubicūdior color euaſerit, curationem recipit: ſi verò in eodem colore permanet, non

A curabitur.Quin & quæ plures corporis locos occuparunt,
& quæ vetuſtiores ſunt,minus curationẽ recipiunt quàm
eæ quæ paucos locos tenent, & recentiores exiſtunt. Qui-
dam igitur vſtionem per ferrum in leuce probarũt, quæ
per aduſtionis modum ſolùm adhiberetur : alii verò &
ex vſtione dolorẽ,& ex hac cicatricẽ veriti,quæ nõ minus
quã ipſa leuce decorẽ vitiaret, cruſtã inducẽtibus medi-
camentis vſi ſunt . qualia etiam concolorem cicatricem
efficere tradunt: alii etiã horum difficultatẽ reprobãtes,
tincturas adhibuerunt,impoſturæ magis quàm vtilitatis
B ſtudioſi quos præ omnibus reprobare oportet, propter
velocem affectionis regenerationem.Vtendum igitur eſt
ſubiectis compoſitionibus: Adarces,canchryos,ſulphuris
viui,ſingulorum æquales partes: ſingula tuſa, ac cribrata
ſeorſum,deinde cũ aceto ſimul ad multos dies læuigata,
in ſole illinito ,non aceruatim , vt ne cutis exulceretur.
Progreſſu verò temporis adiicitur parum quid de vera-
tro & de galla,ſimiliter. ALIVD. Fici nigræ virgul-
ta aceto macerato,& læuigatis,aphronitri,ſulphuris viui,
myricæ fructus, ſingulorum æquales portiones admiſce-
C to , & nitro præfrictis illinito , ac inſolato, cauendo ne
exulcerentur.Archigenes autem calce viua ſufficienti ad
fici folia admixta vſus eſt:aut vbi defricueris,inquit, leu-
cas veratro albo donec exudarint, quò reliquo corpori
concolores fiant, ſinopide aut meliade *terra* illine : aut a-
cubus ſimul innitentibus perpũctione facta,donec cruo
rem fundant,ſinopide cum aceto illine:aut præfrictas(ve
lut dictum eſt)fici ſucco recenti illinito,& folia ipſius ali-
quantum confricato.

DE VITILIGINE ALBA AC NIGRA,
Cap. VI.

D VItiliginum generatio eiuſdem cum leucis ſpeciei
eſt: verùm illæ ad profundum vſque corpus mu-
tant , vt etiam pili ſimiles enaſcantur. Vitiligines verò in
cutis ſuperficie conſiſtunt , præterquàm quòd etiam ipſæ
moram trahentes,ad profundum vſque procedunt ,vt e-
tiam pilos albos producant propter ſubiectum humorẽ.
Nam ex pituitoſo humore albæ fiunt,nigræ verò ab atra-
biliario.In communi igitur vtriſque conuenit calx lota
aqua ſoluta:aut dracontii radix cum aceto impoſita, ſimi
E liter veratrum vtrunque,lupinorum amarorum decoctũ
affuſum,& farina ipſorum impoſita cum aceto aut ace-
to mulſo : Capparis radicis cortex cum aceto , lilii radix
cum melle,cepa cum aceto illita in ſole , crocodili terre-
ſtris ſtercus,ſimiliter etiam ſturnorum vbi ſolam oryzam
ederint,ſæpiæ teſtæ vſtæ. Compoſitũ verò hoc, Alcyonii,
nitri,ſingulorum ſextans, veratri albi, ſulphuris viui, ſin-
gulorum vncia vna : quidam etiam fæcis vini vſtæ vn-
ciam vnam addunt. ALIVD. Sulphuris viui , ſpumæ
nitri,ſingulorum drach. quatuor : canchryos grana ſexa-
F ginta:terito cum aceto, & ſolam vitiliginẽ illinito,ita vt
integram partem ne contingas : reſiccatum verò abluito
frigida aqua. ALIVD. Farinæ lupinorum , buccino-
rum vſtorum,nitri , ſingulorum chœnicem : veratri albi
drach. octo,ſicca affricato. ALIVD. Farinæ erui lib.
duas,ſeminis erucæ, amygdalarũ amararũ , radicis cucu-
meris ſylueſtris,ſingulorũ librã vnã,vino mulſo læuigata
illinito,& poſt horæ ſpatium ſpongia detergito . Facit
ad maculas ſolares,& varos,& alias cutis maculas.

Ad vitiligines albas experimento conſtans.

G Sulphuris viui ſextarios duos,calcis viuæ albæ trientẽ,
candida ouorum quinque , olei nardini & aceti parum.
Sulphur primùm teritur, deinde nardinum adiicitur , &
rurſus teritur,atque ita acetum inſtillatur , ac rurſus teri-
tur. Calx autem priuatim lota, ſemel & iterum atque ite-
rum ſulphuri additur vnà cum candido ouorum , & rur-
ſus teritur,& collectus humor diffunditur,ita vt modicũ
eius relinquamus,quò vnguentum illini poſſit, atque ſic
vtimur. ALIVD Archigenis: Sulphur viuum,fici folia
arida,aphronitrum ,alcyonium,cimoliam terram, myrtũ
H cum aceto adhibe. ALIVD Archigenis: Fici foliorum
in vmbra ſiccatorum,ſulphuris,aluminis, æquales ſingu-
lorum portiones,cum aceto illine: aut fici foliorũ drach.
quatuor,nitri drach. duas, alcyonii vſti drach. duas cum
aceto illine in balneo. Priuatim verò vitiligines nigras
exactè tollit ſãdaracha cũ dimidia ſulphuris parte , verùm
nitro præparatis hæc in ſole illinito. At verò albis, atra-
mẽti ſutorii,æruginis,æquales ſingulorũ partes, nitri du-
plum,abſque pinguedine affricato: aut cãchryos,ſulphu-
ris viui,adarces,æquales ſingulorum portiones, cum ace-
to affricato,ac illinito : quum autem reſiccata fuerint,fri
cando abluito:idem etiam ad leucas facit.

AD STIGMATA, EX LIBRIS ARCHI-
genis, Cap. VII.

STigmata eximes ſi id quod maculæ inhæret cum acer
rimo aceto illinas:aut calcis viuæ partem vnam , nitri
toſti fului partem dimidiam, cum aqua in ſole illinito:
vbi verò exulcerata fuerint,velut vlcus ad cicatricẽ per-
ducito. At Crito ad ſtigmata inquit,Locum nitro præfri
ctum terebinthina integito , deinde deligatũ ad ſex dies
ſinito,ſeptima verò die ſoluito , & ſtigma acu perpungi-
to,& deterſo paulatim per ſpongiam ſanguine, tenui ſale
confricato: deinde impoſitum medicamentum ad dies
quinque ſinito.eſt autem hoc Thuris , nitri , calcis viuæ,
ceræ,ſingulorum drach.quatuor,mellis drach.octo: poſt-
quam enim exolueris,atramentum in medicamento re-
peries. ALIVD vnguentum.Piperis drach. duas , rutæ
drach.quatuor,ſandarachæ drach.quatuor , auripigmenti
drach.vnã,mellis quod ſatis eſt locũ vbi nitro præparaue
ris illinito , & reliqua ſimiliter velut in priore facito. Sol
uito autẽ per triduũ,& atramẽto deterſo , rurſus illinito.
Tollit enim,inquit,in diebus viginti,citra vlcerationem
ac cicatricem. ALIVD creticum appellatum: Thuris
drach.quatuor,nitri drach.duas, atramenti ſutorii drach.
quatuor,ceræ drach.ſex, piperis drach. tres , calcis drach.
tres,thapſiæ drach.tres,auripigmẽti drach.vnã ſemis,ſan-
darachæ drach. tres,mellis quod ſatis eſt:vtere velut ſupe-
riore. Oribaſius autem ait, Ranunculus herba impoſita,
aut capparis folia,ſtigmata eximunt : ſi verò in alto ſint,
ac tolli non poſſint,& non multã cutem occuparint, fri-
gido cautere cruſta inducta tollito.

DE PVSTVLIS, Cap. VIII.

PVſtulæ fiunt craſſis humoribus in cute impactis , &
magis adhuc ſi ſũma cuticula denſa eſt.In quibus igi-
tur etiã in profũdo humorũ copia ſubſiſtit,eos prius pur-
gare oportet.Siquis enim non prius hoc facto , diſcutere
aggrediatur , obturabit ipſos magis quàm euacuabit per
cutem. Si verò profunditas ſine ſuperfluitatibus fuerit,
per cutem ipſos euacuare oportet,& non procul diſtrahe-
re:quod contingat ſi per ventrem aut per vomitus eua-
cuare velis.Cæterùm curationem humorũ cuti infarto-
rum,per fomenta & calfactoria facere oportet , & præſer-
tim vbi latæ puſtulæ fuerint:tales enim ex abunde frigi-
do ac craſſo humore generatæ ſunt.Lauri itaque folia te-
nera,itémque rutæ,vtraque pari portione terito, & man-
nam thuris cum oleo dilutam addito,ac illinito: aut betã
teneram coctam tritam imponito: aut ceræ drach. octo,
ſulphuris tantundem,ſalis drach.ſex : arida terito , & olei
cyatho dimidio affuſo, omnia ſimul coquito , factóque
inde emplaſtro vtitor.Cocturæ verò aſſidere oportet.Val
de bonum eſt medicamentum.

DE PVSTVLIS NOCTVRNIS,
Cap. IX.

PVſtulæ nocturnæ vlcuſcula ſunt ſua ſponte enaſcen-
tia, bullarum inſtar , ſubrubicunda , ex quibus ruptis
ſubcruenta ſanies defluit.Atque hæc quidem interdiu nõ
valde infeſtant : noctu enim doloroſa ſunt magis quàm
pro vlceris ratione. Silphii itaque ſuccum aqua dilutum
imponito, (ſiccat enim abſque morſu)aut cicutã læuiga-
tam impone,aut braſſicam crudam cum aqua,aut apium
cum polenta tritum imponito,aut hyoſcyami folia cum
melle trita,aut ſolanum per ſe , & cum coriandro viridi:
aut oleæ foliis coctis cum aqua vtere,aut vuas paſſas reie-
ctis vinaceis tritas ſplenio infarctas impone , aut adiantũ
tritum cum melle. Vitare verò debent ne acria ,acida,ac
ſalſa ingerant:fomenta item vitent,& balnea,& ſolem.

DE PAPVLIS SIVE BVLLIS,
Cap. X.

QVAE non ſua ſponte rumpuntur papulæ ſiue bullæ,
& tamẽ dolore infeſtant,eas acuta acu perforare cõ-

uenit ad commodum ſaniei defluxum,deinde humorē le- A niter exprimere,ita vt cutis præpoſita ſinatur: & ſi bulla repleta fuerit vulnuſculo occluſo,rurſus ſimiliter perforare oportet,& exprimere,& cutem adſtrictam ſeruare, donec ad cicatricem perductum fuerit id quod ſub ipſa eſt exulceratum.Priuſquam igitur puſtulæ erumpant,lentem coctam tritam cum aqua imponito,aut mali Punicæ virgulta calido cinere tepefacta adhibeto, & locos torreto. Si verò eruperint,& vlcus fiat,adipem ſuillum liquatum, & argenti ſpumam tritam miſceto,& linteo infarctā imponito,aut lilii radicem in aqua coctam ac tritam, cū cerato imponito.

Ad puſtulas nocturnas & bullas.

Spumam argenti,& ſulphur viuum æquis portionibus cum aceto & oleo myrteo, ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem trita,illines cum oleo & vino. Facit item & ad hæc, & ad calidas eruptiones,& ad papulas efferuentes,& ad achoras, *manantia capitis ulcuſcula*, & ad furunculos incipientes,& ad ambuſta, medicamentum ex plumbagine, & quod ex ouis paratur.

AD AMBVSTA, Cap. XI.

AMbuſta moderatè detergentibus medicamentis opus habent,citra hoc vt manifeſtè calefaciant aut frigefaciant.Proinde terra Chia,& cimolia,& Cretica, & omnis leuis terra, cum aceto non valde acri, aut aqua admixta,illita probè facit, & bullas excitari prohibet: item ouum totum crudum eueſtigio impoſitum, lana molli exceptum.nam & moderatè perfrigerat,& citra mordacitatem reſiccat:ſed & atramento ſcriptorio oblinito, aut thure aqua diluto,aut lēticula cocta trita,aut eruo integito. Cæterùm ad ambuſtiones ex aqua calida, priuſquā bullæ excitentur,oliuarum muria conditarum aquam affundito,& ipſas oliuas cum polēta tritas imponito, aut alumen ſciſſum tritum cum aceto illinito:aut fel taurinū cum aqua larga liquatum illinito,aut lixiuium affundito, aut garo,aut muria perfundito, aut bulbos liliorum, aut hyacinthi,aut narciſſi,cum roſaceo tritos,& ad ſtrigmenti craſſitudinem redactos illinito. At verò Marcellus cōpoſitum hoc tradit: Pāniculum melle imbutū, & in hordeo obuolutū exurito,& cōiicito cineris eius drach.octo, ceruſſæ drach.quatuor,butyri drach. octo,ceræ drach. ſedecim,adipis caprini drach.ſedecim,roſacei drach.ſedecim.Quòd ſi iam bullæ excitatæ fuerint,rhoem & polentam tritam cum aceto impone, aut calcem viuam cerato admixtam,& linteo infarctam impone:quin & ſphærion appellatum medicamētum ad hæc commodum eſt.Quæ verò vlcerata ſunt, porro trito intege, aut portulacā tritā cum polenta impone: aut columbinum ſtercus linteo inuolutum exure, & cinere eius oleo diluto vtere:admirādum eſt medicamentum:pinus quoque aut piceæ cortex, aut adiantum ſiccum tritum,aut myrti folia vſta trita inſperguntur. Faciunt ſingula hæc etiam cum cerato compoſita:ſed & quod anchuſæ rubicundæ radicis ſiccæ, tuſæ,tritæ trientem recipit,& ceræ albæ dodrantem, roſacei vncias octodecim:itémque quod ex ceruſſa cum modica medulla ceruina paratur: bonum eſt medicamentū.

AD EOS QVI FLAGRIS CAESI SVNT, Cap. XII.

CEruſſæ & ſpumæ argenti æqualibus portionibus,ceræ quadrupla,cum ſuſino aut roſaceo velut emplaſtro vtere: verùm prima die ſuſino ſolo per ſe vtere: aut croci drach. vnā, tragacanthi drach.vnā, ouum integrum abſque teſtis, vniēs vtere:pellis ouilla recens detracta,calida adhuc,flagris cæſis circundata, magis quàm omnia alia in vna die ac nocte curat.

VT PILI EX AMBVSTIS NASCANTVR, Cap. XIII.

PIli ex ambuſtis naſcuntur ſi fici folia in olla torrefacta cum cerato emplaſtri vice impoſueris: aut caricæ drach.octo, ſampſuchi drach.vnam: tritis cū oleo cerati craſſitudine vtere, aut lapidū præſegminis drach.centū, ſquamæ æris drach. decem, cum aqua in paſtillos efforma,& ſerua. Vſu verò expetente, partem vnam ad octo cerati partes admiſce ac dilue.

AD DESQVAMATA Cap. XIIII.

IN deſquamatis ac ſuperficiariis vlceribus, primis diebus adſtrictione vſus,aut vino,aut aceto, aut acida muria,in ſequentibus ad cicatricem inducendam vtere emplaſtris pinguibus,& ex albis iis quæ ſunt delicata. Egregiè verò facit hoc:Ceruſſæ partem vnam,ammoniaci dimidiam,myrtei quod ſatis eſt.Ammoniacum in aqua terito,& ceruſſam admiſceto, myrteum affundens, & vtere pro pingui emplaſtro, aut ad lapidum præſegmina ſquamam æris admiſceto,& myrteo tritis vtitor, aut cimoliā
B & argenti ſpumam cum vino & oleo cicino & myrteo terito,ac vtitor.

Ad deſquamata,intertrigines,& diuturna vlcera, & ſenilem ac teneram cutem.

Spumæ argenti chryſitidis drach. quinquaginta, ceræ drach.viginti,reſinæ, piceæ ſiccæ drach.duodecim, olei cyath.vnū ſemis. Spumam argenti & oleum coquito, ac reliqua adiicito,& ſpatula agitatis,aut etiam in pila mollitis vtitor.Cæterùm deſquamatam cutem detrahere nō conuenit, ſed inducere & imponere medicamentum.ſic
C enim agglutinatur,etiamſi denigrata fuerit: ſi verò denudata fuerit caro, difficile eſt cicatricem inducere, dum mordetur,& ſordidum eſt vlcus. At ſine inflammatione conſeruat deſquamata rhus ruber impoſitus,tritus cum melle,aut lentiſci coma vſta,& cum melle impoſita.

Ad deſquamata,& flagris cæſos,& articulorum contuſiones,medicamentum dolorem eximens.

Spumæ argenti,ceruſſæ,ſingulorum dextantem, ceræ ſexuncem,olei puri aut roſacei libram vnā ſemis, amyli
D ſextantem. Facit ad eadem etiam pelarium ex recremento argenti,& emplaſtrum ex ouis ſimiliter.

DE VERRVCARVM SPECIEBVS, FORmicaria,& ea quæ chordæ ſummæ parti ſimilis eſt, Cap. XV.

VTraque harum verrucarum,cutis eminentia eſt parua,calloſa, & vtplurimum rotunda. Verùm formicaria latum fundum habet,& ſiquis cōſcalpet,ſimilem ſenſum inducit velut à formicarum morſibus: altera verò acrochordon appellata,anguſtum fundum habet,vt ſi aſſi-
E miles,ſummam chordæ partem depēdere putes. Has igitur extuberantias tollit elaterium cum ſale impoſitum: thus cum aceto,groſſi ficus cum aceto,farina ac nitro, fici liquor illitus,itémque tithymali,ſmaridis caput ſalſum vſtum,ærugo cum ſulphure viuo vſta, ocymi folia cum atramēto ſutorio: id quod deſtillat à ſarmentis vitis viridibus adhuc dum vruntur, ouillum ſtercus cum aceto, hirci fel illitum,heliotropii magni ſemen cum vino impoſitum,ruta cum nitro & pipere,nitrum cum vrina pueri impubis,ſtercus bouis gregariæ cum aceto.

F DE GANGLIO, Cap. XVI.

GAnglium nerui cōtortio eſt, ex plaga aut laſſitudine proueniens, in pluribus quidem corporis partibus, maximè verò iis quæ mouentur, velut eſt ſumma manus, & pes.In hoc,inquit Archigenes, calcem viuam cum adipe anſerino & terebinthina imponito. Polles autem medicamento ex achate lapide vtitur. Oribaſius verò hoc, Ceruſſæ,reſinæ pinus,olei veteris,ſingulorum vnciā vnā, ammoniaci thymiamatis, galbani, ſingulorum vnciā vnam,ceræ trientem, aut diſcum,inquit plumbeū craſſio-
G rem,veluti ſunt verticula, ganglio maiorem imponito,ac deligato. Grauitate enim diſſoluit ipſum per longius tēpus:ſed & nos hoc vtimur. Facit etiam oxerum & maſticherum emplaſtrum.

DE INFLAMMATIONE, Cap. XVII.

IN communi quidem omnes calidos & doloroſos cum ardore tumores,inflāmationes appellare ſolent: verùm prout diuerſa eſt materia quæ ipſos efficit, etiam horum differentiam euariare aiunt. Nam vbi ſanguis bonus, &
H craſſitie moderatus,ad aliquam partem aceruatim influxit,& ob copiam impactus eſt,fieri eam quæ priuatim inflāmatio appellatur:ſi verò bilis flaua in aliqua parte conſiſtat,herpetem: vbi verò ſanguis & flaua bilis ſimul influxerunt,eryſipelas, *ſiue ignem ſacrum*,effici.Quum autem

influens ſanguis calidus multũ fuerit ac craſſus, carbunculos producere ſolet. Proinde ab ea quæ priuatim inflãmatio appellatur initiũ ſumemus, quæ in multis ſæpe cõtingit: quæ tumor eſt rubicundus, doloroſus, renitens, & calidus, ex ſanguine (velut dixi) bono ortũ habẽs, qui quãdoque ex toto corpore adfertur, quandoque in ipſa parte redundat, vt à vaſis contineri non poſſit, ſed inſtar roris excidat in intermedios vacuos locos. Sed & ad vulnerationes ſæpe, & ad fracturas, vlceráque, ac plures alias extrinſecas cauſas, hæc affectio concomitatur. Poſtquã igitur derepentè pars aliqua citra manifeſtã cauſam prægreſſam, inflãmãta fuerit, totũ verò corpus ad partẽ demittit, totũ euacuare oportet per venæ ſectionẽ, ipſam autẽ inflammatã partẽ irrigare, ac cataplaſmatis integere, non calefacientibus ac humectantibus, ſed his quæ id quòd influit repellere poſſunt, & id quod in affecta parte continetur euacuare. Cataplaſma igitur adhibere oportet ex ſemperuiuo & mali Punici corticibus in vino coctis, rhoéque ac polenta compoſitũ. Si igitur dolor vehemens non eſt, hoc ad dolorẽ vtendũ eſt: ſi verò cũ maiore dolore pars fluxione infeſtetur, neque ſic calida aqua aut oleũ adhibeatur, aut ex farinis cataplaſmata: (inimica enim ſunt hæc fluidis affectionibus) verùm mitigare oportet doloris vehemẽtiã eo quòd ex paſſo, roſaceo, ac cera modica paratur, cũ lanis ſuccidis multũ æſypi habẽtibus. Excipiuntur autem & adhibentur hæc æſtate quidem frigida, hyeme verò tepida, ita vt etiam ſuperiores partibus affectis locos ſpongia vino auſtero imbuta aut frigida poſca, circundemus. Admiſcendæ verò ſunt etiam herbæ in cataplaſmata quæ ad hoc commodæ ſunt. Helxine igitur ad omnem inflammationem conuenit tum in principio tum in augmento, ſimiliter glaucium, atriplex, malua, lactuca & cucurbita, ad calidas impoſitæ. Faciunt quoque tribuli ambo ad inflammationes ex fluxione, braſſica verò ad induratas. Permutatione autem ex his contingente, & pure non ſubiacente, emplaſtro ex chalcitide cũrare oportet, aut ſimili aliquo ex his quæ ad fluxiones faciunt: lanã verò puram vino imbutam auſtero extrinſecus medicamento ſuperimponere. Atque hoc quidem modo inflammationes ex fluxione curabis. Eas verò quæ ob aliquam externam cauſam conſiſtunt, ſi humectes ac calefacias, non lædes & ſi quoque opus fuerit ſcarificare ipſas, cõmodè hoc ipſum facies. At ſi ex fluxione obortas ſcarificaris, & præſertim in principiis, magni cuiuſdã mali ægroto author fueris.

DE ABSCESSIBVS CORPORIS EXternis, Cap. XVIII.

SI fieri non poſſit vt ſuppurationem prohibeas, panem aqua & oleo coctum imponito, aut hordeaceam farinam ſimiliter præparatam. Pars autem perfundatur aqua in qua althææ radix ſit cocta. Vbi verò tumor ægrè ſuppurari, aut difficulter diſcuti poterit, cataplaſmate ex caricis veteris. Oportet autem dulces ac pingues caricas coquendo eliquare in aqua, & ſimilẽ facere aquam tenui melli, eique adiicere hordeaceam farinam. Et ſi quidem tumor diſcutiatur, verùm defectuoſius, cum caricis coquito hyſſopum, aut origanum: & ſi amplius intendere voles, ſalem ad decoctum adiicito, diligenti tamen animaduerſione habita, ne propter vehementiorem reſiccationem, pars in ſcirrhum induretur: & ſiquando tale quid videris, in aqua concoques cucumeris ſylueſtris radicem, aut althææ, aut bryoniæ. verùm his fortior eſt, & maiore diſcuſſoria facultate prædita dracunculi radix, ſed & ipſum ex dracunculo medicamentum talia fortiter diſcutit. Quandoque igitur ſola hæc decoques, quandoque etiam caricas adiicies, farina quoque cum adipe admixta: quin & anethinum oleum diſcutiendi vim habet, & crudos ac incoctos tumores concoquit. Pix quoque duros ac crudos tumores omnes concoquit ſi cataplaſmatis adiiciatur, & hoc amplius liquida facit. MEDICAMENTVM compoſitum, quod concoctos iam abſceſſus exprimit, vt ſæpe plus in ſplenio reperiatur: non concoctos verò penitus diſcutit. Lapidis pyritæ drachmas duodecim, ammoniaci triti tantundem, farinæ fabaceæ drach.

A ſex, excipe reſina liquida, & pelli infarcta impone. Splenium autem ne auferas donec ſua ſponte decidat. Cæterùm non longè antea præparare medicamentum oportet. citò enim ſiccatur. Ex his verò tumor ſi non ſit diſcuſſus, ſed pus in ipſo ſubſit, eo ſecto, & pure euacuato, de cætero oleum aut aquam adhibere vitabis. Imò etiamſi ablui opus ſit vulnus, aqua mulſa, & poſca. & vino veteris, itémque vino mulſo. & ſi inflammatio adſit, lenticulæ cataplaſmate: ſi non adſit, alio quopiam emplaſtro in talibus ſectionibus vtendum eſt, & non minimè eo quod ex B chalcitide paratur. Super ipſa verò ſpongiam, aut lanam vino acerbo imbutam imponito. Vulneri verò nullum pingue medicamentum adhibeto, quale eſt id quod tetrapharmacũ appellatur. vehementer enim reſiccari opus habet.

Quæ rumpant abſceſſus.

Quandoquidem verò aliqui non ſuſtinent ferro abſceſſus ſecari, conandum eſt vt medicamentis attractoriis vtamur. Narciſſi itaque radicem tritam in aqua mulſa cum irino coctam impone, aut arundinis teneram ra- C dicem tritam cum melle: ſi verò dura fuerit, aqua mulſa prius coctam, aut ariſtolochiã cum melle impone. Rumpit autem picis ſiccæ, propolis Creticæ æqualis portio, & cicatricem inducit. DIONYSIA emplaſtrum ad abſceſſus admirandum, & ad mammas ac glandulas tumentes attractorium, per obſcuros meatus diſcutiens. Olei veteris, aquæ, ſingulorum libram vnam, coquito parum, & aphronitri ſexuncẽ adiicito, miſyos vnciam vnã aut ſextãtem, & coquito donec non inquinet: deinde addito mannæ thuris, ceræ, terebinthinæ, ſingulorum D ſexuncem.

Ad neruorum abſceſſus.

Ceræ, colophoniæ, butyri, ſingulorum libram vnã, picis ſiccæ, mellis, ſingulorum libras duas, æruginis quadrãtem, viſci quod ſatis eſt. Facit item oxerum & maſtichecerum emplaſtrum. ALIVD attractorium. Ammoniaci thymiamatis ſexuncem, ceræ, terebinthinæ, ſingulorũ trientem, ſulphuris viui quadrantem, nitri quadrantem, quin & ſimilium appellatum medicamentum, & quod ex alliis paratur, vehementer rumpunt abſceſſus iam tranſ- E mutatos. Quod verò ex ſeminis lini ſucco conſtat, diſcutit, tranſmutat, rumpit, iuxta aptitudinem: verùm ad mitiores abſceſſus, etiam conueniunt ea quæ ad parotidas relata ſunt. Atque hæc quidem de abſceſſu ex inflammatione tranſmutato. Galenus autem dixit, aliquãdo neque inflãmatione prægreſſa abſceſſum oriri, ea videlicet quæ ex bono ſanguine generatur. Statim enim ab initio, inquit, ob alium aliquem humorem quemcunque tandem, excoriantur, & temporis progreſſu à ſubiectis abſcedunt ea quæ illum continent. Itaque etiã ſecta omnigenas hu- F morum ac ſolidorum corporum ſpecies intra ſe habere videntur. Nam & cœno, & vrinæ, & ſanguinis grumo, & ſucco melleo, ac mucoſo, & oſſibus, & vnguibus, & capillis ſimilia corpuſcula, in abſceſſibus reperiuntur: imò etiam animalia ſæpe reperta ſunt, ferme omnibus ex putredine ortum habentibus ſimillima. Sed & lapidibus, & arenis, & teſtis, & lignis, & carbonibus, & luto, & ſtrigmento, & amurcæ, & fæci ſimilia, in diuturnis maximè abſceſſibus, ex humorum de loco ad locum impetuoſo decubitu obortis, conſiſtere dicit. Quapropter abſceſ- G ſuum corporis externorum maximè, notæ perfectiores tradendæ ſunt, & eorum qui per medicamenta diſcuti nequeunt. Abſceſſus itaque eſt corruptio ac tranſmutatio carnium, aut carnoſarum partium, velut muſculorum, venarum, arteriarum. Horum aliqui in tunica continentur, velut ſunt atheromata, ſteatomata, melicerides: aliqui ſine tunica conſiſtunt, generis appellationem habentes, de quibus nunc agamus. Abſceſſuum generationem plerunque inflammatio præcedit, de qua diximus: quan- H doque verò etiam ab initio ſtatim oritur, velut paulo antè dictũ eſt. Sequitur ad abſceſſum, ardor loci vehemens, & maior tumor, magiſque quàm antea rubicundus & durus, cum punctorio colore. & pulſu, ac grauitate, vt quid ex parte pendere putetur. Quòd ſi etiã locus nobilis fuerit, febris quoque accedit, & rigor inordinatus, & noctu

zi.

maximè dolent ac febriunt:quandoque etiam inflammatio ipſis excitatur in glandulis vicinis. Vbi verò perfectus factus eſt abſceſſus,pleraque minuūtur:puncturæ autem puriginoſæ fiunt,& paulatim ſtupidæ:& tumor faſtigiatur magis in apicem acutum, & ad tactum mollis eſt, ac facilè cedit,& ſuperficies de apice detrahitur: dico autem de his qui foras rumpuntur.Si igitur ex medicamentis aut ſua ſponte rūpantur, linamentorū ductu curentur, pure particulatim euacuato:ſin minus,aperire. oportet eo modo qui in chirurgiæ tractatione referetur.

DE GANGRAENA ET CARIE, Cap. XIX.

QVVM inflāmatio non diſcutitur, neque in pus trāſmutatur,ſæpe in gangrenam ac cariem tranſit: quare & de his dicemus. Gangrænas equidem appellant mortificationes ob inflammationis magnitudinem non iam factas,ſed adhuc fieri pergentes: & ſiquis non citò talem affectionem ſanet, affecta pars facilè mortificatur, cuius pars vicinas corripit,& hominē occidit.Quum verò corpuſcula ita affecta penitus ſenſum amiſerint, non amplius gangrænam, ſed σφάκελον, *id eſt cariem ac corruptionem*, appellant. Hic affectus etiam oſſibus accidit, quum circūſita ipſis caro vitiatos humores ſanioſos generans,his perrigauerit illa ac putrefecerit. Perfectè itaque mortificatam partem celerrimè reſecare oportet quo loco ſanæ parti appropinquat: gangrænam verò curare, ſanguinem quamplurimùm ex affecta parte euacuādo. Aut enim vena ſecta corruptum ſanguinem euacuare oportet, quum circa ipſam partem vena magna fuerit: aut tota cute multis ac profundis vulnuſculis impactis diuiſa,ita vt vbi ſanguinem defluere permiſerimus,aliquod medicamentum ex his quæ putreſcentibus commoda ſunt,imponamus. Sunt autem hæc:Farina erui, aut lolii, aut fabarum, cum aceto mulſo: ſi verò vehementius adhibere velis, ſalem adiicito,aut paſtillū Andronis,aut aliquē ſimilē.Faciūt ad gāgrænas etiā veteres nuces.Repurgat autē ipſas vrtica,& tithymali ſuccus tempeſtiuè & moderatè adhibitus.Prodeſt ipſis etiā lupinorū amarorū decoctū affuſum. Quidam verò poſt ſectionem,ſecuritatis ſectionis gratia,etiā cauterem adhibent, in quibus ſale cum porri ſucco vtendum eſt:poſtea autem ad cruſtam remouendam, cataplaſma ex pane,aut hordeacea aut triticea farina, in aqua & oleo coctum imponatur: item capitalis ſiccus puluillus cum melle:tetrapharmaco etiam ac Macedonico appellato vtendum eſt.Probè verò ſeparat cruſtas panis cum apio tritus,aut cum ocymo,aut iris,aut panax, aut ariſtolochia,aut acorū cum melle,aut thus. Aufert etiā probè cruſtas Machærionis medicamentū, & iſis,melle excepta in linamentis: verùm in mollibus corporibus farina erui ſufficit cum melle.

Ex Oribaſii ſcriptis ad gangrænas.

Æruginis raſæ,minii,aluminis ſciſſi,ſingulorum æquales partes aqua tritas illine. Gangrænas circumſcarificabit impoſita farina loliacea,cum raphano & ſale,quandoque etiam aceto:vua paſſa exemptis vinaceis, cum cortice,addito ſale & aceto mulſo: nucū regiarū nucleus:myrti folia in vino cocta trita cū melle.Raphanus cum aceto etiam cruſtas ad os vſque rumpit.

DE HERPETE, Cap. XX.

FLaua bile citra alterius humoris admixtionem ſecreta,in parte aliqua conſiſtente, affectio herpes nominatur:& ſi quidem craſſior fuerit compage, magiſque acris, totam cutem vſque ad ſubiectam carnem exulcerat,& vocatur herpes adedens. Si verò tenuis,& minus acris,ac calida, bullas paruas in ſumma cute excitat milio ſimiles,& miliaris herpes ex ſimilitudine dicitur: verùm ex Oribaſii ſentētia, pituitæ cum flaua bile mixtio miliarem herpetem facit. Euacuabimus igitur totum corpus per medicamentum bilem ducens: affectis autem locis frigefacientia ac ſiccantia medicamenta adhibebimus: ab initio quidem pampinos vitis,& rubi,ac plantaginis, in cataplaſmate apponentes,poſtea verò lenticulam, hiſque aliquando etiam mel ac polentam miſcebimus: itémque cataplaſma deſcriptum ad inflāmationes ex fluxione,citra ſemperuiui additionem. Vlcerata verò illi-

A nantur paſtillis paſſo ſolutis, aut vino tenui & auſtero nō veteri,aut poſca aquoſa. Adhibeatur etiam glaucium, & huic ſimilia ex aqua:aut hoc nihil efficiente, acetum admiſceatur. Sed & plantaginis ſucco aut ſolani dilutum magnopere prodeſt,aut lini ſemen toſtum, ac vino oleóque coctum & tritum imponito,aut cimoliam ſolani ſucco dilutam illinito:& ſpumæ argenti trientem, ſucci porri cyathos ſeptē,ſucci betæ tantundem,trita illinito.Vbi verò diuturna iā ſunt talia vlcera,idoneus eſt Muſæ paſtil-

B lus & Andronis. ALIVD ad herpetem bulloſum. Recremento plumbi in vino auſtero trito ac illito, betæ folia in vino cocta ſupernè imponito, aut ceræ trientem,myrtei ſexuncem, recrementi plumbi trientem: vino tritum recrementum, reliquis liquatis cerato excipe, ac illine.Sedata autem nome depaſcente,cerato ex recremento vtere,aut lente cocta cum melle intege. Ad herpetem verò qui ſub cute eſt, recrementum plumbi rutæ tritæ ſucco excipe,aut cerato myrteo pro ruta. ALIVD. Lanæ mollis non lotæ, circum tedam obuolutæ ac vſtæ,

C drach. duodecim ſemis, ceræ drach. vigintiquinque: recrementi plumbi acetabuli dimidium,adipis caprini curati & loti in aqua drach. vigintiquinque, olei myrtei quincuncem. ALIVD ad herpetas vehementer depaſcentes. Malicorii mali Punici dulcis drach. ſex, ſpumæ argenti drach. ſex, lanæ non lotæ circum tedam obuolutæ ac vſtæ drach. tres, ceræ drach. 12, ceruſſæ drach. octo, thuris,aluminis ſciſſi,ſingulorum drach. 1. vino & myrteo excipe.

DE IGNE SACRO, Cap. XXI.

D TVmorem ex ſanguine feruente ac tenui conſiſtentē Galenus priuatim eryſipelas, *hoc eſt ignem ſacrum*, appellans,eum qui ex vtriſque,ſanguine ac bile,cōflatus eſt, ex ſuperantis humoris nomine ducta affectionis appellatione,nominauit. Quum enim ſanguis ſuperat,inflammationem eryſipelatoſam:quum flaua bilis,eryſipelas inflammatum appellat.In communi verò,tumorem ex ſanguine ac bile calidioribus factis productum, eryſipelas nominat.Vtro autem modo appelles nō multum refert ad auxiliorum ſanè vſum:verùm illud noſſe expedit,ope-

E roſiora eſſe eryſipelata maximè circa caput. Quare ſi non efficax auxilium contingat, quandoque etiam ſtrangulant.Statim igitur ab initio vbi comparuerit,venam in cubito ſecato,maximè quidem humeralem:ſin minus,eam quæ inuenitur: ſi verò ob aliquod impedimentum venam non ſecemus,purgatione vtendum eſt per bilem ducens medicamentum. Atque hac quidem etiam in eryſipelatibus aliarum partium vtendum eſt, aut infuſis per clyſterem efficacioribus,illinendáque eryſipelata,partim vt id quod influit,repellamus per frigefaciētia,partim vt

F id quod iam coaceruatum eſt,diſcutiamus,per moderatè calefacientia ac humectantia,priuſquam liuida ac nigra pars fiat,ita vt ea quæ illinuntur ſemper humida conſeruemus,per hoc vt frequentius alterentur: atque illud fieri poteſt ſi per molles ſpongias prius illita abluantur.Multus enim partis feruor citò exhalare faciens,hæc reſiccat. Opus autem habent eryſipelata ab initio velut dixi, frigefacientibus cum humiditate, abſque adſtrictione, velut eſt ſemperuiuum,& portulaca,& pſyllium, lenticula paluſtris,ſeris,cucurbita, ſolanum,hyoſcyamus, lactuca, glau-

G cium, inſupérque apium, & rhamni folia per ſe aut cum pane impoſita,& cerata ex aqua valde frigida.Miſcetur & opii quid iſtis,& ſucci papaueris, & cicutæ & mandragoræ,& fiunt compoſita medicamenta. Fieri quoque poteſt ceratum ex cera alba, roſaceo quadruplo admixto, quod ex oleo crudo citra ſalem ſit paratum, ita vt hæc in pila emolliantur, & aquæ frigidæ affundatur quantum ſuſcipere poſſunt. Si verò etiam aceti tenuis ac pellucidi parum quid admiſcueris, melius medicamentum efficies. ſed & polentæ cum aliqua ex relatis frigefacientibus her-

H bis,multum frigefaciunt,& palmulæ pingues cum aliqua ex illis.Illini etiam poteſt pars ceruſſa,aut cimolia, aut figulari terra,cum ſolano,aut ſpuma argenti cum roſaceo, aut chalcitide cū oleo & paſſo, aut ceruſſa cū aceto & lycio,aut acacia cū aceto. Remittente autē feruore,vtendū ſimplicibus quidem,ſulphure viuo & menta,cum aceto &

roſaceo, aut ruta cum abſinthio,& aceto ac oleo,aut ſpuma argenti cum porri & betæ ſucco. Compoſitis autem, priuatim quidem ad caput, hoc paſtillo: Spumæ argenti, ceruſſæ,croci,ſulphuris viui,opii cum paſſo: in communi verò ad omnes partes,minii,ſinopici, chalcitidis,miſyos torrefacti,æruginis,atramenti ſutorii, aluminis ſciſſi,ſingulorum æquales partes,vtere ex aceto. ALIVD. Sulphuris viui,ceruſſæ,opii,acaciæ,ſingulorũ æquas portiones cum aceto.

Cataplaſma ad eryſipelata,herpetas,abſceſſus,parotidas,& ambuſta.

Foliorum recentis althææ tenerorum libram vnam in aceto coctam probè terito, & addito roſacei triente,ſpumæ argenti,ceruſſæ, ſingulorum ſextante, & vncia dimidia:rurſus terito cum coriandri,aut ſemperuiui, aut ſolani ſucco: deinde adiectis micis panis,vt emplaſtri formã accipiat,imponito.Emplaſtro verò vtere hoc:Olei cecini librã vnã,myrtei librã vnã,ceræ quincuncem,ſpumæ argenti trientem, æruginis raſæ ſextantẽ: ærugo & argenti ſpuma aceto teruntur.

Ceratum ad eryſipelata & ambuſta.

Ceræ albæ trientem, roſacei quadrantem,oua ſex,perdiciadis trientem. Poſtquam verò ceſſauit inflammatio, aut diuturna fit, antea quàm liuida pars fiat, cataplaſma ex cruda hordeacea farina imponito. Si verò iam liuida facta fuerit, ſcarificetur, & cataplaſma diutius imponatur,& perfundatur aqua calida dulci, aliquando etiã marina,aut muria quandoque etiam cataplaſmati eadẽ admiſcetur poſtea verò relatis compoſitis vtendum eſt cum animaduerſione.nam ſi diutius permaneat,in pus aut putredinem tranſmutatio contingit.

DE TVBERCVLO, BVBONE, ET PANO, Cap. XXII.

EX Galeni ſententia bubo,& tuberculũ,& panus,glandularum affectiones ſunt.Bubo quidẽ inflammatio: phygethlon autem, *id eſt panus*, eſt glandulæ eryſipelas inflammatum, aut inflammatio eryſipelatoſa: tuberculum verò,ad ſuppurationem citò tendens glandulæ inflammatio. Verum iuxta alios quoſdam, in communi omnes qui præter naturam in quacunque parte enaſcuntur abſceſſorii tumores, tubercula appellantur. Dicit enim Hippocrates, Quibuſcunque tubercula in vrinaria fiſtula enaſcuntur, his ſuppuratione ac eruptione facta,ſolutio contingit.Qui igitur ex offenſionibus,aut aliis vlceribus,aut doloribus proueniunt bubones, extra periculũ ſunt: qui verò ex febribus,(qui ſanè maximè in peſte coincidere ſolent)peſſimi exiſtũt, ſiue iuxta femur,ſiue ſub alis,aut ad collum enati fuerint. Verùm priores in principio, velut omnem inflammationem, per frigefacientia ac adſtringentia auxilia repellere oportet,aut ſpongiis ex poſca impoſitis,aut lanis ex vino ac oleo crudo, aut roſaceo,aut melino,aut lentiſcino,aut myrteo: deinde diſcuſſoriis vtendum eſt. Si verò etiam totum corpus humoribus redũdet,antea euacuetur.At ſi nihil ſuperflui habeat, vlceris quidem ex quo bubo factus eſt, curam habebimus, velut in tractatione de vlceribus dicetur. Glandula autem inflammata mitigetur lanis in oleo quopiã laxatorio imbutis:ſed & totum membrum ex ipſis obuoluendum eſt. Suppuratus autem tumor non promptè diſſecetur, ſed ceratiformibus medicamentis diſcutere ipſum conemur: quale maximè eſt id quod ex apyrano paratur, & quod ex herbis conſtans,botanicon appellatur.Quòd ſi diſcuſſio non contingat, ad ruptionem procedẽdum eſt, ſimiliter vt in aliis abſceſſibus, & curandum velut illi. Cæterùm in his qui ex febribus,aut ſimpliciter ex humorum copia fiunt,repellentia vitanda ſunt,vt ne dum repellitur materia,ad profundum recurrat:ſtatim verò à diſcutientibus incipiendum eſt.Quòd ſi nihil prohibeat,velut ætas, aut vires,venæ ſectio prius in cubito aſſumatur: in loco verò vtẽdum eſt fomentis ex decocto chamæmeli, aut anethi,aut alicuius conſimilis. Reliqua verò medicamentorum materia maximè quidem ex his quæ libro tertio ad parotidas relata ſunt transferatur,nec minus ex his quæ paulo antè ad inflammationes dicta ſunt. Quemadmodum etiam panorum curatio,tũ ex his,tum ex relatis ad eryſipelata,inſtituenda eſt.Atverò aſter Atticus herba, quã etiã boboniũ ob hoc ipſum vocant, non ſolùm impoſita,ſed etiã alligata,bubonibus auxiliari creditur.Tubercula verò priuatim diſcutiunt in cataplaſmate impoſita,adiantum,atriplex,helxine,althææ radix in vino cocta, ammoniacum cum melle mollitum, ac impoſitum, viſcum cum reſina ac cera.Rumpit autem propolis,lupini amari cum aceto impoſiti,cucumeris ſylueſtris radix, terebinthina excepta, capparis radix ſimiliter, nitrũ cum fermento aut ficubus.

DE FVRVNCVLO, Cap. XXIII.

ET furunculus tumor eſt abſceſſorius,ex craſſis humoribus in carnoſis maximè locis conflatus, mitis quidem quum in ipſa ſola cute conſiſtit: malignus autem quum ex ampliore profunditate emerſerit. Diſcutiunt furunculos & concoquunt hæc: Triticum commanſum ac impoſitum, maſtiche Ægyptia, vuæ paſſæ reiectis vinaceis cum ſale tritæ ac impoſitæ,aut diffundunt, aut rumpunt: aut caricas coctas in aqua mulſa imponito, aut admixtam ad caricas reſinam imponito,aut ipſas caricas,ſi pingues fuerint,fiſſas, aut fermentum cum nitro, aut lini ſemen cum melle,aut hyoſcyami folia trita cum butyro. Compoſita verò,id quod ex fermento paratur,& quod ex polline, & quod priuatim dothienicum *à furunculis* appellatur,conueniunt. Fomentum autem adhibe ex mollibus ſpongiis, aſſiduè in calidam aquam tinctis, atque ſic medicamenta imponito.

DE TEREBINTHO, Cap. XXIIII.

ORibaſius terebinthum tuberculi ſpeciem eſſe dicit, & incumbere ipſi ſupernè bullam ſiue puſtulam nigram,qua rupta id quod ſubiacet deſquamato ſimile videri hoc verò diſſecto,pus reperiri: verùm Dioſcorides Alexandrinus ait,Terebinthi ſunt eminentiæ in cute cõſiſtentes,rotundæ, cum pallido virore nigricantes, terebinthi fructui ſimiles. Hos igitur eodem modo velut alios tuberculoſos tumores curare oportet,auxiliis ex relatis huc tranſlatis.

DE CARBVNCVLO, Cap. XXV.

SAnguine magis atrabilario euadente vbi ebulliit,& ad partem aliquam irruit, carbunculos appellatos oriri cõtingit:qui ſunt vlcera cruſtoſa,plerunque à puſtula,ſiue bulla ambuſtis ſimili initium ſumentia,aliquando etiam ſine hac.& exſcalpunt ſanè affecti omnino in principio ipſam partem:deinde quandoque vna, quandoque plures puſtulæ emergunt,milii ſpeciem præferentes ſua tenuitate,quibus erumpentibus ſimiliter cruſtoſum fit vlcus, ſimiliter velut à ferro candente, cruſta ipſa modò cinerei coloris,modò nigri apparente,vnà cum hoc quòd fundo adhæret,& quodammodo affixa eſt,cum depaſtione proſerpente.Reliqua verò caro, circunſita valde flammea ac nigra colore fit, & ſplendicans veluti pix & bitumen.Talis autem eſt exactè atra bilis: verùm carbunculi circa carnem oborti, breui circunſcribuntur. Qui verò in membranis aut neruis fiunt, diutius permanent, & affectionem per conſenſum ſubiectis locis diſtribuunt, vt etiam inflammationes eryſipelatoſæ ipſis fiant: non paucis autem ad ſuppurationem conuerſi ſunt, pleriſque etiam febres adſunt. Oriuntur etiam ex quibuſdam popularibus cauſis carbunculi. Curare igitur ipſos oportet, niſi valde parui fuerint, per venæ ſectionem, ſanguinis euacuatione ad animi deliquium vſque facta. Scarificare etiam poſt venæ ſectionem non incommodum eſt,profundioribus vulnuſculis impactis, ob humoris craſſitudinem. Ad locum autem affectum moderatè repellẽtibus ac diſcutientibus vtemur. Tale autem eſt cataplaſma ex plantagine ac lenticula cocta,cui panis clibanitæ neque valde puri,neque ſordidi,micæ teneræ ſint adiectæ:ſuper ipſum verò vlcus ex vehementibus medicamentis aliquod imponemus,velut eſt Andronis,& Polyidæ,& Paſionis paſtillus.Diluantur autem paſſo ad ſtrigmentitiam compagem.Sed & Maſſaliotæ puluillus ſiccus, aut etiam ipſe ſimiliter dilutus facit. Radix quoque dracunculi, aut ariſtolochiæ, aut ſuccus ſilphii, aut Cyrenaicus,ſingula cum aceto rectè illini poſſunt. Quæ verò ignis ſacri ſpeciem præferũt,ad eryſipelata relatis illinãtur. At quæ partes de

affectione per conſenſum ſuſpectæ ſunt, lanis ſuccidis ex A vino & oleo irrigentur. Poſtquam verò quieuit ardor, cerata capitalia diluta, linamentis excepta, carbunculis immittantur. Maximè autem bonum eſt id quod ex herbis, & quod ex nitro paratur, & puluilli ſicci nomis dicati, tũ per ſe, tum cum roſaceo. Permanente verò duritia vtendum eſt melino Serapionis: ſtudendum tamen eſt vt q̃ citiſſimè carbunculi ſuppurentur, ita vt bis in die, ſemel noctu, cataplaſmata ac medicamenta alterentur. Cæterùm vt eradicentur carbunculi, & à coniunctione cum vicinis adiacentibus exoluantur, mala Punica acida contu- B ſa in aceto coquito, & flaccida terito, ac linteo infarcta imponito: vbi verò reſiccantur, aceto madefacito. Carbũculos ſuppurat ac rumpit nucis regiæ veteris nucleus, aut etiam non veteris, cupreſſi folia ac germina, & recentes ac teneræ pilulæ cum polenta: vua paſſa vinaceis reiectis, caricæ in vino coctæ, papaueris cornuti flores, ſuccus ſilphii cum ruta & modico melle, pix liquida cum vuis paſſis & ſuillo adipe.

Ad carbunculos valde bonum.

Spumæ argenti lib. I, olei veteris lib. vnam ſemis, auri- C pigmenti vnciã vnam. Spumam argenti & oleum coquito donec non inquinent, & ſublatis auripigmentum adiicito, ac rurſus coquito donec nigrũ medicamẽtũ euadat, & in pila trito vtere linamentis illito.

Ad gangrænas, vlcera vetera, chironia, chœradas ſiue ſtrumas, podagram, feliciter verò ad carbũculos, & præſertim in palpebris.

Opii, acaciæ, miſyos torrefacti, ſquamæ æris, ſingulorum drach. II, atramenti ſutorii drach. I, ſeminis hyoſcya- D mi drach. vnam, tritis in aqua vtere. Facit etiam probè, inquit, tetrapharmacum emplaſtrum, quintam thuris partẽ habens. Ad carbunculos autem in pudendis, chalcitidis, atramenti ſutorii, ſingulorum drachmas octo: aphronitri drach. II, cum aqua tritis vtere. Facit quoque ſtercus ouillũ torrefactum cum melle. In Alexandria, Serapiade, quæ & orchis, & triorchis nominatur, viridi, cum micis panis vtuntur velut cataplaſmate ad carbunculos & omnia cruſtoſa. Cruſta verò elapſa, velut commune vlcus curato. E

DE CANCRO, Cap. XXVI.

IN omni corporis parte cancer naſci ſolet. nam & in oculis, & in vtero, (velut in tractatione de ipſis dictum eſt) & in aliis pluribus partibus: verùm in mammis mulierum maximè abundat, eo quòd laxæ ſunt, & materiã quæ craſſiſſima eſt, promptè ſuſcipiunt. Ex atra enim bile efferuente cancri producuntur: & ſi acrior fuerit, cum exulceratione. quapropter colore nigriores ſunt inflammationibus, citra tantam caliditatem. Venæ verò replentur, & circumcirca tenduntur, ad ſimilitudinem pedum cancri F animantis: vnde etiam hanc appellationem morbus habet. Quidam verò propterea quòd ita partibus adhæreat vt ægrè auelli poſſit, ſiquas apprehenderit, nominatum aiunt, quemadmodum etiam animal ipſe cancer. Verùm ob humoris huius craſſitudinem, etiã incurabilis eſt cancer, vt qui neque repelli neq; diſcuti poſſit, neque totius corporis purgationi cedat, quum ſanè etiam mitiora medicamenta impoſita contemnat, & à fortioribus exaſperetur. Fieri tamen poteſt vt incipiẽtes cancros augeri prohibeamus, atrabiliarium humorem euacuantes priuſquã G in affecta parte cõfirmetur. Euacuabimus autem primùm ſi nihil prohibeat, per venæ ſectionẽ: deinde per purgationem, ab initio ex ſimplicioribus, quale eſt epithymũ, quod quatuor drachmarum & dimidiæ pondere ex ſero lactis aut aqua mulſa damus: poſtea verò ex hiera quæ nigrum veratrum recipit. Ad locum verò affectum vlceratum, abſque offenſione adhibitus facit ſolani ſuccus, linteo molli duplicato in ipſo tincto ac impoſito. Oportet autem forinſecus ſupra illud lanam teneram circundare, H quæ ipſa ſucco ſit imbuta, & diligenter prouidere ne illa reſiccentur, ita vt frequentius ſuccum affundamus: poterit autem in vlceratis cancris, diuturnius quis vti medicamento ex pompholyge. Neque inepta ſunt ea auxilia quæ libro tertio de vteri cancris ſunt relata.

Ad cancroſa & maligna, & ad rugoſa ſedis vlcera: itémque ad inflammationes in pudendis, aut teſtibus, aut mammis.

In plumbea pila, plumbeo piſtillo, terrã Lemniã ſphragidem appellatam, cum poſca & aqua mulſa, aut lacte, terito donec nigreſcat: aut roſaceum, aut crudum oleũ, aut ſemperuiui ſuccum, aut cotyledonis, aut lactucæ, aut pſyllii, aut vuæ acerbæ, ſimiliter terito, ac illinito. Victu verò vtatur æger, ptiſſanæ ſucco abunde, & lactis ſero: & ex oleribus malua, atriplice, blito, & cucurbita: piſcibus item petroſis, & volucribus omnibus exceptis paluſtribus.

Archigenis ad cancroſa ac maligna vlcera.

Cancrorum fluuialium vſtorum, & Cadmiæ, vtriuſque æquales portiones tritas inſpergito, aut cancrorum cinerem cum cerato imponito, aut eryſimi ſemen tritũ cum melle adhibeto.

DE TVMORE LAXO, Cap. XXVII.

QVVM de tumoribus ex calidioribus humoribus conflatis tractauerimus, rurſus de cõtrariis agemus, initio à tumore laxo accepto. Quemadmodum enim ex bilioſa fluxione eryſipelas, ſic ex pituitoſa œdema oritur, qui tumor laxus eſt citra dolorem. Nouimus autem etiã aliter tumores laxos fieri circa pedes, in affectionibus aquæ inter cutem, & tabe, ac malo corporis habitu. In illis igitur tumor is laxus ſymptoma acceſſorium eſt ad affectionem eã quæ hominẽ detinet, nullã priuatã curationẽ requirẽs. Sufficit enĩ, ſi modò quid facere velis, cõfricare crura, aliquãdo cũ aceto & roſaceo, aliquãdo cũ oleo ac ſale, aut etiam ad ipſum acetũ & roſaceum ſale iniecto. Si verò ob pituitoſi humoris influxum, laxus tumor in parte aliqua conſtiterit, ſatis eſt aliquando ſpongiam aceto imbutam imponere, cum deligatione leniter adſtringente, ex infernis partibus initium habente, & ad ſupernas deſinente. Verùm nouam ſpongiam eſſe oportet. Si verò talis non ſit, eam quæ adeſt expurgare oportet cum nitro, aut potius cum lixiuio. Quòd ſi ex his tumor non ſubſidat, parum quid de alumine ammiſceatur. Commodum eſt etiam tenerrimum ellychnium eiuſmodi humore imbutum, ac impoſitum: bonum eſt etiam glaucium. Inueteratum autem laxum tumorem curabis, ſi oleo parti prælito, deinde ſpongiam lixiuio imbutam impoſueris, ac violentius adſtrinxeris. Diſcutit autem & adſtringit tumores laxos, omnis terra illita, & magis Ægyptia, & iſatis ſatiua.

DE INFLATIONE, Cap. XXVIII.

SPiritu flatuoſo quandoque ſub cute, quandoque ſub membranis oſſa circundantibus, aut muſculos ambiẽtibus, congregato, inflatio oritur. Colligitur etiam aliquando circa ventrem, & inteſtina, & inter hæc atque peritonæum membranam, in hydrope tympanite appellato: & differt ſanè à tumoribus laxis, & quòd non in cauã veluti foueam cedat dum premitur, velut illi, & quòd ſonitum edat, quemadmodum tympanum. Ad hoc verò q; ſpiritus non diffletur, corporum denſitudo cooperatur, vnà cum hoc quòd etiam ipſa ſpiritus ſit craſſus. Vnde etiam curationis ſcopus eſt, corporum rarefactio, & craſſi ſpiritus attenuatio, quæ per calida ac tenuium partiũ medicamenta perficitur. In inflationibus igitur circa ventrem ac viſcera, oleum tenuium partium hoc efficit, in quo ruta ſit incocta, aut cuminum, aut apii ſemen: quandoque etiã cucurbita magna citra ſcarificationẽ, iterũ atque iterum circum vmbilicum appoſita diſcutit. Si verò muſculi ob contuſionem, quemadmodum ex pulſationibus, inflati fuerint, partes valde calida & acria ægrè ferunt. Quare ab initio in mitigantibus perſeuerare oportet declinatione verò contingente, in diſcutientibus. Vtendum itaque eſt ſapa cum modico oleo, lanis ſuccidis excepta, aut etiam cerato ex œſypo admixto: & cura adhibenda quò caliditas permaneat: nam frigiditas non cõducit. Poſtquam verò mitigatio facta eſt, acetum admiſceatur, & nitrum, aut aphronitrũ, & poſtea etiam lixiuiũ: poſtremum autem emplaſtra diſcuſſoria adhibenda ſunt vſque ad perfectã mali depulſionẽ: quale eſt & ſubiectũ.

Strigmenta feruefacta primùm vt pura fiant excolato,

ac rurſus in ollam inijcito,& tritam calcem viuam inſtar farinæ inſperſam inſercito,donec luti ſpiſſitudo fiat,ac vtitor. Hoc verò efficacius eſt compoſitum ex ſycomoris medicamentum.

AD LVXATA ET CONTVSA, Cap. XXIX.

AD luxatos ac contuſos articulos faciunt lanæ ſuccidæ, aut ſpongia aceto & oleo imbuta,ac impoſita. Bulborum coctorum teneræ partes cum melle, viticis folia,& ſal,& nitrum toſtum tritum cum cerato. Vtere item perfuſione aquæ dulcis,aut marinæ calidæ.Poſt ſedatam autem inflammationem ac dolores,etiam defrictione luxatarum partium vtere.

DE CARNE CONTVSIS ET SVGILLATIS, Cap. XXX.

CArne ab aliqua graui re illapſa contuſa,& paruis in ipſa venulis diſcretis, ſanguis profunditur iuxta perſultationis modum: vnde ſub cute collectus, ſugillationem, *ſiue effuſi ſanguinis ſuffuſionem appellatam*, efficit, & cute non diuiſa,velut tumor ad contactum mollis accedens ſequitur,liuidus ille,& plerunque ſine dolore.Scopus igitur nobis eſt vt contentum ſanguinem diſcutiamus, atq; hoc breui,priuſquam nigreſcat. Ab initio verò,etiam de adſtringẽtibus aliquid ad diſcuſſoria admiſcere oportet, eo quòd tunicæ venularũ contuſæ denſari expetant. Poſt ea verò etiam citra adſtringentia, ſolis diſcuſſoriis vtemur.Sed & ſugillata ab initio ſcarificãtes, hoc modo deinceps curationem adhibemus:verùm ad vetera ſugillata raphanus impoſitus facit:tollere autem ipſum oportet quum mordere incipit: aut raphani ſuccus cum micis panis adhibitus.Species porro ſugillationis ſunt ſuffuſiones effuſi ſanguinis,ſub oculis contingentes, hypopia ac hypoſphagmata *appellata*: itémque ſanguinis ſub vngues decurſus,ex plaga contingens:de quibus in propriis locis dictum eſt tertio libro:verùm de his quæ in vnguibus fiunt,etiam in chirurgiæ tractatione dicetur.

DE RVPTIONE AC VVLSIONE, Cap. XXXI.

RVptiones omnino quidem cum ſanguinis ſuffuſione fiunt: ſanant autem ipſas medicamenta moderatè calefaciẽtia. Tale verò eſt acopon ex populo alba paratum,& quæ huic ſimilia exiſtunt. Verùm in ruptionibus in profunditate corporis,acriora & maiore ſecãdi vi prædita medicamenta adhibere oportet. Commodus eſt talibus etiam cucurbitæ vſus.Si igitur ſtatim diſcuſſus fuerit ſanguis ſuffuſus,facilè concreſcit caro diſparata: ſi verò diu durauerit, & ſordes ſuccreuerit, fieri non poteſt vt de cætero ruptio concreſcat, ſed labra ſolùm inter ſe apponuntur, ita vt ex leui occaſione facilè rurſus diſparentur,& intermedius ipſorũ locus humiditate quadam impleatur,& quodammodo aſſiduè ſanguinis ſuffuſio fiat ſimilis ei quæ ab initio facta eſt, præterquam quòd citius quam illa diſcutitur, vt quæ tenuem ſeroſum humorem contineat, quum illa ab initio ex ſanguine fuerit conflata. At vulſio fit, fibris quibuſdam diuulſis, & ſola mitigatione opus habet vſque ad doloris ſedationem. nõ enim glutinari poſſunt. Ariſtolochia itaque rotunda, ſiquid aliud,ruptis ac vulſis commoda eſt:ſimiliter centaurii magni radix,& ipſius ſuccus,rheon item, & coſtus,& bdelliũ cum aceto mulſo pota.

DE SCIRRHIS, Cap. XXXII.

SCirrhus exquiſitus, tumor eſt præter naturam, ſenſus exors,ac durus: qui verò exquiſitus non eſt,ægrum ſenſum habet:& qui quidem ſenſus exors eſt, incurabilis eſt: qui verò ægrum ſenſum habet, non quidem incurabilis eſt,non tamen facilè curatur.Fit enim à viſcoſo ac craſſo humore, qui ita partibus ſcirrho affectis impactus eſt vt ægrè auelli poſſit. Aliquãdo igitur ſtatim ab initio conſiſtit ac augeſcit:plerunque verò à medicis efficitur,qui in inflammationes & ignes ſacros perfrigerarunt ac adſtrinxerunt.Si igitur quis vehementer diſcuſſoria medicamẽta corporibus in ſcirrhũ induratis adhibeat, etiãſi manifeſtã ſcirrhi imminutionẽ fecerit,tamen breui tẽpore affectionis reliquias incurabiles efficiet, tenuiore quidem humiditate diſcuſſa,reliqua verò reſiccata,& veluti lapidea facta. Oportet itaque diſcuſſorium medicamentum

A habere aliquid etiam mollitorium, abſque hoc vt vehementer calefaciat ac reſiccet.tales autem ſunt medullæ omnes,& præſertim ceruina ac vitulina.Ex adipibus verò, leoninus,ex pardali item,ac vrſinus, deinde taurinus: de volucribus autem anſerinus, & gallinaceus,ac phaſianus. Siccior autem eſt caprinus ac hircinus: & ad hæc, ammoniacum thymiama, & bdellium maximè Scythicum, & ſtyrax liquidior ac pinguis,& maſtiche Ægyptia.Si quidẽ igitur aliæ partes in ſcirrhum induratæ fuerint, ſemper
B his per ſe vtendum eſt, & medicamentis quoque ex ipſis compoſitis:verùm in tendinibus ac ligamentis,lapidem igne candefactum acerrimo aceto extinguere oportet.Sit autem lapis pyrites,ſi haberi poteſt: ſin minus,molaris.In hoc affectam partem commouere oportet, quò exhalantem vaporem ſuſcipiat:& poſtea rurſus mollitorium imponere medicamentum.Oleo tamen tenui ab initio,non aqua, partem perfundere oportet perpetuò ſingulis diebus, ita vt aliquando etiam althææ, aut cucumeris ſylueſtris radicem in oleo incoquamus. A balneo verò in to-
C tum ipſis abſtinendum eſt,aut ſaltem à frequenti. Vbi verò ſcirrhus moderatè fuerit emollitus,ammoniacum pinguiſſimum acerrimo aceto dilutum parti illinimus ad multos dies: poſt quos rurſus mollitorio vtendum eſt, quod galbanum & opopanaca pinguiſſima recepit. Talia autem maximè ſunt,id quod ex perna fit, & Amythaoni inſcriptum, itémque medicamenta ad ſtrumas deſcribenda.

DE STRVMIS, Cap. XXXIII.

STrumæ ſunt glandulæ in ſcirrhum induratæ,circa col-
D lum,& alas, ac inguina maximè conſiſtentes. In communi igitur ad relatam ſcirrhorum curationem referuntur:priuatim verò lupinorũ amarorũ farina ex aceto mulſo cocta imponitur, quæ etiã ad tubercula facit, aut bubulũ ſtercus aceto coctũ imponito.Hoc etiam in ſcirrhũ ĩduratos tumores omnes diſcutit.Probè verò ſtrumas diſcutit calx melle aut ſtrigmẽto,aut oleo,aut adipe porcino excepta,aut calcis & nitri æquales partes,naſturtii & fœni græci quadruplũ,cũ melle, velut malagma ĩponito. Hoc duras diſcutit,in pus trãſmutatas rũpit:itẽ loliacea farina
E cũ colũbino ſtercore,& lini ſemine,in vino cocta.Groſſi ſylueſtres ac domeſtici, aut naſturtiũ album tritum cum pice liquida,malagmatis forma imponito, aut cucumeris ſylueſtris radicis ſiccæ & lauri foliorum ſiccorum vſtorum cinerem cum terebinthina imponito, aut ſtaphidis ſylueſtris,nitri,vtriuſque æquales partes erucæ duplũ, cum reſina imponito, aut ſtercus caprinum ſeu bubulũ in aceto coctum,aut erui farinam in vrina pueri impuberis maceratam, & pice ac cera & oleo liquatis exceptam: aut ſerpentem mortuum in ollam gypſo oblitam conie-
F ctum,in fornacem mittito vt exuratur,& cinerem ipſius ad æqualem fœnigræci partem admiſceto,& melle exceptis vtitor.Sed & ex aſpidibus medicamentum admirandum eſt,& quod ex herba lanaria paratur, & quod ex cucumere ſylueſtri,& quod ex cedria. Strumas ſuppurat aut diffundit hoc: Myrrhæ drach.decẽ, ammoniaci thymiamatis drach.duæ,viſci quercini drach.octo, galbani drachmæ quatuor, propolis drachma vna, in mortario contunduntur.

Ad ſtrumas ac duritias mammarum.

G Viſci elaborati,reſinæ ſiccæ,ceræ,ſingulorum lib.i:galbani quadrantem.

Ad ſtrumas vlceratas & non vlceratas.

Ceræ,reſinæ pinus,adipis porcini inſulſi,marrubii,æruginis raſæ,ſingulorum ſexuncem. ALIVD ad ſtrumas. Olei veteris libras duas, ceræ librã i, colophoniæ trientem,nitri trientem,allii capita duodecim. Allii nucleos decorticatos in oleo ad triduum macerato, deinde donec torreſiant coquito,atque ipſos quidem abiicito:vbi verò ea quæ liquari poſſunt liquefeceris, poſtquam ab
H igne ablata ſunt, nitrum tenuiſſimum inſpergito. Hoc etiam abſceſſus rumpit. ALIVD. Cineris ficulni ſextantem, aluminis ſciſſi vnciam vnam, aphronitri vnciã vnam,picis liquidæ ſeptuncem.

Eroſiuum ſtrumarum.

Aluminis ſciſſi,ſãdarachæ,vtriuſque drach.4:ſquamæ

æris drach.vnã,auripigmenti drach.i. Siccũ hoc ſtrumis A inſpergito ſi verò cancroſæ fuerint, roſaceo ſubactis,bis in die vtitor.

DE STEATOMATIBVS ET ATHEROmatibus ac meliceridibus, Cap. XXXIIII.

QVVM abſceſſuum generis & hæc ſint,(velut in illis diximus) appellationem ſingula propriam adepta ſunt à ſimilitudine contentarum in tumoribus eſſentiarum.Eſt enim quædam ipſarum velut adeps,quædam veluti mel, & quædam pulti ſimilis. Scopi verò curationis B communes ſunt, vt id quod continetur diſcutiamus, aut erodamus,aut in totum excindamus. Quidam igitur tumores tribus ſcopis ſubiacent,qui quidem tenuiorem humorem habent, velut meliceris: aliqui duobus tantùm, velut Atheroma.Nã vt & excindamus & erodamus hoc fieri poteſt: verùm ſteatomata per ſolam chirurgiam curantur,quum neque erodi neque diſcuti poſſint. Singulorum autem horum dignotionem in chirurgiæ tractatione reperies:eorum verò quæ diſcutiunt, in ſtrumarũ tractatione materiam habes. Priuatim autem meliceridas C diſcutit hoc: Vuas paſſas vinaceis reiectis 20,ſquamæ æris drach.tres,fomẽto prius adhibito impone. ALIVD. Ladani,bdellii,galbani,ammoniaci thymiamatis,propolis,terebinthinæ, ſingulorum æquales partes in mortario tunduntur. Facit & ad ſtrumas,parotidas,furunculos,tubercula.Archigenes autem ad meliceridas inquit, aphronitrum & veratri duplum cum cerato duro imponito.At verò eroſiuorum vſus circunſita cute contingere non poteſt.Oportet igitur & meliceridas,& atheromata,aut etiã ſtrumas,prius cute nudare,atque hoc per vſtoria medica- D menta: ex quorum numero ſimplicius eſt id quod recipit calcem viuam,ſaponem,ac lixiuium.Variegatius autẽ & quod repoſitum ſeruari poteſt, hoc eſt; Calcis drach. quatuor,fæcis vini vſtæ,nitri rubri toſti,ſingulorũ drach. 2,minii drach.1.terito cum lixiuio,& ad mellis liquidioris craſſitudinem redacta,ter feruefacito,vt quodam modo compagem acquirant, & in plumbea pyxide repoſito,lixiuium inſtillans, vt ne breui reſiccetur. Facit & ad verrucas ſummæ chordæ ſimiles, & ad formicarias appellatas,pterygia,clauos,callos,cicatrices præminentes. Fæx E autem vini non ſit duobus menſibus antiquior: ex hoc cutẽ illinito,& vbi ſiccare inceperit, ſpongiis abluito, ac rurſus illinito, & vbi cutis nigrefacta fuerit, rurſus abluito,ac cruſtam inducentibus illinito: cruſta verò elapſa, erodentia adhibeantur.

Eroſiuum mordacitatis ſatis exors.

Squamæ æris drach.quatuor, ſandarachæ drach.duas, veratri nigri drach.2, vtere cum roſaceo. ALIVD. Squamæ æris,ſandarachæ,ſeminis vrticæ toſti,æqualib⁹ partibus ſingulorum cum roſaceo vtere. ALIVD. E- F rinaceorum vſtorum,teſtæ,ſæpiæ,auripigmẽti,æqualibus partibus cum roſaceo vtere: verùm circunſitas partes omnes ceruſa cum oleo illine.Bonum eſt & hoc:Calcis nõ præparatæ partes duas, chalcitidis partem vnam, auripigmenti partem vnam.

DE FAVIS, Cap. XXXV.

FAuus tumor eſt in cute habẽs perforationes, per quas melli ſimilis humor excernitur. Imponendæ igitur ſunt ipſi vuæ paſſæ cum ruta,aut fici tenerrima folia cum melle,aut naſturtium cum lini ſemine ac melle,aut cucu- G meris ſatiui radix cum melle,aut ſulphur viuum cum cerato vel terebinthina. Variegatiorẽ verò curationem facies,ſi quæ libro 3 de achoribus relata ſunt, huc trãſferes.

DE SIMPLICI VLCERE, Cap. XXXVI.

QVandoquidem ſimplex vlcus diuiſio ſolùm eſt, ſiquis diuiſa contrahat ligamento circundato, coaleſcent diſparatæ partes citra vllam aliam opem. Oportet autem vbi circa alterum ſolum labiũ vlcus fuerit in obliquum euerſum,illinc deligationis initiũ facere,& ad cõ- H traria cõuertere: ſi verò circa ambo labia euerſum vlcus fuerit, deligationẽ ex duobus initiis adhibere oportet, atque ita labia adducere. Si enim nihil inter labia coinciderit, velut eſt pilus, aut arena, aut oleum,aut ſordes,aut eiuſmodi quiddam,vlcus omnino coaleſcet.At ſi magnũ fuerit vlcus,vt diſparata omnino contrahi per deligationem non poſſint, ſuturis primùm ipſa contrahere oportet:deinde ita deligare,& glutinatoriis appellatis auxiliis vti,quæ & collectam humiditatem reſiccare ac conſumere poſſunt,& ne alia influat prohibere.

QVAE GLVTINARE POSSVNT vlcera, Cap. XXXVII.

QVercus folia ĩpoſita, ſalicis & braſſicæ & chamælex fructus,folia,& cortex,plãtaginis auſterioris ſucci: papyrus poſca aut vino macerata,& circumcirca obuoluta.Recentia verò glutinant, pinus aut piceæ folia, & cortex recens velut ligamentũ obuolutus cum aqua, aut poſca,aut vino: caſeus recens tritus.Forinſecus autem imponãtur folia rumicis,aut vitis,aut betæ,aut lactucæ. Caſeus autem ex acido lacte etiã maiora vulnera glutinat, pira ſylueſtria etiã fluxũ reprimunt. Hippuris impoſita confert, etiãſi nerui diſſecti fuerint:iſatis ſatiua in duris corporibus,etiãſi in muſculorum capitibus fuerint. Cupreſſi folia,& germina,& recẽtes pilulæ ac molles,in duris corporibus: verùm admiſcere oportet tenuiſſimum farinæ puluillum de molæ vicino pariete acceptũ, myrrha cum aqua illita, aut thus,terræ inteſtina, etiã neruos diſſectos glutinant, quinquefolii folia cum melle, allium vſtum impoſitum. Ad vetera verò vlcera anagallis facit cum cerato, itémque hordeum vſtum: ſed & ceruſſa cum cerati myrtei triplici põdere.Cæterùm ad vlcera in capite myrrham ſiccam inſpergito, & non madefacito, (citò enim ipſa contrahit) aut aloen ſiccam, aut ariſtolochiam tritã, & cum melle in vino ad moderatam craſſitudinẽ coctã, linamento illitã inde. At ex cõpoſitis glutinantibus ſunt, emplaſtra barbara, & aureum,& Nicolao inſcriptum, & quod ex ſalicibus paratur, & quod ex dictamno,& reliqua his ſimilia, quæ magna vulnera maximè glutinare poſſunt.

AD DOLOROSA AC INFLAMMATA vlcera, Cap. XXXVIII.

AD doloroſa ac inflammata vulnera opus eſt ſiccantibus ac inflammationem arcentibus medicamentis.Ex liquidis igitur optimum eſt vinum: facit etiam poſcã.Si verò etiam cum ſorde inflammata fuerint,etiam aqua mulſa aquoſa. Ex ſiccis verò,in communi quidem conueniunt ad inflammationes relata, exceptis acribus ac oleoſis: priuatim autẽ hoc:Mala Punica dulcia cocta in vino,ac trita imponito. Admirandum hoc eſt & multi vſus: nam & ad capitis vlcera facit, & ad ea quæ ſunt in pudendis, & quæ in toto corpore doloroſa, & ad oculorum inflammationes. Si verò etiam ignis ſacer aut tale quid, ad vlcus acceſſerit, auxiliis ad illa deſcriptis vtendum eſt.

AD CRVDA ET NON SVPPVRANTIA vlcera, Cap. XXXIX.

REcentia,& eo ꝙ adhuc inflãmata ſunt,nõ ſuppurãtia vlcera,cõcoquũt & ſuppurant, ex ſimplicibus quidẽ aqua tẽperata affuſa,farina triticea,aut alica,aut panis,aut glutinum librorum,cũ terebinthina impoſita:cera, crocus,thus,pix,roſaceum,adeps porcinus & vitulinus: cõpoſitum verò tetrapharmacum linamentis exceptum,ac roſaceo dilutum.Vetera autẽ & calloſa concoquunt: ex ſimplicibus quidem vua paſſa,ſtyrax,galbanum, myrrha, ladanum,pix,reſina, butyrum, maſtiche Ægyptia, œſypus: compoſita verò,emplaſtrum Galeni ſine cera ex oleo cecino, linamentis exceptũ, oleo veteri aut cecino ſolutũ, & quod geminum colorem præfert,ſimiliter id quod regium appellatur,& ſimilia.

DE CAVIS VLCERIBVS, Cap. XL.

CAuum vlcus deficientis carnis expletionem poſtulat. Huius autẽ materia eſt ſanguis moderatus ac bonus. Moderationem itaque ipſius per ſufficiens alimentum acquiremus: bonum verò temperamentum per bonam ipſorum alimentorum ſucculentiam, & per bonũ tẽperamentum partis in qua eſt vlcus. Quandoquidẽ verò ſuperfluitas quæ euacuatur, quæ quidem tenuis eſt, humidius vlcus facit:quæ verò craſſior,dũ ipſi accreſcit, ſordeſq; efficitur: ea de cauſa medicamẽtis op⁹ habet quæ

moderatè ſiccant ac extergunt. Tale autem eſt thus, & farina triticea, fabacea, & erui, iris, ariſtolochia, Cadmia, panax, & pompholyx. Quum verò nihil profuerit adhibitū incarnās medicamētum, ſic quodam modo ad aliud trāſeundum eſt. Si enim copioſior ſordes apparuerit, & humidius vlcus, hinc cognoſcendum datur quòd defectuoſius ſiccauit medicamētum, & intendere ipſum oportet mellis admixtione: ſi verò purum & magis ſiccum repertum fuerit, plus quàm oportuit reſiccauit, & oportet oleo copioſiore dilutum ceratum adhibere. Contingit autem aliquando dum pharmacum fortius eſt, colliquari quid de carne, vt ſordidum ac humidum appareat vlcus, conſimiliter vt illa quæ defectuoſius ſunt reſiccata. Verùm hoc quod ſic colliquatur, cauius fit, & labris tumidū, inſuperque rubicundum, & inflammationis particeps. Sæpius verò etiam manifeſtè æger mordetur: illud autem alterum ex minus reſiccantibus nihil horum conſequens habet. Putredo itaque lignorum, & maximè eorum quæ moderatam adſtringendi ac extergendi vim habent, velut eſt etiam vulnus, purgat & replet pura vlcera, aut anemonæ appoſitæ: aut pinus corticem deraſum ac tritum cum cerato linamentis illitum, cauis vlceribus & maximè recētibus indito: replet enim ipſa. Cōpoſita verò, vbi pura ſunt vlcera, & id quod ex oſtreis cōſtat, & illud Manethonis ex vini fæce vſta, & quod ex aloe paratur, & ſiccus puluillus melitera appellatus, & id quod recipit amyli, mānæ thuris, alicæ, erui, æquales ſingulorū partes: ſimiliter & quod ex thure fit, & Aphroditarium appellatum: Si verò quodā modo ſunt ſordidiora, capitales appellati puluilli ſicci cōueniunt. Quæ verò linamentis illita indūtur, hæc ſunt, id quod appellatur trophos, & iſis, & Athena, & quod ex atractylidibus paratur: inſupérque id quod Italicū appellatur, & quæ experimento conſtant.

REPVRGATORIA SORDIDORVM vlcerum, Cap. XLI.

SOrdida vlcera ſiue caua ſint, ſiue plana, probè repurgat ariſtolochia cum melle, terebinthina cum pari roſaceo ac melle, aut butyro pro roſaceo accepto, iris Illyrica cum melle, oliuæ muria ſeruatæ impoſitæ: ad neruoſa verò, terebinthina cum butyro eliquata. Verùm ad valde ſordida ac depaſcendo proſerpentia facit marrubium cū melle: hoc etiā cruſtas eiicit. Compoſita verò hæc: Amurcæ coctæ, mellis deſpumati, aluminis phorimi, ſingulorū æquas portiones. ALIVD. Serapiadis triorcheos, *hoc eſt triteſticularis*, ſiccæ, iridis Illyricæ, marrubii ſicci, ariſtolochiæ, ſingulorum drach. octo: farinæ erui drach. decē: vtere ſicco, & cum melle. Inſuper autem ad ſordida vlcera facit Ægyptium, & cerata ex ſale eliquata, & Indicum, & Athena, & emplaſtra viridia diluta, & ſicci puluilli ex pumice, itémque qui ex eruo parātur, & paſtillus Melāchlorus appellatus, ſimilitérque is qui Criogenes dicitur.

AD VERMES VLCERVM, Cap. XLII.

AD vermes in vlceribus naſcentes primum remediū eſt vt humiditas & putredo quæ illos generat, tollatur. Necant autem vermes omnia in communi quæ ad vermes in auribus deſcripta ſunt: verùm ad eos qui in vlceribus ſunt, inquit Archigenes, ceruſſam & poliū æquis partibus cum pice liquida illine.

DE CARNE VLCERVM EXCRESCENte, Cap. XLIII.

CAro in vlceribus excreſcens per reſiccantia vehemēter medicamenta tollitur, quale eſt diphryges inſperſum, & æris ſquama, & teſtacea omnia vſta, & erinacei vſti ambo cum toto corpore. Verùm hæc quidem moderatè tollunt ac cōpeſcūt excreſcentē carnem: petræ verò Aſiæ flos vehemētius, & hoc adhuc magis ſori, & chryſocolla, & chalcitis, & miſy: vſta verò minus mordent, & æris flos ſimiliter: ærugo autem omnium vehementiſſimè. Sal vſtus flaccidas carnes conſumit: ſimiliter & linamēta vulſa ex linteo facta, muria acriore macerata ac reſiccata, indita, moderatā carnem excreſcentē conſumunt: ærugo autē cū ſpuma æris ex his ſunt quæ vehemēter cōpeſcunt. Compoſitum verò rhodium ſiccum, & pſaron, & flauum appellatum, citra mordacitatem compeſcunt: at maximas carnis excreſcentias ad profundū vſque cruſtis obducūt,

A paſtilli fauſtiani triti inſperſi, & ſiccum ſole vſtum dictū. Quod verò recipit calcis viuæ, ſquamæ æris, & mannæ æquales portiones, & ad excreſcentia facit, & fungis ſimilia repurgat cum melle, & replet cum cerato.

Siccum inſperſile compeſcens.

Spumæ argenti, chalcitidis, æruginis, plumbaginis, æquales ſingulorum partes. ALIVD fortiter compeſcēs citra mordacitatem. Facit etiā ad nomas, & maximè excreſcentem in gingiuis ab inflammatione carnem, dealbat etiam dentes: Calcis viuæ lib. vnā, auripigmenti B ſexuncē: auripigmentū aridum terito cum aqua, & calcem lotam velut Cadmiam adiicito, & trita ſiccato, ac vtitor. Et ex paſtillis Pantolmius appellatus, & qui ad polypos deſcripti ſunt, probè vlcera compeſcunt. Ex emplaſtris autē viridia, & maximè id quod ex Cappadocico ſale paratur, ſimilitérque iſis carne excreſcere ſummè prohibent vlcera.

DE NOMIS PROSERPENDO DEpaſcentibus, & putredinibus, ac phagædena, Cap. XLIIII.

C PErfuſionibus vtendum eſt in vlceribus depaſcentibus ac putreſcentibus, ex aceto, & poſca, aut vino adſtringente, aut aqua frigida, aut marina, aut lenticulæ decocto, itémque malicorii, balauſtii, lentiſci, baccarū myrti, ſpinæ Ægyptiæ, aut alicuius de aſtringentibus ac reſiccantibus. Cataplaſmata verò adhibeantur ex iiſdem, & ex erui farina, & alumine liquido, & panis ſimilaginei micis, aut gobii veteris, aut alius ſalſamenti veteris carnis illotæ, terebinthinæ liquidæ, æquales pondere partes tritas imponito, aut ariſtolochiam, & ricini foliorum ſuccū D æquis partibus, æruginis dimidium, cum aqua mellis ſpiſſitudine illinito. Si verò cruſta non decedat, elaterii parē portionem ad æruginē admiſceto. Verùm ad putredinoſa facit ſori tritum inſperſum, & linamentum vulſum ſiccum ſuperimpoſitum, aut ariſtolochiam rotundam, & gallas pari portione, cum oleo obline, aut cucumeris ſylueſtris radicem, aut braſſicæ, aut betæ, aut rumicis folia, linteo illigata calido cinere obrue. Vbi verò mollia facta fuerint, cum ſale trita impone, valde repurgant, aut oleæ germina in vino cocta cum melle imponito, aut E chalcitidem imponito, aut apii ſemen tritum, ant lini ſemen tritum cum atramēto ſutorio adhibeto, aut thymum, & vuā paſſam, & ficus coctas imponito, aut fici folia trita cū melle, aut nitrum, & cuminum, & farinam cum melle, aut cucumeris ſylueſtris radicem, aut ſcillam coctam cum melle, aut ſoreos drach. duodecim, chalcitidis drach. decem, miſyos drach. quatuor, cum acerrimi aceti hemina dimidia terito donec reſiccentur, & exceptis vtitor, ſpecillum intingens, & in vlcere obuoluens, ſupernè verò duplum linteolum ex vino & oleo imponito. Si verò inflammata F fuerint, hyoſcyamum cum polenta, aut braſſicam cum melle adhibeto. AD putredines in omni loco, & nomas. Calcis viuæ, chalcitidis, vtriuſque drach. duas, auripigmenti drach. vnā: hoc etiam ad pterygia in digitis, & ad phagedænas, & ad carbunculos vtendum eſt, in pudēdis cum melle, in reliquis ſicco, ſupernè ſplenio reſinato impoſito. AD nomas omnes, & eas quæ in ore ſunt, & ad ſanguinis ruptiones, & ad carnem ſuperexcreſcentem, ſiccum panchreſtum ab omnimoda vtilitate appellatum, compeſcendo efficax: Chalcitidis, miſyos, amborum G crudorum drach. viginti, ſquamæ ferri drach. ſex, gallæ omphacitidis drach. octo.

Ad nomas & putredines.

Salis drach. duodecim, aluminis cuiuſcunque tandem vſti drach. vnā, ſquamæ æris, pumicis vſti, vtriuſque æqualem partem. Facit & ærugo raſa cum miſy vſto, pice liquida excepta, & ſquama ferri cum oleo. AD nomas pudendi faciunt tum hæc, tum Meliterium appellatum ſiccum, & quod ex myrto acuta fit, & quod ex charta, itémque ad omnes nomas, & coracion ex aceto mulſo, & H Andronis paſtillus, & conſimiles. Eadem etiam ad phagedænas conueniunt: nam & phagedæna vlcus eſt proſerpendo depaſcens ac eroſum. AD humecta ac graueolentia vlcera, Lemnia terra ſignata ex aceto, aut aceto mulſo, aut poſca, aut vino diluta ad luti compagem, illita facit,

ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem, itémque alia ſimiliter vt hic reſiccantia medicamenta: ſed & aqua marina & muria ſæpe ipſos perfuſos, melius affici vidimus. vtendum itaque eſt ad articulos iis quæ magis ſiccant.

QVAE SPICVLA, ACVLEOS, ET SPInas extrahunt, & conſimilia,
Cap. LII.

ACuleos & arundines, inſupérque ſpicula ac ſpinas extrahunt anagallides ambæ, ariſtolochia rotūda, ammoniacum cum melle, hyoſcyami ſemen tritum inſperſum: arundinis radicem contuſam, & admixto melle linteo infarctam, larga copia imponito: breui educit.

DE SANGVINIS TVM EX VENA tum ex arteria eruptione,
Cap. LIII.

IN partibus ex quibus ſanguis erumpit, contraria finibus figura cōducit, hæc autē eſt ea quæ ſurſum ſpectat: ſed neque hæc immodica exiſtat. Periculum eſt enim ne dolor oboriatur, & vas rurſus ſanguinem fundat. Nihil enim magis ſanguinis eruptiones mouet, & inflāmationes auget quàm dolor. Verùm in partibus ſanguinem fundentibus, ſtatim digitum ad oſculum vlceris circa vaſculum obde, ita vt leniter innitaris, citráque dolorē premas. Nam & ſanguinem ſimul cohibebis, & grumum in vulnere congelabis. Quin & an multum in profundo ſitū ſit vas vnde ſanguis erumpit, diligentius conſiderare oportet, & poſitionem ipſius ac magnitudinem, & an vena ſit aut arteria: poſtea verò ſiquidē paruum eſt vas, aliquo ſanguinem ſiſtente vtendum eſt. Optima ex his ſunt obſtruendi vi prædita, quæ componuntur ex reſina fricta, & farinæ triticeæ polline, & gypſo, & aliis eiuſmodi, cum oui candido ſubactis, & cum pilis leporinis impoſitis: ſi verò magnum vas eſt, hamo ipſum diſtēdere conare, & moderatè obtorque. Suppreſſo autem ſanguine, ſi quidem vena fuerit citra laqueum, iiſdem medicamentis ſanguinem ſiſtere conare: ſi verò arteria, ex duobus altero adhibito, aut laqueo cicundato, aut toto vaſe diſſecto, ſanguinem continebis. Laqueum verò aliquando etiam magnis venis circundare cogimur, quemadmodum etiam ipſas diſſecare aliquando totas, per tranſuerſum videlicet. Verùm ad hanc neceſſitatem deuenimus circa venas, quæ erectæ ex magna profunditate, ſurſum feruntur, & maximè per anguſtiā aliquam, aut principales partes. ſic enim vtraque pars vtrinque reuellitur, & vulnus ab incumbentibus corporibus occultatur ac tegitur. Tutius autem eſt vtrūque facere, & laqueum radici vaſis circundare, & inde iam ſecare. His autem factis, quamcitiſſimè incarnare vulnus, priuſquam decidat laqueus de vaſe. Si enim non citò incarnetur, ſed locus alicubi vacuus comperiatur, *ἀνεύρυσμα, id eſt uaſis dilatio*, vocatum contingit. Cognoſces autem an vena ſit aut arteria quæ ſanguinem fundit, ex eo quòd arteriæ ſanguis flauior eſt ac tenuior, & pulſatorio modo euacuatur: venæ verò ſanguis nigrior eſt & craſſior, & ſine pulſu prodit. Optimum igitur ex omnibus incarnantibus medicamentis, quæ ſanè nos nouimus, hoc eſt, quo etiam ad cerebri membranarum ſanguinis eruptiones tutiſſimè vti poſſumus, & ad colli vulnera vſque ad iugulares venas inflicta: nam & harum ſanguinem cohibet citra laqueū. Recipit autem hæc, Thuris pinguiſſimi partem vnā, aloes in mollioribus corporibus partem dimidiam, in durioribus tantundem, & pro thure, mannæ tantundem. Excipe oui candido ita ſubacta vt mellis ſpiſſitudinem habeāt, & deinde cum pilis leporinis quammolliſſimis, vaſi ac toti vlceri plurimum impone, & extrinſecus linteo deliga, ita vt primas quatuor aut quinque lintei obuolutiones ſuper ipſum vas vnde ſanguis profluit, facias, & hinc ad radicē ipſius procedas. Deinde ſolutione per tertium diem facta, ſi medicamentū tutò adhuc adhæreat, aliud rurſus circūdabis, & velut inſuper humectans rurſus deligabis. Si verò ſua ſpōte reſpuatur linamentum, radice vaſis per digitum leniter cōpreſſa, quò nihil influat, hoc quidem placidè tolles, alterū verò appones, atque ſic curabis donec vas fuerit incarnatum, ita vt figura ſurſum ſpectans ſemper citra moleſtiam ſeruetur. At verò quæ cruſtas inducunt, nudiorem partem

A efficiūt quàm pro natura habebat, cruſta dilapſa, & pleriſque ſanguinis eruptio quæ ſiſti non potuit, ad cruſtarum dilapſionem conſequuta eſt. Vtendum tamen etiam iis vbi neceſſitas magna cogit. Maxima autem neceſſitas eſt vti cruſtificis medicamentis, aut cauteriis ignitis, quum ex putredinoſa eroſione ſanguinis eruptio contingit: & ſanè in talibus affectionibus, vbi quicquid putredinoſum eſt reſecuerimus, tutius eſt aut vrere ipſam veluti radicē, aut cruſtificis medicamentis vti. Hoc autem maximè in pudendis ac ſede fieri ſolet. Scopus autem in cruſtam in-
B ducentibus ſit caliditas cum adſtrictione, velut in miſy, chalcitide, atramēto ſutorio. Quæ verò ex calce viua fiūt, vehementiora quidem ſunt, ſed quia calx nō adſtringit, cruſtæ ex ipſis inductæ, citius decidunt. melius autem eſt ipſas manere. Cōtingit enim vt caro ad fundū ipſarū ſuccreſcat, & velut operculū vaſis fiat. Cæterùm in iis vnde ſic ſāguis erumpit, iſatis ſatiua inſperſa probè ſupprimit, aut gallæ vſtæ. Oportet autē ipſas igne cādefactas, aceto aut vino extinguere. In ſūma ſanguinis eruptionē ſiſtūt, ſimplicia quidē, aloe, thus, māna, Samia terra aſter dicta,
C ferrugo, lanarum vſtarum cinis tenuiſſimè tritus, ſtercus aſininum ac equinum, bitumē modicum, malicorium, diphryges, galla, myrtus ſicca, alumen omne, crudum & vſtum, reſina torrefacta, vitis cortex, aut folia ſicca, pilularum platani lanugo, maximè vbi cruſtam abiecerint: priuatim verò ſanguinis narium eruptionem ſiſtit, iunci acuti ſemen, vrticæ foliorum ſuccus, chalcitis, anthyllis vſta, pili leporis, ferculæ medium vſtum cum aceto, ſtercus aſininum ſiccum aut humidum, porri ſuccus cum thure ellychnio exceptus. Compoſita verò medicamēta omnis
D ſanguinis eruptionis ſunt & hæc: Spongiam nouam liquida pice imbutam, & bitumine oblitam, in noua olla exurito, & ad cineris partes duas, plumbi partem vnam & ſtibii partem vnam admiſceto. ALIVD. Mannæ thuris, ſulphuris viui, æquales ſingulorum partes inſpergito. ALIVD. Chalcitidis drach. octo, thuris aut mannæ eius drach. ſedecim, reſinæ frictæ drach. octo, gypſi vſti drach. octo. ALIVD cruſtam inducens, & ſanguinem ſiſtens. Chalcitidis, æris vſti, atramenti ſutorii, miſyos toſti, ſingulorum æquales partes. Sed & rhodium appella-
E tum medicamentum, & flauum dictum, ex eorum numero ſunt quæ probè ſanguinem ſiſtunt.

DE NERVIS SAVCIATIS,
Cap. LIIII.

NEruì ſauciati aut puncti inflammationem ac dolorē excellentem habent, propter ſenſus ſubtilitatē. Quare etiam febres & conuulſiones his accedunt: quibuſdam etiam delirium, propter neruorum cum cerebro cohærētiam. Quandoque verò etiam circa alios locos ſauciatæ parti vicinos, inflammationes ac abſceſſus fieri ſolent, ex
F ipſo neruo ſauciato, propter ipſius continuitatem. Oportet igitur cutis vulnus inglutinatū ſeruare, quo per ipſum ſanies effluant. At in pūctionibus ſi cæcæ videantur, etiam duabus diſſectionibus ſe mutuò ſecantibus inſuper concidere oportet. Verùm in adhibendis auxiliis, ſi humoribus omnibus ex æquo redundarit corpus, & inflammatio magna ſit, primùm à venæ ſectione incipiendum eſt. Si verò vitiati fuerint in corpore humores, etiam purgatione vtendum eſt. Ad ipſum autem vulnus medicamenta adhibeātur dolorem mitigantia, & effluxionem ape-
G rientia, præſertim ſi non inſuper conciſio facta ſit. Proinde aqua calida quæ aliis inflammationibus conuenientiſſima eſt, his inimica exiſtit, & præſtat oleo tenui perfūdere, quòd nullam adſtringendi vim habeat, & ad ſenſum calidum ſit. neque enim frigidum neque tepidum valde ſine noxa adhibetur. Ex medicamentis autem commoda eſt reſina terebinthina, per ſe in pueris, mulieribus, & tenera carne præditis: cum euphorbio autem emollita, in iis qui duram carnem habent, &, ſi quandoque durior ſit, reſina, cū aliquo oleo tenuiore. Cataplaſmatis verò in in-
H flammatis ac putreſcentibus neruis vti quis poterit, farina hordeacea, aut fabacea, aut erui, in lixiuio cum aceto mulſo cocta. Verùm citra cocturam, ad punctiones etiā cerato huiuſmodi quis vtatur: Ceræ quadrantem, euphorbii vnciā vnam, aut ſtercoris columbini, in durioribus

corporibus, olei ſextantem : quandoque etiam terebin
thinæ vnciam vnam. Quòd ſi emplaſtro ſimile medica-
mentum facere voles,ad euphorbii vnciam vnam, ceræ,
& reſinæ frictæ,& olei,& picis pinguis,ſingulorum ſexun
cem adiicies:ſi verò pro reſina, propolim pinguiſſimam
addes,melius efficies.Quin & hoc ad punctos neruos cō-
modum eſt medicamentum , idem etiam ad rabioſi ca-
nis morſum facit:Aceti ſextar.vnū, picis pinguis librā v-
nam,opopanacis quadrantem.Opopanaca aceto dilutum
amplius contérito,& admixta pice coquito.Hoc medica
mētum punctis neruis commodum eſt,non permittens
puncturæ oſculum conniuere, quemadmodum neque in
iis qui à rabido cane morſi ſunt,vlcus ad cicatricem per-
uenire : verùm ad ſola dura corpora facit.Si verò ad pue-
ros punctos aut tenera carne præditos eo vti voles,per a-
liquod diſcuſſoria vi præditum liquare ipſum potes,ama-
racinum videlicet, aut opobalſamum, aut oleum vetus.
Conuenit etiam regium medicamentum, quod recipit
nitrum,aut calcem viuam,aut euphorbium, aut ſulphur
viuum,aut columbæ ſylueſtris ſtercus,aut opopanaca, aut
ſagapenum, aut ſuccum Cyrenaicum, aut caſtorium. Ad
libram autem medicamenti,vncia vna alicuius ex relatis
medicamentis,iniicienda eſt: probè facit ad neruos ſau-
ciatos,& maximè punctos. Poſſit autem quis ruri degens
in reliquorum inopia,propolim recentem ac pinguē vul-
neri indere,aut fermentum maximè vetus ſolum, & pro-
poli admixta,aut cum tithymali ſucco. Cæterùm cata-
plaſmatis ex aceto mulſo,aut lixiuio,cum farina fabarū,
aut erui,aut cicerum, aut lupinorum amarorum, aut or-
dei,aut polentæ polline,non ſolùm in inflammatis,ſed e-
tiam ab initio ſtatim vtendum eſt. At laxantia catapla-
ſmata,in ſauciatis neruis ſēper reprobare oportet: ſi verò
non punctus ſit neruus, ſed manifeſta ſectione vulnera-
tus,præpoſita etiam cute diſſecta,vt nudus appareat ner-
uus,& rectus non tranſuerſus diſſectus,relatis ex euphor-
bio,& ita acribus,nullis vteris.Quum enim nudus ſit ner-
uus,vim illorum vehementem non feret. Calcem igitur
aſſumes ſæpe lotam æſtatis tempore,vberiore oleo ſuba-
ctam:bonum eſt & quod ex pompholyge paratur,& quod
ex melle,roſaceo vberiore eliquatum.Oportet autem nul-
lum ex his vulnus contingere. Subtili enim ſenſu prædi-
tus eſt neruus,& temperamento frigidus, & principaliſ-
ſimæ parti cohærens.Imò neque oleo perfundere tale vl-
cus oportet:ſordes enim inde contrahit.Detergere igitur
ſolùm ſaniē ſatis eſt per molles lanas ſpecillo obuolutas.
Quòd ſi ex ſententia omnia procedāt,periculo vacat paſ-
ſo madefacere.In fortioribus autem etiam polyidæ pa-
ſtillo,cum ſapa calida, in linamento vti. Poſtquàm verò
intectus eſt denudatus neruus,linamenta extrinſecus cir-
cundare oportet aliquo ad anguſta vulnera faciente, ve
lut eſt id quod ex euphorbio paratur,aut quod ex ſterco-
re columbino,ita vt etiam de ſanis partibus multum ap-
prehendamus.Si verò per tranſuerſum vulnus factum eſt,
periculum couulſionis maius eſt, curatio verò etiam hîc
ſimilis,præterquam quòd dum recens adhuc eſt vulnus,
quidam ſuturis vſi ſunt,& aliquo glutinatorio medicamē
to.Verùm ſuturas non valde in ſuperficie facere oportet,
vt ne profunditas inglutinata permaneat,& rurſus non ita
profundas,vt iterum ab acu neruus pungatur. Porro in
ſumma id noſſe operepratium eſt, quòd punctiones cu-
rans medicamentum, ſi callidius eſt, nerui diſſectionem
curare non poteſt,vt qui non ſuſtineat ipſorum mordaci-
tatē ac ardorē.Neque verò id quod diſſectiones curat,pū-
ctionibus conuenit· nam facultas ipſius ad profunditatē
non penetrat,quum cutis diſſectio ſit anguſta. Victus au-
tem aſſumatur tenuior, & ſtratum molle, & olei calidi
perfuſione vtendum eſt ad alas,& caput, ac collum. Si ve
rò vulnus in crure ſit,circa inguina,ac pectinē, & eius re-
gionis locos,oleum adhibebimus.A balneo in totum vſ-
que ad inflammationum declinationem abſtinendū eſt,
quum nullatenus ipſis aquæ cōueniat(velut diximus) cō-
tactus.Quandoquidem verò quidam propter conſuetudi
nem abſtinere à balneo nō poſſunt,ſi vulnerata pars ma-
nus ſit,conandum eſt quantum fieri poteſt vt ea non rige-
tur calida aqua,& minus adhuc frigida.Si verò in pede

A ſit vulnus,quia fieri non poteſt vt non humectetur,vbi la
uare volent,ſuper ſauciatam partem emplaſtro aliquo im
poſito meatus obturante,extrinſecus rurſus ſuper ipſum
iniice linteola plura multiplicata oleo madefacta, & rur-
ſus ligamentum ex linteo foriſecus circundabis, & po-
ſtea rurſus in ipſo balneo, oleum ligamento ſuperfundi-
to,vbi neruis ſauciatus ſoliū inſcendere volet: poſtquam
verò lauit,omnia incumbentia reiicito, & relato totius
curationis ductu vtitor. Quòd ſi contuſio ſola nerui fa-
cta ſit, ſi quidem cum contuſa cute etiam vlceratio fiat,
B cataplaſma ex fabacea farina & aceto mulſo commodum
eſt.Adiicies autem aliquando etiam erui farinam & iri-
dem.Si verò dolor contuſioni adeſt.picem liquidam ad-
miſceto:ſi verò citra cōtuſionem cutis fiat,magis diſcuſ-
ſorio oleo calido aſſiduè perfūdito,anethino videlicet,
aut rutaceo,aut irino,aut amaracino.At ſi totus neruus diſ
ſectus eſt,periculum quidem nullum ſequetur, pars autē
mutila ſit: curatio verò ſimilis velut ad alia vlcera aſſu-
metur.Atque hæc quidē per ſimpliciora auxilia,in neruis
ſauciatis medela,ſufficiens eſt ad totā curationem. Qui-
C dam verò etiam multipliciter compoſitis medicamentis
ad ipſos vti ſolent, qualia ſunt,id quod ex metallicis pa-
ratur,& barbara appellata emplaſtra,& ciſſinum, & quod
ex ſenecione fit,& Melanchlorū, & Indicum, & Harmo-
nia,& Athena,quorum & compoſitiones, & vtendi mo-
dum,in ſeptimo libro reperies. Quandoquidē verò ali-
qui diuites precioſis medicamentis ad ſauciatos neruos
vti expetunt, Galenus ad punctiones quidem neruorum
hæc deſcripſit:Cinamomi vnciam vnā, dictamni vnciā
vnam,mari vnciam vnā;amaraci drach. duas,ceræ beſſē,
D opobalſami dextantem, terebinthinæ vnciam vnā. A-
LIVD. Succi Cyrenaici vnciā vnā, ceræ quadrantem,
opobalſami vncias duodecim.Verùm ad denudatos ner-
uos hoc:Ceræ vnguentariæ quadrantem, vnguenti ſpica-
ti,aut foliati,aut nardini vncias duodecim,pompholygis
lotæ vnciam vnam,ſpicæ nardi vnciam vnā, amomi vn-
ciam vnam,folii vnciam vnā:atque hæc ſupra ſpem præ-
ſtantia eſſe Galenus dixit.

DE ARTICVLORVM DISTORTIONE, Cap. LV.

E ARticulorum diſtortiones,ancylas & ancyloſes appel-
lare ſolent, *hoc eſt articulorum contractiones*,ob impa-
ctos humores, aut neruorū aliquam diſtentionem obor-
tas:in quibus molliendi ac laxandi facultate prædita re-
quiruntur.In cōmuni igitur ea quæ ad induratas in ſcir-
rhum partes, & adhuc magis ea quæ ad reſolutas relata
ſunt,iis competunt:priuatim verò perfuſio ex aqua & o-
leo,in quibus cocta ſint lini ſemen, fœnumgræcum, al-
thæa,laurus,cucumeris ſylueſtris radix, & ipſum adeò o-
leū Sicyoniū.Poſt perfuſionē autem adhibeantur iis pri-
F mùm acopa ſimpliciora, velut eſt id quod ex populo ni-
gra paratur,& quod ex abiete.Bromium item, & Baſilio
inſcriptum,& pyxis appellatum.Poſtea etiam Ariſtopha-
neum,& Azanitæ inſcriptū:fortiſſima verò ſunt, & quod
Lyſiponium,& quod Variū appellatur. Ex emplaſtris au-
tem Amythaoni inſcriptum,& Anicetum appellatum. O-
ptimum verò hoc eſt:Bdellii,adipis vitulini,ammoniaci
thymiamatis,iridis Illyricæ, ſingulorum drach. ſedecim,
opopanacis,galbani,canchryos,ſtyracis, thuris,ſingulorū
drach.octo, piperis grana centum ſexaginta, ceræ libræ
G dimidium,reſinæ terebinthinæ libræ dimidium,olei iri-
ni,fæcis quod ſatis eſt,vini quod ſufficit: cōtunditur hoc
medicamentum. Eſt & acopō bonum, irino aut cyprino
aut laurino dilutum.Medium verò inter acopa & empla-
ſtra locum obtinet medicamentum è perna multæ mi-
xturæ. Acoporū autem vſus per mollem ac perſeuerantē
fiat affrictum, vnà cum hoc vt etiā affecti articuli flexio-
nem ac extenſionem experiaris.

DE LAXATIS ARTICVLIS, Cap. LVI.

H LAxantur articuli ſæpe,& in diuturnis febrilibus mor-
bis,& in colicis,& reſolutis, calidiore maximè ac hu-
midiore intemperie ipſos occupante : atque hinc motus
impeditur. In quibus acaciæ ſuccus aqua dilutus ac affu-
ſus, aut rubi, aut myrti, aut lentiſci, aut vlmi radicum

corticis decoctum conuenit, aut malicorium in cataplaſmate adhibitum, aut myrti folia cerato myrteo excepta impoſita. Corroboratione enim opus habent nerui colligantes, per adſtringentem ac reſiccantem facultatem. Talia igitur medicamẽta articulis imponenda ſunt, velut eſt id quod ex ſalicibus paratur, & oxerum appellatũ, & Phœnicinum, quod vinum adſtringens aut acetum inſuper aſſumpſit. Plerique verò præ frigiditate talem impotentiam fieri putantes, atque ita calidioribus auxiliis vſi, maiorem noxam induxerunt.

DE LVMBRICIS, Cap. LVII.

TRes ſunt in vniuerſum lumbricorum ſpecies: vna eius qui rotũdus eſt craſſitudine, altera lati, tertia eius quem aſcarida appellant. Omnibus autem origo eſt ex cruda ac craſſa pituitoſa materia, & putrefactioni apta, qualis fere cõgregari ſolet in pueris, & aliis crapuloſis: ſed non ex calida & acri, aut atrabiliaria materia. Hæ enim quum etiam nutrimenti naturam tranſgreſſæ ſint, ad lumbricorum generationem ineptæ exiſtunt: imò vice verſa etiam corrumpendi ipſos vim habent bilioſæ maximè ſuperfluitates. Si verò aliquando vnà cum lumbricis excreta fuerit flaua bilis deorſum, aut per vomit⁹, illos quidem in inteſtinis eſſe ſcito, bilioſum autem humorem aut circa os vẽtris, aut in alia quadam parte cõſtitiſſe. Vniuſcuiuſque igitur differentiæ ipſorum, & ſpeciem, & ortum, & locum, & dignotionẽ dicemus, itémque curationem, à rotundo initio accepto.

De lumbricis rotundis.

Lumbrici igitur rotundi ſpeciem omnibus notam habent, eo quòd etiã hi magis quàm alii redundant. Conſiſtũt autẽ maximè circa tenuia inteſtina, appropinquãtes quoque ventri, vt ea de cauſa ſæpe per os efferantur. Quibuſdam etiam per nares excreti ſunt. Abundant autem magis quàm alii in infantibus, & vtplurimũ cũ febre: verùm circa principia febrium orientes, ex ſubiecta corruptione ſubſtantiam habent: circa vigores autem, ex morbi malignitate: circa declinationes verò, ex mutatione vniuerſorum in melius. Nam Hippocrates ait, Bonúm eſt etiam lumbricos rotundos pertranſire, morbo ad iudicationẽ tẽdente: hi verò etiã citius perimuntur. Sequitur in iis qui lumbricos rotundos habent, inteſtinorum ac ventris morſus, & tuſſes paruæ, irritantes, ſiccæ: in quibuſdam etiam ſingultus, & ſomni cum palpitationibus, & ſurrectionibus præter rationem: quidam etiam cum clamore exurgunt, & rurſus in ſomnum delabuntur. Pulſus inæquales ſunt, & febres augeſcunt inordinatè inuadẽtes, cũ extremarum partium perfrictione, & ter, aliquando etiã quater in die aut nocte, citra rationem, ſignificationem acceſſionis præbent. Pueris autem mãducatio, cum exerta fruſtra lingua, & dentium ſtridor contingit, & oculos claudunt, & tacere cupiunt, & excitantibus indignantur, & oculi ſubcruenti apparent, & malæ rubicundæ fiunt, & rurſus liueſcunt. Verùm hæc ad modicum tempus, & ex interuallis fiunt. Quibuſdam verò ad ſtomachum accurrẽtes nauſearum ac morſuũ cauſæ fiunt, & ægroti cibum non appetunt, ad ſumendum verò cibum coacti, nauſeãtes vix deglutiunt, aut etiam ingeſtum reuomunt. Multis etiam venter defertur cum comeſtorum corruptione, & inſtar tympani inflatur. Reliquum verò corpus præter rationem eliquatur, quum neque fames, neque euacuatio immodica facta ſit: non tamen in omnibus omnia relata ſigna quærere oportet, ſed quædam iuxta id quod exuperat, aliquando etiam plurima. Hæc autem contingunt dum animalia circa inteſtina obuoluuntur ac mordent, & dum febrilis caliditas vapores prauos ad cerebrum affert, ex collecta in ventre putredinoſa humiditate: in quibus alicubi ambobus ſimiliter proſpicere oportet, febri, & lumbricis: alicubi modica febris ratione habita, lumbricos ſtrenuè è corpore expellere oportet. Multi enim neglecti ab ipſis corroſi ſunt, & conuulſi perierunt: alii ſe vidiſſe affirmant ipſos per inguina ægri egreſſos. Expelles autem ipſos prius occiſos: occides autẽ per amarorũ maximè auxiliorum vſum. Quum igitur communis eſt febris & lumbricorum curatio, auxilia ſimpliciora conuenient. Præbibendum itaque ipſis dandum eſt chamæmeli & myxariorum decoctum, aut etiam ipſa myxaria cocta edenda danda: dandus etiam ſeridis ſuccus, aut coriandri ſemen cum aqua calida tritum, aut cum poſca, aut auriculæ muris herbæ decoctum, aut cornu ceruini ramẽtũ, aut rubrica ſinopica leuiſſimè trita, aut olei crudi amari cochlearia duo paulatim abſorbeat. Nam amaritudine ſua lũbricos occidit: lubricitate verò ipſos detrahens, vnà cum ſtercore egerit. Quòd ſi inflammatio ac diſtentio viſcerum ſit, cataplaſmate vtendum eſt ex ſemine lini, & farina lupini, & abſinthio, ac bryoniæ radice, cum aceto mulſo, aut etiam perfuſione ex oleo chamæmelino, vino, abſinthii ſemine, & aloe, circa præcordia adhibita. Si verò febres non vehementer vexent, mentha ad myxaria admiſceatur, ac exhibeatur: at vbi febris deſiit, aut non eſt, etiam efficaciora, velut eſt decoctum ſeriphi, aut calaminthæ, aut filicis, aut cardamomi ſemen, aut radicis mali Punicæ acidæ decoctum ad tertias redactũ, aut cumini toſti, & nitri fului, ſingulorum ſcrupuli tres, aut ſantonicum, aut abrotonum, aut ambo ſimul cũ melle in catapotia redacta, aut lupinorum amarorũ ſcrupuli tres, aut braſſicæ aut erucæ ſemen tritum, aut abſinthiũ, quod etiam ſolum ſæpe ſatis fuit. Dandi etiam aloes lotæ ſcrupuli tres, atque hoc inter laudatiſſima habetur: fortioribus etiam illota datur. Quandoquidem verò pueri aloen non admittunt, ſupinis ipſis detentis, & ore per cochlearium diſparato, per clyſterem aliquem fiſtulam validam alligatam habentem, inuitis ipſis aloen quampeniſſimè tranſmiſſam iniicimus. Atque hæc miranda methodus eſt in pueris ægrè admittentibus: in quibus etiam alimenta ſorbilia ſæpe hoc modo immiſimus, vbi alioqui illa non appetẽtes auerſantur: ſed & Cyphi, & Maſuaphiũ rectè dari poſſunt, & cornu ceruinum vſtum cum pipere, ex melle aut aceto mulſo: ſed & reliqua vt ex aceto mulſo ipſis dentur conandum eſt. Præſtat autem ſi ſcilliticum fuerit acetum, & maximè in perfectioribus, aut ſinapi cum oleo & aceto. Qui verò cum alui fluxione à lumbricis infeſtantur, eis plantaginis ſuccus præbibendus dandus eſt, aut ipſa plantago ſicca. Ex æquo enim ad vtrũque efficax eſt, tum fluxionem, tũ lumbricos: cataplaſma verò iis imponatur ex cruda hordeacea farina, filice, abſinthio, farina lupini, ſantonico, & abrotono: quin & malicorium, & acaciam, & gallam, aut balauſtium admiſcere cõuenit. Quandoquidem verò quidam amaras potiones auerſantur, ex iam relatis danda ſunt quæ non palam amara exiſtunt. Danda præterea etiam chamæpitys, marrubiũ Helenium, baccæ lauri, caſia, thymus, pulegium, carpeſia, cyperus, polypodium, iris, Cnicus, erythrodanum, ſpina Ægyptia cum pipere pari, ſex ſcrupulorum pondere, in decocto menthæ, aut mori radicis ſucco, aut decocto petroſelini, ac reliquorum odoratorum ſeminum. Forinſecus autem vtendum eſt aloe cũ melino oleo & vino. Hoc etiam appetentiam excitat, cuius magna cura habẽda eſt. Sæpe verò admiſcendum eſt ad aloen abſinthium, aut felle taurino implendus vmbilicus, cum aliquo ex relatis amaris, aut oleum ex rododaphne frequenter illinendum, aut cedria tum ſola imponenda, tum addito cerato ſuper totum ventrem, aut pix arida trita inſpergenda, aut mentha, aut nigella cum roſaceo illinenda, aut etiam ſeriphi decoctum iis admiſcendum, aut mali Perſicæ folia contrita imponimus. Vtendum etiam ceruina medulla vnguenti modo, in vmbilico, pectine, ac lumbis: ſed & ceratum hoc adhibebimus ſi opus fuerit: Aloes, abſinthii, farinæ lupini, ſeriphi, melantii, ſingulorum ſcrup. ſex, ceræ vnciam vnã ſemis, olei chamæmelini quod ſatis eſt: arida cum bubulo felle terito. Sæpe verò ipſis per ſedem infundenda eſt aqua mulſa, quò ad dulcedinem mellis, lumbrici deorſum prolectentur. Si autem putrefacti in profundo, non externantur, ſed magis euaporationes efficiant, ſubeducere ipſos oportet, aut aloes, aut amari ex ipſa medicamenti potione, quandoquidem etiam aliàs non inutilis eſt ipſis moderata per inferna euacuatio.

De lumbrico lato.

Lumbricus latus tranſmutatio (vt ita dicam) eſt membranæ intrinſecus inteſtinis agnatæ, in corpus quoddam

animatum,atque hic excernitur ſæpe totus,ita vt incredi A
bilẽ magnitudinẽ aſpiciẽtibus exhibeat,aut etiã per par-
tes ſecedit,ita tamẽ vt exolutus nõ amplius generetur. A-
bũdat autẽ quãdoque etiã in nõ febriẽtibus: ſed & in fe-
briẽtibus naſcitur in morbis longis, mordacitatẽ ſtoma-
chi aſſiduã inducens,& appetentiã ciborum incontinen-
tem. Nam id quod animatum factũ eſt,in inteſtinis ad-
iacens,alimentum abripit, vt alio ſtatim opus ſit, & ſi id
non contingat,mordentur inteſtina.Conſequitur in ipſis
gracilitas corporis, & impotentia cum inæqualitate:ve-
rùm ſignum minimè omnium mendax eſt quòd vnà cũ B
excrementis quædam cucurbitæ ſemini ſimilia excer-
nuntur. Cæterùm curatio ſuperiori conſona eſt.Conueni-
unt enim præpotationes ex acribus, & allii eſus, & filicis
aut centaurii decoctum potum, & per clyſterem infu-
ſum,itémque calaminthæ,aut dictamni,aut pulegii deco
ctum. Infundatur etiam ipſis muria. Præbibant etiam
hoc, quod neque iis qui ab aliis lumbricis infeſtantur in-
utile eſt, præſertim ſi febre careant: Nitri rubri, piperis,
cardamomi, ſingulorum æquales partes. Dantur ex hoc
ſcrupuli tres cum vino aut aqua calida. ALIVD ec- C
legma: Piperis, baccarum lauri purarũ, cumini Æthio-
pici,maſtiches, ſingulorum pares portiones, mellis quod
ſatis eſt. Datur cochlearii menſura, mane & ad noctem
dormituro:ſi verò efficacius ipſum facere voles,etiam ni
tri rubri tantundem addito. ALIVD. Helenii,ammo
niaci thymiamatis, piperis (in alio exẽplari,filicis)ſingu-
lorum drach.quinque,cum aceto mulſo calido: & inter-
poſito tempore, euphorbii drach.vnam aut duas perfe-
ctæ ætatis hominibus bibendas præbe. ALIVD.
Filicis acetabulum,nitri drach.duas dato in aquæ hemi- D
na præeuacuata. Melius autem efficitur ſi parum ſcam-
moniæ additum fuerit. ALIVD. Corticis radicum
mali Punicæ ſumma parte decorticati drach.quatuor,pi-
peris drach. quatuor, cardamomi drach.ſex, marrubii
drach.duæ.Ex melle præbeto à prægreſſo allii eſu: verùm
ad perfectam affectionis depulſionem etiam theriacen
exhibebis,vehementi febre non prohibente.

DE ASCARIDIBVS, Cap. LVIII.

QVIN & aſcarides (veluti iã antea diximus) ſpecies
lũbricorũ ſunt, vermib⁹ ſimiles,circa inteſtini recti E
extremas partes,& muſculi adſtrictorii partes primas cõſi
ſtentes,& horum locorum pruritum vehementem indu-
centes.Generant hanc ſpeciem vitioſa alimenta, frigidi-
tas,& ciborum corruptio. Euacuare itaque ipſas oportet,
in infantibus per glandulas ſubditas ex melle, modico ſa
le aut nitro:in perfectiorib⁹,muria acri,aut cẽtaurii deco
cto cũ nitro & melle,aut decocto colocynthidis, aut ab-
ſinthii, aut chamæleonis,aut anchuſæ,aut Cnici,aut hyſ-
ſopi,aut pulegii,aut calaminthæ,aut lupinorum. Poſt in-
fuſa per clyſteres, rectum inteſtinum ſublinatur ex ſim- F
plicibus,acacia,aut hypocyſtide cum nitro,aut rhoe Sy-
riaco cum alumine liquido: in his qui adſtricti ſunt, Le-
mnia terra ſphragide appellata, cum vino,ex compoſitis
paſtillo Andronis, & ſimilibus. Sed & cedria ipſis infun-
datur per clyſterem multipliciter perforatum,quales ſunt
vterifuſorii appellati: aut carne ſalſa quæ ad hoc apta ſit,
indita,deligatione vtimur, quandiu id ſuſtinere poſſint,
ita vt ea frequenter alteretur. In communi verò omnes
à vermibus infeſtatos iuuant pili ichneumonis ſuffiti. a-
limenta ipſis ſint boni ſucci, & quæ facilè diſtribui poſ-
ſunt,& neque efficientem lumbricorum cauſam augent,
neque vires imminui permittunt, quarum gratia etiam
vinum dabimus aquoſum: & tum ea de cauſa frequẽtius
ipſos nutriemus, tum vt ne alimento carentes lumbrici,
morſus inducant: tempus autem alimenti dandi tum ma
ximè eſt quum aliquanto adhuc lũbrici ſunt habitiores.
Si verò etiam fluxio ventris affuerit,noſſe oportet magis
augeri lumbricos, eo quòd alimenta non diſtribuuntur,
& ſorbiles cibos ipſis exhibere oportet, aliquibus etiam
adſtringentibus admixtis,velut ſunt pyra, mala,mala Pu-
nica,præſertim acida. Forinſecus autem ad ventrẽ vten-
dum eſt auxiliis adſtringentibus,velut ſuprà dictum eſt.

DE DRACVNCVLIS, Cap. LIX.

IN India & regionibus ſupra Ægyptum dracunculi ge-
nerantur, velut lumbricis ſimilia animalcula quædã,
in muſculoſis partibus,brachiis videlicet, femoribus, ti-
biis:in pueris verò etiam in lateribus ſub cute conſiſtunt,
& manifeſtè mouentur. Deinde temporis progreſſu diu-
turniore, iuxta dracunculi aliquam extremitatem, locus
ſuppuratur, & aperta cute, principium dracunculi foras
procedit. Verùm dum attrahitur,dolores inducit, & præ-
ſertim vbi abruptus fuerit. Quapropter aliqui plumbeã
molem ex dracunculo ſuſpendendam eſſe dicunt, vt ne
aceruatim,ſed particulatim ex plũbi mole delapſio ipſius
fiat. Alii hos damnantes,eo quòd nihilo minus ex põde-
re plumbi dracunculus abrumpatur,& vehementes dolo-
res inducat, iubent partem demittere in aquam calidam,
quò dracunculus ex caloris fomento foras procedat, at-
que ita digitis ipſum particulatim extrahere. Cæterùm
Soranus neque omnino animal, ſed nerui alicuius con-
cretionem,dracunculũ eſſe putat, qui opinionem ſolùm
inducat quòd moueatur.Siue autem hoc ſit,ſiue prius il-
lud, & Sorano & Leonidæ,& aliis viſum eſt, affuſione ca-
lidæ & cataplaſmatis cõcoctoriis in his vtẽdum eſſe,quæ
ex aqua mulſa, & farina triticea, aut ordeacea parentur.
Sed & emplaſtri eiuſdẽ facultatis vſum quandoque pro-
bant. Commodum autem fuerit & id quod ex baccis lau
ri & quod ex melle conſtat. Nam ex horum vſu dracun-
culus,ſiue corpuſculum illud contentum,mortificatur,&
excidit: ſuppuratione verò contingente ſi non exciderit,
diſſecetur cutis,& denudatum id quod continetur,auffe-
ratur,& linamenta indantur, & deinceps ſuppuratoria cu-
ratio adhibeatur.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA Liber V,

Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

QVAE PRAESERVENT IN COMMVNI AB omnibus venenũ eiaculantibus, Cap. I.

DE venenum eiaculantibus animantibus dicturi, ab his quæ in communi omnibus talibus commodant, initium ſumemus, ea quæ præſeruant prius tractaturi. Si igitur quis in locis eiuſmodi feris refertis, ex aliqua neceſſitate dormire cogatur, in quibus maximè ſalamandræ, aut phalangia, aut reptilia quædam abundant, horum quidem ſubterraneas latebras, allio cum aqua trito, aut aliqua ex referendis herbis, obturare conuenit: ſuffire verò cornua ceruina, vngulas caprinas, aut pilos, gagaten lapidē, bitumen, bdelliũ, galbanũ, cupreſſi aut cedri ramenta, melanthium, peucedanum, viticis folia, calaminthã, ſagapenum, caſtorium, canchryos radicē, conyzã, aut aliquid ex reliquis graueolētibus. Culices verò priuatim fugant ſuffitu, atramēti ſutorii, melanthii ſyluestris ſeminis, cumini, ſingulorum æquales partes cum ſtercore bubulo. Adhac etiam ignem frequentius accendere conuenit: nam feræ ſplendorem plerunque fugiunt. Stratum ſubſternendũ eſt ex aſphodelis, calamintha, vitice, pulegio, polio, conyza, abrotono. Si verò fieri non poſſit vt toto quis ſtrato huiuſmodi vtatur, ſtrato ſaltē hæc circũcirca indãtur. Animaduerſionē etiam habere oportet in his quæ coquuntur, & in aquis, & vaſis vinariis, & diligenter obturando: nec verò focos ſub quibuſdã arboribus facere oportet, præſertim picea & pinu. In his enim ſalamandræ & erucæ lethales abundant, quæ præ ignis calore caleſcentes, obſoniis incidunt, aut etiam aliis vaſis, ſi non fuerint contecta. Qui verò ſecuriores eſſe expetunt, hi cerato liquidiore illinantur, ex cera, roſaceo, galbano modico, & cornu ceruini ramento modico, aut etiam cumino Æthiopico. Priuatim verò vt nequis ab apibus & veſpis feriatur, prohibent maluæ folia cum oleo trita illita.

CVRATIO COMMVNIS OMNIVM AB aliquo venenum eiaculante ictorum aut morſorum, Cap. II.

SI contingat vt aliquis ictus ſit aut commorſus ab aliquo venenum eiaculante, ſtatim exuctione vtendum eſt. Oportet autem eum qui exucturus eſt non eſſe ieiunum, ſed vino os colluiſſe, & oleum in ipſo continere: deinde ſi pars admittit, cucurbitulam commorſis affigere, cum multa flamma ſcarificatione facta, itémque vicinis locis reuellitur enim vnà cum ſanguinis & flatus attractione etiam ipſum venenum. Adurere quoque oportet & cruſtis obducere vlcerata: ſed & extremarũ partiũ præſectiones adhibere commodum fuerit ſi animal quod momordit lethale fuerit, velut eſt aſpis, ceraſtes, vipera, & ſimilia: quēadmodũ ſanè narrat Galenus, vinitorē quendam à vipera commorſum, quum feram illam cognouiſſet, ſtatim digitum commorſum falce ſibi amputaſſe, & penitus à periculo liberatum eſſe. Si verò venenum prius per corpus diſtribui cõtigerit, ſtatim venæ ſectione vtendum eſt, & maximè ſi ictus humoribus repletus tibi videatur: dandum autem eſt cum cibis edendum piper aut allium. Vinum bibendum eſt forte, vt ex eo recentibus vaporibus & familiari caliditate, corporis miſcella repleatur: poſtea verò cataplaſmata adhibeantur quæ morſum calefacere ac lancinare poſſunt, velut eſt braſſicæ aut ficicinis aceto admixto, aut lixiuio, aut garo. Itē cepæ cũ polēta aut pane, & porrũ cũ ſale, aut pix liquida calida cũ ſale, aut cedria, aut caprinũ ſtercus. Cõuenit ipſis etiã perfuſio ex aceto calido, in quo cocta eſt calamintha, aut ex aceto & aqua marina, aut ex aceto & muria. Imponēdæ ſunt locis gallinæ, & magis galli, aut alia animalia reſecta calētia: nã & venenũ tranſſumũt, & dolores mitigant. Sed & emplaſtris vtendũ eſt ex ſale, & eo quod ex canchry & adarce conſtat, & in ſumma his quæ acriorē facultatē habent.

A In communi verò omnibus à quocunque tandem venenum eiaculante commorſis aut ictis, præterquã ſi omnino non ſunt læſæ partes in profundo, in potu detur feris, aut erica, aut aſtragalitis cum aceto, aut bitumen, aut paliurus eodem modo, aut paliuri decoctum, aut muſtellæ aſſiccatæ drach. 2 cum vino. hoc celebre eſt: aut teſtudinis marinæ ſanguis, aut caſtorii drach. I. cum vino diluto, aut libanotidis drach. I, aut ſicyoniæ radix, aut porri ſucc⁹, aut chamæpitys, aut ſmyrnium, aut cinamomum, aut ariſtoB lochia, aut viticis ſemen, aut cupreſſi pilulæ, aut ſeſeli, aut piper, aut trifolii ſemen, aut baccæ lauri, aut cancri fluuiatiles toſti aut cocti: vtere etiam compoſita huiuſmodi theriaca.

Theriace ad venenum eiaculantia, & venena, à viperis morſos, & ſcorpio ictos.

Bryoniæ, opopanacis, iridis Illyricæ, radicis libanotidis, myrrhæ, ſingulorum drach. quatuor, ariſtolochiæ drachmas quinque, thuris, rutæ ſylueſtris, ſingulorum drach. 3, farinæ erui drach. 2: cum vino paſtillos formato, & oboC los tres cum vino dato: quin & purgatio omnibus cõuenit, & exudationes facientia medicamenta, & theriaces ex viperis aſſumptio.

DE MORSIS A CANE RABIDO ET affectione formidinis aquæ, Cap. III.

SErmonem de morſis à rabido cane reliquis præpoſuimus, eo quòd animal id multum eſt, & familiare, & frequenter rabie corripitur, & ægrè caueri poteſt, & periculũ ex ipſo vitari non poteſt niſi multis & commodis auxiliis quis vtatur. Rabiunt canes plerunque in vehementioD ribus æſtibus verùm (vt Lycus ait) quãdoque etiam in intentis frigoribus. Rabioſi verò facti canes & cibum & potum auerſantur, & ſitiunt quidem vehementer, potum autem non admittunt: & plerunque anhelant, & aures demittunt, & ſaliuam largam ac ſpumoſam emittunt, & muti in totum ſunt, adeoque velut deſipientes, vt neque familiares cognoſcant. Inuadunt itaque omnes ſine latratu, ſimiliter & feras & homines, & mordent: mordentes autem ſtatim quidem nihil moleſti inferunt, præterquã ex vulnere dolorem. Poſtea verò affectionem inducunt E quæ vocatur Aquæ formido, & cõtingit cum conuulſionibus & totius corporis rubore, maximè autem faciei, & cum exudatione ac anxietate, & aquam fugiunt, ſiue videant, ſiue admoueantur: quidam etiam omnem humorem. Quidam etiam latrant velut canes, & aggreſſi alios mordent, & morſu ſuo eiuſdē affectionis cauſa ſunt. Porro ſymptomatum aliorum cauſa manifeſta eſt quum apprehenderit venenum omnes partes. Quòd verò timent aquam, aliqui ob immodicam ſiccitatem fieri dixerunt, nimirum humida ipſorum eſſentia penitus immutata. F Verùm Rufus melancholiæ talem ipſis ſpeciem oboriri pronunciauit, veneno illum atræ bilis humorem imitante, quemadmodum alios melancholicos nouimus alia atque alia timere: quæ ſanè cauſa concurrit etiam his qui dicunt ipſos putare quòd canis qui ipſos momordit imago in aquis obuerſetur. Cæterùm eorum qui in hanc affectionem inciderunt, nullum ſanatum eſſe nouimus præterquam vnum atque alterum ex hiſtoria nobis cognitos, & hos ipſos non à rabioſo cane morſos, ſed ex aliquo cõmorſo affectione trãſſumpta. Ante verò huius affectioG dis tentationem, multi etiam ex his qui à cane morſi fuerunt, ſeruati ſunt. Hinc igitur curationis initium faciamus. Quando verò ſæpe id contigit vt ex eo quòd aquæ formidinis affectio hactenus non acceſſit, (plerunque enim circa quadrageſimum diem irruere ſolet: in quibuſdam poſt ſex menſes. Narratur quibuſdam etiam poſt ſeptimum annum accidiſſe) quidã canem qui momordit non rabioſum eſſe opinati, vlcus ad cicatricē perducere feſtinarunt, atque ſic ipſis affectionis authores fuerũt, hac probatione vſus, vtrum rabioſi canis ſit morſus aut non,

comperies. Nuces regias probè tritas vlceri impoſito, A
& poſtridie acceptas gallo edendas obiicito, aut etiam
gallinæ. Et primùm quidem ipſas non continget: ſi verò
fame vrgēte ederit, attendito. Si enim non rabioſus fue-
rit canis qui momordit, viuet animal quod edit: ſin ra-
bioſus, poſtridie morietur, & tunc ad vlceris apertionem
feſtinabis, & poſt paucos dies rurſus eadem probatione
vteris. Et vbi animal non morietur, vlcus ad cicatricem
perduces, nimirum velut ægro iam à periculo liberato.
Hanc itaque probationem Oribaſius tradidit. At ſi ex re-
latis ſignis canem rabioſum eſſe exactè cognouerimus, a- B
perientibus ſtatim vtemur. Primùm igitur ex aperienti-
bus eſt id quod ex pice, aceto acerrimo, & opopanace
paratur, ad ſauciatos neruos relatum. Si verò tenera
cute præditus fuerit is qui commorſus eſt, irino, aut
balſamo, aut aliquo huiuſmodi diluatur: aut fomēto pri⁹
adhibito, vlcera allio integito. Hoc etiam cruſtā inducit.

Siccum cruſtificum in rabioſi canis morſu.

Salis foſſilis drach. octo, chalcitidis drach. ſedecim,
ſcillæ drach. ſedecim, rutæ viridis drach. quatuor, ærugi-
nis raſæ drach. quatuor, ſeminis marrubii drach. vnam. C
Vtere primùm ſicco, vt cruſtam inducat, deinde cum ro-
ſaceo, vt cruſtæ excidant. Seruentur autem partes non in-
ducta cicatrice ad dies quadragintaduos.

Cataplaſma in rabioſi canis morſu oſcula ampla conſeruans.

Cepas cum ſale & ruta impoſito, aut ſilphium cum
ſale, aut ſalſamentum vetus, aut cinerem ſarmentitium
cum oleo, aut allium, aut ſambuci folia, aut mentam, aut
meliſſophyllō, ſingula cum ſale, aut nuces regias cum ce-
pa & ſale ac melle, aut cinerem ficulnum cerato exce- D
ptum. Abluito autem vlcus chamæmelo in aqua cocto, &
rumicis ſylueſtris radice. Quidam etiam ferramentis
ignitis vlcus vrunt. Præbibenda verò ipſis danda ſunt
ſimplicia, lycium, abſinthium, ſilphii ſuccus, chamedrys,
ſcordium, polium: compoſita hæc, Cancrorum fluuiati-
lium ad ſarmenta vitis albæ, in cyprio aut æreo vaſe vſto
rū, cochlearia duo, radicis gētianæ tritæ cochleariū 1, cū
vini meraci veteris ciathis 2, ad dies quadraginta biben-
da præbe. Quidā etiā ſanguinis perdicis cochlearia 2 ad-
dunt. Cancros autem augeſcente luna capere oportet an- E
te ſolis exortum. In his verò qui eodem die non biberūt,
duplam menſuram dato, aliquando etiam triplam. Quin
& ex viperis theriaca rectè dari poteſt. Purgare verò opor
tet medicamēto ex cucurbita ſylueſtri quotidie dato, cū
decocto ſaluiæ aut ſideritidis Heracleæ, quam ſanè etiam
alyſſon vocant. Quidam etiam hepar canis qui momor-
dit edendum dederunt. Victus talis aſſumatur qui ſimul
obtundat ac extinguat veneni facultatē, ſimúlque impe-
diat in profundum delationem. Vtrunque autem facere
poteſt vini dulcis meraci veteris & lactis potus: ſimiliter F
alliorum, ceparum, & porri eſus. Si verò non à principio
aſſumpta fuerint auxilia relata propter aliquod impedi-
mentum, carnis refectionem, aut cucurbitarum admoti-
onem, aut vlceris vſtionem non aſſumere oportet, quū iā
vlcus ad profundū proceſſerit: verùm relato ex alto euo-
candi ductu vtendum eſt, non oborta videlicet aquæ for
midinis affectione. Purgatio itē ex hiera, & ex ſciſſo lacte
aſſumatur. Sudorē eliciētia exhibeātur, & dropaciſmi &
ſinapiſmi fiāt particulatim per totū corpus. Efficaciſſim⁹
autem omnium cognitus eſt veratri vſus ſæpe aſſumptus. G

AD NON RABIOSORVM CANVM morſus, Cap. IIII.

CAnum non rabioſorū morſus, qui & ipſi venenoſa ali-
qua eſſentia ac natura participāt, ſtatim aſperſo aceto,
expaſſa manu percute, inſupérque nitrum cum aceto tri-
tum ex alto ſupra morſum deſtilla, & deinde ſpongiā no-
uam aceto imbutam, aut etiam aceto cum nitro mixto
tinctam, ad triduum impone, & deligatā ſæpe madefaci-
to, (perfectè enim perſanat) aut erui farinā oleo ſubactā
impoſito, aut ſpongiā nouam, aut lanam ſuccidam ace- H
to & oleo imbutā adhibeto, aut rubi folia cōtuſa cū aceto
impoſito, aut cepā tritā cū melle: aut origani comæ, & ſa
lis, & cæpe, ſingulorū æquales portiones cū melle: aut mar
rubium nigrū, quod etiā balloten vocant, cū ſale. Cæterùm ad morſus iam ſuppuratos farinam erui melle ſubactam impoſito. priuatim enim ad hos facit. Inflammatos autem ſpuma argenti trita cum aqua illinito.

DE VESPIS ET APIBVS, Cap. V.

QVi ab apibus icti ſunt, eos conſequitur plagæ dolor, rubor, tumor, partium circumſitarum eleuatio, & aculeus in plaga manet: qui vero à veſpis, ſimilia quidem, verùm magis intenta, eo excepto quòd aculeus non relinquitur. Ad vtriuſque morſum facit lutum, aut ſtercus bubulum illitum, aut fici ſuccus, aut mori folia trita, aut maluæ folia, aut ordeacea farina cū aceto impoſita, fomentum item ex muria aut aqua marina.

DE PHALANGIIS, Cap. VI.

COmmorſis à phalangiis ipſe quidem locus rubicundus apparet, & puncturis ſimilis, neque tumidus, neque calidus, ſed moderatè ſubrubicundus, verùm perfrigeratus & pruriginoſus. Sequitur percuſſos perfrigeratio, tremor, corporis grauitas, ſudor frigidus, dolor intentus, pallor, vrinarum aſſidua ad excretionē irritatio: in quibuſdam vrinæ difficultas, & colis arrectio, oculi humidi, diſtentio circa inguina & poplites conuulſoria, morſus ſtomachi vehemens, linguæ obſcuritas, vomitus aquarū aut aranei telis ſimilium: quibuſdam etiam per vrinas & ventrem eadem feruntur. Et ſi in calidam aquam demittantur, dolore liberantur, & rurſus vehementer dolent. Auxilium verò ſentiunt ſi extrinſecus ipſis imponas cinerem ficulnum cum ſale trito vino ſubactum, aut mali Punicæ ſylueſtris radicem tritam, aut ariſtolochiam cum farina ordeacea aceto ſubactam. Perfundenda ſunt vlcera aqua marina calidiore, & meliſſophylli decocto: huius etiā folia imponēda ſunt. Oportet etiā balnea frequētiora adhibere, & præpotationibus vti his, abrotoni ſemine, aniſo, ariſtolochia, cicere ſylueſtri, cumino Æthiopico, cedri baccis tritis, platani cortice, trifolii herbæ ſemine, myricæ fructu: ſingulorum horum drachmas duas bibēdas præbe cum vini hemina vna. Facit & viridium cupreſſi pilularum aut foliorum decoctum, vino temperatum. Quidam etiam cancrum fluuiatilem in ſuccum redactum, cum lacte & apii ſemine exhibitum, liberare tradunt.

DE ARANEAE MORSV, Cap. VII.

EST etiam quoddam aranearum genus quod vbi percuſſit, intentos dolores circa medium præcordium gignit, ruborem item & vrinæ difficultatem, quandoque etiam ſuffocationem. Alleuantur autem icti ab his ſi cuminum ſylueſtre Thebaicum, aut viticis ſemen, aut populi albæ folia in potu ſumant, aut allium ſolum ingerant, & vinum meracum inſuper ſorbeant.

DE SCORPII PLAGA, Cap. VIII.

A Scorpio ictis locus ſtatim inflammari incipit, vt qui durus & rubicundus, & cum dolore circumtētus fiat, & viciſſim nunc feruorē nunc frigiditatem percipiat. Et quum dolor ſequitur, quandoque leuiter affligit, quādoque augeſcit. Concomitatur ſudor, horroris ſenſus, tremor, extremarum partium frigiditas, inguinum tumor, & membri arrectio: ſæpe verò etiam flatuum cum ſtrepitu per ſedem eruptio, pilorum erectio, color fœdus, doloroſus circa ſummam cutem, quum ſenſus ita afficiatur velut ab acu punctura fiat. Sed & his confeſtim auxiliatur fici ſuccus vulnuſculis inſtillatus, & ipſe ſcorpius qui percuſſit tritus, ac plagæ impoſitus: poſtea verò ſal tritus imponatur cum lini & althææ herbæ ſemine. Auxiliatur etiam ſulphur viuum reſina exceptum aut terebinthinæ: ſimiliter & galbanum ad ſplenii formam dilatatum ac impoſitum, calamintha trita impoſita, & cruda farina ordeacea præparata cum vino & rutæ decocto: ſic etiā auxiliatur ſemen trifolii herbæ tritū ac impoſitum. Præbibant etiam ariſtolochiæ drach. duas, maximè corticis cum vino: gentianam item contuſam, & pulegium ſatis decoctum, & baccas lauri decem tritas, & calaminthiam diutius coctam cum poſca, & cyperum cum vino: rutam eodem modo, & fici ſuccum, & ſilphiū, ſi adſit, ſin minus ſucco Parthico vtendū eſt. Facit & trifolii ſemē potum,

& ocymi ſemen: præter opinionem quoque facit argentum ſtatim plagæ appoſitum. His verò omnibus conferri poteſt balnei vſus aſſiduus cum multa exudatione, & vini potus meracior, itémque vinum aqua dilutum. Compoſita præbibantur hæc: Sulphuris viui fabæ Ægyptiæ magnitudo cum piperis granis octo in vini hemina dimidia, aut ſilphii ſuccus cũ cancro tritus in vino, aut melãthii, cumini Æthiopici, viticis ſeminis, ſingulorum æquas portiones cum vino.

Ad graues ſcorpionum ac phalangiorum plagas.

Fæcis vini drach. ſedecim, pyrethri drach. quatuor, ſeminis rutæ ſylueſtris drach. 3, caſtorii, erucæ ſeminis, ſingulorum drach. 2. excipiantur teſtudinis marinæ ſanguine. Dantur oboli quatuor cum vini meraci aut aceti cyathis tribus. ALIVD. Pyrethri, ariſtolochiæ, ſingulorũ drach. quatuor, piperis drach. 2, ſucci ſilphii drach. 1: datur fabæ Ægyptiæ magnitudo.

DE SCOLOPENDRA TERRESTRI ac marina, Cap. IX.

MOrſis à ſcolopendra, in communi locus circumcirca morſum liueſcit & attollitur, & aliquando fæculentus, rarò verò etiam rubicundus apparet. Vlceratur etiam, ab ipſo morſu initio facto, vlceratione quadam doloroſa ac ægrè curabili: adhæc etiam pruriginoſus ſenſus per totum corpus contingit. Priuatim autem his qui à marina ſcolopendra morſi ſunt, aquoſus & pellucidus quandoque tumor fit qui verò à terreſtri, rubicundus. Ipſi igitur plagæ ſalem tritum imponere oportet, aut rutam tritam, aut cinerem aceto ſubactum, aut ſcillam. Perfundere verò muria acida oportet, aut (velut Archigenes iubet) oleo multo calido, atque ſic relata imponere. In potu exhibeantur ariſtolochia cum vino, aut ſerpyllum, aut calamintha, aut ruta ſylueſtris, aut trifolium, aut ſuccus radicis aſphodeli heminæ dimidiæ menſura cum vino.

DE STELLIONE, Cap. X.

QVI à ſtellione morſi ſunt, intentè dolent, & morſum liuidum habent. Opem autẽ ſtatim ſentiunt ſi plaga cepis & alliis integatur: quin & ſi eadem edant, inſupérque vinum meracum abſorbeant, curantur: ſeſamũ etiam tritum ipſis imponitur.

DE MVRE ARANEO, Cap. XI.

AD muris aranei morſum ſequuntur dolores pulſatiles, rubores circa ſingulas dentium puncturas, puſtulæ circum morſum ſanioſo humore plenæ, & in propinquo omnia liueſcunt: & ſi puſtulæ cutis ſubexcorietur, album apparet vlcus, dilaniatis membranis neruoſis. Adhæc excidunt partes putreſcentes, nome oriente ſimiliter vt in eis quæ paſcendo proſerpunt: inſuper etiam tormen ſequitur circa inteſtina, & vrinæ difficultas, & frigidæ humiditatis circumeffuſio. Auxiliatur ipſis ex galbano ſplenium per ſe impoſitum, aut cum aceto tritum, aut farina hordeacea cum aceto mulſo impoſita: & ipſe mus araneus qui momordit, dilaniatus ac impoſitus, & pyrethrum impoſitum, aut malicorium mali Punici dulcis coctum, aut malua ſylueſtris, aut allium tritum, aut ſinapi tritum cum aceto, & muriæ calidæ perfuſio, deinde hordei vſti cum aceto cataplaſma. Præbibant abrotonum coctum cum vino, aut ſiſymbrium, aut ſerpyllum, aut erucam, aut galbanum, aut ſaluiam, aut cupreſſi pilulas teneras cum aceto mulſo, aut pyrethrũ cũ vino, aut chamæleonis radicem, aut hœdi coagulum ſiue agni, aut gentianæ radicem, aut verbenacam. Hæc etiam cataplaſmatis vicẽ præbet. Sed & ipſum murem araneum qui momordit, tritum cum vino bibendũ exhibent. Facit & hoc: Myrrhæ drach. ſex, ariſtolochiæ corticis drach. quatuor. Cæterùm ad muris aranei & ſcolopendræ morſum, ſalem cum pice liquida imponito, aut cedriã cũ melle, aut alliũ cũ fici foliis & cumino, aut calaminthæ folia, aut hordeũ cũ aceto.

DE VIPERA MARE AC FOEMINA, Cap. XII.

IN his qui à vipera tum mare tum fœmina commorſi ſunt, aut etiam à ſimilibus venenũ eiaculãtibus, ſequitur in principio quidem dolor cõmorſi loci, poſtea verò etiam totius corporis. Apparent autem in morſu duo foramina parum inter ſe diſtantia, & fluxio ex his ſanguinis

A & humoris ſanioſi, poſtea verò etiam oleoſi: poſtremum etiam æruginoſi ac veneneſi, quem ſanè quidam ferarũ illarum venenum eſſe dicunt. Sequuntur quoque tumores circa morſum ſubrubicundi ac liuidi, coloris circa corpus vitiatio, vertigo, ſtomachi exolutio, animi deliquium. In quibuſdam etiam vomitus bilioſus, vrinæ difficultas: & circũ morſum puſtulæ emergunt, velut in ambuſtis: & nome circumcirca depaſcens corripit, ad circũſitas partes proreptans, & gingiuæ ipſis cruentantur. Accedit ipſis etiam tremor, & ſopor, & frigida exudatio: mino-
B re verò periculo liberari videntur qui à vipera fœmina morſi ſunt quàm qui à mare: & ex his ipſis minus periclitantur qui cibum præſumpſerunt. At in curationibus præſentiſſimum auxilium eſt allii eſus, & meri potus, adeò vt ſiquis hæc ſuſtineat, alio auxilio opus non habeat. Edant etiam porrum, & cepas, & ſalſamentum acerrimum. Quidam etiam ranas cum iuſculo præparatas edendas dederunt. Faciunt quoque hæc ſingula cum vino pota, teſtudinis marinæ ſanguis ſiccus cum cumino ſylueſtri, coagulũ leporis aut hinnuli trium obolorũ pondere, ceruini pu-
C dendi ſicci drach. 1. anchuſa tenuifolia tota. Hanc etiam quidam appendunt, ſucci porri hemina dimidia ex aqua mulſa, meliſſophylli foliorum ſuccus, ruta ſylueſtris, gallinarum domeſticarũ cerebrum, panacis radix cocta cum vino, agarici drach. 1. baccæ iuniperi, aſphodeli radix, piſtacia trita, viticis ſemen, muſtelæ aſſiccatæ drach. 2, echii radix & ſuccus, cancri fluuiatiles aut marini per ſe, & cum ſtaphide ſylueſtri, & ſale, ac polio, ariſtolochiæ radix cum myrrha, & gentiana, & baccis lauri, ſingula æquis portionibus melle excepta. Sed & hoc admirandum eſt, ab Ori-
D baſio traditũ ad viperæ morſus: Aniſi acetabulum, piperis drach. quatuor, ariſtolochiæ corticis, opii, caſtorii, myrrhæ, ſingulorum drach. 1. paſſo trita in paſtillos fabæ Græcæ magnitudinis efforma, & pro viribus præbe, cum vini diluti cyathis tribus. ALIVD ex libris Lyci, pharmacum ad viperæ morſus accommodatum. Myrrhæ, caſtorii, piperis, portulacæ, ſingulorum drach. vnam: ſeminis anethi acetabulum, paſſo trita dato. ALIVD ex libris Archigenis. Cancros viginti cum ſufficienti farina triticea in pila diligenter tundito, & calaminthes ac ſalis modicum admiſceto, & in paſtillos efformato, ac ſiccato. V-
E tere verò in cataplaſmate cum lacte, & cum aqua mulſa vnum bibendum præbeto. Si verò cancros fluuiatiles nõ habeas, marinis, inquit, vtere. Forinſecus autem plagæ impoſitum caprinum ſtercus cum vino egregiè auxiliatur, aut lauri folia cocta cũ oleo, aut lauri baccæ, aut calamintha, erica, ruta, apium, abrotonum, galbanum in ſplenio, origanum viride tritum: pulli gallinacei diſſecti, & calidi impoſiti, ac frequenter permutati, erui farina vino ſubacta, raphani cortex tritus, ſcilla cocta, cruda hordeacea fa-
F rina cum aceto mulſo, cucumeris ſylueſtris folia cum polentæ polline, fæx vini ſimiliter cum polentæ polline, ruta cum ſale & melle, furfur in aceto coctum, cinis cũ aceto, cedria cum ſale, pix liquida cum ſale: verùm perfuſio fiat cũ trifolii decocto, aut pulegii, aut muria acida. Quũ verò ſubcruentæ factæ fuerint puſtulæ, findito ipſas ita vt ne excories, deinde multa aqua perfundito, & lenticula cocta cum melle integito, donec perſanatæ fuerint. Cæterùm antidotus ex viperis priuatim in his efficax eſt, & pota, & morſui impoſita.

G

DE AMPHISBAENA AC SCYTALA, Cap. XIII.

COnſimilia eueniunt etiam ex horum morſibus, & eadem auxilia opitulantur: quapropter priuatam aliquam deſcriptionem non requirunt.

DE DRYINO, Cap. XIIII.

DRyinus velut Galenus ait, in quercuum radicibus vitam degens, adeò maleficus eſt ad malè perdendum,
H vt ſiquis ipſum calcet, pedes ipſius excorientur, & multus tumor per tota crura fiat: & quod adhuc magis admirandum eſt, aiunt, quòd ſiquis etiam curare ipſos velit, huius manus excoriari: ſi verò quis defendendi ſe ſtudio ipſam feram occidere velit, hunc peſſimè olere dicunt, & nihil aliud olfacere. Percuſſis autem à dryino tumor

A eleuatur circa locum,cum rubore,& puſtularum eruptione in circumſitis partibus.Sequitur etiam quandoque aquoſæ ſaniei excretio:concomitatur autem oris ventriculi morſus,& tormen. Conuenit ipſis ariſtolochia in vino pota,& trifolium herba,& aſphodeli radix ſimiliter accepta,& omnis quercus fructus tritus potus:ſimiliter etiam ilicis radices contuſæ ac impoſitæ locale auxilium præbent.

DE HAEMORRHOO, PRAESTERE, ſiue dipſade, Cap. XV.

B AB hæmorrhoo commorſis vehementes circumcirca incidunt dolores, qui breues penitus ac anguſtas reddunt corporis raritates, præ afflictionum continuitate. Ex morſu autem ſanguis excernitur multus,& ſi vlla corporis parte cicatrix fuerit,erumpit,ac ſanguinem fundit. Alui egeſtiones cruentæ excernuntur, & qui defluit ab ipſis ſanguis,in grumos concretus eſt:dum autem tuſſiunt,ſanguinem è pulmone educunt, & euomentes citra auxilium pereunt. At à dipſade morſos ardor inſedabilis C corripit,& ſitis vehementer intenta, vt neque expleri poſſit,neque deſinat:& ægri potum abundanter trahant,& ita tamen affecti ſint,velut qui omnino potum non accepiſſent. conſimiliſque corporis totius habitus conſequitur,velut in hydropicis propter aſſiduam potus ingeſtionem. Vnde & πρηστὴρ, & καύσων, *ab ardore*,aut διψάς,*à ſiti*; appellatur. Cæterùm apud plurimos veterum,ab hæmorrhoo & dipſade commorſi,pro deſperatis,& quibus auxilium ferri non poſſit,habiti ſunt. Verùm ſi iis quæ proprietate quadam aduerſus hanc beſtiam proſunt,deſtitu- D ti fuerimus,communia auxilia experiri oportet,& ſtatim ſcarificationes adhibere,& vſtionem,&,ſi locus permiſerit, extremarum partium præſectionem: conſequenter verò acrium cataplaſmatum impoſitiones.Commodat & omnis acrium ciborum eſus,maximè ſalſamentorũ, meraci item vini potus, & balneum. Hæc verò aſſiduè,& ex paruis interuallis ſæpe adhibere oportet priuſquam irruant morbi:nam vbi illi comparuerint, nulla penitus vtilitas auxiliorum ex medicis contingit.At localia ad morſus ipſos imponenda, in dipſadis quidẽ morſu deſcripta reperimus,portulacæ folia trita cum aceto,polentã & ru- E bi folia trita cum melle: plantaginẽ,hyſſopũ, alliũ albũ, porrũ, rutã, vrticã. In hæmorrhoi verò morſu tum hæc, tum ad hæc vitis folia cocta cũ melle trita. Per os verò ipſius beſtiæ caput vſtum bibatur, aut allium cum oleo irino:edant etiã vuas paſſas.

DE HYDRO SIVE NATRICE, Cap. XVI.

AB hydro commorſis vlcus dilatatur, & liueſcens ma- F gnum fit,ſanieſque ex ipſo nigra,multa,graueolens, velut ab vlcere depaſcente,excernitur: curatio mali,temporis progreſſu & vix perficitur. His igitur origanum tritum cum aqua ſubactũ, ſuper morſum imponatur, aut lixiuium quercinum oleo mixto, aut farina hordeacea cũ melle eliquata. Bibuntur & ariſtolochiæ drachmæ duæ in vino diluto, aut poſcæ cyathi duo: deinde marrubii ſuccus,aut decoctum cum vino,aut naſturtium ſylueſtre, aut haſtulæ regiæ ſemen, aut flos, aut fœniculi ſemen cum vino. Recens etiam fauus mellis facit ſi edatur G cum aceto.

DE CENCHRINA SIVE MILIARI, Cap. XVI.

IIS qui à cenchrina morſi ſunt, morſus ſimilis eſt viperæ morſui: conſequitur putredo, & defluunt carnes quæ prius velut in hydrope intumuerunt.Lethargo corripiuntur, & in ſomnum profundiorem delabuntur.Eraſiſtratus dicit ipſis affectum eſſe hepar,& veſicam, & inteſtinum craſſum. Reſectis enim ipſis,partes hæ cor- H ruptæ inueniuntur.His igitur lactucæ ſemen cum lini ſemine impoſitum auxiliatur,& ſatureia trita, & ruta ſylueſtris, & ſerpyllum cum haſtula regia tritum. In potu verò eueſtigio dantur centaureæ radicis drach.duæ cum vini cyathis tribus, aut ariſtolochiæ radix eodem modo: ſimiliter item naſturtium & gentiana.

DE CERASTE ET ASPIDE, Cap. XVIII.

TRES aſpidis ſpecies Galenus eſſe dicit:vnã quæ terreſtris appellatur, alterã quæ chelidonia, tertiã quæ ptyas, quæ etiam pernicioſiſſima omnium exiſtit. Nam hæc vbi collum extendit, & ſpatii longitudinem menſa eſt, collimatè venenum corporibus inſpuit. Hanc reginam Cleopatram peremiſſe dicit, quæ, vbi Auguſtus Antonio deuicto ipſam captiuam abducere vellet, ipſa beſtiæ huic ſiniſtram mammam admouit,& ab hac commorſa periit:nam ita celerrimam mortem inducit.Commorſis itaque à ceraſte locus attollitur cum duritia & puſtulis. Fluit ex morſu ſanies quandoque nigra, quandoque ſubpallida:& praſini coloris,& varicum ſpeciem præ ſe ferunt morſi,per totum corpus: & pudendum quidem intenditur, mens autem emouetur. Oculorum verò obſcuratio ſuccedit: tandem autem pereunt in anteriorem ac poſteriorem partem conuulſi, velut in tetano ſolent. At ab aſpide morſis,paruus omnino apparet morſus, ſimilis puncturis acus, citra tumorem: ſanguis non multus, ſed paucus niger deſtillat. Velox autem oculorum obſcuratio apprehendit,dolórque corporis multiformis omnino leuis,& non ſine voluptate conſequitur. Quapropter bene exclamauit Nicander, Perimitque virum abſque dolore. Color permutatur,& viridis ac herbaceus fit: oris ventriculi morſus modicus eſt: frons aſſiduè reuellitur: palpebræ abſque ſenſu mouentur, velut in ſomni acceſſione: & in his mors corripit,ne tertia quidem diei parte dilatione facta. Vtriſque igitur compendiò auxilium adfert extremarum partium reſectio.Quapropter citra dilationẽ reſecanda eſt commorſa pars,ſi id fieri poteſt:aut caro circũcirca eueſtigiò concidatur, & per profundũ ad os vſque excindatur,quò cõmorſas partes & his vicinas venenũ non excurrat.deinde reliqua cauteriis reſiccentur. Horũ enim venenũ,velut etiã baſiliſci, inſtar taurini ſanguinis,celerrimè & ſanguinẽ & ſpiritũ in arteriis congelat.

DE BASILISCO, Cap. XIX.

ET hæc beſtia rarò in hominũ conſpectũ venit.Eraſiſtratus autẽ dicit, Quũ baſiliſcus momorderit,plaga ſubaurea fit: & conferre ipſis dicit caſtorii drach.tres in potu,eodẽ modo etiã papaueris ſuccũ.Nos autẽ nihil horum experti ſumus.

DE MARINA PASTINACA, ET MVræna, Cap. XX.

IN marinis,velut eſt paſtinaca & muræna,dignotio cõſpicua eſt. ſunt enim noti piſces. Morſis ab ipſis opitulantur ſucci fici guttæ quatuor,aut paulo plures,cũ ſerpylli ramulis tribus aut quatuor potæ, itẽ quæ ad viperas deſcripta ſunt.

DE DRACONE MARINO, Cap. XXI.

MArini draconis plagã plumbo confricato,aut ſerpyllo trito integito, aut lente cocta, aut ſulphure cum aceto, aut ipſo dracone diſcerpto: vrina verò humana irrigato.Abſinthiũ verò aut ſaluiã cũ vino diluto bibendũ dato, aut cremorẽ vini dulcis in quo fici ramuli cõmaduerunt,aut piſcis cerebrum.

DE SCORPIO MARINO, Cap. XXII.

SCorpii marini plagã ſanat mullus diſſectus, & impoſitus: ſulphur viuũ cum aceto affrictum,baccæ lauri tres tritæ ac potæ.

PRAEPARATIO SANGVINIS TEſtudinis marinæ, Cap. XXIII.

TEſtudinis marinæ ſanguis ad repoſitionẽ præparãd[9] eſt hoc modo, Teſtudinis ſuper ligneũ aut fictile vas reclinatæ ſupinæ caput citò amputato,ipſũ verò congelatũ ſanguinẽ,in multa fruſta per harundinẽ diuidito, impoſitóq; vaſi operculi vice cribrato, ad ſolẽ exponito, & reſiccatũ repoſito,ac vtitor ad viperæ morſũ(velut dictũ eſt)drach.2,cũ aceti cyatho 1.ſecũda die drach.4,cũ aceti cyath.2,tertia drach.8,cum aceti cyath.3.

DE MORSIS A CROCODILO, Cap. XXIIII.

IN morſis à crocodilo,nitrum tritum cũ melle donec repurgetur vlc[9],ĩponito:deinde melle,butyro,medulla

ceruina,adipe anſerino morſum impleto. Galenus ſe cognouiſſe dicit,eos qui à crocodilo morſi eſſent,exactè au- A xilium ſenſiſſe,adipe ipſorum crocodilorum vulneribus impoſito.

DE MORSIS AB HOMINE, Cap. XXV.

NON extra propoſitum opus fuerit,inter virus eiaculantia animalia, etiam hominis morſum ſcribere: ſiquidem multo maligniora aliis vlceribus apparent ea quæ hominum morſus ſunt,& maximè ſi ieiunus fuerit qui momordit,& legumina, & maximè lenticulam an- B tea comederit. In communi igitur ea quæ de aliis venenum eiaculantibus dicta ſunt, etiam in his conueniunt, ab initio morſui foriſecus adhibita,exceptis his quæ valde acria ſunt,& vrentia. Propriè verò morſu ex oleo prælito,fœniculi radicem cum melle imponito,aut fabaceā farinā cum poſca & oxyrhodino imponito, & frequenter permutato. Emplaſtro verò vtere hoc: Squamæ æris, galbani æruginis, ſingulorum vncia vna, ceræ lib. vna, plumbaginis libris duabus, olei ſextario I. plūbago cum oleo præcocta,æruginem & ſquamam æris aſſumit,&vbi C ſpiſſata fuerint,liqueſcibilia liquefacta adiiciūtur. Sedata verò inflammatione, velut commune vlcus, etiā hæc curato.

DE VENENIS, Cap. XXVI.

QVVM de animantibus venenum eiaculātibus cōpendiò docuerimus,conſequenter ad tractationem de venenis progrediemur, ſimplicia quidem expoſituri, & horum notas,ac auxiliaria medicamenta,tum in communi, tum ſingulis peculiaria producturi. Cōpoſita verò tractanda ſiquis volet ſinemus: nam variorum medica- D mentorum occidendi vim habentium compoſitiones quidam expoſuerunt, quæ lædere magis quàm prodeſſe legentibus poſſunt. Neque enim exacta ſigna horum in his qui ea ſumpſerunt comperiuntur, quo etiam conueniens auxilium quis ipſis adaptare poſſit. Quū verò varia hæc appareāt ex prædomināte in ipſis facultate,fortaſſis etiā id quod aduerſus illa accepta exhibetur,variū q̃s efficere poterit,ita vt quādoque ex æquo,quādoq; ex prædominante facultate,iuxta coniecturæ vſū id cōcinnet. Rurſus igitur & hic à præſeruantibus initium faciendum eſt. E

DE PRAESERVATIONE A VENENIS, Cap. XXVII.

IN doctrina de medicamentis venenoſis, ea ſpecies quæ præſeruationem docet,maximè difficilis eſt,eo q, hi qui occultè illa exhibēt,ita rē moliantur vt etiam peritiſſimos fallant. Nā lethaliū amaritudines medicamentorum,admixtis dulcedinibus tollunt:graueolētias verò, aromatum admixtionibus:aliquando verò in morbis,dū in vtilitatem exhibere putantur talia,velut eſt abſinthiū, abrotonū,opopanax,caſtorium, ipſis venena admiſcent: F quin & in cibis, velut ſunt duriora aut varia obſonia,illa admixta venena offerunt. Quare ſiquis ſuſpicionem habet,is condita edulia vitet, & omnem intentam qualitatem,dulcem videlicet,ſalſam & acidam:maximè verò aquæ quod ſatis eſt præſumere oportet. Expleta enim appetentia,de cætero facilè deprehenduntur qualitates.Sed alia quædam adhuc eſt præſeruationis ratio validior: nā eos qui tale quid ſuſpectum habent, præſumere oportet ea quæ medicamenta hebetare ac deſtruere poſſunt,velut ſunt caricæ cum nucibus regiis, & ruta,ac ſalis grano, & G mala medica,cedromela appellata.Bibant etiam napi ſemen drachmæ pondere cum vino,aut calaminthæ folia, aut Lemniam terram ſigillatam, aut rutæ folia viginti,& à nullo medicamento lædentur.Sed & antidoti quotidie præſumptæ cum vino fabæ Ægyptiacæ magnitudine,valde ſecurè præſeruant. Tales ſunt antidotus ex ſcinco, & quæ ex ſanguinibus conſtat,& Mithridatica. Hac quondam etiā ipſe rex Mithridates vſus eſt, præſeruandi à lethali medicamento gratia quotidie ipſam ſumens. Quū igitur à Romanis captus eſſet, bis poto lethali medica- H mēto, vbi inde vitā finire nō poſſet, gladio ſeipſum peremit. Quandoquidem verò etiam citra inſidias, ex caſu quandoque in deſertis locis, homines in noxias res incidunt,velut ſi ita contingat vt ſub arbore aliqua,pinu puta aut picea,cibū capiant, attendāt ad ea lethalia animalia quæ ex his arboribus, aut etiā ex laquearibus decidunt. Vaſa item vini,& aquæ,& in quibus obſonia coquunt,operculis tegāt, quemadmodum etiā in animantiū venenum eiaculantium præſeruatione dictum eſt.

CVRATIO COMMVNIS EORVM QVI quodcunque venenum ſumpſerunt, Cap. XXVIII.

SIqui vltro lethale medicamentum ſumpſerint, quò ſeipſos vita priuent,qualia multa in vita cōtingunt, aut etiam per inſidias aliquorum illud datum fuerit, ſiquidē manifeſtum nobis eſt id quod aſſumptum eſt, ſtatim ad auxilium conueniens deueniemus, velut in tractatione horum dicetur. Si verò datum medicamentum nobis incognitum fuerit,ſtatim ad ea quæ in communi omnibus qui medicamentum biberunt,competūt,progrediemur.Nam expectare conſequentia ſigna, omnino incurabile malum facit, quum ob auxilii tarditatem ægrè opē ſentiant.Statim igitur nulla dilatione facta,oleum calidū per ſe aut cum aqua aſſumant, & ad vomitum cogantur. Si verò oleum non adſit,butyrum cum aqua calida exhibeatur,aut maluæ,aut ſeminis lini,vel tragi,vel fœnigræci,vel ſeminis vrticæ decoctum. Non enim per vomitus ſolùm hæc euacuabunt,ſed etiā aluum ſubducent, & medicamentorum malignitati ſe opponent, vt quæ acrimonias ipſorum obtundant,& præſertim oleum.Hoc autem euidenter inde cognoſces.Si enim cutem vlcerare volueris per cantharidem,aut calcem viuam,aut eiuſmodi acre quiddam, & oleo corpus prius illeueris, hoc non exulcerabitur:imò neque adſtringere corpus potueris oleo prælitum: & alioqui vomitus non ob id ſolùm quòd noxiū euacuat,vtilis eſt,ſed quod etiam acceptum medicamentum oſtendit,ex odore, aut grumis,aut colore. Ex odore quidem & amaritudine,papaueris ſuccū: ex colore verò, ceruſſam,aut gypſum: ex grumis,lac, aut recens mactati tauri animantis ſanguinem: ex viroſitate & qualitate ac odore, leporem marinum, & ranam rubetam,vt per hæc ad remedia vnicuique congrua iter pateat. Admiſcendum porro eſt oleo,maluæ decoctum, aut anſeris adeps, aut pinguium carnium,aut gallinarum iuſculum, aut lixiuium è cinere lignorum. Facit etiam nitrum tritum cum aqua mulſa,& vinum vetus multum, & potiones ex adipe,aut butyro. Cæterùm his quæ in ventre hæſerunt per vomitus eductis, etiam id quod ad inteſtina delapſum eſt,acriori infuſo euacuabimus, poſtea verò lac bibendum detur.Moleſtia enim & vis medicata ab hoc facilè alterabitur. Dantur etiam medicamenta in communi omnibus competentia, ex quorum numero eſt rubrica Lemnia,abrotonum,agaricum, irio,eryngii radix,paſtinacæ ſemen vel calaminthes, nardus Celtica, caſtoriū, ferulæ viridis medulla, nerii(quod & rhododendron & rododaphne appellatur) flores, marrubii ſuccus, ſilphiū, aut ſuccus eius,ſagapenū, opopanax, peucedani ſuccus & radix,ariſtolochia longa,rutæ ſylueſtris ſemen,ceſtri quæ betonica appellatur, folia,ſingulorum drachmæ pondus cum vino. Facit & polii decoctum,& pix liquida delincta.Præclarè auxiliantur etiam antidoti prædictæ,& magis theriaca ex viperis. Non autem eandem vim habent ſi antè & poſt lethalia medicamenta ſumantur. Nam quæ magnitudo præſumpta ſatis eſt ad hoc vt nihil perpetiantur, ea in quadruplum aut quintuplum aucta, ſi poſt accepta lethalia pharmaca detur,prodeſt, & nō ſemel in die,ſed bis.Ita enim etiam admirando illi Galeno videtur.

ENVMERATIO SIMPLICIVM VEnenorum, Cap. XXIX.

EX venenis animalia mortifera ſunt hæc, cantharis, bupreſtis,ſalamandra,eruca pinus, lepus marinus,rana rubeta, & rana paluſtris muta, hirudines deglutitæ: ſemina verò,hyoſcyamus, coriandrum, pſyllium, cicuta, melanthium: ſucci autem,papaueris ſuccus,opocarpaſon, thapſia, elaterium, mandragoras: radices, chamæleon, aconitum,thapſia, ixias, veratrum, agaricum nigrum,ephemeron,quod aliqui Colchicū vocant,eo q, in Colchide naſcitur. Ramoſa & olera, ſmilax,quā aliqui Thymiō,

Romani Taxum vocant,ſolanum furioſum, quod & do- A rycniō vocant,Sardonia herba,quæ ranunculi ſpecies eſt, papauer cornutum,pharicum,toxicū,ruta ſylueſtris, fungi: ab animalibus ſumpta, ſanguis tauri recens, lac coagulatum,mel quod in Heraclea generatur:metallica, gypſum,ceruſſa,calx, auripigmentum, ſandaracha, ſpuma argenti,adarce,plumbum,& hydrargyros, *id eſt argentum viuum*,appellata: ex familiaribus autem, vinum multum aceruatim à balneo potum,aut paſſum, ſimiliter etiā frigida aqua.

DE CANTHARIDE, Cap. XXX. B

HIS qui cātharidē hauſerunt ſigna grauiſſima adſunt. Nā ab ore ferme vſque ad veſicā, omnia ipſis morderi videntur in guſtu verò pici aut cedriæ ſimile quid percipiunt, dextrúmque præcordium inflammatum habent,& vrinam ægrè reddunt.Sæpe verò etiam ſanguinē per vrinam emittunt. Progrediuntur autem ipſis per aluum qualia in dyſentericis ſolent, & in animi deliquia anxietatéſque ac vertigines incidunt: tandem verò mente mouentur. Auxiliatur autem ipſis vomitus ex oleo & aqua,& potus lactis, & cimoliæ drach. quatuor cum aqua C mulſa,nuclei pinei,cucumeris ſemen,iuſculum bubulum pingue,aut anſerinum,aut ouillū, carnes gallinaceæ, aut agninæ,aut ouillæ,aut porcellorum, flaccidæ ac pingues, coctæ cum lini ſemine,vinū dulce multum,corticis thuris drach. quatuor.Poſt vomitiones autem infundere oportet per clyſterem ſuccum oryzæ, aut alicæ, aut tragi, aut ptiſſanæ,aut maluæ, aut ſeminis lini, aut althææ, aut fœnigræci.Quādoque verò etiam aqua mulſa cum nitro, inteſtinū detergere oportet,& illa rurſus infūdere: poſtea autem inflammatas partes cataplaſmatis ex lini ſemine & D ordeo mitigare:(nam ab initio hæc lædunt) deinde etiā balneis aquarum dulciū vtendum eſt.In potu danda ſunt etiam vnguenta, irinum & roſaceum.

DE BVPRESTI, Cap. XXXI.

QVI bupreſtim hauſerunt,viroſo nitro ſimile quid in guſtu percipiunt. Cōſequitur ſtomachi ac ventriculi dolor vehemens, tumor item ventris velut in hydropicis:circuntenditur ipſis totius corporis cutis, & vrinæ ſupprimuntur.Auxiliantur ipſis eadem quæ aduerſus cantharides dantur.Priuatim verò opem ſentiunt poſt euacuationes E per vomitus,& infuſa per clyſteres, ſi ficus aridas ſumant,& decoctum ipſarum bibant cum vino. Declinante verò acuminis periculo, melius habent ex palmularum Thebaicarum eſu,aut earundem tritarum potu cum lacte, aut vino mulſo, itémque ex pirorū omnis generis eſu,& ex muliebris lactis potu.

DE SALAMANDRA, Cap. XXXII.

A Salamandra accepta conſequitur linguæ inflāmatio,& mentis impedimentum,& tremor cum torpore quodam ac exolutione.Quædam corporis partes liueſcunt F in orbem,ita vt ſæpe vbi intus mãſerit pharmacū, putreſcentes decidant. In hac accepta, omnia faciemus quæ aduerſus cantharides: priuatim verò ipſis exhibemus reſinam pinus aut piceæ, aut galbanum cum melle, aut nucleos pini cum decocto chamæpityos, aut vrticæ folia cum liliis cocta,cum oleo:teſtudinis marinæ aut terreſtris oua cocta, ranarum iuſculum, cum quibus cocta eſt eryngii radix.

DE ERVCA PINVS, Cap. XXXIII.

ERuca pini hauſta,ſtatim dolor circa os & palatum cō- G ſequitur, inflammatióque linguæ vehemens, & ſtomachi ac inteſtinorum dolor,cum pruriginoſæ ſenſu circumtenſionis. Ardor item per totum corpus & anxietas. His opitulandum eſt ſimiliter velut in cantharidibus hauſtis.Priuatim verò pro ſimplici oleo, melinum in his aſſumemus.

DE LEPORE MARINO, Cap. XXXIIII.

LEpore marino poto conſequitur ſapor ſimilis piſcibus viroſis.Progreſſu verò temporis ventriculus do- H let, & vrinæ ſupprimuntur: ſi verò quandoque excretæ fuerint,purpurei coloris videntur.Auerſantur & odio habent omnes piſces,ſudorem excludunt graueolentem:comitatur etiam vomitus bilioſus, aliquando ſanguine mixtus.Dandum autem eſt ipſis lac aſininum,aut paſſum aſſiduè,aut maluæ radicis & foliorum decoctum. Danda etiam cyclamini radix trita cum vino,& veratri nigri, aut ſcammoniæ ſucci drach. vna cum aqua mulſa, & anſeris recens mactati ſanguis adhuc calidus: ſed & cancros fluuiatiles ſolùm in cibo admittunt. Signum porro ſalutis eſt,piſcem edere poſſe.

DE RANA RVBETA, ET PALVSTRI,
Cap. XXXV.

RAna rubeta,aut etiam paluſtris rana accepta, tumorem corporis inducit, cum pallore buxeo intento. Accedit ſpirādi difficultas,& oris graueolentia, & ſingultus:quādoque etiā ſeminis emiſſio inuitis.Facilè tamē auxiliū ſentiūt poſt vomitū,ex multo vini meraci potu: itē radicis arundinis drach.duab⁹,aut cyperi totidē acceptis. Verùm cogere ipſos oportet vt cōtentè ambulent ac currant,propter eum torporem quem in ſe habent. Lauent autem quotidie.

DE HIRVDINIBVS, Cap. XXXVI.

HIrudines cum aqua deuoratas,& deglutioni adhærētes, cognoſces quidem ex eo quòd oſculum ventriculi velut exugitur & mordetur:quod ſanè ſignum eſt hirudinem deuoratam eſſe.Quandoque verò etiam ſanguinem floridum ſpuunt dum excreant,hirudinibus gutturi affixis. Elicit autem ipſas muria ſi ſorbeatur,& ſuccus Cyrenaicus,aut folia ſilphii,aut betæ cum aceto, aut nix cum poſca pota. Gargariſſent autem nitrum cum aqua, aut atramētum ſutorium cum aceto.Eas verò quæ gutturi affixæ ſunt extrahes,ſi in ſolium calidum ad collum vſque reſidere iubeas,& aquam frigidam ore detinendam præbeas.Egredientur enim frigidiorem aquam expetētes.Quidam cimices dederunt iis qui hirudines deuorarunt.Ego verò,inquit Galenus, alliis ſemper in his vtens, cimicibus non opus habui.

DE CHAMAELEONE,
Cap. XXXVII.

QVI chamæleonem nigrum ſumpſerunt,iis vehemēs ventriculi morſus ac dolor adeſt, & cum euerſione totius corporis tremor:deinde etiam conuulſio incidit, & vomitus pituoſi ac ſpumoſi.Quibuſdam etiam ſingultus cum vocis interceptione,& faciei diſtortio. His conuenit ſuccus triticeus pinguis,calidus potus,& vinum dulce aquoſum calidum,& vomitus,& lactis potus, & molle per clyſterem infuſum, & ex cataplaſmatis fomenta. Ad eum verò qui ſtrangulationem & liuorem inducit, abſinthii potus facit,aut nitri cum aceto mulſo, aut raphanorum.Conueniunt etiam præcordiorum fomenta.

DE HYOSCYAMO, Cap. XXXVIII.

HYoſcyamus potus aut comeſtus,mentis perculſionē velut in ebriis inducit.Facilè verè curatur, vt qui opē ſentiat aqua mulſa multa pota, & lacte, maximè aſinino,ſin minus,caprino,aut bubulo, & ficuū aridarū decocto.Faciunt etiam nuclei pinei,& cucumeris ſemen cum paſſo acceptum,& vinum ſalſum cum adipe ſuillo recenti ac paſſo,& vrticæ ſemen eodem modo,aut nitrum cū aqua.Conueniunt etiam intyba, & ſinapi, & naſturtium, & raphanus,& cepæ,& allia,ſingula hæc cum vino accepta.Verùm cogere ipſos oportet vt quieſcant, quò velut ii qui vinum biberunt concoquant.

DE CORIANDRO, Cap. XXXIX.

COriandrum propter odorem latere non poteſt. Potū verò vocem exaſperat,& inſaniam inducit, velut ex ebrietate.Loquuntur itaque qui id hauſerūt turpia dictu, & per totum corpus ipſorum coriandri odor tranſpirat. Auxiliatur ipſis poſt eductionem cum oleo aut irino (velut dictum eſt) factam, vinū meracum multum cum abſinthio & per ſe potum: oua etiam in vnum vaſculum euacuata,tritáque,ac cum muria abſorpta: ſed & muria per ſe pota,& iuſculum ſalſum ex gallina & anſere, & vinum dulce cum lixiuio acceptum.

DE PSYLLIO, Cap. XL.

PSyllium potum frigiditatem totius corporis inducit, & torporem cum exolutione ac mœrore. Auerſantur huic omnia quæ etiam coriandro hauſto.

DE CICVTA, Cap. XLI.

CIcuta pota vertigines & caligines oculorum inducit, vt eminus ne parum quidem videant: ſingultum inſuper ac mentis emotionem,& extremarum partium frigiditatem. Tādem verò conuulſi ſuffocantur, ſpiritu qui in arteria eſt ſuppreſſo. Ab initio igitur velut etiam in aliis,per vomitus, eductionē ipſius facimus,poſtea infuſi euacuatorii vſu,id quod ad inteſtina delapſum eſt excernimus: & tunc velut ad maximum auxilium, vini meraci potū deuenimus,interuallis interpoſitis,in quibus dandum eſt lac bubulum,aut aſininum, aut abſinthium cum pipere & vino:caſtorium item,& ruta,& mentha cum vino,& cardamomi aut ſtyracis drach.vna.aut piperis,cum vrticæ ſemine,ex vino,aut lauri folia tenera, ſimiliter & ſilphium,& ſuccus ipſius cum vino & paſſo:vinum quoque dulce per ſe potum abundè competit.

DE PAPAVERIS SVCCO, Cap. XLII.

AD papaueris ſucci potum conſequitur delatio in profundiorem ſomnum cum perfrigeratione,ac pruritu intento,ita vt ſæpe præualente pharmaco, tantus accedat pruritus vt ab ipſo excitentur:odórque medicamēti per totum corpus diſtribuitur. His auxiliatur poſt eductionem vomitus per oleum,& poſt infuſa per clyſterē acria,acetum mulſum cum ſale potum, aut mel cum roſaceo calido, & meracum vinum multum cum abſinthio & cinamomo,& acetum calidum per ſe,& nitrum cum aqua,& origanum cum lixiuio,& rutæ ſemen cum pipere & caſtorio, ex aceto mulſo,aut ſatureia, ad origani decoctum cum vino.Oportet autem & hos odoramentis excitare,& in calidum ſolium immittere,& propter accedētem pruriginem fomentis mitigare:& poſt balneum pinguibus iuſculis vti cum vino,aut paſſo.Sed & medulla cū oleo pota ipſis opitulatur.

DE CARPASI SVCCO, Cap. XLIII.

CArpaſi ſuccus potus ſoporem grauiorē inducit, & repentinam ſuffocationem.Qui hunc hauſerunt, auxilium ex illis ferunt quæ ad cicutam ſunt deſcripta.

DE MANDRAGORA, Cap. XLIIII.

SED & mandragora poto, ſtatim grauis ſopor conſequitur, & exolutio, adeóque vehemens in ſomnum delatio vt affectio nihil differat ab appellato lethargo. Conuenit his anteaquam horum quid accidat,& vomitus,& poſt hunc aqua mulſa,& nitrum, & abſinthiū cum paſſo & vino dulci ſumptum,& capitis irrigatio cum roſaceo & aceto.Excitatio item per corporis commotionē, & per odoramenta,velut eſt piper,ſinapi, caſtorium, ruta cum aceto trita,pix liquida,& lucernarum funiculi incēſi ac extincti.Quòd ſi ægrè excitari poſſint,etiam ſternutatoria ipſis admoueantur:ſed & aliis communibus auxiliis etiam in his vtendum eſt.

DE ACONITO, Cap. XLV.

AConitum,ſtatim dum bibitur, linguam cum quadā adſtrictione edulcat, vertiginémq; maximè in exurgendo efficit,& oculorum humiditatem inducit. Grauitatem item thoracis & præcordiorum,vnà cum hoc quòd multi flatus redduntur.In his per vomitus medicamentū educere oportet,& aluum per clyſterem ſubducere.Propinabimus autem origanum, & rutam, aut marrubiū cū vino,aut abſinthium,aut erucam,aut abrotonū,aut chamælæam,aut chamæpityn. Cōueniet ipſis etiam opobalſami drach.vnius pondus cum vino, & coagulum hœdi, aut leporis,aut hinnuli cum aceto,& ferri recrementum, aut ipſū ferrū,aut aurū,aut argētū in vino extinctū,ita vt vinū hoc bibatur,& lixiuiū cū vino,& gallinæ coctæ,aut carnium pinguium iuſculum ſumptum cum vino. Appellatur autem chamæpitys quæ priuatim in his competit, in Heraclea quidem Pontica,vbi etiam aconitum naſcitur,holocleron, Athenis autem Ionia, in Eubœa verò Sideritis.

DE IXIA, Cap. XLVI.

IXias,quæ & vlophonon appellatur, in bibendo ocymi & odorē & ſaporem aliquē refert. Inducit autē linguæ inflammationem vehemētem, & mentis perculſionem, & omnes excretiones ſupprimit, murmura,ſimúlq; ſtre- A pitus inducens,cum animi deliquio,citra hoc vt aliquid progrediatur. Auxiliatur autem ipſis poſt largiorem per vomitum eductionem,& alui ſolutionem, abſinthii cremor potus cum vino multo,aut aceto,aut aceto mulſo, & rutæ ſylueſtris ſemen, & ſilphii radix. ſimiliterque tragorigani decoctum cum aliquo ex prædictis, aut cum lacte, aut reſinæ terebinthinæ,aut nardi,aut caſtorii,aut ſilphii, ſingulorum obolus cum vino. Conueniunt etiam nucis regiæ fructus triti cum vino,aut reſinæ,& caſtorii, & rutæ, ſingulorum drach. vna: ſimiliter chamælææ drach. B duæ,aut ſucci thapſiæ drach.duæ,cum aqua mulſa,& acetum calidum per ſe potum.

DE EPHEMERO, Cap. XLVII.

QVI ephemerum acceperunt(quod aliqui Colchicū, eo quòd in Colchide naſcitur,appellant,aliqui bulbum ſylueſtrem) hos pruritus per totum corpus cōcomitatur,velut ab vrtica aut ſcilla excitatus, & circa internas partes morſum percipiūt,ſtomachóque vrūtur cum multa grauitate. Inualeſcente verò affectione, per aluum fertur cruentum quiddam ramentis admixtis. His auxilium C ferendum eſt velut iis qui ſalamandram hauſerunt,& per vomitus,& per infuſa per clyſterem. At verò anteaquam inualeſcat venenum,dandum eſt ipſis ſtercus foliorum, aut glandium,aut malicorii, aut ſerpylli decoctum, cum lacte bibendum,aut polygoni ſuccus,aut virgultorum vitis, aut rubi, aut ferulæ teneræ medullæ, aut baccarum myrti ſuccus cum vino:ſed & ipſæ myrti baccæ tuſæ, tritæ & in aqua maceratæ opitulantur, cremore ex ipſis accepto. Similiter facit & caſtanearū quæ glādes Sardianæ appellantur,media illa pellicula, cum prædictis ſuccis ac- D cepta,& origanū cū lixiuio potū.Exactū verò adeò auxiliū ſentiūt ex lactis bubuli potu,aut eodē in ore detento, vt ii quibus eius copia eſt,alio nullo auxilio opus habeāt.

DE SMILACE, Cap. XLVIII.

SMilax,quæ à quibuſdam thymion, à Romanis autem taxus appellatur, pota frigiditatem totius corporis inducit,ſuffocationémque ac celerem mortem. Auxiliātur autem iis omnia quæ ad cicutam hauſtam relata ſunt.

DE SOLANO FVRIOSO, A QVIbuſdam dorycnio appellato,

E Cap. XLIX.

DOrycnio ſiue ſolano (vt quidā appellauerunt) furioſo poto,in guſtu velut lactis qualitas quædam percipitur. Singultus adeſt aſſiduus,& linguæ humiditas,& ſanguis aceruatim reiicitur, mucoſáque ipſis per aluū ferūtur,velut in dyſentericis ſolet.Verùm anteaquā horum aliquid conſequatur,opem ferre oportet per ea quæ ad ephemerum acceptum relata ſunt,per vomitū dico, & infuſum per clyſterem,& quæ potum medicamentum educere poſſunt.Propriè verò ipſis auxiliatur aqua mulſa, aut F lac aſininum vel caprinum, & vinum dulce tepidum cū modico aniſo potum, & amygdalæ amaræ, & pectuſcula gallinarum cocta,& omne conchyliorum genus crudum & aſſatum,in cibo acceptum, & locuſtæ, & gammari,& iuſcula ex ipſis pota.

DE SARDONIA HERBA, Cap. L.

SArdonia appellata herba,ranunculi ſpecies eſt,quæ pota aut comeſta mentis emotionem inducit,& cōuulſiones cum labiorum contractione, vt riſus imaginem præ ſe ferat qui ipſam hauſit.A qua affectione etiam Sar- G donius riſus,non admodum boni nominis adagio, vulgò circumfertur.In his priuatim poſt vomitum conuenit aqua mulſa multa data, & lac, irrigatióque ac pinguefactio totius corporis per calefactoria medicamenta, & ſolium ex aqua & oleo calido, ita vt poſt egreſſum ex ſolio abundè illinantur ac confricentur.In ſumma,velut ad cōuulſionem,totam curationem facere oportet.

DE PAPAVERE CORNVTO,

Cap. LI.

H PApauer cornutum quod potum aut comeſtum, eadē ſymptomata quæ ſuccus papaueris inducit, iiſdem auxiliis ſubiacet.

DE PHARICO, Cap. LII.

PHaricum ſapore in totum nardo ſimile eſt, potum verò reſolutionem inducit cum mentis perculſione ac

conuulſione. Oportet autem poſt eductionem ipſius, cũ vino abſinthite bibendum ipſis exhibere cinamomum, aut myrrham, aut nardum Celticam, (quam aliqui Saliuncam vocauerunt) aut ſpicæ nardi drach. duas, & myrrhæ obolos duos, admixto paſſo, aut iridem, & croci florem cũ vino. Cataplaſma verò capiti præraſo adhibenda ſunt ex farina ordeacea cum ruta trita, & aceto.

DE TOXICO, Cap. LIII.

TOxicum ex eo nominatum eſſe videtur, quòd Barbari τοξεύματα, *id eſt ſagittas*, cum ipſo illinerent. Conſequitur eo poto, labiorum ac linguæ inflammatio, & inſania quæ detineri non poteſt, cum variis imaginationibus irruens, vt etiam ob id difficulter curentur, & rarò ſeruentur aliqui qui id biberunt. Oportet tamen vinculis continenter deligatos cogere, & per vim dulce vinum cũ roſaceo ipſis bibendum exhibere, & ad reuomendũ impellere. Priuatim verò rapi ſemen cum vino potum ipſis conducit, & quinquefolii radix, ſanguíſque hircinus aut caprinus, & quercus, aut phagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus, & mala cydonia comeſta, aut cum pulegio trita ex aqua pota: amomum item, & balſami ſemen cum vino. Quòd ſi periculum ex eo aliqui effugerint, longo tamen tempore & in lectis decumbunt, & vbi ſurrexerint, velut mente conſternati reliquum vitæ tempus trãſigunt.

DE FVNGIS, Cap. LIIII.

FVngi partim genere, partim copia lædunt. Inducunt autem omnino accepti ſuffocationes, ſtrangulationibus per laqueos ſimiles: his ſtatim commune auxiliũ exhibere oportet, per oleum ad vomitum cogendo. Mirificè verò opem ſentiunt, lixiuiũ ex cinere ſarmentorum vitis, aut lignorum piraſtri, cum poſca & ſale aut nitro bibẽtes: ſed & ipſa pira ſylueſtria, aut piraſtri folia, ſi cum fungis coquantur, ſuffocandi vim ab ipſis auferunt. Ipſa quoque pira ediſſe prodeſt. Cõmodat ipſis & gallinatum ſtercus in poſca potum, ariſtolochiæ drach. vna, aut abſinthii cum vino: mel item ſi delingatur, & bibatur cum aqua, & apiaſtrum cum nitro, aut panacis radix & ſemen cum vino, & fæx vini vſta cum aqua, & atramentum ſutorium cum aceto: raphanus etiam, aut ſinapi, aut naſturtium in cibo. Quandoquidem verò quidam fungi à venenatis beſtiis arroſi, non ſolùm ſuffocant, ſed etiam vlcerant inteſtina, dandum eſt abſinthium largum, & ficuũ & origani decoctum, & aqua mulſa. Conducet etiam vomitus, & ſolium calidum, & cruda ordeacea farina præcordiis impoſita.

DE SANGVINE TAVRINO, Cap. LV.

SAnguis tauri recens mactati potus ſpirandi difficultatem inducit, & ſuffocationem, & meatus circa tonſillas & deglutitionem obturans, cum vehementi conuulſione: inuenitúrque in ipſis lingua rubicunda, & dentes colore infecti, & grumi inter ipſos. In iis vomitum recuſamus, eo quòd grumi magis in ſtomacho compinguntur, dum per attractionem eleuãtur. Verùm danda ſunt ipſis quæ congelationem ſanguinis diſſoluere poſſunt, & aluum ſubducere dandi ſunt groſſi ficus ſucco pleni, cũ poſca & nitro. Facit etiam coagulum omne cum aceto, & ſilphii radix cum ſucco ſimiliter, & braſſicæ ſemen, & lixiuiũ ficulneum, & conyzæ folia cum pipere, & rubi ſuccus cum aceto. Oportet autet aluũ ſubducere. Cæterùm iis qui ſeruantur, fluida ac graueolentia per ſedem reddi ſolent. Sed & ſtomachus & ventriculus ipſorum, farina ordeacea cum aqua mulſa cataplaſmatis modo integendus eſt.

DE LACTE COAGVLATO, Cap. LVI.

QVI lac coagulatum ſumpſerunt, iis aceruatim ingens ſuffocatio imminet, eo quòd in grumos cogatur. His in auxilium exhibere oportet, velut antidotum, ipſum coagulum cum aceto, ita vt ſæpe hoc bibere cogãtur: calaminthæ etiam folia arida, aut ſuccum ſimiliter, aut ſilphii radices, aut ſuccum cum poſca, & thymum cum vino, & lixiuium pileatorum: ſalſi verò nihil ingerant. Inde enim lac magis congelatur, & in caſeum abit. A ſed neque his vomere expedit. In ſtomacho enim inhærens, in grumos coagulatum ſtrangulat.

DE MELLE IN HERACLEA, Cap. LVII.

QVI mel in Heraclea Ponti naſcens ederunt aut biberunt, iis eadem accidunt quæ ab aconito ſumpto ingruunt. Cõueniunt ipſis etiam ea quæ de illo relata ſunt. Facilè autem opem ſentiunt ex vini mulſi aſſiduo potu, rutæ foliis ipſi admixtis.

DE GYPSO, Cap. LVIII.

B GYpſus pota ſuffocationem inducit lapideſcens: vnde auxilia ad fungos congrua transferre huc oportet, & in his maluæ decoctum dare pro oleo. Quũ enim id pingue ſit, in reuomẽdo lubricitatem inducens, corpora deradi non ſinit: gypſum enim lapideſcens hoc facit. Conuenit etiam oleum in aqua mulſa, & ficuum decoctum, & lixiuium ficulneum, aut ex ſarmentis vitis, cum vino multo, & origanus, aut thymus cum lixiuio aut aceto aut paſſo. Oportet autem & his maluæ decoctum per clyſterem infundere. C

DE CERVSSA, Cap. LIX.

CEruſſa propter colorem latere non poteſt. Vltro verò accepta palatum inalbat, & linguam, & intermediam dentium partem. Inducit autem ſingultus & tuſſim, & linguæ ſiccitatem, & extremarum partium frigiditatem, cum mentis perculſione ac motus difficultate. His conuenit dare aquam mulſam, aut ficuum aut maluæ decoctũ, aut lac calidum, aut ſeſamum tritum cum vino, aut lixi-D uium è ſarmentis vitis, aut oleum amaracinum, aut irinũ: perſicorum etiã oſſa cum ordei decocto, aut thus, aut prunorum gummi, aut vlmi liquorem illum qui in folliculis continetur, cum aqua tepida. vomant autem ab vnoquoque. Conuenit ipſis & thapſiæ ſuccus, aut ſcammoniæ ſucci oboli tres cum aqua mulſa poti.

DE CALCE, SANDARACHA, ET auripigmento, Cap. LX.

CAlx & ſandaracha, & arſenicum, ſiue auripigmentum, pota, alui & inteſtinorum dolores inducũt, cum morſu vehemẽti. Quare exhibere ipſis oportet omnia quæ tẽperare & ſoluere poſſunt, & vomenti facilitatem, & ad E aluum lubricitatem exhibere: qualis eſt hibiſci & maluæ ſuccus, & ſeminis lini decoctum, aut tragi, aut oryzæ. Lac item multum, & aqua mulſa, & iuſcula pinguia & boni ſucci.

DE SPVMA ARGENTI, Cap. LXI.

SPuma argenti pota, ſtomachi & ventris & inteſtinorũ grauitatem inducit, cum torminibus intentis: quãdoque etiam inteſtina ſauciat grauitate, & vrinas ſupprimit. Intumeſcit autem ipſorum corpus, & plumbi colorẽ induit, indecorúmque efficitur. In iis conuenit poſt vomi-F tum, hormini ſylueſtris ſemen cum vino potum, myrrhæ oboli tres, abſinthium, hyſſopus, aut apii ſemen, aut piper, aut liguſtri flos cũ vino. Columbarum item ſylueſtrium fimus aridus, cum nardo & vino.

DE PLVMBO, Cap. LXII.

ET qui plumbi ramenta aut loturam hauſerunt, ſimilia ſymptomata habent, & ſimilia auxilia requirunt cum iis qui ſpumam argenti biberunt.

DE ARGENTO VIVO, Cap. LXII.

G ET ὑδράργυρος, *id eſt argentum viuum*, eadem quæ ſpuma argenti inducit, & in his auxiliis iiſdem vti oportet Videtur autem ipſis prodeſſe multi lactis potus: verùm & hi vomant.

DE VERATRO ALBO, THAPSIA, ELAterio, agarico nigro, ruta ſylueſtri, melanthio, recentibus Cacti ſpinæ pappis, Cap. LXIIII.

PRouidentia vtendum & in iis quæ ob vtilitatem exhibentur: pericula verò non minora ſæpe inducunt H quàm alia medicamenta, qualia ſunt propoſita. Dico autẽ veratrum album, thapſia, elaterium, agaricum nigrum. Hæc enim ſuffocationem aut nimiam purgationem inducunt: in quibus ſuffocationes quidem, velut de fungis & ſimilibus dictum eſt, curabimus: nimias autem purga-

tiones iis quæ excretiones cohibere poſſunt, ſupprimemus. Quin & ea quæ parũ quidẽ lædere videtur, aliquando autem pericula inducunt, non neglegẽda ſunt. Ex quorum numero eſt & ſylueſtris ruta, & melanthium, & recẽtes pappi. Sunt autem flores ſpinæ quæ Cactos appellatur. In iis ſolus vomitus adhibitus reſtituit eos qui illa acceperunt.

A

DE IIS QVAE NOBIS FAMILIARIA ſunt, velut eſt vinum, & frigida aqua, Cap. LXV.

ET frigida aqua aceruata pota, & meracum multum, & dulce vinũ, maximè à balneo, aut curſu, & validis exerçitationibus, ſuffocationes & dolores inducunt. In his autẽ venæ ſectio, & infuſi per clyſterem euacuatio aſſumpta, imminens periculum exoluunt.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA. Lib. VI,

Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

PROOEMIVM DE HIS QVAE PER chirurgiam adminiſtrantur, Cap. I.

QVVM totam tractationem de iis quæ per chirurgiam adminiſtrantur, bifariã diuiſerimus, tum in ea quæ in carne aggredimur, tum in ea quæ in oſſibus, quorum conſideratio & in fracturis & in luxationibus conſiſtit, nunc ab iis quæ in carne adminiſtrantur, ordimur, conſueto nobis compendio etiam hîc vſi. Rurſus igitur ex ſuperioribus partibus initium facientes, vſtionem quæ in capite, & eam maximè quæ in vertice fit, exponemus.

DE CAPITIS VSTIONE IN LIPpientibus, ægrè reſpirantibus, & in elephante, Cap. II.

IN oculis humore ex ſupernis influente, & in difficulter ſpirantibus ob ſuperfluæ humiditatis redundantiam, quæ ex capite deorſum ad thoracem demittitur, & partes quæ iſtic ſunt, ſua aſſiduitate affligit, vſtionem circa medium capitis faciũt, hoc modo: Præraſis circa verticẽ partibus, cauteres oliuæ nucleos referentes immittunt, ad os vſque cutem adurentes, & poſt cruſtam elapſum os deradentes. Quidam verò etiam ipſo oſſe vſto, ſquamam paruam excidere faciunt, quò illinc humorum in capite perſpiratio ac euacuatio facilis contingat, ſeruántque aliquãdiu vlcus, deinde ſic ipſum ad cicatricem perducũt. At verò in iis qui ad elephantiaſin inclinationem habent, quidã quinque cruſtas in capite inurũt: vnam ab anterioribus partibus paululum ſupra ſinciput: alteram hac inferiorẽ, paululũ ſupra frontem, ad finẽ pilorum, & aliã ad occipitium, & reliquas duas, iuxta ſquamiformia dicta agglutinamenta, paululum ſupra aures, ita vt altera à dextra parte, altera à ſiniſtra fiat. Atque hoc modo per plurium ſquamarum detractionem, & multitudinem & craſſitudinem humorum exhalare faciunt, & ex capitis profunditate velut per canales educunt, & per hoc ne oculi lædantur prohibent: ſed & alium cauterem ſpleni adhibẽt, quò primariæ atrabiliarii humoris parti, per cruſtã in cutem factam, curatio contingat.

DE HYDROCEPHALIS, Cap. III.

HYdrocephalus affectus nomen habet ab humoris qui eſſentia aquoſus eſt, proprietate. Contingit hîc pueris circa ipſum partum, capite ab obſtetricibus ineptè compreſſo, aut ex cauſa obſcura, aut ex ruptura vaſis ſiue vaſorum, effuſo ſanguine in lentam ſubſtantiam commutato: aut per rarefactionem, materia perſudante, & inter cutem ac membranam caluariam ambientem delata. Nã aut inter caluariæ membranam, & cutem, humor conſiſtit, aut inter caluariæ membranam & os, aut inter os & cerebri membranam. Quibus igitur inter cutem & caluariæ membranam eſt humor, his adeſt tumor ad tactum mollis, concolor, doloris exors, in altum incuruatus, per exiguum corpuſculum ad digitorum innixum occurrẽs, facilè cedens, ac contrà renitens. Quibus verò inter caluariæ membranam & os conſiſtit, reliqua quidem ſimiliter habet, tumor autem ſolùm durior eſt, & tardè cedens, vt qui etiam per plura corpuſcula occurrat, magis etiam dolent: quibus autem inter cerebri membranam & os, his tumor quidem erit, ſed non cedens, neque ſimiliter ad tactum mollis, & tamen violenta compreſſione impulſus cedit. Nam os infantium quum adhuc recens compactum ſit, facilè cedit, & maximè ſuturis rarefactis, ſi humoris tranſitus foras contingat. Hoc verò facilè cognoſcitur ex eo quòd humor in cõpreſſione retro redactus, in profundum decurrit. Dolor etiam iis maior eſt, & caput totum diſparatur, & frons ipſis extra proiecta eſt, & intentis oculis vident, & frequentius lacrymantur. In iis igitur chirurgiam reprobamus, etiamſi aliqui chirurgi terebello circumforatum os eduxerint, velut in loco de fracturis in capite dicetur. At ſi inter cutem & caluariæ membranam humor cõſiſtit, & paruus ſit tumor, vnã diſſectionem per medium tranſuerſam faciemus. Si verò inter caluariæ membranã & os, etiã maior fuerit tumor, duabus diſſectionibus vſi ſumus per mediũ ſeſe mutuò ſecãtibus: ſi verò adhuc aliquãto maior tumor ſit, etiã tribus literam η imitantibus. Cæterùm poſt chirurgiam excreto humore, & linamentis inditis, commodè deligabimus, & vſque ad tertium diem vino & oleo rigabimus. Poſt quem diẽ ſolutione facta, per linamẽta medẽdi ductu curabimus: & ſi moram trahat os carne non obductũ, leuiter ipſum rademus.

DE ARTERIARVM SECTIONE, Cap. IIII.

IN fluxionibus oculorum diuturnis & in vertiginis affectione, arterias retro aures diſſecare conſueuimus. Præradenda igitur eſt poſterior capitis pars, & per digitos tẽtanda. Nã ex pulſu eius loci, arteriæ ſitus facillimè deprehẽdetur: & poſtea ad os vſque ſecare ipſam oportet, duorũ digitorũ longitudinem ſectione habente, & atramento ſcriptorio antea notata. Hac verò non occurrente, trium digitorum ſpaciũ ab auribus metiri oportet, & tunc chirurgiam adhibere, & arterias per tranſuerſum diſſecare, donec & fluxus ſanguinis apparuerit pulſatorius, & organum cõtigerit os ipſum. Cæterùm poſt moderati ſanguinis fluxum, diuiſa caluariæ membrana, ne ob diſtentionẽ inflammetur, & oſſe deraſo, cuneolum ex linteo iniiciemus vulneribus, & linamentario ductu curabimus. Si verò etiam his nudum os permanſerit, ſimiliter huius raſura vtemur.

DE VASORVM EXSECTIONE ET vſtione, Cap. V.

IN dimidiæ capitis partis affectione, & in iis qui diuturna, aut etiam in acuta fluxione, calida & acri, oculos dolent, vt etiam calor circa temporum muſculos cum tumore oboriatur, vaſorũ exſectionem omnes approbarunt. Præraſis igitur circa tempora pilis, per digitos tentabimus, fomento præmiſſo, aut etiam colli conſtrictione vſi. Vbi verò vaſa ſub aſpectum venerint, ipſáque atramẽto notauerimus, cutem ex lateribus, & noſtræ ſiniſtræ manus & ipſius miniſtri digitis leuabimus, & in ipſum vas ſuperficiariam ſectionem faciemus: deinde penitus inſectum, hamuliſque diſtentum vas, & per inſtrumenta mẽbranis detrahendis apta denudatum, vndiquaque exolutum attollemus. Et ſi quidem tenue fuerit, hamulo cæco

id extentum & obtortum per totum penitus excidemus, ita vt etiam pars ipſius apprehendatur. Si verò magnum ſit, duplo filo, aut lino crudo, aut alio quopiam valido, per acum ſubiecto, & primùm vaſe in directum per venæ ſecandæ inſtrumeutum diuiſo, & moderato ſanguine euacuato, iuxta duas extremitates nudatum filo deligabimus, & intermediam partem aut ſtatim aut ſolutionis tēpore exciſam auferemus. Quidam verò etiā citra ſectionem, per cauteres oliuæ nucleos referentes vaſa perurunt ad multam profunditatem. At verò poſt chirurgiam linamentis ſiccis conuulſis inditis, & ſplenio ſuperimpoſito deligabimus. Poſt ſolutionem verò, puluillis incarnantibus, & his quæ linamentis excepta induntur, & medicamentis ad cicatricem perducentibus, curationem trāſigemus, nimirum vbi iam computruerint ac exciderint fila ac vincula deligationis.

DE HYPOSPATHISMO, Cap. VI.

INſtrumēti ſpecies huic chirurgiæ nomē fecit. Vtimur autem hypoſpathiſmo in iis quibus multa pituita ad oculos defertur: ſed & facies ipſis rubicunda exiſtit, & circa frontem diſcurſum quendam velut vermium aut formicarū percipiunt. Præraſis itaque circa frontem pilis, infernam maxillam mouere iubebimus, & vitato muſculorum temporalium motu, tres ſectiones in frōte rectas cōſimiles faciemus, ita vt vnaquæque duorum digitorum longitudinem habeat, & ad os vſque profunditatem, & inter ſe trium digitorum ſpatio diſtent. Poſt ſectionem, hypoſpathiſterem inſtrumentum adhibentes, à ſectione ad ſiniſtrum tempus vſque ad mediam deueniemus, totum id quod interiacet vnà cum caluariæ membrana excoriātes: deinde rurſus ſpathulam à media ſectione vſque ad reliquam immittemus: & poſtea cultelli acuti acie ad primā ſectionem immiſſa, ita vt acutum ipſius latus internæ cutis carni adaptatum ſit, obtuſum verò oſſi, vſque ad mediam ſectionem ipſum impellemus, omnia quidem à capite ad oculos deſcendentia vaſa, non tamen ad ſummam vſque cutem diſſecantes: & rurſus à media ſectione ad vltimam ipſum adigentes, ſimiliter vaſa diſſecabimus. Cæterùm poſt moderatam ſanguinis euacuationem expreſſis grumis, linamenta intorta tria, ſingula in ſingulas ſectiones immittemus, & linteum complicatum aqua madefactum ſuperimponemus, ac deligabimus. Poſtera die non ſolùm vlcera, ſed etiam temporum muſculos & aures ob inflammationem, vino & oleo irrigabimus: & tertia die ſolutione facta, multa perfuſione vtemur, & emplaſtro baſilico cum roſaceo ſoluto, linamentis illitis ac inditis, conſequenter curationem abſoluemus.

DE PERISCYPHISMO Cap. VII.

IN quibus multa & profunda vaſa fluxionis copiam oculis immittunt, in his pariſcyphiſmum, *id eſt inciſionem circū ſcyphium, id eſt caluariam*, adhibemus. Signa verò adſunt iis talia: primùm inuenies ægrotorum oculos macilentos ac paruos, & ad viſum debiles: angulos autem eroſos, & palpebras exulceratas, & pilos ab ipſis defluentes, & lacryma tenuis valde & acris cum caliditate defertur, & dolor eſt in capitis profunditate acutus & vehemens. & aſſidua ſternutatio. Præraſo igitur capite, & temporum muſculis (velut dictum eſt) vitatis, ſectionem tranſuerſam à ſiniſtro tempore ad dextrum vſque ducemus. Habeat autem ſectio terminos in partibus motus exortibus, paulo ſupra frontem inducta, coronaria ſutura à nobis vitata. Leonides in mediam frontē ſectionem facit. Denudato verò oſſe, cuneolis aut linamentis pluribus diſparabimus, extremitates autem ſectionis deligabimus, & vino ac oleo velut antea dictum eſt, irrigabimus. Poſt ſolutionem verò, inflammatione iam declinante, os rademus, donec carnem producere incipiat, & ductu concarnationis curabimus, puluillis incarnantibus vtentes. Ex quorum numero eſt & is qui recipit farinæ triticæ partes duas, colophoniæ partem vnā, & qui priuatim puluillus capitalis appellatur, itē incarnantia ex pumice cōpoſita. Cute enim per craſſiorē cicatricem dēſata, etiam vaſorū oſcula concluſa, priorem fluxionem ad oculos deferri prohibent.

DE PALPEBRAE SVPERNAE SVTVRA, & aliis modis, in his quibus pili in palpebris ſuccreſcunt, Cap. VIII.

A ΔΙΣΤΙΧΊΑΣΙΣ, *id eſt ordo pilorum geminatus*, eſt exortus pilorum præter naturam ad naturalem pilorum palpebræ ordinem accedens, ex fluida affectione originem trahens, quum multus quidem, lenis tamen & non acris fuerit influens humor. Nam qui acrior eſt, aut ſalſuginoſior, aut alioqui mordax, is ſua diuturnitate etiam naturales palpebrarum pilos corrūpit. Quandoque igitur in hac

B affectione ſutura vtimur, quandoque in phalangoſi, vbi palpebræ margo intrò nutat, & cum ipſo phalanx & acies pilorum intrò vertitur: quandoque verò etiam in laxatis palpebris, quum naturales pili oculi bulbum compungunt. Proinde ægroto in ſella collocato, aut ante nos, aut à ſiniſtris, ſupernam palpebram euertemus, & ſiquidem lōgos habuerit pilos, eos indice ac pollice ſiniſtræ manus apprehendemus. ſin breues, acum trahentē filum per mediam marginem ab interius foras tranſmittimus. deinde extenta per filum cum ſiniſtra manu palpebra, cum de-

C xtra per ſpecilli cuſpidē, retro filum, ipſam ſinuatā euertemus, & paulo interius quàm ſiti ſunt pungentes pili, ſubſectionem in marginem à magno angulo ad paruum vſque pertingentē faciemus. Filo verò poſt ſubſectionē extracto, ſiniſtræ manus pollici paruum quoddā duplicatum linteolum ſubiicientes, ſupercilium extendimus. Sed & aliis paruis complicatis linteolis in ſummos angulos iniectis, per ipſa miniſtrū retro ſtantem, palpebram diſtēdere iubebimus: & tunc per ſcalpellum ſuturis deſtinatū, primùm ſectionem verutā appellatā faciemus, paulo ſu-

D pra naturales pilos, ab angulo ad angulum pertingentem, ea profunditate vt ſola cutis diuidatur. Poſt ipſam verò, etiam lunarem adhibemus, inde initio ſumpto vnde etiā veruta incipiebat: in tantam autem altitudinem progreſſu facto vt tota ſuperflua cutis circūſcribatur, ita vt ſimiliter deſinamus vbi etiā illa deſinebat. Poſtea quū circūſcripta per duas ſectiones cutis myrti folium referat, angulum illum ad dextram noſtram hamulo tranſfigimus, & totam hanc cuticulam excoriamus. Deinde vibicibus per ſpongias deterſis, tribus aut quatuor ſuturis, vulneris

E labia contrahimus, à media ſectione initio ſumpto, & acu in ipſam ſubſectionem tranſmiſſa. Sit autem filum ex lana, cuius ſuperfluum non prope ſuturas reſecetur, ſed vt triū digitorum longitudo ab ipſis ſuperſit, quam ad frontem extentam emplaſtro aliquo glutinatorio agglutinabimus: at palpebræ pilos per acus aciem à ſuturis liberabimus. Hic igitur chirurgiæ modus communis & tutus eſt: quidam verò fugiunt excoriationem. Quapropter poſt factam ſubſectionem, palpebræ tenēdæ apta volſella, hoc eſt ad circūferentiā palpebræ formata, diſtentā ſuperfluā

F cutem, per ſcalpellum reſcindūt, & ſuturas velut diximus adhibent. Quòd ſi in parte quadam palpebræ ſolùm fiat à pilis pūctura, in illa ſolùm etiā facere chirurgiā conuenit: poſtea linteis complicatis poſca madefactis & impoſitis deligabimus, ita vt ad tertiam vſque diem poſca aquoſa irrigemus, qua ſoluemus, & reciſis ſuperfluis filis, aut croco, aut glaucio, aut aliquo inflammationem arcēte collyrio, veluti quodam ex roſis crocero, palpebras oblinemus. Si verò ſuturæ inflammatæ fuerint, etiā emplaſtrum quoddam molle ipſis imponemus, & ouis lacti

G admixtis oculo infuſis mitigabimus. Laxatas autē ſuturas reciſas detrahemus. Noui porro quēdam, excoriationem quidem palpebræ facientem, velut dictum eſt, ſuturis autem non vtentem, ſed per medicamentum cicatricem inducens, curationem perficientē. Coaleſcente enim vulnere, palpebra ex parte extenta, pilos foras nutare cogebat. Quemadmodum alius quidam neque palpebræ excoriatione, neque duabus extrinſecus ſectionibus vtens, ſed ſubſectionem ſolùm faciens, per digitos aut etiam per hamulum, laxam palpebræ rugam extendebat, & duabus a-

H rundinibus, aut foliis ſiue bracteis quibuſdam æqualem palpebræ longitudinem habentibus, latitudinem autem anguſti venæ inciſorii ſcalpelli, totam intermediam ſuperfluam cutem intercipiebat, & vinculo ipſa iuxta vtróſque fines conſtringebat: atque ita tota retro cutis non nu-

triebatur,& propterea mortificabatur,intraque decimum aut decimumquintum ad ſummum diem, vnà cum arũdinibus,aut foliis,ſiue bracteis excidebat, vt fere neque cicatrix appareret.

DE PALPEBRARVM VSTIONE PER medicamentum, Cap. IX.

PAlpebrarum equidem vſtionem per vſtorium medicamentum,omnes(vt vno verbo dicam) veteres reprobarunt, tum propter medicamenti acrimoniam oculis infeſtam,tum quòd vſtione modum excedentè,lagophthalmica oboritur affectio,in qua hiantibus palpebris viſus à quauis occurrente cauſa oblæditur.At quum multi qui ſemper à pilis punguntur, & neque nomen ſuturæ ſæpe audire poſſunt,inuitos nos ſæpe cogant, velut in rebus deſperatis vſtionem per medicamẽtum adhibemus. Et compoſitio quidem medicamenti eiuſmodi eſt:Calcis viuæ partes duas,ſaponis gallici aut cõmunis partes duas, quidam etiam aphronitri partes quatuor. Hæc trita lixiuio excolato,aut ſaponarico,aut alio ex ficulneo aut querneo cinere,vrina pueri nondum corrupti excepta, per ſpecilli caput palpebræ iniicimus, myrtei folii figura tantũ ſpacii adurentes quantum etiam in ſutura detraxiſſemus. Aduſta verò in prima aggreſſione cute, tantum illud per ſpongiam detrahimus,& rurſus iniicimus, tandiu medicamentum manere ſinentes donec locus nigreſcat:ſi verò non fuerit denigratus,etiam tertiò iniiciendum eſt.Denigrata verò iam cute,& cruſta de cætero facta,abluto medicamento,balneis,& perfuſionibus,vſque ad cruſtæ caſum vtemur.Poſt quem linamẽtis raſis, & collyriis teneris cicatricem inducere conuenit.

DE LAGOPHTHALMIS, Cap. X.

LAgophthalmos appellant eos qui ſupernam palpebrã reuulſam habent.Hæc autem affectio fit vel ex natura,vel ex vulneris cicatrice,& hoc aut ſponte, aut ex ſutura,aut vſtione(velut paulo ante dicebamus)ineptè adminiſtrata,inducta:in qua etiam ſolùm moderata correctio fieri poteſt,ſi ſufficiẽtem craſſitudinem palpebra habeat. Ipſam enim cicatricem diuidere oportet,& diſparatis per linamentum labris,vinculo ad abſolutam vſque curationem vti, ita vt non valde ſiccantibus vtamur, ſed magis laxantibus pinguibus,qualis eſt fœnigræci ſuccus affuſus, & regium tetrapharmacum ſolutum,ac linamentis exceptum inditum.

DE SVTVRA PALPEBRAE INFERnæ,& vſtione per medicamentum, Cap. XI.

QVot pilorum affectionibus ſuperna palpebra obnoxia eſt,totidem etiam inferna. Nam ſi & maior ſeipſa fiet, euertitur, & phalangoſin & diſtichiam, *hoc eſt, multiplicem pilorum aciem, & geminatum eorundem ordinem* ſuſtinet. Eodem igitur etiam hîc ſuturæ modo vtendum eſt,immutato ſaltem ordine, ita vt primùm Lunarẽ ſectionem faciamus, propter impedimentum quod ex ſanguine contingit, deinde verutam. Subſectio verò reprobanda eſt,eo quòd inſita grauitate inferna palpebra promptè euertitur.Sed & reliquam curationem, velut in ſupernæ palpebræ ſutura adhibere oportet, hoc excepto vt filorum eminentia in frõte non agglutinetur. Si verò etiam hîc chirurgiam fugientes, vſtionem per medicamentum magis expetunt,etiam hanc iam traditã habes.

DE PALPEBRAE INFERNAE EVERſione, Cap. XII.

QVemadmodum in ſuperna palpebra affectio lagophthalmica,ita in inferna euerſio contingit: verùm non ex natura, ſed aliquando propter laxationem ex medicamentis quæ hanc inflammatione prægreſſa efficere poſſunt: aliquando verò propter ſuturã aut vſtionẽ ineptè adminiſtratam,palpebra euertitur.Acu itaque accepta duplicatum filum trahente,carnoſam palpebræ partem trãſfigimus,à ſiniſtro angulo ad dextrum ipſam traiicientes: deinde annexo extremitatibus ipſius vtriſque filo, carnẽ per acũ extendimus,atq; ſic ipſam ſcalpello excindimus, vnà cum ipſa auferentes etiam acum. Et ſi quidem receperit figurã ſuam palpebra,& intro conuerſa fuerit,contenti ſumus hac chirurgia.Si verò adhuc euertatur poſt carnis ablationem, auerſum ſpecillum iuxta externã partem ſectæ palpebræ ſubiicimus, & iuxta internam palpebræ partem duabus factis ſectionibus, à duobus angulis ſectionis prius factæ initium ſumentibus, has ipſas in acutum ducimus,& his in vnum iam adductis corpuſculũ Λ literæ Græcæ ſimile auferimus,ita vt ſit quidem acuta ipſius pars infernè ad oculum,lata verò supernè ad palpebræ marginem.Et poſtea diſparatas partes acu laneum filum ducente contrahimus,duabus ſuturis contenti.Si verò propter ſuturam aut vſtionem,palpebræ euerſio fuerit facta,ſub palpebræ pilis in ipſam primam cicatricẽ, ſimplicem ſectionem faciemus, & diſparatis labiis linamenta indemus,& reliquis velut in lagophthalmis vtemur,fomentis ſaltem exceptis,donec ſutura conglutinetur.

DE ILLAQVEATIONE, ET VSTIONE per ferrum, Cap. XIII.

IN quibus non ſunt multi in palpebra pili oculum pungentes,ſed vnus,aut duo, aut tres ad ſummum, prope inter ſe ſiti,in iis illaqueationẽ probamus. Acu igitur tenuiſſima accepta,per auriculam ipſius, muliebris pili aut ſimpliciſſimi fili byſſini, duas extremitates ſimul coniũctas tranſmittimus, ita vt id quod tranſmiſſum eſt duplicem ſinum ſiue anſam habeat: & alterum eiuſmodi filum aut pilum,per anſam immittimus,tranſmiſſáque in marginem acu vbi pili illi ſuperflui enati apparent, & per auricularium ſpecillũ,pilo ſiue pilis illis in anſam inditis,attrahemus:& ſi quidem palpebræ pilus incluſus ducatur, anſam ſurſum trahimus:ſi verò vnus aut plures pili excidãt, per principium pili inditũ, rurſus anſam detrahimus, & rurſus pilo ſiue pilis illis inditis attrahimus. Si verò vnus ſaltem fuerit pilus oculum pungens, iſque tenuis, alterũ cum ipſo ex iuſtis palpebræ pilis ſimul attrahimus, ita vt ipſos gummi,aut alio quopiam glutinoſo illitos deligemus,donec ſimul coaleſcant.Quidã vſtionẽ illaqueationi præferentes, euertunt palpebrã, & extracto per pilorum euulſoriam volſellã pilo,ſiue vnus is ſit, ſiue duo aut tres, ſpecilli bicipitis caput,aut auricularium ſpecillũ, aut tale quoddam tenue inſtrumentũ igne calefactum adigunt loco vnde pilus aut pili fuerunt euulſi. Sic enim denſata cute,neque alius pilus enaſcitur.

DE VESICIS SIVE AQVVLIS PALpebrarum, Cap. XIIII.

Ὑδατὶς, *quæ à Latinis Veſica ſiue Aquula dicitur*, ſubſtantia quædam eſt pinguis, palpebræ cuti præter naturã ſubſtrata.In quibuſdam verò, & maximè in pueris velut humidioribus augeſcens, multorum ſymptomatũ cauſa fit,grauans oculum,& ob id fluxiones inducẽs. Palpebræ itaque ipſis ſub ſuperciliis aquoſæ apparẽt, & velut decet, ſurſum attolli non poſſunt: & ſi digitis diſparatis eas cõpreſſerim⁹,id quod in medio ipſorũ eſt inflatur.Qui verò ita affecti ſunt,diluculò maximè fluxione infeſtantur,neque ſolis ſplendorẽ intueri poſſunt niſi lacrymãtes: ſed & in aſſiduas incidunt lippitudines.Ægroto itaque cõmodè collocato,duobus digitis,indice & medio,paululum diſparatis,palpebrã cõprimemus,ita vt collectio quædam aquulæ in medio digitorum fiat:deinde retro ſtantẽ & caput fulcientem miniſtrã,iuxta mediũ ſuperciliũ, moderatè extendere palpebram iubebimus, & venæ inciſorio inſtrumento accepto,ipſam per medium tranſuerſim diſſecabimus,non maiorem quàm in venæ ſectionibus diuiſionẽ facientes:ea verò profunditate vt totam cutẽ diuidat,aut etiam ipſam veſicã contingat, diligenti in hoc habita animaduerſione. Multi enim profundius adacto ſcalpello,aut corniformẽ tunicã diuiſerunt, aut omnino muſculũ palpebræ fauciarunt: & ſanè ſi ſtatim cõparuerit veſica,hanc extrahemus:ſin minus,etiam rurſus leniter diuidemus.Hanc autẽ confectã,per molle linteolum digitis aprehẽſam,hac illac,& quãdoque circũcirca motã extrahemus: & poſt extractionem duplicatũ linteũ poſca imbutum imponemus ac deligabimus. Quidã verò etiã ſalem tritũ per ſpecilli caput in ſectionem indunt,vt ſiquid de veſica relictum ſit,id ipſum conſumat.Poſt ſolutionẽ verò, ſi abſit inflãmatio,collyriis quæ oblini ſolẽt, aut licio,aut glaucio,aut croco, curationem abſoluemus.

Si verò inflammatio affuerit, cataplaſmatis & aliis auxiliis ad hoc commodis medebimur.

A

DE COHAERENTIBVS PALPEBRIS, Cap. XV.

COncretionem ſuſtinet ſuperna palpebra, quandoque ad infernæ marginem, quandoque ad tunicam oculi agnatam, quandoque etiam ad ipſam corniformem tunicam. Et hic morbus oculum ad functionem ſuam impeditum efficit. Oportet igitur aut auriculario ſpecillo palpebræ amplitudini ſubiecto, aut ipſa per hamulum diſtenta, concretionem per pterygiis ſecandis deſtinatum ſcalpellum diſſoluere, cauendo vt corniformis tunica ne ſaucietur, vt ne procidentiæ oculi occaſio ex hoc detur: poſt ſectionem verò, liquoribus oculo infuſis, palpebras per linamenta diſparabimus, vt ne iterum concretio fiat, & lana ouo imbuta impoſita, poſt tertiam diem attenuantibus & cicatricem inducentibus collyriis vtemur.

B

DE GRANDINIBVS, Cap. XVI.

GRan dolenti humoris circa palpebram collectio eſt, quæ ſi ante externam palpebræ ſuperficiem occurrit, diuiſa extrinſecus tranſuerſim per ſcalpellum palpebra, poſtea ſpecillo auriculario aut eiuſmodi quodam grandinem eximemus. Et ſi magna aut hians fuerit ſectio, ſutura contrahimus labia, & emplaſtro vtimur: ſin parua, omiſſa ſutura, ſimiliter curationem perficiemus. At ſi intus fuerit grando, vt per cartilaginem tranſpareat, euerſa palpebra, & intrinſecus tranſuerſim diuiſa, ipſam extrahemus, & muriæ infuſione vtemur.

C

DE VERRVCIS, ET CARNIS IN MAgno oculi angulo incremento, Cap. XVII.

VErrucas circa palpebram, & carnis iuxta magnum oculi angulum incrementum, quod encanthida, *id eſt carnem angularem*, vocant, volſella prehenſam, ſcalpello excidimus, & chalcitidem tritam imponimus.

D

DE PTERYGIIS, Cap. XVIII.

MEmbrana neruoſa à magno oculi angulo omnino exorſa, & paulatim intrò repente, hæc affectio cõtingit. Lædit autem oculum, tùm quòd contractione bulbi motum impedit, tum quòd procedendo totam pupillam contegit. Quum igitur curatu faciliora ſint tenuia & albicantia pterygia, ad hunc modum chirurgiam aggredimur: Diductis palpebris, pterygium hamulo modicè incuruo exceptum diſtendimus, & accepta acu ſetam equinam & validum filum in auricula ſua trahente, modicéque in ſumma parte incurua, ipſam in medium pterygium traiicimus, & filo quidem deligatum pterygium, in ſublime extendimus, ſeta verò partem ipſius ad pupillam, velut ſerrando, ad finem vſque ſubexcoriamus: reliquam verò ipſius ad magnum oculi angulum partẽ, ſcalpello ſuturis deſtinato ex fundo excidimus, naturalem anguli carnem relinquẽtes, ne ipſa ablata rhœas ex decremento fluida conſequatur. Quidam filo (velut dictum eſt) extentum, ſcalpello totum pterygium excoriant, cauentes ne corniformem tunicam contingant. At poſt chirurgiam, modico ſale trito in locum immiſſo, lanam ouo imbutam ſuperimponimus, ac deligamus. Verùm poſt exolutionẽ, diu muriam inſtillamus: ſi verò inflammatio conſequatur, deſcriptis ad hanc auxiliis vtemur.

E

DE STAPHYLOMATIS, Cap. XIX.

STaphyloma, tunicæ corniformis incuruatio eſt debilitatæ vna cum acinoformi, quãdoque ob fluxionem, quandoque ob vlcerationem. Chirurgiam autem adhibemus, non vt viſum deperditum reuocemus, (hoc enim fieri non poteſt) ſed vt moderatum decorem ægro reparemus. Acum igitur ex infernis ſurſum per ſtaphylomatis fundum traiicere oportet, & alteram acum duplex filum ducentem, ab angulo qui ad manum eſt, ad alterum per ſtaphylomatis fundum tranſigere, & manente priore acu, fili anſam ſecare, & alteram ſtaphylomatis partem ad ſuperna, alteram ad inferna, per fila deligare, & tunc ablata acu, lanam ouo imbutam imponere. Poſt ſolutionem verò, oculum lenibus infuſionibus mitigare, donec fila vnà cum ſtaphylomate excidant.

F

DE SVPPVRATIS OCVLIS, Cap. XX.

DE ſuppuratis oculis, Galeni verba apponere ſatis fuerit, quæ hoc modo ſe habẽt. Ex noſtri temporis medicis ocularijs quidam nomine Iuſtus, etiam per capitis concuſſionem multos ab oculorum ſuppuratione liberauit. Erectos enim ipſos in ſella collocabat, & apprehenſo vtrinque capite à lateribus, ita ipſos concutiebat vt nos palàm pus deorſum procedere videremus. Manebat autem infernè ob ſubſtantiæ grauitatem, etiamſi ſuffuſiones non maneant, ſi non valde accuratè ipſas quis conſtringat. Et idem rurſus in progreſſu, Sæpe, inquit, pus aceruatim euacuauimus, diſſecta corniformi tunica paululum ſupra illum locum iuxta quem omnes tunicæ inter ſe concreſcunt. Appellant autem eum locum irin aliqui, alii verò coronam. Hæc Galenus in libro curatoriæ methodi dicit. Cæterũ poſt puris excretionẽ, vlcere per infuſiones aquæ mulſæ, aut ſucci fœnigræci, addito melle, repurgato, conſequenter reliquã curationẽ adaptabimus.

G

DE SVFFVSIONIBVS, Cap. XXI.

SVffuſio, eſt lenti humoris in corniformem tunicam iuxta pupillam collectio, quæ aut viſum impedit, aut ne clarè videamus efficit. Fit autem maximè ob frigiditatem & debilitatem ſpiritus viſorii, & propterea ſenibus magis, & qui ex longo morbo ægrotarunt accidit: contingit etiam ex violento vomitu, & ex plaga, & propter plures alias cauſas. At verò de ſuffuſionibus quæ adhuc fiunt, & ad chirurgiam nihil pertinent, in tertio dictum eſt libro: nunc autem de iis quæ perfectam collectionem ac concretionem acceperunt tractabimus. Omnes igitur ſuffuſi, ſplendorem aut multum aut modicum vident, atque hac ratione etiam ſuffuſiones ab obſcuratione ac glaucedine ſeparamus, quum obſcuratione ac glaucedine affecti, ſplendorem omnino non videant. Rurſus igitur docebit te Galenus & concretionem & differentiam ſuffuſionum, & quæ ex his chirurgiam admittunt. Concluſo oculo ſuffuſo, palpebram per magnum digitum ad oculum comprimimus, ipſámque cum compreſſione huc illac impellimus, deinde aperto oculo, inſpectam ſuffuſionem conſideramus. Nam in iis quæ nondum ſunt cõcretæ, fuſio quædam ex digiti compreſſione accedit, & primò quidem latior apparet, verùm rurſus ad propriam figuram ac magnitudinem redit. In iis verò quæ concretæ ſunt, nulla mutatio neque ſecundum latitudinem neque ſecundum figuram ex compreſſione occurrit. Quandoquidem verò cõmune hoc eſt indicium & earum quæ moderatè & quæ ſupra modum concreuerunt, ex colore has diſcernemus. Quæ enim ferri colorẽ, aut cæruleum, aut plumbeum referunt, hæ moderatè concretæ ſunt, & commodè deduci poſſunt: quæ verò gypſum aut grandinem colore referunt, ſupra modum concreuerunt. Poſtquam igitur hæc didicimus ex Galeno, locato homine ad ſplendorem abſque ſole, oculum illæſum diligenter deligabimus, & diductis alterius oculi palpebris, ab appellata iride iuxta paruum angulũ, ad capitis ſpecilli menſuram ipſas diſparamus, & tunc ſpecilli cuſpide locum perpungendum notamus, ita vt in ſiniſtro oculo, dextra manu operemur, in dextro verò, ſiniſtra. Et conuerſa ſpecilli acie, circa finem rotũda fortiter innitimur, & per notatã prius partem vſque ad inanem locum tranſfigimus. Modus autem progreſſus in profundum ea fiat menſura quanta eſt à pupilla ad iridem diſtantia. Supernè igitur iuxta ſuffuſionis apicem ſpecillum demittentes, (nam ob corniformis tunicæ pelluciditatem æs conſpicuè videtur) per ipſum in ſubiectos locos ſuffuſionem deducimus: & ſi quidem ſtatim deducta fuerit, paululum quieſcentes expectamus: ſi verò redundarit, rurſus ipſam deducimus. At poſt ſuffuſionis deductionem, ſpecillum punctorium educimus, ſenſim ipſum obtorquentes, & ſolutum in aqua modicum ſalem Cappadocicum oculo infundimus: & impoſita extrinſecus lana oui candido cum roſaceo imbuta deligamus, ſimul etiã ſanum oculum deligãtes, vt ne cum altero cõmoueatur, & reclinatũ in domuncula ſubterranea penitus quieſcere iubemus, tenuem exhibentes victum ad ſeptimum vſque diem deligato, ſi non quid

H

impediat. Poſt ſeptimum diem deligatione ſoluta, viſum A ipſius experimur, rebus viſibilibus obiectis: id quod in chirurgia, aut ſtatim poſt chirurgiã facere improbamus, eo quòd ex violenta intentione ſuffuſio promptè rurſus redundet. Si verò inflammatio aliqua vrgeat, etiam ante ſeptimum diem facta ſolutione, huic nos opponemus.

DE AEGILOPE, Cap. XXII.

Aegilops tumor eſt abſceſſui ſimilis, inter magnũ oculi angulum & naſum. Ægrè verò curatur affectio, B tum propter corporum tenuitatem, tum propter conſenſus ad oculum timorem. Si igitur ad ſummam cutem eruperit abſceſſus, quicquid extuberauit, ad os vſque auferemus: & ſi ad malam ſubierit fiſtulam, totam ipſam expandemus, & ſi adhuc incorruptum os eſt, rademus. Eo verò corrupto, per cauteria oliuaria peruremus, ſpongia frigida aqua imbuta oculo impoſita. Quidam poſt carnium reſectionem terebra vſi, humorem aut pus in naſum traduxerunt. Verùm nos vſtione ſola contenti fuimus, per ægilopica cauteria tantùm adurentes vt ſquama C decedat: & poſt vſtionem lenticula cum melle, aut malicorio cum melle, & reliquis reſiccãtibus auxiliis vtemur. Si verò ad angulũ repit ægilops, & omnino non ad ſummam cutem, tunc ſcalpello pterygiis deſtinato, aut venæ inciſorio, corpus id quod inter angulum vſque ad abſceſſum eſt exoluimus, & carnes ex profundo educimus, & tunc moderatè reſiccamus. Et vitrum ſanè in puluillum detritum, his inſperſum mirificè ſiccat, & aloe cum manna ſimiliter. Reliquam verò ægilopum curationem libro tertio tradidimus. D

DE AVDITORIIS MEATIBVS NON perforatis, Cap. XXIII.

Hæc affectio ex natiuitate conſiſtit, membrana quadam auditorium meatum obturante, quandoque in ſuperficie, quandoque in profundo: ſed & poſtea ſuperuenit, prægreſſa circa meatum vlceratione. nam ſuperenaſcẽs caro ipſum obturat. Si igitur in profundo fuerit impediens membrana, aggreſſio difficilis eſt: conandum tamen eſt vt tenui quodam inſtrumento illam diſſecemus: ſi verò in ſuperficie, acuto cultello illam diſſectam, ſi opus fuerit, etiam eximemus: E ſi verò caro ſuperenata fuerit, etiam hanc pterygiis deſtinato, aut polypis excidendis apto ſcalpello auferemus: deinde linamentum ex linteo obtortum, factum ad amplitudinem meatus, in aqua madefaciemus, & hoc in chalcitide trita, aut eiuſmodi quodam puluillo obuolutum, in meatum indemus, vt ne rurſus caro enaſcatur. Si verò inflammatio adſit, citò ipſum extrahimus. At ſi ſanguis ex meatu erumpat, ſpongiam frigida aqua imbutam imponemus, & aliis ad hoc commodis vtemur. F

DE HIS QVAE ILLABVNTVR IN auditorium meatum, Cap. XXIIII.

Incidunt in aures non ſolùm calculi, ſed etiam vitrum, & fabæ, & ſiliquarum oſſicula. Vitrum igitur & calculi, in propria magnitudine perſeuerant, fabæ verò & ſiliquarum oſſicula, & alia huiuſmodi, ex naturali corporis humiditate intumeſcentia, maximos dolores inducunt. Auriculario igitur ſpecillo, aut hamulo, aut volſella, hæc eximere oportet, aut violenta capitis diſtentione ac concuſſione, aure circulo alicui impoſita. G Quin & per ſtipulam ſæpe hæc exugentes extraximus, quemadmodum etiam aquam in aurem illapſam, cera ſimiliter circumcirca ei ſtipulæ parti oblita quæ ad aurem eſt, vt nulla parte ſpiritui tranſitus pateat. At calculos & eiuſmodi moles, lana ſpecillo obuoluta extraximus, ita vt reſina terebinthina aut glutinoſo aliquo tinctam, leniter in auditorium meatum inſereremus. Si verò non ſucceſſerit, ſternutatorio naribus indito, os & nares obturato. At ſi neque ſic ſequantur illa, priuſquam inflammationes & conuulſiones, & ſimpliciter periculum accedat, per chirurgiam ipſa educemus. H Locato igitur ægro aure auerſa, ſectione parua lunari ad fundum auris retro fibram vtemur, & auricularii ſpecilli concauo, inſitam molem eximemus. Poſt extractionem vulnus conſuatur, & cruentorum vulnerum ductu curetur.

DE POLYPIS, Cap. XXV.

Polypus moles eſt corpuſculi præter naturam in naribus conſiſtens, à marini polypi ſimilitudine nominata. Nam & illius carni aſſimilis eſt, & velut ille ſcirrhis ſuis venantes vlciſcitur, manus ipſorum apprehendens: ita & hæc affectio ægrorum nares obturans, medelæ adhibendæ difficultatem, & circa reſpirationem & circa loquelam inducit. Duros igitur & renitentes, & ſubliuidos, ac malignos polypos, velut ad cancrum tendentes, vitare oportet: friabiliores autem & laxos, & torpidos, & non malignos, chirurgiæ ſubiicere. Proinde ad ſolis radios homine collocato, & naſi meatu per ſiniſtram manum expaſſo, cum dextra manu per ſcalpellum acutum, myrti folium referens, polypis excidendis aptum, polypum, aut carneam illam molem circumcirca reſecemus, qua parte nari adhæret ferri acie immiſſa: poſtea verò conuerſo inſtrumento, per concauum ipſius reſectam carunculam educamus. Et ſi quidem naſi meatum purum factum viderimus, ad curationem deueniemus: ſi verò aliquid de corpore polypi reſtet, accepto alio polypis eradendis apto inſtrumento, per aciem ipſius relictum corpuſculum, cum tenſione & obtortione & raſione, ſtrenuè educemus. At verò malignos cauteriis oliuaribus perurimus, & poſt vſtionem curatione ad peruſta commoda vtemur. Cæterùm poſt chirurgiam, locis per ſpongiam exactè deterſis, poſcam aut vinum in nares infundimus: & ſi pertranſierit liquor per palatum ad fauces, rectè adminiſtrata eſt chirurgia: ſi verò non pertranſierit, manifeſtum eſt quòd circa oſſa coliformia, aut in ſupernis naris partibus carunculæ ſunt quæ polypicis inſtrumentis non fuerunt comprehenſæ. Filum igitur mediocriter craſſum, velut funiculus eſt, vt in ipſo duorum aut trium digitorum diſtantia nodi ligari poſſint, ſpecilli bicipitis foramini inſerimus, & alteram bicipitis ſpecilli extremitatẽ per narem ſurſum ad coliformes meatus immittim⁹, ipſámque per palatum & os tranſmittentes, ambabus manibus attrahimus, quò velut per ſerram nodis illis carunculæ deterantur. Et poſt chirurgiam, meatu per lucernario funiculo ſimile linamentum, diſparato conſeruato, tertia die poſtea, Muſæ paſtillo & conſimilibus intus relicta conſumemus, ſimúlque locum reſiccabimus: poſtea verò etiam paſtillis cicatricem inducentibus vtemur, plumbeis canalibus, ſi opus fuerit, per totã curationem naribus inditis.

DE CVRTIS, Cap. XXVI.

Cvrta circa aures aut labia hac ratione tractantur, vt primùm quidem cutem ex inferna parte excoriemus, poſtea verò vulnerum labia inter ſe contrahamus, & callis ablatis, deinde ſuamus & conglutinemus.

DE EPVLIDA ET PARVLIDA, Cap. XXVII.

Epulis carnis ſupereminentia eſt in gingiuis, iuxta aliquem dentem oborta: parulis verò abſceſſus paruus eſt circa gingiuas. Epulidem igitur volſella aut hamulo extentam reſecamus: parulidem verò iuxta circumſcriptionem exciſam linamentis explemus ac diſparamus. Scio autem ſæpe ipſam, ſcalpello venæ inciſorio ſolum punctum, pure euacuato ceſſaſſe. Poſt chirurgiam verò vino colluere iubemus, poſtera die aqua mulſa, & poſt hanc puluillum floridum vulneri inſpergemus, donec perfectè curetur. Si verò putredo gingiuis accedat, & per commoda medicamenta non curetur, oliuariis cauteriis hanc peruremus.

DE DENTIVM EXTRACTIONE, Cap. XXVIII.

Dentem ad locellos vſque circumſcarificatum, & forcipe paulatim concuſſum extrahemus. Si verò corroſus fuerit, tenui linamento primùm cauernam explere oportet, vt ne frangatur dum ab inſtrumento conſtringitur. Poſt extractionem, ſale tenuiſſimo carunculas relictas conſperſas conſumemus: poſtea verò vino aut poſca colluant vſque ad abſolutam curationem. Quandoquidem autem & ſuperuacui quidã dentes agnaſcuntur, eos quidem qui locellis inſiti ſunt, per ſcalpra excidemus: qui verò locellis inſiti nõ ſunt, eos per forcipem extrahemus. Si verò dens aliquis ſupra modum auctus ſit, aut etiam

defractus, præminentem aut ſuperuacuam partem ipſius lima deterimus. At verò adhærentes ipſis dentibus ſquamas, velut ſanè fieri poteſt, vel ſpecilli concauo, vel raſorio inſtrumento, vel limula repurgamus.

DE INCVRVATIONE LINGVAE, Cap. XXIX.

INcuruatæ linguæ affectio aliquãdo ex natura fit, ſi detinentes linguam membranæ duriores & curtiores ſint ab initio: aliquando verò ex aduentitia cauſa propter cicatricem aliquam duriorem, ex vlceratione, ſub ipſa lingua inductam. Qui igitur ex natura hanc affectionem habent, ex eo cognoſcuntur quòd & tardè loqui incipiunt, & quòd nulla prægreſſa vlceratione, vinculum ſub lingua moderato amplius apparet: qui verò ex aduentitia cauſa, cicatricem palàm apparentem habent. Ægrotus igitur in ſella collocetur, & linguam ad palatum eleuet, & neruoſum illud vinculum tranſuerſim ſecetur. Si verò ex cicatrice ea linguæ incuruatio facta fuerit, hamulo trãſfixum callum ſurſum attrahemus, & ſectione obliqua facta curuitatem exoluimus, ita vt corporum in profundo incisionem vitemus. nam ſanguinis eruptionem, quæ ægrè ſiſti poteſt, ſæpe induxit. Poſt chirurgiam aqua frigida aut poſca colluant, & poſtea laxatorio & concarnante medicationis ductu curatio perficiatur.

DE TONSILLIS, Cap. XXX.

QVemadmodum glandulæ induratæ appellãtur Strumæ, ſic tõſillæ inflammatæ, & vltra modum auctæ, & velut induratæ, deglutitionique & ſpiritui difficultatem functionis inducentes, quum ex aduerſo inter ſe poſitæ ſint, ἀντιάδες vocatæ ſunt, *Latinis & pars & affectio eodem tonſillarum nomine cenſentur.* Inflammatas igitur has chirurgia nõ aggrediemur: ſedata moderatè inflammatione, manus admouebimus, & maximè ſi albæ fuerint & contractæ, & fundum anguſtum habuerint. Nam laxæ & rubicundæ, & fundum latum habentes, ad ſanguinis eruptionem procliues ſunt. Collocato itaque ad ſolis ſplendorem homine, & hiare iuſſo, miniſtro caput continente, & altero linguam per inſtrumentum ad hoc aptum, ad infernam maxillam deprimente, nos ipſi acceptum hamulum in tonſillam defigimus, ipſamque quantum eius fieri poteſt attrahimus, abſque hoc vt membranæ ſimul attrahantur, & poſtea ipſam totam ex fundo, per ſcalpellum linguæ incuruatæ aptum, & ad manum commodum, reſecamus. Duo enim ſunt eiuſmodi inſtrumenta, flexuras inter ſe aduerſas habentia. Quare poſt vnius exciſionem, in altera eodem modo, manu & inſtrumento vice verſa mutatis, operabimur. Poſt chirurgiam, aquam frigidam aut poſcam æger colluat. At ſi ſanguinis eruptio aliqua accedat, etiam rubi, & roſarum, & myrti decocto tepido vtantur. Si verò copia ſanguinis feratur, etiam plantaginis & ſymphyti ſuccum, & paſtillum ex ſuccino, & Lemnium ſigillum, ex poſca colluendum exhibemus. Sedata verò ſanguinis eruptione, poſtera die roſarum flore, & croco, & amylo, cum lacte illinantur, aut cum aqua, aut oui candido, aut hydroroſato. Quòd ſi ſordes vlceribus accedat, etiam ex melle collutionibus ac illitionibus vtantur.

DE VVA, Cap. XXXI.

GVrgulio, qui velut plectrum quoddam vocis eſt, ſæpe fluxionem à capite ſuſcipit, & præter naturam auctus, vbi longus & tenuis factus eſt, columella appellatur: vbi verò craſſus infernè ac rotundus, vua, vtroque nomine à ſimilitudine ducto. Si igitur vniuerſalibus auxiliis cedere noluerit, (dico autẽ venæ ſectionibus, & euacuationibus per purgationem ſubducentibus, item localibus adſtringentibus ac repellentibus, aut etiam diſcutere potentibus) ad chirurgiam deueniemus, vt ne ex aſſiduis irritationibus tuſſes & vigiliæ, aliquando etiam ſuffocatiò conſequatur. Contractas igitur & rotundas vuas, & non oblongas, & ſanguinolentas, aut ſubnigras, chirurgia non aggredimur: tenues verò & oblongas, & ſumma parte imminutas ac reſolutas, & non valde ſanguinolentas, ſed ſubalbicantes, manu tractamus. Statim enim hæ etiam inflammatione carent. Tantum verò de vua ſaltem auferendũ eſt quantum naturalem excedit modum.

A nam reſectiones ipſius in totum, omnes circa thoracem regiones extremè lædunt, & vocem intercipiunt. Collocato itaque ad ſolarem ſplendorem ægro, multúmque hiare iuſſo, vuaria forcipe aut volſella ſuperuacuum eius prehenſum, & ad infernam partem tractum, per ſcalpellum vuarium, aut ſuturis deſtinatum reſecabimus. Quæ verò poſt chirurgiã requirũtur, ea velut in vaſorum exſectione dictum eſt, adhibeantur. Sæpe verò aut ob ægri timiditatem, aut ob ſanguinis eruptionis formidinem, aut ob medicamenti præſtantiam, ferrum recuſantes, vſtorio potius medicamento vuam conſumimus. Oportet

B igitur medicamentum vſtorium illud quod in palpebrarum vſtione relatum eſt, aut aliud eiuſmodi accipere, & ex hoc vſtorii vuarum inſtrumenti cauitates implere, & ægro multum hiare iuſſo, linguáque per miniſtrum cum inſtrumento ad id apto depreſſa, tantam vuæ partem inſtrumento quantum ſatis eſt aperto comprehendimus, quantam alioqui excideremus. Habeat autẽ medicamentum compagem neque liquidam, vt ne diffluens ab vua aberret, & ſubiectas partes comburat: (quapropter mone-

C mus hominem vt per totum vſtionis tempus non deglutiat) neque omnino duram, quò facilè vuæ adhæreat. Et ſi quidem ex vna admotione ſumma vuæ pars fuerit denigrata, contenti ſumus: ſin minus, etiam bis vtemur, per totũ operationis tẽpus homine inclinato, quò ſaliua eliqueſcens, vnà cum medicamẽti particulis, extra os effluere poſſit. Mortificatur enim in vna hora: excidit autem circa tertiam aut quartam diem. Poſt vſtionem verò, indice digito molli lana aut ſtupa obuoluto, partes circa gurgulionem extergimus, aut etiam aqua colluere iubemus:

D at verò partes circa collum irrigationibus ex oleo chamæmelino, tũ in his, tum in quibus tonſillæ ablatæ ſunt, propter affectionem per conſenſum, confouebimus: gargariſmis item & illitionibus ſimiliter vtemur.

DE SPINIS FAVCIBVS INFIXIS, Cap. XXXII.

DEuorantur ſæpe inter edendum ſpinæ aut piſcium, aut aliarum rerum, in diuerſas partes. Quæ igitur ſub conſpectum veniunt, eas inſtrumentis ſpinis eximendis deſtinatis extrahimus: quæ verò inferius hærent ad ipſam

E gulam ſiue deglutitionem, alio modo. Quidã enim maiora fruſta ipſis deuoranda cenſent, velut ſunt caules lactucarum aut buccellæ panis: alii ſpongiæ puræ ac mollis non magnam adeo molem filo alligatam deuorare iubent, eámque filo prehenſam rurſus reuellere, atque hoc ſæpe facere, quò ſpina ſpongiolæ infixa ſimul educatur. Leonides cataplaſmatis concoctoriis extrinſecus vti iubet, qualia ſunt quæ ex cruda ordeacea farina conſtant, quò ſuppurata ſpina ſua ſponte excidat. At ſi circa ipſum deglutitionis tempus, aut etiam ante concoctionem in

F ventre, ad affectum hominem acceſſerimus, & quod infixum eſt non compareat, vomere iubebimus, aut digitorum aut pennarum demiſſione facta. nam aliquando vnà cum his quæ per vomitum reiiciũtur, etiam id quod infixum eſt educitur.

DE SVMMI GVTTVRIS SECTIONE, Cap. XXXIII.

OPtimi chirurgi etiam hanc chirurgiam deſcripſerũt. Antylus igitur ita dicit, In anginis (velut circa victus modũ trademus) reprobamus chirurgiam, quum inuti-

G lis fiat diſſectio vbi omnes arteriæ & pulmo affectus eſt: at in iis qui circa os & mentum inflammationem habent, aut etiam in tonſillis quæ gutturis oſculum operiunt, arteria ab affectione immuni, rationi cõſentaneum eſt vti ſummi gutturis ſectione, ad ſuffocationis periculum euitandum. Proinde opus aggreſſi, infra gutturis caput, ſub tertium aut quartum ipſius circulum, partẽ quandam arteriæ diſſecabimus. totum enim diuidere periculoſum eſt. Idoneus autem eſt hic locus, tum quia carne caret, tum quia vaſa procul à diuiſo loco ſita ſunt. Re-

H flexo itaque retrorſum ægroti capite, vt magis conſpicuũ fiat guttur, trãſuerſa ſectione inter duos circulos vtemur, ita vt nõ cartilago, ſed membrana cartilagines cõtinens diſſecetur. Si verò quis circa actionẽ timidior fuerit, hamulo prius extentã cutẽ diuidat: deinde ita ipſum

guttur aggreſſus, & vaſis ſi quæ occurrant diſparatis, ſectionem faciat. Hæc Antyllus. Coniectabat autem gutturis diſſectionem tum ex ſpiritu per ipſam exeunte cum impetu quodã, tum ex vocis interruptione. At poſt prætergreſſum ſuffocationis periculum, labiis vulneris renouatis, ſuturis vtemur, cutem ſolùm abſque cartilagine conſuentes, & medicamentum cruentis vulneribus aptum adhibebimus. Si verò hoc non glutinabitur, incarnante ductu vtendum eſt. Porro ſiquis nobis offeratur qui vitæ finiendæ cauſa ſibiipſi guttur inciderit, ſimiliter curabimus.

DE ABSCESSIBVS, Cap. XXXIIII.

QVòd abſceſſus, corruptio ſit & mutatio carnium aut carnoſarum partium, & qui ſint generationis ipſius modi, & quot abſceſſuum differentiæ, in quarto libro ſufficienter dictum eſt: nunc verò quæ ad chirurgiam ipſius attinent perſequemur. Poſtquam perfecta mutatio in pus facta fuerit, (hanc autem cognoſcimus ex eo quòd & dolores & febris, quæ antea fuerunt, & rubor, & pulſus, & reliqua inflammationis ſigna minuuntur, & tumoris moles in acutum faſtigiatur, & ad digitorum innixum pus ſubſidit, maximè ſi in ſumma cute ſit abſceſſus) tunc ad chirurgiam nos conuertemus. At ſi neque ad tactum ſubſidat ac occurrat, neque faſtigietur, eo quòd in profundo conſiſtit, aliis mutationis ſignis intenti chirurgiam adhibebimus. Sciendum tamen quòd etiam ante perfectam in pus mutationem aliquando crudos adhuc abſceſſus ſecamus, vbi vel articulis vel principalibus partibus fuerint vicini, vt ne perſeuerante putrefactione ſimul corrumpatur ligamentum, aut pars aliqua neceſſaria. Sed & prope ſedem abſceſſus, ante perfectam concoctionem, crudos ſecare iubet Hippocrates, timens ne in perforationem procedãt. Secabimus itaque, non in omnibus ſimiliter ſectionem facientes, ſed lineas naturales, velut in facie, & pilorum exortus, velut in capite, ſequentes, decoris, quantum fieri poteſt, curam habebimus. In artubus autem in directum ſecantes, velut in muſculis & tendinibus, & neruos, & arterias, & principales partes vitantes, ſecuritatis rationem habebimus, ita vt modò in directum ſecemus, modò tranſuerſim abſceſſum diuidamus, prout res ſingulatim poſtularit. In minoribus itaque abſceſſibus, vnam ſectionem faciemus: in magnis, plures, pro magnitudinis ratione, vbique tenuiora & ad ſubeffluxionem commoda vulnuſcula ſecantes. Et qui quidem plurimum faſtigiati ſunt abſceſſus, & crudi, & tenues, ac mortificati, eos amputabim⁹, iuxta triangulum, aut myrtei folii formam, aut aliam angularem figuram, ablationem facientes, quum circularis figura inepta ſit ad cicatricem inducendam: qui verò faſtigiati non ſunt, eos ſolùm ſimpliciter ſecabimus. At ſi magnum ſinum repererimus, ſi quidem carnoſa fuerit & glutinari potuerit incumbens cutis, ad defluxionem ſolùm vtemur loci ſectionibus: ſi verò tenuis & valde excarnis ſit cutis, totum ſecundum longitudinem ſimplici ſectione diuidemus. Et poſt ſimplicem ſectionem, ſi tenuia valde & non carnoſa apparuerint vtrinque corpuſcula, ipſa amputabimus. Poſt chirurgiã, facta per ſpongiam deterſione, ſi paruus eſt abſceſſus, & ſectio vna, ſimplici linamento vtemur: ſin magnus, & plures ſectiones, etiam lemniſcum qui pertrahi poſſit, per ipſas ducemus: eos verò qui amputati ſunt, ſimiliter linamentis implebimus. At ſi ſanguis erumpat, aqua frigida aut poſca vtendum eſt. Verùm eruptione ſanguinis perſeuerante, chalcitidis puluillum inſpergemus, quo etiam ob flaccidam putredinem ſæpe vtemur. Cæterùm ſplenia hyeme, & in neruoſis corporibus, vino & oleo imbuta imponemus: æſtate verò, & in corporibus carnoſis, aqua & oleo, aut etiam vino & oleo frigidis, & facta deligatione, poſtridie his ipſis liquoribus irrigabimus: tertiò verò die facta ſolutione, & per ſpongiam deterſione, tetrapharmaco linamentis illito vtemur. Et ſi inflammatio abſit, eandem irrigationem ad linamenti conſeruationem imponemus: ſi verò adſit inflammatio, cataplaſma concoctorium ſuperdabimus, perfuſionibus prius vſi. Sedata autem inflãmatione, ſuppurante & incarnante medicationis ductu curabimus. Sed & ſinus glutinatoriis medicamentis ſanabimus, velut in quarto de ſinibus dictum eſt.

DE STRVMIS, Cap. XXXV.

STruma, eſt tumor induratus, circa collum, & alas, ac inguina maximè conſiſtens, chœras *Græcis* appellatur, aut à chœradibus petris, aut à ſuibus, eo quòd multiplici fœtu fœcũdum eſt animal, aut quia ſues eiuſmodi colla habent. Naſcuntur autem ſtrumæ aut circa anteriores colli partes, aut circa alteram ipſius partem, aut circa vtraſque: & aut vna, aut duæ, aut plures. Omnes autem in propriis pelliculis continentur, quemadmodum ſteatomata, & atheromata, & melicerides. Doloroſæ itaque, & quæ ad contactum ac impoſitionem medicamenti deteriores fiunt, malignæ ſunt, quas ſanè etiam canceratas quidam appellarunt: & manifeſtum eſt ipſas non ita valde chirurgiis cedere. Benignas igitur & ad tactum & ad tempeſtiuum medicamentorum vſum, hoc modo aggredi oportet: quæ in ſumma cute conſiſtunt, & ad cutem repunt, ſimplicis ſectionis vſu, ab incumbentibus corporibus exoluemus, & diſtenta hamulis cute, labia à pelliculis liberabimus, velut in vaſorum exſectione docebamus, & paulatim auferemus: maiores verò hamulis tranſfixas leuabimus, & ſimiliter excoriantes, vndique à continentibus ipſas corporibus abſoluemus, ita vt vbique carotidas appellatas, ſoporarias arterias, & recurrentes neruos vitemus: ſi verò vas aliquod diuiſum operi impedimento ſit, laqueo ipſum conſtringimus, aut penitus per totum recidimus, ſi non ita magnum exiſtat. Et quum ſtrumæ fundum ad anguſtiam deuenerit, induſtriè ipſam reſecabimus, & demiſſo indice digito ſcrutabimur an etiã aliæ ſtrumæ adſint, ipſáſque eodem modo auferemus. At ſi magnum aliquod vas, aut etiam plura, circum ſtrumæ fundum ſuſpectum habuerimus, non ex fundo ipſam recidemus, ſed laqueo conſtringemus, vt particulatim citra periculum ſua ſponte excidat: & tunc ſanè curationis per linamenta ductum adhibebimus: ſi verò illico reſecetur, labia contrahemus. Omnino verò ſectiones in directum facere oportet, & ſi nihil ſuperflui habuerint, ſtatim conſuemus: ſi verò ex ſtrumæ mole, aliquid de cute redundat, parte ipſius ad myrti folii figuram reciſa, ſuturis vtemur, & medicamentum cruentis vulneribus accommodatum ſuperimponemus.

DE STEATOMATIBVS, ATHEROMATIBVS, & MELICERIDIBVS, Cap. XXXVI.

QVum abſceſſuum generis & hæc ſint, in hoc differunt, quòd qui propriè abſceſſus vocantur, inflammati ſunt ac doloroſi, acrémque & erodentem humorem continent, & non in propria pellicula aut tunica continentur. Differunt autem hæc inter ſe, quia hoc quod in ſteatomate continetur, iuxta nominis rationem, ſeuo ſimile eſt: quod in atheromate, pulti ex frumento: quod in meliceride, melli. Dignoſces autem ipſa hoc modo: Steatoma aliis durius eſt, & ad tactum remittitur, fundúmque ſolidius habet: meliceris autem tangentibus velut corpus quoddam laxum cedit, & tardè quidem diffunditur, citò autem rurſus colligitur. At verò chirurgiam his ſimiliter velut ſtrumis adhibemus, in ſectione, & excoriatione, & ſuturis, ac reliqua curatione: id modò vt vitemus ne & pelliculam ſauciemus, eo quòd contentus humor effuſus impediat chirurgiam, & ne partem ipſius relinquamus, quæ regenerationis plerunque cauſa ſit, circa manuum iuncturas, & malleolos, & partes quæ ſecundum articulum mouentur: quemadmodum etiam ſtruma, ſi aut tota, aut pars ipſius relinquatur. Quòd ſi tale quid relictum fuerit, melius eſt non ſuere, ſed erodentibus medicamentis relicta conſumere.

DE ARTERIAE DILATATIONE, Cap. XXXVII.

DIlatatio arteriæ, tumor eſt ad tactum mollis, & digitis cedens, ex ſanguine & ſpiritu generationem habens. Et Galenus de ipſa dicit, Arteriæ oſculo aperto affectio appellatur *ἀνεύρυσμα, id eſt dilatatio*. fit etiam arteria ſauciata, vbi quidẽ incũbens ipſi cutis ad cicatricẽ deue-

nerit,manſerit autem vulnus arteriæ:neque cõglutinatæ, neque cicatrice obductæ, nequecarne obturatæ. Cognoſcũtur autẽ huiuſmodi affectiones ex pulſu arteriarũ:imò etiam vbi comprimuntur arteriæ,tumor omnis diſparet, ſubſtantia ipſum efficiente ad arterias recurrente. hæc Galenus. Nos autem ipſas inter ſe diſtinguimus hoc modo:Quæ ex oſculi arteriæ apertione fiunt,oblongiores apparent,& in profundo conſiſtũt,& ad digitorum impreſſionem velut ſtrepitus quidã auditur, quum in affectionibus ex ruptione nullus ſonitus audiatur, & ſint quoque magis hæ rotundæ, & in ſummo occurrant. Quæ igitur in alis & inguinibus ac collo fiunt, itémque in aliis locis, ſi magnitudine excedunt, eas chirurgia non tentamus, ob magnitudinem vaſorum: quæ verò in extremis partibus,& artubus, aut in capite conſiſtunt, eas ſic aggredimur. Si ex apertione tumor factus eſt, ſectionem rectam in longitudinem cuti infligimus: deinde diſparatis per hamulos labiis,velut in vaſorum exſectione dicebamus, excoriantes, & per apta ad hoc inſtrumenta à membranis repurgantes,arteriam nudabimus, & acus ſub ea trãſmiſſione, & per duo fila deligatione vſi, vbi prius intermediam arteriæ partem ſcalpello punxerimus, & quod continetur in ea euacuauerimus,ſuppurante curatione vtemur, donec deligata filorum vincula excidant. Si verò ex arteriæ ruptione dilatatio facta eſt,totum ipſum quantum eius fieri poteſt, vnà cum cute, digitis prehendere oportet: deinde acum infra apprehenſam traiicere, quæ duplex filum trahat: & poſt traiectionem, ipſam duplicis fili anſam diſſecare, & ſic per duo fila tumorem hac illac deligare, velut de ſtaphylomate dicebamus. Quòd ſi timor ſit ne fila dilabantur, etiam alia acus tranſmittenda eſt quæ priorem per totum premat, ſimilitérque duplex filum trahat,& anſa diſſecta,ſic per quatuor fila tumorem deligabimus: aut aperto iuxta medium tumore,poſt excretionem eius quod in ipſo continetur, cutem amputamus, eo quod deligatum eſt relicto, & ſplenio vino ac oleo imbuto impoſito,curatione per linamenta vtemur.

DE GVTTVRIS RAMICE, Cap. XXXVIII.

TVmor fit in collo magnus & rotundus ex internis partibus, qui ob id βρογχοκήλη, *Latinis gutturis ramex*, appellatus eſt. Differentiæ ipſius duæ ſunt, aliæ enim ſteatomata, aliæ arteriarum dilatationes referunt. Quæ igitur dilatationes referunt,eas ex iiſdem notis quibus illas cognoſcemus,& velut deſperatas reprobabimus, quum omnes arteriarum dilatationes ſimiliter periculoſam aggreſſionem habeant, præcipuè tamen quæ circa collum conſiſtunt, ob magnitudinem arteriarum. Quæ verò ſteatomata referunt,eas ſimiliter vt ſteatomata chirurgia tractabimus, diſcretis ac tranſgreſſis vaſis, eodem modo velut de ſtrumis dicebamus.

DE GANGLIO, Cap. XXXIX.

GAnglium nerui in nodum coactio eſt, ex plaga aut labore oborta,quæ plerunque circa manuum iuncturas, & malleolos, & corpuſcula quæ ſecundum articulum mouentur,conſiſtit:fit tamen etiam in aliis partibus. Cõſequitur tumor concolor, renitens, doloris exors. Si verò quis violenter cõprimat,torpidum ſenſum exhibet, non in profundo,ſed ſub ipſa cute conſiſtens, & ad latera quidem tranſfertur, prorſum ac retrorſum nequaquã,etiamſi quis per vim protrudat.Quæ igitur in cruribus,aut brachiis,aut extremis partibus conſiſtunt,ea excidere tutum non eſt.periculum enim eſt ne mutila pars fiat.Quæ verò circa caput aut frontem ſunt, ea aggredimur, cutem ſcalpello diuidentes:& ſi quidem parua fuerint ganglia,volſella ipſa prehendentes,& ex fundo recidentes: ſin maiora, hamulis tranſfixa excoriamus ac amputamus, & labiis per ſuturas contractis,medicamento cruentis vulneribus commodo curamus.

DE VENAE SECTIONE, Cap. XL.

VEnæ ſecãdæ modus etiamſi omnibus ſit manifeſtus, tamen vt nihil quod ad chirurgiam pertinet deſit,& propter artificioſas ipſius diſtinctiones, nõ erit nobis negligẽdus.Primus itaque venæ ſectionis ſcopus eſt redundantis ſanguinis euacuatio. Duplex autem ſanguinis redundantia demonſtrata eſt: vna ad vires, etiamſi venæ non plenæ appareant, ob quam citò debiles & infirmi fiunt,quum natura grauitatem, velut onus quoddam,ferre non poſſit: altera ad continẽtia ipſum vaſa,quæ in ipſa ſanguinis fuſura ſpectatur, etiamſi vires citra moleſtiam ipſum ferant. Ex qua dum rumpuntur aliquando vaſa, ſanguinis ſpuitiones aut aliæ fluxiones contingunt. Redundantiam igitur ad vires,ex corporis grauitate cognoſces: ad venas, ex diſtentione, & quòd ipſæ repletæ apparent.Ambæ verò euacuationem indicant.Proinde etiam in prima morbi die aliquando venam ſecabis, ſi neceſſitas vrgeat,ſola ciborum in ventriculo concoctione,aut etiam perfecta in hepate ſanguificatione expectata.Si verò ob aliquam cauſam, venæ ſectio ab initio non fuerit aſſumpta, etiam vltra ſeptimum diem venam ſecare nihil abſurdi fuerit,ſi & neceſſitas exigat,& vires nõ repugnẽt. Conſiderare inſuper oportet eum qui venam ſecare volet,num multum ſtercoris ſit in inteſtinis retentum:quòd ſi eſt,molli prius infuſo per clyſterem illud euacuamus,ne venæ ab inteſtinis aliquam putredinoſam ſuperfluitatum ſubſtantiam attrahãt.Qui igitur ob præſentem morbum, ſanguinis detractione opus habẽt, eis omni tempore venam ſecabimus, vigore ſolùm particularium exacerbationum in febribus vitato.Si verò continua febris fuerit, omnino matutinum tempus commodius erit. Qui verò morbo non præſente, præſeruationis tamen gratia, ſanguinis euacuationem requirunt, his ver commodum eſt. At verò in ætatibus vſque ad annum decimumquartum, euacuatio ſanguinis recuſanda eſt, quemadmodum etiam poſt ſexageſimum annum,ſi non ineuitabilis neceſſitas nos cogat: & in ſumma,qui debiliores vires habent, vitãdi ſunt. In partibus itaque recens inflammatis,ex oppoſitis partibus euacuationem facere oportet: in diuturnioribus inflammationibus, ex vicinis. In multis equidem corporis locis venam ſecamus, plerunque tamen in ipſa cubiti intrinſecus flexura. Verùm attendendum eſt. Nam internæ venæ quæ alaris appellatur, arteria ſubiacet: mediæ, neruus: ſuperna, humeralis etiam appellata, penitus omni metu vacat. Et in morbis quidem circa caput, humeralem ſecabimus: in iis qui ſunt infra collum, alarem: vtriſque verò conuenit media. Oportet igitur partem aliquam circa brachii muſculos,anguſta quadam faſcia deligare, & per manuum frictionem mutuam, repletam venam eam quæ neceſſitati commoda eſt, tranſuerſim diuidere, ſecundum totam ipſius latitudinem ſolùm. Nam maiora quàm pro hoc modò vulnuſcula, ægrè cicatricem recipiunt: & quæ valdè anguſta ſunt, ad hoc quòd craſſioris humoris tranſitum impediunt, etiam inflammationem inducunt. At in quibus ſecunda die, aut tertia, quandoque etiam quarta, detractionem repetere volumus, in his obliquius venam ſecare oportet, quò in brachii flexione hians,non citò cicatricem recipiat. Sic enim Antylo viſum eſt. Cæterùm quantitas eius qui euacuatur ſanguinis, & virium robore, & morbi magnitudine iudicetur. Si igitur humoris multitudo ſubeſt, & materia feruet, ſemel ad animi deliquium vſque euacuamus,validis videlicet adhuc viribus, ægroto nõ propterea quòd humor ad ſtomachum defluxit, animi deliquium patiente. Nam hac de cauſa multi ſtatim ab initio ante ſufficientem euacuationem animo linquuntur; ſed ratione euacuationis,his animi deliquium fieri oportet. Si verò multa quidem opus ſit euacuatione, vires autem fuerint imbecilles, partiri euacuationem oportet, & prima detractione defectuoſiore facta,rurſus ſi opus fuerit, & tertiò detrahere. Euacuamus autem totum non ſolùm in repletionis affectione conſtitutum corpus,(velut Galenus ait)ſed etiam ob magnitudinem affectionis, toto corpore in humorum commoderatione conſtituto, velut in ſanguinis ex naribus aut aliunde eruptione, quũ non redundantia eſt quæ profluit, etiam ex oppoſitis reuulſorio modo euacuamus. Imò etiam in vehementibus inflammationibus, quemadmodũ in colicis, & rhenibus ex calculo laborantibus, lippitudinibúſque,& aliis

A acutis morbis vrgentibus. Nam dolor & color partis inflammatæ, cauſæ ſunt fluxionis, etiãſi totũ corpus nõ habeat ſuperfluos humores. Tũc itaque defectuoſius hoc ipſum facere oportet, & ea euacuatione vti quæ cõuenire videtur ætati maximè & ægroti naturæ, conſiderãdo inſuper etiam tempus & regionem & conſuetudinem ægroti. At verò in quibus iuxta diuiſam venam, inflammatio quædam magna eſt, quemadmodum in pleuriticis & hepaticis, in his optimũ eſt expectare ſanguinis mutationem in colore & cõpage. Alius autẽ eſt ſanguis in inflam-
B matione ab eo qui ſecundum naturam eſt. Nã dum amplius caleſcit, ſi prius crudior erat, rubicundior & flauior euadit: ſi verò talis prius erat, ad nigriorem colorem adflatus permutatur. Non tamen omni modo mutationem expectare oportet, ſed aliquando etiam anteaquam fiat ceſſare conuenit: atque hoc duplici de cauſa, nimirum aut ob virium debilitatem, quam ex pulſuum contactu cognoſces, (inuenies enim ipſos inæquales in vehemẽtia & magnitudine, vel etiã obſcuros: & fluxionis vigor labaſcens debiles iam vires indicat) aut etiam ob in-
C flammationis malignitatem. Quandoque enim nihil remittit, ſed vehemẽter adſtricta eſt. At ſi nihil horum impedit, & ægrè in vigore ætatis fuerit, mutationẽ expectare oportet, & hoc eo magis ſi ambiẽs aer tẽperatus fuerit. Porro ſi ſanguis ante ſufficientem euacuationem ſuppreſſus fuerit, id quod fit aut ob timiditatem & animi deliquium, aut ob grumum, aut ob violentã conſtrictionem, ad ſingula hæc inſtabimus, & animi quidem deliquium odoramentis reuocamus, conſtrictionem verò, remiſſo vinculo laxamus: grumum autem oleo affuſo, aut digito-
D rum fotu diſſoluimus. Reliquus ſecandæ venæ apparatus omnibus notus eſt. Atque hæc quidem in venis flexuræ cubiti competunt. Si verò à fronte, velut in capitis doloribus, detractio fieri debeat, fomento prius adhibito, faſcia collum ipſis deligabimus, digito iuxta guttur immiſſo, vt ſuffocationem vitemus, & venam in fronte repletam ſcalpelli venæ inciſorii aut alterius acie ſecamus. Eodem modo etiam iugulares venas in ſumma cute extantes, in lippitudine diuturna ſecamus, per ſpecilli concauum ſanguinis effluxionem facientes. Sed & ſub lingua venas, velut in anginæ affectione tranſuerſas inci-
E dimus, vitata conſtrictione. Quidam etiam in magnis oculorum angulis conſpicuas venas, velut in diuturnis capitis & oculorum morbis, eodem modo ſecant. In quibus etiam eas quæ inter nares ſunt aut compreſſione per ſpecilli caput, aut per aſperas quaſdam res irritando rumpunt. Quin & venas retro aures, propter affectiones circa caput, diuidũt, aut eas quæ circa poplitẽ ſunt, in renibꝰ affectis: eas verò quæ in extremis partibus ſunt, vbi & ſuperius ſitarum partium vinculis, & manuum confrictione,
F & pedum ambulatione repleuerunt, ſecant, in ſiniſtra quidem manu, in ſplenicis, eam quæ inter paruum & annularem digitum eſt: in hepaticis autem eam quæ eodem loco in manu dextra eſt. Nam extremarum partium euacuatio, quum magis è longinquo fiat, efficaciorem reuulſionem facit. In pede verò, velut in coxendicum morbo aut in vteri affectionibus, ſuperiorem interno talo venam ſecant.

DE CVCVRBITVLIS, Cap. XLI.

G NEque in principiis affectionum, neque dum repleta ſunt corpora, cucurbitulis vtemur, ſed vbi totum corpus prius fuerit euacuatum, & nihil amplius influit parti, & opus fuerit aliquid mouere, agitaréque, ac foras trahere. Leuis itaque cucurbita inflationes ſoluit, & ſtomachi fluxiones ſiſtit, & ſanguinem attrahit, & eundem ſi feratur, rurſus ſiſtit, ſi oppoſitis partibus adhibeatur, & quod in profundo eſt ad ſummam cutem educit. Et in ſumma, humorũ quidem tranſlationem, flatuum autẽ euacuationẽ efficit. Quæ verò cum ſcarificationibus af-
H figitur, efficaciorẽ trãſpirationem cauſis præbet, ea quæ affligũt ex profundo, ita vt ſenſu percipiamus, educens. Non enim ſanguinis ſolùm, ſed etiam aliorum humorũ euacuationem facit, & præſertim ſi eum largiore flamma adhibeatur. Verùm ſi de carnoſis partibus detractionem facere volumus, primùm facta ſcarificatione, poſtea cucurbitam imponimus: ſi verò minus carnoſa fuerit pars, leuem cucurbitã prius agglutinabimus. Vbi verò in molem eleuata pars eſt, facta ſcarificatione, rurſus ipſam imponimus: & ſi quidem parum vacuare volumus, vna fiſſura contenti erimus: ſi plus, plures incutiemus. Et ſi tenuiorem contentum ſanguinem deprehenderimus, in ſummo ſcarificabimus: ſi craſſior, in profundũ, quum etiam grumos ſanguinis ex plaga euacuare voluerimus. Terminus autem moderatæ fiſſurarum profunditatis, craſſitudo ſola cutis eſt. Quidam inſtrumentum ad hoc excogitarunt, tribus æqualibus ſcalpellis ſimul coniunctis, quò vnã aggreſſione tres fiſſuræ infligerẽtur. Verùm nos hoc inutile ducentes, vno ſcalpello vtemur. Alii vitreis cucurbitis vtuntur, eo quòd euacuati ſanguinis quantitas in ipſa attractione ex ipſis pellucet: ſed magis trahunt æreæ, ampliorem flammam ſuſtinentes, quum vitreæ facilè frãgantur. Sed & qui per cornua ore ſugentes attrahunt, minus quidẽ euacuant, nihil autem reſiccãt, quemadmodũ quæ cum flamma adhibentur, ſi opus fuerit. At vbi iam cucurbitam affigere voluerimus, erecta parte figurata, ex latere ipſam agglutinabimus. Si enim iacentibus ipſis funiculum lucernariũ supernè admouerimus, vnà cum flãma in cutem illabens, vehementer vrit, nulla neceſſitate hoc exigente. Quandoque verò etiam cucurbitæ magnitudo ſit pro ratione ſubiectæ partis. Hac enim de cauſa etiam multæ ſunt cucurbitarum iuxta paruitatem & magnitudinem differẽtiæ: quemadmodum etiam aliquæ lõgiore collo & ampliore ventre, fiunt vt magis quàm aliæ trahant. Cauendum autem eſt ne propè mammas cucurbitam adhibeamus. Illabentes enim in ipſas, & quandoque inde intumeſcentes mammæ, faciunt vt valde difficulter illæ auelli poſſint: & tunc ſpongiis ex aqua calida cucurbitas circundare oportet: ita enim remittunt. Si verò neque ſic remiſerint laxatæ, iam perforare ipſas oportet.

DE ALAE VSTIONE, Cap. XLII.

IN humeri coarticulatione cõtingẽte luxatione, in quibuſdam ſæpe & frequenter brachii caput excidit, aut ob redundantem humiditatem, aut quòd ob aſſiduam eluxationem, loco huic via facta eſt. Tũc igitur ad vſtionem deuenimus. Oportet itaque aut ſupino, aut in ſanum latus reclinato ægro, interiorem alæ cutem, qua parte maximè articulus excidit, duobus ſiniſtræ manus digitis aut volſella diſtendere, & tenuibus ac oblõgis ignitis cauteriis perurere, ita vt ex cauterio quod in aduerſam partem pertrudi poteſt, per vnã aggreſſionẽ duæ cruſtæ fiant. Et ſi multũ inter has fuerit ſpaciũ, ſpecilli capite per ipſas trãſmiſſo, aliã in medio cruſtã faciemus, vrẽtes donec cauteriũ cõtingat ſpecillum. Sed & alias duas cruſtas vult fieri Hippocrates, ab vtraque parte mediæ relatæ, æquali interuallo velut illæ diſtãtes, iuxta quadranguli figurã. Profunditatem autẽ inuremus non altiorem cute. Nerui enim & glandulæ & alia ſubiacent quæ inflammationem & operis difficultatem inducere poſſunt. Curare autem oportet per porri cum ſale trito impoſitionem, & per reliquã ad cruſtas pertinentem curationem. Et poſtea cautè actiones per manus obeundas tractare.

DE AGNASCENTIBVS DIGITIS & de ſedigitis, Cap. XLIII.

AGnaſcuntur digiti circa manum, quandoque propè magnos digitos, quandoque iuxta paruos, rarò autẽ circa alios digitos viſi ſunt. Qui verò ita agnaſcũtur, partim per totum carnoſi ſunt, partim etiam oſſa in ſe habẽt, quandoque etiam vngues. Qui oſſa habẽt, partim ab articulo exortum habent, in commiſſura ad articulum cũ altero digito cõmunicantes, partim ab internodio enati ſũt. Qui igitur ab internodio, ſiue ſpacio inter articulos, enati ſũt, penitus immobiles ſũt: reliqui quandoq; mouẽtur. At carnoſorum facilis eſt amputatio. Quicquid enim ſuperuacuum eſt, per totum penitus ſcalpello reſecamus.

Eorum verò qui ab articulo exortum habent, difficilior eſt aggreſſio: at eorum qui ab internodio enati ſunt, carnem primùm in circulum ad os vſque reſecamus: ipſum verò os exciſorio ſcalpro diſſecamus, aut ſerra amputamus, deinde in curatione radim⁹ ipſa,& cicatrice obducimus, quemadmodum de vulneribus in oſſibus diximus.

DE CHIRVRGIA ET VSTIONE ſuppuratorum, Cap. XLIIII.

Efficaciſſimum auxilium pectore ſuppuratis vſtio inuenta eſt. Oportet igitur ariſtolochiæ longæ radicem oleo imbutam, ipſis per ignita cauteria vſtis, in cruſtas in dere, quarum vna inter clauicularum commiſſuram inuſta ſit, ſurſum tracta cute: duæ verò paruæ, paululum ad mentũ à ſoporariis arteriis procedendo: duæ ſub mãmas, grãdiores aliquãto, inter tertiã & quartã coſtã: aliæ duæ, inter quartã & ſextã paululũ nutantes retrorſum, & alia in mediũ pectus, & alia ſupra os ventriculi. Tres autem à tergo, vna in mediũ dorſum, & ab vtraq; ſpinæ parte duæ, eã quæ in dorſo eſt cruſtam trãſgredientes, nõ ita in ſumma cute: alii verò (velut etiam Leonides ait) cauterio oliuari igni candefacto per intermedium coſtarum ſpatiũ, qua parte abſceſſum eſſe notarunt, vſque ad pus vſtionem fecerunt. Quidam etiam chirurgia in his vti auſi fuerunt, per medium quintæ ac ſextæ coſtæ, tranſuerſa ſectione paululum ſubobliquè cute diuiſa, atque ita per acutũ cultellum membrana coſtas ſuccingẽte perforata, & pure excreto. Verùm & hi, & qui per ferrum in profundum vſque vrunt, aut ſtatim mortem inducũt, vitali ſpiritu aceruatim vnà cum pure euacuato, aut fiſtulas incurabiles efficiunt.

DE CANCRO, Cap. XLV.

Cancer tumor eſt inæqualis, aſper, abominabilis, ſubliuidus, doloroſus: quãdoque abſq; vlceratione, quẽ etiam occultũ Hippocrates nominauit, qui etiã ex chirurgia deterior euadit, quandoque verò vlceratus. Nam ex atra bile generationem habẽs, plerunque eroſionem perpetitur: & in pluribus quidem corporis partibus conſiſtit, maximè verò circa vterum & mammas in mulieribus. Habet autẽ & venas vndiquaque extentas, velut animal cancer pedes, vnde etiam nomen ipſi inditum eſt. Curationem equidem ipſius per medicamẽta, in quarto libro ſufficienter diximus, eius verò qui in vtero conſiſtit, libro tertio. Quandoquidem verò corpora putrefacta, aut ſimpliciter à naturali ſtatu digreſſa, ablationem expetũt, eos cancros qui in vtero conſiſtunt vt chirurgia tentemus, fieri non poteſt, neque conducibile eſt. Proinde eorum qui in externis partibus, & præcipuè circa mammas ſunt, chirurgiam trademus. Quidam igitur cauteriis totum id quod redundat conſumunt: alii tota mamma exſecta vrũt. Galenus chirurgiam per ſectionẽ ſolùm aſſumit, hoc modo ſcribens, Si tamen aliquando auſus fueris per chirurgiam curare cancrum, ab atrabiliarii humoris purgatione euacuare incipe: deinde tota affecta parte exactè reſecta, vt nulla radix relinquatur, ſanguinem effluere ſine, & nõ citò cohibe, ſed etiam circumſitas venas preme, craſſum ſanguinem ex ipſis exprimens. Poſtea ſimiliter velut alia vlcera cura: hæc Galenus. Sed & reliqua maligna ac putredinoſa vlcera, phagedænas, & gangrænas, & conſimilia, eodem modo per chirurgiam aggrediemur.

DE TVRGENTIBVS MAMMIS IN viris, Cap. XLVI.

Qvemadmodum in fœminis, ita etiam in maribus, circa pubertatis tempus, mammæ aliquantulum intumeſcunt, verùm pleriſque rurſus ſubſidunt. In quibuſdã verò initio ſumpto augeſcunt, adipe ſubenaſcente. Hæc itaque res quum effœminatæ naturæ opprobrium afferat, chirurgiam requirit. Proinde lunata ſectione in infernam mammæ partem facta, & excoratione ſequuta, pinguedinéque detracta, ſuturis oras committimus. At ſi fortè ob magnitudinem mamma ſuis partibus deorſum, velut in fœminis, nutat, duas lunares ſectiones iuxta extremitates ſeſe mutuò contingentes incidemus, ita vt minor à maiore comprehendatur, & intermedia cute excoriata, ac pinguedine detracta, ſimiliter ſuturis vtemur. Si verò aberrantes minus reſecuerimus, ea parte quæ redundat rurſus amputata, conſuemus, & medicamentum cruentis vulneribus deſtinatum imponemus.

DE HEPATIS VSTIONE. Cap. XLVII.

Si cũ grauitate dolor fiat iis qui in hepate abſceſſum habent, carnoſa ipſius pars affecta eſſe indicatur. Si verò acutus eſt dolor, in tunica magis pus eſt, & vſtionem ſic facere oportet: Cauteria tenuia oliuaria exactè candefacta, paululum ſupra inguen ad finem hepatis immittimus, vnam cruſtam incutientes: peruſta verò tota cute, & ad tunicam vſque perducti, pus excernimus: poſt cuius euacuationem, lenticula cum melle vſi, medicamentis ex aqua mulſa & incarnantibus ſpeciebus, poſtea verò etiam cicatricem inducentibus, vtemur.

DE SPLENIS VSTIONE, Cap. XLVIII.

Cvte ſpleni incumbente per hamulos diſtenta, longo candenti cauterio per totũ ipſam penitus perurimus, ita vt vna aggreſſione duæ cruſtæ fiant, atque hoc trifariã facimus, vt omnes cruſtæ ſex fiant. At verò Marcellus tridente, aut cauterio tridentis formam habente vtens, vna aggreſſione ſex cruſtas inurebat.

DE STOMACHI VSTIONE, Cap. XLIX.

In diuturnis ſtomachi fluxionibus, iuniores vſtione vſi ſunt: & alii quidem oliuaribus cauteriis tres cruſtas incutiunt: vnam in cartilaginem, gladium referentem: alteras duas inferius iuxta triangularem figuram, ea profunditate vt totam cutem perurant: alii verò vnam ſolùm faciunt, eámque maiorem, iuxta ipſum ventriculi oſculum: quidam neque ferro vrunt, ſed iſcis vocatis. Sunt autem iſcæ ſpongioſa quædam corpuſcula, in quercubus & nucũ regiarum arboribus naſcentia, quæ barbari magis in vſu habent. Vlcera verò aliquandiu ſinũt, nec cicatricem ipſis inducunt: imò magis inſuper ipſa lãcinant, quò ob multam per ipſa exhalationem, os ventriculi fluxione non infeſtetur.

DE HYDROPE, Cap. L.

Qvvm hydropis ſiue aquæ inter cutem conſtitutionem, & quot huius ſint differentiæ, & quæ cauſæ, cognitionem itẽ, & per medicamenta curationem, tertio libro tradiderimus, & in illo etiã antea oſtẽderimus quòd ſolus Aſcites hydrops chirurgiam admittat, hanc nunc tradituri ſumus. Erectum itaque ſtatuemus hominem: ſin minus id fieri poſſit, in ſella collocabimus: ſi verò neque hoc fieri poſſit, recuſanda eſt nobis chirurgia in eo qui ad tantã debilitatẽ deuenit. Stante itaque erecto homine, iubebimus miniſtros à tergo ipſius ſtantes vt tumoris molẽ per manus comprimant, & deorſum ad pectinem protrudant. Nos autem accepto cultello acuto, aut venæ inciſorio ſcalpello, ſi quidem à partibus circa inteſtina hydrops obortus eſt, iuxta perpendiculum vmbilici, tribus ſub ipſo digitis interpoſitis, abdomen ad peritonæum vſque appellatam membranam diſſecamus. Si verò hepate primario affecto, ex ſiniſtris vmbilici partibus ſecamus: ſi à ſplene, in dextris. Non enim ſecanda eſt ea pars in quam æger decumbere debet, & excoriata per inſtrumenti aciẽ cute incumbente, paululum ſupra priorem ſectionem, etiam ipſam peritonæum membranã diſſecamus, donec ad vacuum locum ſcalpellum pertingat. Poſtea verò æneam fiſtulam quæ ad calami ſcriptorii ſimilitudinem exſecta ſit, & per abdominis & per peritonæi ſectionem demittemus, & per ipſam humorem educemus pro viribus moderatum, quas ex pulſus contactu cognoſcemus: deinde educta fiſtula humorem ſiſtemus. Siſtetur enim ſtatim ob alteratam illam factam ſectionem: ſed & nos ſecuritatis gratia, linamentum intortum per ſolam abdominis ſectionem demittemus, & reclinato ac refocillato homine, poſtera die rurſus parum humoris pro virium ratione, per fiſtulam euacuabimus, atque ita conſequentibus deinceps diebus, donec quamminimum ipſius vndiquaque relinquatur, aceruatam euacuationem cauentes. Multi enim ex imperitia rem bene tractare cupidi, vnà cum humore etiam vitalem ſpiritum aceruatim euacuarunt, atque ita hominem occiderunt. Cæterùm qui magis

ſecuritatis curã habẽt,modica humoris per chirurgiã facta euacuatione,quò vires ſaltem à grauitate leuẽtur,reliquũ per medicamẽta aquã ducẽtia,& per arenã,ſolẽ,ſitim, & ſiccantia alimenta cõſumunt. Quin & vſtione quidam vſi ſunt in ſtomachum, hepar, ſplenem,imum ventrem & vmbilicum,quinque cruſtas inurẽtes,alii ferreis tenuibus cauteriis,alii per iſcas appellatas, aut per aliam quandam eiuſmodi materiam:& multi ſanè hac ratione magis ſanati ſunt,aliquando penitus nulla facta perpunctione.

DE VMBILICI PROLAPSV, Cap. LI.

VMbilici prolapſus fit aliquando rupta iuxta illum peritonæo membrana,& aut omẽto aut inteſtino prolapſo: aliquando verò lento humore ſub vmbilicum collecto:quandoque autem carne ſubter excreſcente,& quãdoque ſanguine eò collato,ob venæ aut arteriæ ruptionẽ, velut in arteriæ dilatatione : quandoque non ſanguine, ſed ſpiritu ſolùm illic collecto. Si igitur omentum foras prolapſum fuerit,tumor circa vmbilicum cõcolor, ad tactum mollis, doloris exors, & inæqualis apparet: ſi verò inteſtinum,ſupra relata etiam amplius inæqualis,& ad digitorum compreſſionem diſparens, quandoque verò etiã ſtrepens, & ex balneis ac diſtentionibus magis augeſcens. At ſi humor fuerit, mollis quidem ſimiliter eſt tumor, ſed ad compreſſionem non cedit, neque minuitur, neque augeſcit: ſi verò ſanguis,ad prædicta ſigna, tumor etiã liuidior fuerit.Carne verò ſubter enata,durior & renitẽs erit tumor,&in eadẽ magnitudine permanens.Qui verò ſpiritus inflationẽ illic collectã habẽt, his mollicies adtactũ adeſt,& ſonitus quidã ſequitur ad pulſationẽ,& diſparet ad compreſſionẽ.Hoc igitur modo chirurgiam adhibebimus: Erectum hominem iubebimus vt ſpiritu ſuppreſſo ſeipſum diſtendat: deinde tota vmbilici prominentia circumcirca atramento ſcriptorio notata,ſupinum locabimus,& iuxta notas factas, tumorem ſcalpello circumſcarificabimus: poſtea media parte per hamulos diſtenta, filum aut chordam ſcarificationi circumdabimus.Sic enim retinebitur non dilabens,anſato nodo connexione facta: deinde conſtricto tumore circa verticem aperto,indicem digitum demittemus,diligentérque perſcrutabimur ánne aliqua inteſtini conuolutio,aut omenti pars ſimul fuerit conſtricta. Et ſi quidem inteſtinũ fuerit id quod conſtrictum eſt,anſato fili nodo laxato,ipſum intrò compellemus:ſi verò omẽtum fuerit,hoc attractum quantũ eius ſuperuacanei fuerit reſecamus,filo deligãtes velut par eſt,ſiquod vas intercurrat:poſtea acceptis duab⁹ acubus ſimplex filum ducentibus, iuxta chiaſmum,*hoc eſt ad literæ Græcæ χ figuram*,ipſas per factã ſcarificationẽ trãſmittemus: & diſſectis filorum anſati nodi finibus, velut in venæ dilatatione dicebamus,ex quatuor principiis cõſtrictionem faciemus. Poſtquam verò computruerint ac exciderint corpuſcula filis deligata,linamentorum ductu curabimus,vt cauior cicatrix fiat ſemper ſtudio habẽtes. Atque hæc quidem omento aut inteſtino affectionem inducentibus adhibemus.Si verò caro, aut humor, aut ſanguis,affectionis cauſa fuerit,media tumoris parte circum circa ablata,& quicquid extra membranam peritonæon iuxta vmbilicum inſitum eſt,eo educto, iuxta concarnationis modum curationem faciemus. Cæterùm affectionem prolapſi vmbilici,ex arteriæ dilatatione, aut ſpiritus interlapſione obortam,repudiamus, velut etiam reliquas arteriæ dilatationes.

DE PERITONAEI MEMBRANAE VVLnere,& de inteſtini aut omenti prolapſu:in quo etiam modus ſuendi ventrem. Ex Galeno, Cap. LII.

QVomodo quis vulneratam peritonæon membranã optimè tractarit, conſequenter conſiderandum eſt. Si igitur paruum fuerit vulnus,vt prolapſum inteſtinum inflatum nõ amplius reprimi poſſit,neceſſe eſt aut flatum euacuare,aut vulnus maius efficere.Melius autẽ eſſe puto prius illud facere, ſi fieri poſſit vt id aſſequamur. Quomodo verò quis hoc magis aſſequi poſſit?Si cauſam ex qua inteſtinũ inflatur amoueat.Quæ igitur eſt hæc?Ambientis aeris frigiditas:quare etiã per calefactionẽ ſanatio cõtingit.

A Spongiam igitur mollem aqua calida imbuere oportet, deinde exprimere,& per ipſam inteſtinum calefacere.Interim verò præparetur vinum auſterum calidum. nam & calfacit magis quàm aqua,& inteſtino robur indit. Si verò ab horum vſu, inteſtinum adhuc permãſerit inflatum, tantum de peritonæo incidere oportet quantum opus habet id quod prolapſum eſt.Ad talem autem ſectionem cõmoda ſunt fiſtulis ſecandis apta inſtrumẽta,ſyringotoma recta appellata.Cõmoda eſt etiam ægro,vulnere in infernis partibus facto, figura decubitus ſurſum vergẽs: in ſu- B pernis, deorſum:& in dextera parte facto vulnere, in ſiniſtram declinari,& viciſſim in ſiniſtra, in dextram: atque hoc tum magnis tum paruis vulneribus cõmune eſt. Verùm inteſtinorum repoſitiones in proprium locum, in magnis vulneribus,miniſtro admodum perito opus habent.Oportet enim ipſum ſuis manibus forinſecus apprehenſum totum vulnus intrò contrahere ac conſtringere, ita vt ſemper exiguum quid ſuenti denudet: & ſanè etiam id quod conſutum eſt moderatè adſtringat,donec exactè fuerit totum conſutum.Quis verò ſit modus ſuendi ven- C trem ad huiuſmodi idoneus,deinceps dicamus.Quandoquidem abdomen cum membrana peritonæo concreſcere oportet,à cute initium ſumendum eſt, acu ab externa parte intrò trãſmiſſa.Vbi verò cutem & muſculum rectũ totum penetrarit,membrana adiacente præterita,traiicere acum ab interna parte per reliquam membranam oportet, atque ita hinc ab internis extra per alteram abdominis partem traiicere,& vbi penitus pertrãſiit,rurſus ab externis intrò per hanc abdominis partem tranſmittere, & adiacẽte ipſi mẽbrana præterita, & ad oppoſitã membra- D næ partẽ trãſitione facta,ab internis extra ipſa perpungere,& ſimul cum ipſa etiã proximũ totũ abdomẽ: deinde ab hoc rurſus initio facto,ipſum cum opoſita membrana conſuere, & poſtea per proximam cutem extra tranſmittere:illinc verò rurſus intrò tranſigere, & cum oppoſita membrana conſuere,ac per proximam cutem extra trãſmittere:& hoc iterum atque iterum repetitis vicibus facere,donec totum ſimiliter conſuerimus vulnus.Interuallum autem ſuturarum,quantum ad cõſtringendum ſubiecta attinet, breuiſſimum eſſe debet: quantum verò ad E hoc,vt cutis inter ſuturas infracta permaneat,breue interuallum non eſt commodum.Fugiendus itaque eſt vtriuſque exceſſus,& quod moderatum eſt,eligendum.Iam verò & hoc commune quodammodo omnibus vlceribus eſt,quemadmodum etiam ipſius fili compages. Quod enim durius eſt,cutem rumpet quod mollius, ipſum prius rumpetur.Eodem modo etiam propinquiſſimè ad ſumma labia acum traiicere,facit ac cogit vt cutis quæ pauciſſima reſtat, plerunque rumpatur.At ſi multa ſit comprehenſa,inglutinata permanet:atque hæc quidem etiãſi o- F mnibus vlceribus communia ſunt,maximè tamen in vẽtris ſutione vitare oportet, & aut(velut antea dictum eſt) facere, coniectura habita vt abdomẽ cum peritonæo cõcreſcat,eo quòd quum neruoſum ſit,vix concreſcat: aut (velut aliqui faciunt)ea quæ ſecundum naturam cognata ſunt inter ſe contrahere,peritonæum cum peritonæo,abdomen cum abdomine.id quod hoc modo fiat: A vicino nobis abdomine acum traiicere oportet,ab externa parte intrò,per ipſum ſolũ,& ambobus peritonæi labiis trãſgreſſis,rurſus acum conuertere,& ab externa parte intrò, G per ambo peritonæi labia traiicere: & deinde rurſus cõuerſam,ab internis extrà,iuxta oppoſitum abdomen trãſmittere. Hic modus à communi illo & vulgato, quo per quatuor labia, vna aggreſſione acum traiiciunt, differt: quòd peritonæum membranam intra abdomen exactè occultat.Cæterùm medicamenta commoda ſunt eiuſdẽ materiæ cum iis quæ cruẽtis vulneribus competunt: quò verò nulla ex principalioribus partibus coafficiatur,lanã tenerã moderato oleo calido imbutam,per totum ſpatiũ inter inguina & alas, circundare oportet. Præſtat autem H idem oleum calidum per clyſterem inteſtinis immittere. Si verò etiam ex inteſtinis aliquod fuerit vulneratum,vinũ ſit id quod immittitur nigrum,auſterum,tepidum:atque hoc magis,ſi totum fuerit perforatum ad internum vſque meatum.Facilia igitur curatu ſunt craſſa inteſtina

ægrè verò curatur tenuia. Penitus autẽ incurabile eſt ieiunũ tum propter multitudinẽ ac magnitudinem vaſorum, tum propter tenuitatem ac neruoſitatem tunicæ: ſed & bilem puram omnem excipit,& viciniſſimum omniũ eſt hepati. At verò infernas ventriculi partes carnoſas illas tẽtare oportet vt curemus: fieri enim poteſt vt ſuccedat, nõ ſolùm quia craſſiores hæ ſunt,ſed etiã quòd curãtib⁹ medicamẽtis facilior ſedes eo loco cõtingit. At verò vulnera in ore ipſius ventriculi ac ſtomachi,tranſitu ſolùm medicamẽta cõtingũt: ſed & iis quæ in ore ipſius ſũt,ſenſus ſubtilitas auerſatur,quò minus curẽtur. Quũ verò peritonæo rupto,omentum prociderit,& aut liuidum aut nigrum factum fuerit, parte ea quæ ante nigrefacta eſt, laqueo conſtricta,propter eruptionis ſanguinis periculum, reſecare oportet eam quæ poſt laqueum eſt,ita vt ad infernum finem conſutionis,laquei initia foras propendeant: quò facilè eximi poſſint vbi ſuppurato vulnere reiecta fuerint.

DE PRAEPVTIO CVRTO, Cap. LIII.

IN quibus parum quid deeſt cuti pudendi, quidam decoris reparandi cauſa, duplicem chirurgiæ modum excogitarunt: quandoque quidem circa pudẽdi initium ſupernè cutem ſecantes in orbem, quò ſoluta continuitate cutis deorſum trahatur, quouſque glans fuerit contecta: quãdoque verò ſcalpello ſubexcoriantes iuxta internam partem,circa glandis radicem: deinde deorſum trahẽtes, & poſtea molli quodam linteo præputium obligantes: nimirũ linteo quodã in medio interpoſito iuxta factã excoriationẽ,quò præputium cum glande non concreſcat. Hunc modum Antylus magis probat, latius ipſum exponens: nobis autem ſummatim ſolùm attingere ſatis eſſe viſum eſt,eo quòd in artis operibus raro talis chirurgia requiritur,quum neque functionis aliquam difficultatem hæc affectio inducat, neque ita decorem vitiet vt huius chirurgiæ tormentum ſubire quis ſuſtineat.

DE HYPOSPADIAEIS, Cap. LIIII.

MVltis ex natiuitate glans non eſt perforata, ſed ſub appellato cane, vbi glans abſoluitur, foramen eſt: atque hinc neque mingere in anteriorem partẽ poſſunt, niſi valde ad pectinem membrum refregerint, neque liberos generare,quum ſemen ipſos in directum eiaculari in vterum non contingat: & ad hæc non vulgare dedecus affert hæc affectio. Simpliciſſimus igitur & periculi maximè exors chirurgiæ modus fit per reſectionẽ. Oportet itaque affectum reclinare ſupinum: deinde glandem per ſiniſtræ manus digitos fortiter extẽdere, poſtea glandem ſcalpelli acie circa coronam amputare, non obliqua facta reſectione, ſed quæ ſimilis ſit ſculpturæ circumcirca factæ, ita vt in medio eminentia quædam appareat glandi ſimilis. Quãdoquidem verò ſæpe ſanguinis eruptio cõtingit, ſi quidem fieri poterit, per ſanguinem ſiſtentia ipſam ſedabimus: ſin minus, vſtione per tenuia ferramẽta vtemur.

DE PHIMO, SIVE PRAEPVTIO circa glandem conſtricto, Cap. LV.

DVplex phimoſeos, *id eſt præputii circa glandem conſtricti*, cauſa eſt. Quandoque enim præputiũ ita intexit glandem vt rurſus detrahi non poſſit: quãdoque retrò abductum, non amplius induci poteſt: quæ ſpecies propriè paraphimoſis appellatur. Prima igitur differentia fit aut ob cicatricem in præputio factam, aut ob carnis accretionẽ: ſecunda verò in pudendorum inflammationibus efficitur, quum abducta retrò cute glãs intumuit,& nõ amplius præputium admittit. Si igitur prima conſtrictionis ſpecies fuerit, chirurgiam adhibebimus, hoc modo: Poſtquã hominem prout conuenit collocauimus, attracto præputio in anteriorem partem, hamulos tres aut quatuor in ſummum ipſum immittemus, eóſque miniſtris tenendos dabimus, & quantum fieri poteſt extendere ac aperire ipſum iubebimus. Poſtea ſi ex cicatrice externa cõtractio facta fuerit, ſcalpello ſectioni venarum apto, aut cultello aculeato, ex internis partibus præputium diuidemus, in

A tribus aut quatuor locis, iuxta internas partes ſectiones facientes in directum extẽtas,& æquali ſpatio inter ſe diſtantes. Eſt autem duplex circa glandem præputium. Oſculum igitur internæ in ipſo partis diuidemus. Ita enim cõtractione ex cicatrice oborta exoluta, præputium abducemus. Si verò caro ex internis partibus agnata, conſtrictionem effecerit, detracto præputio, in omnem carnem ſcarificationes faciemus,& eminentias intermedias carnis inter impacta vulnuſcula deradimus: poſtea verò plumbeũ canalẽ papyro ſicca obuolutũ toti glandi circundabimus. B Sit autem canalis vndiquaque æqualiter expaſſus. ſic enim propter canalis circumpoſitionem, præputium prohibebitur, vt ne rurſus inductum concreſcat, vt quod præ plumbo & obuoluta papyro, diſtentum conſeruetur. Papyrus enim ex irrigatione intumeſcens cutem adhuc magis diſparat. Hoc igitur facimus, ſiue propter cicatricem, ſiue propter carnis excretionem, conſtrictio fuerit facta. Si verò paraphimoſis dicta fiat, & inueterata fuerit, concreſcit, & incurabilis eſt, ſi non velut in præputio curto curari quis velit. At ſi nõdum occalluerit, in directum factis C vulnuſculis tribus, aut quatuor, aut pluribus, & oleo calido multo affuſo, ad externam partem ipſum attrahemus.

DE COHAERENTE CVM GLANDE præputio, Cap. LVI.

VLceratione circa glãdem aut præputium progreſſa, circa vtraque fit cõcretio vt cohæreant. Oportet igitur ſubexcoriare,& quantum eius fieri poteſt, per ſcalpelli, aut cultelli polypis excidendis apti, aciem, retinacula exoluere conari: & maximè quidem glandem à cohærente præputio purè ſecernere: ſi verò difficile hoc fuerit, D magis aliquid de glande ad præputiũ aſſumere, quàm vice verſa. quum enim tenue ſit præputium, facilè perforatur. At poſt exolutam concretionem, tenue linteum aqua frigida madefactum, inter glandem & præputium interponatur, vt ne rurſus concretio fiat: & adſtringenti vino adhibito, cicatrix ipſis inducatur.

DE CIRCVMCIDENDIS, Cap. LVII.

NON de iis qui gentilis religionis more circumcidũtur, nunc nobis ſermo eſt, ſed de iis quibus ex pudẽ E di affectione præputium nigreſcit. Oportet itaque totum id quod denigratum eſt in ipſis, in orbem diuidere: poſtea verò ſquama æris cum melle vtendum eſt, aut etiam malicorio & eruo, ad modum eorum quæ linamentis excepta induntur. Si verò ſanguis eruperit, lunatis cauteriis vtendum eſt ad vtranque rem conferentibus, ipſam inquam ſanguinis eruptionem, & vulnus depaſcendo proſerpens: ſi verò tota glans aliquando fuerit conſumpta, plumbeo canali in meatum indito, vrinã per ipſum reddere iubebimus.

F DE THYMIS IN PVDENDIS, Cap. LVIII.

THymi, carnoſæ ſunt eminentiæ, quandoque in glande, quandoque in præputio conſiſtentes: & ex his alii qui ſunt maligni, aliqui non. Non malignos igitur ſcalpelli acie deradere conuenit, & chalcitidem inſpergere: in malignis autem poſt ablationem vſtione vtendum eſt. Si verò alternatim oppoſiti in præputio thymi fiant, alii intra ipſam, alii extra, non omnes ſimul aggredi oportet, ne præputium quod tenue eſt, non animaduertentes, diſſecemus: G verùm primùm interni auferantur, & poſt inductã ipſis cicatricem, etiam externos aggrediamur. Quidam ex recentioribus forfice præſectos, ſeta equina obligatos, ipſos curabant: quemadmodum alii frigido cauterio ipſos adurunt.

DE CATHETERIS, ET INFVSI immiſſione in veſicam, Cap. LIX.

SVppreſſa vrina in veſica propter obturationẽ aliquã, velut ex cõcretis ſanguinis grumis, aut ex calculis, aut H propter aliam quandam cauſam, catheteris & fiſtulæ immiſſione vtemur, ad recremẽti vrinæ eductionẽ. Accepto igitur ætati & generi congruo cathetere, ipſum præparabimus. Præparationis autem modus talis eſt: Lanam modicã per filum in medio deligamus, & filo cum iunco

acuto per catheteris fiſtulam tranſmiſſo, lanam foramini A
quod ad catheteris caput eſt adaptamus,& extrà eminen-
tibus lanæ partibus forfice præſectis, catheterem in oleū
immittimus. Ægroto verò in ſede collocato, & cum fo-
mento prius,ſi nihil impedit,rigato, acceptum catheterē
immittimus,primùm in directum vſque ad colis fundū,
& poſtea pudendum ad vmbilicum refringimus.nam ab
hac parte obliquus eſt veſicæ meatus, atque ita catheterē
vlterius admouemus.Poſtquam verò ad interfœmineum
prope ſedem peruenerit, rurſus pudendum inſito inſtru-
mento reflectimus,ad figuram naturalem reducentes.nā B
ab interfœmineo veſicæ meatus ſurſum tendit, & cathe-
terem propellimus, donec ad vacuū veſicæ ſpatium per-
ueniat.Poſtea verò inſitum in catheteris fiſtula filum at-
trahimus,quò vnà cum lana attracta,vrina ſequatur: quē-
admodum in ſiphonibus contingit.Talis eſt immittendi
catheteris modus. Quandoquidē verò ſæpe opus habe-
mus vt vlceratam veſicā colluamus, ſi auriculares clyſte-
res infuſum trāſmittere poſſunt,ipſis vtemur,iuxta prædi
ctum modum eos immittentes: ſi verò per hos fieri non
poterit,corio aut veſica bubula ad catheterē adaptata, C
per immiſſam catheteris fiſtulam infuſum immittemus.

DE CALCVLIS, Cap. LX.

CAlculorum generationis cauſam, & quòd pueris qui-
dem magis in veſica, ætate verò prouectis in renibus
calculi generantur,hæc ſanè quum alibi docuerimus,nūc
ad calculorum excìſionis modum deueniemus,vbi ſigna
prius calculorum in veſica expoſuerimus. Vrinarum igi-
tur excretio aquoſa ipſis contingit,& ſubſidentia arenoſa
in ipſis:& dum aſſiduè pruriunt, pudendum laxatur, & D
rurſus præter rationem intenditur, eo quòd ipſum aſſi-
duè contrectant dum irritantur,& præſertim pueri. Si ve-
rò in veſicæ collum calculus incidat, etiam vrina derepen
te ſupprimitur.Cæterùm ex his quibus calculi exſecātur,
pueri quidem vſque ad decimumquartum annum facilè
curantur, propter corporum mollitudinem: ſenes autem
difficulter, eo quòd vlcera in corporibus ipſorum ægrè
ſanentur:mediæ inter has ætates,etiam in hoc medio mo
do ſe habent,& rurſus facilè curantur qui maiores calcu-
los habent,quia inflammationibus adſueti ſunt: difficul- E
ter autem qui minores, ob contrariam cauſam. His ita ſe
habentibus,ad chirurgiam deuenientes concuſſione vte-
mur prius,per miniſtros quandoque, & aliquando etiam
ipſo ægro ab alto quopiam deſiliente,quò calculus ad ve-
ſicæ collum ſubducatur: deinde collocabimus ipſum ita
vt erectus ſedeat, & manus ad femora ſua habeat, quò ad
exiguum locum veſica decurrat. Si igitur ad contactum
noſtrum forinſecus iuxta interfœmineum,inter anum &
pudendum, calculus occurrat præ concuſſione elapſus,
tunc ſtatim ad chirurgiam nos conuertemus: ſi verò non F
occurrat,indicem ſiniſtræ manus digitum, ſi puer fuerit
ægrotus,aut etiam medium,ſi adultior fuerit, oleo illitū
in ſedem immittemus,& ſupinis digitis perſcrutantes, v-
bi occurrerit,paulatim ad veſicæ collum transferentes i-
pſum coarctabimus, & digito aut digitis foras protrude-
mus ipſum impactum,iuſſóque miniſtro vt manibus veſi
cam premat,alterum iubebimus miniſtrum vt per dextrā
manum teſtes ſurſum tendat,altera verò interfœmineum
diſtendat in alteram partem ab ea in qua ſectio eſt faciē-
da.Nos autem accepto inſtrumento excidendis calculis G
idoneo,inter ſedem & teſtes,non iuxta medium interfœ-
mineū,ſed ad alterā partem,ad ſiniſtram natem,obliquā
ſectionem faciemus,in ipſum occurrentem lapidem ſecā
tes,ita vt ſectio extrinſecus amplitudinem habeat, intrin-
ſecus autem non amplius quàm vt lapis per ipſam excide
re poſſit.Aliquando enim per innixum digitorum aut di-
giti circa ſedem,ſimul vt ſectio facta eſt, etiā citra extra-
ctionem,lapis placidè exilit: ſi verò non exilierit, extra-
ctionem per inſtrumentum ad hoc paratum facimus. At
verò poſt eductum lapidem,ſanguinis eruptione per pul- H
uillos ſanguinem ſiſtentes, & manna thuris, & aloe, &
ſymphyto, aut etiam miſy ac ſimilibus ſedata, lanas aut
lintea complicata,vino & oleo imbuta imponemus,& cal
cularis,ſiue ſena crura habētibus deligationib⁹ vtemur.
Si verò ſanguinis eruptionis tumor immineat, linteum
complicatum ex poſca aut roſaceo cum aqua imponatur,
& reclinato ægroto frequentius madefaciemus.Tertia ve-
rò die facta ſolutione,& aquæ ac olei multi affuſione, te-
trapharmaco linamentis excepto vtemur, ita vt ſæpius i-
pſos ſoluamus ac curemus, propter vrinæ acrimoniam.
At ſi inflammatio aliqua ſuccedat,cataplaſmatis & perfu-
ſionibus ad hanc commodis vtemur: & in veſicam roſa-
ceum aut oleum chamæmelinum,aut butyrum immitte-
mus,ſi non inflammatio aliqua nos prohibeat: ſimiliter
verò etiam ſi ſerpendo depaſcens,aut aliàs quomodocun-
que malignum vlcus fiat,ad ſingula conuenienter inſtabi
mus. Poſtquam verò ab inflammatione liberum eſt vl-
cus,facta ablutione, emplaſtro ex ſuccis ad lumbos ac i-
mum ventrem,vtemur.Per totum autem curationis tem-
pus, femora ſimul vincire oportet,quò auxiliis adhibitis
inſeruiant.Porro ſi paruus ſit calculus,& in colē incidat,&
per vrinā eiici nō poſſit, præputio in anteriorē parte ve-
hementer attracto,ipſum ad ſummam glandem deligabi
mus.Deligabimus etiam retro pudendum ipſum colem,
ad finem qui ad veſicam eſt conſtrictionem facientes, &
poſtea infernè colem ad ipſum occurrētem calculum ſe-
cabimus.Inflexo autem cole lapillum eiiciemus, & exolu
tis vinculis,vulnus à ſanguinis grumis mundabimus, &
vinculum quidem retrò obligatur, vt ne calculus retror-
ſum recurrat:in anteriore autem parte, quò poſt extractū
lapidem,dum deligatum præputium exoluitur, recurrēs
cutis ſectionem factam contegat.

DE CORPORIBVS CIRCA TESTES, Cap. LXI.

QVVM corpora circa teſtes, ad hernias ſecandi do-
ctrinam cōferant,definitiones ipſorum prius adſcri-
bemus. Ipſe igitur teſtis ſubſtantia eſt glandulоſa & fria-
bilis,ad gignendi ſeminis facultatē facta. At κρεμαστῆρες,
qui & cremaſteres appellantur, neruoſi exortus ſunt, ex
membrana medullæ dorſi, cum venis arterioſis ad teſtes
pertingentes,per quos ſeminis ad pudendum emiſſio cō-
tingit. Vaſa verò ſeminaria venæ ſunt quæ à vena caua
ad teſtes pampinoformiter inflexæ feriuntur, per quas
teſtes nutriuntur. Rubicunda tunica eſt natura neruoſa,
quæ iuxta gibbam partem, & ante teſtem abſoluta eſt:
iuxta cauas autem partes, & retrò teſti adhæret, ex peri-
tonæi membranæ tunica ortum habens. Hanc autem
partem iuxta quam teſti adhæret,poſteriorem accretionē
nominant. Darti verò pelliculæ ſunt extrinſecam cutem
ad rubicundam tunicam agglutinantes, & ipſi adhæren-
tes,qua parte etiam illa retrò teſtibus adhæret: atrugoſa
illa extrinſecus cutis teſtibus circumdata ſcrotum ap-
pellatur.

DE HERNIA AQVOSA, Cap. LXII.

SI lentus humor circa partem corporum ſcrotum perte-
xentium colligitur,& tumorem ſenſui expoſitum ef-
ficit, ὑδροκήλη, *id eſt hernia aquoſa*, affectio nominatur.Cō-
ſiſtit igitur plerunque humor in tunica rubicunda circa
teſtem in anteriore parte, vbi maximè rubicunda tunica
à teſte ſeparatur: rarò verò in partibus extra rubicundam
tunicam affectio cōſiſtit. Sæpe autem in propria tunica
humor continetur,& hāc affectionē chirurgi in ſuperge-
nita tunica appellare ſolent. Si igitur ob prægreſſam cau-
ſam,velut eſt partium debilitas, affectio conſtiterit, ſan-
guis qui alimenti ratione affertur, in aquoſam aut ſero-
ſam lentam ſubſtantiam tranſmutatur: ſi verò ob plagam,
ſanguinea aut fæculēta eſſentia continetur. Communе i-
gitur ſignum eſt tumor doloris exors, durans circa ſcro-
tum,qui iuxta nullam occaſionē euaneſcit: ſed cedit qui-
dem in his qui modicum humorem habent, non autem
cedit in iis qui multum. Et in quibus quidē in tunica ru-
bicunda conſiſtit humor,his tumor eſt fere rotundus ve-
lut ouum: atque his teſtis occultus eſt,vt qui vndiquaque
circumluatur. Si verò extra tunicam rubicūdam,ſub pel-
liculis dartis dictis fuerit, per pauca corpora occurrit: at
ſi in ſupergenita tunica humor conſtiterit, propter colle-
ctionem ac conglobationem vndiquaque contingentē,
tumor alterius teſtis imaginem præ ſe fert: & ſi quidem

aquoſus fuerit humor,cõcolor tumor pellucet.ſi verò fæ- A
culentus aut cruentus, rubicundus aut liuidus apparet: ſi
verò in vtriſque ſcroti partibus ſigna hæc comparuerint,
hos geminata hernia correptos eſſe ſcito.Cæterùm chirur
giam hoc modo facimus:Denudata pilis pube & ſcroto,
ſi non puer fuerit,hominem ſupinum in ſcamnum recli-
namus,ita vt natibus linteum multipliciter complicatũ,
ſcroto verò ſpongiã magnam ſubiiciamus: & ex ſiniſtris
ægri ſedentes, miniſtrum à dextris ipſius ægri ſedentem
iubemus vt & pudendum in alteram partem diſtendat,&
ſcroti cutem ad abdomen extendat: nos autem accepto B
ſcalpello ſcrotum diuidimus, à medio exorſi ſecundum
longitudinem,propemodum ad pubem vſque rectam ſe-
ctionem facientes, ſimilẽ & appoſitam ei lineæ quæ ſcro-
tum in duas partes ſecat,diuiſione ad rubicundam vſque
tunicam progrediente.Si verò in ſupergenita tunica ſit
humor,qua parte apex eius tunicæ ſignificationem de ſe
præbet,ea parte diuiſionem facimus, & labiis ſectionis
per hamulum diductis,& dartis appellatis pelliculis detra
ctis per herniarum cultellum ac ſcalpellum, & denudata
tunica rubicunda, mediam ipſam per venarum ſectoriũ C
ſcalpellum diuidimus,illa maximè parte qua à teſte ſepa-
rata eſt:& humore toto aut maiore ipſius parte, in vas
quoddam excreto,rubicũdam tunicam per hamulos au-
ferimus, tenuiſſimam præſertim ipſius partem. At hinc
iam Antylus ſuturis & curatione cruentorum vulnerum
vtitur:recentiores autem concarnante appellato ductu.Si
verò teſtis putrefactionem aut aliquam aliam affectionẽ
habere comperiatur,vaſis quæ cum adſtite cõiuncta ſunt,
per laqueum diſparatis,& ipſo adſtite diſſecto,teſtem exi
mere oportet:& in gemina hernia præditis, eodem mo- D
do dupliciter operabimur,ſectiones vtrinque circa ſcroti
ad inguina partes facientes. Poſtea verò immiſſo per ſe-
ctionem ſpecilli capite,deorſum ad ſcroti finem,& ſcroto
per ipſũ ſpecilli caput diſtẽto,acuto ſcalpello ſectionẽ ſe-
cundum ſubeffluxum facimus, quò ſanguinis grumi, &
pus per ipſam excernatur. Per ipſum verò ſpecilli caput
lemniſcum in longitudinem implicitum linamẽtum, ad
ſupernam ſectionem traiicimus,& vibicibus ſpongia de-
terſis,lanas oleo madidas per ſectionem deorſum ad teſtẽ
immittimus,& forinſecus alias lanas vino & oleo imbu- E
tas,ſcroto,imo ventri,inguinibus,interfœmineo ac lũbis
ſuperponimus:& linteo triplicato inſuper expreſſo, & de-
ligatione ſena crura habente, & aliis ad hoc commodis
facta,hominem reclinamus, lanis ad lumbos ſubiectis,
quietis gratia,& pelle molli ſubſtrata,ad irrigationes exci
piendas.Irrigamus autem oleo calido ad tertiam vſque
diem:poſt quam ſolutione facta,ad vulnus quidem tetra-
pharmaco linamentis excepto vti oportet, ita vt lemni-
ſcum in ſolutione permutemus. Forinſecus autem rurſus
irrigationes adhibeantur propter inflammationem,vſq; F
ad ſeptimam diem: à quo medicamentum ad conſeruan
dum linamentum adhibemus. At poſt vlceris repurgatio
nem,& moderatam incarnationem, vbi iam de cætero
lau antur,lemniſcum auferre oportet, & reliqua curatio-
nis ſequela(velut antea dictum eſt)vti: quòd ſi inflamma-
tio aliqua ſit,aut ſanguinis eruptio, aut tale quid interim
accedat,conuenienti modo ſingulis occurrendum eſt, vt
ne ſæpe eundẽ ſermonem repetamus:ſi verò vſtionem in
hernia aquoſa libentius adhibuerimus,(velut iunioribus
placet)omnia quæ ante chirurgiam & quæ poſt ipſam re- G
lata ſunt,fiant,itémque quæ in ipſa chirurgia retulimus,
eo ſolùm relicto vt ne ferro ſecemus, neque ſecundum
ſubeffluxionẽ ſectionem faciamus.Decẽ itaque aut duo-
decim ferramentis literam γ referentibus ignitis,& duo-
bus cultratis,primùm quidem ſcrotum per gammata illa
per medium peruremus, & ſcalpello aut cæco hamulo
membranas excoriantes,cultrato cauterio velut diſſecan-
tes vremus. Denudatam autem rubicundam tunicã,quæ
ex albedine & denſitate facillimè cognoſcitur, ſummà
gammati cauterii parte perurimus,& humorem excerni- H
mus,ac poſtea totum quod denudatum eſt,hamulis diſtẽ
tum,cultrato cautere auferimus.

DE CARNOSA ET TOFACEA hernia, Cap. LXIII.

SI caro circa aliquã partem corpuſculorum quæ ſcrotũ
connectunt,naſcatur, carnoſæ herniæ affectio obori-
tur,& hoc ex obſcura cauſa, teſte fluxione vexato, aut in
ſcirrhum indurato,aut ex plaga,aut ex imperita poſt her-
niæ ſectionem curatione. Adeſt autem & his tumor con-
color,cũ duritia: ſi verò induratus eſt tumor,color vitia-
tur,& ſenſus exors eſt:at ſi malignus eſt tumor, dolores
punctorii conſequuntur.Ad chirurgiam itaque deueniẽ-
tes,ægrotum velut prius collocamus,& ſimiliter ſectionẽ
facimus:& ſi quidem cum teſte caro concreta affectionẽ
fecerit,& darton pelliculam & rubicundam tunicam ſi-
militer diſſecamus: deinde extento teſte vnà cum tunica
rubicunda,ipſum foras educemus, & diſcreto à vaſis ner-
uo vnde teſtis dependet,vaſa quidem adſtringemus, ner-
uum verò diſſecabimus, teſtem autem cum carne cõcre-
tum,velut alienum eiiciemus.Si verò circa aliquam tuni-
cam aut vaſculum caro concreuerit, diuiſo ſcroto & ſub-
iectis carni pelliculis, quicquid carnoſum eſt auferimus.
At ſi poſterior accretio cum carne concreuerit,circumſi-
tis partibus ablatis,etiam teſtem vnà cum ipſa tollemus:
fieri enim non poteſt vt ſine ipſa teſtis maneat. Cæterùm
tofi qui & circa teſtem & circa tunicam rubicundam cõ-
ſiſtunt,ex multo reniſu,& duritia,ac inæqualitate, à carno
ſa & aquoſa hernia diſcernuntur,& hi igitur carnoſæ her-
niæ chirurgiam requirunt.

DE VARICOSA ET FLATVOSA hernia, Cap. LXIIII.

VAſa quæ circa teſtem aut dartos pelliculas, varicoſa
fiunt,varices ſimpliciter appellant:reliqua teſtem nu
trientia,ſi varicoſa facta fuerint,herniam varicoſam affe-
ctionem vocant:ſigna horum manifeſta ſunt. Collectio
enim tumidior,& obliqua,& aliquantulum racemoſa, &
teſticuli laxatio apparet: quædam item alia functionum
impedimenta,maximè in curſu & exercitiis ac profectio-
nibus.Chirurgiam autem facimus ſic:Poſt commodam
locationem,contrectato ſcroto,neruum à quo teſtis pen-
der,ad infernam partem detrudemus. Eſt autem cognitu
facilis,& tenuior vaſis,& ſolidior ac renitẽs, vt qui fortis
ſit & validus:ſed & æger dolet ad ipſius compreſſionem,
inſuperque ad colem ſitus eſt. Vaſa verò per digitos tum
noſtros tum miniſtri,in ſcroto apprehendimus, & forti-
ter diſtentis obliquam ſcalpelli aciem contra ipſas venas
cuti inducimus:deinde infixis hamulis,vbi ſubiectas cuti
partes excoriauimus,vaſaque denudauimus,velut in vaſo
rum exſectione,& arteriarum dilatatione dicebamus,acũ
duplex filum habentem tranſfigimus,& ſecta fili anſa, vaſa
tum circa primam ipſorum varicationem, tum circa in-
fernam extremitatem,illaqueamus,ſectione per medium
in directum facta:& collecto ſanguine euacuato,ſuppura-
torio ductu ipſos curabimus,quo laqueorum vincula vnà
cum vaſis ſua ſponte excidant.At verò Leonides,ſi quidẽ
aliqua teſtem nutrientia vaſa varicoſa facta fuerint,ita fa-
ciendum eſſe dicit:ſi verò omnia,cum ipſis etiam teſtem
euellẽdum eſſe,vt ne vaſis nutrientibus priuatus reficce-
tur. Cæterùm flatuoſam herniam,quæ in genere arteriæ
dilatatio eſt,Leonides penitus chirurgia aggredi recuſat,
ob præſẽs eruptionis ſanguinis periculũ, qui nullo modo
ſiſti poteſt:recentiores verò, quũ duplex ſit ipſius origo,
altera à quatuor vaſis teſtem alentibus exoriens, altera ab
arteriis in pelliculis dartis dictis ac ſcroto,hanc quidem
reiiciunt,priorẽ verò chirurgia tractant.Diſcernimus au-
tem ipſas,ex eo quòd ea quæ ab arteriis oritur, facilè ad
digitorum compreſſionem euaneſcit: quæ verò à teſtem
nutrientibus vaſis,aut omnino non, aut cũ multa cautio-
ne.Chirurgiam verò adhibemus velut in hernia varico-
ſa dictum eſt,ſingulis venis exceptis,ac filo obligatis.

DE INTESTINI HERNIA, Cap. LXV.

INteſtini hernia eſt prolapſio inteſtini in ſcrotũ. Fit aut
propter ruptionem peritonæi membranæ, circa inanẽ
laterum locum ruptæ,aut ob eiuſdem membranæ diſten-
tionem.Ambo verò hæc, & ruptio inquam & diſtentio,
ex violentia aliqua progreſſa fiunt,velut eſt plaga, aut ſal-
tus,aut clamor. Quæ verò ob diſtentionem fit, priuatim
etiam propter reſolutionem,& ob alias corporis debilita-

A res oritur. Signa communia vtriſque conſpicuus circa te-
ſtem tumor:& quòd in exercitiis ac coloribus, & ſpiritus
detentione, aliiſque incommoditatibus, ipſe ſeipſo maior
fit tumor:& quòd dum digitis impreſſis notæ fiunt, tardè
quidem dum comprimitur recurrit, citò verò rurſus rela-
bitur.& inteſtinū in figura corporum ſupina, ſupernè in
ſuo loco manet, donec rurſus erecti conſiſtant. Sed & ſter-
coris in ſcrotum exceptio, ſæpe periculum ipſis inducit.
Dolore enim ex eo infeſtantur, quandoque etiam ad cō-
preſſionem rugitum ſentiunt. At verò peculiaria ſigna
B eorum qui ob diſtentionem affecti ſunt, habentur hæc:
quòd non aceruatim ſed particulatim, temporis progreſ-
ſu, & ob quaſlibet cauſas quandoque delapſio fit, & tumor
æqualis ac profundus apparet, inteſtino delapſo circum
membranam conſtricto. Eorum verò qui ob ruptionem
affecti ſunt, ſigna habentur hæc, quòd aceruatim ab ini-
tio fit prolapſio, & ob firmas ſolùm cauſas, & tumor ingēs
inæqualis, & in ſuperficie ſtatim ad cutem apparet, eo
quòd extra membranam inteſtina excidunt. Si igitur mē
brana rupta, omentum ſolum in ſcrotum exciderit, ἐπιπλο
C κήλη, *id eſt omenti hernia*, affectio vocatur: ſi verò etiam inte-
ſtinū, ἐπιπλοεντεροκήλη, *id eſt omenti ac inteſtini hernia*, appel-
latur: ſi verò etiam aqua in tunica rubicunda apparuerit,
compoſita ex tribus etiam appellatio imponitur, *ut hydre-
piploenterocele, id eſt aquæ omenti ac inteſtini hernia, uocetur.* Ne-
que verò has, neque inteſtini propter ruptionem herniā
chirurgia aggredimur: verùm ſolùm ob diſtentionem
obortam inteſtini herniam chirurgia tractamus, hoc mo-
do: Poſt ſupinam locationem, extentam cum miniſtro cu
tem quæ ad inguen eſt, tranſuerſim diſſecamus, velut in
D vaſorum exſectione dictum eſt ſecātes, (quidam verò nō
tranſuerſim, ſed in directum ſecant) & hamulo trāſfixam
ſectionem expandimus, ea menſura vt teſtis educendus
locum habeat: deinde rurſus hamulis infixis in intima cu
te tot quot vulneris magnitudo requirit, hamulo cæco
aut ſcalpello membranas & pingedinem excoriantes, diſ-
ſecamus. Denudata autem vndiquaque membrana, im-
miſſo indice digito ad poſteriores ſcroti partes inter mē
branā & pelliculas dartas appellatas, poſteriorē accretionē
exoluimus:& poſtea dextra manu extremitatem ipſarum
E duplicātes ad internas ſcroti partes, ſimúlque ſiniſtra ma-
nu membranam ad ſectionem attrahentes, excipimus te-
ſtem vnà cum tunica rubicunda, & vnum ex miniſtris te-
ſtem extendere iubemus. Nos autem vbi poſteriorem ac-
cretionem perfectè exoluerimus, digitis inueſtigabimus
num aliqua inteſtini inuolutio in rubicunda tunica ſit
comprehenſa, atque hanc deorſum ad ventrem detrude-
mus: deinde accepta acu magna quæ filum aliâs per ſe de-
cuplum, tunc duplicatum habeat, ipſam ad extremitatem
membranæ, ad ipſam ſectionem in medio tranſfigimus:
F ſectáque anſa, quatuor principia facimus, atque his ex v-
traque parte viciſſim iuxta chiaſmum, *id eſt literæ Græcæ χ
figuram*, implicatis, membranā vehemēter cōſtringimus,
& rurſus obuolutis principiis generoſè conſtringimus, vt
nullum ex nutrientibus vaſis, alimentum ſuppeditare poſ
ſit, vt ne hinc inflammatio oboriatur:& alterum magis
extrinſecus vinculum, minus quàm duorum digitorum
ſpatio à priore diſtans iniicimus. At poſt hæc vincula eā
membranæ partem quam ad digiti magnitudinem reli-
quimus, totam circumcirca reſecamus, auferentes videli-
G cet ſimul etiam teſtem:& rurſus ſecundum ſubeffluxio-
nem ſcrotum ſecantes, & lemniſcum tranſmittentes, & ir-
rigationes ex oleo, & deligationes velut in hernia aquoſa
adhibentes, omnia reliqua quemadmodum illic dictum
eſt peragemus. Nouimus autem quoſdam nō ineptos chi-
rurgos, qui poſt rubicundæ tunicæ exſectionem, cauteriis
candentibus extremitatē ipſius inurunt, ob ſanguinis eru
ptionis timorem, velut veriſimile videtur. Iidem poſt chi
rurgiam ſtatim etiā lauant affectos in ſolio longo ligneo
aquam calidam habente, ad ſeptimum vſque diem, atque
H hoc quinquies in diei ac noctis vnius ſpatio faciunt, &
præſertim in pueris:& mirificè ipſis ſuccedit, quum & ipſi
abſque inflammatione maneant loci, & vincula vnà cum
corporibus citò excidant. Interpoſito verò inter lotiones
tempore, prædictas irrigationes adhibent: ſed & alius qui
dam ſupra relata, etiam pipere trito cum oleo ſpinam i-
pſorum eo tempore confricabat.

DE INGVINIS HERNIA, Cap. LXVI.

HErniam inteſtini quæ ob diſtentionem fit, inguinis
hernia præcedit. Primùm enim quum diſtēditur pe
ritonæi membrana, laxatur inteſtinum, interimque ad in
guen ſecedit, & inguinis herniam facit: quam vetuſtiores
hoc modo chirurgia aggrediuntur. Poſt factam ſectionē
trāſuerſim trium digitorum lōgitudine circa extumeſcē
tem inguinis partem, & poſt exemptas pelliculas ac pin-
guedinem, circa medium membranæ denudatæ, qua par
te faſtigiatur, ſpecilli caput adhibeatur. ita enim inteſtina
in profundum detruduntur. Eminentes igitur membra-
næ partes, ab vtroque capitis ſpecilli latere, ſuturis inter ſe
coniungemus, deinde ſpecilli caput extrahemus, neque
membranam reſecantes, neque teſtem iniicientes, neque
quicquam aliud, ſed ductu cruentis vulneribus deſtinato
curantes. Quandoquidem verò iunioribus vſtio magis
probatur, meritò etiam hāc trademus. Homo itaque poſt
moderatum motum violentius tuſſiat, ac intendatur cum
ſpiritus retentione: tumore verò circa inguen apparente,
atramento ſcriptorio aut collyrio vrendus locus circum-
ſcribatur ad triangularem figuram, ita vt ſurſum ad in-
guinis ſitum tranſuerſa linea locetur: ſed & nota in mediū
trianguli iniiciatur. Reclinato autem ægroto, igne cande
facti cauteres in mediā notam immittantur, primùm cla-
uati, deinde in latera trianguli, gammati: & tertiò latera-
tis aut lenticulatis totus triangulus exæquetur, miniſtro
per totam vſtionem panniculo ſaniem detergente: atque
ita in profundum vſtio fiat, donec in iis qui moderatum
habitum habent, pinguedo attingatur. Neque enim in
iis qui macilenti ſunt notam hanc obſeruabimus ob ſicci
tatem, vt ne fallamur, & membranam inuramus: neque
in craſſioribus ac pinguioribus, in quibus etiam ante ſuf-
ficientem vſtionem pinguedo apparet: imò potius ex arti
ficioſa coniectura moderatam menſuram comperiemus.
Poſt vſtionem verò ſalem cum porro tritum cruſtæ inii-
ciemus, & inguinali decuſſata deligatione vtemur. Sequē
tibus autem diebus cruſtam detrahentibus medicamen-
tis vtemur, quale eſt lēticula cum melle, & ſimilia ad per-
fectam vſque curationem.

DE SCROTI LAXATIONE, Cap. LXVII.

QVVM ſcroti cutis laxatur, abſque iis corporibus
quæ intro ipſum ſunt, Rhacoſis appellata affectio fit,
maximè indecora. Leonides igitur ſupino reclinato ho
mine, ſuperfluam cutem per ſcalpellum, contra ſubiectam
tabulam, aut durum aliquod corium, ſiue corpus, reſeca-
bat, & ſuturis labia committebat: at verò Antylus ſuturis
tribus aut quatuor ſuperflua cute pertuſa, forfice acuta
aut ſcalpello, id quod vltra ſuturas extabat, reſecabat, &
per ſuturas munitione facta, cruentorum vulnerum ductu
percurabat.

DE CASTRATIONE, Cap. LXVIII.

QVVM noſtra ars ſcopum habeat vt corpora à ſta-
tu præter naturam, ad naturalem reducat, caſtratio
contrarium eius profitetur. Verùm quandoquidem ſæpe
etiam inuiti ab aliquibus præeminentibus ad caſtrationē
faciendam cogimur, breui quadam ſumma aggreſſionis
modum referemus. Eſt autē hic duplex, alter per colliſio-
nem, alter per exſectionem. Modus per colliſionem ita
abſoluitur: Infantes adhuc pueri in peluim aquæ calidæ
collocantur, deinde vbi laxata fuerint in ipſa pelui cor-
puſcula, teſticuli digitis colliduntur, donec euaneſcant, &
diſſoluti, non amplius compacti ad tactum occurrant. At
per exſectionē modus huiuſmodi eſt: Supinus in ſcamnū
reclinetur caſtrandus, & per ſiniſtræ manus digitos ſcrotū
vnà cum teſtibus comprimatur, & vbi rectum ſitum ha-
buerit, duabus ſectionibus per ſcalpellum in directum ſe-
cetur, ita vt ad ſingulos teſtes vna fiat. Vbi verò proſilue-
rint teſtes, excorientur ac excindantur, tenuiſſima ſolùm
vaſorum naturalium cōtinuitate relicta. Hic modus præ-
fertur illi qui fit per colliſionem: nam quibus colliſi ſunt
teſtes, quandoque coitum appetunt, parte quadam teſti-

culorum, velut veriſimile eſt, in colliſione remanente.

DE HERMAPHRODITIS, Cap. LXIX.

Affectio hermaphroditorum per cōpoſitam vocem, ab Herma & Aphrodyte, *id eſt, Mercurio & Venere*, nominata eſt, vtrique generi valde indecora. Quum enim quatuor ſint ipſius differentiæ ſecundum Leonidem, tres quidem in viris conſiſtunt, vna verò in fœminis. Nam in viris quandoque circa interfœmineum, quandoque circa medium ſcrotum, muliebris pudendi piloſi ſitus apparet: ſupra has verò tertia eſt in qua velut per pudendum, per ſcrotum vrinæ effunduntur. At in fœminis ſupra pudendum iuxta pubem ſæpe virilis pudendi ſitus reperitur, tribus corporibus extantibus, vno veluti cole, duobus quaſi teſtibus. Tertia igitur in viris, in qua vrina per ſcrotum excernitur, incurabilis eſt: reliquæ verò tres curantur ſi ſuperfluæ partes auferantur, & velut vlcerum curatio fiat.

DA NYMPHAE AC CAVDAE PRAEſectione, Cap. LXX.

Qvibuſdam ingenti magnitudine eſt Nympha, ita vt indecora turpitudine occurrat, &(quemadmodū aliqui narrant) aliquæ per hanc partē etiam arrigunt velut viri, & ad coitum concitantur. Quapropter ſupina locata muliere, quod ſuperfluum eſt in nympha, id volſella apprehenſum ſcalpello reſecamus, vitantes vt ne ex profundo ipſam excidamus, ne Rhyadica, *id eſt, fluida affectio*, ex hoc ſequatur. Sed & caudā quæ carnoſa ab vteri oſculo excretio eſt, & muliebre pudendum replet: aliquando verò etiam ad externas partes inſtar caudæ prominet, ſimiliter vt nympham reſecare oportet.

DE THYMIS, CONDYLOMATIBVS, ET hæmorrhoidibus in muliebribus locis. Cap. LXXI.

Thymus eminentia quædam eſt aliquando rubicūda, quandoque alba, plerunque ſine dolore, thymi herbæ corymbis ſiue cacuminibus ſimilis. Cōdylomata verò rugoſæ exuberantiæ ſunt: quemadmodum hæmorrhoides ſimiles illis ſunt quæ in ano fiunt, quæ aliquando etiam ſanguinem fundunt. Omnes itaque eiuſmodi eminentias, in fœminis ſub conſpectum veniētes, & denudatas, volſella apprehenſas, ſemiſpathulæ acie excidimus, & galla trita, aut alumine ſciſſo inſperſo, ad eas vtimur. Maiores enim chirurgi obligationē per fila in his nōadmittūt.

DE NON PERFORATIS, ET DE phimo, Cap. LXXII.

Mvlieres quædā genitales partes non perforatas habent, quandoque ex natura, quandoque incremento poſtea facto, morbo aliquo prægreſſo. Et hoc aliquando in profundo, aliquando in pudendi alis, aut in intermediis locis, & aut ex concretione, aut propter obturationem. Quod verò obturat, aut caro eſt, aut membrana. Impedimentū autem multum inducit hæc affectio, partim in coitu, partim in conceptione, aut etiam partu: quādoque etiam in menſtrua purgatione, ſi ſanè id quod obturat, ſiue caro ſiue membrana ſit, penitus obſtruat. Nam in aliquibus id in medio perforatū eſt. Cauſa itaque inuenta, aut ſi in promptu expoſita eſt, aut etiam per inſtrumēti exploratorii immiſſionem, ſi concretio ſolùm fuerit, recta ſectione per ſcalpellū fiſtulis ſecandis deſtinatum hāc exoluemus: ſi verò obturatio, hamulis infixis diſtentum corpus illud obturās, ſiue membrana ſiue caro fuerit, eodem ſcalpello diſſecamus: & ſedata ſanguinis eruptione, ſiccantibus citra mordacitatem medicamentis, & poſtea cicatricem inducentibus vtimur, priapi forma linamentum cicatricem inducente pharmaco illitum ſubiicientes, in quibus præſertim non valde in profundo chirurgia facta eſt, quò partes rurſus non concreſcant. Porro phimos quoque in vteri oſculo conſiſtens obturamentum, eodem modo per chirurgiam tractatur.

DE VTERI ABSCESSV, Cap. LXXIII.

Si abſceſſus circa vteri oſculum conſiſtat, qui chirurgiæ ſubiici poſſit, non promptè ad exciſionem feſtinandum eſt, ſed abſoluta iam affectione, & plurimùm aucta inflāmatione, & humidis corpuſculis incumbentibus attenuatis, eo quòd principalis pars ſit vterus. At verò in aggreſſione locetur fœmina ſupina in ſella, ita vt crura ad

A ſummum ventrem contracta habeat, femora verò inter ſe diſparata. Subiiciantur autem vlnæ ipſius ad poplites, & vinculis idoneis ad ceruicem deligentur. Qui verò chirurgiam exercet, ex dextris partibus ſedens, inſtrumento exploratorio dioptra appellato, pro ætate conuenienti exploret, & per ſpecillum muliebris ſinus profunditatē metiatur, ne ſi longior ſit dioptræ fiſtula, vterum comprimi contingat. Et ſi longior ſinu reperta fuerit dioptræ fiſtula, lintea complicata pudendi alis imponantur, quò ſuper ipſa locetur dioptra. Oportet autem fiſtulam immittere,

B vt cochleam ad ſupernam partem habeat: & dioptra quidem ab operante teneatur, cochlea verò per miniſtrū obtorqueatur, quò fiſtulæ laminis diductis ſinus diſparetur. Vbi verò occurrerit abſceſſus, ſi mollis ac tenuis ſit, (id quod digiti contactu cognoſces) ſpathula aut acicula in vertice diuidatur, & poſt puris excretionem lemniſcus molliſſimus oleo roſaceo imbut⁹ plagæ inſeratur, aut potius extra plagam, in ſinum muliebrem, citra protruſionem. Forinſecus autem ad alas, & in pectinem ac lumbos, lanæ ſuccidæ aut puræ oleo imbutæ imponantur. Tertia

C die aquæ ac oleo calefactis inſideat, aut maluæ decocto, factáque deterſione lemniſcus leniter in plagā indatur, illitus tetrapharmaco per ſe aut cum cocto melle. Sit autem dilutum tetrapharmacum ex butyro aut roſaceo: cataplaſmatíſque externæ partes integantur, donec inflammatio ſedetur, & purum vlcus fiat. Si verò difficulter repurgetur, per auricularem clyſterem cum iridis aut ariſtolochiæ decocto, aut melle eluatur, & per emplaſtrum ex Cadmia vino dilutum, & linamentis exceptum, cicatrix inducatur: at ſi intra vteri oſculum abſceſſus fuerit,

D chirurgia vitetur.

DE FOETVS IMMORTVI EXTRACTIOne ac exſectione, Cap. LXXIIII.

Qvum difficulter parientium curationem libro tertio tradiderimus, ſi non ad illam partus corrigatur, ad chirurgiam meritò deuenimus, ſignis prius collectis an ſuperſtes euaſura ſit mulier, aut nō: & ſi euaſura eſt, tūc chirurgiā aggrediemur: ſin minus, eam vitabimus. Quæ igitur pernicioſè affectæ ſunt, lethargico modo in ſomnū deferuntur, ac reſoluuntur, & ægrè excitantur, atque ſi ex-

E citatæ fuerint per vociferationes, debiliter reſpōdentes, rurſus in ſomnum deferuntur. Quædam verò etiam conuulſorio modo contrahuntur, aut neruis diſtenduntur, aut alimentum non ſentiunt. Pulſus autem vehementer intumeſcens deprehenditur, verùm obſcurus ac debilis. At quæ euaſuræ ſunt, nihil tale patiuntur. Reclinata igitur in lecto ſupina muliere, & magis vt deorſum vergat, mulieres aut miniſtræ quædam crura eleuata vtrinque teneant: ſi hæ non adſint, per vincula quædam thoracem mulieris ad lectum deligato, vt ne dum attrahitur fœtus,

F corpus ipſius ſequens, tractus vigorem exoluat. Deinde pudendi alis per miniſtrum diductis, ſiniſtram manum contractam, cum robuſtis ac conſtrictis digitis, pinguefactam in vteri oſculum demittito, ac ipſum dilatato, & infuſo in ipſum oleo laxius reddito, & vbi commodè vncus infigi poſſit quærito. Commodi autem ſunt loci ad vncum infigendum, in his qui in caput deferuntur, oculi, occiput, os ad palatum, mentum, claiculæ, & circa coſtas ac præcordia loci: in his verò qui in pedes deferuntur, oſſa ſupra pubem, & coſtarum intermedia ſpacia, & rurſus

G clauiculæ: & poſtea detentum dextra manu vncum, & flexuram ipſius inter digitos occultatam, per ſiniſtram manum leniter inducito, & in quodam ex relatis locis infigito vſque ad inanem locum, & alterum huic oppoſitum, quò æqualis & non ad alteram partem vergens attractio fiat: deinde æqualiter trahito, non ſolùm in directum, ſed etiam in latera, velut in dentium extractione fieri ſolet, & interim tenſionem ne remittito: poſtea immiſſo indice digito pinguefacto, aut etiam pluribus, inter vteri

H oſculum & impactum corpus, velut ſi excories, in orbem circumducito. Sequente verò pro ratione vnco, ipſum in vlteriores partes transferre oportebit, atque ſic facere vſque ad perfectam fœtus extractionem. At ſi manus fœtus præmiſſa ſit, & impacta retrudi non poſſit, obuoluto panniculo vt ne ob lubricitatem elabatur, aliquantulum

attrahere illam oportet, & vbi prodierit, totam de humero reſecare. Idem etiam faciendum eſt ſi ambæ manus promineant. Similiter etiam pedes prominentes, reliquo corpore non ſubſequēte, ab inguinibus reſecare oportet, & poſtea conari vt reliquum corpus dirigatur: ſi verò ex eo quòd maius eſt caput, obſtructio fiat, ſi quidem hydrocephalus eſt fœtus, ſpathula polypis deſtinata, aut acicula, aut aculeato cultello inter digitos occultato, caluaria diuidatur, quò aqua euacuata conſidat. Si verò naturaliter ita amplum caput habet, diuiſam ſimiliter caluariam, per forcipem dentibus aut oſſibus extrahendis commodam contundimus, & ſi ſupereminent oſſa, ipſa eximimus. At verò ſi protracto capite, circa thoracem obſtructio fiat, eodem inſtrumento loci circa clauiculas vſque ad inanem locum diuidantur, quò humore euacuato thorax concidat. Si verò non concidat, facta diſſectione clauiculas ipſas auferre oportet. tunc enim thorax concidet. Si verò imus venter inflatus fuerit, mortuo fœtu, aut hydrope affecto, eadem ratione humor euacuetur vnà cum ipſis inteſtinis. In iis verò qui in pedes deferuntur, inclinatio facilè ad oſculum vteri dirigitur. Quòd ſi circa thoracem aut abdomen impactus fœtus hæreat, panniculo obuoluto attrahatur, & eodem modo facta diuiſione, ea quæ cōtinentur euacuentur. At ſi reliquis ablatis caput recurrens detineatur, ſiniſtram manum immittito: & ſi quidem diſparatum fuerit vteri oſculum, manum in profundum demittito, & repertum caput digitis ad oſculum deuoluito, deinde vnco vno atque altero infixo attrahito: ſi verò concluſum ſit vteri oſculum ob inflammationem, nulla vis inferatur, ſed pinguibus ac largis infuſis vtendum eſt, inſeſſibus itē & irrigationibus ac cataplaſmatis, quò diſparato oſculo educatur, velut dictum eſt. Porro qui in obliquum prodeunt fœtus, ſi quidem dirigantur, prædictis modis vtendum eſt: ſin minus, totus fœtus intus diſſecetur, & particulatim educatur: diligēti animaduerſione habita ne qua particula intus latens relinquatur. Poſt chirurgiam, curationibus ad vteri inflammationes vtendum eſt. Si verò etiam ſanguinis eruptio fiat, etiam huius curationem habes.

DE SECVNDA RELICTA, Cap. LXXV.

SÆpenumero poſt fœtus extractionem, ſecunda in vtero detinetur. Patente igitur vteri oſculo, & ipſa ſecunda ab vtero exoluta, ac circa partem aliquam vteri in ſphæræ modum cōglobata, facillima eſt eductio. Manum enim ſiniſtram calidam ac pinguefactam in profundum immittere oportet, & occurrentem ſecundam eiicere. Si verò fundo vteri adhæſerit, manus quidem ſimiliter immittatur, comprehenſa verò ſecunda tendatur, neque in directum, ob vteri prolapſus timorē, neque cum violētia vehementi, ſed leniter primùm ad latera hac illac trāſferatur, deinde aliquanto magis intentè. ita enim obedit, & accretio exoluitur. At ſi concluſum repertum fuerit vteri oſculum, relatis curationibus ad hoc vtendū eſt. Quòd ſi vires non debiles fuerint, etiam ſternutatoriis vtatur, & ſuffitibus in olla ex aromatibus. Et ſi hiauerit vteri oſculum, immiſſa manu conandum vt extrahatur, veluti dictum eſt. Si verò neque ſic educatur, non oportet perturbari. nam poſt paucos dies, putrefacta & in ſaniem diſſoluta excidit. Cæterùm quia fœtore caput obturat, & ſtomachum euertit, ſuffimenta conuenientia ad hoc requiruntur: probantur autem cardamomum, & ficus aridæ.

DE COXENDICVM VSTIONE, Cap. LXXVI.

QVemadmodum humerus, ita etiam coxa, ob humoris copiam, quibuſdam emota, vſtionem exigit. Sic igitur Hippocrates ait, Quibuſcunque ex diuturno coxendicum morbo vexatis coxa excidit, his crus tabeſcit, & claudicant, ſi non vſti fuerint. Oportet itaque etiam hîc iuxta illum maximè locum vrere vbi articulus excidit. ſic enim redundans humor reſiccari poterit, & locus ex cicatrice denſatus, non amplius os excipiet. Quapropter etiam ad multam profunditatem, vſtionem hîc facere oportet. Iuniores porro tres cruſtas vrendo inducunt, vnam retro iuxta cauitatem clunis: alteram ab externa parte, paululum ſupra genu: tertiam paululum ſupra externum talum, iuxta carnoſiorem partem.

DE FISTVLIS ET FAVIS, Cap. LXXVII.

QVum locus hic poſtulet vt de fiſtulis ſedis agamus, non malum fuerit prius de fiſtulis in vniuerſum tractare. Fiſtula itaque ſinus eſt calloſus, doloris aliquantulū exors, in plurimis partibus conſiſtens. Fit autē plerunque ex abſceſſibus non probè curatis. Callus autē, ſolida quædam & alba & humoris exors caro eſt, quæ dolorem non ſentit, quum neque vena neque neruus ad ipſam pertingat. Et ſinus aliquando quidem ſiccus eſt, aliquando verò humectus: & humor ipſe quandoque indeſinēter fertur, quandoque quibuſdam temporibus remittit, dum & obturatur oſculum, & rurſus aperitur. Et quandoque ad os fiſtulæ terminantur, quandoque ad neruum, aut aliam quandam principem partem, & aut in directum tendunt, aut obliquæ ſunt, & aut vnū oſculū aut plura habent. Quæ igitur ad arterias magnas, aut neruos, aut tendines memorabiles, aut ſuccingentem coſtas membranam, aut ad aliquam principem partem pertingunt, his aut omnino non, aut cum multa cautione artificioſa, chirurgia adhibenda eſt. Reliquas verò hoc modo aggrediemur: Explorabimus primùm, ſi quidem in directum tendit fiſtula, per ſcalpellum: ſi verò obliqua eſt, per biceps ſpecillum quod facilè flecti poteſt: talia autem ſunt ſtannea, & tenuiſſima ex ære facta. In quibus autē duo vel plura oſcula ſunt, ita vt per ſpecillum explorari non poſſint, his infuſo per vnum oſculum in ſinum immiſſo, ex infuſi ad reliqua oſcula trāſitu comperiemus an vna multa oſcula habēs ſit fiſtula, aut plures. Et facta iam exploratione, ſi quidem in ſuperficie fuerit ſinus, & anguſtus, immiſſo ſpecillo hunc expādemus, & ſcalpello callum iuxta propriam figuram auferemus, aut vnguibus, aut acie ſcalpelli deradentes. Si verò etiam latitudinem habeat, ſuperflua corpuſcula auferantur: at ſi non in ſuperficie ſit, ſed per profundum in directum procedit, quatenus id fieri poteſt in profundo ipſo diſſecto, totum callum circumcirca auferimus. Et ſi quid de ipſo relinquatur, pharmaco vſtorio hoc conſumimus: ſi verò multum id ſit, & pharmaco non cedat, cauteriis ferreis aduremus. Quòd ſi in os deſinat fiſtula, & ſit hoc illæſum, ſolum ipſum rademus. Sin carie aut alio quodam modo corruptum fuerit, totum id quod affectum eſt, per oppoſita ſcalpra excíſoria amputabimus, facta prius (ſi opus fuerit) per terebram perforatione, ſiue ad ſecundam laminam vſque ſolummodo, ſiue vſque ad medullam fuerit affectum. Si verò etiā os ſuperemineat, velut caulis per trāſuerſum fractum, ipſum reſecabimus. Acceptis itaque duobus locis, alterius medietatem præminēti oſſi ſubiicimus, ipſúmque per miniſtrum ſurſum extendimus: alterius autem craſſioris, aut etiam ex lana facti, ſimiliter medietatem carni quæ ſub oſſe eſt adaptamus: & initiis infernè prehenſis, ita per ipſum locum carnem deorſum trahi iubemus vt ne ſerræ dentibus caro dilanietur. Atque hoc modo nos deſectionem facimus. At verò vbi princeps aliqua pars ſubiacet, velut membrana ſuccingens, aut medulla ſpinæ dorſi, aut talis quædam, dum excidimus aut deſecamus os, membranæ cuſtodem laminam ſubiicimus. Quòd ſi os non fuerit affectum, ſed totum circumcirca carne denudatum, eodem modo ſerra reſecandum eſt. fieri enim non poteſt vt oſſa quæ circumcirca flatum excipiunt, carne inducantur. Similiter autem, ſi extremitas oſſis prope articulum affecta fuerit, reſecare ipſam oportet: & ſi totum ſæpe os, velut cubitus, aut radius, aut tibia, aut tale quoddam, corruptum fuerit, totum amputandum eſt. Cæterùm femoris caput, aut coxam, aut ſpinæ dorſi verticulum affectum aggredi vitabimus, propter imminens ex adiacentibus arteriis periculum. Hanc igitur rationem ita in ſingulis ſequi oportet, vt vbique & ſitum & vicinitatem & cognationem affectarum partium conſideremus, itémque morbi magnitudinem, & ægroti virium robur. Sed & fauus, qui ſinus eſt fiſtuloſus mellea humiditate fluens, fiſtularum & aliorum ſinuum chirurgiæ ac curationi ſubiiciatur.

DE FISTVLIS IN ANO, Cap. LXXVIII.

FIſtulæ in ſede explorantur, quæ quidem occultæ ſunt, ex eo quòd non apparente oſculo dolor vexat, & purulēta humiditas per ſedem profunditur, plurimis etiam

abſceſſus ſigna præcgreſſa ſunt: conſpicuæ verò ex ſpecilli aut pili ſuilli immiſſione. In profundum enim ad inanem vſque locum, inſtrumentum deſcendit, & indici digito in ſedem immiſſo occurrit, perforata nimirum fiſtula ad internas partes. Verùm in non perforatis, non ſine medio inſtrumentum digito occurrit, ſed per medium corpus id quod non perforatum manſit. Obliquè autem & labyrintho ſimiles fiſtulæ cognoſcuntur ex eo quòd inſtrumentum parum procedit, pus autem pro ratione ad proportionem multum effluit. Quæ verò prope inteſtinum ſunt, eas cognoſcimus ex eo quòd aliquando lumbrici & ſtercus per oſculum feruntur: atque in omnibus fermè callus quidam circa oſculum apparet. Incurabilis porro eſt fiſtula quæ veſicæ collum perforauit, aut ad femoris articulum conſiſtit, aut ad ipſum rectum inteſtinum proceſſit. Ægrè verò curatur quæ oſculum non habet, & occulta, & in os deſinens, & multifida: reliquæ omnino facilè curantur. Manum itaque ipſis ita admouemus: Ægro ſupino locato, & crura ſurſum habente, ita vt femora ad ventrem vergant, quemadmodum in his quibus infuſum per clyſterem in aluum immitti ſolet, ſi in ſuperficie fiſtulæ terminus occurrat, immiſſo ſcalpello aut auriculario ſpecillo per oſculum, ſimplici ſectione cutem incumbentem reſecamus. Si verò in profundum ſedis fiſtulæ finis deſinat, immiſſo per oſculum ſpecillo, ſi quidem perforatam inuenerimus, alterius manus quæ affecto cluni oppoſita eſt, indice digito in anũ immiſſo, ſpecilli caput apprehendimus, & inflexum ipſum foras educimus, & corpuſcula ſpecillo incumbẽtia ſimplici ſectione exoluimus. At ſi nondum perforata fiſtula reperiatur, ſed ſolùm in profundum ſedis finiat, & explorãtibus nobis per indicem digitum, ſpecilli extremum occurrat, ſquamoſo quodam ac membranoſo corpuſculo interpoſito, tunc hoc per ſpecilli caput violentius perforabimus, & educto per ſedem ſpecillo, rurſus incumbentia ipſi corpora exoluemus, (velut antea diximus) aut fundo ſinus ad ſedem per falcem fiſtulis ſecandis commodam perforato, ipſóque inſtrumento per ſedem tranſmiſſo, hinc totum id quod in medio eſt, falcis acie reſecabimus, & poſt ſectionem, corpuſcula circumſita volſella aut forcipe vuularia apprehenſa amputabimus, (ſunt autem omnino calli ea corpuſcula) ita vt vbique σφιγκτῆρα, *id eſt adſtrictorium*, muſculum vitemus. Quidam enim minus artificioſè facta in profundo ſectione, vulnerauerunt illum, atque hinc inuolũtaria ſtercoris excretio homini accidit. Quòd ſi quidam præ timore chirurgiam recuſent, Hippocratica lini ac fili deligatione vtendum eſt. Iubet enim Hippocrates linum quincuplum crudum perforato aut bicipiti ſpecillo inſertum, per fiſtulam traiicere, & initia lini connectere, & quotidie adſtringere, donec totum id corpus quod in medio duorum oſculorum ſitum eſt, diſſectum ſit, ac linum reſpuat. Si verò exolutio protrahatur, ξηρὸς, *id eſt puluillus ſiccus*, aut eiuſmodi quiſpiam, lino inſpergatur, atque ita traiiciatur. Quidam fiſtulariæ falcis foramini linum inſerunt, & relato modo traiiciunt: quod ego minimè faciendum eſſe puto. Nam dum chirurgiam vitant, ſupra hanc etiam curationis tarditatem incurrunt. Cæterùm de occultis fiſtulis Leonides hæc dicit, Quum profunda fuerit fiſtula quæ σφιγκτῆρα, *id eſt muſculũ adſtrictorium*, perforauit, ſiue ab ano exorſa, ſiue multũ progreſſa, in muſculo tamen conſiſtens, poſt relatam explorationem, inſtrumento ſedem diducente, parua dioptra dico, ſedem velut muliebrem ſinum diducito: deinde vbi cõparuerit fiſtulæ oſculũ, ſpecilli caput per ipſum immittatur, & in profundũ propellatur, & ſuper ipſum occurrẽs, tota fiſtula per ſemiſpathulam aut ſpathulã fiſtulariã diſſecetur. Nos autẽ quum in eiuſmodi affectionẽ incidiſſemus, hoc chirurgiæ modo vti non potuimus, eo quòd fiſtulæ antrum viſui non occurreret. Erat enim inter anum & muſculum adſtrictorium ad dextram partem ſitum, & inſtrumentum diductorium actioni magis tenebras offundebat. Poſtquam autem per digitos facta diductione, rima quædam comparuiſſet quæ iuxta vnam quandam ani rugam, velut defluxio fiſtulæ eſſet, (pus enim per ipſam effluebat) conſtituimus ſanè per hanc ſpecilli caput ad fiſtulam tranſmittere, velut qui ad hanc ab illa deduceremur: deinde dextræ manus indice ad σφιγκτῆρα, *id eſt muſculum adſtrictorium*, immiſſo, vbi inueniſſemus corpus quoddam tenue inter digitum ac inſtrumentum, impulſo vehementius ad digitum ſpecillo, fiſtulæ fundum ſurſum verſum perforauimus, & ſpecilli capite per digitum foras tranſmiſſo, totum corpus inter duo fiſtulæ oſcula ſitum, inter id videlicet quod ab initio ad antrum comparebat, & hoc quod iam à nobis factum erat, ſcalpello reſecantes, ſpecillum ſolutum eduximus.

DE HAEMORRHOIDIBVS ANI, Cap. LXXIX.

QVum hæmorrhoides ex eo quod euacuatur ſe nobis manifeſtent, ante actionis aggreſſionem, plurimo per clyſterem infuſo vtemur, quo ſimul & ſuperflua ex inteſtino euacuemus, ſimúlque ſedẽ irritemus, vt paratior fiat ad euerſionem & ani exitum. Locato igitur ſupino ægroto ad ſplendidam lucem, ſi quidem conſtrictione vti voluerimus, filum lini quincuplum labiis venarũ circundabimus, & ſingulas hæmorrhoidas cum hoc funiculo cõſtringemus, vna relicta ad ſuperflui ſanguinis eductionem: (nam & Hippocrates hoc præcipit) poſt aſtrictionem verò, linteo complicato ex oleo madente, & deligatione ſedi idonea vſi, ægrum quieſcere iubebimus, oleo tepido & aqua mulſa ventrẽ curãtes: deinde cataplaſmate ex micis panis ac croco vtentes, & poſt hæmorrhoidum elapſum vino cicatricem inducentes. Leonides autem fili deligatione non vtitur, ſed σταφυλάγρᾳ, *id eſt uuularia forcipe*, diu detentas ſcalpello excindit. Poſt chirurgiam manna thuris & amylo cum chalcitide, aut emplaſtro ex ſpongia vſta cum pice vtẽdum eſt: ſed & paſtillo fauſtino ad perfectam aduſtionem quidam vſi ſunt. Alii cauitates vuularii cauteris vſtorio medicamẽto explent, & quemadmodum vuam, ita etiam hæmorrhoidas vrunt.

DE CONDYLOMATIS, EXTVBERANTIIS, ac rimis in ano, Cap. LXXX.

COndyloma in ano ſolùm loco differt ab eo quod in muliebribus pudendis eſt. Eſt enim etiam ipſum rugoſa ſedis eminentia, inflammatione aut rima prægreſſa. Primùm igitur eminentia appellatur: vbi verò calleſcit, condyloma. Oportet itaque veluti illa, ita & hæc volſella prehenſa excindere, & cruſtam inducentibus curare. At verò rimas præ duro maximè ſtercore oriẽtes, & eo quòd calloſæ fiunt, cicatricem tardius recipientes, renouabimus, aut vnguibus aut ſcalpello ipſas lancinantes, & commodè ad cicatricem perducemus.

DE ANO NON PERFORATO, Cap. LXXXI.

PVeris recens natis anus ex natura aliquãdo imperforatus reperitur, eo quòd membrana eſt obſtructa. Si igitur hoc fieri poterit, ipſis digitis membrana diffringatur: ſin minus, ſcalpelli acie illa exciſa, vino curabimus. Quandoquidem verò etiam perfectis ſæpe propter vlcus non probè curatum, concretio in ano contingit, etiam hanc inſtrumento commodo diffringere oportet, & curationem accommodatam facere, fiſtula plumbea aut cuneolo quodam in anum indito, vſque ad perfectam curationem, vt ne rurſus concreſcat. Eſt autem cuneolus is aliquo ad cicatricẽ perducente medicamento illinẽdus.

DE VARICVM SECTIONE, Cap. LXXXII.

VArix, venæ dilatatio eſt, quandoque in temporibus, quandoque iuxta imi ventris partem ſub vmbilico, aliquãdo etiam circa teſtes: maximè verò circa crura. Generationem autem ex materia atrabilioſiore omnino habet. Eorum igitur qui in teſtibus conſiſtunt chirurgiam iam tradidimus vbi de hernia varicoſa egimus: ſed & eos qui in crure ſunt, ſimiliter aggrediemur, in internis femoris partibus aggreſſionem facientes, vbi etiam exortus ipſorum fermè in totum reperitur. nam inferius in plures ramos fiſſi, magis difficilem aggreſſionem exhibent. Lotum igitur hominem, laqueo in ſuperna femoris parte circumdato, ambulare iubemus, repletã autem venam atramento ſcriptorio aut collyrio, ſecundum ſitum ipſius, ad trium aut paulo amplius digitorum longitudinem notamus, & reclinato extẽtis cruribus homine, alte-

rum laqueum ſupra genu circundamus, & eleuata in faſtigiũ vena, ſcalpello in loco quem notauimus, ſecamus, non altius quàm per cutem, vt ne venam diuidamus: & labiis ſectionis per hamulos diſtentis, & membranis per incurua ſcalpella ad herniam aquoſam parata excoriatis, nudatáque vena, & vndiquaque expaſſa, femoris vincula ſoluimus, & eleuato per cæcum hamulum vaſe, acum duplex filum trahentem ſubiicimus, ſinúmque fili diſſecamus, & diuiſa in medio vena per venæ ſectorium ſcalpellum, ſanguinis quantum opus eſt euacuamus: deinde vno filo ſuperiorẽ vaſis partem conſtringimus, & crure in directum extento, manuum expreſſione ſanguinem qui in crure eſt euacuamus: & poſtea rurſus infernè vas conſtringimus, aut partem venæ inter vincula interpoſitam, præſectam auferimus, aut etiam manere permittimus, donec ſua ſponte vnà cum vinculis excidat: & linamentis ſiccis inditis, & ſplenio vino ac oleo imbuto impoſito deligamus, ac ductu ſuppuratorio medicamentorum quæ linamentis excipiuntur curamus. Nec me clam eſt veteres quoſdam vinculis vſos non eſſe, ſed quidam ſtatim nudatum vas excindunt, quidam ex profundo extentũ ipſum, cum violentia extrahunt ac abrumpunt. Verùm optimus eſt relatus chirurgiæ modus, omniúmque ſecuriſſimus. Quin in imo ventre conſiſtentes varices ſimiliter tractamus: itémque eos qui in temporibus conſiſtunt, velut in vaſorum exſectione dictum eſt.

DE DRACVNCVLIS, Cap. LXXXIII.

TRactationem de dracunculis, vt qui maximè per medicamenta tolluntur, libro quarto tradidimus.

DE EXTREMARVM PARTIVM PRAEſectione, Cap. LXXXIIII.

EXtremis partibus aliquando putrefactis, velut manu aut pede, ita vt etiam ipſa oſſa corrũpantur, vel ex laceſſente externa cauſa fracta, vel etiam prægreſſa interna cauſa putrefacta, atque ſic defectionem poſtulẽt, antequã hoc fiat neceſſe eſt circumſita oſſibus corpora primũ diſſecare. Verùm quia hoc primùm facimus, deinde longiore tempore ſectionem per ſerram adhibemus, & periculum eſt ne ſanguinis eruptio ſequatur, rectè proinde Leonides non omnia primùm corpora diſſecat, niſi omnino fuerint putrefacta, ſed eam partem vbi nõ multas neque magnas venas aut arterias eſſe putat, primùm celeriter ad os vſque diſſecat, deinde os quamcitiſſimè ſerra deſecat, lineum panniculum ſectis corpuſculis circumdans, vt ne dũ trahitur per ipſa ſerra, dolores inducat: & tunc reliquo reſecto, candentes igne cauteres vaſis adhibet, & ſedata ſanguinis eruptione, & linamentis inditis, & deligatione commodè facta, curatione ſuppuratoria vtitur.

DE PTERYGIIS CIRCA VNGVES, Cap. LXXXV.

PTerygium carnis circa vngues incrementum eſt, partem vnguis operiẽs, in pedis & manus magnis digitis maximè conſiſtens. Verùm quæ in pedibus conſiſtũt, ex offenſione plerũque fiunt: in manibus verò ex paronychiis neglectis, inflãmatiſque, ac in pus tranſmutatis. Pus enim diutius moram trahẽs, & radicem vnguis erodit, & ipſum vnguem corrumpit, & ſæpe totum conſumit: plerunque verò mediam vnguis partẽ: ad ipſas autem radices partem quandam illius incorroſam relinquit: aliquando etiam totam radicem illæſam ſinit: quandoque etiam os corrumpit, & odor grauis oboritur, & digitus in ſummo dilatatur, & liuidior apparet. His igitur chirurgia adhibẽda eſt, vt omnem reliquam vnguis partem ſcalpelli acie præſecemus ac amputemus, deinde præſectam ac vlceratam partem cauteriis aduramus. Eſt enim nome, *id eſt, ex depaſcentium vlcerum* genere pterygium, & non ſiſtitur hæc niſi quis adurat, adeò vt ſi neglecta fuerit, digitũ corrumpat. At verò ſi os & vnguis affectione careant, & externus vnguis angulus adnatam ipſi carnem ſubiens ac pungẽs, inflammationis cauſa fiat, tunc pungẽtem vnguis partem tenui ſpecillo, aut eiuſmodi quopiam ſubiecto eleuare oportet, & ſcalpelli acie auferre, & id quod ſupereminet, medicamento cruſtã inducente conſumere. Et profectò plurimi hoc modo per chirurgiã curati ſunt. Si verò maius fuerit id quòd ſupereminet, prius id ſcalpello præcidi, & poſtea ipſi medicamentum adhiberi debet.

DE VNGVE CONTVSO, Cap. LXXXVI.

QVandoquidem ſæpe ex offenſionibus vnguibus cõtuſis, dolores conſequuntur, ad chirurgiã nos impellentes, Galeni verba apponere ſatis fuerit. Sic igitur ait, Cõtuſis vnguibus palàm dolorem ſedans auxiliũ experti ſumus ſanguinis euacuationem, quum & pulſationes fiũt, & dolores vehementiſſimi vexant. Oportet autem obliquam facere ſectionẽ, non è directo in profundũ supernè deorſum, per acutũ ſcalpellum, quò ita ſecta vnguis pars, ſanguine excreto, velut operculũ quoddam ſubiectorum fiat. Si verò in directũ ſecueris, ex ſupernis deorſum, carnis excreſcẽtia cõtinget, nimirum per mediã ſectionem, ſubiecta vngui carne aliud corpus producẽte. Atque hinc rurſus dolores corripiunt, quos in paronychiis nominauimus, dum naſcens caro ab vngue comprimitur. Doloris itaque exortes ſtatim in huiuſmodi ſectione ægros videbis. Sequentibus autem diebus licet nobis ſubſectam vnguis partem leniter eleuare, ſaniémque vnguis exprimere, & rurſus ſubiectæ carni velut operculum, quemadmodum dixi, imponere: reliqua verò totius digiti curatione mitigatoria ac diſcuſſoria vti conducit.

DE CLAVIS, VERRVCIS, ET IIS QVAE formicariæ verrucæ appellãtur, Cap. LXXXVII.

CLauus callus eſt rotũdus, albus, claui capiti ſimilis, per omnẽ corporis partem conſiſtens, maximè in plantis & digitis pedum, dolorem & actionis impedimẽtum in ambulando inducens. Circumcirca igitur ſcarificatũ clauum, & volſella prehenſum, acuto ſcalpello aut venæ ſectorio inſtrumento radicitus eximere oportet. Quidã verò vt ne rurſus naſcatur, candentibus igne vſi ſunt ferramentis. Formicaria autẽ verruca, eminentia eſt cutis parua, calloſa, rotunda, craſſa, in baſi inhærens, & ſi ſcalpatur, formicarum morſibus ſimilem ſenſum inducens, in omni quidem etiam ipſa corpore conſiſtens, maximè autem in manibus. Quidam igitur (inter quos eſt etiã Galenus) duræ pennæ fiſtula, quales ſunt veterum gallorũ, & anſerum, ac aquilarum, circumſcarificandum eſſe cenſent, ita vt obtorqueatur per vim in profundũ, & ex fundo verruca formicaria tollatur: alii verò ænea aut ferrea fiſtula idem faciunt. Verùm iunioribus placuit eam circumſcarificare, & volſella prehenſam, ſcalpello velut clauos excindere. At verò acrochordon verruca, eminẽtia eſt cutis parua, doloris exors, calloſa, rotunda vtplurimum, baſim autem habet anguſtam, vt pendere videatur: vnde ita appellata fuit, quòd ſummæ chordæ parti ſimilis exiſtat. Extentam igitur eminentiam excidimus: ſin minus, filo ſaltem aut pilo ipſam deligamus. Noui autẽ quòd & has & relatas omnes eminentias plerique frigido cautere conſumunt.

DE TELORVM EXTRACTIONE, Cap. LXXXVIII.

QVòd ea pars chirurgiæ quæ tela extrahit, maximè neceſſaria ſit, Poeta Homerus indicauit, dum dixit,

Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων,
Ἰούς τ' ἐκτάμνειν, ἐπί τ' ἤπια φάρμακα πάσσειν. Id eſt,
Vnus uir medicus multis eſt æquiparandus,
Tela manu excindens, & mitia pharmaca ſpargens.

Recenſendæ igitur primùm ſunt telorum differentiæ. Differunt itaque tela, materia, figura, magnitudine, numero, habitudine, poteſtate. Materia quidem, eo quòd haſtilia ipſa aut lignea ſunt, aut harundinea: ipſa verò tela aut ferrea ſunt, aut ænea, aut ſtãnea, aut plumbea, aut cornea, aut vitrea, aut oſſea, aut harundinea etiam ipſa, aut lignea. ac tot quidem differẽtiæ, maximè apud Ægyptios, reperiuntur. Figura verò, eo quòd alia ſunt rotũda, alia anguloſa, velut ſunt triangula, alia cuſpidata & lanceata appellata, velut quæ tres cuſpides habent, alia aculeata, alia ſine aculeis: & ex aculeatis alia retrò vergentes aculeos habent, vt in extractione contra infigantur: alia antrorſum, vt in impulſione idem faciant: alia oppoſito inter ſe modo inſtar fulminum, quò & dum trahuntur & dum impelluntur, contrà infigantur. Quædam verò etiam per cardinem mouentur, & aculeos habent qui contrahuntur, quique in extractione expanduntur, & teli extractionem impediunt. Magnitudine porro differunt,

eo quòd alia ſunt magna ad trium digitorum longitudi- A
nem:alia parua vnius digiti longitudine,quæ ſanè Micca
in Ægypto vocant : alia inter hæc media . Numero verò,
eo quòd alia ſunt ſimplicia,alia compoſita. Tenuia enim
quædam ipſis inſerunt ferramenta,quæ in teli extractio-
ne in profundo deliteſcentia manent.Habitudine autem
differunt , eo quòd alia extremam partem acutam haſtili
infixam habent, alia tubulum habent cui haſtile inſitum
eſt . Et alia quidem firmiter adaptata ſunt ad haſtile , alia
neglectius , quò in extractione ſeparentur , & intus ma- B
neant. Poteſtate demum,eo quòd alia ſunt medicata,alia
non veneno illita. Atque hæ quidem ſunt telorum diffe-
rentiæ. Verùm extractionis ratio à nobis tradatur,tum in
his qui in bello ſauciati ſunt,tum in his qui extra bellum,
ſiue voluntariè , ſiue inuoluntariè , ex qualicunque occa-
ſione,ex quacunque materia facta fuerint tela. Extractio-
nis igitur telorum ex carne duplex differentia eſt , altera
per attractionem , altera per impulſionem . Nam in qui-
bus leuiter telum infixum eſt,exemptio per attractionem
fit . Similiter etiam extrahuntur tela , quæ profundum C
quidem infixa ſunt , verùm oppoſitæ partes ſi vulneren-
tur , ex ſanguinis eruptione aut conſenſu , periculum in-
ducunt: per impulſionem verò , in quibus & per profun-
dum infixa ſunt, & oppoſitarum partium corpora breuia
ſunt,& neque neruus, neque os, neque quicquam horum
obſtat quominus ſectio fiat . At in oſſe ſauciato, modus
qui per attractionem fit adhibetur. Si igitur conſpicuum
fuerit telum,ſtatim extractionem facimus: ſi verò occul-
tum,debet,(inquit Hippocrates)ſi hoc fieri poteſt,vulne-
ratus in ea figura qua erat dum vulneraretur conſtitui, ac D
exploratio fieri.ſin minus,iacens ſaltem ad illam figuram
conformetur, atque ſic exploratio per ſpecillum fiat. Et ſi
quidem in carne fixum eſt , per manus telũ extrahemus,
aut per additamentum quod haſtile vocant , ſi non exci-
dit id quod ligneum maximè exiſtit : ſi verò excidit, per
forcipem dentibus aut radicibus aut telis extrahendis
deſtinatam , aut per aliud quoddam commodum inſtru-
mentum extractionem faciemus,carnem etiam aliquan-
do præſecantes , ſi vulnus inſtrumentum non ſuſcipiat.
Quòd ſi in oppoſita eius partis proceſſerit telum , & fieri E
non poſſit vt per eam partem extrahatur per quam infi-
xum eſt , oppoſitis diuiſis per illa ipſum educemus , aut
extrahentes,(velut dictum eſt)aut etiam per fiſſuram im-
pellentes,atque hoc aut haſtili,aut ſi id excidit,impulſorii
inſtrumenti immiſſione,cauendo vt ne neruum, aut ten-
dinem,aut arteriam, aut aliquam neceſſariam partem di-
uidamus. Turpe enim fuerit telũ extrahentes grauius te-
lo malum inducere . Et ſi quidem telum extremam par-
tem haſtili infixam acutã habet, (id quod ex ſpecillo im-
miſſo cognoſcitur)impulſorii inſtrumẽti fœmina immiſ- F
ſa ac adaptata,telum propellemus:ſi verò tubulum habet,
maſculo.At verò ſi exemptum telum arenas aliquas habe-
re comperiatur, ita vt alia tenuia ferramenta ipſis inſeri
potuerint , rurſus ſpecilli exploratione vſi , ſi illa inuene-
rimus,eiſdem rationibus educemus. Quòd ſi aculeos op-
poſitos inter ſe habeat telum , & ideo non concedat , lo-
cum vicinum incidere oportet , ſi non neceſſaria aliqua
pars appoſita ſit, & nudatum telum citra vexationem ap-
prehenſum extrahere . Quidam etiam harundinem acu-
leis ipſis circumponunt , atque ſic telum extrahunt, vt ne G
carnes ab aculeis dilanientur. Et ſi quidem inflammatio
abſit à vulnere , ſuturis adhibitis , cruentorum vulnerum
curatione vtimur: ſi verò inflammatum ſit,per irrigatio-
nes & cataplaſmata , ac ſimilia inflammationẽ curamus.
Porro in telis medicatis , omnem carnem quæ veneno
participauit,ſi fieri poterit, amputamus. Cognoſcitur au-
tem ex eo quòd à ſana carne diuerſa eſt . Vehementer e-
nim pallida & liuida,& velut mortificata apparet. Ferunt
autem Dacas ac Dalmatas , oblinere aculeis helenium,
quod & Ninum appellatur, atque ſic hoc ſanguinem vul-
neratorum contingens occidere. Si verò edatur etiam ab H
ipſis,innoxiũ eſſe,& nihil mali facere. At ſi telum in oſſe
fixum ſit,rurſus inſtrumento explorabimus: & ſi caro im-
pedimento fuerit , hanc amputamus , aut diſparamus : ſi
verò in profundo oſſis infixum fuerit , (id quod cogno-

A ſcimus ex eo quòd intus firmatum non cõcutiatur,etiam-
ſi vis afferatur) exciſorio cultro circumſito oſſe oblato,
aut etiam terebris , ſi craſſum ſit , prius perforato , telum
exoluimus . At ſi in principem aliquam partem infixio
facta ſit,velut eſt cerebrum,guttur,cor, pulmo,hepar, vẽ-
triculus,inteſtina, rhenes, vterus,veſica, & lethalia ſigna
iam apparuerint , & extractio multam vexationem indu-
ctura ſit , aggreſſionem recuſamus, vt ne ſupra hoc quòd
nihil proficimus, etiam conuiciandi occaſionem idio-
B tis exhibeamus.Si verò euentus adhuc dubius ſit, pericu-
lo prædicto aggredi oportet . Multis enim etiam abſceſ-
ſu in aliqua neceſſaria parte oborto , ſalus præter omnem
expectationem contigit , quum ſanè etiam iecoris fibra,
& omenti pars , itémque peritonæi membranæ, & totus
vterus ſæpe ablatus eſſe cognitus ſit , & tamen mors in
his ſequuta non ſit . Sed & guttur ſæpe deinduſtria in an-
ginis diſſecamus , velut de ſummi gutturis ſectione di-
ximus.In his igitur relinquere telum, ineuitabilem mor-
tem inducit , ſupra hoc quòd artem ab omni humanita-
C te alienam id oſtendit : at eximere telum , multos velut
par eſt, ſeruauit. Nec verò difficilis eſt principalium par-
tium ſauciatarũ cognitio , vt quæ ex ſymptomatum pro-
prietate , itémque his quæ excernuntur , & partium ſitu
reperitur . Membranis enim cerebri ſauciatis , dolor ca-
pitis circumcirca vehemens oboritur , & oculorum ſer-
uor, cum rubore linguæ, & mentis emotio .Si verò cum
cerebro ſauciatæ fuerint, collapſio,vocis interceptio, fa-
ciei diſtortio , bilis vomitus , ſanguinis per nares excre-
tio , humoris albi ac pultacei per auditorium meatum
D euacuatio, ſi ſanies per vulnus tranſitum reperit. Si in va-
cuas thoracis partes infixum ſit telum, ita vt ſeruetur ſpa-
cii amplitudo,ſpiritus pertranſit. At corde vulnerato,cir-
ca ſiniſtram mammam telum apparet non in vacuum
locum progreſſum , ſed veluti in alio fixum , & quando-
que pulſatorium motum præ ſe ferens,contingitque ſan-
guinis atri excretio , ſi tranſitum repererit : perfrigeratio
item & ſudor , & animi deliquium , & circa dilationem
mors ſequitur. Pulmone verò ſauciato, ſi ſpatium ſit, per
vulnus ſpumoſus ſanguis euacuatur:ſi non ſit,magis euo-
E mitur, & vaſa circa collum eleuantur , & lingua colorem
mutat, & magnum ſpiritum habent , frigidum appeten-
tes . In ſepto tranſuerſo vulnerato , telum ad ſpurias co-
ſtas infixum apparet : inſpiratio fit magna cum dolore &
ſuſpirio per totam humorum nexus partem . Si verò in
abdomen vulnus fiat , ex his quæ excernuntur manife-
ſtum fit, ſi ſpatium ſit, aut etiam telo extracto, aut haſtili
intus fracto. nam de ventriculo ſuccus euacuatur,de inte-
ſtinis ſtercus: quandoque etiam omentum aut inteſtinum
prominet. At veſica vulnerata, vrina excernitur. Proinde
F cerebro & membranis vulneratis , telum per caluariæ
perforationem educemus , quemadmodum in capitis
fracturis ſtatim dicetur. In thorace verò, ſi non ſequatur,
per moderatam ſpacii inter coſtas medii inciſionem,aut
etiam vnius coſtæ exciſionem, membranæ cuſtode ſub-
iecto,telum extrahendum eſt. Similiter etiam in ventre,
& veſica , & reliquis in profundo partibus , ſi quidem ſe-
quatur telum,citra curioſitatem eximatur: ſin minus,rur-
ſus ampliori inciſione , & cruentorum vulnerum cura-
tione vtendum eſt. In ventre tamen,ſi opus fuerit, ſutura
G adhibeatur,velut dictũ eſt.At ſi in magno aliquo vaſe,ve-
lut in iugularibus in profundo, aut carotidibus, aut circa
alas aut inguina magnis arteriis, infixũ telum, ampliorẽ
ſanguinis eruptionem propter exemptionem minatur;
prius laqueis ab vtraque parte ipſa adſtringere oportet, &
deinde telũ extrahere. Si verò partis ad partẽ per telũ af-
fixio fiat,velut ſi brachiũ thoraci affigatur,aut cubitus a-
liis corporis partibus,aut pedes inter ſe, ſi quidem nõ per
totas vtraſque partes telum aut haſta trãſierit , forinſecus
eam acceptam,velut in vna parte,extrahemus: ſi autẽ per
totum penitus vtraſque pertrãſierit, deſecto in medio li-
H gno,particulatim ſingula educemus, iuxta facilem figu-
ram. Quandoquidem verò etiam lapides ſæpe, aut muri-
ces, aut maſſæ plumbeæ, aut einſmodi quædam è funda
emiſſa infiguntur,tum ob violentiam,tum quòd angulo-
ſa exiſtunt , deprehendere hæc ipſa oportet ex eo quòd

aſper & inæqualis tumor occurrit, & quòd non omnino A
in directum diuiſio tendat, ſed etiam maior ſit, & caro
velut contuſa ac liuida, & quòd cum grauitate dolet. Hæc
igitur emota per apta ad hoc inſtrumenta, aut per ſpecil-
li concauam partem, aut per vulnerarium ſpecillum exi-
mere oportet. Si verò vulnus admittat, etiam per forci-
pem dentibus aut radicibus euellendis deſtinatum ex-
trahantur. Multis etiam infixa tela latuerunt, & vulneri-
bus ad cicatricem perductis, poſt multum tempus, abſceſ-
ſu eo loco facto ac rupto, telum exiliit.

DE FRACTVRIS, ET IPSARVM B
differentiis, Cap. LXXXIX.

COnſequens profectò fuerit vt poſt doctrinam eorum
quæ per chirurgiam exercentur in carne, etiam de
his quæ oſſibus accidunt, fracturis inquam & luxationi-
bus, agamus, eo quòd etiam hæc chirurgiæ generi ſubie-
cta ſunt: & primùm de fracturis, atque his prius quæ in
capite conſiſtunt, tum quòd hæ inter chirurgias quæ in
carne & quæ in oſſe fiunt, medium locum obtinent, tum
quòd caluaria omnes corporis partes ſupereminet. Pro-
inde fractura in ſumma, diuiſio eſt oſſis, aut ruptio, aut C
diſſectio, ab externa aliqua violentia contingens. Diffe-
rentiæ fracturarum multæ ſunt: aliqua enim raphanatim,
alia ſcandulatim, *ſiue aſſulcſé*, alia in vnguem, alia polentæ
modo, alia per defractionem fieri dicitur. Raphanatim i-
gitur facta eſt ruptio oſſis in figuram tranſuerſam per
craſſitudinem: (quidam etiam cucumeratim & caulatim
factam nominant, ex ſimilitudine qua cucumeres & cau-
les franguntur) ſcādulatim verò facta, eſt ruptio oſſis ob-
longa: in vnguem verò, ruptio eſt oſſis parte quadam re-
cta, ad finem autem lunaris: (eadem etiam harundinatim D
facta dicitur) polentæ autem modo facta, eſt ruptio oſſis
in multas tenues partes. eadem etiam nucatim facta qui-
buſdam dicitur. Defractio verò, aut etiā præciſio, eſt ab-
latio partis oſſis, per ruptionem ſuperficiei, ita vt pars ab-
lata deficiat. Atque hæ fracturarum differentiæ ſunt.

DE FRACTVRIS IN CAPITE,
Cap. XC.

PRopriè verò fractura in capite diuiſio eſt caluariæ,
quandoque ſimplex, quandoque multifida, ab exter-
na aliqua violentia inducta. Differentiæ autem fractura- E
rū capitis hæ ſunt, fiſſura, exciſio, expreſſio, depreſſio, ca-
meratio, in infantibus etiam contuſio. Fiſſura igitur eſt
diuiſio caluariæ ſuperficiaria, aut profūda, in qua affectū
os foras emotum non eſt: exciſio verò eſt diuiſio caluariæ
cum oſſis affecti refractione: (ſi verò etiā defractum ſit
os affectum, deaſciationem aliqui affectionem appella-
uerunt) expreſſio eſt diuiſio oſſis in multas partes, vnà
cum hoc quòd oſſicula fracta deorſum ad membranā ſe-
ceſſerunt: depreſſio eſt diuiſio oſſis, cum qua os affectum
è naturali loco decedit deorſum ad membranam: came- F
ratio eſt diuiſio caluariæ cum oſſium affectorum eleua-
tione: aut (vt Galenus ait) ad interna ſeceſſio ac cauatio, ſi-
militer vt in expreſſione. ſic enim ille putat. Quidam e-
tiam pilationem his annumerauerunt. Eſt autem pilatio
fiſſura anguſtiſſima, & ſenſum latens. quapropter ſæpe
deliteſcens, eo quòd non exactè cognita fuit, mortis cau-
ſa extitit. At verò contuſio non eſt oſſis diuiſio, ideóque
meritò neque fracturam dixerit quis hanc affectionem,
ſed eſt impulſio, & velut flexio caluariæ introrſum, cauās
ipſam citra continuitatis ſolutionem: quemadmodum in G
æneis & crudis coriaceis vaſis cōtingit, dum extrinſecus
percutiuntur. Sunt autem & cōtuſionis duæ differentiæ:
aut enim per totam ſuam craſſitudinem os contunditur,
ita vt ſæpe etiam membrana abſcedat, vel omnino per
totum à caluaria prematur: aut non per totam craſſitudi-
nem, ſed circa externam ſolùm ſuperficiem vſque ad ſe-
cundam laminam. Quidam ad has differētias etiam Re-
ſonitum appoſuerunt, qui ex ipſorum ſentētia, eſt ruptio
caluariæ in oppoſitis his quæ percuſſæ ſunt partibus. Ve-
rùm hi errāt. neque enim velut in quibuſdam vitreis va- H
ſis, vt ipſi dicunt, etiam hic contingit. Illa enim eo quòd
vacua ſunt, hoc perpetiuntur: caluaria autem plena eſt, &
alioqui fortis. Etenim capite in multis aliis partibus per-
cuſſo, velut in cadendo contingit, fiſſura caluariæ quæ ci-
tra ſolutionē continuitatis cutis contingit, poſtea abſceſ-
ſu circa ipſam facto, & hoc ſecto apparens, putata eſt ab
ipſis iuxta oppoſitam plagæ partem facta eſſe. Sed & hæc
velut primùm dicta fiſſura curatur. Si igitur fractura in
capite facta eſt, manifeſtū id fit ex eius quod ictum fecit
corporis acumine, aut grauitate, aut duritia, aut violentia,
& ex ſymptomatis quæ ſauciato accidunt, velut eſt verti-
go, vocis interceptio, repentina collapſio, & maximè in
depreſſione, aut contuſione, aut expreſſione, aut ad inter-
na cameratione, cerebro compreſſo. Quin & ex ſenſus ſi-
gnificatione percipitur. Si enim memorabilis fuerit cu-
tis diuiſio, per ipſam promptè cognoſcemus: ſi verò om-
nino non ſit diuiſio, aut anguſta quædam, fracturam ta-
men factam eſſe ſuſpicemur diuiſa cute, per viſum & per
inſtrumēti explorationem hoc cognoſcemus. Si enim a-
liqua ex aliis fracturis eſt, ſtatim manifeſtatur: ſi verò fiſ-
ſura ſolùm anguſta & pilaris, ſenſum latens, pharmacum
quoddam nigrum liquidum, aut etiam atramētum ſcri-
ptoriū affundimus, & os radimus. ipſa enim fiſſura nigra
oſtenditur: quare in radendo perſeuerare oportet, donec
fiſſuræ ſignum obſcuretur. Si verò ad membranam vſque
fiſſura tendat, à radendo abſtinemus, & ad dignotionem
progrediemur, vtrum ab oſſe diſceſſerit membrana, aut
affixa maneat. Si enim manet, vulnus moderatè inflam-
matione deſtituitur, & æger paulatim à febre liberatur, &
pus concoctum apparet: ſi verò diſceſſit membrana, do-
lores augētur, & ſimiliter febris, & os alium colorem in-
duit, & pus tenue ac crudum fertur. Si verò neglexerit id
medicus, & perforatione non vtetur, longè grauiora ſym-
ptomata accedent, bilis vomitus, conuulſio, mentis per-
culſio, & febris acuta, in quibus aggreſſionem recuſare o-
portet. At ſi hæc non adſint, ſi quidē membrana non diſ-
ceſſit, & fiſſura ſolùm fuerit, per raſorium inſtrumentum
ſolùm curatur, etiamſi ad profundum vſque deſcenderit:
ſi verò ſolùm ad ſecundam laminam, ad illam vſque ra-
dendum eſt, aut etiam fractum os tollendum, velut dice-
mus: ſi verò etiam in tenues partes contritum ſit, etiā has
diligenter auferre oportet per idoneum inſtrumentum.
Quòd ſi etiam diſceſſit membrana, & tu ab initio vulne-
ratum ſuſcepiſti, hyeme quidem ante decimumquartum
diem omnino oſſis ablationem facere coneris, æſtate ve-
rò ante ſeptimum, antequam relata ſymptomata accidāt.
Chirurgiam autem aggredieris hoc modo: Præraſis pilis
ad vulnus ipſum duas ſectiones facim⁹, quæ ad rectos an-
gulos ſe mutuò ſecant, ad ſimilitudinem literæ Græcæ χ.
harum tamen altera ea ſit quæ iam antea adeſt: deinde
quatuor angulis in vertice excoriatis, vt os quod perforā-
dum eſt, totum denudetur, ſi quidē ſanguinis eruptio fiat,
linamenta poſca imbuta indemus: ſin minus, ſicca: deinde
linteo cōplicato, vino ac oleo imbuto impoſito, vinculo
conuenienti vtemur. Poſtera die ſi non recētius aliquod
ſymptoma impediat, perforationē affecti oſſis aggredie-
mur. Ægro itaque in ſella, aut ſupino reclinato, prout vul-
neri conuenit, & auribus ipſius lana obturatis, propter ſo-
nitum pulſationis, vulneris vinculū ſoluemus, & amotis
linamentis omnibus, factáque per ſpongias deterſione,
duos miniſtros iubebimus vt circūdatis tenuibus faſcio-
lis, quatuor incumbentium fracturæ corporum angulos
retrahant: & ſi infirmū os fuerit, vel natura vel ex fractu-
ra, oppoſitis ſcalpris exciſoriis hoc auferemus, primū ca-
uis à latiore incipientes, & poſtea cum anguſtioribus per-
mutantes, deinde etiam ad ſpecilli formam habentia
tranſeuntes, & malleo leniter impellentes, ita vt vitemus
capitis concuſſionem. Si verò robuſtum fuerit os, prius
hoc terebellis ſe non demergētibus perforabimus: (talia
autem ſunt quæ paululum ſupra aciem eminentias ha-
bent, prohibentes ne ad membranam demergantur) &
tunc ſcalpris exciſoriis vſi, affectum os auferemus, non a-
ceruatim, ſed particulatim, ſi fieri poterit, digitis, ſin mi-
nus, forcipe dentaria, aut oſſaria, aut volſella pilaria, aut
tali quopiam inſtrumēto. Inter foramina autem tantum
ſpacii relinquatur quantum eſt maximum ſpecilli caput.
Profunditas verò ipſorum ea ſit vt prope ad internā oſ-
ſis ſuperficiem accedant, cauendo vt ne terebra mem-
branā contingat. Quapropter pro oſſis craſſitudine tere-

bram eſſe oportet, pluribus ea de cauſa præparatis. At ſi ad ſecundam tantùm laminam caluariæ fractura procedat, ad hāc vſque ſolùm perforabimus. Poſt oſſis ablationē, explanata per exciſionē inducta aſperitate, cum roſatio aut ſpecilli formam habente exciſorio ſcalpro, membranæ cuſtode ſubiecto, & oſſiculis aut aculeis, velut veriſimile eſt, remanentibus, induſtriè eductis, ad linamentorum vſum progrediemur. Hic communior ſimúlque facilis & periculi exors chirurgiæ modus eſt: ſed & per ſcalprum exciſorium lenticulatum dictum excidendi modus (inſigniter à Galeno laudatur) citra perforationem, poſt ſcalpturam per caua ſcalpra factā adhibitus. Sic igitur dicit, Si verò ſemel vnam nudaueris partem, ſubiecto ſcalpro exciſorio, quòd lenticulatam partem ad finem prominentem, obtuſam ac leuem habet, acutam verò in longitudinem rectam, quum latam lenticulati ſcalpri partē ſupra membranam firmaueris, paruo malleolo impellēs, hoc modo caluariam diuidēs. Contingunt enim ex his actionibus omnia quibus opus habemus. Nam membrana ne ſi dormitans quidem quis operetur, ſauciari poteſt, latæ ſoli parti ſcalpri lēticulati occurrens. Et ſi alicubi caluariæ adhæreat, etiam huius appenſionem citra læſionē auellit rotunda lenticulati ſcalpri extremitas. Sequitur autem à tergo ipſam præeuntem ſcalprum caluariam diſſecans. Quare neque qui magis periculo careat, neque qui citius operetur, alium perforationis modū reperire licet. At verò per terebras & chœnicidas, *id eſt modiolos*, appellatas chirurgia à recētioribus velut praua reprobata eſt: atque ſic quidem aggreſſionem velut in fiſſura expoſuimus: idē tamen modus eximendorum oſſium, etiam in reliquis caluariæ fracturis conueniet. Sed & quantitatem oſſium quæ excindi debent Galenus nos docet, ita palàm dicens, Quantum verò affecti oſſis excindere oporteat, deinceps tibi exponam. Quod quidem vehementer contritum eſt, totum id eximere oportet. Quòd ſi quædam fiſſuræ ab ipſo amplius extēdantur, (quemadmodum aliquando contingere videtur) has ad finem vſque perſequi non conuenit, vt qui probè ſciamus quòd nullum damnum ex hoc ſequetur, ſi alia omnia rectè fuerint peracta. Poſt chirurgiam, linteolum ſimplex pro magnitudine vulneris, roſaceo imbutum membranæ integemus, & lanæ floccum paruum, ſimiliter roſaceo imbutum, prædicto linteolo imponemus: deinde complicatum duplex linteolum, vino & oleo imbutū aut etiā ipſo roſaceo, toti vulneri circūponemus, conſiderādo vt ne mēbrana grauetur: poſtea lato deligamento vtemur, neque per hoc conſtringentes, ſed vt tantùm conſeruentur linamenta. Et victum inflammationem arcentem, ac febrilem appellatum, exhibebimus, frequentius interim irrigantes roſaceo membranā. Tertia verò die facta ſolutione, & per ſpōgias deterſione, cruentorū vulnerum & inflammationem arcēte curationis ductu vtemur, inſpergentes membranæ aliquem puluillum capitalem ſiccum vſque ad concarnationem: quādoque etiam radētes os, ſi fortè opus ſit, ob aliquos præeminentes aculeos, aut etiam propter ipſam incarnationē: quin & reliquam medicamentorum materiam (velut in vulneribus dictum eſt) adhibebimus. Quandoquidem verò ſæpe poſt chirurgiam membrana inflammatur, adeò vt non ſolùm caluariæ craſſitudinem, ſed etiam ipſius cutem tranſgrediatur cum reniſu, & naturalis ipſius motus pulſatorius impediatur, ad quæ conuulſio maximè, & alia grauia ſymptomata, aut mors conſequuntur. Inflammatur autem, ſiue ob acutam aliquam oſſis præeminētiam pungentem, ſiue ob linamentorum grauitatem, aut ob frigiditatem, aut multum cibum, aut vini potum, aut etiam ob aliquam obſcuram cauſam. Si igitur ob manifeſtam cauſam inflammatur, hæc citò recidēda eſt: ſi verò ex obſcura, plus contendere oportet, adhibendo aut venæ ſectionem, ſi non ſit quod prohibeat, aut cibi abſtinentiā, aut victum ad inflammationem commodū. Sed & localibus vtendum eſt auxiliis, velut eſt calidi roſacei irrigatio, & perfuſio ex decocto althææ, aut fœnigræci, aut ſeminis lini, aut chamæmeli, & ſimilium: cataplaſmatis etiam ex cruda ordeacea farina, & ſemine lini cum prædicto decocto, & adipe gallinaceo: irrigationibus quoque

A per lanam in capite & occipite, inſtillando etiam auditoriis meatibus oleum quoddam ex his quæ inflammationem arcent. Sed neque viſcera negligenda ſunt quominus cataplaſmata ipſis imponamus. Totius item corporis prouidentiam facere oportet, ita vt in aquam calidam ipſos inducamus, ac inungamus. Si verò perſeueret inflammatio, & nihil aliud prohibeat, etiam bilem educente medicamento Hippocrates ipſos purgare iubet. Porro denigrata membrana, ſi quidem in ſuperficie ſit nigrities, ex medicamento aliquo hanc vim habente inducta, mellis B triplum roſaceo admixtum, per linamenta indemus, & ſic curabimus, conſequenter etiam reliqua adhibentes. Si verò ſpōtanea nigrities fiat, & maximè in profundo, cū aliis malis ſignis, tūc ſanè de his deſperādū eſt. inſiti enim à natura caloris mortificationem ſignificant. Noui quendam qui poſt annum ab accepto vulnere, caluariæ perforationem admiſit, & ſuperſtes euaſit. Erat enim in ſincipite fractura ex telo inducta, & effluxionē habebat, propter quam membrana illæſa ſeruata fuit.

C

DE NASO FRACTO ET CONTVSO, Cap. XCI.

NAſi inferna pars quæ cartilaginoſa eſt, non frāgitur, ſed contuditur, & ſima fit, & diſtorquetur: ſuperna verò, quæ oſſeæ naturæ eſt, quandoque frangitur. In his verò Hippocrates deligationem reprobat, vt quæ magis ſimitatem & ampliorem diſtortionē inducit, præterquā ſi quæ circa mediū naſum partes ob impulſionem ſuperemineant. In his enim conuenientem deligationem cum medicamenti impoſitione aſſumit, quò oppreſſus naſus D naturalem figurā recipiat. Fracto itaque naſo in infernis partibus, indice aut paruo digito immiſſo, directionem partium foras facere oportet. In interioribus verò etiam cū ſpecilli capite hoc faciēdū eſt, ſtatim in prima die, aut non multo poſt eam. Nam circa decimam diem naſi oſſa corroborantur. Extrinſecus quoque indice & magno digito hunc conformare oportet. Quò verò conformatus figurā ſuam incollapſam cōſeruet, cuneolos ex linteo intortos ac inuolutos duos naſo indere oportet, in ſingulas nares vnum, etiamſi altera ſolùm naſi pars ſit diſtorta, E & hos ſinere donec os aut cartilago corroboretur. Quidā etiam pēnas anſerum, velut calamos adaptatas, linteis inſutas naſo indiderunt, quò & figura conſeruaretur, & reſpiratio nō impediretur: quod ſanè neceſſariū nō eſt, quū per os reſpiratio fiat. Quòd ſi inflāmatus ſit naſus, medicamētū aliquod inflāmationē arcens imponemus, velut eſt emplaſtrum ex ſuccis, aut ex aceto & oleo, aut tale quoddam: aut cataplaſma ex ſimilagine triticea cum manna & gummi cocta, imponimus, tum ob inflammationem, tum vt naſus contineatur. At ſi in alteram partem naſus fuerit diſtortus, Hippocrates poſt congruam conformaF tionem, iubet lori longi, digiti latitudinem habentis alteram extremitatem glutino aut gummi illitam, ad ſummam naſi partem, ex eo latere quod inclinatum eſt, agglutinare, & poſtquam ſiccata induruit, lorum iuxta oppoſitā aurem ad occiput & frōtem ducere, atque eo loco poſtea alteram lori extremitatem firmare, quo in latus retractus naſus ad mediam figuram dirigatur. Verùm hoc non valde probatum eſt iunioribus. At verò ſi in tenues partes confracta fuerint naſi oſſa, diuiſionem facere aut ampliare oportet, & tenuibus oſſiculis volſella pilaria exG emptis, diſparatas partes ſuturis contrahere, & cruentorum vulnerum ac glutinatoria curatione vti. Si verò etiā intra naſum vlcus factum fuerit, lemniſcis dictis linamētis, ex medicamētis cōgruis illitis ac inditis curetur. Quidam etiam plumbeis fiſtulis vſque ad cicatricem inductam vſi ſunt, vt ne caro ex vlceribus excreſceret.

DE INFERNA MAXILLA FRACTA, & aure contuſa, Cap. XCII.

DE aure contuſa in tertio libro tradidimus, eo quòd talis affectio ad fracturas non pertineat: maxilla verò H inferna frangitur ob multas cauſas. Si igitur extrinſecus ſolùm fracta, non autem inſtar caulis intrò cauetur, notæ expoſitæ ſunt ad manū. Proinde alterius manus, dextræ, ſi dextra maxilla fracta ſit, ſiniſtræ, ſi ſiniſtra, indice & medio digito ægroti ori immiſſo, internum fracturæ gibbū

induſtriè foras protrudere oportet,ita vt altera manus foris illum excipiat.Maxillæ verò rectitudo ex dentium inſitorum ipſi æqualitate colligatur. At ſi caulatim facta eſt fractura,tenſione vtrinque retrò vſus, & miniſtro tenẽte directionem velut dictum eſt facito.Cæterùm diſparatos circa fractam partem dentes,coniugatos (velut Hippocrates ait)colligare oportet auro,hoc eſt aureo lino ſiue filo. Verùm quum hoc non omnibus promptum ſit, filo lineo forti,aut byſſo,aut ſetis equinis, aut aliquo alio huiuſmodi.Quòd ſi cum vlcere facta eſt fractura, explorãdum ſpecillo eſt an etiã defractio oſſis facta ſit: & ſi hoc ita habet,& parua eſt diuiſio,ampliata ea,defractũ os ſiue vnũ,ſiue plura ſint, per idoneũ inſtrumentum eximere, & labia vlceris ſuturis contrahere, & cruentorum vulnerum medicamento adhibito deligare oportet: ſi verò ſine vlcere,cerato ſimplici maxillæ impoſito, cõuenienter deligare,ita vt media faſciæ pars ad occiput locetur.Deligationes autem vtrinque ad aures in ſummum mentum procedant,deinde rurſus ad occiput, poſtea ſub mentum, & hinc per genas ad ſinciput, & rurſus hinc ſub occiput, vbi etiam finire faſcia debet. Adhæc rurſus ſuperiectio facienda eſt,hoc eſt aliud ligamentum fronti circundatũ in poſteriore capitis parte connectatur, ad omnes prædictas deligationes conſtringendas. Quidam etiam ferulã leuem, *velut alii alutam*, æqualis longitudinis maxillæ imponunt,& velut dictum deligant:alii deligatione quæ capiſtrũ dicitur vtuntur.Porro ſi ambæ maxillæ iuxta ſummum mentum auellantur,qua parte etiam coaleſcunt,ambabus manibus paululum diductas ipſas, rurſus inter ſe coaptato,& coniugatis dentibus velut dictum eſt,deligato,& congrua vſus deligatione, quieſcere iuſſi, tenuibus & ſorbilibus alimentis vtantur. manducatio enim ipſis inimica eſt. Et ſiquid de figura emotum eſſe putaueris,tertia quaque die ſoluens rurſus deligato,atque ita facito donec callus obducatur.Obducitur autem callo maxilla intra tres maximè hebdomadas, eo quòd & laxa, & medulla plena eſt.Si verò inflammatio quædã oboriatur, nihil irrigationum ac cataplaſmatum ad hanc omittẽdum eſt: id quod in omnibus ſimiliter tibi obſeruandum eſt.

DE CLAVICVLA FRACTA, Cap. XCIII.

Clauicula in naturali figura iuxta internã partẽ pectori coaleſcit,iuxta externã ad ſummum humerũ articulatur. Et propterea quum humerum aut etiam ipſum brachium ſuſtineat, ſi fracturam pertulerit in quacunque tãdem parte,ea pars quæ ad humerũ eſt, plerũque magis quàm interna eius extremitas deorſum fertur,vt quæ vnà cum brachio detrahatur.Præſtat autem caulatim,& nõ ſcandulatim aut harundinatim clauiculam frangi,ex multorum ſanè ſententia. Quod enim caulatim fractum eſt, per extenſionem & compreſſionem digitorum, promptè ad naturalem ſtatum redit: reliqua verò eminentias habent quæ difficulter adaptari poſſunt. Si igitur per totam craſſitudinem quocunque tandem modo fracta fuerit, duo miniſtri,alter brachium id quod eſt ad fractã clauiculam manibus amplexus,ad externam partem, ſimúlque ſurſum trahens,alter oppoſitum humerum, aut omnino collum attrahens, ſic in contraria faciant extenſionem. Medicus autem ſuis manibus fracturam componat, prominentiora impellens, & quæ in profundo ſunt extrà attrahens.Quòd ſi ampliore opus fuerit extẽſione, globum ſatis magnum ex panniculis aut lanis, aut eiuſmodi aliquam molem alæ ſubiicito, & cubiti flexuram ad coſtam quæ ad ipſum eſt adducito, & reliqua velut dictum eſt facito. Si verò extremitatem clauiculæ ad humerum, in profundum delapſam, ad ſuperficiem attrahere non potueris,ſupino reclinato homine,& puluinari congruo dorſo ſubiecto, & miniſtro ambos humeros deorſum deprimente, vt os clauiculæ quod in profundo eſt refringatur, rurſus ipſis digitis fracturam cõponito. Si verò pars quædam à clauicula defracta,& emota,inconſtans ac pungens ſentiatur, ſcalpello in directum diſſecantes, & defractam auferemus, & reliqua per exciſoria ſcalpra explanabimus, clauiculæ ſubiecto membranæ cuſtode, aut alio exciſorio ſcalpro,ictus firmandi gratia: & ſi quidem inflammatio abſit,ſuturis:ſin minus,linamentis vtemur, & ſpleniis diuerſis præparatis,ad ſupereminentis oſſis inclinationẽ. Maiora & craſſiora apponemus,ſi adſit inflammatio, oleo madentia:ſi non ſit, ſicca: & congruo ex lana globo alæ ſubiecto propinquæ, conuenientem inducimus deligationem,per alas & affectam clauiculam & ſcapulam, prout conuenit deligationes ducentes.Et ſi clauiculæ ad humerum pars, deorſum inclinata eſt, latioris lori media parte cubiti gibbo qui ad ipſam eſt,ſubiecta, totum brachium de collo ſuſpendimus, ex alia etiam faſcia manu quæ ad ipſam eſt,ſuſpẽſa,velut in iis quibus vena in cubiti flexura ſecta eſt fieri ſolet. Si verò ad ſupernam extremitatem vergit,id quod rarò contingit, recuſanda eſt brachii appenſio,æger verò ſupinus reclinandus eſt, ac tenui victu nutriendus.Si verò opus fuerit, etiam irrigationes adhibeantur,& reliqua ſecundum rationẽ fiant,vſque ad callũ inductum. Inducitur autem clauiculæ callus vtplurimum in viginti diebus.

DE SCAPVLA, Cap. XCIIII.

Scapula circa latam & menſariam partem non frangitur:verùm iuxta ſpinam ſuam fracturam patitur, quæ aliquando exprimitur, aliquando ruptionem ſimplicem ſuſtinet,aliquando etiam defrangitur.Expreſſio tactu cognoſcitur,caua occurrens,torporémque vicini brachii,& punctorium dolorem inducens: ruptio verò tactus aſperitate & loci dolore cognoſcitur:ambo autem inflammationem arcente ductu curantur. At defractio, quæ etiam ipſa tactu cognoſcitur, ſi quidem quieſcit, conuenienti deligatione affigitur:ſi verò innatat & pungit,per ſectionem,& ablationem,& ſuturis(velut antea dictum eſt)curatur. Deligationes autẽ etiam hic ſimiliter velut in clauicula adhibeantur,& reclinatio in oppoſitum latus fiat.

DE PECTORE, Cap. XCV.

Media oſſis pectoris pars frangitur & exprimitur: ſumma verò pars defrangitur. Si igitur ruptio diſtorta facta eſt,loci dolor & inæqualitas ſequitur, & ad digitorum innixum ſtrepitus:ſi verò expreſſio,dolor vehemens, ſpirandi difficultas, tuſſis dum membrana coſtas ſuccingens pungitur:rarò etiam ſanguinis eductio, cauitas quoque oſſis fracti & ceſſio. Sed & nunc curatio ſimiliter diſponenda eſt,velut in ſcapula dictum eſt. Verùm in expreſſione repoſitionis modus ſecundum Hippocratem aſſumatur,quem ille in clauicula quæ intrò ceſſit, expoſuit,per ſupinam reclinationem, & ceruicalis ſub dorſum ſubiectionem,& ſcapularum depreſſionem,vnà cum hoc vt & coſtas vtrinque manibus cõtrahamus. Intectis autem coſtis cũ lana,circularis deligatio aſſumatur, ſubiectis antea in directum duobus loris ex humeris dependentibus,ita vt poſtea amborum initia ad oppoſita connectantur,& circulares deligationes decidere prohibeãt.

DE COSTIS, Cap. XCVI.

Ex coſtis,quæ etiam ſpathæ dicuntur,quæ quidem oſſeæ ſunt,in omni parte ruptionem ſuſtinent, ſpuriæ verò,iuxta ſpinam ſolùm.Nam hîc ſolùm oſſeæ exiſtunt: in anteriore verò parte,in cartilaginem tranſeuntes contunduntur,& non franguntur. Signa non difficulter colliguntur.nam loci inæqualitas digitis explorantis occurrit,& ſtrepitus,& adductio ad partem fractam. In his autẽ quæ intrò vergant, etiam dolor vehemens punctorius, grauior eo qui in pleuriticis ſentitur, eo quòd velut aculeo membrana coſtas ſuccingens ſauciatur: ſpirandi difficultas,tuſſis,ſanguinis ſæpe eductio. Et alias quidem emotiones digitis conformare licet, eam verò quæ intrò ceſſit non item,eo quòd deſperata ſit tenſionis facultas. Vnde quidam flatuoſum & multum cibum exhibere iubent, quò per inflationem & tenſionem fractura foras propellatur:id quod neceſſarium non eſt.Nihil enim cõmune eſt thoraci cum nutritoriis membris, quantum ad hoc attinet, ſupra hoc quod etiam inflammatio à repletione augetur.Alii cucurbitam affigunt,quod non alienũ eſt à methodi ratione,niſi corporum ex cõtractione coaceruatio, fracturam amplius ad interna impulſura eſſet. Quapropter Soranus dicit,Lanis oleo calido madidis partes integantur,& per linteola complicata, intermedia coſtarum pars expleatur, quò deligatio ſecundum circularẽ

obductionē æqualis ac plana fiat, velut in pectore. Omnia verò velut in pleuriticis fiant, ad magnitudinis proportionem. Si verò magna aliqua neceſſitas cogat, ob vehementem ſuccingentis membranæ puncturam, diuidere cutem oportet, & fractam coſtæ partem denudare: deinde membranæ cuſtode ſubiecto, vt ne ſuccingēs vulneretur, induſtriè excindere, & pungētia oſſicula eiicere: poſt hoc ea quæ inflammatione carent coniungere, & velut cruentum vulnus curare: inflammata verò oleo tinctis linamētis tegere, & nutrire ac curare his quæ inflammationem ſedant: reclinare autem prout illi facilè tulerint.

DE COXIS, ET PVBIS OSSIBVS, Cap. XCVII.

COxarum aut ilium oſſa rarò franguntur: eaſdem autem fracturarum differentias habent quas ſcapulæ. Defrāguntur enim iuxta fines, & rumpuntur in longitudinē, & exprimuntur in medio. Sequitur adhæc loci dolor punctorius, ac pulſatorius ſenſus, & cruris in directo ſiti torpor, ſi facta eſt expreſſio. Exigunt eandem quam ſcapulæ repoſitionem. Solùm verò recuſant eius quod defractum eſt exemptionem per externas partes, per chirurgiā, quū ſi opus ſit digitis conformentur. Conſentaneam etiam reliquam curationem facere oportet, irrigationibus vtendo, & cauas ilium partes complicatis linteolis explendo: quò dum circulares deligationes obducuntur, deligatio plana fiat. Eadem dicenda ſunt & de pubis oſſibus: neque enim habemus quicquam quod de his peculiariter dicamus.

DE VERTICVLIS, ET SPINA DORſi, & de oſſe ſacro, Cap. XCVIII.

VErticulorum plexus ac ambitus aliquando cōruſionem, rarò etiam fractionem ſuſtinent, ob quas dum ſpinalis medullæ membranæ comprimuntur, aut etiam ipſa medulla, neruorum per conſenſum affectiones fiunt, & mors cita ſequitur, & magis ſi etiam circa colli verticula conſiſtat affectio. Quare prædicto periculo, ſi fieri poteſt aliquid audere oportet, & per ſectionem premens oſſiculum eximere: ſin minus, ſaltem inflammationem arcente ductu hos mitigare. Si verò proceſſus aliquis verticulorum, ex quibus ſpina conſtituta eſt, defrangatur, ita vt fragmentum ad digitorum contractionem moueatur, & viciſſim recurrat, inciſa cute hoc eximere oportet, & facta per ſuturas contractione, cruentorum vulnerum curatione vti. At verò ſi os ſacrum fractum ſit, indicem ſiniſtræ manus digitum in ſedem demittere oportet, & altera manu fractam partem quantum fieri poteſt conformare. Si verò quid defractum ſentiamus, etiam hoc facta diuiſione eximendum eſt, deligatióque ac curatio commoda adhibenda.

DE BRACHIO, Cap. XCIX.

IN brachio fracto Hippocrates extenſionem ſic fecit, Oportet, inquit, lignum oblōgum, qualia ſunt ligna quæ in foramina ligonum immittuntur, ab extremis partibus funibus illigare, & tranſuerſum de trabe aliqua ſuſpendere: hominem verò in alta quadam ſede locatum, erectiorem quàm in ea figura qua erecta ceruice dormimus, manum ſuam ſupra dictum lignum tranſmittere, vt mediā ligni partem per tranſuerſum alæ ſuæ adaptet. Inflexo autem in rectum angulum cubiti gibbo, miniſter flexis genibus incumbens manum eius teneat: & poſtea graui aliquo, velut eſt lapis, aut maſſæ plumbeæ pondus, aut eiuſmodi quiddam de cubiti gibbo appenſo, atque ita vt ſublime depēdeat demiſſo, fracturā dirigito ac componito, aut pro graui illo appēſo, miniſter brachium deorſum trahat. Quidam verò pro ligno quod in foramina ligonū immittitur, gradu ſcalæ vſi ſunt. Soranus autē ſic: Homine in ſella collocato, aut (quòd melius eſt) reſupinato, quò minus affligatur: deinde manu iuxta articuli iuncturam laqueo ligata, & de ceruice ſuſpenſa, quò angularis ipſius figura ſeruetur, duobus miniſtris imperamus, alteri vt ſupra fracturam, alteri vt infra, digitos apponant, atque ſic extenſionem perficiant. Si verò intenſiore tractione opus ſit, duo lora æqualiter ſecta brachio circundamus, alterū ſupra fracturam, alterum infra, & miniſtro qui ſuper caput ægroti ſtat, itémque alteri qui ad pedes, lororum initia damus, & in contrarium extendere iubemus. Si verò ad ſummum humerum fractura conſiſtat, mediā lori partem alæ ſubiicimus, & ei qui ad caput adſtat tenendam damus, atque ita altera oppoſitum in contrarium trahente, extenſionem in diuerſa velut dictum eſt facimus. Quemadmodum etiam ſi ad cubiti gibbum fractura ſit, iuxta illum, aut etiam iuxta manus articulum lorum iniiciatur. At verò oſſibus fracturæ probè coaptatis, extenſio remittatur, deligatio autem ſecundum Hippocraticam legem fiat. Verùm ſi quidem inflammatio abeſt, & recēs

A

B ſit fractura, lineis vtendum eſt faſciis, oblongis quidem, latitudine verò trium aut quatuor digitorum, aqua aut poſca madidis: ſi verò adſit inflammatio, lanis tenuibus ac mollibus oleo imbutis. Et ſi in medio brachii fuerit fractura, principium faſciæ ſupra fracturam immittere oportet, & vbi iterum atque iterum deligaris, ſurſum ferre, quò ſanguinis, inquit, influxiones intercipiantur, atque illic deſinat. Vtendum eſt etiā altera faſcia, initio eius ſimiliter fracturæ immiſſo, & in reliquis eodem modo velut in priore, vt tamen ex ſupernis deorſum tendat, atque

C hinc rurſus ad ſuperna recurrat, ibique ita deſinat. Moderata verò fiat adſtrictio, & ad noſtrum, & ad ipſius ægroti ſenſum. Si verò ad ſummum humerum fuerit fractura, priori faſcia humerus & ſcapulæ ac pectus comprehendantur, quò gruina appellata deligatio fiat. Secunda autē vſque ad cubiti gibbū diſtribuatur, illincque ad ſuperpoſitas partes recurrat, comprehendens humerum, ſcapulas & pectus, veluti prior. At ſi ad cubiti gibbum fractura ſit, etiā cubitum ſimul deligare oportet, angulari figura ſeruata. Eodem modo etiam in aliis artubus, velut ſunt cubi-

D ti, femora, tibiæ, ſi iuxta partem, aut etiam prope articulū, & non in medio artu fractura eſt, articulus ſimul deligādus eſt. Iuniores poſt deligationem ſtatim etiam ferulas imponunt, quò figura repoſitionis contineatur, adſtringentes ipſas ad ſenſum & inflāmationis molem: verùm antiqui poſt ſeptimum diem ferulas adhibuerunt. nam intra hunc decreſcente inflammatione, mēbrum tenuius redditur. Soluere porro deligationes Hippocrates tertio quoque die iubet, vt ne operto citra reſolutionem membro, tenſio aliqua & pruritus accedat, neque diutius per-

E ſpirationes impediantur firmata iam fractura: ob quas contingit vt non ſolùm anxiè quidam pruriant, ſed etiā vt eroſa per ſaniei acrimoniam cute exulceratio fiat. Affundendum igitur eſt aquæ temperatæ calidæ tantum quantum ſatis eſt ad ſaniem diſcutiendam. Poſt ſeptimū diem, pluribus diebus interpoſitis ſoluere oportet. nam neque partes ſaniei excretione amplius opus habent, & calli incremētum ſic melius procedit. Ferulas autem hoc modo adhibere oportet: ſplenia triplicata oleo imbuta faſciis deligatis circumdamus. Si igitur æquale fuerit craſ-

F ſitudine membrum, æqualiter: ſi inæquale, cauiores partes ſpleniis explentur, atque ita æqualis craſſitudinis pars ad ferularum impoſitionem efficitur: deinde ferulis lana aut ſtupa moderatè obuolutis, ipſas circū fracturam adhibemus, non minore quàm digiti ſpatio inter ſe diſtantes, leniterque adſtringimus, cauendo quantum eius fieri poteſt, vt ferulæ articulum non contingant, & maximè iuxta internam flexuræ partem. vlcera enim in ipſis aliquando & neruorum inflammationes efficiunt. Proinde breuiores ipſas circa articulos eſſe oportet, velut ſanè e-

G tiam fortiores qua parte fractura in gibbum attollitur. Præſtat autem & brachium ad thoracem moderatè deligare, vt ne ſi id commoueatur, figuram euertat. Si verò inflammatio adſit, (hāc autem cognoſcimus & ex circumſito tumore, & rubore, & quòd nūc magis quàm primùm adſtringitur membrum) aut etiam fractura diſtorta ſit, aut etiam nihil horum, ſed laxæ appareant, aut rurſus adſtrictiores quàm conuenit deligationes, ſoluere ipſas oportet, & deligationem corrigere. Reclinetur itaque æger ſupinus, ſuper ſtomachū manum habens. Brachio autem

H ſubiiciatur ceruical molle, corium inductum habēs, quò irrigationum influxiones ſuſcipiat. Irrigetur autem quotidie oleo calido, & maximè ſi adſit inflāmatio: & nutriatur tenuiter quidem tempore inflammationis, poſtea verò moderatè, ad calli generationem, & quieſcat vſque

ad callum inductum. Concaleſcit & brachium & tibia circa quadrageſimum diem: poſt quem facta exolutione, & balneo adhibito, emplaſtris fracturis deſtinatis curatio perficiatur. Atque hic aggreſſionis modus ferme etiam omnibus aliis fractis artubus conuenit.

DE CVBITO ET RADIO, Cap. C.

CVbitus & radius quandoque ambo ſimul franguntur, quandoque alter ſolùm ac circa medium, aut circa partem ad cubiti gibbum, aut ad manus articulum. Peſſimum igitur eſt ambos ſimul fractos eſſe, deinde cubitum ſolum: facillima verò curatio eſt ſi radius frangatur. Et ſi enim maior ſit cubito, illum ipſum tamen ſubiectum habet in quo vehitur. Verùm ſi quidē alter ſolùm fractus ſit, iuxta illum maximè extenſionem vehementiorem facere oportet: ſi verò ambo, ſimiliter extendere cōuenit, figurata manu in angularem figuram, ita vt pollex omnium digitorum altiſſimus ſit: minimus contrà, infimus: ita enim continget vt cubitus radio ſubiiciatur. Quòd ſi robuſtiore opus fuerit extenſione, ambobus maximè fractis, non ſolùm manibus, ſed etiam loris facienda eſt extenſio, velut de brachio dictum eſt. Sed & omnē deligationem, & reliqua conſequēter, vnà cum ferularū impoſitione, velut in illo facere oportet, donec oſſibus callus obducatur. Inducitur autem callus circa cubitum plerunque in diebus triginta: ſed & depoſitio ſimilis ei quæ brachio fracto fit, adhibeatur, exceptis his quæ ſubiiciuntur.

DE SVMMA MANV, EIVSQVE DIgitis, Cap. CI.

ARticuli ad manum, brachialis appellati, & oppoſitæ ei partis oſſa, itémque digitorum oſſicula, quum laxa ſint & natura fiſtuloſa, plerunque cōtūduntur: rarò autē frangūtur. Collocato igitur ægro in altiore ſella, præcipiendum eſt ei vt in tabellam aliquam planam, manum pronam ponat, & extentis per miniſtrum fractis duobus digitis, pollice ac indice ipſa componantur. Verùm appreſſa deligatione vtendum eſt, quo tempore inflammatio accedit: nam propter laxitatem, facilè in ipſis calli redundantia excreſcit. Si verò internodium aut ſimpliciter digitus fractus ſit, ſi quidē magnus, qui & pollex appellatur, is fuerit, poſt idoneam deligationem, infernè ad palmam deligandus eſt, vt quieſcat: ſi verò index aut paruus, ad vicinū deligetur. ſi ex mediis aliquis, his qui ab vtroque latere ſunt alligetur: aut etiam omnes ex ordine ſimul colligandi ſunt. Melius enim quieſcunt, quemadmodum ſi fracti etiam ferulis adhibitis colligati eſſent.

DE FEMORE, Cap. CII.

FEmoris eadem eſt quæ brachii ratio. Priuatim verò femur dum frangitur, magis in anteriorem locum diſtorquetur, itémque in externum: nam in hos etiam naturaliter dilatatum eſt. Reponitur autem per manus, & lora, ac laqueos æqualiter extentos, altero ſupra fracturam, altero infra circumdato: ſi verò iuxta partem facta ſit fractura, ſi quidem ad femoris caput ſit, mediam lori lanam obuolutam habētis partem, vt ne corpora ſecet, ad interfœmineū locamus, & initia ad caput adducētes, miniſtro tenenda tradimus: infra fracturā autē circūdato laqueo, initia eius alteri miniſtro extēdēda damus. At ſi ad genu fractū ſit, lorū ſupra fracturā circūponimus, & initia furſum extēdēda præbemus. Ipſū verò genu vinculo adſtrictū tenemus, atq; ſic iacēte adhuc homine, & extēto crure, fractā partē cōponimus. Oſſa verò pungentia ſurſum tracta tollimus, velut ſæpe dictum eſt: reliquā curationem in brachio diximus. Concaleſcit femur diebus quinquaginta. Cæterùm depoſitionis modus poſt totam de crure doctrinam dicetur.

DE PATELLA GENV, Cap. CIII.

LAxum os eſt genu patella, & ſupernè ac infernè à corporibus validè continetur: & ſæpe quidem contunditur, rarò autem frangitur. Patitur autem ruptionem per craſſitudinem, & in tenues partes fractionem cum vulnere, aut ſine vulnere: notæ conſpicuæ ſunt. Solutio enim continuitatis occurrit, & cauitas, & ſtrepitus. Componitur autem pars crure extento: ita enim quæ in duas partes diuiſa eſt digitis cōtrahitur, donec labia fracturæ mutuò ſe

A contingant ac committantur. Quæ verò in tenues partes fracta eſt, conformatur. Nam etiamſi non fiat calli obductio, eo quòd vtraque pars per connexos muſculos ac neruos, à femore & tibia in contrarium retrahatur: tamē multum de diſtantia contrahetur, actioníſque difficultatem affectis inducet. Neque enim dum laborant, diutius id genu ſuſtinet, & in deambulando maximè impediuntur. ad aſcenſus: etenim ad motus in planicie, actionis difficultas occultatur: ad aſcenſus autem, eo quòd genu nō flectatur, circa cruris eleuationem ac depoſitionem deprehenditur: ſed & nunc pungēs oſſiculum cum attractione
B eximimus, ac conſequentem curationem adhibemus.

DE TIBIA, Cap. CIIII.

COnſona eſt tibiæ cum cubito ratio: nam & hæc duobus oſſibus conſtat, craſſiore altero, quod eodem nomine *Tibia* appellatur, altero tenuiore, quòd ex ſimilitudine fibula appellatur: eaſdémque fracturarum differentias habet, vt quæ ad omnē locū diſtorqueatur, quū ambo oſſa contrita fuerint, ad tres: quum alterū, intrò & extrà: &
C tibia quidem etiā retrorſum, fibula verò antrorſum. Quapropter etiam ſimiliter dirigitur ac reponitur, per manus aut laqueos, ita vt laquei ſupra fracturam aliquādo ipſi tibiæ circumdentur, aliquando femori. Quum enim robuſtius ſit genu, articulus in extenſione illæſus conſeruatur: ſimiliter etiam loris infra fracturam vtendum eſt, velut de cubito dictum eſt. Reliqua veluti de brachio tradidimus, fiant.

DE SVMMO PEDE, Cap. CV.

TAlus omnino nō frangitur, eo quòd vndique corporibus munitus ſit per tibiam & fibulam, & os cubi-
D forme. At nauiculare os, & oſſa pedis ſummi ac digitorū pedis, & ipſum os cubiforme, frāguntur ſimiliter vt oſſa in articulo ad manū, & oppoſita eius parte & digitis manus. Quare ne ſæpius eadem dicamus, ea quæ de illis tradita ſunt, illinc huc transferantur.

DE DEPOSITIONE CRVRIS, Cap. CVI.

FEmore aut tibia fracta, depoſitionis modus non minore diligentia quàm reliqua omnia quæ ad curationē pertinent, adhibeatur: nam fractarum partiū æqualitas
E maximè per illam probè adhibitam conſeruatur. Quidā igitur in canalem, alii ligneum, alii teſtaceum, fractum membrum deponunt, aut etiam crus ipſum: quidam verò ſola cū vulnere fracta, eo quòd hæc, inquiunt, ferulis adſtringi nō poſſint. Verùm poſteriores canaliū vſum penitus reprobarunt ob multas cauſas, maximè tamen ob compreſſionem ex duritia horum oborientem. Neque enim negatum eſt, etiam cum vulnere fracta membra ferulis adſtringere, velut oſtendemus. Supinus itaque æger reclinetur, & craſſum quoddam pallium cruri longitudine æ-
F quale vtrinque contortum ac conuolutum, canali iuxta mediam oblongam cauitatem proportionis ſimilitudine reſpondēs, cruri, qua maximè parte fractura eſt, ſubiiciatur. Expādatur autē ſuper illam cauitatē pallii pellis mollis, ad irrigationes excipiēdas: deinde huic canaliformi cauitati, crus in longitudinem adaptetur, & à lateribus alia pallia, aut lanæ apponātur, vt ne in obliquas partes mēbrū euertatur. At veſtigium verò pedis, tabella panniculo circumdata ob molliciem, erecta applicetur. & maioris ſecuritatis gratia, duorum aut trium ligamentorum me-
G dias partes canaliformi illi pallio ſubiicimus, & cum ipſo ſimul fractum membrum leniter deligamus: ſi verò non tolerans hoc æger, totum pedem cōtrahere conetur, hunc iuxta ſummum pedem obuolutum, leniter ad tabellam deligare oportet, vt ne inuitus inter dormiendum, velut fieri poſſit, pedem contrahat. Quidam etiam ſtragula in medio lecti diſſecant, vt omnino immobiles ſint ægri, & per ſtragulorum hiatum vrinæ ac alui recrementa excidant, donec callus obducatur.

DE FRACTVRIS CVM VVLNERE, Cap. CVII.

H SI cum vulnere facta ſit fractura, & ſanguinis eruptio adſit, hanc prius ſiſtemus: ſi inflammatio, auxiliis ad ipſam vtemur: ſi verò carnium contuſio, ſcarificabimus partem, vt de gangræna timor ſuccidatur: ſi verò etiam

hæc accedat,aut alia quædam depaſcendo proſerpens putrefactio,prout conuenit occurremus. A Habes autem ſingulorum horum curationem libro quarto : quòd ſi nihil horum adſit,neque multum de oſſibus nudatum ſit,hamulis & ſuturis vſi, cruentorum vulnerum ductu hos curabimus , defractis oſſiculis,& pungentibus aut innatãtibus prius exemptis. At ſi magnum aliquod os ſupereminet,quod ob magnitudinẽ in extenſione non cõmiſſum eſt,huic proſpicere oportet. Hippocrates enim in femore & brachio fractis,eminentia oſſa penitus reponere diſſuadet,periculum futurum his prædicens, propter inflammationem , B aut etiam conuulſionem muſculorum ex tenſione oborientem. tempus tamen reperit aggreſſionem aliquando conducẽtem.In quocunque igitur oſſe eminentium aggreſſionem facimus, nequaquam in inflammatione hoc tentabimus , ſed prima ſtatim die ante inflammationem, aut circa nonã , ſedata iam inflammatione.Adaptamus autem ipſa per vectem:ferreum autem eſt id inſtrumentum longitudine ſeptem aut octo digitorum,craſſitudine moderata , vt inter agendum non inflectatur,circa ſummam partem acutum & latum, & mo- C deratè incuruum. Huius acutã extremitatem incumbentis oſſis eminentiæ ſubiicientes,& iuxta alteram partem renitentes, ſimúlque moderatam membri extenſionem facientes,fracturæ extremitates inter ſe nõ componimus. Si verò hoc facere nõ poterimus,per ſcalpra exciſoria oppoſita,id quod eminet amputamus, aut ſerra deſecamus, quo modo in fiſtulis tradidimus & oſſium aſperitate explanata,membróque directo , linamentorum ductu curabimus. Maximè verò prouidendum eſt in coniugatis artubus,aut biiugis appellatis,vbi vtrũque in ipſis os ex par- D te defectum eſt,quò incontractum maneat membrum,vt etiam exacta extenſione vtamur.Deligatio verò ita adhibẽda eſt:Circulares obuolutiones ab vtraque vulneris parte fiant : obliquæ verò circa vlceris longitudinẽ,ita vt iuxta chiaſmum , *id eſt literæ Græcæ χ figuram, & Latinis decuſſationem , à denarii numeri notæ χ ſimilitudine* , faſciæ expandantur : & ſi quidem ſordidum adhuc eſt vlcus, purgantia adhibere oportet:ſi purum,incarnãtia,linamentáque ac reliquam experientia cognitam materiam. Hippocrates picato emplaſtro per linamenta vtitur : hoc autem E dicunt eſſe tetrapharmacum regium:poſt incarnationem adhibeantur ferulæ: quidam etiam ab initio ipſas apponunt,vlceris locum vitantes, & prout neceſſitas vrget, ipſas adſtringẽtes,aut remittẽtes. In quibus porro ſquama emerſura eſt,(id quod cognoſcimus ex eo quòd copioſior humor tenuiórque excernitur, & quod caro circa vlcera vacua ac laxa euadens attollitur)in his deligatione laxiore vtimur,hamulo verò aut eiuſmodi aliquo inſtrumento ſquama exempta , robuſtiore deligatione vtemur. Per totum autem vlcerationis tempus, linamentorum cuſtos F ex aliquo inflammationem arcente medicamento,vulneri incumbat,& ſimplex ligamentum adhibeatur,quod in ſingulis curationibus ſoluatur, reliquis relatis manentibus,velut de brachio tradidimus.

DE CALLO IN FRACTVRIS SVPEREXCRESCENTE, Cap. CVIII.

Calli in fracturis ſuperexcreſcẽtes decorẽ omnino viciant,quandoque etiam actionem impediunt ſi prope articulum fiant. Si igitur adhuc recens callus fuerit, G valde adſtringentibus medicamentis vtemur,per deligationem ea apprimentes:aliquando etiam laminam plumbeam imponentes, id quod opus fuit peregimus : ſi verò lapideus ac ſolidus fuerit, refectum rademus, ſcalpris exciſoriis id quod ſupereminet tollentes, & ſi opus ſit,etiam terebris circumcirca perforantes.

DE CALLO IN DISTORTIONE, Cap. CIX.

QVVM ex callis in diſtortione obductis, non modicum actionis impedimentum cõſequatur, maximè ſi in pedibus fuerint,refractionis modus non eſt aſſumẽ- H dus,vt qui extrema pericula inducat : ſed ſi recens adhuc eſt callus,laxatoriis perfuſionibus, & cataplaſmatis ex caricis pinguibus,& ſtercore colũbino, & aliis medicamẽtis callum ſoluentibus vtimur : inſupérque frictione ac confractione per manus hunc diſſoluemus : ſi verò lapideus ſit, diuiſa per ſcalpellum ſuperficie, oſſis continuitatem ſcalpris exciſoriis ſoluemus: deinde fracturam curabimus,velut antea dictum eſt.

DE FRACTVRIS SINE CALLO PERMANENTIBVS, Cap. CX.

Fracturæ quædam callo non obducuntur vltra præſcriptum à natura terminum, aut propter aſſiduas ſolutiones,aut ob immodicas perfuſiones,aut ob intempeſtiuum motum,aut ob multitudinẽ faſciarum , aut quòd totum corpus alimentum non ſentit, in quibus etiam tenuius membrum reddi contingit.Proinde tum alias cauſas præſecare oportet,tum præcipuè alimenti ſenſum interceptum ,ita vt partim per calidiorum adhibitionem, materiam ad partem attrahamus : partim vt alimentum ſufficiens ſuggeramus , balnea item ac reliquam animi exhilarationem. Signa verò in his quibus iam callus obducitur,tum alia adſunt, tum maximè quod faſciæ cruẽtæ fiunt,etiamſi non adſit vulnus: id quod fortaſſis ideò fit quòd quum ſubſtantia circa callũ coit,diſperſas in oſſium cauernis ſanguinis guttas exprimit.

DE LVXATIONIBVS, Cap. CXI.

Luxationum tractationem ad fracturas conſequentem par eſt vt deinceps aggrediamur. Luxatio igitur(vt in ſumma dicam)eſt elapſio articuli ex propria cauitate ad inconſuetam ſedem,à qua voluntarius motus impeditur. Huius autem differentias alias dicere non poſſumus niſi eam quæ iuxta maioris ac minoris rationem conſiſtit. Si enim perfectè articulus exceſſit,communi generis nomine luxatio appellatur affectio : ſi verò ſolùm emotus eſt, aut vſque ad cauitatis ſupercilium delatus, ſubluxatio vocatur.

DE INFERNA MAXILLA, Cap. CXII.

Rvrſus igitur à ſuperioribus initio ſumpto, de inferna maxilla dicamus.Superna enim quum immobilis ſit,luxationis affectionem effugit : inferna verò luxationem quidem non ſuſtinet,eo quòd capita ipſius ad ſupernam maxillam firmiter ſunt concluſa. Subluxationem tamen ſæpe patitur eo quòd muſculi ipſam continentes, præ aſſidua mandendi ac loquẽdi exercitatione molliores exiſtẽtes,ob quaſlibet cauſas facilè laxãtur.Nã verbũ χᾶται apud Hippocratẽ χαλᾶται,*id eſt laxatur*,ſignificat.In quibus ſanè citra aliquã moleſtiã ſua ſponte articulus ad propriũ locum redit. Verùm de perfecta maxillæ luxatione,ſatis eſt illius verba apponere , quæ cum cõpendio & citra defectum clara exiſtunt.Sic igitur dicit, Luxatur quidem & excedit maxilla rarò,laxatur tamẽ ſæpe in hiatibus, velut etiam aliæ muſculorum ac neruorũ emutationes hoc faciunt: manifeſtum verò ex his maximè fit vbi excidit.Prominet enim inferna maxilla in anteriorem partem, & in contrariam luxationi partem abducitur:& oſſis cornix circa ſupernã maxillam tumidior fit,& infernas maxillas difficulter committunt : quæ verò repoſitio his conueniat,manifeſtum eſt.Oportet enim aliquem vulnerati caput detinere , & alterum infernam maxillam intrinſecus ac extrinſecus ad mentum digitis apprehendere,hiante homine quãtum moderatè poteſt: & primùm quidem maxillam aliquãdiu hac atque illac manu abducere,& ipſum hominẽ iubere vt maxillã laxã habeat,& ſimul abducat,ac quammaximè remittat:deinde repentè tribus figuris ſimul laxare oportet , diligenti in hoc animaduerſione habita. Nam & ex diſtortione ad naturam deducere oportet,& infernam maxillam retrorſum protrudere,ita vt æger hæc ſequatur , & maxillas cõmittat,ac non hiet.Atque hæc quidem repoſitio eſt,& neque aliis figuris fieri poterit: curatio verò breuis ſufficit. Splenium enim inceratum apponitur,ac laxo deligamẽto deligatur.Securius autem hæc aggreſſio perficitur,homine ſupino reclinato, & puluinari pleniſſimè farcto capiti ſuppoſito,vt in ipſum innitente quamminimum cedat.Inſuper autem & caput vulnerati aliquis detinere debet.Si verò ambæ maxillæ luxatæ fuerint,curatio quidem eadem eſt,verùm hi os minus committere poſſunt : nam his genæ prominentiores ſunt,ſed indiſtortæ.Quod verò

diſtortæ non ſint, maximè cognoueris ex dentium tum ſupernorum tum infernorum terminis è directo inter ſe correſpondentibus. His cōfert vt quam citiſſimè reponã tur(repoſitionis autem modus prius dictus eſt)ſi verò nõ reponantur,animæ periculum imminet præ febribus cõtinuis,& torpido ſopore. Soporiferi enim hi muſculi ſũt & dum alterantur,& dum intenduntur præter naturam. Solet etiam his aluus bilioſa, meraca, pauca egerere: & ſi vomuerint,meraca vomunt: hi igitur etiam moriuntur decima maximè die. Hoc repoſitionis modo etiam nos ſæpe vſi ſumus,fomẽtis prius ex aqua & oleo calidis, per ſpongiam ad luxatam maxillam adhibitis, vbi maximè ægrè cedit circa introitum, hominéque in terram locato, nos retro ipſum ſtantes iuxta prædictum modum operamur.

DE CLAVICVLA, ET SVMMO HVmero, Cap. CXIII.

Clauicula interna extremitate non excidit:coarticulata enim eſt pectori.vnde neq; circa ipſum mouetur. Si verò per violentiam ab alicuius externi acuti ictu auellatur,ad fracturæ ipſius directionem ac coaptationem reducetur. Quæ verò ad humerum articulata eſt ipſius extremitas,non valde excidit,vt quæ à bicipite muſculo, & à ſummo humero prohibeatur. Sed neque violento aliquo motu clauicula priuatim mouetur,vt quæ propter ſolã thoracis diſtẽtionẽ facta ſit: vnde ſolus homo inter animalia clauiculam habet. Si verò in palæſtra contingat (velut veriſimile eſt)vt hæc ſubluxetur,& per manus cõformationem,& per multiplicium ſpleniorum appoſitionem,vnà cum conuenientibus deligationibus reponitur. Eadem curatione etiam ſummus humerus ſubluxatus ad proprium locum reducitur. Eſt porro cartilaginoſum oſſiculum quod clauiculã cum ſcapula colligat,& in exſiccatis cadaueribus latet:id ſi ſubluxatum ſit,imperitis imaginationem exhibet,velut brachii caput ſit elapſum.nam ob hoc ſumma humeri pars acutior apparet, locus autem vnde diſceſſit cauus. Verùm inter hæc diſcretionẽ facere oportet ex ſignis quæ deinceps referemus.

DE HVMERO LVXATO, Cap. CXIIII.

Caput brachii ad ſcapulæ cauitatem articulatum ſæpe quidẽ excidit, ſed neque ſurſum, ob anchoræ ſimilẽ ſcapulæ proceſſum:neque retrorſum,ob eandem ſcapulã: neque in anteriorẽ partem,ob bicipitis muſculi tendinẽ, & ipſum ſummũ humerũ: ſed rarò quidẽ intrò & extrà, aſſiduè autem,& maximè in infernam partem,minus carnoſis:verùm his facilè quidem & excidit & rurſus reponitur.carnoſis verò vice verſa tardè excidit, & difficulter reſtituitur.Quibuſdam verò etiam non luxatis, ſæpe ob plagam elapſus ſuſpicio oborta eſt, eo quòd inflammatio vehemens ſequuta fuit. Cæterùm eos quibus ad infernã partẽ luxatio facta ſit ſic cognoueris: Affectus humerꝰ ad ſanum collatus multum differt. Nam & ſumma humeri pars,vnde elapſus factus eſt, caua apparet:& ſummus humerꝰ(velut de ipſo ſubluxato diximus)acutior quàm pro naturali modo videtur: & elapſum brachii caput in ala manifeſtè occurrit,& huius manus cubiti gibbus magis à coſtis diſceſſit.Si verò cogas ipſum,cum dolore ad coſtas adducitur: & neque extẽto cubiti gibbo, manum ad aures adhibere poſſunt, neque alium multiformem motum per ipſam facere.In pueris igitur, aut his quibus recens & non multa facta eſt elapſio,etiam prominenti medii digiti flexi nodo,tum medici, tum læſi ſanè manus, ſi non puer ſit,ſæpe reſtitutio facta eſt,velut inquit Hippocrates.Verùm efficaciores repoſitiones hæ ſunt: Oportet lotum hominem,& perfuſionibus magis laxãtibus vſum, ad terrã ſupinum reclinare, & globum moderatum ſiue coriaceum,ſiue alium quendam non valde mollem, ad alam adaptare,& ſedentem medicum ad latus affectum, ita vt aſpiciat læſum,ſi quidem dexter humerus affectus eſt, dextri pedis calcaneum ſuper pilam alæ prius ſubditam accommodare:ſi verò ſiniſter,ſiniſtri: & apprehenſam manũ affectam ad pedes trahere, ſimúlque calcaneo ad alam reniti,ita vt etiam miniſter aliquis,retro ad alterum humerum renitatur, vt ne corpus circumtrahatur.

A Eſt etiam alius repoſitionis modus,per humeri ſuppoſitionem.Oportet enim iuuenem ægro longiorem,aut ſaltem altiorem,ad affectum ægri latus ſtantem, humerum ſuum illius ſtantis alæ ſubiicere, & manum illius extentã ad ventrem ſuum trahere, ſicut reliquum læſi corpus retro,eum qui humerum ſuppoſuit ſublime pendeat:ſi verò leuis ſit æger,alius quidam leuis puer ex ipſo dependeat. Dum enim manus & reliquum corpus æquali momento, illa ante,hoc retrò,deorſum trahuntur,cõtingit vt ſuppoſitus alæ humerus elapſum articulum immittat: quin &
B per piſtillum appellatum hoc facimus.Eſt autem lignum oblongum quod erectum in ſolo ſupra aliud quoddam primum conſtituitur.Huius itaque extremitas ſuperna rotunda,& non valde craſſa,neque tenuis,alæ ægroti aut ſtãtis aut ſedentis ſubiiciatur,prout lõgum fuerit piſtillum, & manu ſupra piſtillum extẽta,ac deorſum tracta, reliquo autem corpore ecõtra deorſum vergente, aut ſua ſponte aut alio quodam trahẽte,repoſitio fiat.Sed & in ſcalæ gradu hoc fieri poteſt,velut in brachii fracti extenſione dicebamus.Hic verò rotundum quoddam corpus gradui
C alligetur,quod alæ ægroti conuenit,& brachii caput propellere poteſt.Si verò ob affectionis vetuſtatem, aut propter corporis duritiam,repoſitio difficultatem exhibeat, crepidinis etiam inſtrumento vtemur.Eſt autem crepido lignum longitudine bicubitali, latitudine quatuor digitorũ,craſſitudine duorũ digitorũ, quod alteram extremitatẽ rotũdã habet, & alæ cauitatem facilè ſubit, perinde vt piſtilli extremitas. Hanc igitur extremitatẽ linteo obligatam,quò lenior fiat ,brachii capiti ſub alam adaptamus,totam verò manum ad lignum extẽtam,ad ipſum al
D ligamus iuxta brachium,& cubitũ, & ſummam manum: poſtea ſupra lignum tranſuerſum,inter duas columnas rectas adaptatum ,aut rurſus ſupra ſcalæ gradum , manum cum ligno trãſferimus,vt ala tranſuerſim gradui adaptetur,& manum deorſum trahentes,reliquum corpus in alteram partem ſublime dependere ſinimus.ſic enim articulus immittetur.Poſt repoſitionem autem, moderatam pilam ex lana, ſi inflãmatio abſit,ſiccam,ſi adſit,oleo imbutã alæ ſubiicimus,ac deligamus, ita vt per hanc alã, & humerum & alteram alam,faſciæ deligationes iuxta chi
E aſmum ac decuſſationem factæ appareant, decuſſatione affecto humero incumbente:brachium verò ad coſtas deligamus.Cubiti autem gibbum cum ſumma manu ex ceruice appendimus,vt ne rurſus recenti lapſu articulus excidat.Poſt ſeptimũ diẽ & tardius facta ſolutione,moderata frictione vtendum eſt,quò corpore duriore facto, articulus difficulter elabatur.Si verò ſæpe excidat articulus, aut ob humiditatem, aut via iam ex longa conſuetudine facta,ad vſtionem progrediẽdum eſt, velut antea dictũ eſt. Quum verò fœtibus in vtero,aut à partu dum adhuc au
F geſcunt,pars luxata fuerit, & non iterum repoſita , in humero quidem carnes nihil à naturali modo deficiunt(neque enim impeditur manus in quolibet opere obeundo) os autem brachii non augeſcens,breuius manet,& vocantur tales *γαλιάγκωνες,id eſt anci*,quaſi muſtellæ cubito præditi.In femore verò & os augmentum non capit, & totũ crus corrumpit.quum enim corporis grauitatem ferre non poſſit,non excercetur.Sed & in aliis artubus,ſi luxati maneant,& non reponantur, ſubiectæ partes omnino læduntur.

G DE CVBITI GIBBO, Cap. CXV.

Qvanto magis varia eſt articulatio circa cubiti gibbũ quàm circa humerum , tantò difficilior exiſtit circa elapſus,& tardius elabitur, & difficilius reponitur, propter eminentiarum & cauitatum denſitatem. Patitur igitur aliquando ſubluxationem ſolùm:ſæpe verò etiam perfectè elabitur,iuxta omnem figuram,maximè autem anteriorem & poſteriorem. Cognoſcitur facilè & ad viſum & ad tactum, elapſo ocurrente in loco in quem excidit,
H & eo loco vnde excidit cauo apparente. Hæc autem ſani cubiti gibbi inſpectio maximè declarat.Statim igitur repoſitionem facere oportet,antequam inflammetur. Quæ enim inflammatio præoccupauit, ægrè ſanantur.Quædã verò etiam penitus incurabilia fiunt,& præſertim ſi in

poſteriorem partem eluxatio contingit. Omnium enim luxationum quæ in cubiti gibbo fiunt, doloroſiſſima eſt, & maximè periculoſa ea quæ in poſteriorem fit partem. Mediocres itaque emotiones etiam moderata intentio reſtituit, ſeruis quidem manum extẽtam circa brachium ac cubitum tenentibus ac retrahentibus, medico verò manus ſuæ vola id quod excidit in naturalem ſitum protrudẽte. At verò Hippocrates eluxationem in anteriorem partem, per aceruatam manus flexionem dirigit, volam eius ad humerum è directo impellens: eam verò quæ in poſteriorem partem facta eſt, rurſus per aceruatã & multam extenſionem: quãdoquidem etiam eluxationes quæ in anteriorem partem fiunt, per violentam extenſionem maximè fiunt, quæ in poſteriorem, per violentam ſimiliter flexionem. Si verò perſeueret luxatio, etiam vehementiore extentione vtemur. Talis autem maximè eſt ea quæ in fracto brachio ab Hippocrate relata eſt, vbi lignum quod in foramina ligonum immittitur, aſſumit. Quidam ex recentioribus repoſitionem ſic faciunt: Duobus miniſtris (velut dictum eſt) extendentibus manum, altero supernè ad alam tenente, altero infernè ad manus articulum, medicus ſtans ex aduerſo ipſi ægroto, ambabus volis ad articulum brachium amplectitur, & vbi iuſſit pallium obuolutum oblongum, aut faſciam latam, ſuis manibus ſimúlque ægroti brachio circumdare, & ad externam partem ac deorſum ad ſummam manum retrahere, ipſe ſequens cum intenſione cõſtrictas manus trahit, donec cubiti gibbi articulum trãſgrediatur. Oportet autem prius ægri manum oleo illinere, quò lubrica fiat, & medici volis promptè deducatur. Sic enim ea quæ elapſa ſunt, dum pertrahentium manuũ violentia premuntur, in proprium locum reuertuntur. Poſt repoſitionem verò, manu in angulum figurata, curatione per ſplenia & conuenientem deligationem vtemur.

DE LVXATIONE ARTICVLI AD MAnum, & digitorum, Cap. CXVI.

ARticuli ad manum, & digitorum luxatio, nullam habet difficultatem, niſi cum vlcere fiat. De hac itaque dicetur vbi de luxationibus cum vlceratione agemus. Eos verò qui abſque vlcere luxati ſunt, moderata extenſione & curatione inflammationem arcente ſanabimus.

DE VERTICVLIS SPINAE, Cap. CXVII.

SPinæ verticula ſi perfectam luxationem ſuſtineant, celerrimam mortem inducũt. Neque enim leuem compreſſionem ſpinæ medulla ſuſtinet: quando ſanè etiam neruorum ſolùm ex ipſa exortus, ſi comprimatur, ad periculum inducendũ ſufficiat. At ſubluxationibus ſæpe apprehenduntur, & quãdoque in anteriorem partem, quandoque in poſteriorem, quandoque in latera emotio contingit. Ex his prima repandatio, ſecunda gibboſitas, tertia obſtipitas appellatur. Quum igitur multa verticula ſimul paululum emota fuerint, plurium ſimul emotio ſecundum circularem flexionis circumferentiam facta apparet: & quidam decepti, vnius verticuli multum emoti magnam emotionem eſſe putant, quum tamen magna emotio non rotundam, ſed angularem faciat ſpinæ flexionem, quãdo etiam maius periculum imminet. Spinæ igitur ad interna emotio nullo modo dirigi poteſt, quum ab anteriore parte per ventrem oppoſitio fieri non poſſit. Qui enim aut in ſcala extendentes ita affectos, aut cucurbitas affigẽtes, aut ſternutationes, aut tuſſes, aut inflationes mouentes, aut aliquid efficere poſſe putarunt, ſatis ab Hippocrate conuicti ſunt. Quandoquidem verò ſæpe defractio quædam oſſiculorum ſpinæ facta, cauum efficit locum, (velut de fracturis dictum eſt) quidam hanc affectionem repandam eſſe putauerũt: deinde hac breui curata, (promptè enim callus obducitur) facilem curatu repandationem eſſe dixerunt, etiamſi penitus incurabilis, aut ægrè admodũ curabilis exiſtat. Nam vrinarũ & ſtercoris ſuppreſſio in hac cõtingit, & corporis perfrigeratio: poſtea verò etiam inuoluntaria recremẽtorum excretio. Hæc autem ob neruorum & muſculorum affectionẽ per conſenſum fiunt, & ita affecti citò moriuntur, & maximè ſi in ſupernis ac circa collum verticulis affectio conſiſtat.

A At verò gibboſitatem ex paruo maximè puero factam, & diuturnam eſſe, & non celerem mortẽ afferre, ſed morbum inducere, eúmque incurabilem, Hippocrates pronunciauit. In recens autem facta gibboſitate ex caſu, machinamenta per ſcalam, & rectam ægri ſuſpenſionem, & vtris inflationem, ridicula ſunt. Sola verò Hippocratis directio ac repoſitio ſufficiet. Oportet, inquit, lignum magnum ea longitudine ac latitudine vt hominem capere poſſit, aut ſcamnum ligno tali æquale, ad parietem appo-B nere in longitudinem extentum, non ampliori quàm pedis ab illo diſtantia, & ſuper ipſum veſtimenta quædam expandere, vt ne hominis corpus frangatur: deinde hominem lotum pronum ſupra lignum illud aut ſcamnum extendere: & poſtea lorum bis circum pectus obductum per alas ad dorſum deligare, initiáque lori ad lignum oblongũ piſtilli forma erectum alligare, & hoc ipſum in pauimẽto ad finem ſubiecti ligni aut ſcamni ſtatuere, & ſuperna parte tenendum miniſtro retro ægri caput ſtanti præbere, ita vt dum inferna extremitas renititur, ſuperna C verò ſupra caput adducitur, opportuno tempore extenſio fiat. Alio inſuper loro pedibus ſimul circa partes ſupra malleolos deligatis, & rurſus alio partibus ad lumbos, vt huius connexio in lumbis fiat, rurſus horum lororum extremitatibus coniunctis, & ſimiliter ad aliud lignum piſtilli forma præditum deligatis, piſtillum hoc in fine ligni aut ſcamni ad pedes ſtatuemus, quemadmodum illud prius: atque ita miniſtris vt per piſtilla extentionem in contraria faciant iubebimus. Quidam verò per appellatos aſellos extenſionem faciunt. Sunt autem aſelli, hi D axes qui in erecto ſtatuto ligno vertuntur, & vtrinque ad magnum lignum ſiue ſcamnum, iuxta pedum ac capitis finem locantur, quibus lora obuoluuntur. Dum porro ita fit extentio, nos manuum noſtrarum palma gibboſitatem deprimimus, & ſi opus fuerit, & nullus alioqui metus ſit, ſuper ipſam inſidemus. At ſi hoc modo ſpina non dirigatur, & ferat homo depreſſionem, appoſitum parietem in longitudinem inſtar canalis excauare oportet, eregione ipſius gibboſitatis, vt ſit rima excauata longitudine cubiti, quæ neque altior ſit, neque humilior quàm ægri ſpi-E na. Imò hanc rimam prius præparatam habere oportet. Huius enim gratia etiam lignũ ab initio prope ad parietem apponere iuſſimus. Et poſtea tabulæ moderatæ alteram extremitatem in parietis rimam immittimus, altera verò gibboſitatem deorſum deprimimus, donec ſpinæ directio ſenſu percipiatur. Verùm, (vt Hippocrates dicit) Et extenſio ſola abſque tabula, & rurſus ſola per tabulam depreſſio, ad id quod opus eſt præſtandum ſufficit. Si verò hoc verum eſt, nihil abſurdi fuerit etiã in repandatione & obſtipitate, ab initio facere prædictam extẽſionem, F citra videlicet depreſſionẽ. Cæterùm poſt repoſitionem, laminam ligneam trium digitorum latitudine, longitudine verò ea vt & gibbum & reliquas ſanas vertebras cõtegere poſſit, linea aut ſtupea faſcia obuolutam, vertebris imponere oportet, & conuenienter deligare, ac tenui victu vti. Quòd ſi poſtea etiam reliquiæ aliquæ gibboſitatis reſtent, curatione per laxantia ac mollientia medicamenta, vnà cum laminæ appreſſione vtendum eſt. Quidam verò plumbea lamina vtuntur.

DE COXAE LVXATIONE, Cap. CXVIII.

G QVum reliqua hominis oſſa quandoque ſubluxationem, quandoque etiam perfectã luxationem patiãtur, coxæ & humeri coarticulatio ſoli luxationis emotioni ſubiacẽt, & magis coxæ, eo quòd profundam & rotundam cauitatem habet, altioribúſque marginum ſuperciliis munita eſt. Articulo itaque ob vehementem aliquam violentiam extra propriam cauitatem elapſo, prout magis aut minus hoc contingit, multæ luxationis differẽtiæ fiunt. Et iuxta quatuor modos, aut potius locos, coxæ luxatio cõtingit. Aut enim intrò, aut extrà, aut in anteriorem, H aut in poſteriorem partem diſcedit: & intrò quidem ac extrà frequenter, & multo frequentius intrò: in anteriorem autem & poſteriorẽ partem raró. Quibus igitur intrò luxatio facta eſt, his affectum crus ſi ad ſanum comparetur, longius apparet, & genu prominentius, & iuxta in-

A guen crus flectere non poſſunt, & iuxta interfœmineum tumor manifeſtus occurrit, nimirum capite femoris illic firmato: quibus verò extra elapſum eſt, his contraria ſigna adſunt. Nam & crus breuius apparet, & iuxta interfœmineum cauatur, & ad nates in tumorem eleuatur, & genu magis intus eſt, & crus flectere poſſunt. At quibus in anteriorem partem luxatũ eſt, hi crus citra genu dolorẽ extendunt: ſed dum ambulare conantur, neque ad interna procedere poſſunt, & vrinæ ipſis ſupprimuntur, & inguen intumeſcit, & nates rugoſæ ac excarnes apparent, & in progreſſu calcaneo innituntur. B Qui verò in poſteriorem partem luxati ſunt, non extendunt neque poplitem, neque genu, & neque flectere poſſunt priuſquam inguen inflexerint. Sed & his crus breuius eſt, & inguen laxius, & iuxta nates femoris caput ſe oſtendit. In quibus igitur ex puerili ætate, aut ſimpliciter multo tempore præterito, hic articulus elapſus neglectus eſt, & ſic manſit, in his deſperata eſt curatio, callo membro iam obducto: quibus verò recens luxatio contigit, his Hippocratis curatio ſuccurret. Celeriter itaque ad repoſitionem progredi oportet. C nam luxationes circa coxam moram trahentes, penitus incurabiles fiunt. In communi igitur, in his quatuor luxationibus repoſitio conueniet quæ ſecundum obuerſionem ac circunductionem articuli fit, & quæ per extenſionem. Si enim affectio fuerit recens, & affectus homo iuuenis, aliquando femur prehendentes, & hac illac circunducentes, articulum immittimus. At verò intro facta luxatione, etiam crure ſolo aceruatim ac fortiter ad inguen penitiſſimè flexo, ſucceſſum ſenſimus. Si verò his non ceſſerit, extenſione vtendum eſt, primùm per manus, D ita vt alii crus infernè circa femur & tibiam apprehenſum trahant, alii ſupernè ſub alis corpus apprehendant. Si verò fortiore opus fuerit extẽſione, laqueis textis aut nexis, aut loris crus deligetur, omnino ſupra malleolum, & vt nequid genu patiatur, etiam adhuc ipſo ſuperius. Verùm partes circa pectus ligare non eſt neceſſe, ſed (velut dictum eſt) manibus ſub alas miſſis apprehenſio fiat: & lorum molle ac forte media ſui parte ad interfœmineum adaptatum, ab anteriore parte per inguen & clauiculam, à poſteriore per dorſum, ad humerum attrahimus, & ambo lori initia miniſtro damus. E Et poſtea omnes ſimul trahẽtes, vt ægri corpus eleuetur, extenſionem faciant. Hic modus extendendi communis eſt quatuor luxationis femoris differentiis. Verùm in vnaquaque priuatim modus impulſionis variat. Dum enim homo extenditur, ſi quidem intrò articulus excidit, lori circa interfœmineum mediam partem, inter femoris caput & ipſum interfœmineum locare oportet, & per appoſitum inguen ac clauiculam ipſum lorum ſurſum ferre. Sit autẽ iuuenis quidam qui affectum femur craſſiore ſui parte ambobus cubitis amplexus, fortiter ad externam partem trahat. F Hic modus repoſitionis aliis facilior eſt. Verùm ſi huic articulus non cedat, etiam aliis vtendum eſt magis variis & efficacioribus. Extẽdere enim hominem oportet in magno ligno, aut ſcamno, in quo etiam gibboſitatem in ſpina habentes extendimus. Inſculpantur autem per totum ferme oblõgæ quædam cauernæ, longitudine & profunditate trium non amplius digitorum, quæ inter ſe diſtent ſpatio digitorum quatuor ad ſummum, quò vectis extremitate in ipſis renitẽte, in vtram partem opus fuerit, impulſio fiat. G At in medio ligno ſiue ſcamno, aliud lignum infixum ſit longitudine pedali, craſſitudine ligni quod ligonum foraminibus immittitur, vt dum homo extenditur, lignum hoc inter femoris caput & interfœmineum interueniat. Nam & ſimul impediet ne corpus iis qui ad pedes trahunt concedat: & hoc contingente, ſæpe neque opus eſt ſupernè in contrarium extenſione: ſimúlque dum extenditur corpus, lignum ipſum ad externam partem femoris caput expellet. Extenſio verò iuxta ſuperius dictum modum fiat, & maximè pedis. Si verò ſic non repoſitum fuerit, lignum quidem erectum infixum tollendum eſt, H à latere verò ſitus eius quem illud habuit vtrinque, duo ligna inſigantur velut poſtes, non minore quàm pedis longitudine. His autem lignis aliud adaptetur; velut quidam ſcalæ gradus, vt ſit trium horum lignorum figura ſimilis literæ Græcæ H. Hoc autem continget ſi paululum infra ſumma duorum lignorum capita medium lignum fuerit adaptatum. Poſtea verò in ſanum latus iacente homine, ſanum ipſius crus inter poſtes ſub illum veluti ſcalæ gradum producimus: affectũ autem crus ſupra ipſum gradũ transferimus, vt ad ipſum femoris caput gradus adaptetur: inſtrato antea ipſi multiplici ſtragulo, vt ne femur atteratur. Aliud porro lignũ latitudine moderata, longitudine verò ea vt à femoris capite vſque ad malleolum pertingat, intrinſecus ſubiectũ ad crus deligetur. Dum autem fit extenſio, aut piſtillis (velut antea in gibboſitate diximus) aut aliquo alio inſtrumento, crus deorſum vnà cum adalligato ligno trahatur, quò per hãc violentiam femoris caput in proprium locum reuertatur. Eſt præterea alius repoſitionis modus, citra extenſionem in ligno, qui ab Hippocrate laudatur, Oportet, inquit, manus ægri molliter ad latera deligare, & pedes ambos forti ac molli loro circa malleolos & ſupra genua, quatuor digitorum ſpatio inter ſe diſtantes, ita vt læſum crus duobus digitis amplius quàm alterum ſit extentum: & poſtea hominem in caput ſuſpendere, vt à terra ad duos cubitos abſit. Quo facto iuuenis quidã peritus ſuis cubitis læſum femur apprehendat qua craſſiſſimum eſt, vbi etiam caput femoris extat, & derepente ad ſuſpenſi hominis corpus ſe appẽdat. facilè enim ita articulus ingredietur. Hic repoſitionis modus præ omnibꝰ aliis ſimpliciſſimus eſt, vt qui non per multum apparatum fiat. Sed plerique ipſum velut miſerabilem repudiarunt. At ſi extra luxatio fiat, extendatur quidem homo velut ſuperius: verùm lorum ad interfœmineũ per oppoſitas partes, inguen videlicet & clauiculam, ferre cõuenit. Medicus autem ab externa parte ad internam propellit, vecte iuxta conuenientem cauernam ex iis quæ inſculptæ ſunt renitente, & miniſtro ad ſanam natem obnitente, vt ne cedat. Quòd ſi in anteriorem partem facta ſit luxatio, dum extenditur homo, vir quidã robuſtus dextræ manus ſuæ vola in affectum inguen poſita, altera manu cõprimat, ita vt deorſum & ad genu depreſſio fiat. Si verò in poſteriorem partem facta eſt luxatio, non vt in ſublime eleuetur, hominem extendere oportet, ſed ſupra ſolidum quiddam decumbat, ſicut etiam quũ extra facta eſt luxatio. Quemadmodum autem dictum eſt de gibboſitate, ſupra lignũ aut ſcamnũ pronus homo extendatur, non ad lumbos ſed in crure vinculis iniectis, velut paulò ante dictum eſt. Vtendum eſt etiam depreſſione per tabulam ad nates, vbi etiam articulus prolapſus extat. Atque hæc quidem de iis qui ab extrinſecus laceſſente cauſa coxam luxatam habent. Quãdoquidem verò etiam ob humoris multitudinem, velut humerus, ita etiã coxa excidit, vſtione ad hoc vtendum eſt, quemadmodum ſuo loco de ipſa diximus.

DE GENV LVXATIONE, Cap. CXIX.

Genu tribus modis excidit, intro, & extra, & ad poplitem. Nam in anteriorem partem ne excidat, à patella prohibetur. Iiſdem igitur extenſionis modis, quandoque per ſolas manus, quãdoque etiã per laqueos vſi, prout cõuenit deligabimus, ac reliquã curationẽ adhibebimꝰ, ita tamẽ vt pars diutius aſſeruetur, ne vllum motũ faciat.

DE MALLEOLI LVXATIONE: VBI etiam de digitis pedum, Cap. CXX.

Coarticulatio iuxta malleolum, ſi modicè emota fuerit, per moderatam etiam extenſionem curatur: vbi verò perfectè luxata eſt, maiore coactione eget. Conandum igitur & hìc fortiore extenſione per manus vti. Si verò repoſitio non fiat, homine ſupino in terram proſtrato, inter duo femora ad interfœmineum, longum quendam ac validum paxillum in altum erectum in terrã defigemus, quo ad ipſum corpus renitens, ad extenſionem pedis non cedat. Imò potius anteaquam homo reclinetur, defigatur. Quòd ſi adſit magnum illud lignum quod in medio pedale lignum infixum habere diximus, in hoc extenſio fiat. Miniſtro autem femur tenẽte & retrahente, alius miniſter manibus aut etiã per lorum trahat pedẽ. Medicus autem manibus dirigat luxationem. Sed & alte-

rum pedem alius infernè teneat. Poſt repoſitionem deligatio tuta fiet, faſciis partim ad ſummum pedem, partim ad malleolum obductis, ita vt vitemus ne retro ad calcaneum tendinem adſtringamus. Et homo ad quadrageſimum diem aſſeruetur ne ambulet. Nam hi ſi ante perfectam curationẽ ambulare conentur, parti functionis difficultatem inducũt. At verò ſiquis ex ſaltu, velut cõtingere ſolet, calcanei os emouiſſet, aut etiam aliam quandam inflammatoriã affectionem incidiſſet, leni quadã extenſione, & conformatione, & irrigationibus inflammationem arcẽtibus, & firmis deligationibus hoc corrigat, homine ſimiliter in quiete ſeruato vſque ad integram reſtitutionem. Sed & digitorum in pedibus emotionem, (velut in manibus diximus) non difficile eſt moderata extẽſione reponere. In omnibus porro luxationibus ac ſubluxationibus, poſt repoſitionem & quietis dies, permanentem in articulis inflammationẽ aut tumorem, quæ etiam diuturnas functionis difficultates inducunt, mollientibus medicamentis ad hoc paratis ſanabimus, quorum materiam nemo ex his qui artis opera tractant ignorat.

DE LVXATIONIBVS, CVM EXVLceratione, Cap. CXXI.

IN luxationibus cum exulceratione multa prudentia opus eſt. Nam hæ ſi reponãtur, extrema pericula, quandoque etiam mortem inducunt. Inflammatis enim præ tenſione neruis ac muſculis propinquis, dolores vehementes & conuulſiones ac febres acutæ ſuccedunt, maximè in cubiti gibbis, ac genibus, & ſuperioribus articulis. Quanto enim principalibus partibus ſunt viciniores, tanto maius periculum inducunt. Hippocrates itaque horum & repoſitionem penitus reprobat, & vehementiorem deligationem, ſoliſque inflammationem arcentibus & mitigatoriis auxiliis in principio vti iubet. Sic enim fortaſſis vita ipſis contigerit. Quod verò ipſe in ſolis digitis conſulit, hoc nos etiam in omnibus reliquis articulis facere conabimur, & ſtatim ab initio, parte nondum inflammata, articulum elapſum per moderatam extenſionem reponemus. Et ſi quidem iuxta ſcopum ſucceſſerit, in ſolius inflammationem arcentis ductus vſu
B perſeuerabimus. Si verò inflammatio aliqua, aut conuulſio, aut aliquid ex prædictis acceſſerit, rurſus eiicere ipſos oportet, ſi quidem citra violentiam remiſerint. Si verò & hoc periculum reuereamur, (fortaſſis enim non remiſerint inflammati) melius fuerit in maioribus articulis repoſitionem differre. Vbi verò inflammatio deferbuit, (hoc autem contingit poſt ſeptimum aut nonum diem) tunc prædicto repoſitionis periculo, & quòd ſi non reponatur, manci omnino in poſterum viuent, conabimur citra violentiam facere aggreſſionem, vectis etiam vſu,
C quò facilius id fiat, adhibito. Cæterùm vlceris curationem, velut in fracturis cum vlcere dictum eſt, faciemus.

DE LVXATIONE VNA CVM FRActura facta, Cap. CXXII.

SI cum fractura abſque vlcere luxatio fiat, communi extenſione, & per manus compoſitione vtendum eſt, velut in ſimplicibus fracturis dictum eſt. Si verò etiam vlcere, ex his quæ de fracturis ac luxationibus priuatim dicta ſunt, conuenientem aggreſſionem facere oportet.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA Liber VII,

Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

DE TEMPERAMENTIS QVAE A GVſtus qualitatibus iudicantur, Cap. I.

DE ſenſilium corporum temperamẽto coniecturam facere, neque ex odore firmum eſt. Nam quæ inodora ſunt, craſſam quidẽ ſubſtantiam habent, ſed nondum conſtat quomodo in caliditate ac frigiditate ſe habeant: odora verò, tenuia quodammodo ſunt, & calida, quantitatem tamẽ tenuitatis aut caliditatis non indicãt, eo quòd inæqualis ſit ipſorum ſubſtantia. Adhuc verò magis neque ex coloribus exactè colligere licet. per ſingulos enim colores inueniuntur & calida, & frigida, & ſicca, & humida. At verò in guſtu, omnes partes corporum ſapore præditorum linguæ occurrũt, & ſenſum mouent, vt ex ipſo manifeſtè etiam facultates ipſorum in temperamentis reperiantur. Quod igitur adſtringit, id ipſum cogere, obſtruere, denſare, repellere, & craſſefacere, inſuperque adhæc omnia, frigefacere & ſiccare poteſt: quòd verò acidum eſt, ſecare, diuidere, attenuare, aperire & perpurgare, citra calefactionem: quod autem acre eſt ſimilia acido facit, attenuando & purgando. Differt autem in eo quòd acidum frigefacit, acre calefacit, & amplius in eo quòd acidum repellit, acre attrahit, diſcutit, effringit, & cruſtas inducit. Sic verò etiam quod amarũ eſt perpurgat meatus, & extergit, & attenuat, & ſecat craſſos humores, citra manifeſtam caliditatem: quod aquoſum, frigidum eſt, denſat, compingit, cogit, obſtruit, mortificat, & ſtupefacit: quod ſalſum, cogit, adſtringit, cõditum aſſeruat, ſiccat, citra inſignem caliditatem, aut frigiditatem: quod dulce eſt, laxat, concoquit, mollit, rarefacit: quod oleoſum eſt, humectat, mollit, laxat.

DE ORDINE ET DISTANTIA TEMperamentorum, Cap. II.

MOderatum medicamentum, ita vt ſimilis ſit temperamenti cum eo cui adhibetur, in eo quòd neque ſiccat, neque humectat, neque frigefacit, neque calefacit, hoc ipſum neque ſiccum, neque humidum, neque frigidum, neque calidum nominare cõuenit. Quod verò ſiccius eſt, aut humidius, aut calidius, aut frigidi⁹, hoc à prædominãte facultate appellatur. Satis autem eſt vt in vnoquoque prædominio, quatuor, quantum ad vſum attinet, ordines faciamus: ſic vt calidũ nominemus in primo ordine, quod nos calefacit, non tamen euidẽter, ſed vt opus ſit rationali quadam demonſtratione: ſic autem & frigidum, & ſiccum, & humidũ, quod demõſtratione indiget, nondum actionem fortem & euidentem habens. At verò quæ manifeſtè iam ſiccare, aut humectare, aut calefacere,
B aut frigefacere poſſunt, talia ſecundi ordinis eſſe dicetur: quæ verò iam vehementer quidem, non tamen ad ſummum, tertii: quæ verò ita calefaciunt vt cruſtã inducant, & vrant, quarti: ſic etiam quæ frigefaciunt, vt iam mortificent, quarti ordinis & hæc ſunt. Cæterùm ſiccans medicamẽtum, quarti ordinis nullum reperire datur, abſque hoc vt vrat. nam ſiquod ſummè ſiccat, hoc omnino vrit. Talia verò ſunt chalcitis, & miſy, & calx. Tertii tamen ordinis ſiccantium eſſe aliquod poteſt etiam non vrens, quemadmodum quæ vehementer adſtringunt omnia, de quorum numero eſt omphacium, rhus, & alumen.

C DE FACVLTATIBVS PARTICVLArium ſimpliciũ medicamentorum, Cap. III.

ABrotonum calefacit & ſiccat in tertio ordine, eſtque diſcuſſoriæ ac ſectoriæ facultatis. pauciſſima enim participat acerbitate, & ſi affricetur cum oleo per totum corpus, rigores per circuitum repetentes ſanat. Eſt autem ſtomacho noxium. Vſtum verò magis quàm non vſtũ ſiccans, alopecias ſanat, cum tenui aliquo oleo illitum. Agallochum lignum eſt Indicum, Thyiæ ligno ſimile, odoratum, quod commanſum gratum oris odorem facit. Eſt etiam ſuffimentum. Radix eius drachmæ vnius pondere
D pota, nimiã ſtomachi humiditatẽ ac exolutionem ſanat. Sed & hepaticis, & dyſentericis & pleuriticis conuenit.

Agaricum radix, eſt appendix è trunco exorta, compage laxa, ex aerea ac terrea ſubſtantia compoſita, vim habens diſcuſſoriam & ſectoriam craſſorum humorum.

A Et obturationes in viſceribus maximè repurgat.

Aγeraton facultatis eſt diſcuſſoriæ, & leniter quodammodo inflammationem arcentis. Αγνος ἡ λύγος, *hoc eſt uitex*, calfacit ac ſiccat in tertio ordine. Eſt autem tenuium partium, & flatus diſcutit. Vnde etiam ad caſtitatem facere creditur non modò in cibo ac potu acceptus, ſed etiam ſubſtratus. Semē ipſius ad hepatis ac ſplenis obturationem facit potum: ſi verò torreatur, minus flatuoſus eſt, & facilè diſtribuitur. Αγρωστις, *id eſt gramen*, ex Parnaſſo maximè, vtile eſt, ſiccat & moderatè refrigerat, & tenue, & ſubacerbum eſt. Quapropter vulnera cruenta glutinat. Et decoctum ipſius lapides frangit.

B Aγχuſæ quatuor non eiuſdem omnes facultatis ſunt. Quæ enim Onoclea appellatur, adſtringentem & ſubamaram radicem habet. Vnde ſplenicis & nephriticis prodeſt. In cataplaſmate cum polenta eryſipelatis conuenit: folia minus quàm radix frigefaciunt ac ſiccant. Quapropter etiam ad alui profluuium bibuntur. At Lycapſos magis quodammodo adſtringens, ſimiliter eryſipelatis conducit. Onochilos autem (quæ & Alcibiadios) vim habet magis medicatam, & à vipera morſis prodeſt in cataplaſmate impoſita, & alligata, & in cibo accepta. Quarta verò quæ fere ſine nomine eſt, & reliquis minor, amarior autem quàm Alcibiadios, ad latos lumbricos conuenit, acetabuli menſura pota.

C ¶ Adarce velut ſpuma quædam eſt aquæ ſalſæ, ſcortis ac arundinibus circumpacta. Eſt autem acerrima & calefactoria, vt propemodum vrat ſi cum aliis foris apponatur. Nam intra corpus vt ſumatur fieri non poteſt.

Adiantum ſiccat, attenuat, diſcutit moderatè. Verùm in medio quodammodo eſt calidi & frigidi. Itaque alopecias ſanat, & tumores diſcutit, & lapides atterit potum, & ex pulmone eductiones ſiccat, & fluxum alui ſiſtit.

D ¶ Αείζωον, *id eſt Semperuiuum*, ex tertio ordine frigefacit. Siccat autem & adſtringit moderatè. Qua de cauſa etiam ad ignes ſacros, & herpetas, & inflammationes ex fluxione conuenit. Aetonychon in lapidum tractatione refertur.

E ¶ Aθera pulticula eſt ſorbilis, ex molita Zea aut ex frumento parata, pueris conueniens. Competit etiam in cataplaſmata.

¶ Αἰγίλωψ, *id eſt auena erratica*, diſcuſſoriam vim habet. Vnde etiam inflammationes induratas & ægilopas ſanat.

Αἴγειρος, *hoc eſt populus nigra*, tertio quidem ordine calefacit, ſed ſiccat moderatè, & eſt tenuis ſuis partibus. Huius folia cum aceto impoſita, podagricos dolores ſedant: at reſina ipſius quia floribus calidior eſt, acopis & malagmatis miſcetur. Fructus autem cum aceto potus comitialibus prodeſt. Αἰδοῖον, *id eſt pudendum*, cerui maſculi, ſiccatum & tritum, cum vino potum, morſis à vipera auxiliatur. Miſcetur etiam compoſitis medicamentis.

F Αἰθάλη, *id eſt fuligo* (quæ etiam Lignys appellatur) in litera A refertur. Aithiopis, folia habet verbaſco ſimilia. Radicis eius decoctum potum coxendicibus opitulatur, pleuriticis item, ac ſanguinem ſpuentibus, & arteriæ aſperitati cum melle. Αἷμα, *id eſt ſanguis*, frigidus nullus eſt, ſed ſuillus humidus eſt, & minus calidus, temperamēto maximè ſimilis humano. Columbinus autem, & palumbi, & turturis, quum temperatus quodammodo ſit, ſuffuſos ex plaga oculos ſanat ſi calidus inſtilletur: & ſi in perforata caluaria membranæ craſſæ infundatur, inflammationem arcet.

G Noctuæ ſanguis cum vino aut aqua potus, ſpirandi difficultati opitulatur. Veſpertilionum, mammas virginum tuetur, & ſi illinatur pilorum exortum arcere dicunt. Eodem modo etiam ranarum ſanguis, & chamæleontis, & ricinorum in canibus. Galenus tamen facto rei periculo, hæc ementita eſſe dicit. Caprinus ob ſiccitatem aqua inter cutem laborantibus prodeſt ſi cum melle bibatur, & renum calculos atterit. Gallinarum domeſticarum ſanguis, eruptiones ſanguinis ex

H cerebri membranis cohibet: agninus comitialibus prodeſt: hœdinus recens coagulatus dimidiæ heminæ menſura cum pari aceto potus, ſanguinem è thorace educentes ſanat. Vrſorum & caprarum ſylueſtrium, & hircorum, & taurorum abſceſſus maturare dicitur. Terreſtris crocodili ſanguis viſum acuit. equorum admiſſariorum in compoſitiones erodentes miſcetur. At verò antidotus ex ſanguinibus quæ contra lethalia medicamenta datur, anatis, & hœdi, & anſeris ſanguinem recipit.

Αἶρα, *id eſt Lolium*, calfacit ac ſiccat prope ad tertium abſceſſum ſiue diſtantiam à temperatis, vt quod facultate iridi par ſit.

¶ Aκacallis fructus eſt fruticis in Ægypto naſcentis, cuius cremor collyriis ad acuendum viſum deſtinatis miſcetur.

Aκacia tertii ordinis eſt ſiccantium, primi frigefacientium: ſi verò lota fuerit, ſecundi. Eſt autem acerba & terrea. Ακαλήφης, *id eſt urticæ*, & ſemen & folia, tenuium ſunt partium, & citra morſum ſiccant, tumoreſque diſcutiunt, ac extergunt, & ventrem ſubducunt: moderatè verò flatuoſa ſunt: quare etiam ad venerem concitant. Aκanthus (quem alii melamphyllum, alii pæderota vocant) facultatem diſcuſſoriam ac ſiccatoriam habet.

Aκanthium, tenui ac calida facultate præditum, conuulſis auxiliatur.

Ακανθα λευκή, *id eſt ſpina alba*, radicem ſiccātem & moderatè adſtringentem habet. Quare & ſtomachicos, & ſanguinem ſpuentes, & dentium dolores iuuat. Semen autem tenuis & calidæ eſt facultatis. Vnde etiam conuulſionem ſanat. Ακανθα Ægyptia, aut (vt alii) Arabica, valde adſtringentis ac ſiccantis eſt facultatis. Vnde & ſanguinem & alias fluxiones ſiſtit. Ακινος, *id eſt Ocimaſtrum*, ſimile eſt ocimo, & moderatè adſtringit: vnde aluum ſiſtit & menſes, pota. In cataplaſmate verò impoſita panos & ſacros ignes iuuat. Ακόνιτον quod Pardalianches vocant, erodentis ac venenoſæ eſt facultatis: vnde intra corpus aſſumendum non eſt, foris autem in his carnibus quæ erodi poſtulant, ipſo vtendum eſt. Quod verò Lycoctonon appellant, eiuſdem eſt cum ſuperiore facultatis, ſed priuatim lupos occidit, quemadmodum illud pardos. Ακορον calfacit ac ſiccat in tertio abſceſſu. Vtimur radice ipſius ad ciendas vrinas, & ad induratum ſplenem. Attenuat etiam corneæ oculorum tunicæ craſſitudinem. Ακρίδες, *id eſt locuſtæ*, ſuffitæ difficultatem mingendi maximè in mulieribus iuuant. Verum locuſta quæ alas non habet, à ſcorpio ictis auxiliatur pota cum vino. Ακτη μεγάλη, *id eſt Sambucus*, & χαμαιάκτη, *id eſt Ebulus*, vtraque ſiccatoriam vim habet, & moderatè diſcuſſoriam ac glutinatoriam. Quòd ſi bibantur aut edantur, aquam per ventrem ducunt.

¶ Aλες, *id eſt ſal omnis*, multum ſiccantem ac adſtringentem vim habet. Vnde quicquid humidi in corporibus eſt, id totum depaſcitur: quod verò reliquum eſt, adſtringendo compingit. Quapropter etiam condita aſſeruat, & à putrefactione tuetur. At vſtus ſal maiorem diſcutiendi vim habet. Althæa ſiue Ebiſcus, ſpecies eſt maluæ ſylueſtris, diſcuſſoria, laxatoria, inflammationem arcens, mitigans, tubercula maturans. Radix autem & ſemen, reliqua quidem intenſa habent, ſed & vitiligines detergunt: ſemen verò etiam calculos atterit. Alimon diſſimilarium partium eſt, ſalſum & ſubaſtringens. Pluríma ipſius pars calida eſt temperata, cum humiditate quæ confici non poteſt. Lac itaque & ſemen gignit.

Alcæa, ſylueſtris itidem maluæ ſpecies eſt. Cum vino autem pota dyſenterias & roſiones ſanat, & magis radix ipſius. Alcyonia omnia detergunt ac diſcutiunt, acrémque qualitatem habent: verùm mileſium (eſt autem vermi ſimile & purpureum) optimum eſt. Quapropter etiam vſtum alopecias ſanat, & impetigines ac vitiligines detergit. Quod verò ſuperficiem leuem habet, acertimum eſt, non ſolùm detergens, ſed etiam excorians: quod autem lanis ſuccidis ſimile eſt, omnium debiliſſimum eſt.

Αλμη, *id eſt muria*, ſi nullam aliam ſubſtantiam ammixtam habet, ſimilem ſali vim habet, ſed debiliorem, ob aquæ mixturam. At ſalſorum piſcium, & oliuarum colymbadum muria, magis extergentem vim habet. Ita-

que coxendicum morbo laborantibus,& dyſentericis infunditur. Aloe primo abſceſſu calfacit,tertio ſiccat. Commodat ſtomacho, extergit, diſcutit, & ex aluo ſtercora expellit: lota verò minus extergit, ſed magis ſtomacho commodat, inflammationeſque arcet, & vlcera ad cicatricem perducit, maximè quæ in ſede ac pudendo exiſtunt. Ἀλὸς ἄνθος, *id eſt flos ſalis*, liquidum eſt medicamentum, magis tenuium partium quàm ſal vſtus. Satis item acre eſt ac diſcuſſorium. Ἀλὸς ἄχνη, *id eſt ſalis ſpuma*, ſpumoſa ſalis efflorescentia eſt, magis tenuium partium ac diſcuſſoria quàm ille, ſed minus compingit.

Alſine, (quæ & auricula muris) helxinæ ſimilem vim habet, frigefacientem & humectantem. Quare ad feruentes inflammationes conducit. Alypi ſemen atram bilem deorſum purgat, ſi pari copia velut epithymum ſumatur cum ſale & aceto: verùm inteſtina leuiter exulcerat. Alyſſon, nomen ex eo habet quòd à cane rabido morſis auxiliatur. Quum autem ſiccantem & diſcuſſoriam ac exterſoriã vim habeat, rhenes ab obturatione liberat, & maculas ſolares extergit. Ἀλώπηξ, *id eſt vulpes*, animal, tota in oleo viua aut mortua cocta, diſcuſſorium efficit oleum, quod humores ex profundo ad ſuperficiem trahit. Vnde qui in ſolium fuderunt, & in hoc arthriticos locarunt vt diutius immorarentur, affectionem incipientem ſedarunt, inueteratam verò moderatiorem fecerunt.

¶ Amaracum calefacit ordine tertio, ſiccat ſecundo.

Amarantum attenuat,& ſecat. Menſes itaque ducit potum cum vino, & ſanguinis grumos diſſoluit cum vino mulſo: omnes item fluxiones ſiccat ſtomacho infeſtum.

Ambroſia in cataplaſmate impoſita, vim habet adſtringentem ac repellentem. Ammi tertii ordinis eſt calefacientium ac ſiccantium. Eſt & tenuium partium,& diſcuſſorium, & vrinam ciet: ſemen autem maximè vtile eſt. Amiantum in Cypro gignitur ſimile alumini ſciſſo, quod flammam quidem ab igne cõcipit, non autem vritur. Quidam ipſo in pſilothra ſiccantia vtuntur. Ἄμμος, *id eſt arena*, quæ quidem in littoribus maris eſt, multum ſiccat. Ferueſacta itaque à ſole, aquoſa corpora in ipſa obruta exſiccat torrefacta verò ſiccum fomentum præbet pro milio & ſale. Ammoniacum thymiama ſuccus eſt mollientis facultatis intenſæ: vnde ſcirrhos & tofos diſſoluit. Amurca, ſecundi ordinis eſt calefacientium ac ſiccantium intenſi. Hac itaque ratione vlcera in ſiccis quidem corporibus curat, in aliis autem auget & exacerbat. Ampeloproſon velut ſylueſtre porrum eſt, acerrimum & calidiſſimum ad extremum ordinem: vnde etiam lædit: ſecandi item vim habet, & ab obturatione liberat, & ſtomacho ingratum eſt. Ἀμπέλου ἀγρίας, *id eſt vitis ſylueſtris*, racemi & virgulta exterſoriam vim habent: & adſtrictorii quiddam poſſident: at vitis ſatiuæ ſimilis quidem facultas eſt, ſed debilior. Vitis albæ (quam & bryoniam & pſilothrum vocant) germina quidem velut ſtomacho grata eduntur, & vrinam cient. Radix autem exterſoria & tenuium partium eſt, ac moderatè calida. Quapropter & ſplenes pota conſumit, & foris cum ficubus impoſita ſcabies & lepras ſanat. Vitis autem nigra, quæ & ipſa bryonia appellatur, prædictæ ſimilis eſt, ſed debilior.

Amygdalæ amaræ attenuant, & ab obturatione à craſſis ac viſcoſis humoribus in profundo inducta liberant, & cutis vitia detergũt. Sed & arbor ipſarum eandem vim habet: at verò dulces moderatè calidæ ſunt. Amylum ex tritico fit puro, quod in aqua ſub ardoribus canicularibus maceratur, quæ aqua quinquies in die diffunditur. Poſtquam autem molliſſimum factum fuerit, excolatur,& rurſus affuſa aqua furfures ſeparantur, & in ſole ſiccatur citò priuſquam aceſcat. Vim habet perfrigeratoriam moderatè, & ſiccantem, & acrium mitigatoriam.

Amomum vim acoro ſimilem habet: ſed acorum ſiccius eſt, hoc autem magis concoquit.

¶ Anagallis vtraque facultatis eſt multum exterſoriæ, habens etiam quid ſubcalidum & attractorium, vt & aculeos extrahat, & ſuccus ipſius è naribus purget.

Anagyrus frutex eſt graueolens & acris, calidæ ac diſcuſſoriæ facultatis: ſemen autem tenuius eſt, & vomitum ciet. Ἀνδράχνη, *id eſt portulaca*, frigefacit tertio abſceſſu, humectat ſecundo: ideo ſanè & ardoribus prodeſt ventri impoſita, & fluxiones repellit. Viſcoſitate item ſua dentium ſtuporem ex acidis inductum læuigat. Verùm ob adſtrictionem & dyſenteriis & ſanguinis eruptionibus prodeſt. Androſæmon duplex eſt: alterum aſcyrum vel aſcyroides nominatur, & eſt hyperici ſpecies: alterum dionyſias. Semen ipſorum purgat: folia verò magis ſiccant. Androſaces amara & acris herba eſt, diſcutiens ac ſiccans: & ipſa, & ſemen ipſius in potu vrinam cient. Anemonæ omnes acris & exterſoriæ, attractoriæque, ac oſcula vaſorum aperientis ſunt facultatis. Vnde pituitam alliciunt, & lepras remouent, ſi apponantur, & lac attrahunt. Anethum calfacit ſecundo ordine intenſo, ſiccat prope. Hoc ſi in oleo coquatur, diſcutit, dolorem eximit, ſomnum inducit, & crudos tumores concoquit: vſtum autem tertii ordinis calefacientium ac ſiccantium euadit, & nimirum humidis vlceribus inſperſum prodeſt. Humidius verò, & minus calidum ac concoctorium eſt viride. Anthyllis duplex eſt: ambæ autem ſiccant vlcera. Quæ verò ſimilis eſt chamæpityi, magis tenuium partium eſt, vt etiam comitialibus conueniat: eſt etiam magis exterſoria. Aniſi ſemen acrius eſt, calfaciens ac ſiccans in tertio abſceſſu: ideòque & vrinam ciet, & flatus diſcutit. Antirrhinon ſiue Anarrhinon ſimilem bubonio vim habet, ſed defectuoſiorem. Ex illo igitur etiam de hoc diſces.

Anonis aut Ononis calidam vim habet, maximè in radice. Huius ſuccus potus cum vino vrinas ciet, & calculos atterit, & cruſtas rumpit, & dentes mitigat.

¶ Aparine (quam alii philanthropon, alii omphacocarpon vocant) moderatè detergit ac ſiccat. Habet etiam quid tenuium partium. Ἄπιος, *id eſt pirum*, temperamento inæquale eſt, partem terream habens, partem aqueam. Quare ſi edatur, ſtomacho commodat, & ſitim eximit: ſi verò in cataplaſmate imponatur, ſiccat, & moderatè perfrigerat. Ἀπόκυνον, aut κυνοκράμβη, *id eſt braſſica canina*, dicitur etiam Cynomoron, quoniam citiſſimè canes occidit: eſt autem & hominibus venenum. Hæc valde grauiter olet, & calida eſt citra ſiccitatem: vnde etiam in cataplaſmatis diſcuſſoriam facultatem habet. Apochyma pix eſt quæ vetus iam nauibus deraditur. Diffundit autem & ſiccat ac diſcutit tumores.

¶ Araneum animal commolitum emplaſtro, & impoſitum fronti ac temporibus, tertianos circuitus exoluere dicit Dioſcorides. Tela ipſius impoſita ſanguinis eruptionem ſiſtit, & vlcera in ſuperficie abſque inflammatione conſeruat. Argemone, exterſoriæ ac diſcuſſoriæ eſt facultatis. Ariſaron & minus eſt multo quàm arum, & acrius. habet autem radicem oliuæ magnitudine. Ariſtolochia omnis calida & tenuium partium eſt, & exterſoria, & amara, & ſubacris, & ad medicinas vtiliſſima: verùm rotunda magis tenuis eſt, & per omnia efficacior: clematitis autem odorata quidem eſt, ſed debilior. Longa verò in reliquis medium inter has locum obtinet, ſed calida non minus quàm rotunda eſt.

Ἄρκευθος, *id eſt iuniperus*, calefacit ac ſiccat in tertio ordine. Fructus autem calefacit quidem ſimiliter, ſiccat autem ordine primo. Ἄρκιον, quod & προσωπίτης, *id eſt perſonata vocatur*, folia colocynthidis foliis ſimilia habens, ſed maiora & duriora: diſcutit & ſiccat, & adſtringit. Quare etiam folia ipſius vetera vlcera ſanant. Arction verbaſco ſimile eſt: radicem habet teneram & albam ac dulcem. Tenuis autem & ſiccantis ac moderatè extergentis facultatis eſt. Armeniacum vim habet exterſoriam, cum modica acrimonia, & pauciore adhuc adſtrictione. Quapropter ocularibus compoſitionibus miſcetur, & pilos in palpebris auget. Arnabo ex aromaticis eſt, vnde maximè in vnguenta miſcetur, vt quòd calidæ ac ſiccæ ſit facultatis in tertio ordine, caſſiæ ac Carpeſio ſimile: vnde etiam Poſidonius, cinamomo non præſente, hoc vſum ſe eſſe dicit. Ἀρο-

γλώσσον, *id eſt plantago*, frigefacit, ſimúlque ſiccat in ſecundo abſceſſu: ex aquoſa & terrea ſubſtantia mixta eſt, adſtringens etiam quid habens. Quapropter ad maligna vlcera & ad fluxiones & ad putredines conuenit: & ob temperamenti commoderationem etiam ſanguinis eruptiones cohibet, & plurimis cōpetit. Nam & ſiccitate non mordente participat, & frigiditate nondum ſtupefaciente. Aron primi eſt ordinis in calefaciendo ac ſiccando. Eſtque & hoc ex terrea ſubſtantia & calida ac exterſoria conflatum. Radices autem ipſius calidiores ſunt. At verò dracōtium fortius eſt. Arſenicū vſtoriam vim habet. Vtuntur ipſo etiā ad obolendos pilos. Si verò diutius adhæſerit, etiam ipſam cutem contingit. Vſtum autem magis tenuium partium euadit. Artemiſiæ ambæ calefaciūt ſecundo ordine, ſiccant primo. Sunt etiam tenuium partium, vt etiam calculos in rhenibus atterant, & vterorum fomentis conueniant. Ἄρτος, *id eſt panis*, ſi in cataplaſmate imponatur, magis diſcutit quàm pro tritici facultate, vt qui & ſale, & fermento participet. nam quæ in profundo hærent fermentum attrahit.

¶ Aſarum ſimilem acoro vim habet, ſed magis intēſam. Ἄσβολη, *id eſt fuligo*, qua pictores vtuntur, ex vitrariis ſumitur officinis, & facultatis diſcuſſoriæ & acris eſt, vt & vrat & erodat. Vſta verò ad cicatricem perducit cum roſaceo cerato. Ἀσκαλαβώτης, *id eſt Stellio*, animal, ad reliqua quidem inutile eſt: verùm à ſcorpio ictis auxiliari ipſum impoſitum aiunt. Miſcetur etiam medicamentis intendendi membri virilis facultatem habentibus. Aſclepias valida & ſicca & tenuium partium exiſtēs, torſionibus in vino pota conuenit: in cataplaſmate verò impoſita ad ferarum venenatarum morſus facit, & ad maligna in vtero ac mammis vlcera. Aſcyrron in Androſæmo dictum eſt.

Aſpalatus facultatem partiū diſſimilium habet, vtpote acris, & adſtringens, & per vtraque ſiccans. Quapropter ad putredines & fluxiones vtilis eſt. Aſparagus, petræus aut myacanthinus, exterſorius eſt. Inter caliditatem & frigiditatem medius, rhenes & hepar ab obturatione liberat, & maximè radix ac ſemen. Dentium item dolores ſanat. Aſplenum, tenuium partium vim habet, non tamen calidum eſt. Hac itaque ratione & calculos atterit, & ſplenes conſumit. Ἀσταφίς, *id eſt vua paſſa*, ſatiua quidem, concoquendi, ſimúlque adſtringendi ac diſcutiendi leniter, facultatē habet: ſylueſtris verò acris fortiter eſt, adeò vt pituitam detrahat, & vehementer extergat. Aſter Atticus (quem aliqui βουβώνιον, *id eſt inguinariam*, vocāt, eo quòd non ſolùm impoſita, ſed etiam appenſa, βουβῶνας, *id eſt inguinum tumores*, ſanare credita eſt) mixtā habet facultatē, diſcuſſoriam ac perfrigerantem. Aſtragalus frutex eſt exiguus, habens radices adſtringentes, non ingenerosè ſiccans. Vlcera itaque vetera ad cicatricem perducit: & aluum ſiſtit radix cum vino pota. Plurimus autē in phæneo Arcadiæ naſcitur. Ἄσφαλτος, *id eſt bitumen*, ſiccat & calfacit ſecundo ordine. Quapropter cruenta vulnera glutinat. Aſphodeli radix exterſoriam ac diſcuſſoriā vim habet. Cinis autem ipſius vſtæ calidior & ſiccior, & magis tenuium partium euadit. Quare etiam alopecias ſanat.

¶ Atractylis, ſiue Cnicus ſylueſtris, ex ſpinoſorum genere eſt, ſiccantem & moderatè calidam vim habens. Atriplex, humectat ordine ſecūdo, frigefacit primo. Quapropter etiam per ventrem permeat. Semen ipſius exterſoriæ eſt facultatis: vnde etiam morbo regio ex hepatis obſtructione oborto vtilis eſt. ¶ Aφace adſtringentem facultatem velut lens habet: ſi verò edatur, magis ægrè quàm lens concoquitur. Vehementius autem reſiccat, ſimúlque moderatè calefacit. Aφronitrum diſcuſſoriæ ac exterſoriæ eſt facultatis, vt nō ſolùm ſordida extergat, ſed etiam pruritum ſanet: potum verò ſtomacho noxium eſt. Ἀφρὸς νίτρου, *id eſt ſpuma nitri*, ſimilem nitro vim habet, ſed ſubſtantiam tenuiorem. Quapropter etiam leuis eſt velut farina. ¶ Ἀχράς, *id eſt pyrum ſylueſtre*, ſimilem piro ſatiuo vim habet, ſed magis intenſam: vnde etiam vulnera magna glutinat. ¶ Aψinthium calidum eſt primo abſceſſu, ſiccum tertio, adſtringentem & amaram & acrem qualitatem ſimul adeptum. Quapropter etiam bilioſos in vētre humores, & per ventrem, & per vrinas euacuat. In quibus autem pituita abundat, his propter adſtrictionem nihil prodeſt. Succus autem herba longè calidior eſt.

Incipientia à litera B.

Βαλάνου μυρεψικῆς, *id eſt glandis unguentariæ*, pars interna velut carnoſa, exterſoriam ſimúlque inciſoriam cum adſtrictione vim habet. Quare cum aqua mulſa pota drachmæ pondere, vomitum ciet, & infernam aluum ſubducit: cum poſca verò ad viſcera obſtructa conuenit. Cutis etiam vitia cum aceto illita extergit. Cortex autem ipſius valde adſtringit. Baccharis, boni odoris herba eſt, ſimilis cinamomo, coronaria & acris. Huius radix decocta obturata reſerat, & vrinas ac menſes mouet. Folia ipſius adſtringunt, & fluxionibus proſunt. Balauſtium flos eſt mali Punicæ ſylueſtris, vehementer adſtringens, ſiccámque ac frigidam vim habens. Vlcera itaque ſuperficiaria ad cicatricem perducit, & fluxiones ſiſtit. Balſami id quod velut lignum eſt, ſiccat & calefacit ſecundo abſceſſu: eſt & tenuium partium: ſuccus autem eius multo tenuior eſt: fructus ſimilis quidem eſt facultatis, ſed minus tenuis. Ballote (quam Marrubium nigrum vocant) acris & exterſoriæ eſt facultatis. In cataplaſmate itaque impoſitum cum ſale, à cane morſis prodeſt. Βάτου, *id eſt rubi*, fruticoſa pars multū adſtringit & ſiccat: quare & vulnera glutinat, & fluxiones ſiſtit. Radix autē ad hoc quòd adſtringit, etiam non modicè tenuium partium eſt. Ex quo etiam calculos in rhenibus atterit. Fructus autem ſi maturus eſt, calidior eſt cum moderata adſtrictione, ideóque etiam editur: immaturus autem acerbus eſt, & vehementer reſiccat, maximè ſiccatus. Similiter etiam flos.

Βατράχιον, *id eſt ranunculus*, herba quatuor differentias habet: omnes autem calidæ & ſiccæ excellenter ſunt facultatis, acriſque, ac vſtoriæ, vt exulcerent cum dolore. Quòd ſi quis moderatè ipſis vtatur, cutis vitia ſolùm detergent. Radix autem ſicca ſternutatorium eſt medicamentum. Βάτραχοι, *id eſt ranæ*, aduerſus ferarum venenatarum morſus in iuſculo eduntur. Vſtarum ipſarum cinis ſiccantiſſimus euadit, & ſanguinis eruptiones ſiſtit, & alopecias ſanat, cum pice liquida.

¶ Bdellium, & Scythicum & Arabicum, vim habet molliendi in ſcirrhum indurata, maximè recentia. Arabicum verò & vrinas ciet, & lapides atterit, & concoquit.

¶ Bettonica, herba eſt exiles habens ramulos, pulegii ramulis ſimiles, & tenuiores, & qui guſtantibus nullam fere qualitatem exhibent. Naſcitur maximè in locis petroſis, eáque vtuntur etiam in rhenalibus compoſitionibus. Eſt autem & alia apud Romanos Bettonica appellata, quam Dioſcorides Ceſtrum nominat, alii verò pſycotrophon, eo quòd frigidis locis gaudet. Hæc nihil ſimile prædictæ habet præterquam actionem. Et ad hoc vt vrinam moueat, etiam alia multa facit, & maximè radix ipſius cum aqua mulſa pota, vomitum concitat: folia autem aluum ſubducunt. Βήχιον ſiue βηχικὸν, *id eſt Tuſſilago*, dicta eſt ab eo quòd tuſſes & erecta ceruice ſpirationes ſuffitu iuuet. Compoſita verò eſt ex ſubſtantia calida & aquoſa.

¶ Blitum editur, & eſt olus humidum ac frigidum ſecundo abſceſſu.

Bȣlbus qui editur, amaritudine ſimúlque adſtrictione quodammodo participat, ſiccátque ac glutinat vulnera, & extergit. Vomitorius autem bulbus calidior eſt huius facultate. Botrys, (quam alii Ambroſiam, alii vocant Artemiſiam) planta eſt valde boni odoris, quæ cum vino pota recta ceruice ſpirantibus prodeſt. Bȣbonium in Aſtere Attico dictum eſt. Bȣgloſſum humidum & calidum eſt temperamento: vnde etiam vino iniectum lætitiam inducere dicitur. Bȣnium (quod alii Arctiō appellant) calidum eſt, & vrinam ciet, & menſes ducit. Sed & Pſeudobunium huic ſimile eſt. Bȣpreſtis animalculum eſt cantharidi ſimile. Reponatur itaque eodem velut illa modo. Bȣtyrum concoquentis & moderatè diſcutientis eſt facultatis in mollibus corporibus. Inguinum itaque & glandularum tumores & parotidas iuuat, & gingiuas attenuat, maximè in dentientibus pueris, & humores in thorace hærentes delinctum concoquit. Bȣphthalmum florē chamæmelo ſimilem

habet,ſed multo maiorem & acriorem, & ideo diſcuſſorium,vt etiam duritias ſanet cerato admixtus.

¶Βράθυ, *id eſt herba Sabina*, ſimilis eſt cupreſſo: calefacit ac ſicca in tertio abſceſſu. Eſt & tenuiſſimarum partium, attenuantis & diſcuſſoriæ exiſtens facultatis ſi bibatur. Eſt itē ad putredines ſimile cupreſſo. Britānica adſtringentis & glutinantis eſt facultatis,ſimiliter velut lapathum ſylueſtre ſpeciem præferens: ſuccus ipſius putrefactiones in ore ſanat. Βρόμος *id eſt auena*, ſimilem orneo vim habet. Siccat autem & diſcutit moderata & citra mordacitatem. Habet etiam aliquid adſtrictionis: vnde & alui profluuia ſanat. Βρύον, *id eſt Muſcus*, marinū frigefacit & adſtringit. Quare feruentes inflammationes impoſit⁹ iuuat. Eſt & aliud Βρύον, *id eſt Muſcus*, quod σπλάγχνον appellatur, & in quercubus ac populis albis, & piceis reperitur. Hic diſcutit, ſimúlque moderatè mollit, præſertim qui in cedris reperitur. Bryonia dicta eſt ἄμπελος, *id eſt uitis*, alba.

Initium literæ Γ.

Γάλα, *id eſt lac*, omne compoſitū eſt ex tribus ſubſtantiis, caſeoſa, ſeroſa, & pingui, quam plurimam habet lac bubulum, ex qua etiam butyrum fit. Serum autem ipſius exterſoriam vim habet: vnde & aluum ſubducit, ſi quis ipſum in coctura ſeparet. Caſeoſa vero & craſſa magis infercitur, & propterea acrimonias obtundit. Coctum autē lac, ſiue ſilicibus ignitis immiſſis, ſiue aliter, optimum medicamentum eſt dyſenteriæ & fluxionum ventris acrium: totum lac ad acres oculorum fluxiones & alias acrimonias conducit. Temperatiſſimum autem eſt lac mulieris, poſt hoc caprinum, deinde aſininum & ouillum, poſtremum bubulum. Γαλῆς, *id eſt Muſtellæ*, cinis multum diſcutit. Cum aceto itaque illitus podagris & articulari morbo prodeſt: ſale verò condita ac aſſiccata, comitialibus commodat. Galion ex eo quòd lac coagulat nomen reperit. Simile eſt aparinæ, ſiccans & ſubacre: flos ipſius ad ſanguinis eruptionē conducit & ad ambuſta ab igne. Galiopſis (quam alii galiobdolon vocant) ſimilis eſt vrticæ, leuior tamen & graueolēs: vim habet diſcuſſoriā & mollitoriam tumorum induratorum. Facit etiam ad ſerpendo depaſcentia in cataplaſmate impoſitū. Garum calefacit ac ſiccat potenter. Quapropter & ad putredinoſa vlcera foris ipſo vtuntur, & dyſentericis ac coxēdicum morbo laborantibus per clyſterem infundunt.

¶Gentianæ radix multum efficax eſt ad attenuādū, perpurgandum, extergendum, & ad obturata reſeranda.

Geraniō quod habet folia anemonæ ſimilia, radicē verò quæ editur, eius radicis vna drachma cum vino pota, inflationes vteri ſoluit. Alterum Geranium ad medicinā inutile eſt.

¶Γῆ, *id eſt terra*, omnis ſiccat. Quæ verò nullā aliam ſubſtantiam admixtam habet, etiam citra mordacitatem: ſi verò ignea aliqua qualitas ipſi admixta ſit, lota etiam hāc deponit. Quæ igitur colitur terra pinguis omnis, vtilis eſt ad curationem omnium partium quæ reſiccatione opus habent. Itaque Ægyptiæ terræ luto vtuntur ad aquoſas & lienoſas affectiones, & ad laxos tumores, & euidentem vtilitatē ſentiunt. Ex medicatis autem terris Lemnia rubrica, quæ σφραγὶς, *id eſt ſigillum*, dicitur, ad hoc quòd reſiccat, etiā moderatè adſtringens, aduerſus lethalia medicamenta auxilio eſt, & maligna vlcera ſanat cum aceto aut vino, & ſanguinis eruptiones ſiſtit omnes, & dyſenteriam ſerpendo depaſcentem ſedat, aqua mulſa prius per clyſterem infuſa, deinde muria. Minium verò ſiue rubrica Sinopica vehementior quàm Lemnia eſt, & in compoſitiones obducentes meatus miſcetur: pota etiam lūbricos occidit. Multo verò mitior eſt Samia quàm Lemnia terra, vt quæ glutinoſa eſt ac viſcoſa. Vtendū igitur ipſa ad ea quæ mitigare oportet: ſed & ſanguinis ſputa, vndecunque veniat, ſanat. Selinuſia & Chia magis exterſoriæ ſunt. Quare etiam quædā mulieres ipſis pro ſmegmatis defrictoriis in facie vtuntur: vlcera item incarnant, & ad cicatricem perducunt, & magis igne ambuſta. At Cimolia mixtæ eſt facultatis frigefacientis ac decuſſoriæ, ſi illota eſt: lota verò magis frigefacit, & ambuſta cum poſca curat. Ampelitis terra (eſt autem ea quæ vitibus illini-

A tur, vt vermes in ipſis perdat) ſiccat & diſcutit fortiter, neque id citra mordacitatem. Cretica aerea eſt, & extergit citra mordacitatem. Eretria euidenter adſtringit: vſta verò etiā ſiccat citra morſum: melior autem eſt cinerea. Pnigitis ſimilem Cimoliæ vim habet, verùm nigra eſt. Armenia (quam & bolum nominant) ſiccat: vnde dyſentericis, & fluxionibus per ventrem, ſanguiniſque ſputo, & tabi, & reſpirandi difficultati ob humiditatem inductæ, & humidis vlceribus, & peſtilentibus affectionibus generoſè conuenit. Bibitur cum vino tenui diluto: ſin febricitent, cum
B aqua. Sed & Alanabolus ſimilem Armeniæ vim habet. At ochra diſcutiendi ac erodendi vim habet. Vlcera itaque carne nimium excreſcentia deprimit, & caua explet cerato admixta. Γῆρας, *id eſt Senecta*, ſerpentis ſatis ſiccat. Aceto itaque feruefacta dētium dolores curat: at aſpidis exuuium tritum cum melle ac illitum, maximè viſum acuit. Γῆς ἔντερα, *id eſt inteſtina terræ*, ſiue vermes terreni triti ſauciatis neruis impoſiti, ſtatim mirificè iuuant.

¶Γigarta vinacea, ſecūdo ordine ſiccāt, frigefaciunt
C primo. Quum itaque ſatis acerba ſint, omnibus fluidis affectionibus conueniunt. Γingidium caliditatem nō adeo manifeſtam habet: ſiccat autem in tertio abſceſſu, & adſtringit, ideóque ſtomacho gratum eſt.

¶Γlaucium adſtringit cum quadam iniucunditate: ſed & manifeſtè frigefacit, vt etiam ſacros ignes qui non ſunt adeo vehementes curet. Γlaux herba calida & humida temperamento eſt: quare etiam lac generat. Γλήχων, *id eſt pulegium*, calefacit & attenuat vehementer: vnde impoſitum rubefacit, & humores craſſos ac viſcoſos ex
D thorace & pulmone expuere facit. Γλοιὸς, *id eſt ſordes*, balneorum calefacit moderatè, mollit, diſcutit, fiſſuris & condylomatis *tuberculis* conuenit. Γλυκύῤῥιζα, *id eſt radix dulcis*, tepidi ac humidi eſt temperamenti, habétq; aliquid adſtrictionis: vnde etiam aſperitates læuigat, non ſolùm in arteria, ſed etiam in veſica ſcabioſa. Eſt etiam ſitis exemptrix. Γlycyſide (quam alii pentorobon, alii pæoniam vocant) radicem habet acrem, & ſubamaram, ac ſiccantē, quæ & aliquid adſtringens habet: vnde mēſes mouet, & rhenes ac hepar expurgat, amygdalæ magni-
E tudine pota cum vino. Si verò auſterum vinum fuerit, etiam fluxiones per ventrē ſiſtit. Alligata puerorum morbos comitiales ſanat.

¶Gnaphalium nomen habet ex eo quòd foliis ipſius, vtpote teneris, pro γναφάλῳ, *id eſt tomento*, vtuntur. Sunt autem alba, & moderatè adſtringūt: quapropter ad dyſenterias cum vino auſtero bibuntur.

¶Γογγυλίδος, *id eſt rapi*, & radix, & ſemē, flatuoſa ſunt, & ſemen generant, & venerem ſtimulāt. Gordyliō (quod alii Seſeli vocant) calidum eſt, & vrinam ciet, & menſes ducit: radix ipſius cum melle delincta, humores in thora-
F ce educit.

¶Γύρις, *id eſt pollen*, ſimilem amylo vim habet, verùm calidiorem quodammodo. Γypſum ad hoc quod ſiccat, meatus obducendi vim habet: vnde ad ſanguinis eruptiones conuenit, cum polline & oui candido. Vſtum verò non amplius ſimiliter meatus obducit, ſed magis ſiccat & repellit maximè cum poſca.

Initium literæ Δ.

Δᾷδες, *id eſt Tedæ*, habent quid acre & concoctorium ac exterſorium: vnde aceto coctæ dētium dolores ſanāt,
G ſi acetum colluatur: ſi verò etiam mel admixtum fuerit, pituitā detrahunt. At ſi in medicamēta quæ delinguntur miſceantur, humores in thorace hærentes ēductu faciles faciunt. Damaſcena in loco prunorum referentur.

Damaſoniū exterſoriam quandam vim habet. Quare calculos atterit, & quæ per aluū prodeūt, ad vrinas transfert. Daucus (qui & ſtaphylinus dicitur) duplex eſt: ſatiuus cuius radix flatuoſa eſt, & venerem ſtimulat: ſed & ipſum ſatiui ſemen quid hābet quod venerem ſtimulat: ſylueſtris autem ſemen penitus flatus expers eſt, & vrinā
H ciet, & menſes mouet: ſimiliter autem & herba. Δάφνης, *id eſt lauri*, arboris folia ſiccant & calefaciunt vehemēter: magis tamen fructus. At radicis cortex amarus & adſtingens aliquantulum, calculos atterit, & hepaticis commodat, trium obolorū pondere cum vino odorato potus,

Daphne herba quæ etiam Alexandria vocatur: calida & acris,& ſubamara eſt: quapropter menſes & vrinas mouet. Sed & daphnoeides eiuſdē facultatis eſt, itémque chamædaphne: hæc autem etiam editur.

¶ Δέρμα, *id eſt pellis*, ouilla recens detracta adhuc calida, his qui flagris cæſi ſunt circumdata, mirificè ipſos ſanat. At Hippopotami pellis vſta, & cum aqua trita impoſita, tubercula diſpergit. Viperæ verò pellis trita impoſita, alopecia laborantibus mirificè pilos producit. Pelles ſiue coria ſolearum veterum vſtarum, cinerem ſiccātem faciūt: vnde attrita ex calceamētis curāt, ſi non amplius inflāmata ſunt, itémque ambuſta, & intertrigines, & extuberātia.

¶Dictamnum magis tenuis eſt facultatis quàm pulegiū: reliqua ſimilia ipſi habet. At quod pſeudodictamnum appellatur debilius eſt. Dionyſias dicta eſt in Androſæmo. Diphryges mixtæ eſt facultatis. habet enim & adſtringens quiddam, & moderatè acre: quapropter etiā ad maligna vlcera commodum eſt medicamentum.

Dipſaci ſpinæ radix ſiccat ordine ſecundo: habet etiā quid exterſorium.

¶Dorycnium ſimile quid habet temperamento papaueri & mandragoræ, immoderatè perfrigerans. nam modicè ſumptum ſtuporem inducit: amplius autē acceptum, occidit.

Dracontium ſimile quid Aro habet: ſed ipſo acrius & amarius eſt, calidius item ac tenuius: habet etiam quid adſtrictionis. Radix igitur ipſius viſcera purgat pota, & malignorum vlcerum optimum eſt medicamentum: ſed & folia ſimilia ſunt. Semen autem fortius eſt. Dryopteris dulcis eſt & acris, & ſubamara: in radice verò etiam acerba vim habet erodentem, vnde etiam pilos tollit.

Δρυὸς, *id eſt quercus*, folia & fructus ſiccantem & calidā vim habent, adeò vt & vulnera recentia glutinēt, & inflāmationes incipientes ſedent. Quod verò ſub glandis cortice eſt membranoſum, circum fructus carnem, id quum magis adſtringat, & ad fluxum muliebrem, & ad reliquos fluidos morbos datur.

Initium literæ E.

¶Ebenus lignum vim habet calefactoriā, exterſoriam, ac tenuem. Vnde etiam ea quæ pupillis tenebras offundunt extergere credita eſt: ſed & in alias oculares compoſitiones miſcetur.

Ἐγκέφαλος, *id eſt cerebrum*, leporis coctus, & affrictus, ac comeſtus, dentientibus pueris commodus eſſe fertur. Quidam etiā tremoribus auxiliari cerebri eſum ſcripſerunt. At Galli cerebrum cum vino potum, ferarum venenatarū morſibus auxiliari, & ſanguinis ex cerebri mēbranis eruptiones cohibere, Diſcorides dicit. Cameli verò cerebrum ſiccum cum aceto potum comitiales curare tradit Galenus: ſimiliter etiam muſtellæ cerebrum: verùm hirundinis cum melle ad ſuffuſiones facere: ouillum autem ſimiliter præparatum, infantibus dentientibus exactè opitulari.

¶ Ἐλαίας, *id eſt oleæ*, ramuli tātum frigiditatis habēt quātum etiam adſtrictionis: fructus exactè maturus moderatè calidus eſt: immaturus adſtringentior eſt & frigidior. At oleæ Æthiopicæ lacryma ſimilis ammoniaco tenui, exterſoriam vim habet. Quare ad cicatrices, & albugines, & viſus hebetudinem ipſa vtuntur, & ad dentium dolores in cauernas indita: quidam hanc ſylueſtrem oleam eſſe tradunt. Oleum porro ex oliuis drupis, dulce calidúmque moderatè eſt, & magis humectans: verùm ex immaturis, in quantum particeps eſt adſtrictionis, in tantum etiam frigiditatis: at quod lotum eſt, magis mordacitatis exors eſt. Antiquū verò quanto eſt antiquius, tāto eſt calidius, & maiore diſcutiendi vi præditum, & maximè: ſi etiam ab initio tenuium partium fuerit. Hoc cognoſcitur ex puritate & pelluciditate, & ſi ex pauco multa corporis pars illinatur, & facilè à cute imbibatur: tale verò maximè Sabinū eſt. At verò quod ex ſylueſtri fit olea, exterſoriū eſt ſimúlque adſtringēs, & pro oleorum ratione ſicciſſimum. Sed & Cicinum æqualem vim cum vetere habet. Reliqua velut eſt Seſaminum, aut raphaninum, & alia pro ſubſtātiarum ratione ex quibus facta ſunt, etiam facultatis dif-

A ferentias habent. Elæomeli. In Syria ex trunco quodam arboris oleum fluit craſſius molle ac dulcius, quòd duorum cyathorum menſura, cum aquæ hemina potum, crudum & bilioſum humorem per aluum ducit. Torpidi autem fiunt qui id accipiunt, quod vereri non oportet, ſed ipſos excitare. Elaterium appellatur ſuccus fructus cucumeris ſylueſtris. Et eſt ſecundi ordinis calefacientiū, menſéſque prouocat, & fœtus corrumpit appoſitum, propter ſummam amaritudinem. Euacuat etiam per nares ſi cum lacte in ipſas infundatur: at infernè per clyſterem B infuſum, pituitam euacuat: quandoque etiam ſanguinē.

Ἐλάτη, *id eſt abies*, arbor calfacit ac ſiccat ſimiliter vt populus nigra: verùm de reſina ipſius in reſinarum tractatione referetur. Elatine herba eſt ſimilis helxinæ: frigefacit ac adſtringit moderaté. Elaphoboſcus calidæ ac ſiccæ eſt facultatis, ſecundo ordine, & partium tenuium. Ἐλελίσφακος, *id eſt ſaluia*, euidenter calfacit, & ſubaſtringit. Elenium calidum eſt & ſiccum cum humiditate ſuperflua. Quapropter in delinctis admixtū, humores ex pectore educit: ſed & partes per ipſum rube- C faciunt. Ἐλεοσέλινον, *id eſt Apium*, quod in aquoſis naſcitur locis, eadem poteſt quæ apium hortenſe, ſed maius ipſo eſt. Elephantis ex vngue ramenta ſi in cataplaſmate imponantur, reduuias curant. Oſſium item ac dentium ipſius ramenta quum ſiccæ ſint & exterſoriæ facultatis, talibus medicamentis miſcentur. Ἔλκυσμα, *id eſt argenti recrementum*, habet eandem vim quam plumbago. Adſtringit enim & attrahit: vnde emplaſtris fuſcis & ad cicatricem perducentibus miſcetur. Ἐλλέβορος, *id eſt ueratrum*, vterque calfacit ac ſiccat tertio diſceſſu. Eſt e- D tiam acris ac exterſorius: vnde etiam ad leproſam cutem conuenit. At niger ſi fiſtulis indatur, in tribus diebus callum ex ipſis eximit. Elichryſon (alii chryſanthemō, alii Amarantum vocant) planta eſt coronaria, comam habens auricolorem, quæ cum vino pota vrinæ difficultati, & reptilium morſibus, & coxendicibus, & ruptionibus conuenit: menſes item ducit, & ſanguinis grumos diſſoluit cum vino mulſo pota: auxiliatur etiam deſtillationibus. Elxine, (quam alii perdicium, alii parthenium, alii ſideritim, alii heracleam vocant) vim habet exterſoriam, E & leniter adſtringentem, cum ſubfrigida humiditate. Elxine quæ & Ciſſampelus, diſcuſſoriæ eſt facultatis. Elymos (quæ & Meline, *id eſt panicum*) ſimilē milio vim habet, ſiccans ac frigefaciens forinſecus impoſitum: ſiccat autem & ventris fluxiones.

Empetron aut praſoeides, medicamentum eſt purgatorium pituitæ ac bilis. Eſt autem & ſalſum: vnde fuerit etiā exterſorium.

¶Epithymum ſiccat & calfacit tertio abſceſſu, éſtque Thymo efficacius. Epimedii vis eſt moderatè frige- F faciens cum aquoſa humiditate. Hæc in cataplaſmate impoſita mammas erectas conſeruat. Pota etiam ſteriles facere dicitur. Epimelis quæ Vnedo apud Italicos ruſticos appellatur, eſt velut malus ſylueſtris: cuius fructus acerbus eſt, ſtomacho malus, & capitis dolorem inducēs.

Epipactis (quæ & Elleborine) contrà lethalia medicamenta bibitur, & ad hepatis morbos.

¶Ἐρέβινθος, *id eſt Cicer*, legumen familiare flatuoſum eſt, nutriens, aluo commodum, vrinam ciens, lac & ſemen generans, menſes ducens. Quod verò Aries ſiue Arietinum G appellatur, magis quàm reliqua vrinā ciet. Decoctū ipſorum calculos renum atterit, & maximè nigrorum. Quod autem ὀροβιαῖον, *id eſt Eruinum*, vocatur, calidius his eſt, & ſubamarum. At agreſte omni modo fortius eſt ſatiuo.

Ἔρια, *id eſt lanæ*, ſordidæ ad irrigationes cōmodæ ſunt. Œſipus enim ipſarum concoctorius eſt velut butyrū. At non ſordidæ materia ſolùm exiſtunt: vſtæ verò vim habent acrem & calidam ac ſiccam, ſimúlque tenuium partium, vt etiam humore flaccidas in vlceribus carnes citiſſimè conſumant. Erica diſcuſſoriæ citra mordaci- H tatem facultatis eſt. Flore autem & foliis ipſius maximè vtendum eſt. Erinos aquatica herba eſt: cuius ſeminis drachmæ duæ cum mellis drachmis quatuor illitæ, oculorum fluxionem ſiſtunt. Succus autem ad auriū dolorem facit. Ermodactyli radix purgatoriam vim

habet,tum ipſa,tum decoctum ipſius.Priuatim autem arthriticis in ipſis fluxionibus exhibetur: ſtomacho multū noxia eſt. *Ἕρπυλλος, id eſt ſerpyllum,* calefacit, vt vrinas & menſes moueat. Erythrodanum rubra tinctorum radix eſt,acerba & amara,quæ ſplenem & hepar & rhenes expurgat,vt etiam cruenta per vrinam expellat, & menſes moueat. Cutis quoque ſordes extergit. *Ἐρυσίμου, id eſt Irionis,* ſemē feruidum eſt & calfactorium inſtar naſturtii.Quapropter torrefactum in fermento,& in delinctis additum, thoracē purgat. Verùm in cataplaſmate duritias mollit,& occultos cācros iuuat. ¶*Εὔζωμον, id eſt eruca,* ſimilis ſuperiori eſt temperamento,ſed flatuoſa.Quare etiam ad venerem ſtimulat: ſemen ipſius etiam vrinam ciet: ſylueſtris verò ſatiua fortior eſt. Eupatorium tenuem ac incidentem vim habet, abſque manifeſta caliditate:vnde etiam obturationes hepatis expurgat. Habet & quid adſtrictionis. Euphorbium vrentem ac tenuium partium vim habet,ſimiliter vt reliqui ſpiſſi liquores.

¶Ephemerum,non venenatū illud,ſed quod iris ſylueſtris appellatur, mixtæ facultatis eſt, repulſoriæ ac diſcuſſoriæ.

¶*Ἔχιδνης, id eſt uiperæ,* carnes calidæ & ſiccæ ſunt temperamēto euidenter,totum corpus per cutē expurgātes.Quare multi elephātici ex ipſarum eſu aut potu ſanati ſunt: quæ verò in maritimis aut aliis ſiccis locis degūt, etiam ſitim magis inducunt. Echinus herba eſt acerba, ac repulſoria, & ſiccandi vi prædita. *Ἐχίνου, id eſt Erinacei,* terreſtris caro aſſiccata,fortiter diſcutit ac ſiccat. Pota igitur elephanticis,& malo habitu præditis,aliiſque pluribus auxiliatur.Pellis autem ipſius vſta,magis ſiccat ac diſcuſſoria euadit. Alopecias itaque cum pice liquida illita ſanat: at marini pars ea quæ editur, vrinam ciet, & aluo commoda eſt. Teſta verò vſta,terreſtris Erinacei pelli ſimilis eſt. Echion(quam alii dorida,alii etiam hanc Alcibiadium vocant)herba ſpinoſa eſt,quæ non ſolum à reptili beſtia morſis opitulatur in vino pota,ſed etiam præbibita eos qui mordentur illæſos conſeruat.

¶Epſema coctū muſtū eſt,quod alii Siræum,alii ſapā appellant, calefacit moderatè ac concoquit. Meatus etiam obducit,& morſus exors eſt.

Initium literæ Z.

Zea ſimilem tritico vim habet,medium obtinens inter caliditatem ac frigiditatem,leniter autem ſiccans.Habet etiam vim obducendi meatus.

¶Zingiberis radix calefacit fortiter,ſed nō primo ſtatim occurſu, quum inelaboratam quandam craſſiorum partium humiditatem habeat, ob quā facilè etiam perforatur: perſeuerantem autē conſeruat caliditatem.

¶Zythus, *quam ceruiſiam uocant,* compoſitam ſubſtātiam habet.Nam & acris eſt,velut ex putredine factus, & frigidus,ex acida qualitate:quare etiam mali humoris. *Ζύμη, id eſt fermentum,* etiam ipſum ex contrariis componitur. Nam & aciditate frigida participat,& putredinoſa caliditate,inſuperque ea quæ ex ſale & farina accidit. Eſt igitur non moderatè calidum ac diſcuſſorium.

¶*Ζωμός, id eſt iuſculum,* ex recentibꝰ piſcibus aluū ſubducit,& per ſe,& cum vino potum. Priuatim verò id quod ex phucis,ſcorpiis,iuliis,percis, & aliis teneris petroſis fit ſimplex,cum aqua & oleo & anetho ac ſale.Similiter etiā id quod fit ex iis quæ teſta integuntur, maximè tellinis, chamis, & conchulis. Sed & galli antiqui cum ſale plurimum cocti iuſculum aluum ſubducit: at gallinæ vice verſa ſiſtit.

Initium literæ H, hoc eſt E longi.

Ἡδύοσμον, id eſt menta, calida eſt & tenuis,& acris facultate ex tertio ordine,cum ſemicocta humiditate, ob quam etiam ad venerem ſtimulat:habet etiam quid amari.Quare etiam lumbricos necat. Verùm acerbitate ſua recentes ſanguinis eductiones compeſcit.

Hedyſarum aut pelecinus, amarum & ſubacerbum eſt:vnde potum ſtomacho commodum eſt. Viſcerum autem obturationes expurgat. ¶Heliotropiū magnū, quod etiam *σκορπίουρον,* vocant,calidæ eſt ac ſiccæ & exterſoriæ facultatis.Huius decoctum potum ducit pituitam & bilem.Semen ipſius in cataplaſmate impoſitum,verrucas formicarias & alia conſimilia reſiccat: at paruum & hæc tollit, & lumbricos occidit, ſi cum ſemine & nitro & hyſſopo ac naſturtio bibatur.

¶Electrum populi nigræ lacrymam, circa Eridanum fluuium diffundi & congelari aureo colore tradunt. Hoc tritum potum ſtomachi & alui fluxiones,itémque ſanguinem ſiſtit. ¶Hemerocallis radix ſimilē radici lilii vim habens,ſimiliter vt illa ambuſtis auxiliatur. Hemionitis adſtrictione cum amaritudine participat.Quare etiam ſplenicis prodeſt cū aceto pota. ¶Hepar canis rabientis aſſatum ſi edatur,ab ipſo morſis auxiliari dicūt. Capræ verò hepatis aſſati ſaniem nyctalopis inſtillatam prodeſſe:ſed & vaporem ipſius cocti oculis ſuſcipere iubent,& ipſum in cibo ſumere:& ſi edatur,comitiales manifeſtare.Eadem etiam hircinū facere tradunt. At lacertæ iecur corroſis dentibus inditum,dolorem eximit.Lupi verò hepar in medicamentum hepaticum ex eupatorio conſtans iniicitur.Aſininum aſſatum ſi comitiali laborantes ieiuni edant, opem inde ſentiunt. Aprinum recēs ſiccatum tritum cum vino ad reptilium morſus bibitur. Mergi verò hepar ſiccum potum calculos eiicit.

¶*Ἠριγέρων, id eſt Senecio,* mixtam vim habet,frigefactoriam ac moderatè diſcuſſoriam. Eryngium calefacit quidem non manifeſtè:ſiccitatis autem non obſcuræ nec modicæ particeps eſt.

Initium literæ Θ.

Θαλάσσιον ὕδωρ, id eſt aqua marina, acris & moderatè calfactoria eſt, ſiccandique vim habet. Et pota quidem ſtomacho noxia eſt,aluum autem turbat,& pituitam ducit:at ſi calida affundatur,attrahit ac diſcutit. Θalictrum vim habet ſiccantem citra mordacitatem. Diuturna itaque vlcera ad cicatricem perducit. Θapſia acris eſt & fortiter calfactoria cum humiditate. Trahit itaque ex profundo violenter,& attractū diſcutit.

¶*Θεῖον, id eſt ſulphur,* attractoriæ & ipſum eſt facultatis, calidúmque ac tenuiū partiū,vt ad multa venenū eiaculātia reſiſtat,& maximè in paſtinaca marina,& dracone,ſiuè ſiccū inſpergatur, ſiue etiam ad ſaliuā, aut vrinam pueri, aut oleum,aut mel admiſceatur. Sed & ſcabioſa mirificè ſanat. *Θέρμος, id eſt lupinus,* qui editur, meatus obducendi vim habet. Amarus autem extergens, & diſcutiens,& ſiccans citra mordacitatem,lumbricos tollit, tum in cataplaſmate impoſitus, tū potꝰ:& viſcera expurgat cū ruta & pipere potus.Sed & cutis vitia extergit,& tumores diſcutit,cum aceto mulſo impoſitus. Sylueſtris autem amarior eſt, & per omnia vehementior ſatiuo. ¶Θelypteron,quam aliqui nympheam, aut *πτερίν, id eſt filicem,* nominant,quòd facultate filici ſimilis ſit. Hæc pota cum vino,latos & rotundos lumbricos occidit, fœtus etiā perdit:folia verò eius comeſta aluum molliunt.

¶Θlapſis ſemen eſt facultate acre,vt etiam internos abſceſſus potum rumpat. Menſes etiam mouet,& per ſedem infuſum coxendicibus prodeſt,cruenta euacuando. Nam & aliàs bilioſos humores ſurſum ac deorſum purgat, ſi acetabuli menſura bibatur.

¶*Θρίδαξ, id eſt lactuca,* humidum ac frigidum olus eſt, nō externè,ſed iuxta fontanarum aquarum temperamētum. Quare ad calidas inflammationes conuenit. Sitim item eximit,& genituræ fluxum ſiſtit pota,itémque ſeminis per ſomnum effuſionem. Sylueſtris minus quàm hæc frigefacit ac humectat:eſt autem ſucculentior.

Θymus calefacit ac ſiccat tertio ordine. Vim habet ſecandi viſcoſos ac craſſos humores. Θymbra ſylueſtris eadem quæ thymus poteſt:hortēſis autem per omnia debilior eſt: ſed ad eſum melior. Θymelæa ex qua granum cnidium eſt,ſimilem ipſi vim habet.

Initium literæ I.

Idæa radix ſapore ac facultate acerba,ad ſanguinis eruptiones, & fluidas affectiones cōuenit pòta,ac foris impoſita.

Ἱδρῶτα, id eſt ſudorem, per ſe colligere operoſum eſt. Miſcetur autem in paleſtris eorum qui ſe exercent ad *πάτον, id eſt puluerem,* qui repulſoriam ſolùm vim habet, & euadit totum hoc diſcuſſorium. Inflammatis itaque mamis

efficax eſt auxilium,& ad extinguẽdum in ipſis feruorẽ. Facit etiam ad glandularum tumores:ſi verò ſiccius idſuerit,Cyprino aut roſaceo emolliatur.

¶ Ἰξὸς,*id eſt uiſcum*,calefacit cum acrimonia. Trahit itaque fortiter ex profundo, & diſcutit ſimiliter vt thapſia: ſed lõgè inefficacior quàm illa eſt.

¶ Ἴου,*id eſt uiolæ*,folia aquoſam ac ſubfrigidam ſubſtantiam præpollentem obtinent. Ἰὸς, *id eſt ærugo*, acrẽ qualitatem guſtantibus exhibet, diſcutitque ac tollit & conſumit, nõ teneram modò ſed duram etiam carnem:ſi verò quis parum de ipſa ad multum cerati miſcuerit, exterſorium citra mordacitatem medicamentum efficiet.

¶ Ippocampus marinum eſt animal, cuius vſti cinis cũ pice liquida alopecias denſat. Ippolapathum in paludibus naſcitur,& λαπάθῳ,*id eſt rumici*,ſimile eſt. Ἱππομάραθρον id quod κάχρυϊ,*id eſt roſmarini*,ſemini ſimile eſt,magis ſiccat quàm μάραθρον,*id eſt fœniculum*.Quare etiam aluũ ſiſtit,& calculos atterit,& menſes mouet.Quòd verò ſemẽ coriandro ſimile habet,ſimile illi eſt,ſed debilius.

Ἱπποποτάμου,*id eſt equi fluuiatilis*,teſtis ſicc⁹ potus,aduerſus reptilium morſus prodeſt. Ippoſelinum ſimilem σελίνῳ, *id eſt apio*,vim habet: ſed tamen debiliorẽ. Ippuris adſtringẽtem cum amaritudine qualitatem habet, & propterea ſiccat fortiter, ſimúlque citra mordacitatẽ. Vulnera itaque maxima glutinat,& inteſtinorum herniæ prodeſt,& fluidas affectiones ſanat cum vino pota.

Ippophaes,aut hippophæos quo expoliunt veſtes, frutex eſt ſarmentitius,cuius radix exſuccatur velut thapſia. Succi autem obolus vnus cum erui farina datus,bilem ac pituitam purgat:ſed & tota planta ſiccata purgatoriã vim habet.

¶ Iris calefactoria, & multum tenuium partium eſt,extergitque ac concoquit.Ad tuſſim itaque conducit,& humores in thorace eductu faciles efficit, & tormina ſanat, & vlcera ſordida purgat: pota verò cum aqua mulſa aluũ euacuat.

¶ Iſatis ſatiua qua tinctores vtuntur,ſiccantem vim habet,itémque adſtrictionem.Itaque etiam magna vulnera durorum corporum glutinat, & ſanguinis eruptioni ex ipſis prodeſt, & laxos tumores diſcutit, & omnibus malignis reſiſtit.Sylueſtris autẽ magis mordax,& propterea magis ſiccans,ad humectas putredines fortius reſiſtit: ad alia verò peior eſt, vtpote mordax. Verùm ob fortem facultatem etiam ſpleniticis vtilis eſt. Iſopyron aut phaſiolum, ſemen amarum ac ſubacerbum habet. Extergit itaque & ſecat craſſos ac viſcoſos humores,ita vt ſimul corpora contrahat ac adſtringat. Quapropter etiam ea quæ in profundo ſunt purgat,& ſanguinem ſpuentibus non aduerſatur.

Ἰτέας,*id eſt ſalix*, folia habet & florem, facultate ſiccãdi citra mordacitatem vi prædita.Habet etiam quandam adſtrictionem.Siccior autem eſt cortex, cuius vſti cinis ex fortiter ſiccantibus eſt:nam & clauos & verrucas formicarias tollit cum aceto.

Ἰχθυοκόλλα, *id eſt gluten*, piſcium facultatem meatus obducentẽ & ſiccantem habet. Commodat ad emplaſtra capitalia & glutinantia, & ad cõpoſitiones ad leprã paratas.Facit etiam ad faciem erugandam.

Initium literæ K.

Kacani radix ſiccat moderatè, & citra mordacitatem meatus obducit.Quapropter etiam arteriæ aſperitatibus prodeſt delincta cum vino,& commanſa velut tragacantha,& glycyrrhiza. Kaycamum lacryma eſt ligni Arabici,quæ myrrhæ ſimilis eſt,& odorata,qua etiam pro ſuffitu vtuntur.Vim habet extenuandi obeſos exterſoriámque ac ab obturatione liberantem. Kadmiæ ambæ ſiccant.Sed βοτρυΐτης, *id eſt racemoſa*, tenuiorum partium eſt,placitis craſſiorum.Vſta verò Cadmia citra mordacitatem ſiccat & extergit, & fit vtilis ad vlcera repletione indiga, circa oculos & totum corpus, & maximè humidiora,in mollioribus corporibus: nam in durioribus efficacioribus opus eſt medicamentis. Kaccalia vim & vſum cacano ſimilem habent. Kalamagroſtis ſiccat. Quapropter ſuccus & decoctum radicum ipſius in oculares compoſitiones miſcentur: ſemen vrinam ciet, & ſto-

A macho commodum eſt. Kalamintha calida & ſicca temperamento eſt tertio ordine,tenuium item partiũ & acris,multóque fortior quàm mentha: eſt enim velut ſylueſtris mentha. Facilè itaque ex profundo attrahit ad ſeipſam, ideóque ſudores mouet, & totum corpus diſcutit,& rigores per circuitum repetentes ſedat,tum ſi extrinſecus cũ oleo ſtrenuè affricetur,tum ſi intra corpus bibatur.Sed & ad coxendicum dolores impoſita ipſos ſoluit, & vitiatos circa cutem humores detergit. Kalamus aromaticus calfacit ac ſiccat ſecundo ordine. Habet etiã B quid tenuium partium & adſtringens,vrinámque ciet, & compoſitionibus ſtomachichorũ & hepati ac vtero deſtinatis admiſcetur: qui verò phragmites appellatur exterſorius eſt.Folia verò ipſius viridia moderatè frigefaciũt. Cortex autem vſtus calefacit & ſiccat tertio ordine: radicẽ ipſius cũ bulbis in cataplaſmate impoſitã ſpicula & aculeos attrahere dicũt. Κάμπαι,*id eſt Erucæ*, olerũ illitæ cũ oleo à morſibus eorũ quæ virus eiaculãtur tutos præſtare dicũtur. Kantharides quæ in tritico inueniũtur,luteas tranſuerſas zonas habentes aceti calefacti vapo- C re ſuffocatæ multum vſum ſui exhibent.Nam & ſcabioſos vngues eximunt cum cerato,& clauos ac ſcabioſas affectiones iuuant.Erodunt etiam ac vrunt: quidam etiam vrinam cientibus medicamentis parũ quid ex ipſis miſcuerunt ac exhibuerunt. Kannabis ſemen flatus diſcutit & ſiccat,adeò vt etiam genituram reſiccet. Succus eius viridis ad aurium dolores ex obturatione facit.

Kanopum ſambuci flos eſt,de quo dictum eſt.

Κάπνιον, alii καπνὸς,*id eſt fumaria, ſiue fumus*, terræ nomen habet ex eo quòd ſuccus ipſius multam lacrymam attrahit:nam viſus acumen inducit: acris autem & amara eſt, Vnde etiã vrinas bilioſas multas propellit, & obturationes ac debilitates hepatis ſanat:ſtomachúmque corroborat,& ventrem mollit. Kapparis radix extergit & expurgat,& amaritudine acredinéque ſua ſecat ac diſcutit: acerbitate verò contrahit,adſtringit,ac denſat. Quapropter lienes induratos iuuat pota & forinſecus impoſita, menſes item mouet, & pituitam per os educit. Malignis quoque vlceribus prodeſt, & dentium dolores ſanat.Tumores etiã ac vitiligines diſcutit,& vermes in auribus ne- E cat.Folia item ac fructus ſimilem quidem,ſed debiliorẽ vim habent. Καρδάμου, *id eſt naſturtii*, ſemen vrendi vi præditum eſt velut ſinapi: quare in cataplaſmate impoſitum rubefacit. Siccat etiam craſſos humores ſi cum aliis bibatur:ſed & herba ipſa ſicca quidem ſimilis eſt facultatis,humida verò moderatior. Quare etiã crudam ipſam edunt. Cordamomum acre quidem etiã ipſum eſt,ſed naſturtio debilius. Habet eiam quid amaritudinis ob quam lumbricos necat,& ſcabiem extergit cũ aceto. Καρὶς,*id eſt ſquilla,piſcis*, tritus,& cum bryoniæ F radice potus,lumbricos occidit. Kancrorum vſtorum cinis,ſi quidem fluuiatiles ſint,ſiccat ſimiliter vt erinaceorum & cochlearum cinis: verùm totius ſubſtantiæ proprietate,mirificè operatur potus in rabioſi canis morſu.At marinorum cinis excellentem habens ſiccitatem, ad hoc quidem non conuenit,ſed his qui maiore reſiccatione indigent prodeſt.Fluuiatilis certè, ſi tritus in cataplaſmate imponatur, ſpicula & aculeos eiicit. Karoi ſemen ſiccat & calfacit tertio ordine. Flatus itaque diſcu- G tit,& vrinam ciet,non ſemen ſolùm,ſed & tota planta.

Karpeſium aromaticum eſt & tenuium partium.Extergit itaque viſcerum obturationes,& vrinas mouet, & rhenes expurgat calculo laborantes. Karya nux arbor in germinibus quidem adſtringẽs quid habet:verùm plurimum in nucum ipſarum corticibus.Succus itaque ipſorum coctus cum melle ſtomaticum ori commodum fit medicamentum.Putamen autem nucis vſtum,tenuiũ fit partium,& citra mordacitatem ſiccat: quod verò ex ipſa editur,quum oleoſum ſit,facilè in bilem tranſit.At oleum ex ipſa,tenuium partium eſt,ac diſcuſſorium tumo- H rum ac putredinum.Quæ verò rancidæ ſunt nuces ob vetuſtatem ,exterſoriam cutis vitiorum vim habent. Cæterùm nux Pontica,quæ & tenuis ac parua appellatur,frigidior eſt & auſtera,in reliquis autem magnæ ſimilis.

Karyophyllon non pro nominis ratione etiam ſubſtã-

tiam habet, quum folium nucis illo ſignificetur. Verùm A ex India velut flores quidã arboris, feſtucarum ſpeciem præferentes,nigri,digiti fere longitudine,afferuntur,aromatici,& acres,ſubamari,calidique ac ſicci circa tertium ordinẽ. Hi multiplicis vſus ſunt,tum in obſoniis,tum in aliis medicamentis. Kaſſanium quidam balſami fructum eſſe dicunt,de quo ſupra in balſamo egimus.

Kaſſia calfacit ac ſiccat tertio ordine. Eſt & ſatis tenuium partium,acriſque ac moderatè adſtringens. Secat itaque ſimúlque diſcutit,& inſtrumentis robur addit:ducit etiam menſes. Kaſtoreum calfacit ac ſiccat cum B partium tenuitate excellenti. Ob quam ſupra alias actiones,etiam neruorum ex humorum copia affectionibus conuenit:& perfrigerata facilè recalefacit, tum foris adhibitum tum potum,ita vt nullã aliã partem lædat, etiãſi vtẽtes eo moderatè febricitẽt,quẽadmodũ in delationibus in ſoporem,& lethargis. Mouet etiam mẽſes, & ſecundas eiicit. In cerebri verò & pulmonis affectionibus ſuffitum per inſpirationem magnopere prodeſt. Kaucalis,quam alii daucum ſylueſtrem appellant. Nam & velut daucus calefacit,& ſiccat,& vrinam ciet, & ſale condi C tus reponitur.

¶ Κέγχρος, *id eſt milium*,frigefacit primo abſceſſu,ſiccat ſecundo:eſt etiam quodammodo parum tenuium partiũ. Forinſecus itaque in ſacculis pro fomento adhibitum, & in cataplaſmate impoſitum ſiccare ſolet. Kedrus, tum quæ fruticoſa,iunipero ſimilis eſt,tum quæ arbor eſt calfacit ac ſiccat tertio ordine.Oleũ autem ex ipſis,quod Kedræam vocant, etiam quartum ordinem attingit,multum tenuium partium exiſtens. Teneras itaque carnes promptè & citra dolorem erodit: duras autem, & maxi- D mè mortuorum,ſiccat,& à putredine aſſeruat. Pediculos item,& lentes,ac aſcarides,& aurium vermes necat,& alia plura facit. Centaurii magni radix acris & calida,cũ terrea adſtrictione eſt. Menſes itaque propellit, & fœtus necat ac eiicit. Vulnera item glutinat, & ſanguinẽ ſpuẽtibus prodeſt, itémque aliis circa thoracẽ affectionibus. At parui centaurii radix quidem inefficax eſt,ramuli verò fortiter & citra mordacitatem ſiccant : vnde ſupra ea quæ de magno Centaurio dicta ſunt,decoctum ipſius ex coxendicum morbo laborantibus per ſedem infuſum, E biliosa euacuat,quandoque etiam cruenta, & magnopere auxiliatur. Κέρας(*id eſt cornu*)capræ ac cerui,vſtum, dentes nitidos facit,gingiuas nimia humiditate flaccidas contrahit.At ceruinum cum vino tritum, deinde oblitũ, dentes mobiles ſiſtit.Poſt vſtionem autem lotum, dyſenteriis,cœliacis,ſanguinis ſputionibus & morbo regio prodeſt,duorum cochleariorum menſura.miſcetur etiam in oculares compoſitiones. Taurinum autem cornu cum aqua potum, ſanguinis eruptiones cohibet. Keraſia dulcia quidem per aluum magis ſubeunt,auſtera verò ma F gis ſtomacho commodant. Acida propter ſecandi vim pituitoſis & excrementoſis ſtomachis conueniunt. At gũmi arboris exaſperatas arterias læuigat,& calculo laborãtes cum vino potum iuuat. Keratonia arbor, & fructus ipſius κεράτια,*id eſt ſiliqua*, ſiccantis ac adſtringentis ſunt facultatis.Hæ verò etiam dulcedine quadam participant. Κεφαλαὶ(*id eſt capita*)ſale aſſeruatarum mænarum,vſtæ,ſiccantem acquirunt facultatem,nõ valde acrẽ. Rimis itaq; ſedis & gurgulionibꝰ diu induratis cõmodãt. At cerri piſcis caput totũ vſtũ ad alopecias facit cũ adipe G vrſino:idem facit & muris caput vſtum cum melle.Cæterùm milui caput ſiccum ſine plumis, quantum tribus digitis prehendi poteſt,cum aqua potum, podagricis prodeſt.Lacertæ verò caput aculeos educere tradunt,& formicarias verrucas, itémque alias, & clauos. Κηκὶς, *id eſt galla*, omphacitis,acerbum valde eſt medicamentum: vnde ſiccat,& fluxiones repellit, & contrahit, ac adſtringit laxas ac debiles partes. Omnibus item fluidis affectionibus conducit: & fit ſanè tertii ordinis in ſiccando,ſecundi in frigefaciẽdo.Altera verò,flaua ac laxa & magna,ſic- H cat quidem,ſed minus quàm illa, quãtum etiam adſtringendi vi inferior eſt.At inflammationes in ſede, & prolapſus ſedis cocta adiuuat.Vſtæ verò gallæ & aceto reſtrinctæ ſanguinem ſiſtunt. Kepæa portulacæ ſimilis eſt.

Folia eius pota ſcabioſæ veſicæ auxiliantur:radix cum aſparago myacanthino pota, vrinæ ſtillicidium ex obturatione obortum ſanat. Kera quum temperata ſit,aliorum medicamẽtorum materia eſt. Ipſa verò per ſeipſam ex leniter concoquentibus eſt.Habet enim exiguum quid diſcuſſoriæ & calidæ facultatis. Κήρυκες, *id eſt murices ſiue buccina*, teſtam habent quæ vſta vim validè ſiccandi citra mordacitatem habet:quapropter malignis vlceribus conuenit.In putredinoſis autem aut cum aceto, aut vino,aut aceto mulſo, ipſa vtendum eſt. Quæ verò velut caro ipſorum eſt adhuc viuentium,ea in oleo coquitur,oleúmque hoc auribus dolentibus prodeſt, ſi ipſis inſtilletur.

¶ Κίκεως,(*id eſt ricini*) ſemẽ, purgat, exterſoriámque ac diſcuſſoriam vim habet:ita etiam folium, ſed debilius: verùm de oleo dictum eſt. Kinnabaris,acris moderatè facultatis eſt : habet etiam quid adſtrictionis.

Kinnamomum ſummè tenuium partium eſt,non tamen ſummè calidum, ſed ex tertio ordine. Nihil autem ſiccat adeò, ex iis quæ ex æquo cum ipſo calefaciunt,propter partium ſubſtãtiæ tenuitatem. Kinnamomis verò velut debile quoddam Kinnamomũ eſt: quidã ipſum Pſeudocinnamomum vocant. Kicææ radix calefactoria & odorata eſt,quæ cum vino pota vteros expurgat: ſemen cum ſorbitione potum, lac generat. Κίσσηρις *id eſt pumex*,exterſorius maximè dentiũ eſt, non ſolùm facultate,ſed etiam aſperitate. Iniicitur & in medicamenta carnes in vlceribus generantia,& in ea quæ cutis vitia extergent. Si verò vratur, magis tenuium partium & mordax fit:lotus mordacitatem deponit. Kiſtos aut Kiſſarus, frutex eſt adſtringens,& leniter frigidus facultate. Folia ipſius ac germina tantum ſiccant vt etiam vulnera glutinent. Flores autem ſicciores circa tertium ferè ordinem,dyſenterias & fluidas affectiones ſanant poti:forinſecus autem putredinoſa vlcera iuuant. Κισσὸς, *id eſt hedera*,ex cõtrariis cõpoſita eſt facultatibus. Adſtringit enim & frigefacit, acriſque eſt ac calida, aquoſa ac tepida ſubſtantia participans,quum viridis eſt.Huius folia cocta cum vino vulnera glutinant, ambuſtis & ſplenicis proſunt.Succus medicamẽtum eſt quod naribus infunditur, & diuturnas in auribus fluxiones ſiſtit : lacryma ipſius,vt quæ acrior ſit, pediculos necat,& pilos abolet. Kitrium, quod & malum Medicum, mediam ſui partẽ acidam aut qualitatis exortem habet. In qua ſemen tertii frigefacientium ac ſiccantium ordinis eſt.Cortex ſiccat ſecundo ordine,non etiam frigefacit, ſed acris eſt. Caro ipſius craſſi ſucci & pituitoſa ac frigida eſt.Semen autem diſcutit ac ſiccat ſecundo abſceſſu. Sed & folia, ſiccantis ac diſcuſſoriæ ſunt facultatis. Kichorium,aut picris, velut ſylueſtris ſeris eſt,frigefaciens ac ſiccans primo abſceſſu. Habet etiam quid adſtringens : vnde hepaticis dyſenteriis conducit.

¶ Klematis(quã alii daphnoeides, alii myrſinoeides, alii polygonoeides vocant)ſarmẽta habet longa,craſſitudine iunci holoſchœni appellati:folium ſimile lauro : vim habet ſiccantem.Itaque alui profluuia,& dyſenterias & dentium dolores ſedat,& morſis à beſtiis venenatis ſuccurrit. Altera clematis arboribus obuoluitur velut ſmilax, acriſque ac vſtoriæ eſt facultatis. Huius ſemen cum aqua potũ pituitam ac bilẽ deorſum ducit. Folia cataplaſmatis modo impoſita, lepras remouent. Klinopodium, calfacientis ac ſiccantis eſt facultatis,nondum vrentis,ſed tertii ordinis.

¶ Knici ſemine ad purgationes ſolùm vtimur : ſi verò quis foris ipſo vtatur,tertii calefacientium ordinis fuerit

¶ Konchylia ſimilem buccinis vim habent. Κοιλίαν, (*id eſt uentrem*)mergi,aut recentem coctam aut aſſicatam, ſtomacho commodam eſſe dicunt,ſi edatur. Similiter etiam gallinarum internam intra ventriculum tunicam,ſi ſicca bibatur. Verùm Galenus facto experimento, ambo falſa ſe comperiſſe aſſerit.At palumbis ventrem paulatim potum,calculos per vrinam expellere,tradit Dioſcorides. Muſtellæ vẽter potus cõtra omnes venenatas beſtias medicamentum auxiliare dicitur. Κόκκος κνίδιος, *id eſt granum Cnidium*,fructus eſt thymelææ, non chamelææ,ve-

lut quidam putarunt:eſtque acris ac vrentis facultatis. Po-
tum autem aquam deorſum purgat. Κόκκος βαφικὸς,
id eſt granum tinctorium, citra mordacitatem reſiccat. Qua-
propter magnis vulneribus conducit,& ſauciatis neruis,
cum aceto aut aceto mulſo tritum. Κοκκυμηλέας(*id eſt
pruni*)fructus aluum ſubducit recẽs magis,ſiccatus minus.
Decoctum eius collutum gurgulionis inflammationes ſa
nat. At gummi arboris incidentem & tenuium partium
vim habet:hoc cum vino potum quidã lapides atterere
dicunt:cum aceto verò impetigines puerorum ſanare. Cæ
terùm ſyluestrium prunorum fructus euidenter adſtrin-
git,& aluum ſiſtit. Nominatur autem planta hæc in Aſia
προύμνων. Videntur autem domeſtica pruna ſiccata eſſe
ea quæ nunc Damaſcena appellantur,vt dicit Galenus.

Κόλλα,*id eſt gluten*, quod ex ſimilagine & polline fit,
meatus obducendi & concoquendi vim habet. Κο-
λοκύνθη(*id eſt cucurbita*)humidi ac frigidi temperamenti eſt
in ſecundo abſceſſu. Vnde tota in cataplaſmate impoſita
calidas inflammationes refrigerat. Κολοκυνθὶς (*id eſt
ſylueſtris cucurbita*)vim fortem purgatoriam habet. Ipſius vi
ridis ſuccus affrictus,coxendicum doloribus prodeſt.

Κόμαρος (*id eſt arbutus arbor*)eſt acerba ſua qualitate,vnà
cum fructu,quem Memycodon appellant. Eſt autem hic
ſtomacho noxius,& capitis dolorem inducit. Κόμμι
(*id eſt gummi*)ſiccantis & meatus obducentis facultatis eſt:
& nimirum etiam aſperitates ſanat. Κονία, *id eſt li-
xiuium*,appellatur quod velut lotura cineris eſt. Quod ex
ficulneo & tithymallorum cinere fit,præ omnibus exter-
git ac ſiccat maximè,vt fere erodentem iam habeat facul
tatem. Si verò etiam calcem aſſumat cinis, vſtoria vi præ-
ditum lixiuium facit, quod ſanè etiam προστάκτην no-
minant, & medicamentis quæ per clyſterem in ſedem
infunduntur maximè miſcetur. Omnium autem fortiſſi-
mum eſt quod ex ſola calce fit. Konizæ ambæ ſic-
cant ac calefaciunt tertio abſceſſu. Vnde etiam oleum in
quo coquuntur,rigores per circuitum repetentes ſedat.
Sed & flores ſimilem vim habent, quorũ decoctum mẽ-
ſes mouet,& fœtus eiicit:quæ verò in aquoſis locis naſci-
tur,graueolẽtior,& facultate debilior eſt. Κόπρος, *id
eſt Stercus*, omne calidæ & maximè ſiccãtis ac diſcuſſoriæ
facultatis eſt. Euariat autem iuxta animantis excernentis
ipſũ tẽperaturã & victũ. Canũ itaque ſtercus quũ oſſa vo-
rauerint ſiccatum,cum ſciſſo lacte potum dyſentericos ſa
nat,item vetuſta vlcera, ſi medicamentis ad hoc idoneis
admiſceatur. At in anginis & inflammatis tonſillis melle
exceptum illinitur. His autem & puerorum nõ ſuperfluo
victu vſorum ſtercus magnopere prodeſt. Stercus luporũ
quod & ipſum albidius in quibuſdam fruticibus reperi-
tur,colicis generoſè opitulatur, non potum modò ſed e-
tiam appenſum. Appendere autem ipſum oportet ex lana
de ouicula quam lupus dilaniauit, aut ex pelle ceruina.
Caprinum ſtercus acrius eſt & magis diſcuſſorium,& in-
duratos tumores diſcutit impoſitum, & maximè in duris
carnibus. Vſtum verò,magis exterſorium & tenuium par
tium euadit. Bubulum habet etiam vim quandam attra-
ctoriam. Veſparum itaque & apum plagas ſanat. Sed & ſi
hydropicorum totum corpus bubulo ſtercore in ſole illi-
natur,magnificè prodeſt. Ouillum ſi cum aceto adhibea-
tur verrucas formicarias & alias, itémque furunculos ac
clauos ſanat. Columbarum ſylueſtrium ſtercus, multo a-
crius quàm aliarũ eſt, & cum naſturtii ſemine rubefacit.
Gallinarum domeſticarum cum aceto mulſo, aut aceto,
aut vino mulſo potum,ſtrangulantes fungos per vomitũ
educit,& auxiliare medicamentum fit: hoc etiam colicis
bibendum quidam dedit: aliqui etiam ciconiarum ſter-
cus potum,recta ceruice ſpirantibus auxiliari dicunt. Mu-
rium ſtercus magis quàm alia extergit,alopeciiſque con-
uenit,& puerorum ſedi appoſitum, ad excretionem pro-
ritat. Sturnorũ ſtercus vbi oryzam ederint,exterſorium
fit,vt etiam maculas ſolares exterat. Crocodilorum terre-
ſtrium vitiligines exterit: quemadmodum niliacorum
crocodilorum ſtercus albugines attenuare creditum eſt.

Koralliũ velut arborea planta eſt, quæ in lapidem
indureſcit,non in terra naſcens, ſed in cœnoſa maris par
te. Eſt autem colore rubicundum, lapidi ſimile. Vim ha-

A bet valde ſiccantem & moderatè adſtringentem. Conue-
nit itaque ſanguinem ſpuentibus,& dyſentericis.

Κόρεις(*id eſt cimices*)animalia acrem vim habent. Scri
bunt itaque aliqui quòd ſi cum aceto bibantur, hirũdi-
nes eiiciant. Koris herba(quam alii hypericum vo-
cant)acris eſt & odorata:ſemen eius potum vrinas & mẽ-
ſes mouet:auxiliatur etiã morſis à phalangiis. In opiſtho-
tonicis(*id eſt qui retrò conuelluntur*)cum oleo illinitur.

Koriãnũ aut Coriõ(*hoc eſt Coriãdrũ*)ex cõtrariis facultati-
bus cõpoſitũ eſt,tenuiũ quidẽ partium terrea, amara, a-
B quoſa verò humiditate tepida. Habet etiã parum quid
adſtrictionis,vt inflammationibus & ignibus ſacris non
valde feruidis conueniat,& tumores molliores cum ali-
quo ad id idoneo diſcutiat. Semen modicum potum cũ
paſſo lumbricos expellit:amplius acceptum mentem per-
cellit. Κόρυδος ſiue κορυδαλὸς(*id eſt Galerita ſiue Alauda*)
auicula cocta cũ ſimplici iure, colicis opitulatur. Verùm
aſſiduè & ſæpe edere ipſam cum iure oportet. Koro
nopodis radix etiam ipſa cœliacis commoda eſſe in cibo
accepta creditur. Koſtus modicæ valde amaræ,plu-
C rimæ verò acris ac calidæ qualitatis particeps eſt. Vnde
vbi aut calfacere partẽ aliquã propoſitũ eſt, aut humo-
rem aliquem ex profundo ad ſuperficiem trahere, ad co-
ſtum defugiunt. Vrinam itaque ciet, & mẽſes ducit,& lũ-
bricos occidit:habet etiam quid flatuoſi. Quare & ven-
trẽ ſtimulat cum vino mulſo potus, coxẽdicúmque mor
bo laborantibus, & reſolutis, & rigoribus per circuitum
redeuntibus conducit cum oleo affrictus. Kotyledõ
perfrigerat & repellit,extergítque ac diſcutit. Folia ipſius
cum radice in cibo ſumpta, calculos atterere credũtur,&
D vrinas ciere. Kochleæ vſtæ multũ ſiccãtis ſunt fa-
cultatis,& moderatè calidæ. Proſunt dyſenteriis nondũ
putredinoſis, ſi ad quatuor partes harum admiſceantur
piperis albi pars vna,& gallarum partes duæ. At verò non
vſtæ totæ tritæ ventri impoſitæ in hydropicis, & articulis
in arthriticis,donec ſua ſponte deciderint, vtiles ſunt: &
in ſumma humorem in profundo fortiter reſiccant.

¶Κρανίας(*id eſt Corni*)arboris fructus acerbus ſi edatur,
fortiter ventrem ſupprimit. Sed & folia ac germina acer-
bitate ſua fortiter ſiccant,vt & maxima vulnera glutinẽt
E in duris corporibus. Κράμβη(*id eſt braſſica*) ſiccãtẽ
vim habet,ſi & edatur,& foris imponatur, non tamen e-
uidenter acrem. Vulnera itaque glutinat, & maligna vl-
cera,& tumores ægrè ſolubiles ſanat. habet etiam quid
exterſorium,per quod lepras curat. Semen ipſius potum
lumbricos tollit, præſertim Ægyptiæ. Caulium ipſius v-
ſtorum cinis vrendi vim habet:cum adipe laterum dolo
ribus diuturnis conducit. Sylueſtris fortior ſatiuá eſt per
omnia:vnde neque intra corpus citra læſionem ſumitur.
Marina ſubſalſa & ſubamara quum ſit,ventrem mollit.

F Kratæogoni herbæ ſemen,acre guſtantibus eſt,& ve
hementer vtentibus,milio ſimile. Krethmon ſalſum
quodammodo eſt,cum modica amaritudine. Quapro-
pter etiam vis ipſius exterſoria eſt ac ſiccatoria. Κρι-
θὴ(*id eſt ordeum*) frigefacit ac ſiccat primo ordine: habet
etiam quid exterſorium modicé. Magis autem quàm fa-
barum farina ſiccat,& magis flatus diſcutit. At polenta
longè adhuc magis quàm ordeum ſiccat. Ptiſſana verò
ad hoc quòd magis humectat,magis etiam extergit.

Krimnõ appellatur craſſa pars farinæ ex tritico & ex
G zea:magis quidẽ nutrit quàm polẽta,ſed ægrius cõcoqui-
tur. Κρίνου(*id eſt lilii*)flos temperamento mixtus eſt ex
ſubſtantia tenuium partium ac terrea, & aquea quadam
temperata:vnde & oleum ex ipſo compoſitum, diſcuſſo-
riam ac mollientem vim habet, inflammationibus vteri
conducens. Radix & folia ſiccant,extergũt,ac diſcutiunt
moderatè:quare ad ambuſta commodant. Succus liliorũ
etiam neruos ſauciatos iuuat cum aceto mulſo. Kro-
codilii ſemen & ſuccus,calidæ & ſiccæ ac diſcuſſoriæ eſt
facultatis:vrinas itaque mouet ac menſes. Radix autẽ ex-
H puitiones ex thorace iuuat: ducit etiam per nares ſangui-
nem. Krocus ſecundi ordinis eſt calefacientium,pri
mi ſiccantium: adſtringit & concoquit. Κρόμμυον,
id eſt Cepa, quarti ordinis calefacientium eſt,& craſſarum
partium ſubſtantia: vnde hæmorroidas appoſita ape-

rit. Eſt item exterſoria, & vitiligines aufert cum aceto: & alopeciis affricta citius quàm alcyoniū pilos producit. Succus ipſius ſuffuſis oculis aut hebetibus ob craſſum humorem prodeſt.

¶ Κύαμος, *id eſt faba*, non multum à medio temperamēto abeſt, tum perfrigerando, tum calfaciendo. Caro ipſius etiam exterſoria quadā facultate participat. Itaque expuitionibus ex thorace & pulmone conuenit. Quum autem cortex habeat quid adſtrictionis, tota faba cœliacis ac dyſentericis prodeſt in aceto cocta: in cataplaſmate verò impoſita inflāmationes & tumores ſedat, & lac in mammis extinguit. Kyanos acrem vim habet, deprimentem ac conſumentem, itémque diſcuſſoriam ampliorem quàm eſt in Cinnabari. participat etiam adſtrictione.

Kyclaminus variam vim habet. Nam & extergit, & ſecat, & aperit, & attrahit & diſcutit. Succus itaque eius appoſitus hæmorrhoidas aperit, & duritias diſcutit cū aliis. Verùm cum melle ſuffuſis oculis commodat, & per nares purgat, imò ventri illitus aluum ſubducit, & fœtus corrumpit. Radix tota ſucco quidem debilior eſt, vehemens tamen etiā ipſa, adeò vt cum aqua mulſa pota trium drachmarum pondere, interna expurget. Extergit etiam cutis vitia. At verò altera cyclaminus, (quā & Ciſſanthemon vocant) quum radicem inutilem habeat, ſemen habet efficax, ita vt potum priori ſimilia faciat. Kyminum calefacientis eſt facultatis tertio ordine. Vrinam etiā ciet, & flatus diſcutit. Κυνὸς βάτυ, *id eſt rubi canini*, fructus non ingeneroſè adſtringit: folia verò moderatè adſtringunt. Vitare oportet id quod fructu velut lanuginoſum eſt. nam arteriam lædit. Κυπαρίσσυ, *id eſt cupreſſi*, pilulæ ac germina ſiccantem vim habēt, cui nihil manifeſtæ caliditatis adeſt, adeò vt vulnera magna glutinet in duris corporibus, & in flaccidis putrefactionibus humiditates in profundo citra moleſtiam depaſcatur, & inteſtinorum ramici opituletur. Κυπερὶς, *id eſt iuncus quadratus*, calefacit ac ſiccat, citra mordacitatem. Vnde humidiora vlcera mirificè ad cicatricem perducit, & vlcuſculis in ore commodat. Habet etiam vim incidendi, calculóſque atterit, & vrinas ac menſes ciet. Κύπρυ, *id eſt liguſtri*, folia & ramuli mixtam habēt facultatem, diſcuſſoriam & adſtringentem, & citra moleſtiam ac mordacitatem ſiccantem: vnde decoctum ipſorum affuſum ambuſta ſanat, & feruidis inflammationibus conuenit. Feruidis item vlcuſculis oris, commanſa proſunt, & ſplenicis compoſitionibus miſcentur. Kytiſi folia leniter diſcuſſoriam ac tepidam facultatem habēt, quemadmodum & maluæ.

¶ Κώνιον, *id eſt cicuta*, quòd ſummè perfrigerantem vim habeat, manifeſtum eſt. Κώνυ, *id eſt ſtrobili*, arboris cortex & folia, ſimilem pino vim habent: verùm acriora ſunt & efficaciora. Fructus autem quem στρόβιλον, *id eſt nucem pineam*, nominant, quum viridis eſt, habet quid amarum & acre cum humiditate: quapropter affectionibus thoracis ad facilem eductionem commodat. Qui verò editur, in aqua maceratus vt acrimoniam deponat, temperatus euadit, mordacitatiſque exors eſt, ac meatus obducit. Quare etiam aſperitates læuigat.

Initium literæ Λ.

Lagopus ſiccantis eſt facultatis, & alui fluxiones reficat. Ladanon è ciſtho Ladano dicto fit. Nam capellæ ipſum depaſcentes, in barbis ac femoribus ſuis, id quod pinguius eſt & ſucculentum auferunt. Id collectum Ladanum exiſtit optimum medicamentum, calidum in ſecundo abſceſſu, & tenuium partium, moderatéque molliens, ac diſcuſſorium & concoctorium. Quapropter vteri affectionibus priuatim competit: habet etiam quid adſtringens: vnde defluos pilos corroborat. Lathyris ſpecies eſt tithymalli. Quidam tradunt ſuccum eius ſimiliter vt illum purgare. Verū ſemen huius maximè purgatoriam vim habet. Lapſana, ſi edatur, malum humorem generat: ſi verò in cataplaſmate imponatur, exterſorium quid ac diſcuſſorium habet. Λάπαθον, *id eſt rumex*, diſcuſſoriam moderatè vim habet. At oxylapathum ſupra hanc etiam repulſorium quid habet. Semen autem præſertim oxylapathi adſtringit, ideóque alui profluuiā ac dyſenterias ſanat. Cæterùm folia contrario quodam modo ſe habent ad ſemen. Nam hæc caluum exturbant: illud autem potum aluum cohibet.

¶ Lemonii fructum vt qui auſterus ſit, cum vino dant cœliacis ac dyſentericis, & ſanguinem ſpuentibus, & ad muliebrem fluxum acetabuli menſura. Lichen qui in petris naſcitur, velut muſcus eſt, exterſoriam & moderate frigefacientem ac ſiccantem habens facultatem. Curat autem impetigines lichenas dictas, & inflāmationes arcet. Quemadmodū autem Dioſcorides ait, etiam ſanguinis eruptiones ſiſtit. Lichenes equorum impetigines cum aceto tritas, comitiales & omnis virulentæ beſtiæ morſum ſanare dicunt.

Leontopetali radix calidæ ac ſiccæ in tertio ordine, itémque diſcuſſoriæ eſt facultatis. Lepidium (quam etiam Iberidem vocant) ex quarto calefacientium ordine eſt: & ſimilem quidem naſturtio vim habet, ſed minus ipſo ſiccat. Λεπὶς, *id eſt ſquama*, omnis fortiter ſiccat & adſtringit, & non ingeneroſè mordax eſt: verùm quæ ex ære eſt, amplius ſiccat, & magis tenuium partium eſt, habétq; aliquid æruginis, & magis ea quæ ex Cypriis clauis decutitur, quam propterea ἡλῖτιν, *id eſt clauarem*, nominant. At ferri ſquama plus adſtrictionis habet, atque hac adhuc magis ſtomomatis: vnde etiam ad maligna vlcera præſtantior eſt. Sed & carnem magis deprimit ac conſumit quàm quæ ex ære eſt. Leucacanthum, alii Polygonaton, alii Iſchiada vocant: huius radix ſecat ac ſiccat in tertio ordine, calefacit in primo. Leucas calefacit ac ſiccat tertio ordine: prædominatur tamen acrimonia.

Λευκοΐυ, *id eſt violæ albæ*, totus quidem frutex exterſoriam & tenuium partium vim habet: magis tamē flores, & quæ ex iis ſunt ſicciores: quare & menſes mouent, & fœtus perdunt ac expellunt: & ſiquis ipſorum vim per aquæ admixtionem obtundat, etiam ad inflammationes conducent, & maximè eas quæ in vtero ſunt. Radices item eandem vim habentes, craſſiorum partium ſunt, & magis terreæ. Hæ cum aceto induratis inflammationibus proſunt.

Λεύκη arbor, *id eſt populus alba*, ex aquoſa ac tepida & terrea ſubſtantia conſtans, exterſoria facultate participat.

¶ Libanotides tres ſunt: vna ſterilis, duæ fructiferæ. Vim habent extergendi, incidendi, diſcutiendi ac molliendi. Harum ſuccus cum melle viſus hebetudinem ex humorum craſſitudine obortam ſanat: eius verò quæ in coronas nectitur decoctum potum, regio morbo laborantibus prodeſt. Λιβανωτὸς, *id eſt thus*, calfacit ordine ſecundo, ſiccat primo. Habet etiam modicum quiddam ſubadſtringens. Cortex ipſius manifeſtè adſtringit. Quare etiam ſiccat ſecundo abſceſſu completo. Eſt etiam craſſiorum partium quàm thus, & minus acris: vnde & ſanguinem ſpuentes, & dyſentericos, cœliacóſque ac ſtomachicos ſanat, & foris & intrò aſſumptus. Fuligo autem thuris calefacit ac ſiccat in tertio abſceſſu, habens etiam quid exterſorium quod vlcera in oculis repurgat ac extergit. Λιγνὺς, *id eſt fuligo*, quarundam rerum dum vruntur eſt, velut thuris, myrrhæ, terebinthi, ſtyracis, picis liquidæ, cedri: hæc ſiccat, & terrea ac tenuium partium exiſtit. Differentiæ ipſius ſecundum ſpeciem, iuxta vſtam materiam fiunt. Vtuntur autem ipſa maximè ad compoſitiones ocularias, & ornandis palpebris deſtinatas. Præ omnibus in vſu eſt fuligo thuris, velut mitior: fortior autem eſt pini, coni, ac piceæ. Vnde ad glabras palpebras, & putridos ac eroſos & lacrymantes oculorum angulos cōmoda eſt. Liguſtici & radix & ſemen, in tantum calefaciunt vt menſes moueant: flatus item valde diſcutiunt. Λιθάργυρος, *id eſt ſpuma argenti*, medii inter metallica ordinis eſt. Quapropter velut materia ſæpe ipſa vtimur, ad alia medicamenta in compoſitiones ipſam ammiſcentes. Siccat tamen moderatè, & extergit ac adſtringit: quare etiam ad femorum intertrigines commodat.

Λίθοι *id eſt lapides*, omnes, quemadmodum etiam terra, ſiccant: verùm Hæmatites adſtringit & multum ſiccat, vt aſpretudinibus oculorum cōueniat, ſi abſit inflammatio, cum aqua: ſi adſit, cum ouo. Conducit etiam ſanguinis ſputo potus, & vlcera nimia carne excreſcentia deprimit.

σχιςὸς, *id eſt ſciſſilis*, lapis ſimilem huic vim habet, ſed debilior eſt. Et poſt ipſum galactides: at melitites habet etiam quid caliditatis. Moroxus (quem & Leucographidem vocant) quanto his mollior eſt, eo quòd nullam habet efficacem qualitatem, tanto moderatior eſt, magiſque dolorem eximit. Quapropter in mollibus corporibus ad vlcera cicatrice inducenda, cum cerato ipſo vtuntur.

Iaſpis ſubuiridis fortiorem vim habens, cicatrices & pterygia extenuat: at viridis iaſpis ſtomacho prodeſt & appenſus & in digito geſtatus. Iudaicus lapis calculos in rhenibus atterit: vnde etiam tecolithũ iuniores ipſum appellauerunt. Pyrites ex fortiter diſcutientibus eſt ad tumores ac ſanguinis grumos hoc non præſente, mylite vtuntur. Phrygius vnà cum hoc quòd fortiter ſiccat, etiam aſtrictionis ac mordacitatis quid habet: vnde & repellit, & diſcutit: quare etiam oculariis compoſitionibus miſcetur. Ageratus, aſtringendi ac diſcutiẽdi vim habens, gurgulionibus inflammatis prodeſt. Aſiæ petræ flos in tantum tenuium partium eſt vt flaccidas carnes citra mordacitatem reſiccet. Gagates quum multum ſiccet, inflationibus diuturnis maximè conducit. Magnetes (qui & lapis Heraclius) ſimilem hæmatiti vim habet.

Arabicus ebori ſimilis eſt, ſiccat & aſtringit. Alabaſtriten vſtum quidam ſtomachicis bibendum exhibent.

Smiris exterſoriam vim habens dentes expolit. Lapides qui in ſpongiis reperiuntur, calculos in rhenibus atterunt: ſimilem his vim habent qui in Argæo Cappadociæ monte generãtur: ſimiliter & qui Ophites appellatur, qui etiam à vipera morſis alligatus prodeſt. Oſtraciten & geoden multum ſiccare produnt, vt etiam tumores inflammatos ſanent. Cotis Naxiæ detrimentum frigefactoriũ eſſe dicunt, vt & virginum mammas, & puerorum teſtes contrahat. Quod verò ex olearia cote deteritur, exterſorium eſt, & alopeciis cõmodum. Hieraciten & Indicum lapidem aiunt appenſum hæmorrhoidũ ſanguinem ſiſtere. Sapphirũ autem potũ à ſcorpio percuſſis prodeſſe: Aphroſelenũ verò comitialibus. Armeniacus aluum quidem deorſum purgat: eſt autem ſtomacho noxius.

Lithoſpermon (quod alii leioſporon, alii heraclium vocant) herbæ aetonychi dictæ ſemẽ eſt, lapidoſum, album. Hoc cum vino albo potum, calculos atterit, & vrinas ducit. Λινόσπερμον, *id eſt lini ſemen*, calidum eſt in primo ordine: medium autem inter humectantia ac ſiccantia. Si edatur flatuoſum eſt, etiamſi torreatur. Λινόζωσις, *id eſt Mercurialis*, aluum ſatis largè ſubducit: in cataplaſmate verò appoſita diſcutit. Noſſe verò hoc conuenit, quòd mercurialis ſemen eminentiis corporis præter naturam affrictum, ipſas abolere compertum eſt. Has autem eminentias vulgò narphia vocant. Oportet autem viride ſemen eſſe, & eminentias ſæpe ipſo confricare. Litrum, *ſiue Nitrum*, in medio eſt facultatis aphronitri ac ſalis: vſtum autem tenuiorum partium ac magis diſcuſſorium euadit. Et ſi intra corpus ſumatur, ſecat & attenuat craſſos ac viſcoſos humores plus quàm ſal. At chalaſtræum (eſt autem locus Theſſalonicæ Chalaſtra) acrius eſt & magis ſiccat: quare etiã ad fluxiones è capite, & ad articulorum affectiones ipſo vtuntur.

¶ Lonchitidis quæ ſemen triangulare habet, velut cuſpis, radix ſimilis dauci radici, vrinam ciet: eius verò quæ ſcolopendrio ſimilis eſt folia viridia quidem vulnera glutinant, ſicca autem cum aceto pota, lienes induratos ſanant.

¶ Lycapſi radicem vt quæ adſtringens ſit, Dioſcorides ignibus ſacris conuenire dicit ſi cum polenta in cataplaſmate imponatur: tritam verò ac cum oleo illitam ſudores mouere. Lycium ex diuerſi generis facultatibus compoſitum eſt, altera calida & tenuium partium ac diſcuſſoria: altera terrea frigida & leniter adſtringente, vt ſecundo ordine ſiccet: in calefaciendo verò ac frigefaciendo medium teneat. Quapropter velut exterſorio ipſo vtuntur in his quæ pupillis tenebras offundunt: verùm velut adſtringente in cœliacis ac dyſentericis, & vlceribus malignis: at in inflammationibus, velut diſcuſſorio. Primarium autem eſt Indicum. Lyſimachium adſtringentem facultatem prædominantem habet: vnde vulnera glutinat & ipſa & ſuccus ipſius, ſanguinémque ſiſtit, & dyſentericis prodeſt pota, & per ſedem infuſa.

Lychnidis quæ in coronas nectitur, ſemen calidum eſt & ſiccum ſecundo ordine completo.

¶ Lotus herba ſatiua (quam aliqui τρίφυλλον, *id eſt trifolium*, vocant) exterſoriam & moderatè ſiccantem vim habet: temperata autem eſt in caliditate. At ſylueſtris ſemen ſecundi ordinis eſt calefacientium, habet etiam quid exterſorium: verùm Ægyptiæ ſemen etiam in panes conficitur. Lotus arbor tenuium partium eſt, & ſiccat, & adſtringit moderatè: vnde ad fluxũ muliebrem, & ad alui fluxiones pota cõducit cum vino aut cum aqua, aut etiam per ſedem infuſa: defluos item capillos corroborat.

Initium literæ M.

Macer cortex eſt qui ex India affertur, ſiccans tertio ordine, medius in caliditate ac frigiditate. Eſt etiam adſtringens, tenuium partium: vnde cœliacis & dyſentericis conducit. Malabathri foliũ ſpicæ nardi ſimilem vim habet. Μαλάχη, *id eſt malua*, ſylueſtris moderatè diſcutit ac mollit: hortenſis vt humidior, ita debilior eſt. Semen autem tanto fortius, quanto ſiccius. Mamiras velut radicula quædam eſt herbæ, habẽs frequentes quoſdam velut nodos: hæc cicatrices & albugines attenuare creditur, nimirum quæ exterſoriam habeat facultatem.

Mandragoras tertii frigefacientium ordinis eſt: mala verò eius etiam caliditate aliqua participant, itémque humiditate. Vnde etiam ſoporoſam vim habent. At radicis cortex vehementiſſimus, non frigefacit ſolùm, ſed etiam ſiccat. interna verò ipſius pars debilis eſt. Manna thuris ſimilem thuri vim habet, remiſſam tamen, & leniter adſtringentem. Μάραθρον, *id eſt fœniculum*, calefacit tertio ordine, ſiccat primo. Quare etiã lac generat, & ſuffuſis oculis opitulatur. Maſtiche, Chia quidem calefacit ac ſiccat ſecundo abſceſſu: eſt autem compoſitæ facultatis, adſtringentis ſimúlque mollientis: vnde ſtomachi, alui, inteſtinorum, & hepatis inflammationibus conducit. Ægyptia verò nigrior quodammodo eſt, ſiccátque ac diſcutit magis, ſed minus adſtringit, ideóque furunculos diſcutit.

Μέλαν, *id eſt atramentum*, Indicum (vt Dioſcorides dicit) ex iis eſt quæ leuiter frigefaciunt, & rumpũt inflammationes ac tumores laxos, vlceráque purgant. Atramentum autem quo ſcribimus, ſatis etiam ipſum ſiccat: verùm ſi poſca diluatur, ambuſtis illitum ſtatim auxiliatur.

Μελαντηρία, *id eſt atramentum metallicum*, multum adſtringit, cum partium tenuitate. Melanthium calfacit ac ſiccat tertio abſceſſu. Eſt etiam tenuium partium: vnde deſtillationes olfactu ſanat, & ſi intrò ſumatur, flatus maximè diſcutit. Eſt etiam amarum: vnde lumbricos occidit. Extergit item ac ſecat: vnde recta ceruice ſpirantibus cõducit, & lepras deterit, & formicarias verrucas eximit, & menſes mouet. Μέλι, *id eſt mel*, calefacit ac ſiccat ſecundo ordine, & ſatis abunde extergit. Coctum minus acre & exterſorium eſt, & ventrem ſubducit, ſed magis nutrit: at amarum mel, velut & id quod in Sardonia fit, mixtam habet facultatem, terream ac calidam. Cæterùm ſaccharum quod ex felici Arabia affertur, minus dulce eſt eo quod apud nos eſt, ſed æqualem vim habet, ad hoc quòd neque ſtomacho noxium eſt, neque ſitim inducit, velut hoc noſtrum. Μελία, *id eſt fraxinus*, nota eſt arbor, cuius folia pota morſis à vipera commodant. Cortex vſtus, & cum aqua illitus, lepras remouet. Ligni ramenta pota lethalia eſſe dicunt. Melilotum mixtam vim habet, adſtringentem ac diſcuſſoriam & concoctoriam. Μελισσόφυλλον, *id eſt Apiaſtrum*, ſimilem marrubio vim per omnia habet. Memæcylon comari, *id eſt arbuti*, fructus relatus ſupra eſt in litera K.

Meſpila, quæ alii tricocca, *à tribus quæ habent granis*, appellant, acerbus admodum hic fructus eſt, & vix edi poteſt, ventrémque cohibet. Sed & germina & folia arboris ipſius abunde acerba ſunt. Medii radix aliquantum contrariam ſemini vim habet: hæc enim auſtera eſt, & fluxiones ſiſtit, vt etiam muliebrem fluxum ſiſtat. Semen autem menſes propellit, vtpote tenuium partium & inciſoriam vim habens. Μήκων, *id*

eſt papauer, multas ſpecies habet: verùm hortenſe, quod & thylacitin vocant, in cibi vſum venit, & cum panibus comeditur, éſtque moderatè ſomnificum. Quod autem Rhoeas vocatur, eo quòd ſemẽ ipſius citò defluat, id fortius quàm hortenſe eſt. Editur itaque non per ſe, ſed pauciſſimum ad copioſius mel miſcetur. Quod verò velut deſidentem ac depreſſum calicem habet, id ſemen habet nigrum & medicatum, abunde frigidum: at quod oblongiorem calicem habet, & aliàs contractiorem, id omnium medicatiſſimum eſt, vt torporem inducat vſque ad mortificationem. Eſt enim quarti frigefacientium abſceſſus tum ipſum tum ſuccus ipſius, quem per excellentiam opium appellant. Cæterùm papauer κερατίτης, *id eſt cornutum*, exterſoriam vim habet: quare radicis ipſius decoctum potum, hepaticis prodeſt. Folia verò & flores valde ſordida vlcera purgant, & cruſtas remouent. Heracleum & ſpumoſum appellatum papauer, ſemen habet quod pituitam purgat. Μῆλα, *id eſt mala*, omnia humiditatem ſuperfluam in ſe habent ac frigidam: verùm exoluta & aquoſa, frigidiora & humidiora aliis ſunt: dulcia verò aquoſa quidem ſunt, non tamen manifeſtè frigida: auſtera frigidiora dulcibus ſunt, ſed minus humida: acida frigida quidem & ipſa ſunt, ſed humores in ventre ſecant: acerba (velut ſunt cydonia & ſthrutia dicta) frigidum ac terreum temperamentum habent, & propterea aluum ſiſtunt, & vulnera glutinant: ita etiam folia, & ſucci, & cortices arborum inter ſe differunt. Mali Perſicæ germina ac folia manifeſtè amara ſunt. Lumbricos itaque occidunt, trita vmbilico impoſita. Fructus ipſius, malum videlicet hoc Perſicum quod editur, humidum eſt ac frigidum ſecundo abſceſſu. Mali Armeniacæ fructus, quem nunc præcocia vocant, eiuſdem cum Perſicis facultatis eſt. Mei radices calidæ ſunt tertio ordine, ſiccæ ſecũdo: menſes igitur & vrinas cient. Quòd ſi tamen vberius ſumatur, capitis dolorem inducit.

Milax, aut ſmilax, & leuis & aſpera, quæ arbores amplectitur, calidæ & acris eſt facultatis. Miſy ex cruſtam inducentibus ac vrentibus cum forti adſtrictione, medicamentis eſt. Minus autem mordet quàm chalcitis, eo quòd tenuium partium exiſtit. Sed & chalcitidem & ſori, ob vetuſtatem in miſy tranſmutari Galenus dicit, mutatione ex ſuperficie incipiente.

Μολύβδαινα (*id eſt plumbago*) ſpumæ argenti ſimilem vim habet, à medio temperamento ad frigidius progreſſa.

Μόλυβδος, *id eſt plumbum*, vim habet perfrigerantem: habet etiam humidam ſubſtantiam plurimam à frigiditate compactã. Si igitur in ipſo aut vinum aut oleum crudum, aut aliquem frigefacientem ſuccum contriueris, ad vlceroſas inflammationes circa pudenda ac ſedem, optimum medicamentum habebis. Lamina porro plumbea circa lumbos geſtata, ſeminis per ſomnum effuſiones cohibet. Sed & γάγγλια, *hoc eſt neruorum in nodum coactiones*, diffundit lamina plumbea ipſis impoſita. Vſtum plumbum magis quidem ſiccat, ſed habet etiam quid amari. Si verò lotum fuerit, citra mordacitatem ſiccat, & malignorum vlcerum optimum eſt medicamentum.

Μοραίας, *id eſt mori*, fructus maturus aluum ſubducit, & in medicamenta ori deſtinata, ſtomatica dicta, & ad alia quæ moderata adſtrictione opus habent, vtilis eſt: immaturus autem ſiccatus medicamẽtum valde adſtrictorium euadit. Cortex radicis arboris purgatorius eſt cum quadam amaritudine: vnde latum lumbricum necat. Foliorum autem & germinum media quodammodo eſt inter aluum ſubducentia ac ſiſtentia facultas.

¶ Μύαγρος, (*quam alii uocant melampyron*) herba eſt ſarmentitia ac pinguis. Pinguedo ex ipſa, corporis aſperitates explanare videtur. Et ſemen myagri pingue eſt, & quod in ipſo eſt oleoſum, meatus obducendi habet facultatem.

Μύακες, *id eſt mytuli uſti*, eadem quæ buccina faciunt: magis autem propriè loti, palpebrarum craſſitudinem & albugines deterunt cum melle. Caro ipſorum morſis à cane vtiliter imponitur. Μυελός, *id eſt medulla*, vim habet indurata & in ſcirrhum coacta corpora molliendi. Optima eſt ceruina, deinde vitulina: at taurorum & hircorũ acrior eſt, & magis ſiccat. Et quæ quidem ex artubus eſt, pinguior eſt, & magis mollit: quæ verò ex ſpina, durior ac ſquallidior. Μύκητες (*id eſt fungi*) frigidi & humidi admodum temperamento ſunt. Quidam etiam ex ipſis in cibo accepti necant, & maximè qui ex ipſis naturam putredinoſa qualitate permixtam habent. Μυὸς ὦτα (*id eſt auricula muris*) dicta eſt in alſine. Myxa fructus arboris eſt minor primo, ſed facultate ſimilis.

Myrica ſecandi ac extergendi vim habet, citra hoc vt manifeſtè ſiccet. Habet autem & aliquam adſtrictionem. Decoctum itaque ipſius lienes iuuat potum: ſanat etiam dentium dolorem. Fructus autem & cortex ipſius prope ad gallæ facultatem accedunt. Cinis arboris magis ſiccat.

Μυριόφυλλον, *id eſt Millefolium*, ſiccantem adeò vim habet vt vulnera glutinet. Myrrha, ſiue Myrrhis, ſecundi ordinis calefacientium eſt, habens etiam quid tenuium partium: radix ipſius odorata ac dulcis eſt, menſeſque mouet, & quæ in thorace ac pulmone hærent repurgat. Μυρσίνη, *id eſt myrtus*, ex contrariis ſubſtantiis conſtat. Prædominatur tamen in ipſa terrea frigiditas: vnde fortiter ſiccat. At myrtis, quæ in trunco ac ramis eius emineus appendix eſt, ſiccat & adſtringit vehementius: ſed & folia ſicciora magis quàm viridia ſiccant: Fructus quoque ac ſuccus ſimilem vim habent, tum foris adhibita, tum intra corpus aſſumpta.

Μῶλυ (quidam rutam ſylueſtrem, alii armalan, Syri verò beſaſan vocant) tertii ordinis calefacientium eſt & tenuium partium: vnde etiam craſſos ac viſcoſos humores ſecat ac diſcutit, & vrinam propellit.

Initium literæ N.

Naſcaphthon (quod alii Narcaphthon vocant) Indicum eſt aroma, quod ad vterum adſtrictum ſuffitur.

Νάπυ, *id eſt Sinapi*, calefacit ac ſiccat in quarto abſceſſu.

Ναρδόσταχυς, *id eſt Spica nardi*, huius radix calefacit primo abſceſſu, ſiccat ſecundo: habet etiam quid adſtringens, & acre, & ſubamarum: proinde hepati & ſtomacho conuenit foris adhibitum, & intrò potum. Vrinas item ciet, & internarum partium fluxiones ſiſtit. Indica fortior ac nigrior eſt quàm Syriaca. Nardus autem Gallica ſiue Celtica ſimilem relatæ vim habet, ſed debilior eſt, præterquam ad vrinam ciendam: nam calidior eſt quàm illa, & minus adſtringit: at montana Nardus, quæ & thylacitis & pyritis dicitur, prædictis debilior eſt. Νάρθηκος, *id eſt ferulæ*, ſemen attenuat ac calefacit: quod verò intus velut medulla eſt, dum adhuc viridis eſt, adſtringit. Quare ſanguinem ſpuentibus & cœliacis prodeſt.

Νάρκη (*id eſt torpedo*) marina, ſi capiti dolentibus adhuc viua apponatur ad caput, dolorem eximit: fortaſſis ob hoc ipſum quòd torporem inducit. Sed & oleum in quo viua cocta fuerit, illitum, acriores morbi articularis dolores mitigat. Sedem etiam prolapſam, ipſam appoſitam reprimere ferunt. Narciſſi radix ſiccandi vim adeò habet vt etiam maxima vulnera glutinet, vſque ad tendines etiam diſſectos: habet etiam quid exterſorium ac attractorium.

Neuras (quam alii poterium vocant) ſiccantem citra mordacitatem vim habet, ita vt & ipſa neruos diſſectos glutinet. Radices autem hoc maximè faciunt impoſitæ & potæ. Nerion, ſiue Rhododaphne, ſi forinſecus in cataplaſmate imponatur, diſcuſſoriam vim habet: intro ſumpta occidit.

Nymphæa vim habet ſiccantem citra mordacitatem. Proinde & ventrem ſiſtit, & genitale ſemen reſiccat. Verùm quæ albam radicem habet fortior eſt, adeò vt etiam fluxum muliebrem ſanet pota cum vino nigro & auſtero: quæ verò nigram radicem habet, exterſorium etiam quid habet quo vitiligines cum aqua illita ſanat, & cum pice liquida alopecias.

Initium literæ Ξ.

Ξάνθιον, aut φασγάνιον, *id eſt Lappa*, ſemen habet diſcuſſoriæ facultatis. ¶ Ξυρὶς, ſiue Xyris tenuium partium vim diſcuſſoriámque & attractoriam habet, & nimirum ſiccantem, & magis ipſius ſemen, ita vt vrinam cieat, & ſplenem induratum ſanet. Ξιφίον, *id eſt gladioli*, radix attractoriam & diſcuſſoriam ac ſiccantem vim habet.

Initium literæ O.

Oa arbor, cuius fructus ὄα, ab aliquibus verò οὖα, *id eſt Sorba*, vocantur, adſtringendi vim habet, ſed minus quàm meſpilus.

¶ Oſtanam aliqui ſuccum eſſe aiunt herbæ in Arabia quæ ad Ægyptum eſt naſcentis, alii lapidem Ægyptium. Extergit autem & mordet, omnia quæ pupillis tenebras offundunt deterens.

¶ Oenanthen, plurimus vſus ſylueſtris vitis florem eſſe nouit, qui abundè adſtringit & corroborat, maximè partes circa ventrem. At Diſcorides aliam huic facultati contrariam deſcribit. Vnde & ſecundas ipſam eiicere dicit, & vrinæ ſtillicidium ac morbum regium ſanare.

Οἶνος, *id eſt uinum*, ex ſecundo ordine eſt eorum quæ calefaciunt ac ſiccant: quod verò admodum vetus eſt, ex tertio: muſtum autem in primo. Oeſypus in lanarum tractatione relatus eſt.

¶ Ὄλυνθοι, *id eſt groſſi*, acrem ac diſcuſſoriam vim habent, propter eum qui in ipſis eſt ſuccum. Cocti igitur duros tumores diſcutiunt: crudi verò verrucas formicarias, & eas quæ thymi appellantur eximunt. Oloſteon ſiccantem vim habet cum adſtrictione: vnde ipſo etiam ad ruptiones vtuntur.

¶ Omphacium ſuccus eſt vuæ acerbæ: adſtringit abundè, & ſiccat tertio abſceſſu. Vnde fluidis affectionibus, & maximè ſtomachicis, conuenit. Onagra (quam alii onotheram, alii onothurim vocant) frutex eſt arboroſus, cuius radix in cataplaſmate impoſita, fera vlcera mitigat.

¶ Onoſma, ſiue onomis, aut phlonitis, aut ononis, acris & amara eſt: vnde folia ipſius pota cum vino, fœtus necant ac eiiciunt. Onobrychis rarefacientem ac diſcuſſoriam vim habet. Tubercula itaque diſcutit, & vrinæ ſtillicidia ſanat, & ſudores prouocat. Ὄνοι, *id eſt aſelli*, qui ſub vaſis aquariis reperiuntur, & in globum ſe contrahunt, diſcuſſoriam ac ſiccantem vim habent. Itaque poti cum vino, vrinæ difficultatem & morbum regium ſanant. Angina laborantibus illinuntur cum melle, & ad aurium dolorem triti cum roſaceo calefacti in mali Punici putamine inſtillantur. Onyches conchyliorum Indicorum opercula ſunt. Hæc ſuffita eas quæ ab vtero ſtrangulantur excitant, itémque à comitiali prehenſos: pota verò aluum turbant. Onωnis radicem habet calefactoriam circa tertium ferme ordinem. Cortex ipſius extergit ac ſecat: vnde etiam calculos atterit.

¶ Ὄξος (*id eſt acetum*) mixtæ facultatis eſt frigidæ ac calidæ, quæ ambæ tenuium partium exiſtunt: prædominatur tamen frigida calidæ. In tertio autem ordine ſiccat.

Oxyacanthos arbor piraſtro ſimilis eſt ſpecie ac facultate, habétque etiam quid tenuium partium. Fructus eius myrti baccis ſimilis eſt.

¶ Opium in tractatione de papauere dictum eſt.

Ὀπὸς (*id eſt ſuccus*) & Cyrenaicus & Medicus, & Syriacus, per excellentiam dicũtur. Sunt autem valde calidi ac flatuoſi. verùm Cyrenaicus omnium calidiſſimus, & maximè tenuium partium eſt.

¶ Origani omnes ſpecies ſecandi ac attenuandi, ſiccandique ac calefaciendi vim habent in tertio abſceſſu.

Ὀρεοσέλινον (*id eſt apium montanum*) ſimilem apio vim habet. ſed fortius eſt. Orobanche ſicci ac frigidi temperamenti eſt in primo ordine. Ὄροβος (*id eſt Eruum*) calfacit ordine primo, ſiccat ſecundo. Eſt autem amarum: vnde ſecat, & extergit, & aperit obturata. Si verò amplius ſumatur, ſanguinem per vrinas ducit. Orminon marrubio ſpecie ſimile eſt, calidúmque ac moderatè ſiccum, & exterſorium. Venerem itaque ſtimulat, & oculorum craſſitudines depurgat cum melle, & tumores laxos diſcutit, & aculeos extrahit: ſylueſtre fortius eſt ſatiuo.

Oryza habet quid aſtringens: quare etiam ventrem moderatè ſiſtit. Orchis herba appellatur etiam κυνὸς ὄρχις, *id eſt teſticulus canis*, habétque radicem duplicẽ bulbo ſimilem. Vis, maioris quidem, humida eſt ac calida, quare etiam ad venerem ſtimulat: minoris autem, calida eſt ac ſicca. Itaque vice verſa venerem cohibet. Orchis quæ & Serapias, & ab aliis triorchis, *quaſi triteſticularis*, dicitur, magis priore ſiccat. Tumores itaque laxos diſcutit, & vlcera ſordida ac putredinoſa purgat, & herpetas ſanat: ſiccata verò magis ſiccat. Quia verò ſubaſtringit, inde adeò etiam aluum ſiſtit cum vino pota.

¶ Oſiris ex qua ſcopas faciunt, amara eſt, & hepar ab obturatione liberat. Oſſa vſta diſcuſſoriam & admodum ſiccantẽ vim habent, & maximè humana, velut aiũt. Suillum certè talum vſtum, inflationes & tormina ſanare tradunt. Eſt quidã qui oſſa vſta bibẽda exhibet, & morbum comitialem ac articularẽ curat. At bubulũ talum vſtum, mobiles dentes firmare dicunt: idem cũ melle potus lumbricos rotũdos exigit: cũ aceto mulſo verò ſplenem cõſumit. Illitus etiã vitiligines λεύκας, *id eſt albas*, dictas iuuat: idem etiã venerẽ ſtimulat. Sed & femora bouis vſta pota, ſanguinis eruptiones & alui fluxum ſiſtũt. Ὄστρακα, *id eſt teſtæ*, ex fornacibus tritæ, ſiccantem & exterſoriã vim habent: vnde dentes poliunt, & cum aceto illitæ prurigines, & puſtulas, & podagricos iuuant: cum cerato verò ſtrumas diſcutiunt. Oſtreorum teſta vſta buccinorũ teſtis ſimilem facultatẽ habet, ſed minus craſſarum partium: faciei itaque vitia extergit, & dentes dealbat. Si verò lauetur, mordacitatem amittit, & humidis vlceribus ad expletiònem, & cicatricem inducendam commodat.

¶ Οὖρον, *id eſt urina*, omnis calida & acris eſt. Sed debiliſſima inter animaliũ vrinas humana eſt, exceptis ſuibus caſtratis. Eſt autem admodũ exterſoria, eáque aliqui in peſte pota ſeruati ſunt. Lepras item & putrida vlcera, & manantia capitis vlcera, & furfures curat: attritus quoque pedum ex offenſione, ſi non fuerint inflammati. At impubium puerorum vrina fortior eſt, ex qua etiam chryſocolla fit. Mulorum vrina in articulares compoſitiones conuenit. Camelorum & caprarum vrina aluum ſubducit, vnde hydropicis bibenda exhibetur.

Initium literæ Π.

Pancratium & ſpecie & viribus ſimile eſt ſquillæ, ſed debilius. Paliuri folia & radix aſtringunt. Vnde etiam fluentem ventrem ſiſtunt: ſed & tubercula diſcutiunt non valde calida. Fructus in tantum ſecat vt etiam calculos atterat, & expuitionibus è thorace auxilietur. Panaces heracleum eſt ex quo opopanax fit, qui tertio ordine calefacit, ſiccat autem ſecundo, mollit item ac diſcutit. At radicis cortex ſucco debilior eſt, habétque quid exterſoriũ ac incarnans. Semen eius etiam menſes mouet. At verò Aſclepium & Chironeum panaces priore ſunt calidiora: vnde ipſorum floribus & ſemine ad maligna vlcera ac panos vtuntur. Papyrus nõ vſta materia quædam eſt: vſta verò ſiccat, quemadmodum etiam charta vſta. verùm papyri cinis debilior eſt. Paronychia herba dicta ex eo eſt quòd paronychias (*id eſt reduuias*) digitorũ ſanet. Vis eius tenuium partiũ eſt, ſiccátque citra mordacitatẽ.

¶ Πεντάφυλλος, *id eſt quinquefolium*, ſiccat tertio ordine, minimè verò acris, ideóque ad multos vſus commoda eſt.

Peplos, quem alii papauer ſpumoſum vocãt: & hic frutex ſuccum habet, & purgat ſimiliter vt tithymalli.

Peplion quoque ſuccum habet, & naſcitur circa mare: & in reliquis quidem inutile eſt: verùm ſemen ipſius feruidum ſimiliter vt peplos purgat. Piperis radix coſto ſimilis eſt facultate: fructus autem ipſius recens germinantis, eſt piper longum, éſtque humidius ac calidum. Qui verò velut vua immatura eſt, piper album eſt, quod acrius nigro exiſtit, quum id ſit nimium aſſatum. Ambo autem calefaciunt ac ſiccant. Pepo exterſoriam vim habet: vnde caro ipſius maculas ſolares & ſimiles exterit: ſemen verò rhenes ab obturatione liberat.

Periclymeni folia & ſemen, ſecantem ſimúlque calefacientem vim habent, adeò vt vrinam cruentam excernant pota ad ſextum vſque diem: verùm ſi ad quadraginta dies bibantur, lienoſis & difficulter ſpirãtibus proſunt.

Περιστερεών, *id eſt uerbenaca*, in tantum ſiccat & adſtringit vt vulnera glutinet, & ſanguinis eruptionem ſiſtat.

Perſæa arbor eſt Ægyptia, cuius folia ſiccant & adſtringunt: quare & ſanguinis eruptionem ſiſtunt. Petaſites ex tertio ordine ſiccantium eſt: vnde in malignis

& phagedænicis vlceribus ipſo vtuntur. Petroſeli- A ni ſemen calidum ac ſiccum eſt tertio abſceſſu, vim ſecādi habens: vrinam item & menſes largè ciet. Flatus quoque diſcutit. Peucedani & liquore & ſucco admodum calefaciente, diſcutienteque ac attenuante vtimur, tum pro odoramento, tum in potione, ad affectiones in pulmone ac thorace ex humorum craſſitudine obortas, & ad induratum lienem. Sed & dentibus corroſis inditus, dolorem ſtatim ſedat. Conuenit etiam affectionibus neruorum. Radix autem etiam oſſium ſquamas remouet, & maligna vlcera ſanat, calefaciens ac ſiccans ordine tertio. B

Πεύκη (*id eſt picea*) ſimilem pino vim habet, ſed moderatiorem.

¶ Πήγανον, *id eſt ruta*, ſylueſtris quidem quarti ordinis eſt calefacientium ac ſiccantium: ſatiua verò tertii: ſecátque ac diſcutit craſſos & viſcoſos humores, & menſes mouet: éſtque tenuium partium & flatus diſcutit. Vnde & venerem cohibet.

¶ Pix ſicca ſecundo ordine ſiccat, minus calefaciens: liquida verò vice verſa. Habent etiam quid exterſorium ac concoctoriū, diſcuſſoriumque & acre. Quapropter & ſca- C bros vngues exigunt, & impetigines exterunt, & tumores concoquunt. Fortior autem eſt liquida, vt etiam anhelosis & pectore ſuppuratis delincta commodet. At ſicca magis vulnera glutinat. Πισσέλαιον (*id eſt oleum picinum*) ex liquida pice fit, & in ſubſtantia magis tenuium partium eſt quàm ipſa pix. Piſtaciorum fructus in cibo acceptus moderatè ſtomacho cōmodus eſt, & hepatis obſtructiones aperit, & maximè putaminum ipſius aromaticorum decoctum ex vino. Auxiliatur etiam morſis a vipera. Pityides vocātur fructus pinorum, éſtque mixtæ facultatis, D adſtringentis & acris, vnde ad expuitiones è thorace faciunt. Πιτυοκάμπαι, *id eſt pinorum erucæ*, eandem vim habent quàm cantharis & bupreſtis. Pini cortex adſtringentem vim prædominantem habet, qua intertrigines & ambuſta inſperſus iuuat, & vētrem ſiſtit ſi potetur. Folia verò etiam vulnera glutinant. Pityuſam quidam tithymalli ſpeciem eſſe dicunt, quòd & ſuccum habeat, & ſimiliter vt illi purgent.

¶ Platanus humidiorem ac frigidiorem vim habet. Vnde etiam folia viridia inflāmationes quæ adhuc fiūt E iuuant. Cortex autem & pilulæ magis ſiccantem vim habent, vt ille in aceto coctus dentium dolores ſanet: Pilulæ verò cum adipe ambuſta curent. At vſtus cortex magis ſiccans ac exterſorius euadit, vt lepras & humida vlcera ſanet.

¶ Πνεύμων, *id eſt pulmo*, agninus & ſuillus attritus ex calceamentis curare creditur: at vulpinus aſſiccatus ſi bibator, anhelosis: marinus autem pulmo recens tritus, podagricis & pernionibus prodeſt.

¶ Polemonium (quod alii philetærion vocāt) tenuium F partium eſt, & ſiccat: vnde aliqui ad coxendicum morbum, & dyſenteriā, & induratum ſplenem, radicem eius bibendam præbent cum vino. Polium minus, quo etiam ad antidotos vtimur, tertii ordinis eſt calefacientium ac ſiccantium. Omnia itaque viſcera ab obturatione liberat, & vrinas ac menſes mouet. Et vbi adhuc viride eſt, magna vulnera glutinat. Siccum autem maligna vlcera inſperſum ipſis ſanat. Polygalon folia habet moderatè auſtera: potum autem, lac generare videtur, calidum nimirum ac humidum habens temperamentum. G

Polygonatum mixtum eſt ex adſtrictione & acrimonia ac amaritudine & quadam iniucunditate quæ nominari non poteſt: quapropter neque multi vſus eſt. At radicem ipſius quidem vulneribus imponunt, & maculas faciei cum ipſo exterunt. Πολύγονον, *id eſt ſanguinaria*, habet quidem quid adſtringens, verùm prædominatur in ipſa frigiditas aquoſa in ſecundo ordine. Prodeſt itaque frigida impoſita his qui ſtomacho exuruntur, & ignibus ſacris, & inflammationibus calidis. Quum verò tale ſit, fluxiones repellit, atque ea de cauſa ſiccandi vim ha- H bere putatur. Eſt autem maſcula fortior quàm fœmina.

Polycnemon calfacit ac ſiccat ſecūdo ordine, vt etiam vulnera glutinet. Polypodium ſiccantem abundè vim citra mordacitatem habet: potum purgat deorſum.

Pompholyx citra mordacitatem ſiccat, vt cancroſis vlceribus, aliiſque malignis opituletur. Miſcetur etiam in oculares compoſitiones. Πορφύραι, vſtæ ſimilem teſtis vini habent. Opercula verò ipſarum cum oleo cocta fluentes capillos corroborant: cum aceto pota lienes tumentes ſanant: ſuffita ab vtero ſtrangulatas excitāt, & ſecundas eiiciunt. Potamogeton frigefacit & adſtringit ſimiliter vt polygonum, vt cui ſimilem facultatem habeat. Ποτήριον, alii φρύνιον vocant. Huius radices conciſæ ac contuſæ neruos diſſectos ac vulnera glutinant. Decoctum autem ipſius potum, affectionibus circa neruos opitulatur.

¶ Πράσιον, *id eſt marrubiū*, calfacit ſecundo ordine, magis autem ſiccat. Hepar & lienem, & thoracem, & pulmonem ab obturatione liberat, menſes etiam propellit: in cataplaſmate impoſitū extergit ac diſcutit. Sed & aliàs exterſorium eſt, ac incidendi vi præditum. Πράσον, *id eſt porrum*, mali ſucci eſt & acre: vt verò Dioſcorides ait, etiā grauia ſomnia inducit, & ventri commodat, & vrinam ciet, & attenuat. Habet etiam quid exterſorium. Nam & ptiſſanæ incoctum, in thorace hærentia educit. At ſemen ipſius in rhenales compoſitiones miſcetur. Folia habent etiam quid adſtrictionis. Vnde ſuccus ipſorū ſanguinem cohibet. Πρῖνος, *id eſt ilex*, ſimilem quercui vim habet: ſed multò fortior quàm ipſa eſt. Propolis calefacit ſecundo abſceſſu, & moderatè extergit, habétque vim tenuium partium, & ab obturatione liberantem.

¶ Ptarmicæ folia ſternutationem mouēt. Totus autem frutex viridis, ſugillata, & alios liuores ab humoribus ſub cutem effuſis diſcutit. Eſt enim calida & ſicca, viridis quidem ſecundo, ſicca verò tertio gradu. Πτελέα, *id eſt ulmus*, ſiccantem & exterſoriam vim habet, vt etiam vulnera glutinet. At cortex adhuc magis, ſi quum recens eſt, vulneribus velut ligamentum obducatur: ſanat item lepras cum aceto. Sed & radices eandem vim habent: quare decocto ipſarum fracturæ quæ calli inductione opus habent perfunduntur. Πτερίς, *id eſt filix*, ſiccandi vim habet, & amara eſt. Vnde & fœtus necat, & latos lumbricos occidit, quatuor drachmarum pondere cum aqua mulſa. Quia verò moderatè adſtringit, vlcera ſiccat citra mordacitatem.

Pycnocomon diſcuſſoriam & acrem vim habet. Folia igitur panos & furunculos diſcutiunt: ſemen verò ad hac & aculeos extrahit: at radix bilem flauam purgat. Pyrethri radix vrentem vim habet, & dentium perfrigeratorum dolores mitigat, & ante rigores per circuitum repetentes affricatur cum oleo, inſuperque torpores ac reſolutos iuuat. ¶ Πυρός, *id eſt triticum*, primo ordine calefacit: verùm inter ſicca & humida medium tenet. Habet etiam quid viſcoſum, & obturandi vim habens. ¶ Πυτία, *id eſt coagulum* omne acris & attenuātis, ac diſcuſſoriæ, & nimirū ſiccantis eſt facultatis. Verùm leporinū comitiales curare ſcripſerunt, ſi cum aceto bibatur, fluxum item muliebrem ſanare, & lac in grumos in ventriculo concretum diſſoluere. Similiter autem & ſputa ſanguinis ex thorace ipſum cohibere dicunt. At equinum coagulum cœliacis ac dyſentericis conuenire ſcripſerunt. Phocæ autē coagulum caſtorii vim habere.

Initium literæ R.

Ῥάκος, *id eſt panniculus* vſtus, ſi ex lana eſt, lanæ vſtæ ſimilem vim habet: lineus autem panniculus dum adhuc vritur, tenuium partium fumum edit, qui & deſtillationes in capite obturatas ſoluit, & vteris ſurſum currentibus conuenit. At vbi idem iam vſtus eſt, prope ad lanæ vim accedit. Rannus ſiccat ſecundo abſceſſu, frigefacit primo. Vnde herpetas & ignes ſacros ſanat non valde feruidos. Vtendum autem eſt foliis teneris. Raphanus calfacit tertio abſceſſu, ſiccat ſecūdo. Sylueſtris efficacior eſt. Vtriuſque autem ſemen vehementius eſt. Diſcutiūt itaque ſugillata & alia liuefacta.

Reon (alii rha vocant) compoſitum eſt ex terrea frigida, & tenuium partium aerea ſubſtantia, calidáque ac leniter acri. Vnde conuulſa & rupta & erecta ceruice ſpirationes iuuat, item liuida, diſcutiendo: at adſtringendo, ſanguinis ſpuitionibus, & cœliacis, & dyſentericis prodeſt.

Vtraque verò facultate, hepaticis. Reſinæ omnes calefaciunt ac ſiccant. Sed terebinthina primas fert, quæ diſcuſſoria & mollitoria, tenuiúmque partium ac extersoria exiſtit: quare etiã ſcabiem ſanat. Larix quoque huiuſmodi eſt. At reſina piceæ & adhuc magis ſtrobilina, acrior quidem eſt, non tamen diſcutit plus, neque attrahit. mediæ verò inter ipſas ſunt reſina ex pinu & ex abiete.

¶ Roſæ compoſitæ naturæ ſunt, ex aquoſa ſubſtãtia calida adſtringẽte & amara. Flos ipſarum adhuc magis adſtringit: vnde etiam ſiccat. Ῥοδία radix calefacit in ſecundo abſceſſu, éſtque tenuium partium ac diſcuſſoriæ facultatis. Ῥοιαὶ, *id eſt mala Punica*, omnia quidem vim adſtringentem prædominantem habent, propter quam frigefaciunt ac ſiccant: verùm dulcia ambo hæc minus quàm alia habent: at auſtera magis quidem frigefaciũt, ſed ſicciora ſunt, & ſtomacho commoda: acida verò plus frigefaciunt, & inciſorium quid habent. Cæterùm nuclei magis adſtringunt ac ſiccant quàm ſuccus: & his adhuc amplius putamina, ſidia & malicoria appellata. Similem autem his vim habẽt flores cytini dicti. Ῥοῦς coriarii vocati fructus maximè ac ſuccus, medicis in vſum veniunt. Abundè autem adſtringit, & ſiccat ordine tertio, frigefacit ſecundo.

¶ Ῥύπος, *id eſt Sordes*, ex æreis ſtatuis, aut vaſis in quibus largum oleum remanet, habẽs etiam quid æruginis, diſcuſſoriam vim habet, & moderatè ſiccãtem ac mollientem. Crudos itáque panos diſcutit. At verò de ſorde in palæſtra (quam aliqui etiam paton vocant) in ſudoris tractatione dictum eſt. Cæterùm aurium ſordes reduuias ſanare dicitur.

Initium literæ Σ.

Sagapenum ſuccus eſt velut ferulæ, calidus & tenuium partium. Habet etiam quid exterſorium, vt oculorum cicatricibus ac ſuffuſionibus commodet. Salamandræ vſtæ cinerem aliqui ad compoſitiones erodentes, & ad lepras ac ſcabiem deſtinatas admiſcent. Sampſucum calefacit ac ſiccat tertio abſceſſu. Eſt autem & tenuium partium & diſcuſſorium. Sandaracha vrendi vim habet, quemadmodum etiam arſenicum. Sandyx aut Syricum, tenuium partium & ſiccantem vim habet, non tamen calidam. Σαπρότης, *id eſt caries*, lignorum, maximè vlmi, purgat & replet vlcera humida. Sapo exterſoriam vim habet. Sarcocolla lacryma eſt arboris Perſicæ, meatus obducens, & citra mordacitatem ſiccãs: & ob id etiam vulnera glutinat. Σαξίφραγες, *hoc eſt Saxifraga*, & vrinam ciet, & calculos atterit. Satyrium, aut Triphyllon, *id eſt trifolium*, humidum eſt ac calidum tẽperamento, itémque flatuoſum: vnde ad venerem ſtimulat. Quidam etiam retro diſtentos ipſum ſanare dicunt, cum vino auſtero potum. Cæterùm in libro de Theriaca dicit Galenus, Trifoliũ quod hyacintho ſimile eſt, quum [v]eris tempore prægnans, ſemen habet cnico ſylueſtri ſimile, tunc decoctum ipſius ſi ad phalangii aut viperæ morſum affundatur, ipſum curare. Si verò ſano loco adhibeatur, ſimilem affectionem efficit, inquit, iis qui ab [ho]rum aliquo commorſi ſunt. Σαῦρος, *id eſt lacerta*, hepar & caput in proprio loco relata ſunt. Tota verò reſecta & impoſita ictos à ſcorpio ſanat. ¶ Σέλινον, *id eſt Apium*, calidum eſt in tantum vt & vrinas cieat & menſes. Flatus item diſcutit & maximè ſemen ipſius. Seris ſubamarũ olus eſt, admodum frigefaciens ac humectans. Habet etiam quid adſtrictionis. Seriphon calfacit ſecundo ordine, ſiccat primo, éſtque ſimile abſinthio, ſed min⁹ ipſo adſtringit, & magis calfacit, ac lumbricos occidit: modicè quoque ſtomacho noxium eſt. Seſelis radix & magis ſemẽ, abundè calfacit cum partium tenuitate. Vrinas item ciet, & ad comitialem morbum & recta ceruice ſpirantes commodat. Sepiæ teſta, oſtrei teſtæ ſimilem vim habet, verùm tenuium partium eſt & magis exterſoria. Vnde ſi vſta fuerit, pterygia oculorum attenuat cum ſale foſſili: non vſta verò ſycoſes exterit affricta. Vitia item cutis detergit. Seſamoeides magnum, quod & Anticyricum veratrum nominatur, eo quòd ſemen eius ſimiliter vt veratrum purgat, hoc & reliqua facultate veratro ſimile eſt, & extergendo, & calefaciendo, & ſiccan-

A do ſimilem illi vim habet. Seſamoeidis albi ſemen calefacit, & extergit, & rumpit. Seſamum non exiguam habet viſcoſitatem ac pinguitudinem: vnde meatus obducit, & mollit, & moderatè calfacit. Seps (quam aliqui Lacertam Chalcidicam vocant) in vino pota, morſos ab ipſa ſanat.

¶ Σίαλον, *id eſt Saluia*, hominum ieiunorum maximè diſcuſſoriam ac exterſoriam vim habet. Impetigines itaque puerorum illita exterit, & furunculos concoquit, ſi cum tritico commanſo imponatur: ſugillata item tollit. Be-
B ſtiis quoque venenatis hominem occidentibus maximè aduerſatur. Sideritis heraclea, quæ etiam Helxine dicitur, relata eſt: at Achillea ſideritis illi quidem ſimilis eſt, ſed magis adſtringit. Vnde fluidis affectionibus conuenit. Σίδηρος, *id eſt Ferrum*, in aqua ſæpe extinctum, ſiccantem abundè vim in ipſam deponit. Hæc itaque pota ſplenicis competit. Si verò in vino ferrum extinctum fuerit, cœliacis & dyſentericis, & cholera morbo vexatis, ſtomachóque exolutis, vinum id potum auxiliatur.

Σίκυς, *id eſt, cucumis*, qui editur, dum adhuc viridis eſt fri-
C gefacit & humectat ſecundo ordine. Et caro quidem ipſius feruentes mitigat inflammationes, ſemen autem extergit & ſecat. Vrinas itaque mouet, & nitidum corpus efficit. At ſiccus primo ordine ſiccat, & magis extergit, tum ſemen tum radix. Cæterùm ſylueſtris cucumeris fructus ſuccus, elaterium dictus, relatus eſt: ſed qui ex radice ac foliis eſt ſuccus, ſimilis quidem elaterio eſt, ſed debilior. Radix extergit, diſcutit, mollit: ſiccantem verò vim ſuccus habet. Sillybon, planta eſt ſpinoſa ſimilis chamæleoni albo, in cibi vſum veniens. At radicis i-
D pſius ſuccus drachmæ vnius pondere potus cũ aqua mulſa, vomitus ciet. Silurus ſale aſſeruatus in cibo acceptus, arteriam humectam expurgat. In cataplaſmate impoſitus aculeos educit. Σιλφαὶ, *id eſt blatta*, qui in piſtrinis vbi panes fiũt reperiũtur interanea, cocta, trita, auriũ dolores ſanant. Σίλφιον, *id eſt laſerpitium*, calefacit ſtrenuè. Eſt & flatuoſum ac ægrè concoquitur. Verùm extra corpori adhibitũ efficacius eſt, & magis ſuccus attractoriam vim habens. Habet etiam vim contrahendi ac deprimendi carnem. Siſon calidus eſt, vrinam ciet, &
E concoquit: menſes item ducit, & viſcera obturatione liberat. Sion calidum eſt, vrinas ciet, & diſcutit, calculos item in rhenibus atterit, & mẽſes ducit. Siſari radix cocta ſtomacho commodat, & vrinam ciet, calidáque eſt ſecundo ordine. Siſymbrium tenuium partium diſcuſſoriæque ac calefacientis & ſiccantis eſt facultatis ac temperamenti, tertio ordine. At ſemen quoque tenuium partium eſt diſcuſſoriúmque ac forte. Quare etiã ſingultientibus datur, & his quos tormina vexant, cũ vino. Siſymbrium quod & Cardaminen vocant, naſturtio ſimile
F eſt: & aridum quidem calefacit ac ſiccat ordine tertio: vbi verò humidum eſt, ſecundo.

¶ Scammonia calidæ eſt ac diſcuſſoriæ & bilioſorũ humorum exterſoriæ facultatis, & magis ſuccus eius, qui ſanè etiam panos diſcutit, & appoſitus fœtus perdit, & lepras educit. Ad diuturnos item capitis dolores irrigationis vice vſurpatur cum oxyrhodino. Radix pota purgat tum ipſa, tum decoctum ipſius. Cum aceto autem & farina ordeacea cocta, coxendicum morbo in cataplaſmate imponitur. Scandix ſylueſtre olus eſt calefaciens ac ſiccans
G ſecũdo ordine. Vrinas etiã ciet, & viſcera ab obturatione liberat. Scinci partes circa rhenes, velut medicamentum arrigens membrum virile, bibuntur. Verùm contrarium ipſis affectum inducere videtur lactucæ ſemen cum aqua potum, itémque lentium decoctum cum melle.

Scilla ſecandi vim habet. Calefacit autẽ & ſiccat ſecundo ordine. Præſtat autem ipſam aſſatam aut coctã ſumere. Scolopẽdra marina cocta in oleo & illita, pilos abolet. Sed & contacta pruritum excitat. Scolopẽdrium eſt
H aſplenon. Σκόλυμον (*id eſt Carduus*) calefacit & ſiccat ſecundo ordine. Radix ipſius copioſam graueolentem vrinam educit cum vino cocta. Sed & alarum & totius corporis graueolentias ſanat. Scordium varium eſt, vt quod amarũ ſit, & acerbũ, & acre. Purgat itaque ſimúlque calefacit viſcera. Vrinas quoq; ac menſes mouet. Per-

frigeraca item omnia calefacit, & vulnera glutinat ac repurgat, & ad cicatricem perducit, ſi ſiccum inſpergatur.

Σκόρδον, *id eſt Allium*, calfacit ac ſiccat quarto abſceſſu: at ophioſcordō ſylueſtre allium, ſatiuo fortius eſt. Skorodopraſon & ſapore, & facultate mixtum eſt ex allio ac porro. Skorpioeides calefacit tertio, ſiccat ſecundo ordine. Skorpius terreſtris crudus impoſitus, propriè plagæ auxilium affert: ſimiliter etiam ſi aſſatus edatur. At marinus fel habet vtile ad oculos ſuffuſos. Σκωρία *id eſt recrementum*, omnis metalli abundè ſiccat: ſed ferri amplius, quod decoctum ac leuiſſimè tritum cum aceto, aures pure fluidas mirificè ſanat. Sed & iis qui Aconitū biberunt auxiliatur potum cum aceto mulſo: at plumbi recrementum plumbo reſpondet, magis tamen adſtringens.

¶ Smilax aut Taxus arbor eſt venenoſæ facultatis.

Σμύρνα, *id eſt Myrrha*, ſecundi ordinis eſt calefacientiū ac ſiccantium. Vulnera itaque capitis, inſperſa ipſis glutinat: habet etiā quid amari: vnde lumbricos & fœtus necat. Extergit item, ideóque in ocularias compoſitiones miſcetur: thoracis quoque affectiones expurgat, citra arteriæ exaſperationem. At Bœotica myrrha vim habet calefactoriam, mollientem ac diffundentem. Smyrnium, alii hippoſelinum, alii apium ſylueſtre nominant, calefacit ac ſiccat tertio ordine, apio ſolùm fortius, petroſelino verò imbecillius. Menſes itaque ducit, & vrinas ciet.

¶ Sonchus adſtringit & frigefacit manifeſtè, & impoſitus, & in cibo acceptus: ſiccatus autem moderatè calefacit.

¶ Sparganium ſiccantem vim habet. Σπάρτης, *id eſt geniſta*, qua vites ligant. huius ſemen & flos pota cū aqua mulſa obolorum quinque pondere, ſupernè purgāt, velut veratrum album, citra periculum: ſemen verò etiā infernè purgat: at virgulta coxendicibus proſunt.

Σπεκλάριον, quidam per φ Σφεκλάριον ſcribunt, *id eſt lapis ſpecularis*, quo quidam pro ſpeculis in feneſtris vtūtur, quare etiam διαφανὲς, *à pelluciditate*, appellatur, gypſeæ ſubſtantiæ eſt: verùm vim habet ſimilem vſtis teſtis ſiue oſtreis. Σpongia noua quæ adhuc maris odorem conſeruat, vulneribus cum vino, aut aqua, aut poſca impoſita, ipſa glutinat: vſta verò acrem ac diſcuſſoriā vim acquirit: ſed & cum pice liquida aut bitumine ſi vratur, & ita ardēs apponatur, ſanguinis eruptiones ſiſtit. Spodium ſimilem pompholygi vim habet.

¶ Σταφυλινός, *id eſt paſtinaca*, vrinas mouet, & menſes propellit, ſemen præſertim ipſius & radix. Folia extersoriā vim habētia, phagædenicis affectionibus conueniūt, viridia & cū melle. At ſylueſtris paſtinaca ad omnia debilior ſatiua eſt. Stachys ſimilis marrubio frutex tertio ordine calefacit. Menſes itaq; mouet, & fœtus necat, & ſecundas expellit. Στέατα, *id eſt adipes*, omnes humectant ac calfaciunt corpus humanum. Verùm iuxta diuerſum animalium temperamētum vis ipſorum euariat. Suillus itaque humidiſſimus omnium eſt, prope ad olei vim accedens: vnde etiam mordacitatem obtundit. Caprinus ſiccior eſt, & citò congelatur. Quare etiam his qui in recto inteſtino morſum ſentiunt infunditur. Anſerinus calidior & magis tenuiū partium eſt. Medium horū, gallorum ac gallinarū adeps obtinet. Leoninus omnium calidiſſimus, & maximè tenuium partium eſt: vnde etiā maximè diſcutit. Bubulus medium temperamentum inter ſuillum & leoninum habet. Vrſinus alopecias ſanat: vulpinus aurium dolores: quemadmodum viperinus pilos abolere, & oculorum ſuffuſiones impedire ne fiant dicitur. Inter omnes autem ſemper calidior ac ſiccior maſculorum adeps eſt, & ex his eorum quæ teſtes habent animalium quàm exectorum, & ætate vigentium quàm aliorum. Vetuſtate verò omnis adeps ſeipſo calidior euadit. Στίμμι, *id eſt Stibium*, ad hoc quod ſiccat, etiam adſtrictionem habet: vnde in ocularia collyria miſcetur. Stoibes ſemen & folia ſiccant tertio ordine, adſtringentémq; vim habēt: vnde vulnera magna glutināt, & ipſorū decoctum dyſenterias & ſanguinis eruptiones, & aures pure manentes ſanat, & oculorum ex plaga confuſiones,

A in cataplaſmate impoſita ſanant. Stoichas ab obturatione liberat & attenuat, extergitque ac roborat viſcera omnia & totum animalis habitum. Stratiotes aquaticus frigidam vim habet: terreſtris autem etiam quid adſtringens: vnde vlcera glutinat. Quidam etiam ad ſanguinis eruptiones ipſo vtuntur, & ad fiſtulas. Στρύχνον, *id eſt ſolanum*, hortenſe & quod editur adſtringit, & frigefacit ſecūdo ordine. Halicacabum verò hortenſi ſimile, fructum habet qui vrinam ciet, acino vuæ ſimilem. At ſomniferi ſolani radicis cortex cum vino drachmæ B pondere potus, ſomnum inducit. Huius quoque ſemen vrinam ciet, eſtque tertii frigefacientium ordinis: vnde ſi plures quàm duodecim corymbi ipſius bibantur, inſaniā facit. Quartum genus inutile eſt vt intra corpus ſumatur. Foris autem impoſitum vlcera ſerpendo depaſcentia curat, eſtque ſecundi ordinis in frigefaciendo ac ſiccando.

Στυπτηρία, *id eſt Alumen*, omne acerbiſſimum eſt & craſſarum partium. Præ aliis tamen magis tenuium partium eſt ſciſſum: poſt hoc rotundum & aſtragalotū. Craſſarum verò abundè partium eſt liquidum, & id quod pla- C citis, & quod plinthitis nominatur. Styrax calfacit, mollit, concoquit: ad tuſſes itaque & deſtillationes ac grauedines commodat. Menſes item propellit potus & appoſitus.

¶ Σῦκα, *id eſt ficus*, aridæ quidem calidæ ſunt ſecundo ordine: verùm pingues magis concoquunt duros tumores: acriores autem extergunt & diſcutiunt. At decoctum ipſarum ad mellis craſſitudinem redactum (quod ſanè & ipſum aliqui Siræon vocant) ſimilem melli vim habet: virides ficus ſiccis imbecilliorem vim habent: ambæ tamē D aluum ſubducunt. Ficus autem caprificorum acris & diſcuſſoriæ ſunt facultatis, quemadmodum etiam groſſi ex ficis ſatiuis. Συκῆ, *id eſt ficus*, arbor temperamenti calidi ac tenuiū partium eſt, adeò vt & liquor eius, & foliorum ſuccus, non ſolùm mordeat aut extergat vehemēter, ſed etiam exulceret, & ora venarum aperiat, & formicarias verrucas exigat: habet etiam vim purgatoriam. At ſylueſtris ficus, quam caprificum vocant, ad omnia plus poteſt quàm ſatiua. Sycomori fructus non nutrit, & ſtomacho noxius eſt. At arboris ſuccus vim habet mollie- E tem, glutinantem vulnera, diſcutientem tumores. Bibitur autem & illinitur ad reptilium morſus, & lienibus induratis, & ad ſtomachi dolores, & ad horrores. Symphytum petræum ex cōtrariis cōpoſitū eſt facultatibus. Habet enim & quid inciſorium, quo & pus in thorace, & rhenes expurgat. Habet etiam quid quod contrahit, quod ad ſanguinem ſpuentes, & rupta ac conuulſa, & rubicundum fluxum, & inteſtinorum herniam conducit. Habet item quandam calidam humiditatem, per quam ſitim eximit, & aſperitates in arteria ſanat. At alterum ſymphytū F magnum, viſcoſum quid & pruriginoſum habet, ſcillæ ſimile. Vtuntur autem ipſo ad eadem ad quæ etiā petræo.

¶ Sphondylii ſemina ac radix acrem ac inciſoriam vim habent, vt anheloſos, & comitiales, & morbum regium ſanent: at radix circumraſa & fiſtulis indita, callum ex ipſis eximit. Succus floris ipſius in aures inſtillatur, diuturniſſimis vlceribus competens.

¶ Σχῖνος, *id eſt lentiſcus*, per omnes partes ſuas ſecundo ordine perfectò ſiccat. In calefaciendo ac frigefaciēdo medius eſt, in tantum adſtringens vt hypocyſtidis ſucco in G adſtringendo propemodum accedat. Σχοίνου *id eſt iunci rotundi odorati*, flos calefacit moderatè, ſed minus adſtringit, & à tenuium partium natura non alienus eſt: vnde & vrinam ciet, & menſes ducit, & ab obturatione liberat, in fomentis & potionibus ac cataplaſmatis aſſumptus. Et radix quidem ipſius magis adſtringit, flos autē calidior eſt. Σχοῖνος λεῖα, *id eſt iuncus leuis*, duplex eſt: ſed eius qui ὀξύσχοινος, *id eſt iuncus acutus*, appellatur, ſemen ſomnificum eſt: qui verò ὁλόσχοινος, *quaſi totus iuncus*, dicitur, eius ſemen minus id poteſt: capitis dolorem H inducit. Ambo autem fricta ſi cum vino bibātur, fluxiones ventris ſiccant, & muliebrem fluxum cohibent. Sori ſimilem miſyi vim habet, ſed multo magis craſſarum partium eſt quàm illud.

Initium literæ T.

Ταρίχων, *id eſt ſalſamentorum*, caro acrem & ſiccantem vim habet. A præſtere itaque vipera morſis datur, vt quã plurimam edant, & vinum bibant copioſè, & reuomant: conuenit etiam ad acrium eſum: vtiliter quoque in canis morſu imponitur, itémque in aliorum reptilium morſibus. Taurocolla (quã alii xylocollam vocãt) glutẽ eſt quod ex bubulis coriis fit, facultatémque habet admodum exterſoriam: vnde aceto diluta impetigines & lepras ſuperficiarias remouet, & ambuſta inflammari prohibet aqua calida reſoluta. Eſt etiam vulneribus commoda cũ aceto mulſo trita. ¶ Tellinæ aſſicatæ vſtæ cinerem vrendi vi præditum efficiunt, qui cedriæ mixtus ſi inſtilletur, pilos palpebrarum radicitus euulſos, rurſus naſci prohibet. Τέρμινθος, *id eſt terebinthus*, calfacit ſecundo ordine, ſiccat autem vbi viridis eſt primo ordine, vbi ſiccus, ſecũdo. Fructus autem ſiccus tertii ordinis ſiccantium eſt: ideóque vrinam ciet, & lieni prodeſt.

Τέττιγες, *id eſt cicadæ*, dantur à quibuſdam crudæ ſiccatæ tres, aut quinque, aut ſeptẽ bibẽdæ colicis cũ piperis granis eiuſdem numeri: alii toſtas ipſas bibẽdas exhibẽt iis qui veſicam affectam habent. Τεῦτλον, *id eſt beta*, nitroſa eſt: vnde & extergit & diſcutit, & per nares purgat, & hoc magis ea quæ alba eſt: cocta verò vim habet arcendi inflammationes, leniterque diſcutiẽdi. Teucrion calfacit ſecundo ordine, ſiccat tertio, incidendi ac tenuium partium vim habens: vnde & lienes ſanat.

Τέφρα, *id eſt cinis*, nõ omnis idem exactè temperamẽtum habet: ſed iuxta vſtæ materiæ differentiam euariat. Et acerborum quidem cinis, velut quercuum & ilicum, non modicam aſtrictionem habet, vt etiam ſanguinis eruptionem cohibeat, nullo alio præſente. At acrium cinis velut fici & tithymalli, acrior eſt, & magis exterſorius.

¶ Telephium calfacit primo ordine, ſiccat ſecũdo: eſt etiam exterſoriũ. Vnde ad putredinoſa vlcera cõducit: & vitiligines tũ λευκὰς (*id eſt albas*) tũ alphos dictas ſanat cũ aceto. Τῆλις, *id eſt fœnumgræcum*, calidum ſecundo ordine eſt, ſiccat primo. Quare feruidas inflammationes exacerbat: verùm minus calidas & quæ induratæ ſunt diſcutiẽdo curat. ¶ Tithymalli omnes ex quarto calefaciẽtium ordine ſunt cum acrimonia & amaritudine forti: verùm radix quum aliquo modo debilior ſit, corroſorũ dẽtiũ dolores cũ aceto ſedat. Cæterùm ſucci vehemẽtiorẽ vim habẽtes in cauernã quidẽ dentiũ indũtur, verùm reliquũ corpus ſi cõtingãt, ipſum adurũt. Quare etiã pilos auferũt vel modicè illiti: & verrucas tũ alias, tũ formicarias, & alia huiuſmodi auferunt: affectiones item circa cutem extergunt, & maligna phagedænica vlcera ſanant. Quum autẽ ſeptem ſint ipſorum ſpecies, fortiſſimi ſunt characias, & myrſinites, & qui in petris naſcitur arboris ſpecie: deinceps autem qui verbaſco ſimilis eſt, & cypariſſias, deinde paralius, & poſtremùm helioſcopius. Τίτανος, *id eſt calx*, viua quidẽ vehemẽter vrit, vt cruſtã efficiat: extincta verò, vrit quidẽ ſtatim, ſed poſt dies nõ amplius. Contrahit tamen & conſumit carnes. Si verò lota fuerit, mordacitatem amittit ſæpe ex aqua lota: at ſi fuerit ea aqua marina, abundè diſcuſſoria inde euadit.

¶ Tragacantha ſimilem gummi vim habet. Tragion planta eſt in Creta, lẽtiſco ſimilis, calida ordine tertio: vim habens diſcuſſoriam attractoriámque ac tenuiũ partium. Aculeos itaque educit, & calculos atterit, & mẽſes mouet, drachmæ pondere pota. At aliud Tragion amarulentius quàm hoc, ſcolopendrio ſimile, vbique quidem naſcitur, ſed abundè adſtringit. Quare etiam ad fluidas affectiones conuenit. Tragoriganus origano vim ſimilẽ habet, aſſumpſitque inſuper aliquid adſtrictionis. Tribulus moderatè frigefacit, ſed terreſtris in ſiccãdo fortis eſt: aquarius etiã leniter humectat. Ambo verò ad inflãmationum generationes, aliáſque influxiones conueniunt. At terreſtris fructus quum tenuium ſit partium, calculos in rhenibus atterit. Tragos frumentaceus zeæ ſimilis eſt, ſed magis ægrè concoquitur, & aluũ mollit. Τρίγλη piſcis, *id eſt mullus*, ſi aſſiduè edatur, viſus hebetudinem inducit: verùm crudus diſſectus & impoſitus, draconis marini, & ſcorpii, & aranei morſum ſanat.

Tripolii radix vim calidam habet tertio abſceſſu: eſt & acris. Trifolium, triphyllon, alii aſphaltion, alii oxytriphyllon, alii menyanthes nominant. Eſt autẽ vis ipſius calida & ſicca tertio ordine. Τρίχες (*id eſt pili*) vſti lanis vſtis ſimilem vim habent. Τρυγόνος (*id eſt paſtinacæ*) marinæ aculeus, denti debili illiſus, atterit ipſum, & excidere facit. Τρύξ (*id eſt fex*) vini non vſta quidem compoſita eſt, abundè ſiccans ac diſcutiens. Adſtringendi verò vis, iuxta vini ex quo eſt ſpeciem, ipſi accedit. Vtendum igitur ipſa in humidioribus & fluidis affectionibus: ſed & panos diſcutit, & in turgentibus mãmis lac extinguit. Aſt vſta (quam etiam σφέκλην, *hoc eſt fæcem, ſiue fæculam*, priuatim appellant) vſtoria euadit, vt etiã vrentibus medicamẽtis admiſceatur. Vngues itaque ſcabros eiicit cum reſina, & pilos flauos facit cum lentiſcino oleo per totam noctem illita. Lota verò exterſoriis oculorum cõpoſitionibus admiſcetur. Cæterùm aceti fæx per omnia fortior eſt vini fæce, & magis adſtringit. Troglodytes paſſer eſt minimus omnium auicularum, regulo excepto: verſatúrque maximè circa ſepes. Hic & aſſatus, & crudus ſale aſſicatus, in cibo ſumptus, calculos in rhenibus atterit. Sed & vſti ipſius cinis potus, idem facit.

¶ Τυρὸς (*id eſt caſeus*) recens compactus & mollis, repulſoriam vim habet leniter perfrigerans, vt & vulnera glutinet impoſitus. At qui oxygalactinus dicitur, vltra repulſoriam, etiam diſcuſſoriam modicam acquirit, & plus glutinat vulnera. Vetus autẽ caſeus, & magis qui pinguis eſt, diſcutit, vt etiam ad tophos arthriticorum commodet, maximè cum ſuillæ carnis decocto, quæ ſalſa ſit ac pinguis.

Initium literæ Υ.

¶ Υ'acinthi radix bulbi ſpeciem habens, primi ordinis eſt in ſiccando, ſecundi in frigefaciendo. Proinde pueros diutius impuberes conſeruare creditur ſi cum vino in cataplaſmate imponatur. At ſemen leniter extergit & adſtringit. Itaque regio morbo laborantibus datur cũ vino, magis ſiccans, minus frigefaciens. Ὕαλος, *id eſt uitrum*, tritum potum cum vino tenui & albo, calculos in veſica atterere dicitur. ¶ Ὕδνα, *id eſt tuber terræ*, ſubſtãtiam magis terream habet, cum modica quadam tenuiũ partium facultate. Ὑδράργυρος, *id eſt argentum uiuum*, ad medicum vſum non ita valde aſſumitur, quum venenum exiſtat. Verùm quidam vſtum ipſum ac in cinerem redactum, aliiſque ſpeciebus permixtum, colicis & voluuloſis bibendum dederũt. Υ'dropiper calida eſt herbula, ſed non velut piper. Viridis autem vnà cum ſemine in cataplaſmate impoſita, ſugillata & induratos tumores diſcutit. Ὕδωρ, *id eſt aqua*, optima, & nullam aliã ſubſtantiam admixtam habens, frigefacit & humectat iuxta propriam ſubſtantiam: verùm vbi acquiſititiam caliditatem ſuſcepit quandiu ipſam conſeruat, calefacit: vbi verò frigida fit, frigefacit. At verò quæ aliquã admixtionẽ habet, velut nitroſa, aut bituminoſa, ea admixtæ ſubſtãtiæ vim acquirit. Pluuialis autem & adſtrictionis quid habet, propter quam in ocularias compoſitiones miſcetur. Qualem verò optimam aquam eſſe oporteat, in primo libro dictum eſt. ¶ Υ'oſcyamus qui nigrum ſemen habet, & qui flauum, venenoſi ſunt. Aptiſſimus autẽ ad medicinas eſt is cuius & ſemen & flos album colorem habet, ex tertióque frigefacientium ordine eſt. ¶ Υ'pericũ duplex eſt: alterũ quidẽ Androſæmon & quod aſcyrrhõ appellatur, dictum eſt: alterũ calefacit ac ſiccat tenuiúmque partiũ ſubſtantiã habet: vnde vrinas & menſes totus ipſius fructus mouet. Si verò cum foliis imponatur viridis, vulnera ad cicatricem perducit. Arida verò folia vlceribꝰ humidis ac putredinoſis inſperſa, ipſa ſanant. Datur etiam coxendicum morbo loborantibus bibendum. Υ'pecoon frigefacit tertio ordine, prope ad papauer accedens. Υ'pogloſſon frutex eſt: huius radix & ſuccus mollientem vim habent. Υ'pociſtis ſuccus eſt eorum qui velut cytini ad radices ciſthi itémque ciſthari appellati ſubnaſcuntur. Eſt autem efficax medicamentũ ad omnes fluidas affectiones, ſiccando ac corroborando partes. Υ'pophaſton ſpecies eſt ſpinæ fulloniæ, quemadmodum etiam Hyppo-

phaes. Huius ex capite & foliis ac radicibus ſuccus ſiccatus, trium obolorum pondere cum aqua mulſa, aquam & pituitā euacuat. Maximè autem conducit ad rectæ ceruicis ſpirationes, comitiales, & ad affectiones circa neruos.

¶ Υ'ſſopum calfacit ac ſiccat tertio ordine: eſt etiam tenuium partium.

Initium literæ Φ.

¶ *Φακοὶ, id eſt lentes*, ſiccāt ordine ſecundo: verùm caliditatis ac frigiditatis medium obtinent. habēt etiam quid adſtrictionis. Ipſum itaque lentis corpus ſiccat, & ventrē ſiſtit: decoctum verò propellit. Quapropter prior aqua diffunditur, vbi ſiſtendi ventris gratia lentes ſumuntur. Cæterùm lens paluſtris humectat, & frigefacit ordine ſecundo. Φalaridis ſuccus, & folia & ſemē pota, veſicæ doloribus opitulantur, nimirum vt quæ tenuium partium quid habeat, inſupérque calidum. Φalangitis nomen habet ex eo quòd morſis à phalangio opituletur. Eſt autem tenuium partium: vnde & his qui torminibus vexantur, auxiliari videtur.

¶ *Φελλὸς, id eſt ſuber*, & maximè id quod eſt è vinariis vaſis, vſtum ſiccantiſſimum cinerem efficit, qui in dyſentericas maximè compoſitiones miſcetur.

¶ Φilyreæ arboris folia, ſimiliter vt ſylueſtris oleæ folia adſtringunt. Commodant vlceribus in ore, ſi manducentur, & ſi decoctum ipſorum colluatur. Hoc autem decoctum ſi bibatur, vrinam & menſes ciet.

¶ *Φλόμος, id eſt uerbaſcum*, plura genera habet, inter quæ eſt etiā thryalis. Omnium folia ſiccantem & moderatè exterſoriam vim habent, & maximè eius quod auri colorem refert. Quia verò acerba ſunt, fluidis affectionibus conueniunt: quidam etiam ipſa ad dentes colluunt.

¶ Φoinix (quam alii rhun vocant) herba eſt lolio ſimilis: vim habet adſtringendi. Pota itaque in vino auſtero, omnes fluidas affectiones ſiſtit. *Φοῖνιξ, id eſt palma*, arbor, fructum quidem habet iam maturum, moderatè calidum & corroborantem, & ſtomacho gratum, ſiue intrò ſumatur, ſiue foris imponatur: verùm quod reliquum eſt in ipſa, abunde adſtringit: vnde ſtomachicis & hepaticis compoſitionibus admiſcetur. Omniū autem maximè adſtringit id quod enaſcētis fructus velut inuolucrū quoddā eſt. Φormion tenuiū partium exterſoriámque ac attractoriam vim habet. Itaque albugines attenuat ſemen eius cum melle, & aculeos educit.

¶ Φοῦ nardo ſimilem radicem habet, ſed ad plurima debiliorem: vrinas tamen magis quàm ipſa propellit, ſimiliter vt Celtica nardus.

¶ *Φῦκος, id eſt fucus* frigefacit ac ſiccat ſecūdo abſceſſu, habens etiam aliquid moderatè adſtringens. Φyllites quum acerbam qualitatem habeat, non abſque ratione alui profluuia pota ſiſtit.

Initium literæ X.

Χαλβάνη (*id eſt galbanum*) calfacit propemodū tertio ordine, ſiccat prope ſecundū, vt quæ mollietē ac diſcuſſoriā vim habeat. Xalcitis adſtringētis & acris, & vrentis ac cruſtam inducētis facultatis eſt: tenuitate verò partiū mediū inter miſy & ſori obtinet. Vſta verò magis tenuiū partiū euadit. Χάλκανθος (*id eſt atramentum ſutorium*) aqua eſt congelata in metallis in Cypro, quæ fortiſſimam adſtrictionē cum caliditate habet non ingeneroſa, & præ omnibus humidas carnes aſſeruare ac ſiccare poteſt. verùm longiori temporis progreſſu in chalcitidem tranſit.

Χαλκὸς (*id eſt æs*) vſtum quidem habet quid acre, & adſtrictionis particeps eſt. Optimum igitur eſt ad cicatrices vlceribus inducendas in ſiccioribus corporibus: ſi verò lotum ſit, teneris corporibus magis commodat.

Χαλκοῦ ἄνθος (*id eſt æris flos*) tenuiū magis partium vim habet quàm æs vſtum, & ſquama ipſius. Si igitur collyriis admiſceatur, aſperitates & ſycoſes palpebrarum deterit.

Xamædrys calfacit ac ſiccat tertio ordine. Lienes itaque conſumit, & vrinas ac menſes mouet, & viſcerum obturationes expurgat. Χαμαικίσσου (*id eſt hederæ*) terreſtris flos, quum abunde amarus ſit, hepatis obſtructiones aperit. Datur etiam ad coxendicū dolores. Xamæleuce calfacit tertio ordine, ſiccat primo. Xamæleonis nigri radix calefacit ac ſiccat prope tertium

A ordinem. Extergit autem vitia cutis, & diſcutit ac mollit duros tumores, & phagedænica vlcera in cataplaſmate impoſita ſanat. At intra corpus ſi accipiatur, venenoſa eſt. Cæterùm albi radix ſimilis eſt nigri radici, ſed amarior eſt. Hæc cum vino auſtero acetabuli menſura pota lumbricos latos necat. Facit item ad hydropicos. Xamæmelum ſiue Anthemis, calefacit ac ſiccat primo ordine. Eſt & tenuiū partium, & diſcutit & laxat, & rarefaciendi vim habet. Xamæpitys ſecundo ordine calefacit, tertio ſiccat: quare viſcera & maximè hepar purgat ac
B extergit. Ducit etiam vrinas & menſes, & magna vulnera glutinat, & putredinoſa ſanat, & duritias diſcutit: decoctum ipſius etiam ad coxendicum morbū facit. Xamædrops, (ab aliis item Chamædrys appellatur, ab aliis etiam Teucrion) ſimilem Chamædri vim habet.

Xamæſyce exterſoriā & acrem vim habet: quare & formicarias & alias verrucas auferunt, tum virgulta ipſius, tum ſuccus: exterunt item cum melle craſſas in oculis cicatrices, & viſus hebetudinem & ſuffuſiones incipientes ſanant. Xamelæa exterſoriæ eſt facultatis: quare ſor-
C dida vlcera & cruſtas purgat cum melle. ¶ Xelidoniū magnum calfacit tertio ordine: eſt & fortiter exterſorium. Succus ipſius ad viſum acuendū vtilis eſt, radix morbo regio laborantes ab obturatione liberat cum vino & aniſo pota, cōmanſa verò dentiū dolores ſanat. At minus Chelidonium, quum quarti ordinis calefacientium ſit, acrius eſt, vt cutē exulceret in cataplaſmate impoſitum: ſcabros item vngues eiicit: verùm ſuccus ipſius per nares purgat.

¶ Χελιδόνες (*id eſt hirundines*) ſi vſtæ ſint, cinis ipſarum
D cum melle illitus, anginoſas inflammationes ſanat: facit etiam ad viſus claritatem.

¶ Χολὴ (*id eſt fel, ſiue bilis*) calidiſſimus eſt omniū aliorū animalis humorū: differt autem colore quidem, eo quòd flaua calidior eſt quàm pallida, & æruginoſa quàm flaua: verùm pro differentia animalium quæ ipſam habent, eo quòd ſuilla omnium debiliſſima eſt, vt etiam vlceribus in auribus citra mordacitatem opituletur. Hac acrior eſt ouilla, & hac caprina: huic autem ſimilis eſt vrſina & bubula: taurina verò fortior eſt, & hac hyænarum, quam ta-
E men callionymi piſcis & Scorpii bilis ſuperat, quæ oculorū ſuffuſionibus, & hebetudinibus ac albuginibus conuenit, itémque marinæ teſtudinis: at fel capræ ſylueſtris etiam nyctalopibus prodeſſe dicitur. Porro volatilium fel omne acrius eſt, & magis ſiccat quàm quadrupedum, & ex illis ipſis gallorum & perdicum fel præſtantius eſt, ſed accipitris & aquilæ fel acrius quodammodo eſt & corrodens, coloréque æruginoſum, quandoque etiam nigrum. Xondrile ſeridis ſpecies eſt & ſubamarū quid habet, quare etiam magis quàm illa ſiccat. Xon-
F dros tritico ſimilis eſt, ſed magis illo viſcoſus.

¶ Xryſocolla quædam eſt quæ in metallis reperitur, quædam præparatur ita vt in æris rubri pila, piſtillo eiuſdem æris vrina pueri impubis teratur, in ardoribus ſub Cane. Hæc itaque extergit, diſcuſſoriā ac ſiccantem vim habens, magis quàm ea quæ in metallis reperitur, adeò vt etiam carnem citra mordacitatem conſumat, vlceribus itaque malignis cōuenit: ſed & ſi illam vſſeris minus mordacem efficies. Xryſocome, quæ & Chryſitis, acrem ſimúlque adſtringentē vim habet in radice, quapropter
G neque multi vſus eſt: datur tamen in peripneumoniis & hepaticis affectionib⁹ cocta in aqua mulſa: mouet etiam menſes.

Initium literæ Ψ.

¶ Ψeudobunion ſpecie ſimile eſt bunio, calefacit autē & diſcutit, ac extergit. Tormina itaque & vrinæ ſtillicidia, & laterum dolores ſoluit, diſcutit item ſtrumas, cū ſale & vino in cataplaſmate impoſita. Pſeudodictamnum debilis dictamni vim habet.

¶ Ψιμύθιον (*id eſt ceruſſa*) frigefacit, & meatus obducit.

H ¶ Ψyllii ſemen ſecundi ordinis frigefacientium eſt, verùm ſiccando & humectando medium obtinet.

¶ Ψωρικὸν fit, ſpumæ argenti ſi duplum chalcitidis miſceatur, & hæc aceto terantur, & in nouam ollam data, fimo ad quadraginta dies obruantur. ita enim & ma-

gis ſiccat,& magis tenuium partium,minúſque mordax chalcitide euadit.

Initium literæ Ω.

Ωὖ(*id eſt oui*)candidũ & tenue ex iis eſt quæ omni penitus mordacitate caret,moderatè frigefaciens:vtendũ itaque ipſo in oculis,& in vlceribus in pudendis, & omnibus malignis. Miſcetur item ſanguinem ſiſtentibus meatus obducentibus medicamentis. Sed & luteum ſimilem vim habens, medicamentis inflammationem arcentibus miſcetur.Si verò aſſetur,magis quidem ſiccat, ſed minus mitigat: at verò aceto coctum totum ouum,ſi edatur,fluxiones ventris reſiccat:ſi verò etiam addatur aliquid ex acerbis, velut eſt galla,aut thus,aut balauſtium, atque ita in ſartagine frigatur,multo efficacius euadit. Sed & ambuſtis ſtatim auxiliatur totum ouum crudum impoſitum : at ſi ſorbile exhibeatur,thoracis affectiones cõcoquit ac mitigat,& arteriæ aſperitates læuigat. Præferendum porro eſt recens vetuſto,& gallinarum ouum reliquorum animalium ouis.

Ωcimum ex ſecundo ordine eſt eorum quæ calefaciunt. Habet autem humiditatẽ ſuperuacuam:vnde neque vtile eſt vt intra corpus ſuſcipiatur,extrinſecus autẽ adhibitum,diſcutit & concoquit. Ωcimoeides(quam aliqui Philetærion nominant) radicẽ quidem inutilem habet,verùm ſemẽ tenuium partium eſt,& citra mordacitatem ſiccat.

DE MEDICAMENTIS SIMPLICIBVS purgantibus, Cap. IIII.

Quæ bilem flauam ducunt.

ALoes drachma vna cum aqua mulſa mane detur.Qui enim veſperi dant,aut poſt cibũ, lædunt.corrumpit enim alimentum:vacuat autem flauam bilem.Si verò minus detur, nimirum trium obolorum pondere, ſtercora ſolùm abũde euacuat. Quum verò omnia purgantia ſtomacho noxia ſint,ſola aloe ſtomacho grata eſt. Qui autẽ amaritudinem eius non ſuſtinent,his in catapotia efformata exhibeatur.Siquidem quòd purgãtia medicamenta non ſimplici aliquo temperamento euacuent,veluti caliditate,(oportebat enim omnia calida euacuare,velut eſt eſt piper quoque) ſed totius ſubſtantiæ proprietate, quomodo Magnetes ferrum trahit,demonſtratum eſt.Cæterùm ex purgantibus ea quæ ſolùm molliunt,primo libro relata ſunt.At efficacioribus ex ipſis vtimur,aut vt materiam transferamus:aut vt affectionem induratam remoueamus, ac euacuemus: aut vt corpus tranſmutemus,& temperamentum ipſius euertamus:aut vt infeſtantem humorem ex ipſo educamus. Sunt etiam quidam mixti ex relatis modis,intérque ſe connexi. Vtẽdum eſt purgatoriis in iis qui vires robuſtas habẽnt,& voluntatem conſtantem,& qui primas ætates exceſſerunt,nondum autem ad extremas deuenerunt,& qui ſtomachum robuſtum habent,& multam inutilem materiam in corpore collegerunt,nec valde multum ſanguinem habẽt.Tempus porro purgationũ,ſi res non vrgeat, maximè vernum & autumnale eſt. Et bilẽ quidẽ educentibus vtendum eſt omni tempore,excepta hyeme:in ætate autem vigoris,& declinante,in habitibus ſiccis & muſculoſis, & nigri coloris aut rubicundi, & in viris potius quàm in fœminis, & in iis qui aſſiduè cibos corrumpunt, & ventrem ſubaſtrictum habent,& bile amara abundant,iracundíque ſunt, & paucas vrinas excernunt,in his item qui ſiccis alimentis vtuntur ac calidis, & in affectionibus morbi regii, hepaticis, pleuriticis, phrenitide, angina, inſania, cephalæa, lippitudine, igne ſacro, lepra,febribus, & in quibus humor bilioſus abundat. Datur porro aloe capite grauatis,lippientib⁹,ſiticuloſis,& quibus in ſomnis imaginationes obuerſantur citra febrem : his etiam qui horroris diſcurſum percipiunt,& qui flatus acres excernunt, & inteſtina morderi ſentiunt, & circa ſtomachum feruorem,aut faſtidium euerſorium percipiunt, & quibus ob recrementorum copiam infuſum per clyſterem exhiberi non poteſt.Nam abunde euacuat, totum quidem corpus non euacuans,niſi valde multa detur,ſed inſidentem inteſtinis ventríque ac ſtomacho bilem educens.At veratrũ conuenit in acutis morbis & diuturnis,qui bilem ducente medicamento opus habent,velut ſunt inſani,altera capitis parte vexati,oculos fluidos habentes, circa thoracẽ affecti: maximè autem idoneum eſt viſceribus, vtero ac veſicæ,ſi bilem ducente medicamento hac indigẽt. Cõmodum eſt etiã in aſpera arteria diutinè affecta, ad morbum regium,ad puſtulas,impetigines, herpetas, ignes ſacros,lepras.Nigrum veratrum bilem ducit maximè flauã ex toto corpore,citra moleſtiam.Vnde etiam non grauiter febrientibus datur,& magis febre carẽtibus drachma vna radicum in aqua mulſa tritarũ aut aqua, ita vt prius ieiunarint : aut exhibetur cum melle in catapotia efformatum.Quidam ammiſcent ipſi pulegium,aut thymbram,aut aliquod ex citò tranſeuntibus ſtomacho gratis. Scammonia ſimiliter vt veratrum purgat,& magis flauam bilẽ:verùm magis quàm omnia purgatoria, ſtomacho noxia eſt.Detur itaque non febriẽtibus,& ſtomacho bene affectis pondere obolorum quatuor, cum ſale aut pipere,aut zingibere,aut quodam oxyporo citò tranſeunte,ſtomacho grato aut cum melle: fiunt & catapotia cum gummi. Colocynthidis medulla bilem potiſſimùm vacuat, & mucoſa non de ſanguine, quemadmodum veratrum & ſcammonia,ſed de neruis & partibus neruoſis,drachmæ pondere,in aquæ mulſæ cyathis duobus,in qua ruta ſit incocta.Teratur autem diu:nam aſpretudines ipſius internis partibus adhærentes, vlcerationes & neruorũ per conſenſum affectiones inducunt. Danda eſt iis qui caput affectum habent, aut quibus membrana cerebri,aut ea quæ caluariã ambit affecta eſt: velut ſunt vertiginoſi,alterã capitis partem dolentes, à cephalæa vexati,comitiales, ſiderati, canino modo conuulſi, diutina oculorum fluxione laborantes, recta ceruice ſpirantes, anheloſi, diuturna tuſſi vexati, inſupérque arthritici, & qui circa rhenes aut veſicam affectionem habent. Elaterium ſimiliter vt ſcammonia euacuat. Eligendũ id quòd praſini coloris eſt,& leue,& non vetuſtius anno: datur triũ obolorum pondere tritum cum lactis hemina vna.

Tithymallus ducit bilem ſimiliter vt elateriũ & ſcammonia:dantur ſucci guttæ quatuor aut quinque, cum polenta ſubactæ,ita vt citò deuorentur.nam in ore detentæ diutius linguam & circumſitas partes exulcerant. Lathyrides purgant bilem, ſicut veratrum & ſcammonia. Dentur ſeptem aut octo,& ad quindecim vſque,ita vt robuſti,& ampliore purgatione opus habentes, ipſas mandere iubeantur:debiliores autem & ſtomacho malè affecti,totas ipſas deuorent. Peplii virgulta quæ ſemper ſicca ſunt, octo obolorum pondere dãtur in aqua mulſa: ducunt bilem ſimiliter vt veratrum,flatus item erumpere faciunt. Agaricum ſimilem colocynthidi vim habet, tardè quidem operans,non autem valdè ſtomacho noxium:datur tritum duarũ drachmarum pondere cum aqua mulſa.Sit autem albiſſimum & maximè friabile, & non ita lignoſum,neque corroſum. Iris Illyrica ſimiliter purgat, octo obolorum pondere data in aqua mulſa.Sit autẽ nõ vetuſta,nec teredines habeat. Centaurium paruum bilem & mucos purgans,priuatim coxẽdicum mordo laborantibus conuenit.Bibitur ipſius decoctum ſic vt centaurii ſeſquidrachma in aquæ hemina coquatur,donec ad dimidiam deueniat. Tragorigani flos cum ſemine datur duarum drachmarum põdere in aqua mulſa, iis quibus etiam veratrum nigrum. eſt autem ſtomacho magis gratum quàm veratrum,ſed minus purgat. Chamelææ drachmæ quatuor in aquæ mulſæ cyathis duobus coctæ,vt ad quartam partẽ deueniant, ſimiliter vt veratrum purgant, aliqui chamelæam cum duplo abſinthii in catapotia efformant,ac exhibent. Ariſtolochiæ clematidis ſeminis drachma vna in aqua mulſa data purgat vt colocynthis. Polipodii radix ſicca trita aquæ mulſæ inſperſa,aut cum ipſa trita, idem quod colocynthis facit.

Quæ bilem atram euacuãt.

Atram bilem educentibus vtendum eſt præcipuè in melancholicis, iis qui facilè exacerbantur,iracundis,homines auerſantibus,aut in ſeceſſu degentibus, & in iis qui vbi à morbo ſe recolligunt,purgatione opus habent, in autumno feruente,in habitibus ſiccis, ac parum mu-

ſculoſis. Epithymum optimum eſt ex iis quæ atram bilem euacuant: dantur ex ipſo drachmæ quinque tritæ cũ ſeri lactis hemina. Epithymbrõ quod ſuper thymbrã naſcitur, ſimiliter vt epithymũ euacuat,ſed debilius eſt. Pulegiũ atrã bilem ducit,acetabuli mẽſura in aqua mulſa potum. Tragorigani heracleotici eadem menſura ſimiliter vt pulegium vacuat,ſed ambo ſicca. Alypi ſemen atram bilem deorſum purgare dictum eſt, ſi pari copia velut epithymum ſumatur cum ſale & aceto: verùm inteſtina velut Dioſcorides ait,leniter exulcerat. Eſt autem(vt arbitror)ea quæ nunc alypias appellatur:datur in aqua mulſa. Parthenium ſimiliter ſiccum potum eadem ducit. Alyſſon cum ſale potum ſimiliter vt hæc purgat.

Quæ pituitam euacuant.

Iis quæ pituitam educunt vtendum eſt in frigidioribus habitibus,& his qui conſenuerunt, & hyeme, item in reſolutis,& ſideratis,& qui laxis tumoribus intumuerunt,in his quoque qui multam pituitam in ventre aut in thorace aut ſtomacho habẽt,& in muliebri fluxu. Conueniunt etiam multa emungentibus, & craſſa excreantibus,cibumque faſtidientibus,& coxendicum morbo laborãtibus, vbi articulus ſubmucoſus aut pituitoſus fuerit: maximè autem conueniunt hydropicis, ex ea ſpecie quæ propriè intercus dicitur, laborantibus. Styracis albi drachma vna cum reſina terebinthina æquali ſponderis pota, pituitam euacuat: oleæ radicis cortex drachmæ pondere cum vino aut aqua: item pyrethri oboli nouem cum aqua: lychnidis ſeminis drachmæ duæ: cyclamini radicis drach. vna, cum aqua mulſa: ſcordii drachmæ duæ cum melle: chamæpitys trita,& in catapotiis data: ſquamæ cypriæ drachma dimidia cum pari reſina in catapotiis: hæc validius pituitam purgat: foliorum lauri viridium ſeſquidrachma: cucumeris ſylueſtris radicis corticis oboli duo: ricini grana quadraginta,qui crotones appellantur,decorticata eduntur, & ſimiliter faciunt: apii dimidium id quod ad radicem eſt, (& ab aliquibus Camæraphanus vocatur) ſi edatur: bdellii drachmæ duæ cum aqua mulſa,priuatim verò gummi oculis fluidis commodum eſt.

Quæ aquam euacuant.

Aquã educẽtibꝰ vtẽdũ eſt in hydropicis ex aſcite hydrope laborãtibus,& in mulieribus à fluxu albo infeſtatis,& iis qui fluida vlcera habent. Squamæ cypriæ drachma vna cum aqua mulſa pota,aquam ducit, verùm aceti parum inſuper ſorbere oportet, vt ne reuomatur. Granum cnidium decorticatum tritum cum melle cocto deuoratum,vt ne gulam ſiue transglutitionẽ contingat, aquam ducit.Danda ſunt grana viginti, aut vigintiquinque, aut triginta,fortioribus quadraginta. Euphorbii drachma vna cum melle cocto deuorata, pituitam ducit,magis tamen aquam. Lonchitidis ſeminis oboli octo,cum aqua mulſa aquam ducunt.Cneorum ſimiliter aquam purgat, cum polenta voratum.Cnici ſeminis drachmæ quinque contritæ,cum ptiſana concoquuntur, addito pauco ſale, & ſorbentur. Ammoniaci thymiamatis drachmæ duæ in aqua mulſa potæ aquam ducunt. Quidam ſplenicis ipſum cum poſca exhibent.

DE MEDICAMENTIS COMPOSITIS purgantibus, Cap. V.

Catapotia ex aloe, Colocynthidis medullæ partem vnam,ſucci abſinthii partẽ vnam, aloes partẽ vnam, ſcãmoniæ partes duas, cum aqua in catapotia efformato ciceris magnitudine: dantur ex his grana vndecim. Acetum mulſum Iuliani, Rutæ quadrantem,origani quadrantem,comæ thymi trientem, anethi ſeſquiunciam, iridis vnciam vnam, radicis mandragoræ ſeſquiunciam, agarici ſextantem, tedarum pinguium vnciæ xii, grani Cnidii trientem,lathyridum quadrantem, alypiadis quadrantẽ, polypodii ſextãtẽ,folii vnc. i, coſti vnciã i,ſpicæ nardi vnciam vnam, rhei Pontici ſeſquiunciam,ſcillæ quadrantem,ſambuci virgultorum quadrantem,canopi, qui eſt ſambuci cortex,quadrantem,aſari vnciam vnam, pulegii quadrantem,epithymi ſextantem, veratri ſextantẽ,acori ſextãtẽ,ſii vnc.i,amomi vnc.vnã,hyperici vnciã

A vnam,cymini vnc. i, aniſi ſextãtẽ,aceti ſextarios x, mellis ſextarios v. Herbas ad triduũ in aceto macerato, deinde facta coctura,donec plus quàm dimidium inſumatur,mel adiicito:& facta colatura lathyridas addito,coſtum item & granũ cnidium & ſpicam nardi tritam:aut ſi voles,poſtquam acetum mulſum perfectè fuerit coctũ. Doſis perfecta eſt vnc.vna,aut pro viribus.Facit ad podagricas affectiones,& ad comitiales,& in quibus euacuare ſimulque ab obturatis amouere opus eſt craſſos humores.

Purgatoriũ aquam ducens ex Caryophyllo. Aloes, B epithymi,caryophylli,grani cnidii,petroſelini,rhei Pontici,ſingulorum ſemunciã,euphorbii ſcrupulos quatuor, mellis quod ſatis eſt: datur cochlearii menſura. Purgatorium ex rhodomelite,Alexandri, Roſarũ ſucci ſextarios duos,mellis ſextariũ vnũ,ſcãmoniæ trientẽ. Doſis perfecta cochlearia quinque,minor cochlearia duo, media cochlearia tria. Aliter, Mellis libram vnã, roſarũ ſucci lib.vnã, piperis drach. duas, ſcammoniæ drach. octo, maſtiches drach.quatuor,zingiberis drach.duas. Aliter, quo ego vtor,Spicænardi,aſari,epithymi,ſingulorum ſe- C munciam in aquæ hemina per triduum macerato,& moderata facta coctura, roſarum ſucci ſextarii dimidium ad aquam adiicito,& mellis ſextarii dimidiũ,& facta ad compagem vſque coctione, ſcammoniæ ſeſquiunciam addito. Purgatorium ex malis cydoniis, Malorum cydoniorum aſſatorum trientem, piperis ſemiunciam, ſcammoniæ drach.i,mellis quincuncem: ex tritis præbe cochlearium vnum,aut pro viribus. Purgatorium ex malo citrio,ſtomacho gratum. Mali citrii corticis & carnis librã vnã in aquæ ſextario vno ſemis ad tertias co- D quito,& mellis ſextar.dimidio adiecto, ad mellis ſpiſſitudinẽ coquito,& piperis lõgi vnc.i,ſcãmoniæ in fermẽto toſtæ vnc.i.terito ac inſpergito. Buccellatus purgatorius, Scammoniæ toſtæ vnc.i,piperis & ſeminis apii, ſingulorum ſcrup.i,fœniculi,aniſi,ſingulorũ vnc. i, mellis libr.i.De moderatè toſtis dato vnc.i, in condito. Oliuæ purgatoriæ. Scammoniæ vnc.i,piperis vnc.i, epithymi,cymini torrefacti, petroſelini,foliorũ rutæ,mentæ viridis,ſingulorũ drach. iiii,ſilphii drach.i, palmularum quincuncem,mellis quincuncem, aceti heminas ii, E oliuarum colymbadum muriæ innatantium,ſiſſarum videlicet,ſextarium i.Quidam etiam gari modicũ addunt. Dantur ex his v, aut vii, aut ix. Paſtillus purgatorius. Scammoniæ drach. iiii,euphorbii drach. iiii,folii drach.ii,piperis drach. ii, mellis libram i.Datur vncia i.

Poſca purgatoria & ſtomacho grata. Cumini,fœniculi,ſingulorum vnc.i:pulegii, apii, aniſi,ſingulorum ſemunciam:epithymi,ſcammoniæ, ſingulorum vnc.ii: ſalis ſextantem.Doſis perfecta ſcrupuli ii.in poſca.Quidam euphorbii ſcrup.iiii, adiiciunt. Vinum purgatorium F in hydropicis, Scyllæ quadrantem,apii ſeminis ſexuncẽ,piperis drach.i,capparis radicis drach. iiii, grani Cnidii decorticati drach.i,folii malabathri globulos ii. vini heminas xii, mellis ſextar. iii. Scillam contuſam in vino macerato,reliqua trita ammiſceto. Sal purgatorius, Salis communis torrefacti drach.vi, apii ſeminis, zingiberis, panis ſicci, ſingulorum ſcrup.vi.aniſi, piperis,ſingul.ſemunciã:ſcãmoniæ,epithymi,ſingulorũ vnc.i. Datur cochleariũ vnũ. Purgatoria ex Hermodactylo podagrica,Hermodactyli quadrãtẽ,aniſi,cumini Æthiopici, a- G meos, thymi corymborũ,piperis albi,zingiberis,ſingul. ſcrup. iii,epithymi ſemũciam.Doſis,ſcrup.iiii.Aliqui ſex dãt.Dantur mane cũ cõdito,aut aqua mulſa,aut mero ſeruefacto. Aliter eadẽ purgatoria.Hermodactyli vnc.vnã, cumini Æthiopici,aniſi,agarici,zingiberis,ſingul.ſcrup. vi,maſtiches ſcrup.ii,ſpicæ nardi ſcrup.ii,moſchi ſiliquã i,cnici ſcrup.ii.Dantur ſcrup.iiii.cum hydromelo.Scammoniam reprobamus eo quòd ſtomacho noxia ſit.

Si verò ampliore euacatione opus ſit, miſce ad doſim ſcammoniæ ſiliquas tres:datur loto. Catapotia ex la- H pide Armenico, quæ in morbo articulari maximè dantur. Aloes trientem, ſcammoniæ ſexuncẽ,agarici vnc.vnã,epithymi vnc.vnã,lapidis Armenici ſcrup.duodecim, caſiæ vnc. vnã, ſpicænardi vnc. vnã, ſcillæ aſſatæ ſexuncem,croci ſcrup. duodecim. Excipe rhodomelite. Dan-

tur ſcrupuli duo.

Purgatoria ex coronopodio, faciens ad quæ etiã ea quæ ex hermodactylis, ſtomacho cõmoda. Zingiberis ſcrupuli duo, piperis ſcrupulus vnus, agarici ſcrupuli decem, Cnici internæ partis ſcrupuli quatuor, coronopodii radicis ſcrupuli ſex: dãtur ſcrupuli tres. Iis verò qui aluũ ægrè ſolubilẽ habẽt ſiliquæ vigintitres quæ faciunt omnino ſeptem, aut propemodũ octo obolos: & poſt euacuationẽ vbi lauiſti, ex ouis & pane nutrito.

Purgatorium ex Cyrenaico ſucco, ad febres quartanas, Succi cyrenaici, piperis, zingiberis, rutæ foliorum, ſingulorũ drachmã vnã: datur nucis Ponticæ magnitudine.

Pulticula purgatoria, faciẽs ad tumefactos, elephantiacos præcipuè, & in quibus craſſum ac viſcoſum humorẽ quis exigere velit Colocynthidas duas reſectas ſemine euacuato, & demiſſa medulla, oleo dulci ipſas expleto, impoſitiſque reſectis ab ipſis operculis, per diem ac noctem ſinito: poſtera die euacuato oleo, colocynthidas in aqua donec flacceſcant coquito: deinde ipſas quidem reiicito, oleo verò ad aquam admixto, veratri nigri obolos tres adiicito, & ſcammoniæ drachmam vnam. Cum iis autem pulticulã ex ſimilagine, aut panem ſiccum tritum coquito. Poſtea ex hac, ægro ſimplici antea victu vſo, dabis nucum ponticarum octo aut decem magnitudine, aut ad ſummum quatuordecim, & aquam calidam bibendam.

DE CVSTODIA EORVM QVI PVRGANtur, & quid ſit faciendum iis qui ex ſumpta purgatione non purgantur. Ex philagrio. Cap. VI.

IN omnibus efficacibus in ſumma purgatoriis, homini ſimplici antea victu vſo, ieiuno & probè facta concoctione medicamẽtũ dato, & vt ad perfectã vſq; purgationem ne dormiat prohibeto: motum etiam moderatum ſi fieri poteſt, faciat, & ab omni cibo ac potu tunc abſtineat, ad perfectam vſque purgationem. Si verò inediam non ferant, aut propterea quòd os ventriculi in ipſis facilè bilem concipit, ob longam inediam prægreſſam, aut aliam quandam eiuſmodi cauſam, dandus eſt ipſis panis ex vino aquoſo, aut ptiſſanæ aut alicæ ſuccus, nõ vbi iam euacuatio incepit, vt ne corrumpatur, ſed ſtatim poſt medicamenti potum. Sic enim aliquando etiam grauitate ſua, adcelerem medicamenti motum cooperatur. Si tamen quis poto quocunque tandẽ aluũ ſubducente medicamento, non purgetur, neque euacuetur, ſi quidem nihil moleſti adeſt, nihil ſollicitum eſſe oportet. Si verò res vrgeat, ob magnitudinem morbi, aut æger lãcinetur, & diſtendatur, & velut ſerra ſecetur, neceſſario ſtatim infuſum per clyſterem adhibetur. Si verò neque ſic obediat aluus, ſi quidem corpus morſum ſentiat, & velut euertatur, lauare & largo oleo illinire oportet: ſi verò repletũ ſit, & grauetur, venam ſecare: præſertim ſi multo ſanguine homo abundet, & oculos rubicundos ac prominentes, non naturaliter, ſed aduentitio modo, ob potum medicamentum, habeat. At ſi nihil horum infeſtet, ſed morſus & lancinatio adſit, à balneo ſtatim nutrire oportet, & vinũ largũ bibẽdũ exhibere, & interim clyſterẽ adhibere, ſi nõ ſedetur, & rurſus lauare. Sit autem oleũ quod per clyſterẽ infunditur rutaceum, aut ex alio quopiam flatus diſcutiente paratum.

DE HIS QVI NIMIVM PVRGANTVR, Cap. VII.

EOrum qui nimium purgantur cutis confricetur, & calida lauetur, ante balneum dato vino tenui fuluo ac flauo, (tale enim celerrimè ad diſtributionem procedit) & pane madido, ac malis Punicis. Quòd ſi perſeueret euacuatio, artus deligentur, ita vt vincula ex ſupernis deorſum procedant, & aſtringant, & quid ſanguinis ac ſpiritus intercipiant. Detur etiam modicum de theriaca ex carnibus viperæ bibendum. Tranſilit enim ad cutem, & humorum in ventrem lationem breui reuellit, & quod venenoſum ac medicatum eſt in purgatoriis medicamentis, id obtũdit. Et ſi hæc deſit, de paſtillis theriacis, & amplius de paſtillis ex ſeminibus, & de antidoto philonio appellato dabis. Sed & cucurbitis ad ſtomachum vtendũ eſt, & cataplaſmatis ex polenta & vino mulſo: poſt hæc e-

A pithematis adſtringentibus vtendum. Maximè autem vtilitatem ſentiunt ex totius corporis frictionibus, & medicamẽtorũ potionibus. Abſtineant præterea ab aere frigido ac calido valde. Ille enim materias ab externis intrò compellit, & fluxũ auget: hic verò diſcutit & exoluit vires. Si verò ob morſũ inteſtinis irritatis euacuatio augeatur, prædicta cataplaſmata imponantur, & hebetãtia per clyſterem infundantur, adeps nimirum anſerinus, & vinum dulce, oleum nardinum & ſimilia.

DE HIERIS ANTIDOTIS, Cap. VIII.

B HIera Antiochi, Chamædryos, agarici, colocynthidis medullæ, ſtœcadis, ſingulorũ drach. x, opopanacis, ſagapeni, petroſelini, ariſtolochiæ clematidis, piperis albi, ſingulorũ drach. quinque, cinnamomi, ſpicæ nardi, myrrhæ Troglodyticæ, croci, folii, ſingulorum drachmas quatuor, mellis quod ſatis eſt.

Alia hiera, Colocynthidis medullæ drach. xx, ſcillæ aſſatæ, agarici, ammoniaci thymiamatis, veratri nigri corticis, ſcammoniæ, hyperici, ſingulorum drach. tres: epithymi polypodii ſicci, bdellii, aloes, chamædryos,

C marrubii, caſſiæ, ſingulorũ drach. octo, myrrhæ Troglodyticæ, opopanacis, ſagapeni, piperis cõmunis, & longi & albi, petroſelini, cinnamomi, croci, caſtorii, ariſtolochiæ lõgæ, ſingulorum drach. quatuor, mellis quod ſatis eſt.

Hiera Iuſti. Epithymi drach. duodecim, marrubii, ſtœchadis. chamædryos, veratri nigri, ſcammoniæ, agarici, piperis longi, ſcillæ aſſatæ, ſingulorum drach. ſedecim: euphorbii, colocynthidis medullæ, aloes, croci, gentianæ, petroſelini, ammoniaci thymiamatis, ſagapeni, ſingulorũ drachmas octo: opopanacis, polii, cinnamomi, myrrhæ,

D ſpicæ nardi, floris iunci rotũdi odorati, pulegii, ſingulorum drach. IIII: ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingulorũ drach. II, mellis quod ſatis eſt. Doſis ſcrupuli II, aut III, aut IIII, cum aqua mulſa & ſale.

Hiera Galeni, Chamædryos, piperis longi, piperis albi, ſtœchadis, veratri nigri, ſcammoniæ, ſpicæ nardi, ſcillæ aſſatæ, (quidam etiam epithymi) ſingulorũ drach. XVI, myrrhæ, croci, ammoniaci thymiamatis, euphorbii, ſingulorum drach. VIII, excipe melle.

Hiera Rufi, Sycioniæ, ſiue colocynthidis medullæ

E drach. VIII, chamædryos drach. X, ſagapeni drach. VIII, petroſelini drach. V, ariſtolochiæ rotundæ drach. V, piperis albi drach. V, cinnamomi drach. IIII, aut caſſiæ drach. VIII, ſpicæ, croci, polii, myrrhæ, ſingulorũ drach. IIII, mellis quod ſatis eſt.

Hiera Archigenis, Marrubii, agarici, chamædryos, colocynthidis medullæ, ſtœchadis, ſingulorũ drach. X, opopanacis, ſagapeni, petroſelini, ariſtolochiæ rotũdæ, piperis albi, ſingulorũ drach. V: cinnamomi, ſpicæ nardi, myrrhæ, folii, croci, ſingulorum drach. IIII: arida tundito ſimul ac

F cribrato. Opopanacem & ſagapenũ & myrrhã contuſa, in pila, cum aqua mulſa nocte vnã macerato, deinde terito, & arida adiicito, & melle optimo excepta, in vitreum aut plumbeũ vas reponito: hic modus communis eſt omnibus hieris. Doſis autẽ ipſarũ perfecta drach. IIII. Aſſumat autẽ & ſalis drach. I, & mellis cyathos duos, & aquæ quãtũ ſatis eſt. Quòd ſi magis purgatorias efficere volumus eas quæ ſcammoniam non habent, ad has quoque ſingulas obolus vnus, de ipſa admiſceatur.

ILLITIONES SEDIS ET VMBILICI PVRgatoriæ, Cap. IX.

G ILlitio ſedis ad flatus prouocandos. Ruta cum melle conteritur vt vnus ſuccus fiat, & penitiſſimè intra ſedem illinitur. Efficaciſſima fit ſi parum cumini, & nitri, aut ſucci cyclamini aſſumpſerit. Sed & lanæ tomento excepta in ſedem inditur, aut melle addito glans efformatur. flatus enim prodeunt inde multi qui alleuationem faciunt.

Illitio ſedis ventrem mouens, appellatur Chezananca, *id eſt Cacacoga.* Alumen cum melle tritum concoquitur donec fuluum fiat, & cum hoc ſedes illinitur. facilè

H enim multa quidem, ſed non citra laborem educit.

Vmbilicaris illitio aluũ ſubducens, Cyclamini drach. IIII, nitri drach. III, veratri nigri & albi, vtriuſque drach. duas, colocynthidis drach. tres, ſcammoniæ drach. II, elaterii ſucci drach. IIII, grani Cnidii drach. IIII, caricarum

pinguium ſextantem,fellis taurini vnciã i. Alia optima, Elaterii,lathyridum, galbani,cyclamini,veratri nigri, ſingulorum drach. IIII, colocynthidis medullæ drachm. VIII,cucumeris ſylueſtris recentis,ſcammoniæ,grani Cnidii,ſingulorũ drach.II. tithymalli drach.II,terebinthinæ drach.III. Excipe hæc felle taurino, & velut vnguento vtere.Quidam ceræ ſeptunce addito,& olei ſicyonii quantum ſatis eſt,velut emplaſtrum impoſuerunt.

MEDICAMENTA VOMITORIA, ET ſumendi veratri modi, Cap. X.

VOmitibus vtuntur etiam ſani, ab alimenti aut humorum copia grauati: ſed & hi qui ex acuto morbo ægrotant, quum à pituita aut tali quodam humore infeſtantur. Verùm vomitoriis medicamentis vt vtantur, neque ſanis, neque ex acuto morbo ægrotantibus permittendum eſt:ſed in affectionibus diuturnis,& maximè induratis, & quæ forti exactione opus habent, velut eſt podagra,morbus comitialis à ſtomacho oriens,elephas,hydrops, melancholia, & conſimiles. Contraria autem ſunt vomitoria medicamenta ſanguinis ſputis, & ſtomacho malè affectis,& qui ſuffocari ſolent.Promptiſſimum itaque ex vomitoriis medicamentis eſt oleum cyprinum,ſi digiti aut pennæ in ipſum tingantur, & in gurgulionem immittantur. Sed & nardi Celticæ radicum drach. VII,in aqua mulſa potæ,fortiter ſurſum purgant. Similiter etiam ceſtri V aut VI, drach. in aqua mulſa potæ, & daphnoidis folia III, viridia,trita,ac comeſta. Elaterii quoque obolus I, in aqua potus, pituitam & bilem ſurſum purgat: & ſtaphidis ſylueſtris grana XV, cum aqua mulſa craſſa. Ex bulbis item hi qui conſueto more eduntur, ſi crudi edãtur, & narciſſi bulbi cocti, ſurſum purgant. Apii quoque radicis pars ea quæ ad aerem vergit, ſi edatur, ſurſum purgat. quidam ipſam chamæraphanum vocant. Quæ verò ad radicem eſt, deorſum purgat: tota verò ſi edatur, ſurſum ac deorſum. Raphanides verò minus quidem prædictis purgant, ſed vtilius. Oportet autem ipſas dum acres valde ac recentes ſunt, in tenuia fruſta concidere, & duabus aut tribus horis antea in aceto mulſo maceratas quotquot poſſunt ſumant, ita vt ter aut quater à cœna vomant, & ſemel ieiuni. Sæpe autem inſuper ſorbeant acetum mulſum. Vbi verò duabus horis obambulauerint,aquam tepidam bibentes, immiſſis digitis aut pinnis vomant.

Modi ſumendi veratri, Veratrum dandum eſt diutinè ægrotantibus, & ex forti morbo, & qui ex aliis auxiliis ſalutem deſperarunt, eo quòd morbus omnibus ipſis ſit fortior. Dandum autem ſiue aſſiduè vexarit morbus, velut hydrops,elephas,malus habitus,reſolutio, & ſimiles: ſiue per quoſdam tẽporis circuitus repetat,velut comitialis,& podagra. Quum autem multi ſint ſumẽdi veratri modi, ſimplicior & potior præparatio ad ſumendum veratrum,hic modus eſt. Poſtquã raphanidas prius arundine perpunxeris, veratri albi optimi radicum ſurculos feſtucaceos in fiſſuras impingito, & vbi noctẽ permanſerint,ipſos tollito: raphanidas autem conciſas cum aceto mulſo dato iuxta relatum modum, aſſueto nimirum antea ad vomitiones ægroto, & relatis horis interpoſitis, vt inſuper ad vomendum cogantur. Præcipuus autem ſumendi veratri modus hic eſt, Veratri optimi ſextantem in aquæ hemina, quinque antea diebus maceratum, coquito donec tertia aquæ pars reſtet. Expreſſo deinde veratro, ad aquam æqualem mellis modum admiſceto, & facta ad craſſitudinem coctura, dato ægroto antea iuxta relatum modum ad vomitum exercitato, ita vt idem ſit ieiunus, & bene concoxerit, & aluum deorſum exonerauerit, aut ſua ſponte, aut etiam ſemel atque iterum infuſo per clyſterem immiſſo pro viribus. Efficaciſſimus porro omnium modus talis eſt, Radices veratri ad ſeſami magnitudinẽ concidito(nam in puluillum redactæ,actionis efficacia ſtrãgulant) & debilioribus quidem cum ptiſſanæ, aut alicæ, aut eiuſmodi cuiuſdam ſucco,veratri ſummùm drachmas II, minimùm drachmam I, coquito, & bibendum dato. Robuſtioribus autem,cum aqua calida,aut aqua mulſa. Incipit purgatio poſt tres aut quatuor horas.Quibus tardius incipit, ii melius purgantur. Si verò vomitiones tardè prodeant,aqua mulſa bibenda data,ad vomitum cogantur, immiſſis item pinnis in oleum tinctis. Si neque ſic vomant, in balneum abducantur. At vbi vomere incœperint, ſiquidem pro ratione euacuatio fiat, nihil amplius moleſtiæ exhibere oportet: ſi verò lancinentur,aut etiam conuellantur, aquam & oleum bibenda dato. Nam hinc & deorſum per ventrẽ ſubductio ipſis contingit(id quod etiam aliàs in iis qui veratrum ſumunt aliquãdo contingere ſolet) & medicamenti coaceruationem facilius ferunt. Quòd ſi animi deliquium ipſis accidat, odoramentis refocillentur.Sed & ad alia,velut veriſimile, accedentia ſymptomata,ſimiliter congrua adhibere oportet. Cæterùm multa contingente euacuatione, nutriãtur, & dormire permittantur, aliáque velut in iis qui nimium purgantur dictum eſt fiant. Si verò perſeueret adhuc, cucurbitæ ſtomacho affigantur,& artus deligẽtur. At ſi pro ratione euacuatio fiat,aqua mulſa ipſis bibenda detur moderatè,quò ſuperfluitates ex medicamento eluat.Et paulo pòſt cibus concoctu facilis exhibeatur. Porro in iis qui ſuſpecta habent per os medicamenta, & tamen omnino veratri vſu opus habent, Antylus tali quodã infuſo per clyſterem vtitur, Veratri albi drach.II, in aquæ ſextar. I maceramus, & per diem ac noctem manere ſinimus:ſequente verò die veratrum in aqua ad dimidias coquimus, deinde hanc per ſedem infundimus, vt vomitum cõcitet. Surſum purgat paulo debilius quàm veratri potio. Poſt ſufficientem purgationem, glandula acri ſubdita excretionem irritamus,quò infuſum reddatur, & ipſi non amplius vomant. Et poſt excretionem, aquam mulſam ſemel aut iterum infundimus, quò inteſtina eluantur. Idem Antylus ita dicit,Fit etiam glandula (inquit)ex veratro albo tuſo ac cribrato,deinde melle cocto excepto,ſimiliter purgans ſupernum ventrem, quemadmodum infuſum ex veratro purgat. At verò probatior eſt hic modus: nam in nobis ſitum eſt vt moderemur purgationem. Sit itaque veratri pondus drachmarũ duarum:ipſa verò glans lanæ tomento ſolidiore obducatur aut obligetur.Et caput tomẽti extrinſecus per ſedem propendeat, quò poſt ſufficientem purgationem, glandem extrahere nobis liceat. Hic modus perfectiſſimè purgat, & neque ſuffocationem, neque aliud quoddam periculum inducit.

DE DIVERSIS ANTIDOTIS, Cap. XI.

Præfatio,à Galeno libris de Antidotis præmiſſa.

COmpoſitiones medicamẽtorum quæ affectiones curant,& non foris imponuntur,ſed intra corpus ſumũtur,veteres medici Antidotos vocant. Tres autem ſunt ipſarum differẽtiæ: quædam enim lethalium medicamẽtorum gratia exhibentur: quædam ob beſtias venenum eiaculantes: quædam affectionibus ex malo victu obortis auxiliantur.Aliquæ triplicem vſum promittũt,quemadmodum etiam ea quæ theriaca appellatur.

Hedychroi in theriacam ingredientis præparatio Aſpalathi radicis corticis, calami aromatici, coſti, aſari xylobalſami,phu,amaraci,maſtiches,ſing.drach. VI, carpobalſami drach.II, mari drach. XVI, floris iunci rotundi odorati drach. II, cinnamomi drach. XXIIII, amomi, caſſiæ,rhei,ſing.drach.VIII,nardi Indicæ,folii, ſingulorum drach.XII,myrrhæ drach.XXIIII,croci drach.XII: vino bono excipe,& paſtillos efforma digitis opobalſamo tinctis.

Paſtillorum ſcilliticorum præparatio, Scillam luto aut farinæ maſſa oblitam moderatè aſſato, & acceptis internæ partis ipſius partibus duabus, & farinæ erui parte vna,terito,& ſimiliter paſtillos efformato.

Paſtillorum theriacorum præparatio, Viperas quatuor aut quinque fuluiores ac recens captas ſumito, & de ipſis ad caput & ad caudam,quatuor digitorũ magnitudinem amputato, & tota pelle interaneiſque ipſarum ablatis, reliqua in noua olla cum anetho & ſale coquito, donec ſpinæ de carnibus diſcedant: deinde ablatis ac diligenter à ſpinis purgatis carnibus, puri panis æqualem portionem ipſis admiſceto, & trita ſimiliter in paſtillos

efformato, digitis opobalſamo tinctis, & in vmbra ſiccato.

Theriacæ Antidoti præparatio, Paſtillorum ſcilliticorum drach. XLVIII, paſtillorum theriacorum drach. XXIIII, hedychroi drach. XXIIII, cinnamomi drachmas XXIIII, piperis communis drach. XXIIII, ſucci papaueris drach. XXIIII, roſarum ſiccarum drach. XII, ſcordii, buniadis ſeminis, iridis Illyricæ, agarici, glycyrrhizæ, opobalſami, ſing. drach. XII, myrrhæ, croci, zingiberis, rhei Pontici, quinquefolii radicis, calaminthæ, marrubii, petroſelini, ſtœchadis, coſti, piperis albi & longi, dictamni, iunci rotundi odorati floris, thuris maſculi, terebinthinæ, maſtiches, caſſiæ nigræ, ſpicæ nardi, ſingul. drach. VI, polii floris, ſtyracis, apii ſeminis, ſeſelis, thlaſpis, ammii, chamædryos, chamæpityos, hypociſtidis ſucci, malabathri, nardi Celticæ, mei, gētianæ, aniſi, fœniculi ſeminis, Lemniæ ſphragidis, chalcitidis toſtæ, amomi, acori, balſami, phu Pontici, hyperici, acaciæ, gummi, cardamomi, ſingul. drach. IIII, dauci ſeminis, galbani, ſagapeni, bituminis, opopanacis, caſtorii, centaureæ, ariſtolochiæ clematidis, ſingul. drach. II. mellis Attici libras X, vini Falerni ſextar. II. Opium, hypociſtidem, myrrham, ſagapenum, ſtyracem, acaciam, opopanacem, in pilam mittito, & modico melle affuſo, tundens diſſoluito, deinde vino adiecto vt ſupereminеat, ad triduum macerato, poſtea reliqua tuſa vnito, mel ipſum deſpumetur. Reponitur in argentea aut vitrea vaſa non valde plena: & opercula ſingulis diebus demuntur. Vſus ipſius eſt, ſi res vrget, in morſis à beſtiis venenatis, & iis qui venenum acceperunt, poſt ſeptimum à præparatione annum, nucis Ponticæ magnitudine, cum vini cyath. III, ita vt bis in die bibatur: ſimiliter etiam iis qui ab aliqua obſcura periclitati ſunt cauſa, vt corruptio in corpore lethalis medicamenti qualitatem ſit imitata, quemadmodum in peſtilentibus conſtitutionibus maximè fieri ſolet: ſemel in die datur. At in aliis affectionibus poſt decennium ipſius vſus eſt, & vſque ad viceſimum annum. In tuſſi verò & thoracis aut lateris doloribus, non febrientibus, cum vino mulſo, febrientibus, cum aqua mulſa, datur ad noctem fabæ Ægyptiæ magnitudine. Sanguinem ſpuentibus, ſi recens eſt malum, in poſca: ſi diuturnum, in ſymphyti decocto datur fabæ Ægyptiæ magnitudine manè & veſperi. Inflatis & torminoſis aut cœliacis datur mane ex aqua calida, fabæ Ægyptiæ magnitudine. Appetentiam intenſam excitat. A rigore, perfrigeratione, & bilis vomitu, ante acceſſiones pota liberat. Mēſes mouet, & mortuos fœtus eiicit, fabæ Ægyptiæ magnitudine pota cum aqua mulſa, aut paſſo, in quo ruta aut dictamnum coctū eſt. Facit etiam ad vocem abſciſſam, & per ſe & cum dupla tragacantha, ex vino mulſo aut paſſo pota, & ſub lingua detenta, & eliquata. Splenicis & hepaticis datur ex poſca: ſi ſcirrhi duritia adſit, ex aceti mulſi, aut aceti ſcillitici ſeſquicyatho: nephriticis cum aceto mulſo fabæ Ægyptiæ magnitudine: dyſentericis tantundem cum rhois decocto, mane & veſperi. Ad viſus quoque hebetudinem ſummè facit hoc modo, Antidoti & opobalſami ſextantem cum mellis cyatho miſceto, & paulatim illinito. Detergit etiam dentes. Plerique etiam præſeruationis gratia ipſam accipiunt in nouilunio fabæ Græcæ magnitudine, vbi probè concoxerunt, cum mellis cochleario vno, & aquæ cyathis II. Similiter etiam in profectionibus ipſa vtūtur, quum vitiatum aerem aliquem, aut aquas ſuſpectas habent, in locis vbi iter faciunt.

Sales Theriaci.

Viperas ſumito recens captas quatuor, deinde ſalis ammoniaci aut cōmunis modium Italicum vnum in pilam mittito, & cum ipſo hæc in craſſas partes cōtundito, Gentianæ ſeſquilibram, ariſtolochiæ rotundæ ſeſquilibram, centaurii tenuis comæ lib. II, cardamomi, marrubii, ſingulorum ſexūcem, ſcordii, apii, chamædryos Creticæ, ſingulorum lib. I, rutæ ſatiuæ ſeminis ſextar. II. Mellis Attici menſura ſufficiente hæc vnito, & dimidiam ipſorum partem in ollam nouam dato, deinde quatuor viperas viuas adiicito, inſuperque ad ipſas etiam ſcillas teneras recentes minutim conciſas addito, atque ita reliquam dimidiam partem ſuperioris mixturæ ſuperiniicito,

A & olla diligenter operta, tribus aut quatuor foraminibus operculum ipſius perforato, quò vapor per ipſa exhalans, aſſationis modum tibi ſignificet. Primùm enim apparebit fumus multus, exiens caliginoſus ac valde turbatus, ſignificans quòd ignis iam feras ipſas contingat: atque tunc tu diligenter caue nequid de hoc fumo inſpires, dum aer à viperarum exhalatione inficitur. Deinde quum ceſſauerit vapor, & flammam quandam exilem conſpexeris per foramina egredientem, tunc ſanè quamoptimè aſſatas putato, atque ſic ollam ab igne ablatam,
B per totam diem ac noctem perfrigerato: poſtea aperito, & exemptos carbones diligenter tundito, & cribrato cum his mixturis, Rutæ ſylueſtris ſeminis, hyſſopi Cretici, ſingulorum dodrātem, ſeminis fœniculi, nardi Celticæ, ſtachyos Scythicæ, ſingulorum ſexuncem: petroſelini Macedonici, malabathri, foliorum, ſingulorum trientem, amomi, racemi, hormini ſeminis toſti, ſingulorum quadrantem: origani cacuminum, thymi cacuminum, ſingulorum ſextantem: baccarum iuniperi, piperis albi, & longi, ſingul. lib. I, ſilphii radicis dextantem, ſeminis corian-
C dri, zingiberis non perforati, ſatyrii ſeminis aut radicis, pulegii, ſeſelis Maſſilienſis, menthæ, ſingulorum ſexuncem, caſſiæ fiſtulæ ſextātem, cinnamomi vnc. I. Cæterùm ego præparaui vt beſtias non exufferim, ſed paſtillos ex ipſis paratos, velut in theriaca expoſui, cum iis quæ cum beſtiis vtuntur miſcui, & hoc propterea vt quam in ſe habent amaritudinem, eam in vſtione deponant. Tātam autem menſuram paſtillorum adieci quantam coniectura aſſequi potui quatuor viperas habere. Et euaſerunt reuera optimi.

D Antidotus Mithridatica ex ſcinco, Myrrhæ Troglodyticæ, zingiberis, cinnamomi, ſing. drach. X, ſpicæ nardi, thuris, thlaſpeos, opobalſami, floris iunci odorati, coſti, ſtœchadis, ſeſelis, galbani, terebinthinæ, piperis longi, caſtorii, ſucci hypociſtidis, ſtyracis, foliorū malabathri, ſingulorum drach. IIII, caſſiæ nigræ, polii, piperis albi, ſcordii, dauci ſeminis, carpobalſami, cypheos, bdellii, nardi Celticæ, gummi, petroſelini, opii, cardamomi, fœniculi ſeminis, gētianæ, foliorum roſarum, ſingul. drach. VIII, dictamni, aniſi, acori, phu, ſingulorum drachmas III,
E mei Athamātici, acaciæ, ventris ſcinci, hyperici ſeminis, ſing. drach. I. S. vini & mellis quantum ſatis eſt. Præparato ſimiliter vt theriacam. Galenus dicit hãc ad eadem facere ad quæ etiam theriaca, exceptis iis qui à vipera morſi ſunt. nam ad hos theriaca efficacior eſt.

Antidotus ex ſanguinibus, faciēs ad omnia venenum eiaculantia, & ad lethalia medicamenta, Piperis albi & longi, coſti, acori, phu, aniſi, dictamni Cretici, ſingulorum drach. II, amomi, opobalſami, ſeminis rutæ ſylueſtris, ſeminis fœniculi, cumini Æthiopici, anethi, ſanguinis anatis maſculi ſicci, ſanguinis hœdi, ſanguinis anſeris, ſan-
F guinis anatis fœminæ, buniadis ſylueſtris ſeminis, ſingulorum drachmas III, gentianæ radicis, trifolii, iunci odorati floris, thuris, roſarum ſiccarum, ſingulorum drach. IIII, cinnamomi drach. II, ſcordii drach. VIII, petroſelini, polii, myrrhæ, nardi, ſingulorum drach. VI, caſſiæ drach. III, ſucci Cyrenaici drach. III, ſtœchadis drach. V. aſari drachmas II, ammoniaci thymiamatis drach. III, mei Athamantici drach. II, agarici drach. II, carpobalſami grana XX, mellis cocti quantum ſatis eſt.

G Acetum mulſum ſimplex, Aceti acerrimi albi ſextar. I, aquæ ſextar. II, Mellis ſextarium I. Coquito ad liquidioris mellis compagem, mel inter coquendum deſpumans.

Acetum ſcilliticum, Scillæ albæ conciſæ, & in vmbra ſiccatæ ad dies quadraginta, rurſuſque purgatæ, minam vnam, aceti boni ſextarios XII. Hæc ſimul in vas mittito, idque opertum ad dies ſexaginta ad ſolem exponito, poſt quas ſcillam expreſſam abiicito: acetum autem excolatum in aliud vas transfundito. Quidam ſcillæ mi-
H nam I, in aceti ſextarios VI mittunt: alii viridis ſcillæ idem pondus in acetum coniiciunt, & ad menſes ſex ſimul in vaſe eſſe ſinunt. Et eſt hoc magis inciſorium. Facit autem ad fluxiones circa os, ſi colluatur, & ad multas internarum partium affectiones, ſi bibatur, exceptis iis quæ cum vlceratione conſiſtunt: facit item ad plura alia.

Acetum mulſum ſcilliticum, Scillæ partium in- A
ternarum tenerarum libr.II, aceti acris albi ſextar. XV,
piperis, petroſelini Macedonici, ſingulorum ſextantem,
dauci Cretici, ammii, aniſi, nardi Celticæ, liguſtici, aſari,
cardamomi, ſpicæ nardi, amomi, rhei Pontici, ſingul. ſe-
munciam, ſeminis fœniculi, cumini, ſilphii, zingiberis,
pyrethri, hyſſopi Cretici, coſti, pulegii, ſingulorum vnc.I,
mēthæ viridis faſciculum I, rutæ viridis ramulos V, mel-
lis Attici ſextar.I, ſapæ ſextar. II, apii viridis faſciculum I.
Internas ſcillæ partes albas contuſas in acetum mittito, &
ad dies ſeptem ſub caniculæ ardoribus macerari ſinito: B
deinde exempta ſcilla, ſicca quidem iam contuſa, viri-
dia autem non contuſa, in acetum dato, & rurſus poſt ſe-
ptem dies omnibus excolatis, mel & ſapam ad acetum
addito, & ad compagem coquito, vitreóque vaſe excipi-
to. Vtere hoc auxilio & ieiunus velut potione quæ ante
cibum ſumi ſolet, & cum cibo ad intinctus. Eſt enim lon-
gè vtiliſſimum.

Medicamentum Galeni ex ſcilla, faciens maximè ad
comitiales. Scillam in tenues partes manibus confra-
ctam, in vas quod mel habuit coniice, & id probè oper- C
tum in loco ad meridiem conuerſo, ſub Caniculæ ardo-
ribus expone: poſt quadraginta dies ab ortu caniculæ,
ſolue, & ſcillæ corpus effluxiſſe comperies. Exceptum ita-
que ſuccum ipſius optimo melle condito, & his ſingulis
diebus cochl. I præbeto, pueris paruum, perfectis ma-
gnum. Sed & ipſum ſcillæ corpus cum melle terito, indé-
que cochlearium exhibeto. Eſt autem hoc facultate po-
ſterius ſucco.

Philonis Antidotus, Piperis albi drach.XX, hyoſcya-
mi drach.XX, ſucci papaueris drach.X, croci drach.V, py- D
rethri, euphorbii, ſpicæ nardi, ſing. drach.I, mellis Attici,
aut alterius boni probè cocti, quod ſatis eſt. Dato perfe-
ctis nucis Ponticæ magnitudinem, minoribus fabæ, pue-
ris ciceris. Medicamentum eſt quod dolorem maximè
ſedat, & ſomnum inducit.

Athanaſia dolorem ſedans pleuritica, Oribaſii, Caſ-
ſiæ drach.VIII, ſpicæ nardi, amomi, croci, opii, ſtyracis,
myrrhæ, coſtis, ſingul. drach.IIII, mellis deſpumati quod
ſatis eſt. Doſis eſt eadem quæ Philonis antidoti.

Antidotus ex duobus piperis generibus, ſimilem vim E
habens, Cardamomi, caſtorii, opii, ſingul. drach.III, myr-
rhæ, coſti, piperis albi, & longi, galbani, ſingul. drach. III,
croci drach. IIr. Excipe melle cocto, & præbe fabæ ma-
gnitudine.

Antidotus ex papaueris capitibus, & ſapa, Capita
papaueris viridia non aquoſa, VIII, aut X, poſtridie vt de-
cerpſeris, cum glycyrrhizæ vncia vna, in ſapæ ſextario v-
no, ad diem vnum macerata coquito donec flacceſcant,
& vbi moderatam habuerint hæc compagem, ab igne
ablata vaſe excipito, ac vtitor in febrientibus qui vigi- F
liis infeſtantur, & ſi de capite in thoracem tenuis flu-
xus fertur.

Antidotus ex papaueris capitibus, & melle, Capita
papaueris (velut dictum eſt) & glycyrrhizæ vnc.I, in aquæ
pluuialis aut fontanæ ſextario I, donec flacceſcant co-
quito ac exprimito, & ad decoctum mellis ſextarium di-
midium adiicito, & ad ſpiſſitudinem coquito. Datur his
qui cum doloris mitigatione, & ſomni inductione, inſu-
per etiam expurgatione & exterſione opus habēt eorum
quæ in thorace aut circa pulmonem & renes hærent. G

Antidotus ex papaueris capitibus compoſita, Aquæ
in qua capita papaueris iuxta relatum modum cocta ſunt,
ſextar.I, vini dulcis heminas II, mellis libr.I, croci, hypo-
ciſtidis ſucci, ſingul. drach. IIII, coquito ad compagem.
Cæterùm ea quæ ex melle, & capitibus papaueris, & malis
cydoniis paratur, ſtomacho gratior eſt: verùm efficacior
eſt ſi vnà cum papaueris capitibus, etiam melilotum &
glycyrrhiza in aqua coquantur.

Eclegma ex marrubio ſimplex, ad tabeſcentes maxi-
mè, Comæ marrubii lib.I, in aquæ heminis VI ad tertias H
coquito, & abiecta herba, parem mellis menſuram aquæ
adiicito, & ad mellis ſpiſſitudinem coquito, indéque co-
chl.I. præbeto.

Eclegma ex marrubio compoſitum, Comæ marru-
bii, iridis Illyricæ, hyſſopi, pulegii, glycyrrhizæ, apii, ſin-
gulorum ſextantem, caricarum pinguium quadrantem,
nucleorum nucis pineæ reſinatæ quadrantem. Contun-
dito in craſſas partes ſicca, & cum caricis in aquæ ſextar.
III, macerata, ad tertias decoquito: deinde ad excolatam
aquam mellis libr.II adiicito, & ad mellis compagem vſ-
que coquito.

Eclegma ex eruo, Amygdalarum amararum ſextan-
tem, farinæ erui trientem, hyſſopi triētem, iridis ſemun-
ciam, nucleorum pineorum torrefactorum ſextantem,
mellis ſextar.I, aut quod ſatis eſt.

Eclegma dodecatheon, Iridis Illyricæ trientem, erui
trientem, hyſſopi ſextantem, ſeminis vrticæ ſextantē, gly-
cyrrhizæ ſextantē, fœnigræci ſextātem, bulborum trien-
tem, ſeminis lini torrefacti trientē, melanthii ſcrup.XVIII,
pulegii ſcrupul. VI, nucleorum pineorum torrefactorum
ſextantem, piperis ſcrup.VI, mellis quod ſatis eſt.

Antidotus Sotira, Spicæ nardi ſcrup.XXXIX, myrrhæ
ſcrup.XXVII, croci ſcrup.XXXVII, caſtorii ſcrup. XXXIX, pe-
troſelini ſcrup. XLV, aniſi ſcrup.IX, apii ſcrup. VII, floris
iunci odorati ſcrup. XXXVI, caſſiæ ſcrup. XII, piperis longi
ſcrup.XII, ſeminis ſinonis ſcrup.VI, ſtyracis ſcrup.XVIII,
amomi ſcrup.XII, ſeſelis ſcrup.XII, hedychroi ſcrup.XVIII,
coſti ſcrup.XVIII, mellis quod ſatis eſt.

Medicamentum ad tuſſim, ex ſtyrace, Amomi, caſ-
ſiæ, ſingul. ſextantem, ſtyracis, ſpicæ nardi, ſingulorum
ſeſquiunciam, croci, piperis albi, ſingul. vnc.I, mellis ſe-
xtar.I. Exhibe cochlearium vnum.

Medicamentum Philoxeni, ad ſuppuratos & fluxiones
diuturnas, Terebinthinæ drachm.XXVIII, nardi drach.
XVI, myrrhæ ſtactæ drach.VI, cardamomi, bulborum, ſin-
gul. drach.VI, croci drach. XII, galbani drach. XVI, amy-
gdala amara LXXX. mellis heminam: bibitur ex aqua fa-
bæ Ægyptiæ magnitudine.

Antidotus Eſdræ, multi vſus. eſt enim ex iis quæ val-
de ſiccant. Amomi ſcru.VI, croci ſcru.XVIII, ſeminis dau-
ci ſcrup. I. S. fœniculi ſeminis ſcrup.III, caſſiæ ſcrup. I.S.
floris iunci odorati ſcru.IIII.S. cinnamomi ſcrup. III, hy-
pociſtidis ſucci ſcrup.IIII.S. ſulphuris ſcrup.V, ſeminis pa-
paueris ſcrup. V, pyrethri ſcrup.III, petroſelini ſcrup. I. S.
iridis Illyricæ ſcrup.VII. S. hyoſcyami ſeminis ſcrup.XIII.
S. ſpicæ nardi ſcrup.VII. S. ſeminis rutæ ſcrup. I. S. anethi
ſcrup. III, cardamomi ſcrup.III, roſarum ſiccarum ſcrup.
IIII.S. floris nerii (eſt autem velut ſiliqua, ex qua roſa ro-
dodaphnes emergit) & roſæ ipſius, ſingul. ſcrup.III, rhei
ſcrup. VI, gentianæ ſcrup.VI, hedychroi ſcrup.I. S. traga-
canthæ ſcrup.XV. Lycii ſcrup.VI, foliorum citrii ſcrup.VI,
ſeminis ocimi ſcrup.I.S. aniſi ſcrup.III, coſti, myrrhæ, ſin-
gul. ſcrup.VI, bdellii ſcrup.XVI, ſucci artemiſiæ ſcrup.XIII.
rhois Syriaci ſcrup.XXV.S. aſari, ventris mergi, lapidis ia-
ſpidis, ſingulorum ſcrup.III, piperis ſcrup.XV, caſtorii ſcru.
I.S. cimoliæ ſcrup. VI, ſiſonis ſcrup.IX, ſtyracis ſcrup. IX,
opobalſami ſcrup.XII, ſeſelis herbæ ſcrup.I. S. mellis vn-
cias XXVIII, vini quod ſatis eſt.

Medicamentum ex malorum cotoneorum carnibus,
Malorum cotoneorum purorum libr.III, concoquuntur
in vini veteris ſextar.III, deinde teruntur, & adiiciuntur
ipſis trita hæc, piperis, aniſi, liguſtici, ſingul.vnc.I. Qui-
dam etiam zingiberis vnciæ dimidium addunt. Quidam
pro vino acetum ſumunt. Medicamētum ex malorum
cotoneorum ſucco, ad proſtratam appetentiam & ægrè
concoquentes commodum, Malorum cotoneorum ma-
turorum ſucci ſextar.II, mellis boni ſextar.II, aceti ſextar.
I, zingiberis quadrantem, piperis albi ſextantem: ad ſpiſ-
ſitudinem coquito. Hoc ad perfrigeratos præparat Ga-
lenus. In quibus autem, inquit, bilis abundat, citra piperis
& zingiberis admiſtionem præparato.

Meloplacuntii (*id eſt placentæ ex malis cotoneis*) prępara-
tio, Malorū cotoneorum purorum lib.VI, coquuntur in
vino donec flacceſcant: deinde ad excolata ac trita qui-
dam adiiciunt mellis libr. VIII, & ad lentum ignem co-
quunt, mouētes ſubinde ferula, donec totum manus non
inquinet, & tunc contuſa hæc adiiciunt, piperis quadran-

tem,aniſi quadrantem, petroſelini vnc.1. Quidam etiam A zingiberis vnc.1, & maſtiches vnc. 1. deinde mixta in placentas ſemunciales efformant,& cum lauri foliis componunt.

Cydonatum friabile fruſta integra habens, Malorum cydoniorum purorum in fruſta conciſorũ libræ 8. coquuntur in vini ſextariis 8.moderatè vt non diſſoluantur,deinde admiſcentur ipſis mellis deſpumati lib. 8. piperis beſſis, petroſelini,aniſi, ſingulorum quadrans, zingiberis quincunx, ſpicæ nardi ſeſcuncia,caryophylli vncia vna: B omnia hæc contuſa & moderatè cocta,ad iuſculi ſpiſſitudinem tollito,& vbi perfrigerata ſunt,fruſta ſimul cum iuſculo componito.

Antidotus ex tribus piperis generibus. Piperis cõmunis,albi,longi,ſingulorum drach.7. zingiberis,aniſi, cacuminum thymi, ſingul. drach. 2. mellis quod ſatis eſt. Alia Oribaſii, Piperis albi ſextantem, piperis nigri,longi,ſpicæ nardi,cinnamomi,ammii,caroi,hyſſopi, ſeſelis,dauci, petroſelini,ſingul. vnc. 1. zingiberis drach. 4.mellis libr.3. C

Alia,Piperis communis quadrantem, albi vnc.1, longi vnc.1. petroſelini,cinnamomi aut caſſiæ duplum, zingiberis,ſingulorum vnc.1.mellis vnc.21.aut quantum ſatis eſt: ego etiam thymi cacuminum vnc. 1, admiſcui.

Dioſpolites. Cumini aceto macerati ac torrefacti vnc. 1,piperis,zingiberis ſingul. ſextantem, rutæ viridis vnc.1,S. nitri drach. 11.S. Excipe melle. Medicamentum ex calamintha, Petroſelini,pulegii,ſeſelis, calaminthæ,ſingulorum quadrantem, apii ſeminis vnc.1,cacuminum thymi vnciã 1. liguſtici trientem ,piperis vnc.12. D mellis quod ſatis eſt.

Medicamentum ex citrio,ad ægrè concoquentes.

Aceti heminas 3,citrii ſiue medici mali carnis lib.1, hyſſopi,rutæ, origani,ſingul.faſciculum. Hæc per diem ac noctem macerata in aceto coquuntur ad tertias,& expreſſa abiiciuntur:ad acetum autem mellis ſextar.1. admiſcetur,& rurſus ad mellis ſpiſſitudinẽ coquitur. quod vbi factum eſt,aſari, mei, piperis albi, ſingul. ſextans infarcitur.Datur inde cochl. 1,mane,& ad ſomnum.

Picra Galeni, Aloes drach.c, xylobalſami, maſtiches, E croci,ſpicæ nardi,aſari, cinnamomi, ſing.drach.vi. Quidam etiam floris iunci odorati,& caſſiæ,ſingul.drach.vi, addunt.Datur ex aqua mulſa drach.1.

Picra ex aceto mulſo, ad ſtomachicos, vterum,& hydropem, Aloes trientem, folii ſextantem , coſti, caſſiæ, amomi,iridis,ſingulorũ drach.1,corticis radicis fœniculi libr. 1, maſtiches, nardi Celticæ, zingiberis, ſingulorum drach.1,piperis drach.1,mei drach.1,aceti ſextar.1. S. mellis ſextar.1.S. fœniculum in aceto vbi prius coctum eſt abiicitur: deinde mel adiicitur, & facta ad mellis compa- F gem coctura,reliqua trita inſpergantur.

Medicamentum optimum ex hepate lupino, Gentianæ,chamæpityos,petroſelini, marrubii,fellis vrſini,ſinapis, ſcolopendrii, radicis panacis minii, rubiæ, ſeminis braſſicæ,ariſtolochiæ longæ,piperis albi, ſpicæ nardi,coſti,erucæ ſeminis, eryngii radicis, polii,echii, eupatorii, baccarum iuniperi, hepatis lupini, enulæ, ſingulorum æquales partes melle cocto excipe . Datur nucis Ponticæ magnitudo cum vino mulſo cocto.

Theodoretus ex anacardiis, Anacardiorum vnc.1.S. G croci,caſſiæ,folii,ſpicæ nardi, caryophylli, mei, agarici, floris iunci odorati,rhei, epithymi, ſingulorũ drach.1111, acori,piperis, ſingul. vnc.1.S. aloes quadrantem, ſaxifragæ,maſtiches,iridis Illyricæ, ſingulorum vnc.1.S. myrobalanorũ vnc.1.mellis,libr.1,aut quod ſatis eſt. Theodoretus abſque anacardiis, Aloes drach. LX, agarici drach.XXIIII,croci,caſſiæ,rhei Pontici,acori,cinnamomi,maſtiches,ſingul.drach.x,coſti, ſeminis rutæ, piperis albi, ſingul.drach.VIII, ſpicæ nardi drach. III, xylobalſami,aſari,chamædryos,mei,ſingul.drach.1111,mellis quod ſatis eſt.Quidam etiam his addunt anacardia 11.Doſis eſt H drach. 11,cum aqua mulſa.

Cyphoides, ad hepaticos, & thoracis affectiones, Vuæ paſſæ carnis drachmas XXV, croci drach.1, calami drach. 11, bdellii drach. 11.S. cinnamomi obol. 111. nardi obol.111,iunci odorati drach. 11, myrrhæ drach. 111,terebinthinæ drach. 1111, aſpalathi ramenti obol. XII, mellis drach.XVI. vini quod ſatis eſt. Cyphoides aliter, Alexandri, Croci, cinnamomi, bdellii, ſingulorum drach. 1111,myrrhæ, calami, ſingulorum drachmas 11, aſpalathi, floris iunci odorati, ſingulorum drachmas 111, caſſiæ, nardi,ſingulorum drachmam 1, terebinthinæ drachmas XVI, vuæ paſſæ carnis drachmas CLX, mellis heminam, 1.S.vini Chii quod ſatis eſt. Medicamentum ex Cacano hepaticũ. Cacani vnc.1,coſti vnc.1 ,folii ſcrup.VIII, piperis albi ſcrup. VII, ſpicæ nardi ſcrup. VI, mellis quod ſatis eſt.Datur cochl.1,cum conditi potione.

Zopyrius, Myrrhæ drachmas V,croci,caſſiæ,ſingulorum drachmas 1111, cinnamomi drachmas 111, ſpicæ nardi drachmas 11, floris iunci odorati drachmas 11, piperis albi drachmam 1. S. thuris drachmam 1, coſti drach.1.Mellis quod ſatis eſt.

Pæonia, Styracis calamitæ drach.6.thuris,amomi,croci,ſingul.vnc.1.S.ſpicæ nardi drach. 6, folii drachmas 2.piperis albi drach.6. piperis communis drach. 8.myrrhæ vnc.1.coſti vnc.1.mellis quod ſatis eſt.

Catapotia hepatica,Doſithei,Aloes vnc.1.ſpicæ nardi,folii,coſti,ſingul.ſcrup. 2. agarici ſcrup.8.maſtiches ſcrup.13.epithymi ſcrup.4.rhei ſcrupul.1.

Acetum mulſum ad ſplenem,Capparis radicis corticis,ſcolopẽdrii,ſpicæ nardi,aſari,iridis,floris iunci odorati,floris iunci quadrati,aniſi,cumini,fœniculi,acori,fructus ericæ,ſingul. vnc.1, foliorum myricæ,foliorũ ſalicis,radicis apii,dendrolibani,ſcillæ,ſingulorum ſextantem,aceti ſextar.3. mellis ſextar. 3. ammoniaci thymiamatis quadrantem.Præparato velut ſcilliticum, dato cochl. 2. Acetum mulſum , faciens ad calculoſos. Saxifragæ,betonicæ, graminis,adianti,ſpicæ nardi,carpeſiæ, aſari, eryngii,ſingul.vnc.1. petroſelini Macedonici, rutæ ſeminis, ſingul.vnc.S. fœniculi viridis, ſcillæ aſſatæ,chamædaphnes,ſingulorum ſextantem:capparis radicis corticis quadrantem,ſii ſextantem, aquæ, aceti,mellis,ſingul.ſextantem.

Poſca calculos atterens, Pulegii, maſtiches, ſeminis apii,menthæ ſiccæ,ſingulorum vnc.1,ſalis communis torrefacti lib.1, ſeminis coriandri,ſpicæ nardi, aniſi,ammii,ſingul.ſcrup.VI,folii ſcrup.1111, piperis albi vnc.S.aut cõmunis,vnc.1, lithoſpermatis ſexuncem, betonicæ ſexuncem, aceti boni ſextar.V. Omnia tuſa, cribrata ac leuiſſimè trita, per triduum aceto admiſceto , & per dies XL inſolato. Vſus autem tempore, ex cicere nigro, & aſparagorum radice,apióque & adianto decoctum parato,& ad ipſius temperaturam aceti heminas 11, adiicito, ægróque in calido balnei ſolio bibendum præbeto. Quidam verò relatarum ſpecierũ puluilli ſcrup.XII, cum poſca ex prædictorum relatarum herbarum decocto mixta exhibent, & nihilominus efficax eſt medicamentum.

Conditum calculos atterens, Piperis albi,ſaxifragæ,ſpicæ nardi,lithoſpermi,betonicæ,ſingulorum vnc.1, petroſelini,folii,ſingulorum vnc.1, S. ſeminis rutæ ſylueſtris,vnc.S.mellis ſextar.1.Vini Aſcalonitæ ſextar.XVI.

Medicamentum ex hircino ſanguine, Quum vua inceperit matureſcere,hirci ætate vigentis ſanguinem accipe, & in ſole ſicca, déque ipſo cochl. 11, præbe calculoſis cum paſſo Cretico.Quidam etiam amomi & folii ſingul. quadrãtem admiſcent: alii etiam myrrhæ ſcrup.1111.

Antidotus renalis ex cicadis, Lithoſpermi,acus piſcis vſti,ſeſelis,ſingulorum vnc.1,ammii,cucumeris ſatiui ſeminis,ſaxifragæ,vuarum paſſarum exemptis vinaceis, ſeminis altheæ, phaſeoli albi, lyncurii , ſingulorum vnc.S. ſpicæ nardi,phu,mei, lapidum ex ſpongiis, ſingulorum drachm. 1: adianti, ſeminis paliuri internæ partis,ſii ſicci,radicis rubi, graminis, polypodii, ſingulorũ drachmas 111 : hircini ſanginis ſiccati (velut dictum eſt) ſcrup.VI,cicadarum ſiccarum,ademptis capite,alis ac pedibus, trientem, piperis albi drach.VI, mellis cocti quod ſatis eſt . Datur nucis Ponticæ magnitudine in condito, aut decocto tribuli, aut ſaxifragæ,aut ſinonis,aut radicis aſparagorum, aut graminis, aut quinquefolii, aut radicis herbæ lanariæ.

Antidotus ex lithoſpermo, Lithoſpermi, beto-nicæ, ſaxifragæ, petroſelini, piperis albi, æquales portiones. Excipe melle.

Antidotus ex ſemine porri, Piperis albi ac nigri, dauci Cretici, cucumeris ſatiui ſeminis, fœniculi ſeminis, porri ſeminis, petroſelini Macedonici, pyrethri, zingiberis, folii, ſingul. vnc. I. Mellis quod ſatis eſt.

Antidotus ex tecolitho, Spicæ nardi, hyſſopi, tecolithi, ſingulorum ſcrup. VIII, piperis ſcrup. XII. zingiberis, petroſelini, coſti, ſaxifragæ, ſingul. ſcrup. VI, caſſiæ, ſeminis apii ſingul. ſcrup. III, cyperi ſcrup. VI, ramenti eboris ſcrup. IIII, cardamomi ligni ſcrup. VI, lithoſpermi ſcrup. IIII. Mellis quantum ſatis eſt.

Antidotus ex ſemine maluæ ſyluestris, Cucumeris ſatiui ſeminis drach. XII, hyoſcyami ſeminis drach. VI, cicutæ ſeminis drach. III (alii VI, habēt) opii. fœniculi, maluæ ſyluestris ſeminis, croci, ſingulorum drach. III, ſeminis apii drach. VI, caſſiæ drach. IIII, amygdalas X, nuces regias X, nuces Ponticas X, aſari drach. IIII. Excipe paſſo Cretico & obolos III, præbe non febrientibus, cum ſapa. Quidam melle excipiunt.

Medicamentum renale ex bellariis, ad veſicæ ac renum vlcerationem. Vuæ paſſæ albæ vinaceis exēptis, nucleorum pineorum recentium ſing. ſextātem, cucumeris ſeminis decorticati, baccarum myrti, exempto oſſe, amygdalarum amararum, palmularum pinguium, ſeminis apii, ſeminis papaueris, croci, ſing. drach. I. myrrhæ ſextantem. Ex paſſo drach. I, ieiuno bibendam præbe.

Antidotus Satyriaca, Zingiberis, ſatyrii ſuperioris, ſingulorum drach. VIII, ſcinci caudæ, mei, aſari, petroſelini, cardamomi, ſeſelis, ſingul. drach. IIII, ſeminis erucæ, cinnamomi, ſingul. drach. III, hormini, piperis albi, ſeminis cnici, ſingulorum drach. II, floris iunci odorati, ſpicæ nardi, ſingulorum drach. I, ſanguinis hircini myſtrum. Datur drach. I. cum vino, debilioribus cum lacte.

Catapotia ex xylomacere, ad dyſentericos, Xylomaceris, opii, rhei, ſingul. ſcrup. VI, gallæ, myrrhæ, ſingulorum vnc. I Excipe vino ſpathite.

Antidotus ex corallio, podagrica, Rhei barbarici, pæoniæ, myrrhæ Troglodyticæ, ſpicæ nardi, ſingul. ſextātem, folii vnc. I, caryophylli grana XV, anagallidis ruſſeum, *id eſt puniceum*, florem habentis, quam vocant corallium, vnc. S. ariſtolochiæ lōgæ trientem, & rotundæ trientem. Datur ſcrupulus I quotidie, cōcoctione probè facta. Incipere verò oportet ab æquinoctio autumnali, quod eſt circa XXIIII, diem menſis ſeptembris, & ſumere deinceps ad dies quinquaginta, & intermittere dieb⁹ XIX. Atq; ita facito donec impleti fuerint dies quibus ſumis, CCCLXV. Sub Cane porro in totum vacato, hoc eſt à XXIIII, Iulii vſque ad Auguſtum cōpletū. Abſtinendū eſt autē à venere, carnibus maximè porcinis, ſalſamento, garo, beta, dauco, mentha, lactucis coctis, & peponibus: A piſcibus capitonibus, gobiis, mollibus & teſta intectis: & ab omnibus leguminibus, & ab omnibus ſimpliciter craſſum ſuccum habentibus, & à vino nigro ac vberiore. Lauent autem quotidie, & exerceant ſe aut pedibus, aut equo, aut vehiculo. At verò qui ſicciore habitu præditi ſunt, hi etiamſi pleniore victu vſi fuerint, non læduntur.

Antidotus podagrica, Agapeti, Folii, rhei barbarici, croci, ſpicæ nardi, myrrhæ Troglodyticæ, coſti, chamædryos, ſingulorum ſextantem, aloes hepaticæ quincuncem, hyperici, pæoniæ, ſingulorum quadrantem, ariſtolochiæ longæ, phu, mei, damaſonii, anagallidis, ſingulorum trientem. Vtendi modus idem eſt qui eius quæ ex corallio conſtat.

Antidotus atactos podagrica, Folii, mei, damaſonii, anagallidis cæruleum florem habentis, rubiæ, maſtiches, croci, caſſiæ, aloes hepaticæ, gentianæ, chamædryos, ſingulorum vnc. I, caryophylli, aſari, piperis albi, & nigri, ſingul. vnc. S. ſpicæ nardi, myrrhæ, rhei barbarici, pæoniæ radicis, ariſtolochiæ longæ, & rotundæ, ſingul. ſextantem. Vſus idem eſt.

Antidotus Procli podagrica, Facit etiam ad coxendices. Chamædryos dodrantem, cētaurii beſſem, ariſtolochiæ ſeptuncem, gentianæ ſexuncem, hyperici quincuncem, petroſelini Macedonici trientem, mei quadrantem, agarici ſextantē, phu vnc. I. Mellis Attici heminas II.

Medicamentum ex VII rebus conſtans, ad eadem, Hyperici, ariſtolochiæ longæ, ſingul. vnc. I, cētaurii, chamæpityos, agarici, ſingul. quadrantē, chamædryos ſexuncem, gentianæ quincuncem. Quidam etiam petroſelini vnc. I, mellis heminam I. Datur drach. I.

DE PASTILLIS,
Cap. XII.

Paſtilli ab orbiculari figura Trochiſci nominantur. Species ipſorum tres ſunt. quidam enim bibuntur, quidam per ſedem infunduntur, quidam illinuntur. Ex iis igitur qui bibuntur, quidam ſiſtunt aluum, aut ſanguinem, aut alium quendam fluxum, perfrigerando, aut adſtringendo, aut meatus obducendo, aut ſiccando colibentes. velut eſt is qui ex ſpina Ægyptia conſtat, & qui ex ſeminibus, & conſimiles. Quidam dolorem eximunt, aut quòd ſenſum torpefaciūt, velut eſt croceus: aut quòd diffundunt, velut ii qui ex aromatibus conſtant. Quidā ſplenem, aut renes, aut hepar ab obturatione liberant, velut eſt is qui ex amygdalis amaris paratur. Ex iis autem qui per ſedem infunduntur, quidam acres humores obtundunt, vt in dyſenteria: velut ſunt qui ex pompholyge & amylo & terra Samia conſtant, & per ptiſſanæ aut huiuſmodi alicuius ſuccum infunduntur. Quidam alui aut ſanguinis fluxiones ſiſtunt, velut qui ex alumine, acacia, & omphacio, parātur: qualis eſt paſtillus Philippi, aut ex ſpina Ægyptia conſtans, qui cum ſucco roſarum aut plantaginis infunduntur. Quidam vrunt, in dyſenteriis depaſcendo proſerpentibus conuenientes, ex ſandaracha, arſenico, calce, charta vſta compoſiti, qui cum lentium aut oryzæ ſucco infunduntur, inteſtino prius muria infuſa eloto, ita vt ægroti prius cibum ac potum acceperint, vt nequid de medicamentorum facultate ad ſtomachum rapiatur. Vtiles autem ſunt maximè paſtilli qui infunduntur, in affectionibus infra vmbilicum. altius enim vis ipſorum non progreditur. At verò qui illinuntur, ſimilem quidem vim habent cum iis qui infunduntur: verùm qui adſtringunt, ad herpetas faciunt, puſtulas, intertrigines, ſanguinis eruptiones, vlcera fluida, quemadmodum paſtillus Andronis & Polyidæ. Qui verò obtundunt, carbunculis & malignis vlceribus conueniunt, velut eſt albus, & qui ex lotariis conſtat. Qui verò vrunt, velut relati, & qui Fauſtiani appellantur, in depaſcentibus in pudendis ac ano vlceribus. In pterygiis item & carne excreſcēte conducunt.

Paſtillus aſter, Croci, opii, caſtorii, ſpicæ nardi, caſſiæ, myrrhæ, ſigilli Lemnii, corticis mādragoræ, ſingul. trientem: dauci, apii, aniſi, ſeſelis, ſeminis hyoſcyami, ſtyracis ſingul. drach. VIII. Terito cum vino.

Paſtillus trigonus, Seminis apii, ſeminis hyoſcyami, ſingulorum drach. II, aniſi drach. IIII, opii, drach. III, Cum aqua terito.

Paſtillus ex ſeminibus, Aniſi, ammii, fœniculi ſeminis, ſingul. drach. IIII, ſeminis apii, opii, ſeminis hyoſcyami, ſingul. drach. II. Excipe aqua trita.

Paſtillus croceus, Aniſi, dauci Cretici ſeminis, ſingul. drach. IIII, myrrhæ, caſtorii, ſingul. drach. II, croci, opii, ſingul. drach. III, ſeminis apii, ſtyracis, ſingul. drach. IIII, hyoſcyami ſeminis drach. VI. Terito cum aqua.

Paſtillus ex roſis, Acaciæ, gummi, floris roſarum, balauſtiorum, ſucci hypociſtidis, gallarum, ſingul. drach. III. roſarum viridium ſucci, ſeminis plantaginis, ſingulorum drach. I. Lycii Indici drach. I.

Paſtillus ex corallio, Seminis hyoſcyami, thuris, ſingulorum drach. VIII, terræ Samiæ corallii, minii ſinopici, opii, ſingulorum drach. IIII. amyli, balauſtiorum, ſingulorum drach. II. Excipe ſucco polygoni.

Paſtillus ex ſuccino, Phyllii quincuncem, maſtiches trientem, ramenti electri, iridis, croci, ſingulorum trientem, opii ſextantem.

Paſtillus ex ſpina Ægyptia, Spinæ Ægyptiæ, rhois, thuris, acaciæ, aluminis ſciſſi ſucci, hypociſtidis, gallæ, Lemnii ſigilli, corallii, ſymphyti, terræ Samiæ aſteris appellatæ, aloes, ladani, æquales partes vino excipe.

Paſtillus quem Galenus Aphrodiſiaſticum Clidion A inſcribit. Cytinorum mali Punici,ſpinæ Ægyptiæ, balauſtiorum,hypociſtidis ſucci,acaciæ,ſingulorũ drach. vi:Lycii,rhei Pontici, opii,ſingulorum drach.iiii: myrrhæ drach.ii. Excipe vino myrtite, aut decocto roſarum, aut myrti baccarum.

Clidion Oribaſii, ad dyſentericos & cœliacos, Gallæ omphacitidis drach.viii,opii drach.iiii, cum aqua efformato catapotia,& tres aut quatuor præbeto.

Paſtillus ex cornu ceruino,ad dyſentericos & ſanguinem ſpuentes. Cochlearum drach.xii,cornu ceruini B vſti,gallæ toſtæ, acaciæ toſtæ, ſingulorum drach.v, obol. xii, baccarum myrti nigrarũ drach.xv, opii torrefacti, ſucci hypociſtidis, ſingulorũ drach.v,œnanthes drach. vi,mandragoræ radicis ſucci,terræ Samiæ aſteris,ſingul. drach.xii: rhois obſoniorum drach.xiiii, malicorii toſti drach.vii thuris drach.viii, piceæ corticis torrefacti drach. xiiii, hyoſcyami ſeminis toſti drach. x, rhois coriarii ſextar.ii, vini nigri quantum ſatis eſt ad coquẽdum rhoem, quò vinum craſſiſſimum fiat. Hoc autem percolato reliqua excipiantur,& paſtilli formentur. C

Paſtillus Amazonum, Seminis apii,aniſi,ſingulorũ drach.vi,abſinthii comæ drac.iiii,myrrhæ,piperis, opii, caſtorii,ſing.drach.ii, cinnamomi drac.vi.Excipe aqua.

Paſtillus ex amygdalis amaris, Aniſi,apii ſeminis, aſari, amygdalarum amararum, abſinthii comæ, æquales ſingulorum partes aqua excipe,& paſtillos drach.i,efforma.Dato non febrientibus,cum vino mulſo,febricitantibus,cum aqua mulſa.

Paſtillus ex erica ſplenicus, Ericæ fructus drach. iiii,piperis albi, nardi Syriacæ, ammoniaci thymiamatis, D ſingul. drach.ii. Ammonia cum aceto diſſoluitur, & ſiccis adiicitur, & efformantur paſtilli drach. i. Datur autem paſtillus vnus cum aceti cyatho vno.

Paſtillus ex veſicariis, Seminis cucumeris ſatiui decorticati trientem, hyoſcyami ſeminis, cicutæ, ſing.ſextantem, fœniculi,rumicis ſeminis,croci,nucleorũ pineorum,amygdalarum amararum, opii,ſingul.vnc.i: phyſalidum (*hoc eſt veſicariorum*) ſextar. iii, vini quod ſatis eſt.

Paſtillus Philippi,ad dyſentericos, Balauſtiorum, acaciæ,ſucci hypociſtidis,opii,rhois,thuris,myrrhæ,croci, E gallæ, aloes,rhei Pontici, malicorii, baccarum myrti, ſingul.drach.iiii:excipe vino auſtero,& efforma paſtillos obol.iii.Dato non febrientibus,cum vino, febrientibus, cum aqua mulſa.

Paſtillus Muſæ, Aluminis,aloes,myrrhæ,atramenti ſutorii, ſingulorum vnc.i,S. malicorii, crocomagmatis, ſingulorum drach.vi,excipe vino.

Crocomagmatis præparatio, Croci ſextantem,roſarum,amyli,myrrhæ,aloes,thuris,gummi,ſingul. vnc.i, coſti,ſpicæ nardi,ſingul.drach.i, excipe vino.In crocino F oleo etiam alia crocomagmatis præparatio habetur.

Paſtillus Nere,ex libris Heræ, Myrrhæ,aloes,croci, ſing.drach.viii,aluminis ſciſſi drach.centũ,excipe aqua.

Polyidæ ſphragis. Aluminis ſciſſi drach.iiii,thuris drach.iiii, myrrhæ drach. viii, atramenti ſutorii drach. ii,cytinorũ drach.xii, fellis taurini drach.vi(alii drach. xvi habent)aloes vnc.i,vino auſtero excipe.

Paſtillus paſionis, Squamæ æris drach.xii,æris vſti, ſalis ammoniaci,aluminis rotundi, æruginis raſæ, thuris, ſingul.drach.viii,vini quod ſatis eſt. G

Paſtillus Andronius, Cytinorum drach.x,myrrhæ drach. iiii, gallarum drach. viii, ariſtolochiæ rotundæ drach.iiii,atramenti ſutorii,croci,aluminis ſciſſi, crocomagmatis,miſyos,thuris,ſingul.drach.ii:cum vino acerbo aut aceto terito.

Paſtillus Fauſtini, Auripigmenti drach.xii,ſandarachæ drachm.vi, calcis viuæ drachm.viii, chartæ vſtæ drach.i..cum baccarum myrti ſucco aut decocto excipe, & forma paſtillos, & per clyſterem in ſedẽ infunde cum H baccarum myrti,& lentium,& radicum rubi decocto.

Paſtillus ex charta, Chartæ vſtæ lib.ii,calcis, auripigmenti,ſandarachæ,ſing.vnc.i,excipe ſucco plantaginis.

Paſtillus thronꝰ Marcellius dictus, Chartæ vſtæ drach. x,ſandarachæ, auripigmẽti,ſquamæ æris,aluminis ſciſſi, ſingul.drach.iiii, balauſtii drach.iii, opii drach.ii, calcis viuæ drach.xx, omphacii drachmã i, ſucci hypociſtidis drach.iii, vino myrtite excipe,& efforma paſtillos ponderis drach.iiii.Et vbi coxeris in vino malicoriũ,& myrti baccas,& roſas,ad tertiæ partis conſumptionem, præbe in ſex cyathis vini paſtillũ vnũ aut ſimpliciter drach.iiii.

Paſtillus ex ſubere, Gallarũ vſtarum,chartæ vſtæ,ſuberis vſti,panis vſti,ſing.drach.x. In alio exemplari habentur etiam cornu ceruini vſti drach.xv, auripigmenti drach ii,ſandarachæ,calcis,ſingul.drach.xv: acaciæ,ceruſſæ,ſing.drach.v,ſpumæ argenti drach.iii.Vino terito.

Paſtillus Bithynus, Malicorii drach.x, cadmiæ quadrantem,ariſtolochiæ,gallarum,radicis panacis, iridis,atramenti ſutorii,aluminis ſciſſi,chalcitidis,miſyos,ſquamæ æris, mannæ thuris, (aliqui etiam coſti) ſingulorum vnc.i.S.Excipe aceto.

Paſtillus ex caſtorio, ad vlcera,& nomas depaſcẽtes, & fluxiones. Croci,aloes,thuris,ſing.vnc.i, cytinorum,aluminis ſciſſi,caſtorii,mannæ thuris, æruginis raſæ,ſing. vnc.i,minii Sinopici lib.i.Excipe vino veteri.

Paſtillus ex caſtorio,ad colicos. Myrrhæ,caſtorii,ſing. ſcrup.vi,croci,opii, ſing.ſcrup.ix,aniſi, ſeminis apii,ſeminis dauci,ſing.vnc.S.ſeminis hyoſcyami drach.xviii.

Paſtillus ex vino & oleo, ad ſedem & pudenda. Ceruſſæ dextantem,ſpumæ argenti quincuncem, thuris,recrementi plumbi,aluminis ſciſſi ſingul. ſextantem. Vino maris experte terito. Vſus autem tempore vino & roſaceo,aut vino & myrteo oleo diſſoluito.

Paſtillus ex lapide Phrygio,ad pudẽda. Lapidis Phrygii vſti & extincti ter,primùm butyro aut roſaceo,ſecundò vino,tertiò melle, ſextantem , florum roſarum trientem,malicorii vnc.i.

Paſtillus ex lotariis, ad ſedem & pudenda. Ceruſſæ, amyli,glaucii, croci, aluminis, æquales portiones terito cum ſucco lotariorum,aut vino.

Paſtillus albus, Terræ aſteris trientem,pompholygis, ceruſſæ, amyli, ſingulorum ſextãtem,opii ſcrupulos iiii. Excipe aqua.

Paſtillus ex Halicacabo, Spumæ argẽti drach.xxiiii, ceruſſæ drach. xii,aut xxi,halicacabi drach. viii, atramenti ſutorii drach.iiii,aluminis ſciſſi drach.iiii. minii ad colorem quod ſatis eſt.Excipe aqua.

Paſtillus ex duplici veratro, qui idem etiam ex duplici acacia. Acaciæ nigræ & fuluæ, glutinis fabrilis(in alio glutinis piſcium) ſingulorum trientem, ammoniaci thymiamatis,glaucii,aloes,ſingul.ſextantem, thuris maſculi, veratri nigri & albi ſingul. vnc.i. Excipe aceto ſcillitico: vſus autem tempore eodem aut communi diſſoluito , illinitóque ante & poſt balneum.

Paſtillus Criogenes, Myrrhæ,æris vſti,ariſtolochiæ rotundæ,æruginis raſæ,ſquamæ ſtomomatis ferri,verbenacæ rectæ,aluminis rotundi,ſingul.vnc.i. Aceti quod ſatis eſt. Verbenacam colligere oportet quum ſol eſt in Ariete. Fit etiam emplaſtrum hoc modo, Paſtilli,ceræ colophoniæ,olei,æquales portiones,aceti quod ſatis eſt ad terendum paſtillum.

Paſtillus melanchlorus, Myrrhæ,aloes,ſquamæ æris vſtæ,auripigmenti,aluminis ſciſſi & rotundi,iridis,chalcitidis,miſyos,ſalis foſſilis,atramẽti ſutorii, ceruſſæ,nitri, ſpumæ argenti,panacis radicis,cadmiæ, malicorii, gallarum,ariſtolochiæ rotundæ,ſquamæ ſtomomatis ferri, æruginis raſæ,ſingul. vnc. i. aceti quod ſatis eſt. Fit etiam emplaſtrum hoc modo, Paſtilli ſextantem, colophoniæ, ceræ, olei, ſingulorum ſexuncem : aceti quod ſatis eſt ad terendum paſtillum.

Paſtillus pantolmius, ad chironia & maligna vlcera, itémq; ad fluxiones. Caſſiæ,æris vſti,ceruſſæ,ſpumæ argenti,æruginis raſæ,aluminis ſciſſi,rotundi,liquidi & lateritii, panacis radicis, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, malicorii,atramenti ſutorii,portulacæ, iridis aſtragalitidis, chalcitidis, miſyos, ammoniaci thymiamatis, ſalis ammoniaci,rubiginis ferri, ſquamæ æris, aloes, diphrygis,thuris,gallarũ, ſarcocollæ, plumbi vſti, foliorũ oleæ, ſoreos,myrrhæ,melanteriæ liquidæ,balauſtiorum, ſpinæ Ægyptiæ,ſulphuris viui,nitri,rhois rubri, rhois Syriaci,

chryſocollæ,rhois coriarii,acaciæ,ſalis ſpumæ,omphacii, auripigmenti,æquales ſingulorum portiones, cum aceto terito ſub Canis ardoribus,ad dies XXX.

Paſtillus Nymphodori, Aphronitri vnciam I,nitri Alexandrini,ſaponis Gallici,ſingulorum vnciam I,ſalis Cappadocici,maſtiches,gallarū,ſingulorū drach.IIII, foliorum roſarum,amomi,amyli,ſingulorum vnciam I, folii drach.I, aluminis ſciſſi,coſti, ſingulorum drach. II, vini myrtitæ quod ſatis eſt.

Paſtillus ex thapſia, ad hemicraniam, Succi thapſiæ drach.XVI,myrrhæ drach. VIII, opopanacis, euphorbii, ſingulorum drach. VI,nitri, ſucci Parthici, ſingulorum drach.IIII,piperis,ſagapeni, ſingulorum drach. II, aceti quod ſatis. Vſu expetente,aceto illinito, & poſt horas ſex lauato.Si verò remiſſiore vti velis,æquali cerato excipe, illine,& per diem ac noctem ſine.

Paſtillus ſubditicius,ad dyſenteriam & ani dolores, Terræ aſteris,amyli,ſingulorum quadrantem,croci ſextātem,acaciæ,tragacanthæ,ſingulorum vnciam I, caſtorii, thuris,lycii,ſingulorū vnciæ dimidium : in calidioribus etiam opii vnciæ dimidium.Excipe ſucco pſyllii,& paſtillos oblongos efforma.

DE PVLVILLIS QVI INSPERGVNtur,& de ſmegmatis, Cap. XIII.

ARida medicamenta quæ & puluilli, & cataplaſmata ab inſperſione vocantur, partim vlceribus conueniunt,partim cuti adhibētur:& ex iis quæ vlceribus cōueniunt,quædam caua vlcera incarnant, quædam carnē ſuperexcreſcentē deprimunt, quædam cicatricem inducunt,quædam vrunt ac erodunt, quædam ſanguinem ſiſtunt. Quæ igitur incarnant, aut ſordida purgando id faciunt,velut ſunt quæ conſtant ex eruo,ariſtolochia,iride, panace, myrrha,thure,aloe: aut ſuperfluam humiditatem reſiccando,velut ſunt quæ ex ære,diphryge,ſquama æris, charta vſta,piceæ cortice,& ſpina conſtant. Hæc autem etiam cicatricem inducunt,aut acrimonias & mordacitatem obtundendo, velut quæ parantur ex pompholyge, amylo,ceruſſa,fæce vini vſta, lapide ſpeculari, oſtreis vſtis,terra Samia,& ſimilibus,& quæ ex his compoſitorum vires habent. At ex iis quæ ſuperexcreſcentem carnē deprimunt,mitia quidem ſunt quæ ex ſquama æris, miſyi, chalcitide vſtis,& galla fiunt fortiora autem quæ ex atramento ſutorio,ærugine,miſyi,chalcitide non vſtis. Vrentia verò & erodentia,ex calce & auripigmento,& ſandaracha,& fæcula,quæ eſt fex vini vſta,componuntur.Omnia verò hæc ſi in tenuiſſimum puluillum redacta vlceribus inſpergantur,minus mordacia fiunt. Quanto verò magis craſſas partes habēt, tanto magis mordent.Quæ verò ſanguinem ſiſtunt,aut adſtringendo,aut perfrigerando, aut ſiccando,aut meatus obducendo,aut vrendo,aut cruſtam inducendo ſiſtunt,quorum materiam in capite de paſtillis tradidimus. Porro ex his quæ cuti adhibentur, quædā extergūt & exterūt, velutque ex cimolia,pumice, fabæ lomēto,ordeaceo fermento,peponū carne, ſalis flore cōſtant:quædam attenuant ac diſcutiunt, velut ex veratro, alcyonio,ſulphure,ſtaphide ſylueſtri,ſinapi,pyrethro, roriſmarini ſemine,limnitide ſiue adarce, & ſepiæ teſta parata.Sed & hæc vbi calcem & auripigmentum aſſumunt cum aliquo humore,pilos abolēt,& ſmegmata fiūt: quædam verò capiti adhibētur,vt fluxionem quæ ex ipſo defertur reſiccent,velut ſunt quæ ex nitro, ſale, galla, malicorio & ſimilibus fiunt.Omnia autem ſmegmata cuti nō illitæ adhibere oportet.

Puluillus capitalis, Erui quincuncem, iridis vnciam vnam ſemis, mannæ vnciam vnam ſemis, ariſtolochiæ, ſquamæ æris,ſingulorum vnciam vnam ſemis. Alius. Piceæ corticis drach. VI, thuris drach. IIII, pumicis drachmas IIII,iridis drach.II,reſinæ ſiccæ drach. VI, ariſtolochiæ drach.II.

Puluillus ex aloe, Aloes drach.VI,erui drach.VIII, mānæ drach.IIII,gallæ drach.III, aluminis ſciſſi drachmas XII.

Puluillus ex fæce vini vſta,Manethonis,Cadmiæ vſtæ & lotæ vnc.I, terræ aſteris vnc.vnā,fæcis vini vſtæ trientem,lapidis ſpecularis trientem,thuris trientem.Quidam etiam amyli trientem addunt.

Melitera Oribaſii, Chalcitidis,ſquamæ æris,gallæ,balauſtiorum,erui, ſingulorum quadrantem, ariſtolochiæ longæ vnciam vnam,malicorii,aluminis ſciſſi,ſingulorū vnciæ dimidium.

Puluillus ex oſtreis, Cadmiæ, thuris, ſingulorum vnciam vnam,oſtreorum vſtorum quadrantem.

Puluillus ex thure, Spumæ argenti,thuris, ſquamæ æris, rhoidarii,amyli,ceruſſæ,ſingulorum æquales portiones.

Aphroditarius puluillus, Thuris,ſquamæ æris, rhoidarii,amyli,ceruſſæ,ſingulorum æquales partes.

Rhodia ſanguinem ſiſtens,& ad nomas & carnem ſuperexcreſcentē. Gallæ crudæ drach.VI, gallæ vſtæ & extinctæ vino ſiccæ drach.XII,ſquamæ æris nigri, ſin minus rubri,drach.VIII,atramenti ſutorii drach.XXIIII,aluminis ſciſſi drachmas vigintiſeptem, terito ad dies ſufficientes.

Puluillus flauus, Chalcitidis vſtæ drach.XL,atramenti ſutorii drachmas octo, miſyos vſti drachmas X. æris vſti drachmas V.

Puluilius pſarus,Miſyos quincuncem, gallarum trientem,chalcitidis ſextantem,ſquamæ æris ſextantem, atramenti ſutorii vnciam vnam,æruginis raſæ ſextantem.

Puluillus *ἡλιοκαὴς,id eſt ſole uſtus*,adurens, Auripigmēti libram vnā,calcis viuæ libras II, terito cū aqua in diebus ſub Cane,deinde ſiccatis vtitor.

Puluillus floridus, Cyperi drach.VIII,myrrhæ drach. XII,ſandarachæ drach.III,florum roſarum drach.II, croci drachmam vnam,crocomagmatis,aluminis ſciſſi, iridis Illyricæ,ſingulorum drachmas duas.

Puluillus ex charta, ad nomas oris maximè,& vlcera in pudendis, Squamæ æris, chartæ vſtæ, ſingulorū drachmas VIII,auripigmenti, ſulphuris viui, ſingulorū drachmas XII,plumbi vſti drach.VI. Ad humectiores putredines vtere ſicco:verùm ad ſiccas roſaceo ſubacto: quandoque etiam melle cum roſaceo.

Puluillus ex oxymyrſine, ad eadem, Rhois coriarii ſextantem, foliorum oxymyrſines,ſandarachæ,ſingulorū drach.VIII,foliorum ſalicis ſiccorum,malicorii, ſingulorum drach.VI,aluminis ſciſſi,chryſocollæ,aloes,chalcitidis crudæ,ſquamæ æris, auripigmenti, ſalis communis, ſingulorum drachmas quatuor.

Puluillus Maſſaliotæ, Nitri toſti,chryſocollæ,lapidis Aſii,ſandarachæ, miſyos, chalcitidis, aluminis ſciſſi, diphrygis,ſingulorum æquales partes,vtere ſicco.

Smegma aridum puluillus Æſculapius. Baccarū lauri,nitri Alexandrini,ſalis fricti,ſalis Cappadocici,ammoniaci thymiamatis,aphronitri, pumicis,ſingulorū libram vnam:veratri nigri,herbæ lanariæ,pyrethri,fæculæ, quæ eſt fæx vini vſti,ſtaphidis ſylueſtris,ſinapi,cyperi,aluminis ſciſſi,floris iunci odorati,iridis,gallarum, ſingulorū ſexuncem:ſampſuchi libram vnam,ſeminis viticis, pulegii,farinæ fabaceæ,& lupinorum,ſingulorum ſexuncem, chamæleonis nigri,ſulphuris,gummi,thuris,piperis, cucumeris ſylueſtris radicis,marrubii,cimoliæ,pæoniæ, teſtæ ſepiæ,fœnigræci,folii,coſti,cumini,euphorbii, ſpicæ nardi,ſingulorū quadrātē. At Alexāder etiam hæc addit. Salis ex nitri fontibus, ſalis tragaſii, ſingulorum libram vnam,adarces vnciam vnam,aluminis liquidi, Celticæ, cnici, grani Cnidii,graminis ſicci,bryoniæ ſiccæ,ſingulorum quadrantem.

Smegma peponatō, Thuris,maſtiches, ammoniaci thymiamatis,ſingulorum vnciam vnam, tragacāthæ vnciā vnā ſemis, ſucci vuæ acerbæ dodrantem, peponis ſeminis recentis,quadrātem,ſemidalis ſextarios V,ouorum albumina XXI,iridis trientem.Quidam etiam veratri nigri ſextantem.

Aliter,Critonis.Lomēti modiū vnū, ſimilaginis ſextarios IIII,trifolii, myrobalani,iridis Illyricæ, ſingulorum libras IIII, ammoniaci thymiamatis librā I,coſti librā vnam, ouorum albumina VII, peponum carnis ſextarios duos,ſucci vuæ acerbæ ſextarios duos. Miſce,& efformatos paſtillos ſicca, deinde tuſis cribratis vtere.

Aliter, Tragacanthæ, thuris, maſtiches, ammoniaci

ff.iiii.

thymiamatis,ſingul.drach.x,ſucci vuæ acerbæ drach.v, A ſemilaginis ſextarios v,albuminis ouorum vnciam vnā, peponum carnis dextantem.Præpara vt dictum eſt.

Smegma caput fluidum reſiccans. Nitri Alexandrini fului quincuncem,ſalis communis toſti vnciam vnā ſemis, ſalis Cappadocici vnciam vnā.Hæc aceto acerrimo ſubacta in ſacculum lineum mittito,& vrito in camino, donec ad carbones redigantur:deinde refrigeratis ac tritis affricando vtere,vinum adſtillans in balneo.

Sapo Cōſtantini. Roſarum ſiccarum,aloes,gallarum, malicorii,malabathri, ſarcocollæ, ſingulorum quadrantem,balauſtiorum,myrrhæ,ſandarachæ,ſpicæ nardi, ſingulorum ſextantem, coſti vnciam vnam,ſaponis Gallici libram vnam.Excipe decocto lupinorum. B

Puluillus depilatorius,podagricus. Maſtiches, thuris maſculi,ſtaphidis ſylueſtris,veratri albi, ſpumæ argenti, ſingulorum quadrantem,folii,amyli,veratri nigri, floris lapidis Aſii,ſingulorum vnciam vnam,halcyonii, pumicis toſti,cimoliæ,ſampſuchi,ſingulorum quadrantem,ſpicæ nardi vnciam vnam:quidam,etiam aloes vnciam vnam.His contuſis,puluillum in vaſe adſeruato. Vſu autē expetente,oryzæ & ptiſſanæ ſuccum in ollam mitte, & poſtquam efferbuerint,iniice puluilli vnciam vnā ſemis, ſaponis Gallici vnciam vnam ſemis,auripigmenti,aluminis ſciſſi,ſingulorum vnciam vnam ſemis,ſandarachæ vnciam vnam ſemis,calcis viuæ recentis libram vnam. Vtatur illitione ter in mēſe,die lunæ nono,decimonono,& viceſimonono, per annū vnū.Poſt hunc ſemel in menſe, viceſimonono lunæ die. C

ILLITIONES ORIS, Cap. XIIII.

QVanto rarior ac mollior cute eſt ſuperficies tunicæ in ore,in tantum etiam ſtomaticorum quæ ori illinuntur medicamentorum vſus euariat. Ab initio igitur inflammationis,medicamentis id quod influit repellentibus opus eſt,qualia ſunt,arida quidem,omphacium,galla omphacitis,rhois ſuccus & hypociſtidis,alumē, piceæ & thuris cortex,balauſtia,& in ſumma omnia adſtringentia,excepta iniucūda & venenoſa facultate.Liquida verò, ſuccus mororum,tum rubi,tum eorum quæ ſycamina appellantur: nucum item viridium corticis ſuccus, & malorum Punicorum maximè acidorum,& malorum Cydoniorum,& muſtum Aminæum.Mel autem in principio, vt permaneant ac durent ſolùm medicamenta,miſcetur. Quum verò cōſtiterit humor,cōcoquētia & moderatè diſcutientia admiſcēda ſunt,qualia ſunt crocus, & myrrha, & radicis dulcis ſuccus. At per totum hoc tempus quod inter vigorem ac declinationem intercedit, mixto quodam ex ambobus opus eſt, quod & repellat, & diſcutiat: ac primùm quidem præualeant repellentia deinde diſcutientia. Verùm in declinatione ſolis diſcutientibus citra adſtrictionem vtendum eſt,qualia ſunt nitrum & aphronitrum,origanum,hyſſopum, thymus,calamintha, iris, beſaſa,& ſimilia. Liquor autem tunc ſireon,*id eſt ſapa*,ſit, tum quæ ex muſto cocto,tum quæ ex caricis & palmulis ſit,& ipſum muſtum dulce cum melle. Quum verò velut reliquiæ ſuperfuerint inflammationis, etiam ſulphur viuum admiſcendum eſt.Coquere autē primùm oportet liquorem cum melle,ad mellis liquidioris ſpiſſitudinem: deinde ſic arida leuiſſimè trita inſpergere, & poſtea moderatè coquere,donec omnia exactè vnita fuerint, & tūc vitreis vaſis excipere. D E F G

Illitio ſtomatica ex moris, ſimplex, Mororum ſucci ſextarios tres, præcoquito vt tertia pars conſumatur, & mellis ſextarium vnum adiicito, ac coquito ad craſſitudinem mellis.

Stomatica ex moris, compoſita, Mororum ſucci heminas VI,coquito ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem, deinde trita admiſceto,croci drachmā vnā,myrrhæ drach. duas,ſucci vuæ acerbæ drachmam vnam, aluminis ſciſſi obolos tres,mellis heminam vnam, & ad ſpiſſitudinem coquito. H

Stomatica ex moris rubi, Sed & ex rubi moris illitio ſtomatica ſimiliter præparatur,& magis adſtringit.

Stomatica ex nucibus ſimplex, Nucum viridium corticis cōtuſi ſucci heminæ V, mellis heminā vnā. Coquitur velut ea quæ ex moris fit.

Stomatica ex nucibus compoſita, In principio quidē & vigore inflammationū in ore,ad prædictas menſuſucci ac mellis admiſcere oportet croci & aluminis,ſingulorum drach.I,myrrhæ drach.2. verùm in declinatione ad diſcutiendum,nitri drach.I, ſulphuris drach.I.

Stomatica ex ſucco mali Punici,Malorum Punicorum nucleos non habentium dulcium, ſucci ſextar.4. malorū Punicorum acidorum ſucci ſextar.2,mellis ſextar.I.myrrhæ Minnææ drach.8.crocomagmatis,gallæ,ſingulorum drach.8.aluminis ſciſſi drach. 4. iridis Illyricæ drach. 8. omphacii drach.6. Præpara velut eam quæ ex moris fit. Eadem aliter, Malorum Punicorum vnā cum putamine contuſorum ſucci ſextarios VI,mellis boni ſextarium vnum, aluminis ſciſſi vnciam vnam,myrrhæ vnciæ dimidium.

Stomatica ex muſto, Muſti ſextarios VI,gallæ, aluminis ſciſſi,ſingulorum drach.duas,croci,myrrhæ,ſingulorum drach.vnam.Si quidem mitigare voles,dulce ſit muſtum:ſi verò repellere,auſterum. Quod verò medium eſt, mediam quodammodo inter hæc vim habet.

Stomatica AEgyptia. Mellis libram vnam,olei beſſem, terebinthinæ ſextantem, croci drach.IIII. In duplici liquantur vaſe.

Stomatica ex beſaſa. Seminis aniſi,ſeminis apii, floris iunci odorati,ſeminis ammii,aluminis ſciſſi,iridis Illyricæ,beſaſa (quod aliqui harmala vocant. eſt autem ruta ſylueſtris)cinnamomi,myrrhæ Troglodyticæ,croci,gallæ, ſingulorū vnciā vnam,ariſtolochiæ lōgæ,caſſiæ,crocomagmatis,roſarum ſiccarum, ſingulorum vnciam vnam:coſti,cineris hirundinum recentis,ſingulorum quadrantem: nardi Indicæ, amomi, ſingulorum vnciæ S. mellis quantum ſatis eſt.

IVCVNDAE ET VTILES POTIONES, Cap. XV.

IVcundæ ſimúlque vtiles potiones,partim ex vino cōponuntur,iniectis in ipſum ſpeciebus quibuſdam,velut pipere,abſinthio,caſſamo,& pluribus aliis, ex quibus etiam aliquando appellationes accipiūt: quādoque melle admixto,quādoq; nō:partim ex aqua,in qua decoquūtur mala,aut roſæ,cum quibuſdam ſuccis,velut vuæ acerbæ,malorum Punicorum, myrti baccarum. Admiſcetur his mel optimum deſpumatum,& conſeruationis & iucūditatis gratia,quandoque etiam vtilitatis.Excepto auſtero & vinoſo hydromelo, quod in paruis vaſis à Cebyra affertur.hoc enim noui etiam citra mel parari, quemadmodum rurſus apomeli ex melle ſolo & aqua,citra aliam aliquam ſubſtantiam.Sed & quæ ex vino componuntur, quæ ſanè propomata appellantur,mellis deſpumati ſextarium vnum ad quatuor vini ſextarios accipiunt,& componuntur ita vt non coquantur. Quæ verò ex aqua & ſucco parantur,ſi quidem coquantur,vnum mellis ad tres liquoris accipiunt,cuius duæ fere partes in coctura conſumuntur:ſi verò non coquantur, vnum mellis ad duos liquoris accipiunt.Quæ verò non coquuntur, eas omnino inſolare ſatis diu oportet,& maximè omphacomeli. Coquere porro eas quæ ex aquis fiunt cōuenit,eo quòd propter debilitatem facilè mutantur.Omnes autem teſtaceis vaſis paruis picatis excipere oportet, eáque probè cooperta reponere in locis ſupra terram, vſque ad cōcoctionem. Vtendum autem eſt attenuantibus, & aqua probè permixtis.Omphacomeli verò poſtquam efferbuerit velut muſtum,& rurſus quieuerit,tunc operire oportet. Iis igitur quæ ex vino componuntur,in non febrientibus vtimur maximè,aut ſolius voluptatis gratia: exceptis iis quæ ex ſcammonia,aut grano cnidio,aut huiuſmodi purgatorii s parātur: aut etiā gratia affectionū eiuſmodi in quibus etiā medicamēta ipſis iniecta per os ſumere quis poſſit.Quæ verò ex aquis aut ſuccis quibuſdam, in febricitantibus:quandoque velut iucundis condimentis, quū morbus non permittat ipſis vt vino vtantur:quādoque etiam prout affectionibus conuenit,quemadmodum apomelite,ad educendum ſputum, aut mouendam vrinam, aut molliendam aluum, aut attenuandum humorē: hydromelo & hydroroſato,in ſiticuloſis & febre ardente, &

exolutis ac ſtomacho malè habētibus:omphacomelite& myrtite,& rodoſtacto, & rhoite,in cœliacis & dyſenteri cis,vomentibus item,ac aliis fluidis affectionibus.His au tē etiam pro collutionibus ſæpe vtimur in oris affectionibus.

Hydromelon ex ſucco malorum, Malorum Cydoniorum purorum contuſorum ſucci ſextarios duos, mellis ſextarios tres, aquæ ſextarios VI. Coquito deſpumans ad tertiæ partis conſumptionem. Aliud, Malorum Cydoniorum conciſorum purorum libras V, in aquæ fontanæ ſextariis X coquito, donec flaccida fiant, & ablata ab igne,vbi frigefacta fuerint colato, & expreſſa mala abiicito. Aquam autem menſurato, & ad ipſam mellis dimidium menſuræ admiſceto, rurſuſque coquito deſpumās, donec octaua pars fuerit cōſumpta. Quidam etiā ex dulcibus malis ſimiliter componunt hydromelum.

Hydroroſati cumpoſitio, Roſarum ablatis vnguibus libras quatuor,aquæ ſextarios quinque, mellis ſextarios duos.

Rhodomeli præparatio, Succi malorum Cydoniorū ſextarium vnum,roſarum libras III, mellis ſextarios tres, aquæ ſextarios V. Quandoquidem verò mala eodem quo roſæ tempore non inueniuntur,oportet ipſas roſas ſuo tē pore cum melle cōponere,& vbi mala apparuerint,totam compoſitionem facere.

Omphacomelitis præparatio, Succi vuæ acerbæ ſextarios III,mellis ſextarium vnum. Permixta inſolato ad dies quadraginta,aut coquito.

Myrtitæ præparatio, Succi baccarum myrti ſextarios tres,mellis ſextarium vnum. Coquito donec tertia pars fuerit conſumpta.

Apomeli ex philagrio, Fauorum melle plenorum alborum libram vnā,aquæ fontanæ libras tres ſemis. Confracto fauo aquam cum melle vnitam coquito,donec ſpuma ipſius, & quod velut ceroſum ſupernatat, particulatim ablatum fuerit,& tunc refrigerata diligēter vaſis excipito.

Rhodoſtacti compoſitio, Roſarum adēptis vnguibus ſucci ſextarios duos,mellis ſextarium vnum. Coquito deſpumans ad quartæ partis conſumptionem.

Rhoitæ præparatio, Malorum Punicorum ſucci ſextarios tres,mellis ſextarium vnum. Coquito ad tertiæ partis conſumptionem.

COLLYRIA ET ADGLVTINATORIA, Cap. XVI.

VAria eſt medicamentorum ocularium materia: nam & ſpiſſi & liquidi ſucci,& ſemina,& fructus, & plantarum partes,& metallica his iniiciūtur. Ex quibus quædam acria mitigant,& velut meatus obducunt, vt eſt pōpholyx,ſpodium,amylum,plumbum, Samius aſter, Cadmia,omnia lota,& oui cādidum:quibus præuacuato capite vtendum eſt. Si enim repletum fuerit, periculum eſt ne præ diſtentione rumpantur tunicæ oculorū. Quæ verò his contraria & acris naturæ ſunt,ea ab obſtructioneliberant,& diu adſtricta euacuant, quemadmodum ſucci, Cyrenaicus & medicus,& ſagapenum & euphorbium, & ſimilia. Quædam verò ſordida vlcera extergunt, velut ſquama æris,æs,chalcitis,miſy,ſori,flos æris, & ſtibium, vſta omnia:quædam iis vicina exterſoria appellantur,velut eſt auripigmētum,ſandaracha,lapidis Aſii flos:quædā adſtringunt. Et quæ quidem moderatè hoc faciunt, multiplici vſu lippitudinibus & vlceribus & fluxionibus cōueniunt,velut roſarum folia,& flores,& ſemen, ſpica nardi,folium,crocus,glaucium, & hypociſtis. Quæ verò adſtrictionem fortiorem habent, in compoſitiones viſum acuentes maximè miſcentur,velut omphacium,acacia,balauſtia,cytini,gallæ: quædam cōcoquūt & diſcutiunt,velut myrrha,crocus,caſtorium,thus,fœnigræci ſuccus. Ex compoſitis porro ocularibus medicamentis, quædam effinguntur,& plaſta ſimpliciter appellātur:quædam, arida collyria,quædam liquida exiſtunt. Quæ igitur in maſſas coacta effinguntur,omnes prædictas materias ſuſcipiunt, & omnibus affectionibus conueniunt. Præparanda igitur ſunt maximè vere. æſtate enim vis ipſorum tranſpirat:hyeme verò dum horridæ ac rigidæ ſunt ſpecies,non

A permiſcentur. Conterere autē oportet affuſo humore, nō aceruatim,vt ne metallica ſubſidāt, aromata autē ſupernateut:ſed paulatim vt ad ſtrigmentorum modum conterantur. Sit autem aqua plouialis,tum ob partium tenuitatem,tum ob moderatam ipſius adſtrictionem, ſi nō vino aut ſucco quodam teruntur. Et rurſus conterere oportet metallica quidem multo tempore: quæ verò ex ſuccis conſtant,modico. Poſtremùm verò poſt ſufficientem læuigationem,adiiciendum eſt gummi, & efformatæ maſſæ reponendæ in æneis aut vitreis vaſis. Vtendum autem

B iis quæ ex ſuccis conſtant ſtatim. Metallica verò temporis tractu meliora fiunt. At verò arida collyria quædam cōſumunt ac exterunt callos, ficus,pterygia,& ſcabricias, quæ ex chalcitide & ærugine & miſy componūtur: quædā lacrymas ducunt,obturationibus & hebetudinibus viſus conuenientia,quæ & ex his,& ex pipere ac ſpica nardi conſtant: quædam præſeruant, eo quòd influxiones ab oculis arceant,velutſunt quæ ex Phrygio lapide,& ſarcocolla,glaucio,aloe,Cadmia,ſtibio & croco parantur. Atque hæc omnia in tenuiſſimum puluillum trita ac læui-

C gata oculis apponātur. Cæterùm liquida collyria parantur quidē ex melle Attico,opobalſamo,oleo quod tenuiū partium eſt ob vetuſtatem,fœniculi ſucco,felle diuerſorū animaliū,ſucco Cyrenaico,& pluribus aliis. Commodāt autem ad viſus hebetudinem,& ſuffuſiones incipienres, attenuantia,calefacientia,& purgantia. Vtendum autem & his,& omnibus acribus, capite non repleto, in ſereno, puro,boreali, non valde frigido,neque nimis calido aere nos ambiente. Porro quæ agglutinatoria appellantur,

D parantur quidem ex meatus obducentibus, & glutinantibus, & conſtringentibus, aut frigefacientibus, aut adſtringentibus,aut ſiccantibus,velut eſt pollen, manna, terra Samia,myrrha,cochleæ,acacia,opium,cum oui cādido. Agglutinantur autem fronti, in quibus nō ſub caluaria humor,ſed extrinſecus conſiſtit.

Collyrium monohemeron, ad incipientes & veteres lippitudines, Acaciæ drach. XXXVI,gūmi drach. XXXII, Cadmiæ drachmas XXIIII, æris vſti & loti drachmas octo,opii drachmam vnam. Vino auſtero terito: diſcutit & ſiccat.

E Collyrium Chiacum, Minii Sinopici,gallæ omphacitidis,croci,roſarum nouarum exūguium floris,quē thylaca vocamus,gummi,ſingulorum quadrantem:opii vnciam vnam. Vino Aminæo aut Falerno, aut Chio auſtero terito. Sit autem vinum maris exors.

Collyrium cygnarium, Cadmiæ vſtæ & lotæ ſexuncem,ceruſſæ lotæ triētem, pompholygis trientem,amyli ſextantem,tragacanthæ,opii torrefacti,gummi,ſingulorum ſextantem,aqua pluuia terito.

F Cygnus fuluus, Cadmiæ vſtæ & lotæ ſextantem,terræ aſteris ſextantem,ceruſſæ trientem,pompholygis beſſem,amyli ſextantem,opii ſextantem,acaciæ, tragacanthæ,ſingulorum vnciam vnam, gummi trientem, aquæ pluuia.

Cygnus albus, Cadmiæ vnc. XV, ceruſſæ vnc. XVI, opii drach. VIII,thuris drach. VII,amyli ſeptuncem,gummi drach. XIII,aqua pluuia.

Pelarion ad vlcera, Cadmiæ,ceruſſæ,ſingulorum drachmas XXIIII,acaciæ,opii,ſingulorum drach. XVIII, gūmi,tragacanthæ, amyli, ſingulorum drach. IX, myrrhæ

G drach. tres,æris,croci,ſingulorum drach. I,S. aqua terito.

Collyrium fuſcum ad ſuppuratos oculos,& magnas affectiones, Cadmiæ teneræ drach. XXIIII,ceruſſæ drach. XVI,æruginis raſæ drach. XII,ſtibii drach. VIII, aluminis ſciſſi drach. III, chalcitidis vſtæ drach. III, nardi Indicæ drach. IIII,omphacii drach. II,æris drach. vnam, ſquamæ æris drach. VIII,fructus ericæ drach. XIII,ſucci papaueris drach. XXIIII,croci drach. IIII,caſtorii drach. III,myrrhæ drach. VI,lycii Indici,acaciæ,gummi,ſingulorum drach. IIII,roſarum recentium drach. II.S. Vino Falerno aut Sur-

H rentino,aut Aminæo,aut Chio auſtero terito. Illinitur ter in die,aquoſum in fœnigræci ſucco dilutum, deinde cū ouo aut lacte,poſtremò cum aqua,craſſius.

Collyriū ex decoctis, Cadmiæ vnc. XVI, ceruſſæ beſſem,amyli,opii,tragacāthæ,acaciæ,ſingulorum ſextātē,

gummi ſexuncem. Terito cum decocto roſarum ſiccarũ, A melilotiſ capitũ papaueris, glycyrrhizæ, pari ſingulorum menſura.

Collyrium ex hydria, *id eſt uaſe aquario*, repulſoriũ. Toſi, qui in vaſis calefactoriis æneis reperitur, libras tres, Cadmiæ vſtæ & lotæ libram vnam, ceruſſæ lotæ, põpholygis lotæ, terræ aſteris lotæ, ſingulorum ſexuncem, thuris vnciam vnam, myrrhæ vnciam vnam, ſucci ſeminis lini, pſyllii, ptiſſanæ, fœnigræci, ſingulorũ libram vnã, tragacanthæ ſexuncem, gummi libram vnam.

Collyrium Nilamonis, Cadmiæ vnciam vnam, pom- B pholygis trientem, ceruſſæ libram vnam, tragacanthæ, gummi opii, ſingulorum trientem. Aqua pluuia.

Collyrium Spodiacum, ad inflammationes, fluxiones, & chemoſes, Thuris, ſtibii, ſingulorũ drach. c, Cadmiæ, ceruſſæ, ſingulorum drach. XXIIII, terræ Samiæ, ſucci papaueris, ſingulorum drach. tres, gũmi drach. quindecim: terito cum oleæ ramulorum ſucco. Hunc autem ſuccum ſic facito: Teneriora oleæ folia lota, in mortario moderata aqua effuſa tundito, & per linteolum exprimito.

Collyrium ex oleæ ramulis tenerum, Thuris drach. C IIII, ſtibii drach. XV, Cadmiæ drach. vigintiocto, ceruſſæ drach. quadragintanouẽ, terræ Samiæ drach. octodecim, opii drach. ſex, gummi drach. vnã, plumbi vſti & loti drachmas octo. Excipe ſucco ramulorum oleæ.

Collyrium ex oleæ ramulis fuluum, Æris vſti drach. duodecim, ſandycis vncias vigintiquatuor, foliorum oleæ ſextantem, opii ſextantem, gummi dextantem. Vino ſpathite aut Aminæo excipe.

Collyrium ex myrrha Claudiacum, Glaucii, ſarcocollæ, ſingulorum drach. XLVIII, croci drach. XXIIII, opii D myrrhæ, lapidis hematitæ, ſingulorum drach. VI, tragacãthæ drach. XLVIII, gummi drach. XVI. Vino Italico excipe: vſus eſt cum ouo. Aliud ex myrrha, ad rhyadas & ægylopas, Cadmiæ lotæ, lapidis hematitæ, loti, ſingulorum drach. XXVIII, myrrhæ, ſpodii Cyprii, ſingulorum drach. XXIIII, opii drach. VIII, croci drach. IIII (alii drach. octo habent) piperis albi grana XXX, gummi drach. XVI: vino Italico excipe. Vſus eſt cũ ouo, in recentibus aquoſum adhibetur.

Collyrium Stacticon, profechii, Cadmiæ, gummi, ſingulorum drach. viginti, ſtibii, atramenti ſutorii, ſingulorum drach. octo, opii drach. XIIII, æruginis raſæ drach. X, piperis albi drach. VI, croci drach. octo, miſyos crudi drachmas octo, opobalſami drach. IIII. Aqua.

Collyrium hygidium, Ammonii. Cadmiæ, æris, ſinlorum drach. XVI, ceruſſæ, caſtorii, aloes, croci, ſingulorũ drach. quatuor, ſquamæ drach. quinque, roſarum floris, plumbi vſti, ſingulorum drach. octo, lycii drachmas tres, lapidis ſciſſi drach. IIII, opii drach. X, acaciæ drach. XL, gummi drach. XLVIII. Aqua.

Collyrium Olympiacum, aut Olympus, Acaciæ, ſpicæ nardi, thuris, ſingulorum drach. octo, æris vſti ac loti, ſtibii vſti ac loti, ceruſſæ vſtæ ac lotæ, Cadmiæ, ſingulorum drach. XII, myrrhæ, opii torrefacti, ſingulorum drachmas quatuor, croci drach. V, æruginis raſæ drach. III, lapidis ſciſthi, ſquamæ rubræ, lycii Indici, omphacii, ſingulorum drach. vnam, caſtorii floris roſarum, ſingulorũ drach. II, palmularum drach. IIII: oſſa palmularum vſta numero quinque, gummi quincuncem. Aqua pluuia. Verùm in aqua maceretur per tres dies ac noctes, calami aromatici, ſeminis hyoſcyami, roſarum ſiccarum, ſingulorum drachmæ IIII, folii drach. vna.

Collyrium Nardinum, Cadmiæ, croci, gummi, ſingulorum drach. XXXVI, æris vſti drach. XVIII, ſtibii, acaciæ, ſingulorum drach. XXX, nardi Syriacæ drach. XII, opii, myrrhæ, ſingulorum drach. XVI. Aqua.

Collyrium Theodotium paruum, Stibii, acaciæ, ſingulorum drach. XX, æris vſti drach. octo, ceruſſæ drach. IIII, myrrhæ drach. IIII, æruginis drach. duas, aloes, ſucci papaueris, lycii, ſingulorum drach. vnam. Aqua pluuia.

Collyrium rhinariõ, Lapidis hematitæ, lapidis ſciſti, ſingulorum drach. XVI, æris vſti, Cadmiæ, æruginis, ſingulorum drach. VIII, opii drach. V, chalcitidis drach. duas, gummi drach. octo. Vino.

Xyſter. Pumicis vſti, miſyos vſti, oſtreorum vſtorũ, ſingulorum ſexuncem, Cadmiæ, opii, chalcitidis vſtæ, croci, aloes, hepaticæ, caſtorii, folii, ſingulorum drachmas II, ſtibii, acaciæ, ſingulorum vnciam vnam, æris vſti trientẽ, myrrhæ Troglodyticæ drach. quatuor, ſpicæ nardi drachmam vnam, ceruſſæ drachmas octo, gummi drach. IIII. Aqua pluuia. Quidam etiam vinum miſcent.

Hecatombe, ad cicatrices craſſas, Cadmiæ vſtæ & lotæ, æris vſti ac loti, ſingulorum drach. octo, ſtibii vſti, acaciæ fuluæ, gummi, ſingulorum drach. quindecim, aloes, gallæ, æruginis vermiculatæ, caſtorii, lycii, ſpicæ nardi, croci, opii, myrrhæ, ceruſſæ, ramenti obeni, chalcitidis, ſingulorum drachmam vnam, roſarum drachmas LX. Aqua pluuia.

Collyrium ex cornu. Ex Galeno. Plumbi vſti, cornu ceruini vſti, ſingulorum ſextantem, ceruſſæ, ſquamæ æris, amyli, thuris, teſtæ, ſepiæ vſtæ, æruginis, myrrhæ, gummi, ſingulorum vnciam vnam. Aqua pluuia.

Collyrium ex thure, Thuris ſexuncem, Cadmiæ, pompholygis, terræ aſteris, amyli, gummi, ſingulorum quadrãtem, ceruſſæ ſexuncẽ, ſquamæ æris trientem, tragacãthæ trientem, opii ſexuncem. Aqua pluuia.

Collyrium Libyanum, Cadmiæ lotæ, amyli, ſingulorũ drach. XII, ceruſſæ drach. duodecim, ſpodii, põpholygis, terræ aſteris, plumbi vſti ac loti, tragacanthæ, ſingulorum drach. VIII, opii drach. duodecim, gũmi drach. quatuor. Aqua pluuia & ouorum XX albumina: quidam etiã myrrhæ drach. IIII addunt.

Aſter, Magni, Pompholygis, Cadmiæ, ceruſſæ, ſingulorum drach. XVI, plumbi drach. octo, amyli drach. XVIII, thuris drach. X, terræ aſteris drach. XII, myrrhæ drach. II, tragacanthæ, gummi, ſingulorum drach. VIII. Aqua.

Collyrium Vranium. Terræ aſteris lotæ quadrantem, ſpodii loti vnciam vnam, gummi trientem, ſtibii vſti ac loti ſextantem, ſquamæ lotæ vnciam vnam, opii drach. ſex, Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. II. Aqua pluuia. incarnat & repellit.

Collyriũ ex fœnigræci ſucco, Cadmiæ, tragacãthæ, ſingulorum beſſem, ceruſſæ vncias XXX, amyli vnc. XXX, opii vnciam vnam, cum ſucco fœnigræci terito.

E Collyrium Cleonis, Pompholygis, plumbi, ſingulorum quincuncem, croci vnc. I, S. ſquamæ ſtomomatis ferri vnciam vnam, gummi ſextantem. Aqua pluuia illinitur aquoſum.

Collyriũ ex roſis vnc. LXXII, Roſarũ viridiũ vnc. LXXII, Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. XX IIII, æruginis raſæ drach. II, ſpicæ nardi drach. I, ſquamæ æris lotæ drach. II, ſtibii vſti ac loti, opii, myrrhæ, ſingul. drach. III, croci drach. VIII, amyli drach. II, gũmi drach. XXIIII. Aqua pluuia.

F Collyrium album ex roſis, Cadmiæ vſtæ & lotæ, ceruſſæ lotæ, ſingul. lib. I, amyli, opii, tragacanthæ, ſingul. quadrãtẽ, aloes vnc. I, S. gũmi quadrãtẽ, croci vnc. I. S. roſarum exunguium ſexuncem. Aqua.

Collyrium ex aloe, Cadmiæ, ceruſſæ, aloes, ſingulorũ dextãtẽ, roſarũ viridiũ ſexũcẽ, amyli quadrãtẽ, opii vnc. I, tragacãthæ ſextãtem, gũmi quadrantem. Aqua pluuia.

Collyriũ crocinum ex roſis, Spicæ nardi, roſarũ ſiccarum, aloes, ſingul. drach. II, hyoſcyami albi drach. I. S, croci drach. IIII. S. glaucii ſexuncẽ, ſarcocollæ ſexuncem, opii drach. II, tragacanthæ vnciam vnam. Aqua pluuia.

G Collyrium Nili ex roſis, Roſarum tenerarum drach. quatuor, croci drachmas duas, papaueris obolum vnum, gummi drach. quatuor. Aqua pluuia.

Linceus viſum acuens, Cadmiæ, æris vſti, ammoniaci thymiamatis, ſingul. drachmas XII, myrrhæ, lapidis hematitæ, opii Thebaici, ſingul. ſexũcem, aloes hepatitidis, fellis taurini, galbani, ſagapeni, ſingul. drach. IIII, æruginis raſæ, opopanacis, ſalis ammoniaci, ſingulorũ drachmã vnam, gummi drach. ſex. Aqua pluuia.

Proteus ad eadem, & cicatrices attenuat, Cadmiæ, ceruſ H ſæ, chalcitidis crudæ, ſingul. drach. XL, piperis drach. I. S, ſucci Cyrenaici drach. VIII, croci drach. XII, opii Thebaici drach. X, ſagapeni drach. XII, oleæ AEthiopicæ drach. XII, auripigmenti, aluminis ſciſſi, ſingul. drachmas octo, myrrhæ drach. XII, ammoniaci thymiamatis drach. XX,

opopanacis drach.xvi,opobalſami drach.x, gũmi drach. A xx.aqua pluuiæ.

Collyrium ex ſucco fœniculi, Cadmiæ drach.xvii, atramẽti Indici drach.xvi,piperis longi dtach.tredecim, & albi drach.duodecim,ſucci Cyrenaici drach.viii,opobalſami drach.ſex,ſpicæ nardi drach.ſex,ſagapeni opopanacis,ſingulorum drach.v:opii drachmas iiii,euphorbii drachmam vnam,gummi drachmam vnam. Terito cum ſucco fœniculi.

Collyrium ex opobalſamo, Cadmiæ,ceruſſæ,ſingulorum drach.octo, omphacii drach. quatuor, piperis albi B drach.ſedecim,opii drach.iiii,opobalſami, gummi,ſingulorum drach.xvi. aqua pluuia.

Thalaſſerus, Cadmiæ beſſem,æruginis ſextantem, atramenti Indici beſſem,piperis albi trientem, ſucci medici vnciam vnam,opobalſami ſextantem,gummi ſexuncem.Aqua.

Collyrium Harmation, Ammoniaci thymiamatis, æris vſti,corticis thuris, ſingulorum drach. iiii, æruginis drachmam vnam,gummi drach.quatuor. aqua pluuia.

Collyrium malabathrinum, quod & Iſotheon, Cad- C miæ drachmas ſedecim,æris vſti & loti drach.xiiii, opii lycii Indici,malabathri, nardi Indicæ,croci,aloes, ſingulorũ drach.duas,caſtorii drachmas octo, myrrhæ drach. quatuor,acaciæ,ſtibii, ſingulorum drach.xl. Aqua. Vſus cum ouo eſt.

Collyrium craſſius ex vino, Cadmiæ,lapidis hematitæ & ſciſthi,ſingulorum drach.quatuor, æris vſti drach. xxx:chalcitidis drach.xxxii,ſeminis papaueris drachmas xiii,papauer aqua feruefacito,& expreſſum ſuccum adiicito,& vino ſpathite aut Aminæo terito. Aliud ex vi- D no, AEris vſti,Cadmiæ placitidis, ſingulorum dodrantem,lapidis hematitæ loti ſexuncẽ,croci,myrrhæ, aloes, ammoniaci thymiamatis,ſingulorum quadrantem, lycii Indici,ſpicæ nardi,ſingulorum vnc.S. pipetis albi grana cl,acaciæ fuluæ dodrantem,gummi quadrantem. Vino falerno aut Aminæo terito.

Collyrium ex duobus lapidibus,ad aſpritudines, Lapidis hematitæ,& ſciſthi, caſſiæ,ſingulorum drach. xviii, æris,Cadmiæ,opii,æruginis raſæ, ſingulorum drachmas nouem,gummi drach. nouem, chalcitidis vſtæ drach. E ſex.Aqua.

Collyrium aridum præſeruatiuum, Galeni, Lapidis Phrygii in tenues partes conciſi, & vſti in ollula donec partes igneſcant,& butyro non veteri extincti, deinde ruiſus ſimiliter vſti, & vino Falerno extincti, & tertiò vſti,& melle extincti ac ſiccati, librã vnam,æris vſti,piperis albi,folii, ſingulorum vnciam vnam, ſtibii vnc.i.S. Et vbi omnia læuigata fuerint, & reponere pharmacum voles,ſucci balſami non craſſi,(prohibet enim hic aridũ fieri medicamentum)ſed lucidiſſimi vnciam vnam adiici- F to. Vtendum autem eſt ipſo, ſolis palpebris inducto ſpecillo,ita vt tunicæ non attingantur,ſed ſolas palpebras apertas medicamentum contingat: ſublinendúmque eſt non ſemel,ſed ſæpe,ante & poſt cibum,& magis vbi iam ſenſu percipitur lippitudo. Mirum enim eſt quomodo præſeruet præ omnibus aliis medicamentis.

Collyrium aridum ex croco, Sarcocollæ drach.octo, croci drach.quatuor,glaucii drach. quatuor: ſæpe in die illinito. Quidam etiam aloen addunt. Aliud aridum, ad lippitudinem ſiccam, ſycoſin, putredines & ſuperex- G creſcentem carnẽ, Cadmiæ drach.x,chalcitidis drach. xx, piperis grana xv,nardi Celticæ drachmam vnam. Cadmiam & chalcitidem terito cũ vino, & vbi reſiccata fuerint,reliqua adiicito, & in tenuiſſimum puluillum redigito.

Collyrium liquidum ex Caucalide, Succi caucalidis, chamædryos,coronopodis, quandoque etiam othonnæ, æquales ſingulorum portiones.Eſt autem othonna chelidonium magnum. Aliud, ad ſycoſes, & vlcera in angulo oculi magno, & carnem excreſcentem, Miſyos toſti H drach.ſex,atramenti ſutorii drach.quatuor, mellis Attici ſextarium vnum.

Collyrium liquidum panchreſtos Eraſiſtrati,admirandam vim habens ad oculorum affectiones, tonſillas, pudenda,& aures pure manantes, AEris drach. ſex, miſyos toſti,myrrhæ,ſingulorum drach.tres,croci drach.i.S. piperis drachmam vnã.vini Chii & paſſi Cretici,ſingulorum heminam i.S. Omnia cum vino terito donec arida euaſerint, & infuſo paſſo coquito ad mellis ſpiſſitudinẽ.

Adglutinatoria oculorum fluxione infeſtatorũ, Terræ Samiæ,mannæ,thuris,myrrhæ, æquales partes oui cãdido exceptas,& linteolo inductas, fronti imponito.

Aliud, Hyoſcyami ſeminis drachmam vnã,opii drachmam vnam,myrrhæ drach.duas, croci drachmam vnam,pollinis drach.quatuor,ouorum aſſatorum vitellos duos.Oui albumine excipito.

DE EMPLASTRIS, ET IIS QVAE IN cocturas ipſorum mittũtur,ex Antylo,& de ceræ ad oleum addendæ modo, Cap. XVII.

EX medicamentis quæ in emplaſtra mittuntur, quædam ſunt terrea, veluti ſunt metallica, & lapidum ac terræ ſpecies,fæces,cinis,cõchylia: quædam oleoſa,quædam lacrymæ,quædam liquabilia,quædam ſucci,partim ſpiſſi, partim liquidi: ſemina verò & herbas & radices paucas recipiunt. Ipſa autem emplaſtra partim ſunt vulneraria,quæ inde quòd cruentis vulneribus cõpetunt,cruẽta appellamus,itémque glutinatoria,& fracturaria. Hæc ex ſiccantibus non ſummè, ſed ſecundi ordinis completi, & tertii incipientis compónere oportet: qualia ſunt, ſalix, quercus, cupreſſus, piceæ ac pini cortex, myrrha, thus,bitumen,aloe,ariſtolochia, cinis ſarmẽtorum vitis, ceruſſa,ſpuma argenti, & plura ex metallicis. Coquuntur autem ad compagem manus non inquinantem. Partim verò cicatricem inducunt,quæ etiam ipſa ex ſiccantibus cõponũtur,efficacioribus quàm glutinatoria habeãt, velut ſunt æs vſtum,& ſquama ipſius,& ferri ærugo, chalcitis,flos æris vſtus,alumen,galla,plumbago, Cadmia, pumex,& oſtreacea: partim diſcuſſoria, ex calefacientibus ac ſiccantibus moderatè,velut eſt ariſtolochia,thapſia,oleum vetus & raphaninũ,mel,opobalſamum,pix,tetebinthina,galbanum,ſal vſtus,ſalis flos: partim mollitoria, ex ſpuma argenti,& adipibus,medullis, oleo veteri,propoli, ammoniaco,ſtyrace,galbano,bdellio,maſtiche, terebinthina,altheæ & cucumeris ſylueſtris radice: partim ſiccãtia,ex ſulphure,nitro,ſale,cinere, & bitumine: partim attractoria,ex ſale,nitro,propoli,ærugine, fermẽto, ſtercoribus,ſulphure,terebinthina: partim concoctoria,ex cera, ladano, vua paſſa,amomo,croco,thure, pice, maſtiche AEgyptia,ſtyrace,myrrha,galbano,butyro,œſipo, adipe, ærugine: partim ſuppuratoria, ex aqua & oleo, pollinc, pane triticeo,alica,butyro,adipe ſuillo ac vitulino,thure, pice,reſina: partem mitigatoria,ex ſpuma argenti, ceruſſa, oleo, anetho, chamæmelo, amylo, cera alba. Porro cruenta emplaſtra recentibus adhuc vulneribus ac fracturis imponere oportet,ita vt auxilium inſuper ipſis feramus,ſpongiis poſca madidis ſupra ipſa ſplenia deligatis:& tertio quoque die ſoluamus, rurſúſque eadem ſplenia,& non alia imponamus.At mollitoria,attractoria,diſcuſſoria, inſupérque concoctoria, & ſuppuratoria, poſt cataplaſmatum & ceratorum vſum adhibẽtur: mitigatoria verò etiam ab initio ſtatim in ſummis doloribus cõmodant. Cæterùm de coctura ipſorum conſequenter dicemus.

Emplaſtrum regium tetrapharmacũ, Ceræ colophoniæ,picis, adipis taurini,ſingulorum pares portiones.

Emplaſtrum ex ſemine lini, diſcutit & rumpit, Olei veteris libras duas, ceræ vncias xx, colophoniæ, adipis porcini,ſingulorum lib.i.S.ſpumæ argenti libram vnam,ceruſſæ ſexuncem,ſucci ſeminis lini ſexuncem,pollinis vnciam vnam,thuris trientem.

Emplaſtrum ex melle, Spumæ argenti,ceræ,olei, ſingulorum libras quatuor,terebinthinæ libtas duas,mellis, adipis taurini,ſingulorum libram vnam. Aliud, Spumæ atgenti libras ſex,olei lib.v.S.colophoniæ lib. vii,S. ceræ libras iii,S.mellis libras tres.

Emplaſtrum ex ſucco, Spumæ argenti libras ſex, olei, æſtate libras ſeptem,hyeme libras nouem, fœnigræci ſextar.S.ſeminis lini ſextar.S.altheæ libras tres. Altheam &

ſemina coquito in aquæ ſextariis xx,donec parum reſtiterit,& ex ipſa libras quatuor ad oleũ miſceto,ac coquito donec bullæ quieuerint:deinde argenti ſpuma leuiſſimè trita inſperſa,lento igne coquito donec manus non inquinet.

Emplaſtrum ex polline, Pollinis,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum libram vnam,reſinæ piceæ,ceræ, adipis porcini,ſingulorũ lib.ii, ſucci ſeminis lini quantum ſatis eſt.

Emplaſtrũ ex herbis, Rumicis,olei ſtrigmẽtitii,anchuſæ quæ χοιροσπέλεθος vocatur, *id eſt iugerũ porcinum*, (eſt autem Onoclea)ſeptem neruos habentis plantaginis,ſingulorum quadrantem,olei libras ſex, adipis porcini libras ſex:herbæ in oleo coctæ abiiciuntur,reliqua cum oleo eliquantur.

Emplaſtrũ ex aſphodelis, Radicis aſphodeli ſucci lib. vnam,roſacei,chamæmelini,adipis anſerini, ſingulorum ſextantem,adipis porcini quadrantem,ceræ trientem.

Emplaſtrum ex fermento, rumpens abſceſſus, Fermẽti,axungiæ,ſingulorum ſeſuncem,ſalis trientem, reſinæ piceæ quadrantem,ceræ trientem, aphronitri vnciam vnam, ammoniaci thymiamatis ſextãtem,mellis ſeſuncẽ, ſaponis ſextantem.

Dothiene emplaſtrum, Ammoniaci thymiamatis lib. vnam,nitri Alexandrini ſeſuncem,aphronitri ſeſuncem, adipis taurini libras duas, ceræ libras duas,terebinthinæ libram vnam,olei veteris vnciam vnam, aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex ſtruthio, diſcutiens ſtrumas, Spumæ argenti,ſtruthii,ariſtolochiæ,ſingulorum trientem,galbani,ſquamæ æris,aloes,ſingulorum vnciam vnam,mannæ ſextantem,ammoniaci thymiamatis ſeſuncem,reſinæ piceæ vncias ſedecim,aceti ſcillitici ſextarios quatuor: ad ſicca terenda.

Emplaſtrum ſmilium,ad abſceſſus, Olei veteris librã vnam ſemis,ſpumæ argenti,nitri rubri,ſalis ammoniaci, lixiuii ficulnei protoſtacti,reſinæ, ſingulorum libram vnam,galbani,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum quadrantem,atramenti ſutorii trientem,ceræ ſeſuncem,æruginis,opopanacis,ſingulorum vnciam vnam,aceti quod ſatis eſt. Spumam argenti & æruginem in oleo coquito donec non inquinet:deinde ita reliqua adiicito.

Emplaſtrũ ex alliis ruptoriũ, Ceræ ſeſuncẽ, colophoniæ trientẽ,reſinæ piceæ quadrantẽ,adipis taurini trientem,nitri fului vnc.i.S.allii capita pura viginti, olei ſext. dimidiũ.Allium in oleo coctum abiice,& reliqua miſce.

Emplaſtrum ex apyrano diſcuſſorium, Adipis anſerini & phaſianorum,ſingulorum quadrantem, olei veteris vnc.xxvi, pſyllii quadrãtem,ſeminis vrticæ,radicis apyrani viridis,ſingulorum libram vnam,ceræ albæ dextantem,emplaſtri ex ſucco ſextãtem, terebinthinæ vnciam vnam.Radicem in tenuia fruſta conciſam, cum pſyllio in oleo macerato,itemque vrticæ ſemen per diem ac noctem,& tunc vbi coxeris,ipſa quidem abiicito,liquabilia verò reſoluta ad oleum admiſceto.

Emplaſtrum πύρινον(*id eſt triticeum*) ad duritias & ſcirrhomata, Althææ,palmularum ſiue nicolaorum, ſingulorum libras duas,fœnigræci, ſeminis lini, ſingulorum ſextar.S chamæmeli,meliloti,elates, ſingulorum ſeſuncem,vini Aminæi ſextarios vi,ſpumæ argenti libram vnam,ceruſſæ, colophoniæ, ſingulorum libras duas, ceræ terebinthinæ, ſingulorum libram vnam,olei veteris lib. v,aquæ lib.ii,panis ſicci tuſi & cribrati lib. v. Herbæ in vino coctæ exprimũtur,& in expreſſo ſucco panis maceratur: ſequẽti die ſpuma argẽti & ceruſſa in aqua teritur, deinde adiecto oleo donec nõ inquinet coquitur, poſtea adiiciuntur reliqua. Ablatis ab igne adiicitur panis,& fortiter ſpathula agitatur. Additur inſuper & æruginis raſæ,& floris ſalis, ſingulorũ ſeſunx,iridis,ariſtolochiæ,ſingulorum ſeſunx,terebinthinæ libra vna.

Pelarium ex recremento argenti, ad deſquamata & alia ſimilia, Ceræ,adipis taurini, ſingulorum quincũcem, recrementi argenti ſeſuncem, colophoniæ trientem, picis,olei,ſingul.ſextãtẽ.Argẽti recremẽtũ ſiccũ teritur cũ vino aut fœnigræci ſucco. Quòd ſi recremẽtũ argẽti nõ

A adſit,plumbagine vtimur.

Emplaſtrum ex althæa, in podagricis & aliis duriciis, Succi fœnigræci,& ſeminis lini,& althææ, ſingulorũ lib. iii,olei lib.ii.Coquito donec ſuccus fuerit conſumptus,& adiice colophoniæ lib.i,terebinthinæ lib.i, lacrymæ hederæ quadrantem.Poſtquam verò hæc ſoluta fuerit,ablatis ab igne,iniice ceræ lib. vnam,galbani trientem ambo ſimul contuſa & diſſoluta,ſpathula agitato.

Emplaſtrum κίσσινον,(*id eſt hederaceum*) ad ſauciatos neruos,& puncturas maximè diuturnas, Squamæ ru- B bræ trientem & vnc.S.thuris vnciam vnam, miſyos vnc. i.S, chalcitidis drach.iiii,aceti heminas vi.Terito in ſole æſtiuo,donec acetum fuerit conſumptum: deinde ſolutis admiſce ceræ beſſẽ,olei vnc.xviii,lacrymæ hederæ,galbani,ſingulorum quadrantem.Si verò diuiſus & nudus ſit neruus,pro galbano terebinthinæ ſextantem adiice.

Emplaſtrum melanchlorum,ad eadem, & ad cruenta vulnera, Malicorii,æris vſti,gallæ,ariſtolochiæ rotundæ,ſalis ammoniaci,ſquamæ æris,aluminis ſciſſi & liquidi(alii pro liquido rotundum habẽt) iridis,miſyos,atra- C menti ſutorii,chalcitidis,æruginis raſæ, Cadmiæ, aloes, myrrhæ,thuris,radicis panacis, ſpumæ argenti, ceruſſæ: omnia æquis portionibus teruntur æſtate in ſole cum aceto ad dies ſufficientes,& in paſtillos effinguntur. Emplaſtrum autem fit hoc modo,Medicamenti huius ſumitur ſextans,ceræ ſeſunx,olei beſſis. Si ſauciati ſunt,nerui,oleum ſit vetus:in aliis autem commune.

Emplaſtrum ex ſenecione, Succi ſenecionis lib.ii,olei veteris lib.i,S.olei cyprini triẽtẽ, axũgiæ veteris lib.i.te- D rebinthinæ vnciã vnã,galbani vnc.S. reſinæ piceæ vnc. S.æruginis,thuris,œſipi medicamenti, ſingulorum vnc.i, ſquamæ æris ſcrup. octo, ceræ dextantem, picis naualis vnc.xiiii. Oleum cum ſucco ad ſtrigmentitiam compagem coquito,addito etiam adipe porcino: arida verò cũ Cyprino terito. Galbanũ cũ cera tundito, & in ollã adiicito.Picem naualem ſi arida fuerit, tritam ac cribratam ponderato ac inſpergito: ſi verò conteri non poſſit, cum parte olei diſſoluta coletur,& tunc omnia miſceantur.

Emplaſtrum Mnaſeæ diſcuſſorium, Ceræ, axungiæ porcinæ,ſingulorum lib.i,colophoniæ ſeſuncem, ſpumæ E argenti lib.ii,vini boni lib. iiii.

Emplaſtrum ariobarzanium,ad eaſdem affectiones, Spumæ argenti vnc.i.S.ceruſſæ lib.i,& quincũcem, aquæ marinæ vnc.xxv,olei veteris lib.i.S.buccinorum vſtorũ ſeptuncem,& vnc.S.ceræ fuluæ dodrantem, terebinthinæ ſeſuncem,thuris quadrantem,& ſcrup.iii.S.

Emplaſtrum ex dracunculo, Ceræ,colophoniæ, picis ſiccæ,axungiæ, reſinæ, ſingulorum lib.iiii; ammoniaci thymiamatis lib.ii,radicis dracunculi lib.v. Radix arida trita,reliquis diſſolutis inſpergitur.

F Emplaſtrum pſittaciõ, Ceræ, colophoniæ,adipis porcini,hyoſcyami foliorum tenerorum,aut ſucci eorundẽ, ſingulorum æquas portiones. Verùm in Alexandria ſumuntur ceræ lib.ii.S. hyoſcyami lib.ii, axungiæ lib.ii.S, colophoniæ lib.i,& magis diſcutit.

Emplaſtrum myrſinatum, Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſandycis,plumbi vſti & loti, ſingulorum vnciam vnam, ceræ ſeſuncem,olei myrthei libram vnam, vini quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex ceruſſa aut ex ouis, Ceræ albæ ſexun- G cem,roſacei lib.i.S.ſpumæ argenti ſextantem, ceruſſæ ſextantem,amyli quadrantem,albumina ouorum v.

Emplaſtrum parygron,Oribaſii, Spumæ argenti vnc. i. S.ceruſſæ vnc.i.S.ceræ trientem,pinguedinis ſuillæ ſeptũcem,colophoniæ dodrantem,ſucci ſeminis lini,olei, ſingulorum dextãtem.Mirificè facit ad calcaneorum rimas. In vlceribus autem,inquit,vitant:nam graueolens euadit.

Emplaſtrum ex Cadmia, cicatricem inducens, Chalcitidis vſtæ ſextantem, Cadmiæ,mannæ,ſingulorum vnciam vnam,ceræ,colophoniæ,olei myrti, ſingulorum li- H bram vnam,vini quantum ſatis eſt.

Emplaſtrum φοινίκινον,(*id eſt palmulatum*) Axungiæ veteris libras ii, olei libras tres,ſpumæ argẽti libras tres, chalcitidis crudæ ſeſuncem. Chalcitis primùm cum oleo prælæuigetur in pila commoda, aut etiam in ſole.

Poſtquam autem ſtrigmenti ſpiſſitudinem acceperit,etiã A
ſpuma argenti prius trita adiiciatur, poſtea etiam adeps:
& vbi probè contriueris, ad lentum ignem coquito donec non inquinet,palmarum ramis velut ſphatula agitãs.

Emplaſtrum ex anchuſa, ad ambuſta, Ceræ albæ dodrantem, roſacei vnc.xvIII. His liquatis anchuſæ purpureæ radicis ſiccæ leuiſſimè tritæ triens inſpergatur.

Aliud. Anchuſæ radicis viridis,marrubii comæ,ſingul.quadrantem,Coquito in olei dodrante,& abiicito,Ad oleum autem ceræ albæ quincuncem adiicito,
ac diſſoluito. B

Emplaſtrum pompholygerum, Pompholygis ſextãtem,ſpumæ argenti quadrantem, cum ſucco ſeminis lini terito,& ad hæc liquata ac frigefacta,ceræ ſexuncem,adipis anſerini aut gallinari ſextantem, olei chamæmelini ſexuncem adiicito.

Emplaſtrum phycotyche,dolorem eximens,ad ſedem deſtinatum, Thuris vnc.xvII. myrrhæ ſeptuncem,opii drach.IIII.aluminis ſciſſi drach.II.butyri drach.IIII.ouorum aſſatorũ vitellos IIII.cadmiæ vſtæ & lotæ drach.IIII.
pompholygis drachmas VI. ceræ Tyrrhenicæ drach.VIII. C
adipis anſerini drach.XVI.medullæ ceruinæ drachmas XI. plumbi vſti & loti drach. VIII. lapidis hæmatitæ drach. I. œſypi liquidi drach.IIII.Arida terito cum vino Italico, & liquata miſceto.

Emplaſtrum Amythaonis, ad diſtortos ac conuulſos articulos: eſt etiam attractoriũ,Ammoniaci,ceræ,bdellii,ſingul drach. VIII. terebinthinæ, iridis Illyricæ, galbani,ſingul.drach.XX.

Emplaſtrum Ariſtophanium,mollitorium, Picis lib.
III.picis naualis lib.II.ceræ lib.I.opopanacis vnc.I. aceti heminam I. D

Emplaſtrum ex plumbagine, ad calidas affectiones, Plumbaginis trientem, ſpumæ argẽti ſextantem, ceruſſæ ſextantem, ceræ beſſem, olei myrtei lib.II. arida cum vino teruntur.

Emplaſtrum Coracum, ex aceto mulſo, ad pudenda deſtinatum & ad nomas,Gallæ ſextantem, ſquamæ vnc.I. S.chalcitidis,thuris,ſing.vnc.I. Terito cum aceto ad dies ſufficientes,deinde mellis quincũcem miſceto. Seorſum
autem ceratum parato,ex myrtei aut roſacei ſextante, & E
adipis taurini beſſe,ceræ triente, terebinthinæ vnc.I.Miſceto,ac ſimul conterito,& vtitor, velut eo quod ex charta conſtat,tum per inſtrumentum ad pus trahẽdum aptatum,tum per linamentum.

Emplaſtrum ex aceto & oleo, Spumæ argenti partem I.olei,aceti,ſing.partes II.quidam verò III accipiunt.

Emplaſtrum ex Achate,diſcutiens ac molliens, Lapidis Achatæ ſemiuſti vnc.I.S.ceræ quincũcem,reſinæ frictæ quadrantem,olei vnc.I.

Emplaſtrum Iſis, ad cruenta vulnera, glutinans, incar- F
nans & purgans, Squamæ æris,æris vſti,ariſtolochiæ rotundæ,ſing.drach.VIII. aluminis ſciſſi drach.VI. ſalis ammoniaci drach .VIII. thuris drach. VIII. ammoniaci thymiamatis drach. VIII. myrrhæ drach. XII. aloes drach. XII. galbani drach.XII.ſucci radicis dracunculi drach.VIII. ceræ lib.I.colophoniæ lib.II.olei veteris quadrantem, aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum Athena,ad vlcera ſordida,impacta,& neruos ſauciatos, Malicorii,æris vſti,gallarum,ariſtolochiæ
rotundæ & longæ,ſalis ammoniaci, ammoniaci thymia- G
matis,ſquamæ æris, aluminis ſciſſi & rotundi, iridis, miſyos,atramenti ſutorii,chalcitidis,æruginis raſæ,cadmiæ, aloes,myrrhæ,propolis,galbani,ſingul.vnc.I. ceræ drach. CC.picis drach. CC. colophoniæ drach.C. olei ſexuncem, aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex dictamno, glutinans, ad canum morſus & vlcera omnigena, Spumæ argenti lib. II. ſquamæ æris vnc.I.S.olei veteris ſext.II. diphryæ quadrantẽ, gentianæ vnc.I.S.ariſtolochiæ,æruginis raſæ,ſingul.vnc.II.S.
dictãni,æris vſti,ſing.vnc.II. S. colophoniæ lib.I.mãnæ, H
galbani,aloes,ſing.quadrantem, ammoniaci thymiamatis ſexuncem,propolis ſextantem, ceræ ſexuncem & vnc. S. Oleũ cum ſpuma argẽti primũ coquere oportet, donec non inquinet, deinde ab igne ablatis iniicere æruginẽ &

A ſquamã æris,& rurſus coquere donec nõ inquinet, & rurſus ablatis reſinã & ammoniacũ cribratũ adiicere,& mouere donec feruere deſinat, ad ignémq; apponere, & vbi parum efferbuerint,æs & diphryges immittere, & rurſus coquere donec ſpiſſentur:deinde cerã indere, eáque donec non inquinet cocta, propolim adiicere, & paulo pòſt aloen,mannam, dictamnum, ariſtolochiam, gentianam, ſingula trita inſpergere vbi parum ſunt perfrigerata.

Emplaſtrũ Barbarum, ad cruenta vulnera, & fracturis callos obducit, Bituminis Iudaici,picis ſiccæ,ceræ,reſi-
B næ,ſingul. lib.I. terebinthinæ ſextantem, ſpumæ argenti vnciam I.ceruſſæ vnc.I. S. mannæ ſextantem,opopanacis ſextantem, myrrhæ ſextantem, olei quadrantem, aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex ſalicibus, glutinatorium, & quod ſanguinem ſpuentibus, & pectore ſuppuratis in thoracẽ imponitur, Miſyos,chalcitidis,ceruſſæ,æruginis,gallæ,aluminis ſciſſi & rotundi, melanteriæ, ſing. ſexuncem, ceræ lib.II.reſinæ piceæ lib.II.picis lib.II.malicorii ſexuncem, bituminis lib.II.foliorum ſalicis lib.II.olei roſacei trien-
C tem,atramenti ſutorii ſexuncem:aceti quod ſatis eſt.Quidam etiam terebinthinæ dodrantem.

Emplaſtrum Nicolai, ad cruenta vulnera, ſinus glutinans, Squamæ æris trientem,æruginis raſæ vnc.I.ſpumæ argenti vnc.I.S.ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſing.vnc. I. aluminis ſciſſi & rotundi, ſing.vnc. I. atramenti ſutorii vnc.I. ſulphuris viui vnc.I. gallæ omphacitidis trientem, ſalis ammoniaci vnc.I. miſyos vnc. I. origani vnc. I. chamæleonis vnc.I.cadmiæ racemoſæ vnc.I. veratri albi vnciam I.peucedani quadrantem,ſeminis apii ſextãtem, ra-
D dicis ſymphyti vnc.I.S.ceruſſæ vnc.I.S. ſucci mandragoræ vnc.S. chalcitidis vnc.I. S. Samii aſteris vnc. I. thuris maſculi vnc.I.aloes vnc.I.bdellii ſextantem,opii Thebaici ſextantem, myrrhæ Troglodyticæ vnc.S. ammoniaci thymiamatis vnc.I. fœnigræci ſexuncem, ſucci perdiciadis ſexuncem,ceræ flauæ lib.III.colophoniæ lib.II. reſinæ piceæ lib.I.bituminis lib.I. maſtiches ſexuncem, picis nigræ lib.II.olei veteris lib.I.ſtyracis vnc.I.opopanacis vnciam I.S.aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrũ Iceſium,ad ſtrumas,& abſceſſus,& ſplenem,
E & articulos,& ad coxendicum morbum, Spumæ argẽti drach. CXX. olei veteris ſextar.II. aceti ſextar.I. æruginis drachmam I. S. corticis piceæ drach. VIII. chamæleonis cum radice drachmas XVI.euphorbii drachmas XVI.ſucci hypociſtidis drachmas XVI. propolis drachmas XVI.myrrhæ drachmas XVI.helenii drach.XVI.pyrethri drachmas XVI.ceræ lib.III.

Emplaſtrum Neronis, ad plagas, & omnem carnoſarum partium dolorem, Olei veteris lib.I.S. ſpumæ argẽti lib.I.ceræ,reſinæ piceæ,ſingulorum ſeptuncem & vnc.
F S. ammoniaci thymiamatis trientem, ceruſſæ trientem, galbani,mannæ thuris,myrrhæ,thuris,ſingul.vnc.I.

Emplaſtrũ oxerũ multiplicis vſus,Picis ſiccæ lib.II. ceræ lib.I.ammoniaci thymiamatis vnciã.I. terebinthinæ lib.S.galbani ſextantẽ,mannæ ſextantẽ, aceti ſextar.I.S.

Emplaſtrum aceratum (*id eſt ſine cera*) Galeni, glutinat & concoquit,ſuppurãs vlcera,cum ricinino aut veteri oleo diſſolutũ, velut medicamentũ quod linamentis illinitur, Spumæ argenti lib.III.olei ricinini aut veteris lib. IIII.aceti acerrimi lib.II.ſquamæ æris nigræ, chalcitidis,
G æruginis,ſingul.ſextantem.Spumam argenti cum oleo coquito ad ſtrigmenti ſpiſſitudinem,deinde metallica pluribus diebus cum aceto trita adiicito.

Emplaſtrũ ex metallicis,Chalcitidis vnc.I.miſyos ſextãtẽ,ſquamæ æris quadrãtẽ,thuris quadrãtem,colophoniæ ſextãtẽ, galbani vnc.I.S. ceræ lib.vnã, olei vnc.XV. aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum Harmonia,ad fracturas,Chalcitidis trientem,ſquamæ æris ſextantem,& vnc.S.æris vſti vnc.I.thuris ſextantẽ, olei lib.I.aceti lib.I.Coquito metallica in aceto & oleo donec non inquinent,deinde thus adiice.
H
Emplaſtrũ melinũ Serapionis,Spumæ argẽti lib.I.ceræ ſeptũcẽ, ammoniaci thymiamatis quadrãtem, & vnc.S. galbani,æruginis,ſingul. drach.IX. colophoniæ ſeptũcẽ, myrrhæ drach.I.olei heminam vnam.S. Spumam argen-

ti coquito cum oleo, donec non inquinet, deinde reli- A qua adiicito.

Emplaſtrum Anicetum,glutinans,diſcutiens,ſquamas ſeparans, & ad diſtortiones, Baccarũ lauri, iridis ſiccæ, thuris,ſingul. drach. LX. æris vſti drach. XX.nitri,ſalis, ammoniaci thymiamatis,ſingul.drach.XX.pyrethri, ſtaphidis ſylueſtris,ſeminis roriſmarini, grani Cnidii,ſinapis, ſtercoris colũbini,ariſtolochiæ,cumini,æruginis,cyperi, ſeminis erucæ, ſingul. drach.VIII.aceti heminas XII. Terito ſub canis ardoribus donec acetũ fuerit cõſumptũ: deinde decocti caricarum craſſiſſimi dodrantem adiice, B & ex permiſtis paſtillos finge,& exſicca. Vſu verò expetẽte,ex ipſis paſtillis ſextantẽ cum aceto tere,& reſinæ quadrantem, ceræ Tyrrhenicæ ſextantem, olei ſextantẽ admiſce.

Emplaſtrũ ex lolio, Picis lib.II.reſinæ piceæ dodrantẽ, ceræ Tyrrhenicæ quincuncem, olei quadrantem, bituminis cribrati ſextantem,farinæ lolii ſextar.I. aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex ſucco ſycamini, Spumæ argenti, picis aridæ,adipis,ſingul.beſſem,terebinthinæ quadrantẽ,ce- C ræ quincuncem,æruginis raſæ, opopanacis, galbani,ſingul.vnc.I.olei ricinini,aut ſuſini,aut veteris valde, heminam I.picis liquidæ hemin.I. ſucci ſycamini cuiꝰ fructus ſycomora vocantur heminam vnam.

Emplaſtrum duplicis coloris, Æris vſti,aluminis ſciſſi,ammoniaci thymiamatis,ſingul.vnc.I.ceræ lib.I. colophoniæ lib.I.adipis porcini lib.I.aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrũ Indicum,ad nomas & ſanguinem ſpuentes, Ceræ,reſinæ frictæ,picis ſiccæ,bituminis, liquidi zacynthii,ſingul.lib.I.ceruſſæ,chalcitidis, miſyos, melanteriæ, D aluminis ſciſſi & rotundi,gallæ omphacitidis,malicorii, ſingul.ſexuncem,aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex cinere aſpidũ, diſcutit ſtrumas & podagras,Terebinthinæ,lapidis Aſii,bituminis Iudaici,ſingul.drach.CCCLX.ceræ,baccarum lauri,ammoniaci thymiamatis,aphronitri,adipis vitulini,ſing.drach. CCCXL. lapidis pyritæ,calcis viuæ,ſingul.drach.CXL.cineris aſpidum drach.CXL. olei veteris heminas II. Medicamento perfrigerato cinerem inſpergito.Paratur etiam ſine cine- E re,eo quòd aliqui ipſum auerſentur, & nihilominus efficax eſt propter Aſium lapidem.

Emplaſtrum leæna ſiccans, & diſcutiens, Ammoniaci thymi amatis,plumbaginis,ſingul.drach.C.ſinapis drachmas VIII. radicis chamæleonis drach.XVI. colophoniæ drach.C.ſquamæ æris,radicis herbæ lanariæ,euphorbii,æruginis, ſingul. drach.VIII.ariſtolochiæ drach.XVI. pyrethri drach.VIII. olei veteris heminã vnam, & raphanini quod ſatis eſt.

Aliud leæna,ex alto euocans,& humores euacuans, A- F tramenti ſutorii ſextantem, auripigmenti vnc.I. veratri nigri,thoracum cantharidum,ſingul.drach.I.S. ſandarachæ quadrantem,ceræ lib.I.S.reſinæ frictæ lib.I. olei heminas duas.

Emplaſtrum Macedonicum,Ceræ, colophoniæ,picis, adipis taurini,thuris,ſingul. æquales partes liquefacito, & ab igne ablatis thus inſpergito.

Emplaſtrum ſphærion,ad feruida,Ceruſſæ,ſpumæ argenti,calcis viuæ,ſingul.quadrantem, ceræ vnc.I.S. nitri Berenicarii,roſacei,ſingul.vnc.I. liquefacta aridis affun- G dito,& pilulas formato. Vſu verò expetente, olei ſexuncẽ cum ceræ ſextantẽ liquefacito,& medicamenti vnc.I.addito,& ſpathula agitato. Frigefactum autem cum aquæ dodrãte collidito.Ego verò etiã roſacei quadrãtẽ addo.

Emplaſtrum ex ochra,inflammationes arcet,tũ iis qui ſua ſponte,tum qui in iudicio torti ſunt. Ochræ Atticæ lib.II.cretæ lib.I.ſpumæ argẽti beſſem,vino terito, ceræ, colophoniæ,picis,reſinæ piceæ, ſingul. lib.I. terebinthinæ beſſẽ, olei lib.II. hæc ſimul in maſſas formato.Reſoluuntur autem hoc modo, Ceræ lib.I. olei veteris lib.III. H medicamenti lib.I cum vino conquaſſato.

Emplaſtrum ex cedria,glutinans, diſcutiens, exterens, Ceræ,picis ſiccæ,ſingul.lib.I.colophoniæ beſſem, cedriæ ſexuncem, liquefacta ſimul coquito donec non inquinent.

Aliud mollitoriũ,Ceræ,picis,ſingul.beſſem,colophoniæ drach. XXV. propolis drach.XVII.cedriæ drach. XX.

Emplaſtrum è pumice cicatricẽ inducẽs, Olei myrtei lib. II. ceræ lib.I. pumicis vſti & vino extincti drach VI. ſquamæ ſtomomatis drach. VI.æris vſti, cimoliæ, ſingul. drach. V. Supra linamenta adhibetur, & ſpongia ex aqua ſuperimponitur.

Emplaſtrum παῦλα, (*id eſt quies*) ad ſtrumas & inguinũ tumores,Ceræ, colophoniæ,nitri ſingul.lib.I.

Emplaſtrum ex nitro ad carbunculos, Nitri torrefacti quadrantẽ,ceræ, olei, colophoniæ, ſingul.vnc.vnã S. ſucci cyrenaici aut medici drach.X.imponitur linamentis exceptum dilutum.

Emplaſtrum ex anemona, Anemonæ exunguis ſextantem, ceræ quincuncem, olei trientem,reſinæ quincũcem & vnciæ dimidium,colophoniæ lib.II.S.

Emplaſtrum Machærionis,viride,ad coxendicũ morbum, articulos compactos,abſceſſus: Opopanacis,galbani, æruginis, myrrhæ, iridis, ammoniaci thymiamatis,ariſtolochiæ, ſingul. vnc. I. terebinthinæ, ceræ, olei omphacini, ſingulorum ſeptuncem. Aliud viride ſimplex. Reſinæ lib. III.ceræ lib.I. æruginis raſæ lib.S.thuris drach.XXV.Aceti quod ſatis eſt. Aliud viride, faciens ad vlcera humecta, & carnem ſuperexcreſcentem. Colophoniæ ſexuncem,æruginis raſæ vnc.I.S.ceræ ſextãtẽ,ſalis Cappadocici vnc.I.roſacei ſextãtẽ,aceti quãtũ ſatis eſt.

Emplaſtrum rutaceum, ad pleuriticos. Rutæ viridis lib. I.butyri lib.I.S.terebinthinæ vnc.XV.opopanacis quadrantem,galbani quadrantem,olei anethini lib.I.

Emplaſtrum ex lixiuio,ad coxendicum & articulorum morbum & ad tumorem laxum, Ceræ, olei veteris, lixiuii per calcem excolati, ſingul. lib.I. reſinæ frictæ, nitri Alexandrini, nitri albi,terebinthinæ, ſingul. ſexũcẽ, nitra cum lixiuio terito.

Emplaſtrum ex nitro, ad abſceſſus, & tumores induratos, Olei veteris,ceræ,aphronitri,ſaponis,lixiuii,ſingul. lib.I.terebinthinæ ſexũcem,galbani,propolis, ammoniaci thymiamatis,ſingul. vnc.I. præpara velut præcedens.

Emplaſtrũ ex ſale, Ceræ trientem,olei lib.I. ſalis communis trientem,aphronitri triẽtem,ceruſſæ beſſem,aceti ſextantem,ad arida conterenda. Aliter,Salis communis,nitri,ſingulorum trientem,ceræ,olei veteris, ſingulorum ſexuncem,aquæ marinæ quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex perna: ſoluit tophos, Pinguedinis pernæ ſuillæ veteris, ammoniaci thymiamatis, caſei veteris bubuli aut caprini,adipis taurini,picis naualis quæ de nauibus deraditur, & apochyma appellatur, ſingul.lib.I. medullæ ceruinæ beſſem, œſypi cerati quadrantem, olei cyprini ſexuncem. Vini Ægyptii quantum ſatis eſt.

Emplaſtrum ex Cinnabari ad tophos & alios omnis generis induratos tumores: appellatur pampates. Spumæ argẽti lib.I.olei veteris ſext.I. ſquamæ æris vnc. I. æris vſti vnc.I.cynnabaris ſcrup.XVIII. magnetis viuẽtis vnc.I.lapidis Phrygii drach. VI.lapidis pyritæ, Cadmiæ, æruginis raſæ, thuris, ſingul.vnc.I. diphrygis ſextantẽ, aloes vnc.I.S.galbani vnciam I. S.lapidis onitæ Scythici ſcrup.XVIII.lapidis hæmatitæ vnc.I. propolis lib.I. ſcrup. XXVIII.ceræ vnc.XVII.lapidis perdicitæ vnc.I (Aliud exemplar perdiciatæ habet)betonicæ vnc.I.ſcrup.VIII.gẽtianæ vnc.I.ariſtolochiæ longæ & rotundæ,ſingul.drach. III.chamæleonis nigri vnc.I.dictamni ſcrup.XLII.reſinæ ſiccæ lib.I. adipis ſtruthiocameli lib.I. lapides cũ ſpuma argenti terito,adiiciens floris ſalis lib.II.particulatim,donec totum fuerit læuigatum.

Emplaſtrum ex nucibus auellanis ad tophos articulorum approbatum, Lixiuii per calcem excolati ſexuncẽ, nuclei nucum auellanarũ ſextantem,aphronitri ſexuncẽ, olei veteris lib.I.ſaponis gallici trientem, mellis beſſem, candida ouorum VI.ceræ dextantem,terebinthinæ ſextãtem:terito cum lixiuio.

Ceratum ex torpedine, ad podagrã,dolorem eximẽs, admirandum.Quinto menſis Martii die in domo ſubterranea,in ollam olei communis ſextar. II. mittito,& cum lignis vitis coquito, vbique ebullierit,torpedinis piſcis marini lib.I.iniicito, & ſanguinis talpæ animalis quod ã

quibuſdã aſphalax, ab aliis Madaniudã dicitur, triẽtem: & ſimul coquito donec carnes piſcis diſſolutæ fuerint aut fricte:deinde ad excolatum oleum adiice ceræ moderatum modum, quò ſpiſſitudo quamtenerrima cerati fiat, quod in linteolum infractum imponito.

Emplaſtrum ex vrina muli podagricum, Vrinæ muli maſculi ſextar.IIII.ſpumæ argẽti lib.II. olei veteris minam I. Diu omnia terito vt ſtrigmentitia euadant, & coquito donec non inquinent.

Emplaſtrum ex lapidis Aſii flore, Philagrii, ad tumores duos, Peucedani radicis,floris lapidis Aſii:qui ſi nõ B adſit,ſalis,ammoniaci thymiamatis,lanarum ſuccidarum vſtarum,ſingul.vnc.I.ariſtolochiæ rotũdæ,pumicis, ſtercoris canini, æruginis raſæ, ſquamæ æris, miſyos, ſingul. ſcrup.XVIII.caſtorii ſcrup. XVIII. myrrhæ quadrantem, aceti acerrimi quadrantem, ceræ vnc. XII.S. reſinæ piceæ, picis brutiæ, ſingulorũ vnc.XVIII.S: ſcrup.VI. olei veteris quantum ſatis eſt.

Aliud ex eodem,Galeni, Ceræ, terebinthinæ,ſingulorum libram vnam, lapidis Aſii, mannæ, ſingulorum quadrantem,olei cyprini ſextantẽ,aquæ pileatoris quan- C tum ſufficit.

Emplaſtrum ex flore ſalis,ad arthriticos in declinationibus, Terebinthinæ,reſinæ frictæ,reſinæ piceæ, ceræ, ſingulorũ lib.I.picis ſiccæ,aluminis ſciſſi,floris ſalis, ſingulorum lib.S.Coquito in duplici vaſe.

Emplaſtrum nutrix,carnem in vlceribus generãs: Roſacei,terebinthinæ,mellis, ſingulorum ſextãtem, ceruſſæ, butyri,ſingulorum vnc.I.Alii etiam thuris vnc.I.

Emplaſtrum Italicum,purgans ſordida vlcera,& incarnans, Fici ſylueſtris tenerum corticem in oleo coquito, D & abiicito, & in oleo ceræ fuluæ quantum ſufficit liquato.Vtere,linamentis illito.

Emplaſtrum arrigendi vim habens, Satyrii pudendi ceruini,caudæ ſcinici,ſingul.drach.II.ſeminis erucæ, pyrethri,ſeminis roriſmarini,ceræ,ſingul.drach.II. terebinthinæ drach.I. oua paſſerum Troglodytarum tria,ſtelliones tres,olei laurini aut irini quod ſatis eſt.Stelliones viui in aceto macerantur ad dies XL.vaſe infimo defoſſo.

Emplaſtrum aureum,ad cruenta vulnera, Thuris,aluminis ſciſſi,ſingul.ſextantem,colophoniæ,reſinæ, ſin- E gulorum lib.I.olei quadrantem,auripigmenti ſextantem. Auripigmentum cum aceto teritur.

Emplaſtrum ad fracturas, Oribaſii, Picis brutiæ lib. I.& trientem, ſpumæ argenti lib.I.& trientem,thuris beſſem, terebinthinæ quincuncem, adipis taurini lib. I. & trientem,galbani,opopanacis,ſingul.vnc.I. ceræ trientẽ, olei veteris lib.I.aceti quincuncem.

Emplaſtrum ad fracturas, & cum vulnere & ſine vulnere.Ex Heraclida, Picis aridæ minam I.ſpumæ argenti minam I. mannæ minæ S.adipis vitulini minam I.ceræ F Tyrrhenicæ vnc. XXVI. opopanacis drach. VIII. æruginis raſæ,æris cyprii,ſingul.quintam & decimam minæ partẽ, terebinthinæ minam I.S. olei ricinini aut veteris heminam I.aceti heminæ S.

Œſypi liquidi medicamenti præparatio, Meliloti trientem,cardamomi ſextantem,lanarum valdæ ſordidarum ſexuncem.In vini ſextar.II.ad triduum macerata coquito donec parum ſuperſit, & facta collatura, ad vinum olei quadrantem miſceto,& coquito donec parum de vino reſtet, & tunc iniice colophoniæ dextantem, terebinthinæ dextantem. Quidam etiã ceræ dextantem miſcent, G & hyſſopi herbæ vnc.I cum aliis coquunt:alii lanas vino lauant, & vinum cum ſorde, quam etiam pinon vocant, ſiccant.Vſu verò exigente,ex ipſo quadrantẽ coniiciunt, & reliqua velut dictum eſt.

De ceræ ad oleum addendæ modo.

Si velis vnguenta præparare velut ea quæ acopa vocãtur,quadruplum oleũ ad ceram immittes: ſi verò quemadmodũ in fracturis, molle ceratum efficimus, duplum. At ſi medicamẽtum emplaſtri forma facere voluerimus, tunc æqualem olei modum ad ceram miſcebimus, ſi aer H ambiens moderatus fuerit:ſin cera vetus ſit aut ſquallida, & aer ambiens frigidus, paulò plus olei ſit quàm ceræ: quemadmodum vbi cera pinguis fuerit, & aer ambiens

A calidus,paulò copioſior cera quàm oleum ſit. Hoc autem paulo plus, duodecima pars ſit, in vtramque à medio & æquali modo partem.nam tunc XI.aut XIII.olei vncias,ad ceræ lib.vnam miſcebis.

Ex Antylo, de coctura medicamentorum quæ in emplaſtra mittuntur, Spuma argenti in medicamentorum cocturis cum oleo coquitur.Oportet autem ipſam tritam, rurſum cum oleo læuigare,vt ſtrigmẽtitia euadat,& poſtea ſic coquere ad lentum ignem,indeſinenter mouendo. Principio igitur intumeſcit, & in bullas exurgit. Vbi verò propè acceſſit ad ſufficientem cocturam, colore fæculẽtior fit:modum autem cocturæ accipit,quum ex tumore conſidet,& non amplius manus inquinat. Plumbago ſimiliter vt ſpuma argenti coquitur: modus cocturæ ipſius eſt non ſolùm vt non inquinet, ſed etiam vt ex igneo colore in fuluum & valde floridum tranſeat.

Æs vſtum coquitur non à principio immiſſum,ſed vbi ſemicoctum iam eſt emplaſtrum: modus cocturæ eſt ſi non valde modicum immittatur, vt colore præualeat, & emplaſtrum fuluum efficiat. Squama æris coquitur vt æs, & eodem tempore immittitur, & eandem cocturæ rationem habet.Niſi enim color eius præualuerit, & emplaſtrum fuluum effecerit,nondum iuſtam cocturam habet. Sed & ferri ſquama eodem tempore iniicitur, & fuluum colorem inducit. Sori & diphryges immittuntur etiam ipſa in medio cocturæ.Modus autem diphrygis idem eſt qui ſquamæ æris, vt colore præualeat: ſori verò nullum proprium habet modum. Omnibus autem communis modus eſt vt non inquinans fiat emplaſtrum.

Chalcitis ſimiliter vt æs coquitur,& cocturæ ipſius modus eſt vt fuluius quodammodo & magis Puniceum faciat emplaſtrum. Flos æris ſimiliter vt æs coquitur:modus autem cocturæ communis eſt. Atramentum ſutorium in media coctura immittitur. Et dum coquitur, liuidiorem emplaſtri colorem facit: ſi verò non ſint alia quæ ipſi reluctentur,nigrum emplaſtrum facit. Miſy in fine iniicitur.proprium autem modum nullum habet.

Auripigmentum & ſandaracha in fine cocturæ immittuntur. Plumbum vſtum in media coctura iniicitur. Ceruſſa in alba emplaſtra in fine inditur:(ſic enim colorem conſeruat, & magis albefacit) verùm in nigra à principio.dum enim amplius coquitur,nigrum euadit.

Ærugo in viridia emplaſtra poſt cocturam iniicitur.In quibuſdam verò omnino non in ollam immittitur, ſed ad ipſam in pila læuigatam & manentẽ reliqua euacuantur.At in melini coloris emplaſtris,vbi ſemicocta eſt præparatio iniicitur. moderatam enim cocturam adepta, melinum colorem inducit. Verùm in iis quæ duplicem faciem ac geminum colorem præferunt,ſtatim ab initio æruginem incoquimus.Perſeuerans enim in coctura,primùm melinum colorem inducit, deinde duplicem faciem repræſentans,poſtremò fuluum colorem efficit.

Alumen plerunque poſt cocturam iniicitur: proprium cocturæ modum nullum habet. Minium immittitur in fine. Cadmia & Pompholyx iniiciuntur in principio. Sal & Nitrum in medio cocturæ, ſulphur in fine. Coctura verò ipſius emplaſtra nigrefacit. Terra omnis & lapides immittuntur plerunque in fine:pumex item in fine. Conchylia quoque vſta in fine iniiciuntur. Oleum ſi in principiis iniectum fuerit ad reſinã aut picem liquidam, emplaſtrum non ſpiſſatur. Oportet igitur vbi ſpiſſata fuerint quæ coquuntur, ita oleum iniicere. Pinguedines reliquas nõ ſalſas circa mediam cocturam immittere oportet. Ex vnguentis irinum cocturam fert, Cyprinum & roſaceum minus:reliqua penitus nõ. quare in fine cocturæ immittenda ſunt.Cera nõ coquitur per ſe ſola: (cõburitur enim) neq; cũ reſina liquida aut pice liquida,(inſpiſſata enim manet)ſed aut oleo puro,aut oleoſo alicui,cũ quodã metallico cocto ſuperiniicitur aut reſinæ aut pici præcoctæ,& prius ſpiſſatæ cũ aliis quæ iniici debẽt. Reſina ſicca cũ cera iniicitur.Liquida verò præ omnib⁹ aliis ipſa per ſe ipſam coquitur,ſi nõ valde modica aſſumatur.Pix præ aliis omnib⁹ immittitur.Mod⁹ autẽ liquidæ eſt vt dũ coquitur ſpiſſetur: ſiccæ verò maximè cũ aceo,vt nõ amplius bullas emittat, neq; intumeſcat.

Pix naualis trita, & ſuperfluitatibus quæ in ipſa ſunt per A cribrũ ſeparatis,cocto emplaſtro inſpergitur:ſi verò mollis fuerit,cum oleo diſſoluitur:verùm prior ratio exactior eſt,eo quòd in poſteriore pondus non ſeruetur. Bitumẽ coquitur à principio immiſſum: non autẽ oportet ipſum læuigare,quoniã aſpretudines ficus granis ſimiles habet: quare in acaſſas partes frangatur,& in aceto coquatur,ita vt ne moueatur, donec non amplius bullas emittat. Ego verò(inquit Timocrates)in oleo coxi,& ſucceſſit. Propolim mollire oportet & coquere. nam ex coctura penitus non cõfunditur.Si verò etiam ceram emplaſtrum ſuſcipiat, cum cera propolim, quemadmodum etiam galbanum,contuſim iniicere oportet. B Ammoniacum circa mediam cocturam iniicitur. Oportet autem, ſi teri ac cribrari poteſt,tenue hoc inſpergere: ſin minus,cum humore aliquo læuigare,& ſic iniicere.Si quidem ad cruenta vulnera deſtinatum ſit emplaſtrum, cum aceto aut vino:ſi verò fiſtulare ſit, aut ſtrumis dicatum,omnino cum aceto:(ſi verò molle, qualia ſunt ea quæ ad annum parantur) cum aqua: deinde ita læuigatũ aliis perfrigeratis affundere,vt ne efferueſcant. Opopanax iniicitur longè C poſterius ammoniaco. Omnino verò modica coctura opus habet. Galbanum cocturam omnino non fert. Sed vbi non inquinans factum fuerit emplaſtrum, tollas ab igne oportet,& ipſum mollitum iniicere. Sagapenum in mortario tunditur, & vbi tenerum fit cum emplaſtro emollitur,poſtquã ab igne fuerit ablatum. Aloe inſpergitur poſt cocturam. Papaueris ſuccus pridie in modica aqua maceratur, deinde in pila teritur, atque ſic ad ipſum infunditur etiam emplaſtrum. Thapſia poſtrema D inſpergitur,aut cum humore aliquo teritur. Bdellium læuigatum inſpergitur, poſtquam ab igne ablatũ eſt emplaſtrum. Si verò pingue ſit,& læuigari non poſſit,ſimiliter vt ſagapenum contuſum ipſum,& ad emplaſtri formã redactum,cum emplaſtro molliemus poſt cocturam.

Thus & manna in fine cocturæ inſperguntur, trita cum modico melle,aut aceto,aut aqua,aut vino, ſi humorem ſuſcipiat emplaſtrum. Myrrha perfecta iam coctura iniicitur. Semina, radices & herbæ nullam cocturam ſuſtinent: ad trita igitur, & in pila permanentia, liquata affunduntur. E

DE MALAGMATIS ET EPITHEMATIS, Cap. XVIII.

Malagmata appellata partim mediis corporis partibus imponuntur diu iam inflãmatis, aut induratis, aut feruentibus, aut perfrigeratis, aut fluxione laborantibus:partim articulis cõpactis,aut neruis perfrigeratis, aut etiã aliis in ſcirrhũ induratis partibus conueniũt. De his igitur & in capite de emplaſtris dictũ eſt, & in capite de acopis dicetur. Ex his autem quæ mediis partibus cõueniunt(quæ ſanè etiam propriè epithemata appellantur)ea F quidem quæ ſtomacho & hepati adhibẽtur, qualiacunq; tandem fuerint,etiam corrobrante facultate per adſtringentia opus habent. nam ſine his periculum vitæ ſequitur,quum illa cõmunia ad vitam conſeruandã opera habeant:vnde ex aromatibus maximè cõponuntur. Stomacho igitur aut non concoquẽti,aut debili,aut inflato,epithemata ex ſeminibus, & meliloto, & aloe, & abſinthio, & ſampſucho, & nardo, & maſtiche imponuntur: hepati verò,ex myrobalano,ammoniaco,adipib⁹, & chamæmelino:ſpleni autẽ,quæ ex calce,auripigmento,cappari, ſalicibus,cardamomo,ærugine,ammoniaco, & aceto parantur: G quòd ſi fluxione laborent partes circa ventrem, quæ ex œnanthe,alumine,melino,& aliis adſtringentibus cõponuntur. nam & hæc per abuſum in cõmuni malagmata appellant, etiamſi contrariam iis quæ mollire poſſunt facultatem habeant.At vbi feruent viſcera,velut in febribus ardentibus,malagmata ex croco,roſaceo,ſucco ſeminis lini,aut ſoridis aut polygoni,adipe ſuillo,& ſpuma argenti conueniũt: perfrigeratis verò,quæ ex opobalſamo, folio,caſſamo,pipere,parantur: thoraci autẽ in ſanguinis H reiectionibus,adſtringẽtia & ſiccantia, ex alumine, & ſalice,& bitumine cõpoſita conueniũt:in tabe verò,ea quæ ex baccis lauri,marrubio,cardamomo,& calce fiunt.

Malagma ex meliloto, Croci, nardi Celticæ, cyperi, cardamomi, iridis,myrrhæ,ſing.ſextantem, meliloti lib. I.ammoniaci thymiamatis lib.I. ceræ lib.III. terebinthinæ lib.I.cyprini lib.III. gleucini lib. II. bdellii ſexuncem. Quidam etiam cypheos ſextantem,vini quod ſatis eſt.

Malagma Polyarchion,ex libris de compoſitione medicamentorũ ſecundũ locos,Galeni, Ceræ, terebinthinæ,bdellii,ammoniaci thymiamatis, cardamomi, cyperi,ſing.minã.I.meliloti,amomi,nardi Indicæ,croci,myrrhæ,thuris xylocinnamomi,ſing.drach.XXV.olei Cyprini heminã I.vini Italici quantum ſatis eſt. Præpara & vtere quandoque meraco, quãdoque reſoluto cũ cerato cyprino. Polyarchion aliter, Xylobalſami,coſti,iridis,cyperi,myrrhæ,floris iunci odorati,cardamomi, thuris, ſpicæ nardi,maſtiches,ſtyracis,bdellii,amomi, folii, croci, caſiæ,pyrethri,ariſtolochiæ longæ, ſing. vnc.I. ammoniaci thymiamatis vnc.I.S.reſinæ frictæ quadrantem, terebinthinæ lib.I.medullæ ceruinæ ſextantem,ceræ lib.II. opobalſami ſexuncem,vini beſſem.

Malagma Philagrianum, Croci vnc.I.S.aloes,ammoniaci thymiamatis,bdellii,ſtyracis ſing.vnc.I.adipis anſeris ſextantẽ,œſypi medicamenti trientem,palmularũ ſextantem, libr.I.nardini ſexuncem,melini ſexuncem,vini quantum ſatis eſt ad arida terenda.

Malagma odoratũ, Croci,aloes, maſtiches, abſinthii, ſtyracis,œnanthes, caſſami,caryophylli,ſing. quadrantẽ, nardini libr.I.ceræ libr.I.melini ſexuncem, palmulas XII. vini quod ſatis eſt.

Malagma Baion, Cardamomi,caſiæ, œnanthes,Celticæ,balauſtiorum,propolis,ſing.ſcru.VIII.herbæ Sabinæ, caſſami,amomi, ſing.ſcrup.VI. floris iunci odorati ſcrup. XVIII.iridis ſcrup.IIII.caryophylli ſcrup.I.S. ſuffimenti liliacei ſextãtem,thuris,myrrhæ,ſing. vnc.I. ladani ſexuncem,bdellii,maſtiches,aloes,nardini,lentiſcini,ſing.vnc. S.reſinæ aceris,reſinæ piceæ,terebinthinæ,ſing.quadrantem,opobalſami vnc.I.ammoniaci thymiamatis ſcrup.VI. ceræ ſextantem. Succulenta & arida contuſa oleo œnanthino terito. in alio exemplari etiam piperis ſcrup.XVIII. habentur:quidam etiam moſchi ſcrup.I.habent.

Malagma Galenium, Croci vnc.S.aloes vnc.I. maſtiches quadrantem, ſeminis abſinthii ſcrup.VIII.œnanthes ſcrup. VIII. palmulas magnas III.ceræ quadrantem, olei melini ſexuncem.

Malagma Brythrion, Styracis quincuncem,malorum Cydoniorum vnc.XX.maſuchæ aut maſuaphii, croci,ſingul.drach.X.nucarum panis,cypheos, ſing.drach.V.œnãthes ſextantem & vnc.S.caſſami, abſinthii, ſing. drach.X. caryophylli ſcrup.XV. ammoniaci thymiamatis ſcrup. X. opobalſami ſcrup.VI.S.nardini quincũcem,colophoniæ, gleucini,melini,ſing.dextantem,roſacei drach.X. propolis quincuncem,terebinthinæ dextãtem,mellis cochlear. X. folii drach. X. ſpicæ nardi drach. X. ceræ ſeptuncem & vnc.S.vino Falerno aut Amminæo terito.

Malagma Nili ſplenicum,& ad omnem duritiam, Ceræ lib.I.ammoniaci thymiamatis lib.I.olei cyprini lib.I. croci vnc.S(alii vnc.I.habent)aceti quod ſatis eſt.

Malagma Citrinum,Ceræ,colophoniæ,ſing. lib I.ammoniaci thymiamatis,auripigmenti,calcis,aluminis,aceti,ſing.cyath.VIII.arida terito cum aceto.

Malagma Tonſoris, Picis ſiccæ libram I.ceræ, reſinæ piceæ,ammoniaci thymiamatis, nitri, baccarũ lauri ſiccarũ,adipis taurini, ſing. lib.II. farinæ fœnigræci ſextar. I.pollinis ſext.I.radicis chamæleonis nigri aridæ lib.I.

Malagma ex ſtercore caprino, Oribaſii, ad ſplenicos, hydropicos,hepar induratũ.Cyprini aut vetuſtiſſimi olei lib.III.ceræ lib.II.S.Pilularum ſtercoris caprini,baccarum lauri decorticatarum,iridis Illyricæ,ſingulorum ſextarios decem,terebinthinæ libram vnam, ſinapis, nitri,cyperi, ſeminis raphani,corticis radicis capparis, ſingulorũ quadrantem, colocynthidis medullæ ſextantem, fœnigræci vnciam vnam: quandoque arida excipiuntur liquatis, quãdoque aceto ſubacta.Si verò fluat venter,colocynthis non addatur.

Malagma ex ſtercore caprino,ſpõgiola ad hydropicos, Picis brutiæ libras II.S.nitri libram I.colocynthidis medullæ, pyrethri,opopanacis, grani Cnidii ſingulorũ qua-

drantẽ,corticis radicis, capparis,thuris,iridis,adipis taurini,elaterii,ſquamæ æris,ſeminis apii, lathyridum,ſing. ſexuncẽ,baccarum lauri, ſextar. S. farinæ fœnigræci vnc. S.fellis taurini ſextantem,olei cyprini ſextar.S.ceræ lib.I. reſinæ frictæ lib.III.caprini ſtercoris montani,ſeminis roriſmarini,cyperi,cardamomi,ſingul.ſexuncem.

Malagma ex baccis lauri, Ceræ reſinæ,picis,baccarum lauri,adipis taurini, ſingul. libr. I. nitri, ammoniaci thymiamatis,ſingulorum ſexuncem,aceti quod ſatis eſt.

Malagma ex ſeminibus, Cardamomi,cyperi,herbæ Sabinæ, nitri, baccarum lauri, caſſiæ, meliloti, fœnigræci, nardi celticæ,ſeminis apii,ſampſuchi,aniſi,radicis panacis, thuris, ammoniaci thymiamatis, terebinthinæ, ſingulorum quadrantem, mellis, ceræ, nardini, ſingul.lib.I. adipis taurini lib.I.

Malagma fœtidum,pleuriticum, Reſinæ piceæ lib.I. ceræ,rutæ viridis,cyprini,ſingul.ſexuncem, ſulphuris viui,opopanacis,ſagapeni,ſingul.drach.IIII. quidam etiam galbani drach.IIII.

Malagma ex ſampſucho, Ceræ lib.I.terebinthinæ lib. II. ſampſuchi, baccarum lauri,fœnigræci, ſingul.ſextar.I. nardini quod ſatis eſt.

Malagma Apollophanis,ad hepaticos, Ceræ drach. LXXX.terebinthinæ, mannæ, ſingul.drach. XL.Irini fæce conquaſſato,& pilam illinito.

Malagma copton,*id eſt quod contunditur*, ad ſtomachi & hepatis duriciam, Propolis ſexuncem,ſtyracis ſextãtem, maſtiches vnc.I.terebinthinæ vnc.S. fæcis nardini quantum ſufficit.

Malagma ex œnanthe, Oenanthes,aloes,croci,acaciæ, aluminis ſciſſi, roſarum ſiccarum, ſucci abſinthii, gallæ, omphacii,rhois Syriaci,mannæ,ſingul. drach.I.olei myrtei,ceræ,ſingulorũ lib.I.palmulas magnas V. vini Aminæi quod ſatis eſt.

Malagma Antylium, Aluminis ſciſſi vnc.S.aloes vnc. I.maſtiches ſcrup.I. œnanthes ſcrup. VI. omphacii ſcrup. VIII. roſarum ſiccarum ſcrup. VIII. rhois Syriaci ſcrup. X. ſpinæ Ægyptiæ ſcrup.X. balauſtiorum ſcrup.XX. gallarum ſcrup.XV.ceræ quincuncem,olei melini quod ſatis eſt.

Malagma ex vinaceis, Croci,ſandicis,œnanthes,ſingul.vnc.I.aluminis ſciſſi trientem,balauſtiorum,omphacii,roſarum floris,baccarum myrti aridarum, ſing.ſextãtem, ceræ albæ lib.I. olei melini lib. II. malorum Cydoniorum trientem, palmulas Nicolaos X. vini Aminæi quod ſatis eſt: vinaceorum aridorum beſſem. In vſu medicamenti quadrantem cum ceræ vnc.I.permiſceto.

Malagma Anethinum, Anethi viridis ſexuncẽ,meliloti ſextantem, chamæmeli ſextantem, papaueris capita viridia X. Coquito,& decocti lib.III. & totidem olei miſceto ac coquito:& vbi conſumptum fuerit decoctum,adipis porcini recentis lib.II adiicito,& ſeorſum ſcillæ aſſatæ internæ partis ſextantem, & medullæ ceruinæ ſextãtem terito,ac omnia miſceto.

Malagma Ambroſia,finiens febrem, Spumæ argenti lib.I.adipis porcini recentis ſexuncem, ſucci ſeminis lini ſexuncem,ceræ albæ dodrãtem, roſacei lib.I. mellis quadrantem,croci vnciam I.quidam etiam vitellos ouorum crudos X.

DE ACOPIS, ILLITIONIBVS, DROPACIBUS AC SINAPISMIS, Cap. XIX.

Acopa dicuntur ex eo quòd primariò ad laſſitudinis ſenſum inuenta ſunt, velut eſt tenſiuus, vlceroſus, & is ſenſus qui oſſa laſſare videtur: verumetiam aliis pluribus conueniunt. Quædam enim ex ipſis calfactoria ſunt, quædam mollitoria, quædam lancinantia. Calefactoria igitur ex pipere,pyrethro,roriſmarini ſemine,& ſimilib⁹ parantur, neruorúmque affectionibus conducunt, & perfrigerationibus vehementibus, & quæ difficulter recaleſcunt: mollitoria verò ad duritias & ſcirrhos, & compactos articulos,quorum materiam in capite de emplaſtris indicauimus.At lancinantibus quæ ex adarce,& roriſmarini ſemine,& euphorbio, & grano Cnidio ſimilibúſque componuntur,in diuturnis affectionibus,& quæ ægrè exigi poſſunt, & in quibus ſinapiſmus etiam conuenit vtimur.Cæterùm omnia acopa ſpiſſitudinem inter cerata & emplaſtra mediam habere conuenit.Sed & illitiones acopis conſimiles, liquidiorem quodammodo compagem habent. At dropax duplici modo præparatur,altero velut emplaſtrum, altero velut malagma: quidam etiam calidum ipſum illinunt. verùm materiam acopis & emplaſtris ſimilem recipit. Vſum autem exhibet cataplaſmatis,diuturnis conueniens affectionibus, iiſdem quibus & ſinapiſmus.Sed & antè ſinapiſmum adhibetur, vt corpus ad ſinapim præparet: & poſt ſinapiſmum, vt affectionis reliquias excindat. Sinapiſmus porrò materiam non habet variam, ſed efficaciſſimus eſt in diuturnis maximè affectionibus poſt deuictam aliorum auxiliorum facultatem competens.Commodat autem maximè cephaleæ, alterius capitis partis affectioni, comitiali morbo, vertiginibus,inſaniæ,capiti adhibitus: verùm in anhelatione, rectæ ceruicis ſpiratione,& tuſſi veteri,thoraci. At in diuturna deſtillatione, etiam caput cum thorace ſinapiſmo integendum eſt. Sed & ſtomachum & ventrem, in diuturnis ipſorum affectionib⁹,ſinapiſmo integimus. Eſt & conueniens auxilium coxendicibus,& podagris,& omni parti reſolutæ, aut aliàs perfrigeratæ, vt ægrè recalfieri poſſit. Modus autem operationis medicamenti ſit, vt æger quidem vehementer doleat,caro verò liuidior ac latior fiat, & vt poſt balneum leniter puſtulæ erumpant: ſi verò etiam ſenſus perierit,animaduertere oportet,& frequentius retegendo conſiderare. nam non percipientes, immodicè ſe vri ignorãt:quin & in acutis morbis lethargicos,& aliàs in profundiorem ſomnum delatos,& ſopore detentos, ſinapiſmis integimus, in principio in cruribus: vbi verò materia ſtatũ acceperit in capite. At in perfrigeratis vt recalfieri non poſſint, crura & cubitos ſinapiſmo integimus.Porrò vitandus eſt ſinapiſmus in iis qui febre continua laborant,& iis qui vlcus habent:itémque in cartilaginoſis & excarnibus partibus. Comburuntur enim & denigrantur aliquando partes excarnes, dum ſinapiſmo integuntur.

Acopon bromium, Ceræ,colophoniæ,reſinæ, ſingul. lib. I. adipis porcini trientem, butyri ſexuncem,althææ, fœnigræci,ſeminis lini, ſingul.libr.II. olei libr.I.galbani ſextantem, & vnciæ S. Succum cum oleo coquito donec multa ſucci pars fuerit conſumpta, & reliqua cum cera & galbano adiicito.

Acopon varium, Succi althææ,fœnigræci,& ſeminis lini,rutæ,cumini, ſingulorum lib.II. medullæ ceruinæ libram I.olei veteris libram I.adipis anſerini, opobalſami, nardini, ſingulorum libram I.ceræ, colophoniæ, reſinæ, ſingulorum libram I.S. euphorbii, terebinthinæ, opopanacis, ſingulorum ſexuncem, caſtorii quadrantem. At herbarum ex quibus ſuccus fit, ſingularum libra vna ſumatur,& coquatur velut præcedens.

Acopon Azanitæ, Adipis porcini lib.II.adipis taurini, reſinæ,colophoniæ,œſypi medicamenti,ceræ,ſingulorũ lib.I.galbani quadrantem.

Acopon Baſilii, Althææ,chamæmeli,meliloti,ſeminis lini, ſingulorum vnc. I. S. amomi quadrantem, Hæc macerantur in vini Aſcalonii aut Cilicii ſextar. VIII. ad triduum,& ad mellis ſpiſſitudinẽ coquuntur: deinde ſucci lib.V.cum olei veteris lib.IIII.S.coquuntur,donec modicum ſucci ſuperfuerit,& adiicitur butyri ſexcunx, terebinthinæ triens, adipis anſerini vnc.XV. medullæ ceruinæ cum modico oleo tritæ quincunx,ceræ albæ lib.III.

Acopon Lyſiponion, Piperis,ſtyracis,caſtorii, maſtiches, aloes, helenii,iridis, ſingulorum trientem,euphorbii,coſti, ammoniaci thymiamatis, myrrhæ, ſampſuchi, thuris,cyperi,caſſiæ fiſtulæ,ſeminis roriſmarini, ſingulorum quadrantem, adarces, amomi, bdellii, xylobalſami, ſingulorum ſextantem,malabathri,ſpicæ nardi,pyrethri, croci,ſingulorum vnc.I.opobalſami lib.I. nardini, cyprini,gleucini,ſingul.lib.II.ceræ lib.I.

Acopon fœtidum, Ex opere Galeni de compoſitione medicamentorum ſecũdum genera, Ceræ,terebinthinæ, ſingul. drach. XXIIII. galbani, ammoniaci thymiamatis, ſingulorũ drach.VI.olei hemi.II.medullæ ceruinæ drach. VIII:vtere meraco & reſoluto. Aliud fœtidum,terebin-

thinæ drach. LVI. ceræ drach. XXVIII. œſypi, mellis, ſingul. A drach. VI. medullæ ceruinæ drach. VI. ammoniaci thymiamatis, galbani, aphronitri, baccarum lauri, ſingulorũ drach. VI. olei veteris ſextar. I. Vini cyath. II. Quidam etiã caſtorii drach. III.

Acopon Barbaricum ex euphorbio, ad coxendicum morbum, & multa alia: Opopanacis vnc. I. ceræ Tyrrhenicæ lib. I. terebinthinæ lib. II. S. galbani vnc. I. ammoniaci thymiamatis ſextãtem, euphorbii, caſtorii, piperis albi, ſingul. ſextantem, medullæ ceruinæ trientem, œſypi trientem, limnitidis (eſt autem adarce) vnc. S. olei ſtyracini, laurini, irini, amaracini, ſingul. ſexuncem, olei veteris lib. II. hedychroi ſexuncem. B

Acopon pyxis appellatum, Colophoniæ lib. I. S. terebinthinæ beſſem, ammoniaci Thymiamatis quadrãtem, thuris dodrãtem, olei veteris lib. II. ſucci ſeminis lini lib. I. lactis bubuli lib. I. adipis anſerini ſexuncem, butyri beſſem, albumina ouorum, XXIIII. præparata reponito in vaſe buxeo.

Acopon ex abiete, Galeni, Seminis abietis maturi modium Italicum I. hoc eſt ſextar. XVI. olei lib. XV. ceræ C lib. IIII. reſinæ ſtrobilinæ aut terebinthinæ trientem, Semen abietis contuſum in oleum iniice, & vbi permiſeris in ipſo XL. diebus, expreſſum reiice, & reliquis ammixtis vtere, & ad ſpontaneas laſſitudines, & reſolutiones, & articulorũ perfrigerationes. Si verò vſus neceſſitas vrgeat, ſemen abietis cum oleo coquere oportet, admixtis vt ne comburatur, etiam aquæ ſextar. IIII. In podagricis & articularibus affectionibus. Aliter idem. Olei hemi. XXV. hoc eſt ſextar. XII. S. ſeminis abietis modium I. hoc eſt ſextarios XVI. reſinæ abiegnæ quadrantem, reſinæ ſtrobili- D næ aut terebinthinæ quadrantem, ceræ libr. I.

Acopon ex populo nigra, ad eaſdem affectiones. Pro abietis ſemine, parem menſuram ſeminis populi nigræ coniicito, & reliqua ſimiliter vt illud præparato.

Illitio zoſimi, ad tremores celebris, Reſinæ piceæ ſexuncem, ceræ trientẽ, olei veteris lib. I. opopanacis ſextantem, adarces vnc. I. euphorbii vnc. I. nitri trientem, aphronitri teneri triẽtem. Nitrum, euphorbium, adarcen cum vino terito, deinde opopanacem adiicito, ac ſimul læuigato. Seorſum verò liquabilia cum anchuſa liquato, E quo inde colorem ſumant, & perfrigerata excipito.

Dropax Gallus, Oribaſii, Colophoniæ thus redolentis, reſinæ piceæ & lignoſæ appellatæ quæ in ſola Italia prouenit, picis naualis, picis ſiccæ, ſing. lib. IIII. ceræ lib. IIII. reſinæ frictæ vnc. XV. picis brutiæ lib. II. nitri lib. I. bituminis, galbani, adarces, pyrethri, ſingul. ſexuncem, opopanacis, euphorbii, veratri albi, piperis, ſingul. trientem, ſulphuris viui quadrantem, caſtorii, ammoniaci, ſtaphidis ſylueſtris, ſingul. ſextantem, olei Sicyonii lib. I. opobalſami ſexuncem. Aliter Simplex, Ceræ lib. I. picis ſiccæ F lib. I. S. picis brutiæ lib. I. reſinæ piceæ lib. I. S. reſinæ frictæ lib. I. & trientem: loco ex nitro præparato imponito.

Sinapiſmi præparatio, Caricas pridie in aqua tepida macerare oportet, & poſtera die probè expreſſas fortiter tenere: deinde acre ſinapi (quale eſt Syriacũ & Ægyptiũ) per ſe terere, cremore ficuum affuſo, & permixta in maſſas cogere: ita vt ſi vehementem ſinapiſmum facere velimus, duas partes ſinapis ad vnam caricarum miſceamus: ſi debilem, vice verſa: ſi verò moderatum, æquales partes. At ſi antea quàm teratur ſinapi aceto maceretur (velut quidam faciunt) debilius euadit. Cæterùm poſt ablatum G ſinapi, & poſt balnei vſum, ſi dolor vehemens aut rubor ſuccedat, & bullæ ac puſtulæ erumpant, maluæ aut fœnigræci ſuccum cum roſaceo, linteolo in his imbuto, imponemus: deinde cerato roſaceo cum ceruſſa vtemur. At in reſolutis, in quibus ſenſus oblæſus eſt, frequentius animaduertere oportet, detegereque ac inſpicere. nam non percipientes ſæpe immodicè combuſti ſunt. Sed & caprini ſtercoris pilulæ cum aceto impoſitæ, efficaciores ſunt quàm ſinapi, & maximè in coxendicum morbo laborantibus. H

Illitio ex atramento ſcriptorio, rubificans propriè, & maximè eos quibus dimidia capitis pars dolet, ex Alexandro.

Euphorbii, atramenti ſcriptorii, ſing. drach. IIII. myrrhæ Troglodyticæ, crocomagmatis, piperis albi, ſingul. quadrantem, croci drach. II. Aceti quantũ ſatis eſt vt hæc probè terãtur, & craſſitudo ſimilis ſtrigmento fiat: & tũc illinito, initio ſumpto ab intermedia ſuperciliorum parte vſque ad totum tẽpus, maximè ſi locus pilis nudus ſit. Et vbi ſiccata fuerint, rurſus illinito, & quum bene opus ſuum peregerit auxilium hoc, in balneum hominem deducito.

OLEORVM ET VNGVENTORVM PRAEparationes variæ, Cap. XX.

EX vnguentis & oleis vnguentoſis quædã ſunt ſimplicia, in quibus vna ſpecies oleo iniicitur: quædã præparantur, & ex pluribus compoſita ſunt. Et ex ſimplicibus, quædam ex floribus in oleum poſitis fiunt, velut eſt roſaceum, chamæmelinum, ſuſinum: quædam ex fructibus & ſeminibus: quædam etiam ex germinibus quibuſdam, velut rutæ, quæ etiam cum oleo coquuntur, quum nullus flos coctura admittat: quapropter magis inſolãtur. Verùm ſiquidem fortem & durantem odoris iucunditatem habeant, ſi pluribus diebus inſolentur, magis tenuiũ partium & magis vtilia fiunt, velut roſaceum & chamæmelinum. Qui verò flores debiliores ſunt, & facilè diſcutiuntur, hi minus ferunt inſolationem, vt qui promptè tranſpirẽt, velut lilium & viola. Ex iis autem quæ ex fructibus & ſeminibus fiũt, quædam ipſis totis in oleum cõiectis fiunt, velut melinum: quædam cõtuſis aut mollitis, & oleoſo quod in ipſis eſt ſeparato, aut expreſſis ipſis in cochleis, aut per aquam calidam, ſic vt ſeparatio fiat: velut quod ex nucibus fit, ſeſaminum, amygdalinum, lentiſcinum, laurinum, ricininum, raphaninũ, & huiuſmodi. Quæ verò ex plãtis aromaticis fiunt, potiſſimùm ita præparantur vt illæ in oleo coquantur cum vino, aut muſto, aut aqua, & excolentur: ad oleum verò ammiſceãtur ſucci quidam, quandoque etiam adipes, aut medullæ. Ex talibus autem quæ exactè oleoſam compagem habent, ſimpliciter vnguenta aut vnguina dicuntur, velut gleucinũ, nardinum, ſicyonium, cyprinum. Quæ verò acoporum compagem habent, ceram aut reſinam, aut tale quid aſſumentia, Myracopa appellantur, quemadmodum eſt decamyron, & Amaracinum, & his ſimilia. Et quædam ſanè vna vice coquuntur, quæ materiam non ita variam habent, quemadmodum metopium, maſtichinum, ſicyonium: quædam per duas, aut tres, aut quatuor iniectiones, ita vt primùm contumaciora coquantur, velut eſt aſpalathus, ſpathe, arbor thuris, laurus: deinde aromata, folium, ſpica nardi, amomũ, herba Sabina: poſtremum ſucci, adipes & medullæ: & ſi ita contingat, cera & reſina inciantur. At opobalſami ſuccus omnino non coquitur, ſed poſt perfectã cocturam, refrigerato mediocriter vnguẽto immittitur. Sed & ex ipſis vnguentis quædam omnino non admittunt cocturam, ſed ſolùm permiſcentur, velut Mendeſium. Quidam porro viride vnguentum facere volentes, tingunt ipſum poſtquam ab igne ablatũ eſt, in V. olei ſextariis, æruginis raſæ tritæ probè vnc. I. S. immittentes, velut in cyprino & amaracino. Cæterùm ſimplicia vnguenta vim habent ſpecierum quæ in ipſa iniiciuntur, aut ex quibus contuſis facta ſunt, quum oleũ velut materiæ rationem in ipſis obtineat. At eorũ quæ varia ſunt, tota natura ad caliditatẽ vergit. Verùm quædã vehementer calida & mollitoria ſunt, vt etiam articulis diſtortis ac compactis conueniant, velut eſt Metopium, Mendeſium, Marciaton. Moderatius autem eſt pentamyron, quemadmodum rurſus decamyron fortius, vt etiam ſuperficiem radat: quædam verò moderatè quidem calida ſunt, ſed tenuium partium, ideóque & mitigant & cõcoquunt, velut eſt ſuſinum, amaracinum, irinum, crocinum, foliatum: quædam ad hoc calefaciunt, ſatis abundè ſiccant, & ſecandi vim habent, velut cyprinum & Sicyonium: quædam verò calida quidem ſatis ſunt, verùm magis corroborant, vnde ſtomacho maximè, & viſceribus exolutis conueniunt. Talia ſunt, maſtichinum, nardinum, gleucinum. Magis tamen corroborat quod fit ex vuæ acerbæ ſucco, omphacio appellato. At quibuſdã vnguentis propter odoris iucunditatem ſolùm, mulieres vtun-

tur, vt eſt foliatum, ſpicatum, commagenum,& ex mo- A ſco facta,moſcolea dicta.

Roſaceum. Roſarum rubrarum exunguium & per diē ac noctem ſiccatarum quadrantem,olei omphacini ſextarium,Italicum vnum: vaſe diligenter cōſtricto vt ne trāſpirent, inſolato ſub dio ad dies quadraginta. & tunc reponito nō in pauimento,ſed in tabula. Quidam pro inſolatione, vas in puteum demittunt ad dies quadraginta, eo quòd ex frigiditate conſeruetur odoris iucunditas:alii ipſum vas in terra defodiunt.

Chamæmelinum. Floris chamæmeli citra alba folia, B per diem ac noctem ſiccati ſextantem,olei ſextarium,Italicum vnum. Vas linteo ſimplici contegito vt tranſpiret, & hoc quoque ad dies quadraginta inſolato,poſt quas ſecurè opertum reponito.

Anethinum. Comæ anethi viridis ſiccatæ vnciam vnam,olei dulcis ſextarium,Italicum vnum:ſimiliter inſolato. Fieri etiam poterit pro temporis occaſione Anethinum,ſi inſolatum non adſit. Sicci enim anethi comā cū oleo in duplici vaſe coquimus, & vtimur: fit etiam Chamæmelinū ſimiliter. Verùm debiliora hæc ſunt illis quæ C ex viridibus fiunt,& inſolantur.

Liliaceū,quod alii Suſinum, (fortaſſis ideo quòd in Suſis repertum ſit)foliorum liliorum alborum ſimiliter ſiccatorum ſextans,in ſextariū olei Italicū vnū mittitur, & exactè cōſtringitur vt ne tranſpiret,& per triduum inſolatur.Poſt quod tempus primis excolatis ac abiectis,alius ſextans iniicitur ad aliud vſque triduum, atque ſic reponitur.

Suſinum compoſitum, Olei ſextarios tres, calami aromatici quincuncem, myrrhæ quincuncem, cardamomi D quadrantem,foliorum lilii exunguium & ſiccatorum lib. vnam,cinnamomi quadrātem, croci Cilicii quincuncē: tota præparatio in tres iniectiones diuidatur. Et primùm quidem myrrham & calamum vino ad dies quinque maceramus,ac ter in die mouemus, & tunc cum oleo ad breuiſſimum tempus coquimus: deinde cardamomū ad triduum aqua maceramus,ſimiliterque mouemus, & rurſus coquimus cum oleo ad vnam horam: poſtea colantes,ad oleum purum tertiam liliorum partem iniicimus: & poſt triduum excolantes,alteram tertiam liliorum partem in- E iicimus:& rurſus poſt triduum excolantes, & priora abiicientes, poſtremam tertiam liliorum partem cum croco trito immittimus.Poſt aliud autem triduum, excolato oleo cinnamomum contuſum iniicimus,aut pro ipſo, Arnabo, aut caſiæ duplum,aut carpeſium, atque ſic reponimus.

Violaceum. Violaceum præparant alii purpurearum, alii crocinarum, alii albarum violarum foliorum exunguium quadrantem iniicientes in olei omphacini ſextarium Italicum vnum: & adſtricto vaſe exactè vt ne tranſ- F pirent,inſolant ad dies decem,ter ipſas violas poſt triduū ſemper,velut lilia permutantes. Sed & ad repoſitionem paucas violas exactè ſiccas iniiciunt.

Melinum. Hoc paratur ex malis cydoniis, forinſecus panniculo deterſis, & vnà cum corticibus in fruſta conciſis,deinde libris iii.ex ipſis,in ſextar.x. Italicos olei omphacini iniecto,& inſolato ad dies quadraginta.

Seſaminum oleum fit, contuſis aut mollitis ſeſamis, aut per ſicellas in cochlea expreſſis, aut in aqua calida oleo ipſo ſeparato,& in vitreis vaſis repoſito. G

Raphaninum. Et hoc eodem modo in Ægypto,fit, ex ſemine raphanorum tenues radices habentium tuſo,& oleo ſeparato.

Ricininum. Et hoc eodem modo in Ægypto fit ex ſemine ricini quod croton vocatur, ſimiliter tuſo, aut mollito.

Ægirinum ex populo nigra. Circa veris tempus hoc fit,quum multa circa ſemen eſt reſina.Nam grana populi nigræ contundunt, & horum trientem in ſextarium i. olei dulcis iniiciunt,& ad dies quadraginta inſolant, aut H in duplici vaſe ad horas iii.coquunt,& ſic excolatum reponunt.

Amygdalinum. Fit & hoc,velut prædictum,tuſis amygdalis amaris puris,& modica aqua inſtillata,& oleoſo ſeparato,velut dictū eſt.Quidā tuſorum amygdalorum ſextantem,in olei dulcis ſextar. Italicum i.immittunt, & in duplici vaſe coquunt.

Amygdalinum,quod & Metopium. Ægyptii qui hoc oleum inuenerunt, Metopium ipſum appellauerunt, eo quòd galbanū recipit. Planta autem ex qua fit galbanū, Metopiū vocatur. Recipit hæc, Olei omphacini ſextar. xx. amygdalorum amarorum lib. ii. cardamoni lib.i.floris iunci odorati,calami aromatici, carpobalſami,ſingul. lib.i.myrrhæ,galbani,ſingul.ſexuncē,terebinthinæ lib.ii. Vini odorati ad maceranda in ipſo arida ſextar.iiii.Mellis Attici lib. iii. Reſinam & galbanum cum parte olei trita ac diſſoluta, reliquis coctis iniicimus, & tunc mel addimus.Quū verò omnia exactè permixta fuerint,dum leuiter calidum adhuc eſt medicamentum, ab igne tollimus & excolamus.Frigeſcens enim craſſum fit.

Balaninum. Sed & Balaninum ſimiliter vt ſimplex amygdalinum fit, non ab his quæ in quercubus naſcuntur glandibus,ſed ex his quæ vnguētariæ glandes & myrobalani appellantur.

Quod ex nucibus fit oleum,itidem velut relatum, ex veteribus nucibus fit.

Laurinum. Purum quidem laurinum ſimili modo vt relata, ex lauri fructu fit: verùm quod mixtum eſt, hoc modo paratur: Ad oliuarū maturarū ſextar. v. baccarum lauri ſextar.i. iniicitur, terūtúrque omnia ac exprimuntur. Quidam æqualem ex ambobus menſuram ſumunt ac miſcent.

Lentiſcinum. Et hoc ſimiliter vt laurinum paratur ex lentiſci fructu, duplici modo, & per ſe, & cum oliuis non maturis,ſed acerbis.

Maſtichinum. Simpliciſſimum quidem fit, maſtiches Chiæ vnc.i. in olei omphacini ſextar i.iniecta,& in duplici vaſe cocta. Quidā etiam abſinthii & ſtyracis ſingul.vnc i.iniiciunt.

Maſtichinum variegatius, Olei ſextar.L.helenii lib.v. xylobalſami lib.x.floris iunci odorati lib. v. cardamomi lib.vii.maſtiches lib. v. xylomaſtiches lib. viii. terebinthinæ lib.iii.comæ abſinthii lib.i.Vini odorati ſextar.v. aquæ ſextar.x. Arida vino triduo antea macerata,ad oleū & aquā miſcentur,& coquūtur horis vi. & tunc maſtiche & terebinthina iniicitur, & exactè permixta excolantur, & refrigerata vaſis excipiuntur.

Sicyonium ſimplex, Hoc fit radicis cucumeris ſylueſtris ſextante in olei ſextar.Italicum i.coniecto,& in duplici vaſe coctura facta.

Sicyonium compoſitum, Olei ſextar.x.radicis cucumeris ſylueſtis deraſæ lib.i. ſerpylli,meliloti,ſingul.ſexuncem,tedarum pinearum pinguium,althææ, ſingul. quincuncem,ſcolopendrii ſexuncem,fœnigræci ſextar.ii. fœnumgræcum die vna in aqua præmaceratur, deinde excolatur,& prædicta iniicitur vnà cum oleo, & vini ſextar. ii. & ad omnia cocta, medullæ ceruinæ cū modico oleo tritæ triēs immittitur,& adipis gallinacei triēs.Et excolatum oleum vaſis excipitur. Quidam poſt cocturam inſolant ipſum ad dies quadraginta.

Sicyonium aliud efficacius, Succi elaterii ſextar.iii. ariſtolochiæ rotūdæ & longæ,ſtyracis,helenii,hyſſopi,iridis,colocynthidis,pulegii,origani,Cyperi,dendrolibani,centaurii,foliorum lauri,ſingul. ſextantem,olei ſextar. G v.Mixta coquito, donec parum ſucci ſuperſit.

Cyprinum ex Poſidonio. Olei ſextar.xxv.Cyperi, helenii,iridis,ſing.lib.i.ſampſuchi,hyſſopi, ſeminis viticis, ſaluiæ, ſing. quadrantem, floris Cypri ſiue liguſtri lib.i. Reliqua omnia in vino die vna macerata coquuntur cū oleo ad horas vi. Ad excolatum autem oleum liguſtrum iniicitur,ſi quidem adſit, viride cum teneris ramulis nō contuſis, ſin minus ſiccis cum modica aqua contuſis, & coquitur ad ſeſquihorā. Si verò velis ipſum tingere, vbi ab igne adeptū eſt,æruginis puræ vnc.i.ſemis iniice. At H Poſidonius acrimoniam æruginis fugiens poſt cocturam inquit,Demittito oleum in cacabo non oblito ſtanno per triduum, & tingetur facultate ipſius non læſa.

Cyprini alia deſcriptio, Foliorum liguſtri,foliorum lauri iridis,cyperi,ſaluiæ, ſingul. quadrantem,dendroli

bani, ariſtolochiæ longæ,ſeminis viticis,ſingul.trientem A
helenii, aſpalathi, ſingul. ſexűcem, rutæ ſextantem, cupreſſi ſextantem, olei ſextar.x.Hæc in vino præmacerata cum oleo coquito, & excolato oleo rurſus xylobalſami, xylocaſiæ, ſingulorum trientem inii cito,ſampſuchi, cumini,myrti,ſtyracis,maſtiches,ſingulorom quadrantem, opopanacis ſextantē,floris liguſtri ſexuncē, æruginis vnciam vnam.

Amaracinum. Helenii lib.x.xylobalſami lib.xx.cyperi libras octo,floris iűci odorati,aſpalathi,herbæ Sabinæ, ſingulorum libras octo,opopanacis, ſeminis amaraci, ſin B
gulorum libras duas:olei primarii ſextarios LXXX.vini odorati ſextarios quinque.Reliqua omnia vino præmacerata primam habeant iniectionem,ſecundam herba Sabina & illa quidem horis ſex coquantur,hæc tribus: quidā etiam hoc tingentes æruginis quadrantem iniiciunt.

Irinum. Iridis,aſpalathi, cyperi, ſingulorum libras V. opopanacis quadrantem, anchuſæ ſextantem, olei ſextarios triginta,aquæ ſextarios XV. quidam etiam floris iűci odorati ſexuncem adiiciunt, & caſiæ quadrantem,xylobalſami ſexuncem,Celticæ ſexuncem. Omnia contuſa, C
aqua & oleo præmacerentur ad dies quinque,& in duplici vaſe coquantur ad horas ſex,& reponātur.

Crocinum,in quo etiam alterum crocomagma: Olei omphacini odorati libram vnam,calami aromatici quincuncem,myrrhæ troglodyticæ quincűcē,cardamomi ſeptuncem, croci cilicii ſexűcem.Primæ iniectionis ſit calamus & myrrha,quæ trita vino macerantur per triduum, & ter in die palmacea ſpathula agitātur: deinde cum oleo coquantur:ſecundæ cardamomum pridie aqua maceratum,tertiæ crocus vino maceratus. quidam cum croco etiam alium myrrhæ quincuncem adiiciűt, & excolatum D
oleum purum reponunt. Specierum autem fæcem ſubſidentem totam in paſtillos efformant ac ſiccant, habéntque medicamentum illud quod Crocomagma vocant.

Mendeſiű.Inde dictum eſt quòd in Ægypto inuentum ſit,vbi & Mendes colitur.Recipit olei balanini libras decem,(in alio ſunt ſextar.x)myrrhæ,caſiæ fiſtulæ,ſingulorum quadrantem,terebinthinæ libras decem(in alio ſunt ſextar.x)cinnamomi quadrātem. Hoc non coquitur, ſed arida iniecta per dies ſexaginta mouentur: deinde liqua E
ta in olei parte terebinthina immittitur, & poſtea rurſus per alios ſexaginta dies mouetur, atque ſic reponitur.

Marciatű. Maſtiches, ceræ, ſtyracis, ſingulorum quadrantem,œſipi medicamenti vnc.S. opobalſami vnciam vnam ſemis,nardini,gleucini,olei omphacini, ſingulorű quadrantem,medullæ ceruinæ vnciam vnam ſemis, terebinthinæ vnciam vnam.

Vnguētum ex vua acerba,Iniectio I. Aſpalathi,ſpathæ palmularum,meliloti,iridis,floris iunci odorati,xylobalſami,roſarum ſiccarum,calami aromatici,ſingulorű quadrantem,olei omphacini libras decem,ſucci vuæ acerbæ F
ſextarios decem.

Iniectio II. Folii,amomi,ſpicæ nardi, coſti, caryophyl ..caſiæ,caſſami,ſingulorű quadrantem:in alio etiā arnabo quadrantem:vini quod ſatis eſt.

Iniectio III.Thuris,ammoniaci thymiamatis,ſtyracis, bdellii,myrrhæ,maſtiches,ſingulorum quadrantem,vini quod ſatis,ceræ albæ quincuncem, opobalſami ſexuncē: quidam beſſem. Primæ iniectionis medicamenta in ſucco vuæ acerbæ & oleo,die vna præmacerantur: ſecundæ G
verò iniectionis in alia pelui,in vino Aminæo,aut alio veteri & odorato.Moueto quotidie ſpatha palmacea ter, in dies tres:poſt quos in cacabo ſtanno oblito coquito. Primùm primæ iniectionis medicamenta donec parum de vuæ acerbæ ſucco ſuperſit:deinde ſtatim quæ ſecűdæ iniectionis ſunt cum vino immittito. Melius autem eſt facta prius colatura,ſic ipſa ad purum oleű iniicere, & poſtquam cocta fuerint,donec pauciſſimum vini reſtet,vt ne comburatur oleum, ablatum ab igne excolato: & rurſus ad oleum purum,tertiæ iniectionis medicamenta ſucculenta prius cum vino,quale dixi,in mortario trita iniicito,ſtyrace excepto.Hic enim cum aliis iniectus facilè ſoluitur:& ad prunas coquito donec bene habere viſa fuerint,& ablata ab igne refrigerari ſinito. Poſtridie ad oleű H

diligenter excolatum, & ſufficienter calefactum ſuper ignem,ceram iniice,& ablata ſpathula commoue, & vbi refrigerata fuerint,opobalſamű adiice, & in vaſis vitreis repone.

Gleucinum. Iniectio I. Olei ſextar.x.muſti Aminæi ſextar. VI.aſpalathi triētem,ſpathæ palmaceæ ſexuncem, floris iunci odorati ſexuncem, meliloti trientē,roſarum vnc. I. myrrhæ quadrantem, foliorum lauri ſextantem, dendrolibani ſexuncem, xylobalſami ſexuncem,helenii ſexuncem,ariſtolochiæ longæ quadrantē, iridis quadrantem.Hæc in muſto macerato.

Iniectio. II. Celticæ trientem, caſſami ſextantem, cyperi caſſiæ, ſpicæ nardi, aſari, amomi, coſti, ſampſuchi, ſingul. quadrantem, calami aromatici, caryophyllorum,folii,ſingul. vnc.I.cardamomi triētem, vino oderato macerato.

Iniectio. III. Maſtiches trientem: myrrhæ troglodyticæ,bdellii,ſingul.ſextantē, ladani quadrantem, ſtyracis liquidi,thuris maſculi,ſing.trientem,opobalſami ſexuncem. Quidam etiam croci ſextantem.Præparato velut id quod ex vua acerba fit, excepta cera. Verùm hîc per VII. dies,duarum iniectionum ſpecies macerare oportet.

Nardinum Cyzicenum. Iniectio I. Olei primarii ſextar.x.aſpalathi,cyperi,helenii,iridis,xylobalſami,ariſtolochiæ,cardamomi,floris iunci odorati,ſingul.ſexuncem,ſampſuchi trientem, herbæ Sabinæ ſextātem,Quidam etiam calami aromatici ſextantem. Hæc in vini odorati ſextar.IIII. macerato.

Iniectio II. Caſſiæ, Caſſami arnabo, ſing. ſextantem, ſpicæ nardi quadrātem,caryophylli vnc. I.coſti,amomi, ſing. ſextantem. quidam etiam celticæ ſextātem. Et hæc in vino macerātur. Iniectio III. Myrrhæ Troglodyticæ, aloes,thuris,ſingul. ſextantem,ſtyracis quadrantem, maſtiches trientem, opobalſami ſexuncem.Quidam etiam croci vino triti vnciam I. Præparato & hoc velut dictum eſt.

Decamyron. Spicæ nardi, folii, euphorbii, piperis coſti,adarces,ſing. vnc.I.maſtiches vnc. I. S. opobalſami ſexuncem,nardini lib.I.ceræ ſexuncem.

Pentamyron.Styracis vnc.I.maſtiches ſextantem, ceræ albæ quadrantem,opobalſami trientem,nardini quincuncem.

Foliatum. Folii quadrantem, amomi vnc. I. caſiæ ſexuncem, ladani vnc. I. piperis albi grana quadraginta, myrrhæ troglodyticæ drach.I.Contuſa & cribrata rurſus in pila læuigato,olei nardini lib.I. adiecta. Quo verò nigrius pharmacum reddatur,nucum iuglandium cortices vſtos ac tritos in mortario, adiicito, deinde opobalſami cochlearia tria admiſceto,ac vtitor.

DE OENANTHARIIS, Cap. XIX.

NOn quòd œnanthen recipiant hæc œnantharia appellata ſunt:(quædam enim œnanthē omnino non recipiunt) ſed propter vinum,& florem liliorum,hāc appellationem adepta ſunt. Vſus œnanthariorű apud quoſdam iucundi odoris tantùm, & deliciarum gratia aſſumitur, qui ipſis vtentes poſt balnea eis profunduntur, & ſpongiis his imbutis menſas detergűt.Verùm apud rectè vtentes etiam auxilia fiunt in his qui exoluuntur, & ſyncopem incidűt, ſi ad cataplaſmata ſtomachum corroborantia admiſceantur,& in his qui ex morbo febrili maximè ſe recolligunt, qui poſt egreſſus è balneis profunduntur ipſis, & naribus adhuc valde inſpirantibus ipſa admouent.Trahuntur enim in profundum,& animalem ac vitalem ſpiritum corroborant. Commoda ſunt etiam his qui ſe præſeruant, ne in peſtilentes morbos incidant, quum æris mutatio huiuſmodi apparet.Eſt autem Poſidonii tale quod Meſopotamenum vocat.

Oenantharii Meſopotameni præparatio. Caſiæ, myrrhæ,thuris,folii amomi,maſtiches,coſti,carpobalſami, opobalſami, ſingul. quadrantem, ſtyracis pinguis trientem, vini odorati Aminæi Italici ſextar. x. Omnia contuſa & cribrata, ſtyracem verò in tenues partes diuiſum, in vas amplioris componito, cum lilii foliis pridie ſiccatis & exunguibus,alternatim locatis.Sint autem lilia numero CCC. Deinde adiice vinum & opobalſamű ante

iniectionem mixta ac commota, & obturato oſculo va- A
ſis inſolato ad dies quadraginta. Et vtere à balneis, poſt re
focillationem ex morbis, & reſpergito ex ipſo domum &
& vaſa: tingito item in ipſo ſpongias, & ad faciem ap-
ponito.

Aliud, ſicut nos parare ſolemus, Coſti quadrantem, ſpicæ nardi, arnabo, caryophylli, ſing. vnc. I. amomi quadrantem, caſiæ œnanthes, calami, ſingulorũ dodrantem, ſtyracis, opobalſami. ſingul. trientem, lilia ccc. Vini Falerni ſextar. X. præparato ſimili modo. B

DE SVFFIMENTIS ET CYPHIS, Cap. XXII.

CYpheos materia media eſt inter paſtillos qui bibũtur, & antidota. Vtimur ipſis quandoque ad ſuffitus, iucundi odoris gratia, quemadmodum etiam thymiamatis ac ſuffimẽtis. Quandoque verò olfacimus ipſa ad concoquendas deſtillationes, & grauedines remouendas, & ad cerebrum perpurgandum, & ad præſeruationem à peſtilentibus affectionibus. Sed & per os ſumuntur, tum ob eadem, tum vt quæ circa thoracem hærent concoquãt, & C ad frigidiores in hepate affectiones. Vnde etiam Cyphiformes antidotos dictas veteres inuenerunt. Miſcentur etiam in compoſita medicamenta, maximè epithemata & antidotos. Thymiama, *id eſt ſuffimentum roſatum*. Coſti, amomi, myrrhæ, caſiæ, ſingul. vnc. I. ſtyracis, maſtiches, chiæ, bdellii, onychum, muſci, ladani, ſing. drach. II. roſarum purarum vnc. XXIX. opobalſami, vini quod ſatis eſt.

Suffimentum Liliaceum. Liliorum exunguium lib. I. ſtyracis primarii dodrantem, ſpicæ nardi quadrantem, coſti, caryophylli, amomi, maſtiches, onichum vſtorum, mellis, ſing. vnc. I. S. opobalſami quincuncem, vini quod D ſatis eſt. Terito ac efformato in paſtillos.

Cyphi magnum quod Solare vocant, ex rebus XXXVI. Styracis, myrrhæ, bdellii, ladani, aſpalathi, helenii, ſing. ſexuncẽ, nardi Celticæ, folii cupreſſi feminis, ammoniaci thymiamatis, nucis pineæ, ſplãchni, aut pro ipſo onychũ magnorum II. carpobalſami, ſingul. quadrantem, caſiæ, iridis, ſeſelis ſphagni, Cyperi, cardamomi, calami aromatici, ſingul. quincuncem, roſarum ſiccarum, croci, ſpicæ, nardi, herbæ Sabinæ, radicis aſphodeli, (alii ſuccum habent) ſingul. trientem, lacaphthi (eſt autem pini, aut alte- E rius cuiuſdam arboris cortex) dodrãtem, coſti, floris iunci odorati, ſingul. ſextãtem, baccas iuniperi magnas quadraginta, & paruas L. amomi, terebinthinæ, palmularum purarum, ſing. lib. I. caricarum exemptis granis, vuarum paſſarum exemptis vinaceis, ſing. lib. II. mellis deſpumati lib. V. Poſidonius etiam vini odorati ſextar. III.

Aliud. Cyphi Lunare appellatum, ex rebus XXVIII. Bdellii, helenii, ſingul. ſeptuncem, iunci rotundi ſextantem, ſphagni quincũcem, baccas iuniperi paruas L. cardamomi quincuncem, aſpalathi ſeptuncem, caſiæ fiſtulæ F quincuncem, ſpicæ nardi ſextãtem, cyperi quincuncem, aſphodeli radicis, Sabinæ, ſing. trientẽ, feminis cupreſſi, nardi Celticæ, malabathri cum foliis, roſarum ſiccarum, ſingul. quadrantem, coſti, croci, ſingul. ſextantem, ladani, myrrhæ ſingul. ſeptũcem, caricarum pinguium, vuarum paſſarum exemptis vinaceis, ſing. lib. II. nucum pinearum beſſem, terebinthinæ lib. I. ſtyracis ſeptuncẽ, palmularum pinguium lib. I. mellis lib. S. vini odorati quod ſatis eſt.

PRAEPARATIO MASVCHAE QVAM aliqui Maſuaphium vocant, Cap. XXIII. G

MEliloti dextantem, xylobalſami, aſpalathi, herbæ Sabinæ, myrrhæ, amomi, floris iũci odorati, foliorũ lauri, ſtactes, ſtyracis, calami aromatici, ſampſuchi, ſingulorum ſextãtem, iridis quincuncẽ, folii, croci, ſingul. vnc. I. opobalſami vnc. S. gummi lib. I. roſarum ſiccarum ſexuncem, vini quod ſatis eſt.

DE PESSIS, EX ANTYLO, Cap. XXIIII.

PEſſi ſiue Tali, vtero adhibentur. Differentiæ ipſorum ſecundum genus tres ſunt. quidam enim molliunt, quidam adſtringunt. quidam oſcula venarum aperiunt. Mollientibus igitur, in vteri inflammationibus, vlcerationibus, perfrigerationibus, recurſibus ſurſum verſus, auerſionibus & inflationibus vtimur. Parantur autem ex cera Tyrrhenica, cyprino, ſuſino adipe anſerino aut gallinaceo, butyro inſulſo, reſina vſta, medulla ceruina, fœnogræco, & quæ eiuſdem generis ſunt. Aper ictibus autẽ oſcula venarũ, quum purgationẽ ſuppreſſam reuocare voluerimus, aut vteri cõcluſionẽ aut cõtractionẽ corrigere. Parãtur hi ex melle, artemiſia, dictamno, braſſicæ ſucco, radice dulci, porri ſucco, ruta, ſcammonia, & ſimilibus. At verò adſtringentes contrariũ his qui aperiũt, vſum exhibent. Nam fluxũ muliebrẽ cohibẽt, & expaſſum vterum contrahunt, & prolapſum repellunt. Verùm materia adſtringentiũ antea indicata eſt in tractatione de collyriis & paſtillis. Oportet autem ſtrigmentitiã & paulo craſſiorem facere peſſi ſpiſſitudinem: deinde lanam linamento anguſto ſimilem duplicatam in medicamentum tingere, & ad vteri oſculum apponere, ita vt filum oblõgum habeat annexum, quo peſſus facilè extrahi poſſit, vbi id viſum fuerit.

Peſſus Croceus ad inflammationes, & auerſiones, duriciáſque ac inflationes: Ceræ albæ, medullæ vitulinæ, ſingulorum drach. XVI. medullæ ceruinæ drach. XI. adipis anſerini drach. VIII. adipis gallinacei drach. VIII. maſtiches drach. IIII. œſypi medicamenti drach. III. mellis drach. II. croci drach. VIII. roſacei quod ſatis eſt. Crocum cumlacte muliebri terito.

Peſſus Areus molliens optimus. Croci drach. I. œſypi drach. I. medullæ ceruinæ drach. II. terebinthinæ, ceræ, adipis anſerini. ſingul. drach. III. ouorum aſſatorum vitellos XVI. irini & roſacei ex æquo quod ſatis eſt.

Peſſus Libanius, mẽſes ducit, & ad vterinas affectiones egregiè conducit, Vnguenti nardini ſexuncem, ceræ Tyrrhenicæ quincuncem, vnguenti ſuſini trientem, adipis porcini recentis quadrantem, adipis anſerini, gallinacei, medullæ ceruinæ, vnguenti amaracini, ſingulorum ſextãtem, adis taurini, terebinthinæ, œſipi, ſingulorum vnciam vnam. Liquatur in duplici vaſe, quemadmodum etiam omnes alii peſſi.

Peſſus enneapharmacus, Vnguenti roſacei, recinini, terebinthinæ, ceræ, mellis, adipis anſerini & bubuli, medullæ ceruinæ, butyri, ſingulorum æquales partes.

Peſſus Titianus emolliens, Ceræ ſexuncem, colophoniæ trientem & vnc S. adipis taurini triẽtem, ammoniaci thymiamatis trientem. Ammoniacũ cum aqua terito.

Peſſus Ægyptius, Mellis, terebinthinæ, butyri, roſacei, aut ſuſini, croci, ſingulorum partem. I. Verùm in non inflãmatis & ſordidis, etiã æruginis dimidia pars additur.

Peſſus Genitura appellatus, ad concipiendum. Butyri ſexuncem, œſipi medicamenti, medullæ ceruinæ, adipis anſerini & gallinacei, terebinthinæ, aloes, ſingulorum quadrantem, ceræ Tyrrhenicæ ſexũcem, roſacei libras II. myrrhæ, caſiæ, ſingulorum ſextantem, ſpicæ nardi vnciã I. mellis quantum ſatis eſt.

DE MEDICAMENTIS INTER SE VICIſſim ſuccedaneis. Ex Galeno, Cap. XXV.

IN Alexandria, inquit, quum, muliercula quadã periclitante, quæſiuiſſem lychnidẽ, nec reperiſſem, ſi non ſtatim pro lychnide, acanthii ſemine comperto vſus eſſem, periiſſet mulier. Quare rogatus à ſodalibus, ad hãc ſuccedaneorum inter ſe viciſſim medicamentorum deſcriptionem iuxta ordinem literarum, deueni, ab hoc ipſo initiũ facturus.

A

PRO ACanthii ſemine,lychnis.
Abrotono,origanum.
Agallocho,calamus aromaticus.
Agarico, epithymum,aut euphorbium.
Agrioſtaphide,palmulæ Syriacæ.
Anchuſa,hyacinthus.
Acacia,lentiſci ſuccus.
Acantha,acanthæ ſiliquæ.
Acanthi ſiliquis,acantha.
Aconito,iridis ſylueſtris radix.
Acoro,aſari radix.
Alumine,ſal foſſilis.
Alumine ſciſſo,malicorium.
Actæa,glaucium,aut fimus ouillus.
Acte è ſambuco , acantha.
Alicacabo, ſolani fructus.
Aloe,ibidis fructus.
Aloe Indica,aloes viridis folii,glaucium, lycium,aut cētaurium.
Ammio,aniſum.
Amianto,aphroſelinon.
Amylo,pollen ſiccus.
Amygdalis amaris,abſinthium.
Ammoniaco thymiamate,propolis.
Adipe vulpino,vrſinus.
Adipe ceruino,anſerinus.
Adipe vitulino,adeps porcinus vetus.
Adipe hyænæ,adeps anſerinus,aut vulpinus.
Adipe crocodili,adeps canis marini.
Amomo,acorus.
Aniſo, daucus.
Araco,ſeſamum.
Argemona,ſeriphium.
Ariſtolochia,clematitis ſicca.
Ariſtolochia rotunda,ariſtolochia longa.
Armala,naſturtium Babylonicum.
Armenio,atramentum Indicum.
Azaro,zingiber.
Aſio lapide,lapis gagates,aut ſal ammoniacus,aut ſandaracha.
Aſpalatho,ericæ fructus,aut viticis ſemen.
Aſphodeli radice,betæ ſuccus.
Abſinthio, abrotanum.
Auripigmento,ſandaracha.

B

BItumine,pix liquida,aut terra ampelitis.
Balauſtio, hypociſtis aut cytini.
Balſamo,myrrha ſtacte.
Bdellio,ſphagnus aromaticus.
Beſaſa,ſemen rutæ ſylueſtris aut hortenſis.
Bupreſti,blattæ capite detracto.
Butyro,lactis bubuli concrementum.
Buccinis,oſtrea.

C

CAdmia,leucographis Ægyptia.
Calamo aromatico,ſphagnus.
Calamintha, ſylueſtris mentha.
Cantharidibus, phalangia.
Capparis radice,ericæ aut myricæ radix.
Cardamomo,cyperus, xylocarpaſum.
Caſia,cinnamomi dimidium,aut herba Sabina.
Caſtorio,ſilphium.
Canchry,lauri baccæ , aut pyrethrum.
Cedria,baccæ cedri.
Cedri baccis,ladanum.
Calce viua,adarce.
Ceraunio,leucographis.
Cera,faba freſa cum propoli cocta ac trita.
Ceruſſa,plumbi recrementum,ad plumbum vſtum.
Chamædry, rumicis ſylueſtris radix.
Cicuta,pſyllii ſemen.
Chamæmelo,anthemis.
Chamæleonis ſucco,ſalicis ſuccus.
Chalcantho,ſquamæ æris.
Cinnabari , rhodoides.
Cinnamomo,caſiæ duplum,aut herbæ Sabinæ duplum.
Clinopodio,heliotropium.
Cnici ſemine,viticis ſemen.
Colocynthide,ricini ſemen.
Colophonia,pix naualis.
Corallio,moly, aut ſymphytum.
Coſto,ammoniacum,cedri baccæ,helenium.
Cotyledone, onocardium.
Chryſanthemo,aphrodiſias.
Croco,crocomagma.
Crocomagmate,aloe Indica.
Cumino Æthiopico,melanthium.
Cynoſbato,ſolani fructus.
Cypero,iuniperus magna,aut carda momum.
Cyphi,carica vſta.
Cornu cerui,cornu capræ.

D

DAmaſonio, carpeſium,aut calamintha.
Dauci ſemine,laueris ſemen.
Dictamno,pulegium,aut ſaluia.
Diphryge,miſy torrefactum,aut lapis Phrygius,aut æs vſtum,aut lapis pyrites.
Dorycnio,hyoſcyami ſemen.
Dracunculo,aron.

E

EBeno,loti arboris lignum.
Ebiſci radice,radix papyri.
Elaterii ſucco,porri ſuccus,aut eiuſdem herbæ ſuccus.
Elleboro nigro,ſtruthii radix.
Enneaphyllo,potamogiton.
Epithymo,colocynthidis ſemen.
Ericæ fructu,galla omphacitis.
Eryſimi ſemine,ſtruthium.
Erinei foliis,folia mori.
Erucæ ſemine,eryſimi ſemen.
Eupatorio,chamæpitys.
Euphorbio,ſtercus columbæ ſylueſtris.
Eruca pini, veſpæ cum cedria.

F

FÆce vini vſta,ſandaracha.
Felle viperæ, fel ichneumonis.
Felle cameli,fel ſtellionis.
Felle muſtelæ,fel ſimiæ.
Felle hyænæ,fel perdicis.
Filice,vrticæ ſemen.
Folio,ſpica nardi,aut iris Illyrica.

G

GAlbano, ſagapenum.
Galla,myricæ fructus.
Gentiana , helenium.
Gentianæ radice , apii aromatici radix. eſt autem petroſelinum.
Glycyrrhizæ ſucco,ſuccus mori.

H

HEderæ ſucco,ſuccus Perſicus.
Hyacintho, flos iſatidis.
Hyoſcyami ſemine,cynoſbati fructus.
Hypociſtidis ſucco, acaciæ ſuccus.
Hyperyco,anethi ſemen.
Hippuride,chamæpitys.
Heliotropii ſemine,rapi ſemen.
Hormini ſemine,ſemen lini.

I

IRide Illyrica , helenium aromaticum.
Iunco aromatico,cardamomum aut cinnamomum.
Iunco,polygoni radix.
Iuniperi baccis,cyperus.

L

LAdano,ſampſuchus.
Lathyride,granum Cnidium.
Lapathi radice,radix pyrethri.
Lauri baccis,ſerpyllum aridum.
Lapide Aſio,gagates lapis.
Lapide Phrygio,lapis argyrites aut pyrites.

Lapide pyrite,lapis pyrobolus.
Lapide magnete,lapis Phrygius.
Lentiſco,terebinthus.
Lepidio,erythrodanum.
Lepidii radice,folia capparis.
Lepore marino,concha marina.
Lemnio ſigillo,ſandaracha.
Leucoii flore,ſtruthion.
Lini ſemine,fabarum ſuccus.
Liguſtici ſemine, radix eiuſdem, aut paſtinacæ, aut lauc-ris ſemen.
Loti ſemine,betæ ſemen.
Lychnide,acanthii ſemen.

M

MAlabathro,caſia,aut cupreſſus pilulas ferens,aut ſpi-ca nardi.
Malua,fœnumgræcum.
Mandagrora,dorycnium,
Malis cydoniis,melilotum.
Manna,thuris cortex.
Maſtiche,lentiſci ſuccus.
Medulla cerui,adeps ceruinus,aut medulla vituli.
Medulla vituli,œſypus,aut medulla cerui.
Meliloto,lotus ſylueſtris.
Melle,ſapa.
Melle Attico crudo,mel deſpumatum.
Meo,myrobalanus.
Mendeſio vino,vinum Italicum.
Miſy torrefacto,diphryges.
Miſy Cyprio,ochra Cypria.
Mentha,calamintha.
Molybdæna,ſpuma argenti.
Mori ſucco,rubi folia.
Myrobalano,peucedanum.
Myrteo vino,mori ſuccus.
Myrteo oleo,lentiſcinum aut melinum.
Myrrha Troglodytica,calamus aromaticus.
Murium ſtercore,muſcæ pari menſura.

N

NApi ſemine,rapi ſemen.
Nardo Syriaca,iuncus aromaticus.
Nardo Indica,nardus Celtica.
Nucleis pineis,cucumeris ſemen.

O

OChra,miſy cyprinum.
Ocimo,ſiſymbrium.
Ocimoide,mentha ſylueſtris.
Œnanthe,omphacium ſiccum.
Omphacio,rhois ſuccus.
Oleæ lacryma,hypociſtidis ſuccus.
Oleæ Æthiopicæ lacryma,acaciæ partes duæ.
Oleo ricinino,laurinum aut vetus.
Oleo veteri,ſycionium, aut duplum olei coquito cum a-dipe ſuillo veteri.
Onocardio,pſyche herba.
Opopanace, caſtorium, lac ſycamini, (*id eſt mori*) pix li-quida.
Ornithogallo,anthyllis.
Oryza,farina hordeacea.
Oſtreis,buccina.
Ouorum vitellis aſſatis,medulla cerui.
Œſypo medicamento,medulla vitulina.

P

PAnacis radicis vncia vna,opopanacis drach.I.
Pipere,zingiber.
Pipere albo,nigrum duplicatum.
Perſææ foliis ſiccis,roſas ſiccas.
Peucedano,glycyrrhizes ſuccus.
Picelæo,pix liquida.
Pice brutia liquida, bitumen, pix vernacula abunde, aut communis pix cocta cum aceto.
Pice liquida,opopanax.
Polii ſemine,erucæ ſemen.
Polygoni ſucco,ſuccus plantaginis.
Polypodio,chamelæa.
Polytricho,abſinthium.
Pompholyge,cadmia vſta.
Potamogitone,ſerpyllum.
Populæ nigræ ramulis,ſampſuchus.
Propoli,ladanum ammoniacum.
Pſyllio,lens paluſtris.
Pyrethro,zingiber aut lapathi radix.
Phu,ſphagnos.
Phyco, *id eſt fuco*,anchuſa.
Pulegio,hyſſopus.
Pumice,terra Cretica.
Plumbo vſto,ceruſſa.

R

RApo,heliotropium.
Raphanino oleo,ricininum.
Rheo,centaurinum.
Recremento plumbi,recrementum argenti.
Recremento Cyprio,melanteria Ægyptia.
Reſina colophonia,pix naualis.
Reſina pini,terebinthina.
Reſina picea ſicca,ſagapenum.
Reſina terebinthina,reſina pini.
Radice lapathi,radix cinnaræ
Radice cinnaræ,radix aſphodeli.
Roſis ſiccis,folia perſeæ ſiccæ.
Rhodoide,ſinopis rubrica.
Rhoe Syriaco,lapathi radix.
Rhoe culinario ſicco,ſampſuchus.
Rubigine ferri, recrementum ferri,aut ſquama ferri, aut ſpuma argenti.
Ricino,ſordes è palæſtra.

S

SAgapeno,galbanum,aut reſina picea ſicca.
Sabino oleo,ricininum oleum,
Salamandra,lacerta viridis.
Saluia,calamintha.
Sampſucho,rhus culinarius.
Santonico,abrotonum,
Satyrio,erucæ aut ſaluiæ ſemen.
Serapiade,pæoniæ radix.
Serpyllo,potamogiton,aut pyrethrum.
Semperuiuo,folia aut ſuccus lactucæ.
Sepiæ teſta,pumex.
Seſamo,ſemen lini.
Seſamoide,quod ab amarantho expreſſo reſtat.
Scammonia, colocynthis,ricini ſeminis pars interna, la-thyris.
Scinco,ſatyrium.
Scilla,bulbus.
Sinapi,naſturtium.
Sio,(*id eſt lauere*)aſparagi aut liguſtici radix.
Siſone,aniſum.
Siſymbrio,ocimum.
Spodio,pompholyx.
Spodio Cyprio, cinis foliorum oleæ.
Stibio,ſquama æris.
Stœcade,chamædrys.
Sori,diphryges aut melanteria.
Struthii radice, elleborus niger,aut euphorbium.
Sale ammoniaco,ſal Cappadocicus.
Salis flore,ſandaracha.
Styrace,caſtorium.
Symphyto,centaurium.
Sinone Syriaco,petroſelinum Macedonicum.
Syrico,ſpuma argenti.
Sphagno,iuncus odoratus,herba Sabina.
Sphōdylio, ſpodium Cyprium, aut cinis foliorum oleæ.
Suſino oleo,oleum fœnigræci.
Succo balſami,myrrha ſtacte, ſuccus carpaſi, fructus bal-ſami.
Succo Thebaico,ſuccus papaueris.
Succo ſalicis,ſuccus hederæ nigræ.
Succo carpaſi,ſuccus myrrhæ.
Succo cyrenaico,ſuccus Syriacus,laſer,aut ſilphii ſuccus.
Succo papaueris mandragoræ ſuccus.

Succo mori arboris,hederæ ſuccus.
Succo Perſico,hederæ ſuccus.
Succo peucedani,glycyrrhizæ ſuccus.
Succo rhododaphnes,viſcum quercinum.
Succo fici,ſuccus mori.
Succo Syriaco,ſuccus mori.
Sulphure viuo,ſandaracha.
Stercore felis,ſtercus ichneumonis.
Stercore vulturis,columbæ ſtercus.
Stercore lupi,ſtercus caninum.
Stercore turturis,ſtercus columbæ.

T

Terebinthina,maſtiche,aut reſina ſtrobilina.
Terra tenera,plumbago.
Terra aſtere,terra cimolia.
Terra Erethriade,calx Thebaica.
Terra Cretica,terra Erethria.
Terra Samia,leucographis Ægyptia.
Terra Megara,ſpuma ſalis.
Thapſia,naſturtii aut erucæ ſemen.
Thapſiæ ſucco,chamæleonis nigri ſuccus.
Thermuntiade,lycopſis.
Troxinus(id eſt intubis)maiulium appellatũ,ſiue lactuca.
Thure,terra ampelitis.
Thuris cortice,manna thuris.

V

Verbenaca,chamæleuce.
Vino Italico,vinum Mendeſium.
Vino Rhodio,vinum auſterum.
Vino Syriaco,vinum Rhodium.
Vua acerba,malicorium,aut galla omphacitis.
Vua paſſa ſatiua,palmulæ Syriacæ caro.
Viſco quercino,chamæleo albus.

X

Xylobalſamo,radix leucoii.
Xylocarpaſo,cinnamomum.

Z

Zingibere,pyrethrum.

DE PONDERIBVS ET MENSVRIS, Cap. XXVI.

Pondus, grauitatis menſu indicatur: menſura autem, vaſculi capacitate: vaſculum verò,tum aridæ tum liquidæ quantitatis menſura exiſtit. Quare tres omnino dimenſæ quantitatis ſunt differentiæ: vna quidem, ponderis: altera verò,rerum aridarũ,vtpote quæ velut in aggerẽ accumulatur: tertia autem,liquidorum. Cæterùm quum penè infinita pondera ac menſuræ, tum pro locorũ tum pro eorum qui eis vtuntur conſuetudine, exiſtant, de iis ſaltem quæ omnibus maximè familiaria ſunt nobis ſermo erit.

Verùm quum quidam non integris literis, ſed per notas hæc ipſa pondera ac menſuras ſignificent, præſtiterit fortaſſis & nos in hac parte veteres imitari, atque primùm characteres ipſos declarare. Primùm igitur litera χ, vbi α literam habuerit incumbẽtem, chalcum (*id eſt æreum*) ſignat, hoc modo, χα. ſi verò ο ipſi χ incubuerit, choa (*id eſt congium*) demõſtrat, ſic, χο. ſi οι, chœnicẽ, χοι. ſi η, cheman, χη. K verò litera ſi incumbens ε habeat, & linea recta inferiorem ipſius apicem per obliquum ſecet, ceration (*id eſt ſiliquam*) ſignificat, hoc modo, κε. Quòd ſi υ ipſi K incumbat, cyathum ſignificat, ſic κυ. ſi verò ο, cotylam (*id eſt heminam*) κο. Porro linea circumflexa quam nihil aliud circunſtat, & quæ omnino per obliquum ponitur, obolum denotat, ~. Si verò duæ ſunt lineæ quas nihil circunſtat, duos obolos ſignant, =. qui gramma (*hoc eſt ſcrupulum*) faciũt, quod per literam ſ quæ ρ adiectum habet, denotatur, recta amplius linea ipſum ρ ſecante, hoc modo, ſρ. Duæ autem lineæ iuxta alteram extremitatem conſertæ, angulúmque conſtituentes, ad ſimilitudinem duorum apicum qui in ipſius K literæ pictura, ad rectam lineam adſcribuntur, drachmam ſignificant, quæ & holca cognominatur, hoc modo, <. Propriè autem holca per λ literam notatur, ο litera medium eius occupante, hoc modo λο. Quòd ſi ι litera ad λ apponatur, libra ſignificatur, λι. Aliqui tamen alteram ipſius λ lineam per obliquum alia linea ſecantes, libram denotant, ſic λ. At verò litera Γ intra angulum ſuum ο literam habens, vnciam ſignificat, Γο. μ autem iuxta medium ipſius ν habens, minam denotat, μν. Si verò υ habeat, myſtrum, μυ. ſi ε, medimnum, με. ſi ο, modium, μο. Porro τ literam ρ complectens, & υ incumbens habens, tryblium ſignificat, τρυ. ξ. autem ſupra ſe ε habens, xeſten (*id eſt ſextarium*) deſignat ξε. Si verò ο habeat ſuprà ſcriptum, oxybaphum (*id eſt acetabulum*) ξο. Aliqui tamen xeſten per ξ denotant recta linea diſſectum, hoc modo, ξ. η autem incumbens μ habens, heminam indicat, ημ. K verò cum ρ connexum, incumbente ipſis litera μ, ceramium ſignat, κρμ.

DE PONDERIBVS.

Mna (id eſt mina) Attica & Ægyptia habet vncias	XVI.
Mina Romana habet vncias	XX.
Libra vncias	XII.
Vncia drachmas	VIII.
Drachma ſcrupulos	III.
Scrupulus obolos	II.
Obolus ſiliquas	III.
Siliqua æreos ſiue æreolos	II, duáſque tertii partes.

Ita vt obolus æreolos VIII complectatur.

DE MENSVRIS LIQVIDORVM.

Italicum ceramium habet choas VIII.
Chus, ſiue congius, ſextarios VI.
Sextarius cotulas II. quæ & tryblia appellantur.
Cotyla, ſiue tryblium, magna myſtra III, acetabula verò IIII.
Magnum enim myſtrum continet acetabulum I, & tertiam ipſius partem.
Acetabulum verò ſeſquicyathum habet.
Cyathus chemas paruas aut myſtra parua II habet.

Quòd ſi velis liquidorum iuxta pondus ſcire dimenſionem (multæ enim rerum liquidarum differentiæ iuxta lancis momentum exiſtunt) idipſum ex olei, vini, & mellis exẽplo docebimus. Mel igitur vino grauius eſt quarta ampliúſque decima parte, quod fere totum tertiam eius partem facit. Habet enim eadem mellis ad vinum menſura, totum vini pondus, accedente inſuper tertia eius ponderis parte. Ad oleum autem mel dimenſum, dimidia eius parte ponderoſius exiſtit. habet enim totum olei pondus, atque inſuper dimidiam eius ponderis partem. Vinum verò nona parte oleum excedit. habet enim pondus ipſius totũ, ampliúſque nonam eius põderis partem. Quæ res vt magis euidẽs & manifeſta fiat, omnium menſurarum pondus ſigillatim ſubiecimus velut in tabella depictum: ita vt manifeſtè conſtet, quòd per põdera quæ ſingulis menſuris ſubiecta ſunt, oleum, vinum, & mel ex ordine demonſtrantur.

Olei	Vini	Mellis
CERAMIVM ITALICVM HABET		
Libras LXXII.	libras LXXX.	libras CVIII.
CHVS SIVE CONGIVS HABET		
Libras IX.	libras X.	libras XIII, & dimidiam.
SEXTARIVS HABET		
Vncias XVIII.	vncias XX.	vncias XXVII.
COTVLA SIVE HEMINA HABET		
Vncias IX.	vncias X.	vncias XIII, & dimidiam.

	MAGNVM MYSTRVM HABET	
Vncias III.	vncias III. ſcrup. VIII.	vncias IIII, & dimidiam.
	ACETABVLVM HABET	
Drach. XVIII.	vncias II. ſcrup. XII.	vncias III, ſcrup. IX.
	CYATHVS HABET	
Drach. XII.	ſeſquiunciam, ſcrup. IIII.	vncias II, drach. II.
	PARVVM MYSTRVM HABET	
Drach. VI.	ſcrupulos XX.	drach. IX.

Oribaſius autem iuxta Adamantium, ſextarium Italicum, vini quidem iuxta menſuram, vncias XXIIII, habere ait: iuxta pondus verò, lib. I. vnc. VIII. ſextarium autem mellis, librarum duarum & dimidiæ pondus habere tradit.

De menſuris aridorum.

Ægyptia Artaba continet modios III.
Modius Ægyptius & Italicus habet chœnices VIII.
Chœnix ſextarios II.
Sextarius ſemiſextarios II. qui & heminæ appellantur.
Hemina autem habet cyathos VIII.
Atticus medimnus continet hemiecta XII.
Hemiectum autem ſeu ſemodius, chœnices IIII. Quo fit vt medimnus habeat modios VI. chœnices XLVIII. ſextarios XCVI.
Cæterùm pondus harum menſurarum non facilè eſt proferre, quòd immenſa diuerſitas rerum aridarum iuxta lancis inclinationem exiſtat.

Finis librorum ſeptem Pauli Æginetæ, Iano Cornario Medico phyſico interprete.

Pondera Latina ab interprete vſurpata.

Libra	habet	Vncias XII.
Deunx		Vncias XI.
Dextans		Vncias X.
Dodrans		Vncias IX.
Bes, vel Beſſis	habet	Vncias VIII.
Septunx		Vncias VII.
Sexunx, vel Semiſſis		Vncias VI.
Quincunx		Vncias V.
Triens		Vncias IIII.
Quadrans	habet	Vncias III.
Sextans		Vncias II.
Vncia		Drach. VIII.
Semuncia		Drach. IIII.

S. hæc nota dimidium pondus cuiuſque ponderis ſignificat, hoc eſt Semis. Reliqua pondera ac menſuræ iuxta Pauli traditionem vſurpata ſunt.

CLARISSIMO IVRISCONSVLTO D. IVSTO STVDÆO, PRÆSVLIS FVLDENSIS CANcellario,& compatri ſuo chariſſimo, Ianus Cornarius medicus phyſicus, S. D.

QVAS in Paulum Æginetã ſcripſi dolabellas,eas tibi,clariſſime Studæe,inſcriptas mittere volui,& iudicio tuo permittere,viri pro hac ætate & grauis & prudentis:& cuius non ſolùm in reſpondendo de iure, ſed in omnibus bonis ſtudiis iudicium exactiſſimum eſſe ſcio,& à nemine improbari poſſe, qui modo de ſe rectè ſentire velit.Harum autem dolabellarum ſcribendarum hæc mihi occaſio fuit:Extãt aliquot aliquorum aliquoties repetitæ Pauli tranſlationes,in quibus illi iuxta illud δευτέρων ἀμεινόνων,ſatis declarant ſe non tam alios aut me quàm ſeipſos præoccupaſſe ac præuertiſſe. Nam de me non obſcura fama fuit,& apertè fateor ante annos vigintiquatuor hanc tranſlationem me inſtituiſſe,ſed hactenus libenter illis ceſſiſſe,vt qui nullius gloriæ inuideam,neque vllius vtilitati quicquam detractum velim. Quòd ſi teſtibus res probanda ſit,ſunt apud me literæ Andreæ Alciati iuriſconſulti doctiſſimi ac clariſſimi viri,ex Biturigibus Baſileam ad me anno Chriſti M. D. XXIX. nonis Maii datæ, in quibus maximus ille vir,& tum recens inſignis nobis amicus, hortatur me vt Pauli Æginetæ pauculos illos libros promulgem.Id enim eſſet,inquit, & Hippocratem, & Galenum, & Oribaſium compendio edere.Sed & Hieronymus Frobenius ſequenti anno poſtquam à Baſilea digreſſus in patria viuerem, ea de cauſa vnà cum literis huc inhortantibus,etiam alterum dedit ad me Pauli Græcum exemplar. Tantis itaque viris etiamſi denegandum non putarem,& alterius authoritas me impelleret, alterius benignitas etiam inuitaret,ceſſi tamen hactenus illis libenter,& neque adhuc è ſtudioſorum manibus excuſſas illorum tranſlationes volo. Sed quia neque adhuc illos ſibiipſis ſatis placere video,& palàm ſuam in multis locis partim hæſitantiam partim ignorantiam vltro confiteri,edere tandem etiam volui meam tranſlationem,eámque ſeptem dolabellarum libris dedolatam ac læuigatam,vt de nulla aſpretudine conqueri quis poſſit,qui non ipſe ſpinas inducat,ad nullas alioqui hic offenſurus.Itaque nõ aliis ſolùm noſtram hanc tranſlationem lecturis noſtræ dolabellæ vtiles erunt, ſed etiam his qui aliorum tranſlationes legent:imò ipſis etiam illarum authoribus vtilitatem de ſe exhibebunt hanc vt locos in quibus hæſitant,& ignorantiam ſuam cõfitentur,tandem hinc aſſequantur:tantum abeſt vt ægrè ferre debeant aut poſſint hanc noſtram operam , niſi quis ipſe ſibiipſi inuideat bona.Neque verò quiſquam noſtra tranſlatione grauari poteſt,quum nemini inuito obtrudatur,ſed liberè expoſita nullos ad ſe cogat,volentes ſaltem etiam ipſa velit ac expetat. Qui gemmarum ſtudio tenẽtur,non vnam aliquam ex vno illarum genere habere contenti ſunt,ſed multas eiuſdem generis & coemere & inter ſe conferre ſolẽt: mirificam oblectationem ex eo haurientes quòd alteram alteri præſtare intelligere ſe putant, etiamſi non parum ſæpe contingat vt ſplendidiore politura aut mangonum impoſtura fallantur, & deteriorem meliori præferant.Simile ſtudium cenſeri debet eorum qui vnius & eiuſdem generis libros,ab aliis atque aliis conuerſos,ac veluti mangoniſatos, coemunt,atque inter ſe conferunt.Optimus autem arbiter is eſt qui iudicio non fallitur,ſed eum librum qui præſtantiſſimus eſt,eligit ac ſequitur:reliquos eo loco habet,vt ſi pretium optimi illius amplius æſtimare libeat,deteriorum collatione id faciat:quemadmodum inter gemmarum genera nullum eſſe aiunt in quo altera alteram ita coarguat ac deprimat:veluti ſi Turcica appellata ad alteram Turcicam adhibita diiudicetur. Proinde ſi hanc aleam etiam noſtrum hunc Pauli Æginetæ tranſlationis librum ſubire cõtigerit,ſicuti nullius iudicium formido,doctorum etiam expeto: ita tua,Iuſte Studæe,cenſura deteriorem illum videri malim quàm aliorum nec doctrina nec iudicio præſtantium,omnibus aliis præferri.Atque ea gratia vel maximè tum ipſum noſtræ tranſlationis librum,tum noſtras in illum dolabellas ad te mittere volui,vt intelligeres quod iudicio ſtóque cadóque tuo.Nec enim tibi,chariſſime cõpater,ſolùm dolabellas noſtras inſcriptas eſſe putabis,ſed etiam ipſam noſtram his præpoſitam Pauli tranſlationem : quæ,etiamſi peculiariter Michaeli Meienburgo Northuſenſi COS. inſcripta eſt, tamen is vir eiuſmodi eſt vt te non illibẽter ad conſortium admiſſurus ſit:ſicut neque tu illum grauatè ad dolabellarum poſſeſſionem tecum communem admittes. Vt enim ambos compatres in ſpirituali liberorum meorum regeneratione habeo: ita erga vtrunque amorem meum ex æquo & coniunctim apud omnes publicè teſtatum facere volui. Vale,Zuiccauii,Calend.April. M. D. LV.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI

Dolabellarum in Paulum AEginetam liber primus.

PΑΥΛΟΥ πότον μὲ γνῶθι, τῆς γῆς τὸ πλέον διαδραμόντος, φωτὸς ἐκ τῆς αἰγίνης. Duobus iābicis ſenariis præmiſſis & ſe & patriam ſuam, ſimulque peregrinationis ſtudium declarat, & opus hoc ſibi vendicat. Peregrinationem certè, velut rem laudatiſſimam & medico valde neceſſariam, producit: vt non temere poeta Homerus etiam de Vlyſſe ſuo prædicarit, Multorum mores hominum cognouit & vrbes: nec ab re tam ſæpe ex omni occaſione Galenus peregrinationes ſuas inculcarit. Et nos quoque rerū medicarum experiendarum gratia admodum iuuenes maximam Europæ partem peruagati, de peregrinationis laude orationem ſcripſimus ac edidimus.

In præfat. *Quare hoc compendium ex ueteribus collectum confeci.* Ingenua eſt confeſſio, non ſua ſed veterum placita ſe collegiſſe ac proferre profitentis. Honeſtum eſt magnos duces ſequi, honeſtum eſt aliena ſcripta vſurpare: ſed turpiſſimum eſt illa pro ſuis edere, neque per quem profeceris fateri. Si autem Paulus Ægineta non ſine magna laude horum librorum collectionem ex prioribus medicis fecit, & Græcè ſcriptis eadem lingua tranſcribendis, iiſdemque verbis vſurpandis, nomen inuenit, & hoc ſtudium prior etiam Galenus tum alibi, tum vel maximè in libris κατὰ τόπους, itémque κατὰ γένη inſcriptis, cum gloria exercuit: expendant ſtudioſi quid gratiæ illis debeatur qui ex alia lingua in aliam bene transferunt bonorum virorum bona ſcripta. Ego in hac ſeculi improbitate, ſi hinc veniam conſequutus fuero, gloriam nihil morabor.

Ibidem. *Qui & ipſe totum librum in quo omnem tuendæ ſanitatis, &c.* Græca lectio hîc corrupta eſt, quæ ſic habere debet, καὶ αὐτὸς πᾶσαν ἀπαρτίσαντι βίβλον, ἐν ᾗ πᾶσαν τὴν ὑγιεινὴν δίηλθεν ὑποτύπωσιν.

Ibid. *Tantæ molis opus ad multos adeo uerſus extentum.* Veteres verſuum multitudine librorum magnitudinem æſtimabant. Scribebant autem libros certis chartarum cancellis ac veluti carceribus incluſi, vt ad margines non excederent: quem modum etiam impreſſores librorum hodie ſequuntur: atque hinc non difficile erat colligere quanta verſuum multitudo ad quantam libri magnitudinem deuentura eſſet, & ex eo tum πολύστιχοι, tum ὀλιγόστιχοι libri vocabantur. Meminit Galenus ſæpe aliâs, & libro primo Anatomicarum aggreſſionum, his verbis, λύκου τὸ σύγγραμμα νῦν ἡμῖν ἐκδοθέν, μικροῦ δεῖν εἰς πεντακισχιλίους στίχους ἐκτεταμένον.

IN CAPVT PRIMVM.

Columna 345. litera A. *Hæc maximè ipſas diuexant, humorum crudorum redundantia.* In Græcis exemplaribus falſo legitur τὸ περισσαίνειν. legendum enim eſt τὸ περιωσύνειν, id eſt ſuperfluis humoribus abundare, qui non perfectè ſunt concocti. Ita enim Galenus libro nono Anatomicarum aggreſſionum exponit, τὰ μὴ κατεργασθέντα (inquit) τελέως τῆς τροφῆς, ἃ καλοῦσιν ἰδίως περιττώματα. Sed diligenter animaduertendum vt inter περιττώματα & περιπτώματα diſtinguamus. Sunt enim περιπτώματα eadem quæ περιπτώσεις, fortuitæ occaſiones & caſus, quo modo Empirici primum conſpectum περίπτωσιν appellabant, quòd ex improuiſo in res ipſas inciderent. Vocantur etiam περιπτώματα, συμφοραί, hoc eſt clades & calamitates. Sic vſurpauit Plato in Protagora, ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ γένοιτ' ἄν ποτε καὶ κακὸς, ἢ ὑπὸ χρόνου, ἢ ὑπὸ πόνου, ἢ ὑπὸ νόσου, ἢ ὑπὸ ἄλλου τινὸς περιπτώματος. Sed exemplaria impreſſa habent περιττώματος.

Ibid. lit. B. *Et mali Punici florem.* Exemplaria habent καὶ κώπιον ſed res ipſa indicat legendum eſſe καὶ κύτινον. præcedunt enim œnanthe & balauſtium. Eſt autem κύτινος mali Punici ſatiui flos, ſicut balauſtium, ſylueſtris. Habent autem vim ſiccantem ac adſtringentem, quæ hîc nimirum requiritur.

IN CAPVT TERTIVM.

Ibid. lit. G. *Commodum eſt etiam id quod pollicis ungui inſtillatum.* Græcus codex corruptus hîc eſt: legatur ſic, Χρήσιμον δὲ ἔτι καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ ὄνυχος ἐπισταζόμενον τοῦ μεγάλου δακτύλου, ὑπὸ τὴν αὐγὴν θεωρούμενον, ὅταν ἐν τῷ κάμπτειν τὸν ὄνυχα, μήτε ταχέως μήτε βραδέως ἀπορρέῃ. χρήσιμον δὲ δοκιμάζειν καὶ οὕτως. Horum verborum ſententiam Dioſcorides ita expreſſit, ἔστι δὲ καλὸν γάλα, τὸ ὁμαλὸν τῇ παχύτητι, καὶ συστρεφόμενον ὅταν ἐπισταγῇ ὄνυχι, hoc eſt, Quod in orbem obuoluitur vbi vngui inſtillatum fuerit.

IN CAPVT OCTAVVM.

Col. 348. lit. G. *Siquis pruritus puerum infeſtarit.* Videtur ὀδαξισμὸν de totius corporis pruritu vſurpare, non de eo qui gingiuis contingit, vbi dentes producere pueri propemodum incipiunt, velut Hippocrates 3. aphor. 25. dicit, & οὔλων ὀδαξισμὸν appellat qui (velut Galenus ait) pruritus quidam eſt cum breui quadam offenſa. At hoc loco ὀδαξισμὸς ſine adiectione οὔλων, de totius corporis pruritu dici videtur. Quomodo etiam Galenus vſurpauit libro quinto de ſanitate tuenda, ἤτοι γὰρ ὀδαξούμενα, ἢ πρός τινος ἔξωθεν ἀνιώμενα, &c. de pueris pruritum ſentiētibus loquens. Ad hunc itaque pruritum Paulus hîc oleum coctum illinendum præſcribit, quod ἄπεφθον appellat, & τῷ ὠμέφθῳ opponitur. quod etiam in commentariis medicis oſtendi. Ad gingiuarum autem pruritum, ſequenti capite ſalſamenti veteris carnem probat.

IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Col. 349. lit. F. *Folia heliotropij ſcorpiuri appellati.* In Græcis exemplaribus deeſt hîc vox σκορπιούρου, in quibus habetur ἡλιοτροπίου τοῦ καλουμένου φύλλα. Quòd autem vox illa deſit, indicat Græcæ orationis ratio, & confirmat Dioſcorides, qui heliotropium maius ſcorpiurum appellari dicit, & folia ipſius σελῶσι παιδίοις ὠφελίμως ἐπιπλάττεσθαι teſtatur. Aëtius item lib. 4. cap. 13. expreſſis verbis habet.

IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

Col. 350. lit. E. *Aut paululum progredi, ac uelut deambulare.* Græca lectio corrupta, ſic reſtituatur, ἢ ἀμείβειν κατὰ χώραν, ἢ προβαίνειν μικρὸν, καὶ οἷον περιπατεῖν. Et paulo pòſt rurſus legatur, καὶ τὸ διὰ κωρύκου, μεγάλης τε καὶ τῆς μικρᾶς σφαίρας γυμνάσιον. Et non longè deinceps legendum eſt, καὶ αἱ κινήσεις ἔτοιμοι τε ὁμαλοὶ καὶ εὔρυθμοι γίνονται. ita enim manifeſtè habet Galenus libro ſecundo De tuenda ſanitate, vnde hic deſumpſit. Eſſe autem & magnam & paruam pilam Galenus oſtendit, qui de paruæ pilæ exercitio priuatim libellum conſcripſit. Et vtriuſque pilæ ludus hodiéque extat. Sed & libro ſecundo De ſanitate tuenda primùm coniunctim magnæ ac paruæ pilæ mentionem facit, & paulo pòſt, ſicut hîc apud Paulum, ita iſtic μεγάλης vox excidit: quæ omnino reponenda eſt, ſicut primùm habita fuit. Eſt autem ex corrupto Galeni loco Pauli locus expreſſus, haud ſcio an non ſatis animaduertente ipſo etiam Paulo. nam etiam ipſius æuo Galeni lectionem corruptam fuiſſe, & ſic tranſcripſiſſe ipſum apparet. Porro σκιομαχίαν accipio vmbratilem pugnam, qua quis priuatim domi aut ſub vmbra, non in propatulo ſe exercet, ac veluti præparat ad iuſtam pugnam aliquando publicè faciendam. Corycum autem follem eſſe, (id eſt pellem ſiue membranam inflatam, aere ac vēto incluſo turgidam) minimè dubitandum puto, ex illo adeo poetæ Martialis loco, Ite procul iuuenes, mollis mihi cōuenit ætas. Folle decet pueros ludere, folle ſenes. Nam & Galenus & Paulus exercitiū hoc follis, inter velocia, quæ nec robur nec violētiam requirunt, connumerāt.

IN CAPVT DECIMVMNONVM.

Col. 351. lit. A. *Grauiorum uocum ſonus utilis eſt.* In Græco habetur, ὁ δὲ τῶν βαρυτέρων ἤχων φθόγγος χρήσιμος. Sed legendum eſt, βαρυτέρων φθόγγων ἦχος. Et paulo antè habetur, ἡ μὲν ἀμέλεια χρηστοφωνία. Legendum eſt, ἡ μὲν ἐμμέλεια καὶ χρηστοφω-

νία. Et rurſus paulo inferius, Τοῖς μὲν οὖν ξηρότερον ἀγωγότεροι, legendum eſt, τοῖς μὲν συντονώτερον. Et mox pro ἀνακαθάρματα σίας lege θερμασίας. Et mox corruptiſſimus locus ſic reſtituatur, καὶ τὰς βαρυτέρας φθέγγεσθαι φωνάς. χρηστὸν δὲ τὰς διὰ τῆς φωνῆς ἐνεργείας, &c. Hanc lectionem ſequuti ſumus ac expreſſimus: quod dico vt calumniæ occuram. Sed & mox deeſt dictio integra χυμῶν. Sic enim legendum eſt, ὅπως ἂν μὴ πλείονα αἰτία δοίης τῶν διαφθαρμένων χυμῶν ἢ ἀτμῶν, &c.

IN CAPVT VICESIMVM.

Ibid. lit. D. *In qua tendi ſibi uidentur.* Legendum eſt in Græco, καθ' ἣν τείνεσθαι δοκοῦσιν. Sed expreſſum habetur τίκτεσθαι. Et mox pro eo quod habetur, ὅταν ἐκθερμανθῶσιν ἱκανῶς, &c. lege ἐκθερμανθῶσιν οἱ μύες, &c. Et inferius vbi legitur, οὕτως δὲ καὶ ἡσυχία πολλή, καὶ μάλιστα συνεχής, legendum eſt, καὶ ἀλείμματα συνεχῆ. Ad finem huius capitis vbi legitur, ὡς συνάγειν τὸ τρίμμα, deeſt vox τὸ δέρμα, quæ omnino adſcribenda eſt. Et mox lege, ἐκπιεζέτωσαν δὲ εὐθέως ἐν τοῖς λουτροῖς εἰς τὰς ψυχρὰς δεξαμενὰς. ἀχύμου δὲ ἅπαντες οἱ κακοπαθοῦντες δέονται τροφῆς. Vide Galenum libro tertio ὑγιεινῶν.

IN CAPVT VICESIMVMSEXTVM.

Ibid. lit. F. Principium huius capitis ita legatur, Ἐπειδὴ δὲ δεῖ καὶ τῇ ἕξει ἀμυνάσθαι, τρίμματι λουόμενος πυριάσθαι χρήσθω. τρίμμα dixit hîc puluillum ita detritum vt commodè inſpergi ac affricari corpori poſſit. talibus autem in balneis vtebantur. Quid verò fuerit τρίμμα & ὑποτρίμμα, quo in cibis vſi ſunt, & ad placentas & ad piſces coquendos, in commentariis medicis in Galenum κατὰ τόπους ſcriptis docuimus. Ibidem etiam de propomatis dictum, quorum potum hoc loco Paulus præſcribit: quanquam vt ad τρίμματα redeam, videtur ea vox non ita rectè hoc loco legi, & ῥύμματι vocem pro τρίμματι reponendam eſſe libentius adſtruxerim. Sunt autem ῥύμματα eiuſmodi puluilli inſperſiles ad extergendas corporis ſordes & maculas, aut etiam ad vitiatum colorem tollendum, & bonum reparandum. Ita enim ſequenti capite viceſimoſeptimo ipſorum vſus habetur. Habent autem appellationem ἀπὸ τοῦ ῥύπτειν, id eſt ab extergendo & mundando. Et ex hoc ordine ſunt etiam ſaponum genera hodierna, itémque quæ ſmegmata appellãtur. De quorũ vſu iuſto Galenus tertio commentario in librum Hippocratis De victus ratione in morbis acutis tradidit. Ac ne κόλλικας quidem alterius quàm ῥυμμάτων ac ῥυπτόντων generis ſunt, velut Paulus apertè oſtendit, materiam ipſorum declarans: niſi quòd maioris ac minoris efficaciæ ratione, hæc omnia inter ſe differunt, & formam quoque diuerſam præferunt. κόλλικες enim puſtillorum forma conflantur, ac velut conglutinantur: velut Hippocrates libro De internis affectionibus docet, ξυμφυρῆσαι ταῦτα, inquit, μέλιτι καὶ ὄξει, εἶτα πλάσαι κόλλικας: quanquam de diuerſi vſus puſtillorum genere loquatur.

IN CAPVT TRICESIMVM.

Col. 354. lit. B. *Linamentum dropace intinctum.* Græcam lectionem ſic emendare oportet: ſic enim Latinæ verſioni reſpondebit, καθιέναι λίνον εἰς αὐτὸν καταβαφὲν τῷ δρώπακι, καὶ περιαπτεσθεῖν ἐξέλκειν. ἅμα γὰρ τοῦ πόρου ἐκκαθαρσις γίνεται, καὶ ἅμα τῆς ἀκοῆς τρόκησις· μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθὸν ὀρόβου μέγεθος, &c.

IN CAPVT TRICESIMVMPRIMVM.

Ibid. lit. D. *Nec uerò lectionibus talem offendere oportet.* Legendum enim eſt in Græcis exemplaribus, Μὴ λυπεῖσθαι δὲ μηδὲ ἀναγνώσει τινί δέ. Et mox rurſus corruptum locum ſic emenda, Καὶ ὅσοι δύσπνοοι, καὶ ὑγρὰ φυσῶσιν ὑλῶν ἀργὰν καὶ παχύ. At locus de fœniculi cremore rectè habet in Græco, quemadmodum Latinè expreſſimus.

IN CAPVT TRICESIMVMSEXTVM.

Col. 355. lit. G. *Aut ſemine urticæ, aut aniſi.* Habent quidem exemplaria Græca conſtanter, ἢ σπέρματος κνίδης, ἢ τῆς ἄγνου, id eſt ſeminis vrticæ, aut viticis: ſed quum viticis ſemen & in cibo & in potu, & forinſecus etiam ſubſtratum, flatus diſcutiat, & ideo ad caſtitatem conferre creditum ſit, atque hinc etiam apud Græcos ἄγνος appelletur, non videtur huic loco competere, & fieri potuit vt pro τοῦ ἀνίσου voce, τῆς ἄγνου vocis lectio ſuppoſita ſit. Aniſi ergo lectionem amplexi ſumus, quod antè nos Copus quoque fecit. Idem aniſum ſuprà capite nono pro ſuppoſititio anetho repoſuimus, vbi dixit, Conãdum eſt vt venter epithematis impoſitis adſtringatur quæ maximè ſiſtunt, cumino lanæ inſperſo, aut aniſo, aut apio. Nam Dioſcorides aniſum ſiſtere aluum teſtatur.

IN CAPVT TRICESIMVMOCTAVVM.

Col. 356. lit. C. *Viticis item ſemen & rutæ ſi eduntur.* In Græcis habetur, Καὶ σπέρμα τοῦ λίνου καὶ πηγάνου ἐσθιόμενα. Facilè autem fuit vt λίνου vox pro λύγου ſupponeretur, propter ſcripturæ vicinitatem, & maximè ſiquis λύγον eandem quàm ἄγνον eſſe ignoret, aut nõ ſatis animaduertat. Quòd autem λύγος (id eſt vitex) huc competat, ex 36 capitis de dolatione didicimus: quòd verò lini ſemen huc ineptum ſit, ex eo conſtat quòd flatuoſum eſt, & quòd ad venerem ſtimulos facere id Dioſcorides tradit, maximè ſi cum pipere & melle in placentam coactum edatur.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSECVNDVM.

Col. 357. lit. A. *Ad uomitionem etiam pertinet non remittere, neque ceſſare inter uomendum.* Hanc eſſe Græcorum Pauli verborum hoc loco ſententiam, quotidiana experientia docet. Qui enim vbi ſemel vomere inceperint, rem non vrgent, ſed moram interponunt, hi ſemper magis atque magis inepti ad amplius vomendum fiunt, ſummóque labore ac difficultate id educunt quod primum impetum ſequuti facilè euomuiſſent. Græca lectio ſic habere debet, ἐμετικὸν δὲ καὶ τὸ μὴ ἀνιέναι μήτε διαλείπειν ἐπὶ τοῖς ἐμέτοις, τό, τε στόμα διαχαλᾶν, &c.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEXTVM.

Col. 358. lit. B. *Saponem cum betæ ſucco illine.* Hoc loco σίναπι vocem falſò legi dudum in commentariis medicis in Galenum κατὰ τόπους oſtendi, & pro ea σάπωνα vocem reſtituendam eſſe docui, ex locis Galeni vnde Paulus hæc tranſcripſit. Animaduertit hoc etiam Gulielmus Copus Baſilienſis, aut certè rectam lectionem in ſuo exemplari repertam expreſſit.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEPTIMVM.

Ibid. lit. C. *Aut ſcordium tritum appoſitum.* Habent Græca exemplaria σκόρδου λεῖον προστιθέμενον, & hoc vt reliquis correſpondeat, videtur eſſe legendum, σκόρδον λεῖον προστιθέμενον. Sed dum σκόρδου ſiue σκοροδου (id eſt allii) & σκορδίου vim ac vtendi modum expendo, σκορδίου lectio mihi magis arridet, vt legatur ſcilicet, σκόρδιον λεῖον προστιθέμενον. Nam ſcordii vſum vt ad vteri oſculum apponatur, Dioſcorides palàm præſcribit, προστιθεῖσα, inquit, ἢ πινόμενα ἔμμηνα κινεῖ. At allii coma decoctum, ad inſeſſus idem ducendis menſibus ac ſecundis prodit.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM.

Col. 359. lit. B. *Quaſdam etiam colare expedit, limoſas, & ſalſas, & bituminoſas.* Hæc eſt exemplarium Græcorum lectio, nec de eius integritate quicquam dubitaremus ſi non Copus ambiguos nos reddidiſſet, qui pro Et bituminoſas, quod in Græco eſt, καὶ ἀσφαλτώδη vertit, idque cum polenta, quaſi μετ' ἀλφίτων legiſſet. Sic enim vertit, Neque non prodeſt quaſdam aquas percolare, vt limoſam, aut ſalſam, idque cum polenta. Dubium itaque eſt an in ſuo exemplari Græco ita habuerit velut conuertit, aut ad illud Plinii libro viceſimoquarto capite primo reſpexerit, Nitroſæ aut amaræ aquæ, inquit, polenta addita mitigantur, vt intra duas horas bibi poſſint. De qua re quum in commentariis medicis dixerimus, hic rurſus admonere voluimus, ne temere præteriiſſe locum hunc videremur.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMPRIMVM.

Ibid. lit. B. *Eſt autem & aptiſſimum ad uſum & uiro & fœminæ, & puero & ſeni, & magiſtratui & priuato.* In Græco ſic habetur, Ἔστι δὲ καὶ ἁμιππαχρηστόν παντί, καὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικί, καὶ παιδὶ καὶ πρεσβύτῃ, καὶ ἰδιώτῃ. Videtur itaque deeſſe vox quæ

opponatur *ἰδιώτη*,vt quum vir mulieri,ſenex puero oppoſitus ſit,habeat quoque idiota ac priuatus homo ſibi oppoſitum magiſtratum aut principẽ virum. Proinde vocem *ἄρχοντι* vel ſimilem aliquam hoc loco reponendã eſſe ducimus.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVARTVM.

Col.360.lit.D. *Ex his igitur qui humorum copiam coaceruant,eos qui ſtatim balneum ingreſſi ſunt,poſtea frictione uti,& parum moueri exhortabimur.* Hoc loco vna vox corrupta totam ſententiam impeditam fecit,ac obſcurauit.Si igitur pro voce *πρότερον* leges *προτρέψομεν*,habebis ſanam lectionem,quam ego expreſſi.Hoc autem faciendum eſſe indicat ſequentis periodi verbum *συμβουλεύσομεν*.At vox *πρότερον* in re iam facta nullum locum habet.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMOCTAVVM.

Col.361.lit.G. *Et poſtea frictione dura,non tamen multa,cutem ſpiſſare,quò denſum ac duram efficiamus.* Græca lectio corrupta ſic reſtitui debet ex Galeno libro ſexto *ὑγιεινῶν,κἄπειτα τρίψει σκληρᾷ μὴ πολλῇ πυκνοῦντας τὸ δέρμα,πυκνὸν καὶ σκληρὸν ἐργάζεσθαι*. At quod mox ſequitur de iracundia inducenda,ad colorem reparandum,& vt alimentum non ſentientibus, rurſus ſanguis in vaſa ſubter cutem colligatur, ex Hippocratis doctrina eſt, qui libro ſecundo Epidematum ſectionis quartæ in fine ſic ait,*ὅτι τὸ δεῖν ὀξυθυμίην ἐμποιέειν,καὶ χρώματος ἀναλήψιος ἕνεκα, καὶ ἰσχυμώσιος*,& addit,*καὶ εὐθυμίας καὶ φόβους, καὶ τὰ τοιαῦτα*.atque hæ ſunt commotiones animales, Paulo *τὰ κινήσεις ψυχικαὶ* dictæ. Videtur tamen prior illa de frictione lectio,iuxta Aetii lib.4.cap.33.lectionem item reſtitui poſſe,hoc modo,*κἄπειτα τρίψει χρῆσθαι μὴ πάνυ σκληρᾷ, ἵνα μὴ πιλήσαντες,τὸ δέρμα πυκνὸν καὶ σκληρὸν ἐργασώμεθα*.Vult enim Aëtius duram quidem eſſe frictionem adhibendam, non tamen ita valde vt penitus cutem ſpiſſemus,ſed vt denſa ſolùm ac dura reddatur. Sequitur autem Paulus non minus frequenter Aëtii quàm Galeni verba,veluti etiam in ſequenti capite quinquageſimonono,locus Pauli corruptus,apud Aëtium integer habetur,iuxta quem etiam reſtituendus eſt hoc modo,*ταῦτα δὲ ποιεῖν μέχρις ἂν ἐρυθρὸν γινόμενον τὸ μέρος μετεωρισθῇ, καὶ πρὶν συμπέσῃ παύεσθαι.δεῖ δὲ καὶ τῷ διὰ πιττώσεως φαρμάκῳ χρῆσθαι κατὰ τοὺς εἰρημένους σκοπούς.ὅταν δὲ αἴσθησις ψύξεως περὶ τὸ λελεπτυσμένον μόριον ὑπάρχῃ*,&c.

IN CAPVT SEXAGESIMVMPRIMVM.

Col.362.lit.F. *Et craſſi ſunt ac pingues,& fœmoribus ac muſculis imbecilles,& inarticulati.* In Græcis exemplaribus habetur, *& μηροῖς καὶ μυσὶν ἄσημοι*,id eſt fœmoribus ac muſculis indiſtincti.Sed corrupta eſt lectio ex vocũ vicinitate,ſcribendũmque *ἄρρωστοι*.Ita enim Aëtius habet.At verò quod mox ſequitur de calida & humida temperie , Sed & ad cõtactum non paulo validiores : non ad plenum terminare videtur inſtitutam de hac temperatura tractationem. Non tamen putandum eſt,neceſſariò ea quæ Galenus habet huc transferenda eſſe,(non enim hoc fuit Pauli inſtitutum)ſed & ex Galeno, & aliis optima,& quæ ſibi ſufficere videbantur,tranſcribenda duxit.Itaque hoc loco ſatis eſt ſi hæc verba ex Galeni arte medica,itemque Aëtio libri quarti capite quinquageſimooctauo adſcribantur,nempe poſt,*καὶ μὲν δὴ καὶ ἁπτομένοις οὐκ ὀλίγῳ θερμότεροι*,vt ſequantur hæc verba,*μέλαιναι δὲ εἰσὶν αὐτοῖς αἱ τρίχες,καὶ ἡ σὰρξ ἁπαλός*. Periodus autem quæ ſequitur in Galeno & Aëtio,omitti poteſt,vt quam etiam Paulum omiſiſſe credam, vt qui ſatis eſſe duxerit de hac tota tractatione admonere ad finem,quod in coniugatis temperaturis prædominantis qualitatis notæ ſemper præualerent,alioqui etiam alia multa quæ reliquit vltro,adſcribenda ipſi fuiſſent.

IN CAPVT SEXAGESIMVMQVINTVM.

Col.364.lit.D. *Et ſanè bibentes non ſtatim ſitire ceſſant.* Hoc loco quaſi ex abrupto Paulus ad potum progreſſus eſſet, quædam deeſſe videri poſſint,quæ & Galenus & Aëtius habet: ſed ſiquis compendii ſtudium in hoc authore cõſiderauerit,integram,ſufficientem,ac minimè mancam lectionem habebit : niſi quòd *ὀλίγον* vox deeſt,vbi legendum eſt,& *τὸ ψυχρὸν ὀλίγον ποτόν*.Sequitur enim ex oppoſitione *πολὺ θερμόν*.At verò vbi paulo pòſt conuertimus,Verùm pulmonis ſiccitates ſuperfluitatibus carent,& vocem puram habent: in Græcis exemplaribus corruptè legitur *καθαραὶ τῷ φλέγματι*, pro integro *καθαραὶ τῷ φθέγματι*. Sic autem legendum eſſe indicat vox obſcura & rauca,quæ videlicet puræ prægreſſæ opponitur.Sed & Aëtius libri quarti capite ſeptuageſimoſexto apertè vocem *φθέγματι* habet, etiamſi etiam in Galeni arte falſò *φλέγματι* legatur. Sed huiuſmodi infinita tum ex Latino toto adornato à nobis Galeno,tum etiam ex Græco à nobis correcto ſuſtulimus.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSEXTVM.

Ibid.lit.G. *Et tales timidi ſunt natura, & puſillanimes,& ſegnes.* In Græco legendum eſt, pro *καὶ μάλιστα εἰ*,ex Galeno, *καὶ μελληταὶ καὶ*,id eſt(vt veriti) ſegnes: quanquam in Galeni arte *μελληταὶ* falſò legatur.Aëtius pro ea voce relicta,aliam eadem ſignificatione vſurpat,& *ῥᾴθυμοι* inquit.Falſò autem aliqui his locis Galeni ac Pauli legunt *ἀμεληταὶ*, id eſt negligentes,velut ipſi exponunt,ſignificatione non multum diuerſa:ſed hi *ἀμελεῖς*,non *ἀμεληταὶ* dicuntur,qui impigri ſunt, & *μεληταῖς* opponuntur.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSEPTIMVM.

Col.365.lit.D. *Si uerò uice uerſa modicè aucta fuerit humiditas,plurimum uerò caliditas,uitioſi humores minimè in ipſis gignuntur.* Hæc tota fere periodus ex Græcis exemplaribus intercidit,& neque in Aëtio integra habetur. Neceſſariò autem redintegranda eſt lectio ex Galeni arte:nam alioqui nec ſententia cohæret,neque omnino vera eſt. Sic ergo pro *καὶ κακόχυμοι γίνονται*,legendum eſt,*εἰ δὲ ἔμπαλιν,ἐπ' ὀλίγον μὲν αὐξηθείη τὸ ὑγρόν,ὅτι πλεῖστον δὲ τὸ θερμόν,ἥκιστα κακόχυμοι γίνονται*.Atque hãc lectionem vt rectam ipſe expreſſi.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM.

Col.366.lit.D. *Sed & eà quæ defluunt à corpore procurare oportet.* Hæc verba in Græco ita leguntur, *καὶ τῶν ἀπορροιῶν δὲ προνοεῖν χρή*:hoc eſt,Sed & defluxionibus proſpicere oportet:quò ſcilicet contingant,non vt ne cõtingant:id quod verba ſequentia indicant,quibus modi proſpiciendi vt defluxiones contingant præſcribuntur,per balnea videlicet & exercitia multa,& per excretiones ante cibum per vrinam ac ventrem contingentes:itémque per apophlegmatiſmos & purgationes. Sunt enim *ἀπόρροιαι* defluctiones recrementorum ac ſuperfluitatum totius corporis,per omnes partes excrementis euacuandis deſtinatas contingentes,per ſudorem item ac inſenſibilem tranſpirationem decedentes. Plato verò etiam ſemen ſpinalis medullæ *ἀπόρροιαν* dixit. Has itaque defluxiones tantò magis hoc loco procurare Paulus iubet quanto plus eiuſmodi recrementorum ac ſuperfluitatum in humidis natura temperaturis generatur. Eſt autem tranſcriptus hic locus ex libro ſexto Galeni De tuenda ſanitate,& habetur quoque apud Aëtium libri quarti capite nonageſimoſexto.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMSECVNDVM.

Ibid.lit.G. Principium huius capitis paucis verbis corruptum eſt. Proinde integram lectionem Græcam adſcribemus,quam ſequuti ſumus & expreſſimus.Quòd ſiquis longiorem tractationem requirit, habet eam apud Galenum libro ſeptimo methodi,& Aëtium libri noni capite triceſimo ſexto.Paulus compendio(vt ſolet) vſus, ſic tranſcripſit; *τῆς ξηρᾶς δυσκρασίας ἡ μέν τις ἐστὶν ἐν τῷ τὰ ἐκ τῆς στερεᾶς οὐσίας ὁμοιομερῆ σώματα γίνεσθαι ξηρότερα, ἥτις καὶ ἀνίατός ἐστιν· ἡ δὲ τῆς ὑγρᾶς πάγου οὐσίας,& τρίτη γε πρὸς ταύταις*,&c.Et paulo pòſt ſequitur quarta ſic legenda,*ἄλλη δὲ κατὰ τὰς μικρὰς ἀρτηρίας τε & φλέβας συνισταμένη*.Reliqua quæ in hoc capite corrupta ſunt,minutiora ſunt,& ex noſtra conuerſione emendari poſſunt. Quidã etiam loci antea à nobis in commentariis medicis explicati ſunt.in his autem dolabellis aſperos tantùm locos,nec ſatis adhuc politos,& qui moram Latina noſtra legenti iniicere poſſint,dedolare inſtituimus.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMSEPTIMVM.

Col.369.lit.F. *Quandoquidem fungi fere noſtris ignoti ſunt, quod ad ſpecies uidelicet ac differentias ipſorum attinet.* Duas

hh. iii.

ipſorum ſpecies hoc loco à Paulo propoſitas expendemus,quæ ſunt ex multis illis differentiis quas noſtri nouerant,& ſuis nominibus cognitas in eſum aſſumunt.proinde boleti quos βολῖται Græci vocant, nomen Latinum apud nos ſeruant,contractum tamen,& ex triſyllabo fere monoſyllabum factum.boltz enim aut boltze appellantur. De his Plinius ait,In opimis quidem eſt is cibus:ita enim legi debet ex fide manuſcripti vetuſtiſſimi apud me codicis: & non, Optimus quidem eſt is cibus. Quomodo enim optimum cibum diceret,cuius diſcrimen, periculum, ac venenum ipſe ſubiungit?Quos verò Amanitas Græci vocant,& ſecundi à boletis ordinis faciunt,ex hoc ipſo vſu & nomine quoque leue ſaltem indicium præbente,eos eſſe exiſtimo qui Morchen vulgò noſtrati appellantur,de quibus etiam prouerbium fertur,in eos qui nõ ſui & iuſti temporis commoditatem ſentiunt, ſed alieni à ſe temporis incommoditate affliguntur. Succeſſum,inquiunt,habet qualem Amanitæ in Maio. prodeuntes enim ſub veris initiũ Amanitæ, ad menſem Maium penitus euaneſcunt.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM OCTAVVM.

Ibid.lit.G De chondro & alica quid ſentiam,in commentariis medicis abunde explicaui, itémque de panum generibus,ordeo,polenta,ac ptiſſana,quæ mihi viderentur expoſui,locis authorum adductis qui ſententiam meam confirmarent.His itaque vtatur qui volet,faſtidiat,reiiciat,ac damnet qui ſequi nolet, mea nihil referre puto. Hic verò de maza adiiciam,eſſe ipſam farinam ordei coctam,quæ quò magis tenuis albáque ac pura eſt, tantò citius in ventriculo alteratur,& melius concoquitur diſtribuitúrque,& promptius nutrit. Quandoque etiam ex ordeo fricto (id eſt polẽta) parabatur,ſimplici facta in aqua coctura,pingui aliquo addito,vt planè nihil ſit aliud maza quàm vt Germani vocant, ein muſs van gerſten mel. Quòd ſi eadem maza cum vino dulci aut ſapa diutius ſubigeretur,τελτὴ Atticis appellabatur: velut Galenus libro primo De alimentis teſtatur: quæ verò ſic parata non eſſet,ἄτελτος μᾶζα vocabatur,& hæc multi vſus apud Hippocratem eſt:& libro ſecundo De diæta,de ipſa ita ſcribit, μᾶζα προφυρηθεῖσα ῥαντὴ, ἄτελτος κοῦφον καὶ διαχωρέει καὶ ψύχει. καὶ ψύχει μὲν ὅτι ψυχρῷ ὕδατι ὑγρὴ ἐγένετο. διαχωρέει δὲ ὅτι ταχέως πέσσεται. κοῦφον δὲ ὅτι πολλὸν τῆς τροφῆς μετὰ τοῦ πνεύματος ἔξω ἀποκρίνεται. Hæc recta eius loci lectio,quam etiam nuper in omnium Hippocr.operum conuerſione expreſſi.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM NONVM.

Col.370.lit.D. *Ochri & phaſeli præmacerati.* In Græcis hoc loco φασίολοι falſò legitur. Differunt enim phaſeli à phaſiolis. Et phaſelum quidem idem eſſe quod λάθυρον (id eſt cicerculam) Galenus quoſdam aſſerere dicit. At φασιόλοι vocari etiam δολιχὸν & λόβον (id eſt ſiliquam) idem libro primo De alimentis teſtatur. Ochron verò eruiliam Latinis dictam eſſe doctis quibuſdam placet. Nobis interim ea quæ de his authores tradunt boni conſulenda ſunt, donec ad certiorem rerum cognitionem perueniamus. Meminit etiam Hippocrates libro 2. De diæta, & Theophraſtus in octauo de hiſtoria plantarum.

IN CAPVT OCTVAGESIMVM.

Ibid.lit.F. Fructus fugaces dixi eos qui non durant, neque apti ſunt ad repoſitionem , quos eadem de cauſa, velut ab his qui durare poſſunt ac reponi, diſtinguentes, ὡραίους καρπούς Græci vocant, non ſolùm quòd ὥρα appelletur ipſis id tempus quo proueniunt,ſed quòd ſint temporarii,ac minimè durent. ὥραν autem nominare Græcos id tempus in cuius medio Canis oritur,& eſſe id tempus quadraginta dierum, Galenus libro ſecundo De alimentis author eſt. Cæterùm quod ad finem huius capitis conuertimus, In ſumma verò omnes fugaces fructus frigefaciunt & humectant, &c. in Græcis exemplaribus corruptè legitur, καθόλου δὲ πᾶσα ὀπώρα,&c. non enim de ὀπώρα,ſed de ὡραίοις ipſi ſermo eſt. proinde ſic lectio corrigenda eſt, καθόλου δὲ πάντα ὡραῖα ψύχει τε καὶ ὑγραίνει, καὶ ὀλιγότροφά ἐστι καὶ κακόχυμα . At de ὀπώρα (id eſt de pomorum fructibus autumnalibus) ſequenti capite agit:& alioqui de his intelligi in vniuerſum non poteſt quòd frigefaciant & humectent, quum quidam ex ipſis calidam ac ſiccam vim habeant. Significat autem ὀπώρα non ſolùm fructus,ſed etiam tempus in quo hi fructus proueniunt. Eſt autem id tempus Canis ortus, quod principium ὀπώρης eſſe Galenus libro commentariorum in Hippocratis aphor.tertio,in aphoriſm. 14. prodit,& declarat hoc in libro περὶ ἀχυμίας, his verbis, ἐμπλησθεὶς δὲ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ τῆς ὀπώρας ἁπάντων τῶν ὡραίων, ἐνόσησα τῷ φθινοπώρου νόσον ὀξεῖαν. Vnde apparet etiam fugaces fructus partim ὥρας, partim ὀπώρας tempore produci, vſque ad ipſum Arcturi exortum, qui principium autumni eſt:& rurſus ὀπώρας temporis fructus partim ſub oporam partim ſub autumnum prouenire, vt non malè autumnales fructus appellentur Latinè, quum ὀπώρης tempus Latinam appellationem non habeat. poſſunt etiam malorum ac pomorum fructus appellari. Nam & Hippocrates μήλων vocem ad ὀπώρην adiecit in libro De morbis internis, de aqua intercute à ſplene orta loquens , quam ex huiuſmodi cauſa maximè fieri dicit , ὅταν, inquit, φάγῃ σύκων χλωρῶν καὶ μήλων ὀπώρην. Sunt tamen etiam ex pomorum ac arborum fructibus , qui fugaces dici poſſunt, Perſica, & mora præſertim.

IN CAPVT OCTVAGESIMVM PRIMVM.

Col.371.lit. A. *Præcocia, & rhodacena, & Armenia, meliora ſunt Perſicis.* Quod hoc loco ῥοδάκηνα ſit legendum, & non δοράκινα, itémque infrà libri tertii capite ſexto, multis argumentis ac coniecturis vſus, libro ſecundo commentariorum medicorum aſſerui. Ea ſicui rectè habere videntur, ſequatur: ſin minus, nullus prohibeto vt quis à me diſſentiat. Ego ſanè adhuc in ea ſum ſententia, Rhodacena Græcis hæc Perſica dicta eſſe, & non δοράκινα ſiue δοράκια, ita vt ex Latinis duracinis, Græci nomen ſumpſerint:ſed omnino vice verſa, vt apud Latinos Rhodacenorum nomen in duracinorum appellationem corruptum ſit. Quo verò clarius adhuc cognoſcatur Rhodacena eſſe Perſicorum genus, & non δοράκινα ex rhodacenis per metatheſin corrupta, adſcribam Simeonis cuiuſdam Sethi appellati verba, quæ in libello De ciborum facultatibus ad Michaelem ducem Conſtantinopolitanum Imperatorem ante annos propemodum quingentos ſcripſit, Ῥοδάκηνα, inquit, οἱ μὲν ἐν τῇ τρίτῃ τάξει τεθείκασι τῶν ψυχόντων τε καὶ ὑγραινόντων· οἱ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ, οἱ δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ· ὃ καὶ ἀκριβέστερον. ἀπογεννῶσι δὲ χυμὸν φλεγματικὸν, καὶ δύσπεπτα τυγχάνουσι, καὶ ταχέως ἐν τῇ γαστρὶ διαφθείρονται. καὶ διὰ τοῦτο οἱ συνεχέστερον κατακόρως τούτων μεταλαμβάνοντες, πυρετοῖς ἁλίσκονται. βλάπτουσι δὲ τινι ἰδιότητι καὶ τὰ νεῦρα. δεῖ δὲ ταῦτα πρὸ τῆς ἄλλης τροφῆς προσφέρεσθαι, καὶ ἄκρατον τούτοις ἐπιπίνειν. τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν πέπειρα τὴν γαστέρα προτρέπουσι· τὰ δὲ ἄωρα, ταύτην ἐπέχουσι· τὰ δὲ ξηρὰ, πλεῖον. ὁ δὲ χυλὸς τῶν φύλλων πινόμενος ἀναιρεῖ τὰς ἕλμινθας, ὡσαύτως καὶ τῷ ὀμφαλῷ ἐπιτιθέμενος μετὰ τῶν φύλλων. διεγείρει δὲ τὰ ῥοδάκηνα τὴν τῆς τροφῆς ὄρεξιν, λυσιτελεῖ τε τῇ φλεγμαινούσῃ γαστρὶ, καὶ τῇ γεύσει προσηνῆ εἰσιν. ἐμποιοῦσι δέ τι ὀρρῶδες τῷ αἵματι εὔσηπτον. καὶ μετὰ μῆνα πολλάκις ἢ δύο ἀπογεννῶσι διὰ τὴν σῆψιν πυρετοὺς, οὐ κατὰ τοὺς ἀπὸ τῶν λεγομένων πραικοκίων γινομένους, (ἐκεῖνοι γὰρ ὀλιγοχρόνιοι καὶ εὐδιάλυτοι) ἀλλὰ χρονίους καὶ δυσλύτους. δεῖ δὲ παραφυλάττεσθαι τὸ ἐπιπίνειν τούτοις ὕδωρ, ἢ ὄξει ἂν προσφέρεσθαι τροφήν. Ex his verbis clarum fit rhodacena Perſici mali ſpeciem eſſe , atque ego quidẽ ea eſſe puto quæ Germanis pro locorum varietate alibi melotten, alibi cartomelen, alibi marillichen appellantur. Æſtate proueniunt , quum reliqua Perſica autumnum expectent. Galenus Rhodacenorum appellationem non nouit, ſed libro ſecundo De alimẽtis, de Armeniacis ac præcocibus loquens, ex Perſicorum genere hæc eſſe ait, quæ tamen illis bonitate præſtent, quum neque ſimiliter in ventriculo corrumpantur, neque areſcant:id quod etiam Paulus de ipſis hoc loco teſtatur: quanquam infrà libro ſeptimo mali Armeniacæ fructum, nunc præcocia vocari dicat, & eiuſdem eſſe cum Perſicis tradat facultatis, vt illic vnum & eundem fructum eſſe aſſeruerit, hic duos diuerſos quidem, ſed tamen Perſicorum generis, & his præſtantiores. Proinde ſi nouerimus qui fructus ſint hodie qui præcocia vocentur, itémque qui Armenia, in nulla de his amplius ambiguitate hærebimus. Sunt itaque præcocia, ceraſa illa ad Rhenum obrincana ſiue Rincauiana , alicubi etiam Maguntiaca appellata. Nam hinc ad multos locos tranſmittuntur, & non ita in multis Germaniæ locis naſcuntur, aut nota ſunt. Proueniunt autem ſub ipſum menſem Maium primi omnium fructuum arboreorum. Ab his proxima prodeunt Ar-

menia ſiue Armeniaca,nec ipſa hodie Perſicorum,aut etiam velut ab aliis factum eſt,prunorum generis iudicata, ſed ceraſorum generis facta,aut certè ceraſorum appellationem ſortita, & vulgò amarellen, corrupta vt apparet ex Armeniis voce,appellata.Atque hos fructus experientia cognitum eſt non ſimiliter vt autumnalia illa perſica, neque in ventriculo areſcere,neque corrumpi,ſuntque inſuper ad eſum iucundi,velut Paulus ex libro ſecundo Galeni De alimentis, de ipſis teſtatur. Quò verò de præcocibus certius cognoſcamus, eſſe eos fructus quos iudicauimus, ſuprà citati Simeonis ex eodem libro verba adſcribemus, *Πραικόκια εὔφθαρτα μέν εἰσι. τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπογεννώμενον αἷμα, μοχθηρόν ἐστιν. εἰσὶ δὲ ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ κατὰ τὴν δευτέραν ἀπόστασιν, καὶ τῶν ῥοδακινῶν κακοχυμώτερα· περιττωτικὰ δέ ἐστι δηλονότι γαστρὸς, καὶ τὴν ξανθὴν καταπαύουσι χολὴν, εἴ πω πέπειρα ὄντα. συνεχέστερον δὲ μεταλαμβανόμενα, πυρετοὺς ἀπεργάζονται. δεῖ δὲ ταῦτα πρὸ τῶν ἄλλων ἐσθίειν. ὕστερον γὰρ ἐσθιόμενα ἐπιπολάζει ταῖς τροφαῖς, καὶ φθείρουσι ταύτας τῇ εὐφθάρτῳ αὐτῶν φύσει.* Porro reliqui fructus hoc loco à Paulo propoſiti ſatis noti hodieque ſunt fere omnibus.Serica ſaltem ignota ſunt, & non ea ſunt quæ eſſe exiſtimarunt etiam docti quidam,inter quos & Ruellius eſt,qui omnem ſtirpium hiſtoriam ex vtriuſque linguæ authoribus nuper diligenter congeſſit.De his ergo videamus.Serica itaque ægrè concoqui,ſtomacho incommodare,& parum alere Paulus hic dicit,& planè ex Galeno tranſcripſit, qui libro ſecundo De alimẽtis fere in hanc ſententiam de Sericis loquitur, Non habeo quod de his,inquit,teſtimonium præbeam,quòd aut ad ſanitatis conſeruationem,aut morborum curationem faciant.Eſt enim edulium muliercularum & puerorum effrænatorum, quod parum nutrit, ægrè concoquitur, ſimúlque nec ſtomacho commodum eſt.Hæc & nihil amplius de Sericis Galenus. Nam verba quæ ſequuntur, *τροφὴν δηλονότι καὶ αὐτὰ δίδωσιν ὀλίγην τῷ σώματι*,redundant.antea enim *τὸ ὀλιγότροφον* de ipſis prædicauit. Nec præterea quicquã de ſericis apud Græcos ac Latinos ſcriptores reperio, vno Plinio excepto, qui alterum Tuberum genus à colore ſericum dictum ſcribit.Quò verò quid ſint Tuberes de quibus ſimul cum Ziziphis agit,cognoſcamus, Plinii locum libri decimiquinti capite decimoquarto adſcriptum expendemus, Æquè peregrina ſunt Zizipha & Tuberes, quæ & ipſa non pridem venere in Italiam.Hæc ex Africa, illa ex Syria.Sextus Papirius quem conſulem vidimus, primus vtraque attulit diui Auguſti nouiſſimis temporibus,in caſtrorum aggeribus ſata, baccis ſimiliora quàm malis, ſed aggeribus præcipuè decora,quoniam & in tecta iam ſyluæ ſcandunt. Tuberum duo genera, candidum & à colore Sericum dictum. Ex his Plinii verbis primùm intelligimus Zizipha & Tuberes diuerſa malorum genera eſſe,& ex diuerſis regionibus in Italiam allata, deinde Tuberum duo genera eſſe,alterum candidum, alterum item à colore Sericum appellatum. Accipio autem eum ſerici colorem qui ſerici natiui,puri,& adhuc crudi eſt,qui ſanè ſubflauus exiſtit. Ab hoc itaque colore,Serica pomorum generis fructum,aliàs Tuberes appellatum,nomen habere Plinio referente credo, & non alia eſſe Plinii Serica quàm ea quæ Galenus loco ſuprà citato *σηρικὰ* dixit,itémque Paulus hic ex eodem tranſcripſit,facilè animum induco,quum non alia apud vllos populos eſſe ex vllis ſcriptoribus conſtet. Aut vt Serica hæc eadem ſint quæ & Zizipha.haud ſcio qua fide docti quidam(velut dixi)inducti ſibi perſuaſerint. partim enim ſimpliciter pronũciant, Galeno eſſe Serica quæ alio nomine Zizipha dicuntur, partim veluti hoc iam ipſis dato, recentiorum Græcorum ſententiam de his diuerſam à Galeni traditione producunt,& ſeipſos implicant,dum diuerſis rebus diuerſas facultates à diuerſis authoribus attribui non animaduertunt: partim Arabas medicinæ ſcriptores Græcorum recentiorum ſententiam ſequutos,quod tamen illos latuit,grauiſſimè coarguunt, & ignorantiæ damnant: quæ omnia ex eo conſequuta ſunt quòd Serica à Galeno damnata,& Zizipha à poſterioribus laudata,eundem fructum eſſe putauerũt: rectè an ſecus,ipſi viderint.Nobis ſatis eſt vt noſtram opinionem tueamur,qua Zizipha à Sericis diuerſa eſſe,argumentis adductis nixi aſſerimus,de quibus quid etiam Simeon ille ſentiat adſcribamus, *Ζίζυφα, σύμμετρά ἐστι τῇ ὑγρότητι καὶ τῇ θερμότητι. ἰδιότητα δὲ ἔχουσι τὸ τὴν δριμύτητα καταπαύειν τοῦ αἵματος. χρηστὸν δὲ χυμὸν γεννᾷ, καὶ κινοῖ τὸ ὀρρῶδες τοῦ αἵματος· λεπτύνει τε τὸ τούτων ἀπόζεμα πρός τε βῆχας καὶ δυσπνοίας, καὶ ὠσὶ στήθει, καὶ τοῖς νεφροῖς, καὶ τῇ κύστει· κρείττονα δὲ τὰ μείζονα. τοιαῦτα δέ εἰσι τὰ ἐδώδιμα· καταπαύουσί τε τὸν ἀπὸ δριμέων χυμῶν ἔμετον· πλὴν δύσπεπτά εἰσι, καὶ ἁπλῶς βλαπτικά, καὶ διὰ τοῦτο κρεῖττον τῷ ἐκ τούτων χρῆσθαι ἀποζέματι.* Hæc Ziziphorũ facultates ſunt,quas Galenus Sericis nõ attribuit, vt qui de diuerſo fruct⁹ genere loquatur. Quid igitur? Sericáne Galenus nouit,Zizipha nõ nouit?& poſterior ætas Zizipha nouit,Serica non nouit?Galenus & Serica nouit,& Zizipha:& de Sericis quidẽ ea quæ ſuprà adduximus prodidit: de Ziziphis verò eodẽ libro inter ſylueſtriũ plantarum fructus mẽtionem facit. Quibus omnibus in cõmuni adſcribit quòd parũ alunt,& mali ſucci ſunt: atque hoc eſt quod etiam Simeon de ipſis dixit *δύσπεπτά εἰσι καὶ ἁπλῶς βλαπτικά*. At reliquas facultates à Simeone relatas,ex cultu Ziziphis poſtea acceſſiſſe credibile eſt,quum inter agreſtes relatæ ſint à Galeno arborum plantas,vt quæ centum plus minus annis ante ipſum in Italiam venerint,& ſemper in dies ampliore cultu mitigata ſint, & hunc vſum adepta quem de ipſis Simeon prodidit,etiam hodie pharmacopoliis nota ſunt,Iuiubas vocant. Fructus eſt vuam paſſam fere referens externo aſpectu,rubeus tamẽ etiam vbi eſt ita arefactus,oſſiculum habẽs in meditullio paruum, & in eo nucleum exiguum: atque hoc eſt quod Plinius dixit,Baccis ſimiliora quàm malis.Serica verò qui poſt Galenum nouiſſet & Paulum, nondum legi. Palladius tuberes quidem nouit,ſed ſerica eorum genus non prodit.

IN CAPVT OCTVAGESIMVMOCTAVVM.

Col.373.lit.C. *Coquere autem oportet primùm leniter ac paulatim, ut ne pars quædam diffundatur, pars verò conſumatur.* Hanc eſſe huius loci ſententiam intelligunt omnes qui vnquam lac coxerunt,aut coqui viderunt. Proinde corruptam lectionem quæ ſic habet, *Ἕψειν δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχῇ καὶ ἐπ' ὀλίγον, ὡς μέρος μέν τι διαχωρῆσαι, μέρος δέ τι ταχῆναι*,hoc modo emendare oportet, *ἕψειν δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχῇ καὶ ἐπ' ὀλίγον, ὡς μὴ μέρος μέν τι διαχυθῆναι, μέρος δέ τι ταχῆναι*. Hæc lectio ſanam ac rectam ſententiam exhibet,quam expreſſi. Nec longiore declaratione opus eſſe puto iis qui verba & rem expendere voluerint. Quòd verò tenue & ſeroſum in lacte per ignitos ſilices iniectos exhauriatur ac conſumatur, omnes Græci medici prodiderunt.Meminit rurſus Paulus infrà libri tertii capite quadrageſimoſecundo, & libri ſeptimi capite tertio:atque ibi *κάχληκας* vocat quos hic *κόχλακας* appellat.Sunt autem hi lapides ſilices nobis dicti. Non eſſe autem alios lapides accipiendos,Galenus libro decimo ſimpl.pharmac.apertè docet: *ἐμβαλλομένων*, inquit, *διαπύρων λίθων· τὶς δὲ χρὴ τοιούτους οὓς ὀνομάζουσι κάχληκας*. Hippocrates quoque ita vſurpat libro ſeptimo Epidematum,in Eratolas filio dyſenterico, *ὀῤῥοποτήσαντι δὲ καὶ γαλακτοποτήσαντι ἐν κάχληκι πεπυρωμένῳ, μετριώτερα ἐγένετο τὰ ἀλγήματα καὶ τὰ ὕφαιμα*,hoc eſt(velut nuper in tota Hippocratis ſcriptorum à me facta conuerſione expreſſi)Vbi ſerum & lac bibiſſet, ſilice candefacta immiſſa,dolores & ſubcruentæ egeſtiones moderatiores fiebant. Sed in Græcis exemplaribus falsò *ἐν γάλακτι πεπυρωμένῳ* legitur,pro *ἐν κάχληκι πεπυρωμένῳ*. Dioſcorides libro quinto etiam calcem *ἐκ τῶν κοχλάκων* fieri dicit, *σκευάζεται δὲ*, inquit, *καὶ ἐκ λίθων κοχλάκων καιομένων*:ſed hodie peculiaris lapis effoditur ad calcem parandam, qui & calcarius inde à noſtris appellatur. At hic vt ignitus lacti immittatur ineptus eſt.

IN CAPVT CENTESIMVM.

Col.375.lit.F. *Temporum pulſationes,oculi manè tument.* In Græcis codicibus habetur, *νυγμοὶ κροτάφων, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τὸ πρωῒ δακρύουσι*. Sed vetuſtiſſima quædam tranſlatio *σφυγμοὶ* legit pro *νυγμοὶ*,& pro *δακρύουσι* habet *οἰδέουσι*,quam nos ſequuti ſumus.

Ibid.lit.H. *Angina,capitis ulcuſcula manantia achores appellati, teredines.* In Græco lectio eſt corrupta.habet enim *συνάγχη, νύκλωρ, τερηδόνες*. Vox itaque *νύκλωρ* & per ſe nihil hoc loco ſignificat,& nec ad anginam præcedentem, nec ad teredines ſequentes referri poteſt.Proinde pro *νύκλωρ* legendum puto *ἄχωρ*,cuius vlcuſculi rationem & etymon in commen-

tariis medicis oſtendi. Videntur autem non ineptè ἀχῶρες teredinibus præmiſſi. Sunt enim τερηδόνες, oſſis capitis caries, ob quam cutis de capite alia atque alia parte diſcedit, velut Hippocrates libro ſecundo de morbis docet. Vetus tamen illa tranſlatio cuius proximè mentionem feci, videtur πνιγμὸς legiſſe pro κύκλωψ. habet enim ſuffocationem, quæ & ipſa non malè anginam ſequitur.

Col. 376. lit. A. *Commodi ſunt & ieiuni uomitus, quos aliqui uocant ſyrmaiſmos.* Galenus in gloſſis Hippocraticis συρμαΐζειν purgationem moderatam eorum quæ in ventre ſunt eſſe dicit. Et in ſecundo commentar. in librum Hippocratis De articulis, moderatas euacuationes, ſiue per ſedem ſiue per vomitum fiant, veteres συρμαϊσμοὺς vocaſſe ſcribit. Proinde etiam Paulus ieiunos vomitus ita aliquos appellare dicit, nimirum non ab accepto cibo, ſed dato medicamento ortos.

Ibid. lit. F. *Et parcius bibere, & uinum meracius bibere.* In Græcis pro ἀκρατέστερον legendum eſt ἐγκρατέστερον, id eſt parcius, & non plenius ac liberalius, quum alioqui corpus fluxionibus ac humoribus ſit obnoxium. Sed tamen ἄκρατον, id eſt vinum meracum, bibere, ad humorum videlicet concoctionem, præcipit, quod ἀκρατοποτεῖν appellat.

Ibid. lit. H. *Vtere igitur odoratiſſimis ac acribus cibis.* Græcè quidem habetur, χρῶ τοῖς ὀπωδεστάτοις καὶ δριμέσι, id eſt vtere ſucculentiſſimis & acribus cibis. Verùm nec acria cum ſucculentis cohærent, nec tempus æquinoctii verni pituitam augens, ſuccoſos cibos expetit. Legendum igitur eſt χρῶ τοῖς εὐωδεστάτοις, pro τοῖς ὀπωδεστάτοις: & rurſus eadem ratione, legendum eſt paulo pòſt in æquinoctio autumnali, καὶ προσφέρεσθαι δριμύτατα καὶ εὐωδέστατα, non autem (vt iam habēt impreſſi codices) δριμύτατα καὶ ὀπωδέστατα. Atque ita legit quoque veteris illius tranſlationis author, qui vtroque loco odoratos ac acres cibos habet.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI

Dolabellarum in Paulum AEginetam liber ſecundus.

IN CAPVT SEPTIMVM.

Columna 378. litera G.

VERVM *iuxta numerorum ordinem boni ſunt, tertius, quartus, quintus, ſeptimus, nonus, undecimus, decimusquartus, decimusſeptimus, decimusoctauus, uiceſimus.* Hoc loco deſunt in Græcis exemplaribus, ἑβδόμη, ἐννάτη, & ἑπτακαιδεκάτη. qui dies ſinguli ſuis locis reponi debent. Nam ordinem numerorum hoc loco oſtendit, dignitatem verò paulo antè ex Galeno appoſuit. Galenus autem hæc omnia de diebus iudicatoriis diligentiſſimè conſcribit, quarto commentariorum in librū primū Hippocratis de morbis popularibus: & in commentario in ſecundum librum Aphoriſmorum, in aphor. 23, ac 24. & longè clariſſimè in tribus illis libris quos priuatim de diebus iudicatōriis inſcripſit.

IN CAPVT DVODECIMVM.

Col. 380. lit. G. In octauo pulſus genere quod circa rhythmum conſiſtit, Græca lectio corrupta eſt ac manca, quæ ex libro primo Galeni de pulſuum differentiis reſtitui poteſt, eo modo quo ego ſententiam expreſſi, ita vt non Galeni lectionem ad verbum ſequamur. Galenus enim in vniuerſum de omnibus ætatibus exemplum propoſuit: Paulus autem id ad puerilem ætatem more quodam ſuo contraxit. Sic ergo rectam lectionem repones, οἷον σημειωσαμένου σου παιδίον, ὁ μὲν ἴδιος τῆς παιδικῆς ἡλικίας κατὰ τὸν ῥυθμὸν γινόμενος σφυγμὸς, εὔρυθμος καλεῖται· ὁ δὲ διαφθείρων, ἄρυθμος. καὶ τοῦ διαφθείροντος, ὁ μὲν τὸν τῆς πλησίον ἡλικίας ῥυθμὸν μεταλαμβάνων, παράρυθμος· ὁ δὲ τὸν τῆς ἀκμαστικῆς, ἑτερόρυθμος· ὁ δὲ μηδὲ τὸν ταύτης διασώζων, ἔκρυθμος προσαγορεύεται. Hæc lectio Pauli integra eſt & genuina.

Ibid. lit. B. In eodem capite, in nono pulſus genere, vbi de inæqualitate quæ in vno pulſu conſiſtit, agit, vna vox corrupta totam ſententiam vitiat. Sic autem habent exemplaria, ὥσπερ ἐπὶ τῆς κινήσεως τυχὸν, hoc eſt, velut verbi cauſa in motu: quæ lectio etiamſi recta eſſet, tamen τυχὸν legi oporteret. nam hac voce etiam paulo anteà vſus eſt. Sed recta lectio illa non eſt, verùm ita legi debet, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ τῆς κινήσεως χρόνου, hoc eſt velut in tempore motus. Quòd autem hæc genuina lectio ſit, ex verſu ſequente vndecimo conſtat, vbi de tempore motus dictum velut repetens ait, Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὸν χρόνον τῆς κινήσεως, τὴν κατὰ μίαν πληγὴν, ἐν ἑνὶ μορίῳ τῆς ἀρτηρίας, ἀνωμαλίαν ἐγχωρεῖ γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τόνον τῆς δυνάμεως. οὐ μὴν οὔτε κατὰ τὸ ποσὸν τῆς διαστάσεων· οὐ γὰρ οἷόν τε τὸν αὐτὸν σφυγμὸν ἐν ταυτῷ μορίῳ μέγαν τε καὶ μικρὸν γίγνεσθαι, οὔτε κατ᾽ ἄλλο γένος, ἀλλ᾽ ἐν διαφέρουσι μορίοις κατὰ διαφέροντα δὲ μόρια τῆς ἀρτηρίας ἐν ἑνὶ σφυγμῷ ἀνωμαλία γίνεται διττή. Hunc locum etiam ideo totum ac integrum adſcripſi, quod in Græcis codicibus corruptiſſimè legitur.

Ibid. lit. D. In eodem capite, quo loco in catochis arteriæ locum propriè calidiorem reperiri dicit, velut quibus conuulſio imminet cum graui in ſomnum delatione, Græca exemplaria falſò habent, καθάπερ τοῖς παθησομένοις μετὰ καταφορᾶς. Legēdum enim eſt, καθάπερ τοῖς σπασθησομένοις μετὰ καταφορᾶς. Ita enim habetur apud Galenum libro quarto De pulſ. cauſis.

IN CAPVT DECIMVMQVARTVM.

Col. 399. lit. D. *His proxima eſt alia urina, quæ in multis morbis apparet propè admodum accedens ad uinum tenue ac album.* In Græcis exemplaribus deeſt vox vini, quam & ratio adſcribendam eſſe monet, & prægreſſa mētio eius quæ tenuis eſt adeo ac alba velut aqua, cōfirmat, & Galenus, vnde hìc locus ſumptus eſt, teſtatur libro primo De iudiciis. Sic ergo legendum eſt in Paulo, ἐν πολλοῖς νόσοις φαινόμενον ἐγγὺς ἱκανῶς οἴνου τοῦ λεπτοῦ καὶ λευκοῦ.

IN CAPVT DECIMVMQVINTVM.

Ibid. lit. H. *Perfectæ itaque concoctionis nota eſt, ſputum leue, album, &c.* Hoc loco tres voces corruptæ in codicibus Græcis ſententiam vitiarunt. legendum enim eſt πτύελον pro πτυέλσματα, & mox ὑπόπαχυ pro ὑπόπαχυ: & poſtea legendum, εἰ δὲ πτύοιτο μὲν, ἀλλὰ λεπτὸν, pro eo quod falſò habetur, εἰ δὲ μὴ πτύοιτο μέλαν, ἀλλὰ λεπτόν. Hæc clariora ſunt quàm vt rationem expetant, & ex Hippocrate, Galeno, ac Aëtio conſtant.

IN CAPVT DECIMVMSEXTVM.

Columna 400. lit. C. *Frigefacientia ſint roſaceum, & oleum omphacinum abſque ſale præparatum. Verùm hæc ipſa uehementer frigefacta ſincipiti infundere oportet.* In Græcis exemplaribus legendum eſt, τὰ δὲ ψύχοντα, ῥόδινον ἔστω, καὶ ἔλαιον ὀμφάκινον χωρὶς ἁλῶν ἐσκευασμένον. ψύχοντα δὲ αὐτὰ σφοδρῶς καταχεῖν δεῖ κατὰ τοῦ βρέγματος, &c. Atque hoc ex Aëtio, qui ex octauo libro methodi Galeni, etiam quomodo frigefacere ipſa oporteat, docet libri quinti capite ſexageſimoprimo: nimirum vt vas in quo continetur oleum, ſuſpendatur in puteum, ita vt aquam contingat: aut vt aquæ frigidæ ſalienti vas ſubdatur, aut vt nix forinſecus vaſi circundetur. De quibus modis etiam in commentariis in librum ſecundum Galeni κατὰ τόπους ſatis multa dixi: quemadmodum quoque de oleo abſque ſale præparato, in primo cōmentariorum in idem Galeni opus. Quo loco etiam memini pro oleo abſque ſale, in Græcis medicis ſæpe ſuppoſitum eſſe, oleum citra olearum germina præparatum, ob vicinitatem ſcripturæ, ἄνευ θαλλῶν, pro ἄνευ ἁλῶν, & viciſſim. Hoc certè Pauli loco rectè legi χωρὶς ἁλῶν (id eſt ſine ſale) ex multis Galeni locis oſtēdi poteſt, vt ex 8. meth. vnde Paulus trāſcripſit, & ex his quoque in quibus ad ſimiles affectiones eo vtitur: ſicut in ſecūdo κατὰ τόπους, vbi oleū roſaceū

ex oleo omphacino χωρὶς ἁλῶν præparato, ad capitis dolorem ex ardore obortum, commodum eſſe ſcribit. Et primo κτ γένη, ad inflammationes & ignes ſacros, roſaceum ex oleo omphacino ἀνάλοι (id eſt inſulſo) præparatum laudat. At libro tertio κατὰ γένη, vbi ſic ait, καὶ μὴν δὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐλαίων ἁπάντων οὕτω χρὴ γνῶναι τὴν δύναμιν, ὅσα τι καταχρηστικῶς ὀνομάζεται, καὶ ὅσα σκευάζεται δι' ἁλῶν, ἢ ῥιζῶν, ἢ βοτανῶν, ἢ βλαστῶν, ἢ φύλλων, ἢ καρπῶν, & interpres Linacer conuertit, Quin & reliquorum omnium olei generum ita deprehendas vires, etiam quæcunque per abuſionem nominant, ex ſale, ex radicibus, ex herbis, ex germinibus, ex foliis, vel fructibus, propterea videlicet quòd hæc habent. Hoc ſanè Galeni loco ego libentiſſimè legerim διὰ θαλλῶν, id eſt ex oleæ germinibus, pro δι' ἁλῶν, id eſt ex ſale: vt ſicut oleorum quæ ex radicibus & herbis, & germinibus, & foliis, & fructibus præparantur mentionem facit, ita primùm eius nomenclaturam feciſſe putandus ſit quod ex oleæ non fructu ſed germinibus exprimitur. Non tamen mutaui receptam lectionem in proxima Galeni totius Latina per me facta editione, vt hic loco ita ferente admonerem ſatis eſſe duxi. Porro paulo pòſt hoc Paulì loco habetur, Εἰ δ' ἅμα καταῤῥῷ πυρέττοιεν, &c. vbi legendum eſt vna voce adiecta, Εἰ δ' ἅμα κορύζῃ καὶ καταῤῥῷ πυρέττοιεν, id quod ex Galeno, & Aëtio libri quinti capite ſexageſimotertio conſtat. Sed & mox δίαιτα γλυκύχυμος, legenda eſt, pro γλυκύθυμος, ex libro octauo methodi, quanquam Aëtius λεπτὴν δίαιταν habeat. At quod mox ſequitur, Vbi verò egreſſi ſunt, & vires refecerint, ad balneum rurſus inducantur: & poſtea calidam aquam bibant, & ptiſſanæ ſuccum, &c. corruptè legitur in exemplaribus Græcis: quod verò nos expreſſimus integrū eſt, & habetur partim apud Galenū, partim Aëtium libri quinti capite 65. hoc modo, Ἐξελθόντας δὲ καὶ ἀναλαβόντας τὴν δύναμιν, εἰσάγειν ἐκ δευτέρου εἰς τὸ λουτρὸν, καὶ μετὰ ταῦτα πιεῖν θερμὸν ὕδωρ διδόναι, καὶ πτισάνης χυλὸν, &c.

IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

Ibid.lit.G. *Sed & quod à rigore incepit, neque ardore, neque frigore uehementi progreſſo.* In Græcis exemplaribus hoc loco particula μὴ redundat. Legendum enim eſt, καὶ τὸ ἀπὸ ῥίγους δὲ ἄρξασθαι τὸν πυρετὸν, &c. ex Galeno primo De differentiis febrium.

IN CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

Col.401.lit.B. *Quum autem aluus non ſubit, aquam mulſam cum oleo per clyſterem infundc. At totum corpus rarefacere non conuenit ante euacuationem.* Græcorum exemplarium & malè diſtincta, & falſa eſt hoc loco lectio. Sic enim habent, Μὴ διαχωρούσης δὲ τῆς κοιλίας, κλύζειν μελικράτῳ. δι' ἐλαίου δὲ ὅλον τὸ σῶμα πρὶν μὴ κενῶσαι μανοῦν οὐ χρή. Recta autem & diſtincta lectio eſt apud Galenum vndecimo methodi hoc modo, Μὴ διαχωρούσης δὲ τῆς κοιλίας κλύζειν μελικράτῳ μετ' ἐλαίου. τὸ δ' ὅλον σῶμα πρὶν μὲν κενῶσαι μανοῦν οὐ χρή. Hanc ſententiam habet etiam Aëtius libri quinti capite ſeptuageſimoſexto, his verbis, Μὴ διαχωρούσης δὲ τῆς γαστρὸς, κλύζειν χρὴ μελικράτῳ μετ' ἐλαίου μόνον. τὸ δὲ ὅλον σῶμα ἔξωθεν πρὶν μὲν κενῶσαι, διαφορεῖν οὐ χρή. Porro ſicut hic locus vitiatus habetur in Paulo, & rectè legitur in Galeno: ita vice verſa locus paulo inferius rectè legitur in hoc capite Pauli, vitiatus autem habetur in Galeni exemplaribus paulo pòſt præcedentem locum libro methodi vndecimo. Paulus ſic habet, μετρίου δὲ ὑπάρχοντος τοῦ πυρετοῦ, καὶ τῆς δυνάμεως ἰσχυρᾶς, ἅμα τοῖς πέψεως σημείοις, ἀφελεῖ τὰ τοιαῦτα βαλανεῖα, καὶ ἡ τοῦ οἴνου πόσις, ὅσα τε τῶν ἀλειμμάτων μανωτικά. At in Galeno reliqua rectè, ſed καὶ τῆς δυνάμεως οὐκ ἰσχυρᾶς falſò legitur, contra omnem rationem, contra Græcæ orationis vim, quæ præcedens negatum cum ſequenti affirmato per particulam ἅμα non copulat, deniquc contra ipſius etiam Galeni ſententiam, quam paululum progreſſus his verbis explicat, Εἰ δὲ μὴ δὲ τὰ τῆς πέψεως εἴη σημεῖα, μηδὲ τὰς δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχειν φαίνοιτο, στοχάσασθαι τῶν ἀδυνάτων ἅ ἐστι οὔτε λούτρους αὐτὸν, οὔτε ἀλείψους τοῖς μανωτικοῖς φαρμάκοις, οὔτε οἶνον δοὺς, οὔτε ψυχρόν. Quare recta hìc eſt Pauli lectio, Galeni verò vitiata: ideòque ſic reddidimus. Moderata verò ſi eſt febris, & vires robuſtæ, vnà cum concoctionis ſignis, &c.

IN CAPVT VICESIMVM.

Ibid.lit.H. *Atque hæc quidem ueterum curatio erat.* Hic locus rectiſſimè legitur in Græcis exemplaribus, ea ſententia quam ego expreſſi, ſi vna tantùm particula ἐν mutetur in ἐπὶ: & ſic legatur, Ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν παλαιῶν, καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν, ἐν γυμνασίοις μᾶλλον καὶ τροφῆς ἰδίᾳ τῶν τότε διαιτωμένων ἀνθρώπων. Nihil enim hic deeſt quod ex Galeno, aut Oribaſio, aut Aëtio ſit ſarciendum, ſicut cætera ex iiſdem Paulus tranſcripſit: ſed hunc locum Paulus de ſuo attexuit, curationem tertianæ ſuo tempore à veterum curatione euariare docens, prout victus ratio immutata eſt. Non puto autem alicui dubium eſſe quin ἐπὶ τῶν παλαιῶν ſignificet veterum temporibus, quum etiam ἐπὶ Ὁμήρου, Homeri tempore accipiamus.

IN CAPVT VICESIMVMTERTIVM.

Col.402.lit.E. *A porcinis carnibus ægri prohibeantur, & ab omnibus quæ uiſcoſa ſunt, & tardè tranſeunt, & à frigefacientibus ac humectantibus eduliis omnibus.* Hoc loco videri poſſit corrupta eſſe Pauli lectio, vbi à frigefacientibus & humectantibus eduliis quartana laborantes prohibendos eſſe dicit, quum tamen humida & vt febri & vt ſicco, atræ bilis humori competant, vt proinde pro ὑγραινόντων voce, ξηραινόντων legi debere ſuſpicio oboriatur, nimirum quòd à frigidis & ſiccis eduliis prohibendos eſſe quartanarios præceperit, non à frigidis ac humidis. At huic ſuſpicioni ita occurrendum eſt, Sicut frigidis eduliis interdicit Paulus in quartana, velut incommodis frigido atræ bilis humori, quum tamen commodent febri, iuxta illud Hippocratis, Cōtraria contrariis curantur: ita humidis interdicit, velut incommodis atræ bili, vt humori, etiamſi febri commodent, iuxta illud Hipp. ſect. 1. aphor. 16, Victus humidi omnibus febricitantibus conferunt. Porro ſicut frigida & humida prohibet hac qua dixi ratione: ſic calida & ſicca concedit, velut commoda frigido atræ bilis humori, etiamſi vtraque incommoda ſint febri, in quantum febris eſt. Non igitur ξηραινόντων vox pro ὑγραινόντων legi poteſt, ſicut quibuſdam ex artis ratione viſum eſt. non enim prohibuit ſiccantia edulia, ſed humectantia, velut oſtendimus. Et ſiccantia ipſum non prohibere indicio ſunt ſalſamenta & ſinapi, quorum vſum mox deinceps præſcribit, quæ ſiccantem vim habent. Proinde recta hæc Pauli lectio eſt qua iubet εἴργειν αὐτοὺς τῶν ψυχόντων καὶ ὑγραινόντων ἐδεσμάτων πάντων. & iiſdem verbis apud Galenum libro primo curandi methodi ad Glauconem, & apud Aëtium libri quinti capite octuageſimoquarto habetur. Nec ſatis conſtat an Leonicenus in Galeni tranſlatione ipſe ex ſua ſententia, aut exemplaris ſui præſcriptum ſequutus, ξηραινόντων verterit: aut poſtea aliquis pro ſuo arbitrio humectant in exſiccant commutarit. Cæterùm ad finem huius capitis habetur medicamentum quod ſuccum cyrenaicum recipit. ſed lectio corrupta, ex Aëtio libri quinti cap. 84, reſtitui poteſt, hoc modo, Ἐν οἷς ἐπὶ καὶ τὸ σύνηθες ἡμῖν ἀπάντων δοκιμώτατον ὀπὸς τοῦ κυρηναϊκοῦ λαμβάνει.

IN CAPVT VICESIMVMSEXTVM.

Col.403.lit.E. *Porro lipyriæ & fumoſæ, & quæcunque præter relatas, febres dicantur, quum ex relatorum genere ſint, curationes quoque de illis dictas ac dicendas exigunt.* Eiuſdem generis eſſe hepialos & lipyrias febres Galenus libro de inæquali intemperie prodit, pro minoris ac maioris ratione, ita vt in vtriſque immodicum frigus ac calor percipiatur: non tamen in eodem loco, ſed calor intrinſecus circa viſcera, frigus in externis partibus omnibus. Videtur itaque λειπυρίας πυρετὸς dictus à leni & miti febris feruore, quaſi λεῖος πυρετὸς, aut λείας πυρίας ἐπιφέρων: quanquam hæc originatio non adeò conueniat ei, quòd eodem loco pernicioſas febres ardentes itidem tales velut lipyrias eſſe dicit: & quòd in commentario quarto ſuper aphoriſm. Hippocratis 48. ſymptomata illa, vt exteriores partes frigidæ ſint, & interiores vrantur, tantùm in ardentibus febribus pernicioſis, aut maligniſſimis veluti lipyriis, accidere dicit. Hippocrates autem febrem ardentem in lipyriam tranſire, & poſtea in hepialum mutari ſcribit: cuius hæc ſunt verba in libro de

iudicationibus. φιλέει δὲ καὶ εἰς λειπυρίαν περιΐστασθαι, καὶ λαμβάνει μάλιστα τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἐξηκοντα ἄγουσι. At verò quas fumoſas appellaui, τυφώδεις Græcè dicuntur, ἀπὸ τοῦ τύφεσθαι, id eſt à fumigando, eo quòd ita ſuccenſæ ſint vt velut ligna quæ ardent ita vt fumum edant, etiam ipſæ fumigent, lento videlicet motu progreſſum facientes: quod declarat Galenus libro primo de iudiciis in fine. Conſiderandū eſt, inquit, quiſnam ſit in morbo motus, hoc eſt vtrum acutè aut lentè; καὶ οἷον τυφόμενον κινοῖτο, id eſt fumigans moueatur. Eandem item ſimilitudinem amplius explicat libro ſecundo De differ. febr. fine, τύφεται πρῶτον, inquit, δίκην ξύλων ὑγροτέρων ἀθρόως ἐπιβληθέντων ὀλίγῃ φλογί. Loquitur de ſanguine qui poſterius ex aliis partibus, ad eam in qua iam calor accenſus eſt & augetur, influit: atque primùm quidem fumigat, eo quòd iam putrefactis ſuperfluitatibus miſceatur, & quòd impactus nō perfletur: poſtea verò ſimiliter vt priores illæ ſu perfluitates putreſcit, ita vt omnia tandem febrilem caliditatem accendant. De eo item qui afficitur hoc modo, loquēs, ὑποτυφόμενον ipſum appellat, quaſi in quo nondum plenè accenſa febris adhuc fumiget. Porro τῦφος etiam ſtuporem ſignificat, vnde τυφώδης dicitur ita affectus, Hippocrati libro quarto morborum popularium: & τυφομανία, mixta ex phrenitide & lethargo affectio, velut Galenus in gloſſis Hippocratis exponit. Verba Hippocratis hæc ſunt, μετὰ πληϊάδων δύσιν ὁ Ἡρακλείτου τοῦ ἀθλητοῦ ὑπὸ τεταρταίου ἀλισκόμενος τυφώδης ἱδρῶθη· ἔπειτα τὴν αὐτὴν ὥρην ἀληθεῖ τυφομανίῃ. Habent tamen exemplaria Hippocratis impreſſa τυφλώδης, & τυφλομανίῃ falsò, ſicut etiam in eodem libro non longè à fine, τυφλώδης rurſus pro τυφώδης habetur. Porro Aetius libro quinto cap. 89. diſtinctionem inter has febres talem facit, Fiunt, inquit, aliquando ignis ſacri affectiones circa aliqua viſcera, febrem ardentem & habitualem inducentes. Et ſi quidem circa ventrem fuerit ignis ſacer, febrem ex his locis accenſam lypyriam nominant: ſi verò circa hepar, τυφώδη, id eſt fumoſam: ſi circa pulmonem, κρυμώδη, id eſt algidam. Sed horum fidem apud authorem relinquimus.

IN CAPVT VICESIMVM OCTAVVM.

Ibid. lit. G. *Continentium (ſynochos Græci uocant) febrium generatio ex ſanguine eſt.* Tametſi continens vox idem ſignificet quòd continua, tamen continuas febres, συνεχεῖς Græcis dictas, appellare nobis viſum fuit, quæ ſunt eiuſdem generis cum ſingulis intermittentibus ſiue interpolatis. Eſt enim tertiana continua & intermittens, & quartana continua & intermittens, & quotidiana continua ac intermittens: continentes autem, id eſt συνόχους, eas quæ ex ſanguine ortum habent, quandoque ferueſacto ſolùm, quādoque etiam putrefacto propter obturationem. Nam quum neque Græci certam ac Græcam huius febris appellationem habeāt, licebit puto etiam nobis generaliorem vocem ad certam ſpeciem adſtringere: quod etiam ante nos Linacer in vertenda Galeni methodo fecit. Quòd autem non Græcū nomen ſit σύνοχος, ſed ſolœciſmum redoleat, & à quibuſdā huic febris ſpeciei ea gratia impoſitum ſit vt ne ſine nomine relinqueretur, Galenus nono methodi docet his verbis, ἐφ' ὧν γὰρ αἱ ὁ παροξυσμὸς εἷς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι παντὸς διαμένει εἰς πολλὰς ἡμέρας ἐκτείνεται, συνέχους ὀνομάζουσι τοὺς τοιούτους πυρετοὺς οὐχ ἑλληνικῷ μὲν ὀνόματι χρώμενοι, βιάζοντες δὲ ἑλόμενοι μᾶλλον ἢ καταλιπεῖν ἀνώνυμον αὐτῶν τὴν ἰδέαν.

IN CAPVT TRICESIMVM SECVNDVM.

Col. 404. lit. G. *Duplex autem febrium hecticarum ſpecies eſt.* Hic locus & in Paulo corruptè habetur, & in Galeno libro primo De diff. febr. parum integrè legitur. & in Aetio ſermonis ſiue libri 5. cap. 92. defectuoſus eſt. Nec putandū eſt Paulum aut Aetium quædam omiſiſſe compendii gratia, quum ſiquid hoc loco omittatur, ſententiam vitiet. Nec rurſus putandum Aetium adieciſſe de ſuo quod Galenus non habuerit, ſed ſcriptorum qui de linea ad aliam lineam aberrarunt, incuria factum eſt, vocū etiam ſimilitudine occaſionem errandi præbente, vt in omnibus his non integra ſit lectio, quæ in hunc modum eſt omnibus ex æquo reſtituenda, quam etiam Latinè expreſſimus, Διττὸν δὲ ἐστιν εἶδος τῶν ἑκτικῶν πυρετῶν. οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ καυσώδεσι πυρετοῖς ὡς τὰ πολλὰ γίνονται, ἢ τοι μηκυνθεῖσιν εἰς τοσοῦτον ὡς ἐκδαπανῆσαι τῷ χρόνῳ τὴν ἰκμάδα τοῦ τῆς καρδίας σώματος, ἢ καὶ μενούσης ἔτι συχνῆς. ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὐχ ἑκτικοὶ μόνον εἰσίν, ἀλλ' ἤδη καὶ μαρασμώδεις· οἱ δ' ἔτι μενούσης τῆς ὑγρότητος γιγνόμενοι, τὸ σῶμα τῆς καρδίας καταλαμβάνοντες ἐντεῦθεν αἰδάπτονται, καθάπερ ἡ τῶν λύχνων φλὸξ ἐκ τῆς θρυαλλίδος, ἐπιμένοντος τοῦ ἐν αὐτοῖς λύχνοις ἐλαίου, &c.

IN CAPVT TRICESIMVM QVARTVM.

Col. 405. lit. G. *Quæ ſanè etiam magis facilè curari poteſt.* Tametſi exemplaria impreſſa partim ἀνίατος, partim δυσίατος habeant, tamen ratio & res adeò ipſa indicat legendum eſſe εὐίατος. Nam ſi incurabilis eſſet, quid opus fuiſſet curationis rationem & modum ſubſcribere? quid item aduerbium μᾶλλον adiicere attinebat ad vocem priuationem ſignificātem, & rem penitus negatam? At ἀνίατος vox eſt neque Paulo, neque reliquæ Græcorum medicorū ſcholæ familiaris.

IN CAPVT TRICESIMVM QVINTVM.

Col. 406. lit. A. *Verum ambiens nos aer mutat temperamenta, ſiue immoderatè calidior, ſiue frigidior, aut ſiccior, aut humidior fiat.* In Græcis exemplaribus deeſt vox ἢ ξηρότερος, quam & ratio reponi iubet, & Aetius expreſſè habet.

Ibid. lit. C. *Ita ut aquæ inductionibus, & otio, & ciborum inopia, & potus redundantia refrigeret: tegumentis autem & laboribus, & cibo uberiore, & potu parciore calefaciat.* Quod hoc loco, Et potu parciore dixi, in Græcis codicibus corruptè legitur, καὶ ποτῷ ἥδονι. Eſt enim legendum καὶ ποτῷ ἐλάσσονι. Sicut enim ad diuerſas & contrarias qualitates inducendas, opponit aquæ inductioni tegumenta, ocio labores, ciborum inopiæ, cibum vberiorem: ſic etiam potus redundantiæ refrigeranti opponit potum parciorem calefacientem. Atque hæc eſt genuina ac recta huius loci ſententia. At verò aquæ inductiones non accipiēdæ ſunt, quaſi ſupra corpus aut vllam corporis partem, eam induci aut ſuperfundi velit, ſed eas locis cœnaculorum, conclauium, ac habitationum induci vult, ita vt aut pauimentis inſpergatur, aut etiam in vaſis apertis deponatur, aut per canales inducatur, quo ſalientis modo, labro ſuppoſito excipiatur. His enim modis aer mirificè refrigeratur. Cæterùm paulo pòſt deeſt vox ψυχρὸν in Græcis Pauli exemplaribus. Sic enim legendum eſt, μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ θερμὸν καὶ ξηρὸν τὸν ἀέρα, τίως ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν ὄντα. Ita ſanè & ratio dictat, & Aetius libro quinto cap. 94. habet. Quod verò hic Paulus Acronem Agrigentinum feciſſe tradit, id Aetius Hippocrati quoque attribuit. Meminit item eius Hippocratici facti Galenus ad Piſonem de Theriaca. Acronem verò Hippocrate vetuſtiorem facit Suidas, ipſúmque cum Empedocle Athenis vixiſſe ſcribit.

IN CAPVT TRICESIMVM SEXTVM.

Ibid. lit. E. *Linguæ torrefactæ, ſiticuloſi ſunt, anxii, uigilantes, &c.* In Græcis exemplaribus ἄσηροι vox legitur corruptè pro ἀσώδεις. Quòd autē duplices ſint ἀσώδεις, alteri cū cibi faſtidio nauſeabundi, alteri anxii, & variis modis ſe iactantes in lecto, in commentariis medicis ex Galeno docui. De poſterioribus hìc loquitur Paulus: nec habet vox ἄσηροι vllam huc pertinentem ſignificationem. Sed & mox legitur συνεῖδη pro συνετὸς εἴη, deeſtque vox περιγινώσκ. Totum itaque hunc locum Græcè ſic leges, ex Aetio libro quinto capite 95. Γλῶσσαι κατάπεφρυγμέναι, διψώδεις, ἀσώδεις, ἄγρυπνοι, ἀσαφεῖς, βίαιοι, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά. εἰ δέ τις συνετὸς εἴη, περιγινώσκ μέλλοντα ἕξει, &c. velut textus habet, & ego conuerti.

Ibid. lit. G. *His calefactoriis opus eſt, quò caliditas ad ſuperficiem corporis trahatur, & ſiquo alio modo fieri poſſit ut caliditas ex profundo ad externas partes educatur.* Ex Aetio hic locus ita Græcè legi debet, Τούτοις θερμασμάτων δεῖ, ὥστε ἑλκυσθῆναι τὸ θερμὸν ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος· καὶ εἰ δή τινι ἄλλῳ τρόπῳ οἷόν τε ἀγαγεῖν τὸ θερμὸν ἐκ βάθους πρὸς τὰ ἔξω. Sed & paulo ante hunc locum vbi legitur, καὶ ἡ φλὸξ ἄχρι τοῦδε, deeſt vox quæ item ex Aetio adſcribenda eſt, ἀνίει.

Ibid. lit. G. *Vtendum & hac quæ præſumitur potione, Aloes partes duas, ammoniaci thymiamatis partes duas, myrrhæ partem unam. Hæc in uino odorato fabæ magnitudine dentur, quotidie uidelicet.* In Græcis codicibus legitur, ἐν οἴνῳ εὐώδει δοτέον ὅσον κυάθου ἥμισυ, ita vt vini menſura, non medicamenti pondus, aut modus, aut quantitas ſit expreſſa, quum tamen non multum refetat vinine plus aliquanto aut minus quis accipiat. At vt medicamenti certus modus ſumatur multum refert, de

incerta mole myrrhæ ſimplæ, ad duplam aloen, itémque duplũ ammoniacum thymiama, quam molem quiſque pro-ut libet augere ac minuere poteſt. Neque enim de medicamento menſura dimidii cyathi accipi debet, aut poteſt. Proinde legendum arbitror, ὅσον κυάμου μέγεθος: primum quòd facilè fieri potuerit vt ex decurtata ſcriptura κυάμ. μεγ. is qui tranſcripſit, legendum putarit κυάθου ἥμισυ, maximè quum vini mentio proximè fieret: deinde quòd fabæ magnitudo conueniens modus eſſe videatur huius medicamenti quotidie ſumendi, nõ purgationis, ſed humorum à corruptione aſſeruandorum gratia: poſtremùm quòd vox ὅσον quantitatem ponderis aut molis ſignificet, non menſuram, aut capacitatem vaſis alicuius. Porro huius medicamenti loco hodie ſunt in vſu catapotia, ſiue pilulæ communes dictæ, ſiue de tribus rebus. Conſtant enim aloe, croco & myrrha, ita vt quædam officinæ æquale omnium pondus ſumãt: quædam myrrhæ ſimplum, aloes & croci duplum: quædam aloes duplum, croci & myrrhæ ſimplum: prout authorum primorum aut vtentium, aut etiam præſentium medicorum vſus obtinuit. Differentia in hoc eſt quòd in his pilulis crocus pro ammoniaco, haud ſcio qua ratione aut quo errore, ducas Arabibus medicis, recipitur: & quòd pilulæ degluttiuntur, medicamentum hoc ex vino bibitur. Nam quod ad pondus attinet, pilularum doſis in communi eſt drachma vna. Qui verò in peſte quotidie vtuntur, minus ſumunt, drachmæ nimirum tertiam aut quartam partem, ita vt à quibuſdam neque hic fabæ magnitudo excedatur.

IN CAPVT TRICESIMVMSEPTIMVM.

Col. 407. lit. A. *Et totum corpus maiorem naturali molem habet.* Tametſi Paulus hoc loco legat, ἐν ὄγκῳ τε μείζονι τοῦ κατὰ φύσιν τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἐστί: tamen Galenum 11. methodi, & Aëtium lib. 5. capite nonageſimoquinto ſequuti, legere maluimus & expreſſimus, ἐν ὄγκῳ μείζονι, τοῦ κατὰ φύσιν ὅλον τὸ σῶμά ἐστι. Nam & oris ventriculi moles cerni non poteſt, & ſiquid ea parte tumidius foris appareat, hoc inflati præcordii nota quæ præceſſit, ſatis indicatum fuit. Sed & color qui ſequitur ad totum corpus pertinet, non ad vẽtriculi oſculum. Deeſt autem & eo loco Paulo vox vna ex dictis authoribus reſtituenda, vt ſic legatur, ἔστι δὲ οἷς ἐπὶ τὸ μελαίτερον καὶ πελιδνότερον. At mox ſiue legas, εἴγε καὶ χεῖρες τούτων, vt Galenus habet, ſiue οἵτινες καὶ χεῖρες τούτων, vt Aëtius, ſiue οἱ δὴ καὶ χεῖρες τούτων, vt Paulus, δὲ in δὴ mutato, rectam lectionem habes.

Ibid. lit. D. *Et illud ſolum tempus remittamus in quo ſomnus ipſos occuparit. Si quidem igitur pulſus ipſis ualde paruus, & fortiter inæqualis eſt, extremum periculum imminet, & facere oportet ea quæ dicta ſunt, nihil aliud curioſius conando.* Hæc omnia in Græcis exẽplaribus deſunt, nec compendii gratia à Paulo omiſſa ſunt, ſed ad explendam ſententiam neceſſaria exiſtunt. Et ſequẽs periodus, εἰ δὲ τούτου μετρίως ἔχοι, &c. indicat priorem illam deſiderari. Ex Galeno itaque & Aëtio locis paulò antea citatis adſcribantur Paulo hæc verba, Καὶ μόνον ἐκεῖνον ἀνιέντας τὸν καιρὸν ἐν ᾧ περ αὖ ὕπνος αὐτοὺς καταλάβοι. εἰ μὲν οὖν ὁ σφυγμὸς αὐτοῖς σφόδρα μικρὸς καὶ ἀνώμαλος ἰσχυρῶς, ἔσχατος ὁ κίνδυνος, καὶ χρὴ πράττειν τὰ λελεγμένα, μηδὲν ἄλλο περιεργαζόμενον.

Ibid. lit. F. *Aduerſiſſima ſunt his balnea, & aer nos ambiens multus calidus aut frigidus. Hæc igitur facienda ſunt à prima die, ubi ipſe inceperis curationem.* Et hæc omnia deſunt in Græcis exemplaribus, neceſſariò ad perficiendam ſententiam requiſita, & non breuitatis ergô à Paulo relicta, ſed ab exſcribente prætcrita. Nam etiamſi multa legantur in Galeno ac Aëtio quæ Paulus libenter tranſiliuit, tamen hæc ſine ſententiæ detrimento omitti non poſſunt. Sic ergo lectio compleatur, Ἐναντιώτατα πάντως ἐστὶ βαλανεῖα, καὶ ὁ περιέχων ἡμᾶς ἀὴρ ἱκανῶς θερμὸς ἢ ψυχρὸς γινόμενος. ταῦτα μὲν οὖν πρακτέον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ὅταν αὐτὸς ἄρξῃ τῆς θεραπείας.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM.

Col. 408. lit. B. *Verùm in rhenibus cum grauitate quadam dolor eſt, in uno loco firmatus, circa lumbum dextrum aut ſiniſtrum, retrorſum magis. In colo uerò dolor ex loco ad locum tranſit.* Hæc quoque deſunt in Græcis exẽplaribus, ex tranſcribentis incuria relicta. Neque enim ſine his ſententia integra eſt, & non compendium ſed diſpendium eſſet, relinquere ea quæ ad ſententiæ perfectionem referunt. Ex Galeni itaque libro ſecundo De locis affectis, & ex Aëtii libri quinti capite centeſimo, ſic ad verbum legendum eſt, (inde enim ad verbum etiam præcedentia ac ſequentia Paulum trãſcripſiſſe apparet) Ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν νεφρῶν μετὰ βάρους πρὸς ὀσφὺν ἡ ὀδύνη, κατ' ἕνα τόπον ἱδρυμένη, κατὰ λαγόνα δεξιὰν ἢ ἀριστερὰν, ὀπίσω μᾶλλον. ἐπὶ δὲ τοῦ κώλου μεταβαίνει ἡ ὀδύνη τόπον ἐκ τόπου. Sed & paulò pòſt ex memoratis Galeni & Aëtii locis, legendum eſt hoc modo, πνώδεις δὲ καὶ ναρκώδεις ἐπιφέρει τοὺς πόνους ὁ ὑπὸ τῷ δέρματι πεπηγμένος ὑμὴν· οἱ δὲ μεταξὺ τῆς σαρκὸς, οἷον διασπῶντας. Etiamſi in Aëtio vitioſè legatur γαστρὸς pro σαρκὸς, & reliqua lectio corrupta ipſi ex Paulo reſtitui poſſit. Porro quod paulo pòſt, Placantes ipſos magis attenuantibus eduliis, conuerti, in Græcis eſt προσλιπαροῦντες, quod ſignificat placantes, mitigantes: neque neceſſe eſt aliam vocem exquirere quæ pro hac ſubſtituatur. At verò quod mox ſequitur, Si verò tumor grauans aut premens dolorem efficiat, tumor curandus eſt, accipiendum de tumoribus forinſecus in corpore obortis, & non de aliqua externa illapſa corpori mole, quæ aut grauaſſet aut contudiſſet. quomodo enim de hac mole ſubiũxiſſet, τὸν ὄγκον ἰατέον? Sed clarior eſt adhuc, qui inſuper addit quibus rebus tumor is ſit curandus, Aëtius, τὸν ὄγκον ἰατέον, inquit, διὰ τῶν λεπτυνόντων καὶ ἀραιούντων.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMPRIMVM.

Ibid. lit. G. *Craſſitudinem habet ſtrigmentitiam, aliquando etiam oleoſam, aut adipoſam, ſyntexis (id eſt colliquatio) appellatur morbus. Nam recens compacta pinguedinis ac carnis eſſentia, à febre ardente reſoluitur ac colliquatur.* In Græcis exemplaribus lectio corrupta ſic reſtituatur ex Aëtii libri quinti capite nonageſimo, & libri noni capite triceſimooctauo, Καὶ πάχος ἔχει γλοιώδες, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐλαιώδες ἢ πιμελώδες, σύντηξις καλεῖται τὸ νόσημα. ἡ γὰρ νεοπαγὴς οὐσία τῆς πιμελῆς καὶ τῆς σαρκὸς ὑπὸ πυρετοῦ διακαοῦς ἀναλύεται καὶ τήκεται. Sed & mox integra vox deeſt, & vna corruptè legitur, nempe γῆς pro πηγῆς. Sic ergo integra lectio reſtituatur, ψυχροῦ πίας ἰασὶς ἐστὶν ἀπὸ πηγῆς ψυχροτάτης.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSECVNDVM.

Col. 409. lit. A. *Tunc autem aperire & claudere palpebras cogimus.* In Græcis exemplaribus legendum eſt ex Aëtio libri quinti capite centeſimo decimoſexto, διοίγειν δὲ ποτὲ καὶ μύειν ἀναγκάζομεν τὰ βλέφαρα. Quòd ſiquis ex Oribaſio legere maluerit, διοίγειν δὲ ποτὲ ἐμμύειν ἀναγκάζομεν τὰ βλέφαρα, verba quidem habebit diuerſa, ſed in eandem tamen ſentẽtiam tendentia, nimirum vt ægris per hoc fatigatio inducatur.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMQVARTVM.

Ibid. lit. E. *Poſt conuenientem ſuperflui uacuationem.* In Græcis falſò habetur, μετὰ τὴν προσήκουσαν τῶν πυρετῶν κένωσιν. Legendum eſt enim περιττῶν. hæc enim vacuantur, non πυρετοί. Ita etiam libri tertii capite tertio, πυρέττοντος pro περιττεύοντος falſò legitur.

Ibid. lit. F. *Cataplaſma huic adhibendum eſt ex polentæ polline.* Græca exemplaria habent καταπλαστέον ἐκ παλαιοῦ ἀλφίτου: ſed facilis fuit lapſus, vt παλαιοῦ pro πάλης arriperetur. Eſſe autem ἐκ πάλης ἀλφίτου legendum docet Aëtius libri quinti capite centeſimo decimoquinto. Non enim præſcribunt veterem polentam, ſed ipſius polentæ pollinem, quæ πάλη & παιπάλη Græcis dicitur.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEXTVM.

Col. 410. lit. C. *Si uerò perſeueret rigor aut perfrigeratio.* Leuis & nullius momenti error in Græcis exemplaribus, fecit vt tota ſententia huius loci corrumperetur. Græcè ſic habetur, ἐπὶ μόνου δὲ τοῦ ῥίγους ἢ τῆς περιψύξεως οὔσης. Legendum autẽ ἐπιμόνου, vt ſit vna vox. Hæc & alia huiuſmodi hactenus non attigi, neque in poſterum adducam, quum ex ipſa noſtra tranſlatione ſatis cognoſcantur, & talibus dedolandis immenſus præſegminum aceruus futurus ſit.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEPTIMVM.

Ibid. lit. G. *In ſomno uerò in cimolia terra aquæ diſſoluta pinguefiunt.* Græcè legitur κιμωλίᾳ ὕδατι διαλυθείσῃ παιρόμενα δρᾶ, καὶ

Sed legendum eſt pro ὑγρᾷ ἢ vox ῥάκη. Cimolia enim quum aqua reſoluitur, pinguitudinem quandam remittit, quam ἔμφυτον κηκῖδα (vt Dioſcorides ait) in ſe habet. Cimoliam itaque in ſomnis dorſo ac thoraci per panniculum aut linteum ſubiici vult Paulus, ſicut antea etiam ventilationem per flabellum cum ſomno aſſumendam eſſe dixit. alioquin enim ſomnus ſine his machinamentis non ſudorem prohiberet, ſed magis adiuuaret. Nam antea docuit iudicatorios ſudores tum aliis faciendis, tum ſomno adiuuandos eſſe.

Col. 411. lit. A. *Qui uero per expreſſionem fiunt ſudores.* Sudores per expreſſionem (id eſt κατ' ἔκθλιψιν) fiunt qui per vim quandam ex doloribus aut cõuulſionibus eliduntur, & quos anxietas quædam excludit. Eos autem deligatione & fotu extremarum partium, & panniculorum laneorum defrictione curare præcepit. Sed corrupta eſt in Græcis codicibus lectio, quæ habet ἀποψύχει διὰ ῥακιδίων ἐρέων. legẽdum enim eſt ἀποψήχει, à verbo ψήχω, quod tero, τρίβω, tergo, ſcabo, frico ſignificat. Et alioqui vox ἀποψύχει nihil huc pertinens ſignificat, niſi pro deſiccare accipias, & ἀποψύξει legas. & fortaſſis pro ἐρέων legendum eſt ἀραιῶν, vt raros panniculos accipiamus.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMNONVM.

Ibid. lit. F. *Vitare autem oportet repentinam ex ſomno excitationem, fumum, pulverem, acriores odores, piperis, caſtorei, ſinapis, mẽtha. Lenis eſt odor mali ac polentæ.* Hæc Græcè ad verbum ita leguntur, φυλάττεσθαι δὲ αἰφνιδίας ἐξ ὕπνου διεγέρσεις, καπνὸν, κονιορτὸν, τὰς δριμυτέρας ὀσμὰς, πεπέρεως, καστορίου, νάπυος, ἡδυόσμου. πρόσηνες μήλου καὶ ἀλφίτου ὀσμή. Dubium itaque eſt primùm an ἡδύοσμον (id eſt mẽtham) vitare iuſſerit, velut quæ acris calidáque ac tenuium partium ſit, atque iſtis facultatibus velut alia quæ enumerauit, ſternutationem irritet: aut diſtinctione poſt vocẽ νάπυος facta, ἡδυόσμου vox ad πρόσηνες & ſequentia coniuncta legi debeat, quomodo poſterioris editionis lectio habet: maximè quum Aëtius lib. 6. cap. vltimo in fine apertè tradat, mẽthæ olfactum ſedare ſternutationes. ποιεῖ, inquit, καὶ τὸ ἡδύοσμον ἢ τὸ ψυχρὸν ὀσφραινόμενον. Deinde ambiguum eſt an μήλου vox rectè legatur. Nam quum multa ſint malorum genera facultatibus diuerſa, non videtur ita ſimpliciter debuiſſe pronunciare mali odorem lenem ſiue gratum eſſe: deinde diuerſiſſimi generis odores, mali & polentæ non ita commodè coniunxiſſe videtur: vt proinde ſuſpicio ſit, pro μήλου voce legendum eſſe ἀμύλου, quum amylum & natura & viribus polentæ vicinius ſit, & acria leniendi vim habeat. Hæc proponenda duxi, non quòd omnino improbem aut tollam veterem lectionem, ſed vt ſollicitos faciam rei medicæ ſtudioſos, artémque exerentes, quò diligenter etiam rectè tradita conſiderent ac expendant, atque ita non temere quæuis, ſed experientia quoque prius cognita, in vſum aſſumant.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMPRIMVM.

Col. 412. lit. D. *Si uerò ad magnam famem (bulimon appellatam) ciborum inappetentia deueniat, hoc eſt, ut excellenter animo linquantur, hos reuocabimus.* Legitur quidem hoc loco ὑπερβάλλουσαν ἀτροφίαν, hoc eſt vt excellenter non ſentiant alimentum: ſed quũ præcipua eorum qui bulimo corripiuntur affectio in hoc ſit vt animo linquantur cum extremarum partium perfrigeratione, & ſpiritus defectione (velut Aëtius libri noni capite ſexto docet) videtur etiam hic legẽdum eſſe ὑπερβάλλουσαν ἀψυχίαν, velut etiam reddidi, maximè quum ſequatur, τούτους ἀνακλητέον, id eſt hos reuocabimus. Non enim reuocantur, ac veluti ad vitam reparantur niſi ἀψυχοῦντες, & qui λειποθυμοῦσι. Eſtque ἀψυχία idẽ quod λειποθυμία, velut etiam Hippocrates lib. 1. De morbis muliebribus vſurpat. Quòd ſi tamen ἀτροφίαν legendum eſſe quis contendat, neque is aliam ſententiam inducere poterit quàm vt accipiamus, adeò vehementer alimentum non ſentiri vt inde deliquium animi conſequatur. Reuocatis autem panem ἐν κράματι (id eſt vino diluto) exhibet: ſed falſò in Græcis vna vox ἀκράματι habetur.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMTERTIVM.

Ibid. lit. G. *Appetunt etiam uitioſas qualitates, quemadmodum etiam cibos.* Sic ſanè habent exemplaria Græca, μοχθηρῶν δὲ ἐπιθυμοῦσι ποιοτήτων, ὥσπερ καὶ σιτίων. At vox σιτίων facit vt videri poſſit rectius legi πομάτων quàm ποιοτήτων, vt accipiamus eos & potus & cibos vitioſos appetere. Sed repugnat conſtans lectio exemplariorum, etiamſi fieri potuerit vt ob vicinitatem vocum, ποιοτήτων pro πομάτων ſuppoſita ſit: deinde & ratio colligit, & experientia confirmat, nõ potus tantùm eos vitioſos, velut etiam cibos, appetere, ſed varias res quæ nec in cibi nec potus vſum veniunt, ſed in ore ſaltem teneri, aut manducari poſſunt, ex partibus animalium, ſtirpium & terrarum, imò etiam rerum abſurdarum, iuxta prædominantis vitioſi humoris proportionem. Quin & ſi potus ac cibos tantùm eos appetere, velimus accipere, tamen etiam ſic πομάτων vox melius ſub voce ποιοτήτων intelligi poteſt quàm expreſſè pro ipſa remota reponi. Quòd ſi Galenum lib. 1. De ſympt. cauſis ſequi voluerimus, vtram vocem maluerimus rectè legemus. Nam vtraſque voces eodem loco non ita multo facto diſcrimine vſurpat. Et Paulum inde hæc & ſequentia mox deſcripſiſſe apparet, vnde etiam vera lectio peti poteſt.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVARTVM.

Col. 431. lit. C. *Et damaſcenorum & Myſcliy, hoc eſt myxæ oſſa in ore retenta.* Græca exemplaria hîc ſunt corrupta. ſic enim habent, καὶ δαμασκηνῶν καὶ μυσκλίου, τοῦτο δέ ἐστιν ἡ μύξη, τὰ ὀστᾶ. Poteſt autem recta lectio reſtitui ex Aëtio qui lib. 5. cap. 118. ita habet, καὶ δαμασκηνοῦ δὲ ἢ μυξαρίων τὸ ὀστέον κατεχόμενον ἐν τῷ στόματι παραμυθεῖται. Proinde ita Pauli lectio habere debet, καὶ δαμασκηνοῦ καὶ μυσκλίου, τοῦτο δέ ἐστι τῆς μύξης τὰ ὀστᾶ. Eſt autem myxa fructus non multum diſſimilis pruno damaſceno, ita vt alter pro altero agnoſci poſſit. Hodie in pharmacopoliis Sebeſten vocant. Vtriuſque oſſicula illa interna in quibus & nucleus eſt, hîc in vſum præſcribuntur. Meminit porro paulo pòſt Salis Indici, qui colore quidem & compage ſimilis ſit ſali communi, ſapore verò mellito. Quibus verbis declarat ſe nihil aliud præſcribere quàm Zuccharum hodie appellatum granoſum, illud & candidum appellatum: quod ipſum etiam Dioſcorides nouit, & Saccharum appellat, & lib. 2. deſcribit, ſpeciem eſſe mellis in India ac felice Arabia concreti, quæ in harundinibus reperiatur, compage ſimilis ſali, & quæ ſub dentibus ſimiliter vt ſal atteratur. Sed & Paulus lib. 7, Sacchar appellat, & ex felice Arabia afferri dicit: quod minus quidem, inquit, dulce eſt melle quod apud nos eſt, ſed paribus viribus præditum, ſupra hoc quòd neque ſtomacho ingratum eſt, neque velut hoc ſitim inducit. Quæ verba Paulus ex Galeno lib. 7. ſimpl. medica. tranſcripſit: ſicut Galenus ſua partim ex Dioſcoride ſumpſit. Plinius quoque lib. 12. cap. 8. eandem ſentẽtiam his verbis exponit, Saccharum & Arabia fert, ſed laudatius India. Eſt autem mel in harundinibus collectum, gummium modo candidum, dentibus fragile, ampliſſimum nucis auellanæ magnitudine, ad medicinæ tantùm vſum. Hæc omnia quum hodierno appellato Zuccharo probè conuenire videantur, non libet mihi diuerſum genus hodierni Zucchari à Saccharo illo veterum credere: etiamſi tempus & locos & vſum & parandi modum aliquantum immutarit. Sed de hac re amplius quiddam lib. 2. Emblematum in Dioſcoridem, emblemate 71, dicemus.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMOCTAVVM.

Col. 441. lit. B. *In principio igitur ſuſtinere oportet ea quæ prodeunt, ita ut nihil reſiſtamus aduerſus ea quæ ex corruptione ac cruditate efferuntur.* In Græcis exemplaribus deſunt hoc loco duæ voces ad explẽdam ſententiam neceſſariæ, nempe πρὸς τά. Sic ergo legendum eſt, ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν δέχεσθαι δεῖ τὰ κομιζόμενα, μηδὲν ἀντιβαίνοντας πρὸς τὰ ἀπὸ διαφθορᾶς καὶ ἀπεψίας φερόμενα. Cæterùm quod ad finem huius capitis habetur, ἀγάθιον εἰλείσθω πρὸς πεπλασμένον τῇ ἕδρᾳ ἀπὸ θερμῶν στημάτων, integrum eſt, & bonam ſententiam exhibet, ſiquis voces rectè arripiat. Eſt autem ſententia ea quam ego expreſſi his verbis, Glomer ex calidis ſtaminibus ad ſedem efformatus apponatur. Eſt enim ἀγάθιον glomus ſiue glomer, id eſt globus ex ſtaminibus (quæ στήματα vocantur) factus, noſtrum vulgus ein vveber kluel appellat. Talem itaque glomum ex ſtaminibus ac filis factum ita efformari vult vt ad ſedem aptus ſit, & appoſitus prohibere poſſit ne ita frequens ad egerendum ſurrectio contingat. Meminit etiam lib. 5. cap. 41, in fine.

IN CAPVT

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMNONVM.

Col.402.b.lit.G. *Per typhā uelut mos eſt,uaſa in naribus ſauciare.* Quandoquidē ſtillatio ſanguinis,quæ videlicet guttatim ſanguine è naribus ſtillante contingit,aut per expreſſionem(id eſt violentiam quandam plenitudinis vrgentis ac impellentis)aut ob meatuum denſitatem(id eſt διὰ πύκνωσιν τῶν πόρων)velut Aëtius lib. 5. capite 124. dicit,fit, etiamſi in Paulo τῶν πόρων vox deſit.hanc ſanè meatuum denſationem rarefacere vult,atque ſic ſtillationem in largiorem fluxionem commutare,& hoc ſauciatis vaſis naribus per typham.Eſt autem Typha harundinis ſpecies ea quæ frequens vbique occurrit in ſtagnantibus locis ac paludibus,vulgus noſtrum kolben,& roricht kolben appellat. Hæc itaque Typha inditur in nares,& acie ſua vaſa ſaucians ſanguinem elicit. Aëtius citato iam loco idem per graminis coliculum molitur.διὰ καυλίων ἀγρώστεως,inquit,ὡς ἔθος τρῶσαι τὰ ἐν τοῖς μυξωτῆρσιν ἀγγεῖα.& lib.6.cap. nonageſimoquinto, graminis florem aut ſummam eius aſperiorem partem naribus indere iubet,& obtorquere donec ſanguis erumpat.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI
Dolabellarum in Paulum AEginetam liber tertius.

IN CAPVT PRIMVM.

Columna 411.litera E.

ALIVD *experimento cognitum ad alopeciam. Radicis mandragoræ,&c.* Hoc medicamentum in nullo alio medico Græco,quod ſciam,reperitur:& vocibus obſcuris,& Paulo non ita familiaribus proditum, meritò tanquam ſuppoſititium eſt ſuſpectum.Ac primùm quidem ponderis lectio corrupta eſt.habetur enim χ η.quod ſanè pondus ſi congiorum octo menſuram accipiamus, in immenſam molem excreuerit medicamentum.Aut igitur vltro hoc pondus author obſcurauit, aut corruptè legitur,pro genuino pondere ſ© η.id quod Latinè expreſſi : deinde habetur ἀξουγγίου χοιρείου ἀπάστου. Neque ſatis conſtat quid per ἀπάστου vocem ſignificare velit,ἀθεράπευτον ne(id eſt nō curatam) aut ἄναλον,id eſt non ſalſam. At quum πάσσειν inter cætera ſignificet etiam ſalem inſpergere,ἄπαστον non ſalſam conuerti:& alioqui inſulſæ axungiæ vſus hoc loco potior quàm ſalſæ axungiæ videtur. Poſtea nerii herbæ cordis ſiue internæ partis parum habet,hoc modo, νηρίου τῆς βοτάνης καρδίας ὀλίγον.Nerium itaque fruticem , qui & rhododaphne & rhododendron appellatur, obſcurat herbæ appellatione:& dum cor eius herbæ accipere iubet,etiam de parte nos ambiguos facit.Puto tamen ramorum nerii internā partem ſiue medullam accipiendam eſſe,ſicut in ſcilla internam partem ac medium καρδίαν Græci medici vocant.Putatur autem nerium eſſe fruticem,noſtris olander appellatum.Cætera clara ſunt,niſi quòd ἀποσπορβύσας corruptè legitur pro ἀποσηρώσας.eſt autem ἀποσηρῶσαι excolare.

Ibid.lit.F. *Aliud.Capitis muris uſti partem unam,teſtarum buccinorum marinorum partem unam.* In Græcis codicibus ita legitur,ἄλλο. κυνὸς κεφαλῆς κεκ.μ.α.ὄστρακα ῥούσιον ἐκ τῆς θαλάσσης μ.α. Tametſi non improbo coniecturam , vt ob ſcripturæ vicinitatem,κυνὸς vox pro μυὸς voce ſuppoſita ſit,maximè quum Galenus quoque lib. 1. κατὰ τόπους muris caput & non canis habeat: tamen ſicut paulo antea vulpeculæ caput vſtum recipiebat, ſic caninum quoque hoc loco recipiendum eſſe,præſcripſiſſe videri poteſt,vtrūque ob vim vehementer reſiccantem ac exterſoriam.Eodem modo, ſicut pro vocibus ὄστρακα ῥούσιον,legendum puto,ὀστράκων κηρύκων:(nam eadem etiam paulo inferius in hoc capite habentur)tamē nolo etiam penitus ὄστρακον ῥούσιον reiicere.fortaſſis enim legendum eſt, ὀστράκων ῥουσίων ἐκ τῆς θαλάσσης μ α. id eſt teſtarum ruſſearum ex mari partem vnam.Tametſi verò res obſcura ac incerta pro certa tradi non poſſit,tamē ſuſpicor ῥούσιον dixiſſe ruſſeum,Latina voce vſurpata.quemadmodum Conſtant.Cæſar lib.2.de agricult. cap. 24 . ῥουσίζοντα ἴα dixit ruſſei coloris violas.Et Paulus lib.7. cap.11.in antidoto podagrica ex corallio,anagallidē,τὸ ῥούσιον ἄνθος ἔχουσαν(id eſt Puniceum florem habentem)dixit.Et tamen neque ſic ruſſeæ teſtæ ex mari,aliæ erunt quàm conchyliorū ac concharum, atque adeò ipſorum buccinorum.Sed hæc coniectura noſtra ſit,qui nolui locum ab omnibus ſilentio præteritum,relinquere intactum,ſed quod in præſens videretur communicare.Addam porro & aliam coniecturam: Poſſit fieri vt recta lectio ſit,ὀστράκων ἐχίνων ἐκ τῆς θαλάσσης.Nam Galenus lib.1.κατὰ τόπους,inter huius generis medicamenta à Critone prodita, Erinaceorum marinorum teſtas vſtas habet.Sed ſint hæc coniectantis ac diuinantis, non aſſerentis ac affirmantis. Neque enim mox mutanda eſt lectio expreſſa,ex eo quòd alius ſcriptor diuerſum quid habet: niſi penitus conſtet ineptam ac inutilem eſſe lectionem eam quæ ab altera variat.Proinde etiam in ſequentibus nihil opus eſt adducere diuerſam lectionem Galeni , aut Oribaſii, aut Aëtii , vbi non palàm res ipſa reclamat. Poſſunt enim poſteriores etiam in his quæ ex aliis vſurpant,aliqua demere,aliqua addere,pondera etiam ac menſuras mutare, alia contuſa,alia torrefacta aſſumere,& totius medicamēti formam alterare,prout ipſis ex vſu fore viſum fuerit. Siquid igitur à nobis aliter quàm Græcè habetur,conuerſum eſt,id velut certum à nobis receptum eſt,nequis de ſingulis à me reddendam rationem expectet.Non minima enim commentarii pars,ipſa recta tranſlatio haberi debet,vt quæ etiam iuſti commētarii vice eſſe poſſit. Quòd ſiquis tamen aliquid hîc deſideret,is multa huc pertinentia in lib.1.commentariorum meorum medicorum in Galenum κατὰ τόπους ſcriptorum reperiet,& meminerit nos hic ſaltem dedolare ea quæ prius ita ſecta ac parata fuerunt vt dolabellam tantùm requirerent.

Col.413. lit.D. *Deinde pectinem in aqua tinge,ac quotidie utere.* In Græcis habetur,τῇ δὲ ὑπούσῃ καταβάπτων εἰς τὸ ὕδατιον καθ' ἕνα,χρῶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν.Ex quibus verbis ego nullam commodam ſentētiam aſſequor. Neque enim καθ' ἕνα ad pilos referri poteſt,quum ſint τρίχες fœminini generis.Neque fieri poteſt vt quis ſingulos pilos hac aqua tingat. Quū autem neque hic authorem reperiamus ex quo Paulus tranſcripſit,coniectura vſi,nō eſſe legendum καθ' ἕνα ſtatuimus, ſed literarum vicinitate corruptam eſſe lectionem iudicamus,& pro ea τὸν κτένα legendum eſſe credimus.Nam & per pectinem hac aqua tinctum pili commodè infici poſſunt;& ſimiles aquas,aut potius cremores,hodieque multis in vſu per pectinem eſſe ſcimus.

Ibid.lit.E. *Aliud. Aphronitri minæ dimidium, pumicis torrefacti minæ quartam partem.* In Græcis pondera hæc corrupta ſunt.Legitur enim ἀφρονίτρου μνᾶς ζ.κισσήρεως ὀπτῆς μνᾶς δ'. Tanta harum rerum moles nullam penitus congruentiā cum ſequentibus habet,quæ quatuor drachmarum pondere ſumuntur.Suppoſitū itaque eſt μνᾶς ζ'. pro μνᾶς ς'. & rurſus μνᾶς δ'.ſuppoſitum eſt pro μνᾶς τέταρτον.Nam mox etiam lupinorum χ τέταρτον , id eſt quartam congii partem habet.Atque hic ſcripturæ modus frequens occurrit in medicis Græcis,vt litera δ'.non numerum quartenarium, ſed quartam rei cui adiecta eſt partem ſignificet.

IN CAPVT SECVNDVM.

Ibid.lit.F. *Aliud.Gallas uiginti,adianti ſextantem.* In hoc medicamento Græca lectio corrupta ſic emendetur,pro χεῖρι θαλάσσῃ,lege τρίψας θαλάσσῃ,& pro ὀξηρὰ ἐῶντα ἀλείφειν,lege ξηρανθέντα ἀλείφειν.

Col.414.lit.A. *Aqua capillos denigrans.* In hac aqua falſò legitur μήκωνος καπνείων,pro μήκωνος κωδύων,veluti cōuerti. Sed & ſequentium diſtinctio iuxta noſtræ tranſlationis rationē in Græcis facienda eſt. Vſus autē eſt & hîc Latina voce,

ii. i.

ὕδωρ λακκαῖον, aquam lacuſtrem appellans. Niſi fortaſſis potius Latini λάκκον Græcam vocem, lacum ſuum fecerunt.

Col. 414. lit. C. *Thapſi qua tinctores utuntur, quam Romani herbam rubiam uocant, drach. VIII. lixiuij pileatorij ſextar. IIII.* Hæc in Græcis ſic habentur, θάψου ᾗ τινι οἱ βαφεῖς χρῶνται, ἣν οἱ Ῥωμαῖοι ἔρβα ῥουβίαν καλοῦσι < η. κονίας πιλοποιητικῆς < δ'. Legendum autem πιλοποιητικῆς ξε δ'. velut res ipſa indicat. Et accipiendum lixiuium pileatorium ſiue pileariorum, hoc eſt eorum qui pileos ex lana faciunt, velut in comment. medicis inter alia lixiuiorum genera docui. Quod verò herba ea quæ Latinis Rubia vocatur, Græcis appelletur θάψος (velut hic Paulus habet) hoc apud nullum alium Græcum authorem legi: imò neque θάψον pro vllius herbæ appellatione adhuc reperi. Thapſum addita voce barbaſſum vulgus herbariorum nouit, ſed hæc thapſus φλόμος Græcis eſt, & verbaſcum Latinis, vnde barbaſſi vox corrupta eſt. At hanc thapſum non velle indicare Paulum inde colligimus quòd paulo pòſt φλόμου (id eſt verbaſci) bis mētionem facit: & quòd hæc thapſus, Rubia Latinis non appellatur. Et rubiam quidem Latinis dictam ἐρυθρόδανον eſſe, apud omnes pro certo habetur, & in Dioſcoride rubiæ appellatio addita legitur. an verò hanc Paulus velit, & hìc thapſum appellet, ambiguum facit, quod etiam ipſe libro ſeptimo erythrodanum radicem rubram tinctorum eſſe dicit, quemadmodum quoque Dioſcorides. Verùm de thapſo appellata à ſe, mox ita ſcribit, βοτάνης χρυσιζούσης ἣν Ῥωμαῖοι ῥουβίαν καλοῦσι. Non enim videtur conuenire vt eadem modò rubra radix, modò herba auri colorē referens appelletur. Heſychius thapſum lignum eſſe ſcribit quod aliqui Scythicum appellent, & quòd etiam fluuius apud quem naſcitur, Thapſus appelletur. Huic ligno attribuit quòd tingat, & quòd lanas & capita eo flauefaciant. Vnde etiam Thapſinum, flauum vocetur. Sed apponam ipſius verba, θάψινον, τὸ ξανθὸν, ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς θάψου, ὃ βάπτει, ᾧ ξανθίζουσι τὰ ἔρια καὶ τὰς κεφαλάς. τοῦτο τινὲς σκυθικὸν λέγουσι. καὶ ὁ ποταμὸς παρ' ᾧ φύεται τὸ ξύλον θάψος καλεῖται. At vt Paulum de ligno loqui non putemus, facit quòd & herbam vocat, & quòd rubia non appellatur. Eò ergo tandem deuenimus vt rubeam quā aliàs ἐρυθρόδανον dixit, peculiari ſuæ ætatis vocabulo, θάψον ab ipſo dictam eſſe ſuſpicemur: non tamen vlterius id facturi quàm donec rectius quid aſſequuti fuerimus. Habet porro mox in eodem medicamento, κελυδρίου ∫ο β'. Neque ſatis conſtat an quid in rerum natura ſit quod κελυδρίου voce ſignificetur. Proinde & hìc coniectamus, μυοκελυδρίου ∫ο β'. legendum eſſe, hoc eſt murini ſtercoris ſextantem. Sunt enim μυοκελύδρια eadem quæ μυόχοδα. procliue autem fuit vocem ob ſimilitudinem corrumpi: & Galenus libro primo κατὰ τόπους, inter ſimplicia medicamenta ad alopecias facientia, muris ſtercus habet: & Paulus ipſe murinum ſtercus alopeciis conuenire libro ſeptimo teſtatur: & alioqui ſi celydrium vertas, ſatis indicas neque quid Græcè legas, neque quid Latinè reddas, te intelligere.

IN CAPVT TERTIVM.

Col. 415. lit. E. *Ad ficoſas in capite ac mento puſtulas medicamentum ſiccum.* Quod ſiccū dixi medicamentū, in Græcis codicibus habetur τὸ ξυσάφιον, ſed falſó. legendum enim eſt ξηρίον. nam ita mox appellat linea ſequenti, λούσας μὲν, inquit, ἐπίπασσε δαψιλὲς τὸ ξηρίον, id eſt, hoc ſiccum loto largè impone. Vocantur autem ξηρία medicamenta quæ arida & in puluillum detrita inſperguntur ac imponuntur ita veluti ſunt ſicca. Et de his peculiariter libri ſeptimi capite decimotertio agit. De hoc verò ſicco puluillo, quòd non parum vexet hoc medicamentum, dicit, ἅπτεται οὐ μικρῶς, inquit. Significat enim ἅπτεσθαι hoc loco contactum moleſtum, nempe irritare, ſtimulare ac vexare.

Ibid. lit. G. *Aut ſinapi cum aceto.* In Græcis legitur, ἢ σινάπιδι μετ' ὄξους. Sed falſó. neque enim huc facit μάλιστα σινα-πικὴ, ſed σίνηπι, quod ipſum etiam ex aliis medicamentis ad pediculos facientibus declaratur.

IN CAPVT QVARTVM.

Col. 416. lit. B. *Aut hederæ corymbi aceto cocti, & cum roſaceo triti.* In Græco lege ἢ κισσοῦ κόρυμβοι ἑφθοὶ ἐν ὄξει συμμιανθέν-τες ῥοδίνῳ. Reliqua rectè habent: niſi quòd in capitis dolore ob frigiditatem, poſt τά τε σιναπίσματα, in Græcis deſunt voces, καὶ ἡ θεραπεία. velut ex ſequentibus patet.

Col. 417. lit. A. *Et decoctionibus ex hyſſopo & origano, & calidioribus adhuc, &c.* In Græcis exemplaribus deeſt vna vox ἀφε-ψήμασι. Ita enim legendum eſt, καὶ τοῖς δι' ὑσσώπου τε καὶ ὀριγάνου ἀφεψήμασι, καὶ τούτων ἔτι θερμοτέροις, &c.

IN CAPVT SEXTVM.

Col. 419. lit. B. *Bilioſo etenim humore ſuperante, tales uigilantes phrenitici ſunt.* In Græcis codicibus parum integra eſt lectio, partim tranſpoſitis, partim deficientibus quibuſdam vocibus, velut ex capite decimo deinceps huius libri apparet. Sic ergo legendum eſt, καθόλου μὲν γὰρ χολώδους κατακρατοῦντος χυμοῦ, φρενιτίζουσιν οἱ τοιοῦτοι ἀγρυπνοῦντες· τοῦ δ' αὖ φλεγματώδους, κωματωδῶς καταφέρονται. οἱ δὲ παλαιότεροι τοῦ Γαληνοῦ κάτοχον τοῦτο τὸ πάθος προσηγόρευον, κατοχὴν δὲ καὶ κατάληψιν οἱ νέοι.

IN CAPVT NONVM.

Col. 420. lit. D. *Pulſus his magni & rari ac undoſi.* Habent quidem exemplaria impreſſa, id quod ac vndoſi dixi, καὶ κλονώδεις, id eſt ac agitatorii: verùm & ratio horum pulſuum quam ſuprà libro ſecundo Paulus tradidit, & experientia ipſa, inſuperque Galenus teſtatur legendum eſſe καὶ κυματώδεις, id eſt ac vndoſi. Nam & in libello De pulſibus introductorio, & lib. 4. De pul. cauſis, Vndoſum pulſum palàm lethargicis Galenus attribuit. Et alioqui procliue fuit κλονώδεις vocem pro κυματώδεις ſupponere, ob ſcripturæ viciniratem.

Pag. 422. lit. B. *Per anguſti oris uaſcula inſtillemus.* Græcè eſt, ἐπιρραίνοντας διὰ τῶν βομβυλίων. Sunt enim βομβύλια anguſti oris vaſa per quæ guttatim aliquid inſtillari poteſt. Vtitur hac voce etiam Hippocrates libro tertio de morbis non procul à fine, μετὰ δὲ τὰ λουτρὰ, inquit, καὶ οἶνον γλυκὺν καὶ ὑδαρέα προπίνειν, μὴ ψυχρὸν, ὀλίγον, ἐκ βομβυλίου οὐκ ἀχρυσόμου. hoc eſt (vt nuper in edita Hippocratis conuerſione noſtra Latina reddidimus) ex anguſti oris pocillo. In Græcis tamen exemplaribus deeſt vox οὐκ. Galenus in gloſſis Hippocratis, à ſonitu quem edit dum guttæ ex eo prodeunt, nominatum eſſe dicit, cuius hæc ſunt verba, βομβύλιον ἔκπωμά τι στενὸν ἔχον τὸ στόμα ἢ πῶμα, παρὰ τὸ βομβεῖν ὠνομασμένον. Germanis ein engſterlein appellatur, alicubi etiam à ſono & vitri materia, ein klungkerglеſſlein.

IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Col. 423. lit. E. *Oportet autem uictus rationem non ſolùm infantibus, ſed etiam nutricibus ac lactantibus proſpicere.* Græca lectio luxata hoc modo reſtituatur, χρὴ δὲ τῆς διαίτης μὴ μόνον αὐτῶν τῶν βρεφῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν γαλουχουσῶν προνοεῖσθαι.

Ibid. lit. H. *Mane uerò paſſum euacuatum bibendum prabe.* In Græcis pro κερασαντα legendum eſt ἐξεράσαντα, hoc modo, ἕωθεν δὲ ἐξεράσαντα τὸ γλυκὺ, διδόναι πίνειν. Significat enim ἐξεράσαι, κενῶσαι & euacuare: & eſt frequens eius verbi apud medicos Græcos, itémque reliquos ſcriptores vſus: ſicut etiam compoſitorum, κατεράσαι, ἀπεράσαι, ἐξεράσαι. Sed loci fere ſunt corrupti ex verbi ignoratione. Galenus libro quarto ſimplicium medicamentorum vbi de vinis inſolandis loquitur, καὶ μετὰ ταῦτα καπεράντης ἐν ψυχροῖς οἰκήμασι. Legitur tamen in hactenus impreſſis codicibus, καθαιρουῦντης falsó. Hippocrates libro quarto de morbis, καὶ τὴν κεφαλὴν βαρέεται, καὶ ἐξερᾷ, καὶ πυρετῄνει. Vbi ἐξερᾷ pro ἐξεμεῖ & per vomitum ἐκκενοῖ, vſurpat. At in Aldino ἐξιᾷ habetur, quod in Baſilienſi codice rectè legitur. Plutarchus in præceptis ſalubribus, πῶς μὲν ἐμέτοις ποιητέον αὐτὸν φαρμακείαις καὶ περιεργίαις, μηδὲν ἐκπαρέσαντας, ἀλλ' ὅσοι ἀπεψίαν ἐκφυγεῖν αὐτόθεν ἀφιένται ἀπραγμόνως τῷ πλεονάζοντι τὴν ἀπέρασιν. τὴν ἀπέρασιν euacuationem per vomitum dixit. Meminimus etiam in commentariis medicis. Porro mox ſequitur purgatorium medicamentum ex veratro albo, in quo haud dubiè pondera nimia ſunt, ς'. rerum quæ ſingulæ octo drachmarum pondere recipiuntur. Ego vel ſcrupulos vel ſiliquas legendum puto, imò omnino ſiliquas legendas eſſe cenſeo, vt ſit totum medicamenti pondus duarum drachmarum, & ſiliquarum quatuor. Hoc enim cōmodè pro vna vice, cum paſſo quod eſt in colocynthide, ſumi poteſt.

Et facilè fieri potuit vt < character pro ϗ charactere ſupponeretur. Non tamen mutaui lectionem vulgatam, ſententiam meam de ea adſcripſiſſe contentus.

Col. 424. lit. D. *Ex quo radice pæoniæ geſtabat magnam ac recentem partem, de collo ſuſpenſam.* In Græcis deeſt hoc loco vox μέρος, quæ reſtituta integram ſententiam efficiet, hoc modo, ἐξ οὗ τῆς ῥίζης τῆς γλυκυσίδης ἐφόρει (λέγει δὲ τὴν παιονίαν) μέγα καὶ πρόσφατον μέρος ἐξαρτώμενον τῷ τραχήλῳ.

Ibid. lit. E. *Quum ſymptoma futurum eſt, ubi ſenſerint partem.* Hoc eſt vbi perceperint ac cognouerint partem, non quæ afficitur (ea enim propriè eſt cerebrum) ſed quæ (velut ſuprà dixit) auram aliquam frigidam ex ſe ad cerebrum diſtribuit, ſiue ea manus ſit, ſiue pes, laqueo ſuperpoſitam partem apprehendere ac adſtringere oportet, atque ſic ne ad cerebrum aſcendat ac perueniat prohibere. Et hanc ſententiam etiam ipſa verba Græca exprimunt.

Ibid. lit. F. *Et cibi delationem, & uehementem ad uenerem impetum, & multi uini potum.* Inter ea quæ Paulus hîc ad finem capitis de morbo comitiali vitare iubet, habetur καὶ τὴν ἐκμόχλευσιν. Et ſanè multum ac diu torſit nos quid per ἐκμοχλεύσιος vocem ſignificare vellet. Vocem autem corruptam eſſe non dubito. Nam ſiue à verbo ἐκμοχλεύω venit, τὴν ἐκμόχλευσιν legendum eſt, ſiue ab ἐκμοχλίω, ἐκμόχλησιν ſcribendum fuit. Significat autem verbum ἐκμοχλεύω, emoueo, expello, excutio. Sic linea tertia præcedente, de aceto mulſo Iuliano dixit, κατὰ μέρος ἐκμοχλεῦον τὴν ὕλην, hoc eſt (velut reddidi) particulatim materiam excutiēs. At hoc loco, ſiue ἐκμόχλευσιν ſiue ἐκμόχλησιν legamus, ambigui ſumus de qua emotione ſiue excutione loquatur: & neque ex præcedente βραδυσιτία, neque ex ſequente πολυοινία, quas item cauere iubet, ſatis intelligere datur quid per ἐκμοχλεύσιος vocem ſignificare ac vitare nos velit. Si enim ciborum vehementem expulſionem vitare nos voluiſſet, largam habuiſſet copiam verborum quibus id clarius ſignificare potuiſſet, nec ad ita obſcuram, & alias ab ipſo non vſurpatam vocem deueniſſet. Si verò morbi aut materiæ ipſius expulſionem cauere nos voluiſſet, καὶ τὴν τῆς ὕλης ἐκμόχλευσιν, aut τὴν τῆς νόσου ἐκμόχλευσιν dixiſſet. Si verò corporis commotionem ac agitationem indicare voluiſſet, videtur potius dicturus fuiſſe, καὶ τὴν τοῦ σώματος ἐκμόχλευσιν, etiamſi ſimpliciter κίνησιν ſignificantius dicere potuiſſet. Quare eo tandem coniectura progreſſus ſum, non τὴν ἐκμόχλευσιν, aut τὴν ἐκμόχλησιν legendum eſſe, ſed τὴν ἐκμάχλωσιν, à verbo ἐκμαχλόω, quod ſcortor & ad venerem feror ſignificat: quod verbum etiamſi inuſitatum ſit, tamen iuſta forma de ſe verbale nomen ἐκμάχλωσιν facit, per quod hoc loco Paulus vehementem ad venerem impetum indicare voluit, vt ſit idem ἐκμάχλωσις quod μαχλοσύνη, id eſt venus & ſcortatio. Atque vt hanc putem eſſe veram huius loci lectionem ac ſentētiam, ex eo inducor quòd etiam ſuprà à vino largiore, venereque multa, abſtinendum eſſe dixit. Sed non volo diutius valere hanc coniecturam quàm donec rectiorem & lectionem & ſententiam fuerimus aſſequuti.

IN CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Col. 426. lit. A. *Aut intra ſportam cancellatim textam concluſi, in lecto ex alto ſuſpenſo, in altum attollantur.* Hoc modo conuerti verba Græca quæ ſic habent, ἢ ἑωρείσθωσαν ἐν κλινιδίῳ, ἐν δὲ γυργάθου τινὸς, ἐξ ὕψους ἀπηρτημένῳ. Eſt enim γύργαθος σκεῦος πλεκτόν. In tali ergo concluſi tales, lectis ex alto ſuſpenſis ſeruabantur.

IN CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

Col. 428. lit. H. *In his igitur qui canino modo conuelluntur, maxillam in contrariam partem per capiſtri deligaturam reduces.* Græca lectio hîc corrupta eſt, quæ ex Aëtii libri 6. cap. 30. & infrà ex lib. 6. Pauli cap. 92. reſtituenda eſt hoc modo, ἐπὶ μὲν οὖν τῶν κυνικῶς σπωμένων, ἐπίδεσις εἰς τὰ ἀντικείμενα περιάγουσα διὰ φορβείας προσαγορευομένης ἁρμόσει, καὶ ἀφαίρεσις, &c. Eſt autem propriè φορβεία (velut Græci dictionarii exponunt) περιστόμιον, καπήστριον, dictum ἀπὸ τοῦ φέρειν βία. Vnde etiam Latinis capiſtrū à capiēdo dictū eſt, & ſignificatur eo tam id quod Germanis ein halffter appellatur quàm quod ein maulkorb. Abſyrtus de pullis equorum, πηρώσαντας τοὺς ἰ καὶ ἡ μύας, τὸ φορβείαν αὐτοῖς περιθέντας. Ab huius equini capiſtri ſimilitudine dicta videntur capiſtra quæ muſici ori obligabant ad ſpiritus impetum coercendum, & faciei deformitatem occultandam ac ornandam. Plutarchus in libro περὶ ἀοργησίας, de Marſya, Καὶ ὁ Μαρσύας, ὡς ἔοικε, φορβεῖα τινὶ καὶ περιστομίοις, βίᾳ τοῦ πνεύματος τὸ ῥαγδαῖον ἐγκαθεῖρξε, καὶ τοῦ προσώπου κατεκόσμησε καὶ ἀπέκρυψε τὴν ἀνωμαλίαν. Hinc igitur & deligaturā mandibulam ad contrariam partem reducentem φορβείαν appellat. At verò paulo pòſt, vbi conuerti, At in ſuperciliorum aut palpebrarum reſolutione, in Græcis legendum eſt, ἐπὶ δὲ ὀφρύων ἢ βλεφάρων, videlicet ex Aëtio.

IN CAPVT VICESIMVM.

Col. 430. lit. E. *Vnde non ſicca potius his fomenta, ſed humida conuenire.* Græcum exemplar Aldinum vna voce corruptum, totam ſententiam hanc corruptam, imò penitus nullam exhibet. Sic enim habet, ὅθεν καὶ ταῖς ξηραῖς, μᾶλλον πυρίας τούτοις, ἀλλὰ ταῖς ὑγραῖς ἁρμόττειν. At hanc lectionem dum Baſilienſis editio emendare ſtudet, magis adhuc vitiatam expreſſit. Sic enim habet, ὅθεν καὶ ταῖς ξηραῖς μᾶλλον πυρίας τούτοις, ἀλλ' οὐ ταῖς ὑγραῖς ἁρμόττειν, hoc eſt, vnde etiā ſicca magis his fomenta & non humida conuenire. Quæ ſententia nec pro ratione ſpiritus ac aeris craſſi ac nebuloſi facit, qui inſuper frigidus valde ac congelatus & ægrè mobilis eſt: nec curationi quæ ſequitur reſpondet, vt quæ mox ab initio lanas oleo imbutas adhibere iubet, & veſicam amplam oleum calidum habentem imponere. Quanquam Aëtius libri ſexti capite triceſimonono, non ſolùm hoc humidum fomentum in vſum præſcribat, ſed etiam ſicca duo, alterum ex ſale fricto, alterū ex milio in ſacculis adiungat, etiamſi hæc ambo ſimul ſicca ſacculo excepta adhiberi poſſint. Ad hunc itaque fomentorum tum humidorum tum ſiccorum vſum reſpexiſſe videtur Pelops, quem Paulus hic citat, & humida magis fomenta probaſſe, non tamen ita vt ſicca penitus damnarit, his verbis quorum ſententiam ego reddidi, & hoc modo legenda eſſe ſentio, iuxta eas quas attuli rationes, ὅθεν οὐ ταῖς ξηραῖς μᾶλλον πυρίας τούτοις, ἀλλὰ ταῖς ὑγραῖς ἁρμόττειν.

Col. 431. lit. A. *In potu danda eſt aqua mulſa tepida ad dimidias decocta.* Græca exemplaria habent, ποτιστέον τε ὑδρομέλιτι λιπαρῷ εἰς ἥμισυ ἑψηθέντι, id eſt, In potu danda eſt aqua mulſa pinguis. Sed ego λιπαρῷ pro χλιαρῷ ſuppoſitum eſſe puto, ob ſcripturæ vicinitatem. Neque enim ex eo quòd ad dimidias cocta eſt pinguior euadit, aut etiam valde craſſior: quòd ſi intelligere nos voluiſſet, nō vtique λιπαρῷ, ſed παχυτέρῳ voce vſus eſſet. Sed ſit hoc ex coniectura. Porro quæ paulò poſt ſequitur frigidæ affuſio, eſt apud Hippocr. 5. aph. 21.

IN CAPVT VICESIMVM SECVNDVM.

Col. 432. lit. C. *Turbatio non ex corpore, ſed ab aliqua forinſecus cauſa contingit, uelut à ſole, fumo, puluere, uento.* Habent exemplaria Græca conſtanter pro vento, oleum. Neque quiſquam hactenus dubitauit quin rectè legatur Græcè, οἷον ἡλίου, καπνοῦ, κονιορτοῦ, ἐλαίου, hoc eſt, velut à ſole, fumo, puluere, oleo. Verùm ego ἐλαίου vocem penitus corruptam eſſe iudico, & ſuppoſititiam, pro qua ἀνέμου vocis lectio recta ſit reſtituenda. Nam quum externæ illæ cauſæ eiuſmodi ſint quibus quotidie occurramus etiam inuiti, ita vt vix ſatis cauere poſſimus ne aliquando in ſole verſemur, & foris ambulantes puluerem, domi fumum experiamur: non debuit diuerſum aliud externæ cauſæ genus quarto loco ad ſuperiora tria adſcribi, ſed tale omnino quòd illis ſimile eſſet. Talis autem eſt ventus, qui & domi & foris derepente quandoque ingruit, & oculis turbationem inducit: quæ turbatio tamen citiſſimè ſoluitur, vbi cauſa ſummouetur. At vt ne ab oleo oculi turbationem incurrant, tam facile vitare eſt quàm vt ne etiam ab alia aliqua externa re lædantur, quarū videlicet nullus eſt circa oculos vſus. Et alioqui ſi ad huiuſmodi particularia deſcendere velimus, non oleum eſſet quod velut externa cauſa turbationis oculorum fugiendū eſſet, ſed omnia acria, amara, ſalſa, acida, auſtera & acerba, in quibus generibus infinitas propemodum particulares res comprehendi, quis neſcit? quas omnes ad vitandum propoſitas eſſe oportebat. Huc accedit, quòd tantum abeſt vt oleum turbationem oculis inducat, vt id etiam ad acuēdum viſum oculis

illini Dioſcorides teſtetur. Quare ἀνέμου vocis lectionem pro ἐλαίου reſtituemus, & ventum non oleum, externam turbationis oculorum cauſam eſſe accipiemus. Nam & alioqui procliue fuit obliteratam vocis ἀνέμου vocem, pro ἐλαίου voce agnoſcere.

Ibid. lit. D. *Quale eſt collyrium Nili ex roſis, aut etiam Chiacum, & Nardinum.* Græca exemplaria pro Aut etiam Chiacum, habent ἢ καὶ μηδιακὸν, id eſt aut etiam Mediacum. Verùm quum Paulus libri ſeptimi capite decimoſexto nullum collyrium deſcribat quod Mediacum appellet, legendum cenſeo Chiacum, cuius ſecundo loco deſcriptionem habet, ex vino Chio appellationem habentis, & cuius quoque paulo pòſt rurſus mentionem facit, ſicut etiam Nardini. Videtur tamen non minus commodè σποδιακὸν pro μηδιακὸν legi poſſe, id quod in vſuri iudicio poſitum eſſe volo. Nam & ſpodiaci deſcriptionem infrà lib. 7. ad inflammationes ac fluxiones oculorum habet.

Col. 434. lit. A. *Hæc eſt Eraſiſtrati panchreſtus ab omnimoda utilitate appellata.* Hoc liquidum collyrium πάγχρηστος dictum Eraſiſtrato adſcribitur, & habetur etiam infrà libri ſeptimi capite decimoſexto iiſdem verbis. Habet idē quoque Aëtius libri quinti capite octuageſimoſecundo, & libri ſeptimi capite nonageſimoſecundo. Ex quibus locis adductus, etiā apud Galenum lib. 4. De compoſ. medic. ſecundos locos, cap. ſeptimi principio, πάγχρηστος legendum eſſe in commentariis medicis in idem opus à me ſcriptis probaui, & non πάγχυνος, velut exemplaria Græca ante noſtram Græci Galeni editionem habuerunt. Nominis ratio clara eſt ex variis affectibus adſcriptis, quibus mederi traditur. Sunt autem etiam alia ocularia medicamenta in eodem Galeni libro πάγχρηστα appellata. Nouit ipſorum appellationem etiam Plinius de hæmatitæ generibus loquens lib. 36. cap. 20. Principatum dat, inquit, ex his Æthiopico, oculorum medicamentis vtiliſſimo, & his quæ Panchreſta appellant. Eſt inſuper & panchreſtos confectio ab eodem Galeno prodita, eiuſdem operis libri 7. cap. 5. Et eodem nomine Plinius ſtomaticam ac arteriacam confectionem lib. 23. cap. 7. habet.

Ibid. lit. C. De palpebræ euertione, vbi habetur, Æruginē raſam toſtam tritam adhibe, aut plumbum vſtum & lotum, aut vtraque pariter, æruginem & plumbū admoue. In Græcis legitur, ἰὸν ξυστὸν φώξας λείου καὶ προσάπτου, ἢ μολύβδῳ κεκαυμένῳ, μετὰ θείου ἀπύρου, καὶ πεπλυμένῳ, ἢ ἀμφοτέροις ἴσοις τῷ τε ἰῷ καὶ τῷ μολύβδῳ. In hoc itaque loco redundant voces μετὰ θείου ἀπύρου. Nullus enim eſt hìc ſulphuris vſus, nec plumbum vt vratur, ſulphur requirit. Et Aëtius lib. 7. cap. 71. eadem medicamenta prodens, ſulphuris penitus non meminit, ἰὸν inquit, πεφρυγμένον ἐπ' ὀστράκου λείας προσάπτου καθ' αὐτὴν, ἢ μόλυβδον κεκαυμένον ἴσον προσαπλοῖς.

Col. 435. lit. D. *Pilos agglutinantia. Pilos introrſum refractos glutinat bitumen, maſtiche, colophonia, glutinum, cochleæ glutinoſitas.* In Græcis codicibus vitioſè legitur εἰς pro εἴσω, & κόμη pro κόλλα. Non enim vllius plantæ coma, neque κόμμι (id eſt gummi) huc facit, ſed κόλλα, id eſt glutinum. Indicat id apertè Aëtius qui lib. 7. cap. 68. ταυροκόλλαν pro κόλλα habet, vnà cum reliquis medicamentis hìc à Paulo proditis. Leguntur porro conſequenter in Græcis codicibus multa collyria nominibus corruptis, ſicut λειβαῖον pro λιβυακὸν, & ἰλάμων pro νιλάμων, & δι' ὕδρας pro δι' ὑδρίας. de quibus omnibus libro ſeptimo Paulus agit, & nos quoque libro ſeptimo aliquid dicemus. Hìc tamen non præteribo, ſub titulo de vlceribus oculorum ad finem corruptè legi λευκῶν pro ἑλκῶν, & mox etiam articulus τῶν deeſt. Sic ergo rectam lectionem reſtitues, δριμυτέρων μὲν ὄντων τῶν ἑλκῶν, στεβνεγαιῷ τε καὶ τῷ διὰ χυλοῦ ἰτέας, &c.

Col. 438. lit. C. Sub titulo de glaucomate & ſuffuſione, vbi conuerti, Et purgatione, & infuſis per clyſterem acrioribus, Græca exemplaria habent, καὶ καθάρσει καὶ κενώμασι δριμυτέροις. Non eſſe autem legendum κενώμασι (id eſt euacuationibus) ſed ἐνέμασι, id eſt infuſis per clyſterem, Aëtius docet lib. 7. cap. 51. qui apertè habet, καὶ κλυστῆρσι δριμυτέροις καὶ καθάρσεσι. Et alioqui quum particulares euacuationes à Paulo proponantur, ſanguinis detractio, purgatio, alui frequentior ſolutio, ad has etiam particularem per clyſterem euacuationem addere oportebat, & non vniuerſalis euacuationis mentionem particularibus immiſcere: niſi omnino κένωμα pro ἔνεμα dixit, quod ſanè mihi veriſimile videtur. Nam & lib. quinti capite quadrageſimoprimo & ſexageſimoquinto ita vſurpauit. Alioqui verò procliue fuit alteram pro altera agnoſcere ac ſupponere: ſicut etiam paulo pòſt tres particulæ pro vna ſunt agnitæ ac ſuppoſitæ, vbi conuerti, Teruntur hæc in mellis heminis octo. Græcè enim habetur, εἰ δὲ καὶ ἐν μέλιτος κοτύλαις ὀκτώ. Legendum autem eſt pro εἰ δὲ καὶ (quæ nihil huc pertinens ſignificant) verbum λεαίνεται.

IN CAPVT VICESIMVMTERTIVM.

Col. 439. lit. H. *Ad fortiores verò obturationes, fel caprinum cum porri ſucco inſtilla.* In Græcis habetur, πρὸς δὲ τὰς ἰσχυροτέρας ἐμψύξεις, &c. Verùm pro ἐμψύξεις legendum eſſe ἐμφράξεις ipſa rei tractatio docet, & ex Galeno ac Aëtio colligi poteſt. Multa alia hoc loco per totum caput non magni momenti præterimus, quæ ex ipſa tranſlatione noſtra ſtudioſi cognoſcent, & in Græcis emendabunt. Sicut vbi in Græcis eſt, δεῖ δὲ συχνῶς πυριῶντα ἢ τῷ κοινῷ ἐλαίῳ, ἢ τινι τῶν θερμῶν πυριῶν, legendum eſſe μύρων pro πυριῶν, ſatis indicat quod ſequitur ἐν αὐτῷ τούτῳ, quod ad vnguentum pertinet, & ad πυριῶν referri non poteſt, quum πυρία fœmininum ſit.

Col. 440. lit. D. *Ad dolores maximos, & pus, & auditus grauitatem, Amygdalas depurgatas* x x. In Græcis legitur ἀμύγδαλα λελευκασμένα καὶ ἀφρονίτρου < γ'. Vitioſam autem eſſe hanc lectionem, & non amygdalarum & aphronitri, vtriuſque drach. III. accipiendas eſſe, indicio eſt id, quòd non adiectum eſt ἀνὰ ante pondus < γ'. Pro καὶ igitur coniunctione legenda eſt numeri nota κ'. vt viginti amygdalas accipiamus. Habet idem medicamentum Aëtius lib. 6. cap. 82. ad verbum, niſi quòd ob ſcripturæ vicinitatem ἢ pro κ' legitur. Quod verò mox ſequitur in Paulo medicamentū, Recrementum ferri cum aceto ſub caniculæ æſtu tritum, in Græcis corruptè habetur, ἢ σκωρία τοῦ σιδήρου λειωθεῖσα ἐπὶ χρόνου. pro ἐπὶ χρόνου itaque legendum eſt ὑπὸ κυνὸς καύματι, ex Aëtio lib. ac capite iam dictis.

Ibid. lit. E. *Aliud ad ſordes. Naſturtium, & nitri parum.* Græca exemplaria habēt, καρδάμωμον καὶ νίτρου βραχύ. Sed legendum eſſe κάρδαμον, ex Galeno lib. 3. κατὰ τόπους patet, qui in huius medicamenti deſcriptione habet, καρδάμου ἱκανὸν, καὶ νίτρου βραχύ. Item ex Aëtii lib. 6. cap. 79 qui habet, καρδάμου σπέρματος ὅσον ἐξαρκεῖ, καὶ νίτρου βραχύ. Mox porro ſequitur, Andronis paſtillum, & Neren, & Muſæ inſcriptum. Sed in Græcis τὴν ἥρην falſò legitur pro τὴν νήρην. Nere autē dictus paſtillus habetur lib. 7. cap. 16.

Col. 441. lit. E. *Ad aurium contuſionem. Hippocrates monet ut nihil ipſis adhibeamus.* Hoc facit Hippocrates in libro De articulis, vbi de aure fracta agit. At in medicamento quod ad contuſas aures mox ſequitur, bulbi Aphricani rectè leguntur, & in Græcis βολβῶν ἀφρῶν malè habetur pro βολβῶν ἀφρικανῶν, id eſt pro his qui ex Aphrica afferuntur, velut Dioſcorides teſtatur, βολβὸς ἀπὸ λιβύης κομιζόμενος, inquit lib. 2.

IN CAPVT VICESIMVMQVARTVM.

Col. 443. lit. A. *Sternutatoria. Veratrum album, caſtorium, piper, herba lanaria, cyclaminus, euphorbium, nitrum, cuminum, herba ſternutatoria vocata, ſingula per ſe, aut ſimul omnia.* Græca exemplaria hìc imminuta eſſe videntur. ſic enim habent, πταρμικὰ, ἐλλέβορος λευκὸς, ἢ καστόριον, ἢ πέπερι, ἢ στρούθιον, ἢ ὁμοῦ πάντα. Nam nec omnia recenſentur quæ ſternutationes mouēt: nec hoc ἢ ὁμοῦ πάντα, habet ad quod referatur. Proinde vnam integram lineam ex Paulo intercidiſſe ac periiſſe arbitror, quam ex Aëtio reſtituendam cenſeo, quum vterque ſua ex Oribaſio ſumpſiſſe videatur, & Paulus etiam palàm fateatur. Sic ergo lego, πταρμικὰ, ἐλλέβορος λευκὸς, καστόριον, πέπερι, στρούθιον, κυκλάμινος, εὐφόρβιον, νίτρον, κύμινον, ἢ πταρμικὴ πόα ἑκάστη ἰδίᾳ, ἢ ὁμοῦ πάντα, ex Aëtii lib. 6. cap. 97. Porro paulo ante hunc locum habetur etiam in Græcis ἡδυχρόου μάλαγμα falſò, pro recto ἡδυχρόου μάγμα. Ita enim à Galeno & Aëtio, & omnib⁹ medicis Græcis appellatur, & deſcribitur infrà lib. 7. cap. 11. circa Theriaces præparationem.

Ibid. lit. C. *Aut lyſimachiam appellatam in naſum indito.* Græca exemplaria hic habent, ἢ τὴν καλουμένην λυχνίδα ἔνθες τῷ μυκτῆρι. Ego verò quum nullam lychnidis ſpeciem ſanguinis ſiſtendi vim habere compererim, ſæpe hæſitaui de corrupta lectione, & aliquandiu λυχνῖτιδα legendum eſſe ſuſpicatus ſum. Eſt autem lychnitis phlomidis ſiue verbaſci ſpecies, quæ etiam Thryallis vocatur. Sed nec de hac apertè tradit vllus medicus Græcus, quòd ſanguinis è naribus eruptione ſiſtat, niſi quis ex eo quod Paulus infrà lib. 7. de verbaſci generibus ſcribit, quòd acerba ſunt, & fluidis affectionibus conueniunt, etiam in hunc vſum aſſerere ac aſſumere velit. Tandem vero in eam ſententiam adductus ſum vt λυσιμάχιον legendum eſſe credam, quod & conuerti, & pro lychnide repoſui. Nam & inſigniter adſtringit Lyſimachium, vulneráque glutinat, & ſanguinem ſiſtit, & ad ſanguinis è naribus eruptionem, herba ipſa naribus indita, ita vt ipſas obturet, conuenit. Ita enim de ipſa Dioſcorides ait, καὶ πρὸς τὰς ἐκ μυκτήρων αἱμορραγίας ἐμφρασσομένη ἡ πόα ἀρμόζει. Atque hoc eſt quod etiā hoc loco Paulus dicit. Sed & Marcellus medicus Latinus, quem ex officina Frobeniana ſuperioribus annis edidimus, lyſimachium ad ſanguinem è naribus erumpentem, vtilem eſſe ſcribit, haud dubiè ex Græco quopiam authore. Polygonum, inquit cap. 10, inſeri naribus prodeſt: ſimiliter facit & lyſimachios herba impoſita.

IN CAPVT VICESIMVM QVINTVM.

Ibid. lit. E. In hoc capite medicamenta mirificè ſunt corrupta, & quanuis ex tranſlatione noſtra Græcorum exemplarium lectio genuina agnoſci ac reſtitui poſſit, tamen de quibuſdam obſcurioribus etiam fidem noſtram ſtudioſis approbare volumus. In primo itaque medicamento, Spumæ argenti lotæ drach. VIII. habentur, hoc eſt λιθαργύρου πεπλυμένου < η. Sed exemplaria Græca habent λιθαργύρου πεπέρεως < η. Hic error quum deprehenſu facilis ſit, quum & piper huc inutile ſit, & ſi πεπέρεως vox legi deberet, ἀνὰ < η. ſcribi oportuerit, tamē nemo hactenus animaduertit. In ſecūdo medicamento, Iridis, ptiſſanæ, fabæ freſæ, ſingulorum ſeſquiſextarium conuerti. Sed Græci codices falſo habent, ἴρεως ἢ πτισσάνης ἐρεγμοῦ ἀνὰ ξ. α ς'. Quòd autem ἐρεγμὸς non ad ptiſſanam pertineat, ſed tria diſtincta medicamenta accipienda ſint, iris, priſſana, faba freſa, ex Aëtii libri octaui capite 5. cognoſcimus, qui idem medicamentum his verbis habet, ἴρεως λείας, πτισσάνης ἀλεύρου, κυαμίνου ἀλεύρου. Ex quo etiam id intelligimus, ἐρεγμὸν aliquando pro faba freſa, & in craſſiores partes comminuta accipi, aliquando etiam pro farina fabarum, quam etiam Lomentum appellamus. Tertium medicamentum penitus corruptum eſt. nam & ἐρεγμὸν non habet, & pondus vitiatum eſt, & medicamenta ad pondus non rectè diſtincta ſunt, & amygdalarum numerus in pondus mutatus eſt. Sic ergo recta lectio reſtituatur, πτισσάνης, ὀρόβου, λιβανίου, ἐρεγμοῦ, ἰμνεγίδος, ἀφρονίτρου, κόστου, ἀνὰ χοίνικος τέταρτον. ἀμύγδαλα πικρὰ κ'. Aëtius loco iam citato idem medicamentum paulo clarius habet, hoc modo, πτισσάνης ἀλεύρου, κυαμίνου ἀλεύρου, ὀροβίνου ἀλεύρου, λιβανίου, ἴρεως κεκομμένης, ἀφρονίτρου, κόστου, ἑκάστου χοίνικος τέταρτον. ἀμύγδαλα πικρὰ κ'. Reliqua ex tranſlatione noſtra emendato.

IN CAPVT VICESIMVMSEXTVM.

Col. 444. lit. G. *Aliud, Nucis uiridis corticem tere ito.* Hoc medicamentum cum proximè ſequenti habetur in Aldina editione capite præcedenti: in poſteriore verò editione Baſilienſi, relatum eſt in hoc caput, ad dentium affectiones. Et vtrunque mihi videtur eſſe ſuppoſititium, & non Pauli genuinum. Habent enim verba à Paulo aliàs non vſurpata. In primo legitur σμύρνας ἀληθ. in Aldino, in altero σμύρνας ἀληθ. Ego σμύρνας μυττάας lego, de qua multa in commentariis medicis dixi.

Col. 445. lit. F. *Remittente uerò inflammatione aut decreſcente.* Græca exemplaria habent, ἐνδιδούσης δὲ τῆς φλεγμονῆς ἢ ἀκμαζούσης. Hoc eſt, Remittente inflammatione, aut in vigore conſiſtente. Verùm & res ipſa, & verba quæ ſequuntur, ſatis oſtendunt legendum eſſe παρακμαζούσης, id eſt declinante ſiue decreſcente. Atque ita etiam habet iiſdem planè verbis etiam ſequentia Aëtius lib. 8. cap. 45. in mea tranſlatione.

Col. 446. lit. B. *Caterùm poſt irritationes ex his factas, gargariſſandum eſt glycyrrhizæ decoctum, aut gargariſmus dandus qui paratur ex uino ſcybelite, & croco, & maſtiche Chia, &c.* In Græcis codicibus legitur καὶ κρόκου καὶ χίας, id eſt & croco & chia. Itaque terram Chiam accipiēdi hinc quibuſdam occaſio data eſt, non animaduertentibus χίαν ſimpliciter maſtichen appellari. Hoc autem declarat Aëtius libri octaui capite quadrageſimonono, qui eadem quæ Paulus his verbis tradit, μετὰ δὲ ἐκ τῶν τοιούτων φαρμάκων γινομένοις ἐρεθισμοῖς, προσάγειν ἀφεψήματι γλυκυρρίζης, ἢ τὸ διὰ σκυβελίτου, ἢ μαστίχης χίας, ἢ σμύρνης, καὶ κρόκου ἀναγαργαρίσματι.

Ibid. lit. E. · *Porro filum lanæ purpura marina infectæ, &c.* De hoc filo multa in commentariis medicis retuli. Habet id Galenus lib. 6. ſimpl. medicament. in glycyſide ſiue pæonia. Habet & Plin. lib. 30. cap. 5, de ſtrumis loquens. Aliqui verò, inquit, circumligant eas lino, quo præligata infra caput vipera pependerat donec exanimaretur.

Ibid. lit. F. *Commodæ uerò ualde ſunt etiam collutiones, roſarum ſiccarum aut uiridium decoctum frigidum, aut pampinorum uitis, aut foliorum lentiſci, aut rubi, aut malorum cydoniorum, aut rhois, aut uinaceorum, aut lentium.* Horum verborum lectio malè diſtincta eſt, & corrupta in Græcis codicibus, & ῥόδων vox bis habetur, altera vice pro ῥοῦς voce ſuppoſita. Sic ergo legendum eſt ex Aëtio, & capite ſequenti, χρήσιμα δὲ σφόδρα ὅτι καὶ διακλύσματα. ῥόδων ξηρῶν ἢ χλωρῶν ἀφέψημα ψυχρὸν, ἢ ἑλίκων ἀμπέλου, ἢ σχίνου φύλλων, ἢ βάτου, ἢ μήλων κυδωνίων, ἢ ῥοὸς, ἢ γιγάρτων, ἢ φακῶν.

IN CAPVT VICESIMVMSEPTIMVM.

Col. 447. lit. D. *Ex his uerò qui ſtrangulātur, manus nō admouebimus his quibus iam ſpuma circa os eſt, Hippocrati credentes.* Locus hic eſt apud Hippocratem ſecundo aphor. ſect. 43. vbi exemplaria Græca Hippocratis & Galeni conſtanter habent, τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων, μήπω δὲ τεθνηκότων, οὐκ ἀναφέρουσιν οἷς ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα. Et conuertit vetus interpres, Strangulatorum & diſſolutorum, nondum mortuorum, non referunt quibuſcunque ſpuma fuerit circa os. Et poſt hunc Theodorus Gaza, velut putatur, Qui ſtrangulantur & euertuntur citra mortem, ſi ore ſpumant, non reficiuntur. Et Leonicenus, Strangulati atque diſſoluti, nondum mortui, non referuntur, quibus ſpuma circa os fuerit. Hi omnes interpretes καταλυομένων vocem in Hippocrate legerunt ac conuerterunt: neque ſuſpicatus eſt quiſpiam de corrupta eius vocis lectione. At nos nuper in omnium Hippocratis operum facta per nos tranſlatione ac editione, re ipſa diligentius expenſa, in eam ſententiam adducti ſumus vt non καταλυομένων, ſed καταδυομένων legendum eſſe putemus, & Hippocratis aphoriſmum ſic Latinè conuertimus, Ex iis qui ſtrangulantur & ſubmerguntur, nondum autem mortui ſunt, non reconualeſcunt quibus ſpuma circa os fuerit. Quibus autem rationibus inductus ſim, huc iam adſcribendum duxi, loco ita ferente, vt interim hoc de me ſtudioſi habeant donec & hūc & alios Hippocratis locos, clarius in coniecturarū libris in Hippocratem declarauero. Primùm itaque Galenus in commētariis ſuper hunc aphoriſmum, vocis καταλυομένων nuſquam meminit, neque eam exponit, ſed ἀπαγχομένων vocem ab Hippocrate vſurpatam ſic exponit quaſi ad ſolam ἀγχόνην (id eſt laqueum) pertineat. Circumiecto, inquit, collo laqueo, cor & pulmo opus habent vt fuliginoſam ſuperfluitatem expirent. Quum autem hæc propter laqueum impediatur, totam ipſam pulmo violenter impellit, & in hoc etiam de propria humiditate aliquid ſimul extrudit. Pernicioſum igitur hoc ſignum eſt, quia vim pulmonis indicat, quam patitur dum animal ſtrangulatur. Sic ſanè Galenus ſpumam in his qui laqueo ſtrangulantur, exitiale ſignum eſſe dicit at nos non ſolùm in iis qui laqueo aut alia re laquei vicem explente ſtrangulantur ſpumam circa os apparere ſcimus, ſed etiam in his qui in aquis ſubmerguntur, quocūque caſu aut modo, aut etiam naufragio id cōtingat, ſi nondū mortui, ſed ſalua adhuc aliquo modo reſpiratione, de aquis extrahūtur. Quū itaq; & laqueis & aquis ſuffocētur ſani homines, vt ſpuma circa os appareat, Hippocr. de vtriſque hoc aphoriſmo dixiſſe mihi videtur, τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταδυομένων. Deinde nō putandū eſt Hippocratē loqui de his qui ob morbi aut veneni violētiā ſuffocātur,

ii. iii.

velut hoc capite Paulus dixit, In cynachicis quandoque ſuffocationem ſequi, & velut in ſideratis, & comitiali morbo correptis contingit. Nam hi reuocantur ſæpe, etiamſi ſpuma circa os ipſorum conſpiciatur. Quòd ſi ad hos vſque aphor. ſententia ſe extenderet, nec Galenus id præteriiſſet. Quare de duplici externa vi ſuffocationis, & per aquam & per laqueum, ſiue quid laquei vicem præbens, Hippocratem loqui probabile eſt: quum præter has nulla tertia reperiatur. Et proinde hoc loco etiam Paulus de ſtrangulatis & naufragis coniunctim agit. Ita etiam Aëtius lib. 8. cap. 49. Et videtur ſententia Hippocratis ad eos propriè pertinere qui aut ipſi ſibiipſis vim intulerunt, vt vel in aquas ſe ſubmerſerint, vel colla laqueo inſeruerint, qui ſanè in ipſo facto deprehenſi viuere coguntur: aut qui iudicio publico, aut etiam vi priuata, ad aquas aut laqueum damnati, aut detruſi, dum iam ſtrangulantur aut ſubmerguntur, miſericordiam reperiunt, ac vita rurſus donantur: quorum tamē nullus reconualeſcit ſi ſpumam circa os habeat. Poſtremùm ſi vox καταλυομένων, de iis qui ex ſtrangulatis diſſoluuntur accipienda eſſet, non neceſſe fuiſſet adiicere coniunctionem καὶ, quum integra ſententia ſine ipſa ſit, hoc modo, τῶν ἀπαγχομένων καταλυομένων, μήπω δὲ τεθνηκότων, id eſt, ex his qui dum ſtrangulantur exoluuntur, nondum autem mortui ſunt. Iam verò καὶ particula adiecta, non de vno aliquo modo, ſed de duplici ſermonem eſſe oſtendit, nimirum & περὶ τῶν ἀπαγχομένων, & περὶ τῶν καταδυομένων, hoc eſt & de his qui ſtrangulantur, & de his qui ſubmerguntur. Nec hîc tam aduerſari nobis id debet quòd etiam Galeni ſæculo καταλυομένων in Hippocratis aphoriſmo lectum eſt, quàm adſtipulari ac ſubſcribere dictionum ſimilitudo, quum vnius minutiſſimæ lineolæ ad quintam literam vocis καταλυομένων additione, & contrà in vocis καταδυομένων quinta litera eiuſdem lineolæ detractione, tota ſententia in alterutram partem ambigua diſtrahatur, vt etiam tot doctis hactenus viris impoſuerit.

IN CAPVT VICESIMVMOCTAVVM.

Col. 448. lit. B. *Cibi uerò his conueniunt ſorbiles, & oua ſorbilia, & amylum, & dulciaria liba, & ſeſama, & oryzæ, & amygdalæ, &c.* Græca exemplaria ſic habent, τροφαὶ δὲ τούτοις ἁρμόζουσιν αἱ ῥοφηματώδεις, καὶ τὰ ᾠὰ τὰ ῥοφητά, καὶ ἄμυλος, καὶ ἰτρία, καὶ σήσαμα, καὶ εἰσὶ καὶ ἀμύγδαλά τε καὶ ὁ τοῦ κώνου καρπός. &c. Quod igitur legitur, καὶ εἰσὶ καὶ ἀμύγδαλά τε aperte corruptum eſt, quum voces καὶ εἰσὶ καὶ nihil huc pertinens ſignificent, ſed ſuppoſitæ ſint pro re aliqua quæ ſimilis ſit aliis, quas hic defluxu ac grauedine laborantibus, in cibis commodas eſſe dicit. Hanc autem oryzam eſſe, tum reliquorum ciborum affinitate, tum quòd moderatè nutrit, & aluum ſiſtit inducor, & fieri potuit vt καὶ εἰσὶ καὶ voces pro recta obliterata lectione καὶ ὄρυζαι agnitæ ac expreſſæ ſint.

IN CAPVT VICESIMVMNONVM.

Col. 450. lit. C. *Elaterij dichalcon, hoc eſt oboli dimidium.* Græcè ſic, ἐλατηρίου δίχαλκον ὅ ἐστιν ἡμιωβόλιον. Eſt autē δίχαλκον pondus æreolorū duorū. Si itaque Pauli rationem de ponderibus libro ſeptimo in fine traditam vt rectam ſequi volumus, non habebimus hîc integram lectionem. ſunt enim duo æreoli quarta oboli pars, & non oboli dimidium (nam obolus æreolos octo complectitur). Quare iuxta hāc rationem non δίχαλκον, ſed δίχαλκοι β'. legendū eſſet, hoc eſt æreoli quatuor. hi enim oboli dimidium faciunt. Quòd ſi dimidii oboli pondus ſeq̄ui voluerimus, de δίχαλκον vocis lectione nihil ſoliciti erimus.

IN CAPVT TRICESIMVM.

Ibid lit. G. *Verùm ad uirium conſeruationem frequentius potent aquam mulſam per ſe, & cum nucleis nucis pineæ, & cucumeris ſemine. Verùm ad totum thoracem ac coſtas imponere oportet ceratum cyprinum iridem inſperſam habens.* Aldinus codex hæc ſic habet, πρὸς δὲ φυλακὴν τῆς δυνάμεως, συχνότερον αὐτοὺς ποτιστέον τοῦ μελικράτου καθ' μόνας, καὶ μετὰ πιτυΐδων καὶ σικύου. ἐπιτιθέναι δεῖ καθ' ὅλου τοῦ θώρακος καὶ τῶν πλευρῶν, κύπρινον κηρωτὴν ἔχουσαν ἴρεως ἐμπεπασμένης. In horum verborum lectione primùm aut deeſt, aut certè intelligi debet, vox σπέρματος poſt vocem σικύου, vt accipiamus aquam mulſam vel per ſe, vel cum nucis pineæ nucleis & cucumeris ſemine bibendam eſſe: deinde deeſt particula δὲ, ponenda poſt ἐπιτιθέναι, quæ tamen etiam abeſſe poteſt, ſi ſequentia à præcedentibus probè diſtinguantur. Atque hanc lectionem vt veram & huius loci genuinam expreſſimus. At exemplar Baſilienſe σικύου vocem non aſſequens, eam in σικύας tranſmutauit, & ſic totam ſententiam vitiauit, cucurbitas per totum thoracem & coſtas imponere iubens, his verbis, πρὸς δὲ φυλακὴν τῆς δυνάμεως, συχνότερον αὐτοὺς ποτιστέον τοῦ μελικράτου καθ' μόνας, καὶ μετὰ πιτυΐδων· καὶ σικύας ἐπιτιθέναι δεῖ καθ' ὅλου τοῦ θώρακος καὶ τῶν πλευρῶν, καὶ κύπρινον κηρωτὴν ἔχουσαν ἴρεως ἐμπεπασμένης. Quòd autem de cucurbitulis affigēdis hîc non loquatur, ex ſuperioribus conſtat. Nam linea præcedenti ſexta & octaua de ipſis mentionem fecit. Et confirmat Aëtius qui libri 8. capite ſexageſimoſexto, noſtram ſententiam his verbis habet, καὶ κηρωτῇ δὲ σκέπειν τὸν θώρακα καὶ τὰς πλευρὰς διὰ πηγανίνου ἢ κυπρίνου ἐλαίου ἐχούσῃ ἴρεως ἐμπεπασμένην ξηράν. Quòd verò cucumeris ſemen commodum ſit peripneumonicis, itémque pleuriticis, ex multis locis Aëtii, præſertim capite de pleuritide & tabidis, colligi poteſt, & inde etiam quòd vrinam ciendo vim incidendi ac extergendi habet.

IN CAPVT TRICESIMVMPRIMVM.

Col. 451. lit. A. *Nam frigidum uenarum ruptorium eſſe Hippocrates ait.* De frigidi effectu, & præſertim frigidæ aquæ, itémque calidæ, multa habet Hippocrates lib. 5. aphor. & in libro de humidorum vſu, vbi vlcera gaudere calida ex cōfeſſo dicit, quia tegi adſueta ſunt, & ideo meritò frigidam grauiter ferre: eadem item ratione venas calida gaudere, eo quòd in calido ſunt: ſed adſcribam verba ipſius, τὰ δ' ἕλκεα θερμῷ ἥδεται ὁμολογουμένως, ὅτι ἐν σκέπῃ εἰθισμένα· εἰκότως ἄρα τῷ ἑτέρῳ ἄχθεται. εἰκότως ἄρα καὶ αὐταὶ αἱ φλέβες, ὅτι ἐν θερμῷ εἰσιν. At partic 5. aphor. 24. niuem & glaciem pectori inimica eſſe, tuſſes mouere, & ſanguinis eruptiones ac defluxiones inducere ſcribit. Quem locum exponens Galenus, ait hæc duo, niuem videlicet & glaciem, maiora detrimenta quàm frigidam aquam inducere, & quia venarum ruptiones faciunt, ideo ſæpe ſanguinis eruptiones inducere: καὶ ῥήξεις, inquit, ἀγγείων ἐργαζόμενα, πολλάκις αἱμορραγικὰ γίνεται. Atque hoc eſt quod hîc Paulus dicit Hippocratem ſcribere, τὸ ψυχρὸν φλεβῶν ῥηκτικὸν εἶ[ναι].

IN CAPVT TRICESIMVMTERTIVM.

Col. 454. lit. A. *Illa enim ſi non fuerit expurgata aut foras aut intus, in ſuppurationem, & multo prius in peripneumoniam tranſit.* Græca lectio paululum luxata, ſic reponatur, ἐκείνη γὰρ εἰ μὴ σαρκωθεῖσα ἀνακαθαρθῇ ἢ ἐκτὸς ἢ ἐντὸς, εἰς ἐμπύημα, καὶ πολὺ πρότερον εἰς περιπνευμονίαν καθίσταται. Hæc eſt enim horum morborum ſucceſſio, pleuritis in peripneumoniam tranſit, peripneumonia in ſuppurationem thoracis, ſuppuratio in tabem. Hippocrates 5. aphor. 8, & 15.

IN CAPVT TRICESIMVMQVARTVM.

Col. 455. lit. A. *Poſt extremarum partium deſtrictiones, & unctiones, & pauimenti purificationes, ac reliquum refrigeratorium ad reuocandam animam ductum, inſpergenda eſt exudantibus corporis partibus myrtus trita, &c.* Quod dixi pauimenti purificationes, in Græcis eſt καθαρισμοῖς τοῦ ἐδάφους. Quanquam non καθαρισμοῖς, ſed καταρραντισμοῖς legendum eſſe putem, id eſt pauimenti conſperſiones. Sic enim Aëtius lib. 9. cap. 1. habet, Pauimentum, inquit, irroretur, ac foliis conſternatur myrti, platani, ac quercus, maximè verò vitis, atque ipſis etiam roſis. Aut igitur καταρραντισμοῖς etiam hic in Paulo legere oportet, aut per καθαρισμοῖς vocem, non alias purificationes pauimenti accipere quàm quæ per frigidæ irrorationem, foliorúmque frigidorum reſperſionem fiunt, ad animam ex inualeſcente ſyncopes ſymptomate reuocandam. Atque hæc omnia quæ ita adhibentur, ψυχαγωγίαν appellat, ὅτι οἷον ἀνάγεται διὰ τούτων ἡ ψυχὴ ἐκ τῆς συγκοπῆς. Quod autem conuerti, Inſpergenda eſt, in Græcis habetur ἐμπλαστέον, ſed falſò. legendum eſt enim ἐμπαστέον, ex eodem Aëtii loco. Hiſtoriæ porrò palpitationis cordis quæ ſequuntur in Paulo, ſunt tranſcriptæ ex 5. lib. Galeni de locis affectis. Sed in prima hiſtoria falſò habent Pauli exemplaria ἐφλεβοτομήθη, pro recto φλεβοτομηθείς.

IN CAPVT TRICESIMVMSEPTIMVM.

Col.458.lit.B. *Si uerò ulcus eſt in ſtomacho aut uentre, ab omnibus abſtinendum eſt acribus cibis ac potibus & medicamentis. Vtendum autem mitigantibus, uelut ſorbitionibus abſque oleo, & his quæ ex amylo fiunt, & terra Samia, & Lemnio ſigillo, & lacte ac melle pauciſſimo, quò circa mordacitatem perpurgent.* Hæc ſententia claris verbis in Græcis exemplaribus impreſſis habetur, habetque certam ac conſtantem rationē, cur ſorbitiones abſque oleo probet: quum ex Hippocratis in libro de vlceribus doctrina, oleum & quæcunque mollientia, oleoſa ac adipoſa medicamenta ſunt, vlceribus non conducāt, ſi non valdè iam ad ſanitatem tendant, eo quòd oleum ſit vlceri aduerſiſſimum, & ipſum ſordidum ac graue olens reddat, vt Galenus lib. 3. methodi dicit. Quapropter etiam Aetius lib. 9 cap. 17, vbi de ſtomacho exulcerato agit, ſucco ptiſſanæ aut alicæ vti iubet, modico ammixto melle, quo per ipſum vlcera repurgentur ac extergantur. Penitus autem ſilet de oleo, vtpote ad præſentem affectionem, vt ſuccus illis, ſiue vt Paulus ait, ſorbitionibus miſceatur inepto. Quo magis temerarium iudicari debet, vnius fortaſſis exemplaris præſcriptum ſequi, & plura cum quibus ratio ipſa conſentit, relinquere: quod faciūt qui pro eo quod in impreſſis habetur, οἷον ῥοφήμασιν ἐκτὸς ἐλαίου, legendum cenſent οἷον ῥοφήμασιν ἐκ τοῦ ἐλαίου: quum neque ſoleāt Græci medici ſorbitiones vllas ex oleo appellare, ſed ex ptiſſana, alica, lenticula, & aliis huiuſmodi, in quas ſi oleum addi volunt, μετ' ἐλαίου adiiciunt: ſin minus, χωρὶς ἐλαίου, aut ἐκτὸς ἐλαίου dicunt, velut Paulus hoc loco.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMPRIMVM.

Col.460 lit. G. *Sæpe uerò & hic inceſſus ſucceſſum habuit, Rubi, myrti, floris mali Punici, lauri & cupreſſi ramulorum uiridium.* Græca lectio corrupta ſic reſtituatur, πολλάκις δὲ ἐπιτυχὲν καὶ τοῦτο ἔγκαθισμα, βάτου, καὶ μυρσίνης καὶ, κυτίνου, καὶ δάφνης, καὶ κυπαρίσσου κλωνίων χλωρῶν. Sed & paulo pòſt ſequitur glomeris ex ſtaminibus vſus, de quo lib. 2. cap. 58. dixi. Verùm hoc loco ϲυμμάτων falſò habetur pro ϲτημάτων. Aetius lib. 9. cap. 44. eundem glomeris ex ſtaminibus vſum his verbis prodit, ἡ τῆς ἀπὸ τῶν γυναικείων ἀγαθίδας κατὰ διαδοχὴν πυρία, hoc eſt (velut in Aetii tranſlatione noſtra Latina conuerti) aut glomis texturæ gynæciorum per ſucceſſionem foueto.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSECVNDVM.

Col.461. lit. G. *At ſi res urgeat, etiam ex ſanguinem ſiſtentibus aliquod infundatur, uelut eſt cinis lanarum ſuccidarum, aut ſpongia noua, pice liquida, aut ſanguine bubulo, aut alumine liquido, aut ſtercoris aſinini ſucco imbuta & uſta.* Horum verborum lectio tranſpoſita in Græcis eſt, vt ſententia non ſolùm obſcuretur, ſed etiam vitietur. Repones itaque in hunc ordinem, εἰ δὲ ἐπείγοι, καὶ ἰσχαιμῶν τι ἐνιέναι, οἷον τέφραν οἰσυπηρῶν ἐρίων, ἢ σπόγγου καινοῦ βεβρεγμένου πίσσῃ ὑγρᾷ, ἢ αἵματι βοείῳ ἢ στυπτηρίᾳ ὑγρᾷ, ἢ ὀνίδος χυλῷ, καὶ καυθέντος. Nouam autem vult eſſe ſpongiam, id eſt καινόν, non κενόν (id eſt inanem) ſicut exemplaria habent. Nouam enim ſpongiam ad hanc rem commodam eſſe, & contra veterem inutilem Dioſcorides teſtatur. Sequitur porro paulo pòſt, quòd omphacitis ſit cauum illud ex quo quercina glans enaſcitur. de qua re quid ſentiam, in commentariis medicis per longum oſtendi: & lib. 1. emblem. 120. in Dioſcoridem repetiui.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMQVARTVM.

Col.464. lit. E. *Mirificè uerò facit, etiamſi uomant, anethum coctum ac potum: poſt potum uerò, pane in calidam aquam iniecto, ſtatim calida fruſta edenda dato.* Horum verborum ſententia non ita accipienda eſt, velut anethi decoctum bibi velit, vt inde vomitus contingat: ſed vt ex eius potu vomitus ſiſtatur, etiamſi iam ſtercus vomant. Sic enim Aetius lib. 9. cap. 28. apertè declarat, Potus, inquit, eis conueniens eſt anethi decoctum. eſt enim vſitatum & accommodum. A potu panem in aquam feruentem coniice, eiuſque fruſta calida confeſtim edenda præbe. Hoc enim modo ſeruabitur, etiamſi iam inſtet ei ſuffocationis periculum. Eodem loco citat quoque Oribaſii hæc verba, Anethum, inquit Oribaſius, in aqua & oleo decoquatur, atque ita bibatur: deinde fruſta panis ex aqua feruenti præbeantur. Mirum in modum enim inde iuuātur, etiamſi iam ſtercus vomant. Clara eſt vtriuſque ſententia, & alioqui aluum & vomitus ſiſtere anethi decoctum ſcribit Dioſcorides libro tertio.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMQVINTVM.

Col.465. lit. B. *Cæterùm ad renes, atterentibus calculos & ſecantibus medicamentis utendum eſt.* Inter hæc medicamenta recenſentur carpeſia, & ſaxifraga, & prionitis. Et de carpeſio quidem in commentariis medicis diximus, & meminit eius quoque infrà lib. 7 Paulus. An autem ſint carpeſia Arabum ac Mauritaniæ ſcriptoribus Cubebæ appellatæ, nondum ſatis conſtat, etiamſi magno conſenſu non indoctorum medicorum id aſſeratur. Saxifragam autem eſſe Græcis σαξίφραγον Latinæ vocis vſurpatione appellatam, non eſt dubium. Sed Galenus lib. 5. ὑγιεινῶν, ceſtrum apud Celtas naſci dicit, & ab ipſis appellari hanc herbam σαξίφραγον. Quod etiam Galenum ſequutus Aetius lib. 4. cap. 30 prodit. Paulus verò & de ceſtro ſeorſum lib. 7. tradit, & poſtea rurſus de ſaxifraga, quam ſaxifragam vocat, ab illa ceſtro dicta diuerſa, ita tamen vt vtranque vrinam ciere, & calculos atterere ſcribat. Et eſt vtraque illa ſaxifraga officinis hodie ſatis cognita. At prionitis quæ herba ſit me neſcire libenter confiteor, quum nullum alium Græcum ſcriptorem reperiam qui eius mentionem faciat. Proinde etiamſi eius vocis lectionem habeam ſuſpectam, tamen eam ex authore delere, & aliam ſubſtituere piaculum duxi, maximè quum exemplaria omnia in ea conſentiāt, & author operis Pandectarum medicarum prionitidis vocis lectionem agnoſcat, velut ſuo tempore ante ducentos ac triginta & amplius annos in Paulo pro genuina habitam ac receptam. Sed tamē & hic quid ſit prionitis, neque nouit neque docet: hæc verba ſolùm in opus ſuum, etiam nuſquam alias ſatis purum ac integrum, referre contentus, Prionitis, inquit, eſt medicina ad lapidē, Paulus. Quanquam autem prionitidis vocem vt ſuppoſitam, habeam velut dixi ſuſpectam, tamen ipſam nec remouere, nec vt ignotam damnare in præſens volo, ſed pro qua ſuppoſitam eſſe putem indicare. Et ſit etiam hæc coniectura, non aſſertio noſtra. Bryonia vtraque quæ & vitis alba ac nigra appellatur, vim habere ciendi vrinam ac menſes, & proinde etiam atterendi lapides, ab omnibus Græcis medicis proditur, & Aetius lib. 11. cap. 5. vbi vrinam multam ducentia recenſet, inter ipſa etiam radicis bryoniæ decoctum refert. Et mox vbi ea quæ exſuſcitant facultates ad excretionem irritando proponit, inter ea aſparagos vitis albæ habet. Et paulo pòſt, Deducunt, inquit, ad renes ea quæ calculos confringunt, peucedani radix, bryonia, apium, radicula. Ex his itaque locis coniecto fieri potuiſſe vt βρυωνία etiam hoc loco in Paulo ſcripta, ex obliteratis characteribus πριονῖτις ſit facta, niſi fortaſſis eadem bryonia ac prionitis appellatur.

Ibid. lit. C. *Compoſitæ potiones ſunt.* In prima harum potionum menſura imminuta legitur in Græcis. habetur enim δίδου κοχλιάρια β'. legendum autem eſt haud dubiè κυάθ. β'. Ita etiam in ſequenti inſperſilis medicamenti potione, quod καταπαστόν, & nō κατάπλασμον legi debet, falſò legitur δίδου κοχλ. ε. μετ' οἴνου κεκραμένου κοχλ. β'. Neque enim medicamenti illius quod in vinum aqua dilutum inſpergi debet, cochlearii menſura bibi poſſet, ſi duobus cochleariis vini diluti inſpergeretur. Itaque etiam hìc μετ' οἴνου κεκραμένου κυάθ. β'. legendum eſt, velut vtroque loco conuerti. Porro poſca nephritica, quæ paulo pòſt ſequitur, & φοῦσκα Paulo & Aetio ac reliquis medicis Græcis Latinæ vocis vſurpatione appellatur, habetur infrà lib. 7. cap. 11. à Paulo deſcripta. non enim ſimplex poſca eſt, hoc eſt acetum aqua temperatum, ſed puluillus aridus qui cum poſca ſumitur ac bibitur, atque inde appellationem habet. Quod verò ſequitur medicamētum ex auicula ſiue paſſere troglodyte, longè fuſius habetur apud Aetium lib. 11. capite 11. Licétque ex vtriſque colligere, non eſſe aliam quàm quæ Germanis zaunſchlipfling appellatur, ex eo quod circa ſepes verſatur, aut etiam eam quæ Emmerling vocatur. Nam hoc genus per hyemen vbique apparet, velut Aetius dicit. Et Aetius quidem exhibere ſemel omnem vnius vſti per ſe cinerem iubet, aut modico folio & pipere ammixto, quò ſaporis iucunditate ori commendetur. Paulus verò inſuper addit liquorem vini mulſi, vt cum ipſo bibi poſſit, δι' ἀκρομέλιτος, inquit, πινόμενον. Legitur tamen in Græcis corruptè δι' ἀκρατομέλιτος. Eſt autem ἀκρατόμελι nihil aliud quàm οἰνόμελι: ſiquidem ἄκρατον vinum meracum

appellant. Vinum autem mulſum nephriticis commodum eſſe in præcedentibus dixit, vbi etiam lapidem Iudaicum, & ſanguinem hircinum, & cicadas, ex vino mulſo exhibet.

Col. 468. lit. E. *De permingentibus ſtratum.* Græcè eſt περὶ ἐνουρούντων. Dicuntur autem ἐνουροῦντες quaſi ἐν τῇ κλίνῃ aut ἐν τοῖς στρώμασιν οὐροῦντες, id eſt lectos & ſtrata permingentes, quæ affectio pueris maximè contingere ſolet, velut etiam Paulus teſtatur: & Diogenes Cynicus de ſeipſo confitebatur, vt Laërtius refert. Nam quum quidam ipſi exprobraſſet quòd aliquando falſam monetam ſignaſſet, Diogenes per adoleſcentiæ prætextum crimen excuſans, καὶ γὰρ ἐνούρουν καὶ τότε, ἀλλὰ νῦν οὔ, inquit, hoc eſt, tunc ſanè etiam ſtratum permingebam, ſed nunc non item. Sed in Græco Laërtio θᾶττον, pro καὶ τότε, falſò legitur, quæ res fecit vt docti viri multi ſententiam non intellexerint, & ἐνούρουν θᾶττον, lotium celerius reddebam verterint: quæ ſententia Diogenis ingenium non refert. Ad hanc autem affectionem naturalia auxilia Paulus refert, id eſt quæ ex occulta quadam naturæ proprietate conducunt, non ex qualitate aliqua temperamenti. Inter ea verò habetur, leporis teſtem deraſum in vinum exhibendum eſſe in potu. legitur enim in Græco, λαγωοῦ ὄρχιν ἐπιξύων εἰς οἶνον. Sed Galen. lib. 9. κατὰ τόπους in fine, λαγωοῦ ὄρχις ἐπιζεννύμενος οἴνῳ habet, id eſt, leporis teſticulus in vino feruefactus. Et videtur vtraque lectio ſtare poſſe, ſiue quis in vino feruefactum, ſiue in vinum deraſum leporis teſtem accipere velit. Aëtius tamen item vt Paulus, ἐπιξύσαι habet.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEXTVM.

Col. 469. lit. F. *Intybam autem Troximum appellatum.* Intyba appellari Græcis τρώξιμα, in commentariis medicis clarè oſtendi, nec ſunt diuerſa genera his vocibus indicata. Rectè itaque legitur in Aldino codice, τὸ ἴντυβον ἤ τὸ τρώξιμον, ſcilicet καλούμενον, id eſt appellatum: malè in Baſilienſi, καὶ τὸ ἴντυβον δὲ καὶ τὸ τρώξιμον. Paulo pòſt hunc locum ſequitur, Cibum verò ptiſſanæ ſuccum aut alicam cum hydroroſato accipiant. Eſt autem ὑδροῤῥόδινον, non aqua roſata, qualis hodie in vſu eſt, ab Arabibus ſiue Mauritanis longè poſt Pauli ætatem introducta, ſed compoſitio ex roſis, aqua & melle conſtans, inter iucundas potiones à Paulo relata libri ſeptimi capite decimoquinto: cum hoc hydroroſato hîc alicam accipere iubet, ſicut præcedente capite vbi de diabete agebat, cum roſato. Mihi tamē & illic roſatum, nihil aliud quàm hydroroſatum ſignificare videtur, & fortaſſis eadem compoſitio tum ῥόδατον tum ὑδροῤῥόδατον appellatur: aut certè iſthic ἄλικα μετὰ ῥοδάτου, falſò pro ὑδροροδάτου legitur.

Col. 470. lit. B. *Et medicamentum ex cacano, ad craſſorum ac viſcoſorum humorum obturationes.* Medicamentum hoc ex cacano deſcribit Paulus lib. 7. cap. 11. Sed quid ſit cacanum non ſatis conſtat: ſic vt neque an cacanum aut bacanum rectè ſcribatur certum eſt, quum vtrunque reperiatur. Et in Paulo quidem hoc loco & iam commemorato βακάνου legitur: ſed idem in ſimplicium ex ordine literarum deſcriptione apertè κακάνου habet, vt etiam aliis locis cacanum legendum eſſe videatur, & alioqui procliue fuit β literam pro κ agnoſcere, & viciſſim hanc pro illa. Aëtius quoque lib. 3. cap. 147. βάκανον habet. Sed lib. 10. cap. 2 κακάνου vox bis in ſcriptis manu exemplaribus habetur. Author Pandectarū medicarum bacanum raphanum exponit. Hermolaus in corollariis in Dioſcoridem, vbi de raphano agit, dicit ſe in quodam gloſſemate reperiſſe bacanum ſemen, ſiue nucleum ſiue mucronem raphani eſſe. Sed hoc ambiguum facit Paulus, qui ſeorſum litera ρ. de raphano & eius ſemine mentionem facit, & ſeorſum de cacani radice ſub litera κ. Proinde in ſumma hæc de bacani vocis lectione & eius expoſitione reprobamus. Cacani verò lectionem omnibus illis locis pro recta agnoſcimus ac recipimus, vt ſit radix de qua Galenus ea habet quæ Paulus infrà lib. 7. recenſet, & quæ Dioſcorides lib. 4. cap. 106. de cacalia prodit. Nam & Paulus eodem loco cacaliam & viribus & vſu cacano ſimilem eſſe dixit, quum tamen eandem eſſe oporteat: etiamſi Galenus cacaliæ nomen non habeat, ſed ſimpliciter cacanum appellet, niſi locus ſit mendoſus.

Ibid. lit. G. *Fumariæ circa ſepes naſcentis.* In Aldino codice deeſt hîc vna atque altera vox. Sic enim habetur καπνοῦ τοῦ ἐν ταῖς: excidit ergo αἱμασιαῖς φυομένου. Ita enim naſci cernitur. Baſilienſe exemplar καπνοῦ τοῦ ἐν ταῖς κριθαῖς habet. cuius lectionis fidem apud authorem relinquo. quanquam ſi de re conſtat, locus naſcendi ignorari poteſt.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEPTIMVM.

Col. 471. lit. C. *Mirificè ipſis prodeſt abſinthij prǽpotatio, & ſinapiſmi, & dropaces.* Hoc loco in Græcos codices vox ab omni medicina aliena irrepſit. Legitur enim καὶ κοτταβισμοὶ καὶ δρώπακες. Quid autem faciant κοτταβισμοὶ ad mali corporis habitus emendationem, qui erant luſus in conuiuiis huiuſmodi: qui biberat, id quod in poculo reſtaret, in peluim quādam ad hoc diſpoſitam mittebat, & ex ſonitus magnitudine, de amore pueri vel puellæ alicuius erga ſe diuinabat. Proinde coniectura ad rem dropaci affinem progreſſi, vocem σιναπισμοὶ pro κοτταβισμοὶ legendam ac reponendam eſſe arbitramur, quum & facilis fuerit ab altera voce ad alteram aberratio, in obliterata ſcriptura: & ea ſit conſinitas inter dropaces & ſinapiſmos, vt eodem capite Paulus de his agat lib. 7. capite decimonono. Et Aëtius libri decimi cap. 19. dropaces nominare contentus, de ſinapiſmis penitus tacuit. Habet enim eadem verba quæ etiam hic Paulus, ſola κοτταβισμοὶ voce excepta.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMOCTAVVM.

Col. 472. lit. B. *Multa verò mixturæ hoc eſt.* Inter hæc medicamenta ſimplicia habetur vox σμύρνης falſò ſuppoſita pro σμυρνίου. Non enim myrrha, ſed ſmyrnium huc facit, velut Dioſcorides, Paulus, & Aëtius teſtantur, itémque Galenus ipſe. Sed & paulo pòſt quod cōuerti, Aut foliorum chamelææ, & ſquamæ æris, & aniſi, ſingulorum pares partes dato ex aqua, in Græcis corruptè legitur, ἢ χαμελαίας φύλλων καὶ χαλκοῦ κεκ. ἀνίσου τὸ ἴσον. Legendum autem eſt, ἢ χαμελαίας φύλλων, καὶ χαλκοῦ λεπίδος, καὶ ἀνίσου τὸ ἴσον. Neque enim æs vſtum, ſed æris ſquama vim ducēdi aquam habet, velut etiam linea præcedente eius mentionem facit. Et ſicut iſthic micis panis excipit, ita hîc aniſum addit, quo minus quis vſum ipſius auerſetur. Nec longè poſtea vbi folii malabathri pilulas duas verti, rurſus Græca exemplaria corrupta ſunt: habent enim φύλλου ∠ α. μαλαβάθρου σφαιρία β΄. Legendum autem eſt ſic, φύλλου μαλαβάθρου σφαιρία β΄. Nihil enim ſignificat φύλλον per ſe aliud quàm malabathri folium. proinde & φύλλου vocem per ſe, & μαλαβάθρου vocem per ſe, & ambas voces coniunctim, φύλλου μαλαβάθρου, Græci medici pro eadem re vſurpare ſolent: σφαιρία autem (id eſt pilulas) dixit eo quòd folium in pilam & globum ſit conuolutum, velut in Emblematis in Dioſcoridem amplius expoſuimus.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMNONVM.

Col. 473. lit. E. *Vtere malagmatis primùm ſimplicioribus, quale eſt hoc, Ceræ ſeſquilibram, adipis taurini lib. 1.* Hoc loco id quod adipis taurini libr. 1. conuerti, in Græcis ſimpliciter habetur, ταυρείου λι. α. Nam aut intelligenda eſt vox στέατος, aut fortaſſis quoniā excidit reponēda. At hæc non conſiderantibus, nec taurini adipis vim mollitoriam hîc requiſitam animaduertentibus, viſum eſt κυθρείου pro voce ταυρείου ſubſtituere manifeſto errore. Sunt & alia in Græcis corrupta quæ hoc capite habentur, quæ ſiquis corrigere volet, ex ipſa noſtra tranſlatione eius rei faciendæ copiam habet.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM.

Col. 474. Ibid. *Fit etiam Icterus ob intemperiem calidam ſolidorum corporum, dum in bilem mutantur ea quæ alimenti ratione ad ipſa deferuntur.* Græca lectio hîc corrupta eſt, nec opus eſt exemplaria in manifeſtario adeo delicto requirere, aut ad probandum citare. deeſt autem articulus τῶν, & pro φερόμενον legendum eſt φερομένων. In hunc modum, γίνεται δὲ ἴκτερος καὶ διὰ δυσκρασίαν θερμὴν τῶν στερεῶν σωμάτων, εἰς χολὴν μεταβαλλόντων τῶν τῷ λόγῳ τροφῆς αὐτοῖς φερομένων. Poteſt tamen etiam ſic legi, εἰς χολὴν μεταβαλλόντων τὸ τῷ λόγῳ τροφῆς αὐτοῖς φερόμενον. Sed alteram ego malim lectionem. Non longè poſtea habetur paſſum chryſatticum à loco vt arbitror appellatum. Meminit eius etiam Aëtius lib. 11. cap. 13. paulo pòſt habetur, Rectè etiam picra datur & arida, & ex aceto mulſo conſtans: quod in Græcis legitur, ἥ τε ξηρὰ καὶ ἡ δι᾽ ὀξυμέλιτος. Vtriuſque au-

tem deſcriptio extat lib.7.cap.11.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMPRIMVM.

Col.475.lit.C. *Aluminis ſciſſi drach.v.fæcis uini Rhodij drach.x.gallarum omphacinarum drach.11.uino diluta & ad mellis ſpiſſitudinem redacta impone.* Hoc medicamentum corruptè legitur in Græcis codicibus hoc modo, *στυπτηρίας σχιστῆς* < *ε. τρυγὸς οἴνου* < *η. ῥοδίνου* < *ι. κηκίδων ὀμφακίτων* < *β΄. οἴνῳ δεὶς καὶ μέλιτος ποιήσας πάχος ἐπίβρεχε.* Sunt enim expreſſa in Græcis quatuor medicamenta, alumen ſciſſum, fæx vini, roſaceum, gallæ. Quod autem tria ſaltem legi debeant, quæ vino diluta mellis craſſitudine illinantur vel imponantur, & ratio ipſa dictat, quæ omnem pinguedinem reſpuit, & alioqui roſacei vt cum vino ad reliqua diluenda adhibeatur, nullus eſt vſus: & Aëtius lib.4. cap.26, idem medicamentum tradens, roſaceum penitus non habet, ſed alumen, fæcem vini auſteri, & gallas, cum vino ad craſſitudinem redigenda eſſe dicit ac illinēda. quare neque hoc Pauli loco roſaceū legi debet. Eſt autem temere à quodam ſuppoſita *ῥοδίνου* vox, qui ignorauit Rhodii vini fæcem. Diſtinxit ergo vini fæcem certo pōdere adiecto, & *ῥοδίου* vocem in *ῥοδίνου* tranſmutauit, decem drach. pondere itidem appoſito. Sic itaque rectam repones lectionem, *στυπτηρίας σχιστῆς* < *ε. τρυγὸς οἴνου ῥοδίου* < *ι κηκίδων ὀμφακίτων* < *β΄. οἴνῳ δεὶς καὶ μέλιτος ποιήσας πάχος ἐπίπλαττε.* Apparet autem vinum Rhodium fuiſſe auſterum, ex eo quòd Aëtius vini auſteri præſcribit fæcem. Meminit fæcis vini Rhodii Archigenes apud Galenum lib.1. capite 8. De compoſ. medic. ſecūdum locos, & ibidem non ſolùm fæx vini Rhodii, ſed etiam fæx Rhodia appellatur. Non multum verò refert an *ἐπίβρεχε*, aut *ἐπίπλαττε*, aut *ἐπίχριε* legas.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMTERTIVM.

Col.476 Ibid. Aliud variegatius, facit ad perfectæ ætatis homines. In hoc medicamento habetur, *λίθου πυρίτου, ἀπύρου, μάγνητος φυσῶντος*, hoc eſt (velut ego verti) Lapidis pyritæ, ſulphuris ignem non experti; magnetis ſpirantis. Primùm itaque *ἀπύρου* vox videri poſſit ad pyriten lapidem pertinere, vt lapidem pyriten ignem nonexpertum accipiamus: ſed Aëtius libri decimiquarti cap. 24. idem medicamentum, adhuc tamen variegatius, recenſens, ſeorſum lapidem pyriten habet, & interpoſitis aliis aliquot medicamentis, *ἀπύρου* vocem per ſe habet, vt nō ad pyriten pertineat, ſed per ſe ſulphur viuum ſignificet. Deinde magnetem ſpirantem dixit, qui validam adhuc trahendi ferrum vim habet, vt *φυσῶντος* vox idē ſignificet quod *ζῶντος*, qua Aëtius aliquoties vtitur. Temere igitur mutata eſt lectio in Baſilienſi editione, *κυανίζοντος* pro *φυσῶντος*.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMSEXTVM.

Ibid.lit.G. *Vena igitur ſtatim ſecanda eſt, & uictus tenuis ac ſine uino conſtituendus; & quotidie quidē aluus mollienda eſt, uehementer nunquam, ſed placidè ac leniter.* Hoc loco deſunt in Græcis codicibus duæ voces, quæ faciunt vt tota ſententia obſcuretur, & alienum ſenſum exhibeat, & quæ neceſſariò reponuntur ex Aëtii lib.12.cap.22. Sunt autem voces, *ὑπομαλάσσειν τὴν κοιλίαν.* Quibus repoſitis ſic legatur, *φλεβοτομεῖν οὖν αὐτίκα, καὶ δίαιταν λεπτὴν τε καὶ ἄοινον ἐπιτρέπειν· καὶ καθ᾽ ἡμέραν μὲν ὑπομαλάσσειν τὴν κοιλίαν, ἰσχυρῶς μηδέποτε, ἡσυχῆ δέ.* Sed & mox eodem loco legendum eſt, *τῶν κογχαρίων ὁ ζωμὸς*, ex eodem Aëtio, non *κογχλιαρίων*, neque *κοχλίαν*, velut quibuſdam viſum fuit.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMNONVM.

Col.478.ibid. *Paſtillus quoque ex uino & oleo, & qui ex lapide Phrygio paratur, ualde commoda ſunt medicamenta, & ad rimas, & ad ſordida circa coronam ulcera, & maximè quum detrahere præputium non poſſunt.* Hoc loco in Græcis pro *καὶ τὸ λιθοφρύγιον*, legendum eſt *καὶ ὁ διὰ λίθου φρυγίου*, ſcilicet paſtillus. Habetur autem lib.7. cap. 12. *στεφάνην* verò (id eſt coronam) vocat eminētem colis partem ac circulum illum cui præputium inducitur. Quod vbi ita inductum eſt vt vlcerata corona reduci ac detrahi non poſſit, hæc medicamenta commoda eſſe dicit. Intelligenda enim eſt *πόσθης* vox in verbo *ἀποσύρειν*, quum dicit, *καὶ μάλιστα ὅταν ἀποσύρειν μὴ δύνανται.* Paulo pòſt vbi verti, Aut paſtillum album, aut eum qui ex loto fit, in plumbea pila tritum immittito: in Græcis deeſt vox *λειωθέντα*, quam ego tritum reddidi. Vult autem aliquid ex plumbi facultate paſtillis accedere.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSECVNDVM.

Col.482.lit.C. *Aut ſuberis ex Italico uaſe uſti cinerem.* Hoc loco non legendum eſſe *φακοῦ* (id eſt lenticulæ) ſed *φελλοῦ*, (id eſt ſuberis) ex quarto ſequenti verſu ſatis admonemur. Nam ſicut hic bibendum, ita illic apponēdum, ſuberis cinerem præſcribit, non cuiuſlibet ſuberis, ſed eius quo Italica ceramia ſiue vaſa vinaria obturata fuerunt. Ex quo etiam paſtillum infrà lib.7.cap.11. habet: quanquam etiam iſthic *σφεκλοῦ* pro *φελλοῦ* falſò ſuppoſitum legatur. Quod autem is fuerit ſuberis vſus, in commentariis medicis ex Plin.lib.16.cap.8 docui. Meminit etiam Galenus comment.4. in ſextum Edem. Hippocratis librum, ſuper aphor.8. Sed & iſthic *τυφλοῖς πωμασθέντα*, pro *φελλοῖς* habetur. Verùm de his plura in cōment. medicis retuli. Sed nondum tamen perſuaſi vt nōn hic lenticulam neſcio quo fictili vſtam, & infra fæcem vini, aliqui accipere malint, vitiatam lectionem libētius quàm ſanè admonitionis rationem ſequentes. Non longè poſtea habentur flores mali Punici dulcis, vbi in Græcis abundat particula *ἤ*. legendū eſt enim, *κυτίνοις ῥοᾶς γλυκείας*, non *κυτίνοις ἢ ῥοᾶς γλυκείας.* Non enim ipſa mala, ſed flos cytinus appellatus hanc vim habet. Et paulo pòſt vbi legitur *ὀξυσχοίνου κεφαλῶν μυρσίνης*, &c. vox *κεφαλῶν* ad oxyſchœnon (id eſt iuncum acutum) pertinet, cuius capita in quibus ſemen, huc faciunt: & non ad myrtum. Et alioqui morem hunc Paulus & Græci medici habent, vt primùm vniuerſalem rei nomenclaturā faciant, & mox partem adiiciant, ſicut mox habetur *ῥάμνου φύλλων*, & *βάτου ἀκρεμόνων*. Ità & hic *ὀξυσχοίνου κεφαλῶν*, & non *κεφαλῶν μυρσίνης*. Nam huius folia accipienda ſunt, quorum nomenclatura ſequitur poſt vocem *ῥάμνου*.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSEXTVM.

Col.485.lit.D. *Si non ſuccedit, medicamentum aridum ex charta immittito, primùm cum poſca, deinde cum aceto: aut puluillum antherum (hoc eſt floridum) appellatum.* Ambo hæc medicamenta, & quod ex charta vſta; quam recipit, nomen habet: & quod antherum appellatur, ex floribus roſarum quas recipit, vt arbitror habentur lib.7.cap.13. inter medicamenta arida ac puluillos, diuerſúmque eſt medicamentum *τὸ διὰ χάρτου ξηρίον*, à paſtillo ex charta, cuius deſcriptio eſt eiuſdem libri capite duodecimo.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSEPTIMVM.

Ibid.lit.G. *Affectio igitur ipſa incurabilis eſt, ueluti alicubi etiam Hippocrates dixit.* Quod vteri cancri incurabiles ſint, Hippocrates in Aphoriſmis particula 6.aphor.28. dicit, vbi de occultis cancris ſic ait, Quibuſcūque occulti cancri fiunt, eos non curare melius eſt. Si enim curantur, citius moriuntur: ſi verò non curentur, multum tempus perdurant. Ad hos cancros etiamſi curari non poſſint, priuatim cōmodare dicit hoc loco Paulus, id quod paratur ex fæce in æneis vaſis, in quibus aqua coquitur, ſubſidēte. Hæc enim fæx, inquit, inſuper aſſata minutiſſimè teritur, & cerato roſaceo excipitur ad emplaſtri compagem redacta. Quo verò certò cognoſcatur quam rem & quam adeò fæcem Paulus deſignet, Græca etiam ipſius verba adſcribam, *ἰδίως δὲ συμφωνήται τὸ διὰ τῆς ὑποστάθμης τῆς ἐν τοῖς χαλκείοις, ἥτις ἐποπτηθεῖσα λειοτριβεῖται, καὶ ἀναλαμβάνεται, κηρωτῇ ῥοδίνῃ, μέχρι συστάσεως ἐμπλαστρώδους.* Verba ipſa ſatis clara ſunt, ſatiſque indicāt quam rem velit, quā etiam putamus nos ſatis commodè Latinè reddidiſſe. Hanc autem fæcem, etiam *πῶρον* (id eſt tofum) vocat lib.7.cap.16. vbi in collyrio ex hydria (id eſt vaſe aquario) *πῶρον τὸν ἐν τοῖς θερμαντηρίοις ἀγγείοις εὑρισκόμενον* recipit, hoc eſt tofum qui in vaſis calefactoriis reperitur. legitur tamen falſò *θεσμοφορείοις* pro *θερμαντηρίοις*, id quod ex Galeno conſtat, qui lib.4. de compoſ. medic. ſecundum genera, inter medicamenta citra mordacitatem ſiccantia recenſet, & tofaceū illud quod in æneis vaſis calfactoriis concreſcit. Sic enim locum conuerti in mea totius Galeni operum recens facta editione, qui Græcè ſic legitur, *καὶ τὸ πωρούμενον πωρῶδες ἐν τοῖς θερμαντηρίοις ἀγγείοις.* Habent tamē & hic exēplaria *πυρῶδες* pro *πωρῶδες*.

Neque referre libet quid vel hoc Galeni loco, vel illis Pauli antea citatis, interpretes conuerterant. Reponam autem & Græcam rectam lectionem in futura per me emendata Græcorum Galeni librorum editione. Quod autem ita generari ſoleat tofus in æneis vaſis, dum aqua in ipſis coquitur, experientia quotidiana teſtatur. Et Galenus commentario primo in 6. lib. ἐπιδημιῶν Hippocratis ſuper textum, In rhenem dolor grauis: & tertio commentario in eundem librum, ſuper textum, Poſt mictionem concretio pueris magis, declarat eodem modo naſci in pueris tofaceum lapidem, quo extrinſecus tum in aquis calidis naturalibus concreſcere videtur, tum in vaſis in quibus aqua quotidie calefit. Idem facit etiam libro primo De alimentis, vbi de pane loto agit. Sed adſcribam ipſius verba Græca, quæ in codicibus impreſſis corruptè leguntur, τοῦ μὲν γὰρ ὠμοῦ χυμοῦ περισσεύοντος τὸ γλίσχρον, ὅταν αἱ κατὰ τοὺς νεφροὺς διέξοδοι στενώτεραι εἰσὶ πάνυ ὑπάρχουσαι φύσει, χρονίζον αὐτόθι τὸ παχύτατόν τι καὶ γλίσχρον ἐπιμονὴ ἐπὶ γεννῆσαι πῶρον ὁποῖος ἐπὶ τοῖς ἀγγείοις οἷς τὸ ὕδωρ θερμαίνομεν, ἐπὶ ῥέφεται, καὶ ὁποῖος τοῖς λίθοις περιπήγνυται κατὰ πολὺ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων θερμῶν.

IN CAPVT SEXAGESIMVMOCTAVVM.

Col. 486. lit. C. *Deinde cataplaſmata ex caricis, hyſſopo, nitro & abſinthio.* In præcedentibus capitibus aliquoties ὑσσώπου vox falſò ſuppoſita fuit pro οἰσύπου voce: de quo ſemel hic admonendum duxi, ne hæc codicum Græcorum vitiatio penitus à me prætereatur, quam in Latina noſtra tranſlatione vbique ſuſtulimus, quemadmodum etiam paulo pòſt ſublata eſt, vbi peſſi ex terebinthina, galbano, myrrha, iride, & œſypo habentur, hoc eſt οἰσύπου, non ὑσσώπου. At hoc loco in cataplaſma non œſypus recipitur, ſed hyſſopus herba, & ὑσσώπου vox rectè legitur. Nam hunc hyſſopi ad duritias in cataplaſmatis vſum, etiam Dioſcorides prodit, καταπλάσσεται δέ, inquit, μετὰ σύκου καὶ νίτρου πρὸς σπλῆνα καὶ ὕδρωπα.

IN CAPVT SEXAGESIMVMNONVM.

Ibid. lit. G. *In quibuſdam autem reuera in hydropem tranſitio fit.* Aldinum exemplar ἐπιπίνων habet: id in poſteriore editione in ἐπιπίνον mutatum eſt. Sed neutra lectio recta eſt, verùm legendum eſt ἐπί τινων, id eſt in quibuſdam, & referendum ad τινὲς δέ, quod paulo antè præceſſit.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMPRIMVM.

Col. 487. lit. E. *Faciei pallor, facies triſtis.* In Græcis eſt βλέμμα περιλίπαρον: ſed ego περιλύπηρον legendū eſſe arbitror, id eſt triſtis aſpectus. Neq; enim video quid pingui acceptu accipiendū veniat. Deinde ſequitur, Et facies aliquantulū plena fit, habetur enim Græcè, καὶ τὸ πρόσωπον ὑποπίμπλαται. Suſpicor autem & hic legendum eſſe ὑποπίμπραται, id eſt & facies aliquantulum ardeſcit. Nolui tamen mutare lectionem. At quod paulo pòſt habetur, Et murmur quoddam inteſtinorum præcedit: in Græcis legēdum eſt, καὶ βορβορυγμὸς προοδεύει τις τῶν ἐντέρων. Aëtius enim ſimpliciter habet lib. 16. cap. 68. καὶ τὰ ἔντερα βορβορύζουσι. Verùm quod legitur in impreſſis Pauli exēplaribus, murmur fieri ſignificat, & progredi aliquod inteſtinum. quam ſententiam quum & ratio & rei experientia neget, neque Paulus prodidiſſe credi debet, vt ſic ſcripſerit, καὶ βορβορυγμὸς, καὶ προοδεύει τι τῶν ἐντέρων. Eſt autem βορβορυγμὸς ſtrepitus quidam qui bōbi ſpeciem refert, contingens vbi humiditas aliqua in inteſtinis continetur, vt Galenus lib. 3. de ſympt. cauſis docet. Quin & paulo pòſt vox ὑποσπαιρόντων rectè legitur pro pulſibus ſubtremiſcētibus. Non longè deinceps quod cōuerti, Velut collyria in anum ſubdita, in Græcis falſò legitur, οἷα τὰ κολικὰ δακτυλίῳ προστιθέμενα. Legendum enim eſt pro κολικὰ voce vox κολλύρια. Sic enim etiam ſuprà cap. 41. appellauit, καὶ ὑπόθετα δὲ κολλύρια, inquit, τῶν πάνυ δραστικωτάτων ἐπί. Videtur autem aliquis lectionem mutaſſe, qui colicas eſſe eas glandulas videret.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMQVARTVM.

Col. 489. lit. F. *Rubri tenerorum uirgultorum, & gallæ.* Hoc loco in Græcis deeſt vna vox. Legitur enim, καὶ βάτου τῶν ἁπαλῶν, καὶ κικίδος. Legendum autem eſt, καὶ βάτου τῶν ἁπαλῶν ἀκρεμόνων, καὶ κικίδος. Et mox καλῶς ſuppoſitum eſt pro καθώς. Neque legendum eſt καλῶς ὡς, vt in poſteriori exemplari emendatum eſt.

Col. 490. lit. A. *In peſſis uerò utātur terebinthina, nitro, cucumere ſylueſtri, elaterio, caſſia & picis ſero.* Hoc loco Græca exēplaria habent, πρὸς δὲ τούτοις χρῆσθαι πρεσβυτέρῃ, &c. id eſt adhæc verò vtantur terebinthina, &c. Nam quæ ſequuntur rectè habēt. Sed verba πρὸς δὲ τούτοις corrupta ſunt ex voce vna προσθέτοις, quæ reponi debet. Sunt enim προσθετὰ quæ in peſſos aut ſimiles figuras efformata ad vterum ſubduntur. Ad hanc autem rem apta ſunt medicamenta ſubiecta, & in nullum alium hoc loco vſum. Sic verò etiam quarta linea ſequenti, καὶ τοῖς μαλακτικοῖς προσθέτοις legēdum eſt, id eſt molliētibus peſſis ſubditis, & non καθέτοις.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMQVINTVM.

Ibid. lit. D. *Eminentia apparet circa exacerbationes doloroſa, cruenta ac rubicunda: in interuallis autem rugoſa, doloris exors, ſubliuida, ac ſtillans.* Hæc verba in Græco ita rectè leguntur, ὑπεροχὴ φαίνεται κατὰ μὲν τοὺς παροξυσμοὺς ἐπαλγής, δίαιμόν τε καὶ ἐνερευθής, ἐν δὲ τοῖς διαλείμμασι, ῥυσσὴ καὶ ἀναλγής, καὶ ὑπόπελιος καὶ σταγώδης. Opponitur enim ῥυσσὴ ὑπεροχὴ ei quæ prætumida eſt ὑπεροχῇ: & ἀναλγὴς opponitur ἐπαλγεῖ, & ὑποπέλιος τῇ διαίμῳ, & σταγώδης τῇ ἐνερευθεῖ. Stillat enim guttatim σταγώδης, quum ἐνερευθὴς rubicunda manens nihil ſanguinis effundat. Atque hæc eſt genuina ſententia, quam etiam ex Aëtio colligere licet: nec eſt ex vitiatis codicibus ῥύσιν vox pro ῥυσσήν: nec τρυγώδης pro σταγώδης ſubſtituenda. Declarant hoc etiam verba Pauli ad finem huius capitis ſequentia. Sed & paulo pòſt corruptam lectionem, ἃ καὶ τῶν ἀρρώστοις καὶ αἱμορροΐσι, &c. ſic emendare oportet, ἃ καὶ τῶν δι' ἀρρωστίαν αἱμορραγούσαις. id quod ſequentia declarant.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMSEPTIMVM.

Col. 492. lit. C. *Relatis acopis utantur, & compoſitis his.* Græcè legitur τοῖς τε λελεγμένοις ἀκόποις χρηστέον, καὶ τοῖς συνθέτοις νίτροις. Videtur itaque νίτροις vox corruptè legi pro τούτοις. Sequuntur enim compoſita quæ adhibenda cenſet.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMOCTAVVM.

Ibid. lit. F. *Sed & ex torpedine ceratum eiuſdem facultatis eſt in exacerbationibus, & oleum ex ipſa.* Huius cerati ex torpedine piſce marino, deſcriptio habetur infrà lib. 7. cap. 17. Appellat autem τουρπαίνην Latina voce ad Græcos corrupta, quæ alioqui Græcis νάρκη vocatur. Oleum ex ipſa ibidem habetur, & eſt id in quo cera non additur. Hac enim addita, ceratum efficitur.

Col. 496. lit. F. *Curatio eorum qui ex mixti humoris fluxione laborant.* Græci codices falſò habent περὶ τῶν ἐπὶ αἱματικῷ χυμῷ ῥευματιζομένων. Nam de his in præcedentibus per longum egit, ſicut etiam de iis qui bilioſi humoris fluxione laborant. Iam verò de mixti humoris fluxione conſequenter agit, vbi videlicet vel bilioſior vel pituitoſior, vel magis atrabiliarius eſt ſanguis. Legendum igitur eſt περὶ τῶν ἐπὶ μικτῷ χυμῷ ῥευματιζομένων. Et mox, οἱ δὲ ἐπὶ μικτῷ χυμῷ πάσχοντες, id eſt, qui ex mixto humore affecti ſunt.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMNONVM.

Col. 499. lit. A. *Aliud. Amurcæ, mellis deſpumati, ſingulorum pares portiones. Hoc etiam gingiuas purgat.* Hoc medicamentum habet etiam Aëtius lib. 14. cap. 83. Sed ita vt ad amurcam & mel deſpumatum, quæ ambo duarum drachmarum pondere recipit, aluminis phorini drach. 1. adiiciat. Et fieri poteſt vt alumen ex Paulo exciderit, aut ab Aëtio adiectum ſit, vt hoc præſtare poſſet quod de ipſo teſtatur, Gingiuas, inquiēs, purgat ac firmat. Vocem autem firmat, id eſt κρατύνει, Paulus non habet, quia nec alumen, quod id præſtat. Vide lib. 4. cap. 41.

IN CAPVT OCTVAGESIMVMPRIMVM.

Ibid lit. D. *Aut Muſæ paſtillus, aut Nere, cum aqua.* In Græcis exemplaribus habetur, ἢ ὁ μούσα τροχίσκος, ἢ ἥρειν δι' ὕδατος. Corrupta itaque eſt vox ἥρειν pro νήρη. Quomodo etiam ſuprà lib. 3. cap. 23. ἥρην pro νήρην legebatur, vbi ad duritiam ſordis aurium præſcribit, καὶ τὸν ἀνδρωνος τροχίσκον, καὶ τὴν νήρην, καὶ τὸν μουσᾶ. Quòd autem Nere appelletur trochiſcus ſiue paſtil-

lus, qui his locis à Paulo præſcribitur ex lib.7.cap.12.patet, vbi clarè habetur, νήρη τροχίσκος ἐκ τῶν ἥρα, id eſt Nere paſtillus ex libris Heræ. Recipit autem hic paſtillus, myrrhæ, aloes, croci, ſingulorum drach. VIII. aluminis ſciſſi drach. C. Exci piuntur hæc aqua. Nolo tamen præterire Aëtium, qui lib.14.cap.75. eandem paſtilli huius deſcriptionem recenſens, pa ſtillum ipſum ἶριν (id eſt Iridem) appellat, vt in dubium veniat, Iriſne aut Nere paſtillus hic appelletur. Si itaque Iris vera eſt eius appellatio, in hoc loco Pauli, ἢ ἶρις δι᾽ ὕδατος legendum erit: & ſuprà lib.3. ἢ τὴν ἶριν: & infrà lib.7 ἢ ἶρις τροχίσκος ἐκ τῶν ἥρα. Si verò Nere recta appellatio eſt, apud Aëtium memorato loco Neren pro Iridem legemus. Res ipſa eadem eſt, appellatio ob ſcripturæ ſimilitudinem altera pro altera agnoſci ac ſubſtitui potuit.

Ibid.lit.E. *Ad ulceratas autem, æruginis, ſpumæ argenti, ſingulorum drach. IIII. ſarcocollæ drach. IIII. quantum ſatis eſt inſperge, & ſupernè, &c.* In Græcis deeſt hoc loco vox ἐπίπαττε, & καὶ. Legendum enim eſt ex Aetii loco paulo antè indicato, πρὸς δὲ τὰς ἡλκωμένας παρανυχίας, ἰοῦ, λιθαργύρου ἀνὰ < δ΄. σαρκοκόλλης < δ΄. ἐπίπαττε ἱκανόν, καὶ ἐπίθει, &c. Aëtius tamen etiam σαρκοκόλλης < α΄. habet, & veriſimile eſt ita eſſe legendum: alioqui enim Paulus ἀνὰ vocem de tribus coniunctim vſurpaſſet.

Col.500.lit.A. *Et loco prius ex ſpiſſamentorum decocto rigato, impone.* In Græcis legitur προκαταιονῶν συμμάτων ἀφεψήματι. Quia verò quid per συμμάτων vocem accipiendum eſſet, non ſatis intelligeretur, quidam σήμμεως ἀφεψήματι, quidam θέρμων ἀφεψήματι legendum cenſuerunt, partim vetuſtis exemplaribus perſuaſi, partim coniecturis vſi, & neutris nobis ſatis fidem faciunt: quum nulla vetuſtas poſſit errori patrocinari, & fallaces ſint coniecturæ, & rerum quoque vſus ineptus. Eſt enim συμμάτων lectio recta ac genuina huius loci. Et habet idem medicamentum iiſdem penitus verbis Aëtius lib.14.cap.74.principio. Sunt autem σύμματα odoramenta, quibus in oleum iniectis ac maceratis præparabatur id ad vnguentum, quod poſtea aliis additis aromatis condiretur, & odore imbueretur, & vnguentum ex oleo fiebat. Sic Dioſcorides in Amaracino vnguento, σύμματα (id eſt ſpiſſaméta) habet, xylobalſamum, iuncum rotundum odoratum, & calamum: aromata verò ad odorem conciliandum, ἡδύσματα appellata, amaracum, coſtum, amomum, nardum, carpobalſamum, myrrham & cinnamomum. Illotum igitur συμμάτων, aliorúmque ſimilium, ab expreſſo oleo reſtantium, decoctum, Paulus & Aëtius ad pterygia præſcribunt: quanquam poſſint illa ipſa etiam per ſe, non prius in oleo macerata, decoqui, & ad pterygia decoctum illud adhiberi, vt conſequenter medicamentum imponatur. Memini συμμάτων quoque in commēt. medicorum libris, ex quibus ea quæ quis amplius expetit, requirere poteſt. Meminit & Galenus lib. I. κατὰ γένη. Sed σηγμάτων vox falſò iſthic pro συμμάτων legitur.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI
Dolabellarum in Paulum AEginetam liber quartus.

IN CAPVT PRIMVM.
Columna 501. litera E.

SQVAMAS *aut uelut quendam corticem.* In Græco legitur falſò τινὰ ἀλώπεκα, id eſt quandam vulpinam pellem. Nam λοπὸν legendum eſt pro cortice.

Ibid.lit.F. *Et uariè exerceatur, partim ſaltu, partim, & quidem amplius, halteribus.* Quid ſint halteres, & quale fiat per ipſos exercitium, & quomodo differant ab alteribus (alii enim ſunt ἁλτῆρες, alii ἀλτῆρες) in commentariis medicis per longum, & multis authorum locis adductis, diximus: & ſuperuacaneum fuerit eadem tam ſæpe vbique ingerere. De folle etiam egimus lib. I. Paulo ante hunc locum habetur, Aut ſcillæ aſſatæ drach. V. in aqua mulſa aut in melle ad elegmatis modum. In Græco exemplari Aldino legitur, ἢ σκίλλης περὶ < ε΄. Nec dubiū cuiquā eſſe poteſt vocem περὶ corruptè hoc loco legi. Itaque in Baſilieſi editione pro περὶ ſubſtitutum eſt πεπλυμένης, quaſi ſcillæ lotæ drach. V. dare oporteat. Sed facilè eſt hîc falſam vocem redarguere, quum non ſoleat lauari ita vt metallica, ipſa ſcilla: ſed & aſſatur & coquitur, velut Dioſcorides lib.2. docet. Proinde ego ὀπτῆς vocē pro περὶ legendam cenſeo, & ſcillam aſſatam accipiendam. Poſſit tamen non minus rectè σπέρματος vox, pro περὶ legi, niſi pondus quinque drachmarū nimium videretur. Aëtius enim lib.13.cap.122. Elephanticis ſcillæ ſemen trium obolorum pondere in cyatho mellis ſemicocti delingendum dare iubet.

Col.502.lit.A. *Et id quod ad uitiligines deſcriptum eſt, ex alcyonio, nitro, ſulphure, myrti foliis, & fici ſylueſtris foliis aridis.* Hoc medicamentum habetur infrà hoc lib.4.cap.6. Ex quo loco patet hîc non σμύρνης, ſed μυρσίνης legendum eſſe. Sed & Aëtius lib.13.cap.123. μυρσίνης φύλλων clarè habet. Quod verò nō longè poſt ſequitur, Chamæleonis nigri radicis trientem, in Aldino corruptè legitur, χαμαιλέοντος μέλανος τῆς ῥίζης ℥ δ΄. Nec rectè in Baſilienſi codice χαμαιλέοντος μετὰ τῆς ῥίζης. Sed legendum eſt ex Aëtio χαμαιλέοντος μέλανος.

Ibid.lit.D. *Sed & Myleſiæ herbæ uiridis folia cum axungia tuſa ac impoſita, mirificè.* Hoc auxilium ex Myleſia herba habet etiam Aëtius lib.13.cap.124. Neque alia eſſe videtur quàm ea quam ſuprà ad coxēdicum morbum Iberidem appellauit, lib.3.cap.77. Eſt enim idem vſus facultáſque ac effectus: & dedita opera aliquando talia à medicis obſcurantur, aliis nominibus impoſitis ipſis rebus, vt ne quæuis ſus (vt dicitur) intelligat.

IN CAPVT QVARTVM.

Col.504.lit.F. *Similiter etiam perdicium & reſina aceris cum roſaceo, ſoluta & illita.* Hæc in Græcis ſic leguntur, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ περδίκιον, καὶ ζυγία μετὰ ῥοδίνου λυθέντα καὶ καταχριόμενα. Quam itaque reſinam aceris dixi, Græcis eſt ζυγία. Eadem enim reſina infrà lib.7. cap.18. in malagma baiū recipitur, & iungitur cū reſina picea ac terebinthina, vt nō poſſit aliud ζυγίας nomine accipi quàm reſina, ſicut neque hoc loco, vbi cum roſaceo ſoluenda ac illinenda præſcribitur. Nam aliàs ζυγία ipſa arbor appellatur, quam tertium aceris genus Plinius lib.16.cap.15. facit, fiſſili ligno, cortice liuido & ſcabro. Hoc alii, inquit, proprii generis eſſe malunt, & Latini carpinum appellant. Videtur autem de Vitruuio loqui, apud quem hoc habetur. ζυγίαν autem appellant quòd ex eius materia iuga fiant. Germani aceris genus quoddam agnoſcunt, quod maſſholderbaum appellant. Memini me quoque alicubi ζυγίας δάκρυον legiſſe. in his quæ margini Aëtii adſcripta eſſent.

IN CAPVT QVINTVM.

Col.505.lit.C. *Sinopide aut meliade terra illine, aut acubus ſimul innitentibus præpunctione facta, &c.* In Græco legendum, σινωπίδι ἢ μηλιάδι, ἢ βελόναις συναπερειδομέναις κατακεντῆσαι. non μηδιάδι, nec συνεπιπεζομέναις, velut codices habent. Quæ autem ſit terra Melias, & quæ ipſius facultas, apud Dioſcoridem lib.5. habetur.

IN CAPVT SEXTVM.

Ibid.lit.E. *Quidam etiam fæcis uini uſtæ unciam unam addunt.* Exemplaria Græca ſunt hîc corrupta. Aldinum habet, ἔνιοι δὲ καὶ σφέκλησκε. Baſilienſe ἔνιοι δὲ καὶ σφέκλης κεκαυμένης: non eſſe autem σφέκλης κεκαυμένης legendum, ex eo conſtat quòd σφέκλης vox per ſe fæcem vini vſtam ſignificat. Sic enim Paulus infrà lib. 7. cap. 11. in ſmegmate Aſclepio exponit.

σφέκλης, inquit, ἥτις ἐστὶ τρὺξ οἴνου κεκαυμένη. Legendum igitur eſt, ἔνιοι δὲ καὶ σφέκλης ſο. α΄. poſſit addi verbum προστιθέασι, ſed non eſt neceſſe. Mox conuerti κάγχρυος κόκκους ξ΄. id eſt grana ſexaginta, non ſeptem, velut in Græcis habetur ζ pro ξ ſuppoſitum. Idem enim medicamentum eodem pondere habetur ſuprà huius lib. 4. capite tertio, ad impetiginem. Et mox quod reddidi, Farinæ lupinorum, buccinorum vſtorum, nitri, &c. In Græcis falſò legitur κηρύκων καὶ νίτρου, pro κηρύκων κεκαυμένων νίτρου. non enim opus eſt καὶ coniunctione, quæ ſuppoſita eſt pro abbreuiato κε΄, quod ſignificat κεκαυμένων, vt ſuprà eodem cap. 3. ad impetiginem.

IN CAPVT DECIMVM.

Col. 507. lit. B. *Ad puſtulas nocturnas & bullas, ſpumam argenti, & ſulphur uiuum aquis portionibus, cum aceto & oleo myrteo, ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem trita, illines cum oleo & uino.* Græca lectio parum hìc vitiata, totam ſententiam corrumpit: ſic autem legendum eſt, λιθάργυρον καὶ θεῖον ἄπυρον ἴσα μετ' ὄξους καὶ μυρσίνου λεῖα, γλοιώδη ἐπιχρίσεις μετ' ἐλαίου καὶ οἴνου.

IN CAPVT VNDCIMVM

Ibid. lit. C. *Item ouum totum crudum eueſtigiò impoſitum, lana molli exceptum.* Rectè legitur hoc loco, καὶ ᾠὸν ὅλον ὠμὸν παραχρῆμα ἐπιτιθέμενον. Nam ita etiam Aëtius habet lib. 4. cap. 64. Nec opus eſt Dioſcoridis authoritatem allegare, qui de oui candido prodit, quod ambuſtis illitum eueſtigiò bullas excitari prohibeat: quum totum ouum omnibus ſuis partibus huc faciat, perfrigerans nimirum, & reſiccans citra mordacitatem. Non ergo ᾠοῦ τὸ λευκὸν hic legendum eſt, ſed (velut exemplaria omnia habent, itémque Aëtius) velut dixi, ᾠὸν ὅλον ὠμὸν, &c.

IN CAPVT DVODECIMVM.

Ibid. lit. G. *Ouum integrum abſque teſta.* In Græcis habetur ᾠὸν ὁλόκληρον χωρὶς τῶν ὀρόβων: ſed corruptè legitur vox ὀρόβων pro ὀρόφων. Significat autem hìc ὄροφος ouorum teſtam, quæ eſt velut tectum & fornix ac quaſi concameratio quædam oui. At quod mox ſequitur de pelle ouilla, calida adhuc vbi recens detracta eſt, flagris cæſis circundanda, habetur apud Plinium lib. 30. cap. 15. his verbis. Verberum vulnera atque vibices pellibus ouium recentibus impoſitis obliterantur. Meminit etiam Ariſtoteles in problematis ſectio. 9. quæſt. 1. tum oui, tum pellis ouillæ, ad vibices imponendæ.

IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Ibid. *Aut caricæ drach.* VIII. In Græcis hìc eſt, ἢ καρίκης < η΄. Nec videtur eſſe aliud καρίκη quàm carica (id eſt ficus arida) quæ aliàs Græcis quoque ἰσχὰς appellatur. Declarat id Lucianus in vitarum venditione, vbi de Epicuro quærit emptor quibus eduliis delectetur, & reſpõdet Mercurius, Dulcibus veſcitur & mellitis, καὶ μάλιστα, inquit, τὰς ἰσχάδας. Ad quæ verba ſubiicit emptor, χαλεπὸν μὲν οὐδέν· ὠνήσομαι γὰρ αὐτῷ παλάθας τῶν καρικῶν. Siue itaque à loco, ſiue aliunde nomen habet carica, Græcis pariter ac Latinis id vſurpatum eſt. Porro καρικὸν medicamentum duplex, aridum & liquidũ, habet Hippocrates in lib. de vlceribus: ſed neutrum caricas recipit, neque ex caricis nomẽ habet, ſed è Carũ gente, quibus in multo vſu fuit, appellatum eſſe videtur.

IN CAPVT DECIMVMSEXTVM.

Col. 508. Ibid. *Facit etiam oxerum & maſticherum emplaſtrum.* In Græco exemplari Aldino corruptè legitur, ἡ ξηρὰ καὶ μαστιχηρά. Legendum autem eſt, ποιεῖ δὲ καὶ ἡ ὀξηρὰ καὶ μαστιχηρά. Sunt enim emplaſtra ita appellata, quorum deſcriptiones habentur lib. 7. cap. 17. Horum emplaſtrorum mẽtionem facit rurſus ſequenti cap. 18. Sed in Baſilienſi exemplari, vtriſque locis ea verba deſunt, velut nihil ſignificantia (vt arbitror) omiſſa.

IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

Col. 509. lit. B. *Si igitur dolor uehemens non eſt, hoc ad dolorem utendum eſt.* Aldinus codex habet, ὀδύνης μὲν οὖν σφοδρᾶς οὐκ οὔσης, τούτῳ καὶ τῆς ὀδύνης χρηστέον. Legendum autem eſſe κατ' pro καὶ, ſequentia oſtendunt. Baſilienſe exemplar habet, τούτῳ καὶ τοῖς τοιούτοις χρηστέον. Sed non ſolet ita Paulus ſimilia coniectanda relinquere, ſed palàm quæ velit exponere. Galenus certè qui innumera alia eſſe dicit medicamenta quæ iuxta hunc modum componi poſſint, dicere potuit τούτῳ καὶ τοῖς τοιούτοις χρηστέον. At quia cataplaſma quoque ipſum de quo Paulus hæc verba dicit, corruptè legitur in Paulo, veram lectionem, quam etiam Latinè expreſſimus, ex Galeni lib. 2. ad Glauconem adſcribemus, quæ ſic habet, καταπλάττειν οὖν τῷ διὰ τοῦ ἀλεύρου, καὶ λεμμάτων, ῥοιᾶς ἑφθῶν ἐν οἴνῳ καὶ ῥοῦ καὶ ἀλφίτων πεπλυμένων. In exemplaribus impreſſis κηροῦ falſò habetur pro καὶ ῥοῦ. Cera enim huc inepta eſt: rhus verò commodiſſimus.

IN CAPVT DECIMVMNONVM.

Col. 511. lit. D. *Ita ut ubi ſanguinem defluere permiſerimus, aliquod medicamentum ex his quæ putreſcentibus commoda ſunt imponamus. Sunt autem hæc.* In Græcis impreſſis verba quædam deſunt, quædam corruptè leguntur. Reſtituenda autem ſunt ex 2. lib. Galeni ad Glauconem, ſicut etiam conuerti, καὶ ἐάσαντας ἀπορρυῆναι τὸ αἷμα, τῶν φαρμάκων ἐπιτιθέναι τι τῶν πρὸς τὰ σηπόμενα χρησίμων. ἔστι δὲ ταῦτα, &c. Sed & mox poſt hunc locum lege, ἐφ' οἷς ἄλσι μετὰ πρασίου χυλοῦ χρηστέον, ex eodem Galeni loco, in impreſſis Pauli codicibus vox χυλοῦ deeſt.

Ibid. lit. F. *Gangrænas circumſcarificabit impoſita farina loliacea.* Græcè habetur, γαγγραίνας καταπλασσομένας περιχαράξει αἴρινον ἄλευρον, &c. Sed legendum eſt καταπλασσόμενα, & rectè ſequentur res quæ id faciunt.

IN CAPVT VICESIMVM.

Col. 512. lit. A. *Sed & plantaginis ſucco, aut ſolani dilutum, magnopere prodeſt.* In Græcis hìc vox vna οἴνῳ redundat, & facit totam ſententiam alienam. Non enim vult plantaginis ſuccum aut ſolani vino dilui, ſed glaucium ſi etiam plantaginis aut ſolani ſucco diluatur, magnopere prodeſſe dicit. Sic ergo legendum eſt, καὶ χυλῷ δὲ ἀρνογλώσσου ἢ στρύχνου διεὶς, μεγάλως ὀνίνησιν. Hanc autem eſſe rectam lectionem declarat Gal. lib. 2. ad Glauconem, εἰ δὲ καὶ στρύχνου, inquit, δεύσαι χυλῷ ἢ ἀρνογλώσσου μειζόνως ὠφελήσεις. Præmiſit autem de glaucii vſu eadem fere verba quæ Paulus quoque ante hunc locum præpoſuit.

Ibid. lit. A. *Et ſpumæ argenti trientem, ſucci porri cyath.* VII. *ſucci betæ tantundem.* Hìc habent exẽplaria, πρασίου χυλοῦ κυ ζ΄. Sed Oribaſius κυ. S habere. hoc eſt. S. medietatis notam pro ζ΄. ſeptenarii numeri nota, nihil miri eſt. potuit enim fieri vt vel hìc vel iſthic error à ſcriptore committeretur. Non committet tamen errorem vſurus, ſi neque ad nimiam neque ad imminutam menſuram reſpiciens. ſpumæ argenti trientem terat, de vtriſque ſuccis porri ac betæ quantum ſatis eſt affundat, quò medicamentum commodè illini poſſit. Atque hoc iudicio etiam in cæteris ambiguis tum ponderibus tum menſuris vtendum eſt. Sic paulo pòſt myrtei ſexuncem verti, id eſt ſο ς΄. quum tamen exemplaria habeant ſο ις΄. quod pondus nimium eſſe apparet, & ſο ς΄. legendum eſſe ex Aëtio conſtat, qui ita habet. Sed quia etiam mox in eodem medicamento falſò legitur ἡμίσυ vox, & quædam deſunt, rectam lectionem quam expreſſi adſcribam ex Aëtio lib. 14. cap. 60. Sic enim habet, ἢ κηροῦ ſο δ΄. μυρσίνου ſο ς΄. σκωρίας μολίβδου ſο. δ΄. οἴνῳ λειώσας σκωρίαν, καὶ τἄλλα τήξας κηρωτῇ ἀναλαβὼν κατάχει. Mox quod conuerti, Recremẽtum plumbi rutæ tritæ ſucco excipe, in Græcis legitur πηγάνου χυλῷ. Sed Aëtius pro πηγάνου habet πολυγόνου. Et videtur vtriſque vſus huc commodus eſſe, etiamſi alterum pro altero ſuppoſitum eſſe appareat. Et rurſus mox quod dixi, Lanæ mollis non lotæ, in Græcis legendum eſt ἐρίου ἁπαλοῦ, non παλαιοῦ, vt exemplaria habent, ex eodem Aëtii loco. Quod verò ſequitur, Recremẽti plumbi acetabuli dimidium, rectè legitur in Græcis, ὀξυβάφου τὸ S. etiamſi Aëtius ſeſquiunciam, id eſt ſο α΄. S. habeat. Nam ſi acetabuli menſura vnciarum trium plus minus ſtatuatur, acetabuli dimidium ſeſquiunciæ reſpondebit, id quod ex ponderum ratione infrà lib. 7. in fine à Paulo tradita ſatis conſtat.

IN CAPVT VICESIMVMPRIMVM.

Ibid. lit. G. *Fieri quoque poteſt ceratum ex cera alba, roſaceo quadruplo ammixto, quod ex oleo crudo citra ſalem ſit paratum.* Quod

ceram

ceram albam hìc dixi,in Græcis eſt κηρὸς τράκτης. Et quia ſæpe in Græcis medicis κηρὸς τράκτης legitur, hoc loco ſemel declarare viſum fuit quid vox τράκτης ſignificet. Τράκτης itaque appellatur κηρὸς, qui tractu ac tractatione eò deuenit vt albus euaſerit, quod quomodo faciendum ſit docet Dioſcorides lib.2. Videtur itaque vox τράκτης à Latinis ſumpta eſſe, ac Græcis vſurpata. Sicut etiam τρακτεύζω verbum exponunt dictionarii Græci τὸ λευκαίνω καὶ κατασκευάζω, id eſt præparo ac album facio. Aëtius alicubi τράκτη habet, & in eodem medicamento Paulus λευκὸν dicit. Et rurſus Aëtius aliquando κηρὸν τράκτην λευκότατον habet, vt dubium non ſit quin τράκτου voce, alba cera ſignificetur. At verò quòd roſaceum cum ſale & citra ſalem parari ſoleat, in commentariis medicis declaraui.

IN CAPVT VICESIMVM SECVNDVM.

Col.513.lit.D. *Phygethlon autem, id eſt panus.* Hæc verba deſunt in Græcis, & neceſſariò adſcribuntur ad ſententiæ perfectionem, & habentur quoque apud Galenum lib.2.ad Glauconem, vnde hic tranſcripſit, φύγεθλον δὲ, τὸ φλεγμονῶδες ἐρυσιπελας, ἢ ἐρυσιπελατώδης φλεγμονὴ τοῦ ἀδένος. Paulo pòſt falſò legitur ἐπιγινομένη pro ἐπιγραφὴ, vt ex eodem Gal eni loco patet.

Col.514.lit.A. *Viſcū cum reſina ac cera.* Græcè habetur, ἰξὸς σὺν ῥητίνῃ κηρωτῇ. Sed pro κηρωτῇ videtur legendū & κηρῷ. Ita enim Dioſcorides de viſco dixit, δύναται διαφορεῖν φύματα μιγεὶς ῥητίνῃ καὶ κηρῷ ἴσῳ.

IN CAPVT VICESIMVM QVARTVM.

Ibid.lit.C. *Et incumbere ipſi ſupernè bullam ſiue puſtulam nigram.* Græcè eſt, ἐπικεῖσθαι δὲ αὐτῆς ἄνω κάτω φλύκταιναν, &c. Sed pro ἄνω κάτω legendum eſt ἀνωτάτω, id eſt ſupernè, vel in ſumma parte, ex Aëtii lib.14.cap.62. Mox legēdum eſt, τὸ ὑποκάτω, & non τοῦ ὑπὸ κάτω. Et rurſus ἐοικυῖαι πρεβίνθου καρπῷ, non καρποῖ. Sed hæc ex ipſa tranſlatione cognoſci poterunt.

IN CAPVT VICESIMVM SEXTVM.

Col.515.lit.G. *Quale eſt epithymum, quod quatuor drachmarum & dimidiæ pondere, ex ſero lactis aut aqua mulſa damus.* In Græcis impreſſis habetur pondus trientis & vnciæ dimidiæ, id eſt vnciarum IIII.S. nimirum ſic, πλῆθος ſο δ'. ς. ἐν ὀρρῷ γάλακτος. At hoc pondus nimium eſſe, neque epithymo conuenire ſatis declarat ipſe Paulus infrà lib.7. cap.4. vbi drach.v. cum ſeri lactis hemina dare iubet. Legitur autem etiam iſthic corruptè, σὺν γάλακτος κοτύλῃ, pro rectò, quod etiam hoc loco habetur, σὺν ὀρροῦ γάλακτος. Neque enim cum lacte, ſed cum ſero lactis datur. Docet autem & Dioſcorides epithymū drachmarum quatuor pondere dandum eſſe, aut acetabuli menſura. fieri enim poteſt vt epithymi rei leuis, & in puluillum detritæ, quatuor drachmæ acetabulum expleant. Neque multum refert etiamſi plus aliquanto ſumatur, ſed non vt vnciam aut vncias exhibeamus. Verba Dioſcoridis hæc ſunt, ἰδίως ἁρμόζον ἐπὶ μελαγχολικῶν ὀξυβάφου πλῆθος, πρὸς ὁλκὰς δ'. Aëtius quoque lib.3.cap.29. ſcrupulos XII. exhibet, qui faciunt drach.IIII.

IN CAPVT VICESIMVM SEPTIMVM.

Col.516.lit.C. *Confricare crura aliquando cum aceto & roſaceo, aliquando cum oleo ac ſale, aut etiam ad ipſum acetum & roſaceum ſale iniecto.* Græcam lectionem horum verborum ſic emendabis, τρίβειν τὰ σκέλη ποτὲ μὲν δι' ὀξυροδίνου, ποτὲ δὲ δι' ἐλαίου καὶ ἁλῶν, ἢ καὶ αὐτῷ τῷ ὀξυροδίνῳ τῶν ἁλῶν ἐπιμιβάλλοντα, ex Galeni lib.14.meth. & 2.ad Glauc. Porro quid mihi eſſe videatur Ellychnium, de quo etiam hic agit, ſatis multa in comment. medicis dixi.

IN CAPVT VICESIMVM OCTAVVM.

Ibid.lit.G. *Vtendum itaque eſt ſapa cum modico oleo lana ſuccida excepta, aut etiam cerato ex œſypo admixto.* Hoc loco pro ἀφεψήματι, in Græcis impreſſis legendum eſt ἑψήματι, & pro τῆς δι' ὑσσώπου κηρωτῆς, legendum τῆς δι' οἰσύπου, ex Aëtii lib. 15.capite ſecundo.

IN CAPVT TRICESIMVM.

Col.517.lit.C. *Verùm ad vetera ſuggillata raphanus impoſitus facit. Tollere autem ipſum oportet quum mordere incipit.* Hoc loco vna dictio vitiata, & falſò pro alia ſuppoſita, totam ſententiam corrumpit. Eſt enim διαφορεῖ ſuppoſitum pro ἀφαίρει, id eſt diſcutit, pro tolle. lege igitur, ἀφαίρει δὲ αὐτὴν ὅταν ἄρξηται δάκνειν, id eſt tolle ipſum vbi mordere incœperit.

IN CAPVT TRICESIMVM TERTIVM.

Col.518.lit.G. *Allij nucleos decorticatos in oleo ad triduum macerato.* Allii nucleos dixi partes illas capitum allii in quas pelliculis detractis diffringuntur. Has Paulus hic σκελίδας appellat, Galenus ſæpe πυρῆνας vocat, Dioſcorides ῥᾶγας, Aëtius ὄνυχας, id eſt vngues, Hippocrates ἄγλιθας & λαμπάδας: & exponit Galenus in gloſſis Hippocraticis, ἄγλιθες, τὰ μόρια τῆς σκοροδου τῆς κεφαλῆς. Et in voce λαμπάδες ſic ait, λαμπάδες vocantur magnæ lampades ardentes: per abuſum verò aliquando ſignificāt allii caput, eo quòd ex multis nucleis compoſitum, velut lampades colligatū ſit. Latini quidam ſpicas vocant.

IN CAPVT TRICESIMVM QVARTVM.

Col.519.lit.D. *Calcis drach.IIII. fæcis vini uſtæ, nitri rubri toſti, &c.* Hoc loco habent Græca exemplaria, νίτρου ὑγροῦ ὀπτοῦ, id eſt nitri liquidi toſti: ſed ea differentia nitri, vt quoddam liquidum ſit, non ita vſquam quod ſciam legitur. nitrū autem rubrum ſæpe Galenus & Aëtius, itémque Paulus habent. Quare etiam hoc loco pro ὑγροῦ voce, ἐρυθροῦ legendum eſſe puto. Nam & Dioſcorides lib.5. ῥοδωπὸν nitrum præfert aliis, quòd roſeum ac rubicundum colorem habet.

IN CAPVT TRICESIMVM SEPTIMVM.

Col.520.lit.C. *Verùm admiſcere oportet tenuiſſimum farinæ puluillum de molæ vicino pariete acceptum.* Huius loci corruptam eſſe lectionem haud dubium eſt, quæ ſic habet, μιγνῦναι δὲ χρὴ λελειωμένην ἀράχνην ἀλεύρου λαμβάνοντα πλησιάζοντος μύλῃ. Nam etiamſi ἄχνην pro ἀράχνην legas, & tenuiſſimum farinæ puluilllum accipias, tamen vox πλησιάζοντος nō habet quo referatur, ſed & illi adiicienda vox deſideratur. Si itaque Oribaſium ſequi voluerimus lib.7.cap.1. ſic legendum erit, μιγνῦναι δὲ χρὴ λελειωμένην ἄχνην ἀλεύρου λαμβάνοντα ἀπὸ τοίχου πλησιάζοντος μύλῃ. Atque hanc ſententiā interim arripuimus ac expreſſimus donec rectiorem aſſequuti fuerimus. Nam ſuſpicio nobis eſt, araneæ telam accipiendam eſſe, quæ vicino molæ parieti adhærens, aliquid de puluillo illo farinæ molendini in ſe ſuſcepit; maximè quum de ea tela Dioſcorides prodat, quòd ſanguinē ſiſtat, & vlcera in ſuperficie ab inflammatione tueatur, vt fortaſſis genuina lectio talis ſit, μιγνῦναι δὲ χρὴ λελειωμένην ἀράχνην ἀλεύρου τὴν λαμβάνουσαν ἀπὸ τοίχους πλησιάζοντος μύλῃ. Hac enim lectione genuinum auxilium, & ex araneæ tela, & ex molendini puluillo indicatur. Verùm in præſens hoc aliis diiudicandum relinquemus. At linea ſecunda ſequenti, ἀνάπαλιν vocem pro ἀνάγαλλις ſuppoſitam eſſe, vel hoc credibile facit quòd non habeat vox ἀνάπαλιν quò referatur. Anagallidem autem vtranque vulnera glutinare teſtatur Gal.lib. 6.ſimpl. pharmac. & ex eo Aëtius lib.1. Sed & mox σμύρνης vox pro μυρσίνης ſuppoſita eſt, vbi cōuerti, Sed & ceruſſa cum cerati myrtei triplici pondere. Et facit quidem huc etiam myrrha, velut paulo pòſt ſequitur, ſed cum ceruſſa & cerato non videtur copulanda, & ſi hoc faciendum eſſet, legi oportebat, καὶ ψιμμύθιον δὲ μετὰ κηρωτῆς καὶ σμύρνης τετραπλασίονος.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM.

In hoc capite mox à principio linea ſecunda, legendum eſt in Græcis exemplaribus κτησόμεθα pro χρησόμεθα. Et linea ſequenti pro ἐπὶ legendum eſt ἔτι: & quinta ſequenti pro πλεῖον legendum. πλείων. Et his reſpondentem tranſlationē noſtram habes.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM QVARTVM.

Col.522.lit.E. *Aut nitrum, & cuminum, & farinam cum melle.* Græcè ſic, ἢ νίτρον, καὶ κύμινον, καὶ ἄλευρον μετὰ μέλιτος. Nec volo in præſens reprobare hanc lectionem, ſed vehementer ſuſpicor pro καὶ κύμινον καὶ ἄλευρον, legendum eſſe,

καὶ κυάμινον ἄλευρον. Ad eundem certè modum in libello Galeni de hirudinibus & reuulſione, κύμινον ἢ ἄλευρον ... ſιον legitur pro κυάμινον ἄλευρον.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMQVINTVM.

Col.523.lit.D. *Aliud. Cortex ceruini uſti drach.IIII. corticis pinus drach.VI. ceruſſæ drach.IIII æruginis raſæ drach.II. cadmiæ drach.VIII.* In hoc medicamento Græca exemplaria falſa pondera habent, nimirum corticis pinus vncias ſex, pro drach.VI. & ceruſſæ vncias quatuor, pro drach.IIII. & æruginis raſæ vncias noue, pro drach.II. & cadmiæ drach.XVIII. pro drach. VIII. Hæc igitur iuxta rectam Aetii lectionem conuertimus, & in Græcis ſubſtituenda eſſe cenſemus. Sunt autem apud Aetium lib. decimiquarti capite triceſimooctauo. Ex eodem etiam legendum eſt in ſecundo medicamento ſequente, μυρσίνης ξηρᾶς, & non σμύρνης ξηρᾶς. Et pondus ceruſſæ ac ſpumæ argenti, ſingulorū drach. VIII. & non ſο.η. id eſt beſſem, ſiue vncias 8. Quin & in emplaſtro ſecūdo ſequenti, καδμίας ſο ς'. pro < ς' habetur: & in eodem χυλῆς συκῆς ἐλαίας, χαλκοῦ κεκαυμένου ἀνὰ ſο α'. pro ἀνὰ < α'. legitur.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMOCTAVVM.

Col.524.lit.H. *Si uerò ex inferna ſurſum ſpectauit.* In Græcis habetur, ἀνάῤῥοπον δὲ ὄντος αὐτοῦ, id eſt ſurſum tendente ipſo ſinu. Quia verò antea dixit de eo qui ad ſupernam regionem extentus eſt, hic de eo loquitur qui deorſum tendit. Quare καταῤῥόπου quibuſdam legi debere viſum eſt, aut καταντικρὺ, velut Galenus lib.2. ad Glauconem habet. Verùm ſi ἀναῤῥόπου vocem ſic accipias velut de oſculo ſinus dicat, quod ſurſum tendit, etiamſi ipſe ſinus deorſum vergat, nihil opus habebis vt mutes receptam exemplarium lectionem.

Col.525.lit.F. *De ſinibus attritis.* Sinus attritos vocant qui tenuē & attritam cutem incumbentem habent, quale eſt linteolum detritum quod ῥάκος vocatur. Vnde etiam ipſi ſinus κόλποι ῥακώδεις appellantur. Ad hos præſcribit hic Paulus medicamentum, quod compage quidem & ſubſtantia eſt liquidum, ſed facultate ſiccum: atque hoc ita parare iubet vt neque durum valde ſit, neque manus inquinare deſierit, id eſt vt neque penitus ſit durum, neque etiam ſpiſſum, ita vt iam non amplius manus inquinet, neque ipſis inhæreat, ſed ita liquidum vt inquinet quidem manus, ſed non defluat. hoc enim Græcis his verbis ſignificatur, ὡς μήτε σκληραὶ παντὶ ᾖ, μήτε ἀμόλυντον. Sunt autem ex 2. lib. ad Glauconē tranſcripta. Dixi de vocis ἀμολύντου ſignificatione plura in commentariis medicis.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMNONVM.

Col 526.lit.D. *Aliud. Atramenti ſutorij drachmas duas, chalcitidis, æruginis, ſingulorum drachmam unam: excipe gummi, ac utere in collyria efformatis. Poſtquam uerò callus exciſus fuerit, ærugine coctâ cum melle puriſſ. mocelâ plo repurga.* In hoc medicamento quædā verba tranſpoſita ſunt in Græcis, & μίσυος vox legitur pro μέλιτος. Sic ergo repones rectam lectionem ex Aetii lib.14. cap.55. Ἄλλο. χαλκάνθου < β'. χαλκίτεως, ἰοῦ, ἀνὰ < α'. ἀναλάμβανε κόμμει, καὶ χρῶ κολλυρίοις. ὅταν δὲ ἐκπλυθῇ, ἰῷ ἑφθῷ μετὰ μέλιτος καθαρωτάτου ἐκκαθαίρου ...

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM.

Ibid.lit.G. *Verùm ſanioſo humore, &c.* In Græcis vox ἰσχυρῶς hoc loco corruptè legitur pro ἰχῶρος. Legendum eſt enim πάλιν δὲ ἰχῶρος ἐπιῤῥέοντος, &c. Et mox pro ξηραίνεις legendum eſt ξηραίνειν.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMTERTIVM.

In hoc capite θρύπτεται falſò legitur pro κρύπτεται: & μὲν pro μὴ, vbi conuerti, Si enim non citò incarnetur, hoc eſt εἰ μὴ γὰρ ταχέως σαρκωθῇ, non autem εἰ μὲν γάρ: quanquam hæc & alia huiuſmodi ex tranſlatione noſtra cognoſci poſſint. Et mox poſt vocem μεγαλείτερον deeſt καὶ τὸ χεῖρον, vt prægreſſæ voci ἐπιεικέστερον opponatur. Quod verò reddidi, inter ſimplicia ſanguinem ſiſtentia, pilularum platani lanugo, maximè vbi cruſtam abiecerint, Græcè ſic habetur, τὸ τῶν πλατάνων σφαιρίων ὁ χνοῦς, μάλιστα ὅτι τὴν ἐπίπαγιν ἀποβάλλη. At his verbis nō ſignificatur, lanuginem pilularum platani, tum maximè ſanguinem ſiſtere vbi neſcio quem concretum humorem abiecerint, ſed eam ipſam lanuginem tum maximè id facere vbi vaſa cruſtam inuſtam abiecerint. Nam & antea dixit, quòd cruſta dilapſa pleriſque ſanguinis eruptio conſequatur, quæ ſiſti non poſſet: & ad eam eruptionem etiam in m gallas vſtas adhibere iuſſit, quas igne candefactas aceto aut vino extinguere præcepit. Sed ſicut iſthic αὐτὰς διαπύρους, id eſt ipſas igne candefactas, ταῖς κηκῖσι δηλονότι, dixit, & tamen ſunt qui ferramenta ignita aceto aut vino extinguenda eſſe accipiunt: ita hic quod dixit, ὅτι τὴν ἐπίπαγιν ἀποβάλλη, id eſt vbi cruſtam abiecerint, αὐτὰ δηλονότι τὰ ἐσχαρωθέντα ἀγγεῖα, id eſt vaſa ipſa quibus cruſta inducta eſt: ad concretum quendam pilularum platani humorem referunt, hīc ἐπίπαγιν, illic διαπύρους vocem non aſſequentes. Eſt autem ἐπίπαγις hic nihil aliud quàm cruſta, id eſt ἐσχάρα, quæ medicamento aut cauterio inducta eſt, id eſt ἐπιπεπηγμένη. Nam & ſuprà Paulus dixit, τὰς δὲ γε τὰς ἐσχάρας ἐπιπηγνῦντα, id eſt, quæ verò cruſtas inducunt, & velut affigunt ac compingunt.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVARTVM.

Col.530.lit.C *Galenus ad punctiones quidem neruorum hæc deſcripſit.* Tria hæc medicamenta habet Galenus lib. 3. compoſ. medicament. κατὰ γένη. Et quia ſingulorum ſimplicium, ipſorumque ponderum, & componendi modi, rationem diligenter expoſuit, par eſt vt Pauli lectionem ex illo tranſcriptam, ita emendemus vt cum Galeni lectione non diſſentiat, ſed idem doceat. In primo itaque medicamento μαράθρου vox falſò ſuppoſita eſt pro voce μάρου. Nō enim fœniculum ſed marum, in medicamentum aſſumi debet. Quid autem ſit Marum Galenus ibidem, & lib.1. De antidotis declarat. Deinde quod legitur in Græcis Pauli exemplaribus, σμυράκου ſο β'. legendum eſt ἀμαράκου < β'. Galenus enim expreſſis verbis dicit, ſe ne cogitaſſe quidem de amaraco admiſcendo, ſed poſtea in diuitis cuiuſdam gratiam, etiam de illo parum quid adieciſſe, quartam nimirum partem aut quintam vnius aliorum ſimplicium quæ in hoc medicamentum recipiūtur. Quum igitur reliqua, cinnamomum, dictamnum, marum, ſingula ſingularum vnciarum pondere præſcribantur, conſequens eſt vt amaraci quarta vnciæ pars ſumatur, id eſt drach.II. in ſecundo verò ac tertio medicamento reliqua rectè habent, ſed πομφόλυγος πι ſο α'. falſò, pro πομφόλυγος πεπλυμένης ſο α'. legitur. Cera porro vnguentaria videtur fuiſſe appellata quòd ad vnguentorum vſum parata haberetur. nam Galenus pro ipſa Tyrrhenicam accipi poſſe dicit.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMSEPTIMVM.

Col.531.lit.D. *Nam Hippocrates ait, Bonum eſt etiam lumbricos, &c.* Hic locus eſt in libri prognoſtici parte prima, velut Galenus iuxta ſuos commentarios diſtinxit. Verùm paulo ante hunc locum in Paulo falſò legitur, ἐκ πτηνεξῆς νόσου, pro ἐκ πτηνείας νόσου. Sicut etiam paulo pòſt falſò habetur, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ φαίνονται, pro καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὕφαιμοι φαίνονται. Itémque μετὰ σφιγξεως τῶν ἄρθρων falſò legitur, pro ἄκρων voce ἄρθρων ſuppoſita.

Col.532. Ibid. *Atque hæc miranda methodus eſt in pueris ægrè admittentibus.* In Græcis deeſt vox αὕτη, & ἐπί. Legendum enim eſt αὕτη ἡ θαυμασία μέθοδος ἐπί, &c. Sicut autem hic deſunt hæ voces, ita paulo infrà vbi conuerti, Aut ſinapi cum oleo & aceto, duæ voces redundant in Græcis. Sic enim legitur, ἢ τὸ νάπυ μετ' ἐλαίου καὶ ὄξους, κοχλιαρίου μέγεθος. Redundant itaque voces κοχλιαρίου μέγεθος Nam & cochlearii magnitudo dici non ſolet, ſed cochlearii menſura, & neque de ſinapi, neque de oleo & aceto accipi poteſt. Verùm videtur etiam hic in libero iudicio vſuri reliquiſſe, vt quantū vellet exhiberet, ſicut etiam pleraque alia ſine pondere ac menſura præſcripſit. Paulo pòſt vbi conuerti, Spina Ægyptia cum pipere pari ſex ſcrupulorum pondere, in decocto menthæ, aut mori radicis ſucco, aut decocto petroſelini, ac reliquorum odoratorum ſeminum: Græcorum verborum lectio ita emēdetur, diſtinguatur, ac legatur, ἀκάνθαι αἰγυπτίας μετὰ πιπέρεως

ἴσου τῇ ς'.εἰς ἀπόζεμα ἢ δύοσμον,ἢ μορέας χυλὸν,ἢ τὸ ἀφέψημα πισσηλίνου,καὶ τῶν παρακηπαίων τῶν ῥόδων ἄκρων.Mox deinde habetur,ἢ μηλαίας περσικῆς τὰ ξύλα, pro μηλέας περσικῆς τὰ φύλλα,hoc eſt(velut reddidi)mali perſicæ folia:ſed de talibus ne admonerem quidem,vt quæ ex noſtra tranſlatione cognoſci poſſint ac emendari, niſi eſſent qui μηλέας περσικῆς τὰ φύλλα legentes,& fraxini perſicæ folia accipientes,toto cælo aberrarent.Non enim fraxini vllius regionis,nedum perſicæ,huc faciunt folia, ſed eius mali arboris vulgò omnibus notæ perſicæ appellatæ folia de quibus infrà libro ſeptimo ex Galeno dicit,quod mali Perſicæ germina ac folia manifeſtè amara ſunt.Lubricos itaque occidunt,trita, vmbilico impoſita.

Col.533.lit.A. *Conſequitur in ipſis gracilitas corporis, & impotentia cum inæqualitate.* Hæc verba in Græcis ſic leguntur, παρέπεται δὲ αὐτοῖς καὶ ἰσχνότης τοῦ σώματος,καὶ ἀδυναμία μετ' ἀνωμαλίας.Et habet Aetius eadem verba libri 9. capite40. niſi quòd pro μετ' ἀνωμαλίας,legitur μετὰ βραδύτητος,id eſt cum tarditate.de quo admonendum duxi, ne de pulſu hæc verba dicta accipiantur,quaſi legendum eſſet,καὶ σφυγμοῦ ἀδυναμία μετ' ἀνωμαλίας. Non enim de pulſus, ſed de totius corporis imbecillitate loquuntur.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM OCTAVVM.

Col.534.lit.C. *De dracunculis.* De his dracunculis Aëtius lib.14.cap.85. fere eadem verba habet. Verùm Galenus libro 6. De locis affectis,de his veluti quos nō viderit,& qui his quæ de illis produntur non multum fidei habeat,ſic ſcribit,In quodam Arabiæ loco in tibiis (velut tradunt)naſcuntur qui appellantur dracunculi, neruoſi quidem natura,ſed lumbricis & colore & craſſitudine ſimiles.Qui igitur dicerent ſe vidiſſe hos,multos audiui, verùm quum ipſe non viderim,coniectare non poſſum neque de generatione ipſorum,neque de ſubſtantia quicquam exactè.Meminit & Theophraſtus lib.9.in fine.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI
Dolabellarum in Paulum AEginetam liber quintus.

IN CAPVT PRIMVM.
Columna 535.litera A.

AB *iis quæ in communi omnibus talibus commodant,initium ſumemus.* Hoc loco in Græcis exemplaribus deeſt vox ὠφελούντων,ad ſententiam perficiendam neceſſariò adſcribenda,hoc modo, ἀπὸ τῶν κοινῶς ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων ὠφελούντων ἀρξόμεθα. Et mox linea ſequenti quarta,διὰ ὑπογείους φωλεούς legendum.

IN CAPVT SECVNDVM.

Ibid.lit.E. *Sed & extremarū partium præſectiones adhibere commodū fuerit.* Græca lectio Aldina hîc corrupta eſt.Habet enim καὶ ἀκρωτηριασμοῖς τε παραλαμβανέσθω καιρόν. Baſilienſe exemplar hæc corrigere volens,fecit,καὶ ἀκρωτηριασμοῖς δὲ παραλαμβανέσθω τὸ μόριον.Sed neque hæc recta eſt lectio: verùm ita legendum eſt velut conuerti,καὶ ἀκρωτηριασμοῖς δὲ παραλαμβανέσθαι καίριον.

Col.536.lit.A. *In potu detur ſeris,aut erica,aut aſtragalitis cum aceto,aut bitumen,aut paliurus eodem modo,aut paliuri decoctum.* Corrupta ſunt hîc Græca exemplaria,quæ ſic habent, προποτίζειν δὲ σέριν,ἢ ἐρείκην,ἢ ἀστραγαλώτην μετ' ὄξους,ἢ ἄσφαλτον,παλαιοῦρον ὡσαύτως,ἢ παλαιοῦ ῥοῦ ἀφέψημα.Reſtituenda autem lectio integra in hunc modum προποτίζειν δὲ σέριν,ἢ ἐρείκην,ἢ ἀστραγαλίτην μετ' ὄξους,ἢ ἄσφαλτον,ἢ παλιοῦρον ὡσαύτως,ἢ παλιούρου ἀφέψημα.Hæc ex Dioſcoride:& alioqui ἀστραγαλίτης appellatur,non ἀστραγαλώτης,iridis quædam ſpecies,quæ etiam ἀστράγαλος vocatur,de qua plura in commentariis medicis dixi.Deinde bitumen aut paliurum eodem modo velut aſtagalitin cum aceto dari vult,aut etiam paliuri decoctum. Legitur enim falſò παλαιοῦ ῥοῦ,pro παλιούρου.Nam neque antiquus,neque nouus Rhus huc facit,ſed paliurus eiúſque decoctum,& facilis fuit lapſus ob ſcripturæ vicinitatem.

Ibid.lit.B. *Theriace.Bryoniæ opopanacis,iridis Illyricæ,radicis libanotidis,myrrhæ,ſingulorum drachmas IIII.* Hoc loco cætera rectè ſe habent,ſed myrrhæ loco in Græcis legitur ζιγγιβέρεως,nimirum pro σμύρνης voce.Atque hic error valde frequēs eſt in medicis Græcis omnibus,velut etiam in commentariis medicis oſtendi.Occaſio erroris inde eſt quòd Græcis nō modò σμύρνη,ſed etiam ζμύρνη ſcribatur.De qua re in vocalium iudicio apud Lucianum conqueritur litera σ,quòd patienter tulerit,neque vnquam literæ ζ exprobrauerit quòd abſtulerit ſibi ζμάραγδον,& ademerit ζμύρναν.Sic enim in Luciano legendum eſt,ὅτι δὲ ἀνεξίκακόν εἰμι γράμμα, μαρτυρεῖτέ μοι καὶ αὐτοὶ,μηδέποτε ἐγκαλέσαντι τῷ ζῆτα ζμάραγδον ἀποσπάσαντι,καὶ πάσης ἀφελομένῳ τὴν ζμύρναν. Et quum ita ζμύρνα pro σμύρνα ſcriberetur factum eſt poſtea vt compendii gratia per duo ζζ denotaretur ζμύρνα.Quod compendium ignorantes, ad id diſpendii deuenerunt vt myrrham per ζζ notatā,pro ζιγγιβέρεως voce agnouerint,atque ita zingiberi pro myrrha ſuppoſuerint.

IN CAPVT TERTIVM.

Ibid.lit.D. *Poſtea uerò affectionem inducunt quæ uocatur aquæ formido.* Affectio formidinis aquæ, ὑδροφοβικὸν appellatur πάθος,eo quòd omnem aquam,aut etiam omnem penitus humorem fugiant ita affecti,ſiue videant, ſiue admoueātur. Et eſt affectio hæc incurabilis,teſtatúrque hic Paulus(ex Dioſcoride tamen verbis tranſcriptis)ex his qui hanc affectionem inciderunt nullum ſanatum eſſe.Et de hac aquæ formidine dixit etiam poëta Ouidius,

Tollere nodoſam neſcit medicina podagram,
Nec formidatis auxiliatur aquis.

Sed & reliqua fere ex Dioſcoride tranſcripta ſunt, iuxta cuius lectionem etiam vocem ἑπταετίαν Paulo reſtitui, pro qua ἑξάμηνα habent Græca exemplaria,velut ad menſes ſex præcedentes ea ſit referēda,vbi ait, Narratur quibuſdam etiam poſt ſeptimum annum accidiſſe.Ad eiuſdem Dioſcorides præſcriptum,ſed tamen magis Galeni & Aëtii,in medicamento è cancris,legendum eſt πότιζε ἡμέρας μ'.non,vt exemplaria habent,ς'.Verùm hæc vberius expoſitione 2 & 3.in lib.priorē Dioſcoridis De beſtiis venenum eiaculantibus declaraui.

Col.537.lit.E. *Cum decocto ſaluiæ,aut ſideritidis Heracleæ, quam ſanè etiam alyſſon uocant.* Græca exemplaria falſò habent, ἣν καὶ διάλυσον καλοῦσι,id eſt quam etiam dialyſon vocant.Nam ἄλυσσον vocari ſideritidem Heracleam,ab inſigni aduerſum rabiem virtute,teſtatur etiam Aëtius lib.6 cap.24.vbi eadem quæ hîc Paulus his verbis tradit,μετ' ἀφεψήματος ἐλελισφάκου,ἢ τῆς σιδηρίτιδος πόας,τῆς ἡρακλείας καλουμένης.χρῶνται δὲ αὐτῇ τινὲς καὶ μόνῃ,καὶ φασὶν ἱκανῶς βοηθεῖν. διὰ τοῦτο καὶ ἄλυσσον αὐτὴν ὀνομάζουσι. Eſt tamen etiam alia herba alyſſon priuatim appellata, vt Galenus & Paulus infrà lib.7.dicit,ab eo quòd à cane rabido morſis auxiliatur.

IN CAPVT QVARTVM.

Ibid.lit.A. *Cæterùm ad morſus iam ſuppuratos.* Græcè legendū eſt, πρὸς δὲ τὰ ἤδη πεπυωμένα τῶν δηγμάτων. Exēplaria habent falſò πεπυρωμένα.Sed repugnat huic voci medicamentū quod ſequitur, itémque τὰ φλεγμαίνοντα deinceps ſequētia.

IN CAPVT SEXTVM.

Col.538.lit.D. *Facit & uiridium cupreſſi pilularum aut foliorum decoctum.* Græca exemplaria ſic habent, καὶ χλωρῶν κυπαρίσσου ἢ σφαιρίων τὸ ἀφέψημα. Aut igitur vox φύλλων deeſt, aut particula ἢ redundat. Si igitur vocem φύλλων recipis, habes authorem Aëtium lib.13.cap.18. Si verò ἢ vt redundans reiicis, præuium habes Dioſcoridem, qui de pilulis cupreſſi ſolùm dicit. Iuxta huius etiam præſcriptum legendum eſt, πότιζε μετ' οἴνου κοτύλης α'. & non κυ α', vt exemplaria habent, vbi ſingulorum drach. duas cum vini hemina vna bibendas præbet. Itémque ἄνισον reponendum eſt pro ἄνηθον ex eodem.

IN CAPVT DECIMVM.

Hoc loco Græca Pauli exemplaria vitiata ſunt. Habent enim capitis decimi loco, περὶ ἀσκαλαβώτου δῆγμα. Nec aliud quicquam ſubiicitur quàm ſeſamum tritum imponẽdum eſſe. Et ſequitur caput 11. περὶ γαλεώτου, hoc eſt de fele. Et ſubiicitur, οἱ δὲ ὑπὸ γαλεώτου δακνόμενοι, &c. Sed hæc omnia falſó. Nam neque de felis morſu quicquam à Dioſcoride proditum eſt, neque Paulus de felis morſu hæc peculiariter tradidit. Sed γαλεώτου vox pro ἀσκαλαβώτου ſuppoſita eſt. Et debet legi decimi capitis titulus περὶ ἀσκαλαβώτου, & mox ſubiici, οἱ δὲ ὑπὸ ἀσκαλαβώτου δακνόμενοι, &c. Quod verò decimi capitis loco habetur medicamentum, ad finem illius ſubiici debet, non peculiari capite, ſed ad ſtellionis morſum pertinens. De quo vt nequis dubitet, habet omnia hæc hoc modo (velut dixi) Aëtius lib.13.cap.12.

IN CAPVT VNDECIMVM.

Col.539.lit.E. *Album apparet ulcus, dilaniatis membranis neruoſis.* Græcè legitur λευκὸν φαίνεται τὸ ἕλκος, ἀναξαινομένης εἰς ὑμένας νευρώδεις. Quæ verba nullam certam ſententiam exhibent. Ego itaque ex Aëtio colligo legendum eſſe; ἀναξαινομένων τῶν ὑμένων νευρωδῶν, ſicut conuerti.

IN CAPVT DVODECIMVM.

Col.540.lit.D. *Aliud ex libris Lyci pharmacum ad uiperæ morſus accommodatum, Myrrhæ, caſtorij, piperis, portulacæ, ſingulorum drachmam unam, ſeminis anethi acetabulum, paſſo trita dato.* Hoc medicamentum vt breue eſt, & pauca ſimplicia recipit, ita perniciosè corruptum eſt in Pauli Græcis exẽplaribus, vbi σανδαράχης vox pro ἀνδράχνης voce legitur. Nec verò integrè apud Dioſcoridem habetur, ſed ita tamen vt ſi eius lectionem ſequaris, non tantum periculum incurras. Itaque & Pauli & Dioſcoridis Græcam lectionem adſcribam, vt iudicari poſſit vtra magis ſit recipienda. Paulus ſic habet, Ἄλλο ἐκ τῶν Λύκου φάρμακον ἐπιτετευγμένον ἐπὶ τῶν ἐχιοδήκτων, σμύρνης, καστορίου, πεπέρεως, σανδαράχης, ἀνὰ < α'. ἀνήθου σπέρματος ὀξύβαφον, λεάνας γλυκεῖ δίδου. Dioſcorides ſic, ἔστι αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ φάρμακον ἀδιάκριτον ἐπὶ τῶν ὀφιοδήκτων, ὅ περιέχει σμύρνης, καστορίου, πεπέρεως, ἀνδράχνης ἄνθους καὶ σπέρματος ὀξυβάφου τὸ ἥμισυ. ταῦτα πάντα λέαινε ἐν γλυκεῖ κρητικῷ. Primùm itaque in Paulo ſandaracha falſò legitur, pro andrachne, id eſt portulaca. Nam etiamſi Dioſcorides non apertè ἀνδράχνης vocem haberet, tamen nemo (arbitror) ita inconſideratus eſſet vt in medicamentũ quod antidoti vice contra viperæ morſum exhibetur, admiſceret medicamentum vrendi vim habens, velut arſenicum ſiue auripigmentum, & quod infrà inter venena refertur: & alioqui ſcriptionis vicinitas fecit vt altera vox pro altera ſupponeretur. Deinde quatuor medicamentorum pondus Paulus drach.1. præſcribit, & quintum addit anethi ſemen, quod acetabuli menſura ſumẽdum ſit. Dioſcorides verò quatuor tantùm medicamenta præſcribit, niſi portulacæ ſemen & florem pro duobus ſupputare velis: anethi certè ſemen penitus non habet. Atque hîc vt alteram lectionem corruptam eſſe certum eſt, ita vtra recta ſit, non ſatis conſtat: quum ob ſimilitudinem quandam ἄνθους καὶ σπέρματος voces ſupponi potuerint pro ἀνήθου σπέρματος apud Dioſcoridem, aut viciſſim hæ pro illis apud Paulum. Pauli tamẽ lectionẽ interim ſequuti ſumus, donec melior lectio ſe nobis obtulerit.

Ibid. lit.E. *Pulli gallinacei diſſecti, & calidi impoſiti, ac frequenter permutati.* Hoc loco in Græcis exemplaribus vox ἐπιπλασσόμενοι falſò ſuppoſita pro recta ἐπαλλασσόμενοι, totam ſententiam corrumpit. Sic ergo rectam lectionem repones: τῶν ὀρνίθων οἱ νεοσσοὶ ἀνασχιζόμενοι, καὶ ἐπιτιθέμενοι θερμοὶ, καὶ συχνῶς ἐπαλλασσόμενοι, id eſt frequenter permutati.

IN CAPVT DECIMVMQVARTVM.

Ibid.lit.G. *Dryinus, uelut Galenus ait.* Hæc ſunt apud Galenũ libro De theriaca ad Piſonem ad verbum, niſi quod verba, λέγουσι τοῦτον μοχθηρὸν ὄζειν πάνυ, (id eſt hũc peſſimè olere dicunt) in Galeno aliter leguntur hoc modo, λέγουσιν αὐτὸν νομίζειν μοχθηρὸν εἶναι πᾶν τὸ εὔφραντον, id eſt dicunt ipſum omnem gratum odorem, prauum eſſe exiſtimare. Et poteſt veriſimile videri, vtranque lectionem conſiſtere, ac ſententiam rectam exhibere. Poteſt etiam in Paulo ὄζειν πάνυ, ex νομίζειν πᾶν corruptum eſſe, ita vt voces τὸ εὔφραντον interciderint.

IN CAPVT DECIMVMQVINTVM.

Col.541.lit.B. *Ab hæmorrhoo commorſis uehementes circumcirca incidunt dolores, qui breues penitus & anguſtas reddunt corporis raritates.* Græca exemplaria ſic habent, τοῖς δὲ ὑπὸ αἱμόρρου δηχθεῖσιν ἰσχυραὶ περιωδυνίαι ἐμπίπτουσι. βραχέα δὲ παντελῶς καὶ στενὰ παρέχουσι τὰ ἀραιώματα. Appellat autem Paulus ἀραιώματα corporis raritates, quæ eiuſdem cauitatibus ſiue cauis locis ac partibus opponuntur. Sic ſanè etiam ſuprà lib.3.cap.70. vſurpauit, & cauitates cum raritatibus coniunxit, dum dixit, ποτὲ μὲν ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ κύτους ἀπολειφθέντων τῶν πνευμάτων, ποτὲ δὲ ἐν τοῖς ἀραιώμασι τοῦ τῆς μήτρας σώματος, id eſt quandoque in cauitate ſpatii ipſius flatibus concluſis, quandoque in raritatibus corporis ipſius vteri. Dioſcorides τὰ στόματα habet pro τὰ ἀραιώματα, quem qui ſequuntur, & ſic quoque in Paulo legunt, ſententiam penitus obſcurant, quæ nunc, ſi modò quis ἀραιώματα vocem aſſequatur, euidens eſt & aperta, nimirum raritates & raras corporis partes contrahi, & anguſtas reddi præ afflictionum continuitate, ab hæmorrhoi morſu.

Ibid.lit.C. *Conſimiliſque corporis totius habitus conſequitur, uelut in hydropicis, propter aſſiduam potus ingeſtionem.* Aldinus codex habet, παραπλησία τε τοῦ ὅλου ὑφηγήματος παρακολουθεῖ, &c. Baſilienſis, παραπλησία τε τοῦ ὅλου συγκρίματος παρακολουθεῖ, &c. Et rectè quidem συγκρίματος vox legitur pro corporis concremento: Sed deeſt vox ἕξις, vt ſic legatur, παραπλησία τε τοῦ ὅλου συγκρίματος ἕξις παρακολουθεῖ. Sed & ſic deeſt adhuc quid quo ſignificetur cuinam ſimilis ſit corporis ille habitus; atque hoc puto eſſe has voces, τῇ τῶν ὑδρωπικῶν, ex Aëtii lib.13.cap.22.

Ibid.lit.E. *Plantaginem, hyſſopum, allium album, &c.* Græcè ſic, ἀρνόγλωσσον, ὕσσωπον, σκόρδον λευκόν. Verùm inuenio qui pro λευκὸν voce legerit in ſuo exemplari ἐλαφόβοσκον, ita vt non ad allium pertineat vox λευκὸν, ſed ſuppoſita ſit pro ἐλαφόβοσκον. Sed & quod mox ſequitur, Aut alliũ cum irino, hoc eſt ἢ σκόρδον μετ' ἰρίνου, in illo exemplari ſcordium legitur. Nihil tamen horum mutaui, iudicio eorum qui vſuri ſunt hæc permittens.

IN CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

Col.542.lit.A. *Tres aſpidis ſpecies Galenus eſſe dicit.* Hæc in lib. De theriaca ad Piſonem habentur, & nota eſt alioqui etiam hiſtoria de Cleopatra. Nec verò hoc capite quicquam deeſt quod ex Dioſcoride ſit petendũ aut adſcribendum: Sed omnia quæ Dioſcorides habet, etiam Paulus tradit diſtinctius & meliori ordine, vt nihil quæri amplius poſſit, ſi ſaltem in fine capitis γάλα βοὸς in αἷμα βοὸς, iuxta Dioſcoridis lectionem mutetur.

IN CAPVT VICESIMVMTERTIVM.

Ibid.lit.H. *Vtitor ad uiperæ morſum, uelut dictum eſt, drach.* II. *cum aceti cyat.* I. *Secunda die drach.* IIII, *cum aceti cyath.* II. *Tertia drach.* VIII. *cum aceti cyath.* III. Horum verborum lectio penitus corrupta eſt in exemplaribus Græcis, hoc modo, χρῶ ἐπὶ τῶν ἐχιοδήκτων ὡς εἴρηται, < β', μετ' ὄξους κυαθ. α'. τῇ δὲ τρίτῃ < β'. μετ' ὄξους κυ γ'. dictum autem eſt ab ipſo de teſtudinis ſanguinis vſu ſuprà cap.12. ad viperæ morſum: verùm quia modũ & põdus iſthic nõ præſcripſit, iam hoc facit. Quia verò neque hîc ex corrupta lectione id aſſequi datur, nos Aëtii lectionẽ ſequuti expreſſimus. Quũ enim in multis

aliis locis eadem aut ſimilia tradant, videntur etiam hoc loco non diuerſa prodidiſſe. Sic ergo Pauli lectionem ex Aëtio lib. 13. cap. 24. repones, καὶ ἐπὶ τῆς ἐχιδνῶν ὡς εἴρηται < β'. μετ' ὄξους Ϗ α'. τῇ δὲ δευτέρᾳ < δ'. μετ' ὄξους Ϗ β'. τῇ δὲ τρίτῃ < η'. μετ' ὄξους Ϗ γ'.

IN CAPVT VICESIMVM SEPTIMVM.

Col 543. lit. F. *Expleta enim appetentia, de cætero facilè deprehenduntur qualitates.* Græca exemplaria ſic habent, ἀποπληρωθείσης γὰρ τῆς ὀρέξεως ἀκαταλήπτοι γίνονται τὸ λοιπὸν αἱ ποιότητες. Nec video cur quis aliorum exemplarium lectione inductus, ἀκαταλήπτοι legere malle debeat quàm ἀκαταλήπτοι. Docet enim Paulus præcauere venena, vitanda eſſe edulia condita, id eſt τὰ κατηρτυμένα ab ἀρτύω, non vt Dioſcorides falſò habet κατηρτισμένα, à καταρτίζω: vitandas omnes qualitates intentas, dulcem videlicet ſalſam & acidam. At ſiquis famelicus aut ſitibundus ad cibum aut potum accipiendum accedat, is præ nimia appetentia non facilè deprehenderit ipſorum qualitates. Si verò aquæ quod ſatis eſt præſumat, iam expleta inde illa nimia appetentia, de cætero facilè deprehendet ſingulorum qualitates, atque ſic ipſas vitabit, & à ſe reiiciet. Deinde ἀκαταλήπτοι vox non habet eam ſignificationem vt denotet nó corripi, aut difficulter corripi à ſtomacho qualitates: ſed quia Dioſcorides ἀπρόσπτοι habet pro ἀκαταλήπτοι, nec viderunt quomodo concordem vtriuſque lectionē facerent, ad hoc deuenerunt vt illam ſignificationem ἀκαταλήπτοι voci attribuerēt, quaſi idem ἀπρόσπτοι & ἀκαταλήπτοι voces ſignificarent. Ego verò neque ἀπρόσπτοι vocem apud Dioſcoridem rectè legi puto, ſed ἀπερίσπαστοι legendum eſſe coniecto, vt accipiamus, Expleta iam appetentia, de cætero minimè immutari qualitates, atque ideo facilè deprehendi, velut etiam expoſitione prima in poſteriorem librum Dioſcoridis De lethalibus medicamentis oſtendi.

IN CAPVT VICESIMVM OCTAVVM.

Col. 544. lit. D. *Ex odore quidem & amaritudine papaueris ſuccum.* Græca exemplaria habent, ἐκ μὲν γὰρ τῆς ὀσμῆς καὶ πικρίας, κώνειον, id eſt cicutam. hoc eſt κώνειον pro μηκώνειον. Non eſſe autem κώνειον (id eſt cicutam) legendum, indicat Dioſcorides, qui apertè μηκώνειον (id eſt papaueris ſuccū) habet. Habere autem papaueris ſuccum inſignem amaritudinem, & odorem qui latè diffunditur, idem Dioſcorides teſtatur, & Paulus infrà cap. 42.

Ibid. lit. E. *Nerij quod & rhododendron & rhododaphne appellatur flores, marrubij ſuccus.* In Græcis falſò legitur hîc πρασίου pro πρασίου, & πράσου χυλὸν, id eſt porri ſuccum, pro πρασίου χυλὸς, id eſt marrubii ſuccus. Sic enim etiam Dioſcorides libro 6. habet, & lib. 3. de marrubii ſucco teſtatur. Sed & mox κέδρου τῆς βετονικῆς legendum eſt ex eodem Dioſcoride, & non ἰουτονικῆς.

IN CAPVT TRICESIMVM.

Col. 545. lit. C. *Poſt uomitiones autem infundere oportet per clyſterem, &c.* In Græcis exemplaribus hîc falſò legitur, μετὰ δὲ τὰ ἐδέσματα, id eſt poſt cibos. Legendum enim eſt μετὰ τὰ ἐμέσματα, id eſt poſt vomitiones. indicat id claris verbis Dioſcorides, καὶ μετὰ τὸ κομίσασθαι τὰ πλεῖστα διὰ τῶν ἐμέτων, ἐνίεται δὲ κλυστῆρος, &c. Sed & in Galeno aliquoties ἐδέσματα ſuppoſita pro ἐμέσματα, nuper ſuſtuli ex Græcis pariter ac Latinis codicibus noſtræ editionis. Velut verbi cauſa in libro de atra bile, non longè à principio, ἐδεσμάτων habetur falſò pro ἐμεσμάτων.

IN CAPVT TRICESIMVM PRIMVM.

Ibid. lit. D. *Qui bupreſtim hauſerunt, uirceſo nitro ſimile quid in guſtu percipiunt.* In Græcis exemplaribus deeſt hîc vox νίτρου, ex Dioſcoride & Nicandro reſtituenda, & legendum, τοῖς δὲ βούπρηστιν πεπωκόσι, δοκεῖ κατὰ τὴν γεῦσιν ὅμοιόν τι βρομῶδες νίτρου συνίστασθαι. Deinde ad finem capitis vbi conuerti, Declinante verò acuminis periculo, melius habent ex palmularum Thebaicarum eſu, aut earundem tritarum potu cum lacte, aut vino mulſo. Hæc verba in totum deſunt in Aldino exemplari, in Baſilienſi verò confuſè ac præpoſterè adſcripta. Tu ergo ſic rectam lectionem reſtitue, παρακμάζοντος δὲ τοῦ κατ' ὀξύτητα κινδύνου ὠφελοῦνται θηβαϊκαῖς βαλάνοις ἐσθίοντες, ἢ λελειασμένας σὺν γάλακτι πίνοντες ἢ οἰνομέλιτι. Ex Dioſcoride.

IN CAPVT TRICESIMVM SECVNDVM.

Ibid. lit. E. *A ſalamandra accepta conſequitur linguæ inflammatio, & mentis impedimentum.* Græca exemplaria habent hîc, λαλιᾶς ἐμποδισμὸς, id eſt loquelæ impedimentum. Verùm quum non ita graue malum ſit ſermo impeditus velut mens impedita, fieri potuit vt λαλιᾶς vox ſupponeretur pro διανοίας voce, quam Dioſcorides & Nicander & Aëtius 13. cap. 52. habent, quos & nos ſequuti, διανοίας ἐμποδισμὸς hoc Pauli loco legimus.

IN CAPVT TRICESIMVM TERTIVM.

Ibid. lit. G. *Eruca pini hauſta, ſtatim dolor circa os & palatum conſequitur.* In Græcis hîc deeſt verbum παρακολουθεῖ, quod adſcribendum eſt ex Dioſcoride.

IN CAPVT TRICESIMVM QVARTVM.

Ibid. *Sapor ſimilis piſcibus uiroſis.* In Græcis falſò habetur γεύσεως ὅμοια ἰχθύος βρομώδης. Legendum enim eſt vt Dioſcorides habet, ἰχθύσι βρομώδεσι. Quod verò mox conuerti, Sudorem excludunt graueolentem. Comitatur etiam vomitus biliſus, aliquando ſanguine mixtus: in Græcis mancum eſt. exciderunt enim aliquæ voces, quæ reſtituendæ ſunt ex Dioſcoride hoc modo, ἱδροῦσι δὲ δυσώδη. παρέπεται δὲ αὐτοῖς καὶ ἔμετος χολώδης, ἐνίοτε αἵματι μεμιγμένος. Et mox, Danda etiam cyclamini radix, &c. in Græcis legitur πυκεδαίου ῥίζαν. Sed cyclamini legendum eſſe ex Dioſcoridis libro ſecundo de lethalibus medicamētis capite octauo conſtat, itémque libro ſecundo de mate. med. capite centeſimo quinquageſimo, vbi de cyclamini radice hæc verba habet, πίνεται δὲ πρὸς τὰ θανάσιμα μετ' οἴνου, μάλιστα πρὸς λαγωὸν θαλάττιον. Et rurſus, Sed & cancros fluuiatiles ſolùm in cibo admittunt, Græcè legitur, καὶ καρκίνους ποταμίους μόνον ἐὰν ἀνέχωνται προσενέγκασθαι, vt videlicet repetatur vox δοτέον, & accipiamus dandos eſſe cancros fluuiatiles, ſi modò admittant. At non eſſe genuinam hanc ſententiam, ex Dioſcoride conſtat, qui dicit ſic, Quum nullum piſcem admittant, ſolos fluuiatiles cancros coctos edunt. Hanc autem ſententiam etiā hîc habebimus, ſi particula ἐὰν tollatur, & τε in δὲ commutetur, hoc modo, καὶ καρκίνους δὲ ποταμίους μόνον ἀνέχονται προσενέγκασθαι.

IN CAPVT TRICESIMVM QVINTVM.

Col. 546. lit. B. *Ex multo uini meraci potu. Item radicis harundinis, &c.* Græca exemplaria falſò habent λαμβάνοντες εὔκρατον πολύπωμα· καλάμων ῥίζης, &c. Legendum enim ex Dioſcoride & Aëtio, λαμβάνοντες ἄκρατον πολὺ, καὶ καλάμου ῥίζης. Et mox pro συντόμως legendum eſt συντόνως.

IN CAPVT TRICESIMVM SEXTVM.

Ibid. lit. C. *Eijcit autem ipſas muria ſi ſorbeatur, & ſuccus cyrenaicus, aut folia ſilphij, aut betæ cum aceto, aut nix cum poſca pota.* Hæc partim deſunt, partim corruptè leguntur in Græcis exemplaribus. Reſtituantur ex Dioſcor. Galeno libro ſecundo antid. & Aëtio, in hunc modum, ας ἐκβάλλει ἅλμη καταρροφουμένη, καὶ ὀπὸς κυρηναϊκὸς, ἢ φύλλα σιλφίου, ἢ τεῦτλον σὺν ὄξει, ἢ χιὼν σὺν ὀξυκράτῳ πινομένη.

Ibid. lit. C. *Eas uerò quæ gutturi affixæ ſunt extrahes ſi in ſolium calidum ad collum uſque deſidere iubeas, & aquam frigidam ore detinendam præbeas.* Hæc in Aldino exemplari ſic leguntur, τὰς δὲ τῷ βρόγχῳ προσφυείσας, ἐμβιβάσας εἰς ἔμβασιν θερμινον ἄλευρον, δοὺς τι ψυχρὸν τῷ στόματι διακρατεῖν, ἐξάξεις. In hac lectione duæ voces θέρμινον ἄλευρον corruptæ, fecerunt vt etiam aliqui Dioſcoridis interpretes veram illius lectionem mutarent ac peruerterent, & lupinorum farinam iniiciendam eſſe conuerterent. Legendum itaque eſt εἰς ἔμβασιν θερμὴν ἄχρι τραχήλου, velut Aëtius expreſſè habet lib. 13. cap. 56. Dioſcorides tamen voces ἄχρι τραχήλου non habet.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMTERTIVM.

Col.547.lit.D. *Carpaſi ſuccus potus.* Græca exemplaria falſò habent τῆς καρπησίας ὀπὶς, pro τῆς καρπάσου ὀπός. Quid autem ſit carpaſi ſucc us,& quòd aliud ſit à carpeſio ſiue carpeſia,in commentariis medicis docui, & expoſitione decimanona,in poſteriorem librum Dioſcoridis de lethalibus medicamentis.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEXTVM.

Col.548 lit.A. *Aut reſinæ terebinthinæ,aut nardi,aut caſtorij,aut ſilphij,ſingulorũ obolus cum uino. Conueniunt etiã nucis regiæ, &c.* Græca ſic legenda ſunt ac diſtinguenda ex Aëtio & Dioſcoride, ἢ ῥητίνης τερμινθίνης,ἢ νάρδου,ἢ καστορίου, ἢ σιλφίου, ἑκάστου ὀβολὸς σὺν οἴνῳ. ἁρμόζουσι καὶ οἱ τῆς βασιλικῆς καρύας, &c. quanquã καὶ pro ἢ habeat Aëtius,vt coniunctim illa accipienda eſſe intelligamus,quod etiam in Dioſcoride reddidi ac conuerti.Quod verò ſequitur ἢ ῥητίνης καὶ καστορίου,καὶ πηγάνου,ἑκάστου < α'.ὁμοίως χαμελαίας < β'. apud Dioſcoridem corruptè legitur, ita vt duo medicamenta, hoc & præcedens in vnum coaluerint,quæ ſiquis ſeparare velit,Paulum hic præuium habet. At apud Galenum lib. 2.antidot. Ex quatuor his, reſina videlicet,caſtorio,ruta & chamelæa vna compoſitio paratur,ponderibus tamen auctis,hoc modo,χρηστὸν δὲ τῇ τοιαύτῃ σκευασίᾳ.πηγάνου < ς'.ῥητίνης < δ'.καστορίου β'.χαμελαίας β'.ταῦτα τρίψας,καὶ ὄξει θερμῷ διαλύσας πότιζε. Sed hoc tamen celare nolo,in Græcis Galeni exemplaribus hactenus lectum fuiſſe χαμαιλέοντος κοχλιάρια γ'. id autem ex Dioſcoride ac Paulo à nobis mutatum eſſe in χαμελαίας < β'. Videtur etiam interpres chamæleonis vocis lectionem ſuſpectam habuiſſe,aut aliud exemplar ſequutus eſſe. vertit enim,Chamæpityos cochlearia tria.Sequitur mox, Aut thapſiæ ſucci drach.II.cum aqua mulſa.Dioſcorides tamen pro θαψίας voce,ἀψινθίου habet. At de abſinthii cremore antea mẽtionem fecit,vt hîc de ſucco non videatur repetiuiſſe: & thapſiam legendum eſſe non dubitem,ſi drachmarum duarum põdus non nimiũ eſſet.Dioſcorides enim lib.4.expreſſè dicit,Radicis thapſiæ obolos IIII.dari,ſucci obolos III.liquoris obolum I.Et Paulus ipſe infrà capite de ceruſſa thapſiæ aut ſcammoniæ obolos III.cum aqua mulſa exhibet. Proinde cautos eſſe conuenit talibus vſuros,quæ quum proſint aliâs, nimio vſu lædere poſſunt: qualis eſt etiam thapſia, quam infrà cap.64. Paulus etiam inter venena recenſet.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM SECVNDVM.

Col.549.lit.A. *Oportet autem poſt eductionem ipſius,cum uino abſinthite bibendum ipſis exhibere cinnamomum,aut myrrham,aut nardum Celticam,quam aliqui ſaliuncam uocauerunt.* Græcorum exemplarium lectio corrupta eſt hoc modo, δεῖ δὲ μετὰ τὸ ἐξαιρέσαι αὐτοὺς ποτίζειν μετ' οἴνου ἀψινθίῳ καὶ κινναμώμῳ,ἢ σμύρνῃ νάρδῳ κιλικίῳ,ἣν ἔνιοι ἰσάτιν ἐκάλεσαν. Legendum autem eſt ex Dioſcoride ſic,δεῖ δὲ μετὰ τὸ ἐξαιρέσαι,αὐτοὺς ποτίζειν μετ' οἴνου ἀψινθίτου κινναμώμῳ,ἢ σμύρνῃ,ἢ νάρδῳ κελτικῇ, ἣν ἔνιοι ἀλιοῦγγαν ἐκάλεσαν.Legitur tamen etiam in Dioſcoride falſò σερίνην pro ἀλιοῦγγαν. Quòd autem nardus Celtica appelletur ἀλιοῦγγα (id eſt ſaliunca) teſtatur Dioſcorides lib.1.cap.7.Sed & Scribonius cap.195. De pharica ſic ait, Adiuuantur verò læſi ab eo,ſaliunca(id eſt nardo ſylueſtri)quamplurima ex vino ſæpius data. Ex quibus locis etiam id indicatur,non Ciliciã, ſed Celticam nardum legendam eſſe,& neque iſatin,neque ſerinen eam appellari. Quanquam Nicander in Alexipharmacis Ciliciam nardum,ad pharicum probet.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVARTVM.

Ibid.lit.D. *Commodat ipſis & gallinarum ſtercus in poſca potum.* Græca exemplaria habent ὠφελεῖ δὲ αὐτοὺς καὶ ἀλεκτοροειδῶν ὠὰ ἀφεψόμενα,καὶ ἐν ὀξυκράτῳ πινόμενα,id eſt commodant ipſis gallinarum oua cocta, & in poſca pota. At oua gallinarum huc non facere,ſed ipſum gallinaceum ſtercus,ex Aëtio conſtat,qui lib.13.cap.73. Philagrium citat his verbis, Cæterùm Philagrius gallinaceum ſtercus album,inquit, exhibemus ex poſca aut aceto mulſo. huius enim manifeſtũ habemus experimentum, quòd ad fungorum ſtrangulationes auxilietur.In Dioſcoride tamen item oua leguntur his verbis,βοηθεῖ δὲ αὐτοῖς ἀλεκτοροειδῶν ὠὰ σὺν ὀξυκράτῳ πινόμενα.Non tamen putandum eſt Paulum falſam Dioſcoridis lectionẽ ſequutũ tranſcripſiſſe, quaſi qui ignorarit gallinaceũ ſtercus ad fungos cõmodare. Nã & hoc nouit,& lib.7.expreſſè docuit,domeſticarũ gallinarũ ſtercus ex aceto mulſo,aut aceto, aut vino mulſo potũ, facere vt ſtrãgulantes fungos renouent qui illos in cibo acceperũt:& haud dubiè etiã hoc loco rectè ſcripſit,ſicut etiã legi debet,hoc modo,ὠφελεῖ δὲ αὐτοὺς καὶ ἀλεκτοροειδῶν ἀφόδευμα ἐν ὀξυκράτῳ πινόμενον. Sed aliquis qui aut legere non poſſet, aut non intelligeret, ἀφόδευμα vocem in ὠὰ ἀφεψόμενα mutauit,& particula καὶ addita, & πινόμενον voce in πινόμενα tranſmutata, ſententiam ſibi placentem,ſed falſam,& à re medica propoſita alienam,effinxit:id quod etiam alius in Dioſcoride fecit, vbi tamen ὠὰ ſimpliciter pro ἀφόδευμα ſuppoſita,omnes interpretes deceperunt.

Ibid.lit.D. *Et atramentum ſutorium cum aceto.* Græcè legitur,καὶ χαλκοῦ ἄνθος σὺν ὄξει,id eſt,Et æris flos cum aceto. Videtur autem legendum eſſe(velut Dioſcorides habet)καὶ χάλκανθος σὺν ὄξει,ſicut conuertimus.Et ob ſcripturæ vicinitatem ſæpe hic error committi ſolet, vt alterum pro altero ſupponatur, velut etiam in commentariis medicis oſtendimus.Quòd autem atramentum ſutorium ad fungos acceptos commodet,Dioſcorides lib.5.dixit his verbis,ἐμέτους τε κινεῖ,καὶ μύκητας λαβοῦσι βοηθεῖ σὺν ὕδατι ποθέν.Habet tamen etiam Scribonius æris florem pro atramento ſutorio cap.198. ad fungos.adiuuat & nitrum aceto dilutum & datum,eodémque modo æris flos datus.Sed & hic locus indicio eſt Scribonium Græcè ſcripſiſſe,& eius interpretem,χάλκανθον æris florem vertiſſe: de qua re multa in commentariis medicis produxi,quorum paulo antè mentionem feci.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVINTVM.

Ibid.lit.E. *Et rubi ſuccus cum aceto.* Ita habet poſterior editio,& Dioſcorides, καὶ βάτου χυλὸς σὺν ὄξει, & fieri poteſt vt καὶ βατράχου voces in Aldina cognitæ ſint ac ſuppoſitæ pro καὶ βάτου χυλός.Aëtius tamen ἀμάραντον habet. Mox quod conuerti, Fluida ac graueolẽtia per ſedem reddi ſolẽt,in Græcis legitur κοπρώδη καὶ δυσώδη, id eſt ſtercoracea & graueolentia,ſed Dioſcorides ῥοώδη legit,quem ſequi malui.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMSEXTVM.

Ibid.lit.G. *Qui lac coagulatum ſumpſerunt,his aceruatim ingens ſuffocatio imminet.* Græcè legitur ἐμπνιγαθὲν ἄθρουν: ſed diſtinguendæ ſunt voces,& ἀθρόος legendum,velut conuerti.Quod autem dicit Paulus coagulum velut antidotum exhiberi aduerſus lac coagulatum hauſtum,eius rationem reddit Aëtius lib. 13. cap.75.Etenim coagulum, inquit,recenti lacte iniectum,ipſum cogit & inſpiſſat:id verò quod iam coactum eſt,ex natura ſua diſſoluit.Atque hoc eſt quod etiam Dioſcorides dicit,καθόλου δὲ πᾶσα πιτύα πήσσει μὲν τὰ διαλελυμένα,λύει δὲ τὰ συνεστῶτα.Ad idem etiam mox ſubdit,exhibendum eſſe lixiuium pileatorum,(id eſt eorum qui pileos faciunt)& appellat hoc κονίαν πιλοποιητικήν,ſicut etiã ſuprà lib. 3. cap.2.& infrà lib.7.cap.17.in emplaſtro ex lapide Aſio,ὕδωρ πιλοποιοῦ, id eſt aquam pileatoris ſiue pileatoriam idem vocat:hoc eſt eam aquam qua lanæ abluuntur, dum ſpiſſantur & ad pileos parantur. Eandem etiam hoc loco Dioſcorides præſcribit,πιλοποιητικὴν κονίαν itidem appellans,magno omnium Dioſcoridis interpretum & aliorum tormento,donec ex vetuſti exemplaris lectione,non πηλοποιητικὴν per η,ſed πιλοποιητικὴν per ι ſcribendum eſſe compertum eſt. Sed de hac re pluribus in commentariis medicis egimus.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMSEPTIMVM.

Col.580.lit.A. *Ex uini mulſi aſſiduo potu.* Græca exemplaria habent ὑπὸ ὑδρομέλιτος,id eſt aquæ mulſæ: ſed nos Dioſcoridem & Aëtium ſequuti vinum mulſum conuertimus,& procliue fuit οἰνομέλιτος vocem in ὑδρομέλιτος conuertere.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMOCTAVVM.

Ibid.lit.B. *Et origanus aut thymus cum lixiuio, aut aceto, aut paſſo. Oportet autem & his maluæ decoctum per clyſterem infundere.* Græca malè diſtincta,& partim corrupta,ex Dioſcoride & Aëtio ſic emendata leges,καὶ ὀρίγανος ἢ θυμὸς σὺν κονίᾳ,

ἢ ὀξέι, ἢ γλυκεῖ. δεῖ δὲ καὶ τούτοις ὑποκλύζειν τῷ τῆς μαλάχης ἀφεψήματι.

IN CAPVT SEXAGESIMVM PRIMVM.

Ibid.lit.F. *In his conuenit poſt uomitum, hormini ſylueſtris ſemen cum uino potum, myrrhæ obol.* III. *abſinthium, hyſſopū, aut apij ſemē, aut piper, aut ligni ſtris flos cum uino.* Hoc loco Græca pro ὀρμίνου habēt falſò θερμίνου. Deinde habēt σμύρνης ∠ η'. nos ex Aëtio & Nicandro fecimus obolos III. poſtea ἀψινθίου & ὑσσώπου voces, ex iiſdem in ἀψίνθιον & ὕσσωπον mutauimus. Et tandem κυπρου αὐτὸς ex Dioſcoride & Nicandro in κυπρου αὐτὸς conuertimus, niſi fallit nos Nicander qui κύπρου τε βλαστεῖα νεαι-θαλέα dixit, vt eo verſus loco κυπρίου vox legi non poſſit. De myrrhæ enim pondere nimis aucto, & de aliis quæ falſò lecta commutauimus, dubium non eſt.

IN CAPVT SEXAGESIMVM QVARTVM.

Col.551.lit.A. *Ex quorum numero eſt & ſylueſtris ruta, & melanthium, & recentes pappi. Sunt autem flores ſpinæ quæ cactos appellatur.* Hæc verba in Græcis exemplaribus ſic leguntur, ὧν ἐστι τό, τε ἄγριον πήγανον, καὶ τὸ μελάνθιον, καὶ οἱ νεαροὶ πάπποι. ἄνθη δὲ ἐστιν ἀκάνθης τῆς καλουμένης κάκτου. Et reliqua quidem rectè habent: verùm qui ſint recentes illi pappi, ſpinæ illius quæ cactos appellatur, Dioſcoridis corrupta lectio ambiguum fecit, in quo pro πάπποι voce, leguntur παγκοί, & pro κάκτου habetur ἄξου, ſeparata etiam à præcedentibus περὶ ἄξου tractatione, id quod etiam interpretes partim animaduerterūt, & Dioſcoridis conuerſionem Paulum ſequuti expreſſerunt. Quæ igitur ſit ſpina appellata cactos, & qui eius pappi, Theophraſtus lib.6. De plantis tradit, cuius verba quia in Græcis codicibus manca & corrupta leguntur, integra adſcribam, ἡ δὲ κάκτος καλουμένη, περὶ σικελίαν μόνον, ἐν τῇ ἑλλάδι δὲ οὐκ ἔστιν. ἴδιον δὲ παρὰ τὰ ἄλλα τὸ φυτόν. ἀφίησι γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς ῥίζης καυλοὺς ἐπιγείους. τὸ δὲ φύλλον ἔχει πλατὺ καὶ ἀκανθῶδες. καλοῦσι δὲ τοὺς καυλοὺς, κάκτους. ἐδώδιμοι δέ εἰσι περιλεπόμενοι, μικρὸν ὑπόπικροι, καὶ θησαυρίζουσιν αὐτοὺς ἐν ἅλμῃ. ἕτερον δὲ καυλὸν ὀρθὸν ἀφίησιν, ὃν καλοῦσι πτέρνικα. ἐστι δὲ καὶ οὗτος ἐδώδιμος, πλὴν ἀθησαύριστος. τὸ δὲ περικάρπιον, ἐν ᾧ τὸ σπέρμα, τὴν μὲν μορφὴν ἀκανθῶδες, ἀφαιρεθέντων δὲ τῶν παππωδῶν σπερμάτων, ἐδώδιμον καὶ τοῦτο καὶ ἐμφερὲς τῷ τοῦ φοίνικος ἐγκεφάλῳ. καλοῦσι δὲ αὐτὸ σκαλίαν. In his verbis quum tradat Theophraſtus lanuginoſa ſemina auferēda eſſe, ſiquis περικάρπιον (quod fructum Theodorus vertit) edere velit, ſatis declaratur qui ſint pappi ſiue lanugines ſpinæ cacti, quos non negligendos eſſe Paulus monet, vt qui aliquando pericula inducunt, etiamſi parum lædere videantur. Cæterùm Athenæus lib.2. δειπνοσοφιστῶν, Theophraſti verba relata citans, ſententiam etiam ſuam addit, quid de cacto ſentiat, nimirum cacton illam eſſe Romanis dictam carduum, & eam adeò quæ κινάρα Græcis appelletur, & κάρδον ac κάκτον idem eſſe, duabus ſaltem literis immutatis. Verba eius hæc ſunt, τίς δὲ τούτοις οὐχὶ πειθόμενος, παρρησίαν εἴποι τὴν κάκτον εἶναι ταύτην τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων μὲν καλουμένην κάρδον, οὐ μακρὰν ὄντων τῆς σικελίας, περιφανῶς δὲ ὑπὸ τῶν ἑλλήνων κινάρας ὀνομαζομένην. ἀλλαγῇ γὰρ δύο γραμμάτων, κάρδος καὶ κάκτος ταὐτὸν ἂν εἴη.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI
Dolabellarum in Paulum AEginetam liber ſextus.

IN CAPVT SECVNDVM, & TERTIVM, & QVARTVM.

QVIDAM *uerò etiam ipſo oſſe uſto, ſquamam paruam excidere faciunt.* In Græcis ἐμπίπτειν legitur falſò pro ἐκπίπτειν, id eſt excidere: ſicut etiam ſequenti cap.3. μᾶλλον pro μόνον falſò habetur, vbi cōuerti, Reliqua quidem ſimiliter habet, tumor autem ſolùm durior eſt. Nam μᾶλλον σκληρότερος, pro μόνον σκληρότερος Græcè legitur, & mox linea ſequenti quinta τοῦ ὑγροῦ falſò legitur pro τὸ ὑγρόν. Sicut etiam cap.4. ſequenti falſò habetur, τό, τε ὄργανον ἐγχρίσῃ τὸ ὀστέον, pro ἐγχωρίσῃ τῷ ὀστέῳ. Sed hæc & alia minutiora ex noſtra tranſlatione cognoſci poterant, niſi eſſent qui de omnibus rationem expetant, quod tamen eſt præter noſtrum inſtitutum.

IN CAPVT QVINTVM.

Col.552.lit.G. *Et ſiquidem tenue fuerit, hamulo cæco id extentum & obtortum, per totum penitus excidemus, ita ut etiam pars ipſius apprehendatur.* Hic locus in Græcis exemplaribus ſic legitur, καὶ εἰ μὲν λεπτὸν εἴη, τῷ τυφλαγκίστρῳ ὑποδιατείναντες καὶ περιστρέψαντες, ὑφ' ἓν ἐκτεμοῦμεν, ὥστε καὶ μέρος αὐτοῦ λαβεῖν. Significat enim ὑφ' ἓν idem quod διαπάξ & διαμπάξ, quibus infrà in hoc libro aliquoties vtitur. Velut cap.35, vbi itidem hanc circa vaſa magna & tenuia diſtinctionem præſcribit his verbis, εἰ δὲ τι διαιρεθὲν ἀγγεῖον ἐπισχεθήσεται τῷ ἔργῳ, βρόχῳ διαλαβόμενοι αὐτό, ἢ διαπὰξ ἀποτεμοῦμεν, εἰ μὴ μεγάλα εἴη. διαπὰξ penitus & per totum dixit, ſicut hoc loco ὑφ' ἕν, eadem ſignificatione. Vult enim parua vaſa ita diſſecari penitus & per totum tranſuerſim, vt etiam pars ipſorum apprehenſa ſimul excidatur. Atque hæc eſt vera huius loci ſententia & lectio, nulla facta verborum mutatione. Paulo pòſt legendum eſt σαρκωτικοῖς ξηρίοις, non ξηροῖς. Sunt enim ξηρία peculiaria medicamenta arida in puluiſculos detrita, de quibus lib.7.cap.13. agit.

IN CAPVT SEPTIMVM.

Col.553.lit.F. *In his periſcyphiſmum, id eſt inciſionem circum ſcyphium; id eſt caluariam, adhibemus.* Περισκυφισμὸς ſectio nomen inde habet quòd περὶ τὸ σκύφιον fiat. Eſt autem σκύφιον calua ſiue caluaria. Sic Paulus ſuprà lib.3.cap.22. ad impetuoſam fluxionum ad oculos allationem, ὑπὲρ τὸ σκύφιον δὲ τῆς κατασκευῆς οὔσης. Et mox, εἰ δὲ διὰ βάθους ὑπὸ τὸ σκύφιον τοῦ ὑγροῦ ὑπάρχει, &c. Et rurſus, σημεῖα δὲ τῶν ἔξω τοῦ σκυφίου ῥευμάτων. Et infrà lib. 7.cap.16. κομᾶται δὲ τῷ μετώπῳ ἐφ' ὧν οὐχ ὑπὸ τὸ σκύφιον τὸ ὑγρόν, ἀλλ' ἔξωθεν ἐστι. At huius ſcyphii mentio admonet me loci cuiuſdam Galeni, in quo σκυφῶνες vox ſuppoſititia & nihil ſignificans legitur, cuius loci rectam lectionem & Græcis & Latinis codicibus noſtræ editionis nuper reſtituimus. Quò verò ex hoc vno de multis aliis à nobis reſtitutis indicium quoddam ſtudioſi habeant, emendationis ac lectionis noſtræ hîc rationem aliquam reddemus. Locus eſt in anatomicis aggreſſionibus libro ſexto non longè à fine, vbi περὶ οὐρητῆρος (id eſt de vrinario meatu) verba facit, quæ ſic leguntur in Græcis codicibus, ὄψει τὴν φύσιν τοῦ κατ' αὐτὴν πόρου λοξοῦ τε ἅμα καθήκοντος εἰς αὐτήν, ἐπίβλημά τε τι κατὰ τὴν ἔνδον αὐτῆς χώραν ἔχοντος τοιοῦτον οἷον ἐπὶ τῶν περιστερεῶν οἱ καλούμενοι σκυφῶνες. Quæ verba in Latina tranſlatione, tam ſæpe à tam multis caſtigata ac reuiſa, ſic leguntur, Meatus in ea naturam inſpicies, qui obliquus ſimul ad ipſam pertinet, & huiuſmodi internæ ipſius regionis operculum ſortitur, quale in columbariis ſcyphones appellati. At quis vnquam tradidit, aut cui lectū eſt, quid ſit in columbariis σκυφῶνες: quorum ſimilitudo aliqua ſit ad operculum illud vrinarii meatus. Ego itaque primùm quidem σκυφῶνες vocem falſò ſuppoſitam eſſe indicaui: deinde etiam περιστερεῶν vocem falſam & ſuppoſititiam eſſe cenſui. Nam ſi pro columbario dicta eſſet, περιστερεώνων legi oportebat. Et neque ſic tamen qui eſſent in columbariis ſcyphones ſatis cōſtaret. Sed vt ſint iam ambæ illæ voces falſæ ac ſuppoſititiæ, nondum tamen ſatis hoc oſtenſum eſt, ſi non melior & recta lectio producatur. Verùm vnde quis producat ſi non ſupperant meliora, & rectam lectionem habentia exemplaria? Mihi ſanè illorum inopia, vnius ingenii ope nitendum fuit, cuius coniectura vſus, & pro σκυφῶνες legendum cenſeo σίφωνες, & pro περιστερεῶν legendum ſentio ἐμφερῶς, vt hæc ſit genuina Galeni verborum lectio, quam tamen non diutius tolerari volo, vbi

quis meliorem protulerit, ὅψῃ τὴν φύσιν τοῦ κατ' αὐτὴν πόρου, λοξοῦ τε ἅμα καθήκοντος εἰς αὐτὴν, ὅπισ. καὶ μα τε τι κατὰ τὴν ἔνδον αὐτῆς χώραν ἔχοντος τοιοῦτον οἷον ὅτι τῶν ἐμπρήσεων οἱ καλούμενοι σίφωνες. Latina autem tranſlatio noſtra quam pro falſa repoſuimus hæc eſt, Meatus in ea naturam inſpicies, qui & obliquus ſimul ad ipſam pertinet, & huiuſmodi iuxta internā ipſius regionem operculum ſortitur, quale in incendiis fuſoria aquæ inſtrumenta, ſiphones appellati. Quòd autem Siphones, quorum vſus in incendiis ad aquam per ipſos hauriendam ac fundendam exiſtit tale intus operculum habeant quale hic Galenus vrinario meatui attribuit, res & experientia ipſa docet.

IN CAPVT OCTAVVM.

Col. 554. lit. C. *Filo uerò poſt ſubſectionem extracto.* Græcè habetur, τὸ δὲ ῥάμμα ὑποβάλλοντες μετὰ τὴν ὑποτομὴν. Sed legēdum ὑπολαβόντες, id eſt vbi extraxerimus. Paulo pòſt habetur τρισὶν ἢ τέτρασιν ἀφαῖς, ſed legendum eſt ῥαφαῖς. Non enim ad ſpongiarum vſum hæc verba referuntur, de quibus verbum ὑποσπογγίσαντες, quod præcedit, vſurpauit, ſed ad labia vulneris contrahenda per tres aut quatuor ſuturas.

Ibid. lit. G. *Et ouis lacti admixtis oculo infuſis mitigabimus.* Hæc verba Græci codices ſic habent, καὶ ὡς γάλακτι ἐγχύτῳ τὸν ὀφθαλμὸν παραμυθησόμεθα, id eſt, & velut lacte infuſo oculum mitigabimus. At hic loquendi modus non videtur ita aut Paulo aut aliis medicis Græcis familiaris eſſe, ſed potius huiuſmodi vt verba tranſponantur hunc in modum, καὶ ἐγχύτῳ τινὶ ὡς γάλακτι τὸν ὀφθαλμὸν παραμυθησόμεθα, id eſt, & quodam infuſo ſiue infuſili medicamento, velut lacte, oculum mitigabimus. Quare ſuſpecta eſt mihi vocum ὡς γάλακτι lectio, & (niſi penitus fallor) legenda eſt pro ipſa vna illa vox ᾠογάλακτι, vt (velut etiam reddidi) ouis lacti admixtis infuſis oculum mitigandum eſſe accipiamus. Nam Gal. lib. 4. κατὰ τόπους, lac muliebre, & ſubtenuem ouorum liquorem, & adhæc fœnigræci tum ſuccum tum decoctum ad oculorum dolores & inflammationes mitigandas vehementer commendat. Proinde etiam Paulus lac & oua ſimul mixta adhiberi iuſſit, & ἐγχύτῳ voce adiecta declarauit ita mixturam ipſorum faciendam eſſe vt infuſile redditum ex ipſis medicamentum, commodè oculo infundi poſſet. Habetur autem vox ᾠόγαλα etiam lib. 3. cap. 42 in dyſenteriæ cura.

IN CAPVT NONVM.

Col. 555. lit. B. *Velut in rebus deſperatis uſtionem per medicamentum adhibemus.* In Græcis verbum falſum ὑπορούμεθα legitur in Aldina editione: quod animaduertēs Baſilienſis corrector ἀπορούμεθα pro illo repoſuit: ſed neque hoc legi poteſt, quum verbum tranſitiuam ſignificationem εἰς τὴν καῦσιν habens requiratur. id autem haud dubiè eſt ὑπουργοῦμεν, id eſt adminiſtramus, adhibemus. Quòd verò mox pro ἀπαγγαρῆ, legendum ſit ἀπαρραφῆ, & pro αὐτοῦ voce, αὐτὸ, tum res ipſa docet, tum ex tranſlatione ſatis cognoſci poteſt.

IN CAPVT DECIMVM.

Ibid. lit. D. *Et hac aut ſponte, &c.* Græcè legendum καὶ ταύτης ἢ αὐτομάτως, &c. refertur enim ad vocem οὐλῆς, vt reſpondeat etiam ſequenti voci γεννωμένης. Mox quod reddidi, Si ſufficientem craſſitudinem palpebra habeat. Ipſam enim cicatricem diuidere oportet, &c. in Græcis ex tranſpoſitione ac deceſſione paucarum literarum corruptum ſic legitur, πάχος ἱκανὸν ἔχον τὸ βλέφαρον. οὐ δεῖ γὰρ αὐτὴν τὴν οὐλὴν. Legendum autem integrè ſic, πάχος ἱκανὸν ἔχοντος τοῦ βλεφάρου. δεῖ γὰρ αὐτὴν, &c.

IN CAPVT VNDECIMVM.

Ibid. lit. F. *Sed & reliquam curationem uelut, &c.* Græca huius periodi verba corrupta ſunt, & deeſt vox vna ποιητέον. Sic enim legendum eſt, καὶ τὴν ἄλλην δὲ θεραπείαν ὡς ἐπ' ἀπαρραφῆς ποιητέον, πλὴν τοῦ τῶν ῥαμμάτων τὰς ὑπεροχὰς ἐν τῷ μετώπῳ κολλᾶν. Poſſit tamen etiam ſic legi, πλὴν οὐ τῶν ῥαμμάτων τὰς ὑπεροχὰς ἐν τῷ μετώπῳ κολλητέον.

IN CAPVT DVODECIMVM.

In hoc capite duæ voces vitiatæ totam ſententiam corruperunt. Legitur enim ἴσον pro εἴσω, & ἐξὺ pro ἔξω, iuxta quorum verborum lectionem integram repoſitam, conuerſionem noſtram fecimus.

IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Ibid. lit. D. *Specilli bicipitis caput, aut auricularium ſpecillum, aut tale quoddam tenue inſtrumentum igne candefactum adigunt loco.* In Græcis hæc periodus duas voces corruptas habet. Nam pro διὰ πύρινον legendum eſt διπύρηνον: & pro ἐργῶσι, legēdum προσάγουσι, hoc modo, διπύρηνον ἢ μηλωτίδα ἤ τι τοιοῦτον λεπτὸν ὄργανον πεπυρωμένον προσάγουσι τῷ τόπῳ. Cæterùm de variis ſpecillorum formis ac appellationibus multa in commentariis medicis diximus.

IN CAPVT VICESIMVM.

Col. 558. lit. B. *Per infuſiones aquæ mulſæ, aut ſucci fœnigræci cum melle.* Fœnigræci ſuccum cum melle, vel melli additum τηλόμελι appellat, nimirum ἀπὸ τήλιος καὶ μέλιτος mixtura, facta appellatione. Ad eundem modum etiam φακόμελι vocat lenticulam melli admixtam, ſequenti capite viceſimoſecundo, & ibidem σιδιῶτι appellat mel cui τὰ σίδια (id eſt malicorium) admixtum eſt.

IN CAPVT VICESIMVMQVARTVM.

Col. 559. lit. G. *Quemadmodum etiam aquam in aurem illapſam.* In Græcis deeſt vox ὥσπερ, vel ſimilis alia. Legendum eſt enim ὥσπερ καὶ τὸ ἐμπεσὸν κατὰ τὴν ἀκοὴν ὕδωρ, &c.

IN CAPVT VICESIMVMQVINTVM.

Col. 560 lit. D. *Filum mediocriter craſſum uelut funiculus eſt.* Græcè legitur ὅσον σφήκωμα, id eſt quantus eſt funiculus: ſed legi debet οἷον, id eſt qualis. Non enim ad longitudinem aut menſuram refertur, ſed ad cōſtrictionis modum, quo filum illud inſtar funiculi intortum eſſe debet, ea craſſitudine vt nodi in ipſo ligari poſſint. σφήκωμα enim ab adſtringendo nomen habet, à verbo σφηκόω, adſtringo. Non autem refert quàm longum ſit filum, ſed quàm craſſè intortum ac adſtrictum, vt & nodos recipere, & in nares immiſſum, per coliformes meatus ad palatum bicipiti ſpecillo inſertum trahi poſſit. Vocat autem ſpecillum biceps διπύρηνον, velut etiam cap. 13. dixi. Quare legendum eſt, ἐνείρωμεν διπυρήνου τρήματι, & τὸ ἕτερον πέρας τοῦ διπυρήνου, &c. non vt exemplaria habent διὰ πυρίνου. Sed & coliformes meatus ἠθμοειδεῖς πόρους appellat: ſicut paulo antè coliformia oſſa, ἠθμοειδῆ ὀστᾶ. Verùm exemplaria falſò ἰθμοειδῆ & ἰθμοειδεῖς habēt. Et alii itē falſò ἰσθμοειδῆ legunt. Non enim ab iſthmo, ſed ab ἠθμῷ appellationem habent, quòd per ipſa velut per colum, cerebri ſuperfluitates διηθοῦνται, id eſt excolantur.

IN CAPVT TRICESIMVM.

Col. 561. lit. C. *Sic tonſillæ inflammatæ, & ultra modum auctæ, & uelut induratæ.* Quod dixi, Et velut induratæ, Græcè legitur, καὶ οἷον ἀποξηρανθέντα, ſed falſó. debet enim legi, καὶ οἷον ἀποσκιρρωθέντα. Refertur enim ad præcedentes glandulas induratas, quas ἀδένας ἀποσκιρρωθέντας dixit.

IN CAPVT TRICESIMVMPRIMVM.

Col. 562. lit. A. *Sæpe uerò aut ob ægri timiditatem, aut ob ſanguinis eruptionis formidinem, aut ob medicamenti præſtantiam, ferrum recuſantes.* Quod hoc loco conuerti, Aut ob medicamenti præſtantiam, in Græcis eſt, ἢ διὰ τὸ ξηρὸν τοῦ φαρμάκου, id eſt aut ob medicamenti ſiccitatem. Sed ſuſpecta eſt mihi vocis ξηρὸν lectio. Neque enim video cur medicamenti ſiccitas ad ferrū recuſandū inuitare debeat, quū id mox neq; ita liquidū eſſe velit vt defluat, neq; omnino durū, quo facilè vuæ adhæreat: & idē quoq; potētia eò progreſſum ſit vt non ſiccitas, ſed vis vſtoria in ipſo prædicari debeat. Atq; hāc etiā à Paulo nobis cōmendatam eſſe credo, ex eo quod ſubiicit hoc medicamentū in vna hora vuā mortificare, vt hinc adeò ob medicamēti præſtantiā ferrū ſit recuſandū, & non ob ſiccitatē. Et procliue fuit à voce κῦρος non intellecta, ad vocē ξηρὸν aberrare. Quare nos ἢ διὰ τὸ κῦρος τοῦ φαρμάκου legendum cenſentes, eorum verborum ſententiam reddidimus.

IN CAPVT TRICESIMVM QVARTVM.

Col.563.lit.D. *Sed & prope ſedem abſceſſus, ante perfectam concoctionem, ſecare ſcare iubet Hippocrates, timens ne in perforationem procedant.* In his quæ ad nos extant Hippocratis ſcriptis, quæ ſanè nuper Latinis hominibus ex noſtra conuerſione legenda edidi, hoc præceptum nondum reperi, alioqui facilè eſſet illinc locum hunc corruptum reſtituere. Nam in codicibus impreſſis legitur, καὶ τὰ πλησίον δὲ τοῦ δακτύλου ἀποστήματα. Quòd autem de digitorum abſceſſibus non loquatur, colligi ex eo poteſt quòd antea de articulorum abſceſſibus dixit, in quibus etiam digitorum abſceſſus cõprehendit. Quare pro δακτύλου voce, legendum eſſe videtur δακτυλίου, vt de ſedis abſceſſibus ipſum loqui accipiamus, in quibus ante perfectam maturitatem, adhuc crudis, ſectionem ex Hippocrate probat, ne videlicet in perforationem procedat. Sic enim legendum eſt, τὴν εἰς διάτρησιν ὑποδυόμενος φόβον, & non vt codices habẽt, τὴν εἰς διὰ τρίαν ὑποδυόμενος φόβον. Nam quum loci circa ſedem humidi ſint, & larga caliditate præditi, videntur in ipſis plura corpuſcula facile putreſieri, vnde perforationes & fiſtulas ſequi procliue eſt, vt ea propter crudos abſceſſus ſecare in illis locis melius ſit.

IN CAPVT TRICESIMVM SEXTVM.

In hoc capite quædam voces falſò leguntur, quarum nos rectam & integram lectionem conuertimus, & tamen ſemel hic indicium faciemus. Primum itaque φλεγματώδη falſò legitur pro φλεγμονώδη, id eſt pituitoſa pro inflammata. deinde ὠδίω legitur pro οἰδίω. Et mox pro στεατώματα, ſiue στρόματα (quod in Aldino codice legitur) alii legũt στεάτωμα. Sed ego Aldinum codicem ſequutus ſum. Nam & Aëtius 15. cap. 8, ſteatomata baſin ampliorẽ habere dicit. Paulo pòſt χλιαρὸν falſò habetur pro χαλαρόν. Et mox tota periodus partim redundans, partim manca, ſic integrè legatur, Παραφυλαττόμενοι μόνον τό, τι βῶσαι τὸν ὑμένα, διὰ τό, τὸ περιεχόμενον ὑγρὸν προχυθὲν παρεμποδίζειν τῇ χειρουργίᾳ, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ καταλιπεῖν, ὅ, τι παλινδρομίας ἐστὶ καὶ τὰ πολλὰ κατὰ τοὺς καρπούς καὶ σφυρὰ καὶ τὰ κινούμενα καὶ ἄρθρον, αἰτία γίνεται.

IN CAPVT TRICESIMVM SEPTIMVM.

Col.564.lit.H. *Et Galenus de ipſa dicit.* Quandoquidem hic Galeni verba ſe producere dicit, & poſtquam ea recenſuit, ad finem hæc verba ſubiicit, Hæc Galenus: ex hoc ſequi videtur omnino eadem verba Paulum ex Galeno tranſcripſiſſe, & nihil omiſiſſe eorũ quæ hoc loco Galenus habet: id quod alioqui facere ſolet vbi nõ citato authore, quædã pro ſuo modo ſibi accommodans tranſſumit. Eſt autem hic locus in libro Galeni de tumoribus præter naturam. Et quia in Paulo corruptus habetur, nec penitus integer in Galeno, rectam lectionem hic adſcribam, quam & in Paulo conuerti, & in Galeni editione à me facta reſtitui, ἀρτηρίας ἀναστομώσεως τὸ πάθος ἀνεύρυσμα καλεῖται. γίνεται δὲ καὶ τρώσεως, ἐπειδὰν εἰς οὐλὴν μὲν ἀφίκηται τὸ ἐπικείμενον αὐτῇ δέρμα, μένῃ δὲ τὸ τῆς ἀρτηρίας ἕλκος, μήτε συμφυείσης, μήτε συνουλωθείσης, μήτε σαρκὶ φραχθείσης. διαγινώσκεται δὲ τὰ τοιαῦτα παθήματα τῷ σφυγμῷ τῶν ἀρτηριῶν· ἀλλὰ καὶ θλιβομένων ἀφανίζεται πᾶς ὁ ὄγκος, παλινδρομούσης εἰς τὰς ἀρτηρίας τῆς ἐργαζομένης αὐτὸν οὐσίας.

Col.565.lit.C. *Vbi prius intermediam arteriæ partem ſcalpello punxerimus, & quod continetur in ea euacuerimus, &c.* Horum verborum lectio in Græcis codicibus viciata eſt in hunc modum, νύξαντες πρότερον φλεβοτόμῳ μεταξὺ τῆς ἀρτηρίας, καὶ ἐνώσαντες τὸν περιεχόμενον. In his verbis deeſt articulus τὸ ante μεταξὺ, & pro ἐνώσαντες τὸν, legendum κενώσαντες τὸ, in hunc modum, νύξαντες πρότερον φλεβοτόμῳ τὸ μεταξὺ τῆς ἀρτηρίας, καὶ κενώσαντες τὸ περιεχόμενον.

IN CAPVT TRICESIMVM OCTAVVM.

In hoc capite ἀρυσματώδης bis legitur falſò pro ἀνευρυσματώδης. Et mox quod legitur σημειωσάμενα οὕτω καὶ τὰ ἀνευρύσματα, legendum σημειωσάμενα οὕτως ὡς καὶ τὰ ἀνευρύσματα. Et rurſus pro ἐξόχως δὲ τὸν περὶ τράχηλον, legendum eſt, ἐξόχως δὲ τῶν περὶ τὸν τράχηλον, &c.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM.

Col.566.lit.H. *Velut in ſanguinis ex naribus aut aliunde eruptione, quum non redundantia eſt qua profluit, etiam ex oppoſitis reuulſorio modo euacuamus.* Hoc loco in Græcis duæ particulæ corruptæ, ſententiam totam obſcurarunt, imò penitus alienã inuexerunt. Falſò enim legitur ἔπι pro ὅτι, & κινοῦ pro κινοῦμεν, vt ita Græca lectio habeat, ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἐκ ῥινῶν ἢ ἄλλοθεν αἱμορραγίας, ὅτι μὴ πλῆθος ἐπιρρέουσα, καὶ κινοῦμεν ἀντισπαστικῶς ἐκ τῶν ἀντικειμένων.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM PRIMVM.

Col.567.lit.G. *Et nihil amplius influit parti, & opus fuerit aliquid mouere, &c.* Græcorum verborum lectio malè diſtincta, & tranſpoſita, ſententiam alienam inuexit. leges ergo ſic, καὶ μηκέτι ἐπιρρέῃ μηδὲν τῷ μορίῳ, καὶ χρεία γένηται κινῆσαί τι, & cætera.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM SECVNDVM.

Col.568.lit.E. *Ita ut ex cauterio quod in aduerſam partem pertudi poteſt, per unam aggreſſionem duæ cruſtæ fiant.* Græcè hic locus ſic habet, ἄχρις οὗ τὸ καυτήριον ἀντιπεῖραστον κατὰ μίαν ἐπιβολὴν δύο ἐσχάρας γένεσθαι. Et mihi quidẽ videtur vox κατὰ deeſſe, vel ſimilis aliqua ante τὸ καυτήριον: deinde vox ἀντιπεῖραστον falſò legi. non enim per reflexionem & retractionem eius, duas cruſtas inuri vult, ſed per vnam cauterii impulſionem, per cutem diſtenſione geminatam duas cruſtas inducere, ita vt in aduerſam cutis partem penetrans pertrudatur. Quare vocem ἀντιπαρωσὸν hic legendam puto, pro qua facile fuit alteram ob ſimilitudinem ſupponere: vt totus locus ſic legatur, ἄχρις οὗ κατὰ τὸ καυτήριον ἀντιπαρωσὸν κατὰ τὴν μίαν ἐπιβολὴν δύο ἐσχάρας γένεσθαι. Verùm hic locus diffuſius & clarius tractatur ab Hippocrate in libro περὶ ἄρθρων.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM QVARTVM.

Col.569.lit.A. *Oportet igitur ariſtolochiæ longæ radicem oleo imbutam, ipſis per ignita cauteria uſtis, in cruſtas indere.* Hoc loco in Græcis exemplaribus impreſſis ſic legitur, δεῖ οὖν τῆς μακρᾶς ἀριστολοχίας τὴν ῥίζαν ἐλαίῳ δεύσαντας ἐντιθέναι αὐτῆς πυρεχτωμένας τὰς ἐσχάρας. Quæ verba quia palàm videntur eſſe corrupta, mirificè hactenus multos torſerunt, aliis ariſtolochiæ longæ radicem velut penitus alienam reprobantibus: aliis neſcio quem vtendi eius modum exponẽtibus: & nos quoque meliorum codicum inopia, ingenii coniecturis vſi, lectionem rectam ac integram nos aſſequutos eſſe arbitramur, quam paucis mutatis & repoſitis voculis, hanc eſſe credimus, ipſámque vt genuinam etiam Latinè expreſſimus, δεῖ οὖν τῆς μακρᾶς ἀριστολοχίας τὴν ῥίζαν ἐλαίῳ δεύσαντας ἐντιθέναι καυθεῖσι τοῖς πυρεχτωμένοις καυτηρίοις εἰς τὰς ἐσχάρας. Non tamen grauatim cedemus meliori ſententiæ. Videtur autem ariſtolochiæ longæ radicẽ oleo imbutam, in cruſtas propterea indere vt & inuſtas cruſtas mitiget oleum, & ipſa radix ſua tenuium partium facultate, quam ſimul exterſoriam habet, pus attractum extergeat. Non enim cruſtas ita inuri vult vt penitus penetrent. nam qui ſic inurunt, ſtatim mortẽ inducunt, vt paulo inferius ait: ſed mediocriter latas, eáſque neque valde in ſuperficie conſiſtentes, neque rurſus nimiũ profundas, velut Aëtius ait libri octaui capite quinquageſimoſeptimo noſtræ tranſlationis. Quo loco eadem omnia fere ad verbum habentur, quæ hîc Paulus de ſuppuratorum vſtione tradit: niſi quòd illic ariſtolochiæ non meminit, & adhuc alias duas inter octauam & nonam coſtam, vtrinque vnam inurere iubet, quæ verba fortaſſis in Paulo exciderunt. In has itaque cruſtas ariſtolochiæ radicem indendam eſſe credo, ita vt in eum modum cõfecta ſit, quò commodè cruſtæ inſeri poſſit.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM QVINTVM.

In Galeni loco quem citat, exemplaria Græca falſò habent ἀρξαίμην, pro ἄρξαιμι, quod rectè legitur apud Galenum libro 14. methodi.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM OCTAVVM.

Col.570.lit.C. *At uerò Marcellus tridente aut cauterio tridentis formam habente utens, una aggreſſione ſex cruſtas inurebat.* Poſtrema huius periodi verba corruptè leguntur in Græcis, τῇ μιᾷ προσβολῇ τὰς ἐσχάρας εἰργάζετο. Deeſt enim numerus in-

ducendarum cruſtarum, atque is non ternarius (velut aliquibus viſum eſt) ſed ſenarius. per tridentem enim Marcellus ſex cruſtas inurebat vna vice, tres per cutem, tres in ſplenem. Sicut per ſimplex cauterium duæ cruſtæ inducuntur, vna in cutem, altera in ſplenem. Sic ergo legendum eſt velut etiam conuertimus, τῇ μιᾷ τριβελῷ τὰς ϛ' ἐσχάρας ἐργάζετο.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMPRIMVM.

Col. 571. lit. C. *Si uerò ſanguis, ad prædicta ſigna, tumor etiam liuidior fuerit, carne uerò ſubter enata, durior & renitens erit tumor.* Horum verborum lectio in Græcis codicibus corrupta eſt. Nam ἅμα legitur pro αἷμα, & mox σαρκός τι ὑποτρεφεῖς legitur pro σαρκὸς δὲ ὑποτραφείσης. Atque ſic de ſanguine & carne diuerſa diſtinctio in vnam coaluit ſententiam, quam præcedentium verborum ſententia indicat ſic diſtinguendam ac legendam eſſe, εἰ δ' αἷμα, πρὸς τοῖς εἰρημένοις σημείοις ἔτι πελιδνότερος ὁ ὄγκος· σαρκὸς δὲ ὑποτραφείσης, σκληρότερος καὶ ἀντίτυπος ὁ ὄγκος ἔσται.

Ibid. lit. E. *Iuxta chiaſmum, hoc eſt ad literæ Græcæ χ figuram.* Χιασμὸς appellatur Græcis eadem ratione qua Decuſſatio Latinis, quum duæ lineæ obliquæ in decuſſes per medium ſe ſecantes ducuntur. Et χιασμὸς quidem vocatur, quòd literam Græcã χ figura eius repræſentet. Decuſſatio verò quod denarii numeri nota litera Latina X eandẽ figuram referat. Meminit vocis rurſus Paulus infrà cap. 65. ſed loco corrupto, velut iſthic indicabimus: & rurſus cap. 107. & cap. 66. χιαστὸν ἐπίδεσμον, vocat deligationem quæ ad literæ χ figuram obducitur, quam decuſſatam conuerti.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMSECVNDVM.

Hoc totum caput miris modis corruptum eſt. Deſunt enim multa, quæ nõ vltro relicta ſunt à Paulo, ſed ad explendam ſententiam neceſſaria exiſtunt, & exſcribentem fefellerunt, aut exciderunt. Sumpſit autem hæc Paulus ex ſexto libro Galenicæ methodi, ex quo loco Pauli lectio reſtituenda eſt: quod quomodo facere oporteat, particulatim indicare non eſt neceſſe, ſed totus locus ad Galeni præſcriptum corrigendus eſt. Nam & nos Galeni lectionem ſequuti, totum hoc caput inde expreſſimus.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM TERTIVM.

In huius capitis fine, duæ voces ἐρεῖσθαι βάλανον corruptæ, totam ſentẽtiam vitiant, quæ integra eſt ſi pro illis αἱρεῖσθαι βάσανον legatur.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVINTVM.

Quòd affectio retro abducti præputii, vt glandi amplius induci non poſſit, παραφίμωσις appelletur, & non περιφίμωσις, velut exemplaria Græca habent, in commentariis medicis declaraui. Opponitur enim τῇ φιμώσει, quæ affectio eſt præputii ita glandi inducti, vt rurſus detrahi non poſſit. Redundat etiam mox in hoc capite vox αἴτιον, quæ expungenda eſt, vbi in Græcis habetur, εἰ μὴ οὕτω τὸ πρότερον εἶδος τῆς φιμώσεως αἴτιον γίνοιτο. Paulo pòſt vbi conuerti, Oſculum igitur internæ in ipſo partis diuidemus. Ita enim contractione ex cicatrice oborta exoluta, præputium abducemus: in Græcis deeſt articulus τῷ, & ἐπάξομεν falſò legitur pro ἀπάξομεν. Mox σωλῆνα falſò habetur pro σωλῆνα. & rurſus pro τὸ ἄνοιγμα ὁ σωλὴν, legendum τὸ ἄνοιγμα ὁ σωλήν. Et mox pro ὥσπερ λιπόδερμον, legendum ὥσπερ οἱ λειπόδερμοι.

IN CAPVT SEXAGESIMVM.

Col. 576. lit. B. *Per totum autem curationis tempus, fœmora ſimul uincire oportet, quo auxiliis adhibitis inſeruiant.* Hic locus in Aldina editione ſic legitur, παρ' ὅλον δὲ τὸν τῆς θεραπείας καιρὸν τοὺς μηροὺς ἅμα χρὴ διαζευκνύειν, πρὸς τὸ τοῖς βοηθήμασιν ὑπηρετεῖν. In hac lectione duæ voces corruptæ ſunt, διαζευκνύειν & ὑπηρετεῖν. Et pro διαζευκνύειν quidem legitur δεσμεῖν in Baſilienſi exemplari: quam lectionem etiam nos ſequuti ſumus, ſed tamen vt etiam δεσμεῖν vocem non genuinam huius loci eſſe putemus. Sunt enim femora deliganda haud dubiè, ſed latioris ſignificationis voce & hoc & alia indicaſſe mihi videtur, nimirum voce διαζευχθῆναι, quam pro διαζευκνύειν reponẽdam eſſe credo, & accipiendum, femora ſimul ita diſpoſita eſſe oportere vt adhibitis auxiliis inſeruiant. At verò pro ὑπηρετεῖν legendum eſſe ὑπηρετεῖν, non dubitandum eſſe puto. Nam ἠρεμεῖν, aut etiam ὑπηρεμεῖν verbum abſolutum eſt, nec datiuis τοῖς βοηθήμασι conuenit: quos caſus verbum ὑπηρετεῖν exigit. Mox poſt hunc locum, vbi legitur κάμπτα διέλωμεν κάτω τὸν λίθον, pro λίθον legendum eſt καυλόν. Et vt ſic legatur omnino neceſſe eſt, ad ſententiam rectam obtinendam. Verùm ſiue δεσμεῖν ſiue διαζευχθῆναι legas, & ſiue ὑπηρετεῖν ſiue ὑπηρεμεῖν recipias, ſententiam non ita multò diuerſam habes. Poteſt enim in verbo ὑπηρεμεῖν, præpoſitio ὑπὸ ad datiuos τοῖς βοηθήμασι referri.

IN CAPVT SEXAGESIMVMPRIMVM.

Ibid. lit. E. *Rubicunda tunica eſt natura neruoſa.* In Græcis legitur ἑλικοειδὴς τε ἐστὶ χιτὼν νευρώδης τὴν φύσιν, ſed falſò. Nulla eſt enim teſtium tunica, ἑλικοειδὴς appellata. Verùm vaſa ſeminaria, de quibus paulo antè dixit, ἑλικοειδῶς (id eſt pampinoformiter) ad teſtes feruntur, atque hinc vitium falſæ appellationis proceſſit. Debet autem legi hoc modo, ἐρυθροειδὴς δὲ ἐστὶ χιτὼν, &c.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSECVNDVM.

In hoc capite multa leuiter corrupta facilè emendari poſſunt vel ex ipſa noſtra tranſlatione, aut etiam ſine ea, velut eſt ὕπιον ὑπὸ βάθρου ἐπιβάλλοντες, &c. pro ὕπτιον ἐπὶ βάθρου ὑποβάλλοντες: & mox καθίεις pro καθιέντες: & quod deeſt κατ' vox ante verba, τὰ πρὸς βουβῶνας μέρη, &c. & quædam alia. Verùm vnus locus eſt qui hactenus omnes fefellit, vbi legitur τὸν λημνίσκον διὰ τῆς γύρεως ἀλλάττοντα. Quid enim hîc γύρεως (id eſt pollen) facit? aut quomodo lemniſcus per pollinem alterandus aut permutandus eſt? paulo antè ſimpliciter, Lemniſcum traiicimus dixit, paulo pòſt dicit ſimpliciter, Lemniſcum auferre oportet: quid ergo id per pollinem alterandum eſſe dicit? Vnica vox γύρεως corrupta totam ſententiam vitiat, pro qua, ratione & coniectura ducti, λύσεως vocem legendam eſſe haud dubitamus. Quod vt clarius fiat, totum locum adſcribemus, qui ſic habet, ἐπιβρέχομεν δὲ ἐλαίῳ θερμῷ ἄχρι τῆς τρίτης ἡμέρας, μεθ' ἣν λύσαντα δεῖ ἐν μὲν τῷ τραύματι τῇ τετραφαρμάκῳ ἐμμότῳ χρῆσθαι, τὸν λημνίσκον διὰ τῆς λύσεως ἀλλάσσοντα, id eſt, ita vt lemniſcum in ſolutione permutemus, hoc eſt priore exempto, alium indamus. Sed & mox vbi de grammatis & cultratis cauteriis loquitur, corrupta eſt lectio, & legitur, καὶ μαχαιρωτοῖς δύο, pro καὶ μαχαιρωτοῖς δύο. & mox, τῷ μαχαιρωτῷ τύπῳ καυτῆρι, falſò habetur pro τῷ μαχαιρωτῷ καυτῆρι τύπῳ, &c. Et rurſus τῷ μαχαιρωτῷ καυτῆρι, pro τῷ μαχαιρωτῷ, &c.

IN CAPVT SEXAGESIMVMQVINTVM.

Col. 579. lit. D. *Deinde rurſus hamulis infixis in intima cute.* Hoc loco exemplaria Græca habent, ἐν τῷ τετάρτῳ δέρματι, id eſt in quarta cute, ſed videtur legendum eſſe, ἐν τῷ ἐνδοτάτῳ δέρματι, hoc eſt (velut cõuerti) in intima cute. At paulo pòſt vbi ſic conuerti, Atque his ex vtraque parte viciſſim iuxta chiaſmum (id eſt literæ Græcæ χ figuram) implicatis, membranam vehementer conſtringimus, & rurſus obuolutis principiis generoſè conſtringimus, vt nullum ex nutrientibus vaſis, alimentum ſuppeditare poſſit. Græca exemplaria corrupta ſunt in hunc modum, καὶ ταύτας κατ' ἴχνη δεσμὸν ἀντιπλέξαντες ἐξ ἀμφοτέρων τὸν περιτόναιον ἰσχυρῶς ἀποσφίγξομεν. καὶ πάλιν τὰς ἀρχὰς περιελίξαντες, ἐπισφίγξαντες μὲν γενναίως, μηδὲν τῶν τρεφόντων ἀγγείων ἐπιχορηγεῖν δύνασθαι. In his verbis primùm κατ' ἴχνη δεσμὸν falſò legitur, & ob ſcriptionis quandã ſimilitudinem ſuppoſitum eſt pro κατ' χιασμὸν, id eſt iuxta chiaſmum. Quid autem ſit chiaſmus, huius libri cap. 51. dixi. Deinde pro ἐπισφίγξαντες μὲν γενναίως μηδὲν, legendum eſt ἐπισφίγξομεν γενναίως, ὡς μηδὲν, &c. Atque hæc eſt genuina huius loci lectio, ac ſententia ea quam expreſſimus.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSEXTVM.

In hoc capite exigua quædam non ſatis animaduerſa obrepſerũt: velut eſt quod πυρὴν σμίλης legitur pro πυρὴν μήλης: & rurſus τὸ τῆς πυρῆνος σμίλης, pro τὸ πυρῆνος τῆς μήλης. Vult enim per ſpecilli nucleũ ſiue caput & auerſam partem, non per aduerſam & acutam, membranam abdominis deprimi, non ſcindi, atque ita eminentes ab vtraque ſpecilli par-

te membranæ partes ſuturis inter ſe coniūgi. Et mox pro τείνω ἔσω τῷ αἰσθητῷ, legendū eſt γινέσθω ὡ αἰσθητῷ. Et quædā alia non magni momenti. Verùm quod legitur τῷ σημείῳ τεσσαράκοντα, pro τῷ σημείῳ τεσσαρακοστῷ, multos hactenus fefellit, vt ſententiam penitus alienam hoc loco exprimerent. Vult enim vſtionem fieri in his qui moderatum habitū habent, ea profunditate vt pinguedo attingatur. Et hanc notam ſolùm in his obſeruari vult, non in macilentis, neque contra in craſſis ac pinguioribus, in quibus vtriſque hæc non eſt obſeruanda, vt quæ fallat.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM SECVNDVM.

Col. 581. lit. E. *Et aut ex concretione, aut propter obturationem.* Græcè legitur, καὶ ἢ κατὰ φύσιν, ἢ δι᾽ ἔμφραξιν. Sed pro φύσιν legendum eſſe σύμφυσιν ex ſequentibus declaratur, vbi de concretione ſola loquitur, & σύμφυσιν vocem vſurpat. Et mox, Si verò obturatio, hamulis infixis, &c. In Græcis habetur, εἰ δὲ διάτασις, falſó. Nam legendum eſſe, εἰ δὲ διάφραξις, ex ſuperioribus patet, & ea diſtinctione qua dixit, ἢ κατὰ σύμφυσιν, ἢ δι᾽ ἔμφραξιν.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM QVARTVM.

Col. 582. lit. F. *Siniſtram manum contractam, cum robuſtis ac cōſtrictis digitis pinguefactam, in uteri oſculum demittito.* Græcè ſic τὴν λαιὰν μὲν χεῖρα συνηγμένων μετ᾽ ἀδρῶν δακτύλων λελεπτυσμένην καθιέναι πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρας. Quum autem hæc verba nullam ſententiam huc commodam exhibeant, videtur pro συνηγμένων legendum eſſe συνηγμένην, & pro λελεπτυσμένην legendum λελιπασμένην, vt ſit ea ſententia quam expreſſi. Vult enim manum ita contrahi vt oleum in ipſa robuſtè compreſſis digitis contineri poſſit, & vteri oſculo dilatato per ipſam infundi: non ſolùm ita ipſam pinguefieri volens, vt ob lubricitatem vnctionis commodius oſculo inſeri poſſit. Sed & paulo pòſt λελεπτυσμένοι falſò legitur pro λελιπασμένοι. Ita etiam cap. ſequenti 75.

Col. 583. lit. C. *Et eodem modo facta diuiſione, ea quæ continentur euacuentur.* In Græcis deeſt vox κενοῦν, & articulus τά. Sic enim legendum eſt, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διαιροῦντα κενοῦν τὰ περιεχόμενα. Et paulo pòſt vbi conuerti, Deinde vnco vno atque altero infixo attrahito. Si verò concluſum ſit vteri oſculum ob inflammationem, nulla vis inferatur: in Græcis rurſus duæ voces deſunt, ἐπισπᾶσθαι, & μεμυκότως δέ: atque has ratio ipſa ſententiæ exigit. Sic ergo locus totus legendus eſt, ἔπειτα ἐμβρυουλκὸν ἕνα ἢ δεύτερον καταπείραντα ἐπισπᾶσθαι· μεμυκότως δὲ διὰ φλεγμονὴν τοῦ στομίου, μὴ βιάζεσθαι, &c.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM QVINTVM.

Ibid. lit. E. *Et ipſa ſecunda ab utero exoluta.* Græcè legitur, καὶ αὐτοῦ τοῦ χορίου ἀπολελειμμένου, id eſt & ipſa ſecunda relicta: ſed falſó. Legendū enim eſt ἀπολελυμένου, id eſt exoluta, τῆς μήτρας ſcilicet. nā ea vox præcedit, & ad ipſam relatio facienda eſt: & opponitur voci προσπεφυκός, id eſt adhærens, quæ paulo pòſt ſubiungitur.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM SEXTVM.

Ibid. lit. G. *Sic igitur Hippocrates ait.* Locus eſt apud Hippocratem 6. particula aphor. vltimi. At verò quod conuerti, Paululum ſupra externum talum, in Græcis eſt, ἀνωτέρω τοῦ ἐκτὸς ἀστραγάλου. Et ex hoc loco oſtenditur etiam Græcos ἀστράγαλον & σφυρὸν voces inter ſe confundere, quum Paulus hic ἀστράγαλον τὸν ἐκτὸς, apertè dicat τὸ σφυρὸν, id eſt malleolum appellatum. Vocantur enim σφυρὰ malleoli, imæ ab vtroque latere tibiæ ſuræque partes. Sub his verò vtrinque talus continetur, ac vndiquaque tegitur, vt tangi non poſſit. Errant autem multi (inquit Galenus in libro de oſſibus) qui malleolos talos appellant. Ex quo loco apparet etiam Galeni ſeculo ἀστραγάλους appellaſſe quoſdam τὰ σφυρά. Id quod etiam ex ſecundo comment. εἰς τὸ κατ᾽ ἰατρεῖον cognoſcitur, vbi ait, κατὰ μὲν τῶν κυρτῶν πρώτων πρόεισι καὶ κνήμης, ἃ κακῶς ἔνιοι καλοῦσιν ἀστραγάλους. Quare minus mirandum eſt de Latinis ſcriptoribus, quòd malleolos talos dixerunt, aut propter vicinum partium ſitum vocabula confundentes, aut Græcos in hoc imitantes. Sic dixit Horatius, Quarum ſubſuta talos tegat inſtita veſte. Et rurſus, Ad talos ſola demiſſa. Et Cicero, Purpura vſque ad talos demiſſa. Et Plinius ſæpe, & recentiores plerique omnes, qui quum & Græcos & Latinos veteres in hoc ſequantur, ſi non hinc laudem, certè veniam, minimè verò reprehenſionem, merentur.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM SEPTIMVM.

In hoc capite rurſus (velut antea ſæpe) διαπυρίῳ legitur pro διαπυρίῳ. Et ſatis ſit iam aliquoties id oſtendiſſe, vbi vnum adhuc locum mox à priore illo ſequentem, adſcripſerimus, in quo τῇ διὰ τοῦ πυρήνου σημειώσει legitur pro τῇ διαπυρήνου σημειώσει, & mox καύστης pro κλύστης. Sic autem locus integrè legendus eſt, ἐφ᾽ ὧν δὲ δύο ἢ πλέονα στόματα εἰσὶ, τῇ διαπυρήνου σημειώσει μὴ πειθόμενα, κλύστης τὸν τόπον, &c.

Col. 584. lit. E. *Siue ad ſecundam laminam uſque ſolūmodo, ſiue uſque ad medullam fuerit affectū.* Græcè ſic legitur, εἴτε ἄχρι διαπνοῆς μόνον, εἴτε ἄχρι μυελοῦ ἂν πεπονθότης: ſed falſó. Nam pro διαπνοῆς voce legendum eſt διπλόης, & pro πεπονθότης legendū πεπονθός. Eſt autem διπλόη oſſis duplicati ſecunda lamina, quam Hippocrates cauiſſimam & molliſſimam ac maximè antroſam eſſe dicit, in lib. De capitis vulneribus, ἡ δὲ διπλόη, inquit, κοιλότατον καὶ μαλθακώτατον καὶ μάλιστα σηραγγῶδες. Et quod hoc loco de oſſe perforando Paulus dicit, hoc infrà cap. 90. de caluariæ oſſe repetit, εἰ δὲ, inquit, ἄχρι τῆς διπλόης τοῦ κρανίου μόνον εἴη τὸ κάταγμα, ἄχρι ταύτης καὶ μόνον τρυπητέον. Meminit etiam lib. 6. meth. Galenus. Paulo poſt hunc locum legitur ἀπόκρισιν falſò pro ἀπόπνοιαν. Et mox vbi ait, ἀδύνατον γὰρ κατὰ κύκλον περιπλεόμενα ὀστᾶ σαρκωθῆναι, legendum videtur περιπνεόμενα, id eſt quæ circumcirca flatum excipiunt, & non περιπλεόμενα, quod haud ſcio qua ſignificatione ſit accipiendum, vt oſſa circumcirca carne denudata, circumnatari intelligamus. Sed relinquatur hoc in medio.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM OCTAVVM.

In hoc capite voces quædam leuiter corruptæ, totam ſententiam vitiant, quas partim adſcribam, partim ex tranſlatione noſtra cognoſcendas relinquam. Legitur itaque τὸ ὑποκείμενον δέρμα, pro ὑπερκείμενον: & mox ἐπιδεχόμενοι, pro ἐπιλαβόμενοι. At locus quem ex Hippocrate citat eſt in lib. De fiſtulis, quem ex noſtra tranſlatione adſcribam, vt qui Pauli locum contractius propoſitum explicet, Crudum, inquit, linum tenuiſſimum accipito, & ad palmi longitudinem quincuplicato, & pilum equinum circundato: deinde facto ſpecillo ſtanneo in ſumma parte perforato, & initio complicati in ſpecillum immiſſo, ſpecillum in fiſtulam demittito, & ſimul ſiniſtræ manus digitum indicem in ſedem indito: vbi verò ſpecillum contigerit digitum, inflexa ſumma ſpecilli parte, initium lini quod eſt in ſpecillo, per digitum adducito, & ſpecillum quidem rurſus extrahito, lini verò initia bis aut ter connectito, & reliquam lini partem intortam ad nexum deligato, poſtea verò dimiſſum ſua negotia obire iubeto. Cæterùm quantum putreſcente fiſtula de lino laxatur, tantùm intendere oportet, ac intorquere ſemper ſingulis diebus. Paulo pòſt Leonidæ locus ſic in Græcis emendatus legatur, ὅταν δὲ βαθεῖα τυγχάνῃ τὸν σφιγκτῆρα συνειληφυῖα, ἤτοι ἀπὸ τοῦ δακτυλίου ἀρξαμένη, ἢ καὶ ἐπὶ πολὺ κεχωρηκυῖα, ὁ δὲ τοῦ σφιγκτῆρος κατασκευασμένη, &c. Et mox pro ἐπισκόπει legendum eſt ἐπισκόπει. Et rurſus pro ὑποφαίνεται, legendum ὑποφαίνετο.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM NONVM.

Col. 586. lit. B. *Siquidē conſtrictione uti uoluerimus, &c.* In Græcis codicibus hic redūdare videntur verba quædā, nimirū τῇ αἱμορροϊδοκαύσει, ἢ τῇ σταφυλοκαύσει. Nam his inſtrumentis neque ad filum circundandum opus eſt, neque vſtionem fieri vult. Quare ego ea reliqui, nec conuerti. Locus autem Hippocratis quem citat, eſt lib. 6. aphor. 12. Ad finem capitis lectio malè diſtincta eſt & manca, quam ſic emendabis, μετὰ δὲ τὴν χειρουργίαν, μαίνῃ καὶ ἀμύλῳ σὺν τῇ χαλκίτιδι, ἢ τῷ διὰ κεκαυμένου σπόγγου ἅμα πιτύῃ χρηστέον· καὶ τῷ φαυστίῳ δὲ τὸ σχίσκῳ πρὸς πλείω ἀπίκαισιν ἐχρήσαντό τινες. ἕτεροι δὲ ταῖς κοιλίαις, &c.

IN CAPVT OCTVAGESIMVM QVARTVM.

Ad finem huius capitis Græcorum verborum lectio ſic emendata legenda eſt, καὶ τὸ λοιπὸν ἐκπιμῶν, καὶ τὰ περὶ διαφαινεῖς κατὰ τῶν ἀγγείων ἐπιβάλλει, καὶ στῆσαι τὴν αἱμορραγίαν, καὶ διαμετρῆσαι, καὶ προσφόρως ἐπιδῆσαι, τῇ συνοποιῷ χρῆται θεραπείᾳ.

His tranſlatio noſtra reſpondet.

IN CAPVT OCTVAGESIMVMQVINTVM.

Col.587.lit.E. *Ad ipſas autem radices partem quandam illius incorroſam relinquit.* In Græcis hic διάσηπτον falſò legitur pro ἀδιάσηπτον, id eſt non putrefactam & incorroſam. Ad finem capitis φαρμακῷδες, in duas voces φαρμάκῳ δεῖ, diſtinguendum eſt.

IN CAPVT OCTVAGESIMVMSEXTVM.

Col.588.lit.B. *Galeni uerba apponere ſatis fuerit.* Vnde Paulus hæc Galeni verba tranſcripſerit nondum comperi, niſi me exemplaria penitus fefelliſſent, alioqui facilè fuiſſet lectionem vitiatam in Paulo, ex ipſo authore reſtituere in integrum. Videtur tamen vox αἵματος deeſſe poſt vocem ἐκκριθέντος: & mox rurſus deſunt poſt particulā εἰς voces τὰ κάτω, vt ſic legatur, ἵνα ἐκκριθέντος αἵματος, ὅπερ πῶμά τι τῶν ἀποκειμένων γίνηται τὸ τμηθὲν οὕτω μέλλον τοῦ ὄνυχος. εἰ δὲ κατ' ἰθὺ ποιήσῃς τομὴν, ἐκ τῶν ἄνωθεν εἰς τὰ κάτω, τὸ καλούμενον ὑπόσφαγμα γίνεται, &c. Et ſic ſanè conuerti.

IN CAPVT OCTVAGESIMVMOCTAVVM.

Ibid.lit.G. *Alia cuſpidata & conchata appellata, uelut quæ tres cuſpides habent.* Græcè legitur, τὰ δὲ γλωχινωτὰ καὶ γογχωτὰ καλούμενα, τὰ δὲ τριγλώχινα, &c. Et γλωχινωτὰ ſignificare cuſpidata, non ambiguū eſt. Quæ verò γογχωτὰ, incertum. Atque ego quidem κογχωτὰ legendum puto, id eſt conchata, & conchas figura referentia, ἀπὸ τῆς κόγχης facta voce: aut certè legendum eſt λογχωτὰ, id eſt lanceata, quod ſanè expreſſi. Quod verò ſequitur, τὰ δὲ τριγλώχινα, legendum eſt, ὥσπερ τὰ τριγλώχινα. producit enim hæc velut γλωχινωτῶν exempla, ſicut etiam antea triangula, anguloſorum exemplar protulit.

Col.589.lit.A. *Alia parua unius digiti longitudine, quæ ſanè Miccain AEgypto uocant.* Græca exemplaria pro eo quod Micca verti, habent vocem μικτά. Videtur autem Ægyptiæ vocis appellatio hìc à Paulo eſſe præſcripta, quæ haud ſcio an μικτὰ ſit, aut μικτὰ, quum hæc Græca exiſtat, & illa penitus ignota. Mihi itaque μικκὰ legendum eſſe videtur, quæ vox etiamſi Græca ſit, ab Ægyptiis tamen vſurpata videri poteſt, & à Dorienſibus tranſſumpta, qui μικκὰ appellant τὰ μικρά.

Ibid.lit.E. *Cauendo ut ne neruum, aut tendinem, aut arteriam, aut aliquam neceſſariam partem diuidamus.* Tendinem conuerti pro eo quod habent exemplaria Aldina ἢ τρύοντα. Videtur enim mihi hoc corruptè legi pro ἢ τένοντα. Poſſit fortaſſis etiam legi ἢ φλέβα, ſed τένοντα vox corruptam lectionem propius referre videtur.

Ibid.lit.G. *Omnem carnem quæ ueneno participauit.* Græcè ſic, ἅπασαν τὴν ἤδη μεταβαλοῦσαν τοῦ φαρμάκου σάρκα. pro voce μεταβαλοῦσαν legendum eſt μεταλαβοῦσαν. Et frequenter hoc occurrit in Græcis authoribus, vt verbum μεταβάλλω cum ſuis coniugiis, pro μεταλαμβάνω ſupponatur, & viciſſim hoc pro illo. Paulo pòſt ἐκκόπτει legitur falſò pro ἐκκοπεῖ. Eſt enim ἐκκοπεὺς inſtrumentum exciſorium cuius vſus hìc competit. Et inferius, vbi conuerti, Humoris albi ac pultacei per auditorium meatum euacuatio, in Græcis deſunt duæ voces, καὶ διὰ. Sic enim legendum eſt, καὶ διὰ τοῦ ἀκουστικοῦ πόρου, ὑγροῦ λευκοῦ καὶ ἀθηρώδους κένωσις, &c.

Col.590.lit.G. *Si uerò partis ad partem per telum affixio fiat, uelut ſi brachium thoraci affigatur.* Græcè ſic, ſed falſò, εἰ δὲ συνήλωσις μορίου γένηται, οἷον βραχίονος θώρακι συνειλουμένου. legēdum enim eſt συνήλωσις, & συνηλωμένου, à verbis ἡλόω & συνηλόω, quòd telo velut clauo coniunctæ partes videantur. Ad finem capitis quod dixi, Multis etiam infixa tela latuerunt, &c. Græcè ſic legendum eſt, πολλοῖς δὲ καταπαρέντα βέλη διέλαθεν. habent autem codices impreſſi falſò διῆλθεν pro recto διέλαθεν.

IN CAPVT NONAGESIMVM.

Col.591.lit.H. *Etenim capite in multis alijs partibus percuſſo, uelut in cadendo contingit, fiſſura caluariæ quæ citra ſolutionem continuitatis cutis contingit, &c.* Hic locus in Græcis codicibus mancus, paucis voculis adiectis ſic reſtituatur, καὶ γὰρ ἄλλων πλειόνων μερῶν τῆς κεφαλῆς πληγέντων, ὡς ἐν τῷ καταπτώσει, ἡ χωρὶς τοῦ λυθῆναι τὴν συνέχειαν, &c. Paulò ante hunc locū vox πληγὴν redundat, vbi habent codices, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκτὸς μόνον πληγὴν ἐπιφαίνειαν, &c.

Col.592.lit.D. *Quòd ſi etiam diſceſſit membrana, & tu ab initio uulneratum ſuſcepiſti.* Græcè legitur, κἂν μὴ ἀπέσῃ ἡ μῆνιγξ, &c. Verùm ipſa ſententiæ ratio docet μὴ vocem redundare, & legendum eſſe κἂν ἀπέσῃ δὲ ἡ μῆνιγξ, &c.

Ibid.lit.G. *Et malleo leniter impellentes, ita ut uitemus capitis concuſſionem.* Hoc loco deeſt in Græcis verbum vnum φυλαττόμενοι. Eſt enim legendum ἠρεμαίως ἐπικρούοντες τῇ σφύρᾳ, φυλαττόμενοι τὸν διασεισμὸν τῆς κεφαλῆς. Et mox legendum eſt περιτρυπήσαντες τοῖς ἀβαπτίστοις λεγομένοις, id eſt terebellis ſe non demergentibus perforabimus. Qualia verò ſint terebella ἀβάπτιστα appellata, clarè mox deſcribit. Et rurſus pro κοπίων legendum eſt ἐκκοπέων. Ita enim antea appellauit, ἐκκοπεῖς videlicet, ſcalpra exciſoria. Sed & in ſuperioribus ſæpe horum mētionem fecit. Et mox rurſus vbi legendū eſt, ἤ τινι τῶν μηνιγγοφυλάκων ἐκκοπέων, id eſt aliquo ſpecilli formam habente exciſorio ſcalpro. Exemplaria tamen habent τινὶ τῶν σμιλίων τῶν ἐκκοπέων, ſed falſò, velut ex ſuperioribus patet. Quin & φακωτοῦ ἐκκοπέως mox mētionem facit, ex 6. lib. meth. Galeni loco adducto. Verùm horum vſus, poſt ſcalpturam per caua ſcalpra factam, hoc eſt μετὰ τὴν ἐκ τῶν κυκλισκωτῶν περιγλυφὴν, probatur. Sic autem legendū eſt, & non vt exemplaria habent, μετὰ τὴν τῶν ἐκ τῶν κιλίσκων, &c. Nam & in præcedentibus κυκλισκωτῶν ἐκκοπέων meminit.

Col.593.lit.C *At uerò per terebras & modiolos (chœnicidas appellatas) chirurgia à recentioribus uelut praua reprobatur.* Quale inſtrumentum ſit χοινικὶς, ſiue (vt in Celſo legitur) χοινίκιον, Celſus lib.8.cap.3. docet, modiolū appellans, quo modo chœnicis à chœnicis menſuræ ſimilitudine Græcis appellatur. Modiclus inquit, ferramentū concauū, teres eſt, imis oris ſerratū, per quod mediū clauus ipſe quoque interiore orbe cinctus demittitur. Sed hanc deſcriptionē ſatis obſcurā, abunde declarat in ſequentibus, vbi vtendi eius modum præſcribit. Si vitium in anguſto eſt, inquit, quod comprehendere modiolus poſſit, ille potius aptatur. Et ſi caries ſubeſt, medius clauus in foramen demittitur: ſi nigrities, angulo ſcalpri ſinus exiguus fit, qui clauum recipiat, vt eo inſiſtente, circumactus modiolus delabi non poſſit. Deinde is habena quaſi terebra conuertitur. Eſtque quidam premendi modus, vt & foretur, & circumagatur, quia ſi leniter imprimitur, parum proficit: ſi grauiter, non mouetur. At vbi iam iter modiolo preſſum eſt, medius clauus educitur, & ille per ſe agitur. Deinde quum ſanitas inferioris partis ſcobe cognita eſt, modiolus remouetur. Ex his Celſi verbis apparet terebræ cauæ ſpeciem eſſe chœnicida, ſiue modiolum. Et hoc declarat amplius Galenus in gloſſis Hippocraticis, vbi chœnicida terebræ rectæ & acutæ opponit, quæ περιτρύπανον appellatur. περιτρυπεῖν, inquit, τρυπάνῳ τῷ ὀρθῷ καὶ ὀξεῖ. ἔστι γὰρ καὶ ἕτερον ἡ χοινικίς. Idem Galenus vocem ὀρθοπρίονι exponit τῇ χοινικίδι. Significat autem & Hippocrati πρίων, non ſerram, ſed terebram, in lib. de capitis vulneribus, vbi ſæpe πρίονος voce vtitur, & πρίονος etiam χαρακτοῦ vſum præſcribit, πρίονι χρὴ χαρακτῷ, inquit, ἐκπρίειν μὲν αὐτίκα τὸ ὀστέον πρὸς τὴν μήνιγγα. Atque ſic etiam hoc loco Paulus πρίονας, non ſerras, ſed terebras appellauit.

Ibidem lit.G *Si uerò ex obſcura, plus contendere oportet.* Hic locus in Græco corruptus eſt. Nam articulus ἡ pro ἢ poſitus eſt bis, & tertio loco deeſt: & αἰτία pro ἀσιτία habetur. Sic ergo legendum eſt ex Gal. & Aëtio, εἰ δὲ ἐξ ἀδήλου, πλέον ἀγωνίζεσθαι προσήκει ἢ φλεβοτομίᾳ χρώμενον, εἰ μηδὲν κωλύει, ἢ ἀσιτίᾳ, ἢ τῇ πρὸς φλεγμονὴν ἁρμοζούσῃ διαίτῃ, quomodo ſanè & nos reddidimus.

Col.594.lit.A. *Porrò denigrata membrana, ſiquidem in ſuperficie ſit nigrities, ex medicamento aliquo hanc uim habente inducta.* Græca verba huius loci corrupta ſunt, & ex veſtigiis deprauatæ lectionis ſic legendum eſſe videtur, μελανθείσης δὲ τῆς μήνιγγος, εἰ μὲν ἐπιπολῆς ἡ μέλανσις εἴη, ἐκ φαρμάκου τινὸς τῶν ταύτην ποιεῖν δυναμένων.

IN CAPVT NONAGESIMVM PRIMVM.

Ibid.lit.C. *Præterquam ſiquæ circa medium naſum partes ob impulſionem ſupereminent.* Græca hîc paululum luxata,ſic reponenda ſunt,πλὴν τῶν κατὰ μέσης τῆς ῥινὸς ὑπερεχηκότων ἐπὶ κρουσματι.ἐπὶ τούτων γὰρ,&c.

Ibid.lit.F. *Atque eo loco poſtea alteram lori extremitatem firmare.* Græca lectio hic corrupta eſt, quam ſententiæ ratione exigente,&Hippocrate in libro De fracturis monente,ſic reſtituo , κἀπειτα αὐτόθεν τὴν ἑτέραν τοῦ ἱμάντος ἀρχὴν ἀσφαλίζεσθαι.

Ibid.lit.G. *Lemniſcis dictis linamentis,ex medicamentis congruis illitis ac inditis curetur.* Græcè legitur, λημνίσκοις ἐκ μοτῶν χειρῶν θεραπεύειν.Sed legendum eſt λημνίσκοις ἐκ φαρμάκων ἐμμότων χρισθεῖσι,&c.Sunt enim ἔμμοτα pharmaca quæ linamentis illita in vſum veniunt.

IN CAPVT NONAGESIMVM SECVNDVM.

Hoc capite duæ voces corruptæ,ſententiam penitus peruertunt.Itaque pro ἐπιδιφόρητα, reponendum eſt ἐπιδιελόντα: & ad finem pro τρίφειν lege ἠρεμεῖν,& ſententiam rectam,quam expreſſimus habebis.

IN CAPVT NONAGESIMVM QVARTVM.

Col.595.lit.C. *Verum iuxta ſpinam ſuam fracturam patitur,quæ aliquando exprimitur.* Græcè habetur, κατὰ δὲ τὴν ῥάχιν αὐτῆς ὑποδέχεται κάταγμα,ποτὲ μὲν ἐκπιεζομένης.Non enim de dorſi ſpina accipienda eſt vox ῥάχις,ſed de ipſius ſcapulæ ſpina, quæ aliquando exprimitur.legitur tamen falſò πιεζομένης pro ἐκπιεζομένης.Ad finem capitis,vbi legitur,τῇ τε διὰ τομῆς ἀφαιρέσει,καὶ ῥαφαῖς,ὡς ἐμπροσθεν εἴρηται,deeſt verbum θεραπεύεται,adſcribendum poſt εἴρηται.

IN CAPVT NONAGESIMVM QVINTVM.

Ibid.lit.E. *Subiectis antea in directum duobus loris.* In Græcis deeſt vox δύο,legẽdúmque eſt, προϋποβεβλημένων ἐπ' εὐθείας δύο τελαμώνων.

IN CAPVT NONAGESIMVM SEXTVM.

Ibid.lit.F. *Dolor vehemens punctorius,grauior eo qui in pleuriticis ſentitur.* In Græcis falſò legitur πλευρῶν pro πλευριτικῶν.Et de talibus velut euidentibus non admonerem niſi ſupinè præteriri viderem. Et in fracta coſta , & in pleuriticis, dolor punctorius eſt,ſed grauior in fracta coſta,eo quòd velut aculeo membrana coſtas ſuccingens ſauciatur.

IN CAPVT NONAGESIMVM NONVM.

Col.597.lit.F. *In brachio fracto Hippocrates extenſionem ſic fecit.* Hæc ſunt apud Hippocratem in lib.De fracturis,ſed non ita ad verbum inde tranſcripta: verùm prout ſibi commodum viſum fuit Paulus ſententiam expreſſit, tum hoc loco,tum etiam ſuperioribus ac ſequentibus:vt ex Pauli locis multum lucis Hippocraticæ obſcuritati accedat , ſiquis inter ſe conferat propius admota.Et reliqua quidem quæ in Græcis corrupta habentur hoc capite, ex ipſa tranſlatione cognoſci ac emendari poſſunt.Sed quod legitur,ὅπως μὴ πάσης τῆς γένοιτο,μήτε κίνησις ἀληθῶς σκεπασθέντι τοῦ μορίου:indicare viſum fuit,falſò legi κίνησις ἀληθῶς,pro κινήσις ἀλύτως,id quod ſentẽtiæ ratio docet.Sicut paulo pòſt pro βραχυτέροις legendum eſt βραχυτέροις.Et mox deeſt vox ὑπαυχένιον,ante vocem μαλακὸν inſerenda,vbi legitur,τῷ δὲ βραχίονι ὑποβεβλήσθω μαλακὸν,ἔχειν,&c.

IN CAPVT CENTESIMVM SECVNDVM.

Col.599.lit.G. *Oſſa verò pungentia ſurſum tracta tollimus.* In Græcis hîc falſò habetur διὰ pro δέ:& deeſt particula εἰς, vt ſic legatur,τὰ ἐπινύσσοντα δὲ τῶν ὀστέων,ὡς πολλάκις εἴρηται,ἀνασπῶντες εἰς τὸ ὕψος ἀπαίρομεν. Et mox pro εἴρηται legendum eſt εἰρήσεται.

IN CAPVT CENTESIMVM TERTIVM.

Ibidem litera H. *Solutio enim continuitatis occurrit.* In Græcis falſò legitur,κίνησις γὰρ ὑποπίπτει τῆς συνεχείας,&c. Legendum eſt enim pro κίνησις voce,ἡ λύσις.Et mox pro hoc, καταρτίζεται δὲ τὸ μέρος,τοῦ σκέλους ἐκταθέντ. τοσοῦτο γὰρ διχοτομητὴν, &c. legendum eſt,καταρτίζεται δὲ τὸ μέρος,τοῦ σκέλους ἐκταθέντος.οὕτω γὰρ τὸ διχοτομητὴν,&c.Et mox in his verbis,καὶ γὰρ μὴ γυμνουμένης πρώτως,διὰ τὸ μὴ αἰτιᾶσθαι μέρος ἑκάτερον, ὑπὸ τῶν συμπεφυκότων μυῶν τε καὶ νεύρων , ἀπὸ τοῦ μηροῦ καὶ τῆς κνήμης , &c. In his verbis,inquam,abundat particula μὴ,poſt διὰ τὸ,& pro ὑπὸ legendum eſt ὑπό.Atque hæc omnia ratione & ſententia ita poſtulante reſtituta ſunt,& ſic conuerſa.

IN CAPVT CENTESIMVM QVARTVM.

Ibid.lit.C. *Similiter etiam loris infrà fracturam utendum eſt,uelut de cubito dictum eſt.* Græca exemplaria habent , ὁμοίως κἀπὶ τοῦ κατωτέρω τοῦ κατάγματος ἐπὶ πήχεων εἴρηται,ſed falſo, vt palàm apparet. deſunt enim aliquæ voces. &ſic integra lectio reſtituenda eſt,ὁμοίως κἀπὶ τῶν κατωτέρω τοῦ κατάγματος βρόχοις χρηστέον, ὥσπερ ἐπὶ πήχεων εἴρη. Sed & paulo ante hũc locum,φυλαττέτω falſò legitur pro φυλάττεται. Et mox ab initio capitis, ἑτέρῳ δὲ λεπτῷ ὅπερ, &c. falſò habetur pro ἑτέρῳ δὲ λεπτοτέρῳ.

IN CAPVT CENTESIMVM SEPTIMVM.

Col.601.lit.A. *Hippocrates enim in femore & brachio fractis,eminentia oſſa penitus reponere diſſuadet.* In Græcis codicibus vnius literæ vitium,totam ſententiam alienam, & ei quam ego reddidi contrariam efficit .Legitur enim ἐκβάλλειν falſò pro ἐμβάλλειν.Sic autem legẽdum eſt,ὁ μὲν γὰρ Ἱπποκράτης ἐπὶ μηροῦ καὶ βραχίονος καταγνύντων ὀξέα ὄντα ἐστὰ καθάπαξ ἐμβάλλειν ἀποτρέπει.Docet autem Hippocrates in libro De fracturis, modũ reponendi oſſa fracta & extrà eminentia, per vectis vſum, quomodo etiam Paulus hoc loco ex ipſo tranſcripſit.& inter cætera,hæc verba prodit,quæ ex noſtra tranſlatione adſcribam,Hanc autem per vectes commotionem & extenſionem, eadem die aut ſecũda facere oportet, non autem tertia:minimè verò quarta aut quinta.Nam etiamſi non reponas,ſed aliàs moleſtiam exhibeas in his diebus,inflammationem induxeris:quanto magis ſi reponas? Cõuulſionem tamen multo magis induxeris ſi reponas quàm ſi reponere omittas.Atque hæc probè noſſe conuenit.Si enim reponenti conuulſio acceſſerit,non multa ſalutis ſpes eſt.Cõmodum autem eſt rurſus eiicere os à ſua ſede,ſi hoc fieri citra moleſtiam poſſit.Nõ enim in laxioribus quàm opportunum eſt,conuulſiones ac diſtenſiones accedunt,ſed in his quæ magis extenta ſunt. Hæc Hippocrates, ex quibus totum hoc Pauli caput declaratur.

Col.601.lit.D. *Ita ut iuxta literæ Græcæ χ figuram,chiaſmon dictam,&c.* Quid ſit chiaſmos, itémque decuſſatio, ſuprà in cap.51.& 65.declaraui.Verùm ſicut illic,ita etiam hic,lectio exemplarium Græcorum corrupta eſt. legitur enim falſò,ὥστε κατὰ τὸν χειρισμὸν, ἀγωνίαν ἐκ πάντων γίνεσθαι,pro recto ὥστε κατὰ τὸν χιασμὸν,&c.Paulo pòſt piceatum appellatum ab Hippocrate emplaſtrum,non affirmat,ſed aliquos dicere ait,id eſſe quod tetrapharmacum regium appellatur, conſtans ex rebus quatuor,cera,colophonia,pice,adipe taurino:habetur infrà lib.7.cap.17.in principio.Hippocrates tamẽ non emplaſtrum vocat,ſed ceratum,ἐπὶ δὲ αὐτὸ τὸ ἕλκος,inquit,ἐπιτιθέναι χρὴ πισσηρὴν,ἤ τι τῶν ἐναίμων,ἤ τι τῶν ἄλλων φαρμάκων ὅ,τι ξυντροφόν ἐστι ἕλκει. Quòd autem πισσηρὴν accipere oportet κηρωτὴν,& non ἔμπλαστρον, ex lib.2. De morbis muliebribus patet,vbi his verbis eius vſum præſcribit,ἢ κηρωτὴν,inquit,πισσηρὴν προσθεῖναι ξὺν ῥητίνῃ. Neque ſanè multum referre videtur,ceratúmne aut emplaſtrum appelletur.

IN CAPVT CENTESIMVM DECIMVM.

Ibid.lit.B. *Ita ut partim per calidiorum adhibitionem,materiam ad partẽ attrahamus,partim ut alimẽtum ſufficiens ſuggeramus.* Hæc verba ſic in Græcis leguntur,τοῦτο μὲν,διὰ θερμοτέρας προσφορᾶς ὕλην ἐπισπωμένους τῷ μορίῳ· τοῦτο δὲ,τροφὴν ὑπουργοῦντας αὐτάρκη.Videtur itaque mihi διὰ θερμοτέρας προσφορᾶς ſignificare calidiorũ rerũ forinſecus adhibitionem: & fortaſſis pro θερμοτέρας legendũ eſt θερμοτέρων.tales autẽ ſunt frictiones,& vnctiones calidiores, & calidæ aquæ affuſiones,

in quibus is modus ſeruandus eſt,vt tunc deſinamus quum carnes in rubicundam molem attolluntur,velut 6.meth. Galenus docet.Quanquam προσφορᾶς vox aliàs non externam adhibitionem,ſed cibi in corpus ingeſtionem,& alimenti aſſumptionem Græcis medicis ſignificet:ſed de hac ipſum hic non loqui, indicio eſt id quod ſubdit de alimenti ſufficientis exhibitione:& quod vox ἐπιπασσομένοις,forinſecus admotis magis competit.

IN CAPVT CENTESIMVMVNDECIMVM.

Ibid.lit.D. *Aut uſque ad cauitatis ſupercilium delatus.* Græcè falſò legitur pro ὀφρύος voce,vox ὀσφύος. Eſt autem ὀφρὺς ſupercilium & margo cauitatis eius in quam os inſertum,cum altero oſſe articulum conſtituit.

IN CAPVT CENTESIMVMDVODECIMVM.

Ibid.lit.E. *Sic igitur dicit Hippocrates.* Hic locus ad verbum tranſcriptus eſt ex Hippocratis lib.de articulis.Verùm in multis locis corrupta eſt Pauli lectio,quam vt quis ex vera & recta Hippocratis lectione emendet, facilè eſt in tanta exemplarium extantium copia.Nos Hippocratis lectionem ſequuti ipſam expreſſimus,& tráſlationem Hippocratis noſtram,velut in noſtra totius Hippocratis cõuerſione habetur, etiam huc adſcripſimus.

IN CAPVT CENTESIMVM DECIMVMQVINTVM.

Col.604.lit.H. *Hæc autem ſani cubiti gibbi inſpectio maximè declarat.* Græcè ſic, ταῦτα δὲ μάλιστα ἡ τοῦ ὑγιαίνοντος ἀγκῶνος ἔλεγχει πάθησις.Non videtur autẽ de ſano, πάθησις (id eſt affectio ac paſſio) dici poſſe:quum ſani ad affectum collatio ſe iuxta contrariorum rationem exhibeat.Quare viſum eſt quibuſdam μάθησις legendum eſſe,vt hac voce conſideratio ac inſpectio accipiatur.Verùm (niſi penitus fallor)legenda eſt hoc loco vox ἄθρησις, quæ propriè inſpectionem ſignificat:quanquam & παράθεσις vox commodam huic loco ſignificationem exhibeat,& ſiquis ſententiam habeat, huic de voce non magnopere laborandum eſſe videatur.

IN CAPVT CENTESIMVM DECIMVMSEPTIMVM.

Col.605.lit.F. *Et quidam decepti,unius uerticuli multum emoti magnam emotionem eſſe putant:quum tamen magna emotio non rotundam,ſed angularem faciat ſpinæ flexionem.* Græca lectio huius loci corrupta in hunc modum reſtituenda eſt: καὶ νομίζουσί τινες ἀπατώμενοι ἑνὸς ἐπὶ πολὺ παρεστραμμένου σπονδύλου, μεγάλην εἶναι παρὰ φύσιν, καί τοι μεγάλη παρατροπὴ οὐ περιφερῆ, γωνιώδη δὲ ποιεῖται τὴν τῆς ῥάχεως κάμψιν.

Col.606.lit.C. *Quidam uerò per appellatos aſellos extenſionem faciunt.Sunt autem aſelli hi,axes qui in erecto ſtatuto ligno uertuntur.* Quos hîc deſcribit axes,Græcis ἄξονες appellantur, & ὀνίσκοι quoque,id eſt aſelli. Germani Latinam vocem fere exprimunt.vocant enim aſpel aut haſpel,inſtrumentum vulgò notiſſimum,ſed quod tamen variis modis paratur,prout res magna eſt quam per illud efficere conamur.Hippocrates tria inſtrumenta eſſe dicit fortiſſima ex omnibus quæ homines machinati ſunt,aſelli circunductionem,per vectes commotionem, & cuneorum vſum. Aſellorum generis ſunt etiam inſtrumẽta ac machinæ illæ quibus in maritimis & magnorũ fluuiorum portibus, ad magna onera è nauibus ſubleuanda vtuntur. Vitruuius appellauit grues,& γέρανοι quoque in Græcis vocantur, & vulgus item Cranich appellat,ob colli(arbitror)in longum extentam prominentiam.At verò gruina deligatio,quam Paulus ſuprà cap.99.γερανίδα ἐπίδεσιν appellauit,à volatus gruum ordine dicta videtur.Hunc enim refert,dum humerum,ſcapulas,ac pectus cõprehẽdit,& literam Υψιλὸν repræſentat, quæ & ipſa ex gruum volatu reperta eſt per Palameden,vt Philoſtratus in Heroicis teſtatur.Vnde & illud Martialis eſt,

> Turbabis verſus,nec littera tota volabit,
> Vnam perdideris ſi Palamedis auem.

Ibid.lit.E. *Et poſtea tabulæ moderatæ alteram extremitatem in parietis rimam immittimus.altera uerò gibboſitatem deorſum deprimimus.* In Græcis codicibus hoc loco tota periodus excidit.Sic enim legitur, κἄπειτα σανίδος συμμέτρου τὸ ἕτερον πιέζεσθαι ἐπὶ τὰ κάτω πιέζομεν.Reſtituenda eſt itaque lectio in integrum ex Hippocrate hoc modo:κἄπειτα σανίδος συμμέτρου τὸ ἕτερον πέρας εἰς τὴν τοῦ τοίχου γλυφὴν ἐμβαλοῦμεν, τῷ δὲ ἑτέρῳ τὸ κύφωμα ἐπὶ τὰ κάτω πιέσομεν.

IN CAPVT CENTESIMVM DECIMVMOCTAVVM.

Col.607.lit.B. *In his deſperata eſt curatio,callo membro iam obducto.* Græcè ſic, ἄπορος ἡ θεραπεία φθάσαντος ἤδη κυκλωθῆναι τοῦ κώλου.Sed falſó.Nam pro κυκλωθῆναι legi debet τυλωθῆναι,exigente id ſententia,id eſt callo obducto,velut cõuerti.Et mox vitioſa vox περίφερσι legitur,nihil ſignificans,pro qua reponenda eſt vox περιφόρησιν, id eſt circunductionem,id quod declarat participium περιφέροντες,quòd paulo pòſt ſequitur.Et paulo pòſt falſò legitur,ἐπὶ τῶν ὤμων αἰάγομεν ἐμπροσθεν διὰ τοῦ βουβῶνος καὶ τῆς κλειδὸς ὄπισθεν δὲ διὰ τοῦ αἰωταίου,&c.Legendum enim eſt,ἐπὶ τὸν ὦμον:& pro τοῦ αἰωταίου legendum eſt τοῦ μεταφρένου.Et mox ἐκβολῆς vox falſò legitur pro ἐμβολῆς.Et vbi poſtea conuerti, Vt dum homo extẽditur,lignum hoc inter femoris caput & interfœmineum interueniat: Græca lectio ſic habet,ὥστε ὑπὸ τύπου κατατεινομένου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ τὸ ξύλον μεταξὺ φθάσαι τοῦ περιναίου,&c.Sed redundant voces ὑπὸ τύπου delendæ,& pro τοῦ τὸ ξύλον,legẽdum eſt,τοῦτο τὸ ξύλον,&c.Et rurſus,Hoc autem continget ſi paululum infrà ſumma, &c. Græcè corruptè legitur τοῦ ἢ τὰ μικρῷ κατωτέρω τῶν ἄκρων,&c.Legi enim debet,τοῦτο δ' εἴη ἐὰν μικρῷ κατωτέρω,&c. Et mox, Dum autem fit extenſio aut paſtillus, velut antea in gibboſitate diximus,aut aliquo alio inſtrumento:in Græcis hoc poſtremum,Aut aliquo alio inſtrumento,in totum deeſt,neceſſariò adſcribendum,ἢ διά τινος ἄλλου.Et rurſus, Ita vt læſum crus duobus digitis amplius quàm alterum ſit extentum.Græcè legitur falſò,ἐντεταμένου τοῦ πεπονθότος ὑπὸ τῶν στέρνων ὡς δύο δακτύλοις.Legendum eſt autem ſic, ἐντεταμένου τοῦ πεπονθότος σκέλους ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου ὡς δύο δακτύλοις.Hippocrates enim ſic habet,τὸ δὲ σκέλος τὸ σιναρὸν τετάσθαι χρὴ ὡς δύο δακτύλοις μᾶλλον τοῦ ἑτέρου.Paulus enim non ad verbum ex Hippocrate tranſcripſit, ſed pro ſua commoditate ſententiam eius retulit.Et mox,Læſum femur apprehẽdat qua craſſius eſt:Græcè legitur, τὸν πεπονθότα μηρὸν κατὰ τὸ βραχύτατον,ſed falſó. debet enim, κατὰ τὸ παχύτατον legi.Sic enim etiam ſuperius dixit, τὸν πεπονθότα μηρὸν κατὰ τὸ παχύτερον αὐτοῦ, &c. id eſt affectum femur craſſiore ſui parte,&c.Et paulo pòſt, pro voce falſa ἐγγεγυμνωμένων,legẽdum eſt ἐγγεγλυμμένων, & coniunctio καὶ ante vocem ὑπηρέτου inſerenda.Reliqua ex tranſlatione noſtra emendentur.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI
Dolabellarum in Paulum AEginetam liber ſeptimus.

IN CAPVT TERTIVM.

RECENSENTVR hoc capite ſimplicium medicamentorum facultates, ex ordine literarum Græcarum, quem etiam Galenus ſequutus eſt, & nec nos mutare voluimus. Sub litera itaque ἄλφα, Ægyrus (id eſt populus nigra) legitur, tertio quidē ordine calefacit, ſed in Græcis falſò habetur, κατὰ τὴν α΄. τάξιν, id eſt ordine primo. Quòd autem γ΄ legi debeat pro α΄, ex Galeno patet, qui apertis verbis, ἐκ τῆς τρίτης ἀποστάσεως eſſe dicit: ita etiam Aëtius lib. 1. habet.

Col. 612. lit. E. *Quod uerò reliquum eſt, adſtringendo compingit.* Hoc de ſale legitur, ſed corruptè habēt exemplaria Græca, τὸ δὲ ὑπὸ συνάγουσι τῇ στύψει. Legendum eſt enim, τὸ δὲ λοιπὸν συνάγουσι τῇ στύψει.

Col. 613. lit. G. *Amylum ex tritico fit puro.* Modus præparandi amylum non ſatis integrè à Paulo trāſcriptus eſt ex Dioſcoride, & contigit ipſi id quod ille dixit, Breuis eſſe laboro, obſcurus fio. Neque enim ex ipſius verbis parādi modum aſſequi poſſis, & tamen non excidiſſe, ſed vltro relicta eſſe apparet ab ipſo Paulo, quæ huc commoda eſſent. Quod tamen legitur, διηθήσαντας τὸ ὕδωρ ἐπὶ χέαντας χωρίσαι τὸ πίτυρον, &c. palàm mancum eſt, & ſic explendum, διηθήσαντας τὸ ὕδωρ, καὶ ἄλλο πάλιν ἐπιχέοντας, χωρίσαι τὸ πίτυρον, &c.

Col. 615. lit. C. *Vſta uerò ad cicatricem perducit cum roſaceo cerato.* Sic Aldinus codex habet de fuligine; ἀπουλοῖ δὲ καὶ τὰ καύματα σὺν ῥοδίνῃ κηρωτῇ: & meo iudicio rectè, quum roſaceum ceratum alioqui ad ambuſta faciat. Dioſcorides tamen κατάγματα habet, vt fortè rectius κατακαύματα legatur. At alii τραύματα legere malunt, quos ſuo iudicio vti permitto.

Col. 618. lit. E. *Gordylion, quod alij Seſeli uocant.* Dioſcorides non gordylion, ſed tordylion appellat, & alios ſeſeli creticum appellare dicit. Et ipſe quoque Paulus ſuprà libri tertii capite viceſimoquinto, tordylium appellauit. Quare Tordylion omnino vocari putarem, ſi non hic ex ordine literarum ſub litera γ relatum eſſet, vt vtraque appellatio recta eſſe videatur.

Ibidem lit. G. *Daucus, qui & ſtaphilinus dicitur.* Huius loci lectio manca eſt in Paulo. Quomodo enim ſylueſtris dauci ſeminis mentionem faceret, ſatiui ſemine præterito. Sic ergo ex Galeno & Aëtio Græca Pauli lectio reſtituatur, quemadmodum etiam conuertimus, δαῦκος, ὁ καὶ σταφυλῖνος, διπλός ἐστιν. ἥμερος, οὗ ὥσπερ ἡ ῥίζα φυσώδης τί ἐστι καὶ ἀφροδισιαστική. τὸ σπέρμα δὲ τοῦ ἡμέρου ἔχει καὶ αὐτὸ παροξυντικόν τι εἰς τὰ ἀφροδίσια· τὸ δὲ τοῦ ἀγρίου, &c.

Col. 620. lit. A. *Elateriū, &c. eſt ſecundi ordinis.* Id eſt δευτέρας τάξεως: in Græcis tamē δεύτερον vox falſò pro δευτέρας legitur. Et mox, Si cum lacte in ipſis infundatur, conuerti, quod lego ex Dioſcoride, μετὰ γάλακτος ἐγχεόμενον. Pauli tamen exemplaria habent ἐγχριόμενον, id eſt ſi illinatur, quod ferri poſſit ſiquis leuem penitus ex naribus euacuationem, ipſius illitione facere velit.

Col. 621. lit. G. *Sed & galli antiqui cum ſale plurimum cocti iuſculum aluum ſubducit: at gallinæ uice uerſa ſiſtit.* Hæc verba ſub voce zomos leguntur in Græcis ſic, καὶ ὁ τοῦ παλαιοῦ δὲ ἀλεκτρυόνος σὺν ἁλσὶν ἐπὶ πλεῖστον ἑψηθέντος ὑπακτικὸς γίνεται. ὁ δὲ τῆς ἀλεκτορίδος ἐναντίον ἐπικρατητικός. Ex quibus verbis apparet Paulum vocem ἐπικρατητικὸν palàm voci ὑπακτικὸν oppoſuiſſe, vt qui prius iuſculum aluum ſubducendi, poſterius eandem ſiſtendi vim habere aſſerat, & hoc ex Galeni libro ſecundo ſimplicium medicamentorum vnde hæc tranſcripſit, & vbi ſic legitur, ὁ γε μὴν τῶν ἀλεκτορίδων ἁπλοῦς ζωμὸς ἐπικρατητικῆς ἐστὶ δυνάμεως, ὥσπερ ὁ τῶν παλαιῶν ἀλεκτρυόνων ὑπακτικός. ἑψεῖν δὲ αὐτοὺς χρὴ μεθ' ἁλῶν ἐπὶ πλεῖστον. Quanquam Galeni locus non hanc quàm Paulus intellexit, contrarietatem inducat, & ἐπικρατικῆς legendum eſſe pro ἐπικρατητικῆς voce ſuſpicer, vt contemperandi vim accipiamus, quam Dioſcorides apertis verbis gallinæ iuſculo attribuit, ὁ δὲ ζωμὸς τῆς ἀλεκτορίδος, inquit, μάλιστα δίδοται ἐπικράσεως χάριν τῶν φαυλοτήτων, καὶ ἐπὶ τῶν στόμαχον πυρουμένων, λιτῶς σκευασθείς. id eſt contemperandi humores gratia, & in ſtomachi ardore. Si itaque Dioſcoridis ſententia recta eſt, ſicut rectiſſimam eſſe cenſeo, apud Galenum ἐπικρατικῆς, vel ἐπικερατικῆς vox legi debet, & non ἐπικρατητικῆς: id quod quum Paulus non ſatis animaduerteret, ἐπικρατητικὸς dixit, & ἐναντίον de ſuo adiecit, vt omnino contrarietatem horum iuſculorum induceret, quam tamen (vt dixi) Galeni lectio non cogit. Poſſit itaque etiam Pauli locus iuxta Dioſcoridis ſententiam, & Galeni lectionem (velut dixi) emendandam, legi ac emendari, in hunc modum, ὁ δὲ τῆς ἀλεκτορίδος ἐπικρατικός. Sed nolui in præſens id facere, ſicut neque id in Galeno tum Græco tum Latino feci, ſed reliqui, contentus & hìc de his locis admonuiſſe, quum etiam his longè plura in commentariis medicis prodiderim, & libro ſecundo emblemate quadrageſimo in Dioſcoridem adduxerim.

Col. 623. lit. A. *Ios (id eſt ærugo) acrem qualitatem guſtantibus exhibet, diſcutitque, ac tollit, & conſumit, &c.* In Græcis legitur διαφορητικός τε καὶ καθαιρετικὸς καὶ τμητικός. pro τμητικὸς itaque legendum eſt τηκτικός, quòd verti conſumit. Ita enim legendum videtur, niſi quis σηπτικὸς malit, non longè diuerſa ſignificatione. Sed & in Galeno & in Aëtio, hoc loco falſò στυπτικὸς legitur.

Ibidem lit. G. *Cadmiæ ambæ ſiccant. Sed botryitis (id eſt racemoſa) tenuiorum partium eſt: placitis craſſiorum.* In Græcis exemplaribus voces tranſpoſitæ ſunt. legitur enim, ἀλλ' ἡ μὲν βοτρυΐτης παχυμερεστέρα, λεπτομερεστέρα δὲ ἡ πλακίτις ἐστί. Legēdum eſt autem, ἀλλ' ἡ μὲν βοτρυΐτης λεπτομερεστέρα, παχυμερεστέρα δὲ ἡ πλακίτις ἐστί. Sic enim Galenus lib. 9. habet, qui etiam hoc addit, quòd botryitis in altioribus fornacum partibus reperiatur collecta, vtpote leuior, placitis verò in humilioribus, velut quæ grauior exiſtat. Et mox quod conuerti, Nam in durioribus, efficacioribus opus eſt medicamentibus, in Græcis falſò στομάχων legitur pro φαρμάκων.

Col. 625. lit. F. *Acida propter ſecandi uim, pituitoſis & excrementoſis ſtomachis conueniunt.* De ceraſiis hæc dicit. Sed in Græcis, φλεγματικοῖς καὶ φλεγματώδεσι στομάχοις falſò legitur, pro φλεγματικοῖς καὶ περιττωματικοῖς στομάχοις, velut Galenus habet. Et mox conſequenter vbi de ſiliquis agit, ψυκτικῆς vox falſò habetur pro στυπτικῆς, vt Galenus & Aëtius habent.

Col. 627. lit. H. *Non in terra naſcens, ſed in cœnoſa maris parte.* De corallio ita conuerti verba quæ in Græcis ſic leguntur, οὐκ ἐν χέρσῳ φυόμενον, ἀλλ' ἐν τῷ πέλματι τῆς θαλάσσης. Non autem puto legēdum πέλματι, vt velut de pediculo, aut planta, aut alto maris accipiatur, ſed πήλματι, vt cœnoſam partem intelligamus.

Col. 628. lit. B. *Coronopodis radix etiam ipſa cœliacis commoda eſſe, in cibo accepta creditur.* Græca exemplaria habent κωλικοὺς ὠφελεῖν. Sed Dioſcorides, Galenus & Aëtius palàm κοιλιακοὺς habent: quomodo etiam legendum eſſe, ex eo clarū fit quòd radicem eius στυπτικὴν (id eſt adſtringentem) Dioſcorides dixit. At hic error non librarii eſt, ex ſimilitudine vocum decepti, ſed ipſius authoris Pauli: qui quum alaudam colicis opitulari antea ſcripſiſſet, mox ſubiunxit, κορωνόποδος ἡ ῥίζα καὶ αὐτὴ πεπίστευται κωλικοὺς ὠφελεῖν ἐσθιομένη.

Ibidem lit.F. *Acre guſtantibus eſt & uehementer utentibus.* Ita legendum eſt de cratæogoni ſemine,ex Galeno.Nam ψυχρὸς falſò pro σφοδρῶς poſuit quis,& χρωμένοις vocem reiecit,vt libri tertii emblemate centeſimo viceſimoſexto in Dioſcoridem notauimus.

Col.629.lit.A. *Et alopecijs affrictum citius quàm alcyonium pilos producit.* Hoc de cæpa dixit, ſed Græca lectio corrupta eſt hoc modo, καὶ ἀλωπεκίας θᾶττον ἀλκυονίου παρορμᾷ τὰς τρίχας. Legendum autem ſic, καὶ ἀλωπεκίαις προσατριβόμενον, θᾶττον ἀλκυονίου, &c.Ex Galeno & Aetio.

Ibid.lit.A. *Cyamos(id eſt faba)non multum à medio temperamento abeſt,tum perfrigerando,tum calefaciendo.* Græcè ſic, κύαμος οὐ πολὺ τῆς μέσης ἀφέστηκε κράσεως,κατά τε τὸ ψύχειν καὶ ξηραίνειν.Et ſic habet quoque Galenus,vnde Paulum tranſcripſiſſe apparet,κύαμος καθ' ἑκάτερα τῆς μέσης κράσεώς ἐστιν ἐγγυτάτω,κατά τε τὸ ξηραίνειν καὶ κατὰ τὸ ψύχειν. Et Aëtius ſimiliter, κύαμος κατὰ τὸ ψύχειν καὶ ξηραίνειν τῆς μέσης ἐστὶν ἐγγυτάτω κράσεως.Ab his itaque tribus attribuitur fabis medium temperamentū, tum perfrigerando,tum ſiccando.Nec immeritò in dubium venit, quod ſit medium temperamentum quod faba habeat, tum perfrigerando tum ſiccando,quum medium videatur inter oppoſita ac contraria interuenire, & id ſit quod ab vtriſque extremis æqualiter diſtet. Quum igitur inter frigidum & ſiccum non ſit contrarietas, quomodo medium temperamentum inter ipſa eſſe poteſt?Mihi ſanè videtur pro ξηραίνειν legendum eſſe θερμαίνειν, vt inter calefaciendi & frigefaciendi vim,medium habere temperamētum fabam accipiamus, vt neque calida neque frigida ſit cenſenda, velut Dioſcorides dixit,κύαμος μέσος θερμοῦ καὶ ψυχροῦ ἐστί.Et poteſt vox ξηραίνειν per incogitantiam tranſcribentis in Galenum irrepſiſſe, atque ita de Galeno, per Paulum & Aëtium non ſatis animaduertentes,tranſſumpta eſſe. Poſſet tamen Galeni verborum ſententia ita accipienda eſſe videri, quòd in omnibus quatuor qualitatibus medium temperamentum faba obtineat,ita vt in ſiccando ac humectando, calefaciendo item ac frigefaciendo media ſit: & ad τὸ ξηραίνειν, contrarium eius τὸ ὑγραίνειν,& ad ψύχειν,ipſius contrarium τὸ θερμαίνειν adintelligatur. Sed non videntur Aëtius & Paulus hanc ſententiam ſuis verbis exprimere.Et in ſiccando ac humectando differentia variat, prout recentes ſunt & virides fabæ, aut contrà veteres ac reſiccatæ,quum medium illud temperamentum inter caliditatem ac frigiditatem ipſis ſit perpetuum.Huc accedit quòd Galenus paulo pòſt,fabam ἀλύπως ξηραίνειν dicit,id quod indicio eſt,non medium habere inter ſiccandum & humectandum temperamentum,ſed à medio ad primum ſiccandi ordinem progreſſum,vt intelligamus iam ratiocinando,fabam in primo ordine ſiccandi vi præditam eſſe. Atque hæc mea de hoc loco coniectura tādiu valeat donec quis meliora producat.Porro admonet me hic de faba locus, vt Ciceronis libro primo ad Atticum epiſtolæ decimætertiæ locum emendem ex coniectura atque ingenii arbitrio, vbi fabam mimum nulla ſignificatione legitur,pro fabulam omnium.Quia verò eodem loco vox alia corrupta habetur ἐλαφιπτέον, pro qua aliqui floccifacteon nulla Latinæ formationis habita ratione legendum cenſent:aliqui ridiculè illum exponunt,fugiendum more ceruorū: ego totum Ciceronis locum integrum adſcribam, Sed heus tu,vidéſne conſulatum illum noſtrum, quem Curio antea ἀποθέωσιν vocabat,ſi hic factus erit, fabulam omnium futurum? Quare(vt opinor) φιλοσοφητέον, id quod tu facis,& iſtos conſulatus ἀλαζονικόν.

Col.630.lit.C. *Adeo ut quum aqua mulſa pota trium drachmarum pondere, interna expurget.* Græca exemplaria πινόμενον τριῶν μέγεθος habent.deeſt itaque vox δραχμῶν,& pro μέγεθος legendum eſt πλῆθος. Sic enim habet & Galenus & Aëtius. Locus eſt de cyclamino.

Ibid.lit.E. *Libanotus(id eſt thus)&c.Fuligo thuris calefacit ac ſiccat in tertio abſceſſu.* Hoc loco & in Paulo & in Galeno falſò legitur,ὁ δὲ θαλλὸς αὐτοῦ θερμαίνει καὶ ξηραίνει.Non enim de ramo aut ſurculo thuris loquuntur, ſed fuligine,quæ αἴθαλος & αἰθάλη,itémque λιγνὺς appellatur.Quare in vtroque legendum eſt ὁ δὲ αἴθαλος.

Col.631.lit.E. *Noſſe uerò hoc conuenit quòd mercurialis ſemen eminentias corporis præter naturam affrictum,ipſas abolere compertum eſt.Has autem eminentias uulgò Narphia uocant.* Quæ ſint hæ eminentiæ,& an Narphia(velut Pauli exemplaria habent) aut Carphia(velut Aëtius libro primo De mercuriali tradit)vulgò appellentur, non ſatis conſtat. Aëtii verba hæc ſunt, καὶ ταύτης τὸ σπέρμα οὔπω ξηρανθὲν διδάσκει ἡ πεῖρα,τὰ παρὰ τοῖς ἰδιώταις ὀνομαζόμενα ἐν τῷ σώματι καρφία ἐξαφανίζειν,ἐπιτιθέντι τὸ αὐτὰ τῷ σπέρματι ἐπιμελέστερον αἰτιατέον.Videntur autem alter ab altero tranſſumpſiſſe, aut vterque à quodam tertio,qui noluerit Græca appellatione vti,ſed vulgari,& alicuius gentis barbara (vt puto)vt res ipſa myſterii ſpeciē præferret,& non omnibus pateret.Suſpicor tamen de cicatricum eminentiis ipſos loqui,quas οὐλὰς dicere inuiderunt. certè cicatricum apud Germanos appellatio,ναρφίων vocem penitus refert.

Ibid.lit.F. *Et ſi intra corpus ſumatur,ſecat & attenuat craſſos ac uiſcoſos humores plus quàm ſal.* Hoc de nitro ſiue litro dicit, quod antea in medio eſſe facultatis aphronitri ac ſalis dixit, & nunc plus quàm ſalem ſecare & attenuare craſſos ac viſcoſos humores teſtatur.Sed in Græcis falſò legitur,πλέον τῶν ἄλλων.Non enim plus quàm alia quæ nulla relata ſunt, ſed plus quàm ſal hoc facit.Legendum enim πλέον τῶν ἁλῶν. Quòd autem tria ſint medicamenta diuerſa, quorum primum litrum ſiue nitrum appelletur,alterum nitri ſiue litri ſpuma,& Græcè ſoluta compoſitione, νίτρου ἢ λίτρου ἀφρὸς, & tertium compoſita voce aphrolitrum ſiue aphronitrū,in cōmentariis medicis declarauimus. At de chalaſtræo nitro mentionem facit etiam Plinius,in quo tamen chalaſtricum legitur,& Plutarchus in præceptis ſalubribus.

Col.632.lit.C. *Mameras uelut radicula quædam eſt herba,&c.* Quæ ſit hodie aut illo tempore fuerit radicula Mameras, non conſtat:Dioſcorides & Galenus,& veteres non meminerunt.Mentionem eius fecit etiam ſuprà lib.3.cap.22. Paulus ad cicatrices & albugines oculorum.Aëtius item lib.12.cap.44. ad diuites podagricos velut mirabile medicamentum præſcribit,mameram aqua maceratam,deinde tritam ac illitam.

Ibidem lit.D. *Melan(id eſt atramentum)Indicum(ut Dioſcorides dicit)ex his eſt quæ leuiter frigefaciunt, & rumpunt inflammationes ac tumores laxos.* Hic locus eſt apud Dioſcoridem lib.5.ſed συφόντων falſò legitur illic pro ψυχόντων,velut rectè habet Paulus.ψυχόντων enim vox peculiariter ad φλεγμονὰς refertur,ſicut ῥησσόντων ad οἰδήματα. Quare ex Paulo Dioſcoridis lectio, & non viciſſim Pauli ex Dioſcoride emendanda eſt,niſi quis corrumpere magis quàm emendare velit.

Col.633.lit.A. *At quod oblongiorem calicem habet,& aliâs contractiorem, &c.* De papaueris ſylueſtris altera ſpecie hæc verba habet,Græcè in hunc modum,ἡ δὲ τὴν κωδίαν ἐπιμηκεστέραν ἔχουσα καὶ αὐαυξεστέραν, &c. Atque hæc ex Galeno,apud quē ſic legitur, ἡ δὲ ἐπιμηκεστέραν μὲν ταύτης,ὅλη δὲ αὐξανεστέρα καὶ αὐχμηροτέρα,&c. Falſò tamē legitur in Galeno vox αὐξανεστέρα,pro αὐαυξεστέρα.Dicit enim hanc, calicem quidem habere oblongiorem, verùm ipſam totam eſſe contractiorem & ſqualidiorem,& vox αὐχμηροτέρα declarat legendum eſſe αὐαυξεστέρα.

Ibid.lit.G. *Myagros,quàm alij uocant melampyron,&c.* Hoc loco primùm falſò legitur in Græcis codicibus μελάμπυκον pro vero μελάμπυρον,vt ex Dioſcoride patet,ſi tamen eius lectio recta eſt. deinde ordo conturbatus eſt,& primùm habetur myagri ſemē:& interpoſitis mitulis, ſequitur μύαρος,οἱ δὲ μελάμπυκον,&c.quaſi myaros alia herba ſit ab ea quæ ſemē illud de quo primùm dixit,producit.Reſtituatur itaque ordo Græcæ lectionis iuxta meam tranſlationem,& ne putetur alia eſſe herba quæ myaros appelletur: ſed myagron eſſe,ac appellari herbam pinguem,quæ & ſemen pingue producat, eius vſus ambo qui à Paulo præſcribitur,ſed iuxta Dioſcoridis traditionem.

Col.635.lit.F. *Opium in tractatione de papauere dictum eſt.* Hoc loco in Græcis exemplaribus vox ὄπιον ſola habetur.Deſunt autem verba,ἐν τῷ περὶ τῶν μηκώνων εἴρηται.Nam ſuprà de papauere mentionem eius fecit.

Col.636.lit.A. *Oſirus,ex qua ſcopas faciunt,&c.* Græcè ſic legitur,ὄσυρις,ἐξ ἧς τὰ κορήματα γίνεται. Et ſic habet quoque Galenus,ſic etiam Aëtius.Quid autē ſint κορήματα quæ ex Oſiride fiunt,,non ſatis conſtat:alii medicamēta ad exterendam

leuigandámque cutem, κορήματα voce accipiunt, alii pupillaria medicamenta, alii ſmegmata ſimpliciter, Plinium in hoc ſequuti, qui dixit, Smegmata mulieribus faciunt ex his: loquitur autem de Oſiridis ramulis. Nec ſatis etiam conſtat an linaria herba hodie vulgò appellata ſit ea quæ illis authoribus dicta eſt oſiris, etiamſi multi ſint in hac ſentẽtia. Ego verò κορήματα, neque ἀπὸ τῶν κορῶν (id eſt à pupillis) dicta puto, neque vlla medicamẽta aut ſmegmata ea voce accipio, ſed nomen verbale vt appellant, eſſe iudico, ductum à verbo κορεῖν, quod verrere ac purgare ſignificat: accipióque per κορήματα, ſcopas ac verricula exterioria, qualia etiam hodiéque in vſu ſunt ad veſtimenta purganda. Nec de Plinii lectione ſtudioſos celare volo, eſſe apud me manuſcriptum vetuſtiſſimum exemplar, quod non Smegmata vocem habet, ſed Megmata, ita vt etiam non tam clarum ſit Megmatáne an magmata ſit legendum: vt fortaſſis Plinius, Magmata mulieribus faciunt ex his, ſcripſerit, & poſtea Magmata genuina Plinii vox in ſmegmata tranſierit. Sunt autem μάγματα eadẽ forma ac ſignificatione, à verbo μάττειν, quod extergere ac mundare ſignificat, dicta qua κορήματα ἀπὸ τοῦ κορεῖν. Et ſint etiam hæc ex coniecturæ facultate.

Ibid. lit. G. *Periclymeni folia & ſemen, &c.* Græcum exemplar hîc corruptum eſt. poteſt autem ex Dioſcoride reſtitui vera lectio, quam ego expreſſi, vt in hunc modum legatur, ὥστε τὸ οὖρον ἐκκρίνειν τεσσαράκοντα ἡμέρας ἕξ ἢ μερῶν· πομένα δὲ ἄχρι τεσσαράκοντα ἡμερῶν, ὠφελεῖ τοὺς ἀσθματώδεις καὶ δυσπνοϊκούς.

Col. 637. lit. G. *Et maculas faciei cum ipſo extergunt.* De polygonato hoc dicitur: legitur tamen falſò πίλους pro ἀλφούς.

Col. 638. lit. A. *Pompholyx citra mordacitatem ſiccat, ut cancroſis ulceribus, aliiſque malignis opituletur.* Hoc loco Græca exemplaria falſò habent, τοῖς σαρκώδεσι τῶν ἑλκῶν. Verùm non carnoſis vlceribus, ſed cancroſis legendum eſſe, ex eo patet, quòd ſubiicit, καὶ τοῖς ἄλλοις κακοήθεσι, quo ſignificat etiam prægreſſa cancroſa, malignorum generis eſſe. Talia verò non ſunt carnoſa. Quare legendum eſt τοῖς καρκινώδεσι τῶν ἑλκῶν. Nam & Galenus & Aëtius hoc habent quòd pompholyx εἰς τὰ καρκινώδη ἕλκη commodet.

Col. 639. lit. A. *Larix quoque huiuſmodi eſt.* In Græcis deeſt vox τοιαύτη, vt legatur, καὶ ἡ λάριξ δὲ τοιαύτη. Eſt hoc in reſinis.

Ibid. lit. C. *Abundè autem adſtringit & ſiccat ordine tertio, frigefacit ſecundo.* Græca exemplaria ſic, ſed falſò, καὶ ξηραντικοῦ ἐκ τῆς τρίτης τάξεως, ῥυπτικοῦ δὲ τῆς δευτέρας. pro ῥυπτικοῦ enim legendum eſt ψυκτικοῦ. Nulli enim traditi ſunt ſecundarum qualitatum gradus ſiue ordines, ſed primarum ordines quatuor Paulus ſuprà libri ſecũdi capite ſecũdo ex Galeno propoſuit. Sed & Galenus apertè dicit Rhoem eſſe pharmacum ξηραντικὸν μὲν ἐκ τῆς τρίτης τάξεως, ψυκτικὸν δὲ ἐκ τῆς δευτέρας. Ita etiam Aëtius. Atque hæc etiamſi parua videantur, neutiquam tamen prætereunda ſunt.

Ibid. lit. E. *Cæterùm in libro De theriaca dicit Galenus, Trifolium quæ hyacyntho ſimilis eſt, &c.* Hic locus eſt in libro De theriaca ad Piſonem, ex quo etiam Pauli lectio declaratur, vt melius intelligi ac emẽdari poſſit. Falſò enim legitur in Paulo, τοῦ ἀέρος ἐγκύμονι, pro τοῦ ἔαρος ἐγκύμονι. Non enim de prægnante aut inturgeſcente ex aere loquitur, ſed de prægnante veris tempore. Et poſtea pro ὑγιεῖ δὲ τὸ ποτὸν προσφερόμενον, legendum eſt, ὑγιεῖ δὲ τόπῳ προσφερόμενον. Non enim in potu exhibendum eſt: ſed ſi ad ſanum locum in homine non morſo adhibeatur, inquit Galenus, ſimilem affectionem efficit, &c. Hæc in ſatyrio habentur.

Col. 640. lit. E. *Siſari radix cocta ſtomacho commodat, &c.* Hoc loco in Græcis exemplaribus duarum herbarum ſiſari ac ſiſymbrii tractatio, in vnam coaluit. Sunt enim duo ſiſymbria, quorum prioris vires ſiſaro coaluerũt: poſterius autẽ etiã cardamine appellatur, & mox ſequitur. Sic ergo reſtituenda eſt Græca lectio ex Galeno. Σισάρου ἡ ῥίζα ἑφθὴ, εὐστόμαχός τε ἐστὶ καὶ οὐρητική. Θερμὴ κατὰ τὴν δευτέραν τάξιν. σισύμβριον, λεπτομεροῦς διαφορητικῆς θερμαινούσης καὶ ξηραινούσης ἐστὶ δυνάμεως καὶ κράσεως, κατὰ τὴν τρίτην τάξιν, λεπτομερές τε ἐστὶ καὶ διαφορητικὸν, ἰσχυρόν τε τὸ σπέρμα. διὸ τοῖς τε λύζουσι καὶ στροφουμένοις δίδοται σὺν οἴνῳ. Et nunc ſequitur ſiſymbrium alterum. Et huic lectioni reſpondet noſtra tranſlatio. Sed & in poſteriore ſiſymbrio falſò legitur πρώτην pro τρίτην. Quomodo enim aridum ſiſymbrium calefaceret ac ſiccaret in primo ordine: & humidum contra ſecundo ordine? quum dubium nemini eſſe poſſit, arida eadem plus ſiccare quàm vda. τρίτην ergo lege, vt etiam Galenus.

Ibid. lit. G. *Scolopendra marina cocta in oleo & illita, pilos abolet. Sed & contacta pruritum excitat.* Quod hîc dixi contacta, falſò legitur in Græcis καυθεῖσα. Non enim vſta hoc facit, ſed ipſius contactus pruritum inducit. Legendum itaque eſt ψαυσθεῖσα, velut Dioſcorides habet.

Col. 643. lit. F. *Extincta uerò urit quidem ſtatim, ſed poſt dies non amplius. Contrahit tamen, & conſumit carnes.* De calce hæc dicit. Sed illud Poſt dies non amplius, declarat Galenus & Aëtius ſic, quòd poſt diem vnum atque alterum minus vrat ac cruſtam minus inducat. Verùm poſt tempus, cruſtam omnino non efficiat, calefaciat tamen adhuc, & carnes cõſumat. Quod igitur Paulus contrahit dixit, hoc eſt συντήκει, hoc illi θερμαίνει (id eſt calefacit) dixerunt. Nec mox, quia illi θερμαίνει habent, etiam in Paulo mutanda lectio eſt, & θερμαίνει ſubſtituendum pro συντήκει. Commodiſſimè enim & de induſtria hoc verbo Paulus vſus eſt, quod inter cætera ſignificat contraho, ita vt propè ſequatur conſumptio. Porro mox explenda eſt lectio ex Gal. & Aëtio hoc modo, εἰ δὲ πλυθείη, ἄδηκτος γίνεται, ὕδατι πολλάκις πλυθεῖσα· διαφορητικὴ δὲ ἱκανῶς γίνεται θαλάσσῃ πλυθεῖσα. At paulo pòſt totum caput de trifolio elapſum reſtituimus.

Col. 644. lit. E. *Ex tertio frigefacientium ordine eſt.* De hyoſcyamo hoc dicit: ſed deſunt in Græcis codicibus voces τῶν ψυχόντων, reſtituendæ ex Galeno & Aëtio ſic. ἐκ τῆς τρίτης ὢν τάξεως τῶν ψυχόντων. Mox etiam de hyperico deſunt voces, τὰ παλαιὰ καὶ δυσεπούλωτα, poſt vocem ἐπιπαττόμενα, & non (vt exemplaria habent) ἐπιπλαττόμενα, & ante vocem ἑλκῶν inſerendæ ex iiſdem authoribus.

Col. 645. lit. B. *Nimirum ut quæ tenuium partium quid habeat, inſuperque calidum.* Hæc verba in Græcis corruptè leguntur, reſtituendáque ſunt ex Galeno in hunc modum, ὡς ἐχούσης τι λεπτομερὲς, ἔτι δὲ καὶ θερμόν. Habentur autem de phalaride ſub litera φ.

Ibid. lit. G. *Si uerò lotum ſit, teneris corporibus magis commodat.* De ære vſto hæc leguntur, ſed Aldinus codex ſic habet, εἰ δὲ πλυθείη, τοῖς ἁπλοῖς χρησιμώτερός ἐστι. Baſilienſe verò ſic, εἰ δὲ πλυθείη τοῦ ἁπλοῦ χρησιμώτερός ἐστι. Nec deſunt qui adhuc plura ex Galeno aſſuenda putent. Sed non eſt neceſſe, & integra eſt ſententia, ſi modò ἁπαλοῖς pro ἁπλοῖς legatur.

IN CAPVT QVARTVM.

Col. 647. lit. D. *Qui enim ueſperi dant, aut poſt cibum, lædunt. Corrumpit enim alimentum.* Græcè hîc legitur, διαφορεῖ γὰρ τὴν τροφὴν, id eſt digerit ſiue diſcutit alimentum: & poterat tolerari hæc ſententia, ſi de eo quod futurum erat nutrimẽtum accipiamus, vt hoc in corpus crudum adhuc & non concoctum diſtribui intelligamus. Verùm mihi magis arridet vox διαφθείρει, pro qua facilè potuit ſupponi διαφορεῖ. Et paulo pòſt in altera editione falſò legitur εὐχροίας, in altera item falſò χρείας, vbi legẽdum eſt, καὶ πολλὴν ὕλην ἀχρεῖον ἐν τῷ σώματι συνειλεγμένην, id eſt multam inutilem materiam, &c. Et mox vbi de aloe rurſus tractat, & dicit, ἱκανῶς γὰρ ἐκκενοῖ, ὅλον μὲν οὐ συγκινοῦσα τὸ σῶμα. Videtur pro συγκινοῦσα legẽdum eſſe κενοῦσα, ex Aëtii lib. 3. cap. 14.

Col. 648. lit. C. *Colocynthidis medulla bilem potiſſimum uacuat, &c. de neruis ac partibus neruoſis.* Hic etiamſi legant exemplaria vtcunque vetuſta, ἀπὸ τῶν πλευρῶν τε καὶ πλευρωδῶν, id de coſtis ſiue lateribus, tamen res ipſa indicat legendum eſſe, ἀπὸ τῶν νεύρων τε καὶ νευρωδῶν, & confirmat Aëtius qui lib. 3. cap. 35. de colocynthide ſic ait, καθαίρει φλέγμα καὶ χολὴν ἐκ μυελῶν, ὅθεν νεύρων καὶ νευρωδῶν συνεργός ἐστι καθαρτικόν.

Col. 649. lit. A. *Tragorigani Heracleotici eadem menſura, ut pulegium euacuat: ſed ambo ſicca.* Hoc poſtremũ, Sed ambo ſicca,

Græcè legitur, ἄμφω δὲ ξηραί. Nec accipiendum eſt ambas ſiccandi vim habere. Non enim ex aliqua temperamenti qualitate, ſed totius ſubſtantiæ proprietate purgantia medicamenta euacuant. Quare hìc de ſiccandi vi non loquitur: ſed ambo ſicca & non viridia, exhibenda eſſe intelligendum eſt, quemadmodum etiam paulo pòſt de parthenio dicit, Parthenium ſimiliter ſiccum potum eadem ducit.

Ibid.lit.C. *Et coxendicum morbo laborantibus, ubi articulus ſubmucoſus aut pituitoſus fuerit.* Hæc verba leguntur ſub titulo, Quæ pituitam euacuant. Sed in Græcis vna corrupta vox totam ſententiam peruertit. Sic autem legitur, καὶ ἰσχιαδικοῖς ἐπιδὰν τὸ ἄρθρον ὑπόμυξον ἢ ἐλεφαντῶδες ᾖ. Quid hìc facit, aut ſignificet vox ἐλεφαντῶδες? Veræ autem lectionis vocem quæ pro ἐλεφαντῶδες reponenda eſt, oſtendit vox præcedens ὑπόμυξον, quæ ſimilem, aut non multum diuerſam ſignificatione vocem exigit: eam autem eſſe vocem φλεγματῶδες nemini dubium eſſe debet, quum iſchiadicorum articulus ſubmucoſus aut pituitoſus fieri ſoleat, non elephantioſus, velut falsò legitur.

Inter ea quæ aquam euacuant habetur granum cnidium cum melle cocto deuoratum. Eſt enim melle obuoluendum, vt ne in deglutiendo lædat. Quare legendum eſt καταποθεὶς, & non ποθεὶς, id eſt potus. non enim bibi, ſed deuorari debet. Sic etiam mox euphorbii drachma vna cum melle cocto deuorata habetur. Sed & eo loco πινομένη falsò pro καταπινομένη legitur: & rurſus Cneorum cum polenta voratum habetur, vbi in Græcis itidē καταπινόμενον legendum eſt, & non πινόμενον.

Ibid.lit.F. *Ammoniaci thymiamatis drachmæ duæ in aqua mulſa potæ aquam ducunt.* Exemplaria Græca non duas drachmas, ſed < α'. habent, quod pondus debilius eſſe videtur, & exemplaria manuſcripta < β'. habere dicuntur. Ego itaque de hoc admoneo, & liberum vſuro relinquo. Sicut etiam paulo ſuperius, ſquamæ Cypriæ drachmæ dimidiæ pondus debilius eſſe apparet, & eius item < β'. vetera exemplaria præferre dicuntur. Aëtius certè < αϛ'. id eſt ſeſquidrachmam habet.

IN CAPVT QVINTVM.

Col.650.lit.C. *Purgatorium ex malis cydoniis.* In hoc medicamento conuerti, Piperis ſemunciam, non quòd in Græcis ita legatur, ſed quòd pōdus quod legitur nimium eſſe videatur. Legitur enim πεπέρεως ℥ ϛ'. pro ſenarii itaque numeri nota ϛ'. legendam puto notam hanc S. quæ cuiuſque ponderis ac menſuræ cui adiicitur, medietatem ac dimidium ſignificat, vt hoc loco πεπέρεως ℥ S. piperis vnciæ dimidium ſignificet. Aëtius lib.3.cap.92. piperis & zingiberis ſingulorū drach.II. habet, quæ ſemunciæ dimidium faciunt. At ſicut nimium legitur piperis pondus, ita ſcammoniæ drachm.I. pondus, minus eſſe pro reliquorum modo videtur. Aëtius certè in reliquis idem pondus cum Paulo ſeruans, ſcammoniæ drach.VI. habet. Nihil tamen hìc mutaui, ſed ſiquis vti velit & parare, ei Aëtium magis quàm Paulum hac parte ſequendum cenſeo: ſicut etiam exhibendi modum ex Aëtio Paulo reſtituendum iudico. Aëtius enim cochlearium vnum dat, quomodo etiam in Paulo legendum eſt, nimirum δίδου κοχλιάριον α'. ἢ πρὸς δύναμιν, & non vt exēplaria habent, κοχλιάρια ℥ α'. ἢ πρὸς δύναμιν.

Ibid.lit.D. *Buccellatus purgatorius.* Hoc medicamētum non ſatis ſcio an integrè legatur. Aëtius certè lib.3.cap.100. amplius quiddam tradit, & de fermento addendo, & de torrendi modo. Appellatio à Latina voce buccea ſiue buccella facta eſt, quòd paruæ velut panum moles ac fruſta fierent.

Ibid.lit.E. *Poſca purgatoria & ſtomacho grata.* Græcè legitur φοῦσκα καθαρτικὴ καὶ εὐστόμαχος. Eſt autē vox φοῦσκα Latina facta ex poſca, quæ acetum cum aqua permixtum ſignificat, quòd Græcis vocatur ὀξύκρατον. Ex eo itaque quòd cum poſca (id eſt ἐν ὀξυκράτῳ) exhiberetur, appellationem medicamentum accepit.

Ibid.lit.F. *Datur mane cum condito, aut aqua mulſa, aut mero ferue facto.* Hæc verba de purgatoria podagrica priore legūtur in Græcis ſic, δίδοται ἕωθεν μετὰ κονδίτου, ἢ μελικράτου, ἢ ζεστακράτου. Per vocem itaque ζεστάκρατον, ego vinum meracum feruefactum accipio, vt ſit quaſi ζεστὸν ἄκρατον. Eſt enim ἄκρατον merum non mixtum.

Col.651.lit.A. *Dantur ſcrupuli III. His uerò qui aluum ægrè ſolubilem habent, ſiliquæ XXIII. quæ faciunt omnino VII. aut propemodum VIII. obolos. Et poſt euacuationem ubi lauiſti, ex ouis & pane nutrito.* Hæc de purgatoria ex coronopodio in Græcis corrupta habentur. Primum enim δόσις ℈ η'. id eſt dantur ſcrupuli VIII. nimia eſt, id quod ſequentia declarant. Si enim octo ſcrupuli communis eſſet doſis, quomodo in his quæ aluum ægrè ſolubilem habent, quos δυσκοιλίους vocat, id pondus minuatur, & non potius augeatur, vt quos difficulter euacuare poſſis? Exhibet autem his ſiliquas XXIII. quas omnino facere dicit obolos ſeptem, aut propemodum octo. Nam iuxta ponderum rationem ad finem huius lib.7. traditam, tres ſiliquæ obolum faciunt, vt ita XXIII. ſiliquæ, octo obolos ad plenum efficerent, ſi vna adhuc ſiliqua adderetur. Quum autem octo oboli faciant ſcrupulos IIII quomodo his qui difficilius purgantur, minus & dimidiatum pondus, vtpote ſcrupuli IIII, exhibeantur, quum communis doſis ſit ſcrupulorum VIII? Ego itaque legendum puto, δόσις ℈ γ'. vt η' octonarii nota, pro ternarii numeri nota γ' ſit ſuppoſita. Deinde vox γαστέρας in totum eſt ſuperflua ac reiiciēda, nec poſt vocem κένωσιν locanda, & pro ipſa ὀβόλοις vox reſtituenda, vt ſic legatur, ἡ δόσις ℈ γ'. τοῖς δὲ δυσκοιλίοις κεράτια κγ'. ἃ ποιεῖ πάντως ζ'. ἢ ὀκτὼ σύνεγγυς ὀβόλους. καὶ μετὰ τὴν κένωσιν λούσας θρέψον ὠὰ καὶ ἄρτον. Hanc lectionem in tranſlatione mea expreſſi: & ex hac docemur, quum in communi ſcrupuli tres aut oboli ſex, aut ſiliquæ octodecim de hoc medicamento exhibeantur, his qui ægrè ſoluuntur dandos eſſe ſcrupulos fere quatuor, aut obolos fere octo, aut ſiliquas XXIII.

IN CAPVT SEXTVM.

In hoc capite mox à principio tranſpoſita ſunt verba quædam, quæ iuxta trāſlationis ordinem in iuſtam formam reponantur. Eſt item mox à principio corrupta lectio in hunc modum, καθόλου μὲν ἐπὶ πάντων δραστικῶν καθαιρουμένων προδιαιτήσαντα τὸν ἄνθρωπον, &c. pro καθαιρουμένων itaque legendum eſt καθαρτικῶν, vt de purgatoriis medicamentis vocem eam accipiamus. Et mox ante vocem προδιαιτήσαντα inſerenda eſt vox λιτῶς, quæ eadem ratione in prægreſſi capitis fine habebatur, vt recta ſit hæc lectio, καθόλου μὲν ἐπὶ πάντων δραστικῶν καθαρτικῶν λιτῶς προδιαιτήσαντα τὸν ἄνθρωπον, & cætera.

Ibid lit.E. *Si uerò res urgeat ob magnitudinem morbi, aut æger lancinetur, & diſtendatur, & uelut ſerra ſecetur.* Græcè ſic, εἰ δὲ κατεπείγοι διὰ μέγεθος νοσήματος, ἢ σπαράττοιτο, ἢ διατείνοιτο, καὶ πεπρισμένος ὁ κάμνων εἴη. Per vocem itaque πεπρισμένος ſerratum accipio, qui ſe velut ſerra ſecetur affligi ſentit, à verbo πρίζω. Poſſit tamen fortaſſis non malè πεπρησμένος, à verbo πρήθω, legi, vt incenſus & velut ardens accipiatur: & vtrunque afflictionis modum veriſimile eſt non purgatis cōtingere. Ego exemplarium præſcriptum ſequutus ſum.

IN CAPVT OCTAVVM.

Col.652.lit.B. *Hiera Antiochi.* Hæc deſcriptio Hieræ Antiochi ad verbum ita habetur in Aëtii lib.3.cap.114. Nec quicquam ambiguum eſt, niſi quod & hìc & in Aëtio legitur, κρόκου φύλλων, quaſi croci folia accipiēda indicentur. Quū autem in reliquis hieris ſimpliciter κρόκου legatur, nulla facta additione, videtur omnino & hìc φύλλων vox ad crocum non pertinere, ſed diſtinctim legenda eſſe, & hoc in ſingulari numero, φύλλου, vt per ipſam folium malabathri accipiatur, quod & ſimpliciter φύλλον & μαλαβάθρου φύλλον dici ſolet. Et ſic quoque in hiera Pachii Antiochi apud Scribonium legitur. nimirum diſtinctè, myrrhæ, folii, croci: quanquam ea tota deſcriptio magis cum hiera Archigenis eadem ſit quàm cum hac quam Paulus Antiocho adſcribit, velut mox dicam.

Ibid.lit.E. *Archigenis Hiera.* Hæc Archigenis hiera nihil euariat ab illa quàm ſuprà hieræ Antiochi nomine pro-

poſuit,niſi quod in hac marrubium amplius habetur.Eſt autem eadem planè cum ea quæ à Scribonio Largo Antiocho attribuitur.Sed in Paulo πηλίου pro φύλλου falſò irrepſit.Legitur enim,σμύρνης,πηλίου,κρόκου, pro eo quòd legi debet σμύρνης,φύλλου κρόκου,vt ſit quod Scribonius habet, myrrhæ, folii, croci. Sequitur mox, Doſis autem ipſarum perfecta drachmæ quatuor. Sed locus hic in Aldino codice mancus eſt.deeſt enim numeri nota.At in Baſilienſe exemplari adiecta eſt nota dualis numeri β'.hoc modo,ἡ δόσις αὐτῶν ἡ τελεία < β'.Verùm non eſſe hanc rectam lectionem minimè dubium eſt. Dicit enim,Perfecta ipſarum doſis hæc eſt.Non eſt autem perfecta doſis duarum drachmarum.Nam Galenus lib.1.cap.1.τῶν κατὰ τόπους, quatuor drach.hieræ ex colocynthide ſe dediſſe dicit,& in repetita purgatione drachmas quinque.Ego itaque perfectam doſin quatuor drachmarum eſſe,atque hic legendam eſſe iudico:quam tamen etiam augere liceat, ſi affectio pertinax ſit & rebellis. Alioqui enim & infra quatuor drachmarum pondus deſcendere licet,ad vnam vſque & ſeſquidrachmam.

IN CAPVT NONVM.

Col.651.lit.G. *Illitio ſedis uentrem mouens,appellatur Chezananca,id eſt Cacacoga.* Hæc illitio χεζανάγκη appellata videtur, ὅτι τὴν τοῦ χέζειν ἀνάγκην εἰσάγει, id eſt, quòd cacandi neceſſitatem inducit.Itaque ad Græcæ vocis ſimilitudinem, Cacacogam appellaui.At in vltima ex his illitionibus κηρίου vox falſò (vt puto) legitur pro κηροῦ. Vult enim cum cera & oleo ad emplaſtri modum pharmacum effingere.Et ad hoc fauus mellis non ita idoneus eſſe videtur. Sit tamen per me liberum.

IN CAPVT VNDECIMVM.

Col.654.lit.F. *Hedychroi in Theriacam ingredientis præparatio.* Mirificè variant huius medicamenti hedychroi deſcriptiones,non in ponderibus ſolùm,ſed etiam ipſis rebus,apud Galenum, Aëtium ac Paulum. Et quum apud Galenum tribus locis hedychroi deſcriptio habeatur,ea quæ in primo de antidotis habetur, variat ab ea quæ eſt in libro De theriaca ad Piſonem:& rurſus ab vtriſque euariat ea quæ eſt in lib. De theriaca ad Pamphilianum, qui tamen non eſt genuinus Galeni libellus,velut ex libro ad Piſonem clarum eſt.Et cum Pamphilianica quidem concordat maximè Paulina:& tamen ex aliis amplius quàm illa habet,aſſumpſit carpobalſami drach II.& mari drachm.XVI.& hæc ex lib.1.de antidotis,vbi tamen mari drach.II.ſaltem leguntur,& pro carpobalſami drachmis duabus,opobalſami drachm.III. habentur.Nam in lib.ad Piſonem,& marum,& carpobalſamum,ſiue pro ipſo opobalſamum,deeſt: ſicut etiam in vtriſq; Rheon non legitur,quod tamen ad Pamphilianum habetur,& Paulus præſcribit. Sed de his admonere volui ea ſaltem de cauſa vt & qui parant,& qui vſuri ſunt,recto iudicio vtatur,& ne fallantur circa effectus quos fruſtra ex his quæ deſunt ſperarint.

Quod porro dixi, Et paſtillos efforma digitis opobalſamo tinctis: in Græcis falſò legitur, καὶ ἀνάπλαττε τροχίσκους ὀποβαλσάμῳ περιχριόμενος. Legendum eſt enim περιχριόμενος, quemadmodum paulo pòſt rurſus in paſtillis theriacis legitur.

Col.655.lit.A. *Theriacæ antidoti præparatio.* Hæc deſcriptio ad verbum eadem eſt cum ea quæ ad Pamphilianum habetur,& eſt inde,vt apparet,à Paulo tranſcripta,ſi modò quæ vel hìc vel illic falſò leguntur,ex vtriuſque collatione emendentur.Primùm itaque buniadis ſemen vtrobique legitur, ſed in Galeno ſuperfluè adiectum eſt, γογγυλίδος ἀγρίας, quod in margine adſcriptum,in contextum irrepſit,tanquam aliud ſit medicamentum, quum is qui id adſcripſit βουνιάδος vocem per illam exponere voluerit.Eandem enim eſſe buniadem & gongylida,Galenus lib.2.De alimentis teſtatur.Deinde χοίνου αὖθις voces,poſt vocem καλαμίνθης redundant.habentur enim ſequenti linea poſt δικτάμνου,vbi tamē χοίνου vox excidit,ante αὖθις vocem reſtituenda.Poſtea piperis albi & longi lectio recta eſt in Paulo,ſed corrupta in Galeno.Legitur enim πεπέρεως λευκοῦ δραχμαὶ ς'. quum legi debeat πεπέρεως λευκοῦ καὶ μακροῦ: nam pondus drach. VI. hìc locum non habet,ſed ſequitur poſtea,voce ἀνὰ præmiſſa,velut res requirit.Deindè Paulus habet,τερεβινθίνης, μαστίχης:vbi in Galeno habetur,τερεβινθίνης,χίας.Diſtinctè ergo voces hæ legendæ ſunt, vt nō terebinthinā aliquā Chiam accipiamus, ſed terebinthinam & chiam,id eſt maſtichen,ſimpliciter & priuatim chiam appellatam,velut etiam ſuprà lib.3.capite 26.oſtendi: niſi Paulus falſò maſtichen per χίας vocem accepit. Certè Galenus terebinthinam chiam & legit; & maximè probat,quum Andromachus in verſibus ſuis Libycam prætulerit,& maſtichen omnino nō habeat.Et mox poſt ναρδοστάχυος vocem,habetur in Galeno pondus prægreſſorum,ἀνὰ δραχμαὶ ς'.quod è Paulo excidit, & omnino reſtituendū eſt.Sunt enim nouendecim medicamenta,quæ drachmarū ſex pondere recipiuntur. Deinde poſt nardi Celticæ nomēclaturam,falſò legitur vox νάρδου repetita in Paulo,quum antea ſpicam nardi habuerit, & eo loco Galenus nardum Indicam poſuerit.Et mox in Paulo φοῦ,ὀπίου,falſò legitur,quaſi duo diuerſa accipienda ſint medicamenta. Legendum eſt autem vt Galenus habet φοῦ ποντικοῦ.Opium autem antea habuit,& ſuccum papaueris dixit.Et rurſus vbi præparādi modum leuiter perſtringit,& opium ac hypociſtidem cum aliis ſuccis ac liquoribus recenſet,Galenus non ὄπιον, ὑποκιστίδα habet,vt per opiū ſuccus papaueris antea dictus accipiatur, ſed ὀπὸν ὑποκιστίδος, vt de ſolo hypociſtidis ſucco loquatur. Verùm hic laborare non oportet. omnia enim ſucculenta eodem modo tractantur, velut ex 1.De antidotis,& Aëtio apparet,vt recta ſit Pauli lectio,ſed breuitate ſola obſcura.Atque ſic vtriuſque deſcriptionis rectam rationem habes,qualis eſt etiam per omnia apud Aëtium lib.13.niſi quòd apii ſemen neſcio qua iniuria omiſſum eſt,aut excidit.

Quod mox in vſu Theriaces dixi, quemadmodum in peſtilentibus conſtitutionibus maximè fieri ſolet: in Græcis codicibus mancum legitur. deeſt enim vox καταστάσεων, vt ſic legatur, καθάπερ ἐπὶ τῶν λοιμωδῶν καταστάσεων μάλιστα γίνεται.

Ibid.lit.G. *Sales Theriaci.* Hæc deſcriptio corruptè & hìc & apud Galenum lib. ad Piſonem habetur. Rectiſſimè verò apud Aëtium lib.13.ex cuius lectione,& Galenica & Paulina emendari poteſt. Ego certè iuxta vtriuſque collationem,tranſlationem meam ita adornaui vt rectiſſimam ipſam eſſe putem, tum quod ad res, tum quod ad pondera rerum attinet.Nec longius reddendam mihi rationem puto,quum ea ex collatione ſatis pateat. Vnum ſaltem inſigne erratum indicabo.legitur πεπέρεως λευκοῦ,μαράθρου ἀνὰ λ.η'.pro μαράθρου igitur legendum eſt καὶ μακροῦ,ex Aëtio, quanquam Galenus nigrum piper habet. Fœniculum autem hìc locum non habet: nam antea habitum eſt ſexuncis pondere.Pondus autem librarum VIII.nimium eſt,& falſum: & pro η octonarii nota, dualis numeri nota reponenda eſt β, velut ex Aëtio & Galeno conuerti. An verò Tordylion,quod Galenus ſexuncis pondere addit, Aëtius verò quadrantis, vltro à Paulo omiſſum ſit,aut aliàs exciderit,ambiguum eſt,& ego non inuentum in Paulo,vltro transferre omiſi.

Col.656.lit.D. *Antidotus Mithridatica ex ſcinco.* Citat hìc Paulus verba Galeni: verùm ego nondum ea reperi in Galeno,ſicut neque hanc deſcriptionem.Eſt lib.2 De antidotis deſcriptio διὰ σκίγκου λεγομένη, ſed ab hac longè euariat, vt eadem cum hac videri non poſſit.At quæ ſequitur ex ſanguinibus antidotus,habetur & ipſa eodem Galeni loco, ſed in paucioribus ab hac euariat, velut facile eſt cuiuis videre,ſiquis locos conferre velit.

Ibid.lit.G. *Acetum ſcilliticum.* Hoc loco haud dubiè falſò legitur in Græcis codicibus, σκίλλης λευκῆς, &c. μναῖ ς'. hoc eſt ſcillæ albæ,&c. minas ſex:quum mox ſequantur aceti ſextarii duodecim ſaltem. Nam ſex minas ſcillæ vix intexerint aceti ſextarii duodecim,ita amplam molem efficiunt.Quare mihi magis placet Dioſcoridis lectio, qui minam vnam ſcillæ in aceti ſextarios duodecim mittit.Declarant hoc etiam Pauli verba ſequētia,vbi ait, Quidam ſcillæ minā I.in aceti ſex ſextarios mittunt.Nam iuxta horum ſententiam,in XII.aceti ſextarios duæ minæ ſcillæ mittendæ eſſent. Proinde μναῖ α'.lego,& minam vnam conuerti. At ſicut hoc in Dioſcoride rectè,ita dierum quibus inſolari hæc debēt

Ll. iiii.

dubium eſt κηροῦ vocem falſò legi. Ego itaque ipſam remouendam, & pro ipſa ὀρόβου vocem reponendam eſſe arbitror, ex eo coniecturam faciens quòd etiam in præcedentibus pulullis eruum habetur. Lego itaque ὀρόβου, adiecta voce ἀνὰ, vt ſingulorum quadrans accipiendus indicetur. Et rurſus poſt ariſtolochiam longam ἀνὰ vocem deleo, quæ fortaſſis ex illo iuſto loco, in hunc vbi legi non poteſt, tranſiliit.

Ibid. lit. A. *Puluillus ex thure.* In hoc puluillo, itémque ſequenti aphroditario dicto, habetur Rhoidarium, quod nequaquam ſignificat malum Punicum, velut ſit diminutiuum ἀπὸ τῆς ῥοᾶς: ſed Rhoidarium ſignificat confectionem quandam ex rhoe olere, quæ quomodo præparetur, docet Aëtius lib.2.cap.68.

Ibid. lit. D. *Puluillus ex oxymyrſine.* In hoc puluillo, Rhois coriarii ſextantem, conuerti. Habentur tamen in Græcis codicibus ℥ ιβ'. id eſt vnciæ duodecim, quod pōdus vt nimiū non probo. At rhois ſextans (id eſt vnciæ duæ) ad reliqua iuſtam habet proportionem. Sed & in ſequenti Maſſaliotæ puluillo, falſò legitur ὀπίου vox. Nullus enim vſus eſt opium in his puluillis. pro ὀπίου verò lego ὀπτοῦ, vt hæc vox ad νίτρου vocem pertineat, & nitrum toſtum accipiamus.

IN CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Col. 667. lit. D. *Quanto rarior ac mollior cute, eſt ſuperficies tunicæ in ore, &c.* Græca ſic emendata legantur, ὅσῳπερ ἀραιοτέρα καὶ μαλακωτέρα τοῦ δέρματος, ἡ ἐπιφάνεια τοῦ κατὰ τὸ στόμα χιτῶνός ἐστι. Et mox vbi legitur, καὶ γλεύκος καὶ ἀμιναῖον, legendum eſt deleto καὶ altero, & τὸ pro ipſo repoſito, καὶ γλεῦκος τὸ ἀμιναῖον, vt de ſolo aminæo muſto accipiamus, quod ſanè ego id eſſe puto quod ex vuis ſit quæ noſtra voce Græcam referente, Traminner beher dicuntur.

Ibid. lit. G. *Stomatica ex moris compoſita.* Hæc compoſitio fere ad verbum habetur lib.6. Galeni de compoſitione medicamentorum ſecundum locos, & apud Aëtium lib.8.cap.43. Niſi quòd hic χυλοῦ vox deeſt, ad ὄμφακος vocem apponenda, aut ὀμφακίου pro ὄμφακος legendum, vt non vua acerba, ſed vuæ acerbæ ſuccus accipiatur, qui priuatim ὀμφάκιον appellatur. Sed & reliquæ ſtomaticæ hic relatæ, iſthic habentur, ſiquis forte vſurus aut paraturus conferre velit.

Col. 668. lit. A. *Stomatica ex nucibus.* Quod hîc conuerti, Coquitur velut ea quæ ex moris fit: in Græcis corruptè legitur ſic, ἕψεται ἕως τὸ διάμετρον. Ego lego, ἕψεται ὡς τὸ διὰ μόρων.

Ibid. lit. B. *Eadem aliter.* Hîc malorum punicorum vnà cum putamine contuſorum ſucci ſextar. VI. conuerti. Debet enim in Græcis legi κεκομμένων (id eſt contuſorum) non vt exemplaria habent κεκαυμένων. Quis enim ex vſtis ſuccus colligi poſſit? Huius autem ſextarii ſex recipiuntur.

IN CAPVT DECIMVM QVINTVM.

Ibid. lit. D. *Partim ex aqua in qua decoquuntur mala aut roſæ, cum quibuſdam ſuccis, uelut uuæ acerbæ, malorum punicorum, myrti baccarum. Admiſcetur his mel, &c.* Horum verborum lectio in Græcis corrupta hoc modo in integrum reſtituatur, τὰ δὲ ἐξ ὕδατος, ἐν ᾧπερ ἀφεψῶνται μῆλα ἢ ῥόδα, μετά τινων χυλῶν, οἷον ὄμφακος, ῥοιᾶς, μύρτων. μίγνυται δὲ τούτοις μέλι, &c. Sed & paulo inferius tranſpoſita verba ſic reſtitue, λεανθεῖσι δὲ χρῆσθαι καὶ καλῶς κεραννυμένοις ὕδατι.

Col. 669. lit. D. *Apomeli ex Philagrio.* In hac deſcriptione pro τὸν κηρὸν, lege τὸ κηκίον: & pro κιῤῥώδεις legendum κηρώδεις.

IN CAPVT DECIMVM SEXTVM.

Col. 670. lit. A. *Sit autem aqua pluuialis, &c.* Hanc quam hîc conuerti ſententiam rectiſſimam eſſe, ſequentia ocularia medicamenta omnia declarant. Sed Græca lectio leuiter vitiata, ſic reſtituenda eſt, τὸ δὲ ὕδωρ ὀμβριον ἔστω διὰ τὸ λεπτομερὲς καὶ τὸ μετρίως στύφον αὐτό, εἰ μὴ οἴνῳ ἢ χυλῷ τινὶ λειοῦνται, καὶ τρίβειν αὐτὰ μετὰ μεταλλικῶν, &c.

Ibid. lit. D. *Agglutinantur fronti, in quibus non ſub caluaria humor.* In Græcis hîc falſò legitur ὑποκύφιον velut vna vox, pro tribus ὑπὸ τὸ σκύφιον. Quid autem ſit σκύφιον, ſuprà lib.6.cap.7. dixi.

Ibid. lit. G. *Collyrium fuſcum ad ſuppuratos oculos.* In Græcis legendum eſt, non πρὸς ὑπωπίους, velut ad ſuggilatos oculos, aut ſanguine ſuffuſos commodum medicamentum indicetur: ſed πρὸς ὑπόπυους, vt ſuppuratos oculos intelligamus.

Col. 671. lit. A. *Collyrium ex hydria, id eſt uaſe aquario.* Hoc collyrium δι' ὑδρίας, & non δι' ὕδρας appellatur. Recipit enim tofum, qui in hydriis æneis in quibus aqua calefit, concreſcens reperitur. Atque hoc eſt quod conuerti ac dixi, Tofi qui in vaſis calefactoriis æneis reperitur. Sed in Græcis codicibus falſò legitur, πώρου τοῦ ἐν τοῖς θεσμοφορείοις ἀγγείοις εὑρισκομένου. Nō enim in Theſmophoriis aut cerealibus vaſis (ſunt enim θεσμοφόρεια Cereris ſacra) hic tofus reperitur, ſed in hydriis æneis calefactoriis concreſcit. pro θεσμοφορείοις itaque ἀγγείοις, legendum eſt θερμαντηρίοις. Sunt autem θερμαντήρια ἀγγεῖα, in quibus aquam calfacimus, & quæ Caldaria appellamus. Declarat hoc Galenus lib.4. τῶν κατὰ γένη, vbi hūc tofum lapidi ſpeculari viribus ſimilem eſſe dicit, his verbis, τῆς αὐτῆς δ' αὐτῷ δυνάμεώς ἐστι καὶ ὕαλος κεκαυμένη, καὶ τὸ συνιστάμενον πωρῶδες ἐν τοῖς θερμαντηρίοις χαλκίοις. Idem Galenus & primo & tertio commentario in ſextum Hippocratis ἐπιδημιῶν, calculorum generationem in homine, eodem modo fieri dicit quo generantur tofi in aquis natura calidis, & in vaſis in quibus quotidie aqua calefit. verba poſterioris loci hæc ſunt, αὖθις εἰς τὴν κύστιν ἀφικνεῖται παχύ, καὶ συστρέφεται ἔτι, καὶ γίνεται πωρώδης λίθος, ὥσπερ ἐκτὸς ἔν τε τοῖς αὐτοφυέσι θερμοῖς ὕδασιν ἔξω τοῦ συνιστάμενος, ἔν τε τοῖς ἀγγείοις ἐν οἷς ὕδωρ ὁσημέραι θερμαίνεται. Legebatur tamen in Galeni loco κατὰ γένη citato, πυρῶδες falſò pro πωρῶδες, antea quàm nos & Græca & Latina exemplaria emēdaremus. At verò hic tofus, alias etiam ὑπόσταθμη dici ſolet. Sic Paulus ſuprà lib.3.cap.67. τὸ διὰ τῆς ὑποστάθμης τῆς ἐν τοῖς χαλκίοις dixit, de cerato quod ex fæce in æneis vaſis, in quibus aqua coquitur, ſubſidente paratur, ſed & eo loco multa de his omnibus produximus.

Col. 672. lit. D. *Collyrium Vranium: Terræ aſteris lotæ quadrantem.* Græcè ſic, γῆς ἀστέρος πεπέρεως ℥ γ'. Falſò autem legi vocem πεπέρεως pro πεπλυμένης, vel ex eo clarum ſit: quòd ſi duo medicamenta, terra Samia, quæ aſter appellatur, & piper, eſſet accipienda, particulam ἀνὰ ponderi ℥ γ'. præpoſitam eſſe oportebat. Verùm nec duo medicamēta recipienda indicantur, nec piper vllum in hoc collyrio vſum præbuerit. Sed terra aſter lota indicatur, quemadmodum etiam in collyrio ex hydria habetur. Sed & poſterior editio expreſſè γῆς ἀστέρος πεπλυ. ℥ γ'. habet.

Col. 673. lit. A. *Collyrium ex opobalſamo.* In hoc collyrio piperis albi vnciæ ſedecim leguntur, hoc eſt ℥ ιϛ'. Quia verò nimium hoc pondus eſſet reliquorum proportione (omnia enim ſex vnciarum ſunt) mihi ſanè videtur, aut < ιϛ'. id eſt drach. XVI. legendum eſſe, aut ſenarii numeri nota, in eam notam quæ dimidium ſignificat, mutanda eſſe, vt ℥ ι'S. legatur, & ſeſquiuncia accipiatur.

Ibid. lit. E. *Collyrium aridum præſeruatiuum Galeni.* Hoc collyrium habet, & à ſe compoſitum dicit Galenus lib.4. De compoſ. pharmac. ſecundum locos. Habentur ibidem etiam reliqua magna ex parte, quæ hic habentur collyria, & longè quàm hîc plura, ſiquis conferre velit.

IN CAPVT DECIMVM SEPTIMVM.

Col. 674. lit. E. *Partim concoctoria, ex cera, ladano, &c.* Inter hæc concoctoria medicamenta legitur etiā ὑσσώπου vox falſò pro οἰσύπου, quæ ſuppoſitio non parum frequenter in Græcis medicis occurrit, velut etiam in comment. medicis oſtendimus, & ſuprà lib.3.cap.68.

Ibid. lit F. *Mitigatoria uerò etiam ab initio ſtatim in ſummis doloribus commodant.* Hîc in Græcis codicibus legitur, ἐπὶ τῶν ἄκρων μᾶλλον ἁρμόζουσι, quaſi accipiendum ſit mitigatoria emplaſtra ſtatim ab initio in extremis partibus commodare. Verùm (niſi penitus fallor) pro μᾶλλον legēdum eſt ὀδυνῶν, vt intelligamus mitigatoria emplaſtra ſtatim à principio adhibenda eſſe, ſi ſummi ſint dolores, non in extremis corporis partibus, ſed his locis vbi maximè dolor hæret, & vrget. At principalium partium rationem habendam eſſe ſatis conſtat.

Col. 675. lit. A. *Emplaſtrum ex herbis.* In hoc emplaſtro habetur ῥυπελαίου vox ſatis obſcura quid ſignificet. Ego tamē oleum illud cum ſordibus humanorum corporū permixtum, quum & in balneis & in palæſtris ac gymnaſiis vngerentur, accipiendum putabo, donec quod melius & rectum eſt nobis ſe offeret. Deinde Anchuſam onocleam, chœroſpelechron appellari dicit, hoc eſt (vt ego vocem intelligo) iugerum porcinum: quanquam ea appellatio non temere, neque apud Dioſcoridem neque alibi occurrat. Meminit eius etiam ſuprà lib. 3. cap. 42. Poſtea ἑπταιεύρου ἀρνογλώσσου voces, pro vna plantagine ſeptem neruos habente, quæ & maior à Dioſcoride appellatur, accipio.

Ibid. lit. E. *Emplaſtrum ex Apyrano.* Quæ ſit radix Apyrani, quam hoc emplaſtrum recipit, & ex qua nomen habet, nondum ſatis compertum habeo. Meminit huius medicamenti etiam ſuprà lib. 3. cap. 23, & lib. 4. cap. 22. At id quod ſequitur pyrinum (id eſt triticeum) ex pane appellatum puto. Recipit hoc, palmularum, ſiue Nicolaorum, libras duas. Sunt autem palmulæ hæ, Nicolai dactyli appellati per Auguſtum Cæſarem, à Nicolao Damaſceno philoſopho peripatetico, qui illos quotannis Auguſto inde tranſmittebat, & alioqui ipſos dactylos, & morum ſuauitate, & corporis proceritate, & rotundæ ac plenioris faciei rubore referebat. Meminit in conuiualibus quæſt. Plutarchus. Recipit emplaſtrum hoc etiam ἐλάτην, id eſt palmæ corticem. Sed ἐλάτου falſò pro ἐλάτης legitur. Sicut etiam vini Aminæi menſura ſextarii dimidii falſò habetur, quum non ſufficiat tam exigua menſura ad tot rerum cocturam. Ego itaque pro ℥ S. id eſt ſextario dimidio, lego ℥ ϛ'. id eſt ſextarios ſex. Redundat etiam particula ἀνὰ, ante hanc menſuram poſita.

Ibid. lit. H. *Pelarium ex recremento argenti.* Hanc deſcriptionem ad verbum habet etiam Aëtius ſer. 15. capite 38. Ex quo loco docemur etiam hìc legendum eſſe, πρὸς ἀποσύρματα καὶ ἄλλα ὅμοια, velut conuerti.

Col. 676. lit. A. *Emplaſtrum Ciſſinum, id eſt hederaceum.* Hoc emplaſtrum ab hederæ lacryma appellatū videtur. Quia verò hæc inter cætera quæ recipit non habetur, excidiſſe certum eſt: ſicut etiam excidit galbanum, pro quo ad finem dicit terebinthinā iniiciendam eſſe, ſi nudus ſit neruus. Quare poſt olei vnc. xviii. in Græcis addendum eſt, κισσοῦ δακρύου, χαλβάνης, ἀνὰ ℥ο γ'. Deeſt autem & aceti menſuræ nomen. legitur enim ὄξους ϛ'. Ego itaque ℥ deeſſe puto, vt ὄξους ℥ ϛ'. accipiamus. Sed & quod legitur, καὶ γυμνὸν νεῦρον, legendum καὶ γυμνὸν ᾖ τὸ νεῦρον.

Col. 677. lit. A. *Emplaſtrum ex anchuſa.* In poſteriore deſcriptione falſò habetur πρασίου, κόμμεως, quaſi duæ diuerſæ res, marrubium & gummi, recipiendæ eſſent: quod non ita habet. eſt enim gummi huc ineptum, vt cum anchuſa & marrubio in oleo coquatur. Legēdum itaque eſt πρασίου κόμης, & recipienda marrubii coma. Sed & ceræ albæ ad oleum adiiciendæ pondus vnciarum quindecim nimium eſt, ſi ceræ ad oleum addēdæ modum ad finem huius capitis præſcriptum, expendere voluerimus. Ego itaque non ℥ο ιε'. ſed ℥ο ε'. lego, vt ſit fere æqualis ceræ ac olei modus. Manebunt autem de olei in quo herbæ coctæ ſunt dodrante, fere vnciæ quinque.

Ibid. lit. B. *Emplaſtrum Phycotyche.* Hoc emplaſtrum habetur etiam apud Aëtium lib. 14. cap. 2. in paucis leuiter euarians, & ceruſſam ſaltem amplius habens. Ex quo loco patet phycotychen, non phylocotychen (vt in Paulo habetur) medicamentum appellari: & φῦκι ὀπῶν, non λεπῶν legendum eſſe: οἰσύπου item, & non ὑσσώπου. quanquam ſatis obſcura appellationis ratio exiſtat. Meminit eius etiam ſuprà lib. 3. cap. 59.

Ibid. lit. F. *Emplaſtrum Athena.* In hoc emplaſtro bis legitur ἁλὸς. pro prima itaque ſcriptura, legēdum eſt ἁλὸς, & addendum ἀμμωνιακοῦ, quæ vox à ſcriptore relicta eſt, quia rurſus ſequitur ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος. Aëtius lib. 15. cap. 13. eandem habet deſcriptionem, paululum euariantem. ſed longius euariat ea quæ eſt apud Galenum lib. 2. κατὰ γένη.

Ibidem litera G. *Emplaſtrum ex dictamno.* Hoc emplaſtrum habet Galenus lib. 5. κατὰ γένη. & ex ipſo ad verbū tranſcripſit Aëtius lib. 15. cap. 13. in fine. Quia verò res eædem ſunt, pondera ſaltem in Paulo ab illorum deſcriptionibus euariant, neceſſe eſt res quæ in Paulo deſunt & exciderunt, ab illis petere ac adſcribere, maximè quum ipſe Paulus poſtea earum mentionem faciat, vbi emplaſtri parandi modum docet. Pro χιοῦς itaque legendum eſt ἰοῦ ξυστοῦ, & poſt δικτάμνου vocem χαλκοῦ κεκαυμένου adſcribendum, cum particula ἀνὰ ante pondus inſerta: & poſt vocem μάννης adſcribendæ voces, χαλβάνης, ἁλὸς, rurſus particula ἀνὰ ante pondus inſerta. Ad finem etiam pro μολυνθῇ, legendum eſt παχυνθῇ, & pro διαψυχῆται, legendum διαψυχθῇ. Et hæc integra eſt lectio.

Ibid. lit. G. *Emplaſtrum barbarum.* In hoc emplaſtro myrrhæ ſextantem conuerti, pro eo quòd Græci codices habent ζιγγιβέρεως ℥ο β'. Eſſe autem zingiber ineptum ad emplaſtra, & contrà, aptiſſimam myrrham, ſatis conſtat. Vnde verò ſit ea erroris occaſio, vt zingiber pro myrrha ſupponatur, ſuprà in ſecundum libri quinti caput oſtendi. Idem error admiſſus eſt etiam in emplaſtro Nicolai ſequente, & in emplaſtro Iceſio, & in Neronis emplaſtro, vbi ſimiliter ζιγγιβέρεως vox pro σμύρνης voce falſò ſuppoſita habetur.

Col. 679. lit. D. *Emplaſtrum ex cinere aſpidum.* Hoc emplaſtrum habetur apud Galenum lib. 6. κατὰ γένη, & inde tranſcriptum habet Aëtius lib. decimiquinti capite decimoquinto in principio. Ex quibus locis ſatis edocemur, in Paulo falſò legi λίθου αἱματίτου, pro λίθου ἀσίου, quem vterque habet, & quem ipſe Paulus recipiendum eſſe indicat, dum ad finē dicit, καὶ οὐδὲν ἧττον δρᾷ διὰ λίθον ἄσιον.

Ibid. lit. F. *Emplaſtrum Sphærion.* In hoc emplaſtro nitrum Berenicarium habetur, quod quale ſit, lib. 1. comment. medicorum docui. Hìc Paulus ſimpliciter ſine nitri vocis additione, βερνικάριον appellauit. Falluntur itaque qui vernicem, itémque qui alumen, ea voce accipiunt.

Col. 680. lit. A. *Emplaſtrum ex nitro.* In hac compoſitione legitur, κηροῦ, ἐλαίου, κολοφωνίας, ἀνὰ < α' S. Sed horum pondus nimis exiguum apparet ad nitri quadrantem, & ſucci cyrenaici drachmas decē excipiendas. Quare pro < α' S. legendum arbitror, ℥ο α' S. & ſic etiam conuerti.

Col. 681. lit. A. *Emplaſtrum ex urina muli.* Hoc emplaſtrum habet Aëtius lib. 12. cap. 42. Sed olei vncias xxiiii. recipit, ad vrinæ & ſpumæ argenti æqualem modum, velut hìc Paulus habet. Quare Pauli lectio, quæ ἐλαίου παλαιοῦ μυ α'. (id eſt olei veteris myſtrū vnum) habet, valde mihi ſuſpecta eſt, & fortaſſis μν α' (id eſt mina vna) legi debet, quāuis neque ſic vnciis xxiiii Aëtii reſpondebit. Sed & ſupra oleum Aëtius adipis porcini vnc. xvi. adiicit, & parandi ac coquendi modum docet, ad quem non ſuffecerit olei à Paulo præſcripti menſura.

Ibid. lit. D. *Emplaſtrum aureum.* Ad finem huius emplaſtri legitur, ὄξει λείου τὸ ἀρσενικόν, id eſt auripigmentum aceto terito. Eſtque hæc lectio & recta & aperta, vt mirum ſit quoſdam legere, ὄξει ἐλαίου τὸ ἀρκευῶ. quum olei pondus antea ſit expreſſum.

Ibid. lit. G. *De ceræ ad oleum addendæ modo.* Hæc quæ hinc ſequuntur vſque ad finem cap. huius, iuxta tituli promiſſionem, huc tranſtulimus, quum in Græcis habeantur poſt peſſos, ad cap. 24. finem.

Col. 682. lit. B. *Squama æris coquitur ut æs.* Hic locus de vtraque ſquama, vſque ad Sori & diphryges, deeſt in Græcis codicibus. Nos repoſuimus ac tranſtulimus ex Aëtii libri decimiquarti capite viceſimoquinto. Nam illic & hæc & alia quæ hìc habentur, traduntur fere ad verbum. Quod autem hæc exciderint, & non vltro relicta ſint à Paulo, declarāt verba quæ de diphryge habet, velut qui ſquamæ mentionem feciſſet. Sed & in diphrygis tractatione, μέσον τῆς ἑψήσεως legendum eſt, non κατὰ: quomodo etiam in atramēto ſutorio legitur, in quo tamen σφοδροτέρας χρόας legitur pro πλειοτέρας, velut Aëtius habet.

Ibid. lit. E. *Aerugo. Perſeuerans enim in coctura, primùm melinum colorem inducit: deinde duplicem faciem repræſentans: poſtremò faluum colorem efficit.* Hic locus in Græcis corruptus, ſic reſtituendus eſt, ὑπομείνας γὰρ κατὰ τὴν ἕψησιν, πρῶτον μὲν μήλινον ἴσχει, εἶτα διπρόσωπον γινόμενον· πλεῖστον κιρρὸν ἀπεργάζεται τὸ χρῶμα.

Ibid. lit. G. *Ceræ. Aut reſinæ aut pici præcocta, & prius ſpiſſata cum aliis quæ inijci debent.* Et horum verborum lectio cor-

rupta in Græcis,ſic reſtituatur,ἡ ῥηπίνη,ἡ πίσση περιεψηθεῖσα,καὶ πρότερον συσᾶσα,μετὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐχόντων ἐμβληθῆναι.

Ibid.lit.H. *Pix.Modus autem liquidæ eſt ut dum coquitur ſpiſſetur: ſiccæ uerò,maximè cum aceto, ut non amplius bullas, &c.* In Græcis corruptè συνέψῃ pro ζωὸ ὄζει,quæ lectio ſi ex Aëtio reſtituatur,reliqua omnia rectè ſe habent.

Col.683.lit.B. *Ammoniacum.* In hac de ammoniaco tractatione tres voces corruptè leguntur, γηθῆναι pro σηθῆναι,quod cribrari verti: χοιρεαλκὴ pro χοιραδικὴ,quod ſtrumis dicatum dixi : γλοιώσαντας pro λειώσαντας,quod læuigatum conuerti. Ex Aëtio . Sed & infrà de thure ac manna, vox γλοιωθέντα ſuppoſita legitur pro λειωθέντα , id eſt trita ac læuigata.

IN CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

Col.684.lit.A. *Malagma polyarchiū,ex libris de compoſitione medicament.ſecundum locos, Galeni.* Polyarchium hoc ad verbum tranſcriptum eſt ex lib.8.τῶν κατὰ τόπους.Sed in Græcis Pauli exemplaribus μηλώτου vox excidit, ante ἀμώμου vocem reponenda,vt eodem pondere cum illo & ſequentibus recipiatur,nimirum < κέ.Sunt etiam aliæ polyarchiorum deſcriptiones,eodem loco,& apud Aëtium lib.9.cap.34.Sicut etiam Paulus aliam mox ſubiungit.

Ibid.lit.B. *Malagma Philagrianum.* Huius malagmatis deſcriptio finit in hæc verba , οἴνου τὸ ἀρκοῦν εἰς τὴν τῶν ξηρῶν λείωσιν.Quæ verò ſequuntur,hic locum non habent,ſed pertinent ad Crocinum,cuius deſcriptio habetur cap.20.velut clarè patet,ſiquis res ipſas,& parandi modum diligenter expendat. Quæ verò iſthic pro his habentur poſt verba οἴνω λεῖα,etiam ipſa aliò pertinent,& non ad crocinum oleum ſiue vnguentum,velut eo loco vberius oſtendam. Videtur hîc error accidiſſe ex chartarum in arcubus(vt vocant)diſſectione,ita vt folia diſſecta,poſtea adaptata ſint, non ad ea cum quibus antea cohæſerant,ſed ad alia.Itaque non hæc ſolùm verba,ex diſſecta , & huc non pertinente charta tranſlata ſunt, ſed & ſequentia vſque ad malagma odoratum omnia , huc non pertinent, ſed ad finem viceſimi capitis poſt crocinum locanda ſunt. Non enim malagmata ſunt,ſed olea & vnguenta, mendeſium, marciatū,gleucinum, nardinum,decamyron,pentamyron,& foliatum: ad cuius finem pertinent ea quæ Græci codices poſt crocinum habent: ita vt hoc loco poſt malagma Philagrianum,ſequatur mox malagma odorarum , & interpoſita omnia ad viceſimum caput transferantur,& poſt crocinum locentur.Ex eodem certè errore etiam ſuprà ceræ ad oleū addēdæ modus,& coctur æ eorum quæ in emplaſtra mittuntur ratio,ad capitis 17 finem pertinens,poſt peſſos tranſlata fuit, ad 24. capitis finem,velut ſuprà quoque monui.Nos hæc & alia omnia ſuis locis in proprios nidos repoſuimus,& valde miramur veteres manuſcriptos codices non monuiſſe eos qui horum iactant lectionem & poſſeſſionem,quum nos hæc non ex veteribus codicibus,ſed induſtria quadam deprehenderimus,velut ſingulis locis declarabimus.

IN CAPVT DECIMVMNONVM.

Col.686.lit.H. *Acopon fœtidum,ex opere Galeni de compoſitione medicamentorum ſecundum genera.* Hoc acopon ad verbū habet Galenus lib.7.τῶν κατὰ γένη,niſi quòd ceræ & terebinthinæ ſingulorum drach.VIII.illic leguntur,hîc verò ſingulorū drach.XXIIII.quod triplum eſt illius ponderis.Sed & ſequens Acopon fœtidum Galenus eo loco habet,in rebus penitus idem,ſed ponderibus euarians.Ego itaque Pauli lectionem ad Galeni præſcriptum emendandam puto , & drachmas pro vnciis ſubſtituendas in his rebus quæ ſex vnciarum pondere recipiuntur. nam tot vnciarum pondus nimium eſſet ad reliquorum proportionem.At ſicut in his rebus nimium eſt pondus apud Paulum, ita terebinthinæ pondus drachmarum XVI.in ipſo eſt imminutum,& ſimiliter ex Galeno emendandum ac ampliandum , vt non < ιϛ'. ſed < νϛ'. (hoc eſt quinquaginta ſex drach.)non ſedecim legantur. Eſt enim dupla proportio terebinthinæ ad ceram,quæ drach. XXVIII.pondere recipitur.Quin & barbaricum ex euphorbio acopon , ibidem habet Galenus , ex iiſdem penitus rebus conſtans,ſed pondera ceræ,terebinthinæ,& oleorum variant. Videntur tamen inter ſe apud vtrunque proportionem habere,ſiquis expendere velit.

Col.687.lit.B. *Acopon ex abiete,Galeni.* Hoc ex abiete acopon habet Galenus lib.4.De ſanitate tuenda.Et recipit, ſeminis abietis modium vnum,& olei heminas ſiue libras vigintiquinque,& ceræ lib.IIII & reſinæ abiegnæ & ſtrobilinæ,vtriuſque trientem.Et hunc modum habet etiam Aëtius lib.12.cap.44.Quare prior in Paulo deſcriptio, quæ olei lib.XV.præfert,corrupta eſſe videtur in olei mēſura.Sicut etiam illud corruptè legitur,μόδιος ἰταλικὸς ά.ἐλαίου ξε ιβ'.Nam ξε κ'.legendi ſunt,ſi(velut ad huius libri finem Paulus docet) modius chœnices octo, & chœnix ſextarios duos habet. Sed corruptius adhuc poſterior deſcriptio habet,τοῦ καρποῦ τῆς ἐλάτης μ ά. ἐλαίου λ ά.S. Legendum itaque & hîc μ ά. ἐλαίου ξε ιϛ'. Sed & reſinæ pondus vitiatum eſt,& pro libris vnciæ legi debent,ſic,ῥητίνης ἐλατίνης ℥ γ'.στροβιλίνης ἢ τερεβινθίνης ℥ γ'.Aëtius enim terebinthinæ ſolius ſexuncem indit.

IN CAPVT VICESIMVM.

Col.687.lit.C. *Suſinum compoſitum.* In hoc Suſino haud dubiè falſò legitur,καλάμου ἀρωματικοῦ λ ιέ.& καρδαμώμου λ ιγ'.Non enim fieri poteſt vt tanta rerum moles octonis libris recepta,ab olei ſextariis tribus comprehendatur.Nos itaque pro λ ιέ.& λ ιγ'.legimus ℥ έ.& ℥ γ'.conuertimúſque calami aromatici quincūcem, & cardamomi quadrantem, vt calamus myrrhæ, & cardamomum cinnamomo reſpondeat in pondere.

Ibid.lit.E. *Violaceum.* Hic falſò legitur,εἰς τὸν ἰταλικὸν ξε έ.ἐλαίου ὀμφακίνου. Pro έ itaque ά reponendum eſſe indicant ſingulares caſus,τὸν ἰταλικὸν,vt de vno ſextario accipiēdum ſit,etiamſi nullius numeri nota ſit adiecta. Et alioqui nulla eſt proportio ſextariorum quinque olei ad violarum quadrantem.

Ibid.lit.F. *Melinum.* Hic falſò vnciæ tres malorum cydoniorum in olei ſextarios decem iniiciendæ ſcribuntur. Itaque pro ℥ γ'.legendum λ γ'.id eſt libræ III.

Ibid.lit.G. *Raphaninum.* Hic legendum in Græcis , ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῶν λεπτοειδῶν ῥαφάνων κοπτομένου, καὶ διηθουμένου τοῦ ἐλαίου.

Col.690.B. *Balaninum.* Græci codices ſic habent, καὶ τὸ βαλάνινον δὲ παραπλησίως τῷ ἀπὸ ὠ ἀμυγδαλίνῳ γίνεται, ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς δρυσὶ βαλάνων.Hoc autem falſum eſſe,& nullum oleum ex querneis glandibus exprimi , ſed ex glandibus vnguentariis appellatis,Dioſcorides lib 4.teſtatur his verbis,οὗ τὸ ἐντὸς,inquit,θλιβόμενον,ὡς περ τὰ πικρὰ ἀμύγδαλα,ἐξίησιν ὑγρὸν,ᾧ εἰς τὰ πολυτελῆ μύρα ἀντ' ἐλαίου χρῶνται.Quare Pauli locus haud dubiè corruptus eſt, & ſic emendandus velut nos quoque conuertimus,καὶ τὸ βαλάνινον δὲ παραπλησίως τῷ ἀπὸ ὠ ἀμυγδαλίνῳ γίνεται,οὐκ ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς δρυσὶ βαλάνων,ἀλλ' ἀπὸ τῶν μυρεψικῶν καλουμένων βαλάνων Ad eundem modum Aëtius lib.1.parare docet,& myrobalaninum appellat.

Col.690.lit.C. *Laurinum.* Et hîc Græca corrupta,ſic emendata lege,ex Aetii lib.1. τὸ δὲ συμμιγὲς οὕτω.πρὸς ξέστας τῶν ππι ἰρον ἐλαιῶν,ξέσης τῶν δαφνίδων ἐμβάλλεται ά,&c.

Ibidem lit.G. *Cyprinum.* Hic falſò Græci codices habent κυπέρου τῆ ἄνθους λ ιά.pro recto κύπρου τοῦ ἄνθους λ ιά.Non enim cyperi flos huic oleo nomen dedit, etiamſi ipſe quoque in hoc recipiatur , & aliàs flos iunci quadrati ac anguloſi appelletur: ſed flos cypri,id eſt liguſtri arboris non ita magnæ,& omnibus ſatis notæ ex albo flore.

Col.691.lit A. *Amaracinum.* In hoc falſò legi,ἐλαίου ὀμφακίνου ξε β'.minimè dubitabit qui vel ſpecierū quæ immittuntur proportionem reſpexerit,vel aliorum,aut maſtichini aut irini,collationem fecerit.in illud enim olei ſextarii quinquaginta,in hoc triginta ſumuntur,vt certum ſit magnam quandam olei menſuram etiam hic recipiendam eſſe: incertum verò quænam illa exiſtat.In Aëtio ea ſiue excidit, ſiue relicta eſt vitro,& cuiuſque arbitrio permiſſa. At Paulus præſcripſit non ξε β'.vt exemplaria habent,ſed ξε π'.velut ego legendum puto.

Ibid.lit.C. *Crocinum,in quo etiam alterum crocomagma.* In hunc locum poſt verba οἴνω λεῖα. transferenda ſunt in Græcis codicibus verba quæ ſuprà cap. 18. ad malagma Philagrianum accreuiſſe dixi . Ea enim crocini parandi modum docent,

docent,& crocomagmatis mentionem faciunt. Et non ea ſolùm verba huc transferantur, ſed & ſequentia omnia in illo capite ſuppoſita vſque ad malagma odoratum,quod poſt Philagrianum ſtatim iſtic ſequi debet: ita vt foliatum huius vigeſimi capitis vltimum locum teneat,& verba quæ iam falſò cum crocino cohærent, ad foliatū adiiciantur.Eius enim deſcriptionem abſoluunt. Monuit autem ſuprà cap.11 inter paſtillos, alterius quoque crocomagmatis mentionem in crocino ſe facturum eſſe:id quod nunc hoc loco facit.

Ibid.lit.D. *Mendeſium.* In Græcis videtur legendum eſſe ἔνθα καὶ ὁ μένδης σέβεται:exemplaria tamen habent βέφεται.Et poteſt tum paſci,tum coli hircus intelligi. Viua enim animalia Ægyptii tum ſeorſim paſcebant, tum pro diis colebant.μένδης autem,& hircus & Pan,Ægyptiorū lingua vocatur.Deinde τερεβινθίνης λι.ι'.& non λι.α'. legendū eſt.Et ἰσχάδες ἡμίσειας ζ'.& non ζ'.ita enim ſuprà dixit,& vox ἰσχάδας indicat.

Ibid.lit.E. *Vnguentum ex uua acerba.* In ſecunda iniectione huius vnguenti, falſò habent exēplaria Græca,partim β'.ἐμβολὴ φύλλου, partim β'.ἐμβολὴ δὲ καρυοφύλλου. Eſt enim ſimpliciter legendū tituli loco β'. ἐμβολή. Et deinde ſequuntur medicamenta ſecundò iniicienda, φύλλου, ἀμώμου, ναρδοστάχυος,id eſt folii,amomi, ſpicæ nardi. Sed & hîc ἀμμωνιακοῦ falſò legitur pro ἀμώμου. Hîc enim aromata iniiciuntur. Et tertio loco ſucculenta, inter quæ & ammoniacum.

Col. 692.lit.D. *Decamyron.* Hoc ſiue à decē partibus decamœron,vt Aetius habet,ſiue decamyrō, velut vnguētum decem res complectens,appelletur,non multùm refert.Ita etiam de pentamyro ſentiendum. Verùm quod in Paulo κηροῦ λι. γ'.leguntur,hoc vt corruptum,ex Aetio lib.11 cap.44 emendandū ducimus,& legendum κηροῦ γο.ϛ'. Ita etiam in pentamyro,pro eo quod Paulus ὀποπάνακος γο.δ'.habet,ex eodem Aetio ὀποβαλσάμου γο.δ'.legimus.

Ibid.lit.E. *Foliatum.* Græcos codices ita hoc loco emenda. Primùm legatur φωλιατὸν tituli loco. deinde ſequātur medicamenta,φύλλου γο.γ'.ἀμώμου γο.α'.(eſt autem & hîc ἀμμωνιακοῦ,pro ἀμώμου ſuppoſitum)κασσίας γο.ϛ'. λαδάνου. Et iam ſequantur quæ ad crocinum poſt voces οἴνῳ λείᾳ, addita erant: ita vt primùm deleatur vox περιστερεῶνα, quæ nullum hîc locum habet,& ſequatur ladani pōdus,γο.α'.πεπέρεως λευκοῦ κόκκοι μ'.& cætera vſque ad finem. Niſi quòd pro κηροῦ λι.α'.S.quod penitus in fine habetur,legendum eſt καὶ χοῦς, ex Aetii lib.16.cap.115.

IN CAPVT XXII.

Col.693.lit.C. *Thymiama,id eſt ſuffimentum roſatum.* In hoc thymiamate habetur βδελλίου ὄνυχος,vt de bdellio quod onyx appellatur,aut de bdellii vnguibus accipiendum videri poſſit: de quibus multa lib 8. comment. med.produximus. Verùm quia in ſequentibus ſuffimentis & bdellium per ſe habetur, & onyches item per ſe leguntur,etiam hoc loco diuerſæ res accipiendæ ſunt,& diſtinctim legendum βδελλίου, ὄνυχος. Sunt autem ὄνυχες conchylii Indici teſta odorata in ſuffitus apta.

Ibid.lit D. *Cyphi magnum quod ſolare uocant, ex rebus* XXXVI. Vtriuſque cypheos deſcriptiones ſunt etiam apud Aetium lib.18 cap.116.ſed variant aliquantùm, vt conferenti patet. Magnum, ſolare appellatur: quare ἡλιακὸν legendum eſt,non ἰλιακον aut νιλιακὸν,vt quidam putant.nam paruum,σεληνιακὸν,id eſt lunare,vocatur.

IN CAPVT XXV.

Col.694.lit.F. Quandoquidem hæc de ſuccedaneis tractatio,ex Galeno tranſcripta eſt,& priores Galeni editiones ipſam valde corruptā ac decurtatā habent,appoſuimus hoc loco eā quā in noſtra Galeni operū Græcorū editione repoſuimus,pro illa quam ex Paulo rurſus in Galenum tranſſumptam apparet, quum genuina Galeni tractatio nondum extaret.Tametſi enim breuitatis ſtudioſus Paulus hæc vltrò decurtaſſe videri queat, tamen magno diſpēdio ignorantur quæ per eiuſmodi compendia publica cognitione priuantur,ac ſilentio velut ad interitum damnātur. Appoſuimus itaque genuinum (vt arbitramur) Galeni de ſuccedaneis libellum,cum Pauli præfatione, quā in ſuo more decurticauit.Non ſolùm autem genuinum Galeni libellum hîc exhibemus,ſed eum ipſum etiam ſubinde vitiatū emendauimus,vera lectione reſtituta, id quod ex collatione aliorū exemplariū ſtudioſos cognoſcere malo quàm longiore mea hoc loco commentatione. Ex iis tamen quæ inſignia ſunt,pauca adſcribam, vt ſint ea ad alia iudicanda,velut exemplar & norma.Quod igitur conuerti,pro bupreſti,blattæ capite detracto, habent exemplaria, ἀντὶ βουπρήστεως σίλφαι βδέουσαι.At ego non σίλφαι βδέουσαι legendū puto,ſed σίλφαι κεφαλῆς δίχα, aut abbreuiata ſcriptura σίλφαι κ'.δίχα. Atq; huius meæ opinionis rationem per longū redditam habes lib 5.comment. med. Quod verò dixi pro caſtorio ſilphium, ex veteris Galeni codicis veſtigiis inductus feci, & videtur ſilphiū caſtorio viribus magis reſpondere quàm blattarū capite detracto inteſtina.Sic enim Græci codices habent, ἀντὶ καστορίου,σίλφων κ'. δίχα τῶν ἐντέρων (quanquam & hîc βδέουσαι τῶν legatur.) Quidam tamen codices oſtendūt hanc lectionem ἀντὶ καστορίου, σίλφιον ἢ βδελλίου ἐντερα: quam ego in præſens in medio relinquo. Quod tranſtuli pro caſſia, cinamomi dimidiū, aut herba ſabina,ex eo rationem habet quod ſcripſit pro cinamomo caſſiæ duplū, aut herbæ ſabinæ duplū. Nam haud dubiè falſò habent Græci codices,ἀντὶ κασσίας,μαίνα κινάμωμον διπλοῦν ἢ βράθυ: pro recto ἀντὶ κασσίας, τὸ ἥμισυ κιναμώμου ἢ βράθυ.Sed ſufficiūt hæc vel ſtudioſis ad reliqua iudicanda, vel mihi, qui corrupta ſolùm emendare & aſpera dedolare inſtitui,non de ſingulis,velut qui iuſtū commentariū ſcribat, rationem reddere, & quaſi omnino ignaris hæc concinnaſſem,omnia certo docendi ordine perſequi ac exponere.

IN CAPVT XXVI.

Col.699.lit.E. *Porrò linea circumflexa, quam nihil aliud circunflat,&c.* Hic locus in Græcis codicibus ſic emendetur, ἡ δὲ ἀπερίσπαστος περισπωμένη γραμμὴ πλαγία πέριξ ἐπὶ τὰ, ὀβολὸν δηλοῖ, ὡς αἱ δὲ δύο ἀπερίσπαστοι, δύο ὀβολούς, ⁓. Poſtea(quod dixi)magnum enim myſtrum continet acetabulum vnum & tertiam ipſius partem,in Græcis defectū habet dictionum duarū, καὶ τρίτον. Sic enim legit,τὸ γὰρ μέγα μύστρον ἔχει ὀξύβαφον α'.καὶ τρίτον. Reliqua in vniuerſo hoc Pauli Æginetæ opere,aut ex noſtra tranſlatione cognoſci poſſunt, aut per ſe ſatis leuia planáque ac expolita exiſtunt: neque dolabellis amplius adhibēdis opus habent,modò non quis ipſe non ſatis dedolatus huc accedat, & ad ſpinas nō hîc repertas,ſed à ſeipſo illatas offendat.

CASSII MEDICI MEDI-
cæ quæſtiones & problemata.

Adriano Junio Hornano medico interprete.

ORNATISSIMO VIRO REIQVE MEDICAE doctori celeberrimo, Cornelio Rhemmio, olim comitis Hochſtratani medico, primario Traiectenſis eccleſiæ canonico, Adrianus Iunius medicus, S. P. D.

CVVM ſuperioribus diebus à me Latii donatum iure Caſſium medicorum problematum ſcriptorem, prelo tradere ſtatuiſſem, vir clariſſime, cœpi mecum animo agitare quem opellæ noſtræ patronum ac defenſorem contra dentatos vitilitigatorum quorundam morſus parare deberem potiſſimùm: hîc tu mihi in primis occurriſti, cui noſtri ingenii primitias gratæ antiquitatis exẽplo, offerrem: idque multis nominibus: tum quia optimo iure ritéque medicum medico dedicandum exiſtimarem, tum vt meam in demerendo te (qui à parentis mei clariſſimi tui à puero nuncupatione fratris, morte, alter quaſi parẽs es relictus) diligentiam probarem teſtatámque facerem: tum vel maximè quòd te cumprimis iſtarũ rerum cognitione capi perſpectum haberem, vt qui nunquam non lectites dignum quod in memoriæ alueos compingatur: ſemper eruditas diſſertationes & colloquia miſceas, vt nec menſa doctis condimentis careat, víxque dilabatur abſque lectionis fructu quod ſacris impenditur tempus: imò vbique genuinis ſuis animum exaties opibus, ita vt nihil prorſus tibi cum vulgo diuitum indoctorum (quos rectè olim Diogenes aureo onuſtas vellere pecudes vocitabat) cõmune eſſe patiaris. hinc adeo factum eſt vt principibus viris ſemper placueris, illis te ceu minimè ambiguum in re medica oraculum ſalutíſque ſuæ columen vndiquaque accerſentibus: nemo non te ſalutaria medicamentorũ ſemina paſſim, Triptolemi in morẽ, ſpargere prædicet: omnes te ament, colãt, proſequantur, & veluti præſens numen ſuſpiciant. Sed quid tuarum laudum præconium pertexere vltrà pergo: quin potius AEgyptiorum ſacrificorum morem imitari ſtudeo, qui deos ſuos inarticulata voce colere ſolebãt, quo plurima cupientes, ſeſe potentia deſtitui ſignificarẽt. Porrò quoniã libri titulus præfert inſcriptionẽ problematũ, vt paucula de eorũ ratione attexere nõ abs re fuerit fortaſſe, ita eruditis tuis illa auribus appendi, nõ grauatè (ſpero) feres. Problemata vocant Græci quæ in mediũ proponuntur, vt in diſquiſitionem veniant, & ad calculos vocentur omnia: idque duplici fine, vt aut doceãt quippiã aut conſtruant: quod in mathematicis præcipuè fit. Definiuit olim Mechanicus Carpus, teſtante Proclo, tantum inter problema & theorema diſcriminis, vt illud ſimplicẽ & illaboratam præferre propoſitionem diceret: hoc operoſam, ſolidam, atque exacto iudicio & ſcientifico compertã exploratámque. Habet autẽ tres ferè potiſſimas partes problema, vt quod in quæſtionis controuerſiam venit, primo loco proponat: deinceps illud rationibus argumẽtíſque conuincat, & velut ob oculos exhibeat: poſtremò quod demonſtratione aſſertum eſt, conflet atque adeo coagmentet. Occurrit interdum (quemadmodum attentè legenti non hunc modò, ſed & Ariſtotelis & Aphrodiſæi eiuſdem argumenti libros patebit) vt ex demonſtratione comprobatis, obiter etiã aliud theorema colligas, & quaſi lucro apponas: πόρισμα Græci appellant: quaſi dicas, lucrũ ϗ ἕρμαιον, ſiue acceſſorium cõpendiũ: quidam è noſtris corollarium vocarunt. Porro vtuntur ferè autores in hoc tradendi genere, duplici lemmatũ, quæ ad demonſtrandã rem propoſitam aſſumuntur, via: quæ aut rationi conſentaneis ac ſcientificis (ἐπιστημονικὰς illi vocant) demonſtrationibus cõprobant, aut probabilibus in dubia cauſa perſuadent. Sed hæc de problematum ratione in præſens ſufficiant. Quis autẽ hic ſcriptor fuerit quóve temporum tractu vixerit, nihil equidẽ (vt ingenuè fatear) compertũ habeo. Memorat Suidas Longinum cognomento Caſſium, magni illius Porphyrii præceptorem, qui quæſtiones & problemata Homerica ſcripſerit. Citatur & quidam medicinæ ſcriptor Caſſius Calpitanus. Vter verò huius ſit autor libri, an alius quiſpiam: & an is quẽ Galenus lib. 9 de compoſitione medicamentorum ſecundum locos allegat, nec ſemel hippiatrica: malim dubium ſilentio tranſire quàm temere aſſeuerando ineptiæ notã incurrere. Certè quiſquis tãdem ſit, vt non infimæ in re medica claſſis, ita lectione non perfunctoria, ſed ſæpius iterata digniſſimus eſt: adderẽ & æquali cum veterum multis nominis autoritate, ni aliorũ cenſuræ præiudiciũ dictare primus formidarẽ. nihil enim hîc ferè legas quod non medicã artem è profeſſo ſapiat. Quantũ verò negotii nobis hic libellus confecerit, facilè iudicabit qui æqua cenſura noſtram cũ Græcis verſionẽ legendo coniunget. deprehendet enim quàm multis locis mutilus, quàm pleriſque mendis fuerit deformatus autor, vt diuinationi interdum potior dandus fuerit locus. Interim quãuis in vertendo me Ligurinis momis ſatiſfacturũ non confidã, ſaltem noſtrũ qualemcũq; laboris & fidei apparatũ, literatioribus, quibus ad Critolai libram ſincerior eruditio expenſa fuerit, non omnino improbatum iri ſpero. Tu itaque vir cordatiſſime, benigna fronte à nobis hunc libellum excipito, mole quidẽ exiguũ, frugis verò non vulgaris: genio licet dignũ tuo, vix tamen illuſtri tuæ dignitatis gradu, vtpote cui maiora debeantur. Interim tamen legimus frugalẽ paupérculæ Hecales cœnulam non aſpernatũ fuiſſe Theſea. Huius exemplo herois, vir integerrime, ſimiliter tu facito, & opellam noſtram æquì boníque conſulito. Vale feliciter, & me, quod facis, amare pergito. Lutetiæ Parrhiſiorum.

Adriano Iunio Hornano interprete.

i. A

CVR rotunda vlcera difficilius cæteris coaleſcunt? Herophili ſectatores ex demoſtrationis geometricæ aſſertione, cauſam reddere conãtur iſtam, Quòd etſi circulares vlcerum figuræ exilẽ deſcribere videantur ambitum, non tamen ſint reuera tales, ſed maius quàm apparet, occupent ſpatium. Conſtat autem quo grandiora ea ſunt, hoc lõgius inducendæ cicatrici tempus flagitare. Conſentaneum proinde eſt huiuſmodi vlcera quanuis in ſpeciem exigua, B ægrè curationem admittere Rei tamen veritas ſecus habet: imò maiora ea ipſa ſunt certó. Atque adeo illorum rationem quadantenus euertit Aſclepiades, quum prodidit, citius cicatricem inductum iri ſi rotundi vlceris labra affineſq; partes diffindas, ita vt è ſectione illa maior reddatur vlceris regio. Quod è diametro Herophili ſcito repugnat. Si nanque vlceris magnitudo ſecundum illius præſcriptum ægræ curationis eſt cauſa, conſequẽs fuerat data eadem magnitudine, accedente deinceps è ſectione & altera, multo etiam difficilius curationis opẽ C ſuccedere. Reddit rationem hanc Aſclepiades. Ait enim qualibet in re quaſi congenitum ac coalitum eſſe motum: motum autem vehementem ex ipſis rerum principiis ortum habere (principia vocando eius quod mouetur meditullium.) Ad hanc rem clarius aſſerendam exempli vice fluuiorum ignîſque motus adducit: quorum vti medio loco potior vehementiórque motus ingruit, ita & vlceribus ratio eadem haud abs re competat. Quæ verba id ferè ſonãt: quandoquidem moueantur rapidius flumina, quà vndantior eſt alueus (id autẽ D mediæ illorum plagæ tribui indubitatum eſt, huc ſe nimirum omni aquæ vi aggerente) eadẽmque ratio à flãma ignis aliena nõ ſit (hæc enim media ſui parte agitatur æſtuantius, ita vt illic loci identidem magno exultet impetu.) hanc ob cauſam; quum rotũda vlcera in vnũ quaſi ſint compacta, & vndiquaque intra medium ceu circino deſcripta, fit vt vehementiori infeſtentur motu. Accidit porrò motus, quum coagmentatæ quæpiã moles naturæ ductu per meatuũ anguſtias viam affectantes prorumpunt, qua violenta eruptione cicatricis ob- E litus inhibetur. His ita occurrendum, Si vehemens iſta corpuſculorum conglobatorum moles in cauſa ſit quominus obducta coeant vlcera, certè id in vigore ætatis conſtitutis potiſſimùm vſuuenire par erat, ac propterea hos ipſos tali vlcerum genere capi debere. in iis etenim vt magna huiuſmodi coagmentorum eſt vis, ita vel citiſſimè etiam agitantur: contrà in ſenio defectis, vt ſunt pauca, ita & ignauo lẽtóq; motus tractu vibrantur, & tamen in vniuerſum huiuſmodi iſtis vlcera incurabiliora ſunt. Pronuntiandum igitur, Quæ figura F in angulos quodammodo fracta conſtant vlcera, citius cicatricem ea de cauſa ducere: quoniam ſanæ partes ſibi mutuò viciniores ſunt, quà potiſſimùm angulo (vt ita dicam) cõmittuntur: alioqui nõ è quauis occaſione cicatricis inductionem admittunt. Poſſis huius rei documẽtum inde accipere quòd minori negotio curentur vlcera quæ oras vt non procul diductas, ita in ſpeciem ſanas, affectas tamen habent: nam in rotundis integræ partes ex æquo vndiquaque diſtant, plus affatim quàm in angulari figura. Quẽadmodũ in circulo ſi ſtatuamus G paruo ab eo interuallo puncta, rectáque linea protracta ea coniungamus: idẽmque in altero, verbi gratia, triquetro faciamus, deinde puſillo ab angulo interſtitii diſcrimine ea ſimiliter vniamus, inueniemus lineam in circulo conſertam, maiorem eſſe. Itidem res habet tum in rotundis, tum non in talibus vlceribus, prout diximus. Idcirco in iis quæ angulari conſtituuntur figura, facilis fit cicatricis inductio, quandoquidem minus à ſe mutuò diſſident integræ partes, ac vlceri ad vnitatẽ reducendo conferunt non parum. quo fit vt in vniuerſum ab extremis cicatrix obducere ſe incipiat, quoniam à vicinis partibus integris opem acquirit: contrà in rotundis ob æquale vndique incolumium à ſe inuicem partium diſſidium, & ob adeptam illis fouendæ cicatricis occaſionem, haud facilè cicatrix inducitur.

2 Cur ſupremæ corporis ſedes, ad nomas, *hoc eſt depaſcentia ulcera*, ſunt opportunæ, ſimiliter & concauæ? An quia nome putrefactio eſt quædam, & ſenſus interitus atque extinctio? Supremæ autem partes ob alimenti penuriam calore facilè deſtituuntur, ita vt hac de cauſa ſenſus ablationem incurrant: concauæ verò ob humidæ in ipſis materiæ affluentem copiam, cuius occaſione putredine corripiuntur.

3 Cur vlceribus ſanari, vt inflammationibus diſcuti minuique, incipientibus, pruritus creantur? Reſpondendum quòd familiaris ſuccus potiores tunc obtinet: quod quum fit, alienum ex imo exigit & exterminat. Porro autem natura quum loco cedit quod hoſtile illi eſt & alienum, quoſdam voluptatis igniculos ſentit.

4 Cur hydropicus humore abundans copioſo, ſiti tamen afficitur? Dicemus hanc potus appetentiam in illis naſci quoniã humidi naturalis non aduetiſſi atq; à natura alieni, quale ipſis cumprimis adeſt, torquentur deſiderio. Extinguitur autẽ ea appetitio, appoſito quod è natura eſt humido. An quoniam naturale humidum haud in debitos diſtribuitur meatus ac conceptacula, ſed foras propellitur atque exudat. quò fit vt haud ſecus, ac ſi non biberint, ſiti ſemper affligantur?

5 Quamobrem non ſitibundis in balnei ingreſſu ſitis obuenit, & vice verſa quos ſitis habet, ab ea liberantur? Quia ſiccitate oritur ſitis. Proinde ſi balneo ſitibũdi indulgeamus, corpus ratione vitalis facultatis qua præditum eſt, humorem ipſum per ſuperficiarios cuticularéſve meatus ad ſe trahit: quo contingit penetralia intima (è quibus potiſſimùm procedit ſitis) humefieri. At verò balneo indulgentibus quos non moleſtat ſitis, is qui in corpore eſt humor, per ſudorẽ promanat, eo quòd aliam humiditatem occupare ſibique aſciſcere nequeant.

6 Cur è iecinore, liene, pulmonibúſve laborantes, in locum affectum minus difficulter decũbunt, quũ oportuerit quà locus affectus premitur, dolorẽ incrudeſcere? Dicendum quòd ſi in contrarium latus fiat decubitus, quædam veluti penſilis oneris moles relinquitur: at dũ locus patiens ita ſuſpenditur, maior certè ſentitur cruciatus.

7 Quam ob cauſam in acceſſionibus in vniuerſum ferè extrema frigore capiũntur? Quia humores eò cõfluũt vbi motus extat initium: id autem in mediis viſcerum penetralibus conſiſtit. Conſentaneum eſt igitur dũ illò è qualibet corporis regione regurgitat humor, vt ſuo etiã priuẽtur extrema, qui ad medium ceu cẽtrũ ſe referat, eáque iam ſpoliata ſuccique indiga, neceſſariò frigore corripiuntur.

8 Voluptas quaſi diſſolutio & corporis remiſſio eſt: id quod ſenſus ipſe atteſtatur quodammodo. Quòd etiã ſomnus voluptatẽ pariat, nihil certius: nã eius quoque fidẽ facit experientia: necnon & poeta qui ſæpenumero prædulcẽ eũ nuncupat, quaſi dicas voluptatis miniſtrũ. Si itaque voluptas corpus reſoluit, eámque & ſomnus parit, quin potius hunc remittere quàm (quæ methodicorum eſt opinio) conſtipare dictitamus? Adde quòd quæ ſcapha fit agitatio, corpus reſoluit: vnde & viciſſitudinaria eius vibratione in ſomnum proni cum voluptate quadam ferimur: hinc colligere eſt, remittere magis & relaxare ſomnum quàm inhibere & reſtringere. An huic ita occurrẽdum quòd non prorſus ſomni accidẽt

ſit voluptas: ſed quòd irruente ſomno hanc ob cauſam A illa oboriatur, quoniam corpus eius beneficio in priſtinum reſtituitur ſtatũ, recedente nimirum defatigatione ex operis diurnis vigiliæ tempore nata. Porrò quòd nõ prorſus ob corporũ laxationem pariatur voluptas, hinc diſcere eſt. ſitim è ſiccitate oriri: ſiccitatẽ verò adſtrictionem inducere conſtat. Iam ſitibundi ſi quando frigidã exorbeamus, voluptate mira toti perfundimur: interim tamen præcedens conſtipatio è frigidæ cõmercio incrementum acceperit. Quemadmodum verò gelidam non dicimus relaxare eo quòd voluptatem corporibus accerſat, B ita nec ſomnum idẽ dicemus factitare propterea quòd voluptatis ſit autor. Voluptas nanque creatur ob dictam à nobis paulo antè cauſam. Quæ autẽ ſcapha fieri dicta fuit agitatio, vt diſcutiendis craſſioribus partibus, ita ſenſus autori ſpiritui coagmentando cõpingendóque poteſt eſſe accommoda, nimirum turbando ſpiritum & contrahendo, dum reliqui humores a motu ceſſant: eo verò in vnum contracto, ſomnus oboriri ſolet. Nec mirãdum eſt ſi vna eadémque agitatio & corpus diſcutiendo inaniat & conſtringat ſenſificum C ſpiritum, vti diximus. Quemadmodũ enim corpori affuſa calida, illud excitat: igni, extinguit: perinde & agitatio illa ſuperior contraria poteſt efficere. cuius generis & efficaciæ non pauca reperias contraria.

9 Qua de cauſa in capitis vulneribus, vbi eouſque deſcenderit vulnus vt cerebrum ambiens mẽbrana læſa ſit, partéſque ſauciæ iam integræ cogantur, atque ad cicatricis inductionem perueniant, tum plerunque conuulſio obuenire ſolet ex qua mortẽ illi incurrũt? Referenda cauſa ad naturalem cerebri palpitationem cõ- D cuſſionémque, qua contingit mẽbranam oſſibus circũpoſitis (vnde exempta fragmẽta ſunt) affrictu illidi, alliſámque exulcerari. proinde facta iam exulceratione & ſordes ducente, quũ collecta illa ex vlceratione materia difflari digeriq; nequeat, propterea quòd carne iã obductæ ſint ſuperiores partes, ſimulque quoniam deſior ſit, quàm quæ tranſmittere poſſit cicatrix: materiam illam exulcerationis vitio collectam, in principes cerebri regiones cõcedere, eáſque ita comprimere, vt & ſpaſmus cõſequatur, nimirum prohibita materiæ tranſpiratio- E ne, ob cicatricis è carne à natura aliena concretæ duritiem.

10 Paſſim hoc obſeruatum eſt inter vulnera capitis, quorũ altitudinẽ cranii perforatione metimur, ea plurimum minari periculi quæ vertici quã quę ſincipiti infligũtur: ex hiſce tamẽ quæ ad cicatricẽ perduci cõtingit, facilius curari iis quæ in occipite extant. Dicemus ſinciput (qua pars capitis cæteris præſtat) perexilem habere ſubiectã mẽbranã: vnde plus hinc eſſe periculi probabile eſt. F Quòd autẽ vulnera ibi loci inflicta, vbi ad cicatricis inductionẽ deuenire poſſunt, minori negotio curẽtur, ſit quia principes partes præſentius auxiliũ ſubminiſtrant. Quæ verò in occipite extãt, vt minus portẽdũt diſcriminis ob mẽbranã quã habet ſubſtratã carnulentã, ita difficilius curationẽ admittũt, tũ quòd concordi illo partium ſubſidio careant, tum quòd rei venereæ vſus ea loca magis exucca reddiderit.

11 Obſeruatũ eſt & illud in eius generis vulneribus capiti illatis, ſi ſponte venter deiicitur, mortem ſuccedere: ſin ratione, ſalutis portendi ſpem. G Nã ſponte ſua ſolutus aluus, quoniam affectus ratione è capite ſubſiſtẽtiæ ſuæ originẽ trahit, periculum intentat, vtpote affectui ſuccumbente natura. Sin diætæ ratione aluus humecta molleſcat, tenuiori reddita materia inferiúſque concedente, capitis partes inquietatæ permanẽt: quo fit vt dũ nulla grauedine accumbente tentantur, curatio facilis ſuccedat.

12 Quam ob rem è prunarũ ardẽti ſtrue exurgens æſtus, caput prorſus grauedine ferit, è lignis non itidem? Quonia qui à prunis ſpargitur æſtus, vi calorifica coarctat, obturãdóq; coſtringit: H at alter è lignis, habet & madoris nonnihil: cuius indiciũ facit fumus ipſe, liquidò humoris in lignis cotẽti argumẽtũ prodẽs. Porrò carbones in vini pauxillo haud abs re fuerit extinguere, quo abluatur omnis ex iis noxæ cauſa.

13 Cur potiſſimũm piſcatores & id genus homines in mari agentes, vnguibus (*pterygia uocant Græci*) infeſtantur: quanuis verò & aliis hominibus id mali naſcatur, redundat tamẽ plerunque in rei nauticæ deditis? Dicendum bina eſſe pterygiorũ genera: ſunt enim partim dũ caro naturaliter oculi angulo ſubiecta porrigitur latius, atque incrementum accipit: partim quũ tenuis illa oculóque circũtenſa mẽbranula in calloſum tuber excreſcit intumeſcitque. Ea porrò in homine ægrè viſu percipitur ob prænimiam tenuitatem: at in animãtibus cæteris potiſſiméque agnis, conſpicua eſt, vtpote craſſior quàm in homine. Hæc igitur marinorum vaporũ, mordacitatẽ ſua offendentiũ, occaſione exeditur, roditur, & in calli duritiem cũ inflammatione degenerat, ita vt hac ratione vnguis concretus producatur. Non ignoramus tamen pterygiorum vnum genus, adhæreſcere appendicis more, alterum quaſi connatum coalitúmque eſſe.

14 Cur alterius tantùm oculi affectus magis irritat? An quia quũ alter oculorum integer ſecundũ naturam ſe habeat moueatque, naturali ductu & æger mouetur? originem etenim ex vna eadémque baſi deducũt. hinc fit vt ægrum oculum concors motus exaſperet: affecto ſiquidem mẽbro ex vſu eſt imprimis quieſcere. Sin vterque eodem laboret tempore, tolerabilius fit malum: ſimul enim quietem agunt ambo, nec exacerbantur: itaque è quiete velocior ſuccedit ſanitatis adeptio.

15 Quam ob cauſam lippientibus nonnullis febris ſi ſuccedat, lippitudinem ſoluit: nonnullis non hoc modò non præſtat, vt etiam omnifariam cõciliet cæcitatem: quæ igitur eſt cauſa vt vni opem, alteri oculi perniciem adferat? Quia febris ſuperuenit ratione quadã & exemplo μεταςυγκρίσεως. quare ſi intra mediocritatem conſiſtat febris, ita vt & quæ ex ea proficiſcitur, μεταςύγκρισις moderata: emolumentum ſequitur ferè. Sin cum vehementi impreſſione febris inuadat, vt motus quoque eius ſit vehementior, extremum ſequitur nocumentũ. Dicat etiam quiſpiam febrim & exiccandi natura eſſe præditam, & infarciendi artubus ſuperfluitates. Illud cõprobarit è ſiti, quæ febrientes corripit: huius argumẽtũ fuerit quòd mẽbra quæpiã ob febris ſuperuentũ excrementis ſcateant. Iam quòd lippitudinẽ ſanet febris, eſt quoniã ſuã arefaciendi vim iſta exerat, dũ fluxũ exiccat obortum. Eadẽ ſi noxã creat, infarciendo id agit planè, tũ quia loca affecta fluxibus excipiũdis ſunt procliuiora: tũ quia hoſce affluxus ingeſtos in artubus, confirmat febris & agglutinat, atque ita ex multo humorũ decubitu obfirmationeque cæcitas naſcitur.

16 Cur æſtate potius oritur lippitudo quàm reliquis anni temporibus, quũ tamẽ ea ſicca ſit & calida? Par nãque erat ob ſiccitatem temporis conditioni congruam, fluxionem nullã exoriri: nec tamen ſubſidii quicquam iidem perſentiſcunt, ex aſtrictione denſationeque quã præſens æſtus efficere poſſet. Dicemus, licet hæc æſtatem conſequantur, nihilo tamen minus plurimum lucidi aeris ſplendorem oculos perſtringendo, lædere vehementius, eo quòd omnis ſupra medium candor diſturbare ſenſúſque diſpergere ſoleat. ea de cauſa quũ tranquillã quietẽ præſcribimus, loco illam obſcuro delegamus, quo cauſam omnem motoriã ſubterfugiamus. Lippitudinis itaque æſtiuis diebus cauſa, vti demoſtratũ iam eſt, radians ſolis iubar exiſtit.

17 Cur quum affinitas mutua in ſimilitudine ſit auriũ inter ſe, vt & oculorũ: oculus tamen alteri in affectu cõſentit, haud itidem aures? Tum quia nõ ſimilitudine modò cõueniunt oculi, verùm & magna loci vicinia: aures verò intermedio ſpatio non exiguo diſſident: tũ quòd oculorum motus ab intrinſeco principio originẽ trahit: auribus verò extrinſecus is accedit.

18 Cur nonnulli quos lippitudo torſit, acutius videntur? An non indubitatum eſt lacrymam euocantia collyria, bona ratione viſum dici acuere, propterea

quòd ex illacrymatione,&(vt ita dicã) purgatione, illis vſi clarius cernunt? Itidẽ vſuuenit in lacrymantibus lippitudinis vitio, ex materiæ cuiuſpiã craſſæ impacta congerie natæ,vt à purgatione terſius videant.

19 Cur quibus ſuffuſio imminet,contingit culicũ, muſcarũ,formicarumque ante oculos obuerſari imagines,quæq; ei⁹ generis cõſequi ſolent? An videlicet quia pro humoris cõcretione, ſimulatq; coire is incipit, ſimilia neceſſariò occurrunt phaſmata? Adde quo tempore hæc humoris impreſſio obiicitur, facultas viſoria per totũ viſus organũ vim ſuã exerit: impeditur tamẽ obſtaculo iis in locis vbi potiſſimè humoris cõcremẽtũ incubuit. Qualis igitur humoris primò cõgelati figura extiterit,tales ſe rerum externarũ ingerunt imagines.

20 Quamobrem oſcitantes minus audiunt? Quoniam in maxillarum diductu, auditus concidit inſtrumentum & comprimitur: ſimúlque circumuenitur & interpellatur ſpiritus. Hinc ſonori in auribus ſtrepitus gignuntur. Intercluſo itaque externi aeris ingreſſu, aures ſuo in excipiẽdo ſono nequeunt fungi munere.

21 Cur aures oriculario ſpecillo alióue inſtrumento,fodientibus nobis, tuſſis interdum mouetur, non aliter ac irritata arteria? An quia multa ſit nõ vocali modò arteriæ cum auribus affinitas:ſed etiam membris inter ſe, ita vt conſenſus ratione, vocis afficiatur organum? Excitatur porrò tuſſicula in vocali arteria.

22 Quam ob cauſam inter capitis dolore laborantes, alii acutè voces perſentiſcunt: alii omnino ne audiunt quidem? An nimirum, ſi capitis dolores ita moleſtent vehementer vt maior fiat infarctio & obſtructio? præſertim ſi vertigo quædam præceſſerit, cõtingit nõ ritè mentem ſe habere. Mens porro eſt quæ videt,quæ audit,vt veterum quiſpiam extulit. quo fit vt mente vitioſè habente ſeſe,vocem à quopiam editam excipere nequeamus:nec iniuria.

23 Cur ſurdi per nares vocem reddunt? In confeſſo eſt quòd ex priori affectione,alterius per conſenſum participes fiunt, dum quantum poſſunt aures dilatãt: quibus diductis etiam narium ſpiracula laxiora reddũtur,& intercapedine non parua diſſidentia permanent. Proinde dum ſpiritus per laxam illam capacitatẽ fertur,haud difficulter ſonus quiſpiam afformatur.

24 Cur multus ſomnus & peruigilium capiti grauitatem conciliant? Certè non dicemus ab illis noxã corpori accedere,quà ſunt exceſſus. Nec enim id quærimus cur à contrariis lædatur caput, verùm quam ob cauſam oboriatur idem ad amuſſim ſymptoma, è ſomni tum nimia frequentia tũ immodica raritate: quæ inter ſe pugnant. Dicemus igitur ex multo ſomno hoc fieri,quoniam tranſmiſſa ad caput materia, ob adſtrictionẽ ſomni ratione factam, exhalare trãſpiraréq; non poſſit. In peruigilio verò idem conſtituitur hac de cauſa:quia rarefactis,propter functiones per vigiliã obitas, humorib⁹, in ſublime,ſiue mauis,ad caput efferuntur vapores quidam caput grauantes. Eſt autem ratio,vt dum plus ſatis ob continuam vigilantiam tenuis redditur materia,maior etiam fiat eius tranſmiſſio: nec abſonum eſt,haud ritè diſtribui propter vigiliarum aſſiduitatem alimonias, ſed vitiari eas corrũpique. hinc adeo fit vt non tantùm multitudinis, ſed prauæ etiam qualitatis occaſione,vapores ad caput repentes,id diſtendant grauéntque.

25 Cur ſub lucente luna, vigiles quantumuis diu multúmque moram trahunt,nihil offenduntur, dormientibus verò caput obſtruitur? Quam igitur huius rei afferemus cauſam,quòd in luna ſomnum capientes capitis grauitatem incurrant, quũ eius calidũ ſimul & humidum ſit iubar? An hoc contingit quòd in modum ictus punctuſue ſomno ſepultos lunæ radii feriãt: quippe quibus cum humiditate cõiuncta eſt grauitas: quemadmodum fit vbi cum impreſſione ſcaturigines prorumpunt. tum enim ob impreſſionem illam, ictus ritu affluxus prouenit, ita vt conſtipatio potius quàm laxitas ſequatur:ita euenit etiam vt lunæ lumine cum grauitate ob ſuperiorem cauſam ingruente, impactio ſiue grauitas gignatur,conferente huc & ea quæ ex ſomno proficiſcitur obſtructione.

26 Qua de cauſa qui placido vtuntur motu; ſi capitis antea teneantur grauedine,ab ea poſt motum liberantur: at qui curſu proni feruntur, etiamſi nullum præceſſerit grauitatis indicium,incurrunt eam tamen à motu? Dicemus his quibus moderatus obitur motus,paulatim ad ima omne & alimentorum & excrementorũ genus diſcedere atque detrahi: cæterùm qui violento & extorto exercitationis genere vtuntur,etiã reuerberationes refractúſque quoſdam contingere: vt nimirum delabens ad imas partes materia remittatur ſurſum cum repercuſſione quadam,non aliter ac res habet in rotũdis molibus ſolo illiſis: quas ſi placidè in pauimentũ demittas,nullo facto reſultu reſtant:ſin vi ſolo impingas,in altum reſiliunt, quemadmodum in pilis videre eſt. Eadẽ prorſus de curſoribus eſt ratio,materia nimirũ ſurſum cum reniſu relata. Præterea cõtingit in violento motu ſpiritum & retineri & intendi, adeo vt hac de cauſa grauedo naſcatur.

27 Cur in rectum qui fiunt motus,vertiginem nõ pariunt,quum circulares in gyrum curſus id faciant:in tantum vt arbitrentur iſti omnia exteriora ſecum rotatu circumagi? Dicemus rectos motus non prohibere materiei tranſpiratum, circulares verò non permittere eam diffiari,irruente nimirum cum turbinis impetu aere & tranſpirationem inhibente. Adde quòd motui corporeo reſpondet ad vnguem circularis in nobis humorum motus. hi nanque cum corpore ſimul circumacti,occluſa perſpirandi via,ob rationem memoratam, poſtquam motus cauſa quieſcit,in orbem iam tũ moueri incipiunt: vnde talis motus in cauſa eſt cur humores præter naturam aliquid concipiant ac repræſentari credant. Sic auruginoſi externos imaginantur colores pro affectus in oculis conſiſtentis ratione. Itidem qui ſuffuſione laborant nihil non ſubrubrũ autumant. Ita quoq, in circulari fit motu,vt omnia in gyrum rapi credantur: agitato ſiquidem qui in oculo eſt humore, iam tum fit vt is ſequatur conceptus atque imaginaria arbitratio. Porrò oculus,vt pro cõfeſſo habetur, humores continet,aqueum,(qui lacrymarum fons eſt)cryſtallinum & vitreũm:iſtique omnes tranſlucidi ſunt & albidi. Præterea prima tunica alba eſt,at in tenuitatem deſinit in oculi medio,vbi nigrum cernitur, non tamen colore(vt dicimus)eſt candida,verùm tota pellucida,etiam eo in loco. Nec illud ignorum eſt quòd ſecunda tunica, atra natura exiſtens,corneæ ſit ſubſtrata: non toti tamen. Relicta enim eſt plaga perſpicua,quà ſe viſus exerere poſſit,quo in loco pupilla eſt. Ex his omnibus ſimul coactis,quæſtionis ratio eluceſcit.

28 Cur quibus ſuperior inferiórue palpebra deprimitur,geminari obiecta videntur, quod ebriis potiſſimùm accidit? Fit quia viſorius ſpiritus diſtractus diuiditur. Id autem quodammodo euenit citra depreſſionem,vt ſpiritus ex vtroque oculo promanantes, dũ in rem ſubiectam ingruunt,pariter obtueantur. Quando verò alter oculorum deprimitur, non iam amplius in rem ſubiectam pariter,ſed diſpartito ac ſeorſum quilibet appellunt. Huius(ſi placet)ita poſſis documentum capere. Appoſito ſiquidẽ qui oculum premat digito, ſi alterũ,non preſſum ſcilicet,obiecta manu præcludas, euaneſcet gemina obiectorum apparitio, quantũcunque depreſſare pergas. Hinc patet ſpiritus viſifici ſeparationẽ diſtractionémue pro cauſa habendam: ſicut & ebriis multiplici res obuerſantes varietate ſpectantur.

29 Cur ſub aquis vocem non excipimus æquè vt per parietes: quanuis horum interſepimenta coactiora ſint & duriora? Quia naturam habet aqua peculiarẽ vt aer ſubire vel depreſſus nequeat. at quando per parietem loquimur, eo quòd auribus nihil incumbat oneris,veriſimiliter certè aere ex aduerſo verberato traiicientéque per intermedium parietis aerem, fit vt percellatur iſte: atque hinc verba excipimus.

30 Quamobrem in acutorũ morborum declinatione parotides ferè naſcũtur (quas ſunt qui *Διοσκούρους, hoc eſt geminos*, etiam appellant, à fauſto, vt arbitror, ſalutis oſtento) eæq; à malo abſoluũt? Non fugit nos, in morbis grauibus, quædam veluti illorum procemia, vt inappetentias, oriri: attamen vbi robur colligi confirmarique incipit, appetentes plus aliquanto redduntur ægri, oblatóque iam alimento vberiori, maxillas moue re coguntur: dúmq; in mandendo rictus diducitur, naſci ſolet inflammatio: ex eius autẽ in loco obfirmatione, parotis ſuppullulat, A

31 Aurium inuerſæ fibræ, mortem in acutis morbis portendunt. Cauſa eſt iſta. Emortuo enim illic ſanguine, par eſt plus ariditatis eas partes contrahere. Natura etenim ſanguinis habent perquam parum. Eadem autem ſtud fit ratione qua in chordis ſolet. His ſiquidem vt humoris deliquium, contractionis eſt cauſa, ſic in aurium fibris quoque aſſolet. B

32 Cur mellis fauus primordio amarus, dulcedinem perfectus contrahit? Quia magna indicatur naturæ ad contrarium mutatio, quum præſertim fauus cum dulcis, tum amarus ad amuſſim, in ſuo genere abſolutus extiterit.

33 Cur in facie vari prodeũt ferè in ipſo ætatis flore vigoréque (quapropter & *ἀκμάς, id eſt vigores*, idiotarum vulgus eos nuncupat)? Hi profectò, vt totã faciẽ quod diximus, occupant, ita circa nares ſcaturiunt liberalius. Manifeſtum eſt id augmenti ratione fieri, nam vigoris tẽpore appoſitio & agglutinatio ex alimentis validius ſuccedit. Iam quum quælibet particula vi inſita portionem alimoniæ ſibi tranſmiſſam conficit, facies tota, potiſſiméque narium loca, alimẽtum ſibi na turæ diſpenſatione diſtributum, in carnem conuertere nequeunt, eáque ratione efficitur vt reliquum eò delati humoris, alienam à natura ſubeat qualitatem. Quòd autem nuditas partium tenui inductarum carnis mole in cauſa ſit vt vari generẽtur, indicio eſt quòd in labris, ob eorum carnulentiam, non erumpu t. D

34 In diſquiſitionem venit cur gelida naribus ſanguine manantibus affuſa, maior interdum ſanguinis profluxus ſuccedat, quum tamen frigida cogat natura & inſpiſſet. Dicendum quòd quoniam loca narium & vaſa teneriora ſunt & molliuſcula, accidit dum fit cõ ſtipatio, nonnulla ex iis obſtipari & arctata concidere, nonnulla verò diſtendi laxarique. Nam quo magis partes quæ obſtruuntur, in ſe cõtractæ redeunt, eo amplius vicinæ diducũtur, ita vt diſtenſionis ratione, vaſa adiacentia ſe reſoluant. An quia prona exiſtente ad profluuium natura, aqua affuſa corpus eadem imbuit affectione, refricans quaſi memoriam illi quòd ex aqua originem ducat, quo fit vt profluuium ſequatur? E F

35 Cur ſuffimenta aromatũ melius excipiunt procul ab igne (vnde vapor aromatum ſurgit) ſemoti ſtantes quàm è propinquo? Conſtat manifeſtò fragrantiam vim acquirere ambienti commixtam aeri. Sic enim & poeta dixit, *Aruinæ nidor fumo ſubit actus olympum*. Nec caret ratione quòd è longinquo odoris fragrãtia rectius ſentiatur. tenuior ſiquidem ille redditus, ſenſum cõmodiùs mouet & afficit.

36 Cur in ſternuendo laborantes, ſi ad ſolis iubar faciem obuertamus, ſuccedit ſternutatio? Ratio eſt, quia ſolis radius inteſtinam narium regionem perſtringens, perinde ac feſtuca immiſſa, ſternutamentum citat, meatus ſtimulando. An quia ſternutatio fit, ſpiritu nares & ſubeunte & ſolicitante? At ſolis radius eas cale faciendo, plus exhalare facit ſpirituique opem fert, qui adaucto robore, ſternutamẽtum irritatione accelerat. G

37 Cur ſternutatio rarò ſemel, rarò etiam multoties oboritur, ſed frequentius binis vicibus? Cauſa in promptu eſt. nam quum bina ſint narium foramina, & ſternutamentum fiat excutiente ſe ſpiritu, fit vt alteram narem permeante ſternutamento, ſequatur & alterum. H

38 Quærat quiſpiã qua de cauſa ĩ artuũ ruptura, oſſe obliquè diſſecto diruptóque, intus in eo immiſſo caro viſatur, quæ intermediam oſſium molem impleat, ſitque oſſis vice: at in ægylope, oſſe comminuto diffractóque, regio illa carnem non producat. An quoniam artuum oſſa, vt plus habent circumpoſitum molis, ita aliòqui continua ſibi mutuò adhæreſcunt, nec multùm à ſe inuicem diſſident? At narium partes, vt exigua carnium mole ſunt ſuffultæ, ita non ſimiliter, vt oſſa, ſpatium vacuum habent intermedium. A

39 Cur gelido exiſtente aere, tenuis valde humoris affatim per narium ſpiracula prodit, quum frigus cogere inſpiſſaréque eum oportuerit? Quia magna per faciem fit conſtipatio, ſicque quaſi in morem percolationis à vicinis foraminũ partibus, tenuis humor trãſmittitur atque exprimitur. B

40 Cur offenſo membro, vicina loca non afficiuntur ſimul, at ſemotiora, eadem corripiuntur affectione, vt læſis pedibus, inguina? Aſclepiades libro de vlceribus ait, ad icta loca materiam per initia deferri, cuius quantum ea capere poſſunt, tantum illuc decumbere: iis deinde repletis, nec alterius affluxus capacibus, materiem delatam repulſáque loci ſugillatam à plenis partibus, effluere alióque ferri: repertóque fortè loco concauo, in eum ſubſidere: id quod & aquæ vſuuenire ſolet, quæ donec per planum fertur, æqualem ſeruat motum: ſin lacunam fortuitò reperiat, ibi reſtitat. Idem etiam humori in locum ictum affluenti vſuuenit. quantum enim is capit, tantundem illi materiæ tranſmittitur: reliquum in cauas partes, potiſſimúmq; in raræ meatuum texturæ inguina ſeſe exonerat, eáque in tumorem attolit. Eſt quidem hæc non abſurda reſponſio. Poſſet tamen in cauſam quis vocare neruorũ imbecillitatem facili momento offenſam. Conſtat enim neruos citius quàm reliquas corporis partes, cum membris affectis ſimul per conſenſum affici, ob naturam quam habent mirè ad patiendum opportunam. Propterea etiam in capitis vlceribus, ſtrumæ glandulis in duritiem abeuntibus, circa ceruicem conflantur: nec non ſub alis bubones, extantibus manuum vlceribus, exoriuntur. C D

41 Cur à dextra capitis regione ſauciata membrana, quam menyngem vocant, ſiniſtra pars reſolutionẽ incurrit: ſin à læua id contingat parte, dextram paralyſis manet? Referenda eſt cauſa ad neruorum, originẽ ſuam è cerebri baſi trahẽtium, ſitum. Hi nanque ſe inuicem decuſſant. Siquidem à dextra baſis parte exorti, in læuum capitis ſinum feruntur: qui à læua, in aduerſum: ita vt eorum ſitus decuſſatim concurrat. Nihil mirum igitur ſi vulnerata dextræ partis membrana, ſiniſtram reſolui contingat. ſic vice verſa de altera dicendum. E F

42 Cur in prælio vulneris reſpectum caſus ſequitur? Obſeruatum eſt enim pro membri ſaucii ratione, hominem labi, puta, ſi vulnus anteriori ſit exceptũ parte, haud cõtinget in tergũ corruere. Dicemus quòd quam in partẽ natura veluti claudicat atque adeo inflectitur, in eam prona fertur. Verbi gratia, conſtituatur in quodam æquilibrio corpus, propoſitum habens neutram in partem vergere. tum fortè aliquid in illud impingens, vel leui momento impellat: certè quò inclinabit, huc concidet. Idem in parietibus propendentibus vſuuenit: quibus fulciendis & in rectum ſtatum reſtituendis, ſiquid opponas moliminis, eò videbis illos delabi quò vergentes ruinam minabantur, præſertim ſi in renitendo violentius paulò conquaſſaris. G

43 Qua ratione viuis corporibus combuſtis papulæ exurgunt, mortuis nequaquam? Dicemus in viuis, per totum corporis ambitum ſpiritus eſſe diſperſos, in defunctis non ita. An quia mortuorum corpora dura ſunt & rigida: at viuorum eiuſmodi ſunt, vt augmentum accipere in latum & extendi queant: itáque admoto igne, fit quædam liquorum ad cutim attractio, vnde oriuntur papulæ, quæ in mortuis idcirco non emergunt quia deficit ſubſtantifica illarum qualitas? H

44 Cur ſolum ſternutamentum iis qui ~~in terga~~ cõ-

ſtant valetudine, noctu aut omnino non fit aut certè raró: reliqua, ferè dixerim, omnia ex æquo & interdiu & noctu? An quia ſternutamentum à calore eum mouēte locum vnde proficiſcitur, fieri ſolet? quapropter vbi ſternuere placet, ſoli faciē obiicimus. Dormientibus verò nobis calor reuocatur, & intus coercetur: ex quo imæ dormientium partes incaleſcunt amplius. Haud iniuria ergo, ſi è capite calore (qui eius loci humores mouere natura eſt comparatus) ceſſim eunte, non ſternutemus: ad quam humorum eruptionem ſternutamentum ſuccedit. Itaque noctu nō obuenire illud par eſt.

45 Cur perfricato oculo ſternutare ceſſamus? An quia ſic humor reſpirat? Lacrymam enim poſt frictionē extrudit oculus. hic autem confricatus, plus caloris ſibi contrahit quàm nares contineant. quo fit vt ſi naſum quoque ipſum fricando atteras, ſternutamentum deſiſtat.

46 Cur ſenes inediam tolerant non pueri? Quia ægrè ſe mouet ſenectus, vtpote calore deſtituta. Pueri verò vtplurimum habent innati caloris, ita plurimo etiam agitantur motu. Motus autem diſcutit atque digerit. at enimuero quibus ſubſtantia diſcutitur atque effluit, hi alimento opus habent.

47 Cur mortuis, quando omnia membra relaxantur, ſoli teſtes ſurſum reuelluntur? Quoniam fugiente ſpiritu, ſemen excurrit: id autem excerni ſolet retractis teſtibus: quamobrem iam tum illi à ſuperante frigore rigentes, ita perſiſtunt.

48 Cur ebrioſi ignobilius vinum potant auidius? Quia multibibi magnos crebróſque habent corporis meatus. Per grãdes itaque poros vinum generoſum tenue exiſtens, citra inhibitionem diffluit: at ignóbile, craſſum quum ſit, reſtitat atque permanet, ac tum demum voluptatem è ſe præſtare videtur.

49 Cur iratis rubore ſuffūditur vultus, timidis impalleſcit? Ira nanque ſubita & conferta ſpiritus exundatio eſt & excurſus: metus verò retractio: vbi itaque is ſpiritus plurimus eſt, inflammat: vbi deficit, calore priuat.

50 Cur prouectiorum ætate aliqui calueſcunt, aliqui minimè? Quoniam aliis alii caloris plus habent: frigidi verò haud lætum nutriunt capillitium.

51 Cur prodigioſæ formæ homines, plerunque etiã emota ſunt mente? Quia corpori conſentit anima, vt animæ corpus.

52 Cur magna vlcera in curatione quando repurgãtur, lethalia exiſtunt? Quia per multos poros ſenſum fugientes, animalis ſpiritus tranſpirat.

53 Cur æſtuoſo tempore, qui ſtata vice recurrentibus infeſtantur febribus, horrore concutiuntur? Quia rarefactis poris exſpirat calor natiuus: cōſtipatis intus, obſeratur. Cedente itaque qui in nobis eſt calore, ſuccedit frigus: horror autem, contracto ob frigus corpore, gignitur.

54 Cur ſolidum cibum deglutientes, ſuffocamur? Quia gula quæ per longum tractum ad ventriculos decurrit, ex turundæ ingeſtione prorſus ſuffarcinata, arteriam premendo, ſpiritus inhibet tranſitum.

55 Quam ob cauſam terra candida vtplurimùm eſt ſterilis: nigra, ferax? Quoniam illa frigidioris eſt naturæ: hæc caloris habet abundé. Adde quòd illa reptilia procreat, quæ frigidi ſunt temperamēti: hæc fruges, quæ calidi. Quocirca & inter fœminas fuſcæ, magna ex parte fœcundæ ſunt ob calidi natiui vberiorem copiam.

56 Cur infantes vehementius febri affligantur? Quoniam plurimo calore natiuo abundant. Eſt autem febris innati caloris intentio & augmentum.

57 Cur oſſa in tophum (*πῶρον uocant illi*) calleſcere argumento eſt faſciarum cruenta tinctura, licet citra vulnus fractura conſtet? Quoniam vbi tophus coit, ſanguinis aſpergines in ſpongioſis oſſium cauernulis ſparſim diſſeminatas, protrudit atque exprimit.

58 Quis tophi indureſcendi coaleſcēdique eſt modus? Hic videlicet, Subſtantia ex alimento mutata & in oſſium extremas crepidines delata, tophum (*πῶρον intellige*) concreſcere facit. Quemadmodum enim in naribus hæc ipſa nutrimēti mutatio in muccum abit, in vberibus, in lac: ſic in oſſibus cogitur tophus, ob talem nimirum formationem naturámque particularum: membra ſiquidem pro ſui natura aſſimilare ſibi nutrimentum ſunt comparata, velut in diuiti varietate fruticum horto contingit: qui aquam hortulum perrigantē, pro ſua quilibet natura exugendo attrahūt. Sic abſinthium aquæ illectæ aſperginem in ſuam aſſimilat naturam: ſimiliter ocimum & reliquæ id genus herbæ. Adducit aliam rationem Andreas Caryſtius, quòd ſcilicet medulla oſſium fiſtulis cōcauis affuſa, eorúmque diſſectorum labris conglutinata, demúmq; lapideſcēs, in tophū abit.

59 Cur correpti cholera, augeſcente increſcentéque ventriculi tenſione, crura tibiáſque contrahunt? Dicēmus quòd cholera ſtomachi, qui natura neruoſus exiſtit, paſſio ſit. Itaque optimo iure is tenſione laborans, muſculos corporis in quos neruorum origines propagantur, ſimul afficit.

60 Quam ob rē quibus oculi adſtrictoria vi prædito collyrio ſunt inuncti, clauſis iis minus adſtrictione cruciantur, apertis vehementius? Quoniam obſeratæ palpebræ corneam tunicam ſinunt quietem agere. Dū igitur quietè fruitur oculi globus, inunctum collyrium meatus obducendo illinendóque, minorem ſuæ adſtrictionis ſenſum præbere poteſt: at diductis iam palpebris hiantibúſq;, nihil mirum ſi adſtrictionis ſenſus magis vigeat: quandoquidem continuo motu bulbus ſeu pila oculi in palpebras illiſus calorē excitat: quo facto, ſenſum fugientes meatus laxantur dilatantúrque: quibus dilatatis, exilia ſenſúmq; latētia (vt ita dixerim) collyrii corpuſcula, imprimi neceſſum eſt. vnde adſtrictionis ſenſus geminatur. An quia in diducendo oculo poſt inūctionem obligatū oculi pilæ collyrium, tenuius redditur? Semper etenim quæ motu vibrantur, accommoda ſunt & à naturá comparata, vti tenuari poſſint. Quo igitur tenuatur illud magis magiſque, eo validiorē adſtrictionis ſenſum ſuppeditat.

61 Cur phrenitici & furioſi in paroxyſmis robuſtiores ſunt, viréſque habent auctas? Dixerimus ob mentis alienationem ferociores reddi: habent autem corpus ad perſpiratum malè comparatum, ídque ex vehementi adſtrictione. Hinc adeo fit vt quū abſoluūtur liberātúrque, viribus deficiant, non deuicti ſcilicet à potiori cauſa, ſed ob adſtrictionem remiſſam.

62 Cur qui ſinapi oblinuntur, eo aqua ſubacto tritóque rubeſcunt amplius: ſin cum aceto permolatur, non tantundem officii ægris præſtat? Dicendum non carere id ratione, quòd eo ex aceto inuncti minorē ſcãrificationem rubedinémq; minus cruentam percipiãt. his etenim vt cutis ſuperficiem adſtringit, ita illã meatuū ex eo natam obſtructionē illinit, & (vt ſic dixerim) læuigat. qua ratione omnis ſinapi ademptus eſt locus, quò ſe induat ad pertentandos poros. An quia acredo ſinapis admixtione aceti hebeſcit & obtunditur? Hæ nanque ſibi mutuò conſertæ qualitates, proprium qualitatis caput hoc ipſo vitiant, quo ſuam quodlibet ſimplex vim exuat. Quod ipſum & in oxycrato (*quam poſcam uocamus*) eſt animaduertere. Nam quum ex aceto & gelida temperatis ſimul conſtet, ſummas ſuas qualitates ex hoc temperamentorum complexu perdit, & præter illas alia quædam conflatur qualitas. At enimuero qui ſinapi inuoluuntur aqua ſubacto, rubedine coloratiori imbuūtur, hac de cauſa quoniam aqua lauoris ſui ratione & humectatoriæ facultatis, dilatãs poros ratione non ſenſu cognoſcibiles, viam ſinapi qua ſe altius inſinuet, aperit: eſt autem calidum ſinapi, vt prædiximus, & ampliandis meatibus cōducit. Meritò itaque quibus ex aceto ſinapi corpus inungitur, minus cruento ſuffunduntur rubore: quibus verò ex aqua, magis.

63 Cur aqua pluuia, ſi vel à mari ſit hauſta, dulcis nihilominus exiſtit? Dixerim quòd aqua marina ſuapte quidem natura ſalſa eſt: talis autem grauis eſt: habet tamen mare fluuios in ipſum ſeſe inſinuantes: quos veri-

ſimile eſt ſupernatare. Aer itaq; aquæ è mari hauſtu attractæ partem non craſſiorem, ſed tenuiorem quæ dulcis eſt, ad ſe rapit. Non igitur abs ratione eſt ſi pluuialis aqua, licet è mari excepta, dulcis permanet. An quòd aer rapida ſua vi ipſam marinam dum hauſtu attrahitur, cõmouet, quo motu tenuior efficitur? quæ nanque in motu ſunt, procliuem habent ad tenuitatẽ naturam. Quod autem tenue eſt, etiam dulce: vt è cõtrario vnda marina, ſalſa, vt quæ craſſis conſtet partib⁹. Hac itaque de cauſa aqua pluuia, dulcis eſt.

64 Cur aqua marina diutius excocta naturã quam habet ſalſam exuit, dulciſque remanet? (deber autem ad tertias decoqui.) Dicemus marinam aquam è craſſis conſtantem partibus, illis vi ignis ſeparatis, tenuem effici: proinde facto hoc alterationis momento (quòd è craſſa in tenuem abeundo, priorem exuerit qualitatẽ atque reiecerit) è ſalſa dulcem fieri.

65 Cur feruenti inflammatione oculorum laborãtibus, aſpreditatis cuiuſdam ſenſus oboritur? An lippitudinis ſuperuentu ſuperiorem ſubeuntis palpebram aſpritudo naſcitur? An quia vaſa quæ intus errabundè nullo ordine palpebram percurrunt, in gibbum quodammodo attolluntur, ita vt hac ratione ſalebroſa illa aſpredo conſequatur?

66 Cur oculo lippitudo oboritur? An quia mẽbranis oculi vehementer quaſi ex aduſtione inflammatis (idque calore qui ex imo diſcuti digerique debebat ob repletionem atque ægram meatuum tranſpirationẽ inhibito) ea naſcitur? An quoniam qui ſecundum naturã oculo inſunt humores, exarefacti & quodammodo propter loci ardorẽ retorridi, lippitudinem creant?

67 Qua de cauſa in febrientibus alteratur pulſus? Quoniam ſpiritus innatus, quũ relicto naturali & ſymmetro ſtatu, redundat, & à calore intrinſeco diuiditur tenuatúrque, ac leuitatis occaſione concitam acquirit celeritatem, non pulſui tantùm, ſed & ipſi reſpirationi alterationẽ inducit.

68 Cur cutis ſuperficiem febrientes vlceroſam habent? Quoniam attrita carne, excitatas è frictione tuberculorum anſulas, indignè fert illa. Quemadmodum & in aliqua corporis particula inflammatione correpta ſolet accidere.

69 Cur pallent febrientes? An ob humorum noſtri corporis in altũ fugam: an ob meatuũ corporis ſenſũ fugientiũ rationẽ immutatã hoc accidit? Pari ratione in alui vrinæque recrementis fieri exiſtimandũ eſt.

70 Cur in febri cum fluore correptis, quanuis trãſpiratio digeſtióue adſit, & eorum quæ in corpore tenẽtur, excretio, calor tamen his ſuccenditur, pulſuſq; fit magnus? Quoniam materia quæ corpus obſidet, multùm attenuata, difflatio fit. Porrò ex tranſitu excremẽtorum & affrictu, calor quiſpiam excitatur. Non tamẽ dicimus quos cum profluuio febris affligit, ſimilem cũ his obtinere calorem quibus adſtrictum eſt corpus, atque adeo nec pulſum, ſed comparatione facta cum ſanis. Huius rei conſtabit tibi documentum è balneantibus aut corpus exercentibus: quippe quibus laxiores redduntur meatus, eóſque obſidentes vicini humores tenuãtur, man iſeſtéque difflantur, calórque & fit & eſt maior quàm ſecundum naturam, & pulſus vehementior magnitudinémque obtinet: nã ſegnis torpiduſq; mot⁹ & grauitas labefactata virtute & debili prouenit.

71 Cur febrientes cibum difficulter continent? An quòd appetentia conſiſtat in ſymmetria quadam oſculorum ſtomachi & etiam ventriculi quam ſymmetriam integram cõſtare, ſiue hæc oſcilla meatúſque diducantur ſiue claudantur, ratio poſtulat.

72 Cur in cholera conuellantur contrahantúrque & refrigerentur extremæ corporis partes pulſuſque ad ſit obſcurus? Quoniam ſpiritus impetu elatus, propter tenuitatem partium qua ventriculus illis eſt præditus, habet nanque eum mirè calidum) latenter difflatur: vnde fit vt & torpore corripiantur: torpent autẽ quæ ſpiritus priuãtur vehiculo. Extrema porrò refrigerãtur & contrahuntur, propterea quòd in iſtis calidũ natiuũ ad vẽtriculũ cõmeat, ob illius partiũ tenuitatẽ.

73 Quã ob cauſam aquas extimeſcunt hydrophobi (*quos à rabido cane morſos dicimus*) & pudendum cum hypochondriis ſimul illis intenditur: intremiſcunt etiam ac cõuulſionẽ patiuntur, adeóq; delirãt vt canũ ritu latratum edant? Conuellũtur certè & tremũt, ob cõſenſũ oris ventriculi cum neruorũ genere. Eadẽ quoq; de cauſa tentigine pudendũ illis erigitur: nã hydrophoborũ & cõſtitutio & affectus, eſt obſtructio quadã ſtomachi & ventriculi. Deſipiunt verò, quoniã vitiatus ad vẽtriculũ & ſtomachũ humor defertur, cuius pars quædã ad cerebri inuolucra exhalat, vbi morã trahens, mẽtis alienationẽ inuehit. Deinceps ſiti torquentur, quia morbi ſubſtantia in exilibus poris cõſiſtit. quoties itaq; bibũt, aqua (vt quæ tenuium eſt partiũ) exiguos ſubeundo poros, obſtructiones auget. At enimuero cibus ſolidus nõ faceſſit his negotiũ. meatus enim patientes haud aſſumunt illas ciborũ coagmentatas moles. Præterea quòd nõ bibentes, aquã tamẽ exhorreſcunt, in cauſa eſt organorũ ſenſus imaginatio: nam qui potat, ſimul & videt & potat. Viſus autẽ ab aqua cõmotus, eodẽ momento & ſpiritũ qui in ſtomacho eſt, cõmouet: qui à bibente motus, viſum itidẽ permouet, vti prius ab aqua fuerat. Ex hiſce in orbẽ motuũ vicibus, inoleſcit quidã vſus & coexercitatio, vt quanuis non potetur aqua, ſpiritum tamen in ſtomacho percellat atque commoueat, quẽadmodũ paulo antè à bibente turbidè commouebatur. Quapropter obnupto vultu bibũt, quoniã altera receſſit motus actio. Præter hæc probabilis eſt ratio, venenum ſtomachi poris inſidere.

74 Cur laborantes cruditate, vitiati alimenti ructũ emittunt? Quoniam ob exhibiti cibi copiam, maior ſe æſtus in ventriculi ſinum ingerit, qui velut innatãs cibum vitiat, & viroſo nidore non inanes ventriculi cauernulas, ſed ipſum ſinum imbuit.

75 Cur quos capitis infeſtat dolor, vt obtuſam habent oculorum aciem, ita lacrymantur aſſiduè? Quia dum ad caput defertur materies, (ſemper enim ad affectũ ea locũ repit) bona eius pars ad oculos ſe cõfert, idque optimo iure ob nictãdi aperiẽdique neceſſitatem. An quidẽ lacrymãtur quia magna ſit partiũ illarũ tenuitas, quæ fit ob continuũ oculorũ motũ: an verò lacrymantur ob materiæ eas partes onerãtis multitudinem? An certè viſus illis hebeſcit, quoniã ſpiritus naturalis, qui per viſoriorũ meatuũ canales penetrat, ob materiæ affluentis admixtionem & conſortiũ, turbidus redditur?

76 Cur aurium tinnitus extante capitis dolore redduntur? Quoniam ſpiritus auditorius ab obſtaculo iis in partibus hærente percellitur. Porrò obſtaculũ illud eſt coagmentum quoddam in inſenſibilibus poris, ex obſtructione natum.

77 Cur capite dolentes plus ſentiunt doloris iam expergefacti? Quoniam moto capite, maior ſequitur materiei affluxus, obſtructionéſque adauget.

78 Qua ex cauſa pulſus deficit atque intermoritur? Quoniam morbo iam in malignam conditionem conuerſo, ſpiritus ab arteriis ad exiles affectarum partium anguſtias retrahitur.

79 Cur qui inſaniunt, delira & loquuntur & agunt? Quoniam ſpiritu animali, proprer impedimentum & obturationem pororum qui in partibus ſpiritum illum conficientibus ſunt, difficilis patet commeatus. In cerebro nanque membraniſque illius & quæ inde naſcũtur propaginibus, affectus conſiſtit. quare iis præter naturam habentibus, phantaſias quaſdam & ſpectra videre arbitrantur, vt quæ non ſunt, eſſe exiſtiment: quæ non ſtant, ſtare credant: haud abſimili, cum arquato morbo laborantibus, affectionis genere. Hi etenim propter pororum in oculis obſtructionem, ſimilẽ quoque ex iis quæ cernunt, imaginationem concipiũt: cuncta ſiquidem è viridi flaua illis apparent.

80 Cur melancholici iracũdi ſunt, animóque facilè ſuccumbunt? Quandoquidem in ventriculo & extrema gulæ parte morbus conſiſtit, qua ori ventriculi committitur. illuc ſiquidem vitioſorum humorum

ſentina colligitur, vnde prædictorum affectuum cauſa proficiſcitur. Notum id fit è natura quidem ſanis, à cibo tamen abſtinentibus. Hi namque in affatu moroſio res euadunt. Quin & iſti quos aquæ cruciat metus, (*hydrophobicos uocitant*) alimoniam ferè detrectant, vtpote ſuſpicioſi formidoloſique.

81 Cur reſolutorum membrorum alia tenduntur, alia conuelluntur & contrahuntur? Quoniam morbus ſenſum fugientiũ meatuum ratione naſcitur. Quãdo itaque per longum vaſorum incidit præcluſio, mẽbrum reſolutum tenditur: at idem cõuelletur vbi pori obliquè clauſi concidunt.

82 Cur difficulter ſpirantes, ſibilo non abſimilem vocem reddunt? Quoniam morbus ipſe eſt præcluſio atque compreſſio inanium pulmonis fiſtularum: per anguſtum autem foramen dum fertur ſpiritus, talis redditur ſonus. Occurrunt & illis tuſſes ob calorem ex affrictu concitatum, pluſcula corpuſculorum mole in circulorum gutturis (*bronchos appellant*) intercapedines impacta, iiſque deinde à ſpiritu ſimul verberatis.

83 Cur difficulter ſpirantes, recti minus ægrè ſpiritum ducunt quàm recumbentes? Quia gutture per conſenſum laborante, vti ſpiritus infeſtat illiſu, ita ſecũ vnà thoracem attollit.

84 Cur in rupturis ex ictu natis, abdomen nõ rũpitur, etſi ab exteriori ſit parte: quum ab interiori mẽbrana prætenſa (*quam peritonæum uocant*) rumpatur interim? Cauſa huius eſt ipſa partium natura. Abdomen etenim carnoſum eſt: peritonæum verò ductili tenſione riget: quare quum ictui reſiſtit, ſcinditur. Iſtud idem in oſſium fracturis, etiam citra vulnus commiſſis, videre eſt.

AD LECTOREM,

Ascturus mihi operæpretium ſum uiſus, amice lector, ſi aſpergines mendarum aliquot inſigniorum, huic illitas libello, partim pro ingenioli mei modulo reſtitutas partim ex autographo adnotatas obiter in calce libri ad lectionis interpretationiſque probandam fidem adnotarem. Nam quum mendæ inuehi ſoleant aut deſcribentium φαύλων τε καὶ οὐκ ἀντιβαλλόντων *(ut inſimulat Strabo) incuria: aut dũ naſutior quiſpiã pro libidine figit atq; refigit, & mutat quadrata rotũdis: (quod iure olim Cynæthus Chius in Homerũ ſibi ſũpſit, & in Ariſtotelẽ Tyrãnion) ut iam demus utrũq; paſſũ eſſe hũc autorem, nolim tamen poſtremum hoc in me cadere, ac propterea malui ſartam tectãmque nominis innocentiam, indicando errorum occaſiones mihi conſtare, quàm temere immutando in infamiæ ſcopulos impingere. Tu interim hæc ipſa qualiacunque ſunt, à me obſeruata pro iudicii tui norma excute, ac citra inuidiam maleuolentiãmque perpende. Vale.*

Numerus non paginis ſed problematibus reſpondet.

4 Πόρους τὸ παρὰ φύσιν ὑγρόν. *Manuſcripti exemplaris fides contrario ſenſu* κατὰ φύσιν *legendum clamat.*

6 Καὶ μὴ ἔχειν ἔτι, *&c. Lego conſtanter,* μὲν, *pro* μή. *Ibidem,* ἐγκρεμασθέντων ἢ τῶν, *autographum habet non inconcinnè,* ἐγκρεμασθέντων τῶν *&c.*

8 Ὅτι ἀρχόμενον ἐστὶ χαλαρὸς ὁ ὕπνος. *In autographo rectius actiuè* χαλαστικός: *quemadmodum & paulo pòſt eodem in problemate,* οὐ λεγόμενον εἶναι χαλαρὸν διὰ τὸ, *&c. ubi itidem,* χαλαστικὸν *in autographo eſt. Ibidem* ἡ δίψα καταξηροτάτη γίνεται, *lege* κατὰ ξηρότητα.

10 Ἐπικινδυνώτατα μὲν τὰ περὶ, *&c. Rectius cum autographo* ἐπικινδυνώτερα *leges.*

13 Ὅτε μὲν τοῦ ὑποκειμένης τῷ κανθῷ. *Ita habent codices & manuſcriptus & uulgatus: ſed quàm bene, neſcio. ego poſtpoſita eorum fide, dilucidiori ſaltem ſenſu* τῷ κανθῷ *lego. in angulo nanque oculi (Celſo teſte) unguis oritur.*

15 Ἐπιγίνεται λόγῳ τινὶ μετὰ συγκρίσεως, *eclamantibus exemplaribus una uoce* μετασυγκρίσεως *lego. ſimiliter id quod ſequitur,* τῶν κατὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ γεγενημένην μετὰ σύγκρισιν, μετρίαν ὠφέλειαν παρακολουθεῖν συμβαίνει, *paulo aliter legendum autumo, & reſtituendum* τῶν κατὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ γεγενημένην μετασύγκρισιν μετρίαν εἶναι, ὠφέλειαν παρακολουθεῖν συμβαίνει. *Eſt autẽ* μετασύγκρισις *methodicorũ uocabulum, quo expulſionem ex alto materiei, ſeponente naturæ iudicio factam, notare uidentur: poſſis fortaſſe cum Celſo euocationem humorum dicere.*

17 Ὀφθαλμὸς ὀφθαλμῷ συμπάσχει. *deſiderari uidetur* μὴ τὰ ὦτα, *uel eiuſdem ſententiæ formula.*

24 Ἀλλ' ὅτι διὰ τὸ αὐτό. *lego* διὰ τί τὸ αὐτό.

25 Ὥσπερ ἐπὶ τῶν μετὰ ἀράξεως κρουνιζομένων. *archetypum exẽplar habet* μετ' ἐπιρράξεως: *& linea ſequenti mutilè* διὰ τὴν ῥάξιν. *ita ut legendum fortè ſit* μετ' ἐπαράξεως, *hoc eſt cum impreſſione & eliſu: &* ἐπάραξιν. *Locus eſt non parum difficilis.*

26 Συμβαίνει ἠρέμα ἀποσυλᾶσθαι *&c. uidetur deeſſe* τὰς ὕλας, *uel ſimile quid. Ibidem,* καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιδέχεσθαι, *rectius ſecũdum autographum,* ἐπέχεσθαι *leges. Ibidem,* ὡς καὶ διὰ τοῦτο τὴν σωτηρίαν γίνεσθαι, *uitioſa lectio eſt: quare aut addenda eſt negandi particula* μὴ, *aut loco* σωτηρίαν, *congruo ſenſu* βαρύτητα *ſubſtituemus. Id enim & rationis poſtulat* ἀκολουθία, *& efflagitat Ariſtot. autoritas, ſectione 5. problem. 9. Poſſes fortaſſe non alieno ſenſu legere* σωρείαν, *ut intelligat ex uiolento motu congerie humorum caput onerari.*

28 Διὰ τὸ μείζω εἶναι συμβαίνει. *autogr.* διότι μέρ. *habet: & lin. ſequenti,* καὶ τοῦτο οἷον συμβαίνει διὰ τοῦ ὑποθλίψαι. *autogr. habet, pro* διὰ, δίχα, *ut & uerti.*

30 Προπάθειαι γίνονται. *Locus hic tacitè neſcio quid muſſare ac* λειποταξίου *προσκαλεῖν dictionem unam aut alteram uidetur. Quocirca haud alieno ſenſu attexuiſſe in interpretatione Latina mihi uideor mentionem inappetentiæ: quippe quæ inter morbi primordia ſiue proœmia connumeratur & de qua loqui uelle nemo non aſſenſerit. Næ igitur meo iudicio, haud errauerit fortaſſe qui leget* προασιτίαι.

32 *Iſtud problema ut Græcè legitur, prima fronte falſi nomine laborare, nedum legenti negotium facere, ſunt qui autumant, exiſtimantes dulce amareſcere, amarum tamen in dulce retrogrado ordine redire non poſſe. itaque inuerſa nonnihil uerborum ſerie, hoc pacto ſarcire uolunt,* διὰ τί αἱ κυψέλαι φύουσαι γλυκεῖαι, πικραὶ γίνονται ἐπὶ τῶν ἀποτελουμένων. *quorum ut ſententiæ non acceſſerim omnino, ita lubẽtius* ἐπὶ τῶν ἀποτελουμένων, *quàm* τῶν ἀπολλυμένων *cum Martino AEdituo meo, medicinæ doctore, cũ ingenio tum iudicii integritate nulli ſecundo, legerim ſeruato dictionis, ut habet, filo. ut ut eſt, huius probl* θεραπεία *haud ad ſtomachum facit: quãuis & in aſſignandis cauſis ipſe autor interdum mihi parum probetur, ut & problematographorum plerique.*

36 Τὸν πλαρμὸν ἐρεθίζει τὰ σώματα. ἐρεθίσαι *legito, quemadmodum eſt in autographo.*

38 Ἔσωθεν φαίνεται σὰρξ τοῦ ἐκπορπιασθέντος ὀστέου, *&c. Codex manuſcriptus habet* ἐμπορπήσαντος, *non abſque manifeſti erroris indicio. fortaſſe haud alienũ fuerit legere* ἐμπορπηθέντος, *minus detruncata aut etiam detorta uoce, quàm eius uice* τὸ ἐκπορπιασθέντος *ingerere, præſertim ſi ſententiæ nihil decedat, nimirum ſumpto uocabulo metaphoricè, à fibularum immiſſionis ſimilitudine.*

41 Τὰ ἀριστερὰ παραλύεται. *loco* παραλύεται, *eodem licet ſenſu, cum autographo* παρίεται *legas, ſua ut autori integra reddatur dictio. Pari ratione in fine eiuſdem problematis, in locum τοῦ,* τὸ ἀνάπαλιν, *irrepſit iſtud in uulgato codice* τὸ ἐναντίον, *quantumuis* ἰσοδυναμοῦν.

42 Ἐπὶ τὴν πρῶσιν ὑπομένον μέρος. *in autographo additur* τὸ, *& clarius ita,* ἐπὶ τὸ τὴν πρᾶσιν *&c.*

57 Διὰ τί σημεῖον πωρωθέντων ὀστῶν, *&c. Locus iſte in archetypo exemplari dilucidior eſt paulo & integrior, hoc modo,* διὰ τί σημεῖον πωρώσεως ὀστῶν ἐστὶ τὸ, τὰς ἐπιδεσμίδας, *&c. Ibidem,* ῥανὶς τοῦ αἵματος θλίβει, *uide an poſſit debeátue legi* ῥανίδας *in accuſandi caſu.*

60 Τὸν κεραπειδῆ ὑμένα ἠρεμεῖν, &c. In autographo ὑμένα non eſt adſcriptum.

61 Δύσκαπνον δὲ αὐτοῖς δεῖ τὸ σῶμα. Lego δύσπνουν δὲ, &c. Ibidem poſt, ἀλλὰ τῆς σφίγξεως αἰσθήσεις, in manuſcripto exemplari quod unicum nobis fuit, & bene mendis aſperſum, uiſuntur aliquot adulterini commatis uerba, haud ſcio quo ſenſu quóue dictionum filo conſtituta: hæc nimirum, οἷος δεῖν ἐκτὸς αἰεπισκοπήτως βλέπεται. Quæ ideo uiſum eſt adnotare, ut feliciorem quis nactus genium, aut codice adiutus emẽdatiore, locum integrum ſarcire queat.

62 Ἐκ κεκραμένου ἄγαν ὕδατος καὶ ψυχροῦ συςαν. Loco ψυχροῦ legendum ſuſpicor ὄξους: iſta enim oxycrati miſcella eſt. Ibidẽ, μᾶλλον φοινίσσονται, in autogr. additum eſt τοῖς τόποις.

63 Κἂν τὸ θαλάσσιον αἱμάσσηται. Autogr. addit αὐτὸ τὸ θαλ. Ibidẽ, τὸ δὲ λεπτὸν καὶ γλυκὺ, ὡς ἐκ μεγάλων συνεςὸς ὄγκων. Videtur repugnare rationi locus. quare ad plenam ſententiæ perfectionem, deſiderari inoculationem aliquot uocum crediderim, ita ut ſimile quid deſit, ὡς καὶ δὴ ἐναντίον τὸ θαλάττιον, ὁ ἁλμυρὸν: ratio ſubſequatur, ὡς ἐκ μεγάλων συνεςὸς ὄγκων. Vt nanque craſſarum aliquid ſit partiũ, in tenue, ac proptercà dulce, non congruit, utpote terreum minimè: quod uel ex ſequenti conſtabit problemate, niſi fortaſſis ea uerba, ὡς ἐκ μεγάλων συνεςὸς ὄγκων, περιττεύειν, atque idcirco obeliſco iugulanda cenſeas.

64 Problema iſtud an ueritati ſit conſonum, tecum expende lector. Nam uidetur illi reclamare & ratio (quo etenim magis ad tertias decoquitur, hoc inſpiſſabitur amplius ſtrigmentitia craſſitie, ſaliſque pars craſſior ſubſidet, exhalante atque in fumum ſe reſoluente tenuiori) & ſalis ſtrues è marinæ aquæ ſalſugine coctura conficientium experientia, diuerſum quid dictura (ut opinor) fuerit: ni de aqua per expiratum guttatim in uictam collecta, loqui illum ſtatuamus: quod tamen non exiſtimo.

66 Ἀπὸ τῆς πεπτικῆς πρώσεως. Autogr. ὑπὸ habet.

68 Οἴκοις ἀπεψίας οὔσης. Suſpecta eſt mihi hæc lectio ut adulterata: quare bona ratione uideor mihi legere ἀπεψίως, & commodo ſenſu. facilis autem in literis affinibus lapſus eſt.

70 Γίγνεσθαί τε καὶ εἶναι πλείονα κατὰ φύσιν. Fortaſſe legendũ addito ἢ, διαζευκτικοῦ, aut articulo τὸ, hoc modo, πλείονα ἢ, uel, τὸ κατὰ φύσιν.

71 Διὰ τί περὶ τὴν ὀσφὺν οἱ πρέξαντες ἀκορέστως ἔχουσιν; Quid ſi ſenſui fidei arbitro, ſimul & rationi ſeruientes, pro ἀκορέστως legamus, uti & ueri, ἀχαρίστως (prono alioqui lapſu) uel ἀφορήτως?

72 Ἔνθεν καὶ διαρκοῦσι, νάρκα δὲ, &c. Codex manuſcriptus habet διαρκῶσι: ergo ναρκῶσι conſtanter lego.

73 Ἀπεργάζεται τὰς ἐκπνοάς. Legendum cenſeo contra exemplarium fidem, ἐκνοίας, hoc eſt dementiam.

75 Διὰ τί οἱ κεφαλαλγίαν. Manuſcriptus habet κεφαλαίαν.

79 Ὅτι δυσωδία τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος, &c. Lego (quamuis uterque repugnet codex) per o δυσοδία, non per ω δυσωδία. Quid enim ſpiritui animali cum graueolenti eſt commune uſquam?

83 Κατά τε πνεῦμα συμβάλλει καὶ τὸ θώρακα συνδιεγείρειν αὐτοῖς. Legendum arbitror ſecundum autographi fidem, κατὰ τὸ πνεῦμα συμβάλλει, καὶ τὸ θώρακα συνδιεγείρει αὐτοῖς.

ADiectum erat in calce autographi problema ad criticos planè relegandum, de diſcrimine inter τὸ ἄμμον καὶ ψάμμον, nihil ad præſentis operis colophonem faciens. Sed id rectè Iac. Tuſanus, ut eſt uir magni iudicii, numero ſummouit, ac ueluti ſuperfluam molem (ut erat) reſecuit. Si quæ reliquæ in excuſo olim typis exemplari ſuperſunt mendæ, quæ certè ſunt, cæ ipſæ, quoniam facili characteris alicuius immutatione reſtitui ab oculato lectore queunt, ſtudio ſunt à nobis omiſſæ, ne inutili ſegete latius chartas occuparent. Siquidem iſtud ſat egimus modò, ut ἀξιοχρεώτερα multa commonſtrando, ea à noſtra uindicaremus tranſlatione. Vale lector candide.

AETII MEDICI GRAECI CONtractæ ex veteribus medicinæ tetrabiblos, hoc eſt quaternio, id eſt libri vniuerſales quatuor: ſinguli, quatuor ſermones complectentes: vt ſint in ſumma quatuor ſermonum quaterniones, id eſt ſermones XVI.

Per Ianum Cornarium medicum phyſicum Latinè conſcripti.

AMPLISSIMIS AC PRVDENTISSIMIS, HONESTISSIMISQ. VIRIS SENATVI POPVLOQ. IMPERIALIS VRbis Francfordenſis, Ianus Cornarius medicus phyſicus s. D.

AETIVM medicũ Græcum iam decennium quum vertendum ſuſcepiſſem, multum operæpretii mox ab initio facere mihi viſus ſum. Tametſi enim fragmentum tantùm, venerandæ tamen illud vetuſtatis, mihi obtigiſſet, attamen ex ipſo colligebam non vulgare aliquod conſilium illi viro fuiſſe, ſed inſtitutum penitus optimũ, & ab omnibus approbandum, totam videlicet medicinam in breues quaſdã ſummas cõtrahendi. Erat autem tum mihi (ſicut pleriſque omnibus) autor ignotus, niſi quòd Aſulanorum apud Venetos familia Græci exemplaris editionẽ pollicita erat, ante Hippocratis & Galeni operũ editionem. Itaque etſi fragmentum illud meum ſex ſermonum, ab octauo vſque decimumtertium, contemptibile videri poterat vt in publicum ederetur: & incertũ eſſet ad quot libros vniuerſales, aut ſermones partiales, autor opus ipſum extendiſſet: tamen neutiquã ſupprimẽdum ratus inuentũ theſaurũ (ſic enim tũ mihi placebã) ſex illos ſermones in Latinã linguã à me cõuerſos edidi. Neque malè ſucceſſit: nam nouum & incognitum opus ſtudioſi benignè exceperunt, per omnẽ adeò Europam, vt etiam Italiæ viſum ſit non paruum eſſe incõmodum totum illum autorem nõ ad Latinos tranſlatum, extare: præſertim quum totum Græcum opus in aliquot exemplaribus in Italia ſupereſſet. Et tum ſanè excitatus eſt quorundam magnorũ & rectis ſtudiis beneuolentium heroum ſtimulis Baptiſta Montanus, non incelebris apud Veronenſes medicus, qui exemplarium illorũ copia confiſus, & priores & poſteriores, quos ego non habueram, ſermones fragmento meæ tranſlationis adiecit, & ſic tranſlationem meã ſuæ apud Venetos editioni inſeruit. Et quia candore quodam hoc à ſe factum eſſe in præfatione teſtatus eſt, ego illi viciſſim hoc talionis vice rependam, quòd ſtudioſis cognoſcendũ propono, hactenus tranſlationem illius vnà cum mea lucem ferre potuiſſe: nam in poſterum non erit qui, me iudice, vel meam priorem, vel illius conuerſionẽ per omnia ſequi debeat. Diſcipulus eſt prioris poſterior dies: honeſtiſſimũ eſt certamen, non ſolùm alios, ſed etiã ſeipſum ſuperare. Proinde totum opus Aetii etiam nos adepti, illud denuo ex toto conuertendũ ſuſcepimus, non tantùm quòd videam, dum exemplaria alia plus, alia minus adſcripta habent, vnum aliquod certũ ſequẽdum eſſe: ſed etiã vt ne amplius ſit ſtyli diuerſorũ interpretũ in vno opere pugna. Et hoc meũ conſilium ſi Montano ſequi viſum fuerit, adeo non improbabo, vt ingentis candoris loco id habiturus ſim, ſi etiam ipſe totum Aetii opus ex ſua interpretatione legendum edet: quapropter meã operã non aliter ſtudioſis approbare volo quàm vt putent me nulla quàm pubici cõmodi cauſa cõmotum, huc progreſſum eſſe, & ſincerè optimũ medicum emendatiſsimũ ac optimè Latinũ factum (quantum eius per me fieri potuit) inuulgaſſe: tantùmque abeſt vt in præſens eius tranſlationẽ, propter meæ editionem, ſuperfluã videri velim, vt vehementer expetam etiam illum totum opus de ſuo denuo publicare. Et niſi fallor, hæc res non tam ad illius gloriam ſpectat quàm publicam ſtudioſorũ vtilitatem: præſertim eorum qui Latinã linguã ſolùm nouerunt. Continget enim ipſis ex vtriuſque tranſlationis collatione vt veram ſententiam aſſequantur. Atque vtinã etiã hi qui ex Hiſpanis altas de montibus vmbras nobis vtriſque offundunt, & in alienis libris ingenioſi ſunt, huc incumberent vt ſimilem, aut potiorem (qualem oſtentant) operã præſtarent: plenis buccis ſtudium hominũ collaudarẽ. Iam quod illos facere iuuat, nemini prodeſſe video. Et reuera in quatuor verſibus, ſi quando aliquid è ſuo exemplari, velut potiore, citat ille, plures errores in conuertendo admittit quàm in integro ſermone prioris editionis inueniuntur. Deinde leuiſsima quæque & nullius momenti notat: verùm vbi nodus aliquis incidit, ibi tranſilit velut angue conſpecto, & nihil hìc ſecat Tenedia ipſius bipennis. Sed huc progredi nolebam: hoc volebam, expetendum mihi videri, vt & ex Hiſpanis Latina Aetii tranſlatio extaret: quo ſic ſtudioſi medici vel auctam vel decurtatam aut etiã corruptam lectionem diuerſorum Græcorum exemplarium cognoſcerent. Hiſpani ſuũ in hac parte ducem, itémque Itali ſuum haberent: profectò mihi ſatis eſt ſi Germanis meis mea & placent & proſunt. Iam verò eiuſmodi cauillationib9 nihil proficitur, & in talibus annotationibus vtcunque veri inueniendi ſtudium prætexitur, tamen hæ ſunt ipſiſsimæ maligni ac morbidi ingenii notæ. Facile eſt aliorum errores indicare: ſed teipſum inculpabilem præſtes, ſiquid ſimile tentes, aut etiã in his annotandis, hoc opus, hìc labor eſt. Et cognoſco pennas ex corpore cõmentariorum meorum medicorum, in Galeni κτ̀ τόπους libros conſcriptorum, extractas, & ſagittis illius adaptatas, vt vehementiore impetu in me ferrentur. Non enim non videbam ipſe quæ mihi in mea tranſlatione diſplicerẽt: verùm ea, quia potioris aut alterius exemplaris copia deerat, interim ferri poſſe ſperabam donec clarè à meipſo iudicarentur. Id quod factum eſt mox in relatorum cõmentariorum editione, in quibus potiſſimos locos prioris meæ in Aëtio tranſlationis indicaui ac retractaui: & iam amplius fiet in huius repetitæ meæ tranſlationis editione, quam ad duo exemplaria prauia à me conſcriptam, & ad Galeni ac Pauli lectionem collatam, in omnibus ſequendam puto. Neque curandum arbitror ſi alicubi alia exemplaria, plura vel pauciora habent, aut etiam ordine immutato. Hoc enim in eiuſmodi autoribus peculiariter contingere poteſt vt certi loci ab aliis atque aliis augeantur aut imminuantur, dum quiſque poſtea vel ſibi approbata addit, aut ſuperflua iudicata detrahit. quod ipſum fortaſsis etiam ab ipſis iuſtis ſcriptorum autoribus aliquando fieri contingit. Hanc ipſam operã meã in vrbe veſtra, viri Francfordenſes, à me perfectam, vobis inſcriptam ac dicatam eſſe volui: nam quum aliâs hoc inſcribendi libros magnis principibus ac vrbibus munus publicè receptum ſit, ego qui apud vos iam in quartũ annũ medicum phyſicũ ago, neutiquã cõmittere debui vt ex ſcriptis meis non eximiũ aliquod ſpecimen (quale ſanè hoc Aetii à me Latinè conſcripti opus eſſe iudico) vrbi veſtræ peculiariter à me deſtinaretur, quò veſtro grauiſsimo iudicio approbatũ, maiore gratia ac autoritate in publicum exiret. Atque haud ſcio an poſt vllas alias imperii Rom. vrbes, veſtra reſpub. numerari debeat, tot inſignibus ornamentis præ cæteris clara. Primùm enim quid præclarius vrbi alicui cõtingere poſsit quàm quod vrbs veſtra iam per multorum annorum ſucceſſionẽ habet, aureæ etiã appellatæ bullæ ſacramento roboratum? quòd videlicet Romanus futurus Rex in ſola veſtra vrbe, excitis è ſedibus ſuis Rom. imperii electoribus, tãquã ad rẽ orbi terrarũ in primis, velut etiam eſt, neceſſariã, eligitur, proclamatur, & ex vrbe orbi Rex & Imperator ſuus innoteſcit? Quod ſi priſcos hiſtoricos omnes diligentiſſimos in hoc exquirẽdo deſcribendóq; eſſe videmus, vt regũ ac magnorũ principũ ortus, vbicunq; tãdem contigerunt (tanquã locis in quibus cõtigerunt clarioribus inde futuris) exactè prodant ac cõſcribant: & hodie in annales principum referre mos eſt natales ipſorũ locos: quod monumentum ſatis amplũ vrbi veſtræ ſtatui poteſt? ad quã nõ vnus aliquis magnus princeps, ſed tã multi, tot voluẽtibus annorũ ſeculis, orbis Imperatores, veri ortus ſui primordia referũt, maximè qui nõ fortuitò ac incerta naſcẽdi ſorte ipſis cõtigit, verùm ſeptẽ ſacramẽto adiuratis principibus, totius Germaniæ ſupremis, ob hoc Electoribus imperii appellatis, eius gratia conueniẽtibus, & ſũma fide, incorruptiſsimis iudiciis, firmiſſimáq; autoritate, noui Regis Rom. atque orbis domini futuri, imò clementiſſimi Imperatoris, ortũ ac natiuitatẽ, hoc eſt electionẽ, orbi vniuerſo ſalutarẽ pronũtiantibus. At verò vt maximũ eſt hoc vrbis veſtræ, viri Francfordẽſes, decus, ſic nõ minus ornamentũ ex nobiliſſimo emporio vobis accedit, quod omniũ totius Germaniæ emporiorũ maximũ eſſe conſtat. Poſſint fortaſsis aliis alia quædã emporia, aut ob merciũ quarundã pleniorẽ vbertatẽ, aut viliorẽ annonã, aut perpetuum emporii ſtatũ, præferẽda videri: verùm ob merciũ omniũ æqualẽ apud vos copiã, mihi quidẽ nullũ emporio veſtro maius videtur, præſertim quũ duobus ſtatis anni tẽporib9 celebretur, quibus quiſque & ſua cõmodè aduehere ac diuendere, & aliena comparare poteſt, non dubito quin maiore vtrinque lucro, quàm ſi perpetuus emporii ſtatus apud vos extet. Quanquam ſiquis adeò extra ſtatam duorum temporum opportunitatem vos adeat, reperire itidem poſſit & em-

ptorem & vēditorem quarundam mercium ab ipſo expetitarum. Quantæ verò commoditatis res ſit talia emporia eſſe ac celebrari, vel inde palàm fit quòd egentiſſimi ſunt populi, ad quos nihil peregrinarū mercium inuehitur, vt & hoc nomine inſigniter celebris veſtra vrbs ſit, quòd hanc cōmoditatē ex ſe in vniuerſam ferme Europā deriuet. Atque ſint hæc quidem præcipua duo veſtræ vrbis præconia. Mihi verò neq; hoc leuiter ad laudem veſtrā pertinere videtur, ꝙ mechanicarum artiū opifices per omnem Germaniā, morum, conſuetudinū & rituum vnicuique arti peculiariū præſcripta & rationes, ex veſtra repub. velut optimè inſtituta, aut primùm petūt, aut ſi prius habēt, ex veſtris emēdant ac confirmāt. Quid verò? annon prædicandū vel in primis erat, quòd artis gladiatoriæ apud Græcos ac Romanos olim celeberrimæ, hodie verò vbique exoletæ ac interceptæ, nulla totius orbis parte, tam inſignia veſtigia reſtāt? Quū enim gymnaſtices partes pleræque omnes hodie ſublatæ ſint (nā neq; in vſu ſunt tam frequētia & priſcis adeo quotidiana balnea, neque defrictiones ex oleo quotidianas, aut vllas aliquas, valetudinis conſeruādæ gratia, hodie corporibus adhibemus: & palæſtra ferè tota intercidit, vt etiā ſtrigmentorū ex balneis & palæſtra veteribus medicis petitorū, æquè materia atque vſu careamus) gladiatoria ars apud vos nō tantùm præclarè exercetur, ſed eam exercentibus etiā præmia cōſtituta ſunt, & in ea præcellētes gladiatoriæ artis magiſtri publicè creātur. At verò quàm vtilis res ſit humanis corporib⁹, imò etiā animis, gymnaſtice, cuius pars eſt & ipſa gladiatoria, vel maximè ab ipſo omniū ſtudiorum doctiſſimo Galeno, in libris ſalubriū, ſiue de ſanitatis tutela, declaratur. Quin idem ad Thraſybulū ſcribens, dubitare audet num ad medicinā aut gymnaſticen pertineat ſanitatis tutela. In tantū videlicet cōmodat apta corporū exercitatio, vt nō minima pars artis tutelaris ſanitatis ipſa gymnaſtice exiſtat. Atque hoc ſanè modo idem fuerit optimus medicus, qui optimus corporis exercitator, ad ſanitatē videlicet cōſeruandā, quā Græci ſignificantiſſimè, non medicū, ſed ὑγιεινὸν, hoc eſt ſanitatis tutorē appellant. Quare minus mirū mihi videtur, fuiſſe ſemper & eſſe adhuc honoratiſſimā apud vos artē medicam curatiuā, quū videā etiā ſupereſſe apud vos ferè ſolos, aut certè non alios quàm qui à vobis tranſſumpſerunt, artē medicam ſanitatis tutelarē. Hæ enim duæ maximæ ac principaliſſimæ ſunt partes medicinæ, quarū altera ὑγιεινὸν, altera θεραπευτικὸν μόριον appellatur. Quanquā autē in hoc diligentia veſtra omnibus admirationi ſit vt bonos apud vos medicos ſemper habeatis, tamē neſcio quo malo fato id fiat vt vulgus æquè apud vos, velut nūc vbique gentiū, ferme peſſimos ſequatur, hoc eſt (vt ego puto) ſui ſimillimos. An autē hoc ex reip. vtilitate ſit, indiſcriminatim quoſuis ad medicinam publicè exercendā admittere, id quod apud vos velut in libera vrbe, omnibus liberum eſt, ampliore cōſideratione opus habet. Illud certè magna laude præ omnibus Germaniæ vrbibus facitis, quòd tot medicos, quot nulla alia, publico ſalario alitis. Par eſt aut etiā amplius ſtudiū veſtrū in conſeruādis bonarum literarū ac artium ſtudiis. Nec deſunt vobis præceptores vel maximis ſcholis pares. Quin & celeberrimos multos reſp. veſtra habet iuriſcōſultos, quibus omnibus tū in iure dicēdo, tum etiā priuatim quibuſuis ad conſulendū, publicis cōſtitutis ſtipēdiis vtimini. Quod verò maximū eſt, pietatis ſtudia, & renaſcentē veræ Chriſtianæ religionis cultū tanta prouehitis moderatione, vt etiā ipſis veræ pietatis aduerſariis admirationi ſitis, dū vident ac audiunt populū à Verbi miniſtris ac doctoribus placatè edoceri, & ſedatis animis populū de ſacris cōcionibus ad ſuas functiones obeundas abire, & à neutra parte tumultus cieri. Quæ res ſummā magiſtratus prudentiā declarat. Vulgò dicitur, qualis princeps, talis populus: ſed egregiè dixit poeta ille, Mobile mutatur ſemper cū principe vulgus. Quare ampliſſimi ſenatus imaginē vel in ipſo populo ſpectare apud vos licet. Sed heu cladē ingentem illā, ex quo magno illo reip. veſtræ principe orbati eſtis Philippo Forſtēbergero, in omnibus bonis ſtudiis ac virtuoſis actionibus viro admirādo: cuius ego priuatus priuatim & amore & admiratione adhuc ita afficior, vt eius ſine ſuſpiriis nunquā, ſæpiſſime etiā lacrymis obortis, mentionem facere poſſim: quanto magis putādū eſt vos veſtrū vulnus ſentire, à quorū corpore ille reſectus eſt? Erat vir eius ætatis vt rectè immatura morte ereptus dici poſſit, ſexagenario proprior ꝙ quinquagenario. Sed corpus vegetū aderat: ac animus viuidus, ingeniū acre, iudiciū exactū, mores māſueti, ſermo ſuauis. Et in ſumma, natura ad benefaciēdum omnibus, neminē lædēdum nata: quod quo rarius eſt, eo maiorē laudē in magiſtratu meretur. Vtrāque inſuper callebat linguā, Græcā ſupra mediocritatē, Latinā, vt cū magnis profeſſoribus certare potuiſſet, quod aliquot ipſius ad me ſcriptæ epiſtolæ teſtātur. Et quū tota veſtra reſpublica ex eo penderet, & perpetuis Senatus curis grauaretur, tamen quātum ſucciſiui tēporis ſuffurari poterat, id totū cōuertebat ad optimorū autorū lectionē. Et hoc tēpore præter reliqua, totū Homerū Græcū perlegēdum ac cōferendum ſuſceperat. Hæc facientē ſuperioris æſtatis inauditus Germanis æſtus corripuit, & ardentiſsima febris abripuit, quā eodem tempore in me ſæuientē ſumma difficultate ego vix à me reieci. At ſiue bonorum vſum nobis non fauent inuida fata, velut poetis quibuſdā placuit, ſiue oſtendit Deus magis quàm tradit optimarū rerum fruitionē, profectò veſtrū luctū priuatus meus dolor proferre coegit, quo optimi ac ſapiētiſſimi viri obitus reuera reipub. veſtræ immaturus à me publicè deplangeretur. Videor tamē mihi aliquāto leuius ferre illius ad meliorē vitam tranſlationē, quū cōſidero qualia reipub. decora poſt ſe reliquit, generos ſuos, virum omnibus bonis ſtudiis fouendis ac prouehēdis natum, Iuſtinianum ab Holtzuſen: & ſoceri veſtigiis innitentes, ex veteri familia ad Iuuenes appellata, Othonē ac Danielem. Nec deſunt alii egregii vobis viri, qui certatim conētur vt ſincera pietas vigeat, & literarū ac bonorū ſtudiorū honos perſtet ac conſeruetur. Sed quorſum tandē hæc omnia? nimirum quum in vrbe veſtra viuo tot inſignibus decoris celebri, vt videar virtutis veſtræ aliquā rationē habuiſſe, dum & grauiſſimis iudiciis veſtris approbatā hanc operā meā videri volo, & viciſſim meā erga vos voluntatē declarare cupio: quò vtraque re cognita, ſtudioſi rerū medicarū hoc Aetii opus à me Latinè cōſcriptum, alacrius excipiant, auidius perlegant, ſtudioſius ſequantur, & medicando de humano genere bene mereātur. Quod vbi cōtinget, nō dubito quin intelligent hoc veſtrum, viri Francfordenſes, beneficium eſſe, quòd tantū autorē, inſignē medicū, in publicum vſum editum habent. Crede mihi quiſquis es rerum medicarū ſtudioſe, ſi totum Galenum cōtractum, ſi totū Oribaſium explicatū, ſi Paulum ampliatum, ſi omnes veterum ſpeciales tū per pharmaca, tum per chirurgiā aggreſsiones, ad omnes affectiones, in ſumma habere voles, Aetium habes, vnde totum hoc petere ac ferre potes. Neque refert an ſit Aetius ille hæreſiarcha, aut alius quiſpiā Amidenus Opſicii comes, velut quædam exēplaria præſcriptum habent. Certè Aetium hæreſiarcham variis artibus inſtructum fuiſſe, & philoſophicis Ariſtotelis ratiocinationibus ingenium exercitatum habuiſſe, D. Epiphanius abundè declarat in opere Contra octoginta hæreſes, quod item recens in Latinā linguam tranſtulimus: vt fieri potuerit eum etiam medicinā tractaſſe. nam quòd comitis dignitas recentior ſit quàm vt Aetio hæreſiarchæ cōpetat, penitus falſum eſt. habet enim iam citatus à me D. Epiphanius comitum appellationem ac dignitatem ſub ipſo Conſtantino Magno receptam. Et Ioſephum quendam è Iudæo Chriſtianum factum, ea dignitate à Conſtantino Magno donatum tradit. Potuit igitur fieri vt aurifaber vſque ad perfectam ætatē Aetius, & poſtea ad Ariſtotelicæ philoſophiæ ſtudia progreſſus, & deinceps à Georgio Alexādrino diaconus cōſtitutus, tandem per principē aliquē, Opſicii comes factus ſit, & vt vir philoſophiæ doctus, hoc opus ex veteribus medicis collegerit. Sed nihil pronūtio, neque quicquā refert. Cæterùm quod ad operis totius diuiſionē attinet, manu ſcriptum exemplar meum habuit τετραβίβλου inſcriptionem, ante aliquot ſermones partiales. Velut verbi cauſa, ante IX ſermonem, Ἀρχὴ τοῦ θ λόγου Ἀετίου, πρώτου τῆς τρίτης τετραβίβλου. Et ante ſermonem XIII, Ἀρχὴ τοῦ ιγ λόγου Ἀετίου, πρώτου τῆς τετάρτης τετραβίβλου. Quam rationem ſecutus, totū opus in quatuor tetrabiblos, hoc eſt quaterniones vniuerſales, ſingulos quatuor ſermones, ſiue libros partiales cōtinentes, diſtinxi, velut autorem ipſum ab initio feciſſe apparet. Porrò quod ſupereſt precor vt vobis, viri Francfordenſes, ex huius operis editione merita gloria, & ſtudioſis lectionis ac imitationis fructus contingat. Mihi ſatis eſt ſi in huius dramatis actu non penitus (quæ quorundam malignorum ingeniorum improbitas eſt) fuero ex ſcena ac theatro exploſus. Valete. Francfordiæ, calend. Nouemb. Anno Chriſti M. D. XLI.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICINAE TETRABIBLI PRIMÆ, SERMO I, PER IANVM CORNARIUM medicum phyſicum Latinè conſcriptus.

De ſimplicibus pharmacis ex plantis, iuxta ordinem literarum Græcarum. Item De multorum oleorum pręparatione.

De ſimplicium medicamentorum viribus.

DIFFERENTIAE particularium actionum in ſingulis pharmacis fiunt, ex eo quòd ſingula ex ipſis ad tantã caliditatẽ, aut frigiditatẽ, aut ſiccitatẽ, aut humiditatem, aut partium tenuitatem, aut earũdem craſsitudinem accedant. At verò ad quantam tandẽ accedant ſingula, enarrari nõ poteſt iuxta exactã ſanè veritatẽ. Sed nos tamẽ etiã hoc ipſum manifeſtis & ad artis vſum ſufficientibus diſtinctionibus cõprehendere tentauimus, vnũ quidem genus eſſe demonſtrando quod ad ſimile corporibus noſtris temperamẽtum perueniat, vbi à caliditate quæ ipſis corporibus ineſt, tranſmutationis & alterationis principium quoddam aſſumpſit: alterũ verò calidius fieri quàm pro noſtro tẽperamento. Atque huius quatuor ordines facere mihi viſum eſt: primum, qui adhuc ad ſenſum obſcurus eſt, vt ratione deprehendere oporteat: alterũ ab eo ſecundũ, qui iam ad ſenſum manifeſtus eſt: tertium, qui fortiter calefaciat, nondum tamen vrat: poſt hunc quartũ & vltimũ, qui vſtorius ſit. Sic & frigefaciẽtium primũ ordinẽ, eorũ quæ ratione indigent ad demõſtrandũ quòd frigefaciãt: ſecundũ eorum quæ ſenſibiliter frigefaciunt: tertiũ fortiter frigefacientiũ, nondũ tamen mortificãtium: quartum mortificantiũ. Iuxta eandẽ proportionẽ etiã humectantiũ & ſiccantium. Fiat autẽ, clarioris doctrinæ gratia, harum diſtantiarum à temperamẽto ordo, ita vt frigidorum primus ſit, in quo quis locauerit roſaceũ oleum aut ipſam roſam: ſecundus ab eo ſequens proximè, in quo roſæ ſuccus: deinde tertius & quartus, donec ad frigidiſsima perueniamus, cicutã, & papaueris ſuccũ, & mandragorã, & hyoſcyamũ. Rurſus in calidis anethum & fœnumgræcum primo ordine ponamus: in ſecundo, quæ ſecũda apparent: ita & tertia & quarta, donec ad vſtoria deueniamus. Iuxta eundem modũ in humectantibus ac ſiccantibus medicamẽtis, initio rurſus à temperatis ſumpto, ordines conſequẽter vſque ad ſumma faciemus. huiuſmodi enim cognitio nõ parũ ad medendi methodum confert. Conuenit porrò præexercitatũ eſſe in ſenſu guſtus, & proprietatẽ vniuſcuiuſque qualitatis ſaporũ in memoria habere, velut verbi cauſa, quum corpus aliquod linguæ admotũ vehemẽter ſiccat & conſtringit, ipſámque ad multam profunditatẽ exaſperat, velut pyra ſylueſtria immatura, & corna, ac ſimilia: omne tale, acerbũ nominatur, hoc eſt intenſè auſterum. Quæcũque verò in contactu linguæ, ipſam non conſtringunt neque cõtrahunt, velut adſtringentia ſolent, ſed cõtrarium facere videntur, extergereq́; & eluere, talia omnia ſalſa appellamus. Quæ autẽ his adhuc amplius extergent ſimúlque moleſtè exaſperant, amara vocantur. Quæ verò mordent & cum valida caliditate erodunt, acria. Quæ verò abſque caliditate mordent, acida dicuntur: habéntque præterea vim fermentandi terram, ſi ad ipſam effundantur. Quæcunque autem velut ſublinunt & replent & ſedant exaſperatas & quaſi eroſas linguæ partes, ipſas cum manifeſta iucunditate cõtingentia, dulcia nominantur: ſi verò ſine manifeſta iucunditate id faciant, pinguia appellantur. Si quidem igitur acrimoniã manifeſtè percipere velis, in allio & cæpis ac ſimilibus frequenter deguſtatis ac diu cõmanducatis diſces, ita vt affectus ex his ſenſum diligenter memoriæ cõmendes. Si verò adſtringendi vim palam percipere voles, in galla & rhoe ac ſimilibus aſſequere: ſi amaritudinem, nitri ac fellis guſtu: ſi dulcedinem, ſapæ ac melis. Præterea ſiue qualitatis expers, ſiue medium qualitate ad guſtum cognoſcere velis, aquam accipe, eiúſque guſtum diligenter in memoria retine, & maximè puriſsimæ aquæ, & nullam prædictarum qualitatum reſipiens, neque dulcedinem, neque acrimoniam, neque acorem, neque amaritudinem, inſuperque neque multùm calidæ, neque nimiùm frigidæ. Inde enim progreſſus, promptius ad obſcurorum ſaporum cognitionem peruenies, & eorum quos ego mediocriter dulces, alii aquoſos vocare malunt. qualis eſt arundinum viridiũ & graminis ſuccus: item tritici & ordei, & aliorũ multorũ moderatè dulcium. & qualis eſt aqua qualitatis penitus expers, inter caliditatẽ ac frigiditatem manifeſtam, mediam quantum eius fieri poteſt cõſtitutionem habens, aut etiam paululum ad frigiditatem declinans. Quòd ſiquid eiuſmodi ſapore præditum, non liquidam ſed ſiccam compagem habeat, id ipſum neceſſe eſt terreum eſſe, & citra mordacitatem ſiccare. Nominantur autem talia emplaſtica Græcis, hoc eſt meatus obducentia: velut eſt amylum, & plurima ex metallicis diligenter lota, pompholyx, ceruſſa, Cadmia, terra Cimolia, Samius aſter, & ſimilia. Quædam verò ex ipſis nõ ſolùm terrea, ſed etiam aquoſa natura ſunt: aliqua etiam aerẽ nõ modicum intra ſe habent. viſcoſa quidem hæc, & ob id meatus oblinentia. Duplex eſt enim medicamentorum meatus obducentiũ natura: altera terrea exactè & ſicca: altera viſcoſa penitus, verùm mixta ex aqua & terra, & plerunque etiam aere, velut oleum dulce. At verò candidum oui ſimile quidem quodammodo eſt, verùm magis terreum quàm oleum. Caſeoſum etiam in lacte meatus obducit, & pinguedo ſuis. Tauri equidem & hirci pinguedo ſiue adeps, acris & magis terrea quàm ſuis pinguedo eſt. Anſeris autem & galli calidior quidem & ſiccior quàm ſuum eſt, ſed tenuium partium, & nequaquam terrea. Itaque pinguedines ſi non acrimoniam aliquã habent, meatus obducunt, & magis ſicciores & amplius terreæ. Talis eſt & cera probè lota. Et talia quidem ſunt medicamenta emplaſtica appellata. Quæ verò adſtringunt terrea ſunt & craſſarum partium, compagis ſuæ mole, frigida autem qualitate. at verò arida tenuium partium corporibus ſunt, frigida autem ſimiliter vt adſtringentia. Quæcunque autem in ſapore terreas partes repræſentant, quæ colliquatæ & contrahunt & reſiccant humectiores ſenſiles linguæ partes, ſi quidem aſperiora ſunt, acerba dicũtur: minus verò aſpera, auſtera. & rectè talium ſaporum temperamentũ frigidum dicemus. Quandoquidem autem inæqualiter reſiccãt (hoc eſt enim exaſperare) fuerint vtique omnino etiam terrea. Omne enim aquoſum æqualiter permeat corpora, & diuulſum rurſus facilè vnitur: terreum verò diuellitur quidem, non tamen facilè rurſum coit. Et ſanè ſi ſenſus proprietatem in vtraque affectione in memoriã reuocaueris, iiſdem teſtimonium præbebis: etenim acidorum ſaporum trãſitus, velox eſt in ſenſilibus partibus: acerborum autem, tardus. Et acida per profundum corporum actionem ſuam magis oſtendunt: acerba verò in ſuperficie. Cæterùm vbi experiri voles ſinceræ acerbitatis actionem, ſi quidem ea res guſtanti tibi apparuerit acerba ſimúlque mordens, hanc ſpeciem me monente relinques, & acerbum abſque mordacitate requires: & quod neque acidum, neque dulce, neque amarum eſt, ſed quantum eius maximè fieri poteſt, nullam omnino qualitatẽ & vim adſtrictioni permixtam habens. Superuacuum enim & vanum eſt tale pharmacum experiri: incertũ nanque eſt an ob adſtrictionem, ſiue aliam quandam ei permixtam qualitatem, ſiue per vtraſque, circa corpus cui admotũ eſt, efficax fuerit. Chalcitis igitur & miſy, atramẽtũ ſutoriũ, & ſquama æris, ſori, & Armeniacũ pictoriũ, ar-

gentum viuum,& innumera alia adſtringentia ſimúlque mordantia, iuxta vtraſque qualitates in ſingula corpora quibus adhibentur agunt. & tamen impoſſibile ſit docere palàm,num per adſtrictionē an per acrimoniā vrendi vim habeant:nam ſi intra corpus ſumantur talia craſſarū partium exiſtentia, & viribus magis calida, & propterea temporis progreſſu in permutatione intra animalis corpus igneſcentia,ad candefacti igne lapidis aut ferri ſimilitudinem exulcerant & vrunt ventris partes,& neque diſtribui in corpus poſſunt ob grauitatem. Præſtabilius igitur eſt plura alia conſequenter deguſtare,ac diligēter conſiderare ſincerā adſtrictionē ſeorſim per ſe,quantum eius fieri poteſt:atque vbi talem repereris,iam tandem ad iudicandum illud medicamentum iuxta prædictā methodum progredere. velut ſi guſtanti tibi balauſtium,aut gallam,aut cytinum,aut hypocyſtidē,aut acaciam,aut rhoē, aut aliud quid eiuſmodi,appareat exactè acerbum eſſe, ita vt palàm ſit nullam aliam qualitatem habere, in eiuſmodi iam expendere ac explorare aſtrictionis actionem oportet. Acerbum itaque corpus terreum eſt & frigidum. Reſoluetur autem neceſſariò tripliciter,aut caleſcens, aut humeſcens,aut vtrunque ſimul perpetiens. Si igitur caleſcat ſolùm,nō euadet neque humidius neque mollius,ſed durius exiſtens dulcedinē acquiret: quēadmodum quercinæ glādes,præſertim quæ caſtaneæ nominātur. Si verò humeſcat ſolùm, & humiditas craſſarum partiū ac aquoſa exiſtat,auſterum euadet: nam acerbum exolutum, auſterum producit ſaporem. omnis enim ſaporis vim aquoſa humiditas hebetat. Si verò humiditas tenuium partiū & aerea accedat,acidū reddetur. frigiditas enim tenuiū partium exiſtens,acidam qualitatem efficit. At verò ſi humeſcat ſimúlque caleſcat,cum aquoſa quidē humiditate in dulcedinem trāſibit,cum aerea verò,in pinguitudinē. etenim arborum fructus qui natura iam facti dulces nobis apparent,acerbam primùm & ſiccam compagem habent,ſinguli iuxta arboris ſuæ naturā:progreſſu verò temporis fiunt quidem humidiores,verùm aliqui aciditatem inſuper ad acerbitatem aſſumunt, quam paulatim deponentes,rurſus dulces euadunt maturitatem adepti. Quidā neque in arborib9,ſed decerpti poſt tempus aliquod dulcedinē acquirunt: alii quidam neque media interueniēte aciditate,ſed ſtatim ab acerbitate in dulcedinem trāſeunt,quemadmodum oleæ fructus. Cæterùm calore maturi fiunt omnes,qui duplex natura exiſtit, alter proprius & ſingulis à natura inſitus: alter forinſecus à ſole allatus. atqui ſi ab initio quidem acerbiores ſunt, maturi autem dulces fiunt, ex caliditate vtique dulcedo, ex frigiditate aciditas & acerbitas ipſis adeſt. Et ſanè manifeſtum iam factum eſt quòd fructus ab initio acerbi exiſtentes, progreſſu temporis partim dulceſcunt,partim aceſcunt, partim auſteri fiunt: aliqui verò ſēper acerbi permanēt:quidam etiam redduntur pingues:quin & iuxta dictarū qualitatum mixturas,multiplicem habent varietatem. Acerbi itaque in finem vſque permanēt, ilicis, arbuti & corni fructus,& conſimiles. quoniam frigidi & ſicci, velut ab initio erant,permanent,nullam aliam alterationē præterquam ſolius augmenti acquirētes. Acerbus autem ſimúlque dulcis eſt,myrti,& pyri ſylueſtris,& glandis fructus. Auſterus tantū,vitis amineæ vua,& vinū,& quæ his ſimilia. Auſterus ſimúlque dulcis,palmæ fruct9, & vinū Surrētinum,& quæcunque dulcedinē adſtrictione permixtam habent. Dulce autē ſolùm eſt Theræū,& Scybelites,& ſiræum,ſiue hepſema, *quod nos ſapam appellamus*, & quæcunque alia his ſimilia. Pinguis verò exactè tum fructus tum ſuccus oleæ eſt: imò etiam alii omnes ex quibus oleū paratur. Quemadmodum autē acerbus ſuccus progreſſu tēporis dulcior primùm,deinde etiā acrior & amarior euadit,& poſtremùm penitus amareſcit, eodem modo etiā frigidus ſuccus acidior ſtatim fit, &,ſi perfectè perfrigeſcat,citius adhuc aceſcit. fructus quoque ſtatim inter colligēdum multa humiditate repleti,item qui aliàs aquam aſſumpſerunt, promptè ex leuiſſima occaſione acidi fiunt. Si enim vua immatura acida eſt,matura verò dulcis,& maturum fieri fructibus omnibus ex ſolari caliditate contingit:manifeſtum eſt imperfectiorem ac frigi-

A diorem,acidum eſſe:perfectiorem verò & calidiorē, dulcem. Quum igitur vinum ex perfrigeratione aceſcat, conſpicuum eſt quòd ad eūdem rurſus redit ſaporem ex quo prodiit,vuæ immaturæ inquam. Diſtat tamen acetum ab vuæ immaturæ ſucco viribus, in eo quòd acetum acrimoniam quandam ex putredinoſa caliditate adeptum eſt: vuæ autem immaturæ ſuccus nō habet acquiſititiam caliditatem,& propterea neque aceti acredinem : vnde etiā magis tenuium partium eſt acetum quàm vuæ immaturæ ſuccus,velut ſenſus quoque teſtatur. At verò acrimonia B aceti frigiditatem aciditatis euincere non poteſt, verùm ad penetrādi celeritatem ipſi inſeruit. Quāto enim citius meatus penetrat calidum quàm frigidum,tāto promptius acris ſapor quàm acidus ſenſilium corporum meatus pertranſit,vt acris velut præuius iter ſtruat,frigidus verò non ita longè pòſt ſequatur. Et propterea ſanè ſenſus mixtus ac ægrè explicabilis non permittit pronuntiare acetum ſimpliciter frigidum eſſe:percipimus enim in ipſo igneam quandam acrimoniam. Verùm frigiditas ex ſequenti aciditate deſtruit & extinguit eueſtigio acrimoniam: quare C etiam multo maior ſenſus frigiditatis quàm caliditatis nobis contingit. Porrò quidam æſtatis tempore poſcam bibētes,palàm refrigerantur,& ſine ſiti permanēt. Quandoquidem verò ſitis dupliciter fit, altera ex humiditatis inopia,altera caliditatis redundantia:eam quæ ex ſiccitate oboritur,non ſanat acetum:eam verò quæ ex caliditate oborta eſt,ſanat. humectare enim non poteſt acetum per ſe,ſed non ingenerosè perfrigerat. Igitur neque ſitim ex ſicca intemperie, neque ex calida & ſicca obortam, a- D cetum potatum vnquam ſanare poteſt. Si verò concurrat aliquando ſimul humiditas cum caliditate, eiuſmodi ſanè ſitis optima medela acetum erit. Aliter ſitientibus, tum in febribus ardentibus aliiſque omnibus adurentibus,tum in æſtate ac calore vehementi, compoſita affectio eſt ex caliditate ac ſiccitate,vt meritò cōpoſitam medelam requirant ex aceto & aqua: acetum quidem,vt non inſtrenuè refrigerans & partium tenuitate facilè penetrans: aquam verò,vt quæ ſupra id quòd refrigerat,& humidiſſima omnium exiſtat. nihil enim humidius a- E qua. Cæterùm in ardore præcordiorū potior aceto eſt vuæ immaturæ ſuccus forinſecus impoſitus, tum quòd nullam habeat violentam & offendentem frigiditatem,tum quòd neque permixtam mordacem caliditatē. Qui enim ita affecti ſunt, lenimēto inuiolēto opus habent, quod forinſecus nullā mordacem acrimoniā inducat. Vuæ itaque maturæ ſuccus non ſolùm acidus eſt, ſed etiam acerbus. Nam,vt dictum eſt, omnes ferè arborum fructus circa primam generationem guſtu acerbi ſunt. Non autem acidum ſolùm frigidum eſt, ſed etiam acerbum ac auſte- F rum. Et ſiquis aliquando guſtauit mala cydonia, aut myrti baccas,aut meſpila , is ſanè manifeſtè nouit alium eſſe ſenſum ab acidis in lingua noſtra productum, alium ab acerbis aut auſteris. acerba enim intus protrudere particulam videntur , quam ex omni parte æqualiter contingunt,velut exprimentia conſtringentiáque ac contrahētia: auſtera verò in profundum ſubire videntur, & aſperum quendam ac inæqualem ſenſum inducere, ita vt reſiccando omnem ſenſilium partium humiditatem expellant. Quare alia eſt affectionum proprietas, nō ſatis clarè G explicabilis,& in acerbis & in auſteris ſaporibus: ſed non puto tamen hominem eſſe qui non ex iam relatis incitatus intelligat quid dicam. Omne igitur corpus acerbum & ab aliis qualitatibus purum, omni experimento facto frigidum inueni. Omne autem dulce calidum eſt, & non immodicè ſuperexcellit caliditatem quæ in nobis exiſtit. Sed quemadmodum calidæ aquæ contactu delectamur, & maximè vbi fuimus frigefacti, donec corporis partes à frigore cōgelatæ diffundantur: (excalfacit enim nos,& neque diſſoluens neque ſcindens partium continuitatē, H iucundiſſima eſt & vtiliſſima.) ſic etiam omne dulce edulium,calidum quidem omnino eſt, non tamen ad tantam caliditatem peruenit vt offendat, ſed intra terminos diffundēdi & æquandi demulcēdiq; ac molliēdi manet. Omnia enim alimēta iis quæ alūtur,natura cōuenientia & tota ſubſtātia familiaria exiſtunt. Statim autem oportet &

moderatè calida eſſe hæc, iuxta corporum quæ aluntur proportionem. Et propterea eduliorum ac medicamentorum non vna ſpecies omnibus hominibus conuenit. Vnuſquiſq; enim iuxta propriam ſubſtantiam ſimúlque affectionem, ab vtriſque tum vtilitatem tum voluptatem percipit. Verùm quum hæc ita habeant, edulium ſanè minus dulce, minus calidum eſt: magis dulce, tanto calidius eſt quanto dulcius. Si verò modum caliditatis excedat, neque dulce tale eſt, ſed iam amarum apparet: velut mel inueteratũ & quod diutius coctum eſt, & ſingula alia dulcia. Quæ enim temperamentis corporum quæ aluntur, ſimilia ſunt citra cocturã & præparationem, iam dulcia apparent: quæ verò diſſimilia, omnia iniucunda ſunt priuſquam præparentur. Opus eſt autem calida caſtigare frigiditate, frigida verò calfacientium condimentorum mixtura, & igne. Eodem modo per humiditatem emendantur quæ terrea ſunt & ſicca magis quàm conuenit: ſiccitate verò, quæ plꝰ humida & aquoſa. Dulce igitur ſupra hoc quod calidum magis aut minus exiſtit, neceſſariò etiam humidum magis aut minus eſt. Quod verò velut ſuperaſſatum amarum euadit, ſimile calci & cineri, ſiccum & calidum neceſſariò redditur. Et ſanè ob id omnia amara extergere ſolent, ſcinderéque & diſſecare viſcoſos ac craſſos humores, quemadmodum cinis & nitrum. Quòd autem amarus ſapor ſicci ac terrei temperamenti eſt, tum ex eo quòd ægerrimè omnium amara putreſcunt, tum quòd nequaquam vermes & alia animalia gignant (qualia videlicet in radicibus & herbis, & fructibus putreſcentibus innaſci ſolent) colligere datur. Nam in humidis corporibus maximè vermes & putredines gigni videmus. Porro exactè amara (voco autem ſic quæ nulla alia ſenſibili qualitate participant) omnia ferme animalia, non homines modò, in cibis auerſantur, propterea quod omne animal humidum magis aut minus exiſtat, amara autẽ ſicca ſint ad cineris ac calcis ſimilitudinem. Quemadmodum igitur exactè quidem dulce nutrit, exactè autem amarũ non alit: ſic quod inter hæc mediũ eſt, nutrit quidem, ſed minus quàm dulce. Propinquus autẽ amaro eſt ſapor ſalſus: nam & terrei vtrique ſunt & calidi. differunt tamen inter ſe non obſcura differentia, quòd amarus è caliditate & & ſiccitate magis ſit attenuatus & elaboratus, ac quaſi ſub actus. ſed & in ſalis generibus ſic habet. Quæ enim dura ſunt & denſiora & magis terrea (qualia fere, omnia foſſilia exiſtunt) minus calida ac tenuium partium ſunt: quæ verò friabilia ac laxa, magis tenuium partium & viribus calidiora ſunt, & aliqua ex ipſis ſubamara, medium quodammodo obtinentia inter ſalem & ſpumam nitri. Et ſanè quicquid ſalſum diutiꝰ calfeceris, ſtatim amarũ euadet. Atque ſic etiam Aſphaltitidis paludis aqua, quã mare mortuum appellant, in cauo & calido loco contenta & à ſole exaſſata, amara redditur: & ob id etiam æſtate magis quàm hyeme amara exiſtit. &, ſi hauſtam eam in vaſe cauo ad ſolem exponas tempore æſtiuo, confeſtim magis amara ſeipſa facta tibi apparebit. Quare in illa aqua neq; animal innaſcitur, neque plãta. Sed & quum flumina magna multúmque piſcoſa in ipſam influant, & præſertim id quod prope Hierichuntem eſt, quod Iordanem appellant, nullus piſcis oras fluminum ſuperegreditur: & ſi quis captos ſtagno immittat, ſtatim corrumpi ipſos videbit. & propterea ſtagnum mortuum ſiue mare mortuum appellant. Adeo exactè amarum omnibus plantis & animalibus inimicum eſt, ſqualidúmque ac ſiccum natura, velut fuligo ex aduſtione factum. De amarorum igitur ſaporum viribus ſatis dixiſſe videmur, diſſectorios & exterſorios ac attenuatorios ipſos eſſe declarantes, atque adeo calidos in tantum vt nondum vrant. Ad acres iã ſermonem conuertamus: eóſque primùm calidos exactè eſſe dicamus, deinde eroſiuos & vſtorios, cruſtámque inducẽtes, & colliquatorios forinſecus cuti impoſitos. Si verò intra corpus aſſumantur, qui tota ſubſtantia quibuſdam animalibus aduerſantur, eos omnes putrefactorios eſſe & infectorios illorum animalium, velut cantharis & bupreſtis hominis. Qui verò ſecundum ſolius caliditatis exceſſum, ſiquidem craſſiores ſint & terrei, velut auripigmẽtum & ſandaracha, ac ſimilia, eos exulceratorios internarũ partiũ

A pronunciamus: ſi verò tenuium partium ſint, (qualia familiaria nobis ſemina exiſtunt, daucus videlicet & aniſum, ac ſimilia) vrinam cientes & exudatorios, & ſimpliciter ac ſummatim loquendo, ſectorios ac diſcuſſorios. Conferunt etiam quidam reiectionibus ex thorace, & menſtruorum fluxionibus. Cæterùm acres ſapores, non ſolùm forti caliditate ab amaris differre videtur, ſed etiã in eo quòd amari omnes non modò calidi ſunt ſed etiam ſicci ad cineris ſimilitudinem. At verò in acribus, quique non ſunt

B amari, multa aliquando permixta eſt humiditas: & propterea non pauca acria nobis in ciborũ vſum veniũt. Quãdo verò iam & de ſaporibus quæ dici par erat relata ſunt, reliquum vtique fuerit & de vaporibus dicere. Plerique certè vapores ſimiliter vt ſapores nos afficiunt. nam acida omnia ipſúmque etiam acetum, & olfactum & guſtum eodem modo excitant. Acria autem, velut allium & cæpa & cõſimilia, nõ minꝰ olfactũ quàm guſtũ ſtimulant & excitant. Eodem modo & in ſingulis aliis ſimilis ferme odoratus ac guſtus ſenſus eſt, adeo vt quorundam corporũ

C quæ nunquam guſtauimus, veluti ſtercoris, perſuaſum habeamus nos ſcire qualitatem: & ob id neque omnino talium rerum guſtum attentamus, quòd olfactui valde multum fidei habeamus. Quin & odorata edulia quæ computrefacta moleſtum odorem nobis afferunt, ſtatim abiicimus, ne tentato quidem guſtu. Et ferme in omnibus mutuò conſpirant odoratus & guſtus. Ad duas autem appellationes pleraque odorabilia reducimus, odorata aut fœtida nominãtes: odorata quidem, iuxta proportionem dulcium ad linguam: fœtida verò, nõ dulcium. Videtur porro de corporibus non odoratis aut omnino parùm quid

D vaporis defluere, aut multo minus quàm pro molis ſymmetria, velut in ſalſis & maximè acerbis. Craſſarum enim partium & frigida eſt ſubſtãtia acerborum: quare veriſimile eſt etiam quod defluit ab ipſis, modicũ eſſe & craſſum, & mole velut terreum, vt neque cerebrum ſua reſpiratione petere poſſit. Quare nihil certi ex odore coniectare licet de ipſorum temperamento, velut ex guſtu. Nam inodora craſſarum partium ſubſtantiam habent, ſed inde non manifeſtum eſt quantum caliditatis aut frigiditatis poſſideant. Odorata autem, tenuium partium aliquo mo-

E do ſunt & calida, quantitas tamen tenuitatis aut caliditatis non etiam ex odore indicatur, ſed ex guſtu. Quod verò nihil certi de temperamento indicent odorata, in cauſa eſt inæqualitas ſubſtantiæ ipſorum. Et propterea in roſa ex odore coniecturam facere non poſſumus de omnibus in ipſa qualitatibus. In guſtu verò omnes guſtabilium corporum partes æqualiter linguæ obueniunt, mouéntque ſingulæ ſenſum iuxta ſuam ipſarum naturam: nimirum acerbum in ipſa quod eſt terreum & craſſarum partium

F ac frigidum: item amarum quod tenuium partium eſt ac frigidum: & tertium inſuper aquoſum, neceſſariò frigidum. vt non ſit certum, velut dictum eſt, de ſimplicium pharmacorum viribus omnibꝰ ex odore cõiectare. Amplius verò nihilo magis ex coloribus coniicere poſſumus de iiſdem. In ſingulis enim coloribus inueniuntur & calida & frigida, & ſicca & humida. Poſſibile tamẽ eſt in ſingulis generibus aut ſeminum aut radicum, aut ſuccorum, etiam ex colore indicationem quandam ſumere temperamenti. Velut verbi cauſa, cæpa & ſcilla & vinum, quanto fuerint albiora, tanto minus ſunt calida: ſubflaua verò & fulua, calidiora. Quin & triticum & cicera, & pha-

G ſeoli ac cicer. iridis quoque radix & aſphodeli, & multorum aliorum, ſimile quiddam perpetiuntur. In ſingulis enim generibus in vniuerſum quæ fulua & ruſſa & flaua ſunt, calidiora albis exiſtunt. Quare ſiquid etiam inde de medicamentorum viribus coniectare licet, etiam hoc auctarium habes. Optimum quidem igitur (vt dictum & ſæpe demonſtratum eſt) ſingulorum vires ab exacto experimento inuenire. neque enim in hoc falli potes. priuſquã tamen experimento vim cognoſcas, guſtus multum indi

H cat, cui atteſtatur paululum etiam ipſe odor. Horum autẽ omnium (quemadmodum etiam aliorum quorundã vtiliſſimorum) in ſumma compendium contraham, poſtquã ſanè ſpeciatim, quantum poſſibile fuit, vniuerſales vires & vniuſcuiuſque actiones explicui. Quandoquidem verò

medicamenta partim ex animalibus ſunt, partim plantæ A aut fructus,aut horum ſucci ſiue liquores exiſtunt,partim verò ex metallicis ſumuntur:præſtabilius mihi viſum eſt de plantis primùm diſſerere:non omnibus ſcilicet totius terrarum orbis,ſed de quibus compertum per experientiam habemus.nam & plurimum ipſarum genus prouenit,facultatéque potentiſſimum habetur: atque id iuxta ordinem literarum Græcarum. Deinde conſequenter etiam de metallicis dicere,atque ſic ad animalium partes peruenire. B

Abrotonum.

Abrotonum calida & ſicca vi præditum eſt,in tertio ordine & diſceſſu à moderatis locatum,guſtu multùm amaro,qui ſapor indicatus eſt terreæ ſubſtantiæ eſſe, & à largo calore attenuatus eſſe,vt non inſtrenuè calfaciat & ſiccet.Quare coma huius herbæ vnà cum floribus in oleo coquitur:quo illito ante acceſſionem iis qui rigore per circuitum repetente apprehenduntur, minus rigebunt. Eiuſdem decoctū potū aut per clyſterem infuſum, lumbricos occidit amplius quàm abſinthium.Modica autem participat acerbitate abrotonum, & ob id ſtomacho incommodum eſt.Species habet duas,marem & fœminā. C

Abrotonum vſtum.

Abrotonum vſtum, calidum & ſiccum viribus eſt, magis quàm cucurbita ſicca vſta, & anethi radix: illa enim vlceribus humidis & ſine inflammatione perfectis conueniunt,& propterea maximè vlceribus præputii pudendi apta videntur.Abrotoni autem vſti cinis omnibus vlceribus mordax eſt:quare alopeciis confert,oleo cicino aut raphanino,aut ſicyonio,aut lentiſcino, aut veteri dilutus.

Agnos,*id eſt uitex.* D

Huius arbuſti folia,flores & ſemen tertio ordine calida & ſicca ſunt,& multùm tenuium partium. Fructus in cibo aſſumitur, calfacitque manifeſtè, ſimúlque capitis dolorem infert.Frictus minus caput tentat,ſed modicum alimentum corpori ſufficit,atque id ſiccans ac calfaciēs, minimè verò flatuoſum.Et propterea etiam impetus venereos inhibet.Vnde non ſolùm in cibo ac potu acceptus ad caſtimoniam conferre creditus eſt, ſed etiam ſubſtratus.Et ad hepar ac ſplenem indurata: ac obturata, viticis ſemen magis conuenit quàm ruta.

Agroſtis,*id eſt Gramen.* E

Graminis radix moderatè frigida eſt & ſicca,& ob id cruenta vulnera glutinat:ipſa herba impoſita cataplaſmatis vice non fortiter frigefacit, verùm in medio humiditatis ac ſiccitatis conſiſtit. Mordacitas & partium tenuitas in radice modica eſt, vt aliquando calculos conterere cognita ſit decoctum eius bibentibus.Semen vulgo naſcentis debile eſt, Parnaſſiæ autem, vrinam ciet, & fluxiones ventris ac ſtomachi ſiccat.Eſtque vis ipſius ſiccatoria,tenuium partium,& ſubacerba.

Anchuſæ quatuor. F

Non eiuſdem facultatis omnes anchuſæ exiſtunt.Quæ enim onoclea appellatur, adſtringentem ſimúlque ſubamatam abundè radicem habet,vt etiam corpora denſare,& moderatè attenuare ,extergeréque ac abluere bilioſos ſalſóſque humores poſſit:atque ſic & ictericis & ſpleniciſ ac nephreticis vtilis exiſtit.Frigefacit etiam multùm: vnde cum polenta in cataplaſmate impoſita, eryſipelatis medetur.Exterget autem non ſolùm pota, ſed etiam forinſecus impoſita,& ob id vitiligines & lepras ſanat cum aceto.Folia huius herbæ debiliora radice ſunt,non tamē G ſiccandi & adſtringendi vi carent:vnde & ventris profluuium ſanant cum vino pota. At verò lycopſos appellata ſimiliter eryſipelatis conducit, & radicem habet magis adſtringentem quàm onoclea. Onochilos autem (quæ etiam alcibiadium appellatur,vim habet magis medicatam)& morſis à vipera multùm conducit,in cataplaſmatis impoſita appenſáque,& in cibo ſumpta. Quarta,parua eſt, & ferè ſine nomine,conſimilis alcibiadio,verùm plus amara & magis medicata,& propterea ad lumbricos latos apta, acetabuli menſura cum hyſſopo & naſturtio H pota.

Agaricum.

Agaricum vim habet calfactoriam & diſcuſſoriam & diſſectoriam craſſorum humorum, & obturationes in viſceribus repurgat,& ob id arquatum morbum ſanat in iis qui ex hepatis obturatione eū morbū cōtraxerūt.Prodeſt & comitiali morbo laborātib⁹ & rigorib⁹ per circuitū repetēib⁹,qui ex craſſis & viſcoſis humoribus ſunt oborti.Prodeſt & commorſis aut punctis à beſtiis quarum frigidum venenum exiſtit, forinſecus ad locum affectum impoſitum,itémque potum hexagii pondere, *hoc eſt drachmæ unius ex uino.* Eſt & purgatorium.

Ageraton.

Ageraton facultatis eſt diſcuſſoriæ,& leniter quodāmodo inflammationem arcentis.

Adianton.

Adianton ſiccat, attenuat, diſcutit. nam & alopecias denſat,& ſtrumas & abſceſſus diſcutit, & calculos frangit in potu ſumptum,& reiectionibus craſſorum ac viſcoſorum humorum ex pectore ac pulmone non parum confert,& fluxiones alui ſiſtit.Medii temperamenti inter caliditatem & frigiditatem exiſtit.

Aeizoon,*id eſt Semperuiuum.*

Semperuiuum vtrunque & paruum & magnum modicè ſiccat,moderatè item adſtringit:verùm non moderatè frigefacit:eſt enim tertii ordinis frigefacientium.& propterea ad eryſipelata ac herpetas & inflammationes ex fluxionibus conducit.

Ægilops.

Ægilops diſcutiendi vim habet. Itaque inflammationes induratas & ægilopas ac alopecias mirabiliter ſanat.

Aira,*id eſt Lolium.*

Lolium calfacit & ſiccat efficaciter,vt propè ad acriū vim accedat,& magis quàm iris.Non eſt autem velut illa tenuium partium,ſed ab illa lōgè præuertitur, & propterea locauerit ipſam quis in principio tertii ordinis calfacientium,& in fine ſecundi ſiccantium.

Ægiros,*id eſt Populus nigra.*

Populi nigræ flores calida vi præditi ſunt,in tertio diſceſſus à temperatis ordine.In differentia autem ſiccandi & humectandi paululum à temperatis ad ſiccitatem populus ſeceſſit, & magis tenuium quàm craſſarum partium exiſtit.Folia ferè floribus ſimilem vim habent, ſed ad omnia debiliora & inefficaciora.Reſina etiam ſimilē floribus vim poſſidet,& eſt adhuc aliquanto calidior. Semē magis tenuiū partium & ſiccatorium eſt quàm reſina & flores:calidum autem non adeo validè.

Acacia.

Acacia tertii ordinis ſiccantium eſt, & ſecundi frigefacientium,ſi quidem lota fuerit:illota enim,primi eſt. Nam quum non ſit ſimilarium partium,partes quaſdam diſperſas habet tenues & calidas,quæ ab ipſa per loturam decedunt.

Acalyphe ſiue Cnide,*id eſt Vrtica.*

Vrticæ folia & ſemen multum diſcuſſoriæ facultatis habent, citra vehementem calfactionem. Sanant itaque panos & parotidas:& craſſos ac viſcoſos humores ex pectore ac pulmone educunt. Habent autem & flatuoſum quiddam,vt etiam impetū ad venerem excitent, & præſertim ſemen,ſi cum paſſo bibatur. Aluum ſubducit moderatè,velut extergendo ac titillando,non purgādo.Gangrænoſa item & cancroſa,& omnino quæ ſiccari opus eſt abſque mordacitate conuenienter ſanat.

Acanthus,vel Melamphyllon,aut Pæderos.

Acanthus(quem alii Melamphyllum, alii Pæderota appellant) folia habet diſcuſſoria vi moderatè prædita: radicem verò ſiccatoriam & tenuium partium.

Acantha leuce vel Leucacantha,*id eſt Spina alba.*

Spina alba(quam aliqui Leucacantham vocant) radicem habet ſiccantem moderatè & adſtringentem.Quare & cœliacis & ſtomachicis prodeſt,& ſanguis reiectionem cohibet,& tumores laxos in cataplaſmate impoſita coercet:item dentium doloribus conducit, ſiquis decocto eius colluat.Semen tenuium partium & calidum eſt,

vnde in potu ſumptum conuulſis medetur.

Acantha Ægyptia, *id eſt Spina Aegyptia.*

Spina Ægyptia ex qua acacia præparatur, adſtringendi ac ſiccandi vim habet. quare & fluxui muliebri prodeſt, & vlcera ſedis inſufflata ad cicatricem perducit.

Acorum.

Acori radix tertii ordinis calfacientium ac ſiccantium eſt, & tenuium partium compagem habet. cietitaque vrinas, & ſplenes iuuat induratos. Succus eius deterget & depurgat craſſitudinē corniformis oculorum tunicæ.

Aconitum ſiue Pardalianches.

Aconitum ſiue Pardalianches, ſimile quidem ſeridi ſylueſtri, verùm putrefactoriam & venenatam vim habet. quare vitandum ne in cibo aut potu accipiatur. Attamen ad erodendum ac putrefaciendum externas corporis partes aut circa ſedem, vtile eſt: & ad hāc rē cōmodior eſt radix eius. Dicitur herbæ ſuccus pilorum exortum inhibere.

Acte, *id eſt Sambucus*, Chamæacte, *id eſt Ebulus.*

Sambucus magna & arborea quæ Acte appellatur, itémque humilis & herbacea quæ ebulus & Chamæacte, ambæ ſiccātis facultatis ſunt, glutinatoriæque ac moderatè diſcuſſoriæ. Decoctum radicis in potu hydropicis poteſt.

Halimon ſiue Halmyris.

Halimi fruticis germina quidam comedunt, & recōdita aſſeruant. Vim habet lactis & ſeminis generatiuam. In ſapore ſalſum quid & adſtringens habet, ex quo manifeſtum fit diſſimilariū partium eſſe: plurima tamen eius ſubſtantiæ pars temperatè calida exiſtit, cum humiditate imperfecta ac incocta, leniterq; flatuoſa. Radicis drach. vna ex aqua mulſa pota, conuulſa, rupta, ac tormina mitigat, & lac attrahit & auget.

Aloë.

Aloë tertii ordinis eſt medicamentorum ſiccātium, primi autem intenſi, aut ſecundi exoluti calefacientium. In guſtu mediocriter adſtringit, & fortiter amareſcit. Subducit ventrem, ex genere eorum medicamentorum exiſtens quæ ſtercorum eductiua appellantur. Eſt autem medicamentum ſtomacho cōmodum vt ſi quod aliud, & ſinus glutinat. Sanat vlcera ægrè cicatricem recipientia, maximè circa ſedem & pudenda, propter vim ſiccandi citra mordacitatem: prodeſt etiam inflammationibus earundē partium aqua diluta, & vulnerata glutinat, iuxta eundem modum. Simili modo conuenit & ad inflammationes in ore, & naribus atque oculis, & omnino repellere ac diſcutere ſolet, ſimulq; exterget paululū, quantum ſanè puris vlceribus citra offenſionem commodum exiſtit. Oculis propterea iugi humore madentibus, maximè puerorum, præter opinionem medetur. Debet autem craſſiore modo dilui, & oculorum angulis adhiberi.

Alyſſon, Sideritis Heraclea.

Alyſſon aiunt eſſe Sideritin Heracleam appellatam quæ iuxta vias naſcitur vbique, purpureum florem habēs & folia craſſiora. Nomen inuenit ex eo quòd commorſis à cane rabido mirabiliter ſuccurrit. Vim habet moderatè ſiccātē & diſcuſſoriā. Habet etiā quiddā exterſoriū quo vitiligines & maculas faciei à ſole prouocatas depurgat.

Alſine, Auricula muris.

Alſine ſiue auricula muris, herbula, ſimilem habet vim helxinæ frigefacientem ac humectantem. eſt enim ſubſtantia eius aquoſa frigida: quare etiam citra adſtrictionem frigefacit. Ideóque ad feruentes inflammationes conducit, & ad mediocria eryſipelata.

Amaracum.

Amaracum calfacit non ingeneroſè, ſiccat autem nō vehementer. Verùm in caliditate eſt tertii ordinis, in ſiccando ſecundi.

Ambroſia.

Ambroſia pro cataplaſmate impoſita, vim habet adſtringentem & repulſoriam.

Amnium, Ammi.

Amnii ſemen maximè in vſum venit, calfactoriæ & ſiccantis facultatis in tertio ordine. Eſt & tenuium partiū

A & ſapore ſubamarum ac acrē, atque adeò vrinam ciet, & diſcuſſorium eſt.

Amarantum.

Amarantum vim habet attenuandi ac diſſecandi. quare menſes ducit coma eius ex vino pota. Grumos etiā ſanguinis liquare creditur, non in ventre modò, ſed & in veſica, ſi cum vino mulſo bibatur. Omnes autem in vniuerſum fluxiones reſiccat in potu accepta: verùm ſtomacho incommoda eſt.

Amurca.

B Amurca ſecundi ordinis eſt calfacientium, ac ſiccātium intenſi. Atque hinc ſanè corporum temperamento ſiccorum vlcera ſanat, reliquorum omnium exacerbat.

Ampelopraſon, *id eſt Porrum ſylueſtre.*

Ampelopraſon vim inter allium & porrum mediam obtinet. Stomacho magis incommodat quàm ſatiuum. viſcoſos quoque humores amplius eo diſſecat, & organa obturata ab obſtructione liberat. Quapropter etiam vrinas & menſes ſæpe mouit, vbi viſcoſorum & craſſorum humorum culpa fuerunt ſuppreſſa.

C Ampelos leuce, ſiue Bryonia, aut Pſilothrum: *Lat. Vitis alba.*

Ampelos leuce, (quæ & Bryonia itémque Pſilothrū appellatur) & *Latinis vitis alba*, germina habet quæ recens producta omnibus familiorem cibum exhibent verno tēpore, tanquam edulium ſtomacho commodum propter vim adſtringendi. Habent autem ſubamaram & acrem leniter adſtrictionem. quare etiam vrinam cient. Radix verò exterſoria & ſiccatoria tenuiúmque partium facultate prædita eſt, & moderatè calida. vnde etiam lienes indu- D ratos eliquat, tum in potu accepta, tum forinſecus cum ficubus impoſita. Item ſcabiem & lepras ſanat. Vitis porro nigra, per omnia ei conſimilis eſt, ſed debilior.

Amygdala.

Amydala amara attenuatoriam vim palàm præ ſe ferunt, vt etiam maculas ſolares depurgent, & ad reiectiones ex pectore ac pulmone viſcoſorum & craſſorum humorum plurimùm conferant. Sed & obſtructione liberāt ac depurgant hepar, ſplenem, colum, & renes. laterum itē dolorem ſedant. Arbor quoque vniuerſa ſimilem vim ha- E bet, vt eius etiam radices coctas maculis ſolaribus in cataplaſmatis modum imponentes, eas depurgent. At verò dulcia amygdala amaris debiliora ſunt.

Ammoniacum.

Ammoniacum mollientis intenſæ facultatis eſt, vt etiam articulorum calloſas duritias diſſoluat, & lienes induratos ſanet, & ſtrumas diſcutiat.

Amomum.

Amomum viribus acoro ſimile eſt, præterquā quòd ſiccius eſt acorum, magis autē cōcoctorium eſt amomū.

F Anagallis.

Anagallis vtraque, & quæ cæruleū & quæ puniceū florem habet, abſterſoriam vim abundè habet, & præterea ſubcalidi ac attractorii quippiam, quo etiam aculeos è corpore euellit. ſuccus ipſarum caput per nares purgat ob eandem cauſam, & in ſumma ſiccandi vim habent citra mordacitatē: vnde & vulnera glutinant, & putreſcentibus vlceribus auxiliantur.

Andrachne, *id Portulaca.*

Portulaca in frigefaciendo tertii ordinis eſt, in hu- G mectando ſecundi. modicam autem auſteritatem complectitur, quapropter fluxiones repellit maximè bilioſas & calidas, earum qualitatem tranſmutans, alterans, & multùm frigefaciens. Atque ea gratia etiam æſtuoſis febribus vt ſiquid aliud commodat, ſuper os ventris totáque præcordia impoſita. Sed et ſi probè teratur, adiecto ouo crudo vnà cum vitello ac candido, admixtóque modico roſaceo, acetique momento, e veſtigio non vulgarem lenitudinem inducit in ardentibus febribus, ſi corpus vniuerſum inde illinatur, imò penitus extinguit vt neque am- H plius vlla exacerbatio contingat. Dentium quoque ſtuporis medela eſt. Succus eius ſimilem vim habet: quare non ſolùm forinſecus impoſitus, ſed etiam in potu ſumptus, perfrigerat: quod ipſum contingit etiā, ſiquis totam herbā in cibo ſumat. At verò propter vim ſubadſtringendi

etiam dyſentericis cōmodum edulium eſt, & fluxui muliebri & ſanguinis reiectioni: verùm ad hæc omnia multo efficacior eſt ipſius herbæ ſuccus.

Anemone.

Anemonæ omnes, acris & exterſoriæ attractoriæque ac venarum oſcula aperientis facultatis ſunt: vnde radix quoque commanſa pituitam prouocat, & ſuccus ex naribus purgat, & cicatrices in oculis attenuat. Quin & ſordida vlcera anemonæ purgant, & lepras remouent, & appoſitæ menſes prolectant, & lac attrahunt & augent.

Anethum.

Anethum calfacit in tantùm vt aut ſecundi ordinis intenſi, aut tertii exoluti eſſe deprehendatur. Verùm ſecūdi ordinis principio eſt inter ſiccantia, aut primi fine. Si in oleo incoquatur, diſcuſſorium eſt, & dolores ſedat, & ſomnum inuitat, & crudos ac incoctos tumores concoquit. Vſtum, tertium ordinem calfacientium ac ſiccatium obtinet: & propterea vlceribus humidis inſperſum prodeſt, & maximè in pudendo. nam in præputio etiam inueterata ad cicatricem perducit. Porro viride humidius eſt ac minus calidum, vtpote adhuc ſucculentum. quare magis concoctorium eſt ac ſomnificum quàm ſiccum: minus autem diſcuſſorium.

Anthemis ſiue Chamæmelum.

Anthemis (quæ & Chamæmelum appellatur) calfacit ac ſiccat in primo ordine. Eſt autem tenuium partium & propterea diſcuſſoria & rarefactiua ac laxatoria vi prædita. Si quidem igitur fuerit viridis, in oleo ipſam incoquere oportet, non præſente videlicet oleo chamæmelino, in quo maceratus flos inſolatus eſt: ſi verò ſicca fuerit, modico aceto præmadefacta, deinde in oleo cocta, commoda fit iis in quibus nōdum deſiit materia ad caput afferri. Nam eam quæ iam adeſt diſcutit, & alteram non attrahit: quæ commoditas nulli alteri medicamento contigit. Nechepſon autē Ægyptius ipſum chamæmeli florē purum in ſummo vigore colligere iubet, & in mortario tundere, ac probè cōterere, ac paſtillos mediocres fingere, eóſque in vmbra diligentiſſimè ſiccare ac reponere: vſus autem tempore vnum ex ipſis terere, oleo primario quod ſatis eſt affuſo, indéque vniuerſum corpus à capite vſque ad pedes illinere, in omnibus febrientibus, ac ægrum ſtragulis coopertum fouere. ſudor enim, inquit, mouebitur bonus in iis qui euaſuri ſunt, & à febre liberabuntur. nā in plurimis experimento hoc cognitum eſt, & in peregrinationibus maximè congruum exiſtit, ob circunferendi facilitatem. Præcipit etiam in potu paſtillos exhibere febricitantibus fabæ quantitate ex aqua calida.

Aniſum.

Aniſi ſemen maximè in vſu eſt, acre & ſubamarum exiſtens, vt propè accedat ad caliditatem vſtoriorum. Eſt enim in tertio ordine calfacientium ac ſiccantium: ob id & vrinam ciet, & diſcuſſorium eſt, & inflationes circa ventrem ſedat.

Aparine, ſiue Philanthropos, aut Omphacocarpos.

Aparine (quam alii Philāthropō, alii Omphacocarpon vocant) moderatè tergit ac ſiccat. Habet etiam quid tenuium partium.

Apios, *id eſt Pirus.*

Piri folia & ramuli auſteri ſunt, fructus dulcedinē quandam aquoſam habet, ex quibus manifeſtum fit temperamentum inæquale iuxta partes exiſtens. Quapropter in cibo quidem, ſtomacho commodant, & ſitim ſedant: verùm in cataplaſmatis impoſita pira ſiccant, & mediocriter frigefaciunt, vt vulnus per ipſa conglutinatum eſſe ſciam.

Achrades, *id eſt Pira ſyluestria.*

Quæ verò ſylueſtria pira nominantur, magis adſtringunt & ſiccāt, & ob id vulnera maiora glutināt, & in cataplaſmatis impoſita fluxiones reprimunt: quemamodum in malorum tractatu abſolutiſſimè tradetur.

Ariſtolochia.

Ariſtolochiæ radix ad medicinam cōmodiſſima eſt, amara & ſubacris exiſtens. Rotunda ex his maximè omnium tenuium eſt partium, & ad omnia efficacior: idcirco vbi craſſus humor fortiter attenuandus eſt, rotun-

A dæ vſus expetitur, atq; inde adeo dolores ex obturatione aut crudorum craſſitie obortos curat, & infixa extrahit, & putrefactionibus medetur, & ſordida vlcera purgat, & dētes ac gingiuas illuſtrat. Auxiliatur etiam anhelatoribus & ſingultientibus, comitialibúſque morbis ac podagricis, ex aqua pota, ruptíſque ac conuulſis medicamentum, vt ſi quod aliud, commodum eſt. Ex reliquis duabus clematitis odoratior eſt, vt etiam vnguentarii eam in vnguenta aſſumant, verùm ad medendum minus valet. Lon-
B ga autem ariſtolochia minus tenuium partium eſt quàm rotunda, non tamen inefficax, ſed exterſoriam ac calidā vim habet, & ob id vlcera incarnat, & ad vteri fotus commodior habetur.

Aracus.

Aracorum ſemen ſimile eſt cicerculis & vſu & viribus: verùm durius quàm cicerculæ, & propterea etiam ægrius concoqui poteſt.

Arceuthos, *id eſt Iuniperus.*

Iuniperus calida eſt & ſicca, tertii ordinis in vtroque genere. Fructus eius calidus quidem ſimiliter eſt, ſed in
C primo ordine ſiccat.

Arnogloſſum, *id eſt Plantago.*

Arnogloſſum frigefacit ac ſiccat in ſecundo ordine. habet & auſteri quippiam: quare fluxionibus & putrefactionibus vlceribúſque malignis conuenit, atque ea gratia etiam ad dyſenterias. nam ſanguinis eruptionem cōpeſcit, & ſi quid peruſtum eſt frigefacit, & ſinus glutinat. Eſt præterea etiam aliorum vlcerum recentium ac veterum curatrix. citra mordacitatem enim ſiccat, & frigiditatem poſſidet nondum ſtupefacientē. Semen eius itémque radix ſimilem vim habent: verùm ſicciorē & minus
D frigidam. Et ſemen quidem, tenuiſſimarum partium eſt: radices verò craſſiorum. Ipſa autem folia ſiccata, tenuiorum partium vim, ſed minus frigidam acquirunt. Propterea radicibus etiam ad dentium dolores vtimur, tum cōmanducantes, tum decocto ipſarum colluentes. Cæterùm ad hepatis ac renum obturamenta, & radicibus & foliis, & multo magis ſemine vtimur.

Aron.

Ari radix primi ordinis calfacientum ac ſiccantium eſt. habet & vim exterſoriam, ſed non adeo fortiter velut
E dracontion. Radices etiam in cibo acceptæ humorū craſſitiem moderatè diſſecant, vt etiam ad reiectiones ſputorum ex pectore cōmodent. Verùm dracontion in hos vſus præſtabilius eſt. aliâs præparatur ac editur eo quo dracontion modo feruefacta.

Artemiſia.

Artemiſiæ ambæ calfaciunt in ſecundo ordine: ſiccant autem vel in primo ordine intenſo, vel ſecundi principio. Sunt autem moderatè quoque tenuium partiū: quare ad renum lapides moderatè conueniunt, & ad vte-
F ri fotus.

Aſarum

Aſari radices in vſu ſunt, acori radicibus viribus cōſimiles, verùm magis intēſæ: quare ex his quæ de acoro diximus, etiam de aſaro notionem ſumere oportet.

Aſpalathus.

Aſpalathus ex diſſimilaribus viribus conſtat, acribus & adſtringentibus. Et acribus quidem partibus ſui calfacit, auſteris verò frigefacit, vtriſque ſiccat: & propterea ad putrefactiones & fluxiones vtilis exiſtit. Ad putreſcen-
G tes in ore gingiuas in vino cocta vtiliter colluitur.

Aſparagus ſiue Aſpharagus (iuxta Athenienſes) aliâs Myacanthus.

Aſparagus petreus ſiue Myacanthus, exterſoriā vim habet, nec tamen validè calfacit nec frigefacit: idcirco renes & iecur obſtructione liberat, maximè radices herbæ ac ſemen. Et ſanè etiam dentium doloribus medetur ſiccando citra calfactionem.

Aſter Atticus, vel bubonium.

H Aſter Atticus (quem alii bubonium appellant, quòd non ſolùm in cataplaſmate impoſitus, ſed etiam adalligatus bubonas ac vnguium tumores ſanare credatur) habet etiam quid diſcuſſorium, vt mixtarum virium ſit, velut roſa: ſed bubonium non ita adſtringit.

A Aſtaphis, *id eſt uua paſſa*. Caricæ.

Vua paſſa ſatiua concoctoriam ſimúlque adſtringentem & moderatè diſcuſſoriam vim habet: eadem enim eſt ratio vuarum paſſarum ad vuas, quæ eſt caricarum ad ficus. Et dulciores quidem, calidiores ſunt: auſteriores verò, frigidiores, & adhuc magis acerbæ. Stomachum itaq; roborant auſteræ, & aluũ adſtringunt, atque his amplius etiam acerbæ. Medium verò ſtatum inter has tenent dulces, neque palàm exoluentes ſtomachum, neque aluũ ſubducentes. Vim tamen contemperandi humores ſemper
B habent dulces, itémque moderatè extergendi: vnde paruos circa os ventriculi morſus obtundunt. nam maiores morſus generoſioribus morſibus opus habent. Præſtant vuæ paſſæ pinguiſſimæ & tenui cortice præditæ. Cæterùm vuæ paſſæ minus quàm caricæ aluum ſubducunt ac extergent: verùm ſtomacho commodiores quàm caricæ exiſtunt.

Aſtaphis agria, ſiue Staphis agria.

Staphis agria valde acrem vim habet, vt fortiter pituitam de capite trahat ac extergeat. Quare & ad ſcabiem confert, & vſtoria quadam vi participat.

Aſphodelus.

C Aſphodeli radix in vſu eſt, veluti ari, & aſari, ac dracontii. Vim habet exterſoriam ac diſcuſſoriam. Vnde in vino albo vetere cocta, & vino calido meraco cyathi mẽſura hauſto, menſes ſuppreſſos celerrimè ciet. Vſtæ cinis calidior & ſiccantior, magiſque tenuium partium ac diſcuſſorius euadit, & ob id etiam alopecias ſanat.

Atractylis, ſiue Cnicus ſylueſtris, ſiue Androſæmon.

Atractylis, ſiue Cnicus ſylueſtris, vel Androſæmon, (vt alii vocãt) ex ſpinoſarum plantarum genere eſt, & ſiccantis ac moderatè calidæ facultatis exiſtit.

D Atraphaxis, *id eſt Atriplex*.

Atriplex ſecundi ordinis eſt humectantium, primi frigefacientium: adſtrictionis nihil habet, ſed aquoſa eſt velut malua, & facilè ventrem permeat. Hortenſiũ genus humectius & frigidius ſylueſtri eſt. quapropter inflammationibus ac furunculis incipientibus & augeſcentibus hortenſes, vigentibus & declinantibus ſylueſtres cõmodiores ſunt. Semen exterſoriam vim habet: vnde ad morbum regium ex iecoris obſtructione obortum vtile exiſtit.

E Abſinthium.

Abſinthium, calidum eſt primo ordine, ſiccum tertio. Succus eius multo calidior quàm herba eſt. participat & adſtringendi vi non obſcura, maximè Ponticum: quare exterget, roborat, ſiccat. & propterea balioſos vẽtriculi humores ad infernam excretionẽ deducit & per vrinas euacuat. Magis autem bilioſum intra venas humorem per vrinas expurgat. idcirco vbi pituita in ventre continetur, nihil conducit. Sic etiam ſi eadem circa pectus aut pulmonem hæreat. adſtrictoria enim facultas in ipſo fortior eſt
F quàm amara. Quoniam verò acrimoniam quandam poſſidet, calidum amplius quàm frigidum exiſtit.

Balanos myrepſica, *id eſt Glans unguentaria*, vel Myrobalanum.

Glans vnguentaria (quæ myrepſica balanos & myrobalanon appellatur) exterſoriã & inciſoriam vim habet cum aliqua adſtrictione, & propterea exterſoriam ac adſtringentem contrahentémque ac coactoriam habet actionem: quapropter & ad varos & lentigines, maculáſque ſolares, pruritum, lepram, ſcabiem, achoras, & manantia capitis vlcera, vlceroſáſque papularum eruptiones, &
G omnia craſſi ſucci vitia, conueniens eſt, maximè cum aceto. cicatrices etiam illuſtrat. Facit quoque ad hepar induratum in cataplaſmate impoſita, & lienem conſumit, præſertim ſi farina aliqua ſiccatoria ipſi commiſceatur, velut eſt loliacea ac eruina. At verò cortex valde efficax eſt, vt eius vſus, vbi vehementi adſtrictione opus eſt, requiratur. Si verò quis carnis eius drachmam vnam bibat cũ aqua mulſa, facilè vomet. Sæpe & per inferna aluum largè ſubducit. vnde, ſi hepar aut ſplenẽ purgare voluerimus, per
H huius medicamenti vſum, in poſca ipſum exhibemus: ſtomacho enim incommodat. verùm aceto gaudet tum forinſecus impoſitum, tum per os acceptum.

B

Balanos, *ſiue* Glans quercina.

De quercina glande, in quercus tractatu commodè dicemus.

Balſamum.

Balſamum calfacit & ſiccat ſecundo ordine, eſt & tenuium partium. Liquor eius adhuc magis tenuium partium vim habet: non tamen adeo calidus eſt velut quidã opinantur, per partium ſubtilitatem decepti. Fructus eius conſimilem iuxta genus facultatem obtinet, ſed partium tenuitate ab illis præuertitur.

Balauſtium. Cytinus.

Balauſtium, ſylueſtris mali punicæ flos eſt; velut ſatiuæ Cytinus. guſtum autem fortiter adſtringit, & ſanè ſiccantis ac frigefaciẽtis facultatis eſt: quare ſi intertriginibus ac aliis vlceribus ipſum aridum tenuiſſimè tritũ inſperſeris, citiſſimè videbis ipſa cicatricem recipere citra mordacitatem. Idcirco non eſt medicus quiſpiã qui non hoc pharmaco, & in his qui ſanguinem reiectãt, ac dyſentericis, ventríſque ac vteri fluxionibus, vtatur.

Batos, *id eſt Rubus*.

Rubi folia maximè tenera, itémque germina mediocriter adſtringunt, vt commanſa oris vlcera cum alia, tum quæ aphthæ appellãtur, curent: imò & vulnera glutinent. Fructus maturus moderatam quandam caliditatem habet. immaturus frigidam terream ſubſtantiam poſſidet: & propterea acerbus & valde ſiccatorius eſt. Siccatus autẽ reponi ſolet, & humido magis ſiccatorius euadit. Flos eãdem vim quam fructus immaturus habet. Itaque ad dyſenterias & ventris fluxiones ac debilitatem, & ſanguinis ſputum commodus eſt. Radix ſupra vim adſtringendi, etiam tenuium partium ſubſtantiam habet: quare renum lapides atterit.

Batrachion, *id eſt Ranunculus*.

Batrachium quatuor ſpeciales differentias habet, omnes autem fortiter acrem vim poſſident, vt cum dolore exulcerent. quare ſiquis moderatè vtatur, ſcabies ac lepras excoriant, vngues item leproſos remouent, & ſtigmata ſiue notas incuſſas diſcutiunt, & verrucas, ac myrmecias ex earum gente dictas, auferunt. Quin & alopeciis proſunt modico tempore impoſitæ. nam ſi diutius ſinantur, non ſolùm excoriant ſed etiam cruſtam cuti inurunt: atque hæc quidem folia viridia vnà cum cauliculis impoſita faciunt. Radix autem ſiccata ſternutatorium eſt medicamentum, quo modo omnia alia fortiter ſiccãtia: ſed & dentium dolores mitigat, ſimúlque ipſos confringit.

Bdellium.

Bdellium Scythicum appellatum, quod & nigrius & reſinoſius eſt, mollientem abundè & efficacem vim habet. Alterum Arabicum, quod etiam pellucidius eſt, magis ſiccat quàm mollit. Vtuntur aliqui his & maximè Arabico, ad ramices gutturis ac hernias aquoſas (brõchocelas & hydrocelas, Græci appellãt) ieiuni hominis ſaliua ad ẽplaſtri cõpagẽ redigẽtes. Arabicũ etiã calculos renũ atterere videtur, vrináſque ciere in potu acceptum: ſed & crudorum flatuum inſultus, & laterum dolores, ac rupta ſanat.

Blitum.

Blitum olus eſt cibarium, temperamento humidũ ac frigidum in ſecundo ordine locatum.

Bulbus.

Bulbus comeſtus frigidioris & craſſioris viſcoſioríſque humoris genitor eſt: nam & ægrè concoquitur, & inflat, ac venerem ſtimulat: in cataplaſmate impoſitus glutinat & ſiccat. At verò qui vomitorius Bulbus dicitur, multo calidius temperamentum quàm prædictus habet.

Bugloſſum.

Bugloſſum humidum & calidum temperamentum habet: vnde vino iniectum lætitiam facere potãtibus videtur. Conducit & tuſſientibus propter gutturis aſperitatem, in aqua mulſa decoctum.

Buphthalmon.

Buphthalmon appellatum videtur à floribus qui figuram oculi bouis ſimilitudine referunt. nã colore chamæmeli floribus quam ſimillimi exiſtunt. Multo autem maiores ipſis ſunt & acriores, & propterea magis diſcu

ſorii ſunt, vſqueadeo vt etiam duritias ſanent ad ceratū permixti.

Bunion, ſiue Arction. Pſeudobunion.

Bunion (quod quidam Arction appellant) calfactorii generis in tantum eſt vt vrinam cieat, & menſes ducat. ſed & Pſeudobunion ſimiliter ipſi calidum eſt.

Brathy, *id eſt Herba Sabina.*

Herba Sabina calefacit & ſiccat tertio ordine: eſt autē tenuium partium, & propterea diſcuſſoria, & menſium ductrix, ſiquid aliud, & per vrinas ſanguinem trahit: & viuētes fœtus perimit, ac immortuos eiicit. Conuenit putrefactis, maximè malignis & inueteratis. nam quæ diu durauere, citra moleſtiam pharmaci vim tolerant. Quin & de nigrata ac valde ſordida, cum melle expurgat, & carbunculos deſtruit: quidam etiam duplum ipſius pro cinnamomo coniiciunt.

Britannica.

Britannicæ folia adſtringunt, & vulnera glutinant, ſuntque ſimilia foliis ſylueſtris rumicis, præterquā quòd nigriora & hirſutiora exiſtunt. Succus foliorum ſimiliter adſtringit: quare quidam coctum ipſum reponūt vt pharmacum ad putredines oris efficaciſſimum.

Bromus, *id eſt Auena.*

Bromos paulo frigidiore temperamento præditus eſt, & adſtrictionis nonnihil habet, vt etiam ventris profluuiis commodet.

Bryon thalaſſion, *id eſt Muſcus marinus.*

Muſcus marinus adſtringit & frigefacit: vnde in cataplaſmatis vicem impoſitus, ea quæ calida ſunt, manifeſtè perfrigerat ac iuuat.

Bryon ſiue Splanchnon aut Hipnon, *id eſt Muſcus arborum.*

Bryon ſiue Splanchnon aut Hipnon, *id eſt Muſcus arborum,* adſtringit & frigefacit moderatè, vt propè ad temperata accedat. quare & diſcutiēdi ac emolliendi facultatis particeps eſt, maximè qui in cedrinis lignis reperitur.

Bryonia.

Dictum eſt de Bryonia quū de Vite alba nobis ſermo eſſet.

Bubonium ſiue Aſter Atticus.

De bubonio dictum eſt in ſecundæ appellationis elemento.

A littera Γ incipientia.

Gentiana.

Gentianæ radix efficax eſt vbi opus eſt attenuare & depurgare, extergereque, & ab obſtructionibus liberare.

Gigarta, *id eſt Vinacea.*

Vinacea, ſicca ſunt in ſecundo ordine, frigida in primo: acerba autem guſtu ſunt, proptereáque fluxidis ventris affectionibus plurimùm proſunt.

Gingidium.

Gingidium, vt guſtu amaritudinis & adſtrictionis particeps eſt, ita temperamento, caliditatis & frigiditatis. Iuxta vtranque autem qualitatem ſiccatorium eſt, imò etiam ſtomacho valde commodum, ob adſtrictionis non modicæ participationem. Euadit autem multo magis ſtomacho commodum, feruefactum & ex aceto comeſtum. Caliditatem itaque non valde manifeſtam obtinet, verùm in ſecundo ordine ſiccat.

Glaucium.

Glaucium adſtringit cum quadam iucunditate, ſed & frigefacit manifeſtè adeo vt eryſipelata non adeo fortia ſanet.

Glechon, *id eſt Pulegium.*

Pulegium calfacit & attenuat vehementer. vnde humoribus craſſis ac viſcoſis ex pectore ac pulmone reiectādis facilem viam facit. Menſes ciet cum vino albo coctū, ita vt vinū ipſum meracum bibatur. Forinſecus cataplaſmatis modo impoſitum, tum iſchiadicos tum alios perfrigeratos rubificat.

Glœos, *id eſt Sordes balnearum.*

Sordes balnearum moderatè emollit.

Glycyrrhizon, *id eſt Radix dulcis.*

Glycyrrhizi fruticis radicum ſuccus maximè in v- A ſum venit, dulcis exiſtens cum modica quadā adſtrictione: quapropter aſperitates lenit non ſolùm arteriæ ſed etiam ſcabioſæ veſicæ. Quandoquidem verò omne dulce moderatè, etiam humido temperamento præditum eſt, pro eius ſanè ratione ſitim quoque eximit.

Glycyſide, ſiue Pæonia, aut Pentorobos, aut Ephialtia.

Glycyſiden, etiam Pæoniam, & Pentorobon, & Ephialthian nominant. Radix eius tenuium partium & ſiccatoria ac mediocriter calida eſt: habet enim vim adſtrin- B gentem leniter cum aliqua dulcedine. Quòd ſiquis eam diutius mandet, etiam acrimoniam ſubamarā percipiet: idcirco ſanè & menſes mouet, magnitudine amygdali cōtuſa, cum aqua mulſa pota. Expurgat quoque iecur obturatū, lienémq; ac renes. Per adſtrictionē autē fluxiones ventris ſiſtit, in vino quopiam auſterorum generis cocta, & vino poto. In ſumma, reſiccandi vim fortiter poſſidet: vt nō improbauerim id quod à multis rationabiliter creditum eſt, eam videlicet etiam adalligatam puerorum morbum comitialem ſanare. Aliquando enim puerulo octimeſtri comitiali apprehenſo, magnam radicis recentis partem C de collo ſuſpendimus, iuſſione facta vt perpetuò eam cōtineret appenſam: & de cætero ex hoc facto puer perfectè ſanus euaſit, neque ampliꝰ apprehenſus aut conuulſus eſt.

Gnaphalium.

Gnaphalium adſtringentis moderatè facultatis eſt, & propterea dyſentericis ipſum cum vino aliquo auſtero potandum exhibent.

Gongylis, *id eſt Rapum.*

Rapi ſemen ad rem veneream ſtimulos addit, flatuoſi ſpiritus generatiuum exiſtens: ſic & radix ægrè con- D coctilis, & flatuoſa, ac ſeminis genitiua eſt, ſuccum autē in corpus diſtribuit craſſiorem. Quare ſiquis in nimio eius eſu perduret, & maximè ſi ipſam non probè in ventriculo concoquat, humorem crudum appellatum cōgregabit: ſi verò crudior in coctura maneat, ægrè concoctilis & flatuoſa & ſtomacho incommoda exiſtit. quandoque etiam morſus circa ventrem excitat, melior autem fit, ſi bis coquatur. multa enim coctura opus habet. Porrò ad ventris deiectionem neque conducit neque officit.

E

A littera Δ incipientia.

Damaſonium, ſiue Aliſma.

Damaſonium, etiam Aliſma appellatur. Eius radicē experti ſumus coctam in aqua, & aqua pota, calculos in renibus conſiſtentes ac coactos confringere.

Daucus ſiue Staphylinus, *id eſt Paſtinaca.*

Daucus (quem & Staphilynum *& Paſtinacam* appellāt) duorum generum eſt: alter ſylueſtris, minus comeſtilis quàm ſatiuus, verùm in omnibus vehementior: ſatiuus F autem in cibi vſum aptus eſt, ſed aliàs imbecillior exiſtit. Facultatem habent acrem & calfactoriam, & propterea etiam attenuatoriam. Radix itaque poſſidet etiam flatulentum quippiam, & ob id veneris ſtimulatiuum. Semen ſatiui quidem, habet item aliquid in ſe venerem ſtimulans, ſed ſylueſtris omnis flatus expers eſt: quare & vrinam ciet & menſes mouet.

Daphne, *id eſt Laurus.*

Lauri arboris folia & fructus ſiccāt & calfaciunt vehementer, & magis ipſe fructus. Cortex radicis minus qui- G dem acris & calidus eſt, magis verò amarus & aliquid adſtrictionis habens. idcirco & lapides atterit, & hepaticis conducit. Bibitur in vino odorato pondere obolorū triū.

Dictamnum & Pſeudodictamnum.

Dictamnū magis tenuiū partium eſt quàm pulegium, in cæteris ipſi conſimile: quod verò Pſeudodictamnum dicitur, debilius eſt.

Dipſacos, *id eſt Labrum ueneris.*

Dipſaci radix ſecundi ordinis eſt ſiccantium: habet etiam quid exterſorium.

H Dorycnium.

Dorycnium temperamento ſimile eſt papaueri & mandragoræ, & aliis eodem modo frigefacientibus. parum itaque ex eo ſumptum ſoporem inducit: amplius, occidit.

Dolichi, ſiue Lobi.

Qui nunc ab omnibus Lobi nominantur, apud omnes veteres dolichi & phaſeoli appellabantur, & ab aliquibus ſmilax hortẽſis. nutriunt quidem non minus quàm piſa, conſimiliterque flatus expertes ſunt: verùm iucunditate & in alui deiectione illis cedunt. Appellantur autẽ Lobi, *hoc eſt ſiliquæ*, præ aliis præcipuè, quoniã ex omni ſiliquarũ genere quæ indumento intectæ ſunt, hæ ſolæ vnà cũ ſiliquis ſiue tegumentis ſuis vtplurimum cõmeduntur.

Dracontion.

Dracontion acrius eſt quàm Aron, & amarius, & magis calorificum ac tenuium partium. Habet autem quandam breuem adſtringendi vim, cum acrimonia & amaritudine permixtam, vt vel inde efficaciſsimũ pharmacũ exiſtat: nam radix viſcera & omnes craſſos ac viſcoſos humores expurgat, & malignorum vlcerũ optimum medicamentũ eſt: depurgátque ac extergit generoſè cum alia exterſione indigentia, tum vitiligines cum aceto. folia autẽ vlceribus & vulneribus recentibus cõueniunt, quãtóque minus fuerint ſicca tanto magis glutinant. Quæ enim ſicciora ſunt, acriora quàm vulneribus conueniat exiſtunt. Creditur etiã caſeum à putredine aſſeruare forinſecus ipſi circumpoſitũm. Semen autem radice fortius cãcros & polypos cõſumere creditur. Succus ſeminis oculorũ albugines deterit.

Drys, *id eſt Quercus.*

Vniuerſæ quercus partes adſtringentis qualitatis participes ſunt: amplius autẽ omnibus membranula quæ ſub cortice trunci reperitur, & quæ ſub cortice glandis ſuper fructus carnẽ inducta eſt: quare & ad fluxum muliebrẽ, ſupráque ſanguinis ac dyſenterias & vetris fluxiones diuturnas, vtilis eſſe creditur. vtuntur autẽ ipſa decocta. Vehementius adhuc adſtringit phagus & ilex. Cæterùm folia ex omni quercus genere pro cataplaſmate impoſita, vulnera recentia glutinant: quẽadmodum ego ruri expertus ſum. Glandes quercinæ comeſtæ alimẽtum quidem abundè corpori ſuppeditant, ſed tardi tranſitus eſt idipſũ, & craſſum ac ægrè concoctile. Ex omni glandium genere optimæ ſunt caſtaneæ, quæ & lopimæ appellantur. ſolæ enim ex ſylueſtrium fructuũ genere, memorabile alimentum corpori ſufficiunt: ſunt tamen etiã ipſæ capiti graues, vtpote dolorem eius inducentes, ſed multo magis his ſupradictæ.

A litera E incipientia.

Ebiſcus, Althæa, *id eſt Malua ſylueſtris.*

Ebiſcus malua ſylueſtris eſt, diſcuſſoria, laxatoria, inflammationẽ arcens, mitigatoria & concoctoria crudorum panorum ac tuberculorum. Radix eius, itémque ſemen, reliqua ſimiliter faciunt velut herba: verùm facultatem magis tenuium partium, ampliúſque ſiccatoriã & exterſoriam ex ſe oſtendunt, adeo vt etiã vitiligines deterant, & ſemen calculos renum confringat. Decoctum radicis & ad dyſenteriam & alui profluuiũ, & ſanguinis reiectionẽ, vtile eſt, vt quæ vim quãdam adſtringentem habet.

Ebenus.

Ebenus lignum eſt ex eorum numero quæ in ſuccum reſoluuntur, vim habet calfactoriam, exterſoriam, ac tenuium partium. vnde & ea, quæ pupillis tenebras offundunt vitia, extergere creditur, & in alias oculares compoſitiones admiſcetur, quæ videlicet ad vlcera vetera, & fluxiones ac puſtulas conueniunt.

Elæa, *id eſt Olea.*

Oleæ germina tantũ frigiditatis quantũ adſtrictionis habẽt: fructus exactè maturus moderatè calidus eſt, immaturus adſtringentior eſt & frigidior. Oliuæ drupæ pinguem ſuccum habẽt, & modicum alimentũ corpori præbent. Colymbades verò muriæ innatantes, adſtringẽtem ſuccũ habent. & ſtomachũ corroborant, appetentiámque cibi excitant, & ad hoc cõmodiſſimæ ſunt quæ cum aceto ſunt aſſeruatæ. Ex iis enim quæ ex æquo ſalubria ſunt, id quod iucundius eſt facilius concoquitur.

Elæon, *id eſt Oleum.*

Oleum ex oleæ fructu expreſſum, (quod etiã propriiſſimè oleum appellatur) humectans & moderatè calidum eſt. Tale eſt dulciſſimum ex oliua maximè drupa factum, quale eſt ſabinum. Eſt autẽ calidum moderatè, me- A dii temperamenti, & magis diſcuſſorium quàm quod ex crudis oliuis expreſſum eſt, quod omotribes & omphacinum appellatur. Nam hoc tanto frigidius eſt quãto plus adſtrictionis habet. Oleum autem vetus, ſi quidem ex dulci oliua factum vetuſtatem contraxit, calidius eſt & magis diſcuſſorium: ſi verò ex cruda, quouſque ſanè aliquid adſtrictionis ſeruauerit, mixtæ facultatis exiſtit. Vbi verò adſtrictionem penitus abiecerit, alteri aſſimilatur. Lucernarium autem, à medio ac temperato, dulci inquam, in tantum ad calidiorem qualitatem progreditur, quantum B omphacinum ad frigidiorem. Vtimur omphacino, calidiore facto. Dulci, ſicciore facto & circumtenſo. Lucernario, eodem frigefacto. Manifeſtum eſt autem quòd omphacinum aliquando etiam frigidum adhibere oportet, reliqua ſemper calida. Atque hic quidem vſus ad caput eſt. Cæterùm ſi vniuerſum corpus præter naturam ſiccius reddatur, dulce oleum commodiſsimè illinitur. Sed & ſi denſatum ſit ex adſtrictione, aut frigiditate, aut mordacitate, aut acribus pharmacis, aut humore, aut etiam pruritu, idem oleum omnium aptiſsimum eſt, maximè cum exercitationibus aut etiam poſt exercitia. At verò C ſtomacho & iecori inflammatis maximè congruit omphacinum irrigatum, ob adſtringendi facultatem. Reliquis partibus dulce magis prodeſt.

Oleum Cicinon.

Oleũm Cicinon in Ægypto paratur ex ricini arboris ſemine, quod croton appellatur, *ſicut arbor ipſa, rici*, ruſo & expreſſo, & oleo ex aqua calida electo. Eſt autem tenuium partium ac diſcuſſorium, velut oleum vetus. Extergit vitiligines, maculas ſolares, lẽtigines, aſsiduo illitu. Cõ- D ſimile raphanino eſt: quo etiam vti licẽt, cicino aut vetere non præſente.

Oleum ſeminis Lini.

Sed & ex lini ſemine oleum præparatur, quomodo prædictum eſt. Et vſus eius iam eſt pro cicino. nam cicinon non amplius adfertur, ſed hoc pro ipſo adferũnt.

Oleum Raphaninum.

Raphaninum oleum in reliquis ſimile cicino eſt verum calidius.

Oleum populi nigræ.

Oleum ex nigra populo in æſtate paratur, quum multa circa ſemen eſt reſina. Sumunt itaque eius grana, mo- E dicéque confringunt, & ad pondere expenſum inde triẽtem, olei dulcis ſextarium immittunt, & ad dies quadraginta inſolant. atque ita excolatũ reponunt. Eſt hoc oleũ calfactoriũ, tenuiũ partiũ, mollitoriũ, cũ odore iucũdo.

Oleum amygdalinum.

Amygdalinum oleũ ex amygdalis amaris fit, éſtque tenuium partium, & calidius dulci vno gradu. Conuenit maximè auribus à craſsis flatibus obturatis, & ad auditus grauitatem, & ſonitui ex frigiditate. Vermes quoque aurium enecat. Experientia enim nos docuit ipſum auribus F maximè prodeſſe, reliquarum partium comparatione.

Oleum nucum.

Nucis oleum ſimiliter vt amygdalinum præparatur, nucibus aut tuſis & expreſsis, aut poſt contuſionem in aquam feruentem coniectis. commodum eſt in eoſdem quoque vſus. Inſuperque hoc priuatim habet, quòd inaurantibus aut inurentibus conducit. Siccat enim, & ad multum tempus inaurationes ac inuſtiones continet & adſeruat.

Oleum Myrobalaninum.

Oleum ex myrobalanis vim habet depurgandi ma- G culas faciei, lentigines, varos, & omnem nigredinem: ſed & aluum purgat, prodeſt & aurium dolori, & ad ſonitus cum adipe anſerino inſtillatum. præparatur vt amygdalinum, glande vnguentaria molita.

Oleum Laurinum.

Laurinum ex bacca lauri fit, quo modo iam dictum eſt. at verò mixtum hoc modo præparatur: Ad ſextarios quinque oliuarũ maturarũ, baccarũ lauri pinguium & recentium ſextariũ vnum adiicimus, atque ita omnia ſimul conteruntur ac exprimuntur, velut oleum aliàs ex oliuis H ſolet. Calidum valde eſt & mollitorium quod purum ex ſolis lauri baccis factum eſt: quare vehementer perfrigeratis quadam corporis parte conducit. Multùm quoque ſiccat, & propterea ſcabroſis, & aſperæ cuti, impetiginibúſque aſperis, in balneo illitum medetur. fugien-

A dum eſt autem in impetigine inflammata, aut ſcabie inflammata, & in temperamentis calidis ac bilioſis. humidis autẽ & pituitoſis cõuenit, & omnibus articulis à frigore infeſtatis eſt & iſchiadicis ex coxendicibus laborantibus cõmodum. Occidit vermes & pediculos, tum feros tum manſuetos, itemque lendes ac furfures capitis, & ophiaſes ac alopecias. Vſus eſt in balneo ieiunis, ita vt poſtea cũ ouo ac melle & fœnigræci farina detergeatur. Cauendum ne capiti calido adhibeatur.

Oleum ſeſaminum.

B Seſaminum oleum ex ſeſamo fit contrito & in aquam iniecto. Viribus non longè abeſt ab oleo dulci. caliditatẽ enim moderatam habet, & ſaporem omnino leuiter adſtringẽtem. aptum eſt cibis: nam & ſaporis iucundi eſt, & facilè concoquitur, & aluum ſubducit. forinſecus illitum vim obſtructoriam meatuum habet, propter craſſitudinem. Cæterùm ad præparationem oleorum quæ odoris gratia fiunt, aptius eſt quàm oleum commune, propter durabilitatem, & quòd non facilè putreſcat.

Oleum lentiſcinum.

C Et hoc ex lentiſci fructu præparatur eo quo in aliis dictum eſt modo. Paratur etiam velut in laurino diximus, fructu lentiſci oliuis permixto. Vtile eſt purũ & immixtũ ori ex fluxionibus infeſtato, & gingiuis inflammatis, calidum in ore detentum, tum in balneo, tum citra balneũ: repellit enim & roborat citra exaſperationem. Mixtũ autẽ magis mitigat ſimúlque robur conſeruat: quare in iecoris ac ſtomachi fotus ac rigationes cõmodè aſſumitur.

Oleum œnanthinum.

D Œnanthinum eadem efficacia eſt cum melino & roſaceo, præterquàm quòd aluum non mollit. cõponitur hoc modo: Œnanthen, *hoc eſt uitis ſylueſtris fructum florentem*, accipe odoram, & marceſcere ſine, ac in nouum vas vnà cũ omphacino oleo mitte, & ad dies XL. quotidie agita, ac excolato vtere. Sit œnanthes ſextans, olei ſextar. vnus.

Oleum melinum.

Melinum paratur ex malis cydoniis: fit etiã ex aliis malis corium habentibus acerbius & odoratius, hoc modo: Adimitur pediculus ad exortum, & feſtuca ad fundum, E & pars interior vnà cum ſeminis granis, deinde ſecantur mala vnà cum adhærente cuticula. nam & in ipſa & odoris gratia & adſtringendi vis continetur. fiunt autem parua fruſta quorum quadrans in olei omphacini ſextarium iniicitur, & inſolata ad dies XL. reponũtur. Vis melini olei magis ad frigiditatem nutat, nõ tamen valde, propter mali vinoſitatem: adſtringit autem multum, velut lentiſcinũ: magis verò ſtomacho familiare eſt, propterea quòd ex duplici materia nutritiua componatur, olei videlicet ac mali: quare cõſequens eſt ipſum ſtomacho inflãmato F ac debili competere irrigatum, & in epithematis impoſitum ac potum. Commodius eſt roſaceo propter mali familiaritatem: nam ſtomacho robur addit, & infixos in vẽtriculo acres humores vehemẽtius propellit. Iniicitur etiã per ſedẽ, quibus colũ & craſſa inteſtina ab acri bile vexãtur. Cauẽdus eſt eius vſus in affectionib⁹ frigidis. in his enim magis cõuenit, ſi abſinthiũ habuerit ſimul incoctũ.

Oleum roſaceum.

Roſaceũ oleum ſic præparatur: accipitur floris roſarũ rubrarũ exunguium, & per diem ac noctem ſiccatarum G quadrans, olei omphacini ſextarius vnus: roſis iniectis, os vaſis occludere oportet, intrinſecus linteolo, forinſecus pellicula, propter imbres repentinos, & inſolare ad dies XL. atque ita excolatum reponere, vaſis ſuper tabulas locatis in domo temperata. Quidam alia quædam roſis adiiciũt: verùm optima eſt præparatio ex ſolis roſis & oleo cõſtans. Alii nõ inſolant, ſed vas in puteum aquæ frigidæ ad dies XL. ſuſpendunt. Conducit capiti calfacto ex ſole, aut febribus, aut alia quædam eiuſmodi cauſa: humectat enim & mitigat, ac ſomnũ inducit. Et in febribus, excal- H factis viſceribus, conuenit ceratum ex ipſo paratum, lotũ ex frigida aqua, in æſtate ſæpe alterata, ita vt ceratũ hoc viſceribus imponatur. præparatur autẽ hoc modo: Accipitur ceræ vnc. vna, roſacei quadrãs: cera liquefit cũ modico roſaceo in duplici vaſe, & in aquã diffunditur, & manibus emollitur per aquam eluta, mox rurſus ac tertiò liquatur, diffũditur, aquáque eluitur: deinde reliquũ roſacei additur, liquatur, tollitur, agitatur, frigeſcit, & in mortarium inditur ac teritur, & aquæ quantum expedierit inſtillatur: mox ſublatũ medicamentũ, in frigidã ſubinde permutatã reponitur. Si verò pro aqua acetum inſtillaueris in mortario ad ceratum, optimum medicamẽtum efficies ad eryſipelata, carbũculos & herpetas. Habetur etiã hoc ceratum Sermone v. capite nonageſimo primo: quin & potum optimũ roſaceum cum aqua calida aut frigida, magnã vtilitatem de ſe præbet iis quibus ſtomachus ex acri bile, aut lumbricis, aut aſcaridibus infeſtatur: verùm ad lumbricos maximè puerorum, melius facit ſapæ permixtum & potum, ita vt ſapa ex vino coctura ad tertias redacto ſit præparata: celerrimè enim ipſos expellit. Infunditur etiã colo vexato ex prædictis cauſis. Cauendus vſus eius eſt iis qui non multam caliditatem habent, & quorum corpus ſuperfluis excrementis redundat.

Oleum chamæmelinum.

Chamæmelinũ oleum ſic præparatur: Olei dulcis ſextarius Italicus vnus, florum chamæmeli diem vnum præſiccatorum ſextans, in vas mittuntur, cuius oſculum raro linteolo integitur, quo perſpirationem habeat oleum: & ſic per dies XL. inſolantur. Etenim ſi non perfletur ac trãſpiret chamæmelinum oleum, odorem garo ſimilem acquirit. Poſt inſolationem ſeruare ipſum oportet excolatum, vaſe locato in tabulis in domo temperata. Vſus eius eſt ad caput mediocriter denſatum ac dolens ex febribus non valde ardentibus. rarefacit enim meatus, & vapores diſcutit, ac acrimonias contẽperat, & in ſumma, magis mitigatoriũ eſt quàm roſaceũ, in febribus non valde calidis.

Oleum anethinum.

Anethinũ ex anethi coma fit adhuc virente, priuſquã ſemẽ ſolidũ reddatur & acre. inutile enim ad vſum hunc fit floribus abiectis: reſecare autem mollia tantùm germina, & vnciæ vnius pondere expenſa, ad ſextarium Italicũ vnum olei dulcis iniicere oportet, & oſculum vaſis probè obturare, & diebus XL. inſolare. Calidius hoc eſt quàm chamæmelinum: itaque fatigatis in hyeme cõmodè adhibetur: mollit enim & humectat. Vtẽdum eſt eo & in febrĩtibus leniter à pituita: & omnino ægrotãtibus ex cauſis frigidis, maximè circa tendines ac muſculos cõuenit.

Oleũ liliorum, aut liliaceũ, ſiue ſuſinũ, aut Lirinon.

Liliaceum ſiue Suſinum, aut lirinon oleum, fit ex albis lilii foliis exunguibus: & ſolùm iniectis, citra ipſorũ croceum filamentum, ad ſextariũ Italicum olei dulciſsimi, pondere ſextantis. Siccare autem etiã hæc oportet in vmbra per diem ac noctem: deinde vaſi iniicere, & diligenter obturata inſolare per triduum: deinde excolare, & aliũ ſextantem foliorum immittere, prioribus videlicet velut inutilibus eiectis. ternis enim alterationibus folia iniicere expedit: quare vbi rurſus per triduũ inſolaueris, rurſúſque excolaueris, tertium ſextãtem liliorũ immittes, ſimiliterque per triduũ inſolabis, & ſic excolatum in vmbra repones. ſiquis enim mox à principio ſexuncẽ foliorum immittat, putrefacta oleum fœtidum reddẽt. Cõmodum eſt affectionibus muliebribus: ſoluit enim duritias & morſus ex acrimonia obtundit, & robur vtero addit. In Suſis teſtimonium præbent ipſi, quòd prægnantibus facilem partum faciat: ſed & aliis illitum, laſſitudines eximit fatigatis, & mollientibus medicamẽtis adiectũ mollitorium eſt: & in ſumma, tepefactorium eſt, & mitigatoriũ ac rarefactoriũ, odoratúmq; ac facilẽ partũ procurat.

Oleum telinum, ſiue ex fœnogræco.

Oleũ telinum, *id eſt ex fœnogræco*, vim habet mollificandi. cõmodum eſt ad furfures, & achoras, *id eſt ulcuſcula capitis manantia*, depurgat & maculas ſolares, & faciẽ dealbat ac extergit & innouat. prodeſt & ad vteri duritias ac abſceſſus, & ægrè parientibus opitulatur. facit & ad ſedis inteſtinorúmque inflãmationes. infuſum ſoluit teneſmos: facit & ad perniones. præparatur hoc modo: Fœnigræci lib. v. olei ſextarii octo, cyperi lib. II. calami odorati lib. I. macerantur hæc in oleo ad dies ſeptem, ter quotidie agitata, deinde expreſſa ac excolata reponuntur.

Oleum narciſſinum.

Ex albi narciſsi floribus fit oleũ narciſſinum, noctẽ ac diem præſiccatis, ita vt ſextans ex ipſis in ſextarium vnum Italicum olei dulcis coniiciatur, & vas diligenter

obturatum ad dies quatuor inſoletur. Oportet autem & nos alterare, quēadmodum in lilio diximus, & reddetur oleum magis odoratum, præſertim ſi moderatè inſoletur: nam ſi diutius inſolaueris narciſsinū aut etiam liliaceū, vel violatum, aut aliud quoddam eorum quæ nō fortem & permanentē odorē habent, inodoratū euadet. Vim habet narciſſinū calidiorē anethino. quare ad eadem cōducit in reliquo corpore, capite excepto: acris enim eſt narciſſini fragrātia.

Oleum violatum.

Violatum oleum præparatur ex purpureis violæ floribus, itémque ex albis, quadrāte ex ipſis in olei ſextarium Italicum dulciſsimi coniecto, ac tertiùm alterato, veluti in lilio prædictū eſt. Vis eius paulo calidior eſt quàm roſacei: quare ſiquis æſtate fatigatus & inſolatus roſaceo careat, violaceo vti poteſt, maximè ex purpureis florib⁹ præparato, ita vt in balneo ex eo illinatur: nā ſupra hoc quòd laſſitudini medetur, etiā ſqualorē ac ſitum animi odore ſuo in māſuetudinē ac voluptatē trāſmutat, & ſomnū imperturbatū inducit.

Iaſmelæum.

Oleum apud Perſas Iaſme appellatum præparatur hoc modo: Candidorum nimirum violæ florum ſextante in Italicum ſextarium vnū olei ſeſamini iniecto ac alterato, quemadmodum in lilio dictūm eſt. Vſus eius in epulationibus apud Perſas odoris gratia receptus eſt. Conducit vniuerſo corpori à balneis, in corporibus calore ac laxitate indigentibus. Grauiorem autem odorem habet, vt multi non libenter ipſum tolerent.

Oleum myrteum.

Fit & hoc foliis myrti viridibus pondere ſextantis in olei omphacini ſextarium Italicum vnū iniectis, addita vini odorati adſtringentis quarta ſextarii parte. Coquuntur hæc ad lentam prunam, donec folia areſiant ac confringantur, & vinum conſumatur: deinde oleum purum excolatur, & vitreo vaſe excipitur, ac reponitur. Adſtringit & frigefacit hoc oleum amplius quàm lētiſcinum ac melinum, & propterea irrigationibus ſtomachi & hepatis non competit, ſed neque alia viſcera benignè tractat. Experientia plurima vſum eius reperit in ceratis ac emplaſtris, per quæ dēſare ac repellēdo adſtringere oportet. Cōmodat allabentibus fluxionibus, & humectis vlcerib⁹ cicatricem inducit. Cohibet pilos capitis mulierū, & eſt odoratum.

Oleum maſtichinum.

Maſtichinum oleū, fit maſtiches vncia I. in olei valde acerbi ſextariū I. immiſſa. coquitur autē in duplici vaſe. calidum eſt moderatè, & denſandi ac obſtruendi meatus vi præditum: ſi quidē partibus moderatè firmari adſtringique ac calfieri indigentibus adhibeatur.

Oleum ſtyracinum.

Styracinū præparatur ſic: Olei dulcis optimi ſextarius vnus, ſtyracis pinguis ſextans, coquuntur in duplici vaſe, donec ſtyrax vim ſuam in oleum deponat. Paulo calidius hoc eſt quàm anethinum: verùm valde mollitorium, & propterea corpora indurata præclarè attenuat & emollit.

Oleum ſicyonium.

Sicyonium oleum ſic præparatur: Olei dulcis ſextarii decem, fœnigræci ſextarius vnus, libanotidis quadrans, polii quadrans, ſampſuchi quadrans, tædarum triens, ariſtolochiæ lib. I. meliloti ſemiſſis, cucumeris ſylueſtris radicis lib. II. aquæ quod ſatis eſt. coquuntur hæc velut oportet, & excolata in vſum vertuntur.

Oleum metopium.

In Ægypto præparatur oleum metopium appellatum, propter galbani lignū. Fit autē ex oleo omphacino & amygdalis amaris, cardamomo, iūco rotūdo odorato, melle, vino, calamo odorato, carpobalſamo, galbano & reſina. eſt calfactoriū: venarū oſcula aperit, attrahit & pūrgat vlcera: facit ad muſculos ac neruos conciſos: facit ad hernias aquoſas, & in ſumma vim mollitoriam habet.

Oleum mendeſium.

Mendeſiū oleū maximè emollit, & corpora laxat, & pus facit. Cōponitur ex oleo myrobalanino & myrrha, caſiáq; ac reſina. Quidā ſpiſſādi gratia etiā cinamomū īſpergūt.

Oleum megaleum.

Quod megaleū oleū appellatur, quondā præparabatur, nunc autē in vſu nō eſt. præparatur ſimiliter vt amaricinum, niſi quòd reſinam recipit. & ad eadem efficax eſt.

A Oleum amaracinum.

Amaracinum oleum ſic præparatur: Herbæ Sabinæ, ligni balſami, calami aromatici, floris iunci odorati, nardi Celticæ, coſti, ſingulorum lib. V. amomi, caſiæ, carpobalſami ſingulorum lib. III. myrrhæ lib. I. vini odorati ſextarios V. Coquito velut nardinum. vis eius calfactoria, ſicut nardini, non autem adeò corroborat: verùm magis tenuium partium eſt magiſque mitigatorium ac lene, propterea quòd opobalſamum non recipit. Mulieribus in vteri ſinum iniectum mēnſes ducit. Eſtque omnino calidum, emollit ac aperit ora venarum. Commodat fiſtulis
B & ramici aquoſo poſt chirurgiam. facit ad cruſtas & vlcera efferata. facit ad vrinæ difficultatem circumlitū ſedi. facit ad vteri inflāmationes ac duritias, & hæmorrhoïdū oſcula aperit.

Oleum cyprinum.

Cyprinum oleum recipit olei ſextar. XXV. cyperi, helenii, iridis, ſingulorum lib. I. ſampſuchi, hyſſopi vtriuſque quadrantem, ſeminis viticis quadrantem, ſaluiæ quadrantem, floris cypri ſiue liguſtri lib. I. & hoc duabus coc-turis coquitur. nam reliquæ omnes ſpecies vino odora-
C to rigatæ pridie, poſtea oleo infarctæ, coquuntur ad horas ſex: ſequenti die oleum excolatur, & affuſa aqua pura tertia olei parte, flos cypri iniicitur, vnà cum tenerioribus ramulis non contuſis: ſi verò ſiccus ſit, contūſis. atque ita coquitur hora vna. Calfacit cyprinum non inſtrenuè, éſtque tenuium partium, & ad vteros amplius perfrigeratos valde commodum. nam craſſos in ipſis humores attenuat. Cæterùm vbi copia fuerit herbarum viridium, cyprinum ſic præparatur: Nimirum ex olei ſextariis XV. cyperi, helenii, iridis, ſingulorum ſemiſſe. ſampſuchi, hyſ-
D ſopi, ſaluiæ ſingulorum ſextante, viticis foliorum viridiū ſextante, citri foliorum viridium quincūce, chamælibani viridis triente, lauri foliorum viridium quincunce, cypri florum dextante, opobalſami ſemiſſe.

Oleum irinum.

Irinum oleum recipit iridis, aſpalathi, cyperi, helenii, ſingulorū lib. V. opopanacis ſemiſſem, (quidam verò quadrantem) anchuſæ ſextātem. olei ſextarios XXX. aquæ ſextarios XV. Contunduntur omnia craſſius, & macerantur biduo: deinde coquūtur horis ſex, deinde iniicitur o-
E popanax vino præmaceratus ac tritus. Aliquando ad prædicta additur floris iūci odorati ſemiſſis, caſiæ quadrās, ligni balſami, nardi Celticæ, vtriuſquē ſemiſſis. vis huius calfactoria eſt, ſed nō acris: propterea perfrigeratis partib⁹ cōmodat, roborandiq; ac molliēdi vim quandā poſſidet.

Oleum nardinum Cyzicenum.

Nardinum Cyzicenum quod in Alexandria præparaui, valde commodum eſt, & recipit olei acerbi ſextar. Italicos XII. aſpalathi, cyperi, iridis Illyricæ, ſeminis cardamomi, ariſtolochiæ, caſiæ ligneæ, ſingulorum ſexuncē,
F helenii, ligni balſami, floris iunci odorati, caſiæ, coſti, ſingulorum ſemiſſem, amomi, folii malabathri, ſpicæ nardi, ſtyracis, carpobalſami, ſingulorū quadrātem. opobalſami quadrātē herbæ ſabinæ vnciā vnā. Præparatur hoc modo: Aſpalathū, cyperū, heleniū, xylobalſamū, iridem, ariſtolochiā, decorticato & craſſius cōtundito, ac triduo aqua calida macerato. Deinde affuſo oleo coquito aſsiduè agitādo, & aquā paulatim inſtillando, prout prior cōſumitur: & vbi tres aut plures coxeris horas, cōtectæ iam coctæ pernoctare ſinito. Sequenti die extractis iis quæ coctæ ſunt,
G & aqua ab oleo ſeparata, rurſus coquito alia aqua pura, ac modico vino affuſo, & vbi ebullierint primùm cardamomum adiicito, deinde florem iunci odorati & caſiam ligneam, contuſa, coquitóque ad horas duas, ac rurſus pernoctare ſinito. Tertia die ſimiliter extractis his, & alia aqua rurſus addita coquito, & quum efferbuerint, caſiam, coſtū & reliqua ſingula ſeorſim contuſa ac trita, ſeorſim inſpergito: poſtremùm autem ſpicam nardi, & folium malabathri, & ſtyracem, in tenuiſſimas partes comminutum, & vbi eliquatum fuerit, ſtatim ab igne tollito, & opo-
H balſamum addito, diligentérque agitato, & operculo impoſito ac probè velatum ad biduum ſinito, atque ita conchula excipito. Porrò ſecundarium ſic præparatur: Iis quæ ex tertia coctura ſuperfuerunt olei ſextar. V I. adiicito, & duabus horis ebullire ſinito, deinde caſiæ tenuiſsimè tritæ ſextātem, nardi Celticæ ſextātem, herbæ Sabinæ

drachmas I I I. ſtyracis vnc.I.opobalſami ſextantem addito. Nardinũ vim habet calfactoriã,roboratoriã, ac mitigatoriam. quare ſtomacho perfrigerato,& inualido,itẽ ventriculo atque iecori eodem modo affectis cõmodiſſimũ eſt. Infunditur per ſedẽ quoq; in inteſtinis perfrigeratis.itẽ in vteros muliebres. Vſus eſt omnino præſtãtis & eximii.

Præcoctura nardini.

Vini veteris lib.xv.foliorum dendrolibani lib.I. raſdi lib.I I.calamocrini lib.III. brullocyperi lib.IIII. Hæc omnia in præcocturam mitte,ferueant horis XII.& vbi euacuata fuerint in vas purum,& cacabus per ſpongiã deterſus,rurſus infundes vini lib.xv.& illud oleum deſuper.

Nardini præparatio alia.

Nardinum quod in Eccleſia præparatur.Tachis librã, cinamomi lib.caryophyllorum lib.amomi lib.florũ iunci odorati lib.calami aromatici librã. ligni aloes lib. nucum myriſticarum lib. cachrii lib.xanthocaryorũ, *hoc eſt nucum flauarum*,lib. maceris lib. galangæ lib. balſami lib. carpobalſami lib. xylobalſami lib. myrobalani lib. folii Indici lib.caſiæ lib.ligni caryophylli lib. piperis lõgi lib. piperis albi lib.piperis cõmunis lib. laſeris Chaldaici lib. nardi Celticæ lib.thymiamatis lib.myrrhæ troglodyticæ lib.coſti lib.muſci lib.ambræ lib. gõphiti lib. ladani lib. terebinthinæ lib.vini odorati quod ſatis eſt.

Nardini alia præparatio.

In præcoctura vini veteris lib. x v.foliorum dendrolibani lib.I.foliorum myrti lib.I.raſdi lib.I I.calamocrini lib.I I I.brullocyperi lib.I I I I. Hæc omnia in præcocturã mitte vt ebulliat horis XII.& vbi euacuata fuerint in vas purum, & cacabus per ſpongiã deterſus, rurſus infundes vini lib.xv.& oleum illud deſuper. Sit autem intrita ſiue intrimentum,cinamomi lib.III.galangæ ſemiſſis,caryophyllorum triens,ſpicæ quadrans,nucum flauarum quadrans,ladani puri quadrãs,terebinthinæ vnc.XVIII. xyloaloes ſextans,coſti triens,laſeris Bucellarii libræ quatuor, thymiamatis regii quadrans. Hæc contuſa & cribrata ac cum oleo præcocturæ vnita coquito iuxta experimentũ, vt neque cõburantur,neq; rurſus defectuoſa coctura fiat.

Alia nardini præparatio Ioæ vnguentarii.

Olei ſextar.x I I.aſpalathi lib.I I I I. xylobalſami lib.I I. coſti quadrantem.caſiæ ligneæ trientem.carpobalſami ſemiſſem,amomi trientem, ſtyracis calaminthæ ſextãtem, opobalſami ſextantem.

Alia præparatio nardini Ioæ vnguentarii.

Coſti ſextantem,foliorum Indicorum trientem, caſiæ ſemiſſem,myrrhæ ſemiſſem,ligni caryophylli ſemiſſem, carpobalſami trientem,ſpicæ nardi trientem,calami aromatici vnciã vnam,iridis ſextantem,ſtyracis pinguis dodrantem,croci drach.I I I.olei ſextarios V I.

Oleum Salcæ.

Olei Salcæ præparatio quam in Alexandria paraui, optima eſt, & recipit aſpalathi ſemiſſem, xylobalſami dodrantem,cyperi trientem,helenii, iridis vtriuſque ſemiſſem, calami aromatici vnc. x v I I I. floris iunci odorati ſextantẽ & vnciæ dimidium,ſtyracis pinguis ſextantem, nuces Indicas duas,folii vnc.x v I I I.ſpicæ nardi vnciam I.caryophylli,arnabo,vtriuſque ſeſcunciam.amomi quadrantem,caſiæ ſextantẽ,coſti vnc.vnam,myrrhæ vnciam vnã.hypni, xylocaſiæ vtriuſque quadrantẽ, olei ſextar.x. Coquitur modo relato in nardino, ita vt in prima coctura iniiciatur xylobalſamum,iris,cyperus,helenium, xylocaſia decorticata & craſſiùs contuſa,& aqua ad biduũ aut triduum macerata.in ſecunda autem coctura iniicitur calamus,flos iunci odorati,hypnon, prærigata vino veteri odorato. in tertia,reliqua.Fit & ſecundarium hoc modo: Iis quæ à tertia coctura ſuperfuerunt adiiciuntur olei ſextarii ſex,& quantũ ſatis eſt coquũtur. deinde iniicitur myrrhæ ſtactæ bonæ albæ quadrans. ſiromatis,*hoc eſt aqua opobalſami*,ſemiſſis, maſtiches ſemiſſis, ſtyracis boni vncia vna: Vtũtur oleo Salcæ & mulieres.caput ex eo vnguentes. eſt autem relata præparatio longè optima.

Foliati ſiue Malabathrini præparatio optima.

Foliatum oleum recipit aſpalathi vnc.x v I I I.ligni balſami lib.I I.cyperi lib.v.helenii lib.v.foliorũ malabathri trientẽ,amomi ſemiſſ.xylocaſiæ trientẽ,myrrhæ triẽtem,

A coſti dodrantẽ,ſtyracis primarii I I.caſſami ſiue carpobalſami ſemiſſem,calami aromat.lib.v.ſpicæ nardi ſextantẽ, caryophylli trientem,ſiromatis(quæ eſt aquoſa fax ac reſidentia opobalſami)ſemiſſem. arnabo ſemiſſem, cardamomi ſemiſſem,iridis lib.I. olei ſextarios x x. vini odorati quod ſatis eſt.coquitur velut nardinum.

Vnguenta odorata quibus commodent.

Vnguẽta odorata frigidioribus capitibus magis cõueniũt quàm moderatè calidis,atque illis hyeme. nã calidioribus non ſunt apta. Si verò quis odoris gratia talibus vti B velit,roſacei parem modum admiſcebit. ſic enim par pari admixtũ non amplius nociuum eſt. quandoquidẽ verò multæ mulieres tam calida capita habent,vt nullũ calidum oleum perferre queant,his cõſultũ eſt ſolo omphacino vti,quandoque verò etiam roſaceo. Quædam verò ex ipſis omnino nõ vtuntur oleo, propterea quòd capita ipſarum citò humectentur, & deſtillationibus obnoxiæ fiant,quas ſanè ad vnguẽtorum illitionem cogere non oportet. Nam hæ ſiccatione capitum opus habent, per cõmodas puluiſculorum aridorum inſperſiones, nõ humeC ctatione per illinitionem oleorum.

Olei ſuffumigabilis præparatio.

Oleum quod ſuffumigabile appellatur,ſic præparatur: Vnguium aromaticorum magnorum quincuncem.thuris maſculi,ſtyracis primarii,bdellii puri,coſti, ſingulorũ quincuncem.olei boni dulcis ſextaria v.hypni quod ſatis eſt. Coſtum in craſſas partes ſecato,ſimiliterque ſtyracem ac bdellium, deinde ſimul permixta in vas nouum teſtaceum anſis carens immittito,& oſculum eius hypno integito,ac forinſecus ad hypnũ aſpalathi ligna, aut alicuius D alterius odoratorum generis ſurculos addito,ac obturato vt nihil ex vaſe excidere queat. Deinde aliud teſtaceum vas anſis carens & longi colli oſculum habens accipito, ita vt oſculo eius congruat quod prædictas ſpecies in ſe continet:& in ipſum olei dulcis ſextarios v.mittito,& effoſſa terra vas quod oleum habet,vſque ad collum obruito,vt ne igneſcat.mox alterum vas in caput reſupinatum oſculo eius quod oleum continet adaptabis,forinſecuſq; totum circumcirca luto oblines, ſimiliterque oſcula vtriuſque coaptata: & ſiccari ſines. ſequenti die carbones E multos circumpones,integéſque ex ipſis vndiquaque totum vas,ignémque accendes ac ventilabis. Ignem autem accenſum marceſcere ac extingui ſinito,vt paulatim candefactæ per oſculum vaſis ſpecies oleum ſuppoſitum ipſis ſuffumigent:qua gratia ſuffumigabile appellatur. deinde poſtera die aperito,oleũmque tollito ac ſeruato in vitreo vaſe,ac vtitor. Hoc vtuntur mulieres quibus menſes retinentur,illinentes ex eo pectinem & lumbos. Conuenit etiam iis quæ non pro ratione in partu purgantur, ſimiliter illitum. Vtile eſt etiam perfrigeratum pectus haben- F tibus,& teneſmis infeſtantibus prodeſt,calidum lana cõuoluta exceptum,& pectini ac lumbis impoſitum.

De vnguentis reliquis.

Ex his iam facile eſt etiam de aliis oleis iudicare, quæ vnguẽtorum quoque cognominationem habẽt. Etenim iuxta naturam eorum quæ iniiciũtur,oleum alterabitur, quorum ſingulorum vim in hoc ſermone deinceps condiſces. Cæterùm de reliquis remittentibus ac laxantibus vnguentis,in ſermone de medicamẽtorum compoſitione poſt auxilia articularia dicetur, velut eſt gleucinum G & conſimilia.

Elaphoboſcon.

Elaphoboſcon calidam & tenuium partiũ vim habet, ideóque ſecundo ordine ſiccat. Conuenit ad venenatarũ beſtiarum plagas,& in potu & in cibo.

Elenium.

Helenii radix maximè in vſu eſt: dici poteſt calida & ſicca, non tamen exactè velut piper,ſed cum humiditate ſuperflua,& propterea in linctus ac eclegmata, ad craſſos & viſcoſos humores ex pectore ac pulmone educendos, H commodè miſcetur,

Eleliſphacos, *id eſt Saluia.*

Saluia calfactoriã vim euidenter habet, & leniter ſubadſtringentẽ. Quidam narrant ſuffitã ſuper prunas, mẽſes immodicè fluidos mulieribus ſiſtere: itemque muliebrẽ

fluxũ. Agrippa autẽ inquit, Saluiã herbã ſacrã leænæ prægnãtes vorãt: nam vitalẽ cõceptũ continet. quare ſi ſucci eius heminã vnã cum modico ſale mulier bibat quarta à puerperii purgamentis die, & viro cõdormiat, infallibiliter cõcipiet. Aiunt, quũ in Copto Ægypti peſtis graſſaretur, eos qui ſuperfuerunt in ea regione coegiſſe mulieres & vxores ſuas ad huius ſucci potentẽ adeo vſum, & ad plurimã ſobolẽ perueniſſe. Orphe⁹ autẽ inquit, Sanguinẽ ſpuẽtibus ſucci ſaluiæ cyathos duos cũ mellis vncia vna dato ieiunis in potu, & ſtatim ſiſtetur. Verùm phthiſicis ac tabidis (ait) catapotia præpara hoc modo, Spicæ nardi drach. II. ſeminis ſaluiæ toſti tuſi ac cribati drach. XIIII. piperis drach. XII. excipe ſucco ſaluiæ, & redige in catapotia, ac exhibe drach. I. mane ieiunis, itémque in veſperam, & aquam puram inſuper bibendam.

Elleborus, *id eſt Veratrum.*

Veratrum album & nigrum exterſoriæ ac calidæ facultatis ſunt: quapropter & ad vitiligines & impetigines pſoráſque ac lepras cõueniunt. Et ſanè virga etiam nigri in fiſtulã immiſſa calloſam, in duobus aut tribus diebus callum cõſumit. ponãtur autẽ in tertio ordine calfacientium ac ſiccantium. Purgat nigrum humorẽ atræ bilis, magiſq; per ventrem infernè: album verò per eundem supernè, craſſos ac viſcoſos humores per vomitũ expurgans: mouet autem & ventrem infernè.

Elxine, Muralium, Parthenium, vel Perdicium.

Hanc aliqui Partheniũ, alii Perdicium, alii Muralium ſiue herbã muralẽ appellant. vis eius eſt exterſoria, & leniter adſtringens cũ ſubfrigida humiditate: vnde omnes inflãmationes ſanat in principio ac augmento vſque ad vigorẽ, & maximè calidas. ſed & furunculis incipientib⁹ imponitur: & ſuccus ipſius cũ roſaceo ad auriũ dolores modicè inflãmatos cõuenit. quidam ſuccum gargarizãt ad tõſillas inflãmatas. quidam medici etiã in tuſſi inueterata exhibuerunt, propter manifeſtam vim extergẽdi. facit & ad alopecias ac impetigines ipſa herba per ſe aſſiduè affricta. Aperit & hæmorrhoidas ſedis, & fiſtulas ſanat, & ſinus occludit, cũ modico ſale trita, & cataplaſmatis modo impoſita.

Elymos, ſiue Meline, *id eſt Panicum.*

Elymos, *id eſt panicum*, meline etiã vocatur. Eſt autem ſimile milio forma ac facultate: parum nutrit & ſiccat, & ſanè ventris fluxiones ſiſtit, quẽadmodũ etiam miliũ: ſi verò forinſecus in cataplaſmate imponatur, ſiccat & perfrigerat.

Empetrum ſiue Epipetrum, ſiue Praſoeides.

Empetron ſolis purgationibus cõmodum eſſe videtur, pituitam ac bilem ducens. Saporem habet ſalſum, vt etiã ad alia eo quis vti poſsit, ad quæ videlicet ſalſæ ſubſtantiæ vſus eſt. appellatur etiam Praſoeides.

Epithymum.

Epithymum per omnia fortiorem thymo facultatem habet, ſiccans ac calfaciens in tertio ordine ſine diſtantia à temperatis. purgat humorem atræ bilis.

Erebinthus, *id eſt Cicer.*

Cicer, legumẽ eſt flatuoſum, probè nutriens, ventri cõmodum, vrinã ciens, lac & ſemẽ generans, menſéſque ducens. Decoctum ipſius etiã calculos in renibus atterit, maximè nigri: alterum ciceris genus orobiæum appellatũ, vim habet attractoriã, diſcuſſoriã, ſectoriámq; ac exterſoriã. quare & lienẽ & iecur & renes expurgat, ſcabiémque ac impetiginẽ exterit. Item parotidas ac teſtes induratos diſcutit: maligna quoque vlcera ſanat cum melle.

Erpyllos, *id eſt Serpyllum.* Zygis.

Serpyllũ calfactoriã vim vſqueadeo habet vt mẽſes & vrinas moueat: eſt autẽ & guſtu ſatis acre. Duæ eius ſpecies ſunt: altera hortẽſis ſampſuchũ odore referens: altera ſylueſtris, quæ & Zygis appellatur, nõ ſerpẽs, ſed ramulos erectos, tenues, ſarmẽtoſos habẽs, folia ferme ſimilia rutæ, ſubanguſta & lõgiora, ac duriora, flores guſtu acres, odoris iucundi: radix autẽ inutilis eſt. Naſcitur in petris, efficacior & calidior quàm hortẽſis, itemq; ad vſum medicũ accõmodatior: menſes enim & vrinas ciet pota. Prodeſt & ad tormina, cõuulſa, rupta, hepatis inflãmationes, & ad reptilia ac ſerpẽtes, tũ in potu accepta, tũ cataplaſmatis modo impoſita. Mitigat & capitis dolorẽ cũ aceto cocta, capite ex ea irrigato, roſaceo ammixto. Maximè autẽ in lethargicis ac phreniticis inueteratis congruit. ſedat & ſanguinis ſputum drach. vnius pondere cum aceto pota.

A

Eryſimon, *id eſt Irio.*

Eryſimi ſemen velut ſapore naſturtio ſimile eſt, ſic etiam facultate ipſi adſimilatur, feruens & calfactorium exiſtens. Quando verò vſus eius in eclegmate expetitur, præſtat ipſum aqua maceratum torrere. Cõmodat in eclegmatis ad craſſorum ac viſcoſorum humorum in pectore ac pulmone eductionem ac per ſputum expurgationem.

B Iuuat parotidas induratas, & duritias veteres mãmarum ac teſtium. Dioſcorides ait in cataplaſmate cũ aqua aut melle impoſitum, etiam occultis cancris mederi.

Erythrodanum, *id eſt Rubia tinctorum.*

Erythrodani radix rufa qua tinctores vtuntur, acerba eſt & ſubamari ſaporis: vnde & iecur & ſplenẽ purgat, & vrinas craſſas ac multas, aliquando etiam cruentas euacuat. itémque menſes propellit. moderatè quoque extergit ea quæ exterſione opus habent. itaque vitiligines albas exterit illita cum aceto. Quidam & in potu exhibent

C ipſam iſchiadicis ac reſolutis ex aqua mulſa.

Euzomon, *id eſt Eruca.*

Eruca olus palàm calfacit: ſed & ſemẽ generare creditur, & impetus ad venerem excitare. Capitis autem dolorem inducit, atque hoc magis ſiquis ipſam ſolam edat. quapropter cum lactucæ foliis ipſum edere oportet.

Eupatorium.

Eupatorium tenuium partium vim habet, exterſoriámque ac ſectoriam, citra manifeſtam caliditatẽ. quare

D obturationes iecoris expurgat. Eſt etiam modicæ adſtrictionis particeps, per quam hepati firmitatem addit.

Euphorbium.

Euphorbium vſtoriam & tenuium partium vim habet, ſimiliter vt alii ſucci.

A litera Z incipientia.

Zea.

Zea media quodammodo eſt inter triticum & hordeum, vt ex illis cognobilis fiat.

Zingiberi.

E Radix Zingiberis fortiter quidem calfacit, ſed nõ primo ſtatim occurſu velut piper, propterea quòd craſſiorũ partium vim, aquoſámque ac excrementitiam ſubſtantiã poſſidet: ob quam etiam facilè à teredinibus perforatur.

Zythus.

Zythus acrior eſt quàm hordeũ: ex quo fit, & mali ſucci, nimirum ex putrefractione factus. eſt autem & flatuoſus.

Zyma, *id eſt Fermentum.*

Fermentum tenuium partiũ eſt, moderatè calidum, & propterea citra moleſtiam ac mordacitatẽ, ex alto ex-

F trahit ſimúlque diſcutit. Cõpoſitũ eſt autẽ ex cõtrariis facultatibus, aciditate frigida, & caliditate putredinoſa, inſupérque ſalis & farinæ, iuxta vtriuſque naturam.

A litera H incipientia.

Edyoſmon, *id eſt Mentha*, Minthe.

Hedyoſmon, *id eſt mentham*, aliqui minthen odoratam appellant. vim habet calidam, vt propè attingat tertiũ ordinẽ: verùm ex hortenſi cultu humiditatis ſuperfluæ particeps eſt: quapropter & ad venerem moderatè ſtimulat, & ob hoc tẽperamentum etiã cum polẽta in cataplaſma-

G ta venit. Cæterùm ob amaritudinem lumbricos necat, & decoctum eius per triduũ cõſequenter potũ, colicis valde prodeſt. Acerbitas porrò ipſius recẽs ſanguinis ſputũ cohibet, ſi cum poſca bibatur. Tenuium partium vt ſiqua alia herba exiſtit.

Edyſarum, ſiue Pelecinus, ſiue Securidaca.

Hedyſarum etiã Pelecinus dicitur, itémque Securidaca, & inuenitur fuluum aut pallidum colore ſemen, ancipiti acie ad ſimilitudinem ſecuris. Amarum autem & ſubacerbum apparet: vnde in potu ſtomacho cõmodum

H eſt. Expurgat viſcerum obturationes: id quod & totius fruticis ramuli faciunt.

Emerocalles.

Emerocalles radicem habet ſimilem lilii radici figura ac viribus: quare ſimiliter vt illa ambuſtis prodeſt. Nã diſcuſſoriã leniter vim habet, ſimúlq; repulſoriũ quiddã poſſidet.

Erigeron,*id eſt Senecio.*

Senecio vim habet mixtã,frigidam, ſimúlque moderatè diſcuſſoriam.Et propterea medicamentis ſedis commodè miſcetur: cohibet & ſanguinis ſputũ ſuccus potus, & lumbricos occidit,& hepaticis prodeſt,& inflammatis efficax cataplaſma eſt.

Eryngium.

Eryngium, caliditate aut parum quid à temperatis aut omnino nihil abſcedit: ſiccitatis autẽ tenuium partium non modicæ particeps eſt.Radix eius aqua ferueſacta, & ipſa aqua in potu ſumpta,colicos ſanat: cum aqua mulſa ferueſacta,calculoſos,vrinæ ſtillicidium,eiúſque emittẽdæ difficultatem,& nephriticos curat. Bibẽdum eſt autẽ hoc eius decoctum per dies xvi ieiunis,itémque ad noctem dormituris.Si verò lauer ſimul cum ipſa incoxeris, & potandum dederis,melius res procedet.Affirmauit mihi quiſpiã ſe ex aſſiduo eius vſu calculos per lotiũ eiicere deſiiſſe,quũ antea frequentiſſimè eo vitio diuexaretur.

A litera Θ incipientia.

Thapſia.

Thapſia acris & fortiter calefactoriæ vnà cum humiditate facultatis eſt:itaque ex alto violẽter attrahit, & attractum diſcutit: verùm longiore tempore opus ſuum perficit: propterea quòd ſuperflua humiditate largiter redũdet,ob quam etiam facilè corrumpitur.

Thermus ſatiuus,*id eſt Lupinus ſatiuus.*

Lupinus edulcatus per coctură, in cibo acceptus ægrè cõcoquitur,& alimentum corpori præbet craſſi ſucci, & crudos humores generat. Aluum autẽ neque ducit neq; ſiſtit.At verò vt pharmacum, edulcatus quidem vim obducendi meatus habet. qui verò inſitam à natura amaritudinẽ habet, exterſorius & diſcuſſorius exiſtit. Occidit lumbricos cum melle delinctus,aut cum poſca potus.Sed & decoctum ipſius lumbricos expellere ſolet potũ, & per clyſterẽ infuſum.Farina quoque eius forinſecus cum bubulo felle vmbilico impoſita idem præſtat.Et ſanè decocti fomẽtum foris admotum vitiliginibus prodeſt,& capitis vlcuſculis manantibus,eruptionibus papularũ , ſcabiei,gangrænis,vlceribus malignis, partim extergendo, partim diſcutiendo,& citra mordacitatem ſiccando.Expurgat etiã iecur & lienem cum ruta & pipere, iucunditatis gratia adiectis.Extrahit & menſes & fœtus, cũ myrrha ac melle appoſitus.Farina etiã lupinorum diſcuſſoria eſt.non enim liuida tantùm, ſed & ſtrumas & tubercula dura ſanat:ſed tunc in aceto, aut aceto mulſo, aut poſca eam coquere oportet,iuxta ægrorum videlicet temperamenta & affectus differentiam opportuno liquore inuento. Diſcutit & liuida farina ipſa,reliquáque omnia quæ prius in decocto relata ſunt. quidam & iſchiadicis in cataplaſmatis imponunt.

Thermus ſylueſtris,*id eſt Lupinus erraticus.*

Sylueſtris Lupinus amarior & fortior eſt ad omnia ſatiuo:aliàs in genere eandem vim poſſidens.

Thlaſpi.

Thlaſpios ſemen vim acrẽ adeo poſſidet vt etiam internos abſceſſus potum rumpat,& menſes ducat,& fœtus perimat. Per ſedem immiſſum coxendicum morbis prodeſt cruenta euacuãdo,& aliàs quoque purgatoriam vim habet ſupernè ac infernè humorum bilioſorum,acetabuli menſura potum.

Tridax,*id eſt Lactuca.*

Lactuca humidũ ac frigidũ olus eſt, non tamen externè ſed iuxta fontanarũ aquarum frigiditatẽ: quapropter ad inflãmationes conuenit,& ad parua ac leuia eryſipelata.Edulium eſt ſitim ſedans & ſomnũ cõcilians,maximè ferueſacta cum poſca diluta ſola comeſta.Sed neque incõcoctilis eſt velut alia olera,neque excretionẽ per aluũ inhibet,neque promouet:& propterea neque mali ſucci ſanguinẽ generat,nõ tamẽ perfectè boni ſucci. Semen potũ ſeminis effluxũ cohibet:vnde & iis quib⁹ per ſomnũ id effluit, datur.Cæterùm ſylueſtris lactucæ ſuccus cum muliebri lacte illitus,argemata & inuſtiones(quæ oculorum vlcera ſunt)itémque caliginem depurgat.

Thymus.

Thymus incidit ac calefacit manifeſtè , vt tertii ordi-
A nis ſit calefaciẽtium,& propterea vrinas ac menſes ducit,
ac fœtus detrahit,& viſcera purgat potu, adiuuat pectoris
ac pulmonis excretiones. atque hæc quidẽ Galenus. Verùm
experimẽto ſequẽtia cõſtant. Arthriticis thymi ſicci
minutiſsimè triti drach.iii.cum aceti mulſi hemina
dimidia dato ieiunis: purgat enim bilem,& acres ſeroſos
humores,& quæ circa veſicã hærent. Ventre autẽ eleuato,quũ
intumeſcere iam incipit,drach.i. cum aquæ mulſæ
hemina exhibeto ieiunis. Ad lumborũ ac coxẽdicum
dolorẽ laterı́ſque ac pectoris, & præcordiorum eleuatio-
B nes ac inflationes,drach.ii.cum aceti mulſi diluti hemina
vna dato ieiunis. Similiter & melancholicis & mente
perturbatis,& timore perculſis drach.iii.dato cum aceti
mulſi diluti hemina vna.Lippientibus & in vehemẽti oculorũ
dolore ſimiliter dabis ieiunis & ante cœnã.In podagricis
doloribus ita auctis vt moueri non poſſint ægri,
ſimiliter dato cum vino diluto. In teſtib⁹ eleuatis ſimiliter
drach.iii.ieiunis dato cum hemina vini vna.Veruntamẽ
à nigro thymo elleboro appellato penitus abſtinendum
eſt. corruptoriã enim vim habet, & bilem generat.
C vtere autem eo qui florẽ purpureum habet ex natura, &
album quid amplius complectitur.

Thymbra,*id eſt Satureia.*

Satureia hortenſia conſimilem thymo vim habẽt, ſed ſunt multo debiliora.

A litera I incipientia.

Intybi.

Intybi,lactucis conſimilem vim habent, ſed tamen iucunditate
multùm inferiores exiſtunt:item ad reliqua o-
D mnia de lactucis relata minus efficaces ſunt.

Ἰξός,*id eſt Viſcum.*

Viſcum ex plurima aerea & aquea ſubſtãtia calida,minima autem terrea,conſtituitur: itaque plus acrimoniæ in ſe habet quàm amaritudinis. quapropter humores ex alto fortiter trahit, non tenues ſolùm ſed etiam craſſiores, eóſque diffundit ac diſcutit. Eſt autem ex medicamentis non ſtatim calefacientibus poſt primam impoſitionem, ſed quæ tempore indigent,velut etiam thapſia.

Ion,*hoc eſt Viola.*

E Violæ folia aquoſam & ſubfrigidã ſubſtantiã prædominantẽ poſſident:propterea & per ſe & cũ polenta in cataplaſmate impoſita,inflãmationes calidas mitigant.Imponuntur & in ardore oris ventris,itémque oculorum.

Hippuris,*id eſt Equiſetum.*

Hippuris adſtringentẽ cum amaritudine qualitatẽ habet,& propterea ſiccatoriã fortiter ſimúlque citra mordacitatẽ. Vulnera igitur maxima in cataplaſmate impoſita glutinat,etiãſi nerui diſſecti ſint,itémque herniã inteſtinorum: ſed & ſanguinis ſputũ,& fluxum muliebrẽ,maxi-
F mè rufum. inſupérque ad dyſenterias aliáſque ventris fluxiones generoſum pharmacũ exiſtit herba ipſa cũ aqua aut vino pota.Quidam de ea produnt veſicæ etiã aliquãdo ac tenuiũ inteſtinorũ vulnera curaſſe. Succus eius ſanguinis è naribus eruptiones iuuat , & fœda ventris vitia, cũ vino aliquo auſtero potus, aut in febriẽtibus cũ aqua.

Iſatis ſatiua,*id eſt Glaſtum ſatiuum.*

Iſatis ſatiua qua tinctores vtuntur,fortiter ſiccantis facultatis eſt, nondum mordentis,amaræque ſimul ac adſtringẽtis. quapropter magna vulnera durorum corporũ
G glutinat, etiamſi in muſculorum capitibus exiſtant. Sanguinis eruptionibus vtile cataplaſma præbet, & tumores laxos mirabiliter diſcutit ſimul ac contrahit, & aduerſus omnia maligna vlcera efficaciter reſiſtit, ſiue computreſcãt,ſiue erodãtur.Quòd ſi pro ægri natura ac viribus fortior appareat,ad folia ipſius trita,aut panẽ,aut ordeaceam farinã,ſiue triticeã, aut etiã polẽtam admiſcere oportet, iuxta prædominantẽ in vnoquoque diſpoſitionẽ ac affectionem.

Iſatis ſylueſtris.

Sylueſtris Iſatis acre quid habet manifeſtũ iam in gu-
H ſtu & actione: & propterea magis ſiccatoria quàm ſatiua exiſtens,aduerſus humidas putreſcentias fortius reluctatur.Verùm ad alia prædicta deterior eſt:immodicè enim & cum mordacitate hæc ſiccat, irritátque, & inflãmationes excitat.Cæterùm fortitudinis facultatis ſuæ gratia, etiam ſplenicis vtilis exiſtit,quibus ſatiua non profuit.

Itea, *id eſt Salix.* A

Salicis foliis vti quis poteſt ad vulnerum cruento-
rũ glutinationem, imò & flore ipſius, quo omnes medici
fermè vtũtur ad emplaſtri ſiccantis compoſitionẽ. Eſt e-
nim vis ipſorũ ſiccatoria citra mordacitatẽ: habẽt autẽ &
adſtrictionis aliquid. Quidã ſuccũ ex ipſis exprimũt, eũmq;
pro pharmaco habẽt mordacitatis expertẽ ac ſiccante, ad
multa vtili. Cortex quoque arboris conſimilem floribus
ac foliis vim habet, præterquam quòd ſicciore tempera-
mento præditus eſt, quemadmodum omnes ferè corti- B
ces. Quidam hunc exurunt, & cinere vtuntur ad ea quæ
forti reſiccatione indigent. Itaque clauos ac callos, inſu-
pérque verrucas myrmecias appellatas, eo eximunt, aceto
acri ſubacto. Aliqui tempore floris corticem incidunt, ſuc-
cúmque quendam inde colligũt, quo vtũtur ad vitia quæ
pupillis tenebras obducunt: eſt enim medicamentum ex-
terſorium ac tenuium partium. quare etiam ad alia mul-
ta eius vſus aſſumi queat, quum tali facultate præſtet.

A *litera* K *incipientia.*

Calaminthe. C

Calaminthe tenuium partiũ ſubſtantiam habet, éſt-
que calida & ſicca tertio ordine: ſicca, per ſe ex aqua mul-
ſa pota, manifeſtè calfacit, & ſudores ciet ac diſcutit, &
ſiccat totum corpus: quapropter aliqui ipſa vſi ſunt & ad
rigores per circuitum repetentes, cocta in oleo, & illito
inde toto corpore cum frictione ſtrenua: intra corpus ve-
rò aſſumunt velut dictum eſt. Quin & coxendicis catapla
ſma eſt in iſchiadicis generoſo omnino auxilio: trahit e-
nim ex alto ad ſuperficiem, & totum articulum calefacit,
& cutem manifeſtè adurit. inſuper & pota & appoſita mẽ-
ſes efficaciter prouocat. Bonum eſt & in elephantiaſi me- D
dicamentum, non ſolùm ob id quòd tenues humores diſ
cutiat, ſed & quòd craſſos attenuet & fortiter diſſecet, qui
ſanè hoc morbi genus generant: ſic & cicatrices nigras il-
luſtrat, & ſugillata diſcutit. Præſtat autem in talibus coctã
in vino cataplaſmatis vice imponere, viridẽ magis quàm
arefactam: ſiccata enim fortior euadit & promptius inu-
rit. eſt & cataplaſma in morſibus animalium virus eiacu-
lantium. At verò ob amaritudinem & aſcaridas & lumbri
cos ſuccus eius perimit tum potus tum per ſedem infu-
ſus imò & vermes qui in auribus itémque vlceribus naſci E
ſolent. Prodeſt & anheloſis & ictericis, extergendo ac ex-
purgando iecoris obturationes. cæterùm ad omnia præ-
dicta efficacior eſt montana. Orpheus ait ſuccum eius cũ
pari roſaceo & ceruſſa tritum ad ſtrigmentitiam craſſitu-
dinẽ, ac illitum, ambuſtis mederi, & (quod omnem opinio
nem ſuperat) neque cicatricem apparere, & locum pilos
producere. Si verò cum Cimolia terra & aloë parib⁹ por-
tionibus acceptis ſuccus teratur, indéque frons ac tempo
ra illinantur, capitis dolores eueſtigio ſanantur.

Calamus aromaticus. F

Calamus aromaticus modicã adſtrictionem & quã-
minimam acrimoniam poſſidet, maxima autem pars e-
ius ſubſtantiæ terreæ ac aëreæ eſt moderatæ caliditatis ac
frigiditatis: vnde & vrinam moderatè ciet, & compoſi-
tionibus ſtomachicis ac hepaticis quæ foris ipſis impo-
nũtur, admiſcetur, & in vteri fotus vtiliter aſſumitur, qui
inflammationibus aut menſiũ irritationis gratia adhibẽ-
tur. Ponatur itaque ſecundo ordine calfacientium ac ſic-
cantium, magis tamẽ ſiccantium quàm calfacientium.

Calamus phragmites, *id eſt Arundo ſepiaria.* G

Calami phragmitæ radix exterſoriam vim nõ mo-
dicam habet, minimè acrem: folia tamen viridia mode-
ratè perfrigerant, itémque non modicam exterſoriã vim
poſſident. Cortex eius vſtus tenuium partiũ ac diſcuſſoriã
abũdè vim acquirit, & exterſoriũ quid habet, vt calfaciat
ac ſiccet tertio ordine, plus tamẽ ſiccans quàm calfaciẽs.

Cannabis.

Cannabis ſemen ægrè concoquitur, dolorem capi-
tis inducit, & malum ſuccum gignit. Si verò torreatur, e- H
tiam ſic caput tentat, multum calfaciendo, & vaporem ca
lidum ac medicatum ad ipſum deligando. Ex eo verò
quòd ſicco temperamento præditum eſt & flatus expers,
genitale ſemen extinguit.

Capnion, *id eſt Fumus terræ, ſiue Fumaria.*

Herba fumaria acrem ſimúlque amaram habet qua-
litatem, neque omnino expers eſt acerbæ. Quapropter v-
rinam multam biliosſam promouet, & iecoris obturatio-
nes ac debilitates ſanat. Succus eius viſum exacuit, dela-
crymationem faciens: ipſa herba arida trita aquæ mulſæ
inſperſa ac pota ventrem mollit. Vino autem diluto ſi-
militer inſperſa ſtomachum corroborat. Dato confiden-
ter & decoctum ipſius quomodocunque febrientibus.

Capparis.

Capparis radicis cortex prædominantem habet a-
maram qualitatem, ſecundo loco acrem, & deinceps acer
bam: ex quo palàm fit ex diuerſis ac pugnantibus viribus
ipſum compoſitum eſſe. Etenim extergere & expurgare
ac incidere poteſt ob amaritudinem: calfacere autem &
diſcutere ac attenuare per acrimoniam: contrahere verò
ac cõſtringere & cogere per acerbitatem. & propterea lie-
nes induratos (ſiquod aliud medicamẽtum) curat, tum fo
rinſecus cataplaſmatis cõuenientibus admixtus, tũ intra
corp⁹ acceptus, ſiue coquatur in aceto & aceto mulſo ac ſi-
milibus, ſiue aridus tritus iiſdẽ inſperſus: euacuat enim a-
pertè viſcoſos ac craſſos humores ſic acceptus, non per vri
nas ſolùm, ſed etiam per ventrem. Sæpenumero verò &
cruenta egerunt ii in quibus lien opem ſentit, & coxendi-
cum dolores minuuntur. Quin & menſes ciet, & pituitam
à capite per os detrahit, & malignis vlcerib⁹ inſperſus mi-
nutiſſimè tritus cõmodum pharmacum eſt, vtpote exter-
gere ipſa valens & fortiter reſiccare. Sed & dentium dolo
ribus prodeſt cum vino coctus aut aceto. Strumas quoque
& tumores duros diſcutit, ſi aptis ad hæc medicamentis
permiſceatur. Folia porrò & caulis, itémque ſemẽ ſiue fru-
ctus, conſimilem cortici vim habent, niſi quòd debilio-
ra exiſtunt. Et ſanè ego memini me aliquando foliis ſolis
ſtrumoſam duritiem intra paucos dies diſcuſſiſſe. Admi-
ſcetur autem ipſis aliquid quod vehementiam facultatis
ipſorum obtundat. Nihil verò miri eſt ſi etiam aurium
vermes ſuccus enecat ob amaritudinem. At verò fructus
in muria compoſitus, deinde lotus ac maceratus donec
omnem ſalis vim deponat, medicamentum eſt ad excitã-
dum appetentiam proſtratam, extergendúmque ac ſubdu
cendum ventris pituitam, & ad expurgandum obturatio-
nes lienis ac iecoris. Vtendum eſt autem eo cum commo
do liquore aceti mulſi aut aceti oleo permixti, præ omni
bus aliis cibis.

Cardamum, *id eſt Naſturtium.*

Naſturtii ſemen vſtoriam vim habet veluti ſinapi, &
propterea iſchiadicos, & capitis dolores, & quicquid ru-
befactione opus habet idipſum calfacit, quemadmodum
ſinapi. Admiſcetur cõmodè & medicamentis ad anhelo-
ſos deſtinatis, nimirum vt medicamentum craſſos humo-
res diſſecare potens. Herba ipſa ſimilem ſemini vim poſ-
ſidet: verùm imbecillior eſt. quare comeſta valde calfacit.
Capitis autem dolorem eadem inducit.

Cardamomum.

Cardamomum calidam facultatem abundè poſſidet,
vt etiã exulceret in cataplaſmate impoſitũ, minus tamen
quàm naſturtium. Habet & amaritudinis quiddam in ſe-
ſe: ob quam etiam lumbricos enecat, & ſcabiem fortiter
exterit cum aceto.

Caroum.

Caroi ſemen ſiccat & calefacit tertio ordine: acrem
autem qualitatem moderatè poſſidet, & propterea flatus
leuat diſcutítque, & vrinam ciet, non modò ſemen ſed
tota planta.

Caſia.

Caſia calfacit ac ſiccat tertio ordine, éſtq; multùm te-
nuiũ partiũ: in guſtu autẽ plurimũ acrimoniæ habet, par
uámque quandam adſtrictionem. quare propter hæc o-
mnia ſiccat ſimúlque diſcutit corporis ſuperfluitates, &
præterea robur organis addit. Commodat & ad ſupreſ-
ſos mẽſes, vbi præ copia ſimúlque craſſitudine ſuperflui-
tatum, ſufficienter euacuari prohibentur.

Carya, *id eſt Nux arbor, Nux iuglans ſiue regia, Nux parua, Pontica, Auellana.*

Nux arbor habet quidem tum in germinibus, tum

in foliis aliquid adſtringens, verùm inſigniter & copioſe A in ipſo nucis ſuæ cortice, & recenti & arido. Vtūtur itaq; ipſo etiā tinctores. Nos autē eundē exprimētes, ſuccúmq; ſimiliter vt mororum ac rubi mororum cum melle coquentes, ſtomaticum medicamētum, *id eſt oris uitiis commodum*, præparamus, quo etiā ad alia omnia vtimur ad quæ prædicti ſucci commodi exiſtunt. Cæterùm ipſius nucis nucleus qui in cibi vſum venit, oleoſus eſt & tenuium partium: particeps eſt autem & adſtringentis qualitatis, ſed modicæ & quæ temporis progreſſu euaneſcit, tota i- B pſius ſubſtantia in pinguem ſuccum tranſeunte, qui oleo veteri ſimilis apparet, & propterea omnino tandem edi non poteſt. At verò viridis adhuc & recēs nucleus, neque adſtringentem qualitatem manifeſtè poſſidet neque oleoſam. Vnde ad alui excretionem commodior eſt quàm ſiccus, & maximè ſi cum garo, quemadmodum aliqui faciunt, accipiatur. Sed & ſiccarum nucum in aqua maceratarum, velut quidā facere ſolent, conſimilis vis eſt vt viridium. Concoquitur tamen melius nucis fructus, & ſtomacho commodior eſt, ſi cum caricis edatur. Aiunt, ſiquis caricas cum nucibus ac ruta præ reliquis cibis comedat, C eū non magnopere à lethalibus medicamētis lædi poſſe. Porrò ex inueterata nuce oleum quoque exprimi poteſt, quod abundè diſcuſſoriū exiſtit, vt quidā eo etiā gangrænas & carbunculos ac ægilopas curent. At verò putamen eius aridum vſtum, tenuium partium ſiccatoriúmque & lene pharmacū euadit. Cæterùm nux parua, quæ & Pontica & Auellana appellatur, frigidior eſt & auſterior, vtpote magis terrea exiſtens: in cæteris regiæ ſiue iuglandi ſimilis eſt. Capitis autem dolorem in cibo ſumpta indu- D cit.

Caſtania.

De Caſtania eiúſque fructu dictum eſt in querci tractatione.

Cenchros, *id eſt Milium.*

Milium frigefacit primo ordine, ſiccat aut tertio ex oluto, aut ſecundo intento. Eſt & modicè tenuium partiū: vnde comeſtum inſtar edulii, omnium fermè eduliorum frumentacei generis minimi nutrimenti eſt: ſed & aluum exiccat. Verùm forinſecꝰ impoſitum in marſupiis ſiue ſacculis, fomentum eſt aptiſſimum iis qui leni reſiccatione E opus habent.

Cedrus & Cedria.

Cedri ſpecies duæ ſunt, vtraque tertio ordine calfacit ac ſiccat: cedria verò quæ ex ipſis fit, etiam iam quartum ordinem attingit. Eſt autem primi ordinis ſepticōn *id eſt erodentium*, multùm calida ac tenuium partium exiſtens. teneras ſanè carnes promptè ſimulque citra dolorem corrodit caliditas ipſius, per caliditatem quæ in corporibus eſt aucta: verùm in duris corporibus longiori tēpore & vix tandem efficaciam ſuam oſtendit. Vnde mor F tuorum corpora incorrupta conſeruat, humiditates ipſorum ſuperfluas depaſcens: ſolida autem corpora non attingens, propterea quòd non tam fortem vim habet, velut alia eroſiua appellata. Nihil verò miri eſt ſi eiuſmodi vi pollet quòd etiam pediculos, & lendes, & aurium vermes & aſcaridas in recto inteſtino enecare poteſt. Fœtus inſuper appoſita viuos quidem necat, mortuos autem eiicit: quemadmodum etiam ipſum ſemen genitale, in coitu, pudendo oblita. & propterea ſic vſurpata medicamentū conceptum impediens eſt nulli alteri poſthabēdum. Sed & dentium foraminibus inſtillata dolores quidem mi- G nuit, ipſos autem dentes confringit. Attenuat & oculorū cicatrices, & hebetē viſum ob craſſitudinē humorū, ſanat. Quod verò pinguiſſimum eſt ex ipſa & exactè oleoſum, quod ſuperextentis lanis, dum coquitur, colligitur, tenuiorum quidem partium eſt quàm tota cedria, verùm minus acre ac mordax: quanquam non minus ſed magis etiam quàm cedria efficax ſit. Vnde & hoc idiotæ vtuntur ad vulnera ouium in tonſura per forcipes illata: item ad ſcabiem & ad ricinos. Cedri porrò baccæ & fructus cedri- H des Græcis appellati, moderatiorem vim habent, vt etiā in cibi vſum veniāt. Siquis tamen plures ex ipſis ingerat, & caput dolet, & excalefacit, & oris ventris morſum percipit.

Centaurea magna.

Centaureæ magnæ radix ex contrariis viribus compoſita eſt. Itaque in guſtu acris ſimúlque adſtringens apparet cum quadam dulcedine. In actione verò acrimonia opera caliditatis exercet: mēſes promouens, & fœtus mortuos trahēs & viuētes corrūpēs, ſimúlque eiiciens: adſtrictio autem, frigiditatis craſſioris ac terreæ opera deſignat, tum vulnera glutinando, tum ſanguinem ſpuentes iuuando. Dare autem oportet ex ea drach. ii, febrientibus cum aqua, febre carentibus cum vino. At verò iuxta omnium qualitatum actionem & ruptis, & conuulſis, & ſpirandi difficultatibus, & inueteratæ tuſſi conuenit: non enim euacuare ſolùm in his oportet quod præter naturam eſt, ſed roborare etiam ac firmare expurgata. Succus ad eadē ad quæ radix, valet. quidam etiam eo pro lycio vtuntur, illo non præſente.

Centaurea parua.

Centaureæ paruæ radix omnino inefficax eſt: ramuli verò & magis folia, & ipſorum flores in vſum veniunt. Dominatur in ipſis qualitas amara, parum quid adſtrictionis poſſidens, & propterea fortiter ſiccatorium eſt pharmacum abſque mordacitate. Magna itaque & recentia vulnera glutinat herba ipſa viridi in cataplaſmate impoſita: vetera verò & ægrè cicatricem recipientia, ad cicatricem perducit ſimili modo adhibita: quin & ſicca glutinatoriis ac ſiccatoriis compoſitionibus miſcetur, quæ ſinus fiſtulas curare ſolent. Sed & veteres duritias mollire creditur, & maligna vlcera ſanare. miſcetur & eis quæ fluidas affectiones ſanant. Decoctum herbæ quidā iſchiadicis infundunt per ſedem, velut quod bilioſum & craſſum humorem ducat. Nam & purgat, & ſanè vbi vehementer operationem ſuam exercebit, cruenta euacuat, & magis prodeſt. Succꝰ eius cōſimilē vim habet, hoc eſt ſiccatoriā & exterſoriam, & tum alia prædicta probè efficere ſolet, tum cum melle oculis ſublinitur, & appoſitus menſes ac fœtus educit. quidam ipſum bibendū dant & in affectis neruis, velut euacuantem ac citra moleſtiam ſiccantem infarcta. Cæterùm & ad hepatis obturationes bonū pharmacum eſt: bonum & lieni indurato, forinſecus impoſitus, neque minus ſiquis bibere velit. Herba ipſa exſuccanda eſt circa ſummum vigorem, & flore prægnans. Datur ſucci cochlearium vnum cum aqua calida, & ſale modico, ac pauculo aceto, & purgat generoſè humorem atræ bilis. Coma eius contuſa & cum melle cocto, aut ſapa in collyria formata, fiſtulas circūſcarificat, & callos eximit, collyriis in fiſtulas immiſſis. Corymbi eius tuſi ac cribrati cochlearii menſura iſchiadicis dantur ieiunis cum aqua calida, ad triduum aut plures etiam dies. Eius certè pharmaci efficacia magno miraculo ſæpe fuit. Et ad polypodas in naribus excreſcentes idem medicamentum ſiccum inſpergitur.

Ceraſus.

Ceraſus fructum fert moderatè adſtringētem cum dulcedine. matura itaque ceraſa & dulcia magis per inteſtina ſubeunt: minus verò ſtomacho commodant immatura & auſteriora vice verſa. Gummi arboris è vino potū calculoſis prodeſſe quidam tradiderunt.

Ceratonia, ſiue Ceratia *id eſt Siliqua.*

Siliqua arbor ſiccatoriam & adſtrictoriam vim habet, quemadmodum etiam fructus eius, *ceratia Græcis, nobis ſiliquæ* appellatus. particeps eſt autem & alicuius dulcedinis. Siliquæ aliquam cum ceraſis ſimilitudinem habent: virides enim & humidæ aluum magis ſubducunt: ſiccæ magis ſiſtunt.

Ceſtron, vel Betonica, vel Pſychotrophon.

Betonica, Ceſtron & Pſychotrophon appellatum, vim habet ſectoriam, velut guſtus indicat: amara enim & acris herba exiſtit, velut etiam particularis actio oſtendit. Nam & renum calculos confringit, & pulmonem ac pectus & iecur purgat ac extergit, & menſes mouet, & comitiali morbo prodeſt, & ruptis ac conuulſis medetur. Acidum item ructum ſedat, & iſchiadicis conducit pota.

Cicis, *id eſt Galla.*

Galla quæ omphacitis vocatur, abundè acerbū pharmacum eſt, ſubſtantiæ terreæ frigidæ plurimæ particeps,

ob quam & ſiccat & fluxiones repellit,& cogit ac adſtrin- A git laxas ac inualidas partes. omnibus etiam fluidis affe-ctionibus reſiſtit.Ponatur autem in tertio ordine ſiccantium,in ſecundo verò frigefacientium.Altera galla flaua laxa ac magna, ſiccat quidem, ſed tanto minus quãto minus acerbæ qualitatis particeps eſt.Cocta itaque per ſe ac trita,& in cataplaſmate adhibita inflammationum ſedis ac prolapſus eiuſdem inſigne auxilium eſt. Coquere autẽ oportet,ſi moderata adſtrictione opus eſt,in aqua:ſi vehementi,in vino maximè auſtero. Gallæ vim ſupprimendi ſanguinis habent,& manifeſtum ſatis eſt quòd caliditatẽ B & acrimoniam ex vſtura acquirunt,& magis tenuiũ partium quàm nõ vſtæ euadunt,itémque ſiccatoriæ amplius. Oportet autẽ cãdefactas ſuper prunas, aceto aut vino extinguere.

Cera.

Cera in medio quodammodo eſt calfacientium,frigefacientium,humectantium ac ſiccantium.habet & craſſarum partium quid,& meatus obruratoriũ: quapropter non ſolùm ſiccat, ſed & per accidens humectare videtur,perſpirationes prohibendo. Vnde & materia eſt alio- C rum pharmacorum: ipſa autem per ſe ex concoctoriorũ debilium numero fuerit quæ forinſecus imponuntur. habet enim parum ex diſcuſſoria ac calida facultate, cuius quamplurimæ mel ipſum particeps exiſtit.

Ciborium.

Viridem fabarum Ægyptiarum fructum ciborium appellant:quare in fabarum tractatione,etiam de hoc cõſiderandum eſt.

Cinara.

Cinara mali ſucci edulium eſt,maximè vbi durior e- D uaſerit. nam & bilioſum humorem in ſeſe tunc vberiorem colligit,& totam ſubſtãtiam lignoſiorem habet.quare ex hac quidem humor atræ bilis generatur: ex ſucco verò ipſius tenuis & amaræ bilis humor producitur. Præſtat igitur præcoctam ipſam in cibo aſſumere.

Cicis arboris fructus,Ricinus ſiue Croton.

Cicis arboris fructus quem aliqui crotonem ac ricinum appellant,quique purgandi vim habet,exterſoria ac diſcuſſoria facultate præditus eſt:folia eius imbecilliora ſunt.Oleum quod ex fructu fit,calidius & magis tenuium E partium eſt quàm commune, & propterea etiam diſcuſſorium.

Ciſthos ſiue Ciſtharus.

Ciſthos frutex adeo adſtrictorius eſt vt & folia ipſius in cataplaſmate impoſita vulnera glutinent.Flores efficaciores ſunt,vt cum vino poti dyſenterias & ventris imbecillitatem,ac fluxiones,& humiditates ſaneut: in cataplaſmate autem impoſiti putrefactis vlceribus conducunt, propter generoſam ſiccandi vim,ferè in ſecundo ordine. Ipſius fruticis frigiditas tepidæ quoque qualitatis parti- F ceps eſt.Cæterùm quæ hypociſtis appellatur,multo magis quàm folia adſtringit,éſtque efficax pharmacũ ad omnes fluidas affectiones, velut ſanguinis reiectionem, fluxum muliebrem, cœliacas & dyſentericas affectiones. Sed & corroborare partes ſolet,& à plurima humiditate exolutis firmitatẽ addit,atque ſic ſanè & ſtomachicis & hepaticis cõducit.Firmat enim ac roborat nõ inſtrenuè,epithematis aut antidotis aptis admixta.

Ciſthus ſiue Ladanum.

Ciſthus hic in calidioribus regionibus naſcitur,non genere alius ab his qui in aliis locis naſcuntur:ſed à regione præcipuam quandam propriam diſcuſſoriam qualitatem adeptus eſt,depoſita frigiditate:in reliquis igitur cõſimilis eſt præcedenti. Verùm ex ipſo fit ladanum medicamentum calidum primo ordine iam completo, vt etiã ſecundum attingat: particeps eſt autem & adſtrictionis cuiuſdam modicæ,& tenuium partium ſubſtantiam habet:& propterea moderatè emollit,& ſimiliter diſcutit,itémque concoquit. Itaque non mirum eſt vteri affectib. hoc præcipuè conuenire,propterea quòd aliquid adſtrin- H gens habet,per quod etiam defluos capillos retinet. nam & vitiatos humores iuxta pilorum radices attenuat, ac cõſumit,& meatus quibus impacti erant,adſtringendi vi cõgit & conſtringit.

Ciſſos,*id eſt Hedera.*

Ex contrariis facultatibus hedera componitur: habet enim quid ſubſtantiæ adſtrictoriæ, quam frigidam ac terream dicimus: habet & quid acris,quam calidam eſſe guſtus teſtatur:ſed & aquoſæ ſubſtantiæ tepidæ viridis particeps eſt. Viridia itaque folia cum vino cocta, etiam magna vulnera glutinant,& maligna vlcera ſanant. Vlcerationes quoque ex igne cicatrice includunt. Cum aceto autem cocta folia ſplenicis opitulantur.Flores eius fortiores quodammodo ſunt, vt cum cerato triti ambuſta curent.Succus ipſius per nares purgat, & antiquas aurium fluxiones ſanat, & vlcera vetera tum aurium tum narium ad cicatricem perducit. Si verò acrior appareat, roſaceo aut oleo dulci temperetur.Lacryma hederæ pediculos necat,& pilis nudat,in tantum calidã vim habẽs vt etiã leniter vrat. Prodeſt etiã lacryma calculoſis in potu.

Cnicus.

Cnici ſemine ad purgationes tantùm vtimur. Eſt autem tertii ordinis calefaciẽtium, ſi quis forinſecus admoto ipſo vti velit.

Coccus. Cnidus, *id eſt granum Gnidium.*

Cnidius coccus purgatoriam vim habet, éſtque facultatis acris & vſtoriæ.

Coccus tinctorius,*id eſt granum tinctorium.*

Coccus tinctorius adſtringẽtem ſimúlque amaram qualitatem habet:& per vtranque leniter ſiccat,& ob id ad magna vulnera conducit, & ad ſauciatos neruos, cum aceto aut aceto mulſo tritus.

Coccymelea,*id eſt prunus.*

Pruni fructus recens magis aluum ſubducit, ſiccatus,minus.Sunt autem damaſcena pruna magis adſtringentia, Hiſpana dulciora, & propterea magis aluum ducunt.in foliis autem manifeſta quædam adſtrictio apparet:vnde decocta vtiliter gargariſſantur in inflammationibus gurgulionis ac tonſillarum. Cæterùm ſyluestrium prunorum fructus adſtrictorius eſt,& ventrem ſiſtit. Et in Aſia ſanè hæc planta prunus nominatur. Gummi omnis pruni cum vino potum lapides frangere quidam produ̅t: verùm cum aceto impetigines puerorum exterit.

Colocaſium ſiue Manzizanium.

Colocaſii radicis ſimilis vis eſt rapis ac cæpis, viſcoſum autem corpus ipſius eſt. vnde exterſoriæ facultatis particeps eſt,& ventri in cibo ſumpta commodat.

Colocynthe,*id eſt Cucurbita.*

Cucurbita humidi & frigidi temperamenti eſt:vtroque,ſecundo ordine:vnde & ramentorum eius ſuccus auribus inflammatis & dolentibus conuenit cum roſaceo: ſic & tota in cataplaſmate impoſita calidas inflammationes mediocriter refrigerat.In cibo accepta, nimia humectatione corpus implet,& ſitim eximit, & alimentum humidum ac frigidum,& propterea etiã modicum corpori præbet. Concoquitur autem non malè, vbi non prius fuerit corrupta:id quod accidit ipſi propter malam præparationem,& vbi vitioſus humor in ventre fuerit coaceruatus.imò ſi etiam diutius in ventre moretur, quemadmodum reliqua quoque humida edulia. Gaudet origani cõditura propter aquoſam in ipſa qualitatem. Omnia enim huius generis acribus aut acidis,aut auſteris, aut ſalſis ſaporibus miſcere oportet,ſi modò neque inſuauiter ſumi debeant,neque ſumentes nauſeabundos efficere.

Comarus *id eſt Arbutus.* Memæcylon,*id eſt Arbuti fructus.*

Arbuti fructus memæcylon appellatur,éſtque ſtomacho incommodus,& capitis dolorem inducit. Arbor ipſa ſimul cum fructu acerbam qualitatem poſſidet.

Commi,*id eſt Gummi.*

Gummi vim habet ſiccatoriam,meatus obducit, & aſperitates ſanat.

Conia ſtacte,*id eſt Lixiuium.*

Quod velut ablutio eſt materierum ad cinerem redactarum,conia ſtacte Græcis,*nobis lixiuium*,vocatur. Ex omnibus autem maximè exterſorium eſt & ſiccãdi vi præditum, quod ex cinere ficulneo & tithymalis fit, vt ferè vim eroſiuam ſortiatur. Verùm ob ſubſtantiam tenuium partium citra dolorem vrit.

Conyza.

Conyza& maior & minor conſimilis temperamenti ac facultatis exiſtunt, guſtui acres & amaræ apparentes. Calfaciunt & ſiccāt euidenter, vt vtriuſque qualitatis tertio ordine locētur. Decoctæ itaque in oleo, rigoribus per circuitū repetentibus ſalutarem medelam præbent. Quidam flores ipſarum vnà cum foliis terentes cum vino bibendos exhibent, ad menſes ciendos ac fœtus eiiciēdos. Eſt & tertium conyzæ genus, in humectioribus locis proueniens, magis fœtidum & imbecillius.

Corianum ſiue Corion, *id eſt Coriandrum.*

Corianon, item Corion appellatur, & ex contrariis facultatibus cōpoſitum eſt, multùm habens ſubſtantiæ amaræ, quæ tenuium partium eſt & terrea, nec parum aqueæ humiditatis tepida vi præditæ: habet & parū quid adſtrictionis. ex quibus omnibus multifariam efficax eſt facere ea quæ Dioſcorides prodidit: verùm non ob ſolam frigiditatem.

Colla, *id eſt Glutinum.*

Glutinum quod ex ſimilagine aut polline ad libros conficiunt, facultatem habet meatus obducentem & concoctoriam. At verò de taurino glutine ac ſimilium in ſermone de animalibus agetur.

Coronopodium, *id eſt Pes cornicis.*

Coronopodii radix in cibo accepta cœliacis opitulari creditur.

Coſtus.

Coſtus, modicæ amaritudinis, plurimæ verò acrimoniæ ac calidæ qualitatis particeps eſt, vt etiam exulceret. vnde ex ipſo cum oleo perfricāt corpus ante acceſſionem in rigoribus per circuitum redeuntibus. Alii idem & in reſolutis ac iſchiadicis faciunt: & omnino in iis quibus aut partem aliquam calfacere volumus, aut humorē aliquem ex alto ad cutem adtrahere, vſus eius competit. Ob eandem cauſam & vrinam ciet, & menſes ducit, & ruptis ac conuulſis, & laterum doloribus confert. Verùm ob amaritudinem, etiam latum lumbricum necare creditur: & ad ſolares maculas ipſo vtuntur, cum aqua aut melle. Ineſt præterea ipſius temperamento flatuoſa quædam humiditas, ob quam & venerem ſtimulat cum vino mulſo potus.

Cotyledon, *id eſt Vmbilicus Veneris.*

Cotyledon mixtam vim habet, humidam & frigidam, & quandam obſcurè ſubadſtringētē & modicè amaram. vnde frigefacit, & repellit, & extergit, & diſcutit. Inflammationes itaque eryſipelatas & eryſipelata inflammata ſanat, & in ſtomachi ardore commodū cataplaſma exiſtit. Creduntur folia cum radice comeſta lapides atterere & vrinam ciere.

Crambe, *id eſt Braſſica.*

Braſſica comeſtilis ſiccatoriam vim habet & in cibo accepta & forinſecus impoſita, non tamen manifeſtè acrem, ſed vt vulnera glutinet, & maligna vlcera ſanet, & inflammationes curet iam induratas ac ægrè ſolubiles, eiuſdémque generis eryſipelata. Sed & epinyctidas ac herpetas ſanat. Habet & quid exterſorium, per quod etiam lepras exterit. Succus itaque ipſius quid purgatoriū habet, corpus autem eius alui excretionem cohibet: eáque gratia in quibus humectum ventrem ſiccare volumus, moderatè ipſam coquimus, & priore aqua diffuſa, ſtatim in alteram calidam præparatam immittimus ac feruefacimus. Non oportet enim neque aerem, neque frigidam aquam contingere quod bis coquitur. neque enim exactè flaccidum fit, etiamſi diutiſſimè coquas: itaque in aliam calidā immiſſam coquimus donec flaccida fiat. Nam ſi ventris ſubducendi gratia ſumitur, non valde diſcoquitur. Siccat igitur braſſica quemadmodum lenticula & propterea viſum hebetat, & atræ bilis humorem generat. At verò aſparagus braſſicæ minus ſiccat & magis vrinam ciet. Semen autem potum lumbricos enecat, & maculas ſolares ac lentigines, & quæcunque alia moderata exterſione opus habentia, exterit. Cauliculi eius vſti cinerem efficiunt fortiter ſiccantem, vt & vſtoriæ facultatis particeps ſit. Quapropter eo cum veteri adipe admixto, quidam ad veteres laterum dolores, & ſicubi eiuſmodi alius dolor infeſtet, vtuntur. fortiter enim diſcuſſorium medicamentum efficitur. Braſſica porrò ſylueſtris ſiccior & calidior multo eſt quàm ſatiua, quemadmodum omnia alia ferme ſylueſtria ſatiuis fortitudine præſtant. Vnde neque citra offenſionē intra corpus ſumuntur. Diſcutit autem & extergit vehementius quàm ſatiua. Cæterùm marina braſſica vltra hoc quòd ventrem emollit, ſubſalſum nimirum ac ſubamarū ſaporem habēs, commoda quoque fuerit ad externos corporis vſus, ad quos ſanè eiuſmodi qualitates conueniunt.

Crethmon.

B Crethmon, ſalſum quodammodo in guſtu eſt, vna cum modica amaritudine: propterea & vis ipſius exterſoria ſimúlque ſiccatoria exiſtit: vtraque tamen facultate amaris cedit.

Crithe, *id eſt Ordeum.*

Ordeum primi ordinis eſt ſiccantium ac frigefacientium: habet & modicum quid exterſorium, & paulo magis ſiccat quàm fabarum farina à cortice depurgata. in reliquis omnibus forinſeco vſu conſimilia exiſtunt. Verùm in cibo acceptum ordeum, hoc amplius fabis habet, quòd in coctura flatuoſitatem deponit: fabæ autem, quo-
C modocunque coquatur, flatuoſitas permanet. craſſioris enim ſubſtantiæ faba eſt quàm ordeum, & propterea etiam magis quàm ordeum nutrit. Ordeum verò ſuccum generat tenuem & exterſorium quid habentem. nihil igitur calfacit corpus, quomodocunque tandem præparetur. Verùm humectat & ſiccat diuerſimodè præparatum. etenim polenta ex ordeo toſto facta, manifeſtè apparet ſiccare. Ptiſana verò humectat, quum velut conuenit præparatur. Panes autē ordeacei omnes minus nutriūt quàm triticei, & magis ventrem ſubeunt quàm illi. Cæterùm
D polenta ex ordeo toſta facta magis quàm ordeum ſiccat, & modicum alimentum corpori ſufficit quomodocunque coquatur. Eadem ex vino Aminæo auſtero pota aluum ſiccat. At verò maza (vocant autem ſic polentam ordeaceā liquore aliquo ſubactam, velut ſapa, aut melle, aut alio quopiam, quæ etiam cruda comeditur) quomodocūque præparetur, minus quàm panes ordeacei concoquitur, & ventrem magis flatu implet, & ſi diutius in ipſo moretur, turbationem efficit. Quum enim ordeum ex natura nō parum furfuris habeat, torrefactum ordeum idipſum furfuraceum & ſiccius & magis difficulter confringi po-
E tens habet, imò & id quod vtile ex ipſo in corporis alimētum cedit, ſiccius euadit. Quicquid igitur furfuraceum & durum in ipſo eſt, quemadmodum forinſecus apparet quòd aqua non diſſoluatur, eodem modo neque in ventre diſſoluitur maceratum, ſed permanet inconfectum velut eſt acceptum. Quum igitur neque concoquatur, neque in venas diſtribuatur, per ventrem ſecedit, & præſertim quum extergendi vim ex ordeo habeat: magis autem ſecedit infernè ſæpius ſubacta ac trita. Si verò & mel aſſumpſerit, adhuc citius ſubit. Porrò quod crimnō Græci vo-
F cant, craſſiórque farina tum tritici, tum zeæ exiſtit, magis alit quàm polenta, ſed ægrius concoquitur. Vocatur ex ea ſorbitio puls, & quæ ex zea fit ventrem lenius aliquanto ſiſtit, magiſque ſi torreatur.

Crinon, *id eſt Lilium.*

Lilii flos temperamentum mixtum habet ex ſubſtātia quadam tenuium partiū terrea, ex qua etiā in guſtu amaritudinem offert, & quadam aquoſa temperata: vnde & oleum ex ipſo lenis, tum diſcuſſoriæ tum mollientis facultatis exiſtit, & ad vteri duritias aptum. Radix etiam ac
G folia per ſe trita, ſiccant & extergunt ac moderatè diſcutiunt: eſt enim radix primi ordinis exterſiuorū, qua gratia & ambuſtis cōducit. Radicē itaq; aſſatam, deinde roſaceo tritā ambuſtis imponūt vſq; ad cicatricis inductionē. Nā & aliàs omnia vlcera optimè cicatrice includit. Sed & vterum emollit & menſes promouet. Folia quoque præcocta vſque ad cicatricem inductam imponunt, non ambuſtis ſolùm, ſed etiam vlceribus. Reponimus aliquando & foliorum ſuccum coctum cum aceto & melle ad liquidioris mellis compagem, ita vt ſucci partes quinque ſumantur,
H mellis autem & aceti vtriuſque pars vna. Fit commodum pharmacum ad omnia vehementi reſiccatione indigentia citra mordacitatē, velut ſunt vulnera magna, & maxi-

mè quæ circa capitis muſculos fiunt. item vlcera inuetera ta fluidáque, ac ægrè recipientia cicatricem.

Crocodilion.

Crocodilii ſemen acre eſt & aromaticum, vrinam ciens, & menſes ducens, vt & calidæ facultatis ſit diſcuſſo riæque ac ſiccatoriæ. Succus caulis & ſeminis conſimilem vim habet, & nephriticis prodeſt. Radix exputitiones è pectore fortiter adiuuat, eſtque minus acris quàm ſemen: verùm non minus amara. Sanguinem quoque per nares ducit.

Crocus.

Crocus habet quidem aliquid modicè adſtrictoriũ, quod terreum frigidum eſſe oſtenſum eſt: dominatur au tem in ipſo calfactoria vis ac qualitas: vt ex tota ſubſtan tia ſua ſecundi ordinis ſit calfacientium, primi ſiccantiũ: & propterea etiã concoctorium quid habet quod modica illa adſtrictione adiuuatur.

Crommyon, *id eſt Cæpa.*

Cæpa quarti ordinis calfacientium: ſubſtantia ipſius magis craſſarum partium exiſtit. Vnde & hæmorrhoidas aperit appoſita, & cum aceto illita in ſole vitiligines exterit, & alopeciis affricta citius quàm alcyonium pilos prouocat: comeſta calfacit corpus acrimonia ſua, & craſſos ac viſcoſos humores attenuat. Inflat autem ventrem propter craſſarum partium ſubſtantiam.

Cyamus, *id eſt Faba.*

Faba frigefaciendo ac calefaciendo ad mediũ temperamentum propinquiſſimè accedit, caro eius modicæ cuiuſdam extersoriæ facultatis particeps eſt, quemadmodum cortex adſtrictoriæ. Quapropter aliqui medici fabã integram cum corio ſuo in poſca decoctam dyſentericis & cœliacis ac vomentibus exhibent. Eſt autẽ edulii ratione, ſiquod aliud, ægrè concoctile & flatuoſum, etiãſi quãdiutiſſimè coquatur, & quomodocunque præparetur: ad excreationes tamen pectoris ac pulmonis commodum. & viridis quidem faba comeſta magis aluũ ſubit, verùm minus quàm arida ingeſta nutrit. Torrefactæ tamen fabæ flatuoſitatẽ deponunt, ſed ægrius cõcoquuntur & tardius cõmeant, & craſſum ſuccum generant. Pharmaci autem loco faba forinſec⁹ impoſita, citra moleſtiã ſiccat: & ſanè ad podagricos ſæpe ea vſi ſumus cocta ex aqua, deinde adipe ſuillo admixto. Ad neruos verò contuſos & ad vlcera farinam eius impoſuimus, aceto mulſo aut vino mulſo coctam, roſaceo etiam addito, ſi inflammatio adeſſet: polenta verò addita, ad inflammatos iam ex plaga: eſt & teſtium ac mãmarum vtile cataplaſma. Solet enim has partes inflammatas modicè perfrigerare, maximè vbi lacte in ipſis in caſei ſpeciem coagulato vbera fuerint inflammata. Nam lac ab eiuſmodi cataplaſmate extinguitur: quẽ admodùm etiam puerorum pubes, farina fabacea cataplaſmatis modo intecta, diutiſſimè impubis permanet.

Cyclaminus.

Cyclaminus variam vim habet: nam & extergit, & diſſecat, & venarum oſcula operit, & attrahit, & diſcutit: Succus enim ipſius hæmorrhoidas aperit, & aluũ irritat violenter, appoſitus. Sic & tubercula & ſtrumas & alias duritias diſcutit, compoſitionibus diſcuſſoriis admixtus. cõuenit & ſuffuſis oculis cum melle ſublitus, & præterea per nares purgat. Adeo autem forti vi præditus eſt vt etiam imo ventri illitus, aluum ſubducat, & fœtus corrumpat: ſed & in peſſi forma appoſit⁹ ſimiliter fœtũ perimit. Tota radix ſucco imbecillior eſt: eſt tamẽ etiã ipſa vehemẽs. nam & pota & appoſita menſes ciet, & ictericis cõfert, nõ viſcus ſolùm ipſum, *uidelicet iecur*, expurgans, ſed bilem in toto corpore per ſudores euacuans. quare ab eius potu adiuuare omnibus modis oportet ſudorum excretionẽ, corpore cõtecto ac vberius calfacto. Copiam eius drach. tres, aut ſummum quatuor excedere nõ oportet, ex paſſo aut aqua mulſa. Exterget & cutem: quapropter maculas ſolares & alopecias ac ſimilia ſanat. prodeſt & indurato lieni tum recens tum ſicca in cataplaſmate impoſita. quidã aridam radicem etiam anhelatoribus exhibent. Eadem arida tuſa & per tenuiſſimum cribrum excreta, vnà cum caryophyllis (ita vt radicis ſit vncia vna, caryophyllorum grana XXI) naribus inſufflata, craſſos & viſcoſos humores à capite purgat. vnde antiquos capitis dolores ſanat, & morbo comitiali magnopere opitulatur.

Cyminum.

Cymini ſemine præcipuè vtimur. Eſt autem facultatis calfactoriæ, vrinam ciet, & flatus diſſipat, tertii ordinis calfacientium exiſtens.

Cypariſſus, *id eſt Cupreſſus.*

Cupreſſi folia & germina pilulæque recentes ac teneræ magna vulnera in duris corporibus glutinant: ex quo manifeſtum eſt quòd ſiccatoriam vim habent, abſq; manifeſta acrimonia ac caliditate. Plurimam autem habet amaritudinem, & multo ampliorem acerbitatem vniuerſa planta. Tantum verò eſt in ipſa caliditatis quãtum ſatis eſt ad deducendam acerbitatem in altum, citra calfactionis aut mordacitatis inductionem: quapropter humiditates in profundo, in humectis putredinoſiſque affectionibus conſiſtentes, citra moleſtiam ſimúlque ſecurè depaſcitur, altera non amplius attracta: atque ſic hernioſis confert in cataplaſmate impoſita. ſiccat enim & robur addit corporibus ex humiditate laxis: mergente ſe nimirum in altum vi adſtringendi, quum deducatur per admixtam ipſi moderatam caliditatem. Vtuntur ipſa quidam & ad carbunculos ac herpetas polenta admixta.

Cyperus, *id eſt Iuncus quadratus.*

Cyperi radices maximè in vſum veniunt calfacientes ac ſiccantes citra mordacitatem: vnde & vlcera ob nimiam humiditatem ægrè recipientia cicatricem mirabiliter ſanant. Habent enim quid adſtrictorium, & propterea oris vlcerationibus commodant: habent & vim quãdam ſiccatoriam, qua & calculoſis proſunt, & vrinas ac menſes cient.

Cypros, *id eſt Liguſtrum.*

Liguſtri arboris folia & virgulta ac flores in vſum veniunt, mixtæ facultatis ac temperamenti exiſtentia. habent enim quid diſcuſſorium ex aquoſa ſubſtantia moderatè calida: habet & quid adſtrictorium, ex terrea frigida: vnde decoctum fotu ambuſtis prodeſt. Commodat & ignitis inflammationibus ac carbunculis, citra moleſtiã ac mordacitatem ſiccans. ſed & commanducata vlcerib⁹ oris ſponte productis, & maximè ignitas aphthas referentibus, conducunt. Folia ſiccata in vmbra tuſáque ac cribrata, mox in aqua ad calidum cinerem cocta, modico rhoẽ culinario inſperſo, & aceti momento, bonum cataplaſma præbẽt in podagricis ac chiragricis, in ipſis maximis inflammationibus impoſitum. nam & inflammationes ſedat, & fluxiones repellit, & quod iam in locis continetur diſcutit per meatus occultos, quemadmodũ per ſudorẽ. Lædit tamẽ hoc cataplaſma colorem, & maximè vngues: quapropter prælinere locos oportet liquido roſaceo cerato. Ipſum autem cataplaſma integendum eſt ricini foliis, aut carpaſi ſi adſint.

Cytiſum.

Cytiſi folia diſcuſſoriæ ſunt facultatis admixta tepida aquoſa, quemadmodum folia maluæ.

Conion, *id eſt Cicuta.*

Quòd cicuta extremè frigidam vim habeat omnes norũt: & propterea ex ſumma illa frigefactione etiam enecat ac occidit.

Coni fructus, ſiue Nux pinea, ſiue Cocalus, ſiue Strobilus.

Coni fructus, quem & Cocalum & Strobilum *ac pineam nucem* appellant, integer quidem viridis, amaritudinem quandam & acrimoniam cum humiditate habet: & propterea pectore ſuppuratis cõmodus eſt, itémque aliis quibuſcunque ex pectore ac pulmone facilis ſcreatus ac per tuſſim reiectio, expetitur: at nucleus eius qui in cibi vſum venit, alimentum præbet ægrè concoctile, validum ac multi ſucci propter oleoſitatem. Verùm medicamenti loco aſperitates læuigat, maximè vbi aqua maceratus omnem ſuam acrimoniam depoſuerit.

Cancani radix.

Cancani radix vim habet moderatè ſiccatoriam citra mordacitatem, ſubſtantiam autem craſſarum partium meatus obducentem: vnde vino macerata velut tragacãtha, & delincta arteriæ aſperitates ſanat. Nihilominus ſi-

quis ipſam manducet, ſuccus præterfluēs arteriæ prodeſt, ſimiliter vt glycyrrhizes ſuccus.

Caucalis ſiue Daucus ſylueſtris.

Caucalin aliqui daucum ſylueſtrem vocant. eſt autem ſimilis ipſi & guſtu & viribꝰ: calfacit enim velut ille & ſiccat, & vrinam ciet, & muria condita reponitur.

Carpeſium.

Carpeſium ſimile eſt ei quod phu appellatur, & guſtu & viribus: verùm magis tenuiū partium exiſtit. quapropter & magis quàm illud exterget viſcerum obturationes, & vrinas mouet, & renes expurgat calculoſos. Non tamē in tātum tenuiū partiū eſt vt pro cinnamomo in vſum aſſumi poſſit, (ſi cinnamomum haberi nequeat) quēadmodum Quintus fecit. Præſtat quidem igitur Ponticū Laertico, non tamen etiam hoc ipſum viribus cinnamomo par eſt. ſed etiam ab optima caſſia non modico interuallo relinquitur. Vtraque appellatio à quibuſdam Pamphyliæ montibus eſt, in quibus plurimum prouenit.

A *litera* Λ *incipientia.*

Lathyri, *id eſt Cicerculæ.*

Cicerculæ conſimilem ochris & phaſelis ſubſtantia habent, itémque ſimilem ſuccum, ſed compage craſſiorem, & propterea aliquo modo magis hæ quàm illi alunt.

Lathyris.

Lathyridem tithymali ſpeciem eſſe quidam aiunt: ſemen eius purgatoriam vim habet.

Lapſana.

Lapſana in cibo accepta mali ſucci eſt: in cataplaſmate impoſita exterſorium quid ac diſcuſſorium habet.

Lapathum, *id eſt Rumex.* Oxylapathum, Hippolapathum.

Lapathum moderatè diſcuſſoriam vim habet, & ſanè caliditatis particeps eſt. Renum calculos radix eius cōfringit, & ſcabiem ac corporis aſperitates ſanat ex aceto cocta & affricta. At verò Oxylapathum mixtam vim poſſidet: habet enim repulſoriā vnà cū diſcuſſoria facultatē. Semen ipſorum manifeſtè adſtringit. vnde & dyſenterias & alui profluuia ſanat, præſertim oxylapathi. Cæterùm Hippolapathum in paludibus naſcitur, eadem vi præditū, verum imbecilliore. Sylueſtris porrò lapathi radix, quā Mylen appellant, ex aceto cocta ſiue vino, dentes corroborat, eorúmque dolores ſedat, ſi eo decocto callido colluantur.

Limonium ſiue Cynogloſſon.

Limonii ſemen auſterum exiſtens cum vino exhibent cœliacis, & dyſentericis, & hæmoptoicis: cōducit & ad fluxum muliebrem.

Lichen ſiue Muſcus petrarum.

Lichen petrarum exterſoriæ ſimúlque frigefacientis moderatè facultatis eſt, & ſiccantis iuxta vtranque facultatem. Sanat lichenes, *Latinis impetiginem cognomine ſibi apud Græcos morbum.*

Leontopodion ſiue Leontopetalon.

Leontopodii radice maximè vtimur, diſcuſſoria & calfactoria ac ſiccatoria in tertio ordine.

Lepidium.

Lepidium quarti ordinis eſt calfacientium.

Leucoion.

Leucoii vniuerſus frutex exterſoriam & tenuium partium vim habet, maximè tamen flores, præſertim ſicciores: quare & cicatrices oculorum craſſas attenuant, & decoctum ipſorum menſes ac ſecundas promouet, & fœtus immortuos expellit. nam & viuum perimit fœtum in potu acceptum. Quòd ſiquis vehementiam facultatis ipſius multæ aquæ mixtura aut aliquo alio eiuſmodi liquore mitiget, habebit & ad inflāmationes commodum medicamentum. Sic & decoctum ipſius, ſi non meracum fuerit, fomento veteri inflammationes ſanat, & maximè diuturnitate induratas. Idem cum cerato vlcera ægrè cicatricem recipientia curat. Semen iiſdem viribus prædictum commodiſſimum eſt potum duarum drachmarum pondere, aut appoſitum cum melle, ad ciendos menſes. & fœtus vi-

A uos quidem corrumpit, mortuos autem eiicit. Radices cū aceto in cataplaſmate impoſitæ, lienes induratos ſanant, itémque induratas inflammationes.

Leuce, *id eſt Populus alba.*

Populus alba arbor temperamentum mixtum habet ex ſubſtantia aquoſa tepida, & terrea attenuata: vnde & exterſoriam vim habet. guſtu autem ſubamara exiſtit.

Libanotus, *id eſt Thus.*

Thus calfacit ordine ſecundo, ſiccat primo: habet & B quid adſtrictorium, quod in albo vix percipere eſt. Cortex ipſius vim adſtringendi manifeſtè habet, ob quam etiam præclarè ſiccat, vt ſecundi ordinis ſiccantium completi exiſtat: eſt & craſſarum partium & minimè acrimoniæ particeps. Ob has igitur qualitates ac vires, vſus eius frequēs eſt medicis, in hæmoptoicis ac ſtomachicis pro fluuiiſque alui, cœliacíſque ac dyſentericis, nō ſolùm iis quæ extrinſecus imponuntur, ſed & quæ intra corpus ſumuntur, ipſum admiſcentibus. Fit ex eo & fuligo hoc modo: Granum thuris ſingulatim forcipe apprehenſum & à C lucerna accēſum, in vas fictile cauum nouum imponito: deinde æneum operculum concauum probè deterſum ſuperponito, ſuppoſitis tamen ad vtrunque operculi labrū lapillis quatuor digitorum altitudinis, vt locus ſit alterū ſupponendi granum priuſquam penitus extinguatur, donec ſufficiens fuligo fuerit collecta. Cæterùm externa operculi ænei pars aſſiduè per ſpōgiā ex aqua frigida extergeatur: ita enim omnis fuligo adhærebit, operculo nimirūnō valde concalfacto. Deraſa itaque priore fuligine: per pennam, idem facias, quouſque collibuerit: ſed & exuſti D thuris cinerem priuatim colliges. melior eſt autē fuligo. Vim habet mitigatoriam inflammationum in oculis, ſedat fluxiones, repurgat vlcera, replet concaua, ſiſtit carcinomata. Eodem modo parantur fuligines & ex myrrha & ex ſtyrace. Conueniunt ad eadem omnes: quin & aliarum lacrymarum fuliginem eodem modo colligere licebit.

Libanotides.

Libanotides omnes ſimilem vim habent mollitoriam ac diſcuſſoriam. Succus autem & radicis & herbæ, melle admixto, hebetudinibus oculorum medetur ex humorum craſſitudine obortis. Sunt enim libanotides parti- E cipes exterſoriæ ac inciſoriæ facultatis.

Lignys, *id eſt Fuligo.*

Omnis fuligo ſiccat: quapropter ſubſtantiam terreā habet, & reliquias ignis à materia exuſta, ſed has tamen tēpore modico. Tota autem natura ipſius ſiccatoria eſt terrea & tenuium partium. Partiales eius differentiæ ſunt iuxta materiam exuſtam, prout ea ipſa calidior aut frigidior, aut mordacitatis expers exiſtit. Thuris porro fuligine vtuntur ocularibus compoſitionibus admixta, maxi- F mè iis quæ vlceribus conferunt: nam & hæc expurgat ipſáque carne explet. Terebinthinæ quoque ac myrrhæ fuligo ſimiliter vt thuris nihil offendit. Verùm ſtyracis his fortior eſt, atq; adhuc magis quæ ex pice liquida fit, quā ſuperat adhuc cedriæ fuligo. Vtuntur autem & acrioribus, & in palpebris glabris, & angulis oculorum corroſis, oculiſque humectis abſque inflammatione.

Liguſticum.

Liguſtici radix & ſemen ex calfacientium ordine ſunt, in tantum vt & menſes moueant, & vrinas propellant, flatúſque diſcutiant.

Lini ſemen.

G Semen lini comeſtum flatuoſum eſt, etiamſi torrefactum: ita recremētoſa humiditate plenum eſt. Eſt autem calidum in primo ordine, humiditatis ac frigiditatis in medio conſiſtens. Stomacho incommodat, & ægrè concoquitur. particeps eſt tamen facultatis ciendi vrinam: & torrefactum ventrem aliquatenus ſiſtit.

Lobi.

De lobis ſcriptum eſt à nobis eſt quum de dolichis ageremus.

H Linozoſtis, *id eſt Mercurialis.*

Mercuriali vtuntur omnes ad ventris purgationes, veruntamen ſiquis eius vſum in cataplaſmatis experiri velit, reperiet eam multùm diſcuſſoriam. Et ſemen huius nondum ſiccatum experiētia docet tubercula & eminētia

tias in corpore, vulgò Carphia dicta, diſſipare, ſiquis ipſa diligentius ſemine eo confricet.

Lonchitis.

Lonchitidis, triangulare ſemen haſtæ ſimile habentis, radix vrinam ciet. Eius verò quæ ſcolopendrio ſimilis eſt folia viridia vulneribus glutinandis conducunt. Sicca eadem ex aceto pota, lienes induratos ſanant.

Lycium ſiue Pyxacanthos.

Lyciũ ſiue pyxacanthos ſpinoſa eſt planta, ex qua quod Lycium appellant fit, quo ad ſugillata vtimur, & ad ſedis ac oris inflãmationes ac vlcerationes, herpereſque ac putrefactiones, & vlcera maligna, & intertrigenes ac parony chias, *qui ſunt unguiũ abſceſſus*. Habet enim vim ſiccandi ex ſecũdo ordine, altas ex diuerſi generis ſubſtantiis cõpoſitum: altera, tenuium partium ac diſcuſſoria & calida: altera, terrea frigida, ex qua & moderatam adſtrictionem habet. Quapropter & ad diuerſos effectus hoc medicamento vtuntur, vt exterſorio quidem, adſumentes ad ea quæ pupillis tenebras offundunt: vt adſtrictorio verò, cœliacis & dyſentericis ac fluxui muliebri exhibentes. Cæterùm Indicum Lycium ad omnia commodius exiſtit.

Lyſimachium.

Lyſimachium prædominantem habet qualitatem adſtrictoriam, per quam & vulnera glutinat, & eruptiones ſanguinis nariũ cõpeſcit inſperſa: ſed & alias ſanguinis eruptiones ſupprimit tum ipſa, tũ ſuccus ipſius adhuc amplius: quare & potus & infuſus dyſenterias ac ſanguinis reiectionem, & fluxum muliebrem ſanat.

Lotus ſiue Trifolium.

Lotus ſatiuus (quem aliqui trifolium vocant) moderatè extergendi vim habet, itémque ſiccandi: verùm in coniugatione caliditatis ac frigiditatis temperatus eſt, at verò ſylueſtris lotus in Aphrica plurimus prouenit. Semẽ eius ſecundi ordinis eſt calfacientiũ. habet & quid exterſoriũ. Semen autẽ Ægyptii etiam ad panificiũ accipitur.

Lotus arbor.

Lotus arbor adſtrictoriæ qualitatis non multæ particeps eſt. eſt autem tenuium partium ac ſiccatoria. Ramẽtum itaque lignorum eius, & ad fluxum muliebrem, & ad dyſenterias ac cœliacas affectiones conducit. coquitur aliquando in aqua, aliquando in vino, prout vſus poſtulat. & non ſolùm infunditur, ſed etiam bibitur. atqui & defluos pilos cohibet, moderatè adſtringendo ac ſiccando.

A litera M incipientia.

Macer.

Macer cortex eſt qui ex India affertur, adſtringens cũ modica acrimonia: quapropter & ſiccat. eſt & tenuium partium propter odorem: & propterea cœliacis ac dyſentericis compoſitionibus admiſcetur, in tertio ordine ſiccantium locatus: iuxta caloris & frigiditatis differẽtiam nihil inſigniter præſtans.

Malabathri folium.

Folium malabathri ſpicæ nardi conſimilẽ vim habet.

Malache, *id eſt malua.*

Malua ſylueſtris leniter diſcuſſoriæ & paululum mollitoriæ facultatis particeps eſt. Satiua, pro eo quòd aquoſa humiditate participat, etiam viribus debilior exiſtit. Subit autem ventrem non ſolùm ob humiditatem, ſed & ob viſcoſitatem, maximè vbi cum oleo & garo accipiatur, vino modico cibi tempore irrorato. Semen ipſorum tanto fortius eſt quanto ſiccius. quin & dendromalache appellata huius generis eſt, ſed magis quàm prædictæ diſcuſſoria. nominatur autem & Althæa.

Mandragoras.

Mandragoras prædominantem frigidam vim habet, vt tertii ſit perfrigerantium ordinis: particeps eſt tamen & modicæ caliditatis ac humiditatis in malis ſuis: vnde & ſoporatoriam vim hæc poſſident. Radicis cortex fortiſſimus exiſtens, non ſolùm frigefacit, ſed etiam ſiccat. Reliquum interdum debile exiſtit.

Marathrum, *id eſt fœniculum.*

Fœniculum fortiter calfacit, vt ex tertio ordine cenſeri poſſit. ſiccat ordine primo: & propterea etiam lac generat, & ſuffuſis oculis iuxta eandem rationem opitula-

A tur. ciet & vrinas, & menſes ducit.

Maſtiche.

Maſtiche alba & Chia, ex contrariis quodammodo facultatibus compoſita eſt, adſtringente & molliente: quapropter & ſtomachi, & ventris, & inteſtinorum ac hepatis inflammationibus conuenit, ſecundo ordine calfaciens ac ſiccans. Nigra maſtiche quæ Ægyptia appellatur, magis exſiccat quàm illa, & minus adſtringit: vnde & commodior eſt quodammodo ad ea quæ fortiore diſcuſſione opus habent.

B Melanthium, *id eſt Nigella.*

Melanthium calfacit ac ſiccat tertio ordine. apparet & in eo partium tenuitas. ſic itaque & deſtillationes ſanat, calidum linteolo illigatum naribus admotum, vt aſſiduè odor eius nares percellat. Sic & potum flatus vel maximè diſcutit. Occidit & lumbricos non modò comeſtum, ſed etiam foris ventri impoſitum, ob amaritudinem. Lepras & clauos ac verrucas myrmecias, *hoc eſt formicarias*, dictas abolet, & mẽſes promouet ob craſſitudinem & viſcoſitatem humorum ſuppreſſos. prodeſt & alopeciis vſtum, &
C cum oleo tritum ac illitum: ſic etiam recta ceruice ſpirantibus: & in ſumma vbi diſſecare & extergere ac ſiccare calefacereque opus eſt, commodiſſimum medicamentũ exiſtit.

Melilotum.

Melilotum mixtas vires habet: nam & adſtringit, ſed & diſcutit & concoquit. amplius enim de calida ſubſtantia quàm de frigida in ſe complectitur.

Mel.

D Mel calfacit ac ſiccat ſecundo ordine. eſt autem ſimplicis quammaximè tum facultatis, tum temperamenti, exterſoriæ videlicet appellatæ. éſtque maximè tenuium partium, præſertim quod prouenit vbi thymus plurimus naſcitur. Quum autem tenuium partium ſit, neceſſariò etiam quid acre poſſidet, per quod vẽtrem ad excretionẽ impellit. Diximus autem quod exterget: hæc itaque exterſoria vis ſi ipſi adimatur, magis ad vrinam ciẽdam commodum reddetur, itémque ad alimenti diſtributionẽ ac nutritionẽ accõmodatius. Adimi autẽ optimè poteſt a-
E qua plurima admixta, & cocto melle, donec ſpumare deſierit, ita vt ſpuma aſſiduè auferatur: aqua verò mulſa nõ cocta ventrẽ ſubit antequã cõcoquatur. itaque ſenibus & frigidis corporis temperaturis mel cõmodum eſt: verùm in ætate vigente conſtitutis ac calidis, in bilẽ tranſit ante concoctionem. Mel porrò coctum per ſe, minus acre ac mordax euadit: vnde & magis nutrit, & ad ſinus glutinandos commodiſſimum exiſtit.

Meliſſophyllum.

Meliſſophyllum marrubio viribus ſimile eſt, ſed multo
F tamen ipſo inferius: & ob id neque vſus eius valde expetitur. quum enim vbique marrubium abundet, ſuperuacaneum eſt meliſſophyllo vti. Si tamen non adſit marrubium, pro ipſo ſuccedere poteſt in eoſdem vſus, vt tamen efficaciæ eius mancæ memores ſimus.

Mecon. *i. Papauer*, Mecõ thylacites, Mecõ rhœas.

Papauer omne perfrigerantem vim habet: ſed hortenſis thylacitidis *Græcis* appellatæ, ſemen moderatè ſomniferum eſt: verùm rhœadis ſemen fortius frigefacit: quare citra læſionem eo quis non vtitur: ſylueſtris autem ſe-
G men nigrum exiſtens, medicatum iam eſt multùm frigefaciens, maximè Thebani: ſed & ſuccus fortiter perfrigerat vſque ad ſtuporem & mortificationem. eſt enim quarti & extremi ordinis perfrigerantium.

Mecon ceratites, *id eſt Papauer cornutum*, ſiue Mecon paralios.

Papauer cornutũ *Græcis* etiam paralion vocatur, quoniam ferè circa mare naſcitur. Vim habet ſectoriã & exterſoriam: quare radix eius cocta in aqua ad dimidias, hepaticis affectionibus prodeſt. folia & flores ſordida valde
H & maligna vlcera iuuant: ſed ab ipſorum vſu recedendũ eſt, vbi vlcera fuerint depurata: nam vſqueadeo extergere ſolent vt & de pura carne aliquid eliquent ac conſumant, & ob id etiam cruſtas vlcerum tollunt.

Meſpilum.

Meſpili arboris fructus acerbus eſt, & ventrem pluri-

mum ſupprimit.

Melea Perſice,*id eſt Malus Perſica.*

Malus Perſica,& foliis & ramis amaram qualitatẽ prædominantẽ habet:quare & lumbricos occidit trita vmbilico impoſita,& aliàs diſcuſſoriũ medicamentum exiſtit. Fructus eius Perſicum appellatum, humidioris & frigidioris eſt temperamẽti.Caro eius comeſta facilè corrumpitur & omnino vitioſa eſt: quare non oportet ipſa (velut aliqui faciunt)à reliquo cibo ingerere. corrumpũtur enim & ventri innatant.Porrò vniuerſalis huius regulæ perpetuò memorem eſſe oportet.quòd quæcũque mali ſucci ſunt,humida autem & lubrica,& quæ facilè aluo ſecedere poſſunt,ea priuſquam alia comedere oportet.ſic enim & ipſa citò ſubeunt, illiſque viam præſtruunt: quæ verò poſtrema ſumuntur, etiam alia ſimul corrumpunt.

Melea Armeniace,*id eſt Malus Armeniaca.*

Armeniacæ mali fructum præcocia appellant.eſt autẽ humidus ac frigidus hic fructus ſecundo ordine,vbi ſanè fuerit maturus.à Perſico in hoc differt, ipſóque præſtat,quòd non ſimiliter in ventre corrumpitur, neque aceſcit: multis verò & iucundior apparet,& propterea ſtomacho accommodatior.

Malus medica ſiue citrea.

Mali medicæ fructus ab omnibus citrium appellatur. Id in ſemine acidam qualitatem & vim ſiccatoriam prædominantem habet,vt tertii ordinis ſit ſiccantiũ ac perfrigerantium.at verò in cortice habet quidem ſiccatoriã vim in ſecundo ordine, non tamen frigidam qualitatẽ, propter aromaticitatem.Caro ipſius craſſi ſucci eſt & frigida,ob duritiem:ſemen autem penitus edi non poteſt, neque quod acidũ eſſe diximus,neque eius nucleus,qui reuera ſemen exiſtit, amaram qualitatem & diſcuſſoriã ac ſiccatoriam vim in ſecundo ordine habens. ſed & folia ſiccandi ac diſcutiendi facultatem habent.

Mala omnia.

Cæterùm in aliis malis magna eſt differentia: quæcunque enim adſtringunt,frigidum ac terreum ſuccum habent: quæ verò acida apparent,frigidum quidem,ſed tenuium partium habent:mediæ autem temperaturæ ſunt dulcia ad caliditatem repentia.Auſterorum igitur malorum vſus eſt,quum aut ob intemperiem calidam aut humiditatem multam venter debilis eſt: acerborum verò, vbi eadem multũ fuerint aucta.nam adſtringentia quantum in ipſis eſt,ſupprimunt infernas excretiones. acida autem cient.Quum igitur ſuſpicio fuerit craſſum humorem in ventre collectum eſſe, non valde frigidum, hæc exhibebis.nam & hunc diſſecant & infernè ſubducunt, & propterea excrementa humectant: vbi verò purum reperierint ventriculum,ipſum amplius ſupprimunt.

Meon.

Mei radices in vſu ſunt in tertio ordine calfacientes: ſiccant in ſecundo,humiditatem retrimenticiam in ſeſe complexæ.vrinas itaque cient, & menſes prouocant potu:amplius acceptæ capitis dolorem inducunt,& propter humiditatem,flatus.

Morus,Mora,Sycamina,Sycomora.

Mori arboris fructus, ſycamina & ſycomora frequenter à pleriſque *Græcis* vocantur. ſiquidem igitur matura & ante reliquum cibum in ventriculum purum ingerantur,celerrimè per inteſtina ſecedunt, & aliis cibis viam præſtruunt:verùm poſt cibum accepta,aut vitiatum humorem in ventre reperientia,celerrimè corrumpuntur, & peregrinam quandam,quæ dici commodè non poſſit, corruptionem inducunt,ſimiliter vt cucurbitæ & pepones,vbi non fuerint concocti.Tempus vſus moris eſt itidem vt peponibus & cucumeribus,vbi ſiccum & calidũ fuerit ventriculi corpus, & ex neceſſitate etiam hepatis. Tunc enim ſolummodo omnibus eiuſmodi vtiliter quis vtetur,& vbi quis longo itinere aut multo ardore fuerit defatigatus. tunc enim proſunt ſqualorem corporis rigantia,& moderatè perfrigerantia. Mora immatura ſole ſiccata diligẽter,ac repoſita, commodum adſtrictorium medicamentum exhibent,vt etiam dyſenterias ſanent,& affectiones cœliacas & alias fluidas. Tunduntur autem, & obſoniis miſcentur, quemadmodum rhois fructus.

A Bibuntur etiam cum aqua & vino.Cæterùm cortex radicis arboris purgatoriam vim habet cum quadam amaritudine: quare & latum lumbricum occidit feruefactus cum vino,cóque calido meraco poto cyathi menſura, & diu ſuppreſſos menſes prouocat.

Mycetes,*id eſt fungi.*

Fungi frigidum ac humidum abundè edulium ſunt: vnde & propè ad venenatricem vim accedunt: & ſanè quidam ex ipſis occidunt.

B Myos otis,*id eſt Auricula muris.*

Muris auricula ſiccat ordine ſecundo,nullam manifeſtam qualitatem habens:ſuccus eius cyathi menſura cum zytho potus,lumbricum latum efficaciter expellit.

Myrica,*id eſt Tamarix.*

Myrica inciſoriam & exterſoriam vim abundè poſſidet,citra manifeſtam ſiccationem. habet & quid adſtrictorium,& ob has facultates lienibus induratis cõducit, radicibus aut ramulis aut foliis cum aceto & vino coctis. fructus & cortex non modicæ adſtrictionis participes C ſunt,ſimúlque extergent, & tenuium partium exiſtunt. vſtæ myricæ cinis ſiccandi vim acquirit.

Myrſine,Myrtus.

Ex contrariis hæc planta compoſita eſt ſubſtantiis:prædominatur tamen in ipſa terreũ frigidum. habet & quid tenuium partium calidum:vnde fortiter ſiccat,& omnes partes ipſius reſtringendi vim habent,tũ forinſecus corpori impoſitæ,tum intrà aſſumptæ.

Moly,ſiue Ruta ſylueſtris,Harmala,Beſaſa.

Moly aliqui rutam ſylueſtrem vocant, aliqui Harma- D la,Syri Beſaſa. Vis eius tenuium partium,& calida eſt tertio ordine:vnde & ſecat & diſcutit craſſos & viſcoſos humores,& vrinam promouet.Qui ruri habitant vtuntur eo
uturno capitis dolore,aqua coquentes,& caput inde
in di tes.ſimiliter & ad reliquas corporis partes perfrige-
rigan
ratas.

A litera N incipientia.

Nardoſtache,*id eſt Nardi ſpica.*

Nardi ſpica primo ordine calfacit,ſiccat ſecundo completo.compoſita eſt ex ſubſtantia multùm adſtringente, & acri calida non multa, & quadam modica ſubamara: E quare & ad iecur & ad ſtomachum meritò conducit, pota & forinſecus impoſita.vrinas ciet quoque,& ſtomachi morſus ſanat, & fluxiones ventris ac inteſtinorum reſiccat,item capitis & pectoris. fortior eſt Indica, nigrior quàm Syriaca exiſtens.

Nardus Celtica.

Celtica nardus conſimilem in genere vim cum prædictis habet,ſed ad omnia debilior eſt, præterquã ad vrinas ciẽdas.eſt enim calidior illis, ſed minus adſtringit.

Narthex,*id eſt Ferula.*

F Ferulæ ſemẽ attenuat & calfacit.Interna eius pars, medulla appellata, adſtringentis cuiuſdam qualitatis particeps eſt,ob quam hæmoptoicis & cœliacis prodeſt.

Napy,*id eſt Sinapi.*

Sinapi calfacit ac ſiccat quarto ordine. Optimum eſt Ægyptium aut Syriacum,& quod mole minus eſt & minus cruentè coloratum.

Narciſſus.

Narciſi radix ſiccatoriam in tantũ vim habet vt vulnera magna glutinet, etiamſi tendines ſint conciſi. habet & quid exterſorium ac attractorium.

G Nerium ſiue Rhododaphne.

Nerium aut Rhododaphne frutex eſt omnibus notus, qui ſi forinſecus corpori in cataplaſmate imponatur, diſcuſſoriam vim habet: ſi verò intra corpus ſumatur, perniciosus & venenatus non ſolùm hominibus, ſed & plurimis pecoribus exiſtit.

Nymphea.

Nympheæ radix & ſemẽ vim habẽt ſiccatoriã leuẽ:itaque & vẽtris fluxiones,& ſeminis per ſomnũ effluxũ,aut ſi etiã aliàs immodicè feratur,ſiſtũt. Proſũt & dyſẽtericis. H Cæterũ Nymphea quæ albã radicẽ habet, vehemẽtioris facultatis eſt,vt & muliebrẽ fluxũ ſanet.Bibitur & ipſa & quæ nigrã radicẽ habet,in vino nigro auſtero. Poſſident & quid exterſoriæ facultatis: vnde & vitiligines ſanant aqua rigatæ, & alopecias cum liquida pice. Præſtat ad

hæc quæ nigram radicem habet, ad reliqua, quæ albam.

A litera Ξ *incipientia.*

Xanthium *id eſt Lappa*, ſiue Phaſganion, aut Philanthropos, Chœradoletron.

Xanthium, quidam Phaſganion, quidam Philanthropō, alii Chœradoletron appellant. Semen eius diſcuſſoriam vim habet. Decoctum corticis radicis potum lienes conſumit, & dentes motos firmat eiuſdem decoctum ex vino collutum.

Xiphion, *id eſt gladiolus.*

Gladioli radix, præſertim ſuperior, vim attractoriam, diſcuſſoriam, atque adeo ſiccatoriam habet.

A litera O *incipientia.*

Œnos, *id eſt uinum*

Vinum ex ſecundo ordine eſt calefacientium. Antiquum valde, ex tertio: quemadmodum nouum muſtū, ex primo. Eadem proportio eſt ſiccitatis ad caliditatem. Quandoquidem verò plurimas in vino differentias reperimus, diſtinguendum eſt de ipſis, quambreuiſſimis id fieri poteſt. Rufa itaque & craſſa ex omnibus ad ſanguinē generandum commodiſſima ſunt, vt quæ parua egeant in ſanguinem traſmutatione. Deinceps nigra ſimulque dulcia ac craſſa: deinde colore quidem rufa aut nigra, cōpage verò craſſa, & habentia ſimul adſtringentem qualitatem. His minus valent alba, ſimulque craſſa ac acerba, ad nutritionem. Minimè verò omnium alunt colore alba, compage tenuia, & quodammodo aquæ ſimilia. Concoquuntur autem in ventriculo & magis diſtribuuntur dulcia quàm auſtera, vt pote calidiore vi prædita: ſed & ventrem magis ſubducunt. Cæterùm valde craſſa, & tardius concoquuntur & tardius in corpus diſtribuuntur: vbi autem ventriculum robuſtum nacta fuerint, vt probè concoquantur, amplius nutrimentum corpori præbent. Manifeſtum eſt autem quòd & aluum ſiſtunt, & vrinæ ciendæ incommoda exiſtunt, in quibuſdam craſſum ſuccum generantia. Quædam ex ipſis etiam iecur & lienem ac renes obturant, atque inde aliqui in aquam intercutem incidunt, aliqui è calculo laborant ex nimio ipſorum vſu, & præſertim ſenes. Optimum vinum eſt & ſanis, & ex morbo ſe recolligentibus commodiſſimum, quod colore rufum, compage tenue, & leniter ſubaſtringens exiſtit.

Oxos, *id eſt acetum.*

Acetum mixtas ſubſtantias frigidam & calidam, vtramque tenuium partium habet. Prædominatur tamen in ipſo frigida ſubſtantia, quemadmodum in principio huius libri prædiximus. Eſt autem medicamentum abundè ſiccatorium, vt tertii ordinis ſit completi, vbi ſanè forte extiterit.

Opos, laſer ſiue ſuccus Cyrenaicus.

Laſer ſiue ſuccus Cyrenaicus, omnibus aliis calidior & magis tenuium partium exiſtit, & ob id etiam magis diſcuſſorius. Veruntamen & alii calidi ſunt ac flatuoſi, hoc eſt Medicus & Syriacus quem laſer appellant.

Origanum, Tragoriganum.

Origani herbæ tres ſunt ſpecies, omnes inciſoriæ & attenuatoriæ, ſiccantiſque ac calfacientis facultatis in tertio ordine. Tragoriganus autem aliquid adſtrictorium aſſumpſit. Oxyſchœnos, *id eſt iuncus acutus.*

De iūco acuto dicetur in ſchœni, *hoc eſt iūci*, mētione.

Orobus, *id eſt eruum.*

Eruum ſiccat ſecundo ordine intenſo, calfacit primo. Quantum autem amaritudinis particeps eſt, tantum ſiccat & exterget & obſtructione liberat. Amplius ſumptū ſanguinem per vrinam expellit.

Orobanche.

Orobanche frigidi ac ſicci temperamenti in primo ordine eſt. Oryza.

Oryza habet quid aſtrictorium, quapropter ventrem ſupprimit. Et eſt edulium ægrè concoctile.

Orchis cynos, *id eſt teſticulus canis.*

Orchis herba quæ cynos orchis, *hoc eſt canis teſticulus*, dicitur, duplicē radicē bulboſam habet, humidā & calidā: quapropter etiā ſapore dulcis eſt, & maior quidem radix ob multā humiditatem, ad venerē ſtimulat pota: mi-

A nor verò ad ſiccitatē tepēs impetus venereos compeſcit.

Orchis altera ſiue Serapias.

Orchis altera, quam ſerapiada vocant, ſicciorem priore vim habet: quare ad venerem non ſimiliter cōmoda eſt: laxos autē tumores in cataplaſmate diſcutit, & vlcera ſordida purgat, & herpetas ſanat. ſicca verò, & putrefactis & malignis vlceribus medetur. nam & ſubaſtringēs quid habet, per quod aluum ſupprimit cum vino pota.

Oſyris.

Oſyridis herbæ ex qua ſcopæ fiunt, amara eſt qualitas: B verùm vis obturatione liberans: vnde & malignas circa iecur obſtructiones reſoluit.

A litera Π *incipientia.*

Pancration.

Pancratii radix & ſapore & viribus Scillæ ſimilis eſt: quare aliqui etiā vtuntur ipſa, ſcilla non præſente: verùm multo debilior exiſtit. Paliurus.

Paliuri folia & radix adſtringentem non obſcurè vim poſſident: quapropter & fluidum ventrem ſiſtunt: diſcuſſoriam autem in tantum habent, vt & tubercula curent, C quæ ſanè non valde inflammata ac calida exiſtunt: fructus inciſoriæ facultatis eo vſque eſt particeps, vt veſicæ calculos & confringat & expurget, & reiectionibus ex pectore ac pulmone auxilietur.

Panax Herculeus. Opopanax.

Panaces Herculeum eſt, ex quo Opoponax appellatus, fit. qui ſuccus calidus eſt & diſcuſſorius in tertio ordine ſiccus in ſecundo. Cortex radicis ſiccat & calfacit, ſed minus quàm ſuccus, exterget tamen: & propterea ad oſſa denudata & vlcera maligna conducit: exterget enim & ſic- D cat, & carne replet citra mordacitatem. Semen calidum exiſtens menſes ducit.

Pentaphyllon, *i. quinquefolium*, ſiue Mercurii herba.

Quinquefolium, quæ Mercurii herba dicitur, radicem habet ſiccantem in tertio ordine, minime verò acrem: quapropter multi vſus eſt & tenuibus partibus præditū.

Peplion.

Peplii ſemen in vſu eſt ducit bilem vnà cum pituita. flatus quoque diſcutit, velut Hippocrates ſcribit.

Pepon.

E Pepon maturus ſubſtantiæ tenuioris eſt, immaturus craſſioris: abſterſoria autem & inciſoria facultate participat. vnde & vrinā cient, & corpus illuſtrius reddunt, præſertim ſiquis ſemen ſiccet, deinde tuſo & cribrato pro ſmegmate vtatur, ad maculas ſolares, & faciei lentigines ac vitiligines in ſuperficie hærentes. dominatur in ipſis humida & frigida temperatura, ſuntque ſecundi ordinis in vtraque. ſemen & radix ſicca ſecundi ordinis initio cōſiſtunt. vis exterſoria amplior eſt in radice quàm carne. Caro comeſta vnà cum exterſione & vrinas ciet, & infer- F nè ſecedit magis quàm cucurbitæ. at verò ſemen magis exterget, vt etiam calculoſis renibus conducat. Cæterùm vitioſum ſuccum in corpore gignit pepo, magiſque ſi nō probè concoquatur. tunc enim cholericos quibus & ſupremè & infernè bilis prorumpit, efficere ſolet. nam & priuſquā corrumpatur ad vomitum aptus eſt, ſi amplius edatur: & ſiquis nō ab eius eſu boni ſucci edulium ingerat, omnino vomet. Piper.

Piper recens pullulans, longum eſt: quapropter & humidius exiſtit. quod verò velut fructus immaturus eſt, al- G bum piper eſt acrius nigro exiſtens. nigrum enim velut ſuperaſſatum iam & ſuperreſiccatum eſt. vtrumque autē fortiter calfacit ac ſiccat.

Periſtereon. *i. Verbenaca*, Veneris herba, Sacra herba.

Verbenaca, quam periſtereona, & Veneris herbam, ac ſacram herbam appellant, capitis dolorem egregiè tollit, inquit Archigenes, coronæ modo impoſita, trita quoque cum aceto & roſaceo illita, & cocta cum oleo, indéq; rigato capite, omnem veterem capitis dolorem ſanat, & defluos capillos cohibet. Decoctum radicis calidum ore re- H tentum, dentium dolorē ſedat, & motos dentes firmat, & oris vlcera ſanat. Cæterùm ad colicos radicē craſſius tuſā ex aqua ad dimidias coquito, & ad dies quīque potui dato. conſtat hoc experimēto. At verò calculoſis & incipiēti elephantiaſi, decoctū ſimiliter dato ex aqua mulſa. vtere

ſimiliter & ad comitialem morbũ,& ad febres quotidianas ac quartanas: verùm ad podagricos & iſchiadicos in vino decoctã exhibebis. Radice exſuccata fiſtulæ optimè colluũtur: maximè mori ſucco & melle admixto. Eadem radix vſta, itémq; ſicca inſperſa, fiſtulas ſanat: quin & mel ſe cocto excepta, fiſtulæ collyrii modo inditur, & præter opinionem opitulatur.

Perſea.

Perſeæ folia adſtringentis facultatis moderatè participia ſunt, vt & partibus è quibus ſanguis erumpit, commodè imponi poſsint. eadem arida trita pruritus ſedant affricta.

Perdicias.

Perdicias relata eſt in quinto elemento, vbi helxinen ipſam appellauimus.

Pæonia.

Pæonia relata eſt in tertio elemento, vbi glycyſidem ipſam appellauimus.

Petroſelinum.

Petroſelini ſemen maximè in vſu eſt. Herba ipſa imbecillior exiſtit: ſemen calidum eſt & ſiccum tertio ordine, & incidendi vi præditum. itaque menſes ciet & vrinas vbertim, inſupérque flatus diſcutit.

Peucedanum.

Peucedani radice maximè vtuntur, liquoréque ac ſucco eius. Omnia eandem vim habent: fortior eſt autẽ ſuccus multũ calefaciens ac diſcutiens: vnde & neruorũ affectionib⁹ cõuenit, & morbis pulmonis ac pectoris ex craſſitudine aut viſcoſitate humorum obortis, tum intra corpus ſumptus, tum odoratu. quo modo & lienes induratos ſanat. Radicis vſus ad eadem cõpetit. ſed & oſſium ſquamas celerrimè diſparat. & ſicca malignis vlceribus inſperſa optimè medetur: purgat enim & incarnat, & vſque ad cicatricem perducit, calefaciẽs quidem ordine ſecundo, ſiccans autem tertii initio.

Peganum, *id eſt* Ruta.

Ruta ſylueſtris quarti ordinis eſt calfacientium ac ſiccantium, ſatiua tertii: eſtque non ſolùm acris, ſed & amara: vnde & vim ſecandi ac diſcutiendi craſſos & viſcoſos humores habet, & per vrinas euacuat: & ſanè tenuiũ quoque partium eſt, & flatus diſcutit, & ob id inflationibus conducit, & venereos impetus ſupprimit, ac præclarè ſiccat: nam inter medicamẽta fortiter ſiccantia cenſetur. Rufus hæc verba prodit. Sylueſtris rutæ vis ignea eſt & vlceratoria, maximè veſicæ: quapropter etiã qui podagricum pharmacum bibunt ex ruta ſylueſtri conſtans, malè affectam veſicam acquirunt: quicunque tamen hoc medicamentum ſuſtinuerint, manifeſtam opem ferunt. nam ad arthriticos præcipuè cõmodum eſt. Quòd ſi de ſatiua ruta quid admiſcueris, ſecurius erit: quanquã & ipſa ſatiua veſicæ incõmodet, ſed minus quàm ſylueſtris. Vtimur ſylueſtri in quibus perfrigeratum quid refouere volumus. prodeſt & hydropi flatuoſo, & ei qui ſubtercus appellatur. prodeſt & morſis à vipera aut mure araneo, & magis ſi prægnans mus araneus momorderit, & præſertim animalia ſubiugalia. Eſt & forte medicamentum ad papaueris ſuccum potum, & ad aconitum cum vino. Satiua ruta rigores per circuitum repetentes mitigat pota ante acceſſiones. mitigat & colicos dolores potũ & infuſum, itémque vteri ſtrãgulatus. Viſum acuit in cibo ſumpta: & propterea pictores aſſiduè eam deguſtantes, acutius cernunt: quin & melle mixtus ſuccus ipſius, medicamentũ euadit viſum exacuens. Auxiliatur & vrinæ difficultati cocta ex oleo, indéque veſica fota, neque eſt aliud medicamentũ quod huic hac parte prætuleris. Cæterùm in lumborum dolore & ſpirandi difficultate, data ex aqua mulſa confeſtim opitulatur. In lethargicis pota & infuſa per clyſterẽ, valde cõmodat. ſed & tritã cum roſaceo & aceto capiti ipſorum illinire oportet. Soluit & coxendicũ dolores pota, & in cataplaſmate impoſita, & infuſa per ſedem. In cataplaſmate impoſita podagricis genua inflata habentib⁹ citò auxiliatur, & dolores mox lenit. Cruſtas etiam carbũculorũ citò diſparat, in cataplaſmate impoſita cum melle aut vuis paſſis.

Pix.

Pix arida ſiccat & calefacit ſecundo ordine: plus autem ſiccat quàm calfacit. liquida contrà plus calfacit quàm ſiccat. habet & quid tenuium partiũ, quo & anheloſis & ſuppuratis pectore opitulatur. ſatis eſt delinxiſſe cyathi vnius menſurã melle admixto. habet vtraque & exterſorium quiddam, & concoctorium, ac diſcuſſorium. quare & ſcabros vngues extrahunt addita cera, & impetigines exterunt. Cõcoquunt & duros ac crudos tumores omnes cataplaſmatis admixtæ. Ad omnia hæc præſtat liquida. ſicca ad hæc deterior eſt: ſed ad vulnera glutinanda accõmodatior. Fuligo ex liquida pice ſic paratur: In lucernam nouam funiculo inſtructam ellychnio liquidam picem mittes, incenſámque ac fictili vaſe opertam, velut in thure dictum eſt, ſines: & priore conſumpto liquore, alium infundes, donec fuliginem ſufficientem collegeris. Vſus eſt ad palpebras ornãdas, & vbi pilos producere oportet, & ad oculos imbecillos ac lacrymoſos & vlceroſos.

Piſtacia.

Piſtacii fructus ſubſtantiã tenuium partium habet, quæ & ſubamarum quiddam & aromaticũ in ſe complectitur: quapropter obturata expedit & expurgat, præſertim circa iecur: imò & pectus & pulmonem.

Pityides, *id eſt* Nux pinea *ſiue* Nux picea.

Pityides appellantur fructus pinorum: quidam etiam picearum ſic appellant. Sunt autẽ mixtæ facultatis, nimirum & adſtringentes, & acrimoniã quandam cum amaritudine poſſidentes: vnde & reiectionibus ex pectore ac pulmone conferunt.

Pini cortex.

Pini cortex prædominantẽ vim adſtrictoriã habet, in tantum vt intertrigines inſperſus optimè ſanet, & ambuſta ad cicatricem perducat, & aluum fluidam ſupprimat, ſi poterit. Sed & piceæ cortex huic ſimilis eſt: verùm viribus debilior. Vtriuſque arboris folia vim glutinandi vulnera habent. Fuligo porrò ex his ad palpebrarum defluuia, & humectos ac eroſos oculorum angulos, itémq; lacrymoſos vtilis eſt.

Platanus.

Platanus humidiore ac frigidiore ſubſtantia non multùm à moderatis abſcedit: vnde & folia viridia trita in cataplaſmate impoſita, inflãmationibus quæ adhuc generantur non obſcurè opitulantur. Cortex eius & pilulæ ſicciorẽ vim habent: quare cortex quidem aceto coctus ad dentiũ dolores adhibetur: pilulæ verò cum adipe, ad vlcera ambuſtorum. quidam corticẽ exurunt, & medicamentum exterſorium efficiunt, quod cum aqua quidẽ ſanat lepras: ipſo autem cinere per ſe inſperſo, vlcera vetera & ob nimiam humiditatem ſordida curantur.

Polygonum.

Polygonum habet quidem & adſtrictoriũ quiddã: dominatur autem in ipſo aquoſa frigiditas, vt ſecundi ordinis ſit completi, aut tertii incipientis inter frigefaciẽtia: vnde & ſtomacho exuſto prodeſt foris in cataplaſmate impoſitũ, quẽadmodum & calidis inflãmationibus. fluxiones enim repellit: quare & herpetis cõmodũ pharmacum eſt, & vlcerũ omniũ, maximè inflãmatorum & fluidorum. item quæ in auribus ſunt: nam pus reſiccat. Siſtit & fluxum muliebrẽ, & dyſenterias, ac ſanguinis reiectionem: ad omnia verò maſculum validius eſt & præſtãtius.

Polemoniõ ſiue Philetærion, vel Chiliodynamò.

Polemonion alii philetærion, alii chiliodynamon vocant. tenuium partium & ſiccatoriam vim habet: quare quidam radicẽ ipſius cum vino iſchiadicis & dyſentericis, & ad induratum lienem bibendam præbent.

Polium.

Polium, amarũ eſt & mediocriter acre: itaque omnia viſcera obturatione liberat, & menſes ac vrinas ciet: & viride quidem glutinat vulnera, ſiccum autem maligna vlcera ſanat: præſertim minus polium, quo & ad antidotos vtimur: nam & amarius eſt, & acriùs quàm maius, vt tertii ordinis ſit ſiccantium, ſecundi completi calfacientiũ.

Potamogeton.

Potamogeton adſtringit & frigefacit ſimiliter vt polypodium: verùm craſſiorum partium ſubſtantiam quàm polygonum habet.

Polypodion.

Polypodion dulcẽ ſimúlque auſterã qualitatẽ prædo-

minantem habet,vt vim habeat multùm ſiccantem citra mordacitatem.

Praſion, *id eſt Marrubium.*

Marrubium calfacit ſecundo ordine completo, ſiccat tertio cõpleto.iecur & lienẽ obturatione liberat,pectúſq; ac pulmonem expurgat,& menſes prouocat, & ictericos per nares purgat.facit & ad aurium dolores iam inueteratos.In cataplaſmate impoſitum exterget & diſcutit.

Praſum, *id eſt Porrum.*

Porri acrem vim poſſident velut cæpæ, & iuxta proportionem calfaciunt corpus, & craſſos in ipſo humores attenuant,& viſcoſos ſecant. cient & vrinam & ſanguinẽ expurgant.Optimus vſus eſt ipſorum bis coctorum: nam ſic comeſta acrimoniam exuunt, & ſucci vitium nõ amplius habent.Abſtinendum eſt autem à frequenti vſu omnium acrium,& præſertim ſi is qui accipiat natura biliosior exiſtat : ſolis enim iis qui pituitoſum humorem, aut crudum,aut craſſum,aut viſcoſum coaceruarũt, hæc edulia commoda exiſtunt.

Propolis.

Propolis exterſoriam vim non validam habet : attractoriam autem ſatis valentem.eſt enim ſubſtãtiæ tenuiũ partium, & calfacit ſecundo ordine completo, aut tertii initio.

Ptelea, *id eſt Vlmus.*

Vlmi foliis aliquando vulnus recens glutinauimus: adſtringunt enim & extergent. Cortex eius amarior eſt, & magis adſtringit:quare & lepram ſanat cum aceto. Radices eandem vim habent:vnde quidam decocto earum fracturas fouent ad callum recipiendum.

Pterix, *id eſt Filix.*

Filicis radix in vſum venit : occidit enim lumbricos latos quatuor drachmarum pondere in aqua mulſa pota. fœtus quoq; viuos quidem enecat, mortuos verò expellit:ſed & vlceribꝰ inſperſa,ea citra mordacitatem ſiccat.

Pyrethrum.

Pyrethri radix maximè in vſu eſt, vſtoriã vim habẽs, per quam dentium perfrigeratorum dolores lenit.affricatur & cum oleo in rigoribus per circuitũ repetentibꝰ, ante acceſſionem.Stupefactis etiam ac reſolutis cõducit.

Pyri, *id eſt Triticum.*Amylum.

Triticum extra impoſitum primi ordinis eſt calfaciẽtium,& tamen neque ſiccare manifeſtè neque humectare poteſt.Quod ex ipſo fit amylum,frigidius & ſiccius ipſo euadit : amylum ideo dictum quòd ſine mola fiat. Panis triticei cataplaſma diſcuſſoriam vim habet:nimirum quum ſal & fermentum panis aſſumpſerit. habet enim fermentum vim attractoriam ex alto, ſimúlque diſcuſſoriam.

A *litera* P *incipientia.*

Rhamnus.

Rhamnus ſecundo ordine ſiccat, frigefacit primo cõpleto,aut ſecundi initio:vnde & herpetas ſanat, & eryſipelata non valde calida.

Rhaphanus.

Rhaphanus calfacit tertio ordine, ſiccat ſecundo. Diſcuſſoriam vim habet, adeo vt ſugillata diuturna aliáque liuefacta ſanet cataplaſmatis modo impoſitꝰ: verùm vt obſoniũ magis quàm alimentũ attenuantis facultatis eſt,ſimúlque calfacit.Quare meritò mirari ſubit illos qui à cœna ipſos crudos edunt,bonæ concoctionis ergò. etenim ipſi magnũ eius rei experimentũ ſe feciſſe iactãt: verùm nemo citra læſionem ipſos imitatus eſt.

Rheon Ponticum ſiue Rhaon.

Rheon Ponticũ,aliqui rhaõ appellãt,mixtã autem facultatẽ habet,adſtringentẽ & calfacientẽ, & tenuiũ partium:vnde & rupta,& conuulſa,& erecta ceruice ſpirationẽ emendat potũ.Hæmoptoicis itẽ ac cœliacis & dyſentericis prodeſt. impetigines quoque & liuefacta perſanat,cum aceto illitum.

Reſinæ omnes.

Omnes reſinæ ſiccãt & calfaciunt:differunt inter ſe ſecundum quod magis aut minus habent acrimoniæ in ſapore,& calidæ facultatis, & ſimili modo iuxta alias qualitates, quòd aliarum magis, aliarum minus participes exiſtunt. Omnibus autem præfertur lentiſcina, maſti-

A che appellata, propterea quòd parum adſtrictionis poſſidet,vt & ſtomachi & ventris ac hepatis debilitati conducat:inſupérque & citra moleſtiam ſiccet. Eſt autẽ maximè tenuium partium,miniméque acris. Inter reliquas terebinthina principatum obtinet,non ſimiliter vt maſtiche adſtringens,ſed diſcutit magis quàm maſtiche,& exterget in rãtum vt & ſcabiem deterat, & ex alto attrahat: magis quàm cæteræ reſinæ: quòd etiam magis tenuium partium exiſtat. habet & quid mollitoriũ amplius quàm maſtiche.Aliæ porrò omnes reſinæ acriores hac ſunt, pro

B maioris ac minoris acrimoniæ ratione.Sicciſsima omniũ reſinarũ eſt ſicca pinus reſina,quã priuatim pinus phyſema appellant.

Reſinæ quomodo vtantur.

Vritur omnis reſina liquida in quadruplici vaſe, liquoris infundẽdi reſpectu. Oportet enim reſinæ quidem congium vnum,duos verò pluuialis aquæ in cacabũ diffundere, & ad prunas leniter coquere, aſsiduè agitando, donec reſina odorem perdat, friabiliſque fiat, & penitus èxareſcat,vt etiam digitis confringi poſsit.quod vbi contigit,refrigeratam in fictili vaſe repones . Fit autem hoc

C modo excellenter alba.Oportet tamen vrendam reſinam prius excolare,& ſordes ab ipſa ſeparare. Vtuntur & citra aquam,primùm quidem eliquatæ ac colatæ: deinde coctæ ad prunas per totum diem, aſsiduè agitando: & vbi penitus exſpirarint,tolluntur ac reponuntur velut dictum eſt.Excipitur ex reſina etiã fuligo, veluti in thure prædictum eſt, & confert ad calliblephara, *id eſt quæ ornandis palpebris deſeruiunt*,&ad lacrymoſos oculos,& corroſos ipſorũ angulos ,& glabras oculorũ genas.Torrefacta verò reſina

D vtilis eſt ad odorata malagmata,itémq; acopa appellata.

Roſæ.

Roſarum facultas ex aquoſa calida,duabus aliis qualitatibus admixta, adſtringenti videlicet & amaræ,compoſita eſt. Flos ipſarum adhuc magis quàm roſæ adſtrictorius eſt,& propterea etiam ſiccandi vi præditus.

Rhododaphne.

De rhododaphne diximus vbi Nerion ipſam appellauimus.

Rhoa, *id eſt malum Punicum.*

E Omne malum punicum adſtringentis facultatis particeps eſt,nõ tamẽ vt ea omnino prædominetur:ſunt enim aliqua ex ipſis acida,quædã dulcia,quædã auſtera. quare ex iis quæ in malorum tractatu diximus, etiã de his coniectare licet.Succum autẽ vberiorem habent quàm mala aut pyra, ſaporémque inſuper iucundiorẽ quàm illa habent,& aliquando ad plures affectiones quàm illa cõmodant,cum aliàs,tum ſiquando ſtomachus ob vitiatorum humorum redundantiã morſum percipit:quo ſanè tẽpore ſuccus ipſorum cum polẽta exhiberi debet, velut Hip

F pocrates in fœmina cardialguſa faciendum præcipit, *quæ uidelicet oris uentris morſum & dolorem percipiebat.* Acini punicorum magis adſtringunt quàm ſuccus, magis quoque ſiccant:his verò amplius adhuc cortices. Quibus conſimilem vim etiam cytini poſsident.

Rhus.

Rhois folium adſtringit & ſiccat. hoc coriarii tinctores vtuntur. Medicis,fructus & ſuccus magis in vſum veniunt,multùm auſteram qualitatem habentes. Siccant enim ordine tertio,perfrigerant ſecundo.

G Rhypos ſiue Patos, *id eſt ſordes.*

Sordes à ſtatuis gymnaſiorum, diſcuſſoria eſt & mollitoria crudorum tuberculorum . quæ verò in palæſtris colligitur,appellatúrque etiã patos *Græcis*,optimũ medicamẽtum eſt inflammatarũ mammarum. nam & feruorẽm extinguit,& influentia reprimit, & cõtentũ diſcutit.

A *litera* Σ *incipientia.*

Sagapenum.

Sagapenum ſuccus eſt calidus & tenuium partium, velut reliqui ſucci. Habet & quid exterſorium, per quod

H cicatrices in oculis depurgat & attenuat.Quin & ſuffuſionibus & hebetudini viſus ex humorum craſsitudine obortis commodum pharmacum exiſtit.

Sampſuchum.

Sampſuchum tenuium partium ac diſcuſſoriã vim habet:ſiccat enim & calfacit tertio ordine.

Saprotes xylon, *id eſt Caries lignorum.*

Caries ac putredo lignorum, maximè eorum quæ adſtrictionis ſimúlque exterſionis participia ſunt, velut eſt vlmus, humida vlcera optimè purgat ac replet.

Sarcocolla.

Sarcocolla, lacryma eſt arboris Perſicæ, mixtis virib' prædita, ex ſubſtantia quadam meatus obducente, & modica quadã amara: vnde leuiter ſiccat, & ſic vulnera glutinat.

Satyrion.

Satyrion (quidam etiam trifolium vocant) humidi eſt & calidi temperamenti, quapropter & guſtantibus dulce apparet: ſuperfluam tamen & flatuoſam humiditatẽ poſſidet, & propterea ad venerem ſtimulat. quod etiam radix herbæ facere ſolet. Quidam tradunt etiam opiſthotonum, *hoc eſt neruorum retrorſum diſtentionem*, per ipſam ſanare è vino auſtero potam.

Selinon, *id eſt Apium.*

Apium in tantum calidum eſt vt & vrinas & menſes cieat. Flatus quoque diſcutit, & magis ipſo ſemine.

Seris, Cichorium, Picris, Chondrilla.

Seris ſiue cichorium, ſubamarum olus eſt: & magis vtique ſylueſtre, quod propterea Picris Græcis appellatur. Eſt autem ſylueſtris, frigidæ ac ſiccæ tẽperaturæ primo ordine. Satiua magis frigefacit quàm ſylueſtris: verùm ob multæ humiditatis mixturam ſiccandi vim perdit. Vtraque autem adſtringentis qualitatis particeps eſt, quẽ admodũ & chondrilla: nam & hæc ſeridis ſpecies exiſtit.

Seſeli.

Seſelis & radix & ſemen, in tantum calefaciunt, vt vrinæ ciendæ ſufficiant. eſt autem tenuium partium, vt & morbo comitiali & ſpirationi quæ recta ceruice fit, conducat.

Seſamum.

Seſamum non modicã viſcoſitatem & pinguitudinẽ in ſe habet: vnde & meatus obducit & mollit, & moderatè calidum eſt. eandem vim habet & oleum ex ipſo.

Sideritis.

Sideritis habet quidem quid exterſorium, ſed maior pars ipſius humida eſt, & moderatè frigida, éſtque modicæ cuiuſdam adſtrictionis particeps: vnde & inflãmationes arcet, & glutinandi vim habet.

Sicya, *id eſt Cucumeres.*

Cucumeres ſatiui vrinam cient, velut etiam pepones: ſed minus quàm illi, propterea quòd & ſubſtantia horum minus humida quàm illorum exiſtat: & ob id neque ita facilè corrumpuntur in ventre, velut pepones. Quidam ipſos concoquunt familiaritate quadam naturæ ad ipſos, & vbi in hoc confiſi ſecurè eos ingeſſerint, ignorãt quòd temporis progreſſu vitioſum & moderatè craſſum ſuccũ ex ipſorum eſu in venis coaceruarunt: qui ſanè ſuccus vbi putreſcere inceperit, febres malignas inducit. quapropter ab omnibus mali ſucci eduliis abſtinere conſultum eſſet, etiamſi aliqui facilè ipſa concoquant.

Sicyos agrios, *id eſt Cucumis ſylueſtris.* Elaterium.

Cucumeris ſylueſtris ſeminis ſuccus ſiue liquor, qui elaterium appellatur: imò etiam radicis & foliorũ ſuccus, vtiles ſunt ad medendum. Elaterium itaque menſes ciet, & fœtus appoſitum perdit. ſummè enim amarum eſt, & modicè calidum, vt ſecundi ordinis ſit calfacientium: & ob id etiam diſcuſſoriam vim habet. itaque & angina laborantes quidam ex ipſo illinunt. Infunditur & ictericis in nares cum lacte muliebri, atque hoc modo etiam capitis dolores ſanat. Cæterùm ſuccus radicis & foliorum imbecillior eſt quàm ſeminis: ſed & ipſa radix conſimilem vim habet. nam & exterget, & diſcutit, & mollit: verùm cortex ipſius maiori ſiccatoria vi præditus eſt.

Silphium.

Silphii calidiſſimus quidem ſuccus eſt, ſed & folia, & caulis, & radix generoſè calfaciunt. ſúntque omnia flatuoſioris & aereæ ſubſtantiæ, & propterea etiam ægrè cõcoquuntur. Forinſecus tamen impoſita efficaciora ſunt, & maximè omnium ſuccus adtractoriam vim habẽs: corporis item molem conſumens ac colliquans.

Sinon.

Sinon calidi & ſubamari ſaporis eſt: vnde & vrinam

A ciet, & concoctorius exiſtit, & menſes prolicit, & obturationes viſcerum expedit.

Sion.

Sion, in quantum aromaticum ſaporem habet, in tantum calfacientis & ſiccantis facultatis particeps eſt. Diſcutit autem, & vrinam ciet, & calculos renũ atterit, & menſes ducit.

Siſymbrion.

Siſymbrion tenuium partium, & diſcuſſoriam calfactoriámque ac ſiccatoriam vim tertio ordine habet. Se-

B men quoque ipſius tenuium partium & calidum eſt. quare quidam id cum vino ſingultientibus & torminoſis bibendum præbent.

Scandix.

Scandix, ſylueſtre olus eſt conſimile gingidio, ſubacre & ſubamarum, vt in ſiccando ac calfaciendo tertii ordinis ſit exoluti. Vrinam etiam ciet, & viſcera obturatione liberat.

Scilla.

Scilla inciſoriam vim abundè poſſidet, nõ tamen for-

C titer calidam, ſed in ſecundo ordine calfacientium.

Scolymus, *id eſt Carduus.*

Cardui radix multam vrinam fœtidam ducit, ſi vino decoctam quis bibat: & propterea alarum & totius corporis fœtores ſanat. Calida eſt tertii ordinis initio, ſicca ſecundo.

Scordion.

Scordion ex multiformi facultate conſtat: nam & amarum quid & acerbum & acre habet. Expurgat itaque ſimúlque calfacit viſcera, & mẽſes & vrinas mouet, & vul

D ſa & rupta ac laterũ dolores ex obturatione factos ſanat potum. Viride cataplaſmatis modo impoſitum vulnera magna glutinat. Aridum inſperſum ſordida repurgat, & maligna ad cicatricem perducit.

Scorodon, *id eſt Allium.*

Allium calfacit ac ſiccat quarto ordine. in cibo ſumptum flatus diſſipat, & ſitim extinguit, & craſſos viſcoſóſque humores ſecando obturatione liberat. habet & quid medicatum & mali ſucci, quod abiicit aqua concoctum. Fugiendus eſt eius aſſiduus vſus, præſertim in ca-

E lidioribus habitudinibus.

Smyrna, *id eſt Myrrha.*

Myrrha ſecundi ordinis eſt calfacientium ac ſiccantium. Inſperſa capitis vulnerib', ea glutinare poteſt. Amaritudinis autem non modicæ particeps eſt, per quam & lumbricos & fœtus occidit ac eiicit. Habet & quid exterſorium: vnde & ocularibus cõpoſitionibus additur, quæ ad vlcera & cicatrices craſſas compoſitæ ſunt. Miſcetur & in anheloſorum ac tuſſientium auxilia, item in arteriacas compoſitiones: non enim exaſperat arteriam.

F Smyrnion ſiue Hippoſelinon.

Smyrnion (alii hippoſelinon vocant) ex eodem genere eſt cum apio & petroſelino: verùm ſemen nigrum & multo maius habet, & eſt apio valentius, petroſelino imbecillius: calfacit ac ſiccat ordine tertio, menſes ducit, & vrinas ciet.

Sonchus, *id eſt Cicerbita.*

Sonchus viridis adhuc & tener, velut alia ſylueſtria olera, comeditur. Componitur ex aquoſa & terrea ſubſtantia, vtriſque frigidis. & adſtrictionis quid habet. Manife-

G ſtè itaque perfrigerat, tum ſtomacho cataplaſmatis vice impoſitus, tum in cibo acceptus.

Spartum, *id eſt Geniſta.*

Sparti, quo vites apud nos ligant, & fructus & virgarũ ſuccus attractoriam vim non inſtrenuam poſſident.

Stacte.

Stacte appellatur recentis myrrhæ pinguitudo, ſi cum aqua modica tondatur, & per organũ exprimatur. eſt autem valde odorata & pretioſa, & per ſe vnguentũ quod ſtacte appellatur. Probatur quæ nihil olei admixtum ha-

H bet, & modica ſui parte multam vim calfactoriam poſſidet, ad proportionẽ myrrhæ & vnguẽtorũ calefacientiũ.

Staphylinus, *id eſt Paſtinaca.* Daucus.

Paſtinaca ſatiua imbecillior eſt: ſylueſtris, quam & daucum appellant, ad omnia fortior, vrinas mouet & mẽſes

prouocat. Habet & quid exterſorium in ſeſe.

Stœchas.

Stœchas amaræ & adſtringẽtis qualitatis particeps eſt. eſt & tenuium partium ex odoris argumento: itaque & obturatione liberare, attenuare, & roborare, tum viſcera omnia, tum totum corporis habitum poteſt.

Struthium, *id eſt Herba lanaria.*

Struthii radix in vſu eſt, calida & ſicca quarto ordine exiſtens. Eſt autem exterſoria & irritatoria: proptereaq; ſternutamenta mouet.

Styrax. B

Styrax mollit, calfacit, concoquit: quapropter & tuſſes, & deſtillationes, & grauedines, ac raucedines ſanat, menſeſque promouet potus & appoſitus. Fuligo ex ipſo fit velut ex thure, quæ eandem quoque vim habet.

Staphyle, *id eſt Vua.*

Vua magis quàm omnes temporarii & ſubcaniculares fructus, *horai Græcis appellati,* nutrit, & maximè vbi probè fuerit concocta. Minus autem nutriunt vuæ quàm ficus. &, quod in ipſis præcipuum eſt, citò ſecedunt: quare ſi quando retineantur, ſatis multùm offendunt. Neque enim concoquuntur retentæ, ſed & iuxta diſtributionem C in hepar ac venas crudum ſuccum generant, qui non facilè in ſanguinem tranſmutatur, tum propter externam cuticulam, tum propter vinacea quorum ſubſtantia ſicca & adſtrictoria exiſtit. Quapropter rectè faciunt qui hæc ipſa velut inutilia exſpuunt, & omnem internam carnem vnà cum ſucco exugunt, & ſanè venter his magis ſubit. Reponuntur autem vuæ in hyemem variis modis: alii in olla componunt, olla videlicet diligenter operta, & operculo pice oblito vt nulla tenus perſpirent aut perflentur. D Atque talis vua exolutum ventrem firmat, & ciborum appetentiam excitat. non tamen aluo ſecedit, & vberius ingeſta caput tentat: ſed adhuc magis capitis dolorem inducit quæ in muſto ſeruatur. Penſilis autem caput nihil omnino lædit: ventrem verò neque ſiſtit neque promouet. ſimiliter neque infirmam appetentiam excitat, neque firmam exſoluit. Vuæ quidem igitur dulces calidiorem ſuccum habent. quapropter ſitim inducunt & ventrem ſubducunt, præſertim vbi humectiores fuerint. nam inter calfacientia ac perfrigerãtia medio modo habent. At ve- E rò acidæ & auſteræ, & quæ cuticulã craſſiorẽ habẽt, nõ ſolùm prædicta vitia habẽt, ſed & cõcoctionẽ in vẽtre & diſtributionẽ ac nutritionẽ impediũt. Cæterùm in ſũma de eſcariis fructib⁹ id noſſe oportet: humidos, humidũ & tenue alimẽtũ corpori præbere, & quod vniuerſũ corp⁹ trãſeat, ac citò penetret, faciléque & per vrinam & per cutem euacuetur. Contrà ſolidorum compage fructuum alimẽtum, quod corpori accedit, craſſum eſt, & tranſitus tardiores: præſertim vbi craſſum aut viſcoſum aut adſtringentem ſuccum in ſe habuerint. F

Syca, *id eſt Ficus.*

Quod non ſolùm autumnales, ſed etiam temporarii ac æſtiui & ſubcaniculares fructus, *horai Græcis appellati,* commune habent, id & ficubus adeſt: nam neque ipſæ ſucci malitiam effugere potuerunt. Verùm hoc commodi ficubus ineſt, quòd facilè per ventrem tranſeant & totum corpus penetrent. nam & vim exterſoriam memorabilem habent, & nephritici ex ipſarum eſu multa arenoſa excernunt. Alimentum autem præbent corpori non ſolidum, ſed laxum: & ipſum ventriculum flatu implent. Verùm ob tranſitus celeritatem, flatus illi non durant: & ea gratia minus quàm reliqui fructus nocent: & ſanè ficus ex actè matura ferè nihil noxii habet: ficus verò ſiccæ calidiorem vim poſſident ſecundi ordinis initio. Habent & quid tenuium partium quod ad multa conducit. Illud tamen mali ex nimio ipſarum eſu accedit, quòd non valde bonum ſanguinem caricæ gignant: vnde & pediculorum copia earum eſum conſequitur. Si verò vitioſus ſuccus iam tum in ventre contineatur, caricæ comeſtæ extremè lædunt. augent autem humorum malitiam in ventre cor- H ruptæ, & infernè nõ ſecedẽtes. Vim habent attenuantem & inciſoriam. ob quam etiam ventrem ad excretionem incitant, & renes expurgant. Iecori & lieni inflammatis quidem noxiæ ſunt (quemadmodum etiam virides ficus) iuxta communem rationem omnium dulcium. Iiſdem verò obturatis aut induratis, cum thymo aut pulegio, aut thymbra, aut calamintha, aut origano, aut pipere, aut gingibere, multo ante reliquum cibum tempore intercedente, medici præbent. Qui verò cum aliquo craſſiore edulio ficus edunt, itémque caricas non paruam læſionem incurrunt. Ficus ſiccæ duros tumores concoquũt ac diſcutiunt, ob partium tenuitatem, ſi in cataplaſmate imponantur. Decoctum quoque ipſarum conſimilem vim habent. Cæterùm vbi concoquere velis, triticeam farinam admiſcebis: vbi diſcutere, ordeaceam. & pinguiores quidem caricæ, tumores concoquunt: acriori verò ſapore præditæ extergent ac diſcutiunt. At verò mellitum ex ipſarum in aqua coctura paratum, vim melli ſimilem habet.

Symphytum petræum.

Symphytum petræum ex contrariis facultatibus cõſtat: habet enim quid inciſorium, quo pus in pectore ac pulmone contentum expurgat. habet & quid adſtrictoriũ quod ad ſanguinis reiectiones auxiliatur. Verùm ob humiditatem, commanducatum ſitim extinguit & arteriæ aſperitates lenit. At verò ob omnes prædictas facultates, etiam inteſtinorum herniis imponitur: & ad conuulſa ac rupta cum aceto mulſo bibitur.

Sycomora.

Sycomororum fructus forma ficubus ſimilis eſt, ſed acrimoniam nullam poſſidet, modicæ dulcedinis particeps, humectior & frigidior quodã modo vi ſua exiſtẽs, velut mora. Et ſanè in medio mororũ ac ficuum meritò locatur: vnde etiam nomen habet.

Schinus, *id eſt Lentiſcus.*

Lentiſcus arbuſtum ex ſubſtantia aquea leniter calida, & terrea frigida non multa compoſitum eſt: propter quam etiam moderatè adſtringit. Siccat igitur tertii ordinis initio: iuxta caliditatẽ verò & frigiditatem temperatum eſt. Similem vim in omnibus ſuis partibus poſſidet: vnde & per ſe, & cum aliis medicamentis bibitur ad cœliacas affectiones, & dyſenterias, & ſanguinis ſupra, & ſanguinis ex vtero eruptiones. prolapſæ quoque ſedi aut vtero præcipitato commodat, propemodum velut hypocyſtis.

Schœni, *id eſt Iunci rotundi odorati,* flos.

Iunci odorati flos calfacit moderatè, & adſtringit moderatius, particeps eſt & tenuium partium facultatis: vnde & menſes ciet, & vrinas ducit, in fomentis, & potu, & cataplaſmatis adhibitus. prodeſt & hepatis & ventris & ſtomachi inflammationibus.

Schœnos lia, *id eſt Iuncus leuis.* Oxyſchœnus & Holoſchœnus.

Iunci leuis altera ſpecies oxyſchœnos, *id eſt acutus iũcus:* altera holoſchœnos, *hoc eſt tota iuncea,* appellatur. Gracilior quidem & durior eſt iuncus acutus: craſſior autem holoſchœnus & laxior. huius fructus ſomnum inducit. Iunci acuti ſpecies duæ ſunt: altera ſterilis & medicinæ inutilis, altera fructifera, cuius item fructus ſomnum conciliat, ſed minus ſuperiore. hæc & capitis dolorem inducit. Vtraque ſpecies torrefacta ex vino pota, fluxiones vẽtris ſiccat, & fluxum muliebrem ruſum ſiſtit. Et propterea tẽperamentum ipſarum terreum leniter frigidum eſſe indicatur, & aqueum leniter calidum: quapropter inferna ſiccat, & leniter ad caput decurrens perfrigerat, atque ſic ſomnolentos eos qui vtuntur facit.

A litera T *incipientia.*

Terebinthus.

Terebinthi folia, cortex & fructus, habent quid adſtrictorium, ſed & calfaciunt ordine ſecundo. Fructus eſt propinquus tertio ordine ſiccantium: quapropter & vrinã ciet, & lieni prodeſt.

Teutlon, *id eſt Beta.*

Beta nitroſam quandam vim poſſidet, qua exterget & diſcutit, & per nares expurgat. Cocta nitroſum & acre deponit, & ad diſcuſſoriam leniter facultatem vis arcendi inflammationes ipſi accedit. Alba exterſioni ac diſcuſſioni efficacior. nam nigra adſtrictionis particeps eſt, &

magis in radice. Quum autem exterſorium ſuccum ha- A beat, etiam vētrem ad excretionem excitat, & ſtomachū quandoque mordet, præſertim illis quibus ſubtiliore ſenſu præditus eſt. & propterea incommodum ſtomacho edulium eſt, ſi vberius ingeratur. Præſtantior autem eſt quàm malua ad hepatis obturationes, atque id magis vbi cum ſinapi aut aceto editur: quo modo comeſta etiā ſplenicis conducit.

Tephra omnis, *id eſt cinis omnis.*

Lignorum exuſtorum aut aliarum materierum reliquiæ, cinis appellantur. Conſtat & ex contrariis ſubſtātiis B & qualitatibus. habet enim in ſe quiddam terreū & quid fuliginoſum. Fuliginoſæ itaque partes tenuium partium ſunt, & vbi cinis aqua maceratur & excolatur, ſimul decedunt: quod autem relinquitur terreum, debile ac lene euadit, vt quod calidam vim in aquam depoſuit. Porrò non omnis cinis eandem vim exactè habet, ſed iuxta vſtæ materiæ differentiam variant. nam ex lignis acerbis, velut quercinis & ſimilibus, non parum adſtrictionis habet in terrea ſui parte: vnde & ſanguinis eruptiones cohibet. Cæterùm ficulneus cinis multum acrimoniæ ac vſtoriæ facultatis in fuliginoſa ſui parte poſſidet: in terreſtri C verò parte, vim exterſoriā. Cōſimilis huic eſt & cinis ex tithymalis. Eſt autē & titanus, *hoc eſt calx*, cineris ſpecies, magis tenuiū partiū exiſtens quàm is qui ex lignis reliquus eſt. Calx itaque aqua exactè ter aut quater lota, & aqua diffuſa, medicamētum euadit ſiccatorium citra mordacitatem. Quòd ſi eadem aqua marina lauetur, diſcuſſoriam vim acquirit.

Telis, *id eſt fœnumgræcum.*

Fœnumgræcum calidum eſt ex ſecundo ordine, ſiccum ex primo. participat & exterſoria facultate: & propte- D rea feruentes inflammationes exacerbat, minus calidas & induratas diſcutit. In cibi vſum variis modis venit, ſed caput tentat amplius ſumptum: præſertim abſque pane ingeſtum. quibuſdam etiam ſtomachum ſubuertit. Succus decocti fœnigræci cum modico melle acceptus, omnes vitioſos humores inteſtinorum commodè ſubducit. Sed parum omnino mellis admiſceri debet, ne mordax exiſtat. Cæterùm in vetuſtis pectoris doloribus citra febrem palmulas pingues ſimul cum fœnogræco decoquere oportet, & expreſſum ſuccum admixto melle rurſus decoquere ad prunas donec moderatè craſſeſcat, atque ita eo E vti, multo tempore ante reliquum cibum intercedente. Vitandus tamen eius vſus eſt in iis qui caput læſioni obnoxium habēt: nam & palmulæ ipſæ caput tentant.

Tithymali ſiue Galactides. Characias.

Tithymali omnes, qui & galactides appellantur, acrem & calidam vim habent prædominantem: ineſt ipſis & amaritudo. Fortiſſimus igitur eſt ſuccus: deinceps fructus & folia. particeps eſt & radix prædictarum facultatū, ſed non ex æquo. Ipſa quidem igitur cum aceto cocta, dētium dolores, & maximè eroſorum, ſedat. ſuccus quarti or- F dinis eſt calfacientium, qui iam vſtorius exiſtit. quapropter illiti ſucci pilos denudant: ſed vehemens ipſorū vis oleo admixto mitigatur. & ſi frequenter id fiat, radices pilorum exuſtæ penitus extirpantur, & corpus glabrum redditur. Eodem modo & verrucas, ac thymos ex eadem verrucarum gente appellatos tollunt. Impetiginem quoque ac ſcabiē exterūt. Cortex autē radicis eius qui priuatim Characias appellatur, in vmbra ſiccatus tuſus & cribratus generoſè purgat potus. Oportet autē quatuor ſcrupulorū pōdus à veſpera in vino dulci macerare, & manè excolatū G vinū per panniculum tepefactum potandum exhibere.

Tragacanthus.

Tragacanthus ſuccus eſt plantæ ſpinoſæ, ſimilem gummi vim habens, quæ & meatus obducit, & acrimoniā obtundit: & ſanè ſiccat quoque ſimiliter illi.

Tribulus.

Tribulus ex moderata humida, & frigida ac ſicca ſubſtantia conſtat. Cæterùm in terreſtri terrea frigiditas prædominatur: ob quam & magis adſtringit: in aquatili verò aquoſitas, & propterea feruentibus inflammationi- H bus conueniunt. Terreſtris fructus renum calculos atterit potus.

Thriphyllon ſiue Aſphaltion, *id eſt Trifolium.*

Trifolium Græci aſphaltion è bituminis odore appellant, eſtque calidæ ac ſiccæ facultatis in tertio ordine, veluti bitumen: & propterea potum laterum dolores ex obturatione obortos ſedat, & vrinam ac menſes ciet.

Trychnon ſiue Strychnon, *id eſt Solanum.*

Trychnon aliqui adiecto ad caput vocis litera σ ſtrychnon appellant. & hortenſe quidem adſtringit & frigefacit ordine ſecūdo: quod verò halicacabon appellatur, in foliorum facultate ſimile eſt hortenſi. verùm fructus eius vrinam ciet. At verò cortex ſomniferi appellati de radice detractus, frigefacit ſimiliter vt papaueris ſuccus, vt tertii ſit ordinis perfrigerantium. Fructus etiam huius vrinam ciet, ſed ſi plures quàm duodecim corymbi ſumātur, furorem inducit.

A *litera* Υ *incipientia.*

Υacynthus.

Hyacinthi radix bulbiformis primi ordinis eſt ſiccātium, ſecundi perfrigerātium. Creditur pueros diu impuberes adſeruare, ſi cum vino in cataplaſmate imponatur. Semen moderatè adſtringit, exterget: vnde ictericis datur ex vino. Siccat ordine tertio: verùm caliditatis & frigiditatis in medio conſiſtit.

Υdna, *id eſt Tubera.*

Tubera terream ſubſtantiam prædominantem poſſident, modica tenuium partium admixta.

Υdropiper.

Hydropiper herbula eſt in aqua naſcens, & foliis & ramulis menthæ ſimilis: maior tamen. guſtu acris velut piper. ſemina fert parua iuxta ſingula folia. herba calida quidem eſt, ſed non quantùm piper. Viridis impoſita ſugillata & duritias ſanat. Vtuntur quidam ipſa vnà cum ſemine pro condimento piperis loco.

Υoſcyamus.

Hyoſcyamus commodiſſimus eſt ad medicinas qui florem & ſemen album habet, tertii ordinis perfrigerantium exiſtens. reliqui venenati ſunt.

Υpericon.

Hypericon calfacit ac ſiccat, ſubſtantiam tenuium partium habens, vt & vrinas & menſes prouocet. Ad hæc verò non modò ſemen, ſed etiam folium conducit. Viride in cataplaſmate impoſitum, vlcera ad cicatricem perducere poteſt, præſertim ambuſtorum. Siccum tritum inſperſum, humore flaccida & putredinoſa vlcera ſanat. Quidam etiam iſchiadicis ipſum bibendum præbent.

Υſſopus.

Hyſſopus calfacit ac ſiccat ordine tertio. Eſtque tenuium partium ſubſtantiæ.

A *litera* Φ *incipientia.*

Phaci, *id eſt Lentes.*

Lentes non validè adſtringūt: in caliditatis autem & frigiditatis medio conſiſtunt. ſiccāt ordine ſecundo. Itaque corpus ipſarum ſiccat ac ſiſtit ventrem. decoctum autem promouet: quapropter vbi ſiſtendi ventris gratia ſumuntur, prima aqua diffunditur.

Phacos paluſtris ſiue Lens ſtagnorum.

Paluſtris lens humidi & frigidi temperamenti eſt, ex ſecundo ordine.

Phaſeli ſiue Ochri.

Phaſeli itémque ochri, media quodammodo edulia ſunt inter ea quæ boni ſunt aut mali ſucci, faciléque concoquūtur aut ægrè, tardéque cōmeant aut citò, flatus expertia aut inflantia, parum nutrientia aut multùm.

Phlomos, *id eſt Verbaſcum.*

Verbaſcum tres ſpecies habet, quarum radix acerba eſt: vnde & fluidis affectionibus auxiliatur. quidam decocto eius dentes in dolore colluunt. Folia omnium diſcuſſoriam & exterſoriam vim habent. Tertiæ vſus eſt ad lucernarum lumina, quæ propriè thryallis appellatur.

Phœnix, *id eſt Palma.*

Palma arbor adſtringentis qualitatis particeps eſt in

omnibus ſuis partibus.at ramorũ ſuccus auſterus eſt.ſimiliter quod cerebrum vocatur, quod in cibi vſum venit: fructus ipſius maximè dulcis,non modica caliditate participat, eſcarius & multi vſus, tum forinſecus adhibitus, tum intra corpus ſumptus:vbi roborare, ac ſiccare,& conſtringere ac denſare,& obturare opus eſt.Omnes palmulæ ægrè concoquuntur,& capitis dolorem inducũt amplius comeſtæ.quidam ab earum eſu morſum percipiunt in ore ventris,qui ſanè etiam magis capite dolent. ſuccus qui ex ipſis in corpus diſtribuitur, craſſus penitus eſt. habet & viſcoſum quiddam vbi pinguis palmula fuerit. Quando autem craſſo & viſcoſo ſucco dulcedo permixta fuerit,iecur celerrimè ab ipſis obturatur.Si verò aut inflammatum fuerit iecur aut induratum,ab ipſarum eſu extremè læditur. Conſequenter autem cum iecinore etiam lien obturatur ac læditur. Cæterùm multo magis lædunt palmulæ virides,etiam paulo vberius ingeſtæ. nam & flatu ventrem implent,& crudis humoribus, & qui eſitarunt rigoribus ægrè caleſcentibus corripiuntur. Porrò germẽ tenerum quod Elaten vocant, vim eandem cum cerebro habet. Quod velut tegmen & velamen ipſis eſt,adſtrictorium quidem eſt,verùm magis prædictis ſiccat. Eſt autẽ & radix arboris, ſiccatoriæ citra mordacitatẽ facultatis, & modicè adſtrictoria.

Phu,*id eſt nardus Cretica.*

Phu radix nardo ſimilem vim habet; debilior tamẽ ad alia eſt.verùm vrinam magis ciet.

Phycos,*id eſt Alga ſiue Fucus.*

Fucus ſiue alga,muſcus eſt marinus,qui viridis exẽptus frigefacit & ſiccat ordine ſecundo:habet & quid adſtringens moderatè.

A litera X incipientia.

Chalbana,*id eſt Galbanum.*

Galbanum ſuccus eſt ferulaceæ plantæ,mollitoriam & diſcuſſoriam vim habens.Calfacit ordine tertio,ſiccat ſecundo.

Chamædrys,*id eſt Trixago.*

Chamædrys amaram qualitatem prædominantem habet.eſt & aliquo modo acris:vnde & lienem colliquat, & vrinas & menſes mouet, & craſſos humores ſecat, & viſcerum obturationes expurgat.Tertii ordinis eſt calfacientium ac ſiccantium.Decoctum ipſius diutiꝰ coctum & aſſiduè potum, febre quartana correptos liberat.

Chamelæa.

Chamelæa amaram qualitatem prædominãtem habet:quapropter & ſordida valde vlcera, & quæ maximas cruſtas habent,cum melle repurgare poteſt. Eſt & pota ex purgantium numero.

Chamæleuce.

Chamæleuce calidam vim habet ordine tertio,ſiccam primo: vnde ſuffita ſuper carbones,manifeſtè opitu-

A latur ægrè ſpirantibus,ſi per infundibulum fumum inde hauriant.

Chamæleon.

Chamæleontis nigri radix venenoſum quid habet, vnde eius vſus forinſecus receptus eſt ad ſcabiem & impetiginem,ac vitiliginem, & in ſumma ad ea quæ extерſione opꝰ habẽt.Particeps eſt & mollitoriæ ac diſcuſſoriæ facultatis. Siccat autem ordine tertio, calfacit ſecundo completo:At verò alibi chamæleontis radix pota ex vino

B auſtero acetabuli menſura, latum lumbricum expellit: dant ipſam & hydropicis.

Chamæpitys.

Chamæpitys tertii ordinis eſt ſiccantium, ſecundi calfacientium.Quum autem plurimùm amara ſit, exterget viſcera magis quàm calfacit:vnde in regio morbo exhibetur:& omnino quibus iecur facilè obturatur, commodum medicamentum exiſtit. Ducit & menſes pota & cum melle appoſita.ciet quoque vrinam. quidam iſchiadicis ipſam præbent coctam in aqua mulſa. Herba ipſa viridis magna vulnera glutinare poteſt, & putredinoſa

C vlcera ſanare,& mammarum duritias diſcutere.

Chelidonium magnum.

Chelidonium magnum,exterſoriam & calidam vim abundè poſſidet.ſuccus eius viſum exacuit, iis quibꝰ craſſum quid quod diſcuti oporteat, circa pupillam colligitur.quidam radice vſi ſunt in morbo regio ex iecinoris obſtructione oborto,ex vino albo dantes cum aniſo.

Chelidonium paruum.

Chelidonium paruum,maiore acrius eſt: vnde in cataplaſmate impoſitum cutem exulcerat, & vngues leproſos exterit.ſuccus eius per nares fortiter purgat. eſt enim

D quarti ordinis calfacientium:maius tertii in vtriſque.

Chondrilla.

De chondrilla diximus quum de ſeride ageremus: eſt enim ſeridis ſpecies.

A litera Ψ incipientia.

Pſyllium.

Pſyllii ſemen maximè in vſu eſt: ſecundi ordinis eſt frigefacientium:verùm in ſiccando & humectando me-

E dium locum occupat.

A litera Ω incipientia.

Ocymon baſilicon, *id eſt Ocymon regale.*

Ocymon ſecundi ordinis eſt calfacientium. habet & humiditatem ſuperfluam:vnde neque vtile eſt ipſum intra corpus ſumere: verùm forinſecus in cataplaſmate impoſitum ad diſcutiendum ac concoquendum commodat. Decoctum ipſius lippientibus ob craſſioris mate-

F riæ copiam,calidum pro fomento adhibitum magnopere prodeſt,præſertim pueris.

INDEX

INDEX EORVM QVÆ IN SECVNDO SERMONE TEtrabibli primæ Aetii continentur.

De terræ differentiis, Cap.I.
Quomodo terram lauare oportet, Cap.II.
Quas medelas ægrorum terra præſtet, Cap.III.
De terra Lemnia,&c. Cap.IIII.
Miltos,Rubrica, Cap.V.
Terra Samia, Cap.VI.
Terra Selinuſia & Chia, Cap.VII.
Cimolia terra, Cap.VIII.
Terra Ampelitis,Pharmacitis, Cap.IX.
Terra Cretica,ſeu Creta, Cap.X.
De omni terra vſta, Cap.XI.
De bolo Armeniæ, Cap.XII.
Lapis hæmatites, Cap.XIII.
Lapis ſchiſtos,galactites,melitites, Cap.XIIII.
Cõmunis doctrina de omnibꝰ lapidibus, Cap.XV.
Leucographis aut moroxus, Cap.XVI.
Galactites, Cap.XVII.
Thyites lapis, Cap.XVIII.
Tecolithos,quem Syriacum appellant, Cap.XIX.
Pyrites, Cap.XX.
Lapis Phrygius, Cap.XXI.
Lapis Ageratus, Cap.XXII.
Lapis Aſſius,& flos ipſius, Cap.XXIII.
Gagates, Cap.XXIIII.
Magnetes lapis, Cap.XXV.
Smiris,pumex,teſtæ clibani & ſimilia, Cap.XXVI.
Lapides in ſpongiis, Cap.XXVII.
Oſtracites,Geodes,Naxiæ cotis retrimẽtũ,Cap.XXVIII.
Ophites lapis, Cap.XXIX.
Hieracites lapis & Indicus, Cap.XXX.
Vitrum, Cap.XXXI.
Lapis Aëtites, Cap.XXXII.
Alabandicus lapis, Cap.XXXIII.
Electrum,ſiue ſuccinũ,ſeu lyncurium, Cap.XXXIIII.
Iaſpis viridis, Cap.XXXV.
Iaſpis ſubuiridis, Cap.XXXVI.
Iaſpachates, Cap.XXXVII.
Sapphirus lapis, Cap.XXXVIII.
Smaragdus lapis, Cap.XXXIX.
De metallicis & quæ ex aqua generãtur, Cap.XL.
Adarces, Cap.XLI.
Alcyonia, Cap.XLII.
Sal, Cap.XLIII.
Sal vſtus, Cap.XLIIII.
Salis flos, Cap.XLV.
Salis ſpuma, Cap.LXVI.
Armeniacum pictorum, Cap.LXVII.
Arſenicum,auripigmentum, Cap.XLVIII.
Aſphaltus bitumen, Cãp.XLIX.
Aphronitrum,& litri ſpuma, Cap.L.
Gypſum, Cap.LI.
Diphryges, Cap.LII.
Diaphanes,Lapis ſpecularis, Cap.LIII.
Theion ſulphur, Cap.LIIII.
Ioxyſtos, ærugo raſa, Cap.LV.
Ærugo vermiculata, Cap.LVI.
Cadmia, Cap.LVII.
Cyanus, Cap.LVIII.
Lepis,ſquama æris ac ferri, Cap.LIX.
Lythargyros,argenti ſpuma, Cap.LX.
Litrum, Cap.LXI.
Melanteria, Cap.LXII.
Melan, atramentum ſcriptorium, Cap.LXIII.
Miſy, ſori,& chalcitis, Cap.LXIIII.
Molybdæna,plumbago, Cap.LXV.
Molybdos,plumbum, Cap.LXVI.
Pompholyx, Cap.LXVII.
Rhoidarii præparatio, Cap.LXVIII.
Sandaracha, Cap.LXIX.
Sandyx,quæ & Siricum, Cap.LXX.
Scoria, Cap.LXXI.
Stibium, Cap.LXXII.
Spongia, Cap.LXXIII.
Stypteria,alumen, Cap.LXXIIII.
Titanos,calx, Cap.LXXV.
Phycos, fucus, Cap.LXXVI.
Chalcanthus,atramẽtum ſutorium, Cap.LXXVII.
Chalcitis, Cap.LXXVIII.
Chalcos, æs vſtum, Cap.LXXIX.
Chalcu anthos,æris flos, Cap.LXXX.
Chryſocolla, Cap.LXXXI.
Pſymmithium, ceruſſa, Cap.LXXXII.
Pſoricum, Cap.LXXXIII.
De materia medica ex animalibus, Cap.LXXXIIII.
De ſanguine, Cap.LXXXV.
De lacte, Cap.LXXXVI.
De lactis differentia, Cap.LXXXVII.
De lactis differentia ab animaliũ habitu, Cap.LXXXVIII.
De lactis differentia à tẽporibus anni, Cap.LXXXIX.
De lactis differentia à pabulo, Cap.XC.
De lactis differentia ab ætate, Cap.XCI.
Quibus lac conueniat, Cap.XCII.
De modo,tẽpore,ac mẽſura vtẽdi lactis, Cap.XCIII.
Quibus lac noceat, Cap.XCIIII.
De lactis coctura, Cap.XCV.
De ſero lactis, Cap.XCVI.
De iis quæ iucunditatis gratia cum lacte coquuntur, Cap.XCVII.
De lacte acido, Cap.XCVIII.
De primario lacte, Cap.XCIX.
De lacte concocto, Cap.C.
De caſeo, Cap.CI.
Pharmacum ex caſeo vetere ad calloſas concretiones podagricorum, Cap.CII.
De efficacia recentis caſei foris adhibiti, Cap.CIII.
De butyro, Cap.CIIII.
De coagulo, Cap.CV.
De felle, Cap.CVI.
De ſudore, Cap.CVII.
De vrinis, Cap.CVIII.
De ſaliua, Cap.CIX.
De ſtercore, Cap.CX.
De ſtercore canino, Cap.CXI.
De ſtercore humano, Cap.CXII.
De ſtercore lupino, Cap.CXIII.
De ſtercore caprino, Cap.CXIIII.
De ſtercore bubulo, Cap.CXV.
De ſtercore ouillo, Cap.CXVI.
De ſtercore columbino, Cap.CXVII.
De gallinaceo ſtercore, Cap.CXVIII.
De ſtercore anſeris,accipitris,ciconiæ & terreſtrium crocodilorum, Cap.CXIX.
Sordes ouium,ex qua œſypus, Cap.CXX.
De carnibus, Cap.CXXI.
De extremis terreſtriũ animaliũ partibus, Cap.CXXII.
De glandulis, Cap.CXXIII.
De teſtibus, Cap.CXXIIII.
De renibus, Cap.CXXV.
De cerebro, Cap.CXXVI.
De terreſtrium animalium viſceribus, Cap.CXXVII.
De aluo,inteſtinis,ac vtero terreſtrium animalium, Cap. CXXVIII.
De ſylueſtrium animalium carne, Cap.CXXIX.
De volucrium animalium carne, Cap.CXXX.
De anſeribus & ſtruthocamelis, Cap.CXXXI.
De gruibus, Cap.CXXXII.
De partium volucriũ animaliũ differẽtia,Cap. CXXXIII.
De ouis, Cap.CXXXIIII.
Ouorum vis medicamentaria, Cap.CXXXV.
De alimento ex animalibus aquaticis, Cap.CXXXVI.
De cephalo ſiue mugile, Cap.CXXXVII.
De lupo, Cap.CXXXVIII.
De trigla ſeu mulo, Cap.CXXXIX.
De piſcibus petroſis, Cap.CXL.

De goblo,	Cap.cxli.
De piſcibus mollis carnis,	Cap.cxlii.
De piſcibus duræ carnis,	Cap.cxliii.
De piſcibus teſta intectis,	Cap.cxliiii.
De cruſtatis, ſiue molli teſta intectis,	Cap.cxlv.
De piſcibus mollibus,	Cap.cxlvi.
De piſcibus chartilagineis,	Cap.clxvii.
De echinis marinis,	Cap.cxlviii.
De ſalſamẽtis omnium animalium pedeſtrium, volucriũ & aquaticorum,	Cap.cxlix.
De garo,	Cap.cl.
De muria,	Cap.cli.
De adipe pinguedinéque ac ſeuo,	Cap.clii.
De medulla,	Cap.cliii.
De pulmone,	Cap.cliiii.
De capitibus,	Cap.clv.
De cornibus,	Cap.clvi.
De vnguibus,	Cap.clvii.
De impetigine in pedibus equorum,	Cap.clviii.
De lanis ſuccidis & puris & vſtis,	Cap.clix.
De pilis vſtis,	Cap.clx.
De oſſibus vſtis,	Cap.clxi.
De pellibus & coriis,	Cap.clxii.
De ventriculo mergi,	Cap.clxiii.
De vulpibus,	Cap.clxiiii.
De aranearum telis,	Cap.clxv.
De ranis,	Cap.clxvi.
De muſtela,	Cap.clxvii.
De terræ inteſtinis,	Cap.clxviii.
De dracone marino,	Cap.clxix.
De vipera,	Cap.clxx.
De herinacio marino,	Cap.clxxi.
De herinacio terreſtri,	Cap.clxxii.
De hippocampis marinis,	Cap.clxxiii.
De cantharidibus,	Cap.clxxiiii.
De cancris fluuialibus,	Cap.clxxv.
De carabo ſiue locuſta,	Cap.clxxvi.
De teſtibus caſtoris,	Cap.clxxvii.
De canis fluuiatilis teſtibus,	Cap.clxxviii.
De canis terreſtris catulo,	Cap.clxxix.
De cygni pullo,	Cap.clxxx.
De buccinorum teſtis vſtis,	Cap.clxxxi.
De galerita volucre,	Cap.clxxxii.
De cochlea tereſtri,	Cap.clxxxiii.
De mænulis,	Cap.clxxxiiii.
De torpedine,	Cap.clxxxv.
De aſello marino,	Cap.clxxxvi.
De oſtreorum teſtis,	Cap.clxxxvii.
De purpurarum teſtis,	Cap.clxxxviii.
De ſquatina marina,	Cap.clxxxix.
De ſepia,	Cap.cxc.
De ſcinco,	Cap.cxci.
De tellinis,	Cap.cxcii.
De cicada,	Cap.cxciii.
De hyæna.	Cap.cxciiii.
De hirundinibus,	Cap.cxcv.
De electione optimorum medicamẽtorũ,	Cap.cxcvi.
Ex Oribaſio quæ ſunt inter calfacientia ac frigefacientia,	Cap.cxcvii.
Quæ moderatè calfaciunt,	Cap.cxcviii.
Quæ calfaciunt primo ordine,	Cap.cxcix.
Quæ calfaciunt ſecundo ordine,	Cap.cc.
Calfactoria tertii ordinis,	Cap.cci.
Calfactoria quarti ordinis,	Cap.ccii.
Quæ frigefaciunt,	Cap.cciii.
Quæ frigefaciunt primo ordine,	Cap.cciiii.
Quæ frigefaciunt ſecundo ordine,	Cap.ccv.
Frigefactoria tertii ordinis,	Cap.ccvi.
Frigefactoria quarti ordinis.	Cap.ccvii.
Quæ ſiccant citra mordacitatem,	Cap.ccviii.
Quæ ſimpliciter ſiccant,	Cap.ccix.
Quæ primo ordine ſiccant,	Cap.ccx.
Quæ ſecundo ordine ſiccant,	Cap.ccxi
Quæ tertio ordine ſiccant,	Cap.ccxii.
Quæ quarto ordine ſiccant,	Cap.ccxiii.
Quæ media ſunt inter ſiccantia ac humectantia,	Cap.ccxiiii.
Quæ primo ordine humectant,	Cap.ccxv.
Quæ ſecundo ordine humectant,	Cap.ccxvi.
Quæ aquoſam frigiditatem habent.	Cap.ccxvii.
Quæ tenuium partium ſint,	Cap.ccxviii.
Quæ craſſarum partium ſint,	Cap.ccxix.
Corroborantia,	Cap.ccxx.
Concoctoria,	Cap.ccxxi.
Suppuratoria,	Cap.ccxxii.
Mollientia,	Cap.ccxxiii.
Quæ indurant,	Cap.ccxxiiii.
Exterſoria,	Cap.ccxxv.
Quæ vaſorum oſcula aperiant,	Cap.ccxxvi.
Rarefacientia cutem,	Cap.ccxxvii.
Denſantia cutem,	Cap.ccxxviii.
Corrodentia,	Cap.ccxxix.
Reprimentia eminentias,	Cap.ccxxx.
Cicatricem inducentia,	Cap.ccxxxi.
Exulcerantia in ſuperficie,	Cap.ccxxxii.
Vſtoria,	Cap.ccxxxiii.
Attractoria,	Cap.ccxxxiiii.
Diſcuſſoria,	Cap.ccxxxv.
Adſtringentia,	Cap.ccxxxvi.
Quæ ſemen generant ac prouocãt in cibis ac medicamẽtis, & medicamentis cibariis,	Cap.ccxxxvii.
Quæ ſemen inhibeant,	Cap.ccxxxviii.
De alimentorum viribus,	Cap.ccxxxix.
Attenuatoria alimenta,	Cap.ccxl.
Craſſi ſucci alimenta.	Cap.ccxli.
Media inter attenuatoria & craſſefaciẽtia,	Cap.ccxlii.
Quæ viſcoſum ſanguinẽ generant,	Cap.ccxliii.
Quæ crudum humorem generant,	Cap.ccxxliiii.
Quæ frigidum humorem generant,	Cap.ccxlv.
Quæ atrabiliarium ſuccum generant,	Cap.ccxlvi.
Quæ bilioſum humorem generant,	Cap.ccxlvii.
Quæ ſuperfluitatibus redundant,	Cap.ccxlviii.
Quæ ſuperfluitatibus careant,	Cap.ccxlix.
Multum nutrientia,	Cap.ccl.
Quæ parum nutriunt,	Cap.ccli.
Quæ boni ſucci ſunt,	Cap.cclii.
Quæ mali ſucci ſunt,	Cap.ccliii.
Quæ facilia concoctu ſunt,	Cap.ccliiii.
Quæ ægrè concoquuntur,	Cap.cclv.
Quæ ſtomacho commodant eúmque corroborant,	Cap.cclvi.
Quæ ſtomacho incommoda ſunt,	Cap.cclvii.
Flatus expertia,	Cap.cclviii.
Flatuoſa,	Cap.cclix.
Quæ extergent, ſecãt, obturatione liberãt,	Cap.cclx.
Quæ obturent,	Cap.cclxi.
Quæ tardi tranſitus ſunt,	Cap.cclxii.
Quæ facilè corrumpuntur,	Cap.cclxiii.
Quæ difficulter corrumpuntur.	Cap.cclxiiii.
Quæ ventrem ſubducunt,	Cap.cclxv.
Quæ ventrem ſupprimunt,	Cap.cclxvi.
Quæ calfaciunt,	Cap.cclxvii.
Quæ frigefaciunt,	Cap.cclxviii.
Quæ ſiccant,	Cap.cclxix.
Quæ humectant.	Cap.cclxx.
Quæ caput lædunt,	Cap.cclxxi.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICI-
næ,tetrabibli primæ, Sermo ſecundus.

Quæcunque ſunt plantarum partes,& fructus,& ſucci,& liquores,ſuperiore ſermone relatum eſt.nunc verò de re-
liquis medicamentis,terræ videlicet ſpeciebus & metallicis iuxta propoſitum agemus:deinceps etiam de animalibus.

De tetræ differentiis, Cap. I.

TERRAM omnes homines familiari v-
ſurpatione illam ſubſtantiam ſolùm no-
minant, quæ liquore ſubacta lutum eua
dit. Nam quæ inter metalla reperitur,
non liqueſcit. dico autem liquefieri,per
totam ſubſtantiam in humorem reſolui.
madefieri autem,in ſuperficie rigari tantùm,humore ad
corporum profunditatem non penetrante. Omnis terra
iam vim ſiccãdi habet,quoniam corpus ipſius natura du
rum exiſtit:& vbi penitus nullam igneæ ſubſtãtiæ mixtu-
ram habuerit,leuiſſimè citra omnem mordacitatem ſic-
cat:conducit ipſi ad hoc præſtandum lotura.Itaque quæ-
dam lotura non habent opus,quædam iterum atque ite-
rum lauari expetunt. Quòd ſi circa ſenſum guſtus fueris
exercitatus,ipſe iudex eſſe potes num lauare oporteat,ſi-
ue non.id quod ex acrimonia aut adſtrictione deprehen-
des. Quandoquidem verò impoſſibile eſt inuenire ſub-
ſtantiam penitus immixtam ac ſimplicem,amplius con-
ſiderare ipſam mixturam oportet ex his quæ accidunt i-
pſi,iuxta leuitatis ac grauitatis,itémque ſaporis differen-
tias.Si quidem enim adſtringens apparuerit,tanto magis
particeps eſt frigiditatis,quanto plus habuerit adſtrictio-
nis: ſi verò acrimoniam præ ſe tulerit,tantum habet cali-
ditatis quantum acrimoniæ.Et leuis quidem terra fit,quũ
per omnem ſuam temperaturam aëreæ ſubſtantiæ multæ
particeps eſt: contrà grauis, quanto fuerit grauior tanto
magis ſincera terra exiſtit.Calida quidem igitur terra cal
facit, frigida & adſtringens perfrigerat & repellit: quæ
verò exterſorium quid poſſidet citra manifeſtam calidi-
tatem,leniter ſiccat.Quæ autem glutinoſitatem ampliorẽ
habet,non exterget,ſed glutinoſitas ſubſtantiam meatibꝰ
obducendis aptiorem efficit,vt extergere non poſſit, vbi
nulla alia acrimonia viſcoſitati affuerit, velut in ouo vi-
dere eſt.Porrò neceſſarium eſt neque hoc ignorare,ſed e-
ius per omnem materiam quæ in medicum vſum venit
meminiſſe. etenim plurimi opinantur, omnia vſta fri
gidiora ſeipſis euadere: quidam vice verſa calorem in v-
ſtis augeri putant.vtrique autem errant.Acria quidem igi
tur omnia vſta multum de calore ſuo perdunt: quæ verò
talia non ſunt,vſta caliditatem acquirunt.Nullum autem
vſtum penitus frigidum euadit. relinquitur enim in ipſis
velut igniculus quidam tenuium partium. atque hoc eſt
quod per loturam vſta deponunt,quo per aquam decedẽ-
te,quod reliquũ eſt vſti,ſubſtantia terrea frigida fit,quæ
citra mordacitatẽ ſiccare poteſt.Aqua verò in qua medi-
camentum lotum eſt,calidam vim tenuium partium ac-
quiſiuit.His itaque declaratis,tempeſtiuum iam eſt dice-
re, quomodo omnem terram nõ vſtam lauare oporteat,
ſi quidem lotura indigeat.nam quædam, velut dictũ eſt,
lotura non egent.

Quomodo terram lauare oportet, Cap. II.

OMnis terra hoc modo lauatur.Aqua primùm ſubigi-
tur quæ nullam medicamentariam qualitatem præ
ſe ferat,deinde vbi lutum decedit,aqua ſuperſtans diffun
ditur:poſtea reliquum à ſubſidentibus infernè calculoſis
ac arenoſis repurgatur.

Quas medelas agrorum terra præſtet, Cap. III.

AGrorum terra quæ colitur,omnis quæ pinguis eſt,v-
tilis eſt ad curationem omnium partium reſiccatio-
ne indigentium:quare & in Alexandria & Ægypto ipſa v-
tuntur.In Alexandria itaque vidi hydropicos & lienòſos
aliquos terræ Ægyptiacæ luto vti.Multi verò etiam ſuras
& femora,& cubitos, & brachia, dorſúmque ac latera &
pectus,eius terræ luto illinentes,opem ſenſerunt: quin &
veteres inflammationes & laxos tumores hoc lutum ſa-
A nat.Et ſanè noui quoſdam toto corporis habitu aquoſos
ex immodica hæmorrhoidum euacuatione redditos, in-
de manifeſtum auxilium ſenſiſſe. quidam etiam diutur-
nos dolores iuxta partem aliquam firmatos,hoc luto per-
fectè ſanarunt:atque hæc quidem Galenus. verùm Strato
de terra ſic ſcribit, Ad vetuſtum capitis dolorem,ſordes
balnearum,aut aquæ calidæ cum terra nigra lota miſce-
to,ac vtitor: aut terram cum decocto capitum roſarum
ſubigito,ac vtitor: aut teſtam amphoræ acetariæ tritam
terræ addito,cũ lauri decocto:aut clibani teſtã cũ nigra
B terra cõmittito affuſo ſampſuchi decocto.Cæterùm ad pu
ſtulas ex corpore erumpentes ſcabioſas ac impetiginoſas,
terram nigram cum amygdalarum aut lupinorum ama-
rorũ decocto ſubigito, ac vtitor: aut amphorã aceti cũ ru
tæ decocto eluito, eóq; terrã ſubigito,ac vtitor ſimiliter:
aut glebulas ſalis quæ in fundo amphorarum gari repe-
riuntur terito,ac terræ admiſceto,& vtere velut efficaci:
aut columbinum fimum terræ miſceto,&cum halicacabi
C decocto ſubigito,ac vtitor.At verò ad tuſſim vetuſtam v-
nà cum vitiato corporis habitu,terram oſſium vitulino-
rum decocto ſubigito,& pectus illinito: aut amphoram
mellariam eluito,& terram ſubigito,ac vtitor.Potes & cu-
mini, & nigellæ,ac ſampſuchi decocto ſimiliter terram
ſubigere ac vti. Porrò ad lienoſos,cinerem ſarmentitiã
& grumos fæcis vini cum terra ſubigito,ac vtitor: aut fo
liorum capparis decocto ſubigito: aut recrementum argẽ
ti leuiſſimè tritum, cum luto permiſce,ac vtere:aut deco
cto herbæ ſerapiadis triteſticularis ſubigito ac vtitor. Ad
D hydropicos autem teſtas amphoræ muriariæ inueteratas
terito,ac terræ admixtis vtitor: aut ſuillæ carnis ſiue vitu
linæ garum admiſceto,ac ſimiliter vtitor:aut ſampſuchũ
aqua marina coquito, eóque terram ſubigito, ac vtitor:
aut ſalſamentum cum lupinorum amarorum decocto cõ-
terito,terræque admiſceto,ac vtitor: aut alumẽ vſtum,&
pulegii vſti cinerem,cum luto committito,& cum aceto
mulſo ſubigito,ac vtitor:aut bubulum fimum ſiccum tri-
tum terræ admiſceto,& aceto mulſo ſubactis vtitor. Ad
iſchiadicos,& omnes neruoſarum partium perfrictiones,
E ſampſuchum vitulinorum oſſium decocto coquito,eóq;
terram albam ſubigito,ac vtitor: aut anguillam cum ſale
& nitro coquito,& decocto terram ſubigito, ac vtitor: aut
ſordes ſtrigmentitias cum calce viua terræ admiſceto,ac
vtitor: aut porri ſiue allii decocto terram ſubigito,ac vti-
tor: aut coſtum,caſiam,iuncum odoratum, aſpalathum,
xylobalſamum, & ſampſuchum contuſa, in aqua & oleo
coquito,lutóque permiſceto,ac vtitor: aut caprarum fi-
mum ac bubulum,ſimul cũ ſorde cerati raphanini terito,
ac ad terram admixtis vtitor. Ad podagram,à capite vſ-
F que ad inguina ex prædictis æger integatur, ab inguine
autem infrà vſque ad digitos pedum & vngues ex ſubſcri
ptis.Vituli pedes poſteriores vnà cum vngulis exurito,te
rito ac terræ miſceto,& vtitor:aut lapidem leucographi-
dem cum aqua in qua ferrum ſæpius extinctum eſt teri-
to,& aluminis vnciã I. addito,ac cum terra ſubigito,& v-
titor:aut decocto foliorum cypri,*id eſt liguſtri*,terram ſub-
ige,ac vtere: aut gallas donec flacceſcant coquito,& ter
ram eo decocto ſubigito,ac vtitor. Aliud. Aluminis
liquidi vnciam vnam,aluminis ſciſſi vnciam vnam, gũ-
G mi ſexuncem,ceruſſæ dodrantem, melantheriæ quincun
cem,miſyos ſexuncem,foliorum ſalicis dodrantem, olei
myrtei aut ſicini vncias XXIIII.aceti ſexuncem. terito
ſimul,ac tum terra ſubactis vtitor. Aliud. Acaciæ, a-
tramenti ſutorii vtriuſque drach.II.aceto trita ſiccato, &
ad terram admixtis vtitor. Aliud. Aluminis, ſpumæ
argenti,miſyos aſſati,ſingulorum drach.IIII.excipe cera
to myrteo liquido,& cum terra ſubi,ge ac vtere. Aliud.
Ceruſſæ,ſpumæ argẽti,vtriuſque drach.XXIIII. olei myr-
tei drach.XXXIIII. aquæ quod ſatis eſt,ſubigito cum

myrtei drachmas xxiiii.aquæ quod ſatis eſt. ſubigito cũ terra,ac vtitor.Aliud,quo curatus eſt præſes Philin'.Succi mororum,aluminis ſciſſi,liguſtri,viticis,gallarum,croci,fructus myricæ,thuris,ſingulorum ſexuncem. Omnia ſimul tenuiſſimè trita reponito: vſu expetẽte neceſſario aqua dilutis ac cum terra ſubactis vtitor. Cæterùm lauari non oportet,ſed perſicorum immaturorum decocto perfundi ac foueri. Atque hæc quidem de agrorum terra ſufficiunt.

Terra Lemnia,ſiue Sigillum Lemnium,& Sphragis Lemnia, Cap. IIII.

LEmniam terram,quam & Lemniam ſphragidem vocãt, *id eſt Lemniũ ſigillum*, præparatã accipere eſt,ſemel lotam in patrio loco,vt altera lotura non habeat opus.verùm aliàs alio liquore diſſoluta,diuerſimodè operatur.Et ſanè in malignis ac putredinoſis vlceribus ſemper feliciter & magno fructu Lemnia terra vſus ſum. Vſus eſt pro magnitudine maliciei vlceris.Quod enim valde fœtidũ eſt humectũmque ac ſordidum & inueteratum,Lemniã requirit acerrimo aceto diſſolutam ad lutoſam cõpagem. Vino autẽ diluta,recentia vulnera glutinat. pota ad ſanguinis reiectiones cõducit, & ad lethalia medicamenta, & ad morſus venenatorũ animalium. Infuſa quoque per clyſterẽ cum plantaginis ſucco, dyſentericis magnopere auxiliatur,præablutis videlicet vlceribus, muria infuſa. Datur iiſdem,& ſanguinem ſpuentibus,in potu cũ poſca.

Miltos, *id eſt Rubrica*, Cap. V.

RVbrica ſiue miltos vim habet adſtringendi, meatus obducendi, reſiccandi:quapropter etiã emplaſtris admiſcetur ac paſtillis ſiue trochiſcis ſiccantibus ac adſtringentibus. Siſtit aluum cum ouis in ſartagine frictis accepta,itémque infuſa. Lumbricos etiam pota detrahit. primas omniũ habet Sinopica appellata: verùm in Cappadocia naſcens, denſa exiſtens & grauis, & colore iocinoris vnicolor, & quæ diluta in multũ ſuccũ diffũditur.

Terra Samia, Cap. VI.

SAmia terra nõ lauatur. Vtimur autem altera eius ſpecie frequentius,quã ſanè Samiũ Aſterẽ,*id eſt Samiã ſtellam* vocant, quæ ad ſanguinis ſputum facit pota,& vndecũque feratur,idem & pota & appoſita. Vtimur & ad exulcerationes dyſentericas, & nomas ſerpendo depaſcentes,infundentes eam cum plantaginis ſucco, maximè in vlceribus quæ inflãmatio præoccupauit,& acriora pharmaca nõ ſuſtinent,& in corporibus molli carne præditis. mitigat enim humectiores præſertim & laxiores partes, vnde in mãmarum ac teſtiũ inflãmationibus adhibetur, trita cum aqua, roſaceo tanto adiecto vt pharmacum exareſcere non ſinat. Bonum eſt hoc modo præparatum medicamentum etiã ad alias inflãmationes calidas,&ad inguinũ abſceſſus incipiẽtes, ac fluxiones podagricas,& in ſumma,vbi moderatè frigefacere vnáque mitigare volum us: vt ex hoc adeo manifeſtè appareat Samiæ terræ vim moderatè frigefactoriã eſſe. eſt enim aerea & glutinoſa.præſtat autẽ ſtella Samia terræ Samiæ, eo quòd glutinoſitatem & vim obducendi meatus ampliorem poſſidet.

Terra Selinuſia & Chia, Cap. VII.

SElinuſia & Chia terra exterſoriã vim valde moderatè habent: quapropter aliquæ fœminæ ad faciem iis vtuntur: verùm cum leui ſiccatione ac exterſione, neque caliditatis neque frigiditatis manifeſtè participes ſunt.& propterea ad vlcera in ſuperficie corporum cõmodæ exiſtunt,qualia ſunt ambuſtorum. Cæterùm quæ ſubſtantiã meatuum valde obductoriã habent,non extergent: prohibet enim hoc ipſum glutinoſitas.

Cimolia terra, Cap. VIII.

CImolia terra mixtæ facultatis eſt:habet enim vim frigefactoriam & repulſoriã,habet & modicam diſcuſſoriam. Lota diſcuſſoriã deponit: verùm iuxta naturam eorum quæ ipſi admiſcentur, manifeſtè vtramque vim demonſtrat. nã repulſoriis ac frigefacientibus permixta, lutum quod inde fit, perfrigerans ac repulſorium efficit:diſcuſſoriis,diſcuſſorium. atque ita ambuſtis conducit aceto ſubacta & illita.memineris tamen cõmune hoc in omni leui terra eſſe. Omnes enim ambuſtis proſunt

A e veſtigio ex poſca illitæ, bullas exurgere prohibentes.

Terra Ampelitis ſiue Pharmacitis, Cap. IX.

AMpelitis terra etiã pharmacitis appellatur, eo quòd efficaciorem aliis vim poſſidet,& quòd agricolæ vere appetente ipſam diluant,ex eáque radices vinium quæ germen emiſerunt,illinant, vt animalcula vitibus noxia eos non contingant.Ex eo vero quòd cnipas vermiculos perimat,ſatis indicat quantum medicamentariæ facultatis poſſideat.At verò lenitatem &vim mitigatoriam nõ habet, ſed magis ſiccat. quapropter & mixtam his medi-
B camentis reperiès ipſam,quorum ſcopus eſt ſiccare quippiam ac diſcutere.

Terra Cretica ſiue Creta, Cap. X.

CRetica terra ſimilis quodammodo eſt Samiæ & conſimilibus:ſed valdè debilis eſt,multum aeroſitatis habens: quapropter etiã vim extergendi citra mordacitatẽ magis habet,per quã etiam argentum exterit ac depurat.

De omni terra vſta, Cap. XI.

QVandoquidem verò quidam medici terram vrunt, neque id malè excogitatum in vſum vlcerũm quæ
C leniter reſiccari oportet: noſſe expedit quòd vſtu terra tenuiorum partium & acrior euadit,vt ad diſcuſſoriam facultatem delabatur: ſi verò vſta lauetur,acrimoniam quidem in aquam deponit:verùm partium tenuitatem ex vſtura conſeruans, magis ſiccatoria fit. Quapropter quum omnis terra non vſta vlceribus commoda ſit,ea quæ poſt vſturam lota eſt, magis adhuc ad vlcera ægrè carnem ac cicatricem recipientia conducit.

De bolo Armeniæ, Cap. XII.

DAta nobis eſt in hac magna peſte etiam alia quædam
D terra ex Armenia Cappadociæ contermina, maximè ſiccatoriam vim habens,colore pallida. Qui dabat ipſam, lapidem appellabat.Eſt autem friabilis,velut calx & ſtella Samia,non tamẽ ſimiliter ſtellæ leuis.Nam & magis dẽſa eſt,minus aerea.quapropter iis qui negligẽtius inſpiciũt, imagine lapidis offertur.Valde autem ſiccat,tum in dyſentericis, tum in fluxionibus ventris.Inſupérque ſanguinis ſputo, & deſtillationi, & putredinoſis oris vlceribus conducit. maximè autem defluxionibus à capite ad pectus prodeſt. quare etiam iis qui ob eam cauſſam ægrè
E ſpirant, validè auxiliatur, necnon iis qui tabe laborant. ſic enim reſiccat vlcus,vt ne tuſſiant quidẽ amplius. Cæterum ſi fortè quis à malo liberatus, per licentiorem diætam recidiuam ſentiat,is itidem ex Armeniæ bolo opem ſentiet,præſertim difficili anhelitu iam diuturno. Porrò in magna hac peſte omnes qui de hoc pharmaco biberunt,celerrimè ſanati ſunt: quibus verò nihil profuit omnes mortui ſunt, neque ab alio quopiã opem ſenſerũt. ex quo palàm conſtat quòd ſolis his qui incurabiles erãt, non profuit. Bibitur cum vino ſubſtantia tenui,medio-
F criter diluto,ſi febre penitus careat homo, aut parum febricitet:ſin valdè,cum aquato penitus. ſed neque ſunt adeò vehementer feruidæ peſtilentes febres.At verò quid attinet dicere quantam vim habeat hæc Armeniaca bolus *ſiue gleba*,in vlceribus ſiccatione indigentibus? Appellatur autẽ illorũ lingua vernacula,zarinacha:Syrorũ verò zarnacha. mõs in quo naſcitur, iuxta vrbem eſt appellatã Bagana. Ager in quo mons eſt nominatur Agataces.

Lapis Hæmatites, Cap. XIII.

HÆmatites à coloris ſimilitudine nominatus eſt.affric-
G tus enim ad cotem,vel in pila tritus, ſanguinolentum ſuccum remittit. tantæ autem frigiditatis particeps eſt,quantæ adſtrictionis. meritò itaque auſi ſunt medici hæmatiten lapidem ocularibus compoſitionibus addere. Ego verò etiã ſolo per ſe vſus ſum ad aſpritudines palpebrarum, ſi vnà cum inflammatione eſſent oborta, per oui cãdidum diluto,aut potius per fœnigræci decoctum. ſi verò citra inflammationẽ, per aquam. Initium ſemper faciendum eſt à moderatè liquido per ſpecillum infuſo. deinde vbi æger ferre vim eius poteſt,craſſitudinem au-
H gere oportet, & poſtremùm ita craſſum facere medicamẽtũ, vt ſpecilli nucleo ſubdito palpebræ illinere poſſis, aut euerſæ applicare. Idẽ lapis ad cotẽ tritus ac potus, ſanguinis ſputo omnibúſq; vlceribus cõducit.Aridus autem tritus, & ad puluillũ redactus, reprimit carnẽ excreſcẽtẽ.

nemo autem ipſo per ſe vtitur. ego verò ad ea quæ dixi A vſus ſum,viribus ipſius ex ſaporis qualitate cognitis.quin & ipſa vlcera oculorum ad cicatricem perducit per ſe ſolus tritus,velut paulo antè dixi,ſiue infundatur ſiue ſublinatur.nam & hoc ipſum experimento cognoui.

Lapis ſchiſtos,Galactites,Melitites, Cap. XIIII.

CONſimilem hæmatitæ,ſed debiliorem vim ſchiſtos, *hoc eſt ſciſſilis*, appellatus lapis,habet.Ad cotẽ tritus colorem pallidum reddit. Ab eo conſequens eſt Galactites, lactis colorem dilutus reddens.Melitites autem caliditatis cuiuſdã particeps eſt.nam à ſimilitudine ſaporis mel- B lis nomen inuenit.Singuli itaque hi paululum ab hæmatite viribus deſciuerunt,& ad oculos ſimiliter in vſum veniunt,ſed leniores exiſtunt. Leniora autem medicamenta ſemper ſunt inflammatis partibus accommodatiora: verùm debiliora quàm vt depulſa inflãmatione ad perfectam ſanitatem perducere queant.

Communis doctrina de omnibus lapidibus, Cap. XV.

QVVM cõmunis ſit omnibus lapidibus vis ſiccandi, quicunque ex ipſis aut in ſuccum reſoluti, aut aliàs C triti,nullam manifeſtam guſtui qualitatem exhibent,eos putandum eſt debiliſsimos eſſe & leuiſſimos,& mordacitatis penitus expertes.Qui verò manifeſtam qualitatẽ guſtantibus offerunt, iuxta qualitatis proportionem etiam vim habent.ſi quidem enim adſtrinxerint, ad reprimendum & conſtringendum, ſpiſſandúmque ac cogendum commodi erunt: ſi verò momorderint,ad calfaciendum & diſcutiendum ac colliquãdum valebunt.Inter hos medii ſunt qui ſolummodo extergent, citra adſtrictionem D ac mordacitatem.

Leucographis aut Moroxus, Cap. XVI.

EX lapidum qui in ſuccum reſoluuntur numero eſt & qui in Ægypto naſcitur, quo vtuntur ad lintea illuſtranda,quem alii Moroxum, alii Leucographidem vocant: nam quum ſubuiridis appareat hic,ſi ad cotem affricetur aut aſperius pallium, locum inalbat. Expers eſt autem omniũ qualitatum magis quàm prædicti, nõ adſtrictionem,neque exterſionem,neque mordacitatem in guſtu exhibens.Vnde hoc tantùm ipſi adeſt quòd citra E mordacitatẽ ſiccat.& propterea cerato ipſum admiſcent, & ad vlcera cicatrice includenda vtuntur in corporibus mollibus. miſcent eundem & ocularibus compoſitionibus.quanto verò mollior eſt & qualitatum magis expers, tanto moderatior & mitior exiſtit.

Galactites, Cap. XVII.

GAlactites quoque conſimilem prædicto colorẽ ſubuiridem habens,lacteum ſuccum remittit. eſt autem albior leucographide. Mulieres lacte multo implet, ſi à F balneo tritum lapidem cum aqua aut vino dulci bibant. miſcetur & ocularibus compoſitionibus. Tradunt,eundẽ dentientium puerorum collo adalligatum, facilem dentium exortum efficere.

Thyites lapis, Cap. XVIII.

OMnibus relatis lapidibus fortiorem vim habet lapis qui ex Æthiopia apportatur,ſubuiridis aliquo modo velut iaſpis,nominatus Thyites.Dilutus hic ſuccum reddit lactei coloris,ſaporis mordacis,& propterea ſolùm ad repurganda & extergenda ea quæ pupillis tenebras citra inflãmationem offundunt,cõducit. ex quo numero ſunt G & recentes oculorum cicatrices,quas attenuare ſolet. exterget & pterygium,oculorum vitium, *vnguem latinis appellatum*,ſi non valde durum exiſtat.

Tecolithos quem Syriacum appellant, Iudaicus lapis, Cap. XIX.

EST & alius lapis fortis facultatis in Syria Palæſtinæ naſcens,colore albus,figura concinnus, lineas habẽs velut à torno exſculptas.appellatur Iudaicus & Tecolithos. Confringit calculos in renibus natos, dilutus in cote & ex aqua calida potus:verùm in veſicæ lapidibus nihil e- H ximii præſtat.Nechepſus tradit hæc verba:Tecolithũ lapidem cum aqua terito ad ſordium ſtrigmẽtitiorum tenuium craſsitudinem,& deraſis circa veſicam ac pubem pilis illinito,& confringet ac liqueſaciet calculos in veſica. Vnde & cantilena orta eſt:

Salue pelagus Arabiæ,
Cladum medelam proferens Inſigniter, tecolithũ.

Idem oleo myrteo dilutus podagricis cõmodè illinitur.

Pyrites, Cap. XX.

EST & pyrites ex lapidum numero qui fortem vim habent,colore argento ſimilis,cuius vſus eſt diſcuſſorio emplaſtro admixti,adiicitur ipſi etiã ſchiſtus. hoc pharmacum ſæpe pus,ſæpe & grumoſas concretiones in mediis muſculorum regionibus cõſiſtentes diſcuſsit. Oportet autem lapides qui in vſum vertuntur, omnes læuiſsimos facere,ac conterere ſimiliter vt eos qui in oculares compoſitiones miſcentur.

Lapis Phrygius, Cap. XXI.

PHrygius lapis fortiter ſiccat,habens quid adſtrictionis ſimulque mordacitatis: vnde & repellit ac diſcutit.ego autem vſto ſemper vſus ſum, ad putredinoſa quidem vlcera aut per ſe, aut cum aceto , aut poſca aut vino mulſo.Ad oculos verò ſiccum ex ipſo facio medicamentum,de quo in opere vbi de compoſitione medicamentorum dicetur,agam.

Lapis Ageratus, Cap. XXII.

LApis Ageratus quo coriarii vtuntur,gurgulionem inflammatum euidenter ſanat.

Lapis Aſius & flos ipſius, Cap. XXIII.

EST & lapis Aſius in Aſo naſcens,vnde & nomen inuenit: tofacei coloris ac compagis , friabiliſque ac laxus. innutritur autem in ipſo quippiam ſimile tenuiſſimo pollini qui parietibus molendinorum inhæret.& petræ Aſiæ florem appellant. eſt autem tenuium partium, vt humore flaccidas carnes eliquet ac reſiccet, citra fortem mordacitatem.habet & quid ſalſum in ſapore,vt cõiectare liceat generationem ipſius ſalſam eſſe,rore quodã ex mari petræ inſidente,qui poſtea à ſole ſiccetur & obareſcat.Similem flori vim habet & petra in qua naſcitur, ſed efficacia debiliorem.

Gagates, Cap. XXIIII.

ESTque alius quidam lapis colore niger, qui igni admotus,bituminis odorem de ſe præbet. Hunc tradunt reperiri in Lycia circa fluuium Gagen,vnde etiã Gagates appellatur. Cæterùm ego cruſtaceos & planos lapides nigros, debilem flãmam generantes igni admotos, ex caua Syria attuli propè Hierichũtem,qui nati erant in vertice mortuum mare ambiente,ad partem eius orientalem,vbi & bitumen prouenit,vnde & odorẽ huiuſmodi acquiſierunt. Vſus ſum autẽ his ad inflationes genuũ diuturnas & ægrè ſanabiles,compoſitionibus ad hoc accidens experimẽto cognitis ipſos admiſcens: & ſanè viſi ſunt mihi vim illarum longè efficaciſsimam reddidiſſe. Admiſcui eoſdem & emplaſtro Barbaro appellato,& euaſit pharmacum manifeſtè amplius ſiccatoriũ, vt & ſinus cõmitteret ac contraheret,nõ ſolùm cruẽta vulnera glutinaret,ad quæ barbarũ emplaſtrum maximè cõmodum eſſe creditur.Aiunt gagaten aqua coctum & cum aqua potum,lumbricos expellere:adalligatum autem capitis dolores inueteratos ſedare. Accelerat partum mulieribus ægrè parientibus,ſi parturientis manu contineatur. Admiranda vis gagatæ igni admoti & accenſi, deinde vino extincti exiſtit.nam vinum hoc cardiacis in potu datum, ſtatim ipſos leuat,& ſudore compreſſo & pulſu excitato. Alii in puluillum conterunt gagatẽ lapidem,& per dies ſeptẽ cũ vino colicis exhibent,& penitus malum tollunt. datur in diẽ drach.vna.quin & poculum ex ipſo ſuffumigant,ex quo cum vino bibendus datur.Idem præſtat efficaciter bitumen quoque potum. fugat ſerpentes ac reptiles beſtias ſuffitus gagates, & menſes ac ſecundas detrahit.deprehendit item ac arguit comitiales morbos. ſtrumas quoque diſſoluit tritus,cõmodis ad ipſas medicamẽtis admixtus. ſanat & ſedis affectiones, quamleuiſſimè tritus,& vuarum acerbarum ſucco ad tertias decoctus.Quo modo etiam alias omnes corporis fluxiones compeſcere poteſt.

Magnes lapis,ſiue Heraclius, Cap. XXV.

MAgnes lapis,qui & Heraclius appellatur,cõſimilẽ hæmatitæ vim habet.participat & attractoria facultate. Tradũt detentũ manu chiragricorũ ac podagrico-

rum, dolores ipſorū ſedare.æquè & conuulſis opitulatur.

Smiris,pumex,teſtæ clibani, Cap. XXVI.

SMiris exterſoriam vim habet: dentes itaque mundos facit,ſi ex ea confricentur,velut experientia cognouimus.Et pumex exterſoriam vim habet velut ſmiris.Et figulina teſta eadem vi præſtat,maximè clibanorum. Cæterùm ſmiris etiam acre quippiam habet, & propterea vſtoriis ac ſiccatoriis compoſitionibus miſcetur:item eis quæ curant humore flaccidas gingiuas.Sed & pumex affrictus dentes illuſtrat, non ſolùm extergendo, ſed etiam per aſperitatem. Vſtus autem pumex nihilo inferior eſt ſmiride ad eoſdem vſus. lotus idem poſt vſturam, caua vlcera optimè carne replet.At verò clibanorum teſta,vnà cum extergendi facultate & ſiccatoriam poſſidet. quapropter emplaſtra,hephæſtias &magos, ex hac teſta compoſita,optimè cicatricem vlceribus inducunt.

Lapides in ſpongiis, Cap. XXVII.

LApides etiā qui in ſpōgiis reperiūtur,vim atterēdi habent,non tamen adeo validam vt veſicæ lapides confringere poſſint:verùm renum calculos comminuunt.

Oſtracites lapis & Geodes.Naxiæ cotis retrimentum, Cap. XXVIII.

OStracitem lapidē quoſdam laudare audio, velut qui multam ſiccatoriam vim habeat ex adſtrictione & acrimonia permixtam: quemadmodum & eum qui Geodes appellatur: ita vt dupillas depurget, & mammarū ac teſtium inflammationes ſanet aqua dilutus.Naxiæ tamen cotis retrimentum frigefactoriam vim habet, vt etiam podagricis opituletur,cum cerato roſaceo adhibitum.

Ophites lapis, Cap. XXIX.

OPhites lapis vſtus extergendi ac atterendi & cōfringēdi vim habet. quare potus ex vino albo ac tenui, lapides veſicæ confringit.Adalligatus ad viperæ morſus conducit.

Hieracites lapis & Indicus, Cap. XXX.

HIeracites & Indicus lapis hæmorrhoidas reſiccāt dextro femori adalligati,cuius rei & nos periculum fecimus. Diogenes autem de lapidibus libro ſic ait, Lapis hieracites ſubuiridis eſt ad nigredinem vergens, & aliis coloribus reſperſus,vt varius exiſtat.Vim autē habet hæmorrhoidas reſiccantem dextro ægri femori adalligatus. Probatio veri hæc eſt: vbi habueris ipſum in manibus,melle manus inunge,& muſcæ non appropinquabūt tibi lapidem ferenti. At verò Indicus colore ſubfuluus eſt, tritus autem purpureum colore ſuccum remittit, & neque denſus neque rarus eſt,& cum vino potus hæmoptoicis prodeſt. Qui verò exalbidi coloris eſt, & cineris imaginem repræſentat, etiam alias ſanguinis eruptiones ſiſtit.

Vitrum, Cap. XXXI.

VItrum tenuiſsimè tritum, ex vino albo tenui potum,veſicæ calculos potenter confringit.

Lapis AEtites, Cap. XXXII.

AEtites lapis agitatus ſonitum edit,velut ex altero lapide prægnans.fœtus vuluarum lubricarum retinet ſiniſtro brachio adalligatus: verùm tempore partus adimendus eſt de brachio & femori adalligandus, pariétque prægnans citra dolorem. Fures deprehendit, ſiquis ipſum in panem qui comeditur imponat: nam qui furtū fecit,commāſa deuorare nequibit. Tradunt etiam ſimul cum eduliis coctum fures arguere: neque enim poterit fur deuorare quæ cum ipſo cocta ſunt.Tritus autem & cerato Cyprino aut gleucino exceptus, aut alio quopiā calfaciente,magnopere prodeſt arthriticis ac paralyticis.

Alabandicus ſiue Alabandinus lapis, Cap. XXXIII.

ALabandicus coloris ſubnigrantis eſt fuluo admixto, pellucet quaſi ſegmentis quibuſdam aut fiſſuris diſcriminatus.Tritus hic ſuperficiem pilorum alborum nigram efficit.

Electrum ſiue ſuccinum,ſeu lyncurium,Chryſelectrum, Cap. XXXIIII.

ELectrum, quod & ſuccinum & lyncurium appellant, potum dyſenterias ſanat, & ſtomachicis opitulatur. A Chryſelectrum quoque cum maſtiche potum doloribus ſtomachi medetur.

Iaſpis viridis, Cap. XXXV.

VIridis iaſpis proprietate quadam,velut alia quædam, auxiliatur ſtomacho & ori ventris pro amuleto appenſus.Quidam & anulis ipſum includūt,& draconem radios habentem in ipſo ſculpunt,quemadmodum Nechepſus rex ſcripſit. Huius itaque lapidis etiam ego experimentum ingens habeo,& ſanè catenulam ex talibus lapi- B dibus concinnatam de collo ſuſpendi,ea commenſuratione ac modo vt lapides os ventris contingant.Cognoui autem nihil minus valere ac prodeſſe eos qui ſculpturam nō haberent quam Nechepſus tradidit.

Iaſpis ſubuiridis, Cap. XXXVI.

IAſpis ſubuiridis adalligatus ſtomachi dolores ſedat,& paralyticas reſolutiones ac dolores mitigat. Qui verò capnias appellatur, *hoc eſt fumoſus*, turbulentum valde habens colorem, magna tutela ægrè parientes mulieres aſſeruat.Sed & hydropicis adalligatus commodat,& maxi- C ma vulnera ab inflammationibus aſſeruat,eóſque qui vulnerantur dolore liberat itidem adalligatus.

Iaſpachates, Cap. XXXVII.

IAſpachates ex iaſpide ſmaragdeo,& achate compoſitus eſt.Vim habet leniendæ ſitis,& hydropicis auxiliatur, hepaticíſque ac peripneumonicis & pleuriticis potus.corpus quoque floridum ac ſpecioſum facit.

Sapphirus lapis, Cap. XXXVIII.

SApphirus cum lacte tritus potus,omnes internas vlcerationes ſanat,& ſudores ſedat. Externas vlcerationes D omnes idem cum lacte illitus curat. fiſſuras quoque linguæ aridus tritus inſperſus ſanat. In ſumma ſiccatoriam vim habet.

Smaragdus lapis, Cap. XXXIX.

SMaragdus aſſatus & tritus cum melle Attico permixtus oculorum hebetudines ſanat: cum melle verò & gummi illitus,elephantiaſi laborantibus vtiliſſimus eſt. idem quoque potus ab eo malo in totum liberat.ſiſtit & ſanguinem vndecunque feratur.

De metallicis,& quæ ex aqua generantur, Cap. XL.

E MEtallica appellare mos eſt medicis ea quorum generatio in metallis eſt,ſiue ſponte naturæ,ſiue per fornacem producantur.inſupérque tertii generis quæ rurſus ex illis ipſis homines ſuo ingenio faciunt,velut eſt ceruſſa,ærugo,ſandyx, & ſimilia.Itaque conſequēter de omnibus iuxta literarum Græcarum ordinem trademus.

Adarces, Cap. XLI.

ADarces acerrimus ac calidiſſimus eſt. quapropter hebetantibus vim ipſius miſcetur,& ſic multi vſus fit,affectionibus calfieri indigētibus forinſecus admot⁹.

F Alcyonia, Cap. XLII.

ALcyonia omnia abſtergent ac diſcutiunt,habéntque acrem qualitatem,aliqua magis,aliqua minus.Quod ex hoc genere Aſperum appellatur,externam ſuperficiem læuem habet,& internam ſubſtantiam aſperam:éſtque calidiſſimum omnium Alcyoniorum,vt etiam pilos exurere poſſit. quapropter ad lepras,vitiligines,ſcabies ac impetigines, aliis mitioribus medicamentis vtimur. Nam aſperum alcyonium non ſolùm exterget ac repurgat cutem,ſed etiam excoriat ac vlcerat. Quod verò Mileſium vocatur, figura vermi ſimile,purpurei coloris,& compa- G ge ſubſtantiæ molli omnium tenuiſſimum eſt. quare vſtum alopecias ſanat,cum vino fuluo ac tenui illitum.

Ales,*id eſt ſal*, Cap. XLIII.

SAL omnis,& foſſilis & marinus, eandem in genere vim habet:differentia in eo eſt, quòd ex terra effoſſi ſubſtantia magis ſit coacta: quapropter craſſitudo partiū & vis adſtringendi,in hoc maior exiſtit. Foſſilis generis optimus eſt Ammoniacus & Cappadocicus. At verò marino ſpecie ſimilis eſt qui in quibuſdam ſtagnis generatur.Omnis tamen ſal in cōmuni calfacit,diſcutit,adſtrin- H git,ſiccat,cogit ac dēſat ſubſtantiā corporū quibus adhibetur.Nā quicquid eſt in corporib⁹ humiditatis idipſum

depaſcitur,& quod reliquum eſt ſolidæ ſubſtantiæ, vi adſtrictoria ſpiſſat. vnde & ſiccant, & incorrupta adſeruant, quæ ob ſuperfluam humiditatem putreſcere ſolent.

Sal vſtus, Cap. XLIIII.

SAL vſtus diſcuſſoriã vim magis habet quàm non vſtus, quanto ſanè tenuius corpus ex vſtura acquirit. non tamen ſimiliter vt non vſta cogere ac denſare ſolidã ſubſtantiam valet.

Salis flos, Cap. XLV.

SAlis flos cõpage quidem liquidus eſt, colore verò croceus: partium tenuitate vſtum ſalem ſuperat & acrem qualitatem ac vim multùm diſcuſſoriam habet. Colligitur ſub æſtum caniculæ. eſt enim velut flos quidam talibus aquis ſuperſtans.

Salis ſpuma, Cap. XLVI.

SAlis ſpuma, ſpumoſus quidam floſculus ſalis eſt, vicinis petris adhærens. multo autem tenuiorum partium naturam habet quàm ipſe ſal: quare & attenuare & diſcutere multo magis poteſt. verùm quod reliquum eſt ſubſtantiæ denſare velut ſal non poteſt.

Armeniacum pictorum, Cap. XLVII.

ARmeniacum quo pictores vtuntur, ex Armenia apportatur: vnde quoque bolus Armeniæ, de quo dictum eſt, affertur. Vim habet Armeniacum exterſoriam cum modica acrimonia & pauciſſima adſtrictione. Itaq; quum tale ſit, ocularibus medicamẽtis admiſcetur. quin & ipſũ per ſe terunt in tenuiſsimũ puluillum, vruntúrq; ſicco ad augmentũ pilorum in ſuperciliis, vbi ob quandam humorum acrimoniam aliqui ipſorum excidunt: aliqui verò non augeſcunt, ſed ob alimenti inopiam marceſcunt. nam acrimonia conſumpta, particulam ad naturalem habitum reducit: etenim vitioſo humore cõſumpto, natura ad proprias actiones redit, quum nihil ſit amplius quod ei impedimento ſit. Nechepſus de eo ſic tradit: Armenium quo pictores vtuntur, duodecima drach. parte melancholicis & craſſum ſanguinem habentibus dato. Datur & pueris pectoris morbo infeſtatis. reuomũt enim: nam vomitorium exiſtit. Datur & morbo ſacro obnoxiis ac furioſis, hoc modo: Centaurii faſciculos manipulares tres in aquæ marinæ heminis tribus coquito, donec vna ſuperſit, & cum excolato decocto Armuthei lapidis, quem *Græci* Armenium vocant, tertiam drachmæ partem terito, ac confidenter exhibeto. nihil enim periculi eſt. Itaque noſſe operæpretium eſt quòd Armenium penitus reuomitur, nihil memorabile ſurſum efferẽs, ſed & infernè modicum quid paulatim, & in pluribus ſeceſſibus effert.

Arſenicum, *id eſt auripigmentum*, Cap. XLVIII.

ARſenicum vſtoriam vim habet tum vſtum, tum non vſtum: manifeſtum eſt autem quòd vſtum tenuiorũ partium euadit.

Aſphaltus, *i. bitumen*, Cap. XLIX.

BItumẽ ex numero eorum eſt quæ in aqua marina aut conſimili generantur. optimum eſt quod in mortuo mari iuxta Hierichũtem prouenit. Vis eſt omni bitumini ſiccatoria ac calfactoria ordine ſecũdo. meritò itaque ad cruẽta vulnera glutinanda adhibetur, itémq; ad alia quæ ſiccari expetunt cum moderata calfactione. quapropter in teneſmi ad egerendum irritamentis, in quibus pituita craſſa infarta eſt vt ægrè auelli queat, ipſius vtimur ſuffitu. Similiter & ad dyſentericos ex tali cauſa inteſtinis vlceratis. Potum bitumen nucis Ponticæ aut fabæ magnitudine, cum vino tritum, cardiacis qui animo linquuntur magnopere eueſtigio prodeſt: maximè autem fœminis & pueris & corporibus mollibus conducit. eodem modo datum & quartana citius liberat. Experimento conſtat vis eius poti ex aqua, in iis qui à rabioſo cane morſi ſunt. præſeruat enim eos ne in timorẽ aquæ delabantur, & eos qui iam inciderunt conſeruat.

Aphronitrum, & litri ſpuma, Cap. L.

APhronitrum, *hoc eſt nitri ſpuma*, & litri ſpuma inter ſe differunt, quòd litri ſpuma medicamentũ eſt magis ſiccatoriũ, aſpectu farinæ triticeæ ſimile. nam alba quoque exiſtit. aphronitrũ autẽ non farinoſum neque diſſolutum, ſed cõpactum eſt. Differt autẽ à ſale aphronitrum,

A inquantũ vnũ ſolum prædominantẽ ſaporem manifeſtè in ipſo videre eſt, amarum videlicet, qui diſcuſſoriã vim habet, denſatoriã verò non habet, queadmodum ſal poſſidet. Aphronitrum itaque exterſoriam vim habet, vt nõ ſolùm ſordes depurget, ſed pruritum quoque ſanet: at verò litri ſpuma eandem vim quã litrum habet, ſed tenuiorum partium exiſtit.

Gypſum, Cap. LI.

GYpſum vnà cum ſiccatoria facultate vim quoq; obducẽdi meatus aſſumpſit. lapideſcit enim aqua maceratum: B quapropter puluillo farinæ triticeæ molendini parietibus adhærenti mixtum, & oui cãdido ſubactũ, ac pilis leporinis exceptum ſanguinis eruptiones præclarè ſiſtit.

Diphryges, Cap. LII.

DIphryges mixtam facultatem adſtringentẽ cum acrimonia habet: quapropter & malignorum vlcerum bonum medicamentum eſt, & ad putredinoſa oris vlcera, tum per ſe, tum cum melle deſpumato. Item ad anginam, maximè vbi iam per adſtringentia humorum influ- C xus fuerit repreſſus. quin & gurgulione reſecto, ipſo ſolo mox vſque ad cicatricẽ inductam ſæpe vſus ſum, vtpote pharmaco omnia vlcera exactè cicatrice includente.

Diaphanes, *id eſt lapis ſpecularis*, Cap. LIII.

DIaphanes ſiue lapis ſpecularis appellatus, vſtus tritus fiſtuloſis vlceribus inſperſus celerrimè incarnat.

Theion, *id eſt ſulphur*, Cap. LIIII.

SVlphur omne vim attractoriam habet, temperamẽto calidum, ſubſtantia tenuium partium exiſtens, vt & ad multa venenum eiaculantia animalia reſiſtat. ego autem D & ad paſtinacæ marinæ & draconis morſus ac ictus eo ſæpe vſus ſum, arido vulneri inſperſo, aliquando etiam ſaliua admixta, aliquando oleo vetere aut melle aut terebinthina. ſed & ſcabies ac lepras & impetigines ſæpe cum eo curaui addita terebinthina. deterit enim tales affectus, nec materiam in altũ repellit, queadmodum multa medicamenta faciunt.

Ios xyſtos, *id eſt ærugo raſa*, Cap. LV.

AErugo raſa acrem qualitatem habet, diſcutitque ac conſumit & liquefacit omnem carnem. quòd ſi ad multam ceram admiſceatur, exterſorium & cicatricem E inducens pharmacum euadit.

Ærugo vermiculata, Cap. LVI.

AEruginem vermiculatam ita facies: In pilam Cyprii æris, quæ & piſtillum æreum habeat, aceti albi acris dimidiam heminã infundito, & in ſole terito donec ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem acquirat: deinde aluminis rotundi drach. I. & ſalis foſſilis pellucidi albique ac ſolidi drach. I. addito, aut ſi hoc non adſit, nitri tantundem, & poſtea ad ſolem ſub caniculæ æſtum terito, donec colore F æruginoſum, compage verò ſtrigmẽtoſum euadat: atque ſic ad vermicularem figuram effingito, ac reponito. Efficacior fit ærugo: ſi aceti partem vnam, vrinæ veteris duas contriueris.

Cadmia, Cap. LVII.

CAdmia optima eſt botryitis. Vim habet omnis cadmia ſiccatoriam, participans & exterſoria. In caliditatis ac frigiditatis differentia moderata eſt. Vſta verò & lota medicamentum ſiccans & extergens citra mordacitatem euadit, ad vlcera explẽda tum oculorum: tum totius G corporis commodum.

Cyanus, Cap. LVIII.

CYanus acrem & diſcuſſoriam ac demolientem conſumentémque carnem vim habet, participat & adſtrictoria.

Lepis (*i. ſquama*) æris ac ferri, Cap. LIX.

SQuama alia æris eſt (quæ ſanè helitis vocatur) alia ferri. Helitis itaque in ſiccando primas habet, vtpote tenuiorum partium, & quæ aliquid æruginis aſſumpſit: verùm ferri ſquama maiore adſtringendi vi participat, H atque ea adhuc amplius ferri ſtomomatis appellati, *hoc eſt chalybis, ſiue in aciem efformati.* quapropter hæ ambæ ad maligna vlcera meliores quàm ſquama æris exiſtunt. Æris autem ſquama conſumit & eliquat carnes. Omnes verò ſquamæ multùm mordaces ſunt.

Lithargyros, *id eſt argenti ſpuma,* Cap. LX.

ARgēti ſpuma moderatè ſiccat, quemadmodū alia omnia conſimilia. calfacit quoque partimque perfrigerat, ac extergetatque hæc omnia moderatè facit. Qua propter velut materia ſæpe ipſa vtimur, eámque aliis admiſcemus,quemadmodum etiam cara velut materia quadam vtimur.

Litrum, Cap. LXI.

LItrum inter aphronitrum & ſalem mediam vim habet: vſtum autem ad ſpumæ litri ſubſtātiam propè accedit.Siccat itaque & diſcutit, & ſi quidem intra corpus ſumatur, ſecat & attenuat craſſos ac viſcoſos humores, multo magis quàm ſal. Aphronitrum autem niſi magna vrgente neceſſitate, nemo deuorarit, vt quod ſtomacho incommodum exiſtat. Et tamen ruralis quidam in ſtrangulatu fungorum ipſo vtebatur magno ſucceſſu.

Melanteria, Cap. LXII.

MElanteria medicamentum adſtringens eſt,ſimúlque tenuium partium ferè omnium maximè pharmacorum quæ adſtringunt.

Melan,*id eſt atramentum ſcriptorium,* Cap. LXIII.

ATramentum ſcriptorium abundè ſiccat aqua dilutū aut potius poſca, & ambuſtis eueſtigio illitū poteſt.

Miſy,Sori,& Chalcitis, Cap. LXIIII.

IVxta Cypri metallum in Solorum montibus, magna quædam domus erat in monte effoſſa, iuxta cuius dextrum parietem, ad ingredientes verò ſiniſtrum, introitus erat ad ipſum metallum, in quo quaſdam vidi plurimùm extentas velut zonas alternatim poſitas tres numero,infimam quidem ſoreos,ſuprà ipſum chalcitidis,dein de miſyos.Et progreſſu ſanè temporis chalcitis paulatim tranſmutatur in miſy, & diutiore adhuc tempore poteſt etiam ſori in chalcitidem permutari. quare nihil miri eſt tria hæc eiuſdem generis vim habere, & tenuitate ac craſſitudine partium tantùm differre. Craſſiſſimarum enim partium inter ipſa eſt ſori, tenuiſſimarum miſy,mediam verò inter ambo vim chalcitis poſſidet.Vſta hæc tenuiorum partium fiunt, ſed minus adſtringunt.

Molibdæna ,*id eſt plumbago,* Cap. LXV.

MOlibdæna ſiue plumbago ſimilem argenti ſpumæ vim habet ad frigiditatem vergentem , ſed neque exterſoriæ facultatis particeps eſt.

Molibdos,*id eſt plumbum,* Cap. LXVI.

PLumbum vim habet frigefactoriam. nam liquidam ſubſtantiam poſſidet à frigiditate coactam : vnde & mole & pondere augeſcit plumbum, in domibus ſubterraneis turbidum aerem habentibus repoſitum. Itaque ſi pilam plumbeam vnà cum piſtillo plumbeo paraueris, & in ipſam vinum tenui , & oleum roſaceum, aut myrteū, aut melinum infuderis, & ad ſolem ſiue ignem triueris, vt ſuccum quendam plumbum remittat,oprimum pharmacum habebis,ſi eo ſucco ad ſedis inflammationés vlceratas,aut pudendorum,aut teſtium,aut mammarum veteris.Item ad omnes influxiones quæ inguinibus, aut pedibus,aut aliis articulis incumbunt. Eſt & mirabile medicamentum ad maligna & cancroſa vlcera. Ad multos vſus idem commodum erit,ſi ex adſtringentibus ac perfrigerantibus ſuccum aliquem addideris,velut eſt ſeridis, cotyledonis,ſemperuiui,portulacæ,pſyllii,vuæ acerbæ.Quæcunque verò ex his ſuccum nō facilè remittūt, velut portulaca,his aliorum ſuccum admiſcere oportet,velut vuæ acerbæ.Lamina porrò ex plumbo facta & lumbis impoſita veneris impetꝰ cohibet in iis qui exercitare ſe volūt. At verò vſtum & lotum plumbum, ad maligna vlcera, & chironia & canceroſa optimum pharmacum eſt cicatricem inducens tum per ſe,tum aliis admixtum.

Pompholyx, Cap. LXVII.

POmpholyx lota ferè omnium primas obtinet quæ citra mordacitatē ſiccant. Vnde ad cācroſa vlcera cōmoda eſt, & alia omnia maligna , & corroſas dentium gingiuas.

Rhoidarii præparatio, Cap. LXVIII.

RHoidarium variè præparatur. Optimus modus hic eſt:Rhun olus accipito,& in aqua macerato,& lapi-
A dem cupholithō appellatum terito,rhois cremore affuſo ſiccari ſinito: deinde anchuſæ radicem cum oleo coquito donec oleum ruffeſcat,& ex oleo parum addito ac terito,& ad dies quindecim ſiccari ſinito,& tunc rurſus ex cremore rhois affundito ac ſiccari ſinito. deinde in vas teſtaceum mittito,obturato ac aſſato, & erit bonū rhoidarium. cæterùm cupholithos à Cæſarea Palæſtinæ affertur. Qui cupholitho carent,calce viua ad medicamētum præparandum vtuntur.

Sandaracha, Cap. LXIX.

B SAndaracha vſtoriam vim habet velut arſenicum: vnde in compoſitiones diſcuſſorias & exterſorias ipſam admiſcent.

Sandyx quæ & Syricum, Cap. LXX.

DE Sandyce ſiue Syrico,vbi de ceruſſa agemus, dicetur.

Scoria, Cap. LXXI.

SCoria omnis multùm ſiccat.Si itaque ferri ſcoriam ſiue recrementum quamleuiſſimè contriueris in acerrimo aceto,& poſtea coxeris, pharmacum maximè ſiccatorium ad inueteratas aurium purulentias habebis. at
C verò argenti ſcoria appellatur helcyſma, itidem ſiccandi vim habens.

Stibium, Cap. LXXII.

STibium vltra ſiccatoriam vim omnibus metallicis cōmunē,haber & adſtrictoriam facultatem : quapropter & ocularibus medicamentis admiſcetur.

Spongia, Cap. LXXIII.

SPongia pice liquida ac bitumine imbuta & vſta , acrē & diſcuſſoriam vim habet,ſanguinémque ſiſtit.ſpon-
D gia noua aqua frigida aut poſca aut vino madefacta, pro corporum videlicet differentia, vulnera cruētaglutinat, velut alia ad hanc rem idonea medicamenta.

Stypteria,*id eſt alumen,* Cap. LXXIIII.

ALumen omne vehementiſſimam adſtringendi vim habet.Sciſſile omnium maximè ſubtilium partium eſt: deinde rotundum. craſſarum partium eſt liquidum, itémque cruſtaceum ac laterarium. placitin & plinthitin *Græci* appellant.

Titanos,*id eſt Calx,* Cap. LXXV.

E CAlx viua vehementer vrit vt cruſtam inducat.extincta,eueſtigio quidem & ipſa cruſtam infligit: verùm poſt vnam aut alteram diem,& minus vrit,& minus cruſtam inducit,& progreſſu temporis penitus cruſtam nō infligit.calfacit tamen adhuc & carnes conſumit. ſi verò lauetur,mordacitatem deponit,& lixiuium facit:ipſa verò citra mordacitatē ſiccat.&ſi bis aut ter aut pluries lauetur,penitus lenis euadit, & generoſè citra mordacitatē ſiccat.

Phycos,*id eſt Fucus,* Cap. LXXVI.

F DE fuco referam vbi de ceruſſa tractabo.

Chalcanthus,*i. atramentum ſutorium,* Cap. LXXVII.

DE hoc pharmaco meritò mirari licet, quomodo fortiſſimæ adſtrictioni caliditas nōn ignaua in ipſo mixta ſit: quare manifeſtum eſt quòd omnium maximè humidas carnes ſiccare poteſt,humiditatē calore conſumens,adſtrictione verò denſans ac ſpiſſans ſubſtantiā.Fit & hoc in Cypro prope locum vbi miſy, chalcitis ac ſori reperiuntur , vt ex his intelligi poſſit aquam pluuialem
G per collem illum excolatam,omnem illam terrā circumluere ac abluere.Vidi autē hanc paulatim coaceruari quotidie in lacu quodam,& erat ſanè tepida ac viridis, chalcitidem & æruginē odore repræſentans. Quidam autem ipſam exhaurientes aquam,in vrnas quadrangulares fictiles trāſfundunt, in quibus plurimis diebus coacta ac denſata chalcanthus fit:verùm temporis progreſſu etiā chalcanthus in chalcitidem tranſit.

Chalcitis, Cap. LXXVIII.

DE chalcitide iā diximꝰ vbi de miſy egimus:nūc ſatis
H eſt illud tātùm dicere,quòd adſtrictoriā & acrē vim mixtam habet. Prædominatur autem acris, vehemens adeo exiſtens vt & carnem inurat,& cruſtam inducat. Vſta chalcitis mordet quidem minus,ſed nō minus ſiccat:deponit & adſtrictionis nonnihil : quare penitus melior eſt vſta chalcitis quàm non vſta , tenuiorum partium velut

alia vſta euadens,acrimoniam autem nō aſſumens: nam quæ natura acria ſunt,vſta mitiora fiunt: reliqua acriora. Lota inſuper chalcitis adhuc lenior euadit.

Chalcos, AEs vſtum, Cap. LXXIX.

AES vſtum habet quiddam acre in ſe, ſed & adſtrictionis particeps eſt. & propterea ſi lauetur optimū pharmacum eſt ad vlcera cicatrice includenda. verùm ante vſturam,in his qui duras carnes habent vſus eius aſſumitur.

Chalcu anthos, *id eſt AEris flos*, Cap. LXXX.

AEris flos tenuiorum partium vim habet quàm æs vſtum, & ſquama æris.participat exterſoria vi: vnde ad magnas aſperitudines palpebrarum conducit:ſycoſes *Græci* appellant.

Chryſocolla, Cap. LXXXI.

CHryſocolla ex eorum numero eſt quæ carnes eliquāt, non tamen fortiter mordet, diſcuſſoria vtique ſatis eſt & ſiccatoria.quidam eam ſolam ita appellant quæ inter metalla reperitur:verùm præſtat arte parata,in pila ænea æris rubri,piſtillo quoque ſimiliter æreo,vrina pueri impubis addita, ita vt diutius in ſole calido teratur. nam quòd inter terendū reſoluitur,id ſiccatum cōmodiſsimū medicamentum fit vlceribus malignis,tum per ſe, tum idoneis ad eandem rem pharmacis admixtum.

Pſimmythium,*id eſt Ceruſſa*,Syricum,Sandyx, Fucus, Cap. LXXXII.

CEruſſa ex plumbo acri aceto diſſoluto paratur, & tamen neque acris neque mordax eſt, neque diſcuſſoria:ſed & meatus obducit & perfrigerat. Vſta autem pura ceruſſa in id quod Syricum appellatur tranſit,(medici ſandycem nominant) & vſta quidem ceruſſa tenuiorum partium euadit,non tamen calfactoria.at verò fucus frigiditatem ceruſſæ ſeruans, partium ſubtilitatem inſuper aſſumpſit,vt per ipſam in altū corporū penetrare queat.

Pſoricum, Cap. LXXXIII.

PSoricum fit dupla chalcitide ad argenti ſpumam admixta,ita vt hæc primùm acerrimo aceto terantur: deinde in ollam nouam indantur, quæ media æſtate per dies quadraginta in ſterquilinio defoditur.Hoc medicamentum magis ſiccatorium, & minus mordax fit quàm chalcitis.palam eſt autē quòd & tenuiorū partiū euadit.

De materia medica ex animalibus, Cap. LXXXIIII.

PLantarū materia explicata,non omni videlicet per totum terrarū orbem,ſed quantæ nos experientiā habemus:imò & terrea & lapidea materia medica enumerata. ſupereſt adhuc materiā ex animalibus perſequi,ſiue ea in aqua ſiue in terra vitam degant.Quēadmodum autem in plantarū materia,etiā de ſuccis qui ex ipſis fiunt mentionē fecimus,ſic etiā nunc nō ſolùm ſolidarū in animātib⁹ partiū vim trademus,ſed etiā in ipſis contentorū, velut ſanguinis,bilis,vrinæ,ſtercoris,& ſimiliū: relictis tamen abominandis ac deteſtandis,& quibuſdam lege prohibitis,de quibus cū alii quidā, tum Xenocrates ſcripſit, velut eſt,homines comedere,vrinas bibere,ac menſes muliebres,& ſimilia.imò relictis quoque medicamētis certa morborum genera inducentibus ; itémque cōpoſitionibus venenoſorū pharmacorū.Qui enim talia ſcribunt, non minori ſed maiori odio digni ſunt quàm qui perpetrant, quanto maior iniuria eſt cū multis malū aliquod, quàm vnū ſolum perpetrare.& cum actore quidē flagitioſarū ſpeculationū experientia cōmoritur : ſcribētium verò malefactum immortale eſt,arma malitiæ improbis ſuppeditans.Dicemus itaque nos de cōmodis hominibus rebus,quarū experientiam habemus,& ſanè primùm humorum in animalibus mentionem faciemus.

De ſanguine, Cap. LXXXV.

COlumbinum ſanguinem ſolent ii qui oſſa capitis fracta perforant,craſſæ mēbranæ infundere,quòd ſi colūbinus nō adſit,palūbi aut turturis ſanguine vti licebit. Quidam & ad ſugillatos oculos eodem vtuntur calido inſtillato de recens mactato animali, aut de venis alarum diſſectis.Ego verò ſexcentos vidi oſſibus capitis perforatos, & nihil læſos ex roſacei vſu, citra ſanguinem columbinum. Sunt autem & ſugillatorum oculorum medicamina multa ex collyriorum genere & ma-

A ximè Damocratis ex myrrha. item quod ex thure cōſtat, & quod ex croco. Sed & fœnigræci ſuccus in hunc vſum potior eſt ſanguine columbino. At verò caprinum ſanguinem quidam hydropicis pharmaci loco dederunt, & ad ventris fluxiones aut dyſenterias eodem aſſato vſi ſunt.Hircinum quoque ſanguinem aliqui ſiccatum & aliis ad hanc rem commodis admixtum, calculoſis exhibent.Itaque licebit ruri degenti & aliis auxiliis carenti,etiam in hunc vſum vertere. nam experientia periculo vacat.Quin & hœdinus ſanguis in vſum venit,de quo Xeno-
B crates ſic ſcripſit:Hœdinus ſanguis ſpuentibus ſanguinem valdè commodus eſt.Oportet autem nondum congelato dimidiæ heminæ menſura, aceti acerrimi tantundem admiſcere:deinde feruefactum in tres partes diuidere,& ſingulis diebus partem vnam abſorbendam præbere. Veſpertilionum porrò & ranarum ac ricinorum ſanguine pilos extirpare falſum reperi,quum experientia id explorarem. Quemadmodum etiam aliorum animalium ſanguinis vanas promiſſiones comperi,& partim experiri ne tentaui quidem,quum pharmaca haberem aptiora & pa-
C rabiliora ad ſingulos affectus. cauebam autem ſimul ne præſtigiatoris opinionem incurrerem.

De lacte,ex Rufo & Galeno, Cap. LXXXVI.

DVplex lactis vtilitas eſt, altera vt alimenti, altera vt medicamenti.Saluberrimum eſt lac purum ac ſyncerū,neque amaritudinis,neque aciditatis,neque ſalſedinis, neq; acrimoniæ, neque graueolētiæ particeps, ſed, vt ita dixerim, odoratū,aut odoris expers:aut,ſi quidē modicè doratū fuerit, palàm eſt quòd & guſtātibus dulce erit,vt-
D pote modicæ dulcedinis particeps. primùm autem differētias ipſius conſiderare oportet.

De lactis differentia, Cap. LXXXVII.

QVantum natura inter ſe diſtant vacca & equa ac alia animalia,tantum & lac ipſorum inter ſe differt. Bubulum enim craſſiſſimum eſt ac pinguiſſimum,commodéque nutrit ac partes ſubit. Liquidiſſimum autem & tenuiſſimum ac minimè pingue camelinum eſt, & ventrem minus ſubit, quanuis multum ſeri habeat. Sed vice verſa equinum magis aluo ſecedit,ſimiliter & aſininum,
E quod minimum pinguis ſucci poſſidet. quapropter etiam rarò in ventre in caſeum mutatur. Caprinum moderatam compagem habet, & ad purgandum debilius bubulo eſt, de cætero æquè commodum & multum nutriēs.Ouillum hoc craſſius eſt,verùm vitiligines albas ſub cute inducere ſolet ſiquis aſſiduè ipſo vtatur. Suillū craſſiſſimum eſt,vt neque coagulo opus ſit ad id coagulādū, & ſerum modicum ſecernat, & in coctura celerrimè coeat.Quare nec ad alui excretionem commodum eſt,& vētriculo nauſeam mouet.

F De lactis differentia ab animalium habitu, Cap. LXXXVIII.

MAnifeſtum eſt autem quòd omne ſanum animal melius lac quàm morbidum præbet. At verò morbos animalium ex tenuitate cutis deprehendere licet, & pili raritate,tuberculis,impetigine,ſcabie & inedia. Nigriora quoque in brutis ferè in totum fortiora ſunt:quod & carnes ipſorum teſtantur,vtpote iucundiores:alba cōtrà,imbecilliora.

De lactis differentia à temporibus anni,
G Cap. LXXXIX.

IVxta anni tempora liquidiſſimū & tenuiſſimum eſt lac vernum,hoc eſt poſt partum.ſpiſſatur autem temporis progreſſu, vt media æſtate ſiccius ac craſſius reddatur. Laudatur æſtiuum vt cōcoctu facilius, & iucundi odoris.

De lactis differentia à pabulo, Cap. XC.

QVIN & circa pabulum plurima differentia in lacte reperitur. Nam alias aliam herbam animalia depaſcuntur.& viridis quidem herba,& iuxta aquas naſcens,liquidius & modicum lac ſuggerit. Durior verò & mon-
H tana,apta eſt ad boni ac multi lactis generationē. Omnia pabula adſtringentia, acerbum & aluum ſiſtens lac præbent. Acria verò & præſertim purgantia, velut eſt ſcammonium,& veratrum, & tithymali, ventrem turbans lac exhibent.cytiſus autem pingue ac dulce.

De lactis differentia ab ætate, Cap. xci.

ANimalium in vigore ætatis conſiſtentium lac optimum eſt. iuniorum liquidius, ſeniorum ſiccius.

Quibus lac conueniat, Cap. xcii.

EX omnibus ferè eduliis optimum lac optimi ſucci eſt ac alimenti ex contrariis ſubſtantiis ac facultatibus compoſitum, ſubducente ac ſiſtente aluum, obturante ac attenuante. Et ſanè vbi qualitas ipſius nihil contrarium ventris naturæ habuerit, & viſcerum ipſius exitus ob vaſorum amplitudinem ſpatioſi fuerint, vtilitas ex lacte cōſequetur, & nihil mali ille ex eo experietur. Vtilitates autē lactis etiam veteres medici recenſuerunt: ventris moderatam ſubductionem, ſucci bonitatem, & alimoniā, & quod concoctum probè carnem meliorem reddit, & mordaces ſuccos expurgat. Vnde in vrinæ difficultate, & acri egeſtione alui, non ſolùm bibere conducit, ſed etiam infernè per clyſterem infundere. Ad acres enim & mordaces fluxiones commodiſſimum eſt, non ſolùm abluēs ipſas de partibus infeſtatis, atque hoc per exterſoriam humiditatem, quam in ſeroſa ſui parte complectitur, ſed etiam craſſitie ac pinguedine ſua corporibus oblitum ac inductum, non ſinit fluxum acrem nudis ipſis allabi. Ad pulmonis itaque ac inteſtinorum vlcera, item renū, veſicæ ac vteri, & ad papularum eruptiones, ac furunculos, & alias cutis aſperitudines, conuenientiſſimum eſt in potu. Item ad eos qui cantharidas hauſerunt, aut bupreſtin, & in ſumma ad medicamenta erodentia ac exulcerantia, & ad hyoſcyamum velut peculiare remedium eſt: nam ſtatim reſipiſcere affectos facit. Cæterùm in gutturis exulcerationibus, quæ cum ob alias multas cauſas, tum ex anginis ſiūt & iis qui ephemerum ſumpſerunt, lac gargariſſare conducit. Idem potum magnopere prodeſt alimentum non ſentientibus, & ſiccioribus, ac qui ægrè vires recolligunt. Cōmodum eſt & ad oculorum fluxiones acres, & ad oculos ſugillatos: quin & forinſecus palpebris impoſitum lippientium, vbi dormire volent, cum roſaceo & oui candido inflammationes ipſorum concoquit. Eodem modo vtimur & vbi ſedis vlcera mitigare volumus, propter acres ſeroſos humores ac inflammationes dolore affecta, ſimiliterque ad pudendorum vlcera, & in ſumma ad omnia lenimento opus habentia, ob inflammationem, aut mordacitatem, aut vlceris malignitatem. Quapropter & canceroſis adhibetur vlceribus in medicamenta dolorem eximētia admixtum: qualia maximè ſunt quæ ex pompholyge fiunt. In vniuerſum igitur mitigatorium eſt lac, leuem naturam habens, atque multo magis, vbi ſeroſi humoris maior pars per cocturā, aut aliam artē fuerit conſumpta.

De modo, tempore, ac menſura vtendi lactis, Cap. xciii.

OMnis qui lac bibere volet, à reliquis cibis ac potibus abſtineat, donec concoctum ſit ac ſeceſſerit: ſi enim ante eius concoctionem alium cibum quis ſumat, neceſſe eſt & ipſum lac corrumpi, ſimùlque corrumpi & cibum qui ſuperingeſtus eſt. Præſtat autem manè bibere recens mulctum, & tunc plures labores detrahere, quietè ac ſenſim ambulare, & interim ceſſare citra ſomni admiſſionē. Qui enim hoc modo ſe geſſerit, potum lac excernet, idque inutilia ſecum educet. Opus eſt enim ſiquid aliud, primū acceptum ſecedere, quo facto aliud bibere. principiò igitur ſecedit aluo commodè purgans, non totam corporis molē, ſed quæ in aluo & inteſtinis ſunt partibúſq; vicinis. Poſt hæc iam in venas defertur optiméque nutrit, & nō amplius ſecedit, ſed ventrem ſiſtit. Menſuram ſumendi definire omnibus impoſſibile eſt, quemadmodum in aliis quoque eduliis, ſatis eſt igitur quantum facilè quiſque ferat. Cæterùm ad mordaces humores & maximè infartos, cum modico melle bibere conducit. nam ſic & vtilius & magis exterſorium eſt, & citius aluo ſecedit. admiſcenda eſt & ſapa & vinum dulce. Ita enim commodius ſtomacho euadit. quòd ſi ſalem accipiat, magis etiam aluo ſecedit, ſed iniucundius exiſtit.

Quibus lac noceat, Cap. xciiii.

LAC quod plurimum ſeri habet, periculo maximè vacat, etiam ſiquis ſemper ipſo vtatur. quod verò modi- A cum ſeroſi humoris, non parum autem caſeoſæ craſſitudinis habet, non ſecuri vſus omnibus eſt, qui frequenter id ſumunt. Renes enim lædit qui apti ſunt ad calculorum generationem. obturationes quoque & affectiones circa hepar efficit, in his qui promptè affici poſſunt. Eiuſmodi ſunt quibus anguſti fines ſunt vaſorum tranſſumentium alimētum ex ſima hepatis parte in gibboſam. Sed neque capiti commodum eſt, niſi quis ipſum valde validum habeat. Quemadmodum neque præcordiis quæ facilè inflātur, pleriſque omnibus enim in ventre inflatur, vt B paucisſimi ſint qui non hoc perpetiantur. Aſſiduus quoque eius vſus dentes lædit, vnà cum circunſita carne gingiuarum. hanc enim humore flaccidam efficit: dentes verò putredini & eroſioni obnoxios facit, id quod craſſiori lacti maximè ineſt. Nam aſininum lac propterea quòd valde tenue exiſtit, non ſolùm non lædit dentes, ſed etiam ipſis commodat, propter vim extergendi. Oportet itaque ab eſu lactis, vino mulſo aqua diluto dentes colluere: ita enim omne caſeoſum dentibus ac gingiuis infarctum extergetur. Cæterùm qui caput non facilè læſioni expoſitum habent, C commodius eſt vino mulſo meraco citra aquæ mixturā os colluere.

De lactis coctura, Cap. xcv.

SIquis præcocto lacte ſerum conſumpſerit, omnino ventrem non ſubducit. dant autem hoc ipſum iis quibus venter ac inteſtina ab acribus ſuperfluitatibus mordentur, & qui ieiunum inteſtinum bilioſis fluxionibus infeſtatum habent, & dyſentericis. Modus præparandi duplex: aut enim diutius cocto lacte ſerum inſumitur, aut ſilicibꝰ iniectis: ſed quod per ſilices iniectos fit, craſſius præparatur, & propterea vitioſius euadit, cum aliàs, tum quod D cinis ex ignitis lapidibus lacti commiſcetur. Habet autem tale lac aliquid commoditatis in putredinoſis vlceribus: quare his exhibere oportet lac per ſilices præparatum, reliquis coctum. Coctura fit ad ignem aſſiduè agitando ne dirimatur, & ſiquid ollæ labro adhæſerit, etiam id ſpongia munda auferre oportet. nam ſæpe hoc ipſum lacti admixtum totum corrupit. Porrò per ſilices ſic præparatur: Lac præcoquitur donec plurima humiditas cōſumatur, deinde lapides ſilices igniti in lac mittūtur, quot omninò ſuffecerint ad ſerum conſumendū. Nec minus, imò E magis idem efficiunt laminæ ferri ignitæ lacti immerſæ: eſt enim ferrum adſtrictoriæ facultatis particeps: & proinde plures cylindros ferreos paraui, qui veru ad finem additum habenr, vt hac quaſi anſa facilè quis ferrum ignitum tollere queat panniculis detentum, velut in cauteriis facere ſolemus. Lac tamen hoc modo præparatum, facilè in ventre caſei figuram accipit: quapropter ſecurius eſt aquam affundere, quemadmodum medici non pauci faciunt, vbi ſerum primum conſumptum eſt, rurſus aquā F puram affundentes. non enim humiditatem ſeri fugiunt, ſed acrimoniam per quam ventrem ſubducit.

De ſero lactis, ex Galeno, Cap. xcvi.

SErum lactis exterſoriam velut vim habens, ſubducendi ventris gratia aſſumitur, tum in potu, tum per clyſterem immiſſum. nam acrimoniam inteſtinorum citra mordacitatem abluit & exterget. Poteſt & pro aqua commodiſſimè aſſumi ad vlcera acri ſanie infeſtata eluēda. Quin & medicamenta diſcuſſoria aut ſugillata liuoreſque ac nigredines ex corpore melius eluuntur per ſerum quàm per aquam. Sic quoque eodem ad contuſa, ſuffuſa ac liuefacta vtimur, commodis ad hæc pharmacis ipſum admiſcentes. Serum autem ſic præparare oportet: Lac in ollam funditur, ſed non ouillum neque ſuillum, (vtrūque enim ineptum eſt ad ſerum detrahendum) coquitúrque igne concitatiore, & aſſiduè ac æqualiter mouetur, & vbi efferbuerit, à motu ceſſatur: & vbi amplius efferbuerit, aqua frigida in promptu ſit in profundiore quodam vaſculo ſita, in quam olla in qua lac coquitur immittitur. ſtatim enim ſedatur. Sedato autem feruore, rurſus coqui- H tur, & vbi efferueſcit, acetum mulſum aut aqua mulſa bis aut ter irroratur: quo facto caſeus ſtatim à ſero diſparatur. ſerum itaque mox per panniculum excolatur. Vbi igitur craſſas & pituitoſas ſuperfluitates abundare ſuſpicatus fueris, acetum mulſum irrorabis: vbi acres & bilioſas, aquam

mulſam.Quin & immiſſo in ollam, poſtquam lac bis aut A
ter efferbuerit,vaſe frigidiſſimam aquam habente,fiſſurā
ac ſecretionem facimus. Vtendum eſt ſero ad debiles &
cibos auerſantes.Oportet autem ſero quod primùm bibi-
tur ſalem admiſcere:vbi verò purgare cœperit,citra ſalem
dato,atque hoc per interualla quædam facito,donec ſatis
æger purgatus fuerit. Copiam iuxta vires expendere o-
portet,neque tamen magnopere deliqueris etiamſi quid
amplius præbueris.In ſumma autem copia ſit ſeri potus
heminarum quinque.& modus quidem parandi ſeri talis B
eſt. Cares autem ſic præparant: Cnici ſemen cōtūdūt,eó-
que lac coagulant,& validum ſerum efficiunt.Deinde ex
colant & ſalem aut aquam marinam addunt,rurſúſque co
quunt ac exhibent. fortiter itaque hoc purgat,ſed omniū
iucūdiſſimè bibitur.Omnino autem longæ cocturæ me-
dicatius ſerum efficiunt. Et iis quidem qui forti euacua-
tione indigent,thymi drach.tres aut quatuor vnà cum ſe
ro dabis in prima potione:ſi verò adhuc ampliùs purgare
velis,epithymi tuſi ac cribrati drach.tres dabis.vitate ta-
men medicamenta oportet in quibus non magnum eſt
id quod moleſtat.Cæterùm ſimplicius præparato ſero vti C
oportet in corporibus mollibus,& in quibus euacuare &
eluere ſolùm ea quæ in ventre ac inteſtinis hærent volu-
mus,& in quibus inteſtinum exulceratur à quibuſcunque
vulgaribus purgatoriis medicamentis, & in quibus bilis
pura ventrem infeſtat,& in quibus inanes ventrem ad e-
gerendum ſtimulant cupiditates, & in quibus periculum
eſt renes aut veſicam aut vterum exulcerari:& in macilen
tis ac tenuibus,purgatione tamen egentibus. Maximè o-
mnium autem ſero vti oportet in iis qui imbecillum ſto
machum habent,& tamen purgatione indigēt.His omni
bus exhibendum eſt ſerum,neque ſale neque alio quopiā D
medicato admixto. Sed & puero & mulieri & ſeni hoc
ſerum citra omne periculum exhibetur,& in caniculæ æ-
ſtibus intrepidè datur:quanquam tunc temporis alia me-
dicamenta ſuſpecta ſint. At verò fortiori ſero vti quis po-
teſt & ad corpora & ad vitia vehementioribus medica-
mentis egentia:præſertim ad inueteratas papulas, & va-
ros liuidos,& vitiatos ſub cute humores,velut lepras & ſi-
milia.Item ad vlcera vetera & efferata,& ad vlcera capitis
manantia,ac ſimilia.Ad oculos quoque aſſidua fluxione
vexatos,& ad ſcabiem palpebrarum,& maculas ſolares in E
facie.Poteſt & quis eo in longis febrium circuitibus vti,
& in quibus periculū eſt vt ex morbis in aquā inter cutē
delabantur.Atque hæc quidem de ſero ſufficiunt.

De iis quæ iucunditatis gratia cum lacte coquuntur,ex Galeno, Cap. xcvii.

LAC cum aliquo craſſi ſucci edulio diutius coctum,fla
tuoſitatem deponit,& magis nutrit, & alui fluxioni-
bus,& tenuibus ex capite in pectus deſtillationibus coue
nit:ſed & in hoc conſiderandum eſt ne clam nobis alia
quædam viſcera lædat. quorundam enim natura ab hoc F
abhorret, & aliàs periculo eiuſmodi edulia non vacant.
nam & iecur obturāt,& calculos in renibus generāt. Quæ
autem cum lacte coquuntur hæc ſunt: amylum,ſimilago,
alica,tragus,oryza,lagana,placentæque, & panes quidam
neque probè aſſati,neque probè præparati,neque fermen
ti neque ſalis participes.

De lacte acido ex Galeno, Cap. xcviii.

LAC acidum oxygala appellatum,dentes quidem nō
lædit qui naturali modo habent:qui verò frigidiores G
aut debiliores ſunt,velut ab aliis frigidis,ſic etiam ab hoc
læduntur. aliquando autem & dentium ſtupor inde ob-
oritur.Et venter quidem frigidus non probè concoquit
lac acidum:qui verò moderatè habet,ægrè quidem ſed ta
men concoquit. Qui verò calidiores æquo ſunt ventres,
ſupra hoc quòd nihil læduntur, etiam cōmodi nonnihil
ex eiuſmodi eduliis percipiunt.Atque tales ventres etiam
per niuem circundatam perfrigeratum oxygala citra mo
leſtiam ferunt,niſi pectus frigidum fuerit,aut caput aut a
lia particula.Neque enim calidam & acrem ſeri qualita- H
tem oxygala habet, neque pinguem & calidam butyri:
ſed ſolùm in ipſo reliquum eſt caſeoſum: vnde frigidum
eſt & craſſi ſucci,& crudos humores generat, & in frigi-
dioribus ventriculis etiam calculos in renibus gignit.

De primario lacte, Cap. xcix.

PRimarium lac appellatur quod ſtatim à partu mul-
ctum eſt:id calido cinere modicè calfactum, citra coa
gulum ſtatim coagulatur. veteres pyriaton hoc vocabāt,
alii pyriephthon.Comeditur hoc ipſum cum melle:mel-
le enim non addito,ægrius concoquitur,& craſſioris ſuc-
ci eſt,& tardius tranſit.

De lacte concreto ex Galeno, Cap. c.

QVidam lac etiam concretum exhibent, per coagulū
videlicet coactum,& ſero ablato, melléque addito:
quidam verò etiam ſeri plurimam partem abſorbent, &
contingit ſanè his ventrem magis aut minus ſubduci,
pro abſorpti ſeroſi humoris quantitate.

De caſeo Galeni, Cap. ci.

CAſei omnes mali ſunt, excepto oxygalactino qui ex
acido lacte fit.nullum enim laudare poſſum: omnes
ægrè concoquuntur,acidum ructum generant,& flatu vē
trem implent,improbè aluo ſecedunt, pituitam & æſtum
ventri inducentes.Nam in præparatione ab amiſſo coagu
lo acrimoniam aſſumunt,& omnem humorem deponūt,
præſertim inueterati,qui & acriores fiunt, & ſeipſis cali-
diores & æſtuoſiores,ſitimque amplius inducentes, & æ-
grius concoctiles,& peioris ſucci euadunt.Quapropter il-
lud commodi quod craſſi ſucci edulia attenuantibus me-
dicamentis admixta attrahunt & acquirunt,neque caſeus
obtinet citra detrimentum. Maius enim ex ſucci malitia
& æſtuoſa humiditate damnum accedit, quàm vtilitas
ex craſſitudine attenuata emergat.Itaque fugiendus ma-
ximè talis caſeus qui penitus nihil boni in ſe habet:at ve
rò recens caſeus appellatus oxygalactinus,omnium opti-
mus cēſendus eſt.nam & in cibo iucundiſſimus eſt,& ſto-
macho innoxius præ omnibus aliis caſeis exiſtit: minus
ægrè concoquitur,& minus ægrè tranſit.neque verò val-
de craſſi ſucci eſt:quo crimine in commune omnes caſei
ſunt infames.Inter reliquos porrò caſeus recēs melior ve-
tere eſt,& mollis duriore,& rarus ac laxus valde denſo &
coacto,& qui præcellentem dulcedinem habet ſalſo præ-
ſtat,& qui moderatè ſalſus eſt,potior eſt eo qui plurimum
ſalis,aut penitus nullum ſalem accepit:iucundus iniucun
do,aſſatus crudo præfertur.Caſeus coctus multo ſolidior
eſt.ſunt tamen omnes mali.

Pharmacum ex caſeo vetere ad calloſas concretiones podagricorum,Galeni, Cap. cii.

QVVM arthriticus in ſella ad me delatus eſſet qui
calloſas duritias in articulis haberet,ſtatim in mentē
venit mihi vt pernam ſuillam veterem ſalſam coquerem,
eiúſque decocto caſeum vetuſtiſſimum rigarem, ſubige-
rémque ac in pila probè vnirem, & duritiebus calloſis im
ponerem. quo facto ſponte rupta cute citra ſectionem,
quotidie callorum particulæ emergebant.& quum com-
moditatem homo ille experiretur, talem de cætero ſibi
parans caſeum adſeruabat, & inueterato vtebatur, atque
ſic in eius vſu perſeuerabat.quin & alios ſimiliter affectos
ex amicis ſuis medicamenti eius vim edocebat.

De efficacia recentis caſei foris adhibiti, Galeni, Cap. ciii.

REcens & humidus caſeus magnopere auxiliari vide-
tur iis qui ſpumam argenti hauſerunt, ſiquis ipſum
in cibo accipiat.Poteſt & vulnera crueta ſimpliciora glu-
tinare in cataplaſmate impoſitus, ſuperimpoſitis foliis vi
tis,aut lactucæ,aut betæ. Caſeus autem oxygalactinus e-
tiam magna vulnera glutinat:nam & diſcuſſoria vi parti-
cipat.

De butyro,Galeni, Cap. ciiii.

BVtyrū ex pinguiſſima lactis, præſertim bubuli, parte
fit:cōcoctoriā autem vim habet,modica quoque diſ-
cuſſoria participans.Has vires tamen in mediis inter mol
litiem ac duritiem corporibus exercet. nam vbi hæc fue-
rint inflammata concoquit ac facilè diſcutit: quare paro-
tidas aurium, & bubonas inguinum abſceſſus ipſo ſolo
ſæpe perfectè ſanauimus,puerilibus corporibus ac mulie
bribus affectis.Durorum enim penitus corporum tumo-
res præternaturales butyrum diſcutere non valet. Idem
reiectionibus ex pulmone,in pulmonis ac lateris affectio

nibus magnificè confert cum melle datum,eáſque conco
quit.Si itaque ſolùm delingatur per ſe,magis concoquit,
minus educit:ſi verò vnà cum melle & amygdalis amaris,
magis rurſum educit,minus concoquit.

De coagulo,Galeni, Cap. cv.

COagulum omne acrem & attenuatoriam vim diſcuſ-
ſoriámque & ſiccatoriam habet. Optimum coagulũ
eſt leporinum.diſſoluit omne coagulũ cum aptis ad hãc
rem medicamentis potum, ſanguinem in ventre in gru-
mos concretum.Cætera quæ de coagulo à multis prodita
ſunt,ſuperuacaneum adſcribere exiſtimo.

De felle,Galeni, Cap. cvi.

HVmorem qui in veſica bilis ſuſceptrice coaceruatur
nunc fel ac bilem nomino,non quã atram,ſed quam
flauam appellant.Et eſt ſanè humor hic omnium animan
tis humorum calidiſſimus.Differentiæ ſunt in ipſo pluri-
mæ, tum iuxta naturam animalium, tum iuxta victum:
nam pallidior colore bilis,moderatè calida eſt: ſubalbida
verò, inquantum colorem exolutum habet,tanto calidita
te inferior eſt. Flaua autem tanto calidior quàm pallida
eſt,quãto craſſior & flauior exiſtit.Etenim flaua fit ex pal-
lida amplius calfacta.Si verò adhuc amplius ſuper incale-
ſcat,ad atriorem colorem tranſmutatur.qui aliquando æ-
ruginoſus fit, aliquando cæruleus,interdum etiam ad iſa-
tidis colorẽ tranſit.Itaque & tu colorem bilis expendes,
vbi pharmacum præparas in quod fel recipitur.Fit & bilis
differentia circa corpus vtentium ipſa, prout ſubtili aut
hebete ſenſu præditum eſt.Et ſuillum quidem fel omniũ
aquoſiſſimum eſt,& propterea debiliſſimũ, exceptis agre
ſtibus ſuibus.Vtuntur autem felle ſuis domeſticæ ad vl-
cera aurium non contemnendo pharmaco, quo & tu vti
poteris,ſi non aliud compoſitum adfuerit. Fel ouillum
paulo acrius ſuillo eſt, atque eo adhuc magis caprinum.
Conſimile huic eſt vrſinum & bubulum: taurorum his
fortius eſt,ſed inferius hyænarum felle.Callionymi piſcis
& ſcorpii marini ac teſtudinis fel hoc etiam ſuperant. Eſt
& volucrium animalium fel omne acrius ac ſiccius quàm
in quadrupedibus:ex volucribus,gallinarum ac perdicum
fel in vſum medicum præſtat. accipitrum & aquilarum
fel multùm acre eſt & corroſiuum.Has itaque vbi noue-
ris fellis differentias, ſciuerîſque quæ affectiones magis,
quæ minus ſiccatione opus habent,vix contingere poteſt
vt circa curationem aberres.

De ſudore, Cap. cvii.

DE ſudoribus aliqui ſuperuacanea cõſcripſerunt, quæ
per aliam materiam parabiliorem fieri poſſunt. Ad
miſcetur autem ſudor eorum qui in palæſtris exercentur,
ſubſtrato pulueri, atque hoc paton *Græci* vocant: eſtque
pharmacum diſcuſſorium.Itaque inflammatis mammis
auxilium efficacius eſt ſolus is patos impoſitus. Si verò
aridior eſt,Cyprino,aut (eo nõ præſente) roſaceo emolli-
re ipſum oportet. Hoc pharmacum illitum,lac in vberi-
bus redundans extinguit.Et ego ſanè aliquãdo ipſo in in-
guinum abſceſſu vſus ſum, & breui tumorem ſedatum
vidi.

De vrinis, Cap. cviii.

VRina hominis ferè omnium aliarũ debiliſſima eſt,
excepta ſuilla porcorum domeſticorum caſtratorũ.
Vim habet extergendi,hominis vrina, ſi quod aliud vri-
næ genus:quod ſatis indicant fullones.vnde & medici ad
ſcabies ac lepras adhibent, vlceráque multa humiditate
ſordéque ac ſpurcitia plena,ea perfundunt, idque multo
magis ſi quid putredinoſum habuerint.Manãria item ca-
pitis vlcera & porriginem eadem fouentes curant. Nos
autem abominati ſumus talia facere, quũ alia pharmaca
ſint ad manum.Cæterùm vlcera in digitis pedum,præſer
tim ex offenſione,vbi non fuerint inflammata, etiam e-
go ſæpe vrina curaui:& ſanè iter facientibus ac peregrè
proficiſcentibus linamentum vrinã tinctum in vlcus im-
poſui,deinde forinſecus linamentum circundedi,& quo-
ties meiere vellent,vrinam ad digitum demittere præce-
pi,& non ſoluere priuſquam exactè curati eſſent.Permiſi
& ruri degentibus,non præſente medico,vlcera vrina per
fundere,vbi in partibus infernis eſſent à pectore vſque
ad ſummos pedes At verò bibere vrinam in difficili ſpi-

A ratione quæ erecta ceruice contingit,quemadmodum a-
liqui prodiderunt,non eſt neceſſe,quum ſint plurima alia
pharmaca quæ huic malo opitulantur. Et ſanè quidam e-
tiam pota vrina ab affectu non conualuit.

De ſaliua, Cap. cix.

SAliuæ vires diuerſas eſſe noſſe oportet,tum iuxta ani-
malium ſpecies,tum prout ſingula ex his ſana ſunt aut
morbida,prout comederunt aut ieiuna ſunt,potarúntque
aut non potauerunt.quemadmodum enim vrinæ & fel &
B ſudores,ſic & ſaliuæ debiles quidem ſunt eorum quæ ci-
bum & potum ſumpſerunt:fortes autem & acres eorum
quæ ſitim nimiam itémque famem tolerarũt:medium lo
cum occupant eorum quæ probè quidem concoxerunt,
nõdum autem cibum aut potum ingeſſerunt. Hac itaque
ſaliua poſtremùm relata nutrices infantium impetigines
curant,madefacto ex ea paruo digito,deinde loco perfri-
cto:atque hoc aſſiduè faciunt.Sed & triticum quidam ru
rales manducant,& furunculis imponunt, qui ſic ex ſali-
uæ viribus diſcutiuntur & citò concoquuntur. At verò
iuxta omnem ſuam ſubſtantiam ſaliua, *ſiue ſputum*, homi-
nis reptilium venenatorum generi maximè contraria eſt.
C Ego enim citra omnem incantationẽ ex ſolo ieiuni ſpu-
to ſcorpium pereuntem vidi.

De ſtercore, Cap. cx.

STercus ſummam diſcutiendi vim habet. Humanum
ob fœtorem abominamur: verùm boum,caprarum,ac
canum (vbi oſſa comederint) neque fœtidũ eſt, & magna
experientia commendatum non nobis ſolùm,ſed multis
veteribus medicis exiſtit.Ego itaque mirandam vim hu-
mani itémque canini ſtercoris experimento cognoui.

De ſtercore canino, Cap. cxi.

D DIcendum autem primùm de canino ſtercore quo fre
quenter quidam ex præceptoribus noſtris vtebatur.
dabat autem cani oſſa tantùm,biduò comedere,tertia die
excretum ſtercus accipiebat,ſiccabat ac reponebat, & v-
ſus tempore terebat. Vtebatur autẽ ad anginas,aliis huic
malo commodis pharmacis id admiſcendo.Dyſentericis
idem aridum tritum in lac per ſilices coctum inſperge-
bat,& præbebat,multos ita fallens.Hos itaque duos canini
ſtercoris vſus multa experientia,velut mirabilis medica-
menti,didicerat.Sed & in maligniſſimis vlceribꝰ parum
de eo ſtercore addebat in pharmaca aliàs ad eiuſmodi
E vlcera commoda,& palàm fortius ſeipſo redditum phar-
macũ videbatur. Quin & ſi quid diſcuti ac ſiccari opus eſ-
ſet,etiam illis medicamentis admiſcebat.

De ſtercore humano, Cap. cxii.

STercoris humani eiuſmodi experimẽtum habeo:Qui-
dam faucibus aſſiduè inflammatis vehementer vexa-
batur,vt periculum ſuffocationis ipſi immineret: & ſanè
venam ſecare propter periculum cogebatur. huic quidã
obuiam factus promiſit ſe pharmacum daturum experi-
mento conſtans,& vocari ſe iubebat ante venæ ſectionẽ,
F ſi rurſus fauces eſſent inflammatæ. itaque accerſitus,& il-
lito pharmaco quodam celeriter hominem ſanauit, Erat
autẽ pharmacũ ſtercus pueri aridũ,quod cum melle Atti-
co illinebat.Nutriebat autem puerum cuius ſtercus acce-
pturus erat,velut idem ille medicus docebat, lupinorum
eſu,eorum videlicet qui in frequenti cibi vſu ſunt, cum
optimo pane. dabat & vinum bibendum vetus. omnia
hæc moderata mole,vt probè cõcoquere puer poſſet.Ter
tia die excretum pueri ſtercus ſumebat,ſiccabat,ac vteba-
tur velut de canino ſtercore prædictum eſt.

G De ſtercore lupino, Cap. cxiii.

LVpinum ſtercus quidam colicis bibendum dabat, nõ
ſolùm in exacerbationibus,ſed etiam in interuallis,ſi
quidem citra inflammationem affecti erãt.vidique quoſ-
dam nõ amplius morbo hoc correptos, & correptos etiã,
non ita fortiter afflictos,neque frequenter.Sumebat autẽ
& ille albius luporum ſtercus, quod ab oſſium eſu excre-
uerant. Sumebat autẽ quod nondũ in terrã cecidiſſet. nã
in fruticibus ac floridis herbis hoc ſtercus ſæpe reperitur.
Miratus ſum porrò de ipſo quòd etiam adalligatum ſæpe
H prodeſſet.Inuenitur & in ipſo quid ex oſſibus deuorati a-
nimalis, quod manducationem effugit itémque conco-
ctionem:quod ipſum etiam tundens ac conterens,colicis

bibendum dabat,ſalem & piper aut tale quippiam admi- A
ſcens odoris commēdandi gratia. Dabat autem cum vi-
no ſubſtantia tenui,aliquando cum aqua.Quod verò lum
bis ægri ex ſtercore adalligaretur, id ligamentum habere
iubebat ex lana agni à lupo diſcerpti,aut ſi id haberi non
poſſet,ex corio ceruino,& ſanè tum lorum quod lumbis
circundaretur,tum id in quo ſtercus inuolueretur ac con-
tineretur,ex eo parare iubebat. Nos autem in ollulam ar-
genteam ſtercoris lupini fabæ magnitudinem iniecimus
& quibuſdam experimenti gratia appendimus: & admira
ti ſumus quum videremus manifeſtam opem inde eos B
conſequi.

De ſtercore caprino, Cap. CXIIII.

STercoris caprini vſus frequentiſſimus eſt,acrem & diſ-
cuſſoriam vim habet, induratis tumoribus conuenit,
non lienis tantùm ſed & aliarum partium. Itaque ego in
genuũ tumore inueterato & ægrè ſolubili , ipſo vſus ſum
ex poſca,cataplaſmate parato ex ordeacea farina ſtercore
admixto.& qui curabatur homo mirificè ſanatus eſt :erat
autem ruralis.nam mollibus corporibus pharmacum a-
crius eſt. Equidem vſtum tenuiorum partium redditur. C
quare ad alopecias competit,& omnia quæ extergētibus
indigent medicamentis:velut lepras,impetigines,& ſimi
lia. quin & cataplaſmatis ad parotidas & inguinũ abſceſ-
ſus admixtum,diſcuſſorium exiſtit. Medicus certè quidã
ruralis ipſo ad viperarum morſus, multóque magis aliarũ
beſtiarum,vtebatur cum aceto, & valde multos ſeruauit.
Idem ille etiam eiuſdem ſtercoris pilulas ictericis ex vi-
no bibendas dabat,& ad muliebrem fluxum cum thure
apponebat.

De ſtercore bubulo, Cap. CXV. D

BOum ſtercora exiguam habent inter ſe pro pabuli
ratione differentiam.nam & ipſa ſiccandi vim habēt:
poſſident & attractoriam. Medicus quidam rei medica-
mentariæ expertus hydropicos ſtercore bubulo oblitos
ad ſolem exponebat,& multis opitulatus eſt. Accipiebat
autem humidum adhuc vere quum boues herbam depa-
ſcunt,& exiccatum reponebat. Vtebatur eodem & ad ſtru
mas:& ad omnes induratos tumores cataplaſmatis modo
imponebat.

De ſtercore ouillo, Cap. CXVI. E

IDem medicus & ouillo ſtercore vtebatur ad verrucas,
& ſpecialiter myrmecias appellatas,thymos item voca
tos,& clauos:aceto autē id diluebat. Sed & ambuſtorum
vlcera ad cicatricem eodem perducebat, roſaceo cerato
admixto.

De ſtercore columbino, Cap. CXVII.

COlumbarum foris victum quærentium ſtercore,velut
calfactorio pharmaco, ego ipſe ſæpe ad multa vtor
cum naſturtii ſemine; quod leuiſſimè tritum pro ſinapi
admiſceo,in veteribus affectionibus rubificatione opus F
habentibus,qualis eſt coxēdicũ morbus,hemicrania,ce-
phalæa, vertigo,& inueterati dolores iuxta ſpurias coſtas
aut ſcapulas,aut tendines,aut lumbos.Item renum, pedũ,
& articulorum,vbi calloſæ concretiones nondum fuerint
coactæ.

De gallinaceo ſtercore, Cap. CXVIII.

GAllinarum ſtercore vſus etiam ipſe ad eos quibus
ſtrangulationis periculum ex eſu fungorum immi-
nebat: inſpergebam autem ipſum tritum cyathis tribus
aut quatuor poſcæ aut aceti mulſi,& breui conſpicuam o- G
pem ſenſerũt. Paulo pòſt enim pituitoſum craſſiſſimum
humorem euomebant,à quo perfectè ſuffocationis acci-
dens conquieuit.Medicus qui me hoc remedii docebat,
etiam inueterato colico dolori id ipſum ſtercus ex vino
mulſo dabat. quidam & in angina bibendum præbent.
eſt autem gallinaceum ſtercus debilius columbino:ſed &
hoc ex gallinis in agris victum quærentibus,& non inclu
ſis,accipere oportet.

De ſtercore anſeris,accipitris,ciconiæ,&
terreſtrium crocodilorum, H
Cap. CXIX.

STercus anſeris,accipitris, ciconiarum, & reliquorum
de quibus quidam delirantes ſcripſerunt, ipſo experi-
mento cognitum eſt inutile eſſe: terreſtrium verò croco-
dilorum etiam ægrè parabile eſt.

Sordes ouium ex qua œſypus,
Cap. CXX.

SOrdes quæ ouium lanis innutritur, ex qua œſypus fit,
concoctoriam vim ſimiliter vt butyrum habet, & pa-
rum quid de diſcuſſoria. Œſypus,velut Dioſcorides tra-
dit,ſic præparatur:Sumito lanas ſordidas ex alis ouiũ tor-
tas,criſpas,& molles,& calida aqua eluito, omni ſorde i-
pſarum expreſſa:deinde ipſam loturam in craterē ampli
oris mittito,& alia feruente aqua affuſa conturbato,ita vt
poculo vel alio ſimili vaſe haurias,& ex alto violenter il-
lidas donec ſpumeſcat:deinde aquam marinam, vel frigi
dam,illa non præſente,irrorato,& deſidere ſinito: atque
vbi perfrigeratum fuerit id quod ſuperſtat conchula tolli
to,& in aliud vas mittito: & affuſa modica frigida aqua,
manibus ſubigito.Deinde diffuſa aqua,aliam calidam af
fundito,& ſimiliter vt prius conturbato, & aquam maris
vel frigidam irrorato,& deſidere ſinito:atque vbi perfri-
geratum fuerit,rurſus id quod ſuperſtat conchula tollito,
& ſimiliter manib⁹ ſubigito.Rurſúſq; tertiò calidã aquã
affundito,& idem velut prædictum eſt facito, donec can
didus & pinguis œſypus reddatur, & nihil impurum ha-
beat,atque ita fictili inditum per dies aliquot in ſolem ex
ponito & adſeruato.Sed & omnia prædicta ad ſolem æſti
uum facito.Sic enim commodior reddetur & albus,nihil
que duri ac contorti habens, quemadmodum qui cerato
aut adipe adulteratur. Facit ad vlcera ſedis & vuluarum
cum meliloto ac butyro,item ad plurima alia. Œſypus v-
ſtus fuliginem ex ſe reddit commodiſſimam ad eroſos
ac ſcabros oculorum angulos, & ad palpebras calloſas &
pilorum defluuio laborantes. Vritur autem in teſta noua,
donec in cinerem redactus omnem pinguitudinē depo-
ſuerit.Teſta ipſa carbonibus imponitur, deinde exuſtum
colligitur,teritur,& ad prædictos vſus adhibetur.

De carnibus,ex Galeno, Cap. CXXI.

NON omnes animalium carnes hominem alunt, ſed
aliquæ etiam ſunt lethales:quædam verò non ſolùm
vt cibus,ſed etiam vt auxiliare medicamen aſſumuntur.
& ex iis quæ alunt, non omnes eandem vim habent. O-
mnium quidem igitur eduliorum caro ſuilla maximè a-
lit,boni ſucci eſt,& melius omnibus concoquitur,cum a-
liâs,tum ob ſimilitudinem ad homines. Carnes bubulæ
non modicum & ipſæ alimentum præbent, neque facilè
tranſpirans,ſanguinem tamen craſſiorem quàm conuenit
generant,& ſiquis natura atrabiliarium habuerit tempera
mentum,affectu quopiam melancholico corripietur, ex
frequenti bubulæ carnis eſu.Tales affectus ſunt,cancer,e-
lephas,impetigo,ſcabies, febris quartana, & quæ priua-
tim vocatur melancholia. Sed & lien quibuſdam ex eius
ſucco intumuit: vnde deprauatus corporis habitus & hy-
dropiſis ſæpe inſequuntur.Sicciores enim & multo cali-
dioris temperamenti eſt bos quàm porcus.Cæterùm vitu
li carnes concoctu faciliores habēt quàm perfecti boues:
ſunt enim temperamenti humidioris. ſic etiam hœdi ca-
pris præſtant.Et capra quidem minus ſicco temperamen-
to prædita eſt quàm bos,ſed homini ac ſui cōparata,mul-
tùm euariat.Humidiſſimam autem & pituitoſam carnem
agni habent.verùm ouilla caro magis ſuperfluitatibus re-
dundat,& peioris ſucci eſt.Mali ſucci eſt caprina cum acri
monia, hircina autem peſſima eſt & ad boni ſucci gene-
rationem,& ad concoctionem.Deinceps eſt arietina, de-
inde taurina.In omnibus autem his caſtratorum melior
eſt.Vetuſtorum peſſima eſt concoctu ſucco & alimento.
quare & ſues quãuis humidum temperamentum habeãt,
ſeneſcentes fibroſam & duram ac aridam & propterea æ-
grè concoctilem carnem habent. Leporina quoque caro
craſſiorem ſanguinem generat,ſed melioris ſucci quàm
bubula aut ouilla.Mali ſucci eſt & ceruina, duráque ac æ-
grè concoctilis. At verò aſinorum ſylueſtrium caro (nam
& hanc quidam comedunt, velut domeſticorum aſinorũ
in Alexandria)craſſiſſimi ſucci eſt,& ægerrimè concoqui
tur,& ſtomacho incommodat.inſupérque eſu iniucunda
eſt,quemamodum etiam equina & camelina. nam & ho-
rum animalium carne, homines tum anima, tũ corpore,
aſinini ac camelini veſcũtur. Quidam etiam vrſinas car

nes edūt,& quæ his adhuc deteriores ſunt,leoninas ac pātherinas.quid verò attinet dicere de canibus, quorum catulos pingues plerique homines edunt? Horum omnium animaliu.n carnes ſicciſſimæ natura ſunt,& acre alimentum corpori apponunt,& pro modo præparationum etiā magis aut minus nutriunt,& magis aut minus concoquūtur.nam quæ aſſatæ aut in ſartagine frictæ comeduntur, ſiccius alimentum corpori ſufficiunt:quæ coctæ, humidius:quæ verò conditæ ſumuntur,medium inter vtraque locum obtinent.Sed & harum ipſarū nō parua differētia eſt iuxta conditura modū. quapropter vbi ſiccare corpus voles,ſicciorum temperatura animalium carnem dabis: vbi calfacere,calidiorum:frigidiorum item & humectiorum ſimiliter conuenienti proportione exhibebis.

De extremis terreſtrium animalium partibus, Cap. CXXII.

HÆC itaque in ſumma de terreſtrium animaliū carne dixiſſe ſatis eſt.Verùm de aliis partibus conſequēter quam vim habeant diſce. Extremas partes appellant in familiari vſu homines,roſtra,pedes,& aures: nam hæc minimè pinguedinem habent, minimè item carnoſam naturam.prædominatur autem in his neruoſa & coriacea ſpecies.Suntque hæ partes multo motu magis exercitatæ & propterea etiam viſcoſiores.Meritò itaque paucius nutrimentum corpori præbent, & ob viſcoſitatem facilius aluo ſecedunt. Præſtant autem pedes ſuilli roſtro, quemadmodum hoc auribus.Lingua laxioris & exāguioris carnis ſubſtantiam habet: venter verò adhuc laxior & exanguior eſt quàm lingua, & propterea etiam friabilior & concoctu facilior citra adiacentium inteſtinorum admixtionem.

De glandulis, Cap. CXXIII.

OMnes glandulæ hoc commune habent,quòd iucūdæ & teneræ edentibus appareant. Mammarū verò glādulæ quū lac habuerint,etiā illius dulcedinis nobis quid repræſentant,maximè in ſuibus.Alimentum ex ipſis probe concoctis,ad carnium naturam propè accedit. Si verò defectuoſè concoquantur, crudum ſiue pituitoſum humorem generant:& humidæ quidem glandulæ pituitoſum,ſiccæ crudum producunt.

De teſtibus, Cap. CXXIIII.

EX glanduloſis corporibus ſunt etiam teſtes. Suilli itaque & ouilli & hircini comeſti ægrè concoquuntur,& malum ſuccum gignunt, propter viroſitatem quæ in ipſis exiſtit.Quanto autem ſuilla caro aliis melior eſt,tanto teſtes probè concocti magis alunt. De cætero ſoli gallorum teſtes per omnia optimi & iucūdiſſimi ſunt,& bonū alimentum corpori ſufficiunt,præſertim ſaginatorum.

De renibus, Cap. CXXV.

REnes palàm eſt mali ſucci eſſe ac ægrè cōcoqui,quādo etiam in guſtu vrinæ qualitatem nobis repræſentant.

De cerebro, Cap. CXXVI.

PItuitoſius edulium cerebrū eſt, craſſique ſucci,ac tardi tranſitus,& ægrè concoquitur.maximè verò ſtomacho incommodum eſt omne cerebrum. Quidam autem mollitie eius decepti infirmis ipſum exhibent, quum ſit præter alia etiā nauſeoſum. itaq; potiꝰ vbi vomere aliquē volueris ab accepto cibo,cerebrum ipſi pinguius conditum poſtremùm exhibebis. Verùm vitabis ne cibum auerſantibus præbeas. At verò cum calefacientibus ac inciſiuis medicamentis præparatum, melius ſeipſo euadit.

De terreſtrium animalium viſceribus, Cap. CXXVII.

IEcur omnium animalium craſſi ſucci eſt,difficilis concoctionis,ac tardi tranſitus, præſtat ex ipſis non ſolùm ad voluptatem ſed ad alia quoque,porcinum,eorum videlicet porcorum qui ficubus aridis ſunt ſaginati, quod iecur propterea Græcis ſycoton , *hoc eſt ficatum* , appellatur. Lien mali ſucci eſſe creditur,vt qui atrabiliarium ſanguinem generet.Pulmo vtroque facilius concoquitur, quanto etiam rarior eſt:verùm multo minus quàm iecur alit. Alimentum igitur quod corpori inde accedit pituitoſius eſt,propter cartilagineum aſperæ arteriæ corpus in ipſo ſitum.At verò cor ægrè concoquitur ac tardi tranſitus eſt:

A ſi verò concoquatur probè,alimentum non modicum neque mali ſucci corpori exhibet.

De aluo,inteſtinis,ac vtero terreſtrium animalium, Cap. CXXVIII.

ALuus & vterus & inteſtina in terreſtribus animalibus duriora carnibus ſunt: propterea etiamſi probè concoquantur,non exquiſitum & inculpatum, ſed frigidiorē ac crudiorem ſanguinem gignunt.

De ſylueſtrium animalium carne, Cap. CXXIX.

B OMnium animalium per montes ac ſyluas victū quærentiū caro durior eſt,& pauciſſimæ pinguitudinis particeps: quapropter alimentum minus excrementitiū ex ipſis quàm ex domeſticis animalibus corpori accedit.

De volucrium animalium carne, Cap. CXXX.

OMne volucrium animantium genus minus alimenti corpori ſuppeditat,ſi terreſtribus & maximè ſuibꝰ comparetur. facilior tamē concoctu volucrium caro eſt, maximè perdicis, & attagenæ, columbæ, gallinæque ac
C galli.Verùm turdorum & merularum,& paruorum paſſerculorum, item eorū qui in turribꝰ degūt,durior eſt:atque his amplius adhuc turturis & palumbi & anatis. Gallinarum carni ſimilis eſt phaſianorum, quātum ad concoctionem & alimentum attinet,ſed iucunditate cibi præcellit. His durior eſt & magis ægrè concoctilis, ac fibroſior pauonis.In commune autem in omnibus volucribus animantibus, velut etiam in quadrupedibus id noſſe oportet:quòd caro creſcentium adhuc multo melior,eſt quàm decreſcentium:in vigore conſiſtentium medium locum
D obtinet.Mala item eſt caro vetuſtorum, & infantium adhuc ſiue paruulorum.nam hæc mucoſa & humida & excrementis redundans eſt,& facilè aluo ſecedit: vetuſtorū autem dura & ſicca,& neruoſa eſt,& propterea cōcoctioni reſiſtit.Atque huius memineris in vniuerſum de omnibus animalibus. Neque verò parua differentia eſt eorum quæ in ſtagnis aut paludibus ſiue paluſtribus locis degūt, ad ea quæ per montes ac ſiccos locos victum quærunt.Et enim iuxta locorum proportionem, carnes animaliū aut ſiccæ & ſuperfluitatibus carentes,& concoctu faciles, aut
E contrà humidæ & ſuperfluo excremento refertæ & ægrè concoctiles redduntur.

De anſeribus & ſtruthocamelis, Cap. CXXXI.

HArum caro excrementitia eſt, & difficilius cōcoquitur quàm prædictarum volucrium: non tamen alas prædictis peiores habent.

De gruibus, Cap. CXXXII.

GRuum caro tota dura eſt & fibroſa, alæ verò adhuc carne ipſarum duriores exiſtunt.

De partium volucrium animalium differentia, Cap. CXXXIII.

F VIſcera in auibus eandem proportionem habent ad carnes,quam in pedeſtribus habere dictum eſt.Inteſtina verò omnium fermè ad eſum inepta ſunt: ventres verò eſiles ſunt & bene nutriunt:quidam ipſorum etiam in cibo iucundi ſunt, velut anſerinus, deinde gallinaceus.Aliqui falſò collaudant ſtruthocameli ventriculum,velut pharmacum concoctorium: alii multo magis prædicant præferūntque huic mergi vētrem.Verùm neque ipſi facilè cōcoquūtur,neque aliorū ciborum conco-
G ctionem,velut pharmacum,adiuuant. Alæ in iuuenibus ac pinguibus volucribus optimæ:in macilentis contrà ac vetuſtis peſſimæ exiſtunt.Teſtes optimi gallorum præſertim ſaginatorum,atque adhuc magis eorum qui ex ſeroſo lacte cibos ſumunt.ſunt enim boni ſucci,probèque nutriunt,ac facilè cōcoquuntur.cæterùm alui excretionem neque proritant neque inhibent.Cerebrum porrò in volucrium genere lōgè præſtantius eſt quàm in pedeſtribꝰ, quanto ſanè etiam ſiccius eſt,præſertim auicularum mōtanarum.

H De ouis, Cap. CXXXIIII.

OVA gallinarum & phaſianorum meliora ſunt, deteriora anſerū & ſtruthocamelorū.Optima ad corporis alimoniā ſūt tremula appellata.Sorbilia minꝰ nutriūt, ſed facilius aluo ſecedunt.læuigant autem faucium aſpri-

tudines ex clamore,aut humoris acrimonia obortas.nam A affectis partibus oblinuntur & adhærēt velut cataplaſma quoddam,& ſubſtantiæ totius lenitate aſperitatem curāt. Eadem ratione etiam ſtomachi ac ventris & veſicæ aſperitates ſanant. Ouum in aceto coctum & comeſtum, ventris fluxiones reſiccat.quòd ſi admiſcueris ipſi quid ex medicamentis ad dyſenteriam vel cœliacam affectionem commodis,deinde ad prunas in ſartagine frixeris,& in cibo præbueris,nō parum ægris opitulaberis. Cōmoda ad B hanc rem medicamenta ſunt,vuæ acerbæ ſuccus, & rhus inſperſus,& cinis cochlearum integrè vſtarum, vinaceáq; vuarum,& myrti baccæ,ac ſimilia.Oua cocta ægrè concoquuntur,tardi tranſitus ſunt, & alimentum craſſum corpori præbent.His autem adhuc magis tardi tranſitus ſunt craſſioriſq; ſucci,in calido cinere aſſata. Fricta peſſimum ad omne alimentum præbent.nam in concoctione in nidorem tranſeunt,& craſſum humorem gignunt,vitioſumque ac excrementitium.coctis & aſſatis meliora ſunt quæ denſata,vel(vt alii malunt)ſuffocata appellantur,cum oleo & garo,& vino modico ſubacta,& in duplici vaſe ad moderatè denſam compagem cocta.quæ enim ampliùs ſpiſ- C ſantur,coctis & aſſatis ſimilia euadunt.Idem facere oportet & in ouis quæ patinis infunduntur. nam dum adhuc ſucculenta ſunt,patinam ab igne tolles.

Ouorum vis medicamentaria, Cap. cxxxv.

IN cœliacis ac dyſenteriacis affectionibus ouum prædicto modo datum,commodum pharmacum exiſtit.Cādidum & tenue in recentibus ouis leuiſſimum & omnis mordacitatis expers medicamentum eſt,non ſolùm oculis adhibitum, ſed etiam aliis omnibus partibus leuibus pharmacis indigentibus,velut ſunt ſedis & pudendorum D vlcera,omniáque maligna,ſi ad ea quæ citra mordacitatem ſiccare illa ſolent,admiſceatur,qualis eſt pompholyx & ſimilia.Vitellus eandem facultatem habet, & proptereà lenibus ceratis additur,ouis præcoctis aut aſſatis. quāto autem ſicciora fiunt, tantum de leniendi vi perdunt. Teſtæ ouorum vſtæ medicamentum ſanguinem ſiſtens euadunt.

De alimento ex animalibus aquaticis, Cap. cxxxvi.

ANimalium in aqua degentium & genera multa, & E ſpecies differentiæque plurimæ exiſtunt. Hoc loco referetur, velut in ſuperioribus fecimus,ea ſaltem quæ ad vſum medicum & ad ſanitatem conſeruandam aſſumuntur. In vniuerſum igitur illud ſcire oportet,quòd optima caro eſt piſcium in puro mari degentium, magiſque vbi locus is ventorum procellis agitetur, & neque terrea, neque læuia littora aquam ambiant,ſed arenoſa aut aſpera & lapidea.Si verò etiam ad aquilonares ventos loci cōuerſi ſint,multo melius eſt. manifeſtum eſt autem mare mari præſtare,in eo quòd aliud perfectè purum eſt, aliud F magnos & multos fluctus excipit. nam piſces qui in eiuſmodi mari degūt,quanto meliores ſunt paluſtribus, tanto deteriores ſunt iis qui purum mare incolunt. nam & ii qui in profecto & tranquillo mari degunt, peiorem carnem habent. At verò in ſtagnanti mari viuentium piſciū caro medium inter fluuiatiles & marinos locum obtinet. Recrementitia verè & multùm mucoſa eſt caro eorum qui in limoſa ac ſordida aqua degūt. hac adhuc deterior eſt caro in ſtagnis degētiū.Si verò & parua ſint ſtagna,ne- G que magnos fluuios ſuſcipiant, neque fontes habeant,neque effluxum largum,multo ſanè deteriores piſcium carnes ſunt. Si verò in iorum nihil aquæ defluat,ſed ſtagnum perpetuò ſtans ſit,omnino deterrimæ.Cæterùm in paludibus & cœnoſis locis degentium extremè vitioſa caro eſt. Porrò ex fluuiatilibus meliores ſunt qui eiuſmodi flumina incolunt,quorum velox eſt & multus fluxus. nam ſtagnantium fluminum piſces carnem habent concoctu difficilem,& bonum alimentum quampauciſſimum habēt. peſſimi autem ſunt qui in oſtiis fluminum degunt, quæ H ſterquilinia,aut balineas,aut culinas,& veſtium ac linteorum ſordes expurgant,& ſi quæ alia ſunt retrimenta vrbis quam præterlabūtur, & quæ in ipſa flumina expurgantur, maximè ſi populoſa vrbs exiſtat. Cæterùm & iuxta nutrimentum piſces meliores & deteriores fiūt. quidam enim herba & optimis radicibus abundant, & propterea meliores ſunt.quidam & limoſam herbam & radices mali ſucci edunt:& aliqui in fluminibus magnam vrbem præterlabentibus degentes,ſtercora hominum & quoſdam conſimiles cibos vorant,atque hi omnium peſſimi,velut dixi, exiſtunt:&,ſi paulo ampliori tempore mortui permanſerint, e veſtigio computreſcunt ac peſſimè olēt.Suntque hi omnes eſu iniucundi, & ægrè concoquuntur,& bonum alimentum pauciſſimum habent,ſed non modicam recrementitiam ſuperfluitatem,& vitioſum ſuccum in corporibus eorum coaceruant qui ipſis quotidie veſcuntur.

De cephalo, *id eſt mugile*, Cap. cxxxvii.

CEphalus maximè omnium piſcium vtriſque aquis vtitur,fluuialibus & marinis.Qui igitur in mari verſatur paruas & multas ſpinas non habet,iucūdiórque eſt,& pinguedine carens ipſius caro.Verùm in fluminibus degentes cephali, ſpinis referti ſunt, & pinguē ſaporem habēt, eſúque & concoctu deteriores ſunt, ſtomacho incommodant,mali ſucci & viroſi exiſtunt.At verò ſale inueteratus cephalus melior ſeipſo euadit.

De lupo, Cap. cxxxviii.

LVpus ex pelagiorum piſcium numero eſt, *hoc eſt eorum qui in profundo mari degunt.* huius itaque caro velut reliquorum pelagiorum piſcium, tenuiorem ſanguinem generat:ſi verò ad flumina aſcendat,cephalo ſimilis euadit.

De trigla, *id eſt mulo*, Cap. cxxxix.

EX pelagiis piſcibus eſt & mulus qui exiſtimationē apud homines reperit tanquā excellenter iucundus in cibo ſit, habet autem duriorem omnibus pelagii generis carnem, non pinguē & friabilem: & propterea magis quàm alii piſces nutrit, vbi probè cōcoquatur. quidā iecur eius & caput voluptatis gratia magni faciunt. At verò muli qui carcinadas(*animalcula ſunt hæc,valde minutis cancris ſimilia colore fulua*)vorant, fœtidi ſunt, & iniucundi, ægréque concoctiles,ac mali ſucci. Cognoſcuntur hi ex odore & ſapore.ſed & ſi quis ventrem ipſorum diſcerpat, carcinadas in ipſo inueniet. Quòd ſi quis in frequēti mulorum marinorum eſu perſeueret, hebetudinem viſus incurret.

De piſcibus petroſis, Cap. cxl.

PEtroſos & ſaxatiles appellant piſces,degentes vbi petræ ſunt & littora ſaxoſa.In hoc genere optimus cenſetur voluptatis gratia ſcarus,deinde merulæ & turdi,& poſtea iulides,phocæque ac percæ.Alimentum ex his nō modò concoctu facile eſt,ſed & ſaluberrimum ſanguinē generans,compage mediocrem.

De gobio, Cap. cxli.

GObius,littoralis piſcis eſt ſemper paruus manens,ſicut etiam alii plures.optimus eſt & ad voluptatem & cōcoctionem,diſtributionémque in corpus,ac humoris boni generationē, qui circa arenoſa ac petroſa littora capitur: qui verò in fluuiorum oſtiis aut ſtagnis degit,neque ſimiliter iucūdus eſt,neque boni ſucci, neque cōcoctu facilis: ſi verò aqua vitioſa ſit,etiam in ipſa peſſimus gobius euadit.Si iure albo decoctus ſit donec flaccidus fiat,ius ipſius potum aluum ſubducit: aſſatus citra ſalem comeſtus, promptitudinem egerendi inanem ſanat.

De piſcibus mollis carnis, Cap. cxlii.

EX piſcium mollis carnis numero ſunt aſelli,murænæ, bugloſſæ ac paſſeres:& ex his aliqui in fluminibus & ſtagnis degunt,aliqui in mari.Et propterea aliquando iucundi & probè nutrientes reperiuntur, aliquando vitioſi & mali ſucci.

De piſcibus duræ carnis, Cap. cxliii.

EX duræ carnis piſcibus ſunt dracones,cuculi, ſcorpii, orphi,glauci,cōgri,phagri, amiæ, & parui thunni ac pelamides: qui ægrius concoquūtur quàm piſces mollis carnis,& craſſum humorem generāt,& propterea fortiore ventre indigent ad concoctionem.

De piſcibus teſta intectis, Cap. cxliiii.

BVccina & purpuræ & reliqua oſtrea ac chamæ, oſtracoderma, *hoc eſt teſta intecta*, appellātur. his omnibus commune eſt ſalſum ſaporem & qui vētrem noſtrū molliat,

liat,in propria carne habere: verùm in vnoquoque genere magis aut minus talis actio ineſt.Nam oſtrea ſiue conchæ inter alia molliſſimam carnem habent,& magis vẽtrem ſubducunt.& quidam ipſa citra cocturam edunt.At vero paruæ chamæ,& purpuræ, buccináque ac murices & ſimilia duram & ægrius concoctilem carnem habent, & minus quàm illa vẽtrem ſubeunt.quemadmodum autem ægrè concoctilem carnẽ habent oſtracoderma duræ carnis,ſic etiam ægrè corruptilem habent:quapropter exhiberi ipſa ſolent ſæpe iis qui ex humorum prauitate cibum in ventre corrumpunt.coquunt autẽ ipſa, & aqua iterum atque iterum diffuſa, donec ſalſa qualitas deponatur. ſic præparata etiam ventrem ſiſtunt. Si verò coquas, & primam aquam diffundas,deinde ſale aut magis garo condias,& ius bibendũ præbeas, aluus bibentis multùm ſubducetur.

De cruſtatis *ſiue molli teſta intectis,* Cap. CXLV.

GAmmari,paguri,cancri,locuſtæ & ſquillæ, & quæcũque alia cruſta intecta, tenuem quidem habent ambiẽtem teſtam,verùm duram,minus ſuperioribus ſalſum ſaporem habent,habent tamen, eúmque non modicum. Omnia autẽ carnis duræ ſunt,ægrè concoquuntur,ſúntq; multi alimẽti,præcocta videlicet.Horũ caro velut etiã oſtreorũ,ventrẽ ſiſtit,vbi præcocta ſalſum humorẽ in aquã depoſuerit.Sed & hæc ægrè corruptilem carnem habẽt, ſimiliter vt duræ carnis oſtracoderma.

De piſcibus mollibus, Cap. CXLVI.

MOlles appellantur piſces,neque ſquamas habentes, neque cutẽ aſperã aut teſtaceã,ſed mollẽ. ſuntque tales,polypi,ſepiæ,loligines,& qui his ſimiles ſunt. Habet autem carnẽ duram,ægrè concoquũtur,& ſalſum humorem modicũ in ſe continent.Si tamen concoquantur, alimentum non modicum corpori præbent: plurimùm autem crudum humorem hi ipſi gignunt.

De piſcibus cartilagineis, Cap. CXLVII.

ASperam & nocte ſplendidam cutem hoc genus piſcium habet: quapropter aliqui à Græcis ſelachia appellata volunt quòd ſelas,*hoc eſt ſplendorem*,emittãt.Mollem in ſe carnem habent torpedo & paſtinaca, aluo moderatè ſubeuntem,& non ægrè concoquuntur, & moderatè quoque alunt.

De Echinis marinis, Cap. CXLVIII.

EChinos *ſiue herinaceos* marinos quidam ex vino mulſo præſumunt & garo, ſubducendi ventris gratia, ſed & patinas ex ipſis præparant. Referuntur autem inter edulia modici alimenti, & quæ mediam facultatẽ inter ſpiſſantia & attenuantia humores habent.

De ſalſamentis omnium animalium, pedeſtrium, volucrium, & aquaticorum,
Cap. CXLIX.

NON modica differẽtia ſalſarum carnium eſt, prout quædam ex ipſis ſaliuntur. nam adeo immutantur vt ſæpe animalis temperamento humidi caro ſalita longè ſiccior euadat quàm caro animalis natura ſicci nõ ſalſa. Apta itaque ad ſalſuram ſunt animalium corpora quæ duras ſimúlque ſuperfluitate redundantes carnes habẽt. quæ verò aut valde mollem, aut valde durum, aut ſiccũ & ſuperfluitatum expertem corporis habitum habẽt, ad ſalſuram inepta ſunt.Quẽadmodum enim ſicca corpora ſalita coriis ſimilia euadunt: ſic valde humida diffluunt, & ſalis familiaritate colliqueſcunt. Itaque manifeſtũ eſt quòd dura & neruoſa & velut pelliculoſa ac coriacea omnia,ſalita ægrè concoquuntur: quæ verò ad ſalſuram idonea ſunt,tenuium partium fiunt, & comeſta craſſos ac glutinoſos humores attenuant.Cæterùm vetera ſalſamẽta omnia vitioſa ſunt.

De garo, Cap. CL.

GArum vim habet multùm calidam & ſiccam: & propterea quidam medici vſi ſunt ipſo ad putredinoſa vlcera. quin & dyſentericis & iſchiadicis per clyſterem infundunt.

De muria, Cap. CLI.

MVria ſalſorum piſcium,ſimiliter vt garum,putredinoſis vlceribus conuenit,& ad iſchiadas ac dyſenterias per clyſterem infuſum.Acrimonia enim ſua humores coxendicem infeſtantes attrahit, & per inteſtina eua-
A cuat. In dyſentericis autem putredinoſa vlcera abluit & ſiccat.maximè verò ſilurorum ſalitorum & mænularum muria ad talia medici vſi ſunt,& nos ad putredinoſa oris vlcera adhibuimus.At verò oliuarum colymbadum muria frequenter in dyſentericis vtimur, præmittimúſque eam hora vna antea quàm cruſtifica infuſa immittamus, ad vlcera videlicet præmundanda.

De adipe pinguedinéque ac ſeuo,
Cap. CLII.

OMnis pinguedinis vis eſt humana corpora humectã-
B di ac calfaciendi: verùm ſingulæ inter ſe differunt, prout magis aut minus eas vires habent.Differt pinguedo à ſeuo craſſitudine: quapropter animalia tota natura magis terrea,ſeuum habent,velut humectiora pinguedinem.Et propterea adeps ſiue pinguedo facilè liqueſcit ab igne, non facilè autem congelatur: ſeuum contrà non liqueſcit facilè, & liquefactum celerrimè congelatur, & multo durius adipe apparet. Humidiſſima omnium ferè animalium pinguedo eſt ſuilla,magis molliens ac concoquens oleo:quare cataplaſmatis inflammationum admi-
C ſcetur. Cæterùm iis qui in recto inteſtino aut colo morſum percipiunt,item in dyſentericis & egerendi cupiditate inani,caprinum ſeuum magis iniicimus, non quòd acrimoniam obtundat,ſed quòd congeletur ob craſſitiẽ. nam ſuillus adeps defluit velut oleum. At verò anſerinus adeps ſuillo quidem calidior eſt, & valde tenuiũ partiũ, & propterea infundimus ipſum iis qui in alto corporum morſum ſentiunt.nam partium tenuitate tota corpora penetrat, & omnibus mordentibus ſeroſis humoribus admiſcetur,& mordacitatem hebetat. Mediũ inter ſuillum
D & anſerinum locum obtinet gallinaceum ac gallorum. Porrò taurorum ſeuum multo calidius & ſiccius eſt pinguedine ſuilla. Vitulinum inferius taurino eſt caliditate & ſiccitate. ſimiliter, hœdinum inferius eſt caprino ac hircino. rurſus hircinum inferius eſt leonino. maximè enim diſcuſſorium eſt leoninum, & tenuiſſimarum partium fermè præ omnium quadrupedum ſeuo. vnde tumoribus inueteratis induratis, & contractis articulis adhibitum,validiſſimam vim diſcutiendi habet. Taurinũ medium locum obtinet inter ſuillum ac leoninum,& pro-
E pterea vtrique medicamentorum generi miſcetur, tum iis quæ induratis medentur, tum quæ inflammata concoquunt: quale eſt tetrapharmacum & regium appellatum. quidam viperarum adipem in principio ſuffuſionum cõuenire tradunt. Verùm vrſinum alopeciis prodeſſe verè ſcripſerunt.Quidam piſcium pinguedinem collaudãt ad ſuffuſiones & aurium dolores,aiúntque omnium piſcium adipem ad hæc pollere.Omnis adeps veteraſcens calidior ac tenuiorum partium euadit,ob id etiam magis diſcuſſorius. id quod omnibus veteraſcentibus contingit quæ
F nõ putredo præoccuparit. Summa autem huius ſermonis in cõmune hæc eſt,cuius meminiſſe oportet. nẽpe iuxta animalium temperaturã,ſemper differentias adipis ac ſeui in ipſis fieri.item iuxta differentiã generis.nam maſculum ſemper ſiccius & calidius eſt fœminino:mas autẽ caſtratus ſimilis eſt fœminæ. ita etiã omne iuuenile animal fœminæ aſſimilatur. Sic autem & ſylueſtre calidius eſt & ſiccius domeſtico.

De medulla, Cap. CLIII.

OMnis medulla vim dura & indurata corpora emol-
G liendi habet,ſiue muſculi,ſiue tendines,ſiue ligamenta, ſiue viſcera hoc modo ſint affecta. Optimã autẽ ſemper expertus ſum eſſe ceruinam,deinde vitulinam.taurorum & hircorũ acrior eſt magiſque ſiccatoria,& propterea duritias in ſcirrhum induratas diſſoluere nequit. Cæterùm methodum reliquarũ differentiarum, ex iis quæ de adipe relata ſunt,coniectare potes.

De pulmone, Cap. CLIIII.

PVlmo agninus & porcinus vſti ac triti impoſiti,attritus calciamentorũ ſanant. Vulpis pulmo ſiccatus &
H tritus paulatim potus,anheloſos ſanare creditur.

De capitibus, Cap. CLV.

CApita mænularũ ſalſarũ vrebat quidam,vtebatúrque ad rimas ſedis,& putreſcentes gingiuas, & ad gurgulionem induratum. Vis ipſorum ſiccatoria eſt non valde

acris.alius quidam caput integrum leporis vrebat,& vte- A batur ad alopecias cum adipe vrſino. Viperarum capita vſta in olla ad cinerem,deinde trita cum decocto lupinorum amarorum craſſiſſimo,& temporibus illita, fluxum oculorum diuturnum ſiſtunt.Cinis ipſorum per ſe læuiſſimè tritus,& vt aridum collyrium adhibitus,hebetem viſum magnopere corrigit.

De cornibus, Cap. CLVI.

Cornibus cerui ac capræ vſtis ſæpe vſi ſumus ad illuſtrandos dentes. gingiuas quoque flaccidas adſtringunt.Aiunt cerui cornu,ſi poſt vſturam lauetur, dyſenteriam ac ſanguinis ſputum,& cœliacas affectiones ſanare. B Ictericis quoque vtiliter præbetur: datur omnibus duorũ cochleariorum menſura.Vſtum & lotum collyriis ocularibus ad fluxiones oculorum deſtinatis admiſcetur. Eſt autem horũ collyriorũ vis ſiccatoria. Capræ cornu ad pruritus facere aiunt,itémque ad ſcabiem,vlcera, affrictum.

De vnguibus, Cap. CLVII.

Quidam vngues caprarum vrunt,deinde cinerẽ aceto ſubigunt,& alopeciis illinũt.Sunt autẽ attenuatoriæ facultatis:alii ſuum vngues vrunt, & cinerem colicis C in potu præbent:aliqui aſinorum vngulas vſtas comitialem morbum ſanare aiunt,ſi aſſiduè bibantur.Eaſdem oleo ſubactas,ſtrumas diſcutere.Cinerem quoque earundẽ cum muliebri lacte probè tritum,& in collyria redactũ, oculorũ cicatrices detergere,ſi cum lacte item illinatur.

De impetigine in pedibus equorum, Cap.CLVIII.

Impetiginem equorum aceto tritam ac potam,comitialem morbum curare aiunt: aliqui & ad omnis reptilis beſtiæ morſum eadem vti iubent.

De lanis ſuccidis,& puris,& vſtis, Cap. CLIX. D

Lanæ ſordidæ ac ſuccidæ appellatæ, vtiliter adhibẽtur ad contuſas aut quomodocũque percuſſas partes, fomẽtis excipiẽdis aptæ:quanquã non deſit & ipſis ſua vtilitas ob ſordium efficaciam. Quomodo autem ex iis œſypum parare oporteat,iam dictum eſt in hoc ſermone ſecundo,vbi de ouiũ ſorde tractauimus.Lanæ lotæ ad ſuſcipiendas fomentorum humiditates materia apta exiſtũt. Eædem vſtæ vim habent acrem & calidam,cum quadam partium tenuitate,vt etiam humectas in vlceribus carnes celerrimè conſumant. Cõiiciuntur & in pharmaca ſiccatoria. E vruntur in fictile nouum miſſæ, operculo addito multa foramina habente.

De pilis vſtis, Cap. CLX.

Pili vſti conſimilem lanis vſtis calfactoriam ac ſiccatoriam vim habent.

De oſſibus vſtis, Cap. CLXI.

Oſſa vſta omnia diſcuſſoriam & ſiccatoriam vim habent:quidam tamen de hominum oſſibus id maximè prædicant.Talum vtique ſuillum vſtum deinde potũ F inflationes ac tormina ſanare prodiderũt. Et noui ſanè ego quendam noſtrorum hominum, qui oſſa vſta potanda dabat,ignorantibus bibentibus quid potarent, ne abominarentur: atque ſic in multis & morbum comitialem ac articularem curabat.

De pellibus & coriis, Cap. CLXII.

Pellis ouilla recens excoriata, flagris cæſis circundata, manifeſtè auxiliatur præ omnibus aliis auxiliis,vt in vna die ac nocte ipſos curet. concoquit enim & diſcutit ſubcruenta.Hyænæ pellem quidam domi repoſitam adſeruant,& vſu expetente ipſam à rabioſo cane commor- G ſis circundant.nam proprietate quadam prohibet ne cõmorſus in aquæ timorem delabatur,ſed & iam elapſis auxiliatur.Coria vetera,maximè ſolearum,vſta,cinere ipſorum trito inſperſo, attritus calceamentorum non inflammatos ſanant.nam inflammatos exacerbant.

De ventriculo mergi, Cap. CLXIII.

Mergi ventrem torrefactum & ſali modico admixtũ crudis bonam concoctionem facere tradunt.

De vulpibus, Cap. CLXIIII.

Quidam vulpes viuas in oleo coquunt, eóque articu- H lares morbos ſanant.Solia enim oleo calido replent, atque ſic arthriticos totos inſidere faciunt,& diutius immorari iubent.Maximè autem diſcuſſorium fit hoc oleũ, vt ad ſuperficiẽ trahat in alto corporũ cõtenta, iſtícque dolores faciẽtia,aut ob ſubſtantiæ craſſitudinem, aut ob frigiditatem,aut vehementem acrimoniam, aut ob flatuoſum ſpiritum egreſſum non habentem. Ex hoc enim non ſolùm tumores in articulis ipſorum, ſed etiam totũ corpus repletione affectum euacuari contingit, & propterea maxima vtilitas inde cõſequitur: nimirum quum cauſæ in articulis contentæ diſcutiantur,& nihil amplius affectis partibus influat, toto corpore à ſuperfluitatibus liberato. At verò ſi quis improba diæta vtatur,affectio redire ſolet:non tamen ita vehementer velut antea. nam & antea,quũ illæſum ab eo affectu eſſet corpus,vitioſa diæta malum id induxit.Idem facit & hyæna tota oleo velut vulpes cocta.

De aranearum telis, Cap. CLXV.

Ranearum telas quidam ſcripſerũt vlcera in ſuperficie ab inflammatione aſſeruare.

De ranis, Cap. CLXVI.

Ranæ paluſtres coctæ, & modico ſale ac oleo modico conditæ,magnam medelam afferunt à reptilibus venenatis commorſis,ſi ius ipſum in potu ſumatur. Aliud. Rana in oleo cocta,& oleo pro fomento admoto, diuturni tendinum dolores ſedantur. Idem oleum articularem morbum mitigat, & duritias emollit. Ranæ vſtæ cinis membranæ cerebri ſauciatæ,aut venæ ruptæ inſperſus,ſanguinis eruptionem ſiſtit.

De Muſtela, Cap. CLXVII.

Muſtelam arefactã & potam, morbũ ſacrum curare aiunt.Si tota viua vratur in olla, cinis eius ſtrumas ſanat cum melle,aut terebinthina, aut butyro impoſitus.

De terræ inteſtinis, Cap. CLXVIII.

Terræ inteſtina trita & neruis diſſectis impoſita, e veſtigio mirabiliter auxiliantur, omnem quoq; ferri aut lapidis,aut alterius rei plagam glutinant,præſertim in neruoſis & ægrè glutinum admittẽtibus partibus, aut naribus,aut auribus,& ſimilibus.Oportet autem ea læuigare cum terra in qua reperiuntur, ſi non acrem aut ſalſam habeat qualitatẽ. Terræ inteſtina pota numero quinque aut ſeptem, cum paſſo vrinam cient, & omne genus lumbricorum eiiciunt eodem modo pota, aut quocunq; velis. Verùm latum lumbricũ expellunt cum aceto mulſo pota. Sed & morbum regium ægrè curabilem per vrinas expurgant,ſimiliter cum paſſo ſeptem numero pota, aut etiam per ſe, & cum myrrha troglodytide magnitudine ciceris.vtere confidenter. At verò in roſaceo cocta,aurium dolores ſanant,oleo calido infuſo. oportet autẽ terræ inteſtinorum drach.VI. eſſe, & roſacei lib.I. Dentium quoque dolores idem oleũ ſedat,propinquo dolenti dẽti auri calidum inſtillatum. Eadem ſuper prunas ſuffita dentium dolores ſedant, ægro per infundibulum fumũ ſuſcipiente ad dolentem dentem. Molares quoque quos tollere oportet,citra forcipem tollunt vſta trita, circũ dolentem dentem inſperſa:prius tamen dentem exactè circumſcarificare conuenit.Cinis eorundem in teſta exuſtorum læuiſſimè tritus,& vt collyrium aridum admotus,incipientibus ſuffuſionibus magnificè opitulatur. Auxiliatur idem palpebris in pilos eluxuriantibus,præeuulſis antea ſuperfluis pilis, deinde inſperſo cinere in loca ipſorũ per ſpecillum. prohibet enim pilorũ præter naturã regenerationẽ.Septem autẽ terræ inteſtina trita,ex vino mulſo ad plures dies pota, calculos in veſica confringunt, & paulatim emingere faciunt.Rumpunt & internos abſceſſus,& ad excretionẽ deducunt ſeptẽ aut nouẽ pota pro viribus,trita in aquæ cyathis tribus. Si verò quis ipſa trita in melle repoſita aſſeruet, optimũ auxiliũ ad percuſſos à ſcorpio habebit.Neruorũ nodos,quos ganglia vocamus, eadem per ſe trita in cataplaſmate impoſita diſſoluũt:itẽ mãmarum abſceſſus,per ſe cataplaſmatis vice impoſita: ſuppurant enim attrahũntque,& rumpunt,& ad cicatricẽ perducunt.Proſunt & eryſipelatis vſta trita cum aceto illita.Podagrarum inflammationes ſoluunt trita cum melle,ad cerati craſsitudinem,locis illita & tertia die ſoluta, locis roſaceo antea ſublitis. ſed & roſaceo cerato trita excepta,optimè pedum dolores mitigant. Cæterùm in capite non ſinunt leucas, *id eſt uitiligines albas*,altius inſidentes naſci,ſi fuerint conſuetis medicamentis præadſtrictæ,

&pili poſtea ex ipſis tritis cum vrina pueri illinantur. oportet autē in teſta prius exurere ipſa,& ſic in vrina vti. dato & hydropicis ſeptem cum vino mulſo: verùm exulceratæ veſicæ aut renibus, ſeptem item dato trita cum ſapa diluta.Strumas porrò paulatim minuunt viua locis adalligata,tot numero in pāniculum illigata quot ſtrumæ exiſtunt. Sedant omnem capitis dolorem & hemicraniā trita temporibus illita. Subterranea autem ſunt hæc terræ inteſtina: prodeuntia igitur & ad ſolem conſpicua,tēpeſtates ac pluuias ſignificant.

De dracone marino, Cap. CLXIX.

DRaconis marini ſquamas vrito, & tenerrimè tritum cinerem ſublinito,& turbatos ac hebetes oculos ſanabis: item eos quibus animalcula velut culices,præ oculis volitare videntur.

De vipera, Cap. CLXX.

VIperæ caro comeſta palàm calfacit ac ſiccat.Oportet autem capite & cauda amputatis ipſam excoriate,& omnia interanea eximere,aquáque triplici carnem eluere:deinde in aqua velut anguillam coquere, addito marrubio,& anetho modico, paucóque oleo. atque vbi iam cocta fuerit,moderato ſale condire,& edendam præbere, itémque ius abſorbēdum.Quòd autem viperæ carnes ſic comeſtæ purgent per cutem totum corpus, ex iis cognoſcere licet quæ quum adhuc iuuenis eſſem expertus ſum. Homo quidam elephantiaſi correptus abominabilis erat & graueolens:itaque caſa prope vicum extructa in ipſa degebat. Metebant autem in vicino meſſores quibus vinum in amphora apportabatur: vbi ergo tempus bibendi adeſſet,meſſores vinum in craterē effundebant, atque ſic mortua vipera ſimul excidebat.Itaque plenum humanitatis opus ſe facturos rati,vinum ægrotanti elephantiaco largiuntur:melius enim eſſe iudicabant ipſum mori, quàm talem viuere vitam. verùm is epoto vino mirabili modo ſanatus eſt: etenim vniuerſa eius tumeſcens cuticula,velut oſtreorum tectorium decedebat, & quantū eius reliqui fieret,ſatis molle apparebat.velut in locuſtis ac cācris videre eſt,vbi teſtam exuerunt.Quin & in aliis plurimis conſimiliter accidiſſe,veteres memoriæ prodiderūt. Et nos multos ex viperis curatos vidimus: vnde etiā theriacæ ipſas miſcemus.

De herinaceo marino, Cap. CLXXI.

HErinaceus marinus comeſtus ſuperiori ventriculo conducit,& cibos auerſantibus appetētiam excitat. Vrinam laxat idem veſicam expurgans,vnáque aluum leniter emollit.

De herinaceo terreſtri, Cap. CLXXII.

HErinacei terreſtris caro ſiccata & paulatim pota,elephātiacis auxiliatur,& vitiato corporis habitu præditis, conuulſiſque ac nephriticis, inſupérque aqua ſubter cutem laborantibus: habet enim vim diſcuſſoriam ac ſiccatoriam.ſed & iecur ipſius ſole ſiccatum ac potum elephātiacis opitulatur.Cæterùm vtriuſque herinacei,terreſtris ac marini vſtorum cinis exterſorius eſt ac diſcuſſorius,& carnem conſumit: quapropter & vlcerum ſuperexcreſcentem carnem demolitur ac compeſcit,& ſordida vlcera expurgat.verùm herinacei terreſtris vſti cinis pice liquida exceptus alopecias ſanat: eiuſdem cinis potus cū vino mulſo calculoſos renes ſanat,& aquam inter cutem. Bibitur cineris cochlearii dimidii mēſura. Omnem vrinæ difficultatem ex quacunque cauſa obortam ſoluit herinaceus, ſi inteſtina ac interanea ipſius ſuffiantur, ægro vndiquaque cooperto:celerrimè enim ſic malū ſoluitur. Ad hanc rem interanea inueterata eſſe oportet, & ſicca aſſeruata:quibus non præſentibus caro aut pellis ſicca ſuffienda eſt.Multam vrinam cient interanea ſicca trita pota,quantum tribus digitis apprehendi poteſt,ex vino. Eiuſdem caput vſtum & cum adipe vrſino illitum,nō modò alopecias perſanat,ſed etiam pilos ex cicatricibus producit.Corium autem vſtum itidem cum adipe maximè vrſino illitum,ſimiliter alopecias ſanat. Totus porrò terreſtris herinaceus viuus in oleo ad mollem ac lentum ignem coctus diutiuſculè,oleum ex ipſo coxendicum dolores veteres illitū ſanare facit. Fit ex ipſo & pſilothrum pilis denudādis hoc modo:Herinaceum viuum in ollam

A denſiſsimum operculum habentem,& duodecim ſextarios capientem mittito,& ad ipſum olei ſextarios ſex tantùm affundito,& ollæ oſculum diligenter gypſo oblinito,vt nullatenus tranſpirare poſſit: deinde ad dies quadraginta ad ſolem ſub caniculæ æſtibus exponito: poſtea apertam rudicula noua diligenter agitato, & mox excolato per panniculū vtitor.Illinatur ex eo locus in ſole,& diu confricetur donec exſudet, poſtea aqua dulci affuſa prolue.Cauendum autem ne alios locos contingat, quos B depilare nolis.

De Hippocampis marinis, Cap. CLXXIII.

HIppocampi marini & aſſati comeſti, & morſui impoſiti, à carne rabioſo commorſos ſanant: verùm cum aceto mulſo & melle ipſos conterere oportet.

De Cantharidibus, Cap. CLXXIIII.

CAntharidum magnificum experimentum habemus ad ſcabros vngues. extrahunt enim ipſos commodis medicamentis admixtæ: miſcentur autem aliis erodentibus cōpoſitionibus,& excoriatoriis leproſorum.Quidā C ex præceptoribus noſtris in pharmacū vrinam ciens parum de cātharidibus addebat,reiectis alis ac pedibus.Ad hos vſus cōmodiores ſunt(velut ego expertus ſum) quæ in tritico reperiuntur,& virgulas tranſuerſales melini coloris in alis habent.Magis autem adhuc idoneæ fient, ſi viuas ipſas in vas fictile mittas: deinde oſculo vaſis rarū linteolum obducas,deinde acetum in olla feruefacias, & vas cantharidum inuerſum ſupra ollam detineas,ita vt vaporem ab aceto elatum,per linteolum cantharides excipiant, donec emoriantur.

D De cancris fluuialibus, Cap. CLXXV.

CAncros fluuiatiles crudos tritos & lacti mixtos in potu præbe,& omnis reptilis morſum curabis,& præſertim ſcorpii plagæ medeberis.& eum qui poto lepore marino iam perit,ſtatim reſtitues. Manifeſtum autem eſt quòd internam eius carnem cum lacte terere oporteat. Similiter exhibiti auxiliantur etiam phthiſicis contabeſcētibus: itémque iure albo cocti & comeſti,abſorpto inſuper iuſculo.Cæterùm cinis cremati cancri ſimiliter vt alia vſta,ſiccat:verùm quadam totius ſubſtantiæ proprietate, ad rabioſi canis morſum efficax eſt, tum ſolus, tum E multò amplius gentiana & thure additis: ita vt ſit thuris pars vna,gentianæ quinque, cineris cancrorū partes decem. Vſi ſumus autem vſtis aliquando quidem alio modo,ferè tamen quomodo præceptor noſter vtebatur. Patinam habebat is ex ære rubro,in quā viuos cācros miſſos vrebat,lignis vitis maximè ſubiectis,donec ad cinerē redigerentur, vt cōmodè teri poſſent. atque ſic habebat ſemper præparatum domi ſuæ pharmacum. Vrebat autē ipſos cancros menſe Auguſto ſub caniculæ æſtibus luna F decimaoctaua. Ex eo verò quotidie à rabido cane cōmorſis dabat vſque ad quadrageſimum diem cochlearium ſatis amplum in aquam inſpergens.Si autem non à principio,ſed poſt aliquot dies à morſu cōmorſi curam ſuſcipiebat,bina cochlearia quotidie dabat, vt quadraginta dierum exhibitio expleretur.Vtebatur verò & ad vulnus ipſum medicamento ex brutia pice, in quod recipiebat picis lib.i.aceti acerrimi ſextarium i.opopanacis quadrātem.Porrò cinere cancri fluuiatilis vſti melle addito, plātas pedum à frigore ruptas, & digitorum rimas ſanabis. Eodem etiam maligna & canceroſa vlcera curabis.

De carabo *ſiue locuſta*, Cap. CLXXVI.

G LOcuſtæ teſtam vſtam ac tritam cum meraco bibendam dato, & alui infernum fluxum compeſces. Expurgat eadem & calculoſos renes,multam arenoſam vrinam deducens.

De teſtibus caſtoris, Cap. CLXXVII.

CAſtoris teſtes caſtorium appellant, celebre & multi vſus medicamentum. hic in vniuerſum vim eius referemus, ad quam ſiquis reſpiciat,particulares vſus ſibi ipſi exquirere poterit.Calfacit itaq; & ſiccat,éſtque multùm tenuiū partium medicamentum, ſiue quis humido H corpori adhibeat egenti ſiccatione, ſiue frigido indigo caliditatis,ſiue iis qui ex repletione conuelluntur: vbi ea quæ præter naturam in neruis cōtinentur euacuare oportet, magnam quidem vtilitatem ex ſe oſtendit, & nulli

parti vllum aliquod detrimentum affricat, præſertim ſi homo non vehementi aliqua febre laboret. Eadem ratione & tremulis ob craſſorum ac viſcoſorum humorũ multitudinem, commodiſſimum eſt potum. vtile eſt & ſingultui, ex humorum frigidorum ac viſcoſorum copia oſculo ventris infarta oborto. Si verò ex ſiccitate, aut immodica euacuatione, aut acrium humorum mordacitate, ſingultus aut conuulſio oriantur, caſtorii vſum velut infeſtiſſimum fugere oportet. Sed & febrientibus non adeò calida febri, ſed, vt ita dixerim, tepida (velut in altiore ſopore ac lethargo fieri ſolet) valde multis caſtorium exhibuimus cum pipere, vtriuſque cochlearium ex aqua mulſa: & nemo ex ipſis vlla parte læſus eſt. At verò in lethargicis ac alti ſoporis febribus, caſtorium roſaceo dilutum capiti impoſuimus ac ceruici. Ad ſuppreſſos autem menſes ob copiam ac craſſitiem ſanguinis, ſanguine à talo moderatè detracto, cochlearium caſtorei cum pulegio aut calamintha exhibui, cognouique medicamentum ipſum purgationẽ menſtruam ciere. Eiicit & ſecundas detentas & morantes, ſimiliter cum aqua mulſa potum. Inflatos ventres & torminoſos propter craſſum ac flatuoſum ſpiritum concluſum, ex poſca potum ſanat. Datur & orthopnoicis, *id eſt recta ceruice ſpirãtibus*, cum aceto mulſo aut poſca. Suffitur & in carbonibus, hiante ægro & vaporem excipiente.

De canis fluuiatilis teſtibus, Cap. CLXXVIII.

CAnis fluuiatilis teſtes ad eadem commodi ad quæ caſtoris teſticuli exiſtunt, ſunt tamen debiliores. eiuſdẽ canis pellis ad calceamentum redacta, pedum ac neruorũ morbum egregiè mitigat.

De canis terreſtris catulo, Cap. CLXXIX.

CAtulus canis terreſtris probè ſaginatus iuxta ægrum acclinatus, ſiue ſtomacho, ſiue alia interna parte ægrotet, morbum eximit ac ſanat, affectu in ipſum tranſeunte. Aiunt eundem mortuum diligenter ſepeliri oportere.

De cygni pullo, Cap. CLXXX.

CYgni pullus tener in oleo coctus, neruis affectis præter omnem opinionem medetur.

De buccinorum teſtis vſtis, Cap. CLXXXI.

BVccinorum teſtæ vſtæ vim multùm ſiccatoriam habent: vnde commodis medicamentis admixtæ inflãmationes induratas diſcutiunt. Conſimilem vim habent purpurarum ac oſtreorum teſtæ.

De galerita volucre, Cap. CLXXXII.

COrydalus *Græcis* appellatur, *& Latinis galerita*, volucre animal paruũ, quod ſæpe iuxta vias videmus. id ſimplici iure coctum ac comeſtum colicis prodeſt. Oportet autem aſſiduè & frequenter id edere, vnà cum iure. nam vtilitatem ex ipſo ſæpe expertus ſum. Habet autem eminẽtiam quandam in capite velut criſtam, ex pinnis ſpõte naturæ productam.

De cochlea terreſtri, Cap. CLXXXIII.

COchlea terreſtris duram carnẽ habet, & propterea comeſta ægrè concoquitur: verùm iuſculum ipſius coctæ ex aqua & anetho, oleóque ac garo, aluo ſecedit, ſi potetur. Si verò prima & ſecunda aqua in qua coquitur diffuſa, in tertia coxeris donec exactè flacceſcat, & in fluxione ventris exhibebis, ventrem ſiſtet. At verò cochlearum humiditas ſola per ſe citra carnem accepta, (vocant autem eam ipſam cochleæ mucũ) & thuri admixta, aut aloæ, aut myrrhæ, aut aliquibus ex his aut omnibus, donec cerati craſſitudinem habeat, pharmacum euadit glutinatorium, & ſubmuſcoſos aurium tumores probè ſiccat. Glutinat item ac ſiccat oculorum fluxiones fronti impoſitum. Quum itaque multum eius muci colligere voles, carnem ipſarum ſtilo perforato: non modicam enim humiditatem emittunt, præſertim ſi nõ ante multos dies captæ fuerint. Hæc autem humiditas palpebrarum pilos reglutinat. Ego autẽ aliquando in agro cuidam neruos ſauciato vnà cum tendinis contuſione, carnem cochlearum impoſui cum farinæ polline qui molendinis adhæret, tritam, & citra inflãmationẽ vulnus glutinatũ eſt. Erat autem homo duræ carnis. Quòd ſi ad manum ſint, præſtat admiſcere in talibus myrrham, aut thus, aut reſinam frictam leuiſſimè tritam. Cæterùm caro ipſa in pila prius contuſa, deinde trita & impoſita, omnes partes ſuperfluam humiditatem habentes ſiccat, vt etiam hydropicis proſit. Sed & vnà cum teſtis ſuis tritæ cochleæ ventri vniuerſo hydropicorum imponuntur, & ſuper articulorum tumores in arthriticis. & appoſitio quidem ipſarum difficulter auferri poteſt, verùm multùm ſiccat, & ſanè ſinendæ ſunt donec ſua ſponte decidant. Idem facere expedit & in tumoribus ægrè ſolubilibus, ex plaga aut contuſione factis in auribus. nam omnes hos exſiccat, etiãſi viſcoſum & craſſum in alto contineatur. Integræ porrò cochleæ vnà cum teſtis vſtæ, galla omphacitide ac pipere admixtis, magnopere proſunt dyſenteriis in quibus vlcera nondum ſunt putredinoſa. Oportet autem eſſe piperis partẽ vnam, gallæ duas, quatuor cineris cochlearum. quæ omnia exactè læuigata ac mixta, repoſita ſeruabis, & vſu expetente cochlearii pleni menſuram obſoniis inſperges, aut cum aqua calida aut vino bibendam dabis. Citra verò vllam admixtionem ipſe cinis cochlearũ vſtarum ſiccãdi vim habet, cui & quiddam caliditatis propter vſturam ineſt.

De mænulis, Cap. CLXXXIIII.

MÆnulæ ſalſæ caput vſtum, excreſcentes in vlceribus carnes, maximè in dentium gingiuis reprimit inſperſum, & callos eximit quos clauos vocãt, & extuberãtes ſedis eminentias tabefacit ac conſumit.

De torpedine, Cap. CLXXXV.

TOrpedo viua appoſita diuturnum capitis dolorẽ depellit, & prolabentem ſedem intrò pellit. mortua verò, aut omnino non, aut modicè hæc facit.

De aſello marino, CLXXXVI.

ASellus marinus aqua coctus cum anetho & modico ſale conditus oleóque pauco, omnem interaneorum morbum ſanat, maximè alui ab acribus humoribus infeſtatæ.

De oſtreorum teſtis, Cap. CLXXXVII.

OStreorum teſtæ omnes læuiſsimè tritæ & ad puluillũ redactæ, vlceribus malignis conueniunt, & præſertim in vlceribus corrodẽtibus labiorum optimum pharmacum ſunt, citra mordacitatem ad cicatricem perducentes: participes enim ſunt facultatis adſtrictoriæ, per quam duræ ac terreæ exiſtunt: eam autem per vſturam amittũt. Eædem cum aceto aut poſca aut vino mulſo tritæ, putredinoſis cõmodæ fiunt, pro habitu videlicet ægroti, conueniente humore admixto. quòd ſi vratur oſtreorum teſta, tenuiorum partium euadit quàm buccinorum teſtæ: nam & minus durum eſt ipſarum corpus. Si verò lauetur hic cinis, commodus fit ad humectiora vlcera explenda, & ad cicatricẽ perducenda. Atq; ego ſanè oſtreorum teſta hoc modo præparata ſemper vtor, ad cauitates ac fluxiones diuturnas & ægrè carnem recipientes, etiamſi fiſtuloſæ eſſent ac profundæ. Circumpono autem eam forinſecus cum adipe ſuillo vetere, & in ipſum ſinum quid indo ex iis quæ talia carne replere ſolent: quale eſt pellucidus lapis, ſpecularis appellatus. quin & dentes oſtreorum teſta illuſtrat, velut etiam buccinorum, & purpurarum, non ſolùm vi exterſoria, ſed etiam ſubſtantiæ aſpritudine. quapropter nõ eſt neceſſe ad hanc rem ipſas valde læuigare. eædem lotæ ac tenuiſſimè tritæ humore flaccida vlcera exſiccant.

De purpurarum teſtis, Cap. CLXXXVIII.

PVrpurarum teſtæ cum aceto potæ lienes tumentes ſanant: ſuffitæ verò vteri ſtrangulatus curant, & ſecũdas morãtes detrahunt. Vſtarum cinis ad eadem facit ad quæ buccinorum adhibetur.

De ſquatina marina, Cap. CLXXXIX.

SQuatinam marinam vſtam craſſioribus corporibus in balineo inſpergito.

De ſepia, Cap. CXC.

SEpia ſuffocata in aceto, ſi cum oleo acetum bibendũ dederis, eum qui hippocampi marini venenũ ſumpſit ſeruabis. Teſta ſepiæ exterſoriam & ſiccatoriam vim habet, éſtque tenuiũ partium. quapropter vſta vtimur ad vitiligines, maculas ſolares, ac lentigines, & ſcabiem. ſed & ſale ammoniaco admixto, oculorum vngues exterit. Eadem non vſta, dentes illuſtrat, & affricta oculorum

cicatrices deterit,& vlcera in ipſis ſiccat.Magnas quoque palpebrarum aſpritudines, ſycoſes *Græcis* dictas, cõſumit.

De Scinco, Cap. cxci.

SCinci circa renes partes, ad tentiginem pudendorũ ciendam bibuntur.Neque aliud magis contrariũ huic facultati deſtruendæ videtur quàm lactucæ ſemen ex aqua potum.Quidam etiam lenticulæ decoctum cum melle potum tentiginem ſedare tradunt.

De Tellinis, Cap. cxcii.

TEllinarum ſalſarum vſtarum cinis cum cedria adhibitus,ſuperfluos palpebrarũ pilos renaſci prohibet.

De cicada, Cap. cxciii.

CIcadis ſiccis quidam vtuntur in colicis affectionibus, cum pari numero granorum piperis,exhibẽntque aut tres,aut quinque,aut ſeptem,tum in interuallis,tum in exacerbationib⁹. Alii toſtas in veſicæ dolore,ac calculoſis, edendas præbent.

De hyæna, Cap. cxciiii.

HYæna viua in oleo cocta, velut de vulpe dictum eſt, oleum diſcuſſorium efficit arthriticis vtiliſſimum. Vſus fiat velut de vulpe indicauimus.

De hirundinibus, Cap. cxcv.

HIrundinum vſtarum cinis cum melle illitus, anginã ſanat, & omnino omnes affectiones quæ in faucibus ac gurgulione cum tumoribus fiũt. Quidam & ad acuendum viſum cinere vtuntur, collyrii ſicci modo adhibentes.

De electione optimorum medicamentorum, Cap. cxcvi.

AGaricum præſtat quod ſtrias rectas habet.

Acaciam eligito fuluam & odoratam.

Aloem elige puram,non lapidoſam,valde ſplendidam, denſam, ſubflauam,friabilem,hepatis colore,facilè liqueſcentem, odoratam, amaritudinis intenſæ. Nigra verò & valdè dura reprobatur.

Amomum elige recens & album aut ſubruffum , non coactum,ſed ſolutum & diffuſum,ſemine plenum ſimili racemulis,valde graue & odoratum,non carioſum,acre & guſtu mordax, colore ſimplex,non varium. Adulterant quidã id amomide ſimili exiſtẽte. Sẽper autem fragmenta reprobanda ſunt,electis ramis perfectis ab vna radice.

Ammomiacum thymiama eligendum eſt non lignoſum,granis thus referens,purum,denſum,nihil ſordium habens,caſtorei odorem præ ſe ferens,guſtu amarum.

Aſpalathus,bonus eſt grauis,& poſt decorticationem ſubruber,aut purpuram referens,denſus,odoratus, ſaporis amari.

Abſinthium,melius eſt quod in Ponto & Cappadocia naſcitur.

Bitumen,optimum eſt purpurei coloris, ſplendidum, intenti ac grauis odoris.Nigrum autem vitioſum eſt. nã pice admixta adulteratur.

Bdellium præſtat guſtu amarum, colore glutinis,pingue in altum,& facile molliri potens,non lignoſum,non ſordidum,iucundi odoris in ſuffitu, & vngui ſimile aromatico,onychi appellato.

Elleborum nigrum eligito probè coaltum,tenuem habentem medullam,acrem guſtu ac feruidum. talis eſt qui in Helicone prouenit ac Parnaſo & Anticyra.

Elleborum album elige moderatè extentum,& album fragilémque ac carnoſum,non acuminatum & iunceum, aut puluerulentam lanuginem remittentem dum frangitur,quíque medullam tenuem habeat,guſtu feruido non valde neque aceruatim ſaliuam attrahentem: qui enim talis nõ eſt,ſuffocatori⁹ exiſtit.primas obtinet Cyrenaic⁹.

Euphorbium elige pellucidum & acre.

Viſcũ,optimũ eſt recẽs,coloris praſſini intrinſecus,foris ſubflauum,nihil aſperum aut furfuraceũ habẽs. colligitur ex quercu,malóque ac piro, & aliis arboribus.

Gluten piſcium bonum eſt non glaucum, ſubcraſſum, non ſcabrum facilè liqueſcens.

Calamus aromaticus bonus eſt fuluus,dẽſis geniculis, & qui in multas ſciſſuras & ſegmenta aſſuloſè frangitur,fiſtula telis aranearum repleta,ſubalbidos,in manducando viſcoſus,adſtringens,& ſubacris.

A Cardamomum,optimum eſt quod ex Armenia affertur.elige quod ægrè frangitur,plenum & concluſum.

Caſiam elige fuluam,boni coloris, corallium referentem,arctam valde,longam,craſſam,fiſtulis plenam,guſtu mordacem, & adſtringentem cum quodam aromatico feruore,vinum redolentem: verùm purpurea & craſſa,zigir appellata,roſam odore referens, ad medicũ vſum maxime apta eſt.

Cera,optima eſt ſubpinguis,odorata,pura,Pontica.

Glutinum quod aliqui xylocollam vocant,optimũ eſt

B Rhodianum, eſtque albũ & pellucidum. nigrũ verò deterius eſt.

Gummi elige vermiculatum,vitriforme,pellucidum, non lignoſum.ab eo proximum eſt album: reſinoſum verò ac ſordidum,inutile eſt.

Coſtus, optimus eſt Arabicus, albus exiſtens ac leuis, plurimum habens & iucundum odorem.ſecundum locũ obtinet Indicus,denſus exiſtens ac leuis & niger velut ferula.Tertius eſt Syriacus,coloris buxei, odore nares percellens.Optimus eſt recens, albus,plenus ex toto, denſus,

C ſiccus,teredinem nõ ſentiens,guſtu mordax ac feruidus. Quidam adulterant ipſum helenii radicem admiſcentes. facilis eſt cognitio: nam helenium linguam non feruefacit,neque odorem intentũ & nares percellentẽ exhibet.

Crocus optimus Corycius eſt, recens ac boni coloris, parum albedinis in capreolo habens, oblongus, integer, probè coaltus,plenus,non friabilis,non pinguis, & tamẽ in attritu digitos facilè tingens, non carioſus, impetuoſi odoris,& acris.qui enim talis non eſt,aut vetuſtus eſt,aut

D maceratus.Quo verò facilè teri poſſit,in ſole ac fictili nouo ſiccare oportet.

Crocomagma ſic præparatur:Croci drach.centum,roſarum ſiccarum drach. L. amyli drach. L. myrrhæ troglodyticæ,gummi vtriuſque drach. L. vino odorato terito, & paſtillos formato,eiſque in vmbra ſiccatis vtitor.

Cyperi radix optima eſt quæ grauiſſima & denſa ac plena,ægrè friabilis,aſpera,odorata, cum quadã acrimonia.

Thus primas obtinet maſculum,rotundum, nõ ſectũ, album,& vbi inciſum eſt,intus pingue. Adulteratur reſi-

E na pinus aut gummi.facilis eſt cognitio.

Thuris cortex præſtat craſſus ac pinguis,odoratus, nõ ſcaber aut pelliculis refertus: adulteratur cortice ſtrobili aut pini admixto.deprehenditur id igne: alii enim cortices ſuffiti fumum edunt,verùm hic ardet odore iucundo velut thus.

Malabathri folium bonum eſt recens, in nigrore ſubalbidum,non friabile,integrum,odore nares percellens, & dum diluitur odoratum,nardum ſapore non ſalſuginẽ referens.quod verò in tenues partes contuſum carioſum

F odorem repræſentat,vitioſum eſt.

Medulla optima eſt ceruina, deinde vitulina, pòſt taurina. Bona eſt quæ æſtate accedente ad autumnum colligitur: aliis enim temporibus cruenta veſtigia in ipſa reperiuntur. curatur ad repoſitionem, recens mollitur aqua affuſa,deinde per linteum excolatur. rurſúſque lauatur,donec aqua pura fiat, poſtea in duplici vaſe liquatur, ſordibus innatantibus penna ablatis: poſtquam autẽ con gelata fuerit,in fictili nouo reponitur, deraſa diligenter fæce quæ poſt liquefactionem & excolationem ſubſidet.

G Panacis radices meliores ſunt ſiccæ & albæ extentæ, & incorroſæ,guſtu feruidæ,& aromaticæ.Succus panacis cõmodus eſt guſtu amariſſimus, forinſecus viridis, intrinſecus albus,pinguis,citò ſolubilis,grauis odoris, & guſtu calfaciens.

Myrrha,primaria eſt Troglodytica,ſubuiridis & pellucida,odorata,acris:quæ vero colore picea eſt,inutilis exiſtit.

Stacte,*i. myrrha*,bona eſt odorata, læuis, oleũ admixtũ non habens.

H Styrax præfertur flauus & pinguis,reſinoſus,grumos habens ſubalbidos,valde odoratus, & dum mollitur humiditatem melleam remittens.

Tragacantha, optima eſt pellucida & læuis, tenuiſſima & pura,ſubalbida.

Hyoſcyamo vtendum eſt eo qui albos flores producit.

Galbanum, optimum eſt thuriforme, grumoſum, purum,non lignoſum,quod ex & ſemine quid admixtũ habet,odore graue,& neque ſummè liquidum,neque valde ſiccum.

Gagates lapis præfertur qui facilè accenditur,& odorē bituminoſum repræſentat.

Melanteria,optima eſt ſulphurei coloris, leuis,æqualis, pura,& contactu aquæ citò nigreſcens.

Pōpholyx optima eſt Cypria,& quæ aceto ſubacta æris odorem refert,colorem autem picis. Eſt autem & cœnoſi ſaporis,& carbonibus ignitis impoſita,ardet colorem aereum repræſentans.

Ex Oribaſii libris ad Euſtathium & Eunapium, De ſimplicium pharmacorum facultatibus.

Quæ media ſunt inter calfacientia ac frigefacientia, Cap. cxcvii.

Adiantum,aſparagus myacãrhinos,muſcus,qui & ſplãchnon dicitur, glycyrrhizæ ſuccus, oleum dulciſsimum,cera,faba,lycium,lotus ſiue trifolium,cyrii cortex filicis radix, nuclei nucis pineæ,lentiſcus,lens,terra Chia & Samia,cadmia,ſpuma argenti.

Quæ moderatè calfaciunt, Cap. cxcviii.

Viticis folia & ſemen,vrticæ fructꝰ & folia,amygdala dulcia,anagallides ambæ,atractilis,glycyrrhizæ radix oleæ radix & fructus maturus,fermētũ,eryngiũ,reſinæ omnes, cicerbita ſicca, iunci odorati flos,palmæ fructus, cochlearum cinis,cynocrambe, batrachii herba & radix, pulegium,lauri folia,& magis baccæ: minus autē radicis cortex.dictamnũ,pſeudodictamnũ,ſaluia, eryſimũ,lanæ vſtæ,bryoniæ radix, ariſtolochiæ radix,aſphodeli radix, daucus,chamædaphne,dracũculi radix, oleũ raphaninũ, cicerũ ſpecies tres,viſcũ,caucalis,liguſticũ,ferulæ ſemen, ſagapenum,ſatyriō, apion, ſion,ſinon,ſtyrax,hydropiper, hypericum,ſal,ſanguis,fel,vrina, ſaliua,ſulphur,viperarũ carnes,adeps,ſalſorum piſcium muria.

Quæ calfaciunt primo ordine, Cap. cxcix.

Aloe,chamæmelon, agaricum,abſinthium, ladanum, lini ſemen, malabathri folium,ſpica nardi, nardus Celtica,vinum nouum,ſerum lactis, caſeus, ficus ſiccæ.

Quæ calfaciunt ſecundo ordine, Cap. cc.

Amurca, anethum ſiccũ,ſed viride minus,artemiſia, balſamum,elaphoboſcum,calamus aromaticus, crocus,thus,maſtiche Chia,mel,vinum,pix,meliſſophyllum, marubium,propolis,cucumeris ſylueſtris ſuccus,ſcandix, ſcilla,cardui radix, myrrha, terebinthi cortex foliáque ac fructus,fœnumgræcum, chamæleontis vtriuſque radix, chamæpirys,ocimum.

Calfactoria tertii ordinis, Cap. cci.

Abrotonũ,præſertim vſtum,lolium, populi nigræ flores & reſina,acorus,amomum,amaracum,ammiũ,anethũ vſtum,aniſum,iuniperus,aſari radix, ſabina herba, veratrum vtrũque,epithymũ,mētha,calaminthe, thymbra,arundinis vallatoriæ cortex vſtus, caroum, caſia, cedrus vtraque, cnici ſemen,conizæ,cuminum, thuris fuligo, fœniculum, melanthium,mei radices,moly ſiue ruta ſylueſtris,aut beſaſa,rhododaphne,vinum vetus, origanũ omne,opopanax,petroſelinum, ruta, ſmyrniũ, hyſſopus, galbanum,chamædrys,raphanus,ſampſuchus.

Calfactoria quarti ordinis, Cap. ccii.

Adarce,ampeloproſon,euphorbium, oleum cedrinũ, coſtus,cæpa,lepidium,ſinapi,allium,ſthruthii radix, tithymalorum ſucci, & omnia vſtoria vi prædita.

Quæ frigefaciunt, Cap. cciii.

Gramen moderatè,auricula muris citra adſtrictionem: pira in cataplaſmata impoſita moderatè frigefaciunt, balauſtium, rubi folia & germina,& fructus viridis ac flos ipſe. Auena moderatè,muſcus marinus,glaucum moderatè, dorycnium valde frigefacit, arundinis ſepiariæ folia moderatè, cicuta ſummè, lichen in petris naſcens, papauer omne, mali fructus, oleæ fructus & folia, oleum myrteum, ſeſaminum, balaninum : helxine ſiue perdicias moderatè, panicum, violæ folia & ſuccus, mali perſici & citrii caro, fungi multùm frigefaciunt,item omphacii ſuccus, amylum moderatè, roſaceum mediocriter, ſordes ex palæſtra, cicerbita non ſicca, tribu-

A lus vterque,ramorum palmæ ſuccus, Samia terra moderatè,Cimolia terra, Naxiæ cotis detritũ ſiue retrimentũ, plumbago mediocriter,plumbum,ceruſſa,ſandyx,caſeus mollis recens coactus moderatè perfrigerat.

Quæ frigefaciunt primo ordine, Cap. cciiii.

Acacia illota,atriplex citra adſtrictionē, vinacea, milium,ordeum,platanus,rhamnus,ſeris.

Quæ frigefaciunt ſecundo ordine, Cap. ccv.

Acacia lota.plantago,blitũ,galla omphacitis, cucurbita,cucumis,pepo,ſolanum hortenſe, lens paluſtris,
B alga viridis circa prærupta maris littora collecta, pſyllii ſemen.

Frigefactoria tertii ordinis, Cap. ccvi.

Semperuiuum vtrunque,portulaca, mandragoras, citrii pars acida, polygonum, potamogeton, hyoſcyamus qui & florem & ſemen album habet.

Frigefactoria quarti ordinis, Cap. ccvii.

Succus papaueris,cicuta.

Quæ ſiccant citra mordacitatem, Cap. ccviii.

C Vrticæ ſemen & folia,amurca,anagallis vtraque,auena,plantago, oleum dulce inſulſum lotum. fermentum attrahit ex alto ac diſcutit.Lupinus amarus, hippuris fortiter,iſatis,ſalicis flos & folia cum quadam adſtrictione.Quidam & ſuccum ex ipſis faciunt, & pharmacũ habent citra mordacitatem ſiccans ad multa cōmodum: verùm multo amplioris vſus eſt pharmacũ ſiccās & adſtringens,nucis cortex vſtus,ſimúlque tenuiũ partium exiſtit: milium,centaurium tenue fortiter ſiccat, ceraſi gummi, liliũ, faba forinſecus impoſita, cupreſsi folia ac reliquæ
D partes, cyperi radix, nucis pineæ nuclei aqua macerati, nymphææ radix,ſiræum ſiue ſapa,quinquefolii radix, polypodium,myrrha,ſarcocolla,ſtœbe,tragacantha,terra omnis,cadmia,aſiæ petræ flos humore flaccidas carnes cōſumit, pompholyx ſæpe vſta,calx ſtrenuè, oui candidum ac tenue: eadem vis & vitellorum eſt.

Quæ ſimpliciter ſiccant, Cap. ccix.

Viticis folia & ſemē,graminis radix moderatè, adiantum,ſemperuiuum vtrunque, amarantum fluxiones ſiſtit potum,bryoniæ radix,anagiri folia ſicca, pira in cataplaſmate impoſita moderatè, ariſtolochia, aſparagus
E myacanthinus,aſphodeli radix, & magis cinis, balauſtiũ valde,ruborũ fructus immaturus, quercus partes omnes, phagi ſimiliter,bulbus in cataplaſmate, eryngium, iſatis, ſalicis corticis cinis vehementer,cannabis ſemē,pæoniæ radix,lauri folia vehementer,& magis baccæ, oleum Cyprinum,laurinum,panicum in cataplaſmate impoſitum, naſturtium,caucalis,paſtinaca ſylueſtris ſiue daucus,lixiuium,præſertim ex cinere ficulneo,braſſica: caules autē eiuſdem cinerem fortiter ſiccantem faciunt,crethmum,
F lilii folia & radix,omphacium, platani cortex & pilulæ moderatè,polypodium,amylum,ſal,nitrũ, gypſum,præcipuè vſtum:cadmia omnis,omnia metallica, & lapidea ac terrea,teſta clibanorũ,coagulum omne,ſtercus:anſeris tamen & accipitrum inutile eſt propter multam acrimoniam.ſordes ſiue ſtrigmenta,carnes viperarũ,capita mænularum ſalſarum,cornu cerui ac capræ,caſtoriũ, oſſa vſta fortiter,capilli vſti,ſepiæ teſta,lanæ vſtæ,cancrorũ cinis,garum abundè,muria.

Quæ primo ordine ſiccant, Cap. ccx.

Chamæmelum,iuniperi baccæ,caroum,ordeum,polenta, crocus,thus, fœniculum, rododaphne,vinum
G nouum,cucumeris & peponis ſemen, & radix ſicca, fœnumgræcum.

Quæ ſecundo ordine ſiccant, Cap. ccxi.

Lolium,amaracus,bitumen,anethum, balſamũ, vinacea,gingidium,elaphoboſcum,calamus aromaticus, thuris cortex & folia arboris,itémque ſemen:meon, maſtiche,mel,ſpica nardi,nardus Celtica,vinum,eruum,opopanax,pix,rhamnus,raphanus,ſcandix,cardui radix,myrrha,lentiſcus,terebinthi fructus & folia, lentes, alga hu-
H mida & viridis,malabathri folium,galbanum.

Quæ tertio ordine ſiccant, Cap. ccxii.

Abrotonum præſertim vſtum,acacia,acorus,aloe,ammium,anethũ vſtũ,aniſi ſemen,iuniperus, aſarũ,abſinthium,herba ſabina,veratrum,epithymum,thymbra,

calamintha,arundinis ſepiariæ cortex vſtus, caroum, caſia, cedrus,conyza,thuris fuligo,nigella,citrii ſemen,vinum ſatis vetuſtum,acetum,origanum, quinquefolii radix,petroſelinum,ſmyrnium,ruta hortenſis,marrubium, rhus,ſampſuchus,ſeriphium, hyſſopus, chamædrys, chamæleontis vtriuſque radix,chamæpitys.

Quæ quarto ordine ſiccant, Cap. ccxiii.

AMpeloproſon,oleum cedrinum,ſinapi,ruta ſylueſtris, allium.

Quæ media ſunt inter ſiccantia & humectantia, Cap. ccxiiii.

GRaminis radices in cataplaſmate impoſitæ, oleum dulciſſimum.

Quæ primo ordine humectant, Cap. ccxv.

AVricula muris,bugloſſum,ſuccus glycyrrhizæ,lactuca moderatè,violæ folia moderatè,mali Perſicæ fructus,fungi,roſaceum,ſatyrium,ſtratiotes fluuiatilis.

Quæ ſecundo ordine humectent, Cap. ccxvi.

POrtulaca,atriplex,blitum,cucurbita,mali Armeniacæ fructus,cucumis,pepo,lens paluſtris.

Quæ aquoſam frigiditatem habent, Cap. ccxvii.

ACacia,auricula muris,portulaca, plantago, atriplex, rubi folia,blitum,muſcus marinus,glaucium, dorycnium,viſcum,ſalix,cucurbita, cotyledon, cicuta, picea arbor,malua ſatiua,papauer,mala præcocia, fungi, platanus,polygonum,potamogeton, ſideritis, cucumis cibarius,holoſchœnus,cicerbita,tribulus, lenticula paluſtris, pſyllii ſemen,plumbum.

Quæ tenuium partium ſint, Cap. ccxviii.

ABrotonum vſtum,vitex,ſcandix,populi nigræ flores & folia,vrticæ ſemen & folia,amomum,acorus,aſari radix,bryoniæ radix,chamæmelon,aparine,ariſtolochia, plantago ſicca,aſphodeli radix, præſertim vſta: balſamũ, herba ſabina,ſinapi,rubi radix,glycyrrhizæ radix,oleũ vetus,oleũ cicinũ, elaphoboſcũ,euphorbiũ,fermẽtũ,ſalicis ſuccus,calamintha,calamus aromaticꝰ, arũdinis ſepiariæ cortex vſtus, caſia, carpeſion,miliũ,oleũ cedrinum,pruni gummi,maſtiche,nigella, ſuccus Cyrenaicus, opobalſamum,ruta,piſtacii fructus,propolis, terebinthus, roſaceũ oleum,ſagapenum,ſampſuchus,ſeſelis,cucumeris ſemen, ficus aridæ moderatè, flos iunci odorati,cinis, calx, ſalis flos,hyſſopum,ſal,alcyonium Mileſium, nitrum, auripigmentum vſtum,gypſum vſtum,ſulphur,cadmia, pumex vſtus,lixiuium,aſiæ petræ flos,melanteria,miſy,æs vſtum, chryſocolla,ſandyx,fucus,adeps leonis ac pardi, itémque hyænæ valde,caſtorium,ſepiæ teſta vſta,lanæ vſtæ.

Quæ craſſarum partium ſint, Cap. ccxix.

PLantaginis radix,balauſtium, vinacea,zingiber,cucumis,cæpe,ſquamæ omnes,ſori,alumen.

Corroborantia, Cap. ccxx.

CAſia,galla omphacitis,ſtœchas,palmæ fructus,abſinthium,maſtiche.

Concoctoria, Cap. ccxxi.

AMomum,vua paſſa,cera,ladanum, glutinum librarium,crocus,thus,pix,maſtiche Ægyptia', roſaceum oleum,myrrha,ſtyrax,galbanum,alica,adeps ſuillus & vitulinus,butyrum,œſypus.

Suppuratoria, Cap. ccxxii.

AQuæ temperatæ affuſæ fomentum,aqua & oleum tẽperata,farina triticea,panis,alica, adeps porcinus & vitulinus,butyrum,thus,pix,reſina.

Mollientia, Cap. ccxxiii.

QVæcunque calfaciunt non tamẽ vehementer, ſimúl que non vehementer ſiccant:ſunt autem talia,ſeuum caprinum,adeps gallinaceus,& porcinus.ſeuum taurinum & hircinum,medulla ceruina,vitulina,ammoniacũ,thymiama,ſtyrax, galbanum, bdellium, oleum ſicyonium, oleum liliorum,oleum dulciſſimum,chamæmelinum,althææ radix, cucumeris ſylueſtris radix, maluæ ſylueſtris folia,maſtiche Chia & Ægyptia,terebinthina,reſina Colophonia,opopanax,ſordes ſtatuarum in gymnaſiis, ſordes palæſtrarum,butyrum,œſypus.

A Quæ indurant, Cap. ccxxiiii.

SEmperuiuum,portulaca,pſyllium, lens paluſtris, ſolanum.Indurantur autem corpora & partes aut ob ſiccitatem,aut ob plenitudinem,aut ob cõgelationem. Si quidem igitur ob ſiccitatem pars dura fiat, humectare omni modo ipſam oportet: ſi verò ob plenitudinem,euacuare ipſam oportet:ſi verò ob congelationem fuerit indurata, congelationem moderatè calfacientibus diſſoluere oportet.nam congelatio ex frigore eſt,quæ autem vehementer calfaciunt,magis congelant.

B Exterſoria, Cap. ccxxv.

STercus caprinum vſtum & non vſtum,omnes teſtæ teſta inſectorum,ſepiæ teſta,herinacei terreſtris ac marini cinis,ſerum lactis, ac bryoniæ radix, mel, amygdala dulcia eſui apta,& ipſorum arbor,anagallis vtraque,anemonæ omnes,plantaginis folia,maximè arida: ariſtolochia,aron,aſparagus myacanthinus, ſtaphis agreſtis, aſphodeli radix,atriplicis ſemen, abſinthii ſuccus, bulbus impoſitus,veratrum vtrunque,helxine ſiue perdicias,ſalicis ſemen,calami ſepiarii radix trita moderatè,fabæ caro,
C lapſana in cataplaſmate impoſita,lichen petrarũ, leucoii partes omnes,platani radicis cortex,marrubiũ, meõ,propolis moderatè,vlmi folia & cortex ac radix,ptiſana,terebinthina ampliꝰ quàm maſtiche, ſagapenũ moderatè,cucumeres,peponis partes omnes,cucumeris ſylueſtris radix, beta,tithymalus,phu,chamæpitys,halcyonia omnia,terra Chia & Samia moderatè,ſmiris abundè,cornu cerui & capræ vſtum:& quæcunque inueneris nitroſa & amara, ea omnia meatus expurgare poſſunt.Quæ verò tenuium partium ſunt dulcia,extergent moderatè vlcerum ſordes &
D totius cuticulæ,velut ſunt fabæ,eruum,ordeum, lupinus, & ſimilia.

Quæ vaſorum oſcula aperiant, Cap. ccxxvi.

QVÆ oſcula vaſorum aperiunt,calida ſunt nõ valde, & craſſarum partium: quæ enim vehementer calfaciunt,vrunt & cruſtam inducunt:anemonæ omnes,cæpa, allium,fel taurinum,irini & amaracini olei ſiue vnguenti fæx.

Rarefacientia cutem, Cap. ccxxvii.

RArefactoria ſunt quæ moderatè & citra moleſtiam
E calfaciunt,nequaquam verò ſiccant: Chamæmelon, althæa,cucumeris ſylueſtris radix,coſtus,libanotides, nitrum,abrotonum,oleum vetus.

Denſantia cutem, Cap. ccxxviii.

AQua frigida,ſemperuiuum,portulaca, tribulus viridis,pſyllium,lenticula paluſtris, mandragoræ mala, & ſummatim omnia quæ frigefaciunt non ſiccantia.

Corrodentia, Cap. ccxxix.

AVripigmentum,ſandaracha,chryſocolla,cãtharides, erucæ pinus,cedria,veratrum nigrum.

F Reprimentia eminentias, Cap. ccxxx.

ELaterium,cucumeris ſylueſtris radix,ochra, mandragoras,aſiæ petræ flos,oſtreorum teſtæ, herinaceus vterque vſtus vnà cum teſtis ſuis, hæmatites lapis ſiccus tritus & ad puluillum redactus,faba, ſquama æris,chryſocolla.

Cicatricem inducentia, Cap. ccxxxi.

QVæcunque adſtringunt & ſiccant,alumen,galla omphacitis,æs vſtum,præſertim lotum, malicorium aridum,recrementum plumbi, ſpuma argenti, helcyſma,
G *id eſt argenti recremẽtum*,plumbum vſtum, teſta inſectorum omnium teſtæ,vitrum,pumex præſertim vſtus,& vino ex tinctus,ſpecularis lapis vſtus,ceruſſa,pompholyx, ſpodiũ lotum,chryſocolla,ſtibium vſtum,diphryges,ſarcocolla. omnia prædicta ſi vlceribus inſperſeris, ipſa cicatrice includes.Verùm cum mordacitate cicatricem inducit atramentum ſutorium vſtum, cadmia, ſquama æris ac ferri, præſertim ſtomomatis,ærugo,calx vſta & lota.

Exulcerantia in ſuperficie, Cap. ccxxxii.

RVbi canini folia,betæ radix,allium,pulegium,hyſſopum,origanum,ſepiæ teſtæ, aſphodeli radix, ſemen lini:& ſalſa,& acria,& amara.

Vſtoria, Cap. ccxxxiii.

CAntharis,diphryges,fæx aceti vſta, anemona puniceum florem habens,allium,cinis, præſertim ficulnꝰ

nitrum aſſatum,æs vſtum,alumen, buccinorum teſtæ vſtæ, mænularum capita,auripigmentum, ſtaphis agreſtis, granum cnidium,ſinapi,pyrethrum. calx non extincta vrit,extincta cruſtam inducit.

Attractoria, Cap. ccxxxiiii.

A Nemonæ omnes,anagallis vtraq;,dictamnus, cicer, thapſia,cyclaminos,narciſſi radix,propolis fortiter, fermentum,ſtercus omne,ſagapenum,ſuccus Cyrenaicus & Medicus,ſilphii ſuccus & radix,ſparti quo aucupes vtũtur,& ſemen & virgarum ſuccus generoſè, terebinthina magis quàm aliæ reſinæ,ſulphur,ſtercus bubulum, præſertim ſi eruo boues paſcantur, calaminthe in cataplaſmate impoſita,coſtus contritus cum oleo: fortiter autem attrahit viſcum.

Diſcuſſoria, Cap. ccxxxv.

A Brotonum,agaricum,adiantum,ægilops, vrticæ ſemen & folia,ſambucus,ebulus, chamæmelon, aniſi ſemẽ,ariſtolochiæ radix,aſphodeli radix, præſertim vſta: atriplex,bulbus,herba Sabina, muſcus qui ſplanchnon & hypnon *Græcis* appellatur,daucus,althæa,oleum dulce, oleum vetus,oleum raphaninum & cicinum, thapſia, calami ſepiarii cortex vſtus abundè diſcutit, braſſicæ folia, lilii folia & radix,ladanum,mercurialis,malua ſylueſtris, mel,mali Perſicæ folia & germina,rhododapne,groſſi ficus,ficus ſylueſtris,maſtiche Chia, opobalſamum, ſuccus Cyrenaicus vehementiſſimè,paliuri folia & radix, ruta, pix,marrubium,terebinthina,roſaceum oleum moderatè,ſordes à ſtatuis,ſordes palæſtrarum quæ patos *Græcis* dicitur,ſampſuchũ, cucumeris ſylueſtris radix,myrrha, caricæ acriores amplius quàm groſſi,beta citra calfactionem, fortior eſt autem alba:galbanum,ſal,præſertim vſtus: ſalis flos,nitrũ,halcyonia omnia,terra Samia,hyoſcyamus,caſeus tener ex acido lacte moderatè, butyrum, coagulum omne,ſtercus omne valde,œſypus moderatè,carnes viperarum fortiter,adeps,præſertim leoninus:oſſa vſta eorundem leonum,& omnium aliorum cinis.

Adſtringentia, Cap. ccxxxvi.

O Leaſter,piraſter,lentiſcus,apium,ſemperuiuum, papauer,cytiſus,aloe,vrtica,vinacea, pira,crocus, althæa, terebinthus,glans,hyoſcyamus, hedera, nymphæa, palmæ,oui vitellus aſſatus,paliurus,hippuris,ſanguis concretus,liguſtrum,œnanthe,braſſica bis cocta,coagulum leporinum,ſpongia vſta,rhamnus.Sunt & multa alia adſtringentia,quæ omnibus nota exiſtunt.

Quæ ſemen generant ac prouocant in cibis ac medicamentis,& cibis medicamentariis, Cap. ccxxxvii.

E X eduliis omnia quæ amplius nutriunt & inflant, itẽ medicamẽta omnia flatuoſa & calida.Itaque bulbi,& cicer,& nuces pineæ,fabæque ac ficus, edulia ſunt multũ ſemen generantia.Scincus autem, & ſatyrion, ac ſimilia medicamenta ſunt.Edulia autem ſimúlque medicamenta ſunt,lini ſemen,eruca,& horminum.

Quæ ſemen inhibeant, Cap. ccxxxviii.

S Emen inhibent omnia quæ frigefaciunt edulia ac medicamenta,itémque quæ craſſefaciunt & condenſant, velut lactucæ,cucurbitæ,blitum,atriplex,cucurbita, mora,melopepones. Quæ verò ſiccant,ne ab initio quidem generari ſemen permittunt,etiamſi calfactoriam naturã habeant,velut eſt ruta.Si verò calida non fuerint, multo magis ſiccant,& ſemen generari non ſinunt, velut nymphææ radix.

De alimentorum viribus, Cap. ccxxxix.

S Anitatis ſtudioſum,ſiquid aliud,alimentorũ vires noſſe oportet.itaque ea quæ attenuatoriam vim habent, anguſtos tranſitus obturatione liberant,& viſcoſa infarta expurgant ac craſſa ſecant.Verùm qui in ipſorum eſu perſeuerant,ſeroſas & bilioſas ſuperfluitates congregant,&,ſi quis adhuc amplius perſeueret,atrabiliarium ſanguinem reddet. quare ab aſſiduo ipſorum vſu abſtinere oportet, præſertim eorum quæ temperamentum bilioſum habẽt. Solis enim iis qui pituitam & crudum humorem viſcoſúmque ac craſſum coaceruarunt, talia conueniunt. At verò craſſefaciente vi prædita, multùm alunt,& ſi in ventre ac iecore probè concoquantur, ſanguinem boni ſucci generant,lienem autem & iecur obturãt. Ex his verò quædam craſſi tantùm ſucci ſunt,velut lenticula: quædam verò viſcoſi,vt malua:quædam craſſum ſimúlque viſcoſum ſuccũ poſſidẽt,velut eſt caro teſta inteſtorũ. Securior itaque eſt diæta & victus attenuatorius ad ſanitatis conſeruationem, præ craſſefaciente:verùm quum modicè alat, firmitatem non addit corporibus neque robur:& oportet aliquando etiam multùm nutrientia moderatè aſſumere, vbi firmitatem acquirere voles. Cæterùm citra periculũ craſſa diæta vti poſſunt,qui exercitiis dediti ſunt, & qui dormiunt quantum volunt.Omnes autem qui ante acceptionem exerceri nõ poſſunt, alimenta craſſi ſucci vitẽt: maximũ enim ad ſanitatis conſeruationẽ malũ,perpetuũ ocium exiſtit, quemadmodum contrà moderatus motus maximum bonum. Omnium porrò eduliorum optima ſunt quæ inter attenuantia ac craſſefacientia medium locum obtinent,& ſanguinem ſubſtantia ac compage moderatum generant.Itaque tale alimentum corporibus noſtris conueniens eſt:nociuum verò craſſi ſucci, & propterea ſemper fugiendum.quin & alimentorum varietatem fugere oportet,præſertim ſi ex contrariis viribus ac facultatibus conſtiterint:ita enim aſſumpta probè concoquuntur.

Attenuatoria alimenta, Cap. ccxl.

A Llium,cæpe,naſturtium,porrum,ſinapi,piper, ſmyrnium,pyrethrum, origanum, calamintha, hyſſopus, ſiſymbrium,pulegium,thymus, ſatureia viridis accepta: ſicca enim medicamentum eſt.Ab his proxima ſunt eruca,ſion,apium,petroſelinum, ocimum,raphanus, braſſica,beta,fœniculum,coriãdrum,ruta,anethum, liguſticũ, cuminum,capparis,& terebinthi fructus,caroi ſemen,aniſi,dauci,& omnium odoratorum & acrium ac palàm calidorum ſemina, verùm fortiter attenuat rutæ ſemen ac cannabis,vt medicamentá de cætero exiſtãt. Ex cerealib⁹ ſeminibus attenuanti diætæ ſolum ordeum conuenit,deinde panes clibano cocti triticei:à reliquis abſtinendum. præterquam ſiquis per longius interuallũ piſum,aut lentẽ guſtare velit.plurimùm autem eduliorum vſum pro attenuantis victus ratione ſuppeditant piſces petroſi & montanæ volucres paruæ. in vniuerſum enim omnia exercitata meliora ſunt inexercitatis,& ſicciore victu vtentia, & purum ac tenuem aërem inſpirantia, & ex piſcibus qui mollem ſimúlque friabilem carnem habent reliquis præſtant.nam qui duram aut viſcoſam habent, ab iis penitus abſtinendum eſt.Habes autem notas carnis omnis animalis,friabilitatem ac mollitiem,&quibus ſanè vtraque adfuerit,ad ſatietatem edere licet:quibus altera tantùm,edere quidem expedierit aliquando,ſed vitanda ſatietas eſt. Neque gallinas prohibeo ſiquis exercitio vtatur, neque columbas,neque turtures,maximè ſi in agro degant, ac montanis locis.Oportet autem non recèns mactatas, ſed vnam minimum diem ſeruatas à mactatione edere, non ſolùm turtures & gallinas, ſed etiam perdices, & omnia quæ moderatè duram carnem habent. Sed & ſalſi piſces abundè attenuant,& craſſos ac viſcoſos humores ſecant. eligendi ſunt autem & ex his qui mollem carnem habẽt. nam cetacei generis vitandi ſunt. Præſtat & plurima edulia aceto & aceto mulſo præparata accipere, & ſale prius condire quantum eius fieri poteſt.neque læſionem incurret,qui fructus pomorum aluum mollientes acceperit:verùm tardè trãſeuntes deteriores ſunt:& magis ſi duri fuerint.quare ex his ne guſtare quidẽ oportet, præter eos qui repoſitioni apti ſunt,velut pira & mala,& vuarũ nõ pauca genera:molliores autem magis edere expedierit:qui verò valde auſteri & acerbi ſunt, ad hanc diætam inepti exiſtunt.Omnium maximè autem aptæ ſunt caricæ,& nuces & piſtacia,& amygdalæ ſubamaræ. Cæterùm oliuas neq; laudo neque vitupero.Verùm ex dulcibus non ſolùm eduliis,ſed etiam potionibus,mel ferè ſolum exactè tenuẽ ſuccum generat. Vina quoque tenuia & alba craſſos humores ſecant,& per vrinas expurgant. Vtiliſſimum verò ad extenuantem victum eſt acetum mulſum.

Craſſi ſucci alimenta, ccxli.

P Anes furnacei,& ſiliginei,& non probè præparati, placentæ ex muſto & ſimilagine,itémquæ liba,& omnis placen-

placenta non fermentata ex tritico,& quæcunque eius generis inde parantur. Sũt enim ſimilago ac alica ſatis craſſi ſucci: amylum vero moderatè. Sunt & dolichi craſſi ſucci & lupini,& interna lentis caro: nam cortex exterſoriũ quid poſſidet. itémque fabæ frictæ,& piſces molles appellati loligines, ſepiæ, polypodes, & cetacei generis, ex quo ſunt & thunni: moderatiores autem ipſis ſunt pelamides. Multùm craſſi ſucci ſunt oſtrea,& buccina, purpuræque & chamæ, patellæ, pectines, pinnæ,& omnia teſta intecta, anguillæ item ac cochleæ. bubulæ carnes, caprinæ, ceruinæ, leporinæ. ſuillum hepar, renes, teſtes moderatè, lac coctũ, caſei omnes, verùm recentes & ex acido lacte minus: oxygala, protogala, quod & pyriephthõ vocatur: oua ad perfectam cõcretionem cocta,& magis adhuc, aſſata, atque amplius etiamnũ, fricta in ſartagine: palmæ, caſtaneæ, bulbi, rapa, fungi, tubera, nuces pineæ, coni ac ſtrobili appellati, ficus non probè maturæ, citrii caro, cucumeres, præſertim vberius ingeſti: mala nondum matura. vina dulcia quoque ſanguinem craſſum generant, & his amplius ſapa, & vinum nouum, vináque craſſa ac nigra.

Media inter attenuatoria & craſſefacientia, Cap. CCXLII.

PAnes optimè præparati, carnes gallinarũ, phaſianorũ, perdicum, columbarum, attagenarum,& paruarum auicularum omnium, optima edulia ſunt. Inſuper piſcium petras ac littora & altum pelagus incolentium, gobiorum, murænarum, bugloſſorum & omnium conſimilium, qui neque viſcoſitatem neque graueolentiam in cibo repræſentant. Item ficus, pepones, & ex ſylueſtribus oleribus feris: ad quod commune pluribus genus exiſtit. ſingulorum autem ſpeciales appellationes ſunt apud Atticos, velut lactuca, chondrile, gingidium, & alia infinita ſylueſtria olera quæ feridis nomine veniunt. Eius generis eſt & aſparagus paluſtris, itémque myacanthinus, & chamædaphnes, ac bryoniæ. Vinum item fuluum ſimulque dulce ac pellucidum, quale eſt auriuſium, & Lesbiũ,& dulce Falernum, ac Tmolites. hæc enim bonũ & moderatè craſſum ſanguinem generant.

Quæ viſcoſum ſanguinem generant, Cap. CCXLIII.

TRiticum graue, denſum, & in alto flauum, viſcoſum ſuccum generat: leue autẽ & rarum & vtrinſecus album, minus viſcoſum humorem generat. Eſt & ſimilago itémque halica ſatis viſcoſa. Item tendines, præſertim in muſculorum extremitatibus, aponeuroſes *Græcis* appellati & partes circa labra,& lingua, ſuilla quoque caro,& agnina. ſeſami item ſemen,& palmulæ pinguiores.

Quæ crudum humorem generant, Cap. CCXLIIII.

PAlmulæ virides veſcentes crudis humoribus implent, & rapa,& teſta intectorum caro, ſi diutius cocta ſalſum humorem depoſuerit: & piſces molles appellati, velut ſepiæ, polypi, & alia huius generis: item cetaceum genus in mari. quapropter antea ſalſa hæc in vſum cibi veniũt. Talia ſunt & inteſtina,& ventres,& vuluæ quadrupedum, & acidum lac, lupini, vua in ventre retenta.

Quæ frigidum humorem generant, Cap. CCXLV.

QVI ſe cucumeribus valde explent, frigidũ humorẽ coaceruant. Inſuper & qui ventres ac inteſtina & vuluas quadrupedum animalium ingerunt, & lac acidum,& mala nondum matura.

Quæ atrabiliarium ſuccum generent, Cap. CCXLVI.

CArnes bubulæ, caprinæ, & magis taurorũ ac hircorũ, & adhuc amplius ouium ac leporum, ac ſuum ſylueſtrium: carnes item ſalſæ quadrupedum animalium. Ex marinis piſcibus thunni, balænæ, & omnia cetacei generis, cochleæ, braſſicæ, arborum germina, muria & acida muria condita, velut lentiſci & terebinthi. Item cinaræ caro,& lens edulium eſt maximè atram bilem gignẽs: & poſt hanc furfuracei panes, & qui ex thypa ac aliis vitioſis ſeminibus fiunt, & caſei antiqui,& vina craſſa ac nigra.

Quæillioſum humorem generant, Cap. CCXLVII.

A SIliquæ, item cinaræ ſuccus amarum bilem gignit: præſtat itaque ipſam ferue factã in cibo ſumere. Mel quoque facilè in bilem tranſit. Omnes quoque dulcis ſaporis ſucci materiam flauæ bili præbent, itémque dulcia vina.

Quæ ſuperfluitatibus redundant, Cap. CCXLVIII.

PAlumbes, anſeres, piſces, exceptis petroſis, viſcera omnia, medulla, ſpinæ dorſi, cerebrum, auiculæ paluſtres & ſtagnorũ, cicer, fabæ virides, faba Ægyptia, porcelli recẽs nati, ouilla caro,& omnium iuniorum animalium & B ocioſè viuentium: piſces fluuiatiles & paluſtres, & qui in limoſa aqua degunt, item omnia cetacei generis in mari.

Quæ ſuperfluitatibus careant, Cap. CCXLIX.

COxa animalium, caudæ, alæ: ſylueſtrium animalium caro,& eorum quæ ſiccis locis degunt.

Multùm nutrientia, Cap. CCL.

SVum domeſticorum carnes ex omnibꝰ eduliis optimè alunt: cerebrum bubulum, teſtes, cor, medulla ſpinalis, itémque reliquæ: anſerum alæ,& magis gallinarum, omniũ volucrium ventres, cochleæ, præſertim ter coctæ. Ex teſta C intectis quæ duras carnes habent, velut purpuræ, buccina, & ſimilia, gammari, paguri, cancri, locuſtæ, ſquillæ,& conſimilia. Item molles appellati piſces, velut polypi, ſepiæ, loligines,& conſimiles. ex cartilagineis, torpedo & paſtinaca moderatè, ſquatina verò magis, mulli & gobii minus. Lac craſſius quidem, magis, liquidius, minus. Ex panibus ſiligineus maximè alit, deinde ſimilagineus, tertio loco eſt cui furfures non deceſſerunt. triticum coctum, ſiligo, alica, fabæ, carnis habitum non adſtrictum & denſum faciũt, ſed laxiorẽ. cicer magis nutrit, phaſeli & ochri magis D quàm fœnũgræcũ. dolichi quos lobos vocãt *Græci*, tũ piſis minus nutriunt. caſtaneæ, lens, palmulæ dulces, vuæ paſſæ dulces ac pingues, rapa. bulbi maximè alunt & præſertim bis cocti. Mel deſpumatum & ad diſtributionem & ad nutritionem aptum eſt. vinum omne nutrit quod craſſum eſt. Rubra itaque & craſſa ac adſtringentia, magis alunt: minus verò his alba ſimúlque craſſa & auſtera: omniũ minimè alba & tenuia. Omnia item craſſi ſucci, ſi probè concoquantur, valde alunt.

Quæ parum nutriunt, Cap. CCLI.

E EXtremæ animalium partes, vulua, vẽter, inteſtina, caudæ, aures, pinguedo, adeps, omne volucrium genus minus alit, tereſtrium generi comparatum. caro quoque animalium annoſorum minus alit quàm augeſcentium. Piſcium eſus ſanguinem tenuiorem generat. Ex teſta intectis quæ mollem carnem habent, velut oſtrea, minus alũt. panes ordeacei, polẽta ordeacea, panes furfuracei & ſordidi omnes ac loti, amylum, maza ex polẽta ordeacea, auena, milium, eóque magis panicum. oryza, fabæ virides, ſemẽ papaueris, mora, amygdala, piſtacia, pruna, perſica, armeF niaca, præcocia, oliuæ, maximè drupæ: nuces auellanæ, & magis adhuc regiæ: ſerica, corna, pruna ſylueſtria, mora rubi, capparis,& magis ſale condita: terebinthi ſummitates, braſsicæ, betæ, raphanꝰ, ſinapi, aſparagi omnes, paſtinaca, daucus, carus, cæpa, allium. porrum, crudum quidem nullum penitus alimentum præbet, bis verò aut ter coctum, pauciſsimum: punica mala, pira, cucurbitæ, vuæ paſſæ auſteræ & non pingues.

Porrò media quodam modo ſunt inter parum nutrientia, phaſeli, ochri, cicerculæ. ficus autem non ſimiliter vt G reliqui fructus parum nutriunt, verùm laxam carnem faciunt. Vuæ verò minus quàm ficus laxam & humectam carnem alunt.

Quæ boni ſucci ſunt, Cap. CCLII.

OPtimi ſucci eſt optimũ lac ferè inter omnia quæ in cibo accipimus. optimum autem lac eſt animalium bonæ habitudinis, ſtatim vbi mulctum fuerit calidum adhuc potum. Oua trementia & ſorbilia gallinarum ac phaſianorum. Volucres & piſces fermè omnes boni ſucci ſunt, exceptis iis qui in paludibus ac ſtagnis & fluminibus H limoſis ac turbidis degunt: verùm odore & guſtu cognobiles fiunt: nam fœtidi & inſuaues ac mucoſi ſunt, propterea quòd in vitioſa aqua degunt. Carnes autem quadrupedum animalium ſi probè concoquantur, optimum ſanguinem generant, maximè ſi bono ſucco prædita ſint, ve

lut eſt ſuillum genus. at verò omnes circa labia partes,
aliæque extremitates,& alæ volucriũ, inteſtináque & vul-
uæ ac caudæ,minus boni ſucci ſunt quàm carnes:glandu-
læ autem probè cõcoctæ ſimiliter vt caro boni ſucci ſunt,
cornõ eſt mali ſucci.pedes ſuilli meliores ſũt quàm roſtrũ
& aures.Syluestriũ quoque animaliũ carnes meliorẽ ſuccũ
quàm domeſticorũ habent.panis purus probè præparatus
boni ſucci eſt:alica itẽ & ptiſana probè præparata,fabæ,ca
ſtaneæ non habent malum ſuccum: ficus maturæ & vua
matura,itémque penſilis reprehendi non merentur. cari-
cæ ſtatim quidem in corpus digeſtæ ac diſtributæ, boni
ſucci ſunt: verùm ſi in ventriculo morentur, mali ſucci
fiunt,& pediculos generant:ſi verò cum nucibus edantur,
bonum edulium exiſtunt. Cæterùm ſiquis ficus & caricas
aſſiduè in cibo ſumat,non parum lædetur.Lactuca vt olus
ſanguinem bonum gignit,& ab ea intubi. Vina odorata
boni ſucci ſunt, ſed omnium optimi ſucci eſt Falernum
dulce & Tmolites.

Quæ mali ſucci ſunt, Cap. CCLIII.

AB omnibus mali ſucci eduliis abſtinendum cenſeo,
etiamſi facilè concoquantur: latenter enim diutiori
tempore vitioſus humor in venis ex ipſis congregatur,
qui leuiſſima putrefactionis occaſione arrepta, malignas
febres gignit. Eſt autem maximè vitioſi ſucci caro ouilla
ac caprina, peſſima verò hircina, deinde arietina, poſtea
taurina.In omnibus his præſtant caſtratorum carnes. ſeni-
orum autem animalium peſſimæ ſunt.Caro leporina craſ
ſiorem quidem ſanguinem generat, verùm meliorem ad
ſucci bonitatem,quàm bubula & ouilla. nihilominus ta-
men & ipſa mali ſucci eſt, itémque ceruina. renes & teſtes
perfectorum animalium mali ſucci ſunt,exceptis gallis.I-
tem cerebrum & medulla ſpinalis,exceptis gallis:lien,oua
in ſartagine fricta,caſei veteres,boleti amanitæ,fœnũ græ
cum,lens,auena,cicer non eſt boni ſucci.olyra verò tanto
deterior eſt tritico,quãto melior eſt quàm tipha & auena,
panicum,milium,& ſimilia nõ ſunt boni ſucci. dracones,
callionymi,ſcorpii,trachuri,mulli,orphi,glauci, zygænæ,
congri,phagri,& quæcunque alia cetacei generis in mari
animalia,omnia mali ſucci ſunt.Item omnes fructus ſub-
caniculares mali ſucci ſunt, mala nondum matura, pira
priuſquam concoquantur, perſica, mala punica, meſpila,
corna,pruna ſylueſtria,ſiliquæ,& terebinthi fructus,cina-
ra,præſertim vbi dura fuerit:cucumeres, pepones, cucur-
bita his quidem melior eſt, ſed & ipſe in ventre corrupta
ſatis mali ſucci euadit: ficus & caricæ minus quàm alii
ſubcaniculares fructus malum ſuccum habent: verùm iis
qui in ipſarum eſu perſeurrant,non valde bonum ſangui-
nẽ gignũt.vnde & pediculorũ copia ex ipſis cõſequitur.Ex
oleribus nullũ boni ſucci eſt:in medio boni ac mali ſucci
ſunt lactuca,intubi,malua,blitũ,atriplex.radices plantarũ
olerũ generis mali ſucci ſunt,quæcunque acres, velut cæ-
parum,porrorum,alliorum,raphanorum,& dauci.Medio
loco ſunt raporum & cari appellati radices. Ocimũ peſ-
ſimi ſucci eſt,rapum crudum, braſsica, bulbi non probè
cocti. At verò allium & cæpæ ac porrum bis cocta humo-
ris malignitatem deponunt.Cæterùm extremè mali ſucci
ſunt olera quæ ſylueſtria appellant. Vina craſſa ſimúlque
fœtida & iniucunda ac auſtera mali ſucci ſunt, quale eſt
Bityhinum quod in magis doliis apportatur. nam quod
in paruis affertur,neque boni ſucci neque mali exiſtit.

Quæ facilia concoctu ſunt, Cap. CLIIII.

PAnes bene præparati.piſces petroſi omnes,gobio,tor-
pedo,paſtinaca,ſi volucrum generi comparentur. vo-
lucrum caro terreſtrium generi comparata concoctu fa-
cilior eſt,præſertim perdicis, attagenæ, columbæ & pha-
ſianorum, alæ anſerum,magíſque gallinarum,& in ſum-
ma præſtant alæ ſaginatorum & iuniorum: peſſimæ au-
tem ſunt gracilium & ſeniorum.iecur anſerum ſero lactis
ſaginatorum, itémque teſtes gallorum ſimiliter nutrito-
rum facillimè concoquuntur. Carnes ſuillæ concoctu i-
doneæ ſunt,in vigore ætatis conſiſtentibus,& laborãtibus
porcorum vigoroſorũ,reliquis eorum qui adhuc creſcũt.
Vituli meliores concoctu ſunt quàm boues perfecti, &
hœdi quàm capræ.In vniuerſum autem, omnium adhuc
augeſcentium caro facilior concoctu eſt quàm decreſcen

A tium,& animalium in ſiccis locis degentium facilius con
coquitur quàm aliorum. Nux regia magis concoquitur
quàm auellana, bulbi bis cocti melius concoquũtur, oua
trementia & ſorbilia,lactucæ,intubi,malua,cucurbita co-
cta,ſi non corrumpantur.vina dulcia facilius quàm auſte-
ra.Facilius autem concoctu eſt quicquid vnicuique iucũ-
dum eſt.

Quæ ægrè concoquuntur,
Cap. CCLV.

B CAro caprina,bubula, ceruina: peſſimè autẽ cõcoqui-
tur hircina,deinde arietina,poſtea taurina.peſſima eſt
& ſeniorum animalium caro. ſues quæ ſenes fibroſam &
ſiccam, & propterea ægrè concoctilem carnem habent.
Ventriculus ægrè concoquitur,item inteſtina,vulua, cor,
iecur,aures,caudæ,renes,cerebrũ,medulla ſpinalis, & per-
fectorum animalium teſtes,anſeres, exceptis alis, palũbo-
rum & ſturnorum ac merularum & paruarum volucrium
caro durior eſt,atque his magis turturis antiqui, & anatis.
ægrius tamen adhuc concoquitur & fibroſior his eſt pa-
uonis & otidum caro. ventriculi quoque volucrum om-
C nium ægrè concoquuntur, propter ſubſtantiæ duritiam.
falſò enim quidam laudant vẽtrum ſtruthocameli ac mer
gi.Cochleæ item, & lac acidum,caſeus vetus, recens autẽ
& maximè ex acido lacte melior eſt: purpurarum caro ac
buccinorum, aliorúmque teſta intectorum duram carnẽ
habentium.gammari,locuſtæ,cancri,paguri,ſquillæ,& o-
mnia huiuſmodi.polypi, ſepiæ, loligines, & omnia molli
cute prædita,raia,leuiraia,ſquatina,dracones,cuculi,calli-
onymi,ſcorpii,trachuri,oua cocta,fricta, triticum coctũ,
polẽta, tipha,auena,fabæ,dolichi,phaſeli,cicercula,cicer,
oryza,lupini,panicum,milium, & quæcũque huiuſmodi.
D lens,ſeſamum,caſtaneæ,mala, pira nondum matura, ficus
nõ maturæ,vuæ acidæ & auſteræ,palmulæ omnes,ſiliquæ,
ocimum, rapum crudius,bulbi crudiores,paſtinaca,dau-
cus,carus, & omnes olerum radices,ipſáque olera vniuer-
ſa,excepta lactuca & intubis. vina craſſa & noua ægrè cõ-
coquuntur: verùm multo magis concoctioni reſiſtit a-
qua.

Quæ ſtomacho commodant eúmque roborant,
Cap. CCLVI.

PAlmulæ auſteræ, mala cydonia, oliuæ muria conditæ:
E aptiores tamen ſunt aceto compoſitæ. vuæ paſſæ au-
ſteræ. vua in vinaceis repoſita.nux regia hac parte auella-
næ præſtat,multóque magis ſi cum caricis ſumatur.gingi
dium ſcandici ſimile,eſt valde ſtomacho commodum,tũ
crudum,tum coctum comeſtum: longiorem autem co-
cturam non ſuſtinet: cinara, ſinapi,raphanus,rapum,na-
ſturtium,aſparagus paluſtris,chamædaphnes, oxyacãthæ
& bryoniæ.bulbus appetentiam cibi excitat, itémque cap
paris ſale condita. citrii pars externa corroborat ſtoma-
chum medicamenti loco ſumpta. Vinum auſterum os vẽ
F tris roborat,itémque ventrem ipſum,præſertim calida in-
temperie affectum.

Quæ ſtomacho incommoda ſunt,
Cap. CCLVII.

BEta ſtomacho incommoda eſt,adeò vt & morſum in-
ducat ſi vberius comedatur,ocimum,rapum crudius,
blitum,atriplex,ſi nõ cum aceto ac oleo & garo ſumantur,
fœnumgræcum ſtomachum ſubuertit,itémque ſeſamum.
Lac,frigidum habentibus ventrem aceſcit, calidum ha-
bentibus in nidorem trãſit.Meritò itaque nociuum eſt fe-
G bricitantibus,& ſi quis amplius cum melle ſumat,vomitũ
ciet. pepon non probè concoctus cholericos, *id eſt bilem ſupernè ac infernè eiicientes*, facere ſolet. ſimiliter & me-
lopepon.omne cerebrum ſtomacho incommodum eſt, &
nauſeoſum,velut etiam oſſium medulla. Vinum nigrum
& auſterum facilè aceſcit,& vomitum concitat.Item craſ-
ſum & nouum.

Flatus expertia, Cap. CCLVIII.

CVminum,ligusticum,viticis ſemen,cannabis ſemen,
H fabæ frictæ,bulbi diutius atque iterum cocti & ex o-
leo & aceto comeſti, mel quod in coctura omnem ſpu-
mam depoſuit. flatus diſcindunt panes ordeacei. Media
porrò inter flatus expertia ac flatuoſa, ſunt piſa, ochri,
cicerculæ.

Flatuoſa, Cap. CCLIX.

CIcer,lupini, panicum, milium, & huiuſmodi: fabæ;lobi ſiue dolichi,minus tamen fabis: maza ex polenta, ſucci omnes,præcipuè Cyrenaicus,ſilphii ſuccus ac radix. ficuum flatus modico tempore durat, propterea quòd facilè aluū ſubeant:quæ verò exactè maturæ ſunt,propemodum nihil offendunt,ſimiliter vt caricæ.palmulæ virides flatuoſæ ſunt,rapum crudius. lac facilè in ventre inflatur, bulbi crudiores,mel non perfectè coctum. vina dulcia flatum tardè tranſeuntem generant,item dulcia ſimulque auſtera.muſtum, *hoc eſt uinum nouum* iidem.

Quæ extergent,ſecant,obturatione liberant, Cap. CCLX.

PTiſana exterget, itémque fœnūgræcum,melopepon, vuæ paſſæ dulces, fabæ, cicer,magiſque nigrum.capparis ſatis tenuium partium eſt,& exterget,& expurgat ac obturatione liberat,maximè ex aceto mulſo aut ex oleo & aceto, præ reliquis omnibus cibis comeſta.betæ ſuccꝰ exterget, & magis vbi cum ſinapi & aceto comedatur.bulbi attenuatoriā vim habent &obturationes aperientē, cepæ, allia & porri attenuant & ſecant craſſos ac viſcoſos humores.ſerum quoque lactis humorum craſſitiem attenuat. ficus extergent, quapropter multa arenoſa de renibus expurgant. Caricæ attenuant ac ſecant & renes expurgant. amygdalæ extergent & attenuant purgántque viſcera, & humorum per ſputum reiectiones ex pectore ac pulmone expeditiores faciunt.piſtacia robori ac ſanitati iocineris conducunt, & ad purgationem humorum id obturantiū iuxta exitus ipſius. raphanus attenuatoriam vim habet. Mel tenuiſſimarum partium eſt,maximè quod ex calidis ac ſiccis plantis natum eſt: quapropter etiam aqua mulſa ad ſputorum eductionem commodat. Acetum mulſum non penitus viſcoſa ac craſſa facilè educit, & viſcera citra moleſtiā expurgat. valde autem cōmodat iis qui craſſum humorē in pectore ac pulmone coaceruarūt.Vina tenuia ac vetera cū acrimonia ad idem conferunt.At verò aquoſum,hoc eſt album & tenuiſsimum, aptum eſt ad humorum ex pulmone eductionem.roborat enim, & humores humectiores reddit ac moderatè ſcindit.Vinum dulce in morbis acutis, reficiendis viribus accomodatum eſt, velut in peripneumonia & pleuritide,concoctione morbi iā facta.

Quæ obturant, Cap. CCLXI.

LAC modicum ſeri habens, & multum de caſeo, nōn ſatis tuti vſus eſt, ſiquis in eius eſu perſeueret. nam lædit renes,qui aliàs ad calculorum generationem aptitudinem habent,& iocineris obturationes facit iis qui eas pati aliàs ſolent.Caricæ hepati ac ſpleni inflammato nociuæ,velut etiam ficus.omnia quoque dulcia ſplenem ac iecur lædunt. Aqua mulſa incommoda eſt iis quibus viſcera indurata, aut laxo tumore occupata, aut inflammata in tumorem eleuata ſunt.Palmulæ pingues obturant, & præſertim crudæ, omnia item libotum genera.& ex ſimilagine præparata,obturant,& ſplenem augent,& calculos in renibus generant. Similiter & triticea farina cum lacte. Alica quoque inepta iis qui iecur obturationi obnoxiū habent & renes calculo generando aptos.Vinū dulce obturat,& viſcera auget ſiue inflat.

Quæ tardi tranſitus ſunt, Cap. CCLXII.

OMnia liborum ac placētarum genera ex ſimilagine facta, trāſitus tardi ſunt,fabæ frictæ,panes puri,lens cortice detracto,cerebrum,medulla ſpinalis,iecur,cor,triticum coctum, oua aſſata,fricta, lupini,phaſeli,piſa,ſeſamum,mala,pira nondum matura,ſiliquæ, vina dulcia, & magis auſterū & nigrum,citra dulcorem.item omne craſſum ac nouum.Aqua autem adhuc tardius tranſit.

Quæ facilè corrumpuntur, Cap. CCLXIII.

PErſica,armeniaca,præcocia, & omnes ſubcaniculares fructus, qui humidum temperamentum habent, in ventriculo corrumpi ſolent, vbi non probè & citò aluum ſubierint.Omnia porra mali ſucci, humida autem & lubrica,ac facilè ſubire porētia,præ aliis edere oportet. ſic enim & ipſa citò ſubeunt,& alia deducūt: ſi verò poſtremùm accipiantur,etiam alia ſimul corrumpunt.

A Quæ difficulter corrumpuntur, Cap. CCLXIIII.

CHamulæ paruæ,purpuræ,buccina, & quæcunque teſta intecta durā carnem habent, dātur corrūpentibus cibū præ humorū viriatione, ita vt bis aut ter aqua optima coquantur,ſemper in aliam purā feruentem tranſlata, vbi prior ſalſa reddita fuerit.Sed & gammari ac paguri cācrique ac locuſtæ,& ſquillæ, & quæcunque eius generis, carnem habent ægrè corruptilem, ſimiliter vt teſta intecta duræ carnis.

B Quæ ventrem ſubducunt, Cap. CCLXV.

LEnticula,braſſica,ex marinis teſta intecta, & cochleæ compoſitam naturam habent ex contrariis facultatibus.Ipſum enim ſolidum vniuſcuiuſque corpus tranſitus tardi eſt,& ventrem ſiſtit: verùm humiditas ad excretionem irritat.Siquis igitur lenticulam aut braſſicam aut aliud quid ex prædictis coquat,deinde decoctum ipſum oleo & garo ac pipere condiat,& poſtea cui velit bibendū præbeat,palàm conſpiciet ex ea potione ventrem ſubduci.Sed & herinaceorum marinorum ac conchulatum omnium,itémque gallorum veterum iuſcula, ventrem ſub-
C ducunt. At verò ſi braſſicam aluum ſubducere velimus, cacabo in quo cocta fuerit propè poſito ſtatim extractam in oleum ac garum mittimus. neque enim valde ipſam coquere oportet. Panes furfuracei ventrem ſubducunt. fœnigræci ſuccus coctus cum melle acceptus,commodus eſt ad ſubducendum omnes vitioſos humores in inteſtinis contentos:ſed modicum eſſe oportet mel quod admiſcetur, ne morſū ſtomacho infligat.Oliuæ ſalſæ ſubducūt præ reliquis cibis comeſtæ. Lac quo liquidius eſt eo magis ſubducit:craſſum,minus.ſerū verò lactis valde emol-
D lit ventrem.Iniiciendum eſt ad ipſum mellis optimi tantum quantum ſatis eſt ad condiendum ſolummodo, ne ſtomachus ſubuertatur:iuxta eandē rationē & ſalē indere oportet,ne guſtus offendatur.Animalium valde iuuenum carnes aluo facilius ſecedunt:ſimiliter & cartilaginei piſcium generis torpedo & paſtinaca moderatè ſecedūt. beta quoque moderatè ſubit,& recens caſeus cum melle, atriplex,cucurbita,pepones,melopepones,ficus,caricæ, vuæ paſſæ dulces,præſertim humidæ,mora ante reliquum cibum ſumpta.nux adhuc viridis ad excretionem cōmo-
E da eſt:imò etiam ſicca, aqua præmacerata. & pruna ſicca ſimiliter aqua,aut aqua mulſa præmacerata edantur. etenim plus mellis habentia ventrem multùm emolliunt,etiam ſiquis ſola ipſa comedat.ſed multo amplius ſi aquam mulſam inſuper ſorbeat,ventri ſubductioni conferet.Cæterùm à ſumptione talium,vinum dulce bibere oportet, & pauco tempore interiecto prandere.Porrò mora, ceraſa,præcocia,perſica,& omnia humecta & aquoſa,& in totum quæcunque nullam fortem qualitatem guſtui aut olfactui offerunt,ea mediæ quodammodo facultatis inter
F ſubducentia ac ſupprimentia aluum exiſtunt. Mel ſolum non coctum ſiquis delingit, probè aluum ducit. aqua mulſa item parum aut omnino nihil cocta aluū ſubit. vinum dulce confert ad ventris excretionem. Muſtum aluum emollit ac ſubducit.

Quæ ventrem ſupprimunt, Cap. CCLXVI.

PAlmulæ auſteræ,vuæ paſſæ auſteræ,mora rubi, pruna ſylueſtria, poma adſtringendi vi prædita, pira, mala punica,ſimiliter gāmari,paguri,cancri,locuſtæ, ſquillæ,& quæcunque alia eiuſcemodi molli teſta intectorum, mi-
G nus quidē quàm teſta intecta vētrē ſupprimūt:verū habēt etiā hæc ipſa ſalſum in ſe humorē, quem vbi in aqua depoſuerint,vētrē ſiſtūt,velut oſtreorū & teſta intectorū caro. Lenticula itē & braſſica bis cocta ventrē ſiſtūt. &, vbi humectā aluum ſiccare velimus,quum iam moderatè cocta eſſe videtur braſſica, prima aqua diffuſa, aliam calidam ſtatim affundimus, deinde rurſus in illa ipſa coquimus donec flaccida fiat. Oportet autem neque aerem neque aquam frigidam attingere quod bis coquitur.non enim amplius exactè flacceſcit, etiamſi diutiſſimè poſtea
H coquatur. Cæterùm lenticula decorticata fortem adſtrictoriam vim perdit, & non ſimiliter ſiccat ventris humiditates. Si tamen ipſam bis coquas, prioremque aquam diffundas, deinde parū ſalis aut gari addas, & aliquid ex

ſiſtentibus ventrem immittas, ita vt guſtus non læditur, iucũdiſſimũ ſimúlque vtiliſſimũ pharmacũ ſimúlque edulium efficies. Polẽta ex vino auſtero pota ventrem ſiccat, oryza ſiſtit, panicum item & milium, carnes leporinæ, vinum auſterum & nigrum citra dulcedinem, & album ac auſterum, & fuluum ac auſterum.

Quæ calfaciunt, Cap. CCLXVII.

TRiticum coctum, & panes ex illis, tipha, auena, fœnũgræcum, palmulæ dulces, mala dulcia, moderatè, ſeſamum, vuæ dulces, quapropter & ſitim inducunt: vuæ paſſæ dulces, magis mediocriter, apium, ſmyrnium, eruca raphanus, rapum, ſinapi, naſturtiũ, pyrethrum, paſtinaca, caros, allium, cæpa, porrum, caſeus vetus. Vinũ dulce moderatè calidum eſt, & propterea ſitim inducit. fuluum verò calidius eſt nigro: flauum calidiſſimum eſt extremè, deinde fuluum, deinde ruffum, poſtea dulce, poſtremò album omnium minimè calfacit. Vinum vetuſtiſſimum, multùm calidum exiſtit.

Quæ frigefaciunt, Cap. CCLXVIII.

ORdeũ iuxta omnes vtẽdi modos, milium, panicũ, tubera, cucurbita cocta, pepones, melopepones, cucumeres, pruna, mora, vuæ auſteræ & acidæ, vuæ paſſæ auſteræ, mala adſtringẽtia, & acida ac teneriora, & pira eiuſmodi, & mala punica adſtringẽtia, palmulæ. frigidũ ſuccũ habẽt, lactuca, intuba mediocri⁹. portulaca, papaueris ſemẽ, aqua. Vinũ aquoſum nõ manifeſtè calfacit, ideo etiã febrietibus citra periculum datur, vinum albũ ſimúlque auſterũ, minimè vt vinum calfacit: vinum verò album auſterũ & craſſum ac nouum ſenſibiliter frigefacit. Frigefacit autem & acetum. nam tenuium partium exiſtit: quapropter neruos amplius quàm alia frgefacientia lædit. Media porrò quodammodo inter calfacientia ac frigefacientia ſunt, panes loti, amylũ, vuæ vinoſæ.

Quæ ſiccant, Cap. CCLXIX.

LEnticula, braſſica, polenta, viticis ſemen, eruum bis coctum & aqua ſæpius edulcatum, præſtat autẽ album: ſed & aſſatum aut frictum ſiccius alimentum corpori præbet. item quod ſimpliciter garum & vinum habet, ſiccius eſt non habente. maxima autem eſt differentia & ſeminũ, & olerum, & plantarum omnium plus aut minus ſiccantium, iuxta eorum quæ ipſis adiiciuntur vires.

Quæ humectant, Cap. CCLXX.

PTiſana, cucurbita cocta, pepones, melopepones, cucurbitæ, nuces virides, pruna, mora, ſycomora, lactucæ, intuba. malua verò & blitum ac atriplex aquoſiſſima olera ſunt. fabæ virides humectant, & cicer. aqua calida humectat & calfacit: frigida humectat & frigefacit.

Quæ caput lædunt, Cap. CCLXXI.

PAlmulæ omnes, eruca, fœnumgræcum, mora rubi. Vinum quoque fuluum capitis dolorem inducit, & mentem tentat magis quàm nigrum. auſterum etiam & odotum caput tentat. aquoſum verò neque capitis dolorem inducit, neque neruos lædit. Vinum autem modicum aquæ mixturam ferens, capitis dolorem ex humoribus in ventre ortum ſedat. Lac non eſt commodum capiti, niſi quis valde forte ipſum habeat. Cremor vuarum quem fæcem dicunt, dolorem capitis inducit. item vua ipſa in vinaceis repoſita.

INDEX EORVM QVÆ IN TERTIO SERMONE TETRABIBLI PRIMÆ AETII CONTINENTUR.

De frictione præparatiua, Cap. I.
De exercitationibus, Cap. II.
De exercitationum ſpeciebus, Cap. III.
De frictionum ſpeciebus, Cap. IIII.
De vociferatione, Cap. V.
De geſtatione, Cap. VI.
De equitatione, Cap. VII.
De re venerea, Cap. VIII.
De inſolatione, Cap. IX.
De venæ ſectione, Cap. X.
De euacuationis menſura, Cap. XI.
Quales venæ ſecandæ, Cap. XII.
Quomodo vena ſecanda eſt, Cap. XIII.
De magnitudine ſectionis, Cap. XIIII.
De figura ſectionis, Cap. XV.
Quod ſit opportunũ venæ ſecandæ tẽpus, Cap. XVI.
De repetita detractione, Cap. XVII.
De arteriarum ſectione, Cap. XVIII.
Medicamentum ſiſtens ſanguinem arteriarum, Cap. XIX.
De cucurbitarum vſu, Cap. XX.
De ſcarificatione, Cap. XXI.
De ſanguiſugis, Cap. XXII.
De purgatione, Cap. XXIII.
Bilem flauam purgantia, Cap. XXIIII.
Scammonia, Cap. XXV.
Peplium, Cap. XXVI.
Veratrum nigrum, Cap. XXVII.
Bilem atram purgantia, Cap. XXVIII.
Epithymum, Cap. XXIX.
Polypodium, Cap. XXX.
Pulegium, tragoriganum, leucanthemon, alyſſon, Cap. XXXI.
Armenium, Cap. XXXII.
Centaurium minus, Cap. XXXIII.
Pituitam ducentia, Cap. XXXIIII.
Colocynthis, Cap. XXXV.
Tithymalus, Cap. XXXVI.
Iſium, Cap. XXXVII.
Elaterium, Cap. XXXVIII.
Granum Cnidium, Cap. XXXIX.
Agaricum, Cap. XL.
Cnici ſemen, Cap. XLI.
Lathyris, Cap. XLII.
Ariſtolochiæ clematidis ſemen, Cap. XLIII.
Mercurialis, Cap. XLIIII.
Cucumis ſylueſtris, Cap. XLV.
Styrax, Cap. XLVI.
Thymus, Cap. XLVII.
Cyclaminus, Cap. XLVIII.
Scordium, Cap. XLIX.
Chamæpitys, Cap. L.
Bdellium, Cap. LI.
Aquam ducentia, Cap. LII.
Squama æris, Cap. LIII.
Euphorbium, Cap. LIIII.
Chamelæa, Cap. LV.
Sanguinem purgantia, Cap. LVI.
Methodus componendi purgantia pharmaca, Cap. LVII.
Vini purgantis bilem præparatio, Cap. LVIII.
Vinum pituitam ducens, Cap. LIX.
Vinum melãcholicis commodum, Cap. LX.
Vinum polypodites, Cap. LXI.
Vinum mulſum ſtercus exigens, Cap. LXII.
Vinum mulſũ flauã bilem ducens, Cap. LXIII.
Vinum mulſum pituitam ducens, Cap. LXIIII.
Vinum mulſum atram bilẽ euacuans, Cap. LXV.
Conditum ad flauam bilem, Cap. LXVI.
Conditum pituitoſis, Cap. LXVII.
Conditum melancholicis, Cap. LXVIII.
Abſinthati præparatio flatus & ſtercora euacuans, Cap. LXIX.
Abſinthatum flauam bilẽ ducens, Cap. LXX.
Abſinthatum ad pituitoſos, Cap. LXXI.
Roſatum flauam bilem ducens, Cap. LXXII.
Roſatum pituitam & ſeroſum ac atræ bilis humorem euacuans, Cap. LXXIII.
Mellis roſacei purgatorii præparatio, Cap. LXXIIII.
Aceti purgatorii præparatio, Cap. LXXV.
Aceti mulſi purgatorii præparatio, Cap. LXXVI.
Acetum mulſum purgans omnes vitiatos humores,

infunditur. Cap. LXXVIII.
Acetum mulſum amarum, Cap. LXXIX.
Poſca ventrem molliens, Cap. LXXX.
Alia poſca valde clara, Cap. LXXXI.
Gari purgatorii præparatio, Cap. LXXXII.
Mellis emollientis præparatio, Cap. LXXXIII.
Garum aquoſum, Cap. LXXXIIII.
Garum vinoſum purgatorium, Cap. LXXXV.
Garum acetoſum purgatorium, Cap. LXXXVI.
Iuſcula emollientia, Cap. LXXXVII.
Lac purgatorium, Cap. LXXXVIII.
Oliuæ purgatoriæ, Cap. LXXXIX.
Oxyporia purgatoria, Cap. XC.
Oxyporium ex palmulis, Cap. XCI.
Purgatorium ex cotoneis malis, Cap. XCII.
Purgatorium ex citrio, Cap. XCIII.
Purgatorium ex fœniculo, Cap. XCIIII.
Aliud valde ſtomacho gratum, Cap. XCV.
Purgatorium ex fœniculo, quod parari ſolet ad atram bilem, Cap. XCVI.
Purgatorium atræ bilis, Cap. XCVII.
Aliud purgans atram ac flauam bilem, Cap. XCVIII.
Paſtillus flauam bilem purgans, Cap. XCIX.
Buccella purgatoria, Cap. C.
Aloedaria citra moleſtiam purgantia, Cap. CI.
Pharmacum pituitam ducens, Cap. CII.
Purgatorium atræ bilis, Cap. CIII.
Bilis & pituitæ, & atræ bilis ac reliquorum humorũ commune purgatorium, Cap. CIIII.
Aloedaria emollientia ex roſaceo melle, Cap. CV.
Aloedarium ex Philagrio, Cap. CVI.
Aloedarium Oribaſii, Cap. CVII.
Sal purgatorius, Cap. CVIII.
Purgatorium pituitam ducens, Cap. CIX.
Purgatorium aquam ducens, Cap. CX.
De hieris, Cap. CXI.
Purgatorium citra moleſtiam purgans, Cap. CXII.
Hiera Galeni, Cap. CXIII.
Hiera Archigenis, Cap. CXIIII.
Hiera Rufi, Cap. XV.
Hiera Iuſti, Cap. XVI.
Quomodo auxiliari oportet iis qui pharmacũ biberũt, & non purgantur, Cap. CXVII.
Cura exceſſus purgationis, Cap. CXVIII.
De vomitu, Cap. CXIX.
Præparatio raphanorum cum veratro albo, Cap. CXX.
Quibus dandum ſit veratrum, Cap. CXXI.
Quid veratrum facere poſſit, Cap. CXXII.
Quòd multi accepto veratro nihil quidem vomuerunt, nihil tamen minus quàm purgati vtilitatem perceperunt, Cap. CXXIII.
Qui ſint apti ad veratrum, Cap. CXXIIII.
Tempora vniuerſalia ac particularia ad ſumendum veratrum apta, Cap. CXXV.
Veratri probati notæ, Cap. CXXVI.
Victus ratio veratro purgandorum, Cap. CXXVII.
Differentiæ exhibitionis veratri, Cap. CXXVIII.
De cremore veratri, Cap. CXXIX.
De veratri decocto, Cap. CXXX.
De ramentis veratri, item de contuſo ac cribrato, Cap. CXXXI.
Quæ præparare oportet exhibitionis tempore, Cap. CXXXII.
Quomodo poſt potum curandi ſint, Cap. CXXXIII.
De purgationis exceſſu, Cap. CXXXIIII.
Epithemata purgatoria, Cap. CXXXV.
Cõpoſitio olei ſiue vnguenti purgatorii, Cap. CXXXVI.
De localibus euacuationibus, Cap. CXXXVII.
Quæ oculos purgant & lacrymas prouocant, Cap. CXXXVIII.
Quæ aures purgant, Cap. CXXXIX.
Quæ per nares purgant, Cap. CXL.
Quæ humiditatem ex ore trahunt, Cap. CXLI.
Quæ lac generant ac mouent, Cap. CXLII.
Pulmonem ac pectus purgantia, Cap. CXLIII.
De ſuffitionibus, Cap. CXLIIII.
Quæ tenuia inteſtina euacuant, Cap. CXLV.
Quæ ſima hepatis purgant, Cap. CXLVI.
Quæ gibba hepatis purgant, Cap. CXLVII.
Splenem euacuantia, Cap. CXLVIII.
Renes purgantia, Cap. CXLIX.
Veſicam purgantia, Cap. CL.
Quæ glandi induntur ad vrinas prolectandas, Cap. CLI.
Lapides in renibus ac veſica euacuantia, Cap. CLII.
Vterum euacuantia, Cap. CLIII.
Quæ in potu ſumpta menſes ducunt, Cap. CLIIII.
Quæ ſtercora euacuant, Cap. CLV.
Lumbricos educentia, Cap. CLVI.
Sudores excludentia, Cap. CLVII.
Quæ euacuant ac corrumpunt pediculos omnis generis circa ſuperficiem corporis, Cap. CLVIII.
De infuſionibus ſedis, Cap. CLIX.
De glandibus, Cap. CLX.
De tomentis ſiue floccis, Cap. CLXI.
De aere, Cap. CLXII.
De ventis, Cap. CLXIII.
De acceſſione ac ſignificatione ſtellarũ, Cap. CLXIIII.
De aquis, Cap. CLXV.
De balneis, Cap. CLXVI.
De balneis naturalibus, Cap. CLXVII.
De frigidæ lotione, Cap. CLXVIII.
De inſeſſu ſolii ex oleo, Cap. CLXIX.
De ſpongiæ vſu, Cap. CLXX.
De aſperſionibus, Cap. CLXXI.
De irrigationibus, Cap. CLXXII.
De inſeſſionibus, Cap. CLXXIII.
De humectationibus, Cap. CLXXIIII.
De fomentis, perfuſione, cataplaſmatis, ac cucurbitis, Cap. CLXXV.
De cataplaſmate ex fermento, Cap. CLXXVI.
De cataplaſmate ex pane, Cap. LXXVII.
De cataplaſmate ex furfuribus, Cap. CLXXVIII.
De cataplaſmate ex ficubus, Cap. CLXXIX.
De dropace ac picatione, Cap. CLXXX.
De ſinapiſmo, Cap. CLXXXI.
Quòd caprarum fimi pilulæ cum aceto impoſitæ, priuatim coxendicũ morbo cõueniunt, Cap. CLXXXII.
Quæ ſint alia rubrificantia, Cap. CLXXXIII.
De iberide, ſiue cardamine, quæ etiam lepidium vocatur, Cap. CLXXXIIII.
De euocantibus ex alto auxiliis, Cap. CLXXXV.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICINÆ, tetrabibli primæ, Sermo tertius.

De iis quæ per clyſterem infunduntur, euacuantur, & exhibentur. Et de aere, ventis, locis, aquis, rubificationibus, ſinapiſmis, ac ſimilibus.

De frictione præparatiua, Cap. I.

ANTE exercitationem corpus calfacere oportet, frictionis tum per lintea tum per oleum vſu: fricandúmque eſt corpus nudis manibus donec probè caleſcat, & molliatur, rubórque floridus effloreſcat, & confricta particula in molẽ eleuetur.

De exercitationibus, Cap. II.

EXercitatio, eſt motus vehemens. vehementiæ autem terminus eſt reſpirationis alteratio ad celeritatem ac denſitatem. Exercitatio ipſa partes inſtrumentales præparat, vt non facilè affectionibus impetantur, & ad actiones obeundas robuſtiores reddit, & alimenti attractionẽ fortiorẽ, & nutritionem meliorẽ, propter excitatũ calorẽ facit. ſed & ſenſibiles itémque obſcuros meatꝰ propter fortẽ ſpiritus motũ expurgat. Quandoquidẽ igitur diſtributioni alimenti opitulatur, oportet ſanè neque humorum crudorum, neque ciborum inconcoctorum copiam neque in ventre, neque inteſtinis contineri: periculum eſt enim ne ad omnes animalis partes deducantur antequam probè concoquantur. manifeſtum igitur eſt etiam ante cibos exercitari corpora oportere. Opportunitatis nota ex bonitate coloris vrinarum ſumitur. aquoſa enim vrina, humorem ex ventre in corpus digeſtum ac diſtributũ, incoctũ eſſe ſignificat: fulua verò & bilioſa iamdudum perfectam concoctionem notat. At verò moderatè pallida ſignum eſt concoctionis nuper factæ. Tunc itaq; ad exercitia prodeundum eſt, ventris ac veſicæ excremẽto prius depoſito.

De exercitationum ſpeciebus, Cap. III.

COmmune eſt omnibus exercitationibus, caloris innati corporibus augmentum. Cæterùm ſingulatim robuſta exercitatio, hoc eſt violẽta, muſculos ac neruos validiores reddit. tales ſunt, fodere, onus maximum leuare, & aut in loco permanere, aut paululum progredi & velut deambulare. huius generis eſt & per funem manibus apprehenſum repere ac aſcendere, & plurima alia eiuſcemodi. At verò veloces exercitationes, citra contentionem & violentiam, curſus ſunt, & ſummarum manuũ luctæ ac exercitia, & parua pila. Cæterùm robuſtis exercitationibus velut vehementibus vti quis poteſt, ſi celeres motus addat. Inſuper exercitiorum aliqua lumbos aut manus aut crura màgis exercent, aliqua ſpinam, aut pectꝰ aut pulmonem ſolum. Exercẽdum eſt autem donec corpus in molem eleuetur, & floridum euadat, motúſque expediti ac æquales & validi exiſtant. In hoc autem corpore etiã ſudorẽ cõſpicies calidũ vapore permixtũ. Ceſſandũ verò tũc primũ vbi quid ex prædictis fuerit alteratũ. velut ſi corporis moles contrahi videatur, ſtatim quieſcẽdũ eſt: ſimiliter etiam ſi coloris floriditas contabeſcat. Quin & ſi motuum vigor remitti videatur, ſtatim ceſſandũ eſt, & ſi circa ſudorẽ mutatio aliqua apparuerit iuxta multitudinem ſiue qualitatem. Si enim paucior aut frigidior prodeat, e veſtigio deſinendum eſt, oleúmque affundendum, indeque corpus recurandum, móxque frictione recuratoria, quæ poſt excercitationem adhiberi ſolet, vtendum, quemadmodum pædotribæ in vſu habent.

De frictionum ſpeciebus, Cap. IIII.

FRictio dura, corpora conſtringit, mollis ſoluit. quare quæ ſupramodũ exoluta ſunt corpora, frictione dura: quæ cõtrà adſtricta, molli fricanda ſunt. ſi verò æqualiter habeant, palàm eſt q; neq; molliter neq; durè, ſed quantũ eius fieri poteſt, vtroque exceſſu vitato. Frictio multa gracilitatem inducit: pauca, vice verſa: media, mediocritatẽ.

De vociferatione, Cap. V.

VOciferatio, exercitatio eſt pectoris & vocaliũ inſtrumẽtorum, inſupérque caloris naturalis, purgans, attenuãs ac roborans, & corporis partes ſolidas & robuſtas
A reddens, vt non facilè affectionibus impetantur. Vtendum eſt vociferatione in anheloſis, & recta ceruice ſpirãtibus, tabidíſque ac doloribus diutinis pectoris ac dorſi, & in pectoris abſceſſibus poſt rupturam, & ad raucã vocem ex plurima humiditate factam, & in febribus quartanis. nam concretum humorem conuenientiſſimè excutit, & ſtomachi humiditatem quam priuatim quartana febris inducere ſolet, expellit. Conuenit etiam ſtomachicis, præſertim aſſiduè vomentibus, & acidum ructantibus. at verò capitis affectionibus incommodiſſima
B vociferatio exiſtit. Cæterùm qui vociferatione vſurus eſt, aluo prius exonerata, & infernis partibus ſenſim cõfrictis, lotáque facie placidè perfuſa, & vbi mox à ſomno ſe moderatè loquendo & deambulando præparauerit, ita tandem ad vociferationem debet progredi. In ipſa autem vociferatione concinnitas, & vocis bonitas ac iucunditas nihil contulerint ad ſanitatem; verùm grauiorum vocum ſonus vtilis exiſtit. quare in hoc ſe exercere oportet. Sic enim plurimus aer in reſpiratione attractus pectus diſtendit, & aluum ac totius corporis meatus
C dilatat ac diſparat. vnde in vociferationibus & concitatis lectionibus redundantium humorum excretiones contingunt: & in iis quidem qui concitatius legunt, magis & per ſudores: qui verò mitius vocem intendunt, per occultam tranſpirationem. nam tota corporis moles in lectionibꝰ ac vociferationibus intenditur. Contingit item propter attenuationẽ ex motu factam, multa ſputa reſoluta, mucúmque ac pituitam excerni. Porrò iis qui propter frigiditatem caliditate opus habent, quódnam commodius auxilium afferri queat quàm actio per reſpirationem?
D Oportet itaque ſæpe legere, & vniuerſum corpus relaxare, fuſáque carne ad corporis rarefactionem, aſperam arteriam, & alios ſpiritus exitus commodè diſtendere, & grauiſſimas voces concinnè ſonare. Vtendum autem vocis actionibus neque temerè, neque incõſideratè, ſed neque prauis ac corruptis humoribus corpore repleto. neque in magnis ac manifeſtis cruditatibus ad vocis exercitium progrediendum, ne amplior diſtributio corruptorũ humorum aut vaporum in corpus fiat.

De geſtatione, Cap. VI.

E REliquæ quidem exercitationes in motu corporis ſitæ ſunt, geſtatio verò mixta eſt ex motu & diſpoſitione quieti ſimili, quum plurimæ corporis partes quieſcere videantur, vniuerſum verò geſtationis tractu moueatur. Atque hinc adeò vtiliſſima ſimúlque leniſſima exercitatio eſt geſtatio, vt quæ neque laſſitudinem corporibus inducat, ipſáque conſimiliter velut magna exercitia moueat. Omnis autem geſtatio inſitum calorem ventilare & excitare poteſt, & materiæ multitudinem diſpergere, habitúmq; corroborare, & actiones ſtupidas ſuſcitare. Differentiæ geſtationis multæ ſunt: verùm peculiares hæ
F ſunt. prima quidem in lecto, eóque aut penſili, aut fulcra mobilia iuxta angulares pedes habente: altera in lectica, quæ & ipſa duplex eſt, ita vt qui geſtantur vel deſideant vel decumbant. tertia in curru. quarta in nauigio. ponenda etiam equitatio eſt inter geſtationis partes. Itaque geſtatione in lecto vtendum in febricitantibus, aut diuturno morbo decumbentibus, in quo corpora conſumpta ſe erigere non ita valent. item in iis qui vires recolligere à febrili actione iam incipiunt, & in iis qui veratrũ
G ſumpſerunt. Vtendũ & in phreniticis. nam ſpiritus perturbationem placidè lenit, & ad ſomnum illicit. Vtendũ & in lethargicis, & appetentia ciborum deiecta. At verò in lectica ſiue ferculo decumbentes geſtamus, febri lethargica aut ſemitertiana aut quotidiana correptos. Itẽ hydropicos, ſtupore attonito percuſſos, reſolutos, nephriticos, podagricos. deſidentes autem in lectica geſtamus eos in quibus febris exactè remiſit. Cæterùm geſtatio in curru, concuſſorium quiddam habet, & diutur-

nos morbos cõmouet. Eſt autem & in hac alia vehementior, alia mitior. Mitiore itaque vtendum in capitis affectionibus, & iis quibus inteſtina fluxione laborãt: vehementiore, in affectionibus pectoris ac ſtomachi, & in tumoribus laxis, hydropicisque, ac ſtupore attonito perculſis. Verùm vertiginoſos & dimidia capitis parte affectos, auerſos ab itinere retrorſum deſidere in curru oportet, eoſque leniter mouere. Etenim multos nouimus hoc modo curatos, qui nullo alio auxilio indiguerũt. ſed tamẽ ſedi aliquãto ſupiniorẽ ipſis eſſe oportet. Porrò geſtatio in nauigio ſi iuxta terram fiat, & in mari tranquillo, hydropicis conuenit, & elephantiaſi laborantibus, ſyderatis, tumidis. & ſtomachum quidem ab initio ſubuertit, paulo autem poſtea in aſſuetudinem venit. Verùm geſtatio per pelagus vehementiſſima eſt, & mutationes plurimas ac maximas facit. nimirũ quum anima mixtos affectus habeat ex triſtitia & ſpe, timoreque ac periculo, modò gaudentibus & lætis, modò in agone exiſtentibus nauigantibus. Omnia autem hæc compoſita ſufficientẽ vim habent omnem veterem morbum exigendi & è corpore excludendi. quin & mixtura ex quiete ac motu corporis, ſiquid aliud, probè corpus nutrit.

De equitatione, Cap. VII.

EQuitationis vſus modicus eſt in ægrotis: neque enim multam vtilitatem opus ipſum præbet. nam ſi leniter impellatur equus, nihil aliud quàm laſſitudinẽ facit, maximè inguinum, iuxta crurum explicationem ac dependentiam: ſi verò agitetur equus, vniuerſum corpus doloroſè concutitur. & tamen etiam hic modus aliquid vtilitatis habet in valentibus. Supra enim alia exercitia & ſpiritum, & corpus, & maximè ſtomachum firmat, ſenſuſque purgat & acutiores reddit. verùm pectori peſſimũ eſt hoc exercitiũ. Cæterùm in omni geſtatione omnique exercitatione, curandum eſt maximè vt in ſalubri loco fiant, & in aere puro: nec ſolùm de aliis exercitiis hoc accipiendum eſt, ſed etiam de nauigatione.

De re venerea, ex Rufo, Cap. VIII.

NAturale opus coitus eſt. nullum autem ex naturalib⁹ operibus nociuum eſt: verùm iuxta immodicũ & aſſiduum vſum, itémque iuxta tempus non conueniens aſſumptus, noxius euadit. Multo autẽ magis nociuus fit aſſiduus vſus iis qui neruos, aut pectus, aut renes, aut lumbos, coxẽdiceſque ac pedes imbecilles habent. Cuius rei cõiecturam hinc facere licet, quòd omne hominis robur in coitus vſu debilius redditur. robur autem, eſt inſitus in nobis calor. Vnde ſanè concoctiones coeuntibus non integræ cõtingunt, & pallidi fiunt, & neque exactè vidẽt, neque vt oportet audiũt, neque alios ſenſus integros poſſident. quin & obliuioſi tales & tremuli exiſtunt, & articulis, maximè coxendicum, dolent, & alii ex ipſis renum, alii veſicæ morbos incurrunt. quibuſdam etiam oris grauеolentia, & dentium dolores, & gurgulionum inflãmationes oboriuntur. Et viſi ſunt iam viri multi qui ex multa venere ſanguinem expuerunt, partim ob violentã ſpiritus compreſſionem ac intenſionem, partim ob venarũ ac arteriarum quæ ex pulmone ad teſticulos deferuntur cõmunionem. Cæterùm fœmina ex coitu ſanguinem nõ ſpuit, cum propter reliquam corporis humiditatẽ, tum quòd in mixtione minus laboris perfert: imò etiam propter cõſuetas infernas purgationes: quare ſi contingat etiam fœminam ſpuere ſanguinem, magnam ex purgationibus medelam acquirit. Itaque propter iam relatas cauſas medici boni iubent venere abſtinere, ſiue adſit quis ex prædictis morbis, ſiue timeatur, ob naturalem corporis debilitatem. atque hactenus quidem offenſiones & cõſenſus coitus, quantum vires noſtræ tulerunt, paucis retulimus. Reſtat vt etiam vtilitates recẽſeamus: neque enim penitus inutiles & omnibus nociuæ res venereæ exiſtũt, ſi & vſus tempus, & modum, & ſanam vtentis cõſtitutionem inſpicere velis. Vtilitates ex coitu hæ ſunt: repletionẽ euacuare, & leuius reddere vniuerſum corpus, idémq; ad augmẽtum promouere, & virilius efficere. Duris habitudinibus ex longioribus interuallis vſus eius commodat: mollit enim organa, & meatus dilatat, & pituitã expurgat, & impeditam rationis vim explicat, & maximas iras remittit. quapropter & atra bile percitis, ſubtriſtibúſque & hominũ conſortia fugientibus, velut magna quædam medela, commodiſſimus exiſtit: ſed & iuxta alium modum furioſos ad ſaniorem mentem reducit, & quoſdam comitiali morbo prehenſos ſanat, & capitis grauitatem ac dolorem ad vigorem ac integritatem permutat. Hippocrates ſummatim morbis à pituita rem veneream optimam eſſe pronuntiauit. multi quoque ex morbis alimentum non ſentientes, ex vſu ipſius refecti ſunt: alii benè ſpirantes ex ægrè ſpirantibus euaſerunt: alii cibos auerſantes appetentiam edendi aſſequuti ſunt: quidam à frequentibus ſeminis per ſomnum effuſionibus liberati ſunt. Naturæ ad venerem appoſitæ ſunt calidiores & humidiores. nam eius vſum pluſquam aliæ ferre poſſunt: minimè autem ſiccæ & frigidæ. Eſt & vigentium natura ad eam accommoda, ſenum verò nequaquam. Ex temporibus ver aptum eſt, ineptus autumnus & æſtas, ſed neque hyems commoda eſt propter frigiditatem. & ſanè diæta quoque calidior & humidior ad coitum idonea eſt, contrà ſiccans & frigefaciens, inutilis. humidæ enim diætæ etiam impotenti ad coeundum commodant. Oportet igitur humidum & calidum eſſe victum, cui accedere debet labor moderatus, & cibus boni ſucci. Vinum itaque ſit colore fuluum, ſubſtãtia tenue, panes puri furnacei recentes, carnes hœdorum, agnorum, & porcorum. Ex volucribus gallinæ, attagenæ, perdices, anſeres, anates. Ex piſcibus polypi, & molli carne præditi. Olerum, horminum, irio, eruca, rapum bis coctum & flaccidum factum: hæc enim medicamenti loco exhibentur. Leguminum, fabæ, cicer, ochri, phaſeli, piſa, dolichi. nam & flatu corpus implent, & luculenter alunt. Magnopere etiam optimam vuam laudo, quod ad hanc victus rationem attinet: humectat enim & ſanguine ac ſpiritu corpus replet. Cæterùm qui venere vti volet, recentes repletiones vitabit, cruditates item ac ebrietates, ſimilitérque famem. malum eſt enim repleto corpore coire, item à gymnaſiis & à balneis. Vitandæ laſſitudines, & prægreſſi vomitus, & alui profluuia recentia. nam inueterata aliquando per venerem reſiccantur. Commodiſſimum coeundi tempus eſt à cibo non nimium ingeſto: nam & ad robur conducit, & frigiditates euenire ſolitæ minus fiunt. Et ſi quidem à prãdio quis ad vẽtrem incitetur, quieſcere oportet donec cibus deſideat: ſi verò à cœna, neceſſe eſt paululum antea dormire. Porrò vehementes impetus ac cupiditates ad venerem non probo, ſed eis reſiſtere ſuadeo, præſertim ſicui morbus ſit qui ex venere facilè offenſionem perceptet.

De inſolatione, & arenæ aggeſtione, ac aliis vaporatoriis fomentis, ex Antyllo, Cap. IX.

QVidam ſe ad ſolem exponunt, partim non vncti, alii etiam vncti, & alii deſidentes aut decumbentes, alii ſtantes & deambulantes aut currentes. Ex decumbentibus aliqui in ſtrato, aliqui ſuper corio, alii in arena aut ſale decumbunt. Solaris itaque inuſtio citra vnctionẽ moderatè adhibita, perſpirationem occultam auget, & ſudores elicit, aluum autem ſiſtit, & carnem conſeruat: pinguitudinem verò abolet, & tumores laxos cum alios, tum maximè hydropicorum deprimit. Spiritum autem denſiorem ac velociorẽ reddit, & propterea anhelos & recta ceruice ſpirantes exacerbat. verùm capiti diuturna frigiditate laboranti cõmodat: nam & firmum & ægritudinibus minus obnoxium efficit. oportet tamen in his aluum præeuacuare. Inimica eſt enim inſolatio capiti, euacuatione infernè non præmiſſa. At verò inſolatio cum vnctione, eadem ſimiliter poteſt. verùm corpus magis ſiccat, velut vnguine aſſatum: quapropter & ſuperficiẽ magis denigrat. Cæterùm per occultam tranſpirationem hæc minus diſcutit. nimirum ad cauterii ſimilitudinem denſans carnem. Qui verò deſidentes aut ſtantes inſolantur, vehementius quàm deambulantes & magis quàm currentes inuruntur. Decumbentes autem in ſtrato, non magnopere iuuantur, ſed capite magis replentur. Qui ſuper corio ſe ſoli exponunt, magnam vtilitatem conſequuntur, præſertim hydropici & iſchiadici,

nephritici,reſoluti,elephantiaſi laborantes,intumeſcen-
tes circa refectionem,cœliaci,& qui circa veſicam veterē
morbum habent:itemque ſyderati,fœminæ quoque quæ
ab vtero ſtrangulantur,& adhuc amplius quæ alba vteri
fluxione infeſtantur.Oportet autem magnum eſſe coriū,
& oleo perunctum,& ſuper tenuem arenam cribratā ex-
tentum,& vbi præcalfactum eſt corium, tum demum æ-
grum ſuper id decumbere, capite cum crudo linteo ve-
lato.Permanendum eſt autem diutius in eadem decubi-
tus figura,& poſtquam corpus multùm fuerit feruefactū,
vertere iubendum ac deuoluendum, & poſtea rurſus in
alterum latus reuoluendum,ac quieſcendum : atque hoc
ipſum ſæpius facere oportet. Idem modus etiam in are-
na adhibetur,loco aſſiduè permutato.oportet autem mi-
niſtrum adeſſe,qui calētiſſimam arenam colligat,& cor-
pori defoſſi ac obruti ſuperingerat.Si quidem igitur ma
re affuerit,vtendum eſt eius arena.nam & lenior & magis
reſiccans huius arenæ fomentatio ac feruor eſt quàm e-
ius quæ per corium contingit.ſi verò fluuialis arena fue-
rit,præſtat corio vti.nam & arena fluuiatilis,& aer hume
ctior eſt ex euaporationibus. Quòd ſi ſalis copia adſit,
multo præſtabilius eſt tenui ſale ſubſtrato hominem de-
cumbere. oportet autem altitudinem eſſe non minorem
tribus palmis paruis: ſi enim non fuerit altus ſal, caliditas
ipſius facilè diſflatur,vtpote quæ ex alto emerſum ac pro-
greſſum non habeat.

De venæ ſectione,ex Galeno, Cap. x.

A Similaribus corporis partibus primas actiones per-
fici,alibi demonſtratum eſt, itémque per inſtrumē-
tales,ſecundas.Itaque humores in corpore contenti con-
ſiderandi ſunt,quam tandem vtilitatem aut cladem par-
tibus afferant per quas corpus actiones ſuas facit. At ve-
rò plenitudo colligi dupliciter dicitur : aut enim virium
reſpectu plenitudinem dicimus, aut reſpectu capacitatis
vaſorum humores continentium.quemadmodum enim
is qui onus geſtat,non ſtatim vt grauatur & laborat, iam
etiam concidit & vincitur ab ipſo onere: iuxta eundem
modum vbi vires à plenitudine grauantur, poſſibile eſt
ipſas diu reſiſtere, & nondum hominem ægrotare: vbi
verò quis diutius negligatur,vires concidunt.His itaque
magnopere prodeſt venæ ſectio priuſquā vires vincatur.
Sed & plenitudine ac copia ſanguinis in corpore non e-
xiſtente,venæ ſectio vtilis fit,inflāmatione incipiente ob
prægreſſam plagam,aut ob particulæ debilitatem,humo
ribus ex corpore aceruatim in ipſam congregatis. Ali-
quando enim ſanguis aceruatim ad particulam quādam
irruens,aut ſtupefacit eam,vt actio ipſius corrūpatur:aut
memorabilem cladem inducit, velut in ſyderationibus
cōtingere videmus:quandoque verò etiā ipſum vas per-
rumpit,velut in ſanguinis ſputo contingit. Conandum
itaque eſt vt redūdantem ſanguinem euacuemus quam-
citiſſimè,priuſquā magnū aliquod malum circa aliquam
corporis partē operetur.quin & magni alicuius morbi ti-
more venā ſecamus. atque ego ſanè multos podagricos
annis tribus aut quatuor infeſtatos ex interuallis,aut pur-
gato redundante humore in principio veris, aut ſangui-
ne detracto curaui.nam & podagricis & arthriticis, comi
tialibuſque ac atrabiliariis morbis,itē ſanguinē ſpuenti-
bus,vertiginoſis,& iis qui frequenter angina arripiūtur,
peripneumoniis,pleuriticis, lippitudinibus vehementi-
bus,& in ſumma iis qui in magnos morbos frequēter in-
cidunt,venæ ſectionē omnibus auxiliis potiorē pronun-
tio.Conſideranda porrò veniunt in omni venæ ſectione,
plenitudinis quantitas ac qualitas,morbi magnitudo,ſi-
ue præſens ſit,ſiue timeatur,ætas vigoroſa, & præ his o-
mnibus virium robur aut debilitas: deinde naturalis ha-
bitus totius corporis,hora ac tempus anni,regio,præſens
ambientis conſtitutio, prægreſſus victus & diæta, copia
ciborū & potus: & maximè,an multùm nutrientes cibos
homo ingeſſerit,& an conſueta exercitia reliquerit,& an
conſuetæ excretiones ſuppreſſæ ſint. At verò aggrauante
& infeſtante plenitudine, non omnino ſanguis de-
trahendus eſt: aliquando enim crudus quidam hu-
mor in corporibus coaceruatus eſt. quapropter diligen-
A ti animaduerſione opus eſt, quantopere vires validæ
ſint,& quantopere humor ipſe perfrigeratus eſt. quod i-
pſum ex vrinis & aliis ſignis cognoſces.Nam in eiuſmodi
affectionibus præexolutæ vires, in venæ ſectione extre-
mè concidere ſolent, vt refocillari amplius non poſſint.
quod vbi contingit, periculum non paruum conſequitur,
præſertim incidente febre, in conſtitutione æſtiua,ſto-
macho malè affecto, aut corpore vniuerſo molli & tem-
peramenti humidi ex natura exiſtente.Exoluuntur enim
tales,& celerrimè in animi deliquium collabuntur,etiāſi
B non magna febris in ipſos irruat. Sed & ſi hyems fuerit,
aut regio frigida, & natura hominis frigidior, minimè
venæ inciſionem admittemus: tales enim hoc modo diſ-
poſitos moderatis frictionibus, & vnctionib⁹ moderate
calfacietibus,& potionibus inciſoria vi præditis ſanam⁹.

De euacuationis menſura, Cap. xi.

Magnitudo morbi & virium robur principales ſco-
pi ſunt incidendæ venæ, qui vbi aucti fuerint, ma-
iorem euacuationem fieri oportere indicant: ſicut con-
trà vbi nō fuerint aucti, euacuationis quantitatem immi
C nuere oportet, inquantum vires imminutæ ſunt, itémq;
morbi magnitudo.Conſequenter autem ſimul conſiderā
da eſt hominis natura. nā eos qui moderatè graciles ſunt
& magnas venas habent multúmque ſanguinis, largius
euacuabis: qui verò venas anguſtiores habent, & corpo-
re albi & carne teneri ſunt,parcè. ſanguinem enim modi
cum hi habent,& facilè humores ipſis tranſpirant. Iuxta
eandem rationem neque pueris venam ſecabis, vſque ad
quatuor & decem annorum ætatem: imò neque ſenibus,
præſertim viribus debilibus exiſtentibus. Quòd ſi vires
D fuerint fortes, & neceſſitas vrgeat, etiam ſeptuagenariis
venam ſecabis.

Quales venæ ſecandæ, Cap. xii.

Reuulſionis gratia ſemper venas in directum ſecabis
in iis à quibus ſanguis erumpit. nimirum vt ſangui-
ne è dextro nare fluente,venam dextræ manus ſeces:è ſi-
niſtro verò, ſiniſtræ. Quòd ſi ſplen patiatur, venam inter
anularem & paruum digitum manus ſeca, aut in cubito
internam. ſed & in pleuriticis venam è directo affecti la-
teris ſeca. Grauiſſimos item oculorū dolores mirabiliter
E mitigat vena è directo affecti oculi ſecta in cubito, quæ
humeralis appellatur.Nam interiores venæ ſectæ vtilita-
tem præbent in partibus infra collum affectis: externæ
verò,faciei & capiti:mediæ,vtriſque.Si autem in venæ ſe
ctione error contingat,in media quidē vena neruus ſub-
iacens diducitur: in interna verò,arteria ſubſtrata. Et vi-
tandum eſt ne hanc ſecemus citra magnam neceſſitatē.
nam minoris periculi eſt humeralem ſecare. Et ſæpe fa-
cta in hac fiſſura magna, neque inflammationes ſequutæ
ſunt neque dolores. quare hanc confidenter ſecare licet:
F internam verò,cum multo metu. vitandum item vt ne
tenremus mediam.Quemadmodum autē prædictæ par-
tes ex venarum cubiti ſectione opem ſentiunt,ita inferio
res his,hoc eſt coxa,& vterus ac veſica,ex venarū,poplitis
ac talorum ſectione.Renes autem vtrinque opem ferunt
& ex cubiti & ex infernarum venarum ſectione. Scio au-
tem coxendicum affectionem in vna die ſanatam per e-
uacuationem à cruribus,quæ ſanè non propter frigidita-
tem ſed vaſis coxæ ſanguine impletis facta erat. Oportet
autē in omnibus quidē inflāmationibus incipiētibus,re-
G uulſoriè facere venæ ſectionem,velut pede inflammato
ex manu: verùm in affectibus diuturnis, maximè quidē
ex ipſis affectis partibus:ſin minus,ex propinquis.

Quomodo vena ſecanda eſt, ex Antyllo, Cap. xiii.

Punctim quidem venæ inciſionem facimus, vbi vaſa
fuerint obſcura:cæſim verò,vbi fuerint manifeſta,ita
vt firmemus manum in obſcurioribus, & iis qui ad ictū
flectere ſolēt cubitum.Oportet autem non totum vas di-
ducere. nam dum labia ipſius euertuntur, fluxus non fit
H cum eiaculatione. Neque verò infernam vaſis partem ad
radium diuidere oportet, ſed ſupernam ad brachii exor-
tum tendentem. ſuperna enim ſecta, ſpecioſa ſanguinis
eiaculatio contingit.Et ad hæc commoda eſt ſupernæ par
tis venæ ſectio,quoniam è vaſe quis aberrare non poteſt.

A De magnitudine ſectionis, ex Antyllo, Cap. XIIII.

IN iis qui aſſeruata euacuatione opus habent, magna fiſſura facienda eſt: itemque in quibus craſſitiem ſanguinis contineri coniectabimus. In quibus verò reuellere & auertere volumus lationem ſanguinis, velut in reiectantibus ſanguinē, aut quibus de naribus aut alia quadam parte ſanguis erumpit, parua vulnuſcula incutimus. non enim indigent euacuatione, (quum euacuentur ab affectione) ſed retractione ac reuulſione. Oportet igitur in iis permittere vt ſanguis fluat multo tempore per venā. Paruis item fiſſuris vtendum eſt in phreniticis aut mente B motis, aut alias delirātibus, quò cita cōglutinatio vulnuſculi fiat: contingit enim vt deliri ſæpe latenter vinculum manus ſoluant. & ſi quidem contigerit magnam eſſe fiſſuram, ſequitur periculum ex ſanguinis eruptione. In parua verò, etiam grumus vulneris oſculo inſidens, ſanguinis eruptionem prohibere poterit. Inſuper & paruis fiſſuris vtēdum eſt in paruis vaſis, magnis verò in maioribus. nam ſi in magnis vaſis paruum vulnuſculum fiat, neceſſariò grumi collecti fluxum ſanguinis impedient.

C De figuræ ſectionis, Antylli, Cap. XV.

SEctionis figuræ tres ſunt: tranſuerſa, recta, non pungens ſed findens venam in directum, & inter has media quæ appellatur obliqua. Tranſuerſa igitur vtendum eſt in quibus detractionem omnino non repetere volumus. curuato enim cubito oſcula fiſſuræ componuntur. & commoda eſt hæc figura, vbi magnam fiſſurā facere voluerimus. Obliqua verò figura vtilis eſt in quibus detractio repetenda eſt: & eo quòd à vaſe non aberramus dum ſic ſecamus. Sed & ſanguinis eiaculatio ex obliqua fiſſura pulchrior aſpectu eſt videtibus, dum velut obtorquetur D & obuoluitur ſanguis in ſaltu. Oblonga vero in directum figura cōmoda eſt in iis quibus non ſolùm eadem die ſectionem reiteramus, ſed etiam poſt vnam aut duos dies. Incuruato enim cubito diſparantur oſcula fiſſuræ. Commoda eſt item in directum fiſſura iis in quibus præuaricatio labiorum fiſſuræ fieri ſolet. at in hac figura minus ſpecioſa ſanguinis eiaculatio contingit.

Quod ſit opportunum venæ ſecandæ tempus, Galeni, Cap. XVI.

E IN omni diei ac noctis hora, neceſſitate vrgente, venā ſecabis, ita vt ſcopū habeas in iis qui febriunt, exacerbationis declinationem: in iis vero qui aut propter lippitudinem, aut aliud quid eiuſmodi, abſque febre, venæ ſectione indigēt, magnitudinē doloris aut inflammationis. qua enim hora videris dolorem mitigari, venam ſecabis: at verò ſi nihil tale vrgeat, melius eſt manè venam ſecare, nō ſtatim vbi à ſomno ſurrexeris, ſed vbi vigilaueris ad horam vnā. ſed & quoſdam prælauare praſtat & prædeambulare. In quibus verò præſeruationis gratia venam ſecamus, licet etiam ab actu cōſuetarum operatio- F num venam incidere.

De repetita detractione, Galeni, Cap. XVII.

IN quibus ſimpliciter euacuare volumus, eadem die iterata detractio fiat. in quibus autē reuellere, præſtat vt poſt duos dies fiat. Et in quibus quidem opus eſt multa euacuatione, vires autem nō ſunt fortes, in iis euacuationem reſeruare oportet, & prima detractione defectuo ſiore facta, rurſus iteratò detrahere, aut ſi voles tertiùm. Quum vero feruentis ſanguinis multitudo febrem acutiſſimam incenderit, velut in ſynochis *id eſt continentibus*, G ibi aceruata euacuatione opus eſt: & oportet tentare vt euacuemus vſque ad animi deliquium, virium robore ex pulſibus cōſiderato. in aliquibus enim noui vi. lib. ſtatim eſſe detractas. Fluente itaque ſanguine attendere oportet ſemper pulſuū tactui, vt ne citra animaduerſionem, pro deliquio animi mortem inducas.

De arteriarum ſectione, Galeni. Cap. XVIII.

ARterias ſecant medici in temporibus quidem ob oculorum fluxiones, quū calidæ & flatuoſæ fuerint: eas verò quæ ſunt retro aures, in vertiginoſis, & iis maxi- H mè qui ex diuturnis morbis capitis calidis ac flatuoſis laborāt. Iā vero & ob alias plurimas affectiones circa caput cōſiſtentes diuturnas, quidam ſecant arterias retro aures. Verùm aliqui arteriarum ſectiones verentur, propter ſanguinis retinendi difficultatem, & quòd dum fiſſura in cicatricē abit, aneuryſma in quibuſdam fit, *id eſt uaſis ipſius arteriæ dilatatio, quæ inter tumorum genera recenſetur.*

Medicamentum ſiſtens ſanguinem arteriarum, Cap. XIX.

QVVM igitur ſanguinis eruptio ex inciſa arteria cōſequatur, oportet hanc hamulis attractam totam tranſuerſim diſſecare, deinde aloem & mannam thuris terere, & ouorum albumine ſubigere, & tenellis pilis leporinis medicamentum excipere, & fiſſuræ imponere. Dicetur autem de hoc amplius in loco De ſanguinis eruptione, inter vulneraria medicamenta.

De cucurbitularum vſu, Ex Antyllo. Cap. XX.

NEque in morborum principiis, neque in corporibus repletis, cucurbitis vtemur, ſed quum euacuatum fuerit totum, & non amplius influxerit parti cui cucurbitæ ſunt adhibendæ, & opus fuerit mouere ac excutere & attrahere relictam in parte inutilem fluxionem. Cauēdum eſt autem ne cucurbitam prope māmas affigamus. nam illabentes in cucurbitas māmæ & tumeſcentes, nō facilè ſinunt illas tolli. Tunc verò ſpongiis ex calida expreſſis cucurbitas circundare oportet: ſic enim remittere ſolent. ſi verò non ſic remiſerint, cucurbitæ perforandæ ſunt. Illud porrò noſſe expedit, quòd nō ſolùm localis venæ ſectio detrimento eſt antequam vniuerſum corpus euacuetur, per affectas partes ſanguinem detrahens, ſed etiam cucurbita. Et venæ quidem ſectio minus eſt periculoſa: pro ratione enim allationis materiæ, etiam ſanguinis excretionē facit: cucurbita verò tum impetu affixionis violenter materiam attrahens, tum multum locum occupans, & tamen neque vaſis ſenſibilem fiſſurā faciens, attrahit quidem memorabilem materiā, non euacuat autē pro ratione attractæ. Et præcordiis quidem intempeſtiuè affixa, præſertim in continentibus febribus aut ſemitertianis, & maximè ſi etiam mens ægri fuerit turbata, & ſenſus ſit obtuſus, ſtrangulatus & mortē eadem die inducit: capiti verò intempeſtiuè admota, lethargos, & corporis ac mentis ſtuporem, & oculos prociduos facit. quibus autem contigerit vt hæc effugiant, hi omnino in diuturnū capitis affectum hinc incidunt.

De ſcarificatione, Ex Galeno. Cap. XXI.

VEnam ſecare ſæpe in anno non arbitror cōmodum eſſe: ſimul enim cum ſanguine multus vitalis ſpiritus excernitur. Quum autem hic frequentius conſumitur, & tota corporis moles perfrigeratur, & omnia naturalia opera deteriora fiunt. Probo igitur vt ab ignobilioribus partibus, velut ſunt crura, per ſcarificationē detractio fiat. Optimum autem eſt hoc auxilium ad conſeruationē ſanitatis, & ad eandem recuperādam, ſi fuerit præuaricata. Prodeſt autem ſcarificatio etiam oculis diuturna fluxione affectis, & aliis capitis affectionib⁹, itémque thoracis, & anginis. Oportet autē in vnoquoque mēbro factas ſanguinis inſpiſſationes, poſt vniuerſalem corporis euacuationem, ſoluere per localem ſcarificationem.

De ſanguiſugis, Galeni, Cap. XXII.

SAnguiſugas captas vna die ſeruare oportet, eáſque pauco ſanguine alere. vſus autem tempore pars cui admouendæ ſunt nitro præparetur, & aqua dulciſſima exactè abluatur, poſtea è fomento ſanguis illinatur. Atque ſic accipiātur ſanguiſugæ ac mittantur in aquam paruam, & fuligine ipſarum per ſpongiam deterſa ſic admouebis. inhærentes enim non ceſſant trahere, donec ſalem aut nitrum aut cinerem ori ipſarum inſpergamus. poſtquam verò exciderint fouendi, ſunt loci per ſpongiam. & ſi ſanguis erumpat, gallam vſtam, aut linteum vſtum, aut ſpōgiam liquida pice imbutam ac vſtam inſperge, & supernè chartam aceto madidam impone.

De purgatione, ex Antyllo. Cap. XXIII.

EOS qui ſana habent corpora purgare difficile eſt, nam & vertiginoſi ac voluuloſi fiunt ac torquentur, purgatióque difficulter ipſis procedit: & ad hæc citò exoluuntur tales dum purgantur. Quum igitur purgare volueris, prættenuare oportet ac ſecare craſſos ac viſcoſos humores, & meat⁹ aperire, per quos humores trāſferūtur, & trahuntur à purgatoriis medicamētis. Et ſeroſos quidē

ac tenues humores in principio morborum euacuare oportet: in craſſis verò ac viſcoſis concoctio expectãda eſt, qualis eſt pituita & bilis atra. Sed & in omnibus diuturnis morbis ſemper concoctionem expectare cõuenit. In acutis verò quum cõmotæ fuerint materiæ, etiam in principio pharmacum exhibe, & tamẽ cum multa cautione. Nam quum humores ſunt in motu, lationéque ac fluxu, timor eſt nequod ex viſceribus natura debile exiſtens materiam cõmotam excipiat, & præſertim thorax. At in vna aliqua parte firmatos humores, velut in viſcerum inflammatione contingit, medicamentis aggredi non oportet priuſquam concoquantur. quicunque enim inflãmata in principiis per medicamenta ſoluere conantur (inquit Hippocrates) à diſtento quidem & inflammato non auferunt quicquam, (nihil enim remittit cruda affectio) verùm ſana & morbo reſiſtentia conſumunt: dum enim debile fit corpus, morbus dominatur: quum autem morbus dominatur, pernicies adeſt. Proinde materiæ remouendæ gratia vtimur purgatoriis medicamentis in cephalæa, vertigine, hemicrania, comitiali, anhelatione, erectæ ceruicis ſpiratione, coxendice, arthritide, podagra, nephritide, & in affectionibus veſicæ ac vteri diuturnis. Similiter autem etiam vbi fluxus aſſiduè infeſtauerit aures, aut nares, aut oculos, aut os, aut ſtomachũ, aut totam ſuperficiem: & neque reſiccetur ab aliis auxiliis, neque aliter ſiſti poſſit. ſolet enim purgatio per aluũ fluxiones cohibere. Et in hoc ordine locari poteſt etiam humoris atræ bilis purgatio, quæ hæmorrhoidum ſuppreſſarum gratia aſſumitur poſt venæ ſectionem. At antiquæ affectionis emouendæ ac expurgandæ gratia vtimur purgatoriis in reſolutione, ſideratione, alimentum non ſentientibus, torpore, ſopore, grauitate perſeuerante in quacunque corporis parte. Cæterùm ob corporis temperamentũ tranſmutandum, vtimur purgatoriis in diuturnis febribus, nimirum quotidianis ac quartanis, inſania, atra bile, mentis exceſſu, malo habitu corporis, iis qui alimentum non ſentiunt propter vitioſum humorem: inſupérque in elephantiaſi, ſcabie, lepra, puſtulis, morbo pediculari, & in vlceribus ſpõtaneis ac grauibus, & affectionibus fluidis. At verò quò circumfſitus & infeſtãs humor educatur, vtimur purgatoriis, in aqua inter curem, & regio morbo. Et hoc loco ponendæ ſunt etiam vetris fluxiones, in quibus purgatoria aſſumimus: aliquando enim acris & inutilis humor, ventris tunicis inſidens aut inteſtinorum, ſimiliter velut acres glandulæ aut infuſiones per anum, irritat inteſtina, & ſimul ipſa ſtimulat, & promptitudinem efficit ad excretionem, ſimúlque per acredinem ſuam ex circumferẽtia corporis ac totius molis humorem attrahit. In his igitur conſentaneum eſt purgatoriis vti, quò talis humor ex corpore expellatur, & venter ac inteſtina pura fiant. In ſumma vtendum eſt purgatoriis medicamentis, in iis quibus vires validæ ſunt, & voluntas prõpta eſt, & qui ſtomachum robuſtum habent, & multam inutilem materiam in corpore colligunt. At pingues & prægraciles ad purgationem inepti ſunt: inſuper & qui multo ſanguine abundant, & qui aſſiduè animo linquũtur, & ægrè reuocantur, & qui citò vomunt ex omni occaſione. Pueri item ac ſenes, & mulieres quibus menſes validè purgantur, & qui valde purum habent corpus: & qui certam habent victus rationẽ, & quibus aluus eſt natura adſtricta, & qui dyſenteria & cœliaca affectione facilè corripiuntur. omnes hi ad purgationem inepti ſunt. Incipiendum eſt autem à bilem purgantibus.

Bilem flauam purgantia. Aloe, Cap. XXIIII.

ALoe totum quidem corpus non purgat, verùm ſitam in ſtomacho & ventre ac inteſtinis bilem, citra moleſtiam educit ac placidè vnà cum ſubiectis excremẽtis. Datur itaque iis quibus caput affligitur propter aſſiduas fientes ad ipſum de ſtomacho euaporationes. excindit enim inutilium vaporum allationẽ. Danda eſt & lippientibus, propter eandem cauſam, & iis qui ob bilis augmẽtum ſitiunt, quibus lingua & os facilè reſiccatur: & qui circa ſtomachum ardorem, aut nauſeam, aut moleſtiam aliquam euerſoriam percipiunt. Præbetur & iis qui præter rationem pallidiores facti ſunt, & in quibus ſuperfluitates eductione indigent, & clyſter adhiberi non poteſt ob aliquam cauſam. Dantur autẽ aloes drach. II. cum aqua mulſa. Cõmoda eſt etiam ſiquis ipſam quotidie ſumat, aut à cœna aut mane ante cibum potius. Tritam itaque aloen corticis citrii ſucco excipe, aut ſi is deſit, ſucco braſſicæ vtere. habeant autem hinc formatæ pilulæ ciceris magnitudinem. & dato tria aut quinque quotidie ei qui opus habet. pores & cum terebinthina ipſam efformare, & cum melle cocto. Oportet autem in deglutiendo aut poſtea abſorbere aquam mulſam. Purgatoria equidẽ medicamenta omnem cauſam ex corpore extrahunt, inſtar cucurbitæ, principalibus partibus inhærentia, ipſáque per ventrem euacuantia.

Scammonia, Cap. XXV.

SCammonia flauam bilem maximè educit. Inducit autem ſtomachi dolorem, & graue olet, ac iniucunda eſt & valde ſiticuloſa. Quum enim omnia purgatoria ſtomachũ infeſtẽt, aloe excepta, ſcãmonia plus omnibꝰ illi moleſta eſt. Vitanda igitur eſt iis qui debilem ſtomachum habent & febricitantibus: quum enim leuiſſima ſit, facilè abripitur in corpus, & omnem in ipſo immunditiam commouet: prohibetur autem à febrili calore, vt ne ſuper fluitates ad excretionem ducat. Danda igitur eſt iis qui bonum ſtomachum habent, & non febriunt, atque non facilè vomunt, & non facilè animo linquuntur. Dantur ex ea ſcrupuli duo, plus minus, pro virium ratione. Admiſcetur ipſi ſal, & thymi coma, aut pulegium. In iis verò qui ferre poſſunt, præſtat aloen miſcere. Datur & per ſe cum melle, aut ptiſanæ ſucco, ſi clanculum exhibere volumus.

Peplium, Cap. XXVI.

PEplii ſemen, aliquando verò & ramulos ſimul, in vmbra ſiccata, tuſa ac cribrata dato, ſcrup. IIII. põdere, in aqua mulſa, adſtillato modico aceto. Nam poſt flauam bilem, etiam nigram & pituitam ducit. & flatus diſſipat, quemadmodum etiam Hippocrates alicubi dicit. Maximè igitur conuenit flatuoſis affectionibus, quæ ſanè atrã bilem laceſſunt & auſpicantur. Cõuenit etiam ſplenis inflammationibus diuturnis, vteri item ac coli, & laxis abdominis tumoribus.

Veratrum nigrum, Cap. XXVII.

VEratrum nigrum atram & flauam bilem ex toto corpore trahens, infernè expurgat, non tamen cum vlla difficultate. quapropter etiam febrientibus per circuitũ & diu ipſũ exhibemus. Datur & furioſis, & hemicranicis, ac diuturno capitis dolore afflictis. Maximè verò idoneũ eſt viſceribus, & vtero & veſicæ, ſi purgatorio medicamẽto opus habent. Maxima verò ipſius vis eſt, priuatim educere ſiquid corruptorium ſanguini fuerit admixtum. Vnde etiam in diuturno regio morbo commodum eſt, & ad aſperitates cutis, velut ſunt lepræ, impetigines, & ſimilia. eſt & elephantiaſi vtile. Dantur ex eo ſcrup. III. plus minus, ita vt tenuia circa radices lignula paululum in aqua madefiant, deinde auferatur cortex, & ſiccetur in vmbra, tundatúrque ac cribretur. datur cum paſſo aut aceto mulſo. Condimenti porrò gratia addere oportet ipſi petroſelini & dauci parum. Si verò efficacius purgare volueris miſce & de ſcammonia parum.

Bilem atram purgantia, Cap. XXVIII.

ATram bilem ducẽtibus vtendũ eſt præcipuè in melancholicis, *id eſt atra bile uexatis*, ſtomachicis, iis quæ facilè irritantur, iracundis, homines auerſantibus, ſeceſſũ quærentibus, & iis qui in refectione virium purgatione opus habent, & in habitibus obaridis & parum muſculoſis, & præſertim in autumno feruente.

Epithymum, Cap. XXIX.

EPithymum atram bilem infernè purgat. Dantur ex ipſo contuſo ac cribrato perfectis ſcrup. XII. cum paſſo & aceto mulſo ac modico ſale. Confert affectionibus flatuoſis & hypochondriacis præcordiorum, & quibus iecur grauatur, & difficulter ſpirantibus. Similiter autem velut epithymum purgat flos in ſtœbe enaſcens, & flos qui in thymbra naſcitur, atque epithymbrõ appellatur. verùm vterque viribus debilior eſt.

Polypodium, Cap. XXX.

POlypodium bilem maximè nigram ducit & pituitã. dantur radicis purgatæ ſcrup. VI. affuſa aquamulſa diluta. Poteſt & ſuper ſalſamentum deradi ac comedi ante

prandium. Purgat etiam mediocriter ac citra moleſtiam radix cocta in iure gallinaceo, & in ptiſana.

Pulegium, Tragoriganum, Leucanthemum, Alyſſon, Cap. xxxi.

PVlegium ducit atram bilem acetabuli menſura potũ in aqua mulſa: ſimiliter & tragoriganum, & parthenium, quod & leucanthemum vocatur. Dantur ſingulorum ſcrup. vi. ſed & alyſſon ſimiliter purgatiuum eſt, dantúrq́; etiã ipſius ſcrup. vi. Præſtat autem hæc dare cum aceto, & modico ſale, ex aqua, ita vt arida trita potui inſpergantur.

Armenium, Cap. xxxii.

ARmenium quo pictores vtũtur, purgat atram bilem & quicquid craſſi ac viſcoſi ſanguini admixtum eſt. datur melancholicis, & elephantiaſi laborantibus, ac cõſimilibus, & in renum affectionibus, & anhelofis: dantur ex eo ſcrupuli plus minus iiii.

Centaurium minus, Cap. xxxiii.

CEntaurium minus craſſiſſimam bilem purgat & mucum: quare conuenienter datur ſplenicis & coxendicum morbo affectis. Bibitur eius decoctum, vbi coctum fuerit in aqua. Sint autem centaurii ſcrup. ſex, aquæ menſura heminæ. coquatur ad medietatem.

Pituitam ducentia, Cap. xxxiiii.

PItuitam ducentium vſus eſt in habitibus frigidiorib⁹, ætatibus item ac morbis frigidioribus: velut ſunt reſoluti, ſiderati, & qui laxis tumoribus tument. & in iis qui multa & craſſa emungunt, & qui ex coxendicum morbo à pituita infeſtantur, & in aqua inter cutem.

Colocynthis, Cap. xxxv.

COlocynthis purgat pituitam & bilem & mucoſa: vnde neruorum neruoſorúmque corporum purgatiua eſt. Datur igitur cõuenienter in omnibus capitis affectionibus, & in erecta ceruice ſpirantibus ac ſimilibus. & in coxendicum morbo, & arthriticis, & ad diuturnas renum ac veſicæ affectiones. Eſt & aliis morbis commoda, qui ægrè excuti poſſunt, & induratam affectionem habent. Datur ex medulla ei⁹ ſcrup. ii. in aquæ mulſæ cyathis duobus, in debilioribus ſcrupulus vnus. Eligenda eſt alba & tenera medulla. nam aridior & nigra mala eſt. Tundatur autem & teratur diligenter, & cribretur ſæpe. & vſus tempore læuigetur valde bene in mortario cum aqua mulſa. ſolet enim tale quiddam pati: nam tuſa priuſquam madefiat, tenuiſſima apparet: vbi verò in aquã mulſam iniecta fuerit ac macerata, intumeſcit adeo vt vix cribratam eſſe credas. Itaque tumidæ ipſius partes aliquando inhærent vẽtri aut ſtomacho, & præſertim inuolucris inteſtinorũ, propter mollitiem: & quũ acres ſint natura ac mordaces, adhærentes vlcerãt inteſtina, & affectiones neruorum per conſenſum inferunt, torminaque ac contractiones. quare multa animaduerſione opus eſt, vt læuiſſimam ipſam faciam⁹ cum aqua mulſa. Quòd ſi mitius purgare volueris, ſumito colocynthidem iuſtæ magnitudinis, eámque aperito ſupernè, & ſemen totum eximito: deinde quicquid tomenti ſpeciem præ ſe fert in ipſa, ruſus citra ſemen in ipſam indito, & repletam ipſam ſapa, aut vino dulci veteri, per diem & noctem macerari ſinito: deinde excolatum per pannum vinum calfactum bibendum dato. Purgat optimè & morbum regium, & eos qui puſtulas liuidas circa cutem habent.

Tithymalus, Cap. xxxvi.

TIthymalus pituitam & bilem ducit. dantur ipſius ramuli virides accepti, & in teſtaceo quopiam vaſe parum fricti, deinde triti. Miſcentur autem ex ipſis ſcrupuli iiii. aut iii. cum polenta in aqua, & bibuntur. nam aridiores ramuli impotentiores ſunt. At verò tithymali characitæ radicem accipe, & ſiccato in vmbra, deinde vſus tempore corticem detrahito, tundito ac cribrato, & iiii. ſcrupulorum põdus in vinum dulce vetus mittito, & per diẽ ac noctem macerari ſinito: excolatum per pannum vinũ calfactum bibendum dato. purgat maximè, vt aliqui in omnibus ipſo vtantur velut quopiam arcano. Bene & citra moleſtiam purgat etiam ſuccus tithymali circa aquas in humidis locis ac ſyluis naſcentis, exceptus ſale, aut pane arido trito, ita vt ex hoc nucis auellanæ magnitudo detur cum frigida aqua. At ſuccus tithymali à quibuſdam datur, aut cum caricis, aut cum polenta, guttæ iiii. aut v. Verùm valde exulcerat linguam & partes circumcirca ſitas, & potus multum calorem in ventre facit.

Iſium, Cap. xxxvii.

ISii corticem ſiccato, tundito, ac cribrato: & ex eo ſcrup. v. aut vi. dato, macerans velut dictum eſt in paſſo, & excolans, ac paſſum ipſum exhibens. Purgat autem magis pituitam. quandiu verò volueris ferri ventrem, ne abluas anum aqua, ſed linteo deterge. Quum autem ſatis purgatum te putaueris, laua anum aqua frigida, & manuum ac pedum extremitates aquæ impone, & ſiſtetur fluxus.

Elaterium, Cap. xxxviii.

ELaterium purgat pituitam & bilem. Dato obolos tres cum lacte recens mulcto heminæ vnius mẽſura. At obolus habet ſiliquas tres.

Granum cnidium, Cap. xxxix.

GRanum cnidium purgat magis aquoſa ac ſeroſa: purgat etiam pituitam & bilem moderatè. Eſt autem feruens & acutiſſimum. dantur ex eo grana xxx. ſi verò mitius purgare voles, dato grana xx, aut xv. Dato autem internam granorum partem tritam cum polenta, & vino immiſſam bibere iubeto. A potu verò parum olei roſacei aut melini abſorbere oportet, ne fauces exurantur. Præſtat autem terere & efformare catapotia cum cocto melle.

Agaricum, Cap. xl.

AGaricum purgat pituitam & bilem, ſed nõ acutè. dãtur drach. ii. cum aqua mulſa aut aceto mulſo. Eſt autem ſtomacho incommodum, eo quòd leue ſit, & in ipſo ſupernatet.

Cnici ſemen, Cap. xli.

CNici ſemen purgat pituitam, non tamen fortiter. Huius ſeminis drach. v. tritas mitte in ius gallinæ aut ptiſanæ, & excolatum bibendum præbe. Quidam internam cnici partem drachmæ pondere accipiunt, & terunt cum amygdalis & aniſo, & cum melle cocto catapotia formãt, ac exhibent arquato affectis. Et conueniens quidem, ſed leuius eſt hoc.

Lathyris, Cap. xlii.

LAthyris pituitam magis ducit. danda ſunt eius grana xv maiora, aut viginti de minoribus. Et qui quidem efficacius purgari debent, iis præcipiendum eſt vt manducent: qui verò non valida neque multa euacuatione opus habent, integra deuorent, maximè ſi vitioſum ſtomachum habet is qui accipit.

Ariſtolochiæ clematidis ſemen, Cap. xliii.

ARiſtolochiæ clematidis ſemen ſiccum tritum ii. drachmarũ pondere bibitur, & purgat pituitam ac bilẽ. Eſt autem ſtomacho gratum.

Mercurialis, Cap. xliiii.

SI mercurialis tenera folia cocta comederis, abundè ſtercus expellunt: ſi verò decoctum vino mixtum biberis, moderatè ſtercus educit.

Cucumis ſylueſtris, Cap. xlv.

CVcumeris ſylueſtris radicis cortex, ii. obolorũ, hoc eſt ſiliquarũ vi. pondere, potus cum aqua mulſa, ducit pituitam multam citra moleſtiam, ita vt neque ſtomachum lædat.

Styrax, Cap. xlvi.

STyrax pinguis flauus datur drach. ii. pondere, cum æquo pondere terebinthinæ in pilulas coactus. Ducit pituitam multam citra moleſtiam.

Thymus, Cap. xlvii.

THymi cacumina tuſa trita dato cũ poſca & modico ſale, ad drach. iiii. aut iii. põdus: purgat enim citra moleſtiam & abundè pituitam ac bilem.

Cyclaminos, Cap. xlviii.

CYclamini radicis læuiſſimè tritæ drach. iiii. aut iii. pro viribus cum aqua mulſa potæ, purgant pituitam & bilem: maximè verò per ſudorem purgant quare qui bibit reclinari debet, & corpus in tegumentis ponere, & ſudorum excluſionem iuuare.

Scordium, Cap. XLIX. A

SCordium tenuiſſimè tritum duarum drachmarum pōdere ex aqua mulſa potum, ducit pituitam.

Chamæpitys, Cap. L.

CHamæpityos drach.II. tritæ, & cum ficubus aut cocto melle in catapotia coactæ & exhibitæ, multam pituitam ducunt.

Bdellium, Cap. LI.

BDellium Arabicum pellucidum & flauum, drach. II.
pondere tritum potum cum aqua mulſa, purgat pi- B
tuitam.

Aquam ducentia, Cap. LII.

AQuam ducentibus vtendum eſt & in hydropicis qui ex aſcite intercute aqua laborant, & in fœminis quæ diuturno albo fluxu vexantur, & ad fluida vlcera.

Squama æris, Cap. LIII.

SQuama æris aquam purgat: datur drach.I. & dimidia cum aqua mulſa. Non ſolùm autem aquam ducit, ſed etiam pituitam. Ducunt porrò aquam etiā aliqua ex relatis, velut granum cnidium & cnicus. At cucumeris ſylue-
ſtris radix conuenientiſſima eſt hydropicis, miniméque C
moleſtiam affert.

Euphorbium, Cap. LIIII.

EVphorbium ducit quidem pituitam, magis verò aquam. Eſt autem acutiſſimum inter ea quæ ego noui & feruentiſſimum: vnde & colicis datur & iis qui frigidiores ventres habent. reliquos fortiter turbat, & validam ſitim inducit. Miſcebis cum ipſo aliqua odorata ſemina, dans ex eo obolos tres cum aqua mulſa. Præſtat autem cum melle cocto in catapotia ipſum efformare.

Chamelæa, Cap. LV.

CHamelæa cocta in aqua mulſa & pota, aquoſa magis D
ducit. purgat autem etiam pituitam & bilem: Immittantur ex ea drach.V. in duas heminas aquæ, & fiat coctura ad dimidias. In fine cocturæ mellis moderata portio addatur, & modica facta coctura, coletur ac bibendum præbeatur. Aliqui contuſæ tritæ chamelææ drach.II. cum duplo comæ abſinthii committunt, & cum melle formata catapotia præbeant.

Sanguinem purgantia, Cap. LVI.

SAnguinem purgat porri capitati ſuccus, mercurialis,
viola alba, malua ſylueſtris, ſaluia. E

Methodus componendi purgantia pharmaca, Cap. LVII.

QVÆ quidē per ſe purgare poſſunt ſimplicia pharmaca, talia ſunt velut iā expreſſimus ac præſcripſimus. Nō fuerit autē difficile etiā mixturas ipſorum facere iis qui ex iam prædictis ſingulorū vires didicerunt. Siquis enim ex relatis duo miſcere velit, dimidium pondus de doſi ſingulorum accipere oportet: ſi verò tria, tertiam iuſti pōderis partem ſi verò plura, iuxta eandem proportionem.
Facimus autem ipſorum mixturas, vbi nō fuerit vnus hu- F
mor qui infeſtat, velut pituita, aut bilis, aut aqua, ſed omnia ſimul. Et, ſi quidem putauerimus æqualiter redundare humores, æqualiter ipſa miſcemus in compoſitione: vbi verò vnus plus aliis redundarit, amplius admiſcemus de his quæ talem humorem euacuare poſſunt. Primùm igitur volo ea mollientia pharmaca aluum ſubducentia ſubiungere quæ in cibo ſumuntur. in cibo enim medicamentum optimum eſt, (inquit Hippocrates) quò etiam ſanis naturaliter adſtrictam aluum habentibus, hæc ſpecu-
latio vtilis fiat. Fortaſſis autem & iis qui ſe ex morbo G
recolligunt, inſupérque iis qui ex diuturno morbo ægrotant, hæc pharmaca auxiliaria fient, ſi vnum aut alterum ſimplex pharmacum iucundis eduliis fuerit admixtum, aut ad ventrem molliendum, aut ſi etiam redundantem humorem paulatim & latenter euacuare volumus. Incipiamus igitur à potionibus propomatis appellatis.

Vini purgantis bilem præparatio, ex Theone, Cap. LVIII.

CAſiæ vnc.I. ſcammoniæ vnc.I. vini ſextar.V. Hæc te- H
nuiſſimè trita linteolo illigentur, & hoc exactè conſtrictum in vinū ſuſpendatur, ac ſinatur ad dies quinque: deinde ex hoc vino dato ante cibum potionem perfectā, cum aqua calida. creditur bilem purgare.

Vinum pituitam ducens, Cap. LIX.

LAthyridum purgatorum vnc.I. ſpicæ nardi drach. III. vini ſextar.V. præpara velut prædictum eſt, & vtere. creditur pituitam leuare.

Vinum melancholicis commodum, Cap. LX.

POlypodii vnc.I. tuſam, cribratam, & linteo illigatam in vini ſextarios V. ſuſpendito, & ad dies ſeptem ſinito macerari: & dato potionem velut dictum eſt.

Aliud vinum polypodites, Cap. LXI.

VIni dulciſſimi ſextar.VI. maſtiches ſextantem, epithymi drach.IIII. radicum polypodii non veterum deraſarum lib.II. radices polypodii purgatas tūde in craſſiores partes & coque cum paſſo, immiſſo etiam epithymo ac maſtiche. Quum autem ad tertias redactum fuerit, aufer ab igne, & frigefieri ſine, & ad excolatū ſpicæ nardi contuſæ ac cribratæ ſcrup.III. inſperge. præſtat autē hāc in mortario counire, deinde fictilibus paruis picatis excipere, & oſculo vaſorum oblito adſeruare. Dabis autem in prādio potionem magnam inter medios cibos, aqua calida temperatam: eſt hoc iucūdiſſimum & efficax. Præparatur hoc in Babylone Phœnices, laudatúrque ac quoquouerſus nauibus aduehitur.

Vinum mulſum ſtercus exigens, Cap. LXII.

VIni ſextar.V. mellis ſextar.I. maſtiches quadrantem. maſtichen tritam & linteo illigatam in vino mulſo ſuſpende, & ad dies ſeptem macerari ſine: & dato ante cibum potionem vnam calida aqua temperatā. Optimè hoc ſtercus educit, & ſtomacho commodum eſt. euacuat etiam pituitam.

Vinum mulſum flauam bilem ducens, Cap. LXIII.

SCammoniæ drach.I ſpicæ nardi drach.I. tuſa, cribrata, & linteo illigata, in vini ſextar.V. macerato, & mellis ſextar.I. & vtitor.

Vinum mulſum pituitam ducens, Cap. LXIIII.

CNici ſeminis purgati drach. IIII, & vini ſextar. V. & mellis ſextar.I. accipito. Et cnicū in craſſas partes cōtuſum ac linteo illigatum, macerato, vtitórque velut dictum eſt.

Vinum mulſum atram bilem euacuans, Cap. LXV.

POlypodii drach.III. vini ſextar.V. mellis ſextar.I. tūde, cribra, macera, & vtere.

Conditum ad flauam bilem, Cap. LXVI.

PIperis drach.III. ſcammoniæ vnc.I. ſeminis apii drach.I. vini ſextar.V. mellis ſextar.I. terito ſpecies per ſe primùm, deinde etiam cum melle. & poſtea vinum adde, & ſine ad dies quinque, & vtere.

Conditum pituitoſis, Cap. LXVII.

LAthyridum vnc.I. piperis vnc.I. ſeminis aniſi, apii, ſingulorum vnc.I. vini ſextar. quinque, mellis ſextar. I. præpara velut dictum eſt, & vtere.

Conditum melancholicis, Cap. LXVIII.

POlypodii vnc.I. piperis vnc.I. ſeminis apii, drachmam vnam, vini ſextarios quinque, mellis ſextar. I. præpara velut prædictum eſt, & vtere.

Abſinthati præparatio flatus & ſtercora euacuans, Cap. LXIX.

LIguſtici drach.I. S. cumini drach.I. ſpicæ nardi ſcrup.II. floris iūci odorati ſcrup.VI maſtiches ſcrup.VI. vini ſextar.V. mellis ſextar.I. tuſa ac cribrata terito cum melle, & vinum admiſce. excipe & vtere poſt dies quinque ante prandium.

Abſinthatum flauam bilem ducens, Cap. LXX.

COſti drach.I. maſtiches drach.IIII. roſarum ſiccarum drach.II. ſpicæ nardi drach.II. floris iūci odorati drachmā I. aloes vnc.I. ſcammoniæ vnc.I. mellis ſextar.I. vini ſextar.V. præpara & vtere velut dictum eſt.

Abſinthatum ad pituitoſos, Cap. LXXI.

MAſtiches drach. quatuor. coſti drach. quatuor, folii Indici drach.I. ſpicæ nardi drach.I. floris iunci odora-

ti drach.i.caſiæ drach.i.polypodii vnc. i. mellis ſextar.i. lathyridum purgatarũ vnc.i.vini ſextar.v.præpara,& vtere velut dictum eſt. A

Roſatum flauam bilem ducens, Cap. LXXII.

ROſarum exunguium recentium libra vna,vini veteris ſextarii ſex,mellis ſextarius vnus. Roſæ ad diem vnam præſiccatæ mittuntur in vinum, & macerantur per dies nouem: deinde vinum excolatur,& adiicitur melli prius trito cum ſcammoniæ vncia vna.oportet autem tũdere ac cribrare ſcammoniam,ac ſic læuigare cum melle. Poſtea vero condatur in vaſa,quæ exactè cooperta ſuſpendes in puteum aquæ frigidæ,& ſines per dies ſeptem aut nouẽ.deinde extrahe & alios triginta dies ſine,& ſic pro pomate vtere.

Roſatum pituitam & ſeroſum ac atræ bilis humorem euacuans, Cap. LXXIII.

SI præcedens deſcriptio acceperit grani cnidii vnciam vnam abſque ſcammonia, euacuat ſeroſum humorem & pituitam:ſi lathyrida ſolùm, pituitam euacuat:ſi epithymum ſolùm,atræ bilis humorem expurgat.

Mellis roſacei purgatorii præparatio, Cap. LXXIIII.

MEllis librã vnã,ſucci roſarum librã vnã,maſtiches drach.iii.piperis drach. duas,zingiberis drach. ii. ſcammoniæ ſcrup.octo,coquito mel cum roſarum ſucco ad compagem mellis liquidioris,deinde inſperge ſcammoniam & maſtichen læuiſſimè trita,& parum coque,& ablata ab igne cum reliquis in mortario vnito & ſeponito,& dato cochlearium:euacuat flauam bilem. Quidam vero ſimpliciorem præparationem facere volentes, præmacerant modica aqua ſcammoniam, deinde feruefaciunt,& detracto ſuperſtante ipſius concremento excolãt & læuigatam ad mel roſaceum adiiciunt,& ſimul coquũt, velut dictum eſt.Si verò lathyridum vnciam vnam acceperit prædicta præparatio mellis roſacei,abſque ſcammonia,purgat pituitam:ſi verò polypodii acceperit vnciam vnam,atræ bilis humorẽ euacuat. Verùm efficacior fit ſi pro polypodio epithymum acceperit.

Aceti purgatorii præparatio, Cap. LXXV.

SCammoniæ vnciam vnam,aceti ſextarios quinque terito ſimul,& ſinito ad dies quinque,& dato ad intinct⁹ cum cibo cochleariũ vnum aut duos.purgat flauam bilẽ. Si verò pro ſcammonia inieceris lathyridum vnciam vnam,purgat pituitam:ſi verò epithymi vnciam vnam inieceris,euacuat atræ bilis humorem.

Aceti mulſi purgatorii præparatio, Cap. LXXVI.

MEllis deſpumati ſextar.i.aceti acerrimi ſextar. i. coquito ſimul vſque ad mellis compagem,deinde adiice epipetri triti ac cribrati vnciam vnam.vtere ad intinctus.aut cum aqua dato bibere cochlearia duo circa horã tertiam ieiunis:euacuat bilem.ſi verò non affuerit epipetrum,ſcammoniæ iniice vnciam vnam. Aliud acetum mulſum. Mellis deſpumati ſextar.i.aceti ſextar.i.coquito ſimul ad compagem,deinde iniice cnici internam partem purgatam & tritã,pondere vnc.i. & ſine ad dies quinque,& vtere vt voles:purgat pituitam. Aliud. Mellis & aceti ſingulorum ſextarium vnum coquito,& thymi læuiſſime triti vnciam vnam addito,& ſinito per diem, ac vtitor:euacuat atræ bilis humorem.Omnia verò quæ prædictis aceti mulſi præparationibus iniiciuntur, linteolo alligata macerentur.

Acetum mulſum purgans omnes vitiatos humores, Cap. LXXVII.

COmæ hyſſopi ſeſquiunciam, origani vnciam vnam, pulegii ſeſquiunciam,marrubii vnciam vnam, epithymi,ſeminis cnici,cacuminum thymi,agarici,ſingulorum vnc.i.polypodii ſextantem, ſcammoniæ vnciam i. & ſcrupulos vi. aceti ſeſquiſextariũ, aquæ ſextariũ vnum mellis libras duas,ſapæ ſexuncem. Herbas præmaceratas aceto & aqua ad tertias decoquito & excolato, & mel addito,ac rurſus coquito ad bonam compagem,& ſcammoniam, epithymum, agaricum,trita ac tenuiſſimo cribro excreta,in mortario admiſceto.Et vbi moderatè purgare volueris,ſcrupulos quindecim exhibeto:medio verò modo ſcrupulos viginti. At verò fortibus perfectam doſin exhibere potes vnciam vnam: quidam etiam alypiadis vnciam vnam addunt. Aliud flatus euacuans. Aceti ſextar.i.mellis ſextar.i.baccarum iuniperi drach. quatuor, piperis vnc.i.zingiberis vnc.i.petroſelini drach.quatuor, ſeminis apii,ammii,liguſtici,aniſi,epithymi,ſingulorum drach.quatuor,cumini drach.duas,ſeminis anethi drach. duas,polypodii vnciam vnam.præpara & vtere velut prædictum eſt. conuenit colicis. I

Acetum mulſum quod colicis ac nephriticis per ſedem infunditur, Cap. LXXVIII.

CEntaurii vnciam vnam,alypiadis recentis ſextantem, rutæ viridis ſextantem,marrubii,agarici, caſiæ, iridis,hyſſopi,pulegii,ſingulorum drachmas quatuor, ſcillæ vnciam vnam,aceti ſextarios tres,mellis ſextarium vnũ: omnia aceto macerata ad tertias coquito & colato, & adiecto melle ad mellis liquidioris compagem coquito. deinde ſcammoniæ tenuiſſimè tritæ vnciam vnam, ſpicæ C nardi vnciam vnam,purgatorii medicamenti ex fœniculo vnciam vnam inſpergito,& vnitis vtitor hoc modo.vbi præeuacuaris colicum per clyſterem ſtercora educentem,accipe aceti mulſi cochlearium, & diſſolue cum ſucco ptiſanæ,& infunde. vtere ſimiliter & in nephriticis pituitoſioribus.euacuat pituitam citra moleſtiam & ſanat.

Acetum mulſum amarum, Cap. LXXIX.

FŒniculi viridis vnà cum radicib⁹ faſciculum vnum, apii cum radicibus, rutæ viridis, ſingulorũ faſciculũ D vnum,aceti ſextarios ii. & S.hoc eſt libras quinque,mellis ſeſquilibram.Coquito herbas cum aceto ad tertias,& excolato,& mel ad acetum indito, & coquito donec mellis liquidioris compagem habuerit: deinde aloës primariæ vnciã vnã in mortario terito ac cribrato,& ad ipſam paulatim acetũ mulſum addito,vnito, excipito,ac vtitor:exhibetur ex eo cochleariũ i.ita vt ab ipſo abſorbeatur aqua calida.caput egregiè purgat.eſt autẽ & ſtomacho gratum.

Acetũ mulſum vẽtrẽ emolliẽs,Proſomiletæ. Pulegii, origani,thymbræ ſylueſtris,polypodii,ſingulorũ vnc. vnam,radicum apii drachmas quatuor,radicũ anethi ſcru E pulos ſex,agarici,epithymi, ſcammoniæ, ſingulorum vnciam vnam,mellis ſextarium vnum,aceti ſextarium vnũ, macerato ſpecies & coquito velut acetum mulſum. Vbi verò deuenerit ad bonam compagem,tollito ab igne, & adiice ſcammoniam,epithymum,& agaricũ.& dato quadrantem cum aqua calida.

Poſca aluum emolliens, Cap. LXXX.

CYmini quadrãtem,hyſſopi ſeſquiunciam,ammii ſeſquiunciam,pulegii ſeſquiunciã,petroſelini drachmas F quatuor,cacuminum thymi drachmas quatuor, zingiberis vnciam vnam,ſeminis cnici vnciam vnã, piperis drachmas quatuor,epithymi drachmas quatuor,ſalis Cappadocici dodrantem:tundito & cribrato,& aridum ſeruato, vſus tempore dato cochlearium vnum ex poſca.

Alia poſca valde clara, Cap. LXXXI.

CVmini quadrantem, pulegii ſeſquiunciam, fœniculi ſextantem,ſeminis apii ſextãtem,aniſi ſextãtem,ſcrupulos octo,ſcammoniæ trientem,epithymi quadrantem, ſalis communis beſſem aut libram vnam:tundito,cribra- G to, & dato cochlearium vnum ex poſca. purgat imperuerſé.

Gari purgatorii præparatio, Cap. LXXXII.

SCammoniæ drachmas quatuor,piperis grana quinquaginta,gari nigri quadrantem,miſce ac vtere ad intinctus,aut quomodo volueris.purgat bilem. Aliud. Cnici grana viginti,piperis grana L.gari quadrantem.Internã cnici partem tritã vnito ac vtitor.purgat pituitam. ſi verò pro cnico adieceris lathyridas,efficacius facies. ſi verò polypodii drachmas quatuor inieceris, atræ bilis humo- H rem euacuat. Efficacius autem euadit ſi pro polypodio epithymi drachmas quatuor aut tres inieceris.

Mellis emollientis præparatio, Cap. LXXXIII.

FŒniculi viridis manipulum vnũ, aquæ ſextarios tres, coquito ad tertias, colato, & adiicito mellis libram

A vnam,& coquito ad compagem mellis,& dato ex eo cochlearia tria: purgat bilem flauam. Si verò pro fœniculo, ſeminis cnici interiorem partem adieceris vnc.I. pondere, purgat pituitam: ſi verò polypodium aut epithymum eodem pondere ſimul coques: purgat atræ bilis humorem.

Garum aquoſum, Cap. LXXXIIII.

GAri vnciam vnam, piperis grana L. ſeminis apii obolum vnum, hoc eſt ſiliquas tres. mellis cochl.I. aquæ quadrantem, ſcammoniæ ſcrup.I.S. aut II. Reliquis coctis & ab igne ablatis admiſceto ſcammoniam, & dato ante cibum. Si verò pro ſcammonia, ſeminis cnici granorum XX. internam partem adieceris, purgat pituitam: ſi verò polypodii drachmas quatuor adieceris, purgat atræ bilis humorem.

Garum vinoſum purgatorium, Cap. LXXXV.

GAri conchulas duas, vini conchulam I. piperis grana XX. liguſtici ſcrupulum vnum, ſcammoniæ ſcrupulũ vnum, mellis parum, vtere: purgat bilem. Si verò cnici granorum XX. internam partem inieceris pro ſcammonia, purgat pituitam. ſi polypodii drachmas quatuor, atram bilem.

Garum acetoſum purgatorium, Cap. LXXXVI.

SEminis apii drachmam vnam, piperis grana L. cumini obolum vnum, ſucci Cyrenaici ſiue laſeris tantũdem, ſcammoniæ ſcrupulum vnum, gari vnciam vnam, aceti quadrantem, vtere: purgat bilem. Si verò pro ſcammonia, cnici granorum viginti internam partem adieceris, purgat pituitam: ſi verò polypodii drachmas quatuor, atræ bilis humorem euacuat.

Iuſcula emollientia, Cap. LXXXVII.

AQuæ ſextarium vnum, olei conchulam vnam, gari parum, ſalis pauxillum, anethi modicum: omnia donec ſucculenta fiant coquito, deinde granorum cnici XX. internam partem indito & dato: euacuat pituitam. Si verò polypodii drachmas quatuor contuſas ac cribratas inſperſeris iuſculo perdicis aut phaſiani, purgat atræ bilis humorem. At verò ſcammoniam nõ probo in iuſcula cõiectam, eo quòd experimento compererim inidoneam eſſe.

Lac purgatorium, Cap. LXXXVIII.

LActis aſinini aut caprini heminam vnam, ſcammoniæ ſcrupulos duos, miſceto ac exhibeto: purgat bilẽ. Si verò cnici granorum XX. internam partem inieceris, euacuat pituitam. At verò polypodiũ aut epithymum non probo vt lacti miſceantur, eo quòd tingant lac, & non poteſt hoc latere accipientem. plerique enim ob timiditatẽ purgari non volunt.

Oliuæ purgatoriæ, Cap. LXXXIX.

PIperis drachmam vnam, epithymi drachmas duas, ſilphii drachmam vnam, menthæ viridis drachmam vnam, comæ pulegii drachmam vnam, cymini drachmã vnam, rutæ drachmam vnam, ſcammoniæ vnciam I. palmularum pinguium ſextantem, mellis ſextarium vnum, aceti ſextarii dimidium, oliuas muria conditas CXX. numero. omnia prædicta per ſe tenuiſſimè terito, & deinde cum aceto mulſo, poſtea oliuas ſingulas ter lancinatas iniicito, & ſinito ad paucos dies, ac vtitor. dato in cibo oliuas tres, & iuſculi cochlearium vnum aut duo, pro viribus.

Oxyporia purgatoria, Cap. XC.

SI ad concoctorium medicamentum quod ex malis cotoneis parari ſolet, cochlearii vnius mẽſura acceptum, admiſcueris ſcammoniæ ſcrupulos duos, flauam bilem citra moleſtiam euacuabis. Si verò lathyridum grana viginti addideris, purgat pituitam. Si polypodii aut epithymi drachmas quatuor addideris, purgat atram bilem. Similiter autem ſi Dioſpolitico quoque cõcoctorio pharmacho veteris, idem efficies, & maximè in quibus pituita in thorace reſidet. Si verò ad concoctorium ex calamintha pharmacum admiſcueris medicamenta purgantia, euacuabis omnem circa cutem corporis vitioſum humorem, lepras, impetigines, & ſimilia.

Oxyporium ex palmulis, Cap. XCI.

ZIngiberis, piperis, cumini, petroſelini, ſingulorum vnciam vnam, ſcammoniæ in fermento aſſatæ ac tenuiſſimè tritæ vnc.II. S. palmularum pinguium carnis trientem, foliorum rutæ vnciam vnam, mellis libram vnam, aceti ſextarium vnum. Coquito mel & acetum & palmulas, donec reliqua fiat tertia aceti pars. Deinde rutã cum palmulis terito, & arida læuiſſimè trita inſpergito ac vnito, & paulatim acetum mulſum coctum addito, vnito

B ac vtitor velut admirando & multa experientia cognito pharmaco. Perfecta doſis ſunt coch.II. ad aſtrictam aluum, dum adhuc in vigore eſt medicamentum. Si verò non valde fuerit aluus adſtricta, pro menſura illius adſtrictionis exhibẽdũ eſt pharmacum, aliquando cochleariũ I.S. aliquando vnum ſolum: ſubducit egregiè flauam bilẽ. quapropter & in morbo regio vtiliter exhibetur, & tertianariis, vbi concoctio bona in vrinis apparuerit. purgat etiam pituitam moderatè. Vtere confidenter in omni tẽpore velut imperuerſo ac minimè curioſo. Ego verò etiã

C iis qui abſque rigore febricitant dedi, poſtquam apparuit concoctio in vrinis: & confeſtim ſanati ſunt. In quibus autem atram bilem purgare volueris, adde ad prædictam doſin, epithymi ſcrupulum vnum, aut pro viribus. Si verò pituita multa inſidet, adiice agarici aut iſii ſcrupulum I. purgat enim moderatè pituitam.

Purgatorium ex cotoneis malis, Cap. XCII.

MAlorum cotoneorum maturorum, magnorum, odoratorum, fermento oblitorum & aſſatorum, carnis

D purgatæ trientem, mellis deſpumati quincuncem, piperis drachmas duas, ſcammoniæ drachmas ſex, ſingula per ſe terito & vnito, ac exhibeto cochlearium vnum.

Purgatorium ex citrio, Oribaſii, Cap. XCIII.

PVrgat hoc caput, facit ad ſtomachicos, cœliacos, & qui non poſſunt forte purgatorium ferre propter imbecillitatem. vnde etiam pueris citra noxam datur: eſt enim ſtomacho commodum. Citrii corticis ac carnis libram vnã, aquæ ſextar.I.S. mellis ſextarii dimidium, piperis vnciam vnam, ſcammoniæ vnciam vnam. Citrum in tenues par-

E tes ſecato, & cum aqua ad tertias coquito, deinde colato, & mel ad decoctum adiicito, ac coquito ad bonam compagem, & reliquias coctorum citriorum terito, ipſiſque arida tenuiſſimè trita inſpergito, & vbi ſimul triueris, coctam aquam illam mulſam adiicito, & vnitis vtitor cochlearium vnum exhibens.

Purgatorium ex fœniculo valde bonum, Cap. XCIIII.

EPithymi, zingiberis, piperis, ſcammoniæ, ſingulorum vnciam vnam, fœniculi viridis, rutæ viridis, apii radi-

F cum viridium, ſingulorum quadrantem, aquæ ſextarios tres, mellis libras tres: decocto ad tertias redacto adiice mel, & coque ad bonam compagem. deinde inſperge arida, & exhibe cochlearium vnum magnum.

Aliud valde ſtomacho gratum, Cap. XCV.

FŒniculi, cumini, pulegii, apii, ſingulorũ manipulum, aquæ ſextarios tres, coquito ad tertias, & colato, & tantundem mellis addito, & coquito ad mellis compagem: & inſpergito in mortario ſcammoniæ læuiſſimè tritæ vnciam vnam, piperis vnciam vnam, maſtiches tritæ drach.

G quatuor, vnito, datóque cochleariũ vnum. conuenit flatuoſis.

Purgatorium ex fœniculo quod parari ſolet ad atram bilem, Cap. XCVI.

SCammoniæ ſextantem, zingiberis, piperis, ſingulorũ vnciam vnam, petroſelini ſcrupulos duodecim, corticis veratri nigri ſcrupulos ſex, epithymi vnciam vnam, mellis libras tres, ſucci fœniculi libras tres. Coquito ſuccum cum melle ad mellis compagem, & affundito paula-

H tim ad arida tuſa ac cribrata in mortario, & vnitis vtitor. datur ex eo cochlearium vnum.

Purgatorium atræ bilis, Oribaſii, Cap. XCVII.

AQuæ ſextarios tres, mellis dodrantem, epithymi vnciam vnam. Epithymum tuſum ac cribratum inſper

gito, vbi illa ſimul ad tertias decoxeris dato bibendum pro viribus. Mihi verò videtur quarta pars exhibẽda eſſe: iis autem qui bono habitu præditi ſunt, dimidium.

Aliud purgans atram ac flauam bilem,
Cap. xcviii.

SCammoniæ, epithymi, ſingulorum ſeſquiunciam, petroſelini, zingiberis, menthæ, ſingulorum drachmas duas, excipe melle, & exhibe nucis Ponticæ magnitudine.

Paſtillus flauam bilem purgans,
Cap. xcix.

PIperis, maſtiches, nucum pinearum, paſſularum enucleatarum, ſingulorum grana x. cumini grana xv. ſcãmoniæ ſcrupulos duos, plus minus, mellis parum, trita ſimul dato velut paſtillum. huius doſis vna eſt: purgat citra moleſtiam.

Buccella purgatoria, Cap. c.

FErmenti ex ſimilagine libras duas, ſcammoniæ vnciã vnam, ſeminis fœniculi, cumini, folii malabathri, ſingulorum ſiliquas tres, piperis grana xxxiii. ſalis communis parum, olei & gari coch. i. arida cõtundito ac cribrato, & cum fermento mollito, & facias panes paruos duplam latitudinem miliareſii habentes. Torreto in clibano & exhibeto perfectam doſin ſextantem ex hoc pane edẽdam quocunque quis voluerit modo, ſaltem vt ieiunus vtatur. eſt enim maximè alienum ab omni moleſtia. purgat bilem.

Aloedaria citra moleſtiam purgantia,
Cap. ci.

ALoës quadrãtem, agarici vnc. ii. S. ſcammoniæ vnciã vnam, bdellii drachmas quatuor, gummi vermiculati ſextantem, excipe ſucco braſſicæ: in iis verò qui humore flaccidum ſtomachum habent, ſucco carnis citrii: & forma pilulas ciceris magni magnitudine. & dato perfectis ſeptem ieiunis. Si verò voles, etiam ante cœnã & poſt cœnam: ſi autem mollire volueris, tria dabis ex his catapotia. Aliud ſine moleſtia purgans. Scammoniæ ſextantem, bdellii vnciam vnam, aloes drachmas quatuor, gummi drachmas quatuor, & cum ſucco braſſicæ fac catapotia ciceris magnitudine: & exhibe poſt cœnam. ſi mollire volueris, tria: ſi verò purgare, ſeptem vt plurimum, aut quinque.

Pharmacum pituitam ducens, Oribaſii,
Cap. cii.

BAccarum lauri recentium ſextantem, euphorbii vnciã vnam, mellis quod ſatis eſt, vt eclegmatis formam habeat. datur cochlearii dimidium. Redundantibus humoribus plus datum plus profuit. vtere velut optimo. Aliud pituitam euacuans. Seminis aniſi, piperis, caſiæ, medullæ colocynthidis, ſingulorum drachmas quatuor, grani cnidii, ſeminis cnici, ſingulorum drachmas quatuor, mellis quod ſatis eſt vt eclegma fiat. dato perfectis coch. i. S. Aliud. Aniſi, apii, ammii, piperis, grani cnidii, ſeminis cnici, lathyridum, ſingulorum drachmas quatuor, caſiæ drachmas duas, mellis deſpumati quod ſatis eſt. perfecta doſis ſunt coch. ii.

Purgatorium atræ bilis, Philagrii,
Cap. ciii.

ZIngiberis drachmam vnam, ſeminis apii drachmas duas, ſucci Cyrenaici, piperis, liguſtici, ſingulorũ drachmam vnã, epithymi drachmas quatuor, excipe melle, vt eclegma fiat, & exhibe cochlearia duo. Aliud. Epithymi, agarici, aloes, ſingulorum drachmas quatuor, corticis veratri nigri drachmam vnã, hyſſopi, iridis, abſinthii ſucci, ſingulorum drachmas quatuor, bdellii, gummi, vtriuſque drachmam vnam. Si verò non affuerit abſinthii ſuccus, adiice comæ tantũdem, & excipe melle, & dato pro viribus. euacuat atræ bilis humorem, itémque pituitæ.

Bilis & pituitæ, & atræ bilis, ac reliquorum
humorum commune purgatorium,
Cap. ciiii.

LAthyridum, medullæ colocynthidis, foliorum chamelææ ſiccorum, ſcammoniæ, epithymi, polypodii, aniſi, ſingulorum drachmas decem, cacuminum thymi, pi-

A peris, maſtiches, carpobalſami, caſiæ, ſeminis apii, chamæpityos ſiccæ, ſingulorum drachmas quinque, abſinthii ſucci aut comæ drachmas quinque, mellis quod ſatis eſt ad eclegma. dato coch. i. aut plus pro viribus. Vtere autem hoc non in omnibus, ſed in quibus coniectaueris omnes humores æqualiter in corpore redundare.

Aloedaria emollientia ex roſaceo melle,
Philagrii, Cap. cv.

ALoes ſexuncem, coſti, ſpicæ nardi, carpobalſami, floris iunci odorati, ſingulorum vnciam vnam, caſiæ
B vnciam vnã, agarici drachmas quatuor, croci drachmas iii. S. comæ centaurii ſcrupulos quatuor, mellis ſextantẽ, ſucci roſarum trientem, epithymi vnciã vnam, rhei ſcrupulos octo, aſari ſcrupulos quatuor, ligni balſami ſcrupulos ſex, maſtiches ſcrupulos octo, excipe melle roſaceo, & da pro viribus. Aliud ex roſaceo melle, molliens ventrẽ ſine omni moleſtia. Vtere verò ipſo ad articulorum, & maximè coxendicum dolores, itémque lumborum. aperit etiam iecoris obſtructiones. Iſii ſcrupulos octo, agarici drachmas quatuor, aloes ſextantem, ſpicæ nardi ſcrupulos
C octo, floris iunci odorati ſcrupulos octo, croci ſcrupulos quatuor, caſiæ ſcrupulos ſedecim, coſti ſcrupulos octo, carpobalſami ſcrupulos octo, mellis roſacei quadrantem & ſcrupulos octo, terito & formato catapotia cum melle roſaceo, & quinque exhibeto poſt cœnam quotidie ſi voles, aut alternis diebus, aut prout viſum fuerit. Exterget enim ſtomachum & articulos: præcipuè verò purgat pituitam. eſt autem conſueto more prandendum ac cœnandum. Aliud bilem & pituitam ducens. Abſinthii co-
D mæ tuſæ ac cribratæ, aloes tenuiſſimè tritæ, vtriuſque vnciam vnam, excipe ſucco tithymali, maximè myrſinitæ, & efformato catapotia phaſeli magnitudine. & dato iii. tantùm.

Aloedarium, ex Philagrio, Cap. cvi.

PVrgat hoc bilem & pituitam. Colocynthidis medullæ, aloes, ſcãmoniæ, ſingulorum drachmas quinque ſucci aut comæ abſinthii drachmas quinque, excipe ſucco braſſicæ, & fac catapotia ciceris magnitudine, & exhibe perfectis xxi. Aliud, & ipſum multo experimento
E cognitum. euacuat autem tres humores. Aloes, epithymi, ſcammoniæ, ſingulorum drachmas duas, colocynthidis, agarici, vtriuſque drachmam vnam, excipe ſucco braſſicæ, & dato catapotia quindecim. Aliud quod in Tyro præparatur. Scammoniæ ſextantem, aloes drachmam vnam, maſtiches, bdellii, piperis, abſinthii, ſingulorum drachmam vnam, excipe ſucco medii citrii ac corticis, & fac catapotia: & dato vii. aut ix. Si verò voles probè purgare, habeant catapotia exhibenda pondere ſcrup. iiii. S. & amplius.

F Aloedarium, Oribaſii, Cap. cvii.

COnuenit hoc maximè lippientibus. euacuat autem magis bilem flauam & atram. Scammoniæ vnciam vnam, corticis veratri nigri vnciam vnam, ſalis ammoniaci drachmam vnam, radicis panacis drachmas tres, piperis, pulegii, vtriuſque drachmam vnam, efformato cũ aqua pilulas fabis græcis ſimiles. & dato ex eis ſeptẽ mediam doſin, ita vt habeant ſeptem drachmam vnam & obolos duos. Aliud, Oribaſii. Aloes ſextantem, ſpicæ nardi, aſari, maſtiches, croci, xylobalſami, ſingulorum dra-
G chmas ſex, caſiæ drachmas duodecim, epithymi drach. duodecim, formato catapotia erui magnitudine, cum decocto pulegii: & dato xxi. hoc quartanarios ſanat. Poſſunt etiam cum melle cocto efformari.

Sal purgatorius, Cap. cviii.

SAlis ammoniaci ſexuncem, ſilphii drachmas duas, ſeminis apii drachmas duas, zingiberis drachmam vnã, piperis drachmas tres, folii Indici, ſpicæ nardi, pulegii, ſingulorum drachmam vnam, ſcammoniæ vnciam vnã, datur coch. i. euacuat bilem. Aliud. Salis ammoniaci
H ſexuncem, ſeminis apii drachmam vnam, zingiberis drachmas duas, piperis drachmas tres, ſpicæ nardi drachmã vnam, pulegii ſcrup. iii. S. folii ſcrupulum vnũ, lathyridũ vnciam vnam. dato cochlearium. euacuat pituitam. Aliud. Salis ammoniaci ſexuncem, zingiberis drachmas quatuor, piperis drachmas duas, aniſi, ſeminis apii, vtri-

uſque drach. mas duas, folii ſcrupulū vnum, epithymi vn- A
ciam vnam. dato cochlearium. euacuat atræ bilis humo-
rem. Sal ſubducens & euacuans circumſitam in ventre ac
inteſtinis pituitam, & reliquos humores. purgat modera-
tè etiam bilem. Conuenientiſſimum eſt arthriticis, verti-
ginoſis. hoc vſus eſt quidam ſtomachicus & frequêter ex
comitiali morbo cadere ſolitus, & ingentes gratias egit.
A morbis vero præſeruat familiariter ipſo vtentes. Petro-
ſelini drachmas tres, maſtiches ſcrupulos tres, zingiberis
drachmas tres, piperis, euphorbii, vtriuſque ſcrupulos vi. B
ſalis ammoniaci drachmas quindecim. ſcammoniæ dra-
chmas ſex. Datur cochlearii dimidium in prandio, cum
carnibus volucris aut gallinæ, aut piſcis, ad intinctus. Sit
autem pondus ſcrup. iiii. S. ſi verò efficacius purgare vo-
les, dato ieiuno manè cum ſucco ptiſanæ, aut cum aqua
mulſa, ſcrupulos ſex: fortioribus etiam ſeptem dare potes:
debilioribus verò ſcrupulos tres, aut iiii. S. Aliud purga
torium purgans citra periculum, non euertens ſtomachū.
datur in omni tempore, & omni ætati, & pueris. Educit
ſtercus & omnem materiam corruptam à capite vſque ad
vngues. Remouet furfures & reliquas circa caput naſcen- C
tes puſtulas. facit ad vertiginē, & ad lippiētes. medetur o-
mnibus circa cutem puſtulis. Sanat tertianam, quartanam,
quotidianam, in interuallis exacerbationum datum, vbi
concoctio bona in vrinis apparuerit. Bilem autem præci-
puè euacuat. habet hoc modo: Zingiberis, petroſelini, epi
thymi, ſilphii, ammii, ſeminis apii, cumini ligustici, pipe-
ris, ſingulorum drachmas quatuor, ſcammoniæ quadran-
tem & vnciæ dimidium, ſalis ammoniaci toſti ſeptuncē.
torreto ſalem ac tūdito cum reliquis. Scammoniam vero
tritam cribratam vnito in mortario, & dato ſcrupulos no-
uem cum ſucco ptiſanæ aut aqua mulſa meraciore. D

Aliud conſimile acutius experimento conſtans, im-
peruerſum. euacuat magis bilem. Ammii ſcrupulos ſex,
ſeminis apii ſcrupulos tres, piperis, petroſelini, epithymi,
cumini, ſingulorum ſcrup. iiii. S. ſcammoniæ vnciam v-
nam, ſalis communis quincuncem, ſalis ammoniaci trien-
tem, datur cochlearium cum ptiſana. Aliud experimen
to conſtans valde bonum. Epithymi ſcrupulos xviii.
cacuminum thymi ſcrupulos octo, ſalis ammoniaci ſcru-
pulos octo, piperis ſcrupulos duos, cumini Æthiopici, ani
ſi, vtriuſque ſcrupulos duos, maſtiches ſcrupulos xii. con- E
tuſa trita adſeruato. Vſus autem tempore ſcāmoniæ ſcru-
pulos duos ſumito ac terito cum modico melle, & adiici
to aridi triti adſeruati medicamenti ſcrupulos ii. tantùm,
& vnito ac dato cum ptiſanæ ſucco aut aqua mulſa.

Purgatorium pituitam ducēs, Diogenis, Cap. cix.

EVphorbii, piperis, ſalis ammoniaci, ſingulorum vn-
ciam vnam, terito & redigito in puluillum, & dato in
ouo ſorbili cochlearii dimidium. hoc purgat pituitā ſo-
lùm. doſis perfecta ſunt ſcrup. iiii. S. Aliud flauam bilem
purgans. Scammoniæ vnciam vnam, coſti, ſpicæ nardi, F
vtriuſque ſcrupulos iiii. S. radicis rubiæ læuiſſimè tritæ
ſcrupulos duos. perfecta doſis ſunt ſcrupuli tres: media,
duo: minima, vnus. Aliud atram bilem euacuans.

Scammoniæ in malo aſſatæ drachmas quinque, coſti,
ſpicæ nardi, vtriuſque ſcrup. iiii. S. caryophylli ſcrup. i. S.
radicis rubiæ ſcrupulos duos, epithymi ſcrupulos duos.
perfecta doſis ſcrup. vi. media, iiii. minima, iii.

Purgatorium aquam ducens, Oribaſii, Cap. cx.

DVcit hoc item pituitam: Piperis, ſeminis rutæ, ſcobis
ſiue ramentorum eboris, euphorbii, æquales partes. G
dantur ſcrupuli tres cum aqua mulſa aut condito. facit &
ad colicos & hydropicos. Aliud aqua ducens. Petro-
ſelini, aniſi, cacuminū thymi, ſingulorum drach. tres, fo-
liorum chamelææ ſiccorū drachmas decem, mellis quod
ſatis eſt vt eclegma fiat. Dato perfectam doſin cochlearia
iiii. S. Si verò efficacius facere voles, admiſce prædictis
ſquamæ æris drachmas ſex, & dato perfectam doſin co-
chlear. iii.

De Hieris, Hiera Logadii, Cap. cxi. H

MEdullæ colocynthidis ſextantem & vnciæ dimidiū,
ſcillæ aſſatæ, agarici, ammoniaci thymiamatis, thy-
mi, ſcammoniæ, ſingulorum drachmas viginti, corticis
veratri nigri, hyperici, vtriuſque drachmas decem, epithy
A mi, bdellii, polypodii ſicci, aloes, chamædryos, marrubii,
caſiæ, ſingul. vnc. i. myrrhæ troglodyticæ, piperis albi,
longi, nigri: cinnamomi, croci opopanacis, ſagapeni, ca-
ſtorii, petroſelini, ariſtolochiæ longæ, ſingulorum drach.
quatuor: excipe melle. Doſis perfecta ſunt drachmæ
quatuor, media tres, minima duæ. adiice ad doſin dum ex
hibiturus es, ſalis tenuiſſimè triti cochlearii dimidium.

Purgatorium citra moleſtiam purgans,
Cap. cxii.

B FAcit ad iſchiadicos, & qui per circuitum diuturnè ve
xātur. Medullæ colocynthidis vnciā vnam, nitri ſex-
tantem, terito probè & dato robuſtis drachmam vnam,
cum aquæ mulſæ potione magna ieiunis: debilibus verò
ſiliquas nouem. vtere confidenter. Aliud eximium. Ad
principia inſaniæ, melancholicis, paralyticis, iſchiadicis,
vertiginoſis, comitiali morbo laborantibus, alopeciis, ca-
pitis doloribus. Veratri nigri, ſcammoniæ, vtriuſque dra-
chmas octo, ſalis ammoniaci drachmas quatuor, gummi
drachmam vnam, efformato catapotia ciceris magnitu-
dine cum ſucco braſſicæ, & dato perfectis ſcrup. v. media
C doſis ſunt ſcrup. iiii, minima iii. iis qui valde debiles ſunt.
Eſt hæc deſcriptio Oribaſii, Cap. lxxvii. deſunt autem
huic ſpecies tres. Purgatoriū medicamentum Proſomi
letæ. Epithymi quadrantem, iſii vnciam vnam, agarici
drachmas quatuor, euphorbii drachmas ſex, ſpicæ nardi,
folii, coſti, piperis, ſingulorum drachmas triginta, caryo-
phylli ſcrupulos ſex. Dantur ex hoc ſcrupuli ſex cum aqua
mulſa Si verò bilem flauam repereris cum aliis duobus
humoribus redundantem, adde ad hanc doſin vſus tem-
pore etiam ſcammoniam, quantum ſatis eſſe iudicaueris
pro viribus. Habet autem hæc doſis, iſii ſiliquas quinque,
D epithymi ſcrupulum i. S. agarici ſiliquas duas, S. euphor-
bii ſiliquas tres.

Hiera Galeni, Cap. cxiii.

MEdullæ colocynthidis ſextantem & vnciæ dimi-
dium, chamædryos, agarici, ſcillæ aſſatæ, ammonia
ci thymiamatis, ſcāmoniæ, corticis veratri nigri, ſtœcha-
dis, hyperici, ſingulorum ſextantem, epithymi, euphorbii,
vtriuſque drachmas octo, polypodii ſicci, bdellii, aloes,
marrubii, caſiæ, ſingulorum ſextantem. myrrhæ troglody
ticæ, ſagapeni, croci, ariſtolochiæ longæ, piperis albi, lon-
E gi, communis: cinnamomi, opopanacis, caſtorii, petroſeli-
ni, ſingulorū drachmas quatuor, mellis quod ſatis eſt. Da-
to perfectā doſin drach. iiii. mediā iii, minimā, ii, cū aqua
mulſa & ſalis tenuiſſimè triti cochleario dimidio. Ma-
xima porrò eſt huius vtilitas: purgat enim ex profundo
varios humores excellenter, ita vt neque exolutionem, ne
que tribulationem, neque debilitatem, neque inappe-
tentiam, neque aliam anguſtiam ægro accipienti ex-
hibeat: ſed potius facilè ſperantes & hilares & robuſtos ef-
ficit, vt mirabilis ſit ipſius excellentia. Sanat itaque hemi-
F cranicas affectiones, vertigines, comitialem morbum,
inſaniam, melancholiam, lethargum & ſimilia, hebetudi-
nem viſus, grauitatem auditus, vocem interceptam, anhe-
loſos, ſtomachicos, affectiones antiquas, ſplenicos, nephri
ticos, colicos, iſchiadicos, arthriticos, podagricos. ducit
menſes. Conuenit tremulis & reſolutis: impetiginem fe-
ram, & omnes circa cutem corporis naſcentes puſtulas, &
elephantiaſin, & febres diuturnas per circuitum repeten-
tes ſanat, & omnia maligna vlcera.

Hiera Archigenis, ex epiſtola ad Marſum
G de atra bile, Cap. cxiiii.

MEdullæ colocynthidis ſextātem & vnciæ dimidiū,
chamædryos, agarici, marrubii, ſtœchadis, ſingulo-
rūdrachmas decē, opopanacis vnciā vnam, ſagapeni vn-
ciam vnam, petroſelini, ariſtolochiæ rotundæ, piperis al-
bi, ſingulorum drachmas quinque: cinnamomi, ſpicæ nar-
di, myrrhæ troglodyticæ, polii, croci, ſingulorum drach.
quatuor, excipe melle deſpumato vt habeat ſtrigmenti-
tiam craſſitudinem, & repone in vitreo vaſe. perfecta do-
H ſis ſunt drach. quatuor (in alio exemplari adduntur ſcrupu
li iii) cum aqua mulſa adiecto ſalis cochleario paruo. Quū
enim ſordibus inquinatus & malè affectus fuerit æger,
ſtrenuam conſtitutionem inducit, non ſolùm ob multitu
dinem eorum quæ per aluum ſubducuntur, ſed etiā quòd
priuatim

A priuatim bilem atram imminuit. Pleuritidi itaque primùm præparata eſt, & flatuoſis affectionibus conuenientiſſima eſt, & facilem ſpirationem facit, & impedimētis nutrimenti aduerſatur, & colorē cutis depurgat, ſanguinem quidem detrahens, male verò ardētem ſpiritū lucidius accendens. ſed non eſt propoſitum nobis encomiū dicere eius quæ nō fruſtra hiera, *id eſt ſacra*, appellata eſt: lōgum enim ſermonē res ea requirat. Ad melancholicas autem affectiones non eſt aliud pharmacum quod huic comparari mereatur: & noui multos per aſſiduum eius vſum nullo alio opus habuiſſe, etiāſi nullam omnino bilem excreuiſſent. nō enim qui nigrā excernunt bilem ſoli melancholici vocantur, ſed qui etiā habent in ſolidis membris talis cōſtitutionis ſtructurā. Sed & pāniculorū ſiue mēbranarum cerebri malos habitus valde bene exterit: vnde morbū comitialem & inſanias inde orientes mirabiliter remouere videtur. Ego reperi hanc deſcriptionem in medicamentario libro Roma mihi allato, valde laudatam ad inſanos, melancholicos, iſchiadicos, paralyticos, vertiginoſos, comitialē morbum, alopecias. non habebat autem opopanaca, neque piper, neque pulegium. Hiera Antiochi. Chamædryos, agarici, medullæ colocynthidis, ſtœchadis, ſing. drach. x. opopanacis ſagapeni, petroſelini, ariſtolochiæ, piperis albi, ſingulorū drach. v. cinamomi, ſpicæ nardi, myrrhæ troglodytidis, ci, folii, ſingulorum drach. iiii. mellis quod ſatis eſt. facit ad melancholias, inſanias, morbū comitialem, & omnes fæculentum ſanguinem habentes.

Hiera Rufi, ad melancholias, Cap. CXV.

MEdullæ colocynthidis ſextātem & vnciæ dimidiū, chamæpityos drach. x. chamædryos drach. x. caſiæ drach. v. agarici, marrubii, vtriuſque drach. x. opopanacis vnc. i. ſagapeni, petroſelini, ariſtolochiæ rotundæ, piperis albi, ſing. drach. v. cinnamomi, ſpicæ nardi, croci, myrrhæ troglodytidis, polii, ſing. drach. iiii. excipe melle, & excipe drach. iiii. perfectam doſin cum aqua mulſa & ſale. Habet aliquid ad intelligentiam vtile, eo quòd à capite plurima ducit. Vnde vertiginoſis, & capitis grauitati & glaucomatis fieri minantibus, comitiali morbo, paralyticis affectionibus, hoc pharmacum priuatim adhibere ſoleo: & ſi opus fuerit memoriā reuocare. At melancholico non parua nec vulgaris vtilitas ex ipſo contingit. quare ſæpe per ipſum purgandus eſt. Etenim alia medicamēta alibi aliter præparantur, & ad alios quoſdam morbos magis apta ſunt. Si vero quis ad atram bilem vti voluerit, hoc vtile exiſtit. vtatur autem ſingulis diebus ex hac antidoto fabæ magnitudine, non purgationis gratia: magnopere enim confert ad concoctiones, & flatus diſcutit. Videtur porrò mihi conducibile eſſe vt ob ſtrenuas purgationes maluæ ſeminis drachmæ duæ bibantur.

Hiera Iuſti, faciens ad eadem velut relatæ, Cap. CXVI.

EPithymi trientem & vnciæ dimidium, marrubii, ſtœchadis, chamædryos, corticis veratri nigri, ſcammoniæ, agarici, piperis albi, cōmunis, lōgi: ſquillæ aſſatæ, ſingulorum ſextātem, medullæ colocynthidis, euphorbii, aloes, croci, gētianæ, ſeminis petroſelini, ammoniaci thymiamatis, ſagapeni, ſing. vnc. i. opopanacis, polii, cīnamomi, caſiæ, myrrhæ troglodyticæ, ſpicæ nardi, floris iunci odorati, pulegii, ſing. drach. iiii. ariſtolochiæ longæ & rotūdæ, vtriuſque drach. ii. mellis deſpumati quod ſatis eſt. Perfecta doſis drach. iiii. s. cū aqua mulſa & ſalis tenuiſſimè triti cochleario vno.

Quomodo auxiliari oportet iis qui pharmacum biberunt, & non purgantur, Cap. CXVII.

SI verò quis poto pharmaco non purgetur, aquam mulſam meraciorem aſſiduè abſorbendam dato, & nitri parum in aqua liquefacti. Optimum autē cognoui multo experimēto maſtichen. vt dentur eius ſcrup. xii. læuiſſimè tritæ cū aqua tepidiore. optimū eſt & glādem ano indere ex ſale, nitro ac melle. Et malū aliquādo manducatū effecit quod debuit: corroboratum enim os ventris, ſuperfluitates infernè protrudit. Ob quot cauſas non excernit venter purgatorio dato? Ob quinque cauſas. Aut propter naturæ ægri proprietatem, aut ob dati pharmaci paucitatem, aut propter ſtercus durum impactū in quibuſdam inteſtinis, aut quòd natura impetum per vrinas fecit, aut propter errorem, pars quidem purgātis, ad hoc vt nihil lædat corpus, alimentum fit animalis: pars verò in pharmacum venenoſum vertitur. At verò Hippocrates de purgationis exceſſu ſic dicit. Quum purgationis exceſſus hominem arripuerit, ſtatim in balneum ipſum inducito, vinúmque bibendum & ante balneum & poſt dato, fuluum colore & album ſubſtantia. Et mea experientia B comperit hoc præſtantiſſimum omnium. quare ne contempſeris.

Cura exceſſus purgationis, Oribaſii, Cap. CXVIII.

IN iis qui nimium purgatur, potum contrahere oportet, & ſomnum procurare: dandum eſt autem vinum auſterum paulatim cum aqua fontana. Bonū eſt & craſſiorem polentam torrere ac potui inſpergere, aut parum de capite papaueris & gallæ parum. Facit etiam probè lentis decorticatæ farina cum aceto & beta nigra cocta, C rhoe adiecto aut parum de capite papaueris. Conducunt & pira ſicca expreſſa, & mala cotonea. Si verò adhuc perſeuerat lationis impetus, vtendum eſt efficacioribus ad cœliacos deſcriptis. In iis verò qui facilè vomunt, aquam tepidam multam bibendam dato, & vomere iubeto, digito aut penna immiſſa. atque hoc facies bis & ter conſequenter. Deinde oleum melinum & vinum calefacito, & in hoc linteum tinctum ventri admoueto, & poſt modicū interſtitium antidoti theriaces, ad fabæ magnitudinem cum vino bibendam dato.

De vomitu, Rufi, Cap. CXIX.

D QVandoquidem in violentis vomitibus ſæpe abſurda quædam ſequi ſolēt, operæpretium fuerit prius modos referre quomodo quis facilè vomat. Nam pituitā mouet vomitus, & caput leuat: & eū qui auidius cibum ingeſsit aut plus vini hauſit, lædi prohibet. Auxiliatur autem purgatio per vomitus nimiæ corporis moli. Opitulatur item excellenter gracilibus. Omnes autē fluidas affectiones vomitus ſanare ſolet, velut vlcerationem renum, veſicæ, & ani, & aliarum partium, elephantiaſin, cācros, malos corporis habitus, articulorū affectiones. E Cōuenit & hydropicis, maxime aqua inter cutem laborātibus. regio item morbo, & comitiali in iis quibus à ſtomacho initium affectiōnis incepit. Nam iis qui in capite affecti ſunt comitiali morbo, incongruus eſt vomitus. Cōducit item tremulis, reſolutis, ſiderationibus, ſpirationibus erecta ceruice, melāc holicis, impetiginoſis. Contrarii verò ſunt vomitus ſanguinis reiectioni, ſtrangulatibus vteri, naturis nauſeabundis, animi deliquiis, iis qui à ſuffocatione aſsiduè vexantur, & qui ex qualibet occaſione caput dolent, & qui ſuffuſionem ſuſpectam habent, F & in ſumma omnibus oculorum affectionibus. Sint autē vomitoria non acerba & arida, ſed partim dulciora, partim acriora. Videtur autem inter hæc raphanus probari, & eruca, & ſalſamentum vetus, origanum viride, cæpe & porrum. Coadiuuat vomitus etiam ptiſana adiecto modico melle, & pingues carnes. Attamen non oportet prædicta aut huiuſmodi decoquere, & ſuccos ipſorum ſolos accipere, verùm totam molem deuorare. neque verò circa manducationem diu immorari oportet, ſi quis vomere velit. ſint tamen omnia ex coctura emollita. Manifeſtū eſt autē, ex vinis quoque dulciora eſſe eligenda: G hæc enim magis in ventre ſupernatant. & calidæ potu vtēdum eſt. Oportet & amygdalas melle tinctas edere, & placētas guſtare, & cucumeris ſemen maceratum cum melle offerre. Sed & cucumeris ſatiui ac peponis radix trita cum melle vomitum mouet, & Celticæ radix trita v ii. drach. pondere in aqua mulſa. ac pota fortiter ſurſum purgat, vt aliquando etiam exceſſus purgationis conſequatur. Qui verò fortioribus vti volunt, narciſsi bulbum in aqua coquunt, & cum decocto quidem temperant vinum. H Ipſum autem bulbum edunt coctum, cum oleo & modico ſale. Mouet etiam vomitum vnguentum irinum, & plus adhuc Cyprinum, ſiquis illitis ex his digitis irritet. Citra moleſtiam mouet vomitum etiam hyſſopi decoctū, & thymi, & cnici ſemē tritum cū ſeſamo, ac cū aqua

mulſa plurima potum.& naſturtii ſemen: ſimiliter oleũ ſeſaminum,raphaninum,narciſſinum:daphnoeidis folia viridia tria comeſta.Optimũ eſt & hoc:Raphani decoctũ & caricarum cremorem ſimul miſceto,tepefacito, & bibẽdum dato.Pleraque igitur & curioſiora vomitoria reprobanda ſunt.Dandi verò ſunt raphani ieiunis qui inediam tulerunt,& à cœna prius vomuerunt. ſint autem raphani valde acres, & ſecentur in tenues laminas: macerentur autem hæc fruſtula à veſpera in aceto & melle Edat autem vomiturus ex iis magnam copiam, & aſſiduè ſuperingerat acetũ mulſum. Deinde ad horas duas lentè obambulet,& plurima aqua tepida hauſta vomat,per digiti aut pennæ irritamentum.

Præparatio raphanorum cum veratro albo, Cap. cxx.

PRæparantur etiã alio modo raphani ad diuturnas affectiones,& fortiore exagitatione indigentes. Veratri enim albi & optimi feſtucarum drach. vi. in raphanos figuntur,ita vt raphani prius arundine compungantur,& deinde feſtucæ veratri in foramina immittantur. hæ feſtucæ vbi totam noctem in raphanis manſerint, ſequenti die eximuntur,vi ipſarum in raphanis relicta. Poſtea verò raphanos conſcindere oportet,& in aceto mulſo macerare,& ſimiliter edendos exhibere. Diligenter autem conſiderandum eſt nequid ex cortice veratri in raphanis permaneat.

Quibus dãdum ſit veratrum,& quibus non,ex Antyllo ac Poſidonio, Cap. cxxi.

IPſum veratrum dandum eſt iis qui diuturno ac forti morbo laborant,& qui in aliis auxiliis ſpem non habent.Dandũ eſt & hydropicis, elephãtiacis,malo habitu præditis,reſolutis multo tempore,comitialibus & melancholicis,arthriticiſque ac podagricis. At enumerare in quibus affectionibus probetur veratrum, non facile eſt propter multitudinem. præſtat itaque dicere qui morbi à veratro lædantur.Incõmodum eſt itaque veratrum ſanguinis reiectioni, ſpirationi erecta ceruice ſtrangulationem minanti,& in ſuffuſione imminente,capitiſque affectibus qui ex interuallis violentos dolores inducunt, cum rubore faciei & vaſorum diſtentione:& in vteri ſtrãgulationibus,& iis qui aſſiduè animo linquuntur.

Quid veratrum facere poſſit, Cap. cxxii.

VEratrum poteſt corpora tranſmutare ac permutare, temperaturam ipſorum recentiorem ac robuſtiorẽ efficiens.

Quòd multi accepto veratro nihil quidem vomuerunt,nihil tamen minus quàm purgati vtilitatẽ perceperũt, Cap. cxxiii.

MVlti accepto veratro, ipſóque concocto, omnino quidem non ſunt purgati,vtilitatem verò non minorem perceperunt quàm ii qui purgati fuerant.

Qui ſint magis apti ad veratrum, Cap. cxxiiii.

VIRI aptiores ſunt ad veratrum mulieribus, & ex ipſis viris ii qui fortiorẽ habitum poſſident.At mulieroſi,& habitu valde pingues, aut graciles, aut thoracẽ non carnoſum habentes,& longam ac anguſtam ceruicẽ habentes,inepti ſunt.Pueri quoque ac ſenes inepti ſunt: & qui valde frigidam temperaturam habent, & qui ſana corpora habent,& multo ſanguine abundant,inepti ſunt. Item difficulter vomentes & puſillanimes.

Tempora vniuerſalia ac particularia ad veratrũ ſumendum apta, Cap. cxxv.

TEmpus vernum aptiſſimũ eſt ad ſumẽdum veratrũ: deinde autũnus: æſtas incongrua eſt,& nimirũ hyẽs quoq;,niſi valde magna vrgeat neceſſitas. & tunc hyeme quidẽ qui valde calidum temperamentũ habẽt aptiores ſunt:æſtate verò,ſenes.Cõſtitutio idonea eſt ſerena & calida & inſolata. At in morbis in quibus interualla ſunt,dandũ eſt in interuallis: in aliis,quãdocunque contigerit.in quartanis verò & inteſtinis fluxione vexatis, in ipſis acceſſionibus.

Veratri probati notæ, Cap. cxxvi.

OPtimũ eſt veratrũ quod ab vna radice plures feſtucas ſiue ſurculos habet,eóſque paruos ac extẽtos, & non rugoſos,& non in acutũ deſinentes,neque caudã mu-
A ris referentes:intus verò valde albos, foris autẽ pallidiores,profundã medullam habẽtes,friabiles,qui nõ flectuntur ob mollitiẽ,ſed franguntur trãſuerſim inſtar caulis,& qui in fractura fumoſum quid continent ac remittũt, atque hoc purum.nam ſi puluerulentũ id fuerit, vetuſtatẽ veratri indicat.Bonũ verò veratrũ manſum primùm dulcedinis indicationẽ de ſe præbet, deinde modicæ acrimoniæ,poſtea feruorẽ fortem inducit in ore, & ſaliuam multã ducit,& ſtomachum euertit. Oportet autem vere colligere veratrum radice adhuc prægnante.

B Victus ratio veratro purgandorum, Cap. cxxvii.

VIctus ratio accuratiſſima conſtituenda eſt iis qui veratro purgandi ſunt.attenuatis enim corporibus nõ citra periculum exhibetur.Diebus tribus antea abſtineãt à carnibus aut reliquis craſſi ſucci eduliis ac potibus. Aſſuefaciãt autẽ ſeipſos ad vomitum, & ter aut quater prius vomãt à cœna,& aluus ſubducatur. Oportet autem declarara antea domeſticis anxietate certaminis futura, ſic ad hoc auxilium procedere.

Differentiæ exhibitionis veratri, Cap. cxxviii.

C DAtur diuerſimodè veratrum: alii enim decoctum veratri dant,alii cremorem,alii ipſam eius ſubſtantiam. & alii forcipe in ramenta confectum exhibent: alii tuſum & cribratũ.In ramenta igitur confectum citò incipit purgare,poſt horas in totum duas, bilem & pituitã educens citra multã lancinationem.& ipſum ſimul vomitu reiectum, in quatuor aut quinque horis purgationem ſedat.At in puluillum redactum valde tardè operatur, vt poſt quatuor aut quinque horas ſæpe incipiat. verùm omnes ſpecies bilis & pituitæ educit,& ad periculum cõ-
D tractionis & nimiæ purgationis deducit.Ad lõgum etiã tempus producit purgationem,ſed vtilitatem multiplicẽ exhibet.

De cremore veratri, Cap. cxxix.

CRemor in quo maceratũ eſt veratrum datur ſenibus & pueris,& iis quibus habitus defluxit, & qui morbum facilè ſolubilem habent. datur & iis qui elephantiaſin futuram timent.Oportet autem drac. v. ramentorum in aquæ pluuialis hemina dimidia macerare ad tri-
E duum,deinde colare & calfacere,atque exhibere totum cremorem.

De veratri decocto, Cap. cxxx.

DEcoctum veratri dandum eſt tum prædictis, & qui illis adhuc ſunt robuſtiores, inſaniẽtibúſque ac atra bile percitis.Præparatur hoc modo: Veratri lib. i. conciſam in aquæ pluuialis ſextar. ii. macerato ad triduum: deinde ad prunas mitiores coquito ad tertias:poſtea colato, & adiicito ad decoctum,mellis deſpumati primarii lib. ii.& coquito vſque ad mellis cõpagem, & cochleariũ ma-
F gnum delingẽdum dato.Licet etiam aqua calida miſcere,& dare cum ſorbitione quadam. hoc neque cõuulſiones,neque contractiones,neque nimiã purgationem facit.Exercitium autem eſt volenti ad ipſum veratrũ tranſire,vt etiam confidenter ramenta eius confecta accipiat.

De ramentis veratri,item de contuſo ac cribrato, Cap. cxxxi.

CÆterùm iis qui maiori molimine ac exagitatione opus habent,fortioribúſque ac confidentioribus,& facilè vomentibus,ramenta conciſa danda ſunt: at verò iis qui adhuc audentiores ſunt,aut etiam conſuetudinem
G habent,contuſum & tenuiſſimo cribro excretum dabis. Ramenta verò ſic exhibe: Accipe feſtucas,conſcinde forcipe ad polentæ aut furfurum magnitudinẽ: deinde puluillum linteo exterge,& detractis omnibus tenuibus particulis,vt ne ſtrangulet, dato timidioribus quidem,cum ptiſanæ aut alicæ ſucco,vbi parum decoxeris:fortioribus verò, cum aqua calida aut aqua mulſa, ita vt cogas ipſos inſuper ſorbere aquam mulſam puram aut aquam, vt ne relinquatur quid in faucibus aut ſtomacho. Doſis perfe-
H ctiſſima fortibus,de ramentis conciſis ſunt drach. ii. s. de puluere craſſiore drach. i. & obol. ii. de puluillo drach. i. & oboli ii. Cõtundimus autẽ craſſiorẽ eius farinam in mortario,& per anguſtiſſimũ cribrũ excernimus, & quod eſt tenuiſſimum auferentes, id quod craſſius eſt exhibemus

cum ſucco alicæ, aut mazæ ex polenta factæ. Tenuē verò puluillum tundimus & exactè cribramus: & poſtea cū cocto melle ſolidiſſimo in catapotia coactum ac efformatum exhibemus.

Quæ præparare oportet exhibitionis tempore, Cap. CXXXII.

PRæparantur porrò ad opem ferendam ipſis lancinationibus, animi deliquiis, & conuulſionibus, hæc: Aqua calida & frigida, decoctum hyſſopi, mel, ruta, pulegium, acetum, mala, panis calidus, vinum, pullus gallinaceus coctus, oleum comune & ſicyonium, ſal, galbanum, caſtorium, cremor veratri, oleum Cyprinum aut irinū aut narciſſinū, pennæ, ſternutatoriū, cucurbitulæ diuerſæ, lectica ſiue ferculū, lectus ſtratu molle habēs, clyſter.

Quomodo poſt potu curandi ſint, Cap. CXXXIII.

SI quidem facile purgentur, poſtquā biberunt medicamentum, dabimus ipſis aquam frigidam abſorbendam aut colluendam, deinde odoramentum quoddam corroborans: & iubebimus ipſos ſedere aut reclinari, & in quiete manere ad horas duas, vt ne citius quàm oportet pharmacum reuomatur: poſtea iubebimus ipſos moueri. Prima perceptio caloris circa ſtomachum & fauces cōtingit: deinde ſaliua multa in os colligitur: poſtea partem alimenti & pharmaci cum pituita vomunt: deinde pituitam & bilem cum pharmaco: mox puram bilem. Sæpe verò etiam venter interne ſubducitur, quando ſanè etiam tolerabilior purgatio contingit. Singultiunt leuiter, & facies rubicunda eſt. Si vero facile procedit purgatio, & facies bonum colorem habebit, & ſingultus ceſſabit. Iis verò qui circa mediam purgationem ſingultiūt, aquā mulſam dabimus aut decoctum rutæ, & aquam tepidam in potu: deinde purgatos lauabimus, & alimentum ſtomacho gratum exhibebimus. Perſeuerante vero purgatione, oportet dare aquam mulſam calidam abſorbendam in qua decocta eſt ruta, aut aquam cum oleo. penna quoque Cyprino aut irino oleo aut aliquo ſimili tincta irritētur, & lecto penſili reclinati cōmoueantur. Si vero valde vexentur à ſtrangulatione, cremoris veratri cyathos tres offeremus. nam ex qualitate adiuuat purgationē. Quod ſi neque ſic ſtrangulationis periculū leniatur, acerrima infuſione per clyſterē euacuabimus. Dabimus ipſis etiā galbani obolos tres deuorandos, non vt vomitū cōcitemus, ſed vt ſtrangulationē ſedemus. Aut ſternutatorium forte admouebimus, aſſiduè per lectum penſilem agitantes, & pennarum immiſſione irritantes. Vbi verò incipiūt purgari, mitigandus eſt ſingultus, velut antea dictū eſt. Si verò violentus fuerit ſingultus, ſternutatorio vtemur, & cucurbitis per totam ſpinam, & maximè circa magna ſcapularum verticula, detrahētes ipſas ad ſpinam. perſeuerātes enim cucurbitæ ſæpe corrigunt ſtomachū cōtractum & velut cōtortū à ſingultu. Ligabimus etiā extremas partes, & fouebimus immiſſas in aquam calidam. At vero ſuccedentes in quibuſdam contractiones, crurum maximè & manuum, (ſolēt enim pleriſque hæc accidere) leniemus fortiter illinendo, fouendóque ac calfaciendo & fricando extrema & muſculos in ſuris. ſit autē oleum ſicyoniū, aut quoddā ex mollientibus & laſſitudinē ac dolorē eximentibus, acopis appellatis: ſed & caſtorium vnguento admiſcebimus, & in potu exhibebimus. Maximè verò prodeſt contractis balneū, ſi adfuerit. ſinminus, in ſcapham aut in ſoliū immittemus, ita vt oleo multo dulci totū corpus, maximè verò cōtractas partes illinamus. Sit autem aqua probè temperata, vt in ipſa diutius manere poſſit. Porrò vbi ceſſauit conuulſio ac purgatio, ſtatim nutrire oportet, panem exhibendo vino diluto madefactum, aut in omphacomelite, iis qui valde ſunt euacuati. Si verò caloris ſenſus circa ſtomachum poſt cibum contigerit, ipſum omphacomeli aqua calida temperatum bibēdum dabimus. aliquando verò etiā cum frigida mixtum ſecūda die dabis. Cibi verò poſtea boni ſucci omnes ſint, & vinum tenue valde ac vetus.

De purgationis exceſſu, Cap. CXXXIIII.

NImias purgationes ſiſtemus aquæ calidæ potu, & extremarū partium ligatura, & frictione vehemēti, & cucurbitis ad præcordia & dorſum affixis. At abſinthii potus egregiè ſupprimit vomitū. Si verò adhuc perſeuerarit, vtemur ſomniferis dolorē ſedātibus. nā talia reſiccandi vi prædita purgationes ſiſtunt: & ſomnus excretiones ſiſtendi vim habet. Succedit tamen ſomnus ſua ſpōte probè purgatis per veratrum, multus & profundus, ſi non periculum imminet: quibus ſanè intantum concedere oportet, quantum ſomno tenentur. Si verò ſudores immodici conſequantur, ſedabimus ipſos corporis ventilatione, & ſpongiæ ex frigida aqua aut poſca expreſſæ deterſione. Vtemur etiam puluillorum adſtringentium & meatus obducentium inſperſione, & reliqua cura in cardiacis referenda.

Epithemata purgatoria, Cap. CXXXV.

MEdullæ colocynthidis, ſeminis erucæ, rutæ ſylueſtris, elaterii, grani cnidii, lathyridum purgatarum, galbani, ceræ, nitri rubri, ſing. drach. IIII. opopanacis drach. I. terebinthinæ drac. VI. Tunditur hoc pharmacum adiecto paulatim felle taurino quantum ſatis eſt. Et ſi quidem ſuper vmbilicum poſitum fuerit vſque ad pubem, inferiorem aluum mouet: ſi vero ſuper ventrem, ſuperiorem purgat per vomitum. Aliud. Nitri rubri, ſeminis ſecuridacæ, medullæ colocynthidis, fellis taurini, ſtaphidis ſylueſtris, ſtercoris columbini, radicis cucumeris ſylueſtris, ſquillæ, mercurialis, ſing. æquales portiones, tundito, cribrato, & felle excipito ac melle ſufficienti, & vbi ad malagmatis formam redegeris vtitor. Aliud quod pollicetur ſanguinis per nares eductionem, ſi fronti imponatur. Vbi verò ſiſtere volueris, inquit, ſanguinē, ablato ipſo locum diligenter derges per ſpongiam ex poſca aut frigida aqua expreſſam: ſi verò imo ventri impoſitum fuerit quadrangulari nouem digitorum figura, ciet menſes & fœtus corrumpit. Imponitur & renibus in exacerbationibus. Compoſitio hæc eſt: Ceræ, galbani, euphorbii, radicis lanariæ herbæ, ſing. vnc. I. taloru ceruinorum vſtorū drach. IIII. ſucci abſinthii drach. IIII. terebinthinæ liquidæ drach. IIII. Sicca trita cribrata, rurſus terito cum felle vitulino ad ſtrigmentitiam craſſitiem, & liquida ac eliquata affundito & vnito: ac vtitor, inquit, velut admirando. Aliud emplaſtrum purgatorium quo vtor, Chezanance appellatum. Hoc impoſitum vmbilico mouet inferiorem ventrem: thoraci vero & ſtomacho impoſitum vomitum ciet, donec ſplenium cui illitum eſt tollatur. Menſes autem fœminarum ducit, & fœtus corrumpit imo ventri & lumbis impoſitum. Compoſitio hæc eſt: Grani cnidii drach. II I. lapidis aſſi drach. X. veratri albi drach. IIII. adipis caprini drach. V. elaterii drach. IIII. ſucci tithymali drach. IIII. amurcæ drac. XII. fellis taurini drach. II. ſpumæ nitri drach. V. farinæ lupinorum amarorum ſextātem, comæ abſinthii drach. II. reliqua tundito ac cribrato: deinde fel tritum adiicito, mox amurcam, & poſtea adipem liquefactum affundito, & vnitis vtitor. Aliud vmbilicarium. Et hoc vomitum ciet ventri impoſitum & menſes ducit non ob vaſorum concluſionem ſuppreſſos, fœtuſque corrumpit imo ventri ac lumbis impoſitum. Abſinthii, ſucci radicis cyclamini, artemiſiæ, elaterii, ſing. drach. VI. medullæ colocynthidis drach. X. radicis cucumeris ſylueſtris, farinæ lupinorum, chelidonii, ſeminis violæ albæ, ſing. drach. VI. opopanacis drach. II. ceræ drach. C. terebinthinæ drach. L. cyprini drac. L. aut quantum ſatis eſt. Impoſitum autem vbi aluum commouit, mox ipſum tollere oportet. Aliud. facit & ad colicos. Nitri ſcrup. IX. terebinthinæ ſcrup. VI. elaterii ſcrup. III. ſtaphidis ſylueſtris ſcrup. I. s. caſtorii, ſeminis roſmarini, ſampſuchi, baccarum lauri, grani cnidii, lupinorum ſiccorum, medullæ colocynthidis, ſing. ſeſquiūciam, ſcammoniæ vnc. I. fellis taurini vnc. I. ceræ ſextantem, adipis anſerini quadrantem. Aliud. Cucumeris ſylueſtris ſuccum, & cyclamini ſuccum, paribus portionibus cum melle miſceto, & hæc exactè vnito in ſole aut calido cinere, & vtitor illinens ab vmbilico vſque ad pubem. Aliud. Elaterii drach. II. colocynthidis drach. I. ſcammoniæ, ſquamæ æris, radicis cucumeris ſylueſtris, ſing. drachm. I. lathyridum drach. I. aut pro ipſis ſucci tithymali tantundem. Tundito, cribrato ac terito cum oleo plurimum

ſalis habente,& hapſum lanæ magnum facito,ipſumque A pharmaco imbutum imponito vbi volueris, vmbilico inquam,aut ventri,aut imo ventri & lūbis. Aliud.Meſpilorum exemptis nucleis ſcrup.XVIII.ſcāmoniæ ſcrup. XII.atramenti ſutorii ſcrup.XVI.ſagapeni ſcrup.XXXII. lathyridum ſcrup.XII.colocynthidis ſeminis ſcrup.XII.trita excipe oleo & vtere.

Compoſitio olei ſiue vnguenti purgatorii, Cap. CXXXVI.

FEllis taurini ſextantem,elaterii vnciā I. grani cnidii viridis trientem,lupinorum viridium ſucci ſextantē, euphorbii vnciam I.medullæ colocynthidis vnc. I. adipis vulpini recentis ſextantem, adipis viperæ ſeſquiunciam,ſtercoris muris drach.IIII.ſucci pæoniæ drachmas IIII.caſtorii drach.IIII.olei Cyprini ſeſcuncem,olei veteris lib.I.arida tundito ac cribrato per tenuiſſimū cribellum.Adipes autem præmollito in mortario, præſertim vulpinum: fibris enim refertum eſt. deinde ad lentas prunas liquefacito cum oleo, & ipſis reliqua omnia inſpergito,& parū ad prunas coquito ac ſeponito in ſtanneo vaſe diligenter operto,vt ne tranſpiret: & deponito C in domo ſuperiore non humecta ad dies XXX. Et poſtea vtere in omnibus & ad omnem affectionem: citra moleſtiam enim purgat. Sanat autem cum reliquis etiam mentis percuſſionem. Menſura quæ in vſum aſſumitur, vtplurimum eſt cochleariorum duorum, in quibuſdam etiam vnum ſolum.inuncto enim vmbilico perfectam feci euacuationem.Si verò immodicè feratur venter,& voles ſupprimere,ſpongiam vino tepido imbutam ac expreſſam adhibe,& ſiſtetur. Aliud epithema. hoc vmbilico imponitur,& ſplenem purgat: Veratri nigri quadrantem,veratri albi trientem, ammoniaci thymiamatis,nitri,vtriuſque trientem:ſcammoniæ ſextantem, piperis grana XXX.contuſa cribrata excipe terebinthina,vt malagmatis formam induant. & vbi præfricueris locū ac fomento præparaueris,formato quadrangulare quinque digitorum figura ſplenium, & imponito. at pectini impoſitum fœtus corrū pit. Epithema ſanguinē ducens,vt hæmorrhoidas irritet & menſes muliebres. Elaterii,myrrhæ,galbani, farinæ ordeaceæ, ſingul. drach. IIII.foliorum rutæ viridis drach. II.fellis taurini quod E ſatis eſt.Singula ſeorſim tenuiſſimè terito,deinde vnito, & fellis quod ſatis eſt affundito. Vſus verò tempore locū ſub vmbilico & partes circūcirca ſitas illinito: aliquando etiam lumbos.Ducit menſes & hæmorrhoidas.

De localibus euacuationibus, Cap. CXXXVII.

ET de iis quidem quæ ſuperfluitates quæ in toto corpore ſunt purgare poſſunt,ſufficiunt relata: tempus eſt autem tranſeundi ad locales euacuationes.Verùm illud meminiſſe te volo per totam tractationem,vt primū totum corpus purges,& à ſuperfluitatibus liberes per prædicta purgatoria medicamenta,& poſtea per localia euacues.Si enim ante totius corporis euacuationem aut purgationem,per localia auxilia volueris partium affectiones curare,in magna mala immiſeris ægrotum.ampliorem enim materiam ad debiles locos attrahes.

Quæ oculos purgant, & lacrymas prouocant, Cap. CXXXVIII.

LAcrymas prouocantibus vtimur ad oculos diu reſiccatos,& palpebras ſcabras ac pruriginoſas: extergentibus verò & repurgantibus ad hebetem viſum & ſuffuſionis principium.Prouocant autem lacrymas & exter G gent omnia hæc:Mel,oleum vetus,ricininum,amygdalinum,ex nucibus regiis,è fœnogræco,lentiſcinum, laurinum,anethinum,ſuſinum,nardinum,opobalſamum. Ex ſuccis autem oculos purgant,ſuccus vuæ acerbæ,lactucæ ſylueſtris,lyciū,radicis acori ſuccus. Item chamædryos, centaurii,chelidonii,ocymi,cæparum, rutæ hortenſis ac ſylueſtris,quæ etiam beſaſa appellatur: item mali punici ſuccus,fœniculi,vtriuſque anagallidis,marrhubii, trifolii,veratri albi,& anemones. Ex liquoribus verò ſpiſſis, myrrha,ſagapenum, opopanax Cyrenaicus & Medicus, ammoniacum thymiama,galbanum,thus.Ex animantibus,teſtudinis terreſtris ſanguis,hepatis caprini cruor, itémque ſiluri. ſed & ſiluri fel, & hyænæ, capræ, gallinæ, perdicis,vulturis,vrſi,ſcari,callionymi,& coracini. Ex adipibus,viperæ adeps,gallinarum,piſcium fluuiatilium: caſtoris teſtes.Ex cineribus,hirundinum pulli exuſti, lacertæ vſtæ,cornu cerui vſtum.Ex metallicis, lapis hæmatites,& ſciſſilis,æs vſtum,atramentum ſutorium,chalcitis,miſy,alumen omne,ſquama æris,rubrica, lapis Phrygius,iaſpis,magnes, moroxus,qui & leucographis appellatur,lapis galactites.Ex plantis,cortex thuris, ericæ fructus,& quæ eiuſdem generis ſunt.

Quæ aures purgant, Cap. CXXXIX.

B MEL,vinum mulſum,vinum dulce,oleum nucū regiarum,amygdalinum per ſe & cum anſerino adipe: irinum cum aceto,myrrha cum alumine acetóque ac aqua: ſpuma nitri cum melle & aceto, alumen cum aceto,ſenecta ſerpentis cum aceto, fel bubulum, ſuillum, & omne fel piſcium,betæ ſuccus,foliorum capparis ſuccus,corticis raphani ſuccus,mercurialis ſuccus,bdellium, galbanum, caſtorium,caſia, veratrum album & nigrum, herba lanaria,capparis folia cum oleo cocta, acetū mulſum,nitrum cum aqua calida infuſum.Cæterùm ex prædictis quædam ad pruritus,quædam ad vlcera, quædam ad ea quæ in meatum inciderunt,aliqua ad ſordis duritiem,item ad ſonitus & grauē auditum ac ſurditates cōmoda ſunt.Capitis itē doloribus antiquis & morbo comitiali hæc proſunt.

Quæ per nares purgant, Cap. CXL.

PER nares purgat caput,radicis betæ ſuccus, elateriū, anagallidis cæruleum florem habentis ſuccus,oleum irinum,amygdalinum,cyclamini radicis ſuccus, & ipſa arida trita inſufflata,piper, nitrum, atramentum ſutoriū, D mel,thlaſpi,veratrum album, euphorbium, herba lanaria,caſtorium,calamintha,melanthium,iris,marrubium, anemone. hæc verò naribus admouentur, propter diuturnas capitis affectiones,& ad morbum comitialem, & oculos arquato morbo infeſtatos. Item ad obtuſum auditum ac viſum,& ad nariū obſtructiones antiquas,& in læſo olfactu,& ad eos qui caninā conuulſionē paſſi ſunt.

Quæ humiditatem ex ore trahunt, Cap. CXLI.

LEntiſcus & ipſius folia, & quod ab ipſa reſinaceū defluit maſtiche appellatum,cum ſtaphide ſylueſtri, piper,granum cnidium. Sinapi cum aceto mulſo ac nitro gargarizatum multam pituitam euacuat: rumicis radix cum aceto cocta,pyrethrum,capparis cortex, tæda, mel, origanum,thymus,pulegium,hyſſopum, thus cum melle,alumen, chalcitis, miſy,myricæ fructus, terebinthina cum melle,omphacii ſuccus cum ſilphio,Cyrenaicus ſuccus,caſia, & omnia quæ ori illini ſolent. Cæterùm quæ valde efficacia ſunt, in diutinis affectionibus aſſumenda ſunt,ore prius ex oleo colluto,vt ne acrimonia impediat F vſum.Adhibenda verò ſunt hæc omnibus diuturnis capitis affectionibus, & hebetudini viſus, & graui auditui citra dolorem.Ad linguæ item ac guſtus reſolutiones,ad parotidas,anginas,puſtulas capitis aut faciei, ad caninā cōuulſionem. At verò recurationis gratia adhibenda eſt poſtea aqua calida,ſapa, aqua mulſa,lac, micarum panis cremor,aut ptiſanæ ſuccus.

Quæ lac generant ac mouent, Cap. CXLII.

GEnerant ac mouent lac in potu accepta, ptiſana cum fœniculo cocta,præſertim viridi: ſin minus, cum ſemine.Sed & ipſum fœniculum per ſe comeſtum, & anethum,ſeſamum,aniſum,ſemen lini,cuminum, milii farina cocta,tritici decoctum,eruca viridis, cucumeris ſemen.Foris autem illita vberibus prouocant & mouēt lac, inteſtina terræ, nigella, fel tauri, ordei macerati ſuccus, portulacæ ſuccus,adeps anſerinus,cera,ſulphur,recremētum ferri. hæc adhibentur in iis quibus lac deficit.

Pulmonē ac pectus purgantia, Cap. CXLIII.

SEmen vrticæ,dauci,apii,thymus, ſemen raphani, in potu ac cibo accepta,itē ſinapi,ſeſamū,naſturtiū,eryſimum,cardamomū,cucumeris ſemen,nigella,piper, ru H ta,poliū,marrubiū,baccæ lauri,caſia,aron, dracunculus, bulbus,cæpe,allium,coſtus,amomū,ſpica nardi,ſulphur, ſtyrax,galbanū,terebinthina, myrrha, opopanax, ſcilla, origanum, pulegium, hyſſopum, abrotonum, bryoniæ radix, amygdalæ amaræ, caricæ, vuæ paſſæ, nuces pineæ,maximè recentes:mel,ſapa,vinum dulce,caſtorium,

farina erui, piceatum nuclei, ammoniacum, bdellium, thus, ſilphium, & ſuccus æris, ariſtolochia, baccæ iunipe-ri, ſtœchas, porrum capitatum cum ptiſana coctum in cibo acceptum, ouum recens abſorptum, butyrum per ſe & cum melle, glycyrrhizæ ſuccus & ipſa radix. His vtẽdum eſt ad anhelolos & erecta ceruice ſpirantes, & ad veterem tuſſim. Pleraque verò ex ipſis, etiã phthiſicis & ſuppuratum pectus habentibus conueniunt, propter eductionem eorum quæ in thorace collecta ſunt, & ad vlcerum repurgationem.

De ſuffitionibus, Cap. CXLIIII.

SVffitus non cõmodi ſunt omnibus affectionibus circa thoracem conſiſtentibus. neque enim in ſanguinis ſputo idonei ſunt, quum per acrimoniam eorum quæ ſuffiuntur, vaſa rurſus aperiantur: neque iis qui ſiccũ morbum circa thoracem habent: verùm ſolis anhelofis & erecta ceruice ſpirantibus, & quibus thorax ob copiam frigidorum humorum infeſtatur. Vtendum autem eſt ſuffitionibus toto corpore euacuato. Collocãdus autem eſt homo, & vbi veſtibus cõtectus fuerit, iubẽdus eſt crura diſparare, & deorſum nuere, vt facies prope genua exiſtat, atque ita os aperire, quò ſuffimento inter crura poſito, fumũ ore ſuſcipiat. Præſtat tamẽ per infundibulum fumũ ſuſcipere. ſunt autem ſuffimenta hæc: Caſtorium ſuffitũ humidam & frigidam affectionem pulmonis ac cerebri ſanat. ſimiliter ariſtolochia, bitumen, ſandaracha, ladanum, lolium, paleæ antiquæ, funiculus vetus marina aqua maceratus, terebinthina, chamæleuce, calaminthe, ſtyrax, maſtiche, thus, eryſimũ, leporis ſtercus ac pili, dorcadis ſtercus, cucumeris ſylueſtris radix, centaurium, fœniculi ſemen. At nos habemus ſuffumigium per experiẽtiam cognitum, quatuor ſpecierum: nimirum ſtyracis, terebinthinæ, ſandarachæ, maſtiches, æqualibus portionibus commixtis. Hoc fidem reperit quòd anhelofas & ſuppuratas & pleuriticas affectiones ſanet, itemque tuſſim, quemadmodum & quæ prædicta ſunt.

Quæ tenuia inteſtina euacuant, Cap. CXLV.

TEnuia inteſtina purgat fructus tithymali, & ſemen ipſius quantum guttæ quinque caricis aut palmulis exceptæ, atriplicis ſemen, braſſicæ ſuccus, cicerum decoctum, thymbræ & polypodii decoctum, pulegii decoctũ, viticis folia, thymi decoctum, chamæpitys, butyrum recens aſſiduè delinctum, chamæ valde coctæ ac comeſtæ, iuſculo inſuper abſorpto, oleum omphacinum potatum, roſaceum item ac ricininum. agaricum cum aqua mulſa. ſed hoc cũm moleſtia purgat. eſt enim ſtomacho incommodum, eo quòd leue ſit, & ſtomacho innatet. aloe cum aqua frigida, aut aqua mulſa, aut lactoſa, *ſiue lactei teporis*, pota, itémque cocto melle excepta ac deuorata, citra moleſtiam purgat, ſtyrax terebinthina exceptus ac deuoratus, abſinthium & abrotonum ſimiliter. At verò tenuium inteſtinorum purgatio recentes obturationes, & crudorum humorum generationes, & lumbricos rotundos curat. His verò purgatis, etiã veſicæ bilem ſuſcipientis meatus, qui ieiuno inteſtino inſeritur, propriã actionem minimè impeditè perficit. quin & inflationes & tormina vertiginoſa ac voluuloſa horum purgatio perſanat.

Quæ ſima hepatis purgant, Cap. CXLVI.

POlypodium, mercurialis cocta comeſta, lathyrides cũ aceto mulſo, chamelæa cum abſinthio & aqua mulſa pota, braſſicæ ſuccus, cyclamini radix, lactis ſerum, heliotropii ſcorpiuri appellati ſuccus, galli veteris iuſculum. Hæc auxiliantur diuturnis inflammationibus circa ſima hepatis. nam incipientibus proſunt mitiora.

Quæ gibba hepatis purgant, Cap. CXLVII.

AMomi decoctum, flos iunci odorati, acori radix, gẽtiana cum aqua, agaricum cum vino mulſo: eſt autẽ ſtomacho incommodum. radicis lauri cortex cum vino, rheon Ponticum, glycyrrhizæ ſuccus, amygdalæ amaræ præſertim, abſinthii coma, aniſum, fœniculi ſemẽ, ſpica nardi, radicis quinquefolii ſuccus, viticis ſemẽ, dauci ſemen, petroſelinum, centaurii decoctum, pæoniæ fructus, ſeſamũ torrefactum, lauri, palmularũ oſſa vſta, ſymphyton, polygonum, erigeron, ſmyrnium, hippoſelinũ, anagallis cæruleum habens florem, fumaria ſiue chelido-

A nia quæ in ſepibus naſcitur, ſecuridacæ ſemen, cornu ceruí vſtum, menthæ ſuccus & decoctũ, calamintha, coſtus fœnumgræcum modice tinctum, bacanum, opobalſ[illegible], radicis myrti ſylueſtris cortex, ordei cremor, lupini phu, aſarum, meon, pix. Hæc ſanant diuturnos circa gibba hepatis morbos, ſiue cum tumore aliquo ſint, ſiue ſola intẽperatura adſit cum dolore, ſiue obturatio.

Splenem euacuantia, Cap. CXLVIII.

VEratrum nigrum, epithymum, polypodium, ſcolopẽdrium, pæoniæ radix, chamædryos decoctum, item B chamæpityos, centaurii præſertim minoris, pulegii decoctum capparis cortex, colocynthidis cremor potus, mercurialis comeſta, & decoctum ipſius potum, lathyrides cum aceto mulſo potæ, chamelæa, aqua marina calida pota, ericæ fructus cum petroſelino, viticis ſemen. Hæc omnia ſplenem purgantia, etiam hepar ab obturatione liberant, & malos habitus, & hepaticas ac ſplenicas morbique regii & aquæ inter cutem affectiones generari prohibent.

Renes purgantia, Cap. CXLIX.

C OMnia inciſoria vi prædita, plantaginis radix & folia & ſemen, arida trita pota, aſparagus myacanthinus, pæoniæ radix, cicerum nigrorum decoctum, amygdalæ præſertim amaræ, eryngii radicis decoctum, damaſoniũ, adiantum, apii ſemen, fœniculi, dauci, petroſelini, ammii, aniſi, liguſtici, aſari decoctum, meon, phu, flos iunci odorati, ſeſeli, acori radix, gramen, vitis lacryma & cortex, ſanguis hirci aridus. Auxiliãtur autem hæc pota poſt remiſſum inflãmationũ vigorẽ. diſſoluunt enim duros tumores qui fieri parãt, & lapides generari prohibent.

Veſicam purgantia, Cap. CL.

D VRinas à veſica ducit acori decoctum potum, itémque aſari, oleum amaracinum, amygdalæ amaræ cũ paſſo potæ, radicis althææ decoctum, adianti decoctum, hæmatites lapis tritus cum vino potus, gallinarum ſtercus ſiccum, anchuſæ decoctum, abrotoni, aniſi ſemen, ſanguis hirci aridus, atriplicis ſemen, artemiſiæ decoctũ, ariſtolochiæ decoctũ, ſabinæ læuiſsimè tritæ drachma vna cum aqua mulſa (in non febriẽtibus cum vino) balſami ſemen, gladii decoctum, bdellium, apii ſemẽ, bryo E niæ radix, glycyrrhizæ ſuccus, pulegiũ, pæoniæ fructus, dictamnum, dracunculus, abietis decoctum, rubiæ decoctum, ſerpyllum, eryngii radix, heliotropiũ, ſenecio, mẽtha, ſaluia, foliorum oleæ decoctum. Hæc non ſinunt lapidum generationem in veſica fieri: & craſsities ac fæculentas ſubſidentias, inſupérque ſcabioſas & vlceroſas affectiones ſanare ſolent.

Quæ glandi indantur ad prolectandas vrinas, Cap. CLI.

F POſtquam verò repleta fuerit veſica vrina, & contrahi non poterit, neque vrinam exprimere, in glandem hæc indere ſolemus, nitrum aqua dilutum, muriam, ſel, cyclaminum.

Lapides in renibus ac veſica euacuantia, Cap. CLII.

HÆc lapides frangunt, cardamomum cũ cortice radicis lauri potum, cyperus, oleum amygdalinum, paliuri ſemen, bdellium, fœniculi radix, libanotis, myrti ſylueſtris folia, ceraſorum fructus, prunorum ſuccus, amygdalæ amaræ, rumicis radicis decoctum, ſeminis al-G thææ decoctum, triboli viridis decoctum, adianti decoctum, vitis lacryma, apri veſica ſicca, lithoſpermon, tecolithos, betonica, ſaxifraga, lapides in ſpongiis, electrũ.

Vterum euacuantia, Cap. CLIII.

SAnguinem ab vtero ducunt iniecta & appoſita hæc: caſia cum myrrha, calami aromatici decoctum, oleũ amaracinum, viola alba, thymi ac thymbræ decoctum, centaurii radix & ipſum centauriũ, opopanax, viticis ſemen, amygdalæ amaræ, nucum regiarum nuclei vſti cũ vino appoſiti, decoctum abſinthii, itémque ſuccus, ſam-H pſuchus, ſeſeli, galbanũ, lilii radix, chamæpitys, artemiſiæ decoctũ, dictamnum, conyza fœmina, rubiæ radix, vrticæ ſemẽ cum myrrha, elaterium, veratrum nigrum, lupinorum decoctum, raphani cortex, herba lanaria, adeps cerui recens, adeps anſeris, reſina terebinthina,

fel taurinum cum maſtiche, muſcus qui & ſplanchnon & hypnon dicitur, cyperus, vnguentum irinũ, ſuccus cyclamini, anchuſa, quinquefolium, cuminum, ſiſymbriũ, helenium, ſaluia, heliotropium, mercurialis, gran umcnidium, vua exemptis granis, fœnumgræcum, ſeſamum, nucleus baccarum lauri, amygdali amaræ radix, cochleæ paruæ, lanæ ſuccidæ, œſypus, lactucæ ſylueſtris ſuccus, porrum, cæparum ſuccus, calaminthæ folia. Tot quidem ũt quæ in peſſos, *hoc eſt talorum formas*, excipiũtur, iniiciũtúrque ac apponuntur. Vitandus tamen eſt aſſiduus vſus eorum quæ inter ipſa ſunt acriora: ſolẽt enim vlcerationes inducere.

Quæ in potu ſumpta menſes ducunt, Cap. CLIIII.

AT verò in potu accepta ſanguinem ab vtero ducũt pleraque quidem ex prædictis, & omnia quoque vrinam cientia. ſed & eryſimum & aſarum cum aqua mulſa, calamus aromaticus, alumen, caſtorium, cicerum decoctum cum pipere & ruta. radicis aſphodeli decoctum in vino elixatæ, item pulegii in vino coċti, radicis eryngii decoctum, abrotoni ſemen, origani, thymi, thymbræ, rutæ decoctum, fœniculi decoctum, crethmon, cuminum, ſinapi, marrubii ſemen & ſuccus & decoctum, ſmyrniũ, ſion, oreoſelinon, dauci ſemẽ thlaſpi, nigella, violæ albæ ſemen, carpobalſamum, pæoniæ ſemen, baccæ lauri, myrrha, cardamomum, cyclaminus, ſagapenum, galbanum, ſemen fœniculi, ſpica nardi, mercurialis, coſtus, ſtyrax, centaurii magni radix, ſabina, iris, ariſtolochia, bryoniarum flos & ſuccus, radicis rumicis decoctum, artemiſia, dictamnum. Singula ex iis coċta cum vino, aut trita & pota, ſanguinem ducere creduntur. Conueniunt autem hæc iis in quibus purgationes impediuntur, vel guttatim purgantur, aut occluſio vteri adeſt. Auxiliantur autẽ & declinationibus, & in recurſibus ſurſum verſus & ſtrãgulationibus vteri.

Quæ ſtercora euacuant, Cap. CLV.

STercora euacuant ſtyrax deuoratus, maſtiche cum aqua frigida trita pota, ſcrup. XII. pondere, aloes drach. I. terebinthinæ cochlearium, ſinapi, alliũ cum oleo & garo ferueſactum, ficus cũ nitro, & cnici ſeminis medulla. Omnia verò prædicta ad tenuia inteſtina commoda, etiã magna inteſtina purgant.

Lumbricos educentia, Cap. CLVI.

LVmbricos rotundos & latos & aſcaridas expurgant ea quæ de tenuibus relata ſunt, in potu accepta. Propriè verò expellit ipſos auriculæ muris ſuccus cum melle potus, aut cum zytho, vtriuſque cyathi menſura. Senecio in cibo acceptus, ſantonicum cum fico comeſtum, abrotoni decoctum, inteſtina terræ trita coċta cum paſſo pota.

Sudores excludentia, Cap. CLVII.

IN potu accepta ſudores excludunt, cuminum, baccæ lauri, aniſum, vitex, ſerpyllum, calamintha, polium, raphani cortex comeſtus, coſtus, ſiſymbrium, dictamnum, artemiſia, cardamomum, linabotis, mel, lac bubulum, caſia, iunci odorati decoctum, ſuccus Cyrenaicus ciceris magnitudine deuoratus in frigidioribus morbis, chamædrys, caſtorium cum aqua mulſa, centaurii magni radix, radicis capparis cortex, liguſticum, petroſelinum, nigella. Hæc aliquando cum vino, aliquando cum vino mulſo bibuntur, & ſudores mouere creduntur. ſed & piſtacia comeſta ſudores citra moleſtiam cient. At verò forinſecus illita ſudores mouent, nitrum cum oleo, vnguentum irinum, anethinum, chamæmelinum, laurinũ, raphaninũ, ſicyonium, myrobalaninum, althæa, coſtus, balſamum, ariſtolochia, caſia, calamus aromaticus, libanotis, ſingula cum oleo coċta. Suffita verò ſudores mouent, caſtorium cum pulegio, ſemen balſami, bdelliũ, viticis ſemen. Vtendum eſt his ad morbum regium, & ad eos qui ob frigiditatem aut cutis adſtrictionem non ſudant.

Quæ euacuant & corrumpunt pediculos omnis generis circa corporis ſuperficiem, Cap. CLVIII.

SAndaracha, ariſtolochia, ſtaphis ſylueſtris, ſulphur viuũ cinamomũ, calamus aromaticus, caſia, pyrethrũ, cinis quercinus, cucumeris ſylueſtris radix.

De infuſionibus ſedis, Cap. CLIX.

PLurima mala quæ in perniciem animalis generantur propinat ventris ſuppreſsio. Sequitur enim ad ipſam ventris adſtrictionem, capitis grauitas & vertigo, euerſio ſtomachi, lancinatio vomitoria; nauſeæque ac proſtratus appetitus, oris ſiccitas & amaritudo, ructus iniucundi ac viroſi, ſpiritus graueolẽs, ſomni ſuſpenſi ac iniucundi, inflationes, tormina, voluuli. Generat item plenitudines, & articulares podagricóſque ac coxendicum morbos, omniáque auget, & maligniora ac diuturniora mala efficit, aliquando verò etiam pernicioſa ac lethalia. Cõtingit autem infuſionum per ſedem vſus etiã in aliis affectionibus, quarum ex parte mentionem faciam. Ex infuſionibus igitur quæ iniiciuntur, aliæ ſimplices ſunt & teneræ, aliæ acres, aliæ verò alium vſum ac vim habent. Ex ſimplicibus igitur, aqua calida ipſa per ſeipſam facit, eliciendorũ ſtercorũ gratia, in continuis febribus, maligníſque ac æſtuoſis, & in iis qui ex longa imbecillitate vires recolligunt, in quibus difficiles ſeceſſus fiũt. calidiorem autẽ immittimus. inflat enim tepida. Verùm aqua & oleo vtimur in detentione duriorũ ſtercorũ, & in iis qui vlceroſum ac mordacem ſenſum circa inteſtina habent. Vitare tamen aquam & oleum oportet, vbi capitis grauitas fuerit, aut ſtomachus ſubuertitur, aut proſtratus appetitus obtinuerit. Roſaceũ autem pro oleo cum aqua iniectum, aptum eſt in æſtuoſis febribus, & feruoribus excellentibus circa media, & maximè circa colum. Caput autem complet, & minus lubricum eſt quàm aqua & oleũ. immittẽdum eſt autẽ roſaceũ cũ quarta aquæ parte. At verò cum ouo & ptiſanæ ſucco iniicimus roſaceum in æſtuoſiſsimis febribus, aut vbi mordacitas circa inteſtina adeſt. Chamæmelinũ verò oleum, & oui luteum ac candidum, cum ptiſanæ ſucco infundimus ad noctem, in ardentibus febribus, iubentes ipſum continere per totam noctem: nam & ſomnum iucundum inducit, & cauſas febris ſequenti die ſecum educit. Butyrũ verò cum aqua iniectum morſum & tormina mitigat. modicum autem eſſe oportet in iis butyrum. Facit & ad eos in quibus propter inflammationem inteſtini recti detinentur ſtercora, & in ſordidis vlcerationibus circa inteſtinum. At fœnigræci decoctum ex aqua citra pinguedinem infundatur in febribus ex pituita accenſis, & in mollibus ac mulieroſis corporibus, & in inteſtinorum morſu. caput autẽ abundè complet: quapropter non vtendum eſt eo niſi caput à læſione fuerit alienum. Maluæ autem decoctum cõuenit in torminibus ac morſibus, & præſertim ſi durum ſubeſt ſtercus. Seminis lini verò decoctum in corporibus ac morbis ſiccis conuenit. vtile eſt & morſibus, & nauſeabundis, & valde ſitientibus. Caput autem cõplet quidem, non ſimiliter autem velut fœnumgræcum. Ptiſanæ verò ſuccus ſtercora dura diſſoluere poteſt, & inteſtina extergere, & morſus mitigare. Alicæ ſuccus morſus quidẽ mitigat, maximè verò conuenit cardiacis, & qui ex animi deliquio exoluuntur. nam ad hoc quod nutrit, etiam vires reficit infuſus: inſupérque lubricitatem ſubiectis ſtercoribus exhibet. Furfurũ ſuccus febribus ſiccis, & doloribus colicis, & inteſtinorum vlcerationibus cõmodus eſt. exterget enim abſque morſu. Portulacæ ſuccus febribus accommodatiſsimus eſt, in morſibus ac feruoribus tum aliis, tum in quibus propter durorum ac acrium ſtercorum excretionem, anus aut inteſtinum rectum læſum, ignis ſacri affectionem incurrit. verùm in iis miſcere ad ſuccum oportet & ouum & roſaceum. Sed & per ſe ſuccus portulacæ cõmodus eſt, vbi ſacri ignis ardor in profundo circa inteſtina conſiſtit. Lac iniicitur, vlceratione & inflammatione circa inteſtina conſiſtente, itémque in renibus & veſica atque vtero. Serum lactis infuſum, egregiè ſtercus educit, & omnes ſuperfluitates in inteſtinis repertas expellit. Exterget etiã ſordidiora inteſtinorũ vlcera: verùm citra coagulũ paretur. Oleũ per ſe immiſſum calidum, commodum eſt inflammatis inteſtinis. Idoneũ eſt etiam in extremè ſenibus, in quibus ſtercus induratur. Aqua mulſa conuenit infuſa in mitioribus febribus, & in mulieroſis corporibus, & in decrepitis, quibus

inteſtinū rectum, aut colū perfrigefactum eſt. Rutæ decoctum, item anethi, & cumini cum oleo, diſſoluit flatus: quapropter colicis immittitur. oportet autem in his eſſe duas partes decocti, & vnā olei. Fœnigræci ſuccus, butyro & terebinthina admixtis, ita vt ſit de vtriſque quarta pars ſucci, maximè mitigat tormina ſiue concuſſiones circa inteſtina. nā & diu intus manet citra mordacitatē, & ſuperfluitates educit citra turbationem. vtiliſſimus eſt etiā ad vteri morſus. At ptiſanæ ſucco miſcetur butyrum & mellis valde parum, & fit commodus in detentis ſtercoribus propter inteſtinorum vlcerationem, & in ſordidis inteſtinorum vlceribus. Rutaceū oleum cum butyro & terebinthina, vtiliter infunditur. in colicis doloribus. Aliquando verò picis liquidæ drachmas tres, aut bituminis drachmas quatuor, cum rutaceo oleo terentes infundimus, & ſedat dolores & pituitam euacuat citra moleſtiam. Aliquando verò lanas ſordidas in vino dulci coquimus & excolamus, atque hoc ipſum oleo rutaceo admixtum infundimus, & coli dolores ſedat, ita vt ſint vini menſuræ tres, olei verò duæ. Si verò neruorum ex quibus teſtes pendent, aut veſicæ dolor affuerit, etiam petroſelinum læuiſſimè tritum rutaceo oleo inſpergatur. In doloribꝰ verò abſceſſuum, aut doloribus vlceroſis in inteſtinis, butyrum cum manna thuris immittimus, aut medullam cerui aut vituli cum oleo. Vbi verò frigidi fuerint morbi & dolores lenti, galbanum iniicimus, vt ſit galbani drachma vna, butyri ſeſcū x. aut ſtyracis oboli tres cū butyro. Cæterùm acribus infuſis vtimur in iſchiadicis, lethargicis, erecta ceruice ſpirantibus, & frigidis morbis, & ad eos qui lethale pharmacū acceperunt, & in iis quæ propter frigiditatem aut concretionem in grumos, occidūt. Proinde in frigefactis toto corpore, ſyderatis, iſchiadiciſque ac nephriticis, caſtorii obolos iiii. tritos cum oleo immittimus, addito modico ſale. verùm pro ſale nitrum addimus, quū bis aut ter promptitudinem ad excernēdum facere volumus. Sal etenim aceruatim quidē mordet, nō perſeuerat autem diu ipſe morſus. at nitrum caput malè afficit ac replet, & ſtomachum euertit, quale nihil ſali adeſt. Efficacia autem ſunt ad paulo antè relatos, garum à ſiluro, marina aqua, muria: decoctum centaureæ, colocynthidis, ariſtolochiæ, cucumeris ſylueſtris radicis, agarici, thymi, chamæpityos, ſeminis roſmarini. Hæc enim & ſanguinem ducunt, & hoc ipſo affectiones leuant.

De glandibus, Cap. clx.

GLandibus ſubdititiis vtimur aliquando ob ægrorum imbecillitatem, qui infuſis vti non poſſunt: aliquando propterea quòd ſtercora ſint apud inteſtinū rectum, & infuſo non habeant opus: præſertim in febribus vehemētibus ac ardētibus, & materiam ſurſum repentem habentibus, in quibus nociuus eſt infuſionum vſus Nam in his abſque omni moleſtia educuntur ſuperfluitates inſitæ per glandes ſubditas. Commodæ ſunt etiam omnibus frigidis capitis affectionibus, altiore ſomno preſſis ac deliris. Contingit etiam ipſorum vſus ſæpe in iis quibus nō excernitur id quod per clyſterem immiſſum eſt. Præparantur autem diuerſimode glādulæ ipſæ. nam & ex melle cocto, & ſale toſto, & nitro præparantur: & ex cumino & ruta nitróque ac melle cocto, in quibus inflatio magis infeſtat. Sed & thymus tritus cocto melle excipitur: & cyclaminus trita cum melle: & abſinthium aut abrotonum aut lupinorum farina cum melle. hæc autem glandula ad lumbricos commoda eſt: aut hyſſopum & tragoriganum & epithymum cum melle. hæc in ſtomachi ſubuerſione vtilis eſt. aut granum cnidium cum reſina ſicca ſiue melle cocto, aut pyrethrum cum reſina ſicca, aut ſinapi cum ſicca reſina, aut centaurium cum pice & cera. hæ cōmodæ ſunt in partium reſolutione: aut bitumen, radicis panacis parum, hyſſopum, galbanum & reſina ſicca. Vtilis eſt hæc glans ad reſolutos toto corpore, & propterea facultatem excernendi debilem habentes. facit & in reſolutione inteſtini recti, facit & ad aſcaridas. Poteſt autē pro melle reſina ſicca in vſum aſſumi, aut pix, aut ficus pinguiſſima trita aut vua paſſa exemptis granis, aut ſapo. Optima verò glandula fit ex foliis mercurialis viridibus tritis ac efformatis & ſiccatis. In infantibus autem etiam gru-

A mus ſalis inditur, cæpáque ac porrum capitatum.

De tomentis ſiue floccis, Cap. clxi.

SÆpe etiam opus eſt aliquid ſubdere in iis qui ſciſſuras aut condylomata in ano habent. dilaniātur autem hæc à glādium duricie: vnde cogimur tomentis pro illis vti. Materia verò horum ſunt omnia antè relata, quæ trita cum melle, & tomento ſiue flocco excepta ano induntur.

De aëre, Galeni, Cap. clxii.

B BOnus eſt aer in omni tempore qui exactè purus eſt. Talis autem fuerit is qui non ex ſtagnorum aut paluſtrium locorum euaporatione turbatur, neque ex barathro quopiam venenoſam auram concipit. Velut verbi gratia, ſi ex quibuſdam cloacis magnam ciuitatem expurgantibus conturbatur, malus eſt. At verò & qui nebuloſus eſt, non eſt bonus. Quemadmodum etiam qui in regione caua vndique altis montibus includitur, malus eſt & æſtuoſus ac ſtrangulatorius: qui verò in montibus altiſque regionibꝰ eſt & nullam auram ſuſcipit, ſalubrior eſt, C commodus erecta ceruice ſpirantibus & tabidis, & omnibus thoracis ac capitis affectionibus. At qui in humilibus regionibus purus eſt, commodus eſt animo delinquētibus ac ſenibus. Marinus verò, hydropicis & fluidis affectionibus, & præſertim frigidioribus vtilis eſt, & neruis per conſenſum affectis, & proſtratæ appetentiæ. Qui verò in petroſis locis eſt, hyeme quidem grauis eſt, frigidus enim eſt: æſtate verò æſtuoſus eſt. malus eſt etiam qui ex metallis exhalat. qui verò ex argilloſis, ſtomachum exoluit. At ex locis terræ fuluæ, magis priore ſiccat. Optimus D autem eſt ex terra nigra. ſed & circa anni tempora mutationes aëris fiunt. Et verno quidem tempore humidus & calidus eſt aër: æſtate verò ſiccus & calidus: autumno frigidus & ſiccus, hyeme frigidus & humidus. Rurſus autem in ſingulis temporibus tres differentiæ fiunt, prima, media, & vltima. Media itaque ſinceriſſimū temporis temperamentum habent: prima verò & vltima à vicino tempore imminuuntur. Sed & luna ſecundum menſem quatuor differentias in aëre operatur. Primus igitur ſeptenarius à nouilunio vſque ad ſeptimam diem, ſimilis eſt veri, humidus & calidus exiſtens: ſecundus verò ſeptenarius E vſque ad plenilunium, æſtati ſimilis eſt: tertius ſextenarius decreſcente luna, autumno: quartus & vltimus, hyemi. Sed & ſingulis diebus differentiæ aeris fiunt: matutinum enim tempus humidum eſt & calidum, velut ver: quapropter etiam corpora tum ſanorum, tum ægrotorū remittūtur, vt etiam febrientibus hoc tempus facillimè toleretur. at medium diei, æſtati aſſimilatur. crepuſculū autumno, veſpera hyemi. Quin & noctis prima pars veri aſſimilatur, media æſtati, & reliqua conſequenter.

F De ventis, Adamantii Sophiſtæ, Cap. clxiii.

QVandoquidem verò ex terræ exhalationibus venti generantur, etiam de iis, paucis tractandum eſt. Vētos quidem parturit terra, parit autem fuliginoſas exhalationes. nam caliditas humiditati inuoluta ſicciores exhalationes & velut fuliginoſas faciens, ventos generat. ſiccam autem exhalationē nunc accipe ad comparationem aliorum velut ſi vinum ſiccius dicamus. Vniuerſales vēti duodecim ſunt numero: orientales tres, eurus, ſubſolanus, G cæcias: occidētales tres, africus, fauonius, thraſcias. Vnus autem meridionalis appellatus auſter, & vnus ſeptentrionalis boreas: vt ſint relati octo. Alii verò quatuor inter relatos medii ſunt, & ab angulis mundi excitantur. inter orientē & meridiem, euro auſter: inter meridiem & occidentem, africo auſter: inter orientem & ſeptētrionem, aquilo: inter ſeptentrionem & occidētem, argeſtes ſiue circius: vt ſint omnes vniuerſales duodecim. Alii verò qui vernaculi ſunt ſingulis regionibus, ſpurii exiſtunt. At verò aliæ exhalationes ex terra fientes, humidiores iis H ſunt quæ ventos generant. Si quidem igitur modica & tenuis fuerit exhalatio, vapor nubiloſus generatur: ſi verò amplior & craſſior, caliginoſus: ſi verò adhuc craſſior, tenebricoſus. plurima verò ac craſſiſſima humiditate exhalante, vapor diffunditur in ambientem roſcidus. Ex his

quatuor exhalationibus concretis rores & imbres fiũt ac deferuntur:congelatis verò pruinæ & niues & grãdines, pro frigoris qualitate ac quantitate.nulla vero harum vẽtum generare ſolet, quum ſegnes ſint & impetu careant. Et humida quidem exhalatio quæ vapor appellatur,rores & imbres facit,ſiccior autẽ facit ventos,& eſt ſicca humidæ contraria. Quomodo verò ſæpe ſimul imber & vẽtus fit? Dicimus quia ex alio atque alio loco afferũtur. Quũ enim ex diuerſis latitudine locis contrariæ exhalationes fiunt,tunc & pluit & flatus fit. Cur autem aliquando poſt pluuiam venti fiunt, aliquando poſt ventos pluuia ſequitur? Dicimus quoniam caliditas in terra non habet in illo tempore humorem quem accendat, & propterea manet otioſa. vbi verò arripit pluuialem humiditatem,efflo reſcit,& per materiæ incenſionem fuliginem excitans vẽtos efficit, qui iam ſanè conſumpta pluuia nube manent, in ſerenitate ſpirantes, aut impellunt id quod ipſos genuit.pluuia itaque hoc modo ventos generat. Ventus autem pluuias hoc modo generat:Oſtendimus quòd communis eſt caliditas vtriſque exhalationibus,verùm humiditas quantitate diuerſa eſt.Quum igitur multa fuerit caliditas,larga verò humiditas,tunc appropinquantem humiditatem in ſuperficie exurit,& fuliginem ſimul ac vapores facit.Tranſpirans autem caliditas ex multa humiditate paulatim imminuitur, & non amplius humiditatem exurit,ſed diffundit & vapores pro fuligine facit, atque ſic ſuccedit imber pòſt.Et ſæpe ad multos dies obtinet pluuia calido exoluto, & non amplius materiam exurere potente.Cur autem multi & aſſidui boreales ac anniuerſarii venti in æſtate fiunt? quoniam ſol ſub boreali polo plurimam reperiens humiditatem,partim in niue,partim in aquis congelatis,& hanc paulatim eliquans, diuidit quidem in fluuiorum ac ſtagnorum generationem, effundit autem & fontes in terra:& propterea multas exhalationes efficit,quas in flammam exurens vna cum caliditatibus multo tempore in terra occultatis,fuliginoſas ipſas reddit,& quod exuritur ad venti diuturni fluxum paulatim redigit. In communi igitur omnis vẽtus longiorem aeris fruitionem exhibet corporibus, violento motu aerem inducens. Porrò locales venti ſimiles ſunt locis ex quibus ſpirant,à ſalubribus locis,ſalubres:à morboſis,morboſi.quare ex relatis de aere etiam de his coniectare oportet.Quo verò in ſumma dicamus, omnes locales venti vniuerſalibus morboſiores ſunt. nam corpora inæqualiter afficiunt,neque totum aerem commouentes,neque per totum diem ſpirantes.Maximè enim locales venti circa matutinũ ſolum tempus ſpirãt,quos nautæ Apogeos, *velut è terra eleuatos*, appellant. At ex vniuerſalibus vẽtis ii qui in meridie ſpirãt,auſtri appellati, calidum temperamentum habẽtes ſemper,ferme etiam humidi ſunt. Tranſmutantur autem ad tẽpora anni, & fiunt calidi & ſicci:& propterea varios morbos generant. Boreales verò frigido ſunt temperamento,& ideo omnium ventorum ſaluberrimi, & præſertim in calidioribus ac carnoſis corporibus. At venti orientales vehementiſſimi ſunt,& morboſà ſiccitate contingentes efficiunt.Occidẽtales autem humidi ſunt ac lenes, & corporibus noſtris magis familiares.

De acceſſione ac ſignificatione ſtellarum, Cap. CLXIIII.

QVandoquidem etiam ſtellæ in cælo orientes iuxta tempora à Deo ipſis ordinata, & ſimiliter occidentes aera mutant,vt contingat ex hoc etiam ventos aliàs aliter ſpirare:neceſſarium duxi hìc tempora indicare, in quibus earum quæ palàm aerem alterant, ortus & occaſus fiunt.nam ſanorum corpora,& multo magis ægrotorum,iuxta aeris ſtatum alterantur. Menſe martio qui diſtros *Græcis* eſt,equus manè oritur decimanona die. Menſe martio die XXIII.æquinoctium vernum eſt, & maxima aeris turbatio.Menſe aprili, hoc eſt xanthico, prima die intempeſta nocte pleiades apparent. Menſis aprilis XIX.pleiades veſperi occultãtur.Menſis april.XXI.pleiades, cum ſolis ortu oriuntur,& eſt maxima circa aerem turbatio.Menſis april.XXVIII.orion veſperi occultatur. Menſe artemiſio, hoc eſt maio, prima die hyades ſimul A cum ſolis ortu oriuntur.Menſis maii quarta, lyra veſperi oritur,& aer multùm alteratur. Menſis maii ſexta, capra manè oritur,& valde alteratur aer. Menſis maii ſeptima, pleiades manè apparent,& aer ſedari incipit. Mẽſis maii XIX.hyades manè apparẽt,& aer valde alteratur pridie aut nudiuſtertius eius diei. Menſis maii XXIIII. capra veſperi occultatur,& nudiuſtertius eius diei aer mouetur. Menſis iunii ſecunda, aquila veſperi oritur,eiuſdem ſexta arcturus occidit,nona,delphin oritur.Viceſimaquinta orion manè oriri incipit.Sunt autem ſolſtitia æſtiua,& aer tribus die- B bus antea valde alteratur. Mẽſis iulii III.orion totus oritur, decimaquarta,procyon *ſiue canicula* manè oritur.decimanona canis oritur,& contingit maxima aeris turbatio: aliquando etiam nudiuſtertius eius die: viceſimaquinta, aquila manè occidit. Menſis auguſti XV. lyra manè occidit:decima nona delphin manè occidit,& eſt mutatio æſtatis ad frigiditatem: viceſima octaua vindemiator manè oritur: & malus nauis occidit. & eſt finis dierum poſt exortũ canis.Mẽſis ſeptẽbris ſeptima capra veſperi oritur: decimaſeptima arcturus oritur, & alterat ſequenti C die aerem, decimanona ſpica manè oritur. alteratur aer duob⁹ dieb⁹ antea: viceſimaquinta æquinoctiũ fit autumnale,& eſt maxima aeris turbatio trib⁹ antea dieb⁹.quare eſt cauẽdũ ne venã ſecemus, neque purgem⁹, neq; aliàs corpus vehemẽti motu moueam⁹,à decimaquinta ſeptẽbris vſque ad viceſimamquartam eiuſdem menſis.Menſis octobris ſexta, corona manè oritur, & eſt vehemens aeris mutatio:ſeptima hœdi veſperi oriuntur: decimaſeptima hyades veſperè oriũtur,& magna fit aeris turbatio: viceſimatertia, vnà cum ſolis ortu pleiades occidunt, & D contingit pridie maxima aeris turbatio.Menſis nouembris ſexta pleiades manè occidunt, & incipit aer ſedari. vndecima,lyra manè oritur: viceſimaprima hyades manè occidunt,& ſequenti die turbatio fit circa aerem: viceſimaſeptima orion oritur,& corona occidit.Menſis decẽbris prima,canis manè occidit. Obſeruatum eſt autem à multis quòd ſi tẽpeſtuoſa fuerit hæc dies, perſeuerat plerunque turbatio aeris ad dies XXXVII.ſi verò ſerena fuerit,per tot dies ſerenitatẽ fore ſignificat. Decima,hœdi manè occidũt:vndecima,capra manè occidit, & perturbatio aeris fit poſtridie.viceſimatertia,ſolſtitiũ eſt hyber- E num. Menſis ianuarii quarta,delphin oritur:quinta, aquila veſperi occidit,& fit turbatio vehemẽs poſt duos dies: viceſimaquinta,illuſtris ſtella in leone occidit. Menſis februarii ſexta fauonius ſpirat:viceſimaſecunda,malus nauis veſperi occidit,& eſt turbatio aeris magna: viceſima quinta,arcturus veſperi oritur. viceſima ſexta,hirũdines volant & apparent.

De aquis,ex Rufo, Cap. CLXV.

F AQuarum potabilium quinque ſunt vniuerſales differentiæ,pluuia,fontana,puteana, fluuialis, ſtagnina. Ex his apparet aqua pluuia leuiſſima & facillimè mutabilis,& in aliis affectionibus potu optima,ſi ſtatim excipiatur ac coletur. Verùm febribus, & iis qui bilem ſupernè ac infernè reddunt,& regio morbo incommoda eſt.Mutatur enim facilè & in bilem tranſit.Idonea verò eſt ocularis medicamentis ad fluxus aut vlcera deſtinatis. at iis quæ viſum acutiorem reddũt inepta eſt, itémque ad metallicorum pharmacorum loturam.adſtringit enim amplius quàm fontana:quare neque exterget,neque conco- G quit,neq; madefacit,& excretiones impedit. Diuturnior autem acerbior fit,& difficilius tranſit, & ægrius ſecernitur,tardius item cõcoquitur ac digeritur. Generat autem deſtillationes,præſertim ſi frigida bibatur. Fontanæ verò aquæ, quarum fontes ad ſeptentrionem erumpunt ex petris ſtillantes. ſolem auerſum habẽt,incoctiles ac tardi tranſitus ſunt,& tardè calefiunt ac frigefiunt.Quarum verò fontes ad orientẽ erumpunt, & per meatum quẽdam aut terram puram excolantur,calefiũntque ac frigefiunt citiſſimè,hæ optimæ ſunt, niſi ex cloacis quibuſdam vi- H tium ipſis accedat. At puteana frigida eſt,terrea,difficulter excernitur,ægrè digeritur:& propterea æſtuoſo ſtomacho aut ventri commodior eſt quàm fontana. Fluuiales autem aquæ & ſtagninæ omnes malæ ſunt,Nili aqua excepta:hæc enim omnibus virtutib⁹ exornata eſt. nam & in

potu iucunda eſt,& moderato tempore in aluo moratur, ſitimque extinguit:& ſiquis frigidam bibat,minimè moleſtat & ad concoctionem ac digeſtionem vtilis eſt.vnde concinnum & robuſtum & bene coloratum corpus facit.At aliorum fluuiorum aqua ægrè concoquitur, ſiccat & ſiticuloſa eſt, & præſertim ſi vitioſas aliquas regiones pertranſit.Meliores autem ſunt fluuii qui per fontes perpetuos fluunt,& aliis fluuiis non miſcentur. Stagnina verò aqua,propter cœnoſam circumferentiam limoſa & grauis eſt,& propter ſtationem ac immobilitate velut mortua & putrefacta.quare nunquam alia præſente aqua exhibenda eſt hæc debilibus. Porro iuxta terram quoque ac regiones,plurimæ aquarum differentiæ fiunt. Verùm vt in ſumma dicam,quæ guſtui congrua eſt,& cui inhabitatorum experientia teſtimonium præbet, optima cenſenda eſt.nam quæ citò caleſcit ac frigeſcit, & facilè carnes ac alia omnia coquit, ea etiam cibos in ventre concoquit.Quæcunque verò aquæ adſtrictionem,aut ſalſedinē, aut nitroſitatem, aut craſſitiem, aut aliud quid in guſtu detegunt,malæ ſunt.Item quæ graue olent,& quæ cocretionem ſuperſtantem habent, & ſubſidentiam fœtidam ac ſolidam,& quæ inſtar lapillorum æreis vaſis adhærent & quæ hirudines nutriūt,aut talia quædam praua animalia:& ſtantes, & paluſtres, & quæ ſunt in metallis auri & argenti,aut aluminis,aut ſulphuris,aut ſimilibus. Et quibus radices inſitæ ſunt,incommodæ ſunt.& quibus vicinæ ſunt calidæ aquæ ſiue ſpontaneæ erumpentes, omnes tales malæ ſunt.Optimum igitur fuerit talem aquam præcoquere in fictilibus vaſis, & frigefacere & rurſus caſtactam bibere.Cæterùm in peregrinationibus aut exercitu foſſæ conſequenter faciendæ ſunt, ab altiſſimis locis ad decliues,& per has ducenda eſt aqua,ita vt in totas foſſas terra dulcis ac pinguis mittatur,ex qua fictilia fiunt. ſemper enim in foſſis relinquitur aquæ malitia.In ſumma omnis aqua tardè tranſit,ægrè concoquitur, & flatuoſa eſt, & præſertim frigida deſtillationem facit. Si verò ab acceptis in cibo oleribus quis aquam bibat,maius eſt periculum ne homo tenuia capitis vlcuſcula,& ſcabiem, & lepras,& puſtulas,impetigines,furfures,putrida vlcera,herpetas,ſatyriaſes, aut ex iis aliqua incurrat,& ad hoc vrinas mordaces, taleſque etiā egeſtiones habeat, & præſertim ſi nitroſa fuerit aqua.Incōmoda eſt etiam thoraci,& arteriæ vlceratæ nitroſa aqua,renibus itē ac veſicæ, & omnibus vlcerib⁹.Emēdāt autē nitroſam aquā cibi hebetātes, ac vinum:craſſam verò,ſiccantes & attenuantes,velut ſunt allia& ſimilia: aluminoſam,vinum tenuiſſimum,omnia vrinam cientia,& omnia excretionem impellentia. Videtur porrò aqua conuenire capitis doloribus,hebeti viſui,comitiali morbo,articulari morbo tremulis reſolutis, per ſe & cum melle pota.Commodior eſt autem iis quæ ab vtero ſtrangulantur,& qui bilem generant nigram ſiue flauā,à quibus os vētris roditur,& robuſto ventri,ac inteſtino ieiuno,& iuuenibus exudātibus carnoſis,& omnibus pinguibus,& nimiū purgatis,& ex vulnere ſanguinē fundētibus, aut ex naribus,aut alio loco.Cōmodat & æſtuoſæ febri tempeſtiuè data. Cōuenit etiā iis qui aſſiduè in ſomnis ſemen effundunt, & qui aliàs ſeminis profluuio laborant,in potu accepta: quanquam profit etiam in ipſa natare,ex eáque perfundi conueniat mulieribus è fluxu aut pica laboratibus.Cōuenit item ſingultiētibus & oris graueolentiam habentibus frigida pota: tepida verò conuenit morbo comitiali,capitis doloribus,lippiētibus, gingiuis dentium corroſis,dentibus perforatis, gingiuarum abſceſſui,& gingiuis cruentis,faucibus vlceratis,tonſillarum morbis,fluxioni capitis, atræ bilis feruori, bili ſupernè ac infernè erumpenti in principio, & vomentibus in febri bilioſa. Conuenit etiam tepida aqua quum frigidæ impedimentum fuerit, & iis qui vlcera habent circa ſeptum tranſuerſum,& ſanguinem ſpuentibus,& rupturis in ſuccingente coſtas membrana. At verò calida aqua conuenit vbi oportet excretionem præparare,& vbi quid attenuare,& vbi diffundere,aut liquefacere, aut mollire,aut eluere, aut concoquere, aut diſcutere volumus.in vniuerſum igitur calida pota hæc poteſt. Particulatim verò,mucum educit,& ſcreatum adiuuat, & dolorem omnem mitigat,& præſertim in præcordiis ac inteſtinis ructum mouet,& flatum prouocat, vrinam ac ſeceſſum ducit.bona eſt etiam ad concoctionem, ac digeſtionem,& nutritionem,atque augmentum. Menſes ducit,neruis & conuulſionibus idonea eſt: pleuritidini item ac peripneumoniæ & anginæ.An verò nutriat,aut nō nutriat,& an ſit alimenti vehiculum,nō eſt propoſitum hic quærere.Quod verò dicere neceſſarium eſt, hoc eſt,quòd ſine aqua alimentum concoqui non poteſt:ſicut neque citra aquam quicquam commodè coqui poteſt. Cæterùm aqua lixiuii pota ſplenicis prodeſt. & ſiquis panem cum tali aqua præparatum ipſis præbeat,multum prodeſt.

De balneis,ex Galeno, Cap. CLXVI.

BAlnea quædam ſunt dulcia,quædam qualitatis exortia,quædam qualitatem aliquam habent. & quæ aliā quandam qualitatem habēt,partim ex noſtro ſtudio vim habent,partim naturalem vim per ſe poſſident. Primùm igitur de dulcibus dicendum eſt,quandoquidem horum vſus frequentior exiſtit.Dulcium itaque aquarum vis humida & calida eſt,ſi quidem fuerint temperatæ: ſi verò tepidæ fuerint, humida & frigida: ſi verò calidiores æquo factæ fuerint,calida quidem ipſarum vis eſt,non autem ſimiliter humida inhorreſcere enim cogunt corpora,& meatus ipſorum denſari,vt neque extrinſeca humiditate fruantur, neque ex internis ſuperfluitatibus quid euacuetur.At enim à temperatis incipiendum eſt. temperatæ itaque ſemper humectant per ſeipſas ac calefaciunt.Contingit autem ipſas aliquando aut diſcutere humiditates ex corporis quibuſdam partibus, aut mollire, aut concoquere,aut corroborare virtutem,aut diſſoluere.Ad hæc tamē etiam quantitas ipſarum non parum cōfert.Commoda verò ſunt talia balnea,dulcia inquam,& temperata,in febribus ſiccis & humoris exortib⁹,& præſertim in immodicè ſitientibus, & in forti inſolatione, & in puſtulis ſcabioſis. Oportet autem & aerem balnei humidum efficere pauimento & parietibus aqua conſperſis.At verò calida ex noſtra induſtria parantur balnea quum frigiditatem infeſtantem ſedare volumus,aut laſſitudinis affectum,aut conuulſionem,aut dolorem mitigare.Fiunt autem calida calfactoriis quibuſdam aquæ immixtis,velut pulegio,origano,hyſſopo,thymo,thymbra,ſaluia,foliis lauri,pyrethro,chamæpity,panacis radice,roſmarini ſemine,& ſimilibus. balneis autē diſcuſſoriis vtimur,aut habitū corporis graciliorē reddere volētes velut in pinguibus,& ex affectione tumefactis aut toto corpore,aut aliqua parte,velut abdomine,teſtib⁹,pedibus:velut in hydropicis cōtingit. Vtimur etiā in fluidis vlceribus,propter ſubiectam in toto corpore multitudinem,aut varicibus vlceri ſubiectis.Fiunt autem diſcuſſoria balnea,iniectis aquæ talibus quibuſdam qualia ſunt ſal,nitrum,aqua marina calefacta,& mel aquæ admixtū, aut ſtaphis ſylueſtris cocta cum aqua ex cinere ficulneo aut vitis percolata:item baccæ iunipericum eadem aqua coctæ,& ſulphur eadem aqua elutum, adarce & alumen cum eadem coctum.At verò mollibus & lenibus balneis vtimur in inflammatione ac duritie quadam partium. talia autem fiunt malua in aqua cocta, tum hortēſi tum ſylueſtri,& ſemine lini,& fœnigræci,& meliloti. In fluidis autem inflammationibus, plantago aut polygonum aquæ incoquitur,aut malicorium,aut rubi folia. In conuulſionibus autem inflammationem minātibus,vtimur iis quæ iam relata ſunt in inflammationibus abſque fluxionibus.Maximè verò prodeſt iis aqua & oleum in quibus malua,fœnumgræcum ac ſemen lini ſunt incocta.Si verò duritia eſt citra inflammationem, prædictis diſcuſſoriis vtemur.

De balneis naturalibus,Archigenis, Cap. CLXVII.

EX balneis naturalibus quædam ſunt nitroſa,quædam ſalſa,quædam aluminoſa,aliqua bituminoſa, aliqua ſulphurulenta:aliqua ferri,aliqua æris qualitatem habēti quædam vero ex iis compoſita ſunt. horū autē omniū vis eſt ſiccare.Aliqua verò vnà cum hoc quòd ſiccant, etiam ſtrenuè calfaciunt: quædam vnà cum ſiccando etiā adſtringūt,velut aluminoſa: ex parte verò, & quæ ſalſa,& quæ æris qualitatē habent.Omnia autem ſunt commoda

humidis & frigidis præter naturam corporibus,& talibus morbis diuturnis.Quapropter conueniunt morbo articulari,podagræ,reſolutionibus,nephritidi,anheloſis,fracturis calli inductione egentibus,vlceribus fluidis, inflammationibus diuturnis & iam induratis. Et nitroſa quidē ac ſalſa capiti conueniunt,& thoraci fluxionibus vexato, & ſtomacho humido,& hydropicis,& tumoribus omnibus: aluminoſa verò,ſanguinis reiectioni, ſtomacho vomenti,& in iis qui immodicè ab hæmorrhoidibus euacuantur,& fœminis quæ inordinatè purgătur, aut nimiū purgantur, & quæ citra manifeſtam cauſam frequenter abortiunt. Proſunt & iis qui immodicè exudant, & tardè concoquunt, & tumoribus ſurarum. commodant etiam va ictibus. At ſulphurulenta & neruos molliunt & teneſmi dolores mitigant:verùm ſtomachum exoluūt ac ſubuertunt. Purgant autem cutem. & propterea conferunt vitiligini albæ ac nigræ,lepræ,ſcabiei,impetigini, & vlceribus antiquis,articulorum fluxionibus,ſpleni indurato,hepatique ac vtero,reſolutis, coxendicum morbo, & pruritui.bituminoſa verò caput replēt,& ſenſuum inſtrumenta lædunt. perſeueranter autem calfaciūt,& cum tēpore molliunt, & præſertim partes circa vterum & veſicam ac colum.Quæ verò æris qualitatem habent, ori & tonſillis,& vuæ,atque oculis excellenter commodant. Ferri verò qualitate prædita,ſtomacho & ſpleni conuenientiſſima ſunt. Porrò quæ mixtam qualitatem habent, iuxta dominium mixtorum operantur.Oportet autem ingreſſos ad naturalia calida balnea citra turbationem facere,quò vis ipſorum remiſſo corpori allabens immergatur.nam qui perturbati ingrediuntur, eorum corpus horreſcens denſatur,& non ſuſcipit ab aqua qualitatē.Cæterùm bituminoſis & ſulphurulentis aquis ſalientibus caput ſupponere non oportet.facilè enim inde læditur.

De frigidæ lotione,ex Galeno, Cap. CLXVIII.

FRigida balnea conueniunt inculpatè ſanis: corroborant enim totum corpus & cutem duram ac denſam efficiunt.optimum eſt autem hoc præſidium contra læſionem ab externis.Non autem dico conferre frigidæ lotionem iis qui vulgari victu temerè vtuntur, ſed ſolùm iis qui exactè viuunt,& laboribus ac cibis conuenientibus vtuntur. Sint autem neque ex venere neque aliàs laſſati,neque crudi: neque prius vomuiſſe debent,neque vētre malè affecti eſſe, neque vigilaſſe. alioqui periculoſus fuerit eius vſus.Oportet autem inſuetos ad frigidæ lotionem paulatim aſſuefacere.Et primùm quidem in æſtate ipſius vſum auſpicari,& primùm nō in ſincerā frigidā ingredi,ſed quæ ſuperficiem habet exolutam: deinde vbi paulatim per totam hyemem aſſueuit quis, ita ad frigidam accedere.Sit autem dies in qua auſpicatur,à ventis tranquilla,& quammaximè pro illo tempore calida, & in meridie initium faciat.Qui verò frigida vſurus eſt, ſit ætate circum quintum & viceſimum annum, ſit animi alacris& valde virilis.& primùm fricet corpus linteis diutius frictione duriore:deinde per oleum fricetur conſuetum,poſtea exerceatur,atque ita in frigidam deſcendat, non lentè ſed confertim inſiliens, quò in vno tempore omnibus corporis partibus aqua circumfundatur. nam quæ paulatim appropinquat horrorem inducit.fit autem aqua,velut dictum eſt,neque tepida neque purè frigida. Poſtquam autem egreſſus fuerit ex aqua à pluribus per oleum fricetur,donec cutis incaleſcat. Et poſtea cibos plures quàm ſolet ingerat.nam plures appetunt à frigidæ lotione,& melius concoquunt,& minus ſitiūt: quare etiam paucior potus ipſis dandus eſt.

De inſeſſu in ſolium ex oleo,Galeni, Cap. CLXIX.

INſeſſus in ſolium ex oleo conueniunt diuturnis cum frigore febribus, & laſſatis, & dolentibus neruos oſſibus incumbentes,& conuulſis, & vrinæ ſuppreſſæ.Oportet autem quintam olei partem ad ignem calfacere:reliquum verò in ſolium immittere. ſatis autem calidum ſit quod in parua ſolia balneorum immittitur. quinta verò pars ad reliquum calfacta adiiciatur,atque ſic æger inducatur.

De ſpongiæ vſu, Archigenis, Cap. CLXX.

SPongiæ vſum aſſumimus in aliis quidē partibus, aut ad ſordes incumbentes detergēdas,aut ad ſaniem, aut ſanguinem aut pus,aut ipſa medicamenta,aut vt corpora à mordacitate aut pruritu vexata mitigemus. Verùm in facie vt ſpiritum reuocemus ac reſuſcitemus, velut in iis qui animo linquuntur aquam adhibemus: æſtate quidem frigidam, hyeme verò lactoſam *ſiue Lactei teporis.* In ægrotis autem cautè hoc faciendum eſt,non in principio neque in augmēto exacerbationis, ſed in vigore ac declinatione.in principiis enim impetuum refocillamus per odoramenta. Vult autem Archigenes in febris ardentis exceſſu iuxta ipſum vigorem,vt nō ſolùm faciei ſpongiam adhibeamus,ſed etiam pectori.

De aſperſionibus, Cap. CLXXI.

SED & aſperſiones faciei aſſumimus in ægrotis ob prædictas cauſas.Et æſtate quidem in ardentiſſimis febribus frigidam adhibemus,hyeme verò calidiorem.verùm in ſimplicioribus febribus & in ſtomachi ſubuerſione etiam poſcam aſpergimus. Cauendum autem ne diutius immoremur,& præſertim in iis qui caput quod facilè læditur habent.nam delationis in ſoporem grauiorem ac periculoſæ frigiditatis initium præbet. Vtimur etiā aſperſionibus in oculis fluxione infeſtatis, ocymi decoctū velut efficaciſſimum adhibentes,& ramulorum pinaſtrorum contuſorum decoctum. Subiiciatur autem mento ſpongia ſicca,vt ne defluat aqua ad pectus.

De irrigationibus, Cap. CLXXII.

IRrigationibus vtimur vbi ob aliquam circunſtantiam balneū adhibere prohibemur.Et in vigiliis & in febribus,& ad delirantes ipſis vtimur, velut eſt decoctum chamæmeli:aliquando etiam capitum papaueris.quin & decoctis in oleo capitibus papaueris caput irrigamus, & ſtatim iucundus ſomnus ſequitur.Archigenes autem præceptorem ſuum Agathinum ex vigiliis delirantem, confeſtim à dilirio ac vigiliis liberauit,capite eius multo calido oleo irrigato.At in conuulſionibus caninis oleo ſicyonio calido aut aliquo cōſimili caput perfundendum eſt. item in iis quibus nerui fortiter ſunt afflicti.Si vero frigiditas & tremor ad afflictionem neruorum conſequatur, etiam caſtorium ad ſicyonium admiſcendum eſt. Podagricos verò marrubio in aqua aut vino cocto irrigamus.

De inſeſſionibus, Cap. CLXXIII.

INſeſſiones aſſumimus in partibus inflammatis, aut ob balnei penuriam, aut propter virium debilitatem, aut ob aliud quoddam impedimentum. In inflammatis igitur renibus,vtimur decocto fœnigræci, maluæ hortenſis ac ſylueſtris,ſeminis lini.In calculoſis verò, iiſdem propter inflammationem,& artemiſiæ decocto, ac roſmarini,& petroſelini,ac ſpicæ nardi.iiſdem etiam vtendū eſt in veſica,adiecta etiam ruta.Ad vterum verò, artemiſiæ decocto,ſaluiæque & lauri,ac ſimilium.Ad colum autem, ſinonis & panacis decocto, & lauri ac ſimilium. ad ſedē, meliloti, capitum papaueris & roſarum decocto. Ad fluxiones autem vteri & hæmorrhoidas ani,plātaginis decoctum conuenit,& polygonii,malicorii,roſarum,ruborū, ac ſimilium.ad vulnera verò conuulſionem denūtiantia, aqua & oleum.Omnes igitur illinendi ſunt, & inducendi vſque ad imum vmbilicum. Oportet autem & partes quæ madefiunt,prius inungere,& præſertim caput: & tegere vt ne repleatur.

De humectationibus, Cap. CLXXIIII.

HVmectatio differt ab irrigatione, eo quòd perſeuerantem ex adhibito auxilio habet vtilitatem: nam aut lanam aut linteum humectātes,imponimus partibus affectis poſt perfuſionem ſiue humectationem. Habēt igitur minorem vim quàm cataplaſmata. Vtimur autē ipſis ad caput quod nō probè ad cataplaſmata diſpoſitum eſt,& ad eos qui ob debilitatem ferre non poſſunt cataplaſmatum grauitatem,& ad præcordia inflammata, circa morborum principia,quum intempeſtiuus ſit tunc cataplaſmatum vſus. Vtimur etiam ad fracturas ac contuſiones neceſſitate expetente, quando emplaſtica pharmaca aſſumere non poſſumus.

De fomentis,perfuſione,cataplaſmatis,ac cucurbitis,ex Galeno, Cap. clxxv.

FOmenta cutem rarefacere ſolent, & facilè tranſpirabilem efficere,& ſanguinem in inflammationib⁹ attenuare ac diſcutere,toto nimirum corpore tunc ſuperfluitatibus carente. nam ſuperfluitas quæ redundat in quibuſdam per omnem cutem,plus ad calefientem partem trahetur quàm diſcutietur. quapropter ante fomenta totum corpus euacuare oportet.Humida itaque fomenta inflammationibus conueniunt à biliofioribus humoribus factis:ſicca verò iis quæ à tenui & aquoſo ſanguine productæ ſunt.Et lenia quidem fomenta in mordacibus humoribus conueniunt:mordacia verò & attenuantia,craſſis ac viſcoſis.At verò calfacere præcordia cataplaſmatis aut irrigationibus,non ſemper tutum eſt. ſed in illis ſolùm ægrotis in quibus nulla ſuperfluitas in toto corpore oberrat:aliis omnibus extremum malum eſt. Contingit autē in plenitudinis morbis, vt diuites magis quàm pauperes malè curentur. Plerique enim ipſorum præ deliciis non ſuſtinent venæ ſectionem,& quidem quum magis quàm pauperes plenitudinis affectionibus corripiantur, vt qui etiam magis impleantur & ocioſius viuant. At qui curant ipſos medici,eo quòd relictum eſt maximum auxilium, arbitrantur ſe aliorum vſu expleturos eſſe quantum deeſt.Et ſanè ipſi etiam ægri putantes quietum victum negligentiam eſſe,at quodcunque tandem facere,curationē eſſe,cogunt medicos quotidie aliquid præcordiis adhibere,conſentientibus ſanè etiam medicis in hoc ipſum, vt ſemper aliquid facere videantur. hinc enim ſperant ſe plus lucri facturos eſſe. Atque ſic ipſi efficiunt inflammationes per ea quæ faciunt,ſemper aliquid præcordiis adhibentes. Proinde contingit in illo tempore inflammationes incipere in diuitibus, in quo iam in pauperibus morbus eſt prope ſolutionem. Vena enim ſecta in principio præſertim continentis febris,& pauperes,& ſerui diuitum plerique in quinta die iudicati ſunt:aliqui verò in ſeptima. at verò diuites, plenitudinem & ſuperfluitates plures quàm ſerui & pauperes habentes,& venæ ſectionis auxilium tranſgreſſi,& poſtea quotidie per calidum oleū foti,& laxatoriis cataplaſmatis intecti,inflammationem quandam cōflatam habent aut circa hepar,aut ventrem, aut alia viſcera,aliqui in quarta die, aliqui in quinta, aut omnino in ſexta. Vidiſti autem etiam tu qui eodem tempore dum fomentum adhiberetur,difficulter ſpirauit, omni ſuperfluitate ad præcordia attracta à caliditate, Hic itaque mortuus eſt:& alii innumeri quotidie moriuntur, quum cataplaſmata inſtar cucurbitæ attrahant ad viſcera ſuperfluitates ex toto corpore.Quidam verò etiam ipſa cucurbita vſi ſunt in præcordiis,hoc vnum etiam illi cogitantes vt viderentur aliquid ſemper facere circa ægrotum.In principiis igitur,dum adhuc ferūtur fluxiones ad affectum locum,melius eſt repellere ac reprimere, non attrahere ad ipſum.Commoda autem ſunt in principiis adſtringētia cū oleo adhibita:quæ ſimul & firmitatē addūt partib⁹ affectis,vt ne facilè affluētes ſuperfluitates ſuſcipiāt, & ſimul iā in ipſis cōtentarū tenuitatē intus reprimunt. Poſtquam verò latio quieuerit per repulſoria auxilia,& denſitas ex adſtrictione inducta partibus affectis cōtinet ſuperfluitates,tunc iam tempus eſt laxare,quò contentæ ſuperfluitates euacuentur:præſertim verò vbi ad hepar aut ventrem impetum fecerint ſuperfluitates,moderatè adſtringentibus vti conuenit in principio. valde enim principales ſunt hæ partes. Imò vbi etiam tempus iam fuerit diſcutiēdi firmatas,tunc quoque partes hæ adſtrictione opus habent:quare decocto in oleo abſinthio irrigabimus.In quib⁹ autē fortiore adſtrictione opus eſt omphacinum ſit oleum,in quo decoquitur abſinthium. In penuria verò abſinthii, melinum aut maſtichinū aut lentiſcinū ad hoc ſufficiet. Si verò minor fuerit febris, etiam nardinum vnguentum addatur. ſi verò declinatio febris non valde mitis fuerit, à nardo cauere oportet,vti verò melino : quo nō præſente,roſaceum ad nardinum miſcendum eſt.ſimiliter etiam cataplaſmata compoſitā vim habeant ex laxatoria ac tenui,& ex amara & adſtringente.Quòd ſi colum fuerit affectum, aut alia inteſtina

A tenuia,aut muſculi præcordiorū,aut pellicula aluum & inteſtina amplectens,nequaquam miſcenda ſunt adſtringētia,quēadmodū neque ſi veſica aut vterus, quū velut dictū eſt,neq; influxerit quid amplius,neq; ſuperfluitas fuerit in toto corpore.At verò renes & thorax in medio relatorum ſunt:neque enim multa adſtrictione in his opus eſt,neque tamen exoluere conducit.Splene verò inflammato,in principiis adſtringentia miſcenda ſunt: euacuato verò corpore,etiam diſcutientia. quin & ſi cucurbitis opus fuerit,præeuacuato toto corpore vtemur ipſis,nū in B principio affectionum.

De cataplaſmate ex fermento, Cap. clxxvi.

HOC cataplaſma diffundere ac eliquare compacta valde poteſt,& aculeos infixos extrahere, & tumores induratos mollire.Oportet autem fermentum diſſoluere in oleo ſufficienti,atque ſic imponere.quòd ſi vehementius efficere volueris,nitrum modicum admiſce : ſi verò etiam aceto diſſolueris fermentum, & rurſus coctū per cocturam ſpiſſaueris,conuenientiſſimum erit ad in- C duratos tumores in ſplene ac hepate. Si verò thymum & pulegium,aut abſinthium,aut abrotonum fermento miſcueris,optimum efficies pharmacum.

De cataplaſmate ex pane, Cap. clxxvii.

CAtaplaſma ex pane efficaciſſimum eſt ad omnes inflammationes.multis autem modis paratur.Nam frigida aqua madefactis & tritis,& adiecto modico roſaceo & coriādri ſucco,commodum fit cataplaſma inflammationibus ignis ſacri.aut pro aqua,ex aceto paratur:atq; ſic magis conducit igni ſacro . verùm ſi pro oleo butyrum D addatur,commodum fit cataplaſma ad inflammationes ægrè concoctiles. Paratur etiam ſic: Panis multa aqua diſſoluitur, vt ſucci ſpiſſitudinem habeat:& huic miſcetur oleum aut butyrum,deinde coquitur ad compagem. hoc præſtantiſſimum omnium eſt ad vulnerum inflammationes,& vt citius ſuppurentur.hoc vtimur vbi neruus aut neruoſum quid intus contuſum fuerit . Ego verò etiā picis liquidæ parum admiſceo,& vtile cataplaſma expertus ſum.hoc & podagricis inflāmationibus idoneū eſt. Alia præparatio panis cū melle. Pridiani panis medullā E manibus conterimus,& vbi velut ſimilago diſperſa fuerit,mel in olla calefacimus,& ſic tritum panem inſpergimus ac coquimus ad moderatam compagem, deinde oleum moderatum adiicimus, & vnita imponimus.hoc cataplaſma commodum eſt inflammationibus præcordiorum. præſtat autem parum aquæ melli admiſcere. ſic enim in coctura diffunditur. Farinæ quoque triticeæ cataplaſma eadem ferme facere poteſt, & eodem modo præparatur.

De cataplaſmate ex furfuribus, Cap. clxxviii.

F FVrfures in mortario tundimus ac cribramus, vt tenuiſſimi fiant,& vtimur ipſis ad tumorem induratū in omni corporis loco conſiſtentem,& præſertim in hepate aut ſplene.Oportet autem ipſos præparare cum aceto mulſo. aut ammoniacum thymiama cum aceto mulſo terimus & furfures admiſcemus, & cataplaſma imponimus, atque adhibemus lenticulata vaſa vaporatoria aqua calida plena, vt ne frigefiat cataplaſma.Aliquando verò ad teſtes inflammatos vtiliſſimum eſt hoc cataplaſma:verùm ad hos ſine aceto paratur,cum aqua mulſa vi- G delicet.Commodum eſt hoc cataplaſma etiam furunculis,& aliis duris tumoribus ac tuberculis. verùm ad venenum iaculantes beſtias,furfures aceto imbuti commodius cataplaſma efficiunt.

De cataplaſmate ex ficubus, Cap. clxxix.

FIcus pingues exactiſſimè contunduntur,vt nihil inalteratum in ipſis appareat,deinde vnguenti irini parū additur,& cataplaſma imponitur.Facit autem ad duritias neruorum,& ad articulos contractos, aut plus iuſto laxatos:& ad duros tumores,præſertim hepatis ac ſplenis.Vbi H verò ad relatum cataplaſma nitri parum additum fuerit, rumpit abſceſſus & aculeos extrahit:ſi verò ad ficus ita paratas admiſcueris pulegium,aut origanum,aut thymum, aut abſinthii comam tenuiſſimè cribratam, hydropicis confert.Sed & ſi coquantur ficus probè,& deinde cum de

cocto terantur, & ordeacea aut triticea farina admiſceatur, & rurſus coctura fiat ad compagem, commodum fit cataplaſma abſceſſibus qui non facilè maturi fiunt. ſi verò voles pinguedinem adiicere, aut butyrum admiſcere, aut rutæ folia trita, dolores inteſtinorum à flatu factos ſedabis. Miſceatur autem ſimiliter & cuminum & oleum.

De dropace & picatione, Archigenis, Cap. CLXXX.

DRopax à quibuſdam etiam picatio appellatur: diuturnis autem maximè morbis conuenit. Omnino autē & ante ſinapiſmum aſſumitur vt corpus ad ſinapi præparetur, & poſt ſinapiſmum, vt reliquiæ affectionis excindātur. ſimpliciſſimus itaque dropax eſt qui picatio vocatur. Pix arida cum valde modico oleo liquatur, deinde calida adhuc cuti illinitur, & præraſis locis agglutinatur, & priuſquam perfectè frigeſcat auellitur. Ea rurſus calefacto emplaſmate ad ignem agglutinatur, & ſimiliter priuſquā frigefiat auellitur: atque hoc ſæpe repetitur. Vtiliſſimus eſt aſſiduè vomentibus, & crudis ac non concoquentibus, & cœliacis affectionibus, & reliquis partibus alimentum non ſentientibus. At verò ad hunc communem dropacē, calfaciendi gratia adiicitur piper, pyrethrum, ſemen roſmarini, bitumen: ſi verò ſiccare opus fuerit, ſulphur viuū, ſal, cinis ſarmentorum: ſin lancinare, limneſtis (quæ adarce vocatur) adiicitur, aut euphorbium. ſingula autem hæc trita liquefactis inſpergūtur. Eſt autem dropax qui à multis in vſum aſſumitur, & Gallas appellatur, hic: Colophoniæ thus redolentis, & reſinæ ſordidæ lignoſæ quæ in doliis affertur, reſinæ à nauibus deraſæ, quam Græci aliqui apochyma vocāt, picis ſiccæ, ſingulorum libram vnam, S. picis liquidæ brutiæ libras duas, ceræ libras quatuor, nitri librā i. bituminis, galbani, adarces, pyrethri, veratri albi, piperis, ſingulorum trientem, ſulphuris viui quadrantem, caſtorii, ammoniaci thymiamatis, ſtaphidis ſylueſtris ſingulorum ſextantem, olei ſicyonii libram vnam, opobalſami ſeſcūcem. Alius dropax optimus & probatus. Picis, ceræ, colophoniæ, ſingulorum lib. vnam, nitri ſeſcūcem, bituminis quadrantem, ſulphuris viui ſeſquiunciā. piperis, euphorbii, adarces, ſingulorum vnciam vnam, cātharidum drachmas quatuor, olei Cyprini triētem, vtere. Oportet autem, velut prædictum eſt, dropacem calidum illinire, craſſitudinem habentem pro ratione virium ægri, præraſis pilis in locis quibus adhibetur. Eos verò qui robuſti dropace vtuntur, etiam lauare conuenit incumbente dropace: &, ſi fieri poteſt, etiam exerceri. At dropax confertim auulſus, remiſſum ſpiritum firmare poteſt, & ad ſuperficiem reuocare, & propriorum operum commonefacere.

De ſinapiſmo, Archigenis, Cap. CLXXXI.

CAtaplaſmata ex ſinapi, ſinapiſmum vocare omnes ſolent. Eſt autem efficaciſſimum auxilium. verùm in acutis morbis non valde probatur, paucis exceptis: nam in ſolis ſegnioribus ac prigrioribus, & in acutis affectionibus immerſis, ſinapi vtimur. At in diuturnis ferme omnibus, poſtquā reliqua auxilia nihil profuerunt, ſinapiſmus efficaciſſimus reperitur. Quandoquidem igitur in omnibus fere diuturnis conuenit, præſtat vt dicamus in quibꝰ non vtendum eſt ipſo. Itaque in vlceratione pulmonis ſinapiſmꝰ nō aſſumitur, neq; in alia in profundo exulceratione. Efferantur enim vlcera & exacerbantur ob acrimoniam. ſed neque in exulcerata cutis ſuperficie, neque in cartilaginoſis partibꝰ, velut ſunt aures aut naſus ſummus. Exuruntur enim ab ipſo & nigreſcunt partes quæ valde ſunt excarnes. At reliquæ partes corporis, itémque affectiones hoc auxilio gaudent, præcipuè verò caput, in diuturnis capitis totius, itémque alterius partis doloribus, & in vertiginibus, comitialique morbo ac inſania. Sed & thoraci commodus eſt in erectæ ceruicis ſpiratione, anhelationibus, tuſſi diuturna. In deſtillatione verò caput vnà cum thorace ſinapiſmo integendum eſt. Stomachus autem & inteſtina in omnibus diuturnis affectionibus & maximè proſtrato appetitu, & in renum affectionibus ac lumborum, & in ſpinæ coliſque ac veſicæ reſolutionibus. quin & omnes reſolutæ ac frigefactæ partes hoc auxilio gaudent. Commodum eſt & arthriticis & iſchiadicis ac

A podagricis. Inditur & in inteſtinū rectum glans ex ſinapi, vbi illud fuerit reſolutum, & poſt morſum ablata glāde, infunditur aqua mulſa. modus autem præparādi hic eſt.

Sinapiſmi præparatio.

Caricas pingues in aqua tepida pridie macerare oportet, ſequenti autem die fortiter expreſſas probè conterere, deinde acre ſinapi acceptum per ſe terere, & inter terendum paulatim de caricarum cremore affundere, quò faciliꝰ teri poſſit, nō tamē aquoſū fiat. deinde vtrūq; per ſe in maſſas redige, & inter ſe miſce prout vſus poſtulat.
B Si quidē fortiter ſinapiſſare voles, duas ſinapi partes ad vnā caricarū: ſi verò mediocriter, vtriuſque parē portionē: ſin mitius, tertiā partem ſinapis, & duas caricarum. Cæterùm in corporibus molli ſenſu prædictis, & in quibus circa ſuperficiem eſt affectio, panem pro caricis ad ſinapi admiſcere oportet. Sed & hoc noſcēdum eſt, ſi in aceto maceratur ſinapi, inefficacius redditur: acetum enim ſinapis vim diſcutit. at vbi tenue factū eſt cataplaſma, in omnibus prædictis infarciatur in linteum, & locis adhibeatur. Tēporis porrò lōgitudinē in omnibus decernere impoſ-
C ſibile eſt. quare frequenter leuandum eſt cataplaſma, & caro conſideranda an exactè rubefacta eſt. Et hoc maximè facere oportet in partibus hebetiore ſenſu præditis. In quibꝰ verò celeriter operari ipſum volumus, locus ſpōgiis ex calida expreſſis fouēdus eſt, incūbēte adhuc cataplaſmate. hoc eſt, ſuper linteū ſpōgiæ adhibēdæ ſunt. Poſt ſufficientem vſum, in balneum ducendus eſt æger, & in calidum ſolium ponendus, & pars iterum perfundenda citra inunctionem. poſt balneum verò roſaceo illinimus locum. At in vehementi dolore aut etiam vlceratione, ha-
D pſo lanæ aqua & roſaceo imbuto integendus eſt, & imponenda eſt malua cocta trita cum pane. Poſt ſedatum dolorem vtēdum eſt cerato roſaceo cum ceruſſa: in quibus verò balneum adhiberi non poteſt, in iis per reliquum corpus ſpongiarum ex calida aqua expreſſarum fomento vtendum eſt. verùm in capitis & præſertim frigidis affectionibus, olei calidi perfuſione locus mitigandus eſt.

Quòd caprarum fimi pilulæ cum aceto impoſitæ priuatim coxendicum morbo conueniunt, Cap. CLXXXII.

E CAprarum fimi pilulæ in aceto tritæ, ſinapiſmi vſum exhibent. Priuatim verò iſchiadicis, *hoc eſt coxendicum affectione laborantibus*, conuenit hoc cataplaſma, vt quod longè efficacius ſinapiſmo in ipſis compertū eſt.

Quæ ſint alia rubificantia, Cap. CLXXXIII.

RVbificat naſturtii ſemen, & calefacit velut ſinapi. ſimiliter helenii radix, & ſylueſtrium columbarum fimus, quo valde frequenter vtor. Sed & cum naſturtii ſemine contuſo ac cribrato, pro ſinapi illo vtor in iſchiade hemicrania, vertigine, capitis dolore antiquo, in dolori-
F bus diuturnis laterum, humerorū, tendinum, lumborū. Et ad hæc in nephriticis ac colicis affectionibus, & arthriticis ac podagricis, quum nondum pori ac duricies calloſæ fuerint coactæ. quin & ſquilla cōtuſa in mortario. Conſimilem ſinapi vim habet in cataplaſmate impoſita. verùm ad modicum tempus imponatur: nam diutius immorans locum exulcerat. Vtendum eſt ipſa priuatim ad erecta ceruice ſpirantes thoraci impoſita. item in reſolutione, quando non ſolùm motus, ſed & ſenſus tactus defecit. Poſt hæc autem mitigandæ ſunt partes, velut in ſi-
G napiſmo prædictū eſt. priuatim verò ſquillæ morſus mitigat perfuſio olei, præſertim roſacei.

De Iberide ſiue cardamine quæ & lepidum vocatur, Cap. CLXXXIIII.

EX iis verò quæ valde vtiliter rubificant, eſt & iberis, quæ etiam cardamine vocatur: de qua Galenus in tractatione de iſchiade plurima ſcripſit. Sed & Archigenes ipſa vſus eſt in ſplenicis ac coxendicibus. verùm in epiſtola ad Ariſtonem Archigenes ſic ſcripſit de ipſa: velem autē te vti etiā radice eius herbæ quæ nūc hîc Iberis ap-
H latur. Habet autem folia velut naſturtium, vere floridiora, caulem longitudine cubitali, ampliorem aut minorē, Et naſcitur quidem in incultis locis: æſtate verò lacteum florem producit: tūncque efficaciſſima eſt. radices naſturtium odore referūt. Radices igitur accipe prædicto tempore

pore

pore,ipſaſque diligenter tunde: ægrè enim conteri poſſunt. & adipis ſuilli inueterati tantùm adiice quo emplaſtri formæ cataplaſma fiat. quod non minus horis quatuor impoſitum habe:deinde in calidum balneum citra inũctionem ingreſſus,poſt modicam corporis exudationem,in ſolio mordaciore morare. Egreſſus autem, vino & oleo multo perfuſus ac deterſus,coxendicem lanis puris intege.Atque hic quidem eſt ſinapiſmi modus:verùm vtilitates ſpe maiores habet,eo quòd medicatiorem vim poſſideat,& cum minore mordacitate curet.

De euocãtib⁹ ex alto auxiliis,Galeni, Cap. CLXXV.

IN omnibus diuturnis affectionibus,quum nihil profecerint vlla auxilia,euocantem ex alto curationem,metaſyncriticam à methodicis appellatam,*hoc eſt, quæ meatuũ miſcellæ corporis ſtatum præter naturam habentem tranſmutat*,facere plerique ſolent.Ego verò,vbi intemperies quædam humida & frigida in affectis partibus eſt,aut obtuſus aut ſtupidus ſenſus,adhibeo ipſis pharmaca ex ſinapi, aut thapſia,& ſimilibus,confecta: at ſiccis & calidis affectionibus ea non adhibeo.

INDEX EORVM QVÆ IN QVARTO AETII SERmone continentur.

DE ſanitate tuenda, Cap.I.
Quomodo infans recens natus ſanus cognoſcitur, Cap.II.
De infantis educatione, Cap.III.
De nutricis electione, Cap.IIII.
Probatio lactis, Cap.V.
Victus nutricis, Cap.VI.
Ad ſtertentes infantes, Cap.VII.
Ad vocem infantium interceptam, Cap.VIII.
De dentitione, Cap.IX.
Ad inflammationes oculorum, Cap.X.
Ad albugines puerorum, Cap.XI.
Ad inflãmationes & humiditates auriũ, Cap.XII.
De inflãmatione,ſiriaſi Græcis appellata, Cap.XIII.
Vt exudet puer in febre, Cap.XIIII.
De aphtha vlcere oris ardente, Cap.XV.
Ad deuoratas ſpinas aut feſtucas eximẽdas, Cap.XVI.
Ad aſſiduas ſternutationes infantium & ad grauedines, Cap.XVII.
Ad tuſſes puerorum, Cap.XVIII.
Ad alui infantium profluuium, Cap.XIX.
Ad aluum ſuppreſſam, Cap.XX.
De puſtulis puerorum, Cap.XXI.
Ad capitis vlcera,& achores tenuia capitis vlcuſcula, Cap.XXII.
Ad vlcus melicerida,à mellei humoris ſimilitudine dictum,quod & dulce appellatur,& Syriacè ſanalia, Cap.XXIII.
Ad ſedem infantium procidentem, Cap.XXIIII.
Ad femorum intertrigines, Cap.XXV.
Ad procidentes puerorum vmbilicos, Cap.XXVI.
Ad hiſpidos pueros, Cap.XXVII.
Quand ablactandi ſunt infantes, Cap.XXVIII.
Victus ratio poſt ablactationem puerorum,& aliarum ætatum, Cap.XXIX.
Victus ſenum ratio, Cap.XXX.
Victus ratio eorum qui in otio degunt, Cap.XXXI.
De carnium ſubuerſione, Cap.XXXII.
Quomodo graciles renutrire oportet, Cap.XXXIII.
Quomodo quis partes tenuatas ſanarit, Cap.XXXIIII.
De laſſitudinibus à gymnaſiis aut ex itinere obortis, Cap.XXXV.
De laſſitudine vlceroſa, Cap.XXXVI.
De laſſitudine tenſiua, Cap.XXXVII.
De laſſitudine inflammatiua,& ad oſſa pertingente, Cap.XXXVIII.
De laſſitudine ob ſiccitatem ac gracilitatẽ,Cap.XXXIX.
De laſſatis ex venere, Cap.XL.
De laſſitudinibus ſpontaneis, Cap.XLI.
De laſſitudine vlceroſa ſpontanea, Cap.XLII.
De laſſitudine tenſiua ſpontanea, Cap.XLIII.
De laſſitudine inflammata ſpontanea, Cap.XLIIII.
Quali curatione ad frigiditates vtendũ eſt,Cap.XLV.
Cutis denſatæ curatio, Cap.XLVI.
Quomodo curandus æſtuoſus ardor, Cap.XLVII.
De matutina frictione, Cap.XLVIII.
De veſpertina frictione, Cap.XLIX.
De cruditate, Cap.L.
De crapula, Cap.LI.
De æqualibus intemperaturis, Cap.LII.
Optimi temperamenti dignotio, Cap.LIII.
Temperamenti calidi notæ, Cap.LIIII.
Temperamenti frigidi notæ, Cap.LV.
Sicciotis temperamenti notæ, Cap.LVI.
Humidioris temperamenti ſigna, Cap.LVII.
Calidi & humidi temperamenti notæ, Cap.LVIII.
Calidi & ſicci temperamenti notæ, Cap.LIX.
Frigidi & humidi temperamenti notæ, Cap.LX.
Frigidi ac ſicci temperamenti notæ, Cap.LXI.
De capitis dignotione, Cap.LXII.
Cerebri temperamenti notæ, Cap.LXIII.
Cerebri calidioris notæ, Cap.LXIIII.
Frigidioris cerebri notæ, Cap.LXV.
Sicciotis cerebri ſigna, Cap.LXVI.
Humidioris cerebri notæ, Cap.LXVII.
Calidioris & humidioris cerebri ſigna, Cap.LXVIII.
Calidi ac ſicci cerebri notæ, Cap.LXIX.
Frigidi ac ſicci cerebri ſigna, Cap.LXX.
Frigidi ac humidi cerebri notæ, Cap.LXXI.
Ventris ſiccioris ſigna, Cap.LXXII.
Ventris calidioris notæ, Cap.LXXIII.
Humidioris ventris notæ, Cap.LXXIIII.
Frigidioris ventris notæ, Cap.LXXV.
Pulmonis notæ, Cap.LXXVI.
Cordis calidioris notæ, Cap.LXXVII.
Frigidioris cordis notæ, Cap.LXXVIII.
Sicciotis cordis notæ, Cap.LXXIX.
Humidioris cordis ſigna, Cap.LXXX.
Calidi ac ſicci cordis ſigna, Cap.LXXXI.
Calidi & humidi cordis notæ, Cap.LXXXII.
Frigidi & humidi cordis notæ, Cap.LXXXIII.
Frigidi ac ſicci cordis notæ, Cap.LXXXIIII.
Hepatis calidioris notæ, Cap.LXXXV.
Frigidioris hepatis notæ, Cap.LXXXVI.
Siccioris hepatis ſigna, Cap.LXXXVII.
Humidioris hepatis ſigna, Cap.LXXXVIII.
Calidi ac ſicci hepatis ſigna, Cap.LXXXXI.
Calidi ac humidi hepatis notæ, Cap.XC.
Frigidi & humidi hepatis notæ, Cap.XCI.
Frigidi ac ſicci hepatis notæ, Cap.XCII.
Teſtium temperamenti ſigna, Cap.XCIII.
Calidorum temperamentorum correctio,Cap.XCIIII.
Frigidi intemperamenti medela, Cap.XCV.
Humidi intemperamenti correctio, Cap.XCVI.
Sicci intemperamenti medela, Cap.XCVII.
Calidi ac ſicci intemperamenti curatio, Cap.XCVIII.
Humidi ac calidi intẽperamenti medela, Cap.XCIX.
Humidi ac frigidi intẽperamenti ſanatio,Cap.C.
Frigidi ac humidi intemperamenti curatio, frigiditate prædominante, Cap.CI.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICInæ, Tetrabibli, ſiue quaternionis primi, Sermo quartus.

De ſanitate tuenda, Galeni præfatio, Cap. I.

CVM vna ſit ars quæ circa humanum corpus verſatur, duæ ſunt ipſi⁹ primæ ac maximæ partes, prior, quæ ſanitatem tuetur, altera, quæ morbos curat. Quandoquidem verò & dignitate & tempore prior eſt ſanitas morbo, oportet ſanè etiam nos prius conſiderare quomodo quis hanc cuſtodiat, deinceps verò etiam quomodo quis quamoptimè morbos curet. Dicitur autē ſanitas dupliciter: altera, exacta, & optima, & perfecta, & ſumma: altera, deficiens quidem ab hac, non tamen intantum vt animal ægrotet. & huius graduū non parua eſt in corporibus differentia, circa magis ac minus. Prius autem recenſere conuenit quomodo quis optimæ ac inculpabilis naturæ ſanitatem cōſeruet, & adhuc ante hoc mentionem facere quænam ſit optima corporis ſtructura. Eſt autem, ſiquis iuxta ipſam eſſentiam rei exponet, temperatiſſima, & quæ formationem partium actionibus ipſarum exactè conuenientem habet: & ad hæc numerum omnem, & magnitudines, & compoſitionem omnium ipſarum inter ſe actionibus cō modum exhibet. Si verò quis iuxta notas deſignare volet corpus exactè bene carnoſum, tale eſt: quod medium eſt inter gracile & multa carne obeſum, & neque hirſutum eſt, neque pilis nudum: neque moderato mollius, neque durius, neque album aut nigrum, aut venis occultis aut amplis, aut animoſum, aut deiecti animi: aut ſomnolentum, aut vigilans, aut hebeti mente præditum, aut vafrum: aut veneri deditum, aut vice verſa. Si verò etiam omnibus partibus fuerit exactè inter omnes exceſſus medium, erit profectò etiā pulcherrimum aſpectu tale corpus, vt quod ſit moderatum & ad omnes labores idoneū. Habebit autem & alia omnia ſigna temperamenti boni per ſingulas partes, de quibus pro viribus pauca indicabimus circa finem huius ſermonis. Multa enim corpora tē perata quidem ſunt (ſi ita contingat) capitibus, verùm intemperata pectoribus, aut ventre, aut genitalibus. In quorundam verò artubus eſt intemperies, & pleriſque in vno viſcere, aut alia quadam parte. ſed & de his in prauis corporum ſtructuris poſtea dicetur in hoc ſermone. Cæterùm de optima ſtructura iam dicamus, cuius ſingulæ partes vniuerſam habent inculpabilem eſſentiam. Dicetur autem primùm quomodo quis ab initio ſuſceptū eiuſmodi hominem, per omnem vitam ſanum conſeruarit, niſi ſiquid extrinſecus violentum ipſi accidat.

Quomodo infans recens natus ſanus cognoſcitur, Cap. II.

INdicabitur autem ſanus infans ſtatim ex natiuitate, primùm quidem ex eo quòd genitrix per totum geſtationis in vtero tempus ſana vixit: deinde ex eo quòd vbi natus eſt & in terram poſitus infans, ipſe eiulatum edit cum conueniente firmitate: & ex eo quòd omnibus partibus ac ſenſibus integer eſt, & naturales meatus omnes expeditos habet, velut ſunt aures, nares, fauces, vrinæ meatus, podex: & quòd vniuſcuiuſque membri naturales motus non ſegnes neq; exolutos habet, & iūcturarū flexuras ac extēſiones, magnitudineſq; ac figuras, & ſēſum exactū.

De infantis educatione, Cap. III.

PRoinde recens natus infans, hic nimirum per omnē ſtructuram inculpabilis, primùm ita tractetur, vt ipſi vmbilicus quatuor à ventre digitis acuto ſcalpro reſecetur (reprobamus enim aliam materiam arundinū ac vitrorum, vt ne quid atteratur) deinde cōtentus in ipſo ſanguis grumoſus exprimatur, & ſpongia detergeatur, ac lana carpta obturetur. poſtea moderato ſale per ſe tenuiſſimo conſpergimus. Aliquando verò etiam in delicatioribus totum corp⁹ ſucco ptiſanæ aut fœnigræci depurgare oportet: & aqua tepida viſcoſitatem corpori obſitam abluere, & ſordes naribus inſitas digitis exprimere, & os at-

A que aurium meatus purgare, palpebras diducere, & oculos detergere, ac oleum ipſis inſtillare. digitis item diſparare ipſum anum. Confeſtim itaque excernit per ſedē id quod *Græcis* meconium vocari ſolet. Porrò ſupra vmbilicum haplus lanæ madefactus imponatur, ad vmbilici figurā formatus. At cuminum ipſi inſpergere reprobamus, propter acrimoniam: etiamſi quidam id vſurpare ſoleant. Deinde duplicatus vmbilicus, & lanæ inuolutus, leniter in medio componatur: & poſtea infans de more faſciis inuoluatur. Exhibendum eſt autem ipſi mel præ omni alimēto, quod optimè eſt deſpumatum, vt delingat: reprobato butyro B velut ſtomacho incommodo. deinde inſtillanda eſt aqua mulſa tepida. Poſtea verò mater, vbi prius craſſum ex vberibus emulxit, & ipſa aqua calida fouit, lac præbeat infanti. præſtat enim non accipere matris lac vſque ad quartam diem. Lauare verò oportet puerum bis in die, horarum aliquot interſtitio poſt cibum. Poſtquā verò exciderit vmbilicus poſt tertiam aut quartam diem, cochleæ teſtam vſtam tritā loco inſperge, aut talum ſuillum vſtum, aut plumbum vſtum cum vino illine, & obliga.

C De nutricis electione, Cap. IIII.

PRÆ omnibus his eligenda eſt nutrix neque iunior viginti annis, neq; ſenior quadraginta, quæ bis aut ter peperit, non morbida, boni habitus, iuſtæ magnitudinis, ampli pectoris, vbera habens moderata, nō rugoſas papillas neque magnas, neque paruas, neque anguſtiores, neq; valde latas aut cauernoſas. Magna enim vbera pluſquam opus eſt lactis præparant, & hoc manens in ipſis corrumpitur, & infantē lædit, ſimúlque etiā matrem grauat: parua verò parum lactis exhibent. Et magnæ quidem papil- D læ offendunt gingiuas, & impediunt linguam ne iuuet deglutionem: paruæ verò apprehēdi nō poſſunt, & propterea fligunt maxillas. Sed & eiaculatum lac per anguſtos meatus ſublinentem os pelliculam ferit, & aphtham *Græcè* appellatum vlcus igneæ caliditatis generat. At latiores & cauernoſæ papillæ, aceruatim remittentes lac, ſuffocationis cauſa fiunt. Præterea conuenit eſſe nutricem caſtam, ſobriam, manſuetam, mundam, hilarem, nō triſtem. Ego, inquit Galen⁹, quū puer aliquādo ploraret per totā diē & E indignaretur, vbi vidiſſem ſtratum ipſius & veſtimenta ſordida, & ipſum puerum ſordidum, iuſſi & ipſum & ſtratum ipſius lauari, & veſtimenta mutare: quo facto ab eiulatu & indignatione ceſſauit & obdormiuit.

Probatio lactis, Cap. V.

PRobandum eſt lac guſtu, viſu, olfactu. nam & guſtantibus & olfacientibus iucundum, & videntibus album ac æquale, & inter liquiditatem ac ſpiſſitudinem mediū habens, ipſum eſſe oportet. At vitioſum lac, aut craſſum eſt & caſeoſum, aut liquidum & ſeroſum, aut liuidum, aut ſtrias floridas habens, aut ſpumoſum, aut graueolens, aut F fœtidum, aut citò aceſcens, aut guſtanti, amaritudinis, aut muriæ, aut alterius cuiuſdam peregrinæ qualitatis ſignificationem exhibens. Hæ igitur ſint notæ vitioſi itémque boni lactis, ex quibus coniecturā facies mulierē morboſam eſſe, & ad aliam tranſibis. Cæterùm opulentis plures nutrices eſſe oportet.

Victus nutricis, Cap. VI.

EXercere oportet nutricē moderatis exercitiis, & maximè ſupernis partibus. Cibos autem exhibere boni G ſucci, & qui facilè digeruntur, & tempore conuenienti, & menſura congrua: atque ita etiam potus. Abſtineat à porro, cæpis, allio, ſalſamentis, & omnibus fœtidis & graueolentibus: & à pleriſque bellariis, præſertim nucleis pineis. ſunt enim oleoſi, & propterea bilē faciunt, & ventriculo innatant, itémque venerem ſtimulant. Itaque penitus ab his nutricem abſtinere oportet. Irritantur enim in coitu lunares purgationes, & propterea lac corrumpitur, & vitioſum ac pauciſſimum fit. quædam verò etiam concipiunt. quo nihil nocentius fieri infanti qui ex ipſa alitur, poſſit. Vbi autem imminuitur lac, aut corrumpitur,

aut etiam omnino extinguitur, aut ſpiſſatur, aut attenuatur, præſtat quidem alterius nutricis lac præbere: ſin id non permittat res aliqua inſtans, victu nutrix curanda eſt, vt ne in morbum incidat infans. Extincto itaque lacte, conſiderandum eſt an totum corpus, aut vna pars ægrotet, & lædentem affectionem corrigere oportet. Si verò ob penuriam extinctum eſt lac, alimentum augere, & melioris ſucci cibos dare, & plures auferre. aluúmque, ſi plus iuſto feratur, adſtringere, & exercitiis ſupernarũ partium vti, & vberum frictione, & fomentis per ſpongias, ceratis item liquidioribꝰ ad vbera ex oleo irino aut gleucino. Lini verò ſemen delingere cum melle aut paſſo: aut ſeſamum crudum cum palmula paſſa, *quam pateton Græci vocant*, æquis portionibus edẽdum præbe, & bibat zythũ, & eadem die vbera lacte replebuntur. Putabit autem mulier, ſimul vt acceperit potum, omnia ſua membra reſoluta eſſe, donec lac in vberibus factum fuerit. Aut lumbricos piſcatorum, qui in limo fluminis reperiuntur & inteſtina terræ appellantur, quinque aut ſeptem terito, & palmulas paſſas addito, & ſimul terito, ac dato in zytho bibẽdos prælotæ mulieri ieiunæ ad dies decem: & de multitudine ac bonitate lactis miraberis. Præſtat autem etiã præcedens pharmacum ſimiliter cum zytho conterere, & bibendum præbere. Vinum verò exhibendum eſt dulcius. & fœniculum aut anethum viride cum ptiſana coctum, ſorbendum dato. Si verò tenue fuerit lac, balnea reprobãda ſunt, velut quæ humores aquoſos reddant. In cibo vtendum eſt alica, ouis ſorbilibus, pane ſimilagineo, pedibus ac extremitatibus porcinis, volucribus tenerioribus, carnibus hœdinis, & vino dulci. ſin craſſius fuerit lac mulieris, attenuante alimento vtendum eſt, ac minus nutriente, & balneis frequentibus. Craſſius enim lac abſceſſus & furunculos circa infantis corpus generat; & venter ipſius cohibetur. Sed neque vrinæ pro ratione prodeunt; & vomitus pituitoſi infeſtant. & ægrè mobilis ac difficulter ſpirans puer euadit, & appetitum perdit, ac decolor fit, & ſordes oculorum habebit craſſas, & mucos. ſimiliter & flatus multi ab eo prodeunt. Si verò acrius fiat lac, excretiones per vẽtrẽ plures fiunt cũ mordacitate, & appetitus deficit, & puſtulæ acerrimæ in corpore fiunt, & præſertim circa ſupernas partes, imò etiã infernas, & infans paulatim gracileſcit. Quare omni modo temperandum eſt corpus nutricis balneis dulcibus, & boni ſucci alimẽto. Si verò lac quod multum fertur imminuere voles, cibos minus alentes & pauciſſimos dato. vbera verò lenticula cocta integro, aut cuminum cum aceto illinito: aut lapidem album ſimplicem, quo ad ædificia vtimur, ſimiliter cum aceto, aut hyoſcyamum cum aceto: aut linteum aceto imbutum imponito, & aſſiduè humectato. perfundito autem aqua marina, aut muria calida, aut myrti decocto.

Ad ſtertentes infantes, Cap. VII.

QVandoquidem pleræque nutrices ineptis, velut dictum eſt, vtentes cibis, vitioſum lac ſuum efficiunt, & ex hoc diuerſis morbis infantes, qui etiam optimam ſtructuram adepti ſunt, obiiciunt: aliquando verò etiam ex forinſecus corpori accidentibus morbi accedunt: neceſſarium eſt etiam de diuerſis affectionibus pueros infeſtantibus, pro viribus breui tractare. Siquidem igitur infans craſſiore alimento nutritus, pituitam in ventre colligat, & propterea ſtertat, lini ſemen cũ melle delingendũ dandũ eſt, aut cumini parũ cum melle. & aqua mulſa inſtillanda eſt ori aſſiduè calida. Si verò hæc preſſura perſeueret, oleo medium digitum tingito, & tonſillas illinito, & depreſſa linguæ radice ad vomitum irritato: vbi enim vomuerit, ab omnibus vexationibus confeſtim liberatur.

Ad vocem infantium interceptam, Cap. VIII.

AD interceptam in infantibus vocem, ob quamcũque cauſam præcedentem: (contingit autem hoc maximè ſuppreſſa aluo) braſſicæ ſuccum cum modico ſale bibendum dato aut inſtillato. ſtatim enim ſoluit aluum, & vocem reſtituit. ſed & glans ano indenda eſt.

A

De dentitione, Cap. IX.

CIrca ſeptimum menſem incipiunt infantes proferre dentes, & dum punguntur ac ſtimulantur, velut ab aculeo, dente gingiuas diſparante, inflammationes ſuccedunt ipſarum gingiuarum ac maxillarum & tendinum: ad quas etiam febres omnino conſequuntur. accedit & pruritus auditoriorum meatuum, & aures humectantur. aliqui verò etiam lippitudinibus capiuntur, & ſanguis ex oculorum angulis fluit. Pleriſque verò etiam exturbatur venter, propter ſtomachi inflammationem, & ventris exo-
B lutionem. Itaque lenire ac pingueſcere oportet tendines & maxillas, mollium lanarum ac mũdarum circumiectu circa collum & ipſius neruum per oleum dulce ac calidũ: inſtillare quoque auditoriis meatibus oleum calidum: perſeuerante verò inflammatione, etiam ceratum roſaceum liquidum locis imponere. In cibo offerendum eſt puero cerebellum, maximè quidem leporis coctum aut aſſatum: ſinminus, ouiculæ. naturaliter enim opitulatur. Sed & melle moderatè cocto illinendæ ſunt gingiuæ. efficit enim minimè moleſtum dentium exortum. Nihil
C verò duri dandum eſt ipſis ad mandendum, vt ne gingiuæ calloſiores redditæ impedimento ſint dentium exortui. Balneo autem vtendum eſt febribus remittentibus. Neque ſtudio habendum eſt vt venter adſtringatur, vt ne materia ſurſum repẽs, ſupernas partes (præſertim oculos) lædat, & febres vehementiores efficiat. Sed & nutrix cogẽda eſt vt aquã bibat, & cibos leuiſſimos ac ſorbiles accipiat. Aiunt autem naturaliter auxiliari dentiẽtibus pueris colocynthidis ſylueſtris radicem, in aureo aut argenteo canali geſtatam. itémque rubi radicem. Sed & viperæ,
D præſertim maſculæ, dentem in argento pro amuleto appende. At circa ſtomachum geſtent ſemper viridem iaſpidem de collo ſuſpenſum, ita vt ſtomachum contingat.

Ad inflammationes oculorum, Cap. X.

LYcium, Indicum præſertim: ſinminus, Pataricum cũ lacte diluito, & ſupernas palpebras cum ſuperciliis illinito. Aliquando etiam ipſis oculis inſtillato, multo lacte dilutum. Mirabiliter etiam facit Nili ex roſis collyriũ illitum. ipſos verò oculos ocymi decocto abluito.

Ad albugines puerorum, Cap. XI.

E AD albugines puerorum ab eiulatu factas, ſolani nigri ſuccum illine.

Ad inflammationes & humiditates aurium, Cap. XII.

AD inflammationes & dolores aurium, oui candidum cum lacte muliebri inſtilla: aut inteſtina terræ cum roſaceo cocta. Ad humiditates verò aurium, alumen vino dilue, & lanam puram ac mollem in ipſo imbue, & in ſole aſſicca: & rurſus imbue ac ſicca: & vbi ter hoc feceris, lanam ſiccam aſſerua. Vſu verò expetente, de ipſa accipe,
F & in aurem inde. Ad vlcera verò in auribus, paſtillo Muſæ vtere, diluto cum ſapa ac modico aceto. Si verò caro ſuperexcreuerit, primùm reprime per paſtillum Bithynum dilutum cum vino: deinde vtere Muſæ paſtillo, velut dictum eſt.

De inflammatione, ſiriaſi Græcis appellata, Cap. XIII.

EX affectionibus quæ cum febre accidunt, eſt & ſiriaſis in infantibus appellata, quæ eſt inflammatio partium cerebri & membranarum, adeò vt ſincipitis & ocu-
G lorum cauitas conſequatur, cum febre ardente, & pallore, & corporis ſiccitate, ac proſtrato appetitu. Siriaſis autẽ appellata eſt à ſincipitis cauitate. Siros enim apud Græcos dicitur foſſa ac corpus cauum in quo ſemina ſeruantur. Quare omnia velut ad inflãmationes facere oportet, ita vt leniamus & mediocriter frigefaciamus caput, coriandri ſucco cum roſaceo humectantes. ſed & totum corpus ex hoc illinatur: aut cucurbitæ ramẽta ſincipiti impone, aut vitis folia, aut portulacam cum roſaceo tuſam, ſincipiti illine: aut heliotropii ſcorpiuri ſucco ſinciput illine: aut
H oui luteum cum roſaceo concutito, & ſincipiti illinito, & aſſiduè permutato.

Vt exudet puer in febre, Cap. XIIII.

ARũdinis viridis medullã terito, & ex ea ſinciput ac pedes illinito, ipſúmq; puerũ veſtimẽtis cõtegito.

De aphtha vlcere oris ardente, Cap. xv.

DE aphthis vlceribus & inflammationibus tonſillarũ, dicetur abſolutiſſimè in ſermone de affectionibus quæ perfectis accidũt circa has partes, in octauo nimirũ.

Ad deuoratas ſpinas aut feſtucas eximendas, Cap. xvi.

ALumen quo ad coria vtũtur, cum oleo terito, & gulæ illinito, radicem linguæ digito valde comprimens: & facilè ipſas ſurſum effert.

Ad aſſiduas ſternutationes infantium & grauedines, Cap. xvii.

OCymum ſiccum tuſum ac cribratum naribus admoue, vt per reſpirationem attrahatur: aut inſuffla. Idem etiam ad grauedinem facit.

Ad tuſſes puerorum, Cap. xviii.

NVcleorum nucũ pinearum modicè toſtorũ drach. iiii. ſeminis cucumeris parum toſti drach. i. tragacãthi drach. iii. mellis deſpumati dodrantem, præpara & præbe delingendum. Tragacanthum autem in vino veteri dulciſſimo macerato. Aliud Hippocraticum. Vitellũ oui aſſatum, & ſeſami duplum, & ſalis granum vnũ moderatum terito ſufficienter, & cum melle delingendum dato. Aliud. Nucleos pineos toſtos xxx. amygdalas decorticatas xxx. ſeminis lini toſti, ſucci glycyrrhizæ, vtriuſque ſextantem. mellis quod ſatis eſt, dato delingẽdũ. Probè etiam facit cuminum cum melle. item ammium.

Ad alui infantium profluuium, Cap. xix.

SI aluus infantis fluxione laboret, balneum & geſtationẽ reprobam⁹. Vtimur autẽ humectatione ſtomachi ex vino & oleo melino. Si verò fluxio extẽdatur, œnanthen læuiſſimè tritam, & acaciã, ac maſtichẽ, æquis portionibus ſingulis tritis, oui luteo quantum ſatis eſt excipe, & ex emollito ſtomachũ illine & dorſum, & hapſum lanæ purpureæ impone, ac deliga. facit enim citra moleſtiam. Præ omnibus verò nutricem alimentis boni ſucci vti oportet, & potibus adſtringentibus. Si verò aluus infantis farinæ ſimilia excernat, mentham tritam cum vino nigro, aluo impone ac obliga.

Ad aluum ſuppreſſam, Cap. xx.

SI verò ſupprimatur aluus, glande irritanda eſt, aut ex ſola aqua mulſa infuſum immittẽdum eſt, & mel alimẽtis admiſcendum. Cæterùm florem artemiſiæ cum oleo tere, & circa vmbilicum affrica, & fluet aluus. At de lumbricis dicetur in vniuerſalibus auxiliis in nono ſermone.

De puſtulis puerorum, Cap. xxi.

IAm antea dictum eſt quòd infantes vitioſo alimẽto vtentes, in varios incidũt morbos, vt cũ aliis, & puſtulæ & papulæ inſtar bullarum efferuentes, & humida vlcera in cute fiant, quæ bubaſtica vocant, & alia conſimilia. Itaque muriam & vrinam & alia quæ aliqui adhibent, reprobamus ob acrimoniam: lauamus autem ipſos roſarum decocto aut lentis. & ſi ampliori adſtrictione opus habemus, myrti aut malicorii. Magis verò vlceratis cataplaſma ex plantagine imponimus, aut ex ſeride ſiue intubo cum pane: aut ex flore polẽtæ cum portulaca, aut ſemperuiuo, aut veneris vmbilico, aut hyoſcyamo: aut roſas virides aut ſiccas coctas cum meliloto & palmulis adhibemus: aut ſpumam argenti, melilotum, alumen cum aceto terito, & myrteum oleum ſiue roſaceum adiicito, atque illinito. Aliud ad bubaſtica vlcera. Recrementum plumbi & amylum æquis portionibus cum ſolani ſucco terito, & adiecto roſaceo illinito. Aliud pulcherrimum. Cadmiam tritam cum aqua illinito, aut cimoliã cum vino. Aliud. Spumæ argenti, ceruſſæ, vtriuſque trientem, malicorii ſicci læuiſſimè triti ſextantem, ſucci ſtratiotæ fluuialis quod ſatis eſt, vtere. Quòd ſi non adſit ſtratiotes, lentis paluſtris ſuccũ accipe, & vtere, aut herbæ viridis quæ in aquis inuenitur, & ſtratiotæ ſimilis eſt, ſuccum admiſce. Probè etiam facit ſerapiadis triteſticularis ſuccus. Aliud. Retrimentum ferri terito cum vino ac illinito. valde enim bonũ eſt hoc. Probè facit & emplaſtrum ex ladano, & emplaſtrum ex hordeo, oui candido, & roſaceo aut myrteo oleo diluta. Aliud, ad infantiũ puſtulas ac papulas feruidas poſt rupturam. Cadmiæ

A drach. lxxx. æris vſti drach. lxxx. acaciæ, croci, vtriuſque vnc. i. tragacãthi ſextantem. Tragacanthum aqua macerato ac terito, & cum ipſo reliqua excipito, ac paſtillos formato. Et vſus tempore cum ſucco ſenecionis, aut intubi, aut ſolani, diluito, & addito roſaceo illinito. Ego, inquit, ſucco ſenecionis aut intubi excipio tragacanthum, ac reliqua, & paſtillos effingo.

Ad capitis vlcera, & achores, tenuia capitis vlcuſcula, Cap. xxii.

B PHarmacũ ex cuius vſu ego nomẽ aſſequutus ſum: Spumæ argenti, ceruſſæ, vtriuſq; beſſẽ: ſeminis ericæ, thuris, vtriuſque drach. iiii. vino & oleo raphanino terito, ac vtitor. Aliud. Acaciæ fuluæ vnc. i. ladani trientem, myrrhæ ſextantem, opii vnc. i. aqua paluſtri excipe & forma paſtillos, & vtere aſſiduè. Aliud. Cochleas albas vnà cum teſta exuſtas inſperge. Aliud. Aloen læuiſſimè tritam cum plantagine arida trita inſperge. Aliud. Balauſtium aridum tritum inſperge, aut cum aqua tritum impone, & illine. Aliud. Herbam quam in Alexandria liparonem vocant, aliqui verò cneſtrum appel-

C lant, vrito, & cinerem cum vino tritum illinito. Vtere etiam reliquis, cum diſcriminationibus referendis in ſexto ſermone, de vniuerſalibus auxiliis ad achoras.

Ad vlcus melicerida à mellei humoris ſimilitudine dictum, quod & dulce appellatur, & Syriace ſanalia, Cap. xxiii.

SPumæ argenti, baccarum lauri æquales portiones terito cum aceto & oleo, & illinito. Sæpenumero eius experimentum fecimus.

Ad ſedem infantium procidentem,

D Cap. xxiiii.

SPongitide herba podicem aſſiduè deterge. Acaciã cũ ſapa & vino nigro tritã podici illine. Aliud. Cochleã vſtã tritã, quũ egreditur, prælotæ ſedi inſperge, & ſanabis. Oſtreorum teſtas crudas tuſas ac tenuiſſimo cribro excretas inſperge. myrti baccas virides cum vino tritas impone. Vtere autẽ perfuſione aquæ fabrorũ, in qua ferrũ tingunt. Ego verò ſemper vtor muria tepida, & valde probè facit: ſimiliter autem & aqua marina. Vtere etiam dicendis in vniuerſalibus auxiliis, quæ ſuo loco referentur.

E Ad femorum intertrigines, Cap. xxv.

MYrtum ſiccam tritam inſperge, aut cyprinum cum roſis.

Ad procidentes puerorum vmbilicos, Cap. xxvi.

PRocidunt pueris vmbilici dum aut in eiulatu diu & multùm diſtenduntur, aut ex plaga, aut ex caſu. Talib⁹ igitur ammium cum muria tritum vmbilico illine, & raſuram lintei impone, ac ad triduum obliga. Et rurſus eo ſoluto, idem facito. aut lupinos amaros, & vngulam aſini

F vſtam, & laterem vſtum ſimul terito, ac imponito, & obligato. Si verò efficacioribus opus fuerit, iis quæ ad herniam inguinum referuntur vtere. Critonis ad pueros exumbilicares ob quancunque cauſam. Reſinæ pinus vnc. xv. aluminis ſciſſi dextantem, mellis dextãtes duos. Alumen tritum cum melle ad prunas coquito, & vbi bonam compagẽ habuerit, reſinã addito, aſſiduèque moueto, & vbi diſſoluta fuerit, laminã de hoc pharmaco accipito, & vmbilico imponito, ac quotidie alterato. Verùm ſupra laminam plantaginis folia aut hederæ imponito.

G Aliud. Aluminis ſciſſi vnc. xv. fæcis vini auſteri dextantem, gallarum drach. ii. vino dilue vt ſpiſſitudinem habeant, & vmbilicum illine, & forinſecus ſpongiam impone poſca imbutam ac expreſſam.

Ad hiſpidos pueros, Cap. xxvii.

CRaſſioribus & plurib⁹ fuliginoſis ſuperfluitatibus ſub cute collectis, ex quibus pili generantur, hiſpidiores infantes fiunt. Itaque caricas vrito ac terito, & cum hoc cinere pilis obſitos locos confricato. Ex alio exemplari. Reſinam coquito in aqua, & puerum lauato, ac leuiter

H detergito, ac cum caricarum vſtarum cinere & fabarũ cremore confricato. Aliud ſmegma corroborans ipſos. Farinæ fabarum, cimoliæ, ſpumæ nitri, candidi ouorum & teſtarum, æquales portiones pro ſmegmate adhibe.

Quando ablactandi ſunt infantes, Cap. xxviii.

DOnec firmetur infans, lacte nutriatur: poſtquam verò ſolidus factus fuerit, micis panis ex vino mulſo, aut vino dulci, aut lacte. deinde etiam oua ſorbilia ſumat: nam quæ mandere oportet, ſaliua in ipſis replentur. potus dandus eſt vinum dilutum. Vbi verò iam intrepidè frumentaceum alimentum infans ſumit (quod plerunq; circa viceſimum menſem contingit) tunc latenter & paulatim ab vbere deſueſcat. Si verò ablactatus in morbū inciderit, rurſus ad lac trāſferatur: & vbi ceſſauit morbus, refocilletur corpuſculum, atque ſic ablectatur.

Victus ratio poſt ablactationem puerorum, & aliarum ætatum, Cap. xxix.

ABlactati infantes in remiſſione ac hilaritate exercitiorū verſentur, denturque ipſis cibi leues ac boni ſucci. verùm à multo vino abſtinere oportet eum qui bonū corporis temperamentum habet. nam in humidis ac calidis corporibus vinum replet caput vaporibus. neque verò à frigidæ aquæ potu penitꝰ arcere iubeo tales pueros, ſed inter cibos plerunque & in calidioribꝰ horis optima aqua vti permitto. A ſeptimo anno ad literas veniant, & mitibus ac humanis magiſtris tradantur. At à decimo quarto anno vſque ad viceſimum primum conuenit exercitatio in diſciplinis philoſophicæ doctrinæ. prohibendi ſunt à veneris vſu. Contrahendum eſt & vberius vinum: & plura exercitia iam ſunt aſſumenda. Iis verò qui iam in vigore ætatis degunt, victus ratio remiſſa conuenit, tum animi, tum corporis. Et corporis exercitia qualiacunque fuerint, pro ratione his detrahenda ſunt, & alimenta ſenſim cōtrahenda: quum habitus ipſorum frigiditatis principium ſumat. Maximam autem optimè conſtructi corporis notam eſſe ſtatuo ipſius naturæ promptitudinem, quicquid tandem fuerit agendum, ipſa ſuiipſius menſurā excogitante in optimis conſtitutionibus. Nam & dū exercentur ac fricantur, aut quiduis aliud agunt, tunc primùm pigreſcunt, quum ſufficienter fuerint exercitati. & ſanè etiam à cibis ac potibus tunc abſtinent, quum ſufficienter fuerint impleti: neque plus iuſto appetentes, neque minus ingerentes. Quare nullus timor eſt de optimæ conſtitutionis homine, ne vel nimium labore fatigetur, aut cibis nimium expleatur. Ipſum enim ſanum corpus omnia ſibiipſi excogitat, naturæ motibus impulſum, præſertim ſi animus ipſius à puero probè fuerit inſtitutus. Plerique enim in improbis moribus educati, dum licentiore aut negligentiore victu vtuntur, bonas naturas corrumpunt: quemadmodum aliqui vice verſa vitioſo corpore à natura producti, moderato victu & tempeſtiuis exercitiis, multa naturæ vitia ac delicta correxerunt. At de exercitiorum menſura & vtendi modo dictum eſt in præcedenti ſermone.

Victus ſenum ratio, Cap. xxx.

NAturalis ſenecta, eſt ſicca & frigida corporum temperatura. ex longæuitate proueniens. quum enim corporum eſſentia vnà cum inſita caliditate paulatim defluat, & inſtrumenta iam vlterius quàm conueniens erat ſicca fiant, tum actiones deteriores redduntur, tum animal ipſum excarne & ſeipſo gracilius euadit. Poſtquam verò adhuc amplius fuerint reſiccata, non ſolùm excarne ſed etiam rugoſum efficitur, & membrorum impotēs, & in motibus ambiguum. Qui itaque affectionem exſciētia nouit, quòd videlicet ſiccitas eſt cum frigiditate, is bonus fuerit ſenum medicus. Cognoſcet enim quòd horum correctio per humectantia ac calfacientia cōtingit. talia autem ſunt, aquarum dulcium balnea calida, & vini boni potus, & cibi qui humectant ſimúlque calfaciunt, & frictiones per oleum manè moderatè fientes: deinde deambulationes & geſtationes citra delaſſationem, virium ſenis coniectatione facta. non enim parua eſt etiam in ipſis ſenibus differentia. Dandus autem eſt cibus modicus quidem, verùm ſæpe. nam ſi paululum iuſtam menſurā ſenes exceſſerint, non parum læduntur. Securius itaque eſt debilibus ſenibus parū cibi offerre, verùm ter in die. Circa tertiam quidem horam panem probè paratum recentem, cum optimo melle deſpumato: circa ſeptimam verò, præfrictis, & conuenientibus ſenibus exercitiis exer-

A citatis, ac lotis, prandium exhibendū eſt: & primùm quidem dada quæ ventrem molliunt, velut ſunt olera ex beta ac malua: deinde piſces petroſos ac pelagios præbere conuenit: poſtea verò paululū in lecto quieſcere: deinde moderato motu vti. ad veſperam autem cœnantes à piſcium eſu abſtineant. Accipiant autem cibos boni ſucci & ægrè corruptiles, velut eſt gallina aut volucris aliqua ex ſimplici iure. Vinum verò ſenibus vtiliſſimum eſt. Sit autem ex calidioribus natura, quale eſt quod ſubſtantia B quidem tenue eſt, colore autem fuluum aut flauum. Atque vnum quidem hoc maximum bonum ſenibus ex vino accedit, quòd calfiunt omnes ipſorum partes: deinde quòd ſerum ſanguinis per vrinas purgatur. Quæcunque verò vina pallida ſunt aut flaua, & ſimul craſſa, ea ſanguinem generant, & corpus nutriunt. quapropter etiam ipſa aliquando commoda fuerint ſenibus, quo videlicet tempore neque ſeroſum humorem in venis habēt, & ampliore nutrimento indigent. Vtplurimum enim vino vrinam ciente ſenes opus habent, eo quòd aquoſa ſuperfluitas in ipſis redundat. At verò à nigris & acerbis ac craſſis C et ſimilibus vinis abſtinere ipſos oportet. diutius enim in ventre manent, & propterea incommoda ſunt. Dulci verò ſi ſenex vti velit, poſt balneum ſumat dulce ſimúlque pallidum colore. Non prohibeo etiam vinorum ex melle paratorum vſum, & præſertim iis ſenibus qui ſuſpecti ſunt de calculi in renibus generatione, aut quos podagra aut articularis morbus infeſtat. Et tunc in vinum iniiciendum eſt petroſelinum ſolum. ſufficit enim hoc arthriticis. Ad calculoſos verò betonica admiſcetur, quæ & ceſtrum appellatur, & ſaxifraga. Abſtinere autem oportet ſenes ab eduliis & potibus viſcoſum & craſſum humorem D gignentibus, qualia ſunt alica, caſeus, oua cocta, cochleæ, bulbi, fungi, lenticula, & oſtreorum caro, & reliqua ſupra relata in alimentorum craſſi ſucci mentione, ſermone ſecundo. Si verò ex neceſſitate aliquando contigerit aliquo ex talibus vti, ſtatim exhibendum eſt pharmacum ex calamintha, aut ex tribus piperis generibus. Si verò non ſit ad manum quid ex his, piper tundendum eſt, & exactè cribrandum, & tum cum obſoniis edendum, tum potui inſpergendum. & allium tunc guſtare conducit. Poſtquam autem ſoluta eſt obturatio, & aluus ſubducta, etiam the- E riacam antidotum, & mithridaticam, aut aliam quandam ex iis quæ ex aromatibus conſtant exhibere conuenit: à talium vero vſu, tranſire ſtatim ad humectantem ac calfacientem victus rationem ſuprà relatam. Dandæ ſunt ipſis etiā maturæ & dulciſſimæ virides ficꝰ ante aliū cibū. Sed & in hyeme caricæ, niſi accidēs aliquod circa dextrā præſertim præcordiorū partē adſit. Quādoquidē verò ſeroſæ ac pituitoſæ ſuperfluitates in ſenū corporibꝰ, velut dictū eſt, colliguntur, vrinā quotidie propellere oportet: nō per medicatas res, ſed apii decocto cū melle, & vinis vri- F nam cientibus vti. Vēter quoque per oleum bonum ſubducendus eſt, præſertim abſorptum ante cibos. Manifeſtum eſt autem quòd & oleracea omnia præ aliis cibis edere oportet, ex oleo & garo. Emolliunt autem ventrem & pruna ſicca, præſertim quæ ab Hiſpania afferuntur. Damaſcena verò in aqua mulſa meraciore præmacerentur, aut in ipſa decoquantur. Sed & oliuæ muria conditæ, ſi fieri poteſt albæ, præſumendæ ſunt. Ventre verò amplius ſuppreſſo, etiam mercurialis cocta detur, & cnicus cum ptiſana. ſed & reſina terebinthina. De hac verò accipien- G dum eſt aliquando ad nucis regiæ magnitudinem, aliquando ad duarum aut trium. Non enim ſolùm citra moleſtiam mollire ſolet, ſed etiam viſcera extergere, & pulmonem & renes. At perfecta doſis eius eſt vnc. vna. Idoneum eſt ipſis & hoc. Caricas pingues accipe, & corium forinſecus ipſis obſitū detrahe, deinde in mortario tunde, & cnici medullam ipſis adiice, decima plus minus caricarum parte: deinde ambo tuſa miſce, ex hoc duarum aut trium caricarum magnitudinem præbe. At verò ex H relatis pharmacis nullum vnquam largius accipiendum eſt. Quidam enim gaudent quòd confeſtim vehementer ſunt purgati: verùm quanto magis fuerint euacuati, tanto amplius venter ſiſtitur per ſequentes dies. Suppreſſa autem aluo ipſorum, infundere oportet oleum ſolum cali-

dum. nam & dura ſtercora hinc educuntur,& lubricitas quædam fit in tranſitu,& ipſum ſenum corpus molleſcit, inſtar aridarum pellium induratum.

Victus ratio eorum qui in otio degunt,
Cap. XXXI.

QVI vitam in otio degit,cōſiderare debet an in priore vita exerceri conſueuit, aut citra exercitationem lauari.nam quidam hunc morem moderatè ferunt,vt aliqui ex ipſis non aſſiduè ægrotent,vbi corpore facilè trāſſpirante præditi fuerint.Atque talem ſanè corporis naturam ad aliam conſuetudinem transferre minimè oportet:quemadmodum neque illam aliam eorū qui per multum temporis interuallum ægrotant.Si verò aſſiduè quis ægrotet,conſideranda eſt in ipſo cauſa, an ob plenitudinem,aut propter humorum vitiationē ægrotet.Et ſi quidē è morbis ex plenitudine ægrotare videatur,ſcop⁹ tibi erit propoſitus,vt omnino ſalubrem ipſius diætā conſerues,quò ſemper moderatos habeat humores: ſi verò propter vitiatos humores ægrotare ſolet,optimos facere humores.Quidam igitur plenitudinem coaceruant, quum ea quæ per corpus tranſpirant pauciora fuerint iis quæ accipiuntur.in his itaque ſeruanda eſt ſymmetria ac proportio eduliorum ac potuū ad ea quæ euacuātur.Symmetria autem eſt vt in vtriſque conſideremus nos quantitatem tum eorum quæ ingeruntur, tum eorum quæ euacuantur.Nā qui in priore vita ſtatim priuſquam exercerētur in balneum ingreſſi ſunt,in his nunc frictione moderata vtendum eſt,& breui motu:qui verò exercitabantur ante balneum,his conſulo vt nunc paulùlum augeant conſuetudinem.Detrahere verò oportet etiam aliquid de cibis,& quantitate ac qualitate moderatos exhibere. qualitatem autem dico velut in carnibus porcinis: celerrimè enim plenitudinem & copiam boni humoris congregant.Itaque ad olera ducendi ſunt, & ad piſces ſimiliter ac volucres,qui non multùm nutriunt. At verò in iis qui vitioſos humores colligunt,non vnus eſt ſcopus: quoniā neque vna eſt vitioſi humoris ſpecies.Quidam enim frigidiorem ac pituitoſiorem vitioſum humorem congregant:aliqui verò calidiorem & bilioſiorem:ſicut alii atrabiliarium.Fugiendi itaque ſunt ſinguli cibi ac potus, qui promptè generare ſolent humorem qui in ipſis congregatur.Dictum eſt autem de ipſis abundè,in boni ſucci & mali ſucci eduliorum mentione in ſecundo ſermone huius operis,in quo ſanè de attenuātibus eduliis dictum eſt quæ commoda ſunt iis qui crudum appellatum humorē coaceruant:qui ſemper quidem craſſus eſt,nō tamē ſemper viſcoſus. Porrò in omnibus his commune auxilium eſt moderata ventris ſubductio,& maximè quibus venter eſt natura durior. Commune auxilium eſt etiam veneris vſus moderatus.

De carnium ſubuerſione, Cap. XXXII.

QVVM ad immodicam carnium multitudinem deuenerit corpus,liquare ipſum ac ſubuertere oportet. Oſtenſum eſt autem quòd calidius & ſiccius temperamētum gracile corpus efficit. huiuſmodi igitur faciendum eſt carnoſorum hominum temperamentum, ſi moderatum fieri debet. Didiciſti autē iam quòd velocia exercitia atque acuta,& diæta attenuās,itemque eiuſmodi medicamenta,ſed & animæ curæ,totum temperamentum calidius & ſiccius reddunt,& ipſum corpus tenuius. attenuās itaque diæta manifeſta eſt. Pharmaca verò vehemētiora ſunt,rutæ ſemen,& præſertim ſylueſtris,cum cacuminibus:ariſtolochia rotunda,centaurea tenuis, gentiana,& polium,& quæcunque fortiter vrinam cient, velut petroſelinum. ſingula enim hæc & per ſe & inter ſe vniuerſa mixta,attenuare & euacuare humores poſſunt. Sed & ſal ex viperis vſtis multùm attenuat:quin & ipſa theriaca antidotus attenuat & diſcutit. Illinatur autem oleo in quo cocta eſt cucumeris ſylueſtris radix,& althæa,& gentiana,& panacis radix,& ariſtolochia rotūda, poliùmque ac centaurea. Cibi verò non ſtatim à balneis dandi ſunt, ſed permittendum eſt vt prius quieſcant,aut quid cōſuetarum actionum obeant,& rurſus ad ſecundum balneum ducantur.Præſtat autem & balnei aquam diſcuſſoriam eſſe,ſi naturalem habere poſſent:ſin minus,flos ſalis marinæ aquæ admiſceatur:deinde verò edulia magna quidē mole,pauci verò nutrimenti danda ſunt vt impleatur quidē, modicum verò alimētum ex ipſis in corpus diſtribuatur: talia verò ſunt olera,& panes ſordidiores, & ſimilia quæ iam in ſecundo ſermone relata ſunt. Vino autem vtēdum eſt albo colore & tenui ſubſtantia. neque verò ante cibos potus permittendus eſt,neque copioſus potus indulgendus.Sed & ſemel in die cibum capere melius eſt, & pro exercitiorum ratione pauciores cibos exhibere. Quin & frictio ſicca ex mappis craſſioribus ſufficiens eſt ad attenuandum.ſed & nitro ac aſperiore ſale frictionē facere conuenit. Multum itaque nitrum in balneis attenuat:modicum verò, irritamentum eſt ad carnoſitatem vberiorem & ad meliorem nutritionem. prodeſt etiam inſolatio carnoſis. Probè attenuat etiam potū hoc pharmacum: Petroſelini trientem,piperis ſextantem,aniſi, aſari,vtriuſque vnc.vnam.hoc & lotium ciet & aluum promouet.

Quomodo graciles renutrire oportet,
Cap. XXXIII.

GRacilitas corporibus accedit, quibuſdam ex totius corporis intemperatura frigidiore ac ſicciore,quibuſdam verò, digerendi facultate aut nutriendi,aut vtriſque imbecillioribus natura exiſtentibus. Omnes autem ſic habentes iuuant edulia boni ſucci,& exercitia tarda ac moderata,& frictio conſimilis:& in ſumma omnia contraria relatis ad carnoſos. Commodum eſt etiam ipſis picari per dies tres aut quatuor. nam & digeſtioni confert & nutritioni. Et multos videre eſt craſſefactos ex hoc picationis auxilio,& præſertim eos quibus facultas digerendi debilis eſt.Nutriendi verò facultas non debilis quidem eſt,ſed ob idoneæ materiæ penuriam nutrire non poteſt.Si verò ieiuni lauentur, ante balneum corpus linteis confricare oportet donec rubefiat, deinde frictione non valde dura vti,vt ne conſtringentes, cutem denſam ac duram efficiamus.Oportet autem decoloribus & alimentum non ſentientibus iracundiam inducere, & commotiones animales.

Quomodo quis partes attenuatas ſanare
poſſit, Cap. XXXIIII.

EX iis qui in quibuſdam partibus graciles fiunt, plerique aut ob diuturnam ipſarum quietem,aut ob deligationis fracturæ modum,ad hāc affectionem deueniūt. Oportet igitur vires quidem in membro corroborare, largum verò ſanguinem attrahere, tum per moderatarū frictionum vſum poſt cibum,tum per commodos parti motus,& per moderatas aquæ calidæ affuſiones. hæc autem poſt cibum facere oportet,donec pars rubicunda facta eleuetur: & tunc ſtatim à perfuſione ceſſandum eſt. Oportet etiam picatorum medicamento vti, de quo dictū eſt in præcedenti ſermone.vbi verò frigiditatis ſenſus circa attenuatam partem fuerit,linteis ipſa perfricanda eſt,& quodam pharmaco calefaciēte.Sed & thapſia illinenda eſt,aliquando cum melle,aliquando cum cerato.

De laſſitudinibus à gymnaſiis,aut ex itinere
obortis, Cap. XXXV.

LAſſitudinū primæ ac ſimplices tres ſunt differentiæ. quæ vlceroſa appellatur,& quæ tēſiua,& quæ inflammatiua.Et ad has inſuper ea quæ ob multam muſculorum ſiccitatem generatur, quam laſſitudinem vocāt abuſiuè, quum non ſit laſſitudo,ſed ſiccitas.

De laſſitudine vlceroſa, Cap. XXXVI.

VLceroſa itaque laſſitudo in ſuperfluitatibus tenuibus ſimulque acribus ac mordacibus generatur.Nō enim in his plenitudinis copia eſt quæ affligit, ſed humorum acrimonia, qui exercitiorum tempore,aut aliorum vehementium motuum,ex duplici cauſa generantur:aut craſſioribus ſuperfluitatibus diffuſis quidē ac attenuatis, non autem omnibus excretis: aut colliquata aliqua pinguedine,vel carne tenera,in vehementibus motibus.neceſſe eſt enim à talibus tenuibus humoribus & acribus pungi ac velut ſauciari cutem & carnes, vt & horror aliquando fiat,& rigor,quum fortiter fuerint acres & multi. Tumor autem non eſt oculis expoſitus in partibus dolentibus. Accidit hæc laſſitudo præcipuè corporibus vitioſis hu-

A moribus ac ſuperfluitatibus refertis. Conſequitur & ad recẽtes cruditates, quum aut immodeſtius ſe exercuerint aliqui, aut in ſole diutius verſati fuerint. Sed & citra cruditatem in boni ſucci corpore conflatur, propter immodici exercitii exceſſum. Denſa autem & horrida apparet his cutis, & dolent velut qui vlcus habent, alii cute tantũ, alii etiam carnibus ſub ipſa. Sanatio porrò cõtingit ex eo quod contrarium eſt affectioni. oportet enim ſuperfluitates diſcutere, & ſedabitur affectio. Diſcutientur autem frictione multa, & molli cum oleo dulciſſimo nulla adſtrictione prædito, quale eſt dulciſſimum ſabinũ. maxi-
B mè enim aduerſatur his omphacinũ. In prima igitur die largo oleo cum multa frictione vtendum eſt, quò omnino nullus percipiatur futuræ laſſitudinis ſenſus: in ſecunda verò, quò ea quæ facta iam eſt ſoluatur. ſoluit autem ipſam exercitium moderatum & frictio multa, pluribus miniſtris ſimul contrectantibus, quò pars ipſa non frigefiat & ſuperfluitates celerrimè diſcutiantur. Hæc autem laſſitudo plerunque extendi ſolet vſque ad quartã diem. itaque quarta die lauentur & conſueto cibo nutriantur.
C primis tamen diebus pauciores ſint ac humidiores cibi, & nihil viſcoſi habentes. fit autem & balneum non moderato calidius: laxare enim & diſcutere volumus ipſum corpus.

De laſſitudine tenſiua, Cap. XXXVII.

LAſsitudo tenſiua nullam memorabilem ſuperfluitatem in corporibus ſitam habet: verùm in muſculis ac neruis affectio eſt ob vehemẽtes diſtentiones facta, quas per exercitia fecerunt. cõtingit enim in his rectas in muſculis fibras laborare ac tẽdi, vt proximæ ſint diuulſioni.
D Fit autem hæc laſſitudo viris maximè boni ſucci, qui nõ acuta & velocia exercitia faciunt ſed magis robuſta. & efficit ſanè laſſatos valde pigros & ad motum ægros: non tamen horridi fiunt, velut qui vlceroſam laſſitudinẽ inciderunt. at verò corpus in his nihil minus quàm in vlceroſa laſſitudine, & in muſculorum ſqualore contractum videtur. & calidiores quàm pro natura contingentibus eſſe videntur. ſanatio autem in his eſt tẽſarum partium laxatio. Frictio igitur his conueniens eſt modica ſimulq; mollis, per oleum dulciſſimum tepidum fiens: & otium
E ac quies, & balnea maximè temperata moderato non calidiora, & mora in calida aqua diutius facta. quare etiã ſi bis talem laueris, magnopere profueris. Hi etiam poſt balneum vnctione opus habent, antequam induantur: & ſi quidem poſtea ſudauerint, deterſos rurſus inungere conuenit. quin & ſequenti die vbi ſurrexerunt de ſtrato, poſt defrictas ſuperfluitates & ſubductam aluũ, vnctione opus habent, ita vt neque extremè frigido oleo neq; dura frictione cõfricẽtur. Cibus dandus eſt his modicus quantitate, verùm boni ſucci & nihil viſcoſum habens.

F De laſſitudine inflãmatiua, & ad oſſa pertingente, Cap. XXXVIII.

TErtia laſſitudo eſt, in qua velut contuſas ac inflãmatas ſentiunt partes. hæc tunc accidere ſolet quum ob vehementiſſimos motus calefacti muſculi attraxerint quid de circunfuſis ipſis ſuperfluitatibus. & ſola hæc eleuat muſculos præter naturam, vt inflammationi ſimilis ſit affectio. Et propterea ex contactu dolent, & calidiores apparent: dolent autem magis quũ moueri volunt. Si vero circa tendines aut neruos in profundo eandem affe-
G ctionem fieri contingit, oſſium laſſitudinem affectionẽ eam appellant, ob ſenſus profunditatem. Hæc laſſitudo accidit vtplurimùm hominibus ad exercitia non aſſuetis. Sanatio ſcopos tres habet, quemadmodum omnia inflammata: ſuperflui euacuationem, diſtentæ partis remiſſionem, & inflammatæ refrigerationem. Oleum itaque multum dulce tepidum, & fricationes molliores, & in tẽperatiſſimis aquis mora diutiſſima, tales laſſitudines ſanant. Si verò etiam paulo tepidior fuerit aqua, magis his prodeſt. ita verò & quies multa & aſſiduæ inunctiones.
H Cibi dandi ſunt his boni ſucci, verùm pauciores, & nihil omnino viſcoſi habentes.

De laſſitudine ob ſiccitatem & gracilitatem, Cap. XXXIX.

ALia præterea eſt quarta affectio, ſimilis quidem laſſitudini, ſed non eſt laſſitudo, eo quòd neque vlceroſam, neque tenſiuam, neque inflammatiuam affectionem habet, imò neque horrorem aliquem, neque dolorem, neque ad motus pigritiam ſimilem laſſitudinibus infert: verùm ſolam gracilitatem cum ſiccitate. Contingit igitur in boni ſucci & exercitatione vtentibus corporibus, quum immodeſtius exercitata non probè recurata fuerint. diſcutiuntur enim ſic ſuperfluitates, & laxantur diſtenta corpora, & nihil reliquum fit in corpore præter ſiccitatem quam ex immodica euacuatione habet. Quare etiam correctio huius affectionis in appoſitione ac repletione euacuati conſiſtit. non poteſt autem hæc fieri dum cutis rarefacta eſt. proinde cutem contrahere oportet, ac denſare & adſtringere. Contrahit autem & adſtringit, tũ frigida aqua, tum feruens. At à frigida periculum eſt ne homo lædatur, qui iam rarus ſimul ac vacuus ob exercitiorum copiam factus eſt. A feruenti verò nulla læſio, ſed ſecura denſitas cuti accedit, ita vt etiam relictus in ipſa calor reuocetur ex feruentis aquæ ſolio: vnde feruentius calidæ ſolium parandum eſt. Exiliant autem ex ipſo ſtatim in frigidum, quò in ipſis maneat firmitas in cute vnà cum caliditate. nam & in ſequenti tempore minus diſcutiuntur, & alimentum facilè in carnes & in cutem ſuſcipiunt, quo bono nullum maius ipſis excogitare poſſis. Vitanda eſt autem longior in frigidæ ſolio mora. exoluit enim frigidæ lotio calidæ lotionis vtilitatem. Prima itaque die lotus, velut dictum eſt, cibum accipiat boni ſucci & humidiorem: ſecũda verò recuretur modicæ ſimul ac mollis & lentæ frictionis vſu, & ſolio calido: atque hoc faciat conſequenter per multos dies.

De laſſatis ex venere, Cap. XL.

DEbilitas virium ſequitur ad immodicum veneris vſum, præſertim in corporibus natura debilibus. Rareſcit autem ipſis & cutis ex vehementi motu, & plurima fit per trãſpirationem diſcuſſio ac exhalatio, & propterea ſiccitas. Aliquando verò etiam frigiditas conſequitur, tum propter raritatem, tum propter caloris tranſpirationem ac ſudores. Correctio igitur horum eſt per cõſtringentia ſpiſſantiáque ac corroborantia cutem: de quorum numero eſt & moderatum exercitium, & feruentius calidæ aquæ ſolium: quies item ac ſomnus multus. Edulia verò ſint multitudine quidem pauciora, qualitate verò humidiora & moderatè calidiora, quò & concoctio bona fiat, & ſiccitas ex laſſitudine corrigatur.

De laſſitudinibus ſpontaneis, Cap. XLI.

QVVM de laſſitudinibus ex gymnaſiis aut ex itinere obortis dixerimus, nunc de iis quæ ſine vehementi motu ſponte fiunt docebimus: tales enim morboſæ ſunt, velut etiã Hippocrati videtur. Laſſitudines enim, inquit, ſpontaneæ denuntiãt morbos. ſunt autem & harum tres differentiæ, vlceroſa, tenſiua, inflammatiua.

De laſſitudine vlceroſa ſpontanea, Cap. XLII.

SPontanea igitur vlceroſa laſſitudo, ob vitioſos humores clandeſtinè coaltos fit, qui acres & tenues ac calidi ſunt, vt corrodant & ſtimulent ac pungãt corpuſcula ſenſu prædita. Et quãdiu quidem ipſi in venis admixti ſunt ſanguini, latet ipſorum vis à ſanguinis bonitate ſuperata: vbi verò in carnes & cutem trãſſumpti fuerint, & per mãſionem confirmati, tunc vlceroſam affectionẽ ac ſenſum inducunt: & tunc maximè in talibus augentur quũ moueri volunt. Conſiderandum eſt autem in his, vtrum in cute & carne ſola vitioſi humores contineantur, aut etiam cum ſanguine intra venarum vaſa. Horum autem ſigna habes ex vrinis, & morſu circa cutem, & ſudoribus. Quando enim vnà cum hoc quòd etiam in vrinis apparent vitioſi humores, ſenſus quoque ipſorũ mordax circa cutem contingit, & ſudores alieni tum colore tum ſapore apparent, manifeſtum eſt quòd & in venis cum ſanguine vitioſi humores continentur, & quòd in cute ſunt ac carne. Si quidem igitur modicus ſenſus vitioſorũ humorum contingat, ieiunum hominem per totum diem ſeruabimus, quieſcere ac dormire iuſſum: deinde veſperi multùm & pinguius illito, atque temperatiſſima calida loto, pauciſſimum boni ſucci ac ſorbilem cibum dabimus. Neque verò vinum prohibebimus: concoquit enim

vinum ſemicrudos humores, ſi quicquam aliud hoc facit,& ſudores ac vrinas prolicit,& ad ſomnum conducit. Si quidem igitur à prædictis quieuerit hoc ſymptoma, paulatim ad conſueta reducere hominem oportet. Si verò ſequenti nocte ac poſtera die adhuc permanſerit, aut auctum fuerit, videndum eſt de auxilio fortiore. nam tales, vbi vires robuſtæ ſunt, alterum ex duobus facere oportet, vt aut venam ſecent, aut purgatione vtantur. ita tamen vt decernas vtro auxilio magis opus habeant, velut conſequenter dicam. ſin verò debiles fuerint vires, minimè ſecanda eſt vena: purgandum vero moderatè, aut omnino non. Si quidem enim cum multitudine ſanguinis robuſtæ fuerint vires, vena ſecāda eſt, aut cōſuetæ excretiones ſuppreſſæ mouēdæ, velut ſūt hæmorrhoides in ſede,&in mulieribus lunares purgationes. at vbi ſoli vitioſi cōgregati ſunt humores, citra ſanguinis multitudinē, ad conuenientem redundanti humori purgationem veniēdum eſt. Affligit autem quandoque bilis amaræ humor aut atræ, quandoque pituita ſalſa aut acida, aut ſeroſi humores. Si quidem igitur otioſiorem vitam habuerit homo,& cibis craſſi ſucci vſus fuerit, & præſertim in hyeme, pituitoſus humor colligitur. Verùm in pluribus laboribus & cibis acrioribus,& in æſtate, amara bilis coaceruatur: in autumno verò & eduliis eiuſmodi, ac laboribus diuturnis, atra bilis. Horum verò notas ſumere oportet & ex colore,& ex hominis motibus,& ex vrinis ac ſudoribus,& ex ſiti ac ciborum appetentia. Proinde ſanguine prædominante reliquis humoribus, vnà cum viribus robuſtis, venam ſecabis: ſi verò vitioſi humores prædominantur,& vires robuſtæ ſunt, purgatione conuenienti vtemur. At poſt venæ ſectionem aut purgationem, nutrire oportet hominem eduliis boni ſucci quæ exterſoriū quid habent, velut eſt ptiſana:& quæ nulla viſcoſitate prædita ſunt, neque craſſi ſucci ſunt, neque multùm nutriūt. Vtendum eſt & balneis temperatiſſimis, & vnctione ac frictione moderata. ſed & reliqua diæta ac cura ſic faciēda eſt velut relatum eſt in laſſitudine ex gymnaſiis generata. Si verò bonus ſanguis paucus fuerit, crudi verò humores omnino multi, vires autem debiles, neque vena ſecanda eſt, neque purgatione, neque exercitio vtēdum: imò neque omnino motu vtendum eſt, neque lauandū. Nam venæ ſectio bonum ſanguinem euacuat: vitioſum autem, qui ſanè in magnis venis circa hepar & meſaræū congregatur, ad totum corpus trahit. At purgatio in his tormina ac morſus efficit, & animi deliquia intentat, ad hoc quòd nihil memorabile euacuat. Crudi enim humores omnes pigri ſunt ac ægrè mobiles, ob craſſitudinem ac frigiditatem. Itaque obturant omnes arctas vias, per quas oportet id quod in purgationibus euacuatur ad ventrem accedere ac inferri.& ob hanc cauſam, neque ipſi euacuantur,& alios impediunt. Ob eandem verò cauſam neque exerceri, neque omnino moueri neque lauari hos conuenit. omnes enim tales motus humores in totū corpus ducunt,& anguſtos tranſitus obturant. Seruandi igitur ſunt in omni quiete,& danda edulia potúſque ac pharmaca attenuantia ac ſecantia, & craſſitudinem humorū conficientia, citra manifeſtam calfactionem. nam humores quomodocunque fortiter calfacti, vndique per corpus meant. Vtantur igitur in victu aceto mulſo præſertim, aliquando & ptiſana: aliquando verò danda eſt & aqua mulſa. poſſunt enim ferre tenuem diætam, ſiqui alii idem poſſunt, propter ſubiectam crudorum humorū multitudinem. Quandoquidem verò præcordia omnibus talibus eleuata ſunt ac inflata, & facilè ſanè inflantur, quicquid tandem ingeſſerint, præſtiterit ipſis dare cum cibo modicū piperis, præſertim longi. Melius fuerit & Dioſpolitico vti medicamēto. Cōmodiſſimum eſt autem ipſis acetum mulſum, ex ſolo optimo melle & aceto præparatum: vt ſint mellis quidem deſpumati partes duæ, aceti verò pars vna, plus minus. Præſtat enim ex accipientium ſenſu modum iudicare, non noſtris commoditatibus. nam quod naturæ iucundum eſt, hoc commodum eſt: quod verò iniucundiſſimum eſt, id maximè aduerſarium eſt. Prodeſt talibus etiam apomeli, & præſertim acidum factum. At vbi iam attenuati

A aliquantulùm fuerint humores, etiam vinum dandum eſt moderatum, album ac tenue. Sed & in apomelite ac aceto mulſo coquendum eſt aliquando hyſſopum & pulegium. Eduliis verò vtendum attenuantibus, citra vehemētem calfactionem: qualis eſt capparis ex aceto mulſo, aut ex aceto & oleo. Poſtquam verò omnia perfectè bona tibi apparuerint, tunc ad familiarem victum paulatim reducere conare, ita vt moderatis exercitiis vtatur, & balneis, & vnctionibus. Idoneum eſt autem ipſis vnguētum laſſitudinem eximens ex abiete paratum, itémque B quod ex populo nigra fit: quorum præparandi modum inter acopa vocata referemus. Congruum eſt ipſis & oleum chamæmelinum,& anethinum: item ſampſuchinum tempore hyberno. Sampſuchinū verò oleum ſic præparatur: Coquitur ſampſuchus in duplici vaſe cum oleo, ſimiliter coquitur & roſmarinus herba: ſi verò hæc nō habeas, radicem cucumeris ſylueſtris, aut althææ, aut bryoniæ, aut betæ albæ accipe, & cum oleo coque. multùm enim diſcutiunt.

De laſsitudine tenſiua ſpontanea, Cap. XLIII.

TEnſiua ſpontanea laſsitudo, ſi ſine exercitiis aut alio C quodam motu excitata fuerit, multitudinem nimirum humorum indicat, qui nimia copia ſolidas animātis partes diſtendunt,& præſertim muſculorum fibras. vlceroſus ſenſus nō eſt in hac laſsitudine, ſed neque tumor alicuius partis ſub tactum aut viſum cadens, verū ſolùm grauitatem & diſtentionem percipiunt. Manifeſtum eſt autem quòd ſanguine redundante optimum auxilium eſt venæ ſectio in cubito. poſſunt & venæ in talis ſecari. At verò poſt totius corporis euacuationem, ad diſtentarum partium laxationem procedendum eſt per vnctio- D nes ac frictiones molles, otiúmque ac quietem. Et vtendum eſt balneis temperatis, & cibis citra mordacitatem exterſorium quiddam habentibus, qualis eſt ptiſana, & apomeli,& conſimilia. Et, vt in ſumma dicam, poſt venæ ſectionem eadem cura vti oportet quæ relata eſt antea ad tenſiuam laſsitudinem ex gymnaſiorum exercitiis obortam.

De laſsitudine inflammatiua ſpontanea, Cap. XLIIII.

INflammatiua laſsitudo quum ſponte citra aliquem E motum oborta fuerit, tum propter doloris magnitudinem, tum propterea quòd cum manifeſta inflammatarum partium caliditate conſiſtit, coeleuans muſculos in tumorem, neque paucarum horarum, nedum dierum duorum aut trium, moram ac dilationem tolerat, ſed ſtatim febrem vehementiſsimam inducit: niſi quis ſanguinem detrahēdo præueniat. Calidiſsimus eſt enim talium ſanguis,& plurima opus habēt ipſius euacuatione omnes ferme ab hoc malo apprehēſi: & plerique ipſorum etiam F poſt venæ ſectionem febriunt. Quare neque cunctari, neque parum detrahere conuenit: ſed & citò euacuare, & vſque ad animi deliquium ducere, ſi nihil aliud amplius impedierit. Præſtat autem & detractionem repetere in eadem die, ita vt in priore euacuatione homo nō animo linquatur. In poſteriore neque ferendum eſt animi deliquium. At quibus hoc modo affectis vena ſecta non fuerit, aut ſponte aliunde ſanguis eruperit, hi bona fortuna opus habent vt ſeruentur: & neque ſeruantur. Si quidem igitur in capite & collo dolores magis hæſerint, humera- G lem appellatam venam ſecare oportet. Si verò thoracem & dorſum & lumbos doleant, internam venam ſecabis: ſin æqualiter totū corpus, mediam: ſi quidem igitur à venæ ſectione febris permanſerit, curationem facere oportet, quam in febrium tractatione referemus. Si verò ſine febre maneant, in prima quidem die à venæ ſectione, ptiſanæ ſuccus aut alicæ ſolum dandus eſt: ſimiliter autē & ſecunda. Si autem & in tertia die ſine febre manet, etiā lauato, & largo oleo inungito. Etiamſi autem laueris, moderatum tamen victum exhibebis, ex lactuca aut, ſi H ea non adſit, cucurbita: & alicam coctam. velut ptiſanam Sed & beta,& malua,& atriplice vtēdum eſt, ſi non adſit lactuca. Ex piſcibus dandi ſunt petroſi, & aſellus ex albo iure probè coctus. Vtatur aquæ potu. Aquæ potum dico, non frigidæ aquæ potionem, ſed calidæ. Poſt tertiam ſi

tolerabilis manet æger, inſpergere oportet in potum vini parum albi ac tenuis, & de cætero pro ratione reficere, per boni ſucci & neutiquam calfacientis diætæ vſum.

Quali curatione ad frigiditates vtendum eſt, ex Herodoto, Cap. XLV.

DVplex eſt frigiditatis curandæ modus: nam & futuram frigiditatē præcauere oportet, & corrigere iam factam. Quò igitur non capiatur frigiditate is qui in frigido aere verſaturus eſt, neque famem tuliſſe, neq; præuomuiſſe oportet, neque cruditatem pertuliſſe, aut fatigatum eſſe, aut crapula impletum eſſe. Frigiditas enim conſequens ad ciborum cruditatē, morborum cauſa eſt. Iis verò qui famem pertulerunt, frigiditas ad ipſos neruos penetrat, qui nudi quodammodo ſunt, & propria materia priuati: quapropter qui in frigido aere verſabitur, totum corpus nardino aut gleucino oleo præinungere debet: plantas autem pedum, cerato ex laurino parato illinere. Aut ipſas lauri baccas cerato excipe, ac vtere. Verùm ex veteribus quidam ſuccū Cyrenaicum milii magnitudine, in talibus neceſſitatibus deuorandum dederunt, cerà oblitum. At verò à conuerſatione in frigido aere, deſidere nō oportet, ſed ambulare prius in tepidiore locò: & poſtea ad balneum ingredi, & in calida aqua diutius morari. Non præſente verò balneo, ad ignē corpus illinendum eſt, ac cōfricandum diligentius tum per ſeipſum, tum per alios: deinde accipiendus eſt cibus calidus potentia & actu. Vinum verò neque valde acerbum, neque nimis vetus dandum eſt. tale enim neruoſas partes offendit iam à frigore vexatas, & præſertim veſicam ac renes. Si verò ſequenti die frigiditas perſeueret, curatio per balneum aut inunctionem conuenit, & diæta conſimilis, & acopa ex oleo gleucino & amaracino ac ſimilibus præparata.

Cutis denſatæ curatio, Galeni, Cap. XLVI.

DEnſatur aliquando cutis tum per vehemens frigus, tum per balnea aluminoſarum aquarū, aut aliquid huiuſcemodi. Fieri poteſt autem vt & poſt balneum, & poſt ſudores, aut alio quodam modo rarefacta ac frigefacta cutis denſetur. Cognoſcitur affectio colore albidiore quàm pro natura, & cutis ariditate ac denſitate, & quòd ſic affecti in exercitiis ægrè calefiant. neque enim ſudant neque bonum colorem habent. Si verò etiam à plurimis exercitiis coacti ſudauerint, modicum ac frigidum ſudorem excludunt. Sanatio horum eſt calfactio, & cutis rarefactio. Vtendum igitur eſt exercitiis, & balneis calidioribus. præſtat autem in prima balnei domo ſuper læui lapide ſedentem perfundere. Vngantur etiam oleo quopiam laxatorio, velut eſt quod dulciſſimum eſt, verùm duorum aut trium annorum. Vtantur & lauacro natationi apto, calido temperato diutius. in frigido verò ne immorentur. neque verò aqua ſit valde frigida. Vbi verò induere ſe volunt, inungantur aliquo moderatè calfaciēte, quale eſt anethinum aut cicinū: ex vnguentis verò gleucinum, aut ſuſinum, aut irinum, aut amaracinum. Cibis porrò vtantur moderatis, nihil viſcoſi habentibus.

Quomodo curandus ſit æſtuoſus ardor, Herodoti, Cap. XLVII.

QVemadmodū frigiditas famelicos magis lædit, ſic ardor repletos. quare qui in æſtiuo ſole verſari volet, repletionem & acrium eſum vitet, vinoſitatem item ac cruditatem: præhumectet autem corpus balneis potabilium aquarum, & cibis humectantibus. proſpiciēdum eſt & in mora ipſa ſub ſole, vt caput tegatur leuiore aliquo veſtimento, aut foliis vitis, aut myrti, aut polygoni. Si verò ſitis vehemens oriatur, non aceruatim ingerendus eſt frigidæ potus. Plurimis enim hinc præterfuſio aquæ inter cutem contingit. aliis verò ad ardentem pulmonem aquæ frigiditas illapſa, tuſſes & grauedines excitat: aliquibus etiam tabem. Præſtat igitur prius faciem frigida proluere, manúſque ac pedes, deinde colluto ore paulatim ex interuallis abſorbere. Poſtquā autem diſceſſit à ſole, temperata calida ſe lauet, & in frigida natet. Si verò non adſit balneum, aqua & oleo, aut aqua & roſaceo totum corpus humectetur, & mollibus manibus præfricetur, & tūc in frigidam inſiliat, præſertim ſi aſſuetus fuerit. Si verò

A nihil tale adeſt, aqua perfundatur. poſtea potus quidem ſit aqua: edulia verò, lactuca, intuba, cucumis, cucurbita. vinum quoque dilutius ſolito ſit. obſonium, piſces delicati, domeſtica gallina ex iure albo. A coitu verò abſtineat. At vbi caput vehementer calfactum eſt, aut ſtomachus adhuc exardet, vt alba & glutinoſa ſit ſaliua & vix ſputo reiici poſſit, & reliquum corpus pigrum apparuerit ac velut exolutum, caput roſaceo irrigandum eſt, aut roſarum ſucco cum oleo omphacino, aut polygoni ſuc- B co, aut pampinorum vitis, aut intubi, aut alicuius ſimilis ſucco. Totum verò corpus humectandum eſt aqua & oleo, aut aqua & roſaceo. Super ſtomachum autem molle linteolum imponendum vino & oleo imbutum, aut cera, tum roſaceum, aut melinum quod abſinthium habet aut portulacam. Optimum eſt autem & abſinthii cremorem bibere, ad detergendas bilioſas & acres in ventre congregatas ſuperfluitates. Conducit & roſaceum abſorbēdum dare ad cyathi vnius menſuram.

De matutina frictione, Galeni, Cap. XLVIII.

C MAtutinam frictionem aſſumimus poſt ſuperfluitatum excretionem, excellenter quidem mollem in plus iuſto reſiccatis, & in iis qui in vehementi frigore verſari volent, & quibus propoſitum eſt frigida lauari, & qui laſſitudinis ſenſum habent, & in quibus cutis denſitatem corrigere volumus cum largo oleo. At verò denſitatem ex frigore obortam ſanamus, primùm quidem ſiccarum & aſperarum frictionum vſu: deinde frictionibꝰ ex oleo calido. Ad raritatem verò cutis obortam ex balneis, aut frictionibus, aut ob veneris vſum, paucis quidē D ſiccis frictionibus vtimur, paucis verò etiam poſt ipſas, ex oleo frictionibus, & eo quopiam ex adſtringentibus. Cæterùm humiditates ex multo potu obortas ſolæ ſiccæ frictiones curant per lintea factæ citra pinguitudinē, aut cum aliquo ex diſcuſſoria vi præditis.

De veſpertina frictione, Cap. XLIX.

VEſpertina frictio laſſatis, aut reſiccatis, aut alimentū non ſentientibus commoda eſt. Prandium in his parcius fiat, & amplius tēpus intercedat vſque ad cœnā, & plerunque in quiete, deinde etiam paululùm deambulent: melius enim eſt ſi ſubductis cibis etiam ventrē exo- E nerauerint. his ita factis, citra periculum frictio aſſumitur. Frictio fiat cum oleo dulci, ventre penitus non contacto. Periculum eſt enim & ipſos cibos prius concoqui, & ſemicoctum aliquem humorem digeri, & caput perturbari, & ſtomachum ſubuerti: quare nardino vnguēto venter perfundendus eſt abſque defrictione.

De cruditate, Cap. L.

QVOT modis cruditas fiat, & quomodo variè reſiſtere oporteat oboriētibus ex hac corpori detrimētis, F in loco de alui affectionibus poſtea declarabitur: nunc verò neceſſarium eſt dicere quomodo ad vrgentia accidentia inſtare oportet. Ructu itaque accedente ac irritante, & grauitate circa præcordia exiſtente, & ex hac moleſtia quadam in totum corpus ſe diffundente, non cunctādum eſt ad vomitum deuenire, ſed aqua plurima tepida hauſta cogendus eſt, vt cibi penitus excernantur. vbi enim permanſerint, & torminum, & dolorum, & grauitatis capitis, & deſtillationis, aliquando verò etiam febris cauſa fiunt. Si verò quis natura difficulter vomat, aut ob aliā quandam cauſam vomere impediatur, elaborandum eſt omni modo vt cibus ſubducatur, & ex præcordiis ſece- G dat. Ad hæc erectior decubitus paretur: adiuuat enim, ſi quicquam aliud, concoctionem. Et ſi vigilans quis fuerit, propter nimiam expletionem ſomnum aſſequi non potens, is immotus permaneat, & eandem decubitus figurā conſeruet. nam aſſiduæ cōuerſiones flatus pariunt: flatus autem materiam ſurſum vergere faciunt. Si verò perſeuerarit hoc accidens, etiam pharmaci concoctorii ex malis cydoniis præparati, cochlearii mēſura danda eſt. Si verò quis aſſuetus ſit ad frigidæ potum, & multam ſitim percipit, non incongruum fuerit ſinceræ frigidæ heminam H exhaurire. celerrimè enim corroboratum os vētris, quæ in aluo ſunt expellit. At ventrem nardino vnguento illinire oportet, & partes circa præcordia fouere, & extremarū partium frictione vti. Exonerata aluo ad deambulationē

procedendum eſt, tardè progrediendo, ne vapores ex cruditate ad caput allati concutiantur. A Poſtea verò ad conſueta vitæ munia pergendum eſt: deinde ſuccedat balneum, & inunctio ex oleo dulci. vtilis eſt & abſinthii potus. Cibo verò vtendum eſt facilè concoctili ac moderato, & cui addita ſunt quæ aluo commodant, velut ſunt erinacei & cancri: deinde olera, beta, malua. modicè vtēdū eſt vino, verùm calidiore. A reliquis vero abſtineat, velut ſunt acrium eſus, & bellaria, ac placentæ ex melle, & fructus dulces. talia enim omnia ægrè concoqui ac digeri poſſunt. Hinc autem ſomnus imperturbatus ſuccedat. B

De crapula, Philumeni, Cap. LI.

SED & cruditates ex vino obortas, quas crapulas vocant, ferè eodem modo tractare oportet, ita vt cogamus ipſos vomere à tepida aqua, aut ſola immiſſione digitorum aut pennarum, & in lecto quieſcere iubeamus, & turbationē ſomno ſedemus. & ſiquis ſanè ad frigidæ potum aſſuetus ſit, & ſtomachi ac ventris vexationem ſiue morſum perceptet, dandi ſunt ipſi cyathi duo aut tres ſinceræ puræ frigidæ aquæ ex interuallis. Sedata verò turbatione, cibos exhibebimus boni ſucci, & magis frigefacientes. C Potus autem ſit modicus, vinum album & tenue, dilutius temperatū. Optimus verò in his eſt vini abſinthitæ potus à balneo.

De æqualibus intemperaturis, Galeni, Cap. LII.

QVVM tractauerimus quomodo quis à prima ætate vſque ad ſenectutem conſeruet hominem optimè constructum: tranſibimus nunc ad eos qui ſtatim ab initio morboſam corporum constructionem adepti ſunt. Duplices autem ſunt ſecundum genus vitioſæ corporum D ſtructuræ: quædam enim æqualiter habent temperatas vniuerſas corporis primas partes, quæ ſimilares appellantur: quædam verò inæqualiter. dico autē æqualiter, quū ad aliquam intemperaturam immutatæ fuerint omnes ſimul corporis partes, frigidiores quàm conuenit, aut calidiores, aut ſicciores, aut humidiores factæ: & per coniugationem quædam calidiores & ſicciores, quædam humidiores & frigidiores, quædam calidiores & humidiores, quædam frigidiores & ſicciores. Et ſanè iuxta inſtrumentalium partium compoſitionem, aliquæ æqualiter, E aliquæ inæqualiter cōpoſitæ ſunt. Vidi enim iam quoſdam habere ventrem quidem frigidum, caput autem calidum: alios verò caput frigidum, ventrem verò calidum. Vidi autem & ventrem per accidens aſſiduè bile vexatum, qui non eſſet natura calidus: quemadmodum etiam alium frigeſcentem, qui non eſſet frigidus. Sic & caput, & hepar, & ſplen, & omnes aliæ partes fruuntur aliquando alterius intemperatura, quum ipſæ ex natura nihil læſæ ſint in proprium temperamentum, neque contrario modo diſpoſitæ. Proinde de primis optimū temperamentū F adeptis à me dicetur, quò hoc exemplum habeas quod temperatum eſt: deinde de iis qui æqualem intemperaturam habent. Demonſtratū eſt à me ſæpe, impoſſibile eſſe vnam aliquam intemperaturam diutius perſeuerare: ipſa enim ſibiipſi neceſſariò aliam quandam aſciſcit. Illud porrò noſſe expedit, quòd quæcūque corpora morboſam ſtructuram in prima natiuitate habuerunt, ea omnino non perueniunt ad ſenectutem: ſi verò etiā peruenerint, vnum quendam morbum diuturnum habent. Propoſuimus autem in hac tractatione de vitioſam ſtructuram G habentibus agere, conſiderantes quomodo quis ipſa conſeruet vt plurimùm ſana. Prius verò referendæ ſunt temperamentorum notæ, poſtea cōſequenter etiam intemperaturarum correctiones.

Optimi temperamenti dignotio, Cap. LIII.

OPtimè temperatus eſt homo quum corpore apparet exactè medius inter omnia extremè diſpoſita corpora, in gracilitate ac craſſitudine, mollicie ac duritie, caliditate ac humiditate, ſiccitate ac frigiditate: &, vt in ſumma dicam, ſi animales ac naturales actiones inculpabiles H habuerit: medio itē modo ſe habuerit inter hirſuta corpora ac glabra, & inter nigra colore ac alba: habuerit autem capillos, dum quidem puer eſt, fuluiores, in vigore verò ætatis flauiores.

Temperamenti calidi notæ, Cap. LIIII.

CAlidius quàm conuenit temperamētum totius corporis, nunc dico illud quod proportionem ſecundū humiditatem ac ſiccitatem inculpabilem habet. Qui igitur ab initio talem corporis naturam adepti ſunt, ſaniores aliis apparent, & articulata voce loquuntur, & canunt, & citius gradiuntur. Augebitur autem ipſis caliditas pro annorum proportione. Iuxta vigorem autem ætatis palàm calidiores apparent. quare morbis & accidentibus à flaua bile facilè capiūtur. Nam multa caliditas paulatim conſumens humiditatem, ſiccius temperamentum efficit. Hi colore rubicundi ſunt, & nigros capillos habent: progreſſu verò temporis etiam moderatè dēſos. habentque venas amplas. ſunt enim & graciles. Nam pingues & venas amplas habentes, non natura pingues ſunt, ſed acquiſitum temperamentum habent.

Temperamenti frigidi notæ, Cap. LV.

FRigidum ad contactum eſt iis corpus, depile & pingue. Color autē vnà cum capillis, fuluior his eſt. Si verò multa eſt frigiditas, liuidi ſunt & plumbei coloris, & anguſtas venas habent. Si verò quis anguſtas habet venas, & gracilis eſt, is neceſſariò acquiſitum temperamentum habet, & non ex natura gracilis eſt.

Siccicioris temperamenti notæ, Cap. LVI.

AEgrè mobile, & ſiccum, & ſqualidum in iis fit corpus facillimè ab omnibus ſiccantibus. nam & natura excarnes ſunt ac graciles. At quum hoc quòd ii graciles ſunt & excarnes, amplius etiam durum & aſperum apparet tangentibus horum corpus. Gracilitas autem non ſolùm ad naturales conſequitur temperaturas, ſed etiā ad acquiſitas ex longa conſuetudine ſuccedit.

Humidioris temperamenti ſigna, Cap. LVII.

HVmidius temperamentum in reliquis cōſimile eſt temperato, verùm mollius & carnoſius: nam mollities ab humida temperatura ſeparari non poteſt. Quēadmodum ſanè & craſsities non ſolùm ad naturalem ſequitur temperaturam, ſed etiam ad eam quæ ex longa conſuetudine facta eſt, ſuccedit. Proprium autem eſt humiditatis etiā grauari corpus ab omnibus humectātibus.

Calidi & humidi temperamenti notæ, Cap. LVIII.

MOllius & carnoſius eſt hoc optimo temperamēto: vbi verò plurimùm fuerit auctum, putredinoſis facilè capitur morbis. Si verò paulò humidius, multo verò calidius fuerit, tales molliores ſunt moderatis, & carnoſiores, & non paulò calidiores. nigri autem ſunt ipſis capilli, & caro non pinguis. Si verò paulo calidius, multo autem humidius fuerit, mollis his & multa eſt caro, & color mixtus ex rubro ac albo: & ad contactum paulo ſunt calidiores. Quò verò in ſumma dicam, in coniugatis temperaturis ſemper prædominantis qualitatis notæ præualent.

Calidi & ſicci temperamenti notæ, Cap. LIX.

CAlidum & ſiccum temperamentum, hiſpidius ac calidius eſt & gracile. Capitis autem pilos boni habitus & nigros ac multos habet in iuuentute: temporis verò progreſſu etiam caluities ſequitur. At venæ ipſius amplæ ſunt, & arteriæ magnæ ac vehementiſsimè pulſantes. Et ſanè & firmum, & articulatum, & muſculoſum, & minimè pingue totum eſt corpus, & cutis ipſa durior ac nigrior.

Frigidi & humidi temperamenti notæ, Cap. LX.

THorax iis anguſtus eſt, & pilis nudus, quemadmodū etiam totum corpus: cutis autem tenera & alba: capilli ſubfului, præſertim in iuuentute. & ſeneſcentes non calueſcūt. Sunt item timidi, & minimè audaces, ac pigri, & obſcuras habent venas. Et craſſi ſunt ac pingues, & femoribus ac muſculis infirmi & inarticulati, & fiūt blæſi. Quòd ſi frigiditas ac humiditas amplius augeſcant, color vnà cum capillis fuluus euadit: ſi verò plurimùm augeſcant, liuidus. At ſi inæquale fuerit qualitatum augmentum, eius quæ magis aucta fuerit propriæ notæ prædominabuntur.

Frigidi ac ſicci temperamenti notæ, Cap. LXI.

SI verò frigiditas ac ſiccitas ex æquo fuerint auctæ, natura durum & gracile habent tales corpus, albúmque ac non muſculoſum, & inarticulatum, ac depile, & ad tactum frigidum. pinguitudo tamen ipſis etiamſi graciles ſint, per carnē diſſeminata eſt. Pili & calor corporis pro menſuræ frigiditatis portione ſe habent. Porrò quum calida & ſicca temperatura in tempore inclinatæ ætatis ſæpe tranſeat in ſiccam ac frigidam, habitus talium gracilis ac durus ſimiliter fit: verùm melancholicus eſt, & propterea colore nigriores ac hiſpidiores fiunt. Prædominabuntur autē ſemper prædominantis temperamenti notæ, obſcuræ verò alterius notæ erunt.

De capitis dignotione, Cap. LXII.

CAput paruum quidem vitioſæ cerebri ſtructuræ proprium ſignum eſt: magnum verò, non neceſſariò bonæ. Si quidem enim propter robur inſitæ virtutis materiam multam ac bonam creantis factum eſt, bonum eſt: ſi verò propter ſolius materiæ multitudinē, nō bonum. Diſtinguendum verò de ipſo tum ex figura, tum ex iis quæ ab ipſo ortum habent. Ex figura quidem, ſi fuerit cōcinna. ſemper enim hoc ſignum bonum eſt. Ex iis verò quæ ab ipſo ortum habent, ſi validam ceruicem habet, & aliis oſſibus optimè diſpoſitum eſt: & ſi vniuerſum ipſorum neruoſum genus bene nutritur, ac robuſtum eſt: & ſi oculi acri viſu fuerint præditi. At verò acuminata capita defectuoſam circa occiput aut frontem eminentiā habent, aut vltra iuſtum modum auctam. Proinde vtplurimum ſicut magna, ita etiam hæc capita vitioſa cōperimus. Rarò autem & ex his aliqua ſunt bona, efformatrice ipſorum virtute forti exiſtente, & multitudinem materiæ bonam adepta. Nam qui acuminata capita habent, & ceruice valida præditi ſunt, hi tum aliis partibus omnibus, tum oſſibus robuſti ſunt, ait Hippocrates.

Cerebri temperati notæ, Cap. LXIII.

TEmperatum cerebrum naturales actiones moderatas habet, itémque ſuperfluitates quæ per palatū, aut aures, aut nares purgantur: miniméque lædetur ab omnibus extrinſecis quæ calfaciunt, & frigefaciunt, & ſiccant, & humectant. Talibus pili capitis, dum infantes ſunt, ſubfului ſunt, pueris verò ſubflaui: perfectis autē flaui fiunt, medium quodammodo tenentes inter exactè criſpos ac ſimplices. Nec verò facilè caluèſcunt.

Cerebri calidioris notæ, Cap. LXIIII.

SI verò moderato calidius fuerit, vniuerſa circa caput rubicundiora ac calidiora erunt, & oculorum venæ conſpicuæ. Pili his genitis citò in capite oriuntur, vbi multo ſunt calidiores temperatis, nigri & multi, & criſpi ac robuſti: vbi verò non multo, ſubflaui primùm, deinde nigreſcunt, & progreſſu ætatis caluèſcunt. Superfluitates in palato, & naribus, oculiſque ac auribus, paucæ his ſunt ac maturæ, quum inculpatè ſani fuerint. Replentur autē capite maximè, quum incauta diæta vtuntur, & grauātur à calfacientibus eduliis, potibus, & odoribus, atque omnibus forinſecus accidentibus. Et hoc magis adhuc, ſi non ſolùm calida ex natura fuerint talia, ſed etiam humida.

Frigidioris cerebri notæ, Cap. LXV.

SVperfluitates plures circa proprios meatus hi habent. Capilli verò ipſis recti ſunt & fului ac ſtabiles, & multo tempore à natiuitate oriētes, tenues ac macri primùm. Et citò à frigidis cauſis læduntur, & iuxta ipſum læſionis tempus deſtillationibus ac grauedine corripiuntur. Neq; verò capitis partes ad tactum calidæ ſunt, neque rubicundæ apparent. Et oculorum venæ inconſpicuæ ſunt: & ipſi quodammodo ſomnolentiores.

Siccioris cerebri ſigna, Cap. LXVI.

MEatuum à ſuperfluitatibus puritas & ſenſuum ſinceritas ſignum ſunt talis temperamenti. Vigilantiſſimi verò ſunt, & pilos robuſtos celerrimè vbi nati ſunt producunt, criſpos magis quàm rectos. citò verò caneſcunt.

Humidioris cerebri notæ, Cap. LXVII.

PILI ſimplices, & omnino non caluèſcunt: & ſenſus caliginoſi ſunt, & ſuperfluitatum copia adeſt, & ſomni multi ac profundi.

A

Calidioris & humidioris cerebri ſigna, Cap. LXVIII.

SI verò caliditati affuerit humiditas, vtriſque parum excedentibus modum bonus color adeſt & calor, & venæ oculorum magnæ ſunt, & ſuperfluitates plures moderatè maturæ: & capilli recti ac ſubflaui, & nō facilè caluèſcunt. Replentur autem & grauantur capite à calefacientibus ac humectantibus. quum autem ad plurimam humiditatem ac caliditatem veniunt, morboſum fit his caput & ſuperfluitatibus redundans, & quod facilè ab humectantibus ac calfacientibus læditur. Auſter his valde B aduerſatur, optimè autem in aquilonariis locis degunt. Neque verò vigilare poſſunt diutius: & vbi ad ſomnum ſeipſos conuerterint, ſimul ſopore premuntur altiore, & vigiliis, & in ſomnis varias imaginationes obuerſantes habent. Viſum item habent caliginoſum, & ſenſus non exactos. Si verò vna ex tēperaturis fuerit intenta, notæ ipſius magis prædominabuntur.

Calidi ac ſicci cerebri notæ, Cap. LXIX.

A Superfluitatibus puri ſunt hi, & ſenſibus ſinceri, ac vigilantiſſimi, & citò caluèſcunt: prima capillorū C generatio ipſis celerrima eſt, & probè nutritur. Sunt autē nigro ac criſpo capillo præditi, & calidi ad capitis contactum, rubicundique vſque ad vigoris tempus.

Frigidi ac ſicci cerebri ſigna, Cap. LXX.

FRigidum ac decolor caput efficit hoc temperamentum, quantum in ſe eſt. alterantur enim aliquādo partes ipſius ex humorum in toto corpore temperamento. Tales temperaturæ venas oculorum latentes habent, & à frigidis cauſis promptè læduntur. quare etiam inæqualiter ſani ſunt iſti, aliquando quidem capite leuiſſimi, & D meatibus ſuperfluitatibus puri: aliquando verò deſtillationibus ac grauedine ob paruas cauſas corripiuntur. Senſus ipſis ſunt in iuuentute quidem ſinceri, & per omnia inculpabiles, verùm progreſſu temporis citò contabeſcunt: &, vt in ſumma dicam, omnibus capitis partibus citò ſeneſcunt. quare etiam citò caluèſcunt. Capilli ipſis genitis prodeunt quidem vix, verùm macri ac fului. Progreſſu temporis frigiditate prædominante ſiccitati, non caluèſcunt: ſi verò ſiccitas obtinuerit dominium, parum hi caluèſcunt.

E

Frigidi ac humidi cerebri notæ, Cap. LXXI.

HVmidæ ac frigidæ cerebri tēperaturæ ſoporoſos faciūt & ſomnolētos, & ſenſibꝰ vitioſos, ac ſuperfluitatibus redundātes, & quibus caput facilè frigefiat ac repleatur, & qui deſtillationibus ac grauedine facilè corripiantur. tales tamen non caluèſcunt.

Ventris ſiccioris ſigna, Cap. LXXII.

SI citò ſiticuloſi fiant, & modicus ipſis ſufficiat potus, & vberiore grauentur, & fluctuationes habeant F ſuperfluitate ipſis innatante, & eduliis ſiccioribus gaudeāt.

Ventris calidioris notæ, Cap. LXXIII.

CAlidior venter concoquit melius quàm appetit, & multo magis quæ dura ſunt & difficulter alterantur: quæ enim facilè alterantur, in ipſo corrumpuntur. Gaudet autem eduliis ac potibus calidis: & neque à frigidis læditur, ſi moderatus contigerit ipſorum vſus. at verò calidorum forinſecus allabentium diuturnam cōuerſationem ferre non poteſt.

Humidioris ventris notæ, Cap. LXXIIII.

G HI neque ſiticuloſi fiunt, & ampliorem humorē citra moleſtiam ferunt, eduliiſque humidioribus gaudent.

Frigidioris ventris notæ, Cap. LXXV.

FRigidior natura venter bene quidem appetit, non autem bene concoquit, & præſertim edulia quæ ægrè alterantur & frigida ſunt. Facilè itaque in ipſo aceſcunt, & propterea ructùm acidum habet: & gaudet quidem frigidis, læditur autem facilè immodico eorum vſu: atque ita etiam extrinſecus allabentium ipſi frigidorum H diuturnam cōuerſationem ferre nequit. Cæterùm ex morbo cōflatæ in ventre intēperaturæ in hoc differunt à naturalibus, quòd contraria concupiſcunt, non ſimilia, velut naturales. Si quidem igitur concoquit probè, temperatus eſt venter: ſi verò non concoquit, non omninò

intemperatus eſt.ſed ſi quidem nidoroſos ac fumoſos ef A ficit ructus,immodicus eſt ipſi ac feruens calor: ſi verò acidos,viceuerſa. Sic etiam ventres qui ægre concoctilia probè concoquunt,immodicum calorem habent: ſi verò ipſa non concoxerint,debilis eſt ipſorum calor. Conſiderandum eſt autem an ob aliquem humorem aliunde in ventrem confluentem,hoc ipſis contingit. Nam ad pituitoſos humores,acidi ructus conſequuntur: ad bilioſos verò,nidoroſi aut viroſi,aut aliæ quædã peregrinæ qualitates. Communia autem accidẽtia omnium redundantium in ventre humorum ſunt nauſeæ. verùm ſi quidem in vẽtris amplitudine humores innatarint, ſupernatabũt B in iis quæ per vomitum reiiciuntur: ſi verò in ipſis ventris tunicis impacti fuerint, fruſtrà lancinabunt per inanes nauſeas,ita vt nihil vomitu reiiciatur.

Pulmonis notæ, Cap. LXXVI.

NON ſolùm venter ſiticuloſos & nõ ſiticuloſos facit, & frigidi ac calidi potus appetentes. ſed etiam thorax,cor,& pulmo. verùm qui propter horum caliditatẽ ſitiunt,plus inſpirãt,& amplius ac diutius efflant. Percipiunt autem æſtum in thorace, non circa hypochondria, *Latinis præcordia appellata*, quemadmodum qui propter ventrem ſiti vexantur. Et ſanè vbi bibunt, non ſtatim quieſcunt:& frigidus potus magis ipſorum ſitim ſedat quàm multus calidus. Refrigerat autem ipſos & frigidus aer inſpiratus,qui ne alleuiat quidem propter ventrem ſiticuloſos. Sic verò etiam frigefactum thoracẽ habentes,à frigida inſpiratione ſenſibiliter læduntur.& maxima eſt hæc frigidi pulmonis nota. Quemadmodum autem frigidum aerem inſpirantes,palàm ſentiunt moleſtiam ac frigiditatem: ſic calidus ipſis eſt gratus. Sed & pituitoſas ſuperfluitates hi cum tuſſi reiiciũt. At pulmonis ſiccitates ſuperfluitatibus carent,& vocem puram habent. quemadmodum humiditates obſcuram & raucam vocem efficiũt,& vbi amplius aut acutius loqui volunt, ſuperfluitates ipſis incurrunt.

Cordis calidioris notæ, Cap. LXXVII.

MAgnitudo reſpirationis,& pulſus velocitas ac dẽſitas,calidioris cordis notæ ſunt,audaciáque ac velocitas ad actiones obeundas impigra: ſi verò amplior fuerit caliditas,excandeſcentia & furioſa temeritas. Eſt & thorax ipſis hirſutus,& maximè pectus,& præcordiorum partes thoraci viciniores. Vtplurimum verò & totũ corpus calidius fit ex calido corde,niſi hepar magnopere reluctetur. Sed & thoracis amplitudo, caliditatis ſignũ eſt, niſi etiam hìc magnopere cerebrum reſiſtat.

Frigidioris cordis notæ, Cap. LXXVIII.

PVlſus ſunt moderatis minores, non tamen tardiores neceſſariò,aut rariores. Timidi verò ex natura ſunt tales,& ſocordes,ac minimè audaces.& pectus pilis nudum habent.

Siccioris cordis notæ, Cap. LXXIX.

PVlſus ſunt duri,& animi concitationem non facilem, ſed feram & ægrè ſedabilem tales habent.& ferme totum corpus his ſiccius eſt,niſi hepar reluctetur.

Humidioris cordis ſigna, Cap. LXXX.

PVlſus molles,& mores ad iram procliues, ac facilè ſedabiles,& totũ corpus humidius, niſi hepar reſtiterit.

Calidi ac ſicci cordis ſigna, Cap. LXXXI.

PVlſus duri & magni,& veloces ac denſi,& reſpirationes magnæ ac veloces & denſæ. & ſanè multo magis velocitas ac denſitas ipſarum augeſcit, ſi thorax ad proportionem cordis reſponderit. Hi omnium maximè pectore hirſuti ſunt, & circa præcordia. Ad actiones verò expediti,& animoſi,& tyrannicis moribus præditi,& celeres ad iram,ac pertinaces in ipſa.

Calidi & humidi cordis notæ, Cap. LXXXII.

SI verò humiditas vnà cum caliditate dominetur,minus quidẽ prædictis hi hirſuti ſunt,nihilo verò minus ad actiones expediti. verùm non adeò ferus eſt ipſis animus,ſed ad iram ſolùm ſunt procliues. Pulſus verò molles ſunt & magni,& veloces ac denſi.

Frigidi & humidi cordis notæ, Cap. LXXXIII.

PVlſus molles ſunt, mores minimè audaces,ac timidi, & pigri. ſunt autem ii pectore pilis nudo, & minimè furioſi fiunt. nam neque ad iram procliues ſunt. De thorace ac toto corpore ſimiliter velut in ſuperioribus diſtinguendum eſt.

Frigidi ac ſicci cordis notæ, Cap. LXXXIIII.

PVlſus duri & puri: hi omnium maximè ab ira alieni ſunt: coacti tamen ad iraſcendum,in ira perſeuerant. Sunt autem pectore omnino depiles.

Hepatis calidioris notæ, Cap. LXXXV.

VEnæ amplæ, flaua bilis copioſior, tempore vigoris etiam nigra. Calidior eſt ipſis ſanguis, & propterea etiam totum corpus, niſi cor reſiſtat. Præcordia & venter hirſuta ſunt.

Frigidioris hepatis notæ, Cap. LXXXVI.

ANguſtia venarum,pituita copioſior,& ſanguis frigidior, & totius corporis habitus frigidior, niſi à corde calfiat. Præcordia & venter iis pilis nuda ſunt.

Siccioris hepatis ſigna, Cap. LXXXVII.

SAnguis craſſus & paucus,venæ duræ,& vniuerſus corporis habitus ſiccior.

C Humidioris hepatis ſigna, Cap. LXXXVIII.

SAnguis copioſior & humidior: venæ molliores. ſic & totum corpus,niſi cor reluctetur.

Calidi ac ſicci hepatis ſigna, Cap. LXXXIX.

PRæcordia hirſutiſsima: ſanguis craſsior ac paucior. amara bilis plurima, iuxta vigorem etiam atra. venarum amplitudo ac durities. Sic & totum corpus calidũ ac ſiccum. nam caliditas ex corde proficiſcens, frigiditatem ex hepate proficiſcentem ſuperare poteſt: quemadmodum etiam frigiditas cordis, caliditatem hepatis D ſuperare poteſt. At ſiccitatem hepatis,cor humidius ad cõtrarium tranſmutare non poteſt. Quare manifeſtum eſt quòd vbi amborum temperaturæ in idem concurrerint, totum corpus exactè iuxta illas afficitur.

Calidi ac humidi hepatis notæ, Cap. XC.

MInus quidem quàm calidum ac ſiccum præcordia hirſuta facit: verùm plurimum ſanguinem & venas magnas habent tales: & habitum humidum ac calidum,niſi cor reſiſtat. Si verò amplius vtriſque qualitatibus naturalem modum exceſſerit, facilè capitur morbis E putredinoſis ac mali ſucci,atque hoc adhuc magis ſi amplius aucta fuerit humiditas,paululum verò caliditas. Si verò vice verſa, modicè aucta fuerit humiditas, plurimũ verò caliditas,vitioſi humores minimè gignuntur.

Frigidi ac humidi hepatis notæ, Cap. XCI.

DEpile habet præcordium, ſanguinem verò operatur pituitoſiorem,vnà cum venarum anguſtia. & corpus totum frigidius ac humidius, ſi non à corde ad contrarium transferatur.

Frigidi ac ſicci hepatis notæ, Cap. XCII.

F FRigidum ac ſimul ſiccum hepar, corpus modici ſanguinis,& anguſtarum venarum facit,atque frigidius. Præcordia verò pilis nuda talibus ſunt, niſi & hìc cor ſuperarit.

Teſtium temperamenti ſigna, Cap. XCIII.

CAlidum teſtium temperamentum venereum eſt,fœcundúmque ac maſculorum generatiuum: & citò hirſutas facit genitales partes, & circumſitas moderaté. frigidum verò,vice verſa. Humidum autem multo & liquido ſemine abundat: ſiccum verò pauco & moderatè G craſſo. At calidum & ſiccum, craſsiſsimi ſeminis eſt ac fœcundiſſimum, & celerrimè ad coitum ſtimulat animal ſtatim ab initio. Tales etiam celerrimè hirſuti fiunt circa genitales partes & omnes circumcirca ſitas,ſurſum vſque ad vmbilicum,deorſum vſque ad media femora. Concitatum quidem igitur eſt tale temperamentum ad venerem,verùm citiſsimè ſatiatur: & ſi cogatur,læditur. Si verò humiditas ad caliditatem accedat, minus quidem hirſuti ſunt hi,ſed plus ſeminis habent. non tamen magis aliis appetunt,ſed multæ veneri minore detrimẽ- H to ſufficiunt. Si verò & humiditas & caliditas multùm fuerint ſimul auctæ,ex veneris abſtinentia magis lædũtur. At ſi teſtes humidi ac frigidi temperamento fuerint, partes circumcirca pilis nudæ ſunt, & tardè rem veneream agere incipiunt, & neque ad actionem procliues ſunt.

ſunt. Aquoſum autem & tenue eſt ipſis ſemen & infœ- A
cundum ac fœminarum generatiuum. Siccum autem & frigidum temperamentum, prædicto quidem in reliquis ſimile eſt: craſsius eſt autem ipſis ſemen, & omnino modicum. Porrò quicunque totum ſcrotum cum teſticulis laxatum habent & velut exolutum, ii viribus vtplurimũ ſunt debiliores. Qui verò contractum habent ſcrotũ vnà cum teſtibus, & velut adſtrictum, robuſtioribus viribus ferme præditi ſunt. & huius rei ſigna ſumi poſſunt ex omnibus quadrupedibus animantibus.

Calidorum intemperamentorum correctio, B
Cap. XCIIII.

QVandoquidem in calidis intemperaturis bilioſa ſuperfluitas redundat, conſiderare in eis oportet vtrũ ſubit ipſis bilis cum ſeceſſibus ac excremẽtis alui, aut ad ſupernũ ventrẽ procedit. ſi enim ſubit, nihil moliri oportet: ſi verò ad ſupernũ ventrẽ fertur, per vomitus euacuare à tepidæ aquæ potu. At ſi ægrè vomãt, vinũ dulce tepidæ aquæ permixtum bibendũ dato: atque ſic voment. Exercendi autem ſunt exercitio non veloci ac concitato, ſed tardiore ac molliore. Quidam verò ex vehementer C
calidis omnino non opus habent exercitiis, ſed ſufficit ipſis deambulatio & balneum, inunctis oleo cum mollibus manibus. Hi etiam poſt cibum balneis gaudent, & aliqui ipſorum craſſefacti ſunt ob talem diætam. Vinum his conuenit aquoſum tenue & album. nam fulua, calida ſunt, item valde vetuſta: quare his valde aduerſantur. Attendendum eſt autem in omnibus qui poſt cibum lauãtur, ne hepar affectum ſit: extremè enim læduntur tales ſi poſt cibũ lauẽtur. Qui verò cũ ſiccitate calidi ſunt, circa ætatis vigorem maximè, opus habent humida diæta ex D
eduliis ac balneis, & concitatorum ac multorum exercitiorum abſtinentia. quare æſtatis tempore citius lauentur, & poſt cibum rurſus, niſi aliquod ex viſceribus affectum fuerit. proderit iis & frigidæ potus, ſi nihil impedierit. At ſiccioribus temperamentis valde aduerſatur venus. Abſtineant item ab ardore, laſsitudinibus, vigiliis, curis, & omnibus motibus acutis. Bilioſi verò ira perciti exardeſcunt, & in acutas febres incidunt. Verùm exceſſus quantitatem conſiderare oportet, & pro portione aucti caloris augere etiam frigefacientem ac humectantem victus rationem. E

Frigidi intemperamenti medela,
Cap. XCV.

QVicunque frigidiores natura ſunt, circa ſiccum verò temperamentum ac humidum moderatè ſe habẽt, minus vitioſi ſunt ad corporis robur ac ſanitatem. Excitare igitur oportet ac corroborare ipſorum caliditatem, in humiditate verò ac ſiccitate totius diætæ medium eligere.

Humidi intemperamenti correctio, F
Cap. XCVI.

HVmidæ naturæ in puerili ætate fluidis & plenitudinis morbis corripiuntur, & inſuper putredinoſis: opus igitur habent pluribus exercitiis, & exacta in ventre concoctione. Nam cibi qui in hoc corrumpuntur, putredinoſorum morborum materia fiunt toti corpori. Quapropter ante cibum hi loti & naturalibus calidis aquis vtẽtes, magnam opem ſentiunt. Scopus enim in ipſis eſt ipſas corporis partes humidas ſeruare. atque hoc cõmune eſt omni temperamẽto. Nam contrarium, ipſa inquã ſiccitas, omnium animalium corpora citius ad ſenectam perducit. Quare ſi quidem poſſibile eſſet ſemper conſeruare humidum temperamentum corporis, verus profectò eſſet ſophiſtæ Philippi ſermo, qui obedientem ipſi, immortalem fore promiſit. proinde diutiſsimè vixerit qui minimè reſiccatur. Quum autem humida diæta ſuperfluitates & humorum multitudinem generet, difficile eſt congruam tenere proportionem, vt neque morbis corripiantur neque citò ſeneſcant. Quantum igitur ad tẽperamentum attinet, qui humidiſsimi ſunt diutiſsimè viuunt. Et ſanè etiam plus aliis ſani ſunt, vbi corpus fuerit corroboratum: quemadmodum etiam robuſtiſsimi ſunt omnium eandem ætatem habentium, vſque ad extremam ſenectutem. Et propterea laudatur hoc temperamentum ab omibus ferè medicis ac philoſophis, qui corporis elementa exactè cognouerũt. & quidam ſolum hoc naturale eſſe putauerunt. Melius enim aliis progreſſu temporis euadit, quũ ab initio ſit deterius. Quare qui tali corpori corrigendo præfectus eſt, ea quæ deſunt ipſi prouidere debet per exercitia ante cibum ſictia, & balnea ac cibos idoneos, & per plures excretiones tum per vrinas, tum per ventrem contingentes. Nihil autem vetat & apophlegmatiſmis pituitam à capite trahentibus vti, & purgationibus tempeſtiuis: & præ omnibus, eduliis boni ſucci, & vini vrinam proritantis potu.

Sicci intemperamenti medela, Cap. XCVII.

BAlneum ſiccis corporis temperaturis omnibus commodiſsimum eſt. temperata autem ſit & dulciſsima aqua. & ſi bis aut ter in die lauentur, magis conferet. Sed & vniuerſa diæta humectans ſit. A laſsitudine verò & curis ac vigiliis abſtinendum eſt.

Calidi ac ſicci intemperamenti curatio,
Cap. XCVIII.

CAlidum ac ſiccum intemperamẽtum variis curationibus ſubiacet. non tamen iniucundus eſt ſimiliter frigefacientium vſus. Nam iuxta ſiccas diſpoſitiones neceſſarium eſt non ſolùm vicinas ventri partes ſed etiam totum corpus gracilius fieri.

Humidi ac calidi intemperamenti medela,
Cap. XCIX.

QVòd ſi humida intemperatura eſt cũ caliditate, adſtringentium eduliorum vſus vtilis eſt. ſunt autem hæc auſtera citra caliditatem. Et ſanè etiam frigidus potus ipſis commodus eſt.

Humidi ac frigidi intemperamenti ſanatio,
Cap. C.

HVmidi verò cum frigiditate intemperamenti optimæ medelæ ſunt omnia acria ac calida. miſceantur autem ipſis etiam acerba, citra manifeſtam frigiditatem. Optima item medela eſt iis modicus potus. ſit autem vinum calidum fortiter & adſtringens, ac valde vetuſtum. Iis verò etiam ea quæ forinſecus adhibentur, proportione reſpondeant.

Frigidi ac humidi intemperamenti curatio, frigiditate prædominante, Cap. CI.

AT ſi frigiditas humiditatem ſuperauerit, vitioſæ ſiũt tales tẽperaturæ, & hæ maxime fluidis morbis corripiuntur. Prodeſt autem ipſis illuuies, & exercitia pura, & ratio victus attenuãs, & vnguenta moderatè calfacientia.

INDEX EORVM QVÆ IN PRIMO SERMONE TETRABI-bli ſecundæ Aetii continentur.

QVòd oportet medicum naturæ operum gnarũ eſſe, Cap.I.
Quòd citra prænotionem morbi fieri nequit vt probè cures, Cap.II.
Quæ ſint bona ſigna, Cap.III.
Quæ ſint mala ſigna, Cap.IIII.
Quæ prima dies totius morbi dicenda ſit, Cap.V.
Principium morborum trifariam dici, Cap.VI.
Quid ſit febris, Cap.VII.
Quid ſit exacerbatio, Cap.VIII.
Quid ſit remiſſio, Cap.IX.
Remiſſionem dupliciter dici, Cap.X.
Quod ſit principium febrilis acceſſionis, Cap.XI.
Augmenti particularis exacerbationis ſigna, Cap.XII.
Vigoris particularis exacerbationis ſigna, Cap.XIII.
Declinationis particularis exacerbationis ſigna, Cap.XIIII.
Quod ſit principium totius morbi, Cap.XV.
Quod ſit augmentum totius morbi, Cap.XVI.
Vigoris totius morbi cognitio, Cap.XVII.
Declinationis totius morbi cognitio, Cap.XVIII.
Quòd declinatio totius morbi in iudicationibus confertim ſiẽtibus, ſenſum noſtrum aufugiat, Cap.XIX.
Quòd ſeruandus æger quatuor tempora totius morbi pertranſeat, Cap.XX.
Vtrũ tardius aut citius morbus iudicetur, Cap.XXI.
Quomodo prænoſcere oporteat an iudicabitur morbus, aut non, & quando, Cap.XXII.
Futuræ iam iudicationis ſigna, Cap.XXIII.
Quomodo prænoſcere oporteat bonáne an mala iudicatio futura ſit, Cap.XXIIII.
Qui ſint boni iudicatorii dies & qui mali, Cap.XXV.
In quibus ambigua eſt dies principii morbi, & nulla præiudicatiua facta, derepente contigit iudicatio, quomodo ambigua inuenire oporteat, Cap.XXVI.
De notis ex pulſibus, Cap.XXVII.
De vrinarum notis, & primùm quæ ſit naturalis, Cap.XXVIII.
Qualis vrina optima in ægrotis, Cap.XXIX.
Quòd non omnis alba ſubſidentia bonum ſignificet, Cap.XXX.
Quid indicet tenuis & pallida vrina, Cap.XXXI.
Quid indicet tenuis & fulua vrina, Cap.XXXII.
Quid indicet rufa vrina, Cap.XXXIII.
Quid indicet vrina tenuis micta, & poſtea turbata, Cap.XXXIIII.
Quid indicet vrina craſſa micta, & craſſa manens, Cap.XXXV.
Quid indicet vrina craſſa, & poſtea deſidẽs, Cap.XXXVI.
Differentiæ vrinarum oleoſarum, & quid ſignificent, Cap.XXXVII.
Quid indicet vrina tenuis micta, & talis manens, Cap.XXXVIII.
Quid ſignificent eruinæ ſubſidentiæ, Cap.XXXIX.
Quid indicent furfuraceæ ſubſidentiæ, Cap.XL.
Quid indicent lamineæ ſubſidentiæ, Cap.XLI.
Quid indicet polentaceum in vrinis, Cap.XLII.
Quid indicet graueolens vrina, Cap.XLIII.
Vrina nigra quid ſignificet, Cap.XLIIII.
De egeſtionum notis, Cap.XLV.
De egeſtionibus iudicatoriis, Cap.XLVI.
De vomitus prænotione ac ſignificatione, Cap.XLVII.
De eruptionis ſanguinis ex naribus prænotione ac ſignificatione, Cap.XLVIII.
Quòd & per hæmorrhoidas, & muliebres purgationes ſæpe ſoluatur morbus, Cap.XLIX.
De ſignificatione ex ſudoribus, Cap.L.
Abſceſſuum ſigna iudicatoria, Cap.LI.
De ſputorum ſignificatione, Cap.LII.
Signa perfectè ac fideliter ſoluti morbi, Cap.LIII.
Signa morbi non perfectè ſoluti, Cap.LIIII.
Prænotio diei qua moritur æger, Cap.LV.
Quòd etiam horam mortis ægri prænoſcere poſſit doctus medicus, Cap.LVI.
In acutis morbis mortem non eſſe prædicendam, Cap.LVII.
Febrium diuiſio, & de diariis febribus, Cap.LVIII.
De diariis ex laſſitudine febribus, Cap.LIX.
De febrientibus ex vigiliis, & cura, aut triſtitia, aut ira, Cap.LX.
De febrientibus ex ardore, Cap.LXI.
De febrientibus ex frigore, Cap.LXII.
De febrientibus ex grauedine & deſtillatione, Cap.LXIII.
De febrientibus ex cutis denſitate, Cap.LXIIII.
De febribus ex fame, Cap.LXV.
Diæta communis omnium diariarum febrium, Cap.LXVI.
De febrientibus ex inguinis inflammatione, Cap.LXVII.
De diariis febribus ex cruditate, Cap.LXVIII.
Curatio diariarum febrium multarum dierum, quarum aliquæ ex mutatione diariarũ generãtur & ob cutis obturationem, Cap.LXIX.
De febribus ſynochis, *id eſt continentibus*, Cap.LXX.
De venæ ſectione, Cap.LXXI.
De frigidæ aquæ exhibitione, Cap.LXXII.
Diæta in febribus continentibus, Cap.LXXIII.
Vniuerſalis doctrina de febribus putredinoſis, Cap.LXXIIII.
De febribus putridis, Cap.LXXV.
Communis diæta omnium febrium putridarum, Cap.LXXVI.
De febribus continuis, Cap.LXXVII.
Cura febris ardentis, Philumeni, Cap.LXXVIII.
Tertianæ exquiſitæ dignotio, Cap.LXXIX.
Tertianæ exquiſitæ curatio, Cap.LXXX.
Tertianæ ſpuriæ curatio, Cap.LXXXI.
De hemitritæo, *hoc eſt ſemitertiana*, Cap.LXXXII.
Quartanæ exquiſitæ dignotio, Cap.LXXXIII.
Quartanæ curatio, Cap.LXXXIIII.
Quotidianæ febris dignotio, Cap.LXXXV.
Quotidianæ febris curatio, Cap.LXXXVI.
De epialis febribus, Cap.LXXXVII.
Communia auxilia febrium per circuitum repetẽtium, Cap.LXXXVIII.
De ignis ſacri circa viſcera affectionibꝰ, Cap.LXXXIX.
De colliquatione, Cap.XC.
De febribus quæ in calidis ac ſiccis temperaturis fiunt citra inflammationẽ ac putrefactionem, Cap.XCI.
De febribus hecticis ac tabidis, Cap.XCII.
Hecticarum febrium curatio, Cap.XCIII.
De popularibus paſſim vagantibus, & peſtilentibus morbis, Cap.XCIIII.
De peſte, Rufi, Cap.XCV.
De iis qui ob crudorum humorum multitudinem animo linquuntur, Cap.XCVI.
De iis qui animo concidunt ob flauam bilem os ventris lædentem, Cap.XCVII.
De iis qui ob tenues humores animo concidunt, Cap.XCVIII.
De aliis animi deliquii cauſis, Cap.XCIX.
De dolore animi deliquium inducente, Cap.C.
De animi deliquio propriè dicto, Cap.CI.
De iis qui ob ventris profluuium, aut ſanguinis eruptionem, aut immodici ſudoris euacuationem animo linquuntur, Cap.CII.
De iis qui ob humorũ copiã animo linquũtur, Cap.CIII.
De iis qui ob quandam vteri affectionem animo linquũtur, Cap.CIIII.

Ad eos qui ob ſtomachi debilitatem animo linquuntur, Cap. c v.
De iis qui ob vitioſos humores os ventris rodentes animo linquuntur, Cap. c v i.
De iis qui ob pituitam in ſtomacho collectam animo linquuntur; Cap. c v i i.
De animi deliquio ob fortem frigiditatem, Cap. c v i i i.
De animi deliquio ob multam caliditatem, Cap. c i x.
De animi deliquio ob inflammationem aut malignam febrem, Cap. c x.
De animi deliquio ob ſiccitatem, Cap. c x i.
De animi deliquio ob principalis membri obturationem, Cap. c x i i.
De animi deliquio ob repentinam euacuationem, Cap. c x i i i.
De animi deliquio propter affectus, Cap. c x i i i i.
De capitis dolore in febribus, Cap. c x v.
De vigiliis in febribus, Cap. c x v i.
De graui ſopore, Cap. c x v i i.
Quomodo linguæ aſperitas in febribus curanda ſit, Cap. c x v i i i.
Quomodo ſitis curanda ſit, Cap. c x i x.
De aurium dolore in febribus, Cap. c x x.
Auris ſuppuratæ curatio, Cap. c x x i.
De lippitudine in febribus, Cap. c x x i i.
De oculorum obſcuratione, Cap. c x x i i i.
Fluxus ſanguinis narium in febribus curatio, Cap. c x x i i i i.
Veſicæ & vrinæ difficultatis in febribus curatio, Cap. c x x v.
Lumborum doloris curatio, Cap. c x x v i.
Vlcerationis circa os ſacrum in febribus curatio, Cap. x x v i i.
Vlcerationis circa ſcrotum & anum in febribus curatio, Cap. c x x v i i i.
Puſtularum in febribus curatio, Cap. c x x i x.
De tremoribus in febribus, Cap. c x x x.
De conuulſionibus in febribus, Cap. c x x x i.
De iucundis ac commodis potionibus in febribus, Cap. c x x x i i.
De potione pharmaci ex capitibus papaueris, Cap. c x x x i i i.
Omphacomelitis præparatio, Cap. c x x x i i i i.
Mellis roſacei præparatio, Cap. c x x x v.
Hydroroſati præparatio, Cap. c x x x v i.
Apomelitis præparatio, Cap. c x x x v i i.
Hydromeli & cruſtuminati præparatio, Cap. c x x x v i i i.
Cydonati præparatio, Cap. c x x x i x.
Aceti mulſi præparatio, Cap. c x l.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICInæ, Tetrabibli, ſiue quaternionis ſecundi, Sermo primus,

Per Ianum Cornarium medicum phyſicum, Latinè conſcriptus.

De febrium cognitione ac curatione.

SALVBRIS diætæ præcepta ad conſeruandam ſanitatem commoda ac neceſſaria iam antea præſcripta ſunt. Didiciſti itaque ex ipſis, qualis & cuiuſmodi diætæ vſu, tum ipſe, quantum eius fieri poſſet, maximè ſanus eſſes, tum tuæ curæ cõmiſsis ſingulis conuenientem ſanitatem conſeruares. Quandoquidem verò clàm nobiſipſis ſæpe contingit vt negligentiore diæta vtamur, aut vt propter aliquas actionum circumſtantias, aut ob ambientis nos aeris violentiam læſi, aliquando morboſis ſtructuris acutarum aut diuturnarum affectionum corripiamur: præſtat etiam de ipſis morbis tractare, & ab vniuerſalibus febrilium morborum notis auſpicari, tum quòd hi magis abundant omnibus ætatibus communes, tum quòd non periculo vacant, turbántque ac tumultum repentinum inducunt ob ſymptomatum accidentium copiam.

Quòd oportet medicum naturæ operum gnarum eſſe, Cap. I.

QVare circa prognoſticon Hippocratis & alios eiuſdem libros medicum exercitatum eſſe oportet, & naturæ opera noſſe. Naturæ enim ſunt morborum medici. adiuuare igitur naturam oportet ad ſalutem decertãti aduerſus morbum. Sic enim natura, vbi medicum ea quæ oportet facientẽ auxiliariũ accepit, & ipſum ægrotum obedientem & nihil in diæta delinquentem, morbum facilè ſuperatit. Oportet autem cooperari etiam miniſtros & extrinſeca, quò nihil iis quæ rectè fiunt reſiſtat.

Quòd citra prænotionem morbi fieri nequit vt probè cures, Cap. II.

PRopoſitum eſt autem nobis partem eam quæ de ſignis ac notis morborum tractat, prius exponere. Nam citra hoc vt prænoſcas in quid deſinet morbus, fieri non poteſt vt modus diætæ tibi probè ſuppetat: & præſertim in acutis & citum periculum inducentibus morbis.

Quæ ſint bona ſigna, Cap. III.

FAcies bonis ſignis prædita. poteris enim vel ex ſola facie cõſtantem ac firmam prænotionẽ ſumere, priuſquam ægrum contingas: dico autem ex ſenſibus in ipſa, viſu, auditu, olfactu. & ad hæc ex reſpiratione, ſine qua viuere non datur, & quæ indicat nobis diſpoſitionem cordis. Adeſt autem & loquendi inſtrumẽtum in facie, ipſa

A lingua, quæ oſtendit nobis rationalis animæ partis robur ac debilitatem. Bonum ſignum eſt & decubitus decorus, prout maximè cõſueuit etiam in ſanitate ſe facilè conuertere. Bonum ſignum eſt & totum corpus ad portandũ facile eſſe, & æqualiter ac leniter calidũ, & ſitis quãtum eius fieri poteſt exors: item ſanam eſſe mẽtem, & bene ſe habere ad ea quæ offeruntur. Bonũ ſignum eſt & facilis ſpiratio & ordinatus pulſuũ motus. Ex his enim & iis quæ adhuc referentur, cognoſcemus tum robur, tum debili-

B tatem trium animæ actionum. Nam ſanam eſſe mentem & nõ defluere corpus in decubitu ad pedes, cerebrum per omnia ſanum eſſe indicat. Faciei verò floriditas, & facilis ſpiratio, & pulſus ordinatus, cor ſanum eſſe arguũt. quãdoque enim florida fit facies cum difficili ſpiratione, velut in peripneumonicis fieri ſolet. At ſitis exortem eſſe, & bene ſe habere ad ea quæ offeruntur, naturalem facultatem in hepate & toto corpore ſanam eſſe indicat. Bonũ ſignum ſunt & ſomni boni, & ſudores per totum corpus temperati & æquales ac moderati, & opportuno tempore apparentes. Bonum itẽm ſignum eſt præcordia dolo-

C ris expertia ac mollia eſſe. Et ad hæc ſeceſſus alui & vrina tũ ac ſputorũ expeditos eſſe, & bona concoctionis ſigna.

Quæ ſint mala ſigna, Cap. IIII.

TOtius faciei ac temporum collapſio, oculi fixi ac caui, lacrymæ inuoluntariæ, & alba oculorũ in ſomnis apparentia, ſi nõ adſuetus fuit ſic dormire, & defluere corpus ad pedes, & præter morem pronum iacere, dentibus frendere, totum corpus inæqualiter calfieri ac frigefieri, & ad portandum difficile eſſe. Item ſitis intolerabi-lis, & ardor internarum partium externis frigidis exiſten-

D tibus, exceſſus mẽtis & velut deliriũ quoddã, aut ſtupiditas, ſopor profundior, auerſio totius appetitus. Frigiditas oboriens ex inflãmatione thoracis ac coſtarũ, difficulter ſpirare, & frigidũ reſpirare, & foras multũ expirare, intra verò parũ inſpirare: hoc enim iã futurã cordis mortificationẽ indicat: quẽadmodũ etiã pulſum interceptum eſſe, aut malè ferire. Facilẽ enim ſpirationẽ, inquit Hippocra-

E tes, putare oportet valde magnã vim habere ad ſalutẽ in omnibus acutis morbis qui cũ febre fiũt, & in quatuordecim diebus iudicantur. Malũ ſignum ſunt & vigiliæ cõcomitãtes, aut etiã ſomni fientes quidem, verùm turbati. Sudores frigidi & inæquales, & non per totum corpus, &

aliquando milii figuram præ ſe ferentes ac viſcoſi. frigiditatem enim fortem hæc indicant. Et non in debito tẽpore apparere ſudores malum eſt, & ſudores ſtatim febrim ſequi: item ſuppreſſio retrimentorum alui, & maximè veſicæ, & aliarum excretionum. Imò etiam ſi hæc procedant, ne alicuius pernicioſi notas ferant, & præſertim vrinæ graueolentes & craſſæ & nigræ: tales enim in acutis ac malignis morbis omnino periculum ſignificãt. Præcordiorũ diſtentio, & principalium partiũ inflãmationes, maximè cerebri inquã ac cordis & pulmonis, & membranæ coſtas ſuccingentis, hepatiſque ac ventris: vbi enim aliquis ex talibus morbis adeſt, valde mala ſigna apparentia periculoſa ſunt. Oportet autem vniuſcuiuſq; ſigni vim perdiſcere: vnum enim aliquando ſignũ forte ac fidum plura ſigna inſida ac debilia vincit.

Quæ prima dies totius morbi dicenda ſit, Cap. v.

PRincipium totius morbi dicere oportet illud tẽpus quando homo febrire incepit adeò manifeſtè vt continuitatem corporis ſibi ſolutã eſſe putet, & non amplius in publicũ prodire valeat, & cõſueta vitæ munia obire, & propterea decubitu opus habeat. Non enim idem eſt diſplicẽtiam habere, & febrire. qui enim caput dolet, aut diſplicentiam habet, & corpore grauatus eſt, poteſt ferè in principiis conſueta facere, donec præualens ipſi morbus vires eius deiiciat.

Principium morborũ trifariam dici, Cap. vi.

PRincipium propriè dicitur impartibilis illa ac indiuiſibilis primi morbi impetus inuaſio, in qua victus homo decubuit. Principium etiam dicitur quod per dilatationem nominant, quod vſque ad tertium diem extenditur. Principium quoque dicitur proprium ac neceſſarium, quod, velut partem totius morbi, principium nominamus. quod ſanè non dierum numero cognoſcitur, ſed exacerbationũ qualitate, & concomitantiũ accidentium lenitate. Nam in augmento & morborũ & ſymptomatum accidentium incrementum fit: exacerbationes enim anticipant, & longius extenduntur in augmento, & ſymptomata grauiora fiunt. Principium igitur totius morbi dicitur, donec apparuerint manifeſta & bona cõcoctionis ſigna. Si quidem igitur principium breuis temporis fuerit, morbũ velociter ſoluendum oſtendit, velut etiam Hippocrati videtur. In pleuriticis, inquit, ſi ſputum ſtatim appareat, in principio quidem breuis fit: ſi verò poſterius appareat, prolongatur morbus ipſe videlicet. Qua igitur die apparuerint in ſuperfluitatibus quæ excernuntur manifeſtè concoctionis ſigna, in ea dicimus principium totius morbi ceſſaſſe, & incipere ipſum augmẽtum. Concoctionis enim ſigna nũquam malè apparent.

Quid ſit febris, Cap. vii.

FEbris eſt calor præter naturam cordis & arteriarum, vitalem firmitatem lædens, ex profundo emergens, & acris ac mordax, ad tactum allabens, præſertim circa thoracem, & vbi arteriæ magnæ ſitæ ſunt: verùm ad talẽ calorem inæqualitas quædam & inordinatus motus pulſibus accedit, iuxta ipſam febris ſpeciem.

Quid ſit exacerbatio, Cap. viii.

PAroxyſmus, *quem Latini exacerbationem* vocant, eſt motus morbi particularis à remiſſione ad deterius. Particularis autem motus dictus eſt, ad diſcretionem vniuerſalis morborum augmenti.

Quid ſit remiſſio, Cap. ix.

REmiſſio eſt particularis exacerbationis temporaria quies ſymptomatum corpori coincidentium.

Remiſſionẽ dupliciter dici: comprehenditur enim & interuallum, Cap. x.

EX remiſſionibus ea quæ ſincera eſt, cognoſcitur ex quiete concomitantiũ ad exacerbationem ſymptomatum circumſcripta. & propterea dicitur Interuallum, quemadmodum in iis qui per circuitum quendam exacerbant, velut tertiana, quartana, quotidiana, capitis dolor, morbus comitialis, podagra, & conſimiles. Quæ verò inſincera eſt & non pura, deprehẽditur ex ſymptomatum diminutione, quemadmodum in cõtinuis maximè febribus cõtingit. nam in his ante abſolutam morbi ſo-

A lutionem non contingit pura remiſſio: declinationem enim prioris, poſterior exacerbatio excipit.

Quod ſit principium febrilis acceſſionis, Cap. xi.

PRincipium febrilis exacerbationis, ferme eſt contractio extremarum partium omnium, & maximè naſi: & quandoque etiam frigiditas totius corporis: & aliquando tuſſicula parum irritans, vnà cum frigiditate irruens. Item oſcitatio, & partium corporis extenſio, aut nauſea, aut vomitus, aut animi deliquium, & capitis dolor aut B alterius cuiuſdam partis, & in profundum ſomnum delatio. Pulſus inſuper paruus & contractus, tardè feriens ac reſidens: & ſymptomatum ad præſentem morbum concomitantium irritatio.

Augmenti particularis exacerbationis ſigna, Cap. xii.

IVxta augmentum exacerbationis, aliorũ quidem accidentium incrementum & vnio accedit: contractio verò & frigiditas ceſſant, & pulſus inæqualis emicat, & corpus caleſit quidem, verùm non exactè.

C Vigoris particularis exacerbationis ſigna, Cap. xiii.

IVxta vigorem exacerbationis, calor æqualiter diffunditur, & particulatim diſtribuitur per totum corpus. & pulſus totam augmenti magnitudinem accipientes, ad ſubiectæ materiæ proportionem extenduntur, itémque reliqua exacerbationis accidentia. tunc verò iam tempus eſt ægroto potum dare.

Declinationis particularis exacerbationis ſigna, Cap. xiiii.

D DEclinatio eſt vbi incipiunt aliqua aut omnia prædicta accidentia minui, & pulſus ad ordinatum quodammodo motum deueniunt: aliquando verò & humores exudant, & calor nimirum contabeſcit: quandoque etiam ſomni boni concurrunt, ſi longum tempus inter acceſſiones futurum eſt, velut in puris remiſſionibus fieri ſolet. Contingit enim in quibuſdam morbis vt exacerbatio poſterior prioris declinationem excipiat, velut in febribus continuis apparet.

Quod ſit principium totius morbi, Cap. xv.

E IAM antea dictum eſt quòd principium totius morbi illud tempus dicimus, quando per morbi violentiam vires hominis victæ principium decubitus factæ ſunt.

Quod ſit augmẽtum totius morbi, Cap. xvi.

AVgmentum totius morbi eſt, quum exacerbationes conſuetam horam anteuerterint, & lõgiores ac maligniores & cum pluribus ac grauioribus accidentibus factæ fuerint.

Vigoris totius morbi cognitio, Cap. xvii.

QVVM exacerbationes ſtatũ acceperint, & ſimiliter F per omnia conſequenter contigerint, & concomitãtia ſymptomata neque detraxerint neque addiderint, tunc iam in vigore eſſe morbus dicatur. Vigor enim, vehementior morbi totius pars eſt, quando etiam bonæ iudicationes vel maximè fieri ſolent.

Declinationis totius morbi dignotio, Cap. xviii.

IN declinatione totius morbi, cõtraria augmẽto fiunt. remoratur enim exacerbatio conſuetæ horæ impetum, & modico tempore occupat: & ſymptomata lenio- G ra ac ſimpliciora fiunt, & bona tolerantia ac remiſſio adeſt per omnia.

Quòd declinatio totius morbi in iudicationibus confertim fientibus ſenſum noſtrũ effugit, Cap. xix.

QVicunque morbi in vigore confertim iudicãtur, & perfectam ſolutionem recipiunt, eorum declinatio difficulter comprehendi poteſt, vt neque ſenſui manifeſta fiat. imò neque commodum eſt de ipſa inquirere: ſatis enim eſt cognoſcere quòd morbus fideliter, ſecurè, ac H perfectè ſolutus eſt.

Quòd ſeruandus æger quatuor totius morbi tempora pertranſit, Cap. xx.

SI quidẽ igitur ſine periculo fuerit morbus, acutéque moueatur, & ad hæc bona & cõmoda ſigna affue

ægroto,quatuor morbi tempora citò pertranſit,& manifeſtum eſt quòd etiam ſeruabitur. A Si verò his contraria affuerint,ante vigorem plerunque morietur.

Vtrum tardius aut citius morbus iudicatur, Cap. xxi.

TArdiúſne an citius iudicabitur morbus, ex morbi magnitudine & motus vehementia manifeſtũ fit: nam magni morbi citò mouentur: quod verò citò mouetur,etiam citò iudicatur.

Quomodo prænoſcere oportet an iudicabitur morbus,aut non,& quando, Cap. xxii. B

MAgni morbi qui & citò & vehementer mouentur, omnino iudicãtur: parui verò & obſcuriores,& qui debiliter mouentur, ſi diuturni ſunt, ſoluuntur tantùm paulatim citra iudicationem, rarò verò & ad abſceſſum tales procedunt. Tertiana enim etiamſi intermittat,tamẽ quia citò & vehementer mouetur, iudicatur: quartana verò,quia diuturna eſt,paulatim ferè ſoluitur. itẽ omnes qui pigrius mouentur. Naturam itaque morbi inſpicere oportet,an bilioſus ſit,aut pituitoſus,aut atrabiliarius:dein de anni tẽpus,& ægroti ætatem & temperamentũ ac ſtu C dium,& prægreſſam victus rationem,imò & regionem, & ſtatum ambiẽtis nos aeris. Poſtea verò cõſiderare exacerbationũ circuitus,velut antea dictum eſt:& an intermittant,ſiue non,velut in continuis ac continentibus febribus videre datur. Si enim feſtinauerint,& ſemper anticipauerint conuenientẽ horam, & vehementiores facti fuerint,& per tertiã occurrerint,breui iudicationem futuram indicant: ſi verò pigrè moueantur,& eadem hora irruerint,& quotidie contigerint,tardam fore iudicationem ſignificant. Conſiderandæ inſuper ſunt & ſuper- D fluitatũ concoctiones,an bonæ ſint,& an in diebus indicatiuis fiant,viribus robuſtis. Si enim morbus ſtatim ab initio oſtenderit omnia ſigna extra periculum,in primo quaternario iudicationem promittit: ſi verò in quarta præſignificarit,ſeptimã non tranſgreditur. Leuiſſimæ enim febres & in ſignis ſecuriſſimis fiẽtes,quarta die quieſcũt,aut citius,inquit Hippocrates: maligniores verò & in ſignis grauiſſimis fientes,quarta die occidunt,aut etiã citius.

Futuræ iam iudicationis ſigna, Cap. xxiii. E

VBI iam affutura eſt iudicatio,non parua turbatio in ægri corpore præcedit,& præſertim in nocte iudicatoriam exacerbationem præcedente. Quibus enim iudicatio futura eſt, iis nox grauis eſt ante exacerbationem, inquit Hippocrates. Grauitates enim & vigiliæ, & deliria,& graues ſopores,& ſpirandi difficultates, & vertigines,& ſenſus obtuſi,& dolores capitis,colli, ſtomachi, ac multarum aliarum partium adſunt: in quibuſdam verò, aurium ſonitus:& ſplendores oculis obuerſantur:& lacry- F mæ inuitæ fluunt:& vrina ſupprimitur:& labium concutitur,& alia quæcunque pars tremula efficitur: & contingit obliuio ac ignorantia præſentiũ, & vehemens rigor aliquando incidit,aut ardor antea non factus,& in ſumma exacerbatio ante ſolitam horam irrumpit: & multus ſopor ac ſitis intolerabilis ſequitur,& vociferantur ac exiliunt velut conſternati:& decubitus figuram ſeruare non poſſunt & timor impẽdet videntibus. At imperitus medicus videns ſymptomatum accidentium tempeſtatem perturbatur,& cum familiaribus ægri calamitatẽ deplo- G rat,& per cõdolentiam occultat imperitiã. Verùm generoſi medici eſt non turbari,neq; ignorare quod euenturũ eſt: ſed ex præſentibus prænoſcere non ſolùm quòd iudicatio futura eſt,ſed etiam qualis futura eſt.

Quomodo prænoſcere oportet bonáne an mala iudicatio futura ſit, Cap. xxiiii.

OPtimam iudicationẽ (quam etiã ſolam ſimpliciter iudicationem nominamus) non per coniecturam, velut alias,ſed cõſtanter quis prænoſcere poterit. Omnia enim ſigna in talibus morbis ſtatim à principio citra periculum apparent. queãdmodum rurſus in morituris vt H plurimũ ab initio omnia mala apparẽt. Primùm omniũ igitur conſiderare oportet ægri vires: Deinde cõcoctiones ex vrinis ac ſeceſsibus & ſputis. nullum enim, inquã, perire vidimus,ex iis qui ob præoſtenſam bonam concoctionem iudicati ſunt. Tertiò,quòd in vigore & totius morbi & particularis exacerbationis, & in die teſtabili iudicatio cõtingit. Conſequenter autem,& ſpeciem,morbi & mores. Speciem dico,tertianam,aut quartanam,aut quotidianam, aut aliquam aliam: Mores autem, an ſint moderati & leues, aut mali ac maligni. & mores præcipuè indicabunt tibi,an ſeruabitur, aut morietur. Et in affectionibus quidem thoracis ac pulmonis attẽdere oportet ſputis. Neque verò vrinarum inſpectio negligẽda eſt. Conſiderãdæ verò ſunt etiam egeſtiones. At in febrientibus abſque inflammatione alicuius viſceris,vrinis maximè mentem attendere oportet. Cæterùm in pernicioſis morbis primum ac maximũ ſignum eſt futuræ mortis citra iudicationem extrema virium debilitas. non enim excitantur ad pugnam. Secundum,ſi nullum omnino fuerit ac ne minimũ quidem concoctionis ſignum. imò etiamſi præmanifeſta fuerit indicatiua dies, futurã iudicationem ſimul præmanifeſtat, & malam fore indicat. Ad hæc videndũ eſt an magnus ſit ac malignus morbus, non tamen citò moueatur. Magnum autem dico, peripneumoniam *pulmonis abſceſſum*, ſemitertianam, febrem ardentem, & conſimiles. Velut(verbi cauſa)contingat vt videatur in quarta die primùm in vrinis nubecula nigra,aut ſimile quiddam in medio ipſarum pendens, aut ſubſidentia nigra: ſint autem & omnia accidentia pernicioſa: morietur quidem talis homo: verùm ſi quidem celeriter moueatur morbus, in ſexta: ſi verò tardè, in ſeptima.

Qui ſint boni iudicatorii dies,& qui mali, Cap. xxv.

SEptima ab initio morbi dies omniũ maximè ſemper perfectè ſoluit ac fideliter, & bene ac citra periculum, & manifeſtè ac ſignanter. Septimæ verò fidem decimaquarta maximè imitatur. Propinqua autẽ ipſis eſt nona & vndecima. Et huic propinqua eſt decimaſeptima, & quinta. Poſt has quarta. Et poſt hãc tertia & viceſima. Sexta verò ſæpe quidem iudicat, verùm plures iudicationes malas aut etiam lethales inducit,aut certè non perfectas neque fideles. reuertuntur enim morbi qui in ſexta die iudicantur,etiamſi ſoluti eſſe putentur. Si verò etiã perfecta iudicatio(id quod rarum eſt)in ſexta contingat,tamẽ cum pericuIoſis ac grauibus accidentibus contingit. Proinde ſextæ naturam nulla alia dies imitata eſt. Si verò aliquando in octauam diem aut decimam ſolutio morbi aceruata exciderit, aſsimilatur quodammodo ei quæ fit in ſexta. rarò enim in iis morbus ſoluitur,& neque fideliter,neque bene,neque perfectè: ſed & obſcurè ac minimè ſignanter. At medio quodammodo inter primas bonas relatas,& inter poſtea malas, tertiadecima locata eſt, neque ſimiliter reprobanda velut malæ, neque tamen ſimilis bonis exiſtens. Quòd ſi bona iudicatio futura eſt, oportet omnia prius iudicata eſſe, in vrinis præſertim: imò etiã in aliis ſignis. Tertia igitur & quarta ac quinta dies ſtatim ab initio præiudicantur: quarta verò ſeptimã præiudicat,& ſeptima vndecimam, vndecima verò decimamquartam, decimaquarta decimamſeptimam, decimaſeptima vigeſimam. Terminus porrò acutorũ morborum eſt decimaquarta. quare ſi hanc tranſgreſſus fuerit morbus,ab acutis excidit.

In quibus ambigua eſt dies principii morbi,& nulla præiudicatiua facta derepente contigit iudicatio,quomodo ambigua inuenire oportet, Cap. xxvi.

IN quibus autẽ nulla præiudicatiua die facta, derepẽte cõtingit iudicatio,& in quibus nõ exactè cognoſcimus principium morbi,in his reſpicienda ſunt ſigna,& ambiguum reperietur, ſi ad exacerbationum proportionem, & ad dierum naturam mentem aduerterimus. Si enim imparibus diebus facta fuerit exacerbatio in intermittentibus aut ſeipſa vehementior facta fuerit in continuis febribus, æſtima præſentẽ iudicationẽ imparis diei propriam eſſe: ſi verò in paribus exacerbetur, illarũ propriè iudicatio erit. Nã ad vehemẽtiores exacerbationes omnino ſequũtur iudicationes. Cæterùm ad ipſam dierũ naturã ſic animum aduertere oportet,ſi ambiguum ſit vtrum nonæ aut decimæ diei iudicatio ſit. Si enim accidentia

omnia mitiora fuerint, & citra periculum, ac bona facta fuerit iudicatio, & conſequuta fuerit ad iudicationem bona tolerantia, nonam potius eſſe iudicatoriam diem dicere oportet. Si verò periculoſa & mala facta fuerit iudicatio, & cum grauibus accidentibus, & grauis tolerantia poſt iudicationem ſequatur, decimam diem magis iudicatoriam fuiſſe dicendum eſt.

De notis ex pulſibus, Cap. XXVII.

QVVM iam expectatur iudicatio, ante omnia pulſus tangere oportet. nam altus pulſus, quemadmodum etiam vehemens, omnis bonæ iudicationis nota eſt, & conſtans ſignum iam adeſſe morbi iudicationem. Si verò vehementer ac fortiter ferit digitos, & cum hoc etiã magnus fuerit, & ad diſtẽtionem magis quàm ad cõtractionem feſtinarit, motus externi potius ſignum eſt. Externum autem motum dico, ſanguinis eruptionem ac ſudores: internum verò, ventris exturbationẽ ac vomitus. Si quidem igitur magnus fuerit pulſus & vndoſus, & ſimul molleſcat, vnà cum hoc quòd etiam ipſum arteriæ corpus humectum eſt, & ad diſtentionem magis feſtinat: per ſudorem futurã iudicationem ſperare oportet. Si verò magnus ſimpliciter fuerit ac vehemens, & magis ad diſtentionem quàm ad cõtractionem feſtinarit, ſanguinis eruptionem per nares fore ſignificat, vbi videlicet ſimul teſtimoniũ præbuerint ſigna in ſanguinis eruptione referenda. Si verò vehemens quidem fuerit, non autẽ magnus, & durior ſeipſo factus fuerit ac inæqualis, & ad contractionem magis feſtinarit, inclinatione iam ad inteſtina facta, per ventrem iudicationem futuram expectare oportet.

De vrinarum notis, & primò quæ ſit naturalis, Cap. XXVIII.

IN febrilibus maximè morbis notæ ex vrinis commodiſſimæ ſunt. quandoquidem verò quicquid eſt præter naturam, ex naturalibus inuenitur, à naturalibus initium faciamus. Vrina igitur optima eſt in ſanis ac optimo habitu præditis hominibus, ſubfulua aut ſubflaua, & moderatè craſſa, & talis manens colore qualis micta fuit, & leuem ac albam & æqualem ſubſidentiam habens omni tẽpore: copiã verò, potus ratione. At in fœminis naturalem vrinam colore albiorẽ virili eſſe conuenit, & ſubſidentiam habere ampliorem. In puerili verò ætate, multũ craſſam ſubſidentiam habere oportet, propter puerorum voracitatem, & inordinatos ac intempeſtiuos motus. Leuem autem ſubſidentiam Hippocrates vocat, cohærentẽ ac indiuulſam indicare volẽs: æqualem verò dicit, vt per totum ſemper ſimilis mingatur, & non hodie quidem cõcocta, cras verò cruda: & vt neque ſubſidentiam aut totã diffuſionem inæqualem habeat. Proinde in naturali vrina quærimus colorem, & diffuſionis compagem, & quæ in ipſa diffuſione obiter feruntur, velut eſt nubecula, aut ſimile quiddam in mẽdio pendens, & ſubſidentia ſiue reſidentia quæ fundum occupat. Manifeſtum igitur eſt quòd vrina in aliquo ex iſtis mutata cruditatem in venis indicat.

Qualis vrina optima ſit in ægrotis, Cap. XXIX.

OPtima igitur eſt vrina in ægrotis quæ ſimillima eſt ſanis, ſuppallida aut ſubflaua, albam ac leuem & æqualem ſubſidentiam habens. Defectuoſior eſt quæ id quod in medio pendet, album ac læue & æquale habet. Crudior autem adhuc hac eſt, quæ nubeculam talem habet. In qua enim flatus eſt in profundo craſſus ac crudus, ſi quidem paucus fuerit, permittit materiã ad fundum vaſis deferri, diuidens autem ipſam, vniri non permittit. ſi verò redundauerit crudus in profundo flatus, eleuat ſubſidentiam ad medium diffuſionis vrinæ, & facit id quod in medio pendet. Si verò adhuc amplior fuerit crudus in profundo flatus, eleuat ſubſidentiam, & ad ſupernam ſuperficiem diffuſi vrinæ liquoris attollit. Inquantum igitur flatus diuidere ac eleuare valet ipſam ſubſidentiam, intantum crudiorem vrinam putes. Si verò neque ſubſidentiam, neque quid in medio pendens, neque nubeculam habuerit vrina, noſſe oportet quòd natura nondum humorem concoxit: ſi verò aliquando habet ſubſidentiam, aut illud in medio pendens, aut nubem,

A aliquando verò non, pugnam indicat naturæ aduerſus morbum: atque hinc modò cruda eſt, modò non. At verò in tertianis exquiſitis & in diariis febribus, nubecula ſola aut illud in medio pendens ad morbi ſolutionem ſufficit: aliquando verò etiam vrinam ſolùm boni coloris factam eſſe.

Quòd non omnis alba ſubſidentia bonum ſignificat, Cap. XXX.

SÆpe verò albus color eius quod in vrinæ fuſura ſiue diffuſione fertur, idiotas decipit, vt ſubſidentiam bonam B putent quæ bona non eſt. Contingit enim crudum ac album humorem vnà cum vrina excretum ſubſidere, & bonæ ſubſidentiæ imaginationem exhibere. Quandoque verò hepate aut renibus affectis pus excernitur cũ vrina, & ſubſidens decipit artificem. Verùm primùm diſtinguendum eſt an homo antea affectos habuerit renes, aut hepar, aut aliam quandam partem per vrinam expurgari ſolitam: deinde etiam graueolẽs reperitur vrina pus habens. Crudus verò humor à bona ſubſidentia diſtinguitur per inæqualem ſubſidentis ſubſtantiam ſiue compagem. C Non enim cohærens ſibiipſi manet, ſed in paruas velut arenulas diuiditur: & omnino non leuis eſt, quemadmodum vera ſubſidentia. In bonis igitur vrinis primùm ſupernè apparet nubes: deinde ſubdeſcendens facit id quod in medio pendet: in fine verò ſubſidens in fundo vaſis, nimirum vbi perfectè fuerit concocta. In crudis verò humoribus, ſtatim ab initio ad fundũ vaſis multa copia ſecedit, vnà cum hoc quòd mali coloris eſt tota fuſura: poſtea verò etiam paulatim concoctus ac attenuatus, D circa medium fuſuræ vrinæ conſpicitur, & facit id quod in medio pendet: quum autem amplius attenuatus fuerit ac concoctus, in ſuperficie diffuſionis vrinæ conſiſtit, & nubeculã facit, decipitque idiotas vt putent morbum ad deterius procedere.

Quid indicet tenuis & pallida vrina, Cap. XXXI.

TEnuis & pallida vrina, cruda quidẽ eſt ſubſtantiæ cõpage, cõcocta autẽ mediocriter colore. Debilitatem autem indicat etiam hæc naturæ, quòd colore quidem concoxit, velut quæ res facilis ſit: non autem etiam compage, E propter difficultatem. Si verò per multum tempus hæc fertur, periculum eſt ne ſufficere poſſit homo donec concoquatur morbus. nam quæ valde tenuis eſt, mala eſt. Indicat enim cruditatem, inquantum calorem id quod tenuius eſt depaſcere oportet.

Quid indicet tenuis & fulua, Cap. XXXII.

AT tenuis in ſubſtantiæ compage vrina, & fulua colore, melior eſt quàm pallida, & tamen reprehenſione non caret propter ſubſtantiam.

Quid indicet rufa vrina, Cap. XXXIII.

F RVfa vrina cruditatem indicat, non mortem: verùm tempore opus habet ad concoctionem. eſt enim ex ſanguine ſeroſo, nondum valde concoctionem adepto, neque proprium colorem, & propterea diuturniorẽ morbum ſignificat. At in febribus continentibus, ob ſanguinis multitudinem conſiſtentibus, excernitur vrina rufa & craſſa, & ſubſidentia rufa, & colore, & fuſuræ compage, & ſubſidentia, cruda.

Quid indicet vrina tenuis micta, & poſtea turbata, Cap. XXXIIII.

G VRina quæ tenuis mingitur, & poſtea foris turbatur, cruda eſt propter flatus craſſi redundantiam. Indicat autem naturam incipere concoquere.

Quid indicet vrina craſſa micta, & craſſa manens, Cap. XXXV.

VRina quæ craſſa mingitur, & craſſa manet, & non deſidet, qualis eſt iumẽtorum, ſignificat vigere craſſorum flatuum ac humorum velut fermentationem. In his capitis dolores aut adſunt, aut aderũt, propter humorum turbationem ac euaporationes.

H Quid indicet vrina craſſa micta, & poſtea deſidens, Cap. XXXVI.

QVÆ craſſa mingitur vrina, & poſtea deſidet, indicat humorum fermentationem quieſcere, & quodammodo attenuari, & ſeparationem ac ſecretionem incipere.

Vrina

Quid indicet vrina tenuis micta,& poſtea deſidens, A
Cap. XXXVII.

EXtremam cruditatem tenuis & alba vrina ſignificat. non enim aggreſſa eſt in his natura concoctionem. Contingit autem hoc aut ob virium debilitatem,aut propter obturationem,aut ob morbi lõgitudinem. Nam in quartanis diuturniſſimis, in principio ob craſſitudinẽ & intractabilitatẽ materiæ, vrina excolata tenuis vocatur. Mingitur autem tenuis,etiam ob hepatis obturationem aut renum:verùm cognoſcitur ex locali dolore.mingitur B etiam aliquando tenue & album in febribus ardentibus. Febris enim ardens bilis multitudinẽ indicat, atque hæc vrina phrenitidem imminere ſignificat.Non tingitur autem vrina quia non manet in vaſis ipſa bilis, ſed leuitate ſua ad cerebrum decurrit.Siquidem igitur non adeſt in his phrenitis,ſcito ipſam iam affore: ſi verò adeſt, & vrina tenuis ac alba mingitur in ardentiſſima febre, vt plurimùm mortem prænunciat.Non enim tolerare poſſunt vires cerebri iam proſtratæ ab ardente febre, acrimoniã ac mordacitatem bilis iam putrefactæ.

Differentiæ vrinarum oleoſarum,& quid ſignificent, C
Cap. XXXVIII.

SOlet febris primùm pinguedinem eliquare,poſtea carnem,poſtremùm etiam ipſa ſolida corpora inuadit. pinguedine igitur liquefacta oleoſæ vrinæ excernuntur. Paulatim autem liquatur pinguedo: vnde & principium habet,& augmentum,& vigorem.In principio igitur colliquationis,ita oleoſi coloris facit vrinas vt ambiguum ſit aquoſæ ſint an oleoſæ:in augmento verò oleoſæ fiunt, ita vt notabiliorem oleoſi mixturam habeant. In vigore autem colliquationis totæ vrinæ per totum,tum in colore,tum in ſubſtantiæ compage,velut oleum ſunt.Ad hæc D pinguedo eliquata,aut renum ſolùm eſt aut totius corporis.Si igitur renum ſolùm fuerit,confertim excernitur talis copia,imò & caloris ſenſus amplior circa renes contingit:ſi verò totius corporis fuerit,paulatim additamẽtum facit.

Quid ſignificent eruinæ ſubſtantiæ,
Cap. XXXIX.

QVando cõſumpta eſt pinguedo,deinceps caro liqueſcit,& eruinæ ſubſtantiæ in vrinis fiũt:ſed & hæ aut renum ſolùm ſunt,aut totius corporis.Siquidem igitur in E febribus apparuerit talis vrina,totius corporis affectionẽ eſſe indicat:ſi verò non,in renibus ſolùm.Et rurſus ſi crudæ ſunt vrinæ,totius corporis eſt malum : ſi verò cõcocta eſt vrina,eruinæ autem ſunt ſubſidentiæ,renum affectionem indicant.

Quid indicent furfuraceæ ſubſidentiæ, Cap. XL.

QVVM febris pinguedinem conſumpſerit,& maiorem carnis partem,& in profunditatem vaſorum irruerit,furfuraceæ ſubſidentiæ fiunt,anguſtiores quidem lamineis,verùm craſſiores ipſis.Et hæ ſimiliter aut ex toto F corpore, aut ex veſica excernũtur. at ſi quidem febris affuerit,ex toto corpore:ſi non,ex veſica.&,ſi quidem cruda fuerit vrina,corporis eſt affectio:ſi verò concocta, ſolius veſicæ.ſed & localis adeſt dolor.

Quid indicent laminæ ſubſidentiæ,
Cap. XLI.

QVVM ipſæ ſolidæ partes affectæ fuerint, primùm in ſuperficie deraduntur,& quæ in vrinis ſubſident, laminea fiunt.ſed & ex veſica ſola talia excernũtur.Si quidem igitur fuerit febris,totum corpus afflictum eſt:ſi nõ, G veſicæ affectio eſt.

Quid indicet polentaceum in vrinis,
Cap. XLII.

QVVM febris poſt occupatam profunditatem,& maiorem & longiorem profunditatem inuaſerit, fiunt talia furfuribus craſſiora, & vocãtur polentacea.At duo ſignificant hæc polentacea:aut enim ſanguinis aſſationẽ indicant,aut fortem ſolidorũ colliquationẽ.Si quidẽ igitur alba fuerint polẽtacea illa,ſolidorum corporum affectio H eſt:ſi rufa,ſanguinis.

Quid indicet graueolens vrina, Cap. XLIII.

GRaueolẽs vrina putrefactionem indicat, & futuram naturæ mortificationem.

Vrina nigra quid ſignificet, Cap. XLIIII.

OMnes nigræ vrinæ,ſtatim etiam craſſæ,omnino pernicioſæ ſunt. rarò enim aut nunquam inuenitur tenuis & nigra.Nam niger color accidit vrinis,dum expurgatur atræ bilis humor,aut ipſa atra bilis,tum quæ ob frigiditatem, tum quæ propter nimiam aſſationem facta eſt. Et viris quidẽ ac fœminis nigræ vrinæ peſſimæ ſunt: pueris verò,aquoſæ.Minus autem pernicioſæ fiunt nigræ vrinæ iis qui debilem habent ſplenem, quibus non ex aduſtione neque ex perfrigeratione nigreſcit ac liueſcit ſanguis,quemadmodum in aliis quibuſdam contingit: ſed ex melancholici humoris diffuſione. At hæ tres differẽtiæ craſſitudinem ſubſtantiæ habent. neceſſariò igitur etiam craſſæ reperiuntur nigræ vrinæ. Proinde in acutis morbis pernicioſiſſima eſt omnis vrina denigrata,& præſertim quum & graueolens fuerit & craſſa,& nigram ſubſidentiã habuerit.Fieri enim non poteſt vt ſeruetur æger ex acuto morbo,qui talem vrinam minxit: & ſi quidem ſubſidentia fuerit nigra,pernicioſiſſimum eſt: ſi verò id quod in medio pendet nigrum fuerit, minus malum, aut non ſimiliter malum:ſi autem nubecula fuerit nigra, adhuc mitius,& non ſimiliter malum. Nigra porrò vrina aliquando indicat frigiditatem, aliquando caliditatem ſiue ſuperaſſationẽ. Si quidem igitur prius micta fuerit liuida vrina,deinde ſic nigra fiat,frigiditatem cauſam habet:ſi verò flaua præceſſerit,& poſtea nigra inuenta fuerit,ab ampliore nimirum caliditate ſuperaſſata,nigra facta eſt. Scire tamẽ operæpretiũ eſt quòd & in febris quartanæ declinatione, & in melancholici delirii ſolutione, vrinæ apparent nigræ ac craſſæ.Splenicis autem vt plurimùm talis vrina mingitur quando debilis fuerit ſplen, nullam enim concoctionem ac diſtributionem melancholicæ ſuperfluitatis facit.

De egeſtionum notis, Cap. XLV.

QVOD de vrinis antea dictum eſt,hoc etiam in egeſtionibus cognoſcere oportet. Dico autem qualis ſit naturalis egeſtio. nam ab hac euariatio in aliqua parte cruditatem indicat. Optima igitur eſt egeſtio mollis & compacta,& leuis,& iuxta conſuetam horam quammaximè prodiens,& ad proportionem comeſtorum: colorata quidem moderatè bilioſo humore,hoc eſt ſubfulua,& nõ valde graueolens.quæ enim talis eſt,naturalis eſt: & manifeſtum eſt quòd ſignificat ſana eſſe omnia circa ventrẽ ac inteſtina.Si verò aliqua parte à relatis euariauerit,præter naturam iam dicitur: velut eſt valde graueolens, aut craſſa,aut ſicca,aut dura,aut diſtorta, & non humori admixta,& quæ cum ſtridore & velut ſtrepitu quodam præter rationem excernitur.Tales enim omnes concoctoriæ actionis debilitatem indicant.His adhuc deterior eſt exactè fulua:eſt enim bilis intemperatæ ac puræ ſignum.Nigra verò egeſtio,atræ bilis ſignum eſt aut ſanguinis aduſti.Liuida verò,inteſtinorum frigiditatis ac mortificationis.Pinguis autem & oleoſa, pinguedinis colliquationẽ ſignificat.Viſcoſa verò ipſorum ſolidorum corporũ colliquationem indicat.Quæ autem varia eſt colore,& valde graueolens, variorum humorum excellẽtem putrefactionem ſignificat.Cæterùm in omnibus his conſiderare conuenit an edulia talia fuerint,aut inteſtinum ex more fluxione laboret,quum debile ſit.

De egeſtionibus iudicatoriis, Cap. XLVI.

SI porrò iudicatio alicuius morbi per ventrem futura eſt,nihil quidem præiudicãs,velut in aliis,neque quicquam proprium ac firmũ præſignificãs habet: verùm ex eo quòd adſunt quidem iudicationis ſigna, non autem adſunt ſigna vomitus, aut eruptionis ſanguinis narium, aut ſudoris,colligere datur.Conſiderare tamen oportet ex aluo egeſta,an plura prodierint quàm prius ante iudicationem.indicant enim inclinationem hac magis fore: & præſertim vbi imminutæ fuerint vrinæ.Inſuper autem & grauitas notabilis, & dolor & tenſio circa præcordia & lumbos,ventris excretiones præcedunt.Quandoquidem verò,& per hæmorrhoidas & per locos muliebres iudicationem fieri poſſibile eſt, communia etiam amborũ ſunt ſigna quæ nunc ſunt relata.verùm conſiderandum eſt an horum quid ex more expectetur. ſi quidẽ igitur in primo-

cipio morbi aut angmento venter perſeueranter liquidio A ra egerit, aut velut bilioſa quædam pura, & febris perſeuerat & bilis magis augeſcit tunc & ardentior & periculoſior vtplurimum eſt morbus. Si verò in vigore multùm exturbetur aluus ſua ſponte, ferè morbi ſolutionem efficit. At circa vigorem aliquando in morbis diuturniorib⁹ venter exturbatus omnem materiam morbum facientẽ deterit. Verùm in acutis morbis, & nigra pura & graueolentiam inducentia, præſertim in principio peſſima ſunt. quibuſcunque enim morbis inchoantibus bilis atra B ſurſum aut deorſum prodierit, mortale eſt. Et rurſus quibuſcunque ex morbis acutis, aut diuturnis, aut ex vulneribus attenuatis, bilis atra ſubierit, poſtridie eius diei moriuntur. Non autem ſimpliciter ſiquid nigrum excernitur, iam etiam hoc atra bilis eſt. poteſt enim & ſanguis è propriis locis excidens, & tempore aliquo manẽs, frigefactos in grumos congelari. Atram itaque bilem cognoſcemus ex eo quòd ad terram fuſa, ipſam radat ac fermentet, velut acerrimum acetum.

De vomitus prænotione ac ſignificatione, C
Cap. XLVII.

INſtante iam iudicatione, vomitum fore expectare oportet, ſi pulſus fuerit vehemens & ad contractionem magis feſtinarit, & duriſſimus exiſtens ac inæqualis. Cordis item punctura & vehemens oris ventris morſus adeſt vnà cum capitis dolore, & vertigines oculorũ, tenebris ſimul obuerſantibus. Et labium concutitur, & ſaliua multa ac tenuis defluit, & nauſeæ infeſtãt, & infernæ præcordiorum partes frigidæ tangentibus apparent. Omnia enim hæc coincidunt, bilioſo ac mordaci humore in vẽ D tre ac ſtomacho coaceruato, mordentéque ac ſimul contrahente totum ſtomachum inferné. vnde & labium cõcutitur, & ſaliua defluit. Si verò cum his etiam rigor acceſſerit, citiſſimè vomũt: quòd ſi etiam cibos recẽs ingeſſerint, & maximè potũ, citò vomũt. Vtiliſſimus eſt vomitus pituitæ ac bilis quãmaximè mixtorũ. vomatur autẽ non craſſus: nam ſinceriores, hoc eſt nõ mixti, reprobandi ſunt. Tales enim & cum violentia & lãcinationibus ac moleſtia vomuntur, vnà cũ hoc quòd ſignũ ſunt ſolã bilem prædominari. Quin & varii reprehẽdi merentur, velut ſunt liuidi & nigri ac porracei. mali enim ſunt hi, in- E quit Hippocrates. Si verò omnes hos colores idem homo vomuerit, pernicioſum eſt. deteriores tamen ſunt liuidi ac nigri, in acutis & ardentibus morbis fientes: & præſertim ſi fuerint graueolentes. Attendere verò oportet & in his num ſanguis confluxerit in ventrem, & tempore quodam in ipſo moram traxerit, & grumoſus excernatur. In plurimis enim tale quiddam cõtingit ex circuitibus quibuſdam: & non ſolùm nihil moleſti infert, ſed etiam tolerãtiores ſeipſis fiũt, vbi hic per vomitũ fuerit reiectus. F

De eruptionis ſanguinis ex naribus prænotione
ac ſignificatione, Cap. XLVIII.

SI ſanguinis ex naribus eruptio futura eſt, propria ſigna præcedunt hæc: Splẽdores oculis obuerſãtur, eo quòd flauus eſt humor. Obtuſus autem eſt viſus propter multitudinis ſurſum verſus lationem. quapropter etiam lacrymantur oculi: facies rubicunda eſt, & præſertim malæ. præcordia diſtenduntur citra dolorem: difficultas ſpirandi adeſt, propter tranſitum ſanguinis per thoracem: capitis item dolor, & temporum pulſus irruens ſimul cum iudicatoria exacerbatione, & non in principio morbi exiſtens: collum dolet, & deliria ſæpe ac exultationes fiunt. G Pulſus autem alti ſunt & magni & ad diſtentionem magis feſtinant. Si verò cum his omnibus etiam nares ſcalpat, iam adeſt tempus vt ſanguis erumpat, & præſertim quum dolor fortiter circa frontem ac tempora incumbit. Quòd ſi etiam ſano ſanguis erumpere conſueuit, augebit ſanè etiam hoc valde ſpem tuam: atque hæc ſunt ſigna iam futuræ ſanguinis eruptionis. In principio verò apparẽtia crudo exiſtente morbo, periculum ſignificant, & tales plerunque moriũtur. Si verò facta iam concoctio- H ne, præſertim in vrinis, hæc ſigna appareant, circa vigorẽ morbi commodè conſpiciuntur. Soluũt autem tales ſanguinis eruptiones etiam viſcerum inflammationes in febribus, quãdo maximè ex directo fiunt, velut inflammato hepate, ex dextra nare: inflammato ſplene, ex ſiniſtra. Vnde facillimum iam fuerit etiam medicum prædicere vtra naris ſanguinem emiſſura ſit, occaſione ex dolente parte accepta. Soluunt etiam ſæpe ſanguinis ex naribus eruptiones phrenitidem, non tamen lethargum aut peripneumoniam.

Quòd & per hæmorrhoidas & muliebres
purgationes ſæpe ſoluitur morbus,
Cap. XLIX.

VIdimus in multis etiam per hæmorrhoidas prius exiſtentes in ſede apertas, morbum ſolutum: ſimiliter & in fœminis menſtrua purgatione facta. Oportet autem & in his prægreſſa concoctione in morbi vigore excretionem fieri, quò bona & tuta iudicatio fiat. Præcedit & in his notabilis grauitas, & dolor lumborum, imò etiam imi ventris dolor ac diſtentio.

De ſignificatione ex ſudoribus, Cap. L.

FEbrem per ſudores ſoluendam cognoſcemus ex eò quòd ardentiſſima eſt, qualis eſt quam inde cauſon *Græci* vocant. Bilioſus eſt enim hic morbus, & vbi fortiter motus fuerit, rigorem efficit. Si quidem igitur pro ratione ſuppreſſa fuerit aluus aut vrina, iudicatione propinqua exiſtente, rigorem expectare oportet: ſi verò amborum ſuppreſſio facta eſt, & non adſunt ſigna vomitus aut eruptionis ſanguinis, ſudor neceſſariò erit multus. & hoc magis fiet vbi augeſcente exacerbatione ægri mẽte moti fuerint, & forinſecus calidiores facti, & vapor quidam calidus ex corpore aſcenderit, qualis antea non contigit, velut videre eſt in recẽs lotis. Pulſus item hi ſunt magni & alti, & veloces, & ad diſtentionẽ magis feſtinantes, ac velut vndoſi: & arteriæ tunica mollis ac humecta apparet: ſuperficies autem totius corporis pruriginoſa & mollis, & quibuſdam horis rubicunda. Hæc in exacerbatione iudicatoria fientia, concoctione prægreſſa, & iudicatoria die bona exiſtente, ſalutares & ſolutorios ſudores ſignificant. Manifeſtum eſt autem quòd moderatè calidum eſſe oportet ſolutorium ſudorem, & per totũ corpus fieri, & pro ratione leuare, ac tolerãtiorem facere ægrotum. At frigidi ſudores cum acuta quidẽ febre, mortales ſunt: cum mitiore verò, longitudinem morbi ſignificant.

Abſceſſuum ſigna iudicatoria, Cap. LI.

SI ad abſceſſum conuertatur morbus, ſalutariter ſe habẽte ægro, ad hoc maximè animum aduertere oportet. Durante quidem febre & continua exiſtente, & vrinis tenuibus ac crudis ſemper exiſtentibus, & ſubſidentiam nõ habentibus, ſi poſtea apparuerit in aliqua inferiori parte, velut in cruribus aut circa iuncturã aliquam, aut grauitas, aut tenſio, aut ardor, aut dolor, abſque manifeſta cauſa, in ea parte abſceſſum fore expecta. Si verò æger derepente difficulter ſpirans, citò quidem à difficili ſpiratione liberatus fuerit, ſucceſſerit autem dolor aut grauitas capitis, & altus ſopor ac ſurditas, huic in glãdulis circa aures abſceſſum fieri neceſſe eſt. Fiunt autem abſceſſus magis in hyeme, & ſenioribus qui trigeſimum annum exceſſerũt.

De ſputorum ſignificatione, Cap. LII.

IN peripneumonicis ac pleuriticis affectionibus ſputa propriè appellata ſubſidentiis in vrinis ſimilia ſunt. At nihil omnino expuere, ſed ſolùm ſiccè tuſſire, eſt veluti in vrinis quum extremè crudæ ſunt. Si verò incipiat æger humida & perfectè cruda educere, obſcura eſt & incerta talis tranſmutatio, & definit primum morbi temp⁹, hoc eſt principium. Vbi verò inceperit ſpuere pauca & matura, & ſemper plura ac facilius educit, tunc augmentum eſſe dicimus. Quum autem exactè fuerint concocta ac mollia, & non ægrè educuntur, tunc inſtat vigoris tempus. Vbi verò concocta fuerint, ac citra moleſtiam educũtur, & imminuta eſt copia, & dolor non amplius fuerit, & homo facilè ſpirat, ac bene tolerat, vigorẽ ceſſaſſe putãdũ eſt, & morbum iam declinare. Cæterùm ante alia animũ aduertere oportet vtrum citius aut tardius ſputa extuſſire incipiat, quemadmodum etiam Hippocrati videtur. In pleuriticis, inquit, ſi ſputum ſtatim appareat, in principio quidem breuis fit: ſi verò poſterius appareat, prolongatur, morbus ipſe videlicet. Quæcunque igitur ſputa ſubflaua ſunt & ſubfulua & ſubſpumoſa ac tenuia, ſolius cruditatis

notæ ſunt,& nihil notabilis mali indicant. Quæ verò purè flaua & fulua & viridia ac ſpumoſa ſunt ac viſcoſa, inſuperque nigra, mala ſunt. Nam, excepto ſanguine, quicunq; alius humor purus fuerit, malam affectionem indicat ex calore generatam. Sanguinea igitur & pituitoſa ſputa, moderata ſunt: flaua verò ac nigra, mala. Conſiderare verò oportet & eductionis ipſorum modum. ſi enim facilè expuūtur, indiciū eſt quòd talia bona ſunt: ſi verò ægrè educuntur, mala. & præſertim ſi nigra, aut liuida, aut æruginoſa fuerint, aut valde graueolentia, vt prunis iniecta graue oleant.

Signa perfectè ac fideliter ſoluti morbi,
Cap. LIII.

PErfectè ac fideliter ſolutum eſſe morbum putare oportet, quum in idem ſimul conuenerint omnia ſolutoria ſigna. Siue igitur in vigore ſtatim & confertim ac conſtanter iudicatus eſt morbus, ſiue paulatim declinando fideliter ſolutus eſt, ex his ſanè cognoſcere poteris: Primum enim & maximum ſignum bonæ ac fidelis iudicationis, ſunt concoctiones ſuperfluitatum apparentes in diebus indicatiuis, cū viriū fortitudine: Deinde ſi in impari die iudicatio facta eſt, & ad hæc inſuper ſi febris ſoluatur ægro iudicato, & ipſe æger ab omnibus accidentibus liberetur, & coloratior fiat tum in facie tū in reliquo corpore, pro euacuationis ratione: & ſubtiliore pulſu præditus, ac fortior dum aſſurgit, & bene tolerās per omnia, & maximè circa concoctiones ciborum ac digeſtiones: & ſi omnes naturales actiones inculpatè facit, & corpus pro refectionis ratione roboratur. & color ex nō naturali in naturalē tranſmutatur. Hæc eſt optima iudicatio, & oportet ipſos confidenter renutrire, cōuenienti victu ac balneis videlicet: ſi verò defectuoſa facta fuerit iudicatio, morbus recidiuare ſolet.

Signa morbi non perfectè ſoluti,
Cap. LIIII.

SVſpectos de recidiua cognoſcemus ex eo quòd putatur quidem ſolutus eſſe morbus, perſeuerāt autem cōſimiles prioribus vrinæ ac pulſus: & quòd adhuc pallidus eſt æger, & difficulter tolerat, & reliqua contraria omnibus prædictis bonis fiunt. Et in ſumma, quoties præter rationem ſolutus eſt morbus, bis ipſum reuerti timor eſt.

Prænotio diei qua moriturus eſt æger,
Cap. LV.

IN pernicioſis morbis conſiderare oportet exacerbationes per ſingulos inſultus, an quotidie, aut alternis, aut alio modo fiāt. ſi verò febris eſt nō intermittētiū generis, vide an in imparibus diebus, aut paribus, æger magis intolerās ſeipſo fit. Noſſe enim clarè oportet quòd in illa die aut nocte, in qua magis intolerans ſeipſo fit æger, morietur: &, ſi morbus multo plus vires excedit, citò morietur: ſi verò vires parum reſiſtunt, differri poterit ad vnam atque alteram diem. Fieri autem non poteſt vt moriturus ad declinationis morbi tempus deueniat. Rarò verò in declinatione morbi aliquem mori cōtingit, niſi alius morbus priori ſuccedat. neque verò neceſſariò ad vigoris tempus peruenit moriturus: ſed vt plurimùm in principio aut augmento ægroti moriuntur.

Quòd etiam horam mortis ægri prænoſcere
poſſit doctus medicus, Cap. LVI.

QVVM quatuor ſint particularis exacerbationis tempora, obſeruare oportet qua hora diei aut noctis grauior exacerbatio irruere ſolet: inſuperque in qua parte exacerbationis æger ſeipſo grauior factus eſt, nimirum an circa acceſſionem, aut augmentum, aut vigorem ipſius exacerbationis. In illa enim hora in qua languidior aut præter ſolitum magis pulſu deſtitutus factus fuerit, morietur. Et in acceſſione quidem exacerbationum moriuntur, ob inflammationes magnas in partibus principalibus, aut propter multitudinē craſſorū ac viſcoſorū humorū aceruatim intrò lapſorū, vt trāſitus ſpiritus perfectè obturentur: ita vt ſuffocetur ac velut extingatur natura, quemadmodum ſiquis viridium lignorum copiam accumulet in flammam: In vigore verò exacerbationum moriuntur, emota natura per violentiam ac vehementiam morbi. Eodem modo contingit ipſos etiam in exacerbationis

A augmento mori. In declinationibus autem exacerbationum moriuntur, exoluta ipſis per violentiā vitali firmitate. Obſcurior enim & collabēs ſēper fit pulſus in pernicioſis exacerbationis declinationibus. Diffluit enim tūc vnà cum aliis in corpore, etiā febrilis calor. atq; hinc idiotæ melius rē habere imaginātur. Ægri verò aut ad exonerandū aluū ſurgētes, aut alio motu facto, animo linquuntur aliqui verò pauco ac viſcoſo ſudore excluſo moriūtur.

In acutis morbis mortem non eſſe prædicendam, Cap. LVII.

B IN acutis morbis coniectatione vti non oportet, in quibus maximè repentina mors aut periculum ingruit. In his enim facilè trāſfluit & ardētior eſt humor, & vehemētiſſima febris violentia. Et de his morbis Hippocrates pronūciauit, Acutorū morborum nō omnino tutæ ſunt prædictiones neque ſanitatis neque mortis.

Febrium diuiſio, & de diariis febribus,
Galeni, Cap. LVIII.

EX morbis ob intemperiem orientibus vnus eſt & febris ipſa, calore præternaturali ad tantam immode- C ſtiam euecto vt angat hominem & actionem lædat. Differentiæ huius caloris, maioris ac minoris ratione diſtinguūtur, & iuxta ſubiectū ſiue materiā, aut ipſū cordis corpus calore occupante, aut humores, aut aeream eſſentiam. Incipit igitur hæc præternaturalis caliditas aliàs ex aliqua de prædictis: & niſi ſoluta fuerit, temporis progreſſu ſimiliter reliqua duo genera afficit. & ſi quidem in ſpiritibus permanſerit hic calor, diariam febrem efficit: ſi verò humores occuparit, febrem putridam incendit: ſi verò ipſum cordis corpus iniuria affecerit, hecticam D ac habitualem febrem facit. Nam aliqui febricitantes facilè ſolubilem affectionem habent, velut calefactum in ſole lignum: aliqui verò ægrè ſolubilem, velut accenſum ab igne lignum, vt etiam fumum edat: quidam verò planè exuruntur, velut lignum ad carbonis naturam adactū. Tria igitur ſunt genera, diariæ, putridæ, & hecticæ. primùm itaque de diariis tractabimus. Fiunt hæ febres, velut dictum eſt, citra humorum putrefactionem, ſolo ſpiritu ferueſacto, & propterea diariæ appellantur. nam vbi loti ſunt ægri in prima huius febris declinatione, & cibū E boni ſucci ac humectum acceperint, non amplius ſecundariò febricitant. Proprium autem & inſeparabile ſignū diariarum febrium eſt vrinarum cōcoctio in prima die, & caloris iucunditas. verùm poſt exacerbationem ſedatā certiorem habebis cognitionem. nam arteriarum motus per omnia aſſimilatur motui ſanorum, quod nulli alii febri adeſt. & ipſa bona ægri tolerantia maximū liberationis ſignum eſt. Et vrinæ multo meliores poſt exacerbationem quàm in febris principio tibi apparebunt. Et ſi ipſis, dum lauantur, neque horror aliquis inſuetus acciderit, ne- F que alia aliqua iniucunditas, & poſt balneū conſequenter bona tolerantia manſerit, cōfidenter nutrire potes ipſum, & vinum exhibere intrepidè bibendum, quātum in præſens moderatum eſt. Facilè verò à talibus febribus capiūtur ii in quibus defluxiones corporis nō vaporoſum ſed acre quid ac fumoſum habent. quare ſiquando ſuppreſſus fuerit coaceruatus in ipſis calor, febrilis efficitur. Auſpicantes verò ac externè laceſſentes harum febrium cauſæ ſunt, laſſitudines, frigiditates, vigiliæ, curæ, triſtitiæ, iracundiæ, rigor, ardor ac exuſtio cutis, vt difficulter trāſ- G pirationem admittat.

De diariis ex laſſitudine febribus, Cap. LIX.

QVI ex laſſitudine febricitant, cutem ſicciorē quàm qui ex alia quadam diaria febre laborant, habent. Et hoc maximè contingit iis qui ſimul frigefacti ſunt ex multa laſſitudine, vt etiam poſt febris vigorem permaneat ipſis ſiccitas: & pulſus his parui fiunt. qui verò nō nimiū fatigati ſunt, his humiditates quædā, aut vapor calidus ex profundo effertur. magni autem ſunt & his pulſus. Oportet autem ipſos ſtatim poſt exacerbationis declina- H tionem in balneum ducere, & accuratè ſimul ac molliter modico oleo dulci tepido perfrictos, aquarum dulcium lauacris lauare. Sed neque ſi in aere balnei ipſos morari iuſſeris, quicquā læſeris propter frigiditatem. Poſtea quietis ſtudium prodeſt.

De febrientibus ex vigiliis,& cura,& triſtitia, aut ira, Cap. LX.

EOS qui ex vigiliis febricitant,diſtinguit etiam coloris ſpecies: eſt enim ſubtumida.Sed & oculorum motus manifeſti ſunt: vix enim attollunt ſupercilia. & caui fiunt ipſis oculi:imò etiam ſicci. Pulſus autem denſiores fiunt omnibus ob vigilias,curam,ac triſtitiam febrientibus.Qui verò ex ira febriunt,his neque cauitas oculorum adeſt,neque color ille:& calor his eſt amplior,& velut ex profundo emergens:& magni ſunt his pulſus.Omnes igitur relati neque frictionibus, neque balneis multis opus habent:ſed multi olei perfuſione omnino non adſtringentis.atque vbi parum defricti ſunt,pro more lauentur.

De febrientibus ex ardore, Cap. LXI.

FEbrientes ex ardore, ſtatim ab initio perfrigerantibus ſanare oportet,& balneis pluribus dulciſſimarum ac temperatiſſimarum aquarum.Oleum autem modicũ adhibendum eſt,& omnino non affricãdum.Sint autem quæ adhibentur capiti frigefacientia, omphacinum & roſaceum ex ipſo præparatum ſine ſale. Facere autẽ hæc poſſimus frigida, vas in quo continentur ſuſpendentes in puteum vt aquam contingat. Sed adhuc magis ſaliens aquæ frigidæ oleum frigefacit:& magis adhuc nix forinſecus vaſi circumpoſita. Perfundendum eſt autem ſinciput ex oleo ſic frigefacto,lana moderatè excepto, ita vt manum in ſublime leuemus, & hoc indeſinenter faciamus vſque ad febris declinationem:atque ita in balneũ dulcium ac temperatarum aquarum ducamus,acceſſu ſolo aeris balnei per tranſitum conceſſo.

De febrientibus ex frigore, Cap. LXII.

SI quis frigefactus,febricitarit,ſuppreſſis videlicet fumoſis tranſpirationibus,quæ per cutem fiunt,& hic in balneum ducendus eſt in febris declinatione. Caput autem calfaciendum eſt & ante balneum & poſt balneum, in declinatione,ex vnguento amaracino & nardino.

De febrientibus ex grauedine ac deſtillatione, Cap. LXIII.

QVI ob grauedinem febriunt lauare non oportet priuſquam ea concoquatur;ſi ex frigiditate aut cruditate deſtillatio facta eſt. Caput autem humectandum eſt irino vnguento aut amaracino aut nardino :ſi verò ex ardore facta eſt deſtillatio capite calfacto, & inſtar cucurbitæ attrahẽte materiã ex locis ſubiectis, hunc ſtatim in balneũ dulciũ ac tẽperatarũ aquarũ ducere oportet,& in frigidam immergere,& ſub ſalientem locare:in balneis autem frigefacientibus caput humectare. ſunt autem ea moderata propter balneum.

De febribus ex cutis denſitate, Cap. LXIIII.

DEnſatur cutis aut ex frigore,aut acerba qualitate ipſi præter aſſuetudinem allapſa:quale quid accidit etiam iis qui in aluminoſa aqua lauantur. Arctiſſima eſt iis cutis,vt etiam tactu cognoſcatur. Imò & caloris motus, leuis quidem iuxta primam manus admotionem apparẽs, acris efficitur ſi diutius tactus perſeueret:vrinæ autem nõ velut aliis fuluæ ſunt. quare non accuſamus in iis quòd alimentum non ſentiant,vnde corporis moles contrahitur. Neque verò oculi caui ac ſicci fiunt. verùm ſunt quibus humidiores & prominentiores eſſe videntur naturalibus,eo quòd non contigit tranſpiratio in ipſis,ſed materiæ magis intus concluduntur. Vnde neque pulſus parui ſunt,velut in triſtitia aut cura,aut vigiliis,& valde immoderatis exercitiis.Curare porrò eos oportet aquarum dulciſſimarũ ac tẽperatiſſimarũ balneis,poſt exacerbationis declinationẽ,& præcipere ipſis vt aliquãdiu in balnei aere morẽtur: affundẽdũmque eſt ipſis oleũ dulce tepidũ, & fricatio mollis ac moderata adhibenda. Tenuis autem victus præſcribendus eſt,& vinum dandum tenue & album.

De febribus ex fame, Cap. LXV.

SI ob famem fiat febris, exacerbatione declinante in balneum ducantur,& plurimo oleo tepido dulciſſimo perfuſi leuiſſimè fricentur,& plurimo tempore in calido ſolio morentur. Egreſſi deinde ac viribus refecti rurſus in balneum ducãtur,& in calidum ſolium locetur.Poſtea A egreſſis poſt balnei turbationem ſedatam,danda eſt aqua calida potanda,deinde priſanæ ſuccus: aliquando etiam piſces petroſi in iure albo parati.

Diæta communis omnium diariarum febrium, Cap. LXVI.

DIæta in febribꝰ diariis omnibus communem ſcopũ habet,vt ſit ex eduliis boni ſucci & quæ omnino cõcoquuntur,& nuſquam circa meatus detinentur: iis quidem qui ex ardore aut ira febriunt,quæ ſimul frigefaciũt ac humectant: frigefactis verò,minus alentia & moderatè calfacientia.Iis autem qui vigilarunt,aut triſtes fuerũt B aut curis vexati, humidus & ſomnificus cibus congruus eſt.fatigatis autem,plurimus & maximè nutriens. At in quibus intẽperatura corporis calidior ac ſiccior facta eſt, eos oportet aliquãdo circa primũ exacerbationis impetũ nutrire.Vinum autem dandum eſt omnibus qui ex diaria febre laborant,aquoſum,tenue ac album,quod & concoctionem adiuuat& vrinas ac ſudores propellit.Iis verò qui vigilarunt aut triſtes fuerunt,aut curis vexati, magis intrepidè vinum datur.ſed & fatigatis nimium,dandum eſt quantum ſuperare poſſunt.Iratis autem,priuſquam ab C affectu omnino liberati fuerint, minimè tutum eſt vinum dare.

De febrientibus ex inguinum inflammatione, Cap. LXVII.

SI quidem citra laceſſentem externam cauſam, inguinis glandularum inflãmatio fiat, multitudinẽ ſanguinis plerunque in vniuerſo corpore indicat. nam & calor in his amplior eſt quàm in prædictis,& facies rubicunda ac tumida apparet. Oportet igitur celerrimè venam ſecare priuſquam materia in inflammato putreſcat, ac febrẽ D putridã accẽdat:poſt venæ ſectionẽ vtẽdum eſt tenui diæta,vſque ad perfectam liberationem. At inflammato inguini ante venæ ſectionem adſtringentia ac repellentia imponenda ſunt:poſt venam ſectam,laxantia ac moderatè diſcutientia.Cæterùm quibus propter offenſionem digitorum pedis,aut aliud quid tale, inguinis inflammatio facta eſt,& ea de cauſa febris diaria conſequuta, tales ne interrogant quidem medicum quid facere oporteat, ſed vlceri ex quo inguinis inflammatio facta eſt proſpicien- E tes,lauantur circa exacerbationis declinationem. Prohibendum autem vinum omnibus ex inguinis inflammatione febrientibus, donec inflammatio fuerit ſoluta. & victus ratio tenuior ipſis conſtituenda eſt.

De diariis febribus ex cruditate obortis, Cap. LXVIII.

IN corporibus ex malis humoribus vitiatis cruditates orientes citiſſimè febrem accendunt. minus autem fit malum ſi ob cruditatem aluus infrà erumpat:nõ paruum autem malum eſt ſi fuerit ſuppreſſa. Febriunt autem ali- F qui etiam in quibus profluuium vẽtris ob cruditatem fit. Si quidem igitur ſola corrupta euacuata eſſe apparuerint, lauandi ſunt ac nutriendi in febris declinatione: ſi verò plus iuſto euacuatio fiat,melius eſt nutrire citra balneum proſpiciendo ventri ipſi.Cura verò vẽtris dupliciter fiat: Si enim non amplius feratur ipſa aluus, abſinthium modicum aqua macerans coquito cum oleo in duplici vaſculo,& ex hoc locos circa ventrem humectato: deinde hapſum lanæ purpureæ oleo imbutum ventri imponito: Si verò debilius eſt os ventris,maſtichen cum vnguento G nardino ad ſtrigmentitiam craſſitudinem redige, & purpuram ex eo imbutam impone. Sint autem ea quæ imponuntur, ad tactum calida. tepida enim robur ventris exoluunt. At ſi adhuc feratur aluus,melius eſt optimo melino vti pro nardino,cum modico vino.commodum eſt ad hæc & maſtichinum.Si verò etiam vẽter exuratur poſt euacuationem,melino ſimiliter vtaris,aut cerato ex ipſo parato.Nutriendi porrò ſunt adhuc fluente aluo ex polẽta & panibus qui oxylipes vocantur, *ex eo quòd pauciſſimum acetum habeant*. Inſpergenda eſt autem polenta ſuc- H co malorum punicorum,aut pirorum,aut malorum,præſertim cotoneorum:vel in ipſorum decoctum,aut myrrorũ.Si verò fluxus ceſſarit,alica detur, & gallorum teſtes,& piſces petroſi in iure albo parati,& fructus adſtringentes. Si verò inappetentes fuerint,vt auerſentur cibos, ex con-

coctorio medicamento ex malorum cotoneorum ſucco ac melle compoſito, cochlearium vnum aut duo danda ſunt. Si autem non affuerit id quod ex ſucco compoſitum eſt, detur id quod ex carnibus cotoneorum paratur, cui nihil omnino piperis additum eſt, aut valde exiguum quiddam. Si vero ſupprimatur aluus in iis qui ob cruditatem ex diaria febri febricitant, ſi quidem cibi adhuc in ventre continentur, plurima tepida pota, digitis aut pennis immiſſis, per vomitum iubebimus id quod moleſtũ eſt reiicere: deinde præcordia fouere & quietem agere. Si verò cibi iam deſcenderunt ad inteſtina, reclinatis ipſis ita vt partes circa caput & ſtomachum ſurſum vergentes habeant, foueatur venter, & ſomnus cõcilietur. Poſt ſomnũ autem glandula ſubdatur, ad ſuperfluitates quæ deſcenderũt educẽdas: aut per mitiorẽ clyſterẽ (quale eſt furfurũ decoctum) euacuatio fiat. diæta ſit tenuiſſima, quæ plurimã exterſoriam vim in ſe habeat. Quòd ſi inflatio acceſſerit, incoquere oportet in oleo cuminum ac rutam, & infundere per ſedem. Euacuata verò aluo, ſtatim nutriantur: ſi verò etiam citra moleſtiã dormierint, poſtridie lauẽtur, adhibentes ventri vnguentum nardinum cum modico vino, & poſt balneum ſimiliter tenui victu vtantur: ſi verò etiam tertia dies febrem aliquam induxerit, neque ſic timendum eſt: ſed ſimiliter lauandum, ac moderate nutriendum. Dare autem oportet talibus ante cibũ aliquod concoctorium, oxyporium *id eſt citæ penetrationis appellatum* medicamentum, & præſertim quod ex cotoneis malis fit, cochlearii menſura.

Curatio diariarum febriũ multarum dierum, quarũ aliquæ ex mutatione diariarum generantur ob cutis obturationem, Cap. LXIX.

QVædam febres propter obturationem vaſorum circa cutem fiunt, ex diariarum mutatione, quum non probè curatæ fuerint ſtatim ab initio. Cõtingit hoc maximè in corporib⁹ vitioſis humoribus præditis, quũ multũm fuerint voraces. Nam in talibus circa primam ac ſecundam diẽ aliquantiſper non eſt in pulſu, putredinis ſignum: ſicut neque in vrinis, cruditatis. dum enim prolongatur quidem declinatio, & nõ amplius iuxta proportionem remittit, ſuſpecta eſt affectio. ſi enim non tranſpirauerint perfecte, neceſſe eſt putrefactos eſſe vitioſos humores. Si quidem igitur puer aut ſenex fuerit ægrotus, venã ſecare nõ expedit: in mediis autem ætatibus, robore præſente ægroto, vena ſecetur, ſi ſanè etiã plenitudinis ſigna affuerint in corpore. Detrahendum eſt autem pro virib⁹ & obturationis magnitudine. maior enim febris ob vehementiores obturationes incidit: minor autem ob minores. Euacuata verò multitudine, & rarefactis meatibus, fumoſæ ac fuliginoſæ ſuperfluitates tranſpirantes pauciores fieri poterunt. Periculoſum enim eſt aperire potẽtibus obſtructiones vti ante euacuationẽ. Quæ enim vim exterſoriã habent, exhibita dum exhalant, ſimul attrahũt quid ex craſſis ac viſcoſis humoribus in vaſis, & duplicant in anguſtis meatibus obturationes: ſi verò etiam extrinſecus cuti admoueantur exterſoria, periculũ eſt ne attrahant etiam aliud quid ad meatus obſtructos. Quò igitur ſecurè & intrinſecis exhalatio & extrinſecis attractio contingat, vtiliſſimum eſt euacuare pro viribus corpus: poſt euacuationem verò non longa facta dilatione, aliqua exterſoria edulia aut pharmaca dare: eduliorum quidem loco ptiſanam & aquam mulſam, pro pharmacis autem, acetũ mulſum ex ſolo aceto ac melle paratum. Quæ enim in aceto mulſo coquuntur alias, velut calamintha, & ſimilia calida, febres accendunt: velut etiam vinum. At poſt tertiam diem, neque putredinis humorũ ſigno in pulſibus præſente, neque in vrinis cruditatis, & vbi hora ſuſpecta in qua febris acceſſit in prima die, tranſiit, confidenter iam hominem lauare oportet: ſi verò etiam circa decimã horam ſuſpectus tibi fuerit paroxyſmus *ſiue exacerbatio*, lauare oportet ante horam ſextam. In balneo verò corpore præcalefacto illinire oportet dulci tepido, & moderatius confricare, poſtea depurgare & abluere forinſecus corpus. Eligenda ad hoc quædam moderatè extergentia, qualis eſt ordeacea farina & fabacea: deinde immittẽda

A in ſolium calidæ temperatæ, deinde etiam in frigidam. Si verò circa decimam horam (vt ita demus) turbatio quædam ſuſpecta ſit, nihil exhibendum eſt præter aquam cui incocta eſt hyſſopus, & parum apii: deinde ſi nihil mali intulerit hora, nutriantur. Si verò etiam quid attulerit, omnino moderatum apparebit: quare & lauare poteris poſtridie ac nutrire. At vbi magna facta eſt obturatio, neceſſariò putrefactio contingit: vnde curatio in putredinoſa febre referenda, etiam his congrua eſt.

B

De febribus *id eſt continentibus* ſynochis, Cap. LXX.

COntinens febris nominatur cuius ab initio vſque ad finem vna eſt exacerbatio, nullam alterius exacerbationis principii ſignificationem faciens. Corporibus bono habitu præditis, & multo ſanguine refertis, & ætati calidæ peculiaris eſt continens febris. conflatur enim ob calidi ſanguinis copiam nondum putrefacti, &, eo quòd non tranſpirat, feruore ſolùm caliditatem excitantis: quẽadmodum nouum vinum ſolet in doliis. Tempus autem taliũ febriũ maximè vernũ eſt. Sunt autem differẽtiæ febris continentis tres. nam aut æqualis permanet magni- C tudo ab initio vſque ad ſolutionem, aut additamentum facit, aut detractionem. hoc autem contingit prout maiores aut minores fiũt trãſpirationes, ex eo quòd dẽſior aut rarior eſt habitus corporis affecti. Eſt autem multa copia quæ in talibus affligit, & feruorem ſanguinis ebulliẽtem conſequenter febris accendit: aliquando verò etiam craſſitudo. Scopus igitur curationis in ipſis eſt euacuare copiam, & extinguere calorem præternaturalem, & craſſitudinem ſecare: ſi quidem affuerit. deinde veterem bonã temperaturam debilitatis partibus reparare.

D

De venæ ſectione, Cap. LXXI.

SI validæ ſunt vires, & ætas permittit, & nihil aliud fortiter reſiſtit, ſanguinis tantum auferre oportet quantũ vires tolerant. præſtat autem, ſi vires adſunt, vſque ad animi deliquium ducere. Quibus verò nõ ſic vena ſecta eſt, hi ad extremum periculum deueniunt, vt aut ſuffocentur aut animo linquantur: niſi virium robur, aut larga ſanguinis eruptio, aut multus ſudor ex manifeſta pernicie ipſos eripiat. Nã multitudo in his non amplius à venis contineri potens obturat ac diſtendit corporis molem, & pro- E pterea ipſum aliquando dirumpit, & vaſa maximè in naribus aperit. Ea gratia feſtinare oportet ad ſanguinis detractionem quantum vires ferunt, quò vaſorum natura ex tranſpiratione ac ventilatione naturale tẽperamentũ cõſeruans, iuxta morẽ ab initio humorib⁹ dominetur. verùm animaduertendum eſt & ad ipſius venæ ſectionis ſcopos. Præcedente enim ciborum cruditate, eouſque venæ ſectionem differre conuenit, donec tibi ſatis eſſe videbitur concoctio ipſorum in ventre peracta, itẽmque ſeceſſus ſuperfluitatum in inteſtinis: ſi verò ſuſpectum habes F poſt venæ ſectionem, aliam fore ſanguinis euacuationẽ, velut muliebrem purgationem, aut hæmorrhoidum in ſede fluxum, relinquere oportet in venæ ſectione tantum ſanguinis quantum per alios locos euacuandum putas. Quare ſiue menſes fuerint moti ſiue hæmorrhois aperta, totum negotium naturæ permittito: ſi verò non tantum quantum oportebat euacuatum fuerit, tunc venam ſecato, quò ex vtriſque compoſitis perficiatur quod conuenit. Aptus eſt ad venæ ſectionem habitus corporis durus, G multi ſanguinis, denſus, & ægrè tranſpirans, ſtatus aeris humidior. Reſiſtit venæ ſectioni puerilis ac ſenilis ætas, temperamentum calidum ac ſiccum valde, & tempus ac regio conſimilis, & qui natura humidiores ſunt, & præſertim cum caliditate: & qui raro habitu præditi ſunt. Inſuper quibus os ventris aut amara bile valde vexatur, aut debile eſt, aut vltra iuſtũ ſubtili ſenſu præditũ. hi enim omnes facilè tranſpirant, & in venæ ſectione animi deliquiis corripiuntur, ex quibus ægrè reuocari poſſunt. Similiter autem etiamſi triginta annorum fuerit is cui vena H ſecanda eſt, verùm humidus & mollis & pinguis ac albus corpore, & paruas venas habuerit, huic aut omnino non venam ſecabis, aut parum detrahes: omnino quidem nõ, æſtatis tempore & in reliquis eiuſdem ordinis: parum verò, aliis temporibus ac reliquis conſtitutionibus. Proinde

aliqui in animi deliquium collapſi in ipſis medicorũ manibus,non ſunt reuocati. A quare ſiquis euacuaſſet citra virium diſſolutionem,nõ periiſſent: Aliqui verò per omnẽ deinceps vitam totũ corporis temperamentum frigidi⁹ habuerũt,propter immodicam euacuationem, vt qui in malo corpore ac habitu vitam degerint.Quidam verò ex hoc ipſo pernicioſis morbis correpti ſunt, ab aqua inter cutem,& erectæ ceruicis ſpiratione,hepatiſque ac ventris debilitate,& ſemiſideratione. Optimum igitur eſt,quemadmodum nos ſemper facere vidiſti, non dierum numero animum aduertere,neque ſoli multitudini, ſed viriũ B robori: in omnibus quidem, verùm maximè in continentibus febribus. ſi enim vires conſeruentur, nõ ſolùm ſexta ac ſeptima,ſed etiam ſequentibus diebus venam ſecabis.

De frigidæ aquæ exhibitione, Cap. LXXII.

SI aliquando coactus fueris curare ægrotum qui non ſolùm antea venæ ſecandæ auxilium omiſit,ſed etiam nunc aut propter timiditatem ægroti, aut cognatorum, C ſanguinem detrahere prohibearis, ad frigidæ exhibitionem deueniendum eſt,exacta præſcriptione facta, quãtũ ex ipſa fieri poſſit detrimentum.Nam ſi hoc paruum vel omnino nullum futurum eſt, danda eſt in potu frigida ſincera quantum æger eius voluerit. Tunc autem danda eſt frigida quum in vrinis videris concoctionis ſigna.neque autem in principio,neque in augmento dãda eſt frigida,ſed in ipſo vigore totius morbi ac particularis exacerbationis.Opportuno enim tempore data frigida corroborat ſolidarum partium naturam. Corroborata verò D natura præattenuatos humores aggreditur,vt bonos quidem detineat,inutiles verò eiiciat,aut per ventrem, aut per vomitus,aut ſudores. Si verò frigidæ potor fuerit æger tẽpore ſanitatis, valde cõfidẽter frigidã dato,ipſa experientia doctus omnia viſcera frigidæ familiaritatẽ ſuſtinere.Si enim omnino aliqua pars adeo frigida eſſet vt ab ipſa læderetur, ſanitatis vtique tempore euidens detrimentum oſtendiſſet: quum autem nulla pars in ſanitate læſa ſit,ne in febre quidem lædi poterit, quum maximum propugnaculum habeat in profundo ardentis caloris multitudinem. E Quapropter iis qui modicum ſanguinem &minimum carnis habent,frigidæ potus periculoſior eſt. citò enim ad ſolidas animalis partes penetrat carnibus nudatas. Quapropter etiam habituales febres neque ſincera neque multa frigida opus habent: tenuia enim ſunt in ipſis ac modici ſanguinis corpora. Vnde quũ magni detrimenti timor immineat in ineptis, à frigidæ exhibitione abſtinere oportet,&vti aliis auxiliis,quæ obturationes reſerant,& multitudinem euacuant, & feruorem febris mitigant. At verò detrimenta ex intempeſtiuo F frigidæ potu orientia hæc ſunt:viſcoſos ac craſſos humores attenuari ac trãſpirare frigida impedit. Quare ſiue inflammatio fuerit in aliquo viſcere,ſiue ignis ſacer, ſiue indurata,ſiue mollis ac laxa affectio, frigidæ potus ad huius ſanationem nihil confert: ſed eueſtigio quidem non modicam affert lenitatem, eo quòd febrem iam factam extinguit: manente autem intus cauſa,quum ex frigida denſatum fuerit corpus, aliam febrem accendit priore grauiorem.Atque hæc quidem detrimenti ſpecies contemni poterat:verùm plerique debilia habentes viſcera, citius ac facilius à frigidæ exhibitione læduntur.Quibuſdam enim ſtomachus ſiue gula adeo fortiter affectus eſt, G vt perdiderit actionem,& vix potuerit deglutire: aliis vẽter læſus eſt,vt vix concoquere potuerit:aliis hepar, vt ex hoc in aquam inter cutem inciderint: aliis colum, aut pulmo,aut renes & veſica:aut aliud quid à frigida læſum, debile ad propriam actionẽ factũ eſt. Quidam ipſorum ſtatim erectæ ceruicis ſpiratione, aut alto ſopore, aut lethargo,aut aurium abſceſſu,aut conuulſionibus, aut tremoribus,aut ſiderationibus corripiũtur. Et,vt in ſumma dicam,omne neruorum genus &caput ipſis affligitur.Noui quòd formidinẽ tibi induxerim per ea quæ retuli,ad frigidæ exhibitionem: verùm vidiſti me ſæpe ipſa opportunè vſum eſſe,& in quibus dare oportet,& ſemper vtilitatem aſſequutum eſſe citra ægri læſionem.

Diæta in febribus continentibus, Cap. LXXIII.

QVibus vena ſecta eſt,his ego poſt duas venæ ſectæ horas ſemper do modicum ptiſanæ ſuccũ, & iubeo quieſcere.Et poſtquã ex ſomnis ſurrexerint, rurſus ſimiliter ptiſanæ ſuccũ exhibeo,& hoc perſeuero vſq; ad tertiã diem: quarta ferè ſemper in balneum duco. Tales enim opportunè vena ſecta viribus robuſtis, & ad animi deliquium euacuati,neceſſariò ſequitur non longè poſtea vẽtris ſeceſſus, attenuatis videlicet humoribus, & leuatis ac corroboratis viribus:aliquando verò etiam bilis vomitus. Ad quæ ſtatim etiam humiditates per totum corpus aut ſudores ſuccedunt.quare confidenter hos lauato quarta die.At verò tempus exhibendi cibi in febribus continentibus,tum iis quæ iam relatæ ſunt, tum iis quæ poſtea referentur:quæ ſanè vnã ſolùm ab initio vſq; ad finẽ exacerbationẽ habẽt(eſt bona ægri tolerãtia & conſuetudo. tũc enim ipſis cibi dandi ſunt) quãdo tolerãtiſſimi ſibiipſis eſſe videntur:& illo præſertim tempore diei in quo etiam prius morem accipiendi cibi habuerunt. maximè enim toleranter pertulerint cibos iſto tempore acceptos. Robuſtis igitur viribus,& dum vigor morbi breui expectatur,tenuiſſimo victu vti licet: vbi verò vires ægræ ſunt,non licet tenui victu vti citra magnum detrimentum.quare alimentis tantum apponendum eſt quantum roboris viribus detractum eſt.

Vniuerſalis doctrina de febribus putredinoſis, Cap. LXXIIII.

TRanſpirationis anguſtia ac impedimentum meatuum obſcurorum totius corporis obturationem facit,per quos fumoſæ & fuliginoſæ ſuperfluitates quotidie tranſpirant. At obturationis affectio quum parua fuerit & probè tractata,diariam febrem effecit: Quum autẽ ſiue propter magnitudinem, ſiue imperitiam medicorũ conſuetum diariarum tempus exceſſerit,aut continentem aut aliam quandam, ob humorum putrefactionem, accendit febrem.At verò tranſpiratio multiformiter impeditur,& dum denſantur meatus propter ſiccitatem aut adſtrictionem cutis,& dum obturantur propter multitudinem & craſſitudinem ac viſcoſitatem humorum. Dũ itaque quotidie fumoſarum ac fuliginoſarum ſuperfluitatum tranſpiratio impeditur,naturalis in nobis calor affligitur.Alius verò præter naturam corporibus accedens, primùm humores propter humiditatem putrefacit ac corrumpit: progreſſu verò tẽporis etiam pinguedinẽ ac carnẽ & ipſa ſolida corpora inuadit. Eſt autẽ putrefactio, eſſentiæ putreſcentis corporis ad corruptionẽ tranſmutatio à calore præter naturã fiẽs.Putreſcentes igitur humores,aut intra vaſa arctati,continuas & nunquam intermittentes vſque ad perfectam morbi ſolutionem febres efficiunt:aut per totum corpus delati & extra vaſa elapſi, quandam febrem per circuitum accedentem & interualla habentem accendunt,velut tertianam,quartanam,quotidianam,aut aliam conſimilem. Cauſa verò cur non excidant extra vaſa humores in febribus continuis, eſt aut multitudo,aut craſſitudo,aut viſcoſitas ipſorum. Quemadmodum igitur dum inanimata corpora putreſcunt, primùm abiicimus ex ipſis quæ iam putruerunt, deinde reliquum in aere frigido ſuſpendimus, & perſpirationes perfrigerantes molimur:eodem modo ſanabimus in humanis corporibus putrefactionem,quod quidẽ iam corruptum eſt,omni modo euacuantes,reliquum verò geſtationibus moderatis & tranſpirationibus perfrigerãtibus ad exactam ac naturalem proportionem reducentes. Proinde vbi prius de non intermittentibus febribus tractauerimus,mentionem faciemus deinceps & reliquarum.

De febribus putridis, Cap. LXXV.

QVVM in omnibus vaſis,& præſertim maximis,circa alas ac inguina,ac conſimilibus, ſanguis calidior æqualiter redundans putruerit, febrem putridam continentem efficit.Plerunque verò in corporibus multi ſan- H guinis ac carnoſis & denſo habitu præditis,& ſuperfluitatibus calidis refertis hæc generatur. Proinde his iam febrientibus pulſus maximus & æqualis ac vehemens eſt, & qui compagem arteriæ neque duriorem neque molliorem habet.Ad tantam verò velocitatem ac denſitatem

venit,ad quantam magnitudinem ipſa febris venit. Atque hæc quidem ambabus communia ſunt, huic videlicet,& prædictæ continenti citra putrefactionem febri. verùm huic præcipua putrefactionis ſigna in vrinis, & pulſibus, & caloris ſpecie adſunt. Curatio verò harum febrium, in vtroque genere communicat, tum in eo quòd cum putrefactione,tum eo quòd ſine hac eſt:at eſſētia quidem & vniuerſa ipſarum natura ex genere putridarum eſt. Verùm quatenus vna eſt tota ipſarum exacerbatio,ab initio vſque ad totius morbi ſolutionem,eatenus communicat cum continenti abſque putrefactione. Oportet itaque etiam curationem ipſis in hoc ſolùm cum illis continentibus communem eſſe:per alia vero omnia bifariam ſecari, ita vt quoſdam medendi ſcopos ex genere putridarum accipiamus,quoſdam verò ex propria ipſarum eſſentia.ſanguis enim eſt qui in hac febre putrefactionem ſuſcepit. Sic verò etiam alias differentias putrefactorum humorum ſanare conuenit, iudicationem partim à putrefactione ſumēdo,partim à propria vniuſcuiuſque differentia,velut pituita,aut vtraque bile.Quandoquidem igitur putridarum febrium ſeptem ſubiecta ſunt præter naturam ,à quibus iudicationes ſumuntur,nēpe copia humorum,& craſſitudo,& viſcoſitas,& obturatio, & tranſpirantium ſuppreſſio,& putrefactio,& febris nō habens interuallum: Vnamquanque ſanè ex relatis affectionem ſanare oportet per contraria, copiam per euacuationem,craſſitudinem per ſecantia, viſcoſitatem per extergentia,obturationem aperientibus tranſpirantium ſuppreſſionem: ſi quidem propter conſtrictionem cutis facta eſt,per diffundentia: ſi verò propter denſitatem,per rarefacientia. Deinde putrefactionem, extergentibus & alterantibus ac tranſmutantibus febrem autem,per frigefacientia.Quum igitur vires fuerint fortes, vena & iis ſecanda eſt, niſi cruditas ventris aut alterius cuiuſdam partis prohibeat,velut antea dictum eſt. nam ex iis quæ de illis diximus,conſiderare oportet conuenientia etiā de his. Quandoquidem verò neque obturatio neque putrefactio curari poteſt per ſolam venæ ſectionem, quum aliis auxilis opus habeant, reſeruare aliquid ſanguinis oportet ad curationis tempus, vt ne neceſſitas aliqua ingruat ob inopiam intempeſtiuè nutriendi. Quantum enim ad talem febrem attinet,omnino non nutrire oportet: quantum verò ad ſanguinis euacuationem,nutrire opus erit. Quare ex duobus alterum neceſſariū,erit vt aut nutrientes,febrem augeamus :aut non nutrientes , vires diſſoluamus. Melius igitur, velut dictum eſt, relinquere ſanguinis proprium alimentum animalis partibus : & ipſum contentum eſſe modicis ſorbitionum exhibitionibus,velut ſunt ptiſana & aqua mulſa, quibus vt medicamentis magis quàm alimentis opus habemus. Si verò ob aliquam cauſam relictum fuerit venæ ſectionis auxilium,homini per tenuem victum connutrito, quum iam concocti fuerint humores,&craſſitudo ipſorum fuerit præattenuata,febre in vigore exiſtēte, dabimus frigidā aquam,velut in ſuperioribus continentibus febribus,niſi quid ex illic relatis prohibeat exhibitionem. Quòd ſi verò etiam frigidæ potionis auxilium fuerit relictum,aliis auxiliis vtendum eſt, quæ obturationes aperiunt & multitudinem euacuant, & feruorem mitigant, velut antea dictū eſt,& deinceps conſequenter referetur.

Communis diæta omnium febrium putridarum, Cap. LXXVI.

IN omnibus putridis febribus in communi putrefactos humores expurgare oportet, per vrinam & ventrem ac ſudores. hoc enim commune eſt omni putredini.Si verò aliquando ſua ſponte ad os ventris impetum fecerint,per vomitus euacuentur. Alioqui non oportet ægrè vomentes præter naturam irritare, vt ne vires oris ventris exoluantur, quibus maximè in morbis opus habemus. Eligenda verò ſunt quæ citra calefactionem ac reſiccationem prædictas euacuationes perficere poſſunt :velut eſt ptiſanæ ſuccus,& aqua mulſa, acetum mulſum ſimpliciſſimum, & apomeli,*id eſt fauorum mellis elutorum cremor* , & radicis apii decoctum . Aqua itaque mulſa ad ſecandos craſſos humores, & detergēdos viſcoſos , & A promouendas excretiones,optima fuerit, in febribus ex coarctatione ac putrefactione obortis,& præſertim continentibus putridis : attamen febrilem calorem auget. Quare ſi immodica fuerit caliditas,ab aqua mulſa abſtinendum eſt,& vtendum ptiſanæ ſucco.Si verò obturationes ægrè ſolubiles eſſe iudicauerimus, acetum mulſum dandum eſt: quanquam & hoc ſiquis immodicè vtatur, inteſtina radit,& tuſsim mouet, & neruoſas partes lædit, vt difficile ſit reperire tale auxilium quod nihil lædens multùm proſit.atque hoc contingit propter complexū B affectionum præter naturam in corpore. Quapropter iis qui facilè à quacunque re exhibita læduntur, melius eſt vt ptiſanæ ſucco vtantur , donec validius alimentum accipere poſsint. At ſi aluus non egerat, aqua mulſa cum ſolo oleo infuſa eluatur. totum verò corpus forinſecus ante euacuationem diſcuſſoriis difflare non oportet: poſt euacuationem verò diſcuſſoriis vti licet. Pharmacis autem vtendum eſt tepidam caliditatem habentibus, velut eſt oleum chamæmelinum . & in hoc tempore, inter diſcutiendum inquam,etiam vinum aquoſum po- C tum omnes excretiones mouet. Concoctione verò manifeſta in vrinis apparente, etiam lauare licet dulcis & potabilis aquæ balneo.

De febribus continuis, Cap. LXXVII.

FEbres cōtinuæ eiuſdē generis ſunt cū intermittentibus ſiue interpolatis. Eiuſdem autē generis dico cum tertiana exquiſita cauſon ,*id eſt febrem ardentem* , exquiſitam,& cum quotidiana eam quæ quotidie exacerbatur, & tamen non intermittit. nam & febris ardens omnes alias exquiſitæ tertianæ notas ſeruat, & in hoc ſolū ab illa D differt,quòd cū rigore nō irruit neq; intermittit. Et quæ quotidie exacerbatur, ſimiliter omnes notas habet cum quotidiana:in eo verò quòd nō intermittit,eiuſdē cū illa generis eſt. Eodē modo etiā quæ per quartanā exacerbatur,nō autē intermittit,eiuſdem generis eſt cū quartanis. Et manifeſtū eſt quòd neque rigor exacerbationes præcedit,neq; ſudor cōſequitur in hac febre, quēadmodū neq; in febre ardēte rigor ſuperueniens ſoluit ægritudinem. Differt autē febris ardens à continente putrida, eo quòd E hæc ex ſanguine putrefacto cōflatur,& à principio vſque in finē vnam habet exacerbationē. Febris autē ardens ex flaua bile putreſcēte incēditur,& alternis dieb⁹ exacerbatur,& quādā habet febris imminutionē ac velut remiſsionē.Cōtinēs verò putrida,ſimilis manet vſq; ad ſolutionē.

Cura febris ardentis, Philumeni, Cap. LXXVIII.

EST igitur febris ex flaua bile putrefacta incenſa, continua ardentiſsima,& neque medicis neque ægris bonum ordinem exhibet . lingua enim in iis arida eſt & nigra ac aſpera.Morſus item ventris,ac ſitis intolerabilis, F & vigiliæ:aliquando etiam delirium. Primùm itaque leniter ac blandè hanc febrem aggredi oportet . Vbi verò concoctionis ſigna apparuerint in vrinis, & morbus iam viguerit,acrius inſtare,& ad frigidæ potum accedere:niſi & hic aliquid prohibeat ex iis quæ de continentibus febribus relata ſunt. Prima verò auxilia in febre ardenti ſunt decubitus in locis frigidis, qui ad purum aerem patent ac perflantur: ſtratum molle & ſæpius renouatum: amicula aſsiduè permutata , & ſatis gracilia & non ſordida.Lectus ſit abundè amplus, quò poſsint membra cale- G facta ſubinde ad alias atque alias eius partes transferri. & per flabellum aer ignauior cōcitetur . Epithemata conueniunt pectori ac ſtomacho impoſita:palmulæ cum vino & roſaceo,aut melino tritæ.Sunt & frigefacientia cōmoda:velut ſunt pampini vitis triti, ſeris, polygonum, plantago,ramenta cucurbitæ,lactuca, rumex acutus . Singulis autem admiſceantur micæ panis præmadefactæ, aut polentæ.Oportet tamen aſsiduos horum vſus deuitare. At verò panniculi linei complicati moderatè graciles, aqua & oleo calido imbuti, & pectori ac ſtomacho impoſiti, H ardentem febrem mirificè mitigāt.Sed & aqua & oleum calidum , aut aqua & oleum roſaceum , ex alto in pectus delata per lanæ manipulum, vehemētiam ardoris facilè obtundunt. Oportet autem abundè calida eſſe aquam & oleum,aut aquam & roſaceum.tepida enim partium firmitatem exoluunt. Si verò parū nitri iis admixtū fuerit,

A ſudores excludere poterint. In ardentiſſimis autem febribus etiã aceti parum admiſcendũ eſt.nã & hoc quod debet,facit.Cibi porrò offerendi ſunt humidiſſimi,&nihil acre habentes, velut ſunt lactucæ,caules cum poſca aquoſa ferueſacti, & cucurbitæ ſimiliter cum poſca. Sed & ptiſanæ ſuccus tenuior dandus eſt abſque ſale,aut alio additamento.Et aliquando poſt cibum aquam frigidam cochlearii vnius aut duorum menſura abſorbeant: aut ſit potius ipſorum potus in totum lactei teporis. ſed & aqua frigida fracta colluẽda ac gargariſſanda præbeatur.Et roſarum ſucci cochlearium abſorptum ſtomachum refrigerat. B quin & alia animi oblectamenta procurentur.Folia vitis viridia, item myrti ac roſarum per pauimentum ſpargantur,&aqua frigida frequenter irroretur. & aquæ ſalientes in vicinia ſonum edant. Tempus autem frigefacientium epithematum ac ſimilium, eſt vigor exacerbationis. Nam in principiis ac augmentis exacerbationum, dum adhuc inæqualiter affectum eſt,& caliditas circa viſcera reſidet, ſi hæc adhibeantur, diffundunt quidem ſenſum, verùm repellentia caliditatẽ in profundũ, maius detrimentũ inducũt, C incluſo intus feruido calore, & rurſus febrem ardentiorem efficiente. At in vigore exacerbationum, expaſſa caliditate per totum corpus, facilè extingui poterit ea quæ adhuc reliqua eſt circa viſcera. nam & melius ſpirantes, & minus ſiticuloſi fiunt, his in tempore adhibitis: & ipſorum roſcido vapore excluſo, ad ſomnum conuertuntur. Cæterùm inſtante iam vigore totius morbi,& nullo prohibente ex iis quæ in continenti febre relata ſunt, tempus iã eſt frigidæ exhibẽdæ. D In quibus igitur cõfidimus nullũ ex viſceribus, neque caput (velut dictum eſt) læſionem incurſurum, ſinceram ſanè frigidam exhibemus: in quibus verò metus eſt, atque is vel minimus impedimento eſt, pro prima vice fractum exhibebimus potum ſiue frigidam. Frangitur autem, ſiquis temperatæ aquæ calidæ cyathum vnum ad quinque frigidæ puræ ſinceræ admiſcuerit. atque talis potio ſuſpectis corporibus exhibetur. Quidam verò olei roſacei cyathum frigidæ exhibẽdæ affundũt:& ſic exhibẽt. ipſum enim roſaceũ nõ valde frigefacit,& oleoſitas eius corporibus E intus oblita nõ permittit ipſa à frigida aqua lædi: & ſimul firmitatẽ quandam exhibet ventri roſaceum, & lubricitatem, propter oleoſitatem. quidam pro roſaceo melinum exhibent. Galeni. Porrò balneum illis ſolùm conuenit in ardenti febri, qui citra tumorem aliquem inflammatum, aut eryſipelatum ægrotant, vbi concoctionis ſigna apparuerint in vrinis. Quòd ſiquis iuuenis ſit carnoſus, tempore æſtatis, & conſtitutione calida ac ſicca, febre in vigore exiſtente, & concoctione in vrinis F apparente, citra viſceris alicuius inflammationem, & in lauacrum frigidæ natatorium ſeipſum iniiciat atque natet, ſudores vtique commouerit: ſi verò etiam ad frigidæ balneum aſſuetus fuerit, valde confidenter hoc auxilio vtatur. quibuſdam enim ſtatim venter bilioſa egeſſit. At ſi moderata eſt febris,& vires robuſtæ, vnà cum concoctionis ſignis proſunt ipſis balnea dulcium ac temperatarum aquarum,& ex vnguentis chamæmelinum: præſertim ſi aer ambiens frigidus fuerit. Nam ſi aliquando contigerit vt frigido exiſtente ambiente æger fortiter G à febre exuratur, modicam ſalutis ſpem de ipſo habere oportet: ſi verò neque concoctionis ſigna affuerint in tali aeris ſtatu, neque vires fortes habere apparuerit, talem ſeruari impoſſibile eſt. quare neque lauabis ipſum, neque inunges rarefacientibus medicamentis: neque vinum dabis neque frigidam. In quibus enim deſperata eſt ſalus, vanum eſt auxilia multos ſeruantia imperitorum calumniæ exponere. Proinde ego ſanè medicos quoſdã noui methodi ignaros, qui imitati ſunt ea quæ à nobis fieri ſolent,& vſi ſunt his auxiliis in iis qui penitus mortui fuerunt, H & neque quicquam profeciſſe, & opportunum ipſorum vſum ſuſpectum ac horrẽdum feciſſe. At nos & temporum occaſiones & auxilia deſcribimus, in iis qui ſeruari poſſunt. nam qui incurabiles ſunt ægri, iis neque occaſio neque auxilia commodant.

Tertianæ exquiſitæ dignotio, Cap. LXXIX.

Febris tertiana exquiſita in corporibus natura bilioſioribus omnino cõſiſtit,& in ætate vigoris,& maximè tempore æſtiuo,& in locis calidis ac ſiccis temperamento,& in tali ambientis nos aeris ſtatu. Sed & vita in laboribus,& curis, ac vigiliis, ardoribúſque,& pauco alimento, eóque calido & ſicco: & immodicus calefacientium ac ſiccantium potionum ac medicamentorum vſus, apta ſunt ad febrem tertianam. Quum igitur gignatur tertiana ex flaua bile putrefacta, ac mota,& extra vaſa lata, ſtatim à principio rigorem inſignem inducit, qui à quartanæ febris rigore in hoc differt, quòd in tertianis pungi ac vulnerari corpus videatur. Nam in quartanis inuaſio vehementem perfrigerationem habet, & magis in profundo: quotidianam verò neque rigor omnino præcedit, ſed magis circumfrigefiunt. Eſt etiam in tertianis febribus ordo pulſuum exquiſitus, & æqualitas. excitatur autem in progreſſibus exacerbationum pulſus ipſe ad vehementiam ac magnitudinem & denſitatem. Sitim etiã inducit tertiana, maximè in vigore, & hominem exurit vt ſe denudet & abiiciat veſtitum, & magnum ac dẽſum ſpiritum ducat,& velut flammam quandam efflet, & frigidam bibere expetat. & paulo pòſt calor æqualiter per totum corpus extenditur. Quòd ſi etiam manum inieceris corpori, iuxta primum contactum calor multus & acris occurrit, qui velut cum vapore quodam affertur: vincitur autem paulo pòſt à manu.& ſanè iam etiam bibere tempus eſt ægro: atque vbi bibit, ſtatim multitudinem calidi vaporis per cutem remittit prænuntiam ſudoris; & vomitus bilis apparet,& aliquando etiam vẽter egerit. Vrinæ verò iis ſunt bilioſæ & ſubfuluæ ac ſubflauæ,& moderatè craſſæ,& paulo pòſt aut nubeculam albam, aut quiddam in medio dependens bonum efficiunt: at ſi fuluiores fuerint vrinæ, & neque quid in medio pendens, neque nubecula in primo circuitu apparuerit, ad ſeptẽ circuitus extendetur morbus. Verùm exquiſita tertiana quæ in prima die oſtendit in vrinis ſubſidentiam albam ac læuem & æqualem, tertium circuitum non tranſgredietur. Hæc febris in integram febris quietem deſinit poſt exacerbationem, vniuerſum exacerbationis tempus duodecim horarum ad ſummum faciens,& non pluriũ. atque hanc exquiſitam tertianam nominamus: quæ verò diuturniorem habuerit exacerbationem, eam appellamus extentam: ſi verò quotidie exacerbauerit cum rigore irruens vehementi, habuerit autem omnes prædictas notas in pulſibus & vrinis & reliquo corpore, hanc duplam tertianam nominamus. Et hoc contingit propter multitudinem & craſſitudinem & bilis inæqualitatem.

Tertianæ exquiſitæ curatio, Cap. LXXX.

Tertianam igitur exquiſitam, velut à flaua bile commota fientem, humectare ac frigefacere quantum eius fieri poteſt conuenit. Et quæ quidem in ſupernum vẽtrem confluunt euacuare per vomitus: quæ verò infernũ ſubeunt, ſimiliter per infernam excretionem. Sed & vrinis ac ſudoribus via aperienda eſt.& venter quidem mollibus infuſis euacuandus eſt: vrinæ autem propellendæ ſunt apio & anetho in potionib⁹ maceratis. Et ſi cõcoctionis ſigna apparuerint, cõfidenter iã etiã abſinthii comã aqua mulſa maceratã ac excolatã dabis. Balnea verò ipſis cõueniũt, ex aqua calida potabili tẽperata, & neq; nitrũ neq; aliud quiddã tale in balneis adhibere, ſed aquã & oleũ præcalfacto corpori circũfundere, & in calidæ ſoliũ locare, ac hortari vt in ipſo moretur quantum eius fieri poteſt. eos verò qui balneum amant etiamſi bis laueris, non peccaueris. A vino verò abſtinendum eſt penitus, priuſquam concoquatur morbus, vbi verò concoqui incipit, tenue & aquoſum ac modicum, primùm dandum eſt: prope ſolutionẽ verò, vberius. Cibi qui humectant & frigefaciũt, omnes commodãt tertianis exquiſitis. quãtitas verò in ipſis tãta ſit, quãtũ probè cõcoquere poſſũt. Et ex oleribus quidẽ cõueniũt atriplex, blitũ, malua, lactuca, & cucurbita. Ex reliquis autẽ ptiſanæ ſuccus, & ſorbitiones ex alica,& piſces petroſi:& ex volucrib⁹ quæ mollẽ carnẽ habẽt. Ex aliis alas,& gallorũ teſtes,& ſuillos pedes, ac

cerebella,& paruorum porcellorum extremas partes dare conuenit. Sorbendi ſunt etiam ouorum vitelli, & fructus guſtandi nō ægrè concoctiles. Abſtinendum verò ab omnibus dulcibus & acribus,& ſalſis,nidoroſiſque ac viroſis eduliis ac potibus:& à veteribus ac natura calidis vinis.

Tertianæ ſpuriæ curatio, Cap. LXXXI.

IN non exquiſitis tertianis neque lauare ſtatim ab initio bonum eſt,ſed quando iam apparuerint ſigna con coctionis: neque quotidie nutrire, ſed ſatis eſt alternis. Quies autem & calfactio præcordiorum ipſis conducit, & ſorbitiones concoctu faciliores:infuſa item inferni vē tris nō valde mollia. Et ſi ſanguinis detractione opus ha B buerint,neque hæc relinquatur , ſed ſtatim ab initio diſtinctione facta,velut in ſermone De venæ ſectione dictū eſt,moderatus ſanguis auferatur,quantum in præſens ſatis eſt.Totus verò diætæ ſtatus non frigefaciens & humectās ſit in totū,velut in tertianis exquiſitis , ſed etiā quid de inciſorio ac calfactorio modo aſſumat: nimirum velut craſſiore bile ſubiecta,& nō valde calidiore.Maximè verò contulerit ipſis ptiſanæ ſuccus iniecto pipere & hyſſopo aut origano. ſed & nardi ſpicā, cum aqua mulſa co- C ctā bibēdā dato: & alia quoque quæ vrinā cient,prætérquā extremè calfacientia ac ſiccātia.Maximè quoque abſinthii cremor aſſiduè dādus eſt poſt ſeptimā diē. Sed & acetum mulſum multis profuit potū: & aliquod lene purgatoriū,bona concoctione in vrinis apparēte.At verò vomitus ab accepto cibo vſque adeo cōmodus eſt iis qui in hac febre perſeuerant, vt multos nouerim ſtatim perfectè liberatos ex huius vſu.

De hemitritæo, *hoc eſt ſemitertiana*, Cap. LXXXII.

FEbris ſemitertiana appellata,fit pituita putrefacta ad D putrefactum amaræ bilis humorem admixta: & eſt ex duabus febribus cōpoſita.Quotidiana enim cum circumfrigefactione irruente,tertiana verò cum rigore,febris ex ambabus mixta,horrorem inducit: & de rigore quidem minus,plus autem de frigefactione.id quod extremitatibus permixtis contingit. Itaque neque abſonū nomen huic febri impoſuerunt qui hemitritæam dixerunt.Duplex eſt autem modus generationis eius:aut dua bus exacerbationibus vno tempore coincidentibus, aut E ſtatim ab initio vtriſque inter ſe permixtis.Quum igitur tertiana prædominatur,horridior febris fit,& iuxta acceſſionem etiam aliquid rigoris aſſumit.ſtatim verò talis etiam calidior eſt & æſtuoſior,& quendam bilis vomitum aut egeſtionem,aut ſudorem inducit. Vbi verò altera pituitoſior febris præualet,prædominatur quidem frigiditas extremitatum, verùm modici ſunt horrores, & non ſunt ſiticuloſi neque æſtuoſi. At vbi æquales magnitudine fuerint,& tertiana interpellata, & quotidiana continua, inuaſio quidem exacerbationis cum horrore con- F tingit.Et quum pituitoſa febris dominatur, contractiones fiunt ac horrores:quum autem biliofa febris præualuerit,aceruatim incaleſcunt. Atque hæc quidem eſt ſemitertiana exquiſita,ex tertiana intermittēte & quotidiana continua compoſita, ambarum febrium temperatura æquali exiſtente. Cæterùm ſemitertiana non exquiſita,aut bilioſum humorem habet aut pituitoſum.Quum igitur ex vtriſque relatis humoribus ſemitertiana febris confletur,etiam curationem mixtam eſſe conuenit.Quare ex iis quæ de tertiana relata ſunt,& ex iis quæ de quo- G tidiana dicentur,curationem componere oportet.

Quartanæ exquiſitæ dignotio, Cap. LXXXIII.

QVartana exquiſita omnem ætatē inuadit, præcipuè tamen inclinatam. Hippocrates autem in libro De ſeptenario,vigoris ætatem dixit.Idem aſſerere videtur, eundē hominem non bis in quartanam febrem incidere. verba eius ſunt. Primùm quidem quartana febre idē homo bis neque capitur neque vnquam captus eſt,neque de cætero corripietur,ſi ſemel ſanus fiat.& hoc propterea: Iuxta propriam vniuſcuiuſque hominis naturam & ætatem vigoris cōtingit.Neceſſe enim eſt,vigentem hominis naturam in hoc tempore quartana febre corripi:præterito autem vigore exolutam eſſe & à quartana & ab inuaſione. At verò naturæ corporum magis atrabiliariæ

A hanc febrem perferunt, & ex temporibus autumnus, & præſertim vbi ipſe ſeipſo fuerit frigidior ac ſiccior, & inæqualis. Edulia item ac potiones, & totus vitæ victus ſiccus & frigidus tempore exiſtens, quartanarū febrium ſignum eſt:& lienes aucti.Hæc autem febris non ſtatim à prima die omnino irruit cum rigore,ſed aliquando ex aliis in hanc fit tranſmutatio, ex iis quæ erroneæ ac inordinatæ vocantur: verùm in progreſſu rigor accedit,& cum augeſcente etiam rigor augetur.Senſus autem ægrotis cō tingit,non velut ſi pungatur & ſtimuletur cutis,veluti in tertianis cōtingit,ſed & perfrigerātur vehemēter,&velut franguntur vſque ad oſſa.proinde audire eſt ægros dicentes quòd oſsium laſsitudine tenentur,& carnem cōfringi imaginantur.Pulſus porro fiunt parui,obſcuri, ac tardi & rari in principiis acceſsionū , velut in nulla alia affectione.Etenim iuxta inuaſiones quartanarum, arteria tibi ligata eſſe videbitur, & introrſum retrahi, ac prohiberi à regreſſu.quare etiamſi iuuenis fuerit æger,tamen ſenilis extremæ ætatis motum arteria imitatur.Si enim ægrotātis naturalem pulſum noueris,aut in principio exacerbationis alterius morbi adfueris, nihil aliud expectaueris quo minus pronunties irruentem à principio febrem, quartanam eſſe.adeo immenſa quædam mutatio pulſus ad raritatem ac tarditatem fit. Vrinæ verò his in principio quidem albæ ac tenues & aquoſæ, nimirum propter materiæ craſsitudinē percolatæ:progrediente verò morbo,pro ratione coloratiores fiunt & ſubſidentiam habent craſſam.Sequitur autē ſudorum copia circa exacerbationis declinationem. Ex Rufo. Quartanæ igitur à ſplene initium ſumentes,diuturniores ſunt.Fiunt autem manifeſtæ ex colore & cruditatibus,& quòd venter non facilè egerit,& ex ſplenis tumore,& quòd ad ſiniſtrā magis ſe reclinent. Eſt autem periculum ne progreſſu temporis etiam in aquam inter cutem incidant. At verò propter hepar inflammatum , quartanarii coloris ſunt albicantis & toto corpore tumidi,& vrinæ iis ſunt valde rubræ,ſandaracham referentes: & ad contactum tumor dextri præcordii occurrit.Et ii etiam magis difficulter ſpirant quàm ſplenici,& ſubtuſsiunt, & poſtremùm in hydropem ineuitabilem delabuntur.

Quartanæ curatio, Cap. LXXXIIII.

IN principio igitur moderatè ac leniter tractandi qui ex quartana febri laborant, ita vt neque medicamentum aliquod forte adhibeamus neque euacuationem, niſi ſanè ſanguis valde abundare videatur: tūc enim moderatè ſanguinem auferre oportet.Et ſi diducta vena ſanguis fluens niger ac craſſus fuerit,confidenter euacua:talis autem in ſplenicis maximè reperitur: vbi verò flauus ac tenuis apparuerit,ſtatim cohibe. Secāda eſt autem vena aut interna,aut media in ſiniſtro cubito, ſi ſplenicus fuerit homo:aut in dextro, ſi circa hepar fuerit affectio. Diæta verò ſit flatus expers,& bona: venter autem molliatur quantum eius fieri poteſt per conſuetos cibos.Si verò ii nihil profecerint,infuſis per clyſterem vtendum eſt,primùm quidem mollibus,poſtea acribus. Prohibendæ ſunt carnes porcinæ,& omnes viſcoſæ ac tardi tranſitus.item frigida ac humida edulia omnia. Vino vtendum eſt pauco albo:& tenui,ac moderatè calido. Volucribus autem montanis,& piſcibus mollis carnis ac facilis concoctionis,& nihil viſcoſum habentibus. Vtendum eſt etiam ſalſamentis ac ſinapi. Et per dies aliquot accipiendum eſt pharmacum ex tribus piperis generibus, & dioſpoliticum appellatum. & ſi piper ſolum tritum quotidie acceperint,rectè vtique fecerint.A frictionibus autem & deambulationibus & aliis conſuetis non penitus arceātur.A balneis verò abſtineant,frictionibus cōtenti quæ valde proſunt. Et ſi breuis fuerit ac non valde violenta quartana,non malū fuerit in intermediis diebus conſueta exercitia cōtingere.Atque hæc quidem in principio ac augmento facienda ſunt.In vigore verò morbi,tenuiore victu vtendum eſt,& iubendi ſunt ægri diu quieſcere,& viſceribus proſpiciendum eſt,adhibitis fomētis ac cataplaſmatis mollire ac laxare potentibus,& flatus diſſoluere.Talia verò ſunt,farina ordeacea, & ſemen lini, iris,cuminum,chamæpitys, & ruta in aqua mulſa cocta, oleum

quoque à fomento cataplaſmati miſcẽdum eſt. Oportet A autem primùm olei fotu per paucos dies irrigare, atque ita cataplaſmatis vti, in die videlicet adhibitis, ſi æger ferat. Epithematis autẽ vtẽdum eſt, polyarchio, & eo quod ex ſtyrace paratur, & ſimilibus. conſequenter autem etiã vrinam cientibus vtendum eſt. Et aqua mulſa in potu exhibenda, in qua cocta eſt ruta & anethum. Quòd ſi concoctionis morbi ſigna euidenter apparuerint, confidendum eſt ſtatim pharmacis humores nigros euacuantibus, & non ſemel ſed ſæpius, ſi opus fuerit. Conuenit autem epithymum quartanis potum. & veratrum nigrum B maximè prodeſt, eo quòd citra moleſtiam euacuat ea quæ moleſtant: & vinum dulce in vacuũ colocynthidis caput infuſum. Omnibus tamen miſcendum eſt apiũ, aut aniſum, aut dauci ſemen, iucunditatis gratia. Aſſiduè etiam betæ ac oſtreorum decoctum bibant. Conueniunt his quoque aloedaria Oribaſii quæ ſic habent: Aloes drach. c. ſpicæ nardi, aſari, maſtiches, croci, xylobalſami, ſingul. drach. v i. caſſiæ drach. x i i. epithymi drach. x v i. veratri nigri exempta medulla drach. v i i i. forma pi C lulas magnitudine erui cum pulegii decocto, & exhibe pro viribus. poſſunt & cum melle cocto pilulæ formari. Ego verò etiam veratrum interdum adieci. Vtendum eſt & vomitibus à cibo & à raphanis, ſi nihil impedierit. plerique enim ipſis aſſiduè vſi, partim perfectè à morbo liberati ſunt, partim facilè pertulerunt. Nam vnà cum hoc quòd euacuant ea quæ ſtomachum infeſtant, etiam facilius concoquunt tales. Vbi verò nihil iam prohibet, etiam album veratrum dandum eſt, primùm quidem raphanis infixum, velut in Sermone De purgatoriis dictum D eſt, poſtea verò etiam ipſum per ſe. Qui verò vomere nõ poſſunt, iis vehementius infernè purgatis dandum eſt medicamentum ex viperis, theriaca appellatum, & reliqua quæ ad tales febres laudantur. Inter quæ eſt & familiare illud nobis omnium probatiſſimum, quod recipit ſucci Cyrenaici, & piperis, & myrrhæ troglodyticæ, & foliorum rutæ viridium, ſingul. æquales partes. Singula ſeorſim læuiſſimè terũtur, & ruta cum melle trita excipiũtur: fiũtque pilulæ, de quibus aliquibus obolus vnus, a- E liis duo exhibentur. Aliud Aſclepiadæ. hoc etiam ſomnũ facit, quo etiam ipſe vtor. Piperis longi, myrrhæ troglodyticæ, ſucci papaueris, caſtorii, ſingulorum pares portiones: efforma & vtere, obolum vnum aut dimidium exhibens cum aceto mulſo, duabus horis ante acceſſionẽ. Aliud ad quartanã. quod facit & ad arthriticos. hoc in quartanis dato prælotis duabus horis ante acceſſionẽ drach. vnius pondere cum aceto mulſo: arthriticis verò cum aqua mulſa. Bituminis vnc. i. myrrhæ troglodyticæ drach. i i. foliis menthæ viridibus læuiſſimè tritis exci- F pe, ac vtere velut prædictum eſt. Cæterùm qui in principiis, talium pharmacorum aliquod exhibuerũt, aut omnino ante vigorem, hi ſæpe ſimplicem quartanam duplicem fecerunt, aut omnino maiorem aut difficiliorem effecerunt: aut duplicem antea, triplicem reddiderũt, aut omnino duas difficiliores ac maiores effecerunt. Noui ego quendam medicum qui auſus fuit tribus quartanis correpto dare theriacam ante morbi vigorem: deinde auctis omnibus accidentibus, quum febris continua G ſucceſſiſſet, hominem peremit. Archigenis. Quartana febre laborantibus, inquit Archigenes, trifolii bitumẽ olentis ſeminis drach. i. in trib⁹ aquæ mulſæ cyathis exhibere ſoleo. Mirificè etiã ipſis prodeſt bitumẽ ipſum Iudaicum tritum potum cum vino diluto drachmæ pondere. Verùm pharmacum minimè moleſtum, & ſæpe ſucceſſum ſortitum expertus ſum ego hoc, maximè in quibus ſplenes tument, & hydrops initium capit: Hederæ corymbiferæ folia quinque cum myrrha troglodytica magnitudine fabæ trita, in aquæ mulſeæ dulcioris hemina exhibentur. Sed & caſtorium potum rigores mitigat H & morboſam carnem conſumit, & concoctionibus in venis opitulatur, & ſegnitiem admotum eximit. Rufi.

Abſinthii cremor humores ventrem infeſtantes deterget, & concoctioni auxiliatur. vnde neque ſaliuam colligunt qui abſinthium bibunt. Mitigat etiam inflammationes hepatis ac ſplenis, & vrinas impellit, & menſes muliebres. At ſi æger adſuetus fuerit, & habitus ventris euacuatione gaudeat, & mordaces humores ſecedant, lac recẽns mulctum aſininum aut equinum quibuſdam dedi, quos magis purgare volui: aliis verò caprinum, propter familiaritatem & parabilitatem. Exhibui autem ab initio heminas tres, & progreſſus ſum vſque ad ſex: deinde intermiſſo vno circuitu, ſimiliter à trib⁹ heminis incepi, & addita quotidie hemina, ad ſex progreſſus ſum: & poſtea detracta quotidie hemina vna, rurſus per duos circuitus quieui. & ſimul morbus diſſoluebatur, & corpus nutriebatur. oportet autem animal boni ſucci eſſe, cuius lac exhibemus. Si verò alicui non aceſcit, neque nidoroſum fit, neque per vẽtrem erumpit, etiam in ſuſpecta die, ſorbitionis loco moderatè dandum eſt, multo tempore ante acceſſionem, & buccellæ panis modicæ ſuperingerendæ. At verò morbo in vigore conſtituto, apparente manifeſtiſſima concoctione, nullo viſcere læſo, adſuetis tempore ſanitatis, etiam aquam frigidam exhibui duarum heminarum menſura, inſtante iam propè inuaſione: & re vera à multis rigorem prohibui: non parum ſæpe etiam febribus exemptis. Melius eſt autẽ etiã forinſecus calfacere corpus cyprino aut ſicyonio: ante exacerbationes quidem, vt ne rigeant: ſedatis autem exacerbationibus, vt ne ab extrà allabentibus perfrigerentur. Dioſcorides porrò dicit prodeſſe iis qui quartana tenentur febre, hæc in potu accepta etiam ante acceſſionem: Plãtaginis radices i i i. ſiccæ tritæ in vino bibuntur. Verbenacæ rectæ quartus à terra geniculus tritus cum vino potatur: in tertiana verò, tertius. Radicis item libanotidis drach. i. in vino exhibetur. Quòd ſi oleo illeueris totum corpus, extremitates autem ex vnguento aliquo ad rigores deſtinato inunxeris, & ægrum contectum quieſcere ſiueris, non experietur rigorem.

Quotidianæ febris dignotio, Cap. L X X X V.

QVotidiana febris in pituitoſioribus naturis conſiſtit, & tẽpore hyemis & in humidioribus ac frigidioribus conſtitutionibus. Et ſenes quoque magis infeſtat & pueros, propter edacitatem: & præſertim eos qui in humidis ac frigidis regionibus degunt, & vitam otioſam agunt cum repletione: atque hoc magis vbi poſt cibos aſſiduè balneis vtuntur, & adhuc multo magis vbi ipſi cibi natura ſunt pituitoſiores, & inordinatus eſt ipſorum vſus. Hæc igitur febris neque cũ rigore irruit ſtatim in prima die, ſed temporis progreſſu non rigor, ſed circumfrigefactio ægrè concaleſcens ipſis accedit. In pulſibus autem manifeſta ordinis confuſio & inæqualitas adeſt, tẽpore irruptionis exacerbationis præſertim: & velocitas ac vehementia motus ipſis non adeſt. Non autem exurit febris hæc ægrotos, neque denſam reſpirationem facit, neque crebras efflationes, neque frigidæ expetentiam excitat. ſed hæ febres minimè ſiticuloſæ ſunt. Vomunt autem pituitoſa, & quæ per ventrem infernè ipſis euacuantur, frigidiora, pallidiora, crudiora, & aquoſiora omnino ſunt. Exudant autem nequaquam in primis diebus, neq; ad perfectam febris quietem deueniunt. albus eſt ipſorũ color. Vrinæ albæ & tenues in primis diebus mingun tur, poſtea verò craſſæ ac cõturbatæ. Hic humor quotidie exacerbatur, deſinit autem in quietem febris non integram, vniuerſum tempus faciens horarum plerunque octo & decẽ. Quapropter etiam amphemerina febris *Græcis* vocatur: de ambabus enim participat die ac nocte.

Quotidianæ febris curatio, Cap. L X X X V I.

IN quotidianæ febris curatione aceto mulſo vtimur in primis diebus, & iis quæ vrinas probè impellere poſſunt. & tota diætæ forma ſecandi vim habeat. Circa vigorem verò ventri proſpicere oportet, & præſertim ori ipſius: & poſtea vomere à cibis & raphanis & purgatoriis pituitam euacuantibus vti. Reliquam diætam ad communes ſcopos reſpectu facto comperies, vt ſcilicet attenuante diæta & pharmacis inciſoriis ac attenuantibus vtaris.

De epialis febribus, Cap. L X X X V I I.

PRædicti generis, pituitoſi inquam, eſt & febris quæ priuatim à leni afflictione epiala appellatur, quum ſimul & febricitant & rigent & vtrunque percipiunt, eodẽ tempore in omni corporis parte. Pituita enim acida & vitrea appellata, citra febrem quidem rigorẽ inducit: ſi verò putredo aliqua moderata ipſis accedat, febrẽ epialam

efficit. Si verò amplius putreſcat, præcedit quidem rigor, ſequitur autem febris, exuperata frigiditate à multitudine caloris, vt omnino non appareat iuxta augmenta & vigores exacerbationum. fortaſſis autem & pituita vitrea acidam qualitatem habet. Curatio porro conſimilis eſt iis qui quotidiana febre laborant, inciſorio curationis modo amplius aucto.

Communia auxilia febrium per circuitum repetentium, Dioſcoridis, Cap. LXXXVIII.

IN communi ad omnem circuitum ac rigores vtiliter exhibentur ea quæ ſudores mouere poſſunt, & ſunt hæc: ſeminis ſmyrnii drachma vna datur potanda ex vino duabus horis ante acceſſionem. Item ariſtolochiæ drachma vna, & iridis drach. duæ, & calaminthes decoctũ cum caſtorii drach. vna, in quartanis & quotidianis. Chamædryos item decoctum, aſſiduè potatum, quartanam & quotidianam ſoluere ſolet. Caroi quoque ſemen, ferulæ ſemen, verbaſci radix aut ſuccus cũ vino. Aliud quod ad omnem circuitum, & maximè ad quartanas datur, duabus horis ante acceſſionem. Facit & ad calculoſos, ac dyſentericos, & ſtomachicos. Eſt etiam anxioſis ac deſperatis & lippientibus commodum: Seminis hyoſcyami albi, ſeminis apii, ſeminis aniſi, ſtyracis, ſing. drach. IIII. croci drach. X. opii drach. III. caſtorii drach. II. myrrhæ drach. II. cum aqua ad fabæ Ægyptiæ magnitudinẽ formato, & cũ duobus aquæ cyathis exhibeto. Aliud ad omnẽ circuitũ, Aphrodæ: Seminis hyoſcyami, myrrhæ troglodyticæ, opii, ſtyracis, ſing. drach. I. croci, zingiberis, aloes, ſingul. drach. X. & obolos tres, excipe melle, & exhibe nucis põticæ magnitudine, cum aquæ cyathis tribus, præillitis extremitatibus ac cruribus: & ſine vt dormiãt. Ego verò etiã caſtorii drach. I. adieci, & mirificè vim ſuã declarauit. Vtere etiam confidenter antidoto pæonia, & ea quæ ex ſulphure conſtat. miram enim efficaciam habent aduerſus omnem circuitum, præſertim quartanas ac quotidianas febres. Cæterùm quæ trita cum oleo illinuntur, proſunt omnibus qui per circuitum exacerbantur cum rigore: fouent enim corpus & ſudores mouent. ſunt autem hæc: Chamæmeli flos tritus, & in paſtillos efformatus, ac in vmbra ſiccatus, & vſu expetente cum oleo tritus ac illitus. Semẽ viticis cum oleo, ſemen libanotidis, flos ſalis, nitrum, ſpuma nitri, baccæ lauri, pyrethrum, ſmyrnii ſemen, hypericũ, calamintha, canchryõ, caſtorium, conyza, coſtus, granum cnidium, cũ nitro & oleo & aceto, oleum amygdalinum, cyprinum, irinum, gleucinũ, chamædrys, ſtaphis agreſtis. Aſclepiadæ vnguentum ad acceſſiones cum rigore. Hoc ſæpe tertianas depuli, inquit. Spumæ nitri drach. II. myrrhæ drach. II. piperis grana XX. ceræ drach. III. olei cyprini, aut irini, aut gleucini, aut amygdalini ſeſcuncem. liquefacta aridis admiſceantur. vſus eſt hora ante acceſſionem. Magis autem confricandi ſunt pedes, vnde horrores initium ſumere videntur. Aliud ad tertianas: Grani cnidii, ſpumæ nitri, piperis, æquales portiones excipe irino, & ad ſtrigmẽtitiam craſſitudinem redige, & vtere extremitates leniter confricans. Hoc medicamentum ſudores ciet, & per duos aut tres circuitus ſanitatem reducit. Aliud ad quartanas, tertianas, ac reliquos circuitus. Myrrhæ drach. VIII. caſiæ drach. X. piperis drach. XII. ſtaphidis agreſtis drach. III. nitri drach. III. ceræ ſeſcuncem, cyprini aut alterius talis lib. I. Myrrham vino dilue, & ſtaphidẽ & reliqua contunde ac cribra, & cum myrrha tere, ac cerato affuſo excipe. vſus autem tempore pharmacum cũ pari cyprini portione illine.

De ignis ſacri circa viſcera affectionibus, Cap. LXXXIX.

FIunt aliquando ignis ſacri affectiones circa aliqua viſcera, febrem ardentem ac habitualem inducentes. Et ſi quidem circa ventrem fuerit eryſipelas, *id eſt ignis ſacer*, febrem in iis accenſam lipyriam nominant: ſi verò circa hepar, vrentem ſiue fumoſam: ſi circa pulmonẽ, algidam. Talis autem febris frigefacientibus ac humectantibus opus habet eduliis ac potibus, & iis quæ extrinſecus imponuntur. Quum igitur febris habitualis alium morbũ admixtũ non habet, balneo indiget: quẽadmodum etiam aliæ omnes caliditates ac ſiccitates. Si verò affectio fuerit circa viſcera ignis ſacri, à balneo quidẽ abſtinere oportet in totum: frigida verò in vigore morbi vtendum eſt contentioſe. ſic autẽ appellare ſolemus, quum ſemel frigidiſſimã & multam damus. Ante vigorem autẽ frigida non eſt danda, niſi ab ægroto cogamur, cui mos ſit frigidam bibere, & qui ſitim non ferat. Ac forinſecus imponenda ſunt frigefaciẽtia, & ſi nihil profecerint, tunc etiam frigidæ potus exhibeatur, aut edulia potius frigefacientia. Conueniunt autem maximè lactucæ humidæ ac dulces pura frigida elotæ: atq; ſic quidem acceptæ optimæ ſunt. Si vero opus fuerit aliquãdo ad preces ægrorum, inſuauitatem ipſarum mitigare, acetum multæ aquæ frigidæ admixtum ad intinctum concedemus. fit autem acetum exactè ſeparatum ab omni vinoſa qualitate. Forinſecus autem etiam ipſe lactucæ ſuccus aptus eſt: imò etiam ſemperuiui, & intybi, portulacæ, atriplicis, ſolanique ac plantaginis, cum pane ſicco trito, & modico bono roſaceo: & iis quæ ſimiliter reficcãt. Optimum verò eſt id quo nos vtimur iuxta vuarum acerbarum tempus. Expreſſum enim ipſarum liquorem in mortarium coniicimus, cum portulacis viridibus tundimus, & vtrunque liquorem in vas mittimus, oſculumque eius diligenter obturamus, atque ſic vas in aquam immittimus. melius autem eſt etiam niue vas obruere. Vſus autem tempore polentam tenuiſsimam admiſceo, & poſtea ſubigo, vt liquidius euadat medicamentum: idque duplici linteolo infarctum præcordiis impono: non immorari ſino, ſed vbi tepidum factum fuerit tollo, ac alterum impono. Atque hoc ſemper conſequenter facio, donec æger ſentiat profunditatem quodammodo perfrigeratam, & à ſiti liberetur. Admiſcemus autem aliquando etiam oleum omphacinum, aut roſaceum, vbi circa præcordia fuerit ignis ſacer, inflammationis naturam habens. Vidi mulierem ſupinam decumbentem in terra, & voce deſtitutam, habentẽmque pulſum formicantẽ, vnà cum manuum ac pedum perfrigeratione. putabam autem calidam eſſe affectionem. nam ſimul cum relatis peſſimis ſignis, denſiorem videbam reſpirationem factam. hoc autem ſignum eſt magni doloris, ac calidi morbi in præcordiis ac thoracis partibus exiſtentis. Dixit autẽ quidam ex aſtantibus, ſe audiuiſſe mulierem dicere quod arderet eius ſtomachus, & frigidæ potionis magnam cupiditatem haberet. quapropter etiam in pauimento iacet, inquit, venans frigiditatẽ. Itaque cõfiſus dedi ipſi per cochleariũ aquam frigidã, iterũ atq; iterũ immittẽs ipſam ori eius violẽter. Videbam autẽ labia ipſius placidè aquã intus attrahere. & ratiocinatus ipſam expetere frigidæ potum, propter inſitam ventri feruidam affectionem, rurſus amplius exhibui. poſt hoc autẽ oculis quoq; annuere incepit, indicans ſic me facere debere. Accepto itaque cõfectione ex papaueris capitibus conſtante, dia codyõn appellata, parum de ea cum vino cnidio & aqua frigida per cochlearium ori infudi. & ex hoc nimirum paulo pòſt ſenſim loqui cepit. Quare rurſus amplius de hac potione dedi, vino emmeleo pro cnidio accepto, cum modica aqua. Ori item ventris ſemperuiuum & lactucam cũ pane trito & roſaceo impoſui. Frigida autem hæc adhibui propter affectionis caliditatem & tempus æſtatis, donec frigiditatem abundè ſentiret.

De colliquatione, Philagrii, Cap. XC.

COlliquatio nominatur quũ excernitur quid per vẽtrẽ, nõ ex comeſtis aut cococtis, ſed ex humoribus ex toto corpore in ipſũ cõfluentibus, quod ſimile quidẽ eſt bili quæ aſsiduè per vomitũ reiicitur, ac per vẽtrẽ ſecedit: differt autẽ ab ipſa fœtoris graueolentia, & quòd egeſtio fuluior apparet, & craſsitudinẽ habet ſtrigmẽtitiã, aliquãdo etiã oleoſam aut adipoſam. Colliquatio autẽ appellatur hic morbus, quoniã recẽs cõpacta eſſẽtia pinguedinis ac carnis, ab ardẽtiſsima febre diſſoluitur ac colliqueſcit. Et vbi iam diuturnũ eſt malũ, etiã ipſarũ ſolidarũ partiũ eſſentia ex parte eliquatur. quapropter grauiſsima omniũ eſt hæc febris. Satis autẽ clarum eſt quòd extinctoriis medelis vtimur, ita vt valde frigidã aquã potandã exhibeamus, & cataplaſmata & epithemata frigefaciẽtia thoraci

ac præcordiis imponamꝰ,&cibos humectãtes ac frigefa- A
ciẽtes demus. Dictũ eſt autem de his in tractatione de fe
bribus ardẽtibus.dicetur itẽ cõſequẽter in ſequẽti capite.

De febribus quæ in calidis ac ſiccis tempera-
turis fiunt,citra inflammationem
ac putrefactionem,
Cap. XCI.

QVicunque temperatura biliosi, & habitu graciles,&
natura aridi, & ſtomachum ſubtili ſenſu præditum
habentes, & qui facilè in bilem efferueſcũt,hi vbi famẽ
aut vigilias pertulerunt,aut nimium delaſſati ſunt,& præ B
ſertim in profectione ac æſtiuo ſole, aut triſtitia affecti
ſunt,aut grauibus curis preſſi,prôptè ab horroribus ac fe-
bribus corripiuntur. nam habitus in biliosis naturis, ob
famem ac omnia relata,facilè in bilem efferueſcit.Et pri-
mùm quidem inæqualitatem percipiunt, poſtea etiam
horrorem.Et ſi quidem in motibus perſeuerarint aut ci-
bum non acceperint,ſtatim febricitant. mordaces enim
humores ac vapores per ſenſitiua corpora delati, horro-
res ac rigores generant.Et propterea horrente ac denſata
cute,velut quæ ex natura in his aridior eſt,cohibentur fu C
liginoſæ ac fumoſæ ſuperfluitates antea trãſpirare ſolitæ,
& ſic febrem accendunt,niſi talis cibum accipiendo, ve-
lut dixi,præuerterit. Oſtendi autem tibi aliquos qui ſic
febricitarunt, & maximè qui ex longo morbo ſe recolli-
gebant.Ex quibus vni in foro obuiam factus horrore in-
cipiente, introducto ipſi in officinam quandam,panem
ex vino diluto exhibui, & eueſtigio horrorem ſedaui &
febrem prohibui.Alios verò in ſuas domos abire feſtinã-
tes,in principio horroris aut paulopôſt nutriui.Et in ſum- D
ma, quibus adhuc ſunt principii exacerbationum acci-
dentia in talibus temperaturis,his omnibus panem ex vi
no diluto citò exhibui,& horrorem ſtatim ſedaui & fe-
brem prohibui. quanto enim citius ipſos nutries, tanto
magis febrem impedies.Si verò aliquando paulo tardius
ipſos nutriui, febris quidem facta non eſt, calor autem
modicus ipſis accedebat:vt,ſi diutius moreris nutrire,tali
liditate excaleſcat, ambiguum vt ſit an febrem appellare
ipſam oporteat.Si verò duæ horæ poſt horroris initiũ fa-
ctæ fuerint, manẽte adhuc horrore,etiã tũc nutrire opor E
tet: verùm prædicere quòd febricitabunt hi febre non
moleſta,ad quam exudationes conſequentur. & hoc fa-
cto & lauare oportet & rurſus nutrire.At poſtquam ſeda
tus eſt horror, incepitque febris cum contractione, non
amplius nutriendi ſunt illo tempore:declinante verò ex-
acerbatione,ſtatim alantur,& ne expectetur donec febris
integrè quieſcat. detur etiam potus aqua calida in vigore
amplior:in omnibus enim ſqualentibus affectionibus nõ
ceſſant exacerbationes priuſquã aut balneis aut alimentis
humectantibus rigetur.Quoſdã verò etiam declinatione F
incipiente,alios autẽ vigore exacerbationis inſtante nu-
trio. Fames enim in his temperaturis maximè febrienti-
bus,non ſimpliciter nociua eſt,ſed ſiquid aliud, pernicio
ſa: aut enim ex fame in ardentes febres incidunt,ex quĩ
bus ſi nõ morte præuẽti fuerint in habituales delabũtur,
& ex his rurſus in tabẽ: aut ſtatim ab initio habitualis fe-
bris ipſis coincidit.Proinde à principio ſic nutrire opor
tet eos qui talẽ tẽperaturã habẽt.Quũ verò aut ex laſſitu-
dinibus, aut ira, aut curis pluribꝰ,aut vigilia,aut triſtitia,
aut ex omnibus ſimul cõmiſſis,corpore vehemẽter reſic- G
cato,febris inuaſerit, ſqualidam quidem habens cutem,
ardentem autem caliditatem, timor profectò eſt talem
hominem habituali febre corripiendum eſſe, & præ-
ſertim in æſtate,& ſicca ac calida conſtitutione. Opus i-
gitur habent tales humectantibus ac frigefacientibus e-
duliis ac potibus. Qui enim temperatura calidi ac ſic-
ci ſunt,hi etiam neceſſariò vires debiles habent. non e-
nim fieri poteſt vt corpus calidum ac ſiccum, vbi febrici
tet,vires validas habeat. Conuenit igitur quamcelerrimè
per ptiſanæ ſuccum aut ſorbitiones ex alica nutrire, & H
paulum panis inſuper exhibere, atque ſic per frigidæ
potum ægrum curare. Extinguitur enim ſtatim ac ſeda-
tur febris perfectè, ſi non inflammatio aliqua ipſi adeſt,
neque humorum putrefactio. Si tamen magnum detri-
mentum futurum coniectaris, exhibitionem eius inhi-

be,& per ea quæ extrinſecus corpori adueniunt ac adhi-
bẽtur,curationem molire. Forinſecus autem adueniunt,
aer nos ambiens,& quæcunque humectare ac frigeface-
re ſolent medicamenta, & ad hæc aquarum dulcium bal
nea.Si itaque ambiens nos aer temperatus fuerit,vtendũ
eſt eo velut habet, nihil amplius moliendo. ſi verò aut
multùm calidus eſt aut frigidus,calido quidem vice ver-
ſa excogitandæ ſunt ſubterraneæ domus, frigidæque, ac
quæ ventis perflantur ad ſeptentrionem conuerſæ. Au-
ras quoque ipſis quaſdam proprias excogitabimus: ali-
B quando ex euripis in quos plures aquæ ſalientes ſe præ-
cipitant, aliquando aqua frigida ex vaſis in vaſa tranſ-
fluente. Hæc verò ſtatim etiam ſomnum conciliant. Re-
ſpergenda eſt etiam domus aſſiduè frigida aqua pura:&
roſæ multæ, aut vitium pampini, aut myrtus per terram
ſternantur,aut aliæ quædam plantæ frigefacientes. Ar-
cenda etiã eſt ab ingreſſu hominũ copia:nam & hoc do-
mum calfacit.Si verò frigidiſſimus eſt aer,velut in hye-
me maximè,per tegumenta corpus foueatur. Frigus e-
nim denſat ac conſtringit cutem, & humorum qui intus
C aduruntur defluxiones tranſpirare prohibet. Maiorem e-
nim ex frigida inſpiratione vtilitatem fore noſcendum
eſt,quàm ea eſt quæ ex cutis perfrigeratione contingit.
Similiter autem & in iis quæ forinſecus imponuntur,
eligenda ſunt frigefacientia citra fortem adſtrictionem
dẽſationémq; ipſius cutis. Et nõ ſolùm quæ frigefaciũt,
ſed etiã quæ cõpage corporis fuerint partiũ tenuiũ,quã-
tũ eius reperire eſt in frigefaciẽtibus,aut citra admixtio-
nẽ alterius vehemẽtis qualitatis.Eſt autem ſimpliciſſimũ
D medicamentum ex humectantibus ac perfrigerantibus,
quo & ad ignem ſacrum vtor,& ad pudendorum inflam
mationes in principio:Ceram albiſſimam in duplici va-
ſe liquato,& in aquam frigidam diffundito, ac manibus
emollito,diu eam eluens: deinde ſimiliter ipſam liqua-
tam in aliam aquam diffundito, & rurſus tertiò idem fa
cito.Ad hanc autẽ ceram ſic lotam,roſaceum ex optimo
oleo omphacino præparatũ adiicito,vt ſit quidẽ ceræ vn
cia vna, roſacei verò triens. Hæc ſimiliter in duplici vaſe
liquato,& ab igne ablata moueto, donec aliquantulùm
E frigefiant.Poſtea in mortarium diffunde, & piſtillo for-
titer tere, aqua potabili ac frigidiſſima paulatim inſtil-
lata quantum ſatis eſt. & tandem fictili puram aquam
habente excipe:& aquam quotidie permuta. Hoc phar-
macum tenui linteo inductum impone, non ſuper to-
tum pectus,velut quidam faciunt, neque ſuper tota præ-
cordia, ſed illo maximè loco in quo multæ caliditatis
ſenſus percipitur. permutetur autem pharmacum ſem-
per priuſquam manifeſtè caleſiat. Aliud epithema opti
mum: Rumicis acuti ſuccus polenta tenui admixta,du
F plicato linteo detrito excipiatur,& frigidus imponatur.
Facit & portulacæ ſuccus & ſemperuiui, cum vuæ acer-
bæ ſucco & polenta. Item tribuli viridis ſuccus, & po-
lygoni, ac ſeridis & lactucæ cum polenta: ſed & ipſa ho-
rum folia trita imponito. Bonum pharmacum etiam
hoc eſt: Palmarum pinguium carnem exemptis mem-
branis cum poſca meraciore ad flacciditatem vſque co-
ctam, & cum tenuiſſima polenta tritam impone. Si ve-
rò aridius hoc videbitur, ex prædicto cerato parum,
aut roſacei optimi minimum quiddam admiſce. Bo-
G num etiam pharmacum eſt roſarum ſuccus cum tenui
polenta: & ipſæ roſæ tritæ impoſitæ. & hæc quidem
aſſumimus multùm frigefacere volentes. Si verò mo-
deratè hoc facere voluerimus, non modica eſt copia
emplaſtrorum leniter perfrigerare potentium.Ego enim
noui,impoſito aliquando frigido medicamento præcor
diis,hominem eueſtigio difficulter ſpiraſſe: alium antẽ
ſtatim tuſſiuiſſe: & paulo pòſt amborum accidens quie-
uiſſe,frigido pharmaco ſublato. Balnea porrò dulcium
ac calidarum aquarum,aut potius temperatarum,vtiliſſi
H ma ſunt omnibus ſiccam ac calidam temperaturam ha-
bentibus.Lauãdi autẽ ſunt queãdmodũ hectici,in ſecũ-
da balnei domo,corpore ex aqua & oleo calido perfuſo,
& ipſis ſtatim in tẽperatæ aquæ foliũ locatis:deinde etiã
in frigidæ foliũ. In frigida tamen morã diutius trahere
nõ oportet. Si verò inflãmatio alicuius viſceris accedat,

balneum recuſare oportet.Illud tamē noſſe expedit,quòd ſi quando inflammatio principalis partis in talibus febribus ac corporibus coinciderit,omnino morientur: & præſertim ſi pulmonis, aut membranæ coſtas ſuccingentis, aut ventris,aut hepatis inflammatio fuerit. Nam quantū ad inflammationes harum partium attinet, minimè nutrire oportet:quantum vero ad virium debilitatem,ſæpe nutrire oportet.Quare neceſſarium eſt vt aut dum non nutrimus,vires exoluamus:aut dum nutrimus, inflammationes augeamus.

De febribus hecticis ac tabidis, Cap. XCII.

HEctica febris dicitur,*id eſt habitualis*,quū ad tanta immodeſtiam venerit caliditas præter naturā, vt in habitu ſit ipſius ſolidæ eſſentiæ ſimilaris corporis cordis:& propterea ægrè ſolubilem habeat ſtructurā. Primùm igitur calor præternaturalis eliquat & reſiccat ac conſumit eſſentiam in partibus velut ex humore concretam, qualis eſt pinguedo & caro:deinde verò propriam humiditatem conſumit,ex qua corpora nutriuntur.quæ ſanè circūfuſa eſt ac inſtar roris diſperſa circa omnes animalis partes.Hinc autē trāſit ad carnoſum gen⁹,quod fibris & mēbranoſis partibus ſolidorum corporum inſitum eſt, quod ſanè diſcindentes coci tollunt, fibras verò abiiciunt.Exactum autem eius complementum in hoc eſt: ſi ipſa ſolida ſimilarium partium eſſentia ſiccior facta eſt, quando & tabida febris vocatur.Duplex eſt autem genus hecticarum febrium:quædam enim ex ipſis poſt febres ardentes plerunque fiunt, aut vſqueadeo in longum extentas vt temporis progreſſu humorem corporis cordis conſumpſerint:aut manente adhuc humiditate fientes, & cordis corpus occupantes, hinc incenduntur: quemadmodum lucernarū flamma ex funiculo, ſuperſtite adhuc in lucernis oleo.& hæc quidem vna eſt ipſarum generatio:Altera verò quum ab initio ſtatim irruerint,primam generationem diariis ſimilem facientes, ob triſtitiam, & iram, & laſſitudinem ampliorem ſimul cum ardore factam. has igitur non difficile eſt curare:Eas verò quæ in tabem procedunt, ſanare impoſſibile eſt.natura enim ipſarum calida eſt & ſicca,ſimile quiddam patiente corde quale quid patitur funiculus in lucernis, vbi plurimùm fuerit exuſtus.Qui enim exuſtus eſt comminuitur,vt neque ſi largū oleum affuderis, luculentam flammam excitare poſſis. Proinde parua hæc & infirma flāma circumcirca tremit, ſemper amplius minor euadens, donec fuerit extincta. Facilis autem cognitu eſt hæc febris:priuſquam enim cōtigeris pulſus ac caliditatem,oculos immodicè cauos videbis,velut in foueis quibuſdam ſitos, & gramas in ipſis reperies ſiccas,& ſqualidam quandam affectionem, qualis iis fieri ſolet qui per totum diem in ſole æſtiuo multum puluerem percurrūt.Periit autem & ipſorum coloris vitalis flos:& cutis circa frontem ſicca eſt ac circūtēſa: & plerunque palpebris nictant, velut ſomno grauati. Eſt autē hæc affectio non ſomnus,ſed impotētia vigilandi.& tempora ſunt collapſa,vt loci caui appareant.& quid aliud quàm oſſa & cutis ſunt in totum? vt etiam,ſi denudatum conſideraueris vētrem,neque aliquod inteſtinum, neque viſcus aliquod ſaluum eſſe putes, & præcordia vehementer retracta eſſe ad thoracem, & cutem totam ſiccam ac obaridam:&,ſi diſtenderis digitis apprehenſam, velut corium quoddam producitur. Febris itaque exactè tabida incurabilis eſt,velut dixi.Tabeſcit enim in ipſis totū corpus inſtar arboris extremè arefactæ, aut ob flammæ viciniam, aut ob vehementem ac immodicam ſiccitatem. atque hæc eſt quam ſenectam ex morbo vocant. Tale enim corpus fit in iis qui ſecundum naturam ad extremam ſenectam perueniunt citra febrem,paulatim extincto in ipſis inſito calore. Verùm eorum qui ſecundum naturam conſenuerunt,mors ſine moleſtia contingit, ob frigiditatem ac ſiccitatem imminēs. Tabida verò febris non ſolùm ſicca,ſed calida affectio eſt. hæc igitur velut dixi,incurabilis eſt.Illud porrò omnibus febribus hecticis commune eſt,vt debiles ſint & æquales ſemper, à prima die vſque ad extremam reſpirationem. Maximum autem & minimè ambiguū naturæ ipſius ſignum habe-

A bis,ſi cibum homini præbueris.Alimento enim accepto accenditur calor, & pulſus augetur ad magnitudinem ac velocitatem. & quod in ipſis contingit,ſimile eſt ei quod accidit in calce ac lapidibus calefactis.Si enim frigidiſſimam aquam ipſis affuderis,multo calidiores apparent,vaporoſa in ipſis caliditate ab humida eſſentia irrigata.Donec igitur aliquid humidæ eſſentiæ ſeruatur, hectica ſolùm febris eſt: quum verò in periculum venerit vt non amplius ſuperſit aliquid humiditatis, exactus iam maraſmus,*id eſt exacta tabes*, cōſiſtit.Nos autem earum ſolùm

B curationem aggredimur quæ ſanari poſſunt.

Hecticarum febrium curatio, Cap. XCIII.

HEcticas febres omni modo ſtatim refrigeramus, priuſquam progreſſæ in tabem deſinant. Caput autē curationis ipſarum in humectantibus ac frigefacientib⁹ conſiſtit, tum iis quæ foris adhibentur, tum quæ intra corpus accipiuntur, in quibus eſt & aer qui inſpiratur. Omnes igitur hecticos,etiamſi iam principium tabeſcendi acceperint,abſque hoc vt alia febris ipſis ſit implicata,

C aut propter humorum putrefactionem,aut cum principalis partis inflammatione, confidenter lauato,citra omnē tamen laborem:vt ne vires exoluantur. Deferatur itaque æger in lecto ad balneum. præparata autē ipſi ſindone calida,in ipſa ad primam balnei domum geſtetur.Sint autē quatuor qui ſindonem teneant, in ſingulis angulis vnus: deinde in prima domo nudatus, ad ſecundam portetur, in qua toto corpore ex oleo tepido dulciſſimo perfuſus, ad tertiam domum feratur,& in ſolium locetur. Sit autē aer balnei temperatus,& humidus præparetur,parietibus

D aqua calida reſperſis. In ipſa verò ſolii aqua tēperata abūdè quieſcat,moderatè in ſindone vectus, nulla corporis perfuſione fiente,neque item capitis perfuſione.Hinc autem extractus à quatuor adoleſcentibus ſindonem geſtātibus,in frigidam aquam confertim mergatur, ne minimum quidem moræ in ipſa trahens. Statim autem alius paratam habens ſindonem aliam,ipſi iniiciat, & alius aliā ſimili modo.Demiſſus autem in lectum,mollibus linteis leniſſimè detergatur: poſtea verò vnctus & veſtibus contectus ad domum in lecto referatur. ſit autem & domus balneo vicina.Eos quidem igitur qui iam tabeſcunt

E lauare oportet velut dictū eſt: qui verò in hecticis febribus ſunt nondum tabeſcentes,hi etiam citra ſindonem lauari poſſunt.Deferendi tamen & hi ſunt ad domum ſiue in lecto,ſiue vehiculo quopiam,aut lectica: deinde oleum ipſis infundendum, velut dictum eſt: & poſtea ad calidam aquam ducantur,vt in illa immorentur: deinde ad frigidam prodeant,vt nullam omnino moram in ipſa trahant.atque ita deterſi ac inuncti ad domum reducantur. De balneis igitur ſatis dictum eſt. conſequens eſt vt

F de alimentorum viribus addamus. Quòd quidem igitur frigidos & humidos conuenit eſſe cibos hecticis febribus profuturos,omnibus manifeſtum eſt.Tales autē ſunt, ptiſanæ ſuccus frigid⁹ acceptus,& alica velut ptiſana præparata:conuenit etiam panis aqua frigida madefactus.Verùm nullius horum frigiditas ſincera ſit,veluti potus. nā quæ bibuntur,& citò caleſcunt,& meatus penetrant:quæ verò eduntur aut ſorbentur,diutius in ventre perſeuerantia,perfrigerant ipſum,ſi immodicè fuerint frigida. At vbi iam diuturna eſt febris,lac aſininum dandum eſt, dili-

G genti animaduerſione habita ne in ventre in caſeum coaguletur.Hoc verò aliquando etiam ipſe æger nos docebit,vt qui ſuæ naturæ habet experimentum: quandoque autem noſipſos deprehēdere oportebit, paulatim ad eius vſum progrediendo.Fugienda eſt autem,quātum eius fieri poteſt,mellis mixtura in omnibus hecticis febribus.Dādum verò eſt primùm lac aſinæ in cubiculum adductæ, quò calidum adhuc lac potetur. Si quidem igitur probè fuerit concoctum & non corruptum, copia eius augeri poteſt,vt in exhibitione cyathus dimidius addatur: reli-

H qua verò diæta facienda eſt velut in ſiccis ventris intēperaturis,velut in proprio loco dicetur. Quanto autem hecticarum febrium caliditas maior illis eſt,tanto frigidioribus auxiliis opus habet, & diligentia ampliore, vt ne damnū aliquod conſequatur ex fortiorū auxiliorū vſu.

De popularibus paſſim vagantibus ac peſtilentibus morbis, Cap. xciiii.

POpulares & communes morbos vocāt eos qui ſimul multis hominibus coincidunt: quorum velut generatio,ita & cauſa communis eſt. Cōmunia itaque edulia praua morbos cōmunes pariūt:itē vitioſæ aquæ potus,& ærumnæ immodicæ,& labores conſueti relicti:fames & repletio,præſertim vbi poſt magnam indigentiam abūdantia ſuccedit. Sed & regionis natura ſæpe communes morbos inuexit, aere quem inſpiramus à putredinoſa euaporatione inquinato: cauſa verò talis putredinoſæ euaporationis,aut mortuorum multitudo eſt, velut in bellis contingere ſolet:aut paludes quædam,aut ſtagna, aut barathrum aliquod profundum in propinquo, venenoſam ac prauam exhalationem remittunt. hæc igitur aſſiduè contingere ſolent.Sed & ambiens nos aer temperamenta aſſiduè peruertit,dum aut immodicè calidior,aut ſiccior, aut frigidior,aut humidior euadit. Nam reliquis cauſis non omnes ſimul obnoxii ſumus,neque per totum diem occurſamus: aër autem nos ambiens forinſecus omnibus circumfuſus eſt,& per inſpirationem trahitur.Neceſſe igitur eſt vt ad mutationes eius iuxta temperamentum ipſius coafficiantur etiam animalium corpora. Aliquando verò ambiens nos aer humidior ac calidior factus,peſtilentem conſtitutionem inducit: & quia ſunt in corpore humores ex vitioſo victu ad putrefactionem idonei, principium fit peſtilentis febris. Quare ſiquis moderatis laboribus & victu modeſto ac caſtigato vtatur,in totum illæſus manet per omnes eiuſmodi affectiones. Et nos ſanè hoc prænoſcentes,ſtatim incipiente tali conſtitutione quæcunque corpora humida videmus,omni modo ſiccare conamur:in iis autem quæ natura ſicciora ſunt, priſtinam naturam conſeruamus:quæ verò ſuperfluitatibus redundant purgationibus ſanamus. Obturationes autem meatuum aperimus ac extergemus: & in ſumma ſanitatē corporibus cuſtodiuimus contraria adhibentes.& quandoque refrigerationibus vſi ſumus,ſi ita opus eſſet: quandoque verò calfactoriis.Sed & rogo ingenti extructo& incenſo,aerem ad caliditatem ac ſiccitatem tranſmutare quis poteſt,humidum & frigidum factum. quemadmodum Hippocratē Athenis feciſſe dicunt, itémque Acronem Agrigentinum.

De peſte,Rufi, Cap. xcv.

OMnia horrendiſſima in peſte fieri poſſunt,& nihil occultatur velut in ſingulis morbis. Plurima enim & varia fiunt:deliria varia,bilis vomitus,præcordiorum diſtentiones, dolores,ſudores multi, extremitatum frigiditas,profluuia bilioſa,tenuia,flatuoſa:vrinæ aliis aquoſæ ac tenues,aliis bilioſæ,aliis nigræ, malas ſubſidentias habētes,& peſſima ea quæ in medio vaſis dependent: ſanguinis narium deſtillationes,æſtus in thorace,linguæ torrefactæ,vigiliæ,conuulſiones violentæ. Sed & vlcera praua & carbunculoſa & pernicioſa in peſte fieri poſſunt, & in reliquo corpore,& in facie,ac tonſillis.Si verò ſolerti ingenio quis præditus ſit,futurā peſtem prænoſcet,attendēs anni temporibus,quæ & mala ſunt,& in bruta animantia impetū faciūt.ſi enim ambiēs nos aer peſtis cauſa fuerit,volucriū generis prior interitꝰ erit:ſi verò ex prauis de terra exhalationibus hoc contigerit, quadrupedium animantium prior corruptio fiet. Quum autem hæc tecum expēderis,ampliꝰ etiā illud cogita,quale eſt præſens anni tempus,qualis totus annus: hinc enim comperies quomodo victus rationem optimè conſtituas. Verbi cauſa: debebat eſſe,ſi rectè res fieret,tempus ſiccum, nunc verò humidum factum eſt: at ſi quidem humidum factum eſt,neceſſe eſt etiam victum reſiccantem cōſtituere, quo excedens humiditas conſumatur.Reſpicienda ſunt etiam ſtudia hominum an non ad ſanitatem conducant, & ea prohibēda. Ventris quoque cura habenda eſt:ſi verò ſuperior venter pituitam habuerit,vomitu euacuetur.Quibus autem ſanguis abundat,iis vena ſecetur.Bona eſt & per vrinas purgatio,& quæcunque aliæ. Si verò æſtuoſus fuerit æger,& flamma vſque ad pectus aſcenderit, non fuerit alienum frigefaciētia pectori adhibere, & frigidæ potum dare,non paulatim exhibendo:vincitur enim ab amplio-
A ri in ventre caliditate,& plus nocet,ac amplius exurit:ſed & multa & aceruatim frigida danda eſt,vt copia eius flāmæ extinguatur. Si verò ardor occuparit interiores partes, extremitates autem & ſuperficies frigidæ fuerint,& præcordia diſtēdantur,& vēter colliquamēta partim ſurſum, partim deorſum mittit, vigiliæque affuerint ac deliriū, & linguæ aſperitates,his calfactoria fomēta adhibere oportet,vt calor ad ſuperficiem corporis trahatur. & quibuſcunque id fieri poteſt modis, conandum eſt vt calor ex profundo ad externa educatur.

B De iis qui ob crudorum humorum multitudinem animo linquuntur, Cap. xcvi.

QVidam febricitare incipiunt ex magna crudorum humorum copia collecta,vnà cum hoc quòd os ventris malè affectum eſt,aut ex cruditatibus,aut aliàs.His inflata ſunt præcordia, & totum corpus maiorem naturali molem habet.Et color aliis quidem albidior & aquoſior fit naturali:aliis autē nigrior ac liuidior euadit,quos plūbicolores aliqui appellant.Pulſus verò omnium minores ſunt quàm pro caliditatis ratione, obſcurioréſque ac omnino inæquales. Si quidem igitur hi humores copia
C ſua vires grauarint,& craſſitudine ac multitudine meatus animalis obturarint,multis de cauſis pernicioſa eſt affectio, & animi deliquium inducens, tum quòd animal non nutritur,tum quòd ſuffocatur: & quòd temperamenti ſymmetria alteratur ac corrumpitur. etenim crudi humores nutrire non poſſunt priuſquā concoquantur.Multi verò grauant aut obturant tranſpirationes,& calorem extingunt. Si verò neque obturarint, neque grauarint, hi ſyncopas, *id eſt animi deliquia* non inducunt, ſed omnino animo exoluuntur tales, ſi non frequentius alantur.
D Danda eſt autem iis copia, non pro vna vice, neque cibi craſſi aut viribus frigidi, ſed ex genere attenuantium & calefacientium: ſic etiam medicamenta ipſis danda ſunt quæ homo febricitans accipere poteſt, attenuantia ac calefacientia.His commodum eſt vinum aquoſum album ac tenue, niſi valde febricitarint. quod tamen non adeo contingit in relata affectione.debiles enim ſunt iis febres,& adhuc magis ſi fuerint ſenes. Vinum autem dādum eſt ipſis ad ſingulos cibos,& potiùs ad veſperam & noctē,nō manè & vſque ad meridiem.iuuenibus verò nō
E ſtatim ab initio vinum detur.Nulli porrò talium ſanguinis ablatio citra maximum detrimentum fieri ſolet,etiā ſi euacuatione indigent.Imò neque venæ ſectionem neque purgationem ferunt,qui ſanè etiam citra hæc derepente animo concidunt. Quomodo igitur hos ſanare oportet qui egent quidem euacuatione, euacuantia verò non ferunt? nullum equidem inueni in his euacuationis modum præter confrictionem. Incipere verò ſtatim ab initio morbi conuenit,primùm à cruribus ſupernè deorſum per lintea moderatè aſpera: deinde etiam totæ ma-
F nus confricentur ſupernè deorſum. Poſtquàm autem artus ſatis calidi apparēt,& timor fuerit laſſitudinis ſenſum ipſis acceſſurum ob multitudinem frictionis, oleo laxāte vtēdū eſt,quale eſt quod dulciſſimum eſt:abſtinēdum autem ab omphacino & omnibus adſtringentibus.Hyemis autem tempore,etiam diſcuſſorio vtendum eſt,quale eſt oleum ſicyonium,& chamæmelinum, aut aliud ſimile,velut anethinum. Poſtea verò oleum detergeatur,& progreſſus ad totam ſpinam fiat:& hæc ſimiliter fricetur:
G primùm per lintea, deinde oleo. Poſtea rurſus ad crura progreſſus fiat,& rurſus ad manus,deinde rurſus ad ſpinā, ita vt per totam diem hoc agamus in domo lucem habēte puram,& minimè humecta:ſit autem & caliditate moderata domus.Commodiſſima eſt iis aqua mulſa, in qua coctum eſt hyſſopum: verùm neque cibi,neque ſorbitio, neque aqua ipſis danda eſt.neque permittendum vt largè bibant,ſed aqua mulſa ſola vtatur per primos tres dies, ita vt per ſucceſſionem fricemus,& illud ſolùm tempus remittamus in quo ſomnus ipſos occuparit. ad hūc au-
H tem conducit maximè amplior frictio. ſed neque amplior ſomnus talibus commodus eſt: neque enim humores diſcuti permittit,& viſcera grauat. Vtriſque igitur moderatis natura opus habet ſomno & vigiliis. Si quidem igitur pulſus ipſis valde paruus & fortiter inæqualis eſt,

extremum periculum imminet,& facere oportet quæ dicta ſunt,nihil aliud curioſius conãdo. ſi verò firmitatem & magnitudinem moderatam habuerit,& non fractus neque mollis fuerit ac æqualis,ventrem conſidera,& clyſterem adhibe confidenter,ſi non probè egeſtionem faciat. Contingit enim ex aquæ mulſæ potu vt probè euacuetur omnis ſuperfluitas quæ in primis venis congregari ſolet iuxta ſimas hepatis partes & meſenterium.Si verò ſuperfluitatum impetus amplius quàm oportet in vẽtrem fiat, primùm amplius ipſam decoquito:(talis enim minus aluum ſubit) ſi verò etiam poſtea ſuperfluitas humorũ amplius feratur,neque ſic ſiſtere oportet, ſed pro aqua mulſa ptiſanæ ſuccum dare:ſi verò ferri adhuc perſeueret,ſorbitionem ex alica dato,pulſus nimirùm in hoc ſequens. Aliquando enim derepente mutãtur ad debilitatem, aut inæqualitatem,aut paruitatem:quo tempore conuenit exhibere panem ex vino diluto,neque ventre videlicet neq; hepate inflammato.nam ſi inflammatæ fuerint hæ partes, corpore crudis humoribus repleto, deſperatus eſt æger, pulſibus ita mutatis.In talibus igitur ægrotis ſi mortem prædixeris,& nullum ſtrenuum auxilium adhibueris,teipſum inculpatum ſeruabis.In quibus autem ſpes eſt ſalutis (eſt autem in omnibus citra inflammationem ita ægrotantibus)quum à principio ſuſceperimus ipſos,turpiſſimum mihi videtur vt animo cõcidat æger.Si verò perceperis aliquando craſſos eſſe humores, ſemper acetum mulſum dabis pro aqua mulſa.Et ſi quidem æſtas fuerit, & æger frigidæ potor, huic frigidũ acetum mulſum dabis:hyeme verò omnibus calidum.Aduerſiſſima ſunt iis balnea,& aer nos ambiens multùm calidus aut frigidus factus.quare neque lauare conuenit, & reclinare tempore æſtatis in domo frigida:hyeme verò,calida. læduntur enim valde ex vtroque exceſſu.Nam in balneis,& æſtate, & omni caliditatis incremento,crudi humores diffundũtur,& per totum corpus diffluunt,vt periculum ſit etiam ad pulmonem & cor peruenturos eſſe, & quandoque etiã ad cerebrum recurſuros eſſe.melius igitur eſt circa hepar & venas ipſos permanere. At verò in domib⁹ immodicè frigidis,& hyeme,& omnino in frigido ambiente, humores crudi incocti permanent, & obturationes hepatis augent & exacerbant,ſi paruæ fuerint:ſi verò nõ fuerint, generant propter craſſitiem detenti ac impacti. A cataplaſmatis autem & perfuſionibus abſtinere oportet, donec multitudo partim euacuetur, partim concoquatur. qui enim hæc in talibus affectionibus adhibent, ipſi inflammationes per ea quæ faciunt efficiunt,non animaduertentes præcordia lædi.Hæc igitur facienda ſunt à prima die,vbi ipſe inceperis curationem.Si verò vbi iam animo concidunt vocatus fueris, præcordiis nõ inflammatis,dabis ipſis panem non multùm vino fuluo madefactum.Et ſi quidem fuerit æſtas,aut regio natura calida, aut conſtitutio calida,cum aqua frigida:ſin contrà, cum calida vinum dabis.Poſtquam autem ſedatum fuerit eiuſmodi animi conciſi accidens,experiendum eſt vt calidæ potum exhibeas. nam ad totam curationem melior eſt calida, crudorum humorum concoctionem adiuuans. Statim verò & in iis ad frictionem deuenies eo quo dictum eſt modo.

De iis qui animo concidunt ob flauam bilem os ventris lædentem, Cap. xcvii.

IN quibus ob flauam bilem os ventris lædentem animi deliquium cõtingit, iis exhibendus eſt frigidus potus: ſit tamen hîc vinum calidum natura, fuluum tenue & vetus.

De iis qui ob tenues humores animo concidunt, Cap. xcviii.

QVI ob tenues valde humores animo concidunt, vt citiſſimè tũ per ſudores tũ per obſcurã tranſpirationem exoluantur,contrario modo curentur iis qui ob crudos humores animo linquũtur. Nos enim paulatim euacuamus,eo quòd vires aceruatam euacuationẽ nõ ferant: qui verò ob tenues humores animo concidunt, paulatim aſſiduè nutrimus:ſi verò à principio hos exceperim⁹,viribus adhuc robuſtis, non paulatim alimus. poſſunt enim hi amplius alimẽtum ſemel exhibitum ſuperare. Quem-

A admodum autem diximus priores pernicioſè affectos eſſe,vbi viſcus quoddam inflammatum fuerit,eodem modo etiam hos incurabiliter habere putandum eſt, ſi aliquod viſcus fuerit inflammatum,viribus iam languentibus.Neque enim poſſibile eſt ipſos aſſiduè nutrire, ſed in declinationibus ſolum.neque ſi non nutriuerimus,poſſibile eſt ipſos ſeruare.In talibus affectionibus lethalis conſtitutio celerrimè fit in facie:naſus acutus,oculi caui,tempora collapſa,& quæ deinceps recẽſentur.Et ſiue amplius B excreuerint,ſiue vigilauerint,aut triſtitia affecti fuerint,ſi nõ citius alantur,ſtatim talẽ faciẽ habẽt.Si igitur propter vigilias, aut triſtitiã,aut ampliorẽ excretionẽ, tale factũ fuerit,parum mali eſſe puta:ſi verò citra hæc, pernitioſum:atque hoc magis,ſi ſtatim à morbi initio ſic habuerint.non enim durabunt ad ipſius concoctionem.Nutrire igitur ipſos tunc neceſſarium eſt,& cutem ipſorum dẽſare,& aerem domus frigidum præparare, velut dictum eſt de iis qui ex ſicca intemperie febricitant. Vngendi quoque ſunt adſtringentibus vnguentis:& cibi exhibendi non valde promptè defluentes.Et neque aqua mulſa,ne- C que ptiſanæ ſuccus eis exhibendus eſt,ſed panes,& ſorbitiones ex alica,& fructus auſteri ac ægrè corruptiles, tum per ſeipſos,tum cum pane & alica ex aqua cocta. Dentur etiam ipſis ouorum ſorbilium vitelli ſoli, & gallorum teſtes,& cerebella ſuilla probè aſſata,aut benè cocta. nam crudiora extremè lædunt. Et in ſumma, omnia facienda quò craſſior materia fiat,& cutis denſetur, & trãſpirationes impediantur.Prodeſt his vinum aquoſum ab initio poſt cibos acceptum.

De aliis animi deliquii cauſis, Cap. xcix.

SVnt & aliæ quatuor cauſæ ob quas homines animo cõ- D cidunt:dolor vehemens,vigiliæ,euacuatio immodica, & in delirantibus ipſe motus:his quintam,ſi libet, adde principiorum intemperiem. Celerrima igitur pernicies inſtat corde affecto:conſequenter autem cerebro.

De dolore animi deliquium inducente, Cap. c.

DOlor eſt repentina temperamenti mutatio, & futura continuitatis ſolutio:non enim quæ paulatim fit alteratio animal dolore afficere poteſt. Apparet enim corpora non ſolùm dum aceruatim ad non naturalem habitum E ducuntur,moleſtam habere mutationem,ſed etiam dum ad naturalem habitum reducuntur(niſi paulatim id contingat)dolore affici.Proinde eos qui in vehementiſſimo frigore iter fecerunt, aceruatim calefactos dolore affici ſcimus circa vnguium radices, adeo vt ferre nõ poſſint. Quærimus igitur quomodo ægrotantes doleãt, nullo forinſecus accedente ipſis dolorem inducente. Neceſſariũ eſt in corpore talem quandam cauſam quærere,quæ calfaciens vehementer,aut perfrigerans, aut eſſentiam alicuius ſenſitiui corporis diuidens, angorem nobis inducat. F Et primùm ſanè conſiderabimus cuius naturæ eſſe oportet id quod corporum diuiſionem facere poterit. Neceſſarium igitur eſt,aut rupturam,aut contuſionem, aut eroſionem eſſe affectionem in qua continuitas diuiditur.At ruptura fit ex tenſione,cõtuſio ex grauitate,eroſio ex mordaci qualitate.Quum igitur foris nihil fuerit quod dolorem inducat,aut tendens,aut grauans, aut mordens, ſed ex ſeipſo aliquid horum patitur corpus, omnibus nimirum manifeſtum eſt quòd ab aliquo intrinſecus fit. Ac tẽ- G ſio quidem ab eſſentia diſtendente corpus ipſam continens fieri poteſt,aut ab immodica ſiccitate: contuſio verò ab aliquo tumore duro adiacente: morſus autem ab acri humore. Conſiderandum igitur eſt in doloribus, an ſit humor multus,aut flatus tranſitum non habens, velut in colicis: aut grauis moles, velut in inflammationibus & tumorib⁹ induratis:aut tumor mordax,aut affectio ſicca,velut in cõuulſis:aut frigiditas vehemẽs,aut caliditas. & horum ſingulorum correctio ritè facienda eſt. Stupid⁹ itaque dolor ex frigida fit affectione:pulſatiuus autem do- H lor proprius eſt magnæ inflammationi. Si verò velut ab aculeo infixo, aut velut à terebro perforari quis ſibi videatur,craſſi inteſtini quod colum nominamus,hæc doloris ſpecies exiſtit. At verò in renibus cum grauitate quadam dolor eſt in vno loco firmatus,circum lumbum

dextrum aut ſiniſtrum,retrorſum magis:in colo verò dolor ex loco ad locũ trãſit. Pungitiuus autẽ dolor circa mẽbranas conſiſtit:qui verò proſiliens dolor appellatur,contingit in vehementibus hemicraniis,dimidia capitis parte affecta. Cognoſcitur ex hoc quòd velut à radice quadã, à primariò affecta parte dolor initium ſumens,celerrimè ad adiacentes vtrinque partes fertur. Quapropter ad ambas extremitates contingentibus diſtentionibus, etiam nerui ad vtranque partem diſtenduntur: minimè ad latitudinem diſtentos dolores nerui ipſi habent. At verò mẽbrana ſubter omnem cutem diſtenta tenſiuos & ſtupidos dolores inducit: quæ verò inter carnem ſunt mẽbranæ, dolores velut diuellentes faciunt. ſunt enim multæ & in æqualiter inſitæ,& forinſecus ipſam carnem ambientes. Cæterùm circumſitarum oſſibus membranarum dolores profundi ſunt,& ipſorum oſſium dolentium imaginationem inducunt. Quum igitur nulla externa cauſa doloris apparet, prægreſſam cauſam & diætam conſidera. Si enim fuerit præter conſuetudinem otioſior, aut cibis pluribus homo vſus ſit, aut multùm nutrientibus, aut cõſueta excretio ſuppreſſa ſit: ſi quicquam horũ, aut omnia apparuerint, multitudo eſt doloris cauſa:& propterea quã celerrimè homo euacuetur. Sic enim cum omni ſecuritate tibi licebit iis quæ fluxiones repellũt vti in partibus dolore affectis. Si quidem igitur multitudo fuerit quæ diſtendit, viribus fortibus exiſtentibus, vena ſecetur, & ex magna vena inflammatæ aut dolẽti parti propinqua ſanguis auferatur:ſi verò debiles fuerint vires, reuulſio fiat & deriuatio ſurſum, aut deorſum, aut vtrinque, aut per frictiones. vitioſis autem humoribus ſolis infeſtantibus, purgatio fiat: ambobus autem concurrentibus, vtriſque euacuationibus vtendum eſt, primùm venæ ſectione, poſtea purgatione:ſi verò his factis dolor remanet, manifeſtum ſane eſt circa partem affectam impactum eſſe id quod moleſtat. Manifeſta eſt etiam curatio, per diſcuſſoria fiẽs medicamenta. Eodem verò modo etiam propter ſpiritũ flatuoſum aut pituitam viſcoſam fiente dolore, velut in colicis, per fomenta & irrigationes medemur:ſi verò tumor grauans aut cõtundens dolorem effecerit, tumor ipſe curãdus eſt per attenuantia ac rarefacientia: at ſi ob mordacem humorem dolor fiat, aduerſiſſima his ſunt attenuantia ac calefacientia. Anethum autem viride in oleo coctum, dolorem eximit,& ſomnum inducit ſi affecta pars oleo calido irrigetur.

De animi deliquio propriè dicto,
Cap. C I.

HActen⁹ de ſyncope dictũ eſt, *id eſt animi deliquio. q. d. animi conciſione*. Tale verò quiddam eſt & quod propriè lipothymia, *id eſt animi deliquium*, vocatur, itẽmq; eclyſis, *id eſt exolutio*. Et nomen quidem lipothymiæ vnum eſt, cauſæ verò ipſius plures:& curationes iuxta ſingulas ſpecies. In tantum autem de ipſis nunc dicemus, in quãtum quis his ſatis cognitis, reſiſtere poſſit exacerbationibus derepente incidentibus. Differt autem lipothymia à ſyncopa, quòd lipothymia derepente incidit, ſenſu & motu hominem priuans:& omnino nõ ſudant:ſyncope verò & vigilantes & dormientes inuadit,& omnino cum ſudoribus qui ſyncoptici appellari ſolent.

De iis qui ob ventris profluuium, aut ſanguinis eruptionẽ, aut immodici ſudoris euacuationem animo linquuntur,
Cap. C I I.

QVI ex bilis ſupernè ac infernè excretione & alui fluxionibus,& aliis immodicis euacuationibus animo linquuntur, his aqua aſpergenda eſt,& naſus apprehendẽdus,& os ventris confricandum,& digitis aut pennis immiſſis lancinandum,& ad vomitum cogendum. Manus & crura pluribus & vehementioribus vinculis deligẽtur. manus in euacuationibus infernè fientibus, crura verò in ſupernè fientibus. Auxiliatur etiam in talibus euacuationibus vinum aquoſum vetus frigida dilutum. Balnea verò fluxionibus in ventrem commoda ſunt:verùm iis qui ob ſanguinis eruptionem, aut ſudorum immodicorum euacuationem animo linquuntur, aduerſiſſima ſunt. Adſtrictione enim hi indigent,& frigiditate, non laxatione.

A Vinum verò frigida dilutum, velut dictum eſt, etiam his commodum eſt. neque verò extremitates ligare conducit, neque vomere, neque omnino moueri: ſed dẽſari his conuenit ac frigefieri. Quapropter aerem domus frigidũ paramus, frigidos ventorum flatus inducentes, & pauimenta adſtringente qualitate ſternentes, velut myrto, roſis, pampinis vitis.

De iis qui ob humorum copiam animo linquuntur, Cap. C I I I.

B QVI ob humorum copiam animo linquuntur, plurimùm fricentur & calefiant,& manuum iũcturæ ac malleoli ipſis deligentur: à cibo verò & vino, ac balneis omnino arceantur, ſi febricitarint. in potu autem detur acetum mulſum.

De eis quæ ob quandam vteri affectionem animo linquuntur, Cap. C I I I I.

SImiliter etiam eæ quæ ab vtero affecto exoluuntur, ex aceto mulſo curandæ ſunt. Et crura fricanda ac ligãda, maximè eis quæ ab vtero ſtrangulantur,& in quibus retractus aut loco motus eſt vterus. cucurbitas quoque ingui-
C nibus à femoribus affigemus. Et naribus quidem odoramenta graueolentia adhibebimus: vtero verò beneolentia,& laxare ac calefacere potentia medicamenta admouebimus. At verò eis quæ ob immodicam menſium euacuationem animo linquuntur, manus magis deligabimus,& fricabimus,& cucurbitam pectori affigemus.

Ad eos qui ob ſtomachi debilitatem animo linquuntur, Cap. C V.

D AD eos qui ob ſtomachi debilitatem animo linquuntur, cataplaſmatis vtemur ſtomachum roborantibus, ex palmulis, vino, polenta, croco, aloe, maſtiche: & irrigationibus ex abſinthio,& oleo melino & maſtichino ac nardino, & vino. Et, ſi ſtomachus exuratur, admiſcenda ſunt etiam frigefacientia, velut eſt ramentorum cucurbitæ ſuccus, aut lactucæ, aut portulacæ, aut ſolani, aut intybi, aut rumicis acuti, aut vuæ acerbæ. hic autem non ſolùm frigefacit, ſed etiã adſtringit. Prodeſt etiam genero ſè ipſis extremarum partium frictio. Si verò ex horum vſu melius habuerint, eos quidem qui ſtomacho exurũtur,
E ſtatim ad balneum ducere oportet:Iis autem qui quendã frigiditatis ſenſum habent, parum dandum eſt de medicamento ex tribus piperis generibus conſtante, aut ipſum piper album.

De iis qui ob vitioſos humores os ventris rodentes animo linquuntur, Cap. C V I.

QVicunque vitioſis humoribus os ventris mordentibus exoluuntur, iis aqua calida data vomere iubeto. Si verò ægrè vomant, ſtomachus & pedes ac manus prius foueantur, deinde digitis aut pennis immiſſis vo-
F mant:ſi verò vomitus non contingat, ventris excretionẽ adiuuare oportet glandulis ſubditis. Si verò ex his melius habuerint, comam abſinthii in aqua mulſa coctam bibẽdam dato,& omnibus modis ſtomachum corroborato, tum per ea quæ foris imponũtur, tũ per ea quæ intra corpus ſumuntur. Non tamen à principio hoc facere conuenit, neque abſinthium præbere: ſed poſt vitioſorum humorum euacuationem, vbi iam pura facta fuerit aluus.

De iis qui ob pituitam in ſtomacho collectam animo linquuntur, Cap. C V I I.

G SI pituita multa & frigida in ſtomacho collecta exolutiones fieri contingit, ſtomachum oleo calido in quo abſinthium coctum eſt, plurimum rigabimus: deinde aquam mulſam dabimus, in qua hyſſopus aut ſimile quid commaduit. Item acetum mulſum,& piper, & pharmacum ex tribus piperis generibus cõſtans, & id quod dioſpoliticum appellatur. Et tota rationis victus ſumma ad inciſorium ductum ſit deſtinata.

De animi deliquio ob fortem frigiditatem, Cap. C V I I I.

H EXolutiones ob fortes frigiditates, ſimiliter vt correpti bulimo, *hoc eſt magna fame ex frigore oborta*, curentur, ita vt omni modo ipſos calefaciamus. Vinum igitur dandum eſt ipſis calida dilutum,& cibi calefacientes. fricandi ſunt etiam ac fouendi iuxta ignem.

De animi deliquio ob multam calidita-
tem, Cap. CIX.

QVI ob multam caliditatem animo linquuntur, aut in aëre ſuffocante verſati ſunt, aut in balneo diutius moram traxerunt, eos roborare oportet, confeſtim quidẽ frigida aqua aſperſa, & ventilatione facta, & ægro ad ventum conuerſo. Fricandum eſt etiam ac lancinandum os ventris: & conſequenter vinum, & cibi dandi.

De animi deliquio ob inflammationem, aut
malignam febrem, Cap. CX.

QVI ob inflammationum magnitudinem, aut vehementis febris malignitatem animo linquuntur in ipſis acceſſionibus, & artus perfrigeratos habent, eos fortiter fricare oportet ac fouere, & crura ac manus ipſorum deligare, & iubere vt vigilent, & ab omni cibo ac potu abſtineant. Optimum eſt autem in iis prænoſſe quod futurum eſt, & ipſum ante exacerbationem lenire ac mitigare.

De animi deliquio ob ſiccitatem,
Cap. CXI.

SED & eos qui ob ſiccitatem animo linquuntur in exacerbationum principiis optimum eſt prænoſcere. Si enim duab⁹ aut tribus horis ante acceſſionẽ, nutriueris, & manus ac pedes ligari iuſſeris, non interibunt. oportet autem cibos eſſe cõcoctu faciles & ſtomacho commodos. Si verò etiam vehemens periculum fore ſuſpicaberis, panem ex vino dabis, aut alicam coctam vino infuſo exhibebis: ſi verò modicam ſyncopam fore ſperas, vinum ne dederis, ſed mala punica, aut alia poma, & adſtringentes fructus cibis admiſcebis. at poſt exacerbationem nõ eſt neceſſarium fructibus vti. Iis verò qui derepente in periculum incidunt, vinum calidum dandum eſt, & panis, & alica omnino modica: ſi enim aut amplius dabis, aut cibos concoctioni reſiſtentes, ii qui ſic affecti ſunt ſuffocabuntur.

De animi deliquio ob principalis membri
obturationem, Cap. CXII.

QVI ob principalis partis obturationem animo linquuntur, iis acetum mulſum dandum eſt, & potiones ex hyſſopo, origano, pulegio & melle, & cibi inciſoria vi præditi. Craſſi enim & viſcoſi magno iis detrimẽto ſunt. quare ab ipſis abſtinendum eſt. Fricandi ſunt artus & ligandi: & potionibus vrinam cientibus vtendum, ex apio, petroſelino, dauco, & ſimilibus. Vbi verò manifeſta conſequitur vtilitas, etiam vino aquoſo veteri vtendum eſt.

De animi deliquio ob repentinam euacua-
tionem, Cap. CXIII.

SI ob repentinam & aceruatim factam abſceſſus rupturam, aut ſectionem, aut euacuationem (velut in hydropicis) animi deliquium cõtigerit, ſtatim quidem odoramentis reuocentur, poſtea verò ſorbitionibus probè concoctilibus nutriantur.

De animi deliquio propter affectus,
Cap. CXIIII.

SI propter triſtitiam, aut gaudium, aut timorem, aut iram, aut terrorem, exolutio fiat, per odoramenta, & narium ac oris apprehenſiones reuocatos ad vomitum cogito. De cardiacis & bulimo dicetur ſuo loco in ſtomachi affectionum tractatu.

De capitis dolore in febribus,
Cap. CXV.

IN iis quibus in febribus caput dolet, vitanda eſt multa lux: lædit enim viſum, & membranas ad motum ducit. Vtendum eſt autem frictione pedum, & extremitatũ deligatione ac conſtrictione. Vitanda eſt etiam caliditas à carbonibus, aut lucernis, aut ſole & fumo: itẽ iniucundi & humiditate referti odores, & clamores, & iræ, & frequens potus, ac collutio oris. Nam aut ſtatim ab ore aut humecto ſtomacho, vaporum multitudo ad caput defertur, quod aliàs iam ignitum eſt. Maximè verò irrigationibus largioribus vtendum eſt, ex oleo omphacino aut optimo roſaceo, lanæ manipulo excepto, & digitis ex alto expreſſo, & inſtar ſalientis cum ictu quodam delabente. Quòd ſi non reſiſtat aer ambiens, frigida ſit irrigatio, aut

A per ſe, aut ex noſtro ſtudio. Aucto autem dolore, etiam in aurem roſaceum fundatur. Si verò tempus permittat, & dolor cum ardore quodam innitatur, ocymi ſuccus aut polygoni, aut menthæ, ex tertia aut quarta parte roſaceo admiſceatur. Et tunc etiam parum aceti ipſis diligenter admiſceatur, maximè in quo ſerpyllũ fuerit coctum. Perſeuerante verò dolore, ad venæ ſectionem deueniendum eſt, ſi nihil aliud fuerit quod prohibeat. Odoramẽta quoque non incommodè aſſumuntur, myrtus, roſa, pulegiũ. Cataplaſmata verò conueniunt in ſincipite ac fronte, po-
B lygonum tritum cum flore polẽtæ, & foliis ſeridis ac plãtaginis: ſi verò dolor vehemẽter incumbat, hyoſcyami folia viridia aut papaueris cum micis panis. Præſtant autẽ amygdalæ amaræ madefactæ ac decorticatæ, & cum micis impoſitæ temporibus ac fronti. Optima verò eſt aloe fronti illita cum aceto: aut crocomagma. & inteſtina terræ trita illinuntur: & celerrimè mirificè opitulantur. Venter porrò in ipſis facilè ſolubilis præparetur. Conſiderandum tamen ne ſtomachus vehementer infeſtatus, caput ad cõſenſum perducat: & conandum vt quæ moleſta ſunt
C per vomitus euacuentur.

De vigiliis in febribus, Galeni,
Cap. CXVI.

SI vigiliæ nimium infeſtauerint, manus & crura deligari iubebimus eo tempore quo ad ſomnum conuerti ſolent, & hortamur vt aſſiduè aperiant ac claudant palpebras, donec ſatis fatigati fuerint. Deinde repẽte ſoluimus ligamenta, & tollimus lucernam, & multam quietem eſſe iubemus. Ex Herodoto & Philumeno. Puluinaribus vigilantium ſubdantur capita papaueris, aut radices papaue-
D ris nigri, aut mala mandragoræ, aut hyoſcyamus. Odoramentis autem vtendum eſt, papauere viridi, & lactucis quæ meconitides appellantur, & mentha, & coriandro ac roſis. Nos autem minus horrenda faciei prolutione vtimur, incoctis in aqua capitibus papaueris nigri, & meliloto, aut calamintha, aut pulegio: & meli⁹ facit. Odoramẽtũ verò optimum hoc eſt: Papaueris albi capitum toſtorum, corticis radicis mandragoræ, æquales portiones terito, & vino ac pauco roſaceo ſubactas olfaciendas exhibeto. Suffumigio autem ſomnifico vtendum eſt tali: Styracis, a-
E momi, ammoniaci thymiamatis, bdellii Scythici, corticis radicis mandragoræ, opii, ſingulorum æquas partes præparato, & ſuffito in lignis cupreſſinis. Mirificè facit etiam Berenices ſuffumigium, ſimiliter ſuffitum: ducit enim ad ſomnum. deſcriptum autem habetur in tractatu de theriacis, Sermone inquam decimotertio. Vnguento verò ſomnifero vtere hoc: Styracis ſextantem, roſarum ſiccarum vnciam vnam, ſeminis hyoſcyami nigri vnciam vnam, baccarum myrti nigrarum vnciam vnam, olei roſacei libram vnam, vini veteris odorati quãtum ſatis eſt.
F Contuſa & cribrata terito cum vino, & adiicito oleum, & vnitis vtitor, illitis ex eo naribus intrinſecus ac extrinſecus, & fronte. Imponendum eſt etiam fronti ſerpyllum cum meliloto in paſſo coctum: item ſemẽ ocymi, & atractylidis ſemen, hyoſcyami ſemen & folia: ſimiliter & ſolani halicacabi, itidem faciunt. Illine etiam frontem ex cyphi cum vino, & crocomagmate. Si verò perſeuerarit vigiliarum ſymptoma, frontem & tempora aliquo paſtillo dolorem eximente illine: & ſi nihil profecerit, prædicta rei difficultate, ad dolorem eximentia, in potu exhi-
G benda procede. Eſt autem minus moleſtum, & ſapore iucundius omnibus pharmacis ſomnificis, id quod ex capitum papaueris decocto ac melle componitur, cuius compoſitionẽ paulo pòſt in hoc Sermone referemus. Vtere & cataplaſmate optimè ex palmulis maceratis aut coctis in vino, & cum polenta tritis, adiecto modico roſaceo, aut melino. Pectori enim impoſitum quodammodo præparat ad ſomnum.

De graui ſopore, Herodoti, Cap. CXVII.

PErfectã curationẽ eorũ qui in grauem ſoporem dela-
H pſi ſunt, in ſequenti Sermone de capitis affectionibus trademus, in quo etiam de phrenitide docebimus: nunc autem dicere neceſſarium eſt quomodo quis vrgentibus ſymptomatis reſiſtere poſſit. Proinde ſpongia poſca imbuta, non valde frigida, faciem detergere oportet, & ex

tremitates fortiter deligare. Odoramenta verò adhibeãtur inciſoriam vim habẽtia & excitatoriam: & maximè caſtorium. Et in exacerbationũ remiſſionibus cucurbitæ dorſo ac ſpinæ efficaciter affigantur. Perſeuerante verò morbo, etiam ſternutatoria in exacerbationũ remiſſione adhibeantur. Cauendum autem eſt à lucernarũm vſu: caput enim inde repletur. ſit autem & ciborum materia inciſoria vi prædita. Habẽt autẽ vim excitãdi etiam in ipſis ea quæ ſequenti Sermone ad lethargicos deſcribentur, tũ per ſe, tum cum aceto naribus admota.

Quomodo linguæ aſperitas in febribus curanda ſit, Cap. CXVIII.

Lingua in febribus aliquando ſiccatur, & opus habet humectatione: aliquando verò exaſperatur magis aut minus, & diffringitur, aut nigreſcit, aut carbonis ſpeciem induit: quod à viſcerum inflammatione contingere ſolet. Si verò ipſa quidem lingua, velut dictum eſt, affecta fuerit, præcordia verò mollia reperiũtur, periculoſum ſignũ eſt. Humectare autem ipſam oportet, ſeminis lini decocto in ore detento. efficacius id erit ſi myxæ cum ſemine lini fuerint coctæ. Sed & digito in hoc ſucco madefacto linguam confricabimus, ſimul detrahentes etiam ſordes dentibus adhærentes: deinde colluant os aqua pura, aut ſpongia pura detergeant: deinde roſaceo diligenter illinantur. ſed & ipſum roſaceum melli admixtum egregiè efficax eſt. Et portulacæ ſuccus in ore detentus, locos humectat: & rhus culinarius, aquæ aut aquæ mulſæ admixtus: & prunorum damaſcenorum aut myxarum oſſa in ore detenta mitigant. Sæpe etiam lactucæ caulem ad oliuæ magnitudinẽ deſectũ, aut de ſymphyti radice in ore tenendum dedimus, & quod oportuit fecit. Sint autem cibi mordacitatis exortes: & omnino non adſtringentes, leuéſque ac ſorbiles: ſi verò etiam præcordia inflammata fuerint, horum curationem facere oportet. Principium enim & finis interaneorum lingua eſt: ſi verò diutius durauerit linguæ aſperitas, adipem anſerinum, ſi affuerit: ſin minus, gallinaceum aut qui adhuc præſtãtior eſt, phaſianicũ duplici vaſculo liquato, & digito in ipſo intincto, linguam abundè fricato. Si verò adhuc perſeuerarit aſperitas, butyro recenti ſimiliter vtere: facit optimè, ſed in principio eo vti non conuenit.

Quomodo ſitis curanda ſit, Philumeni, Cap. CXIX.

Sitis duplex eſt, altera ob humiditatis inopiã: altera ob caliditatis redundantiam. In febrientibus itaque ambæ affligunt. nam caliditas in his multa eſt, & ſiccitas ſuccedit, multa humiditate per violentiam febris conſumpta. Si quidem igitur ſine detrimẽto bibere poſſent quãdo vellent, hanc ſanè ſitis medelam ſtatim amplecteremur. Quandoquidem verò & menſuram & tempora potus diſcernere oportet, lenimenta quædam ſitis excogitãda ſunt. nam intempeſtiuè ſumptus potus, nõ ſolùm ſitim non extinguit, ſed etiam vice verſa auget. In principiis enim exacerbationum omnes materiæ febres accedentes ad profundum declinant, & propterea ſitim intendunt. Datus autem in illo tempore potus à materiæ multitudine ſuperatur, & ſimul vitiatus acceſſio fit mali. Quare in principiis & augmentis potus exhibitionem prohibere oportet. In vigoribus autem primùm per gargariſmos & per collutiones oris, ſqualorem corporis mitigare oportet: deinde declinatione incipiente potum dare. In remiſſione verò etiam nolentes aliquando cogantur potum aſſumere, vt ne humore indigi ad exacerbationis acceſſionem delati reficcentur ac exurantur. Mitigare autem aliquo modo ſitim oportet olei frigidiſſimi irrigatione, aut roſacei inſtar ſalientis delabentis. ſed & auxilia ad febres ardentes relata, & ea quæ ad linguæ aſperitatẽ dicta ſunt in ore retinenda, ſitim mitigant. Omnibus autem præſtat lactucæ ſemen commanſum, & radix dulcis appellata, & cucumeris ſemen. Oportet autem poſt horum commanducationem collutionibus ac gargariſmis vti. ſint autem & cibi omnes humectantes. Catapotion ſitim eximẽs, ex Dioſcoride: Seminis cucumeris drachmas octo, tragacãthæ drachmas quatuor, tragacantham tuſam ac cribratam ouorum crudorum recentium candido dilue, & A ex contritis ſimul catapotia efforma, eáque in vmbra ſicca, & vnum ſub lingua tenendum præbe, ita vt diſſolutus liquor abſorbeatur. Dato etiam cremorem malorum cydoniorum abſorbendum, aut pirorum, aut omphacii ſuccum, aut hydroroſatum, aut mel roſaceum cum aqua calida. at verò in ſanis, ſitis ob ſiccitatem factæ, medela eſt ſomnus. concoquit enim humores. Sitis autem ob caliditatem medela, ſunt vigiliæ. Caliditas enim in vigiliis circa ſuperficiem expanditur: ſitis verò ob caliditatem eduliorum factæ, aut ob multum vini potum, medela eſt fri- B gidæ potus.

De aurium dolore in febribus, Philumeni, Cap. CXX.

Aurium dolor in febribus fit, & aut ipſe febrem auſpicatur, aut ſuccedit, & periculoſiores febres efficit. Succedunt dolori atque inflammationi etiam vigiliæ: ſi verò perſeuerarit, etiam mentis emotiones. Hippocrates autẽ lethales fieri dicit in his dolores. Si igitur moderatus eſt dolor, & in principio roſaceum tepidum auribus inſtilletur: aut candidum & aquoſum oui, cum lacte muliebri. forinſecus autem hapſo lanæ oleo imbuto, in C quo anethum coctum eſt, aures obturentur & integantur. Caput etiam roſaceo irrigetur, aut oleo omphacino. ſi verò dolor amplius intendatur etiam venæ ſectio aſſumatur, & aluus irritetur. Poſtea quoque forinſecus per ambitum aurium cataplaſma ex pane aut ſemine lini imponatur, hyoſcyami aut papaueris viridibus foliis ſimul contritis: butyrum autem pro oleo in cataplaſma miſceatur. At in dolorum exacerbationibus, fouendi ſunt loci ſpongiis aqua & oleo calido imbutis, donec dolor ſiſtatur: vehementer enim hæc mitigant: & rurſus prædictum empla- D ſtrum imponatur. Inſtillandum eſt etiam auribus oleum amygdalinum: aut roſaceum, in capite papaueris ad calidum cinerem calfactum: aut inteſtina terræ in roſaceo cocta inſtilla: aut aſellos ſub hydriis ſtabulantes, aut araneos.

Auris ſuppuratæ curatio, Cap. CXXI.

Suppurata inflammatione & eruptione per meatum facta, vbi lana ſpecillo obuoluta pus eduxerimus, primùm aqua mulſa eluimus: deinde vino mulſo: poſtea aceto mulſo: deinde modica nitri ſpuma aceto mulſo admixta. In meatum verò indemus noſtrum medicamentum E lana exceptum, quod egregiè facit. Eſt autem alumen liquidum, mel, & roſaceum, æquis portionibus ſingula modicè cocta. Optimè facit & Muſæ paſtillus, optima ſapa & modico aceto dilutus. Cæterùm de ſonitu & audiẽdi difficultate, inter cõmunia auxilia dicetur. Noſſe tamẽ oportet, peſſimũ ſignũ eſſe in acutis febribus auditus difficultatem. nam aut lethargum, aut mentis apprehenſionem, aut parotidas pernicioſas, aut aliud quoddam periculum minatur. Rarò autem permanet audiendi difficultas in a- F liquo qui morbum ſuperauit, ſed ſimul cum morbo intercidit. Etenim aliquãdo per circuitũ repetit in exacerbationibus augeſcẽs, in remiſſionibꝰ verò ſimul diſcedẽs. Quo cõtingente auditoriũ meatum vexare non oportet: ſed ſolùm caput irrigare cum iis quæ in febribus ad capitis dolorem conueniunt.

De lippitudine in febribus, Cap. CXXII.

Si lippitudo in febribus fiat, abſtinere oportet ab omni medicatione. Infundẽdum eſt autem oui tenue & cãdidum cum lacte. & foris illinendum glaucium, aut Nili G collyrium ex roſis, aut aliud quoddã ex croco, ex iis quæ fluxiones repellunt cum refrigeratione. Si verò dolor vehementer vexet, fomentum fiat per ſpongias, & hapſus lanæ ouo imbutus pro more imponatur: ſi verò augeatur dolor, etiam panis imponatur in capitum papaueris ac meliloti decocto madefactus, cum oui aſſati vitello, aut etiam cocti, addito modico roſaceo: aut pſyllium feruenti aqua madefactum imponito. Suppurata inflammatione collyriis dolorem eximentibus vtendum eſt.

H De oculorum obſcuratione, Philumeni, Cap. CXXIII.

Fieri ſolet circa morborum ſolutiones, aut etiam vbi vires recolligunt ægri, circa vtrunque oculum aut circa alterum obſcuratio, vt vix videre poſſint, velut per cali-

per caliginem quandam: & vt aliquando quædam ante oculos videantur pilis ſimilia. at dum oculi conſiderantur puri apparent. Rariſſimè verò in talibus circumſtantiis, circulus pupillæ aut minor aut amplior reperitur. Ipſum porrò obſcurationis oculorum accidens, vt plurimùm ſeminis in ſomno effuſione prægreſſa, iuxta morbi ſolutionem, aut refectionem eueſtigio incidit. Et eſt ſignum debilitatis ſpiritus viſiui ac neruoſæ partis. Itaque in perfecta corporis conualeſcentia, etiam viſus actio integrè reſtituitur. Quapropter à localibus auxiliis abſtinere oportet, & neque fomenta, neque illitiones adhibere: verùm refectorii totius corporis ductus vſu, hoc ipſum accidens corrigere.

Fluxus ſanguinis narium in febribus curatio, Cap. cxxiii.

FLuxum ſanguinis è naribus in quarta die in febribus fientem, peſſimum ſignum Hippocrates dicit. multitudinem enim ſignificat in toto corpore aut in capite. Deſtillat enim ſanguis, aut ob cõpreſſionẽ, aut ob dẽſationẽ meatuũ: at verò vberior excretio eius multitudinẽ & laxare & minuere poteſt. paulatim igitur euacuationẽ facere oportet inde vnde natura impetũ habet. Hac ratiocinatione facta, auſus fui in deſtillationibus in quarta die fientibus, per graminis cauliculum, velut mos eſt, vaſa narium ſauciare. Non autem oportet modico fluxu contentum eſſe, ſed pro viribus detrahere: ſufficiente autem facta euacuatione, conſueto more eundem ſupprimere.

Veſicæ & vrinæ difficultatis curatio in febribus, Philumeni, Cap. cxxv.

IN principio peſſimarum febrium etiam hoc accidit vt veſica doleat, & paulatim ac cum dolore vrinam emittat. Et hoc non ſolùm moleſtum eſt, ſed etiam ſignũ quòd tota pars neruoſa doleat. eſt enim totum corpus crudioribus humoribus refertum. Confluit autem ex ipſo aceruata multitudo in veſicam, quæ amplius diſtenta ad actiones ſuas inefficax fit, & periculum ſuppreſſæ vrinæ inducit. Proinde imo ventri, pectini, ac inguinibus, lana pura oleo dulci calido aut ſicyonio imbuta imponatur. Præſtat autem rutam, & anethum, & apii ſemen in oleo cocta eſſe, aut cuminũ tritũ lanæ inſpergere. Si verò dolor augeatur, etiã cataplaſmata poſt irrigationes adhibeatur. Et in inteſtinũ rectũ oleũ & butyrũ cũ fœnigræci decocto infundãtur: in mulieribus verò, & in vterũ & in inteſtinũ rectũ. Si verò inflammatio vrgeat, & rubor multa caliditate in ſummo ventre appareat, etiam venæ ſectio aſſumatur. Diæta autem ſit tenuis & exquiſita. vtanturque ptiſana, aut alica lota ex aqua mulſa, aut ouis ſorbilibus. Poſt hæc etiam micæ panis probè lotæ exhibeantur. deinde malua friabilis aſſumatur, & porrum capitatum pluribus aquis coctum: & piſces tenerrimi. Inſeſſio quoque apparetur vſque ad vmbilicum & totos lumbos, ex artemiſiæ, fœnigræci, pulegii decocto, & oleo admixto. progreſſu verò temporis, caſtorium lanæ inſpergatur. Cæterùm potus ita affectis commodiſſimus eſt, poſt augmentum quietum, cucumeris ſatiui ſemen, quod præmaceratum decorticatur, & tritum datur cochlear. ii. menſura cum aceti cyathis tribus. Et mouet quidem vrinam citra moleſtiam, dolores autem eueſtigio ſoluit. A reliquis autem vrinam cientibus, quamdiu febres perſeuerarint, in totum abſtinendum eſt, vt ne vrinæ copia ad veſicam delata, ipſam diſtendat & malum augeat.

Lumborum doloris curatio, Cap. cxxvi.

LVmborum dolores fiunt plerunque in febribus prauis ſtatim ab initio, & permanentes maximas vexationes inducunt, & repẽtè diſſipati, periculoſiorem fore morbum indicant. Circa primos igitur dies irrigatione ex vino & oleo vtendum eſt. deinde ſpuma nitri, & vinum dulce mari mixtum, & oleum, ſimul vnita & lana ſordida excepta locis adhibeãtur. Tales autẽ irrigationes vehementiã quidẽ doloris mitigant, dolorem autem nõ omnino tollunt. Progreſſu verò temporis venæ ſectione vtendũ eſt: deinde cucurbitæ adhibẽdæ poſtea: cataplaſmata parabimus ex ſemine lini & fœnograco, & hoc in ſacculum coniectum lumbis ſupponemus, vt ſuper ipſo decubitus fiat. deinde irrigatio ex oleo rutaceo fiat, & cerata ex cyprino facta adhibeantur. Venter autem à principio facilè ſolubilis per cibos paretur. Vehementer autem prodeſt ipſis clyſter, ex decocto cucumeris ſyluestris & melle ſolo iniectus. euacuat enim pituitam, & citiſſimè alleuat, niſi vehemens fuerit febris.

Vlcerationis circa os ſacrum in febribus curatio, Philumeni, Cap. cxxvii.

IN diuturnis & aliàs habitum eliquantibus febribus, conſumpta carne, ſuper nudis oſſibus decubitus fit, & eminentes maximè ipſorum partes, doloroſas & ægrè cũrabiles vlcerationes habent, eo quòd per ſtratum trahantur. Nõ ſolùm autem ob curationis difficultatem graues ſunt vlcerationes: (dilatantur enim & profundæ fiunt, & craſſa labia habẽt, proſerpũntque, & vſque ad nuditatem procedunt) ſed etiam notatæ ſunt à veteribus, velut hæc affectio perniciem portendat. Quapropter antequàm immedicabilis fiat, curationem eius aggredi oportet. Primùm itaque vbi locus rubicundus & doloroſus fieri incepit, circulum lancũ iuſtæ magnitudinis loco ſubdemus, quò affecta pars per vacuum firmata, à compreſſionẽ liberetur, & decubitus minimè ærumnoſus fiat. Poſtea verò ceratum ex roſaceo aut myrteo oleo paratum, quod recipit ſpumam argenti, ceruſſam, ordeum vſtum, imponemus: ſubiecto videlicet ex lana circulo. Idem faciunt etiam omnia ſedis cerata: & adhuc magis id quod reſidet in æreis vaſis in quibus aqua coquitur: quod velut teſta adhæret fundis ipſorum, ſi cerato roſaceo admiſceatur: reperitur autem eius copia in æneis balneorum vaſis. Item ceratum ex melle, quod quatuor hæc æqualiter recipit, ſpumam argẽti, oleum, ceram, mel. diluitur autem roſaceo, & mirificè facit. Adhibeatur etiam fomentum per ſpongias. Si verò inflammatio fiat, panis cataplaſma locis imponatur, cum ſolano, aut polygono, aut plantagine, aut braſſicæ foliis. Si verò paſcendo proſerpat vlceratio, lenticula cocta cum malicorio imponatur. Vtendum eſt & medicamentis ad nomas paratis, cum roſaceo dilutis. Item emplaſtro viridi Epigonii: & paſtillo qui Corax appellatur: & Andronis aut Muſæ paſtillo cum ſapa. Contracta autem & repreſſa noma, mitioribus communibus auxiliis vtendum eſt.

Vlcerationis circa ſcrotum & anum in febribus curatio, Philumeni, Cap. cxxviii.

SÆpe in ægrotantibus exulcerantur partes hæ, quandoque ob ſolam negligentiam: aliquando verò etiam à prauis & acribus humoribus, & malignis febribus. Itaque reperire eſt ita affectos, etiam mente laſos, & non percipientes dolorem, neque animaduertẽtes feruorem, niſi is qui curam ipſorum gerit, ex odore cognoſcat. Primùm itaque per ſpongiam fouendus eſt locus ex aqua leniter calida: deinde illinendus myrteo aut roſaceo oleo. & poſtea ſcrotum myrto ſicca læuiſſimè trita conſpergatur: deinde ex candido oui, cum ceruſſa & modico roſaceo aut myrteo illinatur, vt ne exareſcat. Si verò illitionũ inquinamenta non ferant, ceratum molle præparetur ex roſaceo quod ceruſſam & argenti ſpumam habeat, & vitellos ouorum coctos. Conuenit, etiam ceratum butyrinũ & quod ex anſeris aut gallinaceo adipe paratur: & emplaſtrum ſiue ceratum ex ordeo: & omnia ad ſedem parari ſolita. Si verò nome ſuccedat, vtendum eſt curatione in oſſis ſacri vlceratione relata. Cibi verò exhibeantur ipſis dulciores, pro facta de febribus coniectatione. Ventris quoque cura habeatur, maximè locis circa ſedem alleuatis.

Puſtularum in febribus curatio, Herodoti, Cap. cxxix.

IN febrientibus aſſiduè fiunt puſtulæ circa labia & naſum, iuxta febrium ſolutionem. Verùm in principiis febrium non ſimpliciorum, ſed à prauis humoribus ortarum, circa totum corpus exoriuntur vibices ſimiles culicum morſibus: in malignis autem & peſtilentibus febribus exulcerantur, & quædam ad carbunculorum ſpeciẽ accedunt. Omnes autem multitudinis corrupti & habitũ erodentis humoris ſigna ſunt. Quæ verò in facie oriũtur, omnium maligniſſimæ ſunt. deteriores autẽ ſunt plures

A quàm pauciores, & maiores quàm minores, & quæ citò delentur quàm quæ multo tempore durant. Deteriores item feruentes quàm quæ pruritus inducunt. Et quæ quidem ſuccedunt aluo ſuppreſſa, aut moderatas egeſtiones faciente, bonæ ſunt: quæ verò fluente aluo & vomitibus vexantibus fiunt, malæ: ſi verò ſuccedentes aluum reſiccent, bonæ. Sequuntur ad puſtulas, febrium malignitas, & plerunque etiam animi deliquia. Eas igitur quæ circa febrium ſimpliciorum ſolutiones fiunt circa labia & naſum, roſaceo illinere oportet per ſe, aut cum ceruſſa & ſpuma argenti. B Confert etiam paſtillus ex croco, myrrha, & alumine, quem iridem vocant. & niger paſtillus qui recipit crocomagmatis, balauſtii, atramenti ſutorii, myrrhæ & aloes, ſingulorum partes æquales. Teruntur hæc cum vino velut collyrium, & in paſtillos efformantur, & vſus tempore cum aqua aut lacte illinuntur: aut cũ vino, vbi adſtrictionem augere voluerimus. Agglutinatur autem hæc poſt illitionem: aut ſine hac, pellicula palmulæ oſſi adhærente, aut membrana oui. At verò puſtulæ vibices referentes curentur venæ ſectione in principio, ſi nihil impedierit. ſolent enim reuerſæ intra corpus C periculũ afferre, ſi non per vomitus aut per aluum acrimonia ſecedat. Quapropter etiam aluus per ptiſanæ ſuccum, & oua, & oleum chamæmelinum molliatur. detineant autem veſperi infuſum per totam noctem. Sed & ciborum contractione vtendum eſt, quò vndique multitudo tollatur. At in acceſſionibus propter ſuccedentes circa ſtomachum vehementiſſim[o] morſus, aqua tepida data vomere iubemus, digitis aut pennis immiſſis. Cibi verò exhibeantur contemperandi vim habentes: velut D eſt ptiſanæ ſuccus, aut alica cum aqua mulſa. Si verò febris ardens infeſtet, illinatur corpus aqua & oleo, nitro modico admixto. Puſtulas enim circa ſuperficiem retinet & materiam in profundo attrahit, & profunditatem refrigerat, & ſæpe ſudores excludit, qui acrium humorũ multitudinem in vaporem difflare poſſunt. Cæterùm in peſtilentibus & carbũculoſis, venæ quidẽ ſectionẽ adhibemus ſtatim in principio, nõ autem cibi cõtractionem. Fames enim peiorem materiam facit, & vires in his con E ſcindit, quas integras ſeruare volumus in omnibus febribus, maximè peſtilentibus. Si quidem igitur admiſerint loci, illinendæ ſunt puſtulæ pharmaco craſſo, ex roſaceo & ceruſſa, & thure ac vino dulciſſimo. aut ex ſpuma argenti & manna thuris cum roſaceo. reliquæ verò partes cerato integantur ex eadem materia parato. Conueniunt etiam ipſis omnia cerata & emplaſtra quæ ambuſtis adhibentur. & puſtulas quidem circa faciem, calidæ prolutione mitigabimus. Quæ verò in reliquo corpore ſunt, per ſpongias diutius foueantur, maximè prurientes. ſi ve F rò ſerpentia fuerint vlcera etiam calcis viuæ parum admiſceatur: mirificè enim reſiccat, & ſerpiginem ipſarum ſiſtit. Quæ verò iam depaſcunt, lenticula cocta cum malicorio ac melle, aut plantagine, aut polygono, aut roſis cũ pane integantur. Bonum eſt etiam his caprinum lac, ad humorum prauitatem cõtemperandam. Oportet autem quartam partem lactis aquæ admiſcere, & ſimul coquere aſſiduè verſando donec dimidum de toto ſuperſit, quò neque in caſei naturam tranſiens exaceſcat, neque ferue factum nidoroſum fiat, propter febrem detinentem. De G clinatione verò facta, per medicamentum purgatorium idoneum materiæ euacuentur. Poſtea autem antidotus theriaca detur aut mitridatica, aut alia quædam ad lethalia venena & virus eiaculantia facta. Nam humorum fortis mutatio per corruptionem facta, venenoſo pharmaco ſimilis eſt. Fiunt porrò aliquando puſtulæ magnæ colore albæ, modicum pruritum inducentes, redundantes in femoribus, natibus, lateribus, & ſumma ventris plerunque parte: originem autem ex multa lenta & alba materia habent. hæ verò cum toto corpore curantur. Neque enim H grauem morbum minantur, ſi ſaltem modico victu quis vtatur. Quòd ſi febres in his vrentes fiant, commodum fuerit frigidam dare in exacerbationũ vigoribus, morbo in vigore exiſtẽte, niſi viſcera habeat quæ facile lædũtur. Fiũt etiã aliquãdo puſtulæ rotũdæ, inæquales, ſubalbidæ aut ſubrubræ cũ eleuatione carnis, aut varis ſimiles, qui in facie oriri ſolent, & duræ ſunt, ac multum pruritum inducunt, vt vigiliarum cauſa fiant, dum indeſinens adeſt cupiditas ad ſcalpendum. Conſequuntur autem hæ plerunque ad febres intermittẽtes, & minimè grauem indicant morbum. quapropter conuenienti tempore æger in ſolium calidum intentè inſideat. Vtendum eſt & iis quæ foris illinuntur, velut eſt oleum myrteum aut lentiſcinum cum myrto, manna thuris, aut cimolia torrefacta, aut alumine, liquido, aut farina fabarũ. aut ſeſamũ tritum cum modico aceto illinito. Si verò pruritus vrgeant linteis crudis aut per ſpongias ex aqua feruente foueto: ſi autem exulceratæ fuerint, vtendum eſt ceratis ad ambuſta deſtinatis, præſertim eo quod ex ordeo paratur. Porrò quæ valdè rubræ ſunt, peſſimæ exiſtunt. His autem deteriores ſunt liuidæ, nigræ, & tumidæ, ſimiles exiſtentes carnibus compunctis: redundant autem in facie & pectore, & ventre, lateribúſque ac dorſo. Tales à principio aggredi non oportet, ſed differre. ſi enim non ſucceſſerit, in eum qui curationem aggreſſus aut pollicitus eſt, culpa recidit: ſi verò permanſerint hæ vſque ad vigorem, & non progrediantur in peius, non omnino negligere oportet, etiamſi rarò, attamen aliquando opem ferre, & opportuno tempore medicamẽta adhibere, atque magna animaduerſione curare. Quæ enim poſt mortificationem ſuperficiei ex alto emergũt, quid aliud ſignificarint, quàm vitam aliquo modo ab internis efferri?

De tremoribus in febribus, Herodoti, Cap. cxxx.

IN malignis febribus fiunt tremores. cõflãtur enim ex vitiato victu, & frigidæ potu, & poſcæ ac multi vini, & ex immodico rei venereæ vſu, ac ſimilibꝰ. Abſtinẽdũ itaq; eſt ab iis quæ nocuerũt, & exhibẽda quæ prodeſſe poſſunt. neceſſe eſt autem omnino affectam eſſe in omnibus ſpinalem medullam. Quapropter tota ſpina contegenda eſt, & affectæ partes, lanis ſicyonio aut potius gleucino imbutis: aut cerato liquidiore aliquo talium parato: aut ex oleo rutaceo. rigandum eſt etiam caput in primis diebus oleo dulci: ſi verò protrahatur morbus, anethino in acceſſionum interuallis. Deinde adhibeantur cucurbitæ à primo verticulo vſque ad lumbos, impoſitis cataplaſmatis iiſdem partibus vnà cum præcordiis, ex cruda ordeacea farina oleo & aqua diluta ac cocta. Integantur autem hæc lanis oleo veteri aut ſicyonio imbutis. cibi exhibeantur ſorbiles calidi. Prouidendum etiam vt facilè ſolubilem faciamus aluum, permanendúmque in hoc ductu donec febres minuantur aut ſoluantur. Progreſſu verò temporis ſi peruaſerint tremores, communis auxiliorum modus velut in aliis tremoribus adhibeatur, ita vt alternis in olei calidi ſolium locemus, & ante ſolii inſeſſum, & poſtea ſicyonio aut antiquo oleo illinamus. aliquando etiam caſtorium vnguento admiſcendum eſt. Si verò perſeuerarint dolores, etiam in potu exhibeatur caſtorium. & ceratum: imponatur ex ipſo paratum: & communia vnguenta ad reſolutiones in vſum aſſumantur.

De conuulſionibus in febribus, Galeni, Cap. cxxxi.

COnuulſiones plerunque fiũt propter repletionem neruoſarum partium, qua ratione etiam fortiter inflammatis accidere ſolent: inſupérque ob mordacem tenuem humorem neruoſas partes erodentem: & propter fortem frigiditatem congelato ſimile quiddam afficientem. fit etiam conuulſio ob excellentem ſiccitatem. Sequitur autem maximè ad pernicioſas phrenitidas, & tum propter febris vehementiam, tum intentos & agreſtiores motus. Et ex iis qui ſic conuulſi ſunt neminem ſeruatum eſſe, ipſe vidi, neque qui vidiſſet audiui. proinde prædictæ tres conuulſionis ſpecies curantur. Incurabilis eſt autem ea quæ ob neruoſarum partium fit ſiccitatem. Aliquando verò in ore ventris humor tenuis, & acris, ac maximè æruginoſus, conuulſiones fortes & ſyncopam inducentes efficit, vt frigidæ exudatioues fiant. In iis aqua tepida in potu oblata, digitorum aut pennarum immiſſione, vomitum mouemus. Si verò circa inteſtina morſus ſenſus contingat, ptiſanæ ſuccum per clyſterem iniicimus. Da-

mus autem cibos ægrè corruptibiles,velut eſt alica cũ mali punici granis,& ſimilia.Si verò nihil tale fiat,cõuulſiones per totum corpus fientes ſimiliter vt tetanicos,qui antrorſum ac retrorſum cõuelluntur,curabimus.In partialibus verò primùm partes contractas blandè contrectabimus,& dolores ipſarum mitigabimus,mollitérque fricabimus oleo ſicyonio antiquo calefacto. Si verò adhuc perſeuerent, etiam caſtorium admiſceatur,& reliqua relaxantia vnguenta adhibeantur. Qui verò ob ſiccitatem conuelluntur,propter febris violentiam, & præſertim delirio præſente,iis lauandum eſt caput multa calida dulci ac temperata aqua.Manus quoque ac pedes multa calida perfundantur: deinde oleo dulci calefacto caput irrigetur,& manus ac pedes illinantur, & amiculis foueantur, & quies inducatur.Quòd ſi ſanguinis multitudo adſit,& conuulſionẽ inducat,vena ſecanda eſt, deinde cucurbitæ affigendæ cum ſcarificatione.Et ſi quidem crura fuerint contracta, poſtremo verticulo cucurbita affigatur. Manibus verò conuulſis,ſeptimo verticulo, & ei quod humeri articulo ſubiectum eſt,cucurbitas affigemus.Si verò toto corpore ab affectione immuni labium contrahatur aut palpebra,graue hoc accidens ducendum eſt. Detractiones autem ſanguinis per cucurbitas in his fiant à ceruice & primis duobus verticulis.caput verò oleo anethino calido irrigetur.Vbi autẽ tempus balnei opportunum apparuerit, lauentur,& in aquæ potu adhuc ſeruentur. ſi verò vinum exhibere opus fuerit, modicum & aquoſum præbeatur.

De iucundis ac commodis potionibus in febribus, Philumeni, Cap.cxxxii.

DVplex robur & admirandum ſimul auxilium exhibet id quod etiam naturæ ob iucunditatem gratum exiſtit. Venter enim vbi quod blandum eſt ſuſcepit & in ſe complexus eſt, tenet & probè concoquit pro viribus, maximè ſi fuerit quantitate moderatum. Excitatur enim natura, & actiones ſæpe ab affectionum feritate miſerè afflictas ſuſcitat, ac morbo repugnat iuxta duplicem modum:Ipſum quidem malum palàm contrarietatis natura caſtigans:vires autem animal gubernantes conſolans,& excitans,ac fortificans ad ſuperandum morbum.Omnes igitur homines vtplurimum dulcibus gaudent potibus, & præſertim ſi adſtrictionem & caliditatem, & quaſdam eiuſdem generis qualitates habuerint admixtas:quale eſt vinum dulce,& vinum mulſum. verùm hos potus non tutum eſt in febribus exhibere. At eos quos nunc referemus, etiamſi magna animaduerſione opus habeant, tutius tamen quàm prædictos exhibere poſſumus.

De potione pharmaci ex capitibus papaueris, Galeni, Cap.cxxxiii.

SVmatur autem in manus medicamentum ex papaueris capitibus,quod optimum potu eſt iucunditatis gratia,& optimum ad calidas ac magnas affectiones circa viſcera conſiſtentes, & totum corpus apprehendentes. Item febricitantibus & cholericis in quibus bilis infernè ac ſupernè erumpit, affectionibus. & iis qui deliriis in febribus ac vigiliis affliguntur.Prodeſt & tuſſi frequenti ex tenui fluxione factæ, quæ ex capite calidiore in pectus deſtillat. Præparatur autem hoc modo: Capita papaueris moderatæ magnitudinis decem numero vnà cum ipſo ſemine,recentia,neque valde mollia, neque dura,in aquæ pluuiæ optimæ ſextario vno per diem ac noctem macerare oportet: deinde ad ignem non fumantẽ coquere,donec flaccida appareant:& expreſſo liquore,& per pãniculum rariorem excolato, mellis optimi deſpumati dimidiam aquæ menſurã admiſce,& agitando coque ad compagem mellis Attici.Præſtat autem per paſſum Creticum,aut per ſapam,mellis loco præparare, vbi fluxus fuerit valdè tenuis.Admiſceo etiam aliquando ad hoc pharmacum glycyrrhizæ radicem, vt vnà cum papaueris capitibus coquatur: ſi verò hæc non affuerit, ſuccũ ipſius ſiccum iniicio. Si verò continetur in pulmone humor delapſus eductione indigens, melius eſt per mel ipſum parare. datur moderata menſura duorum cochleariorum. Augebis autem & minues copiam, pro corporis

A magnitudine cui id exhibes, & pro ætate, anníque tempore ac regione. In omnibus enim his ad frigiditatẽ declinantibus,minimũ dabis:ad caliditatem verò,plus. Sed & deſtillationis quãtitatis ac qualitatis reſpectu, plus aut minus dabis. Certè ex eo quod ex capitib⁹ papaueris Thebaici præparatur,datur ad ſummũ vncia vna. talis eſt deſcriptio Galeni huius pharmaci. Ego verò ſemper in vſu eius quod ex paſſo præparatur perſeuero, aliquando mel admiſcẽs ad eius exhibitionẽ, aliquãdo acetũ mulſũ,aut mel roſaceũ,aut omphacomeli,aut aliud quoddã pharma B cũ hepaticũ,aut ſplenicũ,aut ſtomachicũ,& vires eius ad præſentẽ ſẽper affectionẽ tranſmutãs. Exhibeo autẽ ipſũ non ſolùm ſomno indigentibus,ad veſperã,& ad tuſſim: ſed etiam inſania laborantibus poſt venæ ſectionẽ,& febrientibus vehemẽter, & quibus os vẽtris intolerabiliter peruſtũ eſt,& in igne ſacro atque aliàs calida affectione thoracis & pulmonis: hepatis itẽ ac inteſtinorum & meſenterii:Et non ſolùm ſemel,ſed iterum: & non ſolùm in febrium vigore,ſed etiam ante vigorem,& ante manifenifeſtam concoctionẽ, in quibus vigiliæ, aut caliditas a- C cris & magna hominem affligunt Præſtat autem ea quæ ſexcenties feci, in huius pharmaci exhibitione recenſere. Etenim in febribus putridis ante morbi vigorem, & in iis qui ex hepatis, aut ſplenis,aut pulmonis affectionibus ægrotant,acetum mulſum ſimplex exhibitioni eius admiſceo.In vigore verò febriũ, omphacomeli, aut mel roſaceum adiicio.In rarioribus quidẽ corporibus, & qui os ventris debilius & non appetens habent,omphacomeli: iis verò qui dulci potu gaudent,& qui medicatum ali- D quem humorẽ,aut bilioſum in ventre habent,mel roſaceum. atque hæc quidẽ in febrilibus affectionibus. Vrinæ autem ſtillicidium ex vrinarum acrimonia obortum, magnificè ſedat,maximè in balneo,& ante balnei ingreſſum largè datum. in quibus etiam victus rationem pleniorem & melioris ſucci eſſe iubemus. Sed & in nephriticis ac lumbis calidioribus medendi vim habet. At verò iis qui vrinæ profluuio laborant,& quibus bilis ſupernè & infernè erũpit,exhibeo frigida admixta,præſertim in calidioribus tẽperamentis. Oportet autem in bilis E ſupernè ac infernè effuſione, habitum corroborare forinſecus per adſtringentes irrigationes, & ſimilia: atque ſic pharmacum exhibere, cum omphacomelite calido temperatũ. Si verò thoracẽ humoribus repletum per tuſſim euacuare volueris, acetum mulſum variè ad eius exhibitionem admiſceto, & calidum exhibeto.

Omphacomelitis præparatio, Cap. cxxxiiii.

BOtri vuæ aceruæ accipiantur qui iam matureſcere incipiũt.Deinde in domo tẽperie moderata ad biduũ vel triduum expandãtur,& reſiccati exprimãtur,& liquor F vaſe vitreo excipiatur; & optimi mellis deſpumati pars vna ad tres ſucci partes admiſceatur,& ad dies aliquot ad ſolem exponatur hoc pharmacum, donec feruere deſiuerit ac quieuerit. deinde in domo ſuperiore ſeruetur ne putreſcat.Hæc autẽ proportio tibi pro regula ſit in optimo melle & optimo vuarũ acerbarũ ſucco. Augebis autẽ & minues quantitatẽ mellis,pro tenuitate aut craſſitie ſucci.Vtendũ eſt ipſo in tenuibus ac diuturnis vẽtris fluxionibus ob calidas affectiones factis: & in iis quibus os vẽtris appetentiã nullã habet,propter caliditatẽ: & in his q G humectũ ſtomachũ habent,poſt vẽtris per vomitus euacuationẽ.Et in prægnãtibus mulieribus, & quæ terrã aut carbones, aut alia quædã aliena edũt, vbi per picrã ex aloe purgationẽ feci, omphacomeli exhibeo. Bonũ eſt & iis qui ob excedentẽ vẽtris euacuationẽ, animo liquũtur.

Mellis roſacei præparatio, Cap. cxxxv.

MEl roſaceum tres partes ſucci roſarum exunguium excolati accipit,& mellis partem vnã.Coquitur autem ad ſolem calidum expoſitum ad plures dies,eodem modo quo omphacomeli.& poſtea adſeruatur.Si verò tur H bulentus fuerit aer,aut frigidior, quando mel roſaceum paras,admixto optimo melle ad roſarũ ſuccũ,& per rarũ panniculum ſiue linteum excolato, ſimúlque ad lentum ignẽ coquito,donec quartã aut tertiã ſucci partẽ cõſumpſeris,atque ſic exceptum medicamentum velut dictum

eſt adſeruato: & vbi calidiorem viderit aerem, velut om A phacomeli inſolato. Adſtringit equidem leniter, & propterea frigefacere poteſt. habet & vim exterſoriam ex melle. Habet & ſubamarum quiddã & leniter acre: vnde ori cõmodũ eſt calidã quandã inflãmationẽ habẽti, propter calidi fluoris influxũ, itémque in acrib⁹ ac biliofis fluxionibus in vẽtre: vbi videlicet affecti prius vomuerint. Exhibem⁹ etiã ipſũ iis qui vẽtre exurũtur citra humorũ ſuperfluitatẽ, atque hoc abſque vomitu. Itẽ febricitantibus, vigore iã totius morbi inſtãte, & particularis exacerbationis. Sæpe enim in febrilibus morbis etiã vnica po- B tio larga ſufficit in cõueniẽti tempore data, ad affectionis ſolutionem, tum per ſudorum eruptionem, tum per ventris ſubductionem. Inter reliquos enim potus, mel roſaceum conuenientiſſimum eſt iis quibus acres humores per ventrem ſubire velis.

Hydroroſati præparatio, Cap. CXXXVI.

ROſarum recentium exũguium, & per diem ac noctẽ præſiccatarum libram vnam, mellis ſextar. I. aquæ pluuiæ ad tertias decoctæ ſextar. III. commiſceto hoc modo. Aquæ pluuiæ ſextar. IX. coquito donec tres reli- C qui fiant, & ad ablatam ab igne aquam feruentem præſiccatas roſas iniice, & vas pluribus operimentis probè contectum aſſerua. Sequenti verò die aquam excola, & roſas non expreſſas abiice, vt ne aſpera aqua fiat, & coniecto melle in mortarium, ac probè trito, aquam cum ipſo vnito, & fictilibus vaſis præſertim recentibus ac crudioribus excepta, ad paucos dies inſolato, & in domo in qua vinum repoſitum eſt adſeruato. Hoc multo magis quàm mel roſaceum frigefacit.

Apomelitis præparatio, Cap. CXXXVII. D

APomeli ſic præparare oportet. Fauos accipe melle plenos, colore quidem albos, verùm mel pellucidũ continentes, & mel ipſum manibus exprime, & ad aquã fontanam optimam admiſce. Et ſi quidem craſſius fuerit mel, quatuor aquæ partes ad vnã mellis admiſcem⁹: ſi verò liquidiſſimũ fuerit mel, tres aquæ ad vnã mellis adiicimus: ſi verò ſicciores tibi videbũtur faui, ipſos in tenues partes cõminutos in menſuratã aquã mitte, & manibus ſufficienter tere, exprime, excola, & metire, & cognoſces quantum mellis addere oporteat. Deinde in ollam nouã E mittimus, in qua prius aqua fuerit ferueſacta, propter terream qualitatem, & ad ignem non fumantem coquimus, detrahentes ſemper inter ebulliẽdum inſidentem ſpumam, aut ceroſam partem. Poſtquam autem neque ſpuma, neque quicquam fæcis ſuperſtiterit, & octaua aut ſeptima pars de tota menſura deceſſerit, ollam ab igne tollimus ac frigefieri ſinimus. Et poſt perfectam perfrigerationem, ſequenti die id quod supernè fluitat detrahimus, & in vaſa fictilia recentia ac crudiora transfundimus, & in vinaria cella adſeruamus. Eſt autem apomeli F exterſoria ac inciſoria vi præditum, & biliofa per aluum ducit, & ad vrinam ciendam conducit, & febres putridas ad ſolutionem præparat. calidis tamen & ſiccis naturis aduerſatur. Et in morbis calidis, & præcordiis inflammatis nociuum eſt. & neque ſitim ſedat, imò etiam auget. Dandum eſt autem ante ſorbitiones. nam poſt cibum datum, nociuum eſt.

Hydromeli & cruſtuminati præparatio, Cap. CXXXVIII.

HYdromelum ſic præparatur: Succi malorum lib. VI. G mellis lib. XII. aquæ ad tertias decoctæ lib. XVIII.

Alia præparatio. Malorum dulciſſimorum & odoratiſſimorum, ac friabilem carnem habentium, corticem & interna grana detrahito, deinde contuſa exſuccato, & ſuccum per pãniculum purum ac denſiorem excolato. Sumito autem ſucci ſextar. I. mellis ſextar. II. aquæ pluuialis in coctura ad tertias redactæ ſextar. III. Poſtquam igitur præcoxeris aquam ad tertias, adiice ad ipſam mel, & vbi efferbuerint ſimul, ab igne ablata quodammodo frigefieri ſinito, & ſic omni ſpuma detracta, malorum ſuccum adiicito, & vaſis fictilibus excipito, oblinito, & in cella vinaria repoſito. vtimur autem eo poſt dies quadraginta. Quum autem roſas exungues ad hydromelum admiſcere volueris, vnciam roſarum per diem ac noctem in ipſo macerato, deinde excolatum adſeruato. bonum enim colorem inde acquirit, & non aceſcit. Eodem verò modo etiam ex cruſtuminis, & aliis pirorum generibus præparare potes.

Cydonati præparatio, Cap. CXXXIX.

PRæparatur etiam ex malis cydoniis magnis, cortice & internis granis exemptis, deinde contuſis & exſuccatis, & ſucco per pãniculum excolato. Sumantur autem ſucci ſextar. III. mellis ſextar. VIII. aquæ pluuialis ad tertias decoctæ ſextar. XII. Primùm itaque aquæ ſextar. XXXVI. coquimus, & vbi reliqui fuerint ſextar. XII. mel adiicimus, & quum ebullierint, ablatã ab igne ollam aliquatenus frigefieri ſinimus: poſtea detracta, ſuperſtante ſpuma, ſuccum cydoniorum adiicimus, & vnita excipimus, ac velut hydromelum aſſeruamus. Aliquando verò vt ne præparata potio corrumpatur in hyeme propter frigus, mel prius deſpumamus, & ſuccum excolatum ad ipſum iniicimus, & in fictili oblito per totam hyemem ſeruamus. Poſtea in vere aquam ad tertias decoctam, velut dictum eſt, accipimus, & mel cum ſucco ipſi admiſcemus, atque ſic vtimur. Idem faciemus etiam in malis, & cruſtuminis, ac aliis piris. Quomodocunque verò præparauerimus cydonatum & hydromelum, & ante hyemem & poſt hyemem, inſolamus ipſum per dies quadraginta, cauentes ab imbribus ac ventis, & ſic in vinaria cella reponimus. melius igitur eſt præparare id quod cum melle ſeruatur ſub caniculæ æſtu. Poteſt etiam roſarum exunguium, & per diem vnam ſiccatarum vnc. I. ad ſextatiũ mellis deſpumati adiici, & aqua, velut dictum eſt, ſub canis æſtu coqui, & vniri & ſic excolari, ac per dies quadraginta inſolari. Conuenit hoc quod ex ſucco malorum cydoniorum præparatur, morbis qui adſtrictione & exterſione opus habẽt, qui internis partibus exulceratis fiunt, ore, ſtomacho, ventre, & inteſtinis. Auxiliatur etiam ſcabiei in venis, & renibus ac veſicæ in quibus furfuraceæ ac ſquamoſæ & capilliformes vrinarum ſunt ſubſidẽtiæ.

Aceti mulſi præparatio, Cap. CXL.

ACetum mulſum componitur ex optimo melle, & pellucidiſſimo aceto, ita vt ſint mellis partes duæ, aceti pars vna. Hæc proportio pluribus corporibus conuenit. variari tamẽ poteſt ſemper pro guſtus & temperamẽti ægroti ratione, vt habeat quod blandum ac gratum eſt naturæ. coquitur ad mellis compagem, & exhibetur calida temperatum. Potatum exterget viſcoſos humores, & craſſos attenuat: quapropter viſcera omnia ab obturatione liberat, hepar, ſplenem, ventrem, meſenterium, & renes. commodum eſt enim iis, ſiue in febribus, ſiue citra febres detur. Aquæ verò multæ admixtione, vehementia virium ipſius exoluitur. Tuſſim autem mouere quæ non eſt, & inteſtina radere acetum mulſum, Hippocrates & Galenus dixit: non in corporibus craſſis & glutinoſis humoribus refertis, ſed puris & non redundantibus ſuperfluitatibus: aut iis quæ ex tenui & acri fluxione laborant, & quæ neruoſas partes valde ſubtili ſenſu præditas habent.

INDEX EORVM QVÆ IN SECVNDO SERMONE TETRABIbli ſecundæ Aetii continentur.

DE hydrocephala affectione, Cap. I.
De phrenitide, Cap. II.
De lethargo, Cap. III.
De catocha & catalepſi, Cap. IIII.
De carô, Cap. V.
De comate, Cap. VI.
De vertiginoſis, Cap. VII.
De inſania, Cap. VIII.
De melancholia, Cap. IX.
Curatio melancholiæ, Cap. X.
De inſania lupina aut canina appellata, Cap. XI.
De incubo, Cap. XII.
De morbo comitiali, Cap. XIII.
Quæ arguunt morbum comitialem, Cap. XIIII.
Quæ collabentes comitiales excitant, Cap. XV.
Auxilia ad comitiales, Cap. XVI.
De iis qui ex ſtomacho primariò affecto, comitialis morbi modo conuelluntur, Cap. XVII.
De iis qui ex parte aliqua habent morbi comitialis cauſam, Cap. XVIII.
Curatio ſenum ac puerorum comitiali morbo correptorum, Cap. XIX.
Curatio valde ſenum comitialium, Cap. XX.
Curatio puerorũ recens natorũ comitialiũ, Cap. XXI.
De fatuitate, Cap. XXII.
De memoria amiſſa, Cap. XXIII.
De commorſis à cane rabioſo, aut iis qui aquam timent, Cap. XXIIII.
De cerebri inflammatione, Cap. XXV.
De eryſipelate cerebri, Cap. XXVI.
De ſyderatione, Cap. XXVII.
De reſolutione, Cap. XXVIII.
De ſupercilii aut palpebræ reſolutione, Cap. XXIX.
De conuulſione canina, Cap. XXX.
Linguæ reſolutæ curatio, Cap. XXXI.
De inſtrumenti vocalis reſolutione, Cap. XXXII.
Deglutionis reſolutæ curatio, Cap. XXXIII.
Veſicæ reſolutæ curatio, Cap. XXXIIII.
Colis reſoluti curatio, Cap. XXXV.
Inteſtini recti reſoluti curatio, Cap. XXXVI.
Cruris aut alterius cuiuſdam membri reſoluti curatio, Cap. XXXVII.
De conuulſionibus aut diſtentionibus, Cap. XXXVIII.
De tetano ſiue diſtentione & conuulſione, Cap. XXXIX.
De capitis dolore diſtinctiones, Cap. XL.
De dolore capitis ex ardore aut caliditate oborto, Cap. XLI.
De dolore capitis in febribus, Cap. XLII.
Ad capitis dolorẽ ex ebrietate & meri potu, Cap. XLIII.
Perfrigerati capitis medelæ, Cap. XLIIII.
De capitis dolore à ſtomacho, Cap. XLV.
Quæ ex natura capitis dolorem inducunt, Cap. XLVI.
Ad dolorem capitis ob plagam, Cap. XLVII.
De cephalæa, Cap. XLVIII.
De hemicrania. Cap. XLIX.
Communis curatio cephalææ & hemicraniæ, Cap. L.
Epithemata ad capitis dolorem, Cap. LI.
Quæ naribus indita caput purgant, Cap. LII.
Apophlegmatiſmi pituitam per os à capite detrahentes, Cap. LIII.
Smegmata & puluilli inſperſiles, caput denſantes, Cap. LIIII.
De alopecia, Cap. LV.
De defluuio capillorum, Cap. LVI.
Ad ſupercilia pilis denudata, Cap. LVII.
Tingentia ac nigrefacientia pilos, Cap. LVIII.
Vt fului pili fiant, Cap. LIX.
Vt albi pili fiant, Cap. LX.
Vt criſpi pili fiant, Cap. LXI.
De iis quæ pilos corrumpunt, Cap. LXII.
Quæ pilos extirpant, Cap. LXIII.
Pſilothra pilorum, Cap. LXIIII.
Quæ pilos attenuant, Cap. LXV.
De furfuribus ſiue porrigine, Cap. LXVI.
De morbo pediculari, Cap. LXVII.
De achoribus & reliquis puſtulis capitis, Cap. LXVIII.
Ad capitis ſcabritiem, Cap. LXIX.
Ad parua & dẽſa ac rubicũda capitis vlcuſcula, Cap. LXX.
Reſiccãtia ac cicatricẽ inducẽtia achoribus, Cap. LXXI.
Smegmata ad achoras, furfures, aſperitatẽ, & ſcabritiem, Cap. LXXII.
De aurium affectionibus, Cap. LXXIII.
Ad dolores ex frigiditate, Cap. LXXIIII.
Ad dolores ex aqua medicata, Cap. LXXV.
Ad dolores ob humorum craſsitudinẽ, Cap. LXXVI.
Ad aurium ſordes, Cap. LXXVII.
De ſonitu aurium, Cap. LXXVIII.
Ad auditus difficultatem ac ſurditatem, Cap. LXXIX.
Ad aurium inflammationes, Cap. LXXX.
Ad aures abſque vlceratione humectas, quæ velut exundant, & ſeorſum humorem excludũt, Cap. LXXXI.
Ad vlcera in meatu auris, Cap. LXXXII.
Ad corruptiones ac fœtores aurium, Cap. LXXXIII.
Ad ſuperexcreſcentes in aurium vlceribus carnes, Cap. LXXXIIII.
Ad vermes in auribus, Cap. LXXXV.
Ad ſanguinis ex auribus eruptiones, Cap. LXXXVI.
De calculis aut aliis corpuſculis in aurem illapſis, Cap. LXXXVII.
Ad affectiones aurium extra meatum. Cap. LXXXVIII.
De parotidibus, Cap. LXXXIX.
De narium affectionibus, Cap. XC.
Ozænarum curatio, Cap. XCI.
Polyporum curatio, Cap. XCII.
Ad vlcera in naribus, Cap. XCIII.
Ad ſanguinis è naribus eruptionem, Cap. XCIIII.
Quomodo ſanguis è naribus eliciatur, Cap. XCV.
De narium obturatione & odoratus oblæſione, Cap. XCVI.
De ſternutatoriis, Cap. XCVII.
Ad ſedãdas redũdantes ſternutationes, Cap. XCVIII.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICInæ, Tetrabibli, ſiue quaternionis ſecundi, Sermo ſecundus.

De cerebri, capitis & neruorum affectionibus, aurium item ac narium.

De hydrocephala aquoſa capitis affectione, Leonidæ, Cap. I.

HYdrocephala affectiô appellata eſt ab aquoſo humore in capite collecto. Plerunque igitur aquoſus humor colligitur: aliquando autẽ fæculentus aut cruentus. Sẽper verò lentus cõſiſtit, aut ex obſcura aut ex manifeſta cauſa. Ex obſcura quidem, localibus vaſis ſua ſpõte rarefactis, & aquoſa in ipſis eſſentia quæ cũ ſanguine permixta eſt, & depulſa, & in vnũ locũ cõgregata, atq; ex huiuſmodi cauſa aquoſus humor colligitur: at verò ex manifeſta cauſa fit, vaſis localibus ex plaga aut cõtuſione ruptis, & ſanguine in ipſis præterefſuſo, & deinde rarefacto, ac in eſſentiã fæculẽtã aut cruẽtã diſſoluto. Frequẽtiſsimè vero fit hæc affectio ex tali cauſa in infantibus, quũ obſtetrix fũctionis ſuæ inexperta, & duriore manu rẽ tractãs, corpora aliqua in capite infantis attriuerit. Colligitur autẽ hic humor in hydrocephalis, aut

inter cutẽ & mẽbranã caluã ambientẽ,ſiue muſculũ temporũ: aut ſub mẽbrana caluã ambiente,inter ipſam & os capitis:aut ſub calua,inter os & cerebri mẽbranã.Maiores autẽ noſtri dicũt, etiã inter cerebri membranã & ipſum cerebrum colligi id quod pernicioſum exiſtit. Si quidem igitur lentus humor fuerit collectus ſub cute extra membranam caluam ambientem, aut inter hanc membranam & os capitis,tumor adeſt iuxta capitis partem vbi collectio facta eſt concolor, citra dolorem, mollis ad tactum,cedens ac tranſiens ad digitorum contactum. Et ſi quidem ſua ſponte fiat,ab initio doloris exors & concolor eſt locus:ſi verò ex plaga,aut contuſione,primùm quidem rubicundus & doloroſus fit tumor,poſtea vero lenteſcente humore & in tenuem eſſentiam tranſeunte, tumor concolor citra dolorem euadit. At vbi collectio ſub calua facta eſt inter os & membranam cerebri, ab initio dum modicus eſt humor, caput grauatur, & vertigines aſſiduè fiunt,& ſenſus hebetantur, viſus inquam,auditus, & reliqui. Quum aûtem redundarit humor,ſuturæ capitis ob multitudinem diſparantur, & propterea caput magnum fit,& locus collectionis apparet. humor enim ad digitum cedit.In communi igitur collectione ſub cute,& in ea quæ inter membranam caluam ambientem & ipſum caluæ os fit, iiſdem aggreſſionibus vtimur ad humoris excretionem.Et ſi quidem paruus eſt tumor, apex ipſius vnica ſectione diuiditur:ſi verò maior,duæ aut tres ſectiones fiunt,aut plures iuxta magnitudinis proportionem,in locis ad effluxionem commodis. Non oportet autem velut in abſceſſibus, poſt chirurgiam limniſcos tranſmittere,ſed ipſas ſolas ſectiones linamentis diſparare. Nam poſt humoris excretionem corpora in his facilè agglutinantur: quapropter linamentorum vſu in ipſis contenti ſumus.Poſt indita linamenta,ſi infans fuerit cui chirurgia adhibetur, deligationẽ propter grauitatem recuſamus, verùm lana ouo imbuta imponatur, & caput pileo contegatur. In robuſtioribus autẽ linamenta forinſecus cuſtodiantur,& deligatio fiat.Poterit autem à tertia die conglutinatio adiuuari per emplaſtrum quoddam glutinatorium. Quòd ſi ſub temporum muſculo collectio fiat,expectare oportet donec humor redundet, vt ne muſculus incidatur: & poſtea à lateribus muſculi ſectionem facere. Et ſi quidem humor in profundo ſub muſculo contineatur,duæ ſectiones fiant vtrinque à lateribus muſculi ipſius: deinde corpuſcula ſecurè per ſcalpelli manubrium excoriētur.poſt totius autem humoris excretionem,curatio fiat,velut dictum eſt.At ſi ſub calua collectio facta fuerit,itidem expectare oportet,& quum redũdauerit humor & ſuturæ fuerint diſparatæ, faſtigiatum locum diſſecare,& conſequenter facere velut in capitis ſuturis diſparatis.

De phrenitide,ex Poſidonio. Cap. II.

PHrenitis, inflammatio eſt membtanarum cerebri cũ febre acuta,delirium & mentis perculſionem inducens. Raró autem ab initio phrenitis cum febre irruit: plurimis verò à quarta aut quinta aut ſexta incipit,& adhuc ſerius,cum ipſo ferme periculo incidens, vt iam aliqui ſeptima,aliqui nona delirare inceperint.Differentiæ autem phrenitidis plures ſunt, ſed tres principaliſsimæ: Aut enim imaginatiua facultas ſolùm læſa eſt,ſeruatur autem ipſis ratiocinatiua & memoria:aut ratiocinatiua ſolùm læſa eſt,ſeruatur autem imaginatiua & memoria:aut etiam imaginatiua læſa eſt,ſeruatur autem memoria. At verò vbi memoria deperdita in febrilibus morbis,ſimul perit omnino & ratio & imaginatio. Proinde anteriore cerebri parte læſa,imaginatio ſolùm læditur: medio verò cerebri ventriculo læſo, ratio peruertitur. Poſteriore autem circa occipitium parte læſa,perit memoria,&cum ipſa omnino etiã reliquæ duæ facultates. Quibus igitur imaginatio læſa eſt,hi iudicant quidem rectè,imaginantur autem peruerſè: quibus verò ratio ſolùm læſa eſt,imaginantur quidem rectè,iudicant autem non rectè: quibus autem memoria læſa eſt, nullius antea factorum meminerunt,imò neque omnino rectè imaginantur,neque iudicant. Conuenit itaque parti magis læſæ auxilia adhibere,& tamen neque alias negligere. De memoria itaque perdita priuatim paulo pòſt dicemus:nũc verò quomodo phreniticos curare oporteat dicendum eſt.Æger igitur decumbat hyeme quidem in domo tepida: æſtate verò, frigida. quies autem imperanda eſt & ipſi ægroto, & omnibus in domo & vicinis.Et qui quidem ad lucem efferãtur,in tenebricoſa domo decumbant: qui verò ad lucis ſplendorem reſipiſcunt, in lucida domo degant. Si quidem igitur phrenitis cum febre ab initio in prima die,aut ſecunda,vſque ad quartam irruat,& non ex tranſmutatione alterius morbi ſuccedat,& vrinæ fuerint ſub-

B cruentæ,& facies rubicunda,& ætas vigoris,& bona corporis habitudo adeſt,& omnia ſigna ſimul indicant ſanguinis multitudinem:vena cubiti ſecetur,ea quæ media eſt,& pro viribus detrahatur,& non vſque ad animi deliquium. Minus autem quàm oportet auferatur, ob plurimam quæ in ipſis ex vehementi motu contingit diſcuſſionem ac exhalationem, & propter laſſitudinem. Sed & ſectio moderata fiat,vt ne æger clanculum brachii vinculum exoluat. conſequitur enim periculum ſanguinis

C eruptionis.Quòd ſi ob aliquam cauſam, venæ ſectionis auxilium relinquatur,per clyſteres ventrem euacuare oportet,cum furfurum aut ptiſanæ ſucco, modicáque nitri ſpuma ac pauco melle.Caput autem roſaceo magis tepido irrigetur. nam cerebri membrana inflammata,frigiditas roſacei non eſt tuta: imò neque caliditas. Frigidum enim denſat meatus, & ſuperfluitates in capite diſcuti non permittit. quod verò valde calidum eſt,feruorẽ duplicat.Quare æſtate exactè tepidũ roſaceũ adhibendũ eſt,cũ modico aceto:hyeme verò moderatè calidum.

D Commodum eſt & chamæmelinum ex æquo ipſi admixtum, ſi ambiens frigidior fuerit. Si verò vehementius fuerit delirium poſt factam euacuationem, velut dictum eſt,per venæ ſectionem aut clyſteres, capitibus papaueris in oleo coctis caput rigato,& faciem aſſiduè proluì præcipito ex aqua in qua papaueris capita ſunt cocta. frontem verò ſomnifero aliquo paſtillo illine. Olfaciant etiam aſſiduè ſomnifica, in præcedenti ſermone conſcripta ad vigilias. Et ſub ceruical capita papaueris ſub-

E dantur,aut mandragoræ mala. At verò auctis malis,dandum eſt etiam ſomniferum ex capitibus papaueris pharmacum,cochlearii menſura plus aut minus, pro viribus. Dandum eſt autem id quod ex melle præpatatur, non quod ex paſſo, propter vinoſitatem. detur autem hoc pharmacum in exacerbationis declinatione. Si enim datum fuerit in vigore,trahit quidem ad ſomnum, febris autem excitatur, & æger ad ambo partitus grauius fert quod contingit. dato verò pharmaco quieſcere iube. Præſtat autem mel roſaceum ad pharmacum ex capiti-

F bus papaueris adiicere: contemperat enim acrimoniam, & aluum ſubducit. Quapropter etiam aquæ quæ bibitur, mel roſaceum irrorare bonum eſt, in exacerbationis vigore. Cæterùm aſſiduũ vſum ſtupefacientium pharmacorum,potionum, irrigationum ac illitionum,vitare oportet.Facilè enim in iis qui immodicè perfrigerantur, tranſitus fit à phrenitide in lethargum, quando etiam pernicioſus fit morbus. Quare vbi delirium moram traxerit,ſerpyllum aut ſpondylium in oleo coquatur: craſ-

G ſos enim vapores tranſpirare faciunt.Quum autem manſerit facies etiam poſt venæ ſectionem incontracta & rubicunda,cucurbitas occipitio affige,& moderatis vulnuſculis impactis cutem ſcarifica,& ad libræ menſuram ſanguinem detrahe. In cibo portò dandus eſt ptiſanæ aut alicæ ſuccus,aut micæ panis ſæpe lotæ cum roſaceo melle. Mitigata verò febri,dentur oua ſorbilia & lactucæ feruefactæ,& quæcũque moderatè humectant ac frigefaciũt, vnàque nutriunt,propter virium debilitatem.

De lethargo, Archigenis & Poſidonii, Cap. III.

H LEthargi principia duo ſunt: Quibuſdam enim ſeptũ tranſuerſum & viſcera primariò affecta, cerebrum ad conſenſum ducunt:in quibuſdam verò cerebrum affectionem auſpicatur.Et quibuſdam ſtatim ab initio affectio incidit, quibuſdam autem ex mutatione alicuius acuti morbi.Nã à phrenitide maximè,in iis qui per ſtupefacientia pharmaca perfrigerati ſunt,tranſitio ad lethar-

gũ fit. Quin & à cõtinẽte febre mutatio in lethargũ fit ſæpiſſime, itémque ex aliis plurimis morbis, præſertim in quibus plures euacuationes ſubſequutæ ſunt. Aliquando etiam in diuturnis febribus per circuitum contingit ægrotos ſomno immergi, velut in quotidianis fit & ſemitertianis, quandoque etiam quartanis. Et alii quidem cũ conuulſione & contractione neruorum in ſoporem deferuntur, alii pedetẽtim facta acceſſione: & alii quidem vnã immerſionem ſuſtinent, in quo extremè periclitantur: alii in circuitibus in ſomnum deferuntur, & rurſus reuocantur. Proinde conſiderare oportet ſpeciem delationis in ſoporem. qui enim per circuitum ſomno immerguntur, manifeſtiorẽ pulſum habẽt: qui verò ſemper affecti ſunt, minutiſſimum & ægrè mobilem. Hi verò, etiam dum excitantur, aliena loquuntur, & obliuioſi ſunt: qui verò per circuitum afficiuntur, nihil tale patiuntur. Et alii quidem cum grauitate & elata reſpiratione in ſomnum deferuntur, vt & ſtertant, & ſingultus ac ſuſpiria edant dolorem indicantia, quem reuocati neque eloqui poſſunt, propter rationis læſionem: alii verò quietiſſimè dormire videntur. Et aliis quidem perfrigerantur artus, & rugoſi ac pallidi ſunt, & corporis miſcella ferè congelatur: aliis verò diffunditur, & velut rorem effundit circa exacerbationem declinationis. Qui igitur hac affectione occupati ſunt, his hæc adſunt: Præcordia reuelluntur, venter contrahitur, & violenter ab aſſidentibus excitati, rurſus in ſomnum deferũtur, & obliuio illis accidit. nam dum ſæpe ad mictionem vrgentur, porrecta ipſis matula, ſe in manibus ipſam tenere obliuiſcuntur. Aucto verò malo, totum corpus ſegne redditur, ac velut mortificatur. Supini autem decumbentes, ad pedes defluunt, diſtentis manibus ac cruribus. naſus quibuſdam deſtillat: os ipſis hiat, & fortior eius hiatus ſuccedit. inferna mandibula velut reſoluta ac laxata videtur. atque hæc quidem adſunt lethargicæ affectioni. At verò curationem ipſorum aggredientes, in domo lucida ad ſplendorem ipſos locamus. ſit autem domus tepida: pedes & manus confricentur. Odoramenta excitatoria exhibeantur: velut eſt caſtorium, funiculus lucernariꝰ extinctus, pix liquida, bitumẽ, galbanum. Suffita quoque lethargicos excitant, lapis gagates, bitumen, caſtorium, peucedanum, ſulphur, galbanum, ſagapenum, cornu ceruinum, hirci ſordes, abrotonum, ſilphium. Sternutatoria quoque naribus admoueantur. Si verò multitudo humorum in corpore eſt, ſi quidem ſanguis fuerit redundans, vena ſecetur ſecunda die, & pro viribus euacuetur: ſi verò pituitoſa & lentior materia fuerit, velut in lethargicis redundare ſolet, attenuãtia exhibere oportet, & quæ craſſitiem ſecare poſſunt: ita vt iis quibus neruoſa pars læſa non eſt, acetum mulſum exhibeamus: quibus verò læſa eſt, decoctum apii, fœniculi, adianti, & ſimilium. Sed & aluus efficaciore infuſo eluatur, & glandes ſubdantur ex ruta, nitro, cumino, & melle cocto. Caput autem rigetur in principio quidem ſerpyllo in aceto & oleo cocto: verùm in intentis affectionibus peucedani radicem pro ſerpyllo in aceto coquito, & cum oleo capiti adhibeto. bonum eſt ipſis & oleũ irinũ. Tremoribꝰ autẽ & cõtractionibꝰ ſuccedentibus, caſtoriũ cũ modico aceto terimus, & oleo addito caput irrigamꝰ: ſi verò præcordia ſint inflãmata, in principio cataplaſmata adhibeãtur, ex polline aut pane, & malo cotoneo cocto, aut pãpinis vitis: in progreſſu verò ſemẽlini ad pollinẽ aut panẽ admiſceatur, & abſinthiũ & althææ folia cocta: poſtea verò ex ordei farina, & fœno græco, & althææ radice cataplaſmata fiãt. omnibꝰ autẽ abſinthium admiſceatur. ſit autem latum linteum, vt vtrinque latera & pectora ſub mammis amplecti poſſit. Poſt cataplaſma verò partes nudas ſinere non oportet, ſed cerato nardino aut cyprino contegere: retrò autem dorſo ceratum ex ſicyonio factum imponere, quod terebinthinã & baccas lauri tritas infartas habet. Et ſi quidem inflatio adſit, admiſceantur cataplaſmatis ea quæ flatus diſcutiũt: velut ſunt, cuminum, baccæ lauri, ruta & ſimilia: ſi verò quid induratum fuerit, & libanotis addatur & farina fabarum. At verò in diuturnis iam lethargicis, viribus præſentibus dãda eſt hiera ex colocynthide: & ſternutatoria adhibenda, ex veratro albo, ſtruthio, pipere, caſtorio, & na-

A ribus infundendum elaterium cum lacte, aut cyclamini ſuccus: aut ipſa radix ſicca trita inſufflanda, & ori ac palato ſinapi cum melle illinendum. Deinde occipitio cucurbitæ affigendæ cum multa flamma, item circa primum & ſecundum verticulum: ſanguiſque detrahendus ex poſteriore capitis parte. Poſtea deraſis capillis capitis ſinapiſmus adhibẽdus ex caricis cum ſinapi aceto macerato. In trementibus verò etiam caſtorium ſæpe potandum detur. Affectione autem declinante æger ad balneum duca- B tur, & ſmegmate mordaciore vtatur, velut eſt fæx vſta, ſinapi, pyrethrum, piper, baccæ lauri, calx viua: nitri verò duplũ adiiciatur. Cibi porrò ſint tenues & inciſorii ac reſiccantes, & cum condimentis parati, apii, aniſi, cumini, pipere & baccis lauri. Et ex volucribus conueniunt, gallina domeſtica, columba, auiculæ montanæ, & perdix: ex piſcibus, petroſi: ex oleribus, porri, aſparagus, petroſelinũ, chamædaphne. vinum aquoſum, tenue, album, ſubaſtringens. Sed & reliqua curatio iuxta eundem modum fiat.

De catocha & catelepſi, Cap. IIII.

MEdiam inter phrenitidem & lethargum affectionẽ C reperies, quæ ſpecies eſt delirii ſiue amẽtiæ. Medici autem catochã, *id eſt mentis occupationem*, & catalepſin, *id eſt apprehenſionem*, vocare ſolent, ex humore atræ bilis magis contingẽte. Periculoſior eſt autem hæc affectio quàm lethargus. verùm in febribꝰ lethargo ſimilibus cõſiſtit, & aliquãdo videtur dormire, aliquãdo verò palpebras apertas habẽt, aut nictãt, aut intentè vidẽt, & velut fixos oculos ac palpebras habẽt & penitus immobiles: adeo vt neq; ſiquis manũ oculis ipſorũ obtendat, eos claudãt. voce inſuper ac ſenſu priuantur, neque audiẽntes neque reſpõdẽ- D tes. Admouent autem manus ſuas aliquando ad caput & oculos ac nares, velut qui vellicentur, atque hoc non ſentiunt. pulſus ſunt parui, languidi, ferme deficientes. Spiritus aliquando denſus, aliquando rarus, & per interualla quædam magnum ſpiritum ducunt. Aluus & vrinæ ſupprimuntur, non præ ſiccitate, (habent enim multum humorem) ſed propter ſenſuum ſtupiditatem. Gramæ his ſubaridæ in angulis oculorum fixæ ſunt, & aliquando vicinos parietes attingunt: Et in ſumma, neq; phreniticis omnino ſimiles ſunt, neque lethargicis. Quandoque etiam ob ſanguinis multitudinem confertim caput occupantis E & ipſum ſemper implentis fit hæc affectio: quemadmodum vidimus in adoleſcente quodam multo ſanguine referto, qui quum triduum exegiſſet neque claudens palpebras, neque ad vehementes vociferationes tranſmouens oculos, neque reſpondens, quarta die ſanguinis eruptione larga per nares facta, ab omnibus moleſtiis cõfeſtim liberatꝰ eſt. Quare ſi æger multo ſanguine refertꝰ appareat, citra dilationem venam ſupernam in cubito ſeca, & pro viribus detrahe. In aliis autem primùm ventrem per clyſterem eluere oportet, ſimpliciore infuſo immiſſo, velut F eſt furfurum ſuccus cum ſpuma nitri & melle: poſtea verò etiam polypodii radix cum furfuribꝰ coquatur. Caput autem primùm irrigetur oleo dulci tepido, deinde ſi caput calidius apparuerit, caput papaueris in oleo coquatur: ſi verò frigidius, ſerpyllum. Et ſi quidem facilè ſolubilis fiat aluus ex prædictis infuſis, in ipſis perſeuerandum eſt: ſi verò ſiſtatur, veratri nigri radix cum furfuribus coquatur. Potus ipſis conuenit apomeli, aut aqua mulſa pro tẽpore diutius cocta: quòd ſi vrinæ craſſæ fuerint, etiam anethi & apii decoctum detur. Cibi ſint ptiſanæ ſuccus & G ſimilia. Aqua iis aduerſatur: auget enim inflammationẽ & fluctuationes facit, & ſplenes excitat, & ſitim ſedat. Totum autem corpus oleo anethino inũgatur, maximè hyeme: in quibus verò etiam tremor ſuccedit, caſtorii drach. vna cum aqua mulſa ori infundatur.

De caro, Poſidonii, Cap. V.

QVVM frigidi & humidi humores cerebrum occupant, caros, *hoc eſt capitis perculſio*, ſuccedit cum debili febre: conſequitur ſenſuum ſtupor, & totius corporis im- H mobilitas, cum principalium actionum læſione. oculi verò ipſorum ſemper ſunt clauſi. Differt autẽ caros à lethargo, quòd lethargici interrogati reſpõdeant, & non omnino ſine voce decumbant: verùm qui in carõ collapſi ſunt, ſomno profundiſſimo detinentur, vt dum pũguntur ſen-

tiant quidem,non tamē loquuntur, neque oculos aperiāt. A Curādi verò ſunt & hi ſimiliter velut lethargici,ita vt magis inciſorium & attenuatoriū curationis ductum faciamus.Stomachi quoque cataplaſmata,vnà cum hoc calefaciant,etiam corroborandi vim habere oportet.

De comate, Poſidonii, Cap. VI.

SOli vapores calidi & humidi è ſubiectis partibus ad caput in febribus delati,& ipſum implentes, affectionē faciunt quam medici coma nominant. Cognoſcitur, ſi ſomnus amplior naturali fiat,& in ſomnis peregrina loquantur,& corpore inæqualiter habeāt,& infernam man- B dibulam inter dormiendum laxatam:& ſæpe excitati cōfeſtim rurſus in ſomnum deferantur: & caput humidius habeāt. Curantur ex irrigatione roſacei,aut chamæmelini cum aceto.fit autem acetum acerrimum: ſi verò frigidius appareat caput,anethinum cum oleo dulci ex æquo permixtum ac calefactum adhibe.Et in ſumma,in quantum intenta eſt frigiditas in tantum calfactoria augeantur,vt etiam pulegium aliquando & rutam in oleo coquamus.glandes quoque ſedi ſubdantur,quæ multùm irritare C poſſunt.nutriantur autem ptiſanæ ſucco, & apomelite.

De vertiginoſis, Archigenis & Poſidonii, Cap. VII.

VAporibus calidis & acribus ad caput delatis, & animalem in cerebro ſpiritum euertentibus, primùm hebetudines quædam in oculis fiunt: poſtea etiam auriū ſonitus aſſidui, & auditus grauitates. atque hæc maximè contingunt circa ciborum coctionem. & vbi ex ſomno exurgunt,augeſcente affectione,vertigines & obtenebrationes oboriuntur,vt putent ſe videre omnia circumuer- D ti. contingit hoc etiam vbi confertim ex ſellis ſurrexerint, cruditate quadam prægreſſa. Perſeuerāte verò diutius malo,ex facili occaſione vertigine afficiuntur,vt etiam concidant aliquando,maximè vbi in circulum circumuertātur.nam quod aliis ob multas circuitiones contingit,hoc illis ex vna: ſed & ſi alium quendam circumuerti viderint,vertigine afficiuntur:aut ſi trochum aut tale quid circumuerti conſpiciant,idem perpetiuntur.Spiritus enim viſiuus ad trochum qui circumuolutatur allabens mouetur,& ſimul cum illo circumfertur: atque ſic inæqualem & turbulentum ac inordinatum humorem, E ac ſpiritus motum efficit.Facilè verò corripiuntur hac affectione quibus conſuetæ excretiones ſunt ſuppreſſæ: ſed & cruditates,& ardores aſſidui,& ebrietates,affectionem hanc afficiunt.Conſequitur & alui ſuppreſſio:& propterea multa inflatio,& vrinarum tenuium ac paucarum excretio,materia ad caput accurrente:graciles autem in totum ferme fiūt,& pigri ad omnem aggreſſionem.Si quidem igitur ea quæ oculis obuerſantur ſanguinolentiora ſe videre putant,ad inſaniā magis apti ſunt: qui purpurea F vident,ad morbum comitialem.Si igitur vires robuſtæ fuerint,& nihil aliud aduerſetur, vena ſecanda eſt, ſiue principium affectionis fuerit,ſiue tempus iam progreſſum fecerit. In venæ autem ſectione vitandum eſt ne aceruatim euacuemus,eo quòd ex qualibet occaſione concidant.Quare pluribus detractionibus ex quibuſdam interuallis vtentes,congruam menſuram explebimus. Irrigetur autem caput tempore ſectionis venæ,aceto & roſaceo,polygoni aut hederæ ſucco admixto. Et lana cōuoluta roſaceo aut œnanthino,madefacta eodem tempore vētri imponatur.Si verò quid ſanguinis detractionem impediat,velut gracilitas,aut aliud quid ex ſæpe relatis,ſub- G ducatur aluus,primùm per clyſterē ex furfurū ſucco,ſpuma nitri & melle: poſtea verò picra ex aloe compoſitio aſſiduè detur.Si verò accidentia perſeuerarint, etiam vehemētioribus purgatoriis vtēdum erit,ita vt ad redundātem humorem pharmacum adaptes. Ex efficacioribus autem purgatoriis commodant iis quæ fœniculum in aceto mulſo coctum habent,& quod ex palmulis, ruta, & ſcammonia præparatur: quorum compoſitiones relatæ ſunt in purgatoriorum Sermone.Sed & pituitam à capite H per os detrahentibus,& gargariſmis vtendū eſt,ex origano,pulegio,& aceto mulſo.Poſtea verò etiam anagallidis ſuccus naribus infundatur,aut cyclamini, aut radicis betæ,aut elaterium cum lacte:ſed & nitrum cum nigella tritum,& oleo veteri admixtum,generoſam per nares purgationem facit. poſt hæc autem ad balneum ducantur. Tale verò frictorium caput corroborans ipſis conuenit: Lapidis aſii vnc.i.ſpumæ nitri albæ vnc.i. iridis vnc.i.floris iūci odorati ſextās.Ex hoc quod ſatis eſt accipe,& ſincipiti inſperge,modicā aquā calidam irrorans: deinde vbi lauiſti,& caput calida aqua nō madefeciſti, ſed ſolùm abluiſti,egreſſus de ſolio frigida ter aut ſæpius madefacito.Iis verò qui valde calidum caput habent, etiam roſaceū cū aceto ſæpe adhibeas,& ipſum ex ſaliētibꝰ aquæ in balneo frigefacias. Et ſi quidem ex his ceſſerit affectio, ceſſandum eſt à medicationis moleſtia: ſi verò perſeuerarit,arteriæ in capite iuxta tempora ſupra aures incidantur,ventre prius euacuato aut per hieram aut per clyſterē.poſtea verò confrictoriis fortioribus vtēdū eſt,quæ ad inſanos referētur.Cibi ſint boni ſucci,facilè concoctiles, flatus exortes,omnino ſtomacho cōmodi, ventri cōmodi,vrinam cientes:vinum modicum ſit,album & tenuiſſimum,& non valde vetus. Conueniunt iis balnea naturalia aluminoſa:maxima verò & prima ac vltima in iis, præſeruatio ac curatio eſt, vt ſuppreſſæ excretiones commoueantur,& officii ſui commoneantur, maximè in mulieribus.

De inſania,Archigenis & Poſidonii, Cap. VIII.

INſania fit citra febrem, multo ſanguine nōn putrefacto ad cerebrum confluente,qui aliquando purus eſt, & multitudine ſolùm affligit,velut in ebriis: aliquando verò flaua bile admixta. Præcedit inſaniam capitis debilitas,velut in podagra debilitas pedum ſemper adeſt: tunc autem dolent quum materia locis influxerit.Si itaque ob ſolum ſanguinem inſania fiat, hæc conſequuntur: Riſus immodicus ipſis commouetur videntibus, ſæpe ob oculos imagunculas quaſdā riſu dignas, & hilaris eſt ipſis facies,& aſſiduè canunt. Aliquando etiam ex contingentibus euaporationibus ſonitus circa aures adſunt,vt putent ſe tibicines quoſdam audire. Seruatur in ipſis memoria, velut ex cantilenis quas familiares habent coniectare licet. læſa eſt autem imaginatio & ratio. Si verò flaua bilis ad ſanguinem fuerit admixta,& mordacem ipſum effecerit,velut ſi ex ipſa ſtimuletur ac pūgatur cerebrū & mēbranæ eius,iracundi & temerarii & percuſſores ac iniurioſi ſunt.in quantum enim bilis ſanguini mixta eſt, in tantum mutat iucunditatem,& auget triſtitiam ac iram: ſi verò amplius fuerit bilis ſuperaſſata & craſſefacta, & ipſi corpori cerebri ac mēbranarum inſtar viſci agglutinata pungātque ac diuellat,ferina deliria efficit.Quidam enim iam propriam carnem guſtarunt, & domeſticos velut inſidiatores tractarunt,occiderunt,percuſſerunt, vulnerauerunt. contingit autem eundem hominem aliquādo riſu immodico teneri,aliquando ira & indignatione. Nā in fame ac inedia tolerata, & ex acrioribus ac ſalſioribus alimētis,& in pluribꝰ motibꝰ ac turbationibꝰ,ſanguis ſeipſo acrior efficitur: in cōtrario verò ſtatu, mitior.Sæpe autem etiam nullo auxilio adhibito, per modicum cibū & cōmoda alimēta,progreſſu tēporis id quod lædit cōſumitur,& cerebrum à ſuperfluitatibus intactum manet, & purū mentis emotionis interuallum ac defectus, & intermiſſio conſequitur.Quibuſdam per circuitum quendā irruit affectio,aliis ſemel in anno,aliis bis,aut ſæpius coaceruato videlicet paulatim eo quod moleſtum eſt. Corripiuntur hac affectione pauci ante vigorem ætatis: plurimi in ipſo vigore,& poſt ipſum:viri magis quàm mulieres:&ex illis magis qui animalibus affectionibus diuexātur,velut ſunt irriſores,riſu multo & intempeſtiuo vtentes,intractabiles,iracundi,curioſi, auari, potores item & aſſidua cruditate laborātes,& in quibus cōſuetæ excretiones ſuppreſſæ ſunt.& propterea etiam mulieres aliquando inſaniunt,quibus menſes ſuppreſſi ſunt. Infinitæ verò ſunt inſaniæ ſpecies,quas exponere ſuperfluum eſt.In delapſuris igitur in hanc affectionem, prædictorum procœmia quædam præcedunt, velut riſus præter rationem nō aſſuetis id facere:& facili occaſione iraſcuntur,& aurium ſonitus adeſt.& ſplendores oculis obuerſantur, & vigiliæ adſunt intentæ,& curæ per vices repetentes ac peregrinæ,

grauitas,item & vibratio capitis. In progreſſu verò tem-
poris omnia hæc intenduntur , & appetentiæ ipſis putri-
diores fiunt.& ad venerem prompti ſunt : & ideo aſſiduè
ſeminis in ſomno effuſiones ipſis fiunt,& oculi cauantur,
ſimulque intenti ac fixi conſiſtunt.atque hæc conſequun
tur vſque ad perfectam mentis emotionem.Oportet igi-
tur doctum medicum ægri curam gerentem,his apparē-
tibus aut quibuſdam ex ipſis,facere quæ oportet . Si itaq;
tales notas affectio præmiſerit,aut etiam iam inſtiterit,vi
ctum tenuem exhibere conuenit,ſorbilem,liquidum nō
præcellentem,ventri commodum,& qui neutiquam ſan
guinem generare poteſt.à vino abſtinendum eſt penitus.
Vbi verò per triduum hominem eo victu curaſti , aliquā
cubiti venam ſecato,præcipuè quidem ſupernam:ſi verò
non appareat , mediam : aut ſi hæ non appareant,venas
circa talos perquirito : maximè in mulieribus : eo enim
momento etiam menſes impelluntur. Quòd ſi neque hæ
appareant,ad eas quæ in ſummis manibus ac pedib[9] ſunt
tranſeundum eſt.Studendum enim eſt vt prius per venæ
ſectionem generoſa euacuatio fiat, atque ſic affectarum
partium curatio ſequatur.In vena autem ſectione pro vi-
ribus euacuationem facere oportet: extincto enim feruo
re,eueſtigio quidē conſiderantes fiunt: ſimul autem & lo
cus aliis auxiliis datur.Quandoquidem verò aliqui in pri
ma detractione generoſe ferunt euacuationem,in repeti
tis autem detractionibus animi deliquia incidunt,conue
nit hos in prima detractione euacuare quātum opus eſt:
ſic enim multum de flatuoſa & vaporoſa ſuperfluitate coe
uacuatur.Itaque pulſus aſſiduè tangere oportet,dum ſan-
guis fluit:& ſi conciderint,reſeruare ad repetendam de-
tractionem ſæpe enim recuperatis viribus poſtera die de
tractionem repetimus,aliquando etiam tertiam ſectionē
ſeruantes appoſito ſale.Caput verò irrigare oportet roſa-
ceo cum aceto,aut polygoni ſucco , aut oleo œnanthino
aut melino.Lana autem ſordida oleo imbuta ſincipiti im
ponatur,& frequentius renouetur. Poſt euacuationem o-
mni modo procurandus eſt ſomnus: ſanguine enim eua-
cuato ſi ſucceſſerint vigiliæ,acriores & magis feros ipſos
faciūt. Quapropter conſidēter pharmacū ex papaueris ca-
pitibus dabimus quod ſomnum inducit , cum ptiſanæ
aut alicæ ſucco,aut cum aqua.iucundum enim fuerit , &
poſtea ſomnus ſuccedet. Plerique enim ipſorum omnia
ſomnifica contemnunt:quapropter etiamſi prima die eo
accepto dormierunt,intermiſſa die vna , rurſus dandum
eſt de eo cochlearium vnum : ſolet enim vel ſolum poſt
venæ ſectionem perfectè liberare ab affectione,vnà cum
conueniente diæta.cauendum tamen eſt ne conſequēter
ipſum exhibeamus : ſtupefacit enim ſenſus. Studendum
etiam eſt vt ventrem facilè ſolubilem faciamus,tum per
cibos,tum per clyſteres.His autem factis , à localibus au-
xiliis incipere oportet hoc modo : Sanguinem à vena in
fronte eleuata media detrahere cōuenit,ita vt per phlebo
tomum inſtrumentum ipſam diuidamus,non facta im-
pulſione,velut quidam facere ſolēt,propter maximas in-
flammationes membranæ caluam ambientis , quæ ſæpe
ſauciata ipſa ſuccedere ſolent.detrahēda eſt autē ſangui-
nis libra ferme vna . Poſt hanc euacuationem in iis qui
ſanguinem habent billioſiorem,intermiſſis quinque die-
bus,detur picra ex aloe,cochlearii magni menſura cum
aqua mulſa:deinde etiam per nares caput purgetur , radi-
cum betæ ſucco infuſo,aut elaterio, aut atramento ſuto-
rio cum lacte.Sternutatorium quoque adhibeatur ex ve-
ratro albo & herba lanaria:ſed & per os pituita detraha-
tur,per maſtichen & ſtaphidem agriam,& per gargariſſa-
tionem aceti mulſi in quo coctum eſt pulegium & hyſſo
pum.Subducatur etiam aluus purgatoriis ex centaurea,&
ex gentiana.ſed & ipſa per ſeipſam radix gentiana com-
moda eſt pota drachmæ vnius pondere,cum aqua mulſa.
datur & ariſtolochia eodem modo.Prodeſt autem maxi-
mè ipſis fœniculi magni ſylueſtris radix & ſemen,ex aqua
quotidie pota, & radicis bryoniæ drachma vna . Poſteà
verò ſanguiſugæ toti capiti circumcirca affigātur, & præ
ſertim ſincipiti.At in mulieribus ſtudendum eſt vt men-
ſes moueamus: deinde viribus reparatis per dies ſeptem
Galeni hieram dato,quæ maximè ob ſtœchadis copiam

A euacuat.Dato autem drachmas quatuor ex aqua mulſa:de
inde rurſus narifuſoria adhibeātur. declinante verò affe-
ctione ad balneum ducantur. Frictorium autem commo
dum ipſis in balneo hoc eſt.Iridis Illyricæ,lapidis aſii,mā
næ,thuris,ſpumæ nitri albæ,pumicis , buccinorum vſto-
rum,floris iūci odorati,apii,caſſiæ,roſarum ſiccarum,ſin
gulorum vnc.i.tundito & cribrato,ac vtitor in prima bal
nei domo,inſpergēs ſincipiti quātū ſatis eſt,& aquam te-
pidam irrorans,ita vt ſatis longam moram in domo tra-
hat,quò vires pharmaci vſque in profundum diſtribuan-
B tur.Deinde capite leniter deterſo & abluto, vbi lotus eſt
ita vt caput non madefecerit calida,ex ſolio exeat , & fri-
gida iterum atque iterum irriget : ſi verò valde cali-
dum caput habuerit, etiam ſæpius frigida perfundatur.
Poſt hæc per rubificatorium ex ſinapi & caricis caput cor
roboretur,& per interualla quædam pituita per os detra-
hatur,& narifuſoria adhibeantur.Diæta verò ſtatuatur te
nuior,concoctu facilis,ventri cōmoda,flatus exors, vim
contemperandi habens.vini vſus his rarus ſit.Si verò reli
quiæ affectionis ſuperfuerint,ad veratrum album deue-
C niendum eſt.modus autem vtendi, relatus eſt in Sermo-
ne de purgantibus medicamentis.De cætero verò admo-
nendi ſunt vt ab omnibus eduliis & potibus bilem gignē
tibus abſtineant.In vere autem quotannis venam ſecent
gratia præſeruationis:deinde etiam purgentur,& præſer-
tim ſi bilis magis redundarit . Mulieribus vero menſes
conſueto tempore proritentur,vt fluant citra impedimē-
tum.ſed & in aliis conſuetæ excretiones procurentur.

De melancholia,ex Galeno & Rufo,
Cap. IX.

D QVemadmodum in apparentibus corporis partibus,
aliquando omnibus eadem temperatura apparet, ve
lut in malo corporis habitu,elephantiaſi & hydropiſi:ali-
quando verò vna quædam pars,aut amara bilis , aut pi-
tuitæ,aut atræ bilis humore ſuſcepto,ipſa ſolùm tempera
turam mutat:Sic etiam circa cerebrum fieri poteſt, vt a-
liquando toto in venis ſanguine atrabiliario facto,ex cō-
munis detrimēti ratione etiam cerebrum lædatur:& rur-
ſus vt alio tempore,ſanguine in toto homine illæſo per-
manente,is qui iuxta ſolum cerebrum eſt alteretur.Et cō-
tingit hoc dupliciter,aut aliunde cōfluente in ipſum, aut
E generato in loco atræ bilis humore . Generatur autem à
caliditate multa indigena,aut flauam bilem aut craſſiorē
& atriorem ſanguinem adaſſante . Plerunque verò partes
circa præcordia primariò affectæ,caput ad cōſenſum per-
ducunt,& delirium efficiunt,aut ipſa bile cerebrum oc-
cupante,aut aliqua vaporis melācholici exhalatione,quē-
admodum in morbo flatuoſo & præcordiali appellato.
Nil enim rationi noſtræ obſtat aliunde & ex alia parte
principium & generationem affectionis eſſe.nam os vē-
F tris quomodocunque affectum,facilè ad conſenſum du-
cit cerebrum ob cognationem,per maximos duos ner-
uos qui ex ſupernis ad ipſum deferuntur.Perducit etiam
ad conſenſum cor ipſum ob vicinitatem:ſimiliter quoq;
ſeptum tranſuerſum,quod etiam ipſi inſeritur.Cōmuni-
tas eſt etiam ſtomacho ad ſpinalem medullam, qua parte
& incumbit & colligatur verticulis colli. Principium ita-
que eiuſmodi melancholiæ plerunque ex cruditatibus:fla
tus enim ipſis ſuccedunt multi,qui facilè euelantur,& cir-
ca præcordia diutius morantur,& ructus ipſis acidi con-
G ſequuntur,nullo eiuſmodi cibo accepto. Ventres plerun-
que ipſis ſicci ſunt,ſomni parui diuulſi,inſomnia turbulē
ta & peregrina,vibrationes corporis aliæ aliâs,vertigines
capitis,& flatuum ſonitus circa aures. Et aliis quidem ca-
put plenum & graue eſſe videtur:aliis verò leue & vacuū:
aliis ſiccum.Quidam neque omnino caput ſe habere pu-
tauit,ad quē excogitaſſe dicitur Philotimus ſupra reliquā
curationem plumbeum pileum , à quo grauatus caput ſe
habere intelligeret.Fiunt etiam mente capti,& timidi, &
miſericordes,& lacrymantur,ac deſerta perſequūtur:qui-
H dam etiam dæmones ab inimicorū præſtigiis ſibi immiſ
ſos eſſe putant:alii venenoſum pharmacū accepiſſe ſuſpi-
cantur,& ſuſpicionem ipſorum confirmant viroſi ac pe-
regrini ructus qui ipſis adſunt.Et eſt morbus hic omnifa-
rius & non facilè enumerabilis. Velut verbi cauſa circa

timores:alius amiciſſimos timet, alius omnes homines. & alius ad lucē prodire timet, & tenebras perſequitur: alius fugit caliginoſos locos. Plerique tamen in tenebroſis locis degere cupiunt,& in monumentis ac ſolitudinibus.quidam verò etiam aquam timent,& vinum,& oleū & omnem liquorem:velut qui morſi ſunt à rabioſo cane.Et in ſumma,melancholica deliria multiformia quidem ſunt ob particulares corruptas imaginationes,vnum vero omnibus ipſis commune eſt, timor & triſtitia. Triſtantur enim omnes præter rationem, & neque ſi interroges habent quod dicāt cur triſtētur.Non pauci verò ipſorum mortem timēt,& alia quædam nullo timore digna. ſunt etiam qui mortem vehementer exoptant. Galeni.

Quòd igitur ob atram bilem rationalis animæ principia occupantem,timor fit & triſtitia, & mortis formido, nihil miri eſt.videmus enim etiā extra corpus nihil nobis ita horrendum, velut ſunt tenebræ. Quum igitur velut caligo quædam rationali animæ parti circumfuſa fuerit,neceſſe eſt timere hominem, vt qui cauſam timoris ſecum in corpore circūferat. Sicut enim in profundis tenebris pueri timent,itémque adulti imperiti: ita etiam atræ bilis color, velut tenebræ,rationis locum obumbrās timores efficit. Rufi. Quapropter omnium ſymptomatum ſingulis accidentium cauſas enarrare impoſſibile eſt. Pleraque enim multam difficultatem habēt,velut verbi gratia:cur fugiunt velut horrenda,quæ nō ſunt horrenda? alia verò perſequuntur velut bona, quæ non ſunt bona?& cur alius domeſticos timet,alius verò omnes homines,& huiuſcemodi? Plurimorum verò ſymptomatū cauſas medicum dicere non eſt difficile. velut qui ſibi videtur vas fictile eſſe,propter ſiccitatem hoc patitur:frigidus enim & ſiccus eſt melancholicus humor. ſimiliter etiam qui cutem ſuam ſiccis pellibus ſimilem eſſe putat. Qui verò putabat ſe caput non habere,fortaſſis ob leuitatem hoc paſſus eſt,quam flatus ventoſus ſurſum latus, ipſi exhibuit. Cur verò appetunt melancholici plures cibos? num quia frigeſcit ipſis os ventris?Cur autem aliqui ipſorum vini potores ſunt? num quòd frigiditas calfactione opus habet?cur autem occidunt ſeipſos? num quia à maioribus malis liberari ſe putant? niſi fortaſſis talem opinionem induūt quòd bonū eſt mori:quod barbaris quibuſdam videtur.Cur autem cruditates aſſiduæ ipſis fiūt? num quia turbatum & ſuperfluitatibus plenum eſt ipſorū corpus,& propterea etiam venter intemperatus, vt qui ſemper ex atræ bilis humore perfrigeratur?Cur autem alui plerunque ipſis ſiccantur? num quia flatus ſupernè circa præcordia conſiſtunt,& non valde infrà ſecedunt. Neceſſe itaque eſt ob hoc ipſum etiam ventres ſiccos eſſe: ex multa verò retentione,aliquando coaceruata colliquata egerunt.Oculis autem plerunque nictant, & oculi ipſis procidunt,& craſſa labia habent, propter craſſum flatū.atri verò ſunt coloris,propter humoris diffuſionē.hirſuti verò plerique ipſorum ſunt, propter multitudinem craſſarum ſuperfluitatum.Veloci verò plerunque lingua ſunt,& balbi & gracili voce præditi,ob linguæ incontinētiam.motus enim concitationes à flatu fiunt. quicquid autem concitatè mouetur,citò defluit. Et procliue ſanè fuerit etiam aliorum ſymptomatum cauſas reddere, ſiquis ex his progreſſum facere volet. Porrò nigreſcit aliquando hic humor ſupercalefactus,aliquando ſuperfrigefactus.Nam quale quiddam patiuntur carbones,dum vruntur lucidiſſimi ob flammam exiſtentes,extincta autē flamma nigreſcentes:tale quiddam circa clarum ſanguinis colorem frigiditas facit. Videmus enim etiam in externis,quædam corpora liuida fieri ac denigrari à frigiditate.Et rurſus exceſſus caloris reſiccans ac conſumens humiditates à quib⁹ calor nutritur,humores nigrefacit,quēadmodum etiam ſol fructus,& hominum corpora. Hæc igitur ſunt quæ ante curationem medicum cognoſcere oportet:quæ verò diſcenda ſunt vt quis ita ægrotantibus opem ferre poſſit,iam tempus eſt ſubiungere. non parū autem refert ad curationē, noſſe vnde morbus initium habuit.Cognoſcere itaque oportet quòd duplex eſt melācholiæ ſpecies: quidam enim ex natura & temperatura ab initio atram bilem habent:quidā verò ex mala diæta A poſtea id temperamentum acquiſiuerunt,& eſt hæc ſpecies ſegnis ſemper & triſtis. qui verò ex flauæ bilis ſuperaſſatione in delirium incidunt,audaciores & iracundiores aliis ſunt,& percuſſores & omnia horrenda facientes, & maximè tempore quo bilis ſuperaſſatur.quo verò tempore ipſa extincta fuerit,triſtes,mœſti ac timidi fiūt.Quū igitur totum corpus melancholicum ſanguinem habuerit,à venæ ſectione principiū curationis facere cōuenit: quum autem ſolum cerebrum, æger venæ ſectione non habet opus,niſi multo ſanguine redundarit, & præſeruationis B gratia, detractionē faciamus.Cognitio verò an totum corpus melācholicum ſanguinem habeat, aut iuxta ſolum cerebrum talis ſit,ex his à te fiat.Nigriores & hirſuti,& qui venas amplas habent,aptiſſimi ſunt ad atræ bilis generationem:aliquando etiam homines colore rubicūdi, confertim in melancholicam temperaturam tranſeunt.Conſequenter autem ab ipſis flaui,& præſertim vbi vigiliis,& laboribus pluribus,& curis, & tenui victu, aut melancholicis eduliis fuerint vſi. Ad hæc ſi ſuppreſſa eſt hæmorrhois in ſede,aut alia excretio conſueta, aut mulieribus menſes.Nec parum confert anni tempus,& aeris C ſtatus & regio,& ægri ætas ac ſtudiū.His omnib⁹ præcōſideratis,vbi ſperaueris in totius corporis venis melācholicum ſanguinem contineri,certiſſimum experimentum adhibeto, ex venæ cubiti mediæ præſertim ſectione. Si enim effluens ſanguis nō videbitur atrabiliarius eſſe, ſtatim cohibeto:ſi verò talis apparuerit, quantum pro ægri corporis habitu ſatis fore putaris,euacuato. At verò tertia melancholiæ differentia,cuius principium à ventre hærere diximus,& quæ affectio præcordialis appellatur, ſæpe ex relatis cognoſcitur.Primùm enim incipiunt ven- D tris ſymptomata,velut ſunt inflationes,rugitus,ructus acidi ac viroſi,& quòd venter reſiccatur, & quòd in ſeceſſibus ac vomitibus & ructibus alleuantur,& quòd ipſi ægri percipiunt omnes vexationes circa præcordia conſiſtere. Quemadmodum igitur dum quibuſdam ſæpe ex ventre fuliginoſa quædam aut fumoſa, aut omnino craſſorū vaporum exhalatio ſurſum fertur, velut in ſuffuſos oculos habentibus,aliqua ob oculos verſantur: eodem modo etiam nunc dum melancholica exhalatio ad cerebrum, velut fuligo aut fumus,fertur,melācholica quoque ſym- E ptomata circa mentem contingent.Quum igitur melancholici delirii propria ſymptomata apparuerint magna: circa ventrem verò aut nihil moleſti,aut minimum fuerit:in iis cerebrum primariò affectum eſſe putādum eſt, velut prædictum eſt.

Curatio melancholiæ, Galeni, Cap. x.

MElancholiam ex cerebro primariò affecto obortam, per balnea aſſidua, & diætam boni ſucci humidam F ac flatus exortem curare oportet, citra aliud efficax auxilium,niſi ob temporis longitudinem humor affligēs ægrè euacuetur:tum ſanè magis varias ac fortiores curationes adhibere oportet. Incipientem autem affectionem curare conuenit.nā inueterata ac aucta, ægrè tractabilis euadit. Rufi. Siue autem cerebrum primariò affectū fuerit,ſiue præcordia,communia ſunt ſubducentia ventrem auxilia. Primùm igitur bonæ concoctionis curam habere oportet:poſtea verò purgare primùm epithymo & aloe. horum enim etiamſi parum quotidie acceperit, G prodeſt tamen moderatè & paulatim ſubducendo. Poſidonii. In quibus ſanguis redundare apparuerit,ſtatim ab initio vena ſecetur in cubito, & præſertim in quibus conſuetæ ſanguinis excretiones ſunt ſuppreſſæ.Verùm in mulieribus,quibus menſes defecerunt,venā in talo ſecare oportet,& in ſingulis pro viribus ſanguinem euacuare.In quibus autem vitiati humores magis redundant, præparatum per victum ægrum purgabis per hieram.

Rufi,aut Archigenis,aut Iuſti. Si verò vtrique redundant,facta prius venæ ſectione purgato: poſtea interpoſi- H tis aliquot diebus,aluum per clyſteres euacuato, primùm cum furfurum ſucco,ſpumáque nitri ac melle: deinde etiam polypodii radices cōtuſas,aut epithymum cum furfuribus coquito. Poſt triduum à clyſteris vſu, detur ipſis picra ex aloe compoſitio,quæ ſupra reliqua omnia,etiam

epithymum accepit. Præparanda eſt autem velut Themiſon iubet, ita vt aloes accipiat drach. c. maſtiches, croci, ſpicæ nardi, cinnamomi, aut caſſiæ duplum, aſari, carpobalſami, ſingulorum vnc. i. his verò etiam epithymi ſextans addatur. detur autem cochlearii magni copia cum aqua mulſa, detúrque ipſis ex modicis interuallis iterum atque iterum: deinde rurſus per victum reparatis viribus rurſus dato hieram Rufi, aut Archigenis, aut Iuſti. Sit autẽ pondus drach. IIII. cum aqua mulſa, & ſalis cochleario paruo. melius eſt autem per euacuantia quotidie leniter vẽtrem ſubducere. Atram verò bilem ducit amaracus, & cunila appellata, drach. II. pondere aquæ mulſæ inſperſa & pota. Conducit & lactis ſero aluum ſubducere, ſed non de caſeis dandum eſt ſerum. præſtat enim quod à lacte per cocturam ſeparatur. Sit autem lac equinum, aut ſi nõ poſſit haberi, bubulum: lac ipſum in ollam nouam mittatur & fici ramulo agitetur. Poſtquam autem ter aut quater ebullierit, acetum mulſum irroretur: deinde percolatum in potu detur. Et primùm quidem admiſcẽdum eſt mel: quum autem venter ſubire inceperit, non amplius addatur mel. Accipiat autem æger hoc ſerum per heminas, non infra quinque heminarum menſuram. Ab omni verò euacuatione vtendum eſt maluæ ſemine læuiſſimè trito, duarum drachmarum pondere, cum aquæ cyathis tribus. egregiè enim facit: quare ſæpe ipſo vtendum eſt. Optimum eſt & pulegii decoctum ſæpe bibere, & ante purgatoria, & poſt ipſa: & ſimiliter centaurii parui. Abſinthii autem decoctũ & aſſiduè & conſequenter præbe. ſtomacho enim & ventri in his cõmodum eſt: & neque flatum multum in ventre fieri permittit, neque ſeceſſum penitus reſiccari: & vrinam ciet, & concoctionem probe adiuuat, adeo vt ego ex huius ſolius vſu nouerim quoſdam à morbo liberatos. Danda ſunt etiam vrinam mouẽtia, aniſum, daucus, petroſelinum, aſarum, nardus: & his adhuc ampli⁹ fœniculi magni ſylueſtris ſemẽ & radix. Chamæpitys autem & chamædrys promptius accipienda ſunt, ita vt ſingula hæc cum aqua coquantur, aut arida trita potioni inſpergantur. Commodæ ſunt etiam euacuationes per ſudorem, & labores, & balnea ſientes, & per illitiones in ſole, qualis eſt quæ cum oleo chamæmelino fit, & cum oleo ac nitro. quòd ſi habitus permiſerit, rurſus per hierã purgato. Conuenit autem neque præcordia negligere: & maximè vbi acceſſerit medicus, curationis ipſorum coniecturam faciet. Fomenta igitur cõueniunt ex oleo, in quo cocta ſunt ruta, anethũ, ſerpyllum, abſinthium, artemiſia, pulegiũ, viticis ſemen, baccæ lauri, aut folia tenera. hæc enim dolores mitigant, & flatus minuunt. at verò in inflãtionibus ſtomachi cum morſu, cuminum & pulegium in aceto coquere oportet, & per ſpongias ſtomachum fouere: aliquando etiam alumen aceto inſpergimus. Cataplaſmata autem, habeant aut aniſum, aut apium, aut cuminũ in oleo præcoctum: & cyperus læuiſſimè trita, & iris, & libanotis cataplaſmati addatur. permittantur autem diutius, & ante & poſt cibum. Ablato autẽ cataplaſmate, præcordia contegantur, aut lana ampliſſima, aut læuiſſima & pura pelle agnina, præillitis locis ex nardino. Vtendum eſt etiam cucurbitarum adhibitione, ad flatus quidẽ inanium, ad inflammationes verò ac duritias, cum ſcarificatione. Poſtea verò ceratis ex cyprino vtendum eſt, & polyarchio, & quod ex ſtyrace paratur, & quod ex ſeminibus fit, & ſimilibus. In progreſſu autem curationis, etiam rubificatione ex caricis ac ſinapi vti, valde proderit: & cõcoctiones reuocat. nam & ventri robur addit: &, ſi quis dolor in præcordio reſtat, eum eximit. Vtendum eſt etiã acribus ſmegmatis ad præcordia, & picatorum medicamento, hoc eſt pice ſicca per ſeipſam liquefacta, aut cum modico oleo: calida autem imponitur cuti, & ventri ac dorſo adhibetur, ac ſinitur donec ſua ſponte decidat. quare licet cum ipſa lauari, & quod paulatim diſparatur, forfice auferre. Valde verò prodeſt eis ſtercus bubulum aridũ aceto infarctum ac impoſitum. proſunt etiam bulbi cum nitro aut alumine triti ac impoſiti: ſed & iis ad bubulũ ſtercus admixtis vtile fit cataplaſma, & præſertim vbi morſus ab ipſis circa ſtomachum percipitur. Cæterùm in

A quibus conuulſiones aſſiduæ corpori adſunt, confert etiã caſtorii potus, & illitio corporis ex caſtorio cum oleo ſicyonio. conuenit & moueri & exerceri ipſos pro viribus ante cibos. Balnea verò probè concoquenti non ſunt valde neceſſaria, niſi laſſitudini alicui mederi velis. Qui verò non bonum ventrem habet ad concoquendum, huic conducit frequentius lauari, aut ieiuno, aut poſt perfectã concoctionem. Poſt balnea cibos damus conc. ctu faciles, flatus exortes, ex aluo ſecedentes, exacta conſideratio- B ne facta quomodo ex ſingulis homo afficitur. non enim omnes ad omnes cibos ſimiliter diſpoſiti ſunt. Plerunque tamen conueniunt panes clibano cocti probè præparati: volucres non pingues, non viroſæ, montanæ: oua gallinarum mollia: piſces petroſi & molles carne. Herinacei verò marini plurimum præſtant ad iucunditatem & vtilitatẽ. vitanda ſunt omnia in ſtagnis degentia, & in paludibus. Ex carnibus conueniunt hœdinæ, & lactentium animalium, & ex his magis extremæ partes probè coctæ. nõ inutiles ſunt etiam vuluæ, & ventriculi, & pedes ſuilli. Ex oleribus ad communem victum conferunt dulcia. acriora C verò aliquando danda ſunt pharmaci loco, velut eſt aſparag⁹ paluſtris, petroſelinũ, & ſimilia. moderata verò copia omnia accipiatur. Vinũ ſit tenue & albũ & nõ valde vetus. non autem aceruatim detur potus inter cibum, neq; magna copia potus exhibeatur, vt ne cibi in ventre fluitent. Acetum quoque acerrimum cochlearii mẽſura poſt omnem cibum abſorbeatur vbi iam vult dormire: ſed & pleraque obſonia in aceto tincta edere conuenit. præſtat autem aceto admiſcere parũ de ſquilla, & ruta, & ariſtolochia tenui. Poſidonii. Commodum eſt autem ad inflationes tale oxyporium præparare: Liguſtici, ſeminis a- D pii, zingiberis, thymi, ſingulorum vnc. i. mellis deſpumati quantum ſatis eſt. dato cochlearii dimidium manè, & veſperi ſimiliter. Quòd ſi mellis dulcedinem auerſentur, ſalem concoctoriũ eiuſmodi ipſis præparato: Squillæ aſſatæ vnciam vnam, ſalis ammoniaci quincuncem, ſeminis apii, fœniculi, thymi, petroſelini, aniſi, ſinonis, zingiberis, ſingulorũ drach. quatuor, panis puri ſicci quincuncem, piperis ſeſquiunciam. ex hoc cochlearii menſuram edendam dato cum cibo, prout voluerit. Detur etiam ipſis antidotus theriaca ex quibuſdam interuallis, & præ- E ſertim hyeme, & inchoante vere. Rufi. Vomant ex longioribus interuallis etiam à cibis, verùm à raphanis, aut origano, aut thymo ieiuni. non tamen fortioribus vomitoriis vtendum eſt. Sunt enim talia nociua in his, ærumnam ventri ac ſtomacho addentia iam antea ex morbo afflicto. videntur enim aliqui ex efficacioribus vomitoriis melancholia correpti. Proinde operæpretium eſt noſſe, quòd multi ſic ægrotantes, in tempore curationis nihil commodi perceperunt: demiſſa verò curatione reſtituti ſunt, natura ante curationem præua- F lente contra morbos debiles ex medela factos. quapropter naturæ remiſſionem dare oportet. videtur enim vnà cum curationibus affligi: in quiete verò inualeſcere, & ſuperare morbos iam antea attenuatos.

De inſania lupina aut canina appellata, ex Marcello, Cap. XI.

QVI morbo lupino ſiue canino appellato corripiuntur, in februario menſe noctu exeunt, per omnia i- G mitantes lupos aut canes, & vſque ad diem monumenta maximè aperiunt. Cognoſces autem ita affectos ex his ſignis: pallidi ſunt, & viſu imbecilli, & oculos ſiccos habent & non lacrymantur. Videbis etiam ipſos cauos oculos habere, & linguam ſiccam. & ſaliuam omnino non profundunt. Sunt quoque ſiticuloſi, & tibias habent exulceratas immedicabiliter, propter aſſiduos caſus, & canum morſus. ac talia quidem ſunt ſigna. Noſſe verò oportet melancholiæ ſpeciem eſſe hunc morbum: quem curabis tempo- H re acceſſionis venam ſecando, & ſanguinem vſque ad animi deliquium euacuando, & ægrum boni ſucci cibis nutriendo. Vtatur autem balneis dulcibus: deinde ſero lactis per triduum vſus, hiera verò ex colocynthide Rufi,

aut Archigenis, aut Iuſti purgetur, iterum atque iterum ipſam ſumens ex interuallis. Poſt purgationes etiam theriaca ex viperis vtendum eſt, & alia adhibenda in melancholia iam antea relata. Ad veſperam verò inuadere iam morbo, irrigationibus capitis ſomnum inducere ſoliris vtendum eſt, & talibus quoque odoramentis. nares item opio illinantur. quandoque verò etiam ſomnifica in potu exhibeantur.

De incubo, Poſidonii, Cap. xii.

QVI incubus appellatur, non eſt dæmon, ſed magis præludium & pro xmium morbi comitialis, aut inſaniæ, aut ſyderationis. nam cruditates ex voracitate affectionem præcedunt. Dum enim ventriculi cerebri vaporibus craſſis ac frigidis implentur, prohibent hi facultates per neruos tranſire, & morbum ægrè excitabilem efficiunt, & qui vix ad rectam actionem perducitur. vnde etiã immobiles penitus tales permanent. Præcedit enim incubum ſuffocatio, vocis priuatio, grauitas, & immobilitas. Per multam verò anxietatem attenuato ac diſcuſſo ſpiritu, & apertis meatibus, derepentè excitantur. Cauendum igitur eſt à malo dum in principio eſt: inueteratum enim & aſſiduè incidens, quoſdam ex relatis morbis inducit, dum paulatim in ventriculis cerebri craſſus humor coaceruatur. Quæcunque enim patiuntur comitiali morbo correpti in exacerbationibus, eadem perpetiuntur incubo preſſi dum dormiunt. Si quidem igitur ſanguis redundat, venam in cubito ſecare oportet: ſi verò vitioſi humores magis prædominantur, purgatio facienda eſt per hieram Archigenis. Maximè autem opitulatur ipſis hoc. Corticis veratri nigri drach. i. ſcammoniæ obol iii. aniſi, aut dauci, aut petroſelini parum. Diæta verò ſit tenuis, & penitus flatus exors. Auxiliatur etiam ipſis niger pæoniæ fructus, ſi quindecim grana trita cum aqua in potu exhibeantur. Rigare verò oportet etiam caput oleo anethino calido, & pileo contegere vbi cubitum vadit æger.

De morbo comitiali, Galeni, Cap. xiii.

TRes ſunt morbi comitialis differentiæ. Omnibus autem commune eſt cerebrum affectum eſſe: aut primariò conſiſtente in ipſo affectione, aut per conſenſum oris ventris. Rarò autem fit etiam tertia ſpecies ex parte quadam, in qua incepit affectio, & deinde ſenſibiliter ægroto ad caput aſcendit. Atque hanc ſpeciẽ in puero quodam vidi, qui principium affectionis in crure habebat, & poſtea per tempus quoddam per femur & lumbos ac ſpinam ad collum & vſque ad caput aſcendebat. Vbi verò caput pertigiſſet, non amplius ſui compos erat. Tale quiddam contingit etiam in iis qui à ſcorpio, aut aliqua alia venenum eiaculante beſtia icti ſunt. Quidam enim ictus à ſcorpione, grandine ſe impeti putare dixit: & erat totus ſubfrigidus, & frigidum ſudorem excludebat, & medicamentis adhibitis vix ſeruatus eſt. Non igitur impoſſibile eſt circa aliquas non principales partes eiuſmodi eſſentiã generari, citra externã cauſam, & hanc ipſam vbi in neruoſa parte conſtiterit, vim ſuam per cõtinuitatem ad neruorum principium tranſmittere. Poſidonii. Conuulſio ſequitur ad morbum comitialem, eo quòd principium neruorum affligitur ab infeſtantibus ac moleſtiam exhibẽtibus. Quemadmodum enim ſtomachus, dum aut alimenti copia grauatur, aut ab acri humore mordetur, non ſolùm ſingultum, ſed etiam conuulſionem inducit: ſic etiam principium neruorũ ad talẽ motũ perducitur, dũ reiicere conatur quicquid tãdẽ fuerit id quod ex primariò affecta parte ad ipſum affertur. Cæterùm ordinati aut inordinati circuitus ipſis fiunt iuxta diætæ modum: aut enim per omnia æqualiter diætam habent ægri, aut inæqualiter & inordinatè. Irruente igitur comitialis morbi exacerbatione, conuulſas & obtortas partes deligare oportet, inungereque ac dirigere: deinde diſparato ore pẽnam oleo illitam immittere, cyprino præſertim, aut irino aut narciſſino, & vomitum irritare, quò incumbentes ſtomacho humores extrahantur. Oportet etiam odoramentis ſenſum irritare, velut peucedano aut ſucco Cyrenaico. Perſeuerante verò exacerbatione, medicus confidenter cogens, ac mandibulas diducens caſtorium ori infundat, & ſuccum Cyrenaicum cum aceto mulſo. Reuocatis autẽ ipſis, per ſedem infundatur cẽtaurii ac calaminthæ decoctum aut ariſtolochiæ: deinde recuperatis viribus, per hieram Galeni ex colocynthide purgentur. Eiuſmodi ſanè eſt recẽtis & acuti comitialis morbi curatio: deinceps autem quæ ad inueterati demolitionem pertinet trademus. Oportet itaque ægros in longo aquæ potu continere, & in curationis aggreſſione ſi nihil impedierit, venam ſecare, & intermiſſis diebus quatuor aut quinque corpus reficere, ac ſic infrà euacuare, maximè per veratrum nigrum aut colocynthidem. Veratri autem corticem ſiccum tundere ac cribrare oportet, & eius drach. i. cum aqua mulſa præbere: aut modico pipere addito melle excipere, & catapotia deuoranda dare. In colocynthide verò, eiecto ſemine, & relicta medulla, vinũ dulce infundito, ac per noctem ſinito: manè verò vinum excolatum ac tepefactum bibendum dato. Poſt ſufficientem purgationem lauare ipſos oportet. tertia deinde die cucurbitas affigere præcordiis ac dorſo cum ſcarificatione: deinde intermiſſis aliquot diebus ac refecto corpore, purgare per hieram Galeni ex colocynthide. poſtea verò etiam capiti cucurbitas affigere. & ſequenti die cataplaſma capiti adhibere, ex pane cocto cum aqua mulſa, amygdalis amaris ſimul cõtritis, aut ſerpyllo, aut calamintha, aut mentha, aut ruta. & hoc faciendum eſt per triduum. Poſtea radendum eſt caput, & illinendum peucedani ſucco in aceto diluto: aut ſpondylium, aut ſerpyllum; aut iris in aceto coquatur, & facta intermiſſione, rurſus ex hiera drach. iii. ſolùm dato: deinde ſternutatoriis vtendum eſt, & pituitam per os ducentibus, & narifuſoriis, ita vt cyclamini ſuccum naribus infundamus, aut ipſam radicem ſiccam tritam inſufflemus, aut elaterium cum lacte. Et rurſus facto interſtitio, clyſtere ex centaurio & colocynthide vtere: deinde ſinapiſmum capiti adhibe, & eduliorum acrium eſu per interualla vtere.

Quæ arguunt morbum comitialem, Cap. xiiii.

ARguunt comitialem morbum, & eo affectos collabi faciunt ſuffita, bitumen, lapis gagates, cornu ceruinũ, odor hepatis caprini aſſati, & ipſum hepar dũ editur.

Quæ collabentes comitiales excitant, Didymi, Cap. xv.

SI magnum pedis ægri digitum diuiſeris ex quacunq; parte, & deſtillante ſanguine labia ipſius collapſi illeueris, ſtatim excitabitur. Aſclepiadæ odoramentum excitans comitiales. Sagapeni, piperis, caſtorii, amygdalarũ amararum, radicis peucedani, ſpondylii, galbani, ſingul. drach. ii. ſilphii drach. i. opobalſami drach. i. aceto dilue ac paſtillos efforma. vſu verò expetente aceto dilue ac naribus ſubline. Vtendum eſt hoc in exacerbationibus. facit & ad vteri ſtrãgulationes. Pharmacum hoc repoſitum ſeruetur in ærea pyxide, quam naribus ægri admouebis.

Aliud. Galbani, ſpondylii aut ſerpylli, æruginis raſæ, caſtorii, acori, ſing. drach. iiii. ſucci peucedani drach. ii. aut radicis drach. iii. ſucci Cyrenaici drach. i. opobalſami drachmam vnam, piperis grana xxiiii. amygdalas amaras decorticatas xxx. picis liquidæ quantum ſatis eſt, aceti tãtundem. Excipe & vtere.

Auxilia ad comitiales, Dioſcoridis, Cap. xvi.

AD comitiales facit rutæ ſylueſtris ſemẽ cum aqua potum, & ſpõdylium eodem modo. Item radicis bryoniæ drach. i. ſeminis ſiue fructus balſami drach. iii. cardamomi drach. i. Ramentorum loti arboris cremor. Foliorum quinquefolii drach. i. quotidie pota. teſtudo terreſtris cocta ac delincta, laſer cum cibo acceptum. Summè verò prodeſt caſtorium poſt aliquam purgationem acceptum ad dies quinque aut plures, drach. i. põdere cum aqua mulſa. Et eboris ramenta magnopere profuiſſe cognouimus, ad dies quinque aut plures, duorum cochleariorum menſura quotidie pota cum aqua mulſa. Ex Aſclepiade. Oxalidẽ, ſiue rumicẽ acutũ, viridẽ præſertim, quotidie dato à prima luna vſq; ad triceſimã. Eadẽ oxalis herba viridis data cũ vino delyrãtibus, in naturalẽ ſtatũ eos recti-

eos reſtituit. Aliud vt ne aſſiduè cadant, inquit Archigenes: Eryngii montani appellati, cuius folia anguſta & parua, & flores auricolores, & oculorum ſpecie præ ſe ferentes, huius radicē contundito, ac diligenter cribratam reponito: & ex hac myſtra duo ad dies quinque dato, ſufficienti melle adiecto vt eclegmatis craſſitudinem habeat: & hoc facito ex interuallis, vt trecentos ſexaginta quinque dies expleas. Qui enim hoc pharmacum per anni ſpatium, hoc eſt trecentos ſexaginta quinque dies ſumit, ab hac affectione nō corripietur. Aliud. Squillæ aſſatæ internæ partis tritæ, anethi, ſing. acetabulum, apii acetabula tria. excipe melle, & nucis Ponticæ magnitudine exhibe cum aceto mulſo: & qui bibit, ſi poteſt, currat: ſin minus, concitatè deambulet. Aliud Aſclepiadæ. Foliis oleæ xxv. & caſtorio cum aceto mulſo, vſus eſt Themiſon. facit ad comitialem morbum & elephantiaſin. Eſt & hæc theriaca bona: Seſelis drach. v. ſcordii, caſtorii, cinnamomi, ſeminis trifolii, ſingul. drach. vi. ſtaphidis ſylueſtris drach. iii. gētianæ drach. viii. ariſtolochiæ drach. vi. pyrethri drach. viii. euphorbii drach. v. piperis albi drach. x. opobalſami drachmas iii ſucci Cyrenaici drach. iii. excipe aceto mulſo ſimplici, & dato comitialibus cum aqua mulſa drach. tres: elephantiaſi verò affectis ſeſquidrachmam præbe.

Aliud, quo Serenus vtebatur ad comitiales, cui nullum comparari poteſt. idem concoquit & euacuat. Caſtorii, veratri nigri, ſal ammoniaci, ſing. drach. ii. opopanacis, cumini Thebaici, centaurii, nitri, ſulphuris viui, abrotoni, ammoniaci thymiamatis, ſeminis rutæ ſylueſtris, abſinthii. ſing. drach. i. cōtuſa & cribrata excip. aqua, & efforma pilulas fabæ Ægyptiæ magnitudine, & vnā quotidie præbe cum aceti mulſi cyathis iiii. diuina hui[9] cōpoſitionis vis eſt. Recipit autē ſimplicia xii. & habet drach. xv. Aliud. Coagulū leporis quotidie ieiunus bibat erui magnitudine, aqua diſſolutum: ſi nō adeſt leporinum, hœdino vtatur. Aliud Archigenis, ad comitiales & qui per circuitū conuelluntur, & à volulo vexātur, & ex diuturno capitis dolore laborāt. Caſtorii, abrotoni, radicis panacis: pyrethri, croci, ſing. drachm. 8 ſeminis rutæ ſylueſtris, myrrhæ, piperis, ſingul. drach. iiii. terito in aceto mulſo ſquillitico, & paſtillos dr. formato, & vnū exhibeto nō febricitātibus cum aceto mulſo: febricitantibus in remiſſione ac interuallo cum aqua mulſa per triduū: deinde interpoſito triduo, rurſus per aliud triduū dato. facit etiā ad arthriticos. Ducit mulieribus mēſes, ſi nouies per interualla (velut diximus) bibatur. Aliud cōſimilis vſus: Caſtorii, piperis, radicis panacis, ſing. drach. 8. pyrethri, ſtaphidis ſylueſtris, abrotoni, ſeminis rutæ, zingiberis, acori, dauci, ſing. drach. 4. croci, iridis, cardamomi, ſing. drach. 2. Dato ex hoc arido cochleariū i. cum aqua mulſa. facit ad comitiales, reſolutos & tremulos.

De iis qui ex ſtomacho primariò affecto comitialis morbi morbo exacerbantur, Galeni, Cap. xvii.

QVando ſtomacho primariò affecto fit morbus comitialis, oportet ægro præcipere vt bonæ concoctionis ſtudioſus ſit, & circa horam tertiam panem accipiat probè præparatum, ex vino veteri albo & tenui diluto ac leniter adſtringente. Dato autem ipſis etiam amarum ex aloe pharmacum ſæpe in anno. Dicetur autē amplius de iis qui ex ſtomacho comitialis morbi modo affliguntur, in ſermone De ſtomachicis. Multū verò prodeſt ipſis ſeſeli, & ſpondylii radix ac ſemē, & ariſtolochia cum aqua trita pota. Auxiliatur iis magnificè & venæ ſectio à talis & poplite, ſi aſſiduè fiat. Noui etiā puerū qui omnino non corripiebatur comitiali, ex quo pæoniæ radicem geſtabat magnam & recentem de collo ſuſpenſam, vt indeſinenter ſtomachum contingeret.

De iis qui ex parte aliqua habent morbi comitialis cauſam, Poſidonii, Cap. xviii.

QVibuſcunque verò ex alia manifeſta parte morbus comitialis principiū habet, velut in prædicto puero ex crure: poſt totius corporis euacuationem, vnguentis locum prius excalfacere oportet: deinde epithema ex

A ſeminibus imponere, & ex emplaſtris quæ rarefaciunt & intemperiem tranſmutant: quale eſt quod ebrietas appellatur, & quod ex althæa paratur, & Mnaſeæ inſcriptum: poſtea verò Phœnicinum appellatum. Poſt temporis autem interſtitium dropaces ac ſinapiſmi loco adhibeantur. & ſic quidem adoleſcentes ac iuuenes, & inclinatæ ætatis homines fortiter curare oportet.

Curatio ſenum ac puerorum comitiali correptorum, Cap. xix.

SEnes autem & pueri affecti hoc modo curentur: corporis equidem euacuationes in iis vitare oportet per purgantia medicamenta: imbecille eſt enim & ſenibus & pueris corpus ad reſiſtendum fortitudini purgatoriorum. Per clyſterem verò euacuādi ſunt, præſertim ſenes, ex centaurea, ariſtolochia, polypodio ac anetho. Sed & manducationum vſus ſenibus conuenit, & gargariſmatum, ac eorum quæ naribus induntur: at verò pueris ſimpliciſſima infuſa immittatur. Frictionū quoque ac ſinapiſmorum ſimpliciorum vſus pueris adhibeatur: ſenibus autem efficaciorum. ſed & antidoti præſcriptæ ſenibus ſunt exhibendæ.

Curatio valde ſenum comitialium, Poſidonii, Cap. xx.

VAlde ſenibus conſulendum eſt vt victu ſolū non calidiore vtantur, & vt bonæ concoctionis rationem habeant. Impoſſibile eſt enim eos qui cum hac affectione cōſenuerūt, humana ope curari, ac à morbo liberari. Quibus autem temporaria eſt affectio, ab aliquibus occaſionibus allapſa, etiamſi valde ſenes fuerint, ab ipſorū curatione deſperandum non eſt.

D

Curatio puerorum recèns natorum comitialium, Poſidonii, Cap. xxi.

AFficiuntur etiam recèns nati puerculi à morbo comitiali, & difficilem curationem habent, non tamen deſperatam. Poſſunt enim ipſorum matres aut nutrices calidis cibis ac potibus nutriri, quò lac ſemper calidius ac tenuius fiat. poſſunt etiam capita infantium puluiſculis calidioribus cōſpergi, veluti eſt cyperus, adiantum, iris: oleo item anethino aſſiduè illini & irino, ac amaracino calidis. Lauari quoque poſſunt ita vt caput nō rigetur neque calida neque frigida: niſi vbi opus fuerit ſordes detergere per ſpumam nitri ac mel, & ſic caput ſolum calida abluere, non autem immergere. Dandum eſt etiam ipſis mel deſpumatum ad delingendum: & collo alliganda eſt pæoniæ radix recèns, vt ſemper ſtomachum contingat.

De fatuitate, Cap. xxii.

FAtuitatis quoque ac delirii curationem aggredi oportet à principio generationis ipſorū, ſi partes corporis vniuerſæ & præſertim capitis moderatè ſe habuerunt, & ſi rationem antea moderatam ac integram habuerunt, poſtea verò dementes apparuerunt. Oriuntur ambæ affectiones frigidiore cerebro facto, aliquando ex ſola qualitate, velut fieri ſolet in profectionibus dum pluuia caput frigefacit, aut etiam vehemens ventus: aliquando verò etiam modica pituita ad cerebrum illapſa. Differt autem fatuitas à delirio, quòd fatuitas quidem cōſequentia & dicit & facit: delirium autem tranſgreſſionem inconſequētem habet, & ſermonem alium alii connectit, ita vt poſterior nihil commune habeat cum priore. Deliriū itē ſenibus plerūq; accidit: fatuitas autē & in pueris & adoleſcētibus ac reliquis ætatib[9], ex prægreſſis quibuſdam morbis conſequitur. Cæterùm curatio amborum morborum conſimilis eſt ei quæ ad comitiales relata eſt, per calefactoria auxilia ſimiliter fiens, non tamen ſimiliter ſiccantia.

De memoria amiſſa, ex Rufo ac Galeno, Cap. xxiii.

MEmoriæ detrimentum ſæpe in quibuſdam morbis factum eſſe compertum eſt, læſa ſimul etiam ratione: ita vt affectio quidem vtraque, eadem ſit, intendatur autem quando vnà cum memoria etiam ratio periit: quod ſanè fatuitas appellatur. Pereunt autem ambo hæc in lethargo, & omnibus affectionibus ſoporiferis. Vnde etiam curatio ad prædictas affectiones deſcripta

adhibetur inſtantibus iam morbis. Contingit autem A hoc etiam ex peſte, quemadmodum accidit in peſte Athenis facta. Si verò irruerit aliquando ex aliquo prædictorum morborum, ſoluto iam in totum, & in obliuionē tranſeunte, conſiderare oportet qualitatē magis prædominantem, hoc modo, Sola quidem humiditas redundans profundos ac longos ſomnos facit: ſola verò ſiccitas, vigilias. Si verò frigiditas fuerit cum humiditate, ſoporiferæ ac ſtupidæ affectiones fiūt: ſi verò humiditas fuerit cum modica frigiditate, memoriæ detrimentum & fatuitates ſuccedunt. Quum autem multa B ſit differentia temperaturarū, pro maioris ac minoris ratione, multiformis fit varietas cauſarum animales actiones lædentium. Obſeruare igitur oportet ſomnos eorum qui memoriam perdiderunt, aut intelligētiam, (intelligentiæ enim amiſſio fatuitas eſt) vtrum ſomnolenti ſint valde, an moderatus ipſis ſit ſomnus. ita enim reperies intemperaturam prædominantem. Inſuper autem conſiderandum eſt vtrum multa excernantur per os & nares de humoribus ex capite delabentibus, aut ſiccæ appareant partes hæ. Si quidem igitur frigiditas ſola eſt, calefacere ſolū conuenit, non item ſiccare: ſi verò C cū ſiccitate fuerit frigiditas, calefacere ac humectare. Atque ego ſanè noui quendam qui ferme memoriam amiſerat, & ratione læſus erat ob ſtudium & vigilias circa diſciplinas: alium item vinitorem ob vineæ labores ſimiliter affectum: & vterque ipſorum palàm à calefacientibus ac ſiccantibus lædebatur: ab humectantibus verò ſimulque calefacientibus opem ſentiebat. his autem prædiſtinctis curationem annectamus. Si igitur ob purgationes quaſdā, aut alias immodicas euacuationes, D aut animi deliquia, fractis viribus, memoriæ detrimētū ſuccedat, refectoria diæta vti conuenit, nihil aliud curioſius moliendo. roboratis enim corporibus & collectis viribus, reſtituitur etiam memoria. Eodē verò modo ſi propter extremam ſenectutem acceſſerit memoriæ detrimentum, non oportet curioſè quid moliri, ſed ſola conueniente diæta contentum eſſe. Quibus autem derepentè deficit memoria, alia verò ſana eſſe videtur, in his comitialem ſucceſſurum timere oportet, aut reſolutionem, aut etiam ſyderationem. & in ſumma magnum E quoddam malum in ipſis comperies. his igitur ſufficiūt aliquando præſeruationes à morbis imminētibus. dum enim morbi aduentum prohibemus, ex hoc etiam memoria conſeruatur. Prohibēt autem prædictos morbos primùm attenuans & inciſoria diæta: deinde etiam purgationes conueniunt & ſimilia. Si verò ex morbis, velut dictum eſt, irruerit, velut lethargo aut peſte, horum curationem contentioſius aggredi oportet. Summa verò medelæ eſt in calefaciendo vniuerſum ipſorum corpus intrinſecus ac extrinſecus, iuxta menſuram euariationis F habitus naturalis. Calefactoria quæ ferme talibus conueniunt, æſtate quidem oleum per ſe calidum: hyeme verò irinū cum aceto acriori, aliquando ſerpyllo, aut ſpondylio, aut calamintha in ipſo cocto: aliquādo etiam nitro iniecto & pipere, aut baccis lauri. cōmodum eſt etiam caſtorium cum oleo occipiti adhibitum. Auxiliatur autem iis maiorem in modum hieræ Rufi purgatio. Quandoque enim, inquit, huius ſolius purgatione vſus, multùm profeci in purgando, quum nihil boni ſecum detrahat. incipit enim ſupernè à capite detrahere, & poſtea etiam G alias partes pertranſit, nullam violentiam, nullum dolorem inferens, non ardorem, non ſtomachi dolorē, non ſitim: verùm ſemper pro euacuationis ratione alleuat. vnde etiam ſtomachum corroborat per purgationē, vt ciborum quoque appetētiam augeat. Creditur etiam poſt purgationem per hieram, eboris ramentum memoriæ opitulari, drachmæ pondere potum cum aqua mulſa, & ſimiliter cerui cornu. Quin & caſtorium ſimiliter drachmæ pondere potum, poſt purgationem cum aqua mulſa magnopere prodeſt. Maximum auxilium eſt & veratri H albi potio, non (velut quidam putant) poſtremum, ſed ab ipſa rectè etiam quis incipere poſſit. Quid enim opus eſt diu & multùm laboribus fatigari, quum ex maximo auxilio maximam medelam conſequi liceat? Quare citra omnem formidinem veratrum dandū eſt priuſquam æger per morbum excoletur, & vires auxilii exiles fiant. Commoda ſunt quoque ſternutatoria ex veratro albo & caſtorio, naribus admota poſt euacuationes, & quæ naribus induntur ac infunduntur, & quæ pituitam per os detrahunt. Alimentum verò conuenit friabile, & aliquo modo calefactorium ac attenuatorium. Ab oleribus autem omnibus frigefacientibus abſtinendum eſt, & à fructibus ac bellariis, caſeóque ac lacte, & à cibis craſſefacientibus ac inflantibus. alia enim ex ipſis ſpiritum conturbant, alia denſant. Acriora verò ex interuallis exhibeantur, velut ſunt allia, thymbra, origanum, pulegium & raphani. ſed & horum copia vitanda eſt. Semper autem cruditas cauenda: nā cruditates omni re magis mentem vitiant. Vinum his conuenit tenue, album, & non valde vetus: per moderatam enim caliditatem tum alia non pauca poteſt, tum animam manſuefacit, & ad tripudia aptam facit, motum ei præbens concinnum ac ſedatum. Multus autem aquæ potus, & adhuc magis vini, peſſimus eſt: caput enim valde humectat. multa autem humiditas obliuioſiſſima eſt. Somnus ſit moderatus, & à repletione ne fiat. Veneris verò vſus ſit rariſſimus: neque enim ad totam ſanitatem conducit, neque ad animæ ratiocinationes: imò & triſtitiam inducit, & lancinatio illa in coitu contingens, conuulſioni quodammodo cognata eſt: & perfrigeratio quæ ſuccedit, congelat quodammodo ac ſtupefacit intelligentiam. Cæterùm poſt purgationes vniuerſales ac locales, etiam ſinapiſmus occipitis commodus eſt, & poſt ſinapiſmū, balneum. Cruditas autem & laſſitudo penitus vitentur, tum aliarum corporis partium, tum maximè capitis ac ipſius mentis. Vitandi quoque ſunt vehementes ardores ac frigora: ambo enim caput replent. vitanda & edulia craſſefacientia & inflātia ac humectantia. At verò ſi quis ex iis progreſſum faciat, etiam in ſanis qui humidius caput habent, victus rationem commodam præſcribere poterit, vt quis optima memoria præſtet.

De commorſis à cane rabioſo, aut iis qui aquam timent, ex Rufo & Poſidonio, Cap. XXIIII.

QVVM canes natura calidi ac ſicci ſint, per æſtatem ex ambiente nos aere aliam caliditatem ac ſiccitatem acquirunt, & ob immoderatam intemperaturam inſaniunt, & hæc inſania rabies vocatur. Patiuntur autem hoc magis in illis regionibus in quibus maximæ & inæquales ambientis mutationes inordinatæ fiunt, in quibus & hyemes vehementes fiunt, & æſtus excellentes. Inſanientes autem canes, & ſiti vehementi correpti, potum non admittunt, eo quòd inſaniunt: vnde etiam magis intenditur ipſis veneni malignitas. Signa canum rabioſorum hæc ſunt, Muti ſunt, & adeo deliri vt ne familiariſſimos quidem cognoſcant, ſed hos primùm attingant. Cibum auerſantur, & ſiticuloſi quidem ſunt, non tamen bibunt, & plerunque anhelant. Ore autem hiant, & linguam exerunt, ac ſaliuam largam & ſpumoſam profundunt. aures item inclinant, & caudam laxatam habent, ſegniúſque incedunt, & velut ſomnolentiores exiſtunt. ſi verò etiā cucurrerint, velociùs ſolito currunt intempeſtiuè ac inordinatè. huiuſmodi canes fugere oportet. Omnes enim qui à rabioſo cane morſi ſunt, ſi neglecti fuerint, aut malè curati, in affectionē timoris aquæ incidūt. & hoc maximè patiūtur qui vitioſis humoribus repleti ſunt. Vnde quidā ſtatim vbi cōmorſi ſunt, aquā & alios liquores timēt: alii poſt quadraginta dies, alii poſt lōgius tēpus. Contingit autē ipſis grauior perturbatio, quū aquā aut aliud quoddam pellucidū ſpeculū viderint. aſpiciūt enim faciē ſuā rubicundam, ac toruè tuentem atque ira plenam. Fieri autem poteſt vi (quemadmodum aliqui dicunt) etiā canis à quo morſi ſunt, imaginem in aquis apparere imaginentur. Recordati autem formæ canis, confertim ab immodico timore corripiuntur. hoc verò patiuntur ob immodicam ſiccitatem. Nam philoſophus quidam morſus à rabioſo cane, & generoſo animo affectioni reſiſtens,

&inconſequens ratus canem in balneo apparere:(apparebat enim ipſi quemadmodum etiam aliis hoc modo affectis)ratiocinatus igitur & ſic ſecum loquutus: quid cani & balneo commune eſt? ſuperauit affectionem, & ſanarus eſt ab affectione, vbi citra timorem bibiſſet. Quum igirur aliquis à rabioſo cane commorſus eſt, ei quamcelerrimè per receptam curationem auxiliari oportet, etiã ſi paruus & in ſuperficie conſiſtens fuerit morſus, de hac re certi quòd nullus ex iis qui non probè curati ſunt, effugit. Primùm itaque vulnus maius facere oportet, oſculo ipſius per ſcalpellum diuiſo ac dilatato: deinde etiam fiſſuris incuſſis omnem circumcirca locum vellicare, eo ſtudio vt effluxum ſanguinis multũ per locum efficiamus. Vlcus verò cauteriis ignitis amplioribus inurere: deinde porrum imponere, aut panem cum ſale trito, aut cæpas, aut allium. Et vbi cruſtæ exciderint, vlcera ad dies quadraginta aut ſexaginta à cicatrice arcere. & ſi ad cicatricem peruenerint, rurſus per cinerem vitis aut ficulneum, & ſimilia, vlcera reſoluere. Hac de cauſa bonum eſt etiam folia marrubii, & anagallidem imponere. hæc verò etiam à ceraſte ſerpente morſis magnopere auxiliatur. Vlcus autem perfundendum eſt chamæmeli, & oxalidis, *id eſt radicis ramicis acuti*, decocto. Noui ego quendam ſenem, qui vbi quis morſus eſſet à rabioſo cane ſola oxalide curabat. nam & vlcus decocto perfundebat, & herba integebat, & de ipſa bibendum dabat: & hoc pharmacum velut robuſtum valde laudabat. Mingunt autem homines qui ipſam acceperunt, multa & intemperata: & proprerea morbum regium hæc expurgat. Nos verò etiam impetiginem ex ipſa cum aceto confrictam depellimus, & pruritui auxiliamur per eãdem radicem. vtimúrque etiã ipſa ad morſus canis rabioſi cum aliis auxiliis. Similirer facit etiam ſylueſtris rumex aculeatus, radicem habens oblongam, velut raphanus paruus. Commodum eſt etiam ipſis pharmacum Galeni ex pice brutia. Eſt autem hoc: Picis brutiæ lib. I. opopanacis quadrãtem, aceti heminas II Opopanacem cum parte aceti terito, reſiduum verò aceti ad picem adiice, & coque donec acetum conſumatur, atque ita ad tritum in mortario opopanacem diffunde, & vnita excipe, ac impone, & hoc pharmaco per dies quadraginta aut ſexaginta vtere, & non permittet vlcus cicatrice includi. Bonum eſt & theriacam antidotum ex viperis oleo roſaceo dilutam vulneri imponere. Sed & aridum hoc ipſis conuenientiſſimum eſt. Salis foſſilis drachmas VIII. chalcitidis drach. XVI. ſquillæ drach. XVI. rutæ viridis drach. IIII. æruginis raſæ drach. IIII. ſeminis marrubii drach. I. Reponitur ſiccatum in ſole in ærea pyxide. Vtere primùm ſicco donec cruſta inducatur: deinde cum roſaceo, donec cruſtæ excidant. Sed & potamogetõ cum ſale impoſitus non permittit incidere in affectionẽ timoris aquæ. vtere autem hac herba, & humida & ſicca. Danda eſt etiam antidotus theriaca in potu primos tres dies, nucis auellanæ magnitudine. Neque enim aliquem noui qui eam accepit, aquæ timore correptum. Nec verò ab aliis auxiliis abſtinendum eſt, ſed danda maximè eſt antidotus celebris ex cancris fluuialibus. Eſt autem compoſitio eius hæc: Cancrorum fluuialium magnorum viuorum, in vaſe æris rubri vſtorum cineris dextantem, gẽtianæ quincuncẽ, thuris vnc. I. præparãdũ eſt hoc pharmacum menſe Auguſto luna decima octaua. Si verò non affuerit quod ſic præparatum eſt, nihil de hoc curioſus ſis, ſed quocunque tempore paratum exhibe, velut dictum eſt. præſtat tamen lignis viris exuſtionem ipſorum facere. Dato cochleatii menſuram cum aqua calida ad dies quadraginta, ſi ab initio hac potione vſus fuerit: ſi verò nõ ab initio, ſed poſt aliquot dies, dato quotidie cochlearia duo donec impleueris quadraginta dies. Facit quoque per ſeipſum cinis cancrorum potus, & cum melle vulneri impoſitus. Præparatur quoque antidotus ex nucibus, etiã febricitantibus iam conueniens. nam ſupra hoc quòd affectioni reſiſtit, etiam ſomnum cõciliat. Cõpoſitio eius hæc eſt: Sagapeni drachmas duas, opii Thebaici drach. duas, croci ſeſquiſcrupulum, lycii Indici ſcrupulos vndecim, & dimidium, carnis nucum iuglandium non valde

A veterum drach. XL. excipe & exhibe drach. I. cum aqua pluuiali calida ad noctem, poſt vigorem febris, ita vt manè quidem antidotum ex cãcris, veſperi verò ex nucibus præbeas. Quòd ſi hæ antidoti non adſint, dato confectionem cyphi appellatam, ſiue eam quæ ex rebus XXXVI. conſtat, ſiue eam quæ ex XXXVIII. paratur, habueris. commodus eſt etiam ſuccus Cyrenaicus aut Parthicus, fabæ magnitudine deuoratus. Quidam hepar ipſius canis qui momordit coctum præbent commorſo. Mergi quoque iecur aſſatum datum cum oleo ac modico ſale commo-

B dum eſt. Aiunt enim ita efficax ipſum eſſe vt æger eueſtigio aquam petat. Sed & hippocampus marinus aſſatus comeſtus prodeſt. ſanguinem enim ipſius amorem aquæ inducere dicunt, & formidini aquæ reſiſtere. vnde iterum atque iterum hippocampum edere iubent. & ipſos hippocampos cum acri aceto tritos vlceri imponunt, & hoc pharmaco ſæpe rabiem ſuperarunt. Quin & catuli coagulum cum aqua datum, vtiliſſimè ab ipſis bibitur. & vbi ſemel ipſum acceperint, aſſiduè commouet ipſis potus cupiditatem, & bibũt etiam alios liquores intrepidè. Opor-

C tet autem catulum non multorum dierum eſſe, ſed recens natum & adhuc lactentem. prodeſt ipſis etiam leucãthemum herba pota. Tantam autem eius vim eſſe aiunt, vt ſi ex ea fundum poculi ſublinatur ac exhibeatur, ipſi libẽter potum accipiãt. idem etiam de chamæmelino traditur. Vtiliſſimum autem eſt ipſis bitumen Iudaicum potũ cum aquæ cyathis tribus. datur ex ipſo perfectis ſcrupulꝰ vnus, aut(velut aliud exemplar habet)drachma vna. vtiliter etiam datur ſylueſtris fici virgultorum cortex ſiccatus ac ruſus, & cum aqua potus: & lycium Indicum, & abſin-

D thium, & ſcordium, & centaurea parua, ariſtolochia, artemiſia, chamædrys, bryoniæ radix, polium, laſer, cancrorũ fluuialium decoctũ multo anetho cum ipſo cocto. Subſternitur autem commodè & inſternitur ipſis, vrſæ pellis, & phocæ. Sed & hyænæ pellis efficaciſſima eſt, vt ipſis intecta velociter mentem in integrum reſtituat. quin & pellis hyænæ exuſta, ita vt cinis in potu detur, affectionẽ formidinis aquæ ſedat. Cognitionem autem an homo à periculo liberatus ſit, ex his ſumito. Vlcus nucibus regiis læuiſſimè tritis intege: ſequenti verò die ſolue, & cataplaſma gallo aut gallinæ edendum obiice. Si enim ex eius e-

E ſu non mortui fuerint, tunc vlcus ad cicatricem perducito: nimirum velut liberato ægro à periculo. vtere autem eodem etiam ab initio ad dignotionem. ſi autẽ gallina ex eſu cataplaſmatis prima die impoſiti vlceri non moritur, ſcito nõ à rabioſo cane hominẽ morſum eſſe: ſi verò mortua fuerit, vice verſa. Primùm enim ne attinget quidem: ſi verò à fame coacta ederit, morietur, ſi rabioſus canis fuerit. Hoc igitur quotidie alterare oportet, donec ex eiꝰ eſu gallina nõ moriatur. Cæterùm vlcus ipſum optimè

F ac tutiſſimè ad cicatricem perducit antidotus theriaca, cum roſaceo diluta. Vlceribus autem ad cicatricem perductis, veratrum album præbeatur ad totius affectionis deſtructionem. nam & rabioſi canes hoc cum polenta accepto vomunt, & ſtatim reſipiſcunt à rabie liberati. Fieri etiam poterit quod opus eſt, ſi per Rufi hieram infrà purgaris, vbi quid prohibuerit veratri acceptionem. Danda eſt etiam quotidie hiera, non ad purgationem, ſed tanquam auxiliare medicamentum, nucis auellanæ magnitudine, cum cyatho decocti ſaluiæ, aut herbæ ſideritidis,

G quam heracleam appellant. Quidam etiam ſola ipſa vtuntur, & multùm prodeſſe dicunt, & propterea etiam alyſſum ab eo quòd rabiem eximat, ipſam nominant. In victu, indigentia & repletio vitanda ſunt: & magis indigentia. nam indigentiæ humorum malignitates augẽt: quod nequaquam commodum eſt vlceri maligno. Quapropter alimentum moderari oportet, quò & probè concoquat corpus & ſucculentiſſimum ex bono ſucco fiat: quin & egeſtionum quotidianarum & mictionum cura habẽda eſt. Ad hoc autem faciunt & prædictæ radices, & ſcan-

H dix comeſta, & fœniculum. Crethmum autem tum ventrem tũ vrinã mouet. cichoriũ verò ſylueſtre etiam ſtomacho commodum eſt, crudum comeſtum. appellant ipſum aliqui ſerin, aut picridem. Commodus eſt & braſ-

ſicæ aſparagus,& aſparagus paluſtris, & rumex hortenſis,
& agreſtis,& acutus. Et ex piſcibus qui teneram carnem
habent,gammari & cancri,& herinacei recentes cum vi-
no mulſo.ex carnibus extremæ partes:& volucres omnes
mõtanæ,cõcoctu faciles ac boni ſucci.vinũ tenue & albũ,
nõ valde vetus.At verò præſeruationis gratia,ſingulis an-
nis appropinquante eo tempore,per hieram præpurgari
oportet:& inſtante iam die theriacam antidotum accipé
re per triduum.

De cerebri inflammatione, Cap. XXV.

CErebrum inflammatum ſæpe ita intumeſcit vt etiam
ſuturæ capitis diſparentur,& dolorem maximum ac
exurentem compreſſis membranis inducit.Conſequitur
nauſea ſtomachi multa,& bilis vomitus, & rubor multus
in facie conſiſtit,& oculi prominẽt,& facies intumeſcit,
itémque totum caput:iis ergo vena ſecanda eſt à cubito.
Oportet quoque à naribus & venis ſub lingua ſanguinem
euacuare. Vtere etiam irrigationibus capitis, quarum v-
ſus aliâs ad inflammationes adhibetur, & cataplaſmatis
humectantibus & concoquere ac maturare potentibus.

De eryſipelate cerebri, Cap. XXVI.

FIt & eryſipelas, *id eſt ignis ſacer*, in cerebro: & patitur æ-
ger hæc.Dolet totum caput, & videtur ſibi flammam
in ipſo habere:& facies ipſius frigida eſt,itémque præcor-
dia,& os ſiccatur.Iis igitur vena ſecetur, & præſertim ve-
næ ſub lingua incidantur.Forinſecus autem adhibe capi
ti frigefacientia vnguenta,& paſtillos quibus ad eryſipe-
lata vtimur.

De apoplexia,id eſt ſyderatione, ex Galeno, Cap. XXVII.

SYderatio,propter repentinum exortum indicat humo
rem craſſum,aut frigidum,aut viſcoſum implere prin-
cipaliores cerebri ventriculos, & non propter intemperiẽ
totius eſſentiæ eius fieri. Magnitudinem itaque periculi
ex magnitudine læſionis reſpirationis coniecta.Quum e-
nim reſpirationem multùm impediri & vix fieri videris,
non paruam morboſam affectionem coniice in cerebro
factam eſſe.Eſt autem apoplexia, *id eſt ſyderatio*,priuatio ſen
ſus & motus totius corporis, vnà cum læſione principa-
lium actionum derepentè incidens. Ex Archigene. Sy-
derationis affectio ex natura magna eſt, & vehementer
acuta.Cõtingítque vt qui periculum effugerunt,in diutur
num morbum incidant reſolutionis aliquarum partium,
aut etiam totius corporis, aut etiã violatæ rationis. Seni-
bus autem magis accidit affectio, & magis in hyeme &
conſtitutione frigida, & ex vehementibus cruditatibus,
& ardoribus vehementibus, & immodico vini potu ac
ebrietate.talia enim habitum perfrigerant.Et in ſumma,
qui in hanc affectionem collapſi ſunt,viuentes ſunt cum
mortificatione,aut cum tota ſenſus priuatione. Primùm
igitur corpus oleo calido inungendum eſt: caput autem
rigandum roſaceo cum aceto.Coquendum eſt autem in
aceto ſerpyllum,aut ſpondylium.odoramẽta quoque ad-
hibenda ſunt,caſtorium,opopanax,& galbanum: & aper-
to ore inſtillandum eſt acetum mulſum. Et pennæ oleo
cyprino aut irino aut narciſſino imbutæ immittendæ
ſunt,& vomitus prouocandus, & ſedes aſſiduè illinenda
cum ruta & cumino,addito nitro ac melle, ad flatus pro-
uocandos.Si verò hæc nihil profecerint, clyſteribus vtẽ-
dum eſt ex decocto furfurum & cucumeris ſylueſtris ra-
dice,& centaureo, nitróque ac melle: aut ex muria cum
melle ac oleo rutaceo.Enitendum autem eſt vt quod in-
fuſum eſt emittatur per lumborum ac ventris frictionẽ:
& ſi opus fuerit,etiam digiti in ſedem immittãtur,& ob-
turamenta educantur.His peractis,venam ſecare oportet
periculo prædicto.Detractio autem fiat è dextra manu,&
copia eius qui detrahitur diuidatur. Commouere enim
oportet tantùm non exoluere vires & calorem extingue-
re.Inſpiciantur etiam pulſus in euacuatione, & faciei co-
lor ac reſpiratio:&,ſi nihil mali conſequitur, etiam repe-
tenda eſt detractio.Poſt venæ ſectionem adhibeantur o-
doramenta excitatoria, & vociferationes: & corpus totũ
inungatur.Et ſiqua pars reſoluta fuerit inſigniter, hapſo
lanæ integatur ſicyonio aut pingui veteri oleo imbuto.
Qui verò ad venæ ſectionem inepti ſunt,primùm ad vo-
A mitum,velut dictum eſt,commoueantur, & ſedes ipſo-
rum illinatur iis quæ flatus educunt. Deinde poſt illitio-
nes, cucurbitis concutere conamur magnis & fortibus,
retrorſum iuxta lumbos affixis.& vbi per tempus aliquod
attraximus,transferimus ipſas vtrunque ad pectinem ac
imum ventrem. ſæpe enim expreſſerunt ea quæ in ven-
tre ſunt,& ſimul cum expreſſione reuocarunt morbo oc-
cupatos.His verò nihil efficientibus, aliquando ipſi auſi
fuimus ori hieram infundere:& quum ſuſcipere non poſ
ſent,quantum oportet per clyſterem infudimus.Et priuſ-
B quam quicquam egereretur,accidentia concurrentia re-
uocarũt me ad ampliorem aggreſſionem. & ſanè permit
tit hæc affectio ac cogit vel temerè omnia tentare. Hæc
igitur in neceſſitate fiunt.vbi verò tolerare poſſunt,etiam
reliqua auxilia annecte.Febris tamẽ occupat hominem:
alios prima,alios ſecũda die,& exhibet ſpem ſalutis ipſa
calamitas febris. ſed neq; negligenda eſt:verùm ſiqua re-
ſident in inteſtinis, ea educere oportet: ſi deorſum re-
pant,per clyſterem:ſi ſublimia ſint, per purgatorium in-
fernè pharmacum,& maximè per hierã Archigenis.Poſt
purgationem cucurbitæ præcordiis ac capiti affigantur
C cum ſcarificatione.Si verò aliqua compunctio etiam in-
ferius fiat,illic quoque ſcarificatio adhibeatur,præſertim
in mulieribus,iuxta vteri regionem:quòd ſi ad aliã quan
dam affectionem tranſitus fiat, curatio ad illam adapte-
tur.In ſumma verò prouidendum eſt in ſyderatis vt fa-
cilis fiat per aluum ac vrinas excretio.Curandum eſt autẽ
vt accipiant cibos,quotidie quidem,verùm paucos & le-
ues ac calidos,& exterſoria vi præditos, plerunque cum
melle edulcatos.

De reſolutione, ex Archigene, Cap. XXVIII.

D QVVM omnes nerui ſenſum ſimul ac motum amiſe
runt, ſyderatio appellatur affectio:ſi verò iuxta alte-
ram partem ſiue dextram ſiue ſiniſtram hoc contigerit,
reſolutio vocatur,illius partis videlicet iuxta quam facta
eſt.Conflatur hæc affectio,humoribus multis viſcoſis ac
craſſis neruos obturantibus, per quos motus voluntarii
perficiuntur. Manifeſtum igitur eſt quòd redundantem
humorem euacuare oportet:nec verò aptius principium
in his reperire datur quam à venæ ſectione, ſi quidẽ per-
miſerit ætas,habitus,tempus,ſtudium,prægreſſus victus,
E & reliqua quæ prohibere ſolent venæ ſectionem. Opor-
tet autem moderatam detractionem facere, vt ne perfri-
gerentur.Frigiditas enim cum ſiccitate,velut dictum eſt,
affectionem inducit.quapropter ſolùm imminuenda eſt
materia paululum per venæ ſectionem, & præſertim in
prouectiori ætate:detractio verò fiat à ſanioribus parti-
bus.In hoc autem tempore contecta eſſe oportet mem-
bra hapſo lanæ oleo ſicyonio aut gleucino imbuto. in
prouectioribus ætate,etiam caſtorium inſpergendum eſt
F irrigationi.At in iis qui derepẽtè reſoluti ſunt,velut ex ar
dore,præſtat irrigatio ex lanis ſuccidis, & oleo ac aceto:
aliquando etiam nitro. ſæpe verò irrigationem renoua-
re oportet.Cibus conuenit his modicus.ſint autem ſorbi-
tiones alicæ lotæ,& ſucci ptiſanæ.Interpoſitis dieb⁹ qui-
buſdam à venæ ſectione,aluus ſubducatur, primùm cly-
ſteribus:deinde etiam per aloes & polypodii ac colocyn-
thidis cremorem purgetur.conuenit etiam hiera Archi-
genis pro viribus accepta. Poſt purgationem cucurbitæ
affectis partibus adhibeantur: ſi verò hæ ineptæ fuerint,
G vicinis affigantur.Poſt cucurbitas vtendum eſt catapla-
ſmatis ex ſemine lini,& fœnogræco,ac ordei farina,cum
oleo veteri coctis, & pulueribus inſperſilibus admixtis:
aut etiã emplaſtris quæ acceperunt picem,reſinã, mannã
thuris,aliquando etiam bitumen.Egregiè facit & arte-
miſia coincocta,& calamintha ac ruta,& conyza. Poſtea
verò etiam nitrum admiſcemus,& in muria cataplaſma-
ta coquim⁹.Modicã autẽ aquã eſſe oportet,quæ & ipſa in
coctura cõſumatur.poſtea autẽ pro lini ſemine farinã loli-
aceã & fabaceã adhibere cõuenit.Optimũ eſt & eryſimũ.
H Deinde cerata & vnguẽta adhibeãtur:alu⁹ autẽ ſemper fa
cilè ſolubilis ſit. Catapotia ad reſolutiones,tremores, &
opiſthotonicos:Succi Cyrenaici,piperis,galbani,ſing.dra.
paſſo diſſoluito,ac facito catapotia, & dato ex eis obol-
los II.& his acceptis abſorbeant aquæ mulſæ cochlearia

duo aut tria. Aliud ad tremulos reſolutos & opiſthotonicos. Myrrhæ,caſtorii, ſtyracis,piperis, æqualibus partibus vtere. Aliud. Opopanacis,ſagapeni,caſtorii, myrrhæ,ſucci Cyrenaici,piperis,virgultorū rutæ,ſingulorū drach.i.præpara catapotia,& exhibe:& inſuper abſorbeant aquam mulſam. Vnguenta verò idonea ſunt huiuſmodi:In aliquo ex prædictis oleo ſquillam macerare oportet in ſole ad dies quadraginta:ſi verò tale oleū non affuerit præſens, ſquillæ ſextantem in olei ſextario coquere oportet. ſimiliter etiam canchry, *hoc eſt libanotidis ſemine* vtendum eſt. Admiſcendum eſt & ceræ parum, & galbani, & propolis: aliquando etiam caſtorii vncia i.& adarces ac euphorbii, ſingulorum drach.iiii. & nitri drach.iiii. Commoda eſt quoque ranunculus herba ſimiliter præparata.manifeſtum eſt autem quòd à lenioribus incipere cōuenit.Sed & cerata ex iis parari poſſut, adiecto pyrethro,baccis lauri,nitro,ſinapi. Malagmata verò conueniunt ex baccis lauri,& quod viride appellatur.ſæpe verò ſ feci ceratum Cyprinum,largo ſinapi admixto, quod malagmatis vſum exhibet. Conueniūt etiam ſmegmata ex fæce vini & aceto,& combuſta adarce,euphorbióque ac calce viua parata.ſed & dropaces ipſis commodiſſimi ſunt. ſint autē leuia omnia quæ imponuntur,propter corporum debilitatem.Reuocat autem ſenſus etiam thapſia cum aqua illita aut cum aceto poſt dropaces:item illitio ex cantharidibus.Verùm vlcerationes ex talibus fientes,cicatrice citius includere oportet: quin & ſinapiſmi ipſis commodi ſunt, & poſtea balneum. vtendum eſt poſt purgationem etiam potionibus ipſis conuenientibus.Caſtorium itaque aſſiduè ipſis detur drach. ii.pondere cum aqua mulſa: & opopanax magnitudine fabæ, cum caſtorio & ſagapeno erui magnitudine,ab ipſis deuoretur: item ſuccus Cyrenaicus eadem magnitudine.ſed & ſarmentorum vitis viridium decoctum,à ieiunis aſſiduè potum, valde prodeſt partibus corporis reſolutis. Vtiliſſima eſt etiā poſt purgationes & alias euacuationes, theriaca ex viperis antidotus,& mithridatica.Eſt & ſimplicius pharmacum valde celebre ad huiuſmodi affectiones,hoc:Caſtorii,ſeminis rutæ ſylueſtris,opopanacis,ſing.obol.ii. pyrethri obol.i. acori tantundem, piperis grana x.cum aquæ mulſæ cyathis duobus,dimidiū huius totius primùm dato: robuſto verò,totum.Vniuerſa verò curatio à capite initium ſumat:hoc enim radix eſt & principium totius affectionis.Quapropter illitiones ipſius ſint caſtoriū,peucedanum, baccæ lauri & mētha. Hæc modico acri aceto excipiantur, addito irino vnguento,vt liquidioris cerati craſſitudo fiat: & illinatur ex hoc totum caput vſque ad frontem. ſed & odoramenta eiuſdem generis adhibeantur.Poſtquam autem aluus efficaciore clyſtere præeuacuata eſt,& totum corpus iam minus ſuperfluitatum habet,cucurbitæ capiti adhibeātur cum ſcarificatione: primùm quidem tali quæ multum ſanguinem extrahere poteſt:deinde verò moderatiore. Hoc autem auxiliū ſæpe adhibendum eſt,leuibus & inanibus cucurbitis primùm capiti circumpoſitis, & deinde locis agglutinatis. ſic enim affixæ nihil minus quàm repetita ſanguinis detractio poſſunt.Tonſura verò, non ſolùm cucurbitarum gratia,ſed etiam per ſeipſam aſſiduè fiat.ſi verò ambiens nos aer non fuerit frigidus, etiam raſura commoda eſt. ſtatim autem prædictis illitionibus caput modicè confricādum eſt. Poſtquam autem detracta fuerit materia, etiam ſternutatoriis & pituitam per os ducentibus vtēdum eſt.Ego verò etiā cruſtas inurere nō dubitarim per ignem,aut per medicamentum:vnam quidem circa occipitis cauitatem,quo loco ſpinalis medulla initium habet:duas autem ab vtraque ipſius parte: tres aut quatuor in vertice,vnā ex his in medio capitis, tres circū ipſam. Vlceribus enim diutius fluidis permanentibus,non deſpero perfectam reſtitutionem. Reliqua diæta ſit attenuatoria,ventri cōmoda, nihil viſcoſi aut viroſi habēs. & quæ vrinam cient alimentis admiſceantur. Vtendum etiam potionibus relatis ad morbum comitialem,& vnguentis ad arthriticos referendis.Quum enim communia ſint hæc, ſuperfluum eſt eorum etiam hîc meminiſſe.ſi verò fuerit æſtas,etiam in totum detegantur loci, & denudati aeri exponantur. quibuſdā enim hoc tempore principium recuperationis actionum contigit.

De ſupercilii aut palpebræ reſolutione, Cap. xxix.

SI ſupercilium aut palpebra fuerit reſoluta, curabuntur vnguentis calidioribus & acrioribus ſtóri illitis.Palpebra verò collyrio ex ſandice & germinum oleæ ſucco illinatur.Optimum autem in ipſis,& maximè in ſupercilio relaxato,hoc: Maſtichen cum ſucco braſſicæ non lotæ terito, & diſtenta frontis cute,fronti craſſius illine. perſeuerante verò affectione,palpebram quidē ſutura curat:ſupercilium verò faſciolæ de fronte ablatio.

De conuulſione canina, Cap.xxx.

CAninam conuulſionē vocant mandibularium muſculorum reſolutionem.diſtorquetur igitur in obliquum os,& naſus & oculus, & in ſumma dimidia faciei pars.auxilia itaque reſolutæ parti adhibeantur nō oppoſitæ.Decipiuntur enim aliqui qui mādibulam ab oppoſita parte diſtrahi putant.In communi igitur ipſis commodāt omnia in reſolutione relata Nā & ſanguinis detractio,ſi nihil prohibuerit,& purgatio, & clyſter,& cataplaſmata,& vnguenta, & malagmata,& ſinapiſmi, & thapſiæ vſus cōducūt. Priuatim verò deligatura quæ ad oppoſita reducit: & ſanguinis detractio à venis ſub lingua:& cucurbitæ duobus verticulis impoſitæ: & quæ pituitā per os detrahunt, itémque quæ per nares.Iam verò etiā acrib⁹ illitionib⁹ vtēdū eſt ad oculū affectū,præſertim collyrio ex ſandice & germinum oleæ ſucco.

Linguæ reſolutæ curatio, Cap. xxxi.

SI lingua fuerit reſoluta,venæ ſub ipſa ſecentur,corpore vniuerſo prius euacuato,& cucurbita ſub mentum ponatur:& quæ pituitam per os detrahunt, & collutiones ex ſinapi,& linguæ exercitia adhibeantur. Reliqua item occipitio ac collo vniuerſo admoueantur, velut ſunt illitiones acres,& epithemata,& ſinapiſmi.

De inſtrumenti vocalis reſolutione, Cap. xxxii.

REſoluitur & vocale inſtrumentum,faucium inquā muſculi,& extremitatis aſperæ arteriæ, imò etiam thoracis ſuperiores.ſpiritus itaque in ipſis ſupprimitur. Quidam etiam gracilem vocem acquirunt: alii vix loqui poſſunt: & aliis aliter vox impeditur.Proinde poſt vniuerſalia auxilia,etiam thoraci adhibeātur ea quæ antea enumerauimus. & gargariſmi acres ipſis exhibeantur. Priuatim verò ad ipſos vtendum eſt ſpiritus detentione & coaceruata expiratione, & concinna vociferatione. Poſt hæc autē per victum ac exercitia vniuerſum corpus corroboretur.

Deglutitionis reſolutæ curatio, Cap. xxxiii.

SI deglutitio reſoluta fuerit, hoc eſt, delatrix ciborū promptitudo: nam ſi ſtomachus, *hoc eſt gula*, reſolut⁹ fuerit, perniciē inducit: calida omnia adhibēda ſunt. priuatim verò conandum eſt vt cibi indantur quampeniti ſſimè,vt ne ad aſperam arteriam dilabantur.Cucurbitæ quoque mento affigantur:& vnguenta vſurpentur ad partes iuxta tonſillas acria, ex caſtorio, ſagapeno,ſucco Cyrenaico præparata. gargariſmi item ex ſinapi: & quæ commanſa pituitam ducunt.forinſecus quoque adhibēdæ ſunt illitiones communes prædictæ ipſi mento.

Veſicæ reſolutæ curatio, Cap. xxxiiii.

VEſicæ reſolutio ſiue detinuerit vrinas, ſiue inuoluntariè excreuerit, iiſdem cōmunibus auxiliis curabitur,circa pectinē,&maximè circa intercapedinē inter anū ac ſcrotū adhibitis qua parte ſitū eſt veſicæ collum,quē locū quidam ſiran, *id eſt catenulam* appellant. Vtendum eſt autem ſupra prædicta, irrigationibus pectinis ex vnguēto nardino,& malabathrino ſuſinóq; ac ſicyonio,in qua cocta eſt eryngii radix,cyperus,cardamomū,ruta.ſed & ſedes iis illinēda eſt. Poſt cōmunia verò auxilia,etiā per infuſa in anum conandū eſt reuocare veſicæ actiones.ſūt autē hæc,à principio quidem caſtoriū cum oleo ſicyonio,aut ruta, aut cumino, aut anetho in oleo cocto.deinde centaurii & colocynthidis decoctū,

ita vt modò cum aqua, modò cum ptiſanæ ſucco ſimul coquantur. Optimè facit & anagallidis ſuccus, & origani ac thymi decoctum. Omnibus autem admiſcendũ eſt oleum ſicyonium & caſtorium. aliquando etiam opopanaca & galbanum in ipſis eliquamus, ſi frigoris ſenſus ipſis adfuerit. Infundimus etiam per colẽ oleum ſicyonium cum caſtorio aut opopanace. Quandoque etiã ſilphium in oleo coquimus: priuatim verò in iis qui vrinas detinent, cathetere inſtrumento immiſſo, ad vrinas prolectãdas vtimur. Et poſt vrinæ euacuationem, cathetere adhuc inſito, aliquod ex prædictis infundimus, anguſtiſſima fiſtula ad vtrẽ parata, quæ catheteri adaptari poſſit. & mirum eſt quanta inde vtilitas emergit, ex infuſo videlicet poſt vrinas excretas. Vtendum eſt autem in vtriſque etiam vrinam cientibus per interualla, velut eſt ſion, & iunci odorati flos ac ſimilia. vtendum & aceto ac vino ſquillino. Dicetur autẽ de his amplius in ſermone De affectionibus veſicæ.

Colis reſoluti curatio, Cap. xxxv.

IN colis reſolutione vrinæ excretiones non impediuntur: fœminis autem excretio & coitus impeditur. Oportet igitur auxiliis ad veſicam relatis vti: priuatim verò nunc etiam coxendicibus calefactoria adhibere: & iam quoque tentiginem cientia, de quibus ſuo loco dicetur exhibere. Facit autem cum reliquis pudendum cerui femori velut zona alligatum, & carnes ipſius comeſtæ: & polypi marini & herinacei: & ex volucribus ſturni. Caſtorium autem in omni reſolutione commodum eſt: cauenda verò ſunt in ipſis omnia frigida edulia ac potiones.

Inteſtini recti reſoluti curatio, Cap. xxxvi.

INteſtino recto reſoluto omnino inuoluntariè ſtercora excernuntur. aliquando verò etiam ſiſtũtur. Itaque etiam auxilia eadem ſunt quæ in veſica ſunt relata, coxẽdicibus adhibita. Priuatim verò in his, nunc adſtringentia & corroborantia, nunc pinguia & leuia per clyſterẽ infundimus, & rurſus mordacia ac lancinantia. proinde cupreſſi ac rubi decoctũ adſtringit, maximè vbi immodicè egerit. Suillus autem & anſerinus adeps, & oleum maluæ maximè pinguefacit ac lenit, vbi ſtercora ſupprimuntur aut acria exiſtunt. Muria verò & colocynthidis decoctum, itémque centaurii, artemiſiæ, conyzæ ac thymi lancinant ac mordent. egregiè facit & trifolii bitumen olentis decoctum. Quum autem frigiditatis ſenſus affuerit, commodum eſt ſilphium, & gentiana, & bryoniæ radix in omnibus infuſis ſedis. Ego verò aliquando etiam acopon laſſitudinem eximens ex euphorbio paratum dilutum, per clyſterem cum fœnigræci decocto immiſi, & bene ſucceſſit.

Cruris aut alterius cuiuſdam membri reſoluti curatio, Cap. xxxvii.

SI crus aut manus aliud membrum reſolutum fuerit, communia auxilia in reſolutione relata adhibeãtur, & exercitia moderata vnicuique parti congrua. Vtendũ eſt etiam in omni reſolutione vnguẽtis quæ ad arthriticos referẽtur: cibi verò ſint in omnibus faciles cõcoctu, attenuatorii, ventri commodi, nihil viſcoſi aut mali ſucci habentes. vinum ſit album, tenue, & non valde vetus. In ſumma, vitãda eſt corruptio, frigiditas, ardor, otium, laſſitudo, coitus, vini multi potus. Ex epiſtola Archigenis ad Marſum, potio reſolutis conueniens, de qua ſic ait, Optimum eſt hoc pharmacum, & ad eiuſmodi affectiones valde à me probatum: Caſtorii, ſeminis rutæ ſylueſtris, opopanacis, ſingulorũ obolos II. pyrethri, acori, ſingulorũ obolum vnum, piperis grana decem. Cum aquæ mulſæ cyathis duobus, dimidium ex hoc primùm dato: robuſto verò, totum. Indicat autem obolum habere ſiliquas tres.

De conuulſionibus aut diſtentionibus, Cap. xxxviii.

QVVM ſtatim à principio, aut non multo poſt principiũ morbi fiunt conuulſiones, & permanſerint, ex repletione originem ducunt. Quum autem multis ſudoribus prægreſſis, aut vomitibus, aut ventris excretionibus, aut ſanguinis eruptione, aut poſt vigilias, aut fa-

A mem, aut motus multos & vehementes cõflatæ fuerint, ad euacuationem conſequuntur. Et vbi etiam in ſanis cõtigerit aliquas partes repentè conuelli, ob repletionem fieri neceſſe eſt. Si verò ex febribus ardentibus ſuccedit conuulſio, ob vehementem nimirum totius corporis & maximè neruoſarum partium ſiccitatem contingit, & eſt huiuſmodi malum maximum ac ferè incurabile. Quum igitur corporis partes antrorſum diſtenduntur, emproſthotonus appellatur: quum retrorſum, opiſthotonus: quum verò æqualiter in vtranque partem tenduntur, te-
B tanus vocatur. conuulſiones itaque ob vehemẽtem ſiccitatem nemo curauerit. Eas autem quæ ob plenitudinẽ aut inflammationem fiũt curaueris, plenitudinem quidem, euacuando, inflammationem verò, propriis ipſius auxiliis adhibitis. Fit etiam conuulſio in iis qui vehementer ob vomitus lancinantur, & ſedatur vbi quæ moleſta ſunt per vomitum fuerint reiecta. Auxiliatur conuulſis ſuccus centaurii tenuis potus, & ſeſeli cum aceto mulſo aut poſca. caſtorium autem non ſolùm potũ, ſed etiam foris illitum commodat. Atque hæc exhibemus
C iis qui ob plenitudinem conuelluntur.

De tetano ſiue diſtentione & conuulſione, ex Archigene, Cap. xxxix.

QVID ſignificet tetani nomẽ, iam antè dictum eſt. Corripiuntur autem hac affectione cũ ob alias cauſas, (velut dictum eſt) tum ex vulneribus, & in fœminis ex aborſu. Verùm tetani ex vulnere fientes non ita ſanãtur. neque autem pueris, neque ſenibus conuulſio fit tetanica: infantes enim magis infeſtat morbus comitialis. Quare negligendum non eſt, ſed vena ſecanda, ſi diſten-
D tio ex vulnere cõſequitur: copia verò detrahẽda eſt multa quidem, ſed tamen non vſque ad animi deliquium. Et paulo pòſt exhibeatur alica cum aqua mulſa. ſit autẽ modicum quod exhibetur. Et ex aqua & oleo tepido ægri illinatur, & in ſolio deſideant infra vmbilicum. Oportet autem & partes quæ non madefiunt prælinere, & præſertim caput, & probè contegere vt ne impleatur. Vnguenta autem & illitiones adhibeãtur ex oleo ſicyonio & gleucino, aut irino, aut oleo veteri. Conueniunt &
E vnguenta laſſitudinem eximentia, moderatè calefacientia, velut eſt quod fœtidum appellatur, & quod ex ſampſucho fit, & quod ex populo nigra, & ſimilia. quorum compoſitiones in Sermone de arthriticis referentur. Si verò nõ à vulneribus, ſed ex repletione fiat tetanus, poſt venæ ſectionem vnguẽtis magis lancinantibus vtẽdum eſt, quæ adarcen habent, & ſimilibus: deinde etiam cataplaſmata locis affectis adhibeantur, quæ laxare ac diſcutere poſſunt, ſimúlque lenire. Et hæc maximè muſculis circa collum & maxillas ac ſpinam adhibeantur. Horũ
F autem materia ſit fœnumgræcum, & ſemen lini, & farina ordeacea ac loliacea. His addatur terebinthina reſina, & galbanum, & mel, ac oleum multum in quo decocta ſunt ruta, conyza, aut artemiſia, aut libanotis. infarciatur etiam aliquando ammoniacum thymiama. Sint autem molliſſima ac lenia cataplaſmata. Sed & fomentum adhibeatur incumbente cataplaſmate, ex veſica magna & oleo calido ſemiplena, aut ex ſale fricto, aut ex milio in ſacculis. Sed & cataplaſmata in ſaccos cõiecta imponãtur, vt fomentum citra inquinamẽtum fiat, & præſertim
G ſi capiti id imponere oportet. Vitandæ autem ſunt aſſiduæ irrigationes capitis: caput enim inde repletur. Occupet cataplaſma & irrigatio ceruicem & maxillas ac totam ſpinã vſque ad lumbos. Inſpergatur irrigationibus caſtorium: & cucurbitæ cum ſcarificatione locis affectis omnibus affigantur. Temporis autem ſucceſſu etiam folia ex oleo aſſumantur moderatè bis aut ter in die, ita vt quinta olei pars ad ignem calefiat, reliquũ in ſoliũ mittatur: domus autem calida apparetur. In potu conueniũt optimũ apomeli & radicis ſilphii decoctum, & ipſa tri-
H ta, & hyſſopi decoctum. & ſucci Cyrenaici magnitudo erui deuorata, & myrrha troglodytica magnitudine fabæ. Ex omnibus autem minimè offendit & maximè efficax eſt caſtoriũ tritum datum cochlearii menſura. Poſt hæc commodant ſedis illitiones ex ruta & opopanace. auxiliatur & olei infuſum rutacei cũ terebinthina. Dan-

da eſt ipſis & Archigenis hiera drach.ıı.pondere cũ pari caſtorio,cum ptiſanæ ſucco ac melle:deinde quædam ex aliis dentur,& ipſum caſtorium per ſe.

De capitis dolore diſtinctiones, ex Galeno, Cap. XL.

QVI citra diſtinctionem doloris capitis auxilia deſcripſerunt,maius detrimentum quàm emolumẽtum iis qui eis fidem habuerũt, attulerunt. Neque enim omnes ob vnam affectionem caput dolent,ſed tum ipſæ affectiones plures ſunt,tum curatio ipſarum ſingularum propria exiſtit. Vna enim affectio eſt iuxta intemperiẽ ſimplicem citra humorum complexũ,alia iuxta humorum qualitatem:tertia verò multitudinem tantum ipſorum humorum contingit: quarta quum multitudo hæc tranſitus humorum ac vaporum obturarit.Et ad has adhuc alia,quũ ob imbecillitatem in aliquibus capitis partibus ſpiritus flatuoſus innaſcitur. Vehementiſſimi igitur capitis dolores fiunt iuxta caliditatem ac frigiditatẽ:moderati verò iuxta ſiccitatem. ad humiditates autẽ nullus conſequitur dolor. Eodem modo quum ob redũdantes humores,ſiue iuxta omnes capitis partes,ſiue iuxta vnam quamcunque tandem dolor contigerit,vehementior quidem ob calidos ac frigidos:moderatior autem ob reſiccantes citra caliditatem aut frigiditatẽ manifeſtam oboritur. Humectantes autem penitus nullum dolorem inducunt,quantum ad qualitatem ipſorum attinet.Nam ob multitudinem, citra quidem obturationem,grauant caput:cum obturatione verò dolores inducũt:ſi verò multitudo mordacem qualitatem habuerit, dolorẽ augebit : at verò ſpiritus flatuoſus & vaporoſus diſtentionem efficit citra mordacitatem.

De dolore capitis ex ardore aut caliditate oborto, Cap. XLI.

CApitis dolores ex ardore ſolis aut caliditate obortos ſanant quæ frigefaciendi vim habent, citra manifeſtam adſtrictionem. Optima verò ex ipſis ſunt quæ eſſentiam tenuiorem habent: quapropter nihil melius eſt ab initio,quàm optimum roſaceum frigidiſſimũ factum,& ſincipiti affuſum. Sit autem roſaceum eo anno factum ex oleo omphacino,citra ſalis admixtionẽ.Proximum à roſaceo locum habet chamæmelinum,vbi moderatam frigiditatem inducere volumus. Quum enim vehemẽter frigefacere voluerimus, ſemperuiui ſuccum admiſcere conuenit, aut polygoni, aut lactucæ,aut vuæ acerbæ,aut portulacæ,aut pampinorum vitis, aut pſillii, aut intybi.Papaueris autem & mandragoræ ſuccus vehemẽter frigefacit:quapropter nociuus eſt. Cæterùm Eraſiſtratus maximum præſeruatiuum in calidioribus habitibus eſſe dicit, vbi quis in ſole verſaturus ſit, ſi ſpongiã latam,denſam,a qua imbutam & probè expreſſam capiti imponat.At ſi doloroſa caliditas in capite inualeſcat,vnà cum ſpiritu flatuoſo,ab initio quidem curatione per repulſoria vtendum eſt,quæ ex adſtringentibus ac frigefaciẽtibus contingit :poſtea verò ex mitigatoriis ac cõcoctoriis medicamentis aliquid ad repulſoria admiſcere oportet:deinde etiam ex diſcuſſoriis quippiam addẽdum,paulatim detractis pharmacis quæ repellunt.

De dolore capitis in febribus, Cap. XLII.

IN capitis doloribus in febribus concidentibus,vena ſecanda eſt in prima aut ſecunda remiſſone, ſi nihil impedierit:&præſertim in bono habitu præditis ac multo ſanguine refertis. Animaduertẽdum eſt autem ne ob exhalationes ex ventre fiant,aut propter aluum ſuppreſſam.ſi verò poſterius poſt ſeptimam irruant,præuacuata memorabiliter per clyſterem aluo, cucurbitæ occipitio aut ceruici affigãtur. & caput ex olei irrigationibus mitigetur, roſacei quidem in calidioribus, & hora æſtatis cum modico aceto:chamæmelini verò in non valde calidis. anethini autẽ in frigidioribus habitibꝰ,& in hyeme,quinta aceti parte addita.Frons verò illinenda eſt ex cypheos cõfectione in frigidioribus: crocomagmate autem in calidioribus.Porro medelæ doloris capitis ex febrium magnitudine oborti, in febrium tractatione ſuprà deſcriptæ ſunt.

A Ad capitis dolorem ex ebrietate & meri potu, Cap. XLIII.

VIna temperie calida maximè generant capitis dolorem,vt quæ omnino quidem vaporibus caput replent:aliquando verò etiam humoribus calidis. proinde opus eſt multitudinem quidem euacuare, caliditatẽ vero frigefacere. Roſaceum igitur aut tale quoddam nõ valde frigidum,ſatis eſt capiti adhibere: ſomnum item ac quietem.Et vbi talia per totum diem fuerint adhibita,in veſperam lauare oportet,& boni ſucci cibis nutri- B ri:non tamen calefacientibus, qualis eſt ptiſanæ aut alicæ ſuccus, & panis ex aqua, & oua ſorbilia ſine garo, & lactucæ feruefactæ. in potu omnino vtendum eſt aqua. Poſt omnem verò cibum,parum dandũ eſt de malo Punico,aut piro,aut pomo,aut vua paſſa. Sequenti verò die lauetur,& boni ſucci cibo nutriatur: & vinum tenue album modicum detur. Cæterùm præſumpta ebrietatem arcent hæc: Amygdalæ amaræ quinque aut ſeptem à ieiuno comeſtæ. vinũ abſinthites aut myrteum præſumptum:& ipſæ myrti baccæ præſumptæ. braſſicæ cauicu- C li præcomeſti. Ebrietatem autem extinguũt poſtea ingeſta,cẽtaurii tenuis decoctum,ceruinum cornu, verbenacæ rectæ ſemen cum aqua.

Perfrigerati capitis medelæ, Cap. XLIIII.

IN capite recens frigefacto,rutaceo oleo calido ſinciput irrigare oportet: ſi vehementiore caliditate opus habuerit,parum euphorbii oleo iniiciatur,aut vnguentum irinum illinatur, aut amaracinum,aut laurinũ, aut ſerpillinum,aut nardinum. Frons quoque talibus inungatur,& aurium ac narium meatus illinantur.

D De capitis dolore à ſtomacho, Cap. XLV.

QVidam etiam ſi modicus in vẽtre, & maximè circa os ipſius humor acris fuerit collectus,ſtatim caput dolet:humoribus in vẽtre prauos vapores ad caput mittentibꝰ,vt aliquibus ipſorũ ſuffuſis ſimilia ſymptomata accidant ex exhalationibus ſi non cibum ingeſſerint. & propterea famem ferentes lædũtur. augeſcit enim ipſis huiuſmodi humorum malignitas propter inediã. Oportet itaque ſic vexatos ſanare ita vt nihil capiti adhibeamus, verùm quamcitiſſimè moleſtos ventris humores E euacuemus,aqua tepida exhibita in potu,& immiſſis pẽnis vomitu proritato.deinde verò poſt modicum interſtitium cibus boni ſucci & ſtomacho commodus detur ſi fieri poteſt,lotis poſt vomitũ:ſin minus, ante balneũ. atque hic tantus ſit vt ne lædantur dum lauantur. A cœna verò parum bibant, & ſequenti die manè abſinthio & eadem diæta vtantur.& de cætero quotidie circa horam tertiam aut quartam modicum panem accipiãt cũ oliuis albis,aut cum vua paſſa, aut aliquo huiuſcemodi per experientiã reperto,eo quod ſingulis optimum eſt. F Aliud enim alii optimum eſt iuxta naturæ proprietatẽ. interpoſitis autem horis duabus balneum petãt. Peſſima porrò affectio eſt vbi vitioſis humoribus in ventris tunicis abſorptis,aut ineluibiliter infarctis,nauſeæ ac lancinationes inducũtur. quibus optimum auxiliũ eſt aloe pharmacum: quod aloes quidem habet drachmas cẽtũ, reliquorum verò quæ recipit,ſingulorum drach.vi.croci verò drach.iiii.aut minus. crocus enim caput percellit.Datur ipſis ex hoc pharmaco drach.i.cum aquæ cyathis duobus.Cauenda autem ſunt in omnibus,& præſer- G tim his edulia natura capitis dolorem inducentia.

Quæ ex natura capitis dolorẽ inducãt, Cap. XLVI.

NON ſolùm in his qui caput per ſtomachi conſenſum dolent,ſed etiam in omnibus capitis affectionibus vitanda ſunt quæ natura capitis dolorẽ inducunt. Sunt autem hæc:viticis ſemẽ,abſinthii ſuccus,lactis potus,glandes quercinæ comeſtæ,oliuæ nigræ,memecyla, eruum. hoc etiam articulos exoluit. Amplius autem lædunt myrrha,thus,hederæ corymbi.Mentẽ verò perturbant lentiſci fructus,crocus, peucedanum, cyclaminos H ſicca cum vino pota, ſtyrax modicus quidẽ potus, triſtitiam diſcutit:multus autem, turbulentos ſomnos facit.

Ad dolotem capitis ob plagam, Cap. XLVII.

SI vulnus ob plagam factũ fuerit, glutinatoriis & inflammationibus arcentibus pharmacis vtendum eſt,

poſtquã vlceris labia fibulis impoſitis cõſtrinxerimus. ſi verò vſque ad pelliculam os caluæ ambientem plaga penetret, diducta pellicula caluariam ambiente, oſſeque conſcalpto, iuxta concarnationis modum curare oportet. Contingit autem non parum ſæpe, in caſu præſertim ex ſublimi facto, vt quædam partes circa cerebrum aut membranas eius abrumpantur: quando ſanè etiam periculum vehementius & acutius imminet. Optimum itaque fuerit in iis, niſi ætas prohibeat & niſi vitalis facultas debilis appareat, à venæ ſectione curationis initiũ facere. Quòd ſi aliquid venæ ſectionem impediat, aluum per clyſterem euacuabimus, reuulſionis ſimul ac euacuationis gratia: deinde auxiliis ad inflãmationes commodis vtemur. At verò membranam cerebri ſauciatam, inquit Archigenes, probè glutinat calaminthæ ſuccus infuſus, & farina milii arida inſperſa: deinde butyrũ & roſaceum, & adeps ſuillus inſulſus vetus, ſimul mixta & tepefacta infuſa.

De cephalæa, Galeni, Cap. XLVIII.

Cephalæa inueteratus & ægrè cedẽs capitis dolor appellatur, qui ex facili occaſione maximas exacerbationes habet, adeo vt neque ſtrepitus neque vocem vehementiorem, neque lumen ſplendidum, neque vini potũ, neque odoramenta caput replentia tolerare poſſint, neque item motum: ſed in quiete ac tenebris ob dolorum magnitudinem decumbere velint. nam velut à malleo ſibi pertundi videntur. Quidam verò velut cõtundãtur aut diſtendantur ea quæ circa caput ſunt, ſentiunt. non paucis autem vſque ad oculorum radices dolor progreditur. Habet autem hæc affectio aliquando continuos dolores, aliquando exacerbationes & interualla, ſiue ordinata ſiue inordinata. Intermittunt enim aliquando eiuſmodi exacerbationes, velut in comitiali morbo correptis, interceditque tempus aliquod quod omnino accuſari non poteſt. Manifeſtum igitur eſt, hanc affectionẽ conſimilem aptitudinem capitis vt facilè lædatur, velut in cephalalgicis, habere. Verùm ad maiorem debilitatẽ deueniunt in hac affectæ capitis partes: & quidam ex eis cerebri membranas dolitant: quidam verò membranam tantùm caluariam ambientem. Dolores igitur cum grauitate, humorum multitudinem indicant: cum mordacitate verò, aut humorũ aut vaporũ acredinẽ: cum pulſu autẽ, inflãmationẽ: cũ tẽſione verò, ſi quidẽ citra grauitatẽ ac pulſum fiat, flatus tenuis & vẽtoſi multitudinem demõſtrant: ſi verò cum pulſu, mẽbranoſi corporis inflãmationẽ: ſi verò cum grauitate diſtentio fiat, humorũ multitudinẽ intra mẽbranas cõtentã. Et dolores quidem in ſuperficie hærentes, mẽbranæ os caluæ ambiẽtis affectionẽ ſignificant: qui verò in profundo ſunt, cerebri mẽbranarum. Quibus enim affectio inter caluariã eſt, iis dolores vſq; ad oculorũ radices procedũt, eo ꝙ oculorũ tunicæ ex cerebri mẽbranis ortũ habeãt. Si quidem igitur humorum aut vaporũ multitudinem repereris cauſã, ſi quidẽ propter totius corporis repletionẽ facta eſt, vniuerſo corpore euacuato capitis dolorem ſanabis: ſi verò velut debile exiſtens caput, ad ſe ſublatos humores ac vapores ſuſceptet, materiam reuellere oportet in totum corpus: atque ita particulæ mederi. Per clyſteres itaque reuulſio fit, & ligaturis extremitatum, & pluribꝰ infernarum partiũ cõfrictionibus. interdum etiã ſanguinis detractione. Caput autem curabis, quandoquidẽ reuulſoriis vti oportet, per repulſorias irrigationes. Poſt totius verò corporis euacuationem iam caput euacuantibus ac diſcuſſoriis vteris: deinde iis quæ corroborare poſſunt. Repellit igitur oleum omphacinum, & roſaceũ per ſe & cum aceto, & quod ex papaueris capitibus, & oleæ teneris germinibus, & hederæ cacuminibus, ac mentha viridi apparatur. Adhibeãtur autem remedia tepida quidem, vbi frigidior & crudior fuerit humorum multitudo: frigida verò, vbi calidior & bilioſior extiterit. Diſcutit autem oleum dulciſſimum calidũ, & hoc magis inueteratũ: itẽ ſicyoniũ. Si verò craſſior fuerit humorũ multitudo, ſpõdyliũ aut ſerpyllũ, aut pulegii comã, aut calaminthã, aut mẽthã oleo incoquẽs, multitudinẽ euacuabis. Eadem hæc etiã robur parti addunt. quapro-

A pter vſque ad perfectã curationẽ eis vti cõuenit. Omniũ porrò maximè diſcutit & mirificè corroborat verbenaca recta, præſertim viridis: imò etia arida cũ radicibꝰ, & ſimul cũ ſerpyllo oleo incocta. Cõiiciẽda etiã ad ea crocodiliadis maximæ circa aquas naſcẽtis radix: quin & ipſam per ſe verbenacam ſi oleo incoxeris, caputque inde rigaueris, omni capitis dolori antiquo ex frigiditate aut ex craſſis humoribus oborto medeberis. Maximè etiam proſunt ſub aquario vaſe naſcentes aſelli, *millepedæ appellati*, ſi cum oleo coquantur.

B

De hemicrania, ex Galeno, Cap. XLIX.

Affectio doloroſa iuxta dimidiam capitis partẽ cõtingit, quam hemicraniam appellant, & vtplurimũ per circuitum exacerbatur. Fit autem propter influxum vaporũ aut humorũ, ſiue multorũ, ſiue calidorũ ſiue frigidorũ. & aliquibus contingit vt extra caluariã doloris ſenſum percepẽt: quibuſdã autem in capitis profunditatem penetrat: aliqui verò temporum muſculos vehemẽter dolẽt. dignotiones autem ex iis quæ de cephalæa C dicta ſunt fiãt. Proinde purgare ipſos oportet, aut prius venam ſecare, atque ſic localibus auxiliis vti, ita vt quis tum per digitos ſuæ manus, tum per lintea, dimidiã frõtis partem, & maximè circa temporum muſculum cõfricando excalfaciat, ante exacerbationis tẽpus hoc faciẽs. Poſt exacerbationẽ verò hemicranicis appellatis pharmacis vtẽdum eſt. ſi quidem multa caliditas in doloribus percipiatur, iis quæ refrigerans quippiã habent: nõ præſente verò caliditate, iis quæ multùm calefaciũt. vtriſque verò aliquid ex iis quæ robur addunt miſceatur, D quod adſtringentem habeat facultatem. Optimũ porrò eſt vnguentũ quod habet euphorbii vnc. I. ceræ quadrãtẽ, olei dulciſſimi lib. I. ex hoc dimidiã frontis partem vnà cum temporũ muſculo illine. Cõmodiſſimũ eſt ad frigidas affectiones, vt ſæpe ex vnico eiꝰ vſu ante balneũ dolor ceſſarit. Sic autem affectis prodeſt etiã in aurẽ infuſum oleũ tepidũ modico euphorbio adiecto. ſatis eſt enim ſi ad librã olei drach. IIII. euphorbii addãtur. Cæterùm naturali quadam ratione aut potentia euphorbiũ ad hemicrãicos facit, ſic adhibitum: Terito ipſum cum E aceto, & ſi quidem dextrum tempus dolet, illinito ſiniſtrum: ſi verò ſiniſtrum dolet, illinito dextrum: & celerrimè ſanat dolorem. Item inteſtina terræ terito, & dolẽs tempus illinito: mirificè faciunt. ſimiliter vtere carne cochlearum. Vtere etiã paulo pòſt deſcribendis communibus omnis doloris capitis auxiliis.

Communis curatio cephalææ & hemicraniæ, ex Archigene & Galeno, Cap. L.

Inueterata & ægrè ſolubili cephalæa aut hemicrania exiſtẽte, principiũ curationis à venæ ſectione aut purgatione facere conuenit, aluo prius per clyſterem euacuata. F Manifeſtum eſt autẽ quòd multo ſanguine refertis venam ſecare oportet: vitiatis autem humoribus referti, purgandi ſunt. & deinde irrigationibus cõmodis vtendũ eſt: & à naribus ſanguis detrahẽdus: deinde pituitã per os ducentibus, & iis quæ naribus induntur vtẽdũ. Poſtea raſo capiti illinendum eſt id quod ex ſcammonia & peucedano ac aloe conſtat. Epithema verò cõuenit ex amygdalis amaris, & thure ac myrrha. emplaſtra verò ex agarico & quod ex ſquilla cõſtat, & nigrũ ex cucumere G ſylueſtri, conueniunt, puſtulas locis inducẽtia, & quæ in profundo ſunt ad ſuperficiem transferentia. non incongruum eſt etiam malagma ex baccis lauri. Nos autem vtimur cataplaſmate ex cantharidibus: & mirificè facit, dum per longum tempus vlcuſcula ab hoc pharmaco facta, ſanie manant. Oportet autem munitam eſſe veſicã per lactis potum ac irrigationes, eo quòd facilè ab vnguentis ex cãtharide lædatur. Perſeuerãte verò affectione, ſecandæ ſunt arteriæ circa aures, & præſertim quæ in H temporibus ſunt. Quidam etiam vſtione profunda vſi ſunt in cephalæa: qui hoc ſolùm cauerunt nequis muſculus ſub cauterium caderet. Adhibentur autem cauteria nucleoformia, vbi magis dolor hæret: & licèt vſque ad os vrere, quò ſquamæ diſcedãt. Barbari verò luniformẽ diuiſionem faciunt circa anteriorẽ capitis partem, ſupra frontem, à ſiniſtra aure vſque ad dexteram, pelliculam

caluam ambientem exoluentes,& os capitis deradentes, caput tamen munientes. Et non poteſt temerè aſſumpta eſſe videri iis qui mali difficilem tractationem nouerũt, propter quam neque talia auxilia maiora quàm opus eſt exiſtunt. Veratrum autem non minus cauteriis prodeſt, imò etiam magis. Inducendi igitur ſunt prius per vomitum à raphanis: deinde dandum eſt veratrum. Ego verò tum his, tum comitialibus, veratri albi bulbũ tritũ & in puluerem redactum exhibui drach. vnius pondere, velut in ſermone De purgatoriis dictum eſt. purgantur enim hinc efficaciter cum valde multa excretione. Deinde interpoſitis quibuſdam diebus, de ſurculis exhibeo drach. II. (amplius enim hinc lancinantur quàm excernunt) & rurſus tertio ſimiliter præbeo. Nam ad affectionem iam firmatam,& in ipſis, vt ita dicam, oſſibus fixã, non eſt alius efficacior modus. Poſt hæc reparatis viribus infrà purgamus, per interualla quædam per noſtram hieram, quò illuc repere cogamus materiam ſurſum vergentem. Vitare autem oportet frigiditatem, ardorem, laſſitudinem tum reliqui corporis, tum ipſius capitis, per viſum, auditum, olfactum & guſtum: & præcipuè tactum. Vitanda ſunt etiam acriora edulia, velut cæparum, alliorum,& ſimilium: item ea quæ inflant, & quæ difficulter tranſeunt, velut ſunt caſei, lac, fungi, tubera, bulbi, rapa. Eligantur autem ventri commoda,& quæ facilè concoquuntur, friabilia, non pinguia, non viroſa, ſtomacho grata, vrinã ciētia. fugiendũ eſt etiã mel & omnia dulcia. Vinũ verò albũ & tenue ſit,& nõ valde vet⁹, neq; valde odorum,& copia moderatum. At verò ſtœchadem herbam coctam cum aqua, aut aqua mulſa, in omni capitis dolore velut ſolum & maximum remedium exhibeto. Aliud ad omnem capitis dolorem. Os cerui vſtum & tritum cum roſaceo dolenti loco illinito. Aut ocimum tritum imponito: aut mentham cum aceto tritam bis in die illinito. Aut rumicem ſylueſtrem & gallas ſimul tritas tēporibus ac fronti illinito: & eueſtigio ſanabis. Aliud. Stercus hirundinum antequam in terram cadat, vnà cum luto quod in nido reperitur, aceto in ligneo vaſe madefacito, ac illinito. Aliud. Pilulas caprini ſtercoris tritas illinito ac alligato. atque hoc mane ac veſperi facito: & ſanabis. Aut naſturtium torrefactum cum aceto & roſaceo terito, & cerati craſſitudine imponito: & citiſſimè medeberis. Aut inteſtina terræ trita illine. Aut cohlearum carnis cinerem, ſtercus bubulum, thus, æqualibus portionibus cum aceto trita illine. Quidam verò ex noſtris præceptoribus, inquit Galenus, hoc vtebantur ad hemicranias: Piperis drach. II. crocomagmatis drach. II. euphorbii recentis drachmæ dimidium: ſi verò vetus fuerit, drach. vnam, ſtercoris columbarum in agris degētium drachmæ dimidium, atramenti ſcriptorii boni drachmæ dimidium. Terito cum acerrimo aceto, & illinito temporis muſculum & dimidium frontis, ac totã affectam partem. Crocomagmatis præparatio: Croci drach. C. myrrhæ troglodyticæ drach. L. roſarum ſiccarũ drach. L. amyli recentis drach. L. gummi drach. L. teruntur cum vino. Ad capitis dolorem temporibus illinitur. Miſcetur etiam in præparationes aliorum pharmacorum. Aliud quod non ſolùm hemicranicis commodat, ſed etiam omni inueterato capitis dolori, illitum. In dolore quidem capitis, à tempore ad tempus per totam frontem: in hemicranicis verò dimidiæ parti affectæ. Croci drach. XV. atramenti ſutorii drach. X. aluminis drach. III. myrrhæ drach. III. opii, omphacii ſicci, chalcitidis crudæ, ſingul. drach. III. gummi drach. XV. Cum vino falerno velut collyrium terito,& paſtillos formato. & vſus tēpore cũ poſca, aut aceto meraco illine. Aliud.

Scammoniæ drach. VI. croci drach. II. comæ hederæ drachmas ſex, ſulphuris viui drachmas quatuor aniſi drachmas octo, ſeminis apii drachmas octo, diligenter terito, & cum ocimi ſucco paſtillos efformato. Hoc multo roſaceo dilutum, irrigatio fit capitis lethargicis commoda. verùm in capitis dolore cum aceto adhibetur. Aliud pharmacum non ſolùm in his commodum, ſed etiã ad vertiginoſos faciens. Radicis peucedani drachmas quatuor, iridis Illyricæ drachmas duas, æruginis, acori,

A ſingulorum drachmam vnam, ſpondylii drachmas quatuor, piperis nigri drachmas duas & dimidiam, ſerpylli drachmas quatuor, myrrhæ drachmas duas, caſtorii drachmas duas & dimidiam, baccas lauri trigintaquinque, rutæ viridis drachmas octo, menthæ viridis drachmas quatuor, opii drachmam vnam: vino excipe & forma paſtillos. vſus autem tempore, aceto & roſaceo dilutos illine. Sed & cerato roſaceo excepti fronti imponuntur, velut malagma. Paſtillus qui non ſolùm hemicranicis prodeſt, ſed etiam iſchiadicis. Thapſiæ drachmas tres, euphorbii drach. IIII. ſucci Medici drac. III. myrrhæ drach.
B I. opopanacis drach. vnã. confuſa ſimul ac trita cum vino efforma,& vtere cum aceto. Alius. Radicis peucedani drachmas quatuor, croci drachmam vnam, myrrhæ drachmas quatuor opii drachmã vnam. cum aceto formato paſtillos,& vtere cum aceto in irritationibus eueſtigio ſoluit dolores. Alius ad omnem capitis dolorem & hemicraniam, per multam experientiam cognitus. Succi abſinthii, ſucci hederæ, ſtercoris caprini, cochlearum vnà cum teſtis exuſtarum, chartæ vſtæ, baccarum
C lauri, bulborum, thuris, euphorbii, atramenti ſcriptorii, crocomagmatis, gallarum, foliorum raphani, vitellorum oui, ſucci maluæ, æquales portiones terito cum aceto, ac formato paſtillos, ac vtere cum aceto.

Epithemata ad capitis dolorem, Cap. LI.

Amygdalarum amararum, floris viticis, radicis peucedani, menthæ viridis, virgultorum rutæ, baccarum lauri, ſerpylli, ſpondylii, caſtorii, ſing. vnciam vnam, roſarum ſiccarum ſextantem. Diſſoluito cum aceto, & excipe cerato roſaceo: deinde in linteum infarcta, deraſis
D capillis, toti capiti imponito, & per faſciam deligata vſque in ſequētem diem ſeruato, & ruſus exoluito, ac renouata imponito. Aliud malagma, ad omnem capitis dolorem. Æruginis drach. quatuor, æris vſti drachmas quatuor, ſquamæ ferri ſtomomatis appellati, drachmas duas, terræ cimoliæ drach. quatuor chalcitidis crudæ drachmas quatuor, pumicis crudi drachmas tres, terebinthinæ vnciam vnam, ceræ ſeptuncem, olei veteris quincūcem. Aridis læuiſſimè tritis liquabilia liquefacta affunde,& emollito, ac vtitor. Si verò durius eſſe videatur,
E oleo amygdalino emolli,& vtere velut dictum eſt. facit etiam fronti ac temporibus impoſitum. Facit quoque mirificè emplaſtrum nigrum Archigenis corio inductũ, & dolenti tempori impoſitum: eueſtigio enim ſoluit dolores. Habetur autem inter auxilia ad orthopnoicos deſcripta Sermonis octaui capite quinquageſimoſeptimo.

Quæ naribus indita caput purgant,

Cap. LII.

Qvòd ſi neceſſitas poſtularit, etiam per nares caput purgare oportet poſt totius corporis euacuationem,
F anagallidis ſucco naribus infuſo, aut cyclamini, aut ipſa cyclamini radice inſufflata, aut elaterio cũ lacte infuſo. Cæterùm pharmaco parabili ſæpe vſus ſum, nigella pridie in acri aceto macerata, & deinde cum aceto trita, ac naribus infuſa. facit etiam ad narium obturationē. Aliud. Hederæ ſuccus aut calaminthæ per narifuſorium inſtrumentum naribus infuſus, multum mucum ducit. Aliud Nucleum ſpecilli in aquam tingito, & eo atramētum ſutorium læuiſſimè tritũ excipito,& in nares penitiſſimè indito. hoc multùm purgat,& dolores eueſtigio
G leuat Aut atramentum ſutorium lacte tritum infundito. purgat maximè ictericos. Aliud. Nigellæ tritæ drachmas VIII. ſpumæ nitri drach. I. ſalis ammoniaci drach. I. oleo veteri aut irino, aut cyprino dilue, & tomentum ſpecillo obuolutum medicamento immerge, & ex eo nares aſſiduè illine: & defluet quicquid caput infeſtat. Habeat autem pharmacũ compagē cerati liquidioris,& ſeruetur in cornea pixide. Aliquãdo pro ſpuma nitri elateriũ adiicio: & facit ad diuturnas lippitudines, ac morbũ comitialem. ducit enim multam humiditatem. Aliud
H citra moleſtiã purgans,& confeſtim dolorē eximēs. Cyclamini ſiccæ drach. VIII. iridis ſiccæ drach. II. nitri rubri drach. I. Ego verò elateriũ pro nitro adieci, & probè trita per ſtipulam inſufflaui, ſurſumque attrahere iuſſi,& poſtea deorſum inclinari vt collectus humor deflueret.

Sed & per ſternutatoria caput concutere oportet, quæ A deſcribentur in Sermone hoc inferius, vbi de narium affectionibus agemus.

Apophlegmatiſmi pituitam per os à capite detrahentes, Cap. LIII.

NItri ſemiſſem, ſtaphidis ſylueſtris quadrantem, aniſi trientem, foliorum lauri viridium ſextantem, vuarum paſſarum, vinaceis exemptis, quantum ſatis his excipiendis. Ex hoc commanducandum præbe pro vna vice quadrantem, & commanſa expuere iube. Aliud quod commanſum, caput purgat. Pyrethri, piperis, hyſſopi, B ſtaphidis ſylueſtris, ſing. æquales portiones vuarum paſſarum carne excipe, & manducanda præbe. verùm poſt horum vſum, ſale ac melle recurentur. Aliud caput purgans, quod neque caput dolere permittit, neque oculorum caliginem fieri prodeſt & auribus & dentibus. & qui per tēpus ipſo vtitur, in nullam ex his affectionibus incidit. eſt autem optimum: Sampſuchi ſicci, iridis Illyricæ, pyrethri, hyſſopi, nitri, piperis, ſeminis apii, radicis panacis, ſtaphidis ſylueſtris, ſing. drachm. quatuor. Si verò vim eius intendere voles, adiice etiam myrrhæ drach. C IIII. Singula primùm ſeorſim, deinde ſimul terito cum aqua, & formato paſtillos, paulo melle admixto. Vſus autem tempore, melle & aqua diluito, ac pro gargariſmate vtitor. aut oleo cyprino aut irino, aut veteri admixto naribus infundito.

Smegmata & puluilli inſperſiles caput denſantes, Cap. LIIII.

SMegma denſans caput. Nitri Bernicarii ſemiſſem, baccarum lauri, ſinapis, ſampſuchi, ſing. ſextantem, cyperi D vnc. I. fæcis vini vſtæ vnc. I. Hoc ſmegmate in balneo illito defricetur. Oculis autē linteū multiplex aut ſpongia prætēdatur. Aliud. Nitri aſſati lib. I. baccarū lauri lib. II. ſtaphidis ſylueſtris, ſinapis, ſing. lib. I. radicis cucumeris ſylueſtris ſemiſſem. Vtere, velut dictum eſt, in inueteratis affectionibus. Smegma capitis, faciens ad deſtillationes & aquoſam capitis affectionē, experimento conſtans: Nitri aſſati vino extincti ſemiſſem, iridis, ariſtolochiæ, helenii, ſing. vnc. I. aceti mulſi quantum ſatis. Contuſa E ac cribrata aceto mulſo permiſceto, & præraſo ſincipiti ante balneum illinito, & breui tempore ſinito, ac affricato. Smegma ad omnem capitis dolorem & oculorum fluxionem, experimento conſtans: Helenii, myrrhæ, calami aromatici, farinæ lupinorū, farinæ erui, ſulphuris viui, ſpumæ nitri, æquales portiones ptiſanæ ſucco excipe, & paſtillos forma. vſu verò poſtulante, ptiſanæ ſucco dilutis vtere. Hoc ſmegma in balneo ſincipiti inſpergere oportet, capillis antea inter ſe diſparatis, vt corpori auxiliū adhæreat. præcipereque vt os claudatur, quo per nares caF lidum aerem vehementer attrahentes, ſubiectam materiam citius tranſmittant. Sapo Conſtantini reſiccans fluxiones: Balauſtiorum ſextantem, myrrhæ, ſandarachæ, ſpicæ nardi, ſingulorum ſextantem, coſti, aloes, gallarum, thuris, malicorii, foliorum roſarum, ſarcocollæ, ſingulorum quadrantem, ſaponis Gallici lib. I. decocti lupinorum amarorum ſextarium I. Arida contundito ac cribrato, & cum liquidis conterito, ſapone adiecto, & paſtillos formato, ac vtitor vbi opus fuerit, diluens quantum ſatis eſt cum vino, & illinens ante balneum ſincipiti G præraſo: deinde paulo pòſt affricans & abluens. Sapo Andreæ comitis valde celebris: Floris iunci odorati, caſiæ, cyperi, amomi, folii, malabathri, coſti, ſingulorum vnc. I. gallarum ſeſquiunciam, nardi Celticæ, aluminis, iridis, fæcis vini antiqui vſtæ, gypſi vſti, nitri, ſing. ſcrup. XII. roſarum ſiccarum ſcrup. VIII. ſalis ſcrup. VIII. teſtarum purpurarum vſtarum quadrantem, ſaponis Gallici lib. I. lupinorum decocto trita accipe ac vtere. Xeromyron, *id eſt unguentum ſiccum* ad capitis fluxione laborantis curationem minimè vanum. Iridis, helenii, floris iunci odoH rati, ſing. lib. I. roſarum ſiccarum quadrantem, amomi, coſti, folii, gallarum, ſing. ſemiſſem. Vtere poſt balneū, præillito capite ex vino auſtero, & tunc inſperge. Aliud optimum. Iridis quadrantem, gallarum vnc. I. caſiæ, coſti folii, ſpicæ nardi, balauſtiorum, roſarum ſiccarum, carpobalſami, ſing. ſextantem, myrrhæ drach. IIII. Contūdito ac cribrato, & præillito capite ex vino auſtero inſpergito, maximè poſt balneum. Alius puluis inſperſilis Theodoſii, caput reſiccans. Gallarum, balauſtiorum, ſingul. trientem, cyperi ſextantem, ſpicæ nardi folii, corticis thuris, corticis pinus, nardi Celticæ, ſing. vnc. I. iridis ſeſquiunciam. contuſis ac cribratis vtere. Alius valde bonus. Iridis quadrantē, gallarū roſarū ſiccarū, ſingul. ſextātē, aluminis vnc. I. vtere, velut dictū eſt, in capite calidiore. Alius puluis, ad capùt humidum à quo tum oculi, tum aliæ partes fluxione infeſtantur: Radicis pæoniæ B vnc. I. aluminis ſciſſi vnc. I. baccarum lauri drach. IIII. cyperi ſextantem, nardi Celticæ ſemiſſem, contuſa cribrata inſperge. hoc ego ſæpe expertus ſum. Puluis caput corroborās. facit & ad eos qui oculos aſſidua fluxione laborantes habent. Florum mali punici ſatiui vnc. I. gallarum vnc. I. cyperi, iridis, helenii, ſing. triētem, ſeminis rutæ ſylueſtris quod Hermala & Beſaſa vocant, ſextantem, radicis chamæleontis nigri ſextātem, carpobalſami vnc. I. floris iūci odorati ſextātem, ariſtolochiæ roſarum ſiccarum, myrti ſiccæ, nardi Celticæ, ſingulorum vnc. I xyloC balſami ſextantem, amomi, malicorii, ſtaphidis ſylueſtris ſing vnc. I. contuſis cribratis vtere. Aliud ſmegma reſiccās omnigenas fluxiones, & præſertim acres, & ſubctaſſas, multo experimento comprobatum: Milii quadrantem, ladani ſextātem, floris iunci odorati ſeſquiunciam, ſeminis roſarum ſicci ſeſquiūciam, aluminis liquidi ſextantem, ſpicæ nardi vnc. I. ſinapis ſextātem, iridis, acaciæ, piperis, ſtaphidis ſylueſtris, ſing. ſextantem, coſti folii, pyrethri, ſing. vnc. I. calami, muſci, quem ſphagnum ſiue hyD pnō vocāt, ſing. ſeſquiunciā, nitri rubri lib. II. Nitrū vrito, & aceto mulſo extinguito, & ad reliqua trita admiſceto, ac vtitor ita vt ſincipiti inſpergas, & paulatim affrices.

De alopecia, Cap. LV.

QVemadmodum plātæ aliquæ ob humoris inopiam reſiccatæ corrumpūtur, aliquæ verò ob humoris alieni ab ipſarum natura attractionem: eodem modo & capilli, aut propter humorum ex quibus nutriri conſueuerūt inopiam, aut propter eorundem vitiationem corrumpi ſolent. Et propter inopiam quidem humorum, E caluities contingit: propter vitiatos verò humores alopecia & ophiaſis, vnum quidem ambæ ſecundū morboſam affectionem malum: nomina verò iuxta figuram habentes diuerſa. Serpenti enim ſimilis læſa capitis pars in ophiaſi apparet: Alopecia autem ſic appellata eſt, quoniam vulpibus frequenter accidit hæc affectio, velut tradunt. Humorum igitur prauorum redundantia, cauſa eſt affectionis. quales autem ſint hi, ex colore cutis capitis cognoſces. Si enim albidior eſt, pituitam: ſi nigrior, bilem atram: ſi pallidior, bilem flauam ſignificat. Et ſanè reF dundantes vitiatos humores euacuare oportet, aut per pilulas ex aloe & colocynthide, aut per Galeni hieram ex colocynthide. Si quidem atræ bilis humor redundauerit, veratro nigro ad ipſam admixto: ſi verò amara bilis, ſcammonia: ſi pituita, ipſa per ſeipſam detur. Poſt totius corporis purgationem, pituitam per os ducere melius eſt: atque ita localibus auxiliis vti. Hæc autem, diſcuſſoria vitiati humoris eſſe oportet, & eſſentiæ tenuium partium. Si verò ſupra hoc quòd diſcutit vitioſos humores, aptum fuerit pharmacum ad bonum ſanguinem attrahendum, G optimum ſanè tale fuerit. Porrò præraſo capite, locum linteo confricare oportet, ac conſiderare. ſi enim poſt modicam frictionem pars rubeſcit, affectionem ſanatu facilem putato: ſi verò poſt multam frictionem rubeſcit, ſanatu difficilem. deinde thapſiā recentem tritam, viribus ipſius larga aquæ admixtione exolutis, illinire. Conſiderare autem oportet poſt thapſiæ illitionem, num ob vehementiam vltrà quàm conuenit, cutem rubefecerit. Hoc manifeſtum erit, ſi flauior colore euaſerit. periculum eſt enim ne exuratur cutis, ſi nos ſæpe ipſa vtamur. H Proinde aut ad aliud molliꝰ trāſire oportet: aut ſi ipſa vti velimꝰ, vim ipſius exoluere, per cerati aut adipis admixtionem. Animaduertas autē ne alopecia vlceretur: quod ſi fiat, anſerino adipe aut alio quodā renuiū partiū illine. Adhibeantur autem hæc auxilia in aere calido, citra aurā frigidā in ſole: hyeme verò in balneo. Ex reliquis per-

tò pharmacis huiuſcemodi affectionibus conuenientibus calidiſſimum eſt euphorbium: minus autem ipſo calida eſt thapſia: poſt thapſiam verò ſinapi & naſturtiũ. Iuxta alium autem modum, adarce, deinde nitrum Bernicarium & ſulphur, & ſpuma nitri, & vtrunque veratrũ, & erucæ ſemen, & oleum laurinum, & alcyoniũ vtrunq;, vſtum & nõ vſtũ, & pix, & cedria, & radices calami ſepiæ & cortex, ambo vſta. & murinum ſtercus, & anſerinus adeps, & maximè vrſinus ac hyænæ. Et amygdalæ amaræ totæ vſtæ, & viperæ pellis ac caput vſtũ. Et fortibus quidem ex iis cerató liquidũ admiſce: imbecilliora verò oleo laurino aut pice liquida excipe. Et diuturnas ac ægrè curabiles affectiones per fortia curato: incipiẽtes verò & curatu faciles per debiliora. Critonis medicamẽta ad alopecias. Pilorũ vrſi vſtorum, radicum calami vſtarum, adiãti vſti, foliorũ fici vſtorũ, pãniculi Cilicii vſti, ſing. æquales portiones adipe vrſino & cedria excipe. Vſus autẽ tẽpore, loco ſoto & per fici folia cõfricto, ac per nitrum deterſo, pharmacũ illine. Archigenis ad alopecias. Verbenacã rectã in ſole cũ aceto tritã, loco prius per nitrũ præparato illine, & rarũ linteũ ſuperimpone, hoc præmadefacto loco tollẽdũ eſt. Aliud. Alcyoniũ clarius ad lucernã exurito, & opobalſamo nõ adulterato extinguito, & cum eodẽ tritũ illinito. adhæret enim in totũ, & non diſcedit donec pili fuerint exorti. Aliud. Equinos dentes exure ac vtere cum aceto. Ad diuturnas autem alopecias egregiè facit thapſiæ ſuccus cerato exceptus ac loco impoſitus, vt nihil aliud facere ſatagas. decedit enim ſumma ſuperficies & ſanies effluit, & pili ſua ſponte enaſcuntur. Aliud. Squamam ferri ſtomomatis diu cum aceto in ſole tere, & modico oleo addito illine. Aliud, ad alopecias & pilorũ defluuiũ ac vitiligines inueteratas. Buccina vſta cum oleo veteri terito ad ſtrigmentitiam craſſitudinẽ, & præraſo ac confricto loco illine. inſigne hoc eſt. Aliud Aſclepiadis. Spumæ nitri partes II. ſalis ammoniaci partẽ I. hæc vſta & cum acerrimo aceto ad ſtrigmentitiã craſſitudinẽ trita, illine & affrica donec pharmacum in profundũ penetret, alopecia prius leuiter conſcalpta vt locus pilis commodè dẽſetur: & hoc bis per diẽ faciamus. Aliud. Marrubium viride tritũ illine. Aliud. Perdicii herbæ viridis foliis locũ aſſiduè confrica. Aliud. Sphæritidis *hoc eſt cupreſſi* folia trita cum aceto adhibe. Aliud. Herinaceorum marinorum teſtas vſtas cum melle illine. Aliud. Herinacei terreſtris pellem aut caput vſtum adhibe cum melle. Aliud. Alcyonii drachmas duas, ſulphuris viui drachmam vnam, muſcarũ toſtarum, vt reſiccentur, cyathos duos. Muſcas per ſe terito: alcyonium verò vrito, & ſulphur vſtum & cõtuſum ac cribratum cum aqua contere, & fel ſuillum & acetum paulatim ſiccis affunde, donec ſtrigmentoſum fiat: deinde axungiam à rotis curruum deraſam & in manu emollitam, vt emplaſtri forma fiat admiſceto, & præraſis ac confrictis, cõfidenter, velut optimum, illine. Aliud. Herinacei terreſtris vſti cinis pice liquida acceptus, alopecias remouet. Aliud. Sorani, quo etiã Archigenes vſus eſt, & id vehementer laudat. Alopeciam præſcalptam & confrictam, deinde in ſuperficie ſcarificatam, cæparum aut raphanorum cortice trito intege, addito melle: aut cum his confrica, & naſturtii ſemen, & muſcerdas, & piper, & veratrum album, æquis portionibus cum aceto illine: eſt enim valde inſigne. Aliud Archigenis. Rhois culinarii drachmas quatuor, ſinapis drachmas duas cum aceto illine. Aliud. Cantharidas vſtas & tritas cum melle affrica. Aliud. Corii noui partem lanuginoſam, in æreo vaſe vſtam, cum oleo antiquo, aut melle, aut aceto tere ac illine. citò pilos producit. Aliud. Cyclamini radicẽ viridem tritã illine, aut ſiccam vſtam adhibe. Aliud. Felis ſtercore cum ſinapi ac pipere, addito aceto, vtere. Aliud. Allium vſtum cum roſaceo illine, aut betæ radicem eodem modo. Aliud. Vngulas aſini vſtas, aſphodeli radicem vſtam, alcyonium, nitrum, æquis portionibus oleo veteri excipe ac vtere. Aliud. Herinaceorum marinorum cum teſtis exuſtorum drachmas duas, muſcerdæ drachmam vnam aceto dilue ac illine loco præfricto. Aliud. Alcyonii vſti, cornu ceruini vſti, cyperi vſti ex toto, æquis portionibus vtere cum aceto: aut abrotonum vſtum cum oleo vetuſtiſſimo adhibe. Ad alopecias & caluitiem ac pilorum raritatem ægre curabilem in capite, in mento & in ſuperciliis: Pilorum vſti vnciam vnam, radicis calami quadrantem, filicis cum radice quadrantem, caſtanearum hiſpidi corticis quadrantem, lanarum ſuccidarum pinguiſſimarum ſeſcuncem, capita muſcarum triginta, muſcas quinque ſine capitibus: omnia in nouam ollam cõiecta, in furnum ponito vt exurantur: deinde cinerem terito. Habeas autem in vino Aminæo prius trita, ladani vnciam vnam, folii malabathri vnciam I. myrrhæ ſextãtem: & adiiciatur iis olei veteris ſextans, olei cedrini vncia vna, atque ita aridis inſperſis excipe: deinde vbi linteolo alopeciam perfricueris, & leui ſcarificatione vſus fueris: aut cæpa, aut ſquilla, aut fici foliis exſcalpſeris, pharmacum ipſum illitum affrica. De cætero verò locum rigido ac aſpero linteo confricato, & hoc modo illinendo vſque duos menſes progreditor: quòd ſi amplius in hac curatione perſeueraris, etiam caluitiem perſanabis. Aliud Oribaſii. Muſcerdarum vnciam vnam, ſtercoris cameli exuſti, ordei vſti, ſing. pugillum vnum, foliorum lauri vſtorum manipulum I. excipe ſorde ab axibus deraſa, hoc eſt quæ à rotis curruum deraditur.

De defluuio capillorum, Cap. LVI.

EST & alia capillorum affectio quæ ex raritate cutis & penuria eſſentiæ pilos generantis, cõſequitur. quapropter etiam curatio hoc modo læſorum, non eundem ſcopum cum alopeciis habet. In alopeciis enim ſcopus eſt vt vitiatus humor conſumatur: in his verò, vt habitus corporis corroboretur, & boni ſucci allatio procuretur, & cutis denſitas ac raritas moderata reuocetur. Solet autem hæc circa pilos affectio plerunque iis qui ægrotarunt accidere: rarò verò etiam citra morbum: & plurimi ægrotantes citra pharmacũ per reficientẽ corpus victum breui ſanati ſunt. Quare pharmaca in ipſis ſint quæ moderatè cutẽ denſant, vnà cum hoc vt nõ perfrigerent ipſam. quæ enim valde adſtringunt, omnino etiam frigefaciunt, & alimenti affluxum repellunt: vnde etiam amplius pili defluunt. Quapropter moderatè adſtringentia admiſcere oportet humectantibus pharmacis, quale eſt ladanum, & oleum lentiſcinum, quæ ex natura ſua adſtringunt & moderatè calefaciunt. itaque neque expertus ſum, neque mente cõcipere poſſum, aliud præſtantius fore medicamentum ad defluos pilos, eo quod ex ladano & lentiſcino oleo paratur: ſi verò non affuerit lentiſcinum, crudo & immaturo oleo vtendum eſt. Illud autẽ manifeſtum eſt, quòd raſo capiti pharmacum craſſius adhibere oportet: verùm ad cutem detonſo, liquidius. Quòd ſi magnũ fuerit pilorum defluuiũ, & coniectes magnam cutis capitis raritatem factam eſſe, oleum myrteum pro lentiſcino, ad ladanum admiſcebis. potes & vnguentum nardinum admiſcere in ætate frigida, & tempore hyemali. Commodum eſt etiam ad hæc pharmacum, vnguentum illud diuitum fœminarum, ſpicatum appellatum, & quod ſalca appellatur. quare his vel ſolis diuites vti iubeto. Cleopatra porrò inquit, ad defluos pilos vtere hoc: Terram cimoliam ſolidiſſimam in vino auſtero macerato, addito mororum ſucco tanto quantum combibere poteſt, & ſemen hyoſcyami tenuiſſimè ſufficiente menſura adiicito, terito ac paſtillos formato, eóſque in vmbra ſiccatos, in fictili nouo reponito. Vſu verò expetente, aqua dilutos affricari iubeto: deinde reſiccatos eluito, & per dies quinque rurſus illinito. Vtere hoc in capitibus calidioribus. facit etiam ad faciei ac colli impetigines. Aliud ad defluos pilos. Verbenacam rectã viridem vnà cum radicibus in oleum omphacinum cõiectam per plures dies inſolato, & oleo excolato vtitor quotidie pro communi: ſi verò non adfuerit viridis herba, ſiccam vnà cum radicibus contuſam ac cribratam oleo admiſce vt ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem accipiat, & vbi per aliquot dies ſiueris, vtere: & minimè vanum

medicamentum comperies. Aliud ad pilos ex morbo defluentes. Chamæleontis nigri radices vino coctas craſſius capiti illine. Aliud. Sãbucũ vſtũ & cerato liquidiſſimo exceptũ illine. auget hoc pilos & cutẽ denſat,& defluere non permittit. Sed & narciſſinum vnguentũ illitum pilos defluere non ſinit. Aliud. Ladanum & roſas in vino veteri terito ac illinito. conſeruat enim pilos,eoſdémque nigros facit. Aliud conſeruans pilos: idem etiam nigrefacit. Myrti baccarum nigrarum ſextarium I. virgultorum myrti ſextarium I. ſeminis apii ſextar.I. adianti ſextarii dimidium, ladani tantundem, vini nigri ſextarios V. coquito ad perfectam diſſolutionẽ. Et vbi tertia pars reſtat, adiicito olei omphacini aut alicuius vnguenti ſextar.II.ac rurſus coquito. Poſtquã autem bis aut ter ebullierit, expreſſum ac excolatũ humorem diligenter reponito: vſu verò expetente,in præraſis omnino vtitor, bis per diem illiniens ex eo capillos. Cæterùm in pueris pulchros ac denſos pilos facit, nucis teſta vſta ac vino trita & illita. Aliud. Loti arboris folia trita illinito.

Ad ſupercilia pili denudata, Cap. LVII.

VT ne defluant pili neque à ſuperciliis, neque alia corporis parte, melanthiũ & vſtum & cum aqua tritum impone vbi pilos emergere volueris: præſertim verò in ſuperciliis. Aliud. Apes plurimas vſtas, ac oleo admixtas illine, animaduerſione habita ne alium locum contingas vbi pilos enaſci non oportet. Aliud. Adamantem lapidem cum aqua tritum illine. quòd ſi albos producere voles pilos, cum aceto eundem terito.

Tingentia ac nigrefacientia capillos, Cap. LVIII.

MEdicamenta quæ albos pilos tingunt ac nigrefaciunt, ex auſteris ac acerbis compoſita, magnopere lædunt. non enim ſolùm in ſuperficie, ſed etiam in profundo cutem alterant vſque ad locum radicum pilorũ. Detrimentum verò fœminis vtentibus illis accidit, aliquando ad morbum comitialem, aut ſyderationem, aut veternum, aut ſoporem profundiorem: aliquando verò etiam deſtillationibus ægrè ſolubilibus corripiũtur, vt tabes conſequatur. Et ſcio multas fœminas mortuas eſſe ex perfrigeratione à talibus pharmacis inducta. magis autem læduntur quæ frigidius temperamẽtum habent. Cæterùm quæ citra læſionem adſtringentium pilos nigrefacere volunt, cedria illinantur. Illinantur autem tribus vel quatuor horis ante balneum: deinde lotæ confricentur. Oportet autem ipſam citra olei admixtionem adhibere, in capitibus vehementi reſiccatione ac calefactione indigentibus. in aliis verò oleum admiſcendum eſt. Nam vnà cum hoc quòd conſumit humiditates, etiam pilos nigrefacit & defluos corrigit, & non defluos habitiores efficit. idem facit & pix liquida cum oleo adhibita. At verò Archigenes pilos nigrefacientia ſic deſcribit: Radicis capparis corticem cum lacte aſinino ad tertias coquito, & trita in noctem imponito, pilis antea confrictis. Aliud. Radicis ilicis corticem aqua coquito donec mollis euadat, & imponito. aquam verò cocturæ affricato. Aliud. Quod intrinſecus in anemona nigrum eſt, cum oleo myrteo tritum illinito. Aliud. Corticis ſalicis ſuccum cum oleo affrica. ſummè denigrat. Aliud. Lapis alabandicus ſiue alabandinus vocatus, colore ſubnigricans cum fuluedine ac pelluciditate, quo mulieres ad ornatum vtuntur: tritus & cum vino nigro ac oleo omphacino affrictus ſuperficiem pilorum nigrefacit. Aliud. Malum Punicum viride immaturum accipe, & collum eius diligenter reſeca, quò id quod amputatum eſt, congruum operculum fiat: deinde eiectis granis, & tenuibus membranis intus relictis, in vacuum mali caput ſeſami illoti drach.IIII.iniice, & thuris tantundẽ, vtriſque viciſſim locatis donec impleatur: & tunc proprium operculũ impone, & luto aut fermento triticeo obline, & in clibano torre. Poſtea verò lutũ aut fermentum adime, ipſum verò malum Punicum læuiſſimè tere, & in vitreo vaſe repone: deinde præfricto ac reſiccato capite modicum de pharmaco ad paucum oleum admiſce, ac pilos illine: &

A hoc quinquies repete. hoc etiã criſpos ipſos facit. Quidã pro ſeſamo ac thure, nigellæ ac gallarum contuſarum, ſing.drach.IIII.in mali Punici caput coniiciunt. Aliud quod pilos denigrat ac criſpos facit. oportet autẽ per terrã cimoliam confricare, & tunc tingere. Præſtat quoque caput præraſum eſſe, & craſſiore medicamento illinire, vitata frõte & omnibus vicinis partibus: in multis celebre factum eſt:& eſt valde neceſſarium. Sulphuris fullonici, atramenti ſutorii, gallarũ, calcis viuæ, ſpumæ argenti, ſingulorum ſextantẽ, ferruginis vnc.I. Sin- B gula ſeorſim terito, & cum aqua ad vnguenti formã reducito, ac confidenter vtitor nihil veritus calcem. non enim vrit, eo q iod vis ipſius à reliquis eſt oppreſſa. Hoc & ligna & cornua & lanas tingit. Aliud efficax experimento cognitum: denigrat pilos ad miraculum vſque. Foliorum fici nigræ, foliorum vitis nigræ, foliorum mori, ſingulorum libr.I. Omnia in aqua pluuiali per diem vnum macera, deinde diligẽter coque, & præraſis pilis impone: aut ſi hoc nolueris, radicib⁹ pilorum liquidius illine. Aliud quod pilos nigrefacit. Lada- C ni, gallarum, amygdalarum amararum depurgatarum, fecis vini, foliorum adianti, ſingulorum ſeſcũcem, vini è vinaceis expreſſi (quod loram vocãt) ſextar.III. Omnia in vas æreum ſtanno obductum coniice, & ad tertias coque: deinde excola, & in alio vaſe paruo ad mellis conſiſtentiam coque, & ad hæc vnguenti Mẽdeſii aut alterius huiuſcemodi, parem mẽſuram adde, & conquaſſata repone, & hoc quotidie vtere. ſit autem plumbum potius quàm ſtannũ, id metallum quo æneum vas obducitur.

Aliud quod à canis præſeruat. Colocynthidẽ ſylueſtrẽ D perforato, & interna probè repurgato. Deinde ipſam oleo repleto, & integrum hyoſcyami albi ſemen adiicito, & per diem vnam ſinito: & hoc per annum ſemel commodè illinito. Aliud barbam nigrefaciens. Recrementũ ferri & plũbũ in aceto coquito donec tertia pars reſtiterit, & illinito, atque ab oleo penitus abſtineto.

Vt fului pili fiant, Cap. LIX.

FVluos pilos faciunt lupini crudi & nitrum cum aqua illitũ: loti arboris ramentorum decoctum. Liguſtri folia trita cũ herbæ lanariæ ſucco impoſita. Fæx E vini veteris vſta, & cum oleo balanino trita vt iuſtã ſpiſſitudinem habeat. hoc vbi dormitum ire voles illine, & manè flaui erunt.

Vt albi pili fiant, Cap. LX.

HIrundinis fimum cum felle taurino tritum illine: & albi euadent. Aliud. Verbaſci albi florem vrito & aceto extinguito, & ad ſmegma admixto vtitor.

Vt criſpi pili fiant, Cap. LXI.

SPumam ſalis cum myrrha affricandam præbe. Aliud. Carpaſi ſuccum illine: & manebunt criſpi ac ni- F gri. Aliud. Aſphodeli radices vrito, & tritis cum vino vtitor. Aliud. Semen lini vino maceratũ modicè coquito ac excolato, & ad ſuccum oui cãdidũ admiſceto, & ex eo veſperi pilos confricato ac caput obligato. poſtera verò die in balneo abluito, & hoc ſæpe facito: verùm in iis qui caput habent quod facilè perfrigeratur, in balneo illinito, & illa die non abluito. Aliud celebre. Nucẽ pineã integram viridẽ bonã I. iridis ſcrupul. XII. myrti vnc.I. baccarũ myrti vnc.I. polytrichi ſeſquiunciã, ladani ſextãtẽ, gallarũ vnc.I. maſtiches Æthiopi- G cæ vnc.I. pampinorũ vitis ſextantẽ, lacrymæ palmæ arboris ſcrupũl.XII. adipis vrſini ſcrupul.XII. ſeminis betæ ſcrupul.XII. rhois coriarii ſcrupul.VI. aluminis ſciſſi ſcrupul. VI. olei omphacini ſextar.III. ſucci artemiſiæ, ſucci ſerapiadis tritæ teſticularis, ſucci polytrichi, ſucci aſphodeli, ſucci anagallidos, ſingulorum quadrantem: miſce ac vtere.

De iis quæ pilos corrumpunt, Cap. LXII.

EOrum quæ pilos corrũpunt tres ſunt differentiæ: nã quædã propriè pſilothra appellãtur, quædã attenuatoria, quædã omnino ipſos extirpãtia. Quæ igitur ipſos H penitus extirpant, periculoſi vſus ſunt. aliquando enim non ſolùm illitas partes corporis, de cætero penitus depiles reddũt, ſed & vſque ad caput & mentũ, ſuperciliãque ac palpebras, nuditas pilorũ procedit. At verò attenuatoria

nuatoria & pſilothra, minimè periculoſum vſum habet.

Quæ pilos extirpant, Cap. LXIII.

PIlos penitus extirpare dicitur thynni hepar putrefactū, ranarum in arundinetis degentium ſanies, teſtudinis marinæ ſanguis, vitis albæ lacryma, lacrymæ hederæ, itémque bryonia, ſcolopendra marina, ſtellæ marinæ. His admiſcetur nitrum, amurca & cedria, & oleum quod infuſum appellatur: item alcyonia & ſandaracha, & his ſimilia. Aliud. Vrticæ ſylueſtris ſemen cum oleo tritū fortiter affrica, & defluent pili. Tardius autem circa pubem puerorum pilos enaſci facit, aliquando verò etiam eos qui ſunt extirpat vitis lacryma cum oleo illita, & humor qui ex viridi ſarmento dum vritur exudat. Aliud. Succi tithymali characitæ cyathum I. vini & olei, ſing. cyathum I. miſce, & illine in balneo: & vbi modicum ſudaueris, & deinde per ſtrigilem confricueris, reperies pilos in ſtrigile. Qui verò poſt dies quadraginta exorientur, lanuginoſi erunt. Aliud. Aſellorum ſub hydriis ſtabulantiū drach. XII. ſandarachæ drach. IIII. calcis viuæ drac. VIII. auripigmenti drach. VIII. lixiuii ex ligni ficulnei cinere excolati heminas II. aceti cochlearium I. Omnia vnita in olla coquito, donec experimentum tibi facienti, illita pilos tollant: & vtere in balneo velut dictum eſt. Aliud. Bugloſſi & ſemperuiui ſuccum æquis portionibus cum ſtercore hircino terito, & vitrea tabella excepta denſari ſinito, ac vtitor in balneo. Aliud. Bulbum hyacinthi purpureos flores habentis cum thure & amygdalis amaris terito, & oleo affuſo vnito, & in balneo vngito ex hoc: itémque citra balneum quotidie, & paulatim pili corrumpuntur.

Pſilothra pilorum, Cap. LXIIII.

EX iis quæ pilis denudant, & pſilothra appellantur, vtile eſt lixiuium, & auripigmentum, & ſandaracha, & calx viua. Manifeſtum eſt autem vehementiam ipſorum frangi debiliorum & liquidorum admixtione: ptiſanæ, inquam, aut oryzæ ſucci. Crito itaque tale pſilothrum in libris De ornatu deſcribit, Calcis viuæ partes II. auripigmenti partem I. Hæc in mortarium plumbeum coniecta, aqua calida aut ptiſanæ ſucco affuſo terito, & vbi nigra facta fuerit, in balneo illini iubeto. Hoc ſtatim corpus glabrum facit, & pilus enaſcens tenuis emergit. Aliud. Oryzam, fabas, cicer, ptiſanam, ſimul in aqua coquito, & ad hoc decoctum primùm calcem admiſceto ſufficiētem, & prout moris eſt agitato: & vbi diſſoluta fuerit, auripigmenti vnc. I. inſpergito, vnito & myrrhæ tenuiſſimè tritæ vnc. I. maſtiches vnc. I. pumicis torrefacti drach. IIII. opobalſami cochlearia II. adiicito. Aliud. Sandaracham cum hyoſcyami ſucco tritam illine. Aliud. Fructus fici ſylueſtris ſeſcuncem, & foliorum eius ſeſcuncem, herinaceum terreſtrem integrum viuum, ſucci aconiti, *id eſt iridis ſylueſtris* lib. I. veratri nigri lib. I. fæcis vini vſtæ lib. I. caricarum pinguium nigrarum lib. I. auripigmenti auri coloris trientem, coſti trientem, caſiæ trientem, carpobalſami triētem, olei ſextarium I. Omnia contuſa cum herinaceo terreſtri viuo, in duplici vaſe cum aqua coquito. ſint autē aquæ marinæ lib. V. donec aqua fuerit conſumpta. & ab igne ablata per triduum ſinito, & vbi ſedata fuerint excolato, ac vtere oleo in prima balnei domo antequam ſudare incipiunt.

Quæ pilos attenuant, Cap. LXV.

IIs quæ pilos attenuant vti poterit medicus, in his qui duros ac magnos pilos habent. ſunt autem talia exterſoriæ & attenuatoriæ facultatis. Quemadmodum autem in omnibus aliis medicamentis differentia ſecundū exceſſum & defectum, ita etiā in exterſoriis. Ordei itaque farina & fabarū, & erui, ſpumáque nitri ac nitrum, moderatiorem vim habent. Quæ verò his fortiora ſunt, in iis qui duros ac magnos pilos habēt côueniūt: quale eſt nitrum vſtum, & nitri ſpuma, & aphronitrum, & teſtæ calainæ. itē ſepiæ teſta vſta & non vſta, & fictiliū ac clibani teſtæ, & pumex vſtus ac non vſtus, & muricū ac purpurarum ac reliquorū oſtreorum teſtæ, alcyoniáque ac herbæ lanariæ radix. veratrum item vtrunque, & bryoniæ radix ac dracunculi, ariſtolochiáque ac panacis radix, & canchry, ac huiuſcemodi. Quòd ſi odorata hæc facere

A volueris, cyperum & melilotum, & roſas ſiccas, & iunci odorati florem, & iride, & meliſſophyllum admiſcebis: diuitibus verò nardum Celticam & Indicam, amomum, folium malabathri, myrrham & coſtum. Attenuat etiam pilos cinis ſarmentorum vitis & ficulneus, & ex tithymalis tritus & in balneo affrictus. & ab exuſtis vinaceis cinis, & alumen ſciſſum, & ſtercus caninum ſiccum. Aliud ſmegma illuſtrans cutem, & pilos lanuginoſos faciens, valde bonum. Mora crudiſſima cum terra cimolia ac nitro, æquis portionibus trita adſeruato, ac vtitor.

Puluillus attenuans pilos in balneo, multo experimen-
B to conſtans: Pumicis toſti, teſtarum ſepiæ vſtarum, nitri, cimoliæ, æquis portionibus vtere confidenter. Alius. Teſtarū purpurarū vſtarū ſextantē, alcyonii ſextātē, nitri beſſem, cimoliæ beſſē, pumicis vnc. I. omnia toſta terito, & vtitor in balneo, ac miraberis. Alius, quo vſi ſumus in cubicularia. Calcis viuæ ex marmore factæ lib. I. auripigmenti vnc. I. ſtaphidis ſylueſtris, cimoliæ, teſtarum ſepiæ, radicis bryoniæ ſiccæ, aluminis ſciſſi, ſing. drach. IIII. ceruſſæ vnc. I. ſampſuchi, aloes, veratri nigri, ſing. ſcrup. VI. Contuſis ac cribratis vtere, iniiciens ex eo in fa-
C miliare pſilothrum drach. IIII. & ouorum candida III. Deinde pſilothrum ablue, & rurſus ſiccum affrica, & quotidie in balneo hoc vtatur. Aliud ſmegma attenuatorium, & lanuginem producēs. Farinæ fabarum, pumicis, ſimilaginis, ſpumæ nitri albæ, ſing. chœnices Atticas II. fœniculi cum ptiſana cocti, & poſtea aceto mulſo eloti ac ſiccati, tuſique ac cribrati chœnices II. ſaponis gallici lib. II. Saponem reliquis antea tritis admiſce, ac manibus ſubige, & vtere.

D De furfuribus ſiue porrigine, Cap. LXVI.

QVibuſdam ſe ſcalpentibus, furfuribus ſimilia ſæpè ex capitis cute decidunt. Contingit autem hæc affectio à vitioſis ſeroſis humoribus, quos conſumere ſcopus eſt in eius curatione. Itaque diſcuſſoria ac exterſoria adhibenda ſunt pharmaca vbi per purgatorium medicamētum prius totū corpus euacuauerimus, ſi vitiatis humoribus fuerit refertum. Quidam etiam aliqua adſtringentia ad diſcuſſoria admiſcuerunt, quò per ipſa affecta pars corroboretur, vt ne facilè in ſeipſam ſuſcipiat influē-
E tes ſeroſos humores, ſed reſiſtat eóſque repellat: veluti eſt ſutorium atramentum, & ſimilia. Deterge itaque furfures in capite, Cimolia cum betæ ſucco aut fœnigræci, aut vtriſque ſimul admixtis. Aliud. Fabam vnà cū cortice molito, & cū betæ ſucco vtitor. Aliud. Furfurū dimidiā chœnicē in aquæ ſext. I. macerato, deinde diu manibus terito, & ſuccū excolato, & ad ipſum aceti heminā dimidiā addito, & ad ſpiſſitudinē coquito, & ſic affricato. Deinde betæ, aut fœnigræci, aut lupinorum decocto abluito. Aliud. Terræ cimoliæ, ſulphuris viui, æquales
F portiones terito cum aceto, & affrica in balneo, & calida aqua ablue, & illine non ſolùm in balneo, ſed etiam citra balneū. Aliud. Spumæ argenti, olei rutacei, aceti, pares portiones terito & illinito. hoc multo experimento conſtat. Aliud. Cucumeris ſylueſtris radicem coquito, & decocto vtitor. Archigenes de medicamento ex bryonia dicit, Præ omnibus, inquit, hoc tibi paretur. Si igitur iuxta pondus præparare voles, ſic facito: Cimoliæ ſeſcuncem, nitri quincuncē, farinæ fabaceæ quadran-
G tem, corticis aridi radicis cucumeris ſylueſtris ſextantem, bryoniæ ſextantem farinæ ordeaceæ ac lupinorum, ſing. vnc. I. Aliud. Cimoliæ lib. II. nitri, brioniæ, corticis radicis cucumeris ſylueſtris ſicci, farinæ fabarum, ſing. lib. I. farinæ ordeaceæ ac lupinorum, ſing. ſextarii dimidium. Singula ſeorſim læuiſſimè terito, menſurato, ac vnitis vtitor in balneo. Archigenes dicit, Ad furfures farinam fœnigræci, & nitrum, & cimoliam cum betæ ſucco affrica, & fel bubulum aut ſuillum addito aceto illine: deinde poſt horam ablue, & atramento ſutorio ac nitro cum modico oleo tritis illine: aut cuminum, & myrobalanum & fabaceam farinam, æquis portioni-
H bus cum aqua lixiuii terito, & affricato. Aut amygdalas amaras decorticatas, cum aqua aut aceto tritas affrica. poſtquam verò reſiccati fuerint pili, calida aqua ablue. Aut maluam ſylueſtrem in aqua marina donec

decima pars ſuperſit, terito & affricato. Aut nitrum & pumicem, & fæcem vini, pari portione cum aqua calida affrica. Aut ſpumam nitri, & atramentum ſutorium æquis partibus cum vino adhibe, ter aut quater in menſe. Hoc adeo efficax eſt vt nihil reliquum faciat. Aliud. Thus tritum cum aceto illine. Aut ſcorpiuri ſuccum illine. Aut ſquillā aſſato, & vbi mollis facta fuerit, expreſſum ſuccū oleo admixto illine. Victus ſit flatus exors, nihil ex craſſo humore prædictis habens: velut ſunt tubera, fungi, bulbi, legumina, & carnes bubulæ ac ſimiles. Sint autē quæ ingeruntur ventri commoda, concoctu facilia, & mel cibis addatur. Ad intinctus confert acetum cum ſapa. Condimentum ſit cuminum, apium, fœniculum. alio rum parcus ſit vſus. Et maximè ab omnibus bellariis abſtinendum eſt. Vinū vtile eſt tenue & albū: iucunditatis tamen gratia etiam vinum dulce & vinum mulſum permittitur. Ex fructibus vua arefacta optima eſt, deinde ficus ante cibum. poſtea malum Punicum poſt omnem cibum. Et amygdalæ virides commodæ ſunt ante cibum. Et bonæ concoctionis potiſſima ratio habenda eſt. Deambulationes lenes plurimæ manè ac veſperi optimæ ſunt. Frigidæ lotio balneis præſtat. verùm in calida ſe lauanti incommoda eſt multa in aere conuerſatio. Et capitis perfuſio ſoliis melior eſt. & poſt hæc largè per frigidā refrigera. Dormire ad ſatietatem commodum eſt. Ab ira & indignatione, inſolationéque ac vehementi frigore abſtineant. itémque ab omnibus quæ caput replent.

De morbo pediculari, Cap. LXVII.

PEdiculorum generatio quibuſdam aceruatim in capite contingit, multis humoribus moderatè calidis in profundo cutis collectis, vbi etiam pediculos generari contingit, non in ſuperficie cutis, in qua furfures conſiſtunt. Itaque pharmaca ipſorum neceſſarium eſt ſiccantia eſſe, & quæ magis ex profundo attrahere ac euacuare poſſunt. Lupinos igitur in aqua coquito, & decoctum ipſorum affricare iubeto. Aut myricæ decocto, aut aqua marina, aut muria meraca cum aceto perfundito. Aut hederæ ſuccum melle mixtum illinito. Aut perdicii ſuccū dormitum eunti illinito. Aliud ad pediculos capitis ac totius corporis. Liguſtri florem cum vino tritum capiti ac toti corpori affrica, vbi dormitum ire volet. Aut ſtaphidis ſylueſtris partes II. ſādarachæ & nitri, vtriuſq; partem I. adhibe cum aceto. Aut rhoem culinarium cum oleo tritum illine. Aut alumine cum oleo trito vtere. Aut veratrum album, & ſtaphidem ſylueſtrem, ac nitrū, æquis portionibus cum oleo trita in balneo adhibe. Aut rumicis ſylueſtris radice cum oleo in balneo vtere. Aut modico pipere cum multo oleo vtere. Aut oleum laurinū aut raphaninum illine. Si verò pili denudati ſint, ſtaphide ſylueſtri cum aceto & oleo vtere. aut alumine liquido cum oleo. Prodeſt item ipſis potus allii drach. II. cum origani triti drach. I. ex aqua mulſa.

De achoribus & reliquis puſtulis capitis, Cap. LXVIII.

VLcuſculū quod achor *Græcis* appellatur, in capitis cute cōſiſtit, tenuia foramina habēs, per quæ tenuis ſanies effluit mediocriter viſcoſa. Similis autē eſt ipſi alia affectio, quæ cerio, *id eſt fauus* appellatur. Quæ quia foramina maiora habet, humores melli ſimiles cōtinētia, melicetis vocatur, *id eſt fauus mellis*. Proinde ſcopꝰ in his eſt vt humores affectionē facientes euacuemꝰ. Si verò adhuc influxerint, vt priꝰ influxionē impediamꝰ, euacuato primū corpore per purgatoriū medicamētū, initio ſumpto à venæ ſectione (ſi æger ferre poteſt:) deinde purgatorio vtimur ſero lactis præparato ex aqua mulſa, admixtis ad ipſum epithymi drach. III. Relata eſt autē ſeri præparatio Sermonis ſecūdi capite nonageſimo ſexto. Si verò intēpeſtiuus eſt lactis vſus, colocynthidem perfectam accipe, & ſemē eiice, & in ipſam tomētū ſiue pulpā adhuc habētē, ſapam aut vinū mulſum infunde, & per diem ac noctē macerari ſine: & poſtea calefactum exhibe. Deinde verò etiam caput purgandum eſt per ea quæ naribus induntur, & quæ per os pituitam extrahunt. Conueniunt autem ipſis ſecantia & diſcuſſoria medicamenta, eo quod vi-

A ſcoſus eſt humor qui affectionem generat. At verò incipientes achoras vbi totum corpus ſuperfluitatibus catuerit, per adſtringētia ac repellentia curabis. Talia autē ſunt myrti, & pini cortex, & rubi folia impoſita, plātago impoſita oleæ ſylueſtris ſuccus affrictus, ſalicis folia & flos impoſita: ſimiliter polygonū. Quædā verò prohibēt ne achores augeſcāt, ſimul reprimētia quod influit, ſimulque concoquentia ac diſcutientia quod iam continetur, vt quæ mixtas vires habent: quibus ſanè poſt principium vti oportet. B Tale eſt oleū myrteū & roſaceū & lētiſcinū, rubi ſuccus cū oleo, portulacæ ſuccus cū oleo, ladanū cū vino illitū, liguſtrum & lentes. Quædam verò antiquis & moderatis auxiliantur, diſcutientia & extergentia citra ſenſibilem caliditatem, non tamen aliquid irritans habentia. Quibus vtendum eſt maximè vbi dolor aliquis cum achoribus affuerit. ſed & in his à debilioribus initium facere conuenit. Cimolia igitur ad hanc rem apta eſt, & Cretica ac Samia terra, pompholyx item ac ſpodium, & ſpuma argenti, & Cadmia tenera, & adiantum cum roſaceo C illitum, & fœnigræci decoctum affrictum, & malua trita cum loliacea farina impoſita. aut melilotum cum farina fœnigræci ex vino impoſitum. Item cicerum decoctum, & ipſum cicer coctum impoſitum, nuces rancidæ commanſæ ac illitæ. Quòd ſi his nihil effeceris, ſiccū ex charta pharmacum illine cum aceto: ſi verò acrius tibi videatur, ſpumam argenti pari portione adde. Si verò non affuerit ſiccum pharmacum ex charta, chartam vre, & cinerē eius aceto ſubige, ac vtere in iis qui duram carnem habent. D Quædā porrò vehementē adeo vim habēt, vt valde craſſos ac viſcoſos humores euacuare poſſint, ipſóſque diſſoluere achoras, etiamſi iam in ſcirrhum indurati fuerint. Talia ſunt chalcitis, fæx vini vſta, ſandaracha, & calx. Acetum autem fortiſſimum eſt omni tempore ad achoras, & diſcutiens & repellens. fit autem acerrimum. Diſcutit etiam optimè lilii radix affricta, & thus cum aqua & nitro, & lupinorum amarorum decoctum affrictum, & cucumeris ſylueſtris radix cocta, & fici folia cum aceto trita, bulbi cū nitro affricti, rutæ folia impoſita, farina fœnigræci cū nitro affricta, thus cū aceto illitū, malicoriū E cū laurino oleo illitū, alliū cū cauliculo vſtū ac cinere cū oleo illito. hoc valde bonū eſt. Aliud. Mulier quædā nuces regias mandebat, & puero achoras habenti imponebat, & ſanatus eſt. Aliud. Radices anchuſæ vſtas, ac cum oleo ad ſtrigmenti ſpiſſitudinem tritas illine cum penna, & ſanabis. Aliud. Thymum vrito, & cinerē cū vino & oleo ſubactum illinito. Aliud. Cneſtrum quā in Alexādria liparona vocāt vrito, & cinerē cū vino tritū illinito. Aliud. Buccinarū vſtarū cinerem cum aqua adhibeto. F Eſt hoc ſalutare pharmacum non ſolùm ad achoras, ſed etiam ad omnem papularum eruptionem. Quòd ſi incideris in achoras inflammatos & dolētes, dolorem prius liquido medicamento concoctorio mollientéque ac leni mitigabis, quale eſt pathygrū & omnia ad ſedem parata, & quæ ad carcinomata deſcripta ſunt. Farinam itaque fabaceam vino madefactam ac tritam, vt emplaſtri formam acquirat imponito. Facit & ad feruentiora & agreſtia in capite puſtularum genera. Aliud, ad maximos & inflammatos dolores, leniēs, dolorem eximēs ac percurans. Collyriū quod aſter appellatur, aut aliquod ex Libyanis appellatis, aut cōſimile quoddā cū G modico hyoſcyami ſucco terito, & adiecta ſapa ac roſaceo illinito. Alia pinguis cōpoſitio, ad achoras, puſtulas, papulas feruidas intertrigines. Eſt & ad ſedē bona. Spumæ argēti drach. octo, foliorū rutæ tenerorū drach. XXV.

Aceto dilue, & roſaceo aut myrteo excepta pēnis illine. hoc magno experimento nobis conſtat. Alia ſimilis. Spumæ argenti drach. quatuor, ceruſſæ drach. VI. ſulphuris viui drach. IIII. ceræ drach. IIII. roſacei aut myrtei quātum ſatis eſt, vt liquidi cerati ſpiſſitudinem accipiat. H Liquida ſiccis affunde & vnitis vtere. hæc ad totius corporis puſtulas commoda eſt. Alia ad humidos achoras.

Ladani drach. octo, ceruſſæ tantundem, ſulphuris viui drachmas octo: vtere cum vino & myrteo oleo. Aliud pharmacum. Ladani, baccarum myrti nigrarum

A ſpumæ argenti, ſulphuris viui, ſeminis hyoſcyami, malicorii, æquas portiones terito, & vino, ac myrteo aut roſaceo oleo affuſo, vtitor. Aliud ad feruidas, ſanioſas & impetiginoſas papulas. Verbenacæ ſupinæ drach.viii. acaciæ drach.viii. myrrhæ drach.ii. vino auſtero trita illine. Aliud: facit & ad eas quæ in mento ſunt. Baccarum myrti, malicorii, atramenti ſutorii, ſpumæ argenti, æquales partes tritas cum vino & oleo myrteo adhibe. Emplaſtrum ad achoras vetuſtiſſimos. Reſinæ pinus ſiccæ, ceræ, adipis ſuilli aut bubuli, æquas portiones ſimul liquatas in aquam excolato & diutius manibus emollitis B vtitor. Aliud, quo vſus eſt Ægyptius in Palladio Magiſtriano in Alexandria, vbi medicorum auxilia fruſtra tentaſſet. Colophoniæ ſemiſſem, ammoniaci thymiamatis ſextantem, galbani ſcrup.iiii. opopanacis ſcrup. iii. olei drach.iiii. maſtiches. ceræ, ſing. vnc.i. reſinæ pinus lignoſæ drach.iiii. æruginis ſcrup. iiii. quòd ſi magna affuerit acrimonia, æruginem ne adiicias. Hoc abſceſſus diſcutit, & iam ruptos euacuat ac ſanat.

Ad capitis ſcabritiem, Cap. LXIX.

C RVtam & alumen terito cum melle, & præraſis pilis illine. Aliud. Sulphur viuum & ſtaphidem ſylueſtrem terito, & picis ſero admixto illinito.

Ad parua & denſa ac rubicunda capitis vlcuſcula, Cap. LXX.

IN paruis ac denſis & rubicundis capitis vlcuſculis māmarum papillis ſimilib⁹, à quibus etiam ſanies effluit, caput radito, & ſemen lini tritum ac melle ſubactum imponito. Aut conchylium vrito, & cum aqua tritum imponito. Aut emplaſtrum è lolio imponito: & vbi euacuati fuerint humores, hoc ſublato, myrſinatum appellatū im- D ponito. Cæterùm ad rubicundas papulas in capite, ceruſſam cum laurino illine: aut pini corticem cum cerato: aut teſtam clibani cum aceto aut vino. Aut betam coctam impone: aut betæ ſuccum ad ceratum roſaceum quantum eius admittit, adiice & impone.

Reſiccantia & cicatricem inducentia achoribus, Cap. LXXI.

SPumæ argenti drach.xxi. calcis viuæ tantundem, aceti vnc.i. roſacei tantundem, vtere. Aliud valde bonū quod humida vlcera reſiccat, & cicatrice includit. E Spumæ argenti, ceruſſæ, ordei vſti, æquales partes cum roſaceo aut myrteo illine. Emplaſtrum melinum, reſiccās omnem fluxionem, & cicatricem inducens, præſertim in antiquis vlceribus: Spumæ argenti, ceruſſæ, ſalis foſſilis, ſing. lib.i. aluminis ſciſſi ſemiſſem, atramenti ſutorii ſemiſſem, olei lib.ii. aceti ſextar.i. Oleum, ſpumam argenti, & ſalem ac ceruſſam coquito, ſingula per ſe & ſimul læuiſſimè trita. Vbi verò non amplius inquinauerint, alumen & atramētum aceto diluta, ad pharmacum ab igne F ablatum & aliquo modo frigefactum paulatim adiicito, vnito, & in mortariū diffundito, & probè mollito vtitor.

Smegmata ad achoras, furfures, aſperitates, ac ſcabritiem, Cap. LXXII.

QVòd ſi in declinatione fuerit affectio, & omnino ad cicatricem vergat, ad totam affectionem eradicandam huiuſmodi ſmegmatis in balneo vtēdum eſt. Terræ Cimoliæ lib.ii. nitri rubri tantūdem, myrobalani lib. i. myrrhæ, iridis, piperis, ſing. vnc.i. nardi Celticæ, coſti, caſiæ ſing. vnc.i. contundito, cribrato, ac vtitor in balneo. G

De aurium affectionibus, Cap. LXXIII.

AVrium dolores fiunt, tum ob frigiditatem à ventis inductam, aut à frigidis aquis, aut iiſdem medicatis, in quibus homines ſe lauant: tum ob inflammationem cutis in meatu, aut nerui auditorii in profundo. Fit etiam dolor propter ſpiritum flatuoſum qui tranſitum non habet.

Ad dolores ex frigiditate, Cap. LXXIIII.

DOlores itaque à ſola frigiditate obortos, calefacietia quamceleri rìmè curant. Cæpa igitur aut alliū in oleo H feruefactum frigiditates omnes ſanat. Ego verò euphorbio modico ad multum oleum admixto vtor: aut pipere exactiſſimè trito cum vino & oleo. Prodeſt & amaracinū, & optimum nardinum, & laurinum. Sed & ruta in oleo dulciſſimo cocta magnificè facit.

Ad dolores ex aqua medicata, Cap. LXXV.

QVum medicata aqua circa auditorium meatum continetur, oleum aſſiduè infundere conuenit, ita vt aurem eluamus, & per mollem lanā detergamus, & deinde rurſus infundamus. Magnopere verò ipſos mitigat oui candidum cum lacte muliebri tepidum infuſum. omnia enim quæ adhibētur, moderatè calida ſint. Prodeſt ipſis & anſerinus adeps. Sed & exuctio per os aquam attrahit: aut per arundinem, velut per aquæfuſorium inſtrumētum (ſiphonem Græci dicunt) exuctione facta, cæparum ſuccum cum anſerino adipe inſtilla: valdè enim mitigat. Si verò quis vno pede auri affectæ proximo exiliat, inclinans quodammodo ſeipſū, aquā facilè excernit.

Ad dolores aurium ob humorum craſſitudinem, Cap. LXXVI.

SI dolor auris cum capitis grauitate obortus fuerit, craſſi & pituitoſi humores cauſa doloris exiſtunt. dignotio autem ex prægreſſa diæta tibi continget. Nitrum igitur ac ſpumam nitri, auricularibus pharmacis miſcebis. Veratrum item album ac nigrum, & amygdalas amaras, & ex ariſtolochiis eam quæ ad manum eſt, & cucumeris ſylueſtris ac bryoniæ radicem, & centaurii magni radicem, & parui comam, & iridem, & caſſiam. Et in ſumma, omnia amara citra mordacitatem ac moleſtiā meat⁹ purgāt, & extergēt, & craſſos humores impactos ſecāt.

Ad aurium ſordes, Cap. LXXVII.

AD aurium ſordes, vnguentum nardinum tepidū inſtilla, & ſequenti die per ſpecilli concauum eas quæ expoſitæ magis ſunt expurga, & rurſus nardinum infunde. Si verò locus durus fuerit, aut etiam ſordes duræ, nitrum torrefactum ac læuiſſimè tritū in aurem inſperge, & acetum calidum inſtilla, & appoſita lana pernoctare ſine. poſtera verò die, aqua & oleo calefactis elue.

De ſonitu aurium, Cap. LXXVIII.

SOnitus in auribus plerūque ex flatuoſo ſpiritu generātur. fiūt etiā aliquādo ob ſenſus auditus ſubtilitatē, ex euaporationibus. Dignotio contingit tibi primùm ex tēperatura & habitu hominis: deinde etiam ex omni prægreſſa diæta. Sed & ex eo quòd aut paulatim, aut aceruatim fit ſonitus, inuenire datur affectionem. Quin & ex eo quòd hoc ſonitus accidens aut per interualla redit, aut perpetuò permanet, affectio cognoſcitur. Exacta verò dignotio hæc à te fiat. Si enim quis putet à ſpirituoſo exitū non habente ſonitum fieri, & ſecantia ac attenuantia adhibeat, & nihil proficiat vnà cum hoc quòd etiā iis quæ pituitam per os ducunt vtatur, tunc ſanè ob auditus ſubtilitatem, ſonitum fieri coniectet. Ego verò in talibus admiſceo ex iis quæ ſenſum ſtupefaciunt, velut eſt mandragoræ ſuccus, & opium pauciſſimum. Aut oleum in quo inteſtina terræ cocta ſunt, infundo. At verò ad ſonitus ob flatuoſum ſpiritum generatos, talia commoda ſunt. Apollonii, ad ſonitus ac bombos & ſibilos derepentè fientes: Acetum acerrimum calefactum inſtilla. Aut acetum cum roſaceo calefactum inſtilla. Si verò perſeuerarat, cuminum, rutam, anethum, & nigellam, cum aceto coquito, & roſaceo adiecto vtitor. Aut colocynthidis medullam in oleo coquito, & oleum infundito. Si verò adhuc remanet ampliori tempore, omnibus amaris & acribus, & attenuatoriis ac diſcuſſoriis vtere, quæ paulo antea deſcripta ſunt ad eos qui ob humorum craſſitudinem aures dolent, ita vt ſingula cum aceto coquas, & mel addas. Facit autē ad inueteratos ſonitus, caſtoriū & ſpica nardi, æquis portionibus cū aceto & roſaceo. Aliud ad ſonitus diuturnos: Herbæ lanariæ, croci, caſtorii, veratri albi, æquales partes tere cū aceto, & informa paſtillos, & vtere cū vino. Cæterùm ad ſonitus ex morbo, fomēto per abſinthii decoctū adhibito acetū cū roſaceo infunde, aut raphani ſuccū cū roſaceo, aut aloē optimā cū vino mulſo. ſi adhuc perſeuerarint, veratro nigro cū aceto cocto vtere.

Ad auditus difficultatem ac ſurditates, Cap. LXXIX.

QVI difficulter audiunt, per hieram ex aloe, aut per catapotia ex colocynthide purgandi ſunt, & pituita per os detrahenda eſt, & caput omni modo reſiccandum ac corroborandū. Vtendū eſt & attenuatoria diæta.

In ipſam verò aurem immittēda ſunt pharmaca quæ fin
dunt ac ſecant,& attenuant viſcoſos ac craſſos humores,
quorum ſylua iam antea relata eſt in iis qui ob humorum
craſſitudinem aures dolent. Fomenta ad grauem au-
ditum, Apollonii. Ad audiendi difficultatem derepen
tè obortam,& ex capitis dolore, abſinthium cum aqua
in olla coctum per arundinem pro fomento adhibe, ita
vt alterā arundinis partē cauitati auris adaptes, alteram
verò foramini operculi ollæ inſeras, quò vapor qui exha
lat, ad auditoriū meatū allabatur. Aliud. Baccas lau-
ri aut folia in aqua coquito & ſimiliter vtere, aut origa-
num,aut hyſſopum eodem modo, aut aquam marinam
cum aceto ſimiliter. Eſt & hoc optimum:vrinā tauri aut
bouis, tertia aceti parte addita,pro fomento adhibeto. I-
tem myrtum contuſam ſimiliter coctam adhibeto. At
verò circulum ex lana auri circūdare oportet, vt ne loci
vicini amburantur.Elotiones porrò his conueniunt,ace-
tū acre album,cum pari aquæ mēſura, & nitro læuiſſimè
trito calfactum infunde per multos dies: & poſtea aqua
calida elue,atque ſic ſubſcripta infunde. Quæ auribus
in auditus grauitate infundatur. Porri ſuccum irino vn-
guento admixto infunde. Veratri nigri radicem cum a-
ceto tritam,& melle exceptam in aurem inde,& per dies
quinque ſine.Capræ recèns mactatæ cornu vrina eiuſdē
exple,ea maximè quæ in veſica ipſius reperitur, aut alia
aſſeruata, & cornu in fumum ad dies nouem ſuſpende,
ac vtere.Clauos caligarum veterum numero centum, in
vino Aminæo ad dies ſeptem macerato,& donec ſepties
ebulliant coquito,excolato,& adſeruato,& vſus tempore
quātum ſatis eſt calefactum infundito.Hoc vſus ego ſur-
dum curaui. Aliud. Aſphodeli radicem in oleo coctā
adhibe. hoc etiā inueteratā audiendi difficultatē ſanat.
Optimus eſt etiam cucumeris ſyluestris radicū aut folio-
rum ſuccus cum aceto infuſus. Aut capræ vrinam & fel
eiuſdē ſimul calfacta infunde: Aut caſtorium cū baccis
lauri & aceto.Aut veratrum nigrum cum aceto terito,&
melle diutius cocto excipito,& collyria ad glandis figu-
ram formato,& in meatum indita per triduum ſinito.
Aliud. Naſturtii ſeminis quantum ſatis eſt,& nitri parū,
ficus pinguis carne,granulis exemptis,excipe, & collyria
meatui auris congrua efforma ac inde,& per triduū ſine.
hoc ſordes multas ducit, & ſtatim alleuat.Aliquando ve-
rò pro naſturtio ſinapi coniicimus. Vtere hoc etiā ad au
rium ſordes.Multùm quoque opitulatur ad auditus graui
tatē ſpongia in tenues partes conciſa ac intorta,& melle
imbuta meatui indita. Idem cōmodū eſt ad enaſcētē in
auditorio meatu ſuperfluam carnē. Aliud. Omnis pi-
ſcis fel infuſum prodeſt.item perdicis & capræ. Aliud.
Fel tauri cum anguis ſenecta tritiſſima aceto exceptum,
& meatui inditum,grauem auditum ſoluit. quidam cum
roſaceo indunt.aquæ verò fomentum adhibere oportet.
Aliud. Saluiæ ſuccū cū oleo omphacino in aurē in-
ſtilla: vtere:eſt valde commodum. Aliud. Herinacei
terreſtris fel cum oleo infunde. Aliud. Veratri albi
drach.IIII. caſtorii drach.I. ſpumæ nitri drach.I. infunde
cum aceto,& vtere velut optimo.Vtere etiam paſtillo ex
amygdalis amaris cum aceto mulſo. deſcriptus eſt ad au
res purulentas.

Ad aurium inflammationes, Cap. LXXX.

MOderatas & non pulſantes inflammationes ſanat ro
ſaceum cum aceto tepefactum. & glaucium in co-
te medica tritum cum vino dulci ac modico aceto.Si ve
rò vehemētior fuerit inflāmatio, dolores quidem miti-
gat,tenue ac candidum oui cum lacte muliebri tepidū
infuſum.Optimum verò ad ipſos pharmacum eſt nardi-
num vnguentum,cum modico medicamento Baſilico
appellato,aut cum adipe anſerino aut phaſianino.Vbi ve
rò magnus eſt dolor,neceſſe eſt ſtupefacientibus ſenſum
vti,ita vt ad lac muliebre & oui candidum,modicum o-
pii admiſceamus.Admiſcendum eſt caſtoriū ad vehemē
tiores dolores pari mēſura, ad leuiores dupla proportio-
ne. Nos autē opiū & caſtoriū cū ſapa probè conterimus:
& tepefacta infundimus.Oportet autem omnino nō con
tingere auditorium meatum tempore doloris: & fomē-

A tū adhibere per auricularium ſpecillum lana molliſſima
circumdatum, ita vt lanam tepido Baſilico medicamen-
to,cum nardino aut alio ex iis quæ infunduntur tinga-
mus,& ad principium auditorii meatus indamus,& phar-
macum in profundum deſtillare ſinamus.& hoc aſſiduè
facere oportet. Poſtquam verò repletus eſt meatus, lanā
ſupernè obdito,Quòd ſi æſtas fuerit, & multæ caliditatis
ſenſus ægrum circa inflāmatam aurem vexarit,fomentū
per roſaceum bonum fiat. Mitigat porrò feruentes inflā-
mationes tepida cum roſaceo inſtillata, auriculæ muris
B ſuccus,& polygoni, & portulacæ,& ramētorū cucurbitæ
ſuccus:Itē aranei cū roſaceo cocti,& aſelli ſub hydriis ſta-
bulātes,ſimiliter & inteſtina terræ eodē modo: Et blattæ
domeſtic interanea cum roſaceo,& oleum amygdalinū
ac hyoſcyaminum. Medicamentū auriculare è ſuccis
ad inflammationes quæ ægrè tranſmutantur: citò enim
ipſas ſuppurat.Succi ramentorum cucurbitæ, ſucci cala-
mi,ſucci perdicii,ſucci braſſicæ,ſing.cyathum vnum, ni
tri toſti,myrrhæ, croci,ſing.drach.IIII. vnguenti nardini
vnc.I.alumins liquidi.vnc.I.aceti ſquillitici ſextātē, mel-
C lis optimi lib.I.excipe & repone in vitreo vaſe. Et vſu po
ſtulāte, cum nardino & roſaceo diluto vtere. Aliud, ad
diuturnas & ægrè trāſmutabiles inflāmationes. Galbani
drach.VII.ſeui taurini drach.IIII.ceræ,colophoniæ,ſapo-
nis ſing.drach.III.picis drach.I. Colophoniā,picē,ſeuū li-
quefacito,& galbanū cū cera præmollitū adiicito,& dein
de etiam ſaponem,& excolatis vtitor, ita vt in cote cum
aqua aut oleo aliquo diluas. Ad maximos dolores.
Aloem optimam vino mulſo dilutam inſtilla: aut lanas
D ſuccidas aceto feruefacto,& inſtillato, inſupérque ipſam
lanam in aurem indito.Quòd ſi mitius facere velis,cum
aceto aut ſapa coquito.

Ad aures abſque vlceratione humectas,quæ velut exudant & ſeroſum humorem excludunt, Cap. LXXXI.

MISY in linteolum illigatum & prunis obrutū ex-
urito,& vnà cum exuſto linteolo terito, & per arun
dinē inſufflato. Aut gallas terito & linteolo illigatas ex-
urito, ac ſimiliter vtitor. Aut alumen in teſta exuſtum,
E & oleo præaffuſo tritum inſufflato. Porrò poſtquam pe-
nitus ſedata fuerit inflammatio,caſtorium cum oleo in-
fundatur,quò detrimentum ex afflictione ſoluatur.

Ad vlcera in meatu auris, Cap. LXXXII.

REcentia quidem vlcera glaucium curat ſolum cum
aceto tritum, & omnia ex ipſo collyria, & quæ ex
croco itémque ex roſis fiūt & appellationē habent.Curat
etiā eadem collyriū Damocratis ex myrrha. Quæ verò
pure manant citra dolorem & moderatè hoc patiuntur,
per eadem curantur.Quæ verò fortiter pure manant,per
F paſtillos,qualis eſt Andronis,& præſertim Muſæ cum ſapa
& modico aceto infuſus. Quòd ſi etiam hæc ſuperentur,
recrementum ferri cum acerrimo aceto in caniculari æ-
ſtu ad ſolem terito, & paſtillos efformato, & vtere cum
aceto.Si verò non eſt canicularis æſtus, recrementum fer
ri læuiſſimè tritum cum aceto ad prunas coquito donec
reſiccetur: & vtere cum aceto. Aurium elotiones.
Cæterùm Apollonius ad aurium vlcerationes talia ſcri-
bit,Vino mulſo calido frequenter ipſas elue. Aut myrtū
cum vino coquito,ac vtitor. Si verò fœtidum quod pro-
G dit,malicorium & lentem cum vino coquito, & tepi-
dum infundito.Poſt elotiones autem conueniunt ad in-
fundendum, fel bubulum: & maximè porcinum in ma-
licorio tepefactum inſtilla.Idem facit & caprinū fel,& o-
mnis piſcis fel roſaceo admixto. Aliud optimū. Alu-
men ſciſſum tritum,cum ſapa & aceto in feruenti cinere
coquito ad mellis ſpiſſitudinem,ac vtitor. Facit etiam o-
mne alumen cum polygoni ſucco,& Eraſiſtrati panchre-
ſtos *appellata ab omnimoda utilitate*,liquida. habetur autem
inter ocularia medicamenta. Aliud. Aluminis ſciſ-
H ſi, croci, gallarum, æquis portionibus vtere cum vino.
Auricularis compoſitio ad dolores magnos, & pus al-
bum. Amygdalas amaras decorticatas octo,ſpumæ ni-
tri albæ drach.III.thuris drach.III.opii drach.III. croci
drach.IIII.galbani drach.II.myrrhæ drac.I.aceto trita ex-
cipe,& forma paſtillos ac vtere, ſi dolor adeſt cū roſaceo:

ſi purè manant, cum vino mulſo, aut aceto, aut ſapa ſi verò auditus grauitas affuerit, cum aceto. Ad diuturnas vl cerationes. Aloes, thuris, myrrhæ ſing. drach. IIII. miſyos drach. II. efforma cum aceto & vtere reſolutis cum aceto aut roſaceo.

Ad corruptiones ac fœtores aurium, Cap. LXXXIII.

MAlicorii & lentis decocto elue, velut prædictũ eſt, & vtere ſubſcriptis. Aluminis ſciſſi lib. I. atramenti ſutorii drach. VIII. myrrhæ drach. VIII. crocomagmatis drach. VIII. vini dulcis myrtei ſextar. III. Alumen cum vino coquito, & vbi ad compagem redactum fuerit, reliqua prius trita cum aceto adiicito, & vnitis vtitor cũ ſapa & aceto. Aliud, ad purulentas & graueolentes aures. Vrſi fel inſtilla: ſi verò aridum fuerit, cum aceto & ſapa diluto vtere. ſummè enim prodeſt. Ægyptiũ pharmacum ad omnes relatas affectiones, etiamſi fuerint cõgenitæ. Amygdalarum amararum drach. II. piperis albi drach. II. fabarum Ægyptiarum internã partem drach. II. põdere, croci, myrrhæ, opii, thuris, caſtorii, ſing. drach. II. omphacii drach. IIII. atramenti ſutorii drach. IIII. ſpumæ nitri drach. II. Terito cum aceto in quo malicorium coctum eſt, & excipe ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem. Vſus autem tempore quantum ſatis eſt de hoc pharmaco accipe, & nardino vnguento dilutum inſtilla.

Ad ſuperexcreſcentes in aurium vlceribus carnes, Heraclidæ Tarentini, Cap. LXXXIIII.

AEruginis drach. VIII. ſquamæ æris drach. IIII. mellis heminæ dimidium, hoc eſt dodrantẽ. Arida trita melle excipe, ac coque vt rubicundum pharmacum euadat, & vtere ſuper eminentem locum imponens. Aliud. Æruginis drach. IIII. atramenti ſutorii drach. IIII. ſucci marrubii cyathos III mellis quantum ſatis eſt, præpara & vtere velut dictum eſt. Aliud Apollonii Memphitæ. deprimit omnem ſuperexcreſcentem carnem citra dolorem. Aluminis ſciſſi drach. IIII. miſyos vſti drach. IIII. æruginis drach. II. Lemnii ſigilli drach. II. gummi drach. II. *alii tot uncias pro drachmis habent*. Terito cum aceto, & formato paſtillos, ac vtitor cum vino aut aqua. Deprimit, & cicatricem inducit. facit & ad nares exulceratas.

Ad vermes in auribus, Cap. LXXXV.

VErmes in auribus aut generatos aut extrinſecus illapſos, amara & acria in ſumma occidunt: velut ſunt, capparis folium aut ſuccus, cedria, vrina humana vetus, ſingula cum melle: aut ariſtolochiam tritam inſuffla: aut calaminthæ ſuccum infunde: aut veratrum album cum vino: aut colocynthidis decoctum, aut centaurii, aut abſinthii, aut polii cum vino: aut ſcordii, aut marrubii ſuccum, aut elaterium cum aceto. Facit & maluæ hortenſis aut ſylueſtris ſuccus: maximè in iis quæ ſunt inflammatæ.

Ad ſanguinis ex auribus eruptiones, Cap. LXXXVI.

AD ſanguinis ex auribus eruptiones, vt ne in grumos coeat, porri ſuccum & acetum mixta infunde, & ſanguinem ſiſtet, & grumos diſſoluit. Aut malum Punicum in aceto coctum infunde. Aut gallam in aceto coquito & excolato, & rubi ſuccum miſceto, ac infundito. Aut polygoni ſuccum cum modico aceto, aut acaciam, aut amurcam, aut lycium cum aceto inſtillato.

De calculis aut aliis corpuſculis in aurem illapſis, Cap. LXXXVII.

SI calculus, aut faba, aut conſimile quid in meatum auris illapſum fuerit, elue. aut ſpecillum lana obuolutum reſina tinge, & extrahe. Aut per glutinoſum aliquod pharmacum aut dropacem idem facito. Quòd ſi non ſucceſſerit, ſternutatorium naribus inde, & os obtura ac nares. nã iuxta contingentem ſpiritus extenſionem, id quod incidit efflatur. hoc autem aſſiduè fiat donec exciderit. Si verò intus manſerit, auris inflammata conuulſiones inducit. Optimè verò eorum quæ illapſa ſunt eiectionem adiuuat concuſſio: ita vt ſi puer fuerit, pede teneatur, & cum concuſſione in caput eleuetur: ſi verò perfectæ ætatis quiſpiam ita fuerit affectus, ipſum in tabulam ſecundum affectam aurem reclinatum caput ad tabulam firmare iubeto: deinde leuata tabulæ circa capu parte deferri ſinito, idque ſæpe repetito: mouebitur enim quod incidit, & ad expeditiores meatus partes progredietur: atque ita anguſta & concaua ſpecilli parte immiſſa ſcitè extrahito. Si verò faba aut cõſimile quid in aurem illapſum in ea maneat, madefactũmq; ac rumefactũ dolores inducat, impoſſibile eſt ipſum integrum eximere. quare per ſpecilli concauũ induſtriè partiri ac diuidere ipſum oportet, atque ſic particulatim extrahere. Deinde ſapam aut vinum dulce calidũ infundere ac lenire meatum ex lancinatione offenſum.

Ad affectiones aurium extra meatum, Cap. LXXXVIII.

FOramina in pulpis aurium in pueris inflãmata, oleo quod in ærea lucerna æruginem contraxit, aſſiduè illine: & ſanabis. Ad contuſas autem aures, myrrham, mannam thuris, terram nigram, qua quidam pro ſmegmate vtuntur, cum aceto ad cerati ſpiſſitudinem vnita imponito. & nequaquam amplius irritato. Aliud. Sulphur viuum, myrrham, thus cum pice liquida in ſplenio imponito. Philagrii ad contuſas aures. Mannã thuris, aut ipſum thus, & aloë, cum vino & roſaceo terito, & imponito. his etiam cochleas paruas integras tritas, ſi haberi poſſunt addito. Aliud. Inteſtina terræ cum modica terra ex qua excepta ſunt, tere & impone. In quibus verò fractæ ſunt aures, intrinſecam expeditiorẽ concauitatẽ cartilagineam figulina terra expleto, & reſiccari ſinito, ac ſolanum cum ceruſſa illinito donec in integrum reſtituantur. Si verò inflammatio ad contuſionẽ acceſſerit, meatui quidem butyrum tepidum, aut adipem anſerinũ, aut gallinaceum inſtilla: aut etiam ocimi ſuccum cum aliquo ex relatis adipe. Forinſecus verò ceruſſam cũ ſolani aut polygoni, aut coriandri ſucco illine. aut putamẽ mali Punici dulcis in vino coctum ac tritum obline: aut glaucio vtere. Emplaſtrum autem hoc adhibeto: ſandycis lib. I. olei lib. I. aquæ ſemiſſem. Coquito ſimul donec non amplius inquinent, & vtere.

De parotidibus, Cap. LXXXIX.

PArotides ex genere ſunt inflammationum. fiunt autem glandulis circa aures affectis. Non tamen vtimur in ipſis, velut in aliis partibus inflammatis, in principio repellentibus. imò vice verſa attractoriis vtimur, affligentem humorem ex profundo ad cutem attrahere conantes, & naturæ opem ferre, quæ per humorum ex loco in locum, impetuoſum illapſum febres curat. At verò quũ vehementi impetu fluxus illabitur, nihil nos curioſius agentes, omnia naturæ permittimus. Si enim aut cucurbitam, aut pharmacum quoddam humores ex profundo ad cutem attrahens adhibuerimus, vehemens dolor hominem occupat, vt ex ipſo & vigiliæ ſuccedant, & febres intendantur, ac vires exoluantur. Mitigare igitur tunc potius conuenit, & non humorum influxui opitulari, per cataplaſmatum maximè lenientium vſum, quæ ad hoc quòd moderatè humectã habẽt caliditatẽ, per quam mitigare dolores valent, etiam influentes humores concoquere poſſunt ac ſuppurare. vbi verò ſuppurati fuerint, diſcutere ipſos aggrediemur. ſi verò duritia cum dolore apparuerit, emolliẽtia ad attractoria miſcebimus. Proinde vbi vehemens dolor obtinet, & humores adhuc influunt, butyro vtemur, locum aſſiduè illinentes, aut adipe ſuillo: aut butyrum & adipem ſimul & liquefaciemus, &, modica cera adiecta vt mollius ceratum fiat, imponemus. At verò moderatas parotidas, in quibus neque multa copia influit, neque dolor vehemens adeſt, neque ſuppuratio expectatur, facilè curabimus per fomenta ex muria, & cataplaſmata ac pharmaca diſcuſſoria: quale eſt Mnaſeæ emplaſtrum, & emplaſtrum ex ſuccis: & his adhuc magis ea quæ molliora ſunt & ceratiformia, ex butyro & œſipo parata, quæ aſſumunt oſtrea vſta, aut buccina, aut purpuras, Quale eſt & hoc: Adipis anſerini veteris inſulſi ſeſcuncem, butyri vnciam vnam, ceræ ſextantem, oſtreorum vſtorum tritorum ſextãtem. Liquabilibus liquatis oſtrea inſperge, & vnitis vtere confidenter. eſt enim efficaciſſimum hoc. Aliud valde bonum. Apochymatis ſeſcuncem, picis beſſem, ceræ quadrãtem, colophoniæ ſextantem, adipis vitulini ſeſquiunciam

bituminis ſextantem. reliqua liquato ac excolato. Bitumen verò cum modico aceto terito, & liquata ad ipſum affundito:& emollitis vtitor.Quin & in induratis iam ac diuturnis parotidibus,buccina vſta & omnia oſtrea, adipi veteri porcino liquato admixta, velut dictum eſt,citra omnem moleſtiam diſcutiunt omnes diuturnas ac induratas inflammationes.Quapropter vtendum eſt in durioribus parotidibus albo emplaſtro ex buccinis,quod Ariobarzanium appellatur, & eo quod Dionyſia appellatur,& ex miſy paratur. deſcribentur ea in Sermone de emplaſtris. Ego verò ſoleo parotidas puerorum & mulierum ſolo butyro curare.

De narium affectionibus, Cap. XC.

EX genere tumorum præter naturam,polypi in naribus generantur: è genere verò vlcerum ozænæ: de excretionibus autem præter naturam,ſunt ſanguinis eruptiones. Ozænæ itaque ex acrium & putredinoſorum humorum influxu fiunt. nam ſi ſolùm acres fuerint,incurabilia vlcera facere ſolent, non tamen graueolentia. At polypus appellatus,polypi marini carni iuxta eſſentiæ proprietatem & colore & compage ſimilis, ex craſſis & viſcoſis humoribus generatur. Cæterùm curatio vtriſque communis eſt, ozænæ & polypo, vt primùm caput reſiccetur ac corroboretur. manifeſtum eſt enim quòd vitioſorum humorum redundantia naribus ex capite influit.Quomodo vero caput roborare oporteat,iam dictũ eſt, vbi de capitis dolore egimus,vbi diuerſa ſmegmata & epithemata deſcripſimus, quæ ſincipiti ac toti capiti præraſo imponuntur. Verùm ad iam præſcripta,optimè ad ipſos facit emplaſtrum ex anemona capiti impoſitũ. Itemque hoc: Myrrhæ vnc.I. thuris vnc. I. cochleas integras V. ouorum candida II. Omnia in mortario contuſa ac mixta illinito,linteo capiti ſuperimpoſito:& ſinito per dies IX. atque ita poſtea localibus auxiliis vtere.

Ozænarum curatio, Cap. XCI.

POſtquam itaque per prædicta caput corroboratum præparaueris,ad naſi curationem procedes, ſcopum propoſitum habens in ozænis,vt affectam partem per pharmaca mixtam vim habentia reſicces,repellentia videlicet ac diſcuſſoria. Repellunt igitur auſtera & acerba, quæ in communi adſtringentia appellantur. diſcutiunt autem ſiccam & calidam vim habentia. Archigenes autem ad dolores in naribus & ozænas talia deſcribit. Calaminthæ ſuccum infunde: aut ipſam ſiccam tritam inſuffla per arundinem. aut erucæ ſuccum aſſiduè infunde. aut mel in naſum ſtillato, & per ſternutatoriũ cõcuſſione facta,tectoria vlceri obducta excutito.Deinde veratrum album cum multo naſturtii ſemine naribus attrahere iubeto,& poſtea amurcam cũ melle illinito.Aut ranunculi ſuccum cum alumine liquido in naſum inſtillato,& attrahere iubeto:atque hoc facito donec perſanaueris. Si verò antiqua fuerit affectio,etiam acetum acerrimum admiſceto. Meatus autem naſi ex hoc illinito: Spicam nardi & miſy,æquis portionibus trita cum vino auſtero ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem illine & lana obtura. Optimè verò facit ad ozænas atramentum ſutoriũ melle cocto exceptum,& chalcitis eodem modo,& ærugo,& ſquama æris,& floridum medicamentum ori deſtinatum. Et hoc: Chalcitidis crudæ drach.XII. cadmiæ drach.VIII.terito cum aceto ad multos dies ſub caniculæ feruore:& exſiccato vtere cum vino ipſum diluens, aut ſiccum inſufflans. Aliud. Miſyos,chalcitidis,myrrhæ, atramẽti ſutorii ſingul. drach.IIII. aluminis ſciſſi,gallarum,ſquamæ æris,ſingul. drach.IIII.aluminis rotundi drach.II.thuris drach.I.aceti lib.I. Omnia trita ſimul coquito in æneo vaſe:& vbi ad mellis compagem redacta fuerint, ablatis vtere, linamento intincto & naribus penitiſſimè indito. Siccus puluillus ad ozænas: Fructus ericæ,myrrhæ,nitri,malicorii,ſingul.drach.IIII. croci,coſti,ſingulorum drach.II.trita inſuffla. Alius. Aluminis ſciſſi, myrrhæ ſing. drach.IIII. ſandarachæ, rhois culinarii,ſalis ammoniaci,croci,coſti, ſing. drach. II.trita inſuffla,naribus prius vino mulſo collutis. Aliud Theodori ad graueolentiam narium: Amomi,myrrhæ, caſiæ,roſarum ſiccarum,æquales partes tritas cum vnguẽ

A tò nardino dilue ac vtere. Aliud. Myrrhæ,caſiæ, roſarum, ſing. æquales portiones contuſas ac cribratas melle excipe,& mane ac veſperi illine donec malum ceſſet. Aliud. Hedychroo cũ vino mulſo trito vtere. Aliud, iucundum appellatum. Myrrhæ drach.III.caſiæ drachmas quatuor, floris iunci odorati drach.IIII. roſarum ſiccarũ drachmã vnã, terito cum vino mulſo veteri, repoſito ac vtitor illinens ex eo nares. Aliud. Cyperi quadrantem,ſandarachæ,aluminis ſciſſi,myrrhæ, croci, ſing. vnc.I. aridum inſuffla. Aliud Apollonii ad polypos:
B Veratrum & origanum trita inſuffla. Aliud. Veratrum nigrum & ſandaracham,æquis portionibus cum oleo terito,& lana excepta naribus indito. Aliud. Atramentum ſutorium, æruginem, laſer, æquis portionibus,cum oleo illine naribus per ſpecillum lana obuolutum ad dies nouem. deinde volſella trahe ac exime. Aliud ad ozænas quo aſſiduè vtor: Ad paſtillum Muſæ adiice chalcitidis drach.VI.aliquando etiam XII. & veratri albi drach.II. vtereque cum vino mulſo. Aliud. Auripigmentum tritum per ſpecillum largè admoue.
C Vbi verò intumuerit & eminuerit, veratro nigro arido trito moderato vtere:& in ſeptem diebus vtplurimũ naſus vacuꝰ redditur. deinde diphryge trito cũ melle expurga. Aut auripigmentũ,calcem, & veratrũ album trita cum melle adhibe. Aliud celebre. Myrrhæ drach. III.chalcitidis drach.IIII. caſiæ drach. III. ſpicæ nardi drach.II.miſyos drach.II. veratri albi drach.I. vtere ſicco,& cum vino mulſo. Aliud bonum. Miſyos torrefacti drach.VIII.iridis drach.IIII.croci drach.I. excipe melle & illine. Aliud. Aluminis ſciſſi vnc.I. myrrhæ vnc.
D I.thuris ſeſquiunciam,muſcii herbæ quæ & dorcadias appellatur,drach.IIII.æruginis drach. II. ſalis ammoniaci ſcrup.IIII.terebinthinæ vnc.I.mellis trientem,aceti quãtum ſatis eſt. Aliud facit & ad polypos: Æris vſti,ſquamæ ferri ſtomomatis,aluminis ſciſſi,ſing.vnc.I.myrrhæ vnc.I.thuris ſeſquiunciam, ariſtolochiæ, verbenacæ rectæ,ſquamæ æris,æruginis,ſing.vnc.I.aut omniũ æquas portiones adhibe aliquando vino diluta,& per linamentum inde: aliquando verò cum compoſitione ex mo-
E ris,aliquando cum melle. Aliquando etiam ſiccum inſuffla, aquam in ore continere iubens. Aliud,cuius vtilitatem ne contempſeris. Centaurii tenuis vſti, polii vſti,chamæmeli vſti,ſing.drach VIII.æruginis, ſquamæ æris vſtæ,radicis cyclamini ſiccæ,myrrhæ,aloes,malicorii,ſing. drach.IIII. tritis vtere prout voles. Aliud ad ozænas,& eroſiones,& nomas, & craſſitudinẽ,& omnia narium vitia:Succi foliorum vitis albæ quadrantem,mãnæ thuris, atramenti ſutorii, chalcitidis, ariſtolochiæ, ſing.drach.III.terito & ſiccato ac inſufflato. Paſtillus
F ad ozænas Cyri archiatri Edeſſæ: Cadmiæ ter vſtæ ac vino extinctæ,plumbaginis,plumbi vſti,ſpumæ argenti, ſpicæ nardi,thuris,foliorum cupreſſi,herbæ Sabinæ,gallarum, lycii Indici,gummi,ſing.drach. IIII.ceruſſæ,glaucii,folii balauſtiorum, floris iunci odorati, malicorii, aloes,acaciæ,ſing.ſcrup.VIII.florum roſarum & foliorũ, ſing.ſcrup.VI.contuſa & cribrata terito cum aceto,& formato paſtillos,ac vtere cum vino aut ſapa.

Polyporum curatio, Cap. XCII.

G IAM antea dictum eſt quòd ex craſſis ac viſcoſis humoribus polypus generatur,& propterea mixta materia opus habet,adſtringẽte & ſecante, diſcutiẽte ac ſiccãte: quorum ſylua talis eſt: Aluminis ſciſſi,myrrhæ,ſandarachæ,ſing.drach.IIII.atramẽti ſutorii vſti drach. I. gallarũ drach.I. tritis vtere,vbi prius nares vino odorato elueris,ita vt poſtea per ſpecilli nucleũ illinas. Vtere etiã iis quæ ad ozænas præſcripta ſunt. Aliud. Soreos drac. II.chalcitidis toſtæ drach.II.fructus myricæ drac.I. croci drach.I.myrrhæ drach.I. trita inſufflato velut dictũ eſt. Aliud. Chalcitidis toſtæ drac.II.miſyos drac.II.atramẽti ſutorii vſti drac.II.amomi drac.II. myrrhæ drach. IIII. croci drac.I.terito,& vtitor ſiccis. Aliud mirabile. Soreos quadrãtẽ,aluminis ſciſſi quadrãtẽ,gallarũ ſextãtẽ,myrrhæ ſextãtẽ.vtere ſicco. Aliud ad polypos,ozænas,ægilopas, & quæ citra ſectionem ac vſtionẽ remouere voles.

diſparat etiam oſſa corrupta. Ramentorum æris rubri A vnciam vnam,ſalis ammoniaci ſextantem, aluminis rotũdi quadrãtẽ,aceti acerrimi hẽ.ſex. Arida trita,ad iecto aceto,æris rubri vaſe excipe,& ad ſolẽ expone, ac piſtillo æneo ſub caniculari æſtu agita, donec reſiccetur: deinde trita vaſe fictili reconde. Vſus autẽ tempore,aquã in ore teneri iube,& per arundinem naribus inſuffla. Ad polypos & ozænas: Sinapi tritum aquæ miſceto,ac ſubigito: & collyria glandiformia formato: deinde gracile linteolum ſinapi obducito,quò ipſum extrahere poſſis vbi vo- B les & naribus indito,principio lintei foris relicto, totam diem ſinito:& excidet polypus. Aliud ad polypos & ozænas ac ſuperexcreſcentẽ carnem. Aluminis ſciſſi ſcrupulos nouem,aluminis rotundi ſcrupulos ſex, atramenti ſutorii ſcrupulos ſex,chalcitidis ſcrupulos XVIII.myrrhæ ſcrupulos XVIII.ſquamæ æris ſcrupulos IX.thuris ſcrupulos quatuor,gallarũ ſcrupulos XII. contuſa cribrata terito cum aceto velut collyrium,& formato paſtillos. Vſu verò poſtulante,quantum ſatis eſt cum melle contere,& linamentum intinge,ac naribus inde,& ad diem vnam ſine,altera verò extrahe:& ſequetur polypus, quod plerun- C que fieri ſolet. Aliud Oribaſii. Squamæ æris drach. octo,ſandarachæ drach.quatuor,æris drach.ſex,veratri nigri drach.II.Siccum hoc inſufflato,& velut optimo vtitor.nam in diebus decem manifeſtam vtilitatem declarat. Nechepſus rex ad carnẽ in naribus enatã: Squamã æris,& ſquamam ferri,ac alumen ſciſſum,æquis portionibus terito ac inſufflato,aut per ſpecillum adhibeto, aut in linamento vtitor. Aſclepiadæ ad polypos: Atramẽti ſutorii drachmã vnam, diphrygis vſti drachmas duas, calcis viuæ drachmas duas,ſandarachæ drachmas duas,ſicca adhibe:aut linamentum intortum aqua madefactum D ac pharmaco imbutum inde. Aliud quo Antipater vſus eſt: Atramẽti ſutorii,ſandarachæ,æquales partes tritas inſuffla, & per ſpecillum admoue. Aliud. Atramẽti ſutorii vſti drachmas quatuor, rubricæ ſinopicæ drach. vnam.trita inſuffla. Naturale Apollonii ad polypos:

Nycticoracem iugulato,& calido ipſius ſanguine polypum illinito:reliquum verò in ſole ſiccato ac reponito,& aridum tritum inſpergito. Aliud eiuſdem ad exulceratos polypos,& ad ozænas: Dracunculi radicẽ aridãtritã inſperge.facit & ſuccus ipſius illitus,aut cupreſſi folia,aut E pilulæ ficus carne exceptæ.Facit & ſaluia impoſita:& laſer cum atramenti ſutorii aut æruginis pari portione. Galenus autem ad polypos,inquit,& ozænas comperi egregiè facere ſubſcripta.Primùm quidem id quod ex malis punicis paratur.ſint autem æquali numero ac magnitudine ex tribus generibus accepta,de auſteris,de dulcibus, & de acidis.Oportet autem ipſa recentia matura contundere ipſáque tota confringere exactè,quò ſuccus ex ipſis exprimi poſſit:quem modicè coctum reponimus in ſtanneo vaſe.Quod verò reſtat ſolidum & craſſum,diligenter F in mortario tundito,& valde bene in pila terito,ac collyria formato oblonga,& craſſitudine & longitudine differentia:eáque ſiccato. Et vſu s tempore congruum ex his collyrium in naſi meatum inde, in quo polypus exiſtit. nam citra mordacitatem & conſenſum tollit polypum lõgiori tempore.Si verò humidior & mollior polypus tibi videatur,amplius accipies de auſteris punicis malis:ſi verò durior,de acidis. Quãdoquidem autem moleſtum eſt ſemper collyrium ferre,conuenit ab eius vſu interquieſcere,& interim dum collyrium non adhibetur,ſucco ex- G preſſo vti,& ex ipſo internas oris partes illinire,hiante ægro,eo maximè loco quo naſus ad palatũ perforatꝰ eſt,atque hoc per pennam,aut lanam ſpecillo obuolutam. Cæterùm ex ſiccis pharmacis noui aliquando diphryge polypum conſumptum. Conuenit in ipſis quoque prædictum collyrium ex malis punicis ſiccum, læuiſſimè tritũ ac inſufflatum,aut per ſpecilli nucleum naribus inditum. Omnia autem hæc aſſiduè facere oportet,vt nunquam deſit medicamentum loco affecto. facilè enim ab influente H humiditate eluitur. Philagrii. At in eunuchis & molle corpus habentibus,& propterea nullam mordacitatem ferentibus,roſas ſiccas læuiſſimè tritas adhibe. mirificè enim proſunt mollibus & humidis corporibus.Nam pleraque quæ efficaciter polypos eximunt, exacerbant quodammodo vbi ſcopum non contigerint.At verò in diuite quodam qui odoratum pharmacum expetebat ad ozænæ curationem,paſtillo hedychroo vſus ſum,ſubegiq. ipſum cum vino veteri odorato.& mirum eſt quàm breui affectio curata eſt. Relata eſt autem huius præparatio in theriaces deſcriptione.

Ad vlcera in naribus, Cap. XCIII.

VLcera in meatibꝰ naſi ſimpliciora ſemper curaui per paſtillos Andronii,& Paſionis,& Polyidæ, & Muſæ, & per bithynũ appellatũ: aliquãdo vino dulci ipſos exoluens aliquando auſtero: & quandoque per acetum vinoſum & acre,ita vt ab affectionum ſymptomatis, pharmacorum vſum inueniamus. Archigenes autem pinguibus emplaſtris eiuſmodi ad ipſa vſus eſt: Plumbi recrementũ tritum,cum vino veteri ac myrteo oleo æquis partibus in fictili vaſe coquito ad prunas,ſempérque agitato. & vbi ſtrigmentoſum factum fuerit pharmacum, ablatum in pyxide plumbea ſeruato. Oribaſii ad narium vlcera:

Spumæ argenti drach.VI.ceruſſæ drach.VI. plumbi vſti & loti drach.IIII.myrrhæ, aloes, ſingulorum drachmas duas,gallarum drachmam vnam,vino & myrteo oleo dilutis vtere.facit etiam ad ſedis vitia. Aliud Oribaſii.

Atramenti ſutorii drachmas ſeptem, aluminis ſciſſi drachmas ſex,gallarum drachmas tres, malicorii drach. tres,ex vino aut aceto terito. Aliud eiuſdem, ad ſimpliciora in meatibus naſi vlcera: Spumæ argenti drach. ſex,ceruſſæ drachmas octo,malicorii drachmas quatuor, aluminis ſciſſi drachmas quatuor:terito cum vino & affuſo oleo myrteo,in plumbeo vaſe ſeruato ac vtitor. Optimè faciunt ad eadem, Aſteris collyria,& Libyana appellata,& præſertim Cleonis ac ſimilia,cum vino & oleo myrteo diluta.

Ad ſanguinis è naribus eruptionem, Cap. XCIIII.

SAnguinis è naribus eruptionem ſiſtit foliorum vrticæ ſuccus per linamentum inditus:& ipſa folia trita fronti impoſita:item chalcitis arida trita linamento excepta ac indita. oportet autẽ linamentum lucernarium frigida aqua tinctum in chalcitide obuoluere. Siſtit & lyſimachii herbæ ſuccus,& anthyllidis,& ferulæ pars lanuginoſa cũ aceto indita:thus cum polygoni aut porri ſucco. Aſinini ſtercoris recẽtis ſuccus,cum porri ſucco,& aceto per linamentum inditus:aut ſtercus idem vſtum inſuffla: aut ſpongiam nouam pice liquida imbutam inde:aut hippureos ſuccum,aut ipſam tritam inde,& fronti impone:aut ſaluiæ folia trita adhibe: aut ouorũ teſtas vrito ac terito, & de his duas partes ſumito,& de galla omphacitide partem vnam,& linamẽto aqua aut aceto tincto excepta indito.Frontem verò bulbis tritis cum porri ſucco aut aceto integito:aut gypſum oui candido ſubactum fronti ac naribus imponito.magis autem facit lapis ſpecularis trãſlucidus cum aceto. Aliud. Cochlearum carnes cum aceto tritas adhibeto: aut cochleas vſtas ac tritas, frõti ac naſo cum aceto imponito. Apollonius autẽ inquit, Cochlearum carnes cum thure tritas naribus indito: & ſanguis ſiſtetur. Iiſdem etiam frontem intege: aut ſiccum ex anemonaꝰ pharmacum emplaſtri forma fronti impone:aut emplaſtrum ex ſalicibus.Optimum autem eſt hoc ex cuius vſu ſæpe laudem aſſequutus ſum:Lapidẽ molarem feruefactum ac ignitum acerrimo aceto extingue,& vaporem naribus admoue:ac ſiſtetur.Commodum eſt & per ſpongias frontem frigefacere,& caput in ſublime leuare,& manuum iuncturas inguináque ac genua deligare.Apollonius porrò ait, pedis è directo naris vnde ſanguis erumpit,magnum digitum ligato,& multùm ac ægrè ſiſti ſe ſinentem ſanguinis lationem ſedabis. Cõmodum eſt etiam cera aures obturare, & in ore aquam pluuiam frigidam continere.Sed & cucurbitam occipiti affige cum ſcarificatione:& circa viſcera magnam cucurbitam adhibe,ſi dextra pars ſanguine manarit ad hepar: ſi ſiniſtra,ad ſplenem:aliquando etiam venam ſecare cogimur.Summè verò facit hoc: Rhoidarii & ochræ æquales partes cum aceto in oppoſitam nari aurem inſtilla. nimirum ſi dexter naſi meatus ſanguinem fundit,in ſiniſtram

aurem:ſi ſiniſtet,in dextrā.Sed & quæ ad ſanguinem ſpuētes deſcribentur,potanda præbe.

Quomodo ſanguis è naribus eliciatur, Cap. xcv.

MEntham tritam melle exceptam ad collyrii formam redige,ac naribus inde:aut rubiæ radicem læuiſſimè tritam oleo ſubige,& naribus penitiſſimè illine:aut graminis florem, aut ſummam eius aſperiorem partem naribus inde, & obtorque donec ſanguis erumpat.

De narium obturatione,& odoratus oblæſione, Galeni, Cap. xcvi.

OCulis & linguæ ac vniuerſo corpori ſenſum ac motum ſuppeditat cerebrum per neruos.Verùm odoratus ſenſus intra caluariam eſt in anterioribus cerebri ventriculis vaporoſum quendam ſpiritum habentibus. Cæterùm neceſſarium eſt prius noſſe quomodo naſus conſtructus eſt,& quæ corpora meatibus ipſius cohærēt. Quū itaque naſus habeat medium interſeptum,& duos memorabiles meatus qui ſanè apparēt,vnus in ſingulis naribꝰ, noſſe oportet ſupra naſi partes vtrunque ipſorum dextrū ac ſiniſtrum bifariam findi. & altera quidem pars ad internam oris partem circa palatū vergit: altera verò rectà, velut ab initio ferebatur,ad ipſum cerebrū aſcēdit. Sunt autem in cerebro duæ propagines oblongæ ac cauæ,principium quidem ex anterioribꝰ ventriculis habentes,progredientes autem ad illam caluariæ partem, vnde naſus initium habet.Iuxta hanc verò partem etiam oſſa coliformia ſita ſunt,per quæ inſpiratio & expiratio iuxta cerebrum contingit,& ſuperfluitates in ipſo expurgantur.Sed & craſſa cerebri membrana,qua parte coliformia oſſa cōtingit, tenuibus cauernis perforata eſt .& per hanc ſanè primam excolantur craſſiores cerebri ſuperfluitates quas mucum appellamus. Et hæ dum deferuntur, primùm quidem ipſam membranam penetrant: poſtea verò pet coliformia oſſa excolantur,atque ſic in naſi meatus incidunt. At in tranſgreſſu per hos meatus,aliquādo pars aliqua ex iis quæ deferuntur,præterfluit in os, per prædicta foramina ex naſo in palatum,& præſertim vbi fuerit mucus ille viſcoſus ac craſſus:reliquum autem quod defertur per nares euacuatur. Adiuuamus autem excretiones per os ex palato,per ſcreatum: excretionē autem ex naſo,per violentioris efflationis ac ſternutatoriorū vſum.Reſpirationis equidem ac olfactus gratia,facta ſunt foramina cerebri in nares: vtitur autem ipſis natura ad retrimentorum cerebri purgationem. Proinde odoratus læſio non in meatibus naſi eſt,ſed aut anterioribus cerebri ventriculis ad intemperiem perductis,aut meatibus in oſſibus colatoriis obturatis, muco ac deſtillatione vtplurimum prægreſſis,aut his partibus perfrigeratis vel humectatis. Nam & aer qui palàm per inſpirationes attrahitur, tum nares aliquando perfrigerat,tum vicinas ac cōtiguas partes,& hoc maximè vbi ambiens nos aer frigidus factus eſt. Archigenis. Primùm igitur cōuenit eos qui olfaciendi facultatem læſam habent,aut colatorios meatus obturatos,in ſiccioribus locis diuerſari, quales maximè ſunt maritimi: & gymnaſiis pro viribus vti,itémque vnctionibus ſingulis diebus,ita vt erectum habeant collum,& per alios confricentur.Caput quoque pectine perfricare oportet,& nitro detergere in balneo,& aqua marina calida abluere,ac caput perfundere marina calida affuſa:deinde etiam aquæ frigidæ modicè immergere in egreſſu.optimum eſt & in marina aqua aſſiduè natare.Vtendum eſt & medicamentis quæ naribus indita caput purgant. Cæterùm tota victus ratio attenuatoriæ ſit facultatis.quare etiam acrium rerum eſus ex interuallis adhibeantur.Domus in qua degunt, moderatè calida ſit, pro temporis anni ratione.ſomnus diuturnus incommodus eſt ipſis. Dum autem dormiunt,ceruicalia ſublimia habeant,& in latus reclinentur,& non ſecundum affectam partem,velut ſi contingat vnum ex colatoriis meatibus eſſe obturatum. quotidiana itaque victus ratio talis ſit. Claro autem inſtante aere, primùm ventrem expurgare tētet, per Archigenis ex colocynthide hieram:deinde hirudines ſublimiori naſi parti adhibe, & multum ſanguinem ttahere ſine.Poſt tettium autem diem, ſplenio ab

A intermedio ſuperciliorum vſque ad malā,obturatam naſi partem intege.ſit autem factum ex emplaſtris diſcuſſoriam vim habentibus:quale eſt melinum Serapionis,& emplaſtrum Iceſii,& nigrum Archigenis, & quod ex tithymali ſucco paratur,& quod ex ſquilla,ac conſimilia. horum autem vſus non fiat infra quindecim dies.Poſt hæc picra ex aloe aſſiduè venter ſubducatur. commodus eſt enim frequentior ipſius vſus. Poſtea pituitam per os ducentibus vtendum eſt ex ſtaphide ſylueſtri ac maſti- B che.Poſtquam autem ſufficiēs euacuatio per os facta eſt, emplaſtro ex agarico,aut ex cācry,aut malagmate ex baccis lauri,aut aliquo conſimili naſus integatur,& frons vſque cutis rubificationem.ſolent enim talia mucoſam humiditatē per cutem attrahere. Poſtea verò ſternutatorio vtendum eſt,primùm ſimpliciore, deinde efficaciore: quale eſt veratrum album læuiſſimè tritum.Tertia deinde,aut quarta die à ſternutatorii vſu, radēdum eſt caput, & ſinapiſmus adhibendus vſque ad frontem:deinde lauētur.Et poſt multos rurſus dies,ſi opus fuerit, rurſus caput C per naſiſuſorium inſtrumentum purgetur. Sit autem efficax medicamentum quod adhibetur:quale eſt elaterium cum lacte,aut cyclamini ſuccus: aut ipſam cyclaminum ſiccam tritam inſuffla:aut cucumeris ſylueſtris radicem: aut nigellam tuſam ac cribratam & oleo vetuſtiſſimo addito probè tritam,per nares infunde, & pharmacum per reſpirationem vehemētius attrahere iube: aquam autem ægro in ore tenendam exhibe.Hoc ego vſus ſum in quodam adoleſcente,qui ex muco ac deſtillatione diuturna olfactus ſenſum læſum habuit:& vbi conſequenter per D triduum hoc auxilio vſus eſſet,magnopere auxilium percipiebat:quarta verò die attracto vehementius pet inſpirationem pharmaco, fortem mordacitatem in profundo capitis ſentiebat,& quum hæc paulatim imminueretur,poſtera die penitus conualuit. vtiliter etiam nigella aſſumitur cum aceto. Cōuenit autem poſt horum vſum, poſt triduum videlicet,ſinapiſmum fronti adhibere, facieique ac naſo:& poſtea lauare. Sed & odoramenta aſſiduè adhibeantur.odorata hæc:Narciſſus,ſiſymbriū,ſerpyllū,lilii folia,violæ,mētha,poliū,ruta ſylueſtris, & thymbra.Omnium verò vtiliſſimum eſt caſtorium aceto dilu- E tum. quin & potum caſtorium tritum cum aquæ mulſæ cyathis tribus,præ multis auxiliis proderit. efficacius autem redditur, aceti ſquillitici cyatho dimidio addito.At verò acetum ſquillinū quotidie à ieiunis trium cochleariorum menſura acceptum,vtiliſſimum ipſis exiſtit.Cæterùm poſt has omnes lancinationes, ſi adhuc affectio aliquo auxilio opus habet, adhibendus eſt etiam à raphanis vomitus,ita vt ipſi conciſi aceto mulſo aut garo madeſcant.Sequenti verò à vomitu die,æger abſinthii deco- F ctum bibat,aut pulegii.Et poſt hoc imponendum eſt naſo emplaſtrum ex ſquilla, cuius experientiam feci, relinquendúmque aliquo tempore,vt varos in loco excitet,& ſtrigmentoſam humiditatem extrahat.habetur autē hoc emplaſtrū in ſermonis De emplaſtris tractatu. Atque hæc omnia etiam bis ac ter & ſæpius adhibenda ſunt ad pertinaciores affectiones.

De ſternutatoriis, Hippocratis, Cap. xcvii.

STernutatio fit calefacto cerebro, aut humectato eo quod in capite vacuum eſt.Aër itaque intus exiſtens erumpit:ſonitus autem fit,quoniam per vacuum & anguſtum ſpiritus tranſit.Conſideremus autem quomodo ſter- G nutationes capitis grauitatem ſanant.Fiunt equidem ſternutationes,maximis inſpirationibus prægreſſis, & efflatione celerrimè ſequente. appello autem efflationem, acceruatam expirationem. Habet enim cerebrum duas has facultates,per quarum alteram ſuperfluitates in anterioribus ventriculis excernit,ad ſeipſum contractas: pet alterā verò alas naſi expandit,& ſpiritum attrahit.Quum itaque à ſpiritu grauatur,tunc ipſum excernit per cōtractionem ſui:ſi verò obturatis in naribꝰ viis impeditur excernere H grauantem ſpiritum aut mucum,tunc violento motu ad ſternutationem procedit,depellere conans ea quæ meatus obturant. Vnde ſternutationes capitis grauitatem,velut dictum eſt,ſanant.imò etiam affectiones quaſdam circa cerebrum conſiſtentes:quales maximè ſunt,lethargus,

& profundi ſopores,ac conſimiles.tales enim per ſternutatoria maximè curantur. Sed & ad ſolem reſpicientes,ad ſternutationē irritamur,diffuſis,velut arbitror,à caliditate craſſis cerebri ſpiritibus. Extrudūt autē ſternutationes etiam mucos ex cerebro craſſos ac viſcoſos,per vehementem ſpiritus impetum etiam hos foras coeicientes. Porrò ſternutationem mouet veratrum album , herba lanaria,piper,caſtorium,cyclaminum,euphorbium , nitrum, herba ptarmica,*id eſt ſternutatoria*,cuminum,ſingula ſeorſim ac ſimul læuiſſimè trita & admota . Non autem hæc inſufflare oportet,ſed motam pyxidem naribus admouere,aut per ſpecilli nucleum naribus penitiſſimè indere. & ſimplicia quidem ſunt hæc.Sunt & compoſita ex ipſis ideo conflata, quale eſt hoc, Sternutatorium Heracleæ Tarentini: Cumini Æthiopici,piperis,herbæ lanariæ,caſtorii,ſingulorum æquas portiones, contuſas ac cribratas in æream pyxidem repone.Vſus autem tempore agitatā pyxidem aperi & naribus adhibe:aut per ſpecillum penitiſſimè inde. Aliud. Piperis,veratri albi,herbæ lanariæ,euphorbii,caſtorii,ſucci cyclamini ſicci,æquis partibus vtere,velut dictum eſt. Aliud ad diuturnos capitis dolores,vertiginem,capitis grauitatem,& comitialem:

A Veratri albi drachmas quatuor,nitri rubri,herbæ lanariæ caſtorii,piperis,ſingulorum drachmam vnam , vtere velut dictum eſt.

Ad ſedandas redundantes ſternutationes,
Cap. XCVIII.

Redundantes ſternutationes ſedant ea quæ etiam grauedinem ſanant,oleum roſaceum naribus infuſum, & oleum dulce, & vnguentum nardinum . Olfactu verò ſedāt ſternutationem:Aniſum,ocimi feſtucæ ſiccæ tuſæ, nigella ſicca trita:aut thymum fermento oblitum,& cinere obrutum,& vbi toſtus eſt,tritū adhibe. ſingula verò
B hæc raro linteo alligata olfaciēda dato.Sedat ſternutationes & grauedinem etiam myrrha per ſe,vel cum thure & vino odorato trita,illitis hinc naribus.Facit & mentha & hedychroon,& cyphi: ſed & aqua tepida fronti aſperſa ſternutationes ſedat.Quin & ſi ab vtraque naſi parte,iuxta magnos oculorum angulos venas ſitas digitis compreſſeris,ſternutationē ſedabis.At verò Apollonius naturale auxilium prodit ad hoc vt pueri non ſternutent: Ciconiæ, inquit,pennæ in domo habeantur , & impoſſibile eſt vt
C ſternutent.

INDEX EORVM QVÆ IN TERTIO SERMONE TETRABIBLI ſecundæ Aetii continentur.

De natura oculorum, Cap.i.
Quot & quæ affectiones circa ſingulas oculi partes fiunt, Cap.ii.
Perturbationis oculorum curatio, Cap.iii.
Inflammationis oculorū ſuperficialis curatio, Cap.iiii.
De inflammatione ob plenitudinem,& de chemoſi oculorum, Cap.v.
De balneis, Cap.vi.
De vini potu, Cap.vii.
De venæ ſectione, Cap.viii.
De purgatione, Cap.ix.
De fomento, Cap.x.
De frigida oculorum intemperie, Cap.xi.
De oculorum inflatione, Cap.xii.
De tumore oculorum, Cap.xiii.
De tumore indurato, Cap.xiiii.
Vlcerum in oculis communis curatio, Cap.xv.
De illabentibus in oculum animalculis aut paleis,aut arena, Cap.xvi.
De calce viua in oculum illapſa, Cap.xvii.
De vlcerationibus ab igne, Cap.xviii.
De iis quæ oculo infiguntur, Cap.xix.
De ſuggillatione, Cap.xx.
De puncturis oculorum, Cap.xxi.
De vulneribus profundioribus, Cap.xxii.
De vuiformis humoris excretione, Cap.xxiii.
De oculi prolapſu, Cap.xxiiii.
De vlcerationibus ſuperficialibus ex humorum influxu obortis,nubecula,caligine,epicaumate,encaumate, Cap.xxv.
De argemo, Cap.xxvi.
De foſſulis, & concauis vlcerum generibus, Cap.xxvii.
De ſuppuratione aut vngue, Cap.xxviii.
De puſtulis, Cap.xxix.
De carbunculis in palpebris, Cap.xxx.
De canceratis oculorum vlceribus, Cap.xxxi.
De malignis oculorum vlceribus, Cap.xxxii.
De myocephalis, Cap.xxxiii.
De ſtaphylomatis, Cap.xxxiiii.
Staphylomatum chirurgia, Cap.xxxv.
De vlceribus cicatrice indigentibus, Cap.xxxvi.
De cicatricibus & albuginibus, Cap.xxxvii.
Materia attenuās cicatrices & albugines, Cap.xxxviii.
Auxilia ad cicatrices & albugines, Cap.xxxix.
Albuginum tinctura, Cap.xl.
Ad glaucos oculos,vt nigras habeant pupillas, Cap.xli.
De puerorum curatione, Cap.xlii.
De aſpritudinibus,ac denſitatibus,ſycoſique ac callis, Cap.xliii.
De oculorum debilitate, Cap.xliiii.
De myopia, Cap.xlv.
De nyctalope, Cap.xlvi.
De hebetudine oculorum, Cap.xlvii.
De obfuſcatione oculorum, Cap.xlviii.
De reſolutione oculorum, Cap.xlix.
De glaucedine, Cap.l.
De ſuffuſione, Cap.li.
De mydriaſi,*id eſt pupillæ dilatatione*, Cap.lii.
De tabe pupillæ, Cap.liii.
De macie oculi, Cap.liiii.
De expreſſione oculorum, Cap.lv.
De confuſione, Cap.lvi.
De iis quæ in albo oculi naſcuntur, Cap.lvii.
De pterygiis, Cap.lviii.
Pharmaca ad pterygia, Cap.lix.
Chirurgia pterygiorum, Cap.lx.
De carnis in angulo magno incremēto, Cap.lxi.
Chirurgia incrementi carnis in angulo, Cap.lxii.
De ſanguinis ex angulis eruptione, Cap.lxiii.
De concretione palpebrarum ac contractione, Cap.lxiiii.
De pediculis palpebrarum, Cap.lxv.
De pilis pungentibus palpebrarum,& de duplici pilorum ordine,itemque multiplici,quam phalangoſin vocāt, Cap.lxvi.
Pharmaca vt euulſi pili non renaſcātur, Cap.lxvii.
Agglutinatoria pilorum, Cap.lxviii.
De ſutura palpebrarum ſurſum verſus, Cap.lxix.
De ſutura palpebrarū deorſum verſus, Cap.lxx.
De euerſione palpebræ, Cap.lxxi.
Chirurgia euerſionis palpebrarum, Cap.lxxii.
De lagophthalmis, Cap.lxxiii.
De lippitudine dura, Cap.lxxiiii.
De lippitudine ſicca, Cap.lxxv.
De lippitudine ſcabra, Cap.lxxvi.
Curatio lippitudinis duræ,ſiccæ,ſcabræ, Cap.lxxvii.
De madaroſi,ptiloſi,milphoſi, *id eſt defluuio pilorum palpebrarum*, Cap.lxxviii.
De abſceſſu in palpebris, Cap.lxxix.
De calculo palpebrarum, Cap.lxxx.

De grandine oculi, Cap.LXXXI.
De ordeolo ſiue præputiola, Cap.LXXXII.
De gangliis, atheromatis, ſteatomatis & meliceridibus palpebrarum, Cap.LXXXIII.
De varicibus palpebrarum & malignis agnatis eminentiis, Cap.LXXXIIII.
De ægilope, Cap.LXXXV.
De vſtione ægilopis, Cap.LXXXVI.
De anchilope, Cap.LXXXVII.
De carnis in angulo magno decremẽto, Cap.LXXXVIII.
De iis qui tempora inurunt, Cap.LXXXIX.
De arteriarum ſectione, Cap.XC.
De caluariæ circumciſione, Cap.XCI.
De frontis per ſubmiſſum ſcalpellum excoriatione, Cap.XCII.
De vaſorum ſectione, Cap.XCIII.
De muſculorum temporum cataplaſmatis, agglutinatoriis, ac illitionibus, Cap.XCIIII.
Totius capitis illitiones, Cap.XCV.
Cataplaſmata oculorum lippientium, Cap.XCVI.
Illitiones oculorum, Cap.XCVII.
De aridis collyriis, Cap.XCVIII.
De liquidis collyriis, Cap.XCIX.
Collyria ex croco & ex ſuccis diuerſa, Cap.C.
Collyria monohemera, *id eſt unius diei*, Cap.CI.
De collyriis ſiſtentibus, Cap.CII.
De lenibus collyriis, Cap.CIII.
De lenibus & albis collyriis, Cap.CIIII.
Collyria libyana, & rephra, ac ſpodiaca, Cap.CV.
Collyria ex thure, Cap.CVI.
Collyrium Cleonis, Cap.CVII.
Collyria ex roſis viridia ac alba, Cap.CVIII.
Collyria diaſmyrna, & chiaca appellata ex vino, Cap.CIX.
Collyria ad aſpretudines, & exterſoria, Cap.CX.
Collyria enſtacta, *id eſt inſtillaritia*, Cap.CXI.
Collyria ex cornu ceruino, Cap.CXII.
Collyria nardina & Theodotia, Cap.CXIII.

AETII MEDICI GRÆCI CONTRACTAE MEDICInæ, Tetrabibli ſiue quaternionis ſecundi, Sermo tertius.

De morbis oculorum.

De natura oculorum, Cap. I.

CVRATIO circa oculos varia eſt & diuerſa. nam & ipſa particula, oculus inquam, nõ ſimplex eſt, ſed compoſitionem ſortitus eſt ad ſuam eſſentiam conſtituendam, tunicis nimirum & humoribus, inſuperque palpebris ornatus. Natura enim neruos à cerebro ad oculorũ regiones deſcẽdẽtes, viſiuos videlicet, & partem duarum membranarum cerebrum cõplectentium, quæ cum ipſis neruis excurrit, augens & velut dilatans, tunicis oculorum originem eſſentiæ largita eſt, vt quæ omnium intimam tunicam retiformẽ appellatam, ex neruo viſiuo conſtruxerit: acinoformem verò tunicam huic præpoſitam, ex tenui mẽbrana produxerit. Similis eſt enim acino vuæ, & figura, & colore, & rotũdiore foramine perforata eſt iuxta pupillam. At verò tunica quæ ambabus his forinſecus prætẽditur, corniformis vocata, ex craſſa membrana originem habet: quæ verò his omnibus foris obducta eſt, alba illa quam agnatam appellamus, ex pellicula forinſecus oſſi capitis circumſita, quæ circumoſſalis & circumcalualis appellatur, generationem habet ex propaginibus corporum oculo circumdatorum. Cæterùm humores in oculo tres ſunt: Intimus omnium eſt qui in cauitate retiformis tunicæ continetur, vitriformis dictus: ſimilis eſt enim & colore & ſubſtantia vitro fuſo. Exterius autem ab hoc ſitus eſt ad finẽ retiformis tunicæ, humor glacialis ſiue cryſtallinus, qui etiã diſcoformis & lentiformis appellatur: ſimilis eſt enim colore quidem glaciei, figura verò lenti aut diſco. Forinſecus autem circumfuſus eſt, ouatꝰ ſiue ouiformis humor: ſimilis eſt enim colore & ſubſtantia humori albo ac tenui in ouis. Omnium igitur intimus humor vitriformis, ad hoc vt glacialem alat conſtructus eſt: qui verò forinſecus ipſi circũfuſus eſt ouiformis, ad hoc vt hũc humectet factus eſt, & ad hoc vt ipſum à ſolis ſplendore iniuria affici non permittat. Palpebras porrò conſtituit tunica agnata. Ex his autem ſingula è naturali ſtatu emota, oculum ægrotare faciunt.

Quot & quæ affectiones circa ſingulas oculi partes fiunt, Cap. II.

QVÆ propriè dicuntur lippitudines, & chemoſes, & perturbationes, & tumores, & ſuffuſiones ex plaga, & pterygia, affectiones ſunt tunicæ agnatæ. Eadem etiam vlceratur & carbunculo infeſtatur, & canceroſam affectionem habet. At lippitudo dura & lippitudo ſicca, communes affectiones ſunt palpebrarum, & ipſius oculi. Cæterùm circa externam palpebrarum ſuperficiem, puſtulæ aquoſæ, melicerides & ſteatomata. Verùm ex iis quæ circa internam palpebrarum conſiſtunt, eſt denſitas, aſpretu- A dines, ſycoſes, grandines, calculi, concretio, concluſio. Et lagophthalmi appellantur, quibus ſuperna palpebra reuulſa eſt, vt oculum contegere non poſſit: ectropii verò quibus inferna palpebra euerſa eſt. Sed & mutilationes & corroſiones & vlcerationes in palpebris conſiſtunt. Circa palpebræ verò extremitatem fit trichiaſis, *hoc eſt pili pungentes*, & madaroſis, quæ & ptiloſis vocatur, *id eſt defluuium pilorum*. Fit & morbus pedicularis, ac porrigo, & paruus inſtar ordei abſceſſus. Sed & milphoſis, *id eſt pilorum nuditas*, affectio eſt extremitatis palpebræ. rubicũda enim his eſt B palpebræ ala, colore miltũ, *id eſt minium* referens, vnde etiã miltoſis vitium appellatur. At verò anguli afficiũtur quidem etiam in ægilopis, ſed non ſoli. Carunculæ autem naturalis ſupra iuſtum modum incremẽtum, & eiuſdem decremẽtum, ſolorum angulorum affectiones ſunt. Porrò circa tunicam corniformem cõſiſtit caligo, nubecula, argemõ, epicauma, cœloma, bothrium, ruptio, prolapſio, vnguis, pus, puſtulæ, carbunculi, canceratæ affectiones. At circa acinoformem tunicam fiunt, prolapſio, myocephala, ſtaphylomata, & mydriaſis, quæ & platycoria vocatur, *id eſt pupillæ dilatatio*, tabes, confuſio, pupillæ diſtractiones. C Suffuſio verò circa ipſum foramen acinoformis ſiue vuiformis tunicæ conſiſtit, hoc eſt iuxta pupillã. Sed & ouiformis humor amplior ſeipſo factus, aut craſſior, exactum viſum impedit. quin & imminutꝰ idẽ humorẽ cryſtallinum reſiccat. Quæ verò glaucedo appellatur, ſiccitas eſt vehemẽs humoris cryſtallini. Obſcuratio autem obturatio eſt nerui viſiui, vt omnino non videat qui ſic affectus eſt, pura tamen apparente pupilla. Læſos etiam oculos habent, citra hoc vt aliquid mali appareat circa oculos, qui D nyctilopes appellãtur. Totorum verò oculorum manifeſta læſio eſt, quæ expreſſio vocatur. eſt autem prominentia oculi velut extrà poſiti. Cæterùm curationis tractationem à ſimplicioribus & ſuperficialibus morbis in oculis incipiendam putamus.

Perturbationis oculorum curatio, Cap. III.

PErturbationes oculorum à fumo factas, & ardore, aut puluere, aut alio conſimili, facilè curabis ſi iuſſeris ægrũ à lædente cauſa diſcedere, velut ſole, aut fumo, aut alio ſimili: deinde oculos lauare, primùm aqua tepida dulci, E poſtea etiam frigida. iubendus eſt etiam ſplendorem auerſari, & oculos claudere. Ex his enim ſedatur malum, nulla alia re adhibita, ſed ſolùm indigentiore victu: ſi verò ex ardore obortæ ſunt perturbationes, ampliore potu vtendum eſt. Si enim ſomnus ſucceſſerit profundior, etiã lippitudo formidata concoquetur. quare neque à balneis abſtinendum, verùm diæta exquiſitiore vtendum. Perſeuerante verò affectione, quieſcere oportet, & palpebras illinire collyriis ex croco aut roſis, & maximè collyrio Ni-

li ex roſis.Gramas autem,& glutinationes noctu circa oculos fiẽtes expurgat & probè iuuat poſca aquoſiſſima,& ipſa aqua per ſe frigida affuſa.Et aliquod ex ipſis ſiccis de lacrymatiuis appellatis,præſertim quod croceum procatalepticũ, *id eſt præoccupatiuum ſiue perſeueratiuum* appellatur.

Inflammationis oculorum ſuperficialis curatio, Cap. IIII.

QVòd ſi inflammatio ſuperficialis fiat in tunica agnata, & dolor vehemens non adſit, repulſoria in ipſis adhibẽda ſunt collyria, ita vt vehementiã mordacitatis ipſorum per oui admixtionem mitigemus.Plerunque enim tenuis oui liquor cum collyriis monohemeris,*id eſt diariis* appellatis,ſufficit ad curandas ſuperficiales & incipientes lippitudines,citra magnam inflammationem & vehemẽtem dolorem. Sæpe enim ita inflammationes mitigauit vt homo ad veſperam balneo vſus ſit, & poſtridie collyrio nardino ad reſtitutionem in integrũ & corroborationem ſe illeuerit. Admiſcetur autem ad collyrium nardinum circa primam illitionem, minimum quiddam ex repulſoriis: circa ſecundam adhuc minus.In quibus igitur collyriis dominantur adſtringentia,plurimum liquorem oui eſſe oportet, modicum verò collyrii:in quibus autem præualent concoctoria,velut eſt nardinum,ea craſſius adhibenda ſunt. Fomentum adhibendum eſt his per ſpongiam, ſi moderatus eſt dolor,ſemel aut bis:ſi vehementior,melius eſt vel quinque vicibus eo vti, animaduerſione tamen habita ad oculi qui curatur ſenſus ſubtilitatem aut hebetudinem. Quicũque enim oculi ſecundum naturam venas amplas habẽt, & ſanguine plenas,itémque qui glauci ſunt, omnino non ferũt collyriorum adſtrictionem. quare aquoſiora in his collyria adhibere oportet.

De inflammatione ob plenitudinem,& chemoſi oculorum, Cap. V.

SI plenitudo in toto corpore ſubiecta eſt,& inflammatio in oculis magna fit,& dolor vehemens adeſt, non amplius ſufficit collyriorum vſus ad talem affectionem. Vario itaque opus habemus in his medicationis ductu: & oportet prima ac maxima auxilia adhibere, quorum etiam Hippocrates in Aphoriſmis meminit,vbi ait,Dolores oculorum ſoluit meri potus, aut balneum, aut fomentum,aut medicamentum purgatorium,aut venæ ſectio. At non eidem homini omnia auxilia hæc adhiberi iubet,ſed alii venæ ſectionem,alii purgatorium pharmacum,alii fomentum,alii balneum,alii vini potum.Itaque à balneo initium faciamus.

De balneis, Cap. VI.

BAlneum conuenit iis quibus inflammatio tumida in oculis eſt.Eſt autem tumor mole quidem laxus,ſed ad tactum frigidior,& colore albus:& qui influit fluxus,minus mordax eſt,& minus calidus.imò neque chemoſis in ipſo oculo ſubrubra eſt,neque diſtenta. Hæc autem affectio magis in ſenili ætate contingit,& plerunque hyemis tempore,& magis fœminis pinguibus: &(vt compendio dicam)omnibus frigidum ac pituitoſum cerebrum habentibus,inflammatio tumida contingit. Quum itaque omnia relata ſigna videris,confidenter balneum aſſumito:adeo enim ægrum leuat vt alio auxilio nõ habeat opus. Oportet autẽ magis in aere morã trahere,& oculos plurimùm fouere ſicciore fomẽto per ſpõgias multùm expreſſas.Quod vbi feceris, palàm percipies tumorẽ in calido aere diſparuiſſe,& interim ægros penitꝰ ab affectione liberatos:ſi verò quid ad perfectam curationem defuerit,nardinum collyrium in balneum ituro inſtillato. At ſi moderatus apparuerit dolor,etiam craſſius collyrium adhibebis præcalefactum videlicet in cote:ita vt loto velut dictum eſt,& è balneo egreſſo,humiditatem diligenter per ſpongiam detergeas,& ſic idem collyrium illinas, obſeruans nequid ex ipſo in oculum præterlabatur: ſolet enim magnum damnum excitare.quare neque ſudantibus illinendum eſt.Fit enim in balneo humorũ diffuſio,& præterlapſum collyrium mordacitate quadam inducta, materias facilè ad oculum trahit,& duplicat inflammationes.Si verò relata affectio durabilior fiat, & fluxionis eſſentia ad frigiditatẽ magis ducatur,tunc ſmegmata capitis in bal-
A neo adhibenda ſunt,& pulueres inſpetſiles poſt balneum. & primùm quidẽ ſimplicibus vti oportebit:ſi verò cauſa perſeuerarit,etiam ad compoſita tranſeundum eſt,quorum ſylua talis eſt, Baccæ lauri,nitrũ toſtũ vino extinctũ, ſampſuchus,fæx vini vſta,& ſimilia. Puluiſculi verò mulieribus,præſertim conſueti, adhibendi ſunt, quales ſunt ex iride,& apii ſemine,& cupreſſi pilulis, & vnguẽtis ſiccis appellatis. Oportet autem non immodicè calida eſſe neque acria quæ adhibentur,ſed leniter calida, & habere adſtrictionem admixtam. horum verò cõpoſitiones iam
B relatæ ſunt in præcedenti Sermone. Smegmata igitur in balneo iniicere oportet ſincipiti,pilis prius inter ſe diſparatis,quò auxiliũ corpus inter ſe cõtingat,præcipiẽdúmque vt in balneo os claudant, quò calido aere vehemẽter per nares attracto,ſubiectam materiam citius trãſmutẽt. Poſt balneum autem deterſis capillis puluiſculi inſpergãtur,velut dictum eſt.& de balneis quidem hactenus.Conſequenter etiam de vini potu.

De vini potu, Cap. VII.

VInum attenuat,& incraſſatos humores tranſmutat,&
C ſæpe per accidẽs aliquod horum euacuationem facit.Conuenit autem eſſe vinum colore fuluum,& ſubſtãtia tenue,& non vetus,neque vehementer adſtringẽs. Dãdum eſt autem vinum iis maximè qui ipſi aſſueti ſunt, & qui ſiccam ac frigidam intemperiẽ magis prædominantem habent. videtur enim ſocietatem quandam ad balneum habere vinum ipſum.Quum igitur euacuatione ac tranſmutatione humorum opus fuerit, balneum aſſumẽdum eſt:quum autem tranſmutatione,& tenutritione, ac humectatione & calefactione, moderatáq; euacuatione,
D vino opus habemus.Miſcere igitur vinum oportet aqua calida non multa. ſit etiam meracius quàm pro conſueta tẽperatura. Sit & aqua quæ adiicitur puriſſima,& fumiq; odoris exors, & valde feruida,quò etiã ſeipſa tenuior euadat,& ſufficiat ad amplioris vini temperaturam.Sit & poculum in quo exhibetur amplius,& conetur æger oculos inter potandum aperire:ſic enim exoluta obſtructione,& multa naturali ac ſaluberrima lacryma influente,à dolore liberabitur.Statim enim laxantur palpebræ, & ſeipſis magis mobiles fiunt ac leuiores.Illud verò conſiderare oportet,ànne caput hominis facilè lædatur: taliũ enim caput
E facilè læditur ex vini potu.Cæterùm ad reliquias affectionis oculi,collyrio vti oportet,primùm leni ac dulci inſtillato,ad acceſſoriam perturbationem curandam. Et vbi oculi in quieto ſtatu fuerint,& à feruore inflãmationis liberati,tunc repulſorium collyrium adhibeatur, quale eſt quod Hermolaũ appellatur: & conſimilia ſiſtentia appellata. Dum enim rubor adeſt & inflammatio adſtringẽtibus collyriis vti nõ oportet.Cõcluſis enim per,adſtrictionem materiæ reliquiis,dolorem maiorem faciunt. & de
F vini potu hactenus.Dicendum & de venæ ſectione.

De venæ ſectione, Cap. VIII.

ADhibenda eſt venæ ſectio,ſi nihil ex ſæpe relatis impedierit,in dolore oculorum,in iis quibus oculorum diſtentio eſt,& multus rubor, & ad contactum reſultus, & ardor,& lacryma multa ac calida,& chemoſis iuxta corniformem & agnatam tunicam,vt à vehementi inflammatione palpebræ euertãtur,vt vix oculos aperiãt,& ſubrubra apparet tunica agnata, & maiori tumore prædita eſt,& totum corpus ſanguine repletũ. Secanda eſt autẽ po
G tius ſuperna in cubito vena, humeralis appellata,faciẽdáque maior ſectio,ad hoc vt craſſior ſanguis euacuetur,velóxque animi deliquium ſuccedat,quò dolor eximatur & inflammationis feruor extinguatur. Euacuato autem toto corpore collyriis & reliqua curatione,reliquiæ affectionis percurentur.Vtendum eſt autẽ collyriis, qualia ſunt cygnaria & Libyana, ita vt aquoſiora calida inſtillemus. Fomenta in his non valde adhibenda ſunt,ſed per ſpongiam ex aqua tepida leniter deterſio fiat.Alimenta danda ſunt lenia,facilia concoctu & ad digerendum ventri cõ
H moda,vrinam cientia,nihil acre & ſalſum habentia, aut craſſi humoris aut ægrè concoctile.Poſt inflammationis depulſionem,nardinum aquoſius inſtillandum eſt vſque ad perfectam ſanitatem.& venæ quidem ſectionis hactenus mẽtio facta ſit. Trãſeundum eſt hinc ad purgationẽ

De purgatione, Cap. IX.

SI neque ætas, neque anni tempus, ſtomachi imprimis debilitas, aut alterius cuiuſdam viſceris, neque aliud quoddam maximum impedimẽtum fuerit, purgatio aſſumenda eſt in iis quibus tenuis & multa lacryma defertur, aut ſalſa, aut acris, aut frigida. & vniuerſum corpus vitiatis humoribus refertũ, & caput ſuperfluitatibus redundans, & aluus aſſiduè ſuppreſſa, & copiam ex hoc malarũ ſuperfluitatum congregans: & ad hæc vehemens doloris vexatio adeſt. Nã in venæ ſectione plenitudinem totius corporis ſuſpectam habemus: in purgatione verò, vitioſos humores auerſamur. Purgatoriorũ autem natura non vna eſt, ſed plures. iuxta redundantem enim & affligentẽ humorẽ, pharmacorũ materia euariat. Si quidem igitur aluus aſſiduè fuerit ſuppreſſa, aloe ipſis exhibẽda eſt cum braſſicæ ſucco trita, & in catapotia redacta. Si verò pituita magis redundarit aquoſa, exhibe pharmacũ ex euphorbio, pipere, & ſale ammoniaco præparatũ: ſi verò bilis abundarit, picram ex aloe dato, ſcammoniæ læuiſſimè tritæ duobus ſcrupulis aut minus additis, pro virium ratione. Si autem atræ bilis humor dominatur, addantur ad picræ doſin, epithymi ſcrup. VI. & ſcãmoniæ obol. III. Cæterùm poſt ſufficientẽ per purgatorium euacuationem, ſi quidem ſimplex & ſine vulnere fuerit affectio, adſtringẽtibus collyriis vtendum eſt: quale eſt Hermolaus, & ſimilia. & hæc per inſtillationem adhibẽda ſunt. Si verò vulneratus fuerit oculus, teneris vtendum eſt: qualia ſunt cygnaria, & Libyana. Iã igitur Aphoriſmi Hippocratis ſcopus, quãtum in præſens opus eſt, relatus eſt, hoc eſt Quomodo ad maximos dolores ac inflammationes citò inſtare ac reniti oporteat. Quãdoquidem verò in multis maxima auxilia relinquũtur, venæ ſectio maximè & purgatio; conſiderãdum ſanè eſt quomodo tales tractare oporteat. Proinde cum vniuerſalibus iam relatis ſignis, etiam peculiaria quædam circa oculum ſigna videre eſt, totum morbum redarguentia ac indicantia. Gramæ itaque & lacrymæ apparent, aliquando glutinoſæ ac craſſæ, aliquãdo tenues & citò deſtillantes. & aliàs ſalſæ, aliàs acres, aliàs mordaces: & quandoque calidæ quandoque frigidæ. Grama itaque ſtatim in principio lippitudinis apparens, magis cruditatis ſignum eſt, & diuturnam lippitudinem fore ſignificat. Oportet itaque in talibus leniter curationem facere per dulcia collyria inſtillata, & reliquum conſimilem ductum, quò temporis progreſſu concoctio verè fiat. Nam repulſoria collyria, quum ſint ferè viribus frigidiora, obſtructionem & corporum condenſationem faciunt, & dum humorũ materias concludunt, maximas inflammationes ac graues dolores inducunt: aliquando etiã ruptionem tunicæ corniformis faciunt, propter humorum diſtentionem, & maximè vbi rubor adeſt, & inflammmatio & materiæ multitudo in oculis ſubiecta eſt. talia verò collyria ſunt quæ ex vberiore opio & acacia præparantur: quale eſt quod Antoninus, & quod Hermolaꝰ appellatur, & quæ Pelaria appellantur, & his ſimilia. Quidam enim collyrio Antonino amplꝰ vſi, vnà cum dolorum augmẽto etiam vim viſiuam iniuria affecerunt: nam per immodicam perfrigerationem particulæ mortificationem magis induxerunt.

De fomento, Cap. X.

FOmento vtendum eſt multo, maximè ſi in principio craſſiſſimæ gramæ apparuerint, quò ipſæ extenuẽtur. A balneis autem penitus abſtinendum eſt: aliquãdo etiã à vino. Cibi exhibendi ſunt modici, ventri commodi, ac attenuantes. Quòd ſi duriorem aluum habuerint, per betarum ac furfurum decoctum eluatur cum melle ac ſale. Os autem per pharmacum ex moris illinatur, ad materiæ euacuationem: aut per collutionem aliquam pituita per os detrahatur. Plerique enim maxillares muſculos læſioni obnoxios habentes, manducationem ægrè ferunt. Poſtea verò, velut dictum eſt, ſimplicia collyria infundantur: & ſi quidem calida fuerit affectio, Libyanis collyriis vtẽdum eſt. Quale eſt quod à nobis ad huiuſmodi affectiones experientia cognitum eſt, & in Heræ tomis reperitur, & ab ipſo tephrum appellatum eſt, pompholygémque non habet: vnde etiam nos deſcriptionem ipſius delegimus. nam A pompholyx rara inuenitur, & facilè adulteratur. Optima eſt autẽ põpholyx colore nõ alba, ſed magis ad liuedinẽ vergens: ſignum optimæ eſt, ſi in prunas inſperſa, auricolorem ignis ſpeciem efficit. Vtendum eſt igitur collyrio tephro appellato, ad lippitudinem à calido humore obortam: ſi verò non affuerit hoc, alio quodam ex Libyanis appellatis vtendum eſt, aut cygnario. At ſi inflammatio affuerit cum lacrymæ calidæ influxu, Hecatontarchium collyrium aquoſius inſtillare conducit, ſi non vlceratus B fuerit oculus. Et ſi quidem inflammatio prædominatur, addenda ſunt ad Hecatontarchium quædam non adſtringẽtia collyria: ſi verò influxus magis præualet, ipſum per ſeipſum aquoſius infundatur. Omnibus autem præſtat in quibus gramæ ſunt craſſæ ac viſcoſæ, id quod ex vino paratur, & iſotheum inſcribitur, cum albumine oui infuſum, atque hoc aquoſius, vt coloretur ſolum ouum ex collyrio. citiſſimam enim opem affert citra aliud auxilium. Poſt collyriorũ vſum ſi puncturam aliquam aut mordacitatem aut caliditatẽ perceperit, ſolum albumen oui calefactum infundatur. nã lacryma ex ſupernis partibus dela- C ta, apud palpebram colligitur, & arenæ imaginationẽ exhibet. Et quidam medici fidem habentes iis quæ ab ægro dicuntur, velut ſit aliquid ſub palpebra arenæ, inuerſam palpebram ſpongia detergent. Et videntur ſibi in præſens quidem ægrum ab omni ſuſpicione liberare, verùm maximum detrimentum in poſterum ipſi inducunt. Dum enim exaſperant palpebram, pungitiuum dolorem conduplicant. Proinde iis quæ ab ægris dicũtur non valde attẽdere oportet. doloribꝰ enim perturbati, ignorãt id quod ipſos lædit. Conuenit igitur poſt collyrii vſum, largo fo- D mento vti: hinc enim lacrymæ influxus diſſoluetur: deinde ſolum oui cãdidum præcalefactum infundere. ſtatim enim à punctura liberantur. Rarefacit enim albumen oui meatus & per viſcoſitatem facilè euacuat lacrymam & meatus obducit, ac humorum acrimoniam cõtemperat, & ipſorum tenuitatem ad iuſtam ſpiſſitudinem transmutat. Et in ſumma, ſiue punctura infeſtarit, ſiue non, infundendũ eſt oui candidũ per ſeipſum poſt collyriorũ vſum. omnem enim morboſam putredinem deterget. Nam collyriorum eſſentia quomodocunque tenuis fuerit, tunicis tamen oculorum palpebris inſidens, aſpretudinem quan- E dam inducit, quæ vbi oculum contigerit, minimè bona cenſenda eſt. Quidam porrò dolorem obtundere volentes, & caliditatem & acrimoniam edulcare, lac pro ouo infundunt. Decipiunt autem ſeipſos ex ignorãtia, pro paruo ſolatio diuturnam affectionem ægro propinantes. Idẽ enim faciunt quod ii qui vulneri pinguia adhibent, & carnem ſuperexcreſcentem augent. Sed & quum lac facilè alteretur, à caliditate in oculo præter naturam acrius euadit. & de calida quidem lippitudine hactenus. Conſequenter etiam de frigida dicendum eſt.

F

De frigida oculorum intemperie, Cap. XI.

IN frigida oculorum intemperie minus quàm in calida dolores fiunt: tardius autẽ curantur, & ſi ſucceſſerit in his inflammatio, tumida fit, & colore velut plumbea. Plerunque autẽ oculus his non valde perturbatus eſt, neque rubicundus. Lacryma verò ipſis deſtillat per paruum angulum, aliquando etiam per magnum modica ac frigi- G diſſima. Progreſſu verò temporis etiam palpebræ inflammantur, & puncturæ conſequuntur. Conflatur hæc affectio humoribus pituitoſis ac frigidis in capite redundãtibus: aliquando etiam ex mora in aere frigido, & maximè poſt balneum. His igitur tempeſtiuè præeuacuatis per clyſterem, balneum adhibeatur. Sed & vinum dandum eſt, velut paulo antè in Aphoriſmo Hippocratis dictum eſt. Infundendum eſt autem ipſis incipiente lippitudine collyrium nardinum Zoili, ad aquoſiorem compagem dilutum. Et quantùm lacrymæ imminuuntur, tantùm colly- H rii compages inſpiſſetur. Sitque tibi vniuerſalis ſcopus curationis oculorum, vt pro decremento influentium humorum, craſſefacias compagem collyriorum quæ adhibentur. Declinãte verò lippitudine, nardinum collyrium aqua dilutum per ſpecilli nucleum palpebræ ſublinatur.

De oculo-

De oculorũ inflatione, ex Demoſthene, Cap. XII.

INflari oculum dicunt, quum abſque manifeſta cauſa intumeſcens, decoloratior & pituitoſior ac fortiter pruriginoſus fit cum fluxione. Contingit autem hoc plerunque ſenioribus, pruritu ab angulo ad naſum incipiẽte, velut ſiquis à muſca aut culice ſit cõmorſus. frequens eſt hæc affectio in æſtate. Curatur ſpongiæ fotu: deinde palpebram intrinſecus ſubline melle per ſe, & cum croco trito. Commodat & liquida Eraſiſtrati panchreſtos. Illinendæ ſunt & palpebræ forinſecus cum melle. Conducit & euacuare. luum: deinde etiam lauare, & temperata calida aqua caput perfundere: & poſt balneum dare vinũ. At ſi pruritus vehemens eſt, & ætas ac reliqua permiſerint, & nihil aliud obſtiterit, vena ſecanda eſt in cubito, aut aluus purganda. Prodeſt & aqua marina affuſa, præſertim hyeme.

De tumore oculorum, Cap. XIII.

TVmere oculum dicunt vbi palpebram forinſecus eleuari cõtigit, decoloratiorémque eſſe ac grauiorẽ, & ægrè mobilẽ: itémque dum pallidior apparet. aliquãdo etiã albũ palpebræ aliquantulũ excedit nigrũ. Eſt autẽ tumor laxus forinſecus circa palpebrã obortus, qui digito compreſſus citò cedit, & citò rurſus repletur. Eſt & vtplurimùm citra dolorẽ, & concolor naturali habitui. fit autẽ plerunque à fluxione aquoſa. Curãdi porrò ſunt tumores qui circa ſolas palpebras forinſecus ſunt citra oculi cõſenſum, præeuacuata per clyſterẽ aluo, ſolis illitionibus, præmiſſis fomẽtis per ſpõgias. Laxi verò tumores & cõcolores, præeuacuata ſimiliter aluo, & præmiſſis fomentis, melle illinãtur intrinſecus palpebræ ſublito. Prodeſt & Eraſiſtrati liquida illita. Vtendũ etiã ad ipſos apophlegmatiſmis ex melle cocto, vua paſſa, thymo & pulegio. acriora verò vitanda ſunt, velut eſt ſtaphis ſylueſtris & ſimilia. In quibus autem oculus condolet palpebræ, præeuacuata aluo, & inedia imperata, ſpongiæ fomentum adhibeatur. Aliquãdo etiam faciei perfuſione vtendum eſt, & præſertim vbi pruritus cõſequitur. deinde abſinthiũ aut hyſſopũ tritũ ſupernè illinatur cũ melle. Si verò corpus debile fuerit, lentẽ coquito, & per colũ colinariũ, aut cribrũ, aut rarũ panniculũ ſeu linteũ excolato, & admixto melle expreſſum liquorẽ illinito. Quòd ſi æſtas fuerit, crocum cum vino mulſo illine, aut cũ coriandri, aut ſolani, aut intubi ſucco. facit & glauciũ. Oculus verò, Eraſiſtrati liquida ſublinatur, aut aliquo alio medicamento quod plurimam humiditatem ex oculis ducere poteſt.

De tumore indurato, Cap. XIIII.

FIunt etiam indurati tumores forinſecus circa oculũ, plerũque renitentes ad cõtactũ ac duri, progrediẽtes vſque ad malas & ſupercilia. Hoc autem maximè contingit ex carbunculoſis affectionibus, & diuturnis lippitudinibus, præcipuè in mulieribus. Oportet igitur vbi palpebræ ſimul intrinſecus fuerint craſſefactæ, ipſas euertere, & collyriis exaſperationi deſtinatis cõfricare. Si verò forinſecus ſolùm fuerit affectio, nequaquã oculus ſublinatur: ſed frictio totius corporis & induratæ partis adhibeatur. Poſt hæc imperãdũ eſt vt oculos claudat, quò interim diutius confricentur: deinde ſubſcriptũ collyriũ oculis illinatur, Thuris drach. VI. gũmi dr. VI. aluminis ſciſſi dr. I. malicorii drach. I. trita ex aqua illine, & ſiccari permitte. ad veſperam autem linteũ molle & lana ſuperligetur: imò etiã interdiu, ſi ferunt. Deãbulatione vtendum eſt multa & lenta. Vitãda ſunt balnea, ſol & reliqua calefactoria. legumina item & bellaria. Ira etiã, & detentio ſpiritus, & vomitus, & coitus tollatur.

Vlcerum in oculis communis curatio, Seueri, Cap. XV.

EXulceratur oculus aliquãdo extrinſecus aliqua re illabente: aliquando ex humorũ influxu, aut eroſione tunicæ agnatæ, ſiue corniformis, aut palpebrarũ, aut angulorum. Curanda autem ſunt in communi omnia in oculis quomodocunque fientia vlcera, vniuerſo corpori præ omnibus prouidentia adhibita: quò id quod redundat in habitu tollatur per venæ ſectionem aut pur-

A gationem, aut clyſterem: ſi verò rei circunſtantia omnibus his opus habuerit, omnibus vtẽdum eſt. Diæta verò conſtituenda eſt contraria afflictioni, ita vt tenuem humorem inſpiſſemus: craſſum autẽ attenuemus, & viſcoſum ſecemus, corruptorum & acrium temperamentum inducentes, & vndique naturale temperamentum ægro exquirentes. Aluus autem facilè ſolubilis ſemper per cibos reddatur: & fricatio multa infernarum partium fiat. Vtendum & deambulationibus pluribus lentis & aquæ potu: & balneum rariſſimè adhibẽdum. Collyria verò tenera
B vlcerato oculo infundantur: quale eſt quod aſter appellatur, commodiſſimum ad vlcera medicamentũ. Sed & alba cygnaria à colore appellata, & præſertim quæ ex fœnigræci ſucco parãtur. Si verò ſordidũ fuerit vlcus, cũ fœnigræci ſucco collyria diluere oportet: & ſic infundere. viſcoſitas enim ipſius facilè remouet ſordes. Poſſidet autem cum viſcoſitate etiã laxatoriam facultatem: quare ſæpe in vlceribus ipſo ſolo fœnigræci ſucco vſi perfecimus quod opus fuit: ſi verò multa fuerit ſordes, ad fœnigræci ſuccum parum mellis addere conuenit. Oportet
C autem fœnumgræcum exactiſſimè purgare, & ſæpe abluere, ac pura dulci aqua madefacere in fictili vaſe probè torrefacto: (vitare enim conuenit æneum vas ad eius coctũram) poſtera verò die diffuſa aqua, aliam puram adiicere, & ad lentum ignem fumum non edẽtem coquere. Reiiciatur autem primum & ſecundum decoctum, quò omnis amaritudo excludatur: deinde puriſſima aqua affuſa, & olla probè operta, coquito ad compagem mellis liquidioris. poſtea per linteum excolato, fœnogræco nõ expreſſo, ſed ſucco ſpontè defluente contentus: vtere, ve
D lut dictum eſt. Cæterùm decoctum hoc vſque ad ſecundam, aut ad ſummum tertiam diẽ ſeruare oportet. inueteratum enim acrius euadit. Poſtquã autem pura facta ſunt vlcera, à fœnigræci ſucco abſtinẽdum eſt. & ſi profundiora fuerint vlcera, Libyano vtendũ, aut potius collyrio ex thure. Vbi verò incarnata fuerint vlcera & explanata, aut etiam adhuc paulò profundiora, adhibẽda ſunt collyria quæ cicatricẽ inducere poſſunt, quale eſt Cleonis. Et de communi quidem vlcerũ curatione ſufficiunt relata. Conſequens eſt vt dicamus quomodo ad ſingulas
E affectiones inſtare oportet: & primùm dicendum eſt de vlceribus ab extrinſecus illabentibus obortis.

De illabentibus in oculum animalculis aut paleis, aut aren , Demoſthenis, Cap. XVI.

SI in oculum inciderit culex, aut aliud quoddam animalculum, altero oculo clauſo, & affecto aperto, animalculum ſua ſponte prodibit: ſi verò palea, aut arena, aut tale quid inciderit, tunc etiam idem facere tẽta: ſi verò permanſerit, digito exime, aut potius aquam, aut lac, aut aquam mulſam inſtilla: ſi autẽ amplius oculo adhæ-
F ſerit, per pharmacum quoddam non inquinans, & non acre eripe, quale eſt quod ex melle paratur.

De calce viua in oculũ illapſa, Cap. XVII.

SI calx viua in oculum inciderit, aqua quidem & lac infuſa attrahunt & exurunt. Verùm albumen oui infuſum, vim vſtoriam calcis obtundit: & eo adhuc magis oleum roſaceum.

De vlcerationibus ab igne, Cap. XVIII.

QVAE ab igne fiunt vlcera, duriores cruſtas faciũt:
G quapropter frequentius humectentur lacte infuſo, cum albumine oui. Collyriis autem vtendum eſt ex ſtibio, & quod Cleoni inſcribitur.

De iis quæ oculo infiguntur, Cap. XIX.

SI in oculum infixus fuerit aculeus, aut oſſiculum, forcipe extrahatur, atque hoc attentè in directũ ne frangatur: ſi verò nihil eminuerit, ſed æquale corpori fuerit, ſpecilla duo accipito, & nucleis ipſorũ vtrinque admotis, oculum comprimito, vt quod infixum eſt in medio conſiſtat: vbi verò prominuerit, volſella extrahatur: deinde turturis aut columbæ ſanguis infundatur, aut al-
H bumen oui. Si verò ſtatim eximi non poterit, oculus infuſis & cataplaſmatis ad inflammationes congruis curetur. nam poſt dies aliquot ſuppurata pũctura, id quod infixum eſt emerget.

De ſugillatione, Cap. xx.

SVgillatio dicitur quum ex plaga quadam ruptis aut contuſis vaſis in oculorum tunicis ſanguis ſub tunicam ſubierit, & ſtatim quidem cruentus color oculi fuerit, poſtea verò liuidus. Sic affectos curare oportet communi prædicta vlcerum curatione, per venæ ſectionem, aut purgationem, & quæ conſequuntur, infuſo candido oui tepido, aut ſanguine turturis vel columbæ. Supernè verò imponenda eſt lana vino & roſaceo ac ouo imbuta, & deligatio leuis adhibēda. poſtera die oculus ſæpe foueatur per ſpōgiam cum abſinthii aut hyſſopi decocto: forinſecus autem lana imponatur. Quum verò oculus ab inflammatione liber factus fuerit, melle aut Eraſiſtrati liquida illinatur, aut collyrio aromatico. Bene facit & ſolani ſuccus cum melle infuſus: & thus ſuffitum cū pari bitumine. Cæterùm ad inueteratas ſugillationes probè facit hoc: In æris rubri vas pueri incorrupti vrinam mittito, & æreo piſtillo in ſole ad multos dies terito vt multū ſuccum remittat: & ſiccatum melle excipito, ac vtitor. Apollonius autem Memphites ad ſugillationes ac vibices tale collyrium prodit: Lapidis hæmatitæ, ſanguinis aſinini de corde ſiccati in ſole, æquales portiones cum vrina pueri incorrupti tere, & cardamidis Iberidis appellatæ ſuccum adiice, ac ſimul tere, & infunde: aut collyria ex his efforma, & vſus tempore cū muria inſtilla. Aliud. Lapidis hæmatitæ drach. iiii. ſanguinis columbæ ſicci dr. iiii. ſāguinis aſinini drach. iiii gummi dr. ii. terito ac vtitor, velut dictum eſt.

De puncturis oculorum, Cap. xxi.

OMnes pūcturæ in oculo, quales à ſtylo aut aliqua cō ſimili re fiunt, poſt communē prædictā curationē, ſanguine turturis aut columbæ ſtatim ab initio irrigato, aut oui candido. Et ab initio quidem vitanda ſunt fomenta & cataplaſmata calida: poſt quartam verò aut tertiam diem, toto corpore præeuacuato, ſpongiis foueto, & cataplaſmata ad inflammationes deſtinata imponito. Collyria verò adhibeātur læuiſſima, etiā ſi impura appareant vlcera. vtendum igitur eſt ſpodiaco, & tephro, & aſtere, ac ſimilibus. Facit & collyriū Nili ex roſis aquoſum cum ouo inſtillatum.

De vulneribus profundioribus, Cap. xxii.

QVVM profundius & maius factū fuerit in oculo vulnus, vt periculū ſit ne effluāt ex oculo humores, animaduertēdū eſt ne inflāmatio ſuccedat, & febris ſubſequatur. Præ omnibus igitur venæ ſectione vtendū eſt, ſi vires ſuſtineāt. nullū eſt enim efficacius auxiliū ab initio: ſi verò venæ ſectio relinquatur, purgatorio idoneo vtamur: ſin minus, clyſteribus aluū ſubducētib9 euacuatio fiat. In oculo verò candidū oui inſtilletur: & cataplaſma adhibeatur ex ouo ſimul cōtuſo vitello cū roſaceo & vino, ita vt leuiter tepefactū & lana exceptū imponatur. ſequētibus diebus fomētū fiat ex decocto roſarū aut meliloti, & infundatur lac muliebre cū ouo tepidū. Cataplaſmata adhibeātur ad inflāmationes deſcripta, & maximè id quod ex capitibus papaueris, meliloto, croco, & pane paratur. Illinenda eſt etiā frōs ac tēpora modico apio cū croco. ſint aūt leuia cataplaſmata, & ſuperna palpebra ſola ex his ītegatur, quò aperiri poſſit oculus, & lacrymas influētes excernere. oculus quoq; leuiter deligetur. Si verò aliqui cataplaſmata ferre nō poſſint, iis palpebræ ac tēpora, & frōs collyrio Nili ex roſis illinātur. Si verò vehemētiores fiūt dolores, caput pilis denudetur, & cucurbita occipiti ac vertici affigatur: & in nocte quædā dolorē eximētia in potu exhibeantur. Circa quartā verò aut ſeptimā diē, Nili collyriū ex roſis inſtilletur aquoſiſſimū vſq; ad perfectā curationē. Cibus dādus eſt ſorbilis, boni ſucci, ventri commodus: oportet enim ventrem ſemper probè ſolubilem eſſe. A vino verò abſtinendum eſt vſque ad declinationem. cauenda ſunt autem & quæ caput replent, & fluxionem irritant.

De vuiformis humoris excretione, Cap. xxiii.

SI pūcto oculo vuiformis humor excernatur, vt etiā oculus aliquātulū cōtrahatur, reliqua quidē ſimiliter (velut dictum eſt) fiāt, vt ne inflāmatio ſuccedat. Verùm poſt inflāmationis ac vulnerationis declinationem, bal- A neum conducet, & vinū tenue moderatū: & cibus boni ſucci, quò humor probè renutriatur ac rurſus expleatur.

De oculi prolapſu, Cap. xxiiii.

PRolapſus totius oculi, ex violēta quadā capitis plaga contingit, aut ex vlceribus carbunculoſis, aut internis vaſis ac pelliculis quib9 adhæret oculus, ruptis aut laxatis. Procidit enim quibuſdā totus oculus foras, vt à palpebris contegi nō poſſit: aliquādo etiā vſque ad malas & ſupercilia procidit. atque hoc maximè cōtingit ex caſu ab alto loco, aut ex plagis capitis violētis. periculo- B ſa eſt aūt affectio. Itaque curatio ſtatim adhibēda eſt per venæ ſectionē, aut purgationē: ſed & reliqua adhibeātur, quæ relata ſunt in cōmuni vlcerū curatione. Cōtrahēd9 eſt cib9, & poſtea in ouo & roſaceo ac vino ſimul cōtuſis lanā imbue & impone: deinde verò cataplaſma ex meliloto & papaueris capitibus adhibe, cui addita ſunt hyoſcyami folia cū pane aut pſyllio modicè madefacto. Aſſiduè verò alterentur cataplaſmata, vt ne calefactæ partes ſuppurentur. Sequentibus diebus remittēte inflāmatione, cucurbita occipiti cū ſcarificatione affigatur. præſen- C te verò inflāmatione, cucurbitæ ſūt ineptæ. Aſſiduè autē ouum & lac tepida inſtillētur: remittēte verò inflāmatione, collyrio Nili ex roſis cum ouo vtendū eſt: aut etiā mellis fumi exortis parum ipſi admiſcendū ad faniē excernendam. ſimul autē ſub palpebrā ſubiiciēdus eſt ſpecilli nucleus, vt ne concretio aliqua fiat. Quòd ſi prolapſus magnus factus fuerit, & nulla ſpes eſt vt viſus reſtituatur, cataplaſmatis ſuppuratoriis vtēdū eſt, qualia ſunt quæ ex polline fiūt. ſed & lētē cū melle imponere oportet, & inflammatione declinante, balneū petendum eſt.

D De vlcerationibus ſuperficialibus ex humorū influxu obortis, nubecula, caligine, epicaumate & encaumate, Cap. xxv.

QVAE ex humorum influxu fiunt ſuperficiales vlcerationes, diuerſimodè nominantur. Caligo enim eſt vlcus ſuperficiale in nigro oculi factum, conſimile caliginoſo aeri, colore cæruleo, quod multū locum nigri occupat: quum verò in pupilla factum fuerit, nō facilè ægri vident. Nubecula autem vocatur profundius ac minus caligine vlcus in nigro. & eſt colore albius. Epi- E cauma verò dicitur, quū nigrum oculi in ſuperficie exaſperatum inuſtum fuerit, & colorem cinereum præ ſe tulerit. Encauma verò eſt vlcus vtplurimùm ex febre fiens, cum cruſta impura in nigro aut albo. Et in nigro dū fit in profundo, plerunque in purgatione, maiore tunicarum corroſione contingente, humores paulatim foras effunduntur, & totus oculus effluit. Has igitur ſuperficialiſſimas vlcerationes cum febre aut ſine febre fientes ſanare oportet, aluo per clyſterem præeuacuata, ita vt collyrium Nili ex roſis aquoſius inſtillemus, & in F ipſis interuallis infuſionis collyrii, lac infundamus. Præteritis deinde aliquot diebus, admiſcendum eſt ad Nili collyrium, chiacum appellatum Apollonii, aut aromaticum: deinde verò etiam meracis his vtendum. citò enim cicatrices, eáſque tenues & ferè non apparentes inducunt.

De argemo, Cap. xxvi.

ARgemum eſt vlcuſculum circa iridis circulum factum, partem albi, & partem nigri occupans, & album apparens. Quum igitur profundius & ſordidum fa- G ctum fuerit circa iridis circulum, & citiùs repurgatum, aliquando procidit tunica vuiformis: quapropter meatus obducentibus pharmacis in ipſis à principio vtendum eſt, quò vlcera ab inflammatione liberentur, & tunica oculi ſubnutrita cruſtam reiiciat.

De foſſulis & concauis vlcerum generibus, Cap. xxvii.

FOſſulæ appellantur quum in nigro fiunt caua, anguſta, & pura vlcera, puncturis ſimilia: concaua verò vocantur, rotunda & ampliora foſſulis vlcera, & minus H profunda. Non igitur ipſa purgare oportet per acria collyria, ſed potius per mitia renutrire, & maximè ea quæ foſſulæ appellantur. Concaua verò diuturna primùm leniter detergētibus curabimus, & deinde ad renutriētia tranſibimus, qualia ſunt quæ ex thure fiunt. Vbi verò

explanata fuerint,aut etiam adhuc cauiora ſunt, Cleonis collyrio vtendum eſt.ſi verò ſordes multæ vlceribus inſitæ fuerint,aqua mulſa infundatur. Nos autem ad fœnigræci decoctum paratum velut antea dictum eſt, modicum mellis admiſcuimus, & citius rem quam ſitam aſſequuti ſumus. Vtimur etiam in cauis ac ſordidis vlceribus collyrio Theodotii Seueri aquoſiore cum ouo:& citra omnem dolorem repurgat,& celerrimè ad cicatricem perducit. Meminiſſe verò etiam in his oportet prædictæ cōmunis vlcerum curationis.

De ſuppuratione aut vngue, Cap. xxviii.

SVppurationes in vlceribus fientes diuerſas appellationes habent. Vnguis enim dicitur quum à profundiore vlcere pus defluens,& inter tunicas illapſum, & in circulo iridis figuratum,ſimilem vngui reſecto imaginem præ ſe fert. Ampliore verò pure collecto, & dimidium nigri occupante,aut per totam corneam tunicam pellucēte, ſuppuratum eſſe oculum dicimus. Fiunt autem hæc etiam citra exulcerationem, dolore capitis aut lippitudine prægreſſa. Cōtingūt etiam inflammatione prægreſſa, propter ampliorem humorum repletionem diruptis quibuſdam vaſis,& ſanguine ex ipſis profuſo ſuppurato. Conſequitur autem ad ſuppurationem dolor vehemens pulſatorius,& rubor circa oculum totum,& temporum dolor. Curatio facienda eſt ab initio reiectis fomentis, per alui per clyſterē euacuationē: deinde per venæ ſupernæ in cubito ſectionem,ita vt poſtea etiam venam circa magnum oculi angulum ſecemus, citra colli ligationem alias fieri ſolitam. ſed & cucurbitam occipiti affigemus, aut hirudines temporibus. Deinde collyriis ad inflammationes deſtinatis vtendum eſt, & maximè Nili ex roſis, cum ouo aut lacte aquoſius inſtillato. Poſt tertiam verò diem fomentum per ſpongiā adhibendum eſt,moderatè primùm,deinde paulatim ſemper facta maiore acceſſione. Et collyria quidem meatus obſtruētia vitāda ſunt: vtendum autem diſcuſſoriis ac lenientibus, maximè chiaco, Apollonii, & ſimilibus ex myrrha paratis, quæ diaſmyrna appellantur. quæ enim vehementer diſcutiūt ac reſiccant,ſtatim quidem multam tenuioris euacuationem faciunt: quod verò reliquum eſt, & craſſius condēſat,&,vt ægrè diſſolui poſſit,reſiccat. Galeni. Medicus quidā apud nos expertiſſimus ophthalmicus,etiam capitis concuſſione multos ſanauit. Et locabat quidem ipſos in ſella erectos,& vtrunque à lateribus caput apprehendebat, atque ita concutiebat, vt nos manifeſtè videremus pus deorſum ferri & infrà manere, propter grauitatem videlicet. Quum igitur in ſuperficie fuerit pus,& vlceri contiguum, dum purgatur vlcus,omnino etiam in vaporē exhalat pus:quū verò vlcus ſuperficiarium fuerit & ſuperius,pus autē amplius,& in profundo inferius vlcere,& à pharmacis nō excoletur, oculum ſub pure perpungere oportet,acu obliquè circa iridem & coronam appellatam immiſſo,& pus excernere. Atque hanc chirurgiam locis non inflāmatis adhibere oportet. Suppurationes autē in albo tunicæ agnatæ fiētes, ſcalpro venæ ſectorio ex inferna parte diuidito, & tunicam agnatam leniter ſubexcoriato. Cæterùm poſt humoris euacuationem,in vtriſque oui candidum inſtillato:deinde integrum ouum cum vino mulſo conquaſſato, & molli lana exceptam oculo ſuperponito ac deligato. Poſtera verò die , fomento ex aqua calida per ſpongiam adhibito, & ouo infuſo, rurſus prædictū lanæ hapſum imponito, & poſt triduum collyrio Dionis illinito,aut quopiam ex iis quæ ad perpunctiones adhibentur. Eſt autē Dionis collyrium hoc: Spodii drach.iii.thuris, ſquamæ æris,myrrhæ,acaciæ,ſpicæ nardi,opii,ſing. drach.i.gūmi drach.vi.excipe aqua pluuiali. Vſu verò expetente,infunde cum candido oui, & prædictum lanæ hapſum ſuperpone. Si verò poſtquam inflammatio ceſſauit, caro ex diuiſione prominuerit, prædictum collyrium cum lacte dilutum illine. Probè etiam deprimit & repurgat chiacum Apollonii.

De puſtulis, Cap. xxix.

PVſtulæ fiunt & in albo,& in palpebris: plerunque verò circa corniformē tunicā. Et aliæ in ſuperficie fiūt aliæ in profundo: conſtat enim tunica corniformis ex A quatuor velut mēbranoſis corpuſculis, dēſiſſimis ac fortiſſimis. Aliquādo igitur ſub prima mēbrana puſtulam fieri contingit,quando etiā colorem nigriorē præ ſe fert: aliquādo ſub ſecūda aut tertia cōſiſtit,quādo ſanè etiam albidior puſtulæ color fit, eo quòd in profundo tunicæ corniformis occultatur. naturalis enim puſtulæ color,niger eſt: tunica verò corniformis alba eſt,& cornibus ſimillima. In quantū igitur in profundo corniformis tunicæ puſtula occultatur,in tantū colorem adſimilat, & maiorem dolorē inducit, & moleſtior eſt. Nam ſiue ob plenitudinē B rupta fuerit puſtula, ſiue ab acrimonia corroſa, vt tunica vlceretur, facilis curatu eſt ſuperficiaria vlceratio: difficilis autē profunda. Periculum eſt enim ne reliquum corniformis in profundo tenue exiſtens rūpatur, & vuiformis procidat, ac effluant oculi humores: præſertim ſi iuxta pupillā ruptio fiat. Facta enim iuxta pupillam ruptione,etiamſi pro more ægri, tamē aliud quid graue conſequitur. Nā inducta vlceribus cicatrice,homo nō videbit,propter inductas cicatrices. Quādoquidem verò aliquando etiā ob corniformis corroſionē vuiformis tu- C nica procidit,& ſuperficialis puſtulæ imaginationem facit,operæpretium eſt de iis exactius diſtinguere. Puſtula itaque ſuperficialis,ſimiliter vndique nigra eſt,nō tamen nigredine exactè ſaturata. At in vuiformi tunica pars quæ procidit,aut nigra eſt aut cærulea. Quod verò maximum ſignū eſt,fundū prolapſæ vuiformis per circulū reperies albū. Alba eſt enim colore corniformis tunica,qua rupta, vuiformis procidit. Sed & pupillæ magnitudo imminuitur in vuiformis prolapſu,aut ſanè omnino euariat ſecūdum figurā:non enim pupilla exactè cōſeruat rotūdam D figurā in prolapſu,ſed iuxta partē quandā velut diuulſa apparet. Proinde relatis ſignis diligēter intendere oportet, & affectiones inter ſe diſtinguere. Nā iuxta affectionum differētias,etiā curationem variare oportet. In prolapſu enim vuiformis,magis adſtringētibus ac repulſoriis vtimur:in puſtulis verò,iis quæ leniter diſcutiūt. Curādæ igitur ſunt puſtulæ ita vt caueamus primū multiloquiū, ſternutationes,iras,ſpiritus detentiones,clarū ſplendorē: deinde cōtrahēdus eſt etiā potus ac cibus,& ad alui euacuationem acri clyſtere vtendū eſt. Tentandum quoque vt la- E cte aluus ſoluatur,in quibus id neque aceſcit,neque in nidorē vertitur,neque vomitu reiicitur. In talibus enim vitandū eſt lac, & vtendū gallinæ iure, aut cnici ſucco, aut aloe,aut per ſimplicius quoddam aluus ſoluenda. Vitāda ſunt etiā vehemētiora purgatiua,& maximè quæ ſtomacho ſunt magis infeſta. Deligationes autē & multos lanæ hapſos in iis reprobamus. valde enim nocēt nō ſolùm in his,ſed etiā in omni lippitudine ex humorū acrimonia facta. Cataplaſmata igitur adhibere oportet vbi inflammatio adfuerit, maximè in principio: leuia quidem , ſed F lata. ſunt enim cataplaſmata tenuibus ac mollibus linteolis illinenda,& ſuper totum oculum imponenda, ſupercilio ac mala & tempore ſimul comprehenſis: & ſinenda quamdiu fuerint madida: poſtquā verò ſiccata fuerint, tollenda & alia imponenda. Ad inflammationem.

Adhibeantur ea quæ ad inflammationes congruunt, velut eſt tenue ouorum,& vitelli ouorum triti cum croco ac modico opio,moderatóque paſſo ac pane. Conueniūt etiā adſtringentia,velut ſunt mala cydonia cocta, aut malicorium in aqua coctum. Verùm vitandum eſt,velut di- G xi,ne oculus in his diutius deligetur. eſt enim nocentiſſimum hoc. Mitigata verò inflammatione,etiam ab emplaſtris abſtinendum eſt,propter grauitatem. Collyria verò in principio conueniunt, Nili ex roſis cum lacte dilutum & infuſum. Proficiente autem curatione,adhibendū eſt id quod ex thure, myrrha, ac croco paratur. poſtea etiam nardina. Forinſecus autem illinendæ ſunt palpebræ collyrio Nili ex roſis, frons verò acacia & hypociſtide, cū croco & modico opio. Fomenta ab initio tepida adhibeantur, nam intenta à principio, inflammationes exacerbant: poſtea verò caliditatem intendere oportet. H Deambulationes & alii motus ab initio non conueniūt. Balnea verò & reliqua vaporatoria fomenta poſt principiū. A vino abſtinere oportet per omnē curationē,& aqua calida in potu vti, & cibos molles ac facilè concoctiles

accipere.Fugiẽda eſt in his ſanguinis ex fronte aut venis angularibus detractio: procidit enim oculus,& maximè ſi inflãmatio ſimul affuerit, aut profundior exulceratio.

De carbunculis in palpebris, Seueri, Cap. xxx.

QVandoquidẽ & carbunculi ſunt ex genere puſtularum,& fiunt hi quoque aliquando in palpebris,oculumque ad maximũ conſenſum perducunt,age & ad hos pauca auxilia proferamus, dignotiones ipſorũ primùm exponentes,quũ ſint etiam alii quidam abſceſſus palpebrarum qui imperitis carbunculi videri poſſint. Nam & ordeolum tuberculum,& pani,& vari circa palpebras fiũt, ſed cũ tumore quodã hæc, & ferè citra inflãmationem, & non cum vehementi dolore: carbunculi verò ruborẽ ab initio habent, vt oculum ſibi peruri putent: tumorem verò aut eminentiam non ſtatim inducunt.Nam ob immodicam caliditatem, velut ruptionem quandam carbunculus ſuſtinet,& quod effluit ex ipſo,quum ſit acre ac mordax, ſuperficiem quidem carbunculi reſiccat, & cruſtam inducit:vicinis verò locis morbum infert. Conſequitur igitur ad ipſos fortis inflammatio,tum ipſius oculi,tum partium circumſitarum,& maximè glandularum circa aures, vt quandoque magnarum vlcerationum,& ruptionum oculi cauſa fiant, inſuperque prolapſuum, & nuditatis palpebrarum. & cicatrices à carbunculis craſſæ fiunt,& aſſiduè vlcerantur.& in reliquo quidem corpore ſanguis qui effluit ex carbunculis niger reperitur,propter ſuperaſſationem.in oculis autem ſanguis non omninò ex carbunculis manat,eo quòd neque redundet in oculo ſanguis: vnde plerunque etiam albi colore ſunt carbunculi in palpebris.Et ſi quidem emotio affectionis cita contigerit per conuenientem curationem, carbunculus penitus diſparet: ſi verò durauerit & ægrè diſcuti poterit, neceſſariò locus nigreſcit. Proinde incipientibus carbunculis non ſtatim ad cataplaſmata & illitiones progredi oportet, ſed per clyſterem primùm aluum euacuare: deinde lacte moderatè cocto purgare. In ſanguineis corporibus etiam vena ſecanda eſt. poſtea per ſpongias fomentum adhibendum, primùm ex ſimplicioribus. adſtringentibus enim & frigefacientibus, & aliquando etiam reſiccantibus pharmacis vſi,hos ſanabimus.In principio igitur quum feruor adeſt, humorem extinguere conantes,coriandro trito ruborem oculi illinimus.Et ſolanum cum paſſo tritum & carbunculo adhibitum, ſtatim ipſum abolet. atque hic ductus in principiis magnopere prodeſt.At frigefacientia cataplaſmata oculo in carbunculis adhibita, repellunt quidem id quod influit carbunculo,& externas inflammationes ſedant:verùm periculum eſt ne in ipſum oculum impetũ faciat. hoc enim ſolanum aliquando perpetrauit. adhibitum enim cum paſſo,ſtatim quidem tumorem aboleuit: oculus autem hinc repletus eſt.Cæterùm carbunculos iam depaſcentes variè curare oportet. Nam quod defluit acre ac mordax exiſtit, vt etiam vicinos locos depaſcatur, & periculum ſit ne ocul⁹ lædatur:ſolet enim eroſio his contingere.Cõuenit igitur ſpongia detergere,&oculum moderatè perfundere roſarum,aut rubi, aut pampinorum vitis decocto. ſit autem tepidius decoctum,aut potius lactei teporis.Quòd ſi etiam ſordidi fiãt loci, ex eo quòd nome depaſcens præualuit, (ſæpè enim etiam palpebræ excidũt) ad huiuſmodi fluxiones etiam hypociſtidis ſuccum aquæ admiſcemus,& myrtum & acaciam paſſo diluta locis illinimus. oportet enim pro corporis curandi ratione, etiam materias eligere, maximè medias. valde enim efficacia pharmaca loci non ſuſtinent, qualis eſt ærugo, & ſimilia: per mordacitatem enim etiamſi ſalutis ſpem habeat oculus,hac quoque priuatur:neruoſæ enim partes, & præſertim carnibus denudatæ, à vehementer mordacibus læduntur, vt etiam cariem inducant. Malicorium itaque ex malis Punicis acidis cum lenticula ferueſacimus,& deraſa interna parte, cum modico melle terimus & ex eius vſu magnopere profecimus: celerem enim purgationem facit, & humores qui oculis inferuntur, quodammodo ſupprimit.nã pinguia nomas augẽt.Aucta verò noma,in vino malicoriũ coquere oportet,& per ſe citra lenticulam imponere. Cruſtas autem magis malicorium coctum tritum cum melle impoſitum reſoluit.Sunt & compoſita pharmaca carbunculis conuenientiſſima. In principiis enim feruorum, paſtillus ex halicacabis illitus excellẽter extinguit. frigefacit enim & reſiccat moderatè.Si verò contrahere oportet carnem ſuperexcreſcẽtem,Muſæ paſtillum aridum tritum adhibemus: ſi verò incarnatione opus eſt, ipſum Muſæ paſtillum cum ſapa diſſolutum illinimus. At ſi cicatricem inducere intendimus,rurſus paſtillũ ex halicacabis aſſumimus. Apolloni⁹ autem ait,Ad carbunculos oculorum hoc pharmaco vtimur, Spodii drach.IIII. lapidis ſciſſilis drach. II.croci obol.III.myrrhæ paululum torrefactæ obol.III. Terito cũ vino odorato donec areſcãt,& paſſi Cretici, aut alterius non acris heminã admiſce,contere,excipe ac ſubline.Diſſipat cruſtas, & purgat vlcera, ſiue extra palpebras affectio fuerit,ſiue intrinſecus in profundo.facit & ad fluxionem ac inflãmationes.Si verò dolor oculũ vexarit, hoc collyriũ illine, & e veſtigio ſiſtet nomẽ. Recremẽti plũbi triti loti & exſiccati drach.IIII.ſpicæ nardi drach.I.gũmi drach.II. foliorum oleæ centum viginti ſuccũ. Succum aquæ hemina ad folia adiecta exprimito,excolatóque,& ad reliqua conterendo vtitor. Facit & collyrium Nili ex roſis cum ouo infuſum:maximè verò nardinum Candido inſcriptum,per ſubmiſſionem palpebræ ſublitum,vſque ad perfectam curationem. Oportet enim,vbi pura facta ſunt vlcera,fomento præmiſſo, ſpecilli nucleũ lacte tingere,& palpebris ſubmittere,atque angulos inter ſe diſparare,ne diſtorta concretio fiat.Et ob hoc neque oculum deligare oportet,maximè poſt vlcerum purgationem. Nam circa principia ſi inflammationes maximæ & diſtentiones fuerint,lenticulæ coctæ cataplaſma cum pane imponere cogimur. Sed & pſyllium impoſitum inflammationes mitigat:in doloribus enim aliarum oculi inflammationum adhibitum, ſomnum inducit. ſint autem leuiſſima cataplaſmata.Sed neque diu in cataplaſmatum,vſu perſeuerare oportet: augent enim putrefactionem & oculum magnopere lædunt, velut etiam in puſtulis prædictum eſt.Poſtquam igitur aliquãtulum mitigauimus inflammationes, ſtatim à cataplaſmatis, tum in carbũculis tum in puſtulis abſtinebimus.At verò in locis circa aures per cõſenſum inflãmatis,ſpleniũ ex cerato butyrino imponito.

De canceratis oculorum vlceribus, Cap. XXXI.

VLcuſcula in nigro oculi fientia,cicatricem non recipientia,parua,doloroſa,parua vaſa habentia, varicoſa, cancerata dicuntur. & aliquando quum cicatricem accepiſſe putantur,reſoluũtur citra manifeſtam cauſam. Fiunt autem in his punctorii diſcurſus vſque ad tempora,& conſequitur in ipſis fluxio humoris moderatè acris ac tenuis.Et album in oculo itémque nigrum, ſemper rubicundum eſt.& auerſantur cibum.Augentur autem ipſis vehementer dolores,illitis acrioribus medicamentis. Contigit hæc affectio maximè ſenioribus, ex diuturnis lippitudinibus: & fœminis quibus menſes defecerunt. Curatio porrò adhibẽda eſt, habita totius corporis cura, cum prædictione quòd fieri nõ poſſit vt perfectè ſanẽtur, ſed fieri poſſe vt mitigentur,primùm per conuenientem diætã, deinde etiã per pharmaca dolores lenire potẽtia. Diæta igitur huiuſmodi ſit: Poſtquã à lecto ſurrexerunt, corpus moderatè illinant oleo dulci: caput autẽ modico roſaceo aut omphacino.Et viridi ſindone oculo prætẽta, deambulare iubeto in tenebroſo ac nõ ventoſo loco, cum ſilẽtio & abſque alia diſtẽtione, ita vt neq; caput agitẽt, quãtũ eius fieri poteſt. Poſtquã autẽ ampliore & lẽta deambulatione vſi fuerint,ad domiciliũ tenebroſum & nõ valde lucidũ ſe recipiant: & rurſus ab alio corpus ipſorum illinatur, excepto capite,confrictis maximè lũbis ac inferis partibus. Poſtea verò lactis moderatè cocti, remota concretione ſuperſtante, heminæ menſuram accipiant. Nam acrimonias quæ affluunt hebetat,& aluum facilè ſolubilem facit. Si verò ineptus eſt ad lactis potũ,pollinem polentæ paſſo moderatè calido diluto inſpergito, & ſorbendum dato. Poſtea ſi fame vexentur, duobus ouis ſorbilibus vtantur,& ſomnum diurnum vitent.Circa decimã autem horam confricti aſſumãt panem purum, cum

obſonio quodam viſcoſum quippiã habente, velut ſunt [A] oua ſorbilia, cerebellum porcinum duabus aquis coctũ. ex piſcibus muræna, torpedo, glaucíſcus. ex oleribus malua, atriplex, lactuca. Aſſumenda etiam alica ac oryza,& laganum in gallinæ iuſculo coctum,& pedes ſuilli ac tali probè cocti.omnia verò ſint moderata.Vinum bibant & tenue ſubadſtringens & ipſum moderatum.Ab omnibus autem ſalſamẽtis & leguminibus penitus abſtineant. item à balneo,niſi neceſſarium hoc fuerit aut laſſitudinis gratia aut tardæ concoctionis: at tunc non tardãdum in ipſo eſt,ſed citò exeundum. Dolore verò à [B] fluxione oborta illinantur pharmaca lenia ad pura vlcera conuenientia,velut eſt ſpodiacum & collyrium Cleonis, & ſimilia.In oculum autem aſſiduè infundendũ eſt ouum,aut lac muliebre tepidum. Mitigat etiã lentis decoctum infuſum,aut plantaginis, aut portulacæ. Verùm ad temporum dolores vtendum eſt collyrio Nili ex roſis: ſi verò ad vehementes inflammationes cataplaſmatis vti cogamur,cataplaſmate ex papaueris capitibus vtẽdum eſt leuiſſimo. antea enim dictum eſt quòd fugere oportet cataplaſmata in oculis calidas affectionem ha- [C] bentibus.admiſcendum eſt autem cataplaſmati ex papaueris capitibus in his,& crocus, & lac muliebre.

De malignis oculorum vlceribus, Cap. XXXII.

FIũt & alia maligna vlcera, partim à magno angulo initium ſumentia, partim à nigro, partim ab albo: & oculum citò corrodũt,& præſertim in corporibus vitioſis humoribus refertis, & quæ acrium rerum eſu vſta ſunt.Sanies etiam ab vlcere manat multa ac graueolens, & ſequuntur dolores vehementes ac febres: ſæpe etiam alui fluxus.depaſcuntur etiam aliquando vlcera vicinos [D] oculis locos.Curãdæ verò ſunt etiam huiuſmodi nomæ per prædictæ diætæ vſum. Veruntamen eiuſmodi exhibenda ſunt quæ aluum non ſoluunt: vnde in iis magis volucrium genere vtendum eſt, maximè montanarum. In oculum verò infundendum eſt lac aut ouum, & prædicta collyria. Si verò nome tranſgreſſa fuerit oculos, curatio ita fiat:Pompholygem optimè lotam,ex muliebri lacte illinire oportet, & ſuperimponere, ſanie prius per aquam elota,deinde per lac.Facit ſimiliter & ceruſſa lota ac ſiccata, & cum lacte adhibita. & plumbi lotura [E] ſicca, quæ confricto plumbeo mortario cum plumbeo piſtillo colligitur.Facit & plumbi recrementum lotum & amylum,ſingula cum lacte muliebri.Cataplaſmata verò ſi coacti fuerimus adhibere, mala Cydonia cocta adhibeantur,aut roſæ virides,aut ſiccæ vino maceratæ.polygonum item ac ſolanum,& ſemperuiuum,& ſeris cũ polentæ polline. Si verò vaſa in fronte ac temporibus fuerint eleuata, etiam ſectionis vaſorum rationẽ habere oportet.

De myocephalis, Cap. XXXIII. [F]

QVVM vlcera quæ propter eroſionem aut ruptionem corniformis tunicæ fiunt, profunda euadunt, pars acinoformis tunicæ procidit, & quod prolapſum eſt,nigrum aut cæruleum apparet.In circuitu verò circa fũdũ eius partis quæ procidit,labia corroſæ corniformis tunicæ alba apparẽt:& ſi adhuc magis pars prolapſa durauerit,labia ruptionis tunicæ corniformis calloſiora facta adhuc magis alba apparẽt.Diuulſa eſt aũt omnino in vuiformis ſiue acinoformis tunicæ prolapſu pupilla ipſa,vt õnino nõ appareat,aut & ſitu & figura immutata. [G] &per hæc diſcriminatur myocephalõ à puſtula. dicitur autẽ myocephalon,quoniam figura ſimile eſt capiti muſcæ. Repulſoriis autem & adſtringentibus opus habet pharmacis,qualia ſunt maximè quæ ex vino fiunt.Eſt autem & hoc celebre ad ipſum: Cadmiæ,æris,chalcitidis crudæ,ſing.vnc.I.æruginis drach.IIII. myrrhæ troglodyticæ drach.II. & dimidiam,croci drach. III. ſalis ammoniaci drach.III.gummi drach.III.excipe vino veteri adſtringente. Aliud ad pterygia, carnis incrementũ iuxta magnum oculi angulum,aſpritudines.exterit etiã [H] cicatrices. in alio exemplari reperi, etiam ad ſtaphylomata facere: Miſyos crudi drachmas duodecim cum aquæ cochleario terito, deinde croci læuiſſimè triti dr. viginti adiicito, ac rurſus terito,& additis myrrhæ drachmis quatuor, excipito,ac vtitor.Poſt illitionem verò ex ipſo factam,ſpongiam teneram imponito, ac deligato. Aliud bonum.facit & ad ſtaphylomata. Miſyos crudi ſextantem,croci vnciam vnam,gummi vnciam vnam:tere cum vino,&vtere.Mirificè etiam facit in ipſis Theodotium Seueri. & ſi quidẽ inflammatio non affuerit,craſſius illine:ſi verò affuerit,cum ouo infunde. Adhibeatur ipſis quoque conueniens deligatio,& inflammatis cataplaſma ex papaueris capitibus impones: aut pſyllium aqua calida madefactum. Collyrium Hori faciens ad myocephala cum Theodotio.facit & ad diuturnas tenues fluxiones: Cadmiæ,ſquamæ æris,croci,ſing. drach.octo,opii drach.XII.miſyos vſti, myrrhæ, acaciæ, gummi,ſing.drach.IIII.excipe aqua.

De ſtaphylomate, Cap. XXXIIII.

DIfferentiæ ſtaphylomatum plures ſunt:nam & cauſæ affectionis variæ ſunt.plerunque tamen quomodocunque factum fuerit ſtaphyloma, viſum deſtruit.Appellatur autem ſtaphyloma, quum corniformis tunica fuerit eleuata, & eminentiam acino vuæ ſimilem fecerit. Fit autem aliquando humoribus ſub aliquam corniformis tunicæ ſtriam collectis, à quibus humoribus coactam corniformem tunicam ſuſtineri contingit ac eleuari ac incuruari, faceréque ſtaphyloma citra ruptionem. Fit hoc etiam ex puſtula quadam inter ſtrias corniformis tunicæ ſatis profundè conſiſtente, quæ tunicam eleuauit,non tamen rupit.Appellant etiã ſtaphyloma quum ob corniformis tunicæ rupturam, magnus vuiformis tunicæ prolapſus factus fuerit. Differt hoc à primo,quoniam in illo eleuatio ſola eſt tunicæ corniformis:vnde etiam tota moles albidior apparet: in hoc verò ruptura quoq; facta eſt tunicæ corniformis,& quod prolapſum eſt,cæruleum aut nigrum apparet.Quum autem maximum factum fuerit ſtaphyloma,vt extra palpebras tranſgrediatur & induretur,ita vt ipſa corniformis circumcirca calloſa facta ſit, & talem affectionem conſtringat,clauus appellatur:quoniam per omnia claui capiti ſimilis exiſtit.Hæc igitur affectio quomodocunque fiat,duobus malis ſubiacet, viſus videlicet detrimento, & figuræ deformitati. Et ſic quidem affectum oculum ad naturalem ſtatum reducere,impoſſibile eſt arti: figuræ verò deformitati conſilium contingere poteſt,maximè per chirurgiam.Quæcunque igitur ſtaphylomata recentia ſunt,& propter inflammationem eleuatæ ſunt tunicæ,curanda ſunt cataplaſmatũ ad inflammationes deſcriptorum vſu,& ſimili quoque diæta.In quibus autem ſub corniformis ſtrias humores aliqui collecti eleuationem fecerunt (ſi dolor adfuerit) ſemen lini cum fœnogræco ex aqua mulſa cocta imponemus: declinantibus verò doloribus, farinam fabaceam cum roſis aut ſemine lini ex aqua impone: aut rubi folia, aut bryoniæ botros immaturos,cum butyro & terebinthina,æqualibus portionibus impone&deliga. ad dolores verò cõuenit etiã ſolani ſuccus cum lacte muliebri infuſus.Collyrium autem ad non inflammata ſtaphylomata commodũ hoc eſt:Alcyonii drachmas quatuor:ſalis ammoniaci vnc. I. ſpumæ nitri dr. ch.I.lacrymæ oleæ ſylueſtris drachmam I.gummi ſextantem:excipe aquã.At Theodotium Seueri braſſicæ ſucco dilutum,& craſſius oculo adhibitum, vnã cum ſpongiæ deligatione molẽ diſſipat,ſi non diuturna fuerit affectio. Cæterùm ægrè curantur ſtaphylomata quæ ampliorem fundum habent, & quæ venas ſanguine plenas habent:incurabilia autem ſunt eminentia, & colore varia, & temporum dolores inducentia. Iis ſanè nihil aliud adhibendum eſt quàm ea quæ dolores mitigare poſſunt, quæ in malignis vlceribus iam antè relata ſunt.

Staphylomatum chirurgia, Cap.XXXV.

IN ſtaphylomatis quæ anguſtum fundum habent,& non maligna ſunt,cõmoda eſt actio ſecundum cõſtrictionem appellata.cuius hic eſt modus. Duas acus accipere oportet filum duplex intortum habentes,æquali prorſus lõgitudine:deinde hominẽ ad pedes tuos collocato,capite ipſius reflexo, ita vt occiput ipſius genibus tuis innitatur: & deinde diſparatis palpebris,per mediũ

ſtaphylomatis fundum,ex ſupernis deorſum acum traſmittito.ſit autem non valde craſſa neque oblonga.Deinde dum detinetur oculus ab acu traſmiſſa,alteram acum duplex filum habentem ſimiliter tranſmittito à paruo angulo ad magnum , per medium itidem ſtaphylomatis fundum:quò figura duarum acuum tranſmiſſarum cruciformis fiat,aut literæ *Græcæ* X ſimilis. Nam quũ paulo obliquior facta fuerit tranſmiſſio,facilius acus extrahũtur.Deinde inciſis duplicatorum filorum principiis, ſuperna duo principia, ſuperno acus principio ſubiicientes,inferna verò inferno,ſtrenuè conſtringimus. ſimiliter autem & obliquæ acus principia conſtringimus. Optima verò conſtrictio fit, rectis principiis ad obliqua ductis,& hoc modo colligatis. Deinde apicem ſtaphylomatis reſecamus, ſolo fundo ipſius relicto gratia filorũ, vt ne elapſis ipſis,humores oculi effundantur, & oculus cautior fiat.Cur autem ſtaphyloma excindimus?primùm quidem compendiariæ curationis gratia. citius enim fila excidunt,& vlceratio curatur:deinde etiã minori dolore æger affligitur per totum curationis tempus, quum & corpora tranſpirent, & neque magna inflammatio cõſequatur.Poſt reſectionem verò apicis ſtaphylomatis,acus extrahere oportet,filis(velut dictum eſt)conſtrictis: & tũc lac infundere aut oui candidum. Supernè verò oculo imponatur ouũ cum roſaceo ac modico vino concuſſum,& molli lana exceptum. Imponatur etiam tempori alius lanæ hapſus iiſdem imbutus: & facta deligatione,æger in quiete ſeruetur. Poſtera die fomentũ fiat per ſpõgias probè expreſſas,& lacte infuſo,lana ouo imbuta imponatur & deligetur . atque hoc faciendum eſt per plures dies donec fila excidãt. Elapſis autem filis illinantur collyria tenera ad vlcera deſcripta,vt pura exulceratio fiat: deinde cicatricem inducentibus vtendum eſt.

De vlceribus cicatrice indigẽtibus, Cap. XXXVI.

PVrgatis oculorum vlceribus & expletione indigentibus, animaduertere oportet vt ne carne redũdent, ſed aliquanto cauius ad cicatricẽ perueniãt:præſertim ſi in pupilla fuerit vlcus. nam ſupereminentes cicatrices viſum impediunt,& deformitatem afferunt: & dum ex palpebris pungunrur,fluxiones inducunt.Quæ verò aliquantulum cauæ ſunt,melius apparent,ac ſplendorẽ excipiunt,& decoræ ſunt ſi fuerint parti concolores. tales autem conſequuntur ſi à mollibus & meatus obſtruentibus pharmacis, compendio ad cicatricem inducentia tranſeamus.Præſtat autem ſi aliquando clandeſtinè carò ſuperexcreuit citò reprimere,ac eminẽtias attenuare, & ſic cicatricem inducere. Vitanda autem ſunt tingentia cicatrices pharmaca, & maximè ſi iuxta pupillam fuerit vlcus:dum enim denigrantur,impediũt viſum.ſed & deligationes oculorum in vlcerationibus vitandæ ſunt, quibus aliqui vtuntur volẽtes humiliare cicatrices. Deligatus enim exulceratus oculus & immobilis factus,ſæpe palpebris agnaſcitur. Porrò vlcera ad cicatricem perducta diligenter notare oportet. Quidam enim decipiũtur,& cauiores factas cicatrices caua vlcera eſſe putãtes, mollia & replentia collyria illinũt: deinde cõtingit locos quidem non impleri , verùm tunicas ex hoc craſſas fieri.Quum itaque ſuperficiem vlceris claram factam videris, & albam ac læuem,& album oculi naturalem colorem recepiſſe,& totum oculum à fluxione liberatum, ſcito ceſſiſſe iam vlcus,& cicatricem inductam eſſe. Eſt autem optimum collyrium quo vſi ſumus in puris vlceribus & cicatrice indigentibus,quod Cleoni inſcribitur.

De cicatricibus & albuginibus,
Cap. XXXVII.

OMnes cicatrices in nigro oculi albæ apparent. Denſata enim corniformi tunica,ſubiectus ipſi cæruleus color non tranſlucet:maximè tamen ſupereminentes albeſcunt : æquales autem minus ſunt albæ: cauiores verò quodammodo concolores ſunt nigro. Quæ verò adſtringentibus pharmacis vſque ad inductam cicatricem curantur,magis obſcurantur,eo quòd pelliculæ per adſtrictionem multùm dẽſantur.At verò calloſas ac diuturnas & craſſas cicatrices curare non oportet.neceſſe eſt enim
A in talibus collyriis valde acribus vti, & à vehemẽti mordacitate aliæ oculi partes vlcerabuntur:ſi verò etiam ſuffuſio aut glaucedo affuerit, vanum eſt cicatrices extergere. Oportet autem eum qui cicatricem extergere velit, per victum corpus accommodare, quò moderata materia & boni ſucci,in toto corpore adſit. Itaque ab omnibus acribus abſtinere oportet,ſalſiſque ac craſſi ſucci cibis,& à multo vino:& bonæ concoctionis maximè curã gerere,& moderatè boni ſucci eduliis vti. à balneo verò curationis tempore vtendum eſt.Illitio autem facienda
B eſt ante cibum vbi probè concoxit,& capite ac toto corpore leuis eſt, ventris onere prius depoſito,& nõ ſtatim à lecto ad illitionem tranſeundum , neque ante cœnam. Vitanda ſunt excoriantia cicatrices pharmaca. Quidam enim illinentes ipſa acribus medicamentis, & excoriantes, ac candida ramenta per ſpongias detrahentes , ea in coticulis nigris circũferentes oſtentant: deinde illinunt aliquod medicamentũ quod tingere poteſt.Verùm fluxionibus ſuccedentibus ex pharmacorum acrimonia,itémque inflammationibus, & aliquando reſolutis cica-
C tricibus,vlcera magis profunda fiunt : deinde coguntur rurſus adſtringentibus ac meatus obſtruentibus collyriis vti,& cicatrices magis craſſas faciunt.

Materia attenuans cicatrices & albugines,
Galeni, Cap. XXXVIII.

PRoinde in iis quæ attenuare poſſunt, vtẽdũ eſt pharmacis moderatè extergentibus.Exterſoria autem nõ minima facultate participat æs vſtum , & ſquama æris, & flos eiuſdem,& chalcitis vſta. Si verò lota fuerint talia,exterſoria quidem adhuc manent: tanto verò imbe-
D cilliora actionibus fiunt,quanto etiam leuiora.ſecurius eſt autem leuioribus vti. At fortiora iis ſunt, miſy & ærugo:quare etiam ad ſycoſes & callos cõueniunt ſi admiſcentur. Quidam iis adiiciunt etiam gallas pharmacum vehementer adſtringens:ſed vehemẽtius eſt adſtrictione ſimulque acrimonia atramentum ſutoriũ:multo verò moderatius euadit vſtum ac lotum. eiuſdem materiæ eſt & ſquama ferri ſtomomatis. Quæcunque igitur ex adſtringentibus multùm terream compagem habẽt, aſpritudines ſycoſéſque ac callos eliquant,velut ſunt mi-
E ſy,& ærugo , & ſimilia. Quæ verò ex ſuccorum genere ſunt, velut omphacium & hypociſtis, glauciúmque & acacia, in ſublitionibus facilè cum lacryma eluuntur. Citra mordacitatem autem extergent, cornu cerui vſtũ, & cornua caprarum. at thus tardiſſimè particeps eſt extergendi facultatis, eximítque dolorem ac concoquit. Prædictorum verò animalium cornua, exterſoria quidẽ ſunt,ſed neque vim eximendi dolorem,neque cõcoctoriam habent , quum frigidæ ac ſiccæ ſint temperaturæ. Thuris autem cortex adſtringit quidem & ipſe non in-
F ſtrenuè, ſed multùm omnibus prædictis inferior eſt: thuris verò inter onera confracti pollen (quod mannã dicunt)differt à thure eo quòd modicam adſtrictionem aſſumpſit.parua enim quædam corticis ſegmẽta ipſi admixta reperiuntur. Habet & armenium appellatum vim extergendi:quo videlicet vtuntur pictores.Item atramẽtum Indicum , & propterea vlceribus non inflammatis citra moleſtiam adhibetur.At aloe mixtæ facultatis eſt: velut etiam roſa. habet enim amarum quiddam quod extergit:habet & adſtringens quiddã quo contrahit vl-
G cera, & ad cicatricẽ ducit. Sal verò ammoniacus,& lapis Aſius,& flos ipſius fortiſſima ſunt pharmaca:quare etiã ad ſcabras oculorum affectiones conueniunt. Cæterùm ex aromaticis commodè iis admiſcentur, caſia & malabathrum ac amomum: diſcuſſoria quidẽ facultate prædita,verùm etiam adſtrictione participantia.Nam in cõmuni de omnibus exterſoriis medicamentis noſſe oportet,quæ moderata ſunt , & quæ ſycoſes ac callos conſumunt,ea omnia etiam ad cicatrices craſſas conueniunt.

H Auxilia ad cicatrices & albugines, Cap. XXXIX.

AD albugines,dracunculi ſemen habentis occultatũ in terra ſimile piperi,idipſum ſemen accipe, & tritũ cum melle illine. Aliud ad cicatrices & hebetudinem viſus.Seminis rutæ ſcrup.II. Armeniaci ſcrup.VIII.ſalis ammoniaci ſcrup.III.ammoniaci thymiamatis ſcrup.III.

vtere ſicco. Aliud. Cicatrices recentes exterit citra omnem moleſtiam: Lac equinum cum modico melle aſſiduè illitum: aut anethi florem purpur. ſcemem cum modica aqua terito,& per linteum excolato, ac ſuccum oculo bis in die inſtillato: & poſtea cucumeris hortenſis ſemen commande, & expreſſum per linteolum ſuccū in oculum inſtilla,& hoc aſſiduè facito. Aliud ad albugines. Sideritidis herbæ fructum læuiſſimè tritū inſuffla: deinde comprehenſum manu oculum, frigida aqua paululum prolue. Exterget etiam generoſè, alcyonium Mileſium cum melle, ammoniacum thyn iama tritum cum vino & melle. Quòd ſi puero paruo albugo facta fuerit in oculo, mater pueri ammoniacum com mandat,& in pueri oculum ſufflet. Facit & anemones radix bulbiformis læuiſſimè trita illita.& anagallidis cæruleum florem habentis ſuccus cum melle. Aliud. Capnii chelidonii appellati ſuccus cum melle. Nitrum cum oleo veteri. menthæ ſuccus mirificè facit. Columbæ fimus in cote cum aqua dilutus, præter opinionem facit. Item felis fel illitum. Aliud ad albugines certum. Butyrum liquefactū ſolū illine, (ſummè prodeſt)& vtere. de hoc plura promittere nō oportet: omnē enim promiſſionem vincit. Aliud optimū. Lac muliebre, melanteriam ex clauis vetuſtis ac aceto paratam, mel bonum: hæc tria æquis portionibus ſimul mixta & excolata adhibe velut diuinum pharmacum. Aliud. Rumicis hortenſis & plantaginis ſemen in teſta exurito, & cinerem exactè terito, ac vtitor. Aliud. Crocum, piper, æquali pondere læuiſſimè trita, cum felis fel e in collyria redigito ac vtitor. Aliud. Pullorum hirūdinum capita detracta in olla exurito ac terito,& in corneo vaſe reponito, ac vtitor. eſt enim vtiliſſimum auxilium etiam ad percuſſos oculos illitum. Aliud. Lapidem ſarcophagum appellatum, ex quo loculos defunctorum magnos faciunt, tundito, cribrato,& cum ſputo ipſius ægri, præſertim ieiuni, terito ac confidenter illinito. Aliud. Vitulæ fel heminæ menſura ad ignē modicè coquito,& optimi mellis parem menſuram adiicito,& myrrhæ drach.II. croci drach.II. ſimul terito, ac rur ſus in æneo vaſe ſufficienter coquito, & in pyxidem æream reponito, ac vtitor. Aliud. Lapidis magnetis viui, lapidis ophitæ, ſtibii, æquas portiones tuſas, cribratas, ac rurſus probè tritas, nycteridis herbæ ſucco ac optimo melle addito, illine per ſpecillū ex lapide ſarcophago factū. Aliud. Galbanū cum melle liquefactū ac ſimul tritum adhibeto. Aliud collyrium. tollit albugines mirificè ac citò. Squamæ ferri ſtomomatis dr. duas, aluminis ſciſſi drach.II. gūmi vermiculati drach. III. terito ex aqua, & formatis collyriis vtitor. Aliud. Rhamni ſuccum, ſi fieri poteſt, de ſemine: ſin minus, de foliis, ſextātem, ammoniaci thymiamatis vnc.I. teſtarū ſepiæ vnc.I. mellis Attici ſextantem. trita excipe, ac vtere. Quidam ſolum ammoniacum cum rhamni ſucco terentes illinunt. ipſe verò ſuccus per ſe illitus cicatrices tingit. Archigenis collyrium ad albugines, quod ex vna illitione plurimam albuginis partem tollit: ſummè etiam facit ad omnem periculoſam ac diuturnam lippitudinem. Cochlearum vſtarum drach.III. æris vſti dr. III. ſquamæ æris drachm. VI. ſquamæ ferri ſtomomatis dr. XII. æruginis drach. VI. lapidis ſciſſi dr. I. aloes dr. I. omphacii ſicci dr.II. lycii Indici dr.IIII. chalcitidis dr. III. myrrhæ dr.III. thuris dr.III. corticis thuris drach.II. croci dr.II. crocomagmatis dr.II. ſpicæ nardi dr.III. cytinorum dr.II. gummi dr.VIII. terito cū aqua,& formato collyria, ac vtere cum aqua. Quòd ſi aridum facere voles, trito collyrio vtere ſicco. Facit & harmatium collyrium, & præſcriptum ad myocephala ex vino, & his ſimilia. Probè etiam facit ad cicatrices (inquit Apollonius) collyrium pepieſmenon, *id eſt preſſum* appellatū, quæ omnia in tractatu De multi vſus collyriorum compoſitione deſcribentur. At verò Theodotium Seueri cum aqua craſſum illitum, ad tantam tenuitatem perducit cicatrices vt ſenſu cognoſci nō poſſint. Optimum autem in ipſis eſt ſiccum collyrium Alexandro regi inſcriptū, ex croco, ſpica Celtica,& terra ampelitide paratum. habetur autem inter ſicca multi vſus collyria.

Albuginum tincturæ, Cap. XL.

IAM antè dictum eſt quòd abſtinere oportet à pharmacis cicatrices tingentibus: verùm vt ne ignorētur ea quæ hoc facere poſſunt, etiam horum mentio facienda eſt. Gallam, inquit, tritā repoſitam habe, & vſus tempore nucleum ſpecilli calefacito, & eo de pharmaco excipito, ac albugini admoueto. Poſtea verò atramentum ſutorium aqua dilutum adhibeto. Aliud. Malicorium tritum admoueto,& poſtea atramentum ſutorium cum aqua tritum. Aliud. Mali Punici dulcis carnem tritam modica aqua adſtillato, & læuiſſimam factam reponito:& vſus tēpore, vbi hanc ſæpe affricueris, & præadſtrinxeris, hyoſcyami ſuccum illinito ad dies quindecim. hoc & tingit albugines & diſſipat multoties illitū.

Aliud. facit & ad glaucos oculos. Miſy cum aqua tritum in collyria redigito. ſimiliter autem aliud collyriū ex galla formato. Vſus autem tempore, vbi per collyriū ex galla præadſtrinxeris, collyrium ex miſy illinito. Aliud ſiccum. Gallæ drach.I. acaciæ drach. I. atramēti ſutorii dr. ch. II. vtere. Aliud collyrium. Florum mali Punicæ, atramenti ſutorii, acaciæ, gummi, ſing. drach. IIII. ſtibii drach. IIII. galbarum dr.II. aqua excipe: ſi verò flores Punicæ non affuerint, id quod in ipſis malis inter grana membranæ ſpeciem præfert, iniice.

Ad glaucos oculos, vt nigras habeant pupillas, Cap. XLI.

MAlicorii Punici dulcis ſuccū infunde: deinde interſtitio facto hyoſcyami cæruleum florem cum vino tritum inſtilla aut hyoſcyami ſuccum. oportet autē debito tempore flores colligere ac reponere. Aliud. Acaciæ fructum,& parum gallarum diligenter tere,& anemones ſucco excipe vt mellis craſſitudo fiat. deinde liquorem per linteum diligenter exprime ac repone, & vtere velut dictum eſt. Aliud. Cucumeris ſylueſtris ſuccum illine. hic mulieres glaucoculas oculis nigricātibus facit. Aliud. Hyoſcyami cæruleum florem in vmbra ſiccato ac reponito. Vſus autem tempore florem vino auſtero dilutum præillinito: & poſtea ipſum florem læuiter tritum per ſe illinito. Hoc vim ſuam ſtatim declarat.

De puerorum curatione, Seueri, Cap. XLII.

INgens gramarum copia in oculis puerorum reperitur,& inflantur plerunque horum palpebræ à materiæ multitudine. ſunt enim pueri natura humidiores ac calidiores. Itaque horū collyria perfrigeratoria ſunt, & aliquo modo reſiccatoria: participantia etiam non modica adſtrictione, quò ſordium copiam influentem repellere poſſint. Ad tantam enim adſtringēdi facultatem progreſſa ſunt puerilia collyria, vt etiam aſpritudines tollant. Hebetatur enim in pueris collyriorum acrimonia à locali humiditate,& gramarum multitudine. Sed & per allabentium humorum copiam, propter ploratū fientem, collyria eluuntur. Eſt autem nobis experientia cognitum in ipſis primariū & mirabile collyrium, quod recipit lapidis ſciſſi drach. viginti, lapidis hæmatitæ dr. viginti, æruginis dr.IIII. chalcitidis crudæ drach IIII. æris vſti dr.IIII. opii dr.VI. myrrhæ dr.VI. gūmi drach. XVI. Hæc eſt collyrii compoſitio ratione approbata,& experientia vtilis cognita: teritur ex aqua. Sed & aliud collyrium ad ipſos vtile experientia conſtat, quod recipit lapidis ſciſſi dr. XXIIII. lapidis hæmatitæ dr. vigintiquatuor, æris vſti dr.VIII. ammoniaci thymiamatis dr. VIII. miſyos vſti dr. octo, opii dr.IIII. ſeminis hyoſcyami dr. quatuor, gummi dr. octo: excipe aqua. Oportet autem & in his à principio admiſcere lenia collyria, atque ſic paulatim ad efficacem auxiliorum facultatē progredi. Mirificè etiam ad ipſos facit Theophilium collyriū, & quod Mono inſcriptum eſt, quæ inter multi vſus collyria habentur.

De aſpritudinibus & denſitatibus, ſycoſiſque ac callis, Seueri, Cap. XLIII.

QVandoquidem ratio auxiliorum cognationem reſpicit, & velut inter ſe condependentes facultates

reperit, admonet ſanè eadem vt nihil aliud ab ipſis interponamus. Proinde aſperitates, quæ etiam ab aliquib⁹ denſitates vocantur, ex mala curatione ſæpe fiunt, dum medici diutius collyria inſtillant. Quemadmodũ enim in externis vulneribus pinguium adhibitio, carnium quarundam inutilium cauſa eſt: ſic etiam in præſenti fieri cogitare oportet. Fiunt autem & ex fluxione diuturna minimè mordaci: ſi enim acris eſſet, citiùs oculis damnum induceret quàm palpebris affectionem inſeminaret. Fit etiam aliquando non prægreſſis fluxionib⁹, neque manifeſta cauſa præſente. & ſũt huiuſmodi nõ ſimiles iis quæ ex fluxionibus fiũt. In illis enim denſiores & aſperiores ac cruentiores euerſæ palpebræ apparẽt: in his verò, velut milii grana aut erui parua ſemina, videre eſt intra palpebras exurgentia, eſtque hæc ſpecies reliquis curatu difficilior. Differunt tamen hæc inter ſe. nam denſitas in ſuperficie eſt, & cum rubore: aſpritudo verò maiorem inæqualitatem ac eminentiam habet, cũ dolore ſimul ac grauitate. ambæ autem oculos humectant. Quæ verò ſycoſis dicitur, altiores eminentias habet & velut inciſas: & cui alii rei quàm ficui hianti ſimilis eſt. Calloſitas verò aſpritudo eſt diuturna, induratas & calloſas inæqualitates habens. Quidam igitur aſpritudines radere conantur, partim ferro, partim foliis fici. eſt autem hic conatus nociuus. amplius enim ipſas augent, & duras cicatrices inducunt, & aſſiduarum fluxionum authores fiunt, dum ſemper oculi ex ſuccedentib⁹ durioribus cicatricibus punguntur. Curare verò oportet aſpritudines, nullo vlcere circa oculum exiſtẽte, collyriis ad pueros relatis, ita vt euerſis palpebris, ſi non inflammatæ fuerint, illinãtur, & per ſpecilli nucleum diu affricentur: (qui enim citò ab affrictione deſiſtunt, denſant magis, & oculis fluxionem inducũt.) ſi verò permã ſerit cauſa, efficacioribus vti conuenit: quale hoc eſt, Teſtæ ſepiæ drach. octo, pumicis drachmas octo, rubricæ ſinopicæ, ammoniaci thymiamatis, ſingulorũ drach. decem, gũmi drach. octo: excipe aqua. Ex huius vſu magnam laudem reperies: ſtatim enim ab illitione cuticulæ quædam in ſpongiæ admotione excidunt. oportet autem poſt collyrii illitione, aquam frigidam per ſpongiã adhibere. Eſt & aliud collyrium ad huiuſmodi affectiones, quod recipit cadmiæ drach. quatuor, ſquamæ æris drach. quatuor, ſalis ammoniaci drach. quatuor, opii drach. duas, gummi drach. duodecim: excipe aqua. Ego verò Seueriano ſicco collyrio vſus profeci, cuius & tu experientiam magiſtram habebis. Apollonius autem dicit, Ad exaſperatas palpebras vtẽdũ eſt pharmacis quibus etiam craſſiſſimas cicatrices depurgamus: quale eſt hoc, Æris vſti drach. octo, myrrhæ dr. I. ſquamæ æris dr. I. acaciæ drach. II. cadmiæ drach. II. ſpicæ nardi drach. I. cinnamomi drach. I. croci dr. I. piperis grana XVI. hyperici drach. III. ammoniaci thymiamatis dr. III. æruginis obol. II. gummi dr. I. terito cũ vino veteri auſtero, & collyria formato, ac vtitor. Aliud ad fluxiones antiquas & palpebras dẽſas. Cadmiæ dr. XVI. æris vſti drach. IIII. ſeminis hyoſcyami dr. I. opii dr. II. myrrhæ, fruct⁹ ericæ, acaciæ, ſing. dr. IIII. gummi dr. VIII. Omnia ſicca læuiſſimè terito, & lac muliebre adiicito, ac ſimul trita in collyria efformato: & ea ſimiliter lacte trita craſſè illinito, adhibito prius fomento. Liquida compoſitio ad aſpritudines. facit & ad oculos ſuppuratos. Chalcitidis vſtæ drachmas tres, croci drach. octo, mellis drach. nouẽ. Arida cum aqua terito, & vbi probè ſiccata fuerint, mel admiſceto, ac vtitor. Theophili liquida ad omnes ſycoſas eminentias, & omnẽ carnis extuberãtiam: Æris vſti drachmas duas, miſyos vſti drachmam vnam, myrrhæ, croci, omphacii, ſingulorum drachmam vnã, vini Chii aut alius adſtringẽtis veteris odorati, vncias ſexdecim, mellis Attici dextãtem. Sunt & alia collyria facientia ad aſpritudines, quale eſt Phœnix & Dionyſius, & ſimilia, quæ inter multi vſus collyria deſcribentur. Cæterùm in quibus cum palpebrarum aſpritudine etiam tunicæ oculorum inflammatæ dolore vexantur, admiſcere oportet aliquid de exterſoriis ad propria inflammationi medicamenta, qualia ſunt collyria ex vino parata. ſedata verò oculorum inflãmatione, aſpritudines exterere oportet. Verùm in iis qui vlcus habent cum fluxione mordaci, fieri non poteſt vt huiuſmodi medicamento vtamur. Corniformis enim amplius corrodetur, & vuiformis prolapſus maior fiet, & vehemens dolor hominem apprehendet. augebitur autẽ & malignus fluxus. In his igitur collyrium huiuſmodi parare oportet, Pumicem læuiſſimè tritum tragacantho aut gummi madefacto excipimus, & parua collyria formamus: deinde euerſis leuiter palpebris diutius affricamus: & poſtea lac infundimus, & collyriis ad puſtulas ac vlcera deſtinatis vtimur. Ceſſante verò in temporis progreſſu fluxione, ad acriora collyria tranſimus, ac cum ipſis palpebras (velut dictum eſt) confricamus. Miſcemus etiam ad ea quæ vlceribus conueniunt, collyria ex vino, paulatim augentes ipſorum mixturam, quò neque palpebræ vexent tunicas oculorum, & vlcera pura facta impleantur ac cicatricẽ recipiant.

De oculorum debilitate, Demoſthenis, Cap. XLIIII.

Debiles oculi dicuntur qui neque albũ, neque ſplẽdidum, neque igneum videre ſuſtinent, ſed ex quauis occaſione viſum continent & lacrymantur, præſertim inter legendum. Differunt autem ii à fluentibus propter carunculæ naturalis circa magnum angulum decrementum. fluentes enim hoc modo, etiam citra aliquam externam cauſam lacrymantur: hi verò occaſione aliqua oblata. Curandi verò ſunt deambulationibus, curſibus, exercitiis ſupernarum partium cum frictione & ſpiritus detentione, capitiſque raſura, ac leui oculorum frictione poſt exercitia, & frigidæ in caput perfuſione. Vtendum eſt & aquæ potu, & victus ratione media. conducit & legere cum clamore, itémq; ſic ſcribere. Si verò pharmacis opus fuerit, adſtringentibus & perfrigerantibus ac meatus obſtruentibus vtemur.

De myopia, Cap. XLV.

Myopes dicuntur qui ex natiuitate parua quidem propè vident, magna verò procul videre non poſſunt: & qui ſcripta admotis oculis legunt. & alii quidẽ inæquales, alii æquales oculos habent. Incurabilis eſt autem talis affectio.

De nyctalope, Cap. XLVI.

Nyctalopas vocant qui die quidem vident, occidẽte verò ſole, obſcurius: deinde noctu penitus nihil cernunt. Hoc autem magis fieri videtur propter aliquã capitis debilitatem, & maximè viſiui ſpiritus craſſitudinem, itémque reliquorum oculi humorum ac tunicarum. Quibuſdam verò contingit, vt noctu quidem melius videant, interdiu autem deterius: & ſi noctu luna appareat, nihil cernunt. ſed hoc rarum eſt, illud autẽ prius plurimis contingit. Curandi porrò ſunt qui in nocte nõ vident (ſi bono habitu præditi fuerint) venæ cubiti ſectione, itémque ab angulis oculorum: qui verò vitioſis humoribus redundãt, cõuenienti pharmaco purgentur. Poſtea poſt vniuerſalem euacuationem vtendum eſt iis quæ pituitam per os ducũt, & quæ per nares purgant: & ſternutationes ciendæ. Narifuſorium autem pharmacũ ipſis cõmodum hoc fuerit: Piperis, ſtaphidis ſylueſtris, ſing. ſcrup. II. ſinapis ſcr. I. tundito ac cribrato, & radicũ betæ ſuccum adiicito, vt mellis liquidi compages fiat, & contrita naribus infunde, ac attrahere iube. atq; hoc ad dies V. aut VII. facito. Vtere etiã aliis quæ in nares mittuntur, in ſermone De narium affectionibus præſcriptis. Ante cibum verò bibant hyſſopum, origanum, rutam. diæta autẽ attenuatoria ſit ex toto. Si verò per hæc non ſucceſſerit, rurſus purgatorium dãdum eſt, quale eſt hoc, Scammoniæ obolos tres, caſtorii obolos duos, ſalis obolos tres. In debilioribus autem ſcammoniæ obolos duos iniice. Talis enim purgatio ſæpe eueſtigio ab affectione liberauit, aut multo meliorẽ diſpoſitionẽ induxit. Poſt paucos autẽ dies dandũ eſt purgatoriũ pituitã & bilẽ ducens, quale eſt hoc: Colocynthidis obolos II. ſcãmoniæ obolos quatuor, ſalis obol. quatuor: excipe in catapotia ſex, & mediis habitibus tria præbe: fortibus autem, omnia. Oculi verò illinantur melle cocto, & ad continendũ liquorem immiſſum claudãtur: aut oleo vetuſtiſſimo ſimiliter illinantur: aut aluminis ſciſſi in teſta

exuſti drachmas duas, ſalis ammoniaci aut Cappadocici drachmam vnam, terito & cum melle illinito, aut cum lacte muliebri:aut hyænæ fel cum melle. Vitandus tamē eſt frequentior acriorum pharmacorum vſus:aſſiduè verò vtendum oleo vetuſtiſſimo. Putatur ipſis prodeſſe hepar hirci aſſatum, cum ſale citra oleum calidiſſimū comeſtum. Quidam etiam deſtillante ex hepate, dum aſſatur, ſanie ipſos illinunt:aliqui hepar coquunt, & oculos ſuper elatum vaporem detinentes, hoc fomento vtuntur. Auxiliatur etiam elaterium ex interuallis cum melle illitum. & perdicis fel aut capræ ſylueſtris, aut hirci. bugloſſi etiam piſcis fel illitum valde prodeſt. At verò diæta tota attenuatoria ſit:& ab initio etiā à vino abſtinēdū eſt:& vitanda omnia craſſefacientia. Cæterùm in iis qui noctu melius vident, interdiu autem deterius, non cōiectamus ſpiritum multùm attenuari, aut tunicas rareſieri, atque ex hoc ſpiritū diſſipari, ac viſum obſcurari:noctu verò craſſeſieri colligique, ac ſenſum mouere. & oportet in iis robur oculis addere. Herophilus tamen vice verſa in libro De oculis dicit, Ad eos qui in die non vident, gummi, crocodili terreſtris ſtercus, miſy, hyænæ fel, trita cum melle illinito bis in die, & ieiunis hirci hepar edendum præbe. Ego verò coniecto hoc magis facere ad eos qui noctu nō vident.

De hebetudine oculorum, Galeni, Cap. XLVII.

HEbetudo oculorum eſt obſcuritas videndi, ob plurimas cauſas contingēs:aut dū viſiuus ſpiritus incraſſatur:aut dū tunicæ denſantur ac craſſeſiunt, aut dū humores in oculo craſſi ac viſcoſi fiunt. Contingit etiam his hebetudo qui diuturno morbo detenti fuerunt, & triſtitia ingenii. At in ſenibus cum hoc quòd craſſi facti ſunt humores, & tunicæ ſpiritus viſiuus, etiam debilitas adeſt ſpiritus viſiui, & imminutio multa, ac collapſio, & velut corrugatio nerui viſiui ac tunicarum in oculo denſatarum ac craſſefactarum. Nam dum imminuuntur humores in oculo ſenibus ipſis, & minus de ſpiritu ex ſupernis ad pupillam defertur, vſqueadeo rugoſa fit ſæpe corniformis tunica, vt ſenes partim omnino non videant, partim malè & vix adhuc cernāt. Corrugationes enim mutuò inter ſe incidunt, & tunica velut conduplicatur, & aliam craſſitudinem aduētitiam aſſumit. Porrò auxilia in communi ad hebetudinem, ex eadem materia componuntur ex qua etiam in incipiētibus ſuffuſionibus, & partim in collyriorum formas effinguntur:partim liquida ſunt: (quæ etiam induratis inflammationibus tunicarum conueniunt) partim ſicca. Horum compoſitiones in fine huius Sermonis habentur.

De obfuſcatione oculorum, Demoſthenis & Galeni, Cap. XLVIII.

OBfuſcatio eſt perfectum vtplurimum videndi impedimentum, citra manifeſtam circa oculum affectionem, pura videlicet apparente pupilla. Et quibuſdam paulatim affectio conflatur:aliis confertim incidit, vt minimum aut ſemel in totum non videant. Et obfuſcationis quidem paulatim conflatæ plures cauſæ ſunt, de hebetudine iam relatæ. eius verò quæ confertim incidit, cauſa eſt obturatio nerui viſiui, craſſis ac viſcoſis humoribus confertim ipſi illapſis, aut eiuſdem nerui reſolutio. Præcedunt affectionem aſſiduæ cruditates, & meri potus, inſolatio, capitis inuſtio ac ardor, aut perfrigeratio: aut aſſidua lectio poſt cibum, aut balnea ſimiliter aſſidua poſt cibum, & vomitus intempeſtiui, coitus immodicus ac intēpeſtiuus, ſpiritus detentio violenta, quemadmodum in tubicinibus contingit. Hæc enim & his ſimilia, cum modicè fiunt, viſus hebetudinem efficiunt: dum verò immodicè, obfuſcationem. Fit etiam aliquando obfuſcatio ob fortes capitis plagas, aut caſus ex alto, reſoluto quandoque neruo viſiuo, aut rupto, aut (quod omnium mitiſſimum eſt) humorum copia per vehementem concuſſionem illata & viſiuum neruum obturāte. In reſolutionibus igitur nerui, tardè mouetur oculus, aut omnino non. Quum verò ex violenta plaga in caput facta, aut ex caſu, à cerebri connexu ruptus fuerit neruus, primùm quidē oculus prominentior fit:deinde cauatur & alimentum non ſentit.

A Quū autē ob humorū craſſorū ac viſcoſorum copiā neruus cōfertim obſtructionem ſuſtinuerit abſque alia cauſa, neceſſe eſt capitis grauitatem conſequi, maximè in profundo iuxta radices oculorum. Eos igitur quibus oculi cōfertim obfuſcantur, curare oportet vena cubiti inciſa, ſi plenitudine grauatus fuerit æger. validiſſimum enim auxiliū in ipſis eſt venæ ſectio. Deinde interpoſitis aliquot diebus, faſciam collo circumdabimus ac conſtringemus: & poſtquam frontis venæ eleuatæ fuerint, rurſus exoluemus, & hoc iterum atque iterum faciemus, quo per ſpiri- B tus motum humores obturati violenter concutiantur. Poſtea eleuatas angulares venas, ab vtraque naſi parte ſiccare oportet, & fortem euacuationem facere. Ego enim ad tres heminas ex angularibus venis aliquando euacuaui. Poſt hæc confeſtim cucurbita occipitio affigenda eſt cum ſcarificatione. Contingit enim plerunque ſtatim incumbente adhuc cucurbita hominem reſpicere. ſed non oportet hoc auxilio cōtentum eſſe:verùm reparatis viribus poſt tertiam diem purgare, deinde ad diætam deducere. At verò in iis quibus paulatim per multum tempus oculi obfuſcantur, præmiſſa recta victus ratione, à venis C angularibus euacuationem, velut dictum eſt, faciemus. & in iis qui non multo ſanguine abundant, ſtatim ab initio ab angulis auferatur:deinde cucurbita occipitio affigatur:& poſtea purgatio fiat. Per diætam verò, maximè aluum facilè ſolubilē facito per cibos, bonæ concoctionis, præ omnibus ratione habita. Per aliquot dies autē dāda eſt aloe deuoranda, terebinthina excepta in catapotia. facit & cnici ſuccus cum melle. Vtendum eſt & exercitiis infernarum partium, & deambulationibus pluribus in D vmbroſis locis. Vitandus eſt vini potus, & aquæ potio viriliter toleranda. Vitandus eſt etiam omnis cibus craſſefaciens, & aſſiduus coitus, & capitis inſolatio. Neque verò balneum conuenit, neque ſomnus diurnus, neque vehementior à cibo motus, neque legere aut ſcribere. Vitādæ ſunt iræ, indignationes, & curæ pertinaces, & vehemētes perturbationes, ac timores, præſertim poſt cibum, & aſſidui vomitus. Quotidie autem proluenda eſt facies aqua frigida, præſertim pluuiali, & illinendum corpus per alios. Perſeuerante verò affectione, etiā per nariſuſoria E caput purgetur, ita vt narib⁹ infundamus quæ ad capitis dolorem dicta ſunt. Vtendum eſt & pituitam per os detrahentibus ibidem relatis. At verò illitio oculorum, diuturna iam exiſtente affectione, primùm per ſimplicia fiat veluti per mel non fumoſum, aut oleum vetus: poſtea etiam compoſitis vtendum eſt. Nos autem laudem aſſequuti ſumus in ipſis ex Diaceteti collyrii vſu, & liquida Aglaidæ compoſitione ad ſuffuſiones deſtinata. Commune verò ad omnē obfuſcationem ac hebetudinem hoc eſt: videtur autem & ad membranarum craſſitudines fa- F cere:Croci drachmam vnam, myrrhæ drachmam vnam, piperis grana XV. ſpicæ nardi obolos duos, ſucci fœniculi drach. XVI. ammoniaci thymiamatis drachmam vnā, mellis quincuncem. Ad omnia læuiſſimè trita fœniculi ſuccum affunde, deinde tere ac reſicca, & admixto melle ænea pyxide excipe, ac vtere. Ante illitionem verò fomētum per ſpongiam in aqua calida marina tinctam oculis adhibendum eſt: aliquando etiam tota facies in marinā tepidam immittenda eſt. atque hæc quidem communia in omni obfuſcatione. Cæterùm iis quibus ob coarctatio- G nem multorum aut craſſorum humorum ad neruum delatorum, viſus impeditur, poſt venæ ſectionem & cucurbitæ admotionem & purgationem caput ſinapiſmo integendum eſt:& poſtea etiam cauſtico pharmaco occiput exulcerandum:& capitis ex aqua calida perfuſione vtendum. præſtat autē ſalſuginoſam aut nitroſam eſſe aquam.

De reſolutione oculorum, Cap. XLIX.

NON ſolùm neruus viſiuus, velut prædictum eſt, ſed etiam totus oculus aliquando reſoluitur, aliquando cum reliqui corporis dextris aut ſiniſtris partibus reſolu- H tis:aliquando verò priuatim circa ſolam palpebram fit reſolutio: aliquando verò etiam totus oculus reſoluitur. Et ſi quidem palpebra fuerit reſoluta, oculus ſemper concluſus eſt, & palpebra non ſentit: ſi verò totus oculus reſolutus fuerit, motus ad dextram ac ſiniſtram, ſurſum-

que ac deorſum perficere non poteſt:& ſiquis acrius phar-
macum ſublinat,nõ percipit morſum.Si igitur palpebræ
ſolius fuerit reſolutio,præpurgato per aloedaria vniuerſo
corpore,& poſt aquæ potus & frequentioris deambulatio
nis ac multæ infernarum partium frictionis vſum,palpe
bra aſſiduè alumine ſciſſo cum acri aceto illinatur,& col
lyriis calidioribus, aut eo quod ex ſandyce cõſtat.quòd ſi
hinc non reſtituatur, ſurſum ſuere ipſam oportet. Totius
autem oculi reſolutiones ægrè curabiles ſunt, maximè in
ætate prouectis. Si verò ex natiuitate cõtigerit reſolutio,
impoſſibile eſt hic corrigere.In quibus igitur ſalutis ſpes
eſt,talis curatio facienda eſt præ omnibus:Si bono habi-
tu prædit⁹ fuerit, vena cubiti ſecetur,deinde anus per cly
ſterem eluatur,poſtea purgatorio corpus euacuetur: dein
de pituitam per os ducentibus vtendum :deinde per ea
quæ naribus induntur purgandum.Poſtea cucurbita occi
pitio affigenda cum ſcarificatione,& hirudines tempori-
bus admouendæ.Propinandum etiam caſtorium per ſe,
& cum abſinthio.Dandum & pulegium, hyſſopum,ruta,
cum aceto mulſo ac ſale:poſtea caput caſtorio illinatur,cũ
roſaceo & aceto.Et ex eodem vnguento,mollis lana imbu
ta,oculo clauſo imponatur,cauendo ne in oculum inſtil-
let:atque hæc curatio bis in die fiat.Palpebræ verò forin-
ſecus & frons,caſtorio cum croco ex aceto illinantur. Mi-
hi verò videntur liquidæ ex caſtorio ac melle ad affectio
nem commodæ,quæ compoſitiones & ſublinendæ & ſu
perlinendæ ſunt.A vino verò,& carnoſo multúmque nu
triente ac craſſi ſucci cibo omni abſtinendum eſt, & aſſu
mendi qui excretiones facilè ſolubiles faciunt,ac humo-
res attenuant. In primis temporibus vitanda ſunt etiam
balnea & vaporatoria & inſolationes. Vomitibus autem
ex interuallis vtẽdum ieiunis,à raphanis, deligato oculo,
& citra multam lancinationem.

De glaucedine, Cap. L.

GLaucedo duobus modis dicitur.Glaucedo enim pro-
priè mutatio eſt cryſtallini humoris ad glaucum hu-
morem,ſiccitáſque ac concretio: altera autem glaucedi-
nis ſpecies,ex prægreſſa ſuffuſione fit, humore iuxta pu-
pillam vehementiſſimè congelato ac reſiccato.& hæc ſpe
cies incurabilis eſt.At propriè dictam glaucedinẽ incipiẽ
tem aliquando ſanare datur, ex deambulatione pro viri-
bus,& totius corporis frictione,ac lauacris,maximè capi-
tis. Æſtate verò etiam frigidæ lauacrum conuenit,& ton-
ſura capitis ad cutem : oculi verò ſolo oleo antiquo ſub-
linantur.

De ſuffuſione, ex Demoſthene, Cap. LI.

SVffuſio eſt præterfuſio humorum circa pupillam con-
gelatorum,vt, vbi perfecta fuerit,viſum impediat. In-
cipiente verò ſuffuſione,talia ægris accidũt:Velut culices
parui caliginoſa quædam oculis ſæpe obuerſari viden-
tur. & quidam ex ipſis piliformia vident, alii velut lana-
rum filamenta,aut araneorum texturas: quibuſdam circa
lucernas circuli apparent.Hæc autem vbi apparuerint,a-
liquando pura pupilla apparet iis qui negligentius conſi-
derant:aliquando verò colorem maris refert. Augeſcente
deinde affectione, augeſcunt etiam accidentia : perfecta
verò eadem,homo non videbit,pupilláque colorem ad al
bedinem mutat,& omnino non tranſlucet. Plures autem
ſunt coloris ſpecies:quædam enim ſuffuſiones aerem aſſi
milant, aliquæ vitrum referunt,aliæ albicantes ſunt,aliæ
ad cæruleum colorem magis mutãtur, aliæ glauceſcunt:
quæ etiam incurabiles ſunt.Curandi autem ſunt qui ſuffu
ſione tentantur,in principio ſanguinis de cubito detra-
ctione:& ſi nihil impedit, etiam clyſteribus acrioribus,&
purgationib⁹:deinde quoq; cucurbita occipitio affigen-
da eſt cum ſcarificatione:& pituitam per os detrahentib⁹
ac nariſuſoriis,ex interuallis vtendum. A vino verò abſti-
nendum eſt per totam curationem,& ab omnibus replẽ-
tibus caput:itémque à balneo,niſi quis laſſitudinis ac tar
dæ concoctionis gratia ad ſe lauandum cogatur. Et tunc
omnino non in aere balnei moretur, neque in ſolio mo-
ram trahat:ſed paululum inſcendat, & citò exeat. Diæta
verò omnis ſit attenuatoria.Medicamentis autem vten-
dum eſt,primùm ſimplicibus,velut melle,& oleo veteri,
ac fœniculi ſucco: deinde etiam compoſitis liquidis ac

A ſiccis collyriis,quæ paulo pòſt deſcribẽtur inter commu-
nia auxilia.

De midryaſi, *id eſt pupillæ dilatatione,* Cap. LII.

PVpillæ dilatatio appellatur,quum pupilla colore qui-
dem nihil abalienatur, multo verò latior quàm pro
naturali modo euadit,vt aliquando ad iridis circulum ac
cedat,& quandoque in totum viſum impediat : aliquan-
do tamen vident,verùm obſcurè,& quæ videntur ab ipſis
omnia minora putantur, diffuſo videlicet ſpiritu viſiuo.
B Fit hæc affectio propter humorum allapſum,qui aut acer
uatim aut paulatim ferũtur,à quibus citra ſenſum vuifor
mis tunica diſtenditur,& pupilla amplius dilatatur.Eſt au
tem affectio valde ægrè curabilis. quum enim membra-
noſa ſit tunica vuiformis,vbi ſemel diſtenta fuerit,indu-
ratur,neque facilè amplius contrahi poteſt. Accidit autẽ
affectio hæc magis pueris,propter tunicarũ debilitatem.
Sed & qui ex natura nigros oculos habẽt,magnas etiã pu
pillas habẽt: quapropter facilè in hanc affectionẽ delabũ
tur.Curanda eſt autem affectio,ſi nihil impedierit, venæ
C ſectione in cubito,aut purgatione:ſi verò hoc fieri nõ po-
terit,angulares venæ ſoluantur:deinde cucurbita occipi-
tio affigatur. Vtendum eſt & deambulationibus lentis ac
pluribus,in locis vmbroſis:& omni modo conandum vt
materia ad infernas partes detrahatur.Quapropter in prin
cipio etiam clyſteri vtendum eſt, & infernarum partium
frictione per alios. Poſt deambulationem & inunctionẽ
facies aqua marina proluatur,hyeme tepida, æſtate frigi-
da.Tota etiam facies in aquam mittatur oculis per tem-
pus quoddam apertis.quòd ſi marina non adſit, parum ſa
D lis aquæ miſceatur, aut poſca aquoſa aſſumatur. A vino
abſtinendum eſt donec affectio fuerit ſoluta.& tota diæ-
ta tenuior ſit & ventri commoda.Balnei vſus rarior ſit, &
tunc caput non valde perfundatur. Pharmacis vtendum
eſt ſubadſtringentibus,velut roſa,croco,nardo,thuris cor
tice,pompholyge,ſpodio,& acacia.nam valde acres phar
macorũ facultates humorũ copiã attrahentes,diſtendunt
membranas,& latiorem pupillã efficiunt. Quapropter &
quæ vehementer adſtringunt,velut eſt chalcitis, miſy ,&
quæ amplius frigefaciunt,velut cicuta,membranas indu-
E rant.Sed & amplius contrahere ac coarctare pupillam in-
commodum eſt.nam hæc res pupillam ad tabem per-
ducit.

De tabe pupillæ, Cap. LIII.

TAbes pupillæ dicitur quum anguſtior & hebetior
facta fuerit.Hoc autem plerìſque contingit ex peri-
culoſis debilitatibus,aut ingenti capitis dolore. His autẽ
maiora apparent quàm pro naturali modo, quæ ab ipſis
videntur,propter pupillæ anguſtiã. Curationem porrò in
his contrariam midryaſi facere oportet,ita vt exercea-
F mus ſupernas partes,humeros ac manus cum ſpiritus de-
tentione.& caput ac faciem diligenter confricemus: de-
inde oculos ſummis digitis.facies etiam aqua calida pro
luatur:& caput vnguento quodam moderatè calefacere
potente illinatur,quale eſt irinum. Et modico facto inter-
ſtitio,oculi rarefaciẽte,& acriore,ac humiditatem attra-
hente pharmaco ſublinãtur,quale eſt hoc collyrium:Am-
moniaci thymiamatis drachmam vnam,crocomagma-
tis drachmas quatuor,croci drachmas duas,æruginis dra-
chmas quatuor:trita cum aqua efforma,& vtere. facit &
G Eraſiſtrati liquida compoſitio. Victus ſit optimi ſucci &
ſorbilis,vinum fuluum & odorum.ſomnus excipiat cibũ.
Sed & balnea cõueniũt,& capitis ex aqua calida perfuſio.

De macie oculi, Cap. LIIII.

OCulus macer eſſe & alimentum non ſentire dicitur,
quum ex vehementi capitis dolore, aut in febribus
acutis,paulatim humiliatur & cauatur, & in totũ minor
fit,& aliquanto obſcurior,& viſum impedit.Contingit au
tem hoc ſæpe ex caluæ inciſione & perforatione:quando
ſanè etiam ægrè curatur.Differt autẽ macies à tabe, quòd
H tabes pupillam ſolam minorem facit:macies autem totũ
oculum minorem & humiliorem efficit. Curandi porrò
ſunt ſic affecti, ſpongiarum ex calida aqua expreſſarum
circa oculos fomento.Lac quoque tepidum ipſis infun-
dendum,& ab omni collyrii adhibitione abſtinendum,

cibi dentur ipſis multùm nutrientes & optimi ſucci. vinum ſit fuluum & tenue. Vtendum eſt balneis, & capitis ex calida aqua perfuſione. exercitiis item partium ſupernarum, & ſpiritus detentione.

De expreſſione oculorum, Cap. LV.

EXprimuntur oculi aliquando vt prominētes permaneant. & hoc contingit iis qui ſtrangulantur, & in athleticis certaminibus, & fœminis quæ in partus doloribus amplius diſtendūtur: aut ex fluxionibus plurimis quæ aceruatim à capite defluxerunt. Qui igitur ex ſtrangulatione in hoc inciderunt, iis vena cubiti ſecetur: ſi verò aliàs craſſi humores influentes oculos impetiuerūt, purgentur veratro nigro aut ſcammonia. At expreſſiones oculorū, in fœminis ex partus doloribus ſæpe contingentes, purgationes per locos muliebres ſoluūt: quare has procurare oportet. In viris autem poſt venæ ſectionem, aut purgationem, ſi permanſerit affectio, cucurbita occipitio affigatur, & aquæ potus exhibeatur, & cibi cōtrahantur. Oculo verò imponatur lana melle imbuta cū modico croco, & hapſus lanæ ſuperimponatur, & placida cōpreſſione deligetur. Conducit his etiam poſt principium, aqua marina frigida faciei affuſa, & intubi ſuccus ac polygoni, & pſyllii cum opio illitus: & quæcunque alia comprimere ac contrahere poſſunt.

De confuſione, Cap. LVI.

COnfuſio oculi plerunque ad vehementes plagas cōſequitur. ſed & ex vulſionis tunicæ inflammatione cōtingit, ruptis in ipſa vaſis. Pupilla verò colore turbida fit, & aut maior aut minor ſeipſa euadit. curādæ igitur ſūt cōfuſiones ex plaga per venæ in cubito ſectionē. & totus oculus ſāguine recèns mactati turturis, aut in illius penuria, colūbæ expleatur, & mollis lana in ouo cū vino & roſaceo cōquaſſato madefacta imponatur ac deligetur: & poſtera die idē fiat. Tertia verò fomētū adhibeatur, & lac inſtilletur: poſtea ouorū aſſatorū vitelli imponantur, cū melle & croco trito, linteolo illiti. Quum autem pupilla iā purgata fuerit, collyria ad antiquas affectiones deſtinata ſublinantur, quale eſt aromaticum & chiacum Apollonii, & ſimilia. Facilior autem curatu eſt confuſio in iis quibus pupilla ſola ampliatur: colore verò & figura ſimili permanet. difficulter autem curatur in iis quibus pupilla diuulſa eſt.

De iis quæ in albo oculi naſcūtur, Cap. LVII.

OMnia quæ præter naturam in albo oculi naſcuntur, quæ quidem doloris exortia ſunt, in quibus pili ſæpe exoriuntur, & quæ non valde à naturali colore euariant, curabis hamo apprehendens ac extendens, & poſtea ſcalpro pterygiis deſtinato reſecans: deinde ſalem tenuem inſpergens, & lanæ hapſum imponens ac deligans, & reliquam curam adhibens velut in pterygiorum reſectione. Quæ verò ſubrubra & tumida ac varicoſa ſūt, dolorificàque & aſpera, & tempora per conſenſum afficiunt, ea omnia fugere oportet velut maligna, & pericula ac oculorum prolapſus inducentia in chirurgia.

De pterygiis, Cap. LVIII.

PTerygium, *unguis Latinis quibuſdam uocatus*, dicitur quum album in oculo amplius augeſcit, aut caro ſuperexcreſcit, ex ſcabra quadam lippitudine, aut aſſiduis fluxionibus. Incipit autem huius augmentum, ſæpe quidem ab angulo magno appellato iuxta naſum, rarius autem à paruo: & adhuc rarius generatur à ſuperna aut inferna palpebra, extenditúrque vſque ad nigrum. Quum verò maius factum fuerit, etiam pupillam contingit, & viſum impedit. Facilia verò curatu ſunt pterygia albicātia, & anguſtum fundum habentia: his verò contraria ægrè curantur. nam ſubrubra poſt curationem chirurgicam, cariem ac dolores dimidiæ capitis partis inducūt. attamen poſt ſymptomatum ſublationem oculus liberatur. At pterygia in quibus etiam principia ſunt ſuffuſionis, curare non oportet. his enim ſublatis, citiùs ſuffuſio conflatur. Sed neque craſſa pterygia curāda ſunt, & euerſa, & eminentia ac indurata, & quæ tempora per conſenſum afficiunt. ſunt enim maligna & cancerata. Quæ verò vſque ad pupillam pertingunt, & propterea viſum impediunt, ſi tollantur, liberant quidem oculum à fluxionibus, cicatrix autem quæ ex chirurgia iuxta pupillam

A ſuccedit, nihilominus viſum impedit. Cæterùm ex pterygiis ea manu curare oportet, quæ aucta ad nigrum ſe extendunt: quæ verò parua & in albo ſunt, ea conandum eſt vt pharmacis comprimamus.

Pharmaca ad pterygia, Cap. LIX.

PTerygia probè deprimit ſiccum ad ſcabiem deſtinatum, ex chalcitide & cadmia compoſitum, quod ad ſcabros angulos deſcriptum eſt: & Theodotium collyrium Seueri tritum ac ſiccum adhibitum, & omnia exteriora collyria, ad aſpritudines & ſycoſes deſcripta, & quæ B ad myocephala & ſtaphylomata cōueniunt, maximè ex vino parata. Archigenes autē, Ad pterygia, inquit, atramēti ſutorii drach. II. ſalis ammoniaci drach. II. gummi drach. I. terito ex aceto, & collyria formato ac vtitor. Aliud celebre, quod celerrimè ipſa conſumit. Chalcitidis vſtæ, vt fulua euadat, drach. IIII. croci drach. I. tritis vtere ſiccis. Aliud experientia cognitum. Chalcitidis vſtæ drach. XX. cadmiæ drach. X. ſquamæ æris rubri dr. I. piperis drach. I. vtere. Aliud, e fundo tollens pterygia. C Atramenti ſutorii torrefacti drach. II. æris vſti dr. I. ſiccum adhibe: & poſt detractionem, collyrio ex roſis cura, aut ex croco collyrio. Aliud. Magnetem lapidē viuum diligenter terito, & ſemel in die vtitor. Aliud. Populi nigræ ſuccum cū duplici melle illine. Aliud. Atramentum ſutorium cum felle ſuillo, æquali pondere trita illine. Aliud. Sepiæ teſtas cum ſale ammoniaco, æquis portionibus tere ac vtere. Aliud. facit & ad ſugillationes & hebetudines: Lapidis magnetis viui drach. quatuor, æruginis drach. vnam, minii ſinopici D drach. quatuor, ammoniaci thymiamatis drachmas quatuor, croci drachmas duas, mellis quincuncem. hoc etiam ad albugines facit. Aliud. Glaucium tundito, cribrato, & modica aqua terito, & ſufficiente pompholygis cinere addito, collyria formato: & vtere cum aqua bis per diem. Aliud. Æs vſtum cum pueri incorrupti vrina terito, ac vtitor. Aliud. Squamæ æris rubri, nitri rubri, pumicis, cimoliæ, ſing. drach. IIII. terito ex aceto donec ſiccentur, & vtere. reponito autem in teſtaceo vaſe puro.

Chirurgia pterygiorum, Cap. LX.

E AD pterygii verò ſublationem ita chirurgiam aggredimur. Palpebras inter ſe diſparamus, & hamulo circa medium pterygii tranſfixo, leuiter diſtendimus vt ne cuticula corniformis tunicæ eleuetur. ſimul enim ſublata, maximas inflāmationes inducit. deinde acum accipimus, quæ filum & pilum equinum tranſmiſſum habet, & hanc diſtēto per hamulum pterygio ſubiicimus. deinde deligatum per ſubiectum filum pterygium diſtēdimus, filum leuiter ſurſum trahentes, & fili principiū miniſtro induſtriè tenendum præbentes. Nos autem F vtraque manu pilum tenentes, ſurſum ac deorſum ipſum commouemus, & pterygium ſubexcoriamus, initio à nigro facto vſque ad angulum: deinde continuitate ipſius ad nigrum exoluta per pilum, & diſtenta per filum, ſcalpro ad pterygia deſtinato funditus auferimus pterygii partem iuxta angulum, palpebras & angulum cauentes. quibus enim palpebræ ſimul inciduntur, iis concretiones fiunt: quibus autem funditus angulus reſecatur, iis naturalis eius loci carnis decrementum ſuccedit. Si verò fundum pterygii fuerit relictum, regeneratur, ſi non G pharmaco aliquo ex prædictis fuerit conſumptum. Congruentis igitur modi coniecturam facere oportet. Quòd ſi ægri formidoloſi oculos aperire non fuerint auſi, hamulo ſupernæ palpebræ ſubmiſſo, leniter ipſam extrà diſtendimus, atque ſic (velut dictū eſt) operamur. Poſt detractionē verò, muriā acriorē oculo infūdimus: deinde lanam ouo imbutam imponimus, & oculū deligamus: ſequenti deinde die ſoluimus, & moderato fomento adhibito, album ac tenerum Seueri collyrium infundimus: quarta verò, collyriis ad affectiones commodis H vtimur, de cætero vitantes tenera & incarnantia collyria. Sunt autem ad affectiones commoda, nardina & Theodotia, & omnia ex vino fientia collyria.

De carnis in angulo magno incremēto, Cap. LXI.

ENcanthidem vocant, quum magnus oculi angulus ad naſum, auctus carne ſuperexcreuit, id quod

maximè in canibus contingit: verùm in hominibus redundat qui in mari verſantur. Proinde ſi benignum fuerit hoc carnis incrementum, dolore vacat, & tenerũ eſt ac laxum: ſi vero malignum, durum erit & inæquale, & dolores punctorios inducet. Oportet autem benignum curare ac paruum pharmacis ſiccis, tum eo quod ex cadmia & chalcitide ad ſcabros angulos paratur, tum hoc ipſo quod optimum eſt: Aluminis ſciſſi, miſyos torrefacti, atramenti ſutorii, partes æquales. hoc egregiè cõſumit omne carnis angulorum incrementum. Vtere etiã Theodotio Seueri collyrio ſicco trito adhibito: & eo quod ad myocephala ex vino paratur.

Chirurgia incremẽti carnis in angulo, Cap. LXII.

AT verò maius & malignum carnis in angulo incrementum, volſella apprehenſum reſecare oportet: ſi verò maior fuerit eminentia, acum duplex filum habentem tranſmittere ad fundum oportet, deinde filum conſtringere, & paruo interſtitio facto donec caro liueſcat, ſcalpro auferre, & ſiccum ſcabiei deſtinatum adhibere: & hapſum lanæ aut conduplicatum linteum ſuperimponere: poſtera verò die fomentum adhibere: & poſt tertiã mellis vſu curam abſoluere. Cauendum eſt autem ne vnà cum carne præter naturam aucta, etiam ipſum angulum funditus tollamus, alioqui rhœas, *hoc eſt naturalis carnis in angulo decrementum* ſuccedet.

De ſanguinis ex angulis eruptione, Cap. LXIII.

FIT & ſanguinis ab angulis eruptio, maximè pueris, ob aſſiduos eiulatus ac diſtentiones, apertis circa palpebras vaſis. Curãdi autem ſunt poſcæ frigidæ aut aquæ frigidæ perfuſione tum ſuper angulos, tum ſuper caput facta. Infundendum etiam oui candidum per ſe, & cum aliquo collyrio ad tenues fluxiones conueniente. Vtendum & infernarum partium deligatura & cibo craſſefaciente. in perfectis autẽ ætatibus cucurbita occipiti affigenda eſt cum ſcarificatione.

De concretione palpebrarum ac contractione, Cap. LXIIII.

COncreſcunt & agglutinãtur palpebræ ad albũ aut nigrũ in oculo, aut iter ſe, vlceratione prægreſſa. Quũ igitur ad albũ cõcretio palpebrarũ facta fuerit, & oculi motus impeditur, affectionẽ hãc ancyloſin vocant, *hoc eſt contractionem.* Quæcũque igitur cõcretiones iuxta angulum factæ ſunt vtriuſque palpebræ, eas hamulis diſtentas diſſecare oportet, & linamẽto indito diſparare, & poſtea velut cõmunia vlcera curare. Quæcũque verò concretiones factæ fuerint extremitatis palpebrarũ ad oculi tunicas, eas cæco hamulo diſtendere oportet, & ſcalpro pterygiis deſtinato concretionem exoluere, deinde carnis incrementum ſicco aliquo deprimere, & ære læuiſſimè trito palpebras ſublinire, & oculum vſque ad perfectam curationem indeligatum ſinere.

De pediculis palpebrarum, Cap. LXV.

PEdiculi generantur in palpebris lati, parui, multi, ex igluuie & illuuie ac mala diæta ortũ habẽtes. Curatio igitur adhibẽda eſt primùm, vt pediculi diligẽter expurgẽtur: deinde aqua marina tepida affũdatur: & poſtea ſub ſcriptũ pharmacũ loco adhibeatur: Aluminis ſciſſi dr. II. ſtaphidis ſylueſtris obol. I. piperis obol. II. æris vſti dr. I. myrrhæ obol. II. lapidis ſciſſi obol. III. miſyos torrefacti drach. I. terito, ac vtere ſicco. Adhibẽda præterea ſunt balnea, & caput diſcutientibus ac corroborantibus cõfricandum: & exercendæ infernæ partes, & victu boni ſucci vtendum. Similis autem curatio lendibus quoque palpebrarum adhibeatur.

De pilis pungẽtibus palpebrarũ, & de duplici pilorũ ordine, itémque multiplici, quã phalangoſin dicunt, Cap. LXVI.

PIlorum pungentium in palpebris exortum, trichiaſin *Græci* vocant, quum ſanè ſub pilis naturalibus in palpebris alii exorti & intrò nutãtes, tunicas pungunt, & oculorum fluxiones concitant. Dicitur etiam trichiaſis, quum ipſæ palpebræ laxatæ ſunt: aut ipſarum extremitas intrò nutat, vt pili non facilè appareant niſi quis diſtendat ac diſparet palpebras. Vocant autẽ medici pal-
A pebræ laxationem, phalangoſin aut caſum: pilorum verò ſubcretionẽ, diſtichiaſin, *id eſt duplicem pilorum ordinem.* fiunt autem hæ affectiones, & præſertim duplex ordo, ex multa humiditate. Quemadmodũ enim in terra largitas aquarum plurimas herbas profert, ſic etiam in palpebris: maximè vbi influentes humores minimè mordaces fuerint. Si enim id quod influit ſalſum fuerit, etiam naturales pilos reiiciet. Perfecta igitur pilorum pungẽtium curatio, eſt conſutio palpebrarum ſurſum verſus. quandoquidem verò aliqui ob mollitiem non audent
B ſeipſos chirurgiæ ſubmittere, auxilium ferendum eſt ipſis quantum eius fieri poteſt. veteres itaque huiuſmodi auxilia ad ipſos conſcripſerunt.

Pharmaca vt euulſi pili non renaſcantur, Cap. LXVII.

PVngentes pilos euellito, & euerſa palpebra, ſanguinẽ ranarum recentem illinito, & frigefieri ſinito: aut cimicum ſanguine ſimiliter vtitor: aut chamæleontem album vrito, & cinerem ſanguine ranarum excipito: & vſus tempore ſaliua diluito, & præeuulſis pilis loco illini-
C to. Aliud. Succum Chelidonii herbæ quæ etiam capniũ dicitur, ſufficiente gummi excipito, ſiccato, ac parua collyria formato: & vtitor, velut prædictum eſt. Aliud. Cochlearum carnes cum viridium ranarum in harundinibus degentium ſanguine, aut herinacei terreſtris cruore terito, & atramento ſcriptorio moderato adiecto ſiccari ſinito: & vtere (velut dictum eſt) vitata pupilla. Aliud. Hirudines vrito, ac terito, & vtitor aſſiduè pilis præeuulſis. Aliud. Inteſtina terræ in teſta ad cinerem exuſta, ac læuiſſimè trita, præeuulſis pilis inſpergito.
D Aliud. Lacertam in olla exurito, & ad cinerem tritum par pondus ſandarachæ adiicito, ac vtitor. Aliud bonũ minimè moleſtũ. Siliquas ſiccas non antiquas diffringito, & humorẽ qui in ipſarũ cauitatibus viſcoſior modicus ac melleus reperitur, ſpecilli nucleo exceptũ, præeuulſis pilis loco illinito: atque hoc aſſiduè facito. Summè autem facit (inquit Archigenes) herinacei terreſtris fel, & ſanguis pari menſura, cum modico caſtorio. Caſtorium itaque læuiſſimè tritum ſanguine ac felle ex-
E cipito, & velut piſcium ſquamas formato. Vtere autem ita vt pilos radicitus euellas, deinde ſquamam vnam ſaliua ex ore ieiuni dilutam euerſæ palpebræ illinas, & ad dimidium horæ in loco detineas donec ſiccetur. dolore quidem afficiuntur ægri, ſed pili non amplius enaſcuntur. Aliud. Pſyllium & cicutæ ſemen, ac cedriam, pari portione veſpertilionis ſanguine excipe, ac vtere (velut dictum eſt) ne oculum contingas. Aliud. Linteum ex naui vetus accipe, & in lucernam pro funiculo lucernario inde, & lucerna ex oleo Cyprino impleta, fuliginẽ
F in æreo vaſe collige, ac vtere, pilos euellens & locum aſſiduè illinens: & ſi renati fuerint, idẽ repetito. Aliud. Potamogitonis ſuccum & artemiſiæ ſuccum, æquis partibus adhibeto. Aliud. Fel vituli, & caſtorium & gũmi, æquis portionibus citra aquam conterito, efformato ac vtitor, præeuulſis pilis illinens ter in die. & comperies ſucceſſum. Aliud. Porci maſculi fel & adipem eiuſdem, in fictile vas nouum denſiſſimum ac læuiſſimũ mittito, & aceti acerrimi heminæ quartam partem, & olei aleni tantundem affundito, & denſo linteo obligatũ
G ad dies ſeptem ſinito, & poſtea diffuſa in mortarium terito, & velut vnguentum excipito. Idem etiam in toto corpore probè facit. at verò alenum oleum, amygdalinũ oleum eſſe dicitur.

Agglutinatoria pilorum, Cap. LXVIII.

PIlos in palpebris præter naturã introrſum refractos, glutinat maſtiche per ſpecillum calidum admota, & ſic pilis ad proprium ordinem refractis. Bitumen eodẽ modo, glutinũ ſimiliter. Cochleæ glutinoſitas acu excepta. Hierachii ſuccus. Medicamentorum agglutinato-
H riorum appellatorum liquor. Ammoniacum thymiama. Compoſitum autem hoc, Reſinæ ſiccæ, picis ſiccæ, ſulphuris viui, bituminis: ſingulorum drachmam vnã, ceræ drachmæ dimidium. Liquata reponito: & vſus tempore ſpecillum igne feruefacito, & pharmacum contingito, ac eo pilos reglutinato.

ſpecillum igne ferueſacito,& pharmacum contingito,ac eo pilos reglutinato.

De ſutura palpebrarum ſurſum verſus, Cap. LXIX.

AD ſuturam palpebrarum ſurſum verſus faciendam, æger deſideat ad ſiniſtram chirurgi partem, humilior ipſo, ad ſplendidam lucem. Sint autem miniſtri duo probè periti adſtantes, alter retrorſum, alter à latere. Et chirurgus primùm per collyrium aut ſuperficiarias ſcarificationes notet ſufficienter quantum in palpebra redũdat,& corrugatæ cutis reſectionem, vt neque plus neque minus quàm oportet reſcindatur. Si enim latius reſecta fuerit, æger lagophthalmus euadit: ſi verò anguſtius,rurſus palpebra laxatur,& pili ſimiliter pungunt. Notetur etiam circa medium palpebræ iuxta extremitatem locus ſuperficiaria cæſura. Poſt factam vero notationem, euerſa palpebra,ſubſectionem intrinſecus faciamus, vltra pilos præter naturam exortos, quò ipſi adnaturales foras tendant. Aliquando verò in ipſos pilos præternaturales,ſi penitus inſiti fuerint,ſubſectionem facimus,vt ſuccedens cicatrix ipſos rurſus enaſci prohibeat. Nihil autem vetat etiam duas ſubſectiones facere, vnam vltra pilos præter naturam exortos,quò extremitatis palpebræ fiat reſiccatio: alteram ſuper ipſos præternaturales pilos. Sit autem profundior ſubſectio. (adiuuat enim refractionem & palpebræ læuitatem: & ab altero extremitatis ſiue marginis palpebræ termino vſque ad alterum procedat. Deinde linteola parua duplicata, figura triangulari imponantur, vnum iuxta magnum angulũ, alterum prope paruum. Super hæc autem lintea miniſter qui retrò adſtat,apices magnorum digitorum firmet, & vno impetu palpebram diſtendat, imprimens digitum ſub ſupercilio,quò æqualis palpebræ tenſio fiat. Signum autẽ ſit tibi optimæ tenſionis palpebræ,quum media nota proprium ſeruarit locum,hoc eſt circa medium fuerit reperta. Poſt diſtentionem verò primùm facienda eſt obliqua,& ad veru ſimilitudinem ſectio ſuperficiaria infernè,vt ne ex ſuperna influens ſanguis chirurgiam impediat. ſitque hæc ſectio propinqua palpebræ extremitati: deinde ſupernè luniformis ſectio fiat. Initium autem & ipſa ſumat ex infernis à magni anguli loco, & delata ad notam,rurſus deorſum vergat ad paruum angulum. ſitque etiam ipſa ſuperficialior,vt ne muſculi ſauciẽtur. Deinde miniſter qui à latere ſtat,palpebram diſtẽdat. Poſtea hamulus in circumſcriptæ faſciolæ principium transfigatur,in ſiniſtro oculo ad paruum angulum:in dextro,ad magnum. Diſtento autem hamulo per ſiniſtram manum, faſciola ſcalpro ad hanc rem deſtinato ſubexcorietur,animaduerſione habita ne,ſi profundior excoriatio fiat,muſculi vulnerentur, & incurabilem habeant palpebræ laxitatem. Poſt cutis autem exciſionem, ad ſuturam ſurſum verſus veniendum eſt. & prima ſutura media fiat: deinde vtrinque aliæ duæ, vt in totum quinque fiãt ſuturæ. Poſt ſuturam, diſtenta palpebra propter vulnera,moderatum ſplenium glutinoſum ſuturis ſub ſupercilio impone: ſuper ipſas verò ſectiones ſpleniola parua glutinatoriam & inflammationem arcentem vim habentia imponantur. Poſtea lana ouo imbuta toti oculo imponatur,ac deligetur. Quandoquidem verò augeſcens & acris ac ſalſa fluxio illata,pilos naturales reiicit,& palpebræ marginem duram efficit: pilis autem præter naturam ſubenatis etiam augmentum præbet, difficiliſque fit in his palpebræ euerſio, conuenit acum robuſtum filum habentem,per mediam marginem palpebræ tranſmittere, & filum ſurſum trahere, atque ſic per ſpecillum palpebram,prout moris,euertere,& ſectionem, velut dictum eſt, facere.

De ſutura palpebrarum deorſum verſus, Cap. LXX.

QVòd ſi inferna palpebra pilos pungentes produxerit,ſutura deorſum verſus probatur. Et priusquoque in iis ſufficiens laxatæ ſuperfluæ cutis reſectio notetur. nam & hîc latiore faſciola exciſa, euerſio contingit: anguſtiore verò, inutilis eſt chirurgia. Poſt factam notationem, lintea complicata, velut dictum eſt, angulis imponantur, & palpebra diſtendatur. Poſtea miniſter digito malæ impreſſo, ipſam detrahat. Fiat autem prima ſectio luniformis inferior: deinde ad veru ſimilitudinem & obliqua appellata circa palpebræ marginem. Facienda eſt autem excoriatio & ſutura, velut antea dictũ, & reliqua eodem modo. Cæterùm ſola deorſum verſus ſutura contenti ſumus in inferna palpebra, vitata ſubiectione, vt ne palpebræ euerſio contingat.

De euerſione palpebræ, Demoſthenis, Cap. LXXI.

PAlpebræ amplius euerti ſolẽt, vlceratione prægreſſa, & carni ipſarum ſuperaucta. Aliquando etiam à duriore cicatrice palpebra contrahitur ac euertitur. contingit autem hoc magis circa infernas palpebras. Curanda verò ſunt moderata carnis incrementa, arido ſubiecto. Æris vſti drachmam vnam, atramenti ſutorii, miſyos toſti, chalcitidis toſtæ, ſingulorum drachmã vnam. Aliud.

Æris vſti drachmas VIII. miſyos torrefacti drachmas II. chalcitidis toſtæ drach. I. atramenti ſutorii drach. I. Aliud, ad inueteratas iam euerſiones: Æruginem in teſta torrefactam terito,& per ſe adhibeto. aut plumbi vſti parem portionem admiſceto.

Chirurgia euerſionis palpebrarum, Antylli, Cap. LXXII.

MAiora verò carnis incrementa ſcalpro auferre oportet: deinde ære vſto trito contingere, aut aloe cum manna thuris: & ſequenti die fomento adhibito ſimiliter curare. tertia verò die poſt fomentũ, melle vtendũ eſt vſq; ad perfectam curationem. Si verò maior fuerit euerſio,ſic chirurgia facienda eſt: Ex interna palpebræ parte duæ ſectiones fiant, literæ *Græcæ* Λ figuram habentes, ita vt anguſta literæ Λ pars infernè ſit ad malam: lata verò ad palpebræ marginem. deinde faſciola illa literæ Λ figuram referens excindatur, reſecta ſimul etiam ſubiecta carne. non eſt enim cartilaginoſa inferna palpebra (cutis tamen indiuiſa ſeruanda eſt) deinde labia exciſionis ſutura contrahenda. ſufficiet enim vna ſutura iuxta partes marginis palpebrarum facta. Sic enim incuruata & eleuata palpebra, ad internas partes reuertetur. Si verò cicatrix ex aliqua cauſa extra palpebram facta,palpebram euerterit,tollenda quidem eſt,velut dictum eſt, ex internis partibus palpebræ faſciola illa literæ Λ figuram referens, non profunda ſectione facta, & labia ſectionis,velut dictum eſt,per ſuturam contrahenda. Poſtea cicatrice forinſecus per hamum diſtenta,acum duplex filum habentem, ſub totius cicatricis carnoſam molem trãſmittimus,à paruo angulo initium facientes, & ad magnum ipſam acum ducentes: deinde acu ſic poſita, filum vtriuſque ipſius partibus ſubiicimus, & per ipſum totã carnoſam cicatricis molem diſtẽdimus. & ſic ipſius exſectionem facimus,tollentes ſimul cum carnoſa mole,etiam infixam acum. Poſt chirurgiam autem, externam ſectionem linamentis diſparamus,& conduplicato linteo ex frigida aqua impoſito,deligatione vtimur vſque ad tertiam,frigidam irrorantes, & linteum complicatum incumbere ſinentes. Tertia verò die ſoluimus, & ſpongias ex aqua tepida adhibemus. fomentum enim in his non cõducit. Cauere enim oportet ne fortè glutinatio intrinſecus non ſuccedat. Poſtquam verò exciderint ſuturæ corporibus glutinatis, de cætero impauidè fomentum adhibeatur, ad hoc vt etiam cicatrix tenuior fiat, & oculus mitigetur: deinde repreſſiua collyria palpebræ intrinſecus ſublinantur. Externa verò ſectio diſparata ſeruetur, per omnem curationem mollioribus pharmacis adhibitis. Cõtinget enim ex intrinſeco cutis incremẽto auxilium quoddam vt palpebra intrò vertatur. Si verò propter carnis in angulo magno incrementum facta fuerit palpebræ euerſio, exciſo eo incremento, palpebra ad naturalẽ habitũ reuertetur. Cæterùm illud noſſe cõuenit, quòd ſupernæ palpebræ euerſio incurabilis eſt. Sed & illa quæ ob infernæ palpebræ reſolutionem contingit, ſanari non poteſt: ſimiliter & ea quæ propter reſectionem latioris faſciolæ in ſuturis deorſum verſus contingit: & quæ ob latam cicatricem fit, vlceratione videlicet prægreſſa, quẽadmodum in carbunculis contingit.

De lagophthalmis, Demoſthenis, Cap. LXXIII.

LAgophthalmi appellantur, in quibus ſuperna palpebra reuulſa eſt, & apertus eſt oculus inter dormiendum, velut in leporibus fieri ſolet. Contingit autem affectio aliquando ex ſutura ſurſum verſus, palpebra plus iuſto reuulſa, vt oculum contegere non poſſit. aliquando vlceratione ſpontanea prægreſſa, velut in carbunculis. Curandi verò ſunt hi luniformi ſectione in totam cicatricem facta, vt ſuperior ſectionis circumferentia ſurſum tendat: apices autem deorſum ad margines palpebrarum ſpectent. Poſtea ramentis linteolorũ ſectio diſparetur, & palpebra deorſum detrahatur, & æqualis naturali figuræ fiat. At verò in cõuulſis palpebris quà parte cõtrahũtur, iſtic ſectio fiat, & palpebra ſimiliter laxetur. Verùm in curatione fugere oporret reſiccãtia medicamẽta, & aquam mulſam. Adhibendum eſt autẽ emplaſtrũ tetrapharmacum, & ſucco fœnigræci perfundatur. Et in ſumma totus curationis ductus laxatorius ac impinguans in his aſſumatur.

De lippitudine dura, Demoſthenis, Cap. LXXIIII.

LIppitudo dura eſt, quum palpebræ duriores fuerint, & ipſe oculus durior & ad motum pigrior fuerit, dolẽſque ac rubicũdus, & præſertim quum poſt ſurrectionem ex ſomno palpebræ difficulter aperiri poſſunt, & nulla humiditas euacuatur, gramæ verò in angulis cõſiſtunt paruæ, contortæ, ſubaridæ: & quum ipſas palpebras euertere volumus, non facilè à nobis verti poſſunt ob duritiam.

De lippitudine ſicca, Cap. LXXV.

LIppitudo ſicca eſt, quum ſubaridus factus fuerit oculus, & pruriginoſus, & leniter dolens, citra duritiam palpebrarum.

De lippitudine ſcabra, Cap. LXXVI.

LIppitudo ſcabra eſt, quũ anguli vlceroſi ſunt ac rubicũdi, & valde pruriginoſi, & palpebræ rubicũdæ, & lacrymæ ſalſæ ac nitroſæ deſtillant.

Curatio lippitudinis duræ, ſiccæ, ſcabræ, Cap. LXXVII.

PRædictarum affectionum diligens cura habenda eſt. neglectæ enim, ſuffuſionum, glaucedinis, & lippitudinis diuturnæ, vlcerationúmque ac ſtaphylomatũ cauſa ſiunt. Curanda itaque eſt lippitudo ſicca, cum reliqua corporis cura, etiam per ea quæ humiditatem ad oculos prouocant, qualia ſunt ſicca pharmaca poſtea deſcribenda, ſtratiotica appellata, & collyrium diacentetum, ac ſimilia. Dura verò lippitudo ſimiliter curãda eſt per pharmaca humiditatem excernere potentia, ſublita Eraſiſtrati liquida compoſitione, ac ſimilibus. Ad hæc etiam mollientibus ac humectantibus vtendum eſt, velut calidæ leniter temperatæ prolutione: & fomentum per ſpongias aſſiduè adhibendum. Vitanda verò ſunt pharmaca frigefacientia, meatus obſtruentia, & agglutinatoria, & aquæ frigidæ affuſio. ex his enim oculus magis induratur. Si verò ſimul fuerit ſcabra ac dura lippitudo, (ex humorum enim acrimonia palpebræ indurari ſolent, vt anguli quidem erodantur & vlceroſi ſint: oculus autem & palpebræ ægrè moueantur & indurentur) in talibus præmiſſo ſpõgiæ fomento, primùm per ſiccum ad ſcabritiem paratum medicamentum, anguli contingantur, & moderato tempore interpoſito, rurſus ſpongia fomentum adhibeatur, & pharmacum humiditatem detrahere potens ſublinatur: quale eſt Eraſiſtrati liquidum, & collyrium ſtratioticum, & diacentetum. Eſt autem compoſitio ſicci ad ſcabros angulos medicamenti hæc: Chalcitidis crudæ dr. v. cadmiæ drach. v. hæc trita in ollam induntur, quæ addito operculo, gypſo oblinitur, & in vas acetum dilutum habens imponitur, vt olla forinſecus quidem madefiat, non diffluat autem in ipſam humor: & ſinitur ad dies ſeptem: deinde ſiccatur in ſole, ac teritur. Aliud. Philoxeni ſiccum, Achariſton appellatum, *eo quòd digna ipſi gratia referri non poſſit* ad corroſos angulos & ſcabras affectiones: & lippitudines ſiccat: Cadmiæ dr. II. chalcitidis crudæ drach. I. aloes obol. II. æruginis obol. II. piperis gra-

A na x. florũ roſarũ dr. IIII. tritis vtere. Aliud ad ſcabrã lippitudinem: Cadmiæ drach. I. æris vſti drach. I. ſpicæ nardi drach. I. piperis torrefacti obol. II. terito cum aceto in ſole, & ſiccato vtere velut probato. Aliud Meneclis, ad corroſos angulos. facit ad delacrymationem. Spodii drach. IIII. omphacii ſicci drach. II. ſpicæ nardi obol. III. piperis torrefacti grana XV. tritis vtere. Aliud. Cadmiæ ſextantem, ſalis ammoniaci ſextantem, folii malabathri ſextantem, piperis vnc. I. vtere. Aliud. facit & ad carnis in angulo decrementum: Coſti quadrantem, æris

B ſextãtem, fuliginis cedriæ vnc. I. miſce, ac vtere. Aliud, ad ſcabras lippitudines, ſycoſes, putredines, & carnem ſuperexcreſcentem: Cadmiæ drach. III. chalcitidis drach. octo, piperis grana quinquaginta, ſpicæ nardi drach. I. cadmiam & chalcitidem terito cum vino, & vbi ſiccata fuerint, nardũ & piper læuiſſimè trita adiicito, & in puluillũ redactis vtitor. Aliud Capitonis, ad lippitudinem ſiccam, & corroſos angulos, ac oculos humectos, & palpebras ſicoſas: Cadmiam ad polentæ magnitudinem confringimus, deinde melle Attico ſubactam in fictile

C vas mittimus & operculo foramen habente impoſito, eóque luto oblito, vas rectum inter prunas locamus, ac ventilamus. Quum autem albidior factus fuerit vapor exhalans, ſublatam ollam aperimus, & cadmiam vino vetere extinguimus: deinde eius accipimus drachmas octo æris vſti drach. octo, ſtibii dr. quatuor. & armenii, ſi affuerit, drach. VIII. & hæc cõtuſa ac cribrata, cũ vino velut collyrium terimus, & reſiccatum tollimus ac vtimur, per ſpecilli nucleum ſublinentes palpebras manè ac veſperi. Nos autem cadmiam, & reliqua omnia ſimul adipe vi-

D peræ ſubacta torrefacimus, & poſtea vino extinctis ſiccatiſq; ac tritis vtimur. Aliud: Tomẽti purpuræ veræ dr. octo, cadmiæ drach. XX. æris vſti drach. X. lapidis hæmatitæ drach. X. Omnia trita ac melle ſubacta, velut prædictũ eſt, torreto: & extinctis vino, ac tritis & arefactis vtitor. Aliud Archigenis, ad omnia prædicta: Amurcam coctam terito cum melle, & vtere. Vtendum etiam collyriis & & ſiccis medicamentis infrà inter multi vſus pharmaca deſcribendis.

De madaroſi, ptiloſi, milphoſi, *id eſt defluuio pilorum palpebrarum*, Cap. LXXVIII.

E MAdaroſis & ptiloſis, extremitatis ſiue marginis palpebrarum affectiones ſunt. Et madaroſis quidem, ipſum ſolum pilorũ defluuium eſt, ex acri fluxione obortum. In ptiloſi verò & craſſeſcunt & calleſcunt hæ partes, vt compoſita ſit affectio ex madaroſi & lippitudine dura. quare etiam auxilia in hac ſimilia ſunt relatis ad illam. Optimũ autẽ eſt ad ipſos pilos, ſiccum Philoxeni ad pruriginoſos ac corroſos angulos. facit & ad viſus hebetudinẽ: Cadmiæ drach. VIII. ſalis ammoniaci drach. II. croci

F dr. II. ſpicæ nardi dr. II. piperis albi dr. I. vtere. Aliud ſtibiũ muliebre. facit ad corroſos angulos, ac ptilos: Stibii vſti & lacte muliebri extincti drach. XIII. aloes, myrrhæ, ſpicæ nardi, ſing. drach. II. ordei vſti læuiſſimè triti drach. IIII. vtere ſicco. Aliud: ad ptilos & corroſas palpebras. Medullam bubulam ex anteriore dextro pede, cum fuligine terito ac vtitor. fuliginem autem ſic facito: Papyrũ pro funiculo lucernario in lucernam inde, & oleo ſeſamino repletum accende, & ſupra lucernam læue teſtaceum aut æneum vaſculũ pone, eóque fuliginem excipe, & pau-

G latim per prunã collige, ipſáq; cũ medulla trita vtere. facit etiã egregiè vituli coagulum. Aliud Soſandri, ad milphoſes, & inueteratas affectiones. facit etiã ad carnis in angulo incrementum: Cadmiæ, ſtibii, chalcitidis crudæ, miſyos crudi, ſing. drach. VIII. Hæc contuſa & melle ſubacta torre, velut dictum eſt, deinde vino extinctis ac tritis adiice ſpicæ nardi drach. II. croci torrefacti drach. II. piperis drach. I. & ſimul contritis vtere. Cæterùm ſimplicia ad ptilos, & corroſas palpebras facientia hæc ſunt: Amurca cocta, lycium Indicum, armenium quo pictores vtũtur:

H nam cum aqua illitum conſumit vitioſos humores, & pilos naturales auget: rubigo ferri ad multos dies in ſole trita & cum vino ac myrrha in collyria redacta: ſpodiũ cæparum ſucco exceptum.

De abſceſſu in palpebris, Demoſthenis, Cap. LXXIX.

Abſceſſus in palpebris internos, apice ipſorum inciſo & humoris expreſſione curare oportet: deinde muria infundatur, & lana ouo imbuta impoſita deligetur. Poſtera die fomentum adhibeatur, & mel ſublinatur, & de cætero collyriũ repreſſum inſtilletur. Externos verò, poſt ſectionem & humoris euacuationem, impoſitis linteorum ramẽtis, ex melle, & addita lana deligabimus. Quæcunque verò abſceſſus palpebræ cartilaginem corruperint, ſi quidem extrinſecus fuerint, eos poſſibile eſt ouo ac melle purgatos, capitali ſicco medicamento incarnare: ſi verò intrinſecus fuerint, euerſa palpebra, & nudata cartilaginis parte deraſa, æs læuiſſimè tritum adhibeatur, & ſupra palpebram ouum cum vino & roſaceo conquaſſatum imponatur. Poſtera die fomento adhibito, æs læuiſſimè tritum inſpergatur, & rurſus ſupra palpebram ouum ponatur. Tertia verò die mel palpebræ ſublinatur. & poſtea collyrium repreſſiuum adhibeatur.

De calculo palpebrarum, Cap. LXXX.

Calculum in palpebris dicunt, quum euerſis palpebris, toſis ſimilia circa ipſas extiterint alba ac aſpera, varorum ſpeciem præ ſe ferentia. Eorum curam facere oportet euerſis palpebris, & cute iuxta apicem tenui ſcalpro diſſecta, ita vt per ſpecilli concauitatem tumorem molis collectæ exſcalpamus: deinde æs vſtum tritum adhibeamus: & ouum cum vino & roſaceo in lana exceptum imponamus ac deligemus: poſtera verò die, eadem curatio repetatur: tertia mel ſublinatur. At verò in toſis forinſecus palpebris innaſcentibus, poſt diſſectionem & ſcalpturam, ſplenium emplaſtri tetrapharmaci imponito.

De grandine oculi, Cap. LXXXI.

Grandine affici dicunt palpebras, quum euerſis ipſis, rotundæ quædam eminentiæ pellucidæ grandini ſimiles apparent, quibus diſſectis humor euacuatur ſimilis candido oui. Curatio autem facienda eſt euerſis palpebris, & inciſione per ſcalprum facta, ita vt humore excreto ſubiectum aridum pharmacum affricetur: Æris vſti drachmas duas, ſquamæ æris drachmã I. ſandarachæ drach. I. æruginis, ſalis ammoniaci, croci, ſing. dr. III. myrrhæ obolos duos: vtere tritis. Fiunt etiam aliquando extra palpebras grandines ſubduræ, fabis ſimiles. Has ſiquis violentius contingat, dolores intentos inducit: & quandoque animi exolutionem. Has autem curare oportet cute iuxta apicem inciſa, & ſcalptura per ſpecillum cõcauum facta. Sanatur facilè mellis & ramentorum ex linteis impoſitione & fomentis. Si verò pharmacis ad grandines vti velis, his vtaris: Fici ſylueſtris groſſos coctos impone, aut fici folia. Alia illitio optima: Pollinis tritici quadrantem, ſulphuris viui vnc. I. terito cum aqua, & formato paſtillos, ac vtitor. faciunt & ea quæ ad ordeola deſcripta ſunt.

De ordeolo ſiue præputiolo, Cap. LXXXII.

Ordeolum aut præputiolum vocant, quum in palpebris forinſecus, iuxta pilos maximè, ſuppuratũ quoddam tuberculum factum fuerit, figura ordeo ſimile. Facilè verò curatur nuclei ſpecilli calefacti fomento. Sed & ceræ albæ calidæ fomento id diſcuties. aut de muſca capite abiecto, reliquo corpore ordeolum confrica. aut galbanũ mollitum, modico nitro addito, impone. aut cum cera emollita parum miſyos crudi commollito, ac imponito. Faciunt & ficus ſiccæ cum vino mulſo coctæ, & cum modico galbano tritæ. aut ſagapenum cum aceto tritum illine. facit etiam ad grandines. Fomentum vero loco adhibeatur per ſpongiam, & per panem calidum. Poſt humoris excretionem mel illinatur: deinde collyria vlceribus commoda.

De gangliis, atheromatis, ſteatomatis, & meliceridibus palpebrarum, Cap. LXXXIII.

Fiunt aliquibus extra palpebras etiam hæ affectiones. Curantur autem ganglia ceratis & malagmatis ad ganglia deſcribendis, & aquæ calidæ affuſione. eſt enim nerui conſortio ganglium. Meliceridès autem, & parua ſteatomata, ac atheromata, curantur aliquando vſtorio medicamento apici ipſorum impoſito, donec incumbens

A cutis in profundum cruſtam accipiat: deinde poſt cruſtæ caſum, exſcalpta tunica humorem continente, per ſpecilli concauitatem: ſi verò tunica eximi non poſsit, per ſubiectum pharmacum eroſiuum conſumatur: Sandarachæ drach. II. arſenici drach. I. ſquamæ æris drach. I. veratri nigri drach. I. elaterii drach. II. chartæ in cinerem exuſtæ drach. II. vtere cum roſaceo. Magna verò chirurgia curantur, quemadmodum in reliquo corpore ex fundo ablata, vnà cum tunica humorem continente. Deinde labia cutis per ſuturam contracta curentur, velut ſutura palpebrarum ſurſum verſus fieri ſolet. Cauendum B autem ne lata faſciola cutis in chirurgia auferatur, vt ne lagophthalmi fiant.

De varicibus palpebrarum, & malignis agnatis eminentiis, Cap. LXXXIIII.

Varices in palpebris ne cures: ſunt enim maligni. Neque etiam agnatas eminentias in palpebris tumidas, dolentes & ſubrubras, & ad digitorum compreſsionem in ſeipſas ſe contrahentes. ſunt enim etiam hæ malignæ ac incurabiles.

C De ægilope, Seueri, Cap. LXXXV.

Ægilops abſceſſus eſt iuxta magnũ angulum. eſt autem affectio ægrè curabilis, propter corporũ tenuitatem ſubiecto oſſe corrupto. Ob ſitus autem vicinitatẽ etiam ipſi oculo damnum infert aliquando, per naturale paruum iuxta angulum foramen. Incipiente itaque inflãmatione, ſtatim in prima die conandum eſt vt repellatur, ipſo ſolo inflammato loco illito ex collyrio Antonino, aut alio quodam vehementer repellente ac ſtupefaciẽte. ſolet enim hæc illitio id quod confluxit diſsipare. Si verò D perſeuerarit inflammatio, tentandum eſt vt ſimiliter velut aliæ inflammationes curentur per diſcuſſoria medicamenta, quæ citra mordacitatem agunt. coafficitur enim oculus ex acribus, & in ipſa affecta parte inflammatio augeſcit. Nos autem in inflammationibus nondũ tranſmutatis, ex emplaſtri Barbari, aut Leænæ, aut Athenæ, aut ex ſalicibus, aut ex aceto & oleo parati vſu, abſceſſum diſcutimus ac reſiccamus. Aſclepiades autem ad ægilopas pharmaca talia cõſcripſit: Succi illecebræ, quam quidam portulacam ſylueſtrem vocant, aut ſemperuiuum E paruum, ſucci ſolani, ſing. ſeſcuncem, thuris drach. VIII. galbani ſeſcuncem, maſtiches quadrantem: thus tritum cum ſuccis coquito, & vbi diſſolutum fuerit, galbanum præmollitum adiicito. maſtichen enim improbamus.

Aliud. Thuris drach. VIII. myrrhæ drach. VIII. ladani drach. I. ceræ drach. VIII. aluminis ſciſsi drach. IIII. ſpumæ nitri drach. IIII. coaguli leporis drach. IIII. Tundito hoc pharmacum, & cum fæce vnguẽti irini emollito. Si verò victis diſcuſſoriis medicamentis inflãmatio ſuppurabitur, quamcelerrimè ſecare oportet, & humorem F euacuare, ac ſubſcriptis vti: Bdellii, myrrhæ, ladani, ſpumæ nitri, colophoniæ, ſingul. drach. IIII. ceræ drach. X. vnguẽti irini quantũ ſatis eſt. Alii pro colophonia, oleæ folia trita habet, & cũ axũgia ægilopi imponũt. & ſordes ſub alares ouiũ cũ axungia eodẽ modo. Aut veratri nigri radicẽ madefactã impone. Aut perdiciũ herbã pro catapla ſmate adhibe. Aut farinam erui cum melle. Aut cinerem lignorum vitis aceto ſubactum impone. Aut ſtaphidem ſylueſtrem & ammoniacum thymiama cum melle impone. Aut alumẽ ſciſſum cum terebinthina velut ſpleniũ G impone. Si verò ad angulum repſerit, ad ſuperficiem autem omnino non proceſſerit, tũc ſcalpro ad venæ ſectionem, aut pterygiis deſtinato, medium anguli corpus diducere oportet, & bonam carnem ex profundo producere: deinde ipſam enatam carnem reſiccare. id quod continget ſi penitus non pinguia loco adhibuerimus. Quare ſane in principio poſt apertionem, lenticula cocta, aut malicorio cum melle vtemur. Repurgato verò loco, & naſcẽte iam carne, vitrum læuiſsimè tritum ſiccum inſpergimus, & in eius vſu perſeueramus vſque ad abſolutam curationem. eſt enim admirandum auxilium, cuius efficacia H ſatis expendi non poteſt. Sed & alumen ſciſſum læuiſſimè tritũ, & modica terebinthina exceptũ ad emplaſtri formã, purgat & incarnat ac cicatricẽ citò inducit. Oportet autem & in vlceris cauitatem de pharmaco indere,

& forinſecus paruum ſplenium ex ipſo imponere. Profe- A ctò nos hoc curationis ductu vſi, alio auxilio ad recentes ægilopas non indiguimus. At verò quæ ab antiquis ad hãc affectionem deſcripta ſunt auxilia, huiuſmodi ſunt. Ægilopa curant, ſi non per profundum corruptum fuerit os, chamæmeli folia commanſa impoſita. aut maluæ folia commanſa cum ſale impone. Poſt apertionem verò, ipſa malua trita vtere vſque ad cicatricem inductam. Aut ſolanum, maximè halicacabum, aut myrtum commanſam impone, aut œnanthes, aut auriculæ muris folia. Facit & ægilopis frumentacei ſuccus cum farina frumenti B impoſitus, & plantaginis folia mãducata ac impoſita. Thus item & columbinum ſtercus commiſcentur ac imponuntur, & lapideſcunt ac inhærent vſque ad inductã cicatricem. Aliud. Propolin, terebinthinam & thus paribus portionibus ſplenio illita adhibe. facit & ſiccum pharmacum ex eruo cum melle. Aliud. Fel porci fumo reſiccatum terito, ac exulcerato ægilopi imponito. Aliud. Thus tritum pice liquida excipe, & emplaſtri forma impone. incipientes enim ægilopas hoc pharmacum diſſipat: iam verò ruptos ſanat vlceri inditum & ſu- C perimpoſitum. Aliud ad ægilopas experientia cognitum, itémque ad ſtrumas. Radicem lilii recentem ad emplaſtri formam terito, & imponito. rumpit enim, & repurgat, & vſque ad perfectam curationem cicatrice includit.

De vſtione ægilopis, Cap. LXXXVI.

AT in quibus affectio diuturna os corrupit, aut ad angulum in fibulam abiit, cicatrice ſuperficiei inducta, in his triangulari incumbentis carnis detractione facta, & anguſta ſectionis parte ad angulum adaptata, & de- D inde ſpongia oculo impoſita, cauteria ignita ipſi ſectioni adhibemus vſque ad os, ad ſquamæ remotionẽ inurẽtes, ita vt etiam obliquas in vlceris cauitate partes, & maximè ſupernas inuramus. Si enim poſt primi cauterii admotionem ſpectaueris, apparebit tibi anguſtiſſima cauernula, quæ ſupernè ex obliquis humorem, vlceri tranſmittit, velut lacrymam. Quare oportet cauterium cauernulæ fortiter apprimere. & vbi ſufficiens facta fuerit vſtio, lenticulam coctam cum melle adhibere. Elapſa E verò cruſta, & vlcere aliquo modo purgato, alumen ſciſſum tritum, terebinthina liquida acceptum modica, vt emplaſtri forma fiat, cauitati vlceris indimus, & ſpleniũ ex eodem factum ſupra vlceris cauitatem imponimus. Celerrimè enim repurgat, incarnat, & cicatricem inducit. probè etiam incarnat vitrum læuiſſimè tritum inſperſum. Vtere, & probabis.

De anchilope, Cap. LXXXVII.

CIrca prædictum locum vbi ægilops fit, colligitur e- F tiam lentus humor melleus ac pultaceus, plerunque in tunica contentus, dolorem non inducens, paulatimque augeſcens. Curatur autem chirurgia, quemadmodum etiam reliqua circa corpus atheromata, ita vt ſuperficies diſſecetur, & ſubexcorietur, & tunica humorẽ continens, funditus tollatur. Poſt ſublationem autem ipſius, quò ſecura curatio fiat, & affectio non regeneretur, cauteriis ignitis cruſtas loco inurimus: & deinde lenticula cũ melle curamus: elapſa verò cruſta, alumine cum terebinthina, velut antea dictum eſt, vſque ad cicatricem inductã. G

De carnis in angulo magno decremento, Cap. LXXXVIII.

CArnis in angulo oculi magno imminutio ac decrementum fit, quum exulceratione aut pterygii aut incrementi carnis ablatione, totus angulus funditus fuerit ſublatus, & allabentem lacrymam continere nõ potuerit, ſed ad malas defluit. Contingit hoc etiam aliquando ex malè curato ægilope. & vocatur hoc vitiũ *Græcis* Rhœas: dicuntur autem etiam rhœades, qui ob aſſiduas fluxio- H nes oculorum, ſemper lacrymantur. Curandi verò ſunt illi quibus angulus funditus ſublatus eſt, adhibito pharmaco locos denſare potente ac conſolidare, quale eſt quod tephrum dicitur. Si verò callus fuerit, præirritare oportet per aliquod acrius medicamẽtũ. Sed & chirurgia vtendum eſt. collum enim faſcia circumdata cõſtringitur, & vas circa naſum notatur: deinde vas illud ſcalpro biangulari diſſecatur: deinde ſpongia oculo impoſita, cauterium loco apprimitur, non vſque ad os, ſed vt cutis & ſectio ſolùm flammam ſentiat. ſit autem cauterium triangulare. poſtea lẽticula cũ melle adhibetur. Vbi verò pura facta ſunt vlcera, oculus diſparatus ſeruatur, donec angulus carne pura fuerit repletus, vt ne concretio fiat. Probè facit in ipſis etiam alumen cum terebinthina. At verò oculos præ diuturna lippitudine flentes aut humectos, curare oportet præ omnibus aquæ potu, & parco cibo, exercitiiſque ac deambulationibus, & capitis frictione ac raſura, & frigidæ perfuſione. Eſt & diæta optimi ſucci ac craſſante vtendum, & oculi ſublinendi ex medicamentis meatus obſtruentibus, frigefacientibuſque ac adſtringentibus. poſt aggreſſionem verò, frigida aqua & poſca oculi proluantur. Optimum autem pharmacum ad hoc experimento conſtans hoc eſt: Plantaginis folia exſuccato & excolato, ipſumque ſuccum in fictili nouo ad ſolem exponito, & linteo tenui puro velato, quotidiéque agitato, & reſiccatum tritum reponito, & pro collyrio ſicco vtitor. Stibium ad anguli magni decrementum Alexandri regis valde bonum. facit etiam ad ptiloſin palpebrarum. Terræ ampelitidis, croci, nardi Celticæ, æquales portiones tuſas melle ſubigito, & in ollam miſſa, addito operculo foramen habẽte, eóque oblito, prunis imponito, & non ventilato. Quum autem non amplius caliginoſus vapor per foramina exhalarit, ab igne tollito, ac frigeſieri ſinito. Deinde tuſa, cribrata, ac trita in tenuiſſimũ puluillum pro ſtibio adhibeto. Aliud ſtibium ad rhœadas: Æris vſti ſeſquiunciam, ſtibii ſeſquiunciam, croci vnc. I. ſpicæ nardi vnc. I. folii malabathri trientem, roſarũ viridium ſeſquiunciam. reliqua læuiſſimè terito. Deinde roſas per ſe benè læuigatas aridis vnito, & ſimul tritis donec ſiccentur vtitor. Aliud ſtibium, multa experientia cognitum: Æris, cadmiæ, ſtibii, ſing. ſextantem, piperis grana XIIII. caryophylli vnc. I. ſpongiarum nouarum quadrantem, mellis quantum ſatis eſt. Æs, cadmiam, ſtibium, tuſa ſufficiente melle ſubigito: deinde ipſa ſpõgia excepta in ollam mittito, oblinito, vrito. Et ad cinerem exactiſſimè tritum piper & caryophyllum adiice, & tuſis, cribratis, rurſus exactiſſimè tritis vtere.

De iis qui tempora inurunt, Cap. LXXXIX.

QVidam barbaris legibus ſeruientes, in diuturnis oculorum fluxionibus, tempora inurunt aut per pharmacum, aut per medullam lignorum nucis iuglandis, quod hyſcas appellãt. Quidã etiam ferrum candefaciũt, & vſtionẽ perficiunt. Ego itaque eiuſmodi affectionẽ ex tẽporum vſtione conflatam vidi. Hi enim immodeſtè pharmaco vſi, & vſtione vſque ad profundum facta, vnà cum alienis humoribus, etiam naturales conſumpſerunt, & ad extremam ſiccitatem oculum deduxerunt, & non intelligebant ſe morbum incurabilem præparare. Quid enim aliud contingere poterat, quàm quod hic cõtigit? Primùm dolor moleſtus, & immodicus ardor. Quũ igitur tentaſſemus per collyria obtundere dolores, amplius ægrum grauauimus. Liquidum enim collyrium oculo illitum, velut arenulas quaſdam producit, ab immodica caliditate torrefactum. Et quum rurſus per ouum mitigare vellemus, rurſus per caliditatem etiam ipſum craſſefactum eſt, & velut ad membranas quaſdam redactum, quæ ægrè ab oculis ſecedebant. Sed & lacte vſi ſumus, & ipſum ſimiliter inſpiſſabatur: & in ſumma, velut ab igne humores coacti inſpiſſabantur. Proinde multo labore inſumpto, quũ fœnigræci ſuccũ inſtillaſſemus, moderatè dolorem mitigauimus. nam & hic à morbo ſuperabatur. Poſtea verò rationem ducem ſequuti, ad roſacei vſum deuenimus, tepefacientes hoc, ac infundentes, vt etiam æger nobis abſentibus, ipſius ſolius vſu ab accidentibus alleuaretur. Quin & ad alia multa vtile nobis vſſum eſt roſaceum ad oculos. Si enim ex natura ſiccitas affuerit vt ægrè mobilis & penitus lacrymarum exors ſit oculus, etiam his commodum eſt pro collyrio ſublitum,

De arteriarum ſectione, Seueri,
Cap. xc.

IN chirurgiis circa caput & frontem, vnus generaliſſimus nobis ſcopus eſt vt ægrum à fluxionis affectione liberem⁹. Verùm priuatas & velut particulares aggreſſiones facimus, propter vires, propter accidentia, propter locos, propter materiæ fluxionũ qualitatem. Quũ igitur arteriarũ genus vnũ ſit, loci verò diuerſi, nũc de poſterioribus expedemus. Hæ enim velut principia quædã earum ſunt, quæ circa ſuperficiem capitis exiſtunt. Côuenit igitur in magnis doloribus, carie, ſtaphylomatis & prolapſibus, arterias in poſterioribus capitis partib⁹ ſecare. ſtatim B enim vtilitatẽ inde percipiũt ægri. Præradendi autẽ ſunt loci, & ſic pulſus exactè per tactum notandus, & ſpatium dimetiendum ab auribus trium digitorum ad caluam poſteriorem appellatam. Conuenit autem ſecare non obliquè, ſed tranſuerſim vſque ad os, & membranam caluam ambientẽ exactiſſimè radere, & ſanguinis excretionem vſque ad animi deliquium expectare, in quibus videlicet vires robuſtæ ſunt, & dolor vehemens. ſic enim ſopies accidens ſymptoma. Deinde cuneolũ ſectioni partem indimus, & linamẽta conuulſa plurimo cuneolo imponimus, & lanæ hapſo poſca imbuto pro linamentorũ cuſtode vtimur. Deinde ligamento vtimur ſufficienter adſtringentes, & ad frontem ambo principia ducentes ac deligãtes. Poſtera die vino & oleo ligamentũ rigam⁹, & non ſoluimus. Tertia die ſoluim⁹, & vibices moderatè proluimus & os deradimus. Et poſtea quoque oſſis raſura vtimur: & hoc facim⁹ vſque ad quatuor aut quinque dies, donec os ſanguinem emiſerit. hoc enim ſignum eſt ſufficientis raſuræ. Cæterùm medicamentis quæ linamentis D illinuntur vtendum eſt in his, ex pumice & cera ac oleo paratis. & poſtea cephalico ſicco appellato ex eruo vtendum eſt. Sed & id quod à nobis præparatur, vnicè ad hos facit: ſtatim enim poſt oſſis raſuram impoſitum, carnem producit. Accipit autem farinæ triticeæ tenuiſſimæ partes .ii. colophoniæ liquidiſſimæ partem vnam. Hoc vbi ſiccum inſperſum eſt linamentis & ſplenio, cuſtos linamenti adhibendus eſt ex aliquo pharmaco è ceruſſa parato. nam & ad cicatricem inducendam confert.

De caluariæ circumciſione,
Cap. xci.

SED & periſcyphiſmon, *id eſt caluariæ circumciſionem, Græcis* dictũ aſſumimus, in quibus diuturna & tenuis oculorum fluxio exiſtit, & multa vaſa fluxionem delegantia. Oportet igitur raſos locos notare, vt ne in coronalem ſuturam aut temporum muſculos ſectio fiat. Facienda autem eſt ſectio paululùm ſupra frontem tranſuerſa, initio à tempore ad tempus facto, ita vt membrana caluam ambiens ſimul diſſecetur, vt diligenter radatur. Deinde cuneolis ſectioni inditis linamẽta adhibemus, & reliqua conſequenter facimus, velut prædictum eſt in arteriarum ſectione, aſſumpta ex vino & oleo irrigatione. A tertio die curatio ſuppuratoria fiat: deinde ea quæ reficcationẽ promittit. Si quidem igitur à ſolo ſincipite oculi fluxione infeſtantur, prædicta ſectione contenti ſumus: ſi verò vnà cum ſupernis vaſis, etiam ex temporibus fluxio feratur poſt factam relatam ſupernam ſectionem, alias duas luniformes aſſumimus, vnam ab vtraque parte. Habeat autem principium, tum ea quæ à dextris fit, tum quæ à ſiniſtris, à principiis tranſuerſæ ſectionis ſupernè factæ, ita vt ex ſupernis ad tempora deferantur vſque ad medium frontis. Procedant autem luniformiter ad ſupercilia conuerſæ vt ne temporum muſculos iniuria afficiant. Sit autem figura trium harum ſectionum ſimilis literæ *Græcæ* π. ita tamen vt apices ad internas partes incuruatos habeat hoc modo)(. Oportebit autem & hìc cuneolos ſectionis indere, & conſequẽtia facere, velut antea dictum eſt. Porrò dicunt Æthiopas à natiuitate frontem circũcidere, vt ne oculorum fluxione infeſtentur.

De frontis per ſubmiſſum ſcalpellum excoriatione, Cap. xcii.

HYpoſpathiſmõ, *id eſt per ſubmiſſum ſcalpellũ excoriationem frontis*, aſſumunt qui deformitatem, cicatricis, maximè per circulum fientis, in frontis circumciſione deuitant. A Verùm hæc curatio imperfectior illa eſt: vnde magis frontis circũciſione periſcyphiſmo appellato vtendum eſt, ita vt ici magis neceſſariæ curam habeamus.

De vaſorum ſectione, Cap. xciii.

VAſorum ſectionem aſſumimus vno oculo affecto, & in oculorum perpetuis lacrymis, & in hemicrania. Aſſumimus autem in iis quibus manifeſta & eleuata ſunt in fronte vaſa. Vas verò atramento notamus, & ſummis vtriuſque manus digitis, frontis cutem ab vtraque notæ parte eleuamus, & ſuperficiariam ſectionẽ in ipſam notam ex directo vaſis facimus. Et rurſus paulatim ſubiacentes cuti membranas diſſecamus, donec nudum vas apparuerit. Atque ſic hamulis duobus tranſfixis labia ſectionis eleuamus, & paulatim per ſcalprum ſubradentes, vas à circumſitis membranis liberamus. Et cæco hamulo ſubiecto, vas ex profũdo attollimus, & ita eleuato acũ duplex filum habentem ſubmittimus, & mox ablata acu filum dimittimus. Idem etiam in altero vaſis termino faciamus. Et poſtea vas perpungimus, & euacuationem fieri ſinimus. Sufficienti verò ſanguine euacuato, vtroſq; C terminos vaſis per ſubiecta iam fila deligamus, & mediũ ipſius reſecamus. atque ita linamentis inditis, & hapſo lanæ ex aqua frigida impoſito, deligatione vtimur. Poſtera die vino & oleo irrigamus. tertia verò exoluimus, & moderata perfuſione facta, linamenta ex aqua mulſa indimus, donec exciderint fila. Et vſque ad perfectam incarnationem eadem vtimur. eſt enim bonum auxilium. At verò cicatricis inductionem per emplaſtrum melinum facimus, aut per id quod ex cadmia paratur. Leonides porrò, Soleo, inquit, vbi mixta eſt fluxio, & à fronte, & à muſculis temporum, iuxta paruos oculorum angulos tẽporibus vicinos, ſupra fines ſuperciliorum, cruſtas inurere per cauteres nucleoformes, id vehementer cauens vt ne temporum muſculos contingam. At in fluxionibus à ſincipite, conſtringo collum, & vaſa in fronte magis eleuata noto, & hæc ipſa præraſis pilis inuro. Illitio valde celebris ad diuturnas fluxiones: Viperarum capita in olla probè exurito, & cinerem cum lupinorum amarorum decocto tritum temporibus illinito, & miraberis de mẽ E dicamenti efficacia.

De muſculorum temporum cataplaſmatis, agglutinatoriis, ac illitionibus, Seueri,
Cap. xciiii.

QVandoquidem fluxiones ad oculos ex ſuperincumbentibus locis ſuppeditantur: (nam hemicraniæ, & caries, & fluxiones capitis, dolores oculorum augent:) operæpretium eſſe puto etiam ad hos pauca auxilia referre. Vtendum igitur eſt agglutinatoriis & illitionibus, F velut dictum eſt, in iis quibus oculi fluxione infeſtantur, & in quibus vaſa circa frontem ac tempora eleuata diſtenduntur. Nam ſi influxio non ex vaſis circa frontem & tempora ac palpebras contingit, ſed ex profundius ſitis, agglutinationes & illitiones magis lædunt. Inſuper autem ſi citra inflammationem fluxiones oculorum fiunt, agglutinatoria ipſas cohibent. ſi verò inflammatio adfuerit, humores ex circumſitis locis ad inflammatos impulſos, per compreſsionem magis diſtendunt. Itaque agglutinatoria ex ſimilagine & ouis ac thure compoſita G vitanda ſunt. reſiccata enim diſtendunt vaſa, & fluxiones augent. Quæ verò mollia permanent, aut diſtentionem non efficiunt, & tum frigiditate, tũ adſtrictione vaſa deprimunt, his vtendum eſt. Si igitur calida fuerit intemperies quæ lædit, crocum, opium, myrrham, thus, ex aqua trita & ad ſtrigmentitiã ſpiſsitudinem redacta illinimus: & ſtatim inducto ſomno, dolorem depellimus. Idem præſtant & fluuiatiles ſtratiotæ cum aloe contriti. Sed & polygonum cum maſtiche tritum ac illitum, dolorem mitigat. & mandragoræ cortex cum thure mirificè facit. Et maſtiche cũ ſucco braſſicæ illotæ trita mirificè H reſiccat. Item fabrorum fuligo, quam vulcaniam appellant, leniter cum ouo ſubacta. Et calx viua cum ouo in frigidis intemperiebus. Et hirundinum ſtercus cum maſtiche & oui candido.

Totius capitis illitiones, Seueri, Cap. xcv.

TOtum caput intemperie calida affectum, acacia cũ vino trita illinendum eſt. nam acetum in huiuſmodi capitis illitionibus vitare oportet. Facit & Samia terra, cũ plantaginis aut ſolani ſucco trita. Si verò frigidior fuerit cauſa, vt æger clarè frigiditatẽ in capite ſentiat, & lacrymas frigidas deferri, contraria calidæ affectioni auxilia adhibenda ſunt. Naſturtio enim cum ouo trito multùm profecimus. & per erucæ ſemen cum aceto tritum idem effecimus. Sed & thapſia cum ſinapi aceto trita, magnopere prodeſt. Et cochleæ Aphricanæ cum thure ex aceto tritæ, multam fluxionis illitionem relidũt ac excindunt. Et hirundinum nidus cum ſtercore in ipſo reperto, aceto ſubactus graues dimidii capitis dolores ſanat. Et euphorbium cum aceto tritum. Vtere etiam ſmegmatis & puluillis inſperſilibus, ſuprà ad diuturnum capitis dolorem deſcriptis.

Cataplaſmata oculorum lippientium, Dioſcoridis, Cap. xcvi.

CAtaplaſmatis vice impoſita mitigant oculorum inflammationes, folia rubi, aut auriculæ muris, aut tribuli viridis, aut portulacæ, aut ſemperuiui, aut polygoni, aut intubi, aut coriandri, aut cupreſſi. aut hyoſcyami folia trita. aut cucurbitæ ramenta. aut peponis caro. aut capitum papaueris decoctum affuſum, aut ipſa capita cocta trita impoſita. Commodus eſt etiam panis aqua madidus tritus cum modico roſaceo impoſitus. Et ouum cũ roſaceo ac vino conquaſſatum, & hapſo lanæ exceptum ac impoſitum. Aut ouorum aſſatorum vel coctorum vitellos, cum modico croco & opio, phaſeli magnitudine, ex ſapa tere ac impone. Aliud Aſclepiadæ ad maximos humorum influxus ac dolores. Roſarum ſiccarũ drach. i. opii drach. i. croci drach. i. efforma in paſtillos cũ paſſo, in quo melilotum coctum eſt. Et vſus tempore, ex ipſis terito cum paſſo, & admixto pane imponito. Aliud ad maximos dolores ac vigilias. Pſyllii ſemen in feruẽtẽ aquam cõiectum paululum ſinito: & vbi diſſolutum fuerit, conquaſſato vt emplaſtri formã acquirat, & ex eo oculum integito. ſuauẽ enim ſomnum inducit. Aliud Demoſthenis. ad dolores & prolapſus oculorum, egregiè facit. Capita papaueris in aqua mulſa coquito, & ipſa quidem expreſſa abiicito, aquam mulſam autem triticeo, aut ordeaceo polline admixto imponito, modico etiam roſaceo adiecto. aut polentæ florem, pro polline, aut panem purum accipito. Cæterùm cataplaſmata omnino tempora comprehendant, & ſupercilia cum fronte. Solã autem ſupernam palpebram cataplaſmate integimus, infernam non comprimentes, quò aperiri oculus poſſit, & lacrymam illatam excernere. Aſſiduè verò permutentur, & maximè æſtate, vt ne feruefacta exacerbent. Ad contactum autem ſummè tepida apponantur: hyeme verò leniter calida.

Illitiones oculorum, Cap. xcvii.

IN vehementibus doloribus palpebras forinſecus illinire oportet, maximè quidem collyrio Nili ex roſis, aut aliquo dolorem eximente ex croco parato, aut croco trito cum modico papaueris ſucco, affuſo lacte aut hyoſcyami ſucco. Alia illitio Aſclepiadæ, ad doloris vexationes: Aloes, lycii Indici, roſarum viridium, croci, opii, myrrhæ, ſing. æquales portiones terito cum vino, & formato paſtillos, ac ſiccato in vmbra. Vſu verò expetente, paſſo dilue, & oculos ac tempora illine. Alia illitio repulſoria optima: Foliorum mali ſuccorum tuſorum ac cribratorum lib. i. myrrhæ ſextantem, glaucii ſextantẽ, gummi ſeſcũcem. excipe aqua. Illitio Aſclepiadæ mordax, e veſtigio fluxionem compeſcẽs. facit & ad lippitudines ſcabras: Æris vſti drach. iiii. croci drach. iiii. piperis drach. ii. opii drach. ii. gũmi drach. iiii. excipe. Hæc forinſecus illita, maximos humorum illapſus relidit: verùm vitare oportet nequid de pharmaco in oculum præterlabatur. Aliud phloginum inſcriptum linimentum. Æris vſti ac loti drach. xii. croci drach. vi. piperis dr. iiii. myrrhæ drach. iii. opii drach. iii. gũmi drach. xii. Terito cum vino veteri odorato adſtringente. Alia illitio ex ſandyce, ad perfrigerationes & reſolutiones palpebrarum, quales

A contingunt & in iis qui canino more conuelluntur. facit etiam ad acuendum viſum ante balneum illita: Sandycis drach. xiii. crocomagmatis drach. vi. piperis drach. iiii. gũmi drach. vi. excipe aqua. Aliqui adiiciunt etiam opobalſami drach. iiii. & illinunt ad hebetudinem viſus.

De aridis collyriis, Galeni, Cap. xcviii.

EX aridis pharmacis quædam affectionem in oculis congregari prohibent, humorum videlicet influxiones impedientia, ex quibus oculi affligi ſolent. Præſtantiſſimum autem ex his apparuit & experientia iudicatũ B eſt quod ego compoſui, inquit Galenus: & ob id apud multos in vſu eſt, ac ferè per omnes gentes quibus Romani imperant. Ac primùm ſanè ipſius compoſitionem ſcribam, quum præſtantius eſſe putem nullis omnino affectionibus corripi, quàm eas quæ iam præoccuparunt ſanare. Vtiliſſimum autem eſt ſanis oculis pharmacum. Vritur lapis Phrygius in fabaceas magnitudines cõfract⁹. Eum verò in ollam nouam miſſum, deinde forinſecus luto oblita olla, addito operculo foramen habente, eóque oblito, ollam prunis imponimus. Quum autẽ lapis ignitus factus fuerit, C tunc iam ollam in aliud vas purum euacuare oportet, & recenti butyro extinguere. Facta autem extinctione, rurſus in eandem ollam miſſum, prunis adhibemus, ac ventilamus. Ignito verò lapide, vbi purum vaporem efferri viderimus, rurſus euacuatum extinguimus vino veteri fuluo odorato: deinde rurſus miſſum in ollam lapidem tertiò vrimus & rurſus extinguimus melle Attico non multo. Poſtremùm autem melle extinguitur, vt mellis qualitas in lapide permaneat. Cæterùm pluribus diebus trita ac prælæuigata in promptu habe- D re oportet, ita vt in tenuiſſimum puluerem redacta ſint ſubſcripta: Æris vſti vnc. i. piperis albi vnc. i. folii malabathri vnc. i. ſtibii drach. xii. His admiſce lapidis vſti, tuſi, cribrati ac triti lib. i. Et poſtquã omnia ſimul probè fuerint vnita, & reponere medicamentum voles, adiice opobalſami primarii drach. xii. Sit autem opobalſamum tenue, & pelluceuti compage, non craſſum. impedit enim craſſitudo, ne ſiccum pharmacum euadat. Vtendum autem eſt ipſo ad palpebras ſolas, inducto ſpecillo citra tunicarum oculi contactum. Iubendúſque eſt homo cui hoc E ſublinitur palpebras apertas habere. Hoc itaque à me cõpoſitũ eſt, non permittẽs hominẽ qui ipſo rectè vtatur, oculorum lippitudine apprehẽdi. Stibium ornandis palpebris præſeruatiuum, pueris maximè commodum. Stibii drach. xvi. plumbi vſti ac loti drach. viii. ſquamæ æris drach. i. croci drach. i. florum roſarum, myrrhæ, ſpicæ nardi, thuris, piperis, ſing. drach. i palmularũ oſſa decem. Omnia in fictile vas coniecta diligenter torrefacito, dein de tuſis ac tritis opobalſami primarii compage tenuioris cochlearia duo adiicito: & tritis ac ſiccatis vtitor. Aliud F Seueri. facit ad oculorum & palpebrarum pulchritudinẽ: Stibii quadrantem, purpuræ veræ vſtæ ſextantem, ſpicæ nardi vnc. i. Vtere. Stibium ornans palpebras. Stibii vſti & loti drach. viii. oſſium palmularum vſtorum drach. viii. atramenti ſutorii drach. ii. nardi Celticæ drach. ii. Vtere. conſtat experimento. Aliud, faciens ad decorem, angulos rarefactos ac humectos moderatè reſiccans: Cornu ceruini vſti, purpuræ vſtæ, ſing. drach. iii. folii ſcylmatis vnc. i. vtere. Stibium optimum ad tenuem fluxum, & corroſos angulos. Nutrit hoc etiam oculos de- G bilitatos, in multis affectionibus comprobatum, & mirificè omnibus ſe opponens. Facit etiam ad ornatum. inductum enim multo tempore in angulis permanet. Habet autem hoc modo, Carnis purpuræ torrefactæ drach. iiii. ſucci anemones dr. vi. ſtibii vſti & vino extincti drach. iii. ſucci baccarum ſambuci drach. iii. ſpinæ Ægyptiæ drach. ii. ordei vſti drach. ii. gallarum nigrarum drach. ii. acaciæ drach. ii. mororum rubi aridorum tuſorũ drach. iii. coſti tuſi drach. iii. folii tuſi drach. iiii. Singula ſeorſim terito, & ſimul in vaſe plumbeo reponito ac vtitor.

H Aridum Danai, quod velut res ſacra in regia vrbe venditum eſt numiſmatis centumviginti & cum multo labore ab eo impetratum. Præſeruat ab omni lippitudine, palpebris inductum. Æris vſti vnciam vnam, onychas, *id eſt ungues*, aromaticos vſtos magnos tres, piperis grana vigintivnũ ordei vſti grana vigintivnum, palmularum,

oſſa vſta nouem,æreas muſcas xxi.folii ſcrupulos nouẽ, ſanguinis draconti ſcrupulos quatuor. Æs accipe quod ab æreis vaſis deraditur,& in fictile vas miſſum ac prunis impoſitum,ad triduum vre,ita vt quotidie ter ipſum vrina pueri incorrupti extinguas,& poſtremùm aqua dulci. Æreas autem muſcas accipe ex locis vbi boues degunt, aut ſi ibi non reperias, ex mortuis animalibus. Aliud palpebras ornans pharmacum,quod proſperè accommodatur. Facit & ad diuturnas lippitudines: Stibii vſti & vino extincti drach. tres, plumbi vſti ac loti drach. octo, fuliginis thuris, ſpicæ nardi, myrrhæ toſtæ, croci toſti, ſquamæ æris,ſingulorum drachmam vnam: tritis vtere.

Aridum ad angulos calidiores & rubicundos ac exaſperatos,Seueri: Croci drachmas quatuor, cadmiæ lotæ drachmas duas,ceruſſæ drachmam vnam. Aliud Seueriani: Ceruſſæ beſſem,cadmiæ trientem, ſalis ammoniaci ſextantem,piperis ſextantem,folii trientem. Aliud palpebras ornans. facit & ad lippitudinem ſiccam. ſanat etiam omnem lippitudinem,poſt mitigatos dolores illitum: Æris vſti læuiſſimè triti vnciam vnam, cedriæ puræ trientẽ.æs cum cedria ad ſtrigmẽtitiã ſpiſſitudinem terito, & in arundinem mittito, & hanc obturatam forinſecus totam luto oblinito, & in clibano prunis obruito,& per diem ac noctem ſinito,& exemptam terito,& collyrii Pelarii drach.xxiiii.adiicito, & croci drachmas duas,& folii ſcrupulos duos:& vtitor. Aliud ſiccum collyrium celebre,reſiccans multas fluxiones,& viſum acuens:optimè quoque attenuat cicatrices: Æruginis vnciam vnam,cadmiæ vnciam vnam,chalcitidis vnciam vnam,ſtibii vnciam vnam,mellis menſuram congruam.Omnia læuiſſimè trita & melle ſubacta, in ollam mittito,& addito operculo foramen habente, oblinito, ac vrito donec tenuis vapor progrediatur:deinde exemptoq; ac trito vtere.Quòd ſi ipſum paululùm mordax facere volueris, poſt vſtionem adiice piperis grana xxv.

Aliud aridum valde bonum: Cadmiæ ſextantẽ, mellis ſextantem, æris vſti drachmas quatuor, ſalis ammoniaci drachmas duas,piperis drachmas iiii. ſpicæ nardi drachmas duas. Cadmiam læuiſſimè tritam melle ſubige,vre,& vino auſtero extingue, & cum reliquis tere ac vtere:eſt delacrymatiuum.facit & ad aſperas palpebras.

Aliud ſiccum ad lacrymãtes oculos, & eos qui à longa lippitudine nõ probè ſanati ſunt. eſt etiã præoccupatiuũ: Cadmiæ drachmas octo, æris vſti drachmas octo, ſtibii drachmas quatuor. cadmiam cum ære in fruſta craſſiora contuſam,& melle ſubactam,in olla exurito, velut antea dictũ eſt, & vino veteri odorato extinguito,ac ſiccato.Et deinde ſtibium per ſe vſtum in olla admiſceto, & tuſis,cribratis,ac tenuiſſimè tritis vtitor:quidam etiã armeniaci drachmas duas admiſcent.Hoc ſiccum pharmacum ſæpe cum vino,velut collyrium contriui, & ſiccato vſus ſum,inducens ipſum palpebris manè & veſperi:aliquando autem etiam ſtibii drachmas octo inieci. Aliud ſiccum croceum,procatalepticon,*id eſt præſeruatiuum.*

Aloes,croci,glaucii,ſarcocollæ,ſingulorum vnciam vnam:læuiſſimè tritis vtere. Aliud quo vtor,& affectiones illino. ſiſtit fluxionem in vna die,ſi denſè ac ſæpe illinatur. facit etiam ad ægilopas, & palpebras corroſas, & pilos pungentes in palpebris poſt euulſos pilos, pilorum locis illitum. Sarcocollæ,croci,glaucii flaui,aloes,chelidoniæ,ſingulorum vnciã i.myrrhæ troglodyticæ drach. quatuor.Chelidoniam tuſam cribratam reliquis adiice,& contritis vtere.Ego cum aqua velut collyrium contero, & ſicco vtor. Aliud ſiccum collyrium celebre,viſum acuens,inoffenſos conſeruans oculos: Stibii ſcrup.iiii.fuliginis purpuræ veræ,roſarum ſiccarum,ſingulorũ ſcrup. ii.croci ſcrup.iii.folii ſcrup.iii.ſpicæ nardi ſcrup.iii.tritis vtere. Fuliginem autem ſic facito: Lanã purpuræ cedria tinctam incende,& pelui læuiſſima aut æreo vaſe contege,& conflatam fuliginem penna collige, ac vtere. Aridum album,viſum acuens.Facit ad pruritus,& vſtiones ex ſole,& lippitudines incipientes ex frigiditate, ante & poſt cibum. Cadmiæ drach.ii.ſalis ammoniaci drach. i.piperis drach.ii.aluminis ſciſſi drach. ii. folii drach. ii. ceruſſæ oboli dimidium:terito cum vino albo, & ſiccato

A vtitor. Aliud ſiccum acre. Cadmiæ drach. xxiiii. ſalis ammoniaci drach.ii.ſpicæ nardi drach.i.piperis albi drachmam vnam:tritis vtere. Aliud optimum: Cadmiæ drachmas octo, croci drachmas duas, ſalis ammoniaci drachmas duas,ſpicæ nardi drachmam vnam,piperis albi drachmas ſex:tritis vtere. Aridum Seueriani: Cadmiæ vſtæ & lotæ drachmas octo,ſalis ammoniaci drach. duas,piperis albi drachmas duas,folii drachmam vnam: contuſis,cribratis ac probè tritis vtere. Aliud aridum acre: Cadmiæ drachmas octo,teſtarum ſepiæ ſextãtem,
B ſalis ammoniaci vnciam vnam,piperis vnciam vnam,folii vnciam vnam: vtere.conſtat experientia. Aliud aridum,viſum acuens,Oribaſii: Radicis chelidoniæ ſextantem,aloes ſextantem,folii vnciam vnam, piperis decorticati drachmas quatuor,veratri albi drachmam vnã: vtere. Aridum Apollonii ad viſus hebetudinem: Cadmiæ drach. octo, fæcis vini veteris ſiccæ vſtæ drach. v. piperis albi drachmas quinque,ſalis ammoniaci drach. x. ſandarachæ drachmas duas,folii drachmas duas,nitri vſti drachmas tres. Aliud aridum ad ſuffuſiones & hebetu-
C dines: Viperam maſculam totam viuam in ollam mittito,& ſucci fœniculi cyathum vnum adiicito, & thuris nõ ſecti granum magnum addito: deinde totam ollam forinſecus luto oblitam,vrito donec in cinerem redigantur indita,teritóque,ac vtitor hoc arido medicamẽto velut celebri.faciunt & viperæ capita vſta,trita,& inducta.

Aliud incomparabile: Veratri albi & piperis æquas portiones tuſas ac tritas adhibe per triduum, purgatione prius per ventrem facta, & per os ac nares. Aridum
D ad incipientes ſuffuſiones, glaucedines, & pelliculaum craſſitiem: Cadmiæ drach. xxiiii. ſalis ammoniaci drachmas decem,ſandarachæ drachmas quatuor, veratri albi drach.ii.folii drach.ii.vtere.Ego ſi aliquando opus habeo arido collyrio ad præſentes affectiones commodo, hoc trito & in læuiſſimum puluillum redacto vtor. Aliud ſiccum acuens viſum, experientia cognitum: Cadmiæ drach. octo,folii drach.octo, ſpicæ nardi drach. duas,piperis,croci,auripigmẽti,ſalis ammoniaci,chelidoniæ,ſingulorum drach. duas,artemiſiæ,folii,malabathri,
E ſingulorum drachmam vnam: vtere.

De liquidis collyriis, Galeni, Cap. xcix.

Liquida ocularia medicamenta componuntur ex ſuccis & liquoribus, felléque ac melle, & ammoniaco thymiamate,ita vt admiſceantur ipſis etiam moderatiora quædam,verùm viribus non repugnantia, myrrha inquam,& thus,& crocus,& galbanum, & quæcunque alia huiuſcemodi,quæ tunicas rarefacere,& craſſitudinem humorum ac ſpiritus attenuare poſſunt,& humiditatẽ præternaturalem diſcutere,& tunicis oculorum per ſuum tẽ-
F peramentum,robur præbere. Liquidum,acuens viſum:

Succum ex malis punicis expreſſum,in vas fictile Atticum læuiſſimum ac denſiſſimum mittito,& tenui linteo obligatum ad ſolem exponito,donec mellis craſſitudinẽ acquirat,& parem menſuram mellis ad ſuccum adiicito, & fictili vaſe exceptum reponito.inueteratũ enim meli⁹ euadit.Quũ autẽ dormire volueris, ex hoc leuiter oculos ſublinito.hoc pictoribus,& ſcriptoribus,& aurifuſoribus ac ſenibus conuenit. Aliud. Ampullam vitream oleo expleto,& iniectis fœniculi foliis teneris in ſolem expo-
G nito ad dies quadraginta:& expreſſo fœniculo, oleo vtitor. Aliud viſum acuens: Adipem viperæ in vitream ampullam mittito,& vbi liquatus fuerit, ſpecillum in eo tingito,ac illinito.hoc valde commodum eſt. Aliud viſum acuens: Colocynthidis ſemen tuſum,cribratum ac læuiſſimè tritum cum melle adhibeto. experimento cõſtat. Aliud ad viſum acuendum, & ad ſuffuſiones ac cicatrices oculorum: Chamæleontis nigri radicem vſtam, ac læuiſſimè tritam illinito. Aliud. Inteſtina terræ in teſta ad cinerem exure,& cinere trito cum melle vteræ e-
H go hoc arido vſus ſum ad albugines. Aliud ad inchoãtes ſuffuſiones: Mel,oleum vetus,& fœniculi ſuccum, æquis portionibus miſce ac vtere. Aliud: Sagapeni drachmas duas,ſpumæ nitri drachmas quinque,mellis libras duas. Aliud Demoſthenis.ego verò ſubſcripto vtor:

Caucalidis ſuccum,coronopodis ſuccum, chamædryos

A ſuccum,æquis portionibus excolato,ſiccato,collyria formato:ac vtitor:ſi verò liquido vti voles, cum melle tritis vtere. Aglaidæ liquidum ad principium ſuffuſionis, Floris æris obolos quinque, piperis obolos quinque, croci drachmas duas,caſtorii drachmas duas,fellis galli drach. vnam,omphacii drachmas tres & dimidiam,ſpicæ nardi obolum vnum,lapidis hæmatitæ obolos duos,ſpumæ nitri obolos duos, floris ſalis drachmas xxxii. opobalſami drachmas xxxii.mellis quincuncem.omnia trita in argẽteo vaſe reponito. B Eraſiſtrati panchreſtos liquida compoſitio ad inflammationes pruriginoſas, & lippitudinẽ ſcabram,aures purulentas,vlcera ægrè recipientia cicatricem,cynanchen, *id eſt anginam*, & ad nomas in ore ac pudedis: Æris vſti drachmas duas,myrrhæ drachmas tres, miſyos toſti drachmas tres,piperis drachmam vnam,croci ſeſquidrachmã,vini auſteri veteris cochlearia tria,paſſi Cretici cochlearia duo,trita rurſus terito cum vino,& vbi id combiberint,paſſum adiicito,& vnita in æreo vaſe ad mollem ignem coquito vſque ad mellis ſpiſſitudinẽ, & in ænea pyxide reponito. Alia liquida ex ſucco verbenacæ: C Facit ad hebetudinem viſus, pupillæ debilitatem & obfuſcationem.facit & ad corroſos angulos, ad tenuem fluxum,& inchoantes ſuffuſiones: Fellis capræ drachmas octo, mellis Attici ſeſcũcem, lycii Indici drachmas tres, piperis drachmas quatuor,ſucci verbenacæ rectæ deuncẽ, & ſicci ſucci drachmas octo,piper tuſum ac anguſtiſſimo cribro excretum,poſtea diu in mortario terito, & ſicco ſucco adiecto,ſimul terito:deinde etiam liquidum ſuccum,& mox lycium addito. Et vbi læuigata fuerint, mel adiicito,& mox fel ipſum, & vnita excipe ac vtere. Quidam ipſam herbam,verbenacam dico,tundunt ac cri D brant,& drachmas octo adiiciũt: ſi verò ſiccius medicamentum euadat, collyrium efformato,ac vtitor. Siccũ Caſſii,ad viſum acuendum & ad glaucedines, antiquas lippitudines,viſus hebetudines,ac obſcurationes: Fel taurinum totum in æneam pyxidem euacuatum ad dies decem ſinito:deinde trita adiicito,croci,myrrhæ,opobalſami,ſingulorum drachmã i.piperis grana xx.mellis Attici,duplum fellis.Et omnia ſimul trita in vas æneum iniicito, & ad mollem cinerem ad mellis ſpiſſitudinem coquito, & in ænea pyxide reponito,ac vtitor velut bono. E ſimul enim vt illitum eſt,efficaciam ſuam declarabit.

Alia liquida Bolæ inſcripta ad ſuffuſiones: Fellis felis partem vnam,mellis Attici duplum, ſucci hieracii parẽ mellis menſuram miſce,& vtere. Alia ad ſuffuſiones celebris: Fellis coruorũ recentium trientem,ſagapeni perſici drachmam vnam,ſucci Cyrenaici vnciam vnam,opobalſami vnciam vnam,mellis dodrantem. Alia valde celebris ex cuius vſu ſucceſſum habui: Fellis capræ drachmas quatuor,opobalſami drachmas duas, croci drach. duas,ſpicæ nardi,caſſiæ,lacrymæ oleæ Æthiopicæ,alumi F nis ſciſſi, medullæ ſtruthocameli, myrrhæ, ſingulorum drachmam vnam,mellis vncias octodecim, præparato diligenter,& reponito in pyxide æris Cyprii,ac vtere.

Alia. Theriaces Andromachi drachmas quatuor,ſucci Cyrenaici drachmas ſex, opobalſami drachmas duas, mellis non fumoſi drachmas quinque.Theriacã primùm vino veteri dulci diſſolue,& opobalſamum ac mel adiice,& vtere. Alia liquida Apollonii, valida compoſitio ad ſuffuſiones: Sagapeni drachmas duas, ſucci Cyrenai G ci obolos duos,veratri albi drachmas nouem,rutæ ſylueſtris drachmã i.ſpumæ nitri obolos quatuor,mellis quadrantem. Alia: Omphacii drachmam vnam, myrrhæ drachmam vnam,ſalis ammoniaci drachmam vnam,opobalſami,lacrymæ oleæ Æthiopicæ, ammoniaci thymiamatis,ſingulorum drachmam vnam, fellis hyænæ drachmas duas.excipe melle,& vtere. Alia: Fellis hyænæ,adipis viperæ,ſingulorum ſeſquidrachmã, croci drachmam vnam,omphacii drachmam vnam, opobalſami drachmam vnam,myrrhæ drachmas tres & dimidiam, H mellis quantũ ſatis eſt. Alia ad ſuffuſiones, etiãſi fuerint diuturnæ: Lapidem Scythicum cum felle aſpidis tritum illine:breui liberat.Sit autem aſpis quæ acontias appellatur.fel eius reperitur ad dorſum hepati annexum.

Alia,ad omnem viſus hebetudinem ac ſuffuſiones, facit etiam ad palpebras pungentes pilos producẽtes: Mellis ſextantem,opobalſami drachmas duas, myrrhæ drachmas duas,ſucci Cyrenaici drachmam vnam, opopanacis drachmã vnã:vtere. Alia ad ſuffuſiones, vt æger intra quinque dies viſum recipiat. adeo magnũ ac admirãdum auxiliũ eſt.Facit etiam ad aſperitates palpebrarum. & rarò quis tale habere poteſt: Adipis viperæ,fellis galli albi,floris æris,ſucci rutæ ſylueſtris,lactis canini,opobalſami,æquis portionibus tritis vtere: aliquando verò pro æris flore atramentum ſutorium cõiicio. Alia liquida nigra, ad hebetudines,& fluxiones,ac affectiones: Clauorum caligarum veterum prælotorum ac probè ſiccatorum libram vnam,in ſextar.i.aceti acerrimi mittito, & per dies quinque ſinito:deinde in olla fictili aut ferrea, lẽto igne donec ter ebulliat,coquito & excolato, & mellis deſpumati & colati libram vnam adiicito, & ad mollẽ ignem vſque ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem coquito, ramulis fortibus abſinthii tribus ſimul colligatis agitando:deinde vbi coactum fuerit medicamentum,atramenti ſutorii læuiſſimè triti vnciam vnam inſpergito,ac vtitor per ſpecilli nucleum angulos inde contingens. Alia repellens fluxiones,& detergens oculorum tunicas. attenuat etiam cicatrices,& forinſecus ſupernæ palpebræ illita repellit fluxiones,ſi ſtatim ab initio illita fuerit. Melãteriæ,velut iam diximus,de clauis præparatæ, & mellis parem menſuram,& ſucci fœnigræci tantundem,ſimul mixta & excolata,ad lẽtum ignem coquito,aſſiduè agitãdo, donec mellis compagem acceperint, & repoſitis vtere. Cæterùm fœnigræci ſuccum præpara,velut dictum eſt in vlcerum oculorum tractatu.Sed & dum excolas fœnigræci ſuccum,ne exprimas ipſum,ſed ſponte defluentem iniice.Si verò vbi paratum fuerit pharmacum & frigefactũ grumi in ipſo fuerint,totum paulatim in mortariũ trãſfundito,& diſſolutis grumis reponito ac vtitor. Alia liquida,ad ſicoſas eminẽtias,& omnẽ carnis extuberãtiã,& ad carnis in angulis incrementũ,& ad incipiẽtes lippitudines: Miſyos toſti drachmas octo, myrrhæ drach. ii. mellis quod ſatis eſt. Alia. Miſyos toſti drachmas ſex, atramenti ſutorii drachmas quatuor, myrrhæ drachmas quatuor,mellis quod ſatis eſt. Oribaſii liquida ad ſuppuratos ex vlceratione: Atramenti ſutorii drach. octo, croci drachmas octo,myrrhæ drachmas quatuor, mellis libram vnam. Alia liquida eiuſdem: Mellis ſextantem,opobalſami drachmas duas,ſucci Cyrenaici ſeſquidrachmam,opopanacis ſeſquidrachmam. Ex eodem liquida Baſſi ad ſuppuratos oculos: Croci,aloes, myrrhæ, ſingulorum ſeſquiunciam,vini quadrantem, mellis ſeſcũcem: Crocus teritur cum modico vino:deinde aloe & myrrha,& vbi ad cõpagẽ redacta fuerint,inſpiſſata melli adiiciuntur,& vnita reponuntur in vitreo vaſe. Vtere hoc bis illinens in die:aut ſi res vrgeat,etiam ter, & oculum deliga.Repurgat,incarnat,cicatricem inducit,vſque ad finem illita.In pleriſque verò poſt repurgationem, ad collyria tranſimus,& maximè id quod inſcriptum eſt Scutulare,capræ faciem præferens. Alia liquida experimẽto conſtans: Succi verbenacæ rectæ,lycii Indici, æquales partes,hoc eſt ſingulorum vnciam vnam, mellis tantundem. Alia liquida ex adipe viperæ.mirificè facit ad incipientes ſuffuſiones,& hebetudines oculorũ ſanat: Succi rutæ,opobalſami,ſucci fœniculi,ſucci chelidoniæ circa ſepes naſcentis,adipis viperæ in duplici vaſe eliquati, mellis non fumoſi,ſingulorum æquas portiones ſimul mixtas per purum linteum excolato,& vtere confidenter,ita vt aliquando mellis ſeſquiunciam,& reliquorum vnciam vnam coniicias.

Collyria ex croco,& ex ſuccis diuerſa, Cap. c.

COllyrium ex croco ad initium lippitudinum: Glaucii drach.xxiiii.ſarcocollæ drachmas ſedecim,croci drachmas octo,gummi drachmas octo,tragacanthæ drachmas quatuor. arida omnia trita ac læuiſſima facta,tragacantha madefacta excipe. Aut ſic præpara,Sarcocollam aqua terito,deinde glaucium cribratum adiicito, ac rurſus terito. deinde crocum ſiccum læuiſſimè tritum,& tragacantham ſiccam in tenuiſſimum puluillum redactam

& gummi ſimiliter inſperge, quò eadem die aut poſtera in collyria redigantur. nam collyria diu in mortario manentia nigreſcunt, & vires immutant. Vtere autem ipſo, aquoſum infundens per ouum, lippitudine incipiēte: incipiente verò declinatione, craſſum inſtilla: conſtante autē declinatione fiēte, cum aqua illine. Aliud ex myrrha:

Glaucii drach. XLVIII. ſarcocollæ drach. XLVIII. croci drachmas vigintiquatuor, opii drachmas ſex, myrrhæ drachmas ſex, tragacanthæ drach. XLVIII. lapidis hæmatitæ drachmas ſex, gummi drachmas ſedecim, excipe aqua. vſus eſt per ouum. Aliud Phoſphorus appellatum, ad dolorem & omnem inflammationem, & intentos humorum influxus: Glaucii drachmas vigintiquatuor, ſarcocollæ drachmas octo, croci drachmas octo, opii drach. octo, myrrhæ drachmas octo, miſyos vſti drachmas octo, gummi drachmas duodecim, excipe aqua. Aliud Euchrum à colore bono dictum. facit ad ea quæ Phoſphorus: commodat & aſperis palpebris: eſt & pueris commodum: Glaucii drachmas LXIIII. ſarcocollæ drachmas trigintaduas, croci drachmas vigintiquatuor, opii drach. ſex, myrrhæ drachmas ſex hæmatitæ drachmas ſex, tragacanthæ drachmas ſedecim, gūmi drachmas ſedecim. excipe aqua, & inſtilla in principio per ouum. Aliud dolorem eximens ex ſuccis ad omnem doloris vexationem. ſomnum inducit confeſtim: Glaucii drachmas XLVIII. ſarcocollæ drach. ſedecim, croci drach. octo, opii drach. quatuor, lycii Indici drach. quatuor, ſucci roſatū drach. quatuor, ſucci mandragoræ drach. quatuor, ſucci hyoſcyami drach. quatuor, ſucci cicutæ drach. quatuor, tragacāthæ drach. ſedecim, gummi drach. XLVIII. excipe decocto meliloti. Componitur autem hoc modo: Accipe meliloti libram vnam aquæ pluuialis ſextarios ſex, coquito ad tertias, & excola liquorē ad pharmaci præparationem. Collyrium ex ſucco polygoni: Succi polygoni ſeſcuncē, lycii Indici drach. ſex, aloes drach. quatuor, myrrhæ drach. quatuor, thuris drach. quatuor, opii drach. tres, acaciæ nigræ primariæ drach. duodecim, vini veteris odorati quantum ſatis eſt. Facit ad omnes in oculis affectiones, reprimit fluxiones, & ſedat dolores: amat autem balneum. quare vbi illeuiſti, lauari iube. facit & ad vlcera.

Collyrium ex ſucco rhamni, ad chemoſes & dolores, de quo quidam magnopere gloriantur: Æris ſextantē, cadmiæ ſextantem, opii ſextantem, aloes ſcrupulos duodecim, croci ſcrupulos duodecim, acaciæ beſſem, gummi beſſem, ſucci fructus rhamni libram vnam, aquæ quantū ſatis eſt: ſi verò abundas, ſuccum fructus totum iniice, & gummi aqua macera. Collyrium è ſucco verbenacæ, quod maximas humorum influxiones intra ſecundam illitionem exoluit: Croci drachmas tres, meliloti drach. ſex, glaucii drach. duodecim, opii ſcrupulos tres, amyli drach. quatuor, gummi drachmam vnam, terito, & ſuccū verbenacæ rectæ affundito, efformatóque ac vtitor. Eſt & alia efficax compoſitio, vt vix credi poſſit. facit ad lippitudinem, tumores laxos, & inflationes, omnémque humorum influxionem. & deſperatas in oculis affectiones intra triduum remouet: Croci drach. quatuordecim, amyli drach. duodecim, glauci drach. ſedecim, albuminis oui drachmas tres, tragacanthæ drachmas quatuor. tere, & ſuccum verbenacæ rectæ affunde, efformáque, ac vtere.

Collyrium ex ſucco fœniculi: Cadmiæ dodrantem, ſtibii beſſem, miſyos crudi ſeſcuncem, omphacii ſeſquiunciam, chalcitidis vnciam vnam, croci ſeſquidrachmā, folii vnciam vnam, ſucci fœniculi beſſem. Et rurſus aliud fœniculum cum aqua pluuiali decoquito, & cum eo decocto prædicta terito ac efformato. hoc multi præparatum habent.

Collyria monohemera, *id eſt unius diei*, Galeni, Cap. CI.

COllyria vnius diei cum candido oui illita, plerunque ſtatim ab initio lippitudines abſque humorum multitudine factas curant. Reuera enim non parum ſæpe hæc magnas inflammationes mitigauerunt, vt in veſperā quidem homo balneo vſus, poſtera verò die collyrio nardino illitus fuerit ad inſtaurationem ac corroborationem. Admiſcetur autem ad nardinum in prima illi- A tione, parum quiddam de acribus ac ſiſtentibus appellatis collyriis: in ſecunda verò illitione, paulo amplius quiddā de iiſdem. Sufficiūt enim duæ pharmaci adhibitiones, & deambulatiuncula aliqua non multa ante balneum, ad perfectam reſtitutionem. Collyria igitur vnius diei, quæ priuatim fæculenta nominantur, multam habent acaciā: quædam verò aut omnino modicam, aut omnino non habēt. Complectuntur autem in ſe, alia æris ſquamam, alia æs vſtum modicum, cum multis aliis quæ moderatè adſtringunt, & concoquunt ac diſcutiunt. Talia autem B ſunt crocus, myrrha, lycium Indicum: ſed & caſtorium, ac thus citra adſtrictionem concoquunt ſimulque diſcutiunt. In quibus igitur adſtringentia prædominantur, plurimum oui liquorem & parum de pharmaco eſſe oportet, & præſertim ſiquid ex metallicis pharmacum in ſe cōplectatur. In quibus verò crocus, & myrrha caſtoriúmque ac thus, & lycium præualent, paulo craſſiore pharmaco vtendum eſt. Fomentum præterea omnino adhibendum eſt ipſis per ſpongiam, ſi quidem mediocris ſit dolor, ſemel aut bis in die: ſi verò vehementior dolor vrgeat, præſtat ter aut quater, & ſæpius vti: in longis præſertim die- C bus. fiat autem fomentum per meliloti ac fœnigræci decoctum. Oportet tamen horum collyriorum vſum vitare, in quibus humorū multitudo in toto corpore adeſt. nam monohemera quum ſint facultate frigida, obſtructionē corporum, & denſationem meatuum faciunt: ſi verò materiæ multitudo in oculis fuerit, ruptionis corniformis tunicæ cauſa fiunt. Nos autem in recentibus lippitudinibus, Theodotio Seueri illito ex aqua, & ſpongia forinſecus oculo impoſita ægrum ab affectione liberauimus. & D plerunque balneo vti iubemus ſtatim poſt primam illitionem. Cæterùm monohemera collyria hæc ſunt, Collyrium monomelum appellatum, eo quòd ex vnica ſpecilli inductione, inquit, curat. eſt autem multi vſus. Facit ad diuturnas ac ægrè ſolubiles affectiones, & maximè in quibus etiam palpebræ exaſperatæ ſunt, per ſubiectionē illitum. oportet autem poſt illitionem diu claudere oculum. Facit etiam ad confuſiones oculorum, & ad ſtaphylomata: eſt etiam pueris commodū. Vtere cum aqua diluto in iis qui mordacitatem ferre poſſunt: in aliis cum E ouo. In omnibus autem per ſubiectionem palpebræ ſublinē: ſi verò vehemens fuerit inflammatio, cum ouo infunde. Habet hoc modo: Cadmiæ drach. vigintiquatuor, æris drach. duodecim, chalcitidis toſtæ drach. duodecim opii drach. vndecim, piperis grana vigintiquatuor, mellis ſeſquiunciā, gūmi drach. vigintiquatuor, excipe aqua. mel poſtremum adiicitur. Pelarium quod in principiis aquoſum cum aqua dilutum adhibetur: in vigore verò aquoſum cum ouo. ad diuturnas autem affectiones, craſſius cum ouo, deinde ſenſim progreſſu facto, etiam aqua ad ouum admiſcetur: ad finem verò ex ſola diluitur. in F vlcerationibus tamen minus efficax eſt: Cadmiæ drach. ſedecim, ceruſſæ drach. XLVIII. acaciæ drach. vigintiquatuor, opii drach. IIII. amyli, tragacanthæ, gummi, ſingulorum drach. duodecim, æris vſti ſeſquidrachmā, myrrhæ drach. tres, croci ſeſquidrach. excipe aqua. Aliud pelarium Antoninus appellatum: Cadmiæ drach. vigintiquatuor, ceruſſæ drach. vigintiquatuor, acaciæ, opii, ſingulorum drach. octodecim, gummi, tragacanthæ, amyli, ſingulorum drach. nouem, myrrhæ drach. tres, æris vſti ſe- G ſquidr. excipe aqua. hoc magis facit ad exulcerationes.

Aliud pelarium, quod comitem vitæ vocant: Cadmiæ quadrantem, ceruſſæ quincuncem, pompholygis quadrātem, opii ſeſquiunciā, acaciæ, myrrhæ, gummi, ſingulorū drachmas octo, tragacanthæ quadrantem, amyli ſeſcuncem, æris vſti drachmas quatuor. croci drach. quatuor: excipe aqua. Eſt autem optimū ad chemoſes & reliquas lippitudines etiam in vigore, & ad omnes vlcerationes in quibus denſæ factæ ſunt palpebræ. repurgat enim & re- H plet ac cicatricem inducit. Maximè verò hoc vtor, ſi pro pompholyge, cadmia ter vſta admixta fuerit. Pelarium Edeſſenum: Tragacanthæ, gummi, acaciæ, amyli, ſarcocollæ, ſingulorū drachmas duas, opii drachmas quatuor, ceruſſæ drachmas octo, cadmiæ drachmas ſedecim: excipe aqua.

De collyriis ſiſtentibus, Seueri, Cap. CII.

COllyria quoque quæ ſiſtentia appellantur, repulſoria ſunt. ſiſtunt enim inordinatum fluxionis impetum. Et quædam ex ipſis Hermolai vocãtur,quædam vero hexacontarchia,ex eo(velut puto)quod vniuerſus ipſorum apparatus ſit ſexaginta drach. quædam autem hecatontarchia.multæ verò ſunt etiam horum materiæ,ob quorum copiam medicus indignatus,velut in pelago vertigine affectus,à ſcopo aberrat.Oportet igitur omnium facultates diſcernere,& ad vnum finem horum efficacias adaptare. Noſſe enim oportet quòd omnia ſiſtentia collyria ſrigefaciunt & adſtringunt,alia magis,alia minus:ſed & reſiccãt aliquo modo. Proinde ad calidiores lippitudines talia cõmodant,non tamen ſtatim à principio priuſquã cõcoctio apparuerit.Optimũ verò & admirandũ nobis viſum eſt album Seueri collyrium, quod ex fœnigræci ſucco præparatur,& cadmia,& ceruſſa, ac tragacantha: & quod poſt ipſum ſcriptum habetur. At vbi ad cõcoctionem perducta eſt affectio,rurſus ex multis ſiſtẽtibus commodum reperimus hecatontarchiũ & adhuc magis ipſo id quod poſt ipſum ſcriptum habetur. Recipit autem hecatontarchium æris drachmas duodecim, cadmiæ drachmas quindecim,myrrhæ drachmas quatuor,acaciæ drachmas xxxii.opii drach. quatuor, gũmi drach. xxxii. quidã etiã croci drachmam vnam:excipe aqua. Hoc collyrium aquoſum ad illitionem aſſumptũ, ad complicatas affectiones commodum compertum eſt,in quibus eſt inflammatio, & diſtentio,& fluoris influxio.Attenuat enim palpebras, & ipſarum denſitates ac aſpritudines exæquat cum aqua illitum.Sed & viſus hebetudines ſiſtit,adſtringens ac velut exprimens incũbẽtes oculo humores.In iis tamẽ qui ſub tili oculorum ſenſu præditi ſunt,cum oui candido collyrium diluere oportet: ſi verò oui candidum deſit,panem purum non aridum,neq; multi ſalis participem aqua maceramus,& aquam excolatam ad illitionem accipimus: ſin minus,farinam puram madefacimus excolamuſque, ac cremore vtimur.Conuenit autem vt ne aceruatim auxiliorum mutationes faciamus, neque aliud illinamus, & aliud ſuperillinamus.Oculus enim à peregrina innouatione magis perturbatus iniuria afficitur.Itaque hecatontarchio,velut dictum eſt,vtẽdũ eſt ad cõplicatas affectiones,ita vt aquoſum ipſum faciamus in vſu. hic enim eſt admirandus ipſius ductus. Eſt & aliud collyrium ſiſtens, ex eadem materia conſtans, ſed diſſonantiam ſolùm in apponderatione habens. excedit autem præcedens in ſua actione.Vidimus enim operum ipſius euẽtum.ſed & hoc à vulgo medicorum ignoratur. Accipit autem æris vſti quadrantem,cadmiæ quadrãtem,opii,myrrhæ,ſingulorum drach.quatuor,acaciæ,gummi,ſingulorum ſeptũcẽ, & vnciæ dimidium:excipe aqua.Hoc collyrium inenarrabilem quandam vim habet,& tẽpeſtiuè adhibitum deſperatas affectiones ſanat,& graues dolores mitigat ac ſedat.Tempus autem adhibitionis eius,eſt lippitudinis vigor,quando concoctio facta fuerit,& gramæ in oculo cõſpectæ,& velut ſubcruentum quiddam in oculo apparuerit.ſiue enim chemoſis fuerit id quod affligit,ſiue palpebrarum inflammatio,congruum eſt ipſis hoc auxilium. Tantam enim quietem ex eius vſu ægri conſequuntur, vt quum antea diu vigilias tolerarint, ſtatim ad illitionem ſomnum aſſequantur.Confidenter igitur ad pharmacum accurre,conſiderans num tenuis lacryma poſt collyrii illitionem defluat.Habebis enim & in hoc ſucceſſus ſignũ, ſi omnino non poſt illitionem lacryma defluat.In quibus enim ex prima illitione lacryma ſiſtitur,ſed inadſtricti permanẽt,& velut ſomnus ſuccedit, in his ſtatim ſanitas expectanda eſt, vt non opus ſit ſecunda illitione: ſi verò adſtrictio fiat in prima illitione,infundendum eſt ipſis oui candidũ per ſe moderatè calefactũ. verùm in ſecũda illitione aut tertia,ab eo ſymptomatis accidẽte liberabũtur. Primùm enim oculus velut re peregrina offenſus, mordetur:deinde velut aſſuetus,magis delectatur.Pruritus enim modicus ipſis oboritur cum quadam voluptate. atque hoc eſt ſignum ſucceſſus.nam corpora in profundo liberata,cauſas ad ſuperficiem propellunt.Præcipiendum

A eſt autem vt quibus illitum eſt pharmacum, oculos ne aperiant ante collyrii concoctionem.Cõmoti enim meatus rareſiunt,& collyrium ad profundum condeſcendẽs, mordacitatem inducit.Poſt concoctionem autem collyrii,ſpongias adhibere oportet non magno facto fomento,& ipſum collyrium aquoſius illinire. diſtenditur enim palpebra in craſſioribus illitionibus vt ægrè ferat æger,& palpebræ grauẽtur.In principio igitur cum ouo illinatur aquoſius dilutum. At verò coactio eius fiat in feruida cote: (calefactũ enim craſſius ſeipſo euadit)nam ſic adhibi-
B tum in dolore admirandum collyrium compertum eſt. Etenim ex hoc ductu etiam paruam in ipſo apparentem adſtrictionem penitus excludimus. In vigore verò itidẽ cum aqua adhibeatur:in declinatione autem cum aqua, & ſub palpebram illinatur.etiamſi enim denſitas relicta fuerit,& hanc itidem ſanat.Magnopere quoque pueris cõfert. curat enim etiam horum ardores. Poſſemus porro plura auxilia recenſendo,maiorem legentibus difficultatem parere:verum quum paruo labore ſuſceperimus,imò potius experientia inuenerimus præſcripta collyria,efficacias ipſorum ſimul cũ præparationis modo candidè ex-
C poſuimus. Collyrium ſiſtens ex oleo, Oribaſii: Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. XL. æris vſti & loti drach.octo,opii,myrrhæ,ſingulorum drach.decem,acaciæ drach.centum, gummi drach. centum viginti: terito ex aqua, & ad excipiendũ adiice olei omphacini quadrãtẽ & drach. tres.adhibetur in principio aquoſum cum ouo. Aliud ex oleo,velut expertus ſum.facit ad principia lippitudinis,& fluxiones,& veteres affectiones,& ad corroſas palpebras: Cadmiæ drach.vigintiquatuor, æris drach. vi-
D gintiquatuor,myrrhæ drach.ſex,opii drach.I.acaciæ,gũmi,ſingulorum drach.XLVIII.olei omphacini ſextantẽ: terito cum aqua. Collyrium ſcutulare appellatum, capræ faciem præferens,& ſiſtendi vim habens, in principio quidem cum ouo craſſum:& ad declinationes ſimiliter:ad vigores autem aquoſum.Facit mirificè ad ſuppuratos oculos,& ſordida vlcera paulatim repurgat,& dolorem eueſtigio eximit: Cadmiæ ſeſquiunciam,æris ſeſquiunciam,croci drach.quatuor,aloes beſſem,lycii Indici ſextantem,acaciæ ſeſcuncem,opii ſeſquiunciam, myrrhæ drach.quatuor,tragacanthæ vnciam vnam, gummi
E ſeſcuncem. Hermolaus paruus: Cadmiæ vnciam vnã, croci drach.quatuor,myrrhæ drach.quatuor,aloes drach. octo,acaciæ drach.octo,gummi drach.xx. excipe aqua. Vtere hoc admixto aliis collyriis lenibus, & infunde in principio cum ouo. Hermolaus magnus. facit ad prædicta multo melius: Cadmiæ beſſem, ſpicæ nardi ſeſquiunciam,æris ſeſquiunciam,croci trientem,aloes beſſem,lycii Indici ſextantem,acaciæ ſeſcuncem,opii trientem,myrrhæ trientem,tragacanthæ vnciam vnam, gum-
F mi ſeſcuncem: excipe aqua. Collyrium Olympionici. facit ad maximas doloris vexationes, & chemoſes. & in ſummum,eſt ex collyriis proſperi ſucceſſus. ſtatim enim liberat: Cadmiæ lotæ drach.octo,ſtibii loti drachmas octo, aloes drachmas octo,myrrhæ drach.quatuor, croci drach.quatuor,opii drach.quatuor, gummi drach. octo: excipe aqua.vſus eſt cum ouo: temperatura verò craſſior ſit. Ego pompholygis drach. quatuor, & thuris drach. quatuor adiicio. Collyrium Ericerum Achariſton appellatum,ab erica & dignæ gratiæ deſperatione. facit ad
G maximas humorum influxiones. Ex huius vſu in Ægypto ſucceſſum ſentiunt,præſertim in agreſtioribus corporibus: Cadmiæ drachmas ſedecim, æris vſti ac loti drachmas octo,opii drachmas quatuor,ſeminis ericæ drach. quatuor,acaciæ drachmas octo, myrrhæ drachmas quatuor,gummi drach.ſedecim:terito cum aqua & excipe. vſus eſt cum lacte muliebri. temperatura ſit media. Vbi verò circa oculos affectio eſt, à collyrio abſtinere oportet. Ego porrò hoc vſus ſum: Cadmiæ drachmas ſedecim,æris vſti loti drachmas quatuor, ſeminis ericæ dra-
H chmas duas,opii drachmas duas, myrrhæ drachmam vnam.acaciæ drachmam vnam,gummi drachmas octo:excipe aqua.vſus in principiis ſit aquoſus,& lauato in declinationibus autem craſſum cum ouo illine. Aliud Ericerum, quod cum magno labore accepi velut magnum

donum facit ad prædicta multo melius:& ad aſperas palpebras:& ad ipſorum debilitatem. Si non prius mercedem acceperis, ne illinas. Cadmiæ drach.octo, æris vſti drach.IIII.chalcitidis crudæ drach.octo, aloes drach. ſex, opii drach.IIII.croci drach.IIII.ſeminis ericæ drach. IIII.acaciæ drach.XII.gummi drach.XII. excipe aqua.

Aliud Ericerum celebre, quod appellatur fiſſum Achariſton, *eo quòd digna gratia ipſi rependi non poteſt*. facit ad fluxiones antiquas, & dolores maximos qui ſunt citra vlcerationem: ab initio vſque ad finem cum aqua cohibet diuturnos fluxus in vlcerationibus aquoſum cum ouo. Aſpritudines autem attenuat cum aqua, & albugines deterit, & diuturnas viſus turbationes ſanat: & poſt ſublata pterygia commodum eſt. attenuat enim pelliculas, & cicatrices planas efficit. Valde vtile eſt in ſuffuſis poſt perpūctionē: per lenem enim adſtrictionem robur oculo addit. eſt etiam pueris commodum: Cadmiæ drach. XVI. æris drach.IIII.ſeminis ericæ, opii, myrrhæ, ſingul. drach. octo, acaciæ drach.IIII.gummi drach.octo. huius equidē periculum ego non feci: quæ verò de ipſo dicta ſunt, præſtat id quod ipſum præcedit.

De lenibus collyriis, Galeni, Cap. CIII.

EX collyriis lenibus appellatis quædam terream eſſentiam habent citra frigiditatem aut caliditatem manifeſtam in medio quodammodo horum conſiſtentia. & ex his ipſis aliqua modica frigiditate aut caliditate participant: aliqua verò omnino nullā talē vim præ ſe ferunt. Totum itaque genus ipſorum, obſtruendi vim habet, cōtrariam iis quæ ab obturatione liberant: qualis eſt Samius aſter appellatus: qui tenuiorū partiū eſt quàm terra ſimpliciter Samia nominata: & pompholyx lota, & cinis ipſi' lotus: & cadmia vſta ac lota. Huic autem parum quiddā facultatis exterſoriæ adeſt, ſiue poſt vſtionē, ſiue ſine hac lauetur. Pompholyx autem & ſpodium modicam adſtringendi vim habent, quemadmodum etiam vſtum ac lotū plumbum: eſt enim mordacitatis exors: habet autem & adſtrictionis quippiam. Eſt & amylum lene. & ceruſſa lota, vicina eſt facultati plumbi vſti ac loti: lene eſt item fœnigræci decoctum: & quod in ouis eſt album ac tenue. & lac boni ſucci in horum genere eſſe putandum eſt, itemque gummi ac tragacantham. At ſtibium non lotum quidem, fortem adſtringendi vim oſtendit: lotum autē exoluitur, vt propè mordacitatis exors euadat. Alterum porrò genus eſt eorum quæ paruam habent mordacitatem, ex eo quòd admixta ſunt ipſis quædam ex modicè adſtringentibus: qualia ſunt roſæ & thus, quum modicam quidē aſtrictionem habeant roſæ, & parum de exterſoria facultate ipſum thus. quum autem moderatè calidum ſit thus, ob id quandam concoquendi ac dolores eximendi vim habet. Ex eodē verò genere cum ipſo in concoquendo ac moderatè diſcutiendo, putādus eſt crocus & myrrha: quæ inter ſe differunt, eo quòd crocus moderatè adſtringit, myrrha verò citra aſtrictionem diſcutit, & humiditates non inſtrenuè reſiccat. Adhibentur igitur à medicis leniſſima ad affectiones ægrius curabiles, in quibus vlcus eſt aut ſolum, aut cū tunicæ corniformis corroſione, & vuiformis prolapſu, ſanie mordaciſſima effluēte. in his enim nullum aliud pharmacum conuenire videtur: quum adſtringentia quidem effluentem ſaniem detineant, & propter hoc ex mordacitate dolorem augeant: acria verò affectionem intendant. Laxatoriorū autem ac diſcuſſoriorū pharmacorum facultas euacuare quidem poteſt quod generatur, neque autem vlceratum renutrire, aut cicatricem inducere, neque quod prolapſum eſt reprimere ac concludere: quemadmodum neque concoctoriorum facultas, etiamſi concoquere affectiones non parum poſſit. Quid verò dicere amplius opus eſt de pharmacis acidas aut amaras vires habentibus, quòd huiuſmodi affectiones mordent ac exacerbant? Ad maiorem autem malignitatem procedūt, quæ nitroſam ac ſalſam vim habēt. Ad has igitur affectiones conuenire videtur relatorum lenium pharmacorum genus, quod citra mordacitatem curare poteſt vlcera cum acri fluxione, per multum tempus vitiatos humores in affecta parte conſumens ac reſic-

A cans, qui ſanè vitiati humores bonum ſanguinem locis influentem corrumpunt. Vocantur autem talia collyria à medicis, Libyana & Cygni, adhibéntque ipſa oculis trita cum lacte mulieris boni ſucci, eo quòd vitare cupiūt obſtructoriam vim ouorum. quum enim ſeroſa quædam exterſoria pars in lacte contineatur, vſus ipſius congruus ſit ad propoſitam curationem. vlcera enim quæ impletione indigent, exterſoriis citra mordacitatem opus habēt. ſi verò non affuerit tale lac, per fœnigræci decoctum talia collyria terere præſtat, quum etiam ipſum aliquam ex- B terſoriam vim habeat. Proinde quæ ſpodiaca ac tephrica collyria, à cinere & ſpodio appellantur, communem habent vim leniendi ac frigefaciendi, & moderatè mordacitatis exortem.

De lenibus ac albis collyriis, Cap. CIIII.

ALiud porrò eſt album collyrium quod multos latet ob præparationis vilitatem, putatumque eſt à pleriſque hoc nihil poſſe. magnam verò ex hoc vtilitatem percepi ad propoſitam affectionem. Egregiè itaque facit ad omnem calidam lippitudinem. efficax eſt etiam ad pruri- C ginoſas ac corroſas palpebras. Nos enim ſæpe multis perpetratis in tali intemperie, nullum ſucceſſum habuimus: ſerò autem aliquādo huius copiam adepti, magnam vim comperimus in ipſo, in ægrè curabili ac ferè incurabili affectione. Intantum enim mitigatus eſt æger, vt ex deo eſſe collyrium diceret. Sed & ad ſuppuratos oculos eximiè facit. reſiccat enim humorem ipſorum citra mordacitatem in breui tempore, & oculum imperturbatum cōſeruat. Curat etiam compendio rubores ſub paruis angulis D in albo oculi fientes. Adeſt autem ipſis iuxta medium velut puſtula quædam, à qua etiam totus rubor contingit. In prædictis igitur affectionibus, inter quas etiam vlcerationem poſuimus, eximiè facit, vt neque fœnogræco opus habeamus. nam & hoc in collyrii compoſitionem recipitur. Vtimur autem ipſo aliâs aliter, in doloris vexatione, cum oui candido: ſic enim ipſum ſtatim mitigat. in quibus autem dolor non præualet, palpebræ verò craſſefactæ ſunt, etiam cum aqua infundimus: aliquādo etiam illini- E mus. Et in ſumma, ad omne lippitudinis principium, reliquam collyriorum materiam ſuperfluam ducimus: excedit enim vi ſua omnia eiuſdem generis. eſt enim lenius ac doloris magis mitigatiuū quàm alia. Alia enim opiū recipiētia, & amylum, & quandoque etiam myrrham, adſtrictionem aliquam inducunt: hoc autem collyrium ab his liberum eſt. Nam crocum excedit in efficacia, & ad feruores ac ardores palpebrarum facit: & ad ſolis æſtus. Sed & tenues ac acres fluxiones obtundit cum aqua illitum, aliquando & cum roſarum decocto. Et glaucos oculos habentes, & eos qui prominentem habent cryſtallini F humoris ſitū, bene illuſtrat aquoſum infuſum. Et in quibus oculorum natura non fert adſtrictionem, his omnibus optimum eſt auxilium. Compoſitio autem collyrii hæc eſt: Ceruſſæ libram vnam, cadmiæ ſemiſſem, tragacanthæ quadrantem. Præparatur hoc modo: Cadmiā racemoſam prunis ignitis obruimus, & flammam ventilando excitamus. & vbi ignita fuerit cadmia, ablatam lacte aſinino extinguimus: deinde rurſus prunis ipſam obruimus, & ignitam rurſus lacte extinguimus: & tertiò idē facimus: deinde tundimus, & anguſto cribro excernim', G & in profundum quoddam mortarium coniectam, aqua fontana pura affuſa terimus: & poſtea deſidere ſinentes, per aquæfuſorium inſtrumētum aquam vnà cum ſuperſtāte cōcretione extrahimus, & rurſus aliā purā aquā infundimus: & vbi ſatis contriuimus, & rurſus deſidere ſiuimus, rurſus aquam per idem inſtrumentum extrahimus. & hoc ſæpe facimus, donec non amplius concretio aquæ ſuperſtet. Poſtea verò cadmiam exactè ſiccamus, & ſemiſſem ſiue ſeſcuncem apponderamus, ipſámque in mortarium collyriacum coniectam, aqua pluuiali puriſſima af- H fuſa, exactiſſimè terimus, vt nulla aſperitas linguæ occurrat: atque ſic ad ceruſſam prædicto modo ablutam, cadmiam adiicimus: & ipſa ad dies XV. cum aqua pluuiali conterimus. Et tunc tragacātham albam ac lucidiſſimam accipimus eámque lotam, & reiecto quod in ipſa eſt are-

noſo,in fœnigræci decocto maceramus, & per diem ac noctem ſolùm macerari ſinimus. Plurimum autem iniicere oportet de fœnigræci ſucco, præparato velut dictū eſt in principio huius Sermonis capite decimoquinto. nā à tragacantha velut à ſpongia abſorbetur. Poſtera igitur die in mortario puro paulatim tragacāthā læuigamus,& alia prius trita in mortariū adiicimus, & probè permixta patinis vitreis excipimus,& tenui linteo contecta in locū humiditatis exortem,vbi ventus ſpirat,reponimus. Dehiſcit enim collyrium, & efformationem moratur, ſi in humido depoſitum fuerit loco.non enim tantum tempo ris poſtulat ad contritionem quantum ad efformationē. Eſt itaque hæc collyrii præparatio: & poteris ex hac methodo,ad eiuſdem generis materias tranſire. Talia autem ſunt libyana,& tephra,ac ſpodiaca appellata, itémque cygnaria,& alba quæ ex roſis & quæ ex coriandri ſucco præ parantur. Quibus omnibus præferendum cōpertū eſt pro poſitum collyrium. Optimum verò experientia iudicatū eſt & hoc: Cadmiæ vſtæ ac lotæ, velut dictum eſt, trientē, ceruſſæ ſimiliter lotæ vncias ſedecim, amyli recentis vncias ſedecim, opii drachmas quatuor, tragacanthæ triē tem: reliqua cum aqua terito: Tragacantham autem fœni græci ſucco diligenter velut dictum eſt, præparatam macerato: amylum verò neque acidum ſit, neque graueolēs.

Aliud Nilammon appellatum, tenerum, dolorem eximens, ſtupefactiuum, ex genere cygnariorum. Facit & ad vlcerationes, poſt primum vigorē, dolore præſente, craſſum illitum: Ceruſſæ lotæ ſeſcuncem, cadmiæ vſtæ & lotæ trientem, pompholygis per linteum lotæ ſextantem, opii ſextantem, tragacanthæ ſextantem, gummi ſextantem: excipe aqua. Aliud collyrium Aſclepiadæ, dolorē eximens: facit ad fluxionem omnis generis, vlcera, doloris vexationes, puſtulas, prolapſus, chemoſes, affectiones omnis generis: Ceruſſæ lotæ drachmas octo, terræ Samiæ drachmas octo, cineris pompholygis lotæ drach. II. tragacanthæ drachmas duas, opii drachmas duas, gummi drachmas quatuor: excipe aqua. vſus eſt cum ouo. Aliud Athanaſia appellatum: Cadmiæ vſtæ & lacte aſinino extinctæ ac lotæ lib. I. opii quadrantem, ceruſſæ lib. I. ſucci mandragoræ lib. I. amyli ordeacei lib. I. tere cum aqua, & ad efformationem adiice ouorum recentium albumina, quantum ſatis eſt. Collyrium Cygnus reginæ, ad maximos dolores ac affectiones: Cadmiæ lotæ drach. XVI. ceruſſæ lotæ drach. octo, acaciæ flauæ drach. II. opii flaui drachmas II. tragacanthæ drach. duas, gummi albi drach. II. amyli drach. duas, terito cum aqua: & amylum poſtremū inſperge. nam ſi moram traxerit in mortario, aceſcit, & collyrium acre facit. ad excipiendum verò adiice ouorū recentium quatuor candidum. Collyrium Bolæ mitigat & concoquit omnem inflammationem: Ceruſſæ toſtæ drach. XXXII. croci drachmas tres, opii drach. quatuor amyli recētis drach. octo, gūmi drach. XXXII. excipe aqua.

Aliud collyrium ex ſpuma argenti quod Auguſtum vocant: Spumæ argenti vſtæ ac lotæ ſextātem, pompholygis lotæ vnciam vnam, cadmiæ vſtæ ac lotæ ſextantem, amyli ſextantem, gummi ſextantem, tragacanthæ vnciam vnam: excipe aqua. Hoc maximè & dolores eximit, & fluxiones intercipit, & oculum imperturbatum ſeruat.

Collyria libyana & tephra ac ſpodiaca, Cap. CV.

Collyriū libyanū Aſclepiadæ, ad puſtulas, epicaumata, ruptiones, cœlomata, oculos ſuppuratos, chemoſes, ſtaphylomata, doloris vexationes & affectiones. deterit etiā cicatrices: Cadmiæ vſtæ ac lotæ drach. ſedecim, ceruſſæ vſtæ ac lotæ drach. XVI. ſtibii vſti ac loti drach. duodecim amyli drachmas duodecim, cineris pompholygis drach. octo, plumbi vſti ac loti drachmas octo, tragacanthæ drachmas octo, opii drach. duas, gummi drach. ſex: & ad excipiendum ouorum candida VIII. Oribaſii inexuperabile collyrium Philumeni, inquit, tenerum libyanum ad ſuppuratos oculos, in vigore vlcera, dolores, chemoſes:

Cadmiæ, ceruſſæ, pompholygis, ſingulorum drach. ſedecim, ſtibii drach. duodecim, amyli drach. XII. plumbi

A vſti, terræ Samiæ, tragacanthæ, ſingulorum drach. octo, gummi drach. ſex, myrrhæ drach. II. opii drach. II. excipe aqua. vſus eſt cum lacte muliebri aut cum ouo. Aliud libyanum Oribaſii, ad principia & vlcerationes: Cadmiæ vſtæ ac lotæ drach. XII. amyli drach. XII. plumbi vſti & loti drach. octo, ceruſſæ lotæ drach. octo, tragacanthæ drach. XVI. gūmi drach. XIIII. ſtibii vſti ac loti drach. XII. terræ Samiæ, pompholygis lotæ, ſing. drach. octo, myrrhæ drach. duas, opii drach. II. excipe aqua. Aliud collyrium, Aſter magni, quod præparari ſolet: Cadmiæ lotæ
B drach. XXXII. plumbi vſti ac loti drach. XXXVI. ceruſſæ lotæ drach. XXXII. ſtibii vſti ac loti drach. XXIIII. pompholygis lotæ drach. XXXII. thuris drach. octo. terræ quæ aſter appellatur drach. octo, myrrhæ, opii, ſingulorum drach. IIII. tragacanthæ, gummi, ſing. drach. XVI. amyli drach. XXXVI. excipe aqua. Aſclepiadæ aſter inexuperabilis, dolorem eximens. facit ad doloris vexationes, puſtulas, ſtaphylomata, vlcera ſordida & ſerpentia. facit ad inueteratas affectiones, & cicatrices exterit: Cadmiæ vſtæ ac lotæ drachmas XVI. ſtibii vſti drach. XII. cineris pompholygis lotæ
C drach. octo, myrrhæ drach. II. opii drach. II. tragacanthæ drach. octo, gummi drach. VI. excipe aqua. Aliud collyrium vranium, velut Oribaſius habet, ad vlcera, puſtulas, ruptiones, inuſtiones, prolapſus, ſtaphylomata, oculos ſuppuratos, corroſiones, nomas, carbunculos, & ad omnes magnas affectiones. Maximè conuenit ad ruborem ac glaucedinem oculorum. in principiis aquoſius infunditur. Quum autem tenuis fuerit & mordax & feruida fluxio, vtere cum lacte: vbi vero craſſam fluxionem diſſoluere volueris, cum aqua. Cadmiæ vſtæ ac lotæ ſextantē, ſquamæ æris lotæ trientem, terræ Samiæ vſtæ ac lotæ ſex
D tantem, cineris pompholygis lotæ vnc. vnam, opii drach. VI. gummi trientem ſtibii loti ſextantem: excipe aqua, & vtere confidenter. Collyrium ſpodiacum Demoſthenis. facit ad inflammationes & fluxiones: Cadmiæ drach. XXIIII. ſtibii loti drach. VII. ceruſſæ lotæ drach. XXIIII. terræ aſteris drach. ſex, thuris drach. quatuor, opii drach. VI. gummi drach. V. terito cum ſucco foliorum oleæ. ſuccum autem ſic facito: Tenera oleæ folia lauato, deinde in pila tundito moderata aqua affuſa, vt ſufficientem ſuccum re
E mittant: deinde exprimito, & per linteum purum excolato, ac vtitor. Aliud ſpodiacum admirandum, tenerum, faciens ad fluxiones & epiphoras humorum impetuoſas, vlcera, inuſtiones, puſtulas: Cadmiæ vſtæ ac lotæ drach. octo, ſtibii vſti ac loti drach. duas, terræ aſteris drach. IIII. opii drach. duas, gummi drach. duas: excipe aqua. Collyrium tephron. inſpiſſat ac agglutinat tenues fluxiones velut præcedens. Optimum verò eſt hoc ad calidas fluxiones: Cadmiæ vſtæ ac lotæ drach. XXV. ſtibii loti drachmas octo, terræ Samiæ drachmas ſex, ceruſſæ drach. VI. opii drachmas quinque, gummi drachmas octo, ouorum
F recentium albumina ſex: excipe aqua. Collyrium Philagrii penitus lene: obfuſcat enim fluxionum mordacitatem: quapropter confidenter ipſo vtendum eſt in acrib⁹ ac tenuibus fluxionibus. Obtundit enim has & reſiccat. hoc ſyricum aut ſandycem appellant: Pompholygis lotæ drachmas vigintiquinque, ceruſſæ vſtæ ac lotæ drach. vigintiquinque, terræ aſteris, plumbi vſti ac loti, ſingulorum drachmas vigintiquinque, gummi albi drachmas XL. aquæ pluuialis puriſſimæ, non olentis, quod ſatis eſt.
G ſingula ſeorſim vſta, lota, ſiccata, pōderata, adiicito ac terito: & in fine gummi addito: deinde amylum. Aliud eiuſdem, ad vlcerum repletionem, præſertim malignorū. Cadmiæ vſtæ ac lotæ, drach. XXV. pōpholygis lotæ drach. XXV. tragacanthæ drach. X. excipe aqua.

Collyria ex thure, Cap. CVI.

Collyrium ex thure ad fluxiones, & chemoſes, & caua vlcera: Cadmiæ drachmas octo, thuris drachmas VIII. ceruſſæ drachmas quadraginta, opii drachmas ſex,
H terræ aſteris drachmas ſex, gummi drachmas ſex: excipe aqua. vſus eſt cum ouo. Aliud delicatum inſcriptum, ad inuſtiones, puſtulas, chemoſes, præſertim in iis qui nullam omnino mordacitatem ferre poſſunt: Cadmiæ lotæ drachmas octo, ceruſſæ lotæ drach. XLVIII. thuris drach.

drachmas octo, opii drachmas ſex, amyli drachmas octo, gummi drachmas ſedecim, excipe aqua. vſus eſt cum ouo.

Collyrium Cleonis, Cap. CVII.

COllyrium Cleonis, velut Demoſthenes habet: ad vlcera pura & iam cicatrice indigentia, ex cuius vſu nos valde laudati ſumus. nam profundiſſima vlcera & pura celerrimè replet, & compendio ad cicatricem perducit, tenuibus & obſcuris cicatricibus relictis, & vlcera abſque inflammatione conſeruat. habet hoc modo: Spodii loti drachmas quatuor, plumbi vſti ac loti drachmas quatuor, ſquamæ ferri ſtomomatis lotæ drachmam vnam, gummi drachmas duas, excipe aqua. & vtere cum lacte aut ouo. Vtimur autem ipſo (inquit Apollonius) in profundiore vlceratione, cum cremore tragacanthæ aquoſo. Quidam croci ſeſquidrachmam iniiciunt, & pro ſpodio pompholygis, cadmiam ter vſtam accipiunt. Eſt autem lene quidem & mordacitatis exors, verùm graue. quare nunquam craſſo ipſo vtendū eſt, ſed aquoſo.

Collyria ex roſis viridia ac alba, Cap. CVIII.

COllyrium Nili ex roſis, ad dolores, fluxionem tenuem ac multam, puſtulas, prolapſus, & vlcera ſordida, & palpebras aſperas: Roſarum viridium, reſectis vnguibus, drachmas vigintiquatuor, croci Corycii drachmas duodecim, opii drachmam vnam, ſpicæ nardi drachmam vnam, gummi drachmas ſex, excipe aqua. Vſus eſt cum ouo. temperatura ſit liquidiſſima. Quidam etiam ad confuſiones & pupillæ dilationem ipſo vtūtur.

Collyriū ex roſis, Diagoræ, quod magnum appellatur, aut viride, ex ſeptuaginta duabus roſarum drachmis. Ad chemoſes, & doloris vexationes, puſtulas, epicaumata ſiue inuſtiones, ſtaphylomata, prolapſus, oculos ſuppuratos, fluxiones antiquas, lippitudines inueteratas, & affectiones ægrè curabiles: Roſarum viridium exunguium drachmas ſeptuagintaduas, cadmiæ lotæ drachmas vigintiquatuor, croci drachmas VI. ſtibii drachmas ſex, æruginis drachmas duas, ſpicæ nardi drachmas II. opii drachmas tres, myrrhæ drachmas tres, gummi drachmas vigintiquatuor, ſquamæ æris drachmas duas, excipe aqua. Collyrium quo vſus eſt Florus in Druſi matre, quæ parum abfuit vt ab aliis medicis excæcata fuiſſet: Acaciæ drachmas quadragintaocto, roſarum ſiccarum drachmas quadragintaocto, meliloti drachmas quadragintaocto, ſpodii pōpholygis drachmas vigintiquatuor, croci drachmas vigintiquatuor, malorum mandragoræ drachmas duodecim, ſeminis hyoſcyami drachmas ſex, opii drachmas ſex, myrrhæ drach. IIII. æris vſti drachmas quatuor, gummi drachmas quadraginta, vini Falerni heminas tres, aquæ pluuiæ heminas tres. Aquam & vinum miſceto: & in hæc roſas, melilotum, hyoſcyami ſemē, & mādragoræ mala: aut, ſi hæc non adſint, corticē iniicito, & ad triduum macerari ſinito: deinde expreſſo liquore ad pharmaci compoſitionem vtitor. Vtere hoc velut probatiſſimo. Aliud Philagrii ex roſis, ad inflāmationes cōgruū, ſi ſuprà relato leni Philagrii collyrio fuerit admixtum: Roſarum viridium exunguium drachmas octuaginta, æris vſti drachmas trigintaduas, tere cum vino odorato veteri adſtringente, & vtere. Collyrium album ex roſis, noſtrum (inquit Oribaſius) ad vigores & vlcera, & oculos ſuppuratos, inuſtiones, cruſtas & vlcerum ſordes: Cadmiæ vſtæ ac lotæ, ſtibii vſti ac loti, roſarum recentium exunguium, ſingulorum drachmas ſedecim, ceruſſæ lotæ drachmas octo, croci drachmas octo, opii drach. quatuor, gummi drachmas ſedecim, excipe aqua. vſus eſt cum ouo aut lacte: in declinatione cum aqua. Aliud eiuſdem. facit ad vigores: Cadmiæ vſtæ ac lotæ drachmas ſedecim, roſarum recētium exunguiū drachmas octo, opii drachmas quatuor, lactis drachmas quatuor, gummi drachmas quatuor, tragacanthæ drach. tres, amyli drach. quatuor. aliqui etiam Samii aſteris dra-

A chmas duas. Collyrium ex roſis albū, quod cum hyoſcyami ſucco præparatur. Ceruſſæ vncias vigintiquinque, croci quincuncem, opii libram vnam, myrrhæ quincuncem, roſarum viridium exunguium librā vnam, cadmiæ vſtæ ac lotæ beſſem, gummi libram vnam. Cadmiā, crocum, roſas cum aqua terito: deinde ceruſſam adiicito. ſuccos autem & gummi, in hyoſcyami ſucco macerato & efformato. Vtere ad tenuiſſimas ac acres fluxiones, & in his quæ ſunt cum vlceratione. generoſè repellit. Collyrium viride ex galbano, ad doloris vexationes &

B affectiones veteres: Cadmiæ lotæ drachmas octo, ſpodii loti drach. octo, æris vſti ac loti drach. octo, opii drach. octo, galbani drach. octo, myrrhæ drachmas octo, gummi drachmas octo, excipe aqua. quidam ſpodium non adiiciunt.

Collyria diaſmyrna, & chiaca appellata ex vino, Cap. CIX.

COllyrium diaſmyrnum odoratū Synerotis, pharmacum accommodatum ad inueteratas affectiones. facit & ad rhœadas,

C *hoc eſt angulos antroſos, ſiue carnis in angulo magno decrementum*, & ad ægilopas. Cadmiæ lotæ drachmas vigintiocto, lapidis hæmatitæ loti drachmas vigintiocto, ſpodii pōpholygis drachmas vigintiquatuor, myrrhæ drachmas quadragintaocto, croci drachmas quatuordecim, opii drachmas octo, piperis grana triginta, gummi drachmas ſex. terito cum vino veteri adſtringente. Vſus eſt cum ouo in recentibus affectionibus. temperatura ſit aquoſa. Aliud Aſclepiadeum Paccii, ad doloris vexationes, fluxum tenuem & multum, inu-

D ſtiones, puſtulas, pellicularum eminentias, aſpritudines, diuturnas affectiones: & iis qui à multis illitionibus læſi ſunt, confeſtim opitulans: Cadmiæ lotæ drachmas duodecim, æris vſti drachmas duodecim, croci drachmas duodecim, ſquamæ æris lotæ drachmas duodecim, myrrhæ drachmas quatuor, lapidis hæmatitæ drachmas quatuor, ſpicæ nardi drachmas quatuor, piperis grana vigintiquatuor, roſarum ſiccarum drachmas quatuor, opii drachmas quatuor, gummi drachmas duodecim. te-

E rito cum vino veteri odorato adſtringente. Vſus eſt cum ouo: temperatura verò aquoſa. Collyrium iſophoton, *hoc eſt uiro par*, ab aliquibus autem iſotheō, *hoc eſt Deo par* appellatū. Facit ad oculos ſuppuratos, & vlcera impura ac caua, & fluxionum principia, præſertim in corporibus repletis, in quibus gramarum copia craſſiſſimarum in oculis reperitur. eſt & pueris commodum, & ad aſpritudines bonum: Cadmiæ drachmas octo, æris vſti drachmas quatuor, roſarum ſiccarū drachmas quatuor, croci drachmam vnam, folii drachmam vnam, lapidis ſciſſi

F drachmam vnam, myrrhæ drachmam vnam, gummi drachmas ſex. tere cum vino vetere odorato adſtringente, & vtere in omnibus prædictis cum ouo, aquoſius per ſe infundens. poſt perfectam verò reſtitutionem cum ouo dilutum illine per ſubiectionem, & lauato. ſi verò adſtringantur poſt illitionem, candidum oui infunde. verùm ad attenuandas cicatrices, cum ouo aquoſius illine. Quidam etiam piperis grana nouē ſcripturæ adiiciunt. nos autem in his piper reiicimus. Collyrium Dionyſius. Facit ad myocephala, aſpritudines, fluxiones, hebetudi-

G nes. maximè autem facit ad fluxiones inueteratas: Cadmiæ drachmas tredecim, æris drachmas quinque, lapidis ſciſſi drachmas tres, lapidis hæmatitæ drachmas quatuor, caſiæ drachmam vnam, aloes drachmas duas, croci drachmas duas, ſpicæ nardi drachmas tres, folii drachmas duas, lycii drachmam vnam, piperis grana vigintivnū, opii drachmam vnam, myrrhæ drachmas quatuor, acaciæ drachmas duas, gūmi drachmas ſex. tere cum vino Chio, aut alio auſtero veteri, & vtere velut efficaciſſimo, etiā ad oculos purulentos, & aſpritudines: in prin-

H cipiis cum ouo, deinde cum aqua. efficacia eius ſuperat omnem pollicitationem. Collyrium chiacum, ex Demoſthene (inquit Apollonius) & ad vlcera pura, & proſerpētia, & eminentias, & veteres affectiones, aſperas palpebras, ſycoſes, euerſiones, clauos, ſtaphylomata, o-

mnes doloris vexationes, lippitudines ſcabras. Facit etiã cicatrices obſcuras, & recentes ac craſſas cicatrices attenuat. oportet autem modò craſſum, modò medium, modò aquoſiſſimum ſublinere: & quãdoque ex interuallis, quandoque aſſiduè. Facit ad carbunculos & ſuppurationes: pus enim percolat. & in ſumma, ad omnia oculorum vitia optimum eſt: Spodii drachmas tres, æris vſti drachmas duas, croci drachmam vnam, myrrhæ obolos quatuor, opii tantundem, piperis grana duodecim, gummi drachmam vnam. terito cum vino Chio, aut alio auſtero vetere. Aliud chiacum Oribaſii, ad ſtaphylomata & oculos purulẽtos, vlcera pura & ſordida, & ad antiquas affectiones: Cadmiæ, rubricæ ſinopicæ, gallæ omphacitidis, croci, roſarum recentium exunguium, gummi, ſingulorum quadrantem, opii vnciam vnã. tere cum vino Chio, aut alio auſtero vetere maris exorte. In principiis ad cygnarium aut pelarium quoddam miſcetur. Cicatricem quoque optimè inducit cum aliquo horum, & per ſe. Fuſcum noſtrum, inquit Oribaſius, ad oculos purulentos, & magnas affectiones, & omnem vlcerationem, præſertim diuturnam:

Roſarum exunguium ſextantem, cadmiæ teneræ drachmas vigintiquatuor, ceruſſæ drachmas ſedecim, opii drachmas vigintiquatuor, æruginis drachmas duodecim, æris drachmam vnam, ſeminis ericæ drachmas duodecim, ſtibii drachmas octo, myrrhæ drachmas ſex, ſpicæ nardi drachmas quatuor, croci drachmas quatuor, acaciæ dr. quatuor, nitri dr. IIII, lycii drachmas quatuor, aluminis ſciſſi drachmas tres, chalcitidis vſtæ drachmas tres, caſtorii drach. tres, omphacii drachmas duas, gummi drachmas trigintaquatuor, terito cum vino auſtero veteri odorato, & vtere aquoſo, per fœnigræci ſuccum aut ouum diluto: in progreſſu verò craſſius adhibe. Collyrium aromaticum, ex Demoſthene, ad inflammationes ex humorum craſſorum multitudine obortas. attenuat breui ac diffundit, & diſcutit humores. Facit & ad impura vlcera: Pompholygis drachmam vnam, æris vſti drachmas duas, myrrhæ drachmas tres, lapidis hæmatitæ drachmas quatuor, opii drachmas quatuor, piperis grana octodecim, croci drachmas duas, gummi drachmas tres. tere cum vino Chio, aut alio auſtero. Collyrium ſcylacium inſcriptum, ex ſemine hyoſcyami. Facit ad chemoſes, & affectiones fluidas diuturnas omnigenas. Facit etiam ad ſtaphylomat. & repellit fluxiones, primùm cum ouo aquoſum, deinde etiam ſolidum illitum cum ouo: Cadmiæ, æris vſti, lapidis hæmatitæ, chalcitidis vſtæ, ſingulorum quadrantem, miſyos ſeſquiunciã, ammoniaci thymiamatis ſeſquiunciam, myrrhæ ſeſquiunciam, opii ſeſquiunciam, hyoſcyami ſeminis vnciam vnam, aloes ſeſcuncem, gummi ſeſcuncem. tere cum vino auſtero. Aliud collyrium mirificè faciens ad myocephala. conſumit etiam pterygia, & carnis in angulo magno incrementum deterit, itémque cicatrices. Eſt & ad aſpritudines commodum: Cadmiæ vnciam vnam, æris vſti vnciam vnam, chalcitidis crudæ vnciam vnam, æruginis raſæ drachmas quatuor, myrrhæ ſeſquidrachmã, croci drachmas duas, ſalis ammoniaci drachmam vnam, gummi drachmas quatuor, terito cum vino auſtero. Collyrium Philagrii, de quo ita ſcribit, Tertium ab his eſt meum collyrium, quod appellamus præſeruatiuum, repellens in principio fluxiones, & roborare potens debiles & læſioni obnoxios oculos. Quare non ſolùm in principiis lippitudinis, ſed etiam ſanis, præſeruationis gratia ipſum adhibere oportet. Cytinorum, *hoc eſt florum mali Punicæ*, qui floribus anemones ſimiles ſunt, drachmas vigintiquinque, acaciæ flauæ drachmas trigintaquinque, glaucii drachmas ſedecim, aloes drachmas quinque, myrrhæ troglodytidis drachmas tres, atramenti Indici drachmas ſeptem, folii malabathri drachmam vnam, omphacii ſicci drachmas tres, gummi drachmas quinque, opobalſami ad excipiendum drachmas quinque, terito cum vino vetere auſtero. Collyrium ex bdellio & ſtyrace concoctorium, Philagrii. cuius multam experientiam habeo, non ſolùm probè concoquentis, ſed etiam læſiones ex frigore obortas citra inflammationem ſanantis. Bdellii drachmas ſex, thuris maſculi drachmas decem, myrrhæ drachmas decem, ſarcocollæ drachmas quinque, caſtorii drachmas duas, galbani drachmas quinque, ſtyracis drachmas quinque, croci drach. quinque, lycii drachmas duas, ammoniaci thymiamatis drachmas II. gũmi drachmas duas, excipe aqua.

Collyria ad aſpritudines, & exterſoria, Cap. CX.

COllyrium ad aſpritudines, phœnix appellatus. Facit & ad milphos, & diuturnas affectiones, & ad eos qui palpebras & angulos exacerbatos habent: Lapidis hæmatitæ vſti ac loti drachmas trigintaduas, æris vſti ac loti drachmas ſedecim, lapidis ſciſſi vſti ac loti drachmas ſedecim, æruginis drachmas ſedecim, cadmiæ racemoſæ drachmas quatuor, opii drachmas ſex, chalcitidis toſtæ drachmas quatuor, gummi drachmas ſedecim, excipe aqua. Collyrium ad aſpritudines Mono inſcriptum. Lapidis hæmatitæ ſeſcuncem, lapidis ſciſſi ſeſcuncem, æris vſti quadrantem, cadmiæ libram vnam, æruginis raſæ quadrantem, chalcitidis toſtæ vnciam vnam, opii ſextantem, gummi ſextantem, excipe aqua. Eſt & pueris commodiſſimum. Collyrium Theophilium, ad pueros mirificum, & aſpritudinibus commodum:

Cadmiæ libram vnam, æris vncias quatuordecim, æruginis quadrantem, opii libram vnam, gummi libram vnam, excipe aqua. Vſus eſt cum ouo in principio aquoſi: in declinatione verò cum ouo craſſius illinito. Aliud collyrium, xyſter *à deradendo* appellatum. Facit ad ad albugines, cicatrices attenuat, & oculum imperturbatum conſeruat. Ammoniaci thymiamatis, minii ſinopici, ſingulorum quadrantem, ceruſſæ, gummi, ſingulorum ſextantem, pumicis toſti vnciam vnam, excipe aqua. Collyrium aliud ad aſpritudines. Facit ad milphoſes, vlcera, foſſulas, valde vetuſta vulnera, ſtaphylomata, myocephala. Lapidis hæmatitæ trientem, lapidis ſciſſi trientem, æris vſti trientem, cadmiæ ſextantem, æruginis ſextantem, chalcitidis vſtæ vnciam vnam, opii trientem. Roſas virides, ſi adfuerint: ſin minus, ſiccas, per diem ac noctem aqua macerato, & cum expreſſo ac excolato cremore terito. Aliud collyrium xyſter appellatum, celebre ad aſpritudines: Pumicis vſti, oſtreorum vſtorum, miſyos vſti, gummi æquales portiones aqua excipe. Collyrium ad aſpritudines, eutonum *ab efficaciæ pertinacia* vocatum, ex Oribaſio: Æris vſti drachmas vigintiquatuor, cadmiæ drachmas vigintiquatuor, æruginis drachmas duas, croci drachmas tres, opii drachmas tres, myrrhæ drachmas tres, gummi drachmas nouem, excipe aqua. Egregiè facit ad aſperas palpebras ac calloſas, lippitudines ſcabras, euerſiones, fluxus diuturnos citra exulcerationem, admixto cygnario aut collyrio ex croco. facit ad vigores. Sit autem quod admiſcetur, decima ipſius pars. In ſumma, palpebras euertere nõ eſt opus, ſed ſimpliciter illinire. Hoc alii harmation, *id eſt currum*, alii opiſthobares *à grauitate*, nos autem eutonum vocamus. Aliud eiuſdem, collyrium exterſorium inquit, Gryali, ad aſpritudines ex duobus lapidibus: Hæmatitæ lapidis drachmas octodecim, ſciſſi lapidis drachmas octodecim, æris vſti drachmas nouem, cadmiæ drachmas nouem, æruginis drachmas nouẽ, chalcitidis vſtæ drachmas tres, opii drachmas ſex, gummi drachmas nouem. tere cum aqua & illine, donec tolerarit æger, non confricans palpebras, neque ſubiiciens ſpecillum, ſed per ſpecilli nucleum explens oculum. Aliud eiuſdem, ad multas affectiones: Chalcitidis drachmas vigintiſeptem, cadmiæ drachmas vigintiduas, æris vſti drachmas ſedecim, lapidis hæmatitæ drachmas tredecim, croci drachmas ſedecim, miſyos drachmas ſedecim, myrrhæ drachmas ſedecim, opii drachmas tredecim, gummi drachmas quatuordecim, tere cum vino vetere. Collyriũ ex oleæ foliis. Facit ad diuturnas fluxiones. Deprimit etiam aſpritudines, & oculum cor-

roborat,ſyrici ſeſcuncem, æris quadrantem; opii trien-
tem,gummi drachmas octo,foliorum oleæ tenerorum
à fibris depuratorum drachmas octo. Cum vino ſpathi-
te terũtur folia exactè fibris exemptis,ita vt per ſe in mor
tario biduum probè teras, vinum paulatim irrorans.
Quum autem læuiſſima facta fuerint,æs adiicito,& ſimul
diu terito,& ſic vinum affundito: ſi enim ab initio infu-
ſum fuerit vinum, folia innatantia incontrita permanẽt.
Contrito autem ære,ſyricum adiice,deinde opiũ, poſtea
gummi, & efforma, ac vtere ab initio infundens: in
declinatione verò etiam illinens. Ego verò,velut Demo-
ſthenes iubet,folia in mortarium mitto ac contundo,vi-
no ſufficiente paulatim inſtillato,exprimóque ac excolo,
& cum vino excolato reliqua tero, retrimento foliorum
reiecto. Collyrium harmation, *id eſt currus* inſcriptum:
quo vſus eſt Ptolemæus rex. Exterit cicatrices, acuit vi-
ſum,& ad aſpritudines commodum eſt: Æris vſti ac lo-
ti drachmas octo,ammoniaci thymiamatis drachmas o-
cto,corticis thuris drachmas octo, gummi drachmas o-
cto,excipe aqua. vſus eſt cum aqua. Quædam deſcriptio-
nes habent etiam æruginis drachmas duas. Alius ex la
pide hæmatite, ad viſum acuendum: cicatrices & callos
exterit. Ammoniaci thymiamatis drachmas vigintiqua
tuor, æris vſti ac loti drachmas vigintiquatuor lapidis
hæmatitæ drachmas vigintiquatuor,æruginis drachmas
octo,gummi drachmas vigintiquatuor,excipe aqua. Ex-
terſorium Oribaſii. Facit in principiis & ad chemoſes,
aquoſum cum ouo infuſum. Cadmiæ drachmas octo,
æris drachmas duodecim, croci drachmas tres, myrrhæ
drachmas tres,opii drachmas ſex lapidis hæmatitæ dra-
chmas octodecim, lapidis ſciſſi drachmas octodecim,
chalcitidis toſtæ drachmas ſex,æruginis drachmas duo-
decim,gummi drachmas nouem,terito cum vino, & v-
tere cum ouo. Collyrium exterſorium Philagrii per ſe
adhibitum, & cum collyrio ſupraſcripto Philagrii ex ro-
ſis: Æruginis drachmas ſex,pumicis drachmas ſedecim,
teſtarum ſepiæ drachmas ſedecim,gummi drachmas tri-
ginta duas. His ego, inquit, adiicio; ſquamæ æris drach.
ſedecim,vbi fortius ipſum efficere voluero. Collyriũ
rhinema,*hoc eſt lima*,inſcriptum. Facit ad calloſas affectio-
nes,& cicatrices exterit. facit etiam ad ſuffuſiones: Cad
miæ drachmas quadragintaocto,ammoniaci thymiama-
tis drachmas quadragintaocto, opii drachmas ſedecim,
lapidis hæmatitæ drachmas vigintiquatuor,galbani dra-
chmas ſedecim,aloes drachmas ſedecim, opopanacis dra
chmas octo, fellis taurini drachmas octo,ſalis ammonia-
ci drachmas quatuor, æruginis drachmas ſedecim, myr-
rhæ drachmas ſedecim, gummi drachmas quadraginta,
excipe aqua. temperatura ſit aquoſa. Collyrium exter-
ſorium albuginum,per vnam illitionem multam effica-
ciam oſtendens Facit ad pterygia,& carnis in angulo ma
gno incrementum. Eſt autem collyrium lene & morda-
citatis exors. Conchylii purpuræ carnis vſtæ drachmas
decem,æris vſti drachmam vnam, ſquamæ æris drach.
duas,æruginis drachmas ſex, atramenti ſutorii drach.III.
aluminis ſciſſi obol.I.lapidis ſciſſi drach.I.lapidis hæma-
titæ drachm.I. ſtercoris crocodili drach.I. lycii drachm.
vnam,ſucci omphacii ſicci drachmas quinque, chalciti-
dis obolos duos,myrrhæ drachmas tres,thuris maſculi o-
bolos duos,corticis thuris drachmam vnam, florum ma
li Punici drachmam vnam,excipe aqua. Collyrium he
liadæ, albugines tollens valdè citò, vt mireris. Lapidis
armenii quo pictores vtuntur,gypſi,atramenti ſutorii,flo
ris æris, æruginis, teſtarum ſepiæ vſtarum, ammoniaci
thymiamatis,lapidis magnetis trahentis,lithoſpermi,gũ-
mi,æqualibus portionibus vtere,& excipe aqua. Aliud
quod præparat Petrus archiatros, & ipſi bonum teſtimo
nium præbet. Salis ammoniaci ſcrupulos ſex, lapidis ar-
meniaci ſcrupulos duodecim, ſeminis raphani ſcrupulũ
vnum,ſeminis violæ albæ ſcrupulos ſex, ammoniaci thy
miamatis ſcrupulos nouem, gummi ſcrupulos duode-
cim,excipe ſucco rutæ. Facit & ad ſuffuſiones incipientes.

Collyrium preſſum, de quo Apollonius dicit optimũ
eſſe pharmacum ad cicatrices, & ſuperexcreſcentem car-
nem, & ad aſperas palpebras, & ſycoſes, & euerſiones

A palpebrarum: calculos item ac grandines, & induratas
affectiones,& pterygia,& carnis in angulo magno incre-
menta,& lippitudines ſcabras, & pellicularum craſſitudi
nes, & multæ ac craſſæ fluxionis depurgationem. ſed
& aquoſum ac multum fluxum cohibet. conſumit au-
tem & depurgat ſecurè, attenuátque ac exterit,ſufficien-
ter mordens. verùm oculum imperturbatum ſer-
uat,iucundiſsimúmque ac leniſſimum eſt, & quod de-
bet facit. eſt autem hoc: Æris vſti ac loti obolos
B quinque, croci drach. II. myrrhæ troglodytidis obolos
III. ſpicæ nardi obol. II. caſiæ obolos tres, cinnamomi
obol.II.opii obol. II. piperis grana quindecim, gummi
drachmam vnam,vini Chii aut alterius auſteri odorati,
quod ſatis eſt. Quòd ſi ad hanc deſcriptionem ſpodii
drach IIII.addere volueris,ad omnem fluxionem ac lip
pitudinem optimum euadit. Collyrium Iſidori Mem-
phitæ ad acuendum viſum: Inungebam, inquit, non
videntes, & incipiebant videre. Appellatur rhinarium,
id eſt limula. Ego hoc præparaui: Ammoniaci thymia-
C matis drachm.XVI.æruginis vermiculatæ drach.XII.te-
ſtarũ ſepiæ quod molle eſt drach. VIII.ſagapeni dr.VIII.
opopanacis drach.II.ſucci Cyrenaici drach.I.gummi dra
chmam vnam. Omnibus aqua prætritis, ſucci fœniculi
drach.duodecim adiice,& mellis Attici drachm.duode-
cim. & efforma collyrium, ac vtere. At verò quidam a-
micus ipſum nunc ſic præparat: Ammoniaci thymia-
matis vnc.quindecim,æruginis raſæ deuncem & drach.
II.teſtarum ſepiæ trientem & vnciæ dimidium, ſagape-
ni quadrantem & drachmas ſex, opopanacis ſextantem,
D ſucci Cyrenaici ſextantem,excipe aqua. gummi autem
non recipit. Aliud,ad viſus hebetudinem, albugines,
ſuffuſiones, harmation, *id eſt currus* appellatum. Fellis
hyænæ drachmas quatuor, ſpumæ nitri drachmas tres,
gummi drachmas duas, æruginis drachmas tres, ſaga-
peni drachmas tres, galbani drachmas duas, ammo-
niaci thymiamatis drachmas duas, baccarum lauri de-
corticatarum drachmas ſeptuaginta, ariſtolochiæ rotun-
dæ drachmam vnam. excipe aqua. Collyrium ad in-
cipientes ſuffuſiones,vt aqua etiam ex auribus fluat: vò-
E catur aureum. Sagapeni Perſici puri drachmas octo,
æruginis drachmas ſex, ammoniaci thymiamatis dra-
chmas duas,gummi drachmas duas, excipe aqua. Tere
& vtere aquoſum illinens, & intra quinque dies effica-
ciam ſuam tibi comprobabit: ſplendidam enim red-
det pupillam ac claram. Collyrium Martiani, quo in-
quit,in meipſo vſus ſum ad imminentem mihi ſuffuſio-
nem. Chelidonii capnitidis circa ſepes naſcentis, rutæ,
fœniculi,coriandri, herbas ſingulas per ſe exſuccato &
excolato,& de ſucco vniuſcuiuſque quadrantem coniici-
F to, & opobalſami drachmas quatuor, mellis Attici dra-
chmas quatuor adiicito,ac terito, donec ſtrigmẽtitiam
habuerint ſpiſſitudinem,& tunc ſucci conyzæ tenuia fo-
lia habentis vnciam vnam addito,ac terito. & vbi pro-
bè habuerint ad excipiendum, gummi puri tuſi ac cri-
brati quantum ſatis eſt pro tua,velut medici,coniectura,
adde quo collyrium fiat,efforma ac vtere ad incipientes
ſuffuſiones cum vino: ad hebetudines viſus, cum aqua.
illitum autem ad ſolem locato. Collyrium Proteus,
cui nullum ſimile eſt ad initia ſuffuſionis, & ad omnem
G viſus hebetudinem. cicatrices, etiam ac callos exterit:
Cadmiæ drachmas quadraginta,ceruſſæ drachmas qua-
draginta,piperis albi drachmam vnam,ſucci Cyrenaici
drachmas octo, croci drachmas ſex, opii drachmas de-
cem, ſagapeni drachmas duodecim, lacrymæ oleæ AE-
thiopicæ drachmas duodecim, auripigmenti drachmas
octo,myrrhæ drachmas duodecim, ammoniaci thymia-
matis drachmas octo,gummi drachmas octo,opopanacis
drachmas ſedecim, opobalſami drachmas duodecim,
excipe aqua pluuiali. vſus eſt cum aqua. Collyrium
Hermophili thalaſſerum,*id eſt marinum*, ad omnem hebe-
H tudinem accommodatum, & ad omnem incipientem
ſuffuſionem. eſtque odoratiſſimum: Cadmiæ drachmas
ſedecim, æruginis drachmas quatuor, atramenti Indici
drachmas ſedecim,piperis albi drachmas octo,ſucci Medi
drachmas quatuor,opobalſami drachm.quatuor, gummi

drachmas duodecim,excipe aqua,& vtere cum aqua. Tẽperatura diuerſa eſt iuxta affectiones. Collyrium Indicum regium inſcriptum. facit ad principia ſuffuſionum, & omnem viſus hebetudinem. & cicatrices exterit: Cadmiæ vſtæ & lotæ libram vnam,& trientem,atramenti Indici ſeſcuncem, ceruſſæ trientem, piperis albi ſeſcuncem,fel hyænæ integrum quantum eſt, fel ſcarorum piſcium x.fel perdicum quatuor,opii vnciam I.opobalſami ſextantẽ,opopanacis ſext.ſagapeni ſextantẽ,gũmi libram vnam,excipe ſucco fœniculi. Collyrium fuluum panchreſton, ab omnimoda vtilitate,inſcriptum, accommodatum ad ſcabros ac corroſos angulos,& intentos pruritus, & palpebras ficoſas: Cadmiæ drachmas octuaginta, chalcitidis vſtæ drachmas quadraginta, piperis albi drachmas quadraginta,gummi drachmas quadraginta,excipe aqua.Quidam adiiciunt his etiam croci dr. XII.myrrhæ drach.XII. Collyrium pſoricum Ptolemæi, accommodatum ad ſcabros ac corroſos angulos, & intentos pruritus, milphoſes,hebetudines. Pſorici dr.XL. ſandarachæ drach. XXX.chalcitidis vſtæ drachmas XXVIII. croci drachmas vigintiquatuor, myrrhæ drachmas duodecim opii drachmas nouẽ, caſiæ drachmas duodecim, piperis albi drachmas, quadraginta piperis nigri drachmas ſeptemdecim,omphacii drachmas ſedecim, miſyos vſti drachmas tres,folii drachmam I. gummi drach. triginta ſex,excipe aqua. Collyriũ Hygieni aureum,ad corroſos angulos, & ſcabras affectiones. Sandarachæ drachmas vigintiquatuor,piperis albi grana duodecim, myrrhæ drachmas ſex, croci drachmas ſex, gummi drachmas duodecim,excipe aqua,& vtere cum aqua. Collyrium diaceteton,ex Demoſthene. Æruginis obolos tres, miſyos tantundem, ſucci papaueris tantundem, gummi drach.quatuor, excipe aqua. facit ad prædictas affectiones,& ad viſus hebetudinem, & incipientes ſuffuſiones. attenuat etiam cicatrices. fit autem calidum. Collyrii Stratioræ compoſitio hæc eſt: Cadmiæ drachmas octo, ceruſſæ drachmas ſedecim,piperis albi drachmas duas, æruginis, opii, omphacii, ſingulorum drachmas duas, gummi drachmas quatuor. Facit etiam ad aſperas palpebras. Collyrium exterſorium: Æris vſti,croci, ammoniaci thymiamatis,ſingu.ſext.gummi vnc.I.excipe aqua. Facit ad oculos purulentos,argema,nubeculas,caligines: ad aſpritudines verò,cum melle. Collyrium celebre,priuatim ad cicatrices in oculis faciens. Facit etiam ad viſus hebetudines, aſpritudines & pterygia: Teſtarum ſepiæ, pumicis, ſquamæ æris,ammoniaci thymiamatis, æruginis, cornu ceruini vſti, ſingulorum libram I. myrrhæ ſextantem,thuris ſext.opii quadr.gummi beſſem,oſſium palmularum vſtorum dextantem,mellis ſextantem,excipe aqua. Hoc præparabat Afer, & valdè ipſi confidebat. nominabat autem ipſum phœnicem nigrũ,eo quòd oſſium vſtorum phœnicum, *id eſt palmularum*, dextantem recipit.

Collyria enſtacta,*id eſt inſtillatitia*, Cap. CXI.

Collyrium enſtactum,*id eſt inſtillatitium*,Paccianum appellatum: Cadmiæ drach. ſexaginta quatuor,miſyos drachmas XXXII.ſtibii drachmas XXXII.atramenti ſutorii drachmas triginta duas,piperis albi drachmas triginta duas, æruginis drachmas ſedecim, opii drachmas ſedecim, opobalſami drachmas XVI. gummi drachmas ſexagintaquatuor,excipe aqua pluuiali. Facit ad acuendum viſum, & callos exterit. Collyrium aromaticum inſcriptum: Æris vſti drachmas ſedecim, æruginis drachmas quatuor,myrrhæ drachmas quatuor, ſpicæ nardi drachmas duas, piperis albi drachmas quatuor, opii drachmas quatuor,croci drachmas quatuor, opobalſami drachmas duas,gummi drachmas quatuor, excipe aqua.

Aliud inſtillatitium non perturbans, Oribaſii. Cadmiæ drachmas ſedecim, ceruſſæ drachmas octo, opii drachmas tres, opobalſami drachmas tres, æruginis drachmas duas,omphacii drachmas duas,piperis albi drach. duas, gummi drachmas quinque. Aliud inſtillatitium, viſum acuens. Cadmiæ vſtæ & vrina pueri extinctæ drachmas decem,ſtibii drachmas ſex, atramenti ſutorii ſeſquidrach. æruginis ſeſquidrach. piperis drachmas II. miſyos dr.II.opii drachmam vnã, opobalſami drachmã vnam,gummi drachmas ſex,excipe aqua. Aliud nigrum, viſum acuens. facit & ad corroſos angulos. Stibii vſti ac loti drach. quadraginta, acaciæ drach. quadraginta, gummi drachmas quadraginta,cadmiæ drachmas ſedecim,nardi Celticæ drachmas octo,myrrhæ drachmas octo,croci drachmas octo,omphacii drachmas VI.opii drachmas ſex,excipe aqua.

Collyria ex cornu ceruino, Cap. CXII.

Collyrium Aſclepiadæ ex cornu ceruino, ad vlcera,& puſtulas.& cicatrices exterit. Cornu ceruini vſti ac loti drachmas quatuor,plumbi vſti ac loti drach.IIII.ſquamæ æris lotæ drachmas duas, thuris drachmas quatuor, opii drachmam vnam,gummi drachmas quatuor, excipe aqua. Aliud, ad calidiores affectiones, & acerrimas fluxiones cum vlceratione: Cornu ceruini vſti ac loti drachmas ſedecim, ſpodii pompholygis lotæ drachmas octo,ſquamæ æris drachmas duas, croci drachmas duas, acaciæ drachmas octo,thuris drachmas octo, opii drach. duas myrrhæ drachmam vnam,gummi drachmas octo, tragacãthæ drachmam vnam,amyli drachmas quatuor, terito cum hyoſcyami cremore. Collyrium ex cornu ceruino,velut Oribaſius habet,maximè quidem ad vlcerationes in vigore,clauóſque ac ſtaphylomata,&huiuſmodi omnia,vt non ſimul ſint palpebræ denſatæ: & ad vlcera ægrè recipientia cicatricem & reſolutas cicatrices. Cadmiæ drachmas ſex,acaciæ drachmas quadraginta,ſtibii drachmas triginta duas,plumbi vſti ac loti drachmas octo,cornu ceruini vſti ac loti drachmas octo, gummi drachmas octo, æris drachmas ſedecim, opii drachmas ſedecim, myrrhæ drachmas quatuor, thuris drachmas quatuor,excipe aqua. Vtere verò ad caua vlcera cum lacte, ad ſordida cum ſucco fœnigræci. Aliud collyrium è cornu cerui.efficaciſſimè exterit cicatrices in oculis, cũ aqua illitum. Vtere etiam ad exulceratos oculos, cum ouo inſtillans. Æris vſti ac loti deuncem & ſcrup.VI. cornu ceruini vſti ac loti tantundem,ſtibii loti ſext.& vnciæ dimidium,teſtarum ſepiæ trientem & vnciæ dimidiũ, æruginis ſextantem, ammoniaci thymiamatis ſextantem,& vnciæ dimidium, myrrhæ ſext. & vnc. dimidiũ, thuris ſext.& vnc.dimidium,opii ſextantem & vnciæ dimidium,acaciæ quincũcem & ſcrupulos quindecim, gũmi deuncem,excipe aqua.

Collyria Nardina & Theodotia, Cap. CXIII.

Collyrium nardinum Zoili, ad veteres lippitudines, & myocephala, & vlcera vetera ac ſtaphylomata: Cadmiæ drachmas octo, æris vſti drach.octo,ſtibii drachmas octo,ceruſſæ drachmas quatuor,caſtorii drachm. quatuor, ſpicæ nardi ſeſquidrachmam, aloes ſeſquidrachmam,folii,croci, chalcitidis toſtæ, atramenti ſutorii, lycii Indici,opii,ſingulorum drachmam vnam, myrrhæ drachmas duas, acaciæ drachmas viginti, gummi drachmas viginti,excipe aqua. Collyrium nardinum Candidi leuiſſimum ac validiſſimè reſiccans. Facit ad myocephala & ſtaphylomata mirificè, & maximè glaucis oculis conuenit. Vtere etiam in iis qui nullam omnino collyrii mordacitatem ſuſtinere poſſunt. Cadmiæ vſtæ & lotæ libram vnam, ceruſſæ ſeptuncem, ſtibii loti ſextantem, croci trientem, myrrhæ troglodyticæ trientem, aloes vnciam vnam,acaciæ vnciam vnam, opii ſextãtem, ſpicæ nardi vnciam vnam, gummi beſſem, excipe aqua. Theodotium nardinum,cuius multam experientiam habemus in myocephalis,& diuturnis vlceribus oculorum,& confuſionibus. maximum exterſorium eſt,& vehementer corroborat debiles oculos: Cadmiæ lotæ, ſtibii loti, acaciæ,gummi,ſingulorum drachmas viginti quinque, roſarum ſiccarum depurgatarum drachmas duodecim, æris vſti loti drachmas octo,myrrhæ troglodyticæ drachmas octo, caſtorii,lycii Indici, croci, folii, ſpicæ nardi,chalcitidis toſtæ,ceruſſæ,glaucii,ſeminis erucæ,opii,gallarum omphacinarũ,ſing.dr.II. excipe aqua.

vtere in principiis cum ouo inſtillatis: in declinationibus cum aqua. Collyriũ Nicarium Zoili, ex lacte nardinum. Ad affectiones & fluxiones diuturnas, vlcera, folliculas, myocephala, ſtaphylomata, veteres lippitudines. tingit etiam cicatrices, & ipſas inconſpicuas facit. Cadmiæ ter vſtæ & muliebri lacte extinctæ ac lotæ drachmas centum octo, ſtibii vſti ac muliebri lacte extincti ac loti drachmas decem, æris vſti & extincti ac loti drachmas trigintaſex, ceruſſæ lotæ drachmas vigintiquatuor, myrrhæ drachmas duodecim, opii drachmas duodecim, ſpicæ nardi drachmas tres, aloes drachmas tres, acaciæ drachmas centum octo, gummi drach. centum octo, excipe aqua. Collyrium Hygidium, quod quidã Ammonii dixerunt. facit ad incipientes ſuffuſiones & inuſtiones. & ad omne vlcus, & oculos purulentos, confuſiones, chemoſes, prolapſus, & ad diuturna myocephala, ſtaphylomata, vngues vlceris genus. repurgat, replet, & ad cicatricem perducit. eos verò qui ob aliquam cauſam, aut propter capitis aut oculi dolorem dormire non poſſunt, præclarè ad ſomnum perducit, velut ſomniferum medicamentum. Vtere cum ouo, aut lacte, aut aqua. temperatura fit media aut craſſior, pro ſenſus ægrorum ſubtilitate. habet autem hoc modo: Cadmiæ lotæ drachmas ſedecim, ceruſſæ lotæ drachmas ſedecim, caſtorii drachmas ſex, nardi Indicæ drachmas quatuor, ſtibii loti drachmas quadraginta, æris vſti loti drachmas quindecim, roſarum drachmas viginti, ſquamæ æris vſtæ drachmas quinque, aloes drachmas ſex, caſiæ drachmas quatuor, myrrhæ drachmas ſex, lycii Indici drachmas tres, lapidis ſciſſi loti drachmas quatuor & dimidiam: croci drachmas ſex, plumbi vſti ac loti drachmas octo & dimidiã, opii drachmas tres, acaciæ drachmas quadraginta, gummi drachmas quadraginta, excipe aqua. eſt ex valde celebribus. Collyrium Indarium. Piperis drachmas duas, cadmiæ drachmas quatuor, coſti drachmam vnam, ſtibii drachmas octo, gallarum drachmas quatuor, ſpicæ nardi drachmas quatuor, nardi drachmas quatuor, acaciæ drachmas quatuor gummi drachmas quatuor, opobalſami drachmas duas, excipe aqua. facit ad viſus hebetudinem. exterit etiam cicatrices. Collyrium Theodotium Placianum, facit ad maximos humorum illapſus, & doloris moleſtias. liberat citra venæ ſectionem. Cadmiæ vſtæ ac lotæ drachmas octo, æris vſti ac loti drachmas octo, ſtibii loti drachmas ſedecim, croci drachmas tres, caſtorii drachmas quatuor, æruginis drachmam vnam, aloes drachmas quatuor, myrrhæ troglodyticæ drachmas tres, lycii Indici drachmas duas, opii drachmas duas, acaciæ dr. xxiiii. gũmi dr. xxiiii. excipe aqua. vſus eſt cũ ouo. temperatura fit craſſior. Collyrium quod tumorem laxum palpebris inducit, appellatur Teſtamentum Aurifabri. reliquit hoc moriens templo Epheſſo dicatũ, quò ii qui à medicis relicti eſſent, in templo ſanitatem conſequerentur. inuentum eſt autem ab Adriano Cæſare. Facit ad humorum illapſus, & aſpritudines, & ad omnes deſperatas affectiones. puſtulas ſanat, caua vlcera explanat, cicatrices inconſpicuas facit, oculum imperturbatũ conſeruat. Inſtillatur cum ouo aut lacte, prout neceſſitas expetit. fit autem in omnibus dilutum aquoſum. Optimum eſt inſuper ad acuendum viſum. habet hoc modo: Cadmiæ lotæ drachmas octo, ſtibii loti drachmas ſedecim, ſpicæ nardi drachmas quatuor, myrrhæ troglodyticæ drachmas duas, coſti drachmam vnam, caſtorii drachmas duas, ſquamæ ferri ſtomomatis drachmas quatuor, æris vſti ac loti drachmas duodecim, æruginis drachmas duas, ceruſſæ drachmas tres, piperis, lycii Indici, opii, thuris, opobalſami, caſiæ, ſingulorum drachmas duas, lapidis ſciſſi drachmas quatuor, æruginis vermiculatæ drachmas tres, atramẽti ſutorii drachmas duas, ſucci fœniculi drachmas quatuor, fellis capræ drachmas quatuor, gummi drachmas octo: terito cum vino Aminæo aut Falerno, aut alio auſtero veteri odorato. Collyrium Teſtamentum, velut habetur apud Aſteriũ. Cadmiæ drachmas ſeptuaginta, ſtibii drachmas quinquagintaquatuor, myrrhæ drachmas quinque & dimidiam,

A ſpicæ nardi drachmas decem, croci drachmas decem, caſtorii drachmas ſeptem, ſquamæ ferri ſtomomatis drachmas tredecim, folii drachmas quatuordecim, æris vſti drachmas quinque & dimidia, piperis drachmas ſeptẽ, ceruſſæ drach. quatuordecim, lycii, thuris, caſiæ, opobalſami, ſingulorum drachmas quatuordecim, opii drachmas ſeptem, lapidis ſciſſi drachmas quatuordecim, æruginis vermiculatæ drachmas octo, atramenti ſutorii drachmas quatuordecim, gũmi drachmas ſeptuaginta, ſucci fœniculi drach. xiiii. fellis caprini drach. quatuor-
B decim, terito cum vino Aminæo. Collyrium Theodotium magnum. Cadmiæ lotæ beſſem, æris loti beſſem, ſtibii loti vncias vigintiquinque, roſarum ſiccarum, ceruſſæ, chalcitidis, gallarum, æruginis, lycii Indici, croci, aloes, ſpicæ nardi, myrrhæ troglodyticæ, ramentorum ebeni, caſtorii, atramenti Indici, thuris, opii, ſarcocollæ, pompholygis, ſingulorum vnciam vnam, cornu ceruini vſti ac loti vnciam vnam, acaciæ vncias vigintiquinque, gummi vncias vigintiquinque, excipe aqua. Quidã verò etiam folii vnciam vnam adiiciunt, & amomi vn-
C ciam vnam, roſarum verò quadrantem: gummi verò & acaciæ, ſingulorum vncias vigintiquatuor. reliqua autẽ eodem modo. Facit ad incipientes lippitudines, & exulcerationes omnes, & fluxum recentem ac veterem, inflãmationes, carbunculos, oculos purulentos, nomas puncturas, prolapſus, myocephala, ſtaphylomata, palpebras aſperas, & ad deſperatas affectiones, & ad ardores ſolis, aut calcis, aut pulueris, aut ſimilis rei. Tollit etiam pterygia inflammata cum butyro. Ad vlcera verò cum ouo adhibetur: ad maligna autem cum lacte muliebri. Theo-
D dotium Seueri. Aliud quoddã collyrium etiam apud nos reperitur (inquit Seuerus) à veteri quodam deſcriptum: & hoc quidem compoſitam materiam habet, verùm efficaciam diuerſam. nam omnibus ſimul relatis collyriis commodius compertum eſt: quare etiã ipſius præparationem referre neceſſarium puto, quum neque omnibus hoc ſit notum: recipit autem, Cadmiæ drachmas vigintiquatuor, æris vſti drachmas duodecim, ſtibii drachmas quadraginta, ceruſſæ drachmas octo, chalcitidis toſtæ drachmas quatuor, miſyos toſti drachmas
E quatuor, ramentorum ebeni drachmas duas, nardi Celticæ drachmas quatuor, folii drachmas quatuor, ſpicæ nardi drachmas quatuor, croci drachmas quatuor, caſtorii dr. ſex, aloes dr. octo, lycii Indici dr. iiii. roſarũ ſiccarũ dr. iiii. gallarũ dr. ii. opii dr. ii. myrrhæ dr. viii. acaciæ drach. xl. gummi vermiculati drach. quadraginta, Cadmiam prunis obruimus & ventilamus, & vbi ignita facta fuerit, ablatam lacte aſinino extinguimus. ſtibium verò in fictile vas coniectum, addito operculo foramen habente vrimus, & ſimiliter lacte extinguimus.
F vſta verò ſingula per ſe tuſa ac cribrata lauamus, & diligenter ſiccamus, & deinde ponderata ad præparationẽ adiicimus. cæterùm gummi non cõtuſum inſpergimus ſiccũ, ſed madefacimus: ſic enim neque lignoſum quiddam, neque arenoſum cum ipſo penetrabit dum excolatur: & optima coactio collyrii fiet. Quidam ad relatam præparationem adiiciunt etiam coſti drachmas octo. & magis ita cicatrices exterit (inquit) & pterygia ac carnis in angulo incrementum conſumit. verùm ad inflammationes & vlcera incommodus eſt coſtus. Huius igitur
G auxilii actiones ac efficaciam dicere non eſt facile. audientes enim vix crediderint. nam deſperatas affectiones ad naturalẽ ſtatum reuocat: & , vt in ſumma dicam, omnia quæ Theodotiis appellatis ac nardinis, & iis quæ ex cornu ceruino parantur adſunt, multo plus in hoc cõperiuntur. In recentibus enim affectionibus eo illito, & ſpongia oculo impoſita, ægrum ab affectione liberauimus: in diuturnis autẽ ac deſperatis, partim inſtillantes partim illinentes, ſcopum attigimus. Nam in facilè ſolubilibus oculi affectionibus ipſum illinimus: in
H cauis autem & ſordidis vlceribus, diluto ipſo vtimur, cũ ouo aut fœnigræci ſucco: quandoque etiã cũ aqua mulſa. in myocephalis autẽ, craſſius cũ aqua ſublinimus per ſubiectionẽ. Sed & cicatrices ſimiliter attenuamus. ad tantam autem tenuitatem perducit cicatrices vt penitus nõ

cognoſcantur per ſenſum : & in ſumma, inenarrabilem quandã vim poſſidet. Etenim in ſtaphylomatis, braſſicæ ſucco dilutũ collyriũ, & craſſa copia oculo adhibitum, vnà cum ſpongiæ deligatione, molem inconſpicuam facit: quin & carnis in angulo magno incrementum cõſumere poteſt hoc collyrium tenuiter tritum, & in ſiccũ puluillum redactum: itémque pterygia attenuare: ſed & ad alia mirificũ compertum eſt collyrium. Et nos quoq; permittimus poſteris per experientiam deductis, vt auxilio teſtimonium præbeant. iam enim quidam ad diuturna vlcera ac fiſtulas ſedis ipſo vſi, ſcopum attigerũt. A B vnde non abſurdum fuerit etiam ad polypos ac ozænas narium ipſum adhibere. Collyrium ex ſucco fœniculi: Cadmiæ dodrantẽ, ſtibii beſſem, miſyos crudi ſeſcuncẽ, æruginis ſeſcuncem, piperis quincuncẽ, atramenti ſutorii ſeſquiunciam, chalcitidis vnc. I. croci ſeſquiunciam, folii vnc. I. omphacii ſeſquiunciam, ſpicæ nardi triẽtem & vnciæ dimidium, opii quincũcem & vnciæ dimidiũ, opobalſami trientem, gummi ſextantem, ſucci fœniculi beſſem. Et rurſus aliud fœniculum in aqua pluuiali decoquito, & cũ decocto illa terito ac efformato. hoc à multis præparatur.

INDEX EORVM QVÆ IN QVARTO SERMONE TETRABIbli ſecundæ Aetii continentur.

AD ſuperciliorum ornatum, Cap. I.
De hypopiis, *hoc eſt, eis quæ ſub oculis fiunt ſugillationibus*, Cap. II.
Vnguenta præſeruantia faciem ne à ſole aut vento exuratur, Cap. III.
Vt ne rugoſa fiat facies, Cap. IIII.
Ad faciei nigredines, Cap. V.
Smegmata & medicamenta faciem nitidam reddentia, Cap. VI.
Cataplaſmata æſtiue odorum corpus reddentia, Cap. VII.
Potiones ad eos qui tetrum habent corporis odorem, Cap. VIII.
Ad mentis ſcabritiem, Cap. IX.
Ad faciei lentigines remedia: quibus etiam ad maculas à ſole prouocatas & ad varos vti licet, Cap. X.
De maculis à ſole prouocatis, quas *Græci* ἐφηλίδας appellant, Cap. XI.
De ſtigmatis ſiue notis ex plaga illatis, Cap. XII.
De varis faciei, qui tum ionthi, tum acnæ *Græcis* vocantur, Cap. XIII.
De ſicoſis faciei tumoribus, Cap. XIIII.
Ad manantes menti papularum eruptiones, ex Critone, Cap. XV.
De impetiginoſis tum menti tum reliqui corporis tumoribus, Cap. XVI.
Ad moleſtum oris odorem, Cap. XVII.
Ad labiorum fiſſuras, Cap. XVIII.
De dentium affectionibus, Cap. XIX.
Ad inflammatas gingiuas, Cap. XX.
Ad cruentas gingiuas, Cap. XXI.
Ad excreſcentes gingiuas, putreſcentéſque ac tumẽtes, Cap. XXII.
Ad corroſas & ab vlcere ſerpente infeſtatas gingiuas, Cap. XXIII.
Ad parulidas, *hoc eſt gingiuarum inflammationes*, Cap. XXIIII.
De epulide, *hoc eſt excreſcenti gingiuarum carne*, Cap. XXV.
De gingiuarum fiſtulis, Cap. XXVI.
Cura dentium à calido morbo doloroſo affectorum, ex Adamantio ſophiſta, Cap. XXVII.
Cura eorũ quibus ex frigiditate dentes dolore afficiuntur, Cap. XXVIII.
Cura dentium ab humiditate dolore affectorum & laxatorum, Cap. XXIX.
De dentibus lima atterendis, Cap. XXX.
Cura dentium à ſiccitate dolore affectorum, Cap. XXXI.
Cura dentium ob caliditatem & humiditatem dolore affectorum, Cap. XXXII.
Curatio eroſorum dentium, Cap. XXXIII.
Vt dens citra dolorem & abſque ferro tollatur, Cap. XXXIIII.
Smegmata varia ad denigratos liuẽtéſque ac rarefactos dentes, Cap. XXXV.
De ancylogloſſis, & qui vix loqui poſſunt, Cap. XXXVI.
Ad ranunculum ſub lingua, Cap. XXXVII.
Ad linguam inflammatam, deſquamatã ac tumore inflammatam, Cap. XXXVIII.
Ad aphthas, *hoc eſt oris ulcera*, Cap. XXXIX.
De gurgulionis affectionibus, Cap. XL.
De ablatione columellæ, Cap. XLI.
De oris inflammationibus, Cap. XLII.
Illitiones ori commodæ, Cap. XLIII.
Summaria doctrina de vſu omnium illitionum ad os apparatarum, Cap. XLIIII.
De tonſillarum inflammationibus, Cap. XLV.
De cruſtoſis & peſtilentibus tonſillarum vlceribus, Cap. XLVI.
De angina & eius ſpeciebus, Cap. XLVII.
De glandulis, Cap. XLVIII.
De ſuffocatorum reuocatione, Cap. XLIX.
De deuoratis in ton ſillas ſpinis, atque iis quæ in aſperã arteriam delabuntur, Cap. L.
De arteriarum pharmacis, Cap. LI.
Ad inueteratas affectiones variæ arteriacæ, Cap. LII.
De deſtillatione ſiue catarrho, & narium muco, Cap. LIII.
De tuſſi, Cap. LIIII.
De pharmacis dolorẽ leuantibus & conferentibus tuſſi, Cap. LV.
De ſuffitionibus, Cap. LVI.
De orthopnoicis, anheloſis, & ægrè ſpiritum ducentibus, Cap. LVII.
De cordis tremoribus, Cap. LVIII.
De ſanguinis reiectatione, Cap. LIX.
Curatio eorum qui ob deſtillationem ſanguinem expuunt, Cap. LX.
De iis qui ob frigiditatem organorum reſpirationis ſanguinem expuunt, Cap. LXI.
Curatio eorum qui iuxta alium quemcunque tandem modum ſanguinem ex pulmone reiectant, Cap. LXII.
Communes methodi exhibendorum auxiliorum in ſingulis reiectationis ſanguinis ſpeciebus poſt ſanguinis inhibitionem, Cap. LXIII.
De aſperæ arteriæ vlceribus, Cap. LXIIII.
De pectore ſuppuratis, Cap. LXV.
De peripneumonicis, Cap. LXVI.
De phthiſicis ſeu tabidis. Cap. LXVII.
De pleuritide ſeu laterum morbo, Cap. LXVIII.
De ea quæ pleuritis eſſe putatur, quum tamen non ſit, Cap. LXIX.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICInæ, Tetrabibli ſiue quaternionis ſecundi, Sermo quartus.

De faciei, oris, & tonſillarum affectionibus: cui annexum eſt, De deſtillatione, & tuſſi: aſperæ arteriæ, pulmonis, ac thoracis affectionibus.

Ad ſuperciliorum ornatum, Cap. I.

QVanquam quod ad hanc rem attinet, iã antè à nobis dictum ſit, vbi de defluuio capillorum capitis, Sermone ſexto, mentionem fecimus, dicemus tamen & hîc, nõ importunè, ſed vt habet, paucis. Illitio augens ſuperciliorum capillos, atque etiam aliarum corporis partium: eadem etiam eoſdẽ nigros reddit. Nucum Põticarum interiora in vaſe figulino torrefacta contere, & pinguedine capræ ſylueſtris excipe, atque cum hoc ipſo partes inungi præcipe. Aliud. Adianti vnciam vnam, ladani ſextantem, paſſi Cretici heminã I. cõtunde ac ſubige cum paſſo: deinde torre, vt dictum eſt: ac rurſus cum pingui capræ ſylueſtris aut vrſi contere, & vtere. Potes & huc accommodare ea quorum meminimus Sermone ſexto: item ex Armeniaco lapide, de quo Sermone ſecundo, capite XII. diximus, ſicco trito ſupercilia inſperge.

De hypopiis, *hoc eſt, iis quæ ſub oculis fiunt ſugillationibus*, Cap. II.

QVOD hypopia ſub oculis fiant, ipſum nomen indicat: ſiquidem hypopion *Græcis* hypophthalmiõ ſignificat, *quod Latinis ſub oculis ſonat*. Sunt autem hypopia ex genere ſuffuſionum ſanguinis in locum contuſum: fiúntque ex plaga, quum tenuibus ſub cute venulis cõtuſis, ſanguis per fiſſuras ſub ipſam cutem affatim effunditur, neque id vno loco. In grumos enim coit ſtatim, & liuet locus, progreſſúque temporis nigreſcit. quare medela occurrendum eſt antequam nigreſcat, cura potiſſimùm ad hoc adhibita vt concretus ſanguis diſcutiatur. Quòd ſi tunicula quoque rumpatur venularum ex quibus effunditur ſanguis, miſcendum eſt iis quæ diſcutiẽdi vim obtinent, parum quiddam ex conſtringentibus. Nam ſi in principio ſola diſcutientia exhibeantur, non tantùm id quod effuſum eſt diſcutient, ſed per ipſas venarum contuſarum fiſſuras amplius quiddam elicient ex ſanguine in ipſis venis contento. Quum verò in naturam ſuam redierint venulæ, etiam citra admixtionẽ cõſtringentium, ad diſcuſſoria tranſeundum. Atque ego ſanè in principio vtor Nili ex roſis collyrio, ex eo in aqua diſſoluto locum ſugillatum illinens. Vtor autẽ pro momento, decocto meliloti & fœnigræci: deinde collyriũ quoque in eodem decocto diſſoluo, aut etiam in ſolo fœnigræci decocto. Quòd ſi reliquiæ quædã reſtiterint ipſius affectionis, diſſolutis ex myrrha collyriis in fœnigræci decocto, illino bis in die: prius tamen cum ſpongia in decocto madefacta loco foto. Idẽ præſtat in principio, non præſente ex roſis collyrio, glaucium illitum, & fæx olei coquendo condenſata. Inueteratum autem iã malum ex ſandyce collyria tollunt, & quæcũque præclarè omnino diſcutiunt, qualia Dioſcorides inter facilè parabilia enumerauit. Ea enim quæ ſub oculis fiũt, ſugillata, inquit, & liuores iam inueteratos tollunt, raphani cortex cum melle illitus, bryoniæ radix vino aut cerato excepta, bulbus cum vitello oui impoſitus, aqua marina calida pro fomento, aut muria vel ſalſugo, caſeus antiquus cum decocto hyſſopi impoſitus. Statim autem tollit ſepiæ teſta cum aceto illita, ſinapi cerato exceptum, cucumeris ſylueſtris radix contrita cum melle, lini ſemen contritum cum lacte. Critonis compoſitio ad liuores altè infixos, & ea quæ ſub oculis fiunt ſugillata: Seminis viticis albi drachmas tres, radicis herbæ lanariæ ſiue radiculæ drachmas tres, nitri rubri, corticis raphani, hyſſopi, farinæ fabarũ, vniuſcuiuſque drachmas tres, myrobalani dr. quadraginta, cineris pulmonis agni vſti drachmas quadraginta, bulborũ rubrorũ dr. LX. radicis thapſiæ aut ſucci dr. LX. corticis thuris drachmam v-

A nam, excipe cerato ex oleo roſaceo apparato, ac linteolo infartum impone. Oportet autem aſſiduè amouere, cum cautione ne locus exulceretur. Ego autem expertus ſum nucem pinguem, vetuſtate rancidam, certiſſimum ad liuores remediũ. Porrò reclinato ac ſupino remedia adhibere conuenit, vt adhæreant ſpatio horarũ triũ quã optimè contrita.

Circumlitiones præſeruantes faciem ne à ſole aut vento exuratur, Cap. III.

CIrcumlitio faciei, quæ aurea appellatur: Lupino- B rum ſiccorum ſextarios tres, aquæ pluuialis ſextarios quatuordecim. inijce in vas æreum ſtãno obductũ, ſináſque madefieri per triduum: quarta autem die decoque ad prunas vſquequo diſſoluantur lupini: deinde per colum exprime liquorem, ac eum ſeorſim decoque: atque vbi condenſatus fuerit, in vas vitreum repone. Vbi verò vti velis, quantum ſatis videbitur accipe, & cum eo in modica aqua diſſoluto faciem illine. Alia valde laudata. Similaginem lotam & per pannum percolatã ſinas deſidere, aquámque abiice: fæcem autẽ cum albu- C mine oui permiſce, donec mellis craſſitiem accipiat, & cum hoc faciem obline verſaturus in ſole: quum verò à ſole receſſeris, frigida multa ablue. Alia. Boni coloris faciem hæc reddit, atque item vniuerſum corpus: Maſtiche cum oleo omphacino diſſolutam circumline: aliquando autem & olei loco medullam ceruinam aut vitulinam accipimus, aliquando ceratum liquidum. Alia. Cupreſſi ac ilicis ſcobem in oleo decoctam oblini. Alia. Solani ſuccum cum oleo illine. Alia. Nu- D ces pineas cum modico aceto contere, adiecto melle ſufficienti, ac oui crudi vitellis, atque hoc ipſo faciem oblini. neque refert etiam ſi citra acetum eo vtaris. Alia. Hæc in æſtate cõuenit, faciem præſeruans: Tragacãthæ, ammoniaci thymiamatis, coſti contuſi, cuiuſque ſextantem, aluminis liquidi drachmas quatuor, thuris ſextãtẽ, amyli ſeſcũcem, oua cruda recentia tredecim, mellis libras tres, mulſi ſextarios tres. Tragacantham, ammoniacum & thus in mulſo madefieri per noctem vnam in vaſe vitreo ſinito: oua autem integra in acetum vetus & acre proiecta, per triduum macerato: alumẽ verò optimè E lauato: deinde omnia ſimul in mortarium fictile coniecta ac diligenter commixta, melle cocto excipito, atque vtere, faciem ex eis oblinendo. Ante ingreſſum verò balinei, medicamentum hoc tollatur. atque id particulatim auellere conuenit leni tractu ex facie, induratum deinde aqua tepida abluere, & ſpongia abſtergere. quod vbi factum eſt, manna thuris in albumine oui diſſoluta faciem illinito.

Vt ne rugoſa fiat facies, Cap. IIII.

F FAciem corrugatam extendit medicamentum hoc: Cornu cerui non antiquum in aqua decoque, donec ſucculẽtum quid remittat: percola deinde ipſam aquam, & cum ea farinam fabaceam ſubige, ac paſtillos informa, eóſque in vmbra exſicca. Vbi autem vſus poſtulauerit, quantum opus fuerit in aqua dulci diſſolue, vt cerati liquidi craſſitiem accipiat: & cum eo faciem oblinere iube: atque quum agglutinatum fuerit, faciem aqua tepida abluere præcipe.

Ad faciei nigredines, Cap. V.

G AD faciei nigredines his vtendum eſt: Iridis cõtritæ, farinæ ptiſanæ, farinæ fabaceæ, cuiuſque ſextarium vnum & dimidium, ſalis ammoniaci, cornu ceruini vſti, ammoniaci thymiamatis, cuiuſque ſextantem, in aqua diſſolue, & paſtillos informa, quos in vmbra exſiccatos adſerua, atque vſus tempore, in aqua reſolutos ante balineum faciei illini. Aliud. Farinæ ptiſanæ, thuris, iridis, farinæ fabarum, farinæ erui, ſpumæ nitri, coſti, cuiuſque chœnicis partem quartam, amygdalas amaras XX.

in forma cum candido ouorum & lacte aſinino, exſicca in vmbra, ac vtere, vt dictum eſt.

Smegmata & medicamenta faciem nitidam reddentia, Cap. VI.

QVandoquidem poſt vnguentorum ablationem plerique faciem extergere conantur, vtendum ad hanc rem cōpoſitionibus infrà ſcriptis. Smegma illuſtriorē reddens faciē. Amygdalas decorticatas XL. thuris, ſpumæ nitri, gummi, cuiuſque dr. I. farinæ fabaceæ dr. XII. excipe oui candido, & in paſtillos digere: quib⁹ cū aqua ſolutis, paſſim tum in balineo, tum citra balineū vtaris. Aliud ſmegma faciei celebre & admirandum, quod & faciem illuſtriorem reddit, & rugas expolit, aſperitates pellit, incipiētem elephantiaſin arcet, ſi quidem cum aliis remediis adhibeatur. vſus eius etiam reliquo corpori cōueniens eſt. Maſtiches, thuris, ammoniaci thymiamatis, iridis, cuiuſque vnciam vnam, tragacanthæ ſeſquiunciam, ſucci vuæ acerbæ immaturæ dodrantem, ſeminis peponis vnà cum concluſo in ipſo humore dextantem, candidū ouorum XXI. ſimilaginis ſextarios quinque: cōtunde omnia, ac cum candido ouorum, & humore peponis, ſuccóque vuæ acerbæ commiſce, & in paſtillos redige, ac exſicca: pòſt verò cōtuſos ac attritos, in vaſe vitreo ad vſum adſerua. Smegma faciei, quod ſimul & ipſam rubicundam reddit. Farinæ erui, fabarum, lupini, ptiſanæ, ciceris, bulborum narciſſi, cuiuſque ſextarii Italici dimidium, ſimilaginis ſextarium vnum, contunde ac cribro tenuiſſimo excute: deinde oui candido commixta, in paſtillos digere, & in vmbra deſicca. Vſu verò expetente, quantum libet accipe, & in aqua diſſolue, atque à balineo vtere. Aliud, faciem illuſtrans, & vniuerſum corpus. diſſipat autem & rugas, & cutem depurgat. Vitis albæ radicē delibra, ac in ſole æſtiuo exſicca: deinde contuſæ ac cribratæ Italici chœnicis dimidium accipe, iridis contuſæ tantundem, myrobalani ſiccæ decorticatæ tantundem, farinæ fabaceæ chœnicem vnum: hæc in vino veteri odorato ſubacta, in paſtillos digere, quos in vmbra exſiccatos adſerua: & vſu expetente, contuſis & cribratis cum aqua vtere. Aliud Cleopatræ reginæ, odoratum & pretioſum. Coſti, myrrhæ troglodyticæ, iridis, ſpicæ nardi, amomi, folii malabathri, caſiæ, floris iunci odorati, cuiuſque vnciam vnam, myrobalani lib. IIII. ſpumæ nitri lib. I. contundito, cribrato, vtitor confert vniuerſo corpori. Aliud efficax & odoriferum. Floris iunci odorati, iridis, cuiuſque dr. duas maſtiches dr. vnā, contere, & cum ſucco ptiſanæ craſſiſſimo paſtillos forma, & in vmbra deſicca. Vbi verò vſus expetit, in aqua diſſolutos illinito, & poſt horæ ſpatiū frigida abluito. Aliud, ſplendidam & erugatam reddens faciem, ac totum corpus. Farinæ fabaceæ Italicum modium I. ſimilaginis Italicos ſextarios III. trifolii cōtuſi ſextarios quatuor, myrobalani tantundem, iridis cōtuſæ tantundem, ammoniaci thymiamatis lib. I. coſti tātundem, candidum ouorum recentium crudorum ſexaginta, ſeminis peponis vnà cum humore chœnicem vnum, ſucci vuæ acerbæ tantundē, ſubige & informa paſtillos, quos ſufficiēter in vmbra exſiccatos à balneo illine. Præclarè facit & ad eas quæ in collo ſunt & reliquo item corpore nigredines. Aliud, ad faciei nigredines, multo vſu exploratum. Thuris ſeſquiunciā, ceruſſæ probè lotæ, ſpumæ argenti in decocto cicerum alborum ad ſolem frequenter ablutæ, amyli recentis, ſcobis marmoris albiſſimi, maſtiches puræ, ſpumæ nitri albentis, teſtarum ſepiæ, ſing. vnc. I. ſaponis Gallici vnc. XII. candidum ouorum decem appara, & vtere vt dictum eſt. Aliud mirabile faciem depurgans & illuſtrans. Farinæ fœnigræci trientem, terræ Samiæ quæ aſter appellatur, quadrantem, amyli trientem, maſtiches ſeſcuncem, medullæ ceruinæ recentis ſeſcuncem, tragacanthæ trientē. Tragacantham in lacte muliebri aut aſinino macerato, ac cum eo diſſoluto, reliqua tenuiſſimè trita in paſtillos digerito: quibus in vmbra deſiccatis (vt prædictum eſt) vtitor. Aliud ſmegma. Ricini ſeminis interioris drachmas octo, bulborum narciſſi ſiccorū ac decorticatorū drach. octo, ſimilaginis drach. quatuor, thuris drach. II.

A candidū ouorū octo, appara vt dictū eſt, & vtere. Sapo quo vſa eſt Pelagia patricia, ad faciē illuſtrandā. Saponis Gallici ſeſcuncē, ceruſſæ ſextantē, maſtiches vnciæ dimidiū, medullæ cerui vnc. I. ſpumæ nitri albæ trientem, ceræ albæ quadrantem. Præmacera ſaponē in aqua in vitreo vaſe ad dies quinque, aqua pluuiali quotidie permutata, & ſapone excolato. poſtea in ollam nouā immitte ſaponem, & ſexta diē rurſus affuſa pluuiali aqua ad lentas prunas decoque, donec ſapo diſſoluatur: deinde cerā & medullā adde, & ad diſſoluta maſtichē & ſpumā nitri inſperge, olla amota, & aſſiduè per ſpathā commota: deinde etiam ceruſſam modica aqua tritam adde, & medicamentum in teſtam miſſum cōtentè manu ſubige, & repoſito in vitreo vaſe, vtere velut dictum eſt.

B Smegma ex Rufi libris, ad totius corporis erugationem. Ficus pinguiſſimas, vitis albæ radicem ſiccam delibratam, ſepiæ teſtam vſtam, farinam erui: vnumquodque ſeorſim contunde: deinde etiam ſimul, & modico adſtillato melle vtere. Aliud ſmegma, quod

C vniuerſum corpus odore imbuit. Terræ cimoliæ beſſem, iridis, tenuiſſimè tritæ drachmas vigintiquatuor, nardi Celticæ drachmas vigintiquatuor, cyperi, cardamomi, ſtyracis flaui & pinguis, cuiuſque dr. duodecim, ſtyracem in vino veteri odorato diſſolue, & in promptu habe: terram verò cimoliam in fictile vas coniectam carbonibus impone, atque vbi ſatis canduerit ab igne, eam ad diſſolutum ſtyracem iniice, deinde reliqua ſicca tenuiſſimè trita inſperge, ac ſimul ſufficienter vnita in paſtillos digere, quibus in vmbra exſiccatis, pòſt verò tritis

D & cribratis vtere.

Cataplaſmata æſtiua, odorum corpus reddentia, ex Critone, Cap. VII.

QVVM ſudores corpus vexant, magna oboritur ex eis moleſtia, præſertim in æſtate. na & ſordes mult as inuehunt, & tetrum odorem de ſe præbent. Quare ſubſcriptis remediis vti conuenit, non ad mulieres tantùm, ſed ad ipſos etiam viros. Non importunum enim eſſe puto & in hoc ſmegmatum tractatu harum rerum mentionem facere. Cataplaſma, *hoc eſt inſperſio*, to-

E tius corporis odorem bonum efficiens, æſtiuum. Roſarum ſiccarum quadrantem, caſiæ quadrantem, amomi, coſti, ſpicæ nardi, cuiuſque drachmas duas, aluminis liquidi ſextantem, diſſolue in vino veteri odorato, & in paſtillos digere, quos in vmbra exſiccatos vſu expetente contundito ac cribrato, atque in balneo inſpergendos exhibeto, ita vt diligenter perfricent, & cum frigida aqua abluant. Aliud. Spumæ argenti in decocto cicerum ad ſolem inalbatæ, amomi, caſiæ, folii malabathri, coſti, ſpicæ nardi, aluminis liquidi, iridis, omnium par pondus appara, & vtere vt dictum eſt. Po-

F tes autem præſcriptis cataplaſmatis vti quocunque tempore velis. Aliud, odorum & lene. Roſarum viridium & tamen ſiccarū drachmas quadraginta, myrrhæ troglodyticæ drachmas octo, iridis Illyricæ, ſpicæ nardi, caſiæ, cuiuſque drachmas octo, vino odorato ſubige, & paſtillos informa: quibus vbi vti velis, contritis & cribratis corpus inſperge, maximè à balneo. Aliud. Amomi, caſiæ, ſpicæ nardi, coſti, folii, myrrhæ, ſingulorum æquales portiones, vini quod ſatis eſt, para,

G ac vtere velut dictum eſt. Aliud. Caſiæ, iridis, myrrhæ, aluminis optimi, pares portiones vino ſubige, & paſtillos forma, ac vtere. Aliud. Iridis, ſpicæ nardi, floris iunci odorati, cuiuſque dr. IIII. amomi drachmas II. myrrhæ dr. duas, meliloti dr. V. appara & vtere ſimiliter. Archigenes autē inquit, Ad omnes corporis tetros odores, atque eos qui graſſoniæ à *Græcis* appellātur, ante omnia conducunt exercitia, inunctiones, ſiccæ fricationes, alui frequens ſubductio. Sunt etiam cibi ad deſtruendum hoc malum commodi, itémque illitiones. Conue-

H niunt itaque oleum roſaceum, melinum, myrteum, iris ſicca per ſe in puluerem redacta & intrita: aut alumen liquidum in aqua vel vino dilue, & myrrham tenuiſſimè tritam admiſce, ac ad mellis craſſitudinem redige, & ex eo collum, locos ſub alis, inguina, & reliquos exſudantes locos inunge. Aliud. Aluminis liquidi drach. IIII.

myrrhæ drachmas quatuor, ſpumæ argenti lotæ drach. duas, caſſiæ drachmam vnam, contere, & cum eis ſub alis locos, intermedia coxarum, & inguina confrica: tollit enim eueſtigio eorũ fœtorẽ. Aliud. Caſtæ drach. quatuor, aluminis ſciſſilis drach II. vtere cum vino per ſe.

Aliud. Maſtiches quadrantem, aluminis ſciſſilis vnciam vnam. vtere cum vino. Aliud. Myrrhæ troglodyticæ, iridis Illyricæ, florum roſarum ſiccarum æquales partes contunde, & cribra, ac forma paſtillos cum vino, eóſque in vmbra ſicca vbi ventus non ſpirat: deinde contuſos ac cribratos in pyxide repone coopertos vt ne tranſpirẽt, & vtere à balneo, inſpergens ac defricans locos leniter, atque ita imbibi ſine, & poſtea frigida ablue, & manet odor de quo meritò mireris. Pro hoc facit & alumen cum vino, & crocomagma cum myrrha, & cupreſſi ramẽta, ac alumen cum vino.

Potiones ad eos qui tetrum habent corporis odorem, Cap. VIII.

IIS verò qui fœtentem habent corporis odorem, eiuſmodi potiones exhibere conuenit: Cardui radicem in vino albo decoctam propina, & eiicient vrinam craſſam & fœtentem. Aliud. Reſinam terebinthinam oliuæ magnitudine cũ pari melle decoque, & quotidie deglutiendam exhibe, & vinum inſuper abſorbendum.

Aliud. Myrrham & ſerpyllum paribus partibus terito, & in pilulas formato, quarum duas deuorandas dato, & vinum inſuper abſorbendum. hæc etiam ad oris graueolẽtiam faciunt.

Ad menti ſcabritiem, ex Galeno, Cap. IX.

FIunt & in mẽto aſpredines vtplurimùm feroſo humore à capite deſtillante, & præcedentibus furfuraceis in collo ac vicinis partibus ſquamis, aliquando autem vſque ad auditorios pertingit ac perreptat meatus. eſtque omnino hæc affectio doloroſa, pruritus inferens, ac diſtẽdens corpus: quare ſubſcriptis remediis eſt ſubueniendũ.

Critonis. Amurcam ex oliua priuſquam exprimatur deſtillantem decoque quouſque cogatur, eáque aſſiduè locos inunge. Aliud. Myrrhæ vnc. I. ouorum crudorum vitellos quinque: myrrham cum lacte dilue, deinde adiice ei oua, eáque ſimul paſſo excipe, ac aſſiduè illini, & mi raberis effectum. Aliud pharmacum efficax, quo multos hac affectione detentos liberauimus: Glaucii drach. ſedecim, gummi drachmas quatuor, lacrymæ oleæ tãtundem, diſſolue & ad ſtrigmentitiã craſſitudinem cum paſſo redige, atque aſſiduè illine. Exulcerata autem cute & circumdolente, ſequentibus vtendum. Pinguis compoſitio ad faciei manentes & ſquamoſas affectiones, ac aſperitates. vtilis etiam exiſtit ſedi, conuenitque ambuſtis ab igne: Spumæ argenti vnciam vnam, ceræ tyrrhenicæ trientem, ouorum aſſatorum vitellos tres, adipis anſerini bene ſubacti trientem: Spumam argenti in farinam redige, ac adiice ei oua: deinde his ſimul vnitis infunde quantum ſufficit lactis, vt ad ſtrigmentitiam craſſitiem redigantur, poſtea ceram liquefactam vnà cum pingui, refrigeratámque ac eraſam coniice, ac ſimul cõmiſce atque in pyxide reconde. Vſu verò exigente, de eo quantum ſatis eſſe videbitur accipe, ac cum roſaceo dilutum impone. Potes autem & ſedis remediis, & quæ ad ambuſtos ab igne deſcripta ſunt, conſimiliter in hac affectione vti.

Ad faciei lentigines remedia, quibus etiam ad maculas à ſole prouocatas, & ad varos vti licet, Cap. X.

VItis albæ itémque nigræ radices cum oleo decoque, donec ſucculentæ reddantur. tollit etiam tum lentigines tum varos, oleum amygdalarum cum cera, radix lilii cum melle. Maximè omnium autem lentigines delet gummi & nitrum æquali pondere, melle permixta. Aliud. Braſſicæ ſemen aqua contritum illini, abſterſo tamen & confricato prius loco. Vbi verò exaruit, atque cutis attollitur, prolue aqua multa frigida, & illinito pingui anſerino, aut medulla cerui, aut etiam cerato ex aliquo huiuſmodi apparato. Cauendum autem eſt, ne quis poſt excoriationem incidat in ea quæ faciem offendere poſſunt, qualis eſt aër frigidus, aut ventus aut prolutio faciei. Aliud. Sandaracham attere cum melle ad ſtrigmẽ-

A ti denſitatem, & per dies ſex illinito. areſacta autem cute atque eleuata, vtere galbano cum modico nitro & aceto diſſoluto. Aliud, ad vibices ac lentigines: Columbæ ſtercus cum acri aceto tere, ac vtere. & miraberis. Ad diuturnas autem lẽtigines his vtere: Radicis cucumeris ſylueſtris ſextãtem, cimoliæ vnciam vnam, in puluerẽ redige ac repone. Vſu verò expetente, quantum ſuffecerit in aqua dilutum illini. Aliud. Bulborum depuratorum vnciam vnam, thuris vnciam vnam, contere, adiecto cochlearum terreſtrium magnarum cruore. oportet autem

B ipſas adhuc viuas ſtylo pũgere, atque id quod effluit mucoſum, pharmaco iniicere: quód vbi vſus tempore diſſolueris, melle exceptum inunge. Eundem effectum præſtat ari radix ſicca cum melle, & vmbilici veneris radix cerato liquido excepta atque illita. Smegmata ad lentigines in calli modum obduratas. Quandoquidem contingit aliquando ſublatis lentiginibus calloſam reddi cutem, ac vix curabilem fieri affectionem, vtendum eſt poſt lentiginum excoriationem huiuſmodi ſmegmatis. Farina erui chœnicis Italici dimidium, farinæ ordeaceæ tantundem, ſquillæ aſſatæ ſextantem, omnia in pul-

C uerem redacta, candido oui excipe, & in paſtillos redige, quos in vmbra deſiccatos adſerua: vſu verò expetente cũ aqua diſſolutos illinito, & poſt modicam temporis intercapedinem frigida abluere iubeto: aut cremore in quo furfur maceratus eſt, maximè ſi adeſt inflammatio. Aliud. Spumæ nitri drachmas octo, alcyonii drachmas octo, galbani drachmas octo, amygdalarum amararum delibratarum drachmas tres, melle excipe, ac illitũ ſinas areſieri: deinde iube faba dentibus contrita extergi, ac

D ablui aqua moderatè frigida: cautóſque eſſe præcipe, ne aut à vento, aut à ſole lædantur.

De maculis à ſole prouocatis, quas Græci ἐφηλίδας vocant, ex Critone, Cap. XI.

FIunt etiam in facie maculæ, quas Græci ἐφηλίδας vocant, eo quód à ſole prouocentur, maximè circa malas & naſum: & apparent ſanè non in alto fixæ, ſed inſtar floſculorum productæ, quare leniter eas confrictas attollere oportet, ac ſinere areſieri, commoneréque vt vno aliquo ex ſmegmatum genere extergantur: diſcutiuntur e-

E nim ab illis, aut certè abſcedunt, vt digitis auelli queant. Verùm non violenter id facere conuenit, ſed leniter & paulatim. Quòd ſi adhuc inhæreãt, nihilo leuiores redditæ, ſubſcriptis vtendum eſt: Braſſica contrita & illita, ad maculas à ſole productas, & lẽtigines, atque omnia alia quæ medioeri exterſione ac repurgatione indigent, vtilis eſt. Similiter autẽ & ſepiæ teſtæ vſtæ aut teſtæ purpurarum ac buccinorũ cũ melle illitæ. oportet autẽ has teſtas in crudam ollam coniectas in fornacem immittere ac aſſare. Oribaſii ad maculas à ſole prouocatas, varóſque & vitiligi-

F nes: Farinæ erui libras duas, ſeminis erucæ libram vnã, amygdalarum amararum, cucumeris ſylueſtris radicis cuiuſque libram vnam, in vino mulſo diſſoluta & contrita illini, ac poſt horæ ſpatium ſpongia abſterge. Aliud valde admirabile: Ceræ Tyrrhenicæ drachmas quindecim, olei roſacei drachmas ſeptem & dimidiam, pinguis anſerini vnciam vnam, ſpumæ argenti lotæ & dealbatæ vnciam vnam, ceruſſæ vnciam vnam, gũmi drachmas quatuor, mellis Attici vnciam vnam, diſſolutis illini faciem: & poſt ſpatium horarum ſex ſpongia deterge, ac laua cũ

G ſapone. Aliud Oribaſii: Lupinos in lixiuio per triduũ maceratos contere, & cum eis lentigines illini, donec auelli poſſint. Aliud. Saponem Gallicum aqua tritum modicè adiecto melle inunge & per horas tres inhærere ſine: aut ſtercus colũbinum linteolo acceptum ac in puluerem exuſtum cum oleo contere, ac illine confidenter. Idem probè efficit myrobalanos contrita illita: itémque bulbus crudus per ſe vel cum oui luteo & aceto aut melle. Exuſti autem bulbi vnà cum alcyonio illiti depurgant lẽ-

H tigines: quod facit elaterium quoque illitum, & caſia cũ melle, braſſicæ ſemen cum aceto, hederæ folia vino decocta, radix vmbilici veneris cum cerato liquido illita: aut cucumeris ſylueſtris radix. Aut fici virgulta in aceto decoque, ac contuſis vtere: quod idem & vitiligines ſanat: aut rubeã oleo contritam, aut coſtum aqua contuſum, aut ni-

tri ſpumam cerato liquidiore exceptam,aut lupinos crudos cum lixiuio cochleariorum decoctos & contuſos, cũ melle illini. Aliud. Radices narciſſi delibratas in aceto decoque ac tere, iniecta farina erui ſufficiẽte,& paſtillos informa, quos in vmbra exſiccatos in vſũ adſerua, qui vbi poſtulauerit,contritos cum melle, ad veſperam illine:manè autem rurſus ablui præcipe. Aliud. Lilii bulbos quinque,cõtere & coniice ſpumæ nitri libram vnam,deinde melle quantum ſuffecerit commiſtum illini,vſquequo integrè curentur, vt iam antea dictum eſt.

Aliud. Amygdalarum amararum partes duas,melanthii torrefacti partem vnam, vnumquodque ſeorſim contere,& cum melle commiſce:illinito autem ad veſperam manéque abluito cum aqua dulci. Vtere autem vno aliquo ex ſmegmatis,ſuperius ad faciei nigredines præſcriptis:itémque iis quæ ſunt illis vicina ac ſimilia. Vtile autẽ eſt & hoc,(præſertim ſi fuerint diuturnæ) buccina exure & cum melle cõtere,& ad veſperam illine:manè ablui cum aqua dulci præcipe. Aliud ad ſolares maculas, valde pulchrum: Oua integra in aceto macerato,donec teſta quamtenerrima fiat, deinde ſuperius perforato, ac extrahe ab eis candidum:pòſt verò iridis Illyricæ tuſæ ac cribratæ,& melanthii in tenuiſſimum puluerem redacti, & thuris æquas partes cum eis conterito,adiectóque mel le ſufficienti,vt dictum eſt,vtitor.Quòd ſi adhuc perſeuerauerit affectio, huiuſmodi excoriatoriis vtendum erit. Excoriatoriũ macularũ à ſole prouocatarũ & lentiginũ: Melãthii quadrantẽ,ſeminis ocymi quadr.radicis ari quadrãtem, aqua ſubigito,& imponito,ac ſinito agglutinari: poſt aliquantũ verò interſtitiũ detrahito,atq; aqua calida quamplurima proluito. Aliud, quod ad calloſam faciem conducit,ſiue per ætatem,ſiue per continuam pharmacorum acriorum excoriationem, calli ſint contracti. Seminis erucæ ſeſcũcẽ,ammii,cardamomi,radicis ari,coſti,cuiuſque quadrantẽ contũdito,cribrato, ac reponito. Vbi verò neceſſitas exigit,quantum ſatis videbitur accipito, acetóque ſubactum imponito ſatis condenſatum: quum verò agglutinatum fuerit,acetum aut aquam per ſpongiam inſtillato.Facta autem excoriatione,multam aquam calidam affundito:à prolutione verò, ſubiectam mixturam panniculo laneo exceptam imponito: Ceruſſæ drachmas octo,ſpumæ argẽti lotæ drachmas quatuor, adipis anſerini ſeſcuncem,medullæ ceruinæ ſeſcuncem, œſypi medicamenti quadrantem,adipis ſuilli recẽtis quadrantem,olei ſeſamini quantum ſufficit. oportet autem fomentum adhibere bis in die.Eleuata autem cute,ſequens ceratum eſt imponendum: Adipis caprini à fibris depurati & loti libras duas,olei ſuſini ſeſcuncem,olei roſacei & amygdalini,ceræ,maſtiches,cornu ceruini vſti, ſalis ammoniaci,cuiuſque vnciam vnam, terræ Cimoliæ trientem. Et quæ eliquari poſſunt liquefacito & percolato:deinde rurſus ad carbones lentè decoquito, & ad ea quæ ſicca ſunt in mortarium adfundito,ac probè vnitis vtitor.

De exulcerata menti ſcabritie.

Vtendum eſt ad eam iis quæ paulo pòſt in capite videlicet decimoquinto deſcripta ſunt,ad manantes menti papularum eruptiones.

De ſtigmatis ſiue notis à verbere illatis, Cap. XII.

STigmata apppellant quæ in facie,aut alia quapiam corporis parte infliguntur,notas,quales videmus in manibus eorum qui militiam exercent. Atramento autem vtuntur illi tali:lignorũ ſpinæ Ægyptiacæ & maximè corticis librã vnam,æris vſti ſextantem,gallarũ ſextantem, atramenti ſutorii vnciam vnam,contundito ac cribrato, primúmque æs vſtum cum aceto terito:deinde & reliqua contrita coniicito,affuſiſque aquæ quidem partibus duab⁹,ſucci verò porri parte vna,& probè vnitis vtitor. Oportet autem locis prius cum acubus punctis ſanguinem extrahere,& primùm porri ſucco illinire,poſtea verò ipſum adhibere pharmacum.Porrò quibus eiuſmodi ſtigmata extirpare penitus volumus, illis ſubſcriptas mixturas adhibebimus. Calcis partem vnam, nitri aſſati partem vnam cum lixiuio coactiliariorum terito,& nitro adſperſo locum prius præparato & extergito:deinde illinito conti-

A nenter.idem quoque ad verrucas myrmecias dictas,efficax exiſtit. Aliud,quod ſtigmata tollit:Piperis drach.II. rutæ drach.quatuor,auripigmenti drach.quatuor,contere & adiecto melle in pyxide figulina repone. Vbi verò vſus expetit,ſupra ſtigmata prius nitro confricta, reſinã terebinthinã impone,vinculo adhibito in dies V. poſtera autem die VI. ſolue atque acu ſtigmata penetra, & cũ ſpõgia ſanguinem exterge, ſalémque tenuiſſimum in ipſas puncturas inſperge:quem tãdiu inhærere ſinas,donec ſtadia decẽ quis curſu confecerit: deinde prædictũ pharmacũ B linteo exceptum impone,neque ſoluas per dies V.ſequẽti verò VI.ſolue,& ſtigmata ſcalpendo expoli,atq; vbi quod nigrum fuerit detraxeris,rurſus pharmacum ipſum illinito cum penna.eruit enim in viginti diebus citra magnã exulcerationem,nõ relicto etiam veſtigio cicatricis. Idem efficiunt mordendo erodentia medicamenta in vulnerum tractatu deſcripta.

De varis faciei,qui *Græcis* ionthoi & acmæ vocantur, Cap. XIII.

SOlet circa faciei cuticulã tuberculum oboriri, paruũ quidem ſed durũ,quod vari nomine appellatur. id ſa- C nè à craſſo humore producitur.Quare cura ei⁹ per ea quæ duritiem emolliunt & tumorem diſcutiunt, medicamina perficitur.quorum ſyluam eiuſmodi tibi parabis: Lilii radicem tritam cum melle illinito, aut cyclamini radicem cum melle, aut narciſſi radicem cum melle, aut caſiam cum myrrha & melle,aut plumbaginem cum aceto aut pulegium tenuiſſimè tritum ac cerato exceptum impone. Aliud. Mellis & aceti acerrimi, cuiuſque æquales partes permixtas illini,ac digito circumtere. Aliud.

D Sepiæ teſtæ vſtæ ſextantem,coſti ſextantem, myrobalani vnc. vnã contere cum aqua & illini, arefactum verò rurſus humecta. Aliud. Coſtum contunde,& cribratũ in tenuiſſimum puluiſculum redige,deinde cum felle caprino commixtum in cerati modum effinge, & cum eo varos ad veſperam illini:manè verò à ſomno,lacte,qualecunque adfuerit, faciem abluere iube. Aliud. Alumen ſciſſile quamtenuiſſimè contere, & reſina terebinthina exceptum impone.Quum autem diu perſtiterint vari,his vtendum erit:Saponis Gallici drachmas quatuor,ammoniaci thymiamatis drachmam vnam,thuris drachmam E vnam,diſſoluito in aqua & ad cerati dẽſitatẽ reducito,ſicque illinito,ac poſt horæ ſpatium ablui cum calida præcipito. Aliud. Rhois culinarii,hyſſopi,pulegii,ſalis foſſilis,ſeminis ocymi,cuiuſque æquales partes cerato roſaceo excipe,ac vtere. Aliud,quod ad eminentiores faciei affectiones,itémq; pruritus efficax eſt,necnon ad principiũ elephãtiaſis. Gũmi albi & nitri æquas portiones,acri aceto dilue & illini.Vbi verò exaruerint,ſubſcripta mixtura depurga: Saponis Gallici lib.I.ammoniaci,ſpumæ ni- F tri,thuris,maſtiches,cuiuſque quadrãtẽ.ſaponẽ & ammoniacũ in vaſe fictili cũ aquæ chœnice vnã decoquito: vbi verò diſſoluta fuerint,ſicca cõtrita ac anguſtiſſimo cribro excuſſa iniicito:deinde tranſfer in pilam,probéq; contuſum vitreo vaſe recondito.Neceſſitate verò expetente,faciem illinito, & poſt paruum interſtitiũ multa aqua abluito,prius leniter facie cõfricta. hoc pharmaco ſemper ad varos vtere. Aliud, ad varos celebre. Nitri rubri ſextantem,cimoliæ vnc.I.thuris drach.IIII.farinæ erui vnc. I.vtere autẽ hoc modo: accipe halcyonium, ac per ſe o- G ptimè contere:deinde iniecto oleo ſimul tere,& ex eo faciẽ ad veſperã illini,manè verò à ſomno præſcripta compoſitione exterge. Aliud ſmegma,quo per omnẽ curã varorum vti conuenit: Farinæ fabarum, farinæ ſeſami, medullæ peponis ſiccæ,cuiuſque drach.quatuor contere, & cum his exterge. Aliud. Nitrum cum myrrha tritum aqua permixtum exhibe,eóque extergatur.

De ſicoſis faciei tumoribus, ex Galeno, Cap. XIIII.

EST & hæc vna aliqua ex menti affectionibus, in hoc H differens à varis,quòd nõ ſolùm craſſus exiſtit humor à quo producitur,ſed ſeroſa etiã tenuitate participat, ob quam & citius exulceratur,ſi quidem non vt conuenit cures:& ſiccioribus etiamnum indiget remediis, quàm ea ſunt quæ varis adhibẽtur. Oribaſius ad Euſtathiũ: Ficos

appellant germina vlceroſa, rotunda, ſubdura, rubicũda, quæ conſequitur etiam dolor. Naſcuntur autem vtplurimùm in capite, atque etiam reliquo corpore: de quibus Crito ſic ſcripſit, Ad ficoſas menti eminẽtias, Critonis: Spumæ argẽti drachmas quatuor, thuris drachmas duas, ſalis foſſilis drachmas duas, ſandarachæ drachmam vnã, contrita ſimul impone. Aliud valde præclarum: Elaterii drachmas duas, ſalis foſſilis tantundem, chalcanthi drachmas duas, ſandarachæ drachmam vnam, miſce: & cum ſpecilli inſtrumenti (quod melã *Græci* appellant) extremo, admota impone, præhumectato prius loco, quò pharmacum melius inſideat: poſt impoſitionem verò, cataplaſmate ſeminis lini aqua diſſoluti ſupernè contege.

Aliud Archigenis, ad capitis & menti ficos: Calchãthi aſſati, aluminis ſciſſilis, glutinis, cuiuſq; æquales partes, ſquamæ æris duplum. glutinum in aceto maceratũ dilue, & cum eo reliqua trita committe. Vbi verò vti velis, in aceto rurſus dilue, ac ex eo ficoſas eminentias inunge, & raſura tenuis linteoli contege. Inhæret autem pertinaciter, atque citra cicatricem ficos depurgat. Vtor autem & hoc ipſo pharmaco ad callos fiſtularum leniendos in collyria informato. Quòd ſi humidi ſint tumores, nimirũ aqua effluente ex eis, velut à fonte, pura, ſubſcriptis remediis vtẽdũ erit. Paſtillus ad ficoſas mẽti eminentias. Reprimit autẽ omnes tumores qui accidũt illis qui malè cicatricem obduxerunt: quemadmodũ videmus in iis quibus palpebræ aut labia ſunt conſuta: Squamæ æris ſextantem, miſyos aſſati ſextantem, auripigmẽti ſextantẽ, diphrygis dr. iiii. chalcitidis vſtæ dr. iiii. æris vſti dr. iiii. glutinis fabrilis dr. iiii. cõpone, & vtere vt dictum eſt in priore. nam & ob eius vſum, magnũ nomen adeptus ſum.

Ad manantes menti papularum eruptiones, ex Critone, Cap. XV.

CONferunt quidem & his plurima eorũ quæ antea ad capitis vlcera manantia præſcripta ſunt: propriè autem proſunt hæc: Spumæ argenti, chalcãthi, malicorii, baccarum myrti ſing. æquales partes cum vino & oleo myrteo tritas illinito. Aliud. præclarũ eſt hoc: Verbenacæ ſupinæ drac. octo, acaciæ drach. octo, myrrhæ drach. ii. cum vino tritis vtere. Aliud. Myrrhæ vnc. i. thuris ſextantem, acaciæ trientem. vtere cũ vino. Aliud. Spumæ argenti, ladani, baccarum myrti nigrarum, ſeminis hyoſcyami, malicorii, æqualibus partibꝰ cum vino & oleo myrteo aut roſaceo permixtis vtere. Aliud, quod & ad ea quæ inſtar faui, melle manant vlcera meliceriades *Græcis* appellata, conducit, ſiue ea in mento, ſeu in capite exiſtant, quæ à Syris appellantur ſanalia: Spumæ argẽti & baccarum lauri æquales partes cum aceto ac oleo myrteo illinito. experimentum enim bonum de ſe præbuit ſæpe.

De impetiginoſis tum menti tum reliqui corporis tumoribus, ex Galeno, Cap. XVI.

PRæterea & hæc affectio ex mixto quopiam generatur humore, nimirum ſeroſis & tenuibus acribúſque humoribus vnà cum craſſioribus permixtis: quapropter etiam facilè in pſorã & leprã tranſit. Indiget itaque hæc affectio pharmacis fortiter deſiccantibus. Quòd ſi verò in pſorã aut leprã tranſierit, ad hoc quòd deſiccãtia remedia adhibenda ſunt, neceſſe erit & repurgantibus vti. Itaque Crito ita ſcripſit, ad eas quæ in mento prodeũt impetigines, lichenas appellatas. Affectio (inquit) eſt inſuauiſſima, & pruritum inferens, & circumtenſionem, & periculum non minus. Proſerpit enim aliquãdo per vniuerſam faciem, & oculos ipſos contingit: quare diligentiori cura vtendum erit, vbi ea quæ iam longo tẽpore perſeuerarunt, ab iis quæ recèns prodierunt diſcreuerimus. Ad recentes igitur impetigines conueniunt hæc:

Perdicii herbæ folia continenter in loco confrica, aut thus, aut ammoniacum cum aceto terito, aut etiam cum perdicii ſucco, ac illinito. Aliud. Liquorem qui ex humidis oleæ lignis, dum comburuntur effluit, illini. Idem facit quod ex braſſicæ caule dũ aduritur, deſtillat illitum. Aliud. Maluæ agreſtis ſemen depuratum col-

A ligé, contere, ac expreſſum inde ſuccum repone, eúmq; aſſiduè illine. Aliud. Portulacæ ſuccum continenter illinito. Aliud. Lacrymam ſylueſtris oleæ cum aqua diluito, & adiecto modico ſtyrace, vnito ac imponito. Vbi verò iam diu durauerint impetigines, viticis folia cum aceto trita illini, aut haſtulæ regiæ radicem in aceto decoctam & tritam adfrica. Aliud, ad diuturnas impetigines: Chamæleontis nigri radicem in aceto decoque, contere, & illine. Verum quum ad impetigines multa & varia excogitata ſint remedia, parti-
B culatim de ſingulis dicam, initium ſumens à paſtillis.

Paſtilli. Paſtillus ad impetigines in quacunque corporis parte conſiſtant: Alcyonii vſti drachmas duas, ſulphuris viui, thuris, pyrethri, ſpumæ nitri, cuiuſque dr. duas, chamæleontis nigri radicis drach. quatuor, haſtulæ regiæ radicis dr. quatuor, glutinis drachmas quatuor. glutinum in aceto dilue, & cum eo reliqua excipe, deſicca, & vtere cum aceto. Paſtillus valde celebris: Foliorum fici ſiccorum drachmas duodecim, chalcitidis crudæ drachmas decem, calcis viuæ drachmas octo, miſyos
C crudi drachmas quatuor, thuris drachmas quatuor, ſulphuris viui drachmas octo, aceto ſubige, & cum aceto vtere. Paſtillus ad impetigines, qui & callos extirpat, & cicatrices ſupra opinionem: Thuris, teſtarum buccinorum vſtorum, fimi columbini, alcyonii, gummi, ſingulorum æquales partes contere cum lacte, & informa paſtillos, ac vtere cum aceto. Paſtillus alius. Lacrymæ oleæ ſylueſtris drachmas quatuor, thuris drachmas quatuor, ſulphuris viui, alcyonii, ſpumæ nitri, halicæ contuſæ & cribro excuſſæ, cuiuſque dr. octo, halicam in acetũ
D multum atque acerrimũ coniectã tãdiu decoque, donec viſcoſa reddatur: reliqua verò cum ea ipſa commiſſa in paſtillos informa, ac cum aceto vtere. Circumlitiones ad impetiginem. Ad impetigines maximè feras: Nitri, chalcitidis aſſatæ, ammoniaci thymiamatis, ſucci ſerapiadis tres teſticulos habentis æquales partes contunde, & cũ aceto illini. Efficax eſt & ad humentes impetigines: atque ego ſanè vſus ſum, & ex animi ſententia ſucceſſit. Aliud. Stercoris dorcadis vnc. i. thuris vnc. i. cõtuſis vtere cũ aceto, ita vt cũ nitri ſpuma impetiginẽ priꝰ
E confrices: & miraberis. Aliud, quod & ad impetigines & vitiligines ac lepras valde commodum exiſtit: Stercoris muris, chalcãthi, ſulphuris viui, cuiuſque beſſem, farinæ fabarum vncias xiiii. aceti ſextarios quatuor. Muſcerdam contunde, & cum aceto decoque. atque vbi bis aut ter efferbuerit, ſulphur inſperge & chalcanthum, animaduerſione habita ne efferueant & effundantur: deinde vbi parum ſaltem concocta fuerint, etiam farinam fabaceam iniice, & ſimul ad ſtrigmenti craſſitiem decocta redige, & ablatis ac recõditis vtere. Ad lepras
F quidem linteolo exceptum impone, ac poſt quintum tãdem diem abſtrahe: ad impetigines verò aceto diſſolutum continenter inunge. Illitio cocta, ad diuturnas impetigines, quæ citra exulcerationem eas ſummouet: Halicæ mola tritæ ac cribro quamarctiſſimo excuſſæ vncias quatuordecim, chalcitidis, cimoliæ, ſulphuris viui, miſyos, cuiuſque ſextantem: ſpumæ nitri, aluminis ſciſſilis, alcyonii, radicis haſtulæ regiæ, thuris, lacrymæ oleæ, ammoniaci thymiamatis, myrrhæ, cuiuſque vnciam vnam, aceti chœnicas tres. Alcyonium, haſtulam regiam
G cum aceto decoquito, atque vbi ad medietatem redactũ fuerit, percolato. In colamẽto verò ammoniacum, thus, & reliqua ſicca diſſoluito: halicam verò in aceto quod ſupereſt decoquito: deinde reliquis adiicito, ac ſimul commiſſis vtitor. Aliud valde præclarum: Aceti acerrimi ſextarios octo, farinæ hordeaceæ vncias viginti quatuor, mannæ thuris vncias quatuordecim, radicis rumicis ſylueſtris drach. octo, radicis albuci drachmas octo, veratri albi drachmas x. alcyonii drach. x. cardamomi drachmam vnam, terræ cimoliæ dr. octodecim, glutinis drachmas xvi. ſpumæ nitri drachmas ſedecim, vir-
H gultorum halicacabi viridium faſciculum quantũ manu cõprehendere potes: appara, & vtere vt dictũ eſt. Quòd ſi hæc affectio diutius producatur extẽdatúrq;, & in callos

tranſeat, nihilominus his quæ dicta iam ſunt vtendum A eſt. maximè verò congruum eſt quod ſequitur: Miſyos, myrrhæ, thuris, aluminis ſciſsilis cuiuſque drach. octo, aloes, ſulphuris viui, cuiuſque drachmas quatuor. hæc cum paſſo ad ſtrigmenti craſsitudinem redige, & bis ac ter in die loco prius confricto illine: foris autem cõſeruandi pharmaci gratia, pelliculam veſicæ, aut ex ouo ſuprapone. Oribaſii lichenicum pharmacum. facit idem etiam ad pruritus: Chalcanthi, ſulphuris viui, nitri, thuris, æqualibus portionibus vtere: ad impetigines quidẽ B cum aceto, ad pruritus verò cum vino. Aliud, quod impetigines in paucis arcet diebus, valde commodum: quare præexigendam ſuadeo mercedem: Sulphuris dr. octo, calcis dr. octo, chalcitidis crudæ dr. octo. thuris drachmas quatuor, miſyos drachmas quatuor, foliorum capparis viridium depuratorum drachmas duodecim, cum aceto tere ac in forma paſtillos, & vtere. Emplaſtrum liquidum, multi ad impetigines experimenti, cuius rei nuper adeo periculum feci: Picis ſiccæ, ceræ, reſinæ, colophoniæ, veratri triti, olei, æquales partes. Per C experientiam commendatum hoc tibi habe, propterea & mercedem præexige. Quãdoquidem verò plurimi ſunt qui illitionum vſum auerſantur, malũtque adhibere emplaſtra, vtpote quæ neque per ſudores obortos defluant, neque areſacta etiam cutem circumtendant, annectã & horum aliquot apparatus. Emplaſtrum ad impetigines, quod citra exulcerationem eas ſubmouet: Ceræ, picis liquidæ, thuris, reſinæ terebinthinæ, ſulphuris viui, cuiuſque ſeſcũcẽ. quæ liqueſieri poſſunt, liqueſacito, ſiccáque cum eis committito. Aliud quod ſimiliter D citra exulcerationem opitulatur: Picis liquidæ libram vnam, mannæ, ſulphuris viui, farinæ lupinorum, cuiuſque vnciam vnam, galbani ſextantem. Picem calefacito, & galbanũ præmollitum adiicito: liqueſactis verò, ac ab igne ablatis reliqua inſpergito ac vnito. vtere autẽ hoc vt vehementer commodo. Aliud, quod citra exulcerationem auxiliatur: Chryſocollæ ſiccæ qua aurifabri vtuntur, chalcitidis aſſatæ, miſyos aſſati, ſquamæ æris, diphrygis, ſalis ammoniaci, terræ cimoliæ, cuiuſque drachmas quatuor, æruginis drachmas duodecim, chalcanthi drachmas ſex, lapidis aſii, æris vſti, vtriuſque drach. E ſex, ſoreos drachmas quinque, aluminis liquidi drach. quatuor, contunde omnia diligenter, & adiecto aceto ſedulò in ſole ſub feruentis caniculæ æſtu contere, donec ipſũ pharmacũ æruginẽ cõtrahat. Apparetur aũt in alio quopiã mortario, thuris ſextãs, myrrhæ ſextãs, aloes vnciã vna, ladani vnc. i. opopanacis vncia vna: hæc in aceto diluta & ad ſtrigmentitiam craſſitiem redacta, illis quæ antea in æruginem commutata ſunt iniice, ac rurſus contere: atque his omnibus ariſtolochiæ contuſæ & cribratæ F vnciam vnam adiice, & rurſus tere. Quũ verò omnia in formam emplaſtri redacta fuerint, liqueſcibilia liquefacito ac affundito. Sunt autem liqueſcibilia hæc: Ceræ drachmas centum, terebinthinæ drachmas ducentas, galbani drachmas nouem, olei libram vnam, emollita in vſum adſeruato ſimul omnia. hoc ipſum pharmacum duplici aſpectu ſe videntibus offert. Aliud, quod ſimiliter ad dictas impetigines efficax eſt, vt etiã ea quæ intus relinquũtur reprimere poſſit: Picis, bituminis, reſinæ pinus, ceræ, ſulphuris viui, mannæ, æquas portiones, olei Cyprini quantum ſat fuerit. Liqueſcibilia liquefacito, G & inſpergito ſicca: in tenui autem pellicula excepta imponito. Emplaſtrum aliud ad impetigines: Picis ſiccæ quadrantem, picis liquidæ vnciam vnam, ſalis vnciam vnam, reſinæ colophoniæ, ceræ, ſulphuris viui, cuiuſque vnciam vnam, nitri fului vnciam vnam, chalcitidis vnciam vnam, olei ſextantem: vtere. Excoriatoria impetiginum. Verùm vbi iam affectio ſtabilis facta fuerit, & pharmacorum adhibitioni & molimini reſiſtit, vtendum erit excoriatoriis. ea enim ex facili ſuperficiem auellunt. Excoriatorium impetiginum, quo Pamphilus vſus eſt Romæ, & plurimùm ſanè profecit, quum in vrbe mẽtagra graſſaretur, quæ impetigo fera exiſtit. Squamæ æris drachmas octo, auripigmenti drach. quatuor, ſandarachæ drachmas quatuor, æris vſti, veratri albi, cãtharidum, relectis alis & pedibus, ſingulorum drachmã vnam & dimidiam: vnumquodque per ſe contere deinde ſimul contuſa cedria excipe, ac in denſitatem ſtrigmẽtitiam redacta, in pyxidem æris Cyprii repone. Vbi verò neceſſitas exigat, nitro ac modico aceto impetigine confricta, pharmacum hoc cum ſpathomele, *id eſt ſpecillo lato*, illine: atque vbi iam affricueris, modicúmque temporis ſpatium interceſſerit, cum ſpecillo derade, ac rurſus aliud illine: biſque ac ter eodẽ repetito, locos illitos cum pellicula veſicæ bouillæ, aut alterius cuiuſdam animantis contege. Poſt pelliculæ verò impoſitionem, faſciola leuiter colligato, ac ſinito pernocteſcere, ſi quidem tandiu ſuſtineat: ſi verò non, ad horas aliquot donec bullas exſuſcitet ſanie craſſa & glutinoſa repletas: quibus productis lauari iubebimus, atque remorari aliquandiu in balneo: etenim hoc ipſum curam adiuuare ſolet. ſit autem calidius ipſum balneum. Quòd ſi prohibeat quid balneo vti, fomento vtendum eſt calida aqua multa, quæ vbi iam ad moleſtiam vſque affuſa fuerit, extergere conuenit, ac panem cum aqua mulſa ſubactum imponere. At vbi ſordibus vlcera ſcatuerint, emplaſtrum viride ſpleniolo exceptum adhibeto, modico itidem de excoriatorio præſcripto admixto. Excluſa autem ſanie, & nullo amplius tectorio vlceri incumbente, ex emplaſtro albo linteolum paruũ illitũ imponimus, eóque vtimur, donec omnino ad cicatricem perducatur: quotidie fomẽto adhibito, ac nouo ſpleniolo ex emplaſtro albo illinito. Porrò ante admotionem excoriatoriorum, vicinas impetigini partes munire oportet pharmaco quopiam ex iis quæ ab inflammatione locos tuẽtur, atque ita excoriatorium ad impetiginem ſolam adhibere. Excoriatorium ad mentagras, vt citra cicatricis veſtigium ad ſanitatem perducantur. Efficax eſt & ad alopecias ad ſolẽ vel ad ignem illitum. Vbi verò bulla producta fuerit, eam acu penetrare oportet, excluſo autem humore, ceratis curare: cicatrice enim inducta, enaſcuntur pili. atque ita quidem ad alopecias adhibetur. Ad impetigines verò vtendum eſt eo modo qui prædictus eſt in excoriatorio primo. Pharmacum verò ipſum huiuſmodi eſt: Sandarachæ, auripigmenti, ſquamæ æris, veratri nigri, cuiuſque drachmas duas, elaterii drachmas quatuor, ventrium cantharidum drach. i. excipe cedria. vſus autẽ iam antẽ oſtenſus eſt. Emplaſtra viridia poſt excoriatoria adhibenda. Poſt ipſum excoriatoriorum vſum, ſubacta viridia emplaſtra adhibenda ſunt: nimirum ad vlcerum ipſorum repurgationem. Viride emplaſtrum, quo Pamphilus vſus eſt ad mentagram, poſt eruptionem ſcilicet bullarum: Ceræ libram vnã, reſinæ pinus ſiccæ libras duas, æruginis quadrantem, olei veteris beſſem, aceti acerrimi quantum ſuffecerit. Æruginẽ ad ſolem cum aceto conterito: liqueſcibilia liquefacito, & frigefacta ac in mortarium coniecta ſimul vnito. Aliud. Æruginis drach. ii mannæ drach. iiii. galbani dr. iii. adipis vitulini drach. xii. ceræ drach. octo, reſinæ pinus drach. octo, aceti quantum ſatis videbitur, committe. Aliud, quod euchrun, *hoc eſt boni coloris*, appellatur.

Æris vſti quadrantem, aluminis rotundi, æruginis, ſalis ammoniaci, mannæ, cuiuſque ſextantem, ceræ libras duas, reſinæ pinus ſiccæ libras duas, olei dextantem, aceti quantum ad ſicca conterenda ſuffecerit. Emplaſtra alba ad cicatricem perducentia. Verùm vbi iam per perſcripta emplaſtra viridia, vlcera ipſa repurgata videris, vtendum erit emplaſtris albis, quò abſque cicatricis veſtigio ad ſanitatem perducantur. quare neutiquam hæc relinquenda cenſeo, vt quæ ea multa ad tactum lenitate committunt. Emplaſtrum album, quod aquoſum appellatur. hoc emplaſtro magnus medicus vſus eſt, poſt impetiginum excoriationem: Ceruſſæ, ſpumæ argẽti, ceræ Tyrrhenicæ, aquæ puræ, ſingulorum libram vnam, olei omphacini libras duas. H Spumam argenti, ceruſſam, & aquam ſimul contere, atque vbi tenuiſſima facta fuerint, oleum guttatim inſtillatum ſimul contere, donec ſufficienter fuerint counita: deinde in fictili vaſe ad ignem adhibe, ac continenter agita. quum verò aqua conſumpta fuerit, iniice ceram: atque hoc modo in mortarium

mortarium infuſa emollito,ac vtere. Aliud. Ceruſſæ libras duas, miſyos crudi ſextantem, terebinthinæ vnciā vnam, ceræ ſeſcūcem, olei libras tres, aquæ chœnicas duas compone vt prædictum eſt, ac vtere. Licebit etiā vti cetatis ſedis,& quæ ad ambuſtos deſcripta ſunt tenerioribus.

Ad moleſtum oris odorem, Cap. XVII.

AD grauem oris odorem, qui citra exulcerationem accidit, irin in vino veteri odorato maceratam, ad colluendum continuè exhibe, atque etiam in ore retinendam aliquandiu: aut myrrham in vino meraco dilutam colluendam præbe: aut acre acetum colluat quotidie, veſpere dormitum iturus: manè verò ſpicæ nardi decoctum ore colluat, aut ipſam ſub dentibus conterat: aut potamogetonis folia quotidie dentibus contrita expuat: aut roſarum floribus continuè confricato: aut fici ſylueſtris radicem vrito, & cinerem eius cum melle illinito: aut parum cyperi, aut floris iunci odorati contundito, & gingiuas continuè confricato: aut cimoliam cum ſale tetito & aſſicato. Aut ordeum cum ſale, melle ſubactum & linteolo illigatum vrito, & contritis vtere: aut ſimilaginem melle ſubactam ac exuſtam adhibe. Aliud. Salis albi, pumicis, origani, cuiuſque vnciam vnam, iridis ſextantem, floris iunci odorati ſextantem: his ſimul contritis dentes fricato & vniuerſum corpus. Bonum enim odorem facit & dentes dealbat. Aliud ad fœtorem oris. Chalcitidis crudæ drachmas XII. veratri albi drachmas octo, trita illine. Aliud. Chalcitidis drachmas duodecim, cadmiæ drachmas octo, in aceto tere,& per aliquot dies ad ſolem æſtiuum expone, deſiccatóque vtere. Vtile eſt & ad ſanguinolentas gingiuas, itémque putreſcentes. Bibant autem & ipſi ea quæ præſcripta ſunt illis à quibus per totum corpus teter odor tranſpirat, in hoc ipſo Sermone, capite octauo. Aliud, ad craſſitiem labiorum. Prominet in pleriſque ſuperius labrum, aliquando etiam inferius, ex defluxu vehementi à capite delato, vt præ denſitate labrum intumeſcat,& ad ſermonis prolationem præpediatur: vltra hoc quòd aliàs indecentia quadam faciem dehoneſtet. Quare curabis hos aut inciſa vena, aut purgatos per conſuetas excretiones. Poſt hæc autē adhibebis illinitiones ac apophlegmatiſmos, quibus defluxus pituitæ à capite tollitur ac ſedatur: deinde illitionibus ad os deſcriptis illines palatum. Quibus præmiſſis, porri ſuccum cum oleo vetuſtiſſimo ad interna labiorum illini, aut foliorum braſſicæ ſuccum vnà cum oleo ad affectum labrum continuè admoue: aut glaucium cum vino, aut cimoliam, aut Muſæ paſtillum, aut paſtillum ex halicacabis cum vino.

Ad labiorum fiſſuras, Cap. XVIII.

OVI internam pelliculam fiſſuris labiorū agglutina, aut quod pelliculæ ſimilitudine, circa palmarum oſſicula adhæret, aut araneorum à trabibus dependentiū texturam, maximè albam. Eas verò quæ in altum magis ſe extendunt fiſſuras, cum adipe anſerino, aut caprino curabis, aut cum medulla bouilla aut ceruina, ita vt cum ſemperuiuo atque terebinthina vnita, illinas. aut gallam omphacinā tritam, terebinthina, aut œſypo liquido, aut melle excipe & impone. Aliud. Gallam & maſtichen quamtenuiſſimè trita, œſypo, *id eſt lana ſuccidæ ſordibus* in formam cerati redacto, excipe ac vtere. Aliud. Gallarum vnciam vnam, cadmiæ vnciam vnam, ceruſſæ quadrantem, contere cum roſaceo, & illine. Aliud. Cyperi ſextantem, gallarum vnciam vnam, aluminis ſciſſilis drachmam vnam, contere ac ſiccum inſperge. Aliud. Maſtichen cum vino tritam & dilutam illine. Aliud. Fæcem aceti vſtam, myrteo aut roſaceo cerato exceptam impone. Idem etiam ad magnas in extremis ac ſummis corporis partibus inflammationes conducit. Aliud. Teſtarū ouorū vſtarum, gallæ, myrrhæ, aluminis ſciſſilis, ſingulorū æquales partes lanæ ſuccidæ ſordibus exceptas impone. Ad omnia labiorum vlcera, & ad ea quoque quæ cacoethe appellant: Oſtrea vſta tenuiſſimè trita inſperge. Ego autem & non vſta cōtriui, eiſque vſus ſum: neq; malè ceſſit. Aliud, ad fiſſuras labiorū. Muſæ paſtil-

A lum cū ſapa aut vino dilutū, ſatis craſſum illinito. Optimè prodeſt & id quod ex amurca, ad vlcera oris quæ aphthas appellant, apparatur: idémque ſimilia remedia efficiunt, quæ ad fiſſuras ſunt deſcripta, atque etiam paſtillus ex halicacabis cum vino. Ad tubercula in labris. Vtendum eſt & ad hæc præſcriptis ceratorum formis, atque etiā hoc ipſo quod ſubieci: Radicis rumicis vſtæ, nitri vſti, terebinthinæ vſtæ, ſingulorū æquas portiones cōtritas cerato excipe,& illine. Aliud. Adipem anſerinum, melle ac ſolani ſucco mixto adhibe. Confrictis au- B tem prius vlceribus, cū pēna ſæpe illini. repurgat enim tubercula in internis labris oborta. Colluat autē ea & ante illinitionem & poſt eam, cum lacte.

De dentium affectionibus, Cap. XIX.

PArs quædam ex tertia coniugatione neruorum à cerebro vtrinque delatorum, diſtribuitur quidem in pelliculam quæ ipſum os,& linguam, ac gingiuas complectitur ac ambit, ſenſum eis ſuppeditans: ingenerat autem ſeipſam tum ſuperiori, tum inferiori maxillæ inuoluens, ac omnibus dentibus ad eorum radices ſubſtrata, vt ob C hanc cauſam inter oſſa ſoli dentes dolore afficiantur. Illi ipſi ſanè nerui delatum ad ſe nutrimentum ſuſcipientes, quod in ipſo liquidius exiſtit, ſibi lucrifaciunt: quòd autē ſiccius quàm conueniat exiſtit, tanquā alienum à ſe abiiciunt. Ea ipſa verò à neruis redundans ſuperfluitas in cōcauitatibus locellorum in quibus ipſi dentes ſunt infixi, aggregatur, paulatímque tenacior ac denſior ſeipſa facta, ob diuturnam iſtic conuerſationem, in oſſium formam tranſmutatur. atque hoc modo nutrimentū dentibus accidit. Itaque dentes hac nutricatione ſuſcepta, vſque in D ſenectutem augeſcunt. Vnde ſanè in ſenibus ob defectū connutrientis materiæ, attenuantur dentes, mobileſque fiunt, ac excidunt. Cæterùm quantum augeſcunt ipſi dētes, tantum ex attritione ciborum conſumuntur. impoſſibile eſt autem citra nutricationem augeri. In vniuerſum itaque duabus affectionibus dentes ſunt obnoxii, & iis quidem contrariis: indigentiæ videlicet, & abundantiæ eius quod defertur ad eos alimenti. Indigentia ergo ſicciores & alimentum non ſentientes, atque E ob id tenuiores eos efficit: abundantia verò conſimilem in eis diſpoſitionem facit ei quæ contingit in carnoſis partibus inflammationi. Huius igitur affectionis cura iuxta eundem ſcopum fiet, quem propoſitū habent ii qui inflammationibus medentur: nimirum vt abundantia partim diſcutiendo, partim repellendo euacuetur. Eius verò quæ indigētia alimenti contingit, tenuitatis dentium, nullū remedium exiſtit. Neceſſarium eſt enim laxari ac cōmoueri dentes, vbi cōpages eorum flaccidiores reddantur, quum non ſolùm ipſi dentes, ſed & F loculi eos cōtinētes graciles fiant. Hæc igitur affectio neceſſariò accidit ſenibus, quibuſdam citius, aliis ſerius. Auxilio autem eis erunt pharmaca adſtringentia, quæ gingiuas confirment,& ad arctius complectendum dentes adiuuent. Qui verò facilè exteruntur dentes, eos, ſi quidem id ex mollitie eorum contingat, duriores reddere conuenit & affectionibus minus obnoxios, per auſtera videlicet & acerba adhibita remedia.

Ad inflammatas gingiuas, Cap. XX.

GIngiuis autem ob inflammationem dolore affectis, optimum remedium exiſtit oleum lentiſcinum, cō- G duplicato vaſculo calefactum, ac in ore retentum. Sit autem recens oleum. nociuum enim exiſtit inueteratum. Repellit autem oleum lentiſcinum citra aſperitatem, & diſcutit abſque mordacitate quibus maximè indigēt inflammata. Atqui aſininum lac in ore retētum, vbi maximè infeſtauerint dolores, eos mitigat ac ex tempore ſedat. Et hoc quod ex vino ad tertiam vſque menſuræ partem decocto, apparatur, quod ſapam dicimus itémq; hepſema,& palmularum ſtillamentum ſimiliter ore retentum calidum vehementer lenit. oportet autem aquam ca- H lidam ad palmarum ſtillamentum affundere, quò craſſities eius diluatur. Valet etiā ſemperuiui minoris decoctū per ſe, aut cum roſaceo melle: aut cum ſapa, aut palmarum ſtillamento in ore retentū. Conuenit etiam inflammatis gingiuis hyoſcyami ſuccus, aut decoctū per ſe calidum

aut cum ſapa ore retentum. Supra opinionem autem lenit ſuccus portulacæ. Inſenſiſſimũ verò inflammatis gingiuis eſt acetum, omniáque acerba, & acria, & ſalſa.

Ad cruentas gingiuas, Cap. XXI.

CRuentis verò ob bilis acredinem gingiuis, præter opinionem vtilis eſt foliorum hyoſcyami ſuccus, aut decoctum cum ſapa, aut cum palmarum ſtillamento calidum ore retentum. foliis autem ad manum non exiſtẽtibus, radicem eius decoque cum paſſo, & retinendum exhibe decoctum. Vtile eſt & alumen ſciſſile cum myrto, ſi quamtenuiſſimè trita adhibeantur. Vbi verò adſtrictas iam cognoueris gingiuas, colluendam ſapam calidã exhibeto. Aliud Aſclepiadæ, ad cruentas gingiuas: Balauſtiorum, florum roſarum, ramorum myrti, ſing. æquales partes, cum poſca dilutiore decoquito, & liquorem inde percolato, ac eum in ore retinendum exhibeto. Aliud. Ramorum lentiſci, balauſtiorum, radicis mali cotoneæ, ſingulorum æquale pondus in poſca decoctum exhibeto. Epithema ad ſanguinem ex ginguis erumpentem: Polentæ partem vnam, vinaceorum vuæ tantundem, ſucci ſanguinariæ quãtum ſatis eſt, contere, & ad cerati craſſitiem redacta impone ad ſanguinolẽtum locũ, aut ſimul cũ ſucco tãdiu tere donec areſiãt, atq; hoc modò trita inſperge. Aliud. Spongiam nouam ſiccam in ſanguine taurino madefactam in vaſe fictili exure, contere ac repone. Vbi verò vti velis, cineris ipſius dr. IIII. accipe, thuris dr. II. chalcitidis crudæ dr. II. & ſimul trita inſperge. Aliud. Terebinthinæ aceto torrefactæ dr. IIII. æris dr. II. tritis vtere. Calidas verò in ore inflãmationes & gingiuas corroſas, in quibus ſalſæ cuiuſdã aut mordacis humiditatis ſenſus percipitur, magnopere iuuant dulciũ aquarum balnea, quæ ſuperfluitatem quidem per ſudores euacuant, ſanguinis verò acredinem obtundunt. Quare ſi nihil prohibuerit, bis aut ter lauans, non lædes. Illinendũ eſt autem caput oleo roſaceo cum aceto.

Ad excreſcentes gingiuas, putreſcentéſque ac tumentes, Cap. XXII.

AD gingiuarum tumores, eaſdémque excreſcentes & putreſcentes, conueniunt tum colluta, tum ore retenta, oleum ex immaturis oliuis expreſſum, oliuarũ colymbadum muria, cedria cum aceto, gallarum decoctum, pruni folia ex aceto decocta, cytinorum decoctum, corticis mori aut etiam foliorum eius decoctum. Arida verò & trita, gingiuis admoueri commodè poſſunt hæc, radix ariſtolochiæ, plantaginis ſemen tritum, bitumen tritum, fœniculi radix vſta, pulegium vſtum, diphryges, rubigo ferri, chalcanthum aſſatum, gallæ, cytini, malicorium, balauſtia. Optimè autẽ prodeſt gingiuis à fluore affectis: aceti & mellis, cuiuſque libram vnam, aluminis ſextantem. Decoque ad conſumptionem aceti, & vtere. Aliud. Aluminis ſciſſilis, myrrhæ & thuris æquales partes cũ melle illine, ac poſtea vino collue. Medetur autẽ exeſis gingiuis, & humore prægnantibus, lac aſininum calidum collutum, foliorum oliuæ decoctum, aſpalathi decoctũ, platani folia in aceto aut vino decocta. Sicca autem adhiberi poſſunt, rubigo ferri, balauſtia, & cytini. Aliud ſiccum, quod ad putredines oris gingiuáſque depaſtas ac cruentas efficax eſt: ad tonſillas etiam, ac glandulas & columellam ſiccum admouetur: ad quaſſatos verò dentes, aceto dilutum detinetur in ore: Gallarum quæ omphacitides appellãtur, aluminis ſciſſilis æquales partes accipe, ac vt valde efficaci vtere. Siccũ quod antheron appellatur, *id eſt floridum*. Cyperi drach. VIII. crocomagmatis, myrrhæ, aluminis ſciſſilis, iridis, cuiuſque drach. II. croci drach. I. ſandarachæ drach. III permixtis vtere. Alius ſiccus puluis floridus, Oribaſii. Cyperi, croci, vtriuſque dr. II. aluminis ſciſſi, ſandarachæ, iridis, gallæ, cytinorum, ſingulorum drachmas quatuor, floris roſarum drachm. ſex, miſce ac vtere. Ad putredines in ore. Foliorum oleæ vſtorum, radicis lactucæ, malicorii, ſingulorum drachmam vnam, coſti parum. vtere.

Ad corroſas & ab vlcere ſerpente infeſtatas gingiuas, Cap. XXIII.

A IIs qui corroſas gingiuas habent cum tumore atque etiam dolore, atque etiam quibus à ſerpente vlcere depaſcuntur, ſummè auxiliatur fomentum hoc: Specillo auriculario lanam innecte, ac in feruens oleum intinge, eámque donec exæquentur gingiuis adhibe, & quouſque vndiquaque appareant albæ. Ita enim vlcus ſerpẽs ſiſtitur, atque ex ſana carne, id quod corroſum eſt cõnutritur. Poſt hæc autẽ vtere affrictoriis ad gingiuas deſcriptis. Propriè autem conuenit galla tenuiſſime trita acetabuli menſura, cum myrrha magnitudine fabæ, quibus tritis, B vtere ſiccis. Præter opinionem autem ad corroſas, & quæ ſerpente vlcere infeſtantur gingiuas, prodeſt id quod ex chalcitide & cadmia conſtat ſiccum. ſint autem chalcitidis crudæ drachmæ duæ, cadmiæ vnc. vna. Cadmia in aceto ad ſolem æſtiuum aliquot diebus ſufficienter conteratur: deinde adiiciatur quoque chalcitis & ſimiliter cum ea conteratur, affuſo ſæpe aceto: pòſt verò ambobus exſiccatis, tritis & cribratis, vtere ſiccis: ſed cũ cautione nequid ex pharmaco hoc deglutiatur. Præclarè facit etiã in ſerpente gingiuarũ vlcere, id quod heliocaes C *hoc eſt ſole uſtum* appellatur ſiccum, conſtans ex calcis partibus duabus, auripigmenti vna & dimidia. Verùm conterere oportet & hoc ipſum in aqua ſub exoriẽtis caniculæ ardoribus, ita vt ter aqua diffũdatur, & poſtea pharmacũ deſiccetur. cauendum etiam ne ex hoc quicquam deglutiatur. Admirandam etiam opem corroſis gingiuis affert id quod ex charta vſta conſtat ſiccum, ſiue per ſe ſolum ſiue cum melle adhibeatur. Aliud, ad vlcera ſerpentia gingiuarum: Aluminis ſciſſilis, florum roſarum, D cuiuſque drach. II. ſalis foſſilis drach. IIII. croci drach. I. vtere ſicco aut cum melle cocto. Floridũ ad gingiuarum abſceſſus, ac vlcera oris profunda ac cruſtoſa: Aluminis ſciſſilis, cyperi, cuiuſque drach. III. myrrhæ drachm. VIII. ſandarachæ drach. IIII. iridis drach. III. croci drach. I. Aliud. Cyperi drach. III. ſandarachæ drach. III. myrrhæ, croci, aluminis ſciſſilis, iridis, cuiuſque drach. II. vtere ſicco, & cum melle. Denudatas autem gingiuas carne implet pharmacum hoc: Seminis roſarum non antiqui partes II. calami odorati Indici partem vnam, ſiccum tritum adhibe. Aliud. Florum roſarum drach. III. calami drach. E III. malicorii drach. II. aluminis ſciſſi drach. I. Optimè autem carnem gignit & hoc quod ex eruo conſtat, ſiccum capitale. Relatum eſt autem in iis quæ vulneribus adhibentur remediis.

Ad parulidas, hoc eſt gingiuarum inflammationes, Cap. XXIIII.

PArulis eſt inflãmatio partis alicuius gingiuarum cũ tumore, quæ vbi non diſſoluitur, ſuppuratur. Quare in principio adiuuare oportet, quò ſubmittatur per diſſol F uentes videlicet collutiones, quales ſunt ſuccus ptiſanæ, decoctum ſeminis lini, aqua mulſa calida, aut mulſum: deinde ſiccis deprimenda eſt eminentia carnis. Conuenit autem eis hoc: Sulphuris viui, piperis, aluminis ſciſſilis, partes æquales. Deprimit autem parulidas alumen omne vſtum, aut etiam ſori, ſi trita adhibeantur. Quòd ſi ſuppuretur, ferro venæ inciſorio diſtractam & exciſam linamento impoſito diſparato, aut cum linteoli raſura. Amant autem magis exciſionem gingiuarum abſceſſus. ſimpliciter enim inciſi in fiſtulam proficiunt. poſt exci- G ſionem, medicandum eſt ipſum vlcus per collutiones: & cauum quidem eius, eo iquod ex eruo conſtat ſicco capitali impleto: vbi verò ad æqualitatẽ peruenerit, eo quod floridum appellatur vtitor.

De epulide, id eſt excreſcente gingiuarum carne, Cap. XXV.

EPulis eſt excreſcentia carnis ab inflammatione conſequuta, iuxta interiorem dentem molarem, aliquando cum febre, & vehementi dolore internarum mandibu H larum, vt neque os ægro aperire liceat, contingens. Primùm itaque inflammationem ſoluere oportet per collutiones eam ſubmittentes, qualis eſt aqua mulſa, ſuccus ptiſanæ, decoctum ſeminis lini. Proderit autẽ & totã maxillam cataplaſmate ex ſemine lini & aqua mulſa integere. Vbi verò inflammatio ſoluta fuerit, & hiare iã poterit,

infirmus,medicari oportet epulidem ſicco deprimente: A maximè eo quod iam in patulide dictum eſt, atque etiã eo quod ad ſerpentia gingiuarum vlcera deſcripum eſt, ex chalcitide & cadmia. imponenda eſt etiam raſura linteolorum. Vbi autem ſerius caro conſumeretur, ſiccum quod carnem exedit apponatur: velut eſt ærugo per ſe, aut cũ æqualis põderis galla, aut ſiccũ quod appellatur flauum: deinde rurſus raſurã lintei impone. Quod ſi adhuc moram traxerit epulis, forcipe arrepta excindatur cum tenui ſcalpello, aut, ſi mauis, enſiculo paruo. Sequẽtibusve B rò diebus curetur vlcus per collutionem aquæ mulſæ, & per capitale ſiccum, raſura linteoli adimpoſita. poſtremùm florido ſicco tota cura compleatur. Deprimit autẽ epulidas, galla per ſe, chalcitis cruda & vſta, ſori vſtum, alumen omne vſtum, balauſtia, ſquama æris in aceto ad ſolem aliquot diebus expoſita, cõtrita & rurſus exiccata. Probè facit & hoc: aluminis ſciſſilis drachm.ii. gallarum drach.iiii. ſalis torrefacti drachma vna. vtere ſicco.

De gingiuarum fiſtulis, Cap. XXVI.

Gingiuarum fiſtulas diſſecare ac explanare cõuenit, at- C que poſt inciſionem curare vlcus eo modo quem paulo antè diximus. Vbi verò vſque ad radices propinqui dentis fiſtula ipſa extenderetur, conandum eſt vt quantum poſſibile ſit, per fiſtularia collyria explanetur: & per ſiccum quod flauum appellatur, melle exceptum curetur, & conſimili modo id quod conſtat ex eruo, poſtea adhibeatur. Quòd ſi confuſio & perturbatio ægri non comitetur aut potius libenter hoc ferat, priuabis eum dente affecto. Hócque modo eruetur & fiſtula, & concidet gingiua: atque omnino facilis erit ea quæ deinceps requiritur cura.

Cura dentium à calido morbo doloroſo affectorum, ex Adamantio ſophiſta, Cap. XXVII.

Gingiuis dolore affectis propter inflammationem aut corroſionem, conuenientia ad hanc rem remedia locis affectis nudis adhibenda ſunt, quæ ſanè aut omnis mordacitatis expertia ſint, aut mediocriter acerba, & terrei temperamenti. Vbi verò dentes ſolùm patiũtur, aut cum eis ſimul concreti nerui & pelliculæ: tum ipſis curatiuis pharmacis ea quæ tenuium partium in ſua ſubſtantia exiſtunt adiicimus, quò vis ipſorum in profundũm perferatur. Et ſi quidem frigidus ſit morbus, calida tenuium partium adnectimus: ſi verò calidus, ea quæ refrigerare poſſunt, & ſimul tenuium partium exiſtunt, cõmiſcemus. Calida itaque exiſtente affectione, & vigente ætate, & temperamento calido, & regione, & aëris ſtatu conſimili, ad collutionem oris præparabimus, in aceto albo decoctam radicem halicacabi, ſemperuiuum minus, portulacam, perdicium, glycyrrhizam. Quòd ſi intolerabilis exiſtat caloris ſenſus, vtendum eſt hyoſcyami foliis, aut ſemine papaueris hortenſis, & ſemine lactucæ, decoctis in aceto albo. Si verò vnà cum dentibus gingiuæ ipſæ doluerint & inflammatæ fuerint, acetum vt acutum & hoſtilem gladium deuita. ſuo enim acore gingiuas corrodit. maximè itaque conſolatorium eis exiſtit, lac aſininum. Ego autem aliquando cuidam huiuſmodi temperamenti exiſtenti, & in hanc affectionem delapſo, oleum roſaceum & myrteum in ore detinendũ exhibui. & ſanè viri ſibi videbatur hic homo, tanquam à face accenderetur. niuem itaque cum melle roſaceo miſcui, & moderatè tepefeci, quò frigoris vehementia frangeretur: & ore detinendam exhibui, & à dolore liberaui. Maximum etiam auxilium affert, ea quæ ex papaueris capitibus apparatur antidotus ſoporifera, ſi tepida ore retineatur. Similiter & lac aſininũ aſſiduè collutum, & ſapa quoque ore retenta. Optimum etiam remedium eis exiſtit, paſtillus qui ex ſeminibus conſtat ſoporifer, & cõſimiles, ſapa ſubacti, & affecto loco obducti. Oportet autẽ & caput madefacere ex roſaceo cum modico aceto diluto: idémque auribus inſtillare cum aceto. Aut terrenos vermes oleo decoctos in propinquã aurem inſtilla. Aut millepedes ſub aquario H vaſe ſtabulantes, qui aſelli à *Græcis* appellantur, eodẽ modo. Similiter & araneos, & blattæ interraneæ oleo decocta in aurẽ infunde. Nutriantur autẽ ex ptiſana, alica, ouis, lactucis & cucurbita, & quæcũque tandẽ his poteſtate ſunt propinqua. A vino autem abſtineãt. Ad cõmanducãdum vero exhibe ſub dolentem maximè dentem, herbæ perdicii radicem, aut hyoſcyamum: præſertim in balneo, ita vt contineat in ore ſuccum ex eo, donec inde egrediatur. Suffire etiam conuenit ægro hyoſcyami ſemen, aut canis mortui dentem. inde enim ſtatim dolor ſedatur. Eodem modo etiam terrenos vermes ſuffito.

Cura eorum quibus ex frigiditate dentes dolore afficiuntur, Cap. XXVIII.

Frigidus dentium morbus cognoſcitur ex figura tum capitis tum reliqui corporis, & ex ea quæ præceſsit diæta, itémque exercitio, ac reliquis quæ ad hunc ordinem referuntur. Medeberis autem diæta omni ad caliditatem ornata. Sint itaque cibi, ptiſana cum pulegio decocta aut cum ruta, aut cui poſt cocturam additum eſt piper: ſimiliter & alica, olera, petroſelinum, & ſimilia. In potu exhibendum eſt vinũ, modicum tamẽ, & mulſum, atque etiam quod appellãt conditum. Serò verò vbi dormire voluerit, confectionem ex calamintha citò penetrantem, aut potu aut linctu deuorandam exhibe. Ad oris collutionem, in aceto decoquito origanũ, calaminthã, hyſſopum, pulegium, dictamnum, ſatureiã, tithymali radicem, chamæleontis nigri radicẽ, verbenacæ rectæ radicem, eryngii radicẽ, verbaſci radicem, veratri nigri & capparis radicem. vnumquodque enim eorum aceto decoctum ac ore collutum, dolores dentium ſedat, qui à frigiditate ſunt oborti. Ad eos verò quorum ſenſus citius afficitur, hæc cum poſca decoquantur. Porrò ex vino ſi decoquas prædicta ac colluas ter aut quater in mẽſe, præ- D muniunt ac conſeruant eos qui frigidiore temperatura ſunt, ne dolore dentium afficiantur. Obſeruatum eſt & pinguium lignorum, veluti tædarum ac picearum decoctũ ipſis prodeſſe: contunduntur autẽ hæc ac cum caricis decoquuntur affuſo vino. collutum enim hoc ipſum dẽtium dolores mitigat. At verò & ipſas tædas contuſas in oleo decoquere licebit, oleúmque calidum in ore continere. Quinetiam ipſas tædas conquaſſatas ſolas ore detinere commodum exiſtit, circa affectum maximè dẽtem. Succus etiam balſami in ore retentus, non paruam de ſe E præbet commoditatem. itémque caſtoreum cum nardo auribus infuſum. Quòd ſi omnes ex æquo doleãt dentes, in ingreſſu balnei cedriam in os coniectã vſquequo egrediatur contineat, & dolore liber erit. Commodum etiam erit manducandas & loco dolenti admouendas exhibere, radicem pyrethri, radicem tithymali, & ricini. Similiter autem & theriacen, aut Eſdræ antidotum ſapa dilutũ ore detinendum exhibe. Præclarè facit & Philonis antidotus illita, & quæ appellatur Sotira. Suffito autẽ canis mortui dente, ita vt fumus inde progreſſus ore excipiatur. F pòſt verò, ipſum dentem vſtum & modico aceto tritum, calidũ ore retinendũ præbe: & dolore liber erit. Poteris alcyonium ſuffire. Capitis verò cura imprimis habenda eſt. Ad id ergo huiuſmodi inſperſione vtaris: helenii quadrantẽ, iridis ſextantẽ, ariſtolochiæ longæ vnc.i. Quòd ſi fortiter infeſtauerint dolores, fomentũ adhibe ex milio, aut eruo, aut tritico torrefacto cum baccis lauri, modico adiecto ſale. Vt ne putreſcant molares immobiléſque conſeruentur: Succi racemorum vitis albæ lib.i. & dimidiã, corticis radicis mori ſeſcuncẽ, decoque ad dimi- G dium, calidúmq; ore retinendũ per ſeptẽ continuos dies exhibe. qui enim hoc vtitur, nunquã dentis dolore afficietur. Collutio propriè ad dẽtes valens: Corticis radicis hyoſcyami drach. viii. pyrethri dr.iiii. ſpicæ nardi dr.i. mellis dodrantem, aceti lib.iii. decoque cum aceto in fictili nouo, & percola: deinde adiecto melle vtere.

Cura dentium ab humiditate dolore affectorum & laxatorum, Cap. XXIX.

Aſſumamus autem mox aliũ ægrotũ, qui vniuerſam corporis mixturã, imprimis verò capitis, habeat humidiorem, viuátque delicatius, & domum habeat in humiliore loco ſitam: inſtet autem tempeſtas humida, & hora verna, quum afficitur. Quiſnam ſanã mentem habens, his viſis, non dixerit à ſuperabundante humore in hoc morbum eſſe productum? Etenim quum nerui qui ſe ad dentes inſerunt, permadeſcunt, laxioréſque fiunt vnã

cum circumadhærentibus corporibus, neceſſariò dentes mobiles fiunt. verùm multis hoc citra doloris ſenſum accidit. ſæpe enim iam diximus, humiditatem per ſe nō ſolere dolores inferre. Et dictum quoque antea eſt, ob ætatem ſenilem quibuſdam dentes laxari, & quòd pharmacis adſtringētibus gingiuas, ac dēſantibus eaſdē, lenes queant iuuari. Porrò percuſſis etiam dentes laxantur. Iis maximopere prodeſt alumen ſciſſile, cum myrrha troglodytica tritum, ac inſperſum ad dolentem dentem ratque id vbertim & continuè facere oportet. nam ipſum cōfirmat. Eos verò quibus ab humiditate vacillant, curare cōuenit per diætam ad ſiccitatem ordinatam, & cum B diuturniore abſtinentia ciborum. Cibi itaque eis conuenientes ſunt ſorbiles, halica, panis ex iure madidus, aut oryza, aut polenta cum aqua mulſa. Neque malè conuenit eis milium & lēticula, piſces muria conditi, volucres mōtanæ & ſicciores. Ex oleribus, braſſica, & ſimilia In potu aqua exhibenda eſt, ſed non multa. Quòd ſi concoctioni non officeret, aqua mulſa danda eſſet: itaque ſi hanc ferre nequeunt, ad aquam modicum vini addatur. Tempore autem afflictionis, fouere conuenit locum cum milio & ſale. Collutiones exhibendæ adſtringentes, & deficcantes, C aut ſalſæ, niſi gingiuæ ſimul ſint affectæ. Quare gallas, quas omphacitidas appellant, ex acri aceto decoctas, & alumen aceto permixtum exhibebimus: itémque ſpinæ Ægyptiæ ſemen, malicorium, myrti baccas, cytinos, balauſtia, oliuæ folia, platani folia, cupreſſi pilulas, rumicis ſylueſtris radicē, lappæ radicē. folia rubi, & quæcūque alia acerba in ſe qualitatē cōplectuntur: ita vt his cū aceto puro, aut etiam aqua mixto, aut vino, decoctis, os colluere præcipiamus, & in eo detinere adhibitum liquorem, ſenſui videlicet ægri maximè gratum & conuenientem: iu- D dicata etiam & perpenſa eorum quæ offerimus potentia: nimirū plúſne an minus exhibere oporteat, iuxta exuperantis humoris multitudinem. Ego autem optimam ad collutionem oris expertus ſum oliuarum muria condita rum aquā, in quam videlicet condiuntur. Etenim omnē oris humiditatem muria ipſa extergit: corporum verò hiatum & laxitatem, oliuarum ſpiſſamentum coercens corroborat & firmat. Aliquando etiam oliuarum albarum cōtuſarum & expreſſarum accepimus ſuccum, eóque cum E rutæ ſucco & melle permixto, cōfricauimus dentes: poſtea verò inſperſimus Indicam nardum cum pari pondere aluminis rotundi, & ſalis duplo adiecto. Optimè quoque faciunt ad hanc rem illitiones acerbæ: velut eſt confectio de moris ori valde cōducens, maximè ſi alumen ſciſſile habeat adiectum, & ea quæ ex nucum ſucco apparatur eodem modo. Aut alumen ſciſſile & miſy pari pondere cedria excepta, in cerati liquidi denſitatem redige, & cum eis dentes illine, ac pituitā defluere permitte: deinde lacte aſinino calido mordacitatem eluant, aut vino dulci. F aut alumen, & myrrham troglodyticen inſpergito, aut cū aceto aut melle illinito. Siccæ autem inſperſiones ſemper eis ſunt conuenientes. Vltra hoc enim quòd dentes commotos firmant, etiam ex humiditate hiantes gingiuas cōmittunt. Itaque ſpodiū cypriū lotum & exſiccatum inſpergens, os collui præcipe ex aqua myrti aut rubi, aut alicuius conſimilis decocti. Poſtea rurſus ſpodio inſperſo, quieſcere iube. aut etiam rubiginem ferri ſiccam tritam admoue, aut ſori vſtum. Aliud ad laxatos dentes & gingiuas humectas: Aluminis ſciſſilis in fictili vſti drach. G VII. myrrhæ drach. IIII. gallarum, florum roſarum, iridis, ſing. drach. II. croci drach. I. vtere. Aliud. Cornu cerui vſti drach. VIII. rhois culinarii drach. IIII. omphacii ſicci drach. II. balauſtiorum drach. IIII. corticis pinus, myrrhæ, croci, ſing. drach. I. Aliud. Alumen rotundum cū duplo ſalis pondere tritum, dentibus ob humiditatem labātibus inſpergito. Aliud. Myrrhæ, aluminis ſciſſilis, amyli, pompholygis, æquales portiones ſiccæ tritæ inſperſæ, labātes dētes firmāt. Aliud remediū, quod laxatis ac dolentibus dentibus præſentem fert opem: Aluminis ſciſſilis ſextantem, radicis ſtruthii ſiccæ tritæ vnc. I. contri H tis ſimul affectum dentem aſperge: teneátque donec ſaliua os impleatur: & tunc ſanè ipſam expuat & effundat:

A móxque dolore liberabitur. Aliud, quod & dentes dealbat: Aluminis ſciſſilis trientem, maſtiches vnc. I. thuris drach. IIII. folii drach. IIII. Aliud, quod & firmat & corroborat dentes: Æruginis, aluminis ſciſſilis, aut magis quod appellatur phorimō, minii, ſing. æquales partes: vtere ſicco aut cum paſſo. Aliud. Florum roſarum, balauſtiorum, myrrhæ, maſtiches, cuiuſque vnciā vnam, chalcitidis aſſæ, thuris maſculi, corticis pinus, cuiuſque drach. IIII. ſalis ammoniaci vnciā I. vtere ſicco. Aliud quod & ad exulcerationes oris commodum eſt vſurpare. Rubiginem ferri, aut ipſum ferrum multa rubigine oppletum, igni candefacito, & in aceto puro, aut cum aqua B diluto, aut vino, in iis quibus ſenſus facilè læditur, extinguito, ac liquorē ipſum in quo extinctio facta eſt ore cōtinēdū exhibeto. Dētes enim firmat, & vlcera curat: præclarè etiam facit ſiccum, quod [illegible]ridum appellatur. Aliud Galeni: quo ego vtor, inquit Galenus: Polytrichi palearū vſtarum ſextariū I. (cōtinet autem ſextarius harū vncias XXVIII) aluminis ſciſſilis quadrātē, aluminis rotūdi quadr. ſpicæ nardi ſext. folii vnciā I. piperis vnc. I. pyrethri dr. V. cōtuſa & cribrata gingiuis vſque ad dentiū radices adhi- C beto. Vtile etiā exiſtit iis thuſcū pipere māducatū, itémq; rub⁹ cōmāducata ac ricini radix. Prodeſt etiā Eſdræ antidotus ſapa diluta ac ore retēta, eodémq; modo theriace Andromachi. quinetiam in veſperam potu accepta theriace magnificè auxiliatur. Scribit Archigenes vt verum & naturali modo ad labentes dentes accommodatū. Dētem, inquit, canis mortui in nomine eius qui ægrè habet acceptū, ſuper prunas pone, vaporémq; inde prodeūtē æger aperto ore admittat, & firmabuntur ei dentes. Simili- D ter autem & exuſtum canis dētem cum aceto calido tritum ore retinendum exhibe. In iis verò qui facilè ab aceti ſenſu offenduntur, præbe cum vino.

De dentibus lima atterendis, Cap. XXX.

SOlent ferè dentes moti ac labantes reliquis eſſe prominentiores, maximè quum ex verbere hanc affectionē incurrerint Quare viſum eſt mihi eos lima atterendos eſſe, in quantum ſcilicet præ aliis prominent, ne in loquendo vel etiam manducando, eos qui obiiciuntur, offendant. Atteſtatur autem & experimentum ipſum, quantū E ſanè ego eius rei periculum feci. Ferream nanque limulā ad hāc rem apparaui, quò citius ac efficacius res procederet. Nam multæ aggreſſiones cōcutiunt dentem, quiete opus habentem, ſi modò aliqua ſpes eſt moti dentis firmandi. Sit autem caput ipſius limæ obtuſum, forma nuclei, & quamlæuiſſimum. Itaque aliquando quidem inæquales quædam dentium eminentiæ apparent, in quibus partes tantùm aliquas lima atterere opus eſt. Aliquando autem æquali planicie extremitates prominent. quare æquali etiam ac plana per limam attritione indigent. O- F portet autem molle quoddam linteolum gingiuis ipſis vſque ad dentium radicem adhibere: deinde leniter ſiniſtræ manus digitis apprehendere, cautéque ac citra offenſionē limā affricare: ne, dum limā tolerat dens, ipſe cōcutiatur. Quòd ſi omnino dolorem percipiat æger dum lima adhibetur, aut ob id quòd vehementius digitis dentes apprehendantur, quieſcere ſtatim conuenit, interimq; collutiones, dolorem mitigantes, offerre: deinde rurſus, vt dictum eſt, rem aggredi, & paulatim lima deterere. Atque hoc nō prima ſaltem die bis aut ter conari, verùm G & ſecunda repetere: ita vt ægro imperes vt neque ſermone nimiùm vtatur, neque vllū aliquem duriorem cibum aſſumat. Vtatur autē cibis ſorbilibus, aut pane madefacto. Quòd ſi citra laxitatem, quibuſdam dentes præter morem augeſcant, eos ſimiliter lima atterere oportet, ac collutiones eos cohibentes ac denſantes offerre.

Cura dentium à ſiccitate dolore affectorum, ex Adamanto Sophiſta, Cap. XXXI.

QVartus iam ex ordine ſubiiciendus ægrotus, qui videlicet à ſicca intemperie afficitur. Eam autem efficiunt, autumnalis tempeſtatis conſtitutio imprimis, & vita ærumnoſa, tenui accedente diæta. Præterea regio ſicca, H & ambientis nos aëris ſtatus conſimilis. Ad hæc accedit id quod nunc adeſt corporis ipſius tēperamentum ſiccū,

& maximè ſi caput eiuſmodi ſicca intemperie eſt affectum. Sitis autem inſidet ſemper, niſi adſit frigiditas vnà cum ſiccitate. Minimum etiam ſputi eiiciunt ſic affecti. Et ob ſiccitatem dolor intolerabilis ferè eos cõcomitatur. Auſterorum & acerborum vſus maximè contrarius eis exiſtit: quare cõfectio ex moris ſæpe his vehementem dolorem induxit. Itaque collutiones minimũ adſtringentes, & mediocriter humectantes apparare oportet: aquam calidam per ſe, aut furfurum decoctum, aut radicis dulcis aut ptiſanæ ſuccum, aut amylum cum ſapa aqua calida dilutà: lac per ſe, maximè aſininum, maluæ decoctum, & alia quæcunque his ſunt ſimilia. Cibus autem his conueniens eſt ſuccus ptiſanæ, micæ madefactæ, cucurbitæ, maluæ, oua ſorbilia, & quæcunque his proſunt qui humectatione indigent. Atque hactenus quidem ſimplicium intemperierum curam oſtendimus: Manifeſta verò & hinc fit ea, quam compoſitæ requirũt nimirum ex dictorum mixtura cognobiles, & ex temperatura oſtenſorum auxiliorum curam accipientes. Verùm propter eos qui ſe nuper ad hanc diſciplinam contulerunt, & inexpertos adhuc, age paucis vnius tantùm cõpoſitæ intemperiei mentionem faciamus, quæ vt manifeſtum exemplum ad reliquas cognoſcendas ſtatuetur.

Cura dentium ob caliditatem & humiditatem dolore affectorum, Cap. XXXII.

SIT ſanè regio calida & humida, tempus autem anni vernum, & aëris quoque ſtatus calidus & humidus, qualis eſt auſtrinus. Contingat itaque æger qui caput habeat quod facilè eiuſmodi humiditate impleatur, cuius coma plurima ſit & ſubrufa, & totius corporis temperamentum calidum & humectum, & conſimili quoque vtatur diæta. Quis autem, qui ſaltem probatus medicus haberi velit, in hoc calidum & humidum eſſe morbum non imaginetur? Medeberis igitur ita affecto, bifariam: ſi enim exceſſus naturæ contigerit iuxta qualitates tantùm, ſcopus curationis dirigendus eſt ad alterationem ſolam: ſi verò vnà cum qualitatum exceſſu, & humorum multitudo adfuerit, palàm eſt primùm oportere corpus euacuare, deinde ad temperiem reducere: cuius rei in omni corporis intemperie memorem eſſe conducit. Eum verò qui à calido & humido morbo affectus eſt (de quo nunc dicere inſtituimus) per venæ inciſionem euacuare conueniens eſt, vtpote à ſanguinis multitudine exagitatum. calidus enim & humidus ſanguis ipſe exiſtit. Incidere autem oportet venam cubiti ſuperiorem, quæ humeralis appellatur: quæ ſi non contingat, eam quæ media exiſtit. Quòd ſi quid prohibeat venæ inciſionem facere, modico & tenui victu ſuperfluum & nõ neceſſarium detrahito humorem. Atque hoc modo etiam circa reliquas compoſitas intemperies operaberis: ita vt eas quæ iuxta qualitatem tantùm conſtiterint, alteres & contrariis qualitatibus permutes. Eas verò quæ cum ſubſtantia quadam conſiſtunt, humore per conuenientes purgationes detracto euacues: niſi quid & in his purgationem fieri præpediat. Reliqua autẽ quæ afferre oportet auxilia, veluti ſunt collutiones, & victus conſtitutio, facilè ex prædictis inuenire licet. Qui enim formam tractandi ſimplices morbos cognouerit, in promptu habebit & circa mixtos conuenientia remedia inuenire. Cognoſcitur autem affligens humor cum ex reliquis circa corpus ſignis, tum ex conſequenti dolore. Flauæ nanque bili dolor pungitiuus comes exiſtit: pituitam verò ſequitur vnà cum frigiditate diſtentio locorum: & fæce quidem ſanguinis ſiue atra bile affligẽte, ſenſus adeſt, velut corpuſcula quædam in profundo confringantur: vbi verò æqualiter omnes augeſcunt multitudine eorum, in corpore coaceruata, grauitas cõcomitatur. Verumenimuero & ſapor ipſe influentis humoris ægro ſpecimen ſui oſtendit. aut enim amaritudinem aut ſalſedinem, aut acedinem ſenſu perceptat.

Curatio eroſorum dentium, ex Galeno, Cap. XXXIII.

EROſiones & cauernæ dentium ex influxu acrium & erodentis maximè naturæ humorum generantur: quẽadmodum etiam vlcera in cute, citra aliquam externam cauſam. Manifeſtum igitur hinc erit, quomodo ſanandi ſint eroſi dentes: nimirum per exſiccationem influẽtis vitioſi humoris: qui ſi paucus fuerit, localia remedia ex deſiccãtibus pharmacis conflata ſuffecerint: ſi verò multus fuerit influens humor, totius capitis reſpectum habere conuenit. Contingit autem aliquando caput affici, ob reliquum corpus affectum. quare in his vniuerſis corporis curam nos gerere oportet. Archigenes itaque ad hos hæc remedia deſcripſit: Sori reſina terebinthina exceptum, denti circũlinito, atque in cauernã indito. Præclarè facit & hoc: Sulphur viuum lycio exceptum cauernæ impone, & prius depurgatum dentem per orbem ex eo intege: aut gallam tritã lycio aut reſina terebinthina exceptam ad cauum intrude, ſimiliterque depurgato denti appone. In maximis verò dentiũ doloribus ſummè prodeſt hoc: Senectam anguium vſtam ac tritam cum oleo in mellis craſsitudinem redige, eodémque modo (vt dictum eſt) vtere. Aut ſenectam ipſam non vſtam dentibus adfrica: inde enim excidẽt. Aut melãthium torrefactum ac tritum cum oleo ſimiliter adhibeto: aut melanthium torrefactum & acri aceto adfuſo tritum cauo denti indito ac circumlinito. ſiſtetur enim eroſio, neque quicquã addet vltrà. Aliud. Melanthii partem vnam, allii dimidiam, & ſalis parum quiddam, ſimul contrita circumponito. à dolore enim liberat. Proderit autem & ad eroſiones dentium vti ea quæ ſuprà ad motos dentes deſcripta eſt collutione, ex ſucco videlicet bryoniæ & cortice mori. Aliud. Veratrum nigrum tritum & melle cocto exceptum in cauernam impone, & præmundatum ſimiliter ex eo integito dentem. Aliud. Thuris partem vnam, atramenti ſutorii partes duas, contere cum paſſo, donec cerati craſſitudo fiat: vtere vt dictum eſt, & citò ſedabis dolorem. Aliud. Galbani partes duas; thuris partem vnam, contere cum paſſo ad cerati craſsitudinẽ, vtere vt dixi, & eo ipſo die ſedabitur dolor. Aliud. Alumen ſciſſile in caua intrude, & à dolore liberabit. Aliud. Fel vrſi indito, & ab eroſione liberabis. Aliud. Rhododaphnes virgultũ exuſtum & tritum inſperge cauernis: & medeberis. Andromachi compoſitio, ad dentes molares: quæ eadem hora dolores ſedat: Piperis, pyrethri, ſucci tithymali, galbani, ſing. æquales partes galbano exceptas, cauernis impone. Aliud Aſclepiadæ. Eo, inquit, vſus, adſeruaui caua dentium citra dolorem: Gingiber in aceto mulſo decoctum, & probè tritũ, in caua imponito, ſimiliterque extrinſecus ad dentem admoueto. Præclarè etiam facit ex duobus piperis generibus cõpoſita antidotus, cauis indita, atque etiam oleo amygdalino aut nardino aut roſaceo diluta, & in vicinam affecto dẽti auriculam inſtillata. Aliud. Ego autem ad caua dentiũ cum dolore affecta, Eſdræ antidoto vtor, quam ſapa dilutam & calefactam ore retinendam exhibeo. mirum enim quàm dolores ea mitiget. Verum ſi ad manum non adſit, theriaca Andromachi eodem vtor modo. Fomentũ etiam affecto denti adhibere conuenit huiuſmodi: Origani ſicci ramulos feruente oleo imbutos ægro denti apprime. Aut ricini virgulto ſimiliter vtere: aut ſtaphida ſylueſtrem ſcalpello probè adaptatam ac affixam, itémque pyrethrũ adhibe ſimiliter: aut ceram ſuper affectum dẽtem pone, eámq; cũ ſpecilli extremo ignito apprime. id enim continuè facere non ab re eſt. Eſt autẽ & hæc quædam fomenti ſpecies: primùm optimè præmundato dẽte, hyoſcyami ſemen ſuffito. exurgentémque hinc fumũ æger admittat infundibulo adhibito, ad affectũ dentem. Mirum in modum etiam eroſiones dentium mitigat canis mortui dens, quemadmodum & antè dixi, eodem modo ſuffitus & exuſtus in aceto tritus oréque retentus. Probè etiam auxiliantur vermes terreni ſuffiti. oleũ quoque in quo vermes terreni decocti ſunt, in vicinam affecto denti aurẽ, tepidum infuſum, dolorẽ vehementer lenit. Idẽ præſtat blattæ domeſticæ capite detracto adeps, cum roſaceo liquefactus ac auri inſtillatus. Eodem modo & hederæ albæ acinos quinque cum roſaceo tritos & in punici cortice calfactos in aurem aſſiduè inſtilla. Auxiliatur etiam radicis haſtulæ regiæ ſuccus, itémque naſturtii ſimiliter inſtillatus. Prodeſt quoque in vicinam affecto denti narem infundere anagallidis ceruleæ ſuccum,

aut radicis betæ ſuccum,aut atramentum ſutorium cum lacte. Apollonii. Cumini quantum tribus digitis apprehendere potes,myrrhæ magnitudinem fabæ,interioris cucumeris ſylueſtris duplum, cum lacte muliebri in collyria redige, eáque in vtramque narem immitte: atque vbi tandiu hæſerint,donec quinque ſtadia quis curſu conficere poſſit,extrahere iube fortiterq; ipſum pharmacum emungere. Idem etiam ad aurium dolores eodẽ modo ſumptum prodeſt.

Vt dens citra dolorem & abſque ferro extrahatur, Cap. XXXIIII.

QVòd ſi dentem tollere animus ſit citra dolorẽ, hocce pharmaco auferendus erit vehemẽter ad hanc rẽ cõgruente:Pyrethrum acerrimo aceto in dies quadraginta conditum,deinde tritum,in vſum adſerua: qui vbi poſtulauerit,reliquos dentes cera præmunitos cuſtodito: ipſum verò qui dolet circumcirca purgatum hoc pharmaco integito, & poſt horæ interſtitium digitis extrahito, aut ſcalpello exigito. Aliud. Sori acerrimo aceto, ad dies decem,in ſole æſtiuo contritum ac exſiccatum,præmundato denti imponito:& excidet. Aliud. Sandaracham eodem modo apparatam imponito. Aliud. Sori & tithymali ſuccum galbano excepta, depurgato prius denti apponito. aut cucumeris ſylueſtris radicem: vt pyrethrum apparatã, eodem adhibe modo. Aliud.

Grana cnidia trita ac galbano excepta circumponito, & excidet. Aliud. Præclare facit lappæ herbæ radix feruenti cinere calfacta & denti aſſiduè appoſita. pauca enim mora dentes tollit. Aliud. Cucurbitæ ſylueſtris radicem cauo impone,& dentem eruet,aut ipſam cucurbitam tuſam & cribratam per aliquot dies in aceto macerato,donec ad mellis ſpiſſitudinem redigatur:deinde in eo ipſo pharmaco ſcalpro imbuto frequenter dentem circumradito,atque os claudere parumper iubeto: deinde dentem digitis apprehenſum trahe,& ſequetur. Aliud.

Vermes terrenos in teſta exuſtos,in cinerémque redactos contere,& circumraſo prius denti vbertim adſperge, & per diem ac noctem excidet ſua ſponte. Itaque eo confidenter vtere: vt myſterium enim celebratum eſt iã ſæpe. Poteris autem & citra ſcalpelli raſionem inſpergere, idémque opus patrabit. Aliud. Corticem radicis mori teneriorem tritum, ad dẽtem quem erutum cupis, ſolum impone,& excidet. Aliud. Sori, gallam,ſtaphida ſylueſtrem,alumen ſciſſum,ſulphur viuum,piper longum in puluerem redige,& adiecta cedria ſubige:deinde ceram modicam liquefactam affunde,ſimúlque committe.Vbi verò vti velis ex hoc,quantum opus fuerit emollito ac depurgato prius denti circumponito. Aliud. Erucam è braſſica natam,frequentius ad ipſum dentem adhibe,cadétque ſua ſponte.Eiicit etiam dentem ſylueſtris oleæ lacryma cauo eius indita. Itémque rhus qua coria inficiuntur,& lacryma & ſuccus ſylueſtris fici,itémque tithymali. Cauernam autẽ ſupernè galbano aut cera obturato.

Smegmata varia ad denigratos liuentéſque ac rarefactos dentes, Cap. XXXV.

LIuent aliquando dentes per vniuerſam ipſorum ſubſtantiam,non diſsimile quiddam inflammationi patientes,ob influxum videlicet vitioſorum humorũ.Quare conſimili cum iis qui eroſionem paſsi ſunt, indigent curatione,nimirũ per deſiccãtia pharmaca:ſúntque ſmegmata eis cõuenientia. Apollonius itaque ad denigratos dentes hæc præſcribit: Sal foſſile melle ſubactum in fictili vaſe torreto, ac tritum modica myrrha miſceto, eóque dentes confricato. Aliud. Pulegii ac ſalis æquales partes melle ſubige,ac aceto acerrimo ad fuſo exure, Aliud,quod gingiuas adſtringit: Polentam aceto acerrimo ſubactam in olla exure, ac contere, cúmque ea dẽtes confrica:hoc enim & gingiuas ipſas coercet. Aliud. Communiter autem ad omnes, eiuſmodi dentifriciis vtimur,radice ariſtolochiæ exuſta, aut oſſe ceruino vſto & trito, vtere: nam & dentium doloribus medetur. Aliud. Cornu cerui vre, modicáque maſtiche admixta vtere. Aliud. Talos ouillos exure,ac contritis vtere. Ad eadem pollent etiam buccina ſale expleta & vſta.pumex aſſatus & vino extinctus, ſepiæ teſta vſta, conchæ

A vſtæ,cochlea terreſtris vſta cum melle: his autem ſingulis odoris commendandi gratia parum iridis Illyricæ miſcetur,aut floris iunci odorati, aut calami Indici, aut ſpicæ nardi.Optimè autem facit,inquit Archigenes, tum ad dentes à dolore præſeruandos, tum ad gingiuarum eroſionem, atque etiam decorem dentium, pharmacum hoc:Lanas ſuccidas linteolo illigatas vre, & ſalis torrefacti tertia earum parte admixta contere,& pro dentifricio vtere. Aliud. Mel & ſalem in cerati formam contrita,linteolóque ligata exure, deinde parum iridis Illyricæ
B admiſce,& dentes ex eo confrica. Aliud dentifricium. Sulphur viuum tritum dentibus adfricato. Smegma Oribaſii. Salis ammoniaci,cyperorum, iridis,ſingulorum æquales partes aliquandiu adfricato, poſtea verò gingiuas ex vino odorato colluito. Aliud ſmegma optimum. Pumicis trientem,teſtarum ſepiæ quadrantem, maſtiches,aluminis ſciſſi,foliorum malabathri,cuiuſque vnc.I. Aliud. Pumicis vſti quadrantem, teſtarum ſepiæ quadrãtem,cornu cerui vſti ſextãtem,ſalis aſſati ſextantem, ſpicæ nardi trientem,cyperorum vnciam.I.coſti
C ſcrup.IIII. Smegma pulchrum. Marmoris drach.IIII. foliorum malabathri vnc.I.amomi vnc.I. cornu cerui vſti ſextantem,balauſtiorum vnc.I.iridis ſeſquiunciã,maſtiches drach. III.myrrhæ drach.VI. coſti drach.III. Bouis etiam talus vſtus, optimè dentes extergit, motos firmat,affectos à dolore liberat. Aliud dentifricium,quod oris odorem commendat,dentes dealbat,& ab eroſione ac labefactatione cuſtodit: Nitri, teſtarum ſepiæ,myrrhæ troglodyticæ,æquales partes committe,ac vtere.

Aliud optimum. Aluminis ſciſſi ſeſquiunciam, ma-
D ſtiches vnc.I. iridis vnciam vnam,roſarum capitum vnciam vnam,contritis vtere,& aqua calida inde os collue.

Aliud dentifricium. Buccinorum vſtorum,ſalis torrefacti,teſtarum ſepiæ vſtarum,ſcobis marmoris Proconeſii ſing. vnc. I.coſti ſcrup. VIII. contuſis vtere. Aliud Timocratis,quod ad gingiuas humore prægnantes& cruentas,ad putredines,parulidas, *hoc eſt gingiuarum inflammationes*, motos dentes, dolentéſque, omnia item oris vitia prodeſt: Accipe perdicii herbæ foliorum teneriorum modium Italicum, ſalis albi & tenuis ſextarium vnum,
E mellis ſextarium vnũ, contunde ſimul ac in maſſam molliorem redige, quam in ollam coniectam luto obtura:ita vt circa os operculi foramen relinquas, per quod cum virga agitetur.tandiu autem ſuper prunas poſitam torreto,quouſque fumus inde procedens purus videatur. tum ſanè ab igne ablatã frigefieri ſinito:atque piperis lõgi dr. IIII.accipito,piperis albi dr.V.piperis nigri dr.VI.pyrethri dr.ſex,aluminis ſciſſilis vſti & cum vino auſtero extincti drach.II.pumicis vſti,myrrhæ, hyſſopi, pulegii, ſeminis apii,ſingulorum drach.II.menthæ ſiccæ drach. III. iridis
F drach.III. hæc omnia in ſole prius exſiccata contundito ac cribrato,iiſque quæ in olla vſta ſunt admiſceto ac vtitor.In aliquibus verò vtpote in frigidis dentium affectionibus,hæc magis conueniunt, ſiue ex potu frigidæ, aut pomorum frigidorum comeſtione ſint obortæ. Conueniunt etiam iis qui à frigido humore afficiũtur,vbi prius per collutiones ac manducationes pituita ſufficiẽter fuerit detracta.

De ancyloglоſſis, & qui vix loqui poſſunt, Cap. XXXVI.

G ANcyloglоſſi quidam fiunt ex natiuitate, quidam verò ex aliqua affectione. Ex natiuitate fiunt, quum mẽbranæ inferiores,quibus lingua innititur,duriores & mutilæ è natura ſunt productæ: ex affectione autem ancyloſis, *id eſt incuruatio* linguæ contingit,præcedente vlcere & cicatrice dura ſub lingua relicta.Qui hoc modo affecti ſunt,difficulter loquũtur,quare etiã mogilali à *Græcis* ſunt appellati.qui verò ex natura ancyloglоſſi exiſtũt, principio quidem tardè in ſermonem prorumpunt, vbi verò loqui cœperint,citra obſtaculum & ſatis feſtinanter
H loquuntur: impediuntur tamen in prolatione nominum aut verborum quorum aliàs difficilis pronuntiatio exiſtit,veluti in quibus R,aut L,aut K literæ,frequenter occurrunt.Hos ſanè adhibita manu per ſolam chirurgiam curare oportet. Ad eam itaque perficiendam, ægrum

deſidere oportet,eiúſque linguam ſurſum ad palatum attollere:& ſi quidem membranæ ipſæ curuitatis cauſa exiſtãt,incuruo vncino eas apprehenſas & extẽſas exſcindere,animaduerſione habita ne ſimul ſubiacentes venas diſſecemus.Si verò cicatrix curuitatis cauſa fuerit, ſimiliter vncino apprehenſa extẽdatur, & quidquid durum adeſt, & quod cum naturali carne non conſentit exſcindatur. Ab opere autem patrato aqua frigida aut poſca os colluant:poſtea inſpergatur manna thuris, imponanturque linamenta conuulſa:ſequentibus vero diebus curetur vlcus collutione aquæ mulſæ,aut illitione vnguenti Ægyptii,linamentis conuulſis impoſitis, vt per eorum interſtitium cicatrix diducta coaleſcat, neque rurſus eadem cicatrix relinquatur.

Ad ranunculum ſub lingua, Cap. XXXVII.

AD ranunculum ſub lingua (eſt autem tumor earum quæ ſub lingua ſunt partiũ, præcipuè venarum)vtẽdũ ſanè iiſdem remediis quæ ad aphthas oris vlcera deſcribemus,maximè tamẽ iis quæ ſunt ex eis fortiora. Propriè autem eis proſunt etiam hæc:Æruginis raſæ,chalcitidis,gallæ,æquales partes inſperge.cum paſſo potes etiam pro collutione vſurpare. Aliud. Farinã erui cum melle,præfrictis locis illine:aut etiam gallam tritam cum melle,aut roſarum ſemen eodem modo. In corporibus autẽ molliori ſenſu præditis, rhoem rubrum cum melle, aut rhois drachmas octo,florum roſarum drachmas quatuor, croci drachmas duas,coſti drachmas duas,miſyos,æruginis,æquales partes commiſce,& cum his locos ſub lingua confrica.decoctum verò foliorum oleæ colluant aſſiduè.

Aliud. Nuces iuglandes veteres integras vnà cũ cortice exuſtas cõtere:deinde piperis grana duodecim adiice,thuris grana mediocria tria,hæc cum melle ſufficienti mixta illinito: & miraberis. Aliud. In inueteratis verò & perfectæ ætatis,eas quæ ſub lingua ſunt venas diſſecato: extrinſecus verò mento adhibẽdum ex ouis pharmacum. magis autem cõuenit *id quod Græci uocant* Sphærion. Alind. Artemiſiam maximè viridem cum ſale tritam ad locos ſub lingua adfricato.

Ad linguam inflammatam,deſquamatam,ac tumentem,& ad palatum ac gingiuas, Cap. XXXVIII.

GLaucium in cote cum aqua dilue,eóque locos illine, & eodem die ſedabitur. Aliud,valẽs etiam ad linguæ exulcerationem: Paliuri folia manducent & expuant.Vbi verò lingua infletur, doloréque afficiantur eius partes vicinæ, ſimiliter & mandibula, ita vt loquela præpediatur,folia oleæ tenera trita & oleo perfuſa illinito:egregiè enim auxiliãtur.Aut origanum paſſo decoctũ colluendum exhibeto:aut pruni foliis cum melle tritis vtere. Ad linguam verò, cui ſuperficies inſtar ſquamarum aut corticis decedit,optimè facit amurca æreo vaſe, donec cogatur, decocta & illita. Ad linguam putreſcentem & fere demortuam: Succum foliorum vitis albæ cum miſy permixtum illinito: depurgat enim, & carne replet.quidam etiam hîc mel adiiciunt.Vt verò ad cicatricem perducatur,radicem vitis albæ contritam & cribratam inſperge. melius autẽ erit eam melle permiſcere,ne diſſipetur. Ad linguæ abſceſſus. Quòd ſi abſceſſus in lingua fiat,furfures in aqua decoctos donec liquor lubricus fiat,percolato,& huic ſucco mel adiicito: ſimúlq; calidum ore detinendum exhibeto.Hoc autem ſæpe facere oportet:aut enim abſceſſum diſcutiet, aut rumpet. à ruptura verò,florido ſicco vtendum eſt.

Ad aphthas,*hoc eſt oris ulcera*, ex Galeno, Cap. XXXIX.

QVÆ in ſuperficie oris fiunt vlcerationes, *Græci* aphthas appellant,habentes in ſe quiddã igneæ caliditatis.fiũt autem vtplurimùm infantibus,quum vitioſum exiſtit lac nutricis,aut aliâs puer non probè cõcoquit.Facilè autem medelam recipiunt,vtpote quæ ex eis quæ mediocriter adſtringunt,vtplurimùm contingãt. Aliquãdo tamen diuturniores exiſtunt, ob temporis videlicet tractum,indiſſolubili quodam marcore emergente,aut etiã ea quæ appellatur nome, malo nimirum ſemper vlterius ſerpẽte. Fiunt etiam aliquando in iis qui ad perfectam ætatem peruenerunt, tum propter vitioſorum humorum ad os defluxum,tum propter acredinem eorum quæ bibuntur ac comeduntur.Cognitio omnium facilis eſt, vtpote viſui ac tactui ſubiecta.ad tactum quidem, calidiores quàm conuenit loci fiunt,tumoréſque excitantur:viſu vero cognoſcuntur ob colorem. Quæ enim rubicundiores exiſtunt,ſanguinei humoris dominium indicant: flauiores,bilis amarulentæ:albidiores,pituitæ:liuentes verò & nigrefactæ,bilis atræ.Etenim qui iſta probe diſcreuerit,ſingulorumque ſimplicium virtutem cognouerit,facilè conſtituet modum vtendi tum ſimplicibus tum compoſitis pharmacis:conſideratione ſimul ſuper corporum naturis habita, númne molles ſint & humectæ? an duræ & ſiccæ? Siquidem fortioribus corporibus, fortiora etiã remedia ſunt adhibenda:imbecillioribus autem molliora.Infantibus itaque conuenientia ſunt ea quæ in cibis eis offerunt mulieres,velut eſt lens cum modico pane, & medulla ceruina aut vitulina.Oportet autem miſcere cibis aliquid ex malis acerbis,piriſque ac meſpilis:aliquando etiam lactucæ quiddam,& intubi ac portulacæ cibo admiſcendum eſt,inflammata videlicet vlceratione exiſtente. Quòd ſi infans ipſe cibum capere non poſſit,nutricem eius huiuſmodi victu curare oportet:necnon ora infantiũ pharmacis conuenientibus illinire.Si quidem enim ſubrubræ infantium vlcerationes fuerint, à principio cum iis quæ mediocriter adſtringunt & refrigerant: conſequenter verò iis quæ citra mordacitatem diſcutiunt:ſi verò ſubflauæ vlcerationes fuerint,iiſdem ſimiliter eſt vtẽdum,verùm magis frigidis:ſi verò ſubalbæ & pituitoſiores fuerint,extergentibus vtendum eſt:ſi autem nigræ,iis quæ generoſè diſcutiunt.Ad maiores verò pueros, pharmacis eiuſdem generis facultate præditis vtaris, viribus tantùm ipſorum auctis ac extenſis.Ad eos autem qui iam perfectæ ætatis exiſtunt,durioráque corpora habent,efficacioribus remediis vtimur. Moderata itaque remedia ad oris vlcerationes recentes hæc ſunt: Omphacinum in vino diſſolutũ aut mulſo, rhus culinarius eodem modo. Pro infantibus,in principio ſufficit flos roſarum,ipſæque roſæ ſiccæ cũ mulſo,aut melle roſaceo.Inueterato autem iam malo,in minoribus quidem admirandam opem cõtulit hoc,inquit Aſclepiades: Remedium Aſclepiadæ: Gallas contuſas aqua decoque,& cum decocto percolato parem menſuram mellis permiſce:rurſuſque decoque,donec ad mellis craſſioris ſpiſſitudinem redigatur:eóque vt maximo remedio vtere,ita vt locis illitum ſatis diu digitis affrices,aut tomento lanæ purpureæ digito circumuoluto locis apprimas.In iis verò qui perfectioris ætatis ſunt durioráque corpora habent,in vniuerſum ſatis mihi fuit crudo miſy vti, cum vino adſtringente: quod ſanè tum intendit,tum remittit vires ſuas, iuxta vini vim aut magis aut minus adſtrictoriam,atque etiam ſecũdum quod dẽſior aut liquidior vini & miſyos mixtura apparatur. Si verò ſordidum apparuerit vlcus, miſy cum vino mulſo tero. Aliis autem & qui adhuc fortioribus indigent remediis,ærugo & cum vino & cum mulſo vtilis exiſtit.neque verò malum pharmacum his chalcitis exiſtit cruda cum oleo trita.Illiniuntur autem ex his pharmacis,ſolæ particulæ oris affectæ. Quòd ſi collutiones obtulerimus, ſiue mediocriter,ſiue intenſè adſtringentes,ea cautione vtemur vt fortioribus corporibus fortiores:mollioribus imbecilliores exhibeamus. Porrò ſi in putredinem aphtha vertatur,non conuenit amplius aphtham, eam affectionem appellare. neque enim ea quæ aphthas ſanant pharmaca,his adhibemus,ſed fortiora:qualia quædam in capite De cruſtis oris,paulo pòſt dicentur. Atqui ſi putreſcere incipiant,maximè in infantibus, præclarè facit præſcripta ex decocto gallarum & melle illitio, & anthera ſtomatica cum melle illita,& id quod ex roſarum floribus conſtat,rhoe,croco,& coſto,quod ad columellas inflammatas deſcribetur,ſiccum pharmacum.oportet autem id illinire cum melle. Nec minus egregiè facit centaureæ minoris exuſtæ cinis illinitus cum melle,& ſphæritis,*id eſt cupreſſus*,pilulas ferens,exuſta eodem modo.Propriè autem,inquit Archigenes,facit cornu ceruinum vſtum tritum & affrictum.Ad aphthas autem quæ proſerpunt ſum

mè efficax eſt,fœniculi radix vſta,per ſe & cum melle illita.itémque amurca in æreo vaſe,donec in mellis craſſitudinem cogatur, decocta ac illita. Aliud, quod & ad aphthas & ad reliqua oris vlcera conducit: Aluminis ſciſſilis ſextantem,gallarum vnciam vnam conterito, ac oleo ſubigito,aut digito in oleo madefacto ſiccum excipito,eóque exulceratos locos quamplurimùm extergito.detrahit enim cutem,aſperitates tollit,vlceráque ad cicatricem perducit.

De gurgulionis affectionibus,ex Galeno, Cap. XL.

GVrgulionem quidam etiam columellam appellant: vuæ verò nomine accipienda eſt quædam in eo affectio,quum ſcilicet vuæ acino ſimile ſummum gurgulionis apparet.Lorum verò vocant aliam quandam eius affectionem,quum ex ſuffitu nimiùm ignitus gracileſcit, & loro ſimilis propendet.Verùm hæ affectiones raró circa gurgulionem accidunt:inflammatur autem frequentiſſimè.Euenit etiam aliquando vt citra inflammationem nimium humectus laxior fiat:velut in deſtillationibus continuis contingit: itaque inflammatione incipiente,repellentibus pharmacis opus erit,quæ adſtringentis facultatis eſſe oportet.Et ſiquidem moderatus fuerit humorum influxus,ea quæ moderatè adſtringunt ſunt aſſumēda:vbi verò fortius inualuerit,acerba etiam ſunt adiungēda.Collutiones igitur moderatæ ſunt ex palmis decoctis, aliquādo in ſola aqua,aliquando etiam adiecto modico melle. Similiter autem & ex roſis,radice dulci, pampinis vitis, rubis,iunco rotundo odorato, terebintho, rhamno,cypero,& ſiliquis:itémque ex radice mori, hypociſtidéque & malis cotoneis, ac piris auſteris..His autem fortiores exiſtunt,myrti & baccarum eius decoctum, & virgultorū mollium ilicis, & vniuerſi quercini generis, ſimpliciterque & glandium:itémque decoctum meſpilorum & cornorum. Præclariſſimè autem omnium facit decoctum gallarum,rhois culinarii,eiúſque quo coriorum infectores vtuntur,ſpinæ Ægyptiæ,myricæ,aut ericæ ſeminis ſiue fructus,vtriuſque mali punici floris & putaminis.Horum vnumquodque & ſingulatim & cum aliis decoctum in aqua,gargarizandum exhibere oportet.Mirū verò quātùm eorum mixturæ,ſimplicium & immixtorum vſum excedunt.Vtilis eſt etiam affrictus cochlearii frigidiſſima aqua repleti,& poſca frigida in balneo colluta. Conuenit quoque arida trita gurgulioni admouere: ita vt ſub miſſe & paulatim ad ſuperiorem & extrinſecam regionē adferantur,& per cochleare aut ſpecilli concauum ſupra linguam immittantur.Itaque ex aridis moderata ſunt,roſæ ſiccæ,& flos earum,& prædictarum plantarum germina exſiccata,hypociſtis, rheon Ponticum, lapis coriariorum, quo calceamenta vt reſplendeant expoliunt,à Græcis ageratos,*id eſt non ſeneſcens*,appellatus: & is quoque qui Samius aſter appellatur,& omphacium ſiccum.His imbecilliora ſunt minoríſque acrimoniæ, gummi, tragacātha, ſarcocolla,& amylum:quibus vtendum erit vbi gurgulio à nimiùm adſtringētibus remediis fuerit compreſſus,aut à mordentibus ac diſcuſſoriis irritatus. Fortiora prædictis ſunt,lapis hæmatites,necnon Phrygius vſtus, miniū ſinopicum,& terra Lemnia quæ appellatur ſphragis, diphryges,fructus Ægyptiæ ſpinæ,rhus culinarius. adſtringunt enim hæc euidenter, citra tamen exaſperationem. Acerba autem ſunt balauſtia,& cytini, & malicorium,ac galla.Adſtringunt etiam ſufficiēter omnia aluminis genera. Atque hæc quidem ſimplicia ſunt huic loco cōuenientia: ex quibus & compoſita fieri poſſunt,quum vehementi molle & lene quoddam adiungimus, aut diſcuſſorio quiddam adſtringens admiſcemus, iuxta temperaturam corporis cui medemur. Diuturnæ autem affectioni impoſſibile eſt per repellentia perfectum auxilium adferre, maximè vbi ægroti corpus plurimo humore repletum, aut affecta particula natura debilior extiterit. Itaque ſæpe in principio ſtatim aut paulo pòſt omnino aliquid ex diſcutientibus ad adſtringentia adiicere cogimur. Si verò vehemens affuerit dolor,etiam ea quæ eum mitigant,adnectemus:atque quum multa omnino ſint quæ diſcuſſoriam vim obtinent,à mollioribus eſt incipiendum. ab a-

A cribus enim inflammata exacerbātur.Ob eam igitur rem compoſita in vſum venerunt,tum ad reliquorum membrorum inflammationes,tum ad eas quæ fiunt in gurgulione,veluti quum alumen miſcemus cum iride Illyrica, aut thure,aut myrrha.Tu verò perſpecta caloris in ipſa inflammatione magnitudine, conſideratáque influxus ad eam multitudine,atque amplius in toto corpore humorum quantitate ac copia perpenſa,vel eorum quæ adſtringunt,vel quæ diſcutiunt augebis mixturam. Optimum B autem pharmacum ad inflammatos gurguliones,tum in principio,tum in vigore adhibitum exiſtit hoc:rhois culinarii drachmas octo, florum roſarum drachmas quatuor,croci drachmas duas,coſti drachmam vnam.contuſa & cribrata in vitro repone.Vſu verò expetente dimidium cochleare in duobus aquæ mulſæ aquoſioris cyathis diſſolutum ad gargariſandum aſſumatur. Vtilis eſt etiam eis paſtillus ex croco,qui iris à quibuſdam appellatur. Complectitur autem myrrhæ drachmas octo, aluminis liquidi drachmas duas,croci drachmas octo,diſſoluitur in vino.quidam etiam aloen adiiciūt, quam nos C reprobamus.Hic itaque paſtillus fluidioribus,& magis humectis inflāmationib9 ſummè cōuenit,dilut9 in vino ac illitus.miſcetur etiā gargariſmis.In corporibus durioribus prodeſt quoq; paſtillus Muſæ. prodeſt etiā efficaciſſimè paſtillus Andronis.Facit & id quod Aſclepiades deſcripſit: Lapidis agerati drachmas quatuor,floris lapidis aſii drachmas quatuor,terræ Samiæ drachmas quatuor, aluminis ſciſſi drachmas duas,croci torrefacti drachmas duas, gallarum drachmas duas, contritis vtere. Hoc etiam nos vſi ſumus,inquit Galenus,optimúmque ſæpe ſumus exper D tis:præterquam quòd ſtatim à principio,& quum rubicūdus & calidus exiſtit inflammationis tumor, minimè adhibēdum videtur.Vbi verò diuturnum adeſt malū,& corpus prius eſt euacuatum, ſemel tantùm in vſum aſſumptum,magnam ſtatim oſtendit vtilitatem. Ad laxatā columellam: Gallarum drachmas triginta duas, diphrygis drachmas duodecim,illini cum melle. Aliud philoſophi: Apparatur temporis neceſſitate inſtante.inueteratum enim vires amittit.Nuces virides accipe & exiccato, & palmarum oſſa, atque de ipſis vbi velis ſufficienter exurito,& amborum æquales partes miſceto,ac ſiccis tritis E vtitor. ſufficienter enim diſcuſſoria exiſtunt. At verò cū in aliis affectionibus,tum ad columellas citra inflammationem laxatas,gallæ omphacinæ,ſalis ammoniaci, amborum æquales partes per cochleare admotæ,præter opinionem auxiliantur.Præclarè facit & in his Cyrenaicus ſuccus tritus adhibitus: qui ſi non adſit,ipſum laſer. Aliud ad columellas laxatas: Mellis libram vnam,florum roſarum ſeſcuncem,aluminis liquidi beſſem,ſucci hypociſtidos quadrantem. Alumē & mel ſimul decoquito,deinde reliqua trita adiicito,ac rurſus,paululùm decoquito, F eóque vtere aliquando aqua calida diſſoluto, aliquando aqua mulſa ad gargariſandum,aliquando quoque eius illitu ipſam columellam reprimes ac eleuabis.Bonum hoc remedium eſſe adſtruit Galenus,eóque vti iubet. Aliud, quod & columellas iam excidendas ſanat: facit idem & ad vlcera gingiuas depaſcentia, omnéque oris vlcus ſerpens: Fructus ſpinæ Ægyptiæ,gallarum,fructus myricæ, balauſtiorū,foliorū malabathri,aluminis ſciſſi,caſiæ,ſingulorum æquales partes: vtere ſicco. Aliud Aſclepia- G dæ: Roſarum ſiccarum nō madefactarum ſextarium Italicum vnum,nardi Celticæ cum radicibus ac circumſita ipſis terra,faſciculum manipularem vnum,fimi columbini agreſtis ſicci ex ipſis nidis detracti drachmas tres,myrrhæ drachmas octo,gallarū omphacitidū numero XLV. contuſa & cribrata per arundinem inſufflato, & per ſpecilli cauum adhibeto. Aliud ſiccum, ad valde laxatas columellas,itémque tumentes: Piperis drachmam vnā, myrrhæ drachmam vnam, aluminis ſciſſi drachmas II. gallarum drachmas duas,contritis vtere:eueſtigio enim H eas firmant,ac reſiccant. Aliud parabile,quod & ad laxatam & ſuffocantem columellam valet. Nitrum tritum digito excipe & affrica.deſtillabit enim inde plurima pituita,eáque cruenta:& ſanabitur. Aliud naturale, Philumeni: Picem liquidam accipe,eáque extremum polli-

cis tui infice, alteráque manu ſincipitis capillos diſtende, ac picem illine. recurret enim ſtatim vua. Quòd ſiquis omnino ab afflictione vuæ & tonſillarum ſecurus eſſe velit, quotidie per morborū interualla quum lauatur, & à calido lauacro egreditur, modicam frigidam aquam ſorbēdo deglutiat. Quod ipſum & ad tuſſim, & lateris dolorem humidiſque ſtomachi vitiis multis vtile fuit. Per ea itaq; quæ dicta ſunt, in naturam ſuā reducere gurgulionē oportet, omni conatu & molimine adhibito, neque feſtinandum ad eius exciſionem.

De ablatione columellæ, ex Galeno, Cap. XLI.

QVòd ſi continuè affligat columella, periculúmque ſit ne ſuffocatio aut tabes inde inferatur: aut quū gracilis & loro ſimilis fit, propterea quòd alimētum nō ſentit, (quod ſanè aliquando accidere ſolet) aut quum reſolutionem patitur, (fit enim & hoc in aliquibus) tūc ſanè refert vtrum excidatur an non. Optima eius auferendæ opportunitas exiſtit, quum ſuffocatio vrget, vt tum imminente periculo, ægroto auxilium feramus. itaque quò manum commodius afferas, æger in ſplendenti & claro loco collocetur: & tunc quidem os eius diducatur: mox verò immiſſo forcipe producatur, ita vt volſellam huic rei idoneam, iuxta medium ipſius columellæ, aut magis adhuc inferius adhibeamus: atque ita producta obtorqueatur. obtorta enim velut ſtupida efficitur, & velut illaqueata curuatur ac liueſcit, citra magnam ſanguinis eruptionem. Quapropter immorari oportet aliquādiu, ac eam detinere quouſque æger tolerare poſſit: túncque auferre non ſupra forcipem inciſione facta, ſed ad eius fundum. quum enim pelliculis referta ſit ipſa columella, & ob productionem cedat, prolixa ſanè inſpiciētibus apparet. vnde multi inexperti medici, ſiue per errorem, ſiue per ignorantiā altius incidentes, eam funditus auferunt, maximique incōmodi authores exiſtunt. quare relinquere oportet fundum eius circa palatum. Ab exciſione autem, ægro offerenda eſt poſca diluta, qua leniter os colluat. vehemens enim ipſius allabentis plaga, ſanguinis eruptionem excitat. Quum autem hinc morſum perceptat, aquam frigidā colluat: atque hæc viciſſim fiant, donec ſanguis ſiſtatur. Sequentibus deinde diebus ex radicis dulcis & palmarum decocto gargariſmus exhibeatur. ſimiliter & illitiones ad tonſillarum inflammationes deſcriptæ. Porrò Galenus ait, Ab exciſione ſemper diphryge vtor, donec cicatrix obducatur. cicatricem enim tum huius membri, tum reliquorum omnium exulceratorum probè conſtringit ac committit.

De oris inflammationibus, Cap. XLII.

QVVM vniuerſum corpus multitudine humorum redundat, aut vnius tantùm alicuius noxii humoris multitudo in corpore augeſcit, conuenienter vtimur inciſione venæ, aut purgatione, aut clyſteri, aut abſtinentia ciborum. Quòd ſi neutrum horum affuerit, ad localium auxiliorum opem ſtatim confugimus: in principio quidem reprimendo per ea quæ adſtringunt & frigefaciunt: ex adſtringentium ſylua eſt atramentum ſutorium, & ſimilia. verùm adeò fortibus & quæ ſimul vim venenoſam complectuntur ac nociuam, minimè conuenit vti ad oris affectiones ſanandas, niſi magna cogente neceſſitate. plurimùm enim nocumentum infert, ſi quid ex iis ad ſtomachum ac ventriculum fuerit delapſum, aut ad aſperæ arteriæ extremum & pulmonem. Ineſt autem huiuſcemodi remediis & circa guſtū inſuauitas quædā quæ quidē vſus tēpore moleſtiā infert, & permanet etiam totam diem. De fœminis quid attinet dicere maximè opulentis, quæ ob delicias intotum pharmacorum ad os deſcriptorum afflictum ægrè ferunt? Iam & viros quoſdam videas, qui non ob delicias ſolùm, ſed ex natura faſtidientē ſtomachum habent, atque huiuſmodi pharmaca non ferunt. Itaque ea quæ ex ſtomaticis appellatis pharmacis, *hoc eſt quæ ori conueniunt*, mitiora exiſtunt, crocum complectuntur, & myrrham, & alumen. Cæterùm confectio ex moris, & malis punicis, & ſimiles quædam, cum ſolo melle medētur, habéntque guſtum amplius ſuauem. Quin & confectio ex ſucco nucum cum ſolo melle apparata, ſuauē exhibet ſaporem. At verò ſuccus mororum pro debiliore habendus eſt pharmaco. Fortius verò, & quod nullo inferius exiſtit, eſt ſuccus corticis nucum. Inter hæc medium tenet, quod ad vim adſtrictoriam attinet, ſuccus mororū naſcentium in rubo. His ſingulis admiſcere potes, ſi quidem vehementius efficere velis pharmacum, ſuccum vuæ acerbæ nondum maturæ, pari pondere: aut, ſi id non videatur, eius dimidium. Andromachus coniicit, croci, myrrhæ, ſucci vuæ acerbæ immaturæ, aluminis ſciſſi, ſingulorum drachmam vnam.

Illitiones ſtomaticæ ori commodæ. Confectio ex moris, Cap. XLIII.

COnfectio ex moris ſic apparatur, quemadmodum docet Eras: Succi mororum heminas quinque, vini auſteri heminam vnam, mellis heminam vnam. Succum vnà cum vino decoquito, donec ad ſtrigmentitiā craſſitudinē redigatur: deīde adiecto melle rurſus decoque, donec probè cogatur: deinde in pila eis admiſce croci ſeſquidrachmam, myrrhæ ſeſquidrachmam, omphacii ſicci ſeſquidrachmam. Optimum autem eſt omnibus oris illitionibus ſimul incoquere radicis dulcis drachmas octo, ad eiuſmodi ſanè menſuram qualem præſcripſi. Eſt enim radix dulcis natura mitis, & ob id aſperitatem ex adſtringentibus illatam lenire potens. Facit, inquit Eras, hæc cōfectio tum ad tonſillas, tum ad inflammationes oris, illita & gargariſmi modo colluta. Poteris autem ſuccum mororum cum ſolo melle apparatum, in vſum recondere, ob dulcedinem ori commendandam. Confectio ex malis punicis, Galeni: Accipe mala punica in vigore perfecta, matura & recentia, ita vt ex triplici eorum differentia, dulcium acidorum & auſterorum, æquales partes vnà cum corticibus in mortarium coniectas, contundas, & ab eis ſuccum exprimas: deinde confectionem appares hoc modo, Coniice ſucci heminas quinque, mellis heminam vnam, radicis dulcis drachmas octo. primùm verò ſuccū cum radice dulci decoquito, ac percolato: deinde adiecto melle ſimul coagmentato, & vtitor. Hæc confectio commodius exhibetur iis qui oris inflammationem patiuntur, habéntque ſimul ſtomachum fractum & qui cibum auerſatur. vtilis eſt etiam bibita ad alui affectiones. Expedit autē ei (veluti reliquis oris remediis) adiicere. in principio quidem ea quæ adſtringunt: circa vigorē, ea quæ concoquunt, iuxta inclinationem, ea quæ diſcutiunt. Facit etiā ad oris vlcera, & quæ appellantur aphthæ.

Confectio ex malis punicis, Aſclepiadæ: Pharmacum ad os proſperè accommodatum, quod etiam ad vlcera ſerpentia conducit: Succi mali punici Italicos ſextarios ſex, mellis libram vnam, croci drachmas quatuor, myrrhæ drachmas quatuor. Succum per ſe ſatis diu decoquito: deinde adiecto melle rurſus donec probè coagmentetur, decoquito: poſtea in mortario crocum & myrrham ſimul committito: atque hoc, vt maximo remedio, vtitor. Remedium oris ex muſto Andromachi: quo inquit, vt pulcherrimo vtor: Gallas numero triginta, rhois quo coria inficiuntur chœnicem vnum, muſti optimi ex vua aminæa alba ſextarios ſex, gallas contuſas vnà cum rhoe per diem & noctem in muſto macerato: deinde ad quartas decoquito, & per linteolum percolato, rurſúmque ſuccum, donec mellis ſpeciem accipiat, decoquito, & adiecta croci drachma vna, aluminis ſciſſi drachma I. myrrhæ drachma vna, probè miſceto & in vſum recondito. facit enim & ad aurium & ſedis quoque exulcerationes.

Confectio ex ſucco vuæ acerbæ, ex ferula medicamētario libro Sorani: Illitio ad os apparata ex ſucco vuæ acerbæ, incipientibus inflammationibus accommodata. Valet etiam ad humore prægnātes gingiuas, & vlcera pura tonſillarum: Succi vuæ acerbæ ad coagmentationem decocti ſextarium vnum, florum roſarū drachmas duodecim, croci drachmas quatuor, mellis heminam vnam: appara vt prædictum eſt. Eodem modo etiam apparatur confectio ex ſucco malorum cotoneorum & pirorum, piraſtrorúmque & meſpilorum, ac mororum rubi: ſimilitérque ex aliorum pomorum ſucco, atque item cornorū: niſi quòd plus mellis iniicitur ad ea quæ magis adſtringunt. ſuccus enim pirorum & reliquorum pomorum ac

A fructuum aliquando æqualem portionem mellis admittit: eorum verò quæ plurimùm adſtringunt, veluti eſt ſuccus corni, aliquãdo duplũ mellis ſuſcipit. Cõfectio ex nucibus, Galeni: Fit etiam ex ſucco viridiũ nucum pharmacum ori commodum hoc modo: Extrinſecum corticem nucis viridem quo tinctores vtuntur, in pilam coniectũ contunde, ſuccúmque expreſſum per linteolum excola, eiúſque heminas quinque, mellis heminam vnam, & radicis dulcis drachmas octo, hoc modo committe: Succum vnà cum radice dulci vſquequo cogatur decoque, & per cola: deinde adiecto melle ſimul decoque rurſus, ac vtere iuxta eam quam deſcribemus methodũ. Eſt itaque pharmacum ex nucibus omnium efficaciſſimum. verùm ſtomacho vtiliſſimum exiſtit id quod ex malis punicis eſt confectum.

Summaria doctrina de vſu omnium illitionum ad os apparatarum, Cap. XLIIII.

IN principio inflammationum, omnibus oris remediis vtiliter quiddam admiſcetur ex iis quæ reſtrictoriæ facultatis exiſtunt ac repellunt. Quapropter commodum eſt ſolum ſuccum cum melle apparare ac reponere. Sunt autem reſtringentia parabilia quæ in principio miſcere cõuenit, roſæ, flos earum, baccæ myrti, myrtus ipſa, lẽtiſcus, rubus, omphacium. Poſt hæc cytini & balauſtia, mali punici cortices, gallæ, fructus ſpinæ Ægyptiæ, omnia aluminis genera, rhus tum culinarius tum quo coria inficiuntur: horum vnumquodque aqua decoquitur donec probè cogatur, atque ita percolatum decoctum illitionibus cõmiſcetur. optimus eſt etiam mali punici ſuccus in principio admiſtus. Frangenda autem ſunt ipſa mala ac contundenda in mortario vnà cum corticibus ſuis: deinde exprimenda ac percolanda decoquendáque donec in totum cogantur: atque ſic in præſentes illitiones ex eis admiſcẽdum eſt. Quòd ſi ſumptuoſius apparare velis pharmacum nempe diuitibus vtendum, adiicies corticem caſiæ, Indicam nardum aut Celticam, aut folium malabathri. Poſt principium autem vbi conſtiterit influxus, ſufficit confectio ex moris, croco modico ac myrrha adiecto, ad inflãmationis concoctionem. Quum verò ad vigorem peruenerint inflammationes, parum vtendum eſt illitionibus oris. Verùm collutionibus & gargariſmis mitioribus inflammationem concoquere oportet, velut eſt ea quæ ex furfuribus fit, & radice dulci. Aliquando etiam remediũ oris ipſum decoctum ex caricis cõſtans gargariſſandum exhibere cõuenit cũ aqua mulſa permixtũ, aut ſapa calefacta, aut cum ſola aqua calida, non præſente melle aut ſapa. Optimum cenſetur circa inflammationum vigorem oleum lentiſcinum conduplicato vaſculo calefactum & ore retentum: verùm cauendum ne ſit inueteratum. Vbi verò iam concocta fuerit inflammatio, & dolorum vehementia quieuerit: tum ſanè & diſcuſſoria ad oris remedia admiſcemus, cuius generis ſunt, hyſſopũ, pulegium, thymus, calamintha, thymbra, mentha, in ſapa aut aqua mulſa decocta & percolata, ita vt ex decocto cuiuſcunque tãdem iſtorum oris remedium permiſceatur. Ex parabilibus diſcuſſoriis eſt decoctum caricarum ad mellis ſpiſſitudinem redactũ. nam ſingula prædicta efficaciora fiunt, ſi diutius coquantur. Fortius autem prædictis exiſtit ſpuma nitri, & nitrũ ipſum, maximè Bernicarium vſtum. atque nitro adhuc potentius eſt ſulphur viuum. Porrò ad diuturnas & obturatas inflammationes adhibenda ſunt ea quæ præclarius diſcutere poſſunt: contuſa videlicet ac cribrata, de quorum numero hæc ſunt: ſi diuites exiſtant ægri, coſtus & amomum, & quod appellatur macer, perquàm calidum & adſtringens: & ſuccus ſanè Cyrenaicus ad diſcuſſionem obduratarum inflammationum aptiſſimus, aut aliquis eorum qui ei ſucceſſerunt, velut eſt laſer. pauperibus autem pro ſumptuoſis illis pharmacis adiicere conuenit dictamnum, aut meon, aut pyrethrũ, aut parum cardamomi aut ſinapis. Sit autem pondus ſingulorum quæ adiiciuntur, iuxta eam quam in principio diximus apponderationem: nimirum vt ad libras quinque ſucci, vna mellis adiiciatur, & annexorum ſint drachmæ quatuor vel quinque.

De tonſillarum inflammationibus, ex libris Philumeni, Cap. XLV.

TOnſillæ frequentiſſimè inflãmationem incurrunt: calidi enim & humidi ſunt earum loci. Verùm hac affectione magis arripiuntur ii qui plurimo ſanguine abundant: & pueri, vtpote mixturam habentes teneram, & multo cibo ſe explentes: & infantes adhuc lactentes ex hauſtu lactis id malum contrahentes. Infertur autem hæc affectio plerunque à nimia meri potione, & à multa ac auidiore deuoratione ciborum, maximè acrium & aſperorum: B acciditque ita affectis difficultas transglutiendi, & dolor aliquando etiam febris. Incipiente itaque inflammatione, cibum ſubtrahere oportet, & aquæ potum exhibere: præſertim febre ſimul irruente. Exhibẽdi etiam gargariſmi adſtringentes, & repellentes, velut eſt lenticulæ decoctũ, cũ roſis, myxis, & palmis: reliquáque quæ in principio inflammati gurgulionis aſſumuntur. Cauendum autem ne mel in principio ad gargariſmos coniiciamus, ne per acrimoniam malum irritemus. Verùm quum vehementius affectio ipſa inualeſcit, & periculum ſuffocationis C ſuſpectum eſt, vena cubiti incidenda eſt, repetita ſanguinis detractione: maximè ſi iuuenis ſit æger, & multo ſanguine abundet. cibi autem offerendi ſunt ſorbiles & ventri commodi. Quòd ſi venter nõ probè egerat, iniiciendus eſt clyſter: infantium verò ventres glande immiſſa, & ſedis illitionibus irritare oportet. Poſt euacuationẽ, gargariſſent decoctionem furfurum calidam, aut ptiſanæ ſuccum in quo decoctæ ſunt vuæ paſſæ, aut ſapam tepefactam, aut decoctum radicis dulcis, aut paſſum cum decocto ficuum & hyſſopi. Hæc omnia tepida exhibenda D ſunt: frigus enim non tolerant inflammata, ſicut neque plurimum calorem. multùm autem proderit oleum amygdalinum auribus infuſum. Extrinſecus leniter fouere conuenit ſpongiis expreſſis: & cataplaſmata quoque imponenda ſunt ex farina ordei, aut ſemine lini, aut fœnigræci, aut his ſimul mixtis. Remittẽte autem iam inflammatione & decreſcente, mel in gargariſmos admiſcere conuenit: quod in principio & in augmento minimè facere oportebat. quo tempore etiam calidiores gargariſmi proſunt. Extrinſecus autem lana mollis oleo tincta E collo circumponenda. Quòd ſi ex vſu acriorum collutionum aut illitionum inflammatio exaſperetur, & mordacitas inde accidat, leniores gargariſmi colluendi ſunt: quales ſunt ſuccus ptiſanæ, aut alicæ, & micarum ſiligineárum cremores, qui tepidiſſimi offerantur: lac etiam tepidum gargariſſandum. Remittente autem inflammatione & dolore, prædicta oris remedia ſunt illinenda, immiſſo digito medio, ita vt cum leni adhibita illitione partes tonſillarum, quæ intumuerunt, comprimantur, quò contentam in ſe materiam excludant. Verumtamen non violenter F comprimere oportet, quemadmodum quidam faciunt, qui authores ob id fiunt, quò inflammatio amplius augeatur. Si tamen obtigerit aliquis ab eiuſmodi curatione læſus, contenti erimus exhibitione gargariſmatum lenientium nihil illinentes. Permanente verò ac immorante diutius inflãmatione, atque vbi tonſillæ ipſæ ſubrubri coloris fuerint, neque melius à prædictorum remediorũ admotione habuerint, permutationem in pus expectare oportet. citò enim tonſillæ abſcedunt. Abſceſſu autem facto, inflammationis ſigna augeſcunt, & exacerbationes G ad veſperam fiunt fortiores, cum horrore & inæqualitate: aliquando etiam cum febre. Quare vbi ſuppurationem futuram ſperamus, coadiuuare oportet vt quãcitiſſimè fiat. Sint autem gargariſmi eis exhibendi calidiores, velut aqua mulſa calida, & decoctũ caricarum ac hyſſopi. Verùm ad molliendos & maturãdos tonſillarũ abſceſſus, maximopere auxiliatur vnguentum quod appellatur Ægyptiacum, quod ex reſina terebinthina, & melle, & oleo dulciſſimo apparatur: & extrinſecus cataplaſma impoſitũ ex ordeacea farina & fœnogræco cum decocto caricarũ & H althææ ac melle. Quũ autẽ pus perfectũ fuerit, dolores minuuntur, & inflãmationis tumor mollior redditus digito cedit: tũ ſanè acriores collutiones exhibendæ ſunt, atque prædictæ quoque oris illitiones. In cibo accipiant fruſta panis aqua macerata quãmaxima, & reliqua ſimiliter quæ

eis pro cibo offeruntur aceruatim ingerant. Vehementiore enim ex his circa tonſillas obuolutione facta, conſimili modo tumores afficiuntur, veluti ſectionē ſuſtineret. A ruptura autem, aqua mulſa gargariſſanda per ſe: poſtea etiam admixta lenticula & roſis: atque his ſanè immorandum eſt, donec penitus ad cicatricem perducatur. neque vetat ſæpe adiicere quiddam ex prædictis oris remediis. Quòd ſi ruptura eis ſeriùs contingat, ob ſoliditatem videlicet corpuſculorum incumbētium, inferátque inflãmatio ipſa dolorem, diducere abſceſſum conuenit ad proliciendam puris excretionem. Leonidæ. Itaque ſi perfectæ ætatis ſit æger, eū deſidere facito, poſtea diducto ore linguam cum ſpecillo lato, aut inſtrumento linguæ deprimendæ apto, deprimito, ipſúmque abſceſſum cū ſcalpello aut acicula penetrãte diducito. Si verò puer ſit æger, caput eius intra genua eius qui manum admolitur, contineatur: deinde facta abſceſſus diſſectione, caput eius inclinetur ad humoris commodiorem excluſionem. Ab opere autem patrato, aquam lactei teporis frequenter colluant. Poſt multam autem intercapedinem ab opere patrato, & inſequentibus deinde diebus aquam mulſam gargariſſent: adhibeatúrque eis vnguētum ad exulceratas tõſillas conueniēs: quale eſt quod Ægyptium croceū appellatur, & quæ ei ſimilia exiſtunt. Eſt autem Ægyptiū hoc.

Vnguentum Ægyptium croceū: Croci drach. iii. mellis ſeſquilibr. olei roſacei ſextãte, ſucci fœnigræci & ſeminis lini decocti quadrãtem. crocum in ſucco diſſolue: deinde oleo adiecto, ea ſimul commiſce, & mel prius deſpumatum coniice, & permixtis vtere.

De cruſtoſis & peſtilentibus tonſillarum vlceribus, Cap. XLVI.

CRuſtoſa & peſtilentia tõſillarum vlcera vtplurimùm nullo præcedente tonſillarū fluxu incipiunt, aliquando autem à conſuetis fieri inflammationibus, maximè efferatis, perficiuntur. Fiunt autem frequentiſſimè pueris atque etiam ætate iam perfectis, maximè iis qui vitioſis humorib⁹ abūdāt, in iis quæ vere cõtingere ſolent peſtilentibus cõſtitutionibus. In pueris verò oris, vlcere quod aphtham vocant, præcedente omnino perficiuntur. Sunt autem partim alba, maculis ſimilia, partim cinereo colore, aut ſimilia cruſtis, quæ ferro inuruntur. accidit autem ægris ſiccitas in tranſglutiendo: & ſuffocatio coaceruatim incidit, maximè quum rubor ſubeat mētum: aut vbi hæc acrimonia prætererit, nome quæ depaſcitur, locos excipit, ſuccedítque vnà putrefactio. Archigenis. Feſtinanter itaque auxilium afferre oportet iis qui ſunt ætatis perfectæ, atque confidenter venam brachii incidere, ſi quidem nihil ſit quod id fieri prohibeat. Mulieres enim virgines circa vigoris ætatem menſium purgationem appetentes, hac affectione apprehenduntur, quæ præcipue venæ inciſione opus habent. Incidendæ autem ſunt in eis tali venæ, & vnica ſanguinis detractione facta euacuãdæ, non autem ad vſque animi defectionem. deinde glandulis & ſedis illitionibus ac clyſteribus vtendum erit: atémque cucurbitulis iuxta lumbos, ac colligationibus extremitatum. atque omnibus modis conandum eſt, vt diuerſio ab affectis partibus fiat. Poſtea etiam gargariſmis vti conuenit: velut eſt lenticulæ decoctum, & myxarum ac palmarum cum melle & ptiſanæ ſucco: deinde furfurum decoctum in decoquendo viſcoſum factum, adiecto melle. Poteſt etiam remedium oris ex moris, & maximè id quod ex malis punicis conſtat, colluendum exhiberi, hydromelite permixtū. Philumeni. Infarcitur autē hydromeliti & coſt⁹ & iris, ac ariſtolochia, & ſimilia poſt principium. Probè autem facit id quod ad columellas præſcriptum eſt, ſiccum pharmacum ex rhoe, flore roſarum, crocóque & coſto. Foliorum etiam glaucii ſiccorum decoctum optimè facit, quanquam guſtus vehementer amari exiſtat. Ego autem & glaucii ſucco, cuius ad collyria vſus exiſtit, in aqua mellis meraciore diluto, pro gargariſmate vtor, aut etiam cum iridis decocto. At verò fruticis ipſius ſicci, glaucii inquam, cõtuſi & cribrati optimus vſus exiſtit, ſi inſuffletur. Conandum autem eſt in vniuerſum, ne digitum quidem locis admoueamus, aut leni ſaltem tactu manuum admoliamur. Etenim inſcii, ad quos

A maximè in rebus dubiis homines confugiunt, vehementius illinunt, ſimulque inflammatum locum comprimūt ſimúlque cruſtam detrahunt: quod minimè facere conuenit priuſquam eleuatam & vix innitentem cruſtam conſpiciamus. Quòd ſi enim adhærentem adhuc cruſtã auellere aggrediamur, vlcerationes magis in profundū procedunt, & inflammationes conſequuntur, augentúrque dolores, & in vlcera ſerpentia proficiunt. Itaque ſicca quidem remedia inſufflare conuenit: liquida verò cum pinnula illinire, ita vt quantum licuerit quãpenitiſſimè pinnulam immittamus.
B Vtendum eſt etiam compoſitione ex ſemine rutæ ſylueſtris ad anginam deſcripta, & ea quæ ex vſtis hirundinibus conſtat, ita vt cū melle liquefactas illinamus, & cum hydromelite permixtas colluendas exhibeamus. Profuit etiam aliquibus ariſtolochia, & iris, & chalcitis adhibita cum melle. aliquando etiam Andronis & Muſæ paſtilli. Mirabiliter autē cruſtas aufert caninum recrementum melle illitum, & vſtarum hirundinum cinis, & centaureæ minoris vſtæ cinis cū melle, & cochlearum terreſtrium, maximè nudarū vſtarum cinis cū melle.
C His verò de quibus medici deſperarunt, fel crocodili exiccatum & tritum ad cruſtã inſperge, aut illine cū melle. Oportet autem poſt irritationes à pharmacis eiuſmodi factas, lenire cum radicis dulcis decocto, & qui ex vino ſcybelite, maſtiche Chia, myrrha & croco conſtat gargariſmo, deinde cum amylo & tragacãtha. Cohibito autem iam vlcere paſcente, lac gargariſſandum, Samia terra permixtum. Et febrium quoque curam habere cõuenit. (vehementes enim incidere ſolent) atque in repurgandis
D explanandiſque vlceribus maximè ſollicitum eſſe. cõuulſionem enim infantes plurimi paſſi ſunt in vlcerum repurgatione: aliqui verò via tranſglutiendi exiccata, ſunt ſtrangulati. Sunt etiam quibus corroduntur gurguliones, atque vbi diutius perſtiterit vlcerationes, & in profundū proſerpſerint, cicatrice iam inducta, adſtrictiorem vocē edunt, reflectitúrque ipſis potus in ipſas nares. nam & ego puellam noui quæ poſt quadrageſimum tandem diem conſumpta eſt, quum ſe iã à morbo recolligeret. Verùm ad ſeptimum vſque diem plurimi periclitantur.
E Vbi verò inflammationes & vlcera ſerpentia ſemper amplius extendantur, forinſecus fomentum adhibere oportet, & cataplaſmatis cõmunibus vti, cum cautione ne refrigeremus. Feliciter enim res procederet ſi intrinſecus detentã materiam extrà queant tranſferre. Contegantur itaque ſemper poſt cataplaſmata, partes circa mentum, cum nardino & cyprino cerato, cum circumpoſitione lanarū mollium. Vbi autem cruſtæ ſolutæ fuerint, & vlcera ipſa mūdata, antheris, *hoc eſt floridis* remediis vtendum eſt.
F Sanant enim in totum vlcerationes ipſas, tum ſiccæ adhibitæ, tum illitæ cum melle. Sunt autem cruſtarum tum oris, tum tonſillarum, compoſita pharmaca huiuſcemodi. Aſclepiadæ illitio ad exulceratas inflammationes: Florū roſarum drach. octo, croci drach. iiii. balauſtiorū drach. i. myrrhæ drach. i. nucum pinearum repurgatarū drach. tres, ſubactis melle ad illitionem vtere. Aſclepiadæ, ad oris putredines: Rhois culinarii drach. iiii. acaciæ drach. i. omphacii drach. i. medullæ ceruinæ aut vitulinæ drach. iiii. in vino dulci diluta, melle deſpumato excipe, & ad illitionē vtere. Andromachi remedium oris odoratum ac
G tenerum ad inflãmationes ac cruſtas optimum. Nucū pinearū depuratarū drach. iii. amyli drach. ii. aluminis ſciſſilis drach. i. florū roſarum drach. i. croci drach. i. mellis quantum ſuffecerit. Aliud ad omnes tum oris tum tonſillarum affectiones: Rhois culinarii drach. iiii. florū roſarum drach. i. croci drach. i. coſti drach. i. illine cum melle, aut cū aqua mellis gargariſſandū exhibe. Critonis ad cruſtas: Miſy aſſatū aut crudū illine cū melle: ſtatim enim eas tollit. Sint autē miſyos drach. iii. & lib. i. mellis, quo modo etiam vti poteris chalcitide. Archigenes autē
H inquit, Ad cruſtas optimè conuenit ſtercus caninum cum melle: quod tum optimum erit, quū oſſibus canes fuerint nutriti. magnopere enim auxiliatur neq; odiū ſui inducit, in cibo oblatū. Licebit etiã vti plurimis eorū quæ ad anginã deſcripta ſunt auxiliorū. Aliud Archigenis, ad cruſtas in ore: Hirūdinū vſtarū & ſtercoris humani a qua

le pōdus cū melle illine. Accipiendū eſt ſtercus nō quodcunque obtigerit, verùm puerū biduo prænutrire oportet pane & lupinis ac vino modico, atque deinde tertia die ſtercus eius accipere & exiccare, atque repoſitum ſeruare. vſu verò expetente, contrito vti. efficax enim & ad anginas exiſtit. Experti etiā ſumus, inquit Galen⁹, pharmaca à Sorano deſcripta præclarè facere, quæ ſanè ille iuxta dictionum ſeriem deſcripſit. Remediū ad cruſtas oris conferens & ad gingiuas humore prægnantes & graueolentes: Miſyos vſti drach. octo, iridis Illyricæ drach. IIII. croci drach. I. in puluerē redige, ac pyxide lignea repone. Vtere autē per ſe cū melle. Florida cōpoſitio ad prædicta ſimiliter efficax: Iridis Illyricæ drach. IIII. ſandarachæ drach. IIII. cyperi drach. IIII. aluminis ſciſſi drach. II. myrrhæ drach. II. crocomagmatis drach. II. in puluerem redige ac vtere. Quidam etiam flores roſarum, & gallas adiiciunt, ſing. drach. II. Vtere autē ad putrefacta, & ad abſceſſus gingiuarum ſicco: ad cruſtas verò cum melle. Philagrii, ad oris eroſiones: Seminis lentiſci nōdum denigrati drach. IIII. gallarum drach. IIII. coſti drach. I. folii drach. I. vtere. Theodori, ad tonſillarū vlcera, gingiuarúmque & pudendorum, ad putrefacta & carbunculos: Aluminis ſciſſilis, ſādarachæ, myrrhæ troglodyticæ, ſing. æquale pōdus accipe, ac vtere ſicco. Hermi, ad omnes oris affectiones ab vlcere, quod aphtha appellatur vſque ad cruſtas & carcinomata: Ericæ ſemen tritum, ſucco hyoſcyami excipe, & vtere cum melle. Aliud, ad vlcera quæ ſerpunt in ore, gingiuis ac lingua: Miſy cum ſucco foliorum vitis albæ, quam bryoniam appellant, dilue, & coniecto ſimul melle tere, ac ad illitionem vtere. diuinitus extergit ac repurgat. Vbi verò repurgata fuerint & carne expleta, bryoniæ radicem cōtuſam & in puluerem redactam adhibe. ea enim ad cicatricem perducit. Aliud eiuſdem, ad oris putrefactiones, vlcerationes, & vlcera quæ ſerpunt: Foliorum vitis albæ quadrantē, aluminis ſciſſilis trientē, miſyos crudi drach. IIII. atramenti ſutorii drach. II. contere quouſque arida fiant, & in puluerem redactis, vtere ſiccis. Repurgat, explet, reprimit illatum fluxum. Ego verò præcedens expertus ſum. Collutione autem vtendum eſt ad omnia oris vlcera, & ea quæ ſerpunt, putrefactionéſque, & gingiuas denigratas. Verbenacæ rectæ decocto & vino, quod calidū ore retinendū exhibe. Aliud diuinū remedium: Oleæ viridis folia aqua decocta colluēda exhibe.

De angina & eius ſpeciebus, ex Galeno, Cap. XLVII.

ANginæ quatuor differentiæ exiſtūt. Vna, quū faucesfuerint inflammatæ: fauces autem, pharynga *Græcis* appellatam, voco intra os locum, vbi tum ſtomachi, tū aſperæ arteriæ extrema conueniunt. Altera quum neque circa oris regionem, neque iuxta fauces, imò nec forinſecus, quicquam apparet inflammatum: & tamen ſuffocationis ſenſus infeſtat ægrum iuxta aſperæ arteriæ extremum. Tertia, quū exterior gutturis regio vnà cum interna fuerit inflammata iuxta mentum. Adhæc autem & circa ceruicem quædam affectio oboriri ſolet, ex luxatione & diſceſſu cuiuſdam in collo verticuli in anteriorē regionem. vnde cauus apparet locus: & quum extrà attingitur, dolore afficitur. quod contingit ob diſtracta intrò verticula, & conſiſtentem circa muſculos faucium aut extremitatis arteriæ inflammationē. Hæc autē ſpecies propriè cynanche à veteribus eſt appellata. Lingua enim à luxato verticulo, iuxta radicem ſuam impulſa, ex propriis locis excedit, & difficultas magis circa reſpirationem infeſtat: vnde coguntur aperto ore ſemper hiare, atque aerē attrahere. Omnes autem prædictæ affectiones communē habent difficultatem tranſglutiendi: ita tamen vt in alia plus, in alia minus hoc malum augeſcat. Accidit etiam eis potum aſſumptū a d nares reflecti. atque hæ ſanè ſunt affectiones: curatio autem earū in paucis variat. Aretæus autem inquit, Anginæ cauſæ multæ exiſtūt, maximè autem frigiditas magis quàm ardores, & plagæ, & oſſa ex piſcibus ad tonſillas impacta, & potus frigidæ ebrietas, nimia ſatietas, & quæ ſpiratione attrahuntur mala. Archigenes autem ait, occultæ anginæ cauſam eſſe in quibuſdam, neruos qui ad ſtomachum deferuntur, dum male afficiuntur, & poſt inferioribus membris, pulmoni inquam & cordi reſpirandi, principium inflammant: arteriis verò quæ carotides appellantur, itémque aliis adiacētibus, inde inflammationem tranſmittunt. At verò quòd hi qui ſic afficiuntur, non fiant attoniti, inde eſt quòd huius affectionis cauſa intemperies ſola exiſtit, non etiam coarctatio locorum. Cōueniūt igitur, inquit Archigenes, eis ea quæ vomitoriam vim obtinent, velut eſt elaterium & ſquama æris illita cum melle. Ego autem, inquit, ab occulta angina prehenſos ex ſinapis gargariſmo releuo, móxque in balneum induco: atque ita multos à periculo liberaui, quibus affecta particula obliuioni tradita fuit, per diſtributionem videlicet in vniuerſum corpus ſanatos. Aretæus autē inquit, Cucurbita accipiatur, primúmque infra vmbilicū adhibeatur, mox ad latera dorſúmque & ſcapulas, ita vt aſſiduè à loco vno ad alterum trāſferatur, & in admolitione ex ſupernis locis deorſum trahatur. Quòd ſi vehementer vrgeat ſuffocatio, ſinapi aqua tritum & vili panniculo exceptum pectori impone. Ad delingēdum verò conueniunt eis, ſinapi, nitrum, hyſſopū ſquilla aſſa, ſulphur viuum. omnia paribus portionibus cū mellis cochleario permixta delingenda exhibe. Archigenes. In principio igitur, compendiarium & præceps auxilium omnis angina requirit. Quandoquidem autē ferè iuuenibus accidit, è veſtigio cubiti venā eis incidere oportet, niſi quiddam maioris periculi impediat: auferre autem ſanguinem parcè, non vſquequo animi defectio ſe quatur: citius enim hi animo linquuntur, & aliàs ſanè ex refrigerationibus & animi defectione perfacilè materia à faucibus ad pulmonem defertur, & ineuitabile periculum infert. Curandum etiam vt modica fiat deductio venæ. nam cum in aliis tum in magnis venæ diductionibus aceruatim animi defectus irruit. neque tamen anguſtiorem facere venæ inciſionem conuenit, ne ſanguis velut percoletur, & craſſior eius pars intus remaneat, quæ cauſa huius affectionis exiſtit. Vtilis eſt autem eis repetita detractio in ſequenti die, niſi præpediat ægri timor aut animi deliquium. Quòd ſi quid venæ inciſionem fieri prohibeat, per clyſterem infundendum eſt centaureæ, abſinthii, calaminthæ, & ariſtolochiæ decoctum, admixto melle & plurimo nitro: poſtea etiam purgatiua danda, quæ magis pituitam ducunt. conuenientiſſimum autem aliquando in angina eſſe videtur, elaterium: verùm non oportet niſi cum ſero lactis & cnico in ſero cocto ipſum propinare. Conuenirent etiam eis ex aloe & colocynthide catapotia, ſi modò queant deglutire. ſi verò confidentior contingat medicus, bonum eſt & hieræ Archigenis ex colocynthide drach. tres cum aliqua ex prædictis decoctione per clyſterem infundere, vbi prius aliquo ſtercorum eductiuo euacuauerit. Poſt vniuerſales autem euacuationes, cucurbitas apponere oportet: & ſi quidem tumor circa maxillas, aut ſub mento perſiſtat, in ipſum tumorem, & cum ſcarificatione plurimum ſanguinem extrahere, ſaléque reſpergere ſciſſuras & confricare. Quòd ſi nullus extrinſecus tumor appareat (veluti fieri ſolet in ea quæ occulta appellatur cynāche) retrò ſub colli neruo infigenda erit cucurbita iuxta primū verticulum, & cōſtanti attractione vtendum, & frequentius cucurbita auellēda. Ea enim inſtantia factis vertebrarum diſceſſibus ac luxationibus probè ſe opponit: deinde vbi pauliſper à reliquorum remediorum adhibitione quieueris, cataplaſmatis vtendum, tum eadem die, tum etiam in ſequenti. Maiorem verò ſpem in ſequentibus diebus in illitionibus & gargariſmis reponere conuenit. Itaque vbi initium ſit cū multa inflammatione, ea quæ leniter adſtringunt offerēda ſunt primùm, velut eſt roſarum, lentium, palmarúmq; decoctum, flos roſarum ex hydromelite, rhus cum hydromelite decoctus, & decoctum myxarum. Quòd ſi excoriatio contingat corpuſculorum, panis cremor exhibendus eſt calidus, aut furfurum decoctum colluant, aut etiā lac ſolum. Ego autem, inquit Archigenes, ſiccum pharmacū in promptu habeo, Ex rhois culinarii drachmis octo, florum roſarū drachmis IIII. coſti autem & croci cuiuſque drachmis II. Ex quo ſanè in aquā mulſam inſpergo, & in gargariſmate vtor, atque inflammationes & vlcerationes

entllaſi

tonſillarum facillimè ſano, etiamſi contingant quibus illæ ad ſummum progreſſum minentur: quin & illitiones manſuetiores inflammatis commodæ ſunt, velut eſt ea quæ ex moris conſtat, & rhois culinarii cremor in hydromelite coctus donec cogatur. oportet autem præmacerare ſufficiēter rhoē ipſu donec abūdè aqua mulſa ex eo colorē accipiat, & in ſapore vini eiꝰ repreſētet. Probè etiā facit mali Punici integri vnà cū corticibꝰ fracti ac contuſi ſuccus melle permixtus, ita vt ad ſucci partes tres vna mellis coniiciatur, & donec cogatur decoquatur, ac illinatur. Quòd ſi ad nullum dictorum remediorum malum cedat, ſed ſemper multitudo humorum augeſcat, venæ ſub lingua incidendæ ſunt, aut quæ ſunt in fronte, aut etiam circa magnos angulos oculorum: foriſecus autem aſſiduè lanæ circum collum ponantur oleo calido madefactæ, aut ceratum ex oleo Cyprino apparatum adhibeatur, aut, ſi malis, ex gleucino ſiue muſteo. Quòd ſi diutius moram traxerit, abſceſſum expectare oportet, & tum ſanè conuenientius erit ficuum decoctum ad colluendum: multóque magis ſi hyſſopum ei coniiciatur. Neque verò incommodus fuerit in his qui aliquo modo ſunt exulcerati, crocus cum aqua mulſa, & decoctum radicis dulcis. In vigore autem, omnium vtiliſſimus exiſtit ſuccus ptiſanæ aut alicæ ore collutus: nam & à multis minis liberat, & abſceſſus metum eximit confeſtim. Qui ſi non adſit, furfures probè cocti ei ſuccedere poſſunt. atque hæc quidem iis cōueniunt. At in angina ſiue inflammatione ac vlcere, vbi ſola multitudine ægri obturati periclitantur, iis quæ acriora ſunt periculum eſt faciendum: ſunt enim tunc etiam in principio conuenientiora, poſt vniuerſales tamen euacuationes. Itaque hydromeli meracius profuerit, ſi cum eo hyſſopum aut origanum decoquatur. Si verò in ſuperioribus partibus, aut iuxta fauces malum perſiſtet, ſinapi tritum cum aqua mulſa & percolatum gargariſſandum exhibebimus. Conuenit etiā caſiæ decoctum, & iridis, & radicis panacis, gentianæ, centaureæ, ariſtolochiæ, agarici, & radicis cucumeris agreſtis. vnumquodque autem cum hydromelite ſatis diu decoquatur donec ſucculentum reddatur. Vſus ſum etiam in occulta angina ex ſinapi gargariſmo, & ſæpe à periculo ægros liberaui. Illitio autem iis valde conueniens, iis inquam qui citra exulcerationem, anginam patiuntur, eſt ea quæ ex ſemine rutæ ſylueſtris apparatur: & quæ ex vſtis hirundinibus conſtat: quarum apparatum paulo pòſt vnà cum aliis remediis deſcribam. Iuuantur etiam fotu vaporis intra os accepto, hoc modo:

Origanum, hyſſopum, ſatureiam, fœniculi ſemen, cum aceto plurimo & nitro feruefacito in olla diligenter operta, operculo foramen habente in medio: deinde arundine ori ægri & foramini adaptata, ſinas foueri. ſi verò ex feruore arundinis os aduratur, ouum vacuum paruum vtrinque perforatum ore contineant, & per ipſum arundo immittatur. mollius autem fomentum fuerit, ſi pro aceto poſcam affuderis aut aquam. Cæterùm magis lancinantia offerre illis oportet, quò rurſus inſurgat caro, & tranſmutare queat eam quam in profundo pertulit coarctationem. In dubium enim ſæpe venit & ferè deſperationem præ feritate morbus, vt & odioſa exhibere quibuſdam neceſſarium fuerit: ſiquidem humano ſtercore quoſdam vſos eſſe conſtat pro illitione, & magnum ſanè commodum repererunt. Alii autem recenti vſi ſunt, alii verò exſiccato & trito, ita vt cum nardo vel myrrha id permiſcentes, fœtorem celarent. Ab acrioribus autem & iis quæ dilaniantem vim obtinent, ad mediocria eſt tranſeundum: velut eſt Andronis paſtillus, & ſimilia. Vtilia etiam iis ſunt ea quæ vomitoriam vim obtinent, maximè illis quibus grauitatis ſenſus circa ventrem hæret. Archigenis remedium, quo vtor (inquit) ad occultas anginas: mirabiliter etiam conducit anheloſis: Elaterii oboli dimidium, ſpumæ nitri obolos tres, ſinapis drachmam vnam, contere cum aqua & informa. Mouet autem vomitum elaterium cum oleo aut melle tritum & penitiſſimè illitum. multo autem efficacius id præſtat, ſi ſquama æris ei commiſcea-

A tur, aut ipſum æs vſtum, oleo Cyprino tritum illitum. Probè etiam facit fel tauri illitum, & nitrum cum aceto mulſo potatum, & centaureæ ſuccus cum melle, aſelli ſub aquario ſtabulātes vaſe cum melle delincti. Quidam naſturtii ſemen tritum bibendum exhibuerunt quantum cochleario accipi poteſt cum aqua mulſa. nec ita longè pòſt pituitam vomuerunt illi craſſiſſimam & tenacem, ſtatimque à plurimis moleſtiis ſunt liberati. Aliud. Stercoris gallinacei albi, & colore ceruſſam referentis, bonam copiam exſiccatam & B repoſitam aſſerua. vbi verò vſus poſtulat, quantum cochleario accipi poteſt, in aqua aut aqua mulſa dilutum propina. etenim deſperatos etiam ſanat. Quòd ſi bibere nequeant, tritum melle quampenitiſſimè illini. Aliud ad idem: Centaureæ drachmas octo, nitri drachmas octo, ſalis communis drachmas octo, contere & repone ſiccum. Vſu verò exigente melle imbue, & cum pinnula illine, aut quomodo videbitur vtere confidenter. nam periculum eius factum eſt. Aliud. Abſinthium contuſum & cribratum, adiecto niC tro trito, illine cum melle. Aliud. Elaterium cum felle taurino & melle contritum illine. Compoſitio ex ſemine rutæ ſylueſtris ori commoda, Andromachi. Ad anginas & deſperatos (inquit) hac vtor. ſummè etiam prodeſt ſtomachicis, & ad tormina inteſtinorum, fabæ magnitudine exhibita ex frigida: Seminis aniſi, ſeminis apii, floris iunci odorati, ammii, aluminis ſciſſi, iridis Illyricæ, ſeminis rutæ ſylueſtris, quod quidam harmala, alii beſaſa appellant: cinnamomi, myrrhæ troglodyticæ, ariſtolochiæ longæ, ſingulorum D vnciam vnam, caſiæ, crocomagmatis, roſarum ſiccarum, cuiuſque vnciam vnam, coſti quadrantem, cineris hirundinum recèns vſtarum quadrantem, croci ſeſquiunciam, ſpicæ nardi drachmas quatuor, amomi drachmas quatuor, gallas omphacitidas numero octo, contere, & melle excipe, ac vtere. In principio quidem pharmacum hoc cum decoctione aliqua mediocriter adſtringente, quales ſæpe diximus, dilue: iuxta vigorem vero cum ptiſanæ ſucco: iuxta remiſſionem autem & declinationem, melle, aut hydromelite, aut vino mulE ſo: inueterata autem & velut indurata inflammatione, aceto mulſo. Philagrius autem inquit, Aliquando poſt prædictas vniuerſi corporis euacuationes, & adhibitiones cucurbitularum, & inciſionem venarum ſub lingua, miſcemus etiam alia quædam ad præſcriptum pharmacum, quæ partim quidem irruentem fluxum reſtringunt, partim autem omnia quæ iam inſident diſcutiunt. Coniiciuntur autem ex rutæ compoſitione drachmæ octo, gallæ omphacitidis drachmæ octo, & ſtercoris canini albi, ac humani ſtercoris ſicci, cuiuſque F drachmæ octo. Verùm (quemadmodum & antè dictum eſt) ſtercus canum accipere oportet, eorum qui antea per biduum oſſibus ſunt nutriti: humanum verò ex puero biduo pane & lupinis nutrito. Vomitorium Marciani, quod & ad opertas & manifeſtas anginas prodeſt. Præexige (inquit) mercedem: Æris vſti drachmas duodecim, atramenti ſutorii drachmas duodecim, myrrhæ drachmam vnam, elaterii drachmam vnam, ſpumæ nitri drachmam vnam, fellis taurini drachmas quatuor, excipe melle, & cū pinnula quampeniG tiſſimè illine. Archigenes autem inquit, Stercus humanum quale prædiximus, accipe & exſicca, ac in vili panniculo ligatum exure, atque cum aqua mulſa dilutum propina. eſt enim remedium eorum qui iam ſuffocantur. Antonius verò Muſa inquit, Stercus caninum quale prædiximus accipe & exſicca, contuſóque & cribrato vtere ad anginas, cum melle quampenitiſſimè illinens, vt tranſglutire poſſint. Eo enim nullum potentius pharmacum noui (inquit Galenus) neque ex angina laborantibus, neque ad magnas tonſilH larum inflammationes, neque ad glandularum tuberculorúmque gutturis ſuffocationes iam periculum minantes. Probè facit etiam cum aceto mulſo & pice liquida illitum caninum ſtercus. Summè etiam auxiliatur ad anginas, confectio ex vſtis hirundinibus, cuius compoſitio hæc eſt. Compoſitio ex hirundinibus

vſtis: Cineris hirundinum ſylueſtrium vſtarum drachmas octo, croci drachmas duas, ſpicæ nardi drachmã vnã, excipe melle & permiſce hoc modo, vbi iam incubuerint affectiones. Oportet autem exurere hirundines hoc modo: Pullos hirundinum viuos non deplumes, addito congruentis modi ſale, in fictile vas conijcimus, idque obturatum ſuper prunas ponimus, donec puluis & cinis fiat, quo contrito vtimur. Aliud ex hirundinibus, itidem valens ad anginas: Hirundinum vſtarũ pullos numero vndecim, ſucci myrti viridis cyath. duodecim, myrrhæ obolos tres, mellis cyathos duos. hirundinum pullos exure & contere: deinde omnibus ſimul mixtis vtere. Aliud cuius experimentum conſtat:

Folii, coſti, caryophylli, piperis, cuiuſque vnciam vnam, ſandarachæ trientem, excipe melle deſpumato, & illine. Aliud. Cochleas nudas citra teſtam in hortis repertas, in ollula exure ac contere, cineréque melle excepto vtere. Eſt etenim eiuſmodi remedium, quod præſentem opem affert. Simili modo etiam cancrorum vſtorum cinere vtendum eſt cum melle: & decoctum quoque cancrorum ore collutum vtile exiſtit. Ego autẽ cancrum in aquæ hemina tritum percolo, ipſámque aquam calefactam gargariſſandam exhibeo: craſſa enim educit multa, & releuatur confeſtim æger. Aliud. Centauream minorem ſiccatam exure, cinerémque illine cum melle. Aliud. Maxillæ porcelli vſtæ vnciam vnam, ſtercoris canini albi drachmas quatuor, malicorii vnciam vnam, gallarum vnciam vnam, coſti drachmas quatuor, piperis torrefacti ſcrupulos ſe., miſce cũ melle, ac vtere. Valde autem magna ſolicitudine ac contentione opus eſt etiam tum quum malum remittere videtur: etenim ea quæ iam ex profundo corporum circa fauces attracta ſunt, ex improuiſo in pulmonem transferuntur, ſi negligantur: atque ita repentina mors ægro infertur.

De glandulis, Cap. XLVIII.

OMnibus hominibus carunculæ quædam exiguæ naturales iuxta vtraſque tonſillas extant, antiades *Græcis, Latinis glandulæ* appellatæ, quæ quum naturalem modum ſeruant, nihil moleſti inferunt: verùm vbi iuxta affectionis proprietatem augeſcãt, & modi maioris quàm ſecundum naturam ſuam fiant, tunc ſanè & trãſglutitionis & ſpirationis difficilis cauſæ exiſtunt. Conſiſtunt autem ferè intotum citra inflammationẽ, & paulatim etiã augeſcunt. aliquando autem & inflammationem patiuntur. Diducto itaque ore, manifeſtè apparent glandularum tumores maiores, citra quidem inflammationem, tonſillarum corpuſculis concolores: inflammatæ verò, rubicundæ & inferentes dolorẽ. Quare quum inflammatio affuerit, gargariſmis & illitionibus ad tonſillas inflammatas deſcriptis eſt vtendum. Quum verò citra inflammationem conſiſtunt, conari oportet vt per commoda pharmaca paulatim deprimantur, & per admoti digiti compreſſionẽ. Remedia autẽ ad glandulas abſque inflammatione auctas, talia conueniunt: Gallæ omphacitidis, ſalis ammoniaci, aluminis ſciſſi, cuiuſque vnciam vnam, adhibe ſiccum. Aliud. Myrrhæ ſextantem, gallarum drachmas octo, miſyos drachmas duas, ſalis torrefacti drachmas duas. vtere ſicco. Aliud. Gallarum, miſyos, myrrhæ, aluminis liquidi, æquales partes accipe, & ſiccis vtere, vel cum melle. Aliud Aſclepiadæ: Remedium ad glandulas accommodatum: Gallarum omphacinarum drachmas quatuor, diphrygis drachmã vnam, myrrhæ drachmas tres, croci drachmas tres, mellis quantum ſuffecerit. hoc pharmacum citra vlcerationem glandulas reprimit.

Aliud Apolloniadæ: Diphrygis drachmas duas, chalcitidis aſſatæ drachmas duas, gallarum drachmam vnam, croci drachmam vnam, myrrhæ drachmam vnam, excipe melle, & vtere. Chirurgia. Verùm ſi pharmaca vincantur, excindere glandulas oportet. quod vt commodius fiat, æger in claro & ſplendido loco collocetur: & diducto ore vnaquæque glandula vncino producatur, & excindatur. excinditur autem ex ea id quod ſupereminet, iuxta medium eius quod præter naturam excre-

A uit. Qui enim dum omnẽ quæ præter naturã accreuit carnem excindunt, etiam naturalẽ carnẽ ex fundo auferunt, periculoſæ ſanguinis eruptionis authores fiunt. Poſt exciſionẽ autẽ poſca frigida colluenda detur, ad ſanguinis videlicet inhibitionẽ, & poſt eã frigidiſſima aqua. Poſt quã aũt ſãguinis eruptio cõſtiterit, ſatis longa intercapedine tẽporis facta, aqua mulſa tepida exhibeatur: ſequẽtibꝰ verò diebꝰ, etiã cũ ea illitiones afferãtur, quales ſunt ad vlceratas tõſillas deſcriptæ. Rarò autẽ, quãdo videlicet vlcera eminentiora apparent, florido ſicco ipſas tõſillas B attingimus. per hoc enim eminentiæ deprimuntur, & cicatricis inductio perficitur.

De ſuffocatorum reuocatione, Cap. XLIX.

REuocantur aliquando ſuffocati ac ſtrangulati, aceto ori infuſo cũ pipere, & ſemine vrticæ. verũ difficulter tractari poſſunt vt admittãt: cogere itaque oportet ac ori infundere, ad vomitionémque irritare. Rubore autẽ circa collum diſſoluto, ſtatim reſpiciunt ac relaxantur. quare oleo multo calido, & lana, aut cerato, col- C lum aſſiduè circum circa eſt amplectendum. Similiter etiam naufragos reuocare oportet, ſi quidẽ reſpiratio adhuc in eis ſeruetur. Prius autem in caput ipſos ſuſpendere conuenit, ac cogere quò abſorptam aquam euomant, ſiue pinnularum ſeu digitorum irritatione: forinſecus verò manuum impoſitione iuuare oportet ventris firmitatem.

De deuoratis ac fixis in tonſillas ſpinis, atq; iis quæ in aſperã arteriã delabuntur, Cap. L.

SI in aſperæ arteriæ extremum, atque ipſam adeo aſpe- D ram arteriam, aliquid eorum quæ deglutiuntur præterlapſum fuerit, tuſſis prouocanda eſt, per acetoſam aliquam qualitatem: & ſternutatorium quoque naribus ad mouendũ. Ex vehemẽti enim agitatione, & inſtantia, & ſpiritu ſimul cum violentia quadã expulſionem adiuuãte, eiuſmodi conſueuerunt excerni. Si verò iuxta tõſillas, aut iuxta principium ſtomachi ſeu gulæ, ſpinæ aut oſſa fuerint infixa, ita vt oculis ſubiaceant, atque plurima ſui parte extra tonſillas promineant, volſella apprehẽſa extrahere oportet. Quum verò in inferioribus gulæ locis E quid adhæſerit, hoc modo: Spongiã paruã reſina terebinthina madefactam, aut carunculam crudã recentẽ inciſam, vnà cum filo valido ipſi alligato, deglutire coge, & mox comprehenſam per alligatum filum rurſus extrahe: hoc enim modo ſæpe etiã id quod infixũ fuit, ſimul extrahi conſueuit. Conuenit etiam panis recentis interioris buccellas deglutiendas exhibere citra commanducationem: aut caricam aliquantiſper circummanducatam, non tamen penitus diſſolutam. Quũ autẽ ad fundum vſque ipſorum corporum penetrarit, neque extrahi potue- F rit, aqua mulſa gargariſſãda exhibeatur, & cibi ſorbiles, velut ptiſana cum melle, aut alica ſimiliter: aut micæ aqua mulſa calida maceratæ offerantur. Forinſecus verò ceruici atque vniuerſo collo lanam oleo calido imbutã imponere oportet, ſimilitérque cataplaſmate calido laxante ac deprimente collum contegere conuenit: velut eſt id quod ex ſemine lini cũ aqua mulſa apparatur. Hoc enim ductu tum locus ipſe ſuppuratur, tum ſpina cõmota, ſimul cum his quæ deglutiuntur, deducitur. Aliud ad eductionem eorũ quæ in tonſillas deuorata ſunt. G Statim te ad ægrum deſidẽtem conuerte, ipſũmque tibi attendere iube, ac dic, Egredere os, ſi tamen os, aut quicquid tandem ex iſtis: quemadmodum Ieſus Chriſtus ex ſepulchro Lazarũ eduxit, & quemadmodum Ionam ex ceto. Atque apprehenſo ægri gutture dic, Blaſius martyr & ſeruus Chriſti dicit, Aut aſcende aut deſcende.

De arteriarum pharmacis, Cap. LI.

ASperæ arteriæ extremum & ſubiacentem ipſi aſperã arteriam, cum ſuis propriis muſculis, pellicula quædam fortiter complectitur & ambit. Quando igitur af- H fectio aliqua, ſiue iuxta eam ipſam pelliculam, aut circa extremi ipſius arteriæ muſculos contingit: remedia quæ vim medendi eam obtinent, arteriaca communiter appellãtur. Afficitur autem pellicula hæc aut ob nimiam humectationem, aut aſperitatem, aut vlcerationem. Vo-

cis enim nocumenta, videlicet eius interceptio, hoc eſt nō poſſe loqui,& raucitas in loquēdo,ad plures cauſas cō ſequūtur: aliquando quidem propter diuturnos ex capite defluxus,aliquando verò propter ſuppurationem thoracis & tabem. ex vociferatione etiam magna & plurima,raucedo vocis oboritur,& ob frigidi & inſueti flatus inſpirationem, & ob plurimam ac inſuetam potionem vini meraciorem. Verùm hæ affectiones magnitudine inuicem diſtant. etenim vehementius humectis vocis inſtrumentis,vocis interceptio contingit:mediocrius autem rigatis,vox raucoſa perficitur. Itaque qui ex vehementi clamore, amplius voce vexantur, conſimile quiddam patiuntur iis qui reliquis corporis particulis fatigatis & ex labore afflictis afficiuntur.Nam & pellicula quæ arteriæ extremum atque ipſam aſperam arteriam ambit, per magnas vociferationes extrà prolato ſpiritu perculſa,inflammatur. Et iuxta arteriæ extremum, vltra hanc plagam, muſculorum ipſum mouentium actio offenſa, maiorem affectionem operatur.Muſculi enim illi vocem operantes, ob magnas vociferationes, non ſolùm ab erumpente ſpiritu perculſi læduntur: verumetiam ſuperextenſi vehementer, maximam ſuſtinent laſſitudinem. Curatio autem horum coincidit cum iis qui alias particulas corporis habent fatigatas. Balneum enim dulcium & bene temperatarum aquarum, magnopere iuuat omnes phonaſcos *Græcis* appellatos, qui vocis exercitio magno vtuntur: citharœdos inquam, & præcones,& tragœdos, quum cōtendendo oblæſerint vocem. Quemadmodum autem oleum forinſecus illitum,omne corpus à fatigatione refocillat:ſic & cibi mordacitate carentes & deprimentes ac laxantes,tum affectam arteriæ pelliculam,tum ipſos muſculos, & pharmaca arteriaca vim obſtruendi meatus habentia,iuuant. Quum igitur afflictiones ac laſſitudines velut diſtendentes circa extremi ipſius arteriæ muſculos, & ipſam pelliculam generantur, in principio quidem leniſſima edulia conueniunt: pharmaca verò obſtructoriam meatuum vim habentia. Sedata autem inflammatione aliquod ex modicè repurgantibus eſt adhibendum:deinde rurſum aliud, ſed priore præſtantius, vt paulatim ad medium repurgantium perueniatur: deinde ab hoc adhuc fortius diſcuſſorium adhibeatur, vt hoc modo ſemper ad vehementius progreſſus fiat,quando videlicet diutius veluti indurata affectio in vocalibus organis perſtiterit. Primi itaque ordinis erit tragacantha, & gummi,& aſter Samius, amylúmque, & ex alica ac trago probè decoctis ſorbitio. lac etiam conueniens eſt,& dulciarii panes, oua ſorbilia, & nuces pineæ madefactæ,ſeſama, & ſapa quæ ſireon quoque & hepſema appellatur.Hæc itaque inflammatis affectionibus circa arteriam arteriæque extremum,conueniunt: quibus vtendum donec moderatior inflammatio fiat. A vini autem potu abſtineant hoc tempore intotum. Poſtquam autem inflammatio moderatior reddita eſt, paſſum theræum exhibendum eſt, & ſapa. butyrum quoque conueniens eſt, & amygdalæ vnà cū ſorbitionibus decoctæ: lac item ac mel diutius cocta, amylo ipſis iniecto: quòd ſi non adſit,panis ſiligineus ſiccus contuſus & cribro excuſſus, lacti dum coquitur infarciendus eſt. Manifeſtum itaque eſt,quòd per huiuſmodi victum, tum pellicularum,tum muſculorum circa arteriæ extremum atque ipſam arteriam, inflammatio ſedatur. Relinquitur autem humiditas multa, propter quam impoſsibile eſt vocem eſſe claram,niſi rurſus eduliis vtantur & pharmacis mordacitate carentibus & repurgantibus, velut eſt faba elixata, & ptiſana, & ſemen lini torrefactum. Hæc enim medium obtinent inter ea quæ mediocri vi prædita ſunt, & ea quæ meatus obſtruunt pharmaca. His autem amplius repurgat reſina terebinthina & thus cum deſpumato melle,amygdalæ amaræ,braſsicáque & probè decocti porri.Iis verò adhuc fortiora ſunt,farina erui,hormini ſemen, iridis radix & panacis. Omnibus autem prædictis,maximè mollibus, paſſum Creticum, deinde theræum & ſcybelites conuenienter miſcentur:ſapa quoque quam ſireon & hepſema vocant, ex muſto ad tertiam partem menſuræ decocto apparata, omnium maximè

A meatus obſtruit,citra etiam mordacitatem meatus lenit. Quod verò ex caricis apparatur decoctum ad mellis ſpiſſitudinē,magis diſcutit ac repurgat.Omnium itaque ſimplicium pharmacorum vires noſſe oportet, eum qui aliquod compoſitum eſt facturus. Qui enim eas nouerit,etiam eis quæ ab aliis compoſita ſunt rectè vtetur, maximè quū indefinitè fuerint deſcripta.His igitur præexplicatis,arteriacas cōpoſitiones à veteribus deſcriptas ſubnectemꝰ. Arteriaca ad vocis aſperitates,in principiis
B exhibita leniſſima:Gummi drachmas duas, tragacanthæ drachmam vnam, ſapæ ſextarium vnum. Gummi & tragacantham contuſa & cribrata, cum ſapa contere donec diſſoluantur:deinde ſuper prunas fumum non emittentes decoque, donec non inquinent teſtæ inſtillata. exhibe autem ex ea ſub lingua tenendum. Alia arteriaca. Gummi quincuncem, paſſi ſextarium vnum, mellis libram vnam. Gummi modica aqua dilue & ad reliqua coniectum ſuper prunas non fumantes decoque, vt prædictum eſt. Ante ſomnum verò delingen-
C dum exhibe. Antonii Muſæ, ad vocis interceptiones. Braſſicæ viridis cauliculos depurgatos manducandos exhibe, & quod inſtar palearum exſuccum eſt expuere iube: ſuccum autem ipſum deglutire. Aliud. Succi eryngii aqua decocti heminā vnam, ſucci ficuum aqua decoctarum tantundem, gummi læuiſſimè triti drachmas octo, decoque ſimul diligenter, donec ad arteriacæ craſſitudinem redigatur,& delingēdum exhibe ex eo ante ſomnum vſque ad cyathi menſurā. Alia arteriaca,ad aſperitates,raucitates,tuſſéſque, & ſputu ſangui-
D nolētum: Amygdalarum amararum decorticatarum numero vigintiquinque, ſeminis lini torrefacti drachm. quatuor,tragacanthæ drachmas duas,oui in fermento aſſati vitellum.tragacantham in modica aqua maceratam, vnà cum reliquis omnibus paſſo excipe.Si verò ſonus vocis ſit fractꝰ, mel pro paſſo admiſce,maximè ſi ex pectore aliquid educi oportet. Aliud. Braſſicæ ſuccum cum melle decoctum delingendum præbe, & confeſtim auxiliabitur.

Ad inueteratas affectiones variæ arteriacæ, Cap. LII.

E ORibaſii,ad aſperitates & ſuperfluam vocem: Croci drachmas ſeptem,radicis dulcis,ſpinæ nardi, cuiuſque drachmas quatuor, myrrhæ drachmas tres, thuris drachmas tres, ſeminis hyoſcyami drachmam vnam, mellis deſpumati vncias ſex,piperis albi grana quinquaginta.exhibe ſub lingua tenendam magnitudine fabæ. Alia arteriaca ſub lingua tenenda, ad ſuppreſſam vocem, raucoſos & cruenta reiectantes. Tragacanthæ drach. ſex, gummi drachmas ſex, myrrhæ drachmas duas, obolos
F duos,thuris ſeſquidrachmam,piperis albi grana viginti, croci drach. vnam, ſucci radicis dulcis drach. ſex, carnes phœnicobalanorum numero trium, paſſi Cretici quantum ſatis eſt. Gummi & tragacantha contuſa & cribrata paſſo macerantur cum radicis dulcis ſucco: quòd ſi non adſit ſuccus, radicem tuſam & donec cogatur decoctam coniicimus quadruplici pondere. Alia arteriaca, quæ etiam ad tuſſim prodeſt: Seminis lini contuſi & cribrati,vuarum paſſarum pinguium ſine vinaceis, nucum pinearum toſtarum,nucum auellanarum mundatarum, æ-
G quales partes in farinam redactas,melle cocto ſufficienti excipe,& cochleariū exhibe ante ſomnū. Eclegma quo vtimur: Vini ſcybelitæ ſextarium vnum,gummi ſeſcuncem,mellis dodrantem. Gummi pauca aqua præmacera, deinde omnia ſimul contrita in diplomate decoque, ac vtere. Aliud,Charixeni. Succi radicis dulcis drachmas ſex, tragacanthæ drachmas ſex, croci drachmas duas,myrrhæ, thuris, cuiuſque drachmam vnam, ſpicæ nardi drachmam vnam, paſſi protropi chœnices tres: decoque donec in mellis modum cogantur, ſiccis probè commixtis,ac vtere. Eadem enim poteſtate valet qua &
H ſequens. Aliud, ſub lingua tenendum ad ſuppreſſam vocem, ac reliquas circa arteriam affectiones:Tragacanthæ drachmas duodecim. gummi drachmas duodecim, myrrhæ drachmas tres,thuris drachmas tres,carnē phœnicobalanorum numero ſex, radicis dulcis drachma.

vt.paſsi protropi aut theræi quantum excipiēdis his ſatis A
eſt. ſit autem paſſum ipſum præcoctum ad mellis craſsitudinem. Exhibe fabæ Ægyptiæ magnitudine ſub lingua detinendum,& diſſolutum deglutiendum. Alia arteriaca,faciēs ad vocem fractā, raucoſam,& ſuppreſſam, inflammationes tonſillarum.vtilis eſt phonaſcis & ante & poſt certamen exhibita.iuuat refrigeratos.prodeſt veteri & recenti tuſsi, ſpuentibus ſanguinem,& ſurſum reiectantibus,& cœliacis. conducit etiam ad anhelitus fœtorem. Croci drach.III.myrrhæ drach.I.ſucci radicis dul B
cis drach.I.paſsi Cretici ſextarios III.paſſum ad tertias decoque & cum eo prædicta excipe ac vtere. Aliud, ad vlceratam arteriam, Charixeni. conuenit etiam phonaſcis, *hoc eſt qui uocis exercitio utuntur*, ante certamen & poſt exhibita.facit & ad circumdolentes oculos, extrà impoſita lana ex eo madefacta, & ad interaneorum affectiones delincta. Gummi drach.XII.tragacanthæ drach.XII.thuris drach.III.myrrhæ drach.III.croci drach.II.ſucci hypociſtidis drach.II.paſsi ſcybelitæ ſextarium vnum. Gummi & tragacantham contundito & cribrato vnumquodque ſeorſim,& cum modico paſſo diluito,reliqua verò fracta & præmacerata ſimiliter cum modico paſſo cōterito. C
Crocum verò in raro laneo panno ligatum, in ollam appendito, in qua reliqua coniecta ac aſsiduè agitata decoquuntur:deinde extracto croco, & probè contrito, reliqua omnia in pilam coniiciantur, & vt cocta ſunt, cum croco vniantur,& vtitor. Alia arteriaca,ex cuius vſu ſæpe magnam laudem aſſequutus ſum.Nuces pineas ſexaginta,amygdalas amaras delibratas quadraginta, carnem phœnicobalanorum ſex, ſucci radicis dulcis ſcrupulos duodecim,croci ſcrupulum I.myrrhæ ſcrup.I. tragacan- D
thæ ſcrupulos VI.paſsi Cretici quātum ſufficit.Quibus verò eductione ex pectore opus fuerit,mel & ſapam adde.

Alia, Andromachi. Pinguedinis gallinæ recentis quadrantem,mellis heminam I.decoque ſimul,& cum rutæ ramulis agita donec cogatur.exhibe eam ieiunis, & poſt cibum,& ad noctem. Sorbitio ad ſuppreſſum ſonum, maximè ab humore. conuenit etiam phonaſcis: Porros in aqua ad tertias decoque, atque ipſos quidem abiice, aquæ verò alicæ ſuccum admiſce, & mel & ouorum lutea III.quæ vbi commiſcueris,ad tertias decoque,& ex- E
cola:deinde affuſo ſapæ optimæ ſextario I.rurſus donec cogantur decoque,ac ramulis anethi circumagita. da ex ea manè & veſperi cochleare vnum. Arteriaca neceſſaria,phonaſcis commoda: expertus ſum etiam eius valorem ad rauceſcentes ob humiditatem plurimam: Coſti,folii,ſpicæ nardi,amomi, piperis, caſiæ, maſtiches, cuiuſque drachmas quinque,opii drach.II.mellis & ſucci mororum æqualiter mixtorum quantum ſatis fuerit. excipe pharmacum cum eis,quò viſcoſa coactio reddatur, & vtere.Exhibe ſub lingua tenendum magnitudine nu- F
cis auellanæ.caueto ne nimis ſolidum facias, vt facilius ſub lingua liqueſcat. Alia arteriaca,ad affectiones aſperæ arteriæ, & pulmonis, ad reiectantes ſanguinem, & omnia vitia manifeſta: maximè verò prodeſt crebrum & rectum anhelitum ducentibus: Squillæ depurgatæ coctæ drachmas ſex, ſeminis lini drachmas duas,ſeminis vrticæ drachmas duas, ſucci verbenacæ exiccati drachmas duas,thymi drachmam vnam, farinæ erui drachmas II. pulegii, iridis, betonicæ, aniſi,naſturtii,apii,ſeminis fœniculi, ſeminis anethi,piperis, fœnigræci, cuiuſque dra- G
chmam vnam,excipe melle Attico:exhibe manè & veſperi quantum cochleari accipi poteſt. Alia,ad arteriæ affectiones,& pulmonis vlcera,reiectiones puris & ſanguinis,deſtillationes ad pectus,&ad eductionem eorum quæ in pulmone coaceruata ſunt valde efficax. Reſinæ terebinthinæ,croci, thuris,myrrhæ troglodyticæ,terræ quæ aſter appellatur, cinnamomi,nucum pinearum purgatarum, radicis dulcis,ſingulorum drachmas quatuor, amomi, tragacanthæ, carnis palmarum pinguium,cuiuſque drachmas tres, ſpicæ nardi drachmas duas, caſiæ drachmas duas, coſti drachmam vnam, galbani depura- H
ti obolos quatuor,mellis Attici libras ſex. Mel & terebinthinam in diplomate decoque,atque vbi condenſari cœperint, galbanum præmollitum admiſce, ac donec non inquinarint amplius decoque, deinde agitando frigefacito, & cum reliquis contuſis in pila permiſceto. vſus eius eſt ſub lingua detentæ. Alia quæ ſimiliter ad omnia prædicta efficax eſt: Spicæ nardi drachmas quatuor,croci drachmam vnam, piperis grana triginta, radicis dulcis drachmam vnam, nucum pinearum depurgatarum numero centum, ſtyracis drachmas duas, balauſtiorum drachmas tres,tragacanthæ drachmā vnam,cinnamomi drachmam vnam,amomi drachmam vnam, thuris drachmā vnam, mellis ſeſquilibram,aut paſſi Cretici heminas octo. paſſum in duplici vaſculo ſiue diplomate coquitur ad mellis ſpiſſitudinem, & ad reliqua arida in pila trita affunditur. Tragacantha autem tunditur,cribratur,& diluitur vnà cum ſtyrace in vino modico dulci,atque ita admiſcetur.exhibe ex eo cochleariū vnum: expertus enim ſum ambo hæc adſcripta magna celebritate probari. Compoſitio ex capitibus papaueris varia: Capita papaueris centum & viginti in aquæ ſextarios tres coniecta,ad dies quinque macerato, deinde ad tertias decoquito, & abiectis capitibus ad aquam mellis ſextarium vnum admiſceto. quibus ſimul ad ſpiſſitudinem mellis ita vt nō diffluāt,croci,myrrhæ,acaciæ, ſucci hypociſthidis ſing.drachmam vnam infarcito,& ante ſomnum delingendum exhibeto. prodeſt reiectantibus ſanguinem, cœliacis ac dyſentericis. Ego autem ad huiuſmodi ex capitibus papaueris compoſitionem,quando ſcilicet ad libram vnam aquæ decem papaueris capita iniiciuntur, prædicta commiſceo,& pro pharmaco fluxiones ſiſtente ac repreſſiuo vtor. Alia ex libris Aſclepiadæ, panacea Mithridatis. Iis qui vocis exercitio vtuntur, ante & poſt certamen vtilis. facit ad glandularum inflammationes, columellam laxatam, & ad gingiuas humore turgentes & vlcera ſerpentia oris, ad motos dentes, & deſtillationem, tuſſim veterem & recentem, ſanguinem ſpuentes ac rurſum reiectantes. Vtor ea aliquando citra admixtionem,aliquādo autem paſſo aut ſcybelite vino, aut aqua calida diluta.Etenim ad tonſillarum inflāmationes aque conſimiles affectiones vtendum eſt pharmaco hoc diluto:ad eas verò quæ in profundo hærent, immixto & puro.Verùm compoſitio ipſa hoc modo habet:Radices filicis quam craſſiſſimæ diligenter lauātur, donec terrenæ ſordes in totum diſcedant:deinde refrigerantur, in fruſta digitali magnitudine diſſectæ: ex quibus libras tres accipimus,& capita papaueris agreſtis mediocria cētum & quinquaginta,radicis ſymphyti depuratæ,corticis radicis mandragoræ, rhei Pontici,roſarum ſiccarum,iridis Illyricæ,radicis dulcis,balauſtiorum,ſingulorum quadrantem, caſiæ trientem,nardi Celticæ ſeſquiunciam, aquæ pluuialis ſextarios quindecim.Omnia prædicta craſſo modo contunduntur,& per triduum madeſcunt:deinde ſequenti die in diplomate ad tertias decoquuntur,exprimuntur & percolantur. In huius autem decocti parte, ſubſcripta per diem & noctem maceramus: ſunt autem gummi puri libra vna, tragacanthæ pellucidæ libra vna, myrrhæ troglodyticæ ſextans, ſucci radicis dulcis ſextās,croci ſextans,ſucci hypociſthidis ſextās,maſtiches vncia vna. ſequenti deinde die diligenter & paulatim hæc trita diluimus,& quod ſupereſt ex ipſo decocto ac expreſſo liquore paulatim adiicimus. & poſtea vinum ſcybelites aut theræum,aut aliud dulciſſimum ſextariorum vigintiquatuor menſura, in vas fictile diffuſum decoquimus, donec ad mellis craſſitudinē redigatur:deinde adiectis etiam tritis omnibus, rurſus ad coactionem decoquimus,& ablatis vtimur. Datur ex hac quantum cochleari excipi poteſt. Compoſitio ex capitibus papaueris,ad tuſſes humidas,dolore affectam arteriā, & fauces, & ad deſtillationes à capite ad pectus. vtilis eſt etiam ad vigilias: Capita papaueris Thebaici mediocria vnà cum ipſo ſemine, decem,aquæ pluuialis ſextarium vnum, radicis dulcis parum quiddam:per diem vnum præmacerato,donec flaccida tactu fiant capita, decoquito, exprimito & percolato, ac ad decoctum dimidium eius mellis adiicito, & rurſus ſuper prunas ad mellis craſ-

ſitudinem decoquito ac vtitor. Accuratior huius antidoti apparatus, atque etiam partim vſus, prædictus eſt Sermone quinto, De propriis ægrorũ potionib⁹ loco. Quòd ſi magis adſtringens alui profluuiorum facere velis, & ſanguinem ſpuentibus commodum, ſucci rhois rubri drachmas duas adiice, & acaciæ drachmas duas. hæc autẽ in paſſo diluta, tum demum quum ab igne ablaturus es pharmacum, in ollam coniice, & parumper feruefieri ſine, ac vtere, cochleariũ exhibens ante ſomnum.

De deſtillatione ſiue catarrho, & narium muco, ex Galeno, Cap. LIII.

DEſtillationis & muci cauſa eſt cerebrum, quod quidem à frigore ad frigidam intemperiem deducitur: ab æſtu verò calefit & repletur. Vinum quoque vltra modum potatum, caput replet, & balnea calidiora, & largior perfuſio capitis ex aqua calida, maximè ſi alias calidius caput exiſtat: & cibus ſanè qui in ventre incoctus perſeuerat neque infrà excernitur, in caput impetũ facit. Repletum itaque caput rurſus ad ſubiecta membra humores demittit: & ſi quidem ad nares hoc ipſum excrementum defluat, coryzam, *id eſt mucum* appellare conſueuerunt, *& Latini amplius grauedinem*: ſi verò ad gurgulionem, morbum vuam appellatum generat. Eſt autem affectio circa gurgulionem conſiſtens aut aliàs ipſum gurgulionem tumidum facit. Promptiſſima itaque eſt ad nares & ad os defluxus delatio, quanuis aliquibus etiam ad oculos, aliquando & ad aures deferatur. Atqui delationem ad os, etiam ſtomachus ſiue gula excipit, & aſpera arteria, atque ipſum adeo arteriæ extremum: quod ſanè extremum, ob ipſum ad ſe delatum à capite defluxum ſuperhumectatum, in principio raucoſam vocem producit, & progreſſu temporis etiam paruam. quòd ſi amplius augeſcat malum, vox ipſa in totum perditur. nam ipſa aſpera arteria vnà cum ſuo extremo permadeſcit. At ſi acrior fluxus ipſe exiſtat, non tantùm vocis damnum prædictæ particulæ patiuntur, ſed grauiſſima etiam eroſio accedit, talis naturæ quales circa cutem accidere ſæpe videmus citra vllam externã cauſam, eóque modo etiam pulmo ipſis exulceratur, vocatúrque hæc affectio tabes. Quòd ſi ad gulam & in ventriculum fluxus deferatur, ſi quidem frigidus exiſtat, in frigidam intemperiem corpora perducit: calidus verò in intemperiem calidam. exulcerat etiam ea temporis progreſſu: in principio verò appetitioni nocet & concoctioni. Si itaque frigidus fuerit defluxus, tardas concoctiones & cruditates ac ructus acidos efficit: ſi verò calidus fuerit, in corruptionem adiget cibos: vnde nidoroſæ aut fœtentes aut acidæ eructationes producentur, aut etiam alterius cuiuſdam quæ nominari non poteſt, aut etiam nomen habentis qualitatis. Vbi verò altius penetrarit nocumentum, etiam inteſtinum ieiunum afficit, & ad colum vſque pertingit, atque ad meſenterii venarum vaſa, per quæ ad hepar diſtributio atque digeſtio alimenti contingit. Aliquibus itaque deiectio appetitus accidit: aliquib⁹ verò appetitiones præter naturam, quas appellant caninas, aut etiam vitioſorum ciborum concupiſcentia, qualis mulieribus prægnantibus pica morbo infeſtatis contingere conſueuit. Manifeſtum autem eſt & gurgulionem & tonſillas affici: quin & parulides & glandulæ, & dentium eroſiones, vlcerationéſque & putredines oris, ad ſeroſas ex capite in ipſum os deſtillationes ſequuntur. Cæterùm vulgus medicorum, aut gurgulionem reſecat, aut pharmaca exhibet quæ per aſperam arteriam ſputi eiectione in pulmonem dilapſa educant: alii verò ventris curam gerunt, quemadmodum alii dentium & oris, aut etiam affectionum in naribus aut oculis aut auribus curam moliuntur. Principium inuentionis Galeni. Melius autem erat (mea quidem opinione) velut fontem malorum excindere, ſanato videlicet capite: quòd ſi impoſſibile ſit facere, ob vehementiam naturalis intemperiei, omnino tamen eius ſaluti conſulere oportet, indicatione ex figura ipſius ac- A cepta quomodo ei ſubueniri poſſit: non enim mox, veluti aliqui medici omnibus capitibus ſemper ex thapſia & ſinapi cataplaſmata adhibent, ſic & te facere volo. Etenim ſi à calida intemperie caput vexatur, omnia calida pharmaca nociua exiſtunt. Oportet itaque ipſos balneis multis calidis potabilium & dulcium aquarum conſolari, ſimulque generatos in capite vapores calidos diſcutere, & temperaturam omnem in melius mutare. Nociuus autem eſt eis vſus aquarum natura ſua calidarum. quæcunque enim ſulphurulentæ ſunt, & bitumen olent B ob caliditatem ſuam contrariæ ſunt capitibus natura calidis. quæ verò aluminoſæ, coarctatione ſua caput offendunt. verùm calidas dulces non appellamus ſua natura calidas. neque enim inuenire eſt quæ ſuapte natura calidæ exiſtant, ac non aliqua medicamentaria qualitate participent. Qui verò caput vehementer calidum & peruſtum habẽt, & ob id aſſiduè à deſtillationibus vexantur, his melius eſt hora æſtiua ex roſaceo vngi, ex foliis roſis & omphacino oleo citra ſpiſſamentorum adiectionem apparato. Quædam autem capita propter calidio- C rem arteriarum temperaturam, tum vertigine tũ dolore apprehenduntur: in quibus etiam arteriarum inciſione vtimur. Quare conſiderare oportet præcedentem deſtillationis cauſam, & præhabitam diætam: atque ita remedia contraria afferre. In vniuerſũ autem pauco cibo & quiete vtendum eſt, vitato etiam frigore & calore: ſi verò cibi incocti amplius in ventre innatent, ad vomitum æger eſt inhortandus. Philumeni. Valde vtile eſt iis qui deſtillationem patiuntur, ſi eorum plantæ pedis cum pice in oleo plurimo diſſoluta conſtan- D ter fricentur, ex eadémque inguina & ſedes perungantur: nares verò ex thure & myrrha cum vino & oleo contritis, ac ad mellis craſſitudinem redactis illinantur, & vnguentum irinum ſimul naribus inſtilletur. Melanthium etiam torrefactum linteolo illigatum odorent, aut hedychroon manibus teneant & aſſiduè odorent, aut cyphi eodem modo. Conuenit etiam inflammationem arcentia emplaſtra fronti imponere, velut eſt iceſiæ, & emplaſtrum oxerum appellatum, itémque barbarum cruẽtis vulneribus deſtinatum, & athena. Gargariſſent autem E aſſiduè paſſum ſcybelites, aut ſapam calidam. Sorbitionibus verò vtantur decocto hyſſopi, ficuum & nucum pinearum, atque iridis: item alica ex paſſo decocta. Si verò ab his nihil leniatur deſtillatio, neque tamen amplius augeſcat, ſed eodem modo ad plures dies perſiſtat, præſentiſſimum auxilium capitis irroratio exiſtit, maximè in æſtate, & capitis temperatura calidiore. Oportet autem in balneis ex alto frigida aqua delabente caput ſubdere, vt violentum inde ſuſtineat inſultum: eueſtigio enim denſitatem diſſoluit. Animaduerſionem ta- F men habere oportet, an thorax inde facilè offendi poſſit: conſueuit enim promptè à capite frigiditatem tranſſumere ac fortiſſimas vexationes perferre. Porrò diuturnas deſtillationes fortis clyſter ſanat, aut vomitus à raphanis ieiunis factus, aut purgatio exhuberantis humoris, & irrigatio capitis ex vnguento irino aut optimo nardino. Iis verò qui continua & inueterata iam deſtillatione afficiuntur, caput radere oportet, & factis ſcarificationibus, bituminoſa emplaſtra imponere: pharmacis autem deglutitiis vtendum huiuſcemodi. Eclegma G ad deſtillationem: Mellis ſextantem, butyri recentis vnciam vnam decoque, & in duas partes diuiſum delingendum exhibe, iis qui eductione opus habent.

Manducatio ad eandem: Semen hormini, ſemen papaueris nigri, ſemen lini torrefactum, æquis portionib⁹ contunde, & cribro excute, melléque cocto excepta cõmanducanda manè exhibe. Probè etiam ad deſtillationes facit antidotus ex capitibus papaueris ſoporifera, ante ſomnum exhibita: etenim ſomnum dulcem infert, & reprimit influxum. Eius apparatus paulo antè inter arteriacas compoſitiones dictus eſt, & in quin- H to ſimiliter Sermone de propriis ægrorũ potionib⁹ loco.

Catapotium valde celebre ac dolorem leuans: Styracis drachmas ſex, myrrhæ drachmam vnam & dimidiã,

terebinthinæ drachmas duas, opopanacis drachmas II. i-
ridis drachmas duas,piperis albi,ſpicæ nardi,nitri,ſemi
nis hyoſcyami, opii, cuiuſque drachmam vnam. arida
contundito ac cribrato:reliqua verò in pila citra liquo-
ris admixtionem contuſa ſimul committito,& grana in
erui magnitudinem informata ante ſomnum deglutiē-
da exhibeto,neque quicquam vltra ſorbitionis admitti-
to. dantur ad ſummum grana quatuor,medium tria,mi
nimum duo. Aliud,quod etiam dolorem leuans,tum
tuſſi,tum deſtillationi opitulatur: Styracis drachmas
quatuor,myrrhæ drachmam vnam, opii drachmā vnā,
galbani drachmam vnam,contunde in pila,& ſapa affu-
ſa ſubige,& catapotia erui magnitudine informa, quo-
rum ſimiliter ad ſummū quatuor exhibe, medium tria,
minimum duo. abſorbeant etiam inſuper paſſi calidi di
luti cyathos duos. Aſclepiadæ remedium: Pyrethri,co
ſti,vtriuſque drachmas duas, piperis albi drachmam v-
nam,contuſa & cribrata repone. Vſu verò expetente,ap-
prehenſis naribus pharmacum attrahere præcipe. A-
liud: Piperis drach. duas,ſeminis vrticæ drach. duas,cro
ci,myrrhæ, coſti, cuiuſque drach. I. vtere vt dictum eſt.
Caſeus autem tener & recens,comeſtus vtilis eſt, & cau-
liculi braſſicæ crudi à ieiunis comeſti,ſimiliter & braſ-
ſica delicatior cocta & comeſta. Qui verò calidiori præ-
diti ſunt temperatura, lactucæ cauliculos parumper fer-
uefactos comedant:in poſca verò ipſos intingant.

De tuſſi, Cap. LIIII.

TVſſis cauſæ variæ ſunt. nam & humor à capite ad a-
ſperam arteriam deſtillans tuſſim efficit, & aſperit s
ſola pelliculæ aſperam arteriam intrinſecus ambientis
tuſſim irritat. Qui præterlabuntur etiā cibi ac potus,tuſ
ſim mouent:& lumbrici ſtomachum infeſtātes,tuſſicu-
las paruas excitant. Et acris humor ſtomachum pertur-
bans,ac irritatiuam aliquam qualitatem ad fauces demit
tens,imaginariam tuſſim producit,quemadmodum etiā
in iis qui ſtomachi morſum ſentiunt, & ſaliuæ ad eū in-
fluxu vexantur, euenire ſolet, quum nihil moleſti iuxta
aſperam arteriam obuerſetur. Intemperies quoque frigi
da reſpirationis inſtrumentorum,tuſſis cauſa exiſtit:ve-
rùm hi moderatè ac minimè violenter tuſſiunt, adeo vt
non ſolùm per ſpiritus compreſſionem, retinere queāt
& impedire tuſſim,ſed ſanare etiam ſæpiſſimè,per reſpi-
rationis inhibitionem frigefactas particulas calefaciē-
do. Signum autem ob ſolam intemperiem frigidā tuſ-
ſientium eſt,ſi per inſpirationes irritentur, frigiditate
videlicet exinde intenſiore facta & aucta. quādo igitur
hi leniter inſpirāt ac aerem attrahunt, & in calida domo
verſantur, parum vel omnino nihil tuſſiunt. Quæ verò
cum titillatione partium,ab vtraque palati parte contin
gunt tuſſes, palàm oſtendunt defluxum à capite ad aſpe-
ram arteriam afferri,itémque ad pulmonem. Quòd ſi ni
hil expuant ſic affecti, tenuem eſſe defluxum indicat,
qui expulſione ſpiritus diſſectus, præ tenuitate ſua rur-
ſus fluxum reflectit: id verò ex humore per ſputum re-
iecto manifeſtè apparet. craſſiorem enim priore habet
cōpagē, etiā ſi ſit à ſpiritus impulſione reiectū. Manife-
ſtū autem eſt quòd humor in pulmone & thorace detē-
tus in morbo laterali, inflammatione pulmonis & ta-
be,maxima tuſſis cauſa exiſtit. Medemur autem tuſſi à te
nui defluxu factæ, per antidotum ex papaueris capitib⁹
inſpiſſantes,aut per alterius cuiuſdam pharmaci dolorē
leuantis vſum,& per cibos boni ſucci. Si verò craſſus aut
viſcoſus fuerit affligens humor, per ea quæ extenuant &
diſcindunt medebimur. Inſtrumentorum autem reſpirā
di frigiditatē per calefacientia emendamus: quæ verò
ab aſperitate fit, per lenientia & mordacitatem arcentia
ſanatur, qualia ſunt ex arteriacis compoſitionibus ſim
pliciora. His itaque præexplicatis,ea quæ à veteribus de
ſcripta ſunt ad tuſſim remedia ſubnectemus. Nos verò
ad præſcriptam methodum animum conuertētes,atque
vniuſcuiuſque ſimplicium pharmacorum vires edocti,
facilè ad quamcunque affectionem conuenientia reme-
dia afferemus,etiam ſi à priſcis indefinitè ſint deſcripta.
Remedia autem hæc ſunt: Styrax nucis auellanæ ma-
gnitudine deuoratus, tuſſes ſedat,ac deſtillationes. vti-

A lis eſt etiam ad raucedinem. Aliud: Ficus ſiccas pin-
gues in vino dulci meraco madefactas, vnà cū vino de-
uorandas exhibe. hoc tuſſes mitigat. Terebinthinam &
mel coctum delingenda præbe,& vinum dulce dilutum
inſuper abſorbendum:hoc enim attenuat & educit. A-
liud: Filicem contuſam & cribratā paſſo inſtar polentæ
inſperge,& abſorbendam exhibe. prodeſt etiam ſangui-
nem reiectantibus. Aliud, quod ad tuſſes noctu mo
leſtiā exhibentes conducit: Menthæ ramulos tres tritos,
B affuſo aceti cochleario ante ſomnum abſorbendos præ-
be. adiuuat concoctionem, ſtomacho vtile eſt, & craſſi-
tiem diſcindit. Aliud: Nucum pinearum torrefacta-
rum,amyli,radicis dulcis, ſeminis vrticæ, ſeminis lini,
cuiuſque ſextantem,iridis, piperis, hyſſopi,ſeminis na-
ſturtii,amygdalarum amararum,ſingulorum vnciam v-
nam:excipe melle probè deſpumato, & præbe ex eo co-
chlearium mediocre. Compoſitio ex marrubio ad tuſ
ſim: Marrubii ſextantem, hyſſopi vnciam vnam,iridis
drachmas quatuor,pulegii drach. quatuor, calaminthæ
C montanæ drach. quatuor,bulborum ſcillæ ſcrup. ſex,nu
cem vnam pineam bonam & integram, caricas pingues
quinque,aquæ ſextarium vnum & dimidium,mellis he-
minam vnam. vtere. Eclegma tuſſientibus aptum:
Nucum pinearum repurgatarum drach. duodecim, pal-
marum pinguium drach. octodecim, iridis drach. duo-
decim, ſeminis lini torrefacti drach. octo, tragacanthæ
drach. duodecim,amygdalarum dulcium delibratarum
drach. ſedecim,mellis deſpumati quantum ſufficit. Tra-
gacantham in vino dulci modico ma ceratam & dilutā,
D primùm cum deſpumato melle decoquito,atque vbi ſe-
mel ebullierit, reliquis in mortario probè contritis af-
fundito,& vtitor,cochlearium exhibens manè & veſpe-
rè de digito delingendum. mellis enim tantum adiice-
re oportet,vt delinguibile pharmacum fiat. Aliud ec-
legma ad tuſſes recentes: Vini dulcis veteris ſextariū
vnum,mellis Attici libram vnā decoque, cum rutæ ra-
mulis aſſiduè agitando, exhibe ex eo myſtri I. menſura.
eſt etiam vtile ſtomacho. Alia remedia ad tuſſim con
ducentia. Coptarium *hoc eſt placentula*,tuſſi accōmodatū.
E Seminis lini contuſi & cribrati, vuæ paſſæ pinguis & ex
acinatæ,cuiuſque ſextarium Italicum vnum,nucum pi-
nearum torrefactarum, nucum auellanarum repurgata-
rum,ſingulorum ſextariū dimidium, piperis ſextantē,
myrrhæ vnc. I. croci vnc. I. mellis ſextarios quatuor. Se-
men lini contuſum cum melle decoquito,atque vbi co-
ctum fuerit & inſpiſſatum, reliqua optimè contrita ad-
miſceto,& ſimul vnito. exhibe ex eo magnitudine nu-
cis auellanæ. Ad tuſſim inueteratam remedium opti-
mum: Cumini,piperis,ſeminis vrticæ, cuiuſque vnciā
F vnam,mellis deſpumati ſextarium vnum. contrita cum
melle ſubigito,ac parumper feruefacito, reponito,ac v-
titor ex eo præbens cochleariū delingendū. Aliud ad-
mirabile: Piperis, pulegii, hyſſopi,calaminthæ,cuiuſ-
que ſextantem, petroſelini vnciam vnam, mellis deſpu-
mati ſextarium vnum:da cochlearium. Aliud ſimpli-
cius bonum: Mellis quadrantem, butyri recentis qua-
drantem, cumini quamtenuiſſimè triti drach. quatuor.
melli prius deſpumato butyrum admiſce,& ſimul cale-
factis cuminum inſperge,& paulatim delingendum co
chlearium vnum exhibe. Aliud ad tuſſes, pituitam
G repurgans: Hyſſopi vnciam vnam,pulegii ſextantē, iri-
dis,ſinapis,ſeminis naſturtii,aniſi,piperis,ſingulorū vn
ciam vnam,tuſa ac cribrata,melle deſpumato ſufficienti
excipe,& cochlearium exhibe. Hyemis autem tempore,
& febre non infeſtante accepturus, piperis ſextantem
adiice,& pro aniſo,fœniculum aut cuminum, & pro na
ſturtio ſinapi,vt ſit ſinapis ſextans ſiue vnc. II. Aliud ad
diuturnas tuſſes: Comæ hyſſopi, pulegii de ſuperio-
re anno,ammii, piperis, erui rufi decorticati, iridis,cu-
H iuſque ſeſcuncem,ſpicæ nardi drach. quatuor,terebinthi
næ trientem,butyri recentis ſextantem, mellis deſpuma
ti ſextarios duos. Butyrum & terebinthinam cum melle
liquefacito, ac reliquis vnito: vtere exhibito cochleari
paruo. Aliud,thoracis affectionibus commodum:
Lomenti fabacei fricti ac tenuiſſimè triti ſeptuncem,

ſeminis lini ſeptuncem, iridis contritæ quadrantem, nucum pinearum torrefactarum drachmas duas, pulegii triti drachmas duas, ſeminis vrticæ drachmam vnam, piperis drachmas quatuor, mellis deſpumati chœnicem vnum. Melli deſpumato lomentum inſperge, ac parũper decoque: deinde reliquis in mortario admixtis vtere. Aliud Acholii: Hyſſopi, pulegii, ammii, piperis, erui rufi, iridis, cuiuſque drachmas ſex, terebinthinæ drachmas quatuor, ſpicæ nardi drachmas tres, butyri recentis ſextantem, mellis deſpumati ſeſquilibram. vtere. Aliud, ad tuſſim ex ſtyrace: Amomi ſextantem, caſiæ ſextantem, ſtyracis ſeſquiunciam, ſpicæ nardi ſeſquiunciam, croci vnciam vnam, piperis vnciam vnam, mellis deſpumati ſextarium vnum. exhibe cochleariũ.

Ad tuſſim ſiccam: Siccam tuſſim ſanãt etiam paulo antè præſcripta pharmaca: aliquando autem & aquæ feruefactæ ſorbitio. Qui enim ob pituitæ craſſitudinẽ nihil educere poſſunt, ab humectantibus plus emolumẽti ſentiunt: maximè eo quòd quodammodo ſimul extenuatoria participent facultate.

De pharmacis dolorem leuantibus & ſimul conferentibus tuſſi, Cap. LV.

HOcce pharmacorum dolorem leuigantium genus, ii qui ante ætatem noſtram fuerunt, compoſuerũt, tuſſientibus & ſanguinem reiectantibus præcipuè conducẽs, atque etiã iis qui vltra has affectiones tabeſcunt: itémque ad alios dolores & affectiones quæcunque circa pulmonem & pectus, ac aſperam arteriam, reliquáque interiora membra conſiſtunt, præterquam quæ propriè colicæ appellantur. Differunt enim hæc à colicis, ſimiliter anodynis, *hoc eſt dolorem leuantibus*, appellatis, tum aromatũ & odoratorũ ſeminum, tum eorum quæ vrinam cient admixtione. Colicæ autem facultates ac compoſitiones iis vehementiores ſunt, excellẽtem vim ſtupefactoriam complexæ, ob multitudinem videlicet eorum quæ refrigerantis naturæ exiſtunt, velut eſt hyoſcyami ſemen, & cicutæ, papaueris ſuccus, & mandragoræ cortex: quibus ſanè ad colicos neceſſariò ob doloris magnitudinem vtimur. Atqui in thoracis affectionibus aliqui ſtyracem & crocum admiſcuerunt: aliqui autem calefacientia: alii etiam aromatica, & cum pauca vi adſtrictoria exſiccantia: quidam etiam nobis familiaria, velut aniſum, apiũ, fœniculum, daucum, & ſeſeli, quæ vehementium pharmacorum vires & iniucunditatem obtundunt, ampliùſque vrinam expellunt: quidam etiam quæ aſperitates leniunt addidere, velut eſt tragacantha & radix dulcis, ac vinum dulce. Quæcunque autem ex eis de pharmacis ſtuporem inducentibus minus participant, ea etiam tabidis exhibemus. Sunt autem à veteribus compoſita doloris leuamenta huiuſcemodi. Catapotium. Pharmacum ad tuſſim accommodatum, inueterata maximè exiſtente affectione. Efficax eſt ad diuturnam deſtillationẽ, dolorẽ capitis, difficulter ſpirantes, & inflammationes pulmonis, ad veſicæ quoque ac vuluæ affectiones: inſcribitur Panacea, ab aliis etiam Stichus. Myrrhæ, opii, piperis, ſtyracis, caſtorei, galbani, æquales partes cum ſapa dulci ſubige, & in catapotii figurã redige, ac ciceris magnitudine exhibe: abſorbeat autem à ſumptione aquæ mulſæ cyathos duos. Harmonia. Aliud pharmacũ vehementer efficax quod harmoniæ appellatione inſcribitur. valet ad deſtillationes, & inexuperabilem defluxum: Styracis, caſtorei, piperis, cardamomi, cuiuſque drach. tres, opii, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi, cuiuſque drach. quatuor, paſſo probè cocto excipe, & catapotia ciceris magnitudine informa, & ante ſomnum præbe deuoranda. Alia confectio, ad tuſſes diuturnas egregiè & concinnè valens: itémque ad humentes & ob humoris craſſitudinem diu durantes, quæ Symphonos appellatur, & febrem optimè ſedat. Ea omnes veteres celebres vſi ſunt: Piperis, opii, cardamomi, cuiuſque drachmam vnam, croci, ſulphuris viui, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi, cuiuſque drachmas quatuor, mellis cocti cochlearia tria. hoc enim modo nos apparamus: verùm ſunt qui gentianæ, & daucii, cuiuſque drachmas duas admiſcent.

Alia ad tuſſim & tabem iſoſtathmos appellata: Fo-

A lii, petroſelini, hyſſopi, roſarum ſiccarum, aniſi, opii, croci, coſti, ſeminis hyoſcyami, myrrhæ troglodyticæ, ſpicæ nardi, iridis æquales partes cum melle ſufficienti ſubige. datur fabæ magnitudine ad noctem. Alia iſotheos appellata, ad tuſſim, tabem, omnes morbos internos, & certo circuitu affligentes affectiones: Spicæ nardi drachmas duas, myrrhæ drachmam vnam, croci, coſti, piperis albi, cuiuſque drachmam vnam, galbani drachmam vnam, opobalſami, cinnamomi, mandragoræ ſucci ſicci, caſtorei, cuiuſque drachmas duas, ſeminis dauci ſe-
B ſquidrachmam, caſiæ ſeſquidrachmam, mellis deſpumati quantum ſatis erit. Facit ad dolores ſtomachi, iecinoris, pulmonis, oculorũ, ſanguinis reiectationem, abſceſſus dyſentericos, voluulum, renum ac coxendicũ affectiones, difficulter ſpirantes, dolorem laterum, vnicè tamen iliorum ac præcordiorum, profluuium muliebre, & muliebres ſuffocationes. prodeſt contra lethalia venena ante & poſt cibum ſumpta, & ad omnem ſanguinis eruptionem cum frigida, ad viperæ & phalangii morſus in vini cyathis trib⁹: quartanariis, ante febris acceſſionẽ.
C dantur ex ea oboli duo cũ vini cyathis duobus: ſed præloto tamen antea ægro. Sanat ægrè ſpirantes, & qui niſi erecti ſpiritum ducere non poſſunt, & anheloſos, etiamſi iã ad multos annos affectio durauerit. Sanat quoque antiquas à capite ad pectus defluxiones.

De ſuffitionibus, Cap. LVI.

QVanquam antea ſufficiẽtiſſimè de ſuffitionibus dictum ſit, in ſermone De clyſteribus & euacuantibus, ac aliis quæ ægris offeruntur, (qui ſanè tertius huius operis fuit) dicetur tamen nunc quoque, ſed paucis. Pa-
D ſtillus ſuffumigabilis tuſſientibus & orthopnoicis commodus: Abrotoni, ſandarachæ, ſinapis, cardamomi, æquales partes contundito & cribrato, & cum aqua in paſtillos redigito ac ſuffito, ita vt æger ore fumum ſuſcipiat. Alius paſtillus: Sandarachæ ſextantem, terebinthinæ ſextantem, coſti ſcrupulos ſex, folii ſcrupulos ſex, maſtiches ſcrupulos ſex, l-ſeris ſcrup. tres, piperis grana quadraginta, redige in paſtillos, ac vtere eodem modo.
E Alius: Caſtorei, ſandarachæ, galbani, ſulphuris viui, colophoniæ, propolis, terebinthinæ, maſtiches, croci, chamæleuces, æquales portiones cum aqua in collyria redige, & ipſa per infũdibulũ ſuffito: ſi verò nõ adſit chamæleuce, his conyzã paruã aut capparis corticẽ adiice. Aliud bonũ ſuffumigiũ, per experientiã à nobis inuẽtũ, quatuor ſpeciebus cõſtãs: Styracis, terebinthinæ, ſandarachæ, maſtiches æquales partes excipe, ac ſimiliter vtere. Creditur anheloſos & purulentos ſanare: itémque tuſſim & laterum affectiones: quemadmodum etiã ea quæ
F paulo antè hîc ſunt præſcripta, atque ea quoque quæ tradidimus in tertio Sermone. Epithema ad tuſſim optimũ, ex ſertula Campana: Sampſuchi, ſertulæ Campanæ, praſii, iridis, cuiuſque ſextantem, myrrhæ vnc. I. thuris quadrantem, reſinæ pinus libram I. olei irini libram I. vtere.

De orthopnoicis, anheloſis, ac ægrè ſpiritum ducẽtibus, ex Galeno, Cap. LVII.

QVI frequenter reſpirant citra febrem, quemadmodum ſolent à vehementi curſu fatigati, eos aſthmaticos, *hoc eſt anheloſos*, medici vocare conſueuerunt, ab ac-
G cidente videlicet, hoc eſt anhelando: eoſdem etiam ab altero accidente orthopnoicos appellant: deſident enim ac pectus erectum habere videntur, ob timorem ne ſuffocentur, & ſtratũ quoque iuxta ſuperiores partes, ad quas pectus ipſum reclinatur, erectius ſibi apparant, ne dormientes ſtrangulentur. Inſpiratio enim minor ipſis contingit quàm reſpirationis frequentia expoſtulat, quãuis pectus plurimùm ipſis diducatur. Ex quo manifeſtum fit, coarctationẽ locorũ præter naturã intrinſecus adeſſe: cuius etiã manifeſtè ægri ſenſum perceptant. Fit autẽ
H coarctatio locorum inſpirationis, quum aut craſſorum & tenacium humorum multitudo pulmonis bronchia obſtruxit, aut tumor quiſpiam abſceſſui ſimilis in ipſo conſiſtit. Similiter autem difficulter ſpirant qui aſperã arteriã à multa deſtillatione habent repletam, aut quadã defluxione ex vicinis locis aceruatim in ipſas arteri-

delabente. Diſtinguuntur autem inter ſe hæ affectiones: nempe quòd deſtillatio etiam ſanis ex manifeſta cauſa repentè accidit, intotum fere citra febrem, concomitantibus etiam propriis deſtillationis ſignis. Si verò tumor abſceſſui ſimilis in pulmone fiat, neceſſariò febris conſequitur, neque ita diu pòſt, inflammatione in pus transmutata, pus reiicitur cum tuſſi. Si autem crudum tuberculum gignatur, velut Antipatro medico cōtigit, iuxta leues pulmonis arterias, hi neque grauitatem magnam ſentiunt, neque ab orthopnœa intantum infeſtantur. Qui verò propriè orthopnoici & difficulter ſpirantes appellantur, intotum febrem non habent: grauitatis autem ſenſus eis contingit, neque quippiam purulentum per ſputum reiectāt. Porrò curatio prædictarum affectionum quiddam commune habet, quiddam etiam cuique proprium. Commune quidem vt ſuperflua ſubſtantia humoris has affectiones generantis conſumatur & expēdatur: proprium verò, vt ſi à craſſis & tenacibus humoribus fiant, per extenuantia & inciſiua pharmaca conſumptio fiat: ſi verò à tumoribus abſceſſui ſimilibus affectiones fiant, per extenuantia & deſiccantia conſumātur. quæ curatio omnibus in profundo corporis abſceſſibus communis exiſtit. Vini autem potio ambabus cōuenit, tenuis ſaltem temperaturæ. In vniuerſum autem, paucus potus conuenit, quibus abſceſſus alicubi adeſt: multus verò, quibus bronchia tenacibus & craſſis humoribus ſunt obſtructa. Etenim repurgantia hos humores pharmaca, neceſſariò tuſſes commouent, verùm non facilè per ſputum reiicitur, ob craſſitudinem, id quod repurgatum eſt: humectatione igitur multa indiget, quò facilius efferatur. & ob id ſanè largior potus anhelosis eſt exhibendus. Pharmaca verò eis conueniunt incidētia citra vehementem calefactionem. craſſi enim & tenaces humores, à vehementi calore viſcoſiores redduntur, glutinoſique, vt & difficulter auelli poſſint: quapropter maximè prodeſt eis acetum ſquillinū, & ipſa quoque ſquilla aſſa cū melle trita & delincta, & acetū mulſum ex ea apparatum. Maximum autem remedium (inquit Archigenes) purgatio frequentior exiſtit per pharmaca fortiora: & vomitus à radicibus per interualla ſuſcepti, Cataplaſmata verò ex ficubus & hordeacea farina: magis verò ex loliacea habente reſinam & mel ac ceram admixta. infarciri poteſt etiam ei iris & manna. Malagmata autem conueniunt, quæcunque exulcerant cutem & attrahunt ſaniem, quale eſt Ciſſophontis, & quod cōſtat ex baccis lauri, & quod ex ſemine roſmarini conſtat, & emplaſtrum ex herbis, & quod iceſium appellatur, itémque quod vocatur Thraſeæ. Quòd verò Cyzicenum emplaſtrum dicitur, ſi irini cerati æqualem ſibi portionem aſſumat & vniuerſo pectori imponatur, humiditates conſumit & habitum corroborat. Omnium autem conuenientiſſimum huic affectioni hocce eſt, inquit Archigenes: Emplaſtrum nigrum Archigenis: Ceræ libram vnam, reſinæ pinus ſiccæ libram vnam, iridis ſeſquilibram, bituminis libram vnam, picis libram vnam, æruginis vnciam vnam, myrrhæ ſeſcuncem, thuris ſeſcuncem, radicis cucumeris ſylueſtris, centaureæ, lapidis aſii, ſtyracis, cuiuſque ſextantem, miſyos crudi ſeſquiunciam, chalcitidis crudæ ſeſquiūc. ſalis āmoniaci vnc. i. galbani, terræ cimoliæ, terræ ampelitidis, cuiuſq; vnc. i. olei lib. ii. aceti libram vnā, aut (vt ego ſoleo) lib. duas, ſtyracem cum modico oleo liquefactum in mortario probè cōtere, metallica verò cum aceto diſſolue: herbas autem contunde & cribro excute: liquefactis verò quæ eliquari poſſunt, & percolatis, ac ab igne ablatis, cō trita adiice, atque herbas inſperge. omnibꝰ autem ſimul vnitis & emollitis vtere. Hoc ſanè multos occultos abſceſſus diſcutit, & in vaporem reſoluit, alios autem aperit. Quicunque autem iam rupti ſunt, & fluidi tamen adhuc permanent, eos mirabiliter exſiccat: eiuſmodi enim pharmacis vix aliud præſtantius reperiri poſſit. Conueniens eſt etiam prædictis affectionibus, Amythaonis epithema, atque eo adhuc magis polyarchion, maximè tēpore coarctationis locorum. Pectus verò cum vrticis cō fricetur ac cædatur, ac ſquilla decorticata fricetur, deīde

A lauacro ac oleo calido loci rubefacti curētur. Aſſiduè aūt lenioribus ſolutiuis aluum emollire oportet, quale eſt, cnici acetabula duo optimè contuſa, & cum ſero lactis decocta, ita vt percolatum ſerum & modico melle permixtum bibatur. Vtendum eſt etiam ex thymo, laſere, & pipere, ſalis confectionibus, quibus addita ſit ſcammonia, aut etiam iis quæ fiunt ex roſmarino. Ego verò etiā herbæ ſabinæ optimū vſum expertus ſum, ſi per ſeipſam drachmæ pōdere trita ſumatur, & ſequenti die, duarum drachmarum pondere, tertia trium. in aliquibus autē &

B quarta die vſque ad quartam drachmam pondus auxi. Quòd ſi bene procedat purgatio, ſimúlque cruenta educat, non eſt quem non melius ſpirantem in poſterū reddat. Porrò interiectis duobus aut tribus diebus, abſinthiū potandum exhibui, maximè ſi ſtomacho æger langueat. Quòd ſi non contingat ſtomachum languefieri, irin bibendam dedi, aut abrotonum, aut caſtoreum ex aceto mulſo. Mirum in modum autem efficax eſt quod ex elaterio conſtat, & octaobolon appellatur. Elaterii æreolos ii. ſpumæ nitri obolos tres, ſinapis drachmam i.

C hæc in aqua diluta in octo catapotia informo: manéq; ii. tantundémque veſperi exhibeo. Purgat enim citra moleſtiam ſupernè, aliquandiu quidē permanens & ſoluēs, Iis verò qui robuſtiores ſunt, poſt trium dierum ſpatiū rurſus exhibeo. Atqui quæ ex colocynthide conſtat hiera noſtra, hoc eſt Archigenis, aſſiduè præbita, mitiorem ſpirandi difficultatem correxit ſæpiſſime, atque id breui & perfectè. Verùm ſi magis in profundo hæſerit, auxiliatur cū aceto mulſo ſquillitico potatæ. Aliud ad difficulter ſpirantes, qui etiam aſthmatici appellantur: A-

D riſtolochiæ clematitidis, abrotoni, ſulphuris viui, ſeminis rutæ agreſtis, cacuminū thymi, ammoniaci thymiamatis, æquales partes cum aceto tritas in paſtillos redige, & ex eis obolos tres exhibe cum aceto mulſo ad triduum. Alia remedia aſthmaticis commoda, ex Aſclepiade & Dioſcoride: Ariſtolochia rotunda cum aqua bibita, anhelosis auxiliatur: item centaureæ maioris radix, & minoris ſuccus, & ſtœchas trita ac cum aqua potata, & ſpondylii ſemen, & calaminthæ montanæ coma, & hyſſopum, & iris ac melanthium, & radicula, & vitis al-

E ba. Item aſellos, qui & millepedæ appellantur, ſub aquario vaſe ſtabulantes, ſextarii menſura in fictile vas coniectos, ad carbones ignitos torrefacito, atque vbi inalbuerint terito, ac melle exceptos cocto, ante & poſt cibum duorum cochleariorum menſura delingendos exhibeto. Aliud. Squillæ crudæ ſuccū exprime, & cum eiuſdem menſuræ melle permixtū ad prunas decoque, eiúſque cochlearia duo delingenda præbe ante & poſt cibū. Summè autem hoc prodeſt, euidénſque eius rei periculum feci, inquit Archigenes. Aliud Archigenis: Ra-

F dicis cētaureæ maioris drach. ſex, petroſelini drach. ſex, ammoniaci thymiamatis drachmas tres, ſulphuris viui, bituminis, cardamomi, radicis panacis, ſeminis vrticæ, iridis Illyricæ, cuiuſque drachmas duas, thuris, myrrhæ, caſtorei, nitri, ſagapeni, abrotoni, polii, chamæpytios, ſaluiæ, cuiuſque drachmam vnam, piperis albi drachmas tres. Hæc omnia trita cum melle miſcentur deſpumato: dantur ex hoc oboli quatuor. Etenim aſſiduè potatum hoc, quibuſdam perfectè medetur: citra moleſtiam autem efficax exiſtit. dato hoc cum hydromelitis calidi

G cyathis quatuor. Aliud, quo etiam ego vtor, ad multos vſus commodum: Squillā fuluam manum magnitudine ſua implentem, fermento obductam, in furnum coniicio vt quamoptimè aſſetur, deinde vbi molliſſima facta fuerit, ſuperficie eius exuſta reiecta, reliquum optimè contero, atque ei quātum, trimembri ſectione facta, duæ aſſatæ ſquillæ partes pōderant, tantum farinæ erui albi adiicio, & ammoniaci thymiamatis drach. iiii. radicis panacis drachmas iiii. iridis, & abrotoni, & acori, cuiuſque drachmas duas, piperis grana viginti. hæc o-

H mnia ſimul trita & vnita, in orbiculos digero pondere ſeſquiobolares: ex eis autem drachmā vnam, aut etiam obol. iii. aut ii. cū iii. cyath. lactis aſinini recens mulcti, aut aquæ mulſæ, exhibeo: pueris verò tātùm vnum orbiculum præbeo. Aluum hæc menſura mouet: quòd ſi hac

amplius quiddam exhibeas, & vtinã ciebis & compactã ac inſtantem mali irritationem diſſolues: etenim & comitiales ſanat, & vuluam ſtrangulatam, & lumborum lãguidos dolores, & febres debiles ac per circuitum repetẽtes. Cum aceto menſes ducit per craſſitudinem ſuppreſſos, ad quos conſequuntur vertigines, interceptiones vocis, contractiones, dolores articulorum, pigrities, & ſpirandi difficultas. Eueſtigio enim ſanguinẽ euellit, & ab omnibus moleſtiis liberat. Quare tenuitatem huius pharmaci ne contemnas, ſed abundantem virium eius ſupellectilem, quaſi per manus à maioribus traditam aſſumas. Alia potio ad ſuſpirioſos: Polii, abrotoni, caſtorii, chamæpityos, ammoniaci thymiamatis, æquales partes melle excipe, & fabæ magnitudine exhibe. quidam ſpumæ nitri albi cochleare in aquæ mulſæ cyathis tribus exhibuerũt. Aut hoc modo: Spumæ nitri drachmas nouẽ, piperis drachmam vnam, laſeris drachmam vnam. da cochleare cũ aqua calida. Alia. Caſtorii drachmas octo, ammoniaci thymiamatis drachmas octo, piperis grana XL. excipe paſſo, & fabæ magnitudine præbe in aqua mulſa. Alia.

Abrotoni drachmas duas, radicis bryoniæ drachmas octo. rutæ hortenſis drachmas octo, caſtorii drach. quatuor, artemiſiæ drachmas quatuor, epithymi drachmas quatuor. datur ex ea ſcrupulus vnus & dimidius cum aceti mulſi cyatho vno. Alia. Iridis drachmas octo, ammoniaci thymiamatis drachmas quatuor. datur drachma vna cum hydromelitis cyathis tribus. Alia. Herbæ ſabinæ, iis qui integra ætate conſiſtunt, ſcrupulos ſex, aliis verò ſcrupulos tres: butyri ſcrupul. duodecim, mellis ſextantem. præbe delingendam ad dies tres, & intermiſſione per triduum facta, rurſus præbe. Paſtillus doloris leuamentum orthopnoicis & ægrè ſpirantibus præbẽs: Opii drachmam vnã, ſulphuris viui, plantaginis, ſeminis hyoſcyami, ſucci radicis dulcis, ſtyracis, myrrhæ, thuris, terebinthinæ, cuiuſque drachmas duas, croci drachmam vnum, cum vino maris experte contere, ac in paſtillos triũ ſcrupulorum digere, quos bibendos exhibe. Porrò ſi radicis dulcis ſuccus non adſit, ipſam radicem fractam ac tuſam ſatis diu decoquito, atque hoc totum cum decocto eius committito. Alius Andromachi, ad idem: Squillæ aſſatæ, ſulphuris viui, bituminis, æquales partes, melanthii drachmas duas, caſtorei drachmas duas, aniſi obolos quatuor, cũ aqua paſtillos informa trium aut quatuor ſcrupulorum: exhibe ante ſomnum, cum aquæ calidæ cyathis duobus. Catapotium, ſuſpirioſis dolorem leuans. Rutæ viridis ſextantem, ſtyracis ſextantem, terebinthinæ ſextantem, opii drachmas quatuor: ex his catapotia ſiliquæ pondere ſingula informa, triáque ante ſomnum exhibe deuoranda: à ſumptione autem ebibant aquæ calidæ cyathos duos. Remedium pulchrum Philagrii, ad anheloſos: Radicum ſymphyti in petris naſcẽtis, radicis centaureæ maioris, iridis Illyricæ, ſingulorum ſextantem, aquæ ſextarium vnum: radices fractas per biduum in aqua macerato, deinde ad tertias decoquito, & percolato, & tantundem mellis decocto adiicito, rurſúmque donec cogatur decoquito: deinde rhei Pontici contuſi ac cribrati vnciam vnam inſpergito, ac vnito. exhibe circa primam horam diei cochlearia duo. quòd ſi nõ adſit rheon, centaureæ maioris radicem contuſam & cribratam vnciæ pondere iniice, aut eodem modo radicẽ ſymphyti. Hocce pharmacum pulmoni & thoraci firmitatem & robur præbet, ſimulq; humores ad eum delatos repurgat, deſiccat, & expellit. Aliud ad orthopnoicos: Boli Armeniæ drachmam vnã cũ vino dilutã bibẽdã præbe. Ad tuſſes autem inde ſequentes, antidotum, iſotheon appellatam, paulo antè inter tuſſis remedia deſcriptam, exhibe ante ſomnum, nucis auellanæ magnitudine, cum aqua mulſa. Aſſiduus enim huius antidoti vſus in totum ab hac affectione liberat, etiamſi fuerit inueterata: confidenter itaque ea vtaris. Quòd ſi non adſit, pæoniæ antidotũ præbe: quæ ipſa quoque ſi haberi non poſſit, eam quæ zopyrios appellatur: quarum deſcriptiones in ſermone De colicis habentur. Suffitiones etiam ei ſunt commodiſſimæ: de his in tertio Sermone pleniſſimè dictum eſt, & paulo antè inter remedia tuſſis. In earum autem vſu vndiqua-

A que ſtragulis contegantur, atque ore ſedulò hiantes fumũ fortiter admittant, mucus enim & lacrymæ multæ, ſputúmque vbertim ducuntur, & per vehementem tuſſim pituita viſcoſa ex profundo effertur. Verùm quod latere te nolim, antequam ad eiuſmodi rerum ac lancinationum adhibitionem perueniatur, ventrem ſubducere oportet vel per clyſterem, vel pharmacum ſolutiuum. Proſunt etiam ſuſpirioſis fricationes pectoris ex pumice cum nitro, fæce vini vſta, cum flore iunci odorati. Cuius generis & hoc eſt: Auripigmenti, pumicis, ſpumæ nitri, cuiuſque B vnciam vnam, alcyonii ſextantem, hæc contuſa & cribrata cum vnguento aliquo calorifico commiſceto, pectúſque & dorſum donec igneſcant confricato. ex frequenti enim huiuſmodi perfrictionis adhibitione ſpirandi difficultatem, & tuſſim, omnémque purulentã pectoris affectionẽ propulſabis. Cæterùm inueterato malo, & medicina omni fruſtra adhibita, ad vſtionem confugiendum erit. Itaque iuxta medium cõmiſſuræ clauicularum, vtrinque vna cruſta inuratur, cum cautione tamen admotis manibꝰ & diſtenta cute, ne aſpera arteria oblædatur: deinde aliæ duæ paruæ iuxta carotidas colli arterias infligẽdæ C paululùm ſub mento, vtrinque vna, incumbentis cutis tãtùm peruſtione facta. Infligendæ autẽ adhuc aliæ duæ ſub mamillas, inter tertiã ac quartã coſtã: rurſúmq; aliæ duæ retrorſum verſus inter quintam & ſextam coſtas. In medio etiam pectore vnam inurere oportet: & iuxta principium oſſis pectoris, quod *à capitis gladii ſimilitudine* xiphoides *Græcis* appellatur, ſupra os ipſius ventris, vnam ſimili modo. & adhuc alias duas inter octauam & nonam coſtam, vtrinque vnam. Tres etiam retrò inurendæ ſunt D cruſtæ, vna iuxta medium dorſi, reliquæ duæ ab vtraque vertebrarum parte, paululùm infra mediam cruſtam. Omnes autem infra collum inuſtas mediocriter latas eſſe conuenit, neque valde in ſuperficie conſiſtentes, neque rurſus nimiùm profundas. vlcera autem cruſtarum ſatis multo tempore fluida permittere oportet.

De cordis tremoribus, ex Galeno, Cap. LVIII.

Cordis tremor, ſiue palpitatio, multis tum adoleſcen- E tibus, tum ſenibus inculpatè ſanis accidiſſe viſus eſt. Dolent autem caput ita affecti, citra aliquam alteram externam cauſam: atque omnes hi ex venæ inciſione opem ſenſerunt: aliqui etiam ex eis in totum ab hac acceſſione ſunt liberati, per extenuatoriam diætam & pharmaca cõſimilia, poſt venæ inciſionem adhibita. Noui autem & ego quendam qui ſingulis annis, veris tempore, tremoris acceſſione afficiebatur. Hunc vbi expertus eſſem per triẽnium ex venæ ſectionæ iuuari, in quarto per venæ ſectionem euaſit, antequam hoc malo apprehenderetur: atque F hoc modo pluribus deinceps is agebat annis, cõſentanea ſimul vtens diæta. veruntamen & is quoque ante ſenectutem fato functus eſt, quemadmodum alii omnes. Aliqui quidem in febribus acutis comprehenſim animo deſtituti, ſimiliter mortui ſunt: aliqui verò etiam citra animi deliquium, ſtuporis attoniti modo affecti, repentè vitam cũ morte commutarunt. Plures autem hac affectione laborantes ad ætatem peruenerunt, minorem quidem annis quinquaginta, quadrageſimum tamen ætatis annum exceſſerunt.

G De ſanguinis reiectatione, ex Galeno, Cap. LIX.

Sanguis qui ex pectore & pulmone aut aſpera arteria educitur, omnino cum tuſſi reiicitur. Si verò ex locis circa fauces aut gurgulionem ſanguis feratur, per excreationes excernitur: ſi verò ex aliquo loco oris aut gingiuarum, ſimpliciter expuitur. Aliquando autem à capite aut partibus gurgulionis delatus ſanguis ad aſperæ arteriæ extremum incidit, & tuſſim cõmouet, imaginationémque facit velut ex pectore educatur. Itaque ſiquis pluribus ex H ordine diebus ſanguinẽ excreet & emungat, neq; capitis dolore aut grauitate aliqua quæ etiamnum adſit, antegreſſis, neque plaga iſtic illata: conſiderare oportet diligenter omnem narium meatum, atque etiam oris locum illum vbi nares ad palatum ſunt perforatæ. Contingit e-

delabente. Diſtinguuntur autem inter ſe hæ affectiones: nempe quòd deſtillatio etiam ſanis ex manifeſta cauſa repentè accidit, in totum fere citra febrem, concomitantibus etiam propriis deſtillationis ſignis. Si verò tumor abſceſſui ſimilis in pulmone fiat, neceſſariò febris conſequitur, neque ita diu pòſt, inflammatione in pus transmutata, pus reiicitur cum tuſsi. Si autem crudum tuberculum gignatur, velut Antipatro medico cōtigit, iuxta leues pulmonis arterias, hi neque grauitatem magnam ſentiunt, neque ab orthopnœa intantum infeſtantur. Qui verò propriè orthopnoici & difficulter ſpirantes appellantur, in totum febrem non habent: grauitatis autem ſenſus eis contingit, neque quippiam purulentum per ſputum reiectāt. Porrò curatio prædictarum affectionum quiddam commune habet, quiddam etiam cuique proprium. Commune quidem vt ſuperflua ſubſtantia humoris has affectiones generantis conſumatur & expēdatur: proprium verò, vt ſi à craſsis & tenacibus humoribus fiant, per extenuantia & inciſiua pharmaca conſumptio fiat: ſi verò à tumoribus abſceſſui ſimilibus affectiones fiant, per extenuantia & deſiccantia conſumātur. quæ curatio omnibus in profundo corporis abſceſſibus communis exiſtit. Vini autem potio ambabus cōuenit, tenuis ſaltem temperaturæ. In vniuerſum autem, paucus potus conuenit, quibus abſceſſus alicubi adeſt: multus verò, quibus bronchia tenacibus & craſsis humoribus ſunt obſtructa. Etenim repurgantia hos humores pharmaca, neceſſariò tuſſes commouent, verùm non facilè per ſputum reiicitur, ob craſsitudinem, id quod repurgatum eſt: humectatione igitur multa indiget, quò facilius efferatur. & ob id ſanè largior potus anhelosis eſt exhibendus. Pharmaca verò eis conueniunt incidētia citra vehementem calefactionem. craſsi enim & tenaces humores, à vehementi calore viſcoſiores redduntur, glutinoſique, vt & difficulter auelli poſsint: quapropter maximè prodeſt eis acetum ſquillinū, & ipſa quoque ſquilla aſſa cū melle trita & delincta, & acetū mulſum ex ea apparatum. Maximum autem remedium (inquit Archigenes) purgatio frequentior exiſtit per pharmaca fortiora: & vomitus à radicibus per interualla ſuſcepti, Cataplaſmata verò ex ficubus & hordeacea farina: magis verò ex loliacea habente reſinam & mel ac ceram admixta. infarciri poteſt etiam ei iris & manna. Malagmata autem conueniunt, quæcunque exulcerant cutem & attrahunt ſaniem, quale eſt Ciſſophontis, & quod cōſtat ex baccis lauri, & quod ex ſemine roſmarini conſtat, & emplaſtrum ex herbis, & quod iceſium appellatur, itémque quod vocatur Thraſeæ. Quòd verò Cyzicenum emplaſtrum dicitur, ſi irini cerati æqualem ſibi portionem aſſumat & vniuerſo pectori imponatur, humiditates conſumit & habitum corroborat. Omnium autem conuenientiſsimum huic affectioni hocce eſt, inquit Archigenes: Emplaſtrum nigrum Archigenis: Ceræ libram vnam, reſinæ pinus ſiccæ libram vnam, iridis ſeſquilibram, bituminis libram vnam, picis libram vnam, æruginis vnciam vnam, myrrhæ ſeſcuncem, thuris ſeſcuncem, radicis cucumeris ſylueſtris, centaureæ, lapidis aſii, ſtyracis, cuiuſque ſextantem, miſyos crudi ſeſquiunciam, chalcitidis crudæ ſeſquiūc. ſalis āmoniaci vnc. I. galbani, terræ cimoliæ, terræ ampelitidis, cuiuſq; vnc. I. olei lib. II. aceti libram vnā, aut (vt ego ſoleo) lib. duas, ſtyracem cum modico oleo liquefactum in mortario probè cōtere, metallica verò cum aceto diſſolue: herbas autem contunde & cribro excute: liquefactis verò quæ eliquari poſſunt, & percolatis, ac ab igne ablatis, cō trita adiice, atque herbas inſperge. omnib⁹ autem ſimul vnitis & emollitis vtere. Hoc ſanè multos occultos abſceſſus diſcutit, & in vaporem reſoluit, alios autem aperit. Quicunque autem iam rupti ſunt, & fluidi tamen adhuc permanent, eos mirabiliter exſiccat: eiuſmodi enim pharmacis vix aliud præſtantius reperiri poſſit. Conueniens eſt etiam prædictis affectionibus, Amythaonis epithema, atque eo adhuc magis polyarchion, maximè tēpore coarctationis locorum. Pectus verò cum vrticis cō fricetur ac cædatur, ac ſquilla decorticata fricetur, deīde

A lauacro ac oleo calido loci rubefacti curētur. Aſsiduè aūt lenioribus ſolutiuis aluum emollire oportet, quale eſt, cnici acetabula duo optimè contuſa, & cum ſero lactis decocta, ita vt percolatum ſerum & modico melle permixtum bibatur. Vtendum eſt etiam ex thymo, laſere, & pipere, ſalis confectionibus, quibus addita ſit ſcammonia, aut etiam iis quæ fiunt ex roſmarino. Ego verò etiā herbæ ſabinæ optimū vſum expertus ſum, ſi per ſeipſam drachmæ pōdere trita ſumatur, & ſequenti die, duarum drachmarum pondere, tertia trium. in aliquibus autē &

B quarta die vſque ad quartam drachmam pondus auxi. Quòd ſi bene procedat purgatio, ſimúlque cruenta educat, non eſt quem non melius ſpirantem in poſterū reddat. Porrò interiectis duobus aut tribus diebus, abſinthiū potandum exhibui, maximè ſi ſtomacho æger langueat. Quòd ſi non contingat ſtomachum languefieri, irin bibendam dedi, aut abrotonum, aut caſtoreum ex aceto mulſo. Mirum in modum autem efficax eſt quod ex elaterio conſtat, & octaobolon appellatur. Elaterii æreolos II. ſpumæ nitri obolos tres, ſinapis drachmam I.

C hæc in aqua diluta in octo catapotia informo: manéq; II. tantundémque veſperi exhibeo. Purgat enim citra moleſtiam ſupernè, aliquandiu quidē permanens & ſoluēs, Iis verò qui robuſtiores ſunt, poſt trium dierum ſpatiū rurſus exhibeo. Atqui quæ ex colocynthide conſtat hiera noſtra, hoc eſt Archigenis, aſsiduè præbita, mitiorem ſpirandi difficultatem correxit ſæpiſsime, atque id breui & perfectè. Verùm ſi magis in profundo hæſerit, auxiliatur cū aceto mulſo ſquillitico potatæ. Aliud ad difficulter ſpirantes, qui etiam aſthmatici appellantur: A-

D riſtolochiæ clematitidis, abrotoni, ſulphuris viui, ſeminis rutæ agreſtis, cacuminū thymi, ammoniaci thymiamatis, æquales partes cum aceto tritas in paſtillos redige, & ex eis obolos tres exhibe cum aceto mulſo ad triduum. Alia remedia aſthmaticis commoda, ex Aſclepiade & Dioſcoride: Ariſtolochia rotunda cum aqua bibita, anhelosis auxiliatur: item centaureæ maioris radix, & minoris ſuccus, & ſtœchas trita ac cum aqua pota ta, & ſpondylii ſemen, & calaminthæ montanæ coma, & hyſſopum, & iris ac melanthium, & radicula, & vitis al-

E ba. Item aſellos, qui & millepedæ appellantur, ſub aquario vaſe ſtabulantes, ſextarii menſura in fictile vas coniectos, ad carbones ignitos torrefacito, atque vbi inalbuerint terito, ac melle exceptos cocto, ante & poſt cibum duorum cochleariorum menſura delingendos exhibeto. Aliud. Squillæ crudæ ſuccū exprime, & cum eiuſdem menſuræ melle permixtū ad prunas decoque, eiúſque cochlearia duo delingenda præbe ante & poſt cibū. Summè autem hoc prodeſt, euidénſque eius rei periculum feci, inquit Archigenes. Aliud Archigenis: Ra-

F dicis cētaureæ maioris drach. ſex, petroſelini drach. ſex, ammoniaci thymiamatis drachmas tres, ſulphuris viui, bituminis, cardamomi, radicis panacis, ſeminis vrticæ, iridis Illyricæ, cuiuſque drachmas duas, thuris, myrrhæ, caſtorei, nitri, ſagapeni, abrotoni, polii, chamæpytios, ſaluiæ, cuiuſque drachmam vnam, piperis albi drachmas tres. Hæc omnia trita cum melle miſcentur deſpumato: dantur ex hoc oboli quatuor. Etenim aſsiduè potatum hoc, quibuſdam perfectè medetur: citra moleſtiam autem efficax exiſtit. dato hoc cum hydromelitis calidi

G cyathis quatuor. Aliud, quo etiam ego vtor, ad multos vſus commodum: Squillā fuluam manum magnitudine ſua implentem, fermento obductam, in furnum coniicio vt quamoptimè aſſetur, deinde vbi molliſsima facta fuerit, ſuperficie eius exuſta reiecta, reliquum optimè contero, atque ei quātum, trimembri ſectione facta, duæ aſſatæ ſquillæ partes pōderant, tantum farinæ erui albi adiicio, & ammoniaci thymiamatis drach. IIII. radicis panacis drachmas IIII. iridis, & abrotoni, & acori, cuiuſque drachmas duas, piperis grana viginti. hæc o-

H mnia ſimul trita & vnita, in orbiculos digero pondere ſeſquiobolares: ex eis autem drachmā vnam, aut etiam obol. III. aut II. cū III. cyath. lactis aſinini recens mulcti, aut aquæ mulſæ, exhibeo: pueris verò tātùm vnum orbiculum præbeo. Aluum hæc menſura mouet: quòd ſi hac

amplius quiddam exhibeas, & vtinã ciebis &c. compactã ac inſtantem mali irritationem diſſolues: etenim & comitiales ſanat, & vuluam ſtrangulatam, & lumborum lãguidos dolores, & febres debiles ac per circuitum repetẽtes. Cum aceto menſes ducit per craſſitudinem ſuppreſſos, ad quos conſequuntur vertigines, interceptiones vocis, contractiones, dolores articulorum, pigrities, & ſpirandi difficultas. E veſtigio enim ſanguinẽ euellit, & ab omnibus moleſtiis liberat. Quare tenuitatem huius pharmaci ne contemnas, ſed abundantem virium eius ſupellectilem, quaſi per manus à maioribus traditam aſſumas. Alia potio ad ſuſpirioſos: Polii, abrotoni, caſtorii, chamæpityos, ammoniaci thymiamatis, æquales partes melle excipe, & fabæ magnitudine exhibe. quidam ſpumæ nitri albi cochleare in aquæ mulſæ cyathis tribus exhibuerũt. Aut hoc modo: Spumæ nitri drachmas nouẽ, piperis drachmam vnam, laſeris drachmam vnam. da cochleare cũ aqua calida. Alia. Caſtorii drachmas octo, ammoniaci thymiamatis drachmas octo, piperis grana XL. excipe paſſo, & fabæ magnitudine præbe in aqua mulſa. Alia.

Abrotoni drachmas duas, radicis bryoniæ drachmas octo. rutæ hortenſis drachmas octo, caſtorii drach. quatuor, artemiſiæ drachmas quatuor, epithymi drachmas quatuor. datur ex ea ſcrupulus vnus & dimidius cum aceti mulſi cyatho vno. Alia. Iridis drachmas octo, ammoniaci thymiamatis drachmas quatuor. datur drachma vna cum hydromelitis cyathis tribus. Alia. Herbæ ſabinæ, iis qui integra ætate conſiſtunt, ſcrupulos ſex, aliis verò ſcrupulos tres: butyri ſcrupul. duodecim, mellis ſextantem. præbe delingendam ad dies tres, & intermiſſione per triduum facta, rurſus præbe. Paſtillus doloris leuamentum orthopnoicis & ægrè ſpirantibus præbẽs: Opii drachmam vnã, ſulphuris viui, plantaginis, ſeminis hyoſcyami, ſucci radicis dulcis, ſtyracis, myrrhæ, thuris, terebinthinæ, cuiuſque drachmas duas, croci drachmam vnam, cum vino maris experte contere, ac in paſtillos triũ ſcrupulorum digere, quos bibendos exhibe. Porrò ſi radicis dulcis ſuccus non adſit, ipſam radicem fractam ac tuſam ſatis diu decoquito, atque hoc totum cum decocto eius committito. Alius Andromachi, ad idem: Squillæ aſſatæ, ſulphuris viui, bituminis, æquales partes, melanthii drachmas duas, caſtorei drachmas duas, aniſi obolos quatuor, cũ aqua paſtillos informa trium aut quatuor ſcrupulorum: exhibe ante ſomnum, cum aquæ calidæ cyathis duobus. Catapotium, ſuſpirioſis dolorem leuans. Rutæ viridis ſextantem, ſtyracis ſextantem, terebinthinæ ſextantem, opii drachmas quatuor: ex his catapotia ſiliquæ pondere ſingula informa, triáque ante ſomnum exhibe deuoranda: à ſumptione autem ebibant aquæ calidæ cyathos duos. Remedium pulchrum Philagrii, ad anheloſos: Radicum ſymphyti in petris naſcẽtis, radicis centaureæ maioris, iridis Illyricæ, ſingulorum ſextantem, aquæ ſextarium vnum: radices fractas per biduum in aqua macerato, deinde ad tertias decoquito, & percolato, & tantundem mellis decocto adiicito, rurſúmque donec cogatur decoquito: deinde rhei Pontici contuſi ac cribrati vnciam vnam inſpergito, ac vnito. exhibe circa primam horam diei cochlearia duo. quòd ſi nõ adſit rheon, centaureæ maioris radicem contuſam & cribratam vnciæ pondere iniice, aut eodem modo radicẽ ſymphyti. Hocce pharmacum pulmoni & thoraci firmitatem & robur præbet, ſimulq; humores ad eum delatos repurgat, deſiccat, & expellit. Aliud ad orthopnoicos: Boli Armeniæ drachmam vnã cũ vino dilutã bibẽdã præbe. Ad tuſſes autem inde ſequentes, antidotum, iſotheon appellatam, paulo antè inter tuſſis remedia deſcriptam, exhibe ante ſomnum, nucis auellanæ magnitudine, cum aqua mulſa. Aſſiduus enim huius antidoti vſus in totum ab hac affectione liberat, etiamſi fuerit inueterata: confidenter itaque ea vtaris. Quòd ſi non adſit, pæoniæ antidotũ præbe: quæ ipſa quoque ſi haberi non poſſit, eam quæ zopyrios appellatur: quarum deſcriptiones in ſermone De colicis habentur. Suffitiones etiam ei ſunt commodiſſimæ: de his in tertio Sermone pleniſſimè dictum eſt, & paulo antè inter remedia tuſſis. In earum autem vſu vndiqua-

A que ſtragulis contegantur, atque ore ſedulò hiantes fumũ fortiter admittant, mucus enim & lacrymæ multæ, ſputúmque vbertim ducuntur, & per vehementem tuſſim pituita viſcoſa ex profundo effertur. Verùm quod latere te nolim, antequam ad eiuſmodi rerum ac lancinationum adhibitionem perueniatur, ventrem ſubducere oportet vel per clyſterem, vel pharmacum ſolutiuum. Proſunt etiam ſuſpirioſis fricationes pectoris ex pumice cum nitro, fæce vini vſta, cum flore iunci odorati. Cuius generis & hoc eſt: Auripigmenti, pumicis, ſpumæ nitri, cuiuſque B vnciam vnam, alcyonii ſextantem, hæc contuſa & cribrata cum vnguento aliquo calorifico commiſceto, pectúſque & dorſum donec igneſcant confricato. ex frequenti enim huiuſmodi perfrictionis adhibitione ſpirandi difficultatem, & tuſſim, omnémque purulentã pectoris affectionẽ propulſabis. Cæterùm inueterato malo, & medicina omni fruſtra adhibita, ad vſtionem confugiendum erit. Itaque iuxta medium cõmiſſuræ clauicularum, vtrinque vna cruſta inuratur, cum cautione tamen admotis manib⁹ & diſtenta cute, ne aſpera arteria oblædatur: deinde aliæ duæ paruæ iuxta carotidas colli arterias infligẽdæ C paululùm ſub mento, vtrinque vna, incumbentis cutis tãtùm peruſtione facta. Infligendæ autẽ adhuc aliæ duæ ſub mamillas, inter tertiã ac quartã coſtã: rurſúmq; aliæ duæ retrorſum verſus inter quintam & ſextam coſtas. In medio etiam pectore vnam inurere oportet: & iuxta principium oſſis pectoris, quod *à capitis gladii ſimilitudine* xiphoides *Græcis* appellatur, ſupra os ipſius ventris, vnam ſimili modo. & adhuc alias duas inter octauam & nonam coſtam, vtrinque vnam. Tres etiam retrò inurendæ ſunt cruſtæ, vna iuxta medium dorſi, reliquæ duæ ab vtraque D vertebrarum parte, paululùm infra mediam cruſtam. Omnes autem infra collum inuſtas mediocriter latas eſſe conuenit, neque valde in ſuperficie conſiſtentes, neque rurſus nimiùm profundas. vlcera autem cruſtarum ſatis multo tempore fluida permittere oportet.

De cordis tremoribus, ex Galeno, Cap. LVIII.

CORdis tremor, ſiue palpitatio, multis tum adoleſcentibus, tum ſenibus inculpatè ſanis accidiſſe viſus eſt. E Dolent autem caput ita affecti, citra aliquam alteram externam cauſam: atque omnes hi ex venæ inciſione opem ſenſerunt: aliqui etiam ex eis in totum ab hac acceſſione ſunt liberati, per extenuatoriam diætam & pharmaca cõſimilia, poſt venæ inciſionem adhibita. Noui autem & ego quendam qui ſingulis annis, veris tempore, tremoris acceſſione afficiebatur. Hunc vbi expertus eſſem per triẽnium ex venæ ſectionæ iuuari, in quarto per venæ ſectionem euaſit, antequam hoc malo apprehenderetur: atque F hoc modo pluribus deinceps is agebat annis, cõſentanea ſimul vtens diæta. Veruntamen & is quoque ante ſenectutem fato functus eſt, quemadmodum alii omnes. Aliqui quidem in febribus acutis comprehenſim animo deſtituti, ſimiliter mortui ſunt: aliqui verò etiam citra animi deliquium, ſtuporis attoniti modo affecti, repentè vitam cũ morte commutarunt. Plures autem hac affectione laborantes ad ætatem peruenerunt, minorem quidem annis quinquaginta, quadrageſimum tamen ætatis annum exceſſerunt.

G De ſanguinis reiectatione, ex Galeno, Cap. LIX.

SAnguis qui ex pectore & pulmone aut aſpera arteria educitur, omnino cum tuſſi reiicitur. Si verò ex locis circa fauces aut gurgulionem ſanguis feratur, per excreationes excernitur: ſi verò ex aliquo loco oris aut gingiuarum, ſimpliciter expuitur. Aliquando autem à capite aut partibus gurgulionis delatus ſanguis ad aſperæ arteriæ extremum incidit, & tuſſim cõmouet, imaginationémque facit velut ex pectore educatur. Itaque ſiquis pluribus ex H ordine diebus ſanguinẽ excreet & emungat, neq; capitis dolore aut grauitate aliqua quæ etiamnum adſit, antegreſſis, neque plaga iſtic illata: conſiderare oportet diligenter omnem narium meatum, atque etiam oris locum illum vbi nares ad palatum ſunt perforatæ. Contingit e-

nim aliquãdo hæc acceſſio,hirudine ad hunc locũ affixa. A Cæterum aliqui per vomitũ citra tuſſim ſanguinem ex ventre reiectant,aut ex venis adiacentibus in ipſum delatum,aut hirudine deuorata. Verùm ſanguis venarum ex hepate aut ſplene in ventrem delatus,grumoſus eſt,niger que euomitur:qui verò ex hirudinis præſentia procedit, tenuis eſt & ſanioſus,ſiue ex ventre,ſiue ex naribus,ſiue ex ſtomacho proferatur.Atqui & localis dolor qui concomitatur,affectam particulam oſtendet.Si enim ex ſtomacho eductio fiet,non magna ſanguinis eruptio continget:graciles enim ſunt ſtomachi venæ.Sed & cum nauſea ac vo- B mitu ſanguis effertur,& in deglutiendo mordacitas percipietur,maximè ſi adſtringentia aut acria deglutiantur. ſi verò ex ventre educatur, nauſeæ plurimæ comitantur & vomitus,& ſi à cibo ſumpto eductio contingat, ſanguis cibis permixtus effertur.Aliquando etiam pituita ac bilis ſimul euomentur.ſi verò ex hepate & ſplene ſanguis in ventrem deferatur,aderit tumor:ſi verò ex pectore & pulmone,aut aſpera arteria ſanguis expuatur,impoſſibile eſt eum citra tuſſim per ſputum reiici. Fit autem ſanguinis eductio ex pectore,aut ob venæ rupturam, aut oris venarum apertionem,aut ob corroſionem. Venarũ C itaque pulmonis rupturæ cognoſcuntur ex eo, quòd poſt aliquam præcedentem cauſam manifeſtam, ſtatim ſanguinis eductio conſequitur.Præcedentem autem cauſam dico,delapſionem ex alto,aut ſi grauius aliquod corpus pectori inciderit.Aliquibus autem ob clamorem magnũ quomodocũque editum vaſis venarum ruptura accidit, & citra manifeſtam externam cauſam copia ſanguinis cũ crudo ac flatuoſo ſpiritu,diſtendens pulmonis vaſa,rupturam efficit.Cæterùm ob ſanguinis multitudinem factæ D rupturæ cognitionem,exhibet ſanguinis effuſio repentè & coaceruatim facta.Magna enim pulmonis vaſa exiſtũt ac arteriarum ſpeciem habentia:ſanguis autem eis tenuis & calidus eſt,perque ſaltum ſpiritus vi ac impetu excernitur.

De venarum apertione. Venarum autem ora aperiuntur,ſi quidem diſpoſitiones præceſſerint calidæ: veluti ſi calidis balneis plurimis vſus ſit homo, habitétque in calida regione,conſimili exiſtente maximè anni tempore,cibis quoque & potionibus calidis vtatur. Etenim multitudo ſanguinis exiſtens, venarum pulmoni incumbẽtium ora aperit & dilatat,atque hoc modo coaceruata effuſio contingit.

De venarũ corroſione. Quibus verò ex corroſione venarum pulmonis,ſanguinis euacuatio contingit,his per interualla modica ſigillatim cũ tuſſi expuitur. Ipſa autem vaſorum corroſio,ex acribus contingit humoribus,ſiue à capite in pulmonem delabẽtibus,ſeu in ipſo pulmone generatis. Poſſibile eſt etiam propter corroſionem,coaceruatam ſanguinis eductionẽ cum tuſſi fieri.Quum enim præcedenti tempore per modica interualla ſigillatim,vt dictum eſt,& cum tuſſi ſanguinem expuerit quiſpiam: & pòſt ſequentibus diebus neque caſus,neque alia quædam externa violenta cauſa acciderit, & tamen ſanguinis eruptio multa prodierit, magnam corroſionem factam eſſe oſtendit.Multi autem hoc modo affecti,particulas pulmonis ſimul cum ſanguine extulerunt,aut tectoria vlceribus obducta.Impoſſibile itaque eſt latere eductionem propter corroſionem venarum factam.Quare diligentem animaduerſionem habere conuenit,numne ſpumoſus ſit ſanguis: nam & hoc firmiſſimum ſignum eductionis ex pulmone exiſtit: deinde nùmne bronchii particula quædam,aut tunicul æ arteriæ ſeu venæ ſimul efferatur.Horum enim nihil apparet in iis qui ex ſuccingente thoracem membrana ſanguinem ſpuendo educunt. Maximum etiam ſignum elationis ex pulmone eſt, ſi omnino citra dolorem effertur.

De eductione ſanguinis ex aliis pectoris partibus.

Sanguis autem qui ex aliis pectoris partibus educitur, nigrior eſt,& iam in grumos coactus,cum tuſſi etiam & dolore reiicitur particulæ affectæ, ac fœtidum odorem de ſe præbet: aliquando & pure admixto effertur.verùm hoc ſignum commune eſt.Si verò iuxta aſperam arteriã vlceratio fiat, pauciſſimus ſanguis expuitur, pauciſſimo omnino pure permixto:doloris autem ſenſum iuxta exulceratam arteriæ partem æger perceptat. De ſanguinis à capite eductione. Si verò à capite ſanguis deferatur,ſi quidem plurimus ſit,plurima adeſt capitis grauitas aut dolor:ſi paucus,pauca: aurium ſonitus iuxta proportionem affectionis,rubor faciei:venæ frontis emicant,& vertigines accedunt.cauſa autem iſta præcedens manifeſta eſt,nimirum plaga,aut frigiditas, aut calor,aut ebrietas.Vini enim potatio larga cumulatim caput replet,& cumulatim etiam ex rupto venæ vaſe effundit.in parua autẽ ebrietate,modicum adeſt ſanguinis ſputum, & conſueta fieri per nares ſanguinis excretio cohibetur:aliquando etiam ad palatum conuerſa,imaginationem exhibet veluti ex pectore ſanguis ipſe educatur. Si itaque à capite ſanguis deferatur,titillatio palati accidit,& frequens excretio,atque hoc modo expuunt:irritantur enim ad tuſſim,& tamen non valde tuſſiunt. Si autem à palato ad aſperam arteriam deſtillat,tum tuſſiunt,& quod delapſum eſt educunt:& ob id quidam decepti,ex pectore eductionem fieri autumant.Defluit autem aliquando à capite per gulam ſeu ſtomachum in ventrem,vomitúque reiicitur, atque ob id putatur à ſtomacho prodire. habet autem & ſuã figurã ſanguis à capite delapſus.Eſt enim nõ adeo craſſus,colore nigro,leuis,æqualis,immixtus,altero videlicet aliquo,pure vel pituita,& cũ excreatione ſtatim ſe in linguam infert rotundus,faciléque reiicitur per ſputũ.Si verò palatum conſideraueris, denſius atque velut exulceratum ipſum inuenies,& vtplurimùm ſanguinolẽtum,propter deſtillatẽ ad ipſũ à capite ſanguinẽ.Curatio autẽ iis qui ſanguinem à capite educunt,ſufficit ſimplicior & exigua.Adſtringentia enim per colluriones palato adhibita frigida ſufficiunt:nam à calidis & rarefacientibus collutionibus plus ſanguinis erumpit: quare ſignũ id eſt adeo à capite prodeuntis eductionis. Si itaque à capite feratur,multumque ſit quod defertur,euacuatione opus erit. Quare citius per nares aut per venæ alicuius inciſionem euacuare oportet, ne per negligentiam conſuetudo fiat ſanguini in hos locos delabendi.

Curatio eorum qui ob deſtillationem ſanguinem expuunt, Cap. LX.

QVI ob deſtillationem ſanguinem expuunt,his venã incidere oportet ſtatim in principio, acri ſimul cly- E ſtere adhibito & euacuata aluo:deinde confrictis quamplurimùm manibus,brachiiſque ac cruribus per pharmacum calefactorium ac extenuatorium,extremæ eorũ partes colligentur:poſtea verò capiti raſo pharmacum ex ſtercore ſylueſtriũ colũbarum impone, & poſt horarum triũ interſtitium in balneũ deducito, citráque capitis cũ pinguedine contactũ lauato: pòſt verò capite mediocri pileo contecto,ſorbitione multa ex ſolis auſteris pomis connutrito:deinde dormire volenti,theriacen Andromachi ex viperis recẽs apparatam exhibeto. Sequentĩ autẽ F die omnibus corporis partibus,capite tantùm excepto,cõfrictis,in quiete adſeruato,rurſúſque in veſperam theriacen exhibeto.Quòd ſi ex his deſtillatio ſiſtatur, tertia die manè mel parum coctum præbeto, quieſceréque ſinito, ac totum corpus defricato.In cibo exhibe ptiſanæ ſuccũ modicúmque panem madefactũ.Quarta autem die manè poſt acceptum ex viperis pharmacũ, rurſus plurimum mellis præbeto,capiti ſimul pharmaco ex ſtercore colum bino impoſito.Deinde lotis & mediocriter nutritis,quinta die ea quæ humores qui in pulmonem defluxerunt, G vehementer purgare queant,exhibeto. Pòſt verò per interualla ad caput cerato ex thapſia apparato vtaris.Vniuerſam autem curationem renutriendo ac refocillando corpori deſtinatam impendito.

De iis qui ob frigiditatem organorum reſpirationis,ſanguinem expuunt,ex Galeno, Cap. LXI.

QVI verò ob frigiditatem membrorum reſpirationis,ruptis pulmonis venis,ſanguinem expuunt, his H eueſtigio venã ſecare conuenit,ſecũdaria facta detractione eadem die,& poſtridie ſimiliter,videlicet vt paulatim euacuationem faciamus,& vt ad cõtrarium diuerſio fiat, quam antiſpaſin *Græci* appellant.Eius enim gratia venæ ſectio adhibetur:deinde fricatione extremarum partium,

& vt dictum eſt, ligatione facta, in veſperam ex ſeminibus paſtillum exhibeto. Sequenti verò die poſt repetitã ſanguinis detractionem, vniuerſo pectori ceratũ ex thapſia imponito: quod in veſperã rurſus, ne vlterius quàm conuenit calefaciat, detrahito, atque iterum paſtillos ex ſeminibus dato: tertia autem die ex thapſia ceratum ad horas circiter tres rurſus imponito, hominémque lauato. Cibum autem præbe. primis diebus ſorbitionem, tertia autem ad ſuccum ptiſanæ, piſces qui facilè concoquũtur probéque conditi ſunt, adde: ante ſomnum etiam rurſus paſtillum ex ſeminibus exhibe. nam & ſomnũ conciliat, & dolores leuat, & exſiccat. Inflammatione autem rupturarum venarum ſedata, & particulis ad bonam temperiem redactis, ea quæ thoracem repurgant præbe, adhibito ſimul vſu theriaces ex viperis apparatæ: deinde etiam lactis potu aliiſque cibis vtaris. Hoc modo ſanè, eos qui ſe mox eodem die medicandos exhibẽt poteris curare: non tamen ſimiliter qui poſt duos aut tres obueniunt dies. Aliqui enim eorum immedicabile vlcus habent, maximè qui per vitioſos humores eroſionẽ ſunt paſſi: quorum aliquibus ſputum ipſum ſalſuginis aut muriæ ſaporem exhibere referunt.

Curatio eorum qui iuxta alium quemcunque tandem modum ex pulmone ſanguinẽ reiectant, Cap. LXII.

DIfficiliorem autem curam vlcera in pulmone conſiſtentia habent. conari itaque oportet, quemadmodum nos fecimus, ita vt ægro præcipiamus ne reſpiret valde, & vt ſileat ſemper. Incidere autem ſtatim venam oportet in cubito internam, ac ſanguinis detractionem reiterare, bis aut etiam ter, paulatim, gratia diuertendi. non enim euacuatione indigent tales, nimirum ab affectione ipſa euacuati. Quapropter etiã frictionibus vtãtur, aut etiam totius corporis membrorum cum latis linteolis conſtrictione. Poſtquã verò hæc exacta fuerint, primùm quidem poſcam dilutam tepidam bibendam exhibere conuenit: vt ſiquis ſanguinis grumus in viſcere hæreat, inde diſſolutus eiiciatur: neque quicquã obſtat bis & ter in tribus horis hanc potionem iterare. Poſt hæc autem pharmaca, inductoria & obſtruendi meatus vim habentia, ſimulque adſtringentia exhibeantur, aut ex poſca diluta in prima ſanè die, aut ex decocto malorũ, aut baccarum myrti, aut alterius cuiuſdam adſtringentis. In veſperam verò rurſus exhibendum eſt pharmacum: abſtineatque æger ab omni cibo, ſi virium robur adſit: ſin minus, ſatis erit ſorbitionem præbere. Optimum autem eſt & ſecunda die rurſus parum ſanguinis detrahere ex eadem quæ prius inciſa eſt cubiti vena, ſi modò vires ad id tolerandum ſufficiant. Cibis etiam & pharmacis ſimiliter vtendum vſque ad diem quartum, pectore in orbẽ madefacto, æſtate quidem ex vino, oleóque melino & roſaceo: hyeme verò ex vnguento nardino. Si verò emplaſtris vti velis, optimum pharmacum noſtrum barbarum appellatum habebis. Conducunt etiam reliqua ex bitumine, aceto & pice apparata, & maximè quod ex ſalicibus, & quod ex loliis conſtat. Maximum enim hoc eſt, cui diligenter attendere animum oportet, ac mox facta vaſorum ruptura, inde remedium offerre incipere, quò cruẽtũ adhuc vulnus cõcreſcat, priuſquã inflãmatio apprehẽdat. Etenim ſi iflãmatio præuenerit, parũ ſpei eſt ad huiuſmodi vulneris cõglutinationẽ, quippe quæ ſe in multũ tẽpus extẽdit. Eluere enim oportet, tũ pus, tũ ſeroſum ſanguinem ipſius vlceris, poſteaquã inflãmatio fuerit ſoluta: reliquam autem curam quemadmodum ad tabidos fieri ſolet, ordinare. Ex Archigene. Porrò ſi à ſtomacho aut ventre, ſanguinis reiectiones cum vomitu procedant, vena incidenda eſt in cubito ſuperior, humeralis appellata, etiamſi ex hepate in ipſum ventrem deferatur. Si verò à ſplene ſanguis feratur, quod ex tumore circa ſplenem conſidente cognoſces, inciſa vena quæ inter paruum & annularem digitum in ſiniſtra manu eſt, probè ac propriè auxiliaberis. Cæterùm & cibos & potus magis adſtringentes dare conuenit iis qui ex ventre per vomitum, citra tuſſim ſanguinem reiectant, non tamen vehementer & actu frigidos: ex vehementi enim frigiditate plagæ inferuntur. Quare ſuffecerit, ſi non calidi exiſtant, neque nimiam humectationem inferant. Fontana igitur aqua non valde frigida neque multa, in potu exhibeatur: & cibi pauci ſimiliter mediocriter frigidi, ac naturæ quoque adſtringentis.

Communes methodi exhibendorum auxiliorum, in ſingulis reiectationis ſanguinis ſpeciebus, poſt ſanguinis inhibitione, Cap. LXIII.

EX Galeno. Primum periculum in reiectatione ſanguinis, eſt ne vltra modum eius euacuatio fiat. Curatio autem poſt eius cohibitionem eiuſmodi exiſtit. Reiectatio quidem ſanguinis quæ ob apertionem fit venarum, per obturationem occluſionémque dilatati oris ipſius venæ curatur: quæ verò ob venæ rupturam fit, per conglutinationem ſanatur: quæ ob corroſionem, per renutricationem, & ea quæ carne implent corroſa. Obturatur quidem dilatatũ & apertum os venæ ab adſtringentibus. Conglutinatur autem rupta vena ab iiſdem, & quæcunque in compoſitione eis admixta citra mordacitatem deſiccant, ac glutinoſum quiddam in ſe complectũtur, velut eſt Lemnia terra, & quæ Samius aſter appellatur, & iis ſimilia. Renutritur autem corroſum à cibis boni ſucci, & pharmacis ſarcoticis, *id eſt carne explentibus*, appellatis. Conueniunt igitur adſtringentia eis qui non tuſſiunt, qui corpus boni ſucci habent, & qui ob apertionem oris venarum, aut rupturam, ſanguinem reiectant. Adſtringit autem optimè acetum, & portulaca comeſta: ſuccus autem eius bibitus efficacior exiſtit: plantaginis ſuccus cyathis tribus, aut ſanguinariæ ſuccus eodem modo. Succus vuæ acerbæ in ſole probè deſiccatus, drachma vna, rhois aut gallæ decoctum cyathi menſura, cortex glãdis, maximè caſtaneæ, drachma vna, radicis rubi decoctum menſura cyathorum trium, mora rubi & flos, balauſtiorum drachma vna, acacia & hypociſthis eodem modo: Vinacea cochlearii menſura, ſimiliter lapathi acuti ſemen. Efficacius autem operatur radicis althææ decoctum, radicis ſymphyti decoctum, atque ipſa quoque ſicca trita potui inſperſa, centaureæ radicis drachmas duas, quas febricitantibus cum aqua, febre carentibus cum vino exhibebis. lapidis hæmatitæ drach. vna, cum mali Punici ſucco, aut corallii lapidis, eodẽ modo, radix equiſeti. mora valde cruda & immatura. Forinſecus autem pectori irrigatio adhibẽda ex vino adſtringente cum oleo roſaceo aut myrteo. Si verò multa ſanguinis eruptio fiat, maximè in æſtate, & citra tuſſim eius reiectiones contingant, neque debilis ſit æger, ſed robuſtus & carnoſus, acetum, pro vino adhibendum eſt, non in ſordidis amplius lanis, ſed ſpongiis exceptum: faſciáque lata æger conuinciendus. Aliquando autem acaciam, aloen, aut omphacium aceto permiſcere conuenit, & cutem ex oleo myrteo præillinire, ne mordacitas ex irrigatione ſuccedat. aut etiam emplaſtrum barbarũ, aut ex ſalicibus, aut aliud ſimile impone. Quòd ſi æger ferre nequeat ex irrigatione prouenientem iniucunditatem & moleſtiam, neque toleret item emplaſtrorum incommoditatem, huiuſmodi cataplaſma eſt admouendum: ex palmis videlicet & acacia, alumine, malicorio in puluerem redacto, ſymphyto, polenta aut lentium farina apparatum. Si verò neque cataplaſmatum grauitatem ferre queat, neque calefieri ſuſtineat, illitionibus vtendum. Loti itaque aut meſpili corticem, & rhoen culinarium, paucáque rhamni, aut ſanguinariæ folia in aceto decoquito: deinde in eo decocto aloes ſuccum, aut acaciæ, aut omphacii, paucúmque gummi diluito, & pectus ac dorſum ex eo illinito: atque vbi exſiccatum fuerit, rurſus inungito, quò craſſitudinem accipiat illitio ſeu vnguentum, & ne denudati frigore circumueniãtur. Illa verò hora qua areſcit illitum, ab ægro multus aer eſt arcendus. Quòd ſi inflammationes ſuccedentes febres inferant (ſolent enim vehementer acutæ irruere & periculoſæ, aliquando etiã lenes & obtuſæ, quũ videlicet in tabẽ ſunt tranſituræ) tũ omnis veluti in febribus

eſt ordinanda diæta : non tamen aceruatim,ſed quietè & paulatim,vt ne rurſus rumpantur conglutinata. Abſtinẽdum à vino,& ſorbitionibus admiſceda quæ leniter adſtringunt,velut ſunt palmæ & ſimilia. Cataplaſmate vtẽdum pane calido,deinde ſemine lini. Vbi verò perſeueraret malum,omnia vt ad tabidos facienda. Exſiccatoriã porrò,citra mordacitatem,vim obtinet ſuccus ocymi: qui ſi aceto commiſceatur:conuenientior fiet,& eſt quoque nobis in vſu familiaris, citráque formidinem eum porrexeris. Adſtringit autem & deſiccat ſimul rheon Ponticum. aſſumere autem oportet hanc ipſam Ponticam radicem ad recentes ac inueteratas ſanguinis reiectationes,& ad pectoris fluxiones, in principio quidem ex poſca decoctam: ſi verò per circuitus redierit reiectatio,omnino paruum quiddam bibendum præbe cum aqua : quum verò aſperitas & tuſſis moleſtiam intulerint, paſſo Cretico decoctam,deinde contritam præbe. magis autem deſiccat arefacta in potum inſperſa.Exſiccat etiam citra mordacitatem Samius aſter, & minium ſinopicũ, & terra Lẽnia bis in die data drachmæ pondere ex aqua.Citra mordacitatem etiam & præclarè omnino deſiccat obolus Armeniacus,vt nihil eo hac parte præſter. eius itaque drachmam vnam exhibere potes cum aqua confidenter. Exſiccat etiam coagulum hœdi: cerui verò magis inſpiſſat.Quòd ſi ſtomachus æger ſit,ſemel excipit quod adſtringit,& ſemel quod deſiccat. Aliquando autem manè adſtrictorium damus: circa ſextam autem horam deſiccatorium: in veſperam verò quod inſpiſſat. Quando verò inſpiſſantibus opus fuerit,amylum detur, & gummi ac tragacantha, quodlibet per ſe, atque etiã inuicem permixta. Simplicia ad ſanguinem reiicientes,pharmaca. Huius generis,inſpiſſantium videlicet, eſt & gluten piſcium & ſymphyton mãducatum ac deuoratum. Cibos etiam eiuſdem cum prædictis pharmacis facultatis exhibere oportet,tum iis qui propter apertionem venarum,tum qui ex ſtomacho ſanguinem reiiciunt: nimirum adſtringentes, velut eſt alica ex poſca, aut micæ panis eodẽ modo:aut oryza, oua mollia rhoẽ culinarium tenuiſſimè tritum infarctum habentia, plãtago cocta,intubum,lens cum prædictis condita,aut lapathum acutum.In quibus verò inſpiſſante materia magis opus eſt,lac coctum refrigeratur, datúrque tum ob corroſionem,tum à ſtomacho ſanguinem educentib⁹. hi enim adſtringente materia & carnis expletione opus habẽt. Aliquãdo autem lacti cocto amylum infarcitur, ac modicum omnino coaguli. cauere enim oportet immodicum eius vſum:neque ſtatim poſt eius admixtionẽ lac ipſum exhibere, ſed poſt aliquantulam dilationem. valde enim in ventre cõcretum,mortem inferre conſueuit.Conducit etiam palmas cum alica decoquere, aut cũ ſimilagine. Inſpiſſant autem ſimúlque adſtringunt,oua craſſiora rhoe infarcta,maximè ſi ſint aſſata:lens cũ ptiſana decocta,milium coctum. Fugienda autẽ in omnib⁹ vehementer aſtringentia,& excellenter inſpiſſantia: eligenda verò ſimpliciora & minus moleſta ex vniuerſo genere eorum quæ ſunt prædicta. De compoſitis ad ſanguinem reiicientes pharmacis,Galeni. Iuxta primã quidem rationem ex adſtringentibus & deſiccantibus,ac inſpiſſantibus pharmaca componuntur ad curationem reiectionis ſanguinis conuenientia.Quum verò adſtrictoria,& tenacia ac deſiccantia vias præcludãt,& difficulter per corpora digerãtur, vi quadã opus habẽt præparãte ac aperiẽte eis vias ipſas: & ob hoc ipſũ calida & tenuiũ partium,eiuſmodi pharmacis miſcentur,quæ iuxta omnem ipſorum conſiderationem contraria ſunt ſanguinis ſiſtendæ reiectioni.Miſcentur etiam eis ſtuporem inducentia,quò profundiorem ſomnum inducant: quæ ſanè commodiſſima ſunt iis qui à tuſſe lancinantur omnib⁹, maximè tamen qui ſimul ſãguinem reiectant. Hi igitur ſcopi ſunt compoſitionis pharmacorum ad ſanguinis reiectionem conuenientium.Quæ verò per experiẽtiam cognita ſunt à priſcis medicis compoſita pharmaca,deinceps dicentur. Potio hæmoptoicis commoda: Lapidis corallii,terræ Samiæ quæ aſter appellatur,ſuccini,

A maſtiches,cuiuſque drachmas ſex,amyli, thuris, gũmis, cuiuſque drachmas quatuor, excipe cochlearium vnum ſiccum cum poſca, aut cum aliqua prædictarum decoctionum. Alia potio: Terræ Samiæ aſteris,lapidis agerati,terræ Lẽniæ, æquales omnium partes accipe, & ex eis cochlearium vnũ præbe cum cyathis duobus decoctionis plantaginis. Alia. Terræ Lemniæ drachmas ſedecim,terræ aſteris drachmas octo, ſarcocollæ drach. quatuor,gummis drachmas duas,præbe cochlearium cũ decocti palmarum cyathis duobus. ſit autem decoctum B ipſum craſſum. Alia Andromachi: Corallii torrefacti drachmam vnam, thuris obolos quatuor, acaciæ drachmam I. balauſtiorum obolos quinque, gummi obolos duos, candidum ouorum duorum. huius quartã partem,cum aquæ cyatho vno & dimidio exhibe. Alia Aſclepiadæ: Radicis ſanguinariæ manipulum, radicis ſymphyti tantundem,rhois rubri acetabulum,aquæ ſextarios tres, decoque ad tertias, & expreſſi ac percolati liquoris cyathum vnum præbe, & ad ſingulas exhibitiones,gummis triti drachmam vnam coniice. Alia C valde præſtans,cui teſtimonium præbeo: Thuris, terræ aſteris,cuiuſque drachmas octo, croci drachmam vnam,amyli drachmam vnam,ſucci plantaginis ſicci drachmam vnam,contuſorum & cribratorum cochleare vnum dato cum poſca. Alia per experientiam: Corallii drachmas octo,thuris drachmas octo, dato cochlearium cum vino myrtite diluto. eadem etiam ad fluxum muliebrem efficax eſt. Paſtillus ex electro. Præclarè facit ad hæmoptoicos vndecunque ſanguis efferatur,ad tuſſim veterem & recentem, tabidos,cruenta reiectan- D tes,ſuppurationem pectoris, tormina inteſtinorum,veſicæ fluxiones,& ad inflatos:eſt etiam aurium affectionibus commodus: Pſyllii drachmas quadragintaquinque,ramentorum electri,iridis, maſtiches, croci, cuiuſque drachmas quatuor,opii drachmas quindecim.Pſyllium in aquæ calidæ ſextarios tres coniectum,parumper macerato:atque vbi viſcoſum ac lubricum factum fuerit,liquorem indè exprimito, eóque præſcripta diluito, terito,ac paſtillos informato.ex iis obolos tres cubitum E ituris exhibeto. Paſtillus Doſithei,valde celeber.

Virgultorum rubi ſextantem, radicis ſymphyti, fructus ſpinæ Ægyptiæ,ſucci hypociſthidis,lycii, opii,thuris, rhei Pontici, terræ aſteris, ſingulorum ſextantem, rhois culinarii quadrãtem, roſarum ſiccarum drachmas quatuor, baccarum myrti quincuncem,croci, terræ Lemniæ,corticis qui macer appellatur,cuiuſque drachmas duas,excipe ſucco plantaginis aut vino ſcybelite, & informa paſtillos. eos cum decocto ſymphyti aut ſanguinariæ exhibeto. Alius paſtillus, ex cuius vſu magnã F nominis famam ſum adeptus: Terræ aſteris quadrantem,amyli recentis quincuncẽ,tragacanthæ ſeſquiunciã, gummis quadrantem, glutinis piſcium vnciam vnam,aceti quantum ſuffecerit. Gluten more eorum qui arcus faciunt diſſoluito, per triduũ in ſufficienti aceto maceratum : quarta deinde die,exemptis ex eo pelliculis,repurgatum paulatim tolle, & in mortario cum paſtillo contunde,& quamdiligentiſſimè diſſolue, aut ſuper calidum cinerem pone. difficulter enim ſolubile exiſtit. Vbi verò ſolutũ fuerit,rurſus in ære,aut ferro,aut(vt di- G ctum eſt)cinere calido cum aceto decoque,& ſufficienti tempore aſſiduè agita, vt quamcraſſiſſimum fiat: deinde in mortarium coniectum ſatis diu tere. Atque vnum quodque prædictorum per ſe contuſum ac cribratum in promptu habens(maximè tamen tragacantham)in mortarium ad diſſolutum gluten inſperge, omniáque diligenter vnita,vitreis lancibus ſolidis excipe & exſicca,paſtillóſque informa mediocres. durãt autem aliquandiu donec formentur. eos cum poſca exhibe, & vtere valde confidenter. Paſtillus ex corallio, qui nunc celebris H & in vſu apud omnes empiricos exiſtit: Terræ aſteris, balauſtiorum,corallii,ſucci hypociſthidis,acaciæ,myrrhæ,rhei Pontici,dauci, omphacii, tragacanthæ, cuiuſque vnciam vnam,thuris ſextantem,opii drachmas quatuor,amyli ſcrupulos ſex,aluminis ſciſſi ſcrup. XII. terræ

Lemniæ

Lemniæ ſcrup.vi.rhois rubri quadrantem, radicis dulcis ſeſcuncem, ſymphyti radicis trientem, gummi ſcrupul. xviii.croci ſcrup.vi.fructus ſpinæ Ægyptiæ drach.iiii.Digere in paſtillos cum ſucco plantaginis, aut vino auſtero vetere,& exhibe ante ſomnum obol.iii.cum poſca. Facit etiam ad tormina inteſtinorum. Paſtillus ex Ægyptia ſpina,quo plurimùm vtor. Pharmacum clidion appellatum, quod proſperè omnibus ſanguinem reiicientibus conducit:itémque cœliacis,inteſtinorum torminibus, & ſtomachi fluxionibus:Cytinorum,fructus ſpinæ Ægyptiæ, balauſtiorum,acaciæ,ſucci hypociſthidis,ſing. drahc. vi. lycii,rhei Pōtici,opii,cuiuſque drach.iiii.myrrhæ drach. iii. Cōtuſa & cribrata diligenter,baccarum myrti aut roſarum decocto excipito, aut vino myrtite, & in paſtillos redigito,& iuxta cuiuſque vires cum roſarum,aut baccarum myrti, aut pampinorum vitis, aut palmarum decocto exhibeto,aut cum frigida aqua. Quòd ſi lycio nō abundes, hoc modo apparare potes: Rhus, qua coriorum tinctores vtuntur,in quadrupla aquæ portione ad triduū maceratur,virga frequenter agitata:quarta autem die decoquitur vſquequo aqua ipſa rhois comam exæquet. Et tunc quidem rhus expreſſa abiicitur: aqua verò percolata,donec in mellis ſpiſſitudinem cogatur,decoquitur,atque ita pharmacis adiicitur. Quum verò bibendum præbes hoc prædictum pharmacum,ſpongias poſca madefactas ſtomacho aut pectori impone: atque vbi reſtiterit ſanguis,pectus aut locos fluxione laborantes ex omphacio in aceto diluto & aliquantulùm tepefacto inunge. Conuenit etiam ſanguinem reiicientibus paſtillus Philippi,qui in tractatu De inteſtinorum torminibus deſcribetur. Potio ad ſanguinem reiectantes: Succi ſaluiæ cyathos ii.mellis vnciam vnam,exhibe ieiunis in potu, & eueſtigio ſanguinem ſiſtes. Quæ grumos ſanguinis concretos diſſoluant. Sanguinem in grumos concretum, lixiuium ex cinere fici,& vitis, & quercinum diſſoluit: ſimiliter etiam thymus & ſatureia cum aceto. Coagulum leporis aut hœdi, ciceris magnitudine ex aceto. Itaque mox vbi quis ex alto ceciderit ac ſanguinem reiecerit, lixiuium per ſe bibendum exhibeto, aut cum modico aceto.

De aſperæ arteriæ vlceribus, Cap. LXIIII.

QVæcunque in aſpera arteria vlcera fiunt,iuxta pelliculam eam intus ambientem, maximè prope eius extremum,aut in ipſa adeò arteriæ extremitate,ſanabilia omnino exiſtunt: & nos non paucos hoc modo affectos curauimus. Reiiciunt autē hi per ſputum purulenta pauca ac cruenta, aliquando etiam tectoria quædam vlceri obducta, ſenſúſque doloris ab eis manifeſtè percipitur iuxta exulceratum locum. Hos itaque in quiete aſſeruare oportet ſupinos reclinatos,atque iis quæ capiti ſubiiciuntur,ſublimius inſtratis:admonere etiam vt quantum poſſibile ſit renitantur,& ne tuſſiant:deinde forinſecus loco affecto deſiccātia imponere,veluti ſunt emplaſtra,barbarum,ex ſalicibus,& ex loliis,appellata,ac eis ſimilia.Pharmaca autem eis exhibenda ſunt,quæ ſuprà ad vlcera inter arteriaca & ad pectore ſuppuratos ſunt deſcripta: quæ etiā ſub lingua detinere conuenit,vt paulatim liquefacta, in aſperam arteriam delabantur: tum verò maximè obniti & non tuſſire.In potu autem exhibendum eſt lac quotidie recens mulctum ab adſtante adhuc animali: adiiciendum etiam mellis quiddam iis qui lac difficulter cōcoquunt,& quibus in caſei modum in ventre concreſcit.

De pectore ſuppuratis,ex Archigene, Cap. LXV.

EMpyici, *id eſt pectore ſuppurati* vocātur, quibus abſceſſus in ſuccingente coſtas intrinſecus membrana aut in aliqua alia pectoris pellicula factus, aceruatim ruptus eſt,& in vacuum pectoris locum effuſus,inter pulmonem & membranam coſtas ſuccingentem. Qui ſi non quamcitiſſimè per ſputū reiiciatur, tabidi fiunt. Febricitant autem pectore ſuppurati indeſinenter hecticen, *id eſt habitualem febrem*. Rumpuntur autem ſuppurationes, aliquæ quidem ſurſum verſus, aliquæ verò deorſum. Quæ deorſum rumpuntur, in aluum & inteſtina ac veſicam

A transfunduntur, per vaſa quædam tranſmiſsione ad ea membra facta. Quæcunque verò ſurſum rumpuntur, in vacuum videlicet thoracis locum,periculoſiores exiſtūt. Cognoſces autem ſuppuratos hoc modo: Quum lateris dolor præceſſerit,deinde vehementes febres quieuerint, & ex magna parte quoque dolor, grauitatis autem ſenſus remāſerit intus in lateribus in profūdo thoracis,ſimulq; transfluere aliquid appareat,iuxta multiplices reclinationis permutationes,& maximè quum ab vno latere in alterum decumbunt:tunc ſanè multitudo puris manifeſtatur,& fluctuationis cuiuſdam ſonitus ſæpe ſenſibiliter in B reclinationibus ipſorum auditur. Cognoſcitur itaque ſuppuratio facta,tum ex prædictis,tum quòd nihil relatu dignum per ſputum reiectarunt in eo qui præceſsit vehementi lateris dolore. Nouimus autem quoſdam citra febrem ſuppuratos, ex ſeroſo aut pituitoſo humore ex reliquo corpore in vacuum thoracis delapſo iſticque putrefacto. Itaque quibus ex gymnaſiorum exercitiis,aut ex caſu aliquo ſæpe ſenſibilis conuulſio facta eſt,quæ dolorē circa profundum thoracis intulit: Nitrū,acetum,& oleū C cyprinum coniiciantur, iis addatur roſmarini ſemen cāchry appellatum, largè probéque cōtritum, aut pyrethrū eius loco,ſeu ſtaphis ſylueſtris: hæc ſimul calefiāt: deinde excolata ipſis locis ex lana ſuccida repletis irrorentur,aut cum lana imponantur. Vtilis enim hæc irrigatio exiſtit, ſæpéq; ſola malū omne diſcuſſit. In quibus autē inflāmatio præceſſit, vltrò venā cubiti incidere oportet,ſi nihil prohibeat, & mediocriter euacuare, vt alleuatio tantùm aliqua contingat. Nutrire verò ex ptiſanæ ſucco & aqua mulſa, excretioni conſulendo, & in quiete diligenter D cuſtodiendo. Ac primùm quidem ex oleo pingui irrigationes lana conuoluta exceptæ ac impoſitæ conducunt. Quòd ſi febris abſit,paſſum etiam moderatum cum multo oleo commiſceatur, lanáque ſuccida excipiatur. Hæc enim irrigatio,in iis qui febre carent,vſque ad tertiam ſufficiet diem. Si verò febres ſimul adſint,& ruptura conſequatur ipſius puris: Rutaceo aut anethino oleo fœniculum aut flos cypri madeſcant: aut quod magis ad hanc rem conueniet, ipſi oleo incoquantur, cum radice E maluæ. Conuenientius eſt autem oleum cyprinum, cum ſpiſſamētis apparatum. Hæc autem calefacta & lana molli excepta imponantur. Poſt hæc autem,cataplaſmata adhibere conuenit,ad febres quidem ſedandas, ex pane in aqua mulſa decocto, viridi apio,aut fœniculo, ſimul decoctioni iniecto, aut apii aut fœniculi ſemine inſperſo. Cōmodius autem ad hæc butyrum pro oleo adiicitur. Deinde cataplaſma quoque ex ſemine lini adhibeatur: quòd ſi maius malum ſit,etiam fœnumgræcum addatur. Quòd ſi frigiditas ſuppurationis cauſam præbuit, irionis F etiam ſemen cataplaſmatis indatur. Tardantibus autē ſuppurationib⁹,ordeaceæ farinæ caricas coctas addere oportet,& althææ radicem,terebinthinámque reſinam ac ſtercus columbinum. Fit etiā ad tardantes rupturas vtile cataplaſma ex ſolo ſtercore caprino,quod & collectionē maturat & diſcutit. Optimum etiam diſcuſſorium eſt ex loliis cataplaſma,ſi bitumine permiſceatur. Ablatis autē cataplaſmatis,ceratis affectæ partes contegantur ex butyro apparatis,& habentibus quoque admixtā irin, parum de baccis lauri,& rutam. etenim ad hoc quòd à frigore tutā- G tur,adiuuāt etiam reiectationem. Tempore reiectionis, congruit emplaſtrū ex ſuccis conſtans,& Mnaſeæ,& ſimpliciora melina,poſtea verò Iceſii & quod ex loliis apparatur. Si verò fluxus timor immineat, id quod Thraſiæ appellatur erit aptum. Ego verò aſſiduè eo quod ſylueſtri cucumere conſtat vtor: omnium enim efficaciſſimum exiſtit. præſcriptum autem hoc eſt in anheloſorum tractatu. Adiuuare igitur oportet puris excretionem quocunque repere cognoſcatur. Quòd ſi ad aluum proreptet, magis emollientia ſint ea quæ offeruntur: ſi verò ad veſicam ſerpat, ea quæ vrinam magis cient, adhibenda. Si H verò per tuſſim puris repurgatio fiat, nihil conuenientius aut familiarius exhiberi poteſt quàm ptiſana optimo melle permixta. Cæterùm ea quæ vrinam cient, cibis commodè admiſcentur, vndecunque tandem puris excretio contingat. Commoda eſt etiam faba cocta, in

omni ſuppuratorum differentia exhibita,ſi ei parum ex A
ſeminibus erui maceratis, & duplici ex aqua decoctione
dulcoratis adiiciatur.Allii comeſtio quoque vtilis ad re-
purgationem exiſtit. Inter potionum genera,ſimpliciſſi-
ma eſt aqua mulſa cum iride & plurima radice dulci de-
cocta: vtilis eſt & radicis dulcis ſuccus commanducatus
& cum admixto ſeſamo temperatus.Conuenit etiam hyſ
ſopum aqua mulſa decoctum. Eclegma autem prodeſt
hoc: Nucum pinearum tum quæ pityides,tum quæ ſtro
bili appellantur, amygdalarum amararum, ſeminis lini,
amyli recentis,æquales partes,mellis quantum ſuffecerit. B
Optimum autē eſt & piperis parū ac ſeminis iridis adde-
re. Quòd ſi tuſſis infeſtet,butyrum recens tepidum cum
melle tepefactum delingendum præbe. Aliud ecle
gma, inter abſceſſus repurgans,vt etiam pelliculas ma-
ximas educat. Cardamomi dr. VIII.ſagapeni dr.IIII.myr
rhæ dr.III.opii dr.II.caſtorei dr.II.piperis drach.I. cum
aqua in paſtillos duorum obolorum pondere redige,&
cum aqua calida paſtillum vnum pro vna vice exhibe.
Theſpiana ad internos abſceſſus:Seminis apii drach.tres,
opii drach.III.melanthii drach.III.caſtorei drach.II.ſemi- C
nis dauci,iridis,ſinapis,cuiuſque drach.VII. excipe melle
cocto, & præbe nucis auellanæ magnitudine ex aqua.
Eclegma ex eruo,ſuppuratis commodum: Erui madefa-
cti & indè torrefacti decorticatique & in farinam redacti
drach.VIII. nucum pinearum drach. VIII.amyli drach.VI.
piperis drach.V.ſucci rutæ drach.I.mellis cocti quantum
ſuffecerit. Eclegma magnum ex marrubio: Spicæ nar-
di,piperis,ſucci marrubii,cuiuſque vnc.I.mellis libras III.
vini veteris dulcis libras duas.Succum cum vino & mel
le decoque, atque vbi ea coacta fuerint, ſicca contuſa & D
cribrata inſperge,ac ſimul vnitis vtere. Aliud. Amo-
mi ſextantem,caſiæ quadrantem ,ſtyracis calamitæ ſe-
ſquiunciam,ſpicæ nardi ſeſquiunciam,croci vnc.I.pipe-
ris vnc. I.naſturtii dr.III. thuris dr.IIII.mellis lib.III.vte-
re vt optimo. Antidotus panchreſtus *ab omnimoda utilita*
te appellata. conducit tuſſi antiquæ, ſuppuratis, ortho-
pnoicis,tabidis, præcordiorum diſtentionibus, & omni
inflationi.mouet menſes fœminarum,& quæ ex abortu
aut partu relinquuntur. ſecundas etiam ac partus educit.
& veſicæ abolet affectiones. Terebinthinæ drach.octo, E
ſtyracis drach. VI.myrrhæ drach.V.croci, iridis, galbani,
cuiuſque drach.IIII.ſeminis hyoſcyami, corticis mandra
goræ,irionis torrefacti,opopanacis,cuiuſque drach.II.pi
peris drach.vnam,ſpumæ nitri drach. I. cum paſſo coge
in paſtillos,ex quibus obolos duos cum aquæ mulſæ cya-
this tribus præbe. Alia antidotus Ariſtarchi, Paulina
appellata. vim habet admirandam. prodeſt tuſſienti-
bus,reiectantibus ſanguinem, tabidis,ſuppuratis,pulmo-
nis abſceſſibꝰ,cōuulſionibus,& rupturis:ad ſtomachi ſub
uerſiones,bilis per vomitum ac ſeceſſum eruptionem,cœ F
liacos,dyſentericos,veſicæ affectiones,vteri ſtrangulatio-
nes,& ad febres per circuitum repetentes, vna hora ante
exacerbationem exhibita. facit & ad malum habitum
corporis,& ad eos qui alimentum non ſentiunt,ad exitia
lia pharmaca & venenatorum morſus. Habet autem hoc
modo:Cinnamomi,coſti,galbani,caſtorei,opii,piperis ni
gri & longi,ſtyracis,ſingul. vnc.I.mellis ſextarium I.Sicca
contundito ac cribrato : galbanum autem cum modico
melle decoquito ac excolato: deinde omnia ſimul vnita
in vaſe vitreo reponito, ac fabæ Ægyptiæ magnitudine G
exhibeto cum aquæ mulſæ cyathis duobus, irrorato de
pollice modico aceto. Vtere etiam iis quæ ad tabidos
deſcribemus.Exhibe quoque confidenter antidotum i-
ſotheon appellatam ad tuſſientes ſuprà præſcriptam. Li-
cebit & pæonia appellata antidoto vti, quæ in Sermone
tertio & decimo cum aliis multi vſus antidotis deſcribe-
tur.Farinas quoque apparare conuenit ex eruis albis ma-
defactis primùm,deinde reſiccatis ac decorticatis & mo-
la tritis. hæc enim farina & lacti dum decoquitur adiici
tur,admixto etiam melle,& vehementer cōmoda reddi-
tur. admiſcetur etiā aliis ſorbitionibus: & eclegmata ad H
difficulter purulenta reiicientes apparata, ex hac confi-
ciunt. Commodum eſt autem & amygdalas amaras
delibratas ſorbitionibus infarcire. Facilem autem puris
reiectionem facit porrum capitatum ceu ſorbitionibus
decoctum, atque etiam per ſe aquæ incoctum, & in cibo
acceptū.In potu aqua offeratur probè cocta: ſi verò vino
opus habeat,theræum detur aut aliud dulce paucum. Ab
aceto autem & omni alio vinoſo genere, & ab aqua quo-
que frigida abſtineant.Tempore verò quo cicatrix obdu
citur,vinum ſquillinū vtile eſt præpotatum, aut abſinthi-
tes & œnanthinum in vomentibus & purgatis per veſi-
cam:hyſſopites verò & ſquillinū, iis qui per tuſſim:pule-
giatum qui per aluum purgantur: maximè ſi nigricantia
ſubeant vnà cum purulentis,aut grumoſæ quædam coa-
ctiones. Quoniam autem per interualla colligi ſolent &
rumpi quoque ſuppurationes, curam adhibere conuenit
ne poſt factam earum curationem recurrant. Id fieri po-
teſt per lactis potationem,& hieræ ex colocynthide con-
ſtantis purgationem.Pòſt etiam dropaces locis adhibeā-
tur,& ſmegmata ſeu exterſoria acriora cutem rubefacere
potentia,& epithemata eius vſus, velut eſt id quod ex eu-
phorbio fit:item quod ex baccis lauri.Aſſumendæ etiam
arenæ ingeſtiones:& acrium ciborum comeſtio vtilis eis
exiſtit per interſtitia adhibita,maximè verò alliorum co-
ctorum. Multos autem ſuppuratos poſt cicatricis obdu-
ctionem illæſos conſeruauimus per ſalſamentorum come
ſtionem. Aſſiduè etiam acetum mulſum præbēdum eſt.
fit autem ex ſquilla apparatum. Pectus quoque aſſiduè ex
abrotoni decocto repurgandum: item ex centaureæ &
hyſſopi aliiſque conſimilibus decoctionibus frequenter
potatis.Quòd ſi ſæpe puris collectio cōtingat, ſecurius eſt
cruſtas per cauteria pectori in orbem inurere, quemad-
modum in anhelosis eſt prædictum.

De peripneumoniacis, Cap. LXVI.

PEripneumonia, inflammatio eſt pulmonis cum febre
acuta. Conſequitur autem affectos thoracis grauitas
abſque dolore.Quòd ſi pelliculæ ipſius,quæ cum thorace
ſecundum longitudinem ipſius ſunt connexæ, ſint inflā-
matæ,etiam dolorem percipiunt, & ſpirandi difficultas
ſimul irruit,& ſurrecti ſedere volunt. pulmo enim cordi
incūbēs ſuffocationē infert.rubicūda eis eſt facies,& ma
ximè malæ.naſus in ſummo fit ſimus, venæ temporum
eleuantur, proſtratus eſt appetitus, reſpiratio calida, lin-
guæ ſiccitas,aquæ frigidæ,magis autem aëris frigidi cō-
cupiſcentia,tuſſis ſicca.Si verò quid efferatur, ſpumoſum
eſt ac bilioſum,& aliquando cruentum & floridum vehe
menter,quod etiam peſſimæ ſignificationis exiſtit. & ſi
quidem mortale malum fuerit,vigiliæ amplius aderunt,
aut ſomni breues ſtuporem ac delyrium inducentes:& i-
maginatione mentem viciſſim perturbante non ſentiūt
valde præſentia mala:extremitates frigidæ,vngues liuidi
incuruantur:quarta aut ſummum ſeptima die hi moriun
tur.Verùm ſi ad ſalutem permutetur morbus,ſanguinis
eruptio ex naribus abundanter ſequitur,aut alui exturba-
tio multis exeuntibus bilioſis & ſpumoſis humoribus. A-
liquando autem inflammatione in pus commutata, per
ventrem aut vrinam pus excernitur, ſtatimque ab omni
moleſtia liberantur. Quòd ſi in pulmonem irruperit acer
uatim,aut ſuffocat,aut cum grauibus acceſſionibus in ta
bem permutatur.Itaque ſi nihil obſtiterit,ſtatim vena ſe
canda eſt in cubito,&,ſi ſuſtinuerint vires,ex vtroq; bra-
chio ſanguis extrahendus. primùm quidem modicus &
non vſque animi defectionem: vt videlicet aſſeruetur ad
repetendam detractionem. ſi verò quid prohibeat fieri
venæ inciſionem,acri clyſtere ſoluere oportet ex decocto
hyſſopi,& colocynthide,& ruta melléque ac oleo pluri-
mo,iniecto etiam nitro ac ſale. Eorum verò quibus vena
inciſa eſt,ſedem illinire oportet iis quæ flatus educunt &
ſeceſſum irritant:veluti eſt mel cū cumino & ruta,ac mo
dico nitro. Poſt vniuerſales autē euacuationes,peripneu-
monicis aqua mulſa in potu exhibenda eſt in qua deco-
ctū ſit hyſſopū,aut iris ſicca trita,mēſura duorū cochlea-
riū aquæ mulſæ inſpergenda. Quòd ſi ſuffocatio vrgeat,
etiam nitrum inſpergere conuenit ad decoctionem hyſ-
ſopi.Cibus ſit extenuatorius,ptiſana cum origano aut hyſ
ſopo decocta,aut modico pipere trito ad eiꝰ ſuccū inſper
ſo.Aliquādo autē ſal pro nitro cōiiciedꝰ eſt,prout expedi
erit,& ſuſtinuerint vires. Porrū etiā capitatū bis coctū

præbeatur,& alica cocta ex aqua mulſa,quæ omnia inflationis ſint expertia.Potus exiguus ſit quãtitate.humiditas enim noxia pulmoni exiſtit. Sub lingua autem detinendum præbe mel in paſtillos redactum, cui in decoquendo inſperſa ſint hyſſopum & calamintha quamtenuiſſimè trita.Vti quoque conueniet eclegmatis quæ in pleuriticis deſcribẽtur. Atque vniuerſa diæta eorum qui à peripneumonia cõualeſcunt,eadem ſit quæ pleuriticorum & ſuppuratorum.Pectus verò lanis cooperiatur cum oleo & nitro.Conueniet etiam cerato contegere tum pectus tum latera,ex oleo rutaceo aut cyprino apparato,quod habeat ſimul iridem ſiccam tritam inſperſam, aut epithema ex cera,& terebinthina,medulla ceruina,œſypo liquido,butyro,& iride tenuiſſimè trita imponatur. ſint autem horum partes æquales.

De phthiſicis ſeu tabidis,ex Galeno,
Cap. LXVII.

PHthiſis propriè eſt exulceratio pulmonis, ad ſanguinis ſpuitiones conſequens,quum videlicet ſanguinis eruptione ſuppreſſa,vlcus non fuerit conglutinatum,neque cicatrix inducta. Cõſequitur etiam phthiſis in ſuppuratis & peripneumonicis. aliquando etiam in affectionibus pleuriticis.Difficillimè autem curãtur vlcera pulmonis,propterea quòd citra tuſſim non repurgantur: tuſſientibus autem mutuò vlcus dirumpitur, ipſiſque quaſi per circulum reuoluuntur mala . Lacinatis nanque à tuſſi inflammatis, altera rurſus maturatione inflammatio opus habet, rurſúſque periculoſè per tuſſim pus repurgare neceſſe erit. Quare ex omnibus difficilis curatio ipſis ſubornatur, quòd neque pharmacorum vires vlcus pertingere valeant priuſquam in ventre permutentur, & quòd iuxta reſpirationes pulmo ſemper mouetur, & tuſſiendo lancinatur. Progreſſu verò temporis cartilagines quoque aſperæ in pulmone arteriæ aduruntur, quemadmodum in externis vlceribus oſſa quæ ſcalpturam ad ſquammularum diſceſſum ac detractionem non admittunt. Diuturna autem pulmonis vlcera etiamſi aliquando curentur, calloſas tamen & fiſtuloſas reliquias poſt ſe in ipſo pulmone relinquunt,quæ temporis progreſſu ex leui occaſione facilè refricantur:vnde contingit aliquando & tectorium vlceri obductum, & modicas ſanguinis guttas vnà cum aliis quæ inde per ſputum reiiciuntur efferri: vt alio planè principio opus ſit ad vlceris curationem.Notæ autem quæ ex ſputo ſumuntur,in tractatu De febribus ſunt præſcriptæ,nimirum quinto huius operis Sermone:vnde ſuperfluum exiſtimo hîc de eis verba facere. Medicari itaque pulmonis vlceribus oportet, eo apparatu quo facilè ſurſum efferãtur humores,cura ſimul adhibita ne alii cõgregentur. Itaque cataplaſmata in principio aſſumenda ſunt,ex ſemine lini & tenuiſſimo polline,cum decoctione fœnigræci & althææ,oleóque & melle.admiſceri poſſunt etiam ipſis althææ folia trita. Adhibeantur autem hæc omnia ſtatim poſt exacerbationum remiſſionem. Poſt temporis deinde intercapedinem, ad cerata tranſeũdum ex butyro & oleo laurino ac cera apparata.Repurgationis autem tempore,epithemate vtẽdum eſt ex terebinthina & oleo cyprino,& butyro, & ex medulla ceruina, ac adipe taurino,iridiſque farina,& œſypo,*hoc eſt lana ſuccida ſordibus*,æqualibus omnium partibus commiſtis. Pòſt etiam emplaſtro Mnaſeæ, aut aliquo ex ſimplicioribus melinis vtendum.Locis autem fluxione laborantibus, id quod ex ſalicibus conſtat,adhibendum:quod etiam exſiccationis tempore cõueniens exiſtit: ſicut & hoc quòd ex ſylueſtri cucumere apparatur, ſuprà ad anheloſos deſcriptum,& quod ex loliis fit eodem modo. Ne autem cutis ipſa diſtẽdatur,primùm locum ipſum inungito,atque ita glutinoſa pharmaca imponito:ſic enim facilius auelluntur.Optimũ autẽ ad eos malagma tẽpore quo cicatrix obducitur, hoc eſt:Ceræ lib.I.picis lib.I.viſci quercini vnc.I.ammoniaci thymiamatis trientem,gallæ,hypociſthidis,aluminis ſciſſilis,acaciæ,malicorii,ſeminis apii,rhois culinarii, cuiuſque vnciam vnam,olei myrtini aut roſacei trientẽ: in hyeme autem paulo plus.Sicca cum ſuccis in aceto cõtere,liquefactiſque quæ eliquari poſſunt & ab igne ablatis viſcum iniice : ad quod deinde liquefactum in caca-

A bo etiam reliqua trita coniice, ac ſimul vnita in pilam tranſfunde,& emollitis vtere. Inter pharmaca verò potabilia,ſimpliciſſimũ eſt aqua mulſa per ſe, & cum amylo, aut iride & radice dulci in ea decoctis.Omniũ autem cõuenientiſsimum phthiſicis eſt lac aſininũ potatum:quod ſi non adſit,bubulum aut caprinum:& cancri crudi triti cum lacte potati,aut cocti in cibo ſumpti, aſsiduè iure eorum inſuper abſorpto. Conuenit etiã eis adeps ceruinus recens in ſorbitionibus eliquatus. Quòd ſi moleſta B tuſſis incubuerit,thymus tritus & hyſſopum melle cocto excipiuntur & ſub lingua tenenda exhibentur. Congruit etiam butyrum recens cum mellis & terebinthinæ æqualibus partibus decoctis. in iis verò qui tolerare poſſunt, plus butyri accipiatur:ſi tamẽ recens exiſtat. optimè enim repurgat. De hac itaque mixtura cochleariũ vnum, ieiunis detur. Bonum eſt & amygdalas amaras,maximè cum ptiſana decoquere:& porrum capitatum cum ptiſana aut altera ſorbitione decoctum,aut etiam per ſe bis coctũ accipere. Vinum autem theræum & ſcybelites præbeatur, C mediocri tamen valde menſura.Eclegma verò phthiſicis congruum tale eſt: Mellis optimi lib.I. vuarum paſſarum pinguium exacinatarum ſextantem,croci,iridis,ſeminis hyoſcyami, tragacanthæ,cuiuſq; drach. IIII.ſtyracis flaui vnc.I.nucum pinearum drach.VI.amyli vnc.I. Exhibe ex eo cochlearium ieiunis. Tragacantha in vino dulci modico teritur:ſtyrax verò in pila diſſoluitur,reliquis coniectis ac permixtis. Aliud. Fœniculi ſuccũ cũ pari melle decoquito,& ad ſextarii menſuram croci drach.I.rhei põtici drach.II.aliquãdo etiã hypociſthidis drach.I.adiicito. quòd ſi iuxta aſperæ arteriæ extremũ . ſperitas adſit, D coniice & radicis dulcis trit drach.II.detur cochlearis mẽſura à cibo. Aliud. Squillam optimè aſſato,eiúſque medium ſiue medullam terito , & ad vnam ſquillæ ſex mellis partes coniicito,& ieiunis inde cochleariũ exhibeto. Aliud eclegma celebre. Marrubii, hyſſopi,iridis, radicis dulcis,pulegii,dictamni,ſaluiæ,caricarum,palmularum paſſarum, ſing. vnc.I. craſſius contundito, ac in aquæ ſextariis tribus ad triduum madefacito : deinde ad tertias decoquito ac percolato, melliſque libra vna adiecta,rurſus donec cogatur decoquito,& pòſt farinæ orobi E ſcrup.XII.terebinthinæ vnciam vnam,amyli drach.III. maſtiches tritæ drach.IIII.tragacãthæ vnc.I.adiicito. Tragacantham primùm in modico decocti madefactam cõterito:deinde adiectis ei reliquis ſiccis, etiam ea quæ decocta ſunt affundito,ſimúlque coactis vtitor.exhibeto ieiunis cochleare.Licebit & ante ſomnum exhibere. experimento,eius vtilitas cognita eſt. Aliud, ad phthiſicos fluxionéque thoracis laborantes:Seminis cucumeris ſatiui deſquamati drach.VIII. amygdalarum delibratarum F drach.IIII. ſeminis lini drach.II. ſeminis papaueris albi drach.II.Contuſa ac cribrata cũ tragacanthæ cremore cogito,& in paſtillos digerito.Iuxta virium autem tolerantiam aliis drach.I.aliis obolos II.præbeto:eis qui febre carent, cum vino dulci & myrti cremorẽ: febricitantibus verò, cum cremore ſolo. Aliud, quod & ad phthiſicos & ſuppuratos præclarè facit. Farinam erui albi ſucco ſquillæ ſubactã exiccato:aut ſquillã aſſatam ac tritam,farináque erui ſubactam eodem modo exareſcere ſinito. Vſu autem expetente,paſtillos ipſos exiccatos contundito G ac cribrato,melléque permixtos cochlearii mẽſura ieiunis dato.optimè enim repurgat. Aliud,multo vſu cognitũ, citra moleſtiam repurgans. Farinæ erui vnc.I. hyſſopi quadrantem, ſeminis vrticæ quadrantem, iridis vnciam I.mellis quantum ſuffecerit, exhibe ieiunis cochleare, ac confidenter vtere. Aliud, experimento cognitum,quod ad phthiſicos & ſuppuratos facit.magis tamen frigidis temperaturis conducit.Iridis Illyricæ ſextãtem,farinæ erui albi ſextantem,hyſſopi,pulegii fumo nõ ſiccati,ſeminis vrticæ,cuiuſque drach.VIII.piperis drach. XII.Excipe melle,ac præbe cochlearia duo:manè vnum,al- H terum ad veſperam. Potes & catapotia inde formare,atque alternis diebus exhibere. Aliud, phthiſicis & tuſſi veteri aptum. Cardamomi torrefacti drach.XVI. thuris,galbani,iridis,piperis,cuiuſque drachmas quatuor,caſiæ,croci,myrrhæ,cuiuſque drach.tres,opii drach.vnam,

contundito,ac cribrato:& cum aquæ cyathis tribus ac paſſi duobus,cochleare vnum,aliquando etiā duo præbeto. Licebit etiam paſtillos inde formare cum paſſo. Aliud coptariū,*id eſt placenta*,ad phthiſin,ex eclegmatū materia apparatū: ex amygdalis videlicet amaris decorticatis,nucibus pineis recētibus propter oleaginoſum in eis ſaporē aqua præmaceratis, ſemine lini,amylo recenti: hoc modo: Nucum pinearum quæ pityides appellantur ſextariū vnum,ſeminis lini ſextarii quartam partem,amyli quincuncem,piperis drach. I. mellis boni cocti & deſpumati quātū ſatis erit.In iis qui caput quod facilè oblæditur habēt,pityadas variare oportet, próq; eis ſemē vrticæ cōiicere. Eclegma ex orobis apparatum Dionyſio prætori:

Erui albi torrefacti & deſquamati ac triti vnc. I. coſti trientem,croci ſextantem,iridis vnciam I.nucum pinearum vnc.I.piperis grana L. ſeminis lini, vuarum paſſarū à vinaceis depuratarū, terebinthinæ, ſing. vnc.I. butyri drach.IIII.mellis quantum his cogendis ſatis erit. Summè hoc phthiſicis auxiliatur. Antidotus ex orobo, valde celebris,ad phthiſicos,ſuppuratos, & inueteratam tuſſim optimè repurgat & cicatricē obducit: Amygdalarū amararū delibratarū ſext.farinæ erui trientē,hyſſopi triētē, iridis triētē,amyli ſext.piperis, panacis radicis, croci, cuiuſque ſcrup.VI.ſucci omphacii, exiccati drach.IIII.nucum pinearum torrefactarum ſextantem, mellis deſpumati libram vnam, aceti vnciam. Farina erui in aceto per diem vnum maceretur,poſtea ſimul coactis omnib⁹, ex eis cochleare vnum ieiunis præbeatur. Alia antidotus ad phthiſicos,quæ etiam ad omnem tuſſim inueteratam conducit. Amygdalarum amararum decorticatarum ſextantem,ſeminis vrticæ torrefacti drachmas quatuor,ſucci radicis dulcis ſicci,radicis ſymphyti,cuiuſque ſextantem,terræ aſteris,nucum pinearum torrefactarum, ſeminis lini torrefacti,ſeſami, vuarum paſſarum à vinaceis depuratarum,ſing.ſeſquiunciam,farinæ erui albi ſextātē,iridis vnc.I.terræ Lemniæ vnc.I.ſapæ & mellis quātum ſuffecerit ad eorum coactionem.Exhibe ieiunis cochlearii menſura:aliquando etiam ante ſomnum. Vtere & varia ex capitibus papaueris cōpoſitione,ſuprà ad deſtillationes deſcripta,exhibens ex ea ante ſomnum. Vtere & iis quæ ad ſuppuratos ſunt deſcripta, item arteriacis remediis ſuprà præſcriptis. Conuenientiſſima etiam eis eſt confectio iſotheos appellata,ad tuſſim deſcripta: & antidotus pæonia,quæ in Sermone XIII.cum aliis multæ vtilitatis antidotis eſt relata:ea confidenter vtaris. Prodeſt & Mithridatis cōfectio, & quæ Eſdræ inſcribitur,miro modo:itē ex viperis theriace Andromachi per interualla exhibita:quæ omnes in tertio & decimo Sermone ſunt deſcriptæ.Vltra opinionē autē efficax eſt bolus Armeniac⁹ dr. pōdere ex vino tenui albo.Catapotiō phthiſicis valdè commodum & bonum,cui nullum comparari poteſt:faciens ad omnem tuſſim inueteratam,& purulentas reiectationes; quod in tribus diebus vtilitatē ſuā demōſtrat: Styracis flaui,piperis albi,myrrhæ troglodyticæ,caſtorei, galbani puri, opii Achaici aut Aſiani, omnium æquales partes,cum galbano & ſtyrace ſubige, ac catapotia informa erui magnitudine,quorum tria aut quinque ante ſomnum exhibe deuoranda: calida aqua inſuper ad ſorbendum data:& admirandam vim videbis. Porrò diuti⁹ perſeuerante malo,ac iam inueterato,cauteria admouere oportet, pectore in orbem inuſto,quemadmodum in ſuſpirioſorum prædiximus curatione.

De pleuritide,ſiue laterum morbo, Cap. LXVIII.

PLeuritis exquiſita & propria,inflammatio eſt mēbranæ intrinſecus latera ſuccingentis, dolorem pungitiuum vehementer inferens cum acutiſſima febre. Conſequitur hac affectos ſpirandi difficultas, & tuſſis,aliquando quidem ſicca,aliquando verò cum reiectatione,ac primùm quidem cruentorum:inflāmatione verò matura facta,purulentorum. Pulſus adeſt durus,& ſiccantis quippiā modo habēs.Si itaque dolor circa mā mas innititur ac vſque ad clauiculam ſe extendit,citra dilationem confidenter vena ſecanda eſt. ſi verò deorſum ad præcordia vergat dolor, corpus purgandum.Quòd ſi medioeris inſe

A ſtet dolor & non pungitiuus,neque adſit tuſſis, neque febris acuta,non opus eſt magna remedia adhibere. Clyſter enim efficacior eis primùm infunditur:deinde euacuatione aliquod operæpretium faciēte. Adhibetur etiam irrigatio ac fomentatio lateris affecti.item ſacculi ex furfuribus & pulegio ac mētha impleti:& diæta extenuatoriam vim habens. Archigenes. In iis verò qui acuto morbo, vt diximus,infeſtantur:ſiquidem circa mammas ac clauiculam hæreat dolor,venam incidere oportet (vt dictum eſt) in brachio,non eo quod rectà ab inflammato latere procedit,ſed oppoſito. Sanguinis autē multitudo extrahatur non vſque ad animi deliquiū: periculū enim,ne in pe-

B ripneumoniam morbus permutetur: ſiquidem refrigerato valde corpore,pulmo rarus & calidus exiſtens laterique vicinus,promptè & facillimè morbum ſuſceptat. Itaque modicum extrahere oportet, & poſt ſufficientem temporis intercapedinem, rurſus repetita inciſione modicum auferre. Quòd ſi animi defectionem timeamus,vſque in ſequentem diem eius repetita ablatio differēda erit. Deinde clyſter aluo adhibeatur, ſi non vt conuenit feratur.

C Clyſtere autem confidenter vti oportet ex oleo rutaceo, eliquatis in eo terebinthina & butyro: deinde forinſecus latus ex oleo calido fouere in quo ruta, anethum,flos cyperi decocta ſunt.Lanam item ſulphuratam, aut ipſum ſulphur inſperſum habentem adhibe calido oleo imbutam, ita vt inſperſo modico thymo trito imponatur, leniterque ac prouidè colligetur.Atque hac ſanè irrigatione vtendum eſt ad tertiam vſque diem: quarta deinde, cataplaſma adhibeatur ex polline ac lini ſemine, melléque ac oleo rutaceo:fitque vehementer læue ipſum cata-

D plaſma. Quòd ſi liquidior reiectio exiſtat, farina etiam lolii,& ſeminis irionis admiſcenda, aut fœnumgræcum ac nitrum inſpergendum.Si verò repurgamento liquido prodeunte,adhuc perſeueret dolor, ſuppuratum fieri hominem ſpes eſt.Quare ſinapi etiam in cataplaſmata commiſcendum,& naſturtii ſemen,ac roſmarini ſemen canchry appellatum,itémque pyrethrū:aut farinam lolii,ceræ,& bitumini cum oleo eliquatis permixtam impone. Cura etiam adhibenda eſt vt calida permaneant cata-

E plaſmata:quod hoc modo fieri poteſt: Oleo calido veſicam bubulam ſemiplenam redde, eámque frequēter cataplaſmati admoue. Poſt ſeptimum autem diem, ſi eodē modo dolor perſiſtat, cucurbita lateri affigenda eſt, & cutis ſcarificanda. Manifeſtiſſima enim in pleuriticis vtilitas ex cucurbitulæ appoſitione apparet. Vulnuſcula autē ſcarificati loci,ſale aut nitro inſpergenda,ſi quidem ſuſtinere queant:in aliis verò linteolum oleo madefactum ac ſale conſperſum imponatur.Sequenti deinde à ſcarificationi die,optimū eſt rurſus cucurbitā affigere, quò ſanguis

F ſanioſus ex impactis vulnuſculis extrahatur. Hæc enim detractio priore commodior exiſtit. non enim ſanguis ſed ſanies in ſecunda detractione aufertur. Tertia verò die poſt ſanguinis detractionem, ceratum cyprinum aut rutaceum,tum pertuſæ cuti,tum vniuerſo lateri imponendum: neque vnquā affectus locus nudus relinquend⁹. Quòd ſi permutati in pus humoris ſigna appareant, & nō per exhalationem diſcutiatur, coadiuuare permutationē oportet, althæa & caricis in complexum cataplaſmatum coniectis. Pòſt verò etiam epithematis vtendum:reiectio-

G nis maximè tempore,huiuſmodi mixtura apparatis: Butyri,terebinthinæ,œſypi, *id eſt ex lanæ ſuccidæ ſordibus pharmaci*, ceræ, medullæ ceruinæ, iridis, omnium æquales partes coniice, modico oleo cyprino aut rutaceo admiſto. Optimum eſt etiam ſulphur tenuiſſimè tritum cerato liquefacto inſpergere. Admirabiliter quoque eis auxiliatur braſſicæ radix ſicca vnà cum cauliculis exuſta, cinere eius axungia veteri ſuilla ſufficiente excepto, ita vt ne perfluat in corpus, ipſúmque inquinet. præclarè enim diſcutit,& mitigat dolores. Probè etiam auxiliantur braſſicæ itémque cupreſſi folia tenera trita & cum axun-

H gia impoſita: aut marrubium eodem modo, aut cinis ſarmentorum,aut ficus pingues cum pari axungia commixtæ. Eundem vſum præſtat ſtercus caprinum cum axungia impoſitum. Aliud epithema, pleuriticis valde commodum: Opopanacis vnciam vnam, foliorum

rutæ ſextantem,olei cyprini lib.1.ceræ ſeſcuncē,terebin-
thinæ ſeſcuncem , galbani ſeſquiunciam . Opopanax in
oleo cyprino diſſoluitur:galbanum autē cum rutæ foliis
cōteritur.quæ verò eliquari poſſunt, liquefiunt, & refri-
gerata tritis admiſcentur. Aliud experimento cognitū:
Rutæ ſextantē,ſulphuris viui vnc.1.nitri ſeſquiunciā,adi
pis ſuilli trientē,ceræ ſeſcuncē,olei cyprini ſeſcuncē,buty
ri,œſypi liquidi, vtriuſque ſextantē, terebinthinæ vnc.1.
Aliud epithema ad pleuriticos, in quibus dolor diu
perſeuerat : Ceræ, reſinæ pini, picis, baccarum lauri de-
corticatarum,ſing.libram vnā,ammoniaci thymiamatis
ſeſcuncem,galbani trientem,pyrethri ſextātem,æruginis
vnc.1.nitri ſextantem,euphorbii vnc.1. (alii tātùm dimi-
diam accipiunt)olei laurini aut cōmunis antiqui trientē,
appara,& vtere. Rubefacit cutem, & grauitatem leuiorē
facit. Epithema fœtidum, pleuriticis commodum.
Reſinæ pini lib.1.ceræ ſeſcuncem , rutæ viridis trien-
tem,olei cyprini ſeſcuncem, ſulphuris viui, opopanacis,
ſagapeni,galbani,cuiuſque drach.III. De potionibus
pleuriticorum. Potionibus iuuantur pleuritici,in prin-
cipio quidem aquæ mulſæ, in qua ruta eſt decocta : poſt
etiam hyſſopum,aut calaminthe, aut origanum, aut iris,
aut radix ariſtolochiæ. Alia.e veſtigio auxiliatur. Ra-
dicis phu faſciculum in tribus aquæ ſextariis decoquito,
& expreſſo liquore,ad ſextarium vnum, mellis trientem
conicito,rurſuſque decoquito, ac cyathos tres ante cibū
exhibeto. Alia, Chamæpityos manipulū in tribus aquæ
ſextariis appara, & vtere vt dictum eſt. Alia.Stœchadis
tenuiſſimè tritæ drach.1.exhibe ex aqua mulſa:aut ſimi-
li modo chamædryn,aut chamæpityos modo apparatam
præbe in potu.Prodeſt & dracunculi radix cocta in cibo
ſumpta,aut ari radix eodē modo. Sub lingua verò teſſel-
las ex melle cocto eliquantes deuorent. Eclegma autem
eis conueniens hoc eſt. Eclegma ad pleuriticos: Se-
minis vrticæ,ſeminis lini,nucum pinearum, amyli,ſing.
cyathum vnum,amygdala amara decorticata XXV.pipe-
ris grana quinquaginta.Nuces pineas ac lini ſemen parū-
per torreto:deinde alia trita ac cribrata ſimul cū iis mel-
le deſpumato ſufficiēti excipito,& ieiunis cochleare vnū
exhibeto. Aliud. Butyrum recens cum pari mellis mē
ſura decoquito, ac inde cochleare præbeto. In pleuritide
verò diuturna, exhibe ſeminis balſami drach.1. ex aqua
mulſa: aut etiam gentianæ drach.1.radicis centaureæ ma
ioris drach.II.ex vino:aut radicis ſymphyti ex aqua mul
ſa.Quòd ſi liquida & cruda reiectet,cōuenit hoc.Myrrhæ
troglodyticæ dr.II.croci dr.1.piperis grana XV.mellis de-
ſpumati lib.1.cogito ſimul,ac inde cochleare dimidium
præbeto.Oribaſii antidotus ad pleuriticos & omnes pe-
ctoris fluxiones.Seminis roſmarini,opopanacis, ſagape-
ni,caſtorii,aniſi,ſeſelis,cuiuſque drach.VIII.myrrhæ,opii,
cuiuſque drach.IIII.bituminis drach.III. & dimidiā,
piperis drach.II.thuris ſeſquidrach. Vtere, araci magni-
tudine exhibens cum hydromelitis cyathis tribus. An-
tidotus alia pleuriticis valde commoda. Baccarum lauri
drach.VIII.ſeminis rutæ ſylueſtris drach.VIII. ariſtolo-
chiæ lōgæ drach.VI.myrrhæ drach.IIII. gētianæ drach.
IIII.mellis deſpumati lib.1.Datur nucis Ponticæ magni-
tudine,aut fabæ,aut araci.Prodeſt ſuppuratis, conuulſis,
itémq; ruptis. Cæterùm & antidotus quæ ex quatuor re-
bus appellatur præclarè facit.habet autem hoc modo: Gē
tianæ,myrrhæ, ariſtolochiæ,baccarū lauri, æquales par-
tes melle cocto excipe, & fabæ magnitudine præbe: iis
qui febre carēt,ex vini cyathis III.febricitantibus verò,
cum aqua mulſa.Efficax eſt ad conuulſiones,rupturas,or-
thopnœam,tormina interaneorum,& morbum regium,
& eos qui venenum hauſerunt:reſiſtit etiam ſerpentium
venenis potata:præſtat idem & ad morſus locum impoſi-
ta. quidam eam myſterium appellant. Alia antido-
tus,ad pleuriticos pharmacum accommodatum.Extrahit
menſes & partus, & quæ à partu relinquuntur, ſecundas:
Dictamni,ſagapeni, opopanacis, triſaginis, cuiuſque
drach. quatuor, myrrhæ, ſeminis rutæ ſylueſtris, herbæ
ſabinæ,comæ cētaureæ minoris,piperis,cuiuſque drach.
octo,radicis gentianæ drachm. ſex, baccarum lauri dra-
chmas ſedecim,ariſtolochiæ rotundæ drach.duas,mellis
A deſpumati quantum cogendis his ſatis.Datur nucis auel-
lanæ magnitudine cum hydromelitis cyatho vno. Cibi
porrò pleuriticis exhibendi ſunt ſorbiles qui in principio
ventrem ſubducāt: velut eſt ptiſanæ ſuccus cum melle ci
tra ſalem aut alterius rei admixtionem. Poſt hæc etiam,
non colata integra ptiſana exhibēda: deinde micæ quoq;
ex aqua mulſa.Quòd ſi à melle abhorreat æger, oleum o-
ptimū in principio ptiſanæ affundes, decoquéſque ſimul
capitatū porrū:deinde modico ſale cōdies, & exhibebis.
Remittente verò ac declinātе iam malo,in petroſis aquis
B degentes piſces exhibendi,& columbæ:omníſque diæta
tenuis conſtituenda. Aluus autem aſſiduè ſubducatur, in
maximis præſertim doloribus: ſed tamen cauendum ne
fortiora ſolutiua exhibeantur. Maſtichen itaque tenuiſſi-
mè contrito,eiúſque ſcrup.IX. cum aqua tepida, aut la-
ctei teporis aqua præbeto. ſoluitur enim à calida aluus.
Vbi verò hanc potionē obtuleris, amygdalas amaras de-
corticatas viginti in promptu habe:eáſque tritas cum pau
co melle delingendas præbe:aquam etiam calidam mo-
dicam inſuper bibendā.Profectu autē ex his cōſequente,
C etiā cū ſubſcripta Aſclepiadæ hiera purgabis,quò omnes
morbi reliquiæ extergātur:quæ enim relinquūtur à mor
bo,recidiuas facere cōſueuerunt:& nō pura corpora quo
plus nutries,eo amplius lædes. Hiera Aſclepiadæ, quæ
omnes abſceſſus in profunda corporis parte conſiſtentes,
vnà cum tuniculis ipſorum educit, phthiſicis ac pleuriti-
cis commoda: facit & ad eos qui aſſiduè reuomunt cibū.
Colocynthidis medullæ drach. XXXII. marrubii, ſtœcha-
dis,triſaginis,cuiuſque drach.XIIII.myrrhæ, ſpicæ nardi,
piperis longi,floris iunci odorati,caſiæ, cinnamomi, cu-
D iuſque drach.III.croci drach.IIII.radicis centaureæ maio
ris drach.IIII.galbani dr.IIII. excipe melle cocto & pleu-
riticis duarum nucum Ponticarum magnitudine exhibe
ex aquæ mulſæ cyatho 1.phthiſicis verò & ſuppuratis,vni-
us tantùm nucis magnitudine,iidem ex aqua mulſa.

De ea quæ pleuritis eſſe putatur,quum tamen non ſit, Cap. LXVIII.

EX cruditatibus plurimis,& cibis humoris craſſi ac pi-
tuitoſis,(veluti ſunt bulbi ac fungi,& conſimiles) cru
E di humores viſcoſique & tenaces in corpore generantur:
qui aliquando repente ſe in vacuū thoracis locū ingerūt,
aut in ipſum etiā pulmonē. Multitudine itaque ſua ſuccin
gentem latera intrinſecus pelliculam diſtendentes, infe-
runt dolores: vt imaginatio factæ inflammationis, inex-
pertis exhibeatur. quinetiam vias ſpiritus intercipientes,
vehementem ſpirandi difficultatem inducūt. Vnde qui-
dam medici errore ſeducti,vena cubiti inciſa, multóque
ſanguine euacuato, mortis cauſam ægris præbuerunt.
Quare interrogare oportet,num eo cuius mentionem fe
F ci, vſi ſint cibo, diligentérque perdiſcere formam ipſius
reſpirationis,contingere etiam pulſus, & tactu explorare
caloris qualitatem.Etenim in his non ob dolorem reſpira
tio vtplurimùm intercipitur, ſed quod viæ ſpiritus ſunt
obturatæ:& reſpirationis forma velut laqueo collo circū-
dato contingit.Supini autem ferè in totum decumbunt
ſemper,præ impotentia etiam,neque probè loqui valen-
tes. Vtplurimùm verò non febricitant hi: aliquando & fri
gidius ſolito corpus eorum inuenitur. quòd ſi febre affi-
ciantur aliquando,debiliſſima ipſis febricula exiſtit, mi-
G niméque ſunt ſiticuloſi: & quod ad hæc vel maximum
ſignum eſt,pulſus difficulter mouetur,minimus & tardiſ
ſimus præter ſolitum morem exiſtens. Horum itaque cu
ratione ſuſcepta,calefacientia,inciſiua,& repurgantia,in-
trinſecus & extrinſecus offeremus : & primùm quidem à
ſimplicioribus incipiemus. Clyſteri ergo conſueto aluū
à ſtercoribus repurgabimus:deinde etiam efficaciori vte
mur ex decoctione calaminthæ, aliquando centaureæ,
melléque plurimo ac nitro & oleo. Colocynthis autem
in his,quòd valde ſtomacho aduerſetur, deuitanda. Poſt
alui euacuationem,rutam & anethum in oleo decoque-
H mus, & ex eis quamplurimum fouebimus affectos lo-
cos:lanas etiam oleo madefactas imponemus. In potu
dabimus aquam mulſam,in qua hyſſopum,aut pulegium,
iris, caricæ plurimæ ſint decocta. Succum etiam ptiſanæ

tenuiſſimum exhibebimus cũ melle, quò inde venter leniter ſubducatur. Eclegma autem ipſis commodum huiuſmodi eſt: Seminis vrticæ, hyſſopi, iridis, nucum pinearum, amygdalarum amararum, ſingulorum æquales partes, modico pipere adiecto, optimo melle deſpumato excipe, ac indè, ad ſummũ, cochlearĩu vnum ieiunis præbe: deinde interſtitio facto, exhibe aquã mulſam, vt dictum eſt: ac poſt horas duas ſuccum ptiſanæ. tertia deinde die ex farina ordei, ac ſemine lini, multóque fænogræco cataplaſma imponatur. adiiciamus etiam ſinapi tritũ, & lauri baccas, ac parum nitri, & ex liquidis oleum rutaceum, aut cyprinum, aut anethinum. Apparandum autẽ eſt eo modo, vt thoracem & coſtas comprehendat. Ablato autem cataplaſmate, thorax cerato ex butyro & terebinthina, œſypóque liquido, & cera, taurino adipe, ac iride, æqualibus portionibus acceptis cõtegatur. aliquando etiam ex medulla ceruina & oleo cyprino. ſulphur quoque viuum cerato liquefacto infarciendum. Stomacho verò lanam conuolutam, vnguento nardino ac modico vino madefactam imponemus, eique incumbere ſemper ſinemus. In iis verò quibus ſuffocationis periculũ imminet, vomitoriis ad anginam deſcriptis cõfidenter vtemur: & maximè eo quod ex elaterio, ſinapi ac nitro conſtat, primùm quidem ipſum cum oleo & pauco melle quampeniriſſimè illinẽdo: deinde etiã bibendũ, quemadmodũ illic diximus exhibebimus. aſſiduè etaim aquã mulſam abſorbẽdã præbebimus, in qua hyſſopũ eſt decoctum. Porrò humoribus diſſolutis, reiectare eos inci

A piunt, & tuſſis in eis augeſcet. quare antidotũ iſotheon appellatam tunc eis ante ſomnum exhibebimus, nucis auellanæ magnitudine ex aqua mulſa. ſomnũ enim dulcem infert, & humores quò facilè ſurſum efferantur præparat, ac tuſſim ſedat, doloréſque diſpergit. eſt autem ſuprà ad tuſſim deſcripta. Quãdo verò etiã veter eis nõ bene excernit, maſtiche tenuiſſimè trita ſcrupulorum nouem pondere, cum aqua tepida aut lactei teporis bibenda offeratur. deinde amygdalæ amaræ decorticatæ tritæ, ex melle præbeantur delingendæ, & aqua calida poſt eorum ſumptionem abſorbenda. Feliciter autem procedente curatione, & columbarum pullos in cibo offeremus, cũ porro capitato cocto, anethóque & oleo, modico ſale & pipere adiecto. Vinum bibant fuluum, vetus, mediocri menſura. Atque eclegma prædictum, ex ſemine videlicet vrticæ, quotidie ieiunis præbebimus. Ante ſomnum verò iſotheon antidotum alternis aut ſingulis diebus, donec ab omnibus moleſtiis ægri liberentur. Ceratum autẽ quod pectori adhibetur, ſingulis diebus renouetur: & ſi quidẽ veter adſtrictus ſit, maſtiche cũ amygdalis & melle præbeatur. Eclegma Galeni, ad diuturnũ pectoris dolorẽ citra febrẽ. Fœnũ græcũ aqua macerato, deinde decoquito, & prima aqua diffuſa, & palmarum pinguiũ carne adiecta, rurſus coquito, ac exprimito ſuccum: quem deinde melle largius permixtum, rurſus ad prunas decoquito, donec ad mediocrẽ ſpiſſitudinem redigatur: & ex hoc multo ante reliquum cibũ tempore delingendum exhibeto.

INDEX EORVM QVÆ IN PRIMO SERMONE TETRABIbli tertiæ Aetii continentur.

De cardiacis, Cap. I.
De iis quibus atra bile ſtomachus infeſtatur, Cap. II.
Ad eos qui flauam bilem euomunt, Cap. III.
Ad eos qui ſtomacho exuruntur, & ſiticuloſi ſunt, Cap. IIII.
De ſingultu, Cap. V.
De bulimo, hoc eſt ingenti fame, Cap. VI.
De animi deliquio, ex Philumeno, Cap. VII.
De iis qui in balineo animo linquuntur, Cap. VIII.
De ſtomachi imbecillitate, & ſupinitate, ac ſubuerſione, ex Galeno, Cap. IX.
De nauſea, ex Galeno, Cap. X.
Cataplaſmata & epithemata ad nauſeas & vomitus, Cap. XI.
De cholera ſeu bilis effuſione, Cap. XII.
De ſtomachi adſtrictione, Cap. XIII.
De humoribus à capite in ventrem deſtillantibus, Cap. XIIII.
Diæta conueniens iis qui ſtomachum habent diſſolutũ, aluum autem adſtrictam, Cap. XV.
De ſtomachi inflammatione, Cap. XVI.
De ſtomacho exulcerato, Cap. XVII.
De iis qui à ſtomacho, comitialis morbi modo conuelluntur, Cap. XVIII.
Viridis iaſpidis vſus, Cap. XIX.
De appetitus perditione, Cap. XX.
De appetitu canino, Cap. XXI.
De appetitu canino, qui ex immodica tranſpiratione ac cutis exolutione contingit, Cap. XXII.
De vitioſo appetitu, Cap. XXIII.
De cruditate, Galeni, Cap. XXIIII.
De crapula, Philumeni, Cap. XXV.
Quæ cura aluo adſtrictæ exhibenda, ex Galeno, Cap. XXVI.
De inflatione, Galeni, Cap. XXVII.
De voluulo, Archigenis, Cap. XXVIII.
De iis qui ab acri humore coli, dolore infeſtãtur, Galeni, Cap. XXIX.
De iis qui à frigidis & pituitoſis humoribus, coli dolore infeſtantur, Cap. XXX.
Pharmaca ad colicos, Cap. XXXI.
De antidotis dolorem leuantibus, infuſiſque colicis accõmodatis, Cap. XXXII.
Quæ colicis infundantur, & per anum ſubdantur, Cap. XXXIII.
Cataplaſma colicum, ex libris Seueri, Cap. XXXIIII.
Quomodo aluum fluxione laborantem curare oporteat, ex libris Philumeni, Cap. XXXV.
Cura eorum qui ex debilitate, alui fluxione laborant, ex Galeno, Cap. XXXVI.
De cœliaca affectione, Archigenis, Cap. XXXVII.
De colliquatione, Cap. XXXVIII.
De lumbricis, ex Herodoto, Cap. XXXIX.
De lato lumbrico, Cap. XL.
De aſcaridibus, Cap. XLI.
De abſceſſu in inteſtinis, Cap. XLII.
De dyſenteria, hoc eſt torminibus inteſtinorum, Cap. XLIII.
De teneſmi cura, Cap. XLIIII.
Cura dyſentericorum, Cap. XLV.
Cura eorum qui aurum, aut æs, aut tale quippiam deglutiuerunt, Cap. XLVI.
Communia remedia dyſentericorum, quæ supernè exhibentur, Cap. XLVII.
Compoſita pharmaca, quæ ſupernè exhibentur, Cap. XLVIII.
Quæ infernè dyſentericis infundantur, Cap. XLIX.
Epithemata dyſenterica, Cap. L.
De lienteria, Cap. LI.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICINÆ TETRABIBLI TERTIÆ SERMO PRIMVS, PER IANVM Cornarium medicum phyſicum Latinè conſcriptus.

De ſtomachi, alui, ac interaneorum affectionibus.

De cardiacis, Cap. 1.

A
QVOMODO eos qui cardiaci appellan-
tur curare oportet, aut eos etiam qui ali-
ter ob ſtomachi afflictionem animo lin-
quuntur, iam abſolutiſſimè prædictum
eſt in quinto huius tractationis ſermone,
vbi ad febrium curā hæc annexuimus.
Nunc verò quum affectionum ſtomachi ac alui remedia
opportunè ex ordine deſcribemus, neceſſariū viſum eſt
& hîc paucis eorum mentionem facere. Cognoſcemus i-
B gitur eos qui cardiaci dicuntur, quum acuta febri, & ma-
ximè æſtuoſa, affliguntur hoc modo. Pulſum ſi inuene-
ro dēſum & obſcurum, & extremarum partium frigidi-
tatem, ſudores circa faciem & ad pectus vſq; glutinoſos,
& odorem corporis terreſtrem nares percellētem, & pul-
ſus circa ipſum cor vehementiores & magnos: & ad hæc
accedāt deſperatio, angor animi, & corporis iactatio, hoc
modo affectum cardiacum eſſe dico. Os verò ventris, pri-
mum eſt quod ipſis afficitur, per conſenſum vehementer
oblædens cor ipſum, propter vicinitatem. Porrò veteres,
C os ventris cordis appellatione cardian vocarunt, ab acceſ
ſionibus nimirum quæ ex eo accidunt & inferuntur. Ae-
ris itaque frigidi admiſſione & ventilatione eis auxiliari
oportet. Spongia igitur ex poſca frigida imbuta, facies
permadeſcat, & aqua lactei teporis paulatim abſorbenda
præbeatur. Odoramenta autem varia offerantur, malum
cotoneum, pulegium, cucumer, & ſimilia. Stragula eis in-
cūbentia tollantur: operimenta verò quibus cōteguntur,
mollia ſint, & vſu priore detrita. pauimentum irroretur,
D ac foliis conſternatur myrti, platani ac quercus: maximè
verò vitis atque ipſis etiam roſis. Solem autem domus in
qua decumbit non admittat, ſitque minimè alta, ſed de-
preſſior, & non valde lucida. Exudantibus verò partibus,
myrtus ſicca trita inſpergatur, aut cimolia, aut œnanthe,
aut ordeum: imprimis verò collo & thoraci, & locis ſub
alis ac inguinibus ea ſunt adhibenda. Eodē modo auxilia
tur malicorium cum manna inſperſum: aut galla per ſe, &
cum ſulphure viuo: aut Samia terra admixtum habēs gū-
mi. Illinuntur etiam ad coercendos ſudores, oleum myr-
E teum, œnanthinum, roſaceum, melinum, & lentiſcinum.
Circumlita autem ſudores cohibent, manna & amylum
candido oui excepta, aut bulbus albus, & piper, ac vrti-
cæ ſemen, & gummi, modico cerato myrteo excepta aut
oui cādido ſubacta, quæ ſanè craſſius inungere conuenit.
adglutinantur enim & exareſcunt, & potiſſima eis ſpes
conſiſtit naturalis caloris reexſuſcitandi. Neque verò pin
guefactæ cuti huiuſmodi inūctiones ſunt adhibendæ: ve
rùm linteolo probè prius exterſæ inungantur. neque mox
vbi calor apparere incipit auferantur, ſed poſtquam ſuf-
F ficienter extremæ corporis partes fuerint concalefactæ.
Quod vbi contigerit, ſtatim tollantur, & thorax cooperia-
tur: atque ſicubi varoſum quippiam aut vlcerosum ex in-
unctionis aduſtione circa thoracem appareat, blandè tra-
ctetur, ac aliquo ex iis quæ ad ambuſtos ab igne deſcripta
ſunt, pharmaco locus curetur. maximè verò conueniet id
quod ex ordeo conſtat. Extremæ verò corporis partes, ſi-
ue ad genua vſque & cubitos, ſiue vſque ad locum ſub
alis & inguina ſint refrigeratæ, fæce vſta & ſulphure vi-
uo cōſpergendæ, aut pyrethro, aut piperide, aut bulbis tri-
G tis cum pipere illinendæ à brachiis vſque ad digitos &
à femore vſque ad extremos pedes, gracilibus linteolis
ſimul circumpoſitis. idem præſtat ſinapi & pyrethrum, ac
adarce. Porrò mollibus corporibus ſufficit aliquando o-
leū ſicyoniū aut gleucinū illitū, cū multa fricatione ac cō
calefactione partium extremarum: quanquam nihil vetet
piperis ac ceræ modicum his admiſcere, quò ſpiſſiora
fiāt & melius adhæreſcāt. Faſciculus quoque ex lana pura
in oleo calido madefactus, incumbat ſemper circa veſicæ

A regionem. Capitis fomenta frigida ſint, qualia ad phreni-
ticos ſunt deſcripta: frons ſpongia ne madefiat, ſed ex aca
cia, galla, terra Samia, ac ſylueſtris punici flore illinatur. O-
ptimè facit etiam omphacinū, & gummi: verùm vnum-
quodque eorum ex roſarum decocto aut ſucco, aut ali-
quo cōſimili diluatur pri⁹: & deinde illinatur. Quòd ſiquis
ſanitatis tempore nimiùm repletus exiſtat, & ſtercora an
tiqua recto inteſtino inſideant, tunc ſanè clyſtere ſimpli-
ciore euacuare oportet. ex ſucco ptiſanæ, & modico mel-
le, pauciſſimóque ſale & oleo quoque modico adiecto. Il-
B linenda eſt etiam ſingulis diebus ſedes ipſa ex cumino,
ruta & nitro, cum modico melle commixtis, ob inflatio-
num videlicet eductionem. Si verò nulla ſtercora in inte-
ſtino recto ſubſideant, neque aliâs etiam excrementorū
multitudo inſit inteſtinis: ægri autem cibum nō ſentiāt
& tabeſcant, ptiſanæ ſuccum aut alicæ per clyſterem in-
fundere oportet tepefactum, conquaſſato cū eo ouo cru-
do. vltra hoc enim quòd ea quæ ſtomachū infernè mo-
leſtia afficiunt euocat & educit, etiam alimentum opti-
mè corpori ſufficit ex languore ob non acceptum cibum
C miſerè affecto. Auxiliātur itē cardiacis, cataplaſmatis mo
do, ſtomacho ac ſiniſtræ māmæ impoſita: Folia rubi cū
pane, aut myrti folia, ipſæque myrti baccæ, aut pampini
vitis, aut plantago cum pane, aut mala cotonea, & palmæ,
aut intubus cerato exceptus. Imbecillioribus polētam cū
palmis imponere ſufficiet: aut palmas vino madefactas
vnc. vnius menſura contere: deinde adiectis aloes drach.
quatuor, maſtiches drachmas quatuor ſimul tere, & affu-
ſo eliquatæ ceræ ſextāte, & olei, ſi quidem hyems ſit ne-
D que multus caloris ſenſus ægrum contingat, nardini: in
æſtate verò, roſacei aut melini triente, ſimul miſce ac
vtere eodem modo. Quòd ſi ex viſceribus quoddam in-
flammatum ſit, panem cum modico vino & melle deco-
ctum impone: admixtis in iis qui imbecilliores ſunt ma-
lis repurgatis, aut œnanthe. Reprimit autem ſudores ſto-
machúmque & cor ipſum firmitatis authorem placat ac
cohibet cataplaſma ex palmis, & œnanthe, & acacia, ro
ſis, alumine, hypociſthide & rhoe rubro: ita impoſitum
vt ſiniſtram mammam atque ipſum ventrem complecta
E tur: ſit etiam tactu molle & læue, ac aſſiduè permutetur.
Reuocato autem ex acceſſione ægro, ſi loci quidam circa
præcordia ſint inflammati, prouidere oportet vt per com
munia cataplaſmata ab inflammatione liberentur. Cibi
offerendi, panis ex aqua frigida, aut ex vino albo & tenui
frigidóque ac diluto: pedes ſuilli, talique & roſtra: ex volu
cribus macræ & non fœtidæ, in ptiſanæ decoctione eli-
quatæ, aut etiam per ſe. frigida autem hæc exhibeātur, ſi
caloris ſenſus circa ſtomachum ſit, & æger inflammatio-
ne non vexetur: aliis calida exhibenda: ſimiliter autem
F & potus calidus dandus, vinum tenue, album, dilutum.
immodicā autē vini exhibiti multitudinē pulſus ægro-
ti oſtendet. eouſque enim exhibendum eſt vinum, do-
nec pulſus ſubtremulus eſſe deſinat, & robuſtior fiat.

De iis quibus atra bile ſtomachus infeſtatur, Cap. 11.

EX Herodoto. Quibus ſtomachus ab atra bile in febri-
bus vexatur, ſimiles acceſſiones cardiacis patiuntur.
Accedunt autem ad hæc, fortis ſtomachi morſus cum e-
ius exolutione, & capitis vertigine, ac frigido ſudore, par-
G uúſque & obſcurus adeſt pulſus. progreſſu verò temporis
augetur morſus, atque hinc in dolorem qui difficulter le-
niri poteſt, tranſit. Cæterùm manifeſtè apparens flauæ bi-
lis vomitus, has acceſſiones leuiores reddit: atræ autem
bilis, ſoluit. Vomunt autem ferè in totum hoc modo affe
cti pituitam acidam in ventre coaceruatam ex aſſidua
cruditate, propter ventris ipſius debilitatem. Qui verò
citra febrem ab atra bile ſtomacho infeſtantur, his ac-
cidit tempore quo humor ipſe generatur & producitur

triſtitia,& ſomnus cum acceſſione imaginationum alienarum,contractióque & dolor poplitum ac ſurarum. Acutius quàm antè conſueuerũt,cernunt, & deiectum habent appetitum: ructus autem & excreationes fœtidas,& piſces olentes. Coaceruata verò bile, cum multa deſperatione intolerabiliter igneſcunt,vt omnia eis membra ardere videantur:in primis autem ſtomachus, velutà palis igne candefactis pungatur,afficitur. Sudores animi deliquium inducentes per omne corpus deſtillãt:& ferè ſemper ſputi influctis reiectione vexãtur,quũ morſum ſẽtiũt, multámque habent vomendi cupiditatem. Et aliquãdo quidem fruſtra lancinantur,quandoque autẽ pauca quædam biliosa aut acidam pituitam,quæ in ventrem defluxerunt euomunt,modicóque tempore à malo leuati,rurſus idem patiuntur,atque in vniuerſum iis qui veratrum ſumpſerunt,ſimiles exiſtunt. Pulſus autem aliquando denſiores,aliquando etiã rariores & minores fiunt,plurimùm vigiles permanent,& ſi quidem dormierint cùm perturbatione æſtuoſiores exurgũt,ebulliẽte,vt veriſimile eſt, delato in ventrem humore. Sæpe etiam acceptum cibũ vnà cum atræ bilis humore euomũt: ferè intotum enim poſt duas ab accepto cibo horas,acceſſione apprehendũtur,maximè quum acrem aliquem aut ſalſum cibum aut potum ingeſſerunt. Excrementa alui retinentur, aut præter naturam incocta excernuntur. Effertur autem aliquãdo & bilis infernè per aluum; atque adiuuat affectionis declinationem. Aliqui autem ob retentam bilem, etiam atræ bilis affectionibus,& delyriis mentem alienantibus ſunt apprehenſi. Quod ſi contingat, ſiue febris adſit ſiue non,ſi quidem iuuenes ſint ſanguinéque abundent,& reliqui numeri ad venæ inciſionem requiſiti adſint: vena ſecãda eſt,repetita ſanguinis detractione: & hoc tamen per infuſum clyſteris,corpore priꝰ euacuato. Atqui ad animi vſq; deliquiũ id facere nõ oportet,propter ſtomachi imbecillitatem. Colligendæ autem adſtrictæ extremæ corporis partes,& ad paucũ cibum ægri cogendi: ſtomachus verò lanis ſuccidis fouendus eſt ex aceto plurimo,modicóque roſaceo,aut melino,aut lentiſcino. Quòd ſi amplius permaneat ſtomachi imbecillitas, ex roſarum ſucco foueantur,ſiue intubi aut portulacæ cum roſaceo. adſtringentia etiam & lenientia cataplaſmata imponantur. Qui verò vnà cum morſu circa ventrem ac inteſtina inflãtur, iis conuenientiſſimum eſt acre acetum,in quo pulegium eſt decoctum,& cuminum calidum forinſecus ventri per ſpongiam impoſitum. Dolore verò perſeuerante, alumen liquidum cum atramento ſutorio trito,& aloe,melle excepta imponito,& alumine in acetum coniecto & calefacto, ſtomachum per ſpongias foueto: aluminis ac aloes æquales partes cerato myrteo exceptas ad os ventris apponito, aut hederæ foliis in vino decoctis ventrem integito, aut plantagine cum ſale trita,aut marrubio cum pane & roſaceo ſubacto:aut bulbis rufis cum pari pondere aluminis cooperito. optimum enim hoc eſt inueterato malo remedium. quin & bulbi ipſi cum nitro triti & impoſiti,celerem curationem præſtant. Optimè etiam conducit eis gregarii bouis ſtercus aridum vino decoctum & impoſitum. Epithema quoque ex ſeminibus adhibendum. item bulbi cum ſtercore bouis ac nitro,permixti. Ex Dioſcoride. Conueniẽtiſſimum omnium iis qui atram bilem generant,inflatiſque & morſum ſentientibus, pulegii decoctum exiſtit potatum,aut aqua in qua ferrum eſt extinctum. item intubi ſuccus potatus. Bibant autem aquam, eámque calidam. Si verò plurimi caloris ſenſum percipiant,frigida dãda,ſed modica, & maximè tempore exacerbationum. Æſtuantibus enim & in anxietate exiſtẽtibus,omnique miſeria afflictis,frigida ad abſorbendum concedenda:per interualla tamen,& non vltra cyathi mẽſuram. Non enim humectatione opus habent, ſed refrigerationis tantùm gratia,frigida permittitur,& vt melior intrinſecus temperatura fiat. Vtilis eſt ipſis & mẽthæ ſuccus cum ſucco mali punici dulcis. Quòd ſi aquam bibere non poſſint, parum vini aquoſi concedendum eſt inter cibos,calida aqua probè diluti. Cibus maxima ex parte ſit frumentaceus & optimi ſucci in omnibus: ſimplicior autem & qui facilius cõcoqui ac commutari poſſit in fe-

A bricitantibus. Iis verò qui febre carẽt,adiici poſſunt ex oleribꝰ,lactucæ cauliculi ac maluæ,piſces in petroſis aquis degentes,& ex volucrum genere,non graueolentes,macræ & montanæ:ex oſtreis quæ teſta integuntur, herinacei recentes. A ſalſis verò & acribus intotum abſtineant. Moleſtas autem mordacitates & nauſeas, hauſta plurima tepida aqua,per vomitum ſoluant. Si verò id non bene tolerent,quieſcere iubeto,& extẽſæ manus palma ſtomachum foueto: quò delatum ad ipſum, bilioſum infernè

B per aluum excernatur. Quòd ſi venæ inciſionem non faciamus,ſecunda ac tertia die per clyſterem euacuandum eſt,& modico cibo æger connutriendus: deinde in potu exhibendum pulegii decoctum ieiunis,reliquáque ſuprà dicta. Fomentum etiam ex aceto adhibendum,& cataplaſma ex ſtercore bubulo, admixtis bulbis & nitro. Porrò poſtquam febris ceſſauerit, aut vbi etiam intotùm non febricitauerint:& tamen diutius malum moleſtia afflixerit,& irritationes per longa interualla repetiuerint,purgãdum eſt corpus ex hiera Archigenis, aut Rufi. Qui verò ſputi multitudine ſtomacho vexantur, his conyza arida

C maximè tenuis manducanda, aut pulegium, & maſtiche Chia ex aqua potanda. Exhibendum eſt etiam lac in potu iiſdem,quemadmodum in proprio Capite de ipſis ex profeſſo eſt oſtenſum. Iis verò qui ſtomachum valde exolutum habent,ſerum lactis per acetum mulſum fiſſi exhibeatur,ita vt ad primum ſeri hauſtum,epithymi tenuiſſimè triti ſcrup. I X. & ſcammoniæ obolũ I. aut II. iuxta virium tolerantiam inſpergamus: deinde ſerum ipſum per interualla paulatim bibant,ſitque eius potati menſura ad minimum quinque cyathorũ. Bonum eſt & cucurbitulã ad dorſum affigere,aliquando etiam ad ſtomachi regio-

D nem:& ſcarificatione facta, ſufficientem ſanguinem ex fiſſuris extrahere. Quò verò penitus affectio hæc deſtruatur, quotidie horam vnam ante ciborum ſumptionem exerceantur,ac frigida lauentur,maximè in mari, & arena ſub caniculæ ardoribus obruantur. Abſtineant autem ab omnibus atram bilem generantibus,maximè carnibꝰ bubulis,vino nigro, braſſicáque & lente. Diligentiſſimè autem de ipſorum diæta in ſexto Sermone, vbi de atra bile affectis egimus,eſt prædictum. Quòd ſi inflatio eis

E augeſcat,rutam & cuminum in oleo decoquemus:indéque ventrem quamplurimùm irrigabimus,ex eodémque oleo quincuncem per clyſterem infundemus: ſi tamen clyſtere ſtercorum eductiuo priùs ipſos euacuauerimus, in quo decocta ſint ruta & cuminum: deinde ſplenium magnum aluo ac viſceribus impon ẽdum ex epithemate quod ex ſeminibꝰ cõſtat. In cibo verò ſuccus ptiſanæ detur,qui ex aceto,melle,cumino,& aniſo ſit conditus. poſt etiam gallina iiſdem condimentis apparata exhibeatur: potus verò ſit vinum rufum mediocri menſura.

Ad eos qui flauam bilem euomunt,

F Cap. III.

EX libris Philumeni. Qui flauam bilem euomunt, ſiue in febribus, ſiue citra febres id contingat,eis conueniunt ea quæ ad nauſeam,ac nimiam ſtomachi humectationem deſcribentur. Quare omnibus ad illos deſcriptis odoramentis,manducatoriiſque & fomentis vtantur. Decubitus autem eorum,à cibo præſertim & potu, ſupinus adornetur,& ſpongia ex poſca imbuta ad os ventris imponatur,maximè ſi non vilis & cõtemptilis ſit dolor. Fri-

G catio etiam & confrictio iuncturarum manuum vbi pulſum exploramus,adhibeatur, & reliquarũ ſimiliter extremarum corporis partium. Cataplaſmata autẽ ex palmis, malicorio,& ſimilibus accipiantur, quæ ex vino quidem aut poſca ſint decocta,cũ pane autẽ & acacia, & hypociſthide permixta ac cõtrita:quin & rhus & ſylueſtris punici mali flores commodè cataplaſmati admiſcẽtur. Atque vniuerſi corporis curatio ex oleo fiat,modico nitro admixto,quò ſudorem ex cute eliciamus, & fluores transferamus:& ob id etiã alui per inferna excretio pluſquam o-

H portet facta,vomitus deſiccat. quare ex abſinthio & aloe potionem conuenienter exhibebis. At verò affectione diutius perſeuerante,ſi ægri vires non repugnent, etiam hieræ catapotia ex colocynthide ab Archigene deſcripta apparabimus,déque eis minimum drach. I. ſummum II.

dabimus.Et ſi nihil obſtet,cataplaſmate ex ſinapi præcordia rubefaciemus præclarè enim ſenſum ipſum ad cutem transfert. verùm hæc diuturnæ affectioni remedia conueniũt.Tẽpore autẽ exacerbationis,& circa acceſſionis acumen, cucurbitula plurimùm auxiliatur cum multa flamma ori vẽtris affixa,fortitérque abſtracta, ruſúſque ſecũdò ac tertiò agglutinata. Cibos quales vomentibus ſolemus,exhibebimus,ſæpe & paulatim ſumẽdos:& quotieſcunque reuomuerint acceptos,toties alios poſt modicũ interuallum offeremus.Ante cibum aquam tepidam dabimus,& vomere cogemus.Bilioſo enim humore circũcirca adhærente vnà cum aqua reiecto,ſtomachus elotus ac leuior redditus,ſtatim retinet oblatum ſibi cibum.Mitigat autem dolores& ſtomachi morſus,portulacæ ſuccus tum per ſe, tũ cũ vnguento nardino aut melino mixtus. Qui verò ſtomachum habent vehementer exuſtum, eis vtile eſt lapathi acuti ſemen,trium obolorum pondere ex aqua:aut maſtiches tenuiſſimè tritæ cochleare bibẽdum præbe ieiunis ex aqua. Maximè omnium autem, morſus ſedat lac aſininũ:aut,ſi hoc non adſit,bubulũ recens mulctum potatum.abſque dilatione enim auxiliatur. Si verò neque hoc adſit calidũ, quartam eiꝰ partem aquæ addere oportet,& feruefactum bibendum præbere.In balneũ quoque & ad vini potationem celerius ducendi ſunt qui bilem vomunt,quò videlicet ad cutem materiam tranſferamus.Cæterùm & vinum ſubadſtringens firmitatẽ corporibus addit,ac cibos retinere cogit.Vtendum eſt etiam aliquando ceratis ex lentiſcino aut œnanthino oleo, admixtis abſinthio,aut aloe,aut œnanthe.

Ad eos qui ſtomacho exuruntur,& ſiticuloſi ſunt, Cap. IIII.

SItis fit aut ob penuriã humiditatis,aut abũdantiã caliditatis:ſiccitatis remediũ eſt ſomnꝰ,caliditatis vigiliæ. verùm iis qui ob multi vini potũ ſitiunt,frigida aqua potata auxiliatur.Quibus autem longo iam tempore ſtomachus æſtuat,eis auxiliatur, ſimúlque ſitim ſedat, radicis dulcis ſuccus potatus,atque ipſa etiam radix ex aqua, pãpinorum vitis cremor,& portulacæ ſuccus.Ab imbecillitate autem vires recolligentibus ſitim ſedant ficus ſiccæ cibo acceptæ, & ſymphyton in petris naſcens commanducatum.In cataplaſmatis verò ad ſtomachi ardores conducunt,ſanguinaria,intubum,ſonchus, apium hortenſe, pampini vitis,portulaca, vnũquodque cum polenta aut pane.Qui in ſuperficie vruntur, his ramentorum cucurbitæ ſuccus opitulatur cum roſaceo,aut omphacii ſucco.Sitim autem quæ in febribus oboritur, lenire ſolet capitis irrigatio ex frigidiſſimo oleo aut roſaceo,ex alto nimirũ ſincipite irrorato. Sitim etiam adimit ſtomacho exuſtis, cucumeris ſemen commanducatum: decorticatum verò & tritum,ex aqua potatum valde iiſdem auxiliatur.Eodẽ modo prodeſt lactucæ ſemen manducatum & potatum. item ſemẽ portulacæ. Aliud adipſon,ſitim optimè tollens: Cucumeris ſatiui ſeminis decorticati drach. octo, tragacanthæ drachmas quatuor.tragacantham contundito & cribrato:ſemen vero conterito,eiſque ouorum crudorum recentium candida adiicito, & ſimul omnibus contritis catapotia informato,ac in vmbra exiccato. Ex his deinde vnum ſub lingua detinẽdum præbeto, vt paulatim diſſolutum deglutiatur. Aliud adipſon,ad ſtomachi nimiam humectationem commodum, in iis præſertim quibus humida & calida diſpoſitio adeſt: Roſarum viridium,vnguibus earum reſectis,drachmas ſex, radicis dulcis drachmas quatuor,ſpicæ nardi drachmas quatuor, excipe vino dulci,& redige in catapotiorũ formam, indéque ciceris magnitudine ſub lingua detinendum præbe. refrigerat & firmitatem addit. Aliud: Seminis cucumeris,ſeminis portulacæ viridis,tragacanthæ,cuiuſque drachmas quatuor,radicis dulcis drachmas duas. Excipe portulacæ ſucco, & in catapotia redige magnitudine fabæ,& vtere vno pro vice ſub linguam exhibito. Abſorbeant etiam malorum cotoneorum cremorem, aut pirorum,aut omphacii ſuccum cum aqua. Aliud adipſon:
Seminis portulacæ viridis,ſeminis peponis, ſucci radicis dulcis,tragacanthæ, ſingulorum æquales partes aqua ſubigito,& ad fabæ magnitudinem reducito,ac vtitor.

De ſingultu, Cap. V.

A SIngultus acceſſio ſtomacho accidere ſolet ob repletionem,aut euacuationem, aut frigiditatem: aliquando etiam ob humorum acrium & medicata qualitate præditorum mordacitatem:quos vbi vomitu reiecerint, ſtatim à plurimo ſingultu liberantur.Quin & ii qui pharmacum ex tribus piperis generibus biberunt,aut ipſum adeo piper,ſi ſtatim vinum à ſumptione eorum ingeſſerint, omnino ſingultiunt. Cibus quoque in mordacẽ qualitatẽ corruptus aliquos ſingultire facit,& oris ventris frigidi- B tas ſingultum inducit:maximè verò omniũ, pueris frequentes ſingultus accidunt ob ſtomachi frigiditatem, & alimenti corruptionem.Fit etiã in febribus ſingultus,ſtomacho præſertim aut aliquo alio viſcere inflammato.Frigiditate itaque ſingultum præcedente,oleum lana exceptum ſtomacho imponendum,in quo ruta, cuminum & abſinthium ſint decocta.In potu etiam ruta cum vino exhibenda,aut apium in aqua mulſa decoctum, aut cuminum tritum,aut calaminthe, aut aſarum, aut pulegium, aut dictãnu,aut Celtica nardus,quodlibet eorũ per ſe aut ſimul mixta.vtile eſt & acetum ſquillinum ſorbillãdo ac- C ceptum.Caſtorium autem eis qui integræ ſunt ætatis, tũ ob frigiditatem ſingultientibus,tum ob humorum multitudinem ſimiliter affectis,drachmæ pondere ex poſca dandum:quin & ſtomacho forinſecus impoſitum vtriſque commodum exiſtit cum oleo ſicyonio aut antiquo. Quando verò ex repletione ſingultus oboritur,quomodo intotum frequentiſſimè conſiſtit, violento motu opus habet.Vomitus itaque remedio fuerit,& extremarũ partium adſtrictio,compreſſio ſpiritus,vociferatio concin- D na,cum plurimo clamore, deambulatio longa & concitata,geſtatio atque adhuc magis equitatio, cucurbitulæ cũ plurima flamma pectori,ſtomacho,& dorſo affixæ. Sternutatio etiã conuenienter prouocatur eis qui ob humorum multitudinem ſingultiunt.Singultui autem ex euacuatione oborto maximè contraria ſternutatio exiſtit.Sanantur autem hi per alimenti conuenientis aſſumptionẽ & per ea quæ defectum explent.Singultus in altiore ſopore,aut animi deliquio,aut tetanis,obortus, mortem non longè abeſſe præſagit.Cæterùm & his aquam mulſam aſ- E ſiduè bibendam exhibere conuenit, aut aquam puram mediocriter feruefactam.Conducit & caſtorium ex aqua mulſa potum pondere trium obolorum: in iis verò qui à malo victi ſunt,præclara remedia recuſanda ſunt. Porrò mordacitate ſingultum producente, primùm ſufficiens remedium vomitum ipſum reperiemus: deinde etiam ſenſus ſtupefactionem,& morſum inferentium alterationem ac diſcuſſionem. Stupefiunt itaque ſenſus per refrigerãtia:alteratur autem mordacitas per obtũdentia. Eiuſmodi mixtæ facultatis ſubiectum pharmacum exiſtit, & F quæ ei aſſimilari poſſunt.Habet autem hoc modo,Aſclepiadæ pharmacum ad eos qui ſtomacho exuruntur, & ad vehementes ſingultus, voluuloſáſque ſtomachi affectiones: Coſti,ſpicæ nardi,chryſobalani,croci, roſarum viridium,maſtiches,cuiuſque drachmas quatuor,aſari, aloes, cuiuſque drachmas duas, opii drachmam vnam, ſubige cum pſyllii cremore,& digere in paſtillos, quorũ tres pro vice dato.Ego verò chryſobalano reprobata, paſtillo qui aſter appellatur ad hos vtor, qui paulo mox ad ſtomachi ſubuerſiones deſcribetur. Obtundit autem mordacitatẽ G & ex ea obortum ſingultum ſedat intubi ſuccus potatus, cucumeris ſemen decorticatum tritúmque bibitum, lactucæ ſemen eodem modo,item portulacæ ſuccus potatus,ipſaque portulaca in cibo ſumpta: myxarũ decoctum in potu acceptum. maximè omnium tamen præſtat lac recẽs mulctum potatum.

De bulimo,id eſt ingenti fame, Cap. VI.

BVlimos ex ſtomachi frigiditate oboritur,indigentiáque ac virium imbecillitate:& ab externo frigore ferè intotum initium capit. *Vox ipſa Græca eſt, & Latinis ma-* H *gna fames interpretatur.* Fames enim in principio multa adeſt, quæ tamen non vſquequaque perdurat. Nam poſtea repentè animo linquuntur,cum extremarum partium refrigeratione,& ſpiritus defectione.Et ſanè quidã in locis deſertis,aut in balneo in malum iſtud collapſi,ex

inſtanti perierũt,auxilii facultate deſtituti.Peregrinationes autem & itinera lõga,maximè per niuem facta, affectionem hanc inducunt.Eos itaque qui in itinere, aut aliàs fame magna citra febrem infeſtantur, refouebimus ac reuocabimus aceto aut pulegio ad odorandum exhibito.aut terra,quæcunque tandem obtigerit,aceto conſperſa:item pomis ac aliis qui inueniri poſſunt fructibus.Auxiliatur & panis recens naribus admotus, & caſeus boni odoris,caro ſuilla aſſata aut cocta: & in vniuerſum omne quod valde nutrit:maximè verò quod nidoroſum ac probè cõditũ habet odorẽ. his enim vtplurimùm multi refocillantur.Cæterùm & extremæ eorũ partes faſciis conſtringendæ ſunt,manuúmque ac pedum ſummitates calidæ aquæ feruentiori imponendæ, & ipſi quoque ſtimulatis eorum maxillis, crinibúſque ac auribus vellicatis excitandi. Reuocatis autem ab exolutione panem ex vino diluto offeremus,aut aliud quiddam eorùm quæ aceruatim vires reparare poſſunt, velut ſunt oua ſorbilia, alica cum vino.Compendioſiſſimùm enim auxilium ex cibo ſperare poſſunt: quem etiam ſi oblatum acceptare non poſſint,ori indere oportet violenter, cogeréque vt ipſum transglutiant. Eueſtigio enim & à fame & ab animi deliquio liberantur,& celeriter excitantur. Accedit etiam n febribus(rarò tamen,neque citò)verùm circa vigorẽi ac declinationẽ. Si itaq; circa remiſſionis exacerbationum febrilium tempus, eius acceſſio irruat, aut circa exacerbationis declinationem,intrepidè eis cibi ſunt offerendi: ſi verò in principio acceſſionis febriis, aut in vigore apparuerit,per prædicta odoramẽta conabimur eos primùm reuocare,maximè per ea quæ frumentacei generis exiſtunt:velut eſt polenta aqua madefacta, aut poſca, aut panis calidus vaporem adhuc emittens. Fricatio etiã extremarum partium adhibeatur,& cataplaſmata ex palmis,aut malis cotoneis,aut polenta, in vino diluto decoctis: atque hæc vſque ad remiſſionem facere oportet, vt opportunè cibum offeramus.Quòd ſi ex his nihilo melius habeant,audendum eſt per ciborum ingeſtionem auxilium afferre.Farinæ itaque craſſioris cochleare vnum, ex aqua mulſa quæ lactis ſpeciem ac teporem in tactu de ſe præbet.exhibeto:buccellas item vnà atque alterã vino madefactas.His enim refocillati ac reſpicientes ex improuiſo,deinceps vſque ad remiſſionis tempus perueniũt, in quo tum corporis curationem,tum ſufficientem ordinabimus cibum. Vitabimus autem omnino in iis qui hac affectione ſunt apprehenſi, longiorem cibi dilationem ac inediam.& ne alternis tantùm diebus cibum offeramus: verùm ſolerti ratiocinatione facta, ſingulis horis ſimpliciſſimũ modicúmque cibum dabimus. Aſſidui enim bulimi & exoluunt & in animi deliquia inducunt, quibus ægrè auxilium reperitur.

De animi deliquio, ex Philumeno,
Cap. VII.

ANimi deliquium, ſiue in febribus, ſiue citra febres contingat ex præmanifeſta cauſa, velut eſt plurima ſanguinis aut vẽtris excretio,aut aſſidua ſurrectio,aut motus,aut dolor,aut timor: auxiliũ ferto ex cauſarum ablatione,de quibus abſolutiſſimè in febrium tractatu à nobis prædictum eſt,quinto videlicet Sermone. dicetur autem ſummatim & paucis etiam hoc loco de iiſdem. Frequentes igitur ſurrectiones eis prohibendæ ſunt, & aceruatim facta euacuatio cohibenda,doloréſque mitigandi: cauſæ etiam quæ timorem inducũt ſoluendæ,ſiue forinſecus accedant,ſiue ex humoribus in corpore oboriãtur. Extremæ corporis partes,animi deliquiis irruentibus,cõſtringantur:cucurbitæ etiam aliquando tum poſterioribus,tum anterioribus ſtomachi partibus affigantur, & in latus etiam apponantur. Caput autem agitatum leui manus impoſitione cum coarctatione etiam comprimatur. Odoramenta quoque offerantur,& aperto ori digitus,aut pẽna immittatur,facies verò ac ſtomachus vehementiſſimè fricetur. Hoc enim modo præoccupati refocillantur,viréſque recolligunt,neq; in periculũ animi deliquii incurrunt.Reuocatis autẽ,ſi quidem febre careant,cyathi III. aut IIII. frigidæ aquæ in potu exhibẽdi: quã tamen paulatim & per interualla abſorbeant.aut cremorem pal-

A marum,vuarum paſſarum,malorum cotoneorum, roſarũ aut pampinorum,aut alicuius conſimilis,aut vuæ acerbæ nondum maturæ ſuccum cum frigida aqua, aut mẽthæ ramulos tres tritos cum mali Punici dulcis ſiue acidi ſucco,præbeto abſorbendos:aut polentam cũm Punici ſucco. Forinſecus autẽ ſtomacho ea imponẽda ſunt quæ ſuprà ad cardiacos & bilem vomentes ſunt deſcripta.

De iis qui in balneo animo linquuntur,
Cap. VIII.

QVI in balneo animo linquuntur, aut magis animo B linqui incipiũt,eos celeriter educere oportet, neque multa aquæ infuſione humectare: qui autem iam inciderunt,celerrimè exportandi ſunt.Et reliquum quidem corpus leui quopiam velamine cooperiendum: facies verò ſpongia frigida imbuta madefiat, aut frigida aſpergatur. Fricãda etiam facies,ſtomachúſque & pedes.Os quoque aperiendũ pẽnarũ aut digitorũ immiſſione:omniq; modo conãdũ,quò humor ipſius animi deliquii autor euomatur,aqua tepida ori inſtillata. etſi enim nihil inde euomant,ſtomachus tamen irritatione firmatur quæ animi C deliquiũ ſoluit. Auxiliatur etiam ad oris apertionem auditoriorum meatuum compreſſio,ſimiliterque oſſium quæ à petræ duritia lithoeidea,*hoc eſt petroſa*,appellatur.Qui verò vilioris ſunt conditionis,etiam alapis ſunt cædendi, capillorum quoque facta euulſione. Et vociferatio quidẽ vnius,vtilis eſt:multorum,aut & ſimul edita,nocet. Cæterùm à vehementi animi deliquio conualeſcentibus,tum in calidam,tum in frigidã aquã demiſſiones,velut mortis cauſæ,timendæ.aut enim laxatis corporibus,calore diſcuſſo & reſoluto,pereunt: aut à frigiditate adſtrictis,ex- D tinguuntur.

De ſtomachi imbecillitate,& ſupinitate,ac ſubuerſione,ex Galeno, Cap. IX.

QVÆ ſupinitas ſtomachi appellatur, ex intemperie quacunque tandem oboritur,nullis humoribus vitiatis.Oboritur etiã ex multitudine humorũ, nulla tamẽ maligna qualitate accedẽte.Stomachus enim à largo humore fortiter madefactus,ad ſimilitudinem amplitudinis totius vẽtris laxatur,adeo vt cibis obuolui, eóſq; contegere non poſſit: & propterea circa ipſum humores ſu- E pernatant:quos vbi ventriculus abrumpere omni impetu annititur,anxietatis acceſſionẽ perfert, ac prius quàm cibus præbeatur,extremæ imbecillitatis. Facillimè autẽ hæc affectio curatur,inter reliquas ſtomachi affectiones longo tempore perſeuerantes.Opus verò habet pharmacis humorem deſiccare valẽtibus, cohiberéque ac adſtringere laxatum corpus.Itaque ſi in profundum vſque humiditas extundatur,& craſſa tenáxque exiſtat, pharmacũ miſcere oportet extenuatorium & veluti conſumptiuum, quale eſt acetum & acetum mulſum.Si verò eiuſmodi hu- F miditas non exiſtat,neque in profundum vſque corporũ extendatur,adſtringentia ſola ad curationem ſufficiunt. Magnum autem ſignum ad cognoſcendum frigidáne ſit an calida ſit hæc affectio,ſenſus ægri præbet:ſi quidem aut nullam aut aliquã ſitim perceptet. Supinitates igitur ſtomachi ex vitiatis humoribus obortæ picra,curantur,quẽ admodũ paulo pòſt dicetur, vtpote quæ celerrimè vitiatum humorem repurgat.Subuerſiones verò & nauſeæ ex imbecillitate ſtomachi factæ,per intemperiei correctionem ſanantur,& per incumbentis humiditatis deſiccatio- G nem.Si quidem autem calida affectio exiſtat, catapotia adipſa & ſitim tollentia exhibeantur,quæ ad eos qui ſtomacho exuruntur,ſunt deſcripta, & maximè quod ex roſis,ſpica nardi & radice dulci conſtat. Ad frigidiores verò & humectiores affectiones,conueniunt ſubſcripta. Aſclepiadæ,ad ſtomachi ſubuerſiones: Succi acinorum mali punici acidi ſextarios III. ſucci menthæ ſextarium vnũ, coniice in vas fictile,& decoque aſſiduè agitando, & vbi coacti fuerint,ablatos recondito,&ante cibum,myſtrum vnum aut duo exhibeto. Aliud. Vuam acerbam im- H maturam arefactam,contuſámque & cribratam in promptu habe,& cochlearii menſura ex aquæ frigidæ cyathis duobus præbe. Aliud, quod calidioribus diſpoſitionibus magis commodum eſt,ſicut etiam præcedens: Mala punica matura, & in vigore perfecta quinque aut ſex

numerò,integra vnà cum putaminibus contunde, & infuſis aquæ pluuialis ſextariis tribus vſquequo ad tertias omnis liquor redactus fuerit,decoque,exprime,ac percola,liquorémque expreſſum rurſus per ſe decoque, donec ad mellis ſpiſſitudinem redigatur:ac inde cochleare vnū aut duo exhibe:iis qui febre carēt cum vino,febricitantibus verò ex aqua. Aliud valde bonum. Succo mali Punici acidi,ac intubi,æqualibus portionibus permixtis, menthæ ſiccæ tenuiſſimè tritæ,parum quiddam inſperge,& cyathi menſura bibēdū præbe.Idē facit oxylapathi ſemen tritum ex aqua potatum:ſimiliter & ſemen portulacæ. Vtere etiam confidenter ad ſtomachi ſubuerſiones, Amazonum paſtillo, & eo qui aſter appellatur, quorum compoſitionem paulo pòſt in nauſeæ tractatu deſcribo. Vtere quoq; cataplaſmatis & epithematis, quæ mox poſt ſermonem De nauſea deſcribentur.

De nauſea, ex Galeno, Cap. x.

NAuſeæ,ex vitioſo humore tum calido tum frigido gignuntur: qui in ventre continetur, aut in concauitate ipſius innatat, aut in tuniculis eius infartus inſtar viſci adhæret,atque ægrè auelli poteſt:aut ſeroſior & medicatior exiſtens in ipſis ventriculi tuniculis, velut aqua in ſpongia imbibitur. Atqui eiuſmodi humores ex ventris intemperie cum calida tum frigida aliquando generantur. aliquando autem ex aliis partibus prius affectis, in ipſum ventrem, velut excrementa illarum confluunt, vtpote ex hepate, aut ſplene, aut capite, aut ex vniuerſo corpore.Quando igitur aliæ partes prius afficiūtur,omni modo vniuſcuiuſque propriæ acceſſionesc oncomitātur: & ipſe æger primùm affecti membri læſionem ſentit. aut enim caloris ſenſus iuxta affectum membrum ipſi cōtingit,aut frigoris,aut grauitatis,aut etiam tactui noſtro durum,ſuccumbit.Si verò vniuerſum corpus vitioſis humoribus repletum eſt,idipſum ex calore & eruptionibus papularum circa cutem cognoſcitur,atque ex ipſa adeo vrina.Quòd ſi nihil horum adſit,certum eſt ventrem ipſum aliquo modo ægrotare.Si itaque cibi in ventre nidoroſi fiunt,nullo huiuſmodi cibo aſſumpto, velut ſunt piſces, aut oua in ſartagine fricta,aut alii conſimiles, neceſſe eſt ratiocinari cauſam calidam eſſe,quæ hoc in ventre operatur.Si verò aceſcunt in ventre cibi,nullo huiuſmodi cibo ſumpto,velut ſunt piſces, aut oua in ſartagine fricta, aut alii conſimiles,neceſſe eſt conſiderare frigidam cauſam eſſe,aut atræ bilis humorem ventrem infeſtantem. Manifeſta autem erit cognitio & ſcientia cauſæ, quam habes ſuſpectam. Frigidis enim pharmacis cibiſq; ac potibus ſtatim adiutum hominem videbis, ſi quidem calida diſpoſitio extiterit:ſi verò frigida,calidis cibis & pharmacis iuuabitur,à frigidis verò lædetur.Cæterùm & ſitis ad calidā affectionem cōcomitatur:ſiti autem ferè intotum carent,qui frigidam intēperiem habent,niſi ſalſa ſit pituita.Atqui ex diligenti vomitus inſpectione,eiuſmodi quoque cognoſcuntur affectiones.Si enim intēperie quadam venter afficitur,aſſumptos cibos ad intemperiei naturā permutat,vt appareant vomitu redditi cibi,citra alicuius humoris complexum,in nidorem aut acorem permutationem ſuſcepiſſe.Si verò humor quiſpiam vitioſus amplitudini innatet,& cibum corrumpat,ipſi cibi manifeſtè eiuſmodi humore madefacti apparent, & in illius naturam permutati.Quum verò cibi amplitudini ventris innatent,humorem ipſum affligentem producunt,qui vbi infartus,aut imbibitus,vt dictum eſt,in ventris tuniculis fuerit,ſi quidem calidus ſit,ſiticuloſos facit,& ciborū inappetentiam inducit: ſi verò frigidus ſit, ciborum appetentiam excitat, & ſitim extinguit. Nauſeæ autem vtriſque accedunt,& inanes vomendi irritationes, quæ lancinant tantùm & nullum humorem educunt. Prædictum autem & antea eſt,quòd,ſi tenues humores & venenoſi exiſtant,quos etiam *Græci* ἰχῶρας, *hoc eſt ſeroſos*, appellant,per profundum ſolidorum ventris corpuſculorū procedunt,& velut aqua in ſpongia imbibuntur. ſi verò tenaces ſint,circa internam ventris ſuperficiem viſci modo adhærent.Seroſi itaque humores vtpote tenuium partium exiſtentes,non ſolùm ante cibos,ſed & poſt acceptū cibum,vomitum inducūt,perpetuò nimirum motu ver-

A ſati:qui verò ſuperficiei ventris infarti adhærent, ante cibum magis inanes vomitiones mouent. Diligenter itaq; conſiderare oportet,num ventris tātùm affectio hæc ſit, aut alicuius alterius membri:deinde qualis affectio exiſtat,an calida,aut frigida,humidáve aut ſicca. Et ſi quidē ex alia quadam parte aut ex vniuerſo corpore humores in ventrem confluant,priorem curam membri prius affecti habere oportet:ita tamen vt neque ventrem ipſum negligamus. qui enim primùm affectā particulā curat, velut fontem omnium in ventrem influxionum excindit.Ventre autem ſolo affecto,diſpoſitionis in ipſo qualitate B cognita medebimur.Calidam itaque intemperiem ſemper refrigerare oportet,in quocunque tandem membro exiſtat,frigidam autem calefacere:eodémque modo humidam deſiccare,& ſiccam humectare:innatantes autē amplitudini ventris humores euacuare, ſiue per vomitum, ſiue infernè per aluum commodius id fiat. Qui verò in tuniculis vētris infartus adhæret, aut imbibitus eſt vitioſus humor, per repurgantia ipſúmque incidentia ac euacuantia pharmaca eſt curādus.Intēperaturæ enim in hu- C moribus conſiſtentes,pharmacis humores euacuantibus opus habent.Qui verò abſque vitiato humore,ab intēperie ſola quacunque tandem,maximè tamen calida & ſicca infeſtantur,in tabem omnino perueniunt, pharmaco euacuante purgati,etiamſi exhibitum pharmacum imbecillius exiſtat:quale eſt ex aloe picrum appellatum. Quomodo igitur vnamquanque intemperiem,ſiue ſimplicē, ſiue mixtam curare oportet,iam prædictum eſt in quarto huius tractationis Sermone:dicetur tamen opportunè & D hic de eadē re,ſed paucis. De intemperie frigida. Iis itaque qui ex frigida intemperie afficiuntur, pharmacum ex tribus piperis generibus commodum exiſtit,aut quod ex calamintha cōſtat,aut aliud quoddam conſimile, ex vino tenui aut aqua potatum.Forinſecus autem ſtomacho maſtichen Chiam,vnguento nardino dilutam & tritam,purpureáque exceptam lana imponito. Vinum verò exhibendum eſt rufum ſubadſtringens & vetuſtius,& cō ſimiles etiam cibi. De intēperatura calida. Iis verò qui E à calida intemperatura afficiuntur,cum mediocriter adſtringentibus & refrigerantibus forinſecus ſtomacho ac ventri adhibitis,medeberis,ita vt quanto magis calor excellat,eo amplius refrigerantia adaugeas. Cibum autem exhibebis,alicam ex vino albo & tenui,& ſubadſtringente:ex volucribus,macras & non fœtidas,ac quæ his conſimiles exiſtunt.Si autem humor tenuis bilioſus aut ſeroſus in ventris amplitudine contineatur, tenuiſſimo ptiſanæ ſucco exhibito vomere cogimus,digitis aut pinnis immiſſis:aut aloes drach.i.cum aqua tritam potādam da- F mus.calidorum enim in ventre humorum optimū pharmacum eſt aloe,vt in vna ſæpe die ſtomachicos ſanet. Si verò pituitoſi aut viſcoſi & craſſi humores amplitudini ventris innatent,aceto mulſo vtendum eſt,in quo ex incidentibus,ac repurgātibus mediocritérque calefacientib' quædā ſunt decocta:iis verò quibus vitioſus humor intrinſecus circa ſuperficiem vētris infartus adhæret, vt ægrè auelli poſſit,ex aloe picra appellatā compoſitio vtilis exiſtit,quæ viſcoſum humorem repurgare conſueuit,craſſúmque extenuare per vires eorum quæ cū aloe ſunt cōmixta:quòd ſi ſeroſa humiditas tuniculis ventris ſit imbi- G bita,quæ (vt prædictum eſt) nū ſolùm ante cibū,ſed poſt acceptum etiam vomitus mouet, primùm Amazonū paſtillus conuenienter exhibetur,qui picræ eſt ſubſcriptus. Mediocriter enim per hunc vomitibus prohibitis, deinde ex aloe picra appellata vtimur. Cuius compoſitio hæc eſt:Aloes drach.c.xylobalſami,maſtiches,croci,ſpicæ nardi,aſari,cinnamomi,cuiuſque drach.ſex.contere & repone arida,& exhibe perfecto pondere ſcrup.xii. ex aquæ frigidæ aut calidæ cyathis xii. Andromachus ad prædicta etiam floris iunci odorati drach.ſex,adiicit:& aloē lo- H tam conicere iubet.Verùm quod cognoſcere operæpretium eſt,ad ventris ſubductionem illota aloe conueniētior exiſtit:quæ enim lota eſt, multùm à medicamentaria facultate deponit quam confidentius etiam exhibere quis poſſit eis qui non valde febricitant, & quibus firmitatem ventris addere volumus.Quare ſcire oportet ex vi-

tiatis humoribus affectiones circa ſtomachum & ventrẽ, A per pharmaca ex aloe vtiliter ſubduci & euacuari poſſe: quæ in maximam perniciem perueniunt per adſtringentium eduliorum, potionum, ac pharmacorum exhibitionem. Aſclepiades autem picram eodem quo Themiſon modo apparare iubet. habet autẽ hoc modo: Aloes drach. c. maſtiches, croci, ſpicæ nardi, aſari, cinnamomi, cuiuſque vnc. I. & pro xylobalſamo carpobalſami vnc. I. contũdito ac per anguſtiſſimum cribrum excutito, ſiccúmque, ne in aerem tranſpiret, aſſeruato, & drach. I. tãtùm ex frigida B præbeto: niſi menſes ciere velis. nam tũ præſtat præbere ex vino. Educit mẽſtrua fœminarũ: facit & ad vuluæ affectiones: propriè autem ad ſtomachi ſubuerſiones. cõducit hepaticis, affectionibus renum, atque omnino admirandam potentiam habet. Ad refrigeratos autem & qui pituitam craſſam & viſcoſam in ventre habent, ſubiectum pharmacum commodum exiſtit. Calefacit enim & extenuat ac diſſecat craſſitiẽ, viſcoſitatémque repurgat. Habet autem hoc modo: Corticis radicis fœniculi viridis ſeſcuncem, aceti ſeſquiſextarium, aloes quadrantem. Cortex cum aceto ad tertias decoquitur: deinde percolato C aceto, mellis Attici vnc. XV. adiicimus, & ad mellis craſſitudinem coquendo redigimus, & contritæ in mortario aloæ paulatim hoc ipſum acetum mulſum coctum affundimus: poſtea verò ſimul vnita tollimus, ac vtimur. Datur ad ſummum menſura cochleariorum trium. Alia compoſitio quæ dulcis appellatur. Aloes ſeptuncem, iridis ſextantẽ, maſtiches ſeſquiũciã, nardi Celticæ vnc. I. piperis drach. IIII. myrrhæ drach. IIII. aceti chœnices ſeptẽ, cyathos ſeptẽ, mellis lib. III. ſextariũ I. corticis radicũ fœniculi lib. III. Corticem fœniculi in aceto præmaceratum, D ad tertias decoque & percola, reſiduóque aceto mel adiice, ac rurſus decoque vſquequo probè cogatur: deinde ſicca in mortario ſimul admiſce, & cochlearium vnũ exhibe. Conducit frigidioribus temperaturis, & aluum pituitoſiorem mediocriter ſoluit, & caput leuius reddit.

Amazonũ paſtillus: Facit ad voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones. Voluulos autem fortes ſtomachi ſubuerſiones appello. Quemadmodum enim in voluulis vomitus cum vehementi contentione fiunt, & ſtercora reuomunt: ita etiam alios vomitus concitatos voluuloſos appellare poſſumus. Conſequũtur autem huiuſmodi vomitus, vbi magna E moleſtia affectis membris, à ſeroſis medicatíſque ac venenoſis humoribus eſt illata: & ſi aliquo modo imbecillior fuerit venter, geminatur malum ex mordacitate. Quapropter ita inſtruenda curatio eſt, vt ſimul odoras qualitates affectis membris offeramus: quales ſunt aromatum quorundam & ſeminum in ciborum vſum veniẽtium: velut eſt aniſum, & apium, & ſimilia. quemadmodũ enim graueolentia omnia ſtomachum ſubuertere conſueuerunt: ſic odora corroborãt, maximè quæ nobis ſunt familiaria & in cibo accipiuntur. In quibus itaque coniectamus F ſeroſos humores in ventris tuniculas imbibitos eſſe, iis hoc pharmacũ magis conueniet. quibus verò circa ſuperficiem ventris tunicularum infarti adhærent, eis picra vtilius exhibetur. Quòd ſi exhibitam picram reuomant, coniectare oportet mixtam eſſe affectionem, & tũ tuniculis imbibitos, tum ſuperficiei infartos humores, in ventre abundare. Quare vtile fuerit paſtillum præbibendum exhibere, vt mediocriter vomitum prohibeat: deinde autem pharmaco picro vti. Eſt autem paſtilli compoſitio G hæc: Seminis apii drach. VI. aniſi drach. VI. comæ abſinthii drach. IIII. myrrhæ drach. II. piperis drach. II. opii drach. II. caſtorei drach. II. cinnamomi drach. VI. in paſtillos redigito, & ad ſummum drach. I. exhibeto. Ego verò, inquit Galenus, præſcriptum pharmacum citra myrrhæ admixtionem apparare conſueui, ob medicamentariam eius vim, piperis pro eo coniiciens drach. II. ita vt in vniuerſum piperis drach. IIII. accipiantur. Datur ſtomachicis ex vini diluti cyathis III. Cholericis autem ſiue bilem effundentibus ex aqua frigida. iis autẽ qui cibum reuomunt, H ſi quidem ſiticuloſi fuerint, & caloris ſenſus eos circa os ventris infeſtet, & ſanitatis tempore frigidam bibere ſint aſſueti, ſimiliter ex frigida præbe: ſi verò nõ ita habeat, ex calida. cœliacis, & ad inteſtinorũ tormina ex decocto myrti: ſplenicis cum aceti mulſi cyathis tribus.

Aſclepiadæ paſtillus inexuperabilis, aſter appellatus.

Pharmacum quod proſperè accommodatur, dolorem leuans, ſomnum inducens, multæ omnino vtilitatis. Etenim morbos circa ſtomachum mirabiliter ſanat, acidos ructus & difficilem concoctionem aufert, inteſtinorum tormina, & voluulos, inflationéſque curat. Prodeſt hic paſtillus ad capitis dolores potatus, & aceto dilutus forinſecus fronti illitus. Ad dolores aurium facit perdicii ſucco liquefactus: facit & ad dentium dolorem tritus & galbano exceptus, aut fici ſucco, & cauernæ inditus. Ad oculorum affectiones & fluxionum impreſſiones paſſo diluitur, & lana ex eo irrigata imponitur. In tonſillarum affectionibus, tepefactus ac dilutus ex aqua mulſa præbetur gargariſſandus. Vtilis eſt ad omnem ſanguinis fluxum vino myrtite diſſolutus. Ad deſtillationem inueteratáſque & recentes tuſſis affectiones, vino ſcybelite aut theræo eliquatus. Prodeſt ſuppuratis & phthiſicis, marrubii decocto liquefactus. prodeſt dyſentericis, cholericis, & ſanguinẽ reiectãtib⁹, ſanguinariæ ſucco dilutus. prodeſt ad omniũ reptilium plagas ex rutæ decocto potatus. Soluit per circuitum repetẽtes febriles acceſſiones, ſi duabus horis ante aduentantem febrem ex vini diluti cyathis III. exhibeatur. Fœminarum menſes ciet, artemiſiæ ſucco dilutus ac potatus. facit & ad veſicæ affectiones vino mulſo ſolutus: quo modo & ad vuluæ ſtrangulationes prodeſt potatus. facit ad articulorum dolores & podagram, gentianæ decocto diſſolutus ac potatus. Compoſitio autem eius hoc modo habet: Caſtorei, opii, myrrhæ, cuiuſque drach. IIII. ſpicæ nardi, caſiæ, terræ Lemniæ, corticis mandragoræ, cuiuſque drach. IIII. croci drach. ſex, dauci, ſtyracis, aniſi, ſeſeleos, ſeminis hyoſcyami, cuiuſque drach. octo. myrrhã ſtyracem & opium in vino odorato diſſolue: reliqua autẽ contuſa & cribrata inſperge, ac ſimul vnita in paſtillos redige, ciceris magnitudinem æquantes, quibus in vmbra deſiccatis vtere. Et de pharmacis quidem quæ in potum ſumuntur, hactenus. Decubitus autem ſurſum vergens, in omnibus quomodocunque nauſeantibus & vomentibus adornetur, in conuenienti & affectioni contraria domo. Quæ frigida quidem ſit, affectione exiſtente calida: contrà verò calida, vbi frigida affectio exiſtat. Extremæ corporis partes fricentur, manibúſque calefactis palpentur. quin & violentius adſtringantur: deinde pedes & manus in aquam ſolito calidiorem demittantur. Odoramenta autem admoueantur naribus olfacienda boni odoris: velut roſæ, mala cotonea, pulegium, mẽtha, malabathrũ, ſpica nardi. Caput verò fomento olei dulcis frequentius irrigetur: in calidioribus verò ex roſaceo. Stomachus abſinthii cremore irrigetur, roſaceo in calidioribus admixto: nardino autem frigidioribus, apio inſuper aut cumino, aut petroſelino adiũcto. Ex quibus ſi nullum commodum ſentiatur, ad cataplaſmata ex palmis tranſeundum quæ paulo pòſt dicentur. Conueniunt etiam ea quæ aloen, abſinthium, & mala cotonea accipiunt, & aliquando quoque alumen. Idem præſtant & cerata ex his apparata. Si verò inflammatio circa præcordia exiſtat, communia cataplaſmata adhibeãtur. Iis qui in ſtomacho exuruntur, frigida, etiã aqua quãplurimùm decocta: deinde rurſus refrigerata, abſorbenda præbeatur, ita vt cyathi vnius menſura, aut duorum, aut etiam trium, paulatim tamen abſorbeatur. Colluta etiam & in ore retenta, nauſeas tollit, iis quibus propter obſtaculũ aliquod potus eius negatur. Eodem modo aſſumitur poſca diluta. Portulaca etiam commanducata, & offa myxarũ, & cucumeris ſemen cochlearii menſura mirabiliter prodeſt. Porrò affectione diutius permanente, & cibis præ morbo non retentis, cucurbita ad os ventris cum plurima flamma affigatur, donec locus rubefiat, atque ipſa adhuc affixa cibus præbeatur. Ad quotidianas autem nauſeas, & aceſcentem cibum, ac vomitus: coriãdri ſemẽ tenuiſſimè tritũ, cochlearii mẽſura, veluti farinã aquæ inſperſũ bibẽdũ præbe, aut maſtiches cochleare ex frigida aqua, aut lactucæ albæ ſemẽ cochlearii menſura ex aqua, præbe iis qui ſtomacho exuruntur.

Cataplaſmata & epithemata ad nauſeas & vomitus, Cap. XI.

CAtaplaſmata ad eos qui cibum nō retinent, quos veteres propriè ſtomachicos appellauerunt. Farina fœnigræci, & maluæ ſemen aridum tritum, melli commiſceatur. Si verò præ duritie contundi non poſſit maluæ ſemen, ipſum decoctum & tritum modico oleo adiecto in malagmatis formam reducito, & vtitor. Aliud. Lolii & irionis farinam ſubige cum melle, & pro oleo liquidam picē admiſce. Ceratum autem conuenit ex olei irini fæce, ceraque ac modico caſtoreo. Aliud ceratum. Ceræ quadrantem, olei irini ſeſcuncem, galbani vnciam vnam, opopanacis drachmas quatuor, caſtorei drachmas quatuor. opopanax aceto teritur. Manifeſtum eſt autem talia in frigidis diſpoſitionibus adhiberi. Cæterùm epithemata hæc ad prædictas affectiones per experientiam (vt Galenus inquit) conducunt: non modò eorum qui ea deſcripſerūt, verùm noſtro quoque indicio comprobata. Aſclepiadæ epithema ad ſtomachi ſubuerſiones & choleras, ſiue bilis effuſiones:

Œnanthes, croci, florum roſarum, ſertulæ Campanæ, maſtiches, ſingulorum drachmas octo. cum paſſis palmis ſubige, modico roſaceo affuſo, & veſtis detritæ panniculo excipe, ſtomachóque ac ventri impone. Aliud. Œnanthes, omphacii, florum roſarum, maſtiches, ſingulorum drachmas quatuor, aloes, aluminis ſciſſi, vtriuſque drachmas quatuor, vini dulcis myrtei quod ſatis eſt. trita excipe palmis paſſis, & vtere. Aliud epithema ad ſtomachi imbecillitatem & dolorem, & ad eos qui cibum retinere non poſſunt. Palmarum paſſarum ſeſcuncem, œnanthes vnciam vnam, thuris vnciam vnam, maſtiches vnciam vnam, ceræ libram vnam, vnguenti nardini, aromatis ſpiſſati libras duas, vini quantum ſufficit. palmas in vino veteri maceratas optimè cōtere: deinde maſtichen & thus, vnumquodque per ſe optimè tritum adiice, ac rurſus ſimul tere. Liquefactæ autem cum vnguento nardino ceræ, œnanthen tenuiſſimè tritam inſperge, ſimúlque vnita & refrigerata ad reliqua in mortarium coniice, & probè remollitis vtere.

Aliud epithema ad ſtomachi ſubuerſiones, & circa ipſum vexationes facit & ad particulares inflāmationes. Œnanthes beſſem, croci, roſarum ſiccarum, ſertulæ Cāpanæ, maſtiches, ramentorum electri, ſing. drach. IIII carnis phœnicobalanorū quadrantem, vini myrtitæ quātū ſufficit. arida contunde & per anguſtiſſimū cribrum excute, & vino myrtite diluta, in cerati craſſitudinē redige: deinde palmarū carnē adiice, ſimúlque cōtunde, & cerato ex oleo roſaceo apparato excipe. pòſt verò linteolo infartum, ad os ventris impone. Prodeſt etiam oculorum inflammationi.

De choler. ſeu bilis effuſione, Cap. XII.

CHolera appellatur, quū ob multas cruditates vomitus bilioſus & nidoroſus & acid⁹ oboritur, ad plures horas continuè perſeuerans, & venter infernè eadem excernit: ſequiturq; ſitis, & exudatio, & impeditus pulſus, muſculorūmque manuū ac pedū, maximè verò ſurarum contractio & tenſio. Siquis igitur mox in principio aut coaceruatim, ea quæ efferuntur cohibere aggrediatur, is maioris mali author erit: inutilia enim quū ſint, euacuatione opus habēt. Quare cōuenit, ſi nō ſpōte ferātur, opportunè irritare, aquā tepida exhibita, ac ægro vomere iuſſo. aqua enim mulſa mordacitatē operitur, torſionéſque auget: aqua verò oleo mixta, auget fluxiones. quare aqua tepida potata vomant, quotieſcunque quidē cibis nimiùm fuerint expleti, priuſquā illi corrumpātur. Adiuuare etiā oportet per ſedē excretionē: alienū enim velut venenū inſidēs, & ventrē ac inteſtina rodit, & humores ex vniuerſo corpore attrahit. Per vomitus itaque opportunā prouocationē, vomitus ipſe ſoluitur & ceſſat. Quū verò humorū excretio quieuerit, colliquamēti autē & tabefactionis ſigna in excremētis ipſis appareāt, velut ſi ſint raſuræ ſimilia, ſtrigmētitiáque & mucoſa, & gracilitas per ambitū corporis fiat, & maximè ſi venter cōſidat & adſtringatur, pulſúſque imminuatur ac præter modū cōdenſetur, tūc ſanè vētrē cooperire & fouere oportet, mēbráque & artus ac muſculoſos ſimiliter locos, oleo multo calido impinguare, & vinculis adſtringere extremas corporis partes. Cataplaſma quoque ventri imponendū ex palmis & œnanthe, quibus hypociſthis, & acacia, & rhus ruber, & malicorium ſint admixta. In potu verò frigida aqua cyathi menſura præbeatur abſorbēda: cauendū tamē ne nimiùm frigida exiſtat. aceruatim enim exhibita reuomitur: & quæ valde frigida eſt, aliquādo innatū calorē ſtupore ſuo extremè offendit, aut inflāmationē ſtomachi aut viſceris alicuius efficit. Inſpergātur autē aliquādo aquæ ſorbendæ pāpini vitis, aut mali Punici ſuccus modicus inſtilletur. Si verò & hoc reuomat, craſſa etiā ſorbitio ipſa faciēda eſt per micarū intritionē, & per cochleare exhibenda. etenim ſi aceruatim deuoretur, aut reuomitur, aut infrà detrahitur. Annitēdū eſt etiā vt priore ſorbitione vomitu reiecta, ruſus altera exhibeatur. Dandus itē mali Punici ſuccus cū menthæ ſucco abſorbēdus, micis minutiſſimè tritis adiectis. ſit autē acidi mali Punici ſuccus, & multa quātitate mēthæ ſuccū excedat. Quòd ſi acriora ſint ea quæ excernūtur, cucumeris ſemē maceratū, deſquamatū & tritū ex aquæ cyathis III. præbeatur. datur etiā vtiliter cū amylo. Pòſt verò, ſomnus procurādus & quies omni modo. At verò vbi intolerabilis effuſio exiſtat, & pulſus emolliatur, apprehēdátque frigiditas & exudatio, aliquādo etiā ſingultus, ad vinū tranſeūdū eſt mediocriter adſtringēs, neque viribus validū, & quod dulce quidē ſit, non autē odorū. Interant autē in ipſum micas, aut alica iniiciāt, ſi fieri poſſit, calidū: ſi verò nō, frigidū. atque ita paulatim & per interualla cochleare abſorbeāt. Sitim verò arcet polēta tenuis ſine ſale vino diluto inſperſa & abſorpta. Vini multitudo vitanda eſt, ac omni arte conandū vt ipſos ſopiamus, ex roſis ac myrto domus pauimento cōſtrato. Odoramenta quoque naribus admoueātur, mala cotonea & ſimilia. reliqua autem omnia eo modo adhibeantur, quo ſuprà in æſtuantibus febribus eſt prædictum. Illitiones etiā ſoporiferæ circa frontē aſſumantur. Aluo autē adhuc egerente, amylū cū decoctione capitū papaueris per clyſterē infundatur: ſimul enim & cohibet & refrigerat, & ſomnū inducit. Ad vomitus verò coercēdos cōmanducare conuenit ſuccūmque deuorare meſpilorū, malorū cotoneorū, pirorū cruſtuminorū, & vuæ, maximè quæ vinaceis interpoſitis ſeruatur, & penſilem quoque vnà cū vinaceis expedit mādùcare. Ad contractiones autē in muſculis factas, veſtis detritæ panniculi oleo calido madefacti conueniunt, contractis muſculis impoſiti: & cerata humida aliquando caſtoreū accipientia, & ex ſicyonio aut irino oleo facta. Quibuſdā eorū etiam maxillares muſculi dolent: quos quū lana operire non ſit facile, (eſt enim iniucundū, & ſudor quoque inde elicitur) illitionibus leniter factis, molliores reddere oportet. In cibo exhibēdi ſunt pedes ſuilli cocti, pulli columbini & gallinarum, perdices, palumbi, turdi, & conſimiles his exiſtentes. Aſclepiades autem cholericis eiuſmodi electum planè remedium deſcribit: inutilibus tamen omnibus prius ſufficienter euacuatis. Baccarum myrti nigrarum exacinatarum Italicum ſextarium vnū, florum roſarum tantundem, carnes palmarum numero viginti, aquæ potabilis ſextarios ſex. decoque ad tertias, & expreſſum ac percolatum liquorem rurſus per ſe decoque, donec ad ſextarium vnum redigatur: cui deinde paſſi myrtitæ ſextarium vnum affunde, rurſuſque decoque donec ad mellis craſſitudinem cogatur, & vtere. Datur ante & poſt cibum cochlearii menſura. vtere etiā ad hos potionibus & epithematibus ad ſtomachi ſubuerſiones præſcriptis.

De ſtomachi adſtrictione, Cap. XIII.

OBoritur aliquibus poſt cibum acceptum, circa concoctionis & digeſtionis tempus, ſtomachi adſtrictio, itémque alui. Æſtuat autem vniuerſum corpus, maximè verò manuū ac pedū extremitates: & facies ipſa rubeſcit: pulſus autem in denſitatem permutatur. Hos multi etiā febricitare exiſtimant. Nocumentū autem omne circa digerendi alimenti difficultatē cōtingit: conſiſtit

enim vt plurimùm in aridis & condenſatam habentibus
carnem, ſpiritu circa vias concluſo & coarctato: vtpote
qui per vapores ab alimento prodeuntes inſpiſſatur, &
ob id quod non efflatur, immodicè concaleſcit. Curan-
tur autem hi in principio quidem cõſtrictione & colli-
gatione extremarum corporis partium, fricationéque
brachiorum crurumque ac coxarum: ſæpe etiam extre-
mitatum compreſſione, ita vt præcipiamus ipſis vt deſi-
deant, & decubitus quoque formam erectiorem faciãt.
quoſdam & lectica geſtare expedit, donec alimentum
omnino ſubductum digeratur. Ante augmenti tempus
diligentiore totius corporis curatione vtendum eſt, ſtu-
dio adhibito vt carnem mollem & humectã reddamus.
Vtilis itaque eis tunc ex oleo inunctio exiſtit parum ni-
tri habens admixtum. Inclinante autem morbo & vigo-
re præterito, aquæ infuſio ad manus pedéſque lauandos
commoda eſt, quo tempore aliquando & calidæ pluri-
mum potum non improbo: nos enim remittente mor-
bo, & paulo longioribus exiſtentibus interuallis, pluri-
mos ante cibum lauimus, & vehementer iuuimus. Perfe
ctiore autem declinatione apparente, etiam vinum exhi
bendum eſt, quò tota affectio corrigatur. cibi autem ſint
facilè digeſtibiles, & quibus concoquendis corpus ſuffi
cit: quos diuidere etiam conuenit, maximè ſi bis cibum
ſumere ſint aſſueti. Quòd ſi in viſceris inflammatione,
adſtrictionis ſtomachi acceſſio contingat, illam ipſam
prius curatione aggredi ac demoliri oportet, per fomen
torum & cataplaſmatum adhibitionem. Cæterùm hæc i-
pſa adſtrictionis ſtomachi acceſſio, frequentius in eis ap
paret qui hepar præter naturam diſpoſitum habent.

De humoribus à capite in ventrem deſtillan-
tibus, ex Galeno, Cap. XIIII.

CApite ex intemperie affecto, (vt multa generat ſuper
uacanea recrementa) omnibus ſubiectis organis inde
nocumentum infertur, recrementis videlicet ad ipſa de-
latis: & promptiſſima quidem ad os & ad nares delatio
exiſtit. deferuntur autem & ad thoracem, aliquibus etiã
ad aures. delationem autem ad os, ſtomachus excipit, at-
que aſpera arteria. De aliorũ ſanè membrorum nocumẽ-
to, iam prædictum eſt. Quum verò ad ſtomachum flu-
xus deferatur & frigidus exiſtat, ad frigidam intempe-
riem corpora perducit, calidus cõtrà in calidam: hic ex-
ulcerat quoque temporis progreſſu: in principio verò ap
petitui nocet & cõcoctioni. Si igitur frigidus fuerit de-
fluxus, tardas concoctiones & cruditates efficit: ſi verò
corruptus, in corruptionem adiget cibos, vnde nidoro-
ſæ, aut fœtidæ, aut acidæ eructationes producentur, aut
etiam alterius cuiuſdam quæ nominari non poteſt, aut
etiam nomen habentis qualitatis. Vbi verò altius deſcen
derit nocumentum, etiam inteſtinum ieiunum afficit, &
ad colum vſque pertingit: atque ad venarum meſenterii
vaſa, per quæ ad hepar ipſum alimenti diſtributio con-
tingit. & quibuſdam quidem deiectio appetitionis acce-
dit: aliquibus verò appetitiones rerum præter naturam,
quas appellant caninas, aut etiam ciborum vitioſorum
concupiſcẽtiæ. Optimum itaque eſt in his velut fontem
malorum excindere, capitis videlicet ſanitati proſpiciẽ-
do: aut, ſi hoc impoſſibile ſit facere ob vehementiam na
turalis intemperiei, omnino tamen eius ſaluti c nſulere
oportet, indic tione ex figura eius accepta quomodo ei
ſubueniri poſſit: non enim quemadmodum aliqui medi
ci, (qui ad omnes diuturnas capitis affectiones ſẽper ex
thapſia & ſinapi cataplaſma imponunt) ſic & te facere vo
lo. Lauacris itaque multis calidis potabilium & dulciũ
aquarum conſolari eos oportet, diſcuſſis ſimul calidis in
capite vaporibus, & omni temperamento melius permu
tato. Nociuus autẽ eſt eis vſus aquarum natura ſua cali-
darum. quæcunque enim ex eis ſulphurulẽtæ ſunt ac bi-
tuminoſæ, ob caliditatem ſuam capitibus natura calidis
aduerſatur: quæ verò aluminoſæ, coarctatione ſua caput
offendunt. ſolis itaque dulcibus aquis citra læſionem v-
ti poterunt. Quicunque verò valde calidũ ac peruſtũ ha-
bẽt caput, iis melius eſt vt æſtatis tẽpore vngantur opti-
mo roſaceo, ex ſolis roſis ac oleo omphacino præparato.
Aliquando verò caput euaporationes calidas ex vẽtre ſuſ

A cipiens, dolore ac intemperie afficitur: & propterea ven-
tris curam habere oportet, ipſiq; robur indere, vt bilio-
ſus humor aut omnino non confluat in ipſum, aut quã-
celerrimè euacuetur, atq; hoc per abſinthii, & picræ ex a-
loe compoſitionis potum. At verò quæ forinſecus adhi-
bentur ventri in his vnguenta, moderatè ſint adſtringen
tia. tale autem eſt æſtate melinum, hyeme verò nardinũ:
aut mulierum vnguenta quæ foliata & ſpicata appellãt.
nam & ipſa calefaciunt ac roborant ventrem. vere autẽ
idoneum eſt maſtichinum. Quòd ſi non ſolùm caput ca-
B lidos ſeroſos humores ad ventris locos demittat, ſed etiã
ipſe venter propriam intemperiem calidam habeat, refri
gerantibus edulijs ac potibus & illitionibus ſemper vti
conuenit, ita vt plus aut minus permutatio ſaltem in his
fiat. Similiter autem etiam vbi ambæ partes, vẽter vide-
licet ac caput, frigidam habuerint intemperiem, calidis
quidem edulijs ac potibus & illitionibus vti oportet: ve
rùm vires ipſorum permutare, iuxta anni tempora tem-
peramento ipſorum aucto aut remiſſo. Cæterùm grauis
mixtura eſt, quum aut in ventrem calidum defluxerunt
C ex capite frigidi ac pituitoſi humores, aut in frigidũ ca-
lidi. Intractabilior eſt autem ea in qua in calidum ven-
trem pituitoſi ac frigidi humores deferũtur: peſſima ve
rò, vbi cum his etiam venter ſupprimitur. Corrumpun-
tur enim humores in ventre moram trahentes, vt & mor
deant ipſum, & vitioſos vapores ad caput remittant. Ete-
nim pituita in ventrem defluens, calefacientibus ac atte-
nuantibus opus habet: os autem ventris, vbi natura cali-
dum fuerit, calefacientibus. Quare conari oportet in
his, vt pituitam in ventrem defluentem, per ea quæ non
D valde calefaciunt ſecemus. quale eſt acetũ mulſum ſim-
plex, cuius præparationem inter concoctoria referemus.
Quum verò pituitoſus humor à capite in frigidum natu
ra ventrem defluxerit, huius affectionis medela facilis
eſt, ſi manè ſimplex pharmacum ex tribus piperis gene-
ribus cõſtans ſumatur. ſed & ſolum piper exactè tritum,
aquæ admixtum bibere licet. At verò abſinthii potus ita
affectis valde aduerſatur. pituitoſum enim humorem i-
pſorum ventri infarcit. Sed neque aloe ſola per ſeipſam
E his prodeſt. bilioſi enim humoris attractoriam vim ha-
bet, non pituitoſi: & propterea bene inuenta eſt cõpoſi-
tio picra appellata, quæ propter aliorũ acriũ ac calidorũ
admixtionẽ, craſſos ac viſcoſos humores ſecat. Verũ fie-
ri nõ poteſt. vt quis hac aſſiduè vtatur, quẽadmodum ea
quæ ex tribus piperis generibus cõſtat, & ſimiliter quæ
ex calamintha. Etenim ſi omni hora etiã his vtatur qui
frigida ventris intemperie laborat, nullum amplius no-
cumentum experietur.

F Diæta cõueniẽs iis qui ſtomachũ habẽt diſſolutũ,
aluum autem adſtrictam, Cap. XV.

GRauis & ægrè tractabilis cõplexus, huiuſmodi cor-
poris apparatus ac diſpoſitio exiſtit, in quo diſſolu-
tum & nauſeabundũ eſt os ventris, quod ſtomachi quo-
que appellatione venit: aluus verò eſt adſtricta. Quæcun-
que enim ipſam ad egerendum impellunt, ea omnia ſto-
machum ſubuertunt, vtque & in eo cibi innatent, & nau
ſeabundus ſit, efficiunt. ad quæ neceſſariò cõſequitur, ci-
bũ quoque nõ probè cõcoqui. Si verò rurſus ea quæ ſto-
G macho grata ſunt edulia eis exhibueris ad tres aut qua-
tuor dies, aluus inde adſtringitur. His igitur in tempore
diæta cõſtituenda eſt: ac in principio quidẽ exhibẽda ſũt
olera ex oleo & garo cõdita, & alia quæ ventrẽ emollire
conſueuerunt. poſtquam verò ſufficiẽs nutrimentum in-
geſſerint, ad extremum aliquid eorum quæ ſtomachum
corroborant, accipiãt: velut ſunt poma & pira, & aliqua
mali Punici genera, quæ citra acorẽ adſtringunt. Ipſe au
tem homo affectus, omnibus his partim experimẽto co
gnitis, quodcunque tandem minimè nociuum & iucun
H diſſimum repererit, eo deinde vtatur: neque tamen mul-
tum ex ſingulis horum generibus acceptandum eſt, ſed
quantũ imbecillitati ſtomachi curãdæ ſuffecerit. facilè
enim ſolubilis aluus ita affectis ſit, quãdo (vt dictũ eſt) à
cæteris cibis aliquid eorũ quæ ſtomachum adſtringunt
comederint. his enim os ſtomachi corroboratũ, ea quæ

ventri innatant,deorſum propellit.

De ſtomachi inflammatione, Cap. XVI.

OS ventris,quemadmodũ & ipſum hepar,eorum quæ adſtringunt complexu ſemper quidem opus habent:multo maximè verò vbi fuerint inflammata. Si enim per laxantem diætam ac ductum , cura eorum quæ corroborant admixtionem curentur,periculum vitæ incurrunt. Medici nanque qui laxante diæta in eis vtuntur,velut eſt oleum dulce per ſe,animi deliquii ipſis authores exiſtunt: neque enim vllum noui ſtomachicum aut hepaticum,qui in eiuſmodi medicum inciderit,ſeruatum.Oportet itaque ſiue oleum ſit,quo inflammationem patietes foueantur, ſiue cataplaſma ipſis imponatur, ſemper aliquid ex adſtringentibus admiſcere: velut eſt vnguentum nardinum, aut melinum:aut ipſum malum cotoneum in oleo decoquere, maſtiche ſimul admixta. Ceratum autem quo aſſiduè in ſtomachi inflammatione vtor,hoc eſt: Ceræ Tyrrhenicæ vnciam vnam, vnguenti nardini tantundem , vel quantum ſufficit, aloes drachmam vnam,maſtiches drachmam vnam. Quòd ſi maiori adſtrictione indigeant,tanta nimirum imbecillitate & diſſolutione exiſtente,vt neque cibos continere poſſint,omphacii ſucci ſicci drachmam vnam,aut ſucci abſinthii tantundem eſt admiſcendum : aliquando etiam ambos addere oportet , & tertium quod ipſis conuenit,hypociſthidis ſuccus exiſtit,& œnanthes & rhois rubri ſuccus , iuxta eam quæ adeſt videlicet diſpoſitionem. Cerati autem amplitudinem augere oportet iuxta proportionem & menſuram reliquorum pharmacorum: veluti,ſi quatuor drachmæ aliarum rerum congregentur,cerati nardini vncias quatuor eſſe cõuenit:duas quidem ceræ , duas reliquas vnguenti nardini. Quòd ſi durius adhuc pharmacum ipſum appareat,apponẽdum eſt vnguenti nardini quantum omnino ſatis erit. Aliud ceratum: Ceræ trientem, roſacei vncias decem,gallarum,aluminis ſciſſi,aloes,florũ roſarum,maſtiches,ſingulorum drachmam vnam. vtere in iis qui vehementi adſtrictione opus habent. Cataplaſmata autem inflãmatis conuenientia,fiunt ex hordeo & ſemine lini,melléque & vnguento nardino, modicóque vino , adiecta maſtiche & abſinthii coma. Ad diuturnas autem inflammationes & iam induratas , magis varia pharmaca adhibere oportet : quæ & emollientium generis & diſcuſſoriorum exiſtunt:veluti eſt quod fit ex ſertula Campana,ſeu meliloto. Compoſitio autem eius multorum modorum eſt , propterea quòd omnibus iuxta præcordia inflammatis conducat , magnáque differentia eius ſub alia atque alia forma apparati exiſtat: alius enim apparatus circa ſtomachum inflammationibus , alius inflammato hepati aut ſpleni vtilior extat. Epithema ſtomachi,quod Philagrius compoſuit , & frequẽter apparatur: Ceræ quadrantem , œnanthes vnciam vnam, aloes ſextantem, maſtiches ſextantem, ammoniaci thymiamatis,bdellii,cuiuſque vnciam vnam , adipis anſerini trientem,ſtyracis vnciam vnam,œſypi beſſem, olei roſacei libras duas , vini quantum ſufficit. Stomachicum contuſum , Andreæ comitis : Cypheos, ſtyracis, terebinthinæ, cuiuſque quadrantem, bdellii, aloes, maſtiches, cardamomi , cuiuſque ſextantem, comæ abſinthii vnciam vnam,propolis trientẽ,ammoniaci thymiamatis ſeſcuncem,ceræ vncias decem,contunde,& vtere.Ceratum emolliens & relaxans,ad induratas inflammationes: Olei ſextarium vnum , aquæ cyathum vnum, adipis ſuilli recentis ſeſcuncem, ceræ trientem, chamæmeli quadrantem, ſquillæ quadrantem , anchuſæ ſeſquiunciam. Epithema ex meliloto, Oribaſii: Meliloti beſſem, ammoniaci thymiamatis quadrantem , bdellii quadrãtem,myrobalanorum ſextãtem, œnanthes ſextãtem,cardamomi vnciam vnam,croci,cyperi,iridis,myrrhæ,zingiberis,aloes,amomi,ſpicæ Celticæ,caſiæ,cuiuſque vnciam vnam,ceræ libram vnam,terebinthinæ vncias XVI.melini,aut nardini,aut roſacei lib.I. aliquando & ſucci balſami ſextantem,thuris vnc.I.Arida contuſa & cribrata cum modico vino in pila conterito:reliqua ve-

A rò in vino diluito,& liquefactis quæ liqueſcere poſſunt, affuſiſque,omnia ſimul vnito ac vtitor. Aliud ex meliloto,ad omnem præcordiorum induratam inflammationem,& ad colicos ac dyſentericos,quod & in Alexandria apparare conſueuerunt,quo vti ſoleo, hoc eſt: Meliloti, cyperorum, myrrhæ,nardi Celticæ,cuiuſque vnc. vnam,croci drachmas octo,cardamomi drachmas octo, cypheos drachmas ſedecim , ammoniaci thymiamatis drachmas XL.terebinthinæ drachmas octuaginta, ceræ drachmas CLX. olei Cyprini drachmas cẽtum viginti, B vini quantum ſufficit. Epithema ex maſtiche: Terebinthinæ dodrantem,ceræ vncias octodecim,maſtiches dodrantem , adipis taurini dodrantem , mellis libras duas , roſacei lib. II. Epithema aliud ad induratas ſtomachi inflammationes , & ad omnem duritiem , ac diuturnam in ipſo affectionem:in ſenibus præſertim,& qui vergentis ſunt ætatis,experimento clarum: Colophoniæ pellucidæ ſextantem,ceræ puræ vnciam vnam, maſtiches puræ vnciam vnam,olei communis cochleare vnum tantùm. Omnia depurata in ollam coniecta ſu- C per carbones liquefacito,aſſiduè agitando, donec exploratum habueris quòd in frigidam aquam deſtillata in paſtilli modum emollire ac cogere poſſis.vtere,non cõtempta ipſius vtilitate. Epithema ſtomachicum valde celebre,ad ſtomachi inflammationes & duritias , itémque debilitatem: Micarum ſiligínearum quadrantem, carnis palmarum pinguium vnc. vnam,meliloti vnciam vnam,comæ abſinthii drachmas quatuor,maſtiches vnciam vnam , aloes drachmas IIII. adipis anſerini recentis ſextantem,ceræ quincuncem , olei amari præ imma- D turitate acerbi ſeſcuncem,ſtyracis vnc.I.pilularũ chamæmeli vnc.I.Palmas,melilotum,chamæmela,ad veſperam in ſapam maceranda coniicito, & ſequẽti die lento igni decoquito,exprimito & percolato, atque in decocto micas maceratas rurſus percoquito ac conterito : ſtyracem verò per ſe cum pauco oleo liquefacito , atque ita ſolutũ micis tritis admiſceto,& ceratũ affundito:pòſt verò, liquefactis quæ liquefieri poſſũt,aridiſque inſperſis,ſimul omnia in mortarium diffundito , ac ſubactis & ſimul vnitis vtitor. Ante pharmaci impoſitionem ſtomachũ ex E oleo & modico vino irrigato , in quibus abſinthium ſit decoctum. Emplaſtrũ ex micis,emolliens, relaxãs ac diffundens.facit ad inflammationes in quocunque tandem loco induratas , emolliens, & diſcutiens , ac firmitatem addens: Radicis althææ lib.II.phœnicobalanorũ lib.II. fœnigræci lib.I. ſeminis lini lib.I.chamæmelorũ, melilotorũ,ſingulorum ſeſcuncem,vini veteris odorati adſtringentis ſextarios octo,ſpumæ argenti,ceruſſæ,colophoniæ,cuiuſque lib.II,ceræ lib.I.terebinthinæ lib.I. olei veteris lib.II.aquæ lib.II.panis ſiliginei aridi contu- F ſi & cribrati lib.V.. Herbæ verò præmaceratæ,deinde decoctæ,exſiccantur:in ſucco verò,panis contuſus & cribratus maceratur. Sequenti deinde die ſpuma argenti & ceruſſa in aqua teruntur, & adiecto eis oleo,donec nõ amplius manus inquinent,decoquuntur, eiſque liquefacta iniiciuntur:atque ab igne ablatis,fermentata panis farina emollita paulatim admiſcetur: aſſiduè tamen omnibus cum ſpathula agitatis, & pòſt in mortarium coniectis, ibique primùm piſtillo , pòſt etiam manibus fortiter emollitis,vtitor. Epithema Nilei , ad induratas tũ G ſtomachi tum hepatis inflammationes:Ceræ lib.I.croci drachmas quatuor,ammoniaci thymiamatis ſextantem, roſacei aut nardini lib.I.Crocum & ammoniacum aceto trita diluito:ceratum autem liquefactum & refrigeratũ, eis affundito,ac counitis vtitor.

De ſtomacho exulcerato, Cap. XVII.

VLcere in ſtomacho aut ventre exiſtente, omnium acrium rerũ comeſtione abſtinere oportet: ſucco autem ptiſanæ, aut alicæ vti modico admixto melle , quò per ipſum vlcera repurgẽtur & extergãtur.In cibis enim H exhibere oportet,aliquãdo qdẽ ea quæ vlcera repurgãt, aliquãdo autem & quæ dolores mitigant, & mordacitatem obtundunt . poſt repurgationẽ verò, quæ carne explẽt: deinde quæ ad cicatricem perducunt, velut ſunt

ea quæ adſtringunt. Forinſecus autem epithemata his conueniunt ex palmis,& malis cotoneis,ac polenta. Ceratum verò imponendum ex melino aut roſaceo,ammoniaco thymiamate & thure admixto. Epithema autem eis conuenit Nilei,& tempore inductionis cicatricis,emplaſtrum ex ſalicibus, & quod Iceſium appellatur.

De iis qui à ſtomacho,comitialis morbi modo conuelluntur, Cap. XVIII.

QVidam homines vbi diutius ieiuni permanſerint, præſertim quum triſtitia interim affecti,aut ira concitati,aut curis anxiè torti fuerint, comitialis morbi acceſſione comprehenduntur,& concidunt conuulſi. Plures autem eorum qui hoc modo afficiuntur,gracilis habitus ſunt,& aſſiduè bilis in ſtomacho ipſis efferueſcit. His ſanè ſtomachus ſubtiliore ſenſu præditus exiſtens, & cerebrum per conſenſum affectum,vniuerſum corpus conuulſionis modo lancinat. Commune autem conſilium omnibus hominibus medicinæ quidem ignaris, ratiocinatione autem non inexercitatis ſubiiciam: ne, quemadmodum plerique è vulgo homines, rationis expertium animalium more viuant, eorumque modo ſe habeant: verùm per experientiam iudicent qui cibi ac potus eis noceant:item quales ac quanti officiant motus. ſimiliter autem & circa rei venereæ vſum obſeruent,num innocuus eis exiſtat, an contrà nociuus. multos enim noui,qui ex rei venereæ vſu maximum periculum incurrerunt. Oportet itaque hos ipſos bonam & exquiſitam concoctionem ſibi prouidere, & tertia aut quarta diei hora panem diligenter apparatum accipere. ſolum quidem,ſi non ſiticuloſi exiſtant:ſiti verò vrgente, ex vino diluto mediocriter adſtringente & albo. hæc enim ventrem corroborant,& caput non percellunt, quemadmodum fortia facere conſueuerunt. Exhibere etiam eis oportet ex aloe pharmacū,bis aut ter in anno. à ſuperfluis enim recrementis totum ventrem repurgat,& ad propria munia obeunda efficaciter corroborat. Vidi autem & alios in ore ventris comitialis morbi modo conuulſos,quum vehementi cruditate laboraſſent, aut vino multo meraciore ſe ingurgitaſſent, aut intempeſtiuius re venerea fuiſſent vſi. Quoſdam etiam in febribus vidi repentè cōuulſos:qui bilioſo vomitu ſuccedente,eueſtigio ab omnibus afflictionibus ſunt liberati. Quidam autem ex ita affectis,fuſca vomuerunt,quidam verò porri ſucco conſimilia. quidam à multitudine vitioſorum ciborum aggrauati,ſenſus ac motus priuati munere,à ſopore grauiſſimo ſunt apprehenſi ac detenſi,quouſque ea quæ os vētris compreſſerant omnia euomuerunt. Multis verò non inſomnia modò, ſed & ſomni perturbantes, & deliria, ob vitioſum humorem in ore ventris congregatum,acceſſerunt. De inflatiuo autem & præcordiali appellato morbo,nullus eſt qui non verba fecerit,quomodo videlicet triſtes, & deſperantes, & mœſto aſpectu reddat, & (vt in vniuerſum dicam) nulla re ab iis qui atra bile afficiuntur differentes aut inferiores. Apparet autem & hos vehementius poſt cruditates prædictis acceſſionibus apprehendi:plerique autem ex ipſis ſplenetici ſunt,quæ res facit vt æſtimemus & quendam ex ſplene confluere in ventrem vitioſum ac ſeroſum humorem. Curatio verò iis conuenit eadem quæ ad affectos ab atræ bilis deliriis eſt prædicta, in eo quo de capitis affectionibus egimus ſermone. itē ea quæ paulo antè eſt deſcripta,de iis quibus atra bile ſtomachus infeſtatur, & qui ventrem habent inflatum.

Viridis iaſpidis vſus, Galeni, Cap. XIX.

VIridis iaſpis lapis,ſtomacho,qui & os ventris appellatur,vtilis exiſtit pro amuleto appenſus, cuius rei multum experimentum fecimus. Oportet autem filo innexos ex collo ſuſpendere, eo modo vt lapides os vētris contingant.

De appetitus perditione, Cap. XX.

VEntrem natura promptuarium creauit, veluti terrā plantis: dedit & indigentiæ ſenſum, cuius impetu A animalia ad cibum ac potum concitata,iis ſe expleant:& vocatur quidem eiuſmodi expletionis deſiderium,appetitus. Contingit autem ob indigentiæ ſenſum,quum venæ ex cibis in ventre ad ſe attrahunt, velut emulgentes & exugentes: quam exuctionem quum venter ferre non poſſit,ſed inde veluti diuellatur,huius angoris remediū cibum exquirit. Itaque exuctionis ſenſus, ipſa fames exiſtit,& appetitus appellatur,naturale opus, non animale exiſtens. Huiuſmodi autem appetitum euacuatio præcedit, & contingunt ſanè quinque acceſſiones ordine B mutuo ſeipſas conſequentes: quarum prima, euacuatio eſt:ſecunda, appetitus naturalis membrorum euacuatorum:deinde,per venas ex vētre exuctio: pòſt, exuctionis ſenſus:& quinta,appetitus animalis,qui omnium poſtremus exiſtit. Itaque appetitus perditio contingit, aut ob ſenſus exuctionis venarum perditionem,aut quòd exuctio non fiat,aut quòd corpus non euacuetur. Contingit autem ſæpe etiam ob immoderatam ventris & inteſtinorum fluxionem, & ob bilioſi humoris in ventrem delationem,tenaciſque & acris,ac porri ſpeciem habentis:& C ob pharmaci potionem:& ob ſanguinis immoderatam detractionem:& in continuis ac vehemētibus febribus, ſtomachíque & ventris inflammatione,item hepatis,veſicæ & vuluæ. Contingit etiam in colica & voluuloſa affectione. Maxima autem quòd quis non eſuriat, cauſa,caliditas exiſtit,quæ ſolida corpora laxando exoluit, & ad attractionem imbecilliora reddit:humida autem diffundit,atque amplius extendit. A plurimis etiam aliis cauſis appetitus perditio contingit. Itaque ſi iuxta principium morborum acceſſerit,aut iuxta vigorem,quum vires ad- D huc ſuſtinere poſſunt,nihil moleſtiarum infert. modico enim alimento ægri opus habent. ſi verò in declinatione totius morbi appetitus perditio accedat, aut in diuturna imbecillitate, aut viribus debilitatis,aut ex immodica euacuatione,periculo non vacat. Augetur autem affectio hæc & ab ætate. incommodè enim hoc malo pueri afficiuntur,vtpote qui natura voraces ſunt, & aſſiduo fomite opus habent. Quare magnus præter naturam exceſſus ſignificatur, ſi pueri appetitus perditione fuerint E affecti. Si quidem igitur ex vitiatorum humorum præſentia,appetitus perditio contingat,antequam aliam curam adhibeamus,delatos in ventrem humores, vomitu reiiciendos præordinabimus. Quòd ſi ægrè vomant,ſorbitiones exhibere oportet, quæ eiuſmodi humores infernè expellere conſueuerunt:deinde per ea quæ ad hāc rem commoda ſunt,corpora ad bonum perducemus tēperamentum. Si verò ex virium imbecillitate appetitus perditio accedat,cōſiderare oportet qualis intemperies vires exoluit,& per contraria eam ipſam corrigere. Si ve- F rò ob inflammationem,aut obturationem alicuius alterius membri,appetitus perditio concomitetur,tum & illius habere curam conuenit. Conandum eſt etiam vt per odoramenta appetitum reuocemus:per polentam videlicet poſca madefactam,aut vino odoro diluto,aut malorum cotoneorum decocto, aut pirorum, aut cucumerū viridium maturorum cremore. Inunctione item leni & non nimiùm ſedula idem conabimur,ac moderata corporis fricatione, atque etiam pedum ac manuum palpitatione ac contrectatione accuratiore. Inſeſſus etiam lū- G bos ac pectinem amplectentes,adhibendi ſunt & aquæ affuſiones,ac gargariſſationes: abſorbitiones quoque aquæ frigidæ modicæ & dulcis. ab iſtis enim moliminibus ſæpe ad accipiendos cibos profecerunt. Quin & digitorum in os immiſſione ſtomachus lancinatus,ſæpe ad accipiendos cibos eſt cōuerſus:quare hoc ipſum tum ante curationem tum poſt eam eſt faciendum. euomuntur enim aliquando bilioſa aut pituitoſa quædam, quæ perditi appetitus in quibuſdā ſunt cauſa. atque ita ab hac acceſſione eos liberabis. Cibi apparentur plures & H varii ac optimo apparatu, & vltra dulcedinem etiam illicientes & appetitum irritantes: frumentacei imprimis generis, ac multi alimenti, velut eſt alica ex decocto palmarum,aut prunorū Damaſcenorū lota,aut ex aqua mulſa diluta præparata,oua ſorbilia,panis ex calida

aqua lotus,aut ſi ita aſſueti fuerint,frigida.diuitibus au A
tem,gallorum teſtes exhibēdi ſunt, & ex volucribus nō
graueolentes,& macræ ac montanæ:pedes ſuilli in deco
ctione plurimùm eliquati.eiuſmodi enim cibos ſi guſta
uerint tantùm,ſufficiens alimentum deinde corpori of-
ferendum eſt. Omnia autem quæ exhibentur,eiuſmodi
eſſe conuenit vt facilè deuorari poſſint. quæ enim mul-
ta commanducatione indigent, iniucunditatem quan-
dam afferunt,& appetitum auertunt.In iis verò qui iam
prompti ſunt, cupidique cibum accipiendi, coniectare
oportet ne ſufficientem menſuram excedamus. conſi- B
derare enim oportet num ob naturalem infirmitatem,
an conſuetorum ciborum cupiditatem,ſimulent appeti-
tus perditionem.quod ſi ita contigerit,quantum in no-
bis eſt, grauiter obiurgatos admonebimus ne vtilibus
negligant obtemperare. quòd ſi non obtemperent, ſed
præ alimenti negligentia contabeſcant, viciſſim conte-
mnere ac negligere eos oportet, ac cibum parum dete-
riorem exhibere: póſtque primos affectionis dies, cata-
plaſma ex palmis,malis,œnanthe,abſinthio,& aloe,ſto-
macho imponere. licebit & ceratis vti ex eadē materia C
apparatis.

De appetitu canino, Cap. XXI.

Contraria appetitus perditioni affectio eſt,quæ cani-
nus appetitus appellatur. Plures enim cibos appe-
tunt,atque quum appetitum cohibere nequeant,in inge
rendis nimiis cibis modum excedunt: deinde multitu-
dine eorum aggrauati, & aſſumptos citra nocumentum
ferre non potētes,ad vomitum diuertunt: deinde rurſus
cibo ſe explentes,rurſus ad vomitum reuertuntur: quē-
admodum canes:ex hoc autem aliquando & ad vomen- D
di conſuetudinem delabuntur: ſæpéque etiam aliis affe-
ctionibus obnoxii fiunt,cœliacis videlicet & dyſenteri-
cis,atque aquæ inter cutem: propterea quòd priuſquam
priores cibi ſint concocti, alios ingerant. Quòd ſi huius
acceſſionis cauſa,humor quiſpiam vitiatus,& acidus ex-
iſtat,qui os ventri mordeat & irritet, appetitúmq; exci-
tet:frigidus enim humor vitiatus,exuctioni cōſimilem
mordacitatem infert,ciborúmque appetitionem exſuſ-
citat, & affectionis naturalis,quæ fames appellatur,mo-
do corpora ipſa vacua reddit,tuniculis eorum coactis & E
adſtrictis:quapropter & egeſtiones multæ ex ipſorū vē-
tribus procedūt: crudis exiſtentibus nimirum cibis, aut
ſemicoctis: Itaque vbi cognouerimus ab humoribus pi-
tuitoſis & acidis fieri hanc affectionem,qui in ipſum os
ventris impacti,ac velut aqua in ſpongiam imbibiti,co-
gántque & irritent,& ad appetitum exuſcitent,picrū ap-
pellatum pharmacum cōuenienter exhibebimus, quòd
non tantùm calefacere poteſt,ſed diſſecare ac repurgare,
extrahereque ex profundo oris ventris imbibitum hu-
morem,& per aluum infernè euacuare:quin & robur vē F
tri addit,vt ne facilè nociuum humorem ſuſceptet. Ex-
hibeatur autem pondere drachmarū quatuor,ex vino cū
aqua calida diluto. ſi verò puer hac affectione laborat,&
ob amaritudinem bibere nequeat, ſi quidem poſſibile
fuerit, in catapotia drachmas duas huius pharmaci dige
remus,melléque forinſecus oblinentes deuoranda dabi
mus cum ouis ſorbilibus aut ptiſanæ ſucco: quòd ſi ne-
que ſic tolerare queant,ea quæ diſſecare & repurgare, ca
lefacereque poſſunt, in cibis annectemus,veluti ſunt al-
lia,porri,thymus,ſatureia,origanum,pulegium, & quæ G
his ſimilia exiſtunt. Potum autem præbebimus ante ci-
bum,multum ac aceruatim bibendum,calidum ſanè aut
certè tepidiorem: ſorbitiones item appetitum deſtruen
tes,veluti ſunt pultes cum melle multo &oleo plurimo,
aut adipe anſerino,gallinaceo aut ſuillo. ex oleribus cō-
uenit malua: cerebella item & pinguiores volucriū par-
tes,piſciúmque eodem modo, & omnino quæ appetitū
auertunt,ac ſatietatem inducunt, & quæ magno cumulo
accepta,modicè alunt. Admiſcere etiam conuenit pani- H
bus dum fermentantur,acriora & vrinam cientia: ſimi-
liter & vino quod in potu ſumunt,velut eſt cuminum,
aniſum,petroſelinum,& quæ eius generis exiſtūt:ad vi-
num etiam piper, & mel, & ſpica nardi vltra ea quæ di-
cta ſunt,coniiciantur. Panis verò non ſit recens, neque
valde bene fermentatus. vinum verò quod bibunt,colo
re fuluum,ſubſtantia tenue,odorumque & non valde ve
tuſtū: quod tū ieiunis tū à ſūpto cibo plurimū præbea-
tur, quantum videlicet bibere poſſunt. ventrem enim
excalefacit,& humorum deſtruit acorem, vt ſæpe ſolum
ſuffecerit cum pinguibus & oleoſis cibis ad perfectam
curationem. Abſtinere autem oportet ab omnibus aci-
dis ac adſtringentibus cibis ac potibus, maximè verò à
fructibus.Bellaria eorum ſint piſtacia,amygdalæ, nuces
pineæ,colymbades etiam oliuæ exhibendæ ex melle.Co
nandum eſt etiam, vt lac ipſis exhibeamus, tum per ſe
tum cum paſſo aut melle:ita tamen vt obſeruemus ac vi
temus in eis quibus in ſtomacho aceſcere conſueuit: in
his enim maius nocumentum quàm vtilitas conſeque-
tur:probè verò concoctum,non ſolum appetitum obtū-
dit, ſed & aluum obturatam emollit, fluxionéſque eius
ſiſtit. Apparādæ etiam ex ipſo lacte potiones & placen-
tæ, veluti ſunt dulciaria & oryza. Viſcera verò catapla-
ſmate hordeaceæ farinæ contegere vtiliſſimum exiſtit.
Lauare autē per interualla oportet, cuticulámque ipſo-
rum largè pinguefacere.

De canino appetitu,qui ex immodica trāſpiratione,ac cutis exolutione cōtingit, Cap. XXII.

EST & alia canini appetitus ſpecies, quū vniuerſum
corpus rarius exiſtens,& per obſcuram reſpirationē
exhauſtum,præter modum in aſſidua alimēti indigētia
conſtituitur.Contingit autem id aut ex facultatis reten-
tiuæ in toto corpore imbecillitate, quæ cibis dominari
non poteſt:aut ob plurimi caloris fortitudinem,qui in-
ſtar ignis cibos cōſumit,& cutem rarefacit, ac exhalatio
nem efficit. His ſanè ventris egeſtiones longè pauciores
procedunt, quàm pro eorum quæ ingeruntur modo ac
proportione: & ſtercora quæ egerunt,exiſtunt ſicciora.
Itaque pharmacum ex aloe eis inſenſibiliſſimum exiſtit:itē
extenuatorii generis & diſcindentes tum potiones,tum
cibi. cutem enim magis rarefaciunt,exhalationem mo-
uent,ac appetitum augent. Quare eorum qui hoc modo
affecti ſunt,cutem condenſare ac ſpiſſiorem reddere me
lius eſt,cum oleo quopiam ex immaturis oliuis expreſ-
ſo,in quo myrtus,aut roſæ,aut eius generis quippiam ad
lentum ignem ſint decocta,admixto etiā alumine ſciſ-
ſo in aceto acerrimo prius trito,intantū vt ad ſtrigmēti-
tiā formā vnguētū reduci poſſit.Abſtineāt aūt à balneis
calidis,cōſimilique aere,ac vini potu,& ab omnibus quæ
tum extrinſecus tum intrinſecus calefacere poſſunt.Du-
cantur ad lauacra frigida, ſi quidem nihil id fieri prohi
beat:vtpote corporis gracilitas, aut membrum aliquod
refrigeratum,thorax nimirum,aut aliud quoddam. Ci-
bi eis exhibendi ſunt ſtabiles,& ægrè corruptibiles.Eius
generis cochleæ exiſtūt, & toſtum oſtreorum quæ teſtis
integuntur genus,ſi ex duarum aquarum reiterata decō
ctione apparentur, & polypi eodem modo. carnes ſuil-
læ in vigore exiſtentes, maximè verò ventres & vuluæ.
bubulæ quoque pinguiores, & omnia ſimpliciter pin-
guia,& quæ ventri innatant,tardéque concoquuntur, ac
digeruntur.Ex ouis,ea quæ coquendo ſunt indurata,aut
ſartagine fricta.Et ſimilago abſque melle ex pinguibus
iuſculis apparata.ſimiliter & dulciarii panes, & oryza,&
panes non fermentati.Iuxta proportionem autem quan-
tùm acceſſio imminuitur, tantùm ex craſſi humoris ci-
bis eſt detrahendum,& ex adſtringētibus forinſecus ad-
motis imminuendum.Aliquando enim ſedata vehemē-
tis appetitus acceſſione,in aliud grauius malum tranſi-
tio contingit:nimirum quum corpus ex crudis & craſſis
humoribus repletur.

De vitioſo appetitu, ex Galeno, Cap. XXIII.

VItioſas ciborum qualitates concupiſcunt,qui in tu-
niculis ventris ſuperfluum vitioſum recrementum
imbibitū habēt: id autē maximè mulierculis vitioſo hu
more repletis euenire ſolet,quū vterū ferunt, & vocatur
hæc affectio pica.Concupiſcunt autē in ea maximè qui-
dem acida & acerba,aliquando etiā acria,quādoque etiā
terram,aut teſtas,aut extinctos carbones,aut alios quoſ-
dā abſurdos cibos:atque hoc affectu plures ex ipſis infe-
ſtantur vſque ad ſecundum aut tertiū mēſem cōpletū:in

quarto verò quieſcere incipit malum: partim quidem vitioſo humore per vomitum euacuato, partim verò concocto & per tempus conſumpto. vtpote quũ mulier modico cibo vſa ſit, propter appetitus ab eduliis nutrientibus auerſionem. Quin & fœtus in vtero auctus plurimũ alimenti ad ſe trahit, adducto ſimul cum ſanguine & vitiato humore. Porrò idem affectus viros quoque infeſtat, quum & ipſis vitiatus humor quiſpiam ad os ventris fuerit delapſus. Conueniens autem eis remedium, Amazonum paſtillus potatus exiſtit: pòſt verò etiam ex aloe confectio picra appellata. Euacuato autem plurimo vitioſo humore, exhibendus eſt eis mali Punici dulcis ſuccus, mẽtha ſicca inſperſa, aut aliud quippiam eius generis, quod eſt ad ſtomachi ſubuerſiones ac nauſeas præſcriptum. Conueniunt etiam muria conditæ oliuæ albæ, & quæ colymbades appellantur: item amygdalæ amaræ à ieiunis acceptæ, & antidoti ad lethalia pharmaca aptæ. Quomodo verò à pica appellato morbo mulieres infeſtatas curare oporteat, in muliebribus remediis dicetur.

De cruditate, Galeni, Cap. XXIIII.

CONcoctio eſt iuxta qualitatẽ permutatio, quæ nutrire poteſt. contingit autem à ventre ſibiipſi cibos aſſimilãte. Quapropter manifeſtum eſt quòd citra permutationem, offenſæ concoctionis acceſſio cõtinget. Si itaque cibi intotum non permutentur, cruditas ea acceſſio appellatur, & eſt perditio & perfecta priuatio actionis: ſi verò permutentur quidem cibi, verùm non vt oportebat, vitiatam ſignificat concoctionem, non autem vt antea eius priuationem. Aut enim tardat, & nunquam propriam tranſmutationem ſuſcipit, & difficilis cõcoctio appellatur: aut cibos omnino corrumpit, ac tranſmutat in alienam qualitatem. Atque hæ quidem concoctionis offenſiones exiſtunt. Cauſæ autem ipſarum ſunt intemperies ventris, inflammationes, ſcirrhi, abſceſſus, & quæcũque eius generis exiſtunt. Aliquando autem vẽtre nihil malè affecto cibi crudi permanent, aut propter immoderatam ciborũ ac potuum ingeſtionem, aut ob vitioſam ipſorũ ciborũ qualitatem, aut ex intempeſtiua, aut etiã inordinata ſumptione, aut ob recrementum vitioſum, aut ob vigilias. Cæterùm ex vitioſis ciborum qualitatibus, & recrementis quæ iuxta ventrẽ conſiſtunt, cũ corruptione cruditas oboritur: aliquando & ex inordinata ſũptione, ſiquidem poma, aut mala Punica, aut aliquid aliud tale primum comederint: deinde olera aſſumant ex oleo & garo, aut etiam alia quæ ventrem emollire conſueuerunt. Intempeſtiuam autem acceptionem appello, ſi prius quàm prior probè ſubierit cibus, prandeant, aut etiã præter conſuetã horã. Corruptiones aũt fiũt, nidoroſæ quidẽ in calidiorib⁹ & bilioſioribus: acidæ verò in frigidioribus natura, & magis pituitoſis. Eodem modo & de excrementis quæ in ventre præexiſtunt iudicandum erit. quæcunque enim ex eis pituitoſa & frigida ſunt, acidas corruptiones efficiunt: quæ verò calida & amara bile mixta, nidoroſas. Ipſe quoque ventriculus aliquo modo affectus: ſi quidẽ frigidus morbus exiſtat, acidas permutationes facit: calidus verò, nidoroſas. Tardas autem concoctiones, cibi difficulter corruptibiles faciunt, & ſi vltrà quàm vires tolerant ſumuntur: itémque vigiliæ. Quum verò citra corruptionem perfecta cruditas oboritur, vt quales accepti ſunt cibi, tales permaneant iuxta omnem ſuam qualitatem, ex hoc cognoſcere datur victũ eſſe ventriculum, aut ab immoderata ciborum multitudine, aut per vehemẽtem refrigerationem inſiti caloris. Vt nequis igitur in cruditatem incidat, cautione in omnibus prædictis eſt vtendũ, vt neque in multitudine, neque in qualitate eorũ quæ in cibo accipiuntur, neque in acceptionis opportunitate, neq; in ordine delinquat: & vt quæcunque concoquere valeat, ea tantùm ingerat, & non quæ appetitus expoſtulat: menſuræ enim maximè omnium diligentem reſpectum habere oportet, appetitúmque refrenare: & neque plus quàm vires tolerãt accipere, neque quæ natura difficulter concoquuntur, velut ſunt carnes natura duræ. natura autem dico, velut carnes bubulæ, & cõſimiles: ætate verò, ſi mactata animalia ſeniora exiſtant. Cauendum eſt etiam à partibus carniũ

A multi nutrimenti exiſtentibus, & pinguibus ſaliſque cõdimẽto ſeruatis, ac vetuſtis. Ex oleribus, quæ igneæ ſunt naturæ, valdéque frigidæ: item quæ inflatione pariunt, incommoda exiſtunt. Ex piſcibus, qui duras carnes habent, & repoſitione arefacti. Abſtineant quoque à cibis corruptis & fœtidis ac graueolentibus. Vitent fructus dulces aut flatus generantes & immaturos: bellaria quæ difficulter concoquuntur & oleaginoſa, & quæ ægrè diuidi poſſunt, velut eſt ſeſamum, quod commanducationem ob paruitatem ſuam effugit. Non minus aũt vitãdi B cibi peregrini & inconſueti, ac medicamentariã vim habentes, quales frequenter placentis ac panibus immiſcẽtur. Iuxta tempus autem accipiendi cibi neque impetuoſè, neque aceruatim: neque ſolidis partibus, aut abſque commanducatione eos ingerere oportet: neque etiam potus cibum interpellet. id enim vnitionem ciborum impedit, ſingulóſque ventri innatare facit. Ex condimẽtis verò oxyporon quoddam quod citò penetrat, aſſumere non incommodum neque iniucundum exiſtit, maximè verò huiuſcemodi: Caroi drachmas ſedecim, fœni- C culi drach. vi ſeminis apii drachmas octo, liguſtici drachmas octo, ammii drachmas octo, piperis drachmas decem: aliqui autem & zingiberis drachmas tres. In frigidiorib⁹ tẽperaturis, õnia melle excipiãtur, & cũ carnib⁹ ac piſcib⁹ exhibeãtur. Melius aũt eſt, cum cibo & piper, maximè longum, exhibere, in iis qui magis pituita abũdant: ventoſi enim flatus craſſitudinem diſſoluit, & quæ circa præcordia conſiſtunt, infernè ad aluum propellit. concoctionem etiam omnium maximè piper adiuuat: quòd ſi fortè non adſit, albo vtendum erit: quòd ſi neq; D hoc adſit, nigro. Vtendum etiam aliis concoctionem iuuantibus pharmacis, quæ ad finẽ huius capitis ſunt ſubiecta. Poſt acceptum cibum vexationes inæquales ac cõturbantes vitandæ, item æſtus & refrigeratio. hæc enim concoctioni ciborum reſiſtunt. Adiuuant autem eandẽ fricatio pedum, calidius contuberniũ, & calefactio præcordiorum. Quòd ſi grauitas adſit circa ventrem, & ex ea moleſtia quædam in vniuerſum corpus diffundatur, ex paſſa manu os ventris apprehendendum eſt, aut puerulus E carnoſus admouendus. ex his enim ſæpe alimentum corruptioni proximum eſt conſeruatum. Cæterùm quũ ructus iniucundus proueniens, manifeſtè corruptionem factam indicat, citra cunctationem ad vomitum veniendum eſt, atque aqua tepida ingeſta, omnia corrupta ad excretionem cogenda. ſi enim in ventre permanſerint, & torſionum, & dolorũ, & grauitatis capitis cauſa exiſtunt: aliquando autem bilis ſupernè ac infernè effuſionẽ, aut profluuium ventris, aut etiam febres inducũt. Quare eos qui difficili concoctione apprehendi ſolent, longo antè F tempore aſſueſaciemus vt facilè euomant. commodiſſimus enim in plurimis periculis vomitus exiſtit. Quòd ſi quis natura difficulter vomat, aut ob aliquam aliam incommoditatem vomere impediatur, omni modo conãdum eſt vt cibus ſubeat, & ex præcordiis deducatur. Ad hæc erectior decubitus apparetur, vt ea quæ capiti ſubiiciuntur, ſublimius inſternantur, & reclinatio ipſa in ſiniſtrum latus fiat: atque ſiquis vigiliis infeſtetur, citra corporis vexationẽ permaneat, eadémque decubitus formã obſeruet. Frequentes enim agitationes cibos perturbãt, G inteſtináque inflata reddunt. flatus autem cibum ſurſum vergere facit. Si verò quis ob nullam cauſam malè diſpoſitus ſit ad frigidæ potum, non inconueniens erit cyathum vnum aquæ frigidæ puræ abſorbere: corroboratus enim inde venter celerrimè quæ in ipſo hærẽt extrudit, & ad ſubiectas partes demittit. Sequenti deinde die in quiete æger aſſeruetur, fricationéque pedum vtatur, & præcordiorum concalefactione, donec murmura & flatus circa inteſtinum rectum eruperint, eructationéſque cum qualitate manſuetiori recurrerint. & tunc H ſanè exurgere cõuenit, primúmque aluus ea quæ corrupta ſunt egerat, deinde ad deambulationem moderatam æger procedat, atque otium agat, propter commotos vapores ex corruptione in caput delatos. Poſt hæc autẽ ad quotidianas actiones mens applicanda eſt citra perturbationem ac indignationem: deinde rurſus venter cogẽ-

dus eſt ad eorum quæ reliqua ſunt excretionem. poſtea quieſcere iubemus, atque aqua calidiore pedes perfundere ac fouere. frigida vero pura facie proluta, in lecto quieſcere, omnibus conatibus ſomnum illiciendo. poſt quem modica deambulatio, deinde balneum ſuſcipiatur, quod calidius ſolito exiſtat. cæterùm refectis prius viribus lauetur, corporéque nitro conſperſo exudet, atque hoc modo in calidius ſolium deſcendat: deinde etiã in frigidum inſiliens, largiore oleo vniuerſum corpus pinguefaciat. Commodiſſimũ eſt etiam aqua calida in balneo hauſta vomere, velut abluendo ea quæ in ſtomacho deſident biliosa aut pituitoſa. Abſinthii quoque prælibatio à balneo quod conuenit facit, & aliena ventri adhærentia extergit. A lauacro cibum capere conuenit moderatum, & cui concoquendo corpus ſufficit. Dabimus itaque herinaceos marinos recentes, aut cancros fluuiatiles, ita vt ab eorum acceptione, maluam aut oua ſorbilia, aut piſces in petroſis aquis degentes aſſumant, & ex volucribus non graueolentes & macras. A reliquis autem carnibus abſtineant, & à leguminibus ac cæpis, ſalſamentiſque, & quæ eius generis exiſtunt. A bellariis item, & omnis generis placentis, & à fructibus dulcib⁹ ac facilè aceſcentibus in ventre. his enim omnibus concoquendis ægrè ſufficit venter, ampliúſque inflantis naturæ ea ipſa exiſtũt. Non ſolùm autem qualitates eorum quæ in cibo exhibentur permutatas eſſe conuenit, ſed etiam multitudinis adhibere modum. ea enim quæ facilè concoquuntur, iis quæ non concoquuntur paria fiũt, ſi præter modum ingerantur. Deinde verò ſomnus imperturbatus & æqualis procuretur, illito vẽtre ex vnguẽto nardino.

Pharmacum concoctionem adiuuans ex malis cotoneis, Galeni. Pharmacum ex malis cotoneis, conueniens eſt apparando appetitui in iis qui eum perdiderunt: conuenit & concoctioni, in iis qui nõ probè concoquunt cibum, &, vt ſummatim dicam, ventrem robuſtiorem reddit: eíſque qui debile habent hepar, vtile exiſtit. Manifeſtum autem eſſe arbitror, quòd ieiunis exhibere hoc oporteat, myſtri mediocris menſura: quanquam nihil offendat, etiam ſiquis à cibo ipſum acceptet. rectè etiam exhibetur, ſi pranſo atque inde cœnare volenti præſumendum detur. opportunè verò duabus ante cibum horis datur. Apparatur autẽ hoc modo: Ex malis cotoneis maiora iucundioráque & minus acerba, quæ videlicet ſtruthia appellantur, eligito, expreſſique eorum ſucci ſextarios Romanos duos accipito, ac mellis quamoptimi parem menſuram admiſceto: aceti verò ſeſquiſextarium affundito: híſque ſimul ad prunas ardentes moderatè decoctis ac deſpumatis, zingiberis quadrantem, piperis ſextantem adiicito: atque hoc modo rurſus ad ardentes prunas, donec ad mellis craſſitudinem perueniant decoquito. Quòd ſi magis adſtringens ipſum facere velis, etiam ex carne malorum cotoneorũ, appara. Iis verò qui intemperie ventris calida afficiũtur, & qui quomodocunque tandem bile ſunt referti, magis conuenit zingibere & pipere detractis, ſuccum malorũ cum aceto ac melle ſolo decoctum præſcripta commenſuratione exhibere. Quando verò mediæ temperaturæ fuerit venter, vt neque biliosa neque pituitoſa in eo aggregentur recrementa, dimidium prædictæ commenſurationis tum piperis, tum zingiberis radicis iniicere expediet, ita vt piperis quidem vncia vna: zingiberis verò ſeſquiuncia coniiciatur. Si verò frigidioris temperamenti fuerit venter, zingiberis triens, piperis quadrans, aut vnc. II. S. admiſceatur. Licebit etiam iuxta mediam commenſurationem apparare, atque vbi opus fuerit, vſus tempore reliquum adiicere.

Pharmacum concoctionem adiuuans, dioſpoliticum appellatum. Conuenientior autem dioſpolitici pharmaci vſus erit, in iis præſertim qui aſſiduè inflantur. Duplex autem compoſitio eius exiſtit. Aliquãdo quidem æqualibus omniũ partibus coniectis, cumini videlicet & piperis rutæque & nitri: hoc enim modo magis aluũ ſubducit. aliquãdo aũt reliqua ſingula inter ſe pari pondere miſcentur: nitri verò dimidium aut quarta pars adiicitur. Præſtat cuminũ coniectum Æthiopicum eſſe, piper autem longũ aut album. Cuminũ in acerrimo aceto maceretur: deinde moderatè torreatur. ſint & rutæ folia præarefacta. Recentia enim ſuperfluo humore abundant. His autem omnibus tenuiſſimè tritis, mel deſpumatũ ſufficienti menſura admiſceatur. Aliquando tamen ſola hæc citra mellis admixtionem trita & exſiccata, repoſitáque adſeruantur, ac ptiſanæ ſucco inſperguntur, aut aliis etiam cibariis, quibuſcunque tandem maximè conuenire videntur. Admiſcetur etiam ipſum mel vſus tempore, exhibetúrque inde cochlearii mediocris menſura ante cibum. Porrò peregrinationis tempore, præſtat ipſum pharmacum aceto ſubactum in paſtillos redigere, atque vſu expetente, ſimiliter cum melle exhibere. Craſſo autem modo contundere oportet ea quæ ad huiuſmodi pharmacorum compoſitionem coniiciuntur, ea gratia vt ita venter melius inde ſubducatur: tenuiſſimè enim trita & in puluerẽ redacta, ad emolliendam aluum inepta redduntur. Cæterùm vrinam non modicam cient. Craſſiora verò iuxta vẽtrem perſiſtunt, quum anguſta venarũ ora penetrare non poſſint.

Pharmacum ex tribus piperis generibus, Galeni. Hoc autem modo diſpoſitis, frigidum videlicet & pituitoſum habitum nactis, ac inflatis, ex tribus piperis generibus pharmacũ conueniens exiſtit, ſi quidem non nimis medicato ac vario modo apparetur, quemadmodum multi cõficere ſolent, vt ſatis operoſum ſit eis qui hoc accipiunt, ea quæ ad eius compoſitionem ingrediuntur concoquere, velut eſt ammium, & ſeſeli, & liguſticũ, & quæ eius generis exiſtũt. Talia itaque ex pharmaco hoc ſũt adimẽda, ampliúſque & heleniũ, ſpicáque nardi, & caſia. In promptu autem duplicem eius apparatum habere conuenit, quemadmodũ nos ſumus conſueti. Alterum quidem ſimplicem, iis qui non concoquũt conuenientem, & qui recenti circa ventrem frigore, aut pituitoſo humore affliguntur: alterum medicamentariũ quo maximè in defluxionibus à capite ad thoracem vtimur. Simplex igitur, quo etiam ad crudos humores circa primas & magnas venas conſiſtentes vtimur, hoc modo habet: Ad quinquaginta drachmas vniuſcuiuſque trium piperis ſpecierum ſufficit admiſcere aniſi, cacuminum thymi, zingiberis, ſingulorum drachmas octo, atque hoc ſanè ſimplicius exiſtit pharmacum: quanquam adhuc ſimplicius apparari poſſit, ſi citra zingiberis admixtionem paretur. Alterum autẽ ex iiſdem conſtat: verùm ad quinquaginta vniuſcuiuſque trium piperis ſpecierum drachmas, ſingulorum ex his tribus, aniſo videlicet, cacuminibus thymi, & zingibere drachmas ſedecim coniicimus.

Pharmacum ex calamintha oxyporon, *hoc eſt citò penetrans*, quod polyetes, *id eſt annoſum*, appellatur. Prædictorum quidem igitur pharmacorum caliditas circa primas venas extinguitur, minimè per vniuerſum corpus ſe diffundens quemadmodum id quod ex calamintha cõſtat, ſolet, & ei ſimilia. Neque enim volumus ea quæ cum cibo concoctionis gratia exhibemus, in vniuerſum corpus diffundi, ſed tantùm concoctionẽ ciborum in ventre adiuuare, itémque humorum crudorum in primis ac magnis venis cõtentorum. Quare quẽadmodum in dioſpolitico pharmaco dictum eſt, non nimis in puluerẽ redigere oportet ea quæ ad concoctionem ſolàm adiuuandam apparantur. Hoc verò pharmacum in vniuerſum corpus vſque ad cutem ipſam digeritur ac diſtribuitur: quare iis ipſum exhibere cõuenit, quibus crudorum humorum multitudo in ſolidis animalis partibus conſiſtit. In talibus enim, omnium quæ ego noui optimum, id quod ex calamintha conſtat, exiſtit. Attenuat enim craſſa & viſcoſa, diſcutítque ea ſimiliter, vrinámque & menſes ciet. Compoſitio autem eius talis eſt: Calaminthæ montanæ, ſeminis petroſelini, pulegii, ſeſelis, cuiuſque drachmas duodecim, ſeminis apii, cacuminum thymi, ſingulorum drachmas quatuor, liguſtici drachmas ſedecim, piperis drachmas quadragintaocto, mellis deſpumati quantum ſuffecerit. Aliqui & zingiberis vnc. I. adiiciunt. Iucundiſſimum autem eſt quod plurimum mellis admixtum habet. Iis verò qui dulciora auerſantur, & à mellis vſu abhorrent, parum in compoſitione admiſceatur. Quidam tamen mellis lib. quatuor, & dimidiam admiſcent. Poteſt & abſque melle ſiccũ adſeruari, eodémque vt reliqua modo ſalibus commiſceri,

eduliiſque ac liquamentis inſpergi. A cibo verò nunquã neque hoc, neque aliud quoddam pharmacum quod vehementem penetrationem facit, accipiatur: diſtribuitur enim ac digeritur ſimul cum ipſo aliquid crudorum ciborum, & obturationem operatur. Vſus eius conuenit poſt matutinam fricationem, duabus ante exercitiũ balneúmque horis. Aceti mulſi apparatus ac vſus, Galeni. Pituitoſis in ventre humoribus etiam acetum mulſum cōuenit, quod hoc modo apparare oportet: Melle optimo ad prunas decocto ac deſpumato, dimidia ei⁹ mẽſura acetum affunditur, atque ita rurſus ad prunas decoquitur, quò ipſorum qualitates optimè permiſceantur, & ne appareat guſtantibus aceti acor. Ad eos verò qui aceti multitudine auerſantur, hoc modo apparato: Aceti pars vna accipiatur, deſpumati mellis duæ, & aquæ partes quatuor. Quòd ſi fortius facere velis, tantum aceti quantũ mellis coniicies, & abſque aqua apparabis. Præſtat autẽ iuxta ſenſum eorum qui accepturi ſunt. mixturæ congruentem modum iudicare, non verò ſecundum quod noſtri ſenſus perceptant. quod enim naturæ accipientis familiariſſimum eſt, id iucundiſſimum exiſtit, & ob id etiam vtile & accommodatum. nocentiſſimum autem contrà eſt, quod minimè iucundum. Cæterùm vſus tempore, aqua calida mixtum, velut vinum exhibendũ eſt, prout ægro iucundius viſum fuerit. Pharmacum ex malo citrio, tarde concoquentibus commodum: Carnis mali citrii libram vnam, hyſſopi, rutæ, origani, cuiuſque faſciculum exiguũ, aceti heminas tres, per quinque dies ac noctes aceto maceratas, ad tertias decoquito, & expreſſa reiicito: ad acetum verò mellis ſextarium vnum admiſceto, rurſúmque ad mellis craſſitudinem decoquito: deinde aſari, mei, piperis, cuiuſque ſextantem inſpergito. mane & veſperi exhibetur. Pharmacum ex vino ſcybelite, Archigenis: Vini ſcybelitæ ſextarios quatuor, ſucci rutæ ſextarium vnum, ſiſonis, piperis, cuiuſque vnciam vnam, zingiberis ſextantem, petroſelini vnciam vnam, mellis ſextarium vnum. Liquida ad compagem craſſam decoquito, aridáque inſpergito, ac cochlearium vnũ aut alterum exhibeto. Efficax eſt ad tardas concoctiones, ac inflationes, itémque colicos. Vinum autem ſcybelites eſt, quod ſua ſponte ex paſſis vuis deſtillat, vtpote vinũ vltrò effundentibus vuis. Sales Iamblichi: Salis ammoniaci libram vnam, ſalis Cappadocici ſeſcuncem, piperis quadrantem, zingiberis quadrantem, ſeminis cnici ſcrupulos octodecim, ſeminis erucæ ſcrupulos ſedecim, ammii ſcrupulos octodecim, hyſſopi ſcrup. octodecim, ſilphii ſcrupulum vnum, cacuminũ thymi, phylli, ſeminis apii, petroſelini, cuiuſque ſcrupulos octodecim, origani vnciam vnam. Contundito ac cribrato, indéque dimidium cochlearium, cum ouis ſorbilibus, aut cum ptiſana ieiunis exhibeto. potes & cum carnium aut piſciũ liquamento exhibere, aut quomodocunque tandem velis. Huius medicamẽti auxiliarem facultatem nemo pro dignitate laudare poteſt. Quare, vt breuiter dicam, ad frigidiores temperaturas non reperias aliud pharmacum quod conuenientius crudos humores concoquat: vnde & colicis prodeſt, ventrem citra moleſtiam mediocriter mouens. Sales Poletis, aluum emollientes, pituitam à capite diſſoluentes, per palatum tranſpirantes, reliquáſque diſtentiones attenuantes. Salis torrefacti ſplendidiſſimi drachmas centum quadragintaquatuor, floris chamæmeli aridi & contuſi trientem, conyzæ tenuis triẽtẽ, calaminthæ mõtanæ triẽtem, radicis eryngii mõtani, origani, cuiuſque trientẽ, ſilphii trientẽ, piperis triẽtem. contuſis & cribratis vtere. Sal dodecatæos, *hoc eſt duodecumanus, ſeu duodenarius.* Hyſſopi trientem, pulegii quadrantem, cumini ſextantem, ammii vnciam vnam, ſalis torrefacti vncias triginta, contundito & cribrato, próque quotidiano ſale, vtcunque placet, vtitor. Qui enim eo aſſiduè vtitur, nullis morbis per omne vitæ tempus infeſtatur. præcipuè tamen caput alleuat, & viſum acuit, pituitámque in thorace congregari non ſinit: concoctionem bonã operatur, & meſaraicas maximè venas ab obturatione liberat, & renes repurgat. Quidam &

A origani ſextantẽ adiiciunt. Ego verò ſemper ſpicæ nardi vnciam vnam annecto. in hyeme amplius piperis vnciã vnam addo. Ad eos quibus alimentum in ventre aceſcit, vtiliter hoc remedium adhibetur: Piperis drachmas quatuor, ſeminis anethi drachmam vnam, cumini drachmas quatuor, contere ac exhibe cochlearium ante ſomnum ex vino diluto. Embamma optimum ad intinctus, concoctionem adiuuans: Cumini, piperis, foliorum rutæ, menthæ viridis, anethi viridis, cuiuſque drachmas quatuor, pulegii ſeſquidrachmam, ſalis

B vnciam vnam, gari albi cochleare vnũ, mellis cochleare vnum. Vtere: valde enim commodiſſimum exiſtit.

Poſca, concoctioni valde commoda, Cyrilli Archiepiſcopi: Pulegii, ſeminis fœniculi, ſeminis apii, cuiuſque ſcrupulos ſex, caroi ſeſquiſcrupulum, ſeminis coriandri ſeſquiſcrupulum, baccam lauri vnam, cyperi, folii malabathri, coſti, cuiuſque ſcrupulum vnum, ſalis ſeſcuncem, aceti ſextarium vnum. Sicca contundito & cribrato, acetóq; admixta ad paucas horas macerato, ac vtitor.

C

De crapula, Philumeni, Cap. xxv.

Cruditates ex vino multo obortas, crapulas appellamus, eáſque conſimili methodo tractamus, quali ad difficultatem concoctionis præſcripta vti ſolemus. Itaque iis qui ad frigidæ potum aſſueuerunt, aliaſque ſtomachum habent æſtuoſum ac exuſtum: aquæ frigidæ puræ cyathi duo aut tres per interualla ad abſorbendũ exhibẽdi ſunt. Pòſt verò, per ſomnum meridianum turbationibus depulſis, confeſtim eos in balneum inducemus. prolixioréq; exudatione procurata, ab aquæ tepidæ hau-

D ſtu ipſos vomitum facere cogemus, aut digitorum tantùm immiſſione eundem laceſſemus: deinde prædictos cibos exhibebimus, dilutiore ac pauciore addito potu, donec caput à grauitate liberetur. Statim verò à principio caput ex olei omphacini fomento irrigetur. ſequenti autem die bonæ concoctioni conſulatur. Optimum autem fuerit, ſi quis vinum abſinthites ad plures dies à balneo præbibat, itémque poſt matutinas deambulationes. Prodeſt & acetum ſquillinum abſorbere, i. myſtri menſura: deinde in quiete, breui ſanè tempore degere, at

E que ita ad reliqua facienda procedere, quemadmodũ in capite De cruditate eſt prædictum.

Quæ cura aluo adſtrictæ adhibenda, Galeni, Cap. xxvi.

Recrementorum iuxta ventrem retentio, aut propter cibos ac potus contingit, aut propter ventrem ac inteſtina. Et propter cibos quidẽ, aut ob ciborum ac potuum acceptorum tum qualitatem, tum quantitatem, aut propter ordinem, & vtendi modum contingit. Ob qualitatem quidem, ſi acerba & auſtera ac ſicca tempe-

F ratura & commixtione conſtent ea quæ accipiuntur. ob quantitatem verò, ſi plura aut pauciora, & citra conuenientem exhibeantur menſuram. Circa ordinem autem retentio excremẽtorũ contingit, ſi arida & acerba prius: humentia verò pinguiáque & dulcia poſtea ingerantur. Circa modum verò vtendi, ſi bis cibum accipere conueniat, & ſemel omnem aſſumat. Quæ verò circa ventrem ac inteſtina conſiſtit recrementorum retentionis cauſa, ea & ex natura ipſorum, & ob acquiſititiam contingit diſpoſitionem. Cauſæ itaque circa naturam ipſorum

G ſunt vitioſæ corporum conſtitutiones. Octo autem exiſtunt ventris acquiſititiæ intemperaturæ: quatuor quidem ſimplices, caliditas, frigiditas, humiditas, ſiccitas: reliquæ quatuor commixtæ, caliditas ſimul cum humiditate, caliditas cum ſiccitate, frigiditas mixta humiditate, frigiditas mixta ſiccitate. Oportet autem vnamquãque intemperiem in eam magnitudinem excedere, vt euidenter excretiuam facultatem imbecilliorem reddat, aut in ventre ſolo, aut in gracilibus inteſtinis, aut etiam craſſis, aut ſimul in omnibus prædictis, quemadmodum

H in voluulis fieri conſueuit. Ad hæc amplius, & in febribus aliquando aluus adſtringitur, ob acrimoniam videlicet reſiccantibus & conſumentibus humores: aliquando autem materia ad alios locos diuerſa, pérque illos

ipſos excluſa. Sudoribus enim multis per cutem excluſis alvus coarctatur, & ſtomacho ex fluxione affecto, ſtercus cohiberi contingit: propter inflammationem item inteſtino recto vicinam, ipſumque deprimentem, velut eſt veſicæ, aut vulvæ, & propter vlcerationem aut dolorem circa eas partes obortam, excrementa recurrunt. In iis verò qui à morbo vires recolligunt, venter cohibetur, propterea quòd plurima digeſtio ciborum in corpus fiat, & ob id exiguum & aridum, & quod difficulter excerni poteſt, ſtercus relinquitur. Ad hæc etiam venter adſtringitur ob flauæ bilis cohibitionem, quæ ad inteſtina delabi cõſueuit: ea ipſa enim in animali quod ſecũdum naturã habet, confluens, inteſtina mordet & irritat, & ad excretionem excitat recrementorum. quapropter etiam ſemper cibo vacuum ieiunum inteſtinum reperitur, in quod procedit meat⁹ qui ex bilis ſuſcepirice veſica bilem ad inteſtina deducit. atque ob has ſanè cauſas venter adſtringitur. Commune autem in omnibus præceptum eſt, vt cauſæ noxam inferenti contrariam curationem opponamus: proprium verò, vt ſecundum ſingulas cauſas cuique quotidie contraria remedia exhibeamus. Et ſi quidem ex pauciorum ciborum acceptione homo aluum habeat adſtrictam, plures ſimulque humidiores ei offerantur: ſi verò ſiccioribus ſit vſus, humidiores quidem dentur, non autem multi. Si verò auſteri & acerbi cibi retentionis fuerint cauſæ, dulces & pingues exhibeantur. Si verò ob permutatum ordinem adſtrictio fiat, in eum qui conuenit reducatur. Si verò ſemel cibum accipiendo, quum bis id facere oportuerit, venter cohibeatur, non ſolùm bis, ſed & ſæpius conuenientes cibi dentur. Eodem etiam modo recentes intemperaturæ per contraria curentur: ita vt exſiccata corpora humectemus, humecta verò reſiccemus: & calefacta quidem refrigeremus, refrigerata verò calefaciamus, atque in coniugatis ſiue mixtis qualitatibus eadem iuxta proportionem faciamus. Cohibita autem quæ ad inteſtina defluere conſueuit bile, aut ob craſſitudinem, aut ob biliosorum meatuum obturationem: extenuatoria diæta vtendum eſt. Similiter autem omni conatu inſtare & reniti oportet, ad reliquas alui adſtrictæ cauſas tollẽdas. Atque viſcerum quidem inflammationem ſoluemus, vbi per ipſam cohibitio contingat: materias verò ad inteſtina conuerſas deducemus, ſi quidem aliò proreptant. qua autem medicinali materia id fieri poſſit, in ſimplicium pharmacorum Sermone eſt prædictum in principio huius tractationis, atque in eo qui hunc ſequitur De purgãtibus pharmacis inſcripto. Communis autem, omnis quomodocunque euenerit, adſtrictionis alui curatio talis eſt. Ex decubitus figuris, erectior eis conuenit, & ad ſiniſtrum latus reclinatio: & ſilentium quidem ac quies ventrem cohibent, motus autem & deambulatio impellunt. Paucus potus, & non præpotare, neque inter medios cibos potum accipere, ventrem reſiccant: præpotatio verò & multa potio, ſtercora humectant. Somnus concoquit, & recrementa fluida facit: vigiliæ verò materias diſtrahunt, & ſuſpenſas tenent. Plurimùm autem ciborum qualitates poſſunt: quare eas quæ ventri gratæ ſunt, exhibere oportet: quanquam omnino melius fuerit abſinthii ſuccum dare, aut ex aloe catapotia deuoranda. Quibus ſi nihil proficimus, diuiſque adhuc ſtercoribus inſidentibus, & lumbis aggrauatis, circumtenſóque & inflato ventre ſuperiore, humectantibus immorari cibis abſurdum. ſæpe enim lapidis modo recrementa indurantur, & in inteſtino recto condenſantur. quare accepti cibi ſtomachum quidẽ & ventrem humectant & effœminant: ad inteſtinum verò rectum peruenire nõ poſſunt, vt inde aliæ quædã moleſtiæ conſequãtur. Melius igitur in iſtis fuerit, aluo ptiſanæ ſuccum per clyſterem infundere, admixto oleo & melle: aut maluæ aut fœnigræci, vel furfurum decoctum ſimiliter cum oleo & melle. Vtendum etiam glandibus ac illitionibus ſedis. Alumen autem liquidum melle tritum donec indureſcat decoquitur, ex eóque ſedes illinitur, & facilè quidem plurima ſtercora prolectat: quanquam inde aliquandiu dolore afficiantur. Optimè autem facit & cyclamini ſuccus cum melle illitus, & in tomento quoque appoſitus. Mercurialis etiam viridis contrita, & ad glandis modum redacta, exſiccatur & ſupponitur: valdeque commoda exiſtit. Alia glans purgatoriam vim habens. Comæ abſinthii contuſæ ac cribratæ drachmas quatuor, nitri drachmas quatuor, elaterii drachmam vnam, melle cocto excipito, glandéſque informato ac ſubindito: fomento tamen prius ad locum adhibito. De his autem abſolutiſſimè in tertio huius tractationis Sermone eſt prædictum, vbi etiam pharmaca purgantia quæ circa vmbilicum illinuntur, deſcripſimus, eorũmque etiam quæ per os exhibentur ac ventrem emolliunt, tum ſimplicium tum mixtorum remediorum, mentionem fecimus: quare ſuperfluum exiſtimo hic de eis producere ſermonem. Abſinthati emollientis vtilis apparatus: Coſti vnciam vnam, ſpicæ nardi ſcrupulos quatuor, folii ſcrupulos quatuor, maſtiches ſcrupulos duos, mellis ſextarios duos, vini ſextarios decem.

Abſinthatum bonum, emolliens & dulce: Siſonos vnciam vnam, floris iunci odorati ſcrupulos ſex, maſtiches ſcrupulos duodecim, folii ſcrupulos II. ſpicæ nardi ſcrupulos duos, mellis ſextariũ vnum, vini ſextarios quinque. Abſinthatum amarum pituitoſis magis conueniens: Agarici, folii, amomi, ſpicæ nardi, caſiæ, cuiuſque ſcrupulos tres, coſti ſcrupulos duos, roſarum ſiccarum ſcrupulos duos, aloes ſcrupulos ſeptem, maſtiches ſcrupulos duodecim, mellis ſextarium vnum, vini ſextarios quinque. Aliud atra bile abundantibus, & pituitoſis ſimiliter commodum: Folii ſcrupulos ſex, ſpicæ nardi ſcrupulos ſex, agarici ſcrupulos quatuor, epithymi ſcrupulos duodecim, maſtiches ſcrupulos duodecim, aloes ſcrupulos quinque, mellis ſextarium vnum, vini ſextarios quinque. Aliud optimum: Folii, ſpicæ nardi, caſiæ, amomi, cuiuſque ſcrupulos quatuor, coſti ſcrupulos quatuor, agarici ſcrupulos quatuor, maſtiches ſcrupulos nouem, aloes ſcr. duodecim, mellis ſextarium I. vini ſextarios quinque.

De inflatione, Galeni, Cap. XXVII.

INflationis principium cibus malè concoctus exiſtit. Contingit autem flatuum generatio in ventre, ex humoribus in ipſo pituitoſis, aut ex cibis in vapores per mediocrem caliditatem reſolutis. Perfecta enim frigiditas nullum omnino vaporem efficit, propterea quòd neque omnino attenuat, neque conſumit, neque diſſoluit etiam ipſum cibum. Vehemens autem caliditas cibum attenuat, ſi flatuoſa natura exiſtat: & tunc ſanè nebuloſus flatus generatur, verùm paucus: adeo vt per vnum aut alterum ructum euacuetur. Mediocris verò caliditas minoris efficaciæ exiſtens, cibos quidem diſſoluit, non autem perfectè conſumit: vnde ſanè flatus generatio contingit. Vna autem eadémque ratione quemadmodum extrinſecus frigidiſſimæ & aquilonares in hyeme conſtitutiones, & calidiſſimæ æſtatis tempore conſiſtentes, purum aerem reddunt: quæ verò inter has mediæ exiſtunt, nebulas gignunt: ſic eodem planè modo, in animalium corporib⁹, neque in extrema caloris debilitate, neque quum vehementer calor inualeſcit, ſed quum inter hos exceſſus medio modo habet, flatuoſum recremẽtum generatur, atque hoc ipſum vbi per ſtomachum excluditur, ructus operatur: per ſedem verò aut ſtrepentẽ, aut abſque ſtrepitu flatũ. Quũ verò neque per os, neque per ſedẽ excernitur, inflationẽ appellatã producit. Archigenis. Accedit affectis ſtomachi grauitas & diſtẽtio, multóſq; fallit tãquã in ipſum ſolũ dolor innitatur. etenim malũ aliquãdo quidẽ iuxta totũ pectus, aliquando verò retrò iuxta collũ ac dorſum, atq; ipſa vertibula irruit: ſæpe autem & vtrinque occupatos tenet: aliquando autem & tumorem circa os ventris efficit, ructúſque inanes fiunt modicè alleuantes, inhibitióque flatuum qui per aluum excerni conſueuerunt. Succumbit autem & tumor ipſe iuxta vẽtrem, ad manuum impoſitiones ſublaxus cedens. Quibuſdam eorum & dolores accidunt, & appetitus perditiones, ac capitis dolor: ſi verò ante perfectam reſtitutionem cibum accipiant, amplius mẽbra ipſa inflantur, & cum dolore amplius diſtenduntur, qui

ſæpe ad clauiculam vſque differtur, ipſaſque ſcapulas ac
vniuerſam ſpinam, vltra hoc quòd & ructus cohibentur:
vt aliqui iam non diſſimile quiddam ſuffocationi ſe per-
peti æſtimarint. Leuantur autem alimento infernè ſub-
eunte, & flatibus ſiue per ructus ſiue per inteſtina exclu-
ſis. Eos igitur qui non ita diu ante cibum ſumpſerũt, pri
mùm vomere præcipe: deinde verò fouere oportet cum
lana in faſciculum conuoluta, & leuiter calido oleo ma-
defacta. Si verò dolor vrgeat, fomentum fiat per veſi-
cam bubulam aqua & oleo calidis ſemiplenam. Glandes
quoque confidenter & citra dilationem ſupponendæ
ſunt, ex rebus flatus prolectantibus informatæ, velut eſt
rutæ ſemen & cuminum æquali pondere cum melle co-
cto, ac modico nitro coacta. inedia etiam affectioni ne-
ceſſaria exiſtit. Per vnam quoque atque alteram horam,
tempore irritationis, irrigationes ex oleo conueniunt,
in quo abſinthium, ruta & anethum ſunt decocta. Lanæ
verò cõuolutæ, cuminum tritum, aut apii ſemen, aut ſi-
ſonis magis inſpergatur: deinde & cucurbitæ aſſuman-
tur inanes multæ, & cum multa etiam flamma admotæ.
Perſeuerante autẽ diutius affectione, cataplaſmata ex ſe-
mine lini, hordeaceáque & loliacea farina imponantur:
ex cumino etiam trito, ſeminéque anethi, aut apii, aut
fœniculi, aut chamælææ, aut tragorigani, aut centaureæ
coma, aut eryngii ſemine vel radice: ex hydromelite e-
tiam & oleo in quo ruta, baccæ lauri, & melãthium ſint
decocta. admiſcendum eſt & bitumen oleúmque lauri-
num. Si verò inflammatio vnà cum inflatione adeſt, pro
calefacientibus ea quæ relaxant admiſcere oportet, vel-
ut eſt anethum oleo incoctum, admixto adipe gallina-
ceo aut anſerino. Cibus verò, frumentacei generis ſit, &
paucus: poſt multum etiam aſſumpti cibi tempus, potus
tandem præbeatur: à cibo fricationes extremarum corpo-
ris partium adhibeantur. aluus verò tum per cibos tum
per aloen ſubducatur. Cerata etiam imponantur ex oleo
apparata, in quo cucumeris ſylueſtris radix ſit incocta.
Ad finem verò, malagmatis vtendum, quæ ex ſeminibus
aut lauri baccis conſtant. Marciani irrigatio ſiue fo-
mentum ad eos qui ex morbo circa ſeptum tranſuer-
ſum inflationem habent, & murmura circa interiora,
aut quibus viſcera inflammata ſunt aut inflantur: Ru-
tæ viridis trientem, fœnigræci ſeſcuncem, meliloti triẽ-
tem, abſinthii trientem, fœnumgræcum in pauca aqua
diem vnum præmacerato: deinde reliquis ei adiectis, at-
que olei ſextariis tribus affuſis, ad non fumantem ignẽ
decoquito, percolatóque, & in eo lanam conuolutam
quamplurimùm madefacito. Si verò dolor intendatur,
in ſolium ex oleo apparatum eos imponemus: ſi tamen
nihil id fieri præpediat. Althææ itaque radicem, lauri
folia, fœnumgræcum, pulegium, rutã in aqua decoque-
mus, & oleo ad decoctum affuſo, eos inſcendere facie-
mus. Quod vbi feliciter proceſſerit, cibum accipiant, pa
nem ex aqua, & piſces teneras carnes habentes. Qui verò
ſe iam recolligunt, diæta reſtituendis viribus apta vtan-
tur: ſinapiſmiſque & cucurbitulis cum multa flamma
poſt exercitia admotis vomant. Si verò fixa perſeuerauе
rit acceſſio ipſa, tempore exacerbationis cataplaſma ex
ſinapi imponendum eſt, & paulo pòſt aloes drachma
vna propinanda, aut ſmyrnii ſemẽ ex vino. Ariſtolochia
autem longa ſiue rotunda drachmæ pondere potata, fla
tum diſſoluit, & tardè concoquentes iuuat: quod & ca-
laminthæ decoctum, aut etiam polium decoctum cum
melle modico, & pauciſſimo pipere tenuiſſimè trito, fa-
cit. Ouillus autem talus vſtus & potatus, torminibus ac
inflationibus medetur. Aut rhamni folia viridia trita in
paſtillos redige, eóſque in vmbra exſiccatos drachmæ
pondere exhibe non febrientibus cum vino diluto: fe-
brientibus verò, cum hydromelite. Facit & ad volu-
loſas affectiones, omnéſque inflatiuos dolores miro mo
do: per ructus enim ac flatus infernè prodeuntes, diſcuſ
ſo & reſoluto malo, ſani fiunt, inquit Dioſcorides. Vti-
le etiam eis caſtoreum ex poſca bibitum exiſtit, dra-
chmæ pondere acceptum. Idem quoque forinſecus cum
oleo ſicyonio impoſitum, etiamſi cum torminibus &

A inflationibus prædictæ affectiones contigerint, eas ſa-
nat. Acetum verò ſquillinum cum ante tum poſt cibum
abſorbeant, aut ante ſomnum. Apparatur autem ſimpli-
ciſſimè hoc modo: Squillæ repurgatæ & diſſolutæ li-
bras quinque, aceti ſextarios quadragintaocto, ſub cani-
culæ ardoribus ad dies quadraginta inſolato, ac vtitor.
Oxyporion etiam quod citò penetrat, eis conueniens eſt
huiuſcemodi: Foliorum rutæ drachmas trigintaduas,
cumini drachmas tredecim, liguſtici, caroi, ſeminis a-
pii, piperis, zingiberis, helenii, nitri, cuiuſque drachmas
B octo, exhibe cochlearium quomodocunque velis con-
gruenter. Exhiberi etiam poteſt ad noctem ex tribus pi-
peris generibus pharmacum, erui magnitudine: robu-
ſtioribus verò, Ægyptiæ fabæ. Aluo autem adſtricta, ci-
tra dilationem clyſter infundendus: balneo verò ex in-
teruallis vtendum eſt tempore remiſſionis. Præfricent
autem iſtis tum dorſum tum ſtomachum, conſpergánt-
que nitro aſſato. Soliis etiam calidioribus vtantur, & à
balneo cibus detur, minimè inflans. & poſt omnem ci-
bum vinum meracius exhibendum. Cibus autem ipſo-
C rum diuidatur, ita vt in prandio tertiam, in cœna verò
reliquas duas accipiant partes. Fructuum verò atque o-
lerum humidiorum eſum, ſemper habeant ſuſpectum.
multum autem potum tanquam infeſtiſſimum hoſtem
deuitent.

De voluulo Archigenis, Cap. XXVIII.

VOluulus affectio eſt inteſtinorum, lethalem dolorẽ
inferens. Cauſa affectionis, continua ciborum cor-
ruptio exiſtit: præſertim ſi multi accipiantur variíque,
& ad quos non aſſueuimus, & maximè ex pinguibus car-
D nibus. Oboritur etiam ex plagis quibuſdam, & frigore
vehementi, & ex aceruata frigidæ potione, maximè ſi ab
exudantibus accipiatur. Contingit & iis quibus inteſti-
num in ſcrotum vnà cum ſtercore delapſum eſt, indé-
que violenter retruſum, ex eóque inflammatum exiſtit.
Fit etiam ob veneni potionem, & ob induratum ſter-
cus circa tenuia inteſtina impactum, in vno loco dolo-
re innitente, circa tenuia videlicet inteſtina, vt admota
manu durities tactui ſuccumbat, quam affectionẽ chor-
dapſũ veteres vocarunt, hoc eſt inteſtinorũ emollitionẽ.
E Et multi ſanè ex dolore ſtatim intereunt. aliis verò in-
flammatio ſuppuratur, rurſúmque inteſtinum ipſum de
nigratum ac putrefactum excidit, eóque modo defici-
unt. Familiaris autem hæc affectio ætati puerili eſt. eua-
dunt tamen naturalis beneficio humiditatis. Senibus ve
rò non valde familiaris eſt: ſi tamẽ ipſi in hanc affectio-
nem incidant, ferè nunquam conualeſcunt. Accedit æ-
gris dolor circumuolutus, ſtomachi nimia humectatio,
exolutio, ructus inanes nihil alleuantes, murmura inteſti
norum, cohibitio perfecta ſtercoris & flatuum. Si verò
F intendatur affectio, omnia ſurſum feruntur, ob idque &
vomitus pituitæ ac bilis accedunt, frigiditas totius cor-
poris dolórque: plurimis etiam ſpirandi difficultas: mo
rituris autem amplius ſudor frigidus, vrinæ difficultas,
podex ita adſtrictus vt neque ſpecilli extremum ſuſci-
pere poſſit: aliquando & ſtercus vomitu reiicitur. Si qui-
dem igitur cibus crudus ventri inſidere videatur, aqua
mulſa cum nitro exhibita vomere cogemus: deinde rur
ſum aquã calidã puram dabimus, vt mordacitas obtun-
datur. Si verò nihil crudorum ciborum in ventre conti-
G neatur, omni conatu enitendum eſt, quò tum flatus tum
ſtercora infrà trahantur: idque per glandes illitionéſque
& clyſteres, magna diligentia in ſingulis adhibita perfi
ciendũ. Glãdes itaque cõueniũt ex ſemine rutæ & nitro,
cuminóque ac melle. Valent etiã quæ ex ex braſſicæ cau
liculis apparantur, cum melle cocto: ex profundo enim
attrahunt. Cæterùm glãdulas longiuſculas facere opor-
tet, quæ adſtrictiorem internã ani partem, ſphincterem
Græcis appellatam, tranſire queant: quibus appoſitis, po-
dex per ſpongias calidas foueatur, quibus ſanè cyclami-
H ni ſuccus vtiliſſimè excipitur. quanquam cum melle e-
tiam ac nitro idem illitus efficaciter opitulatur. Idem fa
cit centaurea cum melle & nitro: verùm in his conan-
dum vt quampenitiſſimè illinatur. Per clyſterem autem

A oleum infundatur, in quo cuminum, ruta, althææ radix aut folia, fœnumgræcum, cëtaurea, cucumeris ſylueſtris radix, ſint decocta. adiiciatur autem & butyrum, & reſina terebinthina, vt inde craſſitudo infuſo ipſi accedat: per ampliorem etiam fiſtulam largius infundatur, iuxta corporum rationem, aliquãdo vſque ad duarum heminarum menſuram. quin & clyſteres ex prædictis apparentur. Probè facit & ſylueſtris cucumeris radix contuſa, & in aqua ſatis diu decocta abſinthio adiecto: ſi quidem ad decoctum ipſum, mel & nitrum oleũmque admiſceantur. B Si verò ſtercus durius inteſtinis inſidere coniectamus, aut inflammationis obſtructio adſit, althæam ac fœnumgræcum cum caricis decoquemus, butyróque & anethino oleo plurimo ad decoctum adiecto, per clyſterem iniiciemus, & quandiu quidem queãt, retinere præcipiemus. Optimum autem infuſum hocce eſt: Bituminis drachmas quatuor, nitri drachmam vnam, aloes vnciam vnam, olei rutacei dodrantem. Commodum eſt etiam, cuminum, rutam aut abſinthium cum oleo coquere: deinde percolato modicum ſalis iniicere, aut C opopanacis drachmam vnam, aut galbani drachmas quatuor. Proſunt & caricæ ac ruta in oleo decocta. Eiuſmodi autem infuſa, ante cibum infundere oportet, & maximè quod ex aſphalto apparatur: vrgente verò malo, etiã à cibo. In ſolium etiam aqua & oleo refertum deſidere eos conuenit: in aqua verò, althæa, ruta, & conyza decoquantur. Fomenta quoque adhibenda ſunt ex furfuribus, & per pyriateria phacota, *id eſt uaporatoria uaſa lenticulata*, & per veſicas bubulas ex oleo ſemiplenas. Conueniunt etiam fomenta ex lanis oleo madefactis, in quo cu D minum, anethum, ruta, conyza, maximè parua, & naſturtium ſint decocta. Cuminum quoque per ſe tritum ventri inſpergendum eſt, deinde lana imponenda. conuenit enim ab irrigationibꝰ incipere, ipſiſq; etiã inter cataplaſmata vti. Cataplaſmata verò ex melle ſint apparata, aut hydromelite meraciore: aſſumant autem ſemen lini, fœnumgræcum, polinem hordeaceum, loliaceam farinam, & fabarum. Infarciendum eſt etiam ipſis plurimùm rutæ & cumini, anethíque ſemẽ aut apii, aut rutæ ſemẽ ſiccum. inſpergantur autem hæc craſſa, & poſt impoſitio E nem calefiant, poſteàque aſſiduè permutentur. Poſt hæc cucurbitæ affigãtur: primùm quidem ad remotos locos, inanes, deinde ad ipſos etiam dolore affectos: ſcarificationéſque profundiores fiant: ſale impacta vulnuſcula conſpergãtur, quibus poſtquam cicatrix fuerit obducta, malagmate ex ſeminibus vtendum, aut eo quod ex lauri baccis conſtat. Potus eis conueniens eſt anethi decoctũ. eſt enim vſitatum & accommodum. A potu, panem in aquam feruentẽ coniice, eiúſque fruſta calida confeſtim edenda præbe. hoc enim modo ſeruabitur, etiamſi iam inſtet ei ſuffocationis periculum. Oribaſius autem F inquit, Anethum in aqua & oleo decoquatur, atque ita bibatur: deinde fruſta panis ex aqua feruenti præbeãtur. Mirum in modum enim inde iuuantur, inquit, etiamſi iam ſtercus vomant. Ruta etiam ac cuminum trita & potui inſperſa commoda exiſtunt, & ſinapis arida trita inſperſa. Cõmodum eſt etiam maluæ ſemen tritum ac potui inſperſum. Balſamum quoque non adulteratum, in potu vtile exiſtit. Alius potus. Bituminis drachmas quatuor, cum modico nitri contere, & ex aqua bibendã G confidenter præbe. Alius. Radicis panacis drachmas duas, nitri drachmam vnam, cumini drachmas duas, excipe melle, & nucis Ponticæ magnitudine ex aqua calida præbe. Alius. Caſtorei, aniſi, piperis, cuiuſque æquales partes commiſce, atque inde ſeſquidrachmam ex aceto mulſo præbe. Aſclepiadæ potus, qui & recrementa multa ſoluit: Elaterium ſufficienti terebinthina exceptum, in catapotiáque redactum, deglutiendum præbe, aquámque inſuper bibendam. Aliud ad voluulum remedium, quod ven H trem ſoluit. confert etiam anhelоſis, ſplenicis, aquæ intercutem, ex lapide laborantibus, vrinæ difficultati, paralyticis, tremoribus, comitialibus, vuluæ ſtrãgulationi, menſéſque ducit: Medullæ ſquillæ crudæ, ammoniaci thymiamatis, iridis, cuiuſque drachmas quinquaginta, galbani drachmas vigintiquinque, opopanacis drachmas duodecim. Squillam ſeorſim contere, deinde ammoniacum cum acerrimo aceto tere: poſtea etiã galbanũ & opopanaca, ſimúlque mixta omnia in catapotia redige: ex quibus drachmam vnam deuorandam præbe, & vinum dilutum inſuper bibendum, aut aquam mulſam, aut acetum mulſum. ſit autem liquoris menſura cyathorum quatuor. Concoctionem adiuuat, ſi ante cibum deuoretur, vltra hoc quòd aluum facillimè ſoluit. Feliciter vſi ſumus, inquit Archigenes, ad voluulos abſque inflammatione, hiera noſtra ex colocynthide pondere drachmarum duarum, aliquando etiam trium in catapotia redacto. aut enim vomitu reiicitur ipſum pharmacum cum multa bile ac pituita, aut infrà ad inteſtinum progreſſum, omnes cauſas affectionem operantes ſecum ſubducit. Doloribus verò perſeuerantibus, & maximè quibus infuſi clyſteres non intrà rurſus prodeunt, etiam ea quæ dolorem leuant exhibẽda, itémque conuenientes antidoti ante ſomnum. Communiſſima igitur & optima ea quæ ex piperibus conſtat, & Andromachi ex viperis, theriaca exiſtit: poſt eam verò quæ Mithridati nomen debet. Propriè autem in his colicæ antidoti faciunt, qualis eſt vel imprimis quæ zopyrios, & quæ Pæonia appellatur, quarum deſcriptiones in decimotertio Sermone continentur. Si verò à venenoſo pharmaco quis in voluulum incidat, aquam tepidam multam bibendam dabimus, vomeréque cogemus: deinde oleum calidum in potu dandum, aut pinguia iuſcula, vt rurſum vomant, ex moderato eorum potu: deinde ita parumper quieſcant, & ſtatim poſtea theriacen accipiant cum vino diſſolutam. Cibi eis exhibeantur boni ſucci: aluus verò lacte ſciſſo euacuanda. In eo autem voluuli genere, quod chordapſum appellari diximus, in quo in vno loco dolor innititur, vt admota manu durities & tumor tactui ſuccumbat, circa tenuia videlicet inteſtina, ſubitum periculum inſtat, vtplurimùm tertiam aut quartam horam non excedens. quando verò ad ſuppurationem inflammatio vergit, aut longior remoratio contingit, neque ea ferè citra periculum exiſtit: quanquã ſint qui ex eis ſint ſeruati. Venæ igitur ſectio ante localia remedia aſſumẽda eſt, deinde cucurbita, & reliqua cura, queãdmodum in inflãmatione, fiat. Danda verò & his aſſiduè ex viperis theriaca ciceris parui magnitudine ex aqua calida. infuſum etiam immittendum ex eis quæ inflammationibus conducunt, velut eſt fœnigræci & maluæ decoctum, cum oleo & butyro. In potu exhibeatur roſmarini decoctũ, floriſque iunci odorati, mei, fœniculi, & maximè omnium anethi. Probè etiam ad eos facit, foliorum rhamni viridium tritorum, & in paſtillos redactorum, exſiccatorũmque drachma vna ex calida aqua exhibita. Porrò ex conuulſione aut ruptura obortos voluulos, venæ ſectione curare oportet, locóſque vbi dolor inſignitur, profundioribus fiſſuris impactis ſcarificare & diducere, laniſque ſuccidis irrigare: antidotos etiam dolorem leuantes bibendas præbere: verùm clyſteres omnino deuitare. Si verò voluulus propter inteſtini in ſcrotum delapſionem contingit, confeſtim tentandum eſt vt decubitu ſurſum verſus vergente adornato, delapſum inteſtinum ad inguinum partes retrudatur, atque pòſt leniter citra violentiam ac compreſſionẽ, ligamento adhibito contineatur. Si verò iam ex compreſſione inflammatio oborta ſit, torminàque ac inflationes accedant, etiam hos ipſos venæ ſectione curandos cenſeo, in inediáque ad tertium vſque diem ſeruandos: in principio verò, lanis ſuccidis ex vino & oleo madefactis irrigandos: adhibito poſtea etiam cataplaſmate crudæ hordeaceæ farinæ. Aliquando autem & inflammatæ partes commodè per ambitum ſcarificantur, per althææ quoque ac fœnigræci decoctum & oleum vtiliter irrorantur ac aſperguntur.

De iis qui ab acri humore coli dolore infeſtantur, Galeni, Cap. XXIX.

QVibus in colo & inteſtinis acris & mordax inſidet humor, hi à calidis cibis ac pharmacis itémque infuſis læduntur, & à cibis abſtinentes magis irritantur. in eiius autem habent ex temperamentum inducentium,

& mordacitate carentium vſu. Tenues enim & acres humores vehementiſſimum inferunt dolorem, aliquando verò & conuulſiones, maximè vbi circa os ventris fuerint aggregati. Accedunt quandoque & animi deliquia, & humiditates ſudoris frigidæ. Hoc itaque modo affecti, calida potata ac vomitu reiecta, bilioſum humorem excernunt, quique etiam ærugini aliquando in colore ſimilis exiſtit. hic quidem igitur humor vbi in ventre conſtiterit mordens, & animi deliquia inferens, per vomitum expurgare ipſum oportet. Vbi verò in inteſtinis aggregetur, per ſedem infundere conuenit ea quæ B humores eluere atque citra mordacitatē repurgare poſſunt, cuiuſmodi eſt ptiſanæ ſuccus. Cibi verò boni ſucci & qui non facilè corrumpantur, eis exhibendi, attenuātibus & calefacientibus vitatis. oportet enim infeſtantem humorem aut euacuare, aut temperare. Exempli verò gratia mentionem faciam quorundam à nobis curatorum. Quidam etenim quadraginta annorum, qui colicus eſſe putabatur, à perfuſionibus & fomentis, cataplaſmatiſque & acrioribus infuſis non modò non iuuabatur, verùm & magis exacerbabatur: & vbi mel cum pipe- C re accepiſſet, extremum dolorem incurrit, & vbi fœnigræci ſuccum cum melle ſumpſiſſet, plurimùm fuit irritatus. Coniectationem igitur feci, mordaces in ipſis inteſtinorum tunicis imbibitos eſſe humores. non facilè corruptibiles ei exhibui cibos. Deinde vbi vidiſſem eum minus à dolore infeſtari, vitiati humoris purgatione ei opus eſſe cognoui. Cæterùm pharmaco ex aloe amaro, hominem aceruatim purgare minimè auſus fui: nimirum ob dolorem ac indigentiam, temporiſque diuturnitatem viribus attenuatis. per interualla itaque me- D diocria paulatim purgatione per picram ex aloe facta, in paucis diebus ipſum perfectè ſanaui, nullo altero remedio admoto. Alter quidam adoleſcens non paululùm antea à colicis doloribus vexatus, accepta ſcammonia purgatus eſt: quùmque pro ratione accepti ſatis multùm fuiſſet euacuatus, illa maximè membra quæ prius habuit imbecillia, morſu infeſtari ſenſit, vt inde quaſi fluidam quandam & doloroſam circa inteſtina haberet affectionem. Itaque & hunc curaui, colica remedia reiicere iuſſum, & ex alica cum aqua calida decocta nutriri, E granis mali Punici ſimul incoctis. Quùmque totam noctem abſque dolore dormiiſſet, manè exhibuimus ei rhois ſuccum dilutiorem bibēdum: vt ſiqua vlceroſa affectio circa inteſtinum eſſet oborta, eam adſtringeret, ſiue quippiam ex ſuperioribus partibus ad affectam influeret, idipſum repelleret. In prandio etiam alica ſimiliter cum mali Punici acinis & aqua decocta, vti iuſſimus: in veſperam verò panem ex vino quopiam auſtero ac veteri madefactum dedimus. Conceſſimus etiam vt ex auſteris fructibus pro libitu, modicè tamen, caperet. Tertia F autem die quum eodē modo fuiſſet refectus, in quarta, hauſta theriaca perfectè ſanus euaſit. Alium autem quendam ſimiliter affectum, æſtatis tempore quum plurimùm ſitiret, eodem victu curauimus, ampliúſque frigidum potum ei indulſimus. Cæterùm euacuato humore, & remanente adhuc dolore, ad ſtupefacientium vſum confugere oportet. In huiuſmodi enim affectionibus non ſolùm quod ſenſum ſtupefacit, ſed & quæ humores tenues inſpiſſant, caloremque refrigerāt maximè opitulantur.

De iis qui à frigidis & pituitoſis humoribus coli dolore infeſtantur, Cap. XXX.

QVVM verò craſſi & lenti fuerint humores, qui doloris cauſa exiſtunt, nequaquam ſtupefacientia erunt offerenda. etenim alleuantur quidem ex eorum vſu, ob ſenſus videlicet ſtupefactionem: verùm rurſus peius inde habent, quòd amplius per ipſa humores inſpiſſentur, & difficulter omnino excerni poſſint. Atqui nauſeæ vnà cū vomitib⁹ magnæq; & frequētiores illis obo- H riūtur. Vomūtur autē pituitoſa & corrupta, retinētur excremēta, adeo vt ne flat⁹ quidē excernatur, neq; ructus etiā procedat. Sæpe enim veluti ſurſū reuoluitur dolor, ac plurimum occupat locum: aliquando verò ex loco ad locum digreſſus vehementius augetur. Manifeſta verò cognitio coli affecti eſt, quando aliquando quidem altius dolor infeſtat quàm pro renum ſitu: aliquando autem longè inferius. Si enim iuxta renum ſitum dolor innitatur, atque id in vno loco cum dolore & grauitate, renum affectionem eam eſſe cenſendum eſt. Conſiderandæ autem ad hæc vrinæ: aquoſæ enim & puræ in principio à nephriticis minguntur, quemadmodum in ſequenti tempore ſubſidentiam habentes aſperam, deinde exquiſitè arenoſam. In colicis verò etiamſi egerat aliquando venter, tamen flatuoſiora excernit: ſæpéque ſtercora aquæ inuehuntur boum ſtercoribus compage non abſimili. Contingit etiam quandoque humorem aliquem frigidum cum ipſis excerni: quo facto confeſtim melius habent. Per fomenta autem & cataplaſmata nephritici quidem doloris mitigationem accipiunt, laxatis videlicet iuxta obſtructum lapidem corporibus: colici verò parumper quidem videntur mitiores redditi: paulo pòſt verò vehementius intenduntur eis dolores, diffuſis videlicet per adhibitarum fomentationum calorem humoribus, generatiſque flatibus qui plurimam diſtentionem operantur. Quomodò igitur oportet dolores ex frigidis in inteſtinis humoribus obortos curare, ita vt neque vehementibus irrigationibus neque cataplaſmatis calefiant? à calefacientibus enim diffunduntur & inflantur omnes frigidi ac craſſi humores, qui, inteſtina diſtendendo, augent dolores. Conuenit itaque ipſos diſſecare & concoquere citra vehementem calorem, & per minimè inflantium vſum. In exacerbationibus igitur, conſimilis colicorum cura fieri debet qualis ad voluuloſos eſt prædicta, irrigationes videlicet ex oleo rutaceo & ſicyonio & anethino, indéque & fomenta ac cataplaſmata, infuſa item & glandium admotiones, illitionéſque ſedis. Vomitus verò ante cœnam, ſiquis facilè vomat, præ omnibus auxiliatur. Vbi verò malum ipſum producitur ad plures dies, inſeſſio in ſolium ex oleo repletum aſſumenda eſt: aut, ſi hoc fieri nō poteſt, ex aqua & oleo repleatur, in quibus althæa, pulegium, ac lauri folia, ſimiliáque ſint decocta. Fomētum verò ſiue vaporatorium adhibeatur ex furfuribus & milio, & cataplaſmata quoque ad voluuloſos prædicta. Poſt dies verò ſeptem purgatio & hiera Archigenis ſuſcipiatur. Licebit tamen & non purgare, verùm ab acrium ciborum eſu inchoare. quando verò allium ipſum omnium minimè inflat, niſi febris adſit, confidenter ipſum afferemus. Sitis autem ſequitur acrium rerum comeſtionem. præalleuetur itaque præcedēte victu æger, vbi ad acrium rerum eſum procedere volet: aquæque potu vtatur. Flatu autem ventoſo infeſtante, egregium remedium cucurbita ſæpius affixa cum largiore flamma exiſtit: vt incantationi ſimilem affectum præſtare videatur, & in quacunque corporis parte apponatur, confeſtim à dolore liberare, ac perfectè ſanare cognoſcatur. Quòd ſi humor quoque vnà cum flatu affuerit, e veſtigio quidem à dolore leuantur: mox verò rurſus redeunt dolores, maximè vbi quippiam peccati circa diætam fuerit admiſſum: aut ſi plus quàm oportuit calefecerint ipſa membra. maximum autem ſignum & hoc tibi fuerit ad affectionis cognitionē. Ne calefacito itaq; manifeſtè, ſed diæta attenuatoria vtaris. Oportet autem & ante infuſorum vſum, cucurbitam dolentibus locis adhibere: indéque oleo rutaceo, & huiuſmodi cūctis infuſis vti. Multi verò accepto clyſtere vehementer dolent, & vitreo humore excreto ſtatim liberantur. Febre autē vt plurimùm carent, ſicique in totum non infeſtantur. Naſcuntur & in colo lapides, ſed raro: quare oportet eos vrinam cientibus, & ſtomacho gratis vti, ſanitatiſque tempore etiam venam ſecare, & catapotiis ex aloe gratia præſeruandi vti. Quandoquidem autem colum ipſum in quibuſdā debilitatum ex leui occaſione & per interualla quædā dolores inferre cōſueuit: melius vtique fuerit exquiſitiore diæta vti, & curam quoque affectioni conuenientē ſubornare. Qua de cauſa vbi à ſomno ſurrexerit æger, ventrem exonerare tentet: deinde ad deambulationem procedat. Deambulet aut & hyemis tempore, niſi frigidior ſit aer, aut ipſius debilitas hoc nō permittat: idque faciat in loco ſub dio aeri expoſito, & patēti: primùm quidem

lentius

lentius,pòſt verò concitatius. quieſcat vbi crura incalue rint fuerintque delaſſata. Deinde domum reuerſus bibat aliquod pharmacum affectioni conueniens, modicéque quieſcat.Et vbi quotidianæ alicui ac conſuetæ actioni va cauerit,per horã equo vehatur,aſſiduè ei inſidendo:quod ſi facere non poſſit,in curru: ſi autem imbecillior ſit,per nauigiũ.iacens enim vectari poterit,quum omne corpus vnà cum nauigio commoueatur.Pòſt verò,vbi moleſtiã ex vectatione obortam modica deambulatiuncula exclu ſerit, leniter exclamet, aut concinnè cum vociferatione procedendo legat:deinde rurſus modicè quieſcens ad inunctionem ac fricationem exuatur. Exercitatione itaque facta,& cura admota,cibum accipiat circa ſextam horã, vt & ad cœnam ſufficiens interſtitium fiat. Partiatur autẽ cibos,maiorémq; eorũ partẽ in cœna aſſumat.vtiliſſima enim colicis ciborũ partitio exiſtit.præpotato igitur abſin thite vino,panem in clibano coctum recentem probè ap paratum accipiat cum oliuis colymbadibus muria cõditis,aut paucis vuæ penſilis acinis,aut ficis viridibus tribus aut quatuor.deinde à potu, niſi valdè vrgeatur,abſtineat: ſi verò ſiticuloſus ſit,modico potu vehementiæ ſitis medeatur: otióque & iucunda animi voluptate fruatur.Deinde per circuitum affectione repetente,deambulet: cibóque probè diſpoſito,ad cœnam accedat.In cœna ſi ſiticuloſus ſit, modicum præbibat, & poſt paruum interſtitium cœnet:ex variis quidem pauca, & commoditatibus abundè referta.Potus medium cibum non dirimat, ſed poſt ipſum reſeruetur. qui ſufficit etiam potus exhibeatur: multa enim potatio inconueniens affectioni exiſtit. Non longo deinde à cœna interuallo facto,ad ſomnũ diuertat.& ſi quidem noctu ſitis vrgeat,ei parcè medeatur, aqua paulatim abſorpta.Atque de quotidiana quidem diætæ ordinatione hactenus. Cæterùm paucis ſubnectam etiam commodos affectioni cibos, potionéſque & pharmaca.In vniuerſum igitur omnia quæ colicis exhibẽtur, attenuatoriæ ſunt diætæ. Panis itaque neque ſit aridus, neq; calidus,in clibano coctus,aut ſi is nõ adſit, in furno, Olera autem cruda quidem non ſunt danda , cocta verò conueniunt,cichorium,intubum:rarius autem cauliculi lactucæ,cucurbita in calido cinere aſſata,(cocta enim ſto machũ lædit)malua cocta.verùm nihil horũ abſq; pane exhibendum.Dandæ etiam colymbades oliuæ cum aceto mulſo ac ruta præparatæ: ab aliis verò abſtinendum. Legumina omnia per ſe quidem affectioni incommoda ſunt. verùm varietatis gratia aliquantùm aſſumatur lenticula cum beta colliquata optiméque contrita, aut cum ptiſana:aut faba cum ptiſana diligenter ſubacta. Cæterùm rarum leguminum vſum probo,ptiſana excepta: cõmoda enim hæc eſt,lapatho cum ea colliquato.Conuenit etiam ſalſamentum piſcium petroſis locis degentium: itémque limaria non inueterata, nec muria condita : pipere autẽ & ruta cũ aceto mulſo cõdita exhibeantur. Ex carnibus conueniunt imprimis volucrium, ſecundo loco piſciũ numerãtur,tertiũ ordinẽ terreſtriũ carnes habent. In vnoquoque genere omnia inconſueta reprobanda. In ter ea verò quæ pro conſuetudine in cibum noſtrũ accipimus,vitanda ſunt dura,ſiue natura ſiue ætate talia exiſtãt: item quæ neruoſam ac fibris refertam habẽt carnẽ, graueolentiáque ac fœtida, & quæ aliàs mali ſunt ſucci, aut grauioris qualitatis,& pinguia,atque ea etiam quæ omnino macra ſunt & infirma,& quæcũque præ humiditatis multitudine diffluunt. Quapropter ex piſcibus, ii qui in fluminibus & ſtagnis degunt,vitandi ſunt: ex marinis autem,qui in petris degunt, iis qui intra pelagi profundum verſantur ſunt præferendi:qui tamẽ in profundo maris degunt,littoreis præſtant:& littorei rurſum potiores ſunt iis qui in marinis paludibus nutriũtur,etiámque iis qui in magnarum vrbium ſtagnis victũ quærunt. Eligendi autem ſunt maximè lupi & aſelli mediocri magnitudine: ſcari autem & turdi ac gobii tenerrimi quidem ſunt, & facillimè ſecedunt: alimentum autem paucum robúrque corpori addunt. Scaros autem hîc nõ magnos intelligere oportet. Mulli autem & ſcorpii & paſſeres, nutrimenti quidem ac roboris gratia omnium gratiſſimi exiſtunt, grauiorem autem omnem habitum

A reddunt, vt ob eam cauſam frequentiorem eorum vſum vitare oporteat. Murænas autem & loligines,ſepiáſque & polypodas,omniáque ſimpliciter mollia, vt quæ difficulter cõcoquantur,inflationes pariãt, noxióſque humores generẽt,cẽſeo reprobanda. Ex iis verò quæ teſta integũtur,ſquilla omnium minimè noxia exiſtit. cancer turbationem inducit.gãmaro autem ſiue aſtaco pro voluptate fruatur.Ex oſtreorum porrò genere, purpuræ & buccina reliquis præferenda:deinde pelorides præſtant:poſtea hè rinacei recentes: deinde quæ propriè oſtrea appellantur: reliqua verò relinquenda. Ex volucrium genere, gallinæ

B omnibus præſtantiores. ſint autem feræ, & in montanis altæ:deinde perdices,& palumbi, debilis nutrimenti gra tia exhibendi,turturéſque feri ac per agros nutriti & columbæ.Fugienda omnia volucrium genera quæ in aquis degunt, tanquam graueolentia , & quæ ſuperfluitatibus multis abundent . Ex quadrupedum animantium genere præſtant carnes ſuillæ, tum concoctionis & alimenti roboriſque quod inde corpori accedit , gratia , tum quòd facilè ſecernantur: ſecundo loco hœdinæ haben-

C dæ:reliquæ verò domeſticæ fugiendæ. Ex ſylueſtribus & feris paucæ, varietatis tantùm gratia dentur. Omnes autem carnes quas exhibere velis, ad duas dies promptas & paratas habere oportet,in hyeme præſertim, vt friabiles reddantur.Ex aqua etiam omnes coquantur.quæ enim in ſartagine fricta ſunt, quantũ fieri poteſt vitẽtur.Cauendum etiam à viſceribus omnibus. ſunt enim frigida , & turbationem mouẽt,difficulter concoquuntur, grauiáq; ſunt & ſanioſa ac fœtida, nimiáſque humectationes ac nauſeas producunt: maximè tamen omnium cerebrum.

D Pulmo ſanè hœdinus bis aſſatus , ac in cibo acceptus, ſuperabundans alimentum ſubtrahere videtur. qui verò eum lacte replent, deindéque coquũt aut aſſant, voluptatis gratia non vtilitatis reſpectu id faciunt: multóque magis qui eum fruſtatim conciſum in ſartagine torrent. Sale conditi arietis pulmo maximè vetuſti, difficulter & grauiter à ventre exuperatur . Cochleæ autem terreſtres ſucculentæ in cibo ſumptæ, obluctari & ſeſe opponere colicæ affectioni videntur.In liquamentis & condimen-

E tis conueniunt, cuminum, mentha, ruta, ſiſon, fœniculum , origanum , ammium , thymum , piper, zingiber, daucus , ſuccus ſilphii, acetum ,mel , garum , vinum.Pyrethrum verò & liguſticum , ac helenium, ſimiliáque, magis medicamentaria vi prædita ſunt: & ob id in quotidiano vſu ac diæta vitanda . In vniuerſum autem , vt ſummatim dicam , vnius coniectationem facere oportet,vt ſcilicet accepti cibi optimè concoquantur.Particulatim verò, vt ne ſiccitas excrementa apprehendat,neque fatigetur venter in multis cibis conficiendis: ne venter

F ciborum qualitatibus obluctetur, veluti ſi ægrè eas conficiat,& nimiam humectationẽ ei inferant,ne noxii humores generentur, neque in ventre neque in vniuerſo corpore.Omnia enim inutilia recremẽta ex leui occaſione ad affectum ac infirmum membrũ detruduntur.Quare vitare cõuenit omnia dulciaria & placẽtas.plurima etiã ex bellariis ac fructibus: iucunditatis tamen & gratificãdi ſtomacho gratia, vua alba dulcis præ ariditate corrugata cũ pane præbeatur,ficúſque maturæ cuticula auulſa: vua etiã vinaceis exemptis. reliqua verò omnino ſunt fu

G gienda. Vinum ſit ſubadſtringens,album,tenue, pellucidum,mediocri ætate,temperatura dilutiore, modicéque bibatur.Quòd ſi ſitis à cibo accedat, aqua calida præbeatur.infenſiſſima enim ipſis frigida exiſtit. Dulces autem prælibationes ex vino & melle apparatæ , propomata *Græcis* appellatæ, eo quòd ante cibos biberentur, omnes deuitandæ.Atque hoc ſanè modo ea quæ ad colicorum diætam pertinent,diiudicantur . Colicum remedium ex ſtœchade,nephriticis cõmodum. hoc omnes veteres interiorum membrorum affectiones curauimus. datur autem ex ordine diebus x x.& perfectè ab omnibus affectionibus liberat. Stœchadis drach.xviii.radicis pa

H nacis drach.v.agarici drach.ii.cinnamomi,myrrhæ, ſeminis braſſicæ ſylueſtris,iridis,mandragoræ, hyoſcyami albi ſeminis,coſti,nardi Cretici quod phu appellant, ſpicæ nardi, piperis,opii, cuiuſque drach.xii. Accipio autẽ

piper longum, mei drach. xviii. ſeminis cicutæ drachm. xxiii. dauci drach. viii. Contuſa excipe melle deſpumato, ac exhibe robuſtis ſcrup. ii. reliquis, obol. iii. febre carentibus, ex vino mulſo: febrientibus, ex aqua. Infuſum quoque nucis Pōticæ magnitudine cum oleo in quo fœnūgræcum & ruta cocta ſunt, colicorum dolores ſedat.

Pharmaca ad colicos, Cap. xxxi.

COnuenientiſſimum ad colicos pharmacum, vinum abſinthites exiſtit, ſi prælibatione à balneo aut exercitio opus habent: eſtque etiam non ſitientibus valde commodum, ſi laxiore ac debiliore apprehendente aluo, cyathi tēperati mēſura ante acidorū ciborū comeſtionē accipiatur. Apparatur autem vinum abſinthites & pro occaſione, virgis recentis & pleni abſinthii quindecim numero, per diem ac noctem in fictili vaſe vini tenuis & adſtringentis mediocriter vetuſti maceratis. menſura autē vini ſit ſextariorum trium. Decoctum etiam herbæ ipſius vbi ſemel tantùm ebullierit, pari modo ad vinum quod aliàs pro conſuetudine bibunt, admixtum, vtiliter à balneo ac exercitio præbetur. Melius autem eſt quod vbi otium ſit, ſic præparatur: Selibra abſinthii in amphoram vini optimi recentis, quod muſtum appellamus, conijcitur, oblinitur, in eáque permittitur, donec muſtum ceſſauerit feruere: deinde abſinthium quidem abiicitur, vinum verò reponitur ac inueteraſcit. habet autem omnino amphora ſextarios octo quadraginta. Vinum abſinthites aluum corroborat potenter, & quicquid lubricum infernè in aluo ac inteſtinis hæret, citra animaduerſionem detergit, bilis generationem præpedit, flatúſq; alios quidem depellit, alios verò auertit, quodámq; modo ſpirituum diſpenſationi præfectum defæcat. Aloe etiam optima, trium drachmarum pondere deuorata, aptiſſima eſt, vbi non pro ratione ciborum egeſtio excrementorum fiat. Quemadmodum autem optima aloe etiam ſola ſanitati reſtituere poteſt: ita vitioſa medicamentaria ſuperfluitate ventrem replet. Intercidentes verò obiter inflationes, ſylueſtre cuminum, quod & Æthiopicum appellant, cochleari menſura ex aquæ calidæ cyathis duobus aut tribus potatum diſſoluit: aut ſiſon ſimili modo, aut rutæ ramuli in aqua ipſa ferueſacti. Caſtoreum etiam aſſiduè potatum, totius affectionis apparatum demolitur, omnibúſque medicamentis præſtare repertum eſt. datur eius drach. i. in tribus cyathis optimæ aquæ mulſæ. Lupi autē ſtercus, maximè albū, ex aqua aut vino albo & tenui, ſummè colicis auxiliatur, inquit Galenus: non ſolùm in acceſſionibus & irritationibus, ſed tempore etiam interualli. aut enim perfectè morbum ſedat, aut ita præparat, vt ad tempus aliquanto mitius affligat. melius autem ſtercus cenſetur, quod non in terrā delapſum reperimus, verùm in fruticem aut herbam excretum. oſſa quoque in ipſo ſtercore inueniuntur, quæ ipſius animalis concoctionem effugerunt, quæ ſi trita bibantur, magnopere colicis auxiliantur: quare mundioribus hominibus repurgatiora exhibenda ſunt cum ſale ac modico pipere mixta, aut alio quopiam ad commendationem odoris. Mirum in modū etiam manifeſtè colicos iuuat inſtar amuleti alligatum illis ægroti, idem lupi ſtercus. oportet autem filum quo amuletum colligatur ex oue à lupo diſcerpta ſumere, cum ſtercoréque ipſo in pelle ceruina excepto, ac filo colligato ilia præcingere. Si verò non ſuppetet lana ex ouicula à lupo diſcerpta, ligamentum ex ceruina itidem pelle accipere oportet. Corydus idem paſſerculus qui & corydalus *hoc eſt galerita*, appellatur, ſimplici iure coctus, aſſiduéque vnà cum iure acceptus, ſummopere colicis prodeſt. Vtilitatem enim ex eo expertus ſum, inquit Galenus. Cæterùm paſſerculis, quos pyrgitas à turribus, & troglitas ab antris & cauernis appellant, ſimilis eſt, qui ſanè circa vrbium muros verſantur ac degunt: verùm his maior eſt corydalus ipſe, habétque in capite veluti criſtam ſiue galeam ex pennis ſponte naturæ enatam: & circa vias reperitur, hyemis præſertim tempore. Aliud. Talum ſuillum vſtum & tritum, totum ex aqua bibendum præbe. Aliud. Thymi cacumina in aqua ad tertias decoquito, & ad percolatum decoctum mel deſpumatum adiicito, bibendúmque præbeto. Aliud. Radices verbenacæ rectæ tenuiter conciſas in aqua ad tertias decoquito, ieiuniſque per quinque dies bibendum decoctum hoc præbeto: & colicis medeberis. Vtere: eſt enim experimēto cognitū.

Aliud. Hoc itidem experimento conſtat, eóque ipſe liberatus ſum: Mētham viridem aliquandiu decoquito, decoctúmq; bibendū ad dies tres exhibeto, & nunquā dolore afficietur. cauendum autem ne olla in qua menthā decoquis, per tres dies terram contingat. remedium verò hoc eiuſmodi eſt, vt præſentem opem ferat, éſtque multo vſu cognitum. Lauri etiam teneriora virgulta areſacta, comedenda præbe per tres dies quibus mēthæ decoctum potant. Aliud mirabile. Marrubiū in vino mulſo decoctum bibendū præbe: liberabitúrque æger à dolore, neque vnquam poſtea incidet in affectionem.

Rhamni folia viridia trita in paſtillos informa, & exſiccata, drachmámque vnam inde exhibe, febre carentibus, cum vino: febrientibus verò, cum hydromelite. Facit & ad voluuloſos, omnémque dolorem flatuoſum miro modo: per ructus enim ac flatus exoluti à malo, ſani fiunt.

Aliud. Rhamni ſuccum poculi mediocris menſura, tantundémque paſſi Cretici miſceto: dum in ſolium in balneo deſcendit, bibendum præbeto, plurimúmque tolerare id iubeto: in frigidæ autem aquæ ſolium nequaquam conſcendat. experimento cognitum eſt. Ex apparatis verò pharmacis hocce nobis familiare eſt, inquit Archigenes. Caſtoreum & ammium tenuiſſimè trita, duorum cochlearium menſura præbe ex aqua mulſa. Secundum verò locum hoc habet: Caſtorei drach. iii. ammii, ſeminis apii, fœniculi, cuiuſque drach. i. exhibe eo modo quo præcedens. Aliquādo autē pro apio, panacis radicē adiiciēs præbeo, aſſequórque ritè quod volo. Præſtabile eſt & hoc: Aniſi, caſtorei, æquales partes miſceto, indéque drachm. vnam ex vino mulſo exhibeto. Aliud. Gladiolum vnà cum radice exſiccatam, contuſam, & cribratam, cum piperis granis vndecim bibendam præbe. diuturno malo hoc medetur. Cæterùm duo efficaciſſima ex multis omnino coli pharmacis, vſus approbatione præſtātia, inquit Archigenes, vnicuique communicabo. Sagapeni, piperis, galbani, pyrethri, croci, ſpondylii, myrrhæ, cuiuſque drachm. i. radicis panacis drachmas viii. excipe melle, & ad cerati craſſitudinem redige. Vbi verò vſus expetat, manipulum vnū chamæleuces aut chamæpityos in vino optimo, leui, anniculo, heminarum quindecim mēſura, vſque ad tertias decoque. In hemina deinde decocti vna, ex pharmaco ad fabæ magnitudinē diſſolue: idque ſemel primo menſe bibendum præbe: ſecūdo deinde menſe bis, & tertio ter: atque hoc modo vſquequo quinquies exhibueris, ſecundum menſes auctione facta, procedes: niſi alui ramenta inde ſuccedant. ea enim leniter detrahere hoc pharmacum conſueuit. Alterum verò ad diſſoluendas acceſſiones valde efficax exiſtit: Myrrhæ ſtactæ, opopanacis, ſucci Cyrenaici, croci, pyrethri, galbani, ſagapeni, cuiuſque drach. viii. olei picini drach. i. mellis deſpumati quantum ſuffecerit vt ad cerati ſpiſſitudinem redigatur. Ex hoc pharmaco drachma i. in tribus cyathis paſſi Cretici diluti calidi liquefacta exhibetur. Neque vereor hæc etiam in acceſſionibus, niſi ex cruditate laboret æger, præbere: atque etiam in interſtitiis per aliquos dies ex his affectionem expugnare, valdéque mihi ex ſententia res procedit. Theriace porrò Andromachi ex viperis conſtans, interualli tempore aſſiduè accepta, prohibuit ne facilè ab acceſſionis irritatione rurſus impeterentur. Antidotus Zopyrios appellata, præſens auxilium in debilibus doloribus exiſtit. facit ad colicos & alui inflationes, & incipientes aquæ inter cutem ſuffuſiones, maximè eam quæ tympanites appellatur: valet etiam ad iocinoris affectiones: prodéſtque iis qui venenum hauſerunt. Myrrhæ troglodyticæ dr. v. ſpicæ nardi drach. v. croci drach. iiii. floris iunci odorati drach. iiii. & dimidiam, caſiæ drach. iiii. cinnamomi drachm. iii. thuris drach. vnam, piperis albi ſeſquidrach. coſti drachm. vnam, excipe melle deſpumato: aut nucis Ponticæ magnitudine præbe ex vini mulſi, aut paſſi veteris cyathis duobus, aut ex aqua. Exhibeatur in colica

diuturna,habita tamen prius corporis cura,paululùm ante horam cibi ſumendi ad dies ex ordine quindecim:deinde vbi ab ei⁹ exhibitione per quinque dies quieueris, rurſus exhibe ad dies decem: iterúmque poſt multorum dierum intercapedinem, parum præbe, donec ea amplius opus non habeat æger. atqui propria ſua efficacia corpus ſe melius repræſentaturum promittit,tum carne, tum colore,tum ſenſu, tum firmitate. Archigenes porrò Zopyrium antidotum hoc parare iubet: Spicæ nardi drach.VI.floris iunci odorati drach. V. myrrhæ drach.V. croci drach.IIII.caſiæ drach.IIII.cinnamomi drach.III. piperis drach. VI.coſti obolum,thuris obolum.Cæterùm præter opinionem colicis conueniens antidotus eſt quæ pæonia appellatur. in ipſis enim vehementibus acceſſionū irritationibus ante ſomnum exhibita,compeſcuit dolores,ſomnúmque dulcem ſimul produxit, ac morbum diſſoluit. Quidam etiā ipſam cum oleo infundentes,ſcopum attigerunt. Deſcripta autem habetur in tertiodecimo De theriacis ſermone,huius videlicet tractatus:quare ea ipſa cenſeo confidenter eſſe vtendum. Aliud valde bonum oxyporium,citò penetrans, cum colicis tum inflatis cōmodū: Cumini trientem,piperis albi,cacuminū thymi,foliorū rutæ,nitri,ſing.vnc.I. contere cū aceto,ac redige in paſtillos pondere vnius aut duarum drachmarùm.exhibe iuxta cuiuſque vires cum aqua calida.Aliud: Siſonis,caſiæ,foliorum lauri in vmbra exiccatorū, ſing. drach.VIII.petroſelini drach.IIII.ſpumæ nitri albæ drach. V.excipe melle,ac vtere. Aut cochleare eius ſicci ex aqua mulſa in qua ruta decocta eſt,præbe. Aliud. Cumini ſylueſtris cochlearia tria,ſeminis coriandri,fœniculi,aniſi,apii,ſeminis rutæ,cuiuſque cochleare vnū,piperis grana IX.vini ſextarium I.Hæc tenuiſſimè contrita vino permiſce,& quotidie cyathum vnum bibendum cum aquæ cyathis tribus præbe.A potu autem æger deambulet,& probè concoctionem iuuabit. poteris & ipſum vinum calefactum præbere. Aliud Aſclepiadæ, quod ab omni affectione penitus liberat: Corticis ſalicis viridis drachmas V.zingiberis drach.IIII.piperis drach.II.palmas paſſas III. rutæ viridis ramulos V.aquæ pluuialis ſextar. III. Omnia ſimul ad tertias decoquito,atque ad horas ſiue dies tres, pro qualibet vice cyathos duos exhibeto : & poſt triginta dierum ſpatium,idem rurſus facito:quò per anni ſpatium vnius, triginta & ſex potiones contingant. hoc enim pharmacum potatum hoc modo,totam affectionem aufert. Aliud. Cornu cerui recens enati adhuc capillis obſiti,tenerrimique ac vſti,cochlearia maioris modi III. piperis albi grana nouem , myrrhæ parum quid ad commendandum odorem.Contere omnia, eiſque cochlearū terreſtrium magnarū vnà cū teſtis ſuis tritarum,quātum viſum fuerit adiice: omniáque ſimul trita,& vino falerno mari mixto triū cyathorū mēſura permixta,& ad mites prunas in vaſe fictili calefacta,ac ſedulò,nequid in fundo reſideat,agitata, præbe bibēda,ita vt nihil reliqui maneat,atque id maximè tempore acceſſionis, & ieiuno adhuc ægro fiat.Deinde verò cibum qui facilè conficitur præbe,atque hoc ex ordine ad dies tres exhibe . Iis verò qui cochleas ſumere non poſſunt, reliqua præbe ſicca cum vino. Potio ad colicos,quæ etiam inflatis,& difficulter concoquentibus, voluuloſiſque eſt accommodata.

Abſinthii,pulegii,piperis albi, cumini ſylueſtris, baccarum lauri decorticatarum, omnium æquales partes exſiccatas ac tritas,cochleari menſura præbe ex aqua calida.vtereque eo confidenter. Aliud colicum remedium per experientiam receptum: Baccas lauri IX. piperis grana VII.opopanaca magnitudine ciceris.cōiice in aquæ cyathos III.totúmque ſimul feruefactum bibendum præbe: quieſcátque inde æger, & perfectè ſanitati reſtituetur. Oportet autem,inquit Galenus,ad viros maſculi, ad fœminas muliebris ſexus herinacei internam membranam accipere, exſiccaréque ac contundere , eiúſque partes tres prædictis admiſcere. Aliud ad colicos præclarum.
Colocynthida maximam non ſolùm ferro perforatam, ſed & ſemine eiecto euacuatam, ita tamen vt id quod inſtar tomenti in ea eſt relinquas,vino veteri dulci quantū eius capere poteſt exple, eámq; per noctē integrā repone:
A manè verò vinum ipſum per panniculum diligenter exprime ac percola , vt nihil ex medulla eius in ipſo potu reſiduum maneat : vinúmque ipſum calefactum bibendum præbe:quo facto æger deambulet,& liberabitur.

De antidotis dolorem leuantibus,infuſiſque colicis accommodatis, Galeni, Cap. XXXII.

PHarmacis dolorem leuantibus medici vti conſueuerunt,vbi magnus adeſt dolor, aut vigiliæ , aut ne ob violentam tuſſim lancinentur ægri, velut in ſanguinis re-
B iectatione & deſtillationibus à capite contingere ſolet. Verùm in illis mediocria exhibere ſolemus : quales ſunt ex ſeminibus conſtantes tuſſi accommodatæ facultates, quæ & ipſæ omnino aliquid ex ſoporem inducentibus pharmacis admixtum habent : verùm modicum id eſt: inter multa adeo ſemina,quæ & boni odoris ſunt, tenuiūmque partium,& vrinam cient : cuminum dico, daucúmque & aniſum, & quæ his ſimilia exiſtunt . Cæterùm quæ ad colicos apparantur pharmaca dolorem leuantia, eiuſdem quidem generis cum illis ſunt,verùm longè ma-
C iori facultate prædita, atque id ob magnitudinem in eis doloris.Opium igitur fortiſſimum eſt ſtupefactiuū : admiſcere autem ei oportet ea quæ aut doloroſam affectionem concoquere poſſunt,aut humores ab ipſo factos diſcutere, aut ſecare & attenuare,aut ſecundum totam ipſorum ſubſtantiā permutare. Scopus enim nobis in his eſt, primùm quidem vt ſenſum ſtupidum reddamus:deinde vt nihil in poſterum ex ſtupefactiuo pharmaco relinquamus quod membro nocumentum inferre poſſit : amplius autem,vt(quod maximū eſt)affectioni opitulemur.
D Ad hæc itaque reſpectu habito,videtur mihi debito modo & iuxta rationem propoſitum componere pharmacum,ex hyoſcyami quidem & opii permixtione, quicunque altiorem ſomnum ac ſoporem,ſenſitiuæque facultatis ſtuporem inducere velit. Quò verò citius digeratur, omnémque profunditatem affectorum corporum penetret,calefacientia admiſcere oportet , piper videlicet ac euphorbium & pyrethrum,quæ nociuos humores diſcutere poſſunt,& repurgare viſcoſos ſecaréque craſſos,& flatus ventoſos attenuare,concoqueréque & euacuare . Ne-
E que verò parum concoctoriæ facultatis, frigidorum præſertim humorū,in Indica nardo exiſtit. Quemadmodū autem ex aromaticis nardum coniecit Philo,ſic & ii qui ei ſucceſſerunt,alii aliud adiecerunt:florem iunci odorati,caſiam, amomum ac coſtum. Quemadmodum autem rurſus crocum coniicit Philo concoctorium pharmacū ad humorem & affectionem crudā,ita alii myrrhámque & caſtoreum admiſcuerūt: plurimíque ex ipſis, neque id malè,etiam familiaria nobis ſemina,apii videlicet & cumini,aniſíque ac dauci & petroſelini & quæcunque eius
F generis exiſtunt,adiecerunt:quò videlicet amarorū pharmacorum iniucunditatem lenirent, ad digeſtionémque & vrinæ expulſionem totum pharmacum impellerent atque inhortarentur.Si verò vaporum aut humorum craſſitudinem attenuare oporteat,& hoc ipſum per ea cōtingit. Prima itaque,vt apparet,ex omnibus vetuſtioribus præclara Philonis antidot⁹ exiſtit,de qua ipſe hæc ſcribit.

Philonis antidotus. Philonis Tarſenſis medici magnū mortalibus inuentū ad multarum affectionū dolores,ſiue colùm quis doleat,ſemel datum,ſiue iecur:ſiue etiam
G vrinæ difficultas ,aut calcularis morbus, aut orthopnœa, aut tabes infeſtet.Sanat & conuulſionem & pleuritidē,ac ſanguinis reiectationē,aduerſúſque mortē ſe opponit,omnes viſcerū dolores ſedat,tuſſimque & ſuffocationē,ſingultúmque & deſtillationē . Hanc etiā Andromachus in ſuos cōmentarios retulit,hoc modo de ea ſcribens:Colica antidotus admirabilis,qua vtor & ad voluuloſos, & ad eos qui ſtercora per vomitum reiiciunt, in maximis doloribus : datur magnitudine fabæ ex cyathis tribus aut quatuor aquæ frigidæ.Cōpoſitio autem hoc modo habet: Piperis albi drach.XL.opii drach.XX.croci drach.X.ſemi-
H nis hyoſcyami albi drachm. XL. ſpicæ nardi,euphorbii, pyrethri , cuiuſque drachmas duas . excipe melle cocto, ac vtere .. Alia antidotus colica, Nicoſtrati iſotheos appellata,duobus talentis empta, faciēs ad ſtomachicos qui cibum continere non poſſunt, oculorum affectiones, &

magnas vexationes,& dolores vuluæ, ex hydromelite in quo ruta ſit incocta. Croci ſeſquidrach.myrrhæ drach.II. ſpicæ nardi drach.II.coſti,piperis albi,piperis longi, galbani,cuiuſque drach.I. cinnamomi, ſucci mandragoræ, caſtorei,cuiuſque drach.II. ſeminis dauci ſeſquidrachm. (alii drachm.III & dimidiam eius coniiciūt) opobalſami drach.IIII.ſagapeni drach.III.caſiæ drach.IIII.excipe melle deſpumato,& fabæ magnitudine præbe.

Quæ colicis infundantur,& per anum ſubdantur, Cap. XXXIII.

HVius generis ſunt etiam quæ ſedi applicātur, quæque ad leuandum dolorem per anum, tum ſubduntur, tum infunduntur. Opium itaque ex genere eorum eſt quæ fortiter ſenſum ſtupidum reddunt, ac ſomnum ſoporiferum inducunt. atque hæc facit tum per ſe ſolum,tum cum pari caſtoreo in ſapa aut oleo rutaceo imbutū,tomētoq; exceptū & ano inditū. Miſcere enim hæc pharmaca oportet quopiā vires ipſius opii mitigante,nocumentúmque quod inde mēbris infertur impediente, ampliúſque affectionem iuuante. Aliud,quod ſubditur colicis:ad dolorem leuādū. Caſtorei,croci,opii,myrrhæ, ſtyracis æquales partes in collyria lōga redige cum aqua, & vtere. Infuſum ad colicos mirabile: Cedriæ quadrātem, picis liquidæ ſemiſſem, caſtorei ſeſquiunciam, opii ſeſquiunciam, piperis grana L X. vnito cum digito medio vel eo qui index appellatur, vſque ad primam flexuram vncto,& ſimul cum olei rutacei cyatho vno inquinato,admixtáque butyri vncia I.terebinthinæ ſeſquiuncia,tepefactum per fiſtulam ampliorem infundito:ſubſidet enim & dehiſcit,ac ab vnione diſcedit. Aliud infuſum, quod ante ſomnū acceptū,ſomnum cōciliat, dolorē lenit, concoctionémque probè iuuat: Succi abſinthii dr.IIII.opii.dr.IIII.aloes dr.XII.picis liquidæ vnc.I.cedriæ vnc.I.myrrhæ vnc.I.cētaureæ dr.IIII. caſtorei dr. X. coſti dr.VI.maſtiches vnc.I. foliorū rutæ vnc. I. ſtyracis vnc.I. mellis & terebinthinæ liquidæ quantum ad coactionem ſufficit,quò ad mellis craſſitudinem redigatur. Vſu verò expetente,ex pharmaco hoc drach. plus minus quatuor, iuxta ægri vires ac ætatem,in diplomate cum oleo cyprino,gleucino, anethino,telino,in quibus cuminum contuſum coctum eſt,diſſolue,modicúmque butyrum admiſce.Et vbi aluum per clyſterem ſtercoris eductiuum prius euacuaueris,deindéque laueris, & cibum exhibueris, ac caput ex anethino aut omphacino illeueris,ante ſomnum infunde. vtere. experimēto enim cōſtat. Aliud,quod infernè infunditur,quo ego vſus magnum nomen aſſequutus ſum. Caſtorei drach.IIII.croci ſextantem (alii tamen drach.II.tantùm habēt)opii trientem,myrrhæ drach.IIII. ſucci rutæ drach.II.nitri rubri drach.II(quidam verò pro nitro ſpicam nardi ſcribunt)excipe melle deſpumato cocto. Vſus verò tempore,nucis auellanæ paruæ magnitudine, aut fabæ tantùm accipe, ac in vini menſura vna, diſſolue, affuſáque olei rutacei menſura vna,vt videlicet duæ mēſuræ ſint in totum,permiſce, ac præloto ægro ante ſomnum infunde.Cæterùm præſcriptas ad dolorem leuādum antidotos & infuſiones vitare oportet,ne in nimis aſſiduum vſum conuertamus:ſedant enim confeſtim dolores,cauſas verò intus reſeruant: & aut paulo pòſt animi deliquium inferunt,& mortem,aut diuturnas & indiſſolubiles affectiones reddunt. Aliud infuſum mirabile: Butyri quincuncem,adipis anſerini,adipis gallinacei,medullæ ceruinæ, terebinthinæ, cuiuſque ſextantem, adipis vrſini vnc.I.cumini,foliorum rutæ,caſtorei,cuiuſque quadrantem,euphorbii recentis drach.VI.opobalſami ſeptūcem, nardi Celticæ trientem,vnguenti nardini lib.II.olei rutacei ſextarios IIII. Vtere hoc ipſo in vehementibus doloribus:euacuatione tamen prius per clyſterem facta,& poſt horæ ſpatium menſuram vnam mediocris poculi tepefactam infunde,quieſcere que iube, ac aliquandiu pharmacum retinere:atque ita diuinam eius videbis facultatem. Aliud infuſum, quod etiam cauſas euacuat,ac dolorem leuat. facit & ad diuturnam renum affectionem,& ad calculoſos, eóſque qui inuoluntariè vrinam eiiciunt: Allii capita magna tria,rutæ viridis manipulares faſciculos duos,olei dulcis libras quatuor. Allia

A decorticato,& cum ruta ac oleo donec torreſiant coquito,atque id ad prunas fumum non emittentes facito, ac deinde percolato,ad oleúmque butyri librā I. affundito, picis liquidæ ſextarii Italici quartam partem, cedriæ tantundem:vnito, ac in vitreo vaſe recōdito. Vſu autem expetente,ſextantem inde, aut minus iuxta ægri vires accipito,oleóque & vino pari menſura acceptis,ita vt totum hemina vna fiat,cōmiſceto,tepefactúmq; infundito. Aliud infuſum: Olei cyprini lib. V.caſtorei ſeſcūcem,antidoti regiæ,quæ etiam tetrapharmacū appellatur,ſeſcūcē: emplaſtri ex ſuccis ſeſcuncē,terebinthinæ ſeſcuncem,bu
B tyri ſeſcuncem,baccas lauri centum & vnam,baccas allii magnas quinquaginta vnam,cumini lati vnc.I.rutæ manipulum I. Baccas lauri & allia mundato:latū verò cuminum & rutam in pila tundito,& in hemina vna vini veteris dulcis macerato.Sequenti verò die affuſo oleo & butyro,in diplomate decoquito,percolato,ac reliqua admiſceto,paritérque caſtoreum cum oleo tritum. vtitor. Vbi verò vſus poſtulauerit,pharmaci huius ſextantem accipito,& adipis anſerini liquefacti itidem ſextantem admi
C ſceto,tepefactúmque iniicito. Infuſum colicum admirandum: Fœnigræci ac lini ſeminis æquales partes,quātum ſatis videbitur accipito, & in aqua præmacerata decoquito,atque vbi ſuccus inde prodierit, quantum ad vſum ſatis videbitur percolato,ac in eo ipſo quod percolaueris,lanas ſuccidas eluito, expreſſiſque lanis, ad aquam ſalem & oleum moderatè adiicito,ſimúlque vnito, ac tepefacta infundito.

Cataplaſma colicum, ex libris Seueri, Cap. XXXIIII.

D FArinæ cicerum nigrorum,ſeminis braſſicæ,farinæ fœnigræci, ſingulorum æquales partes decoque cū melle oleóque cyprino, modico vino affuſo. Eſt & alterum admirabile remedium, cuius efficaciam experimentum ipſum approbauit. Accipit autem fœnigræci partes II. baccarum lauri contuſarum,maſtiches Chiæ, & terebinthinæ,ſingulorum partem vnam. Coquitur cum vino & melle. Epithema colicis,inflatis: Silphium plurimum cerato cyprino excipe,& impone.Ego verò,inquit Archi
E genes,etiam caſtorei paulùlum admiſceo, efficaciúſque redditur ad ſtomachi præſertim inflationes. Aliud epithema ad colicos,inflatos,coxendicum dolores,pleuriticos,ac ſtomachicos,& diuturnum vomitum cibi: attrahit etiā ac duritias emollit: Ceræ,picis, reſinæ pinus,adipis taurini, baccarum lauri, ſingulorum quincuncem, ammoniaci thymiamatis trientem,galbani quadrantem, piperis ſeſquiunciam . aliqui etiam canchryos quadrantem,ammiíque tantundem coniiciunt. Aliud. Ceræ libras II.Celticæ nardi, floris iunci odorati,caſiæ, cyperi,
F cuiuſque ſextantem,colophoniæ lib.II. terebinthinæ ſeſquilibram , thuris,pyrethri, cuiuſque ſeſquiunciam,euphorbii vnc.I.coſti drach.X X X. vnguenti irini quantum ſuffecerit. Arida in vino rigata ac exſiccata contundito & cribrato,atque ita liquefactis inſpergito. Ad finem etiam opobalſami ſextantem aut quadrātem admiſceto. Facit quæcunque etiam polyarchion:maximè tamen inflatis conducit. Vtendū quoque ad colicos paulo mox ſubſcripto polyarchio appellato,atque eo quod ex baccis lauri cōſtat,quod ad hydropicos deſcribetur, & ſiqua his
G ſimilia exiſtūt.Propriè autem colicis conuenit,inflāmatiſque & inflatis,quod in epiſtolis Archigenis refertur,ex ſeminibus cōſtans: Ceræ drach.centum, terebinthinæ drachm. L.ammoniaci thymiamatis drachmas quinquaginta, opopanacis, iridis Illyricæ , aniſi, meliloti, nitri adipis taurini, fœnigræci,ſeminis apii , cuiuſque drach. XXV.mellis ſeſcuncem,aceti cyathos duos.Arida contundito & cribrato:ammoniacum autem in aceto mulſo per noctem vnam maceratum reponito.poſtera die liqueſcibilia feruefacito, in mortarióque cum piſtillo tuſa commiſceto.Hoc epithema hoc modo purum citra aliarum
H rerum admixtionem impoſitum,cutem exaſperat,eiſque qui vitioſis humoribus amplius abundant,ſerpiginoſum pruritum excitat:quare in iis qui tenuiores carnes habēt, ex cerato roſaceo quantum tibi ſatis videbitur pro curandi corporis ratione, admiſceto. Dropax etiam aſſiduè

ſuper omnem ventris amplitudinem iniiciatur, atque etiam ſuper dorſum. Componatur autem is ex pice & reſina, modica cera, ſulphure, bitumine, manna, nitro, adarce. Intenditur autem vſus eius, ſi calidiori & non pinguefactæ cuticulæ admoueatur, atque etiam inter exercitia incumbere ſinatur. Aliquando etiam balneum ſuſcipiatur, ex nitro aſſato toto corpore largè conſperſo. Huiuſmodi enim dropacis vſus violentius affectionem deſtruit: ſicut & ſinapiſmus & thapſiæ vſus, multis qui antea exquiſita diæta ſunt vſi, & per aluum, ſi quidem adſtricta fuerit, ſunt euacuati, affectionem omnem excidit. Porrò dropacum & ſinapiſmorum apparatus in tertio Sermone ſunt deſcripti. Aliud Archigenis, vile quidem, verùm ob efficacem ipſius lenitatem in pretio habendum.

Picis liquidæ lib. II. ceræ ſeſcuncem, ſulphuris viui, nitri, aluminis ſciſſilis, cuiuſque quadrantem. Ad picem liquidam præcoctam vſquequo non amplius inquinet manus, ceram iniicito, qua liquefacta ab igne tollito, aridàque tenuiſſimè trita inſpergito, vnito, emollito, ac vtitor. Flatus infernè educit, cutem vellicando iucundè afficit, ac per omnia colicis auxiliatur. Prodeſt etiam coxendicum doloribus, & articulis refrigeratis, lienique inductato. Epithema ex baccis lauri ad colicos. Ceræ, colophoniæ, picis ſiccæ, ſpumæ nitri albi, ammoniaci, cuiuſque dextantem, baccarum lauri decorticatarum ſeſquilibram, piperis ſextantem & vnciæ dimidium, ammii, cãchryos, iridis, cuiuſque ſeſquiunciam, galbani ſeſquiunciam, vnguenti irini lib. vnam. Quòd ſi canchrys non adſit, pyrethrum coniice: & liquefacta cum ſiccis permiſce. Hoc etiã approbat Oribaſius. Polyarchion, quod in Alexandria præparatur. Caſiæ, amomi, roſarum, cyperi, cardamomi, ſpicæ nardi, nardi Celticæ, folii, iridis, œnãthes, cõpoſitionis hedychroi, maſtiches, croci, meliloti, ſucci abſinthii, ammoniaci thymiamatis, aloes, bdellii, myrrhæ, cuiuſq; vn. I. xylocinnamomi, piperis cõmunis, helenii, ſtyracis, cypheos, thuris, cuiuſq; ſeſquiunciã. Succos cum aridis committito, admiſcetóque xylobalſami ſcrup. XII. floris iunci odorati ſcrupulos XII. terebinthinæ ſeſcuncem, vnguenti nardini beſſem, roſacei lib. I. hederæ vnc. XVI. opobalſami ſextantem. ſucculenta vino diluta terito. Polyarchion quod dialemma, *id eſt intermiſſio*, appellatur: quod & ipſum in Alexandria præparatur. Caſtorei vnc. I. piperis longi ſeſquiunciam, myrrhæ, opobalſami, hedychroi, foliorũ malabathri, radicis panacis, ſpicæ nardi, cuiuſque quadrantem, coſti ſextantem, amomi ſextantem, cinnamomi ſeſquiunciam, aut pro eo caſiæ quadrantem, floris iunci odorati trientem, croci ſextantem, cyperi, cardamomi, iridis, ariſtolochiæ longæ, ariſtolochiæ rotundæ, cuiuſque ſextantem, pyrethri trientem, ammoniaci thymiamatis quadrãtẽ, aloes quadrãtẽ, ceræ libras IIII. terebinthinæ lib. IIII. reſinæ trientem, vnguenti nardini lib. III. quidam etiam ſtyracis ſextantem addunt. vini verò quantum omnino ſufficit. Polyarchion multo experimento cognitum, quo confidenter ad omnes diuturnos frigidiores, præſertim circa viſcera, morbos vtaris: ego ſanè eius vſu ſemper clarus euaſi. Styracis pinguis dextantem, foliorũ malabathri ſextantem vnciámque dimidiam, malorum cotoneorum repurgatorum vnc. XV. maſnaphii vnc. duas & dimidiam, ſpicæ nardi, croci, cuiuſque ſextantem dimidiámque vnciam, micarum purarum dextantem, cypheos dextantem, œnanthes quincuncem, carpobalſami ſeſquiunciam, comæ abſinthii vnc. II. & dimidiã, maſtiches vnc. II. & dimidiam, caryophylli vnc. I. ſcrupul. VI. ammoniaci thymiamatis vnc. XX. colophoniæ vncias XVI. opobalſami vncias XII. & dimidiam, olei gleucini deuncem, nardini dextantem, melini vnc. XX. propolis dextantem, roſacei ſextantem vnciámque dimidiam, mellis cochlearia viginti, terebinthinæ Chiæ vnc. XX. ceræ vnc. XV. vini ſpathitæ quantum ſufficit, ad reliqua cum eo conterenda, & ad rigandas micas. Arida quidem omnia contundito & cribrato: mala verò cotonea conciſa cum vino ſpathite coquito, ac per ſe terito: deinde ammoniacum & maſtichen cum vino conterito. Styracẽ verò cũ opobalſamo in altero mortario diſſoluito, atq; omnia trita ac diſſoluta ſimul vnito:

A liquefactiſque quæ liquefieri poſſunt, & ab igne ablatis arida infarcito, ac donec refrigerentur agitato: deindéque ad ea quæ in mortario trita ſunt adiicito, ac vnito: adiecto etiam ſimul melle. pòſt verò emollito ac optimè ſubacto, tanquam valdè probato, vtitor. Aliud epithema præter opinionem efficax ad omnes præcordiorum vetuſtiſſimas etiam affectiones, præſertim in ſtomacho ac ventre. Quibuſdam etiam quibus aqua inter cutem iam ſuffundi incepit, profuit. Duritias enim in ſtomacho vnicè diſſoluit, ſupra hocq; viſceribus robur & firmitatẽ B addit. Compoſitio hoc modo habet: Reſinæ pinus libras XX. ceræ lib. quinque, terebinthinæ deunces duas, olei letiſcini vncias XVI. gleucini vnc. XVI. thuris quincuncẽ, ladani quadrantem, ammoniaci thymiamatis, nardi Celticæ, ſucci abſinthii, maſtiches, bdellii, caſiæ, cuiuſque quincuncem, cardamomi, floris iunci odorati, iridis, balauſtiorum, ſingulorum trientem, carpobalſami quadrantem, caryophylli quadrantem, herbæ ſabinæ quadrantem, ſtactæ albæ quadrantem, piperis ſextantem, ſuffimentorum ſubſcriptorum lib. quatuor, œnan- C tharii quantum ſufficit. Suffimentorum verò quæ ad huius epithematis compoſitionem coniiciuntur, apparatus hic eſt: Liliorum alborum depuratorum lib. II. ſtyracis pinguis lib. II. & dimidiam, folii lib. I. caryophylli trientem, coſti trientem, ſpicæ nardi trientem, maſtiches quincuncem, amomi ſeſcuncem, onychum aromaticorum vſtorum & extinctorum, opobalſami, ſingulorũ beſſem, carpobalſami ſeſcuncem. Apparato ac redigito in paſtillos, eiſque ad præſcriptam compoſitionem vtaris.

Quomodo aluum fluxione laborantem curare D oporteat, ex libris Philumeni, Cap. XXXV.

ALuus tum in febribus tum citra febres fluxione laborat: maiori verò difficultate eorum qui febricitãt cura perficitur, coniecturáque exquiſitiore opus habet. In principio enim aliena à natura ſalubriter euacuare cõſueuit: ipſa videlicet natura vndiquaque ad ſuperfluum & incommodum reiiciendum cogente, quemadmodum in febrilibus morbis frequenter fieri videmus. Conuenit itaque rebus ſic ſtantibus, aut vſquequo natura omnem curam ſuam impenderit expectare, aut ipſius etiam mo- E tus adiuuare. Etenim obluctari & excretionis cohibitionem moliri, maiorem morbum facit: ſiquidem quæ cohibentur ſurſum perlata dolores capitis, aut phrenitidas, aut lethargos, aut parotidas inferunt planè pernicioſas. Quare in principio ea quæ in corporis cõmoditatẽ vtiliter excernuntur, minimè inhibere oportet. Poſtquam verò iam diutius perſeuerauerint fluxiones, non ſolùm ſuperflua euacuantes, verùm habitum veluti colliquantes, viréſque conſumentes: tunc ſanè reſiſtere eis oportet, tum per ea quæ per os ſumuntur, tum quæ per anum infundũ- F tur, atque ea quæ forinſecus imponuntur. Si itaque bilioſa pura recrementa prodierint, in magis ſalubria permutare ipſa oportet, non tamen per cohibitionem eos curare. Bilioſum enim tum inventre, tum in ieiuno inteſtino aggregatum, atque poſt coaceruationem retentum, maximopere lædet. nam & ſtomachum ſubuertit, & viſceribus inflammationes infert, & ſitim accendit, & febres inſtaurat, omnéſq; prædictas affectiones in capite efficit, atque in totum grauiorem affectionẽ reddit. Lac igitur in tali incommoditate bubulum aut caprinum tepidũ, recẽs mulctum ac potatum auxiliatur, aut ad ignem de- G coctum, aſſiduéque agitatũ, donec ad tertias ſit reductũ: quod ipſum & per fluuiales ſilices, ferríque laminas igni candefactas ac in lacte extinctas fieri poteſt. Cæterùm in decoquendo ſuperſtantem concretionem ſiue ſpumam myſtro aut pinna auferre oportet. hoc enim nullum compendioſius remedium ad fluxiones bilioſas reperire poſſis. Quandoquidem autem febricitantibus lac ipſum in nidorem aut etiam acorem conuerti conſueuit, maiúſque nocumentũ quàm commoditatem inferre, tunc ſanè in præſens ipſum exhibere vitabimus: aquæ verò quarta H parte ad lac ipſũ affuſa, decoctionẽ faciemus, donec dimidiũ totius cõſumatur, atq; hoc modo exhibebimꝰ. Et hæc quidẽ ad bilioſas fluxiones ſufficiãt: ad alias verò vbi ſufficiens tã euacuatio ſit facta, fluxióq; ipſa adhuc perſeueret,

Irrigationes adhibeãtur ex oleo omphacino,aut roſaceo, aut melino cum vino:efficacius autem his myrteum eſt, ſi vehementiori indigeat adſtrictione, tertia aut quarta vini parte ei admixta. Quòd ſi robuſtiora corpora contingant,gallæ,malicorium, cupreſſi pilulæ in ipſa irrigatione incoquantur.Cuminum etiam tritum lanæ conuolutæ infarciatur, & apii ſimiliter ſemen pari pondere:vrinam enim irritat,fluxionéſque ad inteſtina eò diuertit. Cæterùm & ſedes ipſa ex decocto quopiam prædictorũ adſtringẽtiũ foueatur. Perſeuerãte autẽ adhuc fluxione, etiam cataplaſmatis ex palmis & acacia & alumine erit vtendum:ceratis item ex oleo myrteo apparatis.Cõueniũt quoque emplaſtra ex eadem materia apparata. Parabile verò & efficax hocce eſt: Mora præ immaturitate adhuc acerbiora & albicantia ſeptẽ accipe, probéque contere: deinde ceratum ex oleo omphacino apparatum, ita vt ceræ in eo vncia ſit,olei verò ſextans,adiice:vni,& vtere.Idem faciunt cruda mora exſiccata cum ouo trita ac illita. Porrò inueteratæ iam affectioni epithema ex œnãthe cõuenit:& ex micis emplaſtrum in ſtomachicis deſcriptũ, quod ſpumam argenti & ceruſſam admixtam habet: itẽ reliqua quæ in Sermone de cœliaca affectione deſcribentur.In potu verò accepta.ventris fluxus, poſt ſufficiẽtem inutilium euacuationem,ſanant:Capilli veneris decoctũ, paliuri folia,vinacei vuæ triti,ſpica nardi, ſpinæ albæ radix.quin & cœliacis & ſtomachicis eadem opitulantur. Mora etiam immatura & adhuc acerba ad ſolem pluribus diebus deſiccata,deinde trita & repoſita, vſúque expetente bibita, magnum pharmacum alui reſtrictiuum fiunt,vt ad diuturnas etiam cœliacas affectiones commodè exhibeantur,aliáſque omnes quæ fluidæ exiſtunt, atque etiam dyſenterias.cõtunduntur quoque, & obſoniis admiſcentur, quemadmodum rhus culinarius conſueuit.Magis tamen aluum cohibent, rubi mora immatura & acerba eodem modo exſiccata,& in potu exhibita.Illitione autem optima ad fluidam aluum eiuſmodi vtaris: Acaciæ,maſtiches,œnanthes,cuiuſque æquales partes accipe,ac vnumquodque per ſe contere,deindéque permiſce,ac ſicca aſſerua. neceſſitate verò exigente ouo ſubacta aluo illinito, faſciculúmque lanæ purpureæ imponito & obligato.Malo verò adhuc perdurante,etiã dorſum inde illinito.

Cura eorum qui ex debilitate,alui,fluxione laborant, ex libris Galeni, Cap. XXXVI.

VNumquodque membrum propria actione perfungitur,quum temperamentum ſuum iuxta naturã aſſeruat.Seruabitur autem temperamentum, ſi refrigeremus vbi ad caliditatem fuerit diuerſum: contráque calefaciamus refrigeratum: humectemus verò exſiccatum,& rurſus deſiccemus humectum. Iuxtáque eandem proportionem etiam tractemus eos qui ex harum intemperierum complexu & coniugatione afficiuntur. Oportet enim ſemper exceſſui contrarium opponere, vſquequo ad moderationem,& in id quod iuxta naturam habet,membrum ipſum reducatur. Ratione igitur edoctus ſum,etiam octo differentias curationis imbecilli vẽtris eſſe. Calidæ intemperiei cura. Vidiſti nanque & tuipſe aliquos quidem per diem vnam, quoſdam autem ampliori ſpatio,frigidæ potu curatos: quorum aliquibus non ſolùm recentem frigidam fontanam exhibui,ſed etiam coctam & poſtea niue adobrutam & refrigeratam. Edulia etiam hoc modo refrigerata eos accipere, vidiſti me concedentem: maximè ſi à plurima caliditate vexarẽtur. Dedi autem & lactis ſpumam ſimiliter refrigeratam, & frigida iuxta ipſorum vires poma eodem modo refrigerata:ptiſanam quoque citra ſalis aut alterius rei admixtionem probè coctã, aliáque eius generis infinita: vnicum ſcopum refrigerandi propoſitum habens. Prohibui autem ne abſinthium aut aliqua adſtringentia contingerent. Frigidæ intemperiei cura. Alios autem ex frigida intemperie laborantes,ſimiliter ab adſtringentium vſu prohibui,omnibus verò modis calefeci, vino veteri facultatis plurimùm calidæ exhibito:itémque cibis calefacientibus cum pipere. Humidæ intemperiei curatio. Quibuſdam verò humidam ventris intemperiem haben-

A tibus,medicationis ſcopum in exſiccando feci, dedique eis edulia ex natura ſicca: carnes probè aſſatas,& paucum potum.omniúmque adſtringentium vſus his conuenientiſſimus exiſtit.in quibus enim humiditas multa ac veluti mador circa affectum membrum adeſt, citra tamen humorum vitiationem, ita vt quantitatis tantùm exceſſu affligatur,ac veluti perſtillantem ipſum ventrem reddant,in his commodiſſimus exiſtit ciborum ac potuum, itémque pharmacorum adſtringentium vſus: exoluto ni- B mirũ ac languido tũc facto ægroto mẽbro. Cura ventris ob ſiccitatem immodicè fluidi. Alium autem ſicciſſimum iam factum, vt tabidis ſimillimam figuram haberet,in contrarium omnino habitum deductum curaui.Huic, quum in principio exigua intemperie vexaretur,à ſiccitate videlicet humectatione indigente,medici qui eum curandum ſuſceperant,abſinthium bibendum dederunt, maláque cotonea, ac ſimilia in cibo: extrinſecúſque ſimiliter adſtringentia adhibuerunt, atque hoc modo totum aridum hominem reddiderunt. Hunc i- C pſum nos curauimus vniuerſo corpore eius omnibus modis humectato. Qualis autem eſt ſenectus in ſanis, talis eſt ſicca intẽperies in ægris: vt etiam incurabilis exiſtat, vbi perfectè compleatur.Perfectum autem complementum in hoc eſt, ſi ſolida ſubſtantia ſimilarium corporũ, aridior fiat. Eſt autem & altera quædam ſiccitas eorum corporum,quæ ex ſubſtantia humore compacta conſtat, velut eſt caro & pinguedo. Alia etiam tertia ſiccitas eſt, quum humiditas ex qua membra connutriuntur,eſt deperdita. Circunfunditur autem ea ipſa humiditas circa D omnes animantis partes inſtar roris in ipſis diſperſa, quam impoſſibile eſt ipſis membris apponere citra nutrimentum:quare difficillima omnium huius affectionis cura exiſtit. Alia autem ſiccitas eſt,quæ circa paruas arterias ac venas cuique membro proprias conſiſtit: hæc ipſa ob ſanguinis penuriã cõtingit. Omnes verò has ſiccitatis ſpecies extremè offendũt auſterorũ ciborũ ac potuũ pharmacorúmque exhibitiones. conſumunt enim etiam ſiquid in ipſis innati ac inſiti humoris relinquatur, partim quidem exaurientes, partim verò exprimentes E per meatus in interiorem latitudinem alui,partim etiam ad alia membra depellentes. Curare igitur has ſiccitates conuenit,tum concluſos meatus laxando, tum quod ad circumiacentes partes depulſum eſt, attrahendo, per humectantémque cibum vnumquodque ſimilare membrum propria humiditate replendo:quemadmodum nos arefactum penitus à medicis hominem curauimus. Balneum itaque temperatiſſimum his conuenit: ita vt æger aliquandiu in temperata aqua moretur. Præſtat autem prope exteriores balnei fores calidæ ſolium locari:neque F enim aere omnino ad ipſos indigemus. Oportet etiam geſtando ipſum in balneũ inducere atque inde educere: deinde ex oleo antequã induatur inungere. A balneo verò ſtatim lac aſininum recens mulctum exhibendũ,aſina in domum in qua decumbit æger deducta: pauciſſimo enim tempore in ambiente aëre lac ipſum morari oportet. Parum etiam mellis optimi tepidi lacti admiſcendum: atque ita vſque ad ſecundum balneum quieſcendum. Poſtea verò mediocriter & accuratè fricatum, ſecũdò lauabimus,diligenti coniectura tum ex ructibus tum G ex ventris tumore facta,an exhibitus cibus ſit ritè confectus. modicum verò tempus à primo balneo vſque ad ſecundum intercedat,horarum IIII.aut V.puto, maximè ſi tertiò etiam ipſum lauare velis:id ſi non velis,non refert etiam plurium.Lauabis autem tertiò,ſi aſſuetus ſit balneis plurimis vti:& hoc ſanè minimè negligamus, quò à ſingulis balneis priuſquam induatur,oleo eum inungamus. Cæterùm ſi lactis vſu delectetur,etiam à ſecundo balneo ipſum propinabimus:ſi verò non, ptiſanam probè decoctam,aut alicam inſtar ptiſanæ decoctam dabimus,indéque ſtatim rurſus quieſcere iuſſum,poſtea in tertium bal- H neum ducemus:aut contrà, ad cœnam,ſi lauare non velit.Panis ei præparetur clibanites, purus, recens, probè aſſatus, fermentum & ſalem mediocriter admixta habens. Pro obſonio ſit piſcium quiſpiam petroſis aquis degentiũ,aut aſellus ex iure albo. Atqui & alæ & teſticuli

gallinaceorum lacte nutritorum conueniunt:perdices itē
ac paſſeres montani ac molles carnes habentes. Verùm
quæ in paluſtribus ac fluminibus degunt,vitanda:omniá-
que duras habentia carnes,& graueolentia,pinguiáque &
fibris referta:&,vt ſummatim dicam,caput cibi ſit vt be-
ne nutriat,& facilè concoquatur,miniméque viſcoſus ſit,
neque ſuperfluitatibus abundet.In potu ſumat vinum al-
bum colore,tenuéque ſubſtantia,& modicè omnino ad-
ſtringens,purúmque & parum aquæ ferens: quo nomine
accipi volo id quod quū temperatur,modicā omnino a-
quæ admixtionem perferre poteſt.Scopus autē quantita-
tis potus,in hoc ſit propoſitus vt nunquam ventriculo in-
natet, neque fluctuationis aliquem ſenſum faciat.In cibis
verò ſpectetur,vt, quantum poſſibile ſit,ventrem nō gra
uent,celeriter concoquantur,& inflationem non pariant.
atque hoc ſanè modo maxima corporis ſiccitas curatur.
Quum verò mediocris ſiccitas exiſtit,vtpote quum vires
non extremè ſunt collapſæ, pleniorem diætam ſufficere
expedit.Proponatur autem ſiccitas ſimilis quidem præ-
dictæ,cum qua tamen frigiditas ſit coniugata. Intantum
igitur prædictis ex calefacientiū ſylua miſcebimus, quā-
tum membra fuerint refrigerata.Ponatur autē primùm,
mediocriter ipſa eſſe refrigerata:apponemus itaque pau-
lo antedictis,in lactis quidē vſu plus mellis: in vini verò
vſu, idē quidē genere dabimꝰ, minꝰ autē priore aquoſū,
&pluriū annorum.Cæterùm & edulia omnia calidiora ex
hibenda,non ſolùm ex naturali temperatura, ſed à recen
ti etiam qualitate.Ex vnguento etiam nardino aſſiduè vē
trem inūgemus vt nūquam aridus fiat:ſi verò nardinum
non adſit,maſtichino erit vtendum. Sed & ipſam maſti-
chen cum nardino vnguēto terere licebit,lanámque pur-
puream ex eis imbutā ad vētrem adhibere.Si verò frigi-
ditas multa intemperiei ſiccæ copuletur,vt cogat ferè ad
vberius calefaciendum, primùm quidem affectionem
grauiſſimam eſſe ſcito,& quæ difficulter corrigi poteſt,
multáque diligētia opus habet. vbi verò iiſdem vſi fue-
rimus quæ ad mediocrem frigiditatem ſunt deſcripta,
ſperamus ſanè (quāquam longiori temporis tractu)nos af
fectionem ſanaturos:ita tamen vt vehementer calefaciē-
tibus abſtineamus. Demus autem amplius quiddam ex
melle deſpumato vnà cum lacte, atque etiam ipſum per
ſe ampliori modo:itémque decoctum ac in paſtillos reda
ctum.vinum verò vetuſtius eis eligendum.Optimum au-
tem pharmacum in omnibus his,quo frequenter picato-
res vtuntur, exiſtit. Eo itaque vniuerſum ventrem illini-
re oportet,atque mox priuſquam refrigeſcat auellere: ve
rùm hoc non ſæpe in die,quorundam more,facere opor-
tet. diſcutit enim hoc modo,nō verò bono ſanguine mē
brum ipſum replet:nos autem non diſcutiēdi gratia; ſed
ob ſanguinem bonum ex vicinis partibus attrahendum,
eius vſum approbamus. Auxiliatur etiam omnibus his
puellus carnoſus dormientibus acclinatus,ita vt ſuperiorē
ventrem ſemper contingat. Quòd ſi ex ordine multæ ſic-
citati caliditas non valde multa miſceatur: in hac pri-
mam victus rationem ſeruabimus,ita vt mel prorſum nō
guſtent:vinum verò minimè vetus accipiant, quod ſit al-
bum & tenue,& ætate annum non excedat.Edulia etiam
tepida exhibebimus quæ lactoſa, *hoc eſt lactei teporis* appel-
lantur,ſi hyems adſit:in æſtate verò, velut aquæ fontanæ
conueniunt edulia,quæ non ſummè frigida ſunt. ventrē
quoque omphacino aut melino oleo illinemus. Si verò
maior caliditas adſit,etiam dilutiorem vini temperatu-
ram faciemus, frigidúmque dabimus, quemadmodum
fontana aqua in medio vere eſſe ſolet. Noſſe tamen ope-
ræpretium eſt,febrium ſimilem hanc affectionem eſſe,
atque ſiquis contentioſius eos refrigeret, periculo non
vacare.

De cœliaca affectione, Archigenis,
Cap. XXXVII.

NON omnis ventris fluxus cœliaca affectio propriè
appellatur:neq; enim ſi cibi crudi & incocti infernè
prodeunt, neque ſi corrupti ac in peregrinum habitum
mutati ſunt,cœliaca affectio vocatur: verùm tunc ſolùm
quū læuia & humecta excremēta egeruntur:vētre præ im
becillitate ea digerere nequeunte. Sequitur autem ipſos
A aſſidua egeſtio,aliquādo fœtida cum animi deliquii ſen-
ſu:aliquando verò etiam ſanguis flauus ac tenuis vnà cum
iis quæ egeruntur deſtillat.& ob eam cauſam cibum auer
ſantur,decoloréſque & vehementer graciles fiunt, corru-
gata inſuper eorum vniuerſa cute:& venæ ſanè quæ in
ventrem deferūtur,liueſcunt:& ad magnam omnino de-
ſperationem res deuenit, ſi morbus diutius duret, ægris
ad conuenientem diætam pigreſcentibus Si itaque mor-
bus autumno incipiēs ad hyemem vſque ſe extendat,dif
ficilius omnino curatur.Cauſæ autem affectionis ſunt,aſ-
B ſiduæ cibi corruptiones,& peregrinorum eduliorū inge
ſtiones:amplius autem ſi frigiditas aut vehemēs ardor in-
ſiſtat.ſimiliter etiam plagæ ventrem lædunt:& in morbis
quoque longis,venter malè affectus affectioni huic obno
xius fit.A medicinæ quoque purgātis potione quidā in
cœliacam affectionem inciderunt.Noſſe tamen oportet,
quòd aliquādo quidē per circuitꝰ malū hoc affligit,tēpo
ribus quibuſdā aluo reſtitāte:quibuſdā verò ordinatè per
certas horas fluēte:aliquādo verò inceſſāter apparet.Quin
&hoc noſſe oportet,quòd ſæpe nō ſolùm permanet appe-
titus,verumetiam amplius augeſcit:& ob id corruptioni-
C bus aceruatim pérque vices factis,omnia mala augeſcūt.
Recente igitur morbo,diligenter inueſtigandæ ſunt ipſiꝰ
cauſæ,vt ab eis maximè nos aſſeruemus.Siue igitur cor-
ruptiones præceſſerint, cauendum ne amplius fiant, ſi-
múlque vitioſi humores ex eis generati euacuandi: ſiue
peregrinorum eduliorum ingeſtio cauſa exiſtat, ea ipſa
auferre oportet:ſiue labor,aut fatigatio,aut aliud quippiā
ex prædictis,ab eis ſimiliter abſtinendum eſt,ægrique in
quiete adſeruandi: atque ſi ferre queant, in inedia, aut
D certè omnino modico cibi vſu.Aliquando autem etiam
larga potione vtendum,ægérque ad reuomendum cogē-
dus:maximè ſi humores in vētre collectos perceptemus.
Deinde attentè exquiſitæ diætæ inſiſtendum,donec affe-
ctio intotum tollatur. Conſiſtit autem exquiſita diæta in
electione qualitatis ciborum. Quòd ſi tamen in princi-
pio difficilis apparaat morbus,etiam reliquis præſidiis v-
tendum.Primùm igitur media inſpicienda ſunt, atque ſi
inflammatio aut ſimilis inflammationi diſpoſitio circa
ventrem reperiatur, cataplaſmatis vtendum eſt quæ ex
E profeſſo inflammationem ſoluāt,ac fluxus retrahunt: qua
in re,palmæ commodè ſemini lini admiſcentur. Cæte-
rùm cataplaſmata ipſa minimè calida apponere oportet:
ſed tepida ſaltem.atque ſi intendere eorum vim velis, a-
caciæ quippiam & hypociſthidis,aut malorum cotoneo-
rum,aut aluminis rectè admiſcueris. Magnificè autem
proſunt lentiſcus & rubus ſimul cocta. acetū quoque mul
ſum appoſitè in cataplaſmatum cocturā aſſumitur. Sum-
mè verò commodam vtrique affectioni nouimus lolia-
ceam farinam ſimul cum eis incoctam. Inflatione autem
F plurima infeſtante,cuminum aceto mulſo inſpergimus,
rutámque & anethum.Manifeſtum eſt autem quòd ad ca
taplaſmatum retentionem,quò contentius inhæreant, e-
tiam roſaceum adhibemus, ac parum vini: ampliúſque
lentiſcinum,aut œnanthinum, aut myrſininum. oportet
autem lana excepta ipſa imponere. Cæterùm optimum
ad ipſos tale cataplaſma exiſtit:Malis maximè cotoneis,&
palmis,abſinthiique coma in vino decoctis, vinū ipſum
percolatur,ac ſapæ Creticæ tertia pars ei affunditur:dein-
de ſimul calefactis polenta tenuis inſpergitur, & abſque
G oleo decoquitur.oleum verò quo venter illinitur ſit me-
linum.Poſt cataplaſmata conuenient cerata ex myrſini-
no aut lentiſcino oleo apparata:quæ tamen ex adſtringē-
tibus quædam habeant admixta,ex acacia dico,& quæ e-
ius generis exiſtunt. Aptiſſimum etiam his ceratum eſt
ex oleo myrſinino apparatum, quod mora immatura ac
acerba trita,parúmque ſanguinariæ,habet admixta. Por-
rò vbi diuturnum fuerit malum, etiam ad malagmata
tranſeundum eſt.ſummopere verò concinnum eis vide-
tur,quod ex ſeminibus conſtat,& ad coiicos eſt præſcri-
H ptum:itémque quod ex lauri baccis, quod ad aquam in-
ter cutem deſcribetur. poſtea etiam adhibenda ea quæ ve
hemēter rubefaciunt cutem.Quòd ſi affectio adhuc intē
datur, etiam dropaces adhibēdi medicamētaria vi præ-
cellentes,bituménque habentes & adarcen: poſt dropacē

verò, morſum balneo ſecundum caliditatem mordaciore curare oportet: duabúsq; poſt dropacis amotionē horis ſinapiſmi adhibendi ex ſinapi & caricis: ita vt modico tēpore impoſitos ſinamus, oleóque inde ad locum circumfuſo, ad balneum ducamus. Atque id ſemel facere non ſufficit, ſed bis ac ter: neque enim hoc ipſo aliud efficacius remedium in prædicta corporis cōſtitutione appara ri poteſt: & ob hoc nō multo tēpore inhærere id oportet, ne loco nimiū exuſto, ſecūda & tertia hui⁹ præſidii admotio prohibeatur. Mirabiliter etiā vomit⁹ efficaces ſunt, tū à cœna, tū à ieiunio facti: nimirū quæ corrupta ſunt euacuātes, & quæ ad inteſtina dilapſa ſunt attrahētes & cōuerrētes, ac proprias vētris actiones reuocātes. Si verò liceret ab his ad eos qui à raphanis fiunt tranſire, maiore compendio affectio ipſa expugnaretur. Quidam etiam veratri albi purgatione vſi ſunt: & ſi ſubiectæ vires eius auxilii ſint capaces, præ omnibus huius vſus eligatur. Ego verò ad cœliacos priuſquam vires extremè deficiant, purgatione humori conuenienti vtor. Aliquando autē medicati quidam & acres, aut etiam ſeroſi humores tuniculis ventris aut magis inteſtinorum infarti aut imbibiti, rodunt & irritant, atque ex omni corpore humores ad locos circa vētrem & inteſtina aduocant, diuturnarúmque fluxionum cauſa fiunt. Cæterùm ex egeſtis recrementis & ex conſequentibus acceſſionibus, affligentis humoris ſpeciem cōiectare oportet, atque ita conuenientem exhibere purgationem. Præſtabilius tamen eſt picræ ex aloe compoſitioni, ſcammoniæ ſcrup. I. aut amplius, ſi vires tolerēt, admiſcere, & cum aqua mulſa præbere. quòd ſi ex atra bile ſit humor infeſtans, epithymum adiicere oportet, & poſt affligentis humoris euacuationem, eis vti quæ affectis membris firmitatem addere poſſunt: cuius generis ſunt ex malo Punico eclegmata, ad ſtomachi ſubuerſiones deſcripta. Illud etiam notatu dignū, quòd aliquibus fluxiones ex adſtringentium vſu oboriuntur: ventre nimirum ab ipſis læſo propter imbecillitatem aut mollitiem ſenſus. Vtimur autem, inquit Archigenes, ad alui fluxiones hiera mea, drach. II. ex ea exhibitis ad eorum quæ in ventre ac inteſtinis incident deterſionem: vt nullum enim aliud, hæc ipſa quamrectiſſimè emendat & corrigit: deinde theriaca vtor. Vtor etiam, inquit, zopyrio mea ad colicos deſcripta, ad fabæ magnitudinem ex ea præbens cum duobus cyathis paſſi veteris, aut aceti mulſi boni paulo ante horam cibi ſumendi, ad dies ex ordine XV. deinde vbi ab eius exhibitione per V. dies quieuero, rurſus exhibeō ad dies X. atque hoc tandiu facio donec non amplius opus habeat æger. Præſtat etiam exhibere quæ ex duobus piperis generibus conſtat, compoſitionem. Omnino igitur ſimplicia pharmaca & facilè digeſtibiles cibos exhibere oportet debili exiſtente aluo: ſi verò febricitēt etiā, eo magis aſtringentium ſylua erit vitanda. Quòd ſi tamē prædicta remedia circa affectionis ſolutionem nihil efficiant, vſtio aſſumatur. Perurere autem ſuperiorem ventrē oportet, interuallis duorum digitorū menſura aut amplioribus etiam factis, vlcerationéſque ſeruare ad multū tempus, ad fluxionum in ventre tranſitum ac deriuationem. Licet autem & per pharmacum cruſtas infligere, ſi quis ignis admotionem formidet. Poſtremum quidem igitur locum inter prædicta remedia vſtio habet, propter nimiam ſeueritatem: ſiquis tamen virili animo præditus ſit, priuſquam concidant vires, poſt præſidiorum firmitatem addentium vſum, quodam modo vſtione vti poteſt, quæ ſola ſe affectionis difficultati opponere conſueuit. Atque huiuſmodi quidem eſt quæ forinſecus cœliacis adhibetur cura. Operæpretium eſt autem & per adſtringentes potus auxilium ferre, vbi humiditas imbecillitatis cauſa exiſtat ac fluxionum. Plātaginis itaque ſemē ſiccum tritum ac potatum præclare facit, tum per ſe tum aliis etiam admixtis. Quidam etiam gallinarum ventriculis vtuntur exiccatis ac tritis potui inſperſis. Eandem efficaciam & ſtruthocamelorum ventriculi habere creduntur. Proderit & lapathi ſemen tritum, maximè verò oxylapathi. Cornu item cerui tenerrimum vſtum, cū modica galla præbe bibendum: aut nucum iuglandium corticem quo tinctores vtuntur, ſiccum tritū, cochlearii mē-

A ſura ex aqua præbe: aut quercinam glandem contuſam ac cribratam cochlearii menſura, inſtar farinæ vino auſtero inſperge, ac exhibe: aut cancri marini vel fluuiatilis teſtā vſtam cochlearii menſura præbe cum aqua: aut thuris granum fabæ magnitudine in vini nigri cyatho vno diſſolutum, ſanguinariæ ſucco pari menſura admixto præbe: aut gummis albi vermiculati vnc. I. tritam ex vini nigri cyathis tribus præbe: aut vuarum paſſarum vinaceos, ſiue etiam vuarum torrefactos, exhibe cum polenta: aut canis ſtercus ſiccum, cum quodam odorato: aut plantaginem ſiccam contuſam & cribratam dato: aut bituminis

B quantum ſatis eſſe exiſtimas, degluciendum præbeto. Bonum eſt etiam corticis quercinæ glādis decoctum: itémque pelliculæ decoctū, quæ ſub cortice quercus reperitur. Caſtaneæ corticis decoctū, aſpalathi decoctum, radicis pæoniæ decoctum, atque ipſa etiam radix ſicca trita potui inſperſa: corticis loti arboris decoctum. Capitum itē papaueris torrefactorum drach. I. ante ſomnum cum vino diluto potata. quin & ſemen capitum papaueris tritū exhibitum egregiè auxiliatur. Mirabiliter autem acerba

C & immatura mora proſunt ſicca trita in potu exhibita: quemadmodum de alui fluxione eſt prædictum. eodem modo & rubi mora immatura & acerba exhibēda. Vtendum & ſimplicioribus ad dyſentericos deſcriptis medicamentis, maximè iis quæ ex pomis ſunt apparata. Commoda ſunt quoque ea quæ vrinam cient, fluxionem ſæpe transferentia: velut eſt apium, fœniculum, aniſum, adiantum, acorus, damaſonii foliorum drach. I. & quæ eis poteſtate aſſimilantur. Ex compoſitis prodeſt paſtillus Thraſiandri, & qui ex ſeminibus conſtat, ad dyſentericos ſcri

D pti. paſtillus item ex ſpina & ex electro, ad ſanguinē per ſputum reiicientes deſcripti. Omnium verò maximè antidotus theriace ex viperis conſtans prodeſt: multóque adhuc magis quæ Eſdræ inſcribitur: efficaciter enim auxiliatur. Mirificè quoque cœliacis conducit antidotus deſpoſynos appellata, cuius compoſitio hæc eſt: Spicæ nardi, cinnamomi, piperis, coſti, hyoſcyami, croci, ſeminis papaueris, opii, omnia æquali pondere accipito, contundito & cribrato, ac cum melle vnito. Datur ex ea duorum ſcrupulorum pondus ex vino. Oribaſii, ad cœliacos. Bacca-

E rum myrti nigrarum cochleare vnum & dimidium, roſarum ſiccarum, œnanthes, ſingulorum cochlearium dimidium, palmarum carne ſufficienti excipe, & paſtillos informa, ac exhibe drach. I. cum aqua aut vino dilutius tēperato iis qui febribus carent. Aliud, ad cœliacos. Lauri virgulta III. piperis grana viginti quatuor, cumini grana quinquaginta vnum: contere, ac præbe febre carētibus cum vino, febricitantibus cum aqua: pro vna autem vice hæc in potu ſumuntur. Cæterùm ſimplicia & antidoti opportunè ante cibum exhibentur: paſtillus autem dolo-

F rē leuans, ante ſomnū. Malagmate verò concoctorio, in alui fluore per omnia huiuſmodi vtaris: Bdellii, ammoniaci thymiamatis, canchryos, cuiuſque ſeſquiunciam, opopanacis drach. VI. ſtyracis drach. VI. myrrhæ ſeſquidrachmam, piperis grana centum & triginta, galbani drach. ſeptem, terebinthinæ drach. ſeptem, ceræ drachmas tredecim & dimidiam, adipis ſuilli drachmas ſedecim. Siccisſima conterito & cribrato: molliora verò in pila tundito, ac ſicca inſpergito: pila itémque piſtillo ex vnguento irino illitis, vt molle ad tactū & glutinoſum reddatur. Ver-

G mes autem terreni in teſta ad cinerem exuſti, & ieiunis cum vino exhibiti, ventris fluxiones ſiſtunt: eorū itaque tres aut quinque exhibeto. Porrò cognitu digniſſimū & hoc eſt: infinita ſcilicet remedia hoc nomine prædicata eſſe quòd aluum ſiſtere poſſint: verùm ſeri profectus eſt omnium meminiſſe: & cauendum etiam ne nimium largus fiat eorum vſus: quanquam plurimi omnino morbi ab aceruata pharmacorum viciſſitudine delentur, qui aliàs non facilè hominem relinquant, ſi diæta ſolùm exquiſita vtatur. Vna autem tutiſſima & compēdioſiſſima

H via, ad affectionis extirpationem diæta exiſtit. Diæta cœliacorum. Cœliacum oportet mox vbi à ſomno ſurrexerit faciémque prolueri, ad deambulationem prodire, ita vt pro viribus progrediatur. Deinde fricationem ſimpliciorem adhibere, parce videlicet & minimè contentā

fricando, maximè ventrem: oleo verò quo confricatur, canchry & pyrethrum incoquantur, quo poſtea deterſo, corpus ex oleo dulci impinguetur. Balneo autem vt plurimùm renunriamus: aliquando tamen ad laſſitudinis vel alicuius alterius rei medelam ipſo vtimur. In balneo verò ſmegmate quopiam vtatur, quod cutem lancinare ac pertundere poteſt, velut eſt nitrum aſſatum, fæx vini vſta, & quæ eius generis exiſtunt. Ab inunctionibus & balneo prandendum eſt: perſpiciendum verò, ſi quicquam aliud, vt cibum diuidamus. Duas itaque tertias partes cibi, in cœnam reſeruet, atque ipſum etiam qui in prandio exhibetur panem dimidiatum per ſe ſumat: reliquum verò cum obſonio ſimplici. Frumentaceum enim alimentum, naturæ homini maximè conuenientis, exiſtit. Oleribus autem rarò veſcatur: inflationes enim pariunt. Minimè apti ſunt etiam omnes arborũ fructus, inſuauibus humoribus ventrem & ſtomachum replentes. Cæterùm à prandio deambulationibus indulgendum, & animi aliqua laxamenta adhibenda. ſomni enim diuturni, nocentiſſimi ſunt, niſi laſſationis ſenſus adſit, aut nox vigilata præceſſit: veſperi autem à cœna dormiat. Ex frumentaceis igitur cõueniũt panis clibanites, alica, oryza: verùm ſorbitiones ex milio non probo, quum concoctu difficiles & vitioſos humores milium producat. Ex leguminibus non inepta eſt lẽticula aſſata, & cum plantagine cocta: vtile eſt & palmas ſorbitionibus incoquere, maláque cotonea, eiſque ſimili vi prædita. Ex oleribus braſſica eligatur duabus aquis decocta, cum oleo ac modico garo, pauciſſimóque aceto: intubus item coctus & cichorium, paſtinacáque valde excocta cum ſimplici liquamento. Varietatis autem gratia eis etiam carnes exhibẽdæ, ex gallinis, columbis, aut paſſerculis montanis, ex pedeſtribus etiam tenerrimæ & friabiliores, coctæ omnes, concoctis ſimul quibuſdam fructibus, aut pomis, aut myrti baccis. Bellaria modicè præbẽda, velut ſunt amygdalæ, palmæ, nuces, atque ea voluptatis gratia tãtùm ac dulcoris deguſtãda. Fructus ſint minimè inflantes: vua modica penſilis: in pomis ac piris ſimilibúſque mediocritas ſeruanda, atque hi ipſi cum pane exhibendi. Vinum conuenit ſubadſtringens. Omnis autem liquor qui in potu exhibetur, paucus ſit, & poſt omnem cibum præbeatur. Multus enim potus, ventris fluxionibus infenſiſſimus exiſtit. Noſſe tamen oportet quòd in iis qui cum mordacitate fluxionibus infeſtantur, optimè facit lactis potus: ita vt in principio calidum ac recens mulctum detur: poſtea verò ad medietatem decoctum aut etiam ad tertias quemadmodũ in alui profluuio eſt prædictum. hoc enim modo exhibitum ſimul ſiſtit ac temperat fluxiones. Cæterùm in quibus lac ipſum in nidoroſam aut acidam qualitatem permutatur, quartã partem aquæ affundito, prædictóq; modo decoquito ac exhibeto.

De colliquatione, Cap. XXXVIII.

QVVM verò per vẽtrẽ quiddam excernitur quod nõ ab accepto cibo aut potu prodit, ſed ab humoribus ex corpore in ventrem defluẽtibus, aſſimilatúrque ei quæ tum per vomitum reiicitur, tum infernè procedit, flauæ bili: differt autem ab ea tum graueolentia, tum quòd flauius quodammodo excrementum apparet, ſtrigmentitiámque craſſitudinem habet: aliquando verò & oleoſum aut adipoſum exiſtit: colliquatio morbus is & ſyntexis vocatur. Recens enim compacta ſubſtantia pinguedinis ac carnis, ab ardenti febre reſoluitur & colliquatur. Diutiꝰ verò perſeuerãte malo, ex ipſis etiã ſolidis partibus aliquid colliqueſcit: in qua peſſima febricula frigidæ puriſſimæ frequens potus remedio exiſtit: eiuſdem etiam qualitatis cataplaſmata & epithemata ad pectus & præcordia adhibere oportet. Cibi quoque refrigerantes exhibendi: reliquáque quemadmodum in æſtuantibus, ac in habitũ conuerſis febribus dictum eſt, facienda. Quòd ſi in viſcerum inflammatione hoc contingat, valde periculoſa affectio eſt, & cum prædictione remediis prædictis vti oportet. Porrò ſi acre ſit ac mordax quod excernitur, inteſtináque inde igneſcant, mordacitatem lenire oportet per infuſiones, vbi vrgeat malum, nullo exacerbationum reſpectu habito, præterquam circa initium acceſſionis. Infundatur autem ſuccus oryzæ ad tactum tepidioris, itémque

A lac tepens. Si verò mordacitas cum tormine contingat, ptiſanæ ſuccus infundendus eſt cum ouis crudis ac conquaſſatis, admixto roſaceo: aliquando verò bituminis etiam drach. I. admiſcenda. Quòd ſi dolor adhuc perſeueret, bis ac ter etiam prædicta infundantur. Cõuenit quoque his lac potatum, ad quod quarta aquæ pars eſt affuſa, quemadmodum dictum eſt, decoctione ad tertias facta.

De lumbricis, ex Herodoto, Cap. XXXIX.

LVmbrici & in febribus, & citra febres naſcũtur, tum multitudine, tum magnitudine, tum colore, tum tẽ-
B poribus etiam differentes. Circa initia enim morborum generati, ſubſtantiam ſuam ex ſubiacente corruptione capiunt: circa vigorem verò, ex malitia morbi: circa declinationem autẽ, ex permutatione omnium in melius, qui ſanè citius ſeparantur: natura enim ipſos, reliquorum recrementorum inſtar, foras propellit. Cẽſentur autem peiores ex ipſis maiores minoribus, paucis multi, & albis rubri, viuentes etiam mortuis deteriores. In infantibus autem & pueris, atque iis qui ad pubertatem accedunt, maximè abundant. Cæterùm hoc malo affectos i, incredibilis
C morſus ſtomachi ac ventris concomitatur, tuſſiculæque tenuiſſimæ ac frequenter irritantes, quum tamen nihil reiiciatur. In ſomno tremunt & præter rationem exurgunt. Quidam verò & linguam foras protrudunt, oculóſque claudunt, ac taciturni ſunt, excitantéſque moleſtè ferunt, ob imbecillitatem vigilare nequeuntes. Quidam autem oculos ſanguine ſuffuſos habent, & pulſum inæqualẽ, obſcurum, deficientem & recurrentem. Quibuſdam etiã appetitus perditio accedit. Pueris inſuper dum dormiũt
D manducatio linguæ, cum exertione, cui accedit cõformatio oris in modum lactentium aut accipientium cibum: verùm hæc pauco tempore & per interualla fiunt. Aliqui verò infantes cum clamore præter rationem exurgunt, citóque rurſus collabuntur. Aliqui etiam dentibus frendent: quod contingere veriſimile eſt, animalculis attrahẽtibus cibum, mordentibúſque ventrem ac inteſtina. Iam verò & ad ſtomachum quoſdam proceſſiſſe conſtat, nauſearúmque & morſuum fuiſſe cauſas. Sæpe etiam per ſe
E ſurſum reiectantur: aliquando verò cùm pituitoſo quopiã humore. Quidam etiam infantes neglecti, motu pulſus deſtituuntur, ac refrigerantur, atque eorum inſtar qui animo linquuntur, tenuem quendam ac frigidum ſudorem exudant, & vt plurimùm liueſcunt. Contingit autem aliquando faciem fieri rubicũdam, maximè circa malas: verùm color hic rurſus in pallorem ſolito maiorẽ tranſit. Alii autem inſtar delirantium peregrina in ſomnis loquũtur: alii decubitum tranſmutant continuè dormientes, angoréque vexantur, ex locóque ad locum ſeſe viciſſim
F proiectant. Verùm paucos omnino ex ipſis morſum conſiteri conſtat: plerique enim in mentis inopia ac taciturnitate degunt. Porrò qui à rotundis lumbricis infeſtantur etiam cibum auerſantur, & ſiquid acceperint, reuomunt, aut nauſeabũdi vix deglutire poſſũt. Febres in eos cum vehementi extremarum partium refrigeratione irruũt. Quibuſdã autẽ venter ad tympani modũ inflatur. Ex Hippocrate. Lũbrici circa aluũ his ſignis deprehendũtur: ſi ſomnolẽti ſint nõ permittente morbo, & extremæ partes frigidæ, & cordis ſiue oris ventriculi dolor, vrinæ cõturbatæ, & lingua humectetur. Item qui animalculis in
G ventriculo abundant, ſputo replentur: & ſi tenuis quiſpiã prodierit lumbriculus, amplius non ſpuunt. Quicunque igitur in ore ventriculi lumbricos habent, ferè in totum ipſos vomitu reiectant. Quibus verò in inteſtinis inſunt, ipſos infernè excernunt. Omnes autem nauſeabũdi ſunt, vomúntque quæcunque acceperunt. Iis qui pungunrur, ſimiles ſunt: totóq; corpore cõtrahuntur, & repentè aceruatimque mouẽtur, ac tormina accuſant, inteſtaneorúmque dolores. Euaporationes quoque ad caput delatæ, vertigines inducunt. Quin & diæta quæ præceſſit, oſtendet tibi
H lumbricorum generationem: ex craſſioribus nimirum & quæ difficulter conficiuntur, & largius ingeſtis, & maximè frumentaceis contingentem: quos item balneis à cibo vſos fuiſſe comperies. Cæterùm cura ipſorum, alia cõmunis eſt & cum ea quæ febricitantibus conuenit coincidens: alia verò eis propriè conducit. Quum igitur am-

tenui inteſtino exulcerato, egeſtiones minus quidem bilioſæ ac pituitoſæ ſunt:neque enim pituita,nec pinguedo in hoc velut in ieiuno abundat:ſubcruenta autem magis & raſuræ ſimilia excernũt. Quæ enim deferuntur, pelliculas inteſtini in ſuperficie radunt:quamobrem ſanguis etiam eis minus niger apparet. Si verò circa colum exulceratio fiat,recrementa multa erunt,& flatu comitante coaceruata,& aliquando ſpumoſa.quod verò cruẽtum in ipſis prodit,flauum erit:cibum plurimum expetẽt,crudioráque egerent:minus etiam à ſiti infeſtabuntur,& nõ multùm febriunt,niſi magnum ſit vlcus,aut malignum. & ſi febricitare eos cõtingat, difficilius aliis febrem ſubmouent & excludunt.magnam autem cauſam ſubeſſe oportet,ſi febris ex colo accendatur.Quòd ſi rectum inteſtinum ſit exulceratum,concocta erunt recremẽta & ſanguis floridus,& ſordes plurimæ excrementis admixtæ. teneſmi etiam aderunt violenti, ſæpiúſque ad excretionẽ incitantur,quum tamen nihil excernant neque valde eſuriunt,neque ſitiunt,neque febriunt, niſi vlcus ſit canceroſum. Porrò primum periculum ex vlcere ſerpente ac depaſcente dyſentericis impendet: ſecundum verò ex ſanguinis eruptione,tertium autem ex fluxu à locis ab imbecillitate affectis conſequenti. Cæterùm ab vlcere ſerpente ac depaſcente pueros magis opprimi apparet, vſque ad ætatis vigorem.calidum nanque & humidũ huic ætati corpus eſt,quare ad putreſcentes morbos perferendos magis ſunt parati.A ſanguinis autem eruptione, magis ii qui in ætatis vigore conſiſtunt,infeſtantur,& qui à natura multo ſanguine abundant.à fluxionibus autem ſeniores amplius lædũtur,& qui malo corporis habitu ſunt prædit.At verò vbi vlcus proſerpturum eſt,dolor concomitatur.Acria enim & liquida cum torminibus recremẽta egerentur:deinde & odoribus & coloribus variata,vnà cum mordacitate. Febres verò quoque prauæ accedunt, inediæque ac corporis iactationes conſequuntur: æſtus item continuus ac ſitis.Iam verò vlcere ſerpendo ac depaſcendo in peius procedente,rãmẽta excernuntur:fæculẽta multa ac nigra efferentur,& ſordes magnæ inteſtina ambientium pelliculàrum,ſi in craſſis inteſtinis exulceratio conſiſtit.Quum autem ſanguinis eruptio futura eſt, exolutio totius corporis,animi deliquio ſimilis præcedit ac grauitas loci: ea verò quæ egeruntur,lenta ſunt ac viſcoſa,deinde cruenta.Poſtremùm etiam grumi multi excernuntur,primùm quidem flaui, ad finem verò nigri & graueolentes. Manifeſtum autem eſt quòd vires quoque eorum ſubuertentur,ſudoréſque effundentur: aliquando autem & conuulſiones ad plurimam euacuationem conſequuntur. Atqui fluxione laborantes,curationis tempore compacta ſtercora excernent, deinde non longè pòſt, vlceris tectorium ſplendidum vnà cum ſtercore effertur. modicè nanque ab infuſis fluxus ſiſtitur: deinde paulo pòſt vlceratio excoriatur.Cæterùm ſi alicubi,certè in inteſtino recto ac colo conſiſtens dyſenteria facilè curabilis exiſtit:quæ verò in tenuibus inteſtinis hæret,difficulter curatur,maximè verò in ieiuno. Iã verò & hæ quæ poſt abſceſſuum eruptiones fiũt dyſẽteriæ,graues ſunt,propterea quòd vires deiectæ iã ſint per coincidẽtes inflamationibus febres ac dolores. Graues ſunt quoque quæ cum vehementi inflammatione oboriuntur, quæque cum febri ac perditione appetitus.Peſſimæ verò dyſenteriæ ſunt in quibus quæ excernuntur,porri aſpectum habent,ſúntque nigra,plurima,varia, graueolentia, & quæ vnà cum excrementis ſordes pelliculis magnis commiſtis excernunt.Verumtamen & mulieres,quàm viri,ſenes & pueri, quàm iuuenes & in ætatis vigore conſiſtentes, difficilius curam accipiunt. His prædefinitis, à teneſmi affectione curam dyſenteriæ incipiemus,quum pleriſque in dyſenteria initium ſumat.

De teneſmi cura, Cap. XLIIII.

QVemadmodum iam prædictum eſt,in pleriſque dyſentericis teneſmus præcedit.Eſt autem affectio hæc ad excernendum promptitudo,quæ differri ac deuitari non poteſt:nihil tamen præterquam pauca cruentũ aſpectũ habentia propellens,& poſt ea quædam mucoſa. vbi verò ſtercus fuerit excretum,ægri alleuantur.Iam verò & A inflammationem cum laxò tumore,ex continuis diſtentionibus circa locum obortam eſſe conſtat,quæ ſtercoris inſidentis ſuſpicionem præbet quod exitum quærat.Cæterùm recrementa in ipſis concocta & compacta,ferè in totum excernuntur,pauco ſanguine poſt recrementa deſtillante,ſtercori minimè admixto. In principio igitur,ſi grauis diſtẽtionis ſenſus circa imum ventrem fiat,& maximè circa dextram partem,coniectare oportet ſtercorũ multitudinem in cæco inteſtino inſitam eſſe, quam furfurum ac fœnigræci decocto infuſo eluere oportet,melle oleóque ac modico nitro admixto. Quòd ſi huiuſmodi B nihil apparuerit, ſtatim in principio oleo myrſinino aut roſaceo,cũ vino & cumino,pectinem inguináque, ac inter anum & ſcrotum intercapedinem, perinæon *Græcis* appellatam fouere ac irrigare oportet.Deinde lac caprinum recens mulctum heminæ menſura & nequaquam minus præbendum:verùm non aceruatim,ſed ſigillatim partitum.Sequẽti deinde die, lac ipſum ad dimidium decoquatur:ablato eo quod in decoctione cõcretum ſuperſtat:atque ita exhibeatur.Si verò pituita ſit quæ ægrum in C feſtet,aut præceſſerit frigus,rutam in vino albo decoquito,atq; vinũ ipſum calidũ meracũ bibẽdũ dato, ac aſſiduè bitumẽ,picẽ ſiccã,coriãdri ſemẽ,& cyperum ſuffito: vndiquaque aurẽ ægro cõtecto ſuffimẽtũ ſupponatur.Eſt autẽ & paſtill⁹ ſuffumigabilis ad teneſmos ac inteſtinorũ dolores approbatus,hic: Picis ſiccæ ſextantem, bituminis vnciam vnam,ſulphuris viui vnciam vnam: bitumen ac picem cum modico aceto liquato:ſulphur autem viuum tenuiſſimè tritum adiicito,hiſque ſimul vnitis paſtillos informato.vſu verò expetente,in calidum cinerem conie D ctos ſuffito.bitumen autem in refrigeratis, etiam cum ptiſanæ ſucco infundito. Glande quoque ſuppoſititia in eis huiuſcemodi vtendum eſt:Oleo raphanino,ſi adſit,aut communi,ſi non illud haberi queat,allia decoquito ac cõformato,deinde ladanũ & ceram paulatim adiicito: quibus liquefactis & ab igne ablatis,modicum lycii addito, vnito,ac tomento excipito,ſedique quampenitiſſimè indito.Ad imum verò ventrem ac lumbos hoc adhibeto: Ladanum & ſtyracem vnguento nardino oleóque ſuffumigabili appellato diſſoluito,ac lana exceptum imponi E to ac colligato.Efficaciſſima autem ſunt in teneſmi affectione fomenta ſedi admota.Gallas igitur in aceto decoctas cum ſpongia adhibeto,aut glomis texturæ gynæciorum per ſucceſſionem foueto.Efficax eſt & malicorium ſimiliter decoctum,myrtique baccæ, ac rubus, quæque his ſimilia exiſtunt.Furfures quoque in aceto decocti, ac ferventi ligamento excepti,commodè ſedi adhibentur. inſeſſiones etiam ex prædictis vtiliter ſuſcipiuntur. Verùm cui per noſtram experiẽtiam cognito teſtimonium meritò præbemus,tale eſt.Later perquam vetuſtus & à fu F mo denigratus,vnà cum contentis in eo paleis tunditur: deinde feruenti aceto ſubactus linteolóque illigatus,ſedi ſubditur.Hæc autem ſtatim ab excretione admoueantur, &maximè,ſi dolor infeſtet.iuuantur etiã per ſpõgitidem herbam ſede exterſa. Si verò exulcerationis principium oboriatur,inflammatióque adſit,ptiſanæ ſuccus infundatur,paucis roſis ſimul cum eo decoctis.quòd ſi acria ſint quæ efferuntur,lac tepidum infundatur. Vehementiori autem inflammatione infeſtante, oleum roſaceum leniter calidum infuſum ac pluribus horis detentum,doloris G vexationem diſſoluit. Si verò laxius inteſtinum rectum fiat,lentium ac malicorii decoctum infundatur.ſimiliter autem,& ſi exulcerationis principium adſit. Si verò vigiliæ vnà cum dolore conſequantur,ſedi collyrium ſoporiferum ſubdetur,quod ad dyſenterias eſt deſcriptum. In eis autem quibus iam vlcus ſerpendo depaſcitur, ſubiecta ad dyſentericos cura vtemur. Epithema dyſentericis: Croci,myrrhæ troglodyticæ,cyphii,maſtiches, ſucci abſinthii,aloes,palmarum,acaciæ,maſucha,ladani, malorum cotoneorũ,cumini torrefacti, cãdidi ouorũ aſſati, H panis vſti & in vino macerati, olei melini aut roſacei.

Cura dyſentericorum, Cap. XLV.

PRincipiũ curationis dyſentericorũ à quiete & modico cibo fiat, vndecũq; tãdẽ fluor procedat: & mediæ corporis partes lana oleo modico dulci imbuta cõtegantur:vehe-

tur: vehemẽti autẽ mordacitate infeſtante, rutaceũ ſit o-
leũ,& cuminũ tritũ lanæ cõuolutæ inſpergatur, maximè
vbi inflationes & tormina affligãt. Quòd ſi hæc augeſcat
& intendantur, ad cataplaſmata confugiendũ erit:& hoc
maximè,ſi inflãmationis ſenſus percipiatur. Multis enim
non dolorum tantùm, verùm etiam totius mali oblitera
tionem,cataplaſmatum commoditas induxit. Apparen-
tur autẽ hæc ex polline in poſca,vſquequo cogatur deco-
cto: quem deinde linteolo complicato illigatum totis
iliis impones. fluorem enim ipſum concoquit. Quandoq;
autem & palmas,malaque cotonea, ac malicorium cum
aceto cocta admiſcemus: quòd ſi ardor adſit, ſymphyti
radicem tritam,aut ſolanum,aut perdicium,aut plantagi
nem adiicimus. Stomacho verò imbecilli & exoluto,po-
lentam cum œnãthe, aloeque & omphacio annectemus:
inflatione autem ſimul infeſtante,aniſi, fœniculi, apii, ac
irionis ſemen addimus. & ſi lumbrici ſimul cum recremẽ
tis excernantur,melanthiũ, aut cornu ceruini ramenta,
aut adeps ceruinus,aut coriandri ſemẽ non incommodè
admiſcentur. Quòd ſi dolor vehemens adſit,prædicta cũ
lini ſemine commiſceantur,& aceto mulſo decoquantur.
Si verò ſanguis multus efferatur, acacia, hypociſthis, &
alumen cum palmis ac malicorio decoctis & tritis aptè
concinnantur. ſi autem liquida & cruda prodeant, quod
eis qui vires debilitatas habent euenire ſolet,mel coctum
per ſe aut polenta admixta, pelle exceptum imponitur.
Aliquando autem & opii parum, aut hyoſcyami ſemen,
hypociſtidémque & acaciam ac myrrham,apiique ſemẽ
ſatis largum,itémque fœniculi & aniſi inſpergitur. Quòd
ſi frigoris ſenſus adſit, pellem agninam leuem, liquida
pice imbuito, calefactámque aluo imponito. Ego verò,
inquit Archigenes, ſuperioribus quidem inteſtinis affe-
ctis, paſtillum aliquem ex eorum genere qui supernè per
os exhibentur diſſoluo,ac melle probè cocto, aut palma-
rum pinguiũ carne exceptum impono. neque enim im-
penſæ parcendum eſt in iis qui de vita periclitantur. In-
ferioribus autem inteſtinis affectis, ac mucoſis multis
infernè prodeuntibus,& eiuſmodi etiam occupante ma-
dore: ex paſtillis qui infernè per anum infunduntur, tres
aut quatuor palmarum carne exceptos impono, ſempér-
que mihi iuxta votum res acta ſuccedit. Mirificè etiam
emplaſtra quæ cruentis vulneribus adaptata ſunt,condu-
cunt,poſtquam quieuerint inflammationes, ventri ac lũ-
bis totis vſque ad dorſum impoſita: qualia ſunt Barbara
appellata, & quæ ad fracturas apparantur, velut eſt quod
Iſis vocatur. Atque de his quidem quæ forinſecus impo-
nũtur hactenus. Dicendum autem deinceps de iis quæ
intra corpus aſſumuntur. In principio igitur poſt tertiam
diem permittentibus febribus, lacte recens mulcto ad-
huc calido vtendum eſt,melle tepido ei admixto, atque
in eius vſu ad tres dies perſeuerãdum,quantum nutrien-
do corpori ſuffecerit exhibendo: ſequentibus dein-
de diebus melle adempto, & modica aqua (quartæ
nimirum lactis partis menſura) affuſa, paulùm deco-
quimus, ac exhibemus: deinde poſt alias tres ad di-
midium decoquimus, & poſt alias tres, ad tertias, ſimi-
liter per tres dies, atque ita eis præbemus. Primum e-
nim lac depurgat, ſimul ea quæ in corpore ſunt con-
temperando: poſtremum verò aluum ſiſtit. Non ſcio
enim an aliunde grauior moleſtia dyſentericis oboria-
tur, quàm ex eorum quæ egeruntur acredine contingit.
Oportet autem inſuper & panem madefactum à lactis ac-
ceptione offerre. Pultes etiam ex lacte apparatæ,tum phar
macum tum nutrimentum optimum præbent: velut eſt
oryza cum lacte,dulciarii panes,amylum, & oua lacti cõ-
miſta. Quòd ſi adhuc fluxus perſeuerat: inde ad eorum
quæ aluum ſiſtunt, ſyluam tranſeundum eſt. ex quorum
genere,alia quidem influentes humores obducunt & in-
ſpiſſant: alia verò, corpora plus iuſto rarefacta & laxata
adſtringunt,alia autem reſiccant. Pultes igitur ex alica
apparentur: nam & hæ probè nutriũt,& aliquo modo ob-
ducunt. Condiantur autem pauciſſimo ſale,ac modico o-
leo & anetho,aut pro oleo magis adipe gallinaceo,aut an
ſerino recenti. Quæ verò ex oryza eodem planè mo-
do parantur, præcedentibus magis reſiccant: his autem

A adhuc amplius quæ ex milio fiũt. Quæ autẽ ex rhoe appa
rantur pultes,magis adſtringunt. Ego verò, inquit Archi-
genes,eas hoc modo adorno: Rhoem culinarium in aqua
pluuia per noctem macero: deinde diligenter expreſſum
aquæ cõmitto. Farris apparatus,ex Archigene. Quod
verò Latinè in regionibus Romæ vicinis far appellant,
hoc modo apparatur: Frumentum modico tempore aqua
madefacito,indéque extractum ac in pilam coniectum,
veluti ptiſanam à cortice repurgato. Vbi verò corticem
exuerit, tollito atque in ſole ſiccato: deinde manibus
tritum donec penitus à cortice fuerit mundatum, craſ-
B ſiſsimè molito,ita vt granum vnum in quatuor aut quin
que partes redigatur, & ſiccum adſeruato. Vſus autem
tempore,alicæ modo coquitur, & à ſanis in cibo ſumi-
tur: pro ægris verò variè apparatur, & epithematis quo-
que admiſcetur. Quidam ſpicas frumenti adhuc virides
tollunt,ex ipſiſque far cõcinnant, quo modo & ſuauius &
iucundius redditur. Far quod Cluſinum appellatur: Porrò
frumentum ipſum rurſus madefactum, manibus ſedulò
cõfrico,atque ita percolatum ipſius ſuccum coquo, ane-
C thi ramulis aſsiduè agitando: coit autem celerrimè velut
glutinum quo ad librorum compactionem vtimur: quo
facto,ipſum ſale, ac pauciſsimo oleo ſiue adipe condio,
fitque hoc modo non ſolùm cõmodum, ſed etiam iucũ-
dum. Apparatur autem puls ex ſiccis item panibus, quos
aliquando quidem poſca, aliquando verò palmarum,aut
malorum cotoneorum,aut pirorum, aut ſiliquarum, aut
rhois,vt dixi,cremore contuſos coquo, eiſque aliquando
ex fauo albo ac optimi mellis pleno aliquid admiſceo. Ex
adſtringentium numero lenticula quoque proditur, quæ
D probè aſſata cum plantagine aut malis Punicis contuſis
decoquatur,acetóque ac modico oleo condiatur. vtiliter
etiam lenticulæ far Cluſinum admiſcetur. Olera quidem
non valde probo: decẽtem tamen eorum deguſtationem
non prohibeo,velut ſeridis coctæ,plãtaginis,braſsicæ bis
coctæ,ad quam poſt primam atque item ſecundam deco
ctionem aqua diffuſa,poſcam feruẽtem affundimus,rur-
ſúſque donec liqueſcat decoquimus. Intubum quoque ac
ſiſarum cum liquamento ſimplici exhibemus. Damus &
E ouorum aſſatorum lutea tantùm cum modico aceto ac
rhoe,pauciſsimo oleo admixto. Carnes autem dyſenteri-
cis non valde commodæ exiſtunt, dandæ tamen eis qui
diuturno malo vexantur. Ex his volucrium eligẽdæ,de-
inde ſylueſtrium ferarum: verùm ex his omnibus facilè
ſolubiles & non graueolentes, tenerámque carnem ha-
bentes ac adſtringentem,reliquis præferendæ: velut eſt
inter volucres perdix,palumbes,& ſimiles. Ex pedeſtribꝰ
verò carnes dorcadis,capreæ,ac leporis: ex marinis, aſel-
li,percæ,loliginis ac mulli: ſingulæ verò in poſca ebulliãt,
F myrti baccis cum eis incoctis: deinde aſſatæ cum fami-
liaribus eduliis præbeantur. Fructibus quoque parcè vtã-
tur: ſi tamen ſtomachus langueat, pirum coctum, aut co-
toneum malum cõcedemus, aut vuam quæ in cado ſiue
olla,aut etiam interpoſitis vinaceis adſeruatur: meſpila
item ac Punicum malum. In potu,à principio quidem a-
qua pluuia quæ non ſit ex domibus plumbo intectis de-
lapſa, vtendum eſt: talis enim aqua potata etiam ſanis
dyſenteriam propinat. quòd ſi pluuia optima non adſit,
fontana vtemur: puteorum aqua ſemper deuitata, vtpote
G quæ ſubſalſa eſt,ac ventrem perturbat. Cum aqua autem
fructus adſtringentes coquere oportet, maximè verò a-
cinos. Pòſt verò vbi vires fuerint deiectæ, etiam vinum
præbendum,quò ſtomachi ſanitas firmetur. ſit autem vi-
num adſtringens,& non valde vetuſtum. Ante cibum ve-
rò corpus inunctionibus,& faciei prolutione, ſimilibuſ-
que curetur, quæ in febrium tractatu ſunt relata. Atque
hactenus quidem de diæta. Iã verò ad remedia quæ in-
fernè adhibentur tranſeundum. Magnis igitur inteſtinis
affectis,etiam infuſa adhibeantur: & ſi quidem teneſmus
infeſtet,ptiſanæ ſuccus infundatur,adipe caprino aut hir
cino admixto. Vbi verò corpora excoriationẽ incurrant,
H alicæ aut oryzæ ſuccus magis appoſitus erit: triticea etiã
ptiſana ad teneſmos ac excoriationes accõmodata cenſe-
tur. Aliquando in vehementi teneſmi ad egerendum prõ
ptitudine,muriæ vſu ægrũ ab omni dolore liberauimus.

ſufficiunt autem ex ea drachmæ ſex,heminæ vni calidæ
aquæ illiquatæ: ſi verò ſucco alicui eam admiſcueris,dr.
octo iniicito.Præſtantius tamen oliuarum albarum mu-
ria conditarum liquamen cenſetur,tepidum heminæ mē
ſura infuſum,& ſanè per aſſiduum eius in teneſmi cura v-
ſum optimè ſucceſſit.Si verò ex veteri chirurgiæ perpeſſi-
one, aut aliâs ſubtiliore ſenſu prædita exiſtant circa ſedē
ægroti loca, anus aſſiduè,& maximè ante acrium aut ad-
ſtringentium pharmacorum infuſionem, adipe anſerino
aut ſuillo perungatur, & fiſtula quoque clyſteris craſſius
illita immittatur.Cæterùm poſt diſtentionum exolutio-
nem,aſperitates quæ circa inteſtinum ſunt,quæ quidem
mediocriores, per muriam reſiccantur: quæ verò relin-
quuntur,ſuccis magis adſtringentibus curantur:veluti gal
læ in vino decoctæ, aut tritæ & vino inſperſæ: malicorii
item ac corticis pinus, & baccarum myrti nigrarum.
Quòd ſi ardor conſequatur,oua cruda duo cum vino mo
dico,ac largo roſaceo conquaſſata infunduntur.Qui verò
caput quod facilè afficitur habent, in his ſeminis lini ſuc
cum reſiccamus, vtpote caput replentem.Portulacam au
tem cum ptiſana (ſi poſſibile eſt) decoctam,aut cum
aqua,ſi id fieri non queat,ſucco eius cum roſaceo & ouis
crudis permixto infundimus, in iis præſertim qui ardo-
ris affectionem circa inteſtina habent, aut qui aliâs à ca-
lidorum infuſorum ardore ſunt læſi:ex roſaceo verò quar
ta ipſius ſucci pars ſumatur. Mirificè etiam ſeminis lini
ſuccus facit,cum cādidis ouorum,& lacte aſinino ſeſqui-
cochlearii menſura, permixtus: pro quo, ſi non adſit,
bubulum accipere non incommodum erit. Porrò inflā-
mationibus eryſipelatis,ciborum ac potuum citra mor-
dacitatem adſtringentium vſus conueniens exiſtit. Infu-
ſa verò eis conueniunt,plantaginis ſuccus, malicorii,per-
dicii,portulacæ,ſemperuiui: verùm ſingulis acaciæ aut
hypociſthidis ſuccum admiſcere oportet. Efficacius au-
tem in eryſipelatis glaucium infunditur cum aliquo ex
prædictis ſuccis,aut Andronis paſtillus,aut Muſæ inſcript⁹.
Quòd ſi ſanguis deſtillet,ſanguinariæ ſucco vtendum aut
plantaginis cum acacia,hypociſthide,aut balauſtio. Si ve
rò ſanguinis impetus vehementer vrgeat,quemadmodū
etiam ſi maxima inflammatio ſubeſt,præſertim in iis qui
plurimo ſanguine abundant,vena incidenda,ſi vires non
reſiſtant:& maximè in quibus cōſueta ſanguinis excretio
cohibetur.Auferre autem oportet neque multum neque
coaceruatū:ab vtroque enim venter conturbatur.Omniū
verò maximè cauebimus ne animi deliquium fiat. quare
deſidenti etiam dyſenterico venam ſecabimus:hac enim
deſidentes forma,dum ſecatur vena,minus reliquis ani-
mo linquūtur.Secare autem oportet in dextro cubito ve
nam humeralem appellatam: neque enim ſimiliter hac
vena inciſa,vires labefactantur, & inſenſibiliter quodam
modo furtimque ſanguis aufertur. quòd ſi hæc non ap-
pareat, neceſſariò mediam ſecamus. Inferiorem au-
tem incidere,ob ſubiacentem arteriam,vitandum, cæte-
rùm fiſſuram omnino tenuiſſimam infligemus:nō enim
ob multitudinem ſanguinis euacuandam,ſectionem fa-
cimus,ſed vt materiam quaſi per riuos transferamus.Pau
cus autem ſanguis etiā multo tempore emiſſus, inflāma-
tionē mitigat,& ſanguinis ad inteſtina delationem reuel
lit,innatúmque calorem ſenſim refrigerans,ſomnum ma
gis quàm animi deliquium inducit. eſt autem optimum
dyſentericis remedium ſomnus. Si verò quid venæ in-
ciſionem fieri prohibeat,ex eorum quæ ſanguinē ſiſtunt
admixtione infuſionem facio. qua in re lanarum ſuccida
rū cinis optimè facit,aut ex ſpōgia noua vſta.Spōgiā au-
tē ipſam liquida pice imbuere oportet,aut ſanguine tauri
no, cinerémque eius in olla exuſtæ in aliquē ex prædictis
ſuccis inſpergere,atque hoc modo infundere. Succi autē
in his ad infuſiones apti ſunt,ex plātagine,ſanguinaria,ac
ſimilibus.Quin & linteolum alumine liquido imbutum,
deinde vſtum,præclarè ſanguinis eruptiones ſiſtit. Sum-
mè autem conducētem cognouimus aſinini ſtercoris ſuc
cum,maximè ſi à paſtura prodeat animal montana & ad-
ſtringente:quòd ſi non ſufficit ipſe ſuccus, ſtercus planta-
ginis ſucco madefacito,exprimito ac infundito.Adhibe
antur autem ſimul & epithemata, & quæ per os accepta,
A ſanguinem ſiſtunt,& qui ſanguinem ſpuentibus commo
di ſunt paſtilli.Præter opinionem verò eis proſunt,mace
ris cortex,& mali Punici flores, æquali pondere contuſa
& cribrata,ſi inde ſcrupuli duo cū vino adſtringēte pro-
pinentur.In his etiam frigida,citra offenſionem tamen,
infuſa apparentur.in reliquis verò dyſentericis tepidiora,
aut leniter calida. vlceribus enim frigidum infeſtum
eſt, niſi ſanguinis eruptio ſimul adſit. Si verò exulceratio
abſque fluxione relinquatur, plura ne infundantur quàm
lac bubulum aut caprinum, cui lycii drachmæ tres ſint
B admixtæ.Optimè faciunt & terræ Samiæ drachmæ IIII.
aut amyli drachm.III.cum plumbi vſti drachmis II. tri-
ticeæ ptiſanæ admixtæ ac infuſæ: aut ceruſſæ drachm.II.
cum ſucco iniicio, ægérque ſanatur. Vbi verò fluxio-
ne afficiatur & nimiùm humecta ſit exulceratio, charta
vſta aut lentiſcus vſta,aut cinis pompholygis, aut aridum
ex charta conſtans pharmacum, ſimiliáque cum ſucco
plātaginis infuſa, aut etiam cum altero conſimili ſucco
ægrū à malo aſſeruant.Quòd ſi vehementior ſit fluxus,&
C humectatio exulcerationis,ea quæ à callis indurata cor-
pora læuigare ac à callis liberare poſſunt aſſumantur: i-
témque ea quæ humecta reſiccare & exurere,exolutáque
adſtringere poſſunt: velut eſt ſabinæ herbæ decoctum, i-
tem ſaluiæ,polii, ac pilularum cupreſſi: ex paſtillis verò
Muſæ inſcriptus,& qui ex lanis ſuccidis vſtis conſtat,& cō
ſimiles.In potu verò,Thraſyandri paſtillus,& qui croceus
appellatur, conſimiléſque qui ſupernè per os ſumuntur,
præbeantur. cibi etiam magis reſiccantes eis exhibendi.
Si verò ſerpendo depaſcant vlcera ipſa,ſi quidem in inte-
ſtino ieiuno cōſiſtant, paruam omnino ſalutis ſpem pro-
D mittunt.Si verò circa tenuia inteſtina fiant, minus graue
malum eſt,attamen periculo non vacat: ſi autem in colo
fiant,vtplurimùm ſanabilia exiſtunt. Verùm quemadmo
dum in externis vlceribus depaſcentibus: ita & in his ſta
tim in principio,vbi depaſtio apparuerit,cruſtas inducen
tia & exurere valentia adhibere oportet. ſi enim ad ma-
gnitudinem peruenerit exulceratio,inutilis horum vſus
fuerit. Cæterùm vlcera circa ieiunū ac tenuia inteſtina,
per potiones curantur: ea verò quæ cruſtas inducunt in
potu accipi non poſſunt: quare ſorbitiones & eclegmata
E extergere ac repurgare potentia,his ſunt exhibenda. éſt-
q; ptiſanæ ſuccus cū melle abſorptus his aptus,atq; ipſum
adeo mel, per ſe induratū & in decoquendo in paſtillum
coactū,quod comeſtū vlcera potenter repurgat. Sorbiti-
ones item ex eruo apparatæ, conuenientiſſimæ ſunt eis
qui in ſuperioribus partibus vlcus depaſcens habent.Ap-
parantur autem hoc modo: Eruum in aqua calida ſæpe
permutata ad horas octo madeſcere ſinitur:deinde donec
teſtam omnem abiecerit,manibus in aqua confricatur:
pòſt verò coquitur,& prima itémque ſecunda, tertiáque
F & quarta aqua diffuſa, ſemper vbi prius decoctum dif-
funditur, rùrſus alia aqua feruens affunditur: quæ vbi
poſt quartam tandem decoctionem fuerit diffuſa, ace-
tum mulſum ad ipſum ſufficienter infundatur, & cum
quintæ aquæ affuſione ad compagem ſucci ptiſanæ de-
coquendo reducatur, atque hoc modo abſorbeatur. ali-
ca etiam cum lacte bubulo decocta non incommoda
efficitur. Maximè verò omnium prodeſt eis lac bubu-
lum recèns mulctum ac potatum. quicquid verò tan-
dem eis datur, valde modicum ſit. hi enim præ aliis dy-
G ſentericis pauco cibo indigent, ſitíque vexantur. Phar-
maci autem loco exhibeantur quæcunque ariſtolochia
rotunda participant, radicéque panacis,ac iridis, alumi-
ne ſciſſili,moris, & mali Punici flore. A vino verò abſti-
neant: depaſtionem enim dilatat. Quòd ſi circa inteſti-
na craſſa vlcus ſerpendo depaſcens conſiſtat, ea quæ per
ſedē infuſa cruſtas inducunt,adhibeantur: cuius generis
ſunt paſtilli Fauſtini,& conſimiles,& maximè qui Nym-
phodoto eſt inſcriptus,quo etiā nos vtimur: item qui ex
thallia, *id eſt oleæ ramulis* conſtat:quorū omnium compoſi-
tiones paulo pòſt dicemus.Cæterùm cum attentione cru
H ſtā inducentibus vti oportet, excellentem ipſorum fa-
cultatem reuerendo. Porrò canceroſa & maligna quæ
cacoethe *Græci* appellant, inteſtinorum vlcera,ferè in to-
tum incurabilia exiſtunt, neque tamen citra auxilium

relinquere oportet,ſed vehemẽtes dolores mitigare: optimum autem & his eſt aſininum lac recens mulctum potatum: ſiquis enim eius vſum ſuſtinere poſſit, nullúmque aliud nutrimentum accipiat, plurimam ſalutis recuperandæ ſpem habebit. bonum eſt & bubulum ac caprinum recens mulctum: ſi illud non adſit, bonum eſt & ſciſſile lac cum amylo. Præbeantur autem eis & oua cruda, ac iuſcula gallinarum & perdicum. Succi etiam præbeantur omnes qui facultate obtundendi dolores præſtant: infuſa quoque eiuſdem generis ſint. pharmaca item his conueniunt omnia quæ ad dyſentericos à venenatorum acceptione factos, conducunt. Cæterùm irrigationibus & cataplaſmatis neque curantur canceroſa & maligna vlcera, neque miniora fiunt. Vtere autem & ad eos infuſis ad canceroſam vuluam deſcribendis, & pharmaco ad cancros mãmarum, ex vino Adriano & rhoe qua coria tingũtur, apparato. Porrò ſi à venenati pharmaci potione, vbi mortis periculum fuerit deuitatum, dyſenteria obortireiur, iis quæ à venenorum potu cõueniunt erit vtendum. Triplicis autem modi remediis in iis qui venenum biberũt vtimur, vomitoriis videlicet, & obtũdentibus atque extinguentibus: in quorum numero etiam acria comprehenduntur. Vomitoria itaque remedia mox à veneni potu ſunt accepta: extinguentia verò quæ acria ſunt, tanquam vlceribus minimè conuenientia, recuſamus. Alterum igitur tantùm genus extinguentium, hoc eſt aromatica aſſumemus, itémque ea quæ obtundendi vim habent. Ex cibis itaque cõueniunt ptiſanæ ſuccus, aut alicæ ſuccus, cum anetho decoctus, aut palmis, aut mali Punici acinis: item radicis dulcis ſuccus: cum his etiã tum gallinæ tum perdices decoqui poſſunt donec liqueſcant: cerebella item ac pedes eliquata præbeantur, & ſorbitiones ex amylo & lacte, quibus anſerinus aut gallinaceus adeps eſt admixtus. Ex pharmacis autem eis conducunt quæ de venenis referentur in tertiodecimo Sermone. In potu, vinum nõ inconueniens eſt tenue & album, niſi febris aut inflammatio adſit. Cæterùm cataplaſmata & fomenta in eis quib⁹ ex bilis acredine dyſenteria oborta eſt, vitabimus. Quod enim læue & bene ſucculentum in inteſtinis eſt, id diſtrahunt ac diripiunt: quod verò nulli vſui eſt & mordax, in ipſis relinquunt.

Cura eorum qui aurum, aut æs, aut tale quippiam deglutiuerunt, Cap. XLVI.

SIquis auro, aut ære, aut ferro, aut aliquo alio huius generis deglutito, ſanguinẽ per vẽtrẽ egerat, maluæ aut ſeminis lini ſucco multo, in potu exhibito, lapſum facies deglutiti, ſupra hoc quòd & in inteſtinis obortam lenies aſperitatẽ. Ego verò, inquit Antyllus, quum quidam per iocum anulum aureum deuoraſſet, & ramentoſa ac cruenta infernè egereret, ob ſculpturæ videlicet aſperitatem: in ipſo enim auro capitellum inerat aſperè cõcinnatum, non ſum immoratus iis quæ lubricas vias reddunt, ſed confidenti animo ad ea quæ fortiter purgant pharmaca ſum progreſſus. quare contigit vnà cum recrementis anulum excidete: quo facto, homo ipſe ex ptiſanæ ſucco, ac ſorbilibus ouis nutritus, tertia die ſanus euaſit.

Communia remedia dyſentericorum quæ ſupernè exhibentur, Cap. XLVII.

POrrò vbi memor fueris remediorum iam antè in vnaquaque dyſenteriæ ſpecie dictorum, expeditè inuenies iuxta eundem planè modum, quomodo & communibus remediis, quæ nunc dicenda ſuperſunt, vtaris. Commixta enim reperies hic remedia omnia ſimpliciter ſcripta quæ dyſentericis conueniunt: nimirum adſtringentia, obtundentia & reficcantia. Et ſimplicia quidem quæ tũ dyſentericis, tũ cœliacis in potu dantur: alia quidem adſtringendo & firmitatem addendo, humoréſque inſpiſſando, ventrem cohibent: alia autem obtundendo, alia etiam vrinam ciendo, ac fluxionem transferendo. Quæ itaque vrinam cient, omnibus ſunt manifeſta, & ſæpe in hoc opere deſcripta, quibus etiam hîc vti oportet. Quæ verò adſtringũt, commoda eis hæc ſunt: lapathi ſylueſtris maximè ſemen, alterius autem lapathi tum ſemen tum radix, trita aquæ inſperſa ac potata, ſiliquæ aridæ comeſtæ,

A rhus culinarius, gallæ, ſpinæ Ægyptiæ ſemẽ, malicoriũ aridum tritum, rubi radix, vnumquodque eorum cum aqua ad tertias decoctum, aut tritũ potui inſperſum: ladanum cum vino auſtero, acaciæ ſuccus, hypociſthidis ſuccus, lyſimachia, balauſtium, ſideritidis, heracleæ folia & radix, ſalicis folia, ſymphyti radix & folia & ſemen, rheon Ponticum, althææ radix, gnaphalium cum vino auſtero, hippuridis ſuccus cum paſſo, loti arboris baccæ, & ligni lotini ſcobs, potui inſperſa & potata præclarè faciunt: B cortex thuris tritus potatus, Lemnia terra quæ ſphragis appellatur, minium ſinopicum, œnanthe, polentæ modo potata, holoſchœni iunci fructus torrefactus, verbaſci radicis drach. II. mora acerba in ſole deſiccata ac trita liquori potando atque obſoniis inſperſa, mora rubi acerba ſimiliter exhibita, acini vuæ ac vuarum paſſarum tum aridi triti, tum in cinerem exuſti, plantaginis ſemen aridum tritum, ſimiliter folia & radix, maceris cortex. Ex eorum autem numero quæ aliquo modo adſtringunt, verùm magis obtundunt, eſt aſter Samius, & amylum. C Obtundit autem tragacantha & gummi. Reſiccat coagulum leporis ex aqua, cornu ceruinum vſtum, herinaceorum teſtæ vſtæ, itémque oſtreorum, & cancrorũ maximè fluuialium, atque etiam marinorum teſtæ vſtæ ac tritæ. egregiè facit & ſaluiæ decoctum.

Compoſita pharmaca quæ ſupernè exhibentur, Cap. XLVIII.

VInum vetus adſtringens ad tertias decoquito, melliſque optimi æquale pondus adiicito, rurſúſq; donec in compagem cogatur coquito, & ante cibum myſtri mẽ- D ſura exhibeto. Aliud Aſclepiadæ. Ouum recens in vas quoddam euacuamus, putaminéque eius mel optimum ac vinum vetus adſtringens, malicoriúmque tenuiſsimè tritum demetimur, piperiſque granis decẽ adiectis, hæc ſimul in ſartagine torremus, atque tertiã inde partem ieiunis cum pane præbemus. Summè etiam prodeſſe quod ſequitur ſcimus: Corticis thuris, ſeminis plãtaginis, æquales partes tritas vino diluto ad triũ cochleariorũ menſurã inſperge, ac ante cibum exhibe. Caninum etiã ſtercus album, tritũ, lacti ſciſsili & per ſilices decocto E inſperſum, ſummè dyſentericis auxiliatur, ſi lac ipſum in cibo ſumatur. cæterùm canem ipſum per præcedens triduum, nullo alio cibo quàm oſsium comeſtione nutrire oportet. Aliud valde approbatum, cuius vſu ſcimus multos à morbo liberatos. Gallarum tenuiſsimè tritarũ, piperis, rhois culinarii, malicorii tenuiſsimè triti, ſing. æquales partes miſce, ac cum vitellis oui ſubige, & in mali Punici vacuam teſtã coniice, ex eodémque ſumpto putamine os teſtæ contege: deinde totam mali teſtam fermento forinſecus oblini, & ad prunas aſſa: pòſt verò ex F hac ipſa mali Punici teſta repurgata cochlearium ante cibum edendum præbe. Aliud, quod & cœliacis prodeſt. Baccarum myrti nigrarum cochlearia tria, aniſi, roſarum ſiccarum, œnanthes, acaciæ, ſingulorum cochleare vnũ. Palmarum carne ſubige, ac drachmam vnam præbe. ſi œnanthe haberi non poteſt, vuas immaturas ſiccatas cõiice. Aliud Marciani, ad eos qui neque potum, neque cibum accipiunt, ſed pro deſperatis habentur. Baccarum myrti albarum quincuncem, malorum cotoneorum mediocrium ac pulchrorum numero duo, aquæ ſextarios G tres, ſcobis corticis arboris loti ſextantem & vnciæ dimidium. Decoquito ſimul donec ſextarii duo reliqui ſuperſint, ac quantum poſsint bibendum præbe, idémque etiam per clyſterem infundito. Eiuſdem facultatis eſt loti ſcobes potatus, atque amplius adhuc eo præſtat eius decoctũ. quòd ſi lotus nõ ſit, cortice pini vtaris. Aliud Marciani. Aloes ad carbonũ formã exuſtæ vnciam vnã, malicorii vſti vnc. I. ſeminis lini vſti vnc. I. contere & præbe cochlearia duo, iis qui febre carent cum vino antiquo. Ego verò, inquit Marcianus, quotieſcunque hoc exhibeo, H duorum terreſtrium herinaceorum membranam internam, quæ cibum complectitur, deſquamatam adiicio. Quare hanc membranam illotam accipito, ſiccato, ac adſeruato. per ſe enim huiuſmodi pelliculæ potatæ ventris fluxiones ſiſtunt. Aliud Marciani, cuius vtilitatem ne contemnas: Seminis anethi, apii, fœniculi

mõtani,piperis,ſing.vnc.I.in teſtaceam pilam coniicito, atque vbi probè contriueris, herinaceorum terreſtrium internam membranam illotam ac per ſe contuſam & cribratam vnc.I.pondere immiſceto.Deinde vinum purum vetus quantum ſatis videbitur, in nouum vaſculum infundito, & laminam ignitam ex ferro quod ſtomoma vocant, non minorem libra, in vino extinguito, & adiectis aridorum drachmis duabus,bibendum præbeto. tantum enim ad ſummum datur, atque hoc medicamine multos ille deſperatos ſeruauit. Aliud multa experientia cognitum: Cochlearum terreſtrium maximè montanarum vſtarum carnem trium drachmarum pondere accipito, piperis ſcrupulos VIII. ſimul cum æreo piſtillo in puluerem redigito, & vini veteris ſeſcuncem, tantundémque gari affundito, ac ſimul vnita omnia in tres partes diuidito,& per tres horas exhibeto. Oribaſius autem ſic:Cochlearum vnà cum teſtis vſtarum vnciã I.(alii trientem habent)gallæ ſextantem,piperis vnciam I.in puluillum redige,ac obſoniis inſperge,aut cum aqua, aut vino albo tenui præbe.Præclarè auxiliatur hoc dyſentericis quibus vlcus nondum eſt putrefactum. Aliud Marciani,quod Phemus appellatur. Myrrhæ, opii, balauſtii,rhois rubri, cuiuſque vnciam vnam, aniſi ſeſquiunciam,ſpinæ Ægyptiæ quadrantem, lentiſci quadrantem. cum decocto corticis lotini ligni ſubigito,& nucis Ponticæ magnitudine præbeto, cum lotini corticis decocto: quòd ſi lotinus non adſit, meſpilino pro eo vtaris.

Catapotium dyſentericum valde pulchrum, Aſclepiadæ. Radicis ſymphyti, ſeminis ericæ,malicorii,gallarum æquales partes ſubige,& in catapotia digere, ex quibus obolos tres cum vino aut aqua deuorandos præbe. Alia eiuſdem: Gallarum drachmas quatuor, opii Aſiani drachmas duas,petroſelini drachmam vnam, aqua ſubigito & catapotia formato,éxque eis ad ciceris magnitudinem præbeto:aut quantũ vires tolerare poſſint. Aliud.

Thuris,acaciæ,opii, gallæ, æquale pondus ſingulatim cum ſucco intuborum ſubige:indéque ad ciceris magnitudinem aut pro virium tolerantia præbe. Aliud. Florum roſarũ,opii,acaciæ,gummi,ſucci hypociſthidis, cuiuſque trientem, ſeminis & ſucci plantaginis, cuiuſque ſextantem,ſucci roſarum vnc.I. In catapotia redigito, ex quibus obolos tres dato. Paſtillus ex ſeminibus, qui in Alexandria præparatur: Aniſi vnc.vnam,fœniculi vnc. I.ſeminis hyoſcyami quadrantem,ſeminis apii quadrantem,(alii tantùm drachmas tres habent)opii vnc.I.dauci vnc.I. aqua ſubigito. Oribaſius autem hoc modo: Aniſi,ammii,fœniculi ſeminis,apii ſeminis, cuiuſque drachmas tres,petroſelini drachmas duas,opii drachmas II. valet cœliacis,dyſentericis, cholericis,& tuſſientibus. Paſtillus trigonus, *hoc eſt triangularis* appellatus. Seminis apii ſextantem, ſeminis hyoſcyami vnciam I. opii vnciã vnam,aniſi vnciam I.aqua ſubigito. Aliud Andromachi,ad cœliacos & dyſentericos. Rhois culinarii drach. IIII.piperis drach.IIII.myrrhæ,croci,acaciæ,ſcobis corticis loti,ammii,cuiuſque drach.II.ſpicæ nardi,lycii,gallarum,ſucci hypociſthidis,apii,aloes,aniſi,cuiuſque drach. I.cum rubi ſucco ſubigito, & ante ſomnum,III.obolorum pondus ex aqua præbeto:non febrientibus ex vino frigido. Paſtillus Philippi,ad diuturnas dyſentericorum affectiones,leuans dolorem,& bibitur & infunditur,& forinſecus quoque imponitur, melle cocto aut palmis paſſis ſubactus. Acaciæ,balauſtiorum,hypociſthidis,rhois rubri, opii, thuris, myrrhæ, croci, gallarum, lycii, aloes, rhei Pontici,baccarum myrti nigrarum,malicorii, ſing. drach.IIII.vino veteri adſtringente ſubacta in paſtillos digere,& non febrientibus obolos III.ex vino præbe, febricitantibus verò ex hydromelite.Ego autem hoc paſtillo vtor & feliciter mihi ſuccedit,omnibus quidem prædictis ad eius compoſitionẽ adiectis,præter thus& rhoẽ. ad hæc autẽ,omphacii,floris mali Punici,caſiæ, caſtorei, aluminis ſciſſilis,roſarum repurgatarum & ſiccarum, ſingulorum æquale põdus addo. Catapotium bonum. Abrotoni ſextantem,ſarcocollæ vnc.I. gummi parum, vt ex eo cogi ac formari poſſint.Catapotia ciceris magnitudine formato,& ieiunis vnum deuorandum præbeto,ſimiliter vnum ante ſomnum. Alius Oribaſii,ad dyſentericos & hæmoptoicos,fluxúmque muliebrem. Succi hypociſthidis, terræ Samiæ, gallæ omphacinæ, acaciæ ruſſæ, cuiuſque drach.VIII.cum aqua pluuiali ſubige, & paſtillos forma,ac vtere, ad dyſentericos quidem in potu exhibitis,ac per clyſterem cum ſucco oryzæ aut lentis,aut aliquo conſimili infuſis: ad hæmoptoicos verò,cum aquæ frigidæ ſeſquicyatho,eius drach.I Ad fluxum autem muliebrem,cum ſucco ſolani,aut ſanguinariæ,aut plantaginis,lana exceptos ſubde. Aliud parabile. Alumen liquidum tritum cum ouo abſorbendum præbe, & rurſus aqua calida dilutum bibendum exhibe, & admiraberis. ſedat diuturnas dyſenterias, & in quibus cruenta excernuntur. Aliud. Pumicem in tenuiſſimum puluerem redactum,cum ouis ſorbilibus,cochlearii mẽſura præbe, & miraberis. Aliud exquiſitum. Fici folia arida contuſa cochlearii menſura cum vino auſtero dato. Aliud, Macer, Mali Punici florem, æquali pondere contunde, & ex eis ſcrupulos duos cum vino adſtringente præbe. valde commodum hoc eſt in iis qui cruenta egerunt. Paſtillus ad dyſentericos & cœliacos. Aniſi, ſeminis apii, ammii,balauſtiorum,ſucci hypociſthidis,ſeminis hyoſcyami albi,ſingulorum drach.VIII.opii drach. IIII.exhibe iis qui integræ ſunt ætatis drach. I. cum aquæ calidæ cyathis tribus. Polyidæ ſphragis,cœliacis,dyſentericis, quartanariis,& oculorum fluxionibus conducens. dolorem enim adimit & reficcat.Hyoſcyami albi ſeminis dr. IIII.ſeminis apii drach.IIII.aniſi drach.II.opii drachm.I. cõtere cum aqua,& informa paſtillos obolares:ex quibus vnum cum aqua frigida præbeto.

Quæ infernè dyſentericis infundantur, Cap. XLIX.

PAſtillus Nymphodoti,ad dyſentericos,& vlcera depaſcendo ſerpentia omnibus præſtantior, quemadmodum experti ſumus,inquit Archigenes: compoſitus quidem vt Fauſtinus, diſſonans autem in auripigmenti apponderatione:opere verò longè efficacior eo cognitus. Cuius compoſitio hæc eſt: Chartæ vſtæ drach.XXX.auripigmenti drach.VIII.calcis viuæ drachmas decem, ſandarachæ drachmas ſex, vini auſteri ſextarios III. Vinum ipſum per ſe coquitur donec tertia pars reliqua fiat, cum qua,arida in mortario teruntur donec in compagem terendo redigantur. ex quibus deinde paſtilli drachm.IIII. aut trium ſiue duarum etiam formantur, quorum vſus iuxta ægri vires adhibetur:cum vino autem & aqua infũduntur,ita vt cum aqua,lenticula,roſæ ſiccæ,ac cortex loti decoquantur, cum vino verò, baccæ myrti,vt ex vtriſque heminæ menſura ſuperſit.In vniuerſum autem,non ſolùm in huius paſtilli,verùm omnium qui cruſtas inducunt vſu,ſtomachum hora vna ante eorũ exhibitionem, ex oleo myrteo ac vino veteri irrigare oportet: itémque caput ex oleo largo. quæ enim cruſtas inducunt,ſi infundãtur, & ſtomachum & caput offendere conſueuerunt. Ante infuſionẽ autẽ fruſta panis duo aut tria ægro adhibenda,ex aqua frigida aut lactei teporis,ſi vehemẽs adſit febris:aut vino diluto,ſi parua fuerit febris & nullius pẽſi, pane madefacto. Quòd ſi ab infuſione ſtomachus exuratur aut ſubuertatur,aquæ frigidæ cyathi tres confidenter in potu præbeantur.exhibẽdus eſt lactucæ caulis cum pane & aceto:oliuæ item albæ ex aceto.Cæterùm iis qui ſtatim vbi infunditur pharmacum,rurſus reiiciunt,imò penitus infuſum retinere nequeunt,muriam præinfundere oportet:aliquãdo etiam ſalis ammoniaci cochleare vnũ, aut amplius tritum, pharmaco eſt admiſcendum, nullo habito mordacitatis reſpectu. vtilitas enim omnẽ dolorem exuperans inde procedet. Vtimur autem frequenter oliuarum albarum muria cõditarum liquamine,hemina nimirum vna ex eo infuſa,ſemihoræque interſtitio facto aut paululo diutiore, paſtillum ipſum conſequenter infundentes, quo modo facilè ipſum continent. & pharmacum ſanè magis efficax fit,vbi nuda vlcera contigerit: ſi verò neque ſic continuerit, iterum atque iterum infundito.munitum eſt enim pharmacum ne cruſtas inurat. Porrò vbi efficacius fuerit pharmacum & vicerit affectionem, multa cum ipſo mucoſa ramenta prodibunt,

& à multis moleſtiis,egerendique promptitudine diſten-
tionibuſq; liberabit.Infuſum autē ipſum non vltra duas
horas retinendum eſt, neque infra vnius horæ ſpatium.
Atque hic canon vniuerſalis tibi in omni cruſtas inducē
te infuſo proponatur,vnà cum hoc quòd & ſtomachus &
caput ſit præmunitum. Ante infuſionem, etiam anus ex
oleo dulci illinatur, maximè verò adipe quopiam ipſa fi-
ſtula craſſiùs perlinatur:poſt infuſionē cū ſpōgiis aut glo
mis quopiā abſtringēti imbutis,ſedes foueatur:adiuuat e
nim hoc ipſum infuſi retentionē.Mirabiliter etiā prodeſt
Andronis paſtillus duarū aut vnius drach.pōdere infuſus.
Paſtillus ad dyſentericos,cuius multam experientiam ha
bemus:admirabilis enim in vlceribus ſerpendo depaſcen
tibus exiſtit,non ſolùm dyſentericis, ſed oris etiam gin-
giuarum,& ad omnem nomen ſerpentem. Calcis auri-
pigmenti,chartæ vſtæ, ſquamæ æris, æquales omnium
partes ramulorum oleæ decocto ſeu ſucco ſubigito,ac v-
titor cum oryzæ ſucco.Exuccatur autem olea hoc modo:
Ramulos oleæ cōtundito , eiſque cōgruentis menſuræ a-
quam affundito,atque donec quater efferbuerit deco-
quito,expreſſoque ſucco vtitor. Fauſtini inſignes paſtil
li,quorum alter conſtat ex chartæ vſtæ drachmis trigin
ta,calcis drachm.xxv.auripigmenti drachm.duodecim,
ſandarachæ drach.vi. infunditur duarum drachmarum
pondere cum rhois & baccarum myrti decocto. ſi verò
diuturna ſit affectio,ſalis etiam drachm.ii.adiiciuntur.
Alter verò conſtat ex calcis drachmis decem,ſandarachæ
drachm. vi. auripigmenti drachmis octo, chartæ vſtæ
drachmis triginta.in paſtillos redigito,ac vtitor,quemad
modum in Nymphodoti paſtillo eſt prædictum. Alter
adhuc paſtillus Fauſtinus,qui in Alexandria præparatur:
Auripigmenti trientem,ſandarachæ trientem,calcis vn-
cias duodecim,acaciæ vncias xii.ſubige cum vino. Pa-
ſtillus Philadelphus, ad dyſenterias & ſanguinis eruptio-
nes & omnes nomas: Sandarachæ,auripigmenti, cuiuſ
que quadrantem,calcis ſeſcuncem,acaciæ ſeſcuncem,ex-
cipe plantaginis ſucco aut vino auſtero, & paſtillos dra-
chmarum quatuor,aut trium,aut duarum in forma,atque
pro ægri viribus infunde cum vino myrtite, Eras autem
hoc modo ipſum præparat: Auripigmenti beſſem, aca-
ciæ trientem,calcis trientem. Paſtillus alius,dyſenteri-
cis cōmodus,qui e veſtigio aluum ſiſtit, quod multo ex-
perimento conſtat: Bituminis,auripigmenti,ſandara-
chæ, aluminis ſciſſilis, ſquamæ æris , cuiuſque drachmas
quatuor, chartæ vſtæ drachmas decem, calcis drachmas
octo, ſucci hypociſthidis drachmas tres, balauſtiorum
drachmas tres,opii drach.ii. Cum vino myrtite ſubige,
ac vtere veluti in Nymphodoti paſtillo prædixi. Paſtil-
lus ex ſubere appellatus,quo veluti præter opinionem ad-
mirando vtor: Gallæ vſtæ,chartæ vſtæ,ſuberis ex vaſe vi
ni veteri accepti ac vſti, panis aridi vſti,ſingulorum dra.
quindecim,auripigmenti drachm.xx.ſandarachæ drach.
decē,calcis viuæ drach.x. acaciæ drach. v.ceruſſæ drach.
v. ſpumæ argenti drach.iii.omphacii drach.iii.fæcis vini
vſtæ drach.v.Cum vino adſtringente ſubige & informa
paſtillos drach.iiii. iii. ii.In principio autem hos cum
plātaginis aut ſanguinariæ,aut perdicii ſucco infundito,
aut cum aqua tepida, ſi hæc non adſint. ſi verò morbus
fortis ſit & in vigore conſiſtat,cum fœnigræci aut lini ſe
minis decocto infundito: in declinatione autem,cū myr
ti & rubi decocto ex vino. & in pueris quidem cyatho-
rum duorum menſura:in fœminis trium : in viris verò
qui ad perfectam ætatem acceſſerunt, quatuor infunda-
tur. Paſtillus Aſclepiadæ dolorem ſubmouens,ſomnū-
que inducens : diuturnis dyſentericis affectionibus e ue
ſtigio auxiliatur, ſi abſit febris: Chartæ vſtæ drach.iii.
auripigmenti,ſandarachæ, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi,
omphacii,lycii,acaciæ,ſucci hypociſthidis,calcis viuæ,cu
iuſque drach.v.opii drach.ii.croci drach.ii. Vino myrtite
excipe & in paſtillos redige, quatuor & trium & duarum
etiam drachmarum, iuxta ægri vires: cum paſſi Cretici
cyathis ſex, iis qui integræ ſunt ætatis,infundito. Pa-
ſtillus alius dyſentericus. Auripigmenti ſextantem,
ſandarachæ quadrantem , ſquamæ æris vnciam vnam,
calcis trientem,aluminis ſciſſilis ſextantem, chartæ vſtæ

A quincuncem,omphacii ſextantem, acaciæ ſextātem,ſuc-
ci hypociſthidis ſextantem,thuris vnc.i.opii quadrātem.
Vino myrtite aut aliquo alio auſtero excepta ſubigito.
Quòd ſi quis infuſum non contineat,ſed ſtatim ipſum re-
iecter, omnino morti propinquum iudicato, quemad-
modum ſæpe iam ſum expertus. Infundito autem ex eo
velut ex præcedente,drach.i.tantùm. Paſtillus thronus
Marcellius appellatus. Auripigmenti quadrantem, ſan-
darachæ trientem,lentiſci triētem,balauſtiorum quadrā
tem,(alii dextantem habent)opii ſextantē,calcis beſſem,
B omphacii ſextantem, ſucci hypociſthidis quadrantem.
Vino auſtero ſubige , & vtere vt paſtillo Nymphodoti.
Paſtillus,Lycos appellatus, ad dyſentericos. Sanda-
rachæ drachmas ſex,auripigmenti drach.xii.calcis viuæ
drach.x. æris vſti drach. xx. acaciæ drach. vi. cadmiæ
drach.xii.chalcitidis crudæ drach. xii.rhois culinarii aut
quo coriarii vtūtur dra. iii.ſucci hypociſthidis drach.iii.
baccarum myrti nigrarum recentium drach.vi. ſoreos
drach.i.miſyos crudi drach.i.gallæ drach.octo, ompha-
cii drachmā vnam,lycii drach.octo. Vino myrtite ſubi-
C gito, affuſo etiā plantaginis ſucco,& paſtillos drach.iiii.
& iii.& ii.formato: cum vino verò adſtringenti infun-
dito,ægri habita cura, velut in Nymphodoti paſtillo eſt
prædictum. Paſtillus magnus,dyſentericos præclarè &
feliciter iuuans,etiam ſi extremè ſint affecti ac deſpera-
ti,vtpote in quibus carnoſæ & fæculentæ prodeunt ege-
ſtiones.Infunditur autem cum ſucco oryzæ, ita vt adeps
hircinus & myrtus cum ipſo decoquantur. Cæterùm in
iis qui retinere non poſſunt,muria oliuarum albarum
præmittenda ,& poſt horæ interſtitium paſtillus infun-
D dendus, ſtomacho & capite præmunitis, velut in Nym-
phodoti paſtillo eſt prædictum . anus item ab infuſione
fomentis integatur. Prodeſt etiam ad caua ac profunda
cruſtoſaque vlcera,itémque nomas pudēdorum . Verùm
in dyſentericis præſtat vt cū reliquis prædictis remediis,
manus ægri latis & lōgioribus faſciis conſtringantur,ſu-
pernè ex humeris exordio facto,& in ſummos vſque di-
gitos ligamento protēſo:non parum enim hoc ipſum ad
fluxus repreſsionem facit. Porrò ipſius paſtilli cōpoſitio
hoc modo habet: Balauſtiorum recentium, malicorii,
E rhois quo coria tinguntur,phyllorum , ſingulorum dra-
chmas quatuor,iſatidis tinctoriæ dra.iii. (alii drach. vi.
habent)ſpinæ Ægyptiæ drach.iiii.ſeminis hyoſcyami dr.
iii. farinæ lentium drach.viii.ſuberis ex vaſe vini veteri
accepti ac vſti drach.iiii.gallæ omphacinæ à teredinibus
non corroſæ drach.iiii.roſarum ſiccarum drachmas ſex,
floris recentis roſarum drach.ſex. croci drach. quatuor,
myrrhæ drach.octo,lycii drach.octo, bituminis dr. ſex,
picis ſiccæ drach.ſex,acaciæ drach.octo,hypociſthidis dr.
octo,gummi drach.trigintaduas,thuris maſculi drachm.
F octo,omphacii ſucci ſicci drachmas quatuor,opii drach.
duas,amyli drach. duas, ſolearum veterum vſtarū drach.
quatuor,cornu cerui vſti drach.quatuor,oſſiculorū oliua-
rum vſtorum,oſſiculorū palmarū vſtorū,fæcis vini vſtæ,
ſpongiarum nouarum liquida pice & cedria imbutarum
ac vſtarum,oſtreorum vſtorum, æris vſti, ſquamæ æris,
ſing.drac. tres,lapidis gagatæ,corallii,rubiginis ferri, aut
ſcoriæ,cuiuſque drach.quatuor, aluminis ſciſsilis in teſta
exuſti drach.ii.aluminis quo tinctores coriorum vtuntur
drach.duas,auripigmēti drach.tres,chalcitidis crudæ dr.
G tres,ſandarachæ drach.tres,gypſi loti drach.tres,calcis vi-
uæ drach.tres,minii ſinopici ſeſquidrachmam,atramenti
communis drach.duas,diphrygis drach.duas & dimidiā,
ſpumæ argenti drach.ii.& dimidiam,ochræ drach.ii. &
dimidiam,atramenti Indici drach.ii.& dimidiam,plum
bi drach.tres,ceruſſæ ſeſquidrachmā,terræ Samiæ drach.
tres,terræ cimoliæ drach.ii. pōpholygis drach.duas, ſuc-
ci mandragoræ & plantaginis quantum ad hæc ſuffece-
rit. Compoſitio quidem igitur paſtilli hæc eſt , in qua
totus ille ſimplicium pharmacorum cumulus , ex quin-
quaginta quinque rebus conſtat, præter herbarum ex
H aqua decoctionem,quæ ad huius paſtilli ſubactionem ac-
cōmodatur. Cæterùm apparādi modus huiuſmodi eſt:
In pilam Thebaicā primùm æs, & æris ſquamā,& ſpumā
argenti,calcē,lapidem gagaten,corallium,rubiginē ferri

coniicito. Oſtrea etiam contuſa & cribrata probè & contentè terantur, donec in puluillum redigãtur: deinde adiecta chalcitide, ſandaracha, auripigmẽto, cornu ceruini oliuarúmque ac palmarum oſſiculis, ſpongiáque & alumine, rurſus terito, affuſis etiam ſpiſſamentis, quæ ſtymmata *Græci* appellant. Alumen autem hoc modo vritur: Alumen in ollulam nouam coniectum, ſuper prunas ponito, & vbi diffunditur ac liqueſcit tollito, & frigefieri ſinito, & hoc modo tritũ adiicito. His deinde tritis, minium, diphryges, atramentum Indicum & commune, ochran, plumbum, terram Samiam, cimoliam, ceruſſam, pompholygem, reliquáque omnia metallica addito, & contentiſſimè ſub caniculæ æſtu conterito, donec ex ſpiſſamẽtis quartam aut quintam addideris partem. Poſtquam verò quodammodo ad collyrii formam fuerit redactum, arida contuſa & arctiſſimo cribro excuſſa adiicito, veteribus ſoleis ſimul cum aridis contuſis: deinde additis ſpiſſamentis, rurſus ſimiliter vt priora terito, ſæpe inſtillatis ſpiſſamentis. Vbi autem trita inaruerint, in altero mortario primùm crocum cum duobus ſuccis, mandragoræ videlicet & plantaginis, terito: atque vbi tritum fuerit, reliquã adiicito, myrrham ſcilicet & thus, omphacium, acaciam, hypociſthidem, gummi, lycium, opium, picem, bitumen, & lentium farinam: quodlibet eorum prius per ſe aridum in tenuiſſimum puluerem redactum. Cæterùm vbi optimè in mortario fuerint trita, duobus ſuccis largè affuſis, quò etiam ad aliorum exceptionem ſufficiant, de cætero, iam antè trita metallica ſic arida terito ac admiſceto: omnibúſq; probè permixtis ac ſubactis, paſtillos ad duarũ magnarũ fabarũ magnitudinẽ formato: & vtitor, aliquando quidẽ cũ oryzæ ſucco, aliquando verò cum vino, aut aliquo conueniente liquore. Ego verò ob mandragoræ viridis ſucci inopiã, aridi ſucci drachmas quatuor addo. Porrò ſpiſſamenta cum quibus paſtillum conteris, hoc modo apparato: Rubi, myrti, florũ mali Punici, radicis ſymphyti, radicis capparis, foliorum ſalicis, comæ cupreſſi, omniũ æquales partes cum aqua coquito, & vtitor. In his ipſis verò ſpiſſamẽtis, aut etiã aliis, ſpõgiã aut glomos rigato, cúmque eis ſedem foueto: aſſiduè quidem, maximè verò à paſtilli infuſione. Siccum dyſentericum. Terræ Lemniæ quæ ſphragis appellatur, terræ aſteris, amyli, gummi, thuris, æquales partes omnium in puluillum redactas, cochlearii menſura infundito, ſpiſſamẽtis etiam quibuſdam adiectis. Indus autem medicus hoc vtitur: Terræ Lemniæ quæ ſphragis, buccinorum vſtorum, thuris, ſingulorum æquales partes commiſce, indéque cochlearia duo cum lotini corticis decocto, aut pinus aut meſpili, infundito. Quæ dyſentericis ſubdantur. Glans quæ dyſentericis ſubditur, Theoſebii: Opii drachmas x i. myrrhæ, caſtorei, croci, thuris, hypociſthidis, cuiuſque drachm. ſex, ſtyracis drachmas tres vino excipito. Alia glans ſiue collyrium. Opii, croci, myrrhæ, aluminis ſciſſilis, ſingulorum æquale pondus cum vino veteri ſubige, & collyria drachmæ vnius pondere informa, ex quorum vſu & ſubditione diuinam efficaciam admiraberis. Optimè facit & ad dyſentericos opobalſamum tomento exceptum & ſubditum. Spiſſamẽta, quæ dyſentericis cataplaſmatis vice imponuntur. Florum mali Punici, gallarum, malicorii, myrti ſiccæ, lentiſci, mannæ, acaciæ ſiccæ, æquales omnium partes in puluerem redigito: quem ſiccum aſſeruato ac vtitor, ita vt vſu expetente cum vino decoctum imponas. magis verò mitigatorium fiet, ſi ſapa pro vino accipiatur. Illitio ad cœliacos & dyſentericos: Acaciæ quadrantẽ, gallæ, œnanthes, malicorii, balauſtiorum, aloes, ſucci hypociſthidis, maſtiches, aluminis rotundi, omphacii, ſingulorum vnciam vnam, cum vino ſubigito, informato paſtillos, quibus cum vino aut ſucco aliquo conuenienti vtaris.

Epithemata dyſenterica, Cap. L.

EPithema dyſentericis commodum, Marciani. Mala cotonea repurgata decem in vino decoquito, diligentérque terito, ac tritis aloes vnciam vnam, mannæ ſextantem, myrrhæ ſiccæ tritæ quadrãtem infarcito: deinde ceræ ſeſcũcem, vnguenti nardini libram vnam addi-

A to. Ceratũ ipſum liquefacito & refrigerato, tritiſque adiicito, ac vtitor. Epithema ex œnanthe, Philumeni, ſtomachicis & cœliacis dyſentericiſque in principiis cõmodũ: Œnãthæ ſiccæ drach. vigintiocto, gallæ, acaciæ, roſarum ſiccarum, omphacii, ſingulorum vnciam vnam, aluminis rotundi ſextantem, aloes ſextantem, rhois Syriaci trientẽ, olei myrtei libram i. ceræ lib. i. picis lib. i. quidam verò ſingulorum libras duas accipiunt. Arida vino veteri adſtringente rigato, deinde liqueſcibilia adiicito,

B ac ſimul emollita excipito. Efficaciter auxiliatur ad interaneorum fluxiones, & ſtomachi faſtidia ac exolutiones, & ardores. Aliud, per multam experientiam. Roſarũ, œnanthes, acaciæ, gallæ, aluminis ſciſſilis, ſingulorum quadrantem, aloes ſeſcuncem, rhois culinarii libram vnam, ceræ, picis, olei myrtei, cuiuſque libram vnam, vini quantum ſufficit. Epithema ex lixiuio. Ammoniaci thymiamatis, nardi Celticæ, croci, cardamomi, bdellii, cyperorum, ſingulorum vnciam vnam, lixiuii ex cinere lignorum vitis ſeſquiunciam, ceræ quadrantem, vnguenti

C nardini ſeſcuncem, vini quantum ſuffecerit. Apparatur autem & hoc modo: Croci vnciam vnam, aloes quadrantem, ſtyracis quadrantem, ceræ ſextãtem, lixiuii ex cinere lignorum vitis, vnguenti nardini, cuiuſque vncias duodecim, vini quod ſatis. Illud ſuperius apparaui, & præ œnanthes inopia, folia vitis conieci: in æſtate quidem viridia, in hyeme verò eiuſdem virgulta, reliquis ſiccis contuſis & cribratis. Epithema clidion appellatum, Cyrilli: Acaciæ, gallarum, thuris, aluminis ſciſſilis, aloes, rhois culinarii, hypociſthidis, myrrhæ, balauſtiorum, œ-

D nanthes, roſarum ſiccarum, ſing. vnc. i. ceræ dodrantem, picis, olei myrtei, cuiuſque dodrantem, vini ſpathitæ quãtum ſatis eſt. Ex libris Philumeni, epithema Mnaſeæ clidion appellatum, ad cœliacos & dyſentericos: Gallæ omphacinæ, ſucci hypociſthidis, aluminis rotundi, acaciæ, rhois rubri, malicorii aridi, ſeminis apii, ſingulorum vnciam i. viſci quercini drachmas quatuor, ammoniaci thymiamatis dra. iiii. picis ſiccæ drach. xx. ceræ dr. viii. olei myrtei aut lentiſcini drach. xx. gallas & malicorium contuſa ac cribrata in vini cyathis nouem decoquito, aſ-

E ſiduè agitãdo, donec tertia pars relinquatur: deĩde in mortarium coniecta terito, ac reliqua ſimiliter in puluerem redacta inſpergito: ammoniacum verò aceto diluito, & viſcũ cũ modico oleo emollito: pici verò ac ceræ liquefactis cum reſiduo oleo, & ab igne ablatis, viſcum adiicito, ac vnito, & ſimul tritis affundito, fortiterque cõtundito: ac vtitor. Andromachi epithema ad dyſentericos & cœliacos: Seminis hyoſcyami albi, ſeminis apii, cuiuſque drach. iiii. aniſi, floris roſarum, ſucci hypociſthidis, balauſtii, rhois rubri, cuiuſque drach. ii. opii drachmam vnam,

F croci drachmam vnam contere: ac vino myrtite excipe, informáque paſtillos, quos in vmbra ſiccabis: vſus verò tempore, ex eis quantum ſuffecerit contundes ac cribrabis & ſubiges, linteolóque infartum ventri impones. Dropaces. Dropax ex tertio libro placitorum Sorani: Reſinæ libram i. picis ſiccæ lib. i. nitri, bituminis, ſulphuris viui, cuiuſque libras ii. pyrethri libras ii. veratri ſextãtem, olei heminam vnam. Si verò efficacius reddere velis, adiice & piperis trientem, adarcæ ſextantem, ſtaphidis ſylueſtris ſextantem. Alius dropax. Picis ſeſcũcem, reſinæ pinus torrefactæ ſeſcũcem, myrrhæ, ſulphuris viui, nitri, cuiuſque vnciam vnam, pyrethri quadrantem, adarcæ vnciam vnam, euphorbii ſextantem, (alii drachmas duas tantùm habent) adipis taurini ſeſcũcem. Vtendum & ad hæc rubefacientibus cutem, phænigmis à *Græcis* appellatis, itémque ſinapiſmis, in tertio Sermone deſcriptis: in declinatione præſertim dyſenteriæ, quò totum malũ penitus deſtruatur.

De lienteria, ſeu inteſtinorum læuore. Cap. LI.

LIenteria, quemadmodum ipſum nomen indicat, læuor quiſpiam inteſtinorum eſt, qualis etiam forinſe-

H cus in corporis cuticula ex cicatrice cõtingere ſolet. Oboritur autem frequenter, dyſenteria magna præcedente, & ex profunda vlceratione, cicatrice denſa & læui ſuccedente quæ deinde ob denſitatem quidem ſuam, ciborum per corpus digeſtionem fieri non permittit. quum ſanè

venarum ora ſint veluti obturata: venarum, inquam, quæ alimentum ex inteſtinis ad ſe auellunt. Ob læuorem verò cibum ſtatim priuſquam permutationem & perfectam concoctionem admittat, dilabi ſinit. Cæterùm lienteria ipſa propriè ex permutantis cibos ac digerentis facultatis debilitate contingit, cuius ſignum eſt quòd cibi crudi & nihil immutati excernuntur. quæ ratio & ex hoc amplius corroboratur, quòd non ſolùm à dyſenteria hæc affectio oboritur, ſed & poſt frequentia voluuloſa tormina, & poſt longum profluuium ventris, aliquando etiam aqua inter cutem per ventrem euacuata, lienteria conſequi ſolet. Ex quacunque igitur cauſa lienteria orta ſit, ægri cibum non ſentiunt, & malum corporis habitum acquirunt, quod vtrũque malum incorrigibile exiſtit. Succedit enim ægris aſſidua excretio cruda, colore ſubalbida, inæqualis, & aquoſiſſima, citra ſanguinis ac bilis complexum. Adeſt autem ſimul & ardor per tota præcordia ſe dilatans, quem cibi faſtidium concomitatur. Videtur autem bonum & amicum ſignum in eis ructus acidus eſſe. indicat enim iucundi quippiam factum eſſe, & vẽtrem ac inteſtina nõ velut inanima cibum ſinere pertranſire. Itaque quum eiuſmodi ſit affectio, facile eſt intelligere, quòd vim retẽtiuam, ac concoctoriam facultatem tum ventris, tum inteſtinorũ, omni modo refocillare oportet, quod ſanè per A ciborum conuenientium exhibitionem fieri poteſt, pérque diætam reſtituendis ac refocillandis viribus aptam. &, vt ſimpliciter loquar, eodem medicationis ductu vtẽdum eſt, quem ad cœliacos & dyſentericos habes præſcriptum. Cæterùm quod dignum indicatione hîc viſum eſt nobis, acrium rerum comeſtiones frequentiores eis aptæ exiſtunt, & maximè quibus cicatricem factam eſſe côiectamus: acrium enim rerum comeſtio, velut refricationẽ quandam cicatricum operatur: quin & inſitum calorem reuiuificat, & concoquẽdi facultatem quodammodo refocillat. B Porrò vomitus à cœna ventrem etiam in melius tranſmutant, & actionis ſuæ commonefaciunt: frequentes quoque dropacum admotiones ad manus ac crura, thoracémque & ventrẽ, itémque rubefacientia ex malagmatis & ex ſinapi, eis commoda exiſtunt. Potiones etiam quaſdam ad dyſentericos & cœliacos præſcriptas, liẽtericis præpotandas exhibere conuenit, quale & hoc catapotiũ exiſtit. Catapotium dyſentericum, maximè verò lientericis conueniens: Malicorii, myrrhæ, cuiuſque drachmas octo, aluminis ſciſſilis drachmas quatuor, ſucci hy C pociſthidis drachmas quatuor. cum aqua catapotia ad erui magnitudinem ex his formato, indéque quinque aut ſeptem iuxta ægri vires exhibeto.

INDEX EORVM QVÆ IN DECIMO AETII SERMOne habentur.

DE debilitate iocinoris, & iis quibus ſanguis per ventrem defertur, Cap. I.
De oppilatione hepatis, Cap. II.
De hepatis inflammatione, Cap. III.
De hepatis abſceſſu, Cap. IIII.
Cura hepatis exulcerati, Cap. V.
De hepate in ſcirrhum indurato, Cap. VI.
De lienis affectionibus cognoſcendis ex libris Philagrii, Cap. VII.
Intemperiei ſplenis cura, Cap. VIII.
De inflatione ſplenis, Cap. IX.
De ſplenis inflammatione, Cap. X.
Cura ſplenis in ſcirrhum indurati, Cap. XI.
De ſplenicorum vſtione, Cap. XII.
Splenicorum diæta, Cap. XIII.
Cura eorum in quibus ſplen frigida, venter verò calida affectione laborat, Cap. XIIII.
Cura ſplenicorum quos tuſſis infeſtat, Cap. XV.
Cura eorum quibus ſplen in magnitudinem excreuit, ſimúlque durus eſt, Cap. XVI.
De ictero ſeu morbo arquato, Cap. XVII.
Cura arquati, Cap. XVIII.
De malo corporis habitu, Cap. XIX.
De hydrope ſiue aqua inter cutem, Cap. XX.
Aſcitæ ac tympanitæ hydropis cura, Cap. XXI.
Epithemata hydropica, Cap. XXII.
Malagmata quæ euacuant humorem, Cap. XXIII.
Epithemata quæ poſt euacuatos humores adhibita, pro glutino ſunt, Cap. XXIIII.
Aquam ducentia remedia, hydropicis valde commoda, Cap. XXV.
Quæ ad ciendam vrinam hydropicis bibuntur, Cap. XXVI.
Cura poſt euacuationes, Cap. XXVII.
Cura hydropis qui propriè ſubtercus appellatur, Cap. XXVIII.
Cataplaſmata ex lib. Aſclepiadæ, Cap. XXIX.
Chirurgia hydropis ſubter cutem, Cap. XXX.
Reliqua prædictorum cura, Cap. XXXI.
Cõmunis diæta omniũ hydropicorũ, Cap. XXXII.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICINæ, Tetrabibli, ſiue quaternionis tertii, Sermo ſecundus.

De diſpoſitionibus iocinoris ac lienis, eorundémque affectionibus.

De debilitate iocinoris & iis quibus ſanguis per ventrem defertur, Galeni, Cap. I.

INTEMPERIES quidem cauſæ ſunt ex quibus iocinoris debilitas producitur: diſpoſitiones autem diuerſas in ipſo faciunt. Quũ enim citra inflammationem aut ſcirrhum circa hepar, propter ſolam debilitatem, ſanguinis effluxio contingit, tunc ſanè propriè hepaticos ipſos ægros appellant: quemadmodum cœliacos & ſtomachicos vocare conſueuerũt eos qui neque inflammationem, neque aliquem alium præter naturam tumorem in viſceribus habent. Calidæ itaque intemperies, tum eos qui prius adſunt humores, tũ etiam eos qui per venas meſenterii ad ipſum hepar defe- A runtur, adaſſant ac comburunt: frigidæ verò intemperies humorem qui iam in ipſo continetur, craſſum & lentũ ægréque mobilem reddũt: eum verò qui defertur, pituitoſum ac crudum & ſemicoctum. Cæterùm ſicca intemperies, ſicciores & denſiores humores facit: humida autẽ tenuiores & magis aquoſos. Itaque vbi calida intemperies circa hepar conſtiterit, colliquationes fiunt, primùm quidem humorum, deinde etiam carnoſæ ipſius hepatis ſubſtantiæ: biliſque per ventrem euacuatur fœtens ac craſſa, abundéque colorata, velut in peſtilentibus febribus B fieri ſolet. Vbi verò frigida intemperies affuerit, neque aſſiduæ excretiones, neque multæ fiũt: diuturnũ autẽ fit malum, & per dies aliquot aceruatim eis profluet venter: cæterùm egeſta, nõ ſimilẽ putorẽ habẽt iis quæ per calorẽ ſunt colliquata, neque colorem etiam, neque compagem,

ſed ſpeciem præ ſe ferunt ſanguinis putrefacti & in grumos congelati: & ſiquis diligēter inſpiciat, velut limus & fæx ſunt ſanguinis craſſioris: cōſimilia enim atræ bili colore apparent. quin & plures & iudicatu difficiles colores iuxta eandem diſpoſitionem in excrementis apparent. In ſicciore autem intemperie, recrementa adhuc ſicciora videbuntur, ægríque magis ſitient: in humida verò, humidiora & plura erunt recrementa, ſitiſque minus infeſtat. Quandocunque igitur egeſta videris loturæ carnis recens mactati animalis ſimilia, veluti ſiquis cum aqua ſanguinē confudiſſet, certiſſimum ſignum debilitatis ipſius hepatis habebis. eodem modo ſi velut fæcem ſanguinis conſpexeris per ſedem excretam, hepaticum & hocce ſignū eſſe ſcito. Si igitur ſanguis tenuis & ſeroſus deſtillat, ægri viſceris ſignum iudicato; ſin verò velut fæx fuerit, ſupercalefacti & ſanguinem ſuperaſſantis. Incipit enim aliquādo etiam citra febrem in frigida ſcilicet intemperie ipſa affectio, quo tēpore tenue ſanguinis ſerum primùm excernitur: temporis autem progreſſu, corrupto citra viſcus ſanguine, leues febres accedunt: quarum quum inexperti medici negligentes ſint, atque ægrum omnino febri carere putent, quum nihil per vētrē excretum ſit, ipſum ægrū lauant, concedúntque negligentiori diæta vti: atque ita venter rurſus corruptum ſanguinem excernit. In huiuſmodi igitur affectionibus primus curationis ſcopus ſit vt intemperiem ad contrarium deducamus. Calidam enim diſpoſitionem ſemper refrigerare oportet, frigidam verò calefacere, ſimiliterq; humidā reſiccare, & ſiccā humectare. Cæterùm omnib⁹ hepaticis remediis, tū quæ per os ſumūtur, tū quæ forinſecus imponūtur, aliquid ex adſtringentibus admiſcere oportet, quò firmitas viſcerum conſeruetur. Atqui in ſtomachicis idem facere non ſimiliter cōducit, quum in ipſis adſtrictoria qualitas aliàs dominetur. Fomenta igitur in hepatis debilitate cōuenientia ex oleo fiunt, in calida quidem affectione, ex chamæmelino, roſaceo, & lentiſcino, abſinthio, aut palmis, aut aliquo alio conſimili in oleo decoctis: in frigida verò diſpoſitione, ex vnguento nardino, cui thus & ſampſuchus ſint infarta. In humida autem intemperie, iiſdem oleis magis diſcutientia ac reſiccantia incoquenda: velut eſt iris, cuminum, ac ruta. In ſicca demum intempetie, balnea ſufficiunt dulcium aquarum, & humectās diæta commoda erit. cerata etiam atque epithemata fomentis ſimilia ſint, ex palmis ſcilicet, malis cotoneis, ſtyrace, maſtiche, ac aloe. in frigidioribus etiam poliarchia conducūt, ſimiliterque in humidioribus. Porrò in potu vti conueniet pleriſque eorum quæ in hepatis inflammatione ſunt relata, ſi quidem calida intemperies fuerit: velut eſt ſeridis ac intybi ſuccus, ſenecionis ſuccus aut decoctum, perdicii ſuccus, mel roſarum, & quæ his ſimilia exiſtūt: quin & Philonis antidotus ſemel tantùm exhibita, omnem aliquando calidam hepatis intemperiē mirabiliter ſanauit. quod etiam Philo de ea teſtatum reliquit. Vbi verò frigida in hepate intemperies fuerit, calefacientibus ac firmitatem addentibus vtendum eſt: velut eſt nardi ſpica, capnium, quæ & chelidonia herba circa ſepes enata, ſemē pelecini, & quæ his ſimilia exiſtunt. Vtiliſſimum & his nardinum vnguentum, quotidie manè cochlearii menſura ieiunis potatum, & à cœna ante ſomnum eodem modo. In humida autem intemperie, ſimpliciora ex eis quæ ab oppilatione liberant, exhibenda, & quæ à proprietate totius ſubſtantiæ efficacia exiſtunt, velut eſt lupinum hepar, quod ſanè diligenter tritum drachmæ vnius pondere cum vino dulci aqua calida diluto præbetur. Hoc enim multiplici experimento cognitum omnibus hepatis intemperiebus commodum exiſtit: vtpote proprietate totius ſubſtantiæ hanc efficaciam habens, non calfaciendo, aut refrigerando.

De oppilatione hepatis: in quibus plurima remedia, Cap. II.

A flatibus nebuloſis & concoctu difficilibus, aliquando autem & à craſſis humoribus viſcoſiſque, in finibus venarum ex ſima hepatis parte enatarum (per quas ex ventre ac inteſtinis alimenti digeſtio ad hepar contingit) oppilationes fiunt. Conſequitur autem ad ipſas, grauitatis

A circa dextrum ilium cum dolore ſenſus, aliquando quidē obtuſæ, aliquando verò vehementis: & quandoque quidē abſque febre, quādoque cum febre. Craſſa enim & viſcoſa ac multa, omnino amplius reliquis oppilant, & maximè ſi ægri à cibo vehementiori motu vtantur: ſi verò acria ſint & multa quæ in cibo ſumuntur, dolor ex oppilatione vehementior fit, quum obturata corpora ſimul & tenſionem perferant, ſimúlque pungantur. Cæterùm quū vaporoſi & craſſi flatus multitudo coaceruetur quæ exitum non habet, non grauitatis ſolùm, ſed & diſtentionis B ſenſus oboritur. Quare attenuantium & oppilationem diſſoluentium quamcelerrimus requiritur vſus: oppilatio enim inueterata, non tantùm in hepate, ſed in omni membro putrefactionem operatur, febrémque accendit. Præclarè autem & citra moleſtiam ab oppilatione liberat, ſimúlque firmitatem tum hepati tum ſtomacho addit, pelecini qui in frumentis naſcitur ſemen, trium cochlearii menſura, cum vino aut aqua mulſa in potu acceptum: capnium item, quod & chelidoniæ nomē inuenit, ſucco eius expreſſo & deſiccato: reponitur autem is in paſtillos C redactus, & ſemel quidem exhibitus dolorem omnem adimit: ter autem præbitus, in totum ab affectione liberat, vltra hoc quòd & firmitatem viſceribus addit: decoctum quoque huius herbæ potatum, ſimilem efficaciam habet, etiamſi valde febricitent ægri: aliquando autē herba ipſa exiccatur, contuſáque & cribrata cochlearii menſura exhibetur. Aliud. Lupi hepar ſiccum drachmæ pōdere, cum piperis granis nouē, ac myrrhæ magnitudine fabæ, in paſſo calido datum, confeſtim auxiliatur. Æſta- D tis autem tempore, alternis diebus ter potandum præbeto. Liberat ab oppilatione etiam eupatorium, ſimúlque firmitatem addit, ſimiliter quoque ſtœchas, tum cocta, tū ſicca tritáque data: plantaginis item radix, & ſemen, foliáque ſicca trita, ſiue per ſe vnumquodque, ſiue ſimul exhibeantur. Lauri cortex tritus potatus, ſpica nardi, fructus piſtacii, amygdalæ amaræ, anthemis ſiue chamæmelum, anagallidis quæ cæruleū florem habet, ſuccus, radicis acori, eryngii, radicis dulcis decoctum vrinam ciet, & aluum emollit. Radix dracunculi viſcera omnia repurgat, craſ- E ſóſque & inſtar viſci tenaces attenuat humores. Filicis ſuccus cochlearii menſura ex aqua mulſa potatus, hepar repurgat, oráque meatuum ac venarum aperit, citra manifeſtam calefactionem. Præſcriptum autem iam antè eſt de iis quæ tum ſimas, tum gibboſas hepatis partes ab oppilatione vindicant, in tertio nimirum Sermone. Catapotium hepatis oppilationem remouens. Radicis chamæpityos drachmas quatuor, radicis cichorii drachmas quatuor, contundito ac melle cocto excipito, nuciſque Pōticæ magnitudine præbeto: aquæ etiam calidæ cyathos F tres ab eius exhibitione abſorbendos dato. Cæterùm non modò radices horum hepaticis opitulantur, ſed & ſuccus & decoctum. Paſtillus hepaticus, ex amygdalis amaris: Seminis aniſi, apii, aſari, amygdalarum amararū decorticatarū, comæ abſinthii, ſing. drach. quatuor, apparato, & cum aqua paſtillos formato, ex quibus drach. I. febre carentibus cum vini diluti cyathis III. præbeto: febricitantibus autem, cum aqua mulſa. Vrinam ciet, & placidè calefacit. Aliud hepaticum valde commodum: Seminis pelecini, capnii, coſti, cuiuſque drachmas quinque. G contundito ac cribrato, & cochleare vnum ex aqua mulſa dato. præclarè enim ſubmouet oppilationem. Aliud hepaticum pulchrum, cuius vtilitatem ne contemnas.

Lenticulam torrefactam ac probè tritam cochlearii mēſura ex vino bibendam præbe. Commodum eſt hoc & lieni, ex poſca, aut aceto mulſo. Aliud experimento cōſtans: Comæ abſinthii, piperis, coſti, caſiæ, radicis gētianæ, amygdalarum amararum, ſing. vnc. I. fœnigræci ſextātem, ſeminis pelecini ſextantem, exhibeto cochleariū quomodocunque velis. Aliud ad hepatis oppilationē.

H Cacani ſcrupulos duos, (alii octo habent) coſti ſcrupulos ſex, ſpicæ nardi, iridis, phylli, lupinorum ſiccorum, baccarum lauri, fœnigræci, rhei Pontici, ſingulorum ſcrupulos ſex, piperis, phu, aſari, cuiuſque drachmas quatuor. quòd ſi picis ſiccæ ſcrupulos tres admiſcueris, efficacius operatur. Aliud ſimplicius, quo aſſiduè vtimur, valde admi-

randum: Cacani ſextantem,fœnigræci ſeſquiunciam,piperis vnciam vnam,cyperi vnciam vnam, coſti vnciam vnam:contundito ac cribrato & cochlearium vnum cum condito præbeto. decumbat autem æger ſuper affectam partem. Aliud. Potamogetonis ſicci drach. duas, comæ abſinthii drachmam vnam,croci,coſti, ſpicæ nardi, cuiuſq; drachmas duas,amomi drachmam vnam.datur cochlearii menſura aridum. Aliud. Piperis drachmas quatuor,dorcadiadis herbæ quæ & muſcii appellationem habet,vnciam vnam,coſti trientem (alii drachmas quatuor)contundito,cribrato,& cochlearium in potu exhibeto. Aliud Philagrii. Rhei Pontici vnciam vnam,caſtorei ſcrupulos tres,farinæ lupini ſcrupulos tres,piperis grana ſeptem:contundito,cribrato & manè cochlearium vnum præbeto ex condito.

De hepatis inflammatione,& cognoſcendo vtrũ hepar an muſculi eius ſint inflammati,
Cap. III.

GAleni.Hepar conſimiliter vt ſplen & inflammatur & abſceſſu ſuppuratur,verùm rarò ſcirrho,*hoc eſt abſceſſu duro* afficitur. Inflammato itaque hepate, dextri ilii tumor cõſequitur:& maximè ſi gibboſa parte inflammatum fuerit,faciliùs per tactum cognoſcitur tumor,grauitáſque coincidit ilium totum diſtrahens, & dolor in dextram vſque clauiculam ac ſcapulam pertingit,vt conuelli penitus æger videatur. Linguæ color in prĩcipio quidẽ rubicundior fit,poſtea verò denigreſcit, appetitus deiectio faſtidiúmque cibi vehemens, & implacabilis ſitis: vomitus quibuſdam contingit, bilis puræ atque etiam vitellinæ,pòſt autẽ & æruginoſæ. Aluus autẽ ipſis eſt adſtricta,ſi ſanè cum viſceris debilitate inflammatio eſt oborta.febris adeſt acuta inæqualis,quæ plerunque ad veſperam & noctem exacerbatur:ſequitur & ſpirandi difficultas,tuſſiculæque paruæ,vtplurimùm ſiccæ,per quas nihil omnino reiectatur.Aliquando autem per vomitus billioſa pauca quædam reiectantur,quæ res pleroſque decepit; qui ex pleuritide hanc eductionem fieri putauerunt. Cæterùm & coſtæ nothæ vtplurimùm condolẽtant, & color corporis ſubuertitur in arquati morbi ſpeciem permutatus:ſingultus quoque conſequuntur.Acceſſionis autem tẽpore quidam delirio apprehenduntur, & acre lotium excernunt:& ſanè inflammationes quæ iuxta ſimam hepatis partem contingunt,plus faſtidii & nauſeæ,& vomitus bilioſos,ac vehementem ſitim inducũt:quæ verò in gibba parte fiunt,dolores circa reſpirationem intendunt,tuſſiculáſque irritant,clauiculámque magis cum dolore cõuellunt.Quandoquidem autem muſculis hepati incumbentibus inflammatis,quidam decepti,hepatis eam inflãmationem eſſe ſuſpicantur,neceſſarium fuerit diſtinguere inter ſe has affectiones.Hepate etenim inflammato,tumor ſecundum lineamenta rotundus, figura videlicet ipſius hepatis,ſuccumbit, quíque ad corporis decubitum ſimul conformatur.Maior enim apparet corpore ad ſiniſtrum latus reclinato: minor autem rurſus ad dextrũ deuoluto:nimirũ hepate ſub nothas coſtas cedẽte, neq; viſui neq; tactui ſimiliter ſuccũbẽte.Amplius autẽ in hepatis inflammatione incumbẽs cuticula,naturali modo habere conſpicitur:muſculis autem inflammatis,cutis circum tenditur,vt ſiquis digitis apprehenſam attrahere velit,ea minimè ſequatur.Propriiſſimè autem tactus diſcernet ſiue in alto, ſiue in ſuperficie inflammatio ipſa conſiſtat. Porrò hepate inflammato,ſanguinis detractionem experiri oportet à cubito,ſi nihil id fieri præpediat.Incidenda autem in dextro cubito vena interna, ita vt ſubſtratam arteriam obſeruemus:quæ ſi non appareat,media: ſi verò neque ipſa appareat,ſuperior.Multitudinem autem extrahendi ſanguinis,ex corporis reperies qualitate, ætatéque & natura,horáque temporis,ac regione,ampliúſque ex viribus ægri:quæ ſi id ferre queant,ſemel quantum ſatis eſt detrahendum.ſi verò non, per vices partitum. Cæterùm inciſio ipſa opportunè in prima & ſecunda die contingit: ſi verò vrgeant dolores & adſint vires,etiã ſeptima venæ inciſionem facimus: qua facta, poſt modicum interuallũ ſimplici clyſtere euacuamus,maximè ſi non ſponte egerat aluus.Sequenti à venæ ſectione die, cucurbitæ cum

A ſcarificatione affigendæ, rurſúmque poſt vnam diem cucurbita apponenda.non pauci enim à ſecunda earum adhibitione opem ſenſerunt magis quàm à priore. At verò ante venæ inciſionem & poſt eam,fomentis vtendum eſt ex lanis ſuccidis oleo imbutis & impoſitis:conuenit & ex paſſo Cretico fomentum cum roſaceo aut lentiſcino aut melino aut œnanthino. Optimum autem fomentum hocce eſt: Chamæmeli,anethi humidi,ſi adſit, rutæ viridis,ſeminis lini,cuiuſque vnc.I. capitum papaueris numero X.olei ſextarium vnum,ſemen lini contuſum in lin
B teolo colligato, & cum aliis in cacabum coniectum ad prunas decoquito donec vires ſuas diſtribuat:deinde olla in feruenti cinere collocata, ex ea multo tempore confidenter foueto.Poſt fomentorũ irrigationes, cataplaſmatis vti oportet,ex ſemine lini & fœnigræci,farináque hordeacea aut triticea,his vel omnibus vel vno aliquo ex eis aut quibuſdam in aqua mulſa decoctis.admiſcendum etiam abſinthium & maſtiche ac melilotũ. quòd ſi vehementior ſit ardor,etiam ea quæ adſtringunt ſunt admiſcenda,velut ſunt mala cotonea. oleum verò quod additur,roſaceum ſit, aut melinum aut lentiſcinum. Si verò
C feruor adhuc perſeueret,cotonea mala cum polenta imponenda.Remittente autem vehementi calore, ficus optimas & althææ radicem decoquito, & decocto eorum ſemen lini,farináſque hordei,fœnigræci,ac lolii infarcito:quòd ſi durior inflammatio ſuccumbat,etiam chamæleontem aut chamæpityn,aut polium,aut aſarum,aut daucum,eryngiique tum ſemen, tum radicem admiſcere oportet,aliquãdo autem & ficus cum althææ decoctæ ac tritæ cataplaſmati connectuntur. Cæterùm calidius & ma-
D gis emolliens reddideris cataplaſma,ſi terebinthinæ, aut reſinæ pinus,aut picis quadrantem addas. Braſſicæ autem crudæ folia cum melle trita ac impoſita,omnes induratas inflammationes diſſoluunt.Hinc ad cerata tranſeundum ex oleo cyprino aut gleucino apparata,althææ radicibus ſimul admixtis.Vtendum etiam ex palmis cerato, hepatis inflãmationibus ſummè accommodato, maximè ſi ſtomachus per cõſenſum ſimul ſit affectus, & coſtæ coafflictæ.Habet autem hoc modo:Palmas interiore medulla exempta, diligenter contundito, ac cum pari cerato
E roſaceo in mortario probè committito,ac vnito, affuſóq; modico oleo roſaceo imponito. Aut myrrham in vino veteri adſtringente maceratam,palmis admiſceto, & panniculo veſtis detritæ excepta imponito.A ceratis ad epithemata ex ſtyrace, & ex meliloto, & ea quæ polyarchia appellantur, & iã antè ad colicos & ſtomachicos deſcripta ſunt, tranſeundum. Compoſitio autem epithematis ex ſtyrace hæc eſt: Styracis pinguis,carnis palmarum,coſti,maſtiches,caſiæ,ſingulorum trietem,ſampſuchi ſextãtem,croci ſemiunciam, vuæ paſſæ ſemiunciam, ceræ ſe-
F ſcuncem,vnguenti nardini beſſem. Porrò in inflammatione hepatis vbi magni circunſtent dolores,etiam pharmaca dolorem leuantia in potu eis exhibere conuenit,ita tamen vt aſſiduum eorum vſum deuitemus. ſimplicibus autem potionibus frequentius vtendum. Senecionis itaque decoctum tanquam maximè commodum,aut ſucci radicis dulcis obolos duos,cum aqua calida exhibeto.

Aliud. Picridis ſeridis,aut intubi ſucci cyathum vnũ cum aquæ calidæ cyathis tribus præbeto,mellis etiam cochleariis duobus affuſis.Ad hoc enim quòd refrigerat,ac
G firmitatem viſceri addit,etiam ora venarum hepatis repurgat,neque tamen frigidas intemperies magnopere lædit.Poteſt autem ſeridum ac intuborum ſubſtantia hepati commodare, tum ſi ſine humorum aut ſeroſi ac vitiati ſanguinis complexu,intemperies in ipſo fiat, tum ſi humiditatis cuiuſcunque tandem, adſit cum intemperie complexus:mellis verò admixtio humiditatem per vrinam excludit.Quapropter etiam exiccata ac contuſa vtiliter potui inſperguntur,eorum quoque decoctum pora-
H tum magnam commoditatem præbet. Quòd ſi non infeſtet calida aliqua intẽperies, ſed obturatione tantùm viſcus ipſum vexetur,ex vino albo tenui ac vetuſto,cum aliquo vrinas ciente pharmaco,potata magnificè auxiliãtur.Magni etiam pretii in hepatis inflammatione capnii herbæ,quæ etiam chelidonia appellatur,ſuccus habetur,

aut eius decoctũ. Auxiliatur & præſcriptus ex amygdalis amaris paſtillus, niſi penitus magna caliditas adſit. Aliud. Cochlearũ terreſtriũ carnem optimè conterito, & vini nigri cyathos tres affundito, calefacito, ac bibendum præbeto. Cæterùm hæc iuxta omnem ſuam ſubſtantiam efficacia exiſtunt, qualis eſt hepar lupinum, cuius rei magnum periculum fecimus, inquit Galenus. vſus autem eiꝰ idem qui cochlearum exiſtit: optimè enim conteritur, & drachma vna cum vino aliquo dulci præbetur. Hæc enim pharmaca omnibus hepatis intemperiebus conuenire videntur, quum neque calidas neque frigidas intemperies lædant. febrientibus tamen lupi hepar melius ex aqua, aut ſeridis ſucco, aut aliquo conſimili exhibetur.

Epithema ex ſtyrace: Coſti vnciam vnam, croci, thuris, aloes, ammoniaci thymiamatis, maſtiches, ſtyracis flaui, ſpicæ nardi, cuiuſque drachmas quatuor, terebinthinæ vnciam vnam, opobalſami drachmas quatuor, ceræ trientem: vtere.

De hepatis abſceſſu, Archigenis, Cap. IIII.

QVòd ſi inflammatio ad permutationem aptè ſe habeat, hoc eſt, principium permutationis ad ſuppurationem iam ſuſcepit, omnes prædictæ de inflammatione acceſſiones augebuntur: dolores (inquam) & febres, & delirium, anxietas, deſperatio, cibi faſtidium, & diſplicentia: maximè ab eius acceptione. A rigoribus autem ferè in totum febriles acceſſiones initium ſumunt, præſertim ſi ad veſperam exacerbationes fiant. Adiuuare igitur permutationem ac puris eruptionem oportet, vt quamcelerrimè fiat, ne maiora inde corpora corrumpãtur: per vſum videlicet cataplaſmatum ex ſemine lini, aut hordeacea & fœnigræci farina apparatorum, admixtis etiam reſina, manna, pice, althææ radice, ſtercore columbino, ſtercore caprino, caricis, & quæ his ſimilia exiſtunt. fomentis autẽ vtendum ex cruda hordeacea farina, & ſpongiis decocto abſinthii, abrotoni, centaureæ, ſimilibúſque imbutis ac expreſſis, neque verò inconueniẽter emplaſtra quæ puris permutationem iuuare queunt, adhibentur. Quum autẽ perfecta ſuppuratio fuerit, dolores remittent, omnéſque acceſſiones mitiores apparebunt. Cæterùm rupturæ tempore, dolor rurſum magis augeſcet: quare etiam tunc rupturã adiuuare oportet per cataplaſmatum ad ſuperficiẽ attrahentium ac ſubadſtringentium vſum, & per potiones calorificas: quales ſunt quæ ex pipere & zingibere ac myrrha apparantur. Porrò poſt eruptionem, aliquando quidem per aluum, aliquando per vrinas, puris tranſſumptio cõtingit. Quidã etiam per os, puris eductionem factã tradiderunt: verùm periculoſior aliis per os tranſmiſſio exiſtit: id verò quod excernitur, nigrum eſt, quanquam & album reperiatur, quod ſanè ſalutare iudicatur. Aliquando autem humor qui ex abſceſſu promanat, inter pelliculam ventrẽ ac inteſtina amplectentem, peritonæō *Græcis* dictam, atque ipſa inteſtina, colligitur. facilè ſanè curatur, ſiquis diducta citiſſime cuticula humorem ipſum excludat, ea maximè parte qua tumor attollitur: aliquando autem rurſus poſt factam iſtic collectionem, tranſſumptio per inteſtina contingit. Cæterùm in iis quibus tumor foras prominet, ſectionem obliquam ſupra inguen infligere oportet, ac per eã ipſam humorem euacuare, atque etiã vlcus ipſum eluere, & pharmaca liquefacta iniicere, donec perfectè curetur. Neque verò negligendum quò & hepati poſt factam abſceſſus rupturam remedia auxiliaria adhibeantur. Primùm quidem igitur emplaſtra emollientia imponantur: deinde etiam reſiccantia, quale eſt quod Iceſium appellatur, quódque ex ſalicibus conſtat, & quæ his ſimilia exiſtunt. Si itaque per vrinas puris aſſumptio fiat, conſimilibus epithematibus vtendum eſt circa totum ile, & iuxta pubem, & tum per cibos, tum per pharmaca vrinam cientia, repurgatio eius adiuuanda. Pepones igitur in cibo eis conueniunt, & cucumeres cocti, paſtinacáque, & ſion. ex pharmacis verò, meon & aſarum, ſpica, caſia, cinnamomũ. ſunt & compoſita quæ huc pertinent, quorum compoſitiones paulo pòſt dicemus. Per interualla autem, etiam humores ipſos dulcorare oportet vini ſcybelitæ, theræi, ac protropi, ſimiliúmque potu. Cõ-

A moda eſt etiam ipſis potatio lactis. Si verò per ſedem humoris tranſmiſſio contingat, epithemata quidem eiuſdẽ materiæ approbamus, verùm proſpiciendum eſt ne aluus cohibeatur, néque etiã ampliꝰ humectetur: nã hoc ipſum tum per cibos, tum per pharmaca, ac epithemata fieri poteſt. Vtimur autem & ad hos infuſis per clyſteres, quò inteſtina illæſa conſeruemus: ad quam rem ptiſanæ, ac tragi & oryzæ ſucci appoſiti exiſtunt. Quòd ſi tamen per os puris eductio fiat, maximam ad hoc curam adhibere oportet vt humores prius euacuentur: deinde cibus præbẽdus B adſtringens & ſtomacho gratus. vtendum & vino tenui & odoro. Vẽtri verò epithemata ex palmis apparata, atq; ex œnãthe, ac eis ſimilia imponẽda, de quibꝰ in ſtomachi corũ ac dyſẽtericorũ tractatu eſt prædictũ. Ad hepaticos:

Folii malabathri, caryophylli, ſpicæ nardi, coſti, piperis, lupinorum ſiccorum, ſingulorum vnciam vnam contundito, cribrato, ac ſcrupulos quatuor præbeto cum vino.

Aliud Philoſophi. Hepatis, inquit, abſceſſus diſcutit Radicis graminis decoctum bis in die potatum, ſimiliter & fœniculi radicum decoctum, & dauci. Myrrham item & C picem ſiccam contundito ac cribrato, præillitóque hepati ex oleo cyprino, inſpergito, & lanam puram oleo cyprino calido imbutam ſuperponito. vehemẽter prodeſt hoc: vtere confidenter.

Cura hepatis exulcerati, Archigenis, Cap. V.

SI exulceratio ex abſceſſu circa hepar relinquatur, aut illic ex acribus humoribus ac erodentibus fiat, colliquatio hæc affectio appellata eſt. In his ſanè venter cruenta, & putrefacta, ac ſanioſa excernit: atque omnino conſimilia ex hepatis vlceribus promanare ſolent, iis quæ à mortuo- D rum corporibus diſtillãt: quare quidam inexperti decepti, dyſenteriam hanc affectionem eſſe putauerunt. Ructus autem fœtidi conſequuntur, & à ciborum acceptione grauitas præcordiorum: & pulſus eis eſt depreſſus ac denſus, fiúntque ægri amarulenti & iracundi. dolor circa locum fit vlceroſus, vſque ad clauiculam ipſam pertingens. Multis autem vnà cum ventris recrementis, etiam lòtium excernitur ſanioſum ſandarachæ colore: nõ parum verò frequenter ea quæ in vrinis continentur, aquæ inter cutem ſignificationem portendunt. Cæterùm omnium periculoſiſſima eſt hæc affectio, & modica omnino ægris eſt E ſpes ſalutis: & tamen nihilominus aggredienda eſt eorũ cura, conſimilibus remediis eis quæ paulo antè dicta ſunt etiam his adhibitis, epithematibúſque ex materia leniter adſtringente, ſimilibúſque fomentis. Liquoribus autem, tum qui ad fomenta, tũ qui in cataplaſmata aſſumuntur, cortex pinus, palmæque ac cyperi, ſimiliáque ſunt incoquenda. propriè autem vlcera repurgat lac ſciſſile ſæpe acceptum: cui aliquando parum mellis addere nõ ab re eſt. Poſt repurgationem citiſſimè ad ea quæ carne replent fe- F ſtinandum. præſtãt autem id cibi moderati & boni ſucci, ac geſtationes: quòd ſi moleſtiæ id fieri permittant, etiam exercitamenta conueniunt, & vinũ. Poſt cataplaſmata verò, cerata & emplaſtra apta erunt, quorum ſæpe in præcedentibus fecimus mentionem. Plurima præterea pharmaca quæ vlceribus conueniunt: in potu ſumuntur, quale & hoc eſt. Andromachi ad hepaticos compoſitio, cyphoedes appellata, quæ etiam ad omnia thoracis vitia conducit: Vuarum paſſarum carnis drach. XXV. croci drach. I. calami Indici drach. II. bdellii drach. II. & dimidiam, cinnamomi drach. X. caſiæ drach. X. floris iunci odorati drach. II. G & dimidiã, myrrhæ drach. IIII. terebinthinæ drach. IIII. ſcobis aſpalathi drach. II. ſpicæ nardi drach. III. mellis drach. XVI. vini dulcis quãtum ſufficit. Adſtringit mediocriter & reſiccat ac diſcutit ſeroſos ac vitiatos humores, inquit Galenus, corrigit malitiã humorum, & putrefactioni ſe opponit, intemperies ſanat, extergit, ac mundos facit, aperítque meatus, cit vrinam, atq; eapropter internas vlcerationes curare cõſueuit, & eos qui hepatici appellantur. Sunt autem hepatici propriè, qui ob hepatis debilita- H tem per ſedem cruenta liquidiora excernunt, quales ſunt loturæ carniũ animaliũ recens mactatorũ, quos ipſos ignarũ vulgus dyſentericos eſſe putat. Alia cyphoedes Andromachi: facit & ad tuſſes, & ad liquidorũ per os reiectationes: Croci, cinnamomi, myrrhæ, cuiuſq; drach. I. bdel-

lii drach.iiii.aſpalathi obol.iiii.floris iūci odorati drach. iii.calami Indici drach.ii.caſiæ drach.i. ſpicæ nardi drachmam vnam,terebinthinæ drachmas xvi.mellis heminam dimidiam, vuarum paſſarum pinguium numero clx.carne earū optimè mundata,vini veteris adſtringētis,quātū ad vuas paſſas bdelliū ac myrrhā maceranda ac conterenda ſatis eſt.Mel autē prius deſpumato , in eóque reſinam liquefacito:& cum reliquis cōmittito,ac vtitor. aliquando quidem inſtar eclegmatis ad nucis Ponticæ magnitudinem aut amplius exhibeto : aliquando verò aqua mulſa dilutum bibendum præbeto.Inuenies & inter arteriaca remedia,ad tuſſientes itē & phthiſicos pharmaca plurima his ſimilia, quibus ipſis & ad vlceratum hepar vti oportet:proderūt etiā ea quæ ad renum ac veſicæ vlcera ſunt deſcripta. Alia cyphoeides,qua vſus eſt comes Andreas,& Menas chirurgus:Croci drach.iiii.calami drachmas vi.bdellii drach.ii.& dimidiā,caſiæ ſcrup.iiii.ſpicæ nardi ſeſquidrach.floris iunci odorati ſcrup.i.& dimidiū,myrrhæ drach.iiii.terebinthinæ drach.iiii.aſpalathi ſcrup.i.mellis ſextantem,carnis vuarum paſſarum quadrātem,vini quantum ad hæc ſatis erit.

De hepate in ſcirrhum indurato, Galeni, Cap. vi.

NON ſolùm autem à prædictis affectionibus apprehenditur hepar,ſed & in ſcirrhum induratur,inflammatione videlicet præcedente. Manifeſtiorem autem cognitionem hepar induratū ex hoc habet, quòd tumor circa ipſum ſcirrhum multo durior quàm in inflammatione exiſtit.multo etiā minore dolore vexatur.In huiuſmodi quoque diſpoſitionibus corpuſcula hepati inſita attenuantur.Cæterùm temporis progreſſu,maiore tumore circa ſcirrhum facto,difficulter eius cognitio per tactum cognoſcitur,propterea quòd iam aquæ inter cutem ſuffuſio ſit cōſequuta:vnde iis qui negligentius notas perſcrutantur,tumor ad tactum laxus ſuccumbit:color autem vniuerſi corporis in nigredinem pallore permiſtam commutatur,venter & pedes intumeſcunt, ſupernæ corporis partes gracileſcūt,& corp⁹ ipſum tepeſcit: aliquādo autē alu⁹ multa & tenuia excernit:vrinæ verò à principio quidem multæ,verùm vbi iam ad aquam inter cutem dilapſi ſunt,omnino paucæ.Porrò incipientem hepatis ſcirrhum ſæpe curauimus ipſi: eum verò qui temporis diuturnitate eſt extenſus, neq; ipſe curaui, neque alium quēpiam qui curare eum poſſet,vidi.in totum enim ſic affectis aqua inter cutem accedit,& in longiori tempore corrumpuntur.Itaque ad prædicta de inflammatione cataplaſmata & fomēta,fortiora quædam(inquit Arhigenes)ſunt annectēda.Conſtant autem ea quæ inflammatis adhibentur,ex abſinthii coma,nardóque tùm Indica , tū Celtica, croco,œnanthe,vnguento nardino , lentiſcino, & maſtichino.His igitur althææ radicem admiſcere oportet, & ſtercus caprinum, ammoniacum thymiama, bdellium, medulláſque & adipes:hæc enim incipientem in hepate ſcirrhum,conuenienti ſimul adhibita diæta,ſæpe curauerunt.Poſt fomenta autem & cataplaſmata, cucurbitæ hepati affigendæ cum ſcarificatione: & emplaſtra adhibenda,primùm quidē ſimpliciora,velut eſt Mnaſeæ, & quod ex ſuccis conſtat:deinde etiam fortiora,velut eſt melinū Serapionis,& quæ huic ſimilia exiſtunt. Poſt emplaſtra, malagmatis vtendum ex baccis lauri,aut eo quod polyarchion appellatur,& ſimilibus.quorū aliqua in colicis præſcripta ſunt:aliqua verò in ſplenicis & arthriticis referentur.Quòd ſi neque ſic proficias, hirudines admouendæ. plurimùm enim momēti habet ad curationem, ſanguis eatum ſuctu extractus.Commodus eſt eis & dropax & ſinapiſmus.Si verò neque hoc modo res ſuccedat,vſtio per freqnentia interualla adhibeatur: ita vt aut per ferrum, aut per pharmacum cruſtæ infligantur, & poſt earum caſum,vlcera multo tempore fluere ſinamus. conferunt etiam potiones conuenientium pharmacorum : velut eſt zopyrios ad colicos præſcripta,& quæ eupatorium habet admixtum.Complectuntur & vrinam cientes antidoti aliquam in ſe cōmoditatē:velut eſt quæ Beſtiana vocatur. Scirrho enim induratæ particulæ ob craſſos & viſcoſos humores in ſolidis corporibus imbibitos,neceſſariò frigi

A dam habent diſpoſitionem: quare & calefacientibus ſimul & tenuiū partium pharmacis opus habēt: verùm his, quemadmodum dictum eſt,emollientia ſunt præmittenda.Si enim vehementer calida,antequam ſcirrho indurata corpora præmolleſcant, exhibeantur, ſtatim quidem manifeſtam diminutionē feciſſe apparent,verùm immedicabile fit quod relinquitur, vtpote nimiùm reſiccatū. Quaproptet facilè eſt coniectare in hepatis ſcirrho neceſſariam eſſe emollietium admixtionem. Simplicia igitur quæ ad hepar induratum bibuntur,ſunt: anagallidis quæ

B cæruleum florem habet,ſuccus exiccatus, itémque liquidus ex aqua mulſa:in moderatis autem febribus,ex aceto mulſo,& ſquillæ aſſatæ medullæ oboli tres,ſeminis viticis torrefacti drach.i.radix eupatorii,radix dracunculi, cortex radicis lauri. Aliud, quo Ægyptius curatus eſt, quum iam in aquā inter cutem incidere promptus eſſet:

Herbæ Sabinæ, picis ſiccæ, quæ in fundo doliorum vini reperitur,(eorum præſertim in quibus vinū dulce vetuſtatem eſt adeptum) vtriuſque æquales partes ſingulatim contundito & cribrato,atque ex ambobus pariter co-

C chlearii menſuram cum vino diluto præbeto. Aliud.

Croci,ſpicæ nardi,caſiæ,cuiuſque drach.ii.coſti, floris iunci odorati,cinnamomi,myrrhæ ſtactes,cuiuſque drachmā i.mellis deſpumati drach.xxv.Ex hoc drach. i.cum vino mulſo præbe.Optimum eſt pharmacum in incipiētibus duris ſcirrhi diſpoſitionibus. cuius rei plurimum periculum feci. Aliud ad omnes inueteratas hepatis affectiones,atque ipſum etiam ſcirrhum: Picis ſiccæ,coſti, piperis, æquales partes contundito & cribrato, & ex eis cochlearium præbeto. Aliud. Myrrham troglodyticē

D optimam,& piper,pari pondere tundito:indéque ſcrupulum vnū cum vino meraco veteri calefacto, ad dies tres aut quinque exhibeto. Oribaſii ad hepaticos. Glaucii drach.iiii.aloes drach.ii.hæc arida cōterito:& cochlearii menſura ſtatim à balineo exhibeto : febre carentibus, cum vino diluto:febrientibus autem,cum aqua mulſa.

Aliud Oribaſii,ad diuturnas hepatis affectiones,& circa ſima ipſius diſpoſitiones,in quibus tum ſtomachus tū venter ſimul affecti ſunt: Comæ pinus viridis decoctū ad tertias redactum,cyathorum trium aut quatuor men-

E ſura præbe.Quin & ſiccæ comæ drach.i.in potu exhibita ſimili efficacia præſtat.Verùm ad multos hæc exhibenda ſunt dies. Aliud,Oribaſii: Chamæpityos,petroſelini,cuiuſque drach.octo,baccarum lauri,piperis,coſti,ſingulorum drach.iiii.cyperi,fœnigræci,cuiuſque drach.ii. præbe cochlearium ex aqua mulſa. Aliud. Aniſi,gentianæ,amygdalarum amararum,abſinthii,æquas portiones permiſce:indéque cochlearium ex calida præbe. Aliud. Thuris vnciam vnam,ammii,acori,cuiuſque drachmas quatuor:præbe cochlearium ex aqua mulſa. Ori-

F baſii antidotus hepatica: Caſiæ drachmas octo,aloes,coſti,corticis pinus,cuiuſq; drachmas quatuor, glycyrrhizæ ſiccæ drachmas octo,ſpicæ nardi,croci,aniſi,hyſſopi, rhei Pontici,cuiuſque drachmas duas,mellis ſeſquilibr. mel decoque ac reliqua eo excipe, & nucis auellanæ magnitudine præbe. Aliud Oribaſii,ad hepaticos,ictericos, ſplenicos, & præcordia eleuata: Croci drach.decem,floris iūci odorati drachmas quatuor,caſiæ drachmas duas, ſpicæ nardi drachmas octo,myrrhæ,cinnamomi,coſti,cuiuſque drachmam vnam,mellis cocti quantum his exci-

G piendis ſufficit.Præbe ad fabæ Ægyptiæ magnitudinem cum vini mulſi cyathis tribus.Facit & ad thoracis dolores,atque eos qui plumbeum colorem habēt. Aliud hepaticum pulchrum: Seminis pelecini, capnii herbæ, coſti,æquale pondus contundito ac cribrato,& drachmam vnam ex aqua mulſa præbeto. Aliud. Fœnigræci vnciam vnam,trixaginis ſextantem & vnciam dimidiam, coſti albi quincuncem,petroſelini quincuncem, eupatorii quincuncem,mellis deſpumati quantum ſatis eſt. Datur ſeſquidrachmæ pondere.ei⁹ vtilitas experimēto con-

H ſtat. Aliud. Caſtorei,coſti,cyperi, amomi, cuiuſque drachmas octo,piperis drach. quatuor,petroſelini drach. quatuor.datur cochlearii menſura. Aliud, ad diuturnā vexationem & duritiem: Coſti,fœnigræci,piperis, foliorum rutæ viridis,picis ſiccæ æquales partes commiſce,

indéque cochlearium cum aqua mulſa aut vino præbe.
Aliud. Ammoniaci thymiamatis drachmas triginta duas,croci drachmas quatuor. crocum tundito, cribrato & cum aqua diluito:deinde ammoniacū adiicito, ſimúlque terito,ac in paſtillos redigito, ex quibus, aliis drach. vnam,aliis duas præbeto. Aliud. Ammoniaci thymiamatis,coſti,polii,fœnigræci,æquale pōdus miſceto:indéque cochleariū ſiccū cū aqua mulſa dato. Aliud. Ammoniaci in tenuiſſimū puluerē redacti cochlearium 1.maſtiches grana decem,præbe ex aqua mulſa, & admiraberis. efficax eſt ad hepaticos iam deſperatos. Aliud,Aſclepiadæ:quo vtimur,inquit Philagrius:quod ad hepar ſcirrho induratum,atque etiam oppilatione obturatū, proſpero ſucceſſu accommodatur,ad aquæ inter cutem quoque ſuffuſiones incipientes, & ad alias internas affectiones citra tuſſim contingentes,optimè facit. Habet autē hoc modo:Radicis gentianæ,chamæpiryos,marrubii,petroſelini,radicis ſcolopendriæ,radicis panacis, terræ Lemniæ quæ ſphragis appellatur, ſiſonis, rubiæ, ſeminis braſſicæ,radicis eryngii,baccarum iuniperi, ſeminis fraxini,trixaginis,ſeminis dauci,dictamni, ceſtri ſiue betonicæ,ſingulorum drachmas octo,fellis vrſi ſicci, ſinapis, ſeminis cucumeris,ariſtolochiæ,piperis,ſpicæ nardi, coſti,ſeminis erucæ,ſingulorū drach. octo,·hoc eſt omniū æquale pondus, echii,eupatorii,polii,cuiuſque ſimiliter drach.octo. Quidam etiam lupini hepatis,ac helenii tātundem adiecerunt:quod & nos facere ſolemus. Oribaſi⁹ autem neque fraxini ſemen,neque betonicam,neque trixaginem,neque dictamnum, neque daucum adſcripſit. Mellis quantum his omnibus excipiendis ſufficit·datur ad nucis auellanæ magnitudinem,cum paſſi cyathis duobus·pharmacum hoc,experimento cognitum eſt.Semen autē fraxini arboris eſt,ex qua fraxinea ligna quocunque in opere apta ac operæ obedientiſſima cæduntur. Epithema ex melilotis ad hepaticos: Meliloti ſextantem, croci vnciam vnam, ammoniaci thymiamatis libram 1. ceræ libram vnam,terebinthinæ triētem,cyprini aut nardini,aut gleucini vnguenti plus minus quincūcem. ammoniacum & crocum in aceto diſſolue. Porrò in diæta totum ſitum eſſe exiſtimādum eſt, ſiquidem omnis diuturnus morbus maiorem ex diæta opem ſentit.Quare cibi qui facilè concoquuntur,eis exhibendi ſunt,quique & inciſoriam vim & repurgantem complectuntur. Neque verò ineptæ eis acrium rerum comeſtiones ſunt,ſi per interualla,& poſt exercitia ac geſtationes,ſumuntur. Cæterùm pro ratione motuum & exercitiorum,tum quantitatem tum qualitatem ciborū augere oportet. Vinum eis conuenit tenue,odorum,moderata quantitate acceptū. dulcia enim omnia nocētiſſima ſunt hepati affecto. Vitandum & vinum mulſum,fructúſque ac bellaria omnia, præter amygdalas & piſtacia:ex his enim moderatè à reliquis cibis accipiendum.Vitanda etiam craſſa ac viſcoſa edulia,atque ea quæ difficulter concoquuntur.

De lienis affectionibus cognoſcendis,ex libris Philagrii, Cap. VII.

Quibuſcunque ſub ſiniſtro ilio dolor,aut diſtētio,aut grauitas,aut tumor ſubiacet, & dum conuertuntur, velut aliquid ex illis locis conuellatur,imaginatio contingit,his lien affectus eſt. Quemadmodum autem reliqua corporis membra iuxta octo intemperierum genera affliguntur,ita & ſplen afficitur:verùm frequentiſſimè frigidam & humidam ſuſtinet intemperiem,ex conſimili maximè diæta,atque ex iis quæ voluptatis gratia accipiuntur:veluti ſunt craſſi ſucci placentæ,itémque potiones.In his igitur omnibus calor tempore debilitatur.Subſtantia enim ſplenis laxa & rara eſt, promptiſſimáque ad ſuſcipiendum craſſiorem humorem: etenim fæcem ac velut limum ſanguinis ex hepate ad ſeſe trahit,hoc modo ſanguinem repurgans,ex qua fæce confecta & attenuata per maximas in ipſo arterias ſeipſum nutrit. Signum autem certum & compendioſum intemperiei in ſplene,ea quæ eduntur ac bibuntur exhibent,& quæ forinſecus cuticulæ iuxta ſiniſtrum ilium accedunt. Si enim frigida intemperies iuxta ipſum fuerit oborta,omnis cibus & potus qui efficaciter refrigerare poteſt, facilè & manifeſtè ſplenem lædit:pallium item frigidum extrinſecus admotum,maximè ſi in frigida aeris conſtitutione amiciantur.ventus etiam,& aqua frigida tum in lauando, tum aliàs quoque adhibita, frigidam arguit ſplenis intemperiem. eam verò ipſam intemperiem omnia calida conſolantur.Quòd ſi calida fuerit ſplenis intemperies, à nullis quæ in cibo aut potu exhibētur,aut etiam forinſecus accedunt,dolorem perfert:& ſi quidem caliditas augeſcat, non ſolùm nihil tumori apponitur, ſed & cōtractionem amplius ſuſtinet, præſertim ſi exurens ſimul adſit febris. Cæterùm & cibi & potus calefacientes, & quæ extrinſecus corpori calorem addunt, calidas etiam intemperies augent & exacerbant. ſolatio autem ſunt eis omnia refrigerantia. Si enim ii qui calidam habent diſpoſitionem per interualla frigidæ potu vtantur,ſtatim ſplen corroboratur & minuitur, ægrúmque melius ſpirantem reddit: & venter aliquādo ex frigidæ potu flauam bilem profundit.Atqui triſtitia affectis,aut ira concitatis,ſplen dolet, ſi calidam habeant intemperiem.Similiter etiam ſiccæ intemperiei in ſplene ſigna colligere oportet, maximè quum pro magnitudine propriæ naturæ non eminet. Ea item quæ forinſecus corpori adueniūt,atque intra ipſum deuorantur,ſi arefaciēdi facultate prædita ſunt, ſplenem exiccant,quemadmodum etiam reliqua animalis membra deſiccare conſueuerūt.Qui enim laborioſam vitam degit,aſſiduéque circa marinas aquas verſatur,aut bituminoſas,aut aluminoſas,aut ſulphurulentas,quíque pharmaca aſſumit hanc habentia naturam, facillimè exiccatur. Porrò vbi humida affectione ſplen fuerit detentus,atque ea amplius inualuerit, intantum eius incrementum facit,vt etiam ventrem pertingat ac hepar. Conſueuit autē humida diſpoſitio circa ipſum, conſiſtere ab immodicè humectantibus,diæta & exercitio,aeréque & locis. Oboriri ſolet & iis qui circa paluſtres regiones frequenter cōuerſantur. Amplius autem & humidus morbus præcedēs hanc affectionem producit: aquæ item largior potus, & holera humectandi vi prædita.Species quoque doloris vnà cum prædictis ſignis,infeſtantem intemperiem demōſtrabit.In calida enim & frigida intēperie dolēt:minus verò,aut nihil omnino,in humida:minimū verò in ſicca.At verò ex prædictis coniecturā facere licet cōpoſitarū in ipſo ſplene intēperierū. Ferè enim intotū vbi candida intēperies fuerit intēſa,ſicca eā cōſequitur:& ad frigidā inueteratā humida cōcomitatur. Quādoquidē autē & humores in ſplenem cōfluentes,tumores producūt:eorum quoque diligentem conſiderationē facere oportet qualéſnā ſint tandē,atque id nō ſolùm ex prædictis iam diſpoſitionibus eſt faciendum,ſed ex iis quæ iam dicentur. Bilioſo enim fluore exiſtente, vniuerſum corpus calidius apparebit,etiam ſi nō adſit febris,oculique & vrinæ per bilem coloratæ.ſiccitatem ſemper accuſabit æger:& de ſiti conqueretur ac bile os infeſtante. cibum faſtidit, & vigiliis infeſtatur,& frigidam deſiderat,vnà cū hoc quòd linguā ſubflauam habet. exacerbationes tertianæ fient: ſúntque ipſi ægri moribus iracundi,& qui præcipitanter excandeſcant.Si verò atræ bilis ſit fluor,materiæ ipſius atræ bilis ſcilicet,color,tum in lingua,tum in reliquo toto corpore apparebit:& appetētia aderit ciborum:moleſtique ac ſubtriſtes ægri ſunt,reliquáque atræ bilis ſigna eis adſunt:exacerbationes verò quarto quoque die affligent. At verò vbi pituitoſus humor in ſplenem deferatur, conſimilis pituitoſis aderit color,ægríque minimè ſitient & cibum appetent,niſi ſalſa fuerit pituita: tunc enim cibum faſtidiunt ægri, poculorúmque magis ſunt appetentes: quin & coloris cutis nitentis ſpecies demonſtrabit tibi pituitoſum eſſe humorem,& quòd ſingulis diebus exacerbatur. vrinæ quoque pituitoſæ ſunt: ipſi verò ægri ſecundum mores pigri ſunt & ſegnes.Quidam verò ex eis qui frigidam affectionem habēt, magnum & durum ſplenem acquirunt,atque vbi parum ·ſaltem conſuetam edendi horam fuerint tranſgreſſi,& impaſti manſerint, dolore afficiuntur,propterea quòd neque plenum, neque firmantē, neque ſuſtentantē ipſum habeāt vētrē, quiq; amplius ob

inediam

inediam refrigeratur, & concalefactione opus habet. Quòd ſi ſanguineus exiſtat in ſplenem cõfluens humor, poſſibile eſt ipſum colorem tum iuxta linguam tum circa cutem permutari. Inter appetentiam autem ciborum & faſtidium, medio quodã modo habent ægri, reliquiſque magis languent, etiamſi non parem viſceris tumorẽ habeant. Venæ autem vniuerſi corporis, ſanguine plenæ apparent, & vrinæ ſubfuluæ.

Intemperierum ſplenis cura, Cap. VIII.

IN vniuerſum quidem igitur ſplenis intemperies ferè citra tumorem fiunt: eas autem tum per cibos ac potus, tum per ſimpliciſſima pharmaca ac fomentorum irrigationes. quæ intemperiei cõtraria ſint, corrigere oportet. Calidæ intẽperiei cura: Calidã itaque intẽperiẽ curabis per irrigationis vſum ex roſaceo, aut melino, & per ſimplicia ex his compoſita cerata. Amplius autẽ & per vuæ acerbæ immaturæ ſuccum, & portulacam, & pampinos vitis, ac conſimilia. Cibis verò & potibus vtendum quibus calida intemperies caſtigatior reddatur: lauacris etiam temperatarum aquarum. Quòd ſi pharmacorum vſu opus ſit, rumicis acuti ſemẽ in potu exhibeatur, aut radicum aut foliorum eius decoctum: aut plantaginis, ſimiliterque limonii, quod cynogloſſum appellatur, decoctum. ſunt autem hæc in poſca diluta coquẽda. Frigidæ intemperiei cura: Frigidas in ſplene intẽperies ſanant irrigationes: & vnguenta, ac cerata, itémque epithemata, quæ moderata calefaciendi facultate prædita exiſtunt: velut eſt vnguentum nardinum & Cyprinum ac gleucinum, & cerata ex eis conflata. Poteris & epithema pentamœron appellatum, cum modica cera liquefactum adhibere. A balneis in principio abſtinendum, niſi quid obſtet. cibi & potus moderatè calefacientes exhibendi. Quòd ſi medicamentis opus ſit, conuenit eis calaminthæ, pulegii, ſcordii, trifolii, viticis ac ſimilium decoctum. exhibẽda etiam rumicis acuti radix aut ſemen. Humidæ intemperiei medela: In humida ſplenis intemperie optimum pharmacum habebis ſalis florem, ſiue per ſe ſolum, ſiue cum aliquo ſimplici cerato imponere velis. ſolus enim calefactus, & aliqua veſica exceptus, ſpleni adhibetur. In epithemata quoque admiſcetur, quemadmodum eſt prædictum. Quin & ſalſugo & ſpuma ſalis, cum cerato aliquo ac modico aceto permixta, commodum pharmacum erunt ad humecti ſplenis affectionem. Proderit & quinquefolii radix, & plantago ſicca, & alumen ſciſſile in teſta exuſtum. Poteris etiam ex plantaginis foliis, radicibúſque quinquefolii, & ſpuma ac flore ſalis, pari vel impari modo permixtis, ſufficienti affuſo aceto, & pice ſicca in poſca liquefacta, exceptis: cera itẽ alba, ammoniacóque thymiamate, ac modico roſaceo admixtis, pharmacũ vſui reſeruare. Melius autẽ cõpoſitionẽ facies, ſi & ſalicis ſuccũ addas: hic enim cũ vino aut altero ex prædictis permixtus, efficacius pharmacũ reddet. eius autẽ collectio facilè cõtingit: lacrymã enim arbor inciſa emittit. Cõuenientiſſimæ autẽ his ſunt fricationes, quæ diſcutiendi facultatem habent. Siccæ intẽperiei remedia: Siccã ſplenis intẽperiẽ, balineũ dulciũ & calidarũ aquarũ curat: inunctio itẽ ex oleo dulci: cibi citra refrigerationem humectantes, velut eſt ptiſanæ ſuccus, & poſt eũ qui ex alica eſt acceptus. Irrigationes forinſecus proſunt ex roſaceo, & cerata itidem ex eo apparata.

De ſplenis inflatione, Cap. IX.

QVVM inflatio circa ſplenem eſt, tumor loci conſequitur, qui impoſita manu ad tactum cedit, & diſtẽtionem loci infert. Verùm inflatio ipſa aut in vẽtre oborta ad ſplenem transfertur, aut in ipſo adeo ſplene generatur. ventoſa igitur flatus generatio, ex frigiditate mẽbrorum ipſum producentium contingit: quare tum ventrem tum ſplenem concalefacere oportet, præſertim iis quibus vtrunque membrum eſt affectum: atque id tum iis quæ forinſecus imponuntur, tum cibis ac pharmacis quæ intra corpus deuorantur, perficiendum eſt. Ventri itaque auxiliabimur, ſi quidem per conſenſum ſit affectus, dioſpoliticam confectionem exhibendo, atque etiã alias quæ huic ſimiles exiſtunt. Panis verò ac edulia, vi-

A numque quod in potu ſumit, ex petroſelino, aniſo, cumino ac ſiſone, ſimilibuſque conſpergenda ſunt. Foris autem epithema ex ſeminibus quod paulo pòſt referetur, imponendum. hæc enim pariter vtrique viſceri auxiliatur. Propriè autem inflationes ſplenis diſſoluere ſolent, tum ea quæ iam dicta ſunt, tum viticis ſemen torrefactum, & melanthium, ſerpyllumque & thymus, pulegium, origanum, rutæ ſemen. Pelecini autem ſemen & ſtomacho gratiſſimum, & omnibus viſceribus aptiſſimum eſt: ſimiliter & rheon Ponticum, & ſcordium. hæc e-

B nim vnà cum hoc quòd ſtomachum repurgant, etiam hepati proſunt, neque ſtomacho moleſtiam inferunt. Cæterùm vnumquodque horum & per ſe, & aliis commixtum exhiberi poteſt in poſca decoctum: aliquando autem & mel eis adiiciendum. Porrò quæ his fortiora ſunt, ea vitare oportet in iis in quibus venter per conſenſum cum ſplene eſt affectus, maximè ſi inflatio ſola infeſtet: quæ enim his præſtantiora ſunt, ſpleni in ſcirrhum indurato conueniunt. Vbi verò ſolus ſplen infletur præter ventris læſionem, epithema ex ſeminibus in

C principio eſt imponendum. Poſtquam autem flatus craſſities fuerit attenuata, admiſcenda ſunt ei ea quæ noxam depellere poſſunt, qualia ſunt epithemata ex alumine & ſulphure apparata, quorum compoſitiones paulo pòſt dicentur, vbi de ſplenis in ſcirrhum indurati tractabimus cura. Epithema ex ſeminibus Aſclepiadæ: Epithema quod Aſclepiades ex ſeminibus compoſuit, hoc eſt, quod ad aquam inter cutem proſperè accommodatum pharmacum exiſtit, & ad omnem inflationem conducit. Cardamomi, meliloti, herbæ ſabinæ, baccarũ lauri,

D nardi Celticæ, ſampſuchi, iridis, radicis panacis, radicis cyperi, nitri, caſiæ, fœnigræci, ſeminis apii, aniſi, thuris, ſingulorum drachmas vigintiquinque, ſtyracis quadrãtem, myrrhæ quadrantem, terebinthinæ libras duas, ceræ libras duas, ammoniaci thymiamatis libram vnam, mellis optimi libram vnam, olei Cyprini lib. I. vini quãtum ſatis eſt. Facit & ad ſtomachi & ſplenis inflationes: itémque hepatis. atque omnino pharmacum magni faciendum.

E De ſplenis inflammatione, Cap. X.

IN ſplenis inflammatione venæ inciſio adhibeatur, ſi nihil id fieri vetet. venter etiam per clyſterem aſſiduè eluatur, & maximè ſi venæ incidendæ medela relinquatur. Quocunque autem tempore ſiue per venam inciſam ſiue per clyſterem euacuamus, ſemper aliquid adſtringẽdi facultate præditum ſpleni imponemus, in principio præſertim, quum differimus euacuationem, quò id quod influit reprimatur, & quod influxione ſua præuenit, à loco depellatur. Atqui & ad ſplenis firmitatem conſeruã-

F dam vtilis adſtringentium ſylua exiſtit: quæ quidem robuſta ſint, vbi fluoris impetus fortis contingit: moderata verò, vbi mediocris. Cognoſces autem irruentis humoris magnitudinem, ex magnitudine & velocitate generationis ipſius inflãmationis. Itaque ſi moderata fuerit inflãmatio ſplenis, vinum vetus ac auſterum tenuiúmque partium oleo dulci permixtum, & lana ſuccida excceptum imponemus. Si verò maior ſit caliditas, roſaceum ſit oleum, aut lentiſcinum: quæ ſi nõ adſint, oliuæ folia, aut rubi, aut mali arboris in oleo decoquantur, atque i-

G pſa etiã mala: in decoctione etiam quædam tenuiũ partium addantur velut eſt abſinthium & pulegium. Quòd ſi forti impetu fluxus feratur, acetum pro vino affundẽdum eſt. Poſt irrigationes ad cataplaſmata tranſeundũ: in quorum compoſitionem hordeacea & loliacea farina aſſumantur, cum poſca & mellis ac olei pauciſſima omnino menſura, in quibus abſinthium ac pulegium ſint decocta: aliquando & myrobalani infarciendi. Optimũ & hoc eſt: Hordeaceam farinam & ſalicis folia cum aceto imponito, adipe caprino in aceto colliquato: verùm

H melius redditur cataplaſma, ſi caricæ adiiciantur. Optimum autẽ eſt & ex lini ſemine cataplaſma, maximè vbi affuerit dolor. Accipitur autem ſeminis lini pars vna, farinæ loliaceæ pars vna, adipis taurini in aceto & ſapa liquefacti, cuique deinde oleum Cyprinum ſit affuſum, quantum his ſubigendis ſatis eſt. Cæterùm cauendum

ne loc⁹ poſt irrigationes & cataplaſmata denudetur:ſed A vbi hæc fuerint ablata, mox ceratũ ex Cyprino aut nardi no vnguẽto imponatur. Cõmodũ eſt autẽ feruẽtibus inflammationibus Nilei aut Nili epithema, cum cerato chamæmelino & aceto emollitum. idoneum eſt etiam Philagrii ſtomachicum epithema. ſunt autem ea integra ad ſtomachicos deſcripta. Vtimur autem aliquando, ob cataplaſmatum penuriam, ad ſplenem inflammatũ, furfuribus in vino, aut poſca & oleo decoctis: quibus etiam abſinthium & pulegium, aut thymum, aut origanũ, aut lauri folia, aut artemiſia, & reliqua incidendi ac attenuã B di vi prædita adiicimus: nõ feruẽte videlicet inflãmatione, & corpore præeuacuato. Si enim corpore non euacuato quis calidioribus vtatur, ipſe ſibi ſcirrhi author fiet. Quod ſi ad permutationẽ in ſuppurationem ipſa ſplenis inflãmatio repat, (quod tamen rarò cõtingit) adiuuare eã oportet, ne plura corpora putrefiãt, per cataplaſmata videlicet quæ pus producũt: de quibus in hepatis abſceſſu manifeſtè eſt prædictũ. hepar enim freqũetiſſimè abſceſſum perfert ac exulceratur. Quare ex iis quæ de hepate diximus, ad ſplenis curationem exempla trãſſumes. C

Cura ſplenis in ſcirrhũ indurati, Galeni, Cap. XI.

IAM antea prædictum eſt ſplenem quamcelerrimè ſolere in ſcirrhũ indurari, ſanguine circa ſplenitides in ipſo venas obturato, vt neque excerni neque digeri ob craſſitiem facilè poſſit. Quare attenuãtium pharmacorũ vſu opus habet, citra tamen manifeſtam caliditatẽ, ne vehementius inſpiſſetur craſſus humor in eo obturatus. Admiſcendum eſt autẽ eis quippiã ex adſtringẽtibus & au- D ſteris, quò ipſius actio & robur conſeruetur. Si enim præ debilitate fæculentũ & atræ bilis humorem, ex hepate, queadmodum cõſueuit, nõ attraxerit, vitioſum humorẽ vniuerſo corpori affricabit. Immedicabilia enim vlcera hoc modo affecti habebunt, & maximè circa crura, & colorem corporis vitiatũ ad nigredinẽ vergentẽ. diutius autẽ durante malo, etiã aquã inter cutẽ incurrunt. Ob id igitur in ipſo ſplene naturalẽ firmitatem cuſtodire oportet, quò conueniens ſibi alimentum attrahat, & ſanguinem repurget, ſuperfluáque in ipſo generata retrimenta E ad ventrem demittere queat, quæ poſtea cum ciborũ recrementis excernuntur. Ad hanc itaque rem amara ipſi ſpleni offerimus, quibus aliquando ex auſteris quippiã admiſcemus. amara quidem, vt humoris craſſitiẽ ſecent ac repurgent: auſtera autẽ, vt robur & firmitatem eius cõſeruent. Quale verò pharmacũ hepati eſt abſinthiũ, tale exiſtit ſpleni capparis cortex: & quale eſt hepati eupatorium, tale ſpleni eſt ſcolopendrium. ſimilibus enim ſecundum genus pharmacis, vtraque viſcera opus habent. verùm ſplen tanto fortioribus indiget, quanto craſſiore F vtitur alimento. Cæterùm à veteribus plurima potabilia pharmaca ad induratum lienem ſunt deſcripta. In curãdo autẽ animaduerſionẽ habere oportet, nũ curãdi ægri vniuerſum corpus frigidius ſit an calidius, nũ humidius an ſiccius. Eis igitur qui corpora natura habent calidiora, citra moleſtiã myricæ folia dãtur, virgultáque, & radix: ſcolopendriũ itẽ, & rumicis ſylueſtris, maximè verò acuti ſemen, foliáque & radix: optimè autẽ facit radicis viridis contuſæ ſuccus cyathi vnius menſura potatus. Probè facit & lycapſos, quæ & anchuſa appellatur. G danda autẽ eſt radicis eius drachma vna, aut cacumina hederæ tria, aut folia eius, vel etiã radix: itẽ polytrichõ, & capnii, quod chelidonium vocatur, decoctum ad tertias redactũ. folia ſalicis & cortex, itémque radix limonii, quod & cynogloſſum vocatur: folia & radix, & ſemẽ quoque pelecini. hæc enim neque vehementẽ in ſe habent caliditatem, neque ſi calidior temperatura adſit, ei moleſtiam inferre ſolent: quapropter his tum ad prædictos, tum ad reliquos vtendum in principio affectionis. à mitioribus enim auſpicari oportet. His autem efficacio H ra ſunt quæ inuẽteratis ſcirrhis cõducunt, & corporibus agreſtioribus, & qui omnem corporis habitum habent frigidiorem: trixago, gentianæ radix, calamintha, pulegium, & cyclamini radix, ſcordiũ, trifolii bitumẽ olẽtis ſemẽ, hyperici coma, acori, aſari & eryngii radix, viticis ſemẽ torrefactũ, centaureæ maximè minoris ſucc⁹ etiãſi ſit exiccatus, chamæpitys, polium, lonchitidis radix: anagallidis quæ cæruleum habet florem ſuccus, glycyſides aut pæoniæ, itémque dracunculi radix tum viridis tum ſicca. Aliud. Caroi ex terra ſuſcepti, radicis rubiæ, bryoniæ, ammoniaci thymiamatis, cuiuſque drachmam vnam: horum vnumquodque aliquando tritum ex poſca datur, aliquando autem decoctum eorum præbetur. quòd ſi ſicca dare velis, ſufficit drach. plus minus vnam exhibere. conducit item hoc, Ammoniaci thymiamatis ſextantem, caſtorei vnciam vnam, conterito, & drach. I ex poſca aut aceto mulſo præbeto. Aliud. Squillæ aſſatæ drachmam vnam, corticis radicis capparis drachmam vnam, præbe ex poſca vel aceto mulſo. Mouet enim craſſos & viſcoſos humores, inquit Archigenes, aliquando & cruenta non per vrinas tantùm, ſed & per vẽtrem educit. Aliud. Thuris obolos duos, ſeminis fœniculi cochlearium vnum, præbe ex vino. Aliud. Marciani, præſens remedium: quod etiãſi ſit induratus, citra dolorem ipſum laxiorem reddit, vt neque ſignificationẽ, neque etiam ſuſpicionem ſuffuſionis aquæ inter cutẽ relinquat. Seminis viticis contuſi & cribrati per anguſtiſſimũ cribellũ drach. v. iis qui perfectæ ſunt ætatis ex poſca bibendas præbe. Aliud eiuſdem ad ſplenẽ & hepar indurata, & principium aquæ inter cutem, & ad alui, & inteſtinorum, ac ſtomachi inflationem, ſimplex & periculo vacans: Bryoniæ radicem contuſam & cribratam, repoſitam, ab aere & vẽto intactam, nequid inde trãſpiret, aſſerua, & pro viribus ægri præbe. Perfecta menſura exhibitionis eſt cochlearium vnum, hydropicis quidem & ſplenicis ex poſca: hepaticis ex hydromelite aut vini dulcis cyathis tribus. Paſtillus ad ſplenicos, Aſclepiadæ. liquefacit ſplenem, vt multo experimẽto conſtat: Seminis ericæ drachmas octo, piperis albi drachmas quatuor, ſpicæ nardi drachmas quatuor, ammoniaci thymiamatis drachmas quatuor, ſcolopendrii drachmas duas, coſti drachmas duas, cum aceto ſquillitico ſubigito, & drachmam vnam cum aceto mulſo aut poſca præbeto. Conuenientiſſimum autem ſpleni in ſcirrhum indurato remedium exiſtit ferrum aqua, aut vino, aut poſca extinctum. Ea ipſa enim aqua, aut vinum, aut poſca in principio exhibita iucũda & vtiliſſima exiſtunt, & per plures ex ordine dies dantur. Itaque febricitibus aquam, aut poſcam dilutam præbeto: eis verò qui teneram carnem habent ac febre carent, vinum. Sit autẽ ferrum quod in ipſis extinguitur ſtomoma: ipſius autem ſtomomatis ferri ſquama, (quam in fabrilibus officinis ferrum dum ignitur & malleo tunditur, abiicit) poſtea agreſtioribus hominibus vtiliter exhibetur. Præclarè enim hæc ſplenem liquefacit, vtpote quæ conſumendi facultatem præſtat: quare aliarum rerum complexu opus habet, ne inde ſtomachus male afficiatur. In calidioribus igitur temperaturis, pelecini ſemen ei admiſcere conuenit: aut, ſi id nõ adſit, ſcolopendrium: aut, ſi neque hoc haberi poſſit, abſinthii comam, aut rumicis acuti radicem aut ſemẽ. In frigidioribus autem temperaturis, ad ſquamam ipſam, caſiam, aut amomum, coſtum, aniſum, aut ſerpyllum montanum, & ſimilia addere oportet. quanquam tum in his, tùm in omnibus pelecini ſemen maximè conueniat. Omnia autẽ nunc dicta, itémque ea quæ paulo antè ſunt relata ſimplicia pharmaca, in principio cum poſca diluta coquantur: poſtea verò etiam meraciore. Progreſſu verò temporis, etiam ipſa contuſa & cribrata cum aceto aut aceto mulſo exhibentur. Verùm certam vniuſcuiuſque horum menſuram definire difficile & periculoſum eſt, quum diuerſæ eorum qui ea accipiũt ſint naturæ: quare in principio parũ quid ex vnoquoque exhibendum, & pro ratione deinde exhibitionis menſura augenda, iuxta ipſius pharmaci, atque etiam ægri vires. Omnia igitur prædicta quomodocunque tãdem potata, aut ſemel ſaltem deglutita, permanere ſolent: verùm glãs vnguentariorum, quã myrobalanum appellant, niſi cum poſca bibatur, facilè vomitu reiicitur. Licet igitur ſingulis prædictis ſimplicib⁹ pharmacis

per ſe vti, & duo itē vel tria aut quatuor, permixta æqualiter vel inæqualiter præbere. Ex cōpoſitis autē ferè pulcherrimū eſt id quod ex oſſibus cōſtat, ad podagricos deſcriptū Philagrii pharmacū. Efficax enim reperies ipſum, inquit Philagrius, & conuenientiſſimum ad omnia ſplenis vitia, præſertim cum tumore magno & duritia oborta. Senſibiliter enim huiuſmodi affectionibus auxiliatur: vtpote quod vi ſua emollit & cōcoquit, ampliúſque diffundit & purgat, vltra hoc quòd paulatim diſcutit & reſiccat. Eſt autem tum guſtui, tum odoratui ſuauiſſimum, maximè ſi plurimo deſpumato melle mixtum delingendum præbeatur. Secūdo autem loco inter ea quæ ego noui eſt & hoc, inquit Philagrius, ipſo ſanè vſu probatum. Corticis radicis capparis drachm. ſex, foliorum myricæ drach. VI. ſquamæ ſtomomatis ferri drach. VI. myrobalani drach. X. aut ſex, ammoniaci thymiamatis drach. VIII. ſeminis pelecini drach. V. ſtœchadis drach. III. comæ abſinthii drach. III. ſcolopēdrii dr. X. excipe aceto & informa paſtillos, ac exhibe drach. I. ex poſca aut aceto mulſo aut vino. Hoc itaque robuſtum eſt pharmacum, vt etiā ad duriora corpora quadret. Aliud eo imbecillius tale eſt. Pulegii drach. XII. radicis rumicis acuti drach. VI. ſeminis eiuſdem drach. VI. capnii iuxta ſepes naſcentis ſicci drach. VI. pelecini drach. III. ſcolopēdrii drach. III. ſpicæ nardi drach. II. rhei Pontici drach. I. corticis capparis drach. II. excipe aceto ac redige in paſtillos, exhibéque drach. I. quemadmodum in præcedenti dictum eſt. Paſtillus ad ſplenicos, ſplenem liquefaciens, Aſclepiadæ. Seminis ericæ dr. IIII. piperis, ammoniaci thymiamatis, ſpicæ nardi, cuiuſque drach. II. quidam etiam coſti drach. II. & ſcolopendrii drach. II. Arida contundito & cribrato. ammoniacum in aceto diſſoluito, ac ſimul in paſtillos digerito: ex quibus drachmam vnam cum aceti mulſi cyathis III. propinato. Qui huius pharmaci compoſitionem docuit, per triduum hoc ſuis catulo ſe exhibuiſſe dixit: poſtea vbi catulū diſſecuiſſet, ipſum ſine ſplene repertū.

Aliud ad ſpleneticos & hydropicos, quod optimè vrinam ciet, & ventrem emollit, Archigenis: Squillā magnam luto oblitam aſſato: deinde repurgatæ internæ lib. duas accipito, dauci vnc. I. aniſi, ſeſelis, radicis panacis, iridis, cuiuſque vnc. I. ſeminis vrticæ ſextantem, cedridum, *hoc eſt fructuum cedri* ſextantem, myrrhæ drach. IIII. farinæ erui vnc. XVI. cum vino informa paſtillos, & præbe drach. I. cum aceti mulſi cyathis III. Aliud. Radicis panacis, ammoniaci thymiamatis, corticis radicis capparis, radiculæ, ſquillæ aſſatæ internæ, æquales omnium partes cōmitte, & obolos tres aut quatuor præbe. conducit anheloſis & hydropicis. Paſtillus ſummæ vtilitatis. Cacuminū hederæ nigræ drach. IX. ſpicæ nardi drach. V. ſeminis rutæ ſylueſtris drach. IIII. caſtorei drach. I. iridis drach. VI. Cum ſucco verbenacæ rectæ, paſtillos informato, & per quinq; dies manè drachmam vnam ieiunis ex vino veteri præbeto. mouet vrinas cruentas. Atque hactenus quidem de pharmacis potabilibus. Cæterū ad ſplenē in ſcirrhū induratū etiam ſanguinis detractionem commodam eſſe ſcimus, quæ inter paruum ſiniſtræ manus digitum & eum qui medio proximus eſt, ſit facta. Quidam autem venam retro ſiniſtram auriculam ſitam diducunt, inquit Archigenes, & ex profluente inde ſanguine ſplenem illinunt, ac magnum commodum ſentiunt. Idem etiam hepate affecto faciunt, incidentes retro auriculam dexterā venam. Quare neque abſurdum fuerit etiam his auxiliis vti: animaduerſione tamen habita ne arteriam pro vena diſſecemus. Nos autem in iis qui multo ſanguine abundant, inferiorem in ſiniſtro cubito venam ſecare conſueuimus. verùm & hìc cauendum ne ſubiacentem arteriam ſimul diſſecemus. A venæ inciſione, etiam cucurbitulæ ſpleni affigendæ ſæpe & cum ſcarificatione, extrahendúſque per ipſas plurimus ſanguis. quin & hirudines ſumma commoditate in ipſum ſplenis locum affiguntur. Loci etiam amplius per ſpongiam acida muria imbutam fouendi, furfuribus quoque in aceto decoctis, abſinthii coma, ac pulagio, & lauri foliis, ſimilibúſque adiectis. Quidam autem lapidem molarem aut gagatem longitu-

A dine octo digitorum, & latitudine ſex digitorum, ſecundum craſſitudinem læuem igniunt & aceto adſpergunt, panniculóque in aceto calido madefacto circumpoſito, locis imponunt, & quandiu calidus ſit incumbere ſinunt: atque huic fomento teſtimonium præbent, inquit Archigenes, tanquam quod inſenſibiliter deprimat tumorem. Poſt fomenta ad cataplaſmata tranſeundum, ex farina ordei ac lolii, abſinthii coma, myrobalano & althææ radice, cum aceto mulſo. Aut panem a- B ridum cum capparis cortice, & myrobalano contuſum, cribratum, & cum aceto mulſo decoctum imponito. Optimè facit & ſtercus caprinum cum farina ordeacea ex poſca, cataplaſmate impoſitum. Lupinorum item farina ex poſca, & fabarum eodem modo. Cinis quoque ex officina fabrili, & bryoniæ radix cum caricis, aceto & cyclamino, eodem modo. Braſſica etiam ſylueſtris cum melle impoſita, auxiliatur. ſimiliter & folia iſatidis, & marrubium cum ordeacea farina ex poſca. Cardamomum cum caricis. cyclaminus cum caricis ex aceto de- C cocta. Cataplaſma optimum. Fœnigræci trientem, farinæ ordeaceæ quadrantē, cardamomi vnc. I. caricarum pinguiū lib. I. verbenacæ herbæ vnc. I. ficus in aceto acerrimo macerato, fortitérque in mortario contūdito, reliquiſque adiectis ac ſimul vnitis vtitor. Optimū cataplaſma & hoc eſt: Seminis raphani partes II. foliorum ſalicis partem vnā, farinæ araci partes II. ſeminis paſtinacæ partes II. in aceto cum pari ſapæ menſura decoquatur. Aliud, ad inueteratū malum, & corpora dura. Corticis radicis capparis, radicis ſtruthii, ſinapis recentis, omniū æquales D partes, farinæ tritici duplum ad omnium trium menſuram. vtere veluti prædictis. Aliud præclarum ad duritias: Stercus gallinarum albū, ſiccum, cōtuſum, ac cribratum, cum aceto mulſo decoquito, confidentérque imponito. Vnguentum optimum. Ammoniaci thymiamatis, thuris, foliorū rutæ viridium, ſing. æquales partes cū aceto contere, & quam craſſiſſimè illita exiccari permitte. Aliud, quod anteaquam medeatur non abſcedit. Ammoniaci ſtaterem I. thuris ſtaterē I. piperis ſtaterē I. ammoniacum cum aceto cōtere, eodémque etiam reli- E qua modo. Aliud. Ammoniaci ſtaterem I. acaciæ ſtateres II. aloes ſtaterem I. thuris ſtateres II. Apparatur autē hoc modo: Ammoniacum & aloen ac thus in aceto macerato, acaciam autem contundito. cribrata ac prædicta contrita omnia admiſceto. Crocomagma etiam vtiliter cum aceto illinitur: ſæpe enim non abſcedit priuſquam medeatur. Cæterùm epithematum medelæ magis fidēdum. pleraque enim eorum quæ in medicamentariis libris referūtur ex alumine & ſulphure cōpoſita, prædominantem habent adſtrictoriam facultatem. Quare in eis F animaduerſionem habere oportet, non modò ſimpliciter facultatis eorum pharmacorum quæ admiſcentur: verùm etiam quantitatis ipſius mixturæ. Etenim in plagis quæ flatuoſum habēt tumorem, & maximè in quibus tumor laxus eſt, nihil peccaris etiāſi plurimū ex aluminoſis adieceris: in tumoribus verò in ſcirrhū induratis, emolliētē & diſcuſſoriā facultatē præcellere oportet, quibus parū quiddā ex adſtringēte ſit admixtū. Vnū igitur ex ſimplicibus & naturalibus ac nulla arte apparatis, diſcuſſoriæ G & adſtringētis ſimul eſt facultatis, ipſe videlicet ſalis flos, qui ſplenē in ſcirrhū induratū ſanat, inquit Galenus, calidus in veſicā bubulam cōiectus, & forinſecus impoſitus. Oportet igitur medicū ad affectionem reſpicere, & pro eius ratione tū addere, tum adimere ex eis quæ in epithematum compoſitionē cōiiciuntur: Veluti exēpli gratia, ſi duritiem emollire velit, ammoniacū & bdellium pingue, ac ſtyracem optimū æqualiter vniuſcuiuſque drach. III. admiſcere debet: ſi verò craſſos humores diſſecare velit, opopanacis & coſti tantundem addet. Quum autē humores diffunduntur, etiā diſcuſſoria ac digerētia ſunt ad- H miſcenda: aut ſtercus caprinū in aceto dilutū addendum. hoc enim & craſſitudinem diſſecat, & ſimul diſcutiendi vim habet. Quòd ſi diſcutere tantùm velit, humoribus videlicet antea ſufficiēter attenuatis, nitrum pro ſtercore caprino admiſcebit. Capparis autē cortex admixtus, vltra

hoc quod diſſecat & repurgat,etiã ſplenẽ corroborat. Habito igitur ad ea quæ vbilibet accidunt reſpectu,aut emollientia augebis,aut attenuantia, aut etiam ea quæ diſcutiunt & robur addũt.Optimũ autẽ epithema emolliẽs &diſcuſſoriũ hocce eſt:Ceræ quadrantem,propolis ſextãtem,galbani drach.IIII.opopanacis dr.IIII. vtere. contunditur hoc pharmacum: & ſtrumas recentes, omnémque duriciẽ recens obortã diſſoluit. Aliud malagma Aſclepiadæ,quod articulos incuruatos relaxat:Bdellii pinguis, adipis vitulini,ammoniaci thymiamatis,iridis,cuiuſque drach.XVI. opopanacis,galbani,thuris, canchryos, ſtyracis,cuiuſque dr. VIII. piperis grana CLX.ceræ dr. XLVIII. fæcis olei irini ſextantem ac vnciæ dimidiũ,vini quantum ſatis eſt. Arida cõtundito,& cribrato. ammoniacũ, opopanaca,thus,bdelliũ in vino diſſoluito: liqueſcibilibus autẽ liquefactis affuſis ac ſimul emollitis vtitor. Extremè emolliendi facultate præſtat hoc, inquit Galenus: neque enim aliud magis eo emolliẽs repereris.quòd ſi irini olei inopia ſit,cyprino aut ſicyonio eius loco vtor.

Aliud malagma Amythaonis,ad præcordiorum diſtentiones:conducit & articulis qui difficulter mouentur, omnémq; duritiem diſſoluit,&priore quidem minus emollit,magis autẽ digerit ac diſcutit. Compoſitio ſic habet: Ammoniaci thymiamatis drach.XXXVI.ceræ drach. XXXVI.terebinthinæ dr.VIII.bdellii drach. VIII. myrrhæ drach.IIII.thuris dr.IIII.galbani drachm.VIII.olei cyprini ſeſcuncem.myrrham, bdellium,thus, vino præmacerata cõterito: ammoniacum in aceto diſſoluito:liqueſcibilia autem liquefacito,affundito,ac vtitor. Aliud prædicto longè efficacius,& fortius, inquit Philagrius: diſcindit enim & attenuat inſpiſſatos humores,& viſcoſos repurgat. Habet autem hoc modo: Malagma Aſclepiadæ.

Ammoniaci thymiamatis ſeſcuncem, galbani, myrrhæ, cuiuſque ſextantem, ceræ ſequilibram, thuris quadrantẽ,opopanacis quadrantẽ,radicis panacis ſeſcũcẽ, propolis quadrãtẽ, aceti ſextarios II.ſtercoris capræ quadrantẽ. ammoniacum cum aceto terito,deinde etiam thus, galbanum, opopanaca, & myrrham: Propolin autem cum modica cera in mortario tundito: ceram verò cum olei triente liquefacito,paulatim,donec cogatur decoquẽdo, & deĩde propoli adiecta,ab igne tollito,percolato, ac frigefieri ſinito,perpolitáque tritis adiicito,vnito,ac vtitor. Cæterùm epithema quod ego compoſui,inquit Philagrius,optimũ ad diuturnas &frigidiores affectiones exiſtit: Myrobalani drach. XLVIII.ammoniaci thymiamatis dr.XLVIII.bdellii drach.XLVIII.ſcythicũ verò bdellium maximè probo, corticis radicis capparis dr.XLVIII. mãnæ drachm.XXIIII.opopanacis drach.octo,ſtyracis dr. IIII.viſci drach.XII.ceræ drach.XXIIII.floris ſalis drachm. XLVIII. Ammoniacum cum ſalis flore diſſolue: capparin verò,myrobalanum ac mannam cum aceto:reliqua autẽ iuxta ignem emollito,& in mortario tundito,& trita eis adiicito,vnito,ac vtitor.hoc pharmacum ſplenem conſumit. Aliud. Verbenacam viridem cum manna terito,atq; axũgia ſuilla veteri excepta imponito.Dura enim corpora & diuturno malo affecta quammaximè inde iuuantur:reliqua verò integrè ſanat. Prodeſt etiã verbenaca per ſe impoſita,itémq; trixago. Aliud epithema Aſclepiadæ, ad ſplenicos.cõſumit tumores. Foliorum ſambuci tenerorũ lib.III.aloes pinguis lib.I.cum aceto terito ac lenito,linteolóq; excepta imponito.verùm ſi malũ recens eſt, cuiuſque par pódus coniicito. Aliud. Seminis ericæ lib.I.galbani lib.I.ſemen cõtuſum & cribro excuſſum galbano excipito, rurſúmq; tundito,olei irini fæce addita,quò malagmatis formã acquirat,& linteolo inditum imponito. Vniuerſo autem viſcere,recrementiſque eius atque meatibus opportunis,per emollientia, repurgantia , diſſecantia attenuantiáque & diffundentia humores, ampliúſque etiam per ea quæ vias dilatant, tum in potu accepta, tum foris impoſita, præparatis, efficacius euacuare potentibus eſt vtendum.ac primùm quidem ſimplicioribus, poſtea verò etiam fortioribus, veluti exempli gratia: primùm quidem epithymi drach.IIII.cum ſeri lactis heminis V.præbeto. dato autem

A eas epithymi drachmas IIII. tenuiſſimè tritas cum modico ſero.atque vbi venter operari inceperit, ſerum per ſe paulatim abſorbendum exhibeto.Cæterũ poſt aliquot dierum interſtitium,vbi vires recollegerint, hieram Archigenis ex colocynthide præbeto,aut quæ Iuſti appellatur.Poſt horum autem omnium vſum,farinæ tenuiſſimæ radicis cyclamini ſiccæ drach.III.aut IIII. ex aqua mulſa dato, atque quò ſudorum excluſionem iuues, ægrum velamentis contegito & in lecto concalefacito. Epithemata diſcuſſoria & reſiccantia. Poſtquam corpus fuerit

B repurgatum,epithematis quæ digerere ſiue diſcutere & reſiccare poſſunt,vtendum:qualia ſunt quæ ex auripigmento & alumine componuntur. ex quorum numero eſt etiam id quo ego,inquit Philagrius,vtor. Ceræ Tyrrhenicæ drach.XCIII.reſinæ pinus ſiccæ drach.XCVI. reſinæ pinus liquidæ drachmas XCVI. auripigmenti drachm. XVI.aluminis ſciſſilis drachmas XII.metallica terito & liqueſcibilia cum modico oleo liquefacito, ac refrigeratis ſicca adiicito, vnito,& vtitor. Aliud aurei coloris, Aſclepiadæ,valde pulchrum:Ceræ libras duas,reſinæ pinus

C ſiccæ libras duas, auripigmenti ſextantem, aluminis ſciſſilis ſextantem, calcis viuæ vnciam vnam, olei cyprini vncias ſedecim, aceti vncias ſedecim. Aliud ad ſplenicos & hepaticos: Aluminis liquidi, ſulphuris viui,nitri, ammoniaci thymiamatis, mannæ, radicis capparis corticis, ſingulorum ſeſcuncem, picis libram vnam, reſinæ pinus ſiccæ libram vnam,olei cyprini ſeſcuncem, aceti quantum ſufficit. Aliud epithema hepaticum, ipnoterium appellatum: Reſinæ pinus ſiccæ libram vnam,ceræ libras duas,picis libras duas, aluminis liquidi,

D nitri,ſulphuris viui,mannæ, cuiuſque libram vnam,aloes ſeſcuncẽ,pyrethri,ariſtolochiæ longæ,bdellii,ammoniaci thymiamatis,amomi,viſci, cardamomi, olei,cuiuſque quadrantem,aceti ſeſquiſextarium. Ammoniacum , alumen,ſulphur,nitrum, cum aceto diluta terito:reliqua verò arida quidem contundito, ac tritis admiſceto : liqueſcibilia autem liquefacito , atque reliqua cum eis excipito. Optimè faciunt & ex caprino ſtercore apparata : Item plurima eorum quæ ad hydropicos ſunt deſcripta:&

E Machærionis emplaſtrũ, & emplaſtrũ ex rumice quæ in decimoquinto Sermone referentur. Phœnigmi, cutẽ rubefacientes. Efficaciter autẽ in ipſis phœnigmi auxiliantur,tum qui ex ſinapi apparãtur,tum qui eis conſimiles exiſtunt. cæterùm corpore prius à ſuperfluis humoribus euacuato, eos adhibere oportet. Pulcherrimus autem phœnigmus talis eſt. Phœnigmus Aſclepiadæ authemeros, quaſi eodem die auxilians,inſcriptus: qui ſanè ab vniuerſa affectione liberat.Pyrethri drachmas octo, myrobalani,cardamomi,ſeminis vrticæ,piperis,cuiuſque

F drach.octo, ſinapis trientem. omnia conterito, & aceto ſubigito,& tepefacta ex interuallo per horas tres imponito,ſi ſaltem tamdiu ſuſtinere poſſit: deinde ablato pharmaco lauari præcipito , in feruentioris ſolii deſeſſu . à balineo autem cerato ex roſaceo apparato vtendum. Alius. Lepidii folia trita cataplaſmatis modo imponito:atque vbi morſum ſentiunt, in balneum inducito, & ablato pharmaco , in feruentem aquam immittito & perfundito. difficulter enim ferunt nimiam mordacitatem. Sani autem exeunt, inquit Archigenes. Idem

G remedium & ad coxendicum dolores efficaciſſimum reperitur . ſummè etiam auxiliantur myrobalani cortices,& nitrum. nitrum per ſe terito, & parum aceti admiſceto : deinde reſinam ac ceram cum pauco oleo liquefacito,affundito,emollito, ac vtitor. Cæterùm quod operæpretium eſt cognoſce,fortia pharmaca non niſi corpore prius à ſuperfluis humoribus repurgato,& probè cõcoquente,adhibere oportet. Smegmata,ſiue repurgatoria.Oportet autem locum ipſum ſenſim ad phœnigmorum rubefacientium tolerantiam irritare,quod per repurgatoria ſmegmata cõmodè fieri poteſt. Cõponantur autẽ

H ſmegmata ex ſtaphide ſylueſtri,pyrethro,pipere,ac alcyonio, pari vel impari modo,prout videbitur , coniectis. Quòd ſi teneram carnem habeat æger,iridis,& cyperi, & herbæ ſabinæ aliquid his admiſcebis,aut farinam aliquã

veluti erui,aut fabarum,aut cicerum.Quòd ſi etiam odoratum reddere velis pharmacum,caſiæ quippiam & phylli ac amomi adde: ſi verò durius contingat curandum corpus,ex pumice addes atque adarce. Poſtremùm autem phœnigmis ex ſinapi conſimilibúſque vteris,corpore prius vniuerſo à ſuperfluis humoribus repurgato: ne videlicet vehementia caloris alia attrahat recrementa, durioremque reddat ipſum locum.

De ſplenicorum vſtione, Cap. XII.

QVòd ſi prædicta auxilia irrita ſint, inefficacitérque adhibeantur,ad vſtionis patrocinium confugere oportet,ita vt vel per cauteria vel pharmaca cruſtas inuramus,& multo tempore ſaniem effluere ſinamus: corpore tamen prius per venæ inciſionem & purgationem euacuato. Etenim quum ferè in totum vitiatis humoribus ſplenici ſint referti,& non præeuacuetur vniuerſum corpus,maligna vlcera ex cruſtis fieri conſueuerunt.

Diæta ſplenicorum, Cap. XIII.

POrrò diæta ipſorum ſplenicorum,tempore inflammationis ſimplex ſit,& quæ facilè concoquatur.velut eſt alica lota, & ptiſanæ ſuccus, panis madefactus. ſi verò inflammatio diutius remoretur, etiam auicularum carnes eis concedendæ,& piſces petroſis aquis degentes. Vbi verò ſcirrhus ſit perfectus,diæta attenuatoria exhibeatur, & acrium rerum comeſtiones per interualla. propriè autē ſplenicis cōuenit capparis comeſta ex aceto mulſo. Vinū ſit nō valde vetus,quod aqua permiſceatur, in qua ferrum ſæpe ignitū ſit extinctū. Plurimum autē fiduciæ in exercitamentis ponendū,quibus ante cibum vti cōuenit,corpore ſuperfluitatibus non abundante. Ex eorū autem genere ex ſuperabundanti faciunt deambulationes & curſus.& noui ſanè aliquos,qui ex his ſolis ab omni affectione ſint liberati. Geſtationes etiā omnes cōueniūt: propriè autem quæ fit in equo. Manifeſtum autē eſt quòd vociferationes quoque opportunæ &in tēpore aſſumptæ eis ſummè opitulantur.

Cura eorum in quibus ſplen frigida:venter verò calida affectione laborat, Cap. XIIII.

COgnitu verò neceſſariū eſt, quòd in aliquibus ſplen frigidam intemperiem habet,& ob id calefacientibus opus habet:venter autē bile agitatur,& contrariā ſpleni ſuſtinet intemperiem:aut etiam citra priuatā affectionem,ex meatu qui bilem ſuſceptat, flauā bilem aſſumit: & abſque hoc etiam, ſæpè ob ægram concoctionem & cibotum in ventre corruptionē ſplen afficitur.Etenim aliquando quum frigiditatis ſenſus cum grauitate circa ſplenē percipitur,venter biliosum vomitū reiectat:tūc equidem difficilis cura nobis inſtat,& quæ difficulter procedit:nimirū ſplene caloris fotū expetente:ventre autē atq; etiam vniuerſo corpore refrigeratione indigente, atque id vno &eodem tēpore.Quò igitur quantum poſſibile eſt vtriuſque membri affecti effugiāt læſionē,pro virib⁹ conabimur vt eos à triſtitia & cura,iráq; &vehemētibus motibus, multa item inedia ac cibi auerſatione auocemus, ſimúlq; per ea quæ citra moleſtiam purgant pharmaca, biliosum humorem euacuemus: os verò ventris firmemus ac corroboremus,nequid eorum quæ ex reliquo corpore ad ipſum influunt, ſuſceptet. Cæterùm corroboratio ipſius per ea quæ difficulter corrūpuntur cōtingit,de quibus in ſecūdo mētionē fecimus Sermone. Suffecerit autem ipſis exhibitio modici panis cū oliuis albis aut colymbadibus appellatis, citra potum,. ſi balneum & prandium differant,ne bilis efferatur. melius autem eſt ſi priuſquam bilis efferatur,ieiuni lauent. In prandio cibi eis præbeantur tum quantitatis tum qualitatis moderatæ: verùm vt ſplen illæſus permaneat,conuenit primùm boni ſucci & actu calidos præbere, ac deinde poſtremùm tum actu tū potentia frigida porrigere,veluti lactucam & frigidum potum,ac ſimilia.non frigida enim frigidis præſubſtrata,ſplenem illæſum ab iis quæ poſtea ingeruntur frigidis, conſeruant, ex quibus os ventris corroboratur, & calida ipſius intemperies corrigitur. Optimum igitur fuerit poſtremùm omnium mala Punica, aut etiam alia,aut pira,aut quædam quæ ſtomacho grata ſunt acceptare:atque eodem omnino modo etiam cœnam inſtituere.Conuenit etiam per ea quæ forinſecus imponūtur hoc modo affectis opitulari. Refrigerant autem ventrem citra nocumentum forinſecus impoſita,oleum melinum & roſaceum:cerata item ex iiſdem apparata, modica maſtiche admixta, aliquando etiā oleo addito omphacino. calidus itaque venter per prædicta lenitur. Ad ſplenem autem calefacientia adhibēda ſunt, qualia ſunt epithemata polyarchia appellata.

Cura ſplenicorum quos tuſsis infeſtat, Cap. XV.

QVòd ſi tuſsicula ſplenicū infeſtet, ſintque eiuſdem generis affectiones circa vtraque viſcera: veluti ſi contingat & ſplenem & pulmonem eodem tēpore craſsis ac viſcoſis humoribus,aut aliquo alio frigido morbo detineri,tunc ſanè podagricum pharmacum ex oſsibus cōſtans,vehementer vtile tum ſplenicis tum eo modo tuſſientibus exiſtit, & antidoti quæ ei ſimiles habētur. Si quidē igitur ſimiles cōtigerint affectiones,ſimilia remedia adhibere oportet:vbi verò diuerſæ erunt affectiones,diuerſis pharmacis vtendum eſt.vtpote ſi ſplen à craſſis & viſcoſis humoribus & frigidis liquoribus afficiatur: tuſſis autem à tenui & acri deſtillatione contingat,ſi modò poſſibile fuerit & deſtillatio non vrgeat vehementer,à pharmacis fluxum condenſantibus abſtinere conducit,veluti eſt quod ex papaueris capitibus conſtat,itémque ex ſeminibus paſtillus,& quæ his ſimilia exiſtunt. Vehementiore autem & acriore exiſtente deſtillatione, & quæ periculum exulcerationis pulmonis minetur,vtēdum quidem ex papaueris capitibus confectione. verùm ſpleni epithemata attenuatoria imponantur. Atqui niſi magna impēdeat neceſſitas,ea quæ ſtupefaciunt vitanda: capiti autem aliquis ex ſeminibus paſtillus, cum aceto roſaceo ad ſtrigmentitiam craſſitudinem redactus imponatur. præſtant autem ex ipſis in hoc præſertim vſu,hi qui crocei appellantur. cum aceto enim & roſaceo oleo triti, & ad ſtrigmenti ſpiſſitudinem redacti, lanáque conuoluta excepti, ac ſincipiti impoſiti,tenuitatē deſtillationis inſpiſſant,ſimúlque exurentem & acrem in capite qualitatem refrigerant,tuſſes ſedant,& ſomnum ſuauem inducunt.Poſt hæc autem theriace per opium recēs apparata in potu accepta, tuſſientibus quibus ſimul ſplen affectus eſt,auxiliatur.

Cura eorum quibus ſplen in magnitudinem excreuit, ſimúlque durus exiſtit, Cap. XVI.

QVidā ex ſplenicis immodicè auctū ſplenem habēt, vt nō ſolùm hepar & inguina cōtingat,ſed & ob ſoliditatē attollatur, vitaléſq; cordis vires maximopere lædat,ac imbecillitatē inducat, vtq; ex eo vniuerſum refrigeretur corpus, ipſúmq; adeò hepar tenuiſſimū & aquoſiſſimū in ipſis fiat,& eiuſmodi quoq; ſanguis. Horū ſanè qui hoc modo ſunt affecti,curā recuſare oportet. quòd ſi cogamur tamē,à dubiis & hebetibus remediis auſpicabimur,periculo eis incūbente prædicto.verùm neque intra corpus ſumendū,neque forinſecus adhibendū vllū aliquod vehemēs pharmacū offeremus:neque euacuationē etiā coaceruatim faciemus,ſed paulátim & per ſimpliciorum medicaminū vſum. Cæterùm tū per os exhibitis, tum foris admotis,& quantū poſsibile fuerit cōuenienti diæta,virium imbecillitate refocillata,ſi in melius proficere ipſos videmus, fortioribus omnino remediis vtemur,ita tamen vt ſenſim aucta ipſa apponamus.

De ictero,ſeu morbo arquato,ex libris Ruffi & Galeni, Cap. XVII.

ICterus à ſimilitudine ad animalculum,quod ictis, *id eſt uiuerra* appellatur,nominatus eſt:eſt autem muſtella ſylueſtris,quæ auricolores oculos habet. Verùm icterus morbus biliosi humoris circum corpus effuſio eſt, ob ſecernentis eum facultatis debilitatē,quæ eum ſegregare & ad proprios excretionis locos demittere non valet. Errare autem eos credendum eſt qui hepatis affectionem in omnibus ictericis adeſſe putauerunt. conſpicitur enim ſæpe, quum hepar nihil malè eſt affectum,flauæ bilis ad cutem effuſio facta in iudicationibus morborum. Conſpicitur etiam citra febrem aliquando ſanguis in bilem exagitatus,per corruptionem videlicet aliquam peregrinā:qualis

rem diſſeminat,vt inſtar ſpongiarum aut papyri vniuerſa caro permadefacta appareat: atque ob id totū corpus ſimiliter vt ilia intumeſcit,ac mortuò ſimile euadit. Communiter autem omnis hydrops ſpirādi difficultatē,& tumorē & grauitatē,& vitiatū colorē inducit: ex virore nimirum albicantibus ægris.faſtidiunt etiam cibum potū autem largiorem plurimi appetunt, maximè qui ex aſcite laborāt.Etenim humor qui in locis detinetur,ſalſus eſt & putrefactus.quare & ſitis & febris augeſcit: ferè enim intotum plurimi ex hydropicis febriunt. Conſequitur autem aqua intercus omnes morbos qui habitum corrumpunt:vna eſt enim ad hydropem aptitudo,coagmentatæ corporis miſcellæ demolitio & ruina. Contingit autem hæc aut ob ſuperexcellentem hepatis frigiditatē, aut ob aliqua alia membra vehementer refrigerata, quæ hepar in eandem diſpoſitionem deducere valent:citra enim hepatis refrigerationem, impoſſibile eſt aquam cōgelari,& aliquem in hydropem incidere. Coafficitur autem hepar ſpleni refrigerato,aluóque & inteſtinis, maximè iis quæ iuxta ieiunum inteſtinum ſunt,pulmonique & renibus,ac ſepto tranſuerſo.Congregatur etiam ex immodica hæmorrhoidum euacuatione, aut ex fluxu muliebri, aut ob menſtruorum retentionem,aut ob aliam quandā magnam vuluæ affectiōnem.In his enim omnibus nullum præter naturam tumorem hepar habere cōſpicitur, & tamen aquæ inter cutem morbo corpus apprehenditur,ex ſola refrigeratione hepate in his in principio affecto: pòſt verò aliquando & durum fit,quod palàm in illis videre eſt,qui ex intēpeſtiua frigidæ aquæ potione, hepar aceruatim refrigeratum habent,vt ſtatim aquæ ſuffuſionē operetur,priuſquam ipſum in ſcirrhoſum tumorē eleuetur.Iis autem qui ex frigidæ potu aquam inter cutē incurrerunt,vehementes ciborum appetitiones fiunt,propter oris ipſius ventris frigiditatem.Multi autem & à podagra & coxendicum dolore vexati, in aquā inter cutem inciderunt.Frequentiſſimè autem eos qui cibum nō ſentiunt,& malo corporis habitu præditi ſunt,itémque ab arquato infeſtatos,hydrops conſequitur,cœliacam item affectionem & dyſenteriam.Nouimus etiam quoſdam qui ex recta ſpiratione quam orthopnœan vocant, in aquam inter cutem ſunt deducti. Cæterùm huic affectioni non minus fœminæ quàm viri fiunt obnoxii:pueri verò vt plurimùm ab hydrope ſarcite apprehēdūtur.Eſt autē tympanites omnino periculoſus, minus eo aſcites: adhibetur enim in eo pertuſio ſiue pūctio,quam paracenteſin *Græci* appellant,& reliquis quoque remediis promptius quàm ille obedit.Sarcites quoque aliquando curabilis fit per ea quæ cuti adhibentur,humorem detrahentia ac reſiccantia pharmaca. Omnes autem inueterati hydropes & qui iam habitum corrumpunt,ſunt periculoſi.Fiunt etiam aliquando bullæ inter peritonæon pelliculam & inteſtina, figura veſicæ ſimiles & ſeroſum humorem continentes: hæ ipſæ ſanè per fluctuationes quaſdam inæquales deprehenduntur:nimirum proprium locum ſecundum lineamenta quædam diſtributum,ac velut circumſcriptum,ipſo humore tenente.

Aſcitæ ac tympanitæ hydropis cura, Cap. XXI.

QVVM itaque difficilis ſit,quemadmodum prædictum eſt,aquoſæ affectionis cura,plurimo artis auxilio opus habet.In iis igitur qui febricitant hydropicis,febre intermittente,curam faciemus: itaque cataplaſmata ex farina ordeacea,althææq; ac caricis,ipſis adhibebimus: ita vt in tympanite quidem,magis ex ſeminibꝰ flatus diſcutientibus commiſceamus:in aſcite verò,magis ea quæ euacuant humorem. Cæterùm poſt principium efficaciora ſunt cataplaſmata quæ pro ordeacea fabaceam farinā ſuſcipiunt,itémque eruinam,cuiuſque parem mēſuram. coquuntur autem cum muria aut aceto mulſo.Præſtat etiam loliacea farina cū caricis,& abſinthio, hyſſopóque & origano ex aceto mulſo:item bulbi cum melle: aut armentariæ bouis ſtercus ex poſca ſiue aceto mulſo:habeat autem quartam partem ſulphuris viui inſperſam.admirandum hoc eſt, ac minimè prætereundum. Valet & caprinum ſtercus in pueri incorrupti & venerem nōdum ex-

A perti vrina impoſitum:humorem enim per vētrem euacuat.Valet & lupini farina,aut hederæ folia trita & vino decocta:aut ficuum partes duæ cum cupreſſi coma,& nitro:aut lens paluſtris in figulino vaſe deſiccata, trita & impoſita:aut cochleæ crudæ cum carne ſua tritæ impoſitæ: non enim priuſquam humor deſiccetur diſcedunt:aut alumen plurimum ſeuo caprino exceptum impone: aut caricas,nitrum,caſtoreum,marrubium,aut filicem in pila contundito,& raphanos donec colliqueſcant coquito: deinde ſimul terito,& farina ordeacea adiecta, cataplaſmatis modo imponito. B Cataplaſma optimum ad aſciten: Lathyridum partes tres,ſquamæ æris partē I.radicis chamæleontis partes tres, coquantur in aceto mulſo in quo adeps taurinus ſit præliquatus. Aliud optimum ad aſciten: Stercoris columbini partem I. ſtercoris caprini tantundem, buphthalmi herbæ tantundem,aut leucanthemi.hæc tuſa in acerrimo aceto ac melle coquantur.

Aliud. Salis foſſilis partem I. ſalis Cappadocici partē vnam,lathyridum contuſarum partes tres, coquantur ſimul aqua marina aut ſulphurulenta. optimum eſt hoc C pharmacum: ſenſibiliter enim videbis materiam euacuatam,& tumorem diſcuſſum. Aliud. Rhois quo tinctores coriorum vtuntur,ſextarium I.pollinis frumentacei aut loliacei,aut farinæ fabaceæ ſextarium I.thuris quadrantē,aluminis ſciſſi quadrātē,imponito cū aceto mulſo hydropicis,ſplenicis,dyſentericis,ac cœliacis. Aliud.

Radicis cucumeris agreſtis vnc.XVI. ficuum pinguium vnc.XVI.radicis althææ vnc.XVI.Radicem vnamquanque per ſe tundito ac cribrato:ficus verò cum vino coquito,ac probè terito,ſiccáque trita inſpergito:vtitor.per aluum e- D nim humorem educit. Aliud. Elaterii,ſtaphidis ſylueſtris,ſucci hyſſopi,fellis taurini,ficuum. omnia in mortario tūdito,ſubigito,ac vtitor.Poteris & prædicta in ſecundo Sermone cura vti,de diuerſis videlicet terræ differentiis. Cataplaſmata quæ magis ad tympaniten faciūt.

Farinæ fœnigræci,farinæ ordeaceæ,virgultorum rubi, comæ abſinthii,foliorum rutæ,ſeminis apii,cumini, ſiſonis aut liguſtici,mellis & vini & olei. Aliud, ad hydropicos inflatos: Panis contuſi ſextarium vnum, cumini ſextarii quartam partem,ſampſuchi quadrantē, pyrethri ſextantem,euphorbii vnc.I. Cum vino mulſo vniuerſam E ſpinam & aluum vſque ad mamillas & pudenda contegito,alterníſque diebus ſoluito,atque id quinquies aut ſexies facito.ego pro euphorbio ſtruthion conieci. Vnguentum Apollonii: Stercus accipitris cum ſylueſtris braſſicæ ſucco aſſiduè illinito.mirificè facit:verùm meliꝰ fuerit ſi aquilæ ſtercus admiſcueris. Aliud. Laterem diligentiſſimè inſtar vaſis figulini aſſatum,cum hyoſcyami aut plantaginis ſucco terito,& quamcraſſiſſimè ad ſolem frequenter illinito. Vnguentum ad hydropicos:

F Radicis cucumeris ſylueſtris,radicis bryoniæ, vtriuſq; libras duas,ſtaphidis ſylueſtris ſeſcuncem,nitri ſeſcuncē, olei lib.I.aquæ marinæ ſextarium vnum.Quòd ſi nō adſit aqua marina,pro ea muriam coniicito, reſinæ à nauibus vnà cum cera deraſæ(apochyma *Græci* appellant)libr. tres.Radices tenuiter contundito.nitrum & ſtaphidem terito,& per triduum madefacito:deinde vſque ad aquæ cōſumptionem coquito, percolato, & apochyma adiicito, quo liquefacto vtitor,ex eo ſæpe illinens tumorem.

G Epithemata hydropica, Cap. XXII.

ASclepiadæ.Epithema hydropicis valde commodum quod adiacētem humorem abſorbet:quo etiam priuatim,inquit Archigenes, vtor. Farris Cluſini appellati mola triti ſextarios duos,floris lapidis aſii ſextariū I. (alii autem duos habent)mannæ ſextarium vnum, diligenter terito,& adipe ſuillo veteri probè ſubacto,& per noctem in vino macerato,excipito.Eius autem quantitas tanta ſit quāta ad hoc vt ad tactum molle reddatur, pharmacum, ſuffecerit. Aliud. Seminis rutæ ſylueſtris quod beſaſa H & harmala quidam appellant,contuſi & cribrati ſextariū vnum,mānæ ſextarii dimidium,adipis ſuilli veteris quātum ſufficit,vt prædictum eſt apparato. Aliud, cui teſtimonium præbet Oribaſius. Fœnigræci trientem,farinæ ordeaceæ quadrantem,ſtercoris columbini trientē,

reſinæ pinus ſiccæ libram vnam,picis libram vnam,ceræ libram vnam, axungiæ veteris libras duas : quæ eliquari poſſunt eliquato,& ad alia in mortario contuſa & cum aceto trita affundito. Aliud ex farinis epithema: Picis ſiccæ libras duas,reſinæ pinus libras quatuor, ceræ libras tres,olei veteris libram vnam,farinæ tritici,ordei, fœnigræci,baccarũ lauri,aniſi,ſalis, farinæ radicis chamæleõtis nigræ, ſingulorum beſſem, vini auſteri ſextarium vnum,apparato vt prædictum eſt,ac vtitor.Facit & ad hepaticas diſpoſitiones.Ego autem, inquit Aſclepiades, & chamelææ quadrantem adieci,& pro triticea farina,irinã admiſcui. Pharmacum quod omnem tumorem generoſè reſiccat: Cimoliæ quadrantem, ceræ quadrantem, olei quadrantem, ſalis vnc.i.reſinæ à nauibus cum cera deraſæ drach.centum & ſexaginta,farinæ fœnigræci drachmas viginti,foliorum braſſicæ viridium quincuncem. liquefacta reliquis tritis in mortario affunde. Aliud epithema valde pulchrum: Stercoris caprini ſextantem, ſtercoris bubuli ſextantem,ſtercoris columbini ſextantẽ, farinæ fabaceæ ſeſcuncem,calaminthæ,ſalis nitri,ſeminis apii,ſeminis dauci,ſeminis fœniculi,cumini, cuiuſq; vnciam vnam,panis aridi quadrantem,mellis ſeſcũcem, terebinthinæ quadrãtẽ.vtitor. Epithema ex ſtercore caprino ad hydropicos,qui hepar induratũ habent,apparatum: Olei cyprini,aut ſi hoc non adſit,vetuſtiſſimi libr. tres,ceræ libras duas & dimidiam,ſtercoris caprini beſſem,baccarum lauri decorticatarum beſſem, iridis beſſem,terebinthinæ libram vnam,ſinapis,nitri,cyperi, pyrethri, ſeminis raphani, corticis radicis capparis, cuiuſque quadrantem,medullæ colocynthidis vnciam vnam, fœnigræci vnciam vnam. Aliquãdo quidem arida liquefactis inſperguntur:aliquando verò aceto prius ſubiguntur. Ego autem,inquit Aſclepiades,colocynthidis ſextantem adiicio.Quòd ſi aluus fluat,omnino colocynthidem amoueto:ſtercus autem caprinum,ſi quidem aridum ſit, tunditur & cribratur:molle autem & recens aceto dilutum teritur. Malagma,quo Eras vſus eſt:quod imponẽdum eſt,neque prius amouendum quàm ſua ſponte decidat: Viſci libr.i.lapidis aſii ſeſcuncẽ,calcis viuæ quadrãtem,olei cedrini libram vnã.viſcum & oleum ad calidũ ac feruentem cinerem coquito,inſperſiſque aridis tritis, remollito,ac vtitor. Aliud. Caricarum pinguium libras ſex aut tres,ſpumæ nitri libram vnam, origani librã vnam,ſulphuris viui quadrãtem, cochlearũ Aphricanarum libram vnam.Arida contundito & cribrato,ac ficis cum carne cochlearum contuſis excipito, & melle cocto ſufficienti adiecto,vtitor in linteolum infartis. Aliud.

Radicum braſſicæ tenuiſſimè tritarum libram vnam, calcis viuæ lotæ libram vnam,elaterii quadrantem, axũgiæ veteris libras tres,ad formam malagmatis reducito, & in linteolum infarcito,ac per omnem aluum imponito,alterniſque diebus ſoluito.vrinam prolicit. Malagma ipoterium inſcriptum.Pharmacum accommodatum, ac proſperi ſucceſſus,cuius periculũ feci, inquit Philagriꝰ, in hydropicis,ſplenicis,& affectionibus inueteratis:deprimit enim tumorem. Reſinæ pinus torrefactæ lib. iiii. ceræ lib.ii.picis lib.ii.aluminis liquidi,nitri rubri,ſulphuris viui,mannæ,cuiuſque libram vnam,aloes ſeſcuncem, pyrethri,ariſtolochiæ,ammoniaci,bdellii,amomi,cardamomi,viſci probè ſubacti,myrrhæ,radicis cucumeris ſylueſtris,ſucci ſycomororum,cuiuſque quadrantem,olei libras tres,aceti ſeſqui ſextarium: quemadmodũ moris eſt apparato.arida aceto diluuntur. Malagma ex baccis lauri aridis,ad hydropicos & ſplenicos.omnem duritiã diſſoluit,abſceſſus in profundo ſitos abſorbet: Ceræ,reſinæ pinꝰ,picis brutiæ ſiccæ, nitri rubri,baccarũ lauri aridarũ, ammoniaci thymiamatis, adipis vitulini probè ſubacti, ſingulorum lib.i.Arida contundito, ac per tenuiſſimum cribrum excutito:quæ verò eliquari poſſunt liquefacito, eiſque arida inſpergito ac vnito,deindéque ammoniaco cum aceto diſſoluto affundito.ego etiam nitrum cum aceto diſſoluo. Emplaſtrum tonſoris appellatum,ad ſplenicos & hydropicos.hoc tonſor ex Bithynia vſus, multos à coxendicũ dolore in totũ liberauit. Picis ſiccæ lib.iiii. ceræ lib.ii.reſinæ pinus lib.i.farinæ fœnigræci,pollinis ra-

A dicis herbæ chamæleõtis nigræ, cuiuſque beſſem, cumini tenuiſſimè triti triẽte.apparato,& vt dictũ eſt, vtitor.

Emplaſtrum pardalis appellatũ,Andreæ. Pharmacũ inueteratis hydropicis proſperè accõmodatum: Grani cnidii depurati,rhois rubri,ſpumæ nitri,ſalis ammoniaci,ariſtolochiæ tenuis, maximè corticis: radicis cucumeris ſylueſtris,terebinthinæ,cuiuſque drach.iii.piperis cõmunis,piperis longi,ammoniaci thymiamatis,iridis, bdellii,thuris,cardamomi,xylobalſami,caſiæ, myrrhæ, amomi,adipis taurini,adipis caprini,reſinæ pinus ſiccæ,cuiuſ- B que drach.x.ceræ ſeſquilibr.viſci probè ſubacti ſextantẽ, vnguẽti irini aut potius fæcis ſeſcuncẽ, ſucci ſycomororum ſextãtẽ,ſi haberi poſſit.Cerã,reſinã,adipẽ caprinũ, liquefacito,refrigerato,& cerati modo læuigata ac contecta aſſeruato: bdelliũ autẽ & ammoniacũ & ſucci ſycomororũ ſextantem,præcedenti die in vini quincũce macerato, ſequentique in ſole terito, & cõiecto in mortariũ cerato,bdelliũ & reliqua cũ eo adiicito,& diligẽter tundito:deinde arida trita paulatim addito, & per biduũ tuſa in dẽſã pelle recõdito,nequid inde trãſpiret.Quidã autẽ C hyſſopi dr.iiii.addũt,& irinũ largiꝰ affũdũt,quo modo vſus eſt Eras Cappadox & Aſclepiades.Facit ad multas & varias affectiones.facit ad hepaticos,ſplenicos,ſuppuratos,& arthriticos,podagricos,qui à calefactoriis iuuantur, è coxendicum dolore laborantes,pleuriticos, præcordiorum affectiones,& omnia quæ concalefactione opus habent. Vtere & ad ſtrumoſos,emplaſtro ad ſtrumæ magnitudinẽ facto & impoſito:ſuppurat enim,perforat,rumpit, eadémque attrahit,& cicatricem inducit. Conducit & ad oſſa contrita.educit ſpinas,& omnia in profundo fixa. fa- D cit & ad ſuppuratos præclarè,& ad omnes duritias internas:inflammationes autem internas eadem die ſoluit.vtitor & ad tubercula. Diſſoluit & cãcerata & panos.prodeſt conuulſis & à ſcorpio percuſſis:ſummè autem hydropicis confert.Quòd ſi & ad laſſitudinem neruorum atque dolorem leniendum vti velis,ad vnam emplaſtri partem,irinum,nardinum,cyprinum,ſuſinum,butyrum, lentiſcinum,adipem,œſypum, mel, ſingulorum æquales partes miſceto,& ad ſolidi ſtrigmenti craſſitudinem redigito, ac vtitor.Epithema hydropicis,ſplenicis.abſceſſus & furũ- E culos ſanat.humores in profundo & in articulis reſiccat. hydrocephalis,*hoc eſt, quibus aquoſus humor in capite conſiſtit*, itémq; quæ hydrocele,*id eſt herniæ*,appellatur, pro glutino exiſtit.prodeſt & hemicraniæ.tubercula quoque atheromata ac ſteatomata *Græcis* à ſpicarũ (ſiue vt alii volũt) pulticulæ,itémq; pinguitudinis in ſe cõplexu appellata curat.

Nitri,chalcanthi,ſalis,ſpumæ nitri,cuiuſque quadrantẽ, ceruſſæ ſeptũcẽ,ceræ ſeptũcẽ,olei lib.i.in æſtate autẽ dextãtẽ.Oleũ cũ ceruſſa donec non inquinet amplius,coqui- F to,cerámque eis adiicito:qua liquefacta,reliqua in mortario terito,ac ad mellis compagem redigito, eíſque cocta infundito,ac vtitor. eſt enim experimento cognitum.

Malagmata quæ euacuant humorem,ex libris Aſclepiadæ, Cap. xxiii.

GRani cnidii repurgati drach.x.medullæ colocynthidis drach. octo,ſucci cyclamini ſicci drach.xvi. ſcãmoniæ,elaterii,piperis albi,myrrhæ,cuiuſque drachmas quatuor,polypodii drachmas octo, abſinthii drach. xvi. amurcæ drach.xvi. fellis taurini drachmas xvi. ſagapeni drachmas octo,cerati cyprini quantum his excipiẽdis ſa- G tis eſt. ſufficiunt autem ceræ dextans,olei cyprini vnciæ xviii.hæc in linteolo infarta pectini ac lumbis imponito, ita vt os ventris cuſtodias illæſum.Summè prodeſt,inquit Archigenes,adeo vt quidam hoc ſolo ſe hydropicos ſanaturos confidant. Aliud,quod largè cit vrinam, totíque affectioni opitulatur: Radicis cucumeris ſylueſtris, radicis chamæleontis,ariſtolochiæ longæ, corticis radicis rubi ſicci,ſingulorum libram vnam,æruginis vermiculatæ,recremẽti plumbi,aluminis ſciſſi,ſeminis apii, ſulphuris,acori,aſari,petroſelini,nardi Celticæ,cardamomi, ſin- H gulorum trientem,ceræ libras duas, terebinthinæ liquidæ,picis brutiæ,adipis taurini,cuiuſque libram vnam.apparato,& imponito vt prædictum eſt. Aliud. Veratri nigri,piperis,fellis taurini,ſingulorum æquale põdus melle cocto excipe,& vtere vt dictum eſt.

Epithemata quæ poſt euacuatos humores adhibita pro glutino ſunt, Cap. XXIIII.

MEllis libras duas, myrrhæ ſextantem, thuris vnciam vnam. mel vſquequo viſcoſum fiat, decoquito: eique myrrham ac thus tenuiſſimè trita adiicito, ſimúlque ſubigito, & ſpongiæ nouæ infarta per omnem aluum imponito colligatóque, cute quodammodo conſtricta, & tertio die ſoluito. Aliud. Thuris drach. octo, gummi drachmas octo, roſmarini herbæ exiccatæ drach. x. mellis lib. II. apparato vt dictum eſt: ſimiliterque vtitor poſt euacuatos humores. Aliud epithema, quod poſt humorum euacuationem, toti affectioni ſe opponit: Lapidis aſii ſextãtem, farris mola triti vnciam vnam, thuris trientem, chamelææ contuſæ & cribratæ drachmas quatuor, adipis ſuilli veteris quantum ſufficit: vtere vt dictum eſt. Emplaſtrum Magus appellatum: quod quidam etiam Hepheſtiadis nomine inſigniunt. facit ad ſinus, & fiſtulas cõglutinat, ac reſiccat præter opinionem. Egregium cenſetur & ad hydropicos & ad herniam, hydrocelen appellatam:

Spumæ argenti ſeſcũcem, lateris furno aſſati ſeſquilibr. ſcoriæ argenti, quæ helcyſma *Græcis* appellatur, libram vnam, olei libras tres, ceræ ſeſquilibram, ſucci coriãdri ſeſquiſextariũ. alii ſextarii dimidiũ accipiunt. Oleum, ſpumam argẽti, helcyſma & laterem tenuiſſimè tritum, itémque ſuccum, donec amplius non inquinet decoquito, deinde ceram liquefacito, & percolatam adiicito, ac vnitis vtitor. quæ difficulter aliâs ſanantur, ad cicatricem perducit. Præſtat autem arida prius contundi, & cum ſucco in mortario teri, ac deinde decoqui. Quidam autem pro cera pentatheton pharmacum coniecerunt, & ad hydropicos vſi humorem reſiccarunt. Epithematis igitur perſeuerantius & promptius vtimur, ſi abſit febris: quòd ſi febres ſint coniunctæ, per interualla quædam aſſumuntur. Cæterùm ad tumores crurium hydropicorum, panẽ madefacere oportet, terereque ac ſale tenuiſſimè trito admixto, illinire ac quatuor horis ſinere. Quòd ſi aquoſus humor defluat, ſpongia mundare, ac panniculo veſtis detritæ extergere, oleóque myrteo, aut melino, aut lentiſcino inungere.

Aquam ducentia remedia, hydropicis valde commoda, Cap. XXV.

SMilacis quæ iuxta aquas in ſepibus reperitur, ac ſiliquas producit, quemadmodum hortenſis ſmilax quæ lobia appellatur, huius foliorum ſuccũ ſextarii vnius mẽſura accipe, & ad tertias decoque, indéque cyathum vnũ bibendum præbe. Aliud. Smilacem accipe, & donec flacceſcat, in aqua decoque: deinde vnà cum decocto folia ipſa tere vſquequo ſuccus inde exprimatur: & ex eo cyathum quotidie bibendum præbe donec ſanetur: in iis autem qui perfectæ ſunt ætatis, plus omnino exhibẽdum eſt. Aliud quod aquam ducit: Seminis cnici drach. IIII. aloes vnciam vnam, grani cnidii ſcrupulos ſex, ſcammoniæ ſcrup. tres, cum ſucco ſcorpiuri cæruleum colorem habentis catapotia informato, & ex eis iis qui iam primùm inciderunt ſcrup. tres exhibeto: quibus autem in tumorem malum proceſſit, ſcrup. ſex, ieiunis.

Quæ ad ciendam vrinam hydropicis bibuntur, Cap. XXVI.

POrrò toto curationis tempore, aliquo iſtorum potuũ vtendum erit: Cancri fluuialis decorticati interioris exiccati, manibus ac pedibus auulſis, lib. I. aſari libram vnam. In aqua permiſce ex ipſo flumine vnde cancri ſunt extracti, ac bibendum præbe: aliquando pro aſaro, opobalſami par pondus coniicitur. Aliud. Corallii drach. vnam, aluminis ſciſſi drachmam vnam, cum calaminthæ ſucco aut decocto in paſtillos digerito, & ex ipſis obolum vnum cum calaminthæ decocto bibendum præbeto. Summè, inquit Archigenes, & nephriticis conducit. Laueris item decoctum exhibeto, idémque lauer edendum dato, aut trifolii bitumẽ olentis drachmam vnam ex vino, aut iunci odorati, aut nardi, aut aſari, aut phu, aut mei decoctum, aut corticis radicis ari, aut ipſius radicis drachmam vnam ex vino, aut ſeminis viticis drachmam vnam ex vino, aut radicis bryoniæ conciſæ decoctum,

A aut anagallidis cæruleæ ſuccum per ſe, aut arnogloſſum ab aridorum ciborum comeſtione quotidie paucũ comedendum præbe, ita vt inde reliquo cibo vtatur: aut ſeminis hyperici drachmam vnam ex vino, aut cicerum decoctum, aut ſquillinum acetum aſſiduè ſorbeant. Etenim ex eorum numero quæ citra grauitatem vrinã ciẽt, eſt ſquilla aſſata delincta ex melle: aut ſquillam aſſatam terito, eique farinæ erui albi par põdus admiſceto, ſiccato, ac drach. vnã dato: aut ex vino polium, aut ſampſuchum ex vino decocta bibenda præbe. Egregiè etiam commo-
B dam myurum herbam perhibent, quæ folia alimo ſimilia habet, verùm per terram ſtrata eſt, ac velut corymbos in ſummo oblõgos habet: hanc itaque decoctã aſſiduè bibendam præbeto. experimento conſtat. Aut herinaceum terreſtrem excoriato, eiúſque carnem in ſole exiccato, ac drach. vnã ex vino tritã præbeto. Præter opinionem etiam faciunt vermes terreni cocti triti ex vino potati. Eſt & compoſitum pharmacum quod vrinam ciet ipſis conuenientiſſimum, hocce: Carpobalſami, ſpicæ nardi, caſiæ, cumini, radicis dulcis, hyperici, floris iunci odorati, aſari,
C amomi, dauci, ſmyrnii, petroſelini, calami aromatici, piperis, ſeſelis, ſpõdylii, omnium æquale pondus. conducit etiam vnumquodque per ſe. Oribaſii pharmacum aquam ducens: Salis ammoniaci drachmam vnam, maſtiches drachmas duas, euphorbii drachmam vnam. hæc pro vna vice dantur: eſt autem ex fortiſſimis remediis.

Potiones aquam ducentes, ex Aſclepiade. Cæterùm per interualla longiora vti conuenit pharmacis aquam ducentibus. nam incommodus eſt aſſiduus eorum vſus:
D vtpote qui vires ipſas diſſoluit. Similiter autem & iis quæ vrinam cient, per modica interſtitia vtendum eſt. Ducũt autem aquam, quemadmodũ conuenit inter Eran, Dioſcoridem, Aſclepiadem, & Archigenẽ, hæc: Radicis ſtruthii decoctum, polypodii decoctum, corticem radicis tithymalli characitæ appellati, contuſum & cribratum ſcrupulorum quatuor pondere in vino per integram noctem macerato, ac manè vinum ipſum bibendum præbeto. e ueſtigio enim aquam educit. Aliud. Radicis cucumeris ſylueſtris contuſæ & cribratæ obolos duos in vino
E adſtringente per triduum macerato, ac per dies tres ex ordine præbeto, factóque interſtitio rurſus eodem modo, dato quouſque tumor demittatur. inde enim aquoſitas leniter ſecedit: neque ſtomachum hoc lædit, & vires conſeruat. Aliud, quod multam aquam per aluum ducit. Ex ſolano hortenſi ſuccum exprimito, & quotidie donec perfectè curentur, cyathum vnum bibendum præbeto. Aliud. Salis foſſilis melle ſubacti & aſſati drachmas duas, piperis longi drach. II. conterito, & cum ſucco ptiſanæ totum præbeto. hæc enim eſt perfectum dimenſum.
F Aliud. Radicis vmbilici Veneris drachmam vnam, ſquillæ repurgatæ drachmam vnam. contere, & cum vini mulſi cyathis duobus per horam pro vna vice ieiunis bibendum præbe. Aliud. Euphorbii drachmam vnam, ſalis communis drachmas tres, caſtorei drach. quatuor (alii drachmam vnam habent) contundito & cribrato, dimidiúmque ex aqua calida exhibeto. Aliud. Chamelææ, petroſelini, piperis, æquales partes omnium contundito, & cochlearium ex aqua calida dato. Eclegma ad hydropicos: Seminis ricini ex herba quæ cici appellatur de-
G purati numero grana trigintaquinque, ſpumæ nitri cochlearia duo. probè contrita melle excipito, atque id totum delingendum præbeto, & aquæ mulſæ calidæ cyathos tres, ab eius ſumptione bibendos porrigito. Euacuat adhærentẽ humorem citra læſionem: & purgat aliquando vſque ad dies aliquot. oportet autem ante eius ſumptionem commoda diæta vti. Aliud inexuperabile:

Grani cnidii repurgati drachmas quatuor, lathyridum mundatarum drachmas quatuor, euphorbii drachmas II. aloes drachmas duas, gummi drachmas tres, aqua ſubigi-
H to, & catapotia erui magnitudine formato, ac perfectis ætate ſeptem præbeto, & vini meri immixti cyathos quatuor inde bibendos dato: reliquis autem iuxta virium tolerantiam exhibendum. Aliud Xyſtici ſiue Spiculatoris, ex cuius ſolius vſu ſanabatur: Grani cnidii repurgati

drachmas octo probè conterito, ſquamæ æris drachmas ſex, lapidis magnetis drachmas ſex, ſeminis ricini drachmas quatuor, ſucci ſquillæ mundatæ cyathos duos, mellis cyathos duos. Succum & mel vſquequo cogatur coquito, ac reliquis adiectis catapotia ciceris magnitudine formato, eaque pro viribus exhibeto: ita vt aqua multa ab eorum ſumptione bibatur. Pueris autem vnicum tantùm præbitum ſufficit. Aliud. Æris vſti drachmã vnam, foliorum rutæ drachmam vnam, ſtercoris columbini drachmam vnam, ſalis communis parum. hoc totum cum dimidia hemina vini tenuis præbeto. Aliud potabile, lagenium appellatum, commodum iis quibus venter plurimùm tumet, & reliquũ corpus molle eſt & laxum. Radicis bryoniæ repurgatæ drachmas viginti, myrrhæ drachmas octo, cumini Æthiopici drachmas ſex, aniſi drach. ſex, ſeminis capparis drach. ſex, vini adſtringentis ſextarios duos, paſſi Cretici ſextarios quatuor. Radicem bryoniæ cum reliquis in mortarium conIicito, atque citra myrrhæ admixtionem tundito, omniáque in vas vitreum recondita affuſis liquoribus macerato, & poſt ſeptimum diem percolato, ac myrrham ſimul diſſoluito: indéque cyathos quatuor ante cibum exhibeto, & rurſum interiecta die cyathos quinque præbeto: ac rurſus interpoſita die, cyathos ſex offerito: atque deinde rurſus carnem ferinam aſſatam edendam dato, & vinum auſterum meracius in potu. Aliud pharmacum, quod proſperè accommodatur, & aquam multam per ſedem educit. optimè etiam cit vrinam:

Grani cnidii depurati drachmas quatuor, radicis bryoniæ drachmas quatuor, ſquillæ crudæ mundatæ drachmas decem, cumini Æthiopici drachmas tres, lathyridum drachmas duas, myrrhæ drachmas quatuor, vini adſtringentis ſextarios tres. Arida tuſa per dies ſeptem macerato, ita vt quotidie bene circũagites: deinde percolato, ac diſſoluta myrrha, prima die cyathos tres præbeto, ſecũda duos, tertia vnum. Facta autem purgatione, virium refocillatrice diæta vtitor. Aliud vrinam ciens, aromaticum: Crunion, à torrentis ſimilitudine appellatum, quo vſus eſt Eras & Aſclepiades. Oportet autem purgatiuo quod ei præſcriptũ eſt præpurgare, atque ita ipſum quod vrinam ciet pharmacum exhibere. Purgatiuum autem quod præexhibetur, hoc eſt: Succi tithymali recentis cyathos duos, aloes drachmas quatuor. aloen in ſucco diſſoluito, & in catapotia magnitudine ciceris redigito, indéque duo, aut pro viribus, dato. Porrò vbi probè purgaris, ipſam vrinam ciens pharmacum propinabis, cibo bis aut ter per diem exhibito. cum animaduerſione autem vtaris, & vbi vrinam profluam videris, ne amplius dederis: quod ſi non feceris, vrinam cohibere nequibis. Compoſitio ipſa hæc eſt: Seminis apii drachmas vndecim, myrrhæ drachmas ſeptem, dauci drachmas ſeptem, croci drachmas ſeptem, mei drach. ſeptem, phu drachmas ſeptem, acori drachmas quatuor, floris iunci odorati drachmas quatuor, ſeminis fœniculi drachmas quatuor aut ſex, aſari drachmas ſex, ſpicæ nardi, caſiæ, cinnamomi, ſeſelis, ſabinæ, ſingulorum ſeſquidrachmam, excipe vino odorato, & paſtillos quoſdam triobolares, quoſdam diobolares, alios etiam vnius oboli pondere formato, eóſque pro viribus præbeto. Facit & ad calculo laborantes cum vini diluti cyathis tribus. Aliud vrinam ciens: Seminis fœniculi, cardamomi, radicis eryngii, corticis radicis capparis, cuiuſque drachmam vnam, ſtercoris columbini cochlearia duo, contere, & cum aqua catapotia ciceris magnitudine informa, & quinque ex eis quotidie præbe. Potus hydropicis commodus experimento conſtans, qui tum per vrinas, tum per ventrem euacuat: Caroi ſcrupulos vigintiſeptem, fœniculi vncias tredecim & dimidiam, aniſi ſcrupulos tredecim & dimidium, cumini lati ſcrupulos quinque, mei ſeſquiſcrupulum, iridis ſiliquas tres, mellis ſeſquilibram, vini libras ſex, exhibe mẽſuram mediocrem ieiunis in inſeſſu ſolii balnei præcalefactam. eſt & ſuaue guſtui. Alius potus ciens vrinam, ex cuius vſu inſignem virum tympanite detentum, ſeruatum vidimus, etiamſi à multis medicis iam eſſet de-

A tritus: Ammoniaci thymiamatis ſextantẽ, radicis herbæ lonchitidis ſextantem, petroſelini ſeſquiunciam, calami Indici, coſti, cinnamomi, ſpicæ nardi, piperis longi, myrrhæ ſtactes, ſingulorum vnciam vnam, ſeminis rutæ quadrantem, phu drachmas quatuor, ſtyracis drachmas quatuor, phylli quadrantem, mellis deſpumati quantum ſufficit. Excipe melle, & fabæ Ægyptiæ magnitudine præbe, cum calidæ aquæ cyathis tribus. Aliud valde commodum. ducit vrinam multam, & ad lũborum dolores facit, itémque eos quibus pituita in vniuerſo B corpore abundat, ad pleuriticos, peripneumoniacos, quartanarios, articulorum morbum, ac tetanicos: quibuſdam cum vino, aliquibus cum aceto mulſo, aliis verò cum aqua mulſa. habet autem hoc modo: Ariſtolochiæ, myrrhæ, abſinthii, abrotoni maximè feminis, iridis, cãchryos, ſingulorum drach. quatuor, aniſi, cedridũ, radicis panacis, pyrethri, ammoniaci thymiamatis, cardamomi, ſingul. drach. I. cumini drach. II. & obolum vnum. digerito in paſtillos, quorum aliqui tres, aliqui duos, aliqui vnum obolum habeant: eóſque pro viribus C exhibeto. Oribaſii ad hydropicos: Amara ex aceto mulſo confectio: paulatim euacuat, nihil ex viribus ſubuertens. eſt autem in ſtomachicis relata. Aliud vrinam ciens, Oribaſii: Aluminis liquidi ad fabæ magnitudinem in aqua diſſolue, & per linteum excolatum bibendũ præbe. Aliud. Opobalſami, ſpicæ nardi, carpobalſami, caſiæ, cumini, radicis dulcis, hyperici, floris iũci odorati, aſari, amomi, dauci, ſeminis ſmyrnii, petroſelini, calami aromatici, piperis, ſeſelis, ſpondylii aut vmbilici Veneris, omnium æquale pondus, præbe cochlea- D rium cum vino mulſo. conducit etiam vnumquodque per ſe. Peſſus ſiue talus ad hydropicas mulieres: Aniſi, cumini, cardamomi, nitri, ariſtolochiæ, pulegii, fœnigræci, medullæ ficus, omnium æquales partes cum vino ſubige ac vtere.

Cura poſt euacuationes, Cap. XXVII.

POST auxilia quæ humores euacuant, ligamentis ægrum amplecti & conſtringere oportet. Ab extremis autem partibus incipiamus, ac ligamentorum diſtributionem ad ſupernas partes faciamus, ita vt ſæpe ſuper ipſa E ligamenta ſpongias poſca imbutas imponamus, iuxta tumefactas maximè partes. Ventri verò vniuerſo quædam ex præſcriptis epithematis imponantur, quæ poſt euacuatum humorem adhibentur. Reliquum, diætæ cõcredendum: quæ ſanè in moderatis deambulationibus ſita eſt, exercitationibúſque ac fricationibus. Adhibeantur autem & inunctiones & exercitamenta, ſi ſol adſit, in ſole: capite tamen velato: ſin frigus ſit, in domibus per ſubiectum ignem concalefactis, aut iuxta ignem. obuoluendi etiam ægri in pellibus ſole vſtis, aut in arenam F defodiendi. Poſt exercitia extergantur, aliquando etiam lauetur propter fatigationem: in balneo autem, ſiue inſperſione, ſiue confricatione huiuſmodi vtantur. Sampſuchi, nitri, cumini, melanthii, ſeminis rutæ ſylueſtris, ſingulorum vnciam vnam, foliorũ rhododaphnes ſiccorum ſextantem. Vtẽdum quoque in ſole luti oblitione, quemadmodum prædictum eſt in ſecundo De terrarum differentiis ſermone. Porrò quum res feliciter proceſſerit, & tumor fuerit imminutus, & vires aliquantulum in integrum reſtitutæ, præ omnibus ex frigida la- G uatio fiat. Neque verò balneæ ſponte naturæ calidæ, ineptè hoc tempore ipſis exhibentur. Ab exerſione autem cibi offerendi: qui ſanè communes ſint cum iis qui poſt hydropis ſubter cutem curam deſcribentur.

Cura hydropis qui propriè ſubtercus appellatur, Cap. XXVIII.

HYdrops ſubtercus, qui aliquibus etiã leucophlegmatias appellatur, maximã curandi rationẽ in inſolationibus habet. Itaque tumefactæ partes ad ſolem exponan- H tur, capite ſaltẽ velato: cauendo etiã ne tumor vehementius ſupercalefiat. Si enim corpus ſupercaleſcat, febres accedunt, vnaque cum ipſarum febrium generatione, tumores duplicantur: atque id multo magis quũ febres remittant, ac tumor refrigerationem capiat. Vtẽdũ igitur

riũtur, quæ multos cibos, eóſque affatim accipere cogũt. A verùm nihil ferè ex acceptis retinetur:ſed in caninis quidem appetitionibus ob grauitatem reuomũtur:in lienteriis verò tum ob grauitatem,tum ob præſentem retentiuæ facultatis infirmitatem, infernè cruda excernuntur. Eodem modo etiam in renibus vehemẽtiſſima ſeroſi humoris appetentia contingit: propter debilitatem autem retentiuæ in eis potentiæ,eum ipſum humorem aceruatim in veſicam excernunt. Aretæus etiam hæc addit,Viſcera ipſis vri videntur, anxii ſunt ac animo dubii, & non longè pòſt moriuntur: igne amplius ardere ſe putãt, B acceditque ſitis & mictio feſtina: ſed quanuis aliquando parumper vrinam retineant,intumeſcunt lumbi,teſtes,& coxæ.quòd ſi adhuc amplius mordens caliditas in viſceribus augeatur,ſuperior venter corrugatur, & venæ in ipſo eleuantur, vniuerſum habitum gracilem habent, & tabes totius corporis grauis accedit. Porrò alii ſunt qui non mingãt,neque ex eis aliàs potatũ tranſpirat: quare ob potus inſatietatem,& humoris inundationem, & veſicæ circumtenſionem,aceruatim vẽtre rumpuntur. Cæterùm humores vitioſi in ipſo renum corpore imbibiti, affectionem ipſam inducunt. Scopus igitur in curationibus C nobis ſit,vt humorum acredinem deleamus, ſanguinẽmque ac cum eo permixtum ſeroſum humorem ad motũ tardiorem reddamus,&renum intemperiem reuocemus.

Archigenis. Itaque mox vbi occeperit malum, nondum ad perfectionẽ progreſſum, optimũ eſt cubiti ſecare venam & moderatè ſanguinem auferre. Vtendum etiã mediocriter vrinam cientibus,quæ vitiatum in renes imbibitum humorem repurgare poſſunt.Quòd ſi verò inueteratum ſit malum,neque venæ ſectio aſſumatur, neque quicquam quod vrinam cit exhibeatur. concidunt enim D in inueteratis vires,& ex venæ inciſione totum corpus acrius redditur,& vrinam cientia in ipſis multiplicant malum.Maximum autem remedium huic affectioni, vt ſtatim potatum reuomatur.. fit autem perquàm frigidus ipſe potus. Reliqua item diæta cõuenit vti frigidiore: quare olera refrigerantia minimẽque vrinam cientia in cibo proſunt.pro ſorbitione autem,ptiſanæ ſuccus frigidus probatur.Materia etiam ipſa ad exudationem diuertenda.Optima verò,inquit Aretæus, eſt in dolio facta euaporatio E ad exudandum,eo modo vt caput extra dolium promineat, frigidúmque aerem attrahat, reliquum verò corpus omne calefiat. De cætero velut æſtuantem febrem (cauſon Græci appellãt) curare oportet, quò celerrimè ſitis extinguatur.polentæ itaque florẽ aceto & roſaceo ſubactum cataplaſmatis modo præcordiis imponito,vitis item folia tenera trita,aut vmbilici Veneris,aut portulacæ, aut ſeridis,& quæcunque alia conſimilia: præbibendum etiam ſanguinariæ ſuccum ex vino nigro aſſiduè præbeto. Symphyton item & palmarum cremorem baccarúmque myrti & pirorum. Vermes quoq; terrenos coctos ex F aliquo prædictorum ſuccorum.Cibi exhibeãtur boni ſucci,mordacitate carentes,& qui acredinem obtundere poſſunt,velunt ſunt oua ſorbilia, & ſimilago, et alica ad ſorbitionis formam apparata, carnes porcinæ macræ probè coctæ.Vinum ſit rufum,craſſius,frigida amplius dilutũ ad ſalſuginoſorum humorum prolutionem qui ſitim inducunt. vinum enim corporis miſcellam ad dulcorẽ permutat. neque verò incommodè exhibetur eis caſeus recens compactus citra ſalem,& lac per ſilices aut ferrum ignitum ſciſſum,ſeroſo humore adempto. G Porrò ſi prædicta auxilia fruſtra adhibeantur, affectióque ipſa augeſcat: non abſurdum fuerit etiam ſtuporem inducentibus vti, ita vt ſoporiferam antidotum ex papauerum capitibꝰ apparatã exhibeamus,aut aliquem ex dolores leuantibus paſtillis.infuſo etiam ſoporifero vtendum, velut eſt opium erui magnitudine cum pari modo caſtorei,aut etiam maiore.hæc in paſſo Cretico diſſoluantur: non,vt in colicis fieri ſolet,cum oleo rutaceo: refrigerare enim in his præſumimus.Infunditur etiam vtiliter oleum in quo vermes terreni ſunt decocti.Forinſecus autem retrò ad lumbos & H ad pectinem illitiones & cataplaſmata refrigerantia adhibenda. qualia ſunt quæ ex lactuca,vmbilico Veneris,lẽticula paluſtri,perdicio,& ſimilibus apparantur.Cerata etiam his locis ex roſaceo adornata imponenda,aut ex chamæmelino,quibuſdam ex prædictis ſuccis admixtis. In quibus autẽ vehemẽter ſtupefacere ſenſum intendimus, etiam mãdragoræ ſuccum in cerata admiſcemus, foliorum item papaueris ſuccum,& ſimilia.Per interualla autẽ quædam,etiam antidoti ad lethalia venena deſtinatæ exhibeantur,& maximè theriace ex viperis conſtans Andromachi inuẽto,recẽs apparata,& ea quæ Eſdræ inſcribitur.

De renum cruentam vrinam excernentium debilitate, ex libris Rufi, Cap. ii.

RENum porrò & alia affectio eſt, in qua tenue ſanguinis ſerum mingitur,quod ipſum itidem propter renum debilitatem contingit, quemadmodum in hepate fieri ſolere diximus,atque propter amplitudinem oſculorum ex vena caua vrinam ad renes excolantium. Quum enim ampliores meatus ſint,quiddam etiam ex ſanguine venæ laxatũ emittũt,aliáque itidem craſſa: adeo vt poſtquam ea quæ micta ſunt conſtiterint, ſubſidentia quædam in vaſe reperiantur,& ſupernè quædam cõcreta, marinum maximè pulmonem ſimilitudine referentia. Concocto igitur cibo & in venas diſtributo,qualia dicta ſunt mingũtur:recẽns autem ingeſto & crudo adhuc cibo, pura & aquoſa,quæ nihil ſubſidẽs habẽt per lotiũ eiiciũtur. nihil verò dolitant,aut omnino parum,& eiecto lotio leuati melius habent. Extenuantur autem & emaciantur tẽporis progreſſu omnes, & magis adhuc ii qui plus ſanguinis mictu excernunt. A principio itaque conuenit his quies,& cibi adſtringentes,& vinum nigrum in potu. Ab iis quæ vrinam cient,& à coitu,omnino abſtinendum. In potu autem hæmoptoica pharmaca exhibenda, maximè verò ſanguinariæ ſuccus, & radicis ſymphyti decoctum, & tragacantha in vino nigro macerata.Siſtit verò ſanguinis ex renibus eruptiones ſtratiotæ aquis innatantis ſuccus potatus, & radicis magnæ crocodiliadis iuxta aquas naſcentis,quam Syri orophen appellant, decoctum, pæoniæ ſiue glycyſides grana fulua xii.ex vino. cornu ceruini vſti drachma ex vino, folia ſalicis trita cum vino, lyſimachii ſuccus,lapidis hæmatitæ drachma vna, ramentorum loti arboris cremor,radicis ſpinæ albæ decoctum, & ſimilia, quæ in ſermone de hæmoptoicis ſunt prædicta. Forinſecus autem renibus & lumbis imponuntur ea quæ ad muliebrem fluxum deſcribentur epithemata,itẽ quæ ad ſanguinis per ſputum reiectiones ſunt deſcripta: & quæcunque vnà cum eo quòd adſtringunt & reſiccant, etiam robur addere poſſunt:qualia ſunt rubi folia & glãdes & myrti ac quercus folia,itémque myrti baccæ, malicorium & balauſtia, & perdicii folia, & ſimilia,palmis paſſis excepta & impoſita.Poſt hæc habitus cibariis,lacte ac auicularum carnibus, ſuillis etiam ac macris reficiendus eſt,quò vniuerſum corpus ad priſtinas vires reducatur,& renes corroborati proprium obeant munus.Eſt autẽ proprium renũ munus, ſeroſum humorem à ſanguine ſecernere & excolare.

De iis qui per circuitum quendam ſanguinem mingunt, Archigenis, Cap. iii.

QVidam per circuitus quoſdam ſanguinem è renibus excernũt,ſimili modo vt ex hæmorrhoidibus in ſe de fieri conſueuit. & in principio quidem proptereaquòd citra vllum aliquem dolorem excernitur, nihil intotum mali formidant ægri:vbi verò diuturnior fuerit affectio, & aliquando cohibeatur quod pro more excerni conſueuit, grauitatem inducit, aliorúmque peſſimorum morborum cauſa exiſtit,ſanguine nimirum ad alias particulas dilabente. articulares enim affectiones in aliquibus ex cohibitione accidunt,aut vertigines, aut deliria ex atra bile,& inſaniæ,aut oculorum cæcitates: qualia etiam mala hæmorrhoidibus cohibitis cõtingunt. vtplurimùm verò in malũ habitum corporis & hydropẽ delabẽdi aptitudo inde oboritur. Manifeſtum autem fit ſanguinem è renibus excerni,quòd ipſi ægri excreti ſanguinis tranſitum iuxta renum locum ſæpe ſenſu percipiunt,& maximè quum admixtus ſanguis reperitur. Contingit affectio hæc magis in ætate vigoris, præſertim iuuenibus qui licentius rebus venereis vtuntur. Quidam autem

ſanguinem ex renibus excernunt, propter venæ rupturā in renibus factam. quemadmodum contingit iis qui graue onus leuarunt, aut valde ſaltarunt, aut ex alto ceciderunt, aut aliud quippiam tale violentum pertulerunt. Aliquando autem & ob acres ex ſupernis defluentes humores, eroſio venarum cōtingit. Conādum igitur ſtatim in principio vt ſanguinis impetus cohibeatur, præſertim in iis qui eum ſecundum circuitum excernunt. Si enim ab exercitatione, vt dictū eſt, excretio contingat, nō tutò cohibetur: itaque venæ ſectio in cubito cōmoda fuerit iis qui per circuitū ſanguinem excernunt, paulo ante circuitum adhibita. eis verò quibus ob ruptam venam promanat, ſtatim in principio. Cæterùm ſanguinis detractionē partiri melius erit, vt paulatim eius reuulſio ac diuerſio fiat. Loci autem circa renes ſpongiis poſca imbutis cooperiātur, aut lanis ſuccidis cum roſaceo & aceto. Poſt hæc & emplaſtra imponenda cruentis vulneribus glutinandis apta. Commodè etiam cucurbita adhibetur, præſertim ſi ſuſpicio ſit inflammationem adeſſe in iis qui ob venæ rupturam ſanguinem mingunt. conueniunt item potiones hæmoptoicis aptæ. Porrò vbi ſanguinis excretio ceſſauerit, diæta vtendum eſt vnde non multus ſanguis gignatur, maximè in iis qui per circuitum excreuerunt, & ſupernæ corporis partes aſſiduè exercendæ. In iis verò qui ob venam ruptam ſanguinem mingunt, ſi exulceratio in locis relinquatur, ipſam poſt ſanguinis ſuppreſſionem, curabimus per ea quæ in loco de exulceratione dicentur.

Emplaſtrum renale. Ceræ ſeſquiunciam, croci ſtaterem vnum, vitellorum ouorum numero duo, palmarum numero decem, aceti & roſacei quantum ſatis eſt.

De calculoſis renibus, Archigenis & Philagrii, Cap. IIII.

RENum calculis homines prouectæ ætatis magis quàm pueri apprehenduntur: quemadmodum veſicæ calculis pueri frequentius quàm ætate prouecti. Cauſæ autem generationis horum calculorum, aſſiduæ exiſtunt cruditates vnde materiæ incoctæ ac crudæ multitudo cōgregatur, & ardor circa renes & veſicam exoritur, qui humores adaſſans eos cogit, & in lapidem indurat, ad modum toforum qui in aquis reperiūtur, quæ in æreis præſertim balneorum vaſis coquūtur. Conſiſtunt autem lapides in renibus iuxta ventriculos ipſorum aut parui aut maiores: & aliquando quidem pauciores, aliquando autē plures: & magnitudine, & forma, & colore, & aſperitate, & multitudine, inter ſe differentes. nigri enim & ſubalbidi & pallidi reperiūtur. Ex eorum numero rotundi & læues facilè excernuntur: non item qui alia quacunque forma præditi ſunt. maximè tamen oblongi & aſperi difficulter excernūtur. Accedit ægris loci dolor, tumore nuſquam foris apparente, niſi inflammatio per lapillos producatur. ſpina ægrè flecti poteſt, & totum corpus ad motum pigrum eſt. crura torpent, & maximè crus reni affecto propinquum. Vrinæ circa obturationis principium paucæ, aquoſæ minguntur: poſtea verò, perfecta earum ſuppreſſio contingit, aluuſque nihil excernit, verùm promptitudines multas ad egerendum facit. Excernitur autem aliquando ſanguis ptopter violentiam calculorum, præſertim aſperiorum. Cæterùm vbi lapis ex renibus fuerit emotus, & ad veſicam delatus, vrinæ multæ prodeunt arenoſam ſubſidentiam habentes, & aluus ſimiliter largè egerit. ſenſum autem æger percipit, veluti calculo à renibus ad veſicam tranſeunte.

Cura renum calculoſorum, Cap. v.

QVVM lapis in renibus fuerit obturatus, & vehementiſſimos intulerit dolores, ſanguinis etiam multitudo periculum minitantis materias ad tenſione affectam partem aduocat, ob acutos videlicet dolores. Vena igitur cubiti propinquæ manus in corpore ex repletione affecto ſecanda eſt: verùm multo minus euacuandum eſt quàm ipſa repletionis copia expoſtulat: neque enim futurum ſperamus vt omnino citò è renibus excidat lapis, præſertim ſi magnus exiſtat. quare ſeruare oportet ſanguinem in eam quæ cum tēpore futura eſt in corpore expēſam. Itaque qui ſanguinis multitudinē cōgregarūt, eis venæ ſe-
A ctio cōmoda exiſtit: qui verò vitioſo humore abūdāt, eis purgatio apta eſt, quæ abundāti humori conueniens erit. neque omittēda hæc eſt, niſi aliud quippiam id fieri prohibeat. Poſt ſanguinem euacuatum aut expurgatum humorem, communis ad omnes calculoſos curatio quam infrà ſubiecimus adhibenda. Doloribus igitur repentè aut paulatim irruentibus, & per arenularum cum vrinis excretionem auctis: deindeque aquoſis vrinis excretis, & prædictis ſignis conſequentibus, ægri aluo per clyſterem infundere oportet furfurum decoctum caricarūmque ac
B fœnigræci & ariſtolochiæ: & ſi quidem decenter euacuētur, ſinere: ſi verò non, etiam bis aut tertiùm infundere, atque id maximè, ſi venæ ſectæ aut purgationis auxiliū ſit relictū. Cæterùm vbi ſufficienter excreuerit venter, quædam infundere oportet, quæ corpuſculorum circum lapidem ſitorum inflammationes lenire & laxare poſſunt: id ipſum verò oleum anethinum facere poterit, adipe gallinaceo recenti in eo eliquato, & maximè anſerino, & phaſiani, aut etiam butyro: quæ ſi non adſint, etiam fœnumgræcum & althææ radicem oleo decocta infundemus.
C Inſeſſiones item in balneis aſſumendæ, ex decocto fœnigræci, althææ, anethi, artemiſiæ, caricarum, & oleo. Maximè verò aſſumendæ ſunt inſeſsiones in balneis, & poſt hoc ſtatim ægri in ſolium tepidius demittendi, atque id aſsiduè facere non ab re eſt. Fomenta quoque locis admota commodant ex furfuribus, præſertim in prædictis decoctionibus incoctis. Poſt fomenta conueniunt cataplaſmata ex farina tritici, cū ſemine lini & fœnigræci, melléque & oleo anethino aut gleucino, ita vt in decoquendo etiam althææ radicem contuſam & cribratam cata-
D plaſmati infarciamus: in fine autem cocturæ, terebinthina quoque iniiciatur. Optimum etiam cataplaſma fit ex lupinorum farina in paſſo cocta, peucedani radice quàm tenuiſsimè trita, & chamæmelo in puluerem redacto ad farinam lupinorum admixtis. Bonum eſt & panem paſſo decoctum circa lumbos & ventrem imponere. neque tamen abſurdum foret eadem cataplaſmata veſicæ ac pectini adhibere. Oportet autem coaceruatim alia ſuper alia cataplaſmata adferre, priuſquam primum frigeſcat: aut ſi id non libeat, calefactorio alio extrà contegere ne re-
E frigerentur: id quod commodè fieri poteſt per ſaccellos, aut alia vaporatoria cataplaſmati impoſita. Multis enim ad lapidis per vrinam eiectionem hæc ſola ſuffecerunt. verùm tu etiam ea quæ vrinam cient prabibenda dato. Vrinam autem multam ducit, mei athamantici, phu Pōtici, acori, graminis & nardi decoctum, calami aromatici, ammii, dauci, oreoſelini, hyperici, roſmarini, aſari, radicis aſphodeli, radicis bryoniæ decoctum, coccus item tinctorius. Ex iis ſingula eiſque ſimilia, tum per ſe, tum inuicem permixta data, vrinam manifeſtè mouent. Craſſa au-
F tem lotia ducit, radicis cardui decoctum, radicis rubiæ farina potata, radicis capparis cortex, & ſimilia. Exuſcitat autem facultates ad excretionem irritando, allium, camædaphne, aſparagi vitis albæ, aſparagus, tertiū ſquillæ decoctum, primo ac ſecundo diffuſo. Deducunt autem ad renes ea quæ calculos cōfringūt, peucedani radix, bryonia, apium, radicula. Cæterùm lapides ipſos in renibus cōfringunt ac atterunt, ſion, adiantū, bdellium, viticis ſemen, oxymyrſines radix, radicis lauri cortex, paliuri ſemen, tribuli decoctū, ſarxiphagi, betonicæ, radicis graminis, da-
G maſonii radicis, ciceris iuſculū, radix cyperi, lithoſpermon, tecolithon à liquefaciendo lapidem dictum, lappæ quæ philanthropos & xanthiū dicitur, ſemen, quod in ſpinoſis pilulis reperitur, & lithoſpermo aſſimilatur: aſparagi paluſtris radices, vitrum cōbuſtum tritum, althææ ſemen & radix, rumicis domeſtici radix, pruni arboris gūmi, ex ſpongiis marinis lapilli, vermes terreni cocti. horum ſingula partim decocta, partim tenuiſſimè trita, præbeto bibenda. Sunt & cōpoſita plurima lapidem frangētia, ex quorum numero vtiliora in cura calculoſæ veſicæ
H ſubiungā. Porrò ea quæ vrinam cient ac lapidē frangunt, tunc exhibere conuenit quum vehementes dolores remittunt. trāſmoto enim lapide & ex ſede agitato, dolores quieſcūt. Quòd ſi obfirmati ſint lapides, plurimus potus vitādus, itémq; ea quæ vrinā ducūt. fomentis autē &

cataplaſmatis ac inſeſſionibus membra relaxanda,& venter per infuſa ac inſeſſus euacuandus, ne vreteres meatus vrinam ex renibus ad veſicam tranſmittentes comprimãtur. Poſt hæc autem doloribus aliquantulùm lenitis, etiã cucurbitæ vtiliter ipſis adhibentur,& præſertim preſſius affixæ, inflammatione videlicet id non impediente. Adeo enim coaceruatim tranſmouent ſæpe cucurbitæ ipſos lapides, vt repentè dolores ſupprimant, lapide nimirum in veſicæ amplitudinem tranſuecto:quapropter in principio ſupernè à rene cucurbitæ ſunt affigendæ,& ad inguina attrahendæ obliquè ſecundum meatuum qui vreteres appellantur,ſitum. Cæterùm ſi calidius ſit ægri corpus, ſitiſque vehementer infeſtet: ſit autem vniuerſum corpus iam per venæ ſectionem,aut purgationem,& efficaciſſimos clyſteres præeuacuatum,ac nulla ſuperfluitate abundet,ſi quidem conſueti fuerint ad frigidæ potum,& nullum ex viſceribus debile exiſtat,frigidam aquam frequẽter & aceruatim ægro bibendam exhibuimus, & confeſtim corroboratis renibus, obturatũ in ipſis lapidem expulerunt. In repletis autem corporibus,& abundantibus ſuperfluitatibus,& in iis qui viſcera debilia habent,vitare oportet frigidæ potum. Sæpe autem delati ex renibus in veſicam lapides, & præ magnitudine circa collũ veſicæ detenti,in extremum periculum ægrum deducunt, tum propter dolorum acumen, tum quòd vrinam excernere non permittunt. Decubitus igitur formam in talibus moliri oportet,ita vt ſupini ſituentur,& longè altiores coxarum vertebras habeant: deinde multiformiter eos cõmouere,quò omnibus machinamentis adhibitis,lapidẽ ex ipſo veſicæ meatu excidere faciamus: pòſt verò ægros iubere vt alacriter vrinam eiiciant,&eiecto lotio finere. at verò vbi lapis non fuerit euacuatus,rurſus mouere,atq; hoc ipſum ſæpe repetere. Quòd ſi non euacuetur, catheter inſtrumentum prolectandæ vrinæ aptum immittatur,quod pro ægri ætate congruenter ſit moderatum:eóque humor educatur. pòſt verò per potiones lapidem in amplitudine veſicæ exiſtentem confringere valentes,lapis ipſe atteratur.Si verò ex veſica quidem excidat calculus,iuxta medium autem meatuum ipſius pudendi obfirmetur,&vulnerãdo exulcerationis periculum inducat, decoctum quoddam ex prædictis vrinam ducentibus plurimum exhibendum eſt, iubendúſque æger vt multam vrinam congreget,eámque poſtea emingat ac diligenti' expellat.ita enim detractus lapis celeriter excidere conſueuit. Noui autem, inquit Philagrius, quendam in quo quidem aliás,lapis fuit progreſſus, non penitius autem quàm in ſummo pudendo fortiter obturatus, & parum abfuit quin homo periret, propter vrinæ ſuppreſſionem & maximum dolorem. Anguſta igitur volſella ipſum lapidem extrahere non potuimus: quare ſenſim & quietè agitauimus perquam tenui auriculario ſpecillo. quum verò neque hoc modo eum extrahere poſſemus, ſecare ſtatuimus, vulnuſculo ſupernè iuxta glandis magnitudinem incuſſo. infernè enim ſecare non expedit: quandoquidem ferè ſemper in fiſtulam proficit, ac poſt ea per ipſam fiſſuram vrina excernitur.Porrò vbi per vrinam prodierit lapis, lac aſininum melle modico mixtum præbeatur,& reliqua etiam diæta commodior,veluti ad vlcera fieri conſueuit,conſtituatur,ob vexationem videlicet in locis ex lapide factam. Inde verò præſeruare hominem oportet ne rurſus renes lapide infeſtentur.

Smegma Archigenis,ad veſicam & renes affectos vt arenam per lotium excernant, quo in balneis ſudans vtaris.

Piperis,calcis viuæ,ſinapis,fæcis vini vſtæ, ſtaphidis ſylueſtris,nitri,adarces,pumicis,aluminis ſciſſi,ſulphuris viui,æqualibus partibus vtere,ex oleo præillitis locis.

Diæta præſeruans ne lapides renaſcantur,
Cap. VI.

MAximi ad lapidis generationem præcauendã momenti,moderatus cibus & bonæ concoctiones exiſtunt:ſatietates enim & cruditates non ſolùm exaſperant morbum,ſed etiam quum non ſit generant:quare ægros admonere oportet, vt à cœna ſæpe vomant, & abſinthiũ aſſiduè bibant,& per tempus certum conuenienti temperaturæ ipſorum purgatiuo pharmaco ſe per ven-

A trẽ purgẽt. Cibos autẽ deligant è quibus neque ſatietates neque cruditates contingant: vrinam etiam cientibus vtãtur,paſtinacã indies edentes valde percoctã,& fœniculũ,ſion,carduũ,pulegiũ,calaminthen.& ex marinis, herinaceos recentes, ſtròbos, locuſtas, gammaros, & cancros fluuiatiles. atque hæc quidem quotidiana ſint. Per plures autem dies radicis eryngii decoctum bibant:ſimiliterque trixaginis,& dictamni,ac radicis tribuli, reliquáque pharmaca lapidem atterentia partim iam prædicta,
B partim dicenda. Oportet autem ipſam etiam aquam per omnem victum puriſſimam eſſe & percolatam : vinum item tenue,album,vrinam ciens,Exercitamentis verò vtendum eſt mediocribus, & fricationibus in balneis ex nitro aſſato,& fæce vini vſta,ac pumice. pſilothris itẽ aſſiduè vtantur,ac reliqua aſſeruante diæta,quæ in calculoſæ veſicæ loco dicetur.

Vnguentum renale, Oribaſii, Cap. VII.

CYprini lib.III.ceræ lib.II.terebinthinæ lib. I.vnguenti amaracini & laurini,cuiuſque lib.I.centaureæ,caſto
C rei,ſatyrii,myrrhæ,piperis,euphorbii,cuiuſque quadrantem,cyperi,pyrethri,pulegii,cuiuſque vnc.I.ſubige, & in fine etiam opobalſami trientem admiſce. quidã euphorbii ſeſquiunciam tantùm adiiciũt. Aliud malagma.Hoc exquiſitum eſt ad eos quibus renes aut veſica lapide laborant,inquit Archigenes:neque reperias aliud his affectionibus conuenientius. Picis liquidæ Italicas heminas II. & dimidiam,ceræ,reſinæ pinus,ſulphuris viui, cuiuſque ſeſquilibram,nitri ſeſquilibram, pyrethri ſeſcuncem, fæcis vini vſtæ lib.II.naſturtii Italicum ſextarium I.ſtaphidis
D ſylueſtris ſextarium vnum,galbani ſeſcuncem . Liqueſcibilibus liquefactis arida trita infarcito. Emplaſtrum renale:facit ad colicos & coxendices: eſt autem Aſclepiadæ.

Ceræ trientem,ſtyracis ſeſquiunciam,aloes ſeſquiũciã, croci,pyrethri,opopanacis,galbani,thuris, cuiuſque vnc. I.ammoniaci thymiamatis ſextantem,olei veteris trientem. Apparatum ac pro more ſubactum confidenter vſurpato,& miraberis,inquit Aſclepiades. aliquando verò olei tantùm ſextantem coniicimus.

Diæta eorum quibus renes è lapide laborant,reliqui
E verò totius corporis habitus gracilis eſt,
Philagrii, Cap. VIII.

MAligna corporis conſtitutio eſt in qua renes quidem lapidem generant:vniuerſi verò corporis natura gracilis exiſtit. Etenim quum lapide laborantes pharmacis & victu indigeant attenuatoriis,hæc ipſa gracilibus corporibus maximè contraria exiſtunt. Noui enim quendã qui ob renum ex lapide affectionem huiuſmodi diæta vſus, proprios digitos ægrè mobiles, obtuſique ſenſus & veluti ſtrepentes ac exarefactos ſenſit. Medici autem ipſi
F familiares, refrigeratos digitos ipſius rati, & reſolutionẽ quam paralyſin *Græci* vocant,meditati pharmaca ex euphorbio & adarce adhibuerunt:quorum vſu affectio multo peior reddita eſt, & acceſſiones ſemper ad ſuperiores partes progreſſæ ſunt,vnáque vehementiſſimos dolores intulerunt.Pòſt verò,vbi æger me acceſſiſſet, inquit Philagrius, & quæ contigerant circa ipſum declaraſſet,auxilium meum implorabat.quare diætam ei inueni per quã citra omnem renum læſionem vniuerſam corporis ſicci-
G tatem ſanauit. Ptiſanæ igitur ſuccum excogitaui, & ex piſcibus in petroſis aquis degentes, itémque maritimos, & quæcunque alia nihil viſcoſum habentia : ſimili modo & ex volucrum genere quæcunque conſimilem habent carnem, veluti ſunt perdices montanæ , attagenæ, ſturni , turdi, & merulæ, & deinceps columbæ in turribus habitantes,& paſſerculi itidem in turribus nidos ſtruentes ac habitantes: deinde etiam gallinæ in altioribus locis connutritæ.A lacte autem reliquorum quidem animalium abſtinere iuſſim',ſolo verò aſinino vti indulſimus: & vt compendio dicam,media inter ea quæ impinguant
H & attenuãt,eſſe oportet quæ his ciborum loco exhibẽtur.

De calculoſa veſica, Cap. IX.

GEnerantur etiam in veſica lapides,pueris frequentius quàm ætate prouectis. voraces enim pueri ſunt, & perpetui motus, & cibis vtcunque oblatis & nociuis vtũtur, & neque horã cibum capiendi ſeruant ordinatã:

quinetiam priuſquam prior aſſumptus cibus concoquatur, alium ingerunt: & quum vehementius à cibo moueātur, crudus & incoctus in venas cibus diſtribuitur. Mollia autem ſunt ipſorum corpora, & quæ facilè cedant, eiuſq; rei gratia obturationem circa renes non perferunt quum vero craſſiſſima lotia in veſicæ amplitudinem perferantur, ibidē veluti vini fæx, & limus aquæ ſubſiſtunt, ac poſt ea ex loci caliditate deſiccata lapideſcunt. Cæterùm aquæ impuræ & multo limo refertæ, itemque duriores & vehementer frigidæ, lapidum generationem adiuuant. Lapides igitur in veſica obortos, in principio ſubiectis pharmacis ſubducere conabimur.

Pharmaca lapides veſicæ atterentia, itémque vrinam ducentia, Cap. x.

SVnt & pharmaca quæ lapides in veſica atterunt: porri ſemen, fœniculi ſylueſtris radix, artemiſia, chamæmelum, amaracus, althææ radix & ſemen, carpobalſamum, ſion quod circa aquas naſcitur, graminis radix, adiātum, phileterii radix, ſmyrnii ſemen, oxymyrſines radix & ſemen, rumicis radix, pæoniæ grana fulua comeſta, vmbilici Veneris radix, leucanthemum, lapides ſpongiarum, amomū, tecolithon, lithoſpermon, ſcolopendra herba, lapisq; ab ægris per lotiū eiectus eſt, tritus ac potatus: lappæ herbæ quæ xāthiō & philāthropos dicitur, ſemē, vermes terreni recentes cocti triti cū vino, aut cōdito, aut alio quopiā potu ex vino & melle, propomatis nomine *Græcis* appellato: paliuri ſemē, amomū, quod ipſum & aquas lapidē gignētes depurgat, ſi cum ipſo amygdalæ amaræ gūmi coquatur: vitis lacryma, pruni arboris lacryma, hoc eſt gūmi, radiculæ radix cū panacis radice & capparis cortice, ſimiliter lapidē per vrinā eiicere facit: thuris granū cum vino mulſo, abrotoni ſemen cum piperis pari modo ex vino. Horum vnumquodque cum vino albo datur decoctum, aut ſiccum inſperſum, aut cum melle, aut cum quopiā ex vino & melle potu. Dāda etiam in potu ea quæ vrinam cient: eis quidē qui calidiore habitu præditi ſunt, cucumeris ſemen, apii, petroſelini, hyacinthi bulbi ſemē; violæ albæ ſemen, croci radix, & ſimilia quæ ad calculoſos renes ſunt prædicta: eis verò qui tēperiē corporis frigidiorē habēt, his calidiora præbeto: quale eſt meū, phu, acorus, carpobalſamū, iris, & ſimilia in renū affectionibus prædicta. Oribaſii ad calculoſos renes & veſicā. Herbæ proſopidis quā ſcordiā appellāt, & Romana lingua perſonatā: eſt autē folio lato, ſimilis ſymphyto: huius vnc. i. piperis dr. i. iridis vnc. i. tritā in vitro reponito. Datur inde cochlearii pleni mēſura cū hydromelite: datur autē quarto quoque die. Aliud Oribaſii. Corticis radicis verbaſci decoctum, largè per dies quinque bibendum ex ordine præbe, & interiectis decē diebus, rurſus per quinque præbe.

Communia remedia veſicæ & renum calculoſorum, Cap. xi.

ACetum mulſum aqua temperatum, omnibus è calculo ſiue renum ſiue veſicæ laborantibus, exhibendū eſt, qualicunque tādem temperie præditi ſint, & qualemcūque ſaguinē gignāt: acetū item ſquillinum. carduus etiam frequenter eis exhibendus eſt. Oportet autem radices eius recèns è terra extractas, ſi tempus ita ferat, aut aridas iuxta aliud anni tempus, in vino albo ſubſtantia tenui decoquere, & largius eam potionem offerre. craſſæ enim vrinæ copioſam multitudinem ducit, tū ex omnibus venis, tum ex calculoſis partibus detractam. Carduus igitur ſecundum totius ſubſtantiæ ſuæ proprietatem, & pro priuati temperamenti facultate, vim craſſos humores detrahendi habet. Oribaſii. Commodæ ſunt etiam calculoſis cicadæ aridæ tritæ potu, inſperſæ tum per ſe, tum cum nardi ſpica. congruenter autem miſcetur ad cicadas duas & dimidiam, nardi drach. i. Dato ex eis per dies nouem: primùm, cochlearium vnum, deinde ii. poſtea iii. deīde rurſus ii. & pòſt i. hoc modo progrediēdo donec nouē ex ordine potiones fiāt, i. ii. iii. ii. i. ii. iii. ii. i. De paſſerculo. Sunt & alia quæ aliā naturā habēt, & per hāc ipſam prædicta efficacia prædita ſunt, quali ſanè præſtat paſſer troglodytes appellatus. Eſt autē paſſerculus mi-

A nimus iuxta ſepes & muros victū quæritās: eſtque hoc animalculū omnium auicularum minimum, ea excepta quæ regulus appellatur: ſimilis eſt autem regulo in multis, præterquam quód in fronte auricolores pennas non habet. eſt etiam troglodytes paſſer regulo paulo maior & nigrior, caudámque ſemper ſubrectam & albo colore retrò interpunctam habet: magis item garrulus quàm regulus eſt, & ſanè iuxta ſummum alæ lineamentum cinerei amplius coloris. breues item volatus facit: naturalem autem vim omnino admiratione dignam habet. Itaque ſale conditus & crudus in cibo acceptus morbum B perfectè ſanat: & noui adeo quoſdam, ob eius vſum nunquam amplius ab affectione vexatos. Conditur autē optimè pēnis euulſis, atque inde largo ſale adobrutus, & poſtquam fuerit areſactus comeditur, & affectionem perfectè ſedat. Melius autem eſt etiam aliter ipſos edere, ſi plures contigerint: coctos nimirum, eius præſertim generis quod per hyemem vbique apparet. exhibetur autem & alio modo: Paſſerculus non deplumis in ollulam coniicitur: ac deinde operculo addito vritur, animaduerſione C aſſidua habita ne fallaris quum in cinerem ſit redactus, & in aerem exhalans, per exuſtionem totus conſumatur. cōſueuit enim hoc contingere tum ipſi, tum aliis quæ vruntur: quapropter præſtat ollæ operculum non oblinire, vt per interualla quædam operculo adempto, vſtionis modum intueamur. Exhibendus eſt autē ſemel omnis vnius paſſerculi vſti cinis per ſe, aut modico phyllo & pipere admixto, quò ſaporis iucunditate ori commendetur. Vſtus itaque paſſerculus peregrè proficiſcentibus commodus eſt, licétque melle cocto exceptum in promptu ha- D bere. Melior autem mihi videtur condiendi modus, atque adhuc dictis præſtantior, ſiquis præeuulſis pennis viuum paſſerculum ſale adobruat, quod & ego facio, inquit Philagrius. Arbitror enim & ſanguinis naturam quiddam in ſe cōplecti quod minimè vulgariter proſit: cui amplius ſtercoris efficacia accedit, quam exuſtione debiliorem reddi planè credo. Proderit etiā eis qui abūdant, aſſatos edere integros, ita vt nihil ex eis præter pennas abiiciant. Atque hæc quidem ſunt quæ ſecundū pro- E prietatem totius ſubſtantiæ efficacia exiſtunt. Cæterùm non minus generoſè etiam compoſitæ facultates, calculi affectionē in renibus & veſica deterūt. prius autē quàm ad eas progrediar, vnius ſimplicis pharmaci mentionem faciam valde celebris, quod perfectam affectionis deſtructionem promittit, & quodammodo ad ea quæ ex proprietate totius ſubſtantiæ operationem faciunt, accedere videtur. habet autem hoc modo. Pharmacum ſimplex ad calculoſos, cui Marcianus teſtimonium præbet, medicus Apher. Leporis pellem in ollulam coniice, & in fur- F num demitte, atque vbi vſta fuerit vt probè conteri poſſit, acceptam tere, & ex ipſa cochlearium vnum cum vino ieiunis in ſolii calidæ aquæ inſcenſu præbe. Si verò velis experimentum pharmaci ipſius accipere, ex eo in vinum coniice, & in vinum item lapidem ex flumine acceptum iniice, & contectum per paucas horas ſine, & in grumos lapis diſſoluetur. Preſbyteri Indi pharmacum ad calculoſos, quod itidem externum lapidem in grumos reſoluere poſſe quidam aiunt, quemadmodum id quod præcedit. Acori, phu, hyperici, cuiuſque drachmas ſex, ſe- G minis porri drach. xii. ſpicæ nardi drach. x. caſiæ, lithoſpermi, cyperi, cuiuſque drach. xxv. excipe melle. datur magnitudine fabæ. Aliud, quod lapidem celerrimè per vrinam expellit. Alliorum vnguiculos ſiue nucleos ſeptem, piperis grana nouē, contere ſimul quamtenuiſſimè, & cum vino albo veteri adſtringente, pro vna vice in balneo bibendū præbe, vbi ad calidum eius locū fuerit ingreſſus. A dolore quidem hoc ægrum liberat. aliquando autem & lapidem poſt vnicā potionem exigit.

Oribaſii nephriticis. Acori, mei, phu, aſari, ſarxiphagi, piperis nigri, ſeminis rutæ, betonicæ, ſpicæ nardi, piperis H albi, ſingulorū æquales partes accipe: & ex eis ſiccis cochlearium cum vino adſtringente aut aqua præbe. Aliud. Oribaſii, ad affectionē renum, quod & ſomnum inducit. Aniſi, apii, petroſelini, ſpicæ nardi, piperis albi

nigri & longi,ſingulorum drach.x.cinnamomi drachm. viii.myrrhæ dr.iiii.opii drach.iiii.caſtorei,ſiſonis,dauci, cuiuſque dr.ii.ſeminis hyoſcyami ſeſquidrachmam, ſarxiphagi,rhei,betonicæ,caſiæ,cumini, ſeminis cucumeris decorticati,cuiuſque drach.i.excipe melle,& nucis Ponticæ magnitudine præbe ex aqua calida. facit & ad vlcera. Aliud eiuſdem celebre. Piperis nigri albi longi, ſarxiphagi,betonicæ,petroſelini,aſari,nardi Celticæ,ſpicæ nardi,omniū æquales partes miſce. Dato drach.i. cum condito calido temperatam.

De hircino ſanguine, Cap. xii.

SAnguis hircinus, tum ad nephriticos,tum ad calculoſos præſens remedium: nam & præexiſtentes lapides ſoluit,atque ita per lotium excerni eos facit,vt etiam alii amplius non gignantur: præterea & dolorem ſedat. Colligitur autem hircinus ſanguis hoc modo:Quum vua matureſcere cœperit,ollam nouam accipito,& infuſa in ipſā aqua,donec terreum depoſuerit, olla coquito: & accepto è grege hirco ætate matura,plus minus quatuor annorū, eum mactato,eiúſque ſanguinem medium olla excipito, ita vt eum qui primùm effluxit,itémque poſtremum penitus relinquas:medium autem inſpiſſari ſinito,& in olla ſitum per acutam arundinem in multa fruſta diſſecato: indéque reticulo denſo,aut linteolo raro , aut cribro arctiore contectum ſub dio exponito,vt inſoletur & roſcidus fiat,cauendo ne imbre commadeſcat.porrò vbi exſiccatus fuerit,eum diligēter terito & in pixide aſſeruato, & remittente malo,cochlearium plenum cum paſſo Cretico exhibeto. Cognominatur autem pharmacum hoc Theuchir, *hoc eſt manus Dei.* Huius & nos, inquit Philagrius,in breui tempore non aſpernandum periculum fecimus. Aliquando autem odoris commendandi gratia, parum folii,aut amomi, aut ſimilium admiſcemus. Ego,inquit, hoc pharmacum cum troglodyte paſſerculo permixtum, cuidam penitus nihil lotii eiicienti,poſt magnos dolores exhibui, & permagnum lapidem attritum ab eo expuli.

Antidotus Iuliani diaconi, cuius frequens periculum meo tempore fecit:calculos enim & in renibus & in veſica cōfringit,& paulatim per lotiū expellit.facit ad comitiales probè:ducit menſes ob denſitatē,aut frigiditatē reſtrictos. Oſſiū ceruinorū vſtorum quadrantem,caſtorei, piperis albi,agarici,acori,ammii,caſiæ,amomi,ſarxiphagi,corticis capparis,radicis panacis, calaminthæ, coaguli leporini,ſerpylli,petroſelini,ſingulorū vnc.i. mellis quātum ſufficit. Datur nucis Ponticæ magnitudine, ad renū affectionem & menſtrua purgamenta, cum vino mulſo: ad comitiales,cum frigida aqua:ad beſtias viſus eiectantes,cum vino. Antidotus ex hircino ſanguine. Componitur ex hircino ſanguine antidotus huiuſmodi. Siſonis ſcrupul. xii.ſpicæ nardi ſcrup.xii. piperis communis ſcrup.xii.piperis longi ſcrup.xii.cumini Æthiopici ſcrup. vi.petroſelini,dauci, rhei Pontici, croci, caroi, liguſtici, myrrhæ,acori, cuiuſque ſcrup.xii.ſanguinis hircini exſiccati veluti prædictū eſt,ſcrupul. xxxvi. mellis deſpumati quantum ſatis eſt. Datur auellanæ nucis magnitudine,cōdito calido temperata. datur autem in balneo in calidi ſolii inſeſſu. Alia Archigenis:Celebre & clarum eſt, inquit, ad calculoſos & hoc quo vtor: Hac antidoto inquit,vſus eſt etiam Philotimus & Iuſtinus: Spicæ nardi dr. x. croci drach.viii.myrrhæ drachm.v.caſtorei dr.iiii. & obolos totidē,caſiæ,floris iūci odorati,cinnamomi,cuiuſq; dr.iiii. (alii dr.i.tantùm habent)coſti dr.ii.ſcordii, polii,cuiuſq; dr.iii.aſari dr.& obol.iiii.mei dr.i.piperis albi & lōgi,dauci,petroſelini,opobalſami,roſarū ſiccarum, ſing. dr.i. carpobalſami obol.iiii.quidā etiā ſanguinis anatis fœminæ drach.duas,& ſucci radicis dulcis drachm. ii.addunt.Excipe melle deſpumato,& fabæ magnitudine præbe cum vini mulſi diluti cyathis duobus,aut aqua calida.hanc etiam Oribaſius commendat.

Antidoti variæ ad calculoſos, Cap.xiii.

ARchigenis. Spicæ nardi,ſeminis apii,dauci,cuiuſque drachmas quatuor,aluminis ſciſſi drachmam i. cinnamomi,caſiæ,floris iunci odorati, cuiuſque drach. i. croci obol.tres,myrrhæ tantundem.Trita cum vino œnanthite ſubige, & cum vino mulſo obolum vnum præbe.

A Præclarum,inquit, huius pharmaci experimentum feci, neque præſtantius aliud reperias,neque ad eiuſmodi affectionem deſtruendam , neque ad lapidis coactionem prohibendam,neque ad iam compacti attritionem,neq; ad defæcationem,neque ad eductionem & repurgationē limoſæ in vrinis fæcis:coadiuuāte præſertim diæta, quæ potiſſima præſeruatiuæ facultatis pars eſt exiſtimanda. Philagrii pharmacum ex damaſonio cōſtans,quod ſecūdi ordinis eſſe dicit: Damaſonii drach.x.ſeminis dauci drach.ſex,radicis dauci drach.ſex,radicis herbæ lanariæ, corticis radicis capparis,cinnamomi, cuiuſque drach.vi.
B caſiæ drach. viii. betonicæ, piperis,cuiuſque dr.viii.nardi Celticæ,iridis,acori,aſari, ſeminis fœniculi, petroſelini,cardamomi,ſpicæ nardi,cyperi,coſti,ſarxiphagi, ſeminis apii,myrrhæ,ſeſelis,radicis panacis, zingiberis, piperis albi,cuiuſque dr.iiii.lapidis Syrici maſculi drach.xvi. lapidis fœminæ dr. xvi. ſeminis ſmyrnii,lyncurii quod ſuccinum itémq; electrū appellant,cuiuſque drach.xvi.ſeminis erucæ drach.xvi. mellis quantum ſufficit.datur nucis Ponticæ magnitudine cum radicis aſparagi paluſtris decocto,aut floris iunci odorati,aut radicis dulcis. da-
C tur à balneo. Aliud Philagrii,ex damaſonio pharmacū, quod tertii ordinis eſſe ait in lapide atterendo. facit & ad renum affectiones. Damaſonii drach.xxiiii.ſeminis dauci,radicis herbæ lanariæ,corticis radicis capparis, caſiæ, nardi Celticæ,cuiuſque drach.vi.(alii drach. xvi. habent) iridis,mei,aſari,fœniculi,cardamomi,cyperi,petroſelini, coſti,ſeminis apii,myrrhæ, croci,cuiuſque drach.ii. ſeſelis drach.iiii.radicis panacis drach.iiii. (quidam & zingiberis drach.iiii.& piperis item drach.iiii.addunt)mellis Attici quantum ſatis eſt.excipe & vtere quemadmodum
D prædictum eſt. Oribaſii,ex libris ad Euſtathium,antidotus Xenophili.Facit ad veſicam & renes calculoſos & exulceratos. atterit enim lapillos & vlcera ſanat. Caſiæ vnc. i.ſarxiphagi trientem,betonicæ,cyperi,petroſelini,coſti, tribuli,ſeminis viticis,lithoſpermi torrefacti,cuiuſque ſextantem,ſeminis apii ſeſquiunciam,phylli,ſpicæ nardi,aſari,dictamni,baccarum lauri,ſeminis ocymi.ſing.vnc.i. zingiberis drach.iiii.nucum pinearum,quas ſtrobilos *Græci* vocant,ſeſcuncem,mellis lib.ii.in balneo exhibeto, aut ante balneum ex vino mulſo aut paſſo chryſatico,magni-
E tudine fabæ. Andromachi antidotus ad calculoſos,quæ paulatim confringit & extrudit lapides, donec veſicam perpurget,& pellucidum lotium procedat: &,quod maximum eſt,ita perſanat vt nec in poſterum gignantur. Habet autem hoc modo: Seminis dauci,aniſi,ſeminis cucumeris decorticati,ſeminis apii,petroſelini,myrrhæ,cuiuſque ſeſquidrachmam,caſiæ,cinnamomi, nardi Celticæ, cuiuſque drach.i.trita aqua ſubigito,& ad paruorum lupinorum formam redigito:ieiunis autem quotidie per dies triginta cum aquæ cyathis tribus exhibeto.Cæterùm ad
F huius pharmaci apparatum, religioſè,inquit,accedēdum eſt.In lignea enim pila,& piſtillo item ligneo hæc cōtundenda ſunt: oportétque amplius eum qui hæc cōtundat, neque annulum ferreum geſtare,neque calceamenta clauis ferreis tranſfixa.atque id vt myſterium habe. Aſclepiadæ ad calculoſos compoſitio: Carpobalſami,lapidis qui in ſpongiis reperitur , pulegii ſicci, ſeminis maluæ ſylueſtris ſicci,ſing.æquales partes cōtuſas & cribratas repoſito,indéque cochl.i. cū vini diluti cyathis iii. præbeto. Alia cōpoſitio celebris. Electri ſiue ſuccini vnc.i.lapi-
G dū ꝗ in ſpōgiis reperiūtur vnc.i. ſarxiphagi vnc. i. dantur ex ea ſcrup.ii.quomodocūque velis. Pharmacū ex cardamino ligno valde celebre:Spicæ nardi,piperis,hyſſopi,tecolithi,cuiuſq; vnc.i.piperis albi ſcr.xviii.caſiæ ſcrup. ix. helenii ſiue inulæ ſcrup. v. ſcobis eboris ſcrup. xii. ligni cardamini ſcrup.xii.mellis quātū ſufficit. dantur ex eo obol.iii.cū cōdito aut aqua mulſa. Aliud laudatū. Seminis braſſicæ drachmas ſex, cyperorum, petroſelini, electri,piperis,ſing.vnc.i.mellis quantū ſatis eſt. datur nucis Ponticæ magnitudine cū cōdito febre carētibus, aut cū
H aqua mulſa. Aliud. Cucurbitam aridam exure, & cineris cochlearium i.vt velis,bibendum præbe: aut catapotia ex cinere formato ac exhibeto, & celerrimè per lotium calculum extrudet. Aliud , quod calidioribus

præcipuè conducit. Ex portulaca ſuccum exprimito, cúmque reſiccatum in catapotia redigito, & drachmam vnā exhibeto. ad miraculum vſque lapidem per vrinam expellit. Aliud. Cancros tres aut quinque aut ſeptē impari ſolùm numero, ſub teſta viuos exure, & contriti eorum ciners cochleariorum vnum cum condito præbe: eóque calculoſos renes ſanabis. Aliud. Phu aqua feruefactū bibedum præbe, omnéſque lapides educet. Quòd ſi Mithridatis compoſitione abundes, eam quæ ſcincos admixtos habet, vnà cum decocto præbe. experimento conſtat: vtere. Conditum Oribaſii: Vini ſextarios duodecim, mellis ſextarios duos, piperis ſeſquiunciam, ſarxiphagi, betonicæ, mei, phu, ſpicæ nardi, petroſelini, caſiæ, cuiuſque ſextantem. Aliud conditū, ad veſicæ lapides accommodatum: Sarxiphagi, ſpicæ nardi, cuiuſque drachmas quatuor, piperis vnc. I. carpeſiæ, zingiberis, mei, aſari, caſiæ, ſiſonis, petroſelini, acori, dauci, ſingulorum drachmas quatuor, mellis ſextarium vnum, vini ſextarios quatuor aut quinque. Aliud renale: Spicæ nardi, phu, ſarxiphagi, betonicæ, aſari, lithoſpermi, petroſelini, cuiuſque vnciā I. coſti vnciæ dimidium. Ex hoc arido cochlearium vnum in conditum mitte, idque æger hora ante prandium bibat. lapides atterit, & per vrinam expellit, neque amplius cogi lapidem permittit. Aliud Oribaſii conditum renale: facit enim ad inueteratos renum dolores, & ad difficultatem emittendi vrinam ex veſica, ad ſtrangulationē item ac vrinæ ſuppreſſionem, ad eorundem etiam membrorum frigiditatem. calloſas duritíes extrudit, lapides confringit, & ad alias affectiones eodem modo probè facit: Sarxiphagi drachmas duas, betonicæ drachmam vnam, petroſelini ſcrupulos ſex, ſpicæ nardi ſcrupulos tres, phylli ſcrupulos tres, rhei ſcrupulos tres, irionis ſcrupulos ſex, piperis ſcrupulos duodecim, mellis ſextarium vnum, vini boni ſextar. quatuor. Aliud pharmacum renale:

Zador, *id eſt* χεδουαρίας, galangæ, liguſtici, ſeſelis, cardamomi, piperis longi, piperis albi, cinnamomi, zingiberis, ſeminis ſmyrnii, caryophylli, phylli, ſtachyos, myrobalani, phu, coſti, ſcordii, ſilphii ſiue laſerpitii, rhei barbarici, pæoniæ: alii etiam arboris nucis viſcum, & paliuri ſemē, itémque ſarxiphagum ac caſiam addunt. ex his ſingulis ſtateres duos commiſceto. Datur cum condito aut vino vetere ad balneum ituris, & ſine balneo veſperi ſimilitérque manè. Abſinthaton renale valde bonum: Petroſelini vnciam vnam, ſarxiphagi ſcrupulos duodecim, betonicæ ſcrupulos duodecim, ſeminis irionis ſeſquiunciā, ſpicæ nardi ſcrupulos ſex, phylli ſcrupulos ſex, rhei Pontici ſcrupulos ſex, calami aromatici ſcrupulos quinque, dictamni ſcrupulos tres, mellis ſextarium vnum, vini ſextarios quinque. præbe mediocris poculi menſura ieiunis.

Pharmacum lapides in renibus atterens, adeo vt in vna die commoditatem ſuam oſtendat: Abrotoni drach. octo, croci drachmas octo, herbæ anthyllidis drach. XVI. foliorum rutæ viridium drach. XXXII. Probè contrita in paſtillos digerito, & ex eis drachmā I. cum aceto mulſo præbeto. Vtere ipſo, inquit, aſſiduè: mirum enim quanta vtilitate præſtet.

Cura eorum in quibus lapis atteri non poteſt, neque item per lotium excerni, Cap. XIIII.

QVòd ſi veſicæ lapides per lotium excerni nō queāt, ſed in meatu ſint obturati, & vrinæ ſuppreſſionem inducāt: ægrum ſupinum decumbere, veluti dictum eſt, oportet, ita vt coxarum partes magis ſurſum vergant: indéque huc atque illuc multiformiter commouere, quò ex meatu excidat: pòſt verò, ita adhuc ſupinum & poſitu ſurſum vergentem mingere iubere. ſi verò neque ſic excernere poſſit, per catheterem inſtrumentum vrinam prolectare. Quòd ſi ob lapidis aſperitatē veſica incidatur, & ex hoc ſubcruēta mingāt, aliquādo verò purulēta, & ſubmucida, illis ipſis, ſiue mingant ſiue nō mingāt, plus quā aliis dolorū adeſt. Cæterū in potu exhibēda ſūt eis pharmaca quæ lapidē atterere prædicātur, & vlcera ipſa ſanāt. Quib⁹ verò vlcera nondum ſunt oborta, lapides autem in veſica detinētur, hi pellucida & tenuia ac aquoſa mingāt: quin & arenam ſubſidentem vrinæ habent, & in lotii eiectione dolores augeſcunt. Quòd ſi neque per hæc adhibita pharmaca, lapis in veſica atteri poſſit, ad ſectionem tranſeundum, quæ pro more infernè fiat: atque ita lapis ſubtrahatur & fiſſura quamdiligentiſſimè carne repleatur, cicatrix inducatur, ne fiſtula per ſucceſſum oboriatur.

Diæta poſt exectos lapides, aſſeruans ne alii renaſcantur, & de affligentis humoris cognitione ex lapidis colore, Cap. XV.

POſt exectum lapidem, & cicatricem vlceri obductam, diæta conſtituenda eſt, ne eos renaſci contingat. Coniectura etiam facienda tum ex aliis tum execti lapidis colore, cuius humoris materia in corpore abundet, ex qua adeo lapides cogantur. Alii nanque ſubalbidi apparent, atque hi pituitoſiore humorē oſtendunt: alii vero pallidi ſunt, & bilē abundare demonſtrant: alii autem coloris teſtacei ſunt, ob ſuperaſſatam videlicet à plurimo calore bilem: alii nigri, qui atræ bilis humorem exuperantem declarant. Omnes igitur quomodocunque calculoſi, à cœna aſſiduè vomāt, neq; quicquā feruēs in cibo ſumāt quod renes & veſicam excalefacere poſſit. Cauere autem conuenit cibaria ſubſtātiæ duræ, & quæ ægrè māducatione atteruntur: itémque ea quæ multam ſubſtantiam habent, plurimúmque ſimiliter nutriunt, & quæ aceruatim digeruntur antequam perfectè concoquantur: grauis item qualitatis, & quæ difficulter commutantur ac ſupernatant, & ægrè per aluum ſubeunt, ac inflant: item quæ meatus obſtruunt, aut aliàs diutius in corporibus inſident. Ex huiuſmodi enim cibis venter labore fatigatus, ipſos aut crudos aut ſemicoctos ad hepar & renes digerit, atque ita quod crudum cumulatim allatum eſt, ineptè prætérque naturam excolatur, & cum tumultu ad renes progreſſum, ſtatim coactum inſpiſſatur ac reſtitat. Quare omne lac, præter aſininum, eis incommodum exiſtit: hoc enim, inquit Archigenes, & ſubſtantia tenuiſſimum eſt, & facultatis facillimè diſſoluentis. igitur mirabiliter articulorum tumores & nodos (quos ad calloſæ duritiei modum ex vitioſi lactis vſu, pueri ſuſtinere coguntur) læuigat & delet. vnde admonendum duxi, vt ipſum calculoſis aſſiduè heminæ mēſura exhibeatur, poſt matutinas deambulationes: atque id aſſeruandi à lapidis generatione gratia, præ omnibus aliis fiat. Potus aliàs ſit aqua calida, fontana, pura, defæcata, leuis: vinum autem tenue, vrinam ciens, nō valde vetus. dulcia enim vina calculoſis ſunt nocciua. Porrò, vt compendio dicam, omnis diæta in frigidiore temperatura præditis, exquiſitè attenuatoria ſit: in calidiorib⁹ verò, inter attenuatoria & impinguantia media. Satietatē verò præ omnibus aliis vitare oportet, dulcium præſertim & ex caſeo conflatorum ciborum: vnde & cruditatē infeſtiſſimam eis cenſere oportet: in quam ſiquādo incidant, impaſtos & abſque cibo manere decet. Frigora quidem magis quàm æſtus cauenda. in temperatis verò locis deganr, in quibus anni tempora & horæ nimio feruore non infeſtent. Aſſumātur etiam otioſæ deambulationes, & exercitia moderata: ſegnities enim & otium eis nocent. Cæterum ventrem ſemper probè laxum habere oportet: hic enim ſi bene ſubierit, puriora lotia prodibunt. Vnguentis vtantur quæ locos defendere queant, ne facilè grauius oblædantur. Epithemata etiam cutem rubefacientia, itémque lancinantia, dropacéſque & ſinapiſmi adhibeantur. Malagma autem exquiſitum hoc eſt, neque facilè reperias aliud, inquit Archigenes, ad huiuſmodi affectiones magis accommodatum: Picis liquidæ heminas duas & dimidiam, ceræ ſeſquilibram, reſinæ pinus ſeſquilibram, ſulphuris viui ſeſquilibram, ſtaphidis agreſtis beſſem, galbani ſeſcuncem. liqueſcibilia eliquantur, & inſperſis aridis tritis, ſimul optimè ſubacta & vnita imponuntur. Varoſa aſperitas ex hoc inducta, mucum plurimum ducit, & pruritum non malum facit, adeo etiam vt volupe ſit, ſi per reſolutionem refrigeretur. Quòd ſi aliquando leuis moleſtia inde oboriatur, cerato eam lenire oportet per vnā diem, ac deinde rurſus eadem imponere. Conuenientiſſimum etiam renibus eſt, ſi ſuper ventris locum idem malagma imponatur. Sinapiſmi item calculoſis apti ſunt, & naturalium aquarum vſus. lauent autem non ſæpe, vngātur autem frequenter. Curioſè autem tem-

poris opportunitas diſpicienda eſt,vt venam ſecemus, ſi quidem ſanguis abundare videatur,aut vt purgationibus conuenientibus vtamur in eis quibus vitioſi humores coaceruantur.Bibant autem & ea quæ vrinam cient per interualla quædam tum ſimplicia,tum compoſita præſcripta:in huiuſmodi enim omnibus quicquid modicè relictum eſt,facilè ad debitam commutationem deuenit. Aiũt autem quidam terram ex latere veteri tritam cum vermibus terrenis, & pectini craſſius illitã, præparare vt lapis in veſica aut renibus per lotium eiiciatur.

De renum inflammatione,Rufi, Cap. XVI.

OB plurimas cauſas renes inflammantur. nam & humores corrupti,& plagæ,& attritiones,& pharmacorum potiones inflammationem generant,& præſertim equitationes continuæ & vehementes. Accedit ægris dolor pulſatilis retrò iuxta primum dorſi verticulum,paulùm ſupra ſpurias coſtas. diſtendit autem dolor ſurſum vſque ad hepar,præſertim dextro rene affecto, deorſum verò vſque ad veſicam & pudendum,lumbóſque & coxẽdices,pectinem item ac femora. conſequitur etiam ſtupor propinqui cruris,& neque rectà erigi poſſunt, neque pedibus ingredi,& ſiue ſternutatio, ſiue aliqua alia concuſſio irruat,vehementi dolore lancinantur. frigent eorũ extrema,& magis ſuræ ac pedes. adeſt vrinæ emittendæ difficultas,mingúntque aſſiduè ac laborioſè, in principio quidem tenuia & aquoſa,in quibus nihil ſubſidet:inflammatione verò in peius proficiente,rubicundiora:deinde etiam craſſa & mucoſa, adſúntque febres vehementes. Quòd ſi adhuc amplius inflãmatio augeſcat,hæc omnia itidem fiunt vehementiora. his accedit nauſea, & ſtomachi morſus,& vomitus bilis.Quidam autem ipſorum vſque ad animi deliquium angũtur & exudant.Siſtitur ipſis venter, adeo vt inflentur & aſſiduè ructus emittant. Sequitur faſtidium vehemens,& quibuſdam cõtinuæ fiunt exacerbationes:quibuſdam verò per interualla. in vniuerſum autem,ventris egeſtio & vrinæ multa excretio dolores ipſos præcedunt. Noui autem ego quendam qui poſt vehementem vexationem animo linquebatur,multúmque exudabat:vbi autem reſtitutus ſibi animum recepiſſet,ſimul ab omnibus moleſtiis liber euaſit. Renes igitur inflammatos, hoc modo curare oportet. Ægrum in lecto molliſſimo decumbere oportet, ac primo die à cibo abſtinere,non tamen in multos dies inediam extendere. vrinæ enim puriores & acriores per inediam redditæ, vehementiſſimos morſus infligunt.Itaque in principio ſorbitionibus tenuibus morſus lenientibus connutrire oportet,& aquæ calidæ potu. Aquam verò mulſam in principio non laudo, priuſquam concoctæ & conſumptæ fuerint inflammationes:neque item eorum quæ vrinã cient vſum:oblædunt enim, mordaces humores inflammatis partibus inducendo.neque etiam purgatiuum pharmacũ exhibendum,veluti quidam conſueuerunt.Per clyſterem autem,maluæ decoctum,aut ſeminis lini & fœnigræci, cum oleo infundendum,admixto etiam melle: aut ptiſanæ ſuccus cum oleo & melle. Cæterùm copia non multa infundatur, ne repleta inteſtina comprimant renes. Vbi verò ſtercora prodierint, & inteſtinum fuerit euacuatũ, oleum adiiciatur anethinum aut gleucinum cum butyro, eliquatis in his adipibus quibuſdam: anſerino videlicet aut gallinaceo,aut medulla ceruina.Subeunte autem ventre,incumbentem lanam ex oleo calido aſſiduè rigare oportet:melius tamen fuerit,ſi anethum,ruta,althæa,& artemiſia,oleo ſint incocta. Porrò ſi adhuc maiori acumine renes affligantur,& vehementior exurgat dolor, venam cubiti ſecare conuenit:ſanguinis detractione repetita. & ſi poſt id auxilii,aliquid ex inflammatione relinquatur,ad cataplaſmata procedendum, primùm quidem ex farina in aqua mulſa cocta,aut ex ſemine lini, poſtea etiam ex chamæpity,polio,abrotono,trixagine,aſaro,iunci odorati flore admiſcendum.atque tũ non amplius in aqua mulſa cataplaſmata coquenda ſunt,ſed in paſſo.mixturæ autẽ modus ſit, vt ad farinæ partes IIII.quorundã ex prædictis pharmacis partes duæ commiſceantur. Bonum eſt & hoc cataplaſma:Galbani,terebinthinæ,farinæ erui, cuiuſque A drach.quinquaginta,iridis drach.quatuor,cerati ex gleucino,aut amaracino,aut irino,aut cyprino,aut aliquo cõſimili oleo apparati libram vnam,farinæ triticeæ ſextantẽ, paſſi Cretici quantum ſatis eſt. apparato, ac ſupra ilia ac lumbos imponito.Facit idem ad veſicam inflammatam ſi pectini imponatur.Quòd ſi per cataplaſmata dolor nõ lenierur,cucurbita lumbis ac iliis eſt adhibenda, & ſiſſuris impactis plurimus ſanguis attrahendus, deinde ſpongiarum fotu vtendum,& in calidam aquam deſidẽdum, in qua calamus aromaticus,chamæmelum,flos iunci odorati, B ſemen lini,anethum,maluæ ſylueſtris radices ſint incocta. Prius autem & veſica ingens,aqua & oleo ſemiplena,ipſis locis imponatur, fomentis etiam pinguioribus admotis,póſtque etiam ceratis. quin & malagmata amplius imponenda.Cerata quidem conueniunt ex cyprino aut irino apparata:malagmata autem odoratiſſima ſint, qualia ſunt hepatica ex ſtyrace conflata.Cæterùm dolore affligente,bibenda ſunt pharmaca quæ dolorem leuant: eiuſmodi ſanè: Capitis papaueris toſti oboli dimidium, ſtyracis tantundem,thuris obolum vnum, ſeminis cucu- C meris grana viginti,ſeminis apii quantum tribus digitis comprehendi poteſt,opii ad erui magnitudinem. Hæc omnia quamtenuiſſimè terito,ac cum aqua dulci permixta pro vice vna exhibeto:ſtatim enim quieſcet dolor,& obdormiet æger. conferunt item conſimiles paſtilli dolorem leuantes. At verò vbi perfectè concoctæ fuerint inflammationes,& quieuerint dolores,tunc etiam per vrinam cientia purgandum:veluti ſunt acorum,meon, phu, petroſelinum,gramen,caſia,chamæpitys,polium. horum vnumquodque ex aqua coquendum eſt, & cum vino & D melle bibendum.Cibi autem poſt concoctas & conſumptas inflammationes exhibendi ſunt,panis optimus, maximè clibanites:ex volucribus,montanæ:ex marinis,herinacei recentes:ex oleribus,fœniculum,apium,daucus, & ſylueſtria omnia, & cucumis coctus. Hæc enim optimè vrinam prolectãt:maximè verò id præſtãt paſtinacæ probè percoctæ,& crithma,& ſcandix,& gingidia.A concoctis inflammationibus,vrinæ his prodeunt multæ & craſſæ,& in quibus bonum eſt quod ſubſidet, atque hæ ipſæ maximè iudicant ac ſecernunt morbum: aquoſæ autem E mictiones & puræ ac pellucentes,ægrè morbum ſecerni indicant.

De duritie renum, Cap. XVII.

QVæcunque durities circa renes oboriantur, dolores quidem non amplius inferunt: ægris autem ex vacuo ventris loco veluti quippiam pendere videtur,& ſtupor adeſt coxẽdicum,& impotentia crurium, mingúntque pauca,& reliquo corporis habitu,aqua inter cutem laborantibus,maximè ſimiles exiſtunt. quidam etiam temporis progreſſu manifeſtè hydropem incurrunt,veluti e- F tiam ab aliis viſceribus induratis contingit. Hos itaque ceratis & malagmatis,itémque fricationibus ac pinguibus fomentis remollire oportet,& vrinã ducentia eis exhibere: vẽtrem item ex althææ,fœnigræci, & caricarum decocto ſubluere,melle & nitro ac oleo iiſdem adiectis. Ad noctem item infuſa per clyſterem conueniunt,oleum anethinum cum butyro & adipe anſerino.

De ſuppuratis renibus, Rufi, Cap. XVIII.

QVibuſcunque renum inflammationes ad puris permutationem vertuntur, his omnes in renibus in- G flammatis prædictæ acceſſiones extendentur,& febres cũ horrore irruent,atque id maximè circa veſperam.Iam verò & tumor quodammodo circa ilia apparet, & vehemẽtis caloris ſenſus ipſos circa renes affligit: mingúntq; ruffa & pura. Vbi verò ſuppuratio fuerit perfecta, tunc & febrium & dolorum acceſſiones minores contingent: & grauitatis ſenſus magis circa affectum renem infeſtat: tempore rupturæ magis exacerbantur, ad quã etiam humorum excretio cum ipſis vrinis conſequitur, inuehuntur & ſordes quædam ex ſubſtantia renum elotæ. vt pluri- H mùm enim ad veſicam ex renibus erumpẽs pus defertur: quod ſanè conducibile putandum eſt. aliquando autem & ad inteſtina eruptio deuoluitur, & per ſedem pus euacuatur. Quibuſdam verò neque in totum ſuppurata erũpunt,ſed circa renes per multum tempus conſiſtunt, do-

nec cautere adhibito aut alio modo forinſecus apertionē & eductionem moliaris. Igitur poſtquam abſceſſus ſigna apparuerint, quamcelerrimè adiuuare oportet tum ſuppurationem, tum puris eruptionem. Qua in re ſpongiæ aqua & oleo, itémque furfuribus imbutæ aſſiduè proderunt fotus gratia admotæ. eundem vſum etiam cataplaſmata præbent, ex farina ordeacea cum ficuum & althææ ex aqua mulſa decocto, aut ex Cretico paſſo. Bonū eſt & ipſas ficus admiſcere tritas, & abſinthii comam contuſam, aut chamelæam, aut irin, & bryoniam. addatur & terebinthina, pix, manna thuris, thus ipſum, columbæ ſtercus, poliū, & quæ ſimilia his exiſtunt: & ſimpliciter omnia adhibeātur quæ in hepatis abſceſſu ſuprà approbauimus. In malignis & putreſcentibus humoribus, quos ex febrium acrimonia cognoſces, etiam roſæ in cataplaſmata cōmiſcendæ, & myrti baccæ, eruique ac lentis farinæ. hæc enim eiſque ſimilia, humorum putrefactionem ſiſtūt. Poſt hæc emplaſtris vtendum quæ pus permutare poſſunt, quemadmodum in hepaticis eſt prædictum. Quòd ſi ruptura moretur, acriori infuſo aluus eſt ſubluenda, veluti veratri nigri cremore: raphani item & alliorum ac cucumeris ſylueſtris radicis cremore. Macerare autem hæc in aqua maris aut ſalſugine vel muria oportet, parúmque olei admiſcere, quò infuſa lubrica reddantur. Hæc ſanè per clyſterem infundenda, iubēdique ægri quò plurimo tempore apud ſe detineant: conſueuerunt enim ſæpe ipſam ſuppurationem diſrumpere, vnà cum hoc quòd vētrem emollire ſolent. Si verò vehementiores ſunt dolores, ptiſanæ ſuccus infundatur & lac recēs mulctum. inſeſſus quoque in aquā & oleum apparetur. In potu leniora vrinam ducentia exhibeantur, veluti cucumeris ſemē decorticatum ex aqua mulſa, palmulis in ipſa incoctis. Danda etiā iris cum melle deſpumato delingenda, aut ipſum mel in decoquendo in paſtillum redactum. Remorantem item rupturam iuuat cuminum cum paſſo, ruta cum vino mulſo. Si verò ex habitu corporis & doloribus languidioribus cōiecturā facias ob craſſitiem pus ipſum non excerni, fœniculi decoctum in potu dato, & chamæpityos, pulegiique & origani. Poſt rupturam autem, carunculæ paruæ oblongæ cū vrina excernuntur: & ſi quidem maligna fuerint vlcera, humores fœtidi liuidi & mucoſi: ſi verò benigna fuerint, etiam pus ipſum album, & æquale, & leue, abſque odore graui, & pacum reperietur. Lac itaq; cum melle poſt puris eruptionem eis præbendum: & primùm quidem aſininū aut equinum: ad vlcera enim repurganda conducit. quū verò repurgatione amplius opus non habent, & morſus fiunt obtuſiores, indigétque æger nutrimēto, tunc etiam bubulū lac eis exhibēdum II. & III. heminarum menſura. Amplius autem omne lac recens mulctum calidum præbedum eſt, animali in domum vbi æger decumbit deducto. hoc & aliorum internorum vlcerum optimum eſt pharmacum, & graui puri maximè amicū, & corpus probè nutrit. Porrò ad vires refocillandas ac reſtituendas, ægrum decumbētem molliter fricare ſingulis diebus manè conuenit, & primùm bubulo lacte nutrire: poſtquam verò concoxerit lac, ſorbitionem ex ptiſana apparatā præbere, aut amylum, aut ſimilaginem lotam cum lacte coctam. dandum & lac ouis permixtum, & iuſculum gallinæ pingue. Ex oleribus conueniunt, malua, ſeris, rumex, portulaca, aſparagus paluſtris, cucumis, lactuca, omnia cocta, neque quicquam crudum vorēt. hæc ſanè morſus obtundunt. Cæterùm ſuccedentes repletiones vomitu euacuare oportet. vt verò facilè vomāt, cucumeris ſemen tritum ex paſſo eis præbeatur: aut ptiſanæ ſuccus cum paſſo. oleo autem cyprino præſertim illinantur pennæ, quibus item ad vomitum irritentur. Non ſolùm autē ad repletiones vomitus laudo, verùm ſiquis omni menſe audenter vomat, fortè & renum vlcus, & quicquid inde mali accedere poſſit, diſſoluat. reliqua diæta eadem ſit cum ea quæ poſtea ad veſicæ vlcera dicetur. Ex iis verò quæ vrinā ducūt, ſimpliciora iā ſæpe dicta itémque dicenda, ad repurganda renum vlcera bibantur. Quum verò munda fuerint vlcera, quod inde tibi palàm fiet, ſi neq; tectoriū etiā vlceri obductum cum vrinis excretum appareat, neque etiam pus excretum ſit fæculentum, ſed ſubalbum, &

A leue, & æquale & paucum: tunc ſanè pro emplaſtris malagmata aſſumenda ſunt: id quod ex ſeminibus conſtat: itē quod ex baccis lauri: & quod Apollophaniū inſcribitur: & omnia quæ cutē rubefacere poſſunt, quale eſt id quod ad calculi affectionem eſt præſcriptum. Pro iis verò quæ vrinam cient, reſiccantia adhibeantur: quare cibus ipſe adſtringens ſit, & pharmaca quæ corpora cogant. Conferūt etiam dropaces, & ſinapiſmi, & naturalium aquarum calidarum & frigidarum vſus. Porrò ad inueterata renū vlcera, pharmaca ſunt aſſumenda quæ ad exulceratam veB ſicam deſcribentur. Atqui noſſe oportet omnem exulcerationem, & veſicæ & renum, ægrè curabilem eſſe: præſertim quæ ex eroſione ſit oborta, adeóque paucos nouimus qui ab ea perfectè ſint liberati: ſi verò extrà ſuppuratio vertatur, inflammatio magis tumeſcit, & ad manum & ad oculum magis euidenter expoſita eſt. His meritò medici manum admoliuntur vbi maximè tumor attollitur, curámque adhibent quæ ad communia & caua vlcera requiritur. non ignorandum tamen ea in fiſtulam abire ſolere: quare diligentiori omnino indigēt tractatione.

C

De dyſuria, id eſt emittendi vrinā difficultate, & ſtranguria, hoc eſt ſtillicidio vrinæ, Cap. XIX.

DYſuria dicitur, quum meiere æger cupit, & cum vi vrinæ excernuntur, ſtrāguria autem appellatur, quum paulatim & guttatim vrinæ deſtillāt, & aſſiduam ad mingendum irritationem faciunt. Hæc autem contingunt aut ob acrimoniam vrinæ, aut ob exulcerationem veſicæ, aut ob veſicæ debilitatem. aliquando autem & affectis renibus aut hepate, quum abſceſſus rumpitur, & pus per veD ſicam excernitur, aſſiduam irritationem ad mictionem propter acredinem ſuam inducit. ex intemperie etiam quadam ægra veſica in propria læditur actione. Neceſſarium igitur eſt ſcire cauſas quæ ſtranguriam & dyſuriam præceſſerunt, atque ad ipſas remedia adornare. Si igitur frigiditas has affectiones præceſſit, oleo rutaceo calido pectinem fouere oportet, ægrúmq; in ſampſuchi aut rutæ decoctū deſidere, ac imum ventrem cōtegere ac calefacere: aliquando & per ſedem oleum rutaceum calidum infundere, & cibis vrinam cientibus vti quæ cōcalfacere E poſſint. aromatum etiam decoctiones in potu exhibere. poteſt etiam præberi in potu theriace cum paſſo aut vino mulſo. Sin verò bilioſiores ſint vrinæ & mordacitas circa veſicam contingat, ac vrinæ ſtillicidium inducat: tum ſanè exuperantem vitioſum humorem quamceleriimè purgare oportet, & cibis temperamentum inducentibus vti, ita vt ab omnib⁹ acrib⁹ ac ſalſis abſtineamus. in potu autem plurima aqua calida dulcis exhibenda, ægérque aſſiduè ad mictionem cogendus: ſi enim acre recrementū diutius in veſica moretur, partes ipſas corrodit & exulcerat. Conueniet igitur continuis fomentis vti, & amylum F cum lacte decoctum, itémque cum palmarum decocto abſorbēdum præbere. vinum autem dulcius præbeatur. Optimum eſt & ipſum lac calidum potatum. Quòd ſi acrimonia adhuc augeatur, etiam per colem lac ipſum cū amylo in veſicam iniiciatur, & paſtillus ex phyſalide cōſtans in potu ſumatur. Porrò ſi aliud membrum ſit affectum, & idipſum per veſicam expurgetur, manifeſtum eſt illi priorem curam deberi, ita tamen vt neque veſicam G negligamus.

De difficultate emittendi vrinam in febribus, Cap. XX.

PHilumeni. Fit & in febrium malignarum principio vrinæ emittendæ difficultas, vt & inde veſica affligatur, & paulatim cum dolore vrinam emittat. neque verò ſola moleſtia hæc eſt, ſed & ſignum totius neruoſæ partis affectæ. Ad imum ventrem igitur & pectinem, inguináque & coxendices, lana pura oleo dulci imbuta, in quo ruta, anethum, aut oleum ſicyonium ſint decocta, imponatur, lanæque amplius cuminum quamtenuiſſimè tritū H infarciatur: & ſi aluus eis ſit adſtricta, fœnigræci & maluæ decoctiones infundantur. Inſeſſiones etiam aſſumantur vſque ad vmbilicum & lumbos totos, ex artemiſiæ, fœnigræci, rutæ, pulegii, & maximè ſampſuchi decocto, oleo itidem admixto. Quòd ſi acceſſiones vrgeāt, etiam venæ

ſectio adhibenda eſt,& diæta exquiſita,quæ maxima parte ex ſorbitionibus conſtet. Vtimur itaque alica lota cũ anetho in aqua mulſa deſpumata cocta,aut pane loto,aut ſorbilibus ouis. Poſt hæc & malua conuenit,friabilis cocta,& porrum capitatum in tribus aquis decoctum,& tenerrimi piſces. Poſt fomenta verò,cataplaſmata adhibeãtur ex eadem materia apparata. Vrgentibus autem doloribus, cucurbitæ cum ſcarificatione ad imum ventrem affigantur. Ceratum verò ad has affectiones conuenientiſſimum hoc eſt: Maluæ ſylueſtris radices in oleo ſicyonio cum modica aqua concoquuntur,donec aridæ fiant. & ipſæ quidem abiiciuntur,oleum autem cum rutæ ſucco permiſcetur,vt quarta olei pars de ſucco rutæ addatur: hiſque amplius cera ſufficiens & parum caſtorei adiicitur. Cæterùm potus ita affectis commodus eſt cucumeris ſatiui ſemen,quod præmaceratum decorticatur: deinde tritum cochleariorũ II. menſura ex aquæ cyathis tribus præbetur. lotium enim citra moleſtiam ducit, & dolores circum locos infeſtantes eueſtigio diſſoluit. A reliquis autem quæ vrinam cient,quandiu febres perſtiterint,in totum abſtinendum eſt. Moti enim ex febrili calore totius corporis humores,per ea quæ efficacius vrinam cient,ad veſicam prius afflictam deducuntur.

De iſchuria,hoc eſt,vrinæ ſuppreſſione, Cap. XXI.

ISchuriæ, *hoc eſt urinæ ſuppreſſæ* affectionem etiam ipſum nomẽ declarat: ægris enim in totum vrina ſupprimitur ac cohibetur. Atq; id aliquãdo ob imbecillitatem contingit,veſica ea quæ in ipſa continentur arctè cõplecti ac exprimere non potente: aliquando autem & inferiore meatu à craſſis humoribus obturato, aut lapide obſtructo: quandoque autem ob inflammationem aut talem quempiam tumorem meatum anguſtum reddentem,& perfectè obturantem. Sanguis etiam in grumos concretus in veſica,ſuppreſſæ vrinæ cauſa exiſtit. pus itẽ craſſum per ipſam veſicam à renibus,aut hepate,aut alio quopiam inferiore membro excretum,vrinæ ſuppreſſionem operatur. Accedit & ſanis ſæpe vrinam ipſorum cohiberi,aut ob negotiorum importunitatem, aut in concionibus,aut foro iudiciario,aut ſomnis,ſi diutius continuerint mictionem. Afficitur enim in his comprehenſiua & vrinam obuoluens veſicæ vis, ex immodica videlicet repletione & tenſione: imò quantum amplitudo ipſius veſicæ expleta circumtenditur, tanto anguſtior ſeipſo fit meatus. Vrinã igitur ob inflammationẽ ſuppreſſam,venæ ſectione curabimus: fomentis item ac cataplaſmatis aliiſque remediis adhibitis, quæ iam ſæpe ad inflammata ſunt prædicta,& in ſequentibus deſcribentur. Si verò ſanguinis eruptio præceſſerit, coniectare oportet ſanguinis grumos ſuppreſſæ vrinæ cauſam eſſe. hi itaque diſſoluendi ſunt eo modo, qui de eruptione ſanguinis ex veſica,dicetur. Quòd ſi lapis ſit qui vrinam ſupprimat,& hunc ex loco excutere ac dimouere oportet, quemadmodum de calculoſis eſt prædictum. Si verò craſſi humores in cauſa ſint,fomentis & inſeſſionibus ac cataplaſmatis cura concredenda eſt: ab iis verò quæ vrinã cient,in totum abſtinendum,velut in loco de difficultate emittendi vrinam in febribus eſt relatum. Quibus verò citra inflammationem & eruptionem ſanguinis, aut aliam quandam ex prædictis cauſam,vrinæ excretio ſupprimitur,propter ægrum veſicæ ſenſum contigit id ſcilicet. quapropter irritando ſubmonere ac excitare eius actionem oportet, & per inſeſſus auxiliari, nitróque ad meatum admoto,aut nitri ſpuma, aut cimicibus contritis. Quòd ſi ita non procedat, ad catheterum vſum confugiendum,pérque hoc ipſum inſtrumẽtum immiſſum vrinæ prolectandæ. Vrinam ducentia nequaquam bibãt, ne multitudine eius veſica diſtendatur. In ſanis autem, quum, vt dictũ eſt, ob negotiorũ importunitatẽ lotiũ diutius retentum veſicam debilem reddat, auxiliari oportet ipſi,ambabus manibus ſupra imum ventrem admotis,ac vrina lentè expreſſa. Ad vrinam ægrè prodeũtem: Cucurbitæ ſemen præmundatum aqua macerato. quum verò emollitum fuerit,ſufficienter aqua affuſa te-

A rito,percolato,ac ſuccum bibendum præbeto. vtere: experimento conſtat.

De ſcabioſa veſica, Cap. XXII.

QVibus veſica ſcabit,his pruritus tum imi ventris,tũ pectinis ſuccedit,inque vrinis aſperæ & furfuraceæ ſubſidentiæ deferuntur: progrediente verò morbo,veſica exulceratur,acceſſionéſque ad vlcera præſcriptæ inducuntur. Noſſe igitur operæpretium eſt quòd non penitus curabile ſit malum. conandum tamen vt pro viribus leniatur. A mordacib⁹ igitur & quæ humores acriores ac
B ſalſiores reddunt, abſtinendum. Exhibenda autem vina dulcia, & lac,& gallinæ,aut hœdorum aut agnellorum carnium iuſcula,palmarũmque cremor: ſimilago item & amylum,ac ſorbitiones ex his apparatæ. piſces molles carne & omnes cocti: & ex oleribus quæcũ que vrinam quidem ſubducunt,nihil verò mordax in ſe habent,velut eſt paſtinaca probè cocti: crithma,fœniculum,apiũ, hippoſelinum,aſparagus, cucumis, & quæcunque eius generis exiſtunt: nam & vrinam agentibus,mitioribus tamen,veſicam ſuppurgare oportet: periculum enim eſt
C ne fortioribus exulceretur,quod omnino peius extat. Vrinam itaque commodè cient,ccãri,& pinnæ conchæ, & herinacei marini recẽtes,& herinacei terreſtris caro exiccata & drachmæ pondere potu accepta. neque minus cõmodæ cicadæ cenſendæ & vermes terreni tres ex paſſo potati. Non inconueniens item fœnigræci ſuccum cum melle ſorbere: idipſum enim & inteſtini morſus obtundit: & ſi ad veſicam procedat,ſcabiem eius mitigat. idem etiam tragacantha facit. Iucundus eſt item baccarum myrti cremor cũ vino potatus,aut mali cotonei cremor,
D aut cuiuſcunque alterius adſtringẽtis fructus. Hæc autẽ, adſtringentia inquam,pruritus mitigant: affectionem verò non ſanãt. Diæta porrò optimi ſucci ſit,& per aliquot dies vomant. Sero autem lactis aluus ſubducatur. mediocribus etiam exercitiis moderatè vtãtur. Aliud, quod confeſtim auxiliatur: Serpyllum cum cicere ſatis diu coquito,percolatũmque decoctum bibendum præbeto.
Oribaſii ad ægrè meientes: Amomi,cardamomi,floris iunci odorati,cuiuſque drach. ſex,coſti,caſtorei,myr
E rhæ,cuiuſque drach. tres,caſiæ drach. I. mellis quantum ſatis eſt,datur fabæ Ægyptiæ magnitudine cum vino tẽperatum. Aliud eiuſdem: Petroſelini,baccarum myrti nigrarum,ſingulorum drach. XVI. ſeminis apii drach. XXXII. ammii drach. octo, nardi Celticæ drach. quatuor, myrrhæ drach. II. mellis quãtum ſufficit,datur drachma vna ex aqua mulſa, aut vino diluto cyathorum trium menſura.

F Simplicia remedia ad ſuppreſſam ac ægrè prodeuntẽ vrinam,ſi aut eius multitudo aut craſſities in cauſa ſit, Cap. XXIII.

VRinam difficulter prodeuntem & ſuppreſſam,viſcera herinacei terreſtris ſanant exiccata ac ſuffita ægro vndiquaque contecto. oportet autem ipſa ſale condire ac exiccare. quin & in potu accepta ſicca trita quantũ tribus digitis apprehendi poteſt ex vino multas vrinas cient: carnis item herinacei in ſole exiccati drach. I. ex vino datur,& vrinã multã citra moleſtiã educit. Aliud.
Aſelli qui & millepedæ ſub aquario ſtabulantes vaſe,
G egregiè difficultatem emittendi vrinam ſoluunt, ſi duo aut tres in modico garo coquantur,ipſũmque garum cũ aquæ cyathis duobus bibatur. Aliud. Vermes terrenos tres aut quinque tritos ex vino mulſo aut aqua mulſa præbeto. citò enim vrinam ducunt. Forinſecus autem artemiſiæ folia cum myrrha trita pectini illini,itémque imo ventri,& lotium prodibit. Aliud. Perdicium herbam terito, & affuſo oleo feruefacito: atque ita veſicæ imponito. Eandem item herbam cum oleo coquito ipſãque proiecta lanam oleo imbuito ac imponito: aut pepo
H nis pulcherrimi pelliculam cum modica ipſius carne imo ventri imponito & colligato,& prodibit vrina. ſi verò arida ſit pellicula, ipſam in aqua macerato,& imponito,ac colligato. Inſeſſus etiã ex ſampſuchi maximè decocto apparentur,aut ſi id non adſit, ex decocto rutæ,artemiſiæ,& althææ.

De diſſoluta per paralyſin veſica,
Cap. XXIIII.

EX iis qui paralyſi exolutam veſicam habent, alii quidem præter voluntatem vrinam emittunt, & quanto plus id eis contingit, eo minus periculo ſunt obnoxii: alii autem lotium non excernunt, ſed eo ſuppreſſo veſica & lumbi eis diſtenduntur, ſimiliterque pecten: femora autem tumefacta habent, & quum non eiciant lotium, ſubiecta membra mortificantur, neque ita lõgè pòſt moriuntur. Quum igitur lædi cõtigerit neruos qui ex ſpinali medulla ad muſculum veſicæ collum claudentem deferuntur, exoluto muſculo, inuoluntaria vrinæ excretio cõtingit. Si verò proprii veſicæ nerui fuerint affecti, nerui autem muſculi qui ceruicem veſicæ complectuntur vires ſuas conſeruantes in actione ſua validi ſunt, vrina ipſa cohibetur. Cæterùm quum cuidam ob caſum ſpina in anteriorẽ partẽ eſſet luxata, & inflãmatio ſucceſſiſſet, tertia die vrinæ ſuppreſſio ei acceſſit: Curauimus autẽ ipſum, inquit Galenus, veluti cõtra inflammationem renitentes. Alius autem quum cecidiſſet, vertebris retrò inuerſis & luxatis, præter volũtatem vrina ab eo prodiit, citra tamen veſicæ dolorem. ex quo coniecturam fecimus neruum eſſe læſum muſculi eius qui veſicam claudit, & propterea medelam ſpinali medullæ adhibuimus affectis inquam vertebris. Iis igitur quibus citra caſum vrina ſupprimitur, hoc modo auxiliari oportet: Inſeſſus aſſidui in fœnigræci, ſeminis lini, althææ, rutæ, ac artemiſiæ decoctum cum oleo eis apparentur, & loci ex oleo calido rutaceo aut ſicyonio, aut gleucino ſæpe per diem & noctem, & maximè poſt inſeſſus irrigentur & perfundantur: cucurbitæ etiam locis affigendæ, & cataplaſmata imponenda ex cruda ordeacea farina, ex vinóque dulci & vino mulſo. In aluum autem per clyſterem infundatur centaureæ, & radicis cucumeris agreſtis decoctũ, addito oleo rutaceo & melle. Poſt ſublutam verò aluum, oleum rutaceum ſicyonio admixto infundendum, adiecto aliquando etiam modico caſtoreo. Vnguenta item & medicamẽta illitu laſſos neruos reficiẽtia (acopa *Græci* vocant, & ſuprà ad reſolutiones ſunt deſcripta) tum ſpinæ, tum imo ventri adhibenda. caſtoreum itémque theriace in potu propinanda. Modicus autem eis conuenit potus, & vomitus qui pituitam educunt. Poſt euacuationes, ſinapiſmi tum pectini tum lu... bis commodi ſunt. à quibus, cerata quæ partes mitigent, & malagmata odora imponantur. Porrò vrinæ ſuppreſſionem quæ ob ſauciatam ſpinam, aut caſum, aut vertebræ luxationem, aut ob lethales acceſſionum concurſus ſuborta eſt, impoſſibile eſt curare: quare cautè remedia adhibere oportet. Cæterùm eos qui præter voluntatem vrinam emittunt, curare conuenit roborando per mordacia cataplaſmata, & malagmata, & per rubefacientia ex ſinapi apparata, & arenæ à ſole ferue factæ iniectione, aquíſque naturalib⁹, primùm quidem calidis, poſtea etiam frigidis & maximè ſulphurulentis & bituminoſis. Exercendæ etiam ac perfricandæ partes, veluti in loco de reſolutione eſt prædictum. vrinam autem ducentia nequaquam exhibeantur. Diæta verò calidior & ſiccior ſit, niſi acriores ac mordaciores appareant vrinæ.

Ad eos qui ſe in ſomno permingunt,
Cap. XXV.

AFfectio hæc pueris maximè contingit. ad eam Archigenes hæc deſcripſit. Pulmo hœdi moderatè aſſatus, & citra panem largè ad triduum in cibo acceptus, eos qui lectos commingunt, corrigit. Aliud. Leporis cerebellum ſiccum potatum ex vino, lectos permingentes ſanat. Aliud. Teſticulum leporis ſiccum in vinum radito, & bibendum dato. Quidam autem leporis cerebrum in veſicam porcinam coniectum & aſſatum, vnà cum veſica edendum præbent. etenim ipſa porcina veſica per ſe vſta, & in potu exhibita, iuuat. ſimili modo & ouilla veſica facit. cinerem itaque eius ex poſca præbeto. Aliud. Adipem anſerinum drachmæ pondere, cum coagulo leporino oboli pondere, & cum polenta ſubigito, & reclinatis in lectum præbeto. Aliud. Linguæ anſerinæ coctæ per triduum exhibitæ, affectionẽ ſanant.

A quidã aſſatas præbent. Aliud item Archigenis: Myrrhæ, calaminthæ, cuiuſque obolum vnum terito, & cum vino odoro ante cœnã bibẽda præbeto. Aliud eiuſdẽ.

Raphanidem marinam contuſam vrito, eiuſque cinerem totum bibendum præbeto. Aliud. Rutæ, præſertim ſylueſtris, ſemen torrefactum duarum drachmarum pondere bibendum præbe. Aliud. Caſtorei drach. 1. in potu præbe. Quòd ſi acriores & mordaciores ſint vrinæ, lactucæ ſeminis drachmam vnam bibendam dato.

Aliud. Galli guttur vſtum ac tritum cum aqua tepi-
B da ieiunis bibendum porrige. Aliud. Gnaphaliũ aut anthyllin herbas quibus pro tomento & ſtrato vſus eſt æger, eáſque perminxit, ſiccato, vrito, & cum potu exhibeto. Cæterùm in ſomno pudendum illinant ex cimolia cum perdicii ſucco. Circumligẽt etiam femora infra inguina, quatuor digitorum diſtantia, atque hoc per viticis virgas. Porrò vbi ſitierint, omnino amplius dormiãt: multus enim potus affectioni incommodus exiſtit. Atqui ſi diuturnum & inueteratum ſit malum, velut eos
C qui præter voluntatem ob reſolutionem veſicæ vrinam emittunt, curato. Differunt autem hi ab illis, in eo quòd his per ſomnum ſaltem hæc acceſſio contingit: illi verò quibus ob muſculi colli veſicæ reſolutionem hoc accidit, etiam dum vigilant, eodem modo afficiuntur.

De inflammatione veſicæ, Rufi,
Cap. XXVI.

MOrborum qui circa veſicam oboriuntur, grauiſſimus & maximè mortalis, inflammatio exiſtit. Cõſequuntur autem ægros communia inflammationis ſi-
D gna. Febri acuta infeſtantur, & vigilant, & delirantes aliena loquuntur, & vomũt bilioſa pura, & lotium eiicere non poſſunt: durus ſit pecten & pubes cum vehementi dolore, & egerendi appetentiæ, velut in teneſmo, fieri ſolent: quod verò egeritur renue eſt, & ſubſidentiam non habet. aliquando & inflationes ſequuntur, & aluus adſtricta eſt, inteſtino recto ab inflãmatione veſicæ compreſſo. His itaque, ſi nihil aliud prohibeat, venam citra cunctationem in principio morbi ſecato, & pauco cibo aſſeruato, & aquæ potu: locos verò oleo in quo anethum ſemen lini, aliquando etiam ruta & althæa incocta ſint
E irrigato. In decoctũ item ſeminis lini & fœnigræci inſidere facito, odorato aliquo ſemine, veluti petroſelino, dauco, aniſo, ſimul incocto. admoneatúrque æger quò in aqua decocti deſidens mingat. veſica enim non ſatis robuſta eſt ad amplectendam & expellendam vrinam: igitur ipſum ægrum aut aliquem ex adſtantibus ſcitè & placidè pectinem premere oportet, neque id vltra modum, ne dolor inde intendatur. eſt autẽ inuentum Philumeni, qui hominem hoc modo à ſe tractatum vrinam eieciſſe teſtatur. Cæterùm primùm omniũ aluus leni in-
F fuſo ſubluatur, & poſt ſtercorum eductionem, oleum quo ſuprà ad irrigationem vſus es, in inteſtinum, ſolatii & leniẽdi doloris gratia, iniiciatur. Præſtat autem & papaueris caput ſimul cum oleo incoquere, & adipem anſerinum aut gallinaceum recentem in ipſo oleo eliquatũ ſimul infundere. Ego verò, inquit Rufus, vehementioribus exiſtentibus doloribus, opium magnitudine erui cũ modica myrrha & croco lanæ illitum, in podicem indidi, & ſtatim dolores quieuerunt, confeſtímque æger ob-
G dormiit. Poſt clyſterem & infuſa, inſeſſúſque & irrigationes, etiã cataplaſmatis vtẽdum ex cruda ordeacea farina, capitibus papaueris, & hyoſcyami foliis, ac modico mandragoræ ſucco adiectis. Fomenta autem fiant per aquam & oleũ in veſicis bubulis ſemiplenis admota: aut polentam calidam in ſacculis aut detritæ veſtis panniculis ligato, & pro fotu admoueto. Poſt cataplaſmata etiã cerata imponãtur, ex œſypo, & cera, & ſicyonio aut gleucino oleo cum caſtoreo apparata. Quòd ſi neque ſic mali tumultus ceſſet, cucurbitam affigemus locis vnà cum ſcarificatione. Cæterùm vbi euidens declinatio apparuerit,
H ad emplaſtra & malagmata tranſeundum eſt. Porrò catheteris immiſſionem ad inflammatam veſicam, in viro quidem non probo: etenim quum laborioſè immitti queat, dolores exacuit, & inflammationẽ auget. verùm mulieri ipſum adhibere nihil abſurdum: breuis enim in

ipſis vrinæ meatus exiſtit,& rectâ ſitus,vt citra dolorem hoc molimen admittanr.Si verò vrinæ ſuppreſſæ periculum vrgeat,neceſſariò ad catheteris vſum confugimus, non quòd affectionis moleſtiam tollat, ſed vt vrgentem vrinæ ſuppreſſionem corrigat,& à præcipiti periculo liberet.Poſt vrinæ prolectationem,rurſus ad eadem mitigatiua auxilia accedendum,vſquequo inflammatio ſoluatur aut ſuppuretur.Solet autem ſæpe repentè inflammatio ſolui,eryſipelate iuxta cutis ſuperficiem oborto,& permanente,neque rurſus intrò recurrente: imò & lotio multo eiecto,ſæpe id eadem iudicatione liberum hominem reliquit.nihilominus tamen etiamſi hæc appareat, iis remediis inſiſtere oportet, quandoquidem vtplurimùm tenſione aliqua facta ac oborta,continuæ exacerbationes fiunt,& mali cõſtitutio diuturna. At verò vbi periculoſæ acceſſiones ceſſarint,& morbi conſtitutio iam fuerit inueterata,ad vnguenta quæ humores ex profundo euocant ac transferunt(metaſyncritica *Græci* appellãt) &ad malagmata, trãſeundum eſt,quæ cutem rubefacere poſſunt.

De ſanguinis ex veſica eruptione,& de grumis eiuſdem, Cap. XXVII.

EST & alius acutus veſicæ morbus. rumpitur autem vena in ipſa,& partim quidem ſanguinem foras mittit,partim verò intus condenſatur.Sanguine autem condenſato,& grumis coactis, æger animo linquitur & palleſcit,pulſuſque paruos,obſcuros,& denſos habet, mœrore angitur,refrigeratur,ac viribꝰ deſtituitur. quũ verò grumus aliquando in vrinarium meatum inciderit,is etiam lotii excretionem ſupprimit.verùm omnino difficilioris curæ cenſenda eſt eruptio ex eroſione facta.Quare quamcelerrimè,velut etiam in aliis ſanguinis eruptionibus,auxilium ferre oportet, extremas partes conſtringendo,& pectinem ex ſpongiis poſca imbutis irrigando. Quòd ſi inflammationem ſuſpectam habes, lanas ſuccidas vino & roſaceo madidas imponito. Cæterùm prædictum periculum, compendiariam curam facere conuenit,& nequaquam rem differre:& ſi quidem nihil prohibeat,venam ſecare partita ſanguinis detractione, vt eo modo ſæpe & paulatim ſanguis detractus reuellatur: ægri verò in decumbendo ſurſum verſus collocentur, & coxendicibus ipſorum leuandis & ſimul refrigerandis ſpongiæ poſca imbutæ ſubdantur, aut pelles ſubſternãtur:ſummè autem proſunt vrgente malo cucurbitulæ iliis ac lumbis affixæ.Poſt irrigationes autem,cataplaſmatis vtendum,ſanguinaria,rubo,plantagine,perdicio,mali Punici floribus, lẽtiſci & myrti foliis.horum vnumquodque cum polentæ flore pro cataplaſmate imponẽdum eſt,& frequẽter priuſquam tepeſcat,altero impoſito,auferendum.Optimè etiam faciunt ex palmis, acacia & hypociſthide ac alumine apparata cataplaſmata, & quæ his ſimilia exiſtunt.Summè autem cinis linteoli vſti auxiliatur,ſi palmis admiſceatur,aut alicui ex epithematis infarciatur. Spongia item pice liquida imbuta,vſta & epithematis admiſta,mirificè ſanguinis eruptiones ſiſtit.Cæterùm detritæ veſtis panniculus vſtus,& ſpõgia vſta,nõ ſolùm forinſecꝰ locis appoſita,ſed & cũ plãtaginis,aut ſanguinariæ,aut herbæ ſideritidis ſucco veſicæ infuſa,maximopere auxiliantur.Oportet autem infuſi fiſtulam aliàs catheteri ſimilem eſſe,verùm ex ſummo vtriculum aut veſicam adaptatam habere. quandoque & ſedi hæc infuſa proſunt. Inſeſſus autem conueniunt ex conſimili materia conſtructi.nam & poſca & lentiſci decoctum,itẽmque rubi & ſimilium eis conuenit. Danda autem & in potu pharmaca eductioni ſanguinis apta tũ ſimplicia tum compoſita,veluti ſunt rheon Ponticum tenuiſſimè tritum,& loti arboris ſcobes & ramenta,præſertim corticis eiuſdem,& glycyſides,aut pæoniæ grana rubra duodecim,terra Samia & Lemnia,ſphragis appellata,hippuris,centaureæ magnæ radix,thuris cortex, & ſimilia.Optimum verò & hoc eſt,quo Archigenes vſus eſt. Ad ſanguinem mingentes, Archigenis. Aluminis ſciſſilis drachmam vnam,gummi obolum vnum,tragacanthæ drachmas duas,in paſſo diluito, & in paſtillos redigito,& ex eis obolos duos cum paſſo præbeto. Ad

A ſanguinis è veſica eruptionem,Aſclepiadæ: Balauſtii, acaciæ,ſucci hypociſthidis,cuiuſque drach. quatuor, aluminis ſciſſi drachmas duas.in paſtillos cum aqua digerito,& obolos tres cum vini myrtitæ cyathis tribus exhibeto.Porrò quibus ſanguis in veſica in grumos cogitur, primùm tentandum eſt vt pharmacis diffundatur.Artemiſia igitur in potu præbenda eſt,& elichryſon, & Cyrenaicus ſuccus,aut laſer purum,aut conyza præſertim parua,abſinthium,raphani ſemen,rubi ſuccus,betæ ſuccus, leporis coagulum aut hœdi, vnumquodque cum aceto

B mulſo.Ego autem,inquit Galenus,pharmacum eis præbui bibendum quod lapidem confringit,ex aceto mulſo:imò ipſum per ſe acetum mulſum exhibui,& quibuſdam ipſorum grumi diſſoluti paulatim per lotium prodierunt.Quòd ſi hoc modo nihil proficias, ſed vrina ſupprimatur,neceſſitatem inducet catheteris adhibendi,per quem vbi vrinas eduxerimus,rurſus prædicta in potu exhibemus præſtantia ad grumorum coactorum diſſolutionem:ſi verò neque grumi ſic diſſoluantur, intercapedinem inter anum & pudẽdum,perinæon *Græcis* dictam,

C infernè diſſecare oportet, quemadmodum in calculoſa veſica eſt prædictum,& eductis grumis,de cætero velut ad ſanguinis eruptionem,veſicæ opitulabimur.vbi verò ſanguinis eruptio ceſſarit, velut alia vlcera curato. At verò ſanguinis ex cole eruptiones,epithemata colem refrigerantia,& quoddam ex prædictis infuſum ſanant.

Quæ tubercula in veſica matureſcere oporteat, Cap. XXVIII.

OPtimum quidem eſt in principio conari quò tubercula diſſoluantur,vt ne in pus permutentur.Si verò

D id citò fieri non poſſit,auxiliorum vſu ea matura facere oportet,quæ ſuprà renibus cataplaſmatis modo dixi imponenda,atque amplius adhuc naſturtio cum erui farina & melle,& columbino ſtercore cum caricis impoſito.Fomentis autem & aliis remediis vtendum, quemadmodum iſtic eſt prædictum. Vtplurimùm verò circa veſicæ collum ſuppurantur. quapropter etiam vrinæ ſtillicidium amplius inducunt. ſuppurantur & in vicinis ſedi locis,& magis recrementi egeſtionem impediunt.Suppurãtur etiam circa pectinem vtrinque:verùm

E non difficile eſt ea coniectare,tum loci dolore tum grauitate:atque ipſo adeò tactu. duriora enim & calidiora ſunt corpora quæ ſuppurationem incurrent.Ex tuberculis etiam quædam foras vertũtur ad ſedem,quædam quocunque cõtigerit defluxus.Periculoſa igitur & hæc ſunt ac omnino lethalia:periculoſiora autem ſunt quæ intus rumpuntur.

De veſicæ vlceribus, Rufi, Cap. XXIX.

SI veſica ſit exulcerata,aut propter abſceſſum, aut ob tuberculum quod præceſſit,aut ex ruptura,aut ob flu

F xionis eroſionem, aut ob aliam quamcunque cauſam, ægros dolor acutus veſicæ omni quidem tempore comitatur,maximè verò tempore mictionis & excretionis puris.& ſi quidem ſordida fuerint vlcera, fæculenta ſimul excernuntur & mucoſa,& quæ craſſam ſubſidentiam ad modum farinæ habent:aliquando autem & pelliculæ tenues ad modum foliorum & lamarum cum vrina excernuntur.Si verò ſerpendo depaſcant vlcera, ſubcruẽta excernuntur & ſanioſa ac fœtentia.Ad hæc accedunt vrinæ emittendæ difficultas,& pudendi arrectio ac petulãtia,

G & dolor non ſolùm quum vrinæ meatus fuerit affectus, ſed & quum tale quippiam in profundo exiſtit. Cognoſcetur autẽ num in profundo, ſiue iuxta vrinæ meatũ ſit affectio,ex eo quòd,ſi in amplitudine ſua veſica ſit affecta,dolor circa pubem cõſequatur:ſi verò iuxta collum veſicæ vlcera conſiſtant, tempore mictionis tantùm,& maximè vbi mingere inceperint ac ceſſauerint, dolor ſentitur:atque id amplius contingit ſi vrinæ ſint acriores.Omnes quidem igitur aſſiduè decumbunt, & neque

H erecti ſtare poſſunt,neque reclinati quieſcunt:ab indefinẽte dolore,febribus,vigiliis,& colliquatione perimũtur:alii quidem citius,alii tardius. Dolores enim acuti ſunt & vlcera iniucunda, partim quòd vrina aſſiduè ea contingat,partim quòd vrina natura acris exiſtat:neque, quanuis plurima excernãtur, vniuerſa veſica euacuari poſſit,

poſſit:ſed ſemper ex vrina quippiam in ipſa relinquitur, quod continue vlcera contingit: ſempérque veſica lotio plena exiſtit.etenim quum multitudo eius euacuatur,veſica contrahitur,& quod in ea relictum eſt quantũuis modicum,id ipſum omnes eius partes contingit,& quantum rurſus repletur,paulatim ſimul extenditur. Propter hoc ipſum itaq;,& quòd neruoſa eſt,inſanabilia vtplurimùm eius vlcera exiſtunt:periculoſiora autem ſunt quæ ex eroſione orta ſunt,& modica ſpes eſt ea reſtaurandi. Attamẽ quum ſæpe etiam præter expectationem quædam eueniant,cura eſt aggredienda, per quam ſi nihil aliud, certè acceſſorii dolores minuentur. Primùm igitur perſuadendus eſt æger vt decumbat, & in lecto quietem toleret,idque maximè ſi febres ſimul adſint:deinde remedia febribus intermittentibus adhibenda. Maximum verò hic fuerit lactis potus, neque ſcio an poſt vllum aliud remediũ ſecundo ſaltem loco id ſit habẽdum:nam & aſperitates lenit,& vlcerationes eluit,aliáſque affectionem extergit.reliqua verò diæta frugi ſit & commoda,vt ne vrina acris fiens mordeat ac irritet vlcera. Per pharmaca etiam conſolari ægrum oportet, quæ supernè pectinem amplectantur:& ſi quidem cum inflammatione exulceratio conſiſtat,cataplaſmata ex lini ſemine & fœnogræco apta erunt,& reliqua quæ inflammationem ſoluere poſſunt:inſeſſiones item & fomenta ex oleo &per ſpongias. quin & cerata imponẽda ex œſypo,butyro,adipe anſerino,& ſtyrace apparata,& ceratum myrteum quod pro ceruſſa,Samiam terrã aut Lemniam, ſphragidem appellatam, aut minium ſinopicum, aut diphryges habet admixtũ. Quòd ſi loci violentius coarctentur,nardinũ quidem ſit ceratum: maluæ autem radices probè in aqua mulſa coctæ,deinde tritæ, in ceratum infarciantur, aut cerata ex meliloto & fœnogræco ſimiliter adhibeantur, aut quod tetrapharmacum, itémque quod enneapharmacum inſcribitur:laxationem enim mali faciunt. verùm his omnibus aliquid ſatis amplum de ſtyrace addẽdum. Porrò ſi exulceratio paſcendo ſerpat,epithematis ſubadſtringentibus vtendum eſt,atque his quidem calidis, vt ob calorem quidem partes circumdolitantes leniendo iuuent: ob poteſtatem autem ipſorum, nomen vicinos locos apprehendere prohibeant. Sylua horum ſæpè iam relata eſt, vtpote in palmis, vuis paſſis, gallis, malicorio, alumine, acacia, hypociſthide,& ſimilibus ſita.ex his ſingula aut palmis excipiuntur, aut cataplaſmatis ex loliacea farina.decoctio autem ſit in poſca. Vtendum etiam pharmaci per catheterem infuſione,ita vt in inflammatis & exaſperatis, lac recẽns mulctum infũdatur, aut roſaceum optimum recẽns tepefactum. Si verò nihil horum adſit, aqua dulciſſima tepida aſſiduè infundenda, mordacitatis tempore inſtante.in inteſtinum quoque per ſedem ptiſanæ ſuccus infundendus eſt,& ſeminis lini ſuccus,& cucumeris ſemen decorticatum tritum cum lacte,roſaceo oleo ad ſingula inſtillato.Cæterùm vbi clyſterem adhibere velis ei qui veſicam habeat affectam, non ſupinum ipſum decumbere oportet: non enim permittunt veſicæ infuſum intrà tranſire, vtpote induratæ & graues factæ, & inteſtino incumbentes: verùm in genua pronum reclinare hominem oportet,atque ita infuſum adhibere. in hac enim ſitus figura veſicæ ſecedunt, & inteſtinum laxant, quò infuſum aſſumere poſſit. Frequenter autem & in aquam calidam deſideant ægri,& in decoctiones relaxantes:nam hæc mitigant dolores.At verò vbi vlcera iam paſcendo proſerpãt,per catheterem iniicienda ſunt quæ depaſtionem ſiſtere poſſunt.Multa autem eius generis ſunt, ſed plurimis itémque nobis familiare eſt ex charta ſiccum pharmacum, quod cum roſaceo infundere oportet.Facit & Muſæ paſtillus, cum paſſo Cretico tepidus infuſus.Quòd ſi verò ſordida ſint vlcera, pharmaca infundenda ſunt quæ repurgandi vim habent: velut eſt Epigoni chlora ſiue viridis compoſitio: item quæ Iſis appellatur,multo roſaceo diluta, aut ea quæ ex herbis conſtat, aut huiuſmodi quæpiam alia ſi verò acrimonia cõſequatur & mordacitas,lac recens mulctum cum optimo amylo infundatur,aut pompholyx pluribus aquis elota & exſiccata, atque deinde cum lacte diluta:

A aut collyrium aſter inſcriptum, aut quod cycnarium appellatur:aut paſtillus ex phyſſalide,aut panchreſtus à cõmoditate dictus, qui ſomnum inducit. Quum verò repurgata fuerint vlcera, adiuuare oportet quò ad cicatricem perducantur, aque id per inſeſſus adſtringentes, & eiuſdem facultatis epithemata. Emplaſtrum igitur ex ouis commodè ſuperponitur,& ex hordeo vſto,& ex cadmia, tripla eorum parte cum cerato myrteo aut roſaceo contemperata. Si verò magis fluxione affectio infeſtetur,poſt repurgationem vlcerum,emplaſtro ex ſalici-
B bus,aut Iceſii, aut ex lolio vtendum eſt, donec intotum ad cicatricem perducantur. Atqui noſſe operæpretium eſt quòd in quibuſdam ob ſolidam cicatricem inductam,ſeminis meatus excæcantur, & vis generandi perditur: ita vt appetentiam quidem habeant ad coeundum, nihil autem intotum ſeminis emittant. atque hæc affectio penitus incurabilis exiſtit. Cæterùm ſi ad multum tempus exulceratio duret, quemadmodum in pleriſque fieri conſueuit, tunc ſanè & exacerbationes & interualla ſiue remiſſiones ægros apprehendunt.quare in exacerbationibus quidem cataplaſmata, & fomenta &
C irrigamenta leniendi vim habentia adhibeantur. remiſſionis verò tempore,ductu ad deſtruendum malum apto vtendum eſt. Pecten igitur iuxta membranæ peritonæi appellatæ, locum per malagmatum ad hanc rem deſtinatorum impoſitionem rubefiat: ſunt autem huius facultatis,id quod ex lauri baccis conſtat,& epithema viride appellatum,& ſimilia:maximè verò quæ ad calculoſos renes ſunt præſcripta. quin & ſinapiſmo vtendum: & diæta viribus reparandis apta eſt conſtituenda. Quòd ſi
D non manſueſcant,& diutius durent affectionis diſpoſitiones, cruſtas circa pectinem & peritonæon membranã infligere oportet, aut per pharmaca, aut per ferrum, ſinerèque vt per multum tempus vlcera ſe per effluxionẽ repurgent. Neque verò ineptè pharmaca dolorem leuantia in potu exhibueris, ſi vehementes inſtent dolores.Et ſanè quidam iam papaueris ſuccum erui magnitudine cum croco & myrrha lacte diſſolutis in podicem indiderunt,aut cerato ex adipe anſerino apparato permixtum & lana exceptum eodem modo intruſerunt,ſcimúſ-
E que eos non vulgarem commoditatem inde conſequutos.Aſſumantur etiam quæ per os exhibentur, ſi quidem vrgeat vrinæ emittendæ difficultas: veluti eſt papaueris albi toſti ſemen, quod drachmæ pondere tritum in tres cyathos decocti floris iunci odorati, aut calami Indici, aut radicis dulcis inſpergitur & exhibetur: his fortiora ſunt,meon,phu,acorum,daucus. Plurimùm autem exulcerationis dolorem mitigat hoc: Semen cucumeris granorum triginta,nuces pineas duodecim,amygdalas amaras decorticatas quinque,croci quantum ad colorandum
F ſatis eſt,quotidie ieiunus accipiat cum lacte recens mulcto,aut paſſo protropo,aut vino,aut ſapa.quòd ſi lenius reddere velis,pro nucibuſpineis maluæ ſemen pari modo rectè conieceris. minore item moleſtia ab ægro procedet vrina ſi tragacantha prædictis commiſceatur. Probè autem exulcerationem iuuant verbenacæ rectæ folia cum paſſo potata, in duobus cyathis diſſoluta, quò facilè potu accipi poſſint. Ad vrinæ difficultatem quidem & ad ipſam exulcerationem pariter conueniunt, papaueris albi ſemen, amylum, myrti baccæ nigræ, ſin-
G gulorum drachmæ quatuor, croci oui aſſati dimidium: vnito & drachm.I.ex paſſo dato. Quòd ſi multum pus efferatur, ferulæ vſtæ drachm.I. ex paſſo diluto exhibita, ipſum repurgat. Deinde autem ſingulis diebus cucumeris ſemen decorticatum,& crocum, obolorum II. pondere, & nuces pineas pityidas appellatas deſquamatas quinque,& aniſi obolos tres, ſimul trita cum vino mulſo ex calida aqua temperato,exhibeto.Cyphi item & cyphoeides ad hepatis vlcerationes præſcripta,in paucis
H adeò diebus veſicæ vlcera perſanare poſſunt. Ego autẽ, inquit Archigenes,ad vetera vlcera hoc vſus ſum, neque opus fuit mihi pharmaco magis variegato. Trixaginis, chamæpityos,cuiuſque drachm. XXI.aſari drachm. VII.piperis albi drach.VII.cinnamomi drach.I. quamtenuiſſimè terito, & vnita ſimul reponito. Ego, inquit, ex

eo cochlearia duo, cum paſſo diluto præbeo. Quum verò morſus contingit vlceroſus, amyli cochlearijs duobus, & ſeminis cucumeris granis xv. adiectis, quod volui ſum aſſequutus. Suffecerint quidem igitur volentibus bona methodo remediis vti, hæc à Rufo & Archigene præſcripta pharmaca. Apponam tamen & alia conſimilia, itidem à veteribus tradita. ſint autem præſcripta eorũm quæ deſcribentur quod ad vſum pertinet, exempla. Andromachi, ad vlcera renum & veſicæ. Seminis lini, ſeminis papaueris albi, ſeminis cucumeris repurgati, tragacãthæ, ſingulorum drach. II. amyli drach. IIII. cum aqua conterito, & in paſtillos nucis Ponticæ magnitudine redigito, ex eiſque drach. I. cum paſſo diluto dato. Aſclepiades autem & Eras hoc modo apparant ad aſſiduos morſus, & ſanguinis ex veſica eruptiones. Seminis lini torrefacti, ſeminis cucumeris repurgati, ſeminis papaueris albi, tragacãthæ, cuiuſque drach. VI. paſſi quantum ſatis eſt, apparato, & Ponticæ nucis magnitudine cum paſſi diluti cyathis II. præbeto. ad ſanguinis eruptiones, cum aqua dato. Oribaſii, ad veſicæ vlcera. Proſunt & his quidẽ quæ ad renes affectos ſunt deſcripta: propriè autẽ in potu accepta: portulacæ ſuccus cum paſſo, graminis decoctũ, lac, vinum dulce, cupreſſi coma cum myrrha, erui magnitudine. Ad veſicæ dolores: Seminis lini cochlearium I. ex paſſo, ſeſamum, ſeminis hormini drach. I. oxyſchœni ſemen, loti arboris bacca, ſeminis papaueris drach. I. cum aqua mulſa, floris cotoneorum decoctum. Eiuſdem, ad renum & veſicæ exulcerationem. Nucum pinearum heminam Italicam, phyſſalidas numero x. nuces iuglandes octo, (alii x. habent) croci drach. VIII. ſeminis rumicis dr. VIII. opii drach. III. ſeminis cucumeris decorticati drach. III. ſeminis apii drach. III. mellis cocti quantum ſatis eſt. datur obolor .III. pondere. Aliud, Andromachi, ad veſicam exulceratã & vrinæ emittendæ difficultatem. Nuces pineas xxx. amygdalas præmundatas vſtas VIII. carnes palmarũ xxxv. tragacanthæ drach. IIII. ſucci radicis dulcis drach. II. croci obol. I. myrrhæ tantundem, excipe paſſo, ac vtere vt dictum eſt. Aliud, ad veſicæ vlcera & inflammationes. Nuces pineas xx. ſeminis cucumeris grana xx. amyli obolos III. ſpicæ nardi drach. I. ſeminis apii drach. II. Spica & apium in ſextario aquæ vno coquuntur: deinde ad decoctum prædicta miſcentur. dantur cyathi II. ad vehementes morſus, calefacti. Aliud. Amyli dr. octo, baccarum myrti nigrarum maturarum carunculæ drachmas VIII. ſeminis papaueris drach. XVI. paſſi protropi quantũ ſatis eſt, apparato, & nucis Ponticæ magnitudine ex paſſo dato. Paſtillus ex phyſſalidibus, vt tradit Eras. valet ad renum & veſicæ affectiones, etiamſi pus aut ſanguis, aut corpuſcula mucoſa, aut fibris ſimilia, aut craſſa, per vrinam exeant. Facit & ad ſcabioſas affectiones, & ſtillicidium vrinæ, & vlcerationes ægrè cicatricem recipientes. idem & bibitur & in veſicam iniicitur.

Granorum herbæ phyſſalidis numero xxv. ſunt autem halicacabo ſimilia, paulo tamen maiora: amygdalarum thaſiarum decorticatarum, croci, nucum pinearum toſtarum, ſeminis rumicis hortenſis deſquamati, ſingulorũ drach. III. ſeminis cicutæ, opii, ſeminis fœniculi, cuiuſque drach. III. ſeminis hyoſcyami albi, ſeminis apii cuiuſque dr. ſex, ſeminis cucumeris ſatiui deſquamati drach. XII. Excipe paſſo, drach. I. præbe febre carentibus, cum paſſi diluti cyathis III. febricitantibus, cum aqua. cæterũm ſi vehementes fuerint dolores, etiam ante ſomnum præbe. per catheterem item iniice. Vtere autem vt efficaciſſimo. quidam etiam nucis Ponticæ toſtæ drach. III. addunt.

Aliud ad omnem renum & veſicæ exulcerationem, omnémque emittendi vrinam difficultatem, & calculi affectionem. Portulacam exuccaro, ſuccúmque reſiccato, & in paſtillos redigito, drachmámque vnam cum aqua calida potandam præbeto. Paſtillus ex tragematis ſiue bellariis, ad renũ & veſicæ exulcerationes. Vuarũ paſſarũ albarũ mundatarum beſſem, nucum pinearum ſextantem, ſeminis cucumeris decorticati, baccarum myrti exacinatarum, amygdalarum amararum delibratarum aut dulciũ, amyli, palmarum pinguium, ſeminis apii, ſingul. ſextantem, ſeminis papaueris albi drach. IIII. tragacãthæ,

A croci, radicis dulcis, cuiuſque drach. IIII. myrrhæ drach. II. redige in paſtillos cum Cretico paſſo. Exhibe drachm. I. cum paſſi cyathis II. Aliud, experimento conſtans, Olympii ſophiſtæ, ad exulceratam veſicam. Rhei Pontici drach. IIII. ſeminis cucumeris decorticati drach. III. ſeminis hyoſcyami drach. II. ſeminis maluæ drach. V. nucũ pinearum toſtarũ drach. VI. ſeminis apii drach. I. amygdalas amaras delibratas LXX. cum ſapa ſubige, & Ponticæ nucis magnitudine præbe, cum paſſi diluti cyathis tribus. Aſclepiadæ pharmacum accommodatum, ex cu-
B ius vſu multos renum affectione apprehenſos in totum liberatos ſcimus. oportet autem ad multos dies pharmaco hoc vti. Sanat etiam veſicæ affectiones: datur & calculoſis. remedio eſt & colicis. Habet autem hoc modo. Nucum Pôticarum repurgatarum, amygdalarum amararum mũdatarum, ſeminis cucumeris depurati, ſeminis caroi, ſing. drach. III. ſeminis papaueris albi, aut ſi nõ adſit, cicutæ dr. VI. croci, ſeminis maluæ, opii, cuiuſq; dr. VI. ſeminis hyoſcyami albi drach. XII. ſeminis apii drach. XII. excipe melle cocto, & informa paſtillos, datóque obol. III. cum aquæ
C mulſæ cyathis tribus. Aliud, ad exulcerationes renum & veſicæ. Damaſonii drach. II. palmarum drach. X. pucum pinearum drach. VIII. ſeminis cucumeris drach. IIII. aniſi drach. II. amygdalarum amararum drachm. II. croci drach. I. dato obolos VII. ieiunis cum paſſo diluto. quòd ſi damaſonium non adſit, eryngium conieci. Vtere etiam Xenophili antidoto ad calculoſos, capite XIII. præſcripto, & ſimilibus quæ ad exulceratã veſicam itémque renes valent, vnà cum hoc quòd arenulæ minguntur.

D

Diæta ex libris Archigenis, Cap. XXX.

Vitet æger omnem delaſſationem, & longiorem ac efferuentem geſtationem, maximè verò quæ fit in equo, vigiliáſque & omnẽ vehemẽtẽ concitationẽ: & è cõuerſo perpetuum otium, & balneorum aſſiduitatem. amplius autem & cruditates, & ſuprà quàm conuenit repletiones, & nequid crudum in cibo accipiat, & neque quod ægrè concoquitur, aut facilè corrumpitur, aut inflationes parit, ſumat: maximè tamen vitet quæ facilè aceſcunt, & quæ craſſi humoris ſunt, quæ vrinam cient, quæ ægrè ſe-
E cernuntur, quæ difficulter infernè excernuntur, & quæ amplius ventrem perturbant. item omnia acria & feruẽtia, & quæ accepta amplius adſtringunt, & magis reſiccãt, & non nutriunt: & quæ ſtomacho inimica ſunt, & quæcũque bilem, aut pituitam præcipuè, gignere poſſunt. quare & multus potus, & meracior potus, ac ieiunus potus, omnes incommodi exiſtunt, & vice verſa longa ſitis, & inedia, & eduliorum varietates, & ſuperflua condimenta: omne item nidoroſum & graueolens & putridum & crudum, præſertim olus, incommodum. Hæc enim omnia tũ
F renum tum veſicæ vlceribus inimica ſunt. atqui ſiquando appetitui gratificari velimus, lactucæ cauliculos, aut ſerin, cruda & cocta, minore offenſione ſumere poſſunt. A placentis verò & aliis pinguibus abſtinere oportet, & à pleriſq; bellariis. vua paſſa enim non incõmoda eſt, & nuces pineæ recẽtes duabus aquis maceratæ, & amygdalæ virides quidẽ, maturæ tamẽ & probè mũdatæ, ſiccæ verò nõ vetuſtæ, ſed præmaceratæ & decorticatæ. licet & piſtacium ſumere, melius quidem viride, aut ſi id non adſit, madefactum: minimè verò vetuſtum. Thebaica autem
G palma caryotus qui os non habet, ſiue id à natura, ſiue arte ei contigit, acerbior eſt, & ſtomachi & renum & veſicæ debilitati conuenit. Cæterùm genera quidem reliquorũ tandem deſcribantur: ſpeciatim autem panis ſit recens clibanites decenter apparatus. Ex volucribus, montanæ & teneram carnem habentes & non antiquæ. Ex pedeſtribus, cõuenietiores ſunt hœdorũ extremitates. Ex aquatilibus, ad renũ & veſicæ vlcera magis cõgruũt, apua marina minima aſſiduè comeſta. nõ inepti ſunt etiam aſelli parui, & qui gobii appellantur: extergunt item vlcera, gam-
H marus, locuſta, & aliquantulùm etiam ſquilla. cancer autem fluuialis, velut remedium præbeatur, & echinus recẽs familiariter permittatur: ex conchis verò & peloridibus parum quiddam varietatis gratia detur. Pro liquamine autem, intinctus ac voluptatis gratia, acetum modicum,

& quamminimum gari albi & boni concedendum. Parcè autem vtendum eſt pipere & laſeris ſucco, naſturtioque & ſinapi. ab eruca verò intotum abſtinendum. nam & venerē excitat. coitus autē omnibus renū & veſicæ affectionibus infenſiſſimus eſt, & maximè ſenibus ac natura imbecillioribus. Omnia porrò quæ in cibo ſumūtur, mediocris multitudinis ſint, etiamſi vtilia eſſe ferantur. Aqua pluuia non corrupta omnino melior eſt: ex aliis verò quæ nullam omnino guſtanti qualitatem exhibet, exquiratur. A frigidæ potu intotum abſtinendum. frigidum enim vlceribus inimicum. Balnei verò rarus ſit vſus. quò verò aliquando appetentiæ gratificemur, & laſſitudinem refoueamus, permittatur. Cæterùm naturales aquas experiri nō inutile fuerit: aluminoſas videlicet, ſulphurulentas & conſimiles, quales ſunt albulæ, & lactei temperamēti atque teporis. Frigida etiam lauare ac irritare, commodiſſimum eſt: ſupra naturam enim vlcerationes ægrè ſanabiles, tum externas tum internas, deſtruit. De albularum aquarum potu. Conferent itaque aquæ albulæ, ſi adſint, & conſimiles poſt matutinam deambulationem, trium heminarum menſura prima die potatæ: deinde vſque ad quinque & ſex heminas perueniendum. Ad hoc enim quòd inteſtinum eluunt, aer etiam ipſarum fuliginoſus, veſicam ad doloris ſenſum percipiendum hebetat, & humoribus ſegregatis, puriorem ac lucidiorem ſanguinis vaporem reddit. quin & ipſæ aquæ vlcera vtiliter repurgant, & cum voluptate infrà ſubeunt, atque adeo nihil ægro ſanando efficacius deprehēdere poſſis. hora autem calidior ad eas accipiendas apta eſt. Quòd ſi non adſit huiuſmodi aquarum qualitas, adſint autem aliæ nullam guſtui qualitatem exhibentes, ſed latè ſe ad guſtum diffundentes, hæ ipſæ reliquis meliores ſunt cenſendæ, & proximo ab eis loco bituminoſæ. Nitroſarum etiā, ſi adſint, & ſalſarum experimentum ſumere prodeſt: maiorem enim quàm credi poteſt, ſæpe ex his ſuccedentem vidi effectum. Intercapedine autem & diſtantia à balneo facta, aridarum rerum comeſtio primùm vtilis eſt, niſi ſitis ſimul adſit: tunc enim aqua calida modica ſitis extinguenda eſt, aut aliquo vino dulciore. adſit autem & œnanthites & myrtites vinum: nā ea poſt balnea & exercitia vtiliter ad vlcera delabuntur.

De veſicæ fluxione, & iis quæ capillorum forma exeunt cum vrina, Archigenis, Cap. XXXI.

FIT aliquando & fluxio circa veſicam, vt aliquando quidem mucoſa, & foliis ac lamis ſimilia, itémque craſſa excernantur, & aut crebrò aut poſt temporis morā lotia reddantur: aliquādo autem aquoſa & tenuia. Nouimus autem quoſdam etiam pilos per lotium eieciſſe, modò inuicem perplexos, modò ſimplices, & aliquando valdè longos, aliquando breues, atque eos omnes à fluxione productos. hæc ſanè Archigenes. Galenus autem de hoc ita inquit, Capillis ſimilia etiam Hippocrates cum vrina prodiiſſe vidit, & nos ſanè vidimus quandoque palmi lōgitudine, quandoque etiam longiora aut breuiora. ex colore autem & compage, perſuaſus ſum ex craſſo & viſcoſo humore calfacto & reſiccato in venis eos coactos eſſe: quare quumprimùm vidiſſem, per vrinam cientia pharmaca medelam futuram ſperaui, atque ita ferè omnibus contigit. Cæterùm quibus hæc affectio accidit, nulla renalis mali acceſſione, neque antea neque poſtea ſunt vexati, poſtquam videlicet per vrinam ducentia pharmaca ſunt curati. Archigenes autem, Ad hæc, inquit, fluxiones ex locis remouere oportet, vniuerſique corporis habitum, maximè verò circa renes & veſicam locos vendicare atque corroborare.

De priapiſmo & ſatyriaſi, Galeni, Cap. XXXII.

PRiapiſmus, tentigo eſt membri pudendi, & auctio in longum & ſpiſſum citra rei venereæ appetentiam, ex caliditate quadam acquiſititia cum inflammatione quadam & dolore locorum conſiſtens. Appellationem autē accepit priapiſmus à Priapo videlicet Satyro: tale enim à natura habentem pudendum homines fingunt & pingunt. Fit autem affectio aut ob dilatata venarum ac arteriarum in pudendo ora, aut flatu vaporoſo iuxta antroſum neruū, ipſum inquam pudendum, oborto. Mihi autē, A inquit Galenus, propter vtrunque fieri videtur, ſæpius tamen ad dilatata venarum ora conſequi. Aliquando autē propter abſtinentiam à rebus venereis, quidam hac affectione apprehenduntur, atque hoc ipſum eis qui multo ſemine abundant, ſimúlque præter cōſuetudinem ſe abſtinent, euenit, quum non per frequens & multum exercitium, ſanguinis abundantiam diſcuſſerint. maximè verò hoc illis contingit qui rebus quidem venereis opus habent, in imaginationem autem ipſarum perueniunt per viſiones, quæ ipſos in rerum venerearum recordationem B impellere poſſunt. Cæterùm dolores eis contingunt quales tetanici habent, & ii qui reliquis membris diſtenduntur: inflatum enim & diſtentum pudendum, conuulſionis modo afficitur, & ex præcipiti hoc modo affecti pereunt, niſi confeſtim eis auxilium feratur. quum verò moriuntur, ventre inflātur & frigidū exudant. id quod & eis euenit qui aliis conuulſionis modis perimuntur. Propter dolores igitur & inflāmationes, venā ſecare ſtatim à principio cōuenit ab affectione prehenſis, & in inedia adſeruare vſque ad dies tres, irrigaréque pectinē & coxendices C vnà cū pudēdo, ex lanis ſuccidis vino & oleo imbutis: ſiti item premere, & aluum obturatam euacuare non acri nimium clyſteri, ne inflammationes exacerbentur. cibum autem exhibere frumentaceum paucum atque omnino nihil inflantem, & in aquæ potu continere. Quòd ſi diutius duret affectio, etiam cucurbitæ cum ſcarificatione affigendæ ſunt: & ſi amplius ſanguinis multitudo adiacere videatur, hirudines adhibendæ in ipſum locum: cataplaſmata verò imponēda ſunt ex cruda ordeacea farina. Optimum etiam fuerit aluum ſubmollire per betæ & maluæ D decoctum, pauco mercurialis ſucco admixto. Concharum item decoctum in potu exhibendum. ab efficacioribus autem purgantibus pharmacis intotum abſtinendum. Cauenda etiam quæ vrinæ ciendæ facultatem habent: vtendum autem cibis frumentacei generis qui leniter attenuare valent, citra manifeſtam calefactionem. Lumbis verò quæ euidenter refrigerant imponenda, velut eſt ſolanū, portulaca, hyoſcyamus & ſemperuiuū. Neceſſariò etiam coles & intercapedo inter anum & pudendum, ex aliquo leniter refrigerante illinitur, velut eſt ar- E genti ſpuma, cimolia & ceruſſa, ſi aceto aut poſca aut aqua ſint diluta. Optimè autem facit in ipſis ceratum ex roſaceo optimo apparatum, & frigida aqua ſæpe elutum, ſi tū pudendis tum lumbis imponatur. Porrò in latus decumbere ipſos, ex re eſt, & ſubſternere ea quæ ad ſeminis profluuium dicentur: in potu amplius præbere quæ ad illos deſcribentur. A ſpectaculis verò & narrationibus ac commemoratione eorum quæ ad venerem excitare queant, penitus ſunt arcendi.

De ſeminis profluuio, Galeni, Cap. XXXIII.

F PRofluuium ſeminis excretio eſt eius præter voluntatem, citra pudendi tentiginem. nomen autem habet ex eo quòd inuitis profluit ſemen. Fit autem affectio ipſa ob retentiuæ in vaſis ſeminariis facultatis imbecillitatē. Quemadmodum enim in iis qui ſecundum naturam integris viribus præſtant, ea quæ in nutrimentum cedunt retinentur, & excrementa excernuntur: ſic in iis qui præter naturam habent, recrementa aliquando ob expulſiuæ facultatis infirmitatem retinentur, & ob retentiuæ debilitatem excernuntur, aut etiam ob aliquam aliam affe- G ctionem quæ ſeminariorum vaſorum partes eodem modo quo expulſiua ſecūdum naturam facultas, mouet: veluti in comitialibus & aliis violentioribus conuulſionibus contingit, aliquando etiam in iis qui ex conuulſione moriuntur, vt videlicet ſemen eis excernatur. Profluuium igitur ſeminis, vaſorum ſeminariorū affectio eſt, non pudendi, quæ dolorem quidem non ita valde inferre ſolet, moleſtiam autem non vulgarem & pollutionem exhibet, ob aſſiduum & inuitis contingentem ſeminis fluxum. Oboritur autem aliquando etiam ex ſeminariorum H vaſorum fluxione: quandoque etiam ſatyriaſi præcedente, profluuium ſeminis ſuccedit. contingit autem affectio maximè pubertatem tranſgreſſis citra decimumquartū annum: imò aliis item ætatibus. Eſt autem ſemen quod profluit, aquoſum, tenue, citra appetentiam coeundi, &

vtplurimùm quidẽ citra ſenſum,quãdoque verò cum voluptate quadam promanans.Corrumpitur affectis ſenſim vniuerſum corpus ac gracileſcit, præſertim circa lũbos. Conſequitur & debilitas multa,non ob multitudinem ſeminis profluentis ſed ob locorum proprietatem.Non ſolùm autem viris ſed & mulierculis hoc accidit: & in fœminis ſanè ægrè tollitur. Cæterùm cura,communis eſt cũ ea quæ in omni fluxione adhibetur. Primùm igitur in quiete,& pauco cibo,ac aquæ potu affectos aſſeruare oportet:deinde etiã lũbos & pubẽ cõtegere lanis vino & roſaceo,aut œnanthino, aut melino madefactis. neque verò ineptæ ſunt ſpongiæ poſca imbutæ.Sequentibus verò diebus cataplaſmatis ex palmis,malis,acacia, hypociſthide, œnanthe, rhoe rubro, & ſimilibus. Inſeſſibus item adſtringentibus vtendum eſt,ex lentiſci,rubi,myrti,& ſimilium,in vino auſtero ſiue mero ſiue diluto decocto.Cibis autem vtendum qui ægrè corrũpũtur,& difficulter permutantur,& reſiccandi vim habent.Dandum etiam cum potu ac cibis,viticis ac cannabis ſemẽ,præſertim toſtum. rutæ item ſemen ac folia,lactucæ ſemen & cauliculi, ac nymphææ radix.In potu verò quotidie pro communi aqua, aqua in qua ferrum ſæpe extinctum eſt præbeatur. Quidam verò corticẽ radicis halicacabi ex aqua eis bibendum præbuerũt. neque ineptum fuerit huius aliquãdo periculum facere. Antidotus etiam hæc magnæ celebritatis,tum ad hoc modo ſemen profundentes, tum ad aſſidua in ſomnis profluuia cõmodè exhibetur. Seminis ſalicis drach.VII.calaminthæ drachm. VI. ſeminis viticis albæ drach.V.rutæ drachm.IIII. ſeminis cicutæ drach. II. cum aqua in paſtillos digerito, & ex eis ad Ponticæ nucis magnitudinẽ cum poſcæ cyathis tribus præbeto. Omnẽ verò acrium rerum eſum,& multi vini potum, & olerum exhibitionem vitare oportet:diætam verò vniuerſam reſiccatoriam & adſtringentem conſtituere. Poſt prima autem mox tempora, ad vnctiones & exercitatricem diætam tranſeundum,per quam totum corpus,& præſertim affecta,ad ſanitatem perducantur.& plurimo quidem tẽpore circa vnctiones immorandum: paucies verò lauandum, ſi aut laſſitudini aut cruditati mederi velimus. Bonum fuerit etiam(ſi nihil prohibuerit)ad frigidæ lauationem defugere,quæ omnem morbum ex fluxione obortum depellere conſueuit maximè ſi medicamentaria qualitate aqua prædita ſit, velut ſunt in albulis aquæ, quæ etiam in potu acceptæ eis ſummè proſunt. ſunt autem ſapore ſubſalſo,& tactu lactei teporis. Conuenit item per interualla quædam, illitionibus & epithematis & malagmatis vti, quæ rubefacere & emollire poſſint, atque ea quæ in profundo hærent ad ſuperficiem transferre.Decubitus porrò frequenter in latus fiat,calaminthæ foliis, & rutæ ac viticis ſubſtratis.Epithema autem in eis vſuuenit hocce. Capillum Veneris multum contundito & terito cum aceto,aut apii ſucco,aut ſeridis,aut pſyllii, eóque cochlearum carnes coctas excipito, & ſimul in linteolum infarta coxendicibus imponito. Vtendum verò & præſcripto ad priapiſmum cerato,& iis quæ paulo mox ad ſeminis in ſomno profluuia dicentur. Omnem autem de rebus venereis cogitationem excludere oportet.

De ſeminis in ſomnis profluuio, Philagrii, Cap. XXXIIII.

SEmen in ſomnis profundere dicuntur,quicunque dũ dormiunt, naturæ genitale ſemen emittunt: quod ipſum eis vtplurimùm ob vitiati humoris materiam, aut materiæ multitudinem,aut ob partium ſeminalium robur contingit.Iam verò quidam & ob animi mœſtitiam aut inediam,per ſomnos præter conſuetudinem ſemen excreuerunt:atque id materiæ acrimonia irritati,non ob partium ſeminalium robur,pertulerũt.Huiuſmodi ſanè, qui videlicet animo mœſti fuerunt aut inediam diutius pertulerunt,in totum ferè nulla imaginatione præcedente,citra ſenſum etiam in ſomnis profluit ſemen: reliquis autem non ſolùm cum pudendi intenſione, ſed etiam cũ quadam propoſita imaginatione quæ in ſomnis occurrit, inordinatè ſemen profunditur. Cæterùm peſſimus corporis habitus hic eſt, quum ſemen multum & calidum aliqui generãt,quod eos ad excretionem vrget,atque poſtquam per coitum eiecerint,exolutionem oris ventris patiuntur,& toto corpore exoluũtur,debiléſque fiunt & ſicci,& tenues,& pallidi.oculos etiam cauos habent hoc modo affecti. Quòd ſi à coitu venereo abſtineant,propterea quòd ita afficiantur,capite diſcruciantur: itémque ſtomacho,& æſtu faſtidióque anguntur,nihilque magnopere ex continentia iuuantur: contingit eis per ſomnum ſemen profundentibus conſimilia perpeti offendicula,qualia coeundo perpeſſi fuiſſent. Quidam verò ipſorum mordax & calidum ſemen percipiunt in excernendo, veluti ipſi confitentur. His igitur,inquit Galenus,conſulere oportet, quò à cibis ſemen gignentibus abſtineant: accipiant autem non ſolùm cibos,ſed & pharmaca quæ ſemen extinguant,veluti eſt viticis ſemen toſtum & perfrictum:folia item & flores venerem cohibere creduntur, non comeſta tantùm ſed & in potu ſumpta & ſubſtrata. Lentium verò decoctum etiam membri tentiginem remittere ac ſedare aiunt. Portulaca comeſta, & lactucæ ſemen potatum, & nymphææ radix & ſemen in cibo accepta, ſemen refrigerando extinguunt. Ruta verò comeſta calore ſuo ſemen coagulat & corrumpit. Calaminthen autem aſſiduè edentes, generandi potentia priuari dicuntur. id quod ſimiliter & violæ albæ ſemen, & hederæ cacumina nigra triã faciunt. Cæterùm aqua fabrorum ferrariorum in qua ferrum ſæpe extinctum eſt, aſſiduè potata, citra moleſtiam imminuit ſemen. Horum autem omnium ſylua vniuerſa,in ſecũdo huius tractationis præſcripta eſt ſermone. Compoſitis porrò ad ipſos vtor, tum iis quæ ad ſeminis profluuium ſunt præſcripta, tum hoc ipſo. Ammii grana VI.fœniculi tantundem,foliorũ rutæ parum quiddam cũ caricis pinguibus tribus, per menſem ſemel edito,aut quotieſcunque velis. Atqui aſſiduum eorum quæ vehementer refrigerant vſum, tum in iis quæ per os exhibentur tum in eis quæ forinſecus apponuntur,vitare oportet: veluti ſunt ea quæ ex papauere & mandragora apparantur vnguenta. Illitiones autem à balneo adhibeantur ex mediocriter refrigerantibus. ſũt autem hæc,oleum ex crudis oliuis expreſſum quod omphacinum appellatur:roſaceum,maximè quod ex omphacino eſt apparatum,& melinum. Componenda autẽ ſunt aliquando vnguenta compage craſſiora, ne videlicet facilè defluant.Compoſitio verò ipſorum eſt ex cera,& ſucco aliquo adſtringente aut refrigerante commiſſis hoc modo:Ceræ partem vnam cum quadruplici oleo liquefacito,deinde in mortario cum manibus ſufficienter emollito,& paulatim ex ſucco refrigerãte quantũ expedit inſtillato,vnito,ac vtitor.Succi verò ad hãc rẽ apti ſunt,ſuccus ſemperuiui,ſolani,vmbilici Veneris,pſyllii,& ſanguinariæ, tribuli, perdicii, nymphææ & portulacæ:verùm hæc ſuccum non emittit, niſi ad eam contuſam in pila, aliquis alius tenuis ſuccus affundatur,vuæ præſertim immaturæ & roſarum, qui ſanè in æſtate facilè parabiles ſunt: alii verò multi etiam aliis temporibus haberi poſſunt,veluti lactucæ,ſeridis, ſtratiotæque & lentium quæ in aquis naſcuntur. ſemen lini etiam in aqua coctum, ſuccum moderatè refrigerantem reddit: rhamni item foliorum ſuccus, & quæ his ſimiles exiſtunt. Optimum etiam cenſetur laminam plumbeam lumbis ſupponere, tum eorum qui in ſomno,tum qui aliâs ſemen profundunt:multùm enim refrigerare conſueuit.In iis verò qui plumbi duritiem ferre non poſſunt,conſulere oportet vt ex prædictis herbis quædam arefactæ ſubſternantur:quibus etiam viticis folia & modica ruta ac calaminthe commiſceantur,maximè verò ipſæ roſæ. proſunt enim hæc citra renum læſionem. Vehementes nanque refrigerationes eorum quæ in lumbis ſubduntur, renes iniuria afficiunt. Ipſum etiam ſtratum, pelliceum ſit & non valde molle.Decubitus porrò vtplurimùm in latus fiat,vitata forma decubitus ſupina,ne lumborum arteriæ inde ſupercalfiant.Atque hæc quidem communis eſt omnium quibus ſemen in ſomnis profluit,cura. Cæterùm eos qui prædictum vitioſum corporis habitum & conſtitutionẽ habent,de illis dico,quibus ex coitus vſu ſtomachus iniuria afficitur: illos, inquam, obſeruare oportet quando maximè ſeminis multitudo quæ excretionem expe-

tat, cõgregata appareat:& tunc ſanè in die quadã mode-
rato ac boni ſucci cibo vſi,à cœna quum ad ſomnũ vertũ
tur,coitu vtantur:ſequenti verò die quum ſufficiẽter dor
mierint,& à ſomno ſurrexerint,linteolo corpus perfricẽt,
donec cutis quendam attrahat ruborem: deindeque olei
confricatione & intritu moderatè vtantur, & aliquantu-
lo temporis ſpatio interiecto,panem bene fermentatum,
clibanitem, purum, modicum,ex vino diluto accipiant,
atque hoc modo ad conſueta munia obeunda per-
ueniant.Eo verò tempore quod inter olei intritum & pa-
nis exhibitionem intercedit, ſi locus adſit, in vicinia a-
ptus,in eo pauliſper deambulent:ſi verò hyemis tempus
inſtet,melius fuerit tandiu intus deambulare. Abſtine-
ant autem à ſpectaculis & lectionibus quæ venereæ rei v-
ſum in memoriam reuocare poſſunt. Et quotidie ſa-
nè hoc modo affecti exerceantur his exercitiorum gene-
ribus quæ per ſupernas partes fiũt.At verò corroboratio-
nem ſtomachi ex eſu panis communem deſignamus in
omni homine cui bilis efferueſcit,& qui ſtomachum ex-
olutum habet.Quare & hi circa horam tertiam diei mo-
dicum panem ex vino cum calida aqua diluto madefa-
ctum accipiant,atque ita ad conſuetas operas prodeant.

De iis qui re venerea vti non poſſunt, Cap. xxxv.

QVI re venerea vti cupiunt,ignaua autem & impotẽ
tia mẽbra habent,infernas corporis partes exerceãt,
inguinàque & femora his confricent, pipere videlicet,
nitro & euphorbio cũ oleo, vnguentiſque ex huiuſmodi
rerum admixtione apparatis:exempla autem componẽ-
di paulo pòſt dicemus. Dormiant in mollibus lectis, le-
gántque quæ ad coitũ cohortantur,lectionibus itẽ ac ſpe
ctaculis eiuſmodi aſſideant. Cæterùm edulia & pharma-
ca ipſis conueniunt calefacientia & inflantia, veluti ſunt,
cicer, fabæ, alica, porri, bulbi, paſtinacæ radix & ſemen
moderatè,nuces pineæ,ari radix cocta,colocaſii radix co
cta, itémque dracunculi,vrticæ ſemen, rapi ſemen, eru-
cæ tum folia tum ſemen, maximè agreſtis: coſtus & pi-
per cum vino mulſo,ſatyrium, ſeſamum, horminum, a-
mygdalæ moderatè,aniſum polypodes & concharum ge
nera omnia:perdicis itẽ oua ad coitum excitant, & teſti-
culus galli.Seminis verò multitudinem augent omnia bo
no ſucco prædita:teſtes vulpis ſicci triti cochlearii menſu
ra potati innocuam & minimè vanam membri tentigi-
nem faciunt: partes etiam renes ſcinci amplectentes ad
tentiginem pudendorum excitandam bibuntur. Orchis,
herba eſt quæ teſticuli appellationem habet, eius maior
bulbus cum lacte potatus tentiginem ciet: minor verò
cum aqua potatus tentiginem remittit. Cõpoſitum ten
tiginem ciens, & faciens ad languorem membrorum, ac
reſolutionem. Sinapis,radicis panacis,ſeminis erucæ,cu
iuſque drach.viii. ſeminis cardamomi drach.iiii.piperis
grana xx. redigito in paſtillos cum erucæ ſucco, & dato
drach.i.ieiunis cum vino veteri adſtringente. Aliud.
Seminis hederæ nigræ, floris chamæmeli, ſeminis oxy-
ſchœni,cuiuſque drach.iiii.ſeminis erucæ,piperis albi,ſi-
napis,cuiuſque drach.i. pyrethri drach.iiii.excipe melle,
& ad ſtrigmentorum ſpiſſitudinem redige, præbe à bal-
neo nucis Ponticæ magnitudine. Aliud. Pudendum
cerui aridum vrito,& drach.i. cum vino meraciore præ-
be.experimento conſtat. Aliud,quo & ego vtor. Semi-
nis hormini, ſeſami,piperis, ſeminis erucæ, ſinapis, nucũ
pinearum,caudæ ſcinci,ſatyrii, floris iunci odorati, ſtyra
cis,ſeminis porri,vuæ paſſæ, ſingulorum æquales partes,
mellis quantum ſatis eſt:præbe drach.i. Aliud,quo e-
tiam ipſe vtor. Salis communis torrefacti ſeſquiſexta-
rium Italicum,hoc eſt vnc.xxxvi. ſeminis hormini ſcru-
pulos duodecim,ſpicæ nardi vnc.i. ſalis ſcinci vnciam v-
nam,caudæ ſcinci dr.iiii.ammii ſcrupulos duodecim, ſa-
tyrii ſextantem, piperis vnc.i. ſeminis cardamomi vnc.i.
ſeminis fœniculi vnc.i.myrrhæ vnc. i. ſeminis erucæ dr.
vi.ſeminis verbenacæ ſupinæ aridi drach.tres,ſeminis ſã
guinariæ ſicci drach.ii.nucum pinearum vnciam vnam,
phyſſalidum drach.iiii. ſeminis hyperici drach.iiii.cõtũ-
dito cribrato,& ad veſperam cochlearium quomodocun

A que velis exhibeto. Aliud vehementer efficax. Myr-
rhæ,piperis,ſpicæ nardi,tragacãthæ cuiuſque,dr.i.thuris
ſeſquidrachmam, croci drach.i.ſtyracis, galbani, dauci,
ſeminis hormini,cuiuſq; drach.ii.canchryos,ſeminis fœ-
niculi,ſeminis lini,ſeminis vrticæ,ſeſelis,cumini Æthio-
pici,aniſi, ſeminis erucæ, cuiuſque drach. ſex, erui albi
toſti drach.ſex, ſeminis apii drach.tres, ſeſami non loti
drach.decem,amygdalas amaras delibratas quindecim,
amygdalas dulces triginta,nuces pineas centum, bulbos
crudos magnos ſex, mellis quantum ſufficit vt ad cerati
B craſſitiem redigatur.præbe drach.i.ante cœnam,cum vi-
no mulſo maximè,aut vino auſtero.Facit ad tentiginem,
& ſuperabundantem rei venereæ vſum ciendum,in ſeni-
bus præſertim & debilitatis.Facit & ad liberorũ procrea-
tionem. Vnguentum efficaciſsimum. Olei vetuſtiſſi-
mi lib.i. erucas in tithymalis repertas nonaginta ſex:eru-
cas in æſtate dum in vigore eſt herba,accipe, & in oleum
cõiectas,ad ſolem per dies ſeptem expone, & poſtea oleo
vtere:ani & pudendi intercapedine, itémque lumbis ex
eo confricatis.Idem etiam pinus erucæ faciunt,& tenti-
C ginem vehementer cient. Orib ſii ſatyrica. Zingi-
beris,radicis ſatyrii ſuperioris,cuiuſque drach.octo, cau-
dæ ſcinci,mei,aſari, petroſelini, cardamomi, ſeſelis, cu-
iuſque drach.quatuor,ſeminis erucæ drach.tres,cinamo-
mi drach.tres.hormini,piperis, ſeminis vrticæ, cuiuſque
drach.ii.floris iunci odorati drach.i. ſpicæ nardi drach.i.
ſanguinis hircini ſicci cochleariũ plenum.datur drach.i.
cum vino,imbecillioribus verò cum lacte. Oribaſii,ad
pudendi languorem ac reſolutionem,præſertim ſenum.
Seminis erucæ drach. ii. cumini vnc. i. portulacæ
D vnc.i.excipe melle,& manè ac veſperi cochlearium præ-
be. Porrò ad coitum concitat paſſer troglodytes appel-
latus,in cibo acceptus. Verùm iis qui frequentius & ſu-
prà quàm conuenit inde coeunt, vrinam capræ bibendã
præbe. Oribaſii,tentiginem ciens. Piperis,petroſeli-
ni,nucum pinearum, ſcobis pudendi ceruini aridi, tere-
binthinæ,æquales omnium partes melle excipe, & cum
vino bibendas præbe. Aliud,Oribaſii. Stellionem
vſtum quamtenuiſſimè conterito, deinde oleum affun-
dito,atque ex eo magnum dextri pedis digitum inungi-
E to,& coito:vbi verò à coitu ceſſare velis, digitum ipſum
abluito. Aliud eiuſdem. Leporis coagulum,aut leo-
nis adipem pudendo illinito: deinde tria piperis genera
cum tragacãthæ ſucco teſticulis intercapedini inter anũ
& pudendum ac lumbis oblinito. Ex Rufi libris vnguẽ-
tum efficax tentiginem ciens. Myrrhæ drach.i.ſulphu
ris viui drach.i.cnici interioris drach.i.pyrethri obolos
duos, melanthii drach.ii.piperis grana triginta. grana
cnidia depurata viginti,contundito,& cum drach.i.ſucci
ſquillæ terito,ceræque vnciam vnam cũ olei cicini beſſe
F colliquato:mellis item quadrantem adiicito. vtitor. poſt
coitum verò,cum linteolo loci diligenter extergantur.
quidam verò hoc vnguento ſedem illinunt. Porrò Ru
fus etiam hæc addit: Facilè eſt, inquit, & hîc remediũ
reperire iis qui venere vti non poſſunt. Adoleſcens e-
nim quiſpiam nos acceſſit, & ſe vehementer coitum ap-
petere confeſſus eſt:verùm vbi commiſceretur,ſemen e-
mittere non poſſe,ſed flatus plurimos ſibi per ſedem erũ
pere.In hoc itaque cõiecturam feci, vaſorum ſeminario-
rum ſiccitatem adeſſe: quod ipſum etiam adepta ſanitas
G demonſtrauit.nam poſtquam humida & boni ſucci diæ-
ta eſſet vſus,ſemen emiſit. Alius item adoleſcẽs dome-
ſticus miniſter,confeſſus eſt ſe,quando cum muliere rem
haberet,ſemen effundere non poſſe: quum verò dormi-
ret,plurimum ei ſemen prodire. Viſum itaque mihi eſt,
vaſa eius ſeminaria propter multam vnà cum frigiditate
humiditatem,calfieri non poſſe:propterea quòd caliditas
in coeundo ad corporis ſuperficiem diffunderetur: in
ſomnis verò amplius calefieret, propterea quòd ſomni
interna calefaciunt,& refrigerant exteriora. Quare hunc
H ipſum infernas partes exercere iuſſi, atque id maximè
per equitationem. Caſtoreum etiã bibendum præbui, &
diætam omnem calidam & ſiccam conſtitui.

INDEX EORVM QVÆ IN QVARTO SERMONE Tetrabibli tertiæ Aetii habentur.

DE iſchiadicis ſiue coxendicum dolore, Cap.I.
De herba iberide, quæ & cardamine appellatur, eiúſque ſinapiſmo, Cap.II.
De vſtione, Cap.III.
Cura affectionis exacerbatæ, Cap.IIII.
Epithemata & malagmata ad iſchiadicos, Cap.V.
De podagra & arthritide ſiue articulorum morbo, Cap.VI.
Cauſæ vniuerſales, Cap.VII.
Quare in quibuſdam magnus fit morbus, in aliis verò paruus, Cap.VIII.
Quare multo tempore aut pauco morbus duret, Cap.IX.
Quæ ſit incuruatorum articulorum cauſa, Cap.X.
Quæ cauſa generationis toforum in artubus, Cap.XI.
Quæ cauſa ſit cur inflammationes in podagricis non facilè ſuppurentur, Cap.XII.
Quomodo ex inflammationibus & conſequẽtibus acceſſionibus ſiue ſymptomatis, affligens humor cognoſcatur, Cap.XIII.
Sanguinei humoris influentis ſigna, Cap.XIIII.
Bilioſi humoris ſigna, Cap.XV.
Pituitoſæ fluxionis ſigna, Cap.XVI.
Bilis atræ influentis ſigna, Cap.XVII.
Seroſarum fluxionum ſigna, Cap.XVIII.
De iis qui ex humorum complexu fluore infeſtantur, Cap.XIX.
Diæta & cura podagricos præſeruans, Cap.XX.
De olei & ſalis affrictu in podagricis, Cap.XXI.
Vniuerſalis methodus curationis podagricorum, Cap.XXII.
Cura eorum qui ex ſanguinis copia ægrotãt, Cap.XXIII.
Quòd eleuatas & incuruas venas, ex membris fluxione infeſtatis, velut in varicibus, auferre oporteat, Cap.XXIIII.
De peruſtione in morbo articulari, Cap.XXV.
Cura in fluxibus ſanguineis poſt ſanguinem euacuatum, Cap.XXVI.
Cura eorum qui neque venæ ſectionem, neq; purgationem ſuſtinere poſſunt, Cap.XXVII.
De iis qui ob bilis influxum ægrotant, Cap.XXVIII.
Parabilia remedia ad inflammationes non valde feruentes, Cap.XXIX.
De ſtupefacientibus medicamentis Cap.XXX.
Vnguenta recalfactoria quæ poſt ſtupefactiuorum vſum adhibentur, Cap.XXXI.
Pharmaca & edulia eorum qui flauæ bilis influxu infeſtãtur, Cap.XXXII.
Cura eorum qui ob pituitæ influxum ægrotant, Cap.XXXIII.
Cura eorum qui ex atræ bilis influxu ægrotant, Cap.XXXIIII.
De iis qui ob tenuem & ſeroſum influxum ægrotant, Cap.XXXV.
De fluxionum inter ſe complexu, Cap.XXXVI.
Cura affectionum ex ſanguinis & bilis complexu, Cap.XXXVII.
Cura bilis ad pituitam permixtæ, Cap.XXXVIII.
Cura humorum atræ bilis aliis permixtorũ, Cap.XXXIX.
Cura durorum humorum qui poſt inflammationes relinquuntur, Cap.XL.
De tumorũ crudorum & incoctilium cura, Cap.XLI.
Malagmata diuerſa, in quibus etiam Leucii malagma eſt, ad articulorum diſtortiones deſtinatum, Cap.XLII.
Cerata podagrica, Cap.XLIII.
Vnguẽta & acopa diuerſa ad podagricos, articulorũ dolores, iſchiadicos, membris exolutos, & trementes, Cap.XLIIII.
Ad duritiesin artubus inſtar toforum, Cap.XLV.
De medicamentis purgatiuis articulari morbo accommodatis, Cap.XLVI.
Antidoti podagricæ, Cap.XLVII.
Qui podagrici lauandi ſint, & quomodo, Cap.XLVIII.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICINÆ, Tetrabibli, ſiue quaternionis tertii, Sermo quartus,

De iſchiadicis ſiue coxendicum dolore, déque podagra & articulari morbo quem Græci arthritidem appellant.

De Iſchiadis ſiue coxendicum dolore, Cap.I.

ARCHIGENIS. Iſchiadici, *hoc eſt ex coxẽdicũ dolore affecti*, propriè dicũtur quib⁹ dolor circa iuncturam quandam vertebrarũ innititur. Antecedit autem & quaſi auſpicatur hoc malum, aliquãdo quidem vicinorum muſculorum dolor, & maximè lũborum: aliquando verò ab ipſa iunctura initium fit affectionis. Iam verò quandoque etiam contingit vt vertebri dolore ferè ſublato, circa poplitẽ ſolùm afflictio hæreat: aliis autem iuxta talum: quibuſdam verò totum crus æqualiter dolore affligitur. multis item circa inguina dolor figitur, & tum ſanè veſica ipſa moleſtiam tranſſumẽs vrinæ difficultatem inducit: & tunc maximè totum crus à coxendicibus vſque ad calcaneum dolorem perfert, & non ſolùm ſi ipſum crus moueatur, conuulſiones infert: verùm ſi etiam aliqua alia corporis pars agitetur. Generant autem hanc affectionem aſſiduæ cruditates, & immodicus rei venereæ vſus: aliquando etiam deambulationes concitatiores, & hæmorrhoides ſuppreſſæ, & vomẽdi conſuetudo intermiſſa, & purgationes menſtruæ, aut etiam aliæ familiares excretiones impeditæ, & exercitiorum contemptus. Communis quidem igitur iſchiadicis, podagræ, & articulari morbo, exiſtit valida alicuius humoris vbertas, quæ affectum articulorum nexũ occupat, quo impleto exporrecta neruoſa corpuſcula tenſione affliguntur, atque ex his oboritur dolor. Cæte-

A rùm ad affligentis humoris cognitionem, conferet diæta quæ præceſſit, & anni tempus, & aeris nos ambientis ſtatus, ætáſque & habitus, itémque color corporis: amplius autẽ & doloris ſpecimẽ, ſiue feruẽs & pungẽs, ſiue ſtupidũ. Initiũ igitur curationis fiat ab affligentis humoris euacuatione, & ſi quidẽ humoribus ex æquo redũdarit corpus, præ omnibus venæ ſectio aſſumatur: deinde etiam purgatio. poſtea verò ea quæ dicentur pharmaca opportunè & ordinatè adhibeantur, ita vt in manibus quidẽ & pedibus pharmacis fluxum repellentibus vtamur: circa coxendicẽ

B verò iũcturã id facere vitemus. Quum enim hic cõnexus in alto ſitus ſit, ſanguis ex vicinis & ambientibus venis ac muſculis ad ipſum impellitur: quare lenitiuis in principio opus eſt pharmacis ad coxẽdicũ dolorẽ, atq; ea neq; omnino refrigerẽt, neque fortiter calfaciãt. Etenim quæ refrigerãt, ad cõnexũ materias impellunt: quæ verò vehementer calfaciunt, aliã amplius materiã ex adiacentibus partibus attrahũt. A multitudine itaque ſanguinis coxẽdicũ dolorẽ obortum, venæ ſectio curat, ſi primùm cubiti

C venã ſecemus: deinde etiã eam quæ iuxta talos eſt, aut poplitem. In principio enim omniũ inflammationum, diuulſoriam venæ ſectionem facere oportet, veluti ſi pes ſit inflãmatus, ex vena è directo loci affecti ſita ſanguinẽ extrahemus: in affectionib⁹ verò iã inueteratis, maximè quidẽ ex ipſis locis affectis extrahemus: aut ſi id fieri nõ poſſit, ex vicinis. Poſt ſanguinis verò è cubito detractionem, à talo repetita ſectione auferre oportet: ſecãda eſt autẽ in-

terna vena iuxta talos ſita. viriliter enim imbecillis auxiliatur. Et ſcio, inquit Galenus, coxēdicū dolores in vna die curatos per hāc ex crurib⁹ euacuationē, maximè ſi nō à frigiditate ſint oborti, ſed ex vaſorū ſanguinis circa coxēdicē repletione. In omni equidē coxēdicū affectione, præcipuè tamen ea quæ humoribus ex æquo redundantibus oboritur, ſiquis prius quàm corpus euacuer, acribus pharmacis ad affectam particulam vtatur, ægerrimè ſanabilem affectionem reddit, vtpote multitudine ibidē inſolubiliter condenſata. ſupra reliqua enim inſpiſſatur & viſcoſa redditur, & ob acrium pharmacorum caliditatē & ſiccitatē, nō diſſimile quippiā aſſationi perpetitur. Ab euacuatione igitur totius corporis, vt quæ maxima facultate ad huius affectionis curam præſtet, curandi initium faciemus: & non ſolùm à cruribus, ſed & à cubito primum ſanguinem extrahemus. Sunt & vomitus iſchiadicis commodi, atque adhuc amplius quàm per vētrem euacuationes, nimirum retrahentes humores infrà repētes. Eos igitur in principio affectionis facere à cibo expedit. inueterato verò malo, etiam à pharmacorum vomitū cientium acceptione, ita vt à mediocribus incipiamus. Porrò quibus iam indiſſolubilis humorum coactio in ipſo articulo à medicis per immodicū acriū pharmacorū vſum facta eſt, his cucurbita quàmaxima cū ſcarificatione locis affixa auxiliatur, & purgatio per infuſa efficaciora. Qui igitur iam dicta præ oculis habuerint, etiam præſcriptis à veteribus medicis pharmacis iuxta methodum poterunt vti. Itaque poſt venæ in cubito ſectionem & à talo item ſanguinis detractionem, aut per purgatiuum euacuationem, vbi videlicet aluus leniori clyſtere iniecto excreuerit obturata, irrigare locos oportet, primùm quidem ex oleo rutaceo. poſtea verò etiam efficacior irrigatio adhibēda quæ ſeſim calfaciet, & materias ex alto ad ſuperficiem attrahere poſſit, qualis eſt quæ ex cyprino, aceto, nitro, & canchry conſtat: ita vt octo quidem cyathi olei cyprini, quatuor verò acris aceti, duo autem nitri, & vnus canchryos coniiciantur, & donec ter aut quater efferueant coquantur: pòſt verò, expreſſus & in lanis ſuccidis exceptus ſuccus, ſuper affectos locos imponatur: verùm quotidie renouare hanc irrigationem oportet, & tribus vicibus hoc fotu admoto, profectus ani maduerſionem habeto. Multos enim, inquit Archigenes, vidi qui nullo alio præſidio opus habuerunt. Ego verò, inquit, poſt prædicta etiam ſimpliciorem clyſterem infundo, & ſequenti die acriorem, atque haud ſcio an vllus tam degener coxendicum dolor reperiatur, qui huic præſidio non cedat: aut ſi aliquando ad primā adhibitionē nō ceſſit, poſt alterū ei⁹ vſum penitus exciſus eſt. Apparatur autem acrior clyſter hoc modo: Mellis ſeſquicyathum, olei tantundem, aquæ cyathos duos, nitri drachmas octo, terebinthinæ drach. IIII. hæc vnita & calefacta infundito, & podici fomentū apponito, quò diutius infuſum cōtineatur: nā ſic magis operatur: vtplurimùm verò mucoſam humiditatē extrahere cōſueuit. aliquādo autē & ſanguinē, quando etiā maior cōmoditas reſultat. Quòd ſi adhuc affectio ipſa perſiſtat, paucis dieb⁹ interpoſitis (non tamen vt prioris præſidii vtilitatem demoliamur) rurſus clyſtere vtemur, pro ſimplici aqua, cētaureæ decocto ad prædicta affuſo, quò robuſtius pharmacum reddatur. Supra opinionem autem ipſis commodat cucumeris ſylueſtris radix in tenues partes conciſa, deinde paululùm cocta, atque decocto eius cum ſolo melle infuſo, citra omnem mordacitatem euacuat affligētem humorem. Optimè etiam facit lupinorum amarorū decoctum cum pari oleo infuſum. Sæpe enim, inquit Archigenes, hæc prædicta cura ad omnes iſchiadicos mihi ſuffecit. Quòd ſi tamen affectio adhuc remoretur, cucurbita quammaxima, cum plurima flamma locis affigatur, vulnuſculis etiam altioribus per ſcarificationem impactis. Cæterùm & reliquam curam referre operæpretium exiſtimo, vt nota ſit ſiquando vſus eius neceſſariò expetatur. In omni enim tempore plurima curationis principia cōſtituenda: hoc enim modo facilius affectio deſtruetur, ſi aſſiduè præſidiorum permutationes fiant. Itaque vbi rurſus mederi cœperis, vomitibus vteris ſiue à cœna

A ſiue à raphani acceptione cōcitatis: deinde loci affecti & totū corpus in balneo per nitrū extergatur: poſt balneū autē, loci ex vnguento per adarcem & euphorbiū cōpoſito illinantur. Deinde rurſus aliud medendi initium à purgatione facies. Solitus autem fui, inquit, purgatiuum ad iſchiadicos aſſumere huiuſmodi: Colocynthidas quotquot velis accipito, & deraſa ac proiecta medulla, ipſas oleo optimo expleto, & totam noctem ſinito. deinde oleo per ſe effuſo, cum vacuo colocynthidis capite aquam vna & dimidia olei menſura commenſurato, ac in
B ollam fundito, atque cum eaipſa communi aqua colocynthidas ipſas donec flacceſcant coquito: & expreſſas ipſas quidem abiicito, liquorem autem excolato, & affuſo ad ipſum oleo feruefacito, ac panis ſiliginei cōtuſi ac cribrati quantum ſatis erit inſpergito, manibúſque ſatis diu emollito, ac pilulas ad nucis Ponticæ magnitudinē formato, ex eiſque XIIII. pilulas à balneo exhibeto. Si verò fortius reddere pharmacum velis, ad hanc doſin, veratri nigri corticis tenuiſſimè triti obolos tres, & ſcammoniæ ſcrupulū vnū, adiicito. Poſſum autem idem de
C hoc præſidio quod ſuprà de clyſteri dixi, referre, quòd videlicet ſolum aliquando ſufficit etiā eam quæ per multum tempus indurata eſt, coxendicum affectionem extirpare. licet itaque eo ſæpe vti: multitudine tamen eius imminuta. & ſanè moderatam eius multitudinem obſeruauimus numerum XVIII. pilularum. Eis verò qui pilulas deuorare non poſſunt, colocynthidis cremorem exhibeto hoc modo. Colocynthidem quàmaximam perforato, & eiecto ſemine, relicto autem eo quod inſtar tomen-
D ti ineſt, intotum colocynthidem ex vino dulci veteri expleto, & per totam noctem ſinito, & cum deſecto ex ea operculo cooperito. manè verò excolatum per panniculum vinum & tepefactum, bibendum præbeto. Si verò parua fuerit colocynthis, duas pro vna vino expleto, & exhibeto. Quòd ſi efficaciorem reddere velis hunc cremorem, veratri nigri obolos tres adiicito, & ſcammoniæ ſeſquiobolum. Cæterùm per interualla quædā prædicto clyſtere ex cucumeris videlicet ſylueſtris radice apparato, etiam ad ipſos vtaris.

E
De herba iberide quæ & cardamine appellatur, eiúſque ſinapiſmo, Cap. II.

QVòd ſi veſtigium quoddam affectionis relinquatur, herbæ iberidis quæ & cardamine appellatur, radix aſſumenda eſt: etenim odorem & ſaporem ac figurā cardami, hoc eſt naſturtii, habet. Multa autem vbique naſcitur, maximè tamen circa vetera monumenta murósque & circa vias in incultis locis. folia autem habet naſturtii, vere quidem virentia & naſturtio multo maiora: lōgitudo verò caulis, cubiti parui eſt aut paulo amplior:
F æſtate florem lacteum promit, & tunc ſanè efficaciſſima cenſetur. ſemen fert quamminimum, atque idipſum per totum caulem enaſcitur. radix verò acerrimum habet odorem, & maximè omnium naſturtio ſimilem. Hanc æſtate maximè recentem effodito (arida enim vires amittit) & diligenter tundito: tunditur autem difficulter: & axungia veteri modica excipito, ac iūcturæ coxæ & vniuerſo cruri imponito, adalligato, ac incumbere ſinito: mulieribus quidem nō infra duas horas, viris autem per quatuor horarum ſpatiū, ſi poſſibile ſit id perferre. excitat tumores cum ardore & rubore, veluti ſinapiſmus
G facere ſolet. Pòſt verò in balneum inducito, nullo vnguento aut ſmegmate eis illito: vbi verò modicum exudauerint, in ſolium ob feruorem mordacius deſidere iubeto, idque fortiter perferre cogito. morſum enim cum ardore in principio inferre conſueuit: deinde educito. ferme enim ſemper, quanuis ab aliis fuerint importati, ſua ſponte pedibus ingredientes, exibunt. Verùm à balneo ad oleum multum, paucum admodum vinum admiſceto, & conquaſſata illinito, ac humore cum aſpero panno deterſo, crus ipſum cum leuiſſimis lanis cooperito.
H Et ſanè conſueuit hoc ipſum præſidium nullo alio inde auxilio opus habere. quòd ſi tamen aliquādo veſtigium affectionis relinquatur, vicenis horis ſiue diebus interpoſitis, rurſus eodem præſidio vtaris. Atque hic quidem ſinapiſmi eſt modus. Cæterùm pharmacum ipſum plu-

res quàm ſperare poſſis, in ſe complectitur commoditates, & cum minori acrimonia eius vſus perficitur. Hoc autem vtendi modo etiam ad inueteratos capitis dolores, omnéſque alios diuturnos dolores, quacunque tandē corporis parte conſtiterint: ad affectiones item ægrè ſolubiles & reſolutiones perſanandas, vti licebit. Ceratum ad iſchiadicos, Archigenis. Porrò interiectis diebus quibus ab exhibitione remediorum quieſcis, ceratum locis imponatur huiuſcemodi: Opopanacis drachmas octo in aceti cyathis duobus diſſoluito, deinde ceræ trientem, cum beſſe olei cyprini liquefacito, refrigeratóque ac læuigato, & ad diſſolutum opopanaca conicito, vnito, ac vtitor.

De vſtione, Cap. III.

VEteres, inquit Archigenes, etiam vſtione in iſchiadicis vſi ſunt, tum per cauteres ferreos igni candefactos, tum per ſtruthii & ariſtolochiæ radices coxæ iunctura in altum peruſta, itémque cruri per interualla quædam, circa dolētes maximè locos, cautere admoto. Quidam verò alii ad propinquæ cruri affecto manus locum inter magnum digitum & indicem medium, circa infernum magni digiti ſiue pollicis articulū, caprinum ſtercus feruens per forcipem imponunt, ſtercoráque variāt ac permutant, donec ſenſus vſtionis ad locum affectum perferatur. tunc enim ſufficientem vſtionem eſſe dicūt. Dioſcorides autem hanc rem ita tradit: Caprinū, inquit, ſtercus feruefacito, & extenſo magno manus digito, cauum locum circa inferni articuli eiuſdem digiti finem notato: deinde locum ipſum ex oleo prælinito, & lana conuoluta oleo imbuta ad cauum locum ſubſtrata, ſigillatim caprinum feruefactum imponito, quouſque ſenſus per brachium ad affectam coxam procedat. Antyllus autem, Nos, inquit, etiam huiuſmodi vrendi modo vtimur: Stercus caprinum ſiccū feruefacimus, eóque vētrem magni digiti affecti pedis perurimus, paulo infra vnguem vſque ad os ipſum vſtione penetrante. Hæc ipſa vſtio extremas coxendicum affectiones, & quæ nulli alii præſidio cedunt, diſſoluit. Cæterùm poſt vſtiones, porri folia cum ſale trita, aut oliuas nigras cum ſeſamo illoto tritas, aut nucum interiora trita, ad locum cruſtoſum imponito. eis verò qui molles carnes habēt, lac cum melle adhibeto. Tertio autem die ab vſtione, lenticulam coctā cum melle, donec cruſtæ penitus excidant, cataplaſmatis modo imponito: atque deinde ſuppuratorio ductu vtitor, vlceribus ad plures dies aſſeruatis ne cicatrix eis obducatur. Nouimus, inquit Archigenes, plurimos qui ex prædictis vſtionibus opem ſenſerunt: verùm nobis, inquit, ad coxarum affectionis demolitionem prædicta remedia ſuffecerunt, itémque malagmata quæ paulo pòſt dicentur. appoſuimus autem De vſtione, ne videlicet eius vſus ignoraretur.

Cura affectionis exacerbatæ, Cap. IIII.

ARchigenis. Tempore porrò exacerbationis, reliquæ partes faſciis circumligandæ ſunt, & diligenti frica tione contrectandæ: irrigationes item locos impinguātes, & per vices mutatæ, ex oleo ſicyonio calido adhibeātur, & cū lana conuoluta contegantur. Cataplaſmata autem ex ſemine lini ac fœnigræci affectis partibus imponantur: maximè verò quæ ex loliacea farina apparantur, ac quædam calefacientia aſſumunt, & althææ radicem. Mitigant etiam vehementes dolores, ex oleo fomenta, & ex milio fricto, itémque ſale in ſacculis calfacto. Potiones ad iſchiadicos: Succ⁹ Cyrenaic⁹ exacerbationes diffundit, erui magnitudine potatus aut deuorat⁹. Sūmè facit & caſtorei drach. vna cum opopanacis obolis tribus. Alia potio ad iſchiadicos: Farinæ erui, aniſi, fœniculi, ſingulorum parem menſuram conicito, tundito & cribrato, obolóſque nouem in dimidia vini hemina dato. multa craſſa per vrinam ducit. vbi verò purum prodire videris lotiū, ne amplius præbeto. Alia. Centaureæ minoris ramulos contundito & cribrato, ac ieiunis cochlearium ex aqua calida ad horas tres aut plures dato.

Alia. Radicem rubiæ contundito & cribrato, ſimilitérque præbeto. ſanguinem per vrinam educit: quotidie autem bibētem lauato. Auxiliatur item irionis ſemen cum vino, & ſmyrnii ſemen eodem modo. Seminis naſturtii drach. vnam cum vino, radicis capparis corticis drach. vnam cum vino, radicis iridis tritæ drach. I. cum paſſo, ruta ſylueſtris & domeſtica cum aniſi decocto, ſymphyton in petris naſcens, cum vino mulſo decoctū: radicis althææ decoctum, aut centaureæ minoris, ammoniaci thymiamatis drach. I. ex aqua mulſa: ſeminis hyperici drach. I. quod ipſum & ſtercora educit itémq; pituitam, baccæ iuniperi ex vino, bitumen pro catapotio deuoratum, carpobalſamum ex aqua mulſa. Cæterùm & potiones dolorem lenientes, itémque ſoporiferæ, vbi dolores reſtiterint, commodè aſſumi poſſunt: maximè tamen omnium antidotus quæ pæonia appellatur, in tertiodecimo Sermone deſcripta. Ego autem, inquit Archigenes, etiam in exacerbationibus prædicto clyſtere vſus ſum, eo videlicet qui ex terebinthina & nitro conſtat, & euidentem permutationem feci. poteris autem & cucumeris ſylueſtris decocto in exacerbationib⁹ vti. De reliqua diæta, Archigenis. Subiungemus autem ex ordine & paucis reliquam curam. Præ omnibus igitur adhortor vt contentiones, & exquiſitæ negotiorum incommoditates eis exhibeantur, non ſolùm à cibo accepto ſed etiam ſumēdi cibi tempore, diæta vnctoria & impinguante conſtituta, quò ſimiliter carnis incremento ſit conſultum. Nam ſi hanc veluti neruorum operculum acquiſierint, tutum ſimul ad omnē externā cauſam inuentū habebimus, ſimúlque cōmodā exercitationem omni vnctoria diæta potiorem apponemus. Vngantur autem ab expertis, & gymnaſiis exerceantur. minimè enim moleſti labores fient cum perito præexercitatore: & manus ſanè exercitiis tritæ commodiores ſunt mollibus ad curationem. At verò ſignificandum eſt etiam quòd iſchiadici ab aſſiduis flexibus & deambulationibus, & moderato curſu quamcommodiſſimè opem ferre poſſint. Præcedat itaque geſtatio in equo, deinde naturalium aquarum vſus, primùm quidem calidarum, deinde etiam frigidarum. ſi enim ad frigidæ lauationem aſſueſcant, ſola ſufficerit ad incolumitatem acquirendam. Cæterùm diæta, tempore quidem exacerbationis ſorbilis ſit & modica: per interualla verò ſolidior & reparandis viribus magis accōmodata, habeátque acrium eduliorum comeſtiones quaſdā per aliquot dies adiunctas. Eorum autem ſyluam ſæpe iā appoſuimus, vtpote quæ nihil viſcoſum, aut craſſi ſucci, aut ægrè concoctile, aut quod difficulter digeritur, cōplectitur. Bonæ verò concoctioni imprimis conſulant, non ſolùm damni quod ex cruditatibus prouenit ratione habita, ſed & incrementi carnis, qua præ omnibus iſchiadici opus habent. Quin & qualitates eorum quæ ægrè concoquuntur, fugiendæ, præſertim eorum quæ vrinam ducunt. Aluum autem probè ſolutam habere expedit: premuntur enim & aggrauantur articuli vbi ipſa ſit adſtricta. neque verò aſſiduè profluat venter. nam id imbecilles reddit, & quod cum purgationis impetu à toto corpore attractum eſt, idipſum vicinas partes replet. Cōtingit tamen etiam aliquādo à periculoſa dyſenteria oborta omnem coxarum mollitiem ac aptitudinem ad affectionem corrigi & emendari. Præſtat etiam vomitus per interualla ſiue à cibo accepto ſiue à raphanis. neque latet nos quoſdā veratro ad iſchiadicos vſos eſſe. ſcimus item veratrū efficaciter auxiliari: verùm nō ſuſpicamur eius vſu op⁹ eſſe ad hāc affectionē vtpote quæ ab antè tradita cura extirpabitur. Cataplaſma iſchiadicum: Farinam lupinorum amarorum in aceto mulſo aut poſca decoctam imponito. Aliud. Calaminthen præſertim viridem, aut ſi haberi nequeat, cum poſca, locis imponito. eſt enim præſidium præclarum. Aliud, facit ad vehementes dolores: Papaueris capita in aqua mulſa decoquito, ipſiſque proiectis, farinā ordeaceam aquæ mulſæ incoquito ac imponito. Aliud. Capita papaueris viridia terito, & adſperſa polentæ farina in paſtillos redigito, eáque in vmbra reſiccato. Vſu verò expetente, in ſufficienti aceto diſſoluta ac calefacta imponito. Aliud Aſclepiadæ, iſchiadicis, podagricis, & articulorum

A morbis eueſtigio auxiliatur. Fœnumgræcum in fictile vas coniectum & poſca ſufficiente affuſa, per integram noctem macerato: manè verò ad ignem appoſitum donec ſoluatur coquito: deinde in mortario tritum, & ſufficienti melle affuſo calefactum, & linteolo exceptum, ad affectos locos apponito, & faſciola adalligatum ſinito, idque per dies duos aut tres facito. Aliud. Radicis ſymphyti ſeſcuncem raſam & in tenues partes conciſam in pilam teſtaceam conijcito, & enixè terito, atque vbi contrita fuerit, mannæ quadrantem, & ouorum recentiũ crudorum candida tria vnà cum luteis adijcito, rurſumque B enixè terito, & contritis lib. i. adipis ſuilli veteris probè ſubacti addito, vnito, ac linteolo excepta imponito. Eueſtigio dolores mitigat, & præſertim cum fluxione articulorum obortos. Aliud Aſclepiadæ: Fœnigræci mola triti, corticis radicis mandragoræ, mannæ, cuiuſque quadrantem, oua cruda recentia x. radicis maluæ lib. i. radicis ſymphyti libram vnã, carnis cochleæ terreſtris ſeſcuncem, vt prædictum eſt apparato diligenter, & ſublatum reponito. Vſus verò tempore, pharmaci partem vnam, adipis ſuilli veteris partes duas accipito. C

Epithemata & malagmata ad iſchiadicos, Cap. v.

MAlagma, inquit Archigenes, quod valde multo experimento nobis conſtat, eſt ſubſcriptum. verùm cucurbitam prius ad dolentes locos affigere oportet: ipſum autem malagma aliquando inhærere conſueuit. quare expectabis eius vtilitatem: Colophoniæ librã vnam, baccarum lauri beſſem, ſeminis raphani trientem, corticis capparis libram vnam, picis aridæ libram vnã, D pyrethri libram vnam, ceræ libras duas & dimidiam, fœnigræci beſſem, iridis libram vnam, ſinapis beſſem, nitri libras duas. Nitrum cum aceti libris duabus terito: deinde reliqua arida inſpergito, ſimúlque terito, affuſiſque liquefactis, emollito, ac vtitor. Hoc quidem igitur malagma eiuſmodi eſt quod malum penitus extirpat, cutem rubefacit, & materias ex alto ad ſuperficiem educit: quo ſanè in principio nõ oportet vti. Verùm quod ſequitur, leuiſſimum eſt & multæ commoditatis, quóque citra formidinem conuenit vti: E Ceræ triẽtem, ſtyracis ſeſquiunciam, ſatyrii ſeſquiunciam, aloe primariæ ſeſquiunciam, ammoniaci thymiamatis ſextantem, croci vnciam vnam, pyrethri vnc. i. opopanacis vnc. i. galbani vnc. i. thuris vnc. i. olei veteris lib. IIII. (aliquando autem ſextãtem ſolùm, in æſtate) apparato, & vtitor. Præter opinionem etiam facit ad iſchiadicos emplaſtrum pardalis appellatum, quod ad hydropicos inuenies deſcriptum.

Leæna emplaſtrum, malum penitus extirpans: Olei veteris libras duas, plumbaginis, ſalis communis, terebinthinæ, F ſingulorum libram vnam, ſquamæ æris quadrantem, æruginis, herbæ lanariæ radicis, chamæleontis nigri radicis, ariſtolochiæ, ſinapis, ſingulorum ſextantẽ: aliquando etiam canchryos vnciam vnam, aut pro eo pyrethri tantundem. auxiliatur etiam capiti ad hemicraniã impoſitum. Heræ ad iſchiadicos. Hoc, inquit, vſus ſum ad Frontinum, ſtatim ab exacerbationibus impoſito: Ceræ drachmas centum, viſci drachmas ſedecim, terebinthinæ drachmas vigintiquinque, galbani, myrrhæ, iridis, cuiuſque drachmas ſex, cedriæ heminæ dimidium, G olei cyprini heminæ dimidium. ceram, cedriam cum cyprino oleo liquefacito: deinde reſinam & galbanum adijcito, & ablatis ab igne ſtatim viſcum addito, & vbi diſſolutum fuerit, irin inſpergito & vnito, & ad myrrham in mortario cum aceto tritam affundito. quidam etiam nitri drachmas duas adiecerunt. Aſclepiades autem ita inquit, Malagma quod iſchiadicis ſtatim poſt exacerbationum remiſſionem imponitur. facit ad oſſa contrita ac omnem neruorum per conſenſum affectionem, omnémque duritiem diſſoluit: facit item ad alias H inflammationes, comprimit & committit malignas cicatrices. prodeſt luxatis & colliſis, & ad omnes malignas mamillarum diſpoſitiones. eſt enim valde generoſum: Ceræ, terebinthinæ, viſci, galbani, myrrhæ, iridis ſiccæ, ſingulorum drachmas quadragintaocto, olei cyprini quantum ſufficit. Galbanum cum cera in mortario contuſum & emollitum cum cyprino liquefacimus, deindeablatis ab igne viſcũ inijcimus, & vbi diſſolutũ fuerit, irin inſpergimus, & ad myrrham cum aceto in mortario tritam affundimus. Commodant etiam ipſis emplaſtra ex ſale: quale & hoc eſt: Salis drachmas centum, picis ſeſcũcem, olei libras quatuor, ceruſſæ libras duas. ſalem per ſe quãtenuiſſimè terito, ſimiliter & ceruſſam: deinde oleum ad ipſa in mortarium affundito, & poſtquam ſufficienter triueris, excepta vſquequo manus nõ inquinent coquito ad lentum valde ignem. deinde picẽ liquefactam & percolatam inijcito, ac rurſus ad compagem quæ manibus non adhæreat reducito, & vtitor.

Malagma ex ſilphio, iſchiadicis valde præclarũ. Ammii drachmas duodecim, ſilphii, ſeminis rutæ ſylueſtris, baccarum lauri repurgatarum, ſingulorum vnciam vnã, medullæ colocynthidis drachmas duas, nitri, abrotoni, cardamomi, cuiuſque drachmas quatuor, ceræ, adipis vitulini, ammoniaci thymiamatis, cuiuſque ſeſquiunciã. Arida liquefactis ab igne ablatis inſpergũtur, ſimúlque in mortarium ad ammoniacum cum aceto tritum infunduntur. Quidam verò ammoniacum cum cera liquefaciunt, & ad compagem manus non inquinantem redigunt. Aliud malagma quo Theodorus proprium patrem curauit, quum ob dolorem ſuſpicere non poſſet:

Ceræ, picis liquidæ, aluminis liquidi, æquales partes accipe: liqueſcibilia liquefacito, & ad alumen cum aceto tritum affundito, emollito, ac vtitor. Aſclepiadæ, ad iſchiadicos. facit & ad colicos: ſecuréque in exacerbationibus exhibetur. ſcabiem etiã quam pſoram *Græci* appellant, citra exulcerationem ſanat: Ceræ, picis liquidæ, picis aridæ, cuiuſque librã i. ſulphuris viui, aluminis ſciſſilis, nitri rubri, cuiuſque ſeſcũcem. Quæ eliquari poſſunt eliquato, aridáque quamtenuiſſimè trita paulatim adſpergito, ſimúlque in mortario poſca madefacto commiſceto, emollito, ac vtitor. quidam picem aridam & reſinam pinus, ac ceram per ſingulos dextantes ſumunt, oleique ſextantem addunt, ac reliqua veluti prædictum eſt. Iſchiadicum mirabile: Thuris, euphorbii, ammoniaci thymiamatis, pyrethri, picis, ceræ, ſingulorum quadrantem, reſinæ pinus aridæ ſeſcuncem, olei cyprini ſeſcuncem, fellis taurini quadrantem. thus, euphorbiũ, ammoniacum, vnumquodque per ſe quamtenuiſſimas in partes vnà cum felle terito: liqueſcibilia verò liquefacito, & pyrethrum inſpergito, eáque ad trita fundito, vnitóque, ac vtitor confidenter. e. perimento cõſtat. Melius autem apparatur ſi ammoniacum quamtenuiſſimè tritum liquefactis inſpergatur, atque eo eliquato thus tritum adijciatur: euphorbiũ verò cum felle teratur. Vnguenta & acopa quæ neruorum laſſitudinem in iſchiadicis reficiunt. Ad coxẽdicum dolorem, pæoniæ radicem in oleo ad triduum contuſam accipito, & quarta die paululùm coctam illinito. Cæterùm præpurgandos eos ſcito, ex ſucci tithymali guttis quinque tantùm cum caricis acceptis, aut ex corticis tithymali cremore. Corticẽ autem ipſum contuſum & cribratum quatuor ſcrupulorum pondere in vino per integram noctem macerato: manè verò excolatum vinum præbeto. Aliud. Nycteridem herbam, quam vnguentum Helenes appellant, oleo decoquito, & per diẽ vnã in oleo manere ſinito, percoláque & illinito. Aliud, multo experimento conſtans.

Herinaceum terreſtrem viuum in oleum coniectum donec flacceſcat coquito: deinde eo extracto, farinæ adarces ſextantem oleo inijcito, & olei cyprini vnciam vnam. vtitor autẽ, illito ex eo loco. Cæterùm oleũ ipſum in quo herinaceus coquitur librarum duarum pondus eſto. Aliud iſchiadicum, quod iſotheon appellatur. facit & ad reſolutiones, & ad omnem neruorum per conſenſum affectionem: Caſtorei, opopanacis, euphorbii, œſypi liquidi, ammoniaci thymiamatis, galbani, terebinthinæ, ſingulorum ſextantem, medullæ ceruinæ triẽtem, ſtyracis vnciam vnam, olei ſtyracini trientem, olei irini ſeſcuncem, piperis vnciam vnam, ceræ libram vnã, olei ſicyonii libram vnam, olei veteris librã i. Ammoniacum, galbanum, opopanaca, cum vino terito: liqueſci-

bilia verò eliquato, & ab igne ablata reliquis affundito, ac probè vnito: ſtyracem verò in pila tundito ac paulatim ex pharmaco ei addito: vbi verò diſſolutus fuerit, cum reliquis vnito, ac vtitor. Acopon ad iſchiadicos efficaciſſimum eſt, quod inter communia acopa poſt articularia remedia refertur, & Orcheſtæ inſcribitur. eo itaque confidenter vtitor. Vtere & ſimilibus acopis ac vnguentis quæ iſtic deſcribentur. Inſpergimen ad iſchiadicos in balneo. Inſpergimen iſchiadicum efficax: Farinam lupinorum in balneo inſpergito, & in exudatoria tabella proſtratum ſudare facito. Aliud. facit & ad inueteratas affectiones: Coſti, piperis albi, pyrethri, cuiuſque quadrantem, nitri vnciam vnam, fæcis vini vſtæ libram vnam, contuſa in balneo inſpergito.

Aliud. Coſti quadrantem, pyrethri quadrantem, nitri vnciam vnam, piperis albi, adarces, euphorbii, cuiuſque vnciam vnam, fæcis vini vſtæ libram vnam, ſampſuchi ſeſcuncem contundito, cribrato, ac in balneo vtitor. Heræ, ad iſchiadicos, inſpergimen lenitiuum doloris. Picis aridæ partes octo, ſulphuris partem vnam, terito ac miſceto, & præloto ægro, dum corpus adhuc calet, inſpergito, & cum charta contegito, atque donec ſua ſpōte decidat ſinito. nihil autem vetat ægrum lauare, charta adhuc inhærente. Alia inſperſio: Adarces, ſtaphidis agreſtis, canchryos, ſinapis, cardamomi, piperis, euphorbii, ſulphuris viui, cuiuſque vnciam vnam contundito & cribrato. ægro verò inducto, & in ſecunda balnei domo reclinato, pallio prius ad tabellam ſubſtrato, ad dolentem locum inſpergito, & contentè affricato: deinde in calidam deſidere facito, & prolutum educito ac extergito, rurſúſque inſperginem iniicito & affricato. poſtea verò dum adhuc calidum corpus habet, eiuſmodi malagma imponito: Cineris caulium braſſicæ vſtorum quadrantem & vnciæ dimidium, cineris lignorum ficulnorum agreſtium vſtorum tantundem, picis aridæ libram vnam. cineris lignorum vitis vſtorum quadrantē & vnciæ dimidium, ſulphuris viui quadrantem, axungiæ libram vnam. Liberabitur enim æger, atque id breui, ab omni dolore, vt incantationi ſimilis facultas videri poſſit.

De podagra & arthritide, ſiue articulorum morbo, Cap. VI.

POdagrica & arthritica affectio, eiuſdē ſpeciei inter ſe exiſtunt. Differt autem podagra ab arthritide non toto genere ſed affectis locis. In omnibus enim debilitas eſt articulorum diuturna cum fluxione. quæ quidem ſi in pedibus perficitur, podagra appellatur, ſi verò in aliquo coxarum vertebro, iſchias, *hoc eſt coxendicum morbus*, nominatur: ſi verò in multis corporis articulis innititur, arthritis ſiue morbus articularis vocatur. Cōtingit autem aliquando vt repentè irruat malum æqualiter per omnes articulos diſperſum: quod ipſum euenire conſueuit iis qui conſueta exercitia coaceruatim relinquūt & licentiore diæta vtuntur: vt plurimùm verò clanculū & paulatim fluxus irruere ſolet. alteri enim cuipiam magni digiti pedis articulum dolor inuaſit, aliis verò calcanei extremum, rurſúſque aliis cauum pedis, aut ex calciamenti aut ex conſimilis rei affrictu. Cæterùm initio à pedibus ſumpto, paulatim ad genua malū procedit, ad coxendicum item ac femorum iūcturas, deinde ad manus, ſingulis articulis particulatim affectis, quando ſanè propriè, veluti prædictum eſt, arthritis & articularis affectio appellatur. Qui verò extremè ab hac affectione apprehēduntur, his & ſpinæ vertebræ & coſtarum iuncturæ & genæ dolēt: aliquibus autem & iris ſiue corona pupillam oculi ambiens. neque eſt aliqua oſſium connexio quæ ab hac affectione ſit immunis.

Cauſæ vniuerſales, Cap. VII.

GEnerant autem affectionem cruditates coaceruatæ & ebrietates: atque his adhuc amplius immoderatus rei venereæ vſus: iam verò & deambulationes concitatiores quàm pro more, & ſtationes diutius productæ, & familiares excretiones ſuppreſſæ, & conſuetorum exercitiorum intermiſſiones. Vt plurimùm verò aptitudines à parentibus in filios ac poſteros transferuntur. In vniuer-

A ſum verò amplius omnium crudorum humorum multitudo affectionis cauſa exiſtit. Quòd humorū multitudo affectionem inducit. Quandoquidem igitur humorū multitudo in corpus digeritur, hique ipſi ad pedes deferuntur, & in ipſis partes omnes diſtendunt, inflammationéſque & dolores inferunt, manifeſtiſſimum ſanè id exiſtit. Nam & tumore attolluntur affectæ partes, & venæ ſanguinis in ipſis apparent repletæ, & euacuatis ipſis, in naturalem habitum æger reducitur. verùm multitudo influens, non in omnibus æqualis exiſtit. Etenim alii ex B caliditate ægrotant, alii ex frigiditate. atque exinde etiā refrigerando aut calefaciendo, aut reſiccando, opem ſentiunt. Quam ob cauſam mēbra fluore infeſtētur. Poſteaquam igitur humorum multitudo in corpore congeſta, hominem moleſtia afficit, vnumquodque quidem membrum quod primum affectionem percepit, affligentem humorem à ſe repellit: eum ipſum verò ſuſcipit aliquod ex vicinis membris ac ſubiectis. Itaque quum fortiora membra eum depellant, & imbecilliora ſuſcipiāt, id adeò citra intermiſſionem contingit, donec id quod C propellitur, ad omnium debiliſſimum membrum peruenerit, & in ipſo permanſerit. Vna quidem igitur fluidarum affectionum generatio hæc eſt, membris videlicet fortioribus ſuperfluum demittentibus, ſuſcipientibus autem imbecillioribus. Cæterùm articuli ipſi ex aſſiduo motu debiliores redduntur.

Quare verò in quibuſdam magnus ſit morbus, in aliis verò paruus, Cap. VIII.

MAgnitudo morborum ex fluxionibus obortorum, ad humorum influentium multitudinem conſe- D quitur. Si enim plures humores fuerint, maior etiam affectio contingit: ſi pauciores, minor. cæterùm multorum recrementorum influxus, ob multas cauſas accidit. Etenim & copiam humorum multam eſſe oportet, & vias latas per quas feruntur, & partem quæ à fluxu infeſtatur raram, & facultatem in ipſa debilem: & membrorum eū delegantiū vires fortes, quò magna affectio fiat. Verùm ſi paruus futurus eſt morbus, prædictis contraria omnia concurrere oportet.

E Quare multo tempore aut pauco morbus duret, Cap. IX.

POrrò vt multo tempore aut pauco morbus duret, etiam prædictæ ſunt cauſæ, tenacitáſque inſuper & craſſitudo humorum. Etenim ſanguis multus & craſſus, denſa pellicula concluſus, & à viribus debilibus ſegniter correctus, tempus auget & producit. qui verò contrario modo habet, minuit & breuius facit. Cæterùm & in aliis corporis affectionibꝰ, ſiue in ſuperficie ſint, velut eryſipelata: ſiue ſub cuticula, vt herpetes: ſiue in carno- F ſis partibus, velut inflammationes, recrementa vt plurimùm feruntur: in podagricis autem & arthriticis appellatis, vſque ad iuncturas per altum repletio ex fluxione contingit, vnà cum hoc quòd nerui permadeſcunt & diſtenduntur, itémque ligamenta & pelliculæ, omniáque circumcirca ſita: atque ob id ſæpe vſque ad quadrageſimum diem morbus extenditur. Etenim quum etiam ceſſauerit fluxus, neque amplius ex ſupernis feratur, repletæ adhuc multo humore exiſtentes iuncturæ, eum ad circumſita membra delegant. At verò ſi tenuior ſit G fluxus, celerrimè ægri ſanantur: niſi malè omnino curētur. Quòd ſi verò quis ex medicis veram methodum ignorantibus per reſoluentia ſemper omnes inflammationes curet, non in quadraginta tantùm dies ſed & in quadringentos, & in omnem reliquam ægri vitam inflāmationes extendet. A mala enim curatione, podagricis pleráque mala accidūt: maximè verò calli & artuum durities, & articulorum curuitates ac contractiones, propter medicorum ignorantiam fiunt, qui neque per venæ ſectionem aut purgationem euacuant, neque redundan- H tem in vniuerſo corpore humorem quíque ad iuncturas defertur, & proinde articulorum morbos producit, per ea quæ moderatè adſtringant repellunt. Quidam enim ex ipſis inflammationes immodicè reſoluunt, tum per aquæ & olei mixtionem, tum per cataplaſmata ex cruda ordeacea farina apparata, attrahúntque per catapla-

ſmatum caliditatem humorum copiam ex ſubiectis locis. Quin & ob hanc ipſam inductam laxitatem, affectas partes debiliores, & ad recrementorum ſuſceptionem aptiores reddunt.

Quæ ſit incuruatorum articulorum cauſa, Cap. x.

AT verò alii medici immodicè refrigerant, alii autem vehementer diſcutiunt. Ex quo ſanè neruoſas partes inſpiſſari contingit, incuruarique & diſtorqueri, ob redundantium videlicet humorum ſuſceptionem. Contingit item calloſas & calculoſas coactiones in ipſis emergere, & neruos ſpõtaneo motu ſe mouentes congelari: ligamenta item & neruos qui tendines appellantur, qui ſanè aptiſſimi ad perferendum cenſentur, propterea quòd ſubſtantia ipſorum denſa & ſolida exiſtat.

Quæ cauſa generationis toforum in artubus, Cap. xi.

GEneratio quidem igitur toforum ſiue callorum in artubus induratorum, materiam quidem habet craſſos humores: cauſam autem efficientem, qualitatem calidam & ſiccam. quemadmodum videre eſt & in tofis qui in æreis vaſis ex limoſæ aquæ incoctione generãtur. At verò pharmaca quæ valde refrigerant, ſi aſſiduè adhibeantur, non ſolùm craſſos humores congelant, ſed & tenues. quemadmodum vehementiſſimum frigus congelat aquam. Quæ verò aceruatim & immodicè diſcutiũt, id quidem quod tenue in ipſo fluxu eſt, euaneſcere faciunt: quod verò reliquum eſt, inſpiſſant & conglutinãt: atque id eo amplius, ſi ad hoc quòd diſcutiunt, etiam immoderatè calefactoriam habeant facultatem.

Quæ cauſa ſit cur inflammationes in podagricis non facilè ſuppurentur, Cap. xii.

CAuſa cur podagricæ inflammationes nõ facilè ſuppurentur, primùm quidem eſt affectarum partium ſubſtãtia, tum natura, tum pro more, ægrè permutabilis exiſtens. Ad hoc enim quòd natura duræ ſunt neruoſæ partes, etiam tolerandi cura anguntur ea quæ moleſtiam inferre poſſunt, præſertim tamẽ pedum & manuum extrema. Quin & carne nudatæ magis hæ ſũt partes minúſque calidæ & humectæ, & ob id etiam reliquis partibus frigidiores: imò & influentes in podagricis inflammationibus humores, corruptioni minus ſunt obnoxii, & pharmaca ſimiliter adhibita, inepta ſunt ad putrefactionẽ ac ſuppurationẽ. etenim alia ex eis refrigerant & repellunt, alia verò diſcutiunt, alia autem reſiccantc Contingit tamen aliquando in quibuſdam inflammationem aut ſuppurari aut erodi. Quum enim craſſus humor vehementer fuerit condenſatus, & deinde non ita vehemẽter ſed moderatè calefactus, neceſſe eſt ipſum ſuppurari. Acri verò & eroſiuo humore influente, eroſio contingit, quemadmodum & marcor in quibuſdam ſuccedit, irruente videlicet in membrum humore qui putrefacere poteſt. quanquam raro hæc in podagricis contingant.

Quomodo ex inflammationibus & conſequentibus acceſſionibus, ſiue ſymptomatis, affligẽs humor cognoſcatur, Cap. xiii.

QVomodo quidem vniuerſi corporis intemperiem cognoſcere & curare oporteat, iam antè in quarto Sermone eſt præſcriptum, huius videlicet tractationis. Quomodo verò quis inflammationes in partibus inflãmatis conſiſtentes cognoſcere poſſit, neceſſarium & hîc paucis referre. Apparet autem id ex eis quæ accidunt & conſequuntur: quæ ſi quidem frigida fuerint, frigefaciunt: calida verò calefaciunt: mixta, autem mixtas etiã ſignorum ſpecies inducunt. Quo verò manifeſtior fiat hic ſermo, quæ iam dixi repetam, ſingulatímque retractabo.

Sanguinei humoris influentis ſigna, Cap. xiiii.

HVmor ſanguineus, ſi multus fuerit, & circa ſummam caliditatem moderatus, repletionem efficit, & tumorem ingentem: non venarum modò ſed totius membri

A affecti circa cutem: cúmque calidum quidem moderate, vehementer autem rubentem. pulſus autem adeſt in alto inflammationis mediocris. Qui hoc modo ſunt affecti, neque refrigerantia, neque calfactoria valde præſidia adhiberi ſuſtinent, & aſſiduè ac cõtinuè exacerbãtur, quãdoquidem aſſiduè & æqualiter ſanguinis allatio contingit. quanquam & per circuitum, quidam irritatione vexetur, quum nõ continuè ſanguis defertur, & exacerbationũ acceſſiones omnino quotidie fiũt, verùm non ita durat veluti hæ quæ ex pituita oboriuntur. Vrinæ verò eis

B qui ſanguine redundat fuluæ ſunt, & mediocri craſſitudine præditæ, aliquando etiam ſubſidentiam albam, aut nubem, aut tale quiddam in medio pendens quaſi ſuſpenſum habentes. quòd ſi magis ad pituitam declinet ſanguis, albiores & craſſiores: aliquando verò cõturbatæ reperientur vrinæ, & multum eſt quod in eis ſubſidet. Venæ autem in his ampliore ſanguine ſuſcepto replentur, & in tumorem attolluntur. Ætas verò ab adoleſcentia vſque ad ætatem vigoris, apta fiat ad multitudinem ſanguinis producendam. Edulia item boni ſucci & quæ maxime

C ximè alunt: & exercitia moderata. Ex temporibus verò, ver, & regio temperata.

Bilioſi fluxus ſigna, Cap. xv.

QVòd ſi verò bilioſus ſit fluxus, color cutis inflammati loci, aliquando quidem flauior quàm ſecundum naturam apparebit: aliquando verò rubore cum flauo permixto, quando videlicet flaua bilis ſanguini eſt permixta. Caliditas autem vehementiſſima & feruentiſſima adeſt, quæ amplius refrigerantibus pharmacis gaudet. qui enim ita habent, vehementer à refri-

D gerantibus iuuantur medicamentis, ſiue actu ſiue potentia talia exiſtant. Exacerbationes verò his per tertiũ quéque diem mouentur, & præcipites quidem irruunt, citius verò vigorem remittunt: per ventrem enim & per vrinam recrementa ſuperflua his euacuantur: per cutem etiam tranſpirant, vtpote quæ tenuium partium exiſtant. Lotia eorum ſubfulua ſunt & ſubflaua: quandoque etiã acria vt in mictione vrinarium arrodant meatum. Curæ autem ingentes, & iræ & vigiliæ, & illuuies multæ, & fa-

E tigationes, & diæta omnis bilem gignens & attenuatoria, ex acribus videlicet & ſalſis eduliis, huius humoris influxum præcedunt. Ætas verò & temperies corporis, calida & ſicca ad eum apta eſt. Hora autem ſiue anni tempus, æſtiuum: conſimilis item regio.

Pituitæ fluxionis ſigna, Cap. xvi.

AT verò ſi pituitoſa ſit fluxio, ad digitorum appreſſionẽ cauus ſit tumor, ſublaxus exiſtens & moderatus, & color dolentis mẽbri albus. Dolores verò aliquãdo quidem fortes, aliquando verò mediocres, & exacer-

F bationes quotidie paulatim irruunt & augentur, & per plures horas durãt, & breuem intercapedinem habent: imò neque vnquam integrè remittunt. Ætas autem hoc modo amplius afficitur ſenilis, & temperamentum humidum & frigidum, & conſimilis ambientis nos aeris ſtatus, & tempus hybernum. Aliquando autem & frigoris ſenſum in alto locorum affectorum ægri perceptant. Vita verò otioſa, & ſocordia, ad pituitoſi humoris generationem plurimùm conferunt. Edulia item refrigerantis & humectantis ac inſpiſſantis facultatis, & balnea à

G cibo, vnde & vrinæ craſſiſſimæ ab eis prodeunt, & ſæpe conturbatæ reperiuntur. atque hæc quidem ſigna ſunt pituitæ natura frigidæ prædominantis: nam & hæc ipſa propriè pituita appellantur. Salſæ pituitæ ſigna: Cæterùm ſi ſalſæ pituitæ fuerit influxus, color membri affecti & tumor eodem modo habent veluti de pituita eſt prædictum: pruritus autem maximus & mordacitas infeſtat locos. Vrinæ verò tum his tum prædictis, aliquando quidem tenues & aquoſæ, aliquando verò craſſum in eis eſt quod ſubſidet, ſũntque conturbatæ.

Bilis atræ influentis ſigna, Cap. xvii.

H QVòd ſi ex atra bile ſit fluxus, qui ſanè potentia frigidus eſt & ſiccus, quod raro tamen contingit, frigoris ſenſus quãdoque affectis adeſt, & corpora in profundo, velut atterantur aut ſcalpantur afficiuntur. Colo-

res verò tumorum nigriores ſunt,& circuitus exacerbationũ per quartã quamque diem redeunt.ſunt autem exacerbationes tum magnitudine tum impetu mediocres. Ætas verò quæ magis hunc fluxum generat, eſt vigore inclinato & vergente: temperies autẽ frigida & ſicca.& natura quidem ſuperfluitates pituitoſas generat:non autem atræ bilis. Quæ verò ex degenerante & mutata caliditate fit,flaua bile ſuperaſſata & nigram generante oboritur. Præcedit porrò hunc fluxum diæta ex eduliis atram bilem gignentibus,& laſſitudines immodicæ. Regio autem ei apta eſt,frigida & ſicca. tempus, autumni: & cõſimilis aeris ſtatus. Vrinæ verò vtplurimùm in principio tenues eis ſunt & aquoſæ propter obturationes: poſtea verò quàm ſecũdũ naturã atriores,& modicè craſſæ,& quod ſubſidet in eis,aliquando fuſcum eſt: aliquãdo verò mixtum, ſubcruentum videlicet & fuſcum reperitur.

Seroſarum fluxionum ſigna, Cap. XVIII.

SI N verò feroſa recrementa influant,dolores non ita magnos inferunt, quemadmodum etiam neque fluxu infeſtatas partes in tumorem valde excitant: ſecundũ ſpeciem verò conſimilia perficiunt, qualia humores ſolent qui cum eis eiuſdem generis exiſtunt. Pituitoſo enim ſanguine demanante,ſeroſa in ipſa pituita recremẽta conſimiles quidem ſecundum ſpeciem dolores inferunt:ſecundum magnitudinem verò,multo minores. Vbi verò alii humores defluxerint,conſimiles etiam illis ſeroſæ ipſorum ſuperfluitates inferunt dolores.

De iis qui ex humorum complexu fluore infeſtantur, Cap. XIX.

NOſſe porrò operæpretium eſt quòd aliquando fluxus fluxui commiſcetur,aut calidus frigido, aut viciſſim frigidus calido.& ſecundum vtriuſque horum qualitatem exacerbationes fiunt, & continget quandoque ægrum bis in die exacerbationum acceſſionem ſentire.

Diæta & cura podagricos præſeruans, Cap. XX.

QValis quidem igitur diæta vnicuique prædictarum temperierum conueniens ſit, iam antè prædictum eſt in quarto huius tractationis Sermone: ſuperfluum verò eſt eadem bis ſcribere. Cæterùm ad ea quæ iſtic relata ſunt,vomitus in vniuerſum ferè omnibus qui podagricam affectionem defugere volunt,commodi ſunt, præterquam eis qui thoracem & caput quæ facilè læduntur habẽt. Quibuſcunque igitur exercitiis,aut aliis quibuſcunque motibus,recrementa in ventrem confluunt,his vomitus ante cibum prodeſt. Qui verò ſanguinis copiã aggregarunt aut humores pituitoſos, poſt acceptum cibum vomant per aliquot dies. Venus verò omnes podagricos extremè lædit,& præſertim ſi aſſiduè aut intempeſtiuè ea vtantur. Etenim voluptas per ſe neruoſorum corporum robur & firmitatem diſſoluit,multo verò magis,ſi cum vehemẽti motu perficiatur. & ob id membra affecta longè imbecilliora fiunt,& promptè ac expeditè confluentia recrementa ſuſcipiunt. Adhibetur tamen eius vſus,aliquando propter conſuetudinem vitioſam ſemine plurimùm irritante, quum videlicet multi & noxii fuerit humoris. generatur autẽ tale in naturis propriè multiſeminis appellatis:& oportet ſanè, quò moleſtiam eius vitemus,prohibere ne eius copia in ſeminariis vaſis generetur. Quomodo verò ſeminis generationem prohibere oporteat, iam prædictum eſt in eo qui hunc præceſſit Sermone.

De olei & ſalis affrictu in podagricis, Cap. XXI.

OPeræpretium porrò eſt noſſe quòd omnes qui ſe, ne in podagricam affectionem incidant, aſſeruare volũt,& præſertim eos qui humecta & frigida natura ſunt, magnificè iuuant ſales cum oleo quamtenuiſſimè triti & affricti,non quidem tempore inflammationis & doloribus inſtantibus,ſed quum hæc remittunt:niſi vehemẽter ſicca temperie ægri ſint præditi. Omnibus enim qui hoc modo fricãtur,inſitus calor augetur,& quod præter naturam eſt,diſcutitur,recrementáque conſumuntur, &

A affecta membra fiunt robuſtiora, ac aduerſus affectionẽ firmantur,minimeque ei obnoxia redduntur:maximè ſi diligenter ſingulis diebus manè & veſpere, vbi dolores quemadmodum dictum eſt,remiſerint,per omnem vitã hoc præſidio vtatur. De quo ſanè auſim cõfidenter pronunciare,inquit Philagrius,quòd etiam ſolum ſufficiat iis qui vel maximè circa diætam delinquunt,aut immodicè refrigerantur,aut ægrotant ex labore,aut re venerea nimium ſunt vſi,aut quemcunque alium fortem exceſſum admiſerunt. quare omnino poſtquam inflammationes quieuerint & dolores,eo vtendum eſt.

B Vniuerſalis methodus curationis podagricorum, Cap. XXII.

ITaque prius dictis rurſus in memoriam reuocatis,pronuntiamus & membrorum debilitatem & humorũ copiam, primas cauſas omnium fluidarum affectionum eſſe,præcipuè tamen podagræ & articularis morbi. Quare duplex etiam ſanationis ſcopus nobis præfigetur: euacuatio redundantis humoris,& corroboratio partium debilitatarum. Euacuatio itaque fiat aut per venæ ſectionem,aut purgationem. Poſt vniuerſalem autem euacuationem,calidi quidem fluxus refrigerationem amãt:frigidi verò calfactionem: humidi reſiccari, ſicci humectari gaudent. Et tenaces quidem ac viſcoſos diſcindentibus & extergentibus curare conuenit: craſſos verò tum eiſdem,tum quæ amplius attenuatoriam vim habent:acres verò per ea quæ mordacitatem obtundere poſſunt. Amplius autem ea quæ aſſiduè influunt, per repellentia prohibenda ſunt,itémque per ea quæ reſiccant. Quæ verò per circuitum irritant,quum quidem influunt impedienda:quum verò non deferuntur,tũ ſanè ea quæ iam illata ſunt,euacuationem requirunt, ad quam itidem debilitatarum partium corroboratio accedat.

Cura eorum qui ex ſanguinis copia ægrotant, Cap. XXIII.

QVVM igitur ſanguinei humoris fuerit influxus, & dolor mediocris qui neque calore ſuo neque frigore manifeſtè infeſtet,locus inflammatus pharmaco quidem fortiter adſtringente,modicè autem reſiccante illinatur. eiuſmodi autem eſt id quod ex acacia & vtroque veratro apparatur. Abſtineat autem æger ob omni cibo & motu,& vini etiam potu. Et ſi fluxionis impetus non valde magnus fuerit,& pharmacum adhibitum cõmoditatem ſuam oſtẽderit,rurſus cum paſſo tenuis ſubſtantiæ aut poſca largè dilutum quò ſtrigmentoſum reddatur,illinatur. Cæterùm neque aqua neque oleum pedibus adhibeatur,ſed &, ſi illitum abluere oporteat quò videlicet aliud illinatur,poſca mediocriter tepefacta abluatur,aut cum plantæ alicuius auſteræ decocto, vſquequo id quod influxit ſedetur. Cataplaſma ob id etiam imponendum ex malis maximè cotoneis, aut meſpilis, ſorbis,cornis,hippuri,ſanguinaria, aut foliis quercus tenerioribus,ſingulis pane permixtis & vino veteri maceratis. Idem verò ipſum & per alia quædã eiuſdem materiæ exiſtentia confieri poteſt: de quibus rurſus poſtea ſermonem repetemus. Porrò ſi ſanguinis motus in vniuerſo corpore vehementer inualuerit, vtendum nihilominus prædictis pharmacis,ne videlicet particula repleatur,& dolores fortes ac diuturnos inducat. Euacuetur autem id quod ex ſanguine redundat, quantum ſanè id vires & affectio permittunt,& maximè ſi qui continetur ſanguis ſit bene temperatus,& homo ipſe ad ſanguineas euacuationes ſit aſſuefactus. Cognoſces verò ſanguinis impetum tum ex tumore præter naturam, tum ex doloris magnitudine & velocitate. proportionabiliter enim tum ad copiam ſanguinis,tum ad allationis eius modũ, impetus ipſe contingit. De ſectione venæ: Eos igitur qui multo ſanguine abundant,neceſſariò ſecta vena fortiter euacuabis,non ſolùm ſemel, ſed iterum atque iterum & pluries,detractione paulatim repetita. Si enim venæ ſectione omiſſa,repulſoriis pharmacis fueris confiſus, magni mali autor eris. Ex ignobilibus enim membris ad principalia & vitæ neceſſaria ſanguis repulſus, deinde in aliquod horum irruens, velut in hepar, aut ſeptum tranſuerſum,aut thoracem,aut pulmonem, aut in ipſum

ipſum denique cor pro morbo mortem inducit.Quapropter maxime neceſſaria eſt ſanguinis ac reliquorũ humorum in ſanguineis influxionibus euacuatio,præſertim in iis qui ſanguine redundant, itémque reliquis humorum recremẽtis,ac lautiore diæta vtuntur. In his enim antequã dolores oboriantur,venam ſecare oportet, bis in anno ſanguinẽ largè detrahendo,& purgare quoque eoſdẽ, ſi licet modò,per ſingulos menſes.Cæterùm in omnibus diei horis venã ſecare conuenit iis qui vehemẽtibus doloribus ſunt apprehenſi , adeo vt etiam ſiquis pranſus ſit, nihil veritus tamen,venam ſecare poſſit: atque id maximè ſi ex ventris locis cibus ad inteſtina fuerit dilapſus. Vbi verò in ventre adhuc cibus detineatur , euacuatione prius per vomitum facta,ita paulatim ſanguinem detrahes.Secanda eſt autem è directo cruris fluxione infeſtati vena:præſertim in brachio inferna,ita tamen vt obſeruemus in eius ſectione ſubiectam ipſi arteriam. ſi verò hæc non appareat , media: ita vt & in hac obſeruemus ſubiacentem neruum.Quòd ſi verò manus dextra dolore infeſtetur,venam in dextro crure ſecamus,iuxta talos aut poplitem, aut plantam pedis: poſt ſectam verò venam,ſi dolores adhuc perſeuerent, & fortis tenſio ſit in affecto membro, ſæpe in ipſo inflammato crure vena inciſa, & multo ſanguine detracto,hominem ab omni dolore liberaui.Memini itaque,inquit Philagrius,cuidam in quo humores æqualiter omnes,& multus imprimis ſanguis redundabat,bis ſanguinem ex ſecta vena detractum,in quo manifeſtè cognoui quantam vim habeat vena è directo membri affecti ſecta. Quum enim dexter pes ei fluxione infeſtaretur,venæ dextræ manus inciſa,confeſtim à moleſtiis eſt liberatus quùmque tribus interpoſitis diebus,alterum item crus fluxus infeſtaret, vena ſiniſtræ manus ſecta, ſimiliter à dolore liber euaſit.& quum inde pharmaco ex croco curaretur, perfectam ſanitatem recepit. Verùm hic,quemadmodum prædictum eſt, multo ſanguine redundab a& vniuerſum corporis habitum eiuſmodi habebat qui non facilè poſſet exolui. In iis verò qui contrariam huic corporis diſpoſitionem habent,parcè ſanguinem detrahere oportet.

Quòd eleuatas & incuruas venas ex membris fluxione infeſtatis,velut in varicibus auferre oporteat, Cap. XXIIII.

OPeræpretium eſt,inquit Rufus,etiam alios auxiliorum modos excogitare.Ego quidẽ igitur articulis pedum fluxu infeſtatis, laudo ſiquis venas quæ ex ſupernis in pedes deferuntur,excindat,veluti varicoſa in ſuris excindi ſolent. Etenim partes hæ, tempore præſertim inflammationum,apparent in tumorem eleuatæ,& venæ circũcirca rubẽt,& ſanguine repletæ conſpiciuntur,atq; qui ita affecti ſunt,magis à dolore vruntur,& frigidis gaudẽt. Si igitur quis venas veluti in varicibus excindat,multitudo ſanguinis non amplius influere & inflammationem facere,quemadmodum antea conſueuit,poteſt: atque id præſertim in ſanguinea podagra conducet. In aliis verò verò articulis, vtpote coxendicibus ac cubitibus & ſimilibus fluxu infeſtatis,venæ non valde apparent. Quòd ſi contrà contingat,etiam in his eas quæ altius eleuatæ ſunt excidere oportet.

De peruſtione in morbo articulari, Cap.XXV.

CRuſtas igitur inurere oportet, aliquas quidem paulo altius loco fluore infeſtato, aliquas verò propius: atq; id cauteriis facere præſtat: aut,ſi id æger ferre recuſet,cum medicamentis.longè autem præſtantior eſt cauteriorũ vſus. nam & citius & ſiccius perurunt. In vniuerſum verò pedibus ex fluxu infeſtatis, loci circa vtrunque talum forinſecus & intrinſecus inurendi ſunt, cauteriis iuxta magnas ibidem ſitas venas admotis, paulo altius ſupra talorum locum.Inurendus item locus inter magnum pedis digitũ & eum qui ei proximus eſt,medius,vbi ſanè venæ magis tumefactæ conſpiciuntur, præſertim ex eis maximæ.quibuſdã autẽ & articulos ipſos perurere expedit,quũ ſubmucidi valde conſpiciuntur , priuſquam durities ad modum toforum in eis generetur. Sciendum tamen, inquit Rufus,quòd in articulorũ ſubmucidorum peruſtione,vlcera ægrè curabilia oboriuntur: verùm vbi cicatri-

A ces coaluerint,maximum robur ipſis articulis præbẽt,vt non amplius ad ſuſcipiẽdum influentia recrementa ſint apti.& de iis quidẽ hactenus.Opportunũ autẽ & iam reliquã curam poſt ſanguinis euacuationẽ aptã deſcribere.

Cura in fluxibus ſanguineis poſt ſanguinem euacuatum, Cap. XXVI.

POſt ſanguinem euacuatum , affectam partim aceto veteri tenuium partium cum roſaceo rigare oportet, & præſertim ſi in alto hærere dolorum cauſa videatur. Etenim acetum propria ſua tenuitate vſq; in altum pro- B greſſum,expeditam roſaceo viam exhibet, quod natura ſua dolores lenire poteſt.Cæterùm ſi in ſuperficie dolor conſiſtat,per vini & olei vſum magnopere iuueris:æſtate quidem tepidorum,hyeme verò calidorum.Deinde etiã cataplaſmatis vtendum quæ inflammationes lenire poſſunt, citra hoc quòd prouocent & prolectent fluxiones. talia autẽ ſunt, farinæ fœnigræci & hordei,fabarumque & cicerum tritæ vino coctæ. poteſt etiam aqua modica affundi,vbi vinum nimis forte extet. Quin & paſſo ac modico roſaceo vnaquæque ex prædictis farinis cocta, C dolorem mitigare conſueuit. Oportet autem cataplaſmata omnino ſemper calida eſſe: quod commodè fieri poteſt,ſi aſſiduè permutentur , & lana forinſecus contegantur. De pharmaco ex croco. Quum itaque prædictis præſidiis adhibitis vehementes compeſcuerimus dolores,parum quiddam de pharmaco ex croco admiſcebimus,& præſertim ad cataplaſma ex fabis apparatũ, ne videlicet coaceruatim tranſitus fiat.Deinde etiam amplius quid de pharmaco admiſcendum eſt. poſtremùm verò , pharmacum ipſum cum roſaceo diſſolutum, & ad D bonam compagem redactum imponemus. diffluit enim celerrimè ſi liquidius fiat.Hoc itaque pharmaco ſæpe poſt euacuatum ſanguinem, doloribus valde imminutis,ſtatim vſus ſum,loco prius ex aceto roſaceo perfuſo: multam enim vtilitatem & breui oſtendit. quare ipſo aſſiduè ad podagricos vtimur, vtpote quod laude dignum experimentum nobis exhibuit,inquit Philagrius. in pluribus enim ſolum hoc ſuffecit ad perfectam curationem, ſemper quidem cum roſaceo diſſolutum,aliquando verò vino tenui & fuluo admixto,quãtum ſanè eius conquaſſan- E do & excipiẽdo pharmaco ſatis fuit.cæterùm hoc ipſum in his faciendum eſt,quibus adhuc aliquid ex fluxione ad inflammatum locum defertur. Quandoque autem pro vino acetum addimus: maximè vbi tum quod infertur repellere volumus,tum diſcutere iam in loco contẽtum. paſſum etiam aliquando pro vino additum,mollibus corporibus profuit. Verumenimuero & ad paſtillum ex acaciis & veratris apparatum , adiectum hoc pharmacum,ſæpe quod influit prohibendo , & quod adeſt euacuando , & membrum confortando , non parum iuuit. F Solum item poſt ſedatos dolores durius impoſitum, robur partibus addit,vt adſtricta & recrementorum influxui minimè obnoxia, ac breui fortia reddantur. Hoc quidem igitur medicamento variè & multiformiter vſi ſumus,multóſque iuuimus,tum inſtante dolore tum etiã eo ſedato.Habet enim repulſoriam vim,paucam quidem illam propter acetum & crocum. habet & concoctoriam & diſcuſſoriam ac moderatè reſiccantem,rurſus ob crocũ & galbani thuríſque & ammoniaci thymiamatis admixtionem. diſcuſſoria autem tum in iis ipſis ſita eſt facul- G tas,tum in pice & aceto.meritò itaque podagricis inflammationibus conuenientiſſimum cenſetur. nam & fluxũ moderatè repellit,& calfaciendo ſenſim concoquit,& cõtentum diſcutit, & debilitatis membris firmitatem inducit. Compoſitio autem hoc modo habet: Galbani drachmas XXXII.thuris drachmas XXXII. croci drach. ſedecim , ammoniaci thymiamatis drachmas quadragintaocto , ceræ drachmas nonaginta octo , picis aridæ drachmas CCCCCLXXV.olei roſacei drachmas quadragintaocto, aceti albi acerrimi heminam vnam . ceram, pi- H cem,roſaceum lento igne liquefacta excolato: galbanum autem & crocum,ammoniacum,thus,cum aceto terito,& ad liquefacta & ab igne ablata,in cacabum adiicito, vnitáque in mortariũ quod modicam aquam frigidam habet, diffundito, & ſufficienter emollita extrahito , ac

quemadmodum prædictum eſt vtitor. hoc quidem modo Philagrius apparare pharmacū ipſum præcipit. Quidam verò poſt eum, etiam opii vnc.1. ad hanc compoſitionem adiecerunt, eóque ad vehementes dolores ſedandos vſi ſunt. Alii autem vſus tempore inſtante, parum quiddam opii addunt ad maximos cruciatus compeſcēdos. Paſtillus ex acaciis & veratris. Porrò ex acacia & veratris pharmacum hocce eſt. Paſtillus podagricus admirabilis ad podagricos & morbum articularem, inflammationéſque & omnia pruriginoſa: in principio enim illitus manifeſtam vtilitatem exhibet, vt eadem etiā die lotus æger deambulet. vbi verò dolor in vigore eſt, incommodè adhibetur. Quidam enim in vigore affectionis eo vſus, confeſtim quidem ſibi inde iuuari viſus eſt. paulo verò pòſt, concalefacto & reſiccato loco, à maximis doloribus æger apprehenſus nos accerſiuit. quare quum acceſſiſſemus & didiciſſemus factum, cognouimus quòd membra in ſuperficie poſita, contuſionis modo affecta eſſent, tum ob inflammationem, tum ob exortam ex pharmaco adſtrictionem & diſtenſionem. diſtenſæ autem erant & in profundo ſitæ partes ex cuticulæ exterioris ad interna impulſu. Abluto igitur prius cū aqua calida illito paſtillo, cataplaſma ei imponi iuſſi ex aqua mulſa dilutiore apparatum, & ex oleo modico dulciſſimo fariniſque fœnigræci & fabarum. atque hoc ipſum feci propter eam quæ ex ipſo pharmaco ei cōtigit oppilationémq; & conſtrictionē. Quū verò dolores euestigio eſſēt ſedati, à reſoluentibus diſceſſi: etenim cataplaſmata & irrigationes in fluidis diſpoſitionibus adhibitæ, incurabilē reddunt morbum. Verùm paſtilli ipſius compoſitio hoc modo habet: Acaciæ nigræ drachmas triginta duas, acaciæ flauæ tantundem, glutinis fabrilis pellucidi, aut (quod magis expedit) glutinis piſciū drach. trigintaduas, ammoniaci thymiamatis drachmas ſedecim, glaucii dr. ſedecim, aloes drachmas ſedecim, thuris maſculi drachmas octo, veratri albi & nigri, cuiuſque drachm. octo. Aceto ſquillitico trita cogito in paſtillos. vſus verò tēpore, eoſdem in aceto eodem liquefactos illinito, & exſiccari permittito, ægrúmque in balneū demittito: & vbi inde redierit, ſimiliter vtitor. Totum paſtilli pondus drach. centum & ſexaginta octo eſt, hoc eſt vnciarum XXI. Hoc pharmacū podagricis inflammationibus inchoātibus cōuenit, & ſolum ſufficit, ſi non multitudo fluxus redundet: & multo amplius, ſi per plumbi ſuccum fuerit diſſolutum & liquefactum. Fit autem plumbi ſuccus hoc modo: In mortarium plumbeum ſuccum aliquem refrigerantem ſimul & adſtringentem iniicito, & cum piſtillo plumbeo in ſole donec craſſior reddatur terito, atque ita iniectum paſtillum & contritum illinito. Sit autem ſuccus ipſe plantaginis, aut oxylapathi, aut ſanguinariæ, aut vuæ acerbæ immaturæ, aut ſemperuiui, aut aliquarum cōſimilium herbarum, quæ & ipſæ commodæ ſunt in principiis inflammationum. Hoc ipſum itaque pharmacum ex plūbi ſucco, nō ſolùm in principiis & progreſſu, ſed & in vigore mali aliquādo cōmodum exiſtit. Et Philagrius quidem hoc modo de paſtilli vſu ſcripſit. Quidam verò paſtilli ex croco ad dyſenteriam deſcripti, atque huius ipſius pares partes, aceto aut plumbi ſucco terunt, & duabus ante balneum horis illiniunt, atque vbi lauerint à balneo rurſus ſimiliter illiniunt, & egregium teſtimonium huic vſui præbent. Diæta eorum qui ob ſanguineum fluxū ægrotant. Inflammationes ex ſanguinis influxu obortas, quemadmodū dictum eſt curare oportet. cæterùm cibos eis exhibere oportet qui minus nutriunt: quales ſunt olera, & ſpinoſæ plantæ: & ex volucribus, montanæ: ex piſcibus verò, qui in petroſis aquis degunt. Aluum verò facilè ſubeuntem habere oportet: & ſi quidem officio ſuo non ſua ſponte fungatur, ſimpliciori aliquo clyſtere ſeu infuſo eluatur.

Cura eorum qui neque venæ ſectionem, neque purgationem ſuſtinere poſſunt, Cap. XXVII.

QVandoquidem verò quidam adeo formidoloſi ſunt & mollitie fracti, vt neque nomen venæ ſectionis aut purgationis audire ſuſtineant, non melius tantū ſed & fortunatius eſt nullum talem contingere. Et tamen ſi

A ad curādos eos cogamur, prædicere oportet diuturnos dolores eis affuturos, & vigilias, articulorúmque torturas & claudicationes: præſertim ſi craſſus & multus ſit ſanguinis influxus. Abſtinentia quidē igitur ciborum illi conſtituenda eſt, & clyſteres moderatè fortes iniiciendi, & pharmaca vmbilicaria imponēda, epomphalia *Græcis* appellata, quæ ſanè vmbilico impoſita aluū ducunt. Vtendum etiā iis quæ ſedi apponuntur, glandulis videlicet: veluti eſt cyclamini ſuccus, & elaterium, & ſimilia, quorū in tertio Sermone feci mentionē. Vtendū & poſt aluum exolutā
B vnguentis diſcuſſoriis & fricationibus eiuſdem generis, & omnibus quæ ſuperfluum euacuare poſſunt ex locis fluxu infeſtatis. Etenim repulſoria, ſi nō prius vniuerſo corpore euacuato aſſumantur, periculum inducunt. Cataplaſmata igitur eis imponere oportet ex pane, fabaceáq; & fœnigræci ac cicerum farina, cum aqua mulſa aut adipe ſuillo non valde veteri. ſcarificationibus itē iuxta affectū locum vtendū. Irrigare autē aſſiduè oportet ex aqua & oleo, & aliquando cataplaſmata ex lixiuio apparare, quò per eroſam curē, veluti per riuos malum euehatur. Huiuſ-
C modi hominibus conueniunt itē ceratorū formā habentia medicamenta, ex oleo ſicyonio, nitróque & cera apparata, quæ humorē ad locū delatū diſcutere poſſunt. Pharmacū ex lixiuio & ſpuma nitri digerēs ac exhauriens inſpiſſatos humores: eſt autem pharmacum ipſis cōmodiſſimum & facilè parabile. excitat bullas & cutem erodit. Spumæ nitri albæ quā acheleſiā appellant drachm. viginti quinque, terebinthinæ drachm. trigintaſex, olei drach. CCCCLXXX. lixiuii ficulnei, hoc eſt, exuſtis lignis & aqua extinctis, loturæ eorū percolatæ drachmas octoginta qua-
D tuor, ceræ drachmas CCXL. Oleum, ceram, terebinthinam, & lixiuium, hoc eſt aquam ipſam, vt prædixi coquito. & quum pars maxima aquæ fuerit conſumpta, ſpumam nitri prius tenuiſſimè tritam adiicito, vnito, ac vtitor. Huiuſmodi ſanè ſunt inflammationum podagricarum ex ſanguine curationes.

De iis qui ob bilis influxū ægrotāt, Cap. XXVIII.

QVòd ſi verò inflammationes ob bilioſum influxum fiant, tum & in his communis ſcopus euacuationis affligentis humoris exiſtit. fiāt autē euacuationes in prin-
E cipio, tum per vomitū, tum per ventrē. Danda itaq; pharmaca bilem educentia, ex quorū numero aliqua per vtrāque viam bilē exigunt, velut eſt thlaſpi: hoc enim acetabuli menſura potatum, & ſupernè & infernè purgat: atque tantum ſanè de eo ſemine ad ſummum datur. Conſtat autē quòd & purgatoria medicamēta ex ſcammonia apparata, flauam exagitant & euacuant bilem. horum verò cōpoſitiones iam antè retulimus in tertio Sermone: faciemus tamen & in hoc Sermone quorundam mentionem, ſed paucorum, & paulo pòſt. Purgare igitur eos oportet
F cōfidenter, & ſecundaria vice ſi res ita poſtularit: confeſtim enim in euacuationibus ſubſiſtunt & ſedātur. Quòd ſi tamen neque hi purgari velint, neque ſuſtineāt ob quācunque tandem cauſam: tum ſanè & his, quemadmodum dictum eſt, mederi conuenit per vmbilicariorum purgatiuorum impoſitionem, & per ea quæ ſedi ſubduntur. Per infuſum item aluus ipſorum eluatur. & cataplaſmata adhibeantur ex fabacea & hordeacea farina, adipe ſuillo recenti & inſulſo, tenuíque chamæmeli farina ac aqua. At verò hæc ipſa poſterius imponenda ſunt: in principio au-
G tem vſque ad vigorem ea quæ ex ſemperuiuo apparātur, & roſis viridibus, perdicii herba, anchuſa, ſanguinaria, helxine, ſideritide, portulaca, rumice acuto, atriplice, ſolano, plantagine, hyoſcyamo, lenticula & ſtratiote paluſtribus, blito, lactuca, ſeride, malua ſatiua, ramentis cucurbitæ, vmbilico Veneris, flore violarum, mali Punici corio. Horum vnumquodque cum pane ex farina polentæ impoſitum, dolorem tollit: & maximè pſyllii ſemen aqua feruenti maceratum, & poſtquam ſucculentum factum fuerit, pro cataplaſmate impoſitum. Vnguentum etiam
H ex plumbi ſucco ad ſanguineas influxiones præſcriptum his commodiſſimum exiſtit. commoda ſunt & mala cum pane trita impoſita, & quæ his ſunt ſimilia. Et cerata Hippiones & Ambroſiæ nomine inſignita, & quæcunque ex cera, chamæmelo, & roſaceo apparantur: adiicitur

autem ſuccus quiſpiam ex prædictis refrigerantibus,(& ouorum candidum,& aqua cum modico aceto,quorum compoſitiones paulo pòſt ſubnectemus.Optimum autem pharmacũ pro eis eſt ceratum ex roſaceo,betæ ſucco quā tum ſatis eſt adiecto.Vidi etiā quendā hac affectione occupatũ,qui immiſſis in frigidā aquā pedib⁹ & aliquādiu in ea detẽtis,præclarā opem tulit. Aliũ itẽ vidi qui oſtreorũ carnibus cũ argenti ſpuma & viridibus hyoſcyami foliis,ac oleo veteri diligenter tritis vtebatur,& tum illinẽdo eas tum imponendo,probè reſtitutus eſt.Licebit autẽ per oſtreorum penuriā,carnibus concharum fluuialium vti.Atque hæc quidem conueniunt,ſi mediocris inflammatio & ardor adſit. nam ſi magna fuerit,ad eryſipelatorum modum curationem inſtituemus: cicutæ nimirum foliis & papaueris ac mandragoræ & hyoſcyami adhibitis:quibuſdámque medicamentis compoſitis ſtuporem inducentibus, quæ ex papaueris ſucco & ſimilibus conſtant.In horum tamen medicamentorum vſu, immodici caloris deletionem pro ſcopo habere oportet, quæ ſæpe in vna cõtingit hora:poſt quam ſtatim ſtupefactiuo ablato,cataplaſma ex fabacea farina adipéque & aqua imponatur. Etenim vbi ea quæ vehementer refrigerant diutius adhæſerint,ſtuporem ægrúmque ac languidum ſenſum corpori inducunt.Quapropter quum in feruentibus doloribus fuerimus ad ſtupefacĩentium vſum coacti,poſtea refouebimus partes per ea quæ calefacere poſſunt.

Parabilia remedia ad inflammationes non valde feruentes, Cap. xxix.

RElíqua ex eorum numero quæ facilè parantur, quæque doloribus non valde magnis proſunt,palmularũ glandulæ ſunt,& mali Medicæ ramuli : citrium autem ipſam appellant & aureum malum . quin & fructus ipſius medulla ſapore acris,pani aut pollini admixta in cataplaſmatis,commodiſſima eſt . quemadmodum etiam ſi oleo coquatur,& cera ſufficienti ad oleum adiecta,pedibus imponatur.Commodum eſt & ſymphyton per ſe pro cataplaſmate impoſitum,& cum pane aut cerato permixtũ, & malicorium aceto incoctum, aut aridum tritum cum pane ſubactum.his ergo vtaris.Optimum autem cataplaſma podagricum & hoc eſt: Cupreſſi virgulta teneriora, & pilulas in ollam coniecta,cum aqua marina donec flacceſcant coquito. deinde in mortarium culinarium tranſſumpta,ad cerati formam terendo redigito : & linteolo excepta,dolẽtibus locis imponito.Hoc cataplaſmate quotidie ante ſomnum vtitor , etiamſi non adſit dolor, per integrum annũ. nã perfectè ægrum ſanat.Mirificè etiam facit cupreſſi decoctum,ſi ex eo æger ſæpe perfundatur.

Aliud. Cypri,hoc eſt liguſtri folia viridia,trita in paſtillos digerito:vſus verò tempore,aceto dilutos illinito: Barbari autẽ Indi,arida ipſa folia contuſa & cribrata reponunt:vſu verò expetente,aqua feruenti ſubigũt, modico etiā aceto adſperſo,aut rhois culinarii decocto, atq; hoc modo inflammato loco imponunt, foliis ricini aut carpaſi ſuperſtratis:aut,ſi hæc haberi nequeant, braſſicæ. reperies autem manè cataplaſma aqua plenum. ſenſibilis enim diſcuſſio & exhauſtio cõtingit,adeò vt æger exuctionem ſenſu perceptet,& maximè iuxta vngues. vitiat tamen colorẽ,eum ad fuſcedinem corrumpẽs. quapropter aliqui cerato liquido vngues prælinunt. Aliud cataplaſma,quod eadem hora dolores ſedat. Cerebrum porci cum amylo & roſaceo tritum,& panniculo infartum imponito,& confeſtim liberabitur æger,vt deambulare poſſit.Optimè faciunt item maluæ aqua coctæ & tritæ impoſitæ:celerrimè enim dolores ſedant.

De ſtupefacientibus medicamentis, Cap. xxx.

COmpoſuerunt medici, quemadmodum prædictum eſt,ob excellẽtes dolores,aut etiam ob ægrotorum mollitiem quos curare cogimur & neque minimũ dolorem tolerare poſſunt, medicamenta ſtupefacientia appellata. Hæc enim nequaquam affectiones ipſas in quibus dolores fiunt,curant:verùm ſtuporem & ſenſus hebetationem mẽbris inducendo,quietem quandam doloribus obducunt. quapropter ſi ad huiuſmodi pharmacorum vſum, aut ob excellentem dolorum magnitudinem,aut ob immodicam caliditatem eryſipelatis cõſimilem, cogamur:

A vtemur quidem modicè , quò feruor immodicus refrigeretur,aut ſenſus oblæſio deleatur. adhoc etiā animaduerſione habita diligenti, nequid poſt vehementis caloris & doloris extinctionem,ex ſtupefactiuo pharmaco in membro permaneat.Sunt autem medicamenta ſtupefactiua huiuſcemodi. Aſclepiadæ epithema dolorẽ leuās, podagricis & articulari morbo commodum.vſus eius eſt in ipſis exacerbationibus & excellentibus feruoribus inflammationum:Opii drach.quatuor, croci drach.i. panis ſiliginei quantum ſatis eſt.vnumquodque per ſe lacte bubulo B maceratum terito , & vnita imponito.aut hæc ipſa cum lacte trita cerato roſaceo excipimus, & vtimur.

Aliud,quod confeſtim à doloribus liberat.oportet autem ante pharmaci impoſitionem ægrum lauare,atque ita exterſis locis ſtatim adhibere.Succi abſinthii trientẽ, croci trientem,ceræ tantundẽ, opii vnc.i. irini ſeſcuncẽ. opium & crocum in paſſo diluito, & affuſo cerato,vnito, ac vtitor. Aſclepiadæ paſtillus podagricus,dolorẽ leuans. vſus eius competit tempore exacerbationum. Aloes lib.i.centaureæ ſextātem,thuris trientem,myrrhæ trientem, C lapidis aſii,opii,ſucci mandragoræ, ſtyracis, aluminis ſciſſi,cuiuſque ſextantem:excipe ac ſubige paſſo,& ad paſtillorum formam reducito . Vſu verò expetente, lacte diſſolutos cum pinnulis illinito,ſupra illitum locũ linteolo impoſito paſſo imbuto.

Vnguenta recalfactoria quæ poſt ſtupefactiuorum vſum adhibentur, Cap. xxxi.

QVVM itaque ſtupefactiuis vſque ad feruoris inflāmationum deletionem fuerimus vſi, pòſt calefacere mẽbra conuenit cataplaſmatis ex caſtoreo & thapſia cõ D poſitis.ſi enim hoc non fecerimus, debilia & intemperata reddita membra perpetuo fluori obnoxia reddemus,& quæ in actionibus facilè offendentur. Quapropter vnam atque alteram vnguentorũ recalfactoriorum cõpoſitionẽ apponā.ex quarũ numero & hæc eſt:Succi thapſiæ drach. octo,piperis drach.xxiiii.adarces, canchryos, euphorbii recentis,cuiuſque drach. xxxii. (ſi verò recens euphorbium deſit,duplum eius ſume)ſtaphidis ſylueſtris drach. xii.pyrethri drach.xii.terebinthinæ drach.xvi.ceræ dr. xxiiii.olei cyprini lib.vi. Altera,eiuſdem vſus. Pyrethri,caſtorei,helenii,adarces,piperis,euphorbii,zingibe- E ris,nitri,ceræ,ſing.drach.octo, irini quātum ſufficit.Pro pauperibus autem ſatisfaciũt, allia,thymus,origanus,ſatureia,ſinapi,& ſimilia.

Pharmaca & edulia eorum qui flauæ bilis influxu infeſtātur, Cap. xxxii.

EXhibẽda eſt autem & cyclaminus à flauæ bilis influxu infeſtatis:huius enim radix quamtenuiſſimè trita, cũ aqua mulſa aut paſſo pota,bilioſum humorem per ſudores excludit. dandæ autem ex ea drachmæ quatuor,cor- F poribus magnis & robuſtis: reliquis verò,pro virium tolerantia.Adiuuare verò oportet ſudorum excluſionem, corpus calefaciendo & fricando,ita tamen ne affectos locos cõtingamus.Præbenda quoque in potu ea quæ vrinā cient: talia enim bilem per lotium euacuare conſueuerunt:paſtillus item ex ſeminibus ſoporifer,& qui à triangulari (forma trigonus appellatur, & cõſimiles,doloribus infeſtantibus commodè à flaua bile affectis exhibentur. Nam & ſomnus alti ſoporis inde oboritur,& fluxiones ab ipſis reſiccantur,atque id maximè ſi poſt corporis per pur- G gatiuum euacuationem exhibeantur.Edulia autẽ eis apta quæ refrigerant,non tamen humectant:humiditas enim auget fluxiones.Dandũ item eis lactucæ ſemẽ ob ſomnũ conciliandum, & papaueris ſemen tum in cibo tum in potu.Mala etiam & ſorba & meſpila præbenda,& quæcunque ad hoc quòd refrigerant,fluxus cohibent allationem. Cæterùm à vino omnino exacerbationis tempore abſtinendum eſt.intercapedine autem pura reddita,parum ex eo concedendum. Porrò inedia ab amara bile infeſtatos H extremè lædit: nam bilem acriorem reddit.

Cura eorum qui ob pituitæ influxum ægrotant, Cap. xxxiii.

HOrum item curationem à pituitæ euacuatione principium ſumere oportet. Euacuatur autem humor pituitoſus per vomitus quidem, nihilominus tamen &

inferne per ventrem. Vtilis eſt autem in hac affectione per inferna purgatio, ſiue iuxta manus ſiue iuxta pedes hæreat morbus. & multo adhuc magis ſi iuxta omnes corporis articulos fluxus fuerit diſperſus: familiarior enim pituitæ via & minus periculoſa per inteſtina exiſtit. Si enim in ſuperiorem ventrem violenter adtracta non euacuetur, periculum inducit. quapropter tutius eſt vt ad infernam excretionem ducatur. euacuata enim, in vna die morbi vtcunque inueterati robur contundit: quare in podagra innatum ex pituitoſo humore fluxum, & mediocriter affligentem, & qui tum potentia tum actu calidis remediis delectatur, purgare oportet. Ante purgationẽ verò modicè adſtringentibus vtendum, atque id magis adeò circa initiũ fluxionum. Atqui ſi euacuatio per purgationes fieri non poſſit, quæ ſanè vel ſola ſæpe ſufficit ad affectionum fluidarum curationem: tum inedia & fame vtendum eſt ad plures dies. natura enim pituitoſi eam bene tolerare poſſunt. Vtendum etiam confricationibus diſcuſſoriis, ampliúſque efficacioribus infuſis, & pharmacis cientibus vrinam. Cæterùm quæ ratione nutrimenti præbentur edulia, natura ſicciora ſint, & minus nutriant, velu ti eſt oryzæ ſuccus & bromi, qui inter frumentacea referuntur: nuces iuglandes paucæ, piſtaciáque & nux thaſia, & vuæ paſſæ, & capparis ex aceto mulſo. quandoque etiam parui piſciculi in petroſis aquis coaliti, & paſſerculi montani aſſati præbeantur. Vinum autem præbeatur quamminimum interualli tempore, tenue, fuluum & vetus. Cataplaſmata autem quæ frigidis fluxionibus cõueniunt, imponenda. In principio quidem terebinthi folia viridia & tenera cũ adipe ſuillo recẽti & roſaceo, modica cera adiecta. apta ſunt ipſis & cupreſſi folia & pilulæ vino cocta: & cyperi radices & rhamni folia. poſt principiũ verò, pituitoſis conuenit ex eruo & lolio ac fœnogræco cataplaſma. quemadmodum etiam ea quæ ex ciceribus conſtant, ariſtolochiæ radice trita admixta, centaureáque & gentiana, & pæonia, & bryoniæ radice ac fructu. ex amaraci itẽ coma & artemiſia, abrotonique foliis & adianto, vitice, lauro, pulegio, ſampſucho, mẽtha, braſſica, ſiſymbrio, ſerpyllo, filice, fœniculo, eruca, & reliquis quæ ſaporis acris, aut ſalſi, aut amari ſunt: & maximè ſi dolores citra ardorem ex refrigerationis ſenſu ſint oborti. Singula verò ex his cum pane & adipe recentia pro cataplaſmate imponito. quanquam nihil vetet vnũquodque per ſe adhibere. Optimum eſt etiam fomentũ ex paſſo mari mixto apparatũ. At verò quinquefolii radicum & malicorii æqualibus partibus decoctis perfudi ac foui, inquit Archigenes, circumdolentes partes. imò & tritis ipſis magis inflammata loca cataplaſmatis modo contexi, atque hoc ipſum multis, velut obluctans & reſiſtens remedium, dolores expulit: aliquibus autẽ, vt pharmacũ nulli inferius, ipſos mitigauit: rariſſimè verò citra commoditatem apparuit. Manſuetiſſimum verò & hoc eſt. Althææ folia cocta trita tum per ſe, tum cum polline, aut ordeacea farina, imponantur. ceratum item ex radice eius quæ hibiſcum appellatur, cocta in aqua mulſa trita. conſtet autẽ ceratum ex gleucino aut irino: imponatur verò iis qui tũ vehementer calida tum valde frigida auerſantur, mediocribus autem delectantur. Pharmacum porrò conueniens noui, inquit Philagrius, podagricis qui vnà cum doloribus frigoris ſenſu percelluntur, id quod ex laurino cõponitur. quum enim & alia eiuſdem generis ſint cum ipſo, tantam tamen commoditatem à nullo exhibitam ſcio. Compoſitio autem hoc modo habet. Pharmacum ex oleo laurino. Ceræ, adipis ſuilli veteris, reſinæ pinus ſiccæ, terebinthinæ liquidæ, cuiuſque drach. XCVI. cyprini, laurini, œſypi, butyri, cuiuſque drach. XLVIII. galbani, medullæ ceruinæ, cuiuſque dr. XVI. Hoc quidem igitur medicamentum confeſtim à dolore liberat eos qui in dolore frigoris ſenſum percepiant. Admirandum etiam in his pharmacum eſt, quod ex croco conſtat & galbano, ſupráque ad ſanguineum influxum præſcriptum eſt, & in omni tempore adhibetur. Sunt autem & alia pharmaca his apta. quemadmodum ea quæ Myracopa appellantur, & quæ ex ipſis componuntur cerata. fiunt autem hæc commenſurata & proportionata cera ad vnguen-A ta ipſa admixta. Pharmacum ex metallicis. Optimum verò & ipſis pharmacum eſt ex metallicis ad ſauciatos neruos à Galeno apparatum, cuius & nos admirabile periculum fecimus, inquit Philagrius. quum enim partium quamtenuiſſimarum ſit, ad profundum corpuſculorum progreditur, & attenuat, & diſcutit. Cõmodum igitur exiſtit in prædicta diſpoſitione, poſt ſedatos dolores admotum, aut quum mediocres exiſtunt: non ſolùm enim diſcutit vt dictum eſt, ſed & repellit. Compoſitio verò hæc eſt. Chalcitidis drach. VIII. miſyos drachm. XVI. ſqua-B mæ æris drach. XXIIII. thuris drach. XXIIII. galbani drach. XII. colophoniæ drachm. XCVI. ceræ drachm. XCVI. olei drachmas CXXVIII. aceti acerrimi quantum ſatis eſt. Metallica cum aceto in ſole æſtiuo terito ad plures omnino horas: deinde thus adiicito, rurſuſque diu terito, & liqueſcibilibus liquefactis, refrigeratis, & eraſis admixtis, vnito ac vtitor. Pharmacum ex vino & oleo, Galeni.

Aliud pharmacum ex oleo & vino Galenicum, conueniens in declinationibus inflammationum, & poſt eaſdem omnibus podagricis. Spumæ argenti drach. XCVI. C olei veteris drachm. CXCII. ad podagricos verò ſufficit ſi anniculum ſit oleum, vini veteris fului pellucidi atque leniter dulcis drachm. CXCII. Coquito ſimul ad cõpagem manus non inquinantem: hic enim eſt optimus eius apparatus. nam qui triplum olei accipit diutius coquitur, & magis reſiccans redditur. Porrò iis qui poſt dolores vehemens frigus percipiunt, aliud Galenicum pharmacum ex euphorbio ad ſauciatos neruos deſcriptum conducit. At verò adhuc pharmacum podagricis commodum, tum in inflammationum remiſſione, tum poſt D eaſdem, exiſtit quod Ægyptium appellatur, & quod ex lanis ſuccidis vſtis apparatur. habetur autem inter multæ cõmoditatis emplaſtra in decimoquinto Sermone huius tractationis.

Cura eorum qui ex atræ bilis influxu ægrotant, Cap. XXXIIII.

Dicatur autem ex ordine & de atræ bilis influxionibus quæ & ipſæ omnino vniuerſali euacuatione præcedente opus habent, hoc eſt venæ ſectione aut purgatione. quando quidem igitur ad atram vergunt bilem, euacuatione per ea quæ ipſam repurgant: quando verò ad ſan-E guinem atra bile infectum declinant, per venæ ſectionẽ. Si verò ambo hæc ſimul per totum hominem redundarint, non vnum aliquod ex prædictis adhibere ſuffecerit, ſed præſecta vena: deinde depurgare cogimur. quod ipſũ & in aliis affectionibus duplici euacuatione indigentibus erit faciendum. Priuſquam igitur totum corpus euacuamus, atque in ipſo etiam euacuationis tempore (dico ſanè in principiis) repulſoriis & ſenſim ſimul calefacientibus vtendum eſt. poſt euacuationem verò, iis quæ ſen-F ſim calefacere, & attenuare, & diſcutere poſſunt vtemur. Sunt autem repulſoria quidem ſimúlque leniter calefaciẽtia, terebinthi folia & cupreſſi, cyperi radices, & ſimilia. calfactoria autẽ ſimúlque attenuatoria & diſcuſſoria, bryoniæ radix & cyclamini, ſylueſtriſque cucumeris, & raphani, lauri item folia mollia, & paſtinacæ, & caucalidis, ſinapis, naſturtii, conyzæ, braſſicæ, iridiſque & ocymi & aliorum innumerorum folia. Admiſcenda autem ſunt hæc pani aut cuipiam ex prædictis iam ſæpe farinis, & adipi anſerino aut gallinaceo, butyróque & œſypo: atque id G maximè in humectis & mollibus corporibus, quò leniora reddantur. Quin & poſt huiuſmodi pharmacorum impoſitionem, præſcripto ex croco pharmaco, & eo quod ex metallicis conſtat, vti conuenit: ampliúſque quod Machærioni inſcribitur, & quod Iſis appellatur, ſimilibúſque, quorum compoſitiones in XV. Sermone traditas reperies. Etenim huiuſmodi pharmaca relictum in membris humorem concoquunt, eundémque attenuant & diſcutiunt, ampliúſque membra debilitata corroborant. Commodiſſimum autem pharmacum per interualla exacer-H bationum dolore non infeſtante, ad atræ bilis fluxiones eſt Corax, quemadmodum etiam paſtilli, Andronius inquam, & Muſæ, & qui ex centaurea, itémque qui ex lanis ſuccidis apparatur, & conſimiles in decimoquarto Sermone deſcripti. illinuntur autem cum vino dulci.

Miſcentur etiā ad præſcriptum ex croco pharmacū, & ad id quod ex metallicis conſtat, ita tamen vt parum quid ex paſtillis ad multā pharmaci partē cōmiſceamus, vt videlicet paſtilli duodecima pars ad vnā pharmaci partem addatur, hoc eſt ad pharmaci lib.1. paſtilli vncia vna: aliquādo autē minus. Quum enim euacuare & diſcutere voluerimus, minus de paſtillo adiicimus: corroborare autem & firmitatem addere, plus. Quòd ſi neque perfecta, neque abſque dolore ſint exacerbationum interualla, panem vino maceratū & ſufficienter emollitum ad prædicta medicamenta per interualla admiſcere expedit. Præſtans autē eſt & in iis diſcuſſoria fricationum ſpecies vniuerſi corporis, præter affectas partes, tum per interualla, tum tempore exacerbationum, vehementius & diutius facta, & maximè ſi non fuerint præeuacuati.

De iis qui ob tenuem fluxum ægrotant, Cap. xxxv.

SI ſeroſi ſint humores qui ad articulos influunt, nō paruum ſignū tenuitatis ipſorum eſt, quòd neque tumorē magnum habeant inflammationes, neque diutius durēt, imò neque moleſtiam aliquam in motibus percipiuntur ægri, poſtquam quieuerint inflammationes. Eorum igitur qui ob tenuem influxum ægrotant, remedium quod eadem die opem eis fert, purgatio eſt per ea quæ ſeroſos humores euacuare poſſunt, tacta. Fluxiones autē quæ non ita validum dolorem inferunt, ſæpe in ſolo irrigationum fotu ſubſtiterunt, ex oleo videlicet roſaceo & vino dulci ſuppreſſæ, modica cera admixta, iiſdémque lanis ſuccidis exceptis: additur etiam aliquando nitri ſpuma. Quin & quod ex cote Naxia ex ferri affrictu deteritur, & in ea congregarur, illarum iuuit: & Selinuſia terra & Cretica, & Samius aſter, & Lemnia ſphragis appellata, vino & poſca, & aceto ac paſſo diluta, illita eodem modo profuerunt. At verò & caſeus recēns coactus impoſitus mediocres inflammationes etiam ſolus iuuat, & cum polēta, aut farina præſertim ordeacea. Habet enim in ſe non modò quid repulſorium, ſed & diſcuſſorium, per quod & tenues fluxiones repellit, & humores in articulis euacuat. Lentiſci etiam ramuli teneri & fructus, ſimilitérque myrti & terebinthi, & pirorum, ac quercus, oleæ, punicæ, meſpilorum, ceraſi, pruni, rubi canini, & rubi: cuius etiam fructus & virgulta idem operantur: & vt ſimpliciter dicam, quæcunque res in fructibus, & foliis, & ſuccis, & radicibus aliquid amari, aut acris, aut ſalſi, aut nitroſi habent, ſimúlque cum amaritudinis & acoris omniúmque prædictorum moderata qualitate non adeo excellenti, adſtringūt: hæ mediocres dolores ex fluxione obortos iuuant. ſufficit autem vnà cum iis ad perfectam ſæpe curam fames ipſa, quemadmodum etiam clyſter omnibus ferè podagricis conuenire videtur, & maximè in quibus venter aſſiduè cohibetur. Ruta etiam viridis & paſtinaca viridis, vtiliter ipſis pro cataplaſmate imponuntur, maximè quibus venter cohibetur, ampliúſque quibus pungitiui ſunt dolores & inflantes. Admiſcere autem omnibus his expedit adipes, quandoque & polentas, & farinas quaſdā, quæ haberi poſſunt: mel item ac paſſum & roſaceū, quò humecta & liquida conſeruemus. At verò ſi & fermentū modicum hoc tempore admiſceas, nihil peccaris. Hoc igitur modo etiam plurima ex hortenſibus tibi cōmoda fuerint, ſi ipſa iuxta prædictas qualitates iudicaris, amaram nimirum & ſalſam, acidámque & adſtringentem atque acrem, quæ omnes ſint mediocres. Inuenies autem aliquando & dulcem qualitatem vnà cum his permixtam in eadem etiam planta. ea quoque quæ in mari naſcuntur, plerunque talia ſunt, vtpote quæ lactucæ appellantur. ſunt autem germina lata & oblōga ac viridiora, tenuia & ſubrugoſa, ac veluti conduplicata ad litora maris perfluctus eiecta. præſtātiores autē fiunt cum poſca decoctæ. viridia item quæ in fuco ſiue alga tinctoria ad radices ſita ſunt. & ad hæc quæ in petris maris reperiuntur ſimilitudine fungorū. reliquáque germina mollia commodant eodem modo. omnia enim huiuſmodi aptè cōmiſcentur adipibus ac farinis. Quin & torpedo tū marina tum fluuialis, iuxta alium quendā modum, non in paruis ſolùm ſed in magnis quoque inflammationibus congruit. Naturali enim facultate quadam ſtuporem inducit, & dolores è corporibus tollit. quapropter ipſam viuentem aſſiduè admouere inflammatis locis oportet. Cocta item adhuc viua in oleo, deindéq; extracta, ac modica cera cum oleo eliquata, commodiſſimum pharmacum omnibus dolore afflictis podagricis redditur. Conſimili efficacia vermes terreni appellati præſtant, ſi in oleo coquantur, & cera poſtea in oleo liqueſcat.

De fluxionum inter ſe complexu, Cap. xxxvi.

QVVM itaque iam ſimplicium & immixtarum inter ſe fluxionum curatio ſit relata, nulla difficultas amplius eſt, etiam mixtarum curam inuenire. Satis enim manifeſtum eſt quòd ad humorum complexum, conſequenter etiam curationes oporteat mixtas eſſe. Cognitiones autem mixtarum fluxionum, ex prædictis ſimplicibus affectionibus ſunt ſumendæ.

Cura affectionum ex ſanguinis & bilis complexu, Cap. xxxvii.

SI igitur ſanguineæ & bilioſæ affectiones concurrāt, & propterea tumor magnus & ruber, & quodammodo flauus ac feruidus, membrum fluxione infeſtatum apprehendat, & dolores nunquam remittentes incumbant, & exacerbatio vehementer quidem alternis & tertio quoq; die fiat, benignior autē ſingulis diebus, omnino ſanè manifeſtum puto quòd medicationis initium à venæ ſectione primùm fiet, conſequente exinde bilioſi humoris purgatione. Satis conſtat autem quòd & euacuationum tempore repulſoriis vtemur: quæ videlicet frigidæ & adſtringentis ſunt facultatis. Et deinde primùm mitigatoriis & refrigerantibus quidem vtendum, non autem amplius adſtringentibus. adſtrictio enim tumorem inſpiſſat ac cogit, vt ægrè diſcuti & reſolui poſſit, ſi diutius ea vtamur. poſtremùm verò etiam iis quæ concoquere & diſcutere tumorem poſſint, vtendum eſt. In principio igitur, iuxta euacuationum inquam tempus, vtile pharmacum eiuſmodi affectionibus eſt ex acacia & veratris paſtillus in mortario plumbeo cum ſemperuiui, aut plantaginis, aut ſanguinariæ, aut ſenecionis, aut vmbilici Veneris, aut rumicis acuti, aut ſolani, aut vuæ acerbæ, aut hyoſcyami, aut lactucæ ſucco dilutus. Atqui iuxta augmenta & & vigores affectionum, etiam ea quæ ad ſanguineas affectiones dicta ſunt, in cataplaſmata admiſcere expedit, ſuccóſque item iam relatarum herbarum, & ipſas adeo herbas tritas. Poſtquam verò feruor inflammationis ceſſarit, concoquentibus cataplaſmatis & medicamentis vtemur: parte etiam affecta vulnuſculis impactis ſcarificata, præſertim ſi appareat tumefacta.

Cura bilis ad pituitam permixtæ, Cap. xxxviii.

AT verò ſi pituitoſi humores bilioſis fluxionibus admiſceantur, ſi quidem vnio & permixtio ipſorum eodem tempore hominem infeſtet, miſcere etiam remedia oportet, eorúmq; multitudinem purgare per ea quæ bilem ſimul & pituitam educere poſſunt: forinſecus autem cataplaſmata imponenda pari aut impari modo, permixtis iis quæ pituitoſum & bilioſum euacuant fluxum. Et pari quidem modo vtraque coiiciemus, quum affligētium humorum mixtura æqualis fuerit: impari verò, ſi alter humorum redundarit. Neque verò obliuioni tradendum quòd aliqua ipſorum in principio rectè adhibētur: aliqua verò iuxta mali progreſſum & vigorem: quædam verò eo remittente & circa declinationem.

Cura humorum atræ bilis aliis permixtorum, Cap. xxxix.

EAdem etiam methodo vteris, ſi atræ bilis fluxiones reliquis fuerint admixtæ, tum iuxta exacerbationum circuitus, tum iuxta continuitatem. Neque enim ſolùm ad affectionum complexus eſt reſpiciendum, ſed & num aſſiduè & citra remiſſionem, an iuxta circuitum infeſtent. Primùm quidem igitur & in illis euacuationibus conuenientibus vtendum eſt: deinde vbi quidē aſſiduè infeſtarint, cataplaſmatis dolores ſedantibus vti expedit. Vbi verò per circuitum moueantur, inſtantibus quidem doloribus, mitigatoria cura: per interualla verò corroboratoria membrorum vtemur. Manifeſtum autem

quòd quæ magis feruent, maiori refrigeratione opus habent: quæ minus, minori. omnia tamē feruentia refrigerare oportet. Quæcunq; autē fluxiones pruriginoſæ fuerint, obtūdentibus & diſcuſſoriis curabūtur: quæcunque verò mordaces, obtūdētib⁹ ſolis. Et quæ in alto ſitæ ſunt, per ea quæ tenuiū partiū exiſtūt: quæ verò in ſuperficie, per ſimpliciora. Omnium autem horum ſyluam in fine ſecundi huius tractationis Sermonis præſcriptam habes.

Cura durorum tumorum qui poſt inflammationes relinquuntur, Cap. XL.

DVri & reluctantes aliquando tumores poſt inflammationes relinquuntur, qui ex craſſis humoribus generationem habēt, in corporibus præſertim durioribus, & quæ ægrè per diſcuſſoria exoluuntur, & malè curatis. huiuſmodi enim non curati ſtatim, ſeipſis peiores fiunt ad vitæ actiones obeundas. Cæterùm huiuſcemodi tumores ſedant, pharmacum Machærionis & Piſcatoris, & Ægyptium, & conſimilia. de quibus dicetur XV Sermone in pharmacorum multæ commoditatis relatione: dicetur autem & hìc vbi ex ordine de tumoribus qui ægrè concoquuntur tractabimus. Sunt etiam parabilia pharmaca ad hanc affectionem, ſi ruri viuamus, ſatiuæ fici & ſylueſtris quoque groſſi cocti, triti & impoſiti, tum ſoli, tum cum quadam ex prædictis farina & adipe. Cyclamini item & cucumeris ſylueſtris radix, & althæa bis cocta, & caricæ pingues, adianton, auena, vrtica, bryoniæ radix, bulbi anethi, abrotoni, buphthalmi, iridis folia, itémque marrubii, ita vt ſingula prædicta cum viſco, pice, & ſulphure viuo permiſceantur.

De tumorum crudorum & incoctilium cura, Cap. XLI.

CRudi tumores ex materia albidiore ac lentiore cōgregātur, diúque durant, neque cōcoquuntur, neque diſcuti poſſunt. Quandoque verò primis quidem diſcuſſis, loci ſtatim fluxione infeſtantur, & inæquali magnitudine ſemper permanent tumores, & in quibuſdam ſanè penitus abſque dolore fiunt, in aliis verò dolore quodā comitante. Quando quidem igitur diuturnos videris tumores citra dolorem, per diſcuſſoria curato, diligenti animaduerſione habita nequid relinquatur induratū, quod incurabile aut ægrè valde curabile reddatur, & maximè vbi calloſarum duritierum generationem videris in articulis futuram. Si igitur citra dolorem videris crudos tumores, emollientibus ad diſcuſſoria admixtis curato, nequid penitus induratum relinquatur. Si verò cum dolore contingant tumores, non modò diſcuſſoriis, ſed etiā quæ vnà cum hoc quòd diſcutiunt, lenire poſſunt, expedit vti. Manifeſtū eſt autē quòd, ſi fluxus tenuis & modicus cum doloribus quibuſdam deferatur, inde tumores poſt inflammationum remiſſiones oboriantur & infeſtent, atque id maximè in iis euenit qui delicatius viuunt, aut frequēter lauantur, aut pluſquam oporteat inambulant, vel etiam rebus venereis vtuntur. Oportet igitur in his ad tumefacta imponere pharmacum ex ſalicibus, ita vt agglutinari poſſit, apparatum: aut quod ex aſpidibus conſtat ad ſtrumoſos deſtinatum, aut aliquod conſimile: præſertim quum ſenſus ægris adeſt iuxta coxendicem aut femur, tanquam aliquid ad inferiora deferatur. quúmque dicunt ſe affici velut formicas repentes ſentiant, dolétque & iam refrigeratur, iam caleſcit membrum. Quin & lauantes per ſmegmata ex adarce, alcyonio, & pipere, defricare oportet. Adſtringentia igitur ſunt ſimúlque diſcuſſoria pharmaca quibus neceſſariò vtimur ad crudos & dolentes tumores, velut ſymphytō petræū, terebinthi virgulta, ſcolopendrium viride, cyperos, & ſimilia (de quibus ſæpe dictum eſt) cum pane multo & roſaceo permixta, præſertim in iis qui humido & albo corporis habitu ſunt præditi. Ex compoſitis autem conuenit eis pharmacum ex ſuccis, quod cum vino flauo & ſubadſtringente eſt emollitum, & Galeni phœnicinum cum multo roſaceo liquefactum, & locis liquidius impoſitum. Cæterùm in tumoribus citra dolorem, conueniunt adiantum viride, folia vrticæ, althææ, chamæmelum, vua paſſa pinguis, ſertula Campana, meliſſophylō, lauer, citrii exterior cortex, & ſimilia. Ad quæ ſingula, cicerū & lupinorum farinæ, & pa-

A nis, & olei veteris ac ſicyonii, & adipis ſuilli veteris tantum admiſcendum eſt, vt mollis ad tactum compoſitio reddatur, & morſum nullum ad membrum accedere permittat. Ex compoſitis autem pharmacis conueniunt his, id quod ex croco & galbano conſtat, & quod ex liqueſcibilibus apparatur ac mox referetur. & Machærionis & Piſcatoris, cum cerato ex oleo ſicyonio aut aliquo conſimili liquefacta. atque hæc quidem in mollioribus corporibus adhibentur. In durioribus autem & quibus tumores non dolitant, conueniunt viticis folia, præſertim arida, B & amaracum, amarātum, ari & ariſari radix, ſmyrniū, & althææ radix, elaphoboſcum, ericæ folia, fœniculi folia, filix, ſiſymbrium, ſcandix, erucæ folia & ſinapis viridis. Compoſita autem conueniunt tum prædicta citra cerati admixtionem, tum Iſis & Aphrodite appellatæ, & alia infinita iiſdem viribus prædita. Huiuſmodi autem pharmaca vnà cum hoc quòd tumores exoluunt, etiam fluxiones naturæ ſuæ aptitudine repellunt. quod ipſum etiam probè faciunt cupreſſi pilulæ virides cum vino coctæ, prædictorum leguminum farinis & ſuillo adipe C admixtis. quandoque verò & lauri ramuli, & rubi folia, & ſimilia admiſcentur. Efficaciora autem prædictis ſunt, & agreſtioribus corporibus, ac tumoribus qui ægerrimè concoquūtur conuenientiſſima, abrotonum, ammoniacum thymiama, anemonarum radices & haſtulæ regiæ, bryoniæ radix, pulegium, dracunculi radix, bdellium, buphthalmum, gentianæ radix, & myrobalanus. His autem adhuc fortiora ſunt capparis folia, glaſtum, betonica, cyclamini radix, braſſicæ vſtæ cinis, ruta, panaces viride, peucedani radix, ſquilla, fici ſylueſtris fructus, trifo- D lium aſphaltites, trixago, ſulphur, pix. Addatur autem ſingulis prædictis panis & adeps, aut prædictorum leguminum farinæ, quandoque etiam caricæ. In quibus omnibus ſcopum tibi propoſitum habeas, vt citra partis affectæ combuſtionem & afflictionem curam facias: quapropter etiam neceſſaria eſt prædictarum farinarum, itémque adipum admixtio. Tantum autem commiſcere ex eis oportet, quantum vehementem vniuſcuiuſque vim obtūdere volumus. Admiſcendus autem eſt non ſolùm adeps ſuillus, ſed & caprinus, & vitulinus, & taurinus, ceruinus & E anſerinus. medullæ item omnes admiſcendæ, habito naturæ curandi corporis reſpectu. Et cochleæ vnà cum teſtis tritæ, & ſine alterius rei admixtione, & caprino ſtercore cum aceto trito admixto impoſitæ, tumores laxos & molles deſtruunt & adſtringunt, qui ſanè ex lentis & craſſis humoribus oboriuntur. Porrò operæpretium duxi admonere, diligenti animaduerſione opus eſſe ne clam te indurata aliqua tumoris pars relinquatur. quod ſanè vbi videris factum, iis quæ fortiter emollire poſſunt, vteris, reſpectu ſimul ad habitum corporis habito. Ex ma- F lagmatibus autem fortiſſimum eſt Lucio inſcriptum ad articulos diſtortos.

Malagmata diuerſa, in quibus etiam Lucii malagma eſt, ad articulorum diſtortiones deſtinatum, Cap. XLII.

MAlagma Lucii ad articulos diſtortos inſcriptū. facit ad thoracis affectiones & abſceſſus in profundo, ad neruos contractos, & articulos ſtupore occupatos: Latinè diſtortiones & Græcè ancylas appellam⁹. Facit opiſthotonicis, & ad omnem neruorum per conſenſum affecti- G onem. Ad neruorum item laſſitudinem, acopon egregium eſt irino aut cyprino diſſolutum. Bdellii, adipis vitulini, ammoniaci thymiamatis, iridis, cuiuſque ſextantem, opopanacis, galbani, canchryos, thuris, ſtyracis, cuiuſque drach. VIII. piperis grana CLX. ceræ ſeſcuncem, terebinthinæ ſeſcuncem, fæcis vnguenti irini aut cyprini ſextantem & vnciæ dimidium, vini quantum ſufficit. ammoniacum, opopanaca, thus, terito cum aceto, liqueſcibilia verò liquefacito, & ab igne ablatis ſicca inſpergito: deinde etiam trita ipſis adiicito. & vnita in mortarium dif- H fundito, ac fortiter emollito, extractíſque vtitor. Optimū eſt etiam eis ex pice Brutia Galenicum pharmacum, ad rabidi canis morſum deſcriptum. habet autem hoc modo. Picis Brutiæ lib. I. opopanacis quadrantem, aceti acerrimi drachm. vnam, apparato quemadmodum de rabidi

canis morſu prædictum eſt Sermone ſexto. Aliud pharmacum ex liqueſcibilibus, Galenicum: quod concoquit ſimul & attenuat tumores. quo ſanè in mollib⁹ corporibus vel ſolo vtendum: in durioribus verò admiſcendum eſt ei id quod ex metallicis conſtat, ad ſauciatos neruos deſtinatum, ita vt mixtura vbilibet iuxta corporum & affectionũ naturã fiat. Habet autem hoc modo: Opopanacis vnciam vnam, terebinthinæ Chiæ vnciam vnam, propolis teneræ quadrantem. Si verò propolis tenera non ſit, admiſcebis terebinthinæ trientem. quòd ſi neque intotum propolis haberi poſſit, coniicito picis Brutiæ ſeſcuncem. opopanaca in aceto albo contere. Hoc pharmacum prædictos tumores concoquit, & humores in alto ſitos attrahit, diſſecat, & repurgat. Cæterùm quod ex metallicis conſtat, item Galenicum ad ſauciatos neruos deſtinatum, hoc modo habet: Chalcitidis, miſyos, æruginis vſtæ, cuiuſque drachmas octo, colophoniæ beſſem, ſquamæ æris drach. vigintiquatuor, ceræ drachmas XCVI. olei drach. CXXVIII. reſinæ drachmas ſedecim, galbani drach. duodecim, aceti quantum ſufficit. chalcitin, miſy, æruginem, æris ſquamam cum aceto in ſole æſtiuo contere ad plures horas, & liqueſcibilibus liquefactis & affuſis, vni, emolli, ac vtere. Aliud Galenicũ, ad eos qui tenerum corpus habent & neruis ſaucii ſunt, deſcriptum: Chalcitidis vſtæ, miſyos vſtæ, cuiuſque drach. octo, ſquamæ æris drach. XXXII. thuris drach. XXXII. ceræ drach. XCVI. olei drach. CXXVIII. reſinæ drachmas XVI. galbani drach. XII. aceti quod ſatis eſt: apparato vt dictum eſt. His itaque pharmacis vtemur per ſe, vbi dolores ex profundo diſſoluere velimus. miſcebimus autem pharmacum ex liqueſcibilibus conſtans, vbi tumores fuerint obdurati. Malagma ad podagricos & articulorum morbos valde generoſum. liberat à tota affectione. vſus eius eſt per exacerbationum interualla: Ceræ lib. I. terebinthinæ lib. I. ſpumæ nitri ſeſcũcem, floris lapidis aſii ſeſcuncem, thuris ſeſcuncem, olei cyprini libram vnam, lixiuii coactiliariorum, ſiue pileariorum, quantum ſufficit. Arida contundito, cribrato, & cum lixiuio ad liquidi cerati craſſitudinem terito, & liqueſcibilia liquefacta tritis affundito, vnito, ac vtitor.

Aliud. Calcis viuæ, thuris, cuiuſque drachmas quatuor, terebinthinæ drach. quatuor, ammoniaci thymiamatis drachmas quatuor, ſpumæ nitri drachmas IIII. adipis taurini drachmas octo, floris lapidis aſii drach. II. ceræ trientem, olei trientem. liqueſcibilia liquefacito, & cum ſiccis vnito ac vtitor. valde præclarum eſt. Reſorbet collectiones circa articulos congregatas, & à doloribus vindicat. Aliud, quod intotum ab omni affectione liberat: Seminis cicutæ, comæ centaureæ, iridis Illyric, agarici, cardamomi, fœnigræci, corticis radicis mandragoræ, ſingulorum ſextantem, terebinthinæ librã vnam, olei veteris ſeſcuncem, vnguenti Syriaci, aut ſalca appellati ſeſcuncem. terebinthinam cum oleo veteri modicè coquito: deinde vnguentum addito, & ablatis ab igne arida trita inſpergito & vnito, emollitáque in vas æreum aut ſtanneum reponito, vaſe tamen prius ex vnguẽto malabathriuo ſiue foliato illito. Hoc pharmacũ craſſos & mucoſos humores trahit per obſcuros meatus.

Aliud ad eos qui à natiuitate articularem morbum cõtraxerunt, vtpote quibus genua, humeri, cubiti, & reliqui articuli dolitant: Ceræ, colophoniæ, reſinæ pinus, cuiuſque ſeſcuncem, terebinthinæ vnciam vnam, fœnigræci ſicci contuſi & cribrati trientem, cyprini trientẽ aut quantum ſatis. Eliquatis liqueſcentibus fœnumgræcum inſperge, & vtere. Aliud ceratum ad articularem morbum, pulchrum: Ceræ, adipis porcini, colophoniæ, reſinæ pinus, cuiuſque libras duas, butyri libram vnam, terebinthinæ librã vnam, galbani trientem, adipis taurini libras duas, œſypi libram vnam. liquefac, percola & aſſerua. vſus verò tempore, vnguento nardino diſſolue, aut etiam gleucino, & linteolo exceptum impone. Aliud ad articulorum morbum & podagricos, vt præ admiratione conſterneris. Ceræ drach. C. roſacei drach. CC. foliorum ſideritis tenerorum drach. C. ſtyracis drach. XX. thuris drach. octo, nitri drach. octo, mannæ drach. X.

A liquefacta cum reliquis tritis vnito, ac vtitor. Sunt autem & alia quamplurima pharmaca quæ tumores tollere poſſunt poſt inflammationes adhibita: maximè verò omnium quod ex aſpidibus conſtat ad ſtrumas deſcriptum, facit ad eos quibus laxi tumoris magnitudinem detrahere volumus. Subuertit enim quamplurimùm tumores laxos: itémque duros: eoſque ſimul diffundit. cõſtringit autem & condenſat articulos præclarè omnino, ſi quod ex ſalicibus conſtat, ei admiſceatur. Ego autem, inquit Philagrius, penuria pharmacorum ex metallicis

B præſcriptorum, id quod ex ſalicibus apparatur admiſcui, & maximopere profeci, articulis inde conſtrictis, denſatiſque ac corroboratis: obfirmato videlicet fluxionum humore prius euacuato. Licebit autem, ſiquis ruri viuat, & prædictis pharmacis careat, ex adipe qui ad manum ſit, & arida pice cum reſina pinus, aut etiam alia reſina quæ haberi poſſit, pharmacum in cerati formam parare, ipſique chalcanthi quantum vbilibet rectè habere videbitur, admiſcere: ſalem item ac miſy, auripigmentum, & ſimilia. Quin & viſcum & irin, ariſtolochias, pæoniã,

C peucedanum, gentianam, centauream, artemiſiam, thymum, origanum, nitrum, nitri ſpumam, thus, myrrham, ſtyracem, propolin, maſtichen, ac alia innumera his conſimilia licebit reperire, indéque pharmaca tumores cõſtringentia componere, quemadmodum nos fecimus nõ paucies, communibus ad podagricos & articulorũ morbos pharmacis inde apparatis. Philagrii pharmacum ex nitro & oleo. Nitrum accipito friabile & nihil calculoſum in ſe habens, ídque ipſum quàm tenuiſſimè terito, olei tantum ad ipſum in mortarium affundens quò trita

D ſimul ad mellis craſſitudinem redigantur: atque vbi ſatis diu contriueris, cacabo excepta ad lentum ignem non fumantem coquito aſſiduè agitando, donec ad bonam cõpagem reducantur, animaduerſione habita ne liquidius pharmacum relinquatur. quod vbi contigerit, pharmacum penitus liquidum euadit, & neque in poſterum inſpiſſatur, niſi multam aliam ſuſtineat coctionem, quæ vim eius ſicciorem, & ob id affectis dolore membris inutilem reddit. Probare autem eius compagem tempore

E coctionis oportet, ad teſtam aridam ipſum deſtillando, teſta non prius humectata, quemadmodum in aliis pharmacis facere ſolemus. reſoluitur enim nitrum per aquæ contactum. Sit autem oleum quod nitro affunditur, dulciſſimum, tenuium partium, aut roſaceum, aut chamæmelinum, aut anethinum, aut vetus, aut cicinum, aut ſicyonium. Quandoque etiam chamæmeli humidæ ſiue aridæ, aut iridis tenuiſſimè tritæ, aut ariſtolochiæ, aut alicuius conſimilis partem admiſcere prodeſt. Si quidem autem repellere ſimul ac diſcutere velimus, aut etiam ca

F lidos dolores curare, cum roſaceo ipſum pharmacum coquemus, aceto quandoque in coctione aut modico paſſo affuſo. Si verò amplius diſcutere velimus, cũ aliquo alio oleo coquem⁹, admixtis etiam quibuſdam præſcriptorũ aridorum, iuxta habitũ videlicet curandi corporis & cõpagem ipſius tumoris. Hoc ſanè pharmacum dolores in alto obortos, quamcelerrimè ſanat, atque id eo magis ſi non bilioſum ſit neq; multũ calidũ quod influit. Neque verò ſolùm podagricos dolores ex profeſſo iuuat, verũetiam eos qui tales non ſunt, ſed ex fluxionibus congre-

G gati, & diſcuſſioni aliàs reſiſtentes. Vtimur itaque ipſo ſi poſt ſedatas inflammationes dolores in alto permaneãt.

Pharmacum ex vrina bordonis, *hoc eſt muli* apparatum. Attrahit quidem hoc, priore præſtantius: conuenit autem magis craſſis aut crudis fluxionibus, præſertim ſi cum chamæmelo viridi, vel ſola, vel cũ adipe porcino recenti, fuerint prius cataplaſmatis modo contectæ: cum arida verò itidem eodem adipe admixto, ampliúſque farina fabacea, aqua & oleo ac modico paſſo adiectis. Quin & ipſa anthemis, quæ & chamæmelon dicitur, valde ca-

H lidos dolores & inflammationes maximopere ex natura ſua iuuat, ſtatim poſt vigorem adhibita. Etenim cutem rarefacit, & attenuat moderatè, & bilioſos humores trãſpirare facit, adeo vt huiuſmodi inflammationes etiam ſola, nihil ex attenuatoriis & inciſoriis, veluti eſt artemiſia, & ariſtolochia, & calaminthe, & alia infinita, admi-

xtum habens,curet.Hoc itaque pharmacum ex argenti
ſpuma & vrina apparatum,de quo ſanè ſermonem inſti-
tui,ſcio quoſdam circa totius affectionis vigorem, non
modò iuxta particulares exacerbationes,aliquando verò
& augmenti tempore, ad dolentes locos pro catapla-
ſmate impoſuiſſe,humoreſque forinſecus extraxiſſe, &
tumores quidem maiores reddidiſſe: dolores tamen o-
mnino ſedaſſe ac extirpaſſe. cæterùm od r ipſius into-
lerabilis eſt eis qui tenero olfactus ſenſu præditi ſunt.
Compoſitio verò talis eſt.Vrinæ muli maſculi non ca-
ſtrati,ſextarios Italicos quatuor,ſpumæ argenti libras II.
ſpumam argenti tenuiſſimè tritam in mortario habeto,
eique vrinam affundito,ad ſolem videlicet æſtiuum ex-
poſitæ paulatim vrinam inſtillato, & poſtquam ad mel-
lis ſpiſſitudinem peruenerit,vrina ſcilicet conſumpta,o-
lei vnc.xxIIII.addito,adipis porcini veteris vnc. xvI. &
vſquequo non amplius inquinarit manus,coquito. vſus
verò tempore,linteolo exceptum imponito. Oribaſius
autem axungiæ libram vnam coniecit,& medullæ cerui
næ non ſalſæ beſſem,& mellis libras tres: reliqua verò
eodem modo.Scribunt porrò quidam proprii muli vri-
nam accipiendam eſſe. reſiſtit enim & obluctatur mor-
bo ex natura ſua hoc animal.Efficacius autem,aiūt,red-
detur ſiquis dum coquitur ipſa,ſemel in cacabū expuat,
& ſemel in terram. atque hæc cum quibuſdam barbaris
nominibus inuenire licet adſcripta, quæ ſanè curioſam
penitus habent ſcripturam, atque ob id ſuperfluum &
indecorum mihi viſum eſt,inquit Philagrius,ea adſcri-
bere.Etenim citra eorum nominum incentionem ac no-
menclaturam,ipſum pharmacum apparatū, eodem mo-
do efficax eſt, ſicut id quod cum nominibus prærpara-
tur. Hippone Philagrii. Hippone verò hoc modo ap-
paratur:Anethi viridis vnc.xvI.ſquillæ recentis ſeſcun-
cem,olei omphacini ſeſcuncem ac vnciæ dimidium, a-
quæ ſextarios tres.anethum & ſquillam in aqua & oleo
ad triduum macerato, deinde donec aqua conſumatur
coquito,& percolato oleo ceræ nouæ lib.II.adiicito,me
dullæ ceruinæ lib.I.aut ſi hæc non adſit, adipis ceruini
libram vnam.apparato,vtitor.

Cerata podagrica, Cap. XLIII.

CEratum ex ſucco ſenecionis valde pulchrum: Ceræ
libram vnam,olei chamæmelini dodrantem,adipis
porcini recentis ſeſcuncem,croci drachmas quatuor. cro
cum cum ſucco ſenecionis terito:liqueſcibilia autem li-
quefacito,percolato,& ſucci quantum expedit paulatim
inſtillato,fortitérque agitato, atque vbi refrixerint, ad
crocum tritum adiicito,& ſubacta vnito,ac vtitor. Ce-
ratum dolorem leuās,ad inflammationes in vigore con
ſtitutas. appellatur autem manus Aſclepiadæ. facit ad
excellenter inflammata,eadem hora liberans citra dila-
tionem: Succi haſtulæ regiæ cyathos quatuor, ſucci ſo-
lani cyathos quatuor,ſucci buphthalmi cyathos IIII. ſuc
ci perdicii cyath.IIII.ceræ,butyri recentis,axungiæ, me-
dullæ vitulinæ,calcis viuæ,cuiuſque quadrantem, terræ
cimoliæ drachmas duodecim, terræ Samiæ drachmas
duodecim, ſandarachæ drach. XII. nitri bernicarii, ſpu-
mæ nitri,cuiuſque drach.XII.fæcis vini vſtæ drach. XII.
glutinis chartarum,hoc eſt pollinis cocti drach.XII.olei
boni libras tres, appara & vtere. Aliud ad præſcripta
item efficax: Ceræ,colophoniæ,adipis anſerini,ceruſſæ,
cuiuſq; drachmas ſedecim,picis drachmas quatuor,ſuc-
ci braſſicæ cyathi dimidium,ſucci fœnigræci cyathi di-
midium,ſucci ſeminis lini cyathi dimidium,ſucci ſtra-
tiotæ cyathi dimidium,ſucci ſertulæ Cāpanæ cyathi di-
midium,lactis bubuli cyathi dimidium, oua gallinarū
numero quatuor,olei libras duas.Ex his cerata duo faci-
to,eáque vnà cum eis quæ Ægyptia inſcribuntur in prō-
ptu habeto,quæ pauci adeò homines habent: apparato
cōfidenter,nulliſque reuelato,& plus quàm hominis no-
men aſſequeris. Podagricum aliud ceratum approba-
tiſſimum. Facit ad inflammationes & dolores,etiam in
principiis impoſitum celerrimè ſanat, & neruos arefa-
ctos emollit,adeò vt quidam ei hanc facultatem ineſſe
non credant.diſſoluit & pedum nodoſos tumores con-
dylomata *Græcis* appellata: Olei cicini libras duas,ſucci

A mandragoræ drach.xxxII.ſucci artemiſiæ drach. xxIIII.
ſucci rumicis drach.xxIIII.reſinæ pinus drach. XLVIII.
terebinthinæ drachmas XLVIII.adipis anſerini drachmas
XLVIII.ſucci rubi drachmas ſedecim,butyri recentis dra-
chmas XLVIII.lycii Indici drachmas vigintiquatuor, ſan
guinis hircini ſicci drachmas ſedecim,lacrymæ hederæ
drach.XXXII.galbani drach.XLVIII. opopanacis drach.
XXXII.Lycium & ſanguinem hircinum & panacis ſuccum
cum modico vino terito,& affuſis ſuccis, ſi quidem li-
quidi affuerint,aut ſiccis,ſi illi haberi nequeant, vnito.
B liqueſcibilia autem liquefacito,eiſque trita adiicito, &
ad lentum ignem coquito,ſpathula aſſiduè agitando do
nec coquantur.Cæterùm ligna quæ ad coctionem eorū
ſuburuntur,arida vitis ſarmenta eſſe oportet. Ceratum
podagricum ex bryonia.Egregiè facit ad omnes inflam
mationes & dolores articulorum.hac vſus & in vigore&
in remiſſione, ſucceſſum & gloriā reperi. reperies enim
inflammatas partes corrugatas & citra dolorem.frequen
ti experimento nobis cognitum eſt: nam multos eo ſer-
uauimus.Radicis cucumeris ſylueſtris drach.CCCCCLXVI.
C ſquillæ mundæ drach.CCCCLXXX.radicis haſtulæ regiæ
drach.CXLIIII.olei raphani drach.CCCCCCXCVII.ceræ dra
chmas CXLIIII.galbani drachmas XLVIII. Herbas o-
mnes in aqua ſufficienti per triduum madefacito,ſingu-
lis diebus bis ipſas ſenſim agitando. Deinde affuſo oleo,
coquito donec oleum ſolum relinquatur, ad lentum o-
mnino ignem.percolato deinde,& ceram ac galbanum
in mortario diligenter trita & emollita addito. Quibus
omnibus poſtremùm liquefactis, & ab igne ablatis,vti-
tor ad omnes doloris affectiones. hoc etiam ad viſcerum
D diuturnas inflammationes ſum vſus. Ceratum in mul-
tis approbatum, ad inflammationes pedum, diſcutiens
citra dolorē.vtere eo in vigoribus, & magis in declina-
tionibus: Olei anethini quincūcē,chamæmelini quin-
cuncem,butyri quincuncem,adipis anſerini quadrantē,
farinæ lupinorum ſextantem & dimidium vnciæ.Lique-
facito,& agitando refrigerato,in mortariūmque infun-
dito,terito,& ouorum quinque crocea ſingulatim adii-
cito:deinde & lupinorum farinam inſpergito, vnito, ac
vtitor. Ceratum Iacobi Pſychriſtæ, ad feruentes pedū
E inflammationes: Ceræ albæ ſeſcuncem, roſacei recen-
tis vncias XV.ouorū V.candida,aquæ ſeptuncem & vnciæ
dimidium.ceratum ad prunas liquefacito, & diligenter
agitando refrigerato:deinde in mortarium fundito, &
adiectis ſingulatim ouorum cādidis,terito, poſtremùm
inſtillata ſenſim aqua,omnia ritè vnito,& noua olla ſuf-
ficiēter prælota excipito,& infuſa aqua pura ſinito, quo
tidie aquam permutando.

Vnguenta,& acopa diuerſa ad podagricos, articu-
lorum dolores, iſchiadicos,membris exolu-
tos & tremētes, Cap. XLIIII.

F VNguentum Aſclepiadæ.Facit podagricis, articulo-
rum doloribus,& ad omnem neruorum per cōſen-
ſum affectionem: Vini veteris ſextarios duos, lanarum
ſuccidarum ex locis ſub alis lib.I.ſpumæ nitri libram I.
lanas ſuccidas in vino per triduum madefacito, deinde
expreſſo liquore,ſpumam nitri tenuiſſimè tritam iniici-
to,diſſoluitóque ac olei libras duas addito & conquaſſa-
ta in vitreum vas reponito,& vtitor,quotidie agitans &
ex eo illinens locos affectos,à ſomno, & ante balneum
G & poſt balneum,& à cœna. Aliud vnguentum ex ſale:
podagricos à tota affectione liberat. Salis ſordidi, hoc
eſt ipſius terræ,libram vnam,aluminis ſciſſi libram I.fæ-
cis vini veteris ſextarium vnum,floris lapidis aſii trien-
tem.Arida ſigillatim vnumquodque per ſe diligenter te
rito,deinde etiam fæcem adiicito,ſimúlque terito,& ad
trita demum olei veteris ſextarios duos affundito, con-
quaſſato,reponito ac vtitor. quidam etiam mellis lib.I.
addunt. Aliud itidem, Aſclepiadæ: Thuris quadran-
H tem,ammoniaci thymiamatis, zingiberis, piperis, ſalis
ſordidi,floris lapidis aſii, aluminis ſciſſi, cuiuſque vn-
ciam vnam,galbani vnciam vnam,opopanacis ſeſquiun-
ciam,terebinthinæ quadrātem,olei cyprini,laurini,ſam-
pſuchini,& ceræ,ſingulorū ſeſcuncem,aceti quantum ſa
tis eſt ad ea quæ diſſoluere oportet. vtere in frigidioribꝰ

Aliud optimum: Spumam nitri albam cum oleo veteri terito, cóque locos auricato, & miraberis. Aliud Aſclepiadæ. Vini veteris ſextarios tres, olei veteris ſextarios duos, virgultorum lauri libram vnam, foliorum tenerorum aut pilularum cupreſſi teneriorum libram vnam, ceræ libram vnam, galbani vnciam vnam, ſanguinis teſtudinis terreſtris ſatis largam copiam. herbas in aceto macerato, deinde coquito, & ad decoctum liquefacta reliqua addito ac vnito, & ſanguine teſtudinis recēti affuſo, côquaſſato, & vtitor. Olei gleucini præparatio. Oleum gleucinum dolores & laſſitudines neruorū quammaximè ſedans. Habet enim vim calfactoriam relaxantem. facit ad affectiones vuluæ, & ad omnem neruorum per conſenſum affectionem. Facit ad rigores per circuitum repetentes, quotidianæ præſertim & quartanæ febris. omni enim acopo præſtantius eſt. Maximè autem facit ad eos qui tum retrò tū antè diſtēduntur, opiſthotonicos & emproſthotonicos *Græcis* appellatos, ſi calidum puris lanis exceptum locis imponatur. Compoſitio eius hoc modo habet. Olei omphacini primarii libras CCL. vini falerni veteris odorati ſextarios quinquaginta Italicos: muſti ex vua aminea, hoc eſt adſtringente alba ſextarios Italicos centum quinquaginta, olei lib. duodecim, aſpalathi libras quinque, ſpathæ vnguentariæ quam palmam elaten appellant, libras quinque, hedyſari, *hoc eſt ſeminis pelecini* ſeſquilibram, artemiſiæ libras duas & ſemiſſem, cyperi libras duas & ſemiſſem, piperis ſeſquilibram, muſci qui ſplanchnon & hypnon & bryon *Græcis* appellatur, libras duas & ſemiſſem, xylobalſami libras duas & ſemiſſem, aſari libras duas & ſemiſſem, caſiæ nigræ libras duas & ſemiſſem, carpobalſami, fœnigræci, cuiuſque libras duas & ſemiſſem, foliorum myrti aridorum dextantem, roſmarini ſiccæ libras quinque, calami aromatici libras quinque, iunci odorati floris lib. quinque, thuris libras quinque, crocomagmatis primarii libras quinque, nardi Celticæ lib. quinque, zingiberis libras tres (quidam verò libram vnam & quadrantē) ariſtolochiæ longæ libram vnam & quadrantem, ſtyracis pinguis libram vnam & quadrantem, caſiæ fuluæ libram vnam & quadrantem, ladani, ſeminis cardamomi, amomi, radicis panacis, meliloti, ſampſuchi, cuiuſque libram vnam & quadrantem, bdellii ſeſquilibram, croci libram vnam & beſſem, coſti libram vnam & beſſem, roſarum ſiccarum libram vnam & quadrantē, opobalſami vaſcula parua quinque, hoc eſt beſſem, hoc eſt heminæ tertias partes duas, vnguenti malabathrini libram vnā. Arida contundito, & rariore cribro excutito, omniáque vino veteri macerato. bdellium autem & ladanum præmacerata in pila terito, & ad arida priꝰ macerata adiicito. Sit autem vas vnguētarium ſtanneum, quod diligenter opertum ad dies & noctes duas ſinito. deinde vuam flaccidam, ita vt nihil roris ei adhæreat, accipito, ac purè exprimito, & ex acinis excolato, inque aliud vas ſtāno illuſtratum ipſum muſtum infundito. Sit autem magnum vas & capax, quò etiam ad ebullitionem muſti locus amplus ſuperſit. deinde omnia in veteri vino macerato. itémque oleum ipſum in muſtum iniicito, & ſpatha vnguentaria bis per diem agitato. verùm ſpatham diligenter detergere oportet, ne, quod adhæreat ei, acidū factum, pharmacum corrumpat. Cæterùm vas ipſum operculo & palliis pluribus ſupernè contegatur, & diligenter obligetur, ſupponatúrque vaſi circulus ex quacūque materia, qui ipſum ſuſtentet. Quum verò dies quindecim præterierint, amomum contuſum iniiciatur, rurſúmque vt dictum eſt agitetur. Triceſima autem die in diplomate coquito, atque vbi ter vel quater efferbuerint, ab igne ablatis ſtatim opobalſamum indito, agitatáque & probè contecta tepefieri ſinito. Deinde totum oleum teſta excipito: fæcem autem, hoc eſt calida, per ſportulas primùm manibus, poſtea etiam prælo exprimito, & abiectis rebus inſtar fœni exiccatis, vnguentū per ſe curato: malabathrinum videlicet vnguentum in diplomate in aqua calida prætepefactum ei adiicito, cū ſpatha agitato, & probè vnito, & per biduum conſiſtere ſinito, ac mundis teſtulis excipito: indéque in vaſa vi-

A trea tráſferens reponito. quidam etiam ammoniaci thymiamatis libram vnam & quadrantem adiiciunt. Acopon ex abiete apparatum: Abietis ſemen maximè maturum circa Septembrem eſt menſem. verùm quocunque anni tempore libuerit, ipſum ſemen oleo iniicere oportet: præſtat tamen, ſi prius contuſum iniicias, & per dies quadraginta ſinas. Nos autem, inquit Galenus, etiam ad tres & quatuor menſes permiſimus macerari: deinde liquore ſeminis expreſſo, ipſum quidē ſemen abiecimus, oleū verò per linteolū excolauimus. Sit autē oleum dul-
B ciſſimum, & ad libras olei viginti quinque, ſeminis modius Italicus vnus iniiciatur. Itaque vbi oleum, vt dictū eſt, excolaueris ac ſemen ſegregaueris, ceræ libras quatuor, terebinthinæ Chiæ beſſem ei adiicito, & modicè quò vniantur calefacito, excipito, ac vtitor. Hoc pharmacum conuenientiſſimum eſt ad omnes ſpontaneas laſſitudines, itémque non ſpontaneas, & ad neruorum per cōſenſum affectiones. Eo vti conuenit ad eos qui iuxta carnem atque omnem corporis molem crudos humores congregarunt, ſiue concoctione ſiue diſcuſſione opus
C habeant. Acopon ex populo nigra. Bonum eſt etiam acopon, quod ex populi nigræ floribus cōponitur. éſtque huiuſmodi. Ad florum populi nigræ iamiam prodeuntium modium vnum, olei dulciſſimi libræ viginti iniiciuntur. melius tamen fuerit, ſi flos moderatē contuſus oleo iniiciatur. exponatur autem ad ſolem, & ſingulis diebus agitetur, & in domum calidā deponatur: poſt menſes autem tres florem exprimito, ipſúmque adiicito. Oleum verò vt acrimoniam arcens, & leuiſſimum & diſcuſſorium aſſeruato: veluti id quod ex abietis ſemine
D eſt apparatum. At verò & terebinthinæ ſeſcūcem iniicere licet, aut minus: aliquando item parum ceræ. quidā enim maximè liquidorum medicaminum vſu gaudent: quidam verò craſſiorum. Hæc autem pharmaca crudos iuxta carnem & cutem humores diſcutere poſſunt, præſertim non valde craſſos neque viſcoſos. Quòd ſiquis confeſtim & neceſſitate moram omnem excludente apparare cogatur, ſemen ipſum in oleum coniicere oportet, & in diplomate coquere: infundere autem ad oleum in decoquendo tantum aquæ aut vini, quantum conſumi
E poteſt, vt tamen quadruplum aut quintuplum oleum extet. Oleum ſampſuchinum. Sampſuchinum etiam oleum eodem modo apparatur. Conuenit autem tempore hyberno, & in regione frigida, & conſtitutione aeris frigida. poteſt & ad hoc ceræ & reſinæ quippiam addi, ſi corporibus ex eo illitis, diutius ipſum adhærere velis.

Acopon vnguentum Marciaton. Vnguentum Marciaton præclarum ad articulorum morbos & corporis languores ac reſolutiones: Styracis primarii flaui trientē, medullæ ceruinæ ſextantem, ceræ albiſſimæ quadrantē, maſtiches puræ quadrantem, terebinthinæ Chiæ vnciā
F vnam, œſypi vnciam vnam, opobalſami vnciam vnam, olei omphacini, vnguenti nardini, cuiuſque ſeſcuncē. ſtyracem in pila contunde, opobalſamo paulatim inſtillato. deinde liqueſcibilia liquefacito & percolato, eíſque ſtyracem iniicito: quo liquefacto in mortarium omnia transferto, & piſtillo donec quamalbiſſimum fiat terito, ac vtitor. Vnguentum Orcheſtæ ſiue Saltatoris, dolores remittens ac relaxans, iſchiadicis ac arthriticis commo-
G dum, multo experimento cognitum. Hoc Saltator, quum gymnaſiorum conſuetudinem reliquiſſet, & in articularem morbum incidiſſet, vſus ſanatus eſt. cuius item periculum in multis aliis factum eſt. Habet autem hoc modo: Althææ, ſeminis lini, fœnigræci, rutæ, fabæ, ſingulorum libras duas. Hæc in aqua madefacta, & tertio die pōſt cocta, vt quamcraſſiſſimus eorum liquor fiat, percolato: & ſucci quidem excolati libras quatuor coniicito: olei verò veteris, medullæ ceruinæ, opobalſami, adipis anſerini, vnguenti nardini, ſingulorum libras duas, ceræ colophoniæ, & reſinæ pinus, ſingulorum libras tres, eu-
H phorbii, opopanacis, terebinthinæ, ſingulorum libr. I. caſtorei ſeſcuncem addito, ac vtitor confidenter. Pentamœron, *hoc eſt quinquimembre* vnguentum: Styracis vnciam vnam, maſtiches ſextantem, ceræ albæ quadrātem, opobalſami trientem, vnguenti nardini quincuncem.

ceram cum nardino ſuper prunas liquefacito: ſtyracem verò cum opobalſamo terito, & ad ceratum vnà cũ maſtiche inÿcito, liquefactáq; percolato ac in mortario diligenter terito, donec quàmalbiſſima fiat. vtitor. Decamœron, *hoc eſt decumanum*, Oribaſii: Spicæ nardi, folii, euphorbii, piperis, coſti, adarces, ſingulorum vnciam vnã, maſtiches ſeſquiunciam, opobalſami quadrantem, ceræ ſeſcuncem, vnguenti nardini libram vnam. Alia varia vnguenta. Vnguentum ad morbum articularem, & omnem neruorum per conſenſum affectionem, approbatum: Styracis pinguis vnciam vnam, ladani pinguis vnciam vnam, maſtiches vnciam vnam, ceræ ſextantem, olei ſicyonii quadrantem, adipis anſerini libram vnam. vtitor. Aliud mirabile. Aſphodeli radicem in ſuperficie deraſam accipito, & contuſam cum oleo ſufficiente coquito, percolato, & ad oleũ modicũ ſtyracis cõÿcito, quo eliquato ſycomori ſuccum addito, & vnitis vtitor. pedes autem ſi inde illeueris, confeſtim dolorem ſedabis. Aliud, per multam experientiam conſtans, celerrimè dolores mitigans: Adipis hircini recentis lib. duas, heliotropii tria grana habentis foliorum viridiũ libram vnam, ouorum aſſatorum lutea quinque, roſacei optimi trientem. vtere. Aliud. Olei dulcis ſextarios quinque, fœnigræci ſextarios quatuor, radicum althææ, maximè viridium, verbenacæ foliorum, ſingulorum faſciculum manipularem, galbani drachmas quatuor. fœnumgræcum mundatum & lotum, cum verbenaca & althæa ad biduum in aqua madefacito. tertia verò die infuſum oleum ad lentum ignem coquito, aſſiduéque agitato, ne fœnumgræcum adhæreſcat cacabo. poſtquam verò herbæ omnem liquorem emiſerint, eas extrahito ac oleum percolato: ſeorſim verò cum modica olei parte galbanum præmollitum liquefacito, percolato, & ad reliquum oleum adÿcito. vtitor ſenſim & quãplurimùm inungendo. Facit ad omnem neruorum per conſenſum affectionem, & dolores à frigore obortos. Aliud ad idem. Medullæ è medio ſquillæ quadrantem, ſeminis cucumeris ſylueſtris quadrantem, fœnigræci repurgati ſextarium Italicum vnum, anethi viridis ſeſcuncem, ſampſuchi ſextarium Italicum vnum, baccarũ lauri ſextarium vnum, ſertulæ Campanæ libram vnam, ceræ libram vnam, bulborum cibariorum quadrantem, adipis porcini recẽtis libras decem, vini veteris odorati ſextarios ſex. Omnia in vino ad triduum præmacerato, & deinde adipe liquefacto ad macerata infuſo, omnia ad vini conſumptionem coquito, exprimito, ac percolato: & reliquis abiectis, ceram ad adipem liquefacito ac admiſceto: atque hoc ipſo, vt præter opinionem præſtanti, vtitor.

Smegma podagricum: Ceræ ſeſcuncem, colophoniæ ſeſcuncem, ſucci ſeminis lini trientem, adipis anſerini ſextantem, terebinthinæ quadrantem & vnciæ dimidium, olei omphacini dextantem, ammoniaci thymiamatis vnciam vnam, thuris quadrãtem, lactis bubuli quadrantem & vnciæ dimidium, candida ouorum nouem. ammoniacum & thus, cum lacte & ſucco ſeminis lini terito: deinde candida ouorum adÿcito: liqueſcibilia autẽ liquefacito & refrigerato, atque ad trita admiſceto, & pyxide lignea excipito. vtitor autem tum pro emplaſtro tum pro vnguento. Vnguẽtum Caſtini, ad podagricos & arthriticos. eo ſanauit quendam vniuerſo corpore languefactũ & exolutum. vnicè tamen articulorum morbo prodeſt: Adipis leonini vnciam vnam, adipis vrſini libram vnam, adipis equini libram vnam, adipis vulpis libram vnam, caſtorei ſextantem, medullæ taurinæ ſeſcuncem, medullæ ceruinæ quadrãtem, adipis ſtruthocameli quadrantem, adipis phaſiani ſaginati quadrantem, euphorbii ſeſcuncem, opopanacis trientem, maſtiches lib. I. ſtyracis trientem, myrrhæ trientem, thuris ſeſcuncem, ammoniaci thymiamatis ſeſcuncem, heliotropii tria grana habentis vnciam vnam, pæoniæ ſextãtem, artemiſiæ vnciam vnam, phylli ſextantem, nardi Celticæ ſextantem, radicis althææ contuſæ & cribratæ vnciam I. rutæ viridis drachmas quatuor, radicis cucumeris ſylueſtris vnc. I. hippuris herbæ vnc. I. ariſtolochiæ drachmas quatuor, aloes libram vnam, ſanguinis dracunculi librã

A vnam, ceræ ſeſcuncem, colophoniæ ſeſcuncem, vnguenti nardini libras octo, olei ſuffumigabilis libram vnam, opobalſami ſeptuncem. Arida quamtenuiſſimè trita in mortarium ad ſtyracem cum opobalſamo & ruta tritum indito, vnito, ac vtitor ſeduló. Vnguentum ex hedera ad arthriticos, ac omnem muſculorum aut neruorũ per conſenſum affectionem. mirabiliter etiam iſchiadicis prodeſt: Fœnigræci libram vnam, baccarum lauri numero centum, pilularum cupreſſi numero XX. ſabinæ libram vnam, roſmarini lib. I. olei dulcis aut veteris lib.

B I. ceræ lib. I. reſinæ pinus lib. I. terebinthinæ ſeſcuncem, ſucci hederæ trientem, aquæ ſextarios tres. Herbas in craſſiores partes contuſas ad triduum in aqua macerato: deinde adiecto oleo ſufficienter coquito, & percolato, liqueſcibiliáque liquefacta affundito: hederæ autem ſuccum cum aceto diluito. Refrigeratis deinde liquefactis, omnia in mortarium diffundito, & quamplurimùm diligenter terito, reponito, ac vtitor. Acopon ad moleſtias ex laboribus & fatigationibus obortas. facit & ad neruorum per conſenſum affectiones. vehementer com-

C modum eſt. Hoc vtor, inquit Aſclepiades, ad fatigatos.

Sampſuchini ſextariũ vnum, roſmarini contuſi ſextariũ vnum, fœnigræci ſextar. I. cardamomi ſextarii dimidiũ, ſabinæ ſextarii dimidium, vini dulcis ſextar. VI. olei optimi ſextarios tres, ceræ lib. II. arida in vinum coniecta per triduum macerato, deinde affuſo oleo ad prunas aſſiduè agitando coquito, & quum ſæpe ebullierint, percolato, cerámque in eis eliquato, refrigerato, reponito, ac vtitor quandoque quidem immixto: aliquando verò cum quodam vnguento diluto & liquefacto. Aliud

D arthriticum, Aſclepiadæ: pharmacũ proſperi ſucceſſus: Baſſo inſcribitur: quo vſus, quum antea multo tempore paralyticus fuiſſet, ab illa affectione liberatus conualuit.

Olei melini, olei cyprini, olei myrtei, cuiuſque trientem, olei veteris ſeſquilibram, ceræ libram vnã, terebinthinæ ſeſcuncem, galbani quadrantem, mannæ trientem, opopanacis ſextãtem, caſtorei ſextãtem, radicis bryoniæ trientem, æruginis ſextantem, ſpumæ nitri albæ trientẽ, piperis ſextantem, pyrethri ſextantem, euphorbii ſextan-

E tem, adipis hœdini ſeſcuncem, aceti quantum ſatis eſt. bryoniam & pyrethrum cum aceto coquito & percolato, eóque decocto arida terito, & reliqua liquefacta eis infundito, ac vnito. vtitor aliquando immixto, aliquando liquefacto cum quopiam vnguento. Anthi viride acopon, ad podagricos & arthriticos multo experimento cognitum. vtere & ad iſchiadicos confidenter.

Phu ſeſquiunciam, mannæ ſeſquiunciam, œſypi ſeſquiunciam, ammoniaci thymiamatis ſextantem, aluminis ſciſſi drachmas quinque, æruginis drachmas quinque,

F terebinthinæ quincuncem, ſpumæ nitri albæ trientem, opopanacis drachmas quinque, galbani drachmas duas, medullæ ceruinæ drach. V. olei cyprini triẽtem, olei melini triẽtem, ceræ quincuncem, mellis quincuncem, olei veteris lib. I. Æruginem, ammoniacum, alumen, mannã, opopanaca cum modico aceto tere, eiſque liquefacta affunde, ac vtere ad omnes cum oleo melino eliquato: in inueteratis verò affectionibus etiam adarces & euphorbii, cuiuſque vnciam vnam adde. Aliud eiuſdem: Opopanacis quadrãtem & drachmas quatuor, terebinthi-

G næ drachmas quatuor, ammoniaci thymiamatis ſcrupulos XV. œſypi ſcrupulos. XVIII. æruginis ſcrupulos XVI. propolis ſcrup. XV. aluminis ſciſſi, ladani, ariſtolochiæ rotundæ, lacrymæ hederæ, ſingulorum ſcrupulos ſex, ſpumæ argenti ſcrupulos tres, ſalis ammoniaci ſcrupulos duos, camphoræ vnc. I. colophoniæ quadrantem, ceræ quadrantem, olei quadrãtem. vtere cum vnguento quopiam diſſoluto. Aliud acopon vnguentum ad paralyticos, in principio: Olei gleucini, cyprini, irini, laurini, ſingulorum libram vnam, ceræ trientem, terebinthinæ ſextantem, œſypi ſextantem, caſtorei vnciam vnam, euphorbii drachmas quatuor. ex hoc tum affectæ partes, tum eæ quæ facilè affectioni obnoxiæ fiunt illinuntur.

Aliud acopon ad coxendicum morbum inueteratum, diſtortiones & reſolutiones paralyticas. eſt autem, inquit Aſclepiades, valde efficax: Olei veteris libras duas, irini

ſeſcuncem, ſtyracini ſeſcuncem, baccarum lauri ſeſcuncem, terebinthinæ, euphorbii, ammoniaci thymiamatis, caſtorei, piperis, opopanacis, galbani, cuiuſque ſextantē, medullæ ceruinæ trientem, & drachmas quatuor, liqueſcibilia liquefacito, & ad arida affundito, vnito, ac vtitor, aliquando quidem immixto, quandoque verò cum roſaceo aut alio quopiā vnguento liquefacto. arida verò vino teruntur. Vnguentum ad opiſthotonicos, & quibus canino more os diſtorquetur, ex melle apparatū.

Olei irini, roſacei, gleucini, cyprini, cuiuſque ſeſcuncem, ceræ quadrantem, mellis vnciam vnam. Aliud ad eadem: Ceræ drachmas quinquaginta, terebinthinæ drachmas XXV. œſypi, medullæ ceruinæ, galbani, ammoniaci thymiamatis, ſpumæ nitri albæ, baccarum lauri aridarum, ſingulorum drachmas ſex, olei veteris ſextarios ſex, vini heminam vnam. vtitor. Vnguentum ad reſolutiones, valde pulchrum: Sphæritidis, *hoc eſt cupreſſi*, pilulas ferentis ſextantem, marrubii ſextantem, herbæ caucalidis quæ bulborum figuram habet, ſextātem, ſtercorum cameli vnciam vnam, ampeloprasi vnciam vnā, eryngii vnciam vnam, cyclamini vnciam vnam, bituminis vnciam vnam, peucedani drachmas quatuor, terræ ampelitidis vnciam vnam, ſeminis apii, cyperi, lapidis gagatæ, dictamni, cuiuſque vnciam vnam, ſulphuris drachmas quatuor, lactis alumini ſextantem, vnguenti ſuſini quadrantem, medullæ cameli quadrantem, adipis aſinini vnciam vnam, pilorum ex cauda ſimiæ drach. IIII. olei veteris ſextantem, aceti dodrantem. Apparatum reponito: vſus verò tempore, cum vnguento aliquo diluto vtitor. Acopō Eræ Cappadocis, ad reſolutos, & in vniuerſum ad omnem dolorem muſculorum & neruorum.

Rutæ viridis, pulegii, cyperi, fœnigræci, mercurialis, marrubii, roſmarini, ariſtolochiæ, amygdalarum amararum repurgatarum, ſingulorum libram vnam, nitri ſextātem, iridis, terebinthinæ, baccarum lauri, radicis cucumeris ſylueſtris, ammoniaci thymiamatis, ſabinæ, cuiuſque libras duas, myrti viridis libras tres, foliorum lauri aridorum libras tres, veratri albi ſeſcuncem, ceræ lib. duas, bdellii libras quatuor, vini congios quatuor, olei congios tres. quæ contuſione opus habent, craſſas in partes contundito, ac modicam aquam, qua cōtuſa tantùm humectentur, affundito: deinde vinum & oleum adiicito, & per diem vnum ſinito: ſequenti verò frequenter agitando coquito ac percolato. poſtremùm ceram & terebinthinam addito, itémque bdellium in modico vino prius tritum. Acopon ex rubetis quod omnem affectionem tollit: Radicis cucumeris agreſtis viridis libras ſex, olei dulcis libras ſex, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, ceræ, cuiuſque ſeſcuncem, ranas rubetas appellatas viuas numero ſex. rubetas traiecto per pedis plātam filo in oleum demiſſas, donec flacceſcāt coquimus: deinde extractis per plantas filo traiectis ranis, ſylueſtris cucumeris radicē viridē cōciſam iniicimus, atq; donec vires ſuas in oleū trāſmittat coquimus & excolamus: poſtremùm liquefacta, itidem percolata, ad oleū addimus, & in vitro reponimus. vtere manè & veſperi ad podagricos, arthriticos, iſchiadicos & reſolutos. Per huius vſum nouimus homines à podagra & chiragra toto corpore diſtortos, poſt lauacrum intantum conualuiſſe vt citra omnē offenſionem obambularent. Quandoque apparauimus, inquit Aſclepiades, hoc pharmacum additis ad hanc deſcriptionem ſampſuchi libra vna, vnguenti crocini libra vna, opobalſami quadrante, ſanguine teſtudinum numero decem. Aliud, ad podagram & articularem morbū mirabile. facit & ad diuturnum capitis dolorem, materiam ad ſuperficiem ducens, & ad frontem ac ſinciput.

Caniculam paruam probè ſaginatam viuam, & muſtelam viuam in olei ſextarios nouem, ac butyri libras tres coniicito, atque donec victa fiant animalia coquito: deinde in percolatum oleum calidum pedes aut manus per totam diem imponito. Galenus autem ait, Quidam vulpeculas & hyænas oleo incoquunt, eóque articulorum morbos curant. atque alii quidem ipſas viuas in maximum lebetem iniiciunt: alii verò mortuas, ac deinde vnà cū oleo quādiutiſſimè coquunt. Solia deinde ac vrnas

A ex oleo calido explēt. atque deinde arthriticos inſcēdere, ac multo tēpore in eo morari iubent. Porrò oleū hoc maximè diſcuſſorium redditur, adeo vt etiam ad ſuperficiem extrahat ea quæ in profundo corporum continentur. qua ex re magna commoditas conſequitur. Quin & herinacei terreſtres viui oleo incocti, ipſum diſcuſſoriū reddunt. Etenim oleum hoc dolores ſedat, tum affecti articulis in ipſum demiſſis, tum etiam iiſdem ex eo illitis. Alia vnguenta podagrica. Terram nigram, quæ præſertim in lenticula reperitur, aut etiam aliam nigram B cum aceto terito, ac illinito. Sedat dolores & inflammationes etiam in iis qui multa prius experti nihil profecerunt. Aliud. Cypri folia viridia trita in paſtillos redigito. eóſque vſu expetente cum aceto terito, ac illinito.

Aliud. Croci vnciam vnam, ſalis vſti vnciam vnā, ſpumas nitri numero decem, oui luteum vnius, in ſpinæ decocto ad tertias redacto, terito. Aliud. Vitrum in aceto probè tritum confidenter illinito. Aliud. Alumē aceto tritum illinito. Aliud, quod ad genuum fluxionem ſolum profuit, multis antea fruſtra admotis. C Marmor, hoc eſt cruſtulam non vſtam, contuſam, & cū roſaceo tritam illinito. Ego autem ſcobem & ramenta marmoris lota & reſiccata in promptu habui: vſu verò expetente, cum roſaceo trita adhibui. Aliud, valde bonum: Tecolithi, glauci, myrrhæ, cuiuſque vnciam vnam, aloes drachmas quatuor, terito, ac ſiccum aſſeruato. Vſu verò exigēte, luteum oui & vinum auſterum admiſceto ac illinito: & ſi circumtēdat, cum ſolo vino adhibeto. Aliud. Aetiten lapidem cum ouo ac modico roſaceo illinito. Aliud. Vrticæ ſemen & hirūdinis D nidum cum ſapa terito, ac illinito. Aliud mirabile, pro diuitibus: Maneram aqua macerato, deinde tritam illinito, & mirâberis. Aliud, multa experientia cognitū, inueteratæ etiam affectioni accommodatum: Stercoris ciconiæ quadrantem, cum pari axungia tritum illinito. Vtere, inquit, neque cuipiā patefacito. multos enim ſeruauit. Aliud. Caninum ſtercus album cum aqua calida tritum, atque ita tepefactum, quamcraſſiſſimè illinito, & folia oleris alicuius ſupra illitionem imponito.

Ad durities in artubus inſtar toforum, Cap. XLV.

E EST & hoc optimū pharmacum ad durities artuum in tofos coactas. ſunt præterea & alia quædam, maximè verò Galenicum, quod ex caſeo componitur: ac noſtrum itidem ex huiuſcemodi rebus apparatum, inquit Philagrius. Radicis peucedani drach. II. ammoniaci thymiamatis drach. II. myrrhæ drach. XXIIII. ariſtolochiæ drach. VI. pumicis drach. VI. caſtorei drach. IIII. lanarū ſuccidarum vſtarū drach. VIII. floris lapidis aſii drach. VI. ſi verò non adſit, ſalis ammoniaci vſti drach. VI. F propolis teneræ drach. XVI. ſtercoris canini ſicci drach. VI. viſci drach. XVI. æruginis drach. ſedecim, ſquamæ æris drachmas ſedecim, atramenti ſutorii drachmas ſex, miſyos drachmas ſex, ceræ drachmas centum, reſinæ pinus drachmas centum quinquaginta, picis drachmas cētum quinquaginta, olei veteris quantum ſufficit, aceti quod ſatis eſt. Hoc quidem igitur noſtrum pharmacū ſpiſſitudine auctum, & imminutum ac liquefactū prout probè habere videbitur, iuxta curandorum corporum differentias, extrahit ac deiicit tofos in artubus coactos. G Aliud Galenicum, quod omnibus ferè corporibus adhibitum congruit. eſt autem tale: Caſeus bubulus vetuſtiſſimus adeo vt ob acrimoniam edi non poſſit, cum porcinæ carnis inueteratæ ac ſalſæ decocto teritur, & probè emollitus ad durities artuum imponitur. Eſt & aliud ab eodem compoſitum: Pinguedinis pernæ porcinæ veteris libram vnam, caſei caprini vetuſtiſſimi librā vnam, adipis taurini libram vnam, apochymatis, hoc eſt reſinæ cum cera ex nauigiis deraſæ liquefactæ libram vnam, medullæ ceruinæ beſſem, hyſſopi quadrantem, cyprini H ſeſcūcem, vini Ægyptii hæminæ dimidium. Liqueſcibilia liquefacito, & reliqua admiſceto. Aliter apparatū emplaſtrum ex perna. Iuſculi pernæ veteris porcinæ libram vnam, œſypi trientem, ammoniaci thymiamatis libram vnam, medullæ ceruinæ ſeptuncem, adipis taurini

libram vnam, ceræ ſeſcúcem,apochymatis è nauibus deraſi ſeſquilibram,cyprini libram vnam, caſei caprini veteris libram vnam , opopanacis vnciam vnam. Aliud, ad tofos artuum: Granum cnidium deſquamatum internum cum myrrha & aceto terito ac illinito . vſque ad exceſſum mirabile eſt. Aliud ad durities artuum muliebrium,& eorum qui teneras carnes habent,experimento cognitum. Cadmiā quamtenuiſſimè tritam ac myrteo cerato exceptam imponito. Aliud. Spumam nitri cum oleo veteri & modico croco ac aceto tritam illinito. præſtat tamen ſi nitri ſpuma cum croco & aceto teratur,& cum cerato liquido illinatur. Aliud ad tofos pedum,quod contentum perrumpit & euacuat eadem ferme hora,ſanátque idem vt ne cicatrix quidem relinquatur. Mala mandragoræ accipito,ſeménque euacuato,ac tenuiſſimam ſquamam eis obductam detrahito,atq; carnem ipſam probè terito: & ceratum ex adipe ſuillo & cera factum affundito: vnito,ac vtitor. hæc tria pari pondere ſumuntur,aut adipis plus additur. Vtere,experimento conſtat. Aliud. Calcem viuam & nitrum,pari pōdere axungia excipito, ac imponito. Aliud Dioſcoridis. Ammoniacum cum pice arida ad ignem emollitum imponito. Aliud. Styracem cum ieiuni hominis ſaliua emollitum imponito , hoc eſt, manducando attritum adhibeto. Facit & ſeſamum non lotum tritum impoſitum.

De medicamentis purgatiuis ad articularem morbum accommodatis, Cap. XLVI.

QVVM plurima ſint & varia medicamēta purgantia à nobis in tertio huius tractationis Sermone tradita, inde ſanè repetere oportet quod cuique ſit accommodatum. propriè tamen in podagricis & morbo articulari hæc exhibentur. Vniuerſale ex hermodactylis,quo aſſiduè vtor. Hermodactyli ſicci recentis vnciam vnam,aniſi,cumini,piperis communis,croci,piperis longi,ſeminis cnici interni, cuiuſque ſcrup. duos, myrrhæ drachmā vnam,euphorbii recentis ſcrup. IIII. maſtiches ſcrupulos ſex,caſiæ ſcrupulum vnum,moſchi ſiliquam vnam . Datur ex eo ſcrupuli quatuor cum aqua mulſa. confeſtim minuit dolores. Quando quidem autem huiuſcemodi medicamenta fortem euacuationem facere non poſſunt: & quod ex ipſis intus relinquitur condēſatum & reſiccatum tofos in artubus generare conſueuit, conuenit vſus tempore ad ſingulos exhibitionis modos ſcāmoniæ ſiliquas tres addere: in pituitoſis verò lathyridas numero v. & agarici ſcrupulum vnum . Si verò humoribus redūdet æger,poſt dolores ſublatos eum rurſus cum hiera aut alio forti purgatiuo,temperamento corporis apto,purgato. Aliud purgatiuum podagricum, ad dolore affectos præclarum . Caſiæ ſcrupulum vnum,euphorbii ſeſquiſcrupulum,iſii,hoc eſt chamæleōtis nigri ſcrupulos quatuor, radicis lypiadis,hoc eſt chamelææ,ſcrupul.quatuor, radicis pæoniæ ſcrupulos quatuor, aniſi, zingiberis, cumini,maſtiches,floris cnici,piperis,cuiuſque ſcrupulos octo, hermodactyli ſextantem. Dantur ex eo ſcrupuli quatuor, cum vino mulſo. Antidotus purgatoria ex betonica ſiniens febrem. Facit ſummè ad podagricos , ter in menſe data.facit ad elephanticos & hydropicos: maximè aqua ſubter cutem laborantes. eſt ex valde laudatis. Comæ abſinthii drachmas vigintiquatuor, betonicæ drachmas vigintiquatuor , ſeminis rutæ ſylueſtris drachmas ſedecim,centaureæ minoris drachmas ſedecim , caſiæ drachmas vigintiquatuor,corticis veratri nigri drachmas octo,contundito,cribrato,ac cochlearis vnius mēſura dato ex aqua calida , animaduerſione habita ne pharmacū vltra modum purget: eſt enim inexuperabile. Apud alios etiam laudatum reperi , ſi gentianæ & chamæpityos , ac ariſtolochiæ longæ,cuiuſque drach. octo addantur , chamædryos itē drachmæ vigintiquatuor . Omnia, inquit, hæc melle excipio : indéque ad ſummum cochleariam vnum exhibeo.

Antidoti podagricæ, Cap. XLVII.

PHarmaca quæ podagricis & morbo articulari correptis per os exhibentur , plurima quidem ſunt & varia ac diuerſa. Cognita itaque à me ipſorum multitudine,

A tum eo quod tetrapharmacum à quatuor rebus ipſum conſtituentibus appellatur,tum quod ex hyperico cōſtat, itémque quod ex gentiana paratur , & ſimilibus, quibus pro conſuetudine medici ad ſimpliciter podagricos vtuntur: ipſe ſanè proprium pharmacum compoſui, inquit Philagrius,quale iudicaui ſufficienter excalfacere poſſe, non tamen expers facultatis moderatè humectandi , & attenuandi craſſos ac viſcoſos humores,& quod præclarè omnino poteſt excretionum vias dilatare , vnà cum hoc quòd vim ſubducendæ alui & mouendæ vrinæ comple- B ctitur. quin & naturales actiones excitat , & tranſpirationem inſenſilem ac obſcuram procurat. Compoſitio autem hæc eſt: Radicis pæoniæ recentis drachmā vnam, croci Cilicii drachmas quatuor, rhei Pontici drach.quatuor,calaminthæ montanæ,comæ ſaluiæ, cacuminū ſtœchadis, ſeminis thlaſpeos, epithymi , centaureæ maioris radicis, cuiuſque drachmas quatuor , centaureæ minoris ſucci drachmas quatuor (ſuccum accipito quum in ſummo vigore herba eſt ac floribus prægnans) iridis Illyricæ, ſeminis rutæ ſylueſtris,piperis longi, ſeminis anethi, cu- C iuſque drachmas quatuor: liguſtici, ſeminis apii,petroſelini Macedonici , ſeſelis Maſſilienſis incorrupti , origani, cacuminum thymi, ſeminis trifolii bitumen olentis, ſeminis cardamomi medulla priuati , ſeminis dauci, piperis albi, cuiuſque drachmas tres,mei Athamantici drach. duas,aſari drachmas duas,ſpicæ nardi, adianti, caſiæ,polypodii,thuris albi,galbani puri,terebinthinæ Chiæ,bdellii Scythici nigri pinguis ac reſinoſi,ammoniaci thymiamatis,cuiuſque drachmas ſex : radicis ſymphyti recentis ſiccæ,ſabinæ,radicis rubiæ,helenii, agarici, herbæ ſcor- D dii,ſeminis paliuri,ſarxiphagi, betonicæ,radicis cyclamini ſiccæ , ſeminis viticis toſti, cuiuſque drachmas octo: maſtiches Chiæ,radicis bryoniæ recentis ſiccæ,terræ Lemniæ quæ ſphragis appellatur,opobalſami,cuiuſque drachmas ſedecim,ſucci peucedani drach. ſedecim.(qui ſi nō adſit,coniiciendæ ſagapeni drachmæ octo,& radicis peucedani recentis ſiccæ drachmæ ſedecim) paſtilli theriaci drachmæ ſedecim.(habeant autem paſtilli carnium partes duas,panis partem vnam: compoſitio autem ipſorum in Sermone de theriaca dicta eſt) Styracis, ſi quidē adſit, calamitæ: ſi verò non , flaui & pinguis drachmas viginti- E quatuor : niger enim vt vitioſus reprobandus eſt. ariſtolochiæ rotundæ non rugoſæ & plenæ drachmas quinquaginta,oſſium ceruinorum aut bubulorum ex ſuris recentium, & vt probè conteri queant,vſtorum, drachmas quinquaginta, mellis Attici deſpumati quantum ſatis eſt quò ad bonam eclegmatis compagem pharmacum reducatur. Arida omnia contundito & cribrato : maſtichen autem & thus, vnumquodque per ſe ſenſim , ne in latas cruſtulas abeāt,terito & cribrato: deinde prædictum pōdus ex eis expēdito, & reliquis aridis tritis admiſceto. F Bdellium autem & ammoniacum ac galbanum & peucedani ſuccum aut ſagapeni , in mortarium coniecta tundito : deinde ad ignem emollito, & poſtea cum modico melle liquefacito,& in pila optimè terito. Similiter autē & terebinthinam per ſe cum modico melle diſſolutam, ad reliqua in pilam cōiicito : ſtyracem verò in mortario conſtanter tundito. opobalſamo paulatim ad eum infuſo ac melle calido : deinde ſimiliter in pila terito . expedit etiam cum modico melle ſtyracem liquefacere ac dein- G de terere . Cæterùm vbi hæc ſufficienter fuerint vnita & diſſoluta,paulatim arida trita addito : melle itidem ſenſim affuſo . ad finem verò,centaureæ ſuccum per ſe cum opobalſamo terito,ac reliquis vnito . His verò omnibus probè commiſſis,mellis deſpumati tantum addatur quantum ſuffecerit ad pharmacum delingibile futurū , & quò per dulcorem ægro commendetur . Quare ſi guſtu pharmacum iudicaueris,nihil peccaris etiamſi piperis augeas modum .noui nanque ego ipſe quendam qui eo vſus plus H ſibi de pipere admiſcere iuſſit . itaque admiſcui ſæpe tātum ex ipſo,poſt reliquorum omnium mixturam, quantum quiſque pro guſtus ſui modo expetiuit . Satis verò manifeſtum eſt quòd quando quidem præſeruare aliquē à podagrico malo velimus , tunc ſanè plurimum piperis iniicere non ab re eſt,& præſertim in hyeme,& ſi humores ex

res frigidi fuerint ac diuturni. Porrò centaureæ ſuccus, tempore veris quum in vigore herba eſt ac florem fert, ex ea viridi ac contuſa exprimitur. deinde percolatus, vſque ad mellis ſolidioris ſpiſſitudinem in ſole reſiccatur.

Cæterùm in compoſitione pharmaci, ſi is qui eo vſurus eſt, amaris delectetur, amplius quàm drachmas quatuor ex ſucco centaureæ admiſcere expedit, atque id maximè ſi diſtortiones diſſoluere velimus: ſi verò æger amara auerſetur, quatuor omninò ſucci drachmas iniicere oportet. Ex hac verò antidoto ad eclegmatis compagem redacta, ad ſummum cochlearium vnum exhibetur. Dupliciter inſuper pharmacum hoc apparatur. Vno quidem modo paſtillis theriacis vt dictum eſt admixtis, itémq; oſſibus vſtis: alio autẽ modo citra paſtillorum & oſſium admixtionem præparatur. Licet etiam (ſiquis velit) poſt ſufficientem mellis mixturam, mel ipſum in duas ex æquo partes diuidere, deinde ad vnam partem, dimidium præſcripti ponderis tum paſtillorum theriacorum, tum oſſium vſtorum infarcire. eſt autem dimidia pars paſtillorum theriacorum drachmarum octo: oſſium verò vſtorum dimidia pars eſt drachmarum vigintiquinque. Quandoquidem verò paſtillos theriacos impoſſibile eſt per ſe cõtundi, ſi non cum aliis aridis tũdantur, oportet eos quantum poſſibile eſt, in mortario tundere, ac modico vino veteri dulci madefacere. deinde in pila terere, ac cum largo melle diſſoluere, atque demum ad reliquam mixturam diligenter coaptare. Cæterùm quum humectare oportet & mollire, attenuaréque & craſſa diſſecare, repurgare item ac euacuare infartos humores, itémque vias dilatare, nihil ex paſtillis theriacis neque ex oſſium cinere admiſcere oportet. viperarum enim caro quamcelerrimè ad cutem ac ſuperficiem digeri ac diſtribui ſolet. Quapropter vbi recrementorum copia affuerit, & viæ fuerint obturatæ, minimè tutò viperarum caro exhibetur, ſed poſteaquam cõiectauerimus humores attenuatos eſſe, & dilatatas vias. Oſſiũ verò ſubſtantia facultatem habet conſumendi ac reſiccandi, adeò vt etiam ſola aſſiduè & opportunè exhibita inueteratum articularem morbum curet. Vt verò nequid ex humoribus reſiccetur ac lapideſcat, incurabiléq; aut ægrè medicabile reddatur, tempore præſeruationis eam minimè miſcebimus, ſed poſtea, ſi ita videbitur. conſumit enim & reſiccat humores in ipſis articulorum iũcturis relictos. Forinſecus etiam, quando diſcutere animus eſt, pharmacũ hoc oleo veteri aut ſicyonio dilutũ maximopere profuit: maximè ſi citra oſſiũ additionẽ eſt apparatum. tunc enim non modò diſcuſſoriam, ſed etiam coactoriã facultatem acquirit. quare eis qui non diſcuſſione ſolùm, ſed & exterarum corporis partium corroboratione opus habent, commodiſſimè hoc modo adhibetur. Hoc pharmaco ſi & arthriticis & podagricis medeberis, minimè pœnitueris. Hepaticos item ex obturatione affectos, itémque ſplenicos curabis, & à vipera morſos, & qui venenum hauſerũt, & comitiali morbo apprehenſos, ſi eo opportunè vtaris: quin & aliorum morborum per ipſum curationẽ fieri reperias ſufficientem, de quibus ſermonem producere minimè operæpretium exiſtimo. Theriaca item ex viperis, quæ Andromacho inſcripta eſt, de qua plurima tradidit Galenus, vtiliter exhibetur frigidioribus & magis humectis corporibus: forinſecus etiam cõmodè illinitur cum oleo veteri aut ſicyonio diſſoluta, vt dictum eſt. Sales quoque theriaci, & ex gentiana paſtillus, & qui ex hyperico conſtat, & ſimilia, iis qui ex multo & craſſo fluxu ægrotant, vtilia exiſtunt. Verum iis qui ex linoſa fluxione afficiuntur, &(vt ſimpliciter dicã) omnibus calidiori temperamento præditis; hæc ipſa nocentiſſima ſunt, & quod ſuprà relatũ eſt noſtrum pharmacum. Ex horum enim pharmacorum potu, non ſolùm nihil opis ferunt ii qui calidiori temperatura præditi ſunt, ſed & reſolutionibus immedicabilibus apprehenduntur ſæpe, nimiùm reſiccati: & in vitioſos humores delabuntur qui eos erodunt, & in quibus aliquãdo peſſimè intereũt. Porrò in huiuſmodi pharmacorũ vſu etiam raritatem & denſitatẽ curandi corporis reſpicere oportet: ampliúſque & ætatẽ, & anni tẽpus, & regionẽ. Ad hæc itaque reſpectu

A habito, min⁹ aut pl⁹ de eo dabis. neq; verò minus & ad magnitudinẽ & paruitatẽ corporis reſpiciẽdũ. De viperarũ eſu. Viperarũ eſus omnibus podagricis & arthriticis plurimũ cõmoditatis adfert, quẽadmodũ etiã anheloſis, & elephãtiaſi correptis. exigit enim per cutẽ omnia redũdãtia recrementa, ſiue calida ſiue frigida fuerint, quæ morbi ipſius ſunt cauſa. Oportet autem craſſa & viſcoſa ex ipſis prius attenuare ac euacuare: quod vbi factum eſt, reliqua facilè per viperarum eſum euacuantur: nimirum ad cutem delata atque excluſa. Quapropter etiam in ſole
B ipſarum ferarum comeſtionem facere iubet, vtpote quòd inde iuuentur, atque vi caloris humorum delatio foras feratur: curandum tamen ne caput probè contegere ab æſtu negligamus. Oportet autem recens captas eſſe viperas, & iuſtæ magnitudinis, & non ex maritimis: tales enim ſiticuloſæ exiſtunt. Cæterùm ex vipera ipſa tum caput tum caudam amputare oportet, itémque interanea omnia abiicere, ac ex tribus aquis lauare. deinde cum aqua & anetho maximè viridi, & modi congruentis oleo coquere, & poſt ſufficientem coctionem congruenti
C ſale condire, ac viperam veluti anguillam comedendam exhibere. Porrò quidam ex harum comeſtione plurimùm exudant, & pediculorum copiam generant. omnes tamen qui eas comederũt, maximè ſe alleuatos ſentiunt. Quapropter iis qui corpus recrementis exundans habent, etiam bis ac ter in anno exhibere conducit. bis quidem veris tempore: ſemel autem in autumno. Quòd ſi verò ſint quibus corpus per inſenſibilem & obſcuram tranſpirationem, aut etiã per ſudores naturales euacuetur, his omnino viperarum eſu interdicemus. periculoſa
D enim fit huiuſmodi ipſarum comeſtio propter immodicam per cutem exhalationem. Dicemus autem ex ordine & de aliis antidotis. Antidotus ex quatuor rebus conſtans. Tetrapharmacum igitur ex quatuor rebus apparatum, & à quibuſdam Myſterium appellatum, ex gentiana componitur, & ariſtolochia, baccis lauri, & myrrha, æquali põdere cõiectis. datur autẽ ſingulis diebus ex ea cochlearii dimidiũ ex aqua calida ad præſeruationẽ. Prodeſt pituitoſis: bilioſos autẽ lædit. Antidot⁹ ex hyperico.

Antidotus ex hyperico, à quibuſdã hoc modo deſcripta
E eſt. Antidotus ſanãs podagras, coxẽdicũ morbũ, &(vt in vniuerſum dicã) omnes iuncturarũ & articulorum morbis implicatos per annum potata. Firmat ſtomachum, & viſum acutiorem reddit, reliquóſque item ſenſus clariores & illuſtriores facit, euacuans leniter per vrinam. vnde etiam neque aliud vllum membrum offenſionem ſenſit. Neque enim materiam ex affectis locis ad aliam corporis regionem depellit, quemadmodum epithemata forinſecus contrahentia & cohibentia facere ſolent: ſed cauſas morborum tum per veſicæ tum per alui locos ex-
F pellit, atque vniuerſum corpus ſanius reddit. quare etiã comitiali correptis morbo auxiliatur in potu. Alios item à diuturnis & vehementer grauibus capitis doloribus liberauit, qui etiam de ſanitate ſua iam deſperauerant. Splenem verò & hepar in ſcirrhum indurata moderatur ac demulcet. Articularem autem morbum adeo efficaciter ſanat, vt etiam durities inſtar toforum in articulis quibuſdam per vim morbi coactas diſſoluat. Compoſitio autem hoc modo habet. Trixaginis dodrantem, centaureæ beſſem, ariſtolochiæ rotundæ ſeptuncem, radicis
G gentianæ ſeſcuncem, comæ hyperici quincũcem, petroſelini trientem, mei athamantici quadrãtem, phu Pontici ſextantem, agarici ſextantem, mellis deſpumati lib. III. Hoc autem modo parato. Vnumquodque per ſe contundito & cribrato: deinde ponderata ſimul miſceto, ac rurſus cribrato quò accurata permixtio fiat. Deinde melli deſpumato admiſceto, ac paſtillos formato pondere drachmæ I. atque ex eis vnum pro vice exhibeto. Vſus eius eſt circa tertiam horam diei, vbi venter onus ſuum pro
H conſuetudine depoſuit. pharmacum verò ipſum cũ aquæ calidæ ſeſquicyatho liquefacito. Oportet autẽ eũ qui bibit (ſi nihil prohibeat) deambulare, quò ex motu euntis, pharmacũ inferna contingat. Porrò pharmacũ hoc aliâs quidẽ præclarè efficax eſt, vtpote ex fortibus ſimplicibus compoſitum: amplius autem efficacius redditur per ari-

ſtolochiam quæ natura ſua articularibus morbis auxiliari ſolet, & duris corporibus imprimis prodeſt. Ex cancris autem pharmacum etiam mollibus corporibus conducit. Habet autem Antidoti ex cancris compoſitio hoc modo. Cancrorũ magnorũ viuorum vſtorũ in æreo vaſe trientem, gentianæ incorruptæ quincuncem, thuris integri & non ſecti albi vnc. I. datur inde cochlearium I. Ad cancrorum verò exuſtionem ligna vitis adoruntur.

Pharmacũ ex fluuialibus cancris vſtis. Deſcribã porrò & aliud pharmacum corporibus recrementis abundantibus & mollibus conducens: eſt autem id quodã rabido cane morſis datur, cuius compoſitionem in Sermone de rabidi canis morſu tradidimus, huius, inquam, operis ſexto. Adieci autem ego, inquit Philagrius, ad huius pharmaci apparatum, etiam petroſelini drachm. VIII. vt plurimùm verò X. quò vrinæ ciendæ vim acquirat. & multos ſanè arthriticos iuuit, præſertim quibus tenerum & album corpus fuit, mediocris myſtri menſura ex eo data, aliquando ex aqua ſola, aliquando ex aqua mulſa. Quin & melle deſpumato ſæpe ipſum excepi, quò validum & citra tranſpirationem aſſeruarem. deinde verò veluti prædictum eſt bibendum exhibui. Antidotus ex centaureis. Antidotus podagrica ex duobus centaureæ generibus, eſt ex vehementer laudatis & præter opinionẽ auxiliaribus, quod ipſum experientia teſtatur. nam multos eius vſu ſeruatos noui. eſt enim adeò ſalutaris podagricis vt quoſdam per XV. annos podagra correptos, eius vſus ad iter pedibus faciendum præparauerit. eſt autem ſtomacho grata, aluo conferens, & vrinam ciens. Habet autem hoc modo: Centaureæ minoris comæ, centaureæ maioris radicis, trixaginis, gentianæ, ariſtolochiæ rotundæ, ſingulorum æquale pondus, puta lib. I. contundito & cribrato, & drach. I. præbeto per dies XL. ex aqua calida. In ſequẽtibus autem ex ordine anni diebus CCCXXV. drachmæ dimidium eodem modo præbe. Alia antidotus podagrica vſu cognita: Aniſi, cumini Æthiopici, piperis communis, piperis longi, ſeminis cnici interioris, cuiuſq; dr. II. euphorbii drach. IIII. maſtiches dr. VI. myrrhæ drach. IIII. moſchi ſiliquam vnam, caudæ ſcinci vnius extremũ, mellis quantum ſatis eſt. datur nucis auellanæ magnitudine ex aqua mulſa. Hac amicus quiſpiam vſus, bis in hebdomade ex ipſa bibendum præbuit, & affectos locos ex viridi vnguento Antho inſcripto, cum roſaceo aut melino ſingulis diebus illeuit, multóſque ſeruauit. Antidotus podagrica experimento conſtans. accipitur per annũ. Anaſtaſii. Agarici vnc. I. rhei vnc. I. petroſelini ſextantẽ, phu ſeſquiunciã, gentianæ quadrantẽ, hyperici ſextantẽ & vnciæ dimidiũ, cẽtaureæ vnc. I. ariſtolochiæ longæ ſeſquiunciã, & rotundæ quadrantem & vnc. dimidiũ, chamædryos trientẽ & vnc. dimidiũ, cinnamomi vnc. I. folii vnc. I. aloes primariæ vnc. I. mei ſextantẽ, aut ſpicæ nardi duplum. Alia antidotus podagrica experimento cognita. datur per annum. Doari Epiſcopi. Agarici vnc. I. rhei barbarici vnc. I. petroſelini ſextantem, phu ſeſquiunciam, gẽtianæ quadrantem, hyperici ſextantem & vnciæ dimidiũ, centaureæ trientem, mei ſextantẽ, aut ſpicæ nardi triẽtẽ.

Qui podagrici lauandi ſint, & quomodo, Cap. XLVIII.

MAnifeſtum quidem exiſtimo quòd poſt inflammationũ remiſſionẽ omnibus podagricis balneũ cõmodiſſimum exiſtit. quãdoque autem & in vigore vtiliter adhibetur, ſi æger prurigine aut vigiliis vexetur, aut aliàs labore ſit fatigatus. Lauare autẽ oportet tẽpore remiſſionis, ita vt ſpõgias aceto & ſale permixtis madefactas, locis affectis circũponamus, vt à fluxione immunes permaneãt. Amplius autẽ linteis ſiccis & plurimo nitro totũ corpus perfricare, & vt aeri diutius immorẽtur iubere, & moderatè non ſolùm calidam ſed frigidam adhibere, & in ipſarum ſoliis deſidere. Vtile autem eſt balneum natura ſiccioribus, & gracilibus, & colore nigrioribus, & qui à tumore in totũ ſunt liberati. In huiuſmodi enim affecta H particula non intumeſcit adeò magno tumore excitato: verùm diſtrahi, velut à cane apprehenſas, in profundo ſi-

A tas corporis partes aiunt, & inopinabili tenſione diſtendi. & inhorreſcũt ſæpe, pellicula quæ os ambit à fluxione ſalſa aut acri & tenui valde ac erodẽte, vellicata. Hi a balneis opẽ ferũt. quapropter non ſemel tãtùm, ſed iterum atque iterũ eos lauare oportet, & in acre per omnia moderato, citra aliquam pinguedinem adhibitam, immorari. hoc enim modo magis euacuabũtur. Deinde oleo dulci cũ aqua conquaſſato illitos in aquam calidã demittere, & in eo aliquandiu morari præcipere: in frigidam verò minimè demittantur, niſi immodici caloris ſenſus infeſtet. Vt * B plurimùm verò tepida aut lactei temperamẽti aqua profundatur in prima balnei domo. Si verò cũ tumore quodam non valde magno, poſt euacuationes ſuborto, aliqui dolore vexentur, conueniet in aere balnei reliquum corpus per ſicca lintea vſque ad rubefactionẽ perfricare. Vtẽdũ autem & exterſoriis ſmegmatis ex adarce, nitro, pipere, euphorbio, ſtaphide agreſti, æquali põdere cõiectis apparatis. Atque his quidem reliquũ corpus contentè defrictũ excitetur: pedes verò eorũ muria moderatè perfuſi dẽdi ſunt, & in calida aqua nõ morãdũ: frigida verò ne C cõtingẽda quidẽ. Quòd ſi balneũ nõ adſit, eos qui ab acrioribꝰ fluxionibus vellicãtur, aqua dulciſſima calida perfuſos fouere oportet, & totũ corpus ex oleo chamæmelino in ieiunio illinire: alios verò tẽperamẽto nõ calidos, & q tamẽ tumorẽ habeãt poſt euacuationes relictũ, ſi balneũ non adſit, cucurbitulis admotis curabimus, initio à lumbis facto, ſurſum vſque ad ſcapulas progrediendo. fricabimus etiam per ſicca linteola & per exterſoria ſmegmata iam dicta. à talibus enim hi tum in balneo, tum citra balneũ opem ſentiũt: quale & hoc eſt ex profundo humo D res euocãs ac transferens, quod metaſyncriticon *Græci* vocant. Eo itaque in balneo vtantur, aut (ſi balneum non admittant) poſt exercitia ex eo deficcentur: deinde ſpongiis extergatur id quod ex hac arida inſperſione corporibꝰ adhæret. Cõpoſitio eius hæc eſt: Nitri rubri lib. I. ſinapis ſicci lib. II. ſabinæ lib. II. veratri albi lib. I. ſulphuris viui lib. I.

Aliud Andreæ comitis. Nitri, veratri nigri, piperis, æqualibus partibus vtere. Præter opinionem autẽ eis conducit Siccũ Magnum ipſis affectis locis in balneo inſperſum. eſtque hoc: Recrementi ſiue ſcoriæ ferri, ſpumæ ni E tri albæ, cuiuſque æquales partes miſce, & odoris gratia parum folii & coſti adde. Siccum quod pſilothro podagricorum inſpergitur: Maſtiches, thuris, lapidis aſii, pumicis aſſati, alcyonii, ſtaphidis agreſtis, cimoliæ, veratri albi, ſampſuchi, ſpumæ argenti, amyli, caryophylli, ſpicæ nardi, cyperi, floris iũci odorati, bugloſſi, ſing. lib. I. auripigmenti vnc. X. ſandarachæ vnc. X. ſaponis quãtũ ſatis eſt. Prædicta omnia, excepto auripigmento, ſandaracha & ſapone, contundito, cribrato, & ſicca in promptu habeto. Vſus verò tẽpore, calcis viuæ vnc. X. in oryzæ aut ptiſanæ ſucco diſ F ſoluito, & auripigmenti vnc. I. ſandarachæ vnc. I. ſaponis dr. IIII. & prædicti Sicci cochl. II. magna. omnia quãtenuiſſimè trita inſpergito, ac vnito, eóque pedes aut etiam alios locos fluxione infeſtatos illinito. Cæterùm qui hoc ſicco inſpergimine vtuntur, hoc modo diætam ſuam inſtituant. Thoth hoc eſt ſeptembri, lac & edãt & bibant. Phaophi hoc eſt octobri, allia edãt. Athir hoc eſt nouembri, in totum non lauent. Coiac hoc eſt decembri, braſſicam ne edant. Tibi id eſt ianuario, manè meracum bibãt. Mechir id eſt februario, betam ne edant. Phamenoth hoc eſt G martio, dulcia tum in cibo tum in potu ſumãt. Pharmuthi id eſt aprili, raphanũ ne guſtẽt. Pachon id eſt maio, polypum ne edant. Pauni hoc eſt iunio, manè frigidã aquã ſumant. Epiphi hoc eſt iulio, à venereis abſtineant. Meſori id eſt auguſto, maluam ne edant. Siccum Maioriani: Aluminis ſciſſi ſextantem, pumicis vnc. I. terito, & in vitro reponito. Vſu verò expetente, vino adſtringente locos prælauato, & quodãmodo extergito, ac ſiccum ipſum inſpergito, teneriſque manibus affricato, & ſiccari ſinito. Rurſúſq; idem per diem octies facito, & toties ſimiliter, ſi poſſibile ſit, in nocte: & videbis tumores quamcelerrimè diſcuſſos & reſolutos. Ego vtriuſque & aluminis & pumicis, æquale pondus conieci, & magis ſanè ſucceſſit.

INDEX EORVM QVÆ IN PRIMO SERMONE
Tetrabibli quartæ Aetii habentur.

De iis qui ab homine morſi ſunt, Cap. I.
De iis quos canis momordit, Cap. II.
Ad leonum, pantherarum, ac vrſorum morſus, Cap. III.
De ſuum morſu, Cap. IIII.
De iis qui à fele morſi ſunt, Cap. V.
De morſis à crocodilo, Cap. VI.
De beſtiis virus eiaculantibus, & primùm quibus artibus adhibitis ea tollantur, Cap. VII.
Illitiones præſeruatiuæ, Cap. VIII.
Quæ appoſita, venenata animalia occidãt, Cap. IX.
Communia remedia ad omnes venenum iaculantium ferarum plagas, Cap. X.
De veſpis & apibus, Cap. XI.
Ad ſtellionis morſum, Cap. XII.
Ad ſalamandræ morſum & lacertæ chalcidis, Cap. XIII.
De mure araneo, Cap. XIIII.
Ad ſcolopendræ plagam, Cap. XV.
Ad araneæ ictum, Cap. XVI.
De tetragnathis Cap. XVII.
De percuſſis à phalangio, Cap. XVIII.
De iis quos ſcorpio percuſſit, Cap. XIX.
De morſis ab aſpide, Cap. XX.
De viperæ maris & fœminæ morſu, Cap. XXI.
De dipſade, Cap. XXII.
De hæmorrho & hæmorrhoide, Cap. XXIII.
Præparatio ſanguinis teſtudinis marinæ, & vſus, Cap. XXIIII.
De ammodyte aut cenchria, Cap. XXV.
De ſepe, Cap. XXVI.
De cenchrite ſiue acontio, Cap. XXVII.
De ceraſte, Cap. XXVIII.
De dryino, Cap. XXIX.
De amphiſbæna & ſcytala, Cap. XXX.
De parea & ſpathiuro, Cap. XXXI.
De peliade & elape, Cap. XXXII.
De baſiliſco, Cap. XXXIII
De draconibus, Cap. XXXIIII.
De cherſydro, Cap. XXXV.
De rana rubeta, Cap. XXXVI.
De turture ſeu paſtinaca marina, Cap. XXXVII.
De muræna, Cap. XXXVIII.
De dracone marino, Cap. XXXIX.
De ſcorpio marino, Cap. XL.
De culicibus, Cap. XLI.
De muſcis, Cap. XLII.
Ad pulices, Cap. XLIII.
Ad cimices, Cap. XLIIII.
De venenis, Cap. XLV.
Methodũs præſeruatiua nequis à venenoſo pharmaco lædatur, Cap. XLVI.
Quomodo cognoſcantur qui venenum ſumpſerunt, Cap. XLVII.
Communia remedia & cura omnis veneni, Cap. XLVIII.
Ad eos qui cantharidas hauſerunt, Cap. XLIX.
De bupreſti, Cap. L.
De eruca pini, Cap. LI.
De ſalamandra, Cap. LII.
De lepore marino. Cap. LIII.
De rana rubeta, Cap. LIIII.
De rana paluſtri, Cap. LV.
De hirudinibus, Cap. LVI.
De ephemero, Cap. LVII.
De dorycnio aut ſolano furioſo, Cap. LVIII.
De aconito, Cap. LIX.
De melle quod in Heraclea Ponti naſcitur, Cap. LX.
De coriandro, Cap. LXI.
De pſyllio, Cap. LXII.
De cicuta, Cap. LXIII.
De ſmilace, Cap. LXIIII.
De ſucco carpaſi, Cap. LXV.
De herba ſardonia, Cap. LXVI.
De hyoſcyamo, Cap. LXVII.
De mandragora, Cap. LXVIII.
De ſucco papaueris, Cap. LXIX.
De toxico, Cap. LXX.
De iis qui ixian hauſerunt, Cap. LXXI.
De chamæleonte, Cap. LXXII.
De fungis, Cap. LXXIII.
De ſanguine tauri, Cap. LXXIIII.
De lacte in grumos coacto, Cap. LXXV.
De gypſo, Cap. LXXVI.
De ceruſſa, Cap. LXXVII.
De argenti ſpuma, Cap. LXXVIII.
De argento viuo, Cap. LXXIX.
De calce, ſandaracha, & auripigmento, Cap. LXXX.
De thapſia, veratro, elaterio, & agarico, Cap. LXXXI.
De rutæ ſylueſtris & melanthii nocumentis, Cap. LXXXII.
De aceruato frigidæ aquæ potu, Cap. LXXXIII.
De ſtrangulatis, Cap. LXXXIIII.
De iis qui ex alto ceciderunt, Cap. LXXXV.
De præſeruantibus & præſagis animalibus, Cap. LXXXVI.
De theriaca ex viperis, Andromachi, Cap. LXXXVII.
Paſtillorum ſquilliticorum præparatio, Cap. LXXXVIII.
Hedychroi confectio, Cap. LXXXIX.
Paſtillorum theriacorum præparatio, Cap. XC.
De reliquis quæ in antidotum coniiciuntur, Cap. XCI.
Modus conficiendi, Cap. XCII.
Poſt quantum tempus ea ſit vtendum, Cap. XCIII.
Quanto tempore efficax ſit, Cap. XCIIII.
Modus probandi theriacen, Cap. XCV.
De exhibitionis menſura, & vtendi modo, & quibus conueniat morbis, Cap. XCVI.
Sales theriaci ex libris Marciani, cum quibus conſentit Galenus, Cap. XCVII.
Antidotus Mithridatica, Cap. XCVIII.
Confectio cypheos, Cap. XCIX.
De Antidoti Mithridaticæ vſu, Cap. C.
Antidotus Eſdræ aut Prophetæ doctoris, Cap. CI.
Antidotus pæonia, Cap. CII.
Antidotus aromatica optima, Galli, Cap. CIII.
Antidotus ex duobus piperis generibus, Cap. CIIII.
Antidotus Athanaſia, Cap. CV.
Oribaſii theriaca qua Marcus Imperator vſus eſt, Cap. CVI.
Oribaſii theriaca ex bryonia, Cap. CVII.
Antidotus Hadriani, Cap. CVIII.
Antidotus achariſtos, Cap. CIX.
Philagrii antidotus ex ſulphure viuo, Cap. CX.
Theriaca Democratis, Cap. CXI.
Antidotus Theodoretus ex anacardiis, Cap. CXII.
Theodoretus aliter apparata, Cap. CXIII.
Theodoretus per acetum mulſum apparata, Cap. CXIIII.
Picra ſiue amara per acetum mulſum apparata, Oribaſii, Cap. CXV.
Cyphi ex rebus XXXVI, Cap. CXVI.
Cyphi ex rebus XXVIII, Cap. CXVII.
Muſnaphii confectio, Cap. CXVIII.
Thymiama ſiue ſuffimentũ Berenices, Cap. CXIX.
De elephantiaſi, ex libris Archigenis, Cap. CXX.
Cura elephantiaſi affectorum, Cap. CXXI.
De iis qui caſtrantur, Cap. CXXII.
De viperarum eſu, & de pruritibus, Archigenis, Cap. CXXIII.

Illitiones ad tumentes corporis eminentias, Cap. c x x i i i i.
Diæta elephantiaſi correptorum, Cap. c x x v.
De pruritu, Archigenis, Cap. c x x v i.
Ad pruriginoſas papularum eruptiones, Cap. c x x v i i.
Ad puſtulas pſydracas Græcis appellatas, & ad papulas ex feruore aut ſudore obortas, Cap. c x x v i i i.
Oribaſii ad nigras cicatrices inalbandas, Cap. c x x i x.
Ad vlceroſas papularum eruptiones, tum in tibiis tum in toto crure obortas, Cap. c x x x.
Ad cicatrices nigras ex vlceribus relictas, Cap. c x x x i.
De vitiligine ſeu alpho, Cap. c x x x i i.
De leuce vitiligine altius inſidente, Galeni, Cap. cxxxiii.
De lepra, Archigenis. Cap. c x x x i i i i.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICInæ, Tetrabibli, ſiue quaternionis quarti, Sermo primus, Per Ianum Cornarium medicum phyſicum, Latine conſcriptus.

De noxiorum animalium morſu, & de beſtiis virus eiaculantibus. Et de elephantiaſi, pruritu, ſcabie, alpho, lepra, leuce. Et de antidotis multæ vtilitatis.

De iis, qui ab homine morſi ſunt, Cap. I.

DE NOXIORVM animaliũ morſib⁹ ſcribere auſpicantes, initium ab iis qui ab homine morſi ſunt faciemus, vt Archigenes inquit. In iis igitur quos homo momordit, loco ex oleo prælito, fœniculi radicẽ tritã cum melle cataplaſmatis modo vlceri imponito vſquequo repurgetur: deinde iis quæ explere poſſunt vtitor. Cuius generis & hocce eſt. Mellis, terebinthinæ, butyri, adipis anſerini, medullæ cerui aut (ſi non adſit) vituli, æqualibus partibus liquefactis vtitor. Si verò ſinus ſtatim in principio fiat, eum aqua mulſa diligenter eluito, & ſpongiam nouam Aphricanam melle cocto imbutam imponito, & ligamento quod ad ſin⁹ referetur obligato, ac tertio die ſoluito. Aut myrrham terebinthina exceptam, vt malagma imponito. Aut æs tritum melle cocto exceptum, veluti collyrium indito, & poſtquam repurgaris, conglutinato. vel oſſa vitulina ad albedinem vſta, & pice liquida ſiue cocto melle, aut vtriſq; ex æquo ſimul excepta, in ſinum indito. vel mannã aut ipſum adeò thus cũ myrrha terito, & cũ vino ac oleo imponito. Emplaſtra autẽ cruẽtis vulneribus deſtinata & agglutinatoria, eis cõueniũt. in expaſſis quidẽ & planis vlceribus, viride ex atractylide: in ſinibus verò cruentis, emplaſtrum Piſcatoris ex aceto apparatum, & Athena & Nigrum appellatum.

De iis quos canis momordit, Cap. II.

IN iis verò quos canis momordit, ſtatim acetum irrorato, & expaſſa palma morſum percutito. deinde nitrum cum aceto tritum ex alto ſupra morſum deſtillato, & ſpongiam nouam poſca aut aceto imbutam imponito, & ad tres dies obligato, ligamentóque ſupernè ex poſca aut aceto prout viſum fuerit madefacito. egregiè enim auxiliatur. Poſt hæc verò vt commune vlcus curato. aut perdicium herbam cum ſale tritam imponito, quotidie eam alterando donec excidat cruſta. deinde vbi ad cicatricem perducere volueris, ipſam per ſe tritam imponito. Quòd ſi magnus ſit morſus, quemadmodum à magnis canibus infligi ſolet, præſcripta in ſexto Sermone methodo curato, veluti eos qui à rabido cane ſunt ſauciati. Si verò cauus & anguſtus appareat morſus, in principio cum aceto, vt dictum eſt, irrorato. deinde nitrum itidem cum aceto tritũ ex alto ſuperſtillato, & anetho ſicco vſto morſum expleto, & linteolum conuolutum ex aceto madefactũ indito, & obligato: poſt triduum verò ſoluito, & reperies morſum repurgatum. idem facit & cuminum tritũ morſui inditum. Poſtquam verò vlcera fuerint repurgata, prædicto pharmaco vtere liquefacto ad hominis morſum relato. Si verò inflammatio ſuccedat, lenticulam cũ malicorio coctam & tritam imponito, aut rubi folia con trita. Aut panis medullam in betæ ſucco madefactã cum modico roſaceo pro cataplaſmate adhibeto. Ad vulnera verò iã ſuppurata, erui farinã cum melle ſubigito & morſum expleto. ſummè enim auxiliatur. Aut irin cum melle & linamentis indito, ac ſupernè lenticulam coctam tritam cum modico melle & roſaceo pauco imponito. Repurgatis verò iam ipſis, cum prædicto liquido pharmaco expleto, ac deinde iis quæ cicatricem inducere poſſunt,

A vtitor. Emplaſtra autẽ ad demorſos à cane vel vrſo aut ſimilibus animalibus, ſtatim à principio commodè adhibentur ex ſale & ceruſſa apparata. Etenim venenoſum humorem in morſibus ex dentibus relictum expurgant, & calloſam ex impactis dentibus concretionem explanant.

Ad leonũ, pantherarũ, ac vrſorũ morſus, Cap. III.

HOrum animalium conſimiles ſunt morſus: nam robuſta ſunt hæc & vnciũguia, implicántque quicquid cõtigerunt vnguibus penetrantia, & corpora ipſa dilaniant. Perſeuerando autem in manducatione, non ſolùm carnes
B dilaniant, ſed & oſſa aliquando ad polentæ ſimilitudinẽ cõfringunt, indéque & vicini ſtimulis afficiuntur nerui. Satis verò manifeſtum eſt quòd corpora quæ in eiuſmodi ac tantas calamitates inciderunt, non effugiunt periculum abalienationis: nam etſi maneant, putrefactionẽ ſuſcipiunt, & vlcera ſerpẽtia inducũt. Huiuſmodi igitur vulnera cum aceto elota & circumraſa: ſolutis item corporibus ac oſſib⁹ extractis, emplaſtris integere oportet, & poſt ſuppurationẽ partium dilaniatarum, repurgantibus linamentis curare, & cicatricem inducere, queadmodum in
C cõmunibus vlceribus ſolemus. Emplaſtra autẽ his conuenientia ſunt, id quod ex ſalibus conſtat, & ſimilia: cuiuſmodi etiã hoc eſt. Aſclepiadæ pharmacum, ad cruenta vulnera accõmodatum, & ad interciſos neruos & ad vrſorum ac leonum morſus: Æruginis raſæ dr. VIII. aluminis rotundi dr. VIII. ſquamæ æris dr. XII. mãnæ, galbani, cuiuſq; dr. XII. ceræ vnc. XVI. reſinæ pinus aridæ vnc. XXXII. olei lib. I. arida & galbanũ aceto terito, & liqueſcibilia liquefacta affundito. Aliud emplaſtrũ Venatorũ appellatũ, admirabile. Radicis ſymphyti, comæ dictamni, iridis Illyri
D cæ, atramenti Indici, aluminis ſciſſi, miſyos, ammoniaci thymiamatis, myrrhæ, cuiuſque ſextantem, ſalis Cappadocici quincuncẽ, æris vſti trientẽ, ariſtolochiæ rotũdæ, iridis aſtragalitidis, gallarum, roſarum ſiccarum, ſquamæ æris, ſingul. vnc. I. æruginis quadrantem, picis ſeſquilibrã, reſinæ pinus ſiccæ libras quatuor, olei trientem & dimidium vnciæ vnius. metallica in aceto terito. habeat autẽ & ceræ ſeſquilibram. Quòd ſi marcedo ſubſequatur & vlcus ſerpendo depaſcens, optimè facit ſubſcriptum viride
E emplaſtrum, carnem arrodens. exeſt vſque ad os, & ſquamas eiicit, ac vlcus ſerpens compeſcit, & in vniuerſum vtile eſt ad omnia inueterata eiuſmodi actionis, & maximè in quibus veneni corruptio eſt, & corpora ſunt abalienata: quibus etiam immixtum pharmacum adhibere oportet, in aliis verò diſſolutum. Habet autem hoc modo: Spumæ argenti vnc. I. ſquamæ æris vnciã I. nitri, atramenti ſutorii, ſalis ammoniaci, æruginis, ſingul. ſextantem, cyperi quadrantem, olei ſeſcuncem, aceti ſquilliticí quantum ſufficit. Arida aceto terito vt ſtrigmentitiam
F ſpiſſitudinem acquirant, & liquefacta affundito & in vitro reponito, aceto acri affuſo, vt pharmaco ipſi innatet. Ad confectionem autem & præparationem, ſi acetũ ſquilliticum haberi non poſſit, ſquillam cum aceto coquito, ac vtitor.

De ſuum morſu, Cap. IIII.

QVandoquidem verò, & in venationibus à ſyluestribus ſuibus læduntur quidam, operæpretium eſt & de his facere mentionem. Vulnera itaque ab ipſis incuſſa

grauia ſunt,propterea quòd non ſolùm profunda, ſed & magna exiſtant:agglutinatorio autem medicationis ductu ea curare impoſſibile eſt. nam vnà cum contuſione labia vulnerum diſcindunt,imò & adurunt.mutuo enim dentium inter ſe attritu,ac veluti ad cotem affrictu vtũtur,ad vindictã eorum qui eis obueniunt,currentes. Aduſta itaque corpora cruſtam quandam iuxta vulnerum labia inducunt. quare ſuppuratorium & non agglutinatorium curationis modum in eis adhibere oportet.

De iis qui à fele morſi ſunt,
Cap. v.

OMnia ferè quæ ad canis morſum dicta ſunt, etiam à fele morſis conducunt. propriè autem eis cõuenit, mel,terebinthina,oleum roſaceum. ſimul eliquato ac vtitor. Aut centauream tritam cum melle imponito. Aut galli ſtercus liquidum cum adipe gallinaceo ſubigito, & imponito.

De morſis à crocodilo,
Cap. vi.

PRimùm quidẽ eos quos crocodil⁹ momordit quamtutiſſimè cuſtodire oportet,in domo concluſos feneſtras non habente: etenim ob contrariam quandam affectionem,ferè intotum ſylueſtres maximè feles ad demorſos accedere conſueuerunt. Remedia autem his eadem quæ ad morſos à cane ac ad reliquos relata ſunt,conueniunt. propriè autem humanum ſtercus & miſy ſimul trita & impoſita,ad eos faciunt.Aut piſcium garum,aut carnium ſalſarum iuſculum morſui infunde, aut ſalẽ & myrrham æquali pondere in acerrimo aceto quamtenuiſſimè contere,& cerato excepta impone. Aliud. Stercoris hyænæ drach.iiii.æruginis drachm.ix.adipis anſerini drach.vi.galbani drach.vnã,ceræ drach.viii. olei drach. xii. æruginem & ſtercus aceto terito, & liquefacta affundito. quòd ſi hyænæ ſtercus non adſit,porcino vtitor. Apollonius autẽ inquit, Demorſos locos acri muria aut piſcium garo perfuſos ac fotos,adipe crocodili eliquato illinito,& linamentis inditis obligato. aut carnium ſalſarum pinguiores partes tuſas indito,aut melanthium cum aceti fæce tritum imponito. hæc enim & vlcus ſerpens compeſcunt,& morſus eueſtigio ab inflammatione vindicant.Poſthæc autem lenticulam coctam cum melle tritam cataplaſmatis modo adhibeto Erui verò,farina cum melle ſubacta, aut iride cum melle,morſum expleto. De cætero verò vlcera renutrito,&per communia auxilia ad cicatricem perducito.

De beſtiis virus eiaculantibus,& primùm quibus artibus adhibitis venenata animalia tollantur, Cap. vii.

DE venenatis animalibus ſcripturi, primùm præſidia quædam indicabimus quibus ea tollantur & perimãtur.Perimuntur itaque ex ſyluarum ac materierum exuſtione, in quibus vitam degunt. Verùm in iis quæ intra domos reperiuntur,feruentem aquam in eorum luſtra ac latebras infundere expedit,&acidam muriam feruentẽ per inſtrumẽtum fuſorium(ſiphona *Græci* vocant)immittere.Veſpis verò oleum infundatur, & aſſiduus fumus ipſarum tẽtoriis ac habitaculis obfundatur. Quæ ſubſtrata,ab omni venenata beſtia præſeruent. Iuxta vias quidem igitur & in domibus ab omni venenato animali præſeruant ſubſtrata,abrotonum,conyza,dictamnum, vitex, echion,calaminthe,ſolanum,haſtula regia, ſaluia, peucedanum, hypericum, polium, ſampſuchus, gentiana, origanus,ruta ſylueſtris, ſerpyllum,laurus,pulegium,cupreſſi aut cedri coma aut ramenta, cardamomum, lyſimachion, melanthium, bitumen. his addatur & gagates lapis. Suffitiones præſeruantes, quæ incenſæ vapore ſuo venenatas beſtias abigunt: Viticis folia, bitumen,caſtoreum, melanthium, cornu ceruinum aut caprinum, naſturtium, cardamomum, galbanum,propolis,peucedanum,panax,opopanax,conyza, cupreſſi aut cedri ramenta oleo imbuta,gagates lapis,ſagapenum,poliũ,cachryos radix, filix,baccæ lauri,& ſimilia graueolentia. Quum enim venenata animalia omnia anguſtos habeant meatus, quamcelerrimè replentur, & ab huiuſmodi odoribus obturantur ac ſuffocantur. Refertur etiam de

A ſtercore crocodili quòd per infundibulum ſuffitum, feras ipſas venenoſas ex latibulis ſuis e[i]igat. Archigenes autem, Vngulæ caprarum & pili, inquit, ſuffitu fugant beſtias venenoſas:procul enim per ipſorum odorẽ relegãtur. Stratonis ſuffumigium. Galbani,radicis cachryos,cornu cerui,melanthii,cuiuſque vnc.i.omnia terito,& in paſtillos cum aceto redigito,atque vbi vti velis, oleo madefacito,ac incenſa per mediam domum ſuffito, aut in ipſum ferarũ latibulũ per infundibulũ vaporẽ immittito. Aliud ſuffimentũ, ſcorpios deturbãs,& omne
B reptile ex ædibus exigẽs:Galbani,ſandarachæ,butyri,adipis caprini, æquales omnium partes in pilulas redigito, & vt dictum eſt ſuffito. probè facit & pyrethrum cum ſulphure ſuffitum.Mirificè item Beronices ſuffimentum facit,quod in hoc ipſo Sermone deſcriptum eſt, vbi ipſum cyphi etiam reperitur.

Illitiones præſeruatiuæ,
Cap. viii.

ILlita autem ferarũ acceſſum prohibent eáſque fugãt, althææ ſemen &acetum cum oleo,baccæ lauri & galbanum oleo trita: panacis ſemen & flos & ſuccus cũ oleo:
C vehementer efficax eſt oleum in quo cedrina ligna viridia incoquuntur.baccæ iuniperi cum oleo, conyza,peucedanum, ſilphium, ſaluia, haſtula regia, abrotonum, galbanum. horum vnumquodque excellenter facit aceto & oleo dilutum,aut etiam quædam ex iis, aut omnia mixta & illita. Aut caſtoreum cum medulla ceruina & vnguento narciſsino illitum,vehementer efficax eſt. Apollonius autem inquit,Qui ex ſylueſtris rutæ ſucco oblinuntur,omnibus venenatis beſtiis manus admouent,&
D non mordentur. Dracunculi item ſucco manibus illitis, qui viperam tenuerit non mordebitur. ſemen autem dracunculi aqua tritum & latibulis ferarum iniectum, ipſas in terram fugat. probè facit & ſolani ſuccus illitus. In vniuerſum autem omnem feram cuiuſque earum adeps illitus fugat.

Quæ appoſita,venenata animalia occidant,& de iis quæ in edulia & potiones incidunt,
Cap. ix.

VEnenatas beſtias occidit galbanum cum ſpõdylio &
E oleo appoſitum.Cancri appoſiti ſcorpio,ipſum occidunt. lychnis ſylueſtris ſcorpios fugat,quod item facit paſtinacæ ſemen.Cæterùm & aquarum quas in potu accipimus,animaduerſionem habere oportet. Non pauci enim perierunt ex quibuſdam beſtiis in edulia & aquas dum coquuntur collapſis.atque id maximè in peregrinationibus euenire ſolet. quapropter tunc culinæ procul ab arboribus extruendæ ſunt, propter feras in eis latibula habentes. Quin & ſalamandræ quandoque & erucæ calefactæ obſoniis incidunt. præcipuè itaque pinus & picea arbor
F fugiẽdæ:in his enim lethales ſunt erucæ.In obſonia quidẽ igitur dum coquuntur,illabi conſueuerunt,ſerpens & ſalamandra,& erucæ:in vinum verò,viperæ.

Communia remedia ad omnes venenum eiaculantium ferarum plagas,
Cap. x.

PEr prædicta quidem igitur præcauere oportet ne in malignas beſtias incidamus. Si verò contingat ab animante quopiam venenum iaciente percuti, huiuſmodi remediis communiter vtemur. Si quidem leuior ſit
G plaga aut morſus, poſca calida eum proluemus: deinde verò locum ipſum exugemus. verùm qui exucturus eſt, prius os oleo colluat,ne inde lædatur,atq; ita ore ad morſum admoto, exugat & expuat venenum. cauere etiam oportet,ne exulceratam aliquam internam oris partẽ habeat exucturus.Poſt hæc verò cinis aceto ſubactus pro cataplaſmate imponatur.maximè autem ad hanc rem conducit, ex ficulneis lignis exuſtus, aut laurinis, aut lignis vitis:qui ſi non adſint,eo qui haberi poteſt vtendum eſt,
H diligẽtia ad hoc potiſſimùm adhibita vt inflammatio in loco excitetur,& materiæ ad morſum prouocẽtur. Quòd ſi minus nobile ſit membrum, & vehementior morſus, cucurbitam cum plurima flamma ad morſum adhibe, & vicinos locos circumcirca impactis vulnuſculis ſcarificato: attrahetur enim vnà cum ſanguinis &

flatus attractione ipſius beſtiæ venenum. Deinde à tepidæ largæ hauſtu vomere iube: & ſic deinceps pharmaca exhibe. Vigilans etiam æger aſſeruandus eſt, ac deſidens per totum curationis tempus, donec euidētem remiſſionem acceperint moleſtiæ concomitantes. Venter item adſtrictus citra dilationem per infuſum eluatur, & veſicæ quoque cura habeatur, quò citra impedimentum lotium excernat. Optimè autem auxiliantur, ſi ſtatim in principio poſt cucurbitas, plagæ imponantur animalia parua diſcerpta, & adhuc intus calentia: veluti ſunt gallinæ, hœdi, agni, porcelli. venenum enim exugunt, & dolores leniunt. Apta ſunt etiam his cataplaſmata dilaniantia, velut ſunt allia cum melle, cepæ cum ſale, ruta cum melle, ſilphium tritum inſperſum, laſer, piſcis ſalſus maximè vetuſtus, allium vſtum, plantago cum ſale, meliſſophyllon, virgulta fici cum melle, ſuillum recrementum aceto coctum, calaminthe, ſtercus caprinum cum aceto. Summè autem facit ad omnem beſtiæ venenatæ plagam, præterquam aſpidis, calx viua cum oleo & melle craſſitudine cerati impoſita. At verò & inurere morſus ipſos expedit, vſque ad cruſtæ productionem. aut ſinapi largum cum rumice acuto imponere: aut ſalem tritum liquida pice exceptum. Præter opinionem autem facit ex viperis theriace Andromachi emplaſtri modo impoſita. Emplaſtra verò ad omnem venenoſi animalis ictum conueniunt, ex dictamno apparatum, omniáque quæ attrahendi vim habent: qualia ſunt & quæ ex ſale, & quæ ex chamæleontis radice conſtāt, & aphroditæ appellata. Egregiè autem hoc auxiliatur. Spumæ argenti lib. vnam, ceruſſæ lib. I. reſinæ pinus lib. vnam, olei veteris lib. tres, ceræ ſeſcuncem, ammoniaci thymiamatis trientem, galbani trientem. ceruſſam, argenti ſpumam, & oleum coquito donec non inquinent manus: deinde liquefacta adiicito, vnito, & vtitor repoſito ad omnem morſum, & ad abſceſſus, & tubercula mamillarum, panos, ſinus, fiſtulas, parotidas: ad miraculum enim vſque diſcutit ipſas. vtitor & ad carbunculos. Arcet vehementer inflammationem, & rarò citra magnam commoditatem & efficaciam adhibetur. Potiones communes. In potu autem citra dilationem in omni virulenti animalis morſu, theriace Andromachi præbeatur, aut Mithridatica, & conſimiles compoſitiones. Ex ſimplicibus verò, viticis ſemen cum vino tritum bibendum præbeto, rutæ ſylueſtris ſemen cum vino ſimiliter tritum dato, platani pilulas, polium, polemonii quod & philetærium appellatur, drachmā I. leporis coagulum aut cerui, allium, trixaginem, dictamnū, ſaluiam, caſtoreum, ex vnoquoque drach. I. bryoniæ radicem drachmæ pondere, ſeminis trifolii bitumen olentis drach. I. Prodeſt & conyza & chamæpitys & ſcordium, cuiuſque drach. I. ex vino. auxiliantur autem omnino cancri fluuiales cocti aut aſſati comeſti. ranæ item elixæ & comeſtæ. Verùm ſiqui earum eſum auerſentur, ranas donec vietæ reddantur coquito, & iuſculum ipſum ignaris abſorbendum præbeto.

De veſpis & apibus, Cap. XI.

QVòd ſiquis ab apibus & veſpis illæſus permanere velit, eum maluæ folia cum oleo illita, & eruca ſiue bruchus cum oleo illitus aſſeruabunt. Quandoquidem verò quidam ab his clāculum percuſſi, ob dolorem perturbantur, putántque ſe à maligno animante petitos eſſe, neceſſarium exiſtimo prius oſtendere quæ ſigna ad horum plagas comitentur. Hos itaque qui ab apibus pungūtur, dolor ictus conſequitur, & rubor loci, cum tumore partium in ambitu ſitarum: ſtimulus autem omnino in percuſſo loco reperietur. Eadem etiam hos quos veſpa pupugit concomitantur, ſed intenſiora: verùm ſtimulum veſpa in percuſſo loco non relinquit. Auxiliū autē vtrique ferunt, luto aut ſtercore bubulo eis illito cum poſca, aut maluæ foliis impoſitis cum poſca, aut cimolia cum malua & poſca, aut ſeſamo cum poſca. Naturaliter autem opitulatur veneranda & viuifica crucis imago in ſigillo ferreo exſculpta, & plagæ appreſſa. non enim permittit amplius inflammationem generari. In potu præterea ipſis foliorum lauri tenerorum drachmas duas, cum vino auſtero præbeto.

Ad ſtellionis morſum, Cap. XII.

QVI à ſtellione morſi ſunt, aſſiduè & contētè dolitāt, morſúſque locum liuidum habent. Iuuantur autem eueſtigio, ſi cæpe & allia cataplaſmatis modò eis imponātur. Auxiliantur amplius eadem comeſta, vino meraco poſt eorum acceptionem abſorpto. Vtiliter etiam ſeſamum eis imponitur aut melanthium, aqua multa affatim affuſa.

Ad ſalamandræ morſum & lacertæ chalcidis, Cap. XIII.

QVos ſalamandra percuſſit, eos dolor vehemens & cruſtæ productio conſequitur. adhibeatur autem eis communis cura iam prædicta. Qui verò à lacerta chalcide appellata percuſſi ſunt, eos tumor pellucidus conſequitur, veluti nigriore in ambitu plagæ relucente. conſequitur autem & putrefactio. Curatio verò eadem illis accommodanda eſt, quæ ad muris aranei morſum referetur.

De mure araneo, Cap. XIIII.

MVS araneus colore quidem muſtellæ ſimilis eſt, magnitudine autem muri: vnde & mygales apud Græcos obtinuit nomen. os autem ſublongum habet, & exiguam caudam. dentes verò tenues, atque eos duplici ordine ſitos in vtraque maxilla, quò fit vt quatuor dentium ordines habeat. Qui igitur ab eo morſi ſunt, his vulnera manifeſta fiunt: quadriſido enim ordine vulnera conſpicieutur. Et ſanguis quidem primùm purus prómanat, paulo pòſt verò ſanioſus. animal enim ipſum putrefactione occidit. Conſueuerunt etiam bullæ inſurgere, quas ſiquis dirumpat, carnem ſubiacentem fæculentam videbit, & fiſſuris diſparatam. inflatio autem ſequitur demorſos. Cæterùm hoc animal frequentius ad teſtes inſilire ſolet, eóſque verbere ímpetere, non hominis ſolùm ſed cuiuſque etiam bruti animantis. Auxilium autem ferunt quum ob putrefactionem periclitantur, poſt prædicta cōmunia remedia adhibita, ab huiuſcemodi rebus: Lauri foliorū tenerorum drach. I. aut II. cum vino tritas bibendas præbeto. Conueniunt etiam ipſis omnia prædicta communia remedia in potu accepta ex vino dulci: in pecoribus verò & iumentis illa ipſa cum aqua trita naribus infunde. eſt enim ipſis præſens remediū: vnde etiam hominibus ſimiliter in potu præbeto. Morſum porrò cū cumino integito & allio, putamine extrinſeco non adiecto. eadem etiam cum oleo trita aſſiduè & diligenter locis circumſitis illinito. Si verò ruptæ fuerint bullæ & vlcera oborta, acida muria prolue, & ordeum vſtum tritum impone. verum non rumpentur, niſi prægnans fuerit mus araneus qui morſum inflixit. Quòd ſi exulcerētur, mali Punici dulcis corium coctum tritum impone, vlceráque ex eodem decocto, aut magis myrti decocto, perfuſa foue. Strato verò inquit, in muris aranei morſu locū ſcarificato, ac ipſum murem araneum vſtum cum aceto cataplaſmatis vice imponito, aut ſinapi tritum itidem ex aceto. In potu verò panaca exhibeto, erucam, capparis corticem, gentianæ radicem, & verbenacam rectam tum cum vino bibendam præbe, tum pro cataplaſmate impone. maluæ item folia impone, & antidotos magnas bibendas exhibe.

Ad ſcolopendræ plagam, Cap. XV.

IIS qui à ſcolopendra icti ſunt, eadem remedia conueniunt quæ ad muris aranei morſum ſunt prædicta, & ſales cum liquida pice impoſiti: & cedria cum melle: & allium cum foliis fici, & cumino eruóque ac vino. In potu verò etiam ea commodāt, quæ à mure araneo morſis. amplius autem & abſinthium & mentha cum vino.

Ad araneæ ictum, Cap. XVI.

EST & araneæ genus quod ictu continentes dolores inducit: rubor verò circa præcordia, & vrinæ emittendæ difficultas ægros concomitatur: aliquando verò & ſuffocationes. Ab eo percuſſis, rutam ſylueſtrem, & viticis albæ ſemen aut folia bibenda præbe. Allium etiam largè edendum, ac vinum inſuper meracum abſorbendum exhibeto.

De tetragnathis, Cap. XVII.

TEtragnathus, ſpecies eſt phalangii ſubalbida, pedes ſcabros habens, & iuxta caput eminentias duas, v-

nam rectam, alteram latam, vt exiſtimes eum ora quidē habere duo, maxillas autem quatuor, & lineam per os æqualem. Iis qui ab eo percuſſi ſunt, cōmuniter quidem eadem accidunt quæ à ſcorpio percuſſis: propriè autem in ipſis plaga contentè dolet, & percuſſus locus ſubalbicās eſt: tumor verò faciem & caput occupat, & percuſſæ partes vſque ad articulos gracileſcunt: cibum item ac alimētum non ſentiunt membra, & poſt adeptam ſanitatem vigiliæ intenſæ ſuccedunt. Opem autem ferunt ex calaminthæ potu aut trifolii, rutæ, panacis, polii, & iis quæ ad percuſſos a phalangio referentur.

De percuſſis à phalangio, Cap. XVIII.

PHalangiorum genera quidem plura ſunt: quæ verò apud eos qui de noxiis beſtiis ſcripſerunt referuntur, vtplurimùm ſex numero exiſtunt: vnum quidem ex eis rhagium, alterum lupus, tertium formicarium, quartum cranocolaptes, quintum ſclerocephalon, ſextum ſcoleciū appellatum. Ac primum quidem rhagium, id eſt acineū, figura rotūdum eſt, colore verò nigrum, acini vuæ nigræ ſimilitudine: vnde etiam appellationem accepit. Et os quidem iuxta medium ventrem habet: pedes verò ex vtraque parte quambreuiſſimos. Alterum verò lupus appellatum, muſcas perdit, eiſque paſcitur. ac corpus quidem habet latum ac volubile: partes verò circa circa collum ipſius inciſæ ſunt. amplius autem & os eius eminētias tres habet. Tertium autem, myrmecium, *hoc eſt formicarium*, dictum, formicæ maximæ aſſimilatur: colore eſt fuliginoſum, corpus verò eius velut aſtris quibuſdam inſignitum eſt, maximè circa dorſum. Quartum deinde cranocolaptes, ſublongum eſt & viride, ſtimulúmque iuxta collum habet, atque ſi in quē irruat, locos circa caput petit. Quintum ſclerocephalum dictum, caput habet ſaxeum & obduratum: lineamenta verò per omne corpus ſimilia animalibus illis quæ circumuolitant noctu lucernas. Sextum autem ſcoleciū ſiue vermicarium appellatum, ſublongum eſt & ſubmaculoſum, maximè circa caput. Atque hæ quidem ſpecies phalangiorum enumerantur, quas ſanè obſeruare oportet. Quæ verò percuſſos ab eis concomitantur, communia ſunt iuxta magnitudinem & paruitatem diſcreta. Morſus porrò tenuis eſt vt vix conſpici poſſit: tumor autem liuidus, quibuſdam etiam rubicundus. frigiditas adeſt circa genua & lumbos ac ſcapulas, quādoque verò totum corpus aggrauatur. amplius & dolor aſſiduus adeſt, tremor, pallor, vigiliæ: quibuſdam verò pudendi tentigo, & circa caput pruritus, aliquando etiam circa ſuras. oculi humecti & lacrymantes ac caui, & venter inæqualiter eleuatur. intumeſcit autem vniuerſum corpus faciéſque, & maximè circa linguam partes, vt impeditum habeant ſermonem. quibuſdam verò & vrinæ emittendæ difficultas adeſt cum pudendi tentigine & dolore. ſi verò minxerint, aquoſæ ipſorum ſunt vrinæ, quædam aranearum textis ſimilia in ſe habentes: & vomitus quoque conſimilis eſt: aliquando verò per lotium, & per ventrem talia excernuntur. Cæterùm in calidam aquam demiſſi, à dolore leuati ſibi videntur, pòſt verò contentè dolent pudendum: ſenioribus verò pudēdum plurimùm laxatur, ac minimè intenditur. atque hæc quidem communiter ad omnium ictus ſequuntur. Si verò cranocolaptes aliquem percuſſerit, caput magis dolet, & vertigines conſequuntur, frigus continens, delirium, corporis iactatio, & ſtomachi puncturæ. Omnes autem à phalangiis percuſſi, aſſiduis balneis iuuantur. plaga etiam ipſa ex trifolii bituminoſi decocto cum oleo proluatur: totum verò corpus ex cerato liquidiſſimo pinguefiat. Iuuatur etiā fomento ſpongiarum in calido aceto tinctarum, & ſæpe ad plagam adhibitarum. Cataplaſmata autem eis conueniunt, bulbi, ſanguinaria, porrum, furfures aceto cocti, ordeacea farina foliis lauri cum ea in vino aut melle incoctis, ruta, groſſi ficus, caprinū ſtercus cum vino, ſampſuchus cum aceto, ſylueſtris ruta cum aceto, itémque cyperus. Aſclepiades autē hoc, inquit, vtere valde laudato: Seminis rutæ ſylueſtris, ſeminis erucæ, ſtaphidis ſylueſtris, canchryos, ſeminis viticis, pilularum aut foliorū cupreſſi, æquales omniū partes aceto terito, & melle exceptas imponito. idem & in potu acceptum auxiliatur. Aliud

A laudatum, quod ſimiliter & potatū & impoſitum iuuat. Sulphuris viui drach. quatuor, galbani drach. quatuor, ſucci Cyrenaici drach. duas: aut, ſi nō adſit laſeris drachmas quatuor, amygdalarum amararum repurgatarum drach. duas: in vino diluito, & melle excepta imponito. bibendum etiam, vt dictū eſt, præbeto. Amplius verò & cupreſſi folia aut pilulas tritas cum vini & olei hemina vna à phalangio percuſſis dato. Aut aniſum, aut daucum, aut cuminum, aut melanthium, aut piper, aut agaricum, ſingula drachm. pondere præbeto. aut ammii drach. duas,
B aut iridis drach. vnam, aut hyperici drach. vnam, aut trifolii bituminoſi quantū tribus digitis apprehēdi poteſt. Conueniunt etiā lauri baccæ, ſcorpiurō, ſerpyllū, ſilphiū, calamintha, chamæpitys per ſe & cum ruta ac pipere: ſingula verò, ex vino. Aut mēthæ faſciculum poſca meraciore coquito, & decocti cyathos duos præbeto. Idem & ſampſuchi, & radicis ſpinæ albæ decoctum, ac trixaginis & pulegii præſtat. lixiuium item & radicis hederæ ſuccus cum aceto. Vtere etiam ad eos remediis à ſcorpio percuſſorum, & ex viperis theriaca, & conſimili-
C bus. Aſclepiadæ, ad percuſſos à phalāgio. hac Chariton vtebatur, & per hominum conuentus oberrans, à phalangiis percuſſis auxilia promittebat. Seminis ſpōdylii ſicci, calaminthæ, æquale pōdus ſimul terito, & ex vini cyathis duobus præbeto: atque id ſæpe per diem facito. Aliud eiuſdē. Succi Cyrenaici, ſeminis dauci, mēthæ ſiccæ, ſpicæ nardi, ſingulorum æquale pondus coagmentato cum aceto, & drach. vnam cum poſcæ meracioris cyathis quatuor præbeto, & à potu ægrum in calidam aquā demittito. quòd ſi ſuccus Cyrenaicus non adſit, pro eo la-
D ſer purum coniicito. Aliud valde præclarum. Canchryos, ſeminis rutæ, piperis, myrrhæ, ſtaphidis agreſtis, ſingulorū drach. vnā, radicis cyperi drach. vnā coagmētato, & drachmam vnam cum vini odorati cyathis quatuor, ac mellis cyatho vno exhibeto. Auxiliatur item eis allii eſus, balneum & vinum.

De iis quos ſcorpio percuſſit,
Cap. XIX.

E A Scorpio percuſſos vehemētiſſimus plagæ dolor cōſequitur, frigiditáſque ac tenſio, & ſtupor, circáque plagam & totum corpus frigidus ſudor, & iis qui iuxta infernas partes percuſſi ſunt, inguina excitantur, ac intumeſcūt: qui verò circa ſupernas, locus ſub alis. & hæc quidem leuiter percuſſis adſunt. Validius autem ictis, ardor circa plagam adeſt, quemadmodum in ambuſtis, & verrucarum inſtar formicarum eruptio, circa labra & totū corpus, vt grandine ſe impeti putent: facies diſtorquetur: ſordes circa oculos adſunt glutinoſæ, & lacrymæ viſcoſæ: durities articulorum, anúſque procidit cum egerendi cu-
F piditate, ſpuma circa os eſt, & vomitus largus, ſingultus, cōuulſiones opiſthotonicis ſimiles. His igitur ſerpyllum, althææ radicem, & elaphoboſcum bibendum præbeto. Præter opinionem autem facit elaphoboſcus, tum viridis comeſta, tum ſicca potata. Paſtinacæ item ſylueſtris ſemen & nuces Pōticæ: hæ enim in zona geſtatæ nō permittunt aliquem à ſcorpio lædi. Aliud. Cochleam, hortulanam maximè, accipito: eámque vnà cum teſta tritam plagæ imponito, & confeſtim ſedabis dolorem. idē etiam vermes terreni facere dicuntur. Aliud. Can-
G crum fluuialem cum vino & laſere terito, ac bibendum dato. Aliud. Verbenacam rectam aut viridem pro cataplaſmate impone, aut ſiccam tritam bibendam præbe.

Aliud. Cumini, melanthii, ſeminis viticis, ſingulorum par pondus tere, ac drach. vnam inde ex vino exhibe. poteris etiam omnibus communibus auxiliis prædictis vti. Aliud. hoc & ad phalangii & ſcorpii ictum facit: Styracis drach. ſex, ſulphuris viui drach. ſex, pyrethri drach. quatuor, ſeminis rutæ ſylueſtris drach. tres, caſtorei drach. duas, ſeminis erucæ drach. duas, cum ſanguine, ma-
H rinæ maximè, teſtudinis, ſubige: aut, ſi nō adſit, terreſtris: & nucis Pōticæ magnitudine præbe cum poſca aut ex aceto. Alia antidotus, excellenter ad ſcorpii ictum conducens: qua etiam ad meipſum ægrè affectum vſus ſum, & ſeruatus. Habet autem hoc modo: Caſtorei, ſucci Cyrenaici, piperis, cuiuſque drachmas quatuor, coſti, ſpicæ

nardi,croci,ſucci centaureæ,cuiuſque drach.duas,mellis A
deſpumati quantum ſufficit. datur nucis Pōticæ magni-
tudine. Datur autem à ſcorpio ictis cum vino diluto: ab
aſpide morſis, cum aceto diluto. detrahendi vim habet,
adeò vt digeſtos etiam in membra veneni ſuccos eruat:
& ob id etiam ad vuluæ ſtrangulationem vtiliter cum hy
dromelite exhibetur. Aliud. Ariſtolochiæ lōgæ,me-
lanthii, radicis panacis, ſeminis rutæ ſylueſtris, æquales
omnium partes committe. dantur inde drach.duæ cum
vini meraci hemina vna. Optimè autem ad eos facit, ſi-
militerque ad phalangii morſum, antidotus ex quatuor
rebus ad podagricos deſcripta: ex ariſtolochia videlicet, B
gentiana,myrrha,& baccis lauri. dato etiam,ſi abundes,
ex theriaca. Ad plagam autē ſcorpionem ipſum qui per-
cuſſit,ſi inueniri queat, imponito. aut ſtellionem diſſe-
ctum plagæ adhibeto. Calaminthe etiam quæ iuxta a-
quas naſcitur,impoſita,confeſtim dolores remittit & tol-
lit. Allium quoque aut per ſe aut cum ſale tritum impo-
natur,aut ſylueſtris ruta, aut ſcorpiurus herba. Ego verò
ſylueſtris rutæ drach.vnam in aceto tero,& ceræ vnciam
vnam,reſinæ pinus quadrantem liquefacio,& parum olei
affundo, vnio, ac impono. & eſt mirabile pharmacum.
Quin & ouillum ſtercus vino coctum & impoſitum, con
feſtim dolore liberat. Vtere item præſcriptis communi-
bus emplaſtris,& eo quod ex dictamno apparatur,& quæ
ex ſalibus,quæque ex chamæleonte conſtant.

De morſis ab aſpide, Cap. xx.

ASpidum apud ferarū ſcriptores tres ſpecies reperiun
tur. Quædam enim ex eis terreſtres appellātur: quæ-
dam verò chelidoniæ,& circa fluuiorum ripas,præſertim
Nili,latibula habent: aliæ verò ptyades nominātur. Ter-
reſtres quidem igitur,maiores ſunt, & quandoque vſque
ad quinque cubitorum longitudinem reperiuntur. maxi-
mè verò ptyades bicubitales ſunt. Chelidoniæ autem,cu
bito maiores reperiuntur, & colorem hirundini ſimilem
habent. ptyades verò cinereo ſunt colore viridique & ad
auri colorem declinante. terreſtres verò vtplurimùm &
ipſæ cinerei ſunt coloris: quanquam & ſubuirides repe-
riantur. Cæterùm acceſſiones & ſigna communia ſunt in
iis quos aſpides momorderunt. vulnera enim in demor- E
ſo loco,veluti ab acu puncta inueniuntur: bina quidem
ex maſculi morſu,ex fœmellæ verò quatuor,citra magnū
dolorem,à quibus nihil effluit,niſi violentum animal ſit
quod morſum inflixit. Conſequitur autem ſtupor, pallor
frontis,refrigeratio,aſſidui hiatus,palpebrarum nictatio-
nes,colli inclinatio, capitis grauitas, ſegnities, & colla-
pſio in ſomnum profundum: ad finem verò & conuul-
ſio. Mors autem in tribus ad ſummum horis ex terreſtris
morſu ſequitur: in chelidoniæ verò ictu præſētiſſima ad-
eſt. Porrò iis qui ab ptyade conſpuuntur, caligo oculo- F
rum ſuccedit, & cordis dolor, faciei tumor, ac auditus
corruptio. tardius autem mors conſequitur. Auxilium
autem ab aſpide morſi ferunt, & præſertim quos ptyas
momordit, ex acerrimi aceti potu: dandum autem eſt
quouſque aceti qualitatem circa dextram præcordiorum
partem perceptent: hepar enim in morſis ab aſpide pri-
mum aiunt ſenſu priuari. Cæterùm ad prænotionem an
victurus ſit percuſſus,centauream cum vino tritam bibē-
dam præbeto: ſi quidem enim euomet pharmacum,mo-
rietur: ſi non, viuet. Quò verò malignitas veneni diſtri-
buti & in corpus digeſti probè euomatur, allia trita cum
zytho exhibeto,donec nauſeabundus reddatur. Aut opo-
panaca cum vino diluto dato,& confeſtim vomitionem
operabitur. Numius autem inquit, Origanum viridem
aut aridam pro ægri viribus cum vino dato. Poſt vomitū
antidotis theriacis vtendum & communibus remediis
prædictis. Vtiliter autem ad plagam imponuntur,poſt cu
curbitarum adhibitionem & ſcarificationem,centaurea
cum myrrha & modico opio. Rumex autem ſi catapla-
ſmatis modo imponatur, nihil lædetur. præter opinionē H
verò auxiliatur theriace tum plagæ impoſita tum potata.
Proſunt autem & aſſiduæ exercitationes cum euulſioni-
bꝰ & plagis,& vniuerſi corporis motus,& aqua marina &
calida pro fomento aſperſa.

De viperæ maris & fœminæ morſu, Cap. xxi.

VIpera fœmina colore quidem eſt ſubflauo,multis in-
ſtar rotarum notis exornata, magnitudine cubitali,
longiſſima verò palmos tres æquat. caudam autem ha-
bet aceruatim in tenuitatem deſinentem, non paulatim
imminutam. eſtque omnino carne nuda cauda,& aſpera.
oculi verò ſubrubri, & caput latius, & anguſtius collum.
ventrem autem ſinuoſiorem habet, & ingreſſu ad ſum-
mum caudæ nititur: ſenſim verò inambulat. & quatuor ha
bet caninos dentes. Vipera verò mas,eiuſdem eſt coloris:
verùm caput anguſtius, & collum craſſius habet,& vniuer
ſum corpus tenuius,& quodammodo prolixius: greſſum
autem ſupernè circa ventrem firmat,& alacrius mouetur:
dentes autem caninos ſolùm duos habet. paulatim verò
cauda ei imminuta eſt,quemadmodum & reliquo ſerpen-
tium generi,non aceruatim velut in vipera fœmina dixi.
& per hoc ſanè à fœmina differt. Reperiuntur igitur in
iis quos vipera mas momordit, vulnera in plaga bina:
in his verò qui à fœmina demorſi ſunt, vulnera quatuor.
C Primùm autem ex eis excernitur ſanguis, deinde ſanies
ſanguinolenta & oleoſa: adeſt tumor bilioſus, feruidus,
bulloſus,ſubruber,deinde liuidus & denigratus & proſer-
pens. Os adeſt exſiccatum,ardor,exolutio, & frigidi hor-
roris inſultus: aliquando & bilis vomitus,tormina,capitis
grauitas,vertigo, pallor, ſingultus, febris, ſpiritus & an-
helitus celer,color plumbeus,ſudor frigidus. Mors in ho-
ris ſeptem aut, vt longiſſimè abſit, tertia die, in his qui
non ſeruantur, & maximè iis qui à vipera fœmina ſunt
icti. Conuenit igitur priuſquam cruenta prodeant lo-
D tia, allii plurimum edere, & vinum meracum mul-
tum bibere,ac vomere. Efficaciſſimum enim in eis re-
medium,eſt allii eſus ac meracior vini potio, inquit Ar-
chigenes: adeo vt ſiquis multū eius ſuſtineat vſum,itém-
que meri potum,nullo alio auxilio habeat opus. Dato au-
tem citra dilationem theriacen ex viperis bibendam,eā-
démque plagæ ſuperponito. Quin & ipſam viperam ex-
coriatam & coctam,capite ac cauda & interaneis viſceri-
bus omnibus reiectis,veluti anguillam edendam præ-
beto. caput autem amputatum diligenter per volſellam
teneto, & morſui imponito ea parte adhuc calente quæ
contigit collum: id enim extrahet venenum. aut quempiā
qui ore plagam exugat adhibeto, qui vt ſuprà dictum eſt
in communibus remediis, os prius habeat ex oleo collu-
tum. Aut gallinam diſſecato, & internè adhuc calentem
morſui imponito, atque hoc remedium frequēter ac aſſi
duè repetito. Scarificare autem per ambitum oportet de-
morſum locum,& cucurbitas admouere. Poſtea verò fra-
xini folia tundito & exuccato. & ſuccum quidem in potu
exhibeto: quod verò ab expreſſo ſucco reliquum eſt,ad
morſum imponito. eſt autem fraxinus arbor ex qua fra-
xinea appellata ligna cæduntur. eſt enim valde efficax ad
viperarum morſus hæc arbor. Meliſſophylli item folia
& ſuccus cum vino potatus & vulneri impoſitus, euidens
auxilium confert, etiamſi iam moriatur æger. aiunt au-
tem ſiquis melanthii drachmas quatuor edat,non mori-
turum. Similiter etiam melaphroditos herba efficax eſt.
& cancri fluuiales cum lacte triti & potati & plagæ adhi-
biti. magnificè etiam proſunt ranæ coctæ comeſtæ, & iu-
ſculum earum bibitum. Præſtat & naſturtium plurimū
G edere,ac tritum quoque cum vino bibēdum exhibere. Fa
cit autem mirabiliter teſtudinis ſanguis exſiccatus cum
ſylueſtri cumino potatus. Vtendum etiam omnibus com
munibus remediis ſuprà relatis. ſuperuacaneum autē fue-
rit eadem ſæpe ſcribendo repetere. Maximè verò vtendū
eſt anchuſæ radice, & heliotropio cum vino. dandus &
hæmatites lapis. Auxiliantur & raphani largè in cibo ac-
cepti,deindéque vomitu reiecti. ſtatim verò à vomitu
theriace Andromachi exhibeatur. Poſt ſcarificationem
& gallinarum impoſitionem,plaga ex trifolii bituminoſi
decocto calido per multum tēpus proluatur ac foueatur.
nam ſi pauco id tempore facias,peius afficiuntur. Dein-
de porrum & panem cum ſale imponito, aut allium cum
aceto, aut cinerem ipſius exuſtum,aut fraxini cinerem,
aut alium quemuis cum aceto,aut haſtulæ regiæ folia,aut

ſycomori folia cum pane, aut lauri foliis teneris coctis & cum oleo tritis locos intege priuſquam claudantur, aut caprinum ſtercus imponito cum vino. Aſclepiadæ epithema, ad viperæ morſum: Sagapeni, piperis, laſeris, maximè Cyrenaici: opopanacis, cuiuſque vnciam vnam, galbani ſextantem, ſulphuris viui ſextantem. ſuccos aceto diſſoluito, & arida trita inſpergito, & ad emplaſtri formā redacta plagæ imponito: forinſecus autem foliis fici aut vrticæ contegito. Aliud. Centaureæ, ariſtolochiæ, radicis peucedani, æquales partes contundito, cribrato, & aceto ſubigito, adiectóque galbano, in emplaſtri formā reducito. Aliud. Canchryos, ſtaphidis ſylueſtris, ariſtolochiæ, radicis bryoniæ, ſingulorum partem vnam, opopanacis partes duas. aceto ſubige, & vtere vt dictū eſt. Vtendum & prædictis communibus cataplaſmatis, & epithematis, maximè verò Andromachi theriaca. Aliud valde bonum: Cancrorum fluuialium carnes terito, & adiecta iride & calaminthe, rurſus ſufficienter terito, idémque rurſus modico ſale addito facito, & paſtillos informato, quibus in vmbra exſiccatis vtitor, in potu quidem ex aqua mulſa, aut vino: in cataplaſmata verò cum lacte diſſoluito.

De dipſade, Cap. XXII.

DIpſas à quibuſdam cauſus appellatur, éſtque viperæ ſpecies quæ in maritimis magis locis reperitur, magnitudine cubitali, ex craſſa in tenuem deſinens. notas autē habet per omne corpus fuluas & nigras: caput verò anguſtius. Sequitur autem ab ea morſos, præter ea quæ de vipera dicta ſunt, & ſitis intolerabilis planè, adeo vt etiā ſi multus ei potus exhibeatur, ſitis non ſedetur. & tamē neque per vrinas, neque per vomitum, neque per ſudores quicquam excernitur. Duobus igitur pereunt modis, aut ob multam ſitim exuſti, ſi potum non ſumant: aut ob multam expletionem diſtentus rumpitur venter, vel infernè circa inguina, vel circa imum ventrem, quemadmodum in hydropicis fieri conſueuit. Cæterùm & his veluti à vipera morſis auxiliamur: propriè autē in his potiones magis vrinam cientes exhibeantur. Aluus item per infuſum eluatur, & oleo cum decoctionibus exhibito ad vomitum cogantur. Ad plagæ verò locum, poſt exuctionem & ſcarificationem, & cucurbitularum affixionem, & diſſectas gallinas, calcem viuam cum oleo imponito, & emplaſtra attractoria & theriacen.

De hæmorrho & hæmorrhoide, Cap. XXIII.

ANimalia hæc colore quidem ſunt arenoſo, magnitudine autem tres palmos æquant, & in tenuem ac anguſta figura caudam paulatim deſinūt. ſunt autem igneo oculorum fulgore, rectáque & tardè proreptant. per corpus verò multis notis albis & nigris variegata ſunt, & aſperioribus ſquamis obſita, quapropter dum ſerpunt ſonus auditur. & fœmina quidem ventri incumbens per terrā reptat, & greſſum infernè circa caudam firmat: mas verò circa ventrem ingreſſu nititur, & collum in ſerpendo extendit. Conſequitur horum morſum color icti loci cruentus, mali coloris & nigricans: ex quo nihil in principio effluit, præterquam paucum quippiam aquoſum. Stomachi adeſt dolor, & ſpirandi difficultas. deinde ſanguis ex naribus profluit, & ex foraminibus ipſius morſus. Et quicquid eſt in toto corpore cicatricum, id rumpitur & ſanguinem profundit: atque hæc quidem in maris hæmorrhi morſu contingunt. A fœminæ verò hæmorrhoidis morſu, adhæc & anguli oculorum ſanguine manant, & gingiuæ dētium, & vnguium radices: &, vt ſimpliciter dicam, per omne corpus ſanguinem efferri contingit. dentes præterea excidunt & gingiuæ putreſiunt. Horum porrò curam facere oportet, primùm quidem ſanguinis eruptioni obluctando ac reſiſtendo per ea quæ aptè ſanguinem ſiſtere poſſunt: deinde cataplaſmata plagæ imponendo ex foliis vitis coctis tritis cum melle, & portulacæ foliis cum polenta. Antea verò quàm cruenta prodeat vrina, allium multum edant, & vinum multum dilutum bibant, & ad vomitum cogantur: deinde confeſtim theriace exhibeatur, & poſtea piſces multos, alliis tritis cum oleo tinctos, edant. Sumant item in cibo panem & vuam paſſam dulcem, & deinde vino diluto largè hauſto vomant. Plaga verò aqua frigida proluatur. veſica autem ſpongiis calidis foueatur.

Præparatio ſanguinis teſtudinis marinæ, & vſus, Cap. XXIIII.

TEſtudinem ſuper ligneum aut fictile vas ſupinam reclinato, eiúſque caput ſtatim amputato, & leuata ipſa ſanguinem ſuppoſito vaſe excipito, & congelatum deinde per harundinem in multas partes ſecato, atque operculi vice cribrum vaſi ſuperponito, & ad ſolem locato: ſiccatum verò reponito, ac vtitor ad viperæ morſum drachmis duabus exhibitis, ex poſcæ cyatho vno, ſequenti deinde die ſicci ſanguinis drach. quatuor cū aceti cyathis duobus dato: & tertia deinceps ſanguinis drach. octo ex aceti cyathis tribus.

De ammodyte aut cenchria, Cap. XXV.

AMmodytes magnitudine quidem cubitalis eſt: maior enim non pingitur neque ſcribitur: colore verò arenoſus, per corpus autē maculis nigris inſignitur. caudam autem habet prɶduram ſupernè diſciſſam. A quibuſdam verò cenchrias, hoc eſt miliaris, ob caudæ inſtar milii duritiem appellatus eſt. Latiores autem maxillas quàm vipera habet, quúmque in multis aliàs ei ſimilis ſit, colore magis diſcerni poteſt. vipera enim ſubflaua eſt. Cæterùm ab ammodyte percuſſos feſtina vtplurimùm mors ſequitur. qui verò breui non pereunt, his ſanguis ex vulnere promanat, & vulnus intumeſcit. paulo pòſt autem ſanies effertur, ſequitúrque capitis grauitas, & animi deliquium: qui verò optimè diſpoſiti ſunt, in triduo intereunt. quanquam aliqui vſque ad ſeptimum diem durarint. celerius verò mors adeſt iis qui à fœmina ſauciantur. Auxilium porrò & hi ferunt, primùm quidem à communibus remediis, vtpote à cucurbitularum appoſitione cum ſcarificatione per ambitum vulneris locorum, & ſuperiorum partium conſtrictione, & ad ipſam plagam ſcalpelli admotione. Propriè autem eis auxiliatur mentha cū aqua mulſa potata, caſtoreū, caſia, & artemiſiæ ſuccus cum aqua. danda etiam in potu theriace: eadem quoque plagæ imponēda. Vtendum & emplaſtris attractoriis: poſtea verò cataplaſmata, quæ ad nomas ſiue vlcera ſerpentia conducunt, imponenda.

De ſepe, Cap. XXVI.

SErpens qui ſeps appellatur, longitudine quidem duorum cubitorum reperitur, ex craſſo autem in tenuem abit, rectà verò ac tardè proſerpit: caput habet latum, os acutum: vniuerſum autem corpus multis albis notis reſperſum. Cæterùm iis qui ab eo percuſſi ſunt, ex vulneribus manifeſtus ſanguis excernitur: paulo pòſt verò ſanies graueolens, tumor & dolor languidus eſt: at affectæ partes putrefactæ dealbātur, ac totum corpus vitiligini (quæ alphos appellatur) ſimili colore inficitur: defluunt capilli toto corpore: atque intra tres aut quatuor dies pereunt. Porrò opem & hi ſentiunt ex eiſdem rebus quæ in viperæ & ceraſtæ & ammodytæ morſu relatæ ſunt. Exhibenda eſt præterea portulaca multa in cibo, & vinum bibendum myrtites meracius. Conueniet item ſpongiam calido aceto imbutam morſui imponere, & ex butyro cum melle locum illinire: aut milium cum melle. aut paleas vnà cum terra eis adhærente exuſtas illinito.

De cenchrite ſiue acontia, Cap. XXVII.

CEnchrites ſerpens eſt magnitudine duorum cubitorum, figura autem craſſa in tenuem abeunte. colore viridi, maximè iuxta aluum, vt milium colore referat: vnde & cenchrias, hoc eſt miliaris appellatur. aiunt etiam hunc ſeipſo fortiorem fieri quum milium floret. Cæterùm vbi ſe ad lædendum parat, extendit ſeipſum, ac veluti iaculum vibratum corporibus inuolat, atque hoc modo verberat. Ab huius morſu omnia quæ de vipera dicta ſunt ſequuntur, atque etiam grauiora, adeò vt etiam putrefactiones & carnium defluxus conſequātur, ac grauior item mors ſuccedat. Cæterùm remedia ſimiliter eadem quæ ad viperæ morſum his conducunt.

De ceraſte, Cap. XXVIII.

CEraſtes magnitudine cubitalis eſt, longiſſimus cubitorum eſt duorum: corpore verò arenoſus eſt, & iuxta

caudam deſquamatus. eminentias habet in capite duas cornuum ſimilitudine. partes verò circa ventrem ex ordine ſquamis obſitæ ſunt: quapropter in ſerpẽdo ſonum ſibilo ſimilem edit. per obliquum autem, non rectâ prorepat. Cæterùm percuſſis ab eo, eleuatio ac tumor plagæ capitis claui ſimilitudine inſurgit, & ſanies profluit vini colore aut nigricans, & maximè per ambitum, velut in cruentatis ac ſugillatis aliâs fieri conſueuit. Reliqua item quæ in viperæ morſu dicta ſunt, etiam his ſuccedunt, cum intenſione vehementiori. vtplurimùm verò vſque ad nonum diem ſuperſunt. Remedia autem eadem quæ morſis à vipera conferunt.

De dryino, Cap. XXIX.

SErpentes dryini appellati abundãt magis iuxta Helleſpontum: latibula autem habent in quercuum radicibus. Eſt autem dryinus fœtidus: vnde & ſiquis eum non videat, fœtore loci cognoſcatur. Eſt autem cubitorum duorum longitudine, & obeſus, ac aſperrimis ſquamis circa vniuerſum corpus munitus. in his ipſis ſquamis muſcæ pennis æreis latibula ſua habere dicuntur, quæ tandẽ ipſos ſerpentes occidunt. Adeo autem malignæ ac nocentis naturæ eſt, vt ſiquis eum calcet modò, illius pedes excoriet, & tumorẽ ingentem circa crura inducat. & (quod magis mirum videri poteſt) aiunt etiam medici curantis ægrum manus excoriari. Si quis autem, inquiunt, animal ipſum occidat, omnia quæ odorat, ab eius fœtore corrupta putat. Porrò qui ab eo percutiuntur, his tumor inſurgit nigricans, dolor vehemens, nome, delirium, corporis ſiccitas, ſingultus, vomitus bilioſus aut omnino vomitus ſimplex, vrinæ ſuppreſſio, tremor, interceptio vocis, ſtupor, ſciſſura & mortificatio percuſſorum locorum. plurimi etiã intereunt. Porrò & hi ipſi quoque ex iis quæ de viperæ morſu dicta ſunt, opem ſentiunt: itémque ex communibus remediis iuxta conſequentium acceſſionum proportionem adhibitis.

De amphiſbæna & ſcytala, Cap. XXX.

ANimalia hæc inter ſe ſimilia ſunt: non enim ex craſſis in caudam tenuẽ abeunt, ſed æqualis craſſitudinis per totum exiſtunt, vt neque cognoſcant videntes ea, iuxta vtram partem caput aut cauda ſint ſita. Differt autem amphiſbæna à ſcytala, in eo quòd ex vtraque parte progrediatur: vnde & amphiſbæna *Græcis* eſt appellata: Galenus autem amphiſbænam animal biceps eſſe dicit. De hac beſtia ferunt quòd ſi fœmina vterum ferens ipſam tranſgrediatur, conceptum malè pariat ac abortiat. Cæterùm ab vtroque animãte demorſis, cõtingit morſum obſcurum eſſe, ac vix apparere, veluti ſunt muſcarum punctura: quapropter etiamſi mordeant, non enecant tamen: verùm inflammationes inducunt, veluti contingunt etiã ab apum ac veſparum ſtimulis. quare transferantur ad hos quoque quæ de illis ſunt relata: verùm facultate inteńſiore. Aiunt autem ſcytalam Chalcidicam eiuſmodi acceſſiones ſequi, quales à vipera morſos. Vnde & iiſdem remediis ad eius morſum vtendum: &, vt compendiò dicam, ad omnẽ venenatæ feræ morſum, cuius ſpeciei hic non reperis nomenclaturam, auxilia eadem quæ ad viperæ morſum conducunt.

De parea & ſpathiuro, Cap. XXXI.

PAreas ſerpens in Syriæ locis reperitur, colore autẽ alii quidem æs referunt, alii verò nigricant. Morſum autem etiamſi inflixerint, non enecãt: verùm quemadmodum amphiſbæna & ſcytala, ita & hic plaga ſua tantùm inflammationem inducit. quare ex iiſdem etiam curentur, & ex iis quæ de cherſydro referentur. Cæterùm ſpathiurus in locis iuxta Chalcidem magis inuenitur. Eſt autem animal ex craſſo in caudam abiens tenuem: latũ habens caput, ac mures comedens. Neque verò hic morſu enecat, ſed inflammationes tantùm inducit. quapropter ab eis percuſſi itidem conſimilibus remediis curentur.

De peliade & elape, Cap. XXXII.

SIgna quidem horum animalium apud veteres nõ ſunt deſcripta, vtpote quæ omnibus ſunt manifeſta. Contingit à peliade morſis dolor circa locum, & putrefactio, non periculoſa tamẽ, & vexatio ac obfuſcatio oculorum, ex veneni nimirum ad ipſos diſtributione. Curantur autem ſucco ptiſanæ cum oleo in potu exhibito, & oxylapathi decocto, & ſimplicioribꝰ remediis ad ictericos deſcriptis. Oculi verò lotio pueri venerem nondum experti proluantur tum per ſe tum muria admixta. caput item ſimiliter ex eiſdem perfundatur. Poſt purgationẽ deinde corporis, opobalſamum cum melle illine, aut collyriũ aliquod viſum acuens quod meatus rarefacere poteſt. ſimul enim cum lacrymarum profuſione & venenum excernetur. Si verò dolor conſequatur oculorum, eum lenibus collyriis mitigare oportet, quæ tamen non ſtupefaciant. Elapis porrò morſum tormen voluuloſum conſequitur. Aliâs communibus auxiliis curantur. maximè verò his quæ tormina leniunt, & vrinam cient.

De baſiliſco, Cap. XXXIII.

HOcce animal magnitudine eſt palmorum trium, ſubflauum & capite acuto. in capite autem eminentias tres habet. Vim verò ſuper alia omnia reptilia maximam acquiſiuit, vt nulla ex eis queant vel ſibilum ſaltem ipſius ſuſtinere. quin & ſi quod ex reliquis animalibus venenum iaculantibus ad cibum aut potum capiendum properet, & baſiliſci iuxta locũ præſentiam perſentiſcat, retrocedit, neceſſarii etiam ad vitam nutrimenti negligens. Cæterũ percuſſos ab eo totius corporis ardor comitatur, itémque liuor: defluunt capilli è corpore confeſtim, & in inſtãti omnino tempore mors ſequitur. Neque verò corpus ipſius mortui vllum aliquod animal carniuorum attingit: ſi verò fame coactum ipſum cõtingat, tum & ipſi ilico eodem loci mors inſtat. aiunt autẽ quòd conſpectus modò, & ſibilans auditus, eos qui ipſum audierũt, tollat, ſimiliterque ab ipſo conſpectos. quare vanum & ſuperfluum duximus auxilia contra eum referre.

De draconibus, Cap. XXXIIII.

ANimal quidem hoc venenum non iacit: attractione autem & vi ſua enecat. Abundãt quidem igitur dracones in Æthiopia & Lycia: colore autem differunt: alii enim nigri ſunt, alii rufi, alii cinerei coloris: & rurſus alii quidem cubitorum quinque ſunt, alii verò decem. ſunt & qui ad triginta cubitos ſe extendant: quidam etiam maiores narrantur. Squamis autem obſiti ſunt per totum corpus aſperrimis: magnos oculos habent, & ſupra oculos præeminentias quaſdam ſimilitudine pellium flexibiliũ ſuperciliorum. in mento autem excreſcentiam quandam habent quam barbam appellãt: maximè hiante ſunt oris rictu, lingua exerta, & dentibus magnis ſimilitudine ſylueſtrium ſuum, cum quibus etiam fracturas & colliſiones corporum inferunt. Quare curationes veluti ad mordentia animalia fiunt, nõ vt in iis quæ venenum iaciunt.

De cherſydro, Cap. XXXV.

SErpens hic cherſydri appellationem inde habet, quòd in principio quidem in aquoſis degit locis, & hydrus appellatur ab ipſis aquis, *hoc eſt natrix*: poſtea verò ſiccos incolit locos, & ex compoſitione locorum, cherſydri, *id eſt natricis terreſtris* nomen inuenit. In terra itaque degens, cherſydrus appellatur, & tum ſanè ſeipſo ſæuior redditur. equidem in humectis locis ex humido victu exſatiatus, non purum venenum habet: quum verò terreſtris fit, maximè merum & nocentius id acquirit. Cæterùm ſimilitudine eſt aſpidis terreſtris paruæ, præterquam quòd ceruicem non ita latam habet. hoc enim inſigne ſolum aſpides præ his habent. Qui igitur ab his morſi ſunt, eis communiter eadem accedunt quæ in aliorum ſerpentiũ morſu: veluti eſt tumor, continuus dolor arſiuus, liuidus locus & fæculẽtus, vertigo oculorum, exolutio, vomitus bilioſi fœtidi. propriè autem motus totius corporis inordinatus, vt & per ventrem quædam inordinatè ferantur. mors autem intra tres dies. Porrò ex communibus remediis etiam hi opem ferunt, & ex theriacis antidotis. priuatim verò cupreſſi pilularum drach. vnam, & myrti baccarum itidem drach. vnã terito, & cum melle roſaceo aut vino mulſo in potu exhibeto. Iuxta affectum autem locũ calcem viuam & ſimilia cum oleo imponito.

De rana rubeta, Cap. XXXVI.

RVbeta, ranæ ſpecies eſt quæ paluſtris vitæ conditionem in terreſtrem mutauit, vnde & rubeta appella-

tur. hac autem mutatione, ſimiliter vt cherſydrus, ægrè curabilem afflictionem eis qui in eam inciderunt, inducit: eſt enim animal magnitudine nihilo minus teſtudine parua. exaſperat autem & vibrat terga dum ſpiritu expletur, atque ob idipſum audentius euadit. Ad lædendum itaque & manifeſtè inſurgit, & ſaltibus interpoſitū ſpatium contrahit: rarò quidem morſum infligēs, verùm anhelitum conſueuit vehementer virulentum inducere, adeo vt etiam ſi anhelitu contingat tantùm, eos qui propè ſunt lædat. Plura autem de hoc animante hiſtoriis relata relinquimus, his tantùm quæ cognitu vtiliora iudicauimus appoſitis. Cæterùm qui ab eis læſi ſunt, his omne corpus intumeſcit, & diffinditur, ac citò omnino pereūt. Porrò quæ opem auxiliarem his ferre poſſunt, ex vniuerſalibus & communibus antidotis ac epithematis huc transferātur, itémque & reliquis quæ ad curationem pertinere videbuntur.

De turture ſeu paſtinaca marina, Cap. XXXVII.

QVI à marina paſtinaca percuſſi ſunt, his vulneris locus manifeſtè apparet: ſequitur autē dolor pertinax, & totius corporis ſtupor: acutum enim & firmum habet aculeum, quo vehementiſſima vi in altum impulſo nerui ſauciantur. quapropter in aliquibus mors derepente totum conuellens corpus comitatur. Narrant quidam ſiquis caudam paſtinacæ quæ ictum intulit, auferat, & in arborem, maximè quercum, ſuſpendat ac figat, ipſam quidem arborem areſcere, ægrum autē ſanari: atque id iuxta contrariæ affectionis & remedii rationem contingere. Cæterùm auxilium ferunt percuſſi ab ea, vbi ſtupor & refrigeratio totius corporis cōſequatur, ex calidis illitionibus & cōſimilibus cataplaſmatis. Propriè autem furfures aceto cocti & pro cataplaſmate impoſiti, eis auxiliantur, & ipſum adeo acetum affuſum pro fotu valde prodeſt. Magis autem conueniunt eis attractoria, & quæ tenuium partium ſunt, ac calida: quò nimirum per attractoriam facultatem venenum ex profundo attrahatur, & per calorem frigiditas mitigetur, & quæ tenuiū ſunt partium in altum proreptent. Ad hanc igitur rem in promptu habebis apta: Sulphur viuum vrina veteri rigatum, marrubium, lauri folia, echium, radicem panacis, ſaluiam, & ſimilia. at verò ſi his careas, fermentum acidum cum liquida pice emollitum imponito: mirabiliter enim auxiliatur. Cum his concordat emplaſtrum Piſcatoris, & ex bryonia paſtillus tum impoſitus tum ex vino calido diluto potatus. eueſtigio autem vtilitatem ſuam demonſtrat: deſcribetur autem in fine huius Sermonis. Dato item & lauri decoctum, aut ſuccum Cyrenaicum erui quātitate, cum myrrha, magnitudine fabæ, ac modico pipere: terito, ac dato cum vino. aut ſilphium, aut laſer ex vino: aut ſucci fici guttas quinque cum tribus ſerpylli granis bibendas præbe.

De muræna, Cap. XXXVIII.

MOrſis à muræna eadem accidunt quæ morſis à vipera: quapropter etiam ſimilia remedia eis adhibenda. dato autem & fici ſuccum cum ſerpyllo, vt prædictum eſt.

De dracone marino, Cap. XXXIX.

AD marini draconis plagam, locum percuſſum cum plumbo fricato, ipſúmque draconem diſſectum plagæ imponito. Serpyllum item tritum aut lenticulam coctam pro cataplaſmate imponito. in potu verò abſinthiū cum vino diluto præbeto, aut ſaluiam cum paſſo. Mirè etiam his conducit ex bryonia & eruo paſtillus cum vino potatus.

De ſcorpio marino, Cap. XL.

SCorpii marini plagam ſanat mullus diſſectus & impoſitus, ſulphur viuum cum aceto illitum: lauri baccæ tres tritæ in potu acceptæ.

De culicibus, Cap. XLI.

QVandoquidem & hi hominum corpora lædunt, etiam de ipſis pauca dicemus. Culices fugātur cedrinorum lignorum ſcobe cum atramento ſutorio ſuffito. Idem faciunt cupreſſi pilulæ, aut coma aut ramenta, & vini fæx ſicca, & conyza, & bubulum ſtercus poſtquam cō-
A traxerit nigrorem. Aut melanthium vel abſinthium oleo coctum illine, & culices non appropinquabunt. Aut melanthium cum abſinthio, aut ceruſſam cum atramento ſutorio in bubulo ſtercore ſuffito.

De muſcis, Cap. XLII.

MVſcas necat veratrum album tritum, lacti aut aquæ mulſæ inſperſum. Aliud. Semen hyoſcyami, & veratrum nigrum, & argenti ſpuma ſimul trita, & cum polenta irrigata & ſubacta, butyróque aut adipe nidoroſa facta, & in maſſas coacta, & muſcis expoſita, ipſas B occidunt.

Ad pulices, Cap. XLIII.

PVlices necat rhododaphnes, aut cumini decoctum reſperſum. Idem & aqua marina facit.

Ad cimices, Cap. XLIIII.

VT ne cimices gignantur, chamæleontis nigri decoctum facit, ſi ex eo lectus proluatur. Deinde ſutoriū atramentum cum felle tauri terito, ex eóque lectum illinito. Aut etiam oleum per ſe, aut cum atramento ſutorio inungito.

De venenis, Cap. XLV.

C EX animalibus exitioſa & lethaliter corrumpētia, ſunt cantharis, bupreſtis, ſalamandra, eruca pinorum, rana rubeta, lepus marinus, rana paluſtris muta, hirudines. Ex ſeminibus autem, hyoſcyamum, coriandrum, cicuta, pſyllium. Ex ſuccis, papaueris ſuccus, opocarpaſum, ſuccus thapſiæ, elaterium, ſuccus mandragoræ. Ex radicibus, thapſia, aconitum, ixias, veratrum nigrum, agaricum, ephemeron. Ex oleribus autem, taxus, ſolanum furioſum, herba ſardonia, papauer cornutum ruta ſylueſtris. In D his etiam fungorum genera connumerantur. Ex animalibus verò, ſanguis tauri, mel Heraclea Ponti vrbe natum, lac coagulatū. Ex metallicis, gypſum, ceruſſa, calx, auripigmentum, ſandaracha, ſpuma argenti, argētum viuum. Ex iis verò quæ nobis familiaria ſunt, vinū multum aceruatim à balneo potum: ſimiliter & aqua frigida aceruatim à balneo aut curſu ingeſta.

Methodus præſeruatiua nequis à venenoſo pharmaco lædatur, Cap. XLVI.

QVòd ſiquis venenum habeat ſuſpectum, præcauere E omnino oportet, prima cura ad hoc adhibita vt corpus ita apparetur, quò læſioni ac veneni impreſſioni minimè obnoxium reddatur: quam ad rem bona cōcoctio vel in primis conducit. Cibi autem ea gratia ſumendi ſunt boni ſucci & magis carnoſi, animaduerſione habita nequod obſonium conſuetum non referat colorem, aut odorem, aut guſtum, aut qualitatem. multa enim venena à prouidis & probè conſiderantibus facilè cognoſcūtur. Qui igitur in potu aut cibo venenum ſuſpectum habet, is ſignis certis quale ſit id deprehendat. Ex odore nanque F & amaritudine potus & cibi, opium cognoſcatur. Ex colore autem, ceruſſa, gypſum, calx. Ex iis verò quæ in cibo & potu innatant, lac coagulatum, & recēs mactati tauri ſanguis. Ex fœtore autem & qualitate ac odore, rana rubeta, & lepus marinus. Quin & reliqua ex aliis quibuſdā ſignis noſcuntur, de quibus ſigillatim amplius dicetur. Cæterùm præſeruātia ſunt, quæ ſiquis ieiunus præſumat, & pòſt ſumere venenum contingat, minimè ab ipſo læditur. ſúntque huiuſmodi: Calaminthe quotidie accepta, ex natura ſua omni lethali pharmaco reſiſtit: & ſi in G veneni ſuſpicione exhibeatur, deſtruit iam acceptā exitioſam facultatem. Theodorus autē ita inquit, Antidotus quæ incorrupta manens omnia venena vincit, hæc eſt: Nucū iuglandum vnc. vnam, caricarum pinguium ſextantem, ſeſami vnc. vnam, vnumquodque per ſe tundito: deinde etiam ſimul piſtillo ex oleo optimo madefacto, & paſtillos nucis Ponticæ magnitudine formato, ex eiſque vnum aut tres dato, & nō continget ipſum in vniuerſum vllum aliquod lethale pharmacum. quidam etiam rutæ trientem admiſcent. Strato autē, commune eſt, inquit, hoc H præſidium ab omni exitioſo pharmaco præſeruans: Rutæ folia viginti, nuces iuglandes duas, caricas duas, ſalis grumum. hæc ieiuno præſumenda dato, & à nullo lethali pharmaco lædetur. Alia antidotus Aſclepiadæ, ad exitialia venena, quæ antè data adſeruat: ſi verò ab acce-

pro veneno detur,ipſum cognobile facit. Baccarũ iuniperi drachmas duas, terræ Lemniæ quæ ſphragis dicitur drachmas duas,contere & melle aut oleo excipe. Vſu verò expetente, ad nucis Ponticæ magnitudinem ex aquæ mulſæ cyathis duobus,à balneo bibendum præbe. Hoc quidem igitur pharmacum,ſi nulla lethalis adſit vis,ſumptum manet,neque per vomitum reiicitur: ſi verò quippiam lethale hauſtum ſit,nauſeam mouet, & vomere cogit,vt acceptum venenum vnà cum antidoto excernatur. Quidam dimidiam tantùm partem Lemniæ terræ, ex iuniperi baccis coniiciunt, & cum oleo omphacino ſubactis,ſimiliter vtuntur.

Quomodo cognoſcantur qui venenum ſumpſerunt,
Cap. XLVII.

COgnoſcere autem & diſcernere oportet eos qui tale quippiam ſumpſerunt, ex ſignis quæ coincidunt & conſequũtur.Vbi enim in aliquem placidæ & bene compoſitæ prius mentis,& bonæ itidẽ habitudinis,accedente etiam iuſta ciborum concoctione,ſtatim & derepente variæ acceſſiones irruant,præſertim ab accepto ſtatim cibo aut potu:veluti ſi accedat tuſſis, aut fœtida ſanguinis per os reiectio,aut moleſta & ægra lotii excretio, aut dolor in alto nitens,aut ardor iuuenilis & vehemens,aut ſenſus eroſionis, aut ſtuporis perculſio: punctura item, tremor,ſingultus,cõtractio,eruptio bullarum,liuor,tumor, coarctatio,quarundam partium putrefactio, vomitus fœtidus & plenus,manifeſta alicuius venenoſæ qualitatis apparitio & demonſtratio. Ex his omnibus ſiquid repentè ab accepto cibo ſano homini accidat: veneno infectum eſſe hunc ipſum exiſtimandum eſt.

Communia remedia & cura omnis veneni,
Cap. XLVIII.

IN iis igitur qui ignari venenum ſumpſerũt, aut quibus circumtectum exhibitum eſt, communibus remediis eſt vtendum. Itaque vbi adhuc datum venenum in ventre eſt, & ob id morſum & nauſeam infert, aut etiam alias acceſſiones, eueſtigio ad vomitum infectus cogendus eſt,aut mox inde à veneno videlicet accepto,ſua ſponte, aut aqua & oleo tepidis in potu datis, aut butyro, (ſi oleũ nõ adſit) cum aqua calida dato. Licebit & maluæ decoctũ exhibere cum oleo,aut fœnigræci,aut ſeminis lini,aut furfurũ, aut ptiſanæ ſuccum, aut ſeminis vrticæ decoctum:vnumquodque ex his oleo admixto. A vomitu autẽ raphanos multos edendos dato, aut cum aqua tepida tritos abſorbendos:aut(ſi hæc non adſint)nitrũ cum aqua præbeto, rurſúmq; vomere iubeto. Poſt ſufficientẽ verò vomitũ,cõmunia remedia paulo mox dicẽda,in potu exhibeto. dato etiam id quod ex iuniperi baccis & terra Lemnia eſt præſcriptum. Quòd ſi venenum antea ad inteſtina deſcenderit, & tormina circa vmbilicũ induxerit,clyſtere efficaciſſimo aluũ euacuare oportet,ex maluæ videlicet,althææ,fœnigræci,furfurũ,centaureæ, ariſtolochiæ,& ſimilium decocto,melléque & nitro largo,itémque oleo admixto. In cibo verò exhibeatur raphanus, & ſalſamentum,alliáque & cepæ. at in potu, vinum recens mari mixtum.Si verò in veſicam impetum fecerit venenum,in aquam & oleum vtere deceſſu,ita vt in aqua ipſa fœnumgræcũ,ac lini ſemen, malua ſyueſtris & ſatiua,ammiíque ſemẽ ſint decocta.In potu etiã idẽ ammii ſemen præbendũ,aut apiũ,aut fœniculum,aut ſpicã nardi, & ſimilia odorata & ſimpliciora vrinã cientia. Si verò veſicã rodat venenũ,cucumeris ſemẽ deſquamatum & tritum, cochlearii mẽſura ex paſſo diluto præbeto. Similiter autem,& ſi ventrẽ vehementer exurat,idem ſemẽ dato, ab omni calidiorum rerũ adhibitione abſtinẽdo: & iis quæ ad cantharidẽ & bupreſtim referentur,vtendo. Cæterùm ad cutem iam delato veneno,irrigationem adhibeto, & illitionem ex oleo modico calido, in oleum item aut aquam & oleum in ſolio deſeſſum.Cibos autem facilè digeſtibiles & ſorbitiones cum melle exhibeto:piſcibus itẽ recentibus teneris, & volucribus facilè cõcoctilibus vtitor.In potu deinde vinũ album & rufum, vetus & quamodoratiſſimum præbeto.Quòd ſi ad caput decurrat venenum,vt grauitas & ſopor conſequatur, primùm quidem aluus per infuſum ex fœnigræci,ſeminis lini,althææ & cu-

A cumeris ſylueſtris,maximè radicis decocto,ſubducatur: deinde ſternutatorium ex ſtruthio & pipere adhibeatur, & cyclamini ſuccus,aut elaterii naribus infundatur: odoramenta item admoueantur,caſtoreum,& ſimilia cum aceto diluta.Præterea & præſeruantibus præſidiis vtendũ eſt,eóque quod ex nucibus & caricis conſtat, & quod ex iuniperi baccis ac Lemnia ſphragide apparatur, & theriaca Andromachi ex viperis, & Mithridatis antidoto, & cõſimilibus.At verò,ſi compoſita nõ adſint, parabilibus vtaris,& communiter ad omnia ferme venena deſtinatis.

B communiter autem ad omnia lethalia venena facit irionis ſemen cum vino & oleo: Lemnia ſphragis cum vino: egregiè enim & quamcelerrimè vomitum procurat. Aut nuces iuglandes cum caricis & ruta edat,aut hæc ipſa decoquito, & decocto accepto vomat:aut ſeminis lini, aut maluæ,aut fœnigræci decoctum cum oleo ſumat. Porrò ad acceſſiones quæ cum frigore incidunt, abrotonum in aceto mulſo cum ſale dato. item irionis ſemen, eryngii radicem,ſpicæ Celticæ radicẽ, ſerpyllum, bryoniæ radicem,caſtoreum,porri ſuccum,laſer,ſagapenum,opopana-

C ca,ſuccum Cyrenaicum,rutæ ſylueſtris ſemẽ. Polii etiam ac ſcordii & betonicæ, cuiuſque drach. vnam, cum vino aut aceto mulſo.

Ad eos qui cantharidas hauſerunt,
Cap. XLIX.

QVI cantharidas acceperunt in corpus, his ſtatim virus earum in nares diſtribuitur odore picis. picis item aut cedriæ qualitas,linguæ inferri videtur. ſequitur autem & ſtomachi morſus,ventríſque ac renum,& maximè veſicæ.Quandoque & ſanguinis excretio per vrinam

D & aluum fortes morſus concomitatur. vnde ſanè locus circa os ventris vehementer dolet, adeò vt ipſum pectoris os quod chondrum xiphoeidea à capitis gladii figura *Græci* appellãt, dolore affici putetur.Inflãmmatur autem & dextrum ilium:deinde vrinæ eiiciẽdæ difficultas,imò & ſuppreſſio,conſequitur. Amplius autem & vis viſiua oculorum conſumitur, delirántque & à loco in locum iactantur. Cæterùm auxilium ſentiunt, ſi quamcelerrimè vinum dulce eis præbeatur, nucleis pineis recentibus aqua calida præ maceratis ac probè tritis ei admixtis, aut

E cucumeris ſemine decorticato ſimiliter admixto. Lac etiam aſſiduè cum melle modico primùm exhibendum, poſtea & per ſe recens mulctum. Aliquãdo & adipem anſerinum aut gallinaceum liquefactum potui adfundito, aut terræ Samiæ drach. I. aut roſmarini drach. I. ex aqua mulſa dato.Dandã etiam iura pinguia porcina,aut ouilla aut anſerina: carnes etiam agninæ,gallinarum,porcellorum recèns natorũ pingues ac probè coctæ, & cerebella porcina.amplius autem de iure abſorbẽdum præbeatur, donec affectus ad vomitum concitetur.Bibat inſuper vi-

F num dulce tepidum plurimum dilutũ. vbi biberit autẽ, vnumquodque vomitu reiiciat,rurſúmque bibẽs vomat, idémq; ſæpe repetitis vicibus faciat. Poſt vomitum verò lac recens mulctum,aut ptiſanæ ſuccus,vel alicæ, aut oryzæ,aut maluæ,aut ſeminis lini ſuccus cum adipe anſerino vel gallinaceo per clyſterem infundatur.Quòd ſi exolutiones & morſus oboriantur, lac bubulum recèns mulctum aſſiduè bibendum & citò reuomendum exhibeto. aut vitis germina contuſa cum paſſo diluto dato. At verò contrariæ affectionis ratione, quantum nihil aliud,

G his auxiliantur,cantharidum alæ & pedes cum paſſo potata, & ſcorpii radix trita ex paſſo potata: quæ itidem optimè ad bupreſtim facit.Dandum & ex viperarum theriaca parum quid,aut ex Mithridatis antidoto. Porrò vbi acceſſiones fuerint ſedatæ, farina hordeacea cum aqua mulſa ilio imponatur, & vniuerſo corpore ex oleo gleucino aut Cyprino illito, æger in balneum deducatur, & in ſolio diutius moretur. Cibis autem facilè concoctilibus, & acrimoniam lenientibus,multo tempore vtatur. vinis item dulcibus & lactis potu.

De bupreſti, Cap. L.

H BVpreſtis ſpecies quidẽ eſt cantharidis, verùm viroſi tum guſtus tũ odoris. Ab eius autẽ hauſtu vehemẽs ſtomachi & alui dolor cõſequitur. Intumeſcit itẽ os ventris, vẽterq; ipſe ac totũ corpus attollitur, quemadmodũ in hydro-

in hydropicis fieri conſueuit,& lotium cohibetur. Cæterùm eadem remedia quæ ad cantharidas dicta ſunt, etiã ad bupreſtis ſumptionem exhibẽtur. Propriè autem poſt vomitum à iuſculis pinguibus & paſſo concitatũ,& poſt euacuationes per clyſterem, ficus aridæ pingues in cibo conueniunt,& decoctum ipſarum in potu cum vino. Cõmodiſſimum autem tum his tum qui cãtharidas acceperunt,eſt muliebre lac ex ipſis mamillis aſſiduè exuctum.

De eruca pini, Cap. LI.

ERuca pinus potata, ſtatim dolor circa os & palatũ oboritur, & linguæ inflammatio fortis, & ſtomachi aliquę ac inteſtinorum afflictio vehemens, cum pruriginoſo circa interna ſenſu: ardor item per totum corpus, & ſtomachi faſtidium. Cæterùm eadem his auxiliatur quæ ad cantharidas ſunt relata. propriè autem oleum melinũ pro ſimplici oleo exhibitum,& vomitu reiectum.

De ſalamandra, Cap. LII.

SAlamandra, animal ſimile eſt ſtellioni, aſperius & ſcabrum magis quàm lacerta venenata. Penetrat autem hoc animal per ignem ardentem, nihilque læditur, diſſecta & diſcedente ab ipſo flamma. ſi verò per tempus aliquod in igne immoretur, conſumpto frigido in eo humore, exuritur. Comitatur autem ſalamandræ acceptionem, inflammatio linguæ, mens impedita & turbata, tremórque cum ſtupore quodam & exolutione. Quædam etiam corporis partes per ambitum liueſcunt, adeò vt etiam decidãt ſæpius, putrefactæ. Primùm equidem maculæ albæ per corpus apparent, deinde rubræ, poſtea nigræ, cum putrefactione & defluuio capillorum. Danda verò & his quæ in cantharide ſunt relata, vt inde vomant. Propriè autem reſinam pinus cum melle tritam delingendam præbe: aut etiam galbanum cum melle, aut nuces pineas tritas cum chamæpityos decocto: aut vrticæ folia liliis incocta cum oleo. Præter opinionem autem eis auxiliatur ranarum iuſculum, ſi eryngii radices in eo coquantur.

De lepore marino, Cap. LIII.

LEpus marinus reperitur fermè in totum inter loligines, animal paruũ, viroſum odorem habens. Concomitatur autem eos qui eum in corpus ingeſſerunt, ſapor in ore ſimilis piſcibus viroſis: paulo verò pòſt aluum dolitãt, & color corporis ad arquati ſimilitudinẽ permutatur, deinde plũbeus redditur cum faciei tumore. Incẽduntur autẽ pedis plantæ, & pudendum tumefactum cohibet vrinæ effuſionem: progrediente verò malo, etiam cærulei coloris lotium emingunt, quandoque etiam ſanguinolentum. deinde nauſeabundi facti bilioſa vomunt ſanguine permixta, & piſcium loturam olentia. Exudãt item graueolentia, & omne piſcis genus auerſantur ac odio habent præter cancrum. His igitur lac aſininum recens mulctũ cum paſſo aſſiduè præbeatur, aut, ſi hoc non adſit, bubulum, aut maluæ decoctum: indéque confeſtim vomant: deinde radicis cyclamini tritæ drach. IIII. cũ vino diluto dẽtur. aut veratri nigri drach. vna, aut ſcãmoniæ ſcrupuli duo cum bubulo lacte aut aqua mulſa. aut mali Punici acini, vel cedrides, *hoc eſt cedri fructus*, triti ex vino. Aut picem liquidam, aut cedriam modicam cũ paſſo delingendam dato. Anſeris item ſanguinem adhuc calentem, cum paſſo bibendum præbeto. Edat & cancros aſſiduè: piſcem enim nullum admittit. ſignum porrò ſalutis iudicabis, ſi piſcem edere poſſit.

De rana rubeta, Cap. LIIII.

RANÆ rubetæ duæ ſunt ſpecies: altera quidem ſurda eſt: altera verò non. Surda autem exitioſa cenſetur: paſcitur autem in arundinibus, roris ictu viuens: ex ea ſanè venenum apparatur: quod qui acceperint, febris comitatur, extremæ partes incenduntur, frequentíque anhelatione ac difficili ſpiratione anguntur. tumor autem ſequitur corporis cum pallore buxeo intenſo, fœtórque oris & ſingultus. quãdoque etiam ſeminis inuoluntariũ profluuium contingit. Cæterùm facilè opem reperiunt, ſi poſt aquæ & olei vomitum, vinum meracum multum ſumant, aut picem cum vino. Radicem etiam harundinum in quibus ranæ rubetæ paſcuntur, contuſam ex vino bibendam dato, aut cyperum ibidem enatam pondere drachmarũ II. ex vino. Aut marinæ teſtudinis ſanguinẽ cum

A leporis coagulo & cumino ex vino præbeto. Porrò dolium inſuper aut furnũ igne feruefacito, ignéque extracto laterem imponito, & ægrum immitti, multúmque ac diu exudare iubeto. Cogatur autem & ad continẽtem ambulationem, curſúmque ac exercitationem, propter cõtentũ in ipſis ſtuporem. vehementer enim efficax exercitatio in ipſis exiſtit. Quotidie etiam lauetur.

De rana paluſtri, Cap. LV.

QVI ranam paluſtrem acceperunt, appetitione priuãtur, ſequitúrque oris humectatio, nauſea, vomitus, & B oris ſtomachi leuior morſus. Curantur autem vini multi potu cum omnibus quæ calfactoriã vim habent: velut eſt Cyrenaicus ſuccus, laſer, ſilphiũ, cuminũ, piper & ſimilia.

De hirudinibus, Cap. LVI.

HIrudines cum aqua deuoratæ, faucibus adhærent, aut iuxta quempiam ſtomachi locum, aut ipſi ori vẽtris, & primùm quidem ſenſim exugunt ſanguinem: expletæ autem, iis quæ deglutimus viam obſtruunt: ſuperexpletæ verò, etiam ſanguinem quem exuxerunt foras profundunt, vt imaginationem inducant tanquam ſan- C guis ex internis locis reiectetur. Cæterùm qui affectis cõtingit exuctionis ſenſus, is ſignum ſit tibi hirudinem deglutitam eſſe. Excutit autem ipſas muria continuè & paulatim abſorpta, atque id eo magis, ſi acida muria ſit & laſer ei admiſceatur. idem facit & nix aceto diſſoluta & aſſiduè abſorpta. Gargarizet inſuper nitrum cũ aqua, aut aquam marinam, aut atramentum ſutorium cum aceto, aut ſinapi, aut hyſſopũ, aut origanum. Si verò infernè circa os ventris hirudo adhæreat, prædicta itidem omnia bibenda dato, præter ſutorium atramentũ. vtendum etiã D iis quæ aluum ſoluere poſſunt, aut medicamento purgatiuo. cũ excrementis enim exire conſueuerunt. nos autẽ per allii multi eſum has eiiciẽtes, nullo ex prædictis opus habemus. Quæ poſtremũ gutturi affixæ ſunt, hoc modo excutere oportet: Ægrum in ſolium calida expletũ vſq; ad collum immittito, & frigidiſſimam aquam ore tenẽdam exhibeto, eámque frequenter permutato. egredietur enim inde hirudo frigidæ appetentia prolecta.

De ephemero, Cap. LVII.

QVI ephemerum, quod aliqui colchicum aut bulbum ſylueſtrem appellant, in corpus adſumpſe- E runt, hos pruritus totius corporis concomitatur, non diſſimilis ei qui vrticæ aut ſquillæ irritamẽtis laceſſitus excitatur. circa ſtomachum inſuper acrimoniam ſentiunt, & vruntur cum multa grauitate. Inualeſcente autem malo, per aluum cruentum quiddam ramentoſam admixtionem habens effertur. His veluti ſalamandra accepta auxiliari oportet, per vomitus videlicet aſſiduos & infuſorum immiſſionem. Cæterùm antequam inualeſcat venenum, querci foliorum, aut glandium, aut mali- F corii decoctum cum vino præbeto, aut origanum cum lixiuio, aut vuas paſſas pingues tritas cum lacte exhibeto. Mirabiliter autem auxiliatur lac bubulum recẽs mulctum aſſiduè potatum, & in ore detentum, vt alio auxilio non ſit opus.

De dorycnio aut ſolano furioſo, Cap. LVIII.

DOrycnio ſiue ſolano (vt alii appellauerunt) furioſo potato, in guſtu veluti lactis quædam qualitas ſentitur, ſingultus adeſt continuus, humectatio linguæ & ſanguis aceruatim reiicitur, atque per aluum ramentoſa quædam G feruntur, quemadmodum in dyſentericis fieri conſueuit. Antequam verò quid tale conſequatur, poſt vomitum & clyſterẽ, aqua mulſa, aut lac aſininum recens mulctũ aſſiduè potatũ auxiliatur, paſſum item tepidum cũ aniſo potatum & amygdalis amaris tribus: pectuſcula etiam gallinarum probè cocta, & omne conchyliorum genus crudũ & aſſatum in cibo acceptum, & locuſtæ & gammari, & iuſculum ipſorum in potu.

De aconito, Cap. LIX.

H AConitũ verò quod quidã irin ſylueſtrẽ appellãt, ſtatim dũ potatur, linguã edulcorat cum quadã adſtrictione. deinde paulo pòſt in lingua amareſcit, & cõſtrictio mandibularũ cõcomitatur, & oris ſtomachi morſus, & laterũ dolor, pectoriſq; grauitas ac præcordiorũ: materia enĩ quæpiã circa vmbilicũ innititur, & cũ multis flatibus cõ

ſequētibus corruptio contingit. grauatur item caput & tēpora cōtremiſcūt: oculi verò turbatiores fiūt & ſubcruēti ac lacrymas profundūt. quòd ſi diutius perſeueret malū, etiā tremor ac cōcuſſio ac tumor totius corporis ſequitur. Cæterùm his poſt vomitus & infuſa, origani potu ſuccurrendum eſt, & rutæ, marrubii, abſinthii, erucæ, abrotoni, chamelææ ac trixaginis cum vino: aut coaguli ceruini, aut hœdi, aut leporis potu ex aceto. Aut ferri recrementum, aut ipſum ferrum, aut aurum ſiue argentum, aut lapidem molarem. omnia igne candefacta in vino extinguito, ipſumque vinum calidum bibendum præbeto, aut lixiuium cum vino dato. Aut pullum gallinaceum tenerum & pinguiſſimum coquito & decoquendo eliquato, donec oſſa ſola relinquantur, & iuſculum per ſe vel cum vino bibendum exhibeto. facit & vitulinum pingue ius potatum & vomitu reiectum. Maximè verò propriè facit trixago potata, & caſtoreum, & iris ac ruta: quanquam aliqui à nullo horum ſe auxilium ſenſiſſe aſſerant.

De melle quod in Heraclea Ponti naſcitur, Cap. LX.

HOC mel, ſiue in potu ſiue in cibo acceptum, eaſdem afflictiones infert quas aconitum: in Heraclea enim Ponti vrbe aconitum gignitur, ex quo colligitur ibidem iſtud mellis genus. Conueniunt igitur eadem auxilia in aconito iam relata, & magis vtiq; rutæ folia ex vino mulſo potata.

De coriandro, Cap. LXI.

COriandrum potum validam & aſperam vocem facit, & delirium furioſum non diſſimile illi quod ab ebrietate proficiſcitur, inducit, hoc accedente etiam quòd turpia dictu infecti loquantur, & per omne corpus odor coriandri trāſpiret. Auxiliatur autem eis vomitus ex oleo irino, & vinum meracum cum per ſe tum cum abſinthio potatum: oua item in vnū vaſculum euacuata cōquaſſata & tepefacta ex muriaque abſorpta. ius itidē pingue ſalſum tum anſerinum, tum gallinaceum. paſſum etiā & aniſum in vino acido ſiue vappa ſumptum.

De pſyllio, Cap. LXII.

PSyllion potatum totius corporis frigiditatē inducit, & ſtuporem cum exolutione & mœrore. auxiliantur autem iis eadem quæ coriandro hauſto.

De cicuta, Cap. LXIII.

CIcuta potata vertiginem & caliginem oculorum inducit, adeò vt neque minimum cernere poſſint: ſingultum inſuper ac mentis perculſionem & frigiditatem. ſequitur deinde ſuffocatio, & ſegnities ac liuor: poſtremū conuulſi, ſpiritu in reſpiratione ſuppreſſo, ſtrangulantur. In principio igitur per vomitum ex aqua & oleo cicutam excutere oportet: quod verò ad inteſtinum delapſum eſt, per euacuationem expurgetur. Deinde tanquam ad maximum remedium, ad paſſi meraci potum perueniendum, ita vt interuallis meraci potus, bubulum lac aut aſininum recens mulctum, aut abſinthium cum pipere in potu exhibeamus: rutam item & caſtoreum ac mentham cum vino. aut amomi drach. I. aut ſtyracis drach. I. cum ſemine vrticæ ex vino. aut lauri folia, aut ſilphium, aut laſer, aut ſuccum Cyrenaicum, aut apii ſemen, aut iridis radicem, aut ſeſeli Maſſilienſe, omnia ex vino dulci, aut nitrum cum aqua larga. Totum præterea corpus calefacere conducit, & præſerrim præcordia. ad vehementiorem item motum ac curſum æger cogatur.

De ſmilace ſeu taxo, Cap. LXIIII.

SMilax quæ & thymion, atque apud Romanos taxus appellatur, potata frigus totius corporis & ſuffocationē inducit, & celerem omnino mortem. Cæterùm remedia eadem quæ ad cicutæ hauſtum relata ſunt, eis auxiliātur.

De ſucco carpaſi, Cap. LXV.

CArpaſi ſuccus potatus ſoporem grauiorem inducit, & ſenſus hebetat abſque dolore. exudationem etiam facit, & repentinam ſuffocationem cum exitioſæ ſaniei reiectatione. Opem verò ſentiunt ex iis quibus curantur qui cicutam hauſerunt & toxicum, atque item ephemeron.

De herba ſardonia, Cap. LXVI.

HErba quæ ſardonia appellatur, & ranunculi ſpecies eſt, potata, furorem & conuulſiones inducit, malāſq; contrahit, vt riſus imaginem de ſe præbeat qui eam hauſit, à qua diſpoſitione etiam ſardonius riſus non admodū boni nominis adagio vulgò circumfertur. eſt enim acceſſio grauis omnino quæ falſi riſus prætextu præſentem & inſperatam mortem inducit. Cæterùm qui eam hauſerunt, poſt vomitum, aquæ mulſæ ac lactis potu iuuantur, fotúque ac irrigatione & pinguefactione totius corporis per calfactoria vnguenta. Immittēdi etiā ſunt in aquā & oleum calidum, inungendique ac fricandi plurima poſt egreſſum ex ſolio perfrictione. in vniuerſum enim velut ad conuulſionem, curam moliri oportet: caſtoreo item cum paſſo & per ſe in potu dato, & ſiqua ei conſimilia exiſtunt.

De hyoſcyamo, Cap. LXVII.

HYoſcyamus acceptus delirium quali ebrii obnoxii fiunt, inducit, & iactationem corporis cum diſtortione. his ſuccedit exolutio animi deliquio ſimilis, & oculorū rubor, pruritus, deinde tremor. ſuntque omnino deliri & putāt ſe flagris corpore cædi. Cæterùm facilè curātur aquæ mulſæ largo: & lactis potu, ſi haberi poſſit, aſinini: id verò ſi nō adſit, caprinū aut bubulū exhibēdū. Facit autē & ad eos vinum ſalſum, & vrticæ ſemen, ſimiliter & folia cocta ex vino ſalſo. ſinapi præterea, & raphanus, naſturtium, cæpe, & allia eis conueniunt, vnumquodque ex vino ſalſo. At verò quieſcere eos conuenit vt vinum eo melius concoquatur. auxiliatur etiam eis muliebris lactis exuctio.

De mandragora, Cap. LXVIII.

MAndragoræ radicem nemo latēter exhibere poteſt. etenim trita quidem liquida grauem quendam & nauſeabundum odorem exhibet, & guſtui etiam amarulenta eſt & iniucunda: certa itidem copia & menſura ad lædendum exhibetur: de cætero verò moleſtias quidem facit: interitum autem ſerius inducit. Cæterùm ex iis qui radicem hanc hauſerunt, alii quidem ſegnes & languidi triſtéſq; ac exoluti fiūt, & refrigerati in grauē veternoſum ſoporem delabuntur, & ſiquis eos excitet, vix audiunt, & excitati, citò rurſus recidūt. Alii verò calidi quidē minimè fiunt, verùm mēte perturbati, tardè in obliuioſum ſoporē incidunt. Cura itaque adhuc perturbatis adhibenda eſt poſt vomitum, coriandri ſemine aut pulegio tenuiſſimè trito in potu cum aqua calida dato, aut iis quæ ventrē infernè exoluere poſſunt. Eis verò qui graui ſopore preſſi ſunt, poſt vomitum, origanum ex aqua frigida exhibendum eſt: valde enim inde iuuantur. Dandum etiam abſinthium in paſſo diluto. caput verò ex aceto roſaceo irrigandum eſt ægro aſſiduè excitato. Odoramenta etiam naribus admouēda, caſtoreum, ruta, pulegium cum aceto. Porrò mandragoræ mala perfectè matura, à quibuſdam comeduntur citra noxam, ſemine tamen reiecto: & ſi plura quàm oporteat edātur, plus ſomni quàm iuxta naturā conuenit, inducunt: immatura verò & crudiora, & præſertim cum ſemine comeſta, maximum periculum inferunt. ſequitur ab eorum acceptione ardor circa ſuperficiem corporis. lingua verò & os exſiccantur vſque eo vt neque ſaliua hæ partes humectentur. hiant ſemper, ore citra intermiſſionem aerem attrahentes. & ſi non ſtatim auxilium feratur, conuulſi pereunt. At verò ſi remedia afferantur, facilè curabiles exiſtunt. aquam nanque cū theriaca ex viperis Andromachi potantes, ab omnibus moleſtiis liberātur. Vehemēter autē iuuātur in aqua frigida natatione, maximè ſi aliquādiu in ipſa immorētur.

De ſucco papaueris, Cap. LXIX.

QVemadmodum de mandragoræ radice prædictum eſt, ita neque papaueris ſuccum quiſpiam latenter ſano homini exhibere poſſit, propter ſaporis proprietatem & amaritudinem ac graueolentiam odoris, & quòd certa copia ad interitum inferendum exhibeatur. Quando igitur aliqui voluntariè hoc pharmacum biberint, ſiue id manifeſtare noluerint, ſiue volentes dicere non poſſint, per huiuſmodi acceſſiones cognoſcentur. Sequitur enim eos qui eum acceperunt, in ſomnum grauem collapſio, cum frigiditate & pruritu intenſo, vt aliquando ob ipſum excitentur, odórque opii per totum corpus effertur & exhalat. inferior maxilla laxatur, tumeſcunt labra, irruit

ſingultus, diſtorquetur naſus, adeſt pallor, liuor vnguium, præcordiorum diuulſio, reſpiratio parua & frigida, & per interualla ſiſſuræ. ad finem etiam conuulſio. Auxiliatur autem his poſt vomitionem ex oleo, & acrioris clyſteris infuſionē, acetum mulſum potatum, & acetum calidū per ſe, & vinū vetꝰ rufū meracū largū cū abſinthio & caſia, & nitrū cū aqua: & origanꝰ cū lixiuio, rutæ ſylueſtris ſemē, piper & caſtoreū ex aceto mulſo, ſatureiæ & origani decoctum cum vino. Oportet autem & hos odoramentis excitare, & in calidū ſolium immittere & fouere ob pruritum. poſt balneum autem pinguia iuſcula, & medulla ceruina exhibenda. Manifeſtum autem quòd & his & omnibus qui etiam aliud venenum ſumpſerunt, dari debeat theriace, tum ante tum poſt vomitum.

De toxico, Cap. LXX.

TOxicum inde appellatum videtur, quòd barbari ſagittas, quas toxeumata *Græci* vocant, ex eo illinirent. Concomitatur autem eos qui toxicum biberunt, labiorum & linguæ inflammatio, furor adeò vehemens vt ægri variis imaginationibus obuerſantibus coerceri non poſſint: atque ob id adeo etiam ægrè curentur, & rarò aliquem ſeruari contingat. Vinculis igitur eos cōſtringere oportet, & cogere ad paſſi cum roſaceo potum, & vomitum per immiſſionem pinnularum. deinde iuſculum pulli gallinacei pinguis abſorbēdum dato. Auxiliatur autem eis rapi ſemen potatum. magis propriè autem quinquefolii radix, & ſanguis hirci vel capræ, & cortex querci nus cum lacte tritus, & mala cotonea comeſta, aut decoctum ipſorum potatum, & pulegium potatum, amomúmque & carpobalſamum ex vino. Quòd ſiquis periculum effugiat, multo tamen tempore in lecto decumbet: ſtupidus autem & dubiæ ac vacillantis rationis per reliquum vitæ tempus manebit.

De iis qui ixian hauſerunt. Cap. LXXI.

IXia quæ & vlophonon appellatur, potata ſaporē & odorē ocymo ſimilem habet. linguæ autem inflāmationē fortem infert & furorem: recrementorum vias omnes obſtruit murmuráque ac rugitus inteſtinorum cum animi deliquio inducit, quum tamen interim nihil excernatur. Auxiliantur autem eis poſt largam vomitionem & vētris per clyſterem ſubductionem, abſinthii cremor cū vino multo aut aceto, aut aceto mulſo potatus, aut ſylueſtris rutæ ſemen, aut ſilphii radix, aut tragorigani decoctum cum aliquo ex prædictis, vel cum lacte. aut reſinæ terebinthinæ & nardi & ſilphii cuiuſque obol. I. ex vino. aut caſtorei & rutæ & terebinthinæ, ſingulorum drach. I.

De chamæleonte, Cap. LXXII.

A Chamæleōtis potu, morſus ventris & linguæ tumor cum rugitibus inteſtinorum ſequitur, facies diſtorquetur, & vomitus ſpumoſus, & tremores & concuſſiones & totius corporis conuulſiones, ac vocis interceptio concomitantur. qui verò album chamæleontem hauſerū, etiam ſtrangulantur. Cæterùm curantur ex iis quæ ad fungos ſunt relata. Datur eis & thlaſpios & betæ ſuccus, & triticeæ ptiſanæ ſuccus ex paſſo, abſinthii cremor, & nitrum cum aceto mulſo. vbi verò vomuerint, lac recens mulctū ſæpe exhibeto, & aluum cum lubricis infuſis eluito, velut eſt fœnigræci & althææ decoctum. Præcordiis etiam fomenta ac calfactoria adhibeto.

De fungis, Cap. LXXIII.

FVngorum aliqui genere, aliqui copia noxii ſunt. inferunt autem ſuffocationes ſtrangulationibus non abſimiles, quibus confeſtim priuſquam penitus vincantur, auxiliari oportet, per raphani aut rutæ foliorum largā comeſtionem. Dandum & nitrum bibendum ex poſca tepida aut aceto mulſo, ita vt his liquoribus hyſſopum, origanum, thymúmque ſint incocta, atque inde ad vomitū cogantur. mirabiliter autem iuuantur lixiuii ex ſarmētorum cinere excolati potu: atque eo amplius ſi ex piraſtri ligno lixiuium ſit factum, aceto ac nitro ad cinerem eius adiecto. ſylueſtria verò pira, aut arboris ipſorum, piraſtri videlicet folia, cum fungis cocta, ſtrangulandi vim ex eis tollunt, inſupérque ab eorum acceptione comeſta, auxiliātur. Bibitur & commodè ariſtolochiæ drach. I. aut abſinthii ex vino, meliſſophyllon cum nitro, radix panacis cum vino. naſturtium item viride edat, aut ſemen bibat. Cæterùm Philagrius, Gallinaceum ſtercus album, inquit, tritum exhibemus ex poſca aut aceto mulſo: huius enim manifeſtum habemus experimentum quòd ad fungorum ſtrangulationes auxilietur. oportet autem & acri infuſo aluum euacuare. Quando verò quidam fungi à feris venenum iaculantibus arroſi aut infecti, aut etiam in locis vbi eiuſmodi beſtiæ latibula ſua habent, enati, non modò ſuffocationem inducunt, ſed & inteſtina exulcerant, abſinthii & ficuum decoctum largè in potu exhibēdum eſt, & origanum cum melle, indéque vomendum: deinde verò theriacen bibat, & in calidam aquam demittatur.

De ſanguine tauri, Cap. LXXIIII.

SAnguis tauri recēns mactati potatus, in aluo in grumos cogitur, ægrámque ſpirationem inducit ac ſuffocationem: comprimit etiam os ventris, & continuas conuulſiones infert. Inuenitur autem horum lingua rubra, & gingiuæ corroſæ, & ſanguinis grumi inter dentes. In his itaque vomitum vitamus: etenim grumi in ore ventris coadunati, vomitum impediunt: damus autem eis quæcunque grumos diſſoluere poſſunt. groſſos igitur ex fico, maximè ſylueſtri, ſucci plenos cum poſca & nitro dato, aut fici ſuccū eodem modo, aut lixiuiū ex cinere lignorum fici, aut ramulos fici tritos cum nitro & poſca præbeto. at verò ſylueſtris fici fructus etiam ſiccus comeſtus, e veſtigio grumos diſſoluit. Datur & ſilphii radix vtiliter ex aceto, & amarātum, & braſſicæ ſemen, & conyzæ folia cum pipere & lixiuio. Aluus autem pinguibus & lubricis infuſis eluatur.

De lacte in grumos coacto, Cap. LXXV.

LAC coagulatum aut multum & aceruatim hauſtū, ſuffocationem aliquando infert in grumos coactum. Auxiliatur autem his coagulum omne, maximè verò leporinum ex aceto potatum. etenim coagulum recenti lacti iniectum, ipſum cogit & inſpiſſat, id verò quod iam coactum eſt, ex natura ſua diſſoluit. Datur eis & calaminthæ viridis ſuccus, aut folia arida trita, & iuniperi baccæ. item ea quæ ad ſanguinem in grumos dēſatum ſunt prædicta. Vomitum verò etiam in his recuſamus, neque quicquam omnino ſalſum exhibemus.

De gypſo, Cap. LXXVI.

GYpſum potatum in lapidem induratur ac ſtrangulationem inducit: quapropter eadem auxilia quæ ad fungos relata ſunt huc tranſferre oportet, ita tamen vt in his pro oleo, maluæ, aut fœnigræci, aut ficuum decoctum exhibeamus, aut oleum cum aqua mulſa. his item eadem decocta, per clyſteres infundenda.

De ceruſſa, Cap. LXXVII.

CEruſſa ob colorem ſuum latere non poteſt: accepta enim palatum inalbat, linguámque ac gingiuas, in quibus etiam pars aliqua ceruſſæ reperietur. Infert autem ſingultus & tuſſes, linguǽque ac faucium ariditatem: frigeſcunt corporis extrema cum delirio & mentis perculſione, & difficili motu ſiue torpore. His porrò aqua mulſa exhibenda eſt, aut ficuum & maluæ decoctum, aut lac calidum, aut ſeſamum tritum ex paſſo, aut lixiuium ex cinere ſarmentitio, aut oleum irinum. omnibus enim oleum largè admiſcere oportet: ab vnoquoque verò vomant. facit & ſcammonia cum aqua mulſa potata.

De argenti ſpuma, Cap. LXXVIII.

ARgēti ſpuma potata grauitatem ſtomachi inducit, aluíque ac inteſtinorum, cum torminibus voluuloſis intenſis, quæ circa vmbilicum maximè innituntur. Lotium ſupprimitur, corpus intumeſcit, liueſcit ac plumbi colorem induit, & articuli incenduntur ac ardent. ad finem verò & ſuffocatio ſequitur. Confert igitur poſt vomitum à decoctionibus lubricis factum, hormini ſemē, & myrrhæ oboli tres ex vino, aut abſinthium, aut apii ſemen, aut hyſſopum, aut piper, & columbinum ſtercus cū vino & oleo, aut cum vino mulſo & oleo. Si verò nimiū proflua ſit aluus, lauacra calida, & carnes ſuillæ pingues aſſatæ conueniunt, & aquæ potus, & oleum ſimiliter in potu.

De argento viuo, Cap. LXXIX.

ARgentum viuum hydrargyros *Græcis* appellatũ potatum eadem infert quæ argenti ſpuma conſimilẽ etiam curam expoſtulat. Auxiliatur autem imprimis lac aſininum recens mulctum potatum ac vomitu reiectum.

De calce, ſandaracha, & auripigmento, Cap. LXXX.

CAlx, ſandaracha, & auripigmentum potata dolorem ventris & inteſtinorum cum vehementi morſu inducunt. Iuuantur autem ſucci maluæ potu, aut ſeminis lini, aut oryzæ, aut alicæ pinguibus iuſculis potatis, aquáque mulſa & lacte calido, ſi ea aſſiduo vomitu reiectent.

De thapſia, veratro, elaterio, & agarico, Cap. LXXXI.

EX iis quæ homini ob commoditatem in vſu veniunt, aliquando verò pericula inducunt, eſt thapſia, veratrum album & nigrum, elaterium, agaricum. Quandoque enim & hæc ſuffocationem inferunt, & purgationem vltra quàm oportet: agaricum verò in quibuſdam per aluũ non ſubductum, tremorem & reſolutionem produxit. Suffocationibus igitur, veluti in fungis dictũ eſt, nos opponemus, aut velut de albo veratro relatũ eſt in tertio Sermone. Purgationes autem vltra modum factas, per ea quæ cohibere poſſunt ſedabimus, & per ea itidem quæ firmitatem corpori addũt, de quibus ſimiliter in tertio Sermone eſt prædictum.

De rutæ ſylueſtris & melanthii nocumentis, Cap. LXXXII.

LVbricorum & acrimoniam hebetantium decoctorũ potu cum largo oleo opus habent, qui ea hauſerunt.

De aceruato frigidæ aquæ potu, Cap. LXXXIII.

FRigida aqua aceruatim pota, aut etiam vinum meracum, aut paſſum, à balneo maximè, aut curſu, aut concitatioribus exercitamentis, morſus & dolores inducunt. verùm in his ſtatim venam ſecare oportet, & per clyſterem euacuare.

De ſtrangulatis, Cap. LXXXIIII.

STrangulatis, adhuc tamen inſpirantibus & aerem attrahentibus, ſternutatorium naribus admotum auxiliatur, & venæ in cubito ſectio. Piper autem ex aceto ſiue poſca bibendum dato, & ad vomitum cogito. coarctatis deinde colli locis, aquam & oleum calidum adhibeto, aut anethinum calidum, aut adipem anſerinum. lanis inſuper mollibus collum amplectendum eſt ac fouendum.

De iis qui ex alto ceciderunt, Cap. LXXXV.

EX alto præcipitatis eueſtigio auxiliantur vitis ſarmẽta aquæ incocta, ſi aqua in potu ſumatur: quòd ſi æger potam aquam non ferat, ſed vomitu reiiciat, morietur. Si verò is qui cecidit, ſanguinem expuit, & venarum ruptura ſit ſuſpecta, ſarmenta ipſa vrito, & aqua reſtinguito, ipſámque aquam percolatam bibendam dato, quò inde ſanguinis grumi diſſoluantur. at verò ſarmentis non præſentibus, cinerem quencunque pelluito, & lixiuio inde vtitor.

De præſeruantibus & præſagis animalibus, Cap. LXXXVI.

QVando verò & præſeruatiua quædam ac præſaga animalia deſcripta ſunt veteribus, quæ iuxta contrariæ affectionis rationem venena produnt, ex his etiam magis probata eligemus, atque hîc apponemus, quò vniuerſus ſermo huius tractationis perfectior fiat. Piſo itaq; in libro De animalibus, ait perdicem qui domi noſtræ cõnutritur, vociferari ac clamare, circumplicaréque, ac lacerare cortem in qua perdices connutriuntur, vbi cognouerit medicamentum quodpiam intra ædes parari aut aliud venenũ. Menelbus autem, Aquila (inquit) intra ædes connutrita, inſilit, & arcet eos qui talia moliuntur. Simonides verò pauonem tradit cognito apparato medicamẽto, ad locum prodire & clamare, ſéque expandere & medicamẽtum ex vaſis diſpergere, aut etiam effodere ſi quidem ſit ſub terram defoſſum. Ariſtodemus porrò ichneumonem domi nutritum medicamenta ſub terram defoſſa præſagire ſcribit. Pherecydes autem narrat pſittacum marem obſeruare & arguere ac nominatim deferre eos qui talia faciunt, aut in domum important. Cæterùm

A poſt ſcripta venena, etiam antidotos multi vſus & commoditatis, experimentóque cognitas, ex ordine ſubnectemus.

De theriaca ex viperis, Andromachi, Cap. LXXXVII.

ORdiemur autem à theriaca Andromachi ex viperis, cuius admiratione ductus Galenus hæc de ea ſcribit: Quum multa diſcordia ſit circa theriaces deſcriptiones, nos Andromachi deſcriptione vt longè optima vtimur, quæ etiam in regum vſus apparatur. ſit autem apparatus B eius hoc modo. Primùm quidem ſquilliticos paſtillos apparare oportet, propterea quòd reſiccatione per multos dies opus habent. apparantur autem hoc modo.

Paſtillorum ſquilliticorum præparatio, Cap. LXXXVIII.

SQuillã, accipere oportet recentem, probè coaltam, ruſam & non valde magnam, eámque non (vt quidam faciunt) luto, ſed fermento mundo integere, & in cacabos in quibus panes aſſãtur inditam in furnum vt aſſetur immittere. Deinde extractam per ambitum purgare & acce C ptis internis partibus tenerioribus eas ipſas probè terere, & farinæ eruinæ ex eruo rufo recenti factæ, duas tertias ſquillæ partes inſpergere, ita vt erui quidẽ libræ ſint duæ, ſquillæ verò tres: quanquam aliquando ex æquo ambo commiſceantur. Hæc ipſa, inquam, vnire ac committere oportet, indéque paruos orbiculos formare, roſaceo oleo in his conformãdis adhibito. deinde in vmbra reſiccare, atque bis per ſingulos dies verſare.

Hedychroi confectio, Cap. LXXXIX.

ARi, aſari, amaraci, aſpalathi, opobalſami, floris iunci D odorati, calami aromatici, phu Pontici, ſingulorum drachm. decem, xylobalſami, cinnamomi, coſti, cuiuſque drach. XII. myrrhæ troglodyticæ, folii, ſpicæ nardi, croci, caſiæ, cuiuſque drach. XXX. amomi drachm. VII. maſtiches drach. V. vini veteris odorati dulcis quantum ſatis eſt. Arida contundito & cribrato: crocum verò cum vino in pila diligenter terito: deinde myrrha & maſtiche adiectis ac probè tritis, opobalſamum adiicito, ac arida inſpergito, ſimúlque commiſſis omnibus paſtillos tenuiores formato, vino in his conformandis adhibito: ipſos deinde E paſtillos in vmbra refrigerato, ſingulíſque dieb' verſato.

Paſtillorum theriacorum præparatio, Cap. XC.

CÆterùm paſtillos theriacos hoc modo apparato: Viperas fœminas accipito, non quocunque tempore captas, ſed deſinẽte vere, nondum verò inchoata æſtate. ſi verò ver diutius hybernum ſit, iuxta æſtatis principium, nõ ita diu poſt vergiliarum ortum. Quæcunque enim viperæ prægnantes ſiunt, eas vitare oportet, neque ad confectionem paſtillorum adhibere. magis enim exaſperatæ F ſeipſis redduntur prægnantes. Ipſas igitur accipito quum in latibulis ſuis deliteſcere ceſſant, & de cætero in locos ſub diuo egrediuntur, & non adeo malignum habent venenũ. intus enim deliteſcẽtia animalia, & calẽtis aeris vi minimè per cutis meatus reſoluta, nocentiorem & magis exitioſam veneni vim in ſe coaceruant. Sunt autem animalia ipſa ſubflaua, ingentia & agilia: oculos ſubrubros habent, collum anguſtum, & latius caput, & caudam aceruatim in tenuitatem abeuntem ac carne penitus nudam, ventrem autem ſinuoſiorem habent, & greſſum cir G ca caudæ ſummum firmant, caudam ipſam non circumuoluentia, ſed magis contorquentia, & lentius inambulãtia. His enim ſignis fœmina à mare dignoſcitur, inſupérque quòd quatuor habet caninos dentes, quum mas tantùm duos habeat, & anguſtius caput, ac craſſius collum, & totum corpus tenuius, caudámque paulatim in tenuem deſinentem, non aceruatim vt fœmina, neque omnino carne nudatam. Cauere enim oportet ne mares viperas in antidoti confectionem aſſumamus. Neque verò minus e H tiam reliqua ſerpentium genera viperæ ſimilia vitanda ſunt. Similis eſt autem viperæ, maximè quidẽ ammodytes, imò & hæmorrhus, & cenchrias, & ſeps. Quos omnes ex prædictis in eorum tractatu ſignis dignoſcere oportet, & præcipuè ex colore. flauo enim & ſub fuluo colore vipera eſt: alia verò genera arenoſi ſunt

coloris aut fuſca, aut nigricantia. verùm nō oportet etiā prædicta de vnoquoque ſigna alia negligere. Has ſanè viperas prædicto tempore eadē die aut præcedēte omnino captas accipito. ac primùm quidem ipſarum capita ac caudas amputato, in tantū ſanè quantū videris in eis carne nudatum. At verò non amputationis tantùm reſpectum habere oportet, ſed & num ſtatim exanguia & immobilia ac omnino mortua animalia appareant: talia enim vt inutilia ad antidoti compoſitionem, cenſenda. Si verò prædictis partibus amputatis, motum quendam videris in reliquo corpore ſuperſtitem, & animalia ipſa cruore aliquandiu in ſe conſeruent, hæc ipſa vt optima in antidoti confectionem ſunt admiſcenda. Poſt hoc verò ipſorum pellem totam diligenter excoriato, adipéque ac omnibus pectori inſitis, vt inutilibus reiectis, carnes ipſas ex duabus aut tribus aquis lauato, poſteáque in ollam puram iniicito, & congruentem aquæ mēſuram affundito, ac anethi viridis faſciculum addito, ſubiectiſque lignis vitis coquito. Quòdſi efferueat olla, (ſolet enim aſſiduè in decoquendo aqua ebullire & ex olla effundi) quotieſcunque hoc ipſum contigerit, frigidam aquam irrorato. Modum autem decoctionis ſufficientem iudicabis, vbi carnes à ſpinis diſceſſiſſe videbis, penitúſque ſeparatas, vt nequid ex ipſis ſpinis inhærens carnibus te fallat. Ad manum deinde peluim appoſitam habere oportet mūdam, & ex iuſculo cocturæ aliquid continentem, atque in eam ipſam depuratas carnes iniicere. facilè enim reſiccantur: & proinde difficulter conteri poſſunt. At verò vbi carnes ipſas puras feceris, ac manibus diligenter expreſſeris, eas pōderato, & in pilam culinariam aſperiorem coniicito. ac fortiter aliquandiu terito, paulatímque iuſculum inſtillato. Vbi autem quamtenuiſſimè fuerint tritæ, panis puriſſimi recentis aridi, non ex veteri farina apparati, contuſi & cribrati quartam carnium partem addito: aliquādo autem quintam ſolùm: & rurſus paulatim iuſculi quod ſatis eſt, affundito, ac in conterendo quamdiligentiſſimè vnito: atque ita paſtillos mediocres tenues formato, modico opobalſamo in his formandis adhibito. eóſque deinde in vmbra ſiccato in domus ſuperiore cœnaculo ad meridiem, aut omnino ad ſeptentrionem ſito. Verſare autem ipſos aſſiduè oportet quò æqualiter reſiccentur, & ne aliqua pars diutius humecta permanens, putrefactioni obnoxia fiat & periclitetur. Poſtquam verò ſicciores fuerint facti, eos opobalſamo optimo oblinito, & in vitreo vaſe aſſeruato: ac quicquid puluerulenti & albi ex eis per ſitum productum eſt, poſt dies aliquot linteo extergito. perforantur enim ſi idipſum eis diutius adhæreſcat.

De reliquis quæ in antidotum coniiciuntur, Cap. XCI.

CÆterùm ſimplicia pharmaca quæ cum tribus antea præparatis paſtillis in antidoti confectionem coniiciuntur, hæc ſunt: Paſtillorum ſquilliticorum dr. XLVIII. paſtillorum theriacorum drach. XXIIII. maſſæ hedychroi drach. XXIIII. piperis nigri drach. XXIIII. opii Thebaici recentis drach. XXIIII. roſarum ſiccarum repurgatarum dr. XII. ſcordii Cretici, ſeminis buniadis agreſtis, cuiuſque dr. XII. iridis Illyricæ nō corroſæ drach. XII. agarici Pōtici albi drach. XII. cinnamomi drachm. XII. aut caſiæ duplū: ſucci glycyrrhizæ ſicci drach. XII. opobalſami optimi dr. XII. myrrhæ troglodyticæ dr. VI. croci Cilicii drach. VI. zingiberis non perforati drach. VI. rhei Pontici recentis, drach. VI. radicis quinquefolii dr. VI. calaminthæ mōtanæ drach. VI. comæ marrubii in vigore conſiſtentis drachm. VI. cacuminum & foliorum ſtœchadis drach. VI. petroſelini Macedonici drach. VI. coſti recentis drach. VI. piperis albi drach. VI. aut nigri loco eius drach. IX. piperis longi non corroſi drach. VI. dictamni Cretici drachm. VI. thuris maſculi integri & in partes nō comminuti dr. VI. floris iūci odorati drach. VI. terebinthinæ Chiæ drach. VI. caſiæ fiſtulæ drach. VI. ſpicæ nardi drach. VI. radicis gentianæ dr. IIII. comæ polii drach. IIII. ſtyracis calamitæ drach. IIII. ſeſelis Maſſilienſis incorrupti drachm. IIII. ſeminis thlaſpios drachm. IIII. ſeminis ammii drach. IIII. comæ chamædryos drachmas IIII. chamæpityos drachmas IIII. ſucci

A hypociſthidis ſicci drach. IIII. foliorum malabathri. dr. IIII. ſpicæ Celticæ drach. IIII. aniſi Helladici, dr. IIII. mei athamantici drach. IIII. ſeminis fœniculi drach. IIII. Lemniæ terræ quæ ſphragis appellatur drach. IIII. chalcitidis ſemiaſſatæ drach. IIII. amomi racemi drach. IIII. radicis acori drach. IIII. phu Pontici drach. IIII. carpobalſami drach. IIII. hyperici in vigore conſiſtentis drach. IIII. acaciæ liquidæ drach. IIII. gummi vermiculati drach. IIII. cardamomi drach. IIII. dauci Cretici drach. II. galbani puri drach. II. opopanacis drach. II. ſagapeni Perſici drach. B II. bituminis Iudaici dr. II. comæ centaureæ minoris dr. II. caſtorei drach. II. ariſtolochiæ tenuis drach. II. vini veteris dulcis quantum ſufficit, mellis Attici deſpumati libras X. aut quod ſatis eſt.

Modus conficiendi. Cap. XCII.

APparatur autem antidotus hoc modo: Sex drachmas caſiæ, & alias etiam XXIIII. quæ cinnamomi loco ſunt coniectæ, per ſe tundito ac cribrato. deinde crocum primum in pilam coniectum cum vino probè terito: atq; C vbi quamtenuiſſimus factus fuerit, ei cribratam caſiam addito, ac rurſus infuſo vino terito. vbi verò caſia ſufficienter fuerit trita, Lemniam terram cum vino modico, in alia parua pila per ſe terito, & aſphaltum ſiue bitumen ſimiliter diſſolutum ad crocum & caſiam iniicito, ac rurſus aliquandiu terito. Reliqua verò omnia herbacei generis cum tribus paſtillis & cum caſtoreo tundito, & per tenuiſſimum cribrum excutito. ſucculenta autem omnia, acaciam inquam, myrrham, opium, thus, hypociſthidis ſuccum, & glycyrrhizam, opopanaca, ſagapenum, galba- D num & gummi contuſa, in competenti vini menſura vna die antè macerato. Styracem verò in pilam magnam ac amplam coniectum cum opobalſamo terito, & priuatim vnito. deinde & præmacerata ſucculenta in pilā iniicito ac probè terito, atque (ſi opus fuerit) vinum paulatim affundito. poſtquam autem & hæc ſufficienter fuerint trita, ſtyracem antea tritum, & caſiam, & crocum, & quæ cū eis ſunt, adiicito, & diligenter vnito. Chalcitidis deinde bonæ ſeſcuncem aut amplius in ollulam paruam nouam ampli oris iniicito, & ſupra carbones ardentes imponito, E ac chalcitidem aſſiduè cum pura rudicula agitato. Quum verò liquefieri cœperit, & lutoſam ſubſidentiam acquiſierit, ſtatim ab igne auferto, poſitáque in terram ollula, quò vniatur diligenter agitato, coagmentatámque paulíſper ſinito. Deinde ablato & abiecto eo quod in ſuperficie ſiccius & rufum apparet, ex medio quod viridius eſt & molle apparēt accipito, ac quatuor drachmas ponderato, eáſque in mediam pilam iniicito, in qua reliqua prius trita habes, cum modicóque vino in vno aliquo pilæ loco diſſolutas, cum reliquis committito, ac modico addito mel- F le deſpumato vnito. Poſtquam verò chalcitis ad reliqua trita fuerit admixta, omniáque nigrum acceperint colorem, tunc addito etiam terebinthinam cū modico melle prius diſſolutam. Qua deinde admixta, arida etiam contuſa & cribrata adiicito, & reliquū item mellis paulatim admiſceto. poſtea cum magno piſtillo omnibus quamdiligentiſſimè vnitis, antidotū ipſam in mortariū transfundito, & piſtillis ligneis ex grauiſſimo ligno & politiſſimo fabrefactis, eam ad ſolem expoſitam in mortario tundito. deinde probè contectam ſinito, & rurſus poſt triduū G aut quatriduum ad horas tres tūdito, atque id donec quadraginta tranſierint dies facito: deinde vaſis vitreis modico melle deſpumato prius imbutis excipito. neq; verò vaſa valde expleto, ſed locū quēdam quò trāſpirare pharmacum poſſit relinquito, probéque contectum ac obligatum aſſeruato. Hæc quidem igitur omnia ad pharmaci virtutem ac conſeruationem ſunt deſcripta. Vt autem nigrum fiat, non ſcio quomodo in conſuetudinem venerit, & ſanè quiſquis hunc colorem in eius apparatu non aſſequitur, is irridetur. modus verò aſſequendi omnibus H promptu eſt. Noſſe tamen operæpretium eſt ex colore pharmaci vim ipſius minimè permutari. Quòd verò circa colorem pharmaci offendamus & delinquamus, ob chalcitidem eſt plus iuſto vſtam. ſi enim parum ſuperuratur, rubicundiorem antidoti colorem reddit

ſi verò amplius, non rubicundiorem ſed à naturali parũ immutatum facit colorem. Per menſem porrò antidotũ ipſam viſitare oportet, & rudicula munda agitare, ne id quod in ſuperficie eſt & quod vaſi contiguum adhæret, exareſcat. Cæterùm tempore ad concoctionem non mo dico opus habet, quò matura vſui antidotus fiat, & iuſtè concoquatur. vtplurimùm verò per duodecim menſiũ tempus coadunatur & concoquitur.

Poſt quantum tempus ea ſit vtendum, Cap. XCIII.

QVI verò ipſa magis vigente & validiore vti volunt, etiam poſt vnum menſem ea vtuntur, præſertim ad eos qui à venenatis beſtiis demorſi ſũt, & à venenoſis pharmacis infecti. hi enim quum grauiore malo vrgeantur, potentiore etiam ab antidoto auxilio opus habent.

Quanto tempore efficax ſit, Cap. XCIIII.

EST autem pharmacum validum, inquit Galenus, vſque ad XXX annũ, in his affectionibus in quibus non tãta eſt nocentis cauſa. Quòd ſi verò per tẽpus ſiccior fiat antidotus, eã in mortariũ coniectã & piſtillo tritã optimo melle deſpumato affuſo, rurſus vnire ac excipere oportet: atq; id quotieſcũque aridior facta fuerit, faciẽdũ eſt.

Modus probandi theriacen, Cap. XCV.

MVlti igitur ipſius potentiæ probandæ ac cognoſcendæ gratia, aliquod purgatiuum pharmacum prius exhibent: deinde ab eius acceptione antidotum bibendã præbent, atque hoc modo eius iudicationem per comparationem quandam faciunt. Si enim valida & vigore efficax fuerit, purgationẽ fieri minimè permittit, ſua vi exuperans pharmaci purgatiui facultatem. Si verò æquè purgetur homo veluti ſi antidotum non accepiſſet, manifeſtum fit eam inualidam & exilem eſſe, vt quæ retinere nõ potuit purgatiui medicamenti fluxum. Quidam verò papaueris ſuccum duorum ſcrupulorum pondere aqua diſſoluunt, eúmque cani aut gallinæ vel columbæ bibendũ præbent. deinde etiam confeſtim antidotum diſſoluunt, ex eáque nucis Ponticæ magnitudinem ori animalis infundunt, neque quicquam mali inde comitatur.

De exhibitionis menſura, & vtendi modo, & in quibus conueniat morbis, Cap. XCVI.

CÆterùm facultatis eius menſura non eadem in omnibus hominibus exiſtit: ſicut neque liquor idem eſt, in quo diſſolutam ipſam exhibemus. In venenatis nanq; pharmacis, aut venenum iaculantis animalis plaga, nucis Põticæ magnitudine in vini cyathis tribus diſſolutã bibẽdã præbemus. in aliis autẽ affectionibus tũ mẽſura tũ liquore diuerſimodè vtimur: ſecundum affectionum enim diuerſitatem, etiam pharmacorum quantitatem competenter metimur, & conuenientem ſimiliter liquorem eligimus. Non enim ſolùm ad beſtiarum morſus & venena à natura ſua auxiliatur, ſed & ad alias magnas affectiones auxiliare pharmacum per vſus experientiam à nobis inuentum eſt. Capitis igitur dolores diuturnos & vertigines ſanat: auditum grauem & viſum obtuſum potu ſedat. quandoque & guſtus organum debilitatum emẽdat, & comitiali morbo auxiliari conſueuit. Auxiliatur & ſuſpirioſis & qui orthopnoici dicuntur, ex aqua mulſa potata, diſſecans & attenuans ac facilè eductiles reddens coactos & viſcoſos humores. commodat veteri ac recenti tuſſi, & quibus pectoris aut laterum partes dolent, magnitudine fabæ: febre carentibus ex vino mulſo, febricitantibus, ex aqua mulſa. Conuenit & ſanguinem per ſputum reiicientibus, ſiue ex pectore, ſiue è pulmone eductio fiat: ſi quidem recens ſit elatio, cum poſca: inueterato autem malo, ex aquæ cyathis tribus. præſtiterit autem aquam ipſam radicis ſymphyti decoctum eſſe. datur autẽ fabæ Ægyptiæ magnitudo ad noctẽ & manẽ. Sæpe verò & ſtomachi vitia curauit, & faſtidiũ eius, ciborũmque inappetentiam in eorũ deſyderiũ & appetentiã ſuauiter cõmutauit. quin & ventriculi difficilem concoctionem & imbecillitatem corrigit, ſimiliterque & ſtomacho inflatos, & inteſtinis tortos, aut colum dolentes placat. Aliquando autem & cholericæ affectioni præclarè auxiliatur, corporis miſcellam corroborans, & pleraſque cohibens fluxiones.

A Maxima verò eius efficacia in iis qui ex oris ſtomachi morſu animo linquuntur, cardiacos *Græci* appellant, apparet. præ multis enim & aſſiduis ſudoribus corpore diffluente, & viribus exoluto, quum ex vini potu ſæpè nihil opis ſentiant, antidotus ipſa potu ſudores ſiſtit, & vires concidentes velut erigit ac fortiores reddit. Lũbricorũ etiã omne genus mirabiliter ex inteſtinis exigit. & hepaticas omnéſque inueteratas affectiones ſæpe curat. Arquatum item morbum ex aliqua hepatis affectione obortum, ſtrenuè ſanat. Quandoque & induratos lienes liquefacit,

B ſordibus eorum & ſuperflua ſubſtantia paulatim conſumptis. atque hoc cum aceto mulſo data præſtabilius facit. Deterit & lapides renum, omnéque terrenum & ſordidum ex illis repurgat, cum decocto petroſelini. difficilẽ item mictionem veſicæ compeſcit: & in ipſa vlcerationes quãdoq; perſanat. Laudatur & ob id quòd omnem inſultum diuturni rigoris & algorem tollat, biliſque vomitũ, acceſſionis exacerbationum tempore aliquẽdo concomitantem ſedet. Maximè verò quartanis conducit ſiquis ea ingenioſè vtatur. Ego igitur (inquit Galenus) multos

C quartanarios hoc ductu vſus facillimè liberaui. primùm quidem eos per vomitum à cœna euacuaui: deinde ſequenti die manè abſinthii cremorem exhibui, atque ita duabus horis ante acceſſionem antidotum ipſam dedi: & mirabiliter adeo ſæpe ſucceſſiſſe noui, vt confeſtim nulla acceſſione qui accepiſſet impeteretur. verùm vtendi tempus non in principio morbi eſt, ſed quum perfecta concoctio in vrinis apparet. etenim ſi in principio morborum ſiue ipſa ſiue aliud pharmacum præbeatur, congeminat morbum. Datur & hydropicis cum ſiſari deco-

D cto & ſimilibus: & eam præſertim quæ aqua inter cutem & *Græcis* leucophlegmatias appellatur, generoſè iuuare cõſueuit per totũ corpus digeſta & diſtributa, atque vndiquaq; ex carnibus exprimẽs humorẽ. Quapropter etiã iis qui malo corporis habitu præditi ſunt, optimum pharmacum exiſtit. & elephantiaſin ſæpe curare ſolet, corruptionem corporis fieri prohibens: & rigore neruorum conuulſis plurimùm auxiliatur: & membrorum reſolutiones in potu accepta ſæpe perſanauit. Credita eſt & fœminis menſtruas purgationes ciere, & immortuos fœtus eiice-

E re, quos natura propter debilitatem expellere non poteſt. Dãda itaque eis ex paſſo aut aqua mulſa magnitudine fabæ: ruta tamẽ aut dictamno in prædictis liquoribus decoctis. Podagra etiam affectis & articulorũ omnium fluxione infeſtatis opitulatur, maximè quum augmenti tempus præterierit, & ſtatus acuminis inſtiterit. doloribus enim ſedatis per ea quæ eos mitigare poſſunt, antidotum in potu præbere oportet. illatos enim fluores conſumit, & alios inferri impedit. maximè autem profuerit ſi ſani adhuc ipſam accipiant. ſuperfluos enim humores

F expandit & totam corporis miſcellam permutat. Multi igitur in principio podagræ per aſſiduum eius potum perfectè ab affectione ſunt liberati. Admirari porrò ſubit antidotum, quum ipſam non modò corpori medentem videmus, ſed ipſum animum ſæpe ab affectibus malè diſpoſitũ, iuuare potentem: ex atra bile enim obortos animi affectus ipſa ſedat. Etenim aſſiduè exhibitũ pharmacum ex venis & vicinis partibus atrã bilem velut exhaurit & conſumit: quemadmodum etiam ex ferarum ictu illatum venenum. Quin & aquæ formidinem peſſi-

G mum morbum quo à cane morſi laborant, ſæpe tollere conſueuit, atque ita mirificè tantorum malorum concurſum impugnat. Cognita eſt præterea nobis antidotus vt quæ in peſtilentibus conſtitutionibus peſte apprehenſis vnicè auxiliari poteſt. Eos verò q eã præbiberint, peſtilẽti affectione apprehẽdi prohibet. Ipſa enim velut tẽperamẽtũ quoddã, & ſanã conſtitutionẽ corporibus inducit, redundantes humores conſumendo, & refrigeratas partes concalefaciendo, inſuper & innatam facultatem corroborans, ad naturales actiones probè obeundas. Cæte-

H rùm in peregrinãdo maximè conſulo vt ea vtaris quum frigido exiſtente aere per hyemẽ iter facis. eſt enim veluti bonum viſcerum indumentum, quod plurimam caliditatem ipſis exhibere poteſt. De Mithridate ſanè magno illo belli duce referunt, quòd theriacen quidem nõ

biberit: neque enim adhuc in vſu erat: verùm ex alterius A antidoti,quæ poſtea Mithridatica ab illo appellata eſt, vſu,ita corpus apparauerit vt nulla veneni vi lædi poſſet: & quum etiam lethale pharmacum accepiſſet, mori non poſſet. quum etiam ab hoſtibus vinceretur,ſeipſum interficere vrgebatur,quando plurimo veneni hauſtu mortem ſibi cōſciſcere nequiuiſſet: quapropter vocato quopiam ex amicis,ei iugulum præbuit. Quare vides multæ mixturæ pharmaca multā etiā vim habere, quò corpora ex eorū vſu corroborata, nullis veneni affectionibus,vel rarò & difficulter admodum, obnoxia reddantur. atque B hac facultate vel in primis theriacen præditam eſſe conſtat. Porrò tempus exhibitionis commodum eſt quum probè concoxerit,ipſam accepturus, neque ciborum copia ſit oneratus. Bibat autem ieiunus,quò ſufficiens temporis interuallum ſuperſit ad ipſius pharmaci concoctionem. Anni prætèrea tempus ſimúlque regionem inſpiciendo,in quibus ipſum es exhibiturus. Æſtate enim neque in totum dabis. quapropter etiam eis qui in ætate vigoris ſunt,& plurimum habent naturalem calorem,neque multum neque ſæpe pharmacum ipſum exhibere moneo: C quemadmodum contrà eis qui iam vrgente & adfecta ætate ſunt,tum plurimum,tum ſæpe cum aqua: quanquā potius conſulam vt cum vino accipiatur. In pueris verò, pharmaci exhibitionem omnino vitare oportet: maior eſt enim pharmaci facultas quàm vires eorum tolerare poſſunt,& corpus ſanè facilè diſſoluit,& inſitum ſpiritum citò extinguit: quemadmodum & lucernæ flammam oleum ipſum,ſi ignem ſuperet,facilè extinguit. Atque ego verè id narrare poſſum,inquit Galenus, puerum quēdam D ab intempeſtiuo antidoti vſu exolutum eſſe. omnem nāque ipſius habitum pharmacū ipſum diſſoluit,& ventrem fluore commouit, atque ita noctu puer expirauit. Quòd ſi aliquando calidiorem regionem inhabites,vitare oportet antidoti vſum,ſufficiente tibi illius loci aeris calore: vnde neque hominibus qui ſub primo ſolis ortu habitantes calidiſſimi ſunt, & multum habent illius regionis calorem,antidotum theriacen conuenire puto.

Sales theriaci ex libris Marciani,cum quibus cōſentit Galenus, Cap. XCVII.

SAles ex viperis hoc modo apparantur. faciunt autem E & ipſi ad omnia prædicta moderatè, per aſſiduum vſum commoditatem exhibentes: quāquam ſint qui eorū auxiliarē potentiā penitus negēt, per exuſtionē diſſipari affirmātes ferarū facultatē. Ego verò dicere auſim,eandē quidē potentiā cum theriaca ſales non habere,non tamē eorum vim per ignē perire, quum multa ſint quæ per ignis familiaritatem meliora reddita conſpiciantur,velut eſt aurum, & calx, & ſimilia. Viperæ enim integræ vſtæ,intenſiorem & malignam vim per exuſtionem deponunt: temperamentum autem auxiliare & ſymmetriam F ab igne ſumunt. Propriè autem in affectionibus cutis curandis,ſales commendantur, cuius generis ſunt,leuce,lepra,impetigo agreſtis,elephantiaſis,alphos, ſcabies agreſtis,& raritas ac defluuium capillorum. huiuſmodi enim cutis vitia confeſtim delent, & acria recrementa ſubter cutem redundātia optimè diſcutiunt. Pleriſque enim ex eorum eſu ſudor prolicitur, atque ita per exudationem corrupta ſubſtantia euacuatur,adeo vt quidam in principio pediculos excluſerint, intra quatuordecim ad ſummum dies: poſt hos enim nullus in corpore pedunculus G apparet. quidam verò pro pediculis ſputa pituitoſa reiectant,à ſalium reiectione initium facientes: deinde paulo pòſt,etiam ſputa repurgata ſiſtuntur. Licet autem tum in prandio tum in cœna eis vti, cum quibuſcunque eduliis eos accipere velis, neque vltrà ad eorū acceptionem prouocare oportet: tanta enim ipſis inſita ſuauitas eſt,vt magis voluptatis gratia eos confectos quis dicere poſſit. licet igitur vſque ad tria cochlearia per diē ex eis ſumere,maximè ſi cibus prius in ventre ſit probè concoctus. Qui enim eos accipiunt,concoquunt melius & cibi H appetentiores fiunt. floridius etiam corpus habent,& ſenſus omnes vegetiores. Suffuſiones igitur incipientes & nondum congelatas: egregiè diſſoluunt,neque planè quis ſuffuſionem incurrat qui eos quotidie accipiat. purgationes item lunares propter obturationem aliquam aut ſanguinis coactionem ſuppreſſas cient. iidem etiam largum & impetuoſum menſium defluxum ſiſtunt. Quiſquis autem eos præſumpſerit, omnes venenorum & virus iaculantium beſtiarum inſidias euincet: neque etiam quum infectus fuerit,& poſtea ſtatim ſales acceperit,periculum incurret: maximè ſi corporis ſui temperamentum per horum ſalium vſum multo tempore appararit ac veluti cōdierit,quemadmodum Mithridatem feciſſe dixi. Præſtat & peſtilenti conſtitutione inſtāte,ad auxiliare hoc & mali depulſorium pharmacum confugere: præſertim ſi ei myricæ herbam admiſcueris. Morbotū prætèrea omniū medici ſales exiſtunt,maximè tamen eorum qui in renibus conſiſtunt: lapides enim in eis atterunt,& planè marcidos renes reſtituunt. vertigini verò & dolori capitis inueterato, morbóque comitiali,nulla alia conſimilis medela exhiberi queat,ſi quis eos per integrum annum ex ordine largè ſumat. Noui & arquatos diuturnos,& ſplenicos ac colicos, qui frequenter in hanc affectionē inciderunt, per eos ſanatos. hydropem etiam,maximè ſubter cutem, per eorum vſum reſiccaui, & ingētem famem (bulimon *Græci* dicunt) diſſolui. Vt quis etiam per frigidum aerem iter faciens minus frigore lædatur, comeſti faciunt: rigores autem per circuitum repetentes diuturnos cohibent,& tuſſes humectas reſiccant: Tabidos verò iam mirabiliter ad bonam corporis habitudinem reduxerunt, paulatim eduliis adſperſi: exolutos autem à languore perfectè reuiuiſcere faciunt. ſcio nanque plurimos membris penitus reſolutos per ipſos ſanatos. Ad podagram demū maximè incipientē, & omnino ad omnes articulari morbo affectos,vnicum hoc edulium conſtructum eſſe videtur. Adhortor igitur eos qui à podagra liberati ſunt,vt eis continuè vtantur. Quidam verò viperas totas extendunt & ſiccant,poſteáque terunt ac eas in potu cōtra morbum articulorum exhibent. Cæterùm vix ſatis dignis verbis aſſequi queas,quantum diuturnas quartanas & deliria ex atra bile oborta dilatent & remorētur,ſi ante acceſſiones & in interuallis quoque ſumantur. Enecant item omne lumbricorum genus. optimum eſt etiam per ipſos,maximè craſſiores dentes confricare. non enim albiores tantùm eos reddunt,ſed neque dens poſtea laxior factus mouebitur,neque erodetur,neque ſtuporem incurret. Extrahunt etiam per caput recrementorum copiam, ac caput purgant, & oculos leuiores reddunt. Apparantur autem hoc modo: Viperas accipere oportet magnas, eiuſmodi qualem prædiximus ſpecie eodémque tempore captas, numero quatuor,nō vltra biduum poſtquam captæ ſunt adſeruatas: ſed ſi fieri poteſt, eadem qua captæ ſunt die, eaſdem in ollam figulinam puram magnam coniicere oportet,ſtatímque ſupra ipſas pro ſale ammoniaco,ſalem communem lotum & exſiccatum iniicere. præſtiterit quidem ammoniacum ſalem eſſe, ſi verò haberi non poſſit,communis & albi Italici modii dimidium hoc eſt libras viginti,iniicito: atque id non in meridie facito ſed manè. tunc enim rigētes adhuc beſtiæ ad motū tardiores ſunt. Quòd ſi phagi etiam arboris ramulo viperas cædas,ad motum ipſas tardiores reddes, & mirabilem eis ſoporem induces. eſt antē phagus ſpecies quercus. Quum igitur velut dictum eſt,viperas ſalibus grauaris & oppreſſeris, paſtillos inſuper ad ſales adiice hoc modo apparatos: Radicis gentianæ ſeſquilibram, ariſtolochiæ rotūdæ ſeſquilibram,comæ centaureæ minoris lib. duas,ſeminis cardamomi libras duas, marrubii, ſcordii, apii, chamædryos, ſeminis rutæ hortenſis,ſingulorum libram vnam. Hæc omnia in craſſas partes contundito, & cum Attico melle ſubacta in quinque aut ſeptem paſtillos latiores, quò probè exuri queant,reducito. Hos equidem paſtillos eo quo dixi modo præparatos habens, ad ſales viperis viuis iniectos imponito. Deinde ſquillas electas,magnitudine ſua manum explētes, recētes quinque in tenues partes diſſectas paſtillis ſuperindito, aliúmque dimidium modium Italicum hoc eſt viginti libras alias ſalis, ſupra ſquillā,& paſtillos iniicito, & deinde ollam operculo tria foramina habente obturato, eámque forinſecus totam luto figulino,vt ſi rūpatur nihil pereat,oblinito. indéque

ſenſim igni adhibeto, paulatimque circumlitum lutum torreto, deinde aucta flamma per ficulneorum aut vitis lignorum ollæ ſubiectorum exuſtionem, vaporem inde per foramina elatũ obſeruato. primùm enim fumus multus caliginoſus & turbatus valde exiens apparebit, ſignificationem perhibens quòd ignis iam feras ipſas contingit, quo tempore diligenter cauere iubeo ne quid ex illo fumo per (reſpiratione) haurias, aere nimirum per ferarũ exhalationem infecto. deinde vbi ceſſauerit vapor, & flãmam quandã exilẽ per foramina conſpexeris egredientem, tunc ſanè quamoptimè aſſatas putato, atque ita olla ab igne ablata, pérque diem ac noctem refrigerata, vſta per apertam ollam eximito, & cum ſubſcriptis tundito. ſunt autem hæc: Seminis rutæ ſylueſtris dodrantem, hyſſopi dodrantem, nardi Celticæ ſeſcuncẽ, ſtachyos ſeſcuncem (eſt autem marrubio ſimilis non tamen ſpinoſa planta ſeu frutex) ſeminis fœniculi montani ſeſcuncem, petroſelini Macedonici trientem, comæ origani dodrantem, ſeminis hormini toſti dodrantem, racemi amomi quadrantem, cacuminum thymi dodrantem. Foliorum malabathri trientem, carnium iuniperorum baccarum lib. duas, ſeminis coriandri ſeſcuncem, piperis longi libras duas, radicis ſilphii vncias ſeptendecim, zingiberis non corroſi lib. II. ſeminis ſatyrii quadrantem: quidam verò radicis ſatyrii coniiciunt ſeſcuncem: pulegii montani ſeſcuncem, ſeminis menthæ ſeſcuncem, aut (ſi haberi non poſſit) herbæ ſiccæ ſeſcuncem, tordylii & caſiæ, cuiuſque quadrantem, ſeſelis Maſſilienſis ſeſcuncem, cinnamomi vnciam vnam. Maximopere autem conandum eſt vt craſſiora, veluti ſunt lignoſa omnia, contundendo attenuentur, neque quicquam ex eis reiiciatur. Tuſa autem, per anguſtiſſimum cribrum excutito, bis & ter per eadem cribella excutiendo, quò quamoptimè vniantur: atque ita omnia in vitreis vaſculis reponito, neque ſtatim vtitor, ſed poſt quadrageſimum tandem diem. Inueteratum enim pharmacum maiorem commoditatem de ſe præbet, maximè ſi extra omnem humiditatem ipſum ſiccum adſeruaris. cæterùm colore non valde nigreſcit. Ego verò, inquit Galenus, beſtias ipſas non exuro, ſed paſtillos ex eis, quorum confectionem in theriaca docui, reliquis quæ cum beſtiis vruntur admiſceo & ſimul exuro, quò eam quam in ſe habent amaritudinem per exuſtionem abiiciant. tantam autem paſtillorum menſuram adiicio, quantam coniectura aſſequi poſſum quatuor numero viperas habere, & ſanè ſales verè optimi euaſerunt, vtpote qui neque ex vſtione cinereum retulerint ſaporem, neq; nigrum colorem, ſed & ob qualitatem vſui gratiſſimi ſint facti, & qui vim qua eos propriè præſtare prædicaui, efficaciorem haberent. Efficiunt autem quatuor viperæ magnæ, paſtillorum ſiccorũ ſextãtem & vnciæ dimidiũ. atque hic quidem eſt totius confectionis ſalium theriacorum modus. Oportet autem medicum variè ipſis vti: vtpote ſi ſanguinem ſpuentibus ſales hos exhibiturus ſit, radicis ſymphyti contuſæ & cribratæ ſextam partem ad ſalis modum addet. veluti ſi quinque cochleariis pharmaci vnam ſymphyti addat. In phthiſicis autem ſiue tabefactis & pectore ſuppuratis, iridis tenuiſſimè tritæ aut dictamni ſextam partem ſalis ponderi adiiciet. Hepaticis verò chamæpityn, ſpleniticis cyclamini radicem, aut capparis corticem, aut piperis addet ſextã partem. Quòd ſi ad podagricos apparare velis, dimidiũ præſcripti ponderis ſatyrii auferto, vitãdo ne rabioſas & membra exoluentes in ipſis excites voluptates. Cæterùm in renibus lapides quammaximè atterunt ſales, ſi carpobalſamum aut lithoſperma appellatum habuerint admixtum. Si verò vim contra venena intenſiorem facere velis, in ſalium confectione ſcordium & marrubium duplicabis, inſupérque anatum ſanguinem ſiccum adiicies. Eis vèrò qui à rabido cane morſi ſunt, amplius conferent, ſi pæoniæ radicem addas aut cancros exuſtos. Opiſthotonicis autem qui retrò neruis conuelluntur, maximè profuerint, ſi caſtorei & opopanacis parum habeant admixtum, in eis ſanè qui id tolerare poſſunt. Viſum porrò exacuit malabathri folium duplato pondere in confectione additum. Concoctionem verò ciborum iuuant, ſi caſiæ & coſti eis

A ſufficiens modus addatur. ad inflationes autem cuminũ adiicito. Vrinam amplius ciet dauci ſemen additum. quartanas verò amplius ſoluunt ſi verbenacã rectam, & eupatorium, & ſuccum Cyrenaicum, aut ipſum laſer aſſumant. verùm (vt ſummatim dicam) omne quod commodum & habile noueris affecto membro, idipſum ad ſales, ſiue in ipſorum confectione, ſiue exhibitionis modo admiſceto. Quin & amariores ſcio ſales apparatos. ex iis enim quæ cum viperis vruntur, ariſtolochiam, & ſcordium, & cardamomum, & dimidium centaureæ detraho,
B eadémque poſtea cum reliquis quæ tunduntur, miſceo, imò & ſtœchadis parem ſcordii menſuram addo: atque ita guſtu amariores ſales euaſerunt, & in vſu ſanè ad multa mihi commodiores ſunt experti. Porrò cauendum eſt ne eos prægnantibus & ab vbere lactãtibus exhibeamus: & ne pueris ac temperamento calidioribus, & præſertim tempore æſtiuo & regione calida, & qui acuta & ſicca febre laborant, eos quoquo modo præbeamus.

Antidotus Mithridatica, Cap. XCVIII.

HÆC, vt Antipater & Cleopater tradunt, iſta capit:
C Myrrhæ drachmas octo obolos quatuor, ſpicæ nardi tantundem, croci drachmas ſeptem obolos tres, opii drach. quatuor obolos duos & dimidium, ſtyracis drach. quinque, caſtorei drach. ſex obol. vnũ, cinnamomi drach. ſeptendecim, polii drach. quinque, ſcordii drach. ſeptendecim, zingiberis tantundem, coſti drach. ſedecim, piperis albi drach. quinque obol. vnum, piperis longi drach. ſedecim, ſeſelis incorrupti drach. quinque obolos duos, petroſelini drach. quatuordecim, ſeminis dauci drach. ſedecim, caſiæ drach. quindecim, thuris drach. ſedecim, ſuc
D ci hypociſthidis drach. VI. & ſeſquiobolum, nardi Celticæ drach. quatuor, ſeminis fœniculi drach. quatuor, folii malabathri drach. quatuor, acori incorrupti, phu, ſagapeni, carpobalſami, hyperici, iridis Illyricæ, acaciæ, gummi, ſeminis cardamomi citra medullam, ſeminis pelecini, ſingulorum drach. duas, Lemniæ ſphragidis, confectionis cypheos, partiũ ſcinci iuxta renes ſitarum, ſingulorũ drach. II. ſeminis thlaſpios drach. XVI. gẽtianæ drach. IIII. aniſi drach. III. roſarum ſiccarum mundarum drach. V.
E mei drach. quatuor, florum iunci odorati drach. ſex, opopanacis drach. ſex, galbani drach. ſex obol. tres, opobalſami drach. ſex obol. tres, ariſtolochiæ drach. vnam, hyſſopi drach. tres, marrubii drach. vnam, chamæpityos drach. tres, roſmarini drach. quinque, terebinthinæ Chiæ drach. ſex obol. tres, mellis Attici deſpumati quantum ſufficit. Vinum ne addas, ſed prædiſſolutis melle calido ſuccis, indéque tritis ac adiecta terebinthina, inſpergito ſicca contuſa & anguſtiſſimo cribro excuſſa: vnitóque, & reponito omnia. Datur drachmæ põdere, aut ad ſummum ſiliquæ
F vigintiquatuor ex ea exhibentur.

Confectio cypheos, Cap. XCIX.

CÆterùm cypheos quæ in antidotum coniicitur, deſcriptio hæc eſt: Vuæ paſſæ tenuis ac pinguiſſimæ detracta pellicula & vinaceis, hoc eſt ipſius carnis, drach. vigintiquatuor, terebinthinæ vſtæ drach. vigintiquatuor, myrrhæ dr. duodecim, cinnamomi drachm. quatuor, floris iunci odorati drach. quatuordecim, croci drach. vnã, bdellii drach. ſex, onychos hoc eſt vnguis aromatici drachmam vnam, aſpalathi drach. duas & dimidiam, ſpicæ
G nardi drach. tres, caſiæ drach. tres. cyperi drach. tres & dimidiam, baccarum iuniperi magnarum drach. tres & dimidiam, calami aromatici drach. nouem, mellis quãtum ſatis eſt, vini odorati parum. Myrrham, bdellium, & terebinthinam vſtam contere cum vino vt mellis craſſitudinem induant: deinde vuam paſſam per ſe probè tritam adiice, ſimúlque tritis mellis ſufficientem modum infunde, ac reliqua inſperge, paſtilliſque inde formatis vtere. Vritur autem terebinthina hoc modo: Terebinthinam coniice in ollam, & triplum aut etiam amplius aquæ in-
H funde, & ad ignem adhibe, nihilque omnino mouendo coque. vbi verò conſumpta fuerit aqua, & terebinthina attenuata ac inualida reddita, vt digitis confringi poſſit, eam tolle, atque in antidoti confectionem aſſume. Si verò inſumpta aqua adhuc mollior appareat terebinthina, aliam aquam ſuperfunde, rurſúſque ad ignem adhibe,

donec fri bilis reddatur. Datur autem cyphi ipſum & per ſe commodè iis qui hepar, aut pulmonem, aut renes, aut aliquod aliud viſcus exulceratum vel obturatum habent.

De antidoti Mithridaticæ vſu,
Cap. c.

DAtur itaque ad ſummum ex præſcripta antidoto Mithridatica nucis, Pōticæ magnitudo: eis verò qui ad integram ætatem peruenerunt Grææ fabæ. augetur autem & minuitur hæc magnitudo in mediis ætatibus. Atque iis quidem qui febre carent, ex vino danda eſt, aut vino mulſo, aut condito, ſi quidem hepar habeant obturatum: febricitantibus verò, ex aqua aut aqua mulſa. Facit enim ad antiquas ſtomachi fluxiones, itémque thoracis, & ad omnes inueteratas in profundo corporis exulcerationes aut abſceſſus. facit ad tabidos, & ad ventris inflationes. & cœliacis medetur Emēdat & reducit obtuſum appetitum, & bonum colorem corpori addit. Frangit lapides, ſanat vrinæ difficultatem & atram bilem congregari vetat: fœtus immortuos expellit, & ad alias item affectiones conueniens eſt. Acuit viſum eorum qui eam accipiunt. plurimam autem (præſertim præſumpta) vim habet, quòd non permittat quempiam à lethali veneno lædi: qua gratia etiam à Mithridate compoſita eſt & appellata.

Antidotus Eſdræ aut prophetæ doctoris,
Cap. c i.

AMomi ſcrup. duodecim, floris iunci odorati drach. nouem, pyrethri drach. ſex, croci ſcrup. trigintaſex, cinnamomi ſcrup. ſex aut caſiæ duplū, myrrhæ troglodyticæ ſcrup. duodecim, ſtyracis calamitæ ſcrup. x v i i i. petroſelini ſcrup. tres, ſeminis dauci ſcrup. tres, tragacanthæ ſcrup. ſex, ſucci hypociſthidis ſcrup. i x. iridis Illyricæ incorroſæ ſcrup. quindecim, ſeminis fœniculi ſcrup. ſex, bdellii ſcrup. nouem, thuris drach. vnā, ſulphuris viui ſcrup. ſex, ſeminis hyoſcyami albi ſcrup. vigintiſeptē, caſiæ ſcrup. nouem, ſeminis papaueris ſcrup. triginta, ſpicæ nardi ſcrup. duodecim, ſeminis rutæ ſcrup. tres, ſeminis ocymi ſcrup. tres, rhois culinarii ſcrup. quinquagintaquinque, ſeminis anethi ſcrup. ſex, aſari drach. vnam, ſeminis cardamomi reiecta medulla ſcrup. ſex, opii ſcrup. vigintiſeptem, euphorbii ſcrup. ſex, piperis ſcrupulos triginta, roſarum ſiccarum ſcrup. nouem, folii ſcrup. duodecim, opobalſami ſcrupulos vigintiquatuor, ventris mergi ſcrupulos ſex, laccæ ſcrup. duodecim, lycii Indici ſcrupul. duodecim, caryophylli ſcrup. duodecim, ſtercoris reperti in aluo mergi ſcrup. ſex, rhei Pontici ſcrup. duodecim, mei athamātici ſcrup. ſex, floris nerii ſcrup. quatuor & dimidium, terræ cimoliæ ſcrup. duodecim, ſucci artemiſiæ ſcrup. viginti, foliorum feridis ſcrup. nouem, ſpicæ Celticæ ſcrup. duodecim, roſarum rhododaphnes ſcrup. ſex (alii etiam caſtorei ſcrup. duodecim: verùm tu caſtorei ſcrup. tres coniicito) coſti ſcrup. duodecim, gentianæ ſcrup. duodecim, confectionis hedychroi ſcrup. nouem, aniſi ſcrup. ſex, ſiſonis ſcrup. octodecim, ammoniaci thymiamatis ſcrup. duodecim, quandoque & foliorum citri ſcrup. duodecim, vini veteris odorati quantum ſatis eſt, mellis deſpumati primarii lib. quinque vel ſex. Apparatur autem hoc modo: Arida omnia cum croco & caſtoreo ac hedychroo tundito, & per anguſtiſſimum cribrū excutito: opium verò, myrrham, hypociſthidē, bdelliū, lycium, ammoniacum in vino macerato. tragacantham autem per ſe macerato. Sequenti deinde die roſas rhododaphnes & ſerin terito ac vnito, & tragacāthæ ſimiliter probè tritæ reliqua trita adiicito, & cum ſucco artemiſiæ vnito. mel quoque deſpumatum & tepefactum ſæpe inſtillato ne tragacantha exareſcat: deinde & arida tuſa inſpergito, ſufficientérque vnita probè contegito: in ſequentibus verò diebus ſeptem aut nouem, in ſole terito, & vaſis vitreis excipito. neque tamen vaſa expleto, ſed locum reſpirationi reliquum facito. Vſus eius eſt ad venenum iaculantium animalium plagas. datur autem fabæ magnitudine ex vini cyathis duobus manè & ante ſomnū eodem modo. illinitur & plagæ, eámque à periculo vindicat. Eis verò qui lethale venenum hauſerunt, poſt vomitus & ante, nucis Ponticæ magnitudine datur, manè &

A ad ſomnum cum vino. præſumpta etiam, veneno vim lædendi adimit. Ad capitis porrò dolorem eam in ſapa dilutam fronti illinito. dato & ad ſomnū phaſioli magnitudine, modica aqua & ſapa diſſolutam. Furioſis verò ante ſomnum datur fabæ magnitudine ex ſapa diluta: diſſoluitur etiam cum ſapa, & toti fronti & inter ſupercilia illinitur: per omnem item foris naſum ante ſomnum: maximè enim ſomnum inducit. Cæterùm ad oculorum inueteratas fluxiones ſapa liquefactam ad frontem vſque ad ſupercilia illinito. Ad molares dentes eroſos, itémque
B ad dentium dolores, cum ſapa liquefactam & calefactam ore detinendam præbe, & confeſtim quieſcet dolor. Ad tuſſim verò diuturnam & ſpirandi difficultatem ac orthopnœam, datur nucis Ponticæ magnitudine, non febricitantibus, cum aqua frigida: febricitātibus, cum aqua mulſa. datur autem ex ordine per dies ſeptem ante ſomnum. Ad tabidos verò ſubcruenta expuentes & eos qui abſceſſum internum habent, fabæ magnitudine dato cum ſapa modica frigida aqua diluta. Dato antē ad plures dies manè & ante ſomnum, & ſanabitur affectio quantumuis
C ſit diuturna. vtere igitur, neque eam contemnito. Porrò ad diuturnos ſtomachi dolores ex frigiditate obortos, cum ſapæ cyathis tribus magnitudinem fabæ dato ante ſomnum: ſi verò febricitent, cum aqua mulſa. Ad ſingultum verò ob repletionem aut frigiditatem, datur fabæ magnitudine ex aqua mulſa ante ſomnum: ad hepatis obturationes, fabæ magnitudine cum condito; ad duríties verò cum aqua mulſa: ad ſplenicos ex aceto aut acetomulſo: arquato infectis ex vino mulſo, hydropicis ex aceto mulſo aut vino mulſo. illinito etiam cum antidoto
D tumefactas partes, & tumorem reſiccabit. E lapide laborantibus datur cum ſapa: ad vrinæ difficultatem cum apii decocto, aut petroſelini, aut aliquo conſimili. Ad profluuium ventris & cœliacis & dyſenteriæ, maximè incipienti, nucis Ponticæ magnitudine dato, manè & ad ſomnum ex vino: in febrientibus ex poſca diluta confidenter vtitor. Ad podagrā fabæ magnitudine præbeto cum aqua mulſa. eliquatam etiam cum ſapa affectis locis illinito. Et ſiquidem principium fuerit affectionis, liberabitur ac euadet: ſi verò diuturnum fuerit malum, magnopere iuuabitur. Ad coxendices affectos & reliquos articu-
E los corporis fluxione infeſtatos, eam cum vnguento aliquo, gleucino puta, aut irino, aut ſicyonio eliquato, ac articulis illinito. Ad elephātiaſin, in principio præſertim, imò & iis qui iam malo oppreſſi ſunt, nucis Ponticæ magnitudine ex aqua mulſa bis per diem dato, eliquatam etiam cum vino toti corpori per nouem ex ordine dies in ſole illinito. diſcedit enim paulatim à corpore cutis, & veluti ſquamulæ decidunt, & tota concretio & corporis miſcella renouatur. Ad ægrè parientes mulierculas ipſam
F per ſe ad imum ventrem illinito, & facilè partus prodibit. Ad vlcera poſtremùm maligna & diuturna in cutis ſuperficie oborta, veſtis detritæ panniculo exceptam imponito.

Antidotus pæonia, Cap. c i i.

ANtidotus pæonia, verè pæonium pharmacum multo vſu iudicatum & approbatum. Amomi ſcrup. octodecim, croci ſcrup. quadraginta, radicis pæoniæ ſcrupul. duodecim, ſeminis pæoniæ ſcrup. duodecim, piperis albi ſcrup. nouem, piperis communis ſcrup. duodecim.
G phylli ſcrup. nouem, euphorbii ſcrup. nouem, ſpicæ nardi vnciam vnam, rhei Pontici ſcrupulos duodecim, coſti ſcrup. duodecim, petroſelini ſcrup. x i i. opii ſcrup. quindecim, ſeminis hyoſcyami albi ſcrupulos duodecim, (alii ſcrupulos octodecim habent) ſtyracis primarii ſcrupulos nouem, myrrhæ troglodyticæ ſcrupul. duodecim, caſiæ vnciam vnā, pyrethri ſcrupulos duodecim, thuris ſcrupulos octodecim, caſtorei ſcrupulos ſex, calaminthæ ſcrupulos nouem, mellis deſpumati quod ſatis eſt, itémq; vini. Opium, myrrham, thus, cum vino terito: ſtyracem verò
H cum modico melle liquefactum ſimiliter probè terito, atque eis vnito: adiectiſque aridis tritis melle excipito, ac vtitor. Dantur ex ea ſiliquæ tres, cum aqua calida ieiunis. frequenter etiam ante ſomnum prout res vrget. Facit autem ad deſtillationes è capite, & tuſſes, puriſque reiecta-

tiones,tabidos,peripneumonicos,pleuriticos. præter opinionē enim thoracē extra periculū ſiſtit,tū quodā deſtillationibus tū quod ab vlcerationibus imminet,etiāſi ſanguinē reiectēt. Ad anginā verò vino mulſo diluta vtere aſſiduè gargarizādo,pinnuláq; etiā cū melle illini. Ad colicos autē & ex renum lapide affectos,excellēter efficax exiſtit. In exacerbationibus enim colicorum febre carentium exhibita, eueſtigio dolores ſedat. ſi verò febriant, remiſſiones febriles obſeruato: atque ita exhibeto. Frangit enim calculos,& ab vrinæ difficultate liberat,ea præſertim quæ ex craſſis humoribus & propter obturationem eſt oborta. Infunditur etiam,& maximè in ipſis colicis,vehementiſſimis vrgentibus doloribus,cum oleo rutaceo:& ſtatim à periculo liberat. Longas autem febres, maximè quotidianam & quartanam facilè ſoluit duabus ante acceſſionem horis data. quin & ægros ad reficienda corpora optimè paratos fecit. Datur autem non in principio morborum,ſed quum perfecta concoctio apparuerit in vrinis. Cæterùm ad peſtilentes & populariter graſſantes morbos ex vitiato aere obortos in corporibus,ſūmè auxiliatur,& in principio ſanè data peſtilentem prohibuit ſæpe diſpoſitionem. præſeruat etiam in dyſenteriis & torminibus inteſtinorum. Inducit & ſomnos dolori minimè obnoxios,neque ſoporem ac ſtuporem infert veluti reliqua ad leuandos dolores apparata: verùm ſomnum tandiu detinet,quouſque pharmacum penetrarit, & cauſas dolorum diſſoluerit. Et ſanè multi ex ægris à ſomno ſurrexerunt adeo concoquendi facultate præſtantes,vt obliti ſint an vnquā aliquid à principio doluerint. Plura autem his & vltra promiſſa, ei confidere potes. At verò ſi viſceris alicuius inflammatio adſit, cauere oportet ne exhibeamus eam priuſquam inflammatio laxetur. Quòd ſi tamen periculum maximum inſtet,id ipſum præfatus ac præteſtatus dato, quò ſucceſſuræ curationi per ipſam æger adſeruetur,eáque tandem victoriam obtineat morbi.

Antidotus aromatica optima, Galli, Cap. CIII.

Facit ad omnes, maximè tamen inueteratas circa os ventris atque ipſum adeo ventrem,affectiones, & ad hepaticos. eſt ſtomacho vehementer grata & efficax. Cinnamomi drach. vnam,aut caſiæ duplum,amomi dextantem,ſpicæ nardi trientem, folii trientem, myrrhæ troglodyticæ drachmam vnam,caſiæ beſſem,croci vnciam vnam, floris iunci odorati vnciam vnam, coſti vnciam vnam,piperis ſeſcuncem, mellis Attici deſpumati quantum ſatis eſt. Ego autem,inquit,cinnamomi modum cōduplico,meliórque antidotus redditur. Datur nucis Ponticæ magnitudine cum vino aut vino mulſo, aut etiam cum aqua mulſa,ſi adſit febris.

Antidotus ex duobus piperis generibus, Cap. CIIII.

Antidotus ex duobus piperis generibus quemadmodum eam deſcribit Archigenes, leuans dolorem, finiens febrem,reſiccans & concoquens. facit ad colicos. Hanc etiam Crito apparauit hoc modo: Croci drach. ſex, caſiæ drach. tres, cinnamomi drach. duas,coſti drachm. quatuor,ſtyracis drach. octo,piperis longi drach. quatuor, piperis albi drach. quatuor,galbani drach. quatuor, myrrhæ drachmas quatuor, (quidam verò decem ſumunt) opii drach. tres, caſtorei drach. quinque. Succulenta cum vino vetere terito, reliqua verò contundito & cribrato ac tritis adſpergito,& mellis deſpumati quantum ſufficit adiicito, vnitóque ac adſeruato. datur quibuſdam magnitudine fabæ, aliis magnitudine erui. colicis verò à cibo præbeto cum vini auſteri cyatho vno: in affectionibus autem circa hepar & veſicam ex paſſo dato: tabidis & pectore ſuppuratis fluxionéque infeſtatis ex aqua mulſa. Vtitor & ad quartanas & ad alios diuturnos & per circuitum repetentes rigores, duabus ante acceſſionem horis.

Antidotus Athanaſia, Cap. CV.

Athanaſia, vt nunc apparatur: eſt autem Ægyptiorum inuentum. Croci,ſpicæ nardi,folii malabathri, coſti, fœnigræci,glycyrrhizæ,radicis eupatorii, petroſelini,ſty-
A racis,caſiæ,opii,ſing. æquales partes,mellis quod ſatis eſt. Datur ad ſummum nucis auellanæ magnitudine,hepaticis quidem,ſi non febriant,cum vino mulſo: febrientibus verò,cum aqua mulſa. datur ad dies ex ordine ſeptē. In angina cum melle delingēdam dato: in affectionibus pulmonis & pleuriticis cum aqua mulſa. Stomachicis,& qui non concoquunt cibum, cum poſca: in fluxionibus verò ſtomachi ac alui in catapotia informatā dato: quibus deglutitis aquam frigidam præbe bibendam. Ad exulceratam veſicam & vuluam cum tepida aqua: in morbo
B arquato,hydrope,& renum morbo cum vino mulſo exhibeto. Ad febres diuturnas per circuitum redeuntes, ſummè auxiliatur ante acceſſionem accepta. iis qui diuturna oculorum fluxione laborant,ad noctem dato, & frontem ex ea illinito. Hæmoptoicis & dyſentericis ex poſca ante ſomnum exhibeto.

Oribaſii theriaca,qua Marcus Imperator vſus eſt,quæ ante & poſt infectionem ſumitur, Cap. CVI.

Trifolii bitumen olentis ſeminis,rutæ ſylueſtris,fari-
C næ erui rufi,ariſtolochiæ rotūdæ, æquales omnium partes in paſtillos redige,& ex eis drach. vnam cum vino & oleo præbe. Alia confectio valde bona. Farinæ erui rufi drach. quadragintaocto,aniſi, ſeminis fœniculi, ammii,ſeminis apii,ſing. drach. octo,mei drach. quatuor, ſeminis trifolii,opopanacis,ſerpylli,cuiuſque drach. quatuor,cum vino redige in paſtillos, & cum vino ter præbe bibendos.

Oribaſii theriaca ex bryonia, Cap. CVII.

D Theriaca ex bryonia ad venenatorum animalium morſus & veneni hauſtum, ad morſos à vipera,& à ſcorpio percuſſos: Radicis bryoniæ,opopanacis,iridis,roſ marini,opii, myrrhæ, ſing. drach. quatuor, ariſtolochiæ drach. quinque, thuris drach. ſex, ſeminis rutæ ſylueſtris drach. ſex, cumini drach. ſedecim, (alii tres tantùm drachmas habent) farinæ erui drach. ſedecim, (alii quatuor habent) cum vino paſtillos informato, atque ter cum vino præbeto. Philonis antidotus ad colicos præſcripta eſt: Iſotheos antidotus ad tuſſim relata eſt.

Antidotus Hadriani, Cap. CVIII.

E Piperis drach. viginti, ſeminis hyoſcyami albi drach. viginti,opii drach. decem,croci drach. quinque, ſpicæ nardi,euphorbii,amomi, pyrethri, cyperi, cardamomi,folii,rutæ ſiccæ,caſiæ,caſtorei,ſeminis dauci,myrrhæ, petroſelini,cuiuſq; drach. I. roſarū ſiccarū ſeſquidrach. ſeminis apii ſeſquidrach. zingiberis drach. II. opobalſami drach. II. mellis quantum ſatis eſt. Datur ad ſummū nucis Ponticæ magnitudine: minimum verò fabæ Ægyptiæ modo. Facit ad colicos ante ſomnum data ex aqua cali-
F da: ſtomachicis,& qui reuomunt cibum, ex poſca, in vrinæ ſtillicidio ex aqua calida: hæmoptoicis ex poſca: dyſētericis eam in catapotia redigito,& ab eorum deglutitione modicam poſcam abſorbendam præbeto. Tabidis ad noctem cum hydromelite dato: aridè verò tuſſientibus cum melle delingendam exhibeto: morſis à phalangiis & viperis cum vino mulſo. Educit & menſes cum vino mnlſo accepta in quo pulegium,aut calaminthe,aut ruta ſint incocta. colicis cum aqua mulſa datur.

Antidotus achariſtos, cui digna gratia referri non
G poteſt, Cap. CIX.

Caſiæ,myrrhæ,piperis albi,piperis nigri,caſtorei,galbani,ſtyracis,croci,coſti,opii,ſpicæ nardi,ſingul. par pondus. mellis quantum ſatis eſt. datur magnitudine fabæ. Facit ad omnia diuturni temporis purulenta in thorace,& ad hepaticos,cum aqua mulſa, & ad colicos eodem modo: ad ſplenicos cum aceto mulſo. Reperias autem ipſam & ad alias plurimas affectiones approbatam.

Philagrii antidotus ex ſulphure viuo, Cap. CX.

H Febrem finit. Hac, inquit Philagrius, omnino vtor ad diuturnos per circuitum repetentes rigores: Sulphuris viui, ſeminis hyoſcyami albi, ſeminis cardamomi citra medullam,ſtyracis,opii,myrrhæ,cuiuſque drachm. octo,coſti drach. decem,rutæ drach. decem, croci drach.

tres,caſiæ drach.vndecim,piperis drach. duodecim.exci pe melle Attico deſpumato. Dato hora vna ante impetũ exacerbationis ex poſca diluti ore calida,& poſt modicũ interſtitium dormire iubeto.ſomnum enim inducit,atque omnes diuturnos febrium inſultus ſoluit. Verùm nõ conuenit eam prius exhibere quàm bona concoctio maniſeſtiſſimè ex vrinis deprehendatur.Bene proſpicere etiam oportet quò is qui accepturus eſt,redundantibus excrementis non ſit onuſtus,& maximè ſi febres quotidianæ exiſtant.Datur ad ſummum, quum adhuc in vigore eſt pharmacum,nucis Ponticæ magnitudine.

Theriaca Democratis, Cap. cxi.

MEdetur hæc morſibus animantium virus iaculantium,viperarum,ceraſtæ,aſpidum, natricum terreſtrium plagis,& paruarum beſtiarum puncturis,itémque veſparum:& marinæ turturis ſiue paſtinacæ ac draconis ictibus, phalangiorum item & ſcorpionum. Apparatur hoc modo:Iridis Illyricæ,zingiberis,opopanacis,opii,herbæ roſmarini,myrrhæ troglodyticæ, ſeminis trifolii bitumen olentis,cuiuſque drach.octo, ariſtolochiæ drach. vndecim,ſeminis rutæ ſylueſtris drach.duodecim, radicis bryoniæ aridæ albiſſimæ drach. ſedecim, ſerpylli,caſtorei,radicis eryngii,ſeminis apii,cumini Æthiopici recentis,cuiuſque drach.ſex,(alii drach.duodecim habent) farinæ erui ruſi,drach.vigintiquatuor.Omnia hæc contũdito & cribrato:opopanaca verò cum vino diſſoluito, eique arida inſpergito,& in paſtillos reducito,& ex eis drachmam vnam cum vino veteri meraco bibendam præbeto. ſtatim enim vt potatur commoditatem ſuam oſtẽdit.facit ad coli aut ventris inflationes ex aqua ter potata. facit & ad eos qui intrinſecus aliqua parte dolent citra manifeſtam cauſam.

Antidotus theodoretos ex anacardiis,
Cap. cxii.

ANtidotus theodoretos, *hoc eſt diuinum munus*, ad totũ hominem vtilis eſt.facit ad vertiginem & omnes capitis affectiones,omniáque pectoris vitia emendat: maximè verò ſuſpirioſis,orthopnoicis,tabidis,pleuriticis,hepaticis,ſplenicis,& quibus exaceſcit in ventre cibus, & omnibus diuturnis circa ſtomachum & ventrem affectionibus prodeſt.His item qui ex longis morbis ſe ægrè reficere poſſunt,& qui decolores ſunt, & quib' corpus in arquati colorem mutatur,& quibus aqua ſubter cutem effundi incipit,renum etiam affectionibus,& eis qui aſſiduo coli dolore affliguntur,auxiliatur:omnémque habitum corporis corroborat. Quin & febribus inordinatè veteraſcẽtibus, atque etiam per certum circuitũ redeũtibus, ante acceſſionem data prodeſt. Mirabiliter vtilis eſt mulierculis quæ purgationis menſtruæ ſtillicidio ac ſtrangulatu vexantur,& quæ ab vtero ſuffocantur. ſoluit etiam ventrem citra moleſtiam. educit enim ea quæ iã longo tempore inteſtinis inhæſerunt:&(vt ſemel dicam) eſt diuinum donũ. huius enim vſu in omnibus ſenties ſucceſſum. Quòd ſiquis,vere & autumno præſertim, ſemel aut bis ea vtatur,neque circa diætam magnopere delinquat,nullis morbis obnoxius fiet.non ſolùm enim præſentes affectiones ſedat, ſed quas etiam futuras timemus impedit. habet autem hoc modo:Croci,caſiæ,phylli,ſpicæ nardi,mei,agarici,rhei Pontici, floris iunci odorati, acori,epithymi,piperis,ſarxiphagi,iridis Illyricæ,caryophylli,carpobalſami,myrobalani interni,cuiuſque ſcrup. nouem,anacardiorum ſcrup.decem,aloes ſcrup.xxxvi. mellis deſpumati lib.iii.Datur ad ſummum drach. quatuor põdere ex aqua mulſa,aut vino,aut vino mulſo, ſecundum quod cuique affectioni commodum fore putas.Cæterùm ſi ſcãmoniæ ſcrup.ix. aſſumpſerit,præter opinionẽ flauã bilẽ purgat:ſi verò epithymi ſcrup.ix. acceperit & ſcãmoniæ ſcrupuli dimidium,atrã bilẽ expurgat. id quod multo adhuc efficacius præſtat, ſi pro epithymo veratri nigri corticis drachmam vnam aſſumat. In pituitoſis porrò vtiliter ad eius exhibitionem colocynthidis medulla tuſa & tenuiſſimè cribrata admiſcetur.

Theodoretos aliter apparata, Cap. cxiii.

ALoes drach.lx.& ſiliquas lx.agarici drach. xxiiii. croci drach.ſex,rhei Pontici drach. ſex,aſari drach. A iiii.coſti drach.octo,acori drach.ſex, cinnamomi drach. ſex,xylobalſami drach.quatuor, ſpicæ nardi drach. tres, caſiæ drach.ſex,mei drach. duas,chamædryos drach.iiii. maſtiches drach. ſex, piperis albi drach. quatuor, mellis deſpumati quantum ſufficit. dantur ex ea ad ſummum drach.quatuor,ad emolliendum ventrem. Quòd ſi quotidie ea vt antidoto vti velis in aliqua ex prædictis affectionibus,nucis Ponticæ aut ampliori magnitudine præbebis.Quidam verò & piperis nigri,& albi, & longi,ſingulorum drach.duas addunt.item amomi,floris iunci o- B dorati,zingiberis,cuiuſque drach.duas. gentianæ inſuper drach.duas aliqui adiiciunt.

Theodoretos per acetum mulſum apparata,
Cap. cxiiii.

FAcit hæc magis ad omnes capitis affectiones, & deliria ex atra bile oborta,itémque inſaniam.facit ſtomachicis & colicis, hepaticis, atque amplius adhuc ſplenicis & hydropicis. Habet compoſitio hoc modo: Spicæ nardi,folii,croci,mei, caſiæ, epithymi, floris iunci odorati,rhei Põtici, myrobalani,caryophylli,cuiuſq; drach. C quatuor, aloes ſextantem, carpobalſami ſcrup. ſedecim, zingiberis ſcrup. ſedecim, maſtiches ſcrup. quatuor, iridis trientem,anacardiorum ſcrup.quatuor,agarici ſcrup. octo,corticis radicis fœniculi libr.vnam, aceti acerrimi ſeſquiſextarium,mellis ſeſquiſextarium. Corticem prælotum,in aceto per triduum macerato. deinde vt dimidium relinquatur coquito, percolato, & ad acetum mel adiicito,rurſúſque ad mellis ſpiſſitudinem coquito, atq; vbi tepuerit,ad arida tenuiſſimè trita in mortarium addito,& diligenter vnito,reponito,ac vtitor velut in prio- D ribus dictum eſt.

Picra ſiue amara per acetum mulſum apparata,
Oribaſii, Cap. cxv.

FAcit ad ſtomachicos,colicos,vuluæ ſtrangulatus,hydropicos. Corticis radicis fœniculi libras tres, aceti acerrimi libras ſex. radices aceto ad tertias coquito, & percolato,aceto mellis libras quatuor adiicito,& ad mellis ſpiſſitudinem coquendo redigito,refrigerato,& paulatim ad ſubſcripta tenuiſſimè trita in mortarium addito. ſunt autem hæc:Aloes beſſem,iridis ſextantem, ma- E ſtiches vnciam vnam,zingiberis,caſiæ,nardi Celticæ,helenii,ſing.vnciam vnam,piperis drach.quatuor,mei vnc. vnam,aut ſi non adſit, nihil impedit. Datur cochlearii menſura cum aquæ mulſæ cyamis quatuor. (eſt id poculi genus,& Ægyptio vocabulo ciborium appellatur.) Ab acceptione etiam,aquæ calidæ cyamos duos abſorbeant.

Cyphi ex rebus trigintaſex, Cap. cxvi.

THuris ſeſcuncem, ſtyracis pinguis libr.vnam, myrrhæ trientem,folii quadrantem, coſti trientem, amomi quadrantem,ſpicæ nardi quadrantem, caſiæ qua- F drantem,ſabinæ,cardamomi, ammoniaci thymiamatis, iridis,carpobalſami, ſing.ſextantem, nardi Celticæ,helenii,hypni,floris iunci odorati,aſpalathi, cuiuſque vnciã vnam, maſtiches quadrantem, ladani quadrantem, baccarum iuniperi magnarum & paruarum,bdellii,ſingulorum ſextãtem,ſeſelis vnciam vnam,cyperi vnciam vnam, croci trientem,ſeminis cupreſſi vnciam vnam,(alii drachmam vnam habent) calami aromatici drachmas quatuor,roſas virides numero quingentas, terebinthinæ depuratæ ſeſcunciam,caricarum pinguium ſeſcuncem,pal- G marum pinguium quadrantem, carunculæ vuarum paſſarum quadrantem,nucum pinearum quadrantem, ſucci haſtulæ regiæ vnciam vnam,mellis ſeſquilibram,vini odorati quantum ſatis eſt.Arida contuſa & cribrata cum liquidis excipito,palmis,caricis, vuis paſſis prius in mortario tuſis.deinde maſtichen tritam eis addito, & bdelliũ, ac pineas nuces roſáſque, & thus, vnumquodque per ſe tritum.poſtea etiam ſtyracem adiicito, & ladanum,per ſe in mortario contuſa: deinde terebinthinã & mel adfundito,& arida infarcito.Ego verò thus, bdellium,myrrhã H & ladanum cum vino tero, atque ita ad tuſa in mortariũ coniicio, & paſtillis inde formatis vtor. Facit ad capitis dolorem fronti illitum cum aceto, ſimiliter & ad oculorum lippitudinem cum vino: ad hepatis & renum exulcerationes cum paſſo, ad obturationes eorundem, cum

vino mulſo.Tuſſientibus, tabidis, orthopnoicis,cum aqua mulſa.ſtomachicis,ſpleneticis,iſchiadicis,cum aceto mulſo. Ad tormina, lunaticos & morbum comitialem,cum aqua calida. datur drachmæ pondere.

Cyphi ex rebus vigintiocto, Cap. CXVII.

ASpalathi,bdellii,helenii,ladani,ſtyracis,myrrhæ,cuiuſque drachmas ſeptem , baccarum iuniperi magnarum quinquaginta, paruarum itidem quinquaginta, ſucci haſtulæ regiæ trientem,ſabinæ trientem , croci ſextantem,coſti ſextãtem,cardamomi quincuncem,cyperorum quincuncem,ſeminis cupreſſi quadrantem, nardi Celticæ dextantem , (alii etiam caſiæ habent ſextantem) ſphagni ſiue hypni quincũcem,amomi ſextantem , ſpicæ nardi ſextantem,roſarum ſiccarũ quadrantem,floris iunci odorati ſextantem,nucum pinearum quadrantem,foliorum malabathri quadrantem, caricarum libras duas, vuarum paſſarum pinguium ſextantem , terebinthinæ Chiæ libram vnam , palmularum pinguium carunculæ lib.vnam,mellis libr.quinque,vini ſextarios duos.Apparato & vtitor vt dictum eſt. etenim quæ ex huiuſmodi rebus apparantur,ad prædicta optimè faciunt.

Maſnaphii confectio, Cap. CXVIII.

CRoci quadrantem, ſtyracis vnc.triginta, ladani vnc. XXIIII.galbani quadrantem, caryophylli ſeſcuncem, roſarum ſiccarũ vnc. XII.ſertulæ Campanæ vnc.XVIII.hypni (canabicula id parua eſt ex arbore quæ Damaſcenea dicitur , itémque ea quæ Rhodacinea appellatur exorta) beſſem,malabathri ſeſcuncem,arnabo vnc.XII.coſti, vnguium aromaticorum,caſiæ,zacathii,ſingulorum ſeſcuncem,aſari quadrantem,carpobalſami vnc. XXIIII. pilularũ cupreſſi quadrãtem,foliorum lauri quadrantem, cachula quod canchryō eſt,vnc. I. amomi vnc.XII.ſpicæ nardi, gummi,cuiuſque ſeſcuncem , vini libr. VI. contere & ad formam quancunque velis redige.

Thymiama ſiue ſuffimentum Berenices, Cap. CXIX.

SEminis viticis,melanthii,cornu cerui,ſampſuchi, baccarum lauri,abſinthii,ſulphuris viui,bituminis Iudaici,ſaluiæ,radicis cyclamini,artemiſiæ,origani,rutæ ſylueſtris,cumini,caſtorei, lapidis gagatæ, aniſi, conyzæ, roſmarini,buccinorum vſtorum,reſinæ,ſing. vnc. I. cedriæ ſextantem,picis zacynthiæ pinguis lib. I. quidam etiam radicis pæoniæ vnc.I. ſed nos eam non admittimus. Omnia contuſa & cribrata,cedria,reſina, ac pice excipito, in paſtillóſque redigito,ac vtitor.Facit ad anginam potatum,& ſuffitum ita vt hiante ore æger vaporem hauriat. Ad omnem verò vigiliarum ſpeciem vino liquefactum fronti illinito, atque ipſi forinſecus naſo:quin & intrinſecus nares ſublinito , & ſuper prunas proiectum ſuffito, & ſomnum ægro conciliabit. Facit & ad ozænas ſordidum & fœtidum narium vlcus, ipſis naribus ex eo illitis cum aceto.Fugat animalia venenata muſcáſque & culices ſuffitu. &(vt quidam tradunt) etiam immundos ſpiritus arcet. Porrò de pharmacis dolorem leuãtibus ſcriptum eſt in præcedentibus Quaternionibus , ſermonis noni Cap. XXXII.& octaui Cap. LV.

De Elephantiaſi,ex lib.Archigenis, Cap. CXX.

ELephantiaſis à quibuſdam leontiaſis, ab aliis ſatyriaſis appellatur. Elephantiaſis quidem à magnitudine & diuturnitate affectionis nomẽ accepit, imò & propter cutis aſperitatem quæ in quibuſdam ſuccedere conſueuit: leontiaſis autem appellatur,quum frons ægrorum cum quodam tumore laxior redditur,ad ſimilitudinẽ pellis flexilis ſuperciliorum leonis : ſatyriaſis verò dicitur propterea quòd malæ faciei iiſdem cum rubore attolluntur,& muſculis maxillaribus veluti conuulſionem patientibus, mentum ipſum dilatatur , quemadmodum etiam ridentibus euenire ſolet, ſimilitudine quadam ad pictas ſatyrorum. quin & alacritas vehemens ad coitum ipſis adeſt,quemadmodum & de ſatyris fertur. Eſt autem grauis morbus, & propè ex eorum numero qui incurabiles exiſtunt:& grauis quidem eſt ipſi ægro, intolerabilis autẽ conſpicientibus , vtpote qui ipſum omnino auerſantur, adeo vt & plerique ex neceſſariis & domeſticis,ægri i-

A pſius conuerſationem deuitent. etenim ſuſpicionem de ſe præbet malum tanquam ſit contagioſum. Atque ego ſanè malum eſſe affirmo cum ipſis conuerſari:inquinatur enim aer quem inſpirando adtrahimus,ex vlcerũ fœtore & ex vitiata ſpiritus exhalatione. Cæterùm affectio ipſa non ſolùm ob id grauis eſt quòd indiſſolubilem ferè habeat ſtructuram & apparatum,ſed quòd principia generationis eius fermè ſint ignota.quum enim circa ſuperficiem iam veſtigia eius apparent, tunc non gignitur ſed perficitur,intus à viſceribus initio facto, & progreſſu B vſque ad cutem dilatato : quare non abſimile eſt tumentes eminentias etiam in internis oboriri. Apprehenduntur autem hac affectione viri magis quàm fœminæ: atque inter illos magis qui craſſum & viſcoſum ac atra bile redundantem ſanguinem habent, & qui pituitam multam ſalſam aut acidam gignunt. amplius verò & qui victu craſſo & ægrè concoctili vtuntur, & qui in otio degunt: non minus verò iis & qui multis exercitiis inordinatè vtuntur,& per hoc ſanguinem inſpiſſant:itémque ii qui cibos aſſiduè in ventre corrumpunt: quod verò ad æ- C tatem attinet,pueri & iuuenes, maximè quo tempore pubeſcere incipiunt. Regio verò huius mali inductrix eſt, tum quæ valde calida eſt, tum quæ vehementer frigida eſt.Et altera quidem ob id quòd ſanguinem adaſſet: altera,quòd frigore ſuo eundem congelet, & perſpirationes prohibeat,ac inſitum calorem ſuffocet. Conſequitur eos qui obnoxii futuri ſunt malo,ſegnities, ſpiratio tarda,ſpirandi difficultas,motus difficilis,aſſidua conſtrictio alui, vrinarum veluti ſunt iumentorum lotia excretio,reſpiratio grauis & fœtida,ructus continui,qui etiam ipſis ægris D aliquid moleſtiæ addunt , appetitus non obtuſi quidem neque inflammati,impetus in venerem intenſus.Iam verò vbi ad cutem progreſſum fuerit malũ, malæ primùm craſſiores fiunt & mentum:deinde rubeſcunt, non florido ſed liuido rubore.Et ſub lingua venulæ varicoſæ fiunt ac nigreſcunt:quod ſignum eſt etiam viſcera ipſa in ſimili conſtitutione eſſe,eiuſmodi planè qualis in porcis quibuſdam circa internavidetur,quæ grandinis nomine inſignitur. Quandoque verò & per omne corpus eminen- E tiæ apparent , & præſertim iuxta ſummam frontem ac mẽtum. Corpus præterea ipſorum magnum eſſe videtur, & cuiuſdam intolerabilis grauitatis ſenſus eis adeſt:vnde neque potu neque cibo admodum ſuauiter delectantur. Puſillanimes fiunt ad omnia , neque præ vitæ amore vitam relinquere & cõtemnere poſſunt,neque affectionem ipſam generoſo animo perferre: verùm veluti ſeipſos condemnantes ſe occultant,& notos hominesvitant.Quidam porrò ex eis, ad modum eorum qui ſuffocantur aut ſtrangulantur,maximè circa ſomnos,afficiuntur. Quemadmodum igitur perfectè à malo eiúſque diuturnitate F victis fruſtra manum admouemus, ita & abſtinere ab iis qui iam affectione corripi & tentari videntur, planè deſperantium hominum eſt & malignorum.Humanum enim & plenum beneuolentiæ ſignum eſt, in extremis etiam malis vſque ad experimentum procedere, ad difficultatem affectionis compeſcendam.

Cura elephantiaſi affectorum, Cap. CXXI.

QVum igitur quædam ex prædictis ſigna affectionis apparuerint,citra dilationem ſanguis auferatur par- G ticulatim ex vtroque cubito. reuiuiſcit enim inde aliquo modo inſitus calor,vt ſenſibiliter corpus ipſum alleuetur. habendus tamen eſt modus in euacuãdo: in multo enim inutili & vitiato ſanguine,parũ quiddã genuini ſanguinis ineſt.Poſt ſanguinis autẽ detractionẽ,paucis dieb' interpoſitis aluus infernè ſubducatur. & primùm quidẽ colocynthidis pulte vtendum eſt, ex qua catapotia XVIII. nucum Ponticarum magnitudine exhibeatur. eius autem apparatus prædictus eſt in coxendicum morbi tractatu. Sequẽti deinde die duodecim catapotia præbeantur: ſi H verò ea accipere recuſarit, per hieram noſtram purgato, mirabiliter autem eis conducit per menſem ſemel data.

Poſt dies autem aliquot, ſero lactis ſciſſi vtendum , ex eóque non minus tribus heminis, neque vltra quinque accipiendum. fit autem lac aſininum, ſi haberi poteſt, ex quo

ex quo

ex quo ſerum ipſum ſumitur. Admiſcendum eſt etiam ipſi veratrũ trium obolorum pondere,& ſcammoniæ ſcrupulus i. ita vt hæc ipſa cum modico ſero ieiunis præbeamus,atque deinde ipſum ſerum paulatim per ſe exhibeamus. hac enim purgatione frequenter vtendum eſſe cẽſeo. Omnino nanque conandum eſt vt omnem corporis miſcellam ab affectione occupatam liquefaciamus,aliámque quandam veluti ex integro regeneremus. Idipſum verò fiet ſi per interualla opportunè purgationes adhibeãtur,& cibi apponantur qui facilè concoqui, & per corpus diſtribui poſſint.Poſt quorum acceptionem vomitus à cibo fiat,deinde etiam à raphanis à ieiunis:poſtea ad veratrum perueniendũ: ac primùm quidem decoctum veratri exhibendum eſt: deinde & bulbos ipſius contuſos, & ad finem virgas optimas ex eo præbebimus. id verò quomodo fieri debeat,iam antea diligẽtiſſimè traditum eſt in tertio huius tractationis Sermone. poſt hæc autem vitium refocillatrice diæta vtendũ. Ad os vẽtris & vtrinque ad viſcera cucurbita inanis affigatur.Et primo quidẽ circuitu auxiliorum hoc modo perfecto, rurſus ad principium reflectendum eſt.Et venæ quidem ſectio vitetur: ab hiera verò principium purgandi ſumatur, & reliqua conſequenter facienda velut prædictum eſt,ter & quater in anno eodem ductu repetito. Maligna enim & difficulter cedens affectio eſt: quapropter plurima cura opus eſt ne in peius euadat

De iis qui caſtrantur. Cap. CXXII.

NOuimus quoſdam audaciores qui ſibiipſis teſtes ferro reſecarunt:caſtratis enim non in peius malum ipſum procedet. Neque enim temere reperias,inquit Archigenes,vllum aliquem caſtratum elephantiaſi laborantem,neque item facilè mulierem: quare etiam quidam ex cõfidẽtioribus medicis, manum admouerũt,&quotquot ſanè ex eis ex ſectione periculũ euaſerunt,per conſequẽtis curationis vſum perfectè ab hac maligna affectione liberati ſunt. Noui etiã quendã qui valde correptus eſſe exiſtimabatur, à tali quopiam pharmaco curatum: Aceti optimi,& cedriæ,ſingul.cyamum i.ſucci braſſicæ cyamum i. commiſceto,& ieiunis manè præbeto. deinde ad veſperam ordeaceum panem modicũ exhibeto cum quopiam volucrium leuiorum, & per ſolum hoc, maximũ in curationis ſperato ſucceſſum.Vtere autem ipſo per annum,ſemel in hebdomade ex eo præbens:quandoque tamen bis: quanquam ad vſum eius aſſuefactis etiam rigidius procedendum ſit,nimirum ad duplam pharmaci menſuram.Quum verò & ad comitialem morbum præclarè faciat,eo ſanè & ad ipſum vtor, & præ omnib' aliis eius profectum laudo.Facit & braſſicæ decoctum quotidie potatum,quum ex cedria pharmacum non datur.Multi etiam ſideritin herbam laudant. datur autem foliorum eius aridorum drachma vna,ex vino auſtero. Noui & trifolium herbam bitumen olentem probè huc facientem. datur autem & ipſa drachmæ pondere trita ex vini cyatho vno,aceti vno,mellis vno.Eboris etiam & cornu ceruini ramenta cochlearii menſura ſæpe ad prædictam menſuram admiſcentur.nam& per ſeipſum vnumquodque eorum potatum vtiliſſimum exiſtit. In regione Indorum elephantiaſi affectos, aſſiduè per ſedem eluere per vrinæ aſininæ infuſionem heminæ menſura calefactæ conſueuerunt. Crocodilum item terreſtrem accipiũt, eiúſque extremas partes amputant, ac interiora proiectant. deinde fermento obuolutum aſſant: deinde ablato fermẽto,& ſcabritie eius deraſa, carnis ipſius drach.i. quotidie bibendam præbent.& magnum ſanè teſtimonium de hoc remedio præbent. Præclarè autem ſuccus Cyrenaicus facit, erui magnitudine deuoratus. ſimul enim vt acceptus eſt,per omne corpus diffuſus vehitur. Aſelli item ſub aquario vaſe ſtabulantes, qui & millepedæ appellantur,quinq; aut ſex numero cũ hydromelitis cyathis iii.triti potati præter opinionem tum his tum ſuſpirioſis,& omnibus ſuffocatione apprehenſis auxiliantur. Multæ commoditatis eſt & ſquillæ ſemen trium obolorũ pondere in cyatho mellis ſemicocti delinctum. aſperam enim arteriam à pituita repurgat, & coarctationem viarum vocis probè dilatat. Similiter autem & paſtillorum A ſquilliticorũ, qui in theriaces confectionem coniiciuntur,drach.i. exhibetur cũ vino auſtero meraco trita. ex calida autem datur.Theriaca porrò ex viperis Andromachi cõpendium totius medicationis exiſtit,ſi poſt purgationes,per modica interualla præbeatur.

De viperarum eſu,& de pruritibus,Archigenis, Cap. CXXIII.

MIrabile elephantiaſis remedium,viperarum eſus exiſtit:eas verò hoc modo apparatas edere oportet.primùm quidem amputato capite & cauda, & detracta pelle, B exemptiſque interioribus viſceribus omnibus,caro aqua pura bis ac ter lota,in olla inſtar anguillarum coquitur,aqua quidem ſufficiente affuſa, & oleo modico cum anetho & porro. poſt ſufficientem deinde cocturam,iuſculum moderato ſale cõdiatur,atque ita ægro in ſole deſidenti exhibeatur:capite tamen probè velato Neque verò ſemel tantùm aut bis viperas edere ſatis eſt, ſed ſæpe id fiat,quum extra periculum ſit,& inſuper commoditatem adferat.Sint autem viperæ recẽns captæ,& ex hi mectioribus locis accipiantur. nam quæ iuxta mare degũt, C vehementer ſiticuloſæ exiſtunt. Vtimur & ad ipſos ſalibus theriacis eos quotidie pro liquamentis ad intinctus exhibentes vnà cum obſoniis. ſúntque tum ſapore, tum odore gratiſſimi.Quin & ex betonica antidotus ad podagricos præſcripta vtiliter purgans, etiã his commodè exhibetur. Et vt in vniuerſum dicam, propter inſidentes ipſis ſuffocationes, etiam ea quæ orthopnoicis præbentur,his vtilia ſunt,vtpote quæ craſſos humores non modò in thorace, ſed & in toto corpore contentos ſecant & diducunt.At verò ob id quód ferinus eſt humor, ea D quæ lumbricos enecant & expellũt etiam his danda ſunt. Forinſecus porrò cuti pſilothrum aſſiduè per modica interualla in balneo adhibendum eſt, oculis probè communitis nequid ex pſilothro in ipſos dilapſum eos lædat. Commodè item facies ipſa ex eo illinitur, vtpote quæ maximè ab affectione ſit correpta.multo etiam tempore in eius vſu perſeuerandum eſt, donec cutis ipſa rubefiat, non tamen exulceretur.quapropter ex ptiſanæ ſucco pſilothrum apparetur. Vrſinus autem maximè aut vulpinus adeps,vel ſi hi haberi non poſſint, taurinus cum ſarmen- E titio cinere emollitus, & cum lixiuio coctus,probè attenuat eminentes tumores. hoc enim modo etiam ſapo præparatur,quem in vſum conuertere oportet ſi vrſinus aut vulpinus adeps non adſit. Bona eſt & portulaca cum aceto trita, & ſemperuiuum minus quod Romani illecebram vocant, & Mercurialis decoctum tum per ſe, tum cum aridis quibuſdam mixtum, & fici ſylueſtris folia arida & contuſa & cribrata cum aceto illita, & in balneo affricta.: optimè facit & decoctum ipſorum. & betæ & ocymo cum aceto tritis aut coactis dignam lau- F dem tribues ſi per eorum attritum fueris deterſus. Myrobalanus item cum aceto præſtat: probè auxiliatur & alumen cum ſale, & ſandaracha æquis partibus in vino & oleo,maximè lentiſcino, aut ſi non adſit, roſaceo tritis. Aridum quoque inſpergimen ad alphos ſiue vitiliginem à nobis compoſitum,liberaliter extergit & repurgat. Eſt autem hoc. Alcyoniũ,nitrum,ſulphur viuum,myrti folia & fici agreſtis folia ſicca, ſingula pari mẽſura contũdito, & cribrato: deinde cum aceto trita oblinito,& in balneo affricato.Cõuenit & alcyoniũ aſſatum cum aceto tritum G & affrictum:teſtæ item oſtreorum omnium vſtæ & cum pari melle ac modico aceto tritæ. Et aceti fæce arida vſta cum ſulphure trita in exudatorio loco commodè vteris. Amygdalino autem oleo inũgito, atque hoc modo corpus forinſecus illinito. Oribaſii ſmegma ad elephantiaſin. Pumicis,teſtæ ſepiæ, nitri aſſati, gallæ, cimoliæ,cuiuſque ſextantem, gummi vnciam vnam, arida affrica. Aliud optimum ſmegma. Nitri aſſati,pumicis vſti,teſtæ ſæpiæ vſtæ,gallæ, cimoliæ, cuiuſque ſextãtem,gummi vnc.i.arido vtere in balneo aut lauacro, H & aqua marina ablue. Aliud efficax. Spumæ nitri albæ drachmas viginti,cimoliæ drach.xii. melãthii dr. ii. radicis bryoniæ drach.ii. alcyonii drachm.vi.ſulphuris viui drach.iiii.radicis chamæleontis albi ſiccæ drach. quatuor, trita in balneo inſpergito & affricato. Aliud,

ſmegma. Ad omnem corporis pruritum & humoris atræ bilis fluxionem celebre. Veratri albi vnc.i. veratri nigri vnc.i. baccarum lauri ſextantem, ceruſſæ, pumicis vſti, teſtarum ſepiæ vſtarum, pompholygis, rutæ viridis, ſing. trientem, ſulphuris viui beſſem, ſpumæ nitri albæ beſſem, mellis beſſem, aloes quæ in vtriculis afferri ſolet, beſſem, aceti quantum ſatis. vtere in balneo. Remedium ad pſoras, Archigenis. Magni nominis eſt, & ad elephātiaſi laborantes, id quod ad pſoram feram à nobis priuatim eſt apparatum. Idipſum hoc modo habet: Rumicis ſatiui, & rumicum acutorum radicū faſciculos manipulares duos in aceto coquito. deinde in mortario tuſis, ac poſtea etiam in pila tritis, acetum paulatim inſtillato id ipſum in quo decoctæ ſunt radices, aut etiam aliud atque deinde hæc ipſis infarcito. Nitri drach. xlviii. ſulphuris viui drach. xxv. thuris drach. xv. Omnia ad ſtrigmēti craſſitiem reducta vnito, ac æſtate quidē ad ſolē ſæpe illinito: hyeme verò in balneo donec exudarint. Apparatur autem à nobis pharmacum ad elephantiaſin ſummè congruum huiuſcemodi. Rumicis ſatiui & rumicis acuti radicum faſciculos manipulares duos in aceto coquito, tundito, ac terito, vt prædictum eſt. deinde hæc quamtenuiſſimè trita eis infarcito: Alcyonii lib.i. ſulphuris viui lib.i. ſpumæ nitri beſſem, teſtarum cochlearum vſtarum trientem, radicis chamæleontis nigri ſextantem. Omnia ſimul conteruntur, donec ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem redigantur: & illinuntur æſtate quidem ad ſolem ſæpe: hyeme verò in balneo, donec exudent.

Illitiones ad tumentes corporis eminentias, Cap. cxxiiii.

ILlinantur autem tumores in cute efferati & inflammati, ex glaucii ſucco, aut polii aut lycii, aut hypociſthidis, aut aloes, & ſimilibus ſuccis, aut alicæ vel erui farina cum plantaginis, aut polygoni, aut perdicii, aut portulacæ, aut braſſicæ ſucco diluta. Quòd ſi cataplaſmatis opus habeant loci inflammati, cum alica cruda polygoni aut plantaginis, aut marrubii ſucco admixto, cōtegantur. Poſtquam verò inflammationes mitigatæ & laxatæ remiſerint, herbæ ſerapiadis triteſticularis viridis folia tenera aut ſemina probè terito, & ægrum ad ſolem calidum locatum, ad horas duas defricato, atque vbi prodierit ſudor, vinum meracum vetus odoratum bibendum præbeto, rurſuſque herbam ipſam affricato. deinde ipſum in aqua marina abluito, & hoc quotidie per dies aliquot facito, & reperies ad ſanitatem conſequendam ſucceſſum. Optima eſt & hæc illitio Critonis. Ad tumentes eminentias, & ad faciei pruritus, ac principium elephantiaſis. Gummi albi, ſpumæ nitri, thuris, ſulphuris viui, ſingulorum par pondus in aceto diſſoluito, & ex probè penitus contritis paſtillos formato, eóſque in vmbra reſiccato. vſus verò tempore poſtulante, aceto dilutos illinito. Vbi autem exaruerint, ſubſcripta confectione defricato: eſt autem hæc. Saponis libram vnam, ammoniaci thymiamatis libram vnam, thuris quadrantem, ſpumæ nitri albæ quadrantem, maſtiches quadrantem. Ammoniacum cum aqua prius tritum, & ſapone ei adiecto, in figulino vaſe coquito, duobus ſextariis aquæ affuſis: atque, vbi diſſolutus fuerit, thus, maſtichen, ſpumam nitri, vnumquodque per ſe tenuiſſimè tritum & vnitum adiicito. deinde in mortarium tranſlata & diligenter tuſa, in vitreum vas reponito, ac vtitor. Optimè faciunt & hæc ad tumores non inflammatos illita: Ammoniacum thymiama ex aceto, aut marrubii ſuccus & thus eodem modo, & verbenaca recta, & fel capræ aut hirci, & flos æris cum melle, & caninum ſtercus cum aqua, & aloe cum thure ex aceto mulſo potata & illita. Vtiliter illinitur & dictamni ſuccus melle cocto & cedria permixtus, & ſulphur viuum cum liquida pice, aut ſeſamum, aut amygdalæ amaræ, aut chamæleontis nigri radix ſimiliter cum liquida pice, & alcyonium cum cedria. Efficaciſſima verò eſt cedria cū phocæ adipe aut etiam vrſino illita, ita vt ſimul eliquatis ſulphur viuum infarciatur. Valde efficax & hoc eſt, ſi alumen liquidū linteolo illigatum & vſtum, deinde cum aceto acerrimo, &

A braſſicæ, aut ocymi ſucco tritum, illiniri præceperis. Aliud. Thuris, aluminis ſciſſi, cuiuſque ſextantem, ſulphuris viui, ramentorum plumbi, cuiuſque quantum ſatis eſt, vnito, & leuiter illinito, eminentiis ex pumice præfricatis. Aliud. Ammoniacum thymiama, & ſulphur viuum, & columbæ ſtercus, & vitrum tenuiſſimè tritum, in aqua, aut vino, aut aceto terito, & prout commodum æſtimaueris illinito. Aliud valde efficax. Cedriæ ſeſquilibram, aceti lib.ii. foliorum cupreſſi lib.i. folia tuſa ad biduum in aceto macerato: deinde excolato B aceto, cypariſſum probè terito, eíque cedriam adiicito ac vnito. & cum vulturis pennis, ægro in ſole locato, illinito.

Aliud. Efficaciſſima eſt & hæc illitio. Auripigmenti drach. ſex, thuris drachm. octo, coſti drachmas duas, calcis drachm. quatuor, baccarum lauri ſextantem, cedriæ drachmas iiii. omnia teruntur, & cum foliorum populi albæ arboris decocto in coquendo inſpiſſato illinuntur.

Aliud, ad faciei eminentes tumores præcipuè conducens.

Maſtiches vnc.i. myrrhæ drach.iiii. ſulphuris viui drachmas iiii. olei omphacini quantum ſufficit, vtere. Mira- C biliter autem prodeſt ad faciei tumentes eminentias, ex Mileſia herba remedium. Tunduntur autem folia herbæ viridia cum axungia veteri, & imponuntur. Et rubefiunt ſanè inde plurimùm partes quibus impoſita ſunt: contrahuntur autem facilè, pane impoſito, aut cerato ex oleo amygdalino, rurſúſque in naturalem ſuum colorem reſtituuntur. Poſtquam verò exæquatæ fuerint eminentiæ, illitionem talem parato: Thuris vnc.i. gūmi albi vnc.i. cimoliæ trientem. vino veteri aut aceto trita illini.

Emplaſtrum, quod & ipſum ad maiores & liuentes emi- D nentias facit, inquit Archigenes. Terebinthinæ drach. x. radicis ariſtolochiæ drach.iiii. radicis capparis, veratri albi, ſulphuris viui, lapidis pyritæ, cuiuſq; dr.ii. thuris dr.i. terebinthinā liquefacito, & ab igne ablatæ reliqua tenuiſſimè trita infarcito. Optimè facit & Andronis paſtillus & Muſæ paſtillus ſimiliter illitus vterque. Maiores porrò tumores etiā emplaſtro aliquo diſcuſſorio cōtegantur. Efficaciter eis auxiliatur emplaſtrū ex aſellis ad meliceridas vlcera mellei humoris & ſtrumas deſcriptum. Magis propriè autem hoc conuenit: Olei cicini lib.i. ſpumæ argen- E ti drachm.c. picis crudæ heminam i. ad lentum ignem aſſiduè agitando coquito: atque vbi coacta fuerint, ab igne ablatis chamæleontis nigri radicem tenuiſſimè tritam drachm. x. pondere inſpergito, & ex tithymali ſucco parum. Aliud. Ceram & viſcum cum modico myrteo oleo liquefacito, & diphrygis triti quod ſatis eſt inſpergito, ac vtitor. Aliud. Radicis panacis dr.iiii. nitri dr.v. calcis dr.i. ceræ drachm.ii. adipis vrſini ſextantem. liquefacta aridis affundito, & miſceto. Cæterùm nigras eminentias aut valde liuidas, cum ſcalpello leuibus vul- F nuſculis impactis incidito: deinde ſplenio cruentis vulneribus deſtinato, & quod inflāmationem arcere poteſt, integito. eius generis eſt emplaſtrum Barbarum appellatū. aut ſalem tenuiſſimè tritum oleo ſubactum, & lanis ſuccidis exceptum imponito: & poſtea radicem maluæ teneram cataplaſmatis vice adhibeto. aut cerato ex diphryge cicatricem inducente vtitor. Audēdū autē in fortioribus corporibus, præſertim vbi prius corpori robur addideris, etiam excoriatorium ad impetiginem ferā deſcriptum illinire, citra tamen cantharidum admixtionē G apparatum. quod vbi factum fuerit, & bullæ eruperint, eas viridi Epigoni emplaſtro quod Iſis à quibuſdam appellatur integito, & per balneas curato, & tunc lac potandum præbeto. Vlcerationes autem obortas, cerato ex diphryge cicatricem obducente, aut melino cerato ex vino apparato, ſanabis. facit idē & ex pompholyge ceratū, & quod ex cadmia apparatum appellatur. Quòd ſi curationem difficulter accipiant, velut chironia vlcera tractato: ſi verò paſcēdo proſerpant vlcera, Corace paſtillo ex aceto mulſo apparato vtitor, aut paſtillo Andronis. Aliud ad H vitiliginem quæ leuce dicitur, & ad pſoras. Calx in vino aut roſaceo fermentata cum aqua illinitur, & poſt hoc ceratum roſaceum adhibetur. Aliud celebre ad elephātiaſin. Atramenti ſutorii partes iiii. aluminis ſciſſi madefacti partes ſex, luto fuſco ſubigito, & ægro nudato

ac præfoto,corpus eius illinito. deinde lauato,ac rurſus A eodem modo foueto,illinito,ac abluito. quod vbi ter feceris,cutem roſaceo inungito, ægrumque per totam noctem contegito,& reperies ſanum. Aliud ad elephantiaſi affectos,carcinomata,podagrã,articularem morbum, ſtrumas, condylomata & cõuulſiones neruorum. Vulturis cerebrum vnà cum capitis oſſiculis & reliquis carnibus capitis accipito,& in vino dulci coquito,atque excolata quidem illa proiicito:cum iuſculo verò ipſo,euphorbii,croci,atramenti Indici,piperis albi,caſtorei,myrrhæ, cuiuſque ſextãtem coquito,& foliorum rubi, ſeminis ſa- B tyrii , cuiuſque quadrantem , picis quadrantem , ſucci mandragoræ, cedriæ , cuiuſque vnciam vnam , fel tauri aut capræ integrum,vermes ex lignis putreſcentibus & marcidis numero III. addito.hæc ſanè omnia in vini dulcis ſextariis nouẽ ſimul coquito. hoc iuramento adſtrictus accepi,ne cuipiam reuelarẽ. Hic apparatus ad illitionem,in nouem dies ſufficit, & eminentias ipſas exterit. cæterùm cum penna vulturis etiam illinatur. Aliud ad elephantiaſin, abſceſſus,condylomata, ſtrumas,eminentias corporis,tubercula,pingue quiddã in ſe collectũ ha- C bẽtia,*Græcis* inde ſteatomata appellata,vnguium abſceſſus paronychias vocatos,& gutturis tumores qui bronchocelæ appellãtur:ad omnes item malignas eminentias quacunque corporis parte,multo experimento cognitum. Vulturem viuum accipito,eúmque in vini dulcis aut ſapæ ſextariis nouem aut ſex ſuffocato. aut vulturinũ gallũ eodem modo tractato, & à veſpera vſque ad matutinum ad vitis ligna coquito.Cæterùm ægrum tenui victu connutrito,ſæpe etiam inediam perferre iubeto, & per ſubſcriptum purgatiuum medicamentum purgato , pérque D dies ſeptem ex marina aqua lauato. Poſtquam verò vultur coctus fuerit ac excolatus, oſſa ipſius contrita cum ægri ſudore , præſertim qui à ſole prolectus eſt , cani edenda proiicito:maſſas verò ſeptem inde formatas cani dato. Vulturem autem ipſum per triduum à veſpere vſque ad matutinum tempus, ne ab aurora conſpiciatur, coquito,atque id ſimiliter tertia die facito,probéque cõtectum omni die manè in domo tenebricoſa reponito. Atque vbi tandẽ ita percoctum ac excolatum habueris, ad iuſculum in nocte,minimè verò in die,ſequẽtia addi- E to:Salis foſſilis,algæ ſiue fuci marini in petris condenſati trientem,(alii vnciam vnam habent)galbani,opopanacis, cuiuſque ſextãtem,colophoniæ, picis, cuiuſque quadrantem,euphorbii,caſtorei,ſanguinis capræ,cuiuſq; trientem,ammoniaci thymiamatis,myrrhæ glutinis aceto diſſoluti,picis liquidæ,ſingulorum ſeſcuncem,rutæ ſylueſtris ramulos ſeptem.catanancæ herbæ ſcrupulos tres, amianti ſcrup.I.polypathii herbæ quæ per contrariam affectionem luna deſinente auxiliatur, lapidis gagatæ, cedriæ,ſing.quadrantem,bituminis Iudaici ſextarium vnũ, F artemiſiæ herbæ, chamæleõtis herbæ,cuiuſque ſextantẽ. Hæc omnia cũ iuſculo vt dictum eſt apparato, probè trita committito & vnito.Cæterùm vulturem primùm vnà cum pennis vſque ad pedes excoriato,atque ita in ſapam coniectum ſuffocato. Pellem autem ipſam cum pennis myrrha conditam,& in fumum ſuſpenſam exſiccari ſinito: pedes verò in oleo coquito,& cum oleo podagricos, per vulturis etiam pennam,illinito.Neruos verò ad pedes podagrici pro amuleto appendito , & ab affectione eum liberabis, Porrò purgatiuum cuius mentionem feci,hocce eſt : Aloes vnciæ dimidium,gari, aceti,parem menſu G ram:vnito,& octauam ſextarii partem bibendam præbeto. Ad condylomata in facie elephantiaſi affectorum. Thus cum vino auſtero tritum pinnulis illinito. Illitio alia optima ad elephantiaſi laborantes.facit & ad pruritus. Gummi,gallarum,ſingulorum drachmas decem, pumicis drachmas viginti contundito & cribrato, ac vtitor vt optimo. Aliud etiam ad lepram. Veratri nigri, gummi,cuiuſque quadrantem, ſpumæ ptiſanæ quantum ſufficit, coniice in ollam,& coque donec ſucculenta fiat, H ac tritis vtere.

Diæta elephantiaſi correptorum,
Cap. CXXV.

Diæta elephanticorum talis ſit:A ſomno membra eorum plurimùm & leniter manibus contrectentur. deinde aluus conſueta recrementa deponat , & poſthæc ipſe æger ſub diuo aut in porticu deambulet , mollibus calceamentis ſubligatis, conficiátque deambulando vſque ad ſtadia triginta . Deinde cataplaſma ei imponatur primum ex pane,aut faba cocta, aut ptiſana, aut aliquo conſimili illinatur:verùm ad vnumquodque prædictorum citrii acidi ſuccus admiſceatur,ſi haberi poſſit: aut ſi deſit,peponum aqua. & poſt modicum interſtitiũ aqua pura largè abluatur. Poſtea cerato roſaceo liquidiore facies ſupernè leuiter illinatur. Deinde vbi geſtationis genere aliquo fuerit vectus,rurſus deambulet cõcitatiore greſſu.Poſtea verò potione aliqua ex prædictis accepta quotidiano alicui & cõſueto muneri vacet. Circa quartã autem horam cõcitatiore gymnaſio exerceatur,& deterſo ſudore,vrſino aut vulpino adipe illinatur:qui ſi non adſint,caprinus,aut taurinus,aut equinus, aut aliquis ex volucrum genere,aut butyrum recens ſumatur . Deinde cũ fœnigræci aut ptiſanæ ſucco, qui parum ammoniaci cũ aceto liquefacti admixtum habeat,perfundatur,atque ita lauacro quodam præſcripto vtatur. nociuum eſt enim affectioni ſiquis no lauet. Per interualla autem pſilothro, vt dictũ eſt,defricetur: & quodã ex prædictis ſmegmate quotidie expurgetur Commoda ſunt etiam arida fomẽta,& poſt ſufficientem ex dictorum vſu exudationem, natationes in mari, aut in ſulphurulentis & aluminoſis aquis,non extremè frigidis, quales ſunt aquæ, Albulæ in Italia vocatæ. quòd ſi tales non adſint ,frigidæ lauacro aſſiduè vtatur,raróque balneum petat, niſi pſilothri gratia,aut aliqua altera vrgente neceſſitate cogatur. Si verò quis ad frigidæ lauacrum cunctantior ſit, eum in balnei aere plurima aqua frigida perfundi commodius erit. Præſtat item ſolium ex decocto aliquo eorum quæ adſtringũt apparare:plantaginis præſertim,aut rumicis,aut perdicii. quanquam efficacius omnino cenſeatur betæ decoctum,cui ſanè & ex aceto parum eſt affundendum. Extergatur etiam(veluti prædictum eſt) in balneis cum quopiam prædictorum ſmegmatũ, & cum myrobalano aſſiduè ex aceto.Quibus deinde ablutis,ad acrimoniæ & mordacitatis curationem oleo lentiſcino cum aceto & vino auſtero conquaſſato, aut ex oleo myrteo & pari vino conquaſſatis illinatur. Licet tamen aliquando parum ammoniaci , aut alumen rotundum in vino conterere. optimum eſt & butyrum recèns illitum.Poſt lotionem & exterſionem per tenera linteola, ad horæ dimidiũ quieſcat:deinde aqua tepida hauſta ſpontè vomat:aut ſi id facere nequeat, per immiſſionem digitorum . Poſtea modico interuallo temporis interpoſito, vinum abſinthites aut origanites bibat,nõ infra heminæ menſuram, & paulo pòſt cibus ei apponatur. A vino in poſterum omnino abſtineat,paſſóque & vino mulſo, ab omníque cibo difficulter concoctili: & maximè à frigidæ potu . Cæterùm cibi,tẽpore purgationum,qui facilè ſecerni queãt,ſumãtur.Panis hordeaceus,aut triticeus recens calidus.Ex oleribus,beta, & porrũ capitatum duabus aquis edulcatum: lactucáque & capparis ex aceto mulſo.Ex mari verò herinacei recentes, oſtrea, pelorides, pectunculi, tellinæ cum beta coctæ, & ſalſamentum vetus ex aceto mulſo. Vbi verò poſt purgationes refocillare , & vires reſtaurare velimus,acria auferenda ſunt,præter condimenta,quorum vt vrinam cientium vſus commodus eſt. Exhibendus eſt autem panis optimè præparatus, oua ſorbilia, alica lota, & lac cum melle:omnia tamen cum pane.Ex oleribus, malua,rumex,ſiſarum,lactuca,ſeris,fœniculum,ficus coctæ:à quorum acceptione parum aquæ calidæ bibat,in qua decocta ſint quæ vrinam moderatè cient. De cætero verò abſtineat vt ne potet vſque ad cœnam . Bis enim cibum capere præſtat quàm ſemel ſe explere: nam (vt dixi) etiam prandium ipſum ſimpliciſſimè paretur: cœnam magis variã concedo . In cœnam etiam duæ tertiæ panis partes reſeruentur. Præbeatur item in ea piſcis molli carne,non graueolens, coctus, ſimplici iuſculo apparatus:& ex auiculis montanis extremæ partes & vẽtres;

ex pedeſtribus, hœdorum carnes, & leporinæ & dorcadum. Pro condimento & embammate ad intinctus, acetum ſquilliticum, & ſales ſquillitici commodi ſunt. Ex leguminibus, ptiſana vtiliſſima cenſetur. danda tamen & per interualla oryza, porro in cocturam eius addito. Ex fructibus conueniunt, ficus electæ, vua arefacta, pirum coctum in aqua mulſa, ſimiliter & cotonea: vnumquodque certo pro coniectura modo. à reliquis fructibus omnino abſtineant. Ex dulciariis mellitis, placentam dato ex amygdalis modicè toſtis, & paucis pineis nucleis, & cnici ſemine contuſo & cribrato, ac modico pipere apparatam. Ex bellariis, parum ex caricis aridis concedito, & vuas paſſas pingues, amygdala toſta, piſtacia, & terebinthos toſtos, & cicer toſtum, cnico cum eis torrefacto & muria adſtillata. In potu, aqua calida eis omnino conuenientior eſt ſed viribus reſtaurandis vinum album & tenue, ac non valde vetus in cœna poſt cibos detur: quamminimum tamen potent, in ſitis tantùm expletionem. Reliquæ potiones ex vino & melle confectæ, propomata Græcè peculiariter appellatæ, vitandæ. Acetum autē mulſum non incommodè exhibetur tum ieiunis tum inter cibos, ſi ſtomachus tolerare poſſit. Somnus porrò diurnus nociuus elephanticis eſt: nocturnus autem aptiſſimus. Poſt longum à cœna interſtitium, deambulatio lenta ac ſenſim facta commoda eſt, quò cibi eo melius deſcendant. matutinarum verò exercitationum ſint ſtudioſi. Coitus affectioni infeſtiſſimus eſt. etenim non reperias vllum aliquem temere, qui exectus ab elephantiaſi apprehendatur, neque etiam facilè mulierem. fortè ob id quòd vtili ac bono humore ſeminis emiſſio prodeat, aut quòd largior generatio ipſius in ſeminariis locis ob materiæ ſpiſſitudinem contingat. multo itaque ſemine elephantiaſi correpti abundant. Nō tamē abſurdū fuerit puerorū gignendorū gratia per rariora interualla coire: neq; enim in totum contagioſæ ſucceſſiones ipſius affectionis in omnibus fiunt. præſertim ſiquis optimè diſpoſitus, ad venerem incitetur. Quòd ſi ſuccedat curatio, etiā ad quotidiana vitæ munia obeunda demittantur, & longis peregrinationibus ſanitati vberius conſulant: ſi verò nō ſuccedat, procul à mari & vrbibus ſegregentur.

De pruritu, Archigenis, Cap. cxxvi.

IN omnibus pruritibus, venæ ſectione vtendū eſt: ſi iuuenes ſint, & multo ſanguine redundent qui ex eo laborant, & nihil aliud impediat eam admittere. particulatim autem & paulatim eum detrahere oportet, & quādoque ſequenti die ſectione repetita rurſus auferre. deinde reſtauratis viribus, per purgatiuum pharmacū aluus ſubducatur. Lauandi ſunt omnino quidem ieiuni, quandoque tamen vbi parum quiddam cibi acceperint. à concoctione autem ſecundario lauentur: ægrè enim humectari poteſt malum. Radenda etiam pilis obſita, & cum maluæ ſylueſtris aut ſatiuæ, aut betæ, aut fœnigræci, aut ſeſami, aut furfurum decocto repurgāda. Totum verò corpus ex farina fabacea, aut lupinorum, aut myrobalani conſpergatur. Quòd ſi diutius duret affectio, fomenta quidem & lotiones ex ſaluiæ, myricæ, mercurialis, origani, pulegii, baccarum lauri, radicum cucumeris agreſtis decocto adhibeantur: ex lixiuio item & muria acida. Corpus verò nitro tenuiſſimè trito conſpergatur, vini fæce vſta & arida adiecta. aut cū hac miſtura: Spumæ nitri albæ, ſulphuris viui, alcyonii vſti, ſingulorum æquales partes committe & inſperge. ſi verò intenſiorem vim eius facere velis, etiam veratrum album adde, eáque ſimul citra pinguium admixtionem corpori inſperge. Aliud bonum & mitius. Spumæ nitri libram vnam, thuris libram vnam, cimoliæ ſeſcuncem. Aliud. Atramenti ſutorii, thuris, ſulphuris viui, nitri, æquales ſingulorum partes in vino terito, & in prima balnei domo illinito: deinde eluato, & cum vino & oleo inungito: Aliud, ad pruritum totius corporis. Plumbaginis, ſpumæ argenti, nitri, cimoliæ, iridis, chamæleontis nigri radicis, pumicis, aluminis, ſulphuris viui, ſampſuchi, lapidis ſpecularis vſti, omnium æquales partes committito, ac vtitor in balneo. Aliud ſmegma ad pruritus. Nitri libram vnam,

A pumicis vſti libram vnā, ſpumæ nitri ſeſcuncem, oſtreorum vſtorum quadrantem, baccarum lauri, coſti, nardi Celticæ, ſingulorum ſextātem, cyperi vnc. i. folii malabathri quantum voles, odoris conciliandi gratia: contuſis & cribratis vtere in balneo. Aliud, faciens & ad pſoras.

Sulphuris, nitri, ſpumæ argenti, pumicis vſti, cumini, omnium parem modum ſume, & vtere. Inungendi ſunt & aceto ac oleo in quibus ſtaphis ſylueſtris ſit contrita, pulegii item ac thuris æquis partibus cum oleo & vino tritis. Frequentius verò cum cimolia in vino madefacta

B eos expurga, aut cochleas terreſtres vſtas & tritas cū melle adfrica. Optimum autem eſt & hoc in balneo: Mellis partes duas, aluminis liquidi partem vnam, coquito ad permutationem aliquantulam, ac vtitor primùm in ſole, deinde in prima balnei domo: atque vbi parum humectati fuerint, thus cum ſulphure viuo, & nitri, & gummi æquali pondere trita arida corporibus eorum inſpergito. Critonis, ad pruritum vehementiorem. Foliorum lauri viridium faſciculum, ſalis pinguis cyamum i. aceti ſextarium vnum, olei lib. iii. Omnia ſimul coquito,

C atque vbi bis aut ter efferbuerint, ab igne auferto, & frigefieri ſinito: deinde oleum ſegregatum inungito. Aliud, ad ægrè tolerabiles pruritus. Fæcis vini vſtæ, nitri aſſati, cimoliæ, cuiuſque lib. i. ſtaphidis ſylueſtris quincūcem, iridis trientē, aceti ſextar. iii. olei leuſcini ſextar. ii. arida cōtuſa & cribrata humidis excipito. Vſus eius eſt in ſole aut balneo. Aliud, Critonis. Radicis rumicis, fœnigræci, gūmi, ſing. drach. xii. ſulphuris viui, aluminis liquidi, cuiuſque drach. iiii. myrobalani, cimoliæ, fæcis vini vſtæ, cuiuſque drachm. ſedecim, aceti ſextarios duos,

D olei ſextarium vnum, committito, ac vtere vt dictum eſt. Efficax eſt & id quod ex rumicis radicibus ad elephantiaſin eſt præſcriptum. Probè facit etiam ad omnē pruritum, inquit, oleum in quo rhododaphne incocta ſit, illitum. Aliud, ad intolerabilem pruritum, & qui domari non poteſt. Cæterùm quum neque venæ ſectio, neque defricatio aliqua quicquam profuiſſet, quidam ex huius remedii vſu malum exuperarūt. Teſtudo terreſtris viua in oleo coquitur, & ex oleo corpus inungitur. Sedant & pruritus valde egregiè, mori folia arida tri-

E ta affricta, & portulaca trita per ſe, & perdicium, & apium cum ſulphure viuo & ſale. Quum verò caliditas multa affuerit cum pruritu, ptiſanæ ſuccus commodiſſimus eſt, tum per ſe tum modico aceto admixto. Quòd ſi vehementer vrgeat afflictio, quædam ex prædictis ſmegmatis ad ptiſanæ ſuccum admiſceto. Vitādæ autem ſunt inſolationes, præſertim in æſtiuo ſole. Aqua autem marina, maximè frigida, conuenientiſſima eſt pruritui. quare tentandum eſt vt æger bis & ter in die probè perfrictus in ea natet: bis quidem ante prandium, ſemel ve-

F rò circa veſperam. Diæta boni ſucci & ventri commoda eligatur. & ſi aluus adſtricta ſit, catapotia ex aloe ſex numero in erui magnitudinē formata poſt cœnam præbe. Abſtineat æger ab omni acrium ciborum eſu, & ab omni ſalſo edulio, & à cunctis oleribus crudis. Ad ſcabioſos pruritus. Cæterùm ad pruritus ſcabie perplexos, lac ſciſſum aſſiduè adhibitū cōmodum eſt, & ſmegmata omnia prædicta vtiliter adhibētur. Priuatim autem hæc: Myrrham cum aceto & oleo tritam illinendā præbe donec exudent: ſinapi item & myrobalanum cum aceto &

G oleo eodem modo. Aliud. Spumæ nitri, alcyonii vſti, ſulphuris, ſing. æquales partes tritas & linteolo exceptas in oleo madefacito, & deinde ex arido accipito, locóſque donec erodātur defricato, atq; ita aqua abluito. Aliud.

Ammoniaci ſalis, nitri aſſati, ſulphuris viui, ſing. vnciam vnam, myrti aridæ ſextantem. vtere ſicco. Aliud celebre. Farina cicerum cum caprini ſtercoris pari modo vtitor. Aliud ad pſoras, pruritus, vitiligines, & impetigines. Bituminis, ſulphuris viui, thuris, buccinorum vſtorum, æquales partes cum aceto & melle tritas adhi-

H be. Optimè facit & pulegium cum mannæ puluiſculo ex oleo & vino illitum. Vnguentum ad pſoras. Hederæ folia tenerrima & modicum ſalem cum vino & oleo trita illinito. Aliud. Oleum amygdalinum vinúmque

ac butyrum conquaſſata illinito. Aliud. Aloes,ceruſſæ, ſpumæ argenti,ſyrici, plumbaginis, glaucii, recrementi argenti,ſaponis Conſtantini,ſingulorũ æquales partes,aceti & roſacei quantum ſatis eſt.vtere in balneo. Aliud valde celebre. Nuces rancidas quindecim,ſulphuris viui quadrantem,gari Pontici quãtum vſui fuerit. tritis vtere in balneo. Aliud. Perdicium herbam cum ſale & ſulphure affricato. Aliud experimento conſtans. Nuces rancidas quinquaginta,ſalis manus plenæ menſuram, ſulphuris viui vnc.i.tritis vtere in balneo,ad defricationem oleo non adhibito: atque vbi exudarit,ægrum in ſolium calida expletum demittito.indeq; egreſſũ,rurſus defricato, & ſtatim rurſus in ſoliũ demittito. Aliud præſens remediũ. Panis aridi,nucũ iuglandiũ rancidarũ,æquales partes,ſulphuris viui,paulo plus quàm pro panis mẽſura:optimè terito,vino auſtero affuſo,donec ad ſtrigmẽtorũ ſpiſſitudinẽ redigãtur,& abſque oleo in balneo affricanda præbeto. Aliud. Saponis Gallici,nitri,pumicis, ſulphuris viui,perdicii herbæ, cuiuſq; vnc.i.adipis porcini recentis vnc.xviii.carpobalſami drach.iiii.vtere in balneo. Vnguentum optimum ad pſoras. Picis ſeſcuncem,ceræ quadrantem & vnc.dimidium,ſpumæ nitri ſextãtem,ſulphuris viui ſextantem, olei myrtei quod ſatis eſt vt ad ſtrigmenti ſolidioris craſſitudinem redigatur. vtere in balneo. Aliud. Pyrethri drach.iiii.herbæ lanariæ dr.iiii fœnigræci dr.viii.cõtuſa & cribrata reponito. vſu verò expetente quantũ tribus digitis apprehendi poteſt accipito,& cum aceto acerrimo conquaſſato: deinde roſaceo ſufficienti addito,vnà cum ſmegmatis illinito. Aliud. Aluminis ſciſſilis,ſpumæ nitri,ſulphuris viui,cuiuſque ſextãt. ſtaphidis ſylueſtris ſeſcuncẽ. aceto & roſaceo diluta illinito. Aliud ad inueteratas pſoras.

Atramẽtũ ſutorium cum lacte & roſaceo tritum illini. quidam verò cum adipe ſuillo vtuntur. Aliud. Chalcitidis,miſyos,æquale pondus. tritis cum vino & roſaceo vtitor. Aliud. Nitrum aſſatum, ſulphur viuum,alumen vſtum, æquis partibus cum oleo circumlinito. Facit & cẽtaurea arida trita affricta,ſimiliter & chamæpitys.

Aliud. Raphani ſuccum cũ ouo in balneo diligenter illinito,& in paucis diebus curabit ægrum . idem & rapi ſuccus cum ouo probè facit. Aliud ad pſoras. Spumæ argenti trientem,oua integra quinque,aceti lib.v.& dimidiam,olei myrtei ſextarium vnum:trita illini. Aliud ad pſoras ſanie fluentes & fœtidas. Mali Punicæ ramulos teneriores aut folia tuſa terito,aqua aut poſca, prout melius iudicaueris,affuſa illine aſſiduè, & miraberis. Aliud ad pſoras ægrè curabiles, & principium elephantiaſis. Serapiadis triteſticularis manus plenæ menſurã,radicis althææ tantũdẽ, hyoſcyami viridis tantundẽ,myrti viridis tãtundẽ, ſquillã vnã mediocris magnitudinis,aut paruas ii. olei ſextar. tres,aceti ſextarios tres,ſpumæ argenti dodrantem , ceruſſæ trientem, croci ſeſquiunciam, candidum ouorum decem.Spumam argenti,ceruſſam,& crocum cum aceto terito: herbas verò cum oleo & reliquo aceto coquito, percolato, ac tritis affundito,& candida ouorum addito, vnito, vtitor. Ego verò & perdiciadem herbam adieci,& in magnis affectionibus etiam chamæleontem & roſmarinum herbam. Aliud ad pſoras,quo vſus ſum in elephantiaſis principio. Nitri,aluminis,ſulphuris viui,ceræ,cuiuſque ſextantem,picis trientem,olei in quo rhododaphnæ coctæ ſint,libr.i. Cæterùm ego ſulphuris viui ſeſcũcem cõieci,& pro arida pice liquidã indidi:& corpore ex his illito,vſque ad miraculum profeci. Verùm vbi iã ad cicatricẽ perducta eſſent vlcera,ſulphuris ſextantẽ,& picem aridam inieci. Ceratum ad pſoras, valde celebre. Colophoniæ vnc.i. ceræ vnc.i. emplaſtri ex ſuccis ſeſquiunciam, myrti quadrãtem. Vſu expetẽte, ſi quidem pſoræ fuerint aſperiores, ipſum vt habet adhibe: in exulceratis verò,roſaceo liquefacito, ac vtitor. Aliud quo in exulceratis pſoris per omnia vtimur. Ceræ ſextantem, picis aridæ ſextantem, emplaſtri ex ſuccis quadrantem, roſacei trientem: liquefacito,ac vtitor veluti eo quod præter opinionem auxilietur. Cæterùm ſi diuturna ſit affectio, ſubſcriptis vteris. Epithema præclarum.facit & ad vlcera cicatricem difficulter recipien-

A tia. Æruginis vnciam vnam, atramenti ſutorii vnciam vnam,ceræ vnciam vnam,adipis porcini recentis ſextantem: liquefacta aridis committito & imponito, ac poſt triduum ſoluito:facta verò exulceratione, velut igne ambuſta curato. Aliud epithema. Sandarachæ vnciam vnam,ammoniaci vnciam vnam,terito, & terebinthina excipito vt emplaſtri accipiant formam,& præfricto loco,pellicula excepta,imponito,ac poſt dies quinque ſoluito. Vbi verò tectorium vlceri fuerit inductum, eodem B pharmaco donec tectorium excidat,vtitor. Ad exulceratam autẽ cutem,iis quæ ambuſtis conueniunt vtendũ eſt: & maximè emplaſtro ex ordeo apparato.Porrò vbi in callum indurueiit affectio, magiſque fuerit exacerbata, ſequentibus vtendum erit. Epithema ad pſoras in callum obduratas,& ad leproſas diſpoſitiones: pharmacum proſperè accõmodatum:nam & callos coercet,& ex profundo extirpat,& vlcerationes ad cicatricem perducit. ſolum enim ea quæ præter naturam accreuerunt corpora contingit. Farinæ lupinorum tenuiſſimè tritorum (ſylueſtrium C quidem malim ſi adſint:aut ſatiuorum, ſi illi haberi non poſſint)vnc.xiii.farinæ loliaceæ ſeptũcem,nitri rubri ſeſcuncem, picis liquidæ Italicum ſextarium vnum, aceti acerrimi Italicum ſextarium vnum, terebinthinæ beſſem. picem cum aceto coquito, & vbi vnita fuerint, terebinthinã adiicito,& ab igne ablata aliquo modo frigeſieri ſinito, & inſperſis ac infartis farinis aſſiduè agitato: deinde ad ignẽ lẽtiſſimũ admotũ coquito,indeſinenterque agitato donec pharmacum à teſta in qua coquitur incipit ſeparari. quo facto,ipſum in mortarium tranſlatũ D & probè tritum reponito.vſu verò exigente, præfricto ex nitro loco, linteolo exceptum nouo & denſo imponito, ac poſt tertium diem ſoluito,& alia noua ſplenia concinnata imponito,atque id vſque ad perfectam ſanationem facito. Oportet autem non modò hoc epithema, verùm etiam alia quæ ex aceto & pice cruda apparantur,in loco ſub diuo apparare. facilè enim dehiſcunt & diſparantur. Heraclides in æreo vaſe coquendum eſſe admonet,& terebinthinam poſtremam coniiciendam. Oribaſii,ad vlceratas & feruidas in ſuris eruptiones. In balneis quidẽ E myrobalanum & ſulphur cum liquido cerato leuiter illinito:poſtquam verò frigidæ aquæ ſolium inſcenderit, ex oleo myrteo cum vino inungito,aut ex roſaceo aut lentiſcino eodem modo. potes & lentiſcino citra vinum vti.

Ad pſoram,Magiſtriani,valde neceſſarium. Rhododaphnes ramulos in oleo coquito.deinde nuces rancidas & ſulphur viuum in mortario terito, infuſóque ad ea oleo ſimulq; trito,locos in ſole illinito, & poſt horã lauato, & ſanabis. Aliud præter opinionem ad pſoras faciens: Ceruſſæ,ſpumæ argenti,ſulphuris viui,ceræ,ſing. ſextan F tem,oua numero duo .Oua recentia in aceto per tres dies ac noctes macerato,deinde vnà cum putaminibus trita, reliquis probè tritis aridis admiſceto,& ceram cum roſacei lib.ii.& dimidia liquefactam cum iis commitito,ac vtitor in balneo pro vnguento. Aliud ex ochra ad pſoras commodum: Spumæ argenti trientem,ceruſſæ vnciam i.ochræ ſextantẽ,cadmiæ vnciam vnam,ceræ trientem, olei myrtei lib.ii.arida cum vino terito, & liquefacta affundito,ac vtitor.

Ad pruriginoſas papularum eruptiones, Cap. cxxvii.

G Diphryges cum aceto illinito,& mori radicem ex aceto,plumbaginem,rubiginem ferri, miſy, cyclamini radicem,omnia ex aceto: alumen omne melle coctum,rutam cum ſale & oleo,ceruſſam & argenti ſpumam ex aceto,rutam cum cerato myrteo quadrupla parte. Aliud ad pſoras, humentes lichenes, pingueſque & tumentes ac multo humore manantes, mirabile. Cadmiam vino & oleo tritam illinito. Ad omnẽ pſoram vlceratam cũ pruritu aut dolore, & ad vlcera capitis manantia, eryſipelata,& herpetas. Plumbi vſti,cadmiæ,plumbaginis, cuiuſque vnc.i.ſcoriæ argenti quæ & helcyſma,ſeſquiunciã, H ſpumæ argenti ſeſquiunciã,vini & olei omphacini aut roſacei quantum ſufficit. vtere ad omne vlcus aut papulam in toto corpore.præter opinionem enim facit,præſertim in infantibus. Aliud ad pſoram aſperiorẽ & tubercula

optimum. Cadmiæ,ceruſſæ, ſulphuris viui, maſtiches,
cuiuſque vnc. I. ceræ quincuncem, roſacei dextantem.
vtere,locos ex eo integēdo. In balneo autem ex pharma
co vnc. I. & ſapone ſeſquiūciā miſceto, ac illinēda dato.

Ad puſtulas pſydracas Græcis appellatas,& ad papulas ex feruore aut ſudore obortas,

Cap. CXXVIII.

Fiunt in toto corpore puſtulæ,dolorem inducentes citra ſaniei collectionem.Eas eczemata, ab ebulliente
feruore,*Græci* vulgò appellant.In his plumbago conuenit
cum vino aut lentiſcino oleo trita,aut ceruſſa cum vino
& oleo myrteo,aut minium ſinopicum cum adipe ſuillo
recenti,aut miſy aſſatum cum vino & roſaceo. Ad exulceratas puſtulas. Vbi verò exulceratæ fuerint puſtulæ,
ſubſcriptis vtendum erit:Scoriam plumbi,& ſpumam argenti,pari pondere vino & oleo myrteo excepta illine.
Aliud. Malicorii,ſpumæ argenti, atramenti ſutorii,ſingulorū æquas partes cum vino & roſaceo illine. Aliud.
Baccarum myrti nigrarū,malicorii, atramenti ſutorii,
ſpumæ argēti lotæ,ſing.æquale pōdus cū oleo myrteo illinito. Smegma,ad puſtularū eruptiones.Farinæ fabarū,
ptiſanæ mola tritæ,radicis polygoni contuſæ & cribratæ,
terræ cimoliæ toſtæ,ſingulorum drach.II.ſpumæ nitri albæ drach.I.thuris tenuiſſimè triti tantundem. vſus eius in
balneo eſt. Ex eo autem quātum ſufficere putaueris accipito,ac cū oui cādido ſubigito: deinde corpus ex eo circūlitū exſudare ſinito: à balneo autē ex roſaceo aut myrteo corpus illinito. Aliud ſmegma. Cimoliæ drach.
II.farinæ erui drachm.II.quod ex myrobalano contuſa &
expreſſa reliquum eſt,tantundem,iridis tuſæ drach.II.nitri dr. II. myrti ſiccæ tuſæ dr.dimidiū: tritis vtere vt dictum eſt. Aliud. Radicis hyoſcyami contuſæ drach.
I.farinæ lupinorum drach.I.cimoliæ drach.dimidium,iridis drach.III.& dimidiam:tritis vtere vt dictum eſt.

Oribaſii, ad nigras cicatrices inalbandas,

Cap. CXXIX.

Spumæ argenti,menthæ,thuris,æquales omnium partes.cum melle vtitor. Aliud. Stercoris crocodili dr.
X.thuris drach.I.ceruſſæ drach.II.aut ex aqua aut cum cerato cyprino mixta illinuntur. Aliud. Columbinum
ſtercus ex aqua illinito,ipſúmque citò abluito ne exulcerationem inducat. Aliud. Cimoliæ,ſtercoris columbini,ſaponis,thuris,ſingul.pares partes cum aceto illinito. Aliud. Hirundinis ſtercus ex aqua illinito. Aliud.
Saponis,ſtercoris canini albi,ceræ,olei inalbati,æquales
omnium partes committe ac vtere. Aliud. Nitri,ammoniaci thymiamatis,myrrhæ,ſulphuris viui, ſingul.æquas portiones in aceto albo terito, aut vino & aqua trita
modicè illinito,ne exulceratio ſuccedat. De impetigine,
præſcriptum eſt Sermone octauo. De herpete, & ſimilibus,in Sermone quartodecimo. De verrucis,tum quæ
myrmeciæ,à formicis:tum quæ thymi,à ſimilitudine cacuminum thymi, appellantur,item in decimoquarto Sermone ſcribetur. Ad papulas autem infantium,in quarto Sermone tractata ſunt remedia

Ad vlcerosas papularum eruptiones,tum in tibiis tum in toto crure obortas,

Cap. CXXX.

IN balneo ex myrobalano & ſulphure cerato liquido exceptis leuiter illinantur, & in aquam leniter calidam
demittantur:poſtquam verò frigidæ aquæ ſolium inſcenderint,loci ex myrteo oleo cum vino,aut roſaceo,aut lentiſcino cum vino inungantur. lentiſcino etiam per ſe vtendum.Probè faciūt ad eas & mali Punici putamina vino cocta & trita, ac cerato modico liquidiore ex myrteo
aut roſaceo oleo apparato excepta & illita. Facit & myrſinatum dictum pharmacum,&emplaſtrum ex ordeo cum
largo roſaceo aut myrteo dilutum & illitum. Aliud.
Valde commodum & hoc eſt,quod in adoleſcētulo quopiam ſumus experti,qui pſoram multam inueteratam iā,
ac aſperrimam circum crura habebat,quǽque à genubus
vſque ad pedum digitos procedebat. Semen lini cum
aqua contuſum quamcraſſiſſimè illinito, & aſſiduè tanquam vehementer approbato vtitor. Aliud valde efficax, in quodam qui aſperrimam pſoram circum crura ha

A bebat,cognitum, in quo adeo affectio ipſa inualuerat, vt
elephanticorum corporibus non abſimilis eſſet: qui ſanè
in paucis diebus ſanatus eſt. Sulphur viuum quamtenuiſſimè tritum,amurca & oleo exceptum, in balneo ad
defricationem exhibeto,&poſt balneū ex eodē illinatur.

Ad cicatrices nigras ex vlceribus relictas,

Cap. CXXXI.

QVādoquidem verò in profundorum vlcerum curationibus cicatrices nigræ cōflantur,etiā de his dicere
operæpretium fuerit.Differunt autem cicatrices à vitili-
B gine nigra, quæ alphos appellatur, in hoc quòd læue cor
pus habent. vitiligo enim tum aſpectui tum tactui aſpera
ſubiacet. Ad nigras itaque cicatrices ſubſcriptis vtendum eſt:Plumbi vſti,ſpumæ argenti,æquales partes cum
vino tritas,& in cerati craſſitiem redactas,reponito. vbi
verò vſus expetit,vino & roſaceo liquefactas, & ad pinguis emplaſtri ſpiſſitudinem deductas illinito. Aliud.
Sulphuris viui,& myrobalani, æquas partes cum aqua
illine,aut terebinthina exceptas,& veſtis detritæ panni-
C culo infartas impone. Aliud. Myrobalani vnc.I. ſtercoris columbini vnciam.I.melanthii ſextantem,tritis vtere pro ſmegmate.poteris & cum aceto illinire. Aliud.
Myrobalanum,ſulphur viuum,alcyonium,cum aqua ad
ſtrigmentorum ſpiſſitudinem redacta illinito. Aliud.
Buccinorum vſtorum ſextantem,thuris vnciam vnam,
illine cum aceto. Oribaſii,ad cicatrices nigras. Radicis cucumeris ſylueſtris viridis drach. duodecim, adipis
ſuilli recentis drach.quindecim,aluminis ſciſſi drachm.
duas, ſulphuris viui, nitri,cuiuſque drachmas duas.
Aliud. Spumæ argenti,ceruſſæ,æquales partes lotas te-
D rito,& cum oui cādido illinito. Smegma cicatrices inalbans. Cimoliæ,ſtercoris columbini,ſaponis,thuris,æquales omnium partes cū aceto affricato, & rurſus ex eodē illinito. Aliud. Veratri albi dr.II.thuris dr.II.ſpumæ
nitri drachm.vnam,cimoliæ drach.I.vtere cum aceto.
Aliud. Bryoniæ radicem conciſam,in oleo donec ſucculenta reddatur coquito,& oleum ipſum aſſiduè illinito. Aliud. Erucæ ſemen cum felle bubulo, aut alio
quod haberi poſſit, illinito. Aliud. Spumæ argenti
ſextantem,ſulphuris viui vnciam vnam,erucæ ſucco tri-
E ta illini : vbi verò exaruerint, laua: à balneo verò ex ſola
argenti ſpuma cum erucæ ſucco illine. Aliud. Talum
ouillum vſtū cum vino terito ac illinito. Paſtillus ad cicatrices nigras in quacunque corporis parte. Cornu ceruini vſti,buccinorum vſtorum, ſpumæ argenti, ceruſſæ,
thuris,alcyonii vſti,ſingulorum vnciam I.piperis ſeſquiunciam, ſulphuris viui ſeſquiunciam, gummi vnciam vnam,cum vino paſtillos quemadmodum noſti formato.
Alius paſtillus,per experientiam concolores cicatrices
faciens. Lapidis pyritæ,comæ abſinthii,lupinorum ama-
F rorum,pompholygis,cimoliæ,ſtercoris columbini,myrobalani,melanthii,æquales ſingulorum partes in paſtillos
cum aceto cogito, ſimiliterque vtitor. Ad cubitorum
& coxendicum nigredines ex cinctura obortas. Alcyonium
vſtum,ſiquidem tenera cute præditus ſit,cum aqua:ſi verò duriorem cutem habeat,cum aceto ſtatim à balneo illinito. Smegma idémque illitio,ad nigras in toto corpore cicatrices:Farinæ fabarum Italicam chœnicem vnā,
baccarum lauri drach.VIII.veratri albi drach. VIII. myrobalani drach.III.ſpumæ nitri drach.IIII. contuſa reponi-
G to:vſu verò exigente,cum aqua illinito.vtere & pro ſmegmate in balneo. Aliud. Farinæ erui, ſpumæ nitri albæ,radicis bryoniæ,alcyonii aſperi,myrobalani,ſingulorum æquales partes committito,ac vtitor vt dictum eſt.

De vitiligine ſeu alpho, Cap. CXXXII.

VItiliginum,quæ alphi *Græcis* dicuntur,generatio,eiuſdem ſpeciei eſt cum leuce & lepra,non tamen omnino in profundo caro in eis affecta eſt,ſed ſumma tantùm
cutis,& velut ſquamulæ quædam vitiligines ipſæ affixæ
inhærent,albæ quidem ex pituita,nigræ verò ex atræ bi-
H lis humore obortæ.Dictus eſt autem *Græcis* alphos, ex eo
quòd colorem cutis immutet: immutare enim apud veteres,ἀλφαίνειν dicebatur. Ad albas igitur vitiligines &
nigras communiter faciunt,folia fici,ſulphur viuum,alumen, æqualibus partibus cum aceto illita: quare eis vt

præſtātiſſimis,vtaris. Aliud,ad vtraq;. Calcē aqua multoties lotā in æſtiuo ſole deſiccato:vſus verò tēpore cū aqua liquefactam dilutiorem illinito. Ad nigras vitiligines. Ad nigras verò vitiligines priuatim ſubſcriptis vtendū eſt:Veratri nigri,terræ Cimoliæ,æquales partes aceto aut aqua dilutas, & ad ſtrigmētitiam ſpiſſitudinem redactas in ſole illinito,præfricto antea loco. Aliud. Radicis narciſſi,ſeminis vrticæ,cuiuſque ſextantem,nitri rubri vnciam vnam cum aceto illine. Aliud. Veratri nigri, nitri, æquis partibus ex aceto vtere. Aliud. Cochleas terreſtres vſtas & cum melle tritas, poſt modicum temporis interuallum affricato. Ad inueteratas nigras vitiligines,& ſuperficie iam in callum indurata, ſubſcriptis vtendum eſt: Radicis chamæleontis nigri dodrantem,ſulphuris viui ſextantem,ſpumæ nitri vnc.vnam.Vtere in aceto diſſolutis,illinendo ad ſolem. Aliud. Alcyonii ſextantem, nitri ſextantem, ſtaphidis ſylueſtris vnciam 1.ſulphuris viui vnciam vnam.hæc arida adſeruato, primúmque pſilothro vtitor,& interiecta vna die corpus in balneo humectum ex aridis conſpergito , & ſudorem ab eo excludet. Aliud. Alcyonii vſti,ſpumæ nitri,ſulphuris viui,veratri nigri , ſingulorum æquas partes cum aceto illinito,& cum eodem etiam in balneo defricando repurgato. Aliud odoratum efficaciſſimum. Veratri nigri drach.octo,iridis,ſpumæ nitri,coſti, cuiuſq; drach. quatuor,cum aceto illinito, & in balneo citra pinguitudinis admixtionem affricato. Optimè facit & adhæc id quod ad albas vitiligines apparatur adiaptotō(ex eo quòd citra opem non dilabatur)inſcriptum. Smegma ad nigras vitiligines. Radicem cucumeris ſylueſtris contuſam & cribratam affricandam exhibeto. Aliud. Foliorum fici in vmbra deſiccatorum drach.ſex, ſimilaginis drach.quatuor,nitri drach.octo, alcyonii drach.octo. contuſa,cribrata reponito. Ante vſum autem,ad ſolē exudare affectū oportet:deinde inſpergere, & ſinere exſiccari:deinde citra olei admixtionem defricare.Hoc in quinque diebus vitiligines curat. Aliud. Melanthii, veratri albi,coſti,ſingulorum drach.quatuor,nitri drach.duodecim. Vtere in balneo citra pinguium admixtionem. Manifeſtum eſt autem(etiamſi nullus dicam) quòd prius ex hiera Galeni corpora purgare oporteat,aut ex colocynthide & aloe catapotiis: deinde verò ſubſcriptis vti.Bulbos cum aceto tritos illinito. poteris item purgatiuis ex veratro nigro & epithymo vti. Ad vitiligines albas.Hos itidem prius cum Galeni hiera purgare oportet, aut per catapotia ex colocynthide & aloe formata,deinde ſequētibus vti.Dracunculi radicem,aut ari radicem,cum farina ordeacea ex aceto illinito. Aliud. Bulbos tritos cū aceto illinito. Aliud. Althææ ſemen cum aceto tritum illinito. Aliud. Bryoniæ radicem cōciſam cum oleo decoquito, donec oleum inde ſucculentum reddatur,& aſſiduè illinito. Aliud. Baccarum lauri, cimoliæ,nitri,æqualibus partibus vtere cum aceto. illine autē ad ſolem,& poſt paruum interſtitium aqua ablue. Aliud. Fœnigræci trientem , ſpumæ nitri ſextantem, alcyonii vſti vnc.vnam, cum aceto illinito . eodem etiam pro ſmegmate in balneo vtitor. Aliud valde efficax. Alcyonii vſti,ſulphuris viui,veratri albi, ſpumæ nitri,æqualibus partibus in balneo ad defricandum vtere: cum aceto item in ſole illine. Aliud adiaptoton (quòd citra opem non dilabatur)appellatum. Radicis chamæleontis albi drach. octo,alcyonii vſti, ſulphuris viui,atramenti ſutorii,ſpumæ nitri,cardamomi,pyrethri, foliorum fici ſylueſtris,aluminis liquidi,pulueris calcis viuæ, qui parietibus adhæret domus in qua calx repoſita eſt, ſingul. drach.quatuor tere,& in ſole cum aceto illine,ægro prius in balneo ex eo defricto. facit & ad vitiligines nigras. Aliud ad nigras ac albas vitiligines celeberrimum. Myrrhæ,ſulphuris viui, ſpumæ nitri,veratri albi, cuiuſque ſextantem,alcyonii vſti ſeſcuncem. Vtere confidenter pro ſmegmate in balneo:& in ſole item cum aceto illinito.

De leuce vitiligine altius inſidente,Galeni, Cap. cxxxiii.

Pituitoſus & lentus ac viſcoſus ſanguis , & affectorum locorum debilitas, cauſæ ſunt ob quas leuce genera- A tur·Quum enim ex pituitoſo ſimúlque viſcoſo ſanguine, caro per multum tempus connutritur,facillimè leuce omnis per profundum ipſius pituitoſa oboritur,neque poteſt amplius delatum ad locum nutrimentum ad propriā naturam in rubedinem tranſmutare Accedit his quòd & ipſe qui ad locum influit ſanguis, pituitoſus veluti prædictum eſt exiſtit.Qualem igitur locuſta , aut cancer fluuialis , & ferè omnia exanguia oſtrea ex natura ſua carnē habent : talem habent & ex tranſmutatione ac in aliam ſpeciem degeneratione, ii qui leucis corripiuntur : etenim B hanc carnis affectionem ita appellant ab albo colore nomine accepto .Quum enim in pilo obſitis locis leuce oboritur,pilo locos ipſos non denudat , ſed canos omnino facit: ſi verò loci piloſi glabri & pilis nudi reddantur, incurabilis leuce cenſetur. Ad leucas igitur ſubſcriptis remediis vtendum eſt: Fici ſylueſtris nigræ virgultorum libram vnam, rutæ ſeſcuncem, miſyos vnc. vnam , calcis viuæ vnc.vnam,aceti acerrimi quantum ſatis eſt. contere obnixè,& paſtillos informa , eóſque in vmbra reſicca. Vſu verò exigente illine in ſole, loco prius confricto : &, C ſi bullæ oboriantur,eas acicula penetrato,& ceratum imponito. Aliud. Fici nigræ virgulta in aceto macerato, & quamtenuiſſimè terito,eíſque ſpumæ nitri,ſulphuris viui,fructus myricæ , ſingulorum æquales partes admiſceto,& locum cum nitro prius defricato , indéque in ſole illinito,diligenter obſeruans ne vlceratio ex eis cōſequatur. Aliud. Fici nigræ folia viridia in aceto macerato:ſit autem aceti tantum vt ea ſuperet & penitus cōtegat. deinde contuſa & trita cum ſufficiente calce viua miſceto,& locis prius exterſis in ſole illinito , vſquequo D lētigini ſimilem imaginem ipſa leuce induat, atque deinde fici ſuccum recentem ſupra iſtam illitionem inducito,ipſámque leucem ſolam aliquandiu confricato,& ne vicinas partes exulceres obſeruato. egregiè enim auxiliatur. Aliud,ad leucem diuinum donum : facit & ad lepram.Sandaracham terito,eíque nucum iuglandium viridem teſtam adiicito , ac adfuſo aceto , turſus ſimul probè terito,& loco prius deterſo, in ſole illinito . quòd ſi acre ægro appareat,paucum panem admiſceto , & aſſiduè lauato. Aliud , ex cuius vſu ſæpicule laudem adeptus E ſum.citra exulcerationem medetur. Vſus ſum eo in muliercula quadam quæ in fronte leucem habebat , & valde egregiè vires ſuas declarauit. Seminis cardamomi ſeſcunciam , atramenti ſutorii ſextantem, ſulphuris viui drach. quatuor, aluminis rotundi & ſciſſi , cuiuſque drach.quatuor,cum aceto diligenter terito,locóque ex nitro & aceto præfricto,in ſole illinito. in quibuſdam ſanè bullam quotieſcunque illinitur producit : qua ſublata lepram item tollit. Aliud , ad leucas & lepras. Nucum iuglandium immaturarum & adhuc acerbarum exteriorem F corticem viridem detrahito , & fici nigræ ſylueſtris ramulos amputato,& ad hæc ſpumam argenti coniicito, ac cum aceto coquito, terito, & ad vnguenti formam reducito,idque ipſum in ſole illinito.in decoquendo etiam hordei grana ſeptem addito. hinc enim ſufficientis decoctionis ſignū habebis,vbi videlicet hordei grana cocta videris. Aliud,Archelai. Veratri nigri,radicis bryoniæ, radicis chamæleontis nigri, ſulphuris viui, atramenti ſutorii,miſyos,alcyonii,foliorū fici nigræ ſylueſtris , ſing. æquales partes cōtuſas per anguſtiſſimum cribrum excutito, G deinde in mortarium coniicito , & aceto affuſo diligenter terito,atque vbi ad liquidiſſimi cerati ſpiſſitudinem fuerint redacta, in pyxidem plumbeam recondito. Vſu autem expetente,loco prius cum nitro perfricto , ad ſolem liquidius pharmacum illinito. ſummè etiam ad lepras conducit. Ad leucas quantumuis craſſæ exiſtant: Adarces,canchryos,ſulphuris viui,æquales partes:vnumquodque per ſe priuatim contundito & cribrato, deinde ſimul cum aceto ad multos dies ſufficiēter in ſole terito, & loco prius confricto ,non acetuatim illinito ſed dilutius, H obſeruans etiam in principio ne cutis exulceretur. In progreſſu verò temporis. parum quid ex veratro, tantundémque ex gallis, ad trita prædicta admiſceto. Aliud. Olus eſt in Syria folia habens feridis anguſto folio præditæ. vocatur autem lepidium, & cum lacte con-

ditum, ſeruatur: cum radice verò eius lanæ tinguntur, & nigrum induunt colorem. Hoc ipſum olus tritum & impoſitum, cutem liuidam reddit & attollit, vt excoriatæ ſimilis videatur. Eſt autem radix eius alba, craſſitudine digitali: ex qua in ſole ſiccata corticem detrahere oportet, & per diem vnum in acerrimo aceto macerare: deinde manè probè & conſtanter terere, affuſóque aceto ſufficiēti ad ſtrigmēticiam craſſitudinem redigere, atque ita repoſitum adſeruare. Vbi verò vſus exegerit, locum nitro defrictum paulisper tranſpirare ſinito, atque ita pharmacum ipſum ad calentiſſimum ſolem illinito, & quodammodo adfricato. deinde acetum paulatim ad illitum inſtillato. Quum verò æger vellicationem ac morſum perceperit, eum ad tolerātiam inhortator. bullæ nanque fuce cedent, quas acicula penetratas excoriare oportet. Vbi itaque excoriatæ fuerint, ſi quidem affectus locus excoriatus concolor appareat, ipſum vt ſecundum naturam habentem & reſtitutum ſinito: ſi verò non, rurſus ad duos & tres dies idem pharmacum illinito, donec omnino perfectè videris locum ipſum ſanatum. Aliquibus verò ex hac curatione bullæ non erumpunt, verùm locus ipſe excoriatur. hos itaque velut igne ambuſta curare oportet. Aliud. Floris mali Punici drach. octo, ſpumæ nitri drach. quinque, alcyonii drach. tres, ſulphuris viui drachmas duas. vtere cum aceto. Eſt item Siccum optimum ad leucas, & inſpergitur poſtquam exciderint cruſtæ ex acribus pharmacis obortæ. Cæterùm ad cicatricem obducendam, & cicatrices reliquo corpori concolores reddendas, aceto excipe, & loco probè præfricto illine. Vbi verò bullæ emerſerint, pharmacum ipſum cum melle cataplaſmatis modo impone. efficacius autem fit, ſi pro ſulphure veratrum nigrum coniiciatur. Smegmatis porrò ad leucen itémque lepram plurimis ex præſcriptis illitionibus vti oportet. Præclariſſimè autem ad ipſos Siccum magnum facit, quod Indum inſcriptū eſt, quo etiam ad elephantiaſin, & omnem cutis ſcabriciem: ad articularem item morbum, & membrorum reſolutiones, & ad hydropicos vti conuenit: Salis ammoniaci, ſalis communis, ſalis Cappadocici, ſalis amari, nitri aſſati, farinæ fabaceæ, pumicis vſti, ſpumæ nitri, ſingulorum trientem, veratri albi, veratri nigri, radicis ſtruthii, radicis bryoniæ, cyperorum, aluminis liquidi, aluminis ſciſſi, floris iunci odorati, gummi, iridis, lapidis ſpecularis vſti, teſtarū ſæpiæ, ſeminis lini, coſti, baccarum lauri, farinæ lupinorum, pulegii, thuris, ſeminis viticis, ſingulorum ſextātem, oſtreorum vſtorum, radicis dracūculi, fæcis vini vſtæ, pyrethri, radicis chamæleontis nigri, ſulphuris viui, ſtaphidis ſylueſtris, ſinapis, radicis pæoniæ, ſampſuchi, ſpicæ nardi, comæ marrubii, fœnigræci, grani cnidii, phylli, ſingul. vnc. vnam, radicis cucumeris ſylueſtris, cimoliæ, gallarum, ſingulorum ſcrup. ſedecim.

De lepra, Archigenis, Cap. CXXXIIII.

EX craſſo ac viſcoſo, & magis atræ bilis humore, lepra generatur. Differt autem lepra, à leuce & alpho vitiliginis ſpeciebus, in eo quòd lepra aſpera eſt ad cōtactum, & pruritum locorum inducit. cutis enim ſola eſt quæ affecta eſt vnde & excoriata cute, caro ſubiecta ſana reperitur. in leuce verò, velut dictum eſt, ſubiecta cuti caro tota per profundum tranſmutata eſt, ad albidiorem colorē & ſuperficies affecti loci læuiſſima eſt, & confricta citius rubeſcit, præſertim in iis qui facilè curantur. at verò alphos in ſuperficie hæret, & velut ſquamæ cuti affixus eſt. Cæterùm à ſcabie differt lepra, quòd in ſcabie quidem furfuracea quædam cuti inhærentia apparent: in le-
A pra verò quædam velut magnorum piſciū ſquamæ. Differt autem lepra ab impetigine ſylueſtri, eo quòd impetigo orbiculatius ſemper ad vicinos locos proſerpit: lepra verò non ita eodem modo. Ad leprā igitur faciunt plurima ex iis quæ præſcripta ſunt ad leucem: peculiariter autem talia: Glutinis, ſaluiæ, lacrymæ oleæ ſylueſtris, ſing. drach. octo, corticis radicis capparis, gummi, ſingul. drach. ſedecim. Vtere cum aceto illinens præfrictis in ſole. Aliud. Cardamomi, atramenti ſutorii, aluminis rotundi, radicis chamæleontis nigri, nitri aſſati, farinæ lo-
B lii, ſingulorum æquales partes. loco ex nitro præparato, medicamētū hoc in ſole impone. Aliud. Atramēti ſutorii drach. II. ſulphuris viui drach. II. cardamomi drach. IIII. farinæ lolii dr. VIII. foliorū fici drachm. VIII. carnis caricarū pinguiū drach. octo. aceto trita impone, & alternis ſolue, ac rurſus lotis impone. Aliud. Veratri nigri, ſulphuris viui, radicis bryoniæ. nitri, bituminis, foliorum fici, miſyos, alcyonii vſti, radicis chamæleontis nigri, atramenti ſutorii, ſingulorum æquales partes. vtere cum aceto ad præfrictos in ſole. Aliud ad lepram experimento
C cognitum. tollit eam per dies quinque: Æruginis drach. quatuor, reſinæ pinus liquidæ drach. tres, thuris recentis drach. duas. Arida cum aceto terito, & adiecta reſina liquata præfrictis imponito, & alternis ſoluito: & reperies lepram ſplenio adhærentem. deinde vero loco per poſcā deterſo ac confricto, vt cruentus fiat, rurſus impone. At ſi exulceratio facta fuerit, per muriam & lenticulam cum melle depurga. & poſtea per ceratum ad ambuſta paratū: curationem perfice. Aliud ad lepras, ipſas excorians: Radicis chamæleontis nigri partem vnam, ſucci thapſiæ
D partem vnam, ventrium cantharidum, ſulphuris, æquales ſingulorum partes pice liquida excipe, & loco illine, vbi prius ipſum probè confricueris. poſtquam verò bullæ ac puſtulæ excitatæ fuerint, lenticulam cum melle impone. Archigenis ad lepram, Magiſtriani. Arietis nigri adipem accipito, & locum ex eo aſſiduè inungito: & in paucis omnino diebus citra exulcerationem eam tollit. Aliud. Seminis raphani drach. quatuor, ſandarachæ drach. ſedecim, lupinorum aridorum decorticatorū, ſulphuris viui, ſing. drach. ſedecim, gallarum omphacinarum, veratri nigri, gummi, ſing. drach octo. Aceto excipe
E & præfricto ex fici nigræ foliis loco, illine in ſole. cum eodem item in balneo citra olei admixtionem ſicco, per dies nouem defricato. Critonis, ad lepram, veluti Oribaſius tradit: Farinæ lolii chœnicem Italicam vnam, cardamomi drach. quatuor, ſpumæ nitri drach. quatuor, atramenti ſutorii drach. octo, radices haſtulæ regiæ medias IIII. terito omnia & miſceto. Vſu verò expetēte, quantum ſatis videbitur accipito, acetóque acerrimo coquito, & vbi ad cerati ſpiſſitudinem redegeris, craſſius illinito,
F loco tamen prius ex nitro cōfricto: ſupernè verò linteolū obligato, idque tertio quoque die ſoluito, frigidáque abluito, ac rurſus illinito. Aliud, vt Oribaſius tradit. citra exulcerationem perſanat: Radicis rumicis ſylueſtris drachmas vigintiquatuor, gummi drach. duodecim, ſulphuris viui drach. ſex, myrrhæ drach. quatuor, gallarū drach. quatuor. Rumicis radices in aceto ad tertias decoquito, eiſque tritis reliqua admiſceto, ac ſimul terito: ad finem verò etiam gummi addito. Vſus autem tempore loco prius ex nitro confricto, illinito: ſequenti verò die laua-
G to ac ſimiliter curato. Vtere eo & ad impetigines ac pſoras aſperas ac ſcabras. Oribaſii, ad leproſos. Succi radicis haſtulæ regiæ ſeſcūcem, ſulphuris viui drach. quatuor, mannæ drach. decem, nitri drach. octo. illine cum aceto.

INDEX EORVM QVÆ IN SECVNDO SÆRMONE Tetrabibli quartæ Aetii habentur.

De affectionibus ſedis, Cap. I.
De inflammationibus ſedis, Cap. II.
De fiſſuris ſedis, & de tuberculis, Cap. III.
De thymis in ſede ac reliquo corpore naſcentibus, ſycoſique ac verrucis formicariis appellatis, item de clauis, Cap. IIII.
De hæmorrhoidibus ſedis, Cap. V.
De hæmorrhoidum chirurgia, Cap. VI.
Ad anum aut ſedem procidentem, Cap. VII.
De prolabentis ſedis peruſtione, Cap. VIII.
De abſceſſibus ſedis, Cap. IX.
De vlceribus ſedis proſerpentibus ac depaſcentibus, Cap. X.
De fiſtulis ani, Cap. XI.
Ad intertrigines inter femora ex itinere obortas, Cap. XII.
De thymis in pudendis, Cap. XIII.
De rimis in pudendis, Cap. XIIII.
Medicamenta ad rimas ac reliqua pudendorum vlcera, Cap. XV.
Ad inflammationes pudendorum, Cap. XVI.
Ad nomas in pudendis, Cap. XVII.
Ad carbunculos pudendorum, Cap. XVIII.
Ad interna in meatu vrinæ vlcera, Cap. XIX.
Ad ſcabioſum ac pruriginoſum ſcrotum, Cap. XX.
De teſtium ac ſcroti inflammatione, Cap. XXI.
De hernia aquoſa, Cap. XXII.
De hernia inteſtinorum, Cap. XXIII.
De hernia inguinis, Cap. XXIIII.
De emplaſtrorum præparatione ac coctura, & quæ in ea coniiciuntur, Cap. XXV.
De cruentorum vulnerum curatione, Cap. XXVI.
De ſauciatis neruis, Cap. XXVII.
Curatio neruorum denudatorum ac vulneratorum in vlceribus, Cap. XXVIII.
De neruorum contuſione, Cap. XXIX.
De glandularum inguinis inflammatione, Cap. XXX.
De quacunque inflammatione, Cap. XXXI.
De abſceſſibus Cap. XXXII.
De cauis vlceribus non malignis: & ratio curandorum vlcerum, Cap. XXXIII.
Medicamenta quæ per linamenta induntur, & ad ſuppurandum, repurgandum ac incarnandum, Cap. XXXIIII.
De ſiccis repurgantibus ac incarnantibus, cephalicis appellatis, Cap. XXXV.
De vlceribus in quibus caro ſuperexcreſcit, & quæ depreſſione opus habent, & de medicamentis ſiccantibus, Cap. XXXVI.
De vlceribus non malignis cicatrice indigentibus, Cap. XXXVII.
Sicca, vlceribus non malignis cicatricem inducentia, Cap. XXXVIII.
Emplaſtra quæ non maligna vlcera cicatrice includunt, Cap. XXXIX.
De malignis & ægrè recipientibus cicatricem vlceribus, Cap. XL.
Simplicia medicamenta quæ citra mordacitatem reſiccant vlcera maligna, Cap. XLI.
De vſu relatorum medicamentorum, Cap. XLII.
De ligamenti & curationis ratione, Cap. XLIII.
De emplaſtrorum compoſitione ad maligna vlcera, Cap. XLIIII.
De vlceribus quæ poſt obductam cicatricem rurſus rumpuntur, Cap. XLV.
Ad extremitatum vlcera, Cap. XLVI.
Ad callos extremarum partium, Cap. XLVII.
Ad vermes in vlceribus, Cap. XLVIII.
Ad nomas & putredines vlcerum, Cap. XLIX.
Sicca cruſtam inducentia, inter quæ etiam paſtilli multi vſus, Cap. L.
De ſanguinis eruptione, & quæ cruſtam inurunt, Cap. LI.
Exedentia & vrentia medicamenta, Cap. LII.
De ſinibus, Cap. LIII.
De ſinibus attritam cutē habentibus, Cap. LIIII.
De fiſtulis, Cap. LV.
De gangræna & ſphacelo, Cap. LVI.
De canceratis tumoribus, Cap. LVII.
De carbunculis, Cap. LVIII.
De eryſipelate, hoc eſt igne ſacro, Cap. LIX.
De herpete, Cap. LX.
Ad epinyctidas, hoc eſt puſtulas noctu erumpentes, Cap. LXI.
De termintho, Cap. LXII.
De papulis ſiue puſtulis, Cap. LXIII.
Ad ambuſta ab igne, Cap. LXIIII.
Ad flagellatos, Cap. LXV.
Ad deſquamata, Cap. LXVI.
Ad intertrigines, Cap. LXVII.
Ad contuſa & ſugillata, Cap. LXVIII.
De ruptione, Cap. LXIX.
De vulſione, Cap. LXX.
Ad luxatos articulos, Cap. LXXI.
Ad laxos articulos, Cap. LXXII.
Ad perniones, Cap. LXXIII.
Ad digitorum pterygia ſiue reduuias, Cap. LXXIIII.
Ad paronychias, id eſt vnguium abſceſſus, Cap. LXXV.
Ad contuſos vngues, Cap. LXXVI.
Ad ſubcruentos vngues, Cap. LXXVII.
Ad moros vngues, Cap. LXXVIII.
Ad ſcabros ac leproſos vngues, Cap. LXXIX.
Ad reparandos vngues, Cap. LXXX.
De anulis digitis impactis, Cap. LXXXI.
Ad clauos, Cap. LXXXII.
Ad plantarum rimas, Cap. LXXXIII.
De crurum ac reliquarum partium varicibus, Cap. LXXXIIII.
De brachiorum ac crurū dracunculis, Cap. LXXXV.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICInæ, Tetrabibli, ſiue quaternionis quarti, Sermo ſecundus.

De ſedis, pudendorum ac ſcroti affectionibus, & de ſimplicibus medicamentis, quæ in emplaſtra coniiciuntur. Et de cruentis vulneribus & inflammationibus, abſceſſibúſque, ac vlceribus veteribus.

De affectionibus ſedis, ex Galeno, Caput I.

AFFECTIONES circa ſedem ob multas cauſas difficulter curantur. Nam & valde tenero ſenſu prædita pars eſt: ſæpe verò dictum eſt, tales partes facilè ab acrioribus ac auſterioribus medicamentis irritari: & ipſe ſuperfluitatũ alimẽti trãſitus, tum per ſe mordax eſt, tũ ob id maximè quòd ſimul cum ipſis pertranſit bilis, & aliquando quidam ſeroſi humores. Et adhæc accedit, quòd neque præfinitum eſt medicis certum tempus ad medicamenta imponenda: ſed aliquando etiam tempore non conuenienti, ægri ad recrementorum excretionem progrediuntur. Quin & humiditas ac caliditas locorum, ſiccantibus ſimúlque frigefacientibus opus habens, non parum efficit vt vlcera ægrè curabilia fiant. Mordent enim adſtringentia: locus autem ferre non poteſt morſum, quum ſubtili ſenſu præditus exiſtat. Quapropter conueniunt ipſis medicamenta quæ adſtringũt citra aſperitatem: qualia maximè ſunt ex metallicis, ea quæ neque acria, neque acerba valde ſunt. hæc enim lota, citra mordacitatem faciunt id quo opus eſt. Horum igitur in ſumma memores, materiam experimento cognitam conſequenter ſcriptam habete.

De inflammationibus ſedis, Cap. II.

AD inflammationes ani, ſiue ex fiſſuris, ſiue ex tuberculis, ſiue ex vlcere fuerint. Palmarum paſſarum ſextantem, panis ſiliginei vnc. vnam, croci drach. duas. palmas & micas panis ſapa præmaceratas terito ac illinito. quum autem inflammatio ceſſauerit, imminuto pane, palmulas & crocum auge, donec curetur. curata verò inflammatione, vtere ſicco hoc ad vlcus: Ceruſſæ & ſyrici pares portiones ſiccas tritas inſperge. facit hoc etiam ad tubercula condylomata appellata. Medicamentum optimum ad ſedem: curat fiſſuras, & tubercula conſumit, & dolorem confeſtim eximit. ſanat etiam vlcera depaſcentia, ac maligna, & ægrè cicatricem accipientia. deprimit præminentia, & replet caua. facit etiam ad tibiarum vlcera, & ea quæ dulcia appellantur ſanat. Maſtiches, ceruſſæ, ſpumæ argenti, ſucci hyoſcyami, ſing. vnciam vnã, olei myrtei aut lentiſcini, quò ſtrigmentoſum pharmacũ fiat. Quòd ſi etiam amplius quid de hyoſcyami ſucco cõieceris, proderit. reponitur in plumbea pyxide. Medicamenum ad ſedem, Oribaſii: Olei myrtei lib. vnam, ceruſſæ trientem, thuris ſextãtem. Ceruſſam cum oleo myrteo ad mellis compagem coctam, ad thus in mortario tritum affunde, & vnitis vtere. Phicotyche Oribaſii emplaſtrum probatum: Thuris drach. decẽ, myrrhæ drach. ſeptem, opii drach. quatuor, butyri drach. quatuor, aluminis ſciſſi drach. vnam, cadmiæ vſtæ ac lotæ, pompholygis vtriuſque drach. ſex, ceræ Tyrrhenicæ drach. quatuor, vitellorum ouorum aſſatorum, numero quatuor, adipis anſerini drach. ſedecim, roſacei drach. ſedecim, medullæ ceruinæ drach. quatuordecim, ceruſſæ drach. quatuordecim, plũbi vſti & loti drach. viii. lapidis hæmatitæ drach. vnam, œſypi drach. quatuor & dimidiam. arida teruntur cum vino. Ambroſia emplaſtrum Oribaſii. Ceræ, mellis, roſacei, ſpumæ argenti, ceruſſæ, adipis caprini, butyri recentis, ſingulorum quadrantem, thuris vnciam vnam. Aliud emplaſtrum ſedis, dolorem mitigans ac adimens. Spumæ argenti, ceruſſæ, ceræ, ſing. vnc. vnam, roſacei ſeſcuncem, croci drach. quatuor, medullæ ceruinæ drach. quatuor, amyli drach. quatuor, meliloti vnc. vnam, terebinthinæ drach. duas. aliquando & ouorum aſſatorum vitellos duos aut tres. Spuma argenti & ceruſſa lotæ ac ſiccatæ miſcentur, deinde teruntur paſſo cum meliloto,

A croco & amylo. Emplaſtrum ſedis ex cerebellis, Andreæ: Adipis anſerini curati, ceræ, thuris, medullæ ceruini, floris roſarum, pompholygis lotæ, cadmiæ teneræ lotæ, plumbi vſti lori, ſingulorum drach. quatuor, ceruſſæ drach. octo, cerebellorum gruum drach. duas, opii ſeſquidrachmã, œſypi drach. quinque, ſucci intybi cochleariũ vnum, roſacei ſeſcuncem. præpara, & vtere velut dictum eſt. Ad inflammationem ignis ſacri in ſede. Emplaſtri ex ſuccis lib. vnam, panis ſiliginei libram vnam, croci vnciam vnam, opii drach. quatuor, roſacei libr. duas. B Crocus & opium paſſo macerantur, panis verò in aqua, & ad ipſa trita affunduntur liquida. facit etiam ad podagras, in calida intemperie ac fluxione bilioſa, ad eminentias protuberantes. De rumicis agreſtis radice humida adhuc, corticem detrahe, & ipſam radicem parum contuſam vt ex proprio ſucco madeſcat, ſtatim eminentiæ ipſi affrica poſt factam alui exonerationem, nimirum vbi aqua ablueris, & linteo deterſeris humiditatem. hoc decreſcẽte luna fiat. Aliud optimum ad omnem ſedis inflammationem. Malicorii ſeſquiunciam, meliloti vnciam C vnam, fœnigræci cyathos duos, vini dulcis veteris heminas quinque. coquito ad tertias, & abiectis herbis, terito in vino ceruſſæ lotæ ſextantem, pompholygis lotæ vnc. vnam, thuris trientem, plumbi vſti vnciam vnam: & liquefacito ceræ Tyrrhenicæ ſextantem, olei myrtei quadrantem, roſacei quadrãtem, butyri recentis inſulſi ſextãtem, œſypi vnc. vnam, medullæ ceruinæ vnciam vnam, adipis anſerini trientem: hæc liquefacta frigefacta ac eraſa, ad trita adiicito, & intybi ſuccum paulatim adſtillato, & probè vnitis vtitor. Aliud Andromachi, quo vtor, in-D quit. Roſarum viridium drach. ſeptem, capitum papaueris drach. quatũor, oua cruda integra duo, butyri recentis, œſypi, malicorii læuiſſimè triti, ſing. drach. ſedecim, mellis dodrantem, roſacei aut myrtei ſeſcuncem, ceræ beſſem. Aliud, quo vtor, ait. Ceruſſæ drach. quinque, ſpumæ argenti lotæ drach. quinque, thuris drach. ſex, aluminis drach. tres, croci obolos tres, vini & roſacei quantum ſatis eſt.

De fiſſuris ſedis & de tuberculis, Cap. III.

E TVberculum quod condyloma appellatur, in ſede fit, ruga aliqua corporum in ano reduplicatorum inſurgente, ac præter naturam intumeſcente. Quum enim ſinuoſus ſit anus, rugas coagmentatas habet. vbi verò amplius intumuerit ruga, tũc ſanè fit condyloma. & aliquando quidem citra inflammationem fit, & molle eſt: quandoque verò cum inflammatione, & durum eſt ac doloroſum. At verò fiſſuræ ac rimæ in ſede fiunt, quandoque in adſtrictiori parte, ſiue muſculo adſtringente: quandoque verò in ano: & aliquando ex influentium acrimonia F conſiſtunt: aliquando autem propter condylomatum inflammationem ac diſtentionem, partes circumſitæ rupturam ſuſtinent. Curationes autem primùm quidẽ fiunt per medicamenta. dilata verò curatione, dum & indurantur & calloſæ fiunt affectiones, chirurgiam adhibere oportet, ita vt in condylomatis quidem æger commodè locetur, & ipſum condyloma volſella diſtentum funditus excidatur: in fiſſuris autem, vt calloſa rimæ labia deradantur, quò ſupina ac recẽs vlceratio fiat ad facilem curationem. Poſt chirurgiam conſequens curatio primùm eſt G ſuppuratoria, deinde repurgatoria, poſtea ad cicatricem perducens. Quæ verò in principio adhibentur ipſis auxilia, talia ſunt. Ad condylomata pharmacum, quod contrahit ac cõſumit ipſa: Miſy aſſatum terebinthina liquida excipe, vt emplaſtri compagem habeat, & adhibito prius per aquam fomento impone. vtere velut admirando. Aliud. Teſtas ouorum vſtas ac tritas lauato, &

ſiccatas inſpergito. Aliud Lucii. Ad inflammationes ſedis & rimas, ac condylomata. facit etiam ad rimas pudendorum inflammatas. Ceruſſæ quincuncem, ſpumæ argenti lotæ ſextantem & vnciæ dimidium, recrementi plumbi loti, aluminis ſciſſi, thuris, ſingulorum ſextãtem. Hæc cum vino albo veteri trita, ad ceratum myrteum ac roſaceum admiſceto, ac vtitor. Facit ad ſordida vlcera ſedis, maximè verò circa coronam glandis & præputium conſiſtentia, quæ neque linamentis repurgãtur, & à medicamentis ad depaſcentia vlcera deſtinatis exacerbantur. In ſumma verò perfuſiones in condylomatis adſtringentes eſſe oportet, & medicamenta ipſorũ adſtrictione quadam participare debent. Aliud ad rimas in ſede inflammatas, & ad condylomata. Cadmiæ teneræ ter vſtæ ac lotæ, ceruſſæ lotæ, ſpumæ argenti lotæ, ſingulorum ſextantem, ceræ quadrantem, ouorum duorum aſſatorũ vitellos, ſapæ cyathum vnum, roſacei cyathũ vnum. vtere. eſt valde commodum etiam ad antiquata. Ad rimas inflammatas, morſúſque ac feruores, quo ego ſemper vſus, nullo alio opus habui. Collyria aſteris aut thuris, aut aliquod conſimile, ſucco hyoſcyami & ſapa diluito, & roſaceo ſufficienti addito quò ſtrigmẽtoſum pharmacum fiat, ex hoc anum aſſiduè illinere iubeto. Et primùm quidem dolores ſedat: celerrimè verò etiam vlcera ſanat. Potes & ſpecies collyrii accipere, & cum hyoſcyami ſucco terere, ac paſtillos efformare: & vſus tempore cum ſapa ac roſaceo diluere. Aliud Andromachi, quo vtor, inquit, ad rimas ſedis & condylomata inflammata. Lapidis hæmatitæ, ammoniaci thymiamatis, thuris, aluminis rotũdi, ſingulorum drach. xii. (in alio exemplari, ſextantem) gallarum, croci, ſingulorum drach. vnam, terebinthinæ drach. quatuor, ceræ Tyrrhenicæ drach. duodecim, roſacei drach. decem. vtere ad ſedem quidem cum roſaceo: ad vterum verò cum vnguento Salca appellato. Aliud ad condylomata & rimas, quo melius non eſt. Aluminis ſciſſi drach. tres, croci drach. quatuor, ceruſſæ drach. duas, opobalſami drach. vnam, thuris drach. quatuor, aloes drach. vnam, œſypi drach. octo, ceræ drach. octo, liquabilia liquefacito, & ad arida trita affundito, ac vnitis vtitor. Ad rimas in ano ac pudendis. Reſinam pinus ſiccam cum roſaceo terito, donec ſtrigmentoſa fiat, & oui aſſati vitellum admiſceto ac illinito. Ad rimas ſedis, inflammationéſque ac condylomata, puluis ſiccus mitigans ac eximens dolorem. Rhoidarii, ſyrici, ceruſſæ, ſpumæ argenti, æquales portiones ſiccas inſperge. Aliud. Foliorum hederæ ſiccorum cinerem cum vino & roſaceo in pila plumbea tere, ac vtere. Aliud. Cineris raſuræ linteorum vſtæ, & amyli, æquales partes tere, & foliorum oleæ viridium ſuccum miſce, ac illine. Aliud Maiæ ſiue obſtetricis ad fiſſuras & condylomata. Gallæ drach. octo, plumbaginis drach. octo, myrrhæ drach. quatuor, ceruſſæ drach. quatuor, tritis vtere. prodeſt ad omnia. Paſtillus Aretæ Andromachi, pharmacum accõmodatum ad rimas & condylomata, in maximis doloribus citò liberat. Stybii, acaciæ, plumbi vſti & loti, ſingulorum drach. ſedecim, cineris ſiue ſpodii pompholygis lotæ, drach octo: fructus ericæ, aluminis ſciſſilis, thuris, atramenti ſutorii, myrrhæ, opii, ſingulorum drach. octo, Vino terito velut collyrium, & excipe ac forma in paſtillos, quos vſus tempore paſſo diluito. Paſtillus ad ſedẽ & omnia ani vlcera, rimas ac condylomata: Pompholygis lotæ, terræ Samiæ, amyli, terræ Lemniæ, aloes vſtæ ac lotæ, thuris, ſãdycis, plumbi vſti & loti, radicis ſymphyti, centaureæ, ſingulorum ſextantem, croci, ſquamæ æris, opii, tragacanthæ, ſingulorum ſeſquiunciam. Excipe vino, & vtere vt voles. Paſtillus ex ſolano halicacabo, velut Heras prodit, qui ad rimas parari ſolet in ſede ac pudendo, & ad vlcera, cõdylomata, ad verrucas thymos ac formicarias appellatas, & ad omnem eminentiam. facit & ad puſtulas nocturnas, papulas, reduuias circa vngues & ignem ſacrum, & ad aures purulentas, & labiorum ac plantarum fiſſuras. Spumæ argenti drachmas vigintiquatuor, ceruſſæ drachmas duodecim, corticis radicis halicacabi ſicci drachmas octo, atramenti ſutorii drachmas quatuor. Terito velut collyrium cum aqua, & forma paſtillos, ac vtere, advalde inflammata cum lacte muliebri, ad ea quæ cicatrice opus habẽt cũ vino. Andromachus autem hunc paſtillum ſic præparat: Ceruſſæ libram vnam, ſpumæ argenti, corticis halicacabi, atramenti ſutorii, rubricæ ſinopidis, ſingulorum ſextãtem (in alio exemplari ſeſcuncem) terito cum aceto, ac formato paſtillos.

Medicamentũ cicatricem inducens vlceribus in ſede. Cadmiæ vſtæ & vino extinctæ ſextantem, ceruſſæ lotæ vnciam vnam, plumbi vſti ac loti vnciam vnam, ceræ vnciam vnam, olei myrtei libram vnam. Sicca cum vino terito ad dies ſufficientes, & ceratum liquefactum adiicito, ac vtitor vnitis. Aliud ſiccum, ad rimas præputii ac ſedis, inducit cicatricem: Cadmiæ, ceruſſæ, thuris, æquales partes. facit & ad alia vlcera mirabiliter. Aliud cicatricem inducens: Cadmiæ ter vſtæ ac lotæ, plumbi vſti ac loti, diphrygis, ſingulorum vnciam vnam. Vino trita excipe, cerato habente ceræ quincuncem, terebinthinæ drachmas quatuordecim, olei myrtei quincuncem: & vnita ac in maſſam coacta ſeruato. Vſus verò tempore, de pharmaco ſextantem, ceræ trientem, olei myrtei quantum ſatis eſt accipe. Aliud ſiccum, rimas ac vlcera ad cicatricem perducens: Seminis ſpinæ Ægyptiæ ſextantem, maſtiches vnciam vnam. Singula ſeorſim trita miſcentur, & poſt ſedatas inflammationes inſperſa cicatricem inducunt. Aliud. Lapidis Phrygii ter vſti ac vino extincti, cadmiæ vſtæ lotæ, ceruſſæ lotæ, aloes, thuris, ſingulorum drachmas quatuor, ſquamæ æris lotæ drachmas duas, diphrygis drachmas duas, diligenter tere: ac vtere. Aliud. Fructus ericæ, gallarum, thuris, acaciæ, pares portiones ſiccas inſperge.

De thymis in ſede ac reliquo corpore naſcentibus, ſycoſique ac verrucis formicariis, itẽmque clauis, Cap. III.

THymi appellationis originatio tranſſumpta eſt à cacuminibus eiuſdem nominis herbæ in montibus naſcentis. Thymi enim in corpore tuberculoſæ ſunt eminentiæ, aſperæ, ſubrubræ, oblongæ, præter naturam auctæ, ſanguinem effundentes dum auferuntur, amplius quàm pro apparente magnitudine. Abundat autem hæc affectio circa ſedem & pudenda ac media femora. quandoque etiam in facie cõſiſtit. Et quidam ſanè parui ſunt, & vocantur thymi: aliqui verò magnitudine excedunt, & appellantur ficus: & aliqui manſueti ſunt: aliqui verò maligni. Manſueti igitur thymi, carunculæ ſunt paruæ quidem, verùm inæquales, obſcuris eminentiis exaſperatæ, albicantis coloris, aut ſubrubræ, & doloris expertes. Maligni verò thymi, duriores ſunt & aſperiores ac maiores, fæculenti ac liuidi coloris, doloroſique ac punctorium dolorem inducentes, & exacerbantur maximè ad manuum contactum & medicamentorum adhibitionem. Sunt autem omnes manſueti facilè curabiles: maligni verò incurabiles. Curantur autem aliquando hi, non locali exectione, ſed cum ablatione totius partis in qua ſunt. Ad thymos. Saluiam herbam ſiccam tuſam cum pinguibus caricis præbe edendam, & diſparebunt. Verùm in pecoribus ordeum rori exponito, & eandem herbam inſpergito, & edere ſinito, ac miraberis. Ad eminentias. Soleas veteramentarias humidas vtito ac terito, & vino præimbutas imponito. Aliud. Serpentis exuuium tritum carne caricarum reiectis granis excipito, & emplaſtri modo imponito: ſi verò intra ſedem fuerint, glandulam inde facito, ſubdito, ac miraberis. Aliud. Caninum ſtercus album vſtum ac tritum, & vino madefactum imponito. Cæterùm verruca, acrochordon *Græcis* dicta, tuberculoſa eſt eminentia: Nomen verò inde habet, quòd ſimilis eſt vertice ſuo reſectæ chordæ iuxta extremitatem. At verruca formicaria, tuberculoſa ac calloſa eſt eminentia, nigricantis coloris, fundamentum latum habens, & ad cutem reſidens, ad contactum dolorem exhibens eiuſmodi qualis à morſu formicæ animalis contingit: vnde etiam nomen habet. Verùm in ablatione ſanguinem fundit, non pro ap-

parentis magnitudinis ratione. Clauus autem calloſa eſt eminentia,capiti claui aſſimilis. frequens autem eſt circa manuum extremitates,& circa calcaneum. Appellant porrò etiam in facie orientes magnas eminentias,ficus:à magnitudine impoſita appellatione. Proinde conandum eſt vt per pharmaca,tum manſuetos, tum malignos thymos curemus, ita vt manſuetis quidem, ea quæ conſumere ac contrahere poſſunt adhibeamus: malignis autem,ea quæ ad cancerata vlcera deſcribentur, præſertim in mammis ac vtero. At vbi victa fuerint pharmaca,& curatio protrahatur, thymos quidem qui ſunt in muſculo ani adſtrictorio, volſella attractos radicitus excindere oportet, & ſiccum medicamentum ſanguinem ſiſtens inſpergere,quale eſt quod flauum appellatur: & poſt chirurgiam,pharmaca reſiccantia adhibere donec perfectè curentur. nam vnctuoſa curatio affectionem refricat. Si verò in partibus magis expoſitis fuerint thymi,poſt exectionem quum magni fuerint ac multi, vſtionem adhibere expedit ad ſanguinem ſiſtendum, & regenerationem in poſterum prohibēdam. Adhibita igitur vſtione, curatio decernatur communis ad peruſta: primùm videlicet ea quæ cruſtas amouere poteſt:deinde repurgatoria: poſtea reſiccatoria. Cruſtas autē remouere poſſunt in talibus,lac & mel per linamenta adhibita. Quòd ſi ſcalpello ſolùm exciſi fuerint thymi, poſt exciſionem ſiccum ſanguinem ſiſtens adhibeatur,& reliquus curationis ductus reſiccans,velut dictum eſt. Pharmaca cōſumentia ac reſiccantia thymos, & verrucas formicarias atque acrochordonas. Medicamenta quæ conſumunt ac reſiccant thymos,ſunt ea quæ communiter curant etiam reliquas verrucas:quale eſt hoc quod facit ad thymos in ſede ac pudendo,aut in alio corporis loco obortos. Aluminis ſciſſi,atramenti ſutorii vſti, glutinis, ſingulorum vnciam vnam,ſquamæ æris ſextantem.Trita glutine excipito cum aceto prædiſſoluto, illinito. Ad thymos in ſede,& dura ac non inflammata condylomata, & ficus. Squamæ æris drachmam vnam, ſandarachæ drachmam vnam, auripigmenti drachmam vnam, aluminis ſciſſi drachmas duas.Terito per ſe ſingula, & cum roſaceo, & ad ſtrigmentitiā craſſitudinem redacta largè illinito, & raſuram linteoli imponito, atque bis ſingulis diebus curato. at verò in aliis corporis partibus aceto diluta illinito. Mirabiliter autem contrahit ac deprimit thymos in ſede ac condylomata,& inflammata lenit, paſtillus ſuperiore capite deſcriptus,Arete appellatus. Heraclidæ Tarentini ad verrucas formicarias inueteratas: Sulphuris viui,ſandarachæ, atramenti ſutorii, ſingulorum æquales partes,terito cum aceto,& paſtillos formato. & vſus tempore aceto dilutos illine. Nos autem appoſuimus his etiam elaterium pari portione, & ad formicarias atque acutas verrucas mirabiliter profuit: verùm in formicariis primùm ſcalpello circumſcalpere oportet, atque ſic pharmacum illinere. Oribaſii ad formicarias verrucas & acrochordones: Chalcitidis drachmas ſex, ſandarachæ drachmas quatuor,cadmiæ drachmas decem, cum aceto aſſiduè illine donec exciderint. Aliud melinum ſiccum, geminæ mixturæ, Heliocaes, *hoc eſt ſole uſtum* appellatum: Calcis viuæ partes duas, auripigmenti partem vnam. auripigmentum aqua prius terito,& calcem adiicito,& in vaſe aqua repleto ſiccari ſinito.Hoc vbi tertiò feceris, in vas fictile procul ab omni humiditate deponito. facit ad verrucas formicarias,& inſtar chordæ apicis acutas, pterygia, callos, nomas,& epulidas. Aliud. Auripigmenti drachmas octo, ſandarachæ drachmas ſex,elaterii drachmas octo, ſulphuris viui drachmas ſex, radicis chamæleontis nigri drachmas quatuor.Aceto diluta cogito in paſtillos,& vtere cum aceto. Verùm in formicaria verruca baſim prius circumſcalpe,velut dictum eſt. Aliud pharmacum accommodatum. hoc vſus ſanaui thymos malignos: Elaterii drachmas octo,auripigmenti tantundem, ſulphuris viui drachmas ſex,glutinis piſcium drachmas quatuor, trita excipe glutino aceto prædiſſoluto. Et vtere in aliis quidem locis cum aceto diſſolutis: ad ſedem verò cum roſaceo. Quomodo verò

A gluten piſcium diſſoluere oporteat, dictum eſt in capite De ſanguinem ſpuentibus,in paſtillo qui gluten piſcium recipit,Sermone octauo. Ad thymos valde malignos poſt exectionem & vſtionem exorientes. verrucas item formicarias,& inſtar apicis chordæ acutas. Paſtillus Paſionis: Squamæ æris drachmas duodecim, æris vſti drachmas octo,ſalis ammoniaci drachmas octo,aluminis rotundi drachmas octo,thuris drachmas ſedecim. Omnia terito excepto thure,ad multos dies aceto affuſo in ſole. Deinde thus adiice,ac rurſus probè tere, & paſtillos effor
B ma,eóſque aſſiduè cum aceto illine, donec penitus exciderint: ad eos verò qui in ſede ſunt,cum paſſo diluito. Cæterùm ficus ablatos,& thymos ac condylomata curat, & rurſus generari non ſinit, & iam extantes præclarè tollit,cinis lignorum vitis cum aceto illitus,& cinis ex vinaceis vſtis cum aceto.

De hæmorrhoidibus ſedis,
Cap. v.

HÆmorrhois appellationis originationem habet à ſanguinis fluxu. eſt autem velut dilatatio localis in
C ſede facta, vaſis quibuſdam iſtic apertis, & progreſſu temporis calloſioribus factis. Hæmorrhoidum verò aliæ ſunt cæcæ,aliæ apertæ. cæcæ ſunt quæ omni tempore inflatæ ſunt,& nihil excernunt: apertæ verò ſunt quæ per tempora ſanguinem effundunt. Hæc affectio malorum plurimorum cauſa hominibus exiſtit. nam & deformitatem,& miſeram vitam hæmorrhoides inducunt: multos verò etiam vita priuant.Et deformitatem quidem, propter coloris totius corporis vitiationem, ex euacuatione ſuccedentem:miſeram verò vitam, propter corpo-
D ris debilitatem. Quandoque autem & de vita periclitantur ſic affecti,quum ob excedentem euacuationem perfrigeratum hepar, aquam inter cutem operatur. Conuenit igitur recta diæta ac venæ ſectione præmiſſa,hæmorrhoidum extirpationem moliri, & nullam penitus relinquere,quemadmodum quibuſdam viſum fuit. poſſibile eſt enim incolumes euadere, optimúmque curationis finem aſſequi, poſt hœmorrhoidum extirpationem, eos qui opportuno tempore venæ ſectione & conuenienti diæta ſemper vtantur,quemadmodum Hippocrati pla-
E cet. Inquit enim, Hæmorrhoidas ſananti inueteratas ſi non adſeruetur,periculum eſt hydropem aut tabem ſuccedere.Non enim(velut quidam opinantur) dixit, ſi non vna fuerit ſeruata hæmorrhois ad ſanguinis excretionem:ſed dixit,Si non adſeruetur, hoc eſt ſi non conuenienti diæta vtatur.Quòd autem ſic velit Hippocrates, ipſa aphoriſmi diſtinctio oſtendit: ait enim hic vir,Hæmorrhoidas inueteratas ſananti. eſt autem ſanatio perfecta liberatio,& legitima curatio. Quare iuxta Hippocratem non oportet aliquam hæmorrhoidem relinquere,
F ſed omnes excindere, & poſt perfectam ipſarum curationem per conuenientem, velut dictum eſt,diætam ad naturalem ſtatum corpus curatum reducere, incideréque cubiti venam tempore opportuno, quò videlicet coaceruatus in corpore ſanguis euacuetur.

De hæmorrhoidum chirurgia,
Cap. vi.

AEgrum itaque præparare oportet per modici cibi vſum,& aquæ potum,& vtplurimùm etiam per clyſteris infuſum,tum prolectandi ſtercoris gratia, tum vt ſe-
G des irritata promptior ad euerſionem fiat. Deinde adhibeatur chirurgia, quemadmodum in tractatu De chirurgia oſtenſum eſt, ita vt ſingulæ hæmorrhoides vncino diſtendantur,& baſis prius circumſcalpatur, & per vncinum obtorqueantur.Deinde paruo interſtitio facto obligentur,& reſecentur.ipſa enim obtortio adſtrictioni correſpondens,vaſa contrahit vt conſidant,quò poſt exciſionem ſedes minus ſanguinis effundat. Quapropter oportet vnamquanque hæmorrhoidem hamulo diſtēdere: deinde fundamentum circumſcalpere, poſtea per hamu-
H lum obtorquere, & porrigere hamum tenendum miniſtro. poſtea verò etiam in aliis idem faciendum eſt.Poſtquam verò omnes hamulis diſtendimus, circumſcalptas funiculis obligabimus,& miniſtro tenendas dabimus.Et

tunc

tunc primùm diſtētam primā excidimus, & reliquas cōſequenter ex ordine tollimus. Poſt exectionem verò, ſiccum ſanguinem ſiſtēs apponimus, & ſpongiam lino obligatam adhibemus, & fili printipium foris relinquimus. Poſtea decernimus conſequentem curationem, per linamentorum immiſſionem, ſpongiarum appoſitionē, obligationem ſedi conuenientem. curatio verò poſtea communis eſt. Securior itaque & compendiaria curatio hæmorrhoidum eſt ipſa chirurgia. Quandoquidem verò quidam melius eſſe putant aſſiduè purgari per hæmorrhoidas, velut mulieres: quidam verò, ob timiditatem, per medicamenta potius aliquas ex his aut omnes tolli cupiunt, conſequenter ſubiungemus auxilia ad has conueniētia. Extractoria hæmorrhoidum. Quādoquidem pleræque hæmorrhoides opus habēt extractione, ad faciliorem medicamentorum impoſitionem, neceſſarium eſt & talia pharmaca deſcribere: Cyclamini ſuccus illitus, & hæmorrhoidas irritat, & non ſinit ipſas contrahi in chirurgia, & ſedem extrahit ac euertit. Magni pharmacum accommodatum ad hæmorrhoidas extrahendas: Piperis ac nitri, vtriuſque pares partes terito, & ſedi adhibeto.

Aliud. Succum cyclamini cum pari mellis menſura ad compagem mellis coquito. probè facit. Aliud. Hoc vix prolabentes hæmorrhoidas extrahit. Succi centaurii drach.II. aluminis liquidi drach. II. miſyos drach.I. ſtaphidis agreſtis drachm.I. excipe melle & illine ſedem. aut lanam pharmaco imbutam in ſedem inde. Quum autem promptitudinem induxerit, & ſedes prolapſa fuerit, & hæmorrhoides apparuerint, imponito ea quæ ad hæmorrhoidum curationem deſcribentur. Quæ aperiant hæmorrhoidas. Aperiunt autem has, in iis quibus ſanguinem per ipſas excerni volumus, amaracinum vnguentum illitum, perdicii herbæ folia viridia aſſiduè affricta, mercurialis trita & velut glans immiſſa, fel bubulum per lanæ tomentum inditum. Siſtentia ſanguinis hæmorrhoidum fluxum. Sanguinem qui ex hæmorrhoidib⁹ nimiùm euacuatur, ſiſtūt, aloe impoſita, ſquama ferri, plumbum vſtum cum poſca. Aliud ſanguinē ſiſtens confeſtim. Acaciæ fuluæ drach.IIII. plumbaginis drach.IIII. tragacanthæ drach.II. Singula ſeorſim terito & miſceto, & aqua ſubacta craſſius imponito: ſi verò penitiores fuerint, in maſſam coacta indito. Aliud delēs hæmorrhoidas & omnem ſanguinis eruptionem: Mororum crudiſſimorum ſiccorum ſeſquiunciam, chalcitidis ſeſquiunciam, lapidis molaris trientem, pennarum corui ſcrup.XXI. Extremitates pennarum torreto ac terito. deinde omnia vino ſubacta ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem redigito. & in hæmorrhoidibus quidem indito: in extrinſecis verò ſanguinis eruptionibus illinito, ac obligato. Aſclepiadæ prolutio hæmorrhoidum: Spinæ Ægyptiæ quincuncem, foliorum ſalicis, artemiſiæ, ſideritidis herbæ, ſingul. trientem, in quatuor aquæ ſextariis coquito ad dimidias. & herbas quidem abiicito: ad aquam verò decocti ſiccum hoc admiſceto. Melanteriæ à clauis drach.X. aluminis rotūdi drach.VIII. ſpumæ argenti drach. IIII. gallarum drach.III. miſyos drach.II. ſoreos drachm.II. Siccū in decocto diluito, & cū eo ſepties in die perfundito, atque hoc per triduū facito. Si verò reliquiæ quædam hæmorrhoidum reſtiterint, eas quarta die acu cōpungito. Et ſi quidem ſenſerint, aut cruentatæ fuerint, decoctū illud ſimiliter prodeſt: de ſicco verò dimidiā partem miſce. Prolutione verò facta, ipſum ſiccū pharmacū adhibe, vt exactè vrantur: propter inflammationē autē, forinſecus pane impone. hoc citò vrit. ex cataplaſmate verò intra ſeptimum diem excidunt cruſtæ. Mirabiliter quoque hæmorrhoidas hoc tollit: Cicutæ ſiccæ drach.II. ſucci hyoſcyami drach.IIII. aluminis drach.II. æris vſti drach.II. rubricæ drach.I. cerato roſaceo excipe & impone. Faciunt & mali Punici acidi cortices ſicci cū aceto impoſiti: ſi verò penitiores fuerint, velut glandem ſuppoſititiam indito.

Aliud valde præclarum. Sandarachæ drachmas VIII. auripigmenti drach.VIII. cum lixiuio diluta impone, ægro antea probè collocato. mortificatur enim hæmorrhois, & decidit in ſemihora reficcata, & à fundamēto deuoluta. Verùm circū hæmorrhoides ceratū illinitur: & fit hoc in ſole, aut apud ignē. debet enim homo in eodem ſitu permanere donec pharmacum abluatur. Aliud ad hæmorrhoidas, quod ſedat etiā inflāmationes ani: & illæ mortificatæ reſiccantur velut vuæ paſſæ, & decidunt in ſeptē diebus citra exulcerationē. Cæterùm ad condylomata ac fiſtulas cōferr, eáque curat hoc: Fæcis vini ſiccæ vſtæ quadrantē, miſyos ſextantē, aut pro miſy, ſoreos ſextātem. vtere velut optimo. fæx autē occulitur in prunas, & vritur donec albeſcat. Aliud. Stercus aſini ſiccū accipito, & ex eo ollulam paruā impleto, & mannæ thuris drach.octo, & tithymali ſicci manipulū vnum addito, & accenſo ſtercore bubulo, ad carbonum ſpeciem exurito, eáque trita imponito donec excidant. ſeptima enim die citra inflammationē mortificatæ decidunt. Aliud mirabiliter excindens hæmorrhoidas. Chalcitidis vſtæ, miſyos vſti, atramēti ſutorii vſti, diphrygis, ſoreos, ſingulorum drach.IIII. ſquamæ æris vſtæ drach.II. vtere ipſo ſicco, & inſtar teſtæ induratæ excident. Eſt hoc præclarū, & omnem carnis eminentiā contrahit. Aliud Hippocratis ad hæmorrhoidas admirādum. Gallarū ſextantem, myrrhæ ſextantem, aluminis ſciſſi quadrantem, melanteriæ quadrantem, cōtundito, cribrato, terito, ac vtere ſicco. Ego verò in penuria melāteriæ, ſori adieci. & fecit mirabiliter: nam intra paucos dies citra mordacitatem ac vlcerationem hæmorrhoidas diſſipat. verùm vino præeluere oportet, atque ſic inſpergere.

Ad anum aut ſedem procidentem, Cap.VII.

Nos per muriā aut marinam aquā prius anum fouere ſolemus prolapſum, & ſæpe nullo alio auxilio opus habuimus. Aliquādo verò ſalem tritū inſpergimus, ægro cōmodè ad hoc collocato, & ſufficiēs tēpus expectamus, donec deſtillantes humiditates extrà proceſſerint. Deinde abluta prolapſa recti inteſtini parte, illitionibus adſtringētibus vtimur, nimirum acacia, aut hypociſthide cum vino. Deinde anum retrudimus, & ſequenti die inſeſſionē paramus, aut infuſum adſtrictoriā vim habens: quale eſt vinum nigrū auſterum, in quo decocta eſt myrtus, aut oleæ folia, aut malicoriū. Cæterùm in pueris adſtringentiū vſum remittere oportet, & mitiora adhibere. Si verò res vrgeat, etiā lumbis adſtringentia imponemus cataplaſmata ex palmulis ac malis cotoneis & ſimilibus. item ſedi ſimilia adhibebimus. Victus autē ſit boni ſucci, & lactis potus decernatur. & pultes ex lacte parentur, qualis eſt oryza cū lacte cocta, & ſimilia. vinum detur aquoſius. Pharmaca verò huic affectioni cōmoda ſunt eiuſmodi: Gallam coquito, & cum læuigata anum integito, & ſi quidem fortiore auxilio opus habes, in vino cocturā facito: ſin leniore, in aqua. Aliud. Corticis pinus drach. octo, pilularum cupreſſi drach.II. plumbaginis drach.II. prælauato cum vino adſtringente & acerbo, & ſicca trita inſpergito. Aliud. Recrementi plumbi drach. octo, thuris drach.II. prælue, & trita inſperge. Aliud. Balauſtiorum drach.I. malicorii drach.II. ſeminis hyoſcyami drach.octo, ceruſſæ drach.octo, myrrhæ drach.II. plūbi loti drach.II. prælue & inſperge. Aliud noſtrum ad procidentem anum: Fructus ericæ, gallarum, acaciæ, ceruſſæ, ſucci hypociſthidis, corticis pini, myrrhæ, thuris, æquales partes ſiccas inſperge, vbi vino auſtero ſedem prius laueris. Aliud. Lētis vſtæ, panis vſti, farinæ erui, æquales partes imponito cum aceto & ſapa. Aliud. Sedem vino prælauato, & picem aridam tritam inſpergito, aut ollulas vſtas tritas. Aliud. Cupreſſi decocto perfundito, & ſtercus caninum ſiccum inſpergito: picem verò ſiccam, bitumen, & cyperum ſuffito. Aliud. Coriandri ſemen, & laſer, trita cum vino illinito. & torpedinem viuam aſſiduè apponito, & contrahet. Aliud. Bitumen & gallam æquis portionibus tritis ſiccis ſedi inſpergito. valde præclarum hoc eſt.

De prolabentis ſedis peruſtione, Leonidæ, Cap.VIII.

Qvum fluxus ægrè curabilis apparuerit, & diæta nihil profecerit, neque medicamēta cōtulerint, ſtructura mali iā inueterata, ad vſtionē peruenire oportet. Quum enī alia inteſtina inter partes prīcipales cōnumerētur, ex-

terna extremitas inteſtini recti principalis non eſt: ſed & dum vritur & ſecatur, nullum periculum inducit, velut ipſa experientia teſtatur. Inurere autem conuenit per cauteria nucleoformia externam ſedis partem extremam, ex moderatis interuallis. ſufficiens eſt enim vſtio ad fluxionem ſuperandam. cicatrix autem ſolida ſuccedens, anum in ambitu conſtringit. poſt vſtionem verò, lac cum melle vnito, & linamenta ex eo imbuta indito, ac obligato. poſtquam verò elapſæ fuerint cruſtæ, lentem cum melle imponito. Repurgatis autem vlceribus, vtere emplaſtro ex ordeo, aut aliis cicatricem inducentibus, ſuprà ad ſedis affectiones præſcriptis.

De abſceſſibus ſedis, Leonidæ, Cap. IX.

INflammatione prægreſſa aliquando circa anum abſceſſus oritur. Quod vbi contingit, plura corpuſcula putreſcunt propter locorum humiditatem ac largam caliditatem. vnde neceſſarium eſt in chirurgia ablatione vti, & propterea facilè in fiſtulam tranſire. Proinde in ſimplicioribus quidem abſceſſibus facilis eſt curatio: verùm in magnis affectionibus, ano orbiculatim amputato, plerunque dum cicatrix inducitur, podicis meatus cõſtringitur, & obturatio contingit. Quapropter conducit inter curandum, primis curationis temporibus linamentum parare, idque in tetrapharmaco, aut alio quodam ad curationem commodo, diſſoluto intinctum indere in ſedem: tempore verò inducendæ cicatricis, canalem ſtanneum rotundum ſedis meatui conuenientem immittere, qui foris quidem ſit amplus, verùm appoſita parte in profundo ſita rotũdus ac leuis, habeátque in medio foramẽ per quod flatus reddi poſſunt. Illinatur autẽ canalis ex medicamẽto cicatricem inducẽte, aut Samia terra cũ vino, aut ceruſſa. forinſecus autem ſplenium aut lana incumbat, & commoda obligatio fiat. At verò canalis ipſe vſque ad perfectam curationem inditus ſinatur.

De vlceribus ſedis proſerpentibus ac depaſcentibus, Cap. X.

FIunt aliquando in ſede vlcera proſerpentia & depaſcẽtia. Si quidem igitur nome depaſcens in adſtrictorio muſculo fiat, conari oportet vt per ſedulam medicationem ad nomas pertinentem affectio curetur. Nam interiores ani partes, ipſe inquam adſtrictorius muſculus, neruoſus quum ſit, neque vſtionem neque ſectionem ſuſtinet. exciſo enim muſculo illo, conuulſio ſequitur, & nimirum etiam carunculæ imminutio ac detrimentum: id quod inde nobis cognoſcere datur, quòd etiã ſæpe nõ adhibita chirurgia, ab ipſo depaſcente vlcere muſculus ille cõſumitur, & carunculæ decrementũ (rhœada *Græci* vocant) conſequitur. Vtendum igitur eſt auxiliis ad nomas deſcriptis, ita vt myrtorum ac malicorii & rubi decocto, ac ſimilibus aſſiduè irrigemus, & primùm quidem corporibus à natura alienis cruſtam inuramus, per Fauſtinũ appellatum paſtillum aut conſimiles: deinde vtamur eo qui ex vſta charta conſtat. poſtea Iſidem emplaſtrum cũ multo roſaceo diſſolutum per linamenta indamus, & ſic reliqua deinceps conſequentia faciamus. Cæterùm phagedænico vlcere proſerpendo exedente in ano exiſtente, audere aliquid oportet, & aliena à ſanis excindere: deinde vſtionem adhibere. quum enim carnoſus ſit podex, tales chirurgias facilè ſuſtinet. Poſt chirurgiam autem conſequenter curatio, velut aliorum vlcerum facienda. Si verò vſtio adhibita fuerit, curare conuenit velut in prolabente ſede dictum eſt.

De fiſtulis ani, Leonidæ, Cap. XI.

QVandoquidem ex mala vlcerum curatione, & præcipuè circa ſedem, ſæpe fiſtula ſuccedit, conſequenter etiam de his dicendum eſt. Proinde ægro in ſella, aut alio quodam plano loco collocato, artifex à dextris magis ipſius ægri deſidens chirurgiam perficiat. Conuenit autem ſpecillum accipere, & caput eius in medium fiſtulæ immittere, ipſúmque propellere quouſque per inanẽ meatum progreditur. deinde medium ſiniſtræ manus digitum in ſedem immittens, per ipſum ſpecilli caput arripiat, poſtea reflectens ſpecillum, & ambas fiſtulæ extremitates inter ſe adæquatas ſiniſtra manu diſtendat, atque ſic omnia corpuſcula calloſa per ambitum exſcindat, vnico

A contactu, ſi id fieri poteſt. Si verò poſt ſectionem apparuerit callus adhuc inſidens, circumſcalpatur. manifeſtus autẽ eſt callus, quum ſit ſubalbidus ac renitens. Si verò etiam rugæ propinquæ apparuerint, volſella extentæ reſecentur ad vlcerum explanationem, & facilem deinceps curationem. Poſt chirurgiam manna thuris ſectionem implebimus, & linamentis additis conuenienter deligabimus, & conſequenter communi aliorum vlcerum curatione vtemur. Cæterùm in iis qui ob mollitiem aut timiditatem
B rogant nos vt per medicamenta curentur, primùm conari oportet vt per pharmaca reſiccantia ac fiſtulas claudentia curemus. Quæ ſi nihil effecerint, ad ea quæ calloſa corpuſcula erodere ac conſumere poſſunt, tranſeundum eſt, quæ fiſtularia collyria appellantur: quorum præparationes in vniuerſali De fiſtulis tractatu paulo pòſt in hoc ſermone dicemus. At verò medicamẽta quæ fiſtularum reſiccationem promittunt, ſunt emplaſtrum ex ſpuma argẽti & aceto ac oleo paratum, & emplaſtrum ſine cera, & fuluum Galeni, & harmonii, & ex ſalicibus, & ex lolio con-
C ſtans & conſimilia. Facit & hoc ad fiſtulas incipientes in ſede, rimáſque ac condylomata: Pæoniæ radicis vſtæ quadrantem, bituminis Iudaici ſextantem, ſulphuris viui vnciam vnam, ceræ ſextantẽ, olei myrtei quantũ ſatis eſt.

Aliud. Mala cotonea ad cinerẽ exurito, ac trita ſupernè ad oſculum fiſtulæ imponito, & linamẽto indito, emplaſtrũ ex vino & oleo aut ſimile quoddã adhibeto, ac deligato, & alternis diebus ſoluito. Paſtillus ad fiſtulas ſedis.

Chalcitidis vſtæ dr. VIII. æris vſti dr. IIII. cadmiæ dr. IIII. Creticæ tertæ dr. IIII. põpholygis dr. III. lycii dr. III. aloes
D dr. II. croci dr. II. gũmi dr. XVI. terito cũ ſucco ſenecionis aut ſerapiadis tres teſticulos habentis, & formato paſtillos. & vtitor ſiccis, & cum aceto & cum cerato. Vtere etiam ad vniuerſales fiſtulas deſcribendis.

Ad intertrigines inter femora ex itinere obortas, Cap. XII.

CHalcitis cũ aqua trita ac illita prodeſt. Et plũbago cũ aceto aut vino. Et ſpuma argenti per ſe, & cũ myrto ſicca trita. Aut alumẽ in teſta vſtum tritũ inſperge. Aut fici folia vſta ac trita cũ oleo illine. Aut roſarũ capita vnà cũ
E flore trita inſperge. Aliud quo vtor, valde efficax: Plũbaginis dr. VIII. gallarũ dr. IIII. aluminis dr. I. myrrhæ dr. II. ſiccũ hoc inſperge: aliquando verò cũ oleo myrteo illine. Ego verò vino ſemper prius lauo, & ſiccũ inſpergo. Aliud. facit & ad papulas feruidas in femoribus ac ſub alis ex ſudoribus obortas præſertim in corpulẽtis hominibus. Syrici vnc. I. fuci tinctorii vnciam I. teſtæ ex clibano antiquo ſextantẽ, prælauato & inſpergito. probè quidem facit, verùm lintea inficit. facit & ad ambuſta cum cerato.

De thymis in pudendis, Leonidæ, Cap. XIII.

F HVius affectionis proprietatem in loco De thymis in ſede diximus. fiunt autẽ & hîc thymi, aut in ſola glãde, aut in cole, aut in præputio: aliquando verò in omnibus relatis locis. Antea verò dictum eſt quòd mãſueti facilè curãtur: maligni difficulter, & per affectæ partis ablationem ſanantur. Quomodo autẽ cognoſcere oporteat & manſuetos & malignos, etiam relatum eſt. Si quidẽ igitur mãſueti fuerint thymi ac parui, per volſellam diſtenti excindantur, & aliquo ſanguinem ſiſtente ac cruſtam inducente illinãtur, quale eſt ſiccũ flauum appellatum, quò per
G cruſtam ſimile quiddam vſtioni efficiamus. Quum verò multi fuerint & magni, tunc poſt exciſionem vſtio adhibeatur ad ſanguinem ſiſtendum, & affectos locos ad aliũ ſtatũ tranſmutandos, & thymorũ regenerationẽ prohibendã. Cum autẽ totum præputiũ, thymis fuerit refertũ, tum iuxta internam, tum circa externam partem difficile erit conſeruare. Itaque neceſſarium erit, quantum eius fieri poteſt, ad cutis præputii ſectionem progredi. Quum igitur vſtio poſt exciſionẽ adhibetur, curatio decernatur ad peruſta, relata in tractatu de prolabente ſede. Exciſis autẽ thymis, & poſt exciſionem ſicco cruſtam inurente ad-
H hibito: poſt cruſtæ diſceſſum reliqua curatio reſiccatoria fiat. vnctuoſa enim pharmaca affectionẽ refricant. Cæterùm in iis qui chirurgiam reiiciunt, vtendum eſt talibus medicamentis. Medicamentum reſiccãs thymos, xeraphium appellatũ. Chalcitidis crudæ ſeſquiunciam, mi-

ſyos crudi ſeſquiunciam, ſquamæ æris ſextantẽ,aluminis ſciſſi vnc.i.Locũ cũ vino prius lauato,& ſiccũ inſpergito. A

Aliud. Gallam & alumen trita inſpergito, & exareſcent.vtere etiam ſi in alio corporis loco thymi fiunt. Aliud egregiè tollens thymos & carnem excreſcentem in pudendis. Origanum & rutæ radicem,paribus partibus vrito terito ac inſpergito. vtere hoc velut optimo.

De rimis in pudendis, Leonidæ, Cap. XIIII.

RImæ ac fiſſuræ in præputii ſummitate fiunt,quando anguſta ea exiſtens violenter reducitur. Ruptis autem corporibus,inflammationes ſuccedunt & dolores in B tenti.In principiis igitur,omnis rima dum recens eſt,cruentatur: antiqua verò calloſa fit, & rurſus quum violenter diſparatur, rupta rurſus cruentatur. proinde ad curã feſtinare oportet. Vbi verò antiquatæ fuerint, & calloſæ factæ curationem diſtulerint,nihil proficientibus medicamentis,confert cutem abducere & calloſa rimarum labia ſupino ſcalpro,quantum eius fieri poteſt,ſuperficiaria ſectione diducere.Reſupinatæ enim & recentes factæ rimæ ac fiſſuræ,celerrimè ſanantur.

Medicamenta ad rimas & reliqua pudendorum vlcera, Cap. XV. C

RImas medicamentis curare conandum eſt antea citra chirurgiam, & vtendum eſt pleriſque ad rimas ſedis præſcriptis,& præſertim eo quod Lucio inſcribitur. facit enim & ad rimas in præputio, & ad vlcera ſordida, & præcipuè quum detrahi ac reduci non poteſt.iniicitur autem cum oleo & vino per clyſteriolum.Mirabiliter autẽ facit ad rimas in præputio & recentes & inueteratas,vrina quæ inter mingendum intra præputium ac glandem obiter ſuſcipitur, & celerrimè ſanat, vt ne opus quidem D ſit alio auxilio. Aliud ad rimas præputii. Reſinam frictam cum roſaceo terito donec ſtrigmentitiam compagẽ accipiat,& admixto oui aſſati vitello vtere. Aliud ad rimas & reliqua vlcera. Colocynthidem ſiccam vrito ac terito, & cum roſarum flore vtere. idem facit & anethum vſtum. Aliud. Ad præputii rimas, & glandis vlcera.repurgat & cicatricem inducit. Lapidis Phrygii ter vſti & extincti, primùm butyro aut roſaceo, deinde melle,poſtea vino,ſextantem,florum roſarum vnc.i.malicorii vnc.i.vtere. Aliud.Ad rimas præputii & ani,& pudendi muliebris. Ceruſſæ,plumbaginis,gallarum, myr E rhæ,æqualibus partibus vtere ſiccis,aut cum vino & oleo.

Aliud,rimas & vlcera ad cicatricem perducens,& acrimonias obtundens. Cadmiæ teneræ ter vſtæ ſextantẽ, roſarum recentium detractis vnguibus ſeſcuncem. Cadmiã tundito ac cribrato, & cũ roſis terito donec exareſcat,& ſicca inſpergito,vbi prælaueris cum vino. Aliud ad pudenda & ſedem. Lapidis Phrygii ter vſti ac extincti velut dictum eſt,ceruſſæ lotæ, cadmiæ, thuris,aloes, ſingul.vnc.i.ſquamæ æris drach.ii.diphrygis dr.iiii.vtere ſicco. Aliud ſiccum,ad pudendorum rimas & vlcera F ſpontanea. Aloes vnc.i.florum roſarum ſextantem. vtere confidenter. Aliud ad eadem. Aloẽ ſolam tritã inſpergito. ſi verò adſtrinxerint,cadmiam ter vſtam admiſceto.mirabiliter efficax eſt. Aliud. Paſtillũ ex halicacabo lacte dilutum exhibeto. habetur eius præparatio capite tertio,vbi De fiſſuris & tuberculis ſedis tractatur. Verùm in iis qui præputium reducere non poſſunt,lacte eundem diluito,& tepidum per clyſteriolum iniicito. Aliud. Ad ſpontaneas puſtulas in pudendis, & maximè in iis qui G præputium reducere non poſſunt.Glaucium cum vino terito,& vbi prælaueris per fiſtulam pus attrahentem, tepidum iniicito. Aliud lene incarnans & cicatricem inducens. Amylum per ſe tritum inſpergito. Aliud. Colophoniam tritam ſolam inſpergito. Aliud. Colophoniã,thus,amylũ,paribus portionibus inſpergito. Aliud. Aloes primariæ,ceruſſæ,roſarũ ſiccarũ,æqualib⁹ partib⁹ tritis vtere. Aliud. Collyriũ ex thure tritum ſiccũ inſperge,aut cum vino dilutum per linamenta indito, aut cum lacte iniicito.facit & quod Aſter appellatur, & quod H Cleoni inſcribitur, & ſimilia. Oribaſii ad præputii ac ani rimas.inducit cicatricem. Cadmiæ lotæ,ceruſſæ, thuris, æqualibus portionibus. vtere: facit & ad alia vlcera mirabiliter.

Ad inflammationes pudendorum, Cap. XVI.

INflammata pudenda,roſarũ & meliloti decocto perfundito: aut betæ folia ſiue ſemen tritũ,in aqua ferueſacto,& calido perfundito. facit ad eos qui præputium retrahere non poſſunt.Cataplaſma verò adhibe ex pane cũ palmulis ſapa præmaceratis, cum modico roſaceo. aut malicorium in vino coctum ac tritum cum pane ac modico roſaceo pro cataplaſmate impone.

Ad nomas in pudendis, Cap. XVII.

SI vlcus depaſcens,(nomen *Græci* vocant) aut eroſio fiat, laxa forinſecus apparet pars erodenda.Et ſi circumprematur,humorem tenuem ſubcruentum excernit:deinde fæculentum. Conuenit itaque perfuſionibus adſtringentibus in his vti, ex decocto myrti,ruborum, oleæ ſylueſtris,roſarum,malicorii,plantaginis, polygoni.Pharmaca verò ad nomas commoda ſunt,paſtillus corax, id eſt coruus inſcriptus.habet autem ſic: Gallarum ſextãtem, ſquamæ æris ſeſquiunciam, chalcitidis crudæ vnc.i. thuris vnc.i.terito in aceto ad ſufficientes dies,& ad finẽ mellis quincuncem addito.& ex olei myrtei lib.i.ac ſemiſſe, adipis taurini recentis beſſe,ceræ triente, terebinthinæ vnc.i.ceratum effice,& in linamentis vtere, & per fiſtulã puris attractoriam iniice per roſaceum diſſolutum. & supernè ſpongiam ex vino expreſſam impone,aut ceratũ habens malicorium aut gallas. Aliud ex charta vſta.

Chartæ vſtæ ſeſquiunciam, ſquamæ æris ſeſquiunciã, auripigmenti drach.vi.ſulphuris viui drach.vi. plumbi vſti drach.iii.Inſperge ſiccũ, aut melle & roſaceo dilutũ per linamẽta inde.Si verò præputiũ reducere nõ poteſt, plurimo roſaceo dilutum & modico melle addito,iniice.

Aliud ſiccũ,quod ſanauit quoſdã iam ſecandos. Chartæ vſtæ ſextantem,gallarum ſextantem.vtere ſicco.

Ad carbunculos pudendorum, Cap. XVIII.

SPumæ argenti drach.quatuor,ceruſſæ drach.ii. thuris drach.i.trita inſperge,& raſuras linteorum impone. Aliud. Adipem caprinum cum vuis paſſis tritum impone velut cataplaſma.Hoc ſuppurat,& dolorem eximit. poſtea eundẽ adipem cum pice liquida vnitũ imponito. Aliud. Pilulas ſtercoris caprini vſtas cũ melle imponito.

Ad interna in meatu vrinæ vlcera, Cap. XIX.

LYcii drach.ii.myrrhæ drach.ii. atramẽti ſutorii dr.i. chalcitidis drach.i.omnia ſimul trita cũ paſſi hemina vna,& vini veteris odorati cyatho vno, coquito donec vniantur,& reponito in plumbo. vſus verò tẽpore roſaceo diluta iniice.facit & ad vlcera inter anum & teſtes. Ego autem Cygnarla collyria cum lacte diluta per clyſteriolum iniicio,& bonum teſtimonium ipſis præbeo.

Ad ſcabioſum ſcrotum & pruriginoſum, Cap. XX.

COntingit etiam circa ſcrotum aſſiduè ſcabies & pruritus,ex influxu humorum acrium vlcerantium cutem.Et vbi quidem plures fuerint & acriores allati humores,cutem ipſam exulcerant:ſi verò pauciores ac craſſiores,ſquamas generant, & pruritum inducunt. Curatio horum fit per cõgruam victus rationem, & per medicamenta: aliquando verò & rarò, per chirurgiam. Itaque ab acrium eſu abſtinendum eſt, & præſertim ab oleribus mali ſucci. quæ verò exhibentur, bono ſucco prædita ſint. qualis eſt lactis potus aſſiduus, ptiſana, alica, gallinarũ oua,porcellorũ extremitates & ventriculi. vinum tenue dilutius & album.Ex localibus auxiliis,præſertim vbi ſquamæ vlceri adhærẽt,& dolor adeſt,cõuenit cataplaſma ex fabæ lomento.nã & dolorem mitigat, & vlcera repurgat. fit autẽ ex faba Ægyptia lomentum.Idem facit ſeſamũ crudum,& erui farina melle ſubacta & impoſita.Repurgatione verò vlcerum facta,prurituque lenito, ad cicatricem inducendam pergemus. Probè autem facit in his partibus,miſy cum ſulphure viuo tritum, & cerato myrteo exceptum.Conducit & plumbi recrementũ, & ſpuma argenti cum myrteo cerato. & emplaſtrum ex cadmia,& emplaſtrũ ex hordeo.Præclarè auxiliatur etiã ſcroto in ſuperficie tumefacto,terra cimolia cũ aqua diluta ac illita,quã illitã exareſcere ſines, & aqua tepida loco abluto,myrtũ ſiccã tritam modica myrrha addita inſperges:inducta verò cicatrice, nulláq; moleſtia nec pruritu vexãte,curatio tranſacta eſt.At ſi ſcabie ſanata, pruritus

GGGGgg.ii.

alcyonii,picis Brutiæ,nitri,ſingulorum vnc.i.Gluten piſcium in vino nigro auſtero macerato,poſtea in pila terito,& ad prunas cum eodem vino eliquato,& rurſus terito,& ad ipſum reliqua trita admiſceto quò ſolidum emplaſtrum fiat,quod inguini adhibebis ac deligabis,ægróque quieſcere iuſſo,ſeptima die ſolues. Verùm ante adhibitionem locum alicuius valde adſtringentis decocto rigato.Sunt qui prædicta myrteo cerato excipiunt.Ego verò acaciam,thus,ammoniacum,ſeorſim in vino macero ac tero,atque ad gluten piſcium rectè præparatum admiſceo. deinde cochlearum carnibus tritis adiectis,itémq; reliquis tritis,ad emplaſtri cōpagem redigo,quod craſſiſſimè inguini impono,& charta impoſita deligo. Aliud, Oribaſii. Picis liquidæ,terebinthinæ ſiccæ,ſing.lib.i.viſci ſeſcuncem,propolis trientem. quidam etiam colophoniæ ſextantem, galbani ſextantem.Pici & colophoniæ liquatis, terebinthinam, deinde galbanum & propolin in mortario prius trita admiſceto:ſtatimque vbi ab igne ſuſtuleris,viſcum adiicito, & rudicula agitato donec frigeſcat.Facit ad ſtrumas, meliceridas,vlcera,& inflammatos ſub alis tumores,& ad abſceſſus colli. repurgat & agglutinat.Aiunt porrò aetiten lapidē geſtatū vt inguē contingat,prohibere ne inteſtinū aſſiduè delabatur. Idē etiā tritus,rectè medicamētis quæ imponūtur admiſcetur.

De emplaſtrorum præparatione ac coctura, & quæ in ipſa coniiciuntur, Galeni, Cap. xxv.

EMplaſtrorum compoſitionis,multæ ac variæ particulares differentiæ ſunt.Quædam enim ipſorum ad cruenta vulnera commoda ſunt,itémq; vulnera agglutinant, atque fracturis conueniunt: aliqua maturant,aliqua diſcutiunt,aliqua attrahunt:aliqua ſinus explent,alia reſiccant, alia cicatricem inducunt, alia leniunt, alia pinguia ſunt: quorum omnium varietates varia ſimplicium medicamentorum natura diſtinguit.Quapropter prius ſimpliciū vires cognoſcere oportet.ita enim etiam compoſitorum facultates & cauſas propter quas inter ſe differunt,dignoſcemus,vt non ſolùm ſingulorum naturas intelligamus, ſed componēdi quoque artē ediſcamus:quò,ſi forte liber in quo pharmacorum compoſitiones quibus vtimur ſcriptas habemus, intercidat,ipſi conſimilia deperditis componere poſſimus.Graue enim fuit idquod duobus medicis mihi notis contigit. quorum alter ob huiuſmodi ſcriptorum amiſſionem mœrore contabuit, alter verò medicandi artem deſiuit.Adeſt autem exercitatis,ad hoc quòd pharmaca componere poſſunt, etiam iudicandi facultas de iis quæ priores medici deſcripſerūt,vt & iis quæ ab illis ſcripta ſunt, commodè vti poſſis, & iis quæ ipſe iuxta rectam methodum compoſuiſti. præſtat tamen iis quæ longo experimento probata ſunt vti, quàm noua vſurpare. Sed velut dixi,neceſſitas aliquando nos cogit in peregrinationibus,vt noua quædam& experimento non cognita vſurpemus. At verò ſi omnibus præter naturam affectionibus ſimplici medicina mederi poſſemus, compoſitis non opus haberemus. frequenter enim ad certum quendam modum corpus calfacere volentes,nullum ſimplex quod id facere poſſit reperimus. Nam medicamentum curandæ affectioni correſpōdere oportet. Quin & aliqua ſimplicia citra alterius miſturam in vſum deduci non poſſunt: velut quando medicamentum meatus obducens adhibere volumus,nullum ſimplex ad hanc rē idoneum habemus.Neque enim bitumē,neque cera, neque reſina, neque pix, neque propolis, nec ladanum, nec ærugo, nec ceruſſa, nec argenti ſpuma, nec alia metallica, talia ſunt.Ideóque qui primò medicamenta emplaſtica & meatus obducentia excogitauerunt, cum oleo metallica coxerunt,& liquabilia eliquarunt: deindo herbas ſiccas tritas admiſcuerunt. Contrà in aliquibus affectionibus, vnico quidem ſimplici medicamento opus habemus:ſed alia quædam illi miſcemus,vel ad virium ipſius vehementiam obtundendam, vel ad ſaporis aſperitatem mitigandam, velut quum ad purgantia medicamenta quicquam admiſcemus ex iis quæ ſtomacho grata ſunt: & ad dolorem ſedantia,quædam vim ipſorum lenientia, velut caſtoreum & cætera huiuſmodi, ad opium & man-

A dragoram.Tunc autem maxima cōponēdi pharmaca neceſſitas eſt,quum morbus contrarias facultates inter ſe requirit,velut repellentes ſimul & extergentes,aut inſpiſſantes & ſimul attenuantes, quale eſt quod ex papaueris capitibus ac melle paratur. papauer enim tenues deſtillationes à capite inſpiſſat: mel autem humores ad pectus iam delapſos, reiectu faciles facit.Neceſſario præterea componuntur medicamenta, vt idem medicamentum habere poſſimus ad plures morbos congruum,velut ad virus eia-
B culantium beſtiarum ictus,& ad venenoſas potiones. De Antidotis ergo & epithematis ſatis ſuprà tractatum eſt. Cæterùm eorum quæ in emplaſtra iniiciuntur, quædam terrea ſunt,veluti metallica,& lapidum ac terræ ſpecies, fæcéſque ac cineres & teſtæ: quædam oleoſa,quædam lacrymæ,quædam liquores,quædam ſucci,quædam liquabilia,quædam ſemina, quædam herbæ,quædam radices. & rurſus quædam qualitatis expertia,quædam acria,quædam adſtringentia, quædam calfacientia,quædam extergoria,quædam maturantia,aliqua diffundētia,aliqua mol-
C lientia,aliqua diſcuſſoria,& innumeræ aliæ differētiæ reperiuntur. Spuma igitur argenti exſiccat,extergit,calefacit,ac refrigerat moderatè, ad omnia æqualiter efficax. hæc aliquando in oleo ſolo, aliquando aqua aut vino,aut aceto admixto coquitur.Primò autem ſeorſim exactiſſimè terēda eſt,deinde rurſus cum oleo ad ſtrigmentitiam compagem redigenda, atque ita aſſiduè agitata ad lentū ignem coquenda. Intumeſcit primùm ac bullas emittit, quum autem ſufficienti cocturæ propinqua fuerit,colorē fæcis induit.Menſuram verò cocturæ iuſtam recipit,quū
D tumor cōtractus fuerit neque amplius inquinat. Similes ſpumæ argenti vires plumbago habet, ad frigiditatem tantùm magis progreſſa,nec pariter extergens.Eodem etiam modo coquitur,niſi quòd in eius coctura non ſolùm quæritur vt ne inquinet,ſed vt colorem quoque ex igneo rubore ad fuluum ac valde floridum tranſmutet. Æs vſtum,adſtrictionis & acrimoniæ particeps eſt, contrahit, cicatricem inducit, & ab inflammatione tutatur. Quum autem coquitur,non ſtatim in principio immittitur, ſed emplaſtro iam ſemicocto. Menſuram cocturæ, niſi valde
E modicum iniiciatur,color indicat,vt videlicet exuberet & fuluum emplaſtrum faciat. Squama æris carnem erodit,adſtringit,& validius glutinat quàm æs,ſed minus diſcutit. Coquitur ſicut æs,& eodem tempore iniicitur,eandémque cocturæ rationem habet. Niſi enim colore-ius exuberauerit,& fuluum emplaſtrum effecerit, nondum ad iuſtam cocturam peruenit. Squama verò ferri,præſertim ſtomomatis,ampliori adſtrictione participat:quapropter ad malefica vlcera illi præfertur. eodem autem tempore iniicitur,& rutilum colorem inducit.
F Diphryges mixtas vires habet, adſtrictoriam cum acrimonia. quare ad putrida ac maligna vlcera vtilis eſt. Et hoc medio cocturæ tempore iniicitur, bullitque donec color eius exuberet, neque amplius inquinet. Chalcitis adſtrictione ſimul ac acrimonia participat,contrahit,attenuat,diſcutit,aperit, amplius ſuperioribus adſtringit, ac minus mollit.vſta verò tenuior euadit, & adſtrictionem perdit. Coquitur ſicut æs, citius tamen liquefit. Menſura cocturæ eſt, vt rubicundius ac punicei coloris emplaſtrū faciat. Miſy ſimiles chalcitidi vires habet,tenuio-
G rum tamen partium eſt,& ideo magis attenuat,diſcutit & aperit:ſed minus mollit ac adſtringit. Ad finē verò cocturæ iniicitur,neque vllam menſuram exhibet. Sori quoq; ſimiles chalcitidi vires habet, niſi quòd magis terreum ac craſſum eſt,atque ideo magis adſtringit. Iniicitur & ipſum medio cocturæ tempore: & tardius liqueſcit,& niſi quid prohibuerit,atrū colorem reddit. Flos æris tenuior eſt ære vſto & ſquama æris:participat nonnihil abſterſoria vi, ideóque attenuat & agglutinat. coquitur velut de ære diximus. Atramentum ſutorium ex mixtis facultatibus conſtat. valde enim adſtringit,neque ingeneroſè calefacit. præ omnibus itaque humidas carnes ſiccare, o-
H mnémque humiditatem cōſumere cogeréque ac adſtringere poteſt.iniicitur medio cocturæ tempore,& liuidiorem emplaſtri colorem facit.imò niſi alia obſtiterint, atrum eius colorem faciet. Auripigmentum & ſandara-

cha ambo vrendi facultatem habent. Magis igitur prædictis diſcutiunt, & vſta tenuioris eſſentiæ ſunt. iniiciuntur autem ad cocturæ finem. Plumbum vſtum, ex iis quæ citra eroſionem ſiccant, efficaciſſimum eſt ad maligna chironiaque ac canceroſa vlcera, habétque per ſe, & cum aliis mixtum, facultatem inducendi cicatricem. iniicitur medio cocturæ tempore. Ceruſſa meatus obducit, & moderatè frigida eſt: cocta verò ſiccior ſeipſa euadit. Hæc in emplaſtra alba ad finem cocturæ iniicitur: ſic enim colorem conſeruat, & magis inalbat: in nigra verò, aut melina, ſtatim in principio inditur. Ærugo æris acrimoniæ particeps eſt, diſcutiendi incidendíque ac cõſumendi omnem carnem vim habet: plurimo autem cerato admixta exterget ac cicatricem inducit. hæc in emplaſtra viridia poſt cocturam iniicitur. In quibuſdam verò ne iniicitur quidem in ollam, ſed cum aceto in mortario teritur, & reliqua ad ipſam affunduntur. in melina verò emplaſtra medio cocturæ tempore inditur. at in ea quæ geminam faciem ac colorem præ ſe ferunt, ſtatim à principio iniicitur. dum enim coquitur ærugo, primùm melina, deinde bicolor, poſtremùm fulua efficitur. Alumen omne vehementiſſimam habet adſtringendi facultatem reſiccatoriam & agglutinatoriam. omnium autẽ tenuiſſimum eſt ſciſſile. Iniicitur plerunque poſt cocturã: neque peculiarem cocturæ menſuram habet. color eius plerunque ad viriditatem mutatur. Rubrica adſtringit, reſiccat, agglutinat, iniicitur in fine cocturæ. Cadmia exterſoriã vim habet, caliditate & adſtrictione temperata. vſta lota ſine eroſione exterget ac reſiccat. Põpholyx quoque leniſſimum pharmacum eſt, & malignis ac vlceroſis vlceribus congruum. iniiciuntur ambo in cocturæ principio. Sal mixtã facultatem habet extergendi ac adſtringendi: magis tamen adſtringit, & valde reſiccat. Nitrum autem extergendi incidendíque ac exſiccandi vim habet. In attractoriis emplaſtris ſal ipſi miſceri ſolet. & ambo medio cocturæ tempore induntur. Sulphur omne attractoriam vim habet, calidæque ac tenuis eſſentiæ eſt. iniicitur in fine cocturæ. nigrefacit enim emplaſtra. Atq; hæc quidem metallica ſunt que in emplaſtra iniiciuntur. Terræ verò in ipſa induntur, Samia, Eretria, Cimolia, ampelitis & Lemnia. Ex lapidibus autẽ Phrygius, Aſius, pyrites, hæmatites, magnes, achates, iaſpis, gagates, cos. horum vires ſuperius expoſuimus. Iniicitur & pumex, extergendi attenuãdique ac diſcutiendi vim habens. Teſtæ, præterea conchyliorum vſtæ ac crudæ, tãquam attenuantes, extergentes, ac diſcutientes, & reſiccantes, ad ſinus glutinandos admiſcentur. idem præſtãt & fictilium teſtæ exterſoriæ etiam ipſæ ac reſiccantis facultatis. Iniicitur item calx tanquam præclarè reſiccans, & ad cicatricem perducens. Cinis verò, præſertim ſarmentorum, ſinus agglutinat, callóſq; exterit ac reſiccat. Hæc omnia terrea in fine cocturæ iniiciũtur. At verò in pinguia emplaſtra oleum recipientia, oleum ſtatim à principio cum metallicis iniicere oportet. Si verò cum reſina quadam, aut pice liquida emplaſtrum paretur, & oleum ſtatim ab initio inieceris, incohærens faciet medicamentum. Quapropter vt compages fiat, reſinas liquidas primùm indere oportet, deinde in fine oleum ſuperaddere, atque ita rurſus ad bonam cõpagem coquere. Reliquæ pinguedines, & præſertim adipes recentes tenerrimi, medio cocturæ tẽpore iniiciuntur. Ex vnguentis, irinum quidem cocturam ſuſtinet: cyprinum verò & roſaceum, minus ferunt: cætera omnino non tolerant. quapropter hæc in fine cocturæ iniicies. Cera porrò calefacit & moderatè mollit, minúſque glutinat vulnera cruenta. Nunquam coquitur per ſe, ita enim vreretur: neque cum reſina aut pice liquida, ita enim incompacta maneret: ſed iniicitur ad oleum purum, vel aliud cum metallicis coctum, aut ad reſinam vel picem præcoctam. Reſina omnis multo magis quàm cera calefacit, diſcutit, mollit, extrahit & aperit, ac cruenta vulnera glutinat. Et arida quidem reſina poſt ceram iniicitur: liquida verò ſeorſim præ cæteris omnibus coquitur, niſi admodum fuerit modica. Pix vires omnes reſinæ habet, ſed validiores. iniicitur præ aliis omnibus. Menſura cocturæ liquidæ, eſt vt cogatur: ſiccæ

A verò, præſertim ſi cum aceto coquitur, vt non amplius bullas emittat, neq; intumeſcat. Bitumẽ cruẽta vulnera glutinat, & præclarè calfacit ac reſiccat, & ſinus implet. coquitur ſtatim ab initio iniectũ. Verùm nõ minuẽ tritum id iniicere oportet, habet enim aſperitates ficuum granis ſimiles: quare craſſius contundendum eſt, & in aceto coquendum citra agitationem, donec non amplius bullas emittit. agitatum enim in grumos cogitur. At ſi abſque aceto coquendum eſt, oleo ſimul additum facilè liqueſcit. Propolis calfacit, diſcutit, maturat, extergit B & attrahit. hanc præmollire oportet, atque ita coquere ab igne ablatis iniectam: nullam enim ampliorem cocturã tolerat. Ammoniacum mollit, diſcutit, calfacit, putredinem educit, attrahit. iniicitur medio cocturæ tempore. Et ſi quidem conteri ac cribrari poteſt, leuiſſimum inſperges: ſin minus, cum liquore quopiam læuigatum immittes: cum aceto quidem aut vino, ſi ad cruenta vulnenera emplaſtrum paratur: ſi verò ad fiſtulas aut ſtrumas, penitus cum aceto: ſi verò molle fuerit emplaſtrum, qualia ſunt quæ ad ſedem parantur, cum aqua, ita vt ad reli- C qua refrigerata infundas, vt ne efferueſcant, ac rurſus coquas. Opopanax magis calfacit quàm ammoniacum, diſcutit & reſiccat. iniicitur peracta coctura, qua penitus modica opus habet. & hunc aceto aut vino prius terere oportet. Galbanum valde calefacit, concoquit ac diſcutit. cocturam autem penitus non tolerat. Itaque ablato ab igne medicamento, probè mollitum iniicere oportet: aut cum aceto vel vino ad ſtrigmentitiam compagem dilutum reliquis admiſcere. Sagapenum vires habet galbano ſimiles, magis tamen diſcutit & attenuat. Iniicitur in D fine aceto aut vino prius tritum, ita vt cum ablato ab igne emplaſtro emolliatur. Bdellium calfacit, diſcutit, attrahit, mollit. iniicitur tritum poſt peractam cocturam Si verò pingue fuerit, ac teri non poſſit, in mortario tuſum cum emplaſtro emolliatur. Thus parum calfacit, præclarè maturat, modicè attrahit, & ſinus glutinat. Pollen eius, ſimiles vires habet, magis tamen adſtringit. quare medicamentis ad cruenta vulnera commodè miſcetur. iniicitur vtrunque in fine cocturæ. Myrtha calfacit, concoquit, attenuat, diſcutit & exſiccat, facit ad vul- E nera cruenta iniicitur in fine cocturæ cum aliquo liquore qui emplaſtris miſcetur, contrita. Aloe ex variis facultatibus conſtat. adſtringit enim, calfacit, attenuat, diſcutit, ſinus glutinat ac reſiccat: additur poſt omnem cocturã. Succus papaueris ſtrenuè perfrigerat, dolores ac inflammationes mitigat, & cruenta vulnera glutinat. Hic pridie in aqua modica maceratur, & in mortario teritur, atque ſic emplaſtrum ad ipſum diffunditur. Thapſia calefacit & rubificat cutem. iniicitur poſtrema liquore quodam trita. At verò nulla herba, aut radix, aut ſemen, F cocturam tolerat: celerrimè enim torrefiunt. Teruntur igitur ac manent in mortario, & liquefacta reliqua ad ipſa diffunduntur. Aliquando tamen herbas aut radices præmaceratas, in oleo coquimus, & expreſſas abiicimus, & oleum ad medicamenta aſſumimus.

De cruentorum vulnerum curatione, Galeni, Cap. XXVI.

PArua & ſuperficiaria vulnera, natura ſua ſponte, nullius medicamenti indiga ſanare ſolet: labia ſolùm à nobis contrahantur, & ligamento circundentur, ne pilus, G aut arena, aut tale quid illabatur: & vlcus penitus coaleſcet. At ſi amplum fuerit vulnus, vt labia contrahi non poſſint, & ſanies congregetur, aut vrgeat dolor, tale vulnus ſola labiorum contractione agglutinari non poteſt, ſed per medicamenta reſiccantia collectam ſaniem conſumere, & affluentem prohibere oportet: talia verò ſunt agglutinatoria pharmaca inflammationem arcentia. Si verò vulnus profundius fuerit, & in ſupetficie anguſtius, ſcalpello incidatur, vt æqualis amplitudo fiat, & inſinuati humores non putreſcant, neque vicinas partes corrum- H pant. proinde qui cruenta vulnera glutinare voluerit, hæc cõſideret, & præ omnibus grumos diligẽter ex vulnere educat. quantulacunq; enim eorũ pars in cauitate relicta in pus conuertitur, & carnes ſubinde putrefacit. Educemus autem grumos, ſpongiarum mollium aſſiduo fotu,

atque hæ non in omnibus ex aceto exprimantur: ſed ſi vulnera ſine eruptione ſanguinis fuerint, aqua ſolùm foueantur: ita enim carnem nihil offendemus, quam adſtringens acetum impedit ne citò coaleſcat. At verò profundiora vulnera penitiores & difficulter extirpabiles grumos in ſe habentia, aceto rigabimus, quod ex ſpongia vſque ad fundum ipſorum exprimemus. Acetum enim ad diſſoluendos grumos efficax eſt, per adſtrictoriam facultatem aperta vaſa occludens, allationémque ſanguinis cohibens: quibus omnibus à principio intentum eſſe côuenit: etiamſi aliàs acetum obturando corpora, tardiorem facit vulneris vnionem. Cæterùm ſi in capite vulnus fuerit, ſuprà relata membrana caluariam ambiens conſideranda eſt, an illæſa aut ſimul pertuſa ſit: ſi enim illæſa permanſerit, labia ſuturis protinus contrahes, & agglutinatoriis vteris: ſi verò perforatam aut côtuſam repereris, ad tutiorem curationem membranam diſſecabis, & os diligenter derades, linamentáque conuulſa indes, & forinſecus ſplenium inflammationem arcens impones, & ſupra id lanam ſuccidam ſeu ſpongiam molliſſimam, vino aut aceto imbutam ac expreſſam, ſine oleo adhibebis, præcipuè ſi ſanguinis eruptio præceſſit: poſtea faſciolam lineam aceto rigatam ac expreſſam obligabis, vinculi capite in vulneris loco ſtatuto, quemadmodum in artuum fracturis fieri ſolet. Studio vero habendum eſt vt ligatura ſurſum vergat. verùm conſtrictionem eius moderatam eſſe conuenit. nam vehementior, dolorem excitat: laxior, inutilis eſt. Poſt tertiam diem vulnus fractura carens ſpôgiis foueatur, deinde linamenta medicamento ſuppuratorio illita indantur, & reliqua ſuppuratoria curatio adhibeatur. poſtea ad repurgandum ac incarnandum progreſſus fiat, quemadmodum paulo pòſt de vlceribus indicabitur. Porrò quoniam rupta caluariæ membrana, vbi vulnus negligitur, inflammatio conſequitur, ſi in principio inflammationis voceris, protinus ſecare vulnus conare, & membranam diducere, atque os caluæ deradere. vulnere enim diducto, inflammatio antequam excãdeſcat, ſupprimitur. Facta diſſectione linamenta indes, & ad ea retinenda linteum vino & oleo imbutum, aut ſplenium inflammationem arcens, forinſecus impones, & ſupra hoc lanam vino & oleo imbutam adhibebis: & deinde ad ſuppuratorium ductum te conuertes. ſi verò inflammationem vehementem nactus fueris, deraſis capillis locũ aqua moderatè calida rigabis, & medicamenta adhibebis inflammationem ſedantia. Inflammatione verò ſedata, membrana caluã ambiens ſuppuratur, & vicinæ partes abſceſſum patiuntur. quapropter expedit vt diſſecetur velut dictum eſt, & pus excernatur, ac caluariæ os deradatur, & poſtea communis vlcerum curatio fiat. Si verò fractura in capite aut alio loco vnà cũ vulnere fuerit, emplaſtrum ad fracturas accommodatum imponatur. De eo verò partem quadrangularem reſecare oportet quo loco vulnus exiſtit, aliúdque paruum ſplenium vulneri imponere quale diximus. Atque hoc paruum ſplenium quotidie tollendum eſt, & vlcus curãdum, ac deligandũ. Cæterùm agglutinatoria medicamenta Sermone xv. ſcripta habentur.

De ſauciatis neruis, Galeni, Cap. xxvii.

NEruus vulneratus aut punctus, dolorem & inflammationem vehementiſſimam habet, propter ſenſus ſubtilitatem. Quapropter cutis vulnus inagglutinatum ſeruare oportet, quo per ipſum ſanioſi humores effluant: vbi verò vulneris os latius fuerit, conari vt reſiccantibus medicamentis labia ipſius cômittantur ac vniantur. At ſi per acum, aut paxillum, aut tale quiddam, vulnus inflictũ fuerit, & in altum progreſſum, id ſaltem ſtudio habendũ eſt ne inflammatio ſequatur. Eſſétque longè tutius vt cutis circa vulneris oſculum diſſecaretur, quò commodius in altum procederent vires medicamentorum. At verò ſi vires validæ fuerint, & nihil impedierit, vniuerſum corpus per venæ ſectionẽ euacuetur. Seruãdáque eſt in euacuando locorum affinitas, vt dextra manu ſauciata, dexter malleolus ſiue talus: ſiniſtra, ſiniſter incidatur: & vice verſa dextro crure vulnerato ſubalaris vena, dextræ ma-

A nus: ſiniſtro ſiniſtræ, (rectitudine ſeruata) ſecetur: ſi verò ſubalaris nõ apparuerit, mediam ſecabimus. Quòd ſi corpus vitioſis humoribus repletum fuerit, purgatione per idoneum pharmacũ vtemur. Cæterùm aqua calida quæ reliquis inflammationibus commodiſſima eſt, his infeſtiſſima exiſtit. ab humectantibus enim & calfacientibus putrefactio inducitur. præſtat igitur neruos ſauciatos oleo moderatè calido tenuique ac nihil adſtringente rigare: tale autem eſt dulciſſimum, quod melius longè fuerit ſi annos duos aut tres habuerit. Nerui enim ſauciati

B curatio, medicamentis opus habet quæ tepidam caliditatem habent, valde verò ſiccant, atque hoc citra moleſtiã & quæ ſubſtantia tenuiſſima prædita ſunt. Huiuſmodi enim ſola ſine partium diſtẽtione ac mordacitate, ſaniem ex alto euocare poſſunt. Quapropter oleo in quo anethũ & ruta decocta ſunt calido perfundimus. ſæpe etiam ceratum ex euphorbio, aut emplaſtrum Anicetũ, aut quoddam ex iis quæ ad vulneratos neruos deſcribentur, modico oleo liquatum adhibemus. Deinde emplaſtro aliquo ex prædictis impoſito, lanam oleo calido imbutam ex-

C trinſecus illigamus, & per ſingulos dies bis aut ter ſoluimus: & ſi longiores fuerint noctes, noctu quoque, præſertim vbi mordacitas vulnus irritet. Quòd ſi neque mordacitas, neque dolor percipiatur, bis tantùm in die, & circa veſperam ſemel ſoluemus: & prætèrea alas ac collum oleo calido largè rigabimus. Si verò neruus in crure ſauciatus fuerit, inguina ac totam ſpinam & collum, oleo itẽ calido vbertim perfundimus. At verò ſi neruorum vulnera à principio malè fuerint curata, maxima inflammatio ac putrefactio ſequi ſolet. Itaque farinam hordeaceã,

D aut fabarum, aut erui, in lixiuio cum aceto mulſo coctã imponere oportet. eſt enim hoc cataplaſma efficax ad ea quæ iam putreſcũt. Si verò vehemens inflammatio cum maximo dolore infeſtauerit, farinam erui aut fabarum cum optima ſapa, modico aceto addito coctam imponito, calido oleo prius affuſo. Ceratum verò ex euphorbio ad neruos vulneratos, cuius paulo antè mentionem fecimus, hoc modo præparatur: Ceræ, terebinthinæ, olei, ſingulorum trientem, euphorbii recentis ſextantem, aut biennalis quadrantem, aut prorſus antiqui triẽtem. &

E ſi terebinthina defuerit, colophoniam pro ea accipito. Longè verò præſtantius euadet medicamentum, ſi propolin pinguem ac recentem acceperit, vt ſit terebinthinæ quadrans, propolis triens, ceræ vnc. vna, olei triens, euphorbii ſextans. Deficiente verò euphorbio, ſulphur aut caſtoreum, aut conſimile quiddam calidum ac tenuium partium admiſcebis. Quòd ſi omnino ab exacta & media pharmacorum ad ſauciatos neruos compage aberrãdum ſit, præſtat ad molliorem compagem declinare, etiamſi ita parum inquinet. Optimum prætereà ad eũdem vſum

F pharmacum eſt ex Brutia pice & opopanace, quod etiam ad morſus canis rabidi facit, præcipuè ſi corpora contigerint robuſtiora. Nam in tenerioribus per ceratum ex oleo aliquo diſcuſſorio vires eius mitigare potes, quale eſt irinum, aut amaracinum, aut opobalſamum, aut oleum vetus. Egregiè facit & Anicetum, quod ſermone x v. inter emollientia medicamenta habetur. Quin & ex metallicis conſtans pharmacum, efficax eſt ad neruorum punctiones. Habet id hoc modo: Chalcitidis crudæ drach. octo, miſyos crudi drach. ſedecim, ſquamæ æris drach.

G vigintiquatuor, ceræ drach. nonagintaſex, olei dulcis aut veteris, æſtate quidem drach. centumocto, hyeme verò centumviginti, thuris drach. vigintiquatuor, terebinthinæ drach. ſedecim, galbani drach. duodecim, aceti acerrimi & antiqui quantum ſatis eſt. Metallica ad ſolem æſtiuum pluribus diebus terito, indéque addito thure rurſus conterito, & quæ liquari poſſunt liquata affundito ac ſubigito. Hoc medicamentum vulneri appoſitum inflammationem arcet, velut ſæpe experti ſumus. Admirandum prætereà ad ſauciatos neruos medicamentum

H eſt quod è ſenecione paratur, & habet, Senecionis ſucci vnc. vigintiquatuor, olei antiqui, olei cyprini, olei dulcis, apochymatis ſiue picis è nauibus eraſæ, ſingulorum trientem, galbani, æruginis, ſingulorum drach. quatuor, terebinthinæ drach. ſex, adipis veteris drach. vndecim, ceræ

drach.octo,reſinæ pinus ſiccæ drach.ſex. ſuccum cum oleis coquito donec propemodũ conſumatur. Æruginẽ verò cum modico ſucco terito,& quæ liquari poſſunt liquato ac excolato,iniectáque terebinthina cum decoctis vnito,poſtremumque omnia ad æruginem tritam affundito ac ſubigito: facit ad maximas muſculorum in vulneribus inflammationes: & duritias ac recentes puerorũ ſtrumas diſſoluit.Porrò qui ſauciatos neruos habent, vrgente neceſſitate, poſt ſeptimam, vel vbi dolor penitus quieuit,lauari poſſunt. Verùm lauãdis medicamẽta vulneri indimus,& forinſecus multiplicia lintea oleo imbuta imponimus,& faſciã ex linteo obligamus. deinde ægro in ſolium deſcenſuro,ligamenta multo oleo rigamus. & poſt balneum remotis omnibus quæ applicata fuerant, præſcriptam curationem adhibemus. At ſi vulnus in manu fuerit,admoneatur æger ne id calidæ ſiue frigidæ lauacro humectet. Oribaſii ad priuatos ſauciatorũ neruorum abſceſſus.(priuatos autem vocat,quãdo in proximis puncturæ locis abſceſſus parui & multi per certa interualla oriũtur.) Ceræ,colophoniæ,butyri,ſingulorum libram vnam,picis ſiccæ,mellis,ſingulorum ſeſcuncem,æruginis quadrantem,aceti quantum ſatis eſt ad æruginem conterendam ac diſſoluendam.

Curatio neruorum denudatorum ac vulneratorum in vlceribus, Cap. XXVIII.

QVòd ſi neruus non fuerit punctus,ſed manifeſta diſſectione inciſus,ita vt etiam cutis præpoſita ſit diſſecta,& appareat nudus neruus, ſecundum rectitudinem & non tranſuerſim diſſectus:relata ex euphorbio aut metallicis medicamenta,minimè adhibenda ſunt.Abſtinendum etiam ab emplaſtro Aniceto,& cæteris tãta acrimonia præditis. nudus enim neruus vehementem ipſorum vim non feret. Proinde calcem aſſumes lotam plurimo roſaceo dilutam. fit autem calx in diebus canicularibus ad ſolem aqua dulciſſima ſæpe elota ac reſiccata. Bonum eſt & ex pompholyge medicamentum plurimo ac optimo roſaceo dilutum.pompholygem autem itidem lauare velut calcem oportet. ſed & cera in huiuſmodi pharmaca recipienda,lauanda eſt.Per omnem enim denudati nerui curationem,reſiccare citra mordacitatem intendimus:quare nihil acre vulneri admouendum eſt.ſubtiliſſimo enim ſenſu præditus eſt neruus,& temperamento frigidus,ac principaliſſimo principio cohærens ac coniunctus. ſed nec oleo tale vlcus rigandum eſt: ſordidũ enim inde euadit. verùm lana molli ſpecillo obuoluta, ſanies detergenda:& ne arida lana vulnus contingat,ſapa imbui poteſt,& ea expreſſa vulnus detergi. præterea medicamenta quæ adhibentur, tepida eſſe oportet: quæ enim frigida apponuntur,conuulſionem inducunt. Ad neruos quoque denudatos emplaſtrum AEgyptium efficaciſſimum eſt,quod è ſuccida lana paratur, & fuluum Piſcatoris:ambo roſaceo diluta & linamẽtis indita.Omniũ autem præſtantiſſimum eſt & nulli comparandum,emplaſtrum Iſis appellatum,optimo roſaceo diſſolutum, & cum linamento tepidum vlceri inditum. Sedat enim dolores & ſordida vlcera citò repurgat,incarnat, & ad cicatricem perducit. At vbi linamenta vlceri immiſeris, forinſecus emplaſtrum è ſenecione,ſi haberi poteſt:ſin minus, Anicetum adhibebis.Cæterùm ſi vulnus nerui trãſuerſum fuerit,maximum conuulſionis periculum imminet,inflammatione à diſſectis fibris ad integras tranſeuntе.Quòd ſi integræ fibræ conuulſæ fuerint, eadem curatio & his,& vlceri adhibetur. parcius tamen hinc ægro ſanguis auferendus eſt, & diæta tenuis conſtituenda, & quies imperanda,& ſtratum molliſſimum parãdum.plurimum item oleum calidum inguinibus, ſpinæ, axillæ, collo,ac capiti affundendum eſt.Atque hæc curatio communis ad omnia neruorum vulnera eſt.

De neruorum contuſione, Cap. XXIX.

COntuſo neruo,ſi cutis ſimul contuſa fuerit,& vlceratio fiat,farinam fabaceam cum aceto mulſo,aut erui farinã cum ſapa & modico aceto impones: ambæ enim ſunt efficaces.Quòd ſi cum contuſione dolor adſit,picem liquidam ad fabaceæ farinæ cataplaſma addes, & ſimul cocta calida adhibebis. Si verò maiori reſiccatione opus habueris,parem menſuram farinæ erui admiſcebis,itémque iridem Illyricam,ſi adhuc fortius reſiccare volueris. Vniuerſi verò corporis curatio eadem eſt cum ea quam paulo antè præſcripſimus.At ſi neruus fuerit contuſus citra manifeſtam cutis contuſionem,oleo calido diſcuſſorio,anethino aut rutaceo locus aſſiduè perfundatur,& lana oleo imbuta adhibeatur. reliqua verò curatio prædictis ſimilis fiat.Porrò ſi totus neruus fuerit diſſectus, nullum quidem periculum imminet: verùm pars mutila fit, præſertim ſi diſſectus neruus magnus fuerit. curatio verò eadem velut ad vlcera adhibetur.

De glandularum inguinis inflammatione, Galeni, Cap. XXX.

QVVM glandulæ inguinis vniuerſo corpore pleno, citra aliam manifeſtam cauſam, inflammatæ intumuerint,humores circa glandulas conſtipantur.Proinde, niſi quid prohibeat,cubiti venam ſecabimus, tantùmq; ſanguinis auferemus quantum plenitudo oſtenderit. Loco verò inflammato,& ante ſectionem venæ & in ipſo ſectionis tempore,adſtringentia ac repellentia medicamẽta apponemus.Verùm poſtea euacuato corpore, diſcutiẽtibus ea quæ affluxerunt vtemur. At ſi vlcus in crure fuerit,& per conſenſum glandulas inguinis afflixerit, quemadmodum in digitorum pedis offenſa fieri ſolet,glandulam inflammari incipientem, ſtatim à principio lana oleo calido imbuta mitigabimus, non adiecto ſale velut aliqui faciunt. ſal enim tenuiores humores confertim diſcutiens,reliquum calloſum,ægrè curabile, & ſæpe immedicabile relinquit. Poſtquam autem inflammationis feruor quieuit, mitigatoria relinquemus, & diſcuſſoriis vtemur,quæ ad cerati compagem redactæ glandulis imponi debent.nam quæ duriora fuerint,eas partes diſtendunt,& rurſus inflammationes irritant. Atque hoc equidem modo glandulæ tractentur:ipſum verò crus ſtatim à principio calfaciendum ac humectandum eſt,ita vt vlceri inflammationis cauſæ cataplaſma mitigatorium, aut ceratum aliquod ad ſedis affectiones paratum imponas, totúmque membrum lana oleo calido imbuta foueas, & ægro quietem imperes. Sedato autem vlcere, plerunque etiam glandulæ doloris exortes fiunt. Egregiè verò glandulis confert pſyllium aqua calida madefactum, & panniculo aut braſſicæ folio exceptum & impoſitum: item ceratum ex butyro paratum,& quod oſtrea vſta recipit. Confert & diſcuſſorium emplaſtrum, Dionyſias appellatum, & quòd è buccinis præparatur, quorum omnium præparationes Sermone XV. habentur: vbi etiam ceratum è pſyllio eſt,aut emplaſtrum,ſi ita appellare malueris.

De quacunque inflammatione, Eiuſdem, Cap. XXXI.

OMnis inflammatio,ob ſanguinis affluxum,vel à manifeſta,vel ab occulta cauſa generatur. A manifeſta, quando ab offenſo pede glandulæ inflammantur: ab occulta, quando aliqua parte delegante, aut toto corpore tranſmittente,& affecta parte ob debilitatem recipiente, humorum copia affluxerit,velut ſuprà de podagra oſtenſum eſt.Sæpe verò etiam pars quæ inflammatur,ob morboſam aliquam & præter naturam caliditatem, materiã ad ſe trahit.Erit itaque inflammationis principium, quũ primùm pars ſanguinea materia repletur: augmẽtum verò,quando affluxus aliunde ceſſat, & qui in parte continetur putreſcere incipit.Atque eo tempore caloris præter naturam incrementum, & humorum diffuſio, & partis diſtentio,longè maior eſt quàm antea fuit: vbi verò iam pus conflatur, maximíque dolores adſunt, inflammatio in vigore eſt.Declinationem autem dicimus,quum allapſus humor diſcutitur,& tumor ac diſtẽtio minuitur, & dolores mitigantur. Inchoante itaque inflãmatione, victus ratio moderanda eſt, cibúſque contrahendus, & aquæ potus imperãdus. Et ſi inflammationis magnitudo ſanguinis detractionem poſtulat,& ætas ac corporis habitus,& anni tempus non obſtat, præſertim in hominibus ſanguine abundantibus, poſt præſtitutam victus rationẽ venam ſecabimus, tantúmque euacuabimus quantum plenitudo & inflammationis magnitudo, & ægri vires indicauerint. Verùm in principio,& ante venæ ſectionẽ,

& ipſo ſectionis tempore, inflammatæ parti cataplaſmata A
repellētia adhibebimus: in augmēto verò, ex diſcuſſoriis
aliqua ad repellentia admiſcebimus. At in vigore dum
vehementiſſimi ſunt dolores, mitigatoria applicabimus,
velut in declinatione ea ſolùm quæ diſcuſſoriam vim habent. Inchoantes itaque inflammationes repellunt, glaucium, perdicium, ſtratiotes in aquis naſcens, plantago, polygonum & ſimilia. Mitigant autem, & dolori in vigore inflammationis commoda ſunt, malua per ſe, & cum modico pane ac roſaceo impoſita. præſtat & melilotum in paſſo coctum & cum pane impoſitum. Idem præſtant palmulæ in paſſo coctæ, & cum pane ac roſaceo ſubactæ impoſitæ. In declinatione verò agreſtis malua pollet, & vuæ paſſæ vinaceis exemptis, cum pane ac modico melle. itē ordei farina cum melle aut oleo adhibita. Quòd ſi locus affectus nimia materia turgeat, non mox ad chirurgiam prorumpere oportet, velut quidam faciunt, ſed conari vt materia collecta, per pharmaca diſcuſſoria digeratur: quale eſt quod è buccinis vſtis conſtat, Ariobarzanium appellatum, aut Oribaſii fuluum, aut quod Dionyſias appellatur è miſy paratū, & reliqua eius generis, quæ Sermone decimoquinto habentur. At ſi reſiduum ex inflāmatione calloſum factum fuerit, vehementioribus medicamentis vtendum erit, ita vt ſingulis diebus bis quantum ea proficiant inſpectemus.

De abſceſſibus, Cap. XXXII.

SI inflammationes producantur, & ad ſuppurationem conuertantur, adiuuare oportet vt quamcelerrimè transmutentur: proinde partem affectam althææ ac ficuū decocto rigabimus, & farinam ordei aut panem cum aqua & oleo imponemus. Quòd ſi ægrè ſuppuretur inflammatio, hordeum aut panem in pinguium caricarum & althææ decocto coctum imponemus. At ſi adhuc diutius perſtiterit, fimum columbinum, & nitrum, & terebinthinam adiiciemus: peracta verò tranſmutatione in pus, locus aperiatur qua parte maximè eminet. ibi enim tenuiſſima eſt cutis. Et ſi pars aliqua ſuppurati loci putrida videbitur, ea neceſſariò reſcindenda eſt. Reſectio autem ad myrtei folii formam fiat, lōga videlicet & anguſta. quod ſanè in axillis ac inguinum abſceſſibus faciendum eſt. In capite verò & huiuſmodi locis, ſimplici ſectione vtemur, E
qua facta thuris pollinem tenuiſſimum vlceris cauitati inſpergemus, & linamenta conuulſa indemus. At verò vbi duæ aut tres ſectiones factæ fuerint, limniſcos immittere oportet, & poſtea linamentis conuulſis vlcus replere. Ad tutandum verò locum ſimplex linteolum vino & oleo imbutum obligauimus. Tertia inde die ad ſuppuratorium curationis ductum conuertemur, per tetrapharmacum & ſimilia roſaceo diluta. Si verò poſt indita linamenta circumſitæ partes adhuc fuerint inflammatæ, cataplaſmata adhibebimus: & ſi nihil amplius vrgeat, ſplenium ſedandis inflammationibus aptum imponemus. F
Cæterùm ſuppuratione facta, repurgantibus vtēdum eſt, ex quorū numero præſtat emplaſtrum Ægyptium, quod recipit terebinthinæ liquidæ & mellis, ac roſacei portiones æquales ſimul liquatas. Sed in robuſtioribus corporibus, ac impurioribus vlceribus, terebinthinæ ac mellis par menſura abſque oleo liquatur, & mirificè repurgat. Verùm ad vlcera quæ difficulter repurgantur, confert Ægyptium quod coctum appellatur, colore fuluum, cum ærugine raſa ac melle coctum, donec fuluum colorē ſuſceperit. Sūt & alia huic ſimilia, quæ ad fiſtulas paulo pòſt G
referentur. Repurgatis vlceribus, ad incarnantia tranſeundum eſt, quæ paulo inferius ad caua vlcera deſcribemus: facta verò incarnatione, rhodio emplaſtro aut pſaro committantur: & vbi explanata fuerint, ad cicatricem perducantur per ſicca medicamenta quæ referentur ad ea quæ cicatrice opus habent. Suppuratorium abſceſſuum, experimento conſtans. Maluæ agreſtis tritæ ac coctæ, farinæ tritici, ſtercoris ſuilli, æquales partes in ſapa coquito ac imponito, & celerrimè ſuppuratio continget. Philoſophi. Ad omnes inflammationes diſcutiendas. facit priuatim ad mamillas & glandulas inflammatas. Adipis ſuilli ſeſcūcem, albumina ouorum duorum, mel ad ouorum menſuram, nitri ſextantem, farinæ polentæ quantū H
ſatis eſt. Adipi liquefacto oua admiſceto & mel, deinde nitrum, poſtremùm etiam polentæ farinam quantum ad emplaſtri compagem ſatis erit. Sunt qui ita præparent: Accipiunt oua vnà cum vitellis vndecim numero, farinæ polentæ libram vnam, adipis ſuilli libram vnam, mellis quantum ſufficere putant. Nam diſcutere volentes, vberius: ſedare intendentes, parcius admiſcent. quidam etiā nitrum addunt. Sed quod nitrum habet, magis diſcutit: quod nō habet, magis ſedat. Vtere præterea eo quod ex pſyllii ſucco paratur. Ruptorium abſceſſuum. Nitrū & ammoniacum aceto ſubacta impone, quandiu locum B perrumpi volueris. quidam pro ammoniaco thus adiiciunt. Abſceſſus autem etiam permutatos diſcutiunt, Ariobarzanium ex buccinis conſtans, & quod Dionyſias appellatur, ambo in ſequēti Sermone deſcripta. At quod ad Oribaſium refertur, ſic habet: Lapidis pyritæ drach. duodecim, ammoniaci thymiamatis tantundem, farinæ fabarum drach. ſex terito ac cribrato, & reſina excipito. ſitque reſina, ſi haberi poteſt, terebinthina: ſin minus, liquida, quò emplaſtri forma fiat. Hoc vel diſcutiet, vel dirumpet, C euacuabit, ad cicatricem perducet, & ſanabit. nec verò diutius antea præparandum eſt hoc pharmacum: citò enim exareſcit. In decimoquinto Sermone etiam aliud diſcuſſorium, & aliqua ruptoria reperies. Oribaſii Ægyptium repurgans: Mellis deſpumati lib. vnam, aceti lib. duas, ſquamæ æris vnciam vnam, æruginis drach. quatuor. acetum & mel ad mellis compagem coquito, deinde reliqua admiſceto. Aliud eiuſdem, vlcera ſordida probè repurgans. Amurcæ coctæ, mellis deſpumati, aluminis Phorimi appellati, æquales portiones. Aliud ad D abſceſſus, diſcutiens aut rumpens, & ſine dolore euacuās.

Spumæ argenti, ceruſſæ, ammoniaci, ſingulorum lib. vnam, olei quantum ſatis eſt, reſinæ pinus, ptopolis, opopanacis, ſingulorum ſeſcuncem, caſtorei trientem, galbani, myrrhæ, thuris, ſingulorum ſextantem, aceti quantum ſufficit. ſpumam argenti & ceruſſam cum aceto coquito, & terenda cum aceto terito, & quæ liquari poſſunt liquefacito, & ad cocta admiſceto, & tritis adiicito, refrigerato ac ſubigito.

De cauis vlceribus non malignis. Et ratio curandorum vlcerum, Galeni, Cap. XXXIII.

CAuum vlcus humidum ac ſordidū eſt, & ideo pharmacis moderatè ſiccantibus ac extergentibus opus habet. Sæpe verò à nobis dictū eſt, non omni naturæ eadem medicamenta conuenire, ſed debiliori molliorique molliora, validiori validiora eſſe adhibenda. neq; enim tolerat debilis natura potentiora. proinde quanto humidius fuerit corpus in quo eſt vlcus, tanto minus reſiccantes medicinas poſtulat. Quare duobus vlceribus æquali humiditate præditis, alterum quod in ſicciori temperatura eſt, maiorem reſiccationem poſtulat: alterum quod in humidiore eſt, minore reſiccatione opus habet, quanto hæc natura alia humidior exiſtit. Carnem enim quæ ad vlceris nutritionem diſtribuitur, reliquo corpori ſimilem eſſe oportet. Vbi igitur priſtina caro ſiccior eſt, ibi noua quoque ſupetueniens ſiccior fieri debet. Meritò ergo reſiccanda eſt, & quanto prior ſiccior fuerit, tanto ampliorem ſiccandi facultatem medicamentum habere debet. & vice verſa, tanto minus reſiccantia medicamenta conueniunt, quanto minus ſicca prior fuerit caro. Thuris itaque qualitas ad humani corporis naturam comparata, cum temperatis & mediis naturis conſentit: humidiores autem paulo amplius reſiccat, quemadmodum ſanè etiam extremè ſiccis aliquanto humidius exiſtit. Si igitur diligenter obſeruaris, comperies thus in humidioribus quidem naturis carnem producere: in ſiccioribus autem minimè, ſed potius ſuppurare. Thus ergo ſicut moderatè calidum eſt, ita ex omnibus incarnantibus appellatis minimè ſiccat. At hordeacea & fabacea farina magis ſiccat quàm thus, & nulla caliditate participat. Ariſtolochia verò & panax omnibus amplius in ſuo genere reſiccant, & calidioris ſunt naturæ. Medium verò inter hæc obtinēt farina erui & iris. Et huiuſmodi omnia in primo ordine reſiccantium ac extergentium locantur, & minoris ad

maioris diſcrimine tantùm inter ſe differunt, & quòd alia vires quibus excellũt ſimplices habent, alia compoſitas. In libro verò De ſimplicibus medicamentis oſtendimus, pompholygem vſtam & lotam & cætera huiuſmodi, velut cadmiam & oſtreorum teſtas, ex eorum eſſe ordine quæ ſine mordacitate ſiccãt & incarnant. Præterea ad vlcera caua incarnanda, emplaſtrum viride conducit, quale eſt quod Iſis appellatur, multo roſaceo dilutum. Qui ergo recta via medicandi procedet, vbi ægri naturã cõſiderauit, ſtatim dignoſcit quo medicamẽto vlcus indiget. Quũ autẽ medicamẽtũ incarnãs adhibuerit, & nihil profecerit, ſic quodãmodo ad aliud trãſire oportet. Nã ſi ampliores ſordes fuerint, & humidius vlcus, noſſe debet quòd medicamentum minus quàm oportuit reſiccauit: quapropter mellis admixtione vires eius intendet. Si vero purum & humiditatis exors vlcus cõpererit, plus quàm debuit reſiccauit: quare oleum admiſcebit, & ceratum liquidum adhibebit. Atque in his ſumma diligentia vtendum eſt: cõtingit enim aliquando vt à fortiore medicamento vlceris caro colliquetur, & ſordidum ac humidũ appareat vlcus, velut ea quæ minus quàm oportuit ſunt reſiccata. Verùm hoc à peritis facilè dignoſcitur: vlcus enim eliquatum, cauius ſeipſo efficitur, & labia protuberantia habet. rubet item, & inflammationem habet, & æger ſæpe manifeſtè mordacitatem percipit. alterum autẽ vlcus quod minus reſiccatum eſt, tale nihil conſequens habet.

Medicamenta quæ per linamenta induntur, ad ſuppurandum, repurgandum ac incarnandum, Cap. XXXIIII.

SVnt & alia multa ad repurgandum idonea, velut lens, iris, marrubium, (ſingula cum melle cocta) herinacei marini teſta vſta, narciſſi radix cum roſaceo & melle. Baſilicum verò tetrapharmacum, & quod ad Azaniten refertur, & Macedonicum, ſingula liquefacta ſuppurandi vim habent, & omnia Sermone decimoquinto deſcribẽtur. Sed & hoc mirificè ſuppurat, omnem quoque duritiem citra dolorẽ emollit, & incarnat, & cauis vlceribus eximiè prodeſt: Ceræ, terebinthinæ, medullæ ceruinæ, adipis vitulini anſerini bubuli, butyri recentis, mellis Attici, olei roſacei, myrrhæ, ſingulorum drach. octo. myrrha cum melle trita ad prunas coquitur, & reliqua liquata affunduntur ac vniuntur. Aliud Ægyptium, ad vlcera repurganda mirandum. Mel cum pari terebinthinæ menſura aut roſaceo, aut (ſi neruoſæ fuerint partes affectæ) butyro ad prunas colliquamus. Verùm in robuſtioribus corporibus, & ſordidioribus vlceribus, terebinthinam cum melle adhibemus. Vtere etiam eo quod ex melle, aceto, & liliorum ſucco cõſtat, quod Galenus valde approbauit, cuius præparationem & vtendi modum, in ſimplicium Sermone, capite De liliis, habes. His omnibus efficacius eſt quod aliqui Ægyptium vocant, ſic habens: Æruginis drach. quatuor, ſquamæ æris vnc. vnam, aceti trientẽ, mellis dodrantem. Arida cum aceto terito, & adiecto melle ad prunas ad fuluum colorem coquito. Aliud aureum vocatum, antiqua & recentia vulnera repurgans & incarnans: Salis communis, ceruſſæ, atramenti ſutorii, ſpumæ nitri albæ, ſingulorum quadrantem, ariſtolochiæ longæ & rotũdæ, aluminis ſciſſi, ſingulorum vnc. vnam. Arida cum aceto trita, ceræ ſextante & olei dodrante excipito: deinde vſu expetente cum plurimo roſaceo ad olei ſpiſſitudinem diluito, & admiraberis. Idem capitis quoque oſſibus denudatis per linamenta inditur. Aliud caua vlcera replens. Adipis vitulini recentis, ceræ, terebinthinæ, ſing. drach. IIII. roſacei drach. XVI. para, & vtere.

Aliud Archigenis, Nutrix appellatum, ad cauitates explendas: Roſacei, terebinthinæ, mellis, ſing. ſextantẽ, ceruſſæ, butyri, ſing. vnc. vnam para, & vtere. quidam & thuris vnc. vnam addunt. Aliud ad caua & pura vlcera explenda, experimento conſtans. Roſacei trientem, ceræ ſextantẽ, terebinthinæ, butyri, mellis, ſingulorum vnc. vnam. Omnibus ad calidum cinerem colliquatis ac ſimul vnitis ad linamenta tingenda vtere. ſi verò ſordida fuerint vlcera, repurgatis antea, velut dictum eſt, adhibeto. Aliud. Ceruſſæ, ſpumæ argenti, pares portiones vi-

A no odorato & oleo excipe, & per linamenta vſque ad cicatricem inductam inde. Aliud, ad ſordida, cicatricem non recipientia, malignáque ac calloſa vlcera. Marrubii ſuccum optimo melle exceptum inde. Aliud ſiccum, maligna & profundiſſima vlcera explens: Farinæ erui drach. triginta, iridis drach. viginti, ſpumæ argẽti drach. quindecim, ariſtolochiæ longæ tantundem, mannæ thuris, terræ Samiæ, ſingulorum drach. decem, ſquamæ æris, cadmiæ, ſing. drach. quindecim. hoc in ſordidis largè, in puris parciſſimè linamentis illinito. Exæquatis verò vlceribus, B & iam cicatrice indigentibus, aridum ſpecilli nucleo inſperſum vlceri indito, & poſtea linamentum vino imbuto immittito.

De ſiccis repurgantibus ac incarnantibus, cephalicis appellatis, Galeni, Cap. XXXV.

SIcca medicamenta quæ cephalica, *hoc eſt capitalia* appellantur, omnibus quidẽ totius corporis, maximè tamẽ capitis vlceribus incarnandis conueniunt, præſertim vbi oſſa in quacunq; parte fuerint denudata. nã ad oſſa denudata, pinguiũ & eorum quæ ad tingenda linamenta pa- C ratur, vſum vitamus, & ſiccis tãtùm vtimur. Quin & citra oſſium denudationẽ, pinguia non ita frequẽter in vlcerum curatione adhibemus. Sunt autem ſicca cephalica huiuſcemodi. Aſclepiadis ſiccum cephalicum ad Xenocratem relatum, quo fiſtulas ſanabat: Erui farinæ trientem, iridis Illyricæ ſextantem, ariſtolochiæ tenuis, ſquamæ æris, mannæ thuris, ſingulorum vnc. vnam. miſce, ac vtere. Quidam etiam radicis panaceæ vnc. vnã adiiciunt, & ex melle cocto oblongum quaſi collyrium faciunt, quod in fiſtulam immittunt, & poſtea ſiccum inſpergunt.

D Aliud ſiccum: Erui drach. viginti, ariſtolochiæ tenuis drach. decẽ, ſquamæ æris, radicis vitis albæ, ſingulorum drach. quinque. Vtere, ad repurgandum, cum melle: ad replendum, ſicco inſperſo. Aliud ſiccum optimum, tunicu las vlcerum relictas conſumens, callos reſcindens, ſordida vlcera purgans, caua replens: Squamæ æris, reſinæ pinus, ſingulorum drach. duodecim, pumicis vſti & vino extincti, iridis, ariſtolochiæ tenuis, ſilphii, ſingulorum drach. octo, thuris drachm. quatuor. miſce, ac vtere ſicco, vel cum melle. Aliud ſiccum omne profundum vlcus in- E carnans. Farinæ erui drach. viginti, thuris drach. octodecim, fuci tinctorii, amyli, ſingulorum drach. octo: miſce, & vtere. Aliud ad capitis vlcera replenda. Amyli, alicæ, thuris, lapidis ſpecularis trãſlucidi vſti, ſingulorum vnciam vnam. Aliud. Colophonia ſeorſim trita vlcus repleto, & citò ſanabitur. Aliud. Colophoniæ, amyli, thuris, ceruſſæ, æquales portiones para, & vtere ſiccis. Aliud admirandum Seueri, ad oſſa, præcipuè capitis, denudata, deraſo oſſi inſperſum: celerrimè enim incarnat. Pollinis tritici, colophoniæ tenuiſſimè tritæ, pares F portiones præpara, ac vtere, & linamento indito, eius retinendi gratia emplaſtrum quoddam molle cicatricem inducens impone. Aliud ad vlcera contrahenda: Miſyos drach. quatuor, gallarum, chalcitidis, atramenti ſutorii, aluminis ſciſſi, ſquamæ æris, ſingulorum vnciam vnam. para, & vtere.

De vlceribus in quibus caro ſuperexcreſcit, & quæ depreſſione opus habent, & de medicamentis ſiccantibus, Galeni, Cap. XXXVI.

G CArnem in vlceribus ſuperexcreſcentem conſumunt medicamenta fortiter ſiccantia: qualis eſt flos aſiæ petræ, & teſtacea omnia vſta, & vterque herinaceus cum toto corpore exuſtus, & diphryges inſperſum, & æris flos. verùm ærugo omnia robore ſuo vincit. Siccum Herculis: Squamæ æris, miſyos, chalcitidis vſtæ, atramenti ſutorii, aluminis ſciſſi, æquas portiones præpara, & vtere. Aliud Rhodium appellatum, refertur ad Heram. ſiſtit item ſanguinem. Gallarum drachm. nouem, ſquamæ æris drach. quinque, atramenti ſutorii drach. tres, aluminis ſciſ- H ſi drach. duas. gallas ex dimidio vſtas vino auſtero extinguito, & reliquis tritis admiſceto. Quidam atramenti ſutorii drach. quinque, ſquamæ drach. tres coniiciunt, & gallas omnes comburunt. Rhodium, inquit Heras, ad ſanguinem ſiſtẽdum efficax eſt. Facit & ad ſacros ignes, & vlcera

proſerpendo depaſcentia, ac nimio humore marceſcentia contrahit ac cicatrice includit. Quidam hoc modo Rhodium conficiunt,& valde laudanr. Chalcitidis crudæ,miſyos crudi,ſing.drach.decem,ſquamæ ferri drach. ſedecim, gallarum drach.octo. Siccum Pſarum appellatum.Hoc largè inſperſum contrahit ac deprimit: parcè adhibitum,ad cicatricem ducit. Chalcitidis crudæ lib. vnam,miſyos crudi ſeſcuncem,atramēti ſutorii lib.vnā, æris vſti ſeſcuncem,ſquamæ æris ſeſcuncem , præpara,& vtere. Aliud vtiliſſimum, deprimendi vim habens. Squamæ æris drach.quatuor,æruginis drach. vnam. Aliud. Squamæ æris,calcis viuæ, mannæ thuris, æquales partes præpara,& vtere.Facit ad vlcera maligna,& carnes fungis ſimiles cum melle repurgat,& cum cerato replet. Aliud. Miſyos drach. quatuor, chalcitidis drach. duas, gallarum drach. quatuor,atramenti ſutorii,aluminis ſciſſi,ſquamæ æris, ſingulorum drach.duas, terito & aperto vlcere cum ſpecillo inſpergito. Vtere etiam ad maximas carnis ſuperexcreſcētias, iis quæ ad ſedis thymos deſcripta ſunt. Aliud. Lanæ ſuccidæ vſtæ ac tritæ inſperſæ, carnes marcidas ac flaccidas conſumūt. Idem faciunt balauſtia vbertim inſperſa.

De vlceribus non malignis cicatrice indigentibus, Galeni, Cap. XXXVII.

IN vlceribus quæ cicatrice opus habent ,caro quidem innato operimento munitur, ſed cutis enaſci non poteſt. quapropter in ſumma carnis ſuperficie ſimile quiddam cuti efficiendum eſt. Quoniam verò cutis carne ſiccior eſt ac denſior,ſi carnem ſiccabimus &adſtringemus, cuti perſimilem faciemus. Neq; verò ſatis eſt hoc docere quòd reſiccantia & adſtringentia adhibere oportet: nā & quæ cruenta vulnera agglutinant, ſiccantia ſunt & adſtringentia: verùm in glutinandis vulneribus id tantùm quod influit reſiccare conamur, quò pars affecta ſuperfluitatibus careat:in cic[illegible]us verò inducendis, nō ſolùm influentem,verumetiam contentum in carnibus humorem conſumere oportet. Itaque medicamētum quod cicatricem inducit, longè ſiccius eſſe oportet eo quod glutinat,quò non ſolùm ſuperfluum conſumat, ſed naturalem quoque humorem attingat. Hanc itaque rem præſtant,galla omphacitis,malicorium, ſpinæ Ægyptiæ fructus, & quæ citra mordacitatem vehementer adſtringūt, qualis eſt myrtus. Teſtæ etiam & cadmia, & plumbum, ſingula vſta & lota,citra mordacitatem ſiccant, & ad cicatricem perducunt: ſed his valentiora ſunt,chalcitis,miſy, alumen ſciſſum. & his adhuc potentius eſt æs vſtum .Omnium autem potentiſſima eſt ſquama æris, quæ vſta lene medicamentum efficitur ad antiqua vlcera cicatrice includenda. Illitio tetanica, ab extendendo ac explanando appellata,conſumens ac deprimens. Adipis ſuilli,ceræ,ſing.vnc.i.terebinthinæ ſemiunciam,nitri vnc.i. fellis taurini ſemiunciā,reſinæ vnc.i. Omnia ſimul decocta ac excolata vbi tepuerint, manibus ſubige ac vtere. quidam adiiciunt atramenti ſutorii drach.v.& medicamēto ab igne remoto aceti &ſaponis,ſing.vnc.i.adiiciūt, ita vt hæc prius in alio vaſe ſimul ſint contrita ac diſſoluta.Obſeruandum eſt ne pharmacum hoc in bulliendo efferueſcat:& aſſiduè agitādū donec ad cōpagē perueniat.

Sicca vlceribus non malignis cicatricem inducentia, Cap. XXXVIII.

SIccum quod cicatricem inducit: Oſtreorum vſtorū drach.xii.mannæ thuris drach.vi. cadmiæ drach. iiii. præpara,& vtere. Aliud. Spumæ argenti, ceruſſæ,ſing. drach.viii.recrementi plumbi, myrti ſiccæ , gallarū omphacitidum,ſing.drach.iiii.para,& vtere. Aliud ſiccum cicatricem inducens. Cadmiæ, ceruſſæ,mannæ thuris, amyli, æquales partes vnito,ac vtitor. Aliud admirandum. Ceruſſæ ſextātem,amyli vnc.i.ſpumæ argēti,thuris,roſacei,ſing.ſextantem,vnito,ac vtitor.incarnat enim & ad cicatricem ducit. Aliud.Hoc etiā diuturna ad cicatricem perducit: Corticis pinus drach.vi.cornu cerui vſti drach.iiii.ceruſſæ drach.iiii.æruginis drach.ii. cadmiæ drach. viii.mānæ thuris dr. vi. præpara,& vtere. Aliud. Ariſtolochiæ drach.vi.corticis pinus,pumicis vſti & vino extincti, colophoniæ,ſing.drachm. iiii. iridis

A drachm.duas.vnito ac vtere ad incarnandum & cicatricē inducendā. Aliud. Pumicis vſti & vino extincti drach.viii. mannæ thuris, ſquamæ æris, ſing. drach.iiii. præpara,& vtere. Aliud mirabile. Aluminis ſciſſi drach. iiii.in aqua diſſoluito, & in eo diluto linteolum tenue vetus ac detritum,purum tingito,& in ſole ſiccato,atque hoc vſus tempore conciſum vlceri indito. Verùm ad ſedis vlcera & diuturna alia,alumen in vino diſſolues,& ſimiliter facies:ad aurium verò affectus, lanam pro linteo accipies. Aliud. Plantaginem cum radicibus ſiccam B terito & cribrato,ac vtere confidenter. Aliud. Ceruſſæ drach. viii. gallarum, myrti, recrementi plumbi,ſing. drach.iiii.para,& vtere. Aliud. Oſtrea vſta,ceruſſam, cadmiam,mannā thuris,paribus portionibus vnito,ac vtitor. Aliud ſiccum , ad caua & maligna vlcera replenda.expertus loquor. Farinæ erui drach. x. iridis drach. xx.ſpumæ argenti drach.xv.mannæ thuris drach. xv. terræ Samiæ drach. x. ſquamæ æris, ariſtolochiæ tenuis, cadmiæ,ſing.drach.v.præpara,& ad ſordida vlcera largè,ad pura parcè adhibe , & hapſum lanæ è vino expreſſum ſu- C perimpone. Hoc & chironia vlcera appellata ad cicatricē ducit. Aliud,quod etiā callos exterit. Chalcitidis crudæ,ſpumæ argenti,ladani,ſing.drach.x.bituminis drach. viii.ceræ drach.ii.olei myrtei lib.i.vini heminam i. Vſu expetente ſplenium ex eo imponito, & linamenta eo tincta indito. Aliud Andromachi: Spumæ argenti drach. xxxii.atramenti ſutorii drach.viii. aluminis ſciſſi drach. xii.ceræ drach.c.ſquamæ æris drach.viii.bituminis, ladani,ſing.drach.xxxii.olei myrtei lib.i.& quadrantem, vini veteris adſtringentis quantum ſatis:vtere velut prædi- D cto. Aliud. Bituminis,ladani,ſing.drach.viii.ſquamæ æris,myrti,ſpumæ argenti,ſing.drach. iiii. ceræ drachm. xxiiii. olei myrtei drach. xxx. & ſi hyems fuerit,drach. xxxvi.Vini quod ſatis eſt,præpara,&vtere velut dictū eſt.

Emplaſtra quæ non maligna vlcera cicatrice includunt, Cap. XXXIX.

EMplaſtrum è Cadmia præparatum , roſaceo dilutum, repurgat vlcera, incarnátque,& cicatrices concolores cuti efficit:pernionibus item,fiſſuris,& ani affectionibus medetur.habet autem hoc modo: Chalcitidis vſtæ lib. E ii.cadmiæ vſtæ & vino extinctæ lib.i.ceræ trientem,terebinthinæ libr.ii. olei myrtei libr .iii. chalcitidem & cadmiam cum vino ſufficiēti diluito ac cōterito,& reliqua liquata admiſceto,ac vtitor. Aliud. Cadmiæ,chalcitidis vſtæ,ſing.drach.xxv.ceræ drach.xlviii.terebinthinæ drach.xxiiii.olei myrtei lib.i.vini quod ſatis eſt,præpara,& vtere. Aliud ad cicatrices inducendas efficaciſſimum.Facit & ad igne ambuſta mirificè : Ceruſſæ,ſpumæ argenti,ordei vſti,ſing.vnc.i.ceræ quadrantem,roſacei aut myrtei olei beſſem. ceruſſam & argenti ſpumam F cum vino terito:ceram verò cum oleo liquefacito,& ad medicamentum ab igne ablatum, hordeum vſtum tritū ac cribratum iniicito atque vnito:& omnia frigefacta in mortarium coniecta ſubigito,ac vtitor. Aliud è ladano, vlcera antiqua ad cicatricem perducens. Spumæ argenti drach.c.picis drach.l.ladani drachm.xxv.æruginis dr. viii.æris vſti drach.viii.ſquamæ æris drach.ii. olei myrtei lib.vi. Argenti ſpumam cum oleo coquito , & medio cocturæ tempore,æruginem, ſquamam, & æs adiicito,& coquito donec non amplius inquinent . & poſtea picem G liquefactam ac excolatam coctis admiſceto.His verò vnitis & amplius non inquinantibus, ac ab igne amotis, depoſito iam feruore,ladanum cum vino tritum addito,& perfrigerata in mortarium coniecta probè ſubigito,& ad maligna vlcera ac fiſtulas vtitor. Aliud. Cadmiæ, chalcitidis,ſingulorum trientem,ceræ,colophoniæ, olei myrtei,ſing.vnc.i.vini quantum ſatis eſt. Aliud. Æris vſti & crudi,ſingul.ſextantem,cadmiæ ſeſcuncē, chalcitidis vſtæ ſeſquilibram,ceræ lib.i.olei myrtei lib.ii.vini quod ſatis eſt. Aliud emplaſtrum candidum , ad ci- H catricem perducens experimento conſtans,faciens ad tenera corpora,velut ſunt mulierum, eunuchorum ac puerorum. conuenit etiam vlceribus ſpontaneis. Spumæ argenti libram vnam & trientem, ceruſſæ libram vnam, ceræ lib.i.& trientē,thuris & mannæ eius,ſing.quincūcē, terebin

terebinthinæ vnc.i.aquæ lib.i. olei myrtei lib.ii. ceruſſæ & argenti ſpumam in aqua coquito, & conſumpta aqua ac medicamento non amplius inquinãte,cerã primùm, deinde reſinam addito,& ablato ab igne pharmaco thus ac mannam ſiue pollinem eius admiſceto.

De malignis & ægrè recipientibus cicatricem vlceribus. Cap. XL.

QVemadmodum antea diximus, duplex ſcopus propoſitus eſt in curatione partium quibus nullus deprauatus habitus ineſt:alter repellẽdi quod influit,alter diſcutiẽdi quod in affecta parte impactũ eſt.atque hæc à cõtrariis qualitatibus fiunt:nam quæcunque adſtringunt,repellere poſſunt quod influit:quæ verò attrahunt, diſcutiunt id quod in affecto loco continetur. Adſtringentia itaque exaſperant,& ob id dolorem inducunt: attrahentia verò & diſcutiẽtia quum acria ſint,loca vlcerata mordẽt. Quare contingit vt ex iis quæ exaſperant & mordent, ſuperflua humiditas ad affectas partes illabatur,quam inflammatio & eroſio vlceris conſequuntur. Cæterùm eius meminiſſe oportet,quod ſæpe à nobis dictum eſt,quòd corpora plena ſanguine,aut vitioſis humoribꝰ referta,& mollia ac ſubtili ſenſu prædita,ex mordacitate facilè inflammantur.Mulieres autẽ & pueri & eunuchi, itémque viri colore albidi & mulieroſam vitã degẽtes, inter molles naturas numerãtur:proinde quãtũ eiꝰ fieri poteſt medicamẽtorũ materia perueſtigãda eſt quæ citra mordacitatem ac dolorem vlcus reſiccet, quam ſanè nunquam inueniet medicus, niſi quid ſingula medicamenta adhibita peregerint, rectè expenderit. Itaque conſiderabit quantum humiditatis primum pharmacum ab vlcere deſiccauit, aut ſi ſordidum eſt,quantum ſordium deterſit,idque tertiùm ac quartùm experietur, donec purum ac ſiccum vlcus apparuerit. quod vbi deprehendet, ad aliud medicamentum, eiuſdem quidem generis cum priore, ſed debilius,ſe conuertet: fortiora enim repurgatis iam vlceribus morſum ac dolorem inferunt,& influxiones ac inflammationes pariunt: talia igitur corpora exactè euacuare,& à ſuperfluitatibus aſſeruare oportet. Aliis itaque ſanguis ſi redundet, detrahendus eſt: aliis purgatio vitioſi humoris & ſimul venæ ſectio conuenit: quibuſdam varicem excidere ex vlcere oportet: aliquibus iecur aut ſplenem curandum aſſumimus. Neque verò malignis crurium aut ſurarum vlceribus ea curatio debetur, ſed manuum quoque ac reliquarum corporis partium. nam cuidam adoleſcenti diuturnum vlcus ad radicem manus habenti,venam ad vlcus ſupernè allatam excidi,atque intra paucos dies hominem ſanaui qui per quinquennium ea affectione laborauerat. Sunt quibus loca vlceri vicina ſcarificare oportet: quibuſdam verò labia vlceris calloſa circumcidere.Si verò nihil ex his fecerimus,humiditatis ac ſordium quantitatem conſiderabimus,& inde ad cõgruum medicamentũ tranſibimus,ita vt diligenter expẽdamus quæ ſiccandi quidem vim habent,non autem extergendi:& quæ contrà extergent,non autem fortiter ſiccant.ſúntque in hoc etiam qualitatis ſingulorum gradus expendendi. Medicamentum cicatricem inducens: Plumbi vſti ſeſcuncem,cadmiæ trientẽ,æris ſextantẽ,colophoniæ,olei myrtei,ſing.lib.ii.vini veteris odorati quãtũ ſatis eſt. Aliud. Cadmiæ,ceruſſæ,ſing.trientẽ,ceræ, olei myrtei, ſing.ſeſcuncẽ. Aliud. Cadmiæ,ſpumæ argenti,ceruſſæ,ſing.vnc.i.ceræ trientẽ,roſacei ſeſcuncem. Aliud è ladano. Squamæ æris vnc.i.bituminis,terebinthinæ ſing.drach.iiii.ceræ,ladani,ſing.quadrantem, olei myrtei quadrantem: at ſi hyems fuerit,amplius de oleo accipies.Ceram cũ oleo & bitumine liquefacito, & terebinthinam adiicito,deinde omnia ad ſquamam ac ladanum prius trita admiſceto.

Simplicia medicamenta quæ citra mordacitatem reſiccant vlcera maligna, Cap. XLI.

SImplicia porrò medicamenta ſine mordacitate & manifeſta exaſperatione reſiccantia vlcera,hæc ſunt:Lẽnia terra ſigillum appellata,moderatè reſiccat. Cadmia item ſub caniculæ æſtu cum vino trita ac ſiccata:vbi verò vlcera valde ſunt maligna,ex aceto terenda eſt. Vtranque ſuperat chalcitis vſta, & velut cadmia trita ac reſiccata,

A nã cruda adeo efficax eſt vt etiam cruſtas inurat. Huic ſimilis eſt ærugo vſta:nõ vſta enim ſicut & chalcitis nimis efficax eſt,niſi quòd chalcitis ſimul adſtringit. Atramẽtum ſutoriũ inter omnia metalla ſummè reſiccat. Chalcitidi ſimilia ſunt miſy & ſory,maioris tamũ ac minoris ratione differentia. Stibiũ magis quàm ſory ſiccat & adſtringit. Diphryges cõmodè ſiccat: ſed aliquantulum mordax eſt. Omnia aluminis genera exactè ſiccandi vim habent, vehementerque adſtringunt: quapropter alumen ſolum
B per ſe ad huiuſmodi vſus adhibetur. Chryſocolla naturalis & artificialis eandem vim habent. Plumbum vſtum ſori ac ſtibio præſtat. Plumbi recrementum, & ſquama ferri,præſertim ſtomomatis,plurimũ ſiccant. Æris ſquama præter reſiccandi vim,etiam exterget: quare vlcera præ omnibus repurgat. Omnia tamẽ metalla prius lauare oportet, deinde vlceribus admouere:ita enim mirificè ſiccare citra mordacitatẽ poſſunt. Siccant etiã buccinorũ, purpurarũ,oſtreorúmque teſtæ vſtæ ac lotæ. Item tranſlucidus lapis ſpecularis,mollia corpora citra mordacitatem
C ſiccat. Idem facit nitrum vſtum, & quod in æneis lebetibus balneorum adhæreſcens ex aquæ coctura reperitur: æquè enim ſiccat & adſtringit. Prætereà gallæ & malicorium vſta ac arida trita adhibita, malignis & ægrè recipientibus cicatricẽ vlceribus cõmodiſſima ſunt. Quin & capparis cortex tritus & ſiccus inſperſus,maligno ac putrido vlceri cõmodus eſt. Polium item tenuè ſiccãdi vim habet,& caries lignorum, vnà cum exterſoria facultate. Item peucedani & paſtinacæ,præſertim agreſtis,radix & folia. ſcordiũ quoque ac centaurea, & alia huiuſcemodi,
D vel priuatim per ſe vel ſimul compoſita.

De vſu relatorum medicamentorum, Cap. XLII.

NEceſſariò verò talia vlcera vitioſo humore referta, ſordidiſſima exiſtunt. quare vbi aliquod ex relatis ſimplex aut cõpoſitum ſiccur[illegible]ituri ſumus,linteolo prius molli,puro ac ſicco vlcus extergemus, deinde medicamento cauitatem explemus,& extrinſecus ſplenium ad vlcerum labia attenuanda imponimus. Et linteolo ſupra ſplenium impoſito ac ligato,ſpongiam ex frigida aut
E vino expreſſam adhibemus, conamúrque vt per totum tempus ſpongia frigida permaneat:quod facilè cõtinget, ſi aſſiduè illi frigida inſtilletur, citra vinculi linteoli ſiue faſciæ obligatæ ſolutionem.

De ligamenti & curationis ratione, Cap. XLIII.

LIgamentum vlceri conuenit quod ad fracturas vſurpamus. Quòd ſi vnum tantùm fuerit ligamentum, principio ipſius ad ſuperiorẽ vlceris partẽ locato obligabimus, ſiue ſura, ſiue genu, ſiue talus, ſiue cubitus, fuerit
F pars ipſa affecta. At ſi duobus ligamentis vti malueris, velut in fracturis fieri ſolet,primum ab vlcere ad ſuperiorem regionẽ ducatur: ſecundum verò,initiũ ſumat ab vlcere,& prius infrà obligetur,& poſtea ſurſum deſinat,& ad eundẽ terminũ cum primo ducatur: nam ad alia cõmoda etiã hoc accedet,quòd vlcera ob rotũditatẽ coaleſcere nequeuntia oblõga reddẽtur. Solutio autẽ nõ quotidie ſed alternis fiat:& à ſolutione aqua vlceri ne aſpergatur, ſed cum molli puro ac ſicco linteolo ſanies detergatur. Quòd ſi partes vlceri vicinæ inflãmatæ appareant,
G ſplenio latiore facto liquidũ medicamẽtum illines, quale eſt phœnicinum emplaſtrũ aut aliquod ſimile:ita vt hoc diſſoluas vino adſtringente,ſitque oleum quod adiicitur, melinũ aut myrteũ. At ſi durities circa vicinas vlceri partes apparuerit, emplaſtrũ phœnicinum oleo antiquo aut cicino diſſolues. Tutiúſq; fuerit ſuperiori regioni aliquod repellendi vi præditũ adhibere,præſertim in crurũ vlceribus,& iis quæ eminentem varicem habent. Vena verò quæ amplior fuerit,& atræ bilis ſanguinem habuerit, excidenda eſt velut diximus. Aliquando tamen eiuſmodi vena exciſa, vlcus quidem protinus coaleſcit ac ſanum
H euadit: ſed qua parte vena reciſa eſt, nouum malignum ſuccedit, quod cicatricem reſpuit. Præſtat igitur in talibus vires ægri perpendere,& à venæ ſectione auſpicari, deinde pharmaco atræ bilis ac pituitæ humorem educente purgare: nam & pituita aliquando ad huiuſmodi

varices confluit: atque tunc varicoſam venam reſecare, multáque ſanguinis copia hinc educta varicis ſectionem prius curare: quæ vbi exactè coaluit, tunc demum maligni vlceris curationem aggredi eo quē retulimus modo. Aluus porrò lactis ſero in quo cnicus coctus eſt, aceti mulſi modica mēſura addita, aſsiduè emollienda eſt. Dabis autem ex eo, ab hemina vna vſque ad quinque mēſurā augens, ſic tamen vt æger per multos antea dies aquā biberit. Optimum item eſt & lac recens mulctum per ſe, vel cum aqua calida aut modico paſſo, ante cibum ſumptum. nam & humores contemperat, & vētrem eluit. Cōfert etiā aloes dr.I. per interualla deuorata. Balnea verò minimè dulcia, ſed ſulphurea potius & bituminoſa adhibenda ſunt. Quòd ſi æger illotus manere non poſſit citra torius corporis læſionem, lauandus eſt vlcere nequaquā denudato. Poſtremùm ab omnibus eduliis ac potibus acribus & ægrè concoctilibus, ac vitioſos humores generantibus penitus abſtinere oportet.

De emplaſtrorum compoſitione ad maligna vlcera, Cap. XLIIII.

QVandoquidem in malignis vlceribus quæ difficulter cicatricem recipiunt, is ſcopus nobis propoſitus eſt vt medicamento non mordaci reſiccemus: & oleum ac aqua maximè omnium humectant, ab vtriſque penitus cauere oportet, ipſáque neq; per ſe adhibere, neque cū relatis ſiccis permiſcere. Cera igitur recens pinguis & in ſole ſubacta ac mollita, idonea eſt ad ſicca medicamenta excipienda. Quòd ſi caloris ex ſole copia non detur, cerā prope ignem molliemus, vel in feruentem aquam iniiciemus: neq; enim illi omnino admiſcetur aqua. at verò proportio miſcendi, huiuſmodi eſt, vt ſi moderatum pharmacum eſſe volueris, metallicorum quartā partem ceræ miſceas: ſi validius, tertiā. Neque verò parua varietas eſt pro corporum ratione, ánne molliores aut duriores habeant carnes. quare fieri non poteſt vt omnibus idem medicamentum conueniat: itaque his conſideratis, vbi ſimpliciū facultates cognoueris, facilè iudicare poteris vniuſcuiuſque compoſiti medicamenti facultatem, prout ab antiquis ſunt deſcripta. Emplaſtrum admirandum è ſori, cicatricem inducens, deploratis vlceribus opitulans quæ à multis fruſtra fuerunt tentata, cui fidendum eſt velut multo experimento cognito. Soreos drach. XXIIII. gallarum drach. XXXII. aluminis ſciſſi, calcis viuæ, malicorii, ſingul. drach. XVI. thuris drach. XXXII. ceræ drach. CXX. adipis vitulini drach. CLX. olei antiqui lib. I. & ſi vitulinus adeps nō affuerit, porcinus antiquus ſine ſale admiſceatur: nam taurinus calidior eſt. arida terito & cribrato: deinde liquata ab igne remota admiſceto: & omnibus probè vnitis, alumen, thus, ſory, calcem, cum vino adſtringente trita adiicito, ac vtitor. Ego, inquit Galenus, dum hoc medicamētum præpararem, oleum & adipem quadraginta annorū adieci, & ſemper mihi præter ſpem ſucceſſit ad maligna ac diuturna vlcera. ſunt autē talia vlcera, à quibus pars affecta in deprauatum habitum perducta adeo eſt, vt etiāſi probè coctus ſit ſanguis qui ad ipſam alimēti gratia affertur, ipſum trāſmutet ac corrūpat: & ſi vitioſus ſit humor qui affluit, ab ipſo ſolo erodatur, etiāſi pars ipſa minimè eſſet affecta. Aliud ſplenium optimum. Plumbi vſti & loti trientem, cadmiæ ſeſquiunc. æris vſti vnc. I. thuris ſeſquiunc. aluminis ſciſſi vnc. I. æruginis ſextant. ceræ ſeſcuncem, olei myrtei lib. I. Aliud Galeni ad maligna & chironia. Ceræ, picis, bituminis, ſing. lib I. mannæ thuris, ceruſſæ, æruginis, ſingulorum ſeſcuncem, malicorii, gallarum, ſpinæ Ægyptiæ fructus, iridis, ariſtolochiæ rotundæ, atramenti ſutorii, ſingulorum vnc. I. ariſtolochiæ lōgæ, æris vſti, ſing. ſextantē. Olei antiqui aut cicini lib. I. arida in aceto pluribus diebus terito, & liquabilia liquata affundito, ac vtitor. Aliud Oribaſii, ad efferata vlcera deprimenda ac contrahenda. Ochra Attica vſta trita ſicca, vtiliter adhibetur. Ego verò, inquit, etiā Cypria vſus ſum. Idem facit & chamæleontis nigri radix, & malicorium vſtum. & ſupernè hapſus lanæ vino imbutus illigatur. Aliud Galeni fuluum. Spumæ argēti lib. III. olei cicini aut antiqui lib. III. aceti acerrimi lib. II. ſquamæ æris, chalcitidis, æruginis, ſingul. ſextantem. Spumam argenti cum oleo coquito, mediòque coctura tempore metallica ad æſtiuum ſolem multis diebus cum aceto trita adiicito, tamdiúque ad ignem ſinito donec non inquinarint. quū autem metallica adiicis, lebes ab igne tollatur, ne efferueſcāt & ſuperfundantur. Sed & ſpumam argēti cū aceto & oleo decoquere licet. & medio coctura tempore metallica addere, & ſimul ſinere vt ebulliant donec non amplius inquinent. Hoc pharmacum fiſtulas glutinat, & labia vlcerum calloſa reſiccans vnit ac committit, ita vt non amplius diſparentur ſiquis recta diæta vtatur. diuturna inſuper vlcera & cicatricem reſpuentia, chironia appellata, per ſe adhibitum, nullo antea puris eueſtigio apparente maturat & ſuppurat: at non quotidie, ſed alternis hoc ſoluendum eſt. quòd ſi ſtomomatis ferri ſquamam addideris, longè præſtantius pharmacum euadet. Ego dum hoc præparabam, aliquando etiam diphrygis vnc. I. adieci, aliquando chryſocollæ ſextantem, ſæpe etiam vtrunq; admiſcui. atque ita præparatum magna vulnera glutinat. hactenus Galenus. Nūc verò hoc modo cōficitur: Spumæ argenti lib. III. olei antiqui libr. VI. aceti libr. II. æruginis, ſquamæ æris, chalcitidis, ſing. quadrantem, coquito ſicut dictum eſt. Quidā diphrygis vnc. I. addūt, afferúntque efficaciſſimè ſtrumas diſcutere. Aliud Galeni, ad chitonia vlcera in mollibus corporibus. Ceræ lib. I. ceruſſæ beſſē, roſacei lib. I. ſalis ammoniaci triētē, ſquamæ æris ſextātē, thuris, aluminis, æruginis, malicorii, calcis viuæ, ſing. vnc. I. quæ liquari poſſunt, liquata ac refrigefacta ad ſicca cū vino trita miſceto. Aliud ad maligna & ſerpendo depaſcentia vlcera, præſertim tibiarū. Spumæ argenti, maſtiches, adipis caprini, roſacei, ſing. ſeſcūcē, ouorū vitellos V. argenti ſpumā cum roſaceo & adipe coquito: deinde maſtichen adiicito, & ad frigefacta ouorū vitellos admiſceto. Aliud ad maligna tibiarū vlcera experimento cognitum. Lupinos aridos vſtos tritos largè inſpergito, & hapſum lanæ ex vino expreſſum ſuperligato. Hoc expurgat, incarnat, & ad cicatricem perducit.

De vlceribus quæ poſt obductam cicatricem tutſus rumpuntur, Cap. XLV.

QVædam vlcera poſt receptā cicatricē non multo tēpore interpoſito inflammantur ac refringuntur. Nā quum ſubſtratum os, malè ſit affectum, vicina quidem caro cicatricem recipit, & exactè ſana apparet. verùm poſtea ſanie paulatim ex corrupto in alto oſſe affluente putreſcit, & oborta inflāmatione cicatrix rūpitur. Quæ igitur horum curatio inſtituenda eſt? nimirum vt hactenus exſiccemus quatenus ſquama affecti oſſis excidat. facilè verò excident oſſium ſquamæ ſi papaueris ſylueſtris & fici folia cum vino & polenta impoſueris: aut hyoſcyami & atramenti ſutorii pares portiones adhibueris. ſed & peucedani radix trita citiſſimè oſſium ſquamas diſparat. Vtere etiā ſiccis capitalibus ſuprā deſcriptis: præſertim eo quod ſilphiū recipit. Aliud ſiccū, ad chironia & cicatricē reſpuentia vlcera mirificū: Squamæ æris, thuris, ſingulorum ſextantem, aluminis, ſalis ammoniaci, ſing. trientem, malicorii, ceruſſæ, ſing. vnc. I. vtere ſicco: vel ſi malueris, cum cerato. Aliud. Pumicis multifori ſeſcuncem, ſulphuris viui vnc. I terito & cribrato, ac vtitor. facit & pumex per ſe aridus tritus inſperſus. Aliud ad cicatricem inducendā diuturnis tibiarum ac totius corporis vlceribus: Calcis viuæ ac lotæ in aqua & ſiccatæ, vnc. I. Cimoliæ tantundē, ceræ, terebinthinæ liquidæ, ſing. ſextantem, olei myrtei aut roſacei quadrantem. poteris & oſtreorū vſtorum tritorum vnc. I. addere. Ad ſicca in mortario cum vino ttita quæ liquari poſſunt liquata admiſceto ac vnito. Hoc, itémque reliqua omnia relata, & præcipuè quod è ſory fit, chironiis ac malignis vlceribus medētur. Eiſdē quoque priuatim cōmodant, capparis radix trita inſperſa, centaurea minor, ſcordium, caries lignorum veterū, paſtinacæ radix, peucedani radix, malicorium, oleum in quo ſquillæ bulbus coctus eſt, abſque linamentis cum penna illitum. malicorium in vino coctum & roſaceo cerato exceptū: omnium verò efficaciſſima eſt theriaca Andromachi è viperis roſaceo modico diluta, & emplaſtri modo appoſita. Aliud. Sandaracham tenuiſſimè tritam vrſino adipe exceptā imponito: aut ammoniacū ſalē eodē

modo præparatum,vel per ſe adhibeto.

Ad extremitatum vlcera, Cap. XLVI.

MYrti baccas cum vino coctas impone:vel peucedani radicem tritam: vel lignorum veterum cariem inſperge:aut braſſicæ vel ſabinæ folia cum fœnigræci farina & aceto ſubacta impone:aut ſideritidem melle exceptam adhibe: aut oleum in quo ſquilla cocta eſt abſque linamentis cum penna illine: ita enim ne muſca quidem vlceri appropinquabit.

Ad callos extremarum partium, Cap. XLVII.

BRaſſicæ folia cum melle terito, & cerato ex ſinopica rubrica præparato, excipito, & adhibeto. Aliud. Clibani antiqui teſtam cum vino auſtero terito, & cum cerato ex ouis facto,aut cum medicamento ex pompholyge ad ſedis affectiones parato,adhibeto.

Ad vermes in vlceribus, Cap. XLVIII.

VErmes in vlceribus generatos enecant,plantago ſicca,ligni ficulni cinis, calaminthæ ſuccus aſſiduè inſtillatus.Ceruſſæ (inquit Theodorus)& polii pares portiones cum pice liquida adhibe. quidam pro ceruſſa abſinthium ſcribunt. Aliud. Linamentum ex ſaliua hominis ieiuni illitum adhibeto. hoc etiam aurium vermes necat,& cicatrices concolores facit.

Ad nomas & putredines vlcerum, Cap. XLIX.

NOmæ,hoc eſt proſerpendo depaſcentia ac putrida vlcera appellãtur, quæ vicinas partes erodunt & putrefaciunt.Et ſanè vehementiſſimis medicamentis opus habent,& ſæpiſſime vſtiones requirunt. Siccum optimum, faciens ad nomas, putredines, polypos, verrucas thymos & formicarias appellatas,hæmorrhoidas,citra omnem mordacitatem. Miſyos crudi,chalcitidis crudæ, ſingul.drach.VIII.ochræ drach.III. ſandarachæ drachm. IIII.chalcis viuæ drach.II.ſquamæ æris, aluminis,ſingul. drach.II.diphrygis drach.IIII.vnito ac vtitor.

Sicca cruſtam inducentia,inter quæ etiam paſtilli multi vſus, Cap. L.

MElinum cruſtas inducẽs & callos exterẽs, inſperſum, ſiue cũ ſpecilli nucleo adhibitũ, & leuiter ſaltẽ vlceris ſuperficiei inductũ vt inde coloretur modò,vlcera cõmittit ac ſanat quæ ægrè curantur. Chalcitidis crudæ dr. VIII.cadmiæ drach.III. ieiuni hominis ſaliua excipito ac ſubigito,& in mortario operta mali cydonii colorem aſſumere ſinito,& cum piſtillo leuiter trita in vmbra aſſiccato. alii tamen aliter præparant,& à colore quem acquirit,fuſcum appellant.Sumũt enim chalcitidis drach. XII. cadmiæ drach.VIII. & ad caniculæ æſtum cum aceto terunt,atque ita in vmbra ſiccant. Aliud ſiccum,quod item ad ſolis feruorem paratur,& melinũ colorẽ habet. Calcis viuæ ſextantẽ,auripigmenti vnc.I.auripigmẽtũ cũ aqua terito,& calcẽ addito,ac ſimul probè conterito:deinde in mortariũ aqua plenum coniicito vt ſubſideant,& vbi ſubſederint,priore aqua diffuſa,nouã affũdito,ac diu verſato,& rurſus ſubſidere ſinito.quo facto rurſus priore aqua diffuſa,nouã affundito, atque idem tertiò repetito. poſtremũ vaſe aqua repleto ſinito, ac ſingulis diebus verſato donec areſiat, & conſumpta aqua aliã affundito. atque hoc per dies XL.ſub caniculæ æſtu facito: & tandem pharmacũ ſiccatum in fictili vaſe in ſuperiore parte domus nõ humida ſeruato. Hoc citra mordacitatem cruſtas inducit &valde deprimit.Facit &ad gingiuas putridas,& epulidũ eminentias deprimit.dentes inalbat.Poteſt quoque in mortario ſubactum in fictile transferri,atque inſolari. Vtere Fauſtini quoque paſtillo ac reliquis eiuſmodi ad dyſenteriam deſcriptis. Aliud ad totius corporis putredines & nomas. Calcis viuæ,chalcitidis,ſingulorũ drachm.II.auripigmenti drach.I.Hoc ad reduuias digitorum,& ad putredines adhibetur, partibus putridis ex eo inſperſis. Facit & ad carbunculos ſplenio reſinato exceptum. confert fiſtulis melle exceptum cocto, & velut collyrium inditum. Oribaſii ad pudendorum nomas,præſertim meliceridas dictas. Gallarum, floris mali Punici ſatiui itẽmque ſylueſtris, ariſtolochiæ rotundæ, ſquamæ æris, chalcitidis crudæ, ſingul. drachm. VIII.atramenti ſutorii drach.VII.aluminis ſciſſi drach.IIII.

A malicorii drach. I. adhibetur pudendo cum melle,quẽadmodum id quod ex charta præparatur.Facit ad nomas valde profundas: ſicut etiam paſtillus Andronis. Cæterùm medicamentum ex charta hoc eſt: Squamæ æris, chartæ vſtæ, ſingulorum drachmas XXIIII.auripigmenti,ſulphuris viui,ſingul.drach.XII.(vel vt alii habẽt XIIII.) plumbi vſti drach. quatuor:(alii drach. ſex) charta primũ teritur,deinde metallica læuiſſimè trita admiſcentur. Facit ad oris ac totius corporis putredines, ad humidiores quidem,ſiccum inſperſum:ad ſicciores,roſaceo imbu

B tum.Additur aliquando & mellis modicũ: ego verò plũbi drach.ſex adiicio. Siccum ad antiquas nomas,& ad gingiuas cruentas. deprimit etiam carnem excreſcẽtem. Chalcitidis vſtæ drach.XL.miſyos drach.XXX. æris vſti drach.X.atramenti ſutorii drach.VIII. ſandarachæ drach. quinque,auripigmenti drach.II.vnito ac vtitor. Aliud experimento cõſtans. Rhois culinarii drach.X. ſquamæ æris,aloes,foliorũ oleaſtri ſiccorũ,ſing.drach.octo,chalcitidis drach.V.auripigmẽti, ſandarachæ,aluminis ſciſſi, ſalis toſti,ſing.drach.IIII. malicorii ſicci drach. ſex, chry-

C ſocollæ factitiæ drach. IIII. ruſci ſicci drach. VIII. trita vnito,ac vtitor. Aliud ad nomas & putredines,Oribaſii. Salis foſſilis drach.II. aluminis in fictili vſti vnc.I. ſquamæ æris,pumicis vſti,ſing. vnc.I. Aliud eiuſdem. Auripigmẽti,ſquamæ æris,miſyos, chalcitidis,portiones æquas præpara,& vtere. Aliud Paſiphilum vocatum. Atramenti ſutorii,ſandarachæ,miſyos, chalcitidis pares portiones cõmittito. Siccum aureum appellatum. Aufert oſſa,reprimit influxiones,fiſtularum callos exterit,& contrahit ſinus.in fiſtularũ autẽ & ſinuum cõcauitates per

D ſpecillum lana obuolutum inditur. Melanteriæ à vetuſtis clauis deraſæ drach.V.malicorii drach.XXV. aluminis ſciſſi drach.III. atramenti ſutorii,miſyos,chalcitidis,æris vſti,ſing.drach.octo,ſquamæ æris drach.XVI.gallarũ drachmas XV.aceti quãtum ſatis eſt.Oportet autẽ aceto in vas æneum cõiecto clauos quotidie agitare,& deinde acetũ excolare.lõgè verò præſtat quod in fundo reſidet. Aliud ſiccum. Ad nomas,defluxus,gingiuas,columnellas & pudenda. Ochræ ſeſquilibrã,croci lib.I.putaminũ ouorũ

E vſtorum ſeſcuncem,gallarũ ſeſcuncem: tritis vtere. gallæ autẽ ſint omphacitides. Paſtillus ad nomas commodus. Sabinæ,myrrhæ,ſing.drach.III. ſoreos, miſyos Cyprii,atramẽti ſutorii,thuris,aloes,ſing.drach.II. terito cũ vino,& formato paſtillos. Paſtillus ad nomas & putredines:quo vtor,inquit Oribaſius.appellatur Aſclepius ſiue Æſculapius,& Cyriacus,*hoc eſt dominicus*.Gallarũ drach. octo,florũ mali Punici,ariſtolochiæ rotundæ, chalcitidis crudæ,cadmiæ,ſing.drach .ſex,iridis, ſquamæ æris, ſing. drach.quatuor,miſyos crudi,atramenti ſutorii, aluminis

F ſciſſi,thuris,nitri,ſing.drach.III. Terito cũ aceto ad dies ſufficientes,& paſtillos XX.formato: eóſque vſus tempore aceto mulſo diſſolutos cerato excipito, hoc modo vtens:

Accipe paſtillorum trientem,ceræ quadrantem, olei myrtei ſeſcuncem, galbani trientem: & paſtillis aceto diſſolutis ac tritis liquata admiſceto. Atque hoc quidem modo præparantur ad ignem ſacrum, panos & condylomata: ad ozænas verò, carbunculos, & carnis excreſcẽtias, paſtilli ſicci inſpergũtur, vel aceto mulſo triti ac diſſoluti. Paſtillus Corax,*id eſt coruus* appellatus. Ad pu

G tridorũ vlcerũ,præſertim pudendorũ,nomas. Gallarũ ſextãtẽ,ſquamæ æris ſeſquiunciã, chalcitidis crudæ, thuris, ſingulorũ quadrantẽ,ceræ trientẽ,terebinthinæ vnc.I.adipis taurini beſſem,olei myrtei dextantẽ.Arida cum aceto in ſole ad ſufficientes dies terito,& mellis ſeſcuncem adiicito,deinde cerato exceptis vtitor.Hic paſtillus citra admixtionem per ſe adhibitus, omnibus nomis, præſertim ſiccioribus,confert,& vbi nerui ſunt denudati.Cũ æquali verò cerati portione,ſordida vlcera exterget:cũ vberiore cerato cicatricem inducit.Ego(inquit Aſclepiades) ſic præparaui: Squamæ lib.I.gallarum,adipis taurini,ſing.

H dodrantẽ,chalcitidis,thuris,ſingulorũ ſeſcuncẽ,cũ aceto velut collyria tero,& paſtillos formo.Poſtea verò ex paſtillis drach.XXII.aceto tero, & mellis drach.X. addo,& cerato quod habet olei myrtei, adipis taurini,ſingulorum dodrantẽ,ceræ ſextãtem,terebinthinæ trientẽ excipio.

Paſtillus è croco. Myrrhæ, malicorii, æruginis, alumi- A
nis ſciſſi,ſingul. ſextantem, croci vnc.i. aloes,ſquamæ æ-
ris,thuris,ſingul.vnc.i.ſulphuris viui drach.iiii.mellis li-
bram i. cum vino adſtringente terito. Facit ad nomas,
putredines oris,& cuiuſcunq; loci.dentes motos firmat,
vlcera marcida & flaccida repurgat & adſtrīgit: purulētas
aures,ſinus,fiſtulas,& carbunculos curat, ſquamas oſſium
reſoluit & incarnat. eſt enim valde cōmodus ad oſſa car
ne veſtienda. Confert etiam dyſentericis, & adhibetur
vel aridus,vel hoc modo coctus: Mellis lib.iii.aceti lib. B
i.paſtilli ſextans,ſimul ebulliant ad mellis compagem: ſi
verò partibus molli ſenſu præditis adhibendus eſt, vino
tantùm diluitur. Paſtillus ex plantis inſcriptus: Mali-
corii, foliorum myrti ſiccorum,teſtarum nucum iuglan
dium ſiccarum,fructus ſpinæ, ſingul.drachm.viii. galla-
rum drachm.iiii.ſalis foſſilis drach. viii. omnia tundun
tur,& cribrata aceto ſubiguntur,& in vas fictile mittun-
tur,ac aſſantur.deinde cum aceto teruntur, & adiiciūtur
myrrhæ drach.iiii.thuris drach. ii. & formantur paſtilli.
vſus horum eſt cum aceto. Paſtillus ex lanis ſuccidis C
quem Leonidas valde laudat: Lanæ ſuccidæ vſtæ,ramē
torum plumbi,ſquamæ æris,bituminis,ſingul.drachm.x.
aluminis ſciſſi & rotundi, gallarum, malicorii, miſyos,
thuris,chalcitidis,ſingulorum drachm.v. myrrhæ drach.
ii.amurcæ ſeſquiheminam, terito cum aceto,& formato
paſtillos,ac vtitor. Paſtillus Bithynus. Ad nomas, fiſtu-
las,reduuias digitorum.carnem excreſcentem citra mor-
dacitatem deprimit: cum cerato autem facit ad ignem
ſacrum & alia huiuſmodi. Malicorii,gallarum,ariſtolo
chiæ,chalcitidis,cadmiæ, ſing.drach.vi. iridis, ſquamæ D
æris,ſing.drach.iiii.miſyos,atramenti ſutorii, aluminis
ſciſſi,ſingul.drach.iii.nitri,thuris,ſingul.dr. ii. ſub canis
æſtu cum aceto terito,& paſtillos formato. Paſtillus Pa
ſionis. Squamæ æris drach.xii.æris vſti,ſalis ammoni
aci,aluminis,æruginis,thuris,ſing.drach.viii. Æruginē
cum ære, ſquama & alumine ſub ſole terito, & ad probè
trita thus addito,ſimúlque terito,ac paſtillos formato. v-
ſus ex aceto. Polyidæ ſphragis ſiue ſigillum vt habet A-
ſclepiades. Aluminis ſciſſi drach.iii.thuris dr. iiii. myr-
rhæ,aloes,fellis taurini,ſingul.dr.viii. floris mali Punici E
ſatiui drach.xii.atramenti ſutorii drach.iii. excipe vino
dulci,& vtere. Sigillum Coracinum. Facit ad tonſilla-
rū inflāmationes,luxatā columnellā & gingiuas humore
flaccidas. facit & ad nomas & affectiones ſedis. Ariſto-
lochiæ rotundæ,florum mali Punici ſatiui, chalcitidis to
ſtæ,thuris,myrrhæ, atramenti ſutorii, crocomagmatis,
aloes,fellis taurini,æquales portiones paſſo excipe velut
dictum eſt. Paſtillus Andronius. Ad vlcera fluida,inflā
matas columnellas,tōſillarum fluxiones, extrinſecus ſub
mentum illitus.Facit & ad pterygia oculorum, & glādula- F
rum circa inguina inflāmationes incipientes, & ad ru-
ptos inteſtinorum abſceſſus: callóſque fiſtularum exterit.
Florum mali Punici ſatiui drach. x.gallarum, ariſtolo-
chiæ ſingul.drach. viii.aluminis ſciſſi, atramenti ſutorii,
ſingulorum drach.iiii. (alii ii.tantùm habent)myrrhæ,a-
loes,thuris,croci,ſingulor.dr. i. ſingula ſeorſim primùm,
deinde ſimul terito,& in paſtillos redigito.Infunditur per
clyſterem prout vires tolerarint, ad ruptos inteſtinorum
abſceſſus, ſi febris adſit, cum aquæ cyathis viii. ſi non,
cum vino. Paſtillus Antonii Muſæ. Aluminis ſciſſi, G
aloes,myrrhæ,florum mali Punici ſatiui,ſingul.drach.vi.
atramenti ſutorii drachm.iii.croci,crocomagmatis,ſingu
lorum drach.iii.Terito è vino mulſo ex paſſo confecto,&
paſtillos formato,quos in vmbra exſiccabis. Heras quidē
& nos ita præparamus: Aſclepiades autem hunc ad Ari-
ſtarchum Tharſenſem refert:& cætera quidem ſimili mo
do componit: verùm atramenti ſutorii drachm. vi. acci-
pit,& cum vino falerno paſtillos formare iubet. Facit ad
vlcera recentia ac vetera,putrida,marcida,efferata,phage
dænica,ac fiſtuloſa,& quæ priuatim ceria appellantur. ad
ozænas diluitur cum vino. ad ſuppuratas aures cum H
ſapa & modico aceto. ad condylomata item cum ſapa.
ad vlcera genarum carbunculoſa ac maligna,cum ſapa.
ad carnis excreſcentias in naribus,ore,extremitatibus o-
mnibus, vulua,pudendis: omnem eminentiam compe-
ſcit, & digitorum reduuias tollit, vlcera caua replet, ſi-
nus & fiſtulas melle dilutus ac cum lixiuio inſtillatus glu
tinat.idē ad oris vitia gargarizatur. quod ſi ſemel in mē-
ſe fiat,neque dentes dolebunt, neque aliquid incōmodi
ori accidet.Facit & ad teſtium ſacrum ignem,& articulo
rum inflammationes illitus. & ad hæc omnia vtitur eo
Aſclepiades.Quòd ſi mollire diſcuteréque volueris, qua-
druplū ammoniaci miſcebis,& cum aceto ad mellis ſpiſ-
ſitudinem conteres,illinéſque & alligabis. Si verò em-
plaſtri formam malueris,quadruplum terebinthinæ ad-
miſcebis,adiecto etiam oleo ſi durius pharmacum appa
rebit.mollit enim & cicatricem inducit ac glutinat. Idē
paſtillus ſplenicis, hepaticis, ac dyſentericis confert, &
viſcerum vlcera ſanat,& incipienti tabi auxiliatur. Dan-
tur ex eo oboli tres cum familiari in ſingulis affectioni-
bus potione.Per aliquot autē dies ducit vrinas loturæ car
nis ſimiles.itaque ab eius vſu deſiſtendū non eſt ante ſani
tatē reſtitutam. Vino quoque mulſo & mali Punici dulcis
ſucco dilutꝰ, & cū pēna illitus, anginis medetur. verùm
interim dū illinitur nauſeā excitat,& vomitū prouocat.
Cæterùm crocomagma quod in paſtillū recipitur, & quo
ad capitis dolores vtimur,ita præparatur: Croci dr.c.myr
rhæ troglodyticæ,roſarū recētiū reſectis vnguibus,amy-
li recentis,ſingulorum drach.c l.cū vino ad collyrii for-
mam terito,& paſtillos formato.Porrò paſtillus ex ſolano
halicacabo,ſuperius ad fiſſuras ac tubercula ſedis, deſcri-
ptus eſt.

De ſanguinis eruptione,& quæ cruſtam inurant,
Rufi, Cap. LI.

QVandoquidem pleraque ex iis quæ ad ſanguinis eru
ptionem adhibemus ad nomas quoque vſurpari ſo-
lēt, annectemus etiam de ſanguinis eruptione tractatio-
nem:ex ea enim præſens aliquādo periculū incurrimus,
exhibétque ea res imperitis negotium turbationémque
ac formidinem,vt ne medico quidem parua ſolicitudo
impendeat.Primùm itaque noſſe oportet,arterias ad ſan-
guinis eruptionem magis quàm venas paratas eſſe.Perpe
tuò enim pulſant amplioréſque meatus ac ſolidiores tuni
cas habent,vt non facilè cedant.Sanguis quoque in ipſis
contentus,tenuior eſt & plurimo ſpiritu abundat.Quin &
aliquando obducta cicatrice cutis, & arteriæ fiſſura non
obturata,ſanguis ſub cutem exilit,& efficitur tumor, quē
aneuriſma hoc eſt arteriæ dilatationem *Græci* appellant,
Ab arteria igitur aut à vena ſanguis manat, vel oſculis i-
pſarum apertis,vel tunica diuiſa,vel per tranſudationem,
vt ita dicam. Porrò tunica diuiditur, vel ex vulnere,
vel ex contuſione, vel ruptione, vel eroſione. Oſcu-
la verò aperiuntur, aut ob multitudinem confertim ad
oſculum vaſis prorumpentem, aut propter acrem qua-
litatem extrinſecus allabentem,aut propter vaſis imbecil
litatē. Trāſudatio verò aut perſultatio fit,tunica quidem
rarefacta,ſanguine verò attenuato. poteſt tamē aliquādo
etiam fieri paruarum venularum oſculis apertis. Si ergo
ex vulnere,aut contuſione,aut caſu,aut clamore,ruptio cō
tigit, cauſa iam præteriit. ſi verò ex multitudine, fieri
poteſt vt adhuc nunc etiam vas amplius rumpatur,quum
efficiens cauſa adhuc maneat.In huiuſmodi itaque affe-
ctione multitudo quamcitiſſimè euacuanda eſt: deinde
ſanguis ſiſtendus,poſtremò vlcus curandum. In quibus
verò iā ceſſauit cauſa efficiēs,protinꝰ ſanguis ſiſtēdus eſt,
& deinceps vlcus curandum. At quo modo ſanguinem ſi-
ſtemus? nimirum vt ruptum adſtringamus ac obturemꝰ,
& ſanguinem aliò diuertamus. Obturabuntur autem la-
bia,vel digitis noſtris,ſi in ſuperficie vlcus fuerit: vel per
deligationem, & per refrigerantium ac adſtringentium
pharmacorum adhibitionem.Nonnūquam & grumis cō
creti ſanguinis vaſis oſcula occluduntur. Cæterùm ex iis
quæ imponuntur,aliqua adſtringunt,aliqua meatus obdu
cunt,aliqua cruſtas inurunt.Quæ itaque meatus obſtruūt
ad ſanguinis eruptionem adhibita, citò occludunt: quæ
verò cruſtam inurūt, cruſta excidente vlcus cauū faciūt,
& ſæpiſſimè excidētibus cruſtis, ſanguinis eruptio cura-
tu difficillima ſequitur.quapropter eiuſmodi medicamē
tis non niſi cogēte neceſſitate vtemur, veluti ſi à putrida
eroſione ſanguis erūpat. tūc enim omni putrido exciſo,

tutius eſt vel cauteriis mali radicem exurere, vel cruſtam inurentia adhibere, præſertim in pudendorũ ac ſedis affectionibus. Nam tales partes ob redundantem humiditatem, & acrium recrementorũ tranſitum facillimè putreſcunt. Proinde in eligendis medicamentis quæ cruſtã inducunt, non tantùm caliditatẽ ſed etiam adſtrictionẽ cõſiderabimus: talia verò ſunt, miſy, chalcitis, atramentũ ſutorium. Quæ enim ex calce viua & auripigmento fiunt, vehementiora quidem his ſunt, ſed cruſtæ inde inductæ citò excidunt, eo quòd nulla adeſt ipſis adſtrictoria facultas: quæ verò ab adſtringentibus inducuntur cruſtæ, diutius in corporibus perſiſtunt. quæ res non modicã cõmoditatem affert: priuſquam enim excidant, peruenit incarnatio, vt caro mediis partibus innata, tanquam operculum quoddam vaſis fiat. Et hac de cauſa non feſtinandũ eſt (velut multi faciunt) ad cruſtarum ablationem, vbi eruptionis ſanguinis periculum imminet: ſed in his tantùm affectionibus in quibus ob putredinẽ cauteriũ adhibere coacti fuimus. Vocatur autẽ huiuſmodi affectio Nome, quoniã ab affectis partibus proſerpens, partes ſecundum naturam ſe habentes depaſcitur, & ſemper aliquã ipſarũ vlterius inuadit. Medicus itaque his cõſiliis inſtructus, ad ſanguinis eruptiones curandas accedet, pro locorũ natura & venarum magnitudine remedia adhibendo. Et ſtatim quidem digitis oſculum vlceris vaſis apprehendat, leniter innitens ac citra dolorem comprimens. ſimul enim & ſanguinem ſiſtet, & grumũ vulneri infiget. Quòd ſi vas vnde ſanguis manat, in profundo etiã ſitum fuerit, exactius ſanè hinc & ſitum ipſius, & magnitudinem didicerit, & vtrum vena ſit an arteria cognoſcet. Poſtea verò immiſſo vncino extendat, ac moderatè ipſum obtorqueat. ſi verò neq, ſic ſanguis ſiſtatur, ſi quidẽ vena fuerit, conãdũ eſt vt citra vinculũ ſanguinẽ ſupprimat per aliquod ſanguinẽ ſiſtens medicamentũ. Optima autẽ ex his ſunt quæ meatus obſtruunt, cõpoſita ex reſina fricta, & farinæ tritici polline, ac gypſo, & aliis huius generis. Si verò arteria fuerit, ex duobus alterũ faciens, aut vinculũ circundans, aut totum vas præcidens ac diſſecans, ſanguinem ſiſtes. Cogimur tamen aliquando etiam magnis venis vinculum obligare, atque etiam aliquando totas ipſas diſſecare, tranſuerſas videlicet: quæ neceſſitas incumbet in iis quæ rectæ ex alto ſurſum feruntur, & præſertim per anguſtiam aliquam aut principales partes. Sic enim vtraque pars vtrinque retrahitur, & ab incumbẽtibus corporibus vulnus tegitur & occultatur. His autem peractis, incarnãdum vulnus eſt priuſquam vinculum vaſis excidat. Niſi enim producta caro circumſitum diſſectæ arteriæ locũ præmuniuerit, ſed vacuus locus inuentus fuerit, affectio ſequetur quam aneuriſma appellant. Quapropter in his potius ſuadeo vt ſanguinem ſiſtentibus, quæ meatus obſtruunt, vtaris, quàm iis quæ cruſtam inurunt. citius enim ac tutius poſt illa vulnus incarnatur. Optimum itaque omnium quæ ego noui medicamentorum, quo etiam ad ſanguinis è cerebri membranis eruptionem tutius vtemur hoc eſt. Thuris partes II. aloes partem I. cum oui cãdido ad mellis compagem ſubige, & molliſſimis leporis pilis excepta, vaſi ac toti vlceri vbertim impone, & forinſecus faſcia ex linteo deliga, ita vt primas quatuor aut quinque eius obuolutiones ſuper ipſum vas quod ſanguinẽ fundit facias, & hinc ad radicem eius procedas: deinde alternis diebus ſoluas: & ſi quidem adhuc tutò adhæſerit vlceri, medicamẽtum rurſus aliud ipſi circũfundas, & linamentũ prius ex pilis leporis cõſtans velut prius madefacias, ac rurſus velut antea deliges. Si verò prius linamentũ ſua ſponte exciderit, ſenſim per digitum vaſis radicem comprimas: & hoc quidem leniter adimas, aliud autẽ apponas. Atque eo curationis ductu vteris donec vas carne impletũ fuerit, ægro in multa quiete ſeruato. At verò hoc medicamento variè vtimur aliquando duplũ thuris ad aloen addentes, aliquando ambo æquali pondere miſcẽtes. Sed & mannam quãdoque pro thure admiſcui, vt quæ vehementius adſtringat. Illud porrò cõſtat, in durioribus corporibus ea quæ magis adſtringũt, & plus aloes habẽt, adhibẽda eſſe: in mollib⁹, ea quæ plus thuris habẽt. Sed & ad ſanguinis è cerebri mẽbranis eruptionem, & ad

A vulnera in collo vſq; ad ipſas iugulares venas, medicamẽto vtimur quod plurimũ thuris recipit. in his enim ſanguinẽ citra vinculũ ſiſtit. Et quãuis multa ſint quæ meat⁹ obſtruũt medicamẽta, nullũ tamẽ æquè incarnat. Optimè etiã obſtruũt meatus pharmaca ex pice torrefacta, & colophonia, & puluere molẽdini parietibus adhærẽte, & gũmi, & tragacãtha ac ſimilibus: quandoque etiam ex gypſo præparata. & ſymphyti quoque radix ad hanc præſtãtiſſima eſt. Maximè conuenit vt medicus pharmaca ſanguini ſiſtendo idonea apud ſe præparata habeat, quò ſin-
B gulis opportunè opem ferat. tale eſt ſiccum Philagrii ad ſanguinem ſiſtendum ex aloe & thure paratum. Primùm autem digitis diſſectæ partes cõmittantur ac cõprimantur donec cohæreant. tunc enim impactum medicamẽtum ſanguinis impetũ cohibet: qui amplius adhuc ſupprimetur, ſi leporis pilos molles ſub ventre repertos ad impactum medicamentũ apponemus, & ex eodem ſicco ſuperinſpergemus. atque hoc ita ſinendum eſt, donec caro excreuerit velut operculum ſectioni obducta. Confert ad idem Rhodiũ ſuprà inter deprimentia ac cõtrahentia
C relatum. Cæterùm quædã ex ſanguinem ſiſtẽtibus (velut diximus) cruſtã inducunt, quædã cum ſiccitate adſtringunt, quædã explent & glutinãt, quorũ aliqua magis parabilia referemus, quò ad ſingulas cauſas peculiare medicamẽtum in prõptu habeatur. Ex iis igitur quæ cruſtam inurunt, citra mordacitatẽ & efficaciter ſanguinẽ ſiſtit hoc: Sandarachæ, auripigmenti, chalcitidis, calcis, ſing. drach. IIII. hoc Ammonius chirurgus vtebatur. Eo verò adhuc efficacius eſt quod habet, Chalcitidis drach. octo, atramenti ſutorii drach. decem, calcis viuæ drach. VI. æris
D vſti drach. VI. miſyos, diphrygis, ſing. drach. V. Aliud celebre. Aluminis ſciſſi, atramenti ſutorii, gallarum, ſing. drach. VI. miſyos drach. octo, ſoreos drach. IIII. hoc optimè facit & ad nomas. Aliud ex Eretria terra. Terræ Eretriæ aut Cimoliæ, drach. octo, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi, reſinæ aridæ, thuris, myrrhæ, ſing. drach. octo, aceti quantum ſatis eſt. terito in ſole ad cõpagem, & paſtillos formato. Aliud. Spongiã nouam liquida pice imbutã bitumine trito inſperſo, in olla exurito: deinde eius ſextãtẽ accipito, chalcitidis, miſyos, ſing. vnc. I. At ſi mitius
E facere volueris, accipe ſpõgiæ ita vſtæ ſextantem, plumbi vſti & loti vnc. I. ſtibii vnc. I. hoc cruſtã nõ inducit. Aliud cõfeſtim ſiſtens ſanguinis eruptionem. Chalcitidis drach. VIII. thuris ſiue mannæ eius drach. XVI. reſinæ aridæ, gypſi recentis, ſing. drach. VIII. Cætera trita ac cribrata in pyxide ærea ſeruato: gypſum verò quo tẽpore medicamento miſcendũ eſt, recẽs terito, & admiſceto. Aliud ſanguinẽ ſiſtẽs, citra cruſtæ inuſtionem: Miſyos, ſucci polygoni ſicci, ſing. drach. XIII. aluminis ſciſſi drach. XXI. aridum aceto rigatum ſpongia excipe, & vlceri appoſi-
F tum deliga. Aliud Oribaſii. facit ad pudendorum & totius corporis nomas: callos etiam exterit, & ſtrumas ſanat. Minii cum oleo roſaceo ſubacti, ſulphuris viui, auripigmenti, ſandarachæ, calcis viuæ, æquas portiones vnito, ac vtitor. Aliud. Optimum ad ſanguinis eruptiones, Galeni. Gypſum & tritici pollinem oui cãdido excipe, & cum leporis pilis impone. Aliud. Reſinam pinus probè tritam vel per ſe, vel cum thuris polline adhibe. Qui ergo plura medicamẽta expetit, multa in ſimplicium medicamẽtorum libris, & in tractatione de ſin-
G gularum partium morbis inueniet. ſed & quæ nunc recenſui ſufficere poſſunt. Omnia enim alia ex iiſdem præparantur, & non longè viribus inter ſe differunt. quædam fortiora, quædam debiliora ſunt, vt cuique congruũ eligi poſſit. Etenim quũ eunuchus quidam in ſummitate manus vlcus haberet, idque malignum euaderet, & circumcirca eroderet, & ſanguis ex ipſo manaret, medicamentum ex thure & aloe appoſui albumine oui exceptum, & hoc magis auxit ſanguinis eruptionem. Detracta itaque aloe, thus ipſum per ſe cũ ouo impoſui, & neque ſic ſan-
H guis ſiſti potuit. Cognoui autẽ quòd ex multa ſenſus ſubtilitate hoc pateretur: quapropter linamenta poſca dilutiſſima imbuta indidi, iuſſique tandẽ aſſiduè ſuper linamẽta inſtillare, atq; ita ſtatim ſanguinis eruptionẽ ſuppreſſi, neque ab eodem medicamẽto vſq; ad exactã incarnationẽ

deſtiti. Aliud ad arteriam diſſectam. Sal commune, & equi aut aſini fimum ſiccum, pari portione cum lixiuio quercini cineris ſubactum impone. Aliud. Porrum cum aceto tuſum impone. Aliud. Cochleas cũ domibus ſuis, tum paruas tum magnas, vſtas tritas impone.

Exedentia & vrentia medicamenta, Cap. LII.

ERodentia & vſtoria medicamenta, ad columellas adhibemus aſſiduè deſtillantes ac laxatas, & ad calloſas carnis excreſcẽtias, vlceráque cãcerata & ſtrumas quas erodere volumus: item ad coxendicum & articularẽ morbum, affectiones ſplenis, pro cauterio: præterea ad formicarias verrucas, clauos, ficoſos tumores, & alia huiuſcemodi. Præcipua verò ipſorum vis eſt ad carbunculoſa & maligna vlcera. adhibita enim nomas compeſcunt, & cruſtas exterunt. Eroſiuum citra mordacitatem: Squamæ æris drach. IIII. ſandarachæ drach. II. veratri nigri, auripigmenti, ſing. drach. I. præſtantius hoc euadet, ſi pro auripigmento aluminis ſciſſi par pondus adieceris. Aliud.

Squamæ æris, ſandarachæ, auripigmenti, veratri nigri, ſeminis vrticæ toſti, æquales portiones cum roſaceo terito, ac vtitor. Aliud citra omnem mordacitatem cruſtas in altum inducens: Squamæ æris, ſandarachæ, ſingul. drach. III. veratri nigri drachm. I. ad humida vlcera vtere ſicco: ad reliqua cum roſaceo. Oribaſii eroſiuum efficaciſſimũ quo vtor: Seminis vrticæ, ſquamæ æris rubræ, ſandarachæ, par pondus cum roſaceo terito, ac vtitor. Aliud. Sandarachæ, aluminis ſciſſi, ſingul. drachm. IIII. ſquamæ æris drach. II. auripigmenti drach. I. Et ſi quidem nome eſt quæ adſtringi debet, ſiccum adhibeto: ſi verò ſtruma aut canceratus tumor curandus eſt, roſaceo excipe, & quotidie bis impone. Ceratũ vſtorium quo ad lippitudines vtimur, temporibus adhibito donec rubefiant. facit & ad coxendices: ſtatim enim ſedat dolorem. Cantharidum, atramenti ſutorii, ſucci thapſiæ, allii, ſingulorũ vnc. I. ceræ trientem, olei quincuncẽ. Aridis ex aceto tritis liquabilia liquata admiſceto. & vbi locus rubicundus factus fuerit, illinito ea quæ ad ambuſta ab igne præparãtur. Aliud cauterium ẽ viſco: Calcis viuæ, fæcis vini vſtæ, ſing. drach. IIII. viſci drach. II. nitri dr. vnã. Mitius hoc fiet, ſi calcis drach. III. ſolùm acceperis, & ſaponis quantum ſatis eſt. at ſi deſit ſapo, lixiuii lib. I. ad tertias coquito, atque hoc modo præparato: Arida læuiſſimẽ trita, viſco ad ignem liquato excipies, & rudicula agitabis. deinde ad frigefacta lixiuiũ paulatim inſtillabis, & emollies vt medicamentum ſtrigmentitia ſpiſſitudine liquidius euadat. quod in plũbea pyxide ſolidiore ſeruabis, & ſi reſiccetur, lixiuium ſubinde inſtillabis. Hoc ad menti impetigines ad ſemihoræ ſpatium illinito, & poſtea loco per ſpongiam foto, albumen oui, aut emplaſtrum ex plumbagine aut ordeo, paratum imponito. Hoc aliqui etiam ad coxendices, & ſplenis affectiones, ac articularem morbum vtuntur, hoc modo applicantes: Linteolo cuidã detrito medicamentum aliquod glutinoſum illinunt, & hoc rotundis foraminibus pertuſum adhibent, foramina vertentes eò vbi inuſtionem facere volunt: atque iſtic medicamentum vſtorium vbertim imponunt, quò videlicet pars requiſita tantùm inuratur. tum braſſicæ aut betæ folia ſuperimponunt, & decem aut pluribus horis ſinunt: & ablato poſtea medicamento, ad mitigatoria tranſeunt quæ ad ambuſta parantur. Eroſiuum incomparabile: Veratri nigri drachm. III. ſquamæ æris rubræ drachmas XII. ſandarachæ, auripigmenti, ſingulorum drachm. II. atramenti ſutorii drach. IIII. ventrium cantharidum drach. XII. omnia lixiuio excipito. Cauterium ad columellas, Demoſthenis: Calcis viuæ drach. IIII. fæcis vini vſtæ drachmas II. (ſit autem fæx nõ vetuſta, ſed duorum mẽſium) nitri toſti drach. II. minii drachm. I. Cum lixiuio ad mellis liquidioris ſpiſſitudinem terito, & bis aut ter ebullire ſinito donec cogatur. deinde in plumbeam pyxidem recondito ne exareſcat, & ea gratia ſubinde lixiuium inſtillato. Facit ad verrucas cum alias, tum formicarias appellatas: reduuias digitorum, clauos pedum ac manuum, callos, cicatrices eminentes, & carbunculos. At verò poſt columellæ vſtionem, oleum gargarizandum & in ore tenẽA dum exhibeto. Tertia die tranſacta, ex aqua mulſa, aut lacte cum melle os eluatur, donec excidat cruſta. eodẽ modo etiam anthero, ſiue florido, aut Phrygio medicamento vteris. In aliis verò corporis partibus ad locum inuſtũ repurgandum, aluminis liquidi, amurcæ, mellis cocti, æquales portiones miſce & adhibe. Et poſt repurgata vlcera, mitigatoriis medicamentis vtere.

De ſinibus, Galeni, Cap. LIII.

OMnia ſinuoſa vlcera modò aqua mulſa, modò vino, modò vino mulſo, modò aceto mulſo eluimus. ad B extergendam enim ſaniem, aqua mulſa præſtat: ad repurgandum verò & roborandum, vinum mulſum confert: ad glutinationem, vinum: ad cruentum ac graueolentem humorem, acetum mulſum. At in diuturnis affectionibus incarnatione opus habentibus, medicamenta meatus obſtruentia plurimo roſaceo diluta, per fiſtulam in directum perforatam cui veſica alligata eſt, infundemus. In quem vſum probè facit Machærionis emplaſtrũ, & quod Iſis, & quod Harmonia appellatur, & pleraque nigra. Sed & hoc quod ſubiiciemus probè facit. primũ enim ſinus C repurgat, deinde incarnat, poſtea glutinat. Corticem caprifici à teneris ramulis detractum in oleo coquito, & oleo excolato ceræ quantũ ſatis eſt admiſceto, vt liquidũ & infuſile fiat medicamentum. De quo quantum ſatis eſſe videbitur, tepidum in ſinum infundes, & parato ex eodem ſolidiore cerato, ipſum impones ac deligabis. Potes & forinſecus imponere emplaſtrũ Barbarum, & quæ ex pice ac bitumine præparantur, & quod ex ſalicibus conficitur, & quod ẽ vino mulſo, & quod ex ſpuma argẽti, & Harmonia, & emplaſtrũ Piſcatoris, & melinũ Paſionis. Ad D eos tamen qui vicinas partes teneriores habent, magis cõueniũt emplaſtra ex ſale parata. Supra emplaſtra verò ſpõgia aceto mulſo, aut poſca, aut vino imbuta imponatur. Deligatio verò à fundo ſinus incipiat, & ad oſculum vlceris deſinat. Et linteorum obuolutiones citra dolorẽ quidem fundum ſinus adſtringant, ſed inde paulatim remittantur, ac laxius ad oſculum vlceris connectantur: ita vt emplaſtrum quod forinſecus ſinui adhibitum eſt, iuxta oſculum forcipe præcidatur, quò ſanies excerni poſſit, & E aliud paruum reciſi loco imponatur ex eodẽ medicamẽto. ſit autem laxius propter eandem ſaniei excretionem, & alternis diebus auferatur, relicto illo totum ſinum ambiente. deinde vbi ſinum agglutinatum cognouerimus, ad cicatricem inducentia pergemus. An autem probè glutinatus ſit ſinus in profundo, ex pure effluente cognoſcemus, ſi modicum effluxerit & cõcoctum: & ſi in ipſo ſinu neque dolor, neque tumor percipiatur, ſed contractus fuerit locus, ſiccúſq; ac doloris expers. Illitio ad ſinus antiquos. Gallas omphacitidas ad duas horas oleo maceratF to, & in fictile ſiue æneum lebetem coniectas cum oleo coquito ad prunas donec nigreſcant & velut torreſiant. deinde ex oleo eximito, ac frigefactarum vnc. I. accipito, & aluminis ſciſſi, aloes, ſing. vnc. I. addito, & radicum althææ ſiccarum, artemiſiæ vnicaulis ſiccæ, ſampſuchi, ſingulorum ſextantem adiicito, & ſingula ſeorſim terito, ac cribrato, & poſtea miſta ſimul ſeruato, & vſu expetente, oui luteo excepta illinito. At verò in ipſo vlceris oſculo paruum emplaſtrum impones ex paſtillo qui ad Iudæum refertur. Idem medicamentum facit ad fiſtulas, herniam aquoſam, & podagram.

G

De ſinibus attritam cutem habentibus, eiuſdem, Cap. LIIII.

INflammationibus ad abſceſſum mutatis, ſi ſerius inciſio fiat, contingit aliquando vt cutis ſinui incumbens, tenuis velut detritum veſtimentum reddatur, & propterea huiuſmodi vlcera detrita appellantur, quæ difficulter coaleſcunt ac glutinantur: & præſertim ſiquis compage ſiccum medicamentum imponat. Ab his enim magis adhuc cutis detereretur, & exareſcet velut pelles attritæ. Ad ea H igitur glutinanda vtendum eſt medicamento compage quidem liquido, facultate verò ſicco: quale eſt phœnicinum emplaſtrum Galeni, quod nos ad huiuſmodi affectiones præſtare cognouimus, ſi ita paratum fuerit vt neque valde durum ſit, neque adhuc inquinare deſiuerit: ita

enim præparatum & cruenta vulnera glutinat, & omnibus vlceribus cicatricem inducit. Ad ſinus autem detritos efficaciſſimum eſt, quod tenerum eſt & compagem mollem habet,& cum oleo veteri ac vino moderatè antiquo reſolutum eſt. nam ſicut duritiam ad hos vſus improbamus, ita mollitiem nimis fluidam reiicimus. liquidum enim calido corpori incumbens diffluit, & linteolum ſiccum relinquit, quod non ſolùm nihil prodeſt ſed etiam glutinandæ cuti obeſt. Sed & mel moderatè coctum ad hanc ſinuum affectionem mirificè cõducit: cui myrrham,vel aloen,vel thus probè trita,ſeorſim ſingula, vel ſimul omnia inſpergere prodeſt. præferam ſi linteolo illitum mel liquidius appareat.Expertus ſum & centaurium tenue mirandum pharmacum ad hos vſus: deinde ſymphytum, & plantaginis folia cum radicibus ſiccata. Conuenit & rumicis radix,oleaſtri folia,verbenaca ſupina cum radicibus,vitis alba,iris, dictamnum,ſaluia, polium,ſabina, cupreſſi folia,ſalicis ſuccus:& in teneris carnibus erui farina.Quæ omnia prius tundenda ac cribranda ſunt. & ex eis tunc melli admiſcendum eſt quum coctum ab igne aufertur, ita vt probè cum eis agitatũ mel, donec tepidum fiat,imponatur linteo inductum.

De fiſtulis, Cap. LV.

QVandoquidem ſinus malè curati in fiſtulas mutari ſolent, de his quoque ex ordine dicendùm eſt. Appellantur autẽ fiſtulæ per tranſlationẽ à fiſtulis arundinũ aut ex alia materia confectis.Nam in ipſis cauitas quædam eſt arundinum cauitatibus ſimilis, & ſinus calloſus ineſt qui citra chirurgiam aut fortius pharmacum reſcindi non poteſt.Fiſtulis itaque obliquis ſub curem extenſis, ſpecilli nucleum immittimus,& eleuata cute totam longitudinem vna ſectione incidimus.deinde callos velut fiſtularum cauſas,ſi in ſuperficie fuerint,ſpecillo deradimus:ſin in profundum penetrauerint,ſcalpello reſcindimus.Niſi enim reſcindantur,neque caro produci, neque vlcus coaleſcere poterit.At ſi fiſtula non fuerit obliqua, ſed decliuis & ad profundum vergens,fiſtulæ ambitum reſecamus,tantum de carne circumſita auferentes, quò calli commodè reſecari poſſint. Si verò fiſtula in os deſinat, ab oſſe denudato ſquamam deradimus. Cæterùm fiſtulæ in os deſinentes, ampliores quidem nucleo ſpecilli immiſſo ex renitentia deprehenduntur: in anguſtioribus verò apice ſpecilli pertentamus, & durum ac oſſeum corpus occurrens contingimus ac ſonum quẽdam percipimus,velut aſſis ære percuſſi,qua arte non ſolùm fiſtulam oſſi contiguam eſſe, ſed etiam an corruptum aut illæſum ſit dignoſcimus. Inducto enim vndiquaque ſpecillo, ſi tanquam à læui corpore ipſum ſemper lapſare percipimus,os incorruptum eſt: ſi verò ſpecillum aliquibus partibus inhæſerit, inæqualitates ac aſperitates ſubeſſe indicium eſt,& ex eo os corruptum eſſe coniectamus. At in fiſtulis quæ ampliſſima habent oſcula, ſæpe viſu os deprehendimus, vt coniectura non ſit opus. Si verò obliquæ fuerint, flexúmque aliquem vel plures habuerint,vt ſpecilli apex progredi non poſſit, virgulam plumbeam aut ſtanneam parabimus, qua iter pertentemus. quum enim flexilis valde ſit, ad fiſtulæ figuram facilè ſe accommodabit.Si verò propter nimiam obliquitatem fiſtula nihil tale admiſerit,ex humoris allati natura fiſtulæ terminum cognoſcemus. Quòd ſi fiſtula neruum attigerit, ex dolore indicabitur. punctionis enim ſenſum exhibebit, aut ſtuporis: deinde motus qui ab illo neruo perfici ſolet, deterior apparebit. Sed & in ſpecilli contactu moleſtus ſenſus perceptus, indicationem faciet: humor autem inde allatus tenuior eſt,ſimilis ei qui ab oſſibus defluit, non quidem oleoſus aut pinguis, ſed ſanioſus & glutinoſus. Eadem verò accidentia concomitantur fiſtulas ad muſculos penetrantes. In iis autẽ quæ carnes tantùm penetrant, craſſiorem ac humectiorem ſaniem reperies.Quæ verò venas occupant,eadem accidẽtia habẽt quæ ad neruos ſunt relata,ſed imbecilliora, dolores item ac puncturas.verùm nullus motus impedietur. idem verò etiã de his dicendum eſt quæ ad arteriã pertingũt.At verò ſi fiſtula locũ erodente vena ſuberit,plurimus ac craſſus ſanguis effunditur: ſi verò arteria, tenuis & flauus cũ multo ſpiritu ac ſtridore exilit. Atque hactenus de fiſtularum ſignis ac differẽtiis, deinceps autẽ de medicamẽtis ad eaſdem cõferentibus tractandũ eſt.Poſt calloſarũ igitur partiũ reſectionẽ, carnoſis quidem partibus ſuppurãdi ductum adhibebimus,& deſquamata oſſa ſiccare conabimur. Baſilicũ itaque emplaſtrũ & reliqua huiuſmodi inter ſuppurantia medicamenta habẽtur:ſicut etiã quæ capitalia appellantur deſiccãdi vim habent. linamenta quoque melle illita cõmodè induntur. Ad fiſtulas verò inchoantes nec adeo profundas, quarũ chirurgiã ægri penitus recuſant,medicamẽta callos exterentia adhibebimus. deinde remoto callo, curatione reliquis vlceribus cõmuni vtemur. Collyriũ fiſtulare, ab antiquis fiſtulis callos exterens: Atramenti ſutorii,miſyos,chalcitidis crudæ,æruginis, aluminis ſciſſilis, rubricæ ſinopicæ,gummi,æquales portiones aceto accipito. Quòd ſi pro gummi,thus adieceris,& duodecuplũ mellis admiſcueris, calloſos ſinus repurgat. at ſi vni eiuſdem parti octuplum mellis adieceris,incarnat & ad cicatricem perducit. Aliud, faciens ad fiſtulas antiquas: Miſyos, atramenti ſutorii, aluminis ſciſſi, ammoniaci thymiamatis, æquales portiones excipe aceto. Aliud ſiccum,callos fiſtularũ exterens: Cadmiæ,chalcitidis crudæ, ſandarachæ, gummi,ſing. quadrantem, æris vſti, miſyos crudi, ſing. ſeſquiunc. Aliud xyraphium, *hoc eſt callos deradens*: ad capitis ac menti ficoſas papulas faciens. Miſyos,chalcitidis crudæ, ſing.drach. II.aluminis ſciſſi drachm. I. præpara,& eloto prius loco,medicamentum vbertim inſperge,& poſtridie rurſus eloto loco,& calli ramento ſpongia deterſo,nouum medicamentum adhibeto, tamdiu hoc repetens donec totus callus fuerit deraſus. & cauendum interim eſt ne olei cõtactu pars curãda inquinetur.Quòd ſi ita viſum fuerit,poteris ammoniaci thymiamatis drachmam vnam aceto reſolutam ad ſeptem huius medicamenti drachmas admiſcere, & collyria efformare. Aliud collyrium fiſtulare: Chalcitidis crudæ, miſyos crudi, æruginis,ſoreos,atramenti ſutorii, ammoniaci thymiamatis,æquales portiones aceto excipito. Aliud Philoſophi: Braſſicæ radicem,cucurbitam ſiccatam, os canini capitis,cerui cornu,ſimul exurito, & ad cinerem ipſorum, origanum & ſtercus gallinaceum,vtrũque ſiccum ac tritum,admiſceto,& arida ſeruato.Vſu verò expetente,fiſtulæ oſculum vino humectato,& ſiccum largè inſpergito, & linteolo impoſito deligato. hoc abſceſſus rumpit, & ſanat fiſtulas chirurgia nondum attactas. Aliud eiuſdem.

Conchas cum teſtis exuſtas & tritas adhibe:vel carnes cochlearum cum myrrha,thure & aloe, in fiſtulam inde, externiſque impone. Aliud fiſtulas mirificè reſiccans. facit & ad ſeminis fluxum,capitis deſtillationem,aures cõtuſas ac dyſenterias.Conſumit omnem humiditatem.idẽ pubi & lumbis impoſitum,muliebrem fluxum & hæmorrhoidas ſiſtit.Cochlearum carnes cum domibus ſuis,bulbum paruum,bitumen,aloen, thus cum aceto terito, ac vtitor. Aliud ad fiſtulas optimum. Polygoni folia à ieiuno commanſa apponito, & vuas paſſas vnà cum vinaceis tritas ſuperligato. & ne contempſeris medicamenti vilitatem. Aliud ſiccum Magiſtriani, fiſtulas incarnans: Chamæleontis nigri radicem, corticem pinus, thus maſculum,ariſtolochiam longam, ſingula paribus portionibus terito,& fiſtulæ aqua mulſa elotæ ſicca inſpergito. Aliud. Aloes ſextantem, radicis anchuſæ vnciã vnam.replet & incarnat. Aliud. Squillam in olla vſtã ac tritam indito. Aliud præſentaneum, quod Hercules appellatur.idem etiam ægilopas radicitus tollit. Pridie verò papyrus in fiſtulam indatur:deinde collyrium ad fiſtulæ ſiue papyri menſuram immittatur, & per triduum ſinatur, & in quarta fiſtulam prorſus ſanatam comperies: Cadmiæ oſtracitidis drachmas ſex, æris vſti drachmas quinque,miſyos toſti drachmas nouem,chalcitidis crudæ drachmas octo, cantharidas numero ſeptem, libanotidis ſiccæ drach.I.hermodactyli radicem integrã, gummi drach. X. excipe aceto & collyria formato. ſunt qui atramenti ſutorii & æruginis, ſingulorum drach. ſex adiiciunt. Aliud ad fiſtulas vſque ad os pertingentes: Squamæ æris,æruginis,ammoniaci thymiamatis, ſingu-

lorum æquas partes aceto ſubige,& paſtillos efforma. Vſu expetente quantum ſatis eſt accipito,& ad ignem emollito,& collyria formato fiſtulæ æqualia, eáque indito.

Aliud Oribaſii,ad fiſtulas & vibices, à Dionyſio acceptum. Foliorũ lepidii herbæ in vmbra ſiccatorum, floris cnici,mellis deſpumati,terebinthinæ,æquales portiones. Arida cũ aceto terito,& adiecto modico roſaceo, omnia ſimul ad emplaſtri formam ſubigito: poſtea fiſtulæ ex aceto præfrictæ,lepidii folia ſicca trita inſpergito,& ſplenium ex medicamento illitum ſuperimponito. Aliud experimento conſtans: Radicum liliorum vſtorum cinere fiſtulam expleto,& callus exteretur, quo ſublato ſimilacem herbam arundinibus ſe implicantem,flore candido, foliis hortenſi phaſelo ſimilibus,accipito, eámque ſiccã vſtam tritam fiſtulæ indito,& incarnabitur. Aliud. Oleaſtri radicem vſtam terito,& ſiccam fiſtulæ vino calido auſtero elotæ inſpergito,& callus excidet. Aliud fiſtulas incarnans:Lapidem tranſlucidum ſpecularem appellatum vrito,ac tritum fiſtulæ inſpergito.Cæterùm poſt vſum eorum quæ callos exterunt,collyriis repurgantibus vtendum eſt ex ærugine & melle cocto. Medicamentum ſinus repurgans & incarnans:Myrrhæ,croci, ariſtolochiæ, rubricæ ſinopicæ,ſingulorum vnciam vnam, fel taurinũ integrum,mellis quadrantem.Fel cum melle coquito,deinde reliqua tenuiſſimè trita admiſceto, & rurſus coquito,& collyria formato. Aliud. Muſcii herbæ,quam & dorcadiadem vocant,miſyos torrefacti,ſingulorum drachmas octo,ſalis communis,aluminis ſciſſi,æruginis,ſingulorum drachmas duas,chalcitidis drachmas decem,nitri,terebinthinæ,ſingulorum drachmas quatuor, mellis libras tres,aceti libram vnam.Quæ teri poſſunt terito, & omnia melle excepta coquito,& collyria formato,quæ in ſinus ac cauitates indes.Emplaſtrum Oribaſii ad ſinus & fiſtulas,è cedria præparatum.diſcutit enim ſtrumas,& ad elephantiaſis tumores prodeſt: Ceræ,picis ſiccæ,ſingulorum libram vnam, colophoniæ beſſem, cedriæ ſeſcuncem,propolis trientem,vel(vt alii habent)ſeſcuncem. reliqua omnia donec non inquinent coquito: deinde propolin adiicito, vnito,ac vtitor. Aliud. Picis, ceræ,ſingulorum libram vnam,colophoniæ,cedriæ, ſingulorum ſeſcuncem, coquito ſimul donec non amplius inquinẽt, & propolis ſeſcuncem adiicito,& ſublatis ab igne,thuris, aloës,& aliquando myrrhæ,ſingulorum vnciam vnã admiſceto.Emplaſtrum Magus vel Hephæſtias nuncupatũ. glutinat ſinus & fiſtulas,& alia huiuſmodi: Spumæ argẽti libram vnam,ſcoriæ argenti quæ helcyſma *Græcis* appellatur,libras duas,teſtæ clibani antiqui,ceræ, ſingulorũ libras tres,olei libras ſex,ſucci coriandri ſextar. vnum, ſimul coquito donec non amplius inquinẽt: deinde ceram adiicito,vnito,ac vtitor.idem hydropicis confert.Quidã ceræ nihil,quidam quadrantem ſaltem iniiciunt: alii verò ita præparant:Teſtæ fictilium libras duas, plumbaginis libras duas,olei ſextarium vnum.ſed hoc modo compagẽ nõ acquirit. Commodũ eſt fiſtulis etiam nigrum è lolio præparatum,& reliqua eius generis. tutò etiam adhibetur quod ex argenti ſpuma paratur,& quod ex aceto & oleo.vtrunque in proximo Sermone habetur.Commodat quoque fuluum Galeni quod ad maligna vlcera paulo antè deſcriptum eſt.

De gangræna & ſphacelo,Galeni, Cap. LVI.

Gangrænam appellant quãdo ob inflammationis magnitudinem,mortificatio partis imminet. & niſi celerrimè ſuccurratur,pars ita affecta facilè mortificatur, & malum ad contiguas partes proſerpens ſingulis perniciẽ impertit.At vbi iam pars mortificata penitus ſenſum amiſit,non amplius gangræna ſed ſphacelus, *id eſt caries*, malum appellatur. Accidit autẽ hæc affectio etiam oſſibus, quum circumſita caro vitioſos humores generãs, per hos illa perrigauerit ac putrefecerit.Proinde partem mortificatam celerrimè reſecare oportet, quatenus contingit vicinam ſanam,ita vt nihil prorſus putridi ac carioſi relinquatur. deinde locum inurere,& poſtea ſeſamum cũ melle,vel ſiccum capitale item cum melle adhibere: deinde panem exterius,vel farinam ordeaceã aqua & oleo ſubactam imponere.Sed & iris & panacis radix, & ariſtolo-

A chia,ac eruum cruſtas tollunt,ſingula cum melle. Itẽ Machærionis emplaſtrum & iſis,cum roſaceo & melle diluta. Vbi verò cruſtæ exciderint, curationẽ reliquis vlceribus communem adhibeto.Cæterùm priuſquã pars mortificatur,& affectio adhuc gãgræna appellatur, ſanguinẽ in loco affecto impactum,quantum eius fieri poteſt,plurimum euacuabimus:propter quem ſanè mortificatio cõtingit,quum arteriæ ob locorum anguſtiam diſtendi nõ poſſint: atque ſic reliquo perſpirationẽ exhibebimus.aut B igitur ſi vena magna fuerit in loco affecto, hac diſſecta corruptum ſanguinem euacuare oportet,& ſæpe velut varicem volſella correptum excindere:aut totam cutem affectæ partis profundis ſectionibus diuidere,aut vulnuſculis altioribus incuſſis ſcarificare,& ſanguinem effluere ſinere,& poſtea imponere pharmacum ad putreſcentia cõmodum.Talia verò ſunt,farina erui aut lolii cum aceto mulſo:vel ſi hæ non ſunt,fabacea.Quarũ vires quũ intendere volumus ſalem adiicimus, aut aliquem paſtillum læuiſſimè tritum ad normas ſuprà deſcriptum:qualis eſt C Andronis, Paſionis, & Muſæ, & noſter Aſclepius appellatus, quibus omnibus pro ægroti corporis habitu vtere. ruſticana enim & duriora natura, fortioribus medicamentis opus habent:molliora,debilioribus.Proſunt etiã gangrænis nuces veteres,farina lolii cum raphano & ſale, & aliquando aceto.Vuæ paſſæ demptis vinaceis cum raphani cortice,vrticæ folia,raphani ſemen cũ aceto: quæ etiam cruſtas tollunt.item lupinorum amarorum decoctum affuſum. Aliud ad gangrænas:Sordes matulæ adhærentes illinito.& poſtea vrina abluito.nonnulli cedriã D ſordibus admiſcent. Aliud. Plurimas lactucas exemptis fibris cum loliacea farina imponito.aliqui iridis farinam accipiunt. Aliud. Hoc & vitiligines & alia huiuſmodi ſanat,& inflammationes mitigat. Herbam catanancen vrito, eiúſque drach. octo cum gummi drach. ſedecim cum aceto terito & imponito. Aliud. Æruginem,rubricam,alumen ſciſſile,paribus portionibus ex aceto trita adhibeto.

De canceratis tumoribus, eiuſdem, Cap. LVII.

E Cancerati tumores ex atra bile craſſiore efferuente generãtur:quæ ſi etiam acrior fuerit,vlceratos tumores efficit.Quapropter huiuſmodi tumores inflammationibus acriores ſunt,citra tantam caliditatem,habéntque venas plenas & circumcirca extentas, ad ſimilitudinem pedum cancri animantis.Quandoquidem verò è profundo inutilis ſanguinis multitudo attrahitur, ideo varicoſæ reddũtur venæ,& inſanabilis morbus efficitur,quum ob nimiam craſſitudinem,humor neque repelli,neque diſcuti,neque per totius corporis purgationem leuari poſ- F ſit.& leniora quidem medicamenta adhibita contemnit: ab acrioribus autem irritatur.Fieri tamen poteſt vt incipientes cancros,priuſquam in affecta parte confirmentur,augeri prohibeamus,atræ bilis humore euacuato. Primùm itaque mitioribus ad hoc vtemur,quale eſt epithymum cum ſero lactis:deinde Hiera Rufi, quæ veratrum pro virium robore admixtum habet.At ſolani ſuccus forinſecus illitus, vlceratum cancrum mirificè mitigat.Ex eo autem linteolum molle duplicatum madefactum imponendum eſt,& ſupra ipſum quoque lana tenera impo- G nenda eodem ſucco imbuta,ſed & ipſe ſuccus aſſiduè his ſuperfundendus eſt,vt ne hæc exareſcant. vtendum eſt & medicamento è pompholyge ad cancros vlceratos.Sed & hoc quod ſubiungam,ad cancerata ac maligna pudendorum,ſcroti,ſedis,mamillarúmque affectiones,& ad ani ac muliebriũ locorum rimas & tubercula efficax eſt. Oleum roſaceum & hyoſcyami,aut ſolani,aut ſemperuiuæ,aut vmbilici veneris,aut pſyllii,aut vuæ acerbæ ſuccũ in plumbeo mortario cum plumbeo piſtillo ad ſtrigmẽtitiam compagem terito. confert & cancri vſti cinis cum H cadmia lota inſperſus,vel cum cerato adhibitus. idem etiam gangrænis conducit. Aliud. Irionis ſemen cum melle ad emplaſtri formam terendo redactum adhibeto, & maligna vlcera in quacunque corporis parte citò ad cicatricem perducet. idẽ facit & malicorium vſtum tritũ inſperſum. Aliud ad cancerata & maligna: Teſtudi-

nem terreſtrem donec inalbeſcat vrito,& cinerem ad alia cum butyro, ad cancros verò vlceratos cum oleo dulci ad emplaſtri formã ſubactum,ſplenio illinito ac imponito: repurgat enim,conſtringit,& ad cicatricem perducit, & prohibet ne malum reuertatur. Adhibetur idem vtiliter & gangrænis. Nec incommoda Theriace Andromachi cum modico roſaceo diluta. Æger porrò ptiſanæ ſucco vberrimè alatur,& lactis ſero:& ex oleribus malua, atriplice,blito,& cucurbita:piſcibus verò petroſis:& volucribus omnibus præterquam paluſtribus.

De carbunculis, ex eodem,
Cap. LVIII.

CArbunculi à ſanguine atrabiliario efferuente, & ad partem aliquam irruente generantur.& ſunt ſanè vlcera cruſtoſa,plerunque à puſtula incipientia, aliquando etiam citra hanc.Pruritus certè in principio in parte affecta adeſt, deinde modò vna puſtula, modò plures tenues velut milii grana inſurgunt, quibus ruptis ſimiliter cruſtoſum vlcus ſuccedit. Quòd ſi etiam citra puſtulas cutis excoriatur, ſemper tamen cruſtoſum apparet vlcus, velut ea quæ à cauteriis fiunt,cruſta iam cinereũ,iam nigrum colorem habente,& fundo adhærente, & velut clauo affixa,comitante etiam noma depaſcente. At reliqua caro circumſita vehementer inflammatur, & nigra fit ac ſplendida inſtar bituminis & picis. talis autem eſt exquiſitè atra bilis.Febris autem ægrotos longè vehementior quàm igne ſacro correptos inuadit. At verò carbunculi qui iuxta carnem conſiſtunt,citò abolentur. qui verò in membranis aut neruis fiunt,diutius permanent, & ſubiectos locos per conſenſum afficiunt. nam qui caput occupant,ad collum,aut ceruicẽ, aut pectus, aut brachia, aut ſub alas conſenſum diſtribuunt. qui verò pudenda inuadunt, crura & inguina ſimul afficiunt. Aliquæ verò partes etiam ad ſuppurationem veniunt, quæ videlicet magis expoſitæ ſunt iniuriæ. Dolores inſuper accedunt longè maiores quàm pro paruitatis ratione. Sæpe etiam in repurgando vlcere,membrana aut neruus putrefactus medullæ ſpeciem præſe ferens eximitur. Carbunculum igitur vbi primùm eruperit,ſtatim curare oportet,ſãguine vſque ad animi deliquium euacuato. Niſi enim venæ ſectionem quid prohibeat, à nullo auxilio maius emolumentum conſequitur. Poſt ſectam venam non inconueniens eſt locum ſcarificare, vulnuſculis profundioribus impactis, ob humoris craſſitudinem. Deinde aluus eluenda eſt, tenuiſſimáque victus ratio cum quiete & tranquillitate imperanda. Ad locum verò nihil vehementer repellens aut refrigerans adhibendum eſt. hinc enim maius diſpendium quàm compendium ſequetur. Non tamen affluxus negligendus eſt, ſed medicamenta adhibenda quæ cum moderata repulſione etiam diſcutiunt. Tale autem eſt ex plantagine & lẽticula cocta cataplaſma cui addita eſt panis clibano cocti, neque nimis puri neq; ſordidi medulla. In ipſo verò carbunculi ambitu emplaſtra imponantur ad ambuſta deſcripta. Super ipſum verò vlcus fortiora pharmaca imponemus,quale eſt Andronis, aut Paſionis,aut Polyidæ paſtillus, & reliqui huiuſmodi ad nomas parati, cum paſſo ad mellis compagem diluti. Carbunculorum autem cruſtas mirificè eximunt, & fluxionem ad locum ſiſtunt, Verbenacæ rectæ folia cum adipe trita & appoſita. idem faciunt & cupreſſi folia ac tenera germina,& pilulæ teneræ cum polenta. Aliud. Gallinaceum ſtercus ſiccum cum axungia ſubactum ipſi ſolùm carbunculo imponito,& bene ſperato. Aliud. Nitri & rutæ pares portiones cum aceto adhibeto. Aliud. Fimi columbini,& ſeminis lini, æquales portiones cum melle imponito. Aliud. Silphium, rutam & nitrum, æquis portionibus cum melle ſoli carbunculo imponito. Sæpe etiam erodentia aliqua ſuprà deſcripta vlceri imponimus,& per linamenta indimus. In ambitu verò carbunculi, lenticulam coctam circumponimus. Aliud ad carbunculos mirabile. Liliorum radicem recentem & humidam ad emplaſtri formam tritam imponito, & braſſicæ folium ne exareſcat ſuperimponito, & admiraberis. Circumſcarificat enim & cruſtas eximit, repurgat, replet, ad cicatricem perducit, vt ne veſtigium
A quidem eius appareat. Aliud Oribaſii, minimè contemnendum: Saponis partem vnam, axungiæ tantundem,ſalis, cineris ſarmentorum vitis, aut lignorum fici, ſing. dimidiam partem,præpara & adhibe, & forinſecus panem illine. Aliud ſiccum,ad carbunculos & nomas. Chalcitidis crudæ,miſyos crudi, atramenti ſutorii, æris vſti, æquales portiones ſub ſole in aceto terito donec ſiccentur,& vtere ſicco. miſy verò non vratur ſed tantùm torreatur. Siccum Oribaſii, ad carbunculos, nomas, gangrænas,vlcera antiqua,& chironia, & ad ſtrumas ac
B podagras: Spumæ argenti lib. vnam,olei antiqui ſeſquilibram, auripigmenti vnc. vnam. ſpumam argenti cum oleo coquito donec non inquinet, & ablatis ab igne auripigmẽtum adiicito,ac rurſus coquito donec nigreſcat. Deinde manibus refrigeratum ſubigito,& vtitor ad ſtrumas quidem tali quale eſt:ad alia verò,cum oleo diluto, quò linamentis illini poſſit. Aliud Maſſilienſis, quod ſuæ ciuitati compoſuit,quum in ipſa carbunculi ſæuiret, & multos occideret. Bouis armentarii fimum ſiccum ac tritum ſeruato: vſu verò expetente, aqua madefactum ſo-
C li carbunculo imponito:& linteum aqua humectum,aut cataplaſma è lenticula ſuperponito. Aliud. Chryſocollæ,nitri toſti,lapidis aſii,auripigmenti, ſandarachæ, miſyos torrefacti, chalcitidis, aluminis ſciſſi, diphrygis, ſing. drach. quatuor, terito & in æreo vaſe ſeruato. Vſus verò tempore, cum ſpecilli nucleo in ipſum carbunculi vlcus indito,& viride ſubſcriptum ſuperimponito. Emplaſtrum viride. Thuris, æruginis,ſing. drach. vnam, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi, ſalis ammoniaci, ſing. obol. quatuor, ceræ drach. octo, reſinæ pinus ſiccæ drach. ſedecim,
D olei libram vnam. arida ad ſolem in aceto terito, & reliqua liquata adiicito,ac vtitor. Aliud Aſclepiadæ: Nitri torrefacti,ſucci Cyrenenſis,ſing. drachm. tres, laſeris drach. quatuor, S. ceræ colophoniæ,olei,ſing. ſeſquiunciã, præpara & adhibe. Carbunculi humorẽ reſiccat,& circũſitas partes ſcarificat. His autẽ ſcarificatis,vtere hoc quod mox deſcribam: nam poſt ſcarificationem carbunculos à vicinis partibus radicitus euellit. Mali Punici acidi recentis ac maturi corticem,exemptis interioribus,in aceto coquito, & flaccidum factum tritũ & ſuper linteolum
E ad emplaſtri formam extenſum adhibeto, aſſiduéque acetum ſuperſtillato ne exareſcat. Idem etiam in paſtillos formari poteſt,& in vmbra ſiccari, qui deinde vſu expetente aceto diluti adhibentur. hoc ego frequenter in principio vſus ſanitatem reſtitui. Cæterùm pudendorum carbunculos eodem modo curabis, quem in oculorum carbunculis retulimus. Confert & mel admixta ſapa coctum,& cum ſpecilli nucleo ſæpe præputio impoſitũ.

Aliud Oribaſii ad carbunculos: Chalcitidis,atramenti ſutorii,ſing. drach. octo,ſpumæ nitri drach. vnam. cum
F aqua tere & vtere. Probè facit & ouillum ſtercus torrefactum cum melle. Aliud. Ad carbunculos, nomas, putredines oris, ſuppuratas aures,& digitorum reduuias. Aluminis ſciſſi drach. octo, chalcitidis drach. ſex, ſandarachæ drach. tres, malicorii, miſyos, atramenti ſutorii, nitri, omphacii ſicci, ſing. drach. duas. præpara, & vtere arido vel cum melle, & lenticulam coctam cum pane ſuperimpone.

De eryſipelate,hoc eſt igne ſacro, Galeni,
Cap. LIX.

G FLaua bilis tenuior & acrior facta, vnà cum ſanguine ad aliquam corporis partem irruens, eryſipelas efficit, quod aut exulceratur,aut ſine vlcere exiſtit. Si itaque ſanguis dominium habuerit,inflammatio ad eryſipelatis naturam vergens exoritur: ſi contrà bilis dominatur,eryſipelas ad inflammationem tendens appellatur. quòd ſi neuter humor exceſſerit,affectio inter eryſipelas & inflãmationem media vocatur. At verò eryſipelatis tumor feruentior ac flauior quàm inflammationis percipitur: non tamen dolorem,neque pulſum,neque preſſionem,neque
H tenſionem inflammationi æqualem inducit. ſæpe enim per cutem tantùm diffunditur, carnem nulla iniuria afficiens. atque hoc eſt quod exactè eryſipelas nominatur. Grauiora verò ſunt eryſipelata circa caput: quare niſi efficacibus auxiliis opem feramus, partes tonſillarum per

conſenſum afficiunt, inflammántque ac ſuffocant. Ea igitur venæ ſectione curabimus ſi ſanguis redundarit: ſin bilis, per medicamentum bilem flauam expurgans. vtemur & infuſis efficacioribus. & quod influit repellemus, & feruorem refrigerabimus per ea quæ humectāt ſimúlque frigefaciunt. ſit autem terminus refrigerandi, mutatio coloris. At verò id quod non exactè eryſipelas eſt, ſed quodammodo ad inflammationis naturam vergit, liuidam cutem facit ſi plus æquo refrigeretur. Et niſi medicus deſtiterit à refrigerando, etiam denigrabit, præſertim ſi ſenile fuerit corpus quod curatur, ita vt eryſipelata ſic refrigerata, ne diſcuſſoriis quidem medicamentis diſcuti poſſint, ſed induratum quendam tumorem in parte relinquāt. proinde præſtat ab humectantibus ac refrigerantibus ad diſcuſſoria progredi, poſtquam mutatus fuerit color, antequam niger aut liuidus appareat. Sunt autem humectantia ac refrigerantia citra manifeſtam adſtrictionem, eryſipelatis commoda, ſolanum, ſemperuiuum, portulaca, vmbilicus veneris, pſyllium, lenticula paluſtris, hyoſcyamus, & glaucium: & cerata ex frigida aqua præparata. Cera enim cum oleo optimo, præſertim roſaceo vel omphacino, liquatur, & ceratum liquidum fit, quod frigefactum in mortario aqua frigida paulatim inſtillata quantum imbibere poteſt, cum piſtillo teritur. ſit autem oleum duplum aut quadruplum ceræ reſpectu. Si verò tenuis & albi ac pellucidi aceti modicum affuderis, medicamentum refrigeratorium magis efficies. poteſt & ſuccus aliquis herbarū relatarum admiſceri: paſtilli quoque ad eryſipelata præparati, non affectis modò partibus ſed ſanis quoque vicinis adhibendi ſunt, & aſſiduè permutandi: citiſſimè enim reſiccantur ac vires amittunt. prioribus itaque per ſpōgias ex tepida aqua expreſſas elotis, recentes adhibeantur. Paſtillus Andromachi. quo vtor (inquit) ad eryſipelata: Spumæ argenti libras duas, ceruſſæ libram vnam, opii, ſulphuris viui, croci, ſing. quadrantem, excipe paſſo, & vtere cum paſſo. Oribaſius autē Paſtillus, inquit, ad eryſipelata admirandus ita præparatur: Spumæ argenti, ceruſſæ, croci, ſulphuris viui, opii, ſing. quadrantem paſſo excipito. Alius. Acaciæ drach. octo, miſyos drach. quatuor, thuris drach. quatuor, opii drach. II. præpara, & vtere velut dictum eſt: ad ignes autem ſacros aceto dilue. quidam etiam aloes drach. duas adiiciunt. Cæterùm ad eryſipelata, faciei præſertim, hirundinis nidum tritum ac cribratum melle excipito, & cum penna illinito. citò enim diſcuties. At ſedata inflammatione, priuſquam pars liueſcat, diſcuſſoria adhibenda ſunt, & aqua calida affundenda, itémque marina ac muria. cataplaſmatis etiam eædem admiſceantur. Confert & braſſica per ſe, vel cum polenta adhibita. aut mandragoræ radix cum pane & aceto. aut terra figularis cum coriandri ſucco. aut ceratum roſaceum paulo antè deſcriptū cum calce. Quòd ſi liuor aut durities partem affectam præoccuparit, ſcarificatio profundior fiat, & marina aqua aut muria affundatur: deinde verò cataplaſmata adhibeātur.

De Herpete, ex eodem, Cap. LX.

SI flaua bilis citra alterius humoris mixturam ſecreta iuxta partem aliquam conſtiterit, Herpes appellatur affectio. Si quidem igitur craſſa fuerit compage, & magis acris, omnem cutem vſque ad ſubiectam carnem exulcerat, & vocatur Herpes exedens: ſi vero tenuior fuerit, & minus acris, ſuperficiem ſolùm velut inurit. atque hæc ſpecies generis appellationem tulit, ſimpliciterque ac citra appoſitionem, Herpes vocatur: eſt enim adhuc tertia herpetis ſpecies quæ miliaris appellatur, eo quòd puſtulas paruas & multas in ſuperficie cutis excitat, milio ſimiles. Oritur autem etiam ipſa à bile: verùm minus acri & calida quàm priores. Alii verò hunc pituitæ ad bilem flauam admixtione fieri putant: proinde herpetem curabimus rectè, ſi præuacuato vniuerſo corpore, localia deinde medicamenta adhibuerimus. Qui verò cuti ſolidandæ ſtatim à principio intentus eſt, hanc quidem ſanabit: verùm humorem affluentem non prohibebit, ſed ſemper prioribus vlceribus ſolidatis, contigua cutis rurſus velut prior in ſuperficie erodetur. Itaque in herpetibus erodentibus, ſero lactis cum ſcammonia

A exhibito, totum corpus euacuabimus: in miliaribus verò, pharmacum exhibebimus quod bilem ſimul ac pituitam educit. At verò partibus affectis, non eadem quæ eryſipelatis adhibentur. tametſi enim refrigeratione vel ut eryſipelata opus habent, non tamen item humectatione indigent. His itaque medicamenta refrigerantia ac ſimul reſiccantia cum adſtrictione conueniunt, ita vt erodentibus quidē, & in ſuperficie hærentibus, mitiſſima adhibeamus: miliarib⁹ verò magis diſcuſſoria. Quare neque lactucam, neque ſemperuiuum, neque quicquam aliud refrigerans ac humectans adhibebimus: ſed in principio

B facta purgatione, pampinos vitis, rubique aut polygoni, aut plantaginis folia imponemus: poſtea verò his etiam lenticulam, & mel, & polentam miſcebimus. Illitiones verò ad herpetas commodæ ſunt, acacia cum aceto, plantaginis ſuccus, glaucium paſſo dilutum. Ad puſtuloſum verò herpetem, plumbi recrementum è vino auſtero tritum illinitur, & folia betæ in vino cocta imponuntur. Aliud. Olei myrtei ſeſcuncem, recrementi plumbi trientem, ceræ trientem. recrementum dilue cum vi-

C no, & liquata cera excipe, & illine. Aliud ad herpetas vehementer erodentes: Lanæ ſuccidæ mollis tædæ obuolutæ & vſtæ drach. tres, malicorii è Punico malo dulci, ſpumæ argenti, ſing. drach. ſex, ceræ, adipis caprini, ſing. ſeſquiunciam, olei myrtei trientem aut quincūcem, præpara, & vtere. ad herpetem verò ſub cute extantem, plumbi recrementum cum ſucco polygoni tritum illine. Aliud ad herpetas: Lanæ mollis ſuccidæ tædæ obuolutæ & vſtæ drach. duodecim, S. recrementi plumbi ſeſquiunciam, ceræ drach. vigintiquinque, adipis caprini depura-

D ti & frigida loti drach. vigintiquinque, olei myrtei quincūncem, præpara & vtere. Aliud. Ad herpetas puſtuláſque ſuperficiarias inſigne medicamentum. Cornu caprinum cum aceto tritum illinito. cornu verò vrendum ſuper flamma detineto, exurgentéſque bullas excutito, & poſtea in mortario terito. Idē præſtat etiam cornu ouillū & præcipuè arietinum. poteſt idem cinis etiam cerato excipi. Paſtillus ad herpetas: Terræ Cimoliæ, rubricæ ſinopicæ, ſing. drach. tres, miſyos torrefacti, aluminis rotundi, corticis thuris, ſing. drach. ſex, terito ex aqua, &

E formato paſtillos: Vtere verò cum aceto aut vino myrteo. Alius paſtillus. Miſyos drachm. octo, ſalis foſſilis drach. quatuor, gummi drach. duas, terito cum vino & formato paſtillos, & vtitor cum vino. Alius. Aluminis ſciſſi, atramenti ſutorii, ſalis foſſitii, ſing. drach. duas, excipe aceto & vtere cum paſſo. Alius præclarus. Aluminis rotundi, chalcitidis, melanteriæ, ſoreos, ſing. drachm. duas, miſyos, malicorii, acaciæ, ſing. drach. quatuor, calcis viuæ drachm. ſedecim, aceti ſextarium vnum. tere & forma paſtillos, & vtere cum aqua. Ego verò his omnibus

F fortioribus, & Andronio ac Muſæ paſtillo, & reliquis huiuſmodi ad affectiones diuturnas vtor. Quum enim fortiſſimi ſint, valde reſiccant. quapropter in principio lenioribus vtēdum eſt. Eſt & hoc medicamentum ad diuturnas affectiones mirabile: Nitri, chalcitidis, atramēti ſutorii, miſyos, calcis, acaciæ, partes æquales aceto excipe, & vtere cum aqua. Ceratum ad herpetas excoriatos: Ceruſſæ, ſpumæ argenti, radicis anchuſæ vſtæ, ſing. drachm. duas, pollinis thuris, aluminis ſciſſi, ſing. drach. vnam, ceræ drach. ſedecim, adipis vituli drach. centum, olei ſeſ-

G cuncem, ouorum candidum duorum. arida cum vino tere & liquatis reliquis admiſce. Aliud ad excoriatos herpetas. Ceruſſæ, ſpumæ argenti, radicis anchuſæ crematæ, ſing. drach. quatuor, aluminis ſciſſi, miſyos torrefacti, ſingulorum drach. vnam, reſinæ pinus drachm. ſex, ceræ trientem, olei myrtei libram vnam & trientem, vini heminam vnam. Arida cum vino tere donec fuerit cōſumptum, deinde cum liquatis committe, & paratum medicamentum linteolo inductum adhibe. Conuenit quoque emplaſtrum ex hordeo, oleo dilutum, ad eoſdem herpe-

H tas. foueatur item ac rigetur locus aſſiduè per ſpongiam ex vino, vel ſi id non liceat, ex aqua expreſſam. & humiditas tenui linteo extergatur, & poſtea relata medicamenta adhibeantur. Neque interim ſquamæ ab vlceribus detrahantur donec ſponte excidant aut diſcedant: neque

ſplenium durum imponatur. Si verò depaſcendo proſerpentia fuerint vlcera, cataplaſma ex lenticula cum melle adhibeto. At ſi pura & nuda fuerint, & nome ſedata, ſpumam argenti aut plumbaginem, cum vino tritam impone.

Ad epinyctidas, hoc eſt puſtulas noctu erumpentes, Cap. LXI.

EPinyctides, vlcuſcula ſunt ſpontè erumpentia, puſtuloſa, ſubrubra, quibus ruptis ſanies ſubcruenta effluit. Hæc interdiu non valde infeſtant: noctu verò maiorem dolorem excitant quàm pro vlceris magnitudine. His itaque medentur braſſicæ, vel ſolani, vel hyoſcyami, vel rhamni folia, cum melle impoſita, & plantago trita, & centaurium viride, & vua paſſa cum ruta, & cucumeris ſatiui folia cum aqua, & ſeſamum cum aceto tritum. Egregiè facit & calx cum oleo ad mellis compagem ſubacta, impoſita, & laſer cum aqua. deſiccat enim abſque mordacitate. Aut ſulphuris viui, & ſpumæ argenti pares portiones, cum aceto & oleo myrteo ad ſtrigmentitiam formā tritas adhibe. Ego verò, inquit Oribaſius, oleum non admitto, & pro aceto potius cum vino tero. Lenticula item cocta & emplaſtrum ex polline tritici, vtiliter imponitur. poſtquam verò epinyctis excoriata fuerit, emplaſtris liquidis vtere, & caue ne acria, & acida, ac ſalſa adhibeas. Vitanda ſunt item fomenta, balnea, & ſol.

De terminthо, Cap. LXII.

TErminthus tuberculi ſpecies eſt. Incumbit autem ipſius puſtula nigra ſupernè ac infernè, qua rupta infernè deſquamato ſimilis apparet: hoc autem diſſecto, pus inuenitur. At verò curatio huius, ſimilis medelæ puſtularum nocturnarum iam relatæ.

De papulis ſiue puſtulis, Cap. LXIII.

PApulæ quibuſdam exoriuntur ſimiles his quæ à feruida aqua ambuſtis emergunt, non tamen multum dolorem inducentes. Quibus ruptis ſubflaui humoris copia paulatim effluit, ad biduum aliquando ac triduum durans. Hæ fœminis quibus menſtrua defecerunt, aut aliàs non rectè profluunt, ſæpe in cruribus oriri ſolent: infantibus verò aliquando in toto corpore. verùm viris rariſſimè accidunt. Quomodo verò infantium vlcera curare oporteat, iam antea ſermone quarto oſtenſum eſt: in fœminis autem, menſes opportunè ciere oportet: virorum verò corpora congruo medicamento purgare: vtriſque verò alimenta aluum emollientia exhibebimus, & vrinas proliciemus, acriáque ac ſalſa prohibebimus. Ipſas autem puſtulas acu perforare oportet, & humorem excludere, & emplaſtrum è tritici polline adhibere. Euacuato verò humore, & non amplius effluente, id quod ex hordeo præparatur, apponendum eſt.

Ad ambuſta ab igne, Cap. LXIIII.

COrpora ab igne aut feruida aqua ambuſta, moderatè extergentibus pharmacis opus habent, citra manifeſtam calfactionem aut refrigerationem. Protinus itaque ad puſtularum bullas prohibendas, terra quæcunque occurrerit, modò læuis ſit, in teneris carnibus cum aqua, in durioribus cum poſca illinatur: præſtat tamen terra Cimolia, ſi haberi poteſt. Ouum item crudum molli lana exceptum, refrigerat & ſiccat citra mordacitatem, & thus cum aqua tritum, & betæ folia contuſa & cocta ac cum vino impoſita: & alumen omne cum aqua & oui candido. Facit & hoc mirificè: Æruginis & ſpumæ argēti pares portiones cum vino & oleo tritas, cum pinna illine: à manuum enim contactu prorſus abſtinere oportet, & tenue linteolum ſuperimponere. quòd ſi bullæ emerſerint, eas in principio ne rumpas: ſi verò durauerint, rumpe & ceratum impone. Poteſt autē paſtillus præparari ac in hunc vſum ſeruari: Aluminis drachmas quatuor, thuris drach. II. cum aqua terito, & paſtillos formato, ac vtitor cum poſca. Aliud. Cimoliæ ſextantē, corticis thuris, miſyos vſti, ſing. drach. ſex, rubricæ drach. III. cum aqua formato paſtillos, & vtere cum poſca. Cæterùm cunctari non oportet, ſed ſtatim terram quæcunque ad manum fuerit cum aqua illinere, eámque poſtea tepida poſca abluere, & quæ relata ſunt adhibere. Porrò ad ambuſta iam puſtuloſa, rhoem & polentam aceto trita impone: aut fel porci coctum. Aut hyoſcyami viridis ſuccum aſſiduè illine, & bullæ marceſcent. Ex foliis quoque hyoſcyami viridibus paſtillos forma, & in vmbra exſicca, & in hyemem reſerua, quos vſu expetente aqua dilue. aut calcem viuam cerato liquido exceptam, & linteo inductam impone. aut myrrham vino tritam adhibe. Excoriatis verò & vlceratis, betæ folia in vino cocta ac trita illine: aut ad ceratum roſaceum liquidum, betæ ſuccum paulatim inſtilla, quantum imbibere poteſt. ſint autem olei partes tres, ceræ vna, ſucci quantum ſatis eſt: vtere, & miraberis. Aliud, fimum columbinum panniculo lineo illigatum exurito, cinerémque cum vino tritum, aut cerato exceptum adhibeto. Aliud. Lupinorum madefactorum & coctorum, quales quotidie comeduntur, cortices in mortario tritos, vnciæ pondere accipito, & cum ceræ ſextante, ac olei quincunce colliquatis commiſceto, ac vtitor. Sed & hoc ambuſta citò ad cicatricem perducit: Ceruſſæ, ſpumæ argenti, hordei vſti ac triti, ſing. vnc. vnam, ceræ quadrantem, roſacei aut myrtei dodrantem. hordeum ad ceratum liquidum admiſce, & poſtea ſpumam argenti ac ceruſſam in mortario cum vino tritas adiice.

Ad flagellatos, Cap. LXV.

PEllem ouillam recèns detractam & adhuc calentem flagellatis circunda, omninóque intra vnius diei ac noctis ſpatium ſanabit. cōfert & braſſicæ ſuccus affuſus. Eſt & hæc irrigatio inflammationi arcendæ commodiſſima: Olei partes tres, aceti partē vnam, ſurculorum anethi faſciculum vnum. acetum & oleum aſſiduè per anethi faſciculum agitata coquuntur, ad aceti conſumptionem. deinde adiicitur cera, quanta ſatis eſt ad ſtrigmentitiam compagem. poteſt autem ex hac irrigatione etiam ſolidius ceratum præparari. Sed & Sphærium ad irrigationem efficax eſt, & reliqua quæ ſequenti Sermone habentur emplaſtra, diluta velut ibi oſtēdimus. At verò aurigæ ad ictus flagrorum vtuntur calce trita cum ouis crudis ſoluta, adiecto roſaceo cerato. Accipiūt autem calcis quadrantem, ceræ quadrantem, roſacei ſextantem, oua cruda tria. hoc medicamentum illinunt, & aſſiduè renouant. Ad vibices verò flagellorum facit hoc: Ceræ, terebinthinæ, ſpumæ argēti, butyri, thuris, mellis, æquales portiones, loco prius foto impone, & quotidie permuta. Aliud. Calcis viuæ lotæ, ſucci ſolani, olei roſacei, pares portiones committe, illine, & linteolum ſuperimpone.

Ad deſquamata, Cap. LXVI.

DEſquamata appellantur quando ex lapſu aut violenta aliqua offenſa, cutis auulſa eſt. Hæc ab inflammatione tutātur: Rhus ruber cum melle illitus, ſideritidis folia trita, ſtratiotes herba in aquis naſcens cum aceto. Vtere, & cerato ad intertrigines ſubſcripto, & cæteris huiuſmodi.

Ad intertrigines, Cap. LXVII.

INtertrigines ex calceamentorum attritu obortæ, dum dolorem excitant, pulmone ſuillo aut agnino calido appoſito mitigantur, & ab inflatione aſſeruantur. item calceamento veteri vſto trito inſperſo: aut ſuccida lana: aut mali Punici ſatiui flore, ſingulis vſtis tritis inſperſis: aut acacia cum aceto illita. Iis verò qui teneras carnes habent, emplaſtrum ex hordeo ad ambuſta deſcriptum, & alia huiuſmodi adhibeto. Sed & ad papularū eruptiones, intertriginéſque ac ambuſta, efficaciſſimum eſt hoc: Recrementi plumbi quadrantem, ceræ trientem, adipis ſuilli recentis vnc. vnam, olei myrtei lib. vnam. ad cicatricem verò inducendam abſque adipe præpara. Vtere etiam emplaſtro è pſyllii ſucco, quod ſequenti Sermone habetur, ex ſpuma argenti, ceruſſa, & amylo paratum.

Ad contuſa & ſugillata, Cap. LXVIII.

CArne ab aliquo graui illapſo contuſa, & paruis in ea venulis diſparatis, ſanguis per perſultationē profunditur, qui ſub cute collectus ſugillationem appellatam efficit. Scopus igitur eſt curationis vt ſanguis ſub cute contentus diſcutiatur, & hoc citò antequam locus nigreſcat. In principio autem aliquid ex adſtringentibus ad diſcuſſoria admiſcendum eſt, quemadmodum Sermone octauo ad faciei ſugillationes docuimus. Tunicæ enim venarum

contuſæ, opus habent vt denſetur ac firmentur ne noua materia attracta ad locum allabatur: poſtea verò ſolis diſcuſſoriis vtemur. Sed & in principio ſcarificamus ſugillata, atque ſic reliquam curationē facimus. Optimè autem facit ad contuſa, citrii mali pars interna cum oleo illita. Aut linteum oleo cicino imbutum imponito, & miraberis.

De ruptione, Cap. LXIX.

RVptio non in fibroſis, ſed carnoſis muſculorum partibus ſoluta continuitas exiſtit, nunquam citra ſanguinis effuſionē contingens. Quæ à ſinu differt, eo quòd nullum oſculum ad humorum effluxum velut ſinus habet: proinde & in hac diſcuſſoriis vtemur, ad ea quæ in rupto corpore continentur diſcutienda. Ad hoc autem idonea ſunt medicamenta laſſitudinem eximentia, Acopa *Græcis* appellata. Tale autem eſt quod ex populo nigra paratur, itémque quod ex abiete ac reliqua huiuſcemodi. Omnino verò vbi in profundioribus partibus ruptiones fuerint, acriora ac magis incidentia pharmaca adhibere oportet. atque ea de cauſa cucurbitæ quoque adhiberi debent. Si quidem igitur ſtatim totus ſanguis effuſus, fuerit diſcuſſus, facilè caro diducta coaleſcit: ſi verò diutius perſeuerauerit, & ſordes ſubnutrita fuerit, ruptio de cætero coaleſcere non poteſt: labia ſolùm inter ſe componuntur, vt ex leui occaſione facilè diſparentur, & intermedius locus humore quodam repleatur, ſiátque quodammodo aſſiduè ſanguinis effuſio, ſimilis ei quæ ab initio cōtigit.

De vulſione, Cap. LXX.

VVlſio fit fibris quibuſdam diſtractis, quæ in membranis ac muſculis continentur. & ſola mitigatione opus habet, vt doloris exors maneat. Neque enim fieri poteſt vt huiuſmodi fibræ glutinentur, quum è ſinuum genere ſint, velut etiam ruptiones. Eſt & huius affectionis ſimilis velut ruptionum prædictarum curatio, ex diſcuſſoriis & citra moleſtiam ſiccantibus conſtans. Verùm ad ruptiones ac vulſiones in profundo factas, in pectore videlicet aut inteſtinis, ariſtolochia rotunda vtiliter potatur, &, ſi quicquam aliud, commoda exiſtit. Similiter etiam centaureæ magnæ radix & ſuccus. item rheon, coſtus, bdellium, ſingula cum aceto mulſo pota.

Ad luxatos articulos, Cap. LXXI.

LVxationes ex lubrica præſertim emotione factas, mitigat lana ſuccida, aut ſpongia noua aceto & oleo imbuta ac impoſita, ita vt quies imperetur, & deligationes fiant ad oſſium fracturas fieri ſolitæ. Facit etiam ad eaſdē bulbus coctus cum melle, aut cerato liquido exceptus, & folia viticis, & ſal ac nitrum aſſatum cum cerato, aut ſymphytum cum cerato, & vrticæ folia cum ſale, & heliotropium ſcorpiurum appellatum, & cinis ſarmētorum cum axungia veteri. Sed nihil præſtantius eſt quàm emplaſtrū quoddam apponere ex iis quæ ad oſſium fracturas parantur, ſi eius copia detur.

Ad laxos articulos, Cap. LXXII.

LAxos articulos contrahit ac firmat acaciæ ſuccus aqua dilutus ac affuſus. & ſpinæ Ægyptiæ fructus: rubi item ac myrti, & malicorii, ac foliorū quercus decoctū, & myrteum ac lentiſcinum oleum aſſiduè illitum. & malicorium coctum & cerato myrteo exceptum, aut per ſe vino coctum tritum ac impoſitum.

Ad perniones, Cap. LXXIII.

APernionibus præſeruat ſal cum melle tritum, manibus ac pedibus aſſiduè inde perfrictis. Aliud, non modò præſeruans, ſed genitos etiam perniones curans: Citriorum magnorum internam partem acidam, reiectis ſeminibus, diligenter terito, & cum adipe ſuillo vetuſto ad cerati compagem redigito, & ad hyemis initium quotidie illinēs ex eo digitos, vtitor. Aliud Oribaſii: Sulphur viuum cum melle cocto imponito. Aliud. facit etiam ad omnes feruidas eruptiones: Myrrhæ trientem, aluminis liquidi ſextantem, aceti quantum ſatis eſt, præpara, & pernionibus non vlceratis, ac pruriginoſis feruidis eruptionibus imponito. Aliud. Succi vuæ acerbæ lib. vnam, thuris drach. tres, ceræ drach. ſedecim, coquito ſimul ad ſucci ferme conſumptionem: deinde in mortario ſubige, ac vtere. Aliud, valde inſigne ad reliquas quoque inflammationes commodum: Ceruſſæ, ſpumæ argenti, aluminis liquidi, ſing. lib. vnam, myrrhæ, thuris, ſingulorum quadrantem, ouorum aſſatorum vitellos ſedecim, adipis ſuilli veteris lib. vnam. arida cum aceto terito in quo malicorium decoctum eſt, & vbi ſtigmentitiam compagem habuerint, adipem adiicito, ac ſimul probè ſubigito, & in plumbeo vaſe ſeruato: vſu verò poſtulante, roſaceo aut myrteo oleo diluito ac illinito.

Aliud. Hyoſcyami ſuccus aſſiduè illitus, eodem die inflammationem ac dolorem ſedat. Aliud. Allium in oleo torreto, eóque abiecto, & cera ad oleum addita, ceratum facito ac imponito. probè facit etiam amurca illita, & rhus coriarius. Cæterùm irrigationes circum perniones conueniunt: Radicis cyclamini decoctum, item rhois coriarii, betæ, ac lupinorum amarorum, marina aqua calida per ſe. verùm rapi decoctum reliquis omnibus præſtat. Aliud, ad vlceratos perniones efficaciſſimum: Ceratum roſaceum in magno rapo ad ollæ ſimilitudinem excauato, ad feruentem cinerem liquefacito: & adhibeto. Idem ceratum etiam in raphani radice liquefieri poteſt. faciunt & cancri fluuiatiles vſti, melle aut cerato excepti. Aliud. Vmbilicum Veneris & malicorium in vino coquito, & cerato roſaceo excipito. Aliud. Rutæ, medullæ taurinæ, roſacei, æquas portiones vnito. hoc etiam ad vlcera antiqua facit, & articulorum oſſa denudata. Aliud, perniones imminentes arcens: Atramēti ſutorii, florū mali Punici ſatiui, ſing. drach. IIII. aluminis ſciſſi drach. IIII. myrrhæ, thuris, ſing. drach. duas, ceræ drach. quatuor, adipis ſuilli drach. octo, olei myrtei quantum ſatis eſt. Aliud. Aluminis ſciſſi drach. decem, ſpumæ argenti drach. quatuor, myrrhæ drach. vnā, ouorum albumina duo. vino & oleo myrteo excipe, ac vtere. Aliud. Aluminis rotundi drach. quatuor, calcis viuæ drach. duas, ceræ vnciam vnam, roſacei aut myrtei olei trientem: præpara, ac vtere. idem & ad attritus facit. Aliud. Spumæ argenti drachm. decem, ceruſſæ drachmas tres, ceræ drachmas duodecim, adipis ſuilli recentis drach. viginti, ouorum aſſatorum vitellos duos, pollinis thuris drach. vnam. ſpumam argenti, ceruſſam, & oua cum aceto terito, deinde ceratum adiicito, ac præparatum ſeruato: vſus auetm tempore cum roſaceo dilutum adhibeto. Aliud, perniones ad cicatricem ducens. confert etiam ad papularum eruptiones, excoriatas intertrigines, & deſquamata: Ceræ, adipis ſuilli, ſingulorū drachmas octo, ſpumæ argenti, corticis pinus, ſingulorū drach. ſedecim, mannæ thuris drach. octo, roſacei quantum ſatis eſt. quidam plumbaginem pro argenti ſpuma ſumunt. Oribaſii hexapharmacum. Ad perniones vlceratos: Olei omphacini, taurini adipis, ſucci hyoſcyami, ſing. lib. vnam, ſpumæ argenti ſeſcuncem, colophoniæ trientem, mellis ſeſcuncem.

Ad digitorum pterygia ſiue reduuias, Cap. LXXIIII.

FErruginem cum aceto illine: aut aluminis, ſandarachæ, calcis viuæ, diphrygis, æquales portiones impone, & linteolū vino imbutū ac mollē ſpōgiā ſuperimpone. Aliud. Squamæ æris, malicorii, caricarum leniter aſſatarum, æquales partes melle excipe, & loco prius ex ſpiſſamentorum adſtringentium decocto rigato impone, & quod de pterygio exareſcit depurga. Aliud citò reſiccans ac curans: Soreos vſti, thuris, ſing. drach. II. æruginis raſæ drachm. I. cum melle tere, & ſuper ipſum pterygium impone. facit & ad reliqua horum locorum vlcera maligna, nigredines & putredines. Oribaſii Zopyrios ad pterygia: Aluminis rotundi acetabulum in fictili exurito, & ad tritum aceti cyathum, hoc eſt ſextātem, admiſceto, & mellis quadrantem, & hæc ſimul pterygiis imponito. Aliud bonum. Cimoliæ toſtæ drach. octo, pumicis vſti drach. quatuor, æris vſti, gallarum, ſing. drach. II. præpara, & vtere. Aliud ad pterygia putrefacta, & vlcera pudendorum: Thuris drachm. quatuor, ſquamæ æris drachmas duas, æruginis raſæ drachmas quatuor, mellis quadrantem, terito ad ſolem donec flaueſcant, & loco ex vino prærigato impone, & linteolum ex aqua expreſſum, ac ſpongiam ſuperimpone. ex huius vſu magnum ſucceſſum

ceſſum habui. Aliud. Hoc per triduum citra morda-
citatem ſanat. Caricarum pinguium toſtarum, vt pro-
bè teri poſſint, drachmas duas, miſyos Cyprii drachmas
duas, ſquamæ æris drach. duas, mellis quantum ſatis eſt,
præpara & vtere, ac miraberis. Ego verò ſquamam æris
per ſe tritam adhibui, & linteolum è vino expreſſum ſu-
perimpoſui. Oribaſii ad pterygia. Gallarum, auripigmē-
ti, atramenti ſutorii, æquales portiones vnito, ac vtitor.
Aliud. Æruginis drach. IIII. mannæ ſiue pollinis thuris,
ſulphuris viui, ſing. drach. II. Vtere etiā paſtillo Muſæ vel-
ut admirando, linteúmque è vino expreſſum ſuperimpo-
ne. Aliud ad pterygia experimento conſtans. Gallam
nō perforatam cum carie ligni quercini tritam inſperge.

Ad paronychias, id eſt vnguium abſceſſus,
Cap. LXXV.

AD paronychias incipientes priuſquam ſuppurentur,
ſiue in manuum ſiue pedum digitis fuerint, lanam
ex aqua frigida imbutam imponito, aut per linteo-
lū ex aqua expreſſum aſſiduè refrigerato. Aliud. Thus
& gallam cum melle trita, ſimul aut ſeorſim imponito.
Aliud. Folia myrti trita inſpergito, aut ceratū myrteum
imponito. aut ſordes aurium aſſiduè illinito, & ſana-
bis. At ſi fuerint inflammatæ, panem aqua madefa-
ctum cum roſaceo adhibeto. Aliud. Oliuæ folia tene-
ra imponito. Aliud. Cadmiam tritam inſpergito. o-
portet autem carnem vndiquaq; ab vngue diſparare, li-
namentis conuulſis è linteo interpoſitis, & probè adhibi-
ta medicamenta alligare. poteſt etiam ſpodium ſimili
modo inſpergi. Aliud ad paronychias exulceratas.
Æruginis, ſpumæ argenti, ſing. drach. IIII. ſarcocollæ dra-
chmā I. terito & largè inſpergito. aut farinam erui adhi-
beto. Carnem item eodem modo velut dictum eſt diſpa-
rato, & linteum ex vino expreſſum, itémque ſpongiam vi-
no imbutam ſuperimponito. hoc ego ſæpe vti ſoleo.
Aliud quo vtor. Nitri, ſquamæ æris, pumicis vſti, ſingul.
vnc. I. cimoliæ quadrantem. omnia cum aceto & modico
melle terito, & paſtillos formato: vſus autem tempore a-
qua diluito, & adhibeto linteo exceptum. Vtor etiam pa-
ſtillo inſigni, quā iridem vocant, cum vino diluto, qui ſic
præparatur. Aluminis liquidi dr. C. croci, myrrhæ, ſing. dr.
VIII. (quidā etiā aloes dr. VIII. adiiciūt.) Subigito ac forma-
to paſtillos, ac vtitor cū vino, & linteū ex vino ſuperliga.
prodeſt & Muſæ paſtillus, ac reliqui eius generis. At verò
depaſcēdo iā proſerpētes ſiſtes, auripigmēto vſto trito v-
bertim inſperſo, & linteo è vino expreſſo ſuperimpoſito.
Ego verò ſandaracham & auripigmētum, æquis portioni-
bus ſimul trita adhibeo. & ſi cicatricem inducere opor-
tet, eadē terebinthina liquida excipio ac adhibeo. Quòd
ſi ſuppuratæ fuerint paronychiæ, primùm ipſas perfora-
bis, & humorem exprimes, & deinde lenticulam cū mel-
le impones. Aut roſas virides, aut ſiccas aqua madefactas
tritas adhibebis.

Ad contuſos vngues, Cap. LXXVI.

MYrti & mali Punicæ folia tenera impone. Aut felle
tauri euacuato, in ipſam fellis veſicam vnguem in-
dito, ac ſinito donec perfectè ſanentur. Aliud. Sal foſ-
ſile cū aqua & oleo tritū illinito. eſt enim efficaciſſimū.

Ad ſubcruentos vngues, Cap. LXXVII.

PIcē ſiccam liquefacito, & cum farina mixtā apponi-
to. præſtat tamē ſubcruētatū vnguem in medio per-
forare, ac cruorem ſubterlapſum exprimere. ſi enim per-
ſtiterit, putreſcet, & vlceris difficulter curabilis cauſam ex-
hibebit.

Ad motos vngues, Cap. LXXVIII.

VNgues ex aliqua offenſa motos, & pungitiuo dolore
affectos, caricæ cum melle tritæ mitigant. Quòd ſi
dimidium vnguis exciderit, nitrum aut ſalem cum pari
fellis vitulini menſura miſce, adhibe, & ſanabis.

Ad ſcabros & leproſos vngues, Cap. LXXIX.

ADipem ouillum emollitum, & ſuper linteum exten-
ſum adhibeto, ac tertia die ſoluito, & ſi mollem vn-
guem repereris, deradito: & eundem rurſus imponito, &
tertia die ſolutum ſimiliter deradito. atque hoc tandiu
facito donec integra ſanitas accedat. Aliud. Thus tritū
adipe ouillo excipe, ac vtere velut dictum eſt. Aliud

A valde bonum: Alumen ſciſſum anſerino adipe excipe,
ac vtere velut dictum eſt. Aliud, ex cuius vſu ſucceſſum
ſentio: Maſtichen Chiam in aquam feruentem conie-
ctam ac emollitam, vngui impone, ac obliga, & tertia die
ſolue, & deraſo vngue rurſus impone. atque hoc facito
vſque ad perfectam reſtitutionem. Aliud. Hordei fari-
nā cū pice ad emplaſtri formā coquito ac imponito velut
dictum eſt. Aliud. Gummi drachmas ſex, lacrymæ
oleaſtri drachmas quatuor, atramenti ſutorii drachmas
tres. gummi & lacrymam aceto diluito, & adiecto atra-
B mento ſutorio in olla ad prunas ad compagem coquito,
& deraſis vnguibus apponito & alligato, ac tertia die ſol-
uito, & vngue deraſo rurſus imponito, idque tandiu faci-
to donec vnguis excidat. Aliud. Auripigmentum
colore aureo, & ſandarachā æquis portionibus probè te-
rito, terebinthina ad emplaſtri formam excipito, & im-
ponito, vbi prius per vnum atque alterum diem, farinam
ordeaceam cum aceto & ſylueſtris cucumeris radice tritā
adhibueris. Tertia verò die ſimiliter ſoluito, ac tandiu re-
petito donec vnguis excidat. cauendum eſt autem ne lo-
C cus oleo attingatur. Aliud. Sandarachæ, auripigmenti,
chalcitidis, myrrhæ, thuris, ſing. drach. II. farinæ lolii dra-
chmas ſex, terebinthina excipito & adhibeto. Aliud, au-
ferens vngues citra exulcerationem: Bituminis drach.
II. ſulphuris viui, ſandarachæ, auripigmenti, ſing. drach. I.
Excipe terebinthina & vtere, ac per ſeptimum diem ſol-
ue, deraſóque vngue, rurſus nouū impone, atque vbi vn-
guis exciderit, ceratum myrteum cui aliquid eiuſdē me-
dicamenti admixtum eſt applica. Aliud. Calcem vi-
uam cum oleo, aut maſtichē cum opobalſamo imponi-
D to. Poſtquam autem morbus occalluit, & præſcripta medi-
camenta nihil proficiunt, excoriatoria nunc referēda ſta-
tim adhibeantur. Excoriatorium leproſi vnguis, callos,
verrucas, & clauos auferens. Cantharidas numero XV. ſul-
phuris viui, chalcitidis, ſingulorum drach. I. allii depur-
gati nucleos nouem. omnia probè trita terebinthina ex-
cipito. Vſus autem tēpore partes vngui vicinas miti ali-
quo medicamento munito, & excoriatorium hoc pellicu-
læ veſicæ bubulæ illitum adhibeto, & poſtridie ſoluito,
bulláſque exortas rumpito, & ſi ſubiacētibus locis ſordes
E inhæſerint, panem cum aqua mulſa aut lenticulam cum
melle illinito: & deinde vlcera repurgata, cerato ex anſe-
rino adipe, thuréque ex cerato parato, curato. Aliud ex-
coriatorium: Naſturtii, ſinapis, ſulphuris viui, nigellæ,
cantharidum, atramenti ſutorii, æquales portiones ex ace-
to probè tritas terebinthina excipito, & velut diximus v-
titor. Aliud Oribaſii, leproſos vngues exterens: Pro-
polis, ceræ, bituminis, ſing. drach. II. ſulphuris viui drach.
I. præpara: & oleo, ne inquinetur. vſu autem expetente, ca-
lefactum vnguibus imponitur. Aliud eiuſdem. Atra-
F mentum ſutorium & ſulphur viuum ſufficiente viſco ex-
cipe, & corio inductum adhibe. Aliud. Picem liquidā,
cerā, colophoniā, ammoniacū thymiama æqualiter mi-
ſceto ac imponito. Aliud. Ceræ, colophoniæ, terebin-
thinæ, ſulphuris viui, ſtaphidis agreſtis, nitri, ſing. drach.
II. ſandarachæ, cātharidū, ſing. dr. I. cedriæ quātū ſatis eſt.

Ad reparandos vngues, Cap. LXXX.

MYrrhæ drach. octo, aluminis ſciſſi drach. IIII. panis
hordeacei ſicci drach. I. excipe melle, & impone.
Aliud ad vngues ægrè orientes: Betæ agreſtis ſemen
G cum aceto tritum imponito. Aliud. Polium cum adipe
vitulino & terebinthina tritum adhibeto.

De anulis digitis impactis, Cap. LXXXI.

ANuli aliquando digitis impinguntur, quum circulus
ipſorum anguſtior, violenter illorum partibus craſ-
ſioribus fuerit adactus, atque hoc tum maximè cōtingit,
quum homo cibo ac potu diſtentus, prona ac pendula
manu ſopitus decubuerit. Ita enim manuum extremita-
tes longè magis intumeſcunt, quàm ſi erigantur. Aqua
igitur & oleo, aut maluæ decocto, manus largè perfunda-
H tur: nam parca perfuſio tumorem magis auget. dein-
de anulus leuiter verſatus detrahatur. Quòd ſi perfu-
ſio nihil effecerit: filum craſſius contortum accipito,
& alterum eius caput ſub anulum ponito, & reliquum
totum digito laxè circumligato, & poſtea caput fili anulo

ſuppoſitum ſurſum trahito: filo enim attracto, anulus deorſum procedet. Quòd ſi neque ſucceſſerit, ſpecilli partem latiorem ſub anulum ſubmittito, & anulum vtrinque prope ſigillum per ſpatham incidito, & filo lineo vtrinque circumdato anulum attrahito. & conſequẽter lanam vino & oleo imbutam mitigandi gratia adhibeto.

Ad clauos, Cap. LXXXII.

CLauus, rotundum eſt tuberculum album, claui capiti ſimile, plerunque in calcaneis ac plantis pedum enaſcens, & in gradiendo dolorem inducens ad durioris alicuius rei occurſum. ſed & in ſummis manuum digitis ſæpiſſime oriri ſolet. Huius itaque tollendi gratia ſectionem & vſtionem recuſamus, quoniã hæ partes neruoſæ ſunt, ac ſubtili ſenſu præditæ. Vtimur autem vſtoriis medicamentis huiuſmodi: Cantharidum pectuſcula xv. ſulphuris viui, chalcitidis crudæ, ammii, ſing. obol. III. ſing. ſeorſim terito, & pice liquida ſiue terebinthina ad emplaſtri formam excipito, atque vtitor hoc modo: Caput claui & circumſitum eius ambitum deradito, & ſplenium inflammationi arcendæ idoneum, glutinoſum, in medio exciſum, quantum claui totius ambitus patet, adhibeto, & tunc ſplenium ex relato medicamento, ſuper ipſum clauum, ad glutinoſi ſplenii cæſuram imponito, & forinſecus charta integito, ac rurſus aliud linteolum cuſtodiæ gratia ſuperligato, atque ita per biduum aut triduum, ægrũ quietũ dimittito, idémque ſæpe repetito, donec clauus à ſubiecta carne prorſus diſceſſerit. Clauo verò ſublato, deraditur planta, & rurſus adhibetur emplaſtrum donec vlcus fuerit explanatum. Aliud. Deraſo prius ac repurgato loco, ſicut diximus, ſuccum Cyrenaicum: vel ſi is deſit, laſer cum nitro ficus pinguiſſimæ carne vel terebinthina excipito ac imponito. Aliud. Lupinos crudos vſtos melle excipe, & circumraſo ac depurgato clauo impone. aut gallinaceum ſtercus vſtum melle exceptum. aut nigellam cum aceto tritam, eodem modo adhibe. Aliud. Clauum circum circa repurgato, & ſuccum Cyrenaicum probè tritum, aut laſer vbertim adhibeto: & deinde ſplenium è melle eodémque ſucco illitũ apponito. hoc etiam ad ſtrumas facit. Aliud. Repurgato clauo fabam freſam, aut lomentum fabaceum aceto coctum apponito. idem ad cicatricem perducit. Aliud.

Clauo repurgato atramentum ſutorium læuiſſimè tritum inſpergito, & linteo alligato. Aliud, clauos è manibus ac pedibus tollens. Fimum columbinum in acerrimo aceto ad cerati compagem coquito, & clauo repurgato imponito. & per biduum aut triduum funditus tollet. Aut circumraſo ac repurgato clauo, ex erodentibus medicamentis ſuprà relatis aliquod adhibeto. Aliud, clauos digitorum citra moleſtiam auferens. Maſtichen nigram Ægyptiam in aceto coquito, atque ita calidam adhibeto,

Ad plantarum rimas, Cap. LXXXIII.

IN plantis quoque rimæ oriuntur, gradientes magis infeſtantes. Planta igitur aſſiduè ſcalpi debet, & hæc medicamẽta adhiberi: Picem liquidam admixta cera, ita vt ceræ pars vna ſit, picis verò liquidæ duæ, illinito Aliud. Squillæ medullam in oleo coquito, & cum terebinthina tritam imponito: aut etiam abiecta ſquilla, terebinthinam in oleo liquato, ac vtitor. Aliud. Cancrorum fluuiatilium vſtorum cinerem cum melle ſubactum impone, vel oleo diſſolutum rimis præſcalptis inſtilla. Aliud.

Malicorium aceto coctum per dies quinque imponito, indéque purgatis calcem cum oleo adhibeto. Aliud. Cornu caprini vſti cinerem liquida pice aut terebinthina excipito, ac vtitor. Aliud. Amurcæ in æneo vaſe ad mellis compagem coctæ cyathum vnum, aceti cyathum vnum, ſquamæ æris, pollinis thuris, ſing. drachmas II. lanæ ſuccidæ teneræ manipulum vnum. lanam tædæ obuolutam vrito, ac reliquis aridis admiſceto: amurcam verò cum aceto ad mellis compagem coquito, & illis adiicito. vtere hoc ad vulnera quidem cum vino diſſoluto: ad plantarum verò ac pudẽdorum affectiones cum paſſo. Aliud, ad pedum rimas: Porcinum adipem ſale inueteratum calidum aſſiduè inſtilla. Aliud. Spumam argenti, colophoniam, mel, oleum, æquis portioni-
A bus præparato. hoc etiam ad reliqua caua vlcera facit.

Aliud ad pedum rimas, quod labiorum quoque duritiam emollit. Ceruſſæ drach. II. ſpumæ argenti drachm. x. myrrhæ drach. I. ouorum candida duo. vino odorato paulatim inſtillato terito, ac vtitor. mihi verò etiam oleũ adiiciendum videtur, vt pinguis compages fiat. Et valde probo commune illud quod è melle paratur, & mellis, ceræ, olei, ſpumæ argenti, æquales portiones recipit. Nam hoc ad omnes pedum ac manuum exulcerationes facit, ſiue in vola, ſiue intra digitos fuerint, & præſertim ſi pro-
B pe vngues extiterint. Ad calcaneorum præterea intertrigines ex calceamentorum attritu obortas, & ad attritus ex longo decubitu factos, quales ſæpe in cubitis ac coxis viſuntur eorum qui diutino morbo laborauerunt: hoc medicamento ſæpe proſperè vſus ſum. neque enim ſimile habetur, præſertim ad os ſacrum & femora & longo decubitu attrita, ac vlcera. Aliud floridum ad rimas. Calcis viuæ drachmas decem, ceruſſæ drachmas viginti, ceræ drachmas triginta, adipis ſuilli recentis ſeptuncem, colophoniæ dodrantem, ſucci ſeminis lini cyathum
C vnum, olei dulcis quincuncem. ceruſſam & calcem cum ſucco terito, & ad ceratum frigefactum admiſceto, & loco prius purgato adhibeto. hoc præ omnibus teneram plantam efficit: ad reliqua verò vlcera ob fœtorem improbatur. Aliud. Amurcæ, mellis deſpumati, ſing. drach. II. aluminis phorimi drach. I. hoc etiam gingiuas purgat ac firmat.

De crurum ac reliquarum partium varicibus, Cap. LXXXIIII.

VAricos appellantur venæ dilatatæ, quæ aliquando
D circa teſtes, aliquando circa crura ampliantur. ſed qui in teſtibus fiunt, chirurgiam difficulter admittũt: qui verò alibi conſiſtunt, hoc modo curari ſolent: Primùm ſimplex ſectio fit cutis vaſi adiacentis, deinde vas ab ambientibus corpuſculis ſeparatum cæco vncino attrahitur, ac lineo funiculo ſupernè deligatur, & non aliter quàm in venæ ſectione fieri ſolet, vas inciditur, & euacuato ſanguine quantum opus eſſe videtur, ſuperior pars conſtringitur, & poſtea totum quod ampliatum fuerat amputatur.
E Peracto opere, ſectio polline thuris impletur, & ſplenio ac linteo impoſito deligatur. Æger autẽ quieſcere iubetur, ſeruato accliui partis ſitu, ne ſi decliuis iaceat, humores ad ipſam confluant. Poſtea curationis ductus ad puris generationem dirigitur, & reliqua cura vlceribus communis adhibetur. atque hæc compendiaria at ſecura curatio eſt. Quidam verò vſtionem malunt, & per lati digiti ſpatium cauteria vaſis adhibent. & vbi cruſta exciderit, vlcúſque incarnatum ac cicatrix inducta fuerit, locum roborant. Alii varices incipientes talibus medicamentis
F prohibere conantur. Emplaſtrum citra moleſtiam reficcans, etiamſi vlcera manantia in ipſo varice fuerint: Bituminis Iudaici ſeſquilibrã, olei vetuſtiſſimi beſſem, terebinthinæ liquidæ ſeptuncem, ſulphuris viui trientẽ. bitumen ad cicerum magnitudinem craſſius contuſum, in oleo donec liqueſcat coquito, deinde adiecta terebinthina ſimul coquito donec nõ amplius inquinẽt, & ſublato ab igne medicamento ſulphur tritum inſpergito, atque ſimul omnia in mortarium frigida aqua plenum iniicito, & probè ſubactis vtitor.

De brachiorum ac crurum dracunculis,
G Leonidæ, Cap. LXXXV.

QVI appellantur dracunculi, lumbricis ſimiles ſunt, & aliquando magni, aliquando parui reperiuntur: frequentius quidem in cruribus, quandoque verò & in muſculoſis brachiorum partibus conſiſtentes. Naſcuntur autem hi in Æthiopia ac India in pueris præcipuè, eſtque ipſorum generatio non diſſimilis lumbricis latis ventris. Sub cute enim mouentur nihil moleſtiæ afferentes, verùm temporis progreſſu circa dracunculi extremitatem locus ſuppuratur, & cutis aperitur, ac dracunculi caput ex-
H eritur. Quòd ſi dracunculus attrahatur, vehementem dolorem inducit, præſertim ſi nimia tractus violentia fuerit ruptus. Nam quod relinquitur, moleſtiſſimos dolores infert: proinde vt ne recurrat animal, valido filo brachium conſtringere oportet, & quotidie hoc

moliri, vt dracunculus paulatim progrediens conſtrictione quidem includatur, nequaquam autem abrumpatur. Locus itē aqua mulſa, & oleo in quo abſinthiū aut abrotonū coctū eſt, aut alio quodā ex iis quæ ad alui lumbricos deſcripſim⁹, irrigādus eſt. omnia tamē acria vitāda, propter periculū inflāmationis. Cataplaſmata quoque laxatoria ac ſuppuratoria è farinis cū aqua mulſa & oleo præparata adhibeātur. Quòd ſi dracūculus ſpontè progrediēs facilè extrahi poterit, nihil amplius faciendum eſt: ſin ad

A ſuppurationem vertetur, à cataplaſmatis, & aquæ mulſæ ac olei rigatione non eſt diſcedendum. Nos verò emplaſtrum è baccis lauri, poſt cataplaſmatum ablationem, imponere ſolemus. Facta verò ſuppuratione, cutis per longitudinem diſſecetur, & dracunculus denudatus auferatur, & cutis linamentis inditis diſparetur, & reliqua curatio ſuppuratoria adhibeatur, ita vt animali ſuppurato & extracto, vlcus incarnetur, & ad cicatricem perducatur.

INDEX EORVM QVÆ IN TERTIO SERMONE Tetrabibli quartæ Aetii habentur.

De tumoribus laxis, Cap. I.
De inflatione, Cap. II.
De tumoribus induratis, Cap. III.
Tendinum ac ligamentorum induratorum curatio, Cap. IIII.
De ſtrumis, Cap. V.
De brōchocela, hoc eſt gutturis tumore, Cap. VI.
De pultacei ac mellei humoris tumoribus, Cap. VII.
De ſteatomatibus, hoc eſt tumoribus adipoſis, Cap. VIII.
De ganglio, Cap. IX.
De vaſorum dilatatione, Cap. X.
De ceriis hoc eſt fauis, Cap. XI.
Emplaſtra ad cruenta vulnera glutinanda, & ad multos vſus commoda, Cap. XII.
Emplaſtra cephalica, & ad fracturas, & ad multa, commoda: & de iuſto eorum vſu, Cap. XIII.
Emplaſtra emollientia ac diſcuſſoria, ad multa commoda, Cap. XIIII.
De emplaſtro ex aſpidibus Cap. XV.
De emplaſtro aniceto, Cap. XVI.
Emplaſtra ruptoria, Cap. XVII.
Emplaſtra diſcuſſoria & attractoria Cap. XVIII.
Emplaſtrum Nechepſonis è cupreſſo, Cap. XIX.
Apochymatis præparatio, Cap. XX.
Cerata vtiliſſima Cap. XXI.
Heptapharmacum laxans, ſuppurans, incarnās, Cap. XXII.
Enneapharmacum, Hori Mendeſii, Cap. XXIII.
Emplaſtrum Philoſophi, Cap. XXIIII.
Œſypi præparatio, Cap. XXV.
Emplaſtrum Manus appellatum, Cap. XXVI.
Emplaſtrum Bromium appellatum, Cap. XXVII.
Emplaſtrum ex ouis, Cap. XXVIII.
Parhygrum Galeni, Cap. XXIX.
Emplaſtrum ex ouis, Oribaſii, Cap. XXX.
Parhygrum, Oribaſii, Cap. XXXI.
Emplaſtrum roſaceum inſcriptum Cap. XXXII.
Emplaſtrum phycotyche appellatum Cap. XXXIII.
Emplaſtrum ſphærium appellatum, Cap. XXXIIII.
Emplaſtrum pentatheton, Cap. XXXV.
Emplaſtrum ex ochra, Cap. XXXVI.
Emplaſtrum telamonium, Cap. XXXVII.
Pilarium ex recremento argenti, Cap. XXXVIII.
Emplaſtum ex pompholyge Cap. XXXIX.
Emplaſtrum rutaceum, Cap. XL.
Ceratum è perdicio, Cap. XLI.
Ceratum è ſucco betæ Cap. XLII.
Ceratum ex ſandyce, homo appellatū, Cap. XLIII.
Emplaſtrum ex alliis, Cap. XLIIII.
Emplaſtrum è ſquilla, Cap. XLV.
Emplaſtrum ex pompholyge, Heræ Cappadocis, Cap. XLVI.
Emplaſtrum nigrū, eſſentia appellatū, Cap. XLVII.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDICINÆ, Tetrabibli, ſiue quaternionis quarti Sermo tertius.

De tumoribus laxis, itémque duris: & de ſtrumis, & emplaſtrorum multi vſus compoſitione.

De tumoribus laxis, Cap. I.

QVEMADMODVM ab influxublioſo eryſipelas, *hoc eſt ignis ſacer*, ita à pituitoſo tumor laxus, quem œdema *Græci* vocant, generatur. Eſt autem tumor hic citra dolorem, flatuoſum ſpiritum cōtinens, velut à vaporoſo humore prognatus. Solent etiam aliter tumores laxi fieri, circa pedes præcipuè, in hydrope, ac tabe, & malo corporis habitu: qui ſi digitis premantur, cauus locus fit. & hi in quibuſdam etiam faciem occupant. B Verùm hi tumores acceſſio ſunt aliarum affectionum, & nullam propriam ac præcipuam curam requirunt. ſufficit enim ipſis frictio, aliquando per acetum ac oleum roſaceum permixta, aliquando per oleū & ſalem. poteſt etiam ſal ad acetum oleo roſaceo permixtū adiici. At ſi ob pituitoſi humoris influxum in parte aliqua laxus tumor conſiſtit, ſpongia poſca imbuta ac impoſita, & leui adſtrictione alligata, quæ ex infernis partibus initium ſumat, & in ſupernis deſinat, affectionē quādoque ſedauit. C Oportet autem ſpongiam eſſe nouam: ſi verò talis non adſit, expurgāda eſt nitro vel ſpuma nitri, & lixiuio. Quòd ſi neque ſic tumor deprimatur, parum aluminis ad poſcam adiicies. Aptum eſt & Tarſicum elly-

A chnium, aut aliud molliſſimum, eodem humore imbutum ac impoſitum. Confert & glaucium, & collyrium ex eo paratum. ſordes item lucernarum aqua mulſa dilutæ vtiliter adhibentur. Cæterùm diuturnos tumores laxos oleo præillitos, & ſpongia noua ex lixiuio ſuperimpoſita, violentius conſtrictos ſanabis. Diſcutit item ac compeſcit laxos tumores terra omnis illita, & præſertim quæ in lentibus reperitur, ad ſalem adhibita, velut Sermone ſecundo retulimus. item iſatis hortenſis ac ſatiua.

De inflatione, Cap. II.

B FLatuoſus ſpiritus aliquando ſub cute, aliquando ſub pelliculis oſſa aut muſculos ambientibus colligitur, & inflationem parit: aliquando etiam circa viſcera vētrémque ac inteſtina coaceruatur. Si itaque viſcera inflata fuerint, ſatis conſtat ex vitioſo victu malum eſſe obortum: in muſculis autem contingit præcedente plerunque contuſione. Súntque huiuſmodi muſculorum affectiones curatu difficiles, quoniam in omnes ferme muſculi partes flatuoſus ſpiritus diſpergitur, conſtringitúrque ac intercluditur ab ambientibus pelliculis, & plurimis aliis C corpuſculis vſque ad cutem prætenſis. Ad vētris ergo ac inteſtinorū & viſcerū inflationes, oleū tenue efficax eſt, in quo ruta aut cyminū, aut apii ſemen, & alia attenuātia ac

calefacientia coctum eſt, ſi aut irrigetur, aut per clyſterẽ infundatur. Magna etiam cucurbita circa vmbilicum abſque ſcarificatione appoſita, tam citò hominem à moleſtia liberat, vt admirabilis ſit ea celeritas, & incantationi ſimilis. At verò muſculis ex contuſione inflatis, ex calidorum & acrium vſu partes exacerbantur, & auctis inde inflammationibus, muſculi magis læduntur, ac dolores intenduntur. Mixtas itaque facultates habere oportet ea quæ inflatis muſculis adhibentur, præſertim ſi contuſio fuerit aliquantulum inflammata. quapropter in principio mitigatoria augenda ſunt: in declinatione verò diſcuſſoria. Neque repentè ab alteris ad altera tranſeundum eſt: ſed paulatim mitigatoriis detractis, diſcuſſoria augebimus. Mitigatoria verò in huiuſmodi affectionibus ſunt, ſapa, & œſypus, modico oleo adiecto: diſcuſſoria autem, acetum, nitrum, ſpuma nitri, & lixiuium. Et in principio quidem ſolam ſapam cum modico oleo, & aliquãdo vino adhibemus, vt ne omnino repellẽdi vi careat, & hæc omnia lana ſuccida excepta: quæ ſi nõ adſit, œſypũ reliquis quacũq; lana exceptis admiſcemus. præ omnibus verò curandum eſt vt hæc calida permaneant, neque ſinantur donec frigefiant. forinſecus itaque calida lana adhibeatur, & vbi calorem eius æger amplius non percipit, noua ſtatim applicetur. Mitigato autem ægroto, acetum aut nitrum admiſcebimus: copia ipſorum paulatim aucta. At verò neglectas & antiquatas inflationes primùm lixiuio fouebimus: deinde emplaſtrum quoddam molliẽs ac diſcutiens imponemus, quale eſt hoc: Strigmenta feruefacta excolato, vt pura fiant, & rurſus in ollam mittito, & calcem viuam velut farinam tritam infarcito, vt lutoſa compages medicamenti euadat, & vtitor. Hoc verò adhuc efficacius eſt pharmacum ex ſycomoris compoſitum.

De tumoribus induratis, Cap. III.

INdurati tumores laxis opponuntur. Laxorum enim nota eſt vt appreſſis digi[illegible]ant, & cauus locus fiat: durorũ verò tumor pertin[illegible] ad tactum renitens, & ad ſenſus difficultatem inclin[illegible]t tãdem hi loci in quibus eſt, ſenſus exortes fiant, & ad oſſis duritiam perueniant, & nullam omnino curationem admittant. ſed & pili in ipſis oriri ſoliti, minimè nutriuntur, & exactè glabri fiunt. Duri itaque tùmores aliquando ſtatim ab initio conſiſtunt ac augentur, aliquando verò à medicis inducuntur qui inflammationes ac eryſipelata vehementer perfrigerarũt ac adſtrinxerunt, quum tamen tranſacto principio diſcuſſoria adhiberi debeant. At verò qui ex eryſipelatis fiunt, cutis duritiam ſaltem præ ſe ferunt: qui verò ex inflammationibus ſuccedunt, ſubiectas etiam carnes inuadunt, tanto profundius quanto inflammationes eryſipelatis ſunt profundiores. Inchoantibus ergo duritiis, & debilem aliquem ſenſum adhuc habentibus, medicamenta emollientia adhibebimus, quæ ſimul moderatè etiam diſcutiunt: & talia ſanè ſunt quæ & molliendi ac diffundendi vim habent. Nam quæ vehementer diſcutiunt, & ſine mollitione ſtatim euacuant, manifeſtè quidem tumorem imminuunt, reliquias verò affectionis incurabiles efficiunt. Diſcuſſis enim tenuioribus humoribus, quod exactè terreum ac ſolidum eſt, pertinaciter reſtitat. quapropter in hunc vſum medicamenta adhibenda ſunt, quæ molliendi ſimúlque diſcutiendi vires habent. Primùm igitur mollientibus vtemur, deinde ad diſcuſſoria procedemus, eáque mollientibus paulatim miſcebimus. Conſiderandus tamen eſt & curandi corporis habitus, & affectionis ſtatus quantum proceſſerit. Hæc verò ſi rectè conſideraueris, coniecturalem quidem, non tamen penitus arte carentem, peritiam acquires: prima enim die ſtatim mollientia adhibebis, altera deinde aut tertia tranſacta, facilè intelliges an augere aut remittere medicamenti vim oporteat. Præſtat autẽ tũ ad hos vſus, tũ ad reliquos, ſi rectam curationem peragere velimus, oppoſita medicamenta, validiſſima videlicet ac mitiſſima, præparata adſeruare, quò pro affectionum diuerſitatẽ diuerſæ mixturæ fieri poſſint. Ad duros itaque tumores molliendos caprinus bubulúſque adeps commodus eſt. At ſicut taurinus ac hircinus validiores ſunt, ita hœdinus ac vitulinus imbecilliores, & ſuillus debiliſſimus. Sed his omnibus præſtant ad diſcutiendum, non autẽ molliendum, leoninus, pantherinus, hyænæque ac anſeris. gallinaceus autem inter ſuillum ac anſerinum medius eſt. At inter medullas prima eſt ceruina, deinde vitulina. Cæterùm reſinæ odoris non acris, his medicamẽtis admixtæ viſcoſitatem exhibent, nec tamen molliendi vim auferunt. Commodiſſima verò omnium reſinarũ eſt terebinthina quæ Chia appellatur, & laricis reſina, liquoris compage nihil ab illa differens. deinceps verò pinea & abietina. Verùm ſicciores, qualis eſt reſina pin⁹ arida, phyſema priuatim appellata, nimium ſiccant, & propterea ad emollientium medicamentorum compoſitionem inutiles ſunt: ſed terebinthina ac laricina eligendæ. Pix quoque Brutia quum eiuſdem facultatis ſit, in eoſdem vſus recipi poteſt, ſed aridiorem reprobamus, ſicut etiam bitumen. Habet & maſtiche Chia vim emolliẽdi: Ægyptia verò maſtiche nigra, emollit quidem, ſed magis ſiccat ac diſcutit. Thus inſuper non expers eſt facultatis molliendi, itémque fœnigræci ſemẽ: hoc enim coctum mollire poteſt. quanquam thus quoque in mollitoriis medicamentis paulùlum eſt coquendum. Eiuſdem ordinis ſunt & balneorũ ſtrigmenta, butyrũ, althææ decoctũ. media verò inter lenia & validiſſima, propolis eſt. Validiſſima autem appello, ammoniacum thymiama, bdellium, præſertim Scythicum reſinoſum, & colore nigricans: ſtyracem, maximè pallidum qui calamites vocatur, flauum item ac pinguem. Galbanum enim & opopanax ſuprà vim diſcuſſoriam, etiam molliũt: verùm galbanum molliendo, opopanax diſcutiendo præſtat. Atque huiuſmodi ſanè mollientium medicamentorum materia eſt. Tu verò libros adeptus medicamentarios, ſingulorum compoſitorum vires ex ſimplicibus expendes, quò varias pro maioris ac minoris ratione ipſorum differentias cognoſcas, & corporum ſimul ac affectionum differẽtias conſideres, atque ita fortia fortibus, & mitia debilibus adhibeas. Inter curandum autem affecta pars oleo calido foueatur, & glutinoſa medicamenta appoſita antequam ſponte decidant, ne remoueantur: imò etiamſi lauãdus ſit æger, omnino permittenda ſunt. A balneis tamen medicatis abſtinentiam conſulo, præſertim quæ aluminis, aut ſulphuris, aut æris qualitatem admixtam habent: hæc enim huiuſmodi affectib⁹ aduerſantur. Et hæc profectò ſufficere poſſent ingenioſis & in artis operib⁹ aliquãtenus exercitatis viris. verùm quũ nõ omnes tales ſint, medicamenta quoq; vſu & experimentis cognita explicare oportet, initio ſumpto ab iis quæ ſummã molliendi vim obtinent, & paruis etiam inflammationibus commoda ſunt, quæ aliqua duritia participant. Horum autem ſimpliciſſimum eſt parhygrum appellatum, ex ceræ, butyri, & colophoniæ æquis portionibus cõſtans. deinde quod Mnaſeæ inſcribitur, & reliqua eiuſmodi. item helladicum mollitorium, & quod ex perna præparatur, & quod Lucio inſcribitur ad anchilopas, & reliqua quæ paulo inferius in hoc Sermone habentur.

Tendinum ac ligamentorum induratorum curatio, Cap. IIII.

TVmorum equidem induratorum emollitio ac diſcuſſio prædictis medicamentis perficitur, quæ emollientia appellantur. Quum verò partes quædam natura rariores, quædam denſiores ſint, conſequens eſt vt ſingula propriis medicamentis priuatim opus habeant. Quapropter ad tendines ac ligamenta præſtabilius eſſe iudico, vt mollientibus medicamentis aliquid adiungatur quod incidendi vires habeat, inter quæ præcipuum eſt acetum. Affecta itaque parte commodis medicamentis præmollita, huiuſmodi fomentum ſæpe habuit ſucceſſum: Acerrimo aceto ignitum lapidem pyritem (ſi haberi poteſt) aut molarem ex quo molas faciunt, reſtinguo. Deinde ad excipiendum ſubſtrati lapidis calidum vaporem ab aſperſo aceto emergentem, ligamentum ſiue tendinem induratum adhibere iubeo ac commouere. hinc enim mirificè opem ſentit. Et poſtea rurſus medicamentum mollitorium impono, & paucis interpoſitis diebus idem fomentum rurſus repeto. Sæpe enim in hac ligamenti aut

tendinis admotione ac commotione, ita ab eleuato vapore duritia reſoluta eſt vt res incātationi ſimilis videretur. In principio tamen affectam partem non aqua, ſed oleo plurimo quotidie largè perfundo. accipio autem oleum dulciſſimum adſtrictione penitus carens, in quo interdū fœnumgræcū, & alrhææ ac cucumeris ſylueſtris radicem, vel alicuius conſimilis coquo. Vtor præterea aceto etiā ad alias partes, quæ iādiu medicamēta alia expertæ ſunt. ſcio enim eſſe quædam medicamenta ex aceto parata, quæ poſt mollientium vſum per integrū diem imponere ſoleo: deinde rurſus mollientia adhibere, & paucis interpoſitis diebus rurſus ex aceto præparata imponere. vis enim aceti per interualla locis iam præmollitis admota, craſſos & viſcoſos humores incidit ac diſſoluit, & hinc tales affectiones nō leuiter iuuat. Verùm ſiquis adeò fortiter diſcutientibus plus æquo vſus fuerit, præſertim in principio, tenuiores quidem humores diſcutiet: reſiduū verò ad lapideam naturā mutatum, loco impactum perſiſtet, ſupra hoc quòd nimius etiam eorum pharmacorum vſus, neruorum eſſentiam lædit. Quapropter neque frequenter, neque ab initio, neque duobus conſequenter diebus, medicamentis cum aceto præparatis, ad ligamentorum ac tendinum duritias vtendum eſt. Lienis tamē partibus duratis, tutus & commodus ipſorū vſus eſt. & multi ſanè indurato lienis tumori ammoniacum thymiama cū aceto ſubactum adhibēt, & hoc ſolum ſæpe ad ſplenis indurati curationem ſufficit. Ego verò etiam carnoſarū partium muſculis induratis, inrer mollientia medicamenta, ammoniacum cum aceto adhibere ſoleo, & ſummam eius commoditatem deprehendo. At hoc etiam hic vna tantùm aut altera die adhibendum eſt, & deinde ad mollientia reuertendum: & pluribus diebus interiectis rurſus ad medicamentum ex aceto tranſeundum, ſiue ammoniacum id ſit, ſiue aliud quoddā emolliens cum aceto præparatum. Molliens autem eſſe opottet, quod cum aceto paratur: ſiccantia enim primùm quidem prodeſſe videntur, ſed reſiduum poſtea incurabile efficiunt. Proinde inter emollientia frequenter hoc cataplaſmate vti ſoleo: Althææ radicem tritam ac anguſtiſſimo cribro excretam, adipe excipio ac appono. eſt enim medicamentum ad huiuſmodi affectiones efficax. fit autē adeps anſerin⁹, ſi haberi poterit: ſin minus, gallinaceus. at ſi hic quoque defuerit, ſuillo vtemur. Sed & maluæ agreſtis vbique naſcentis folia aliquo relato adipe ſubacta vtiliter apponuntur: quæ ſi moderatè fuerint cocta, crudis erunt præſtantiora. talia enim pharmaca locis iam præmollitis adhibita, citra mordacitatem ac tutò diſcutiunt.

De ſtrumis, Leonidæ, Cap. v.

STrumas appellant *Græci* chœradas, à porcis, in quorū gutture adenoſi quidam tumores reperiuntur ſtrumis ſimiles. alii à multiplici partu porcorum nomen deſumptum putant. Sunt autem ſtrumæ carnes ſubcandidæ, facilè augeſcentes, in membrana contentæ, & in ſumma, glandulæ induratæ, quæ in collo, ſub alis ac inguinibus oriuntur, vbi glandulæ vaſis ſubſtratæ ſunt. Aliquando etiam, ſed tamen raro, ex carne eorundem locorum fiunt, quæ affinitate quadam ad ſtrumarum naturam vertitur, & materiæ acceſſione augetur. Differunt ſtrumæ inter ſe, magnitudine, natura, loco, ortu, multitudine, & vaſorum complicatione. Magnitudine, quia aliæ paruæ, aliæ mediæ, aliæ magnæ, aliæ ingentes ſunt. Natura, quoniam aliquæ manſuetæ, aliquæ malignæ comperiuntur. manſuetæ, citra inflāmationem, citra dolorem, moderatam duritiā habēt: neque enim molles ſunt velut tubercula adipoſa ſteatomata appellata, neq; duræ ſicut tumores indurati, ſed mediam quandam tactus proprietatem habent, & tumorem circumſcriptum rotundum ac æqualem: malignæ verò ſtrumæ, inflāmationes ac dolores pulſantes inducunt, & tumorem inæqualem præ ſe ferunt, in quo vaſa prominent, & ad manuum contactum ac medicamentorum impoſitionem efferantur. Loco autem differunt, quoniam quædam in anteriore colli parte, quædam ab altera ipſius parte, quædam ab vtraque oriuntur: quædā itē ſtatim ſub cute ſuperficiē habent, quædā circa magna ac nobilia vaſa penitus inſident. Ortu, quòd quædā velut eleuatæ, quædam inſertæ oriuntur. & eleuatæ quidem facilè huc & illuc mouentur: inſertæ verò ad contactum renituntur. Multitudine, quia & vna & plures generantur. Vaſorum complicatione: quædam enim venas ac arterias implicatas habent, quædam omnino non habēt.

Paruæ igitur ſtrumæ facilius curātur quàm magnæ, & manſuetæ citius quàm inflammatæ. at verò malignæ incurabiles ſunt. Quū enim omnes huiuſmodi ſtrumæ canceratæ ac vaſis refertæ ſint, ſi eas per chirurgiam aggrediaris, ſanguinis eruptionis periculū imminet, ſupra hoc quòd penitus inſidentes reſcindi nō poſſunt. Vaſa enim nobilia, venas videlicet iugulares & arterias carotidas appellatas, maligna ſtruma velut radices habet. Verùm pro loci ratione ſuperficiariæ, facilius curantur quàm profundæ. deinde & quæ in collo oriūtur facilius curātur quàm reliquæ. vocales tamen neruos in his diligēter vitare oportet: multi enim ſtrumas circa aſperam arteriam ſecantes, vocalibus neruis ſimul reciſis, hominem de cætero voce priuarūt. nā ſupra nerui reciſionē, vocalia inſtrumēta denudata, & inter curādū perfrigerara, vocis actionem amiſerunt. Pro multitudine verò, certum eſt vnam facilius quàm plures curari poſſe: ſicut quantum ad ortū attinet, lōgè citius curantur eleuatæ quàm inſertæ. Optima porrò ac compendioſiſſima ſanabilium ſtrumarum curatio fit per chirurgiā. Ægrum igitur proſtratum decumbere oportet. ſedens enim facilè animi deliquium incurret. Poſtquam igitur decubuerit, cruribus inter ſe cōpoſitis, caput à miniſtro detineatur. deinde cutis tumori incumbēs recta vel obliqua ſectione incidatur. ſectio enim trāſuerſa collo incommoda eſt, quum vaſa & nerui rectà porrigantur. Neque vno impetu tota cutis craſſitudo diſſecetur. nihil enim violentè fieri debet. Et in paruis quidē tumoribus ſimplex ſectio fi[illegible] maioribus autem ad myrtei folii figuram cutem re[illegible]tum vaſa paulatim denudata ſepones, quæ quum…urali carne ſint candidiora, facilè diſcernes: poſtea ſectionis labia hamulis diſtendes, & pelliculas de ſtruma tum manu, tum ſcalpello detrahes. Quòd ſi inſerta fuerit, attentè res peragēda eſt, ne per incuriam, ſanguinis eruptio fiat, atque ea gratia vnum tantùm ſectionis labium hamulis diſtendatur, & ita ſenſim à connexis corporibus per ſcalpellum ſeparetur. Et vbi ex vna parte cōnexa fuerint diſparata, in altera idem fiat. deinde tota baſis diligenter, propter neruos & vaſa ſubſtrata reſecetur. At in ſtrumis circa alas ac inguina ortis, ſectio trāſuerſa fit ob cutis reduplicationē. peracto opere, ſi ſanguis erumpat, medicamenta ſanguinem ſiſtentia ſuprà relata adhibeantur: ſin minus, ſectio thuris polline expleatur, & linamenta indantur, & lana vino imbuta adalligetur. poſtridie permiſſis ligamentis, locus vino & oleo perfundatur, & hoc vſque ad tertiam aut quartam diem fiat. Deinde ſoluatur, & ſuppuratio procuretur: & curatio reliquis vlceribus communis fiat. Ad repurgandum autem & incarnandum, ac cicatricem inducendam, theriaca efficaciſſima eſt. Cæterùm inchoantes ſtrumas tum in pueris, tum his qui chirurgiam non admittunt, medicamentis diſſoluere ac diſcutere conabimur. & ſanè curatio ipſarum ſimilis eſt ei quā ad induratos tumores paulo antè retulimus. primùm enim mollire, poſtea diſcutere oportet. Emplaſtrum ad ſtrumas. Strigmenta à palæſtræ parietibus deraſa ac probè ſubacta, ſuper linteolo extendito ac imponito. Aliud. Laſer, aut calcem viuam cerato cyprino aut irino exceptam imponito. Aliud. Sulphuris & galbani æquales portiones reſina excipito. aut clibani teſtam cum aceto terito, & velut ceratum efficito: aut corticem radicis mandragoræ cyprino aut irino cerato excipito. hoc equidem efficaciſſimum eſt.

Aliud, ſtrumas erodens: Sandaracham cum adipe caprino aut bubulo, aut calcē cū eodē imponito: aut naſturtiū cū cerato. Aliud. Succū Cyrenaicū, aut, ſi haberi nō poteſt, laſer cū melle Attico ad cerati cōpagē illinito.

Aliud, rumpens ſtrumas. Pumex cum aceto tritus, ſtrumas rūpit ac deſiccat. Aliud. Semen naſturtii & Io-

mentum aqua ſubigito,& quotidie bis imponito.& poſt
eruptionem eodem vſque ad exactam ſanitatem vtitor.
Aliud.Vrticæ ſemẽ cũ vino tritũ,rumpit,repurgat,in-
carnat,& cicatricem inducit. Aliud. Groſſos,præſertim
caprifici,cũ axũgia imponito. omnẽ enim tumorem diſ
cutiũt. Aliud. Recrementũ ferri cũ oleo,aut bdelliũ
cum melle,linteolo inducito,ac adhibeto : & quinq; die-
bus tranſactis ſoluito, & ſpongiis locum foueto, cauens
ne oleo inquinetur. oportet autem bdellium ad prunas
cum melle ſubactũ optimè diſtendi,atque ita applicari.
Aliud. Pſyllii lomenti, ſeminis vrticæ pares portiones
pice liquida excipe,ac vtere. Aliud. Oſtreorum teſtas
vſtas ac minutiſſimè tritas inſpergito, loco prius vino ex
ore conſputo. atque hoc frequenter facito. Emplaſtra e-
tiam adhibeantur, quæ paulo inferius deſcribentur. At
quod ex achate lapide præparatur,ad ſuppurandum,rum
pendum,perſanandum,commodiſſimum eſt.item quod
pardalis appellatur,ſuperius ad hydropicos relatum. Stru
mis inſuper laborantes viperarum eſu magnopere iuuan
tur,quemadmodum de elephanticis diximus.item ſi la-
ſer quotidie ieiuni ciceris magnitudine vorauerint. Al-
uum etiam facilè ſolubilem habere oportet, & tenui vi-
ctu vti, vomitúmque frequenter ciere,& pituitam per os
detrahere,ac caput reſiccare.Cataplaſmata quoque ſinci-
piti adhibenda ſunt quæ mediocres puſtulas excitare poſ
ſunt,velut eſt capparis radix cum polenta,ac reliqua hu-
iuſmodi.Smegmatis item ac puluillis eiuſdem facultatis
vtendum eſt.

De bronchocela, hoc eſt gutturis tumore,
Cap. VI.

BRõchocele appellatur tumor in gutture oriẽs: omnis
enim tumor apud antiquos cele nũcupatur.nomen i-
gitur cõmune eſt,ſed ſpecie tumorũ differunt.Quidã e-
nim meliceris à melleo humore,quidam adipoſus,quidã
pultaceus,quidam cancerinus appellatur. Aliquando etiã
propter localẽ vaſorũ dilatationẽ oritur, quomodo fre-
quentiſſimè ex partu contingit, quum in vehementiſſi-
mis doloribus puerpera ſpiritum violenter detinue-
rit.conſtátque vaſorum huius loci dilatationem incura-
bilem eſſe,quemadmodum etiam tumorem in ſcirrhum
induratum, malignúmque ac magnitudine ingentem.
Verùm reliqui omnes chirurgiæ ac medicamentis cedẽ
tes facilè ſanãtur. Chirurgia verò præſenti tumori cõue-
niens fit, ſiue meliceris, ſiue adipoſus,ſiue pultaceus tu-
mor fuerit.At verò quæ gutturis tumores diſcutiũt,ſunt,
bdellium cum melle tritum,calx cum axungia,laſer cum
ſulphure,lixiuium cum melle,ſtercus caninum cum ace-
to. Aliud. Calcem viuam, ammoniacum, bdellium,
teſtam clibani vſtam,æruginem, ſulphur viuum, paribus
portionibus cum aceto terito,& axungia aut terebinthi-
na excipito ac imponito. Aliud Adamãtii. Gallarum
vnc.I.lapidis pyritæ drach.III.pyrethri drach.II. nitri dr.
I.ſilphii ſeſquidrach.ſandarachæ drachm.II.terebinthinæ
drach.II.ceræ,picis,ſing.drach.tres,axũgiæ veteris drach.
duas,aluminis liquidi vnc.I. arida è vino ac ſapa terito,
& liquabilia liquefacta admiſceto,ac vtitor. Aliud.
Spumæ argenti,æris vſti,ſing. drach.VIII. olei antiqui dr.
C.reſinæ pinus drach.XL.galbani,ammoniaci thymiama
tis,ſing.vnciam vnam, aluminis ſciſſilis, mannæ thuris,
ſing.drach.IIII.oleum cum ſpuma argenti coquito,& me-
dio cocturæ tempore æs tritum inſpergito,& bullire ſini
to donec non amplius inquinent.deinde liquabilia liqua
ta adiicito,& ab igne ſublatis pollinem thuris ac alumen
admiſceto,ac vtitor. Aliud. Silphii,ſimilaginis,ſing.
drach.VIII.calcis viuæ drach. XVI. ſandarachæ drach. XII.
mellis quantum ſatis eſt.præpara,ac vtere. Ad laxatos autẽ
tumores qui ſub mento oriuntur, iridem Illyricam cum
aqua tritam adiecta modica rubrica, ter ſingulis diebus
illinito:eſt enim medicamentum inſigne.

De pultacei ac mellei humoris tumoribus,
Leonidæ, Cap. VII.

ATheroma eſt tumor concolor,citra dolorem,in tuni
ca neruoſa,humorem pulticulæ ſimilẽ quæ ex fari-
na cocta fit,& athera *Græcis* appellatur,continens.Aliquan

A do autem vnà cum pultaceo humore, lapidoſa quædam
duráque corpuſcula, & alia tanquam ſulphuris ramenta
reperiuntur: aliquando velut manſa gallinarum oſſicula.
inuenimus etiam aliquando velut pilos craſſiſſimo hu-
mori complicatos.Philoxenus autẽ dicit,ſe aliquando re-
periſſe animalia in humore culicibus aut muſcis paruis
ſimilia.Eſt autem atheromatis tumor ſpecie & figura ob-
longus ſublatúſque,& ad compreſſionem digitorum, ob
humoris craſſitudinem, tardè cedens, & amotis digitis
tardè reuertens. Meliceris autem eſt pellicula neruoſa,te-
B nui humore inſtar mellis referta,ſimiliter citra dolorem
conſiſtens, differens ab atheromate figura & humoris
eſſentia. nam & figura rotundior eſt,& humoris eſſentia
tenuior.& huius tumor magis extenditur, & ad digito-
rum compreſſionem celerius cedit,& amotis digitis pari
celeritate reuertitur. Cæterùm pro chirurgiæ ratione ni-
hil refert,ſiue pultaceus,ſiue melleus,ſiue fæculentus hu-
mor,aut cuiuſcunque eſſentiæ,fuerit contentus. Vnus e-
nim ſcopus propoſitus eſt,vt tunica ſiue pellicula humo-
rem continens auferatur.Sed id conſiderandum eſt quòd
C tumores quidam ſunt eleuati,& ad motum ac contactum
expoſiti faciléque curabiles: quidam contrà inſerti, & ad
motum non expoſiti,& in chirurgiæ aggreſſione ſummã
diligentiam expetentes, propter imminentes ſanguinis
eruptiones ac neruorum puncturas.Plerique enim chirur
gi ob imperitiam,etiam neruos ſubſtratos cum huiuſmo
di tumoribus recidunt.Chirurgiam itaque aggreſſuri,æ-
grum in ſella locabimus.& ſi paruus fuerit tumor,ſimpli
cem ſectionem faciemus,velut in ſtrumis diximus: ſi ve
rò maior,ad myrtei folii figuram pro tumoris ratione cu
D tem incumbentem reſcindemus.Sed neque hìc vno im-
petu tota ſectio fiat, ne pellicula humorem continens diſ
ſecetur,& humor euacuetur. ſi enim euacuatus fuerit, &
tumor conciderit, tunica difficulter excoriari ac curari
poterit.Summa itaque diligentia pellicula paulatim ex-
corianda eſt, nihílque de ipſa circa baſin relinquendum
ne malum regeneretur.Poſt ablatam pelliculam, labia ſe-
ctionis committimus,& ſi plus æquo laxa fuerint,redun-
dantem cutem reſecamus,deinde ſuturis labia connecti-
mus.Illud porrò animaduerſione dignum eſt,vt ſi in ca-
E pite huiuſmodi tumor fuerit, poſt ablatam pelliculam,
membranam os ambientem ſecemus, & caluariam dili-
genter deradamus. Peracto opere, in paruis tumoribus,
quùm paruam ſectionẽ fecerimus,nulla difficultas immi
net,& ſtatim poſt ſuturam ſplenium glutinatorium inflã-
mationibus arcendis idoneum adhibemus. qui verò ad-
huc cruenti ſunt,& glutinari non poſſunt, in his ex maio-
ribus interuallis ſuturas fieri oportet,vt oblonga ſectionis
figura fiat:deinde linamenta indere, & puris generationi
ſtudere,quemadmodum ſuperius de abſceſſibus docui-
F mus.At verò ad eos qui chirurgiã recuſant, medicamen-
tis tumorem diſcutientibus vtemur. Emplaſtrum ad me
liceridas. Paſſarum vuarum vinaceis ademptis lib.I.cu-
mini leuiſſimè ſecti ſeſcuncẽ, nitri quadrantẽ. omnia ſi-
mul in mortario ſubacta adhibeto ac adalligato. At ſi ten
ſiones ex conſtrictione remittere oportet,cerato excipi-
to, ex oleo ſicyonio & pauca maſticha præparato. Aliud
ad meliceridas,& ceria, id eſt *fauos* appellatos tumores,
cõmodum: Squamam æris & pollinem paribus portio-
nibus ad malagmatis formam ſubigito ac adhibeto. A-
G liud, ad meliceridas & ſteatomata. Ceræ,terebinthinæ,
ſquamæ æris,ſing.ſextantem,ſulphuris viui,nitri, ſingul.
vnciam vnam,radicum ſiccarum cannabis ſylueſtris dra-
chmas trigintaquinque,&,ſi defuerint, ariſtolochiæ tan-
tundem:olei antiqui libram vnam. Radices per triduum
aqua madefactas & cõtuſas in oleo coquito donec torre-
fiant:deinde ipſis abiectis,cætera quæ liquari debent li-
quata admiſceto,& arida ex aceto trita adiicito,ac vtitor.
Aliud diſcuſſorium ad meliceridas. Salis ammonia-
ci,ſpumæ argenti ceruſſæ,ſing.libram vnam, ceræ, tere-
H binthinæ,galbani,opopanacis, ſing.vnciã vnã,rubricæ ſi-
nopicæ ſeſcuncem,aceti heminam,olei antiqui libras III.
ſpumã argenti,ceruſſam, & ſal læuiſſimè trita in oleo co-
quito,deinde rubricã aceto tritã adiicito,& liquabilia li-
quata affundito,omnibúſq; ſimul ſubactis ac perfrigeratis

opopanacem ac galbanum aceto diſſoluta admiſceto,ac vtitor. Aliud ex aſellis paratum ad ſtrumas & meliceridas: quod etiam cicatricem inducit. Aſellos ſub hydriis ſtabulantes ducentos, oſtreorum vſtorum drachm. quatuor,rubricæ ſinopicæ drach octo, terebinthinæ lib. vnam.oſtrea & rubricam primùm ſeorſim,deinde ſimul terito, & tum aſellos adhuc viuos adiicito,ac ſimul terito,& poſtea cum terebinthina ad calidum cinerem lentè coquito, donec non amplius inquinet: ſublatúmque ab igne medicamentum in mortario ſubigito,ac adhibeto, & quinta die exſoluito. poteſt tamen locus ſubinde prolui ac rigari aceto.

De ſteatomatibus,hoc eſt tumoribus adipoſis, Cap. VIII.

STeatoma eſt tumor præter naturam,adipem in ſe continens, malè concolor, & tactu lenis, & in principio quidem puſillus,ſed temporis progreſſu ampliatur.pleraque verò ſteatomata baſin habent ampliorem, raróque contingit vt baſis anguſtior, & apex amplior reperiatur. Differt à ſtruma,tactus mollitudine.qua nota etiam à meliceride & atheromate diſcernitur.Curatur & hic per chirurgiam,ſectione pro tumoris magnitudine fiente, ſimplici,aut ad myrtei folii ſimilitudinem: atque hìc liberè cutem incidimus.Non enim ſicut in atheromate ac meliceride tunicæ ſectionem formidamus. Nam pinguedo adipoſa etiam ſi ſecetur non effluet: verùm illud negligendum non eſt(quod in ſtrumis quoque prædiximus) ſi ſteatoma eleuatum fuerit,in circuitu & ſubter excoriari oportere:in circuitu per ſcalpellum, ſubter vero digitis. inſertum verò in ambitu & ſubter incidendum eſſe.Peracto opere,vulneris labia ſuturis conſtringãtur,vt melius glutinentur. aut linamenta profunda indantur,& curatio ad puris generationem adhibeatur.At verò ſi ſteatomata apicem amplum, & baſin anguſtam habuerint, omiſſis ſuperuacuis,tota à baſi reſcindemus. hic enim chirurgiæ modus expeditiſſimus eſt, & vlcus paruum ac planũ fiet,& curatio compendio tranſigetur. Cæterùm ſteatomata diſcutiuntur,floribus buphthalmi cera & oleo antiquo exceptis.Idem facit & cyclamini radix axungia veteri excepta.poſſunt & emplaſtra ad meliceridas præſcripta adhiberi, præſertim quod ex ſulphure & nitro paratur,& ſimilia inferius referenda.

De ganglio, Philagrii, Cap. IX.

GAnglium eſt nerui nodoſa coactio ac tumor,ex plaga aut labore obortus, raróque ſponte proueniens, manuum iuncturas ac talos frequentius occupans: rarius cubitum & caput. fit & in aliis partibus. Quantum ad notas attinet, tumor eſt inæqualis,paruus, dum comprimitur ſtupidum ſenſum exhibens. differtque à meliceride & atheromate tumoris inæqualitate & reniſu, & quòd nõ orbiculatim velut illa tranſfertur, ſed dextrorſum ſolùm ac ſiniſtrorſum pro nerui ſitu flectitur. Cæterùm à gangliorum chirurgia abſtinemus, præſertim ſi in manibus fuerint ac pedibus, & medicamentis tantùm curamus. Ad hanc rem ammoniacum iuxta ignem ad emplaſtri compagem emollitũ imponitur, & lamina plumbea tumori æqualis ſuperponitur,& ne hinc & inde labet,arctis vinculis media conſtringitur. Tranſactis aliquot diebus vbi ganglium fuerit emollitum, nulla rei mentione ad ægrum facta,ſtatim dum adhuc calet locus, vincula tollimus,& pollicem dextræ manus ganglio immittimus, ac reliquos quatuor digitos ipſi parti iniectos comprimimus,& ganglium confeſtim diſſoluitur.Vtere etiam mollitoriis emplaſtris,præſertim eo quod ex pſyllio,pice,maſticha nigra, ſtercore columbino,& malua ſylueſtri præparatur. vtere & Lucii malagmatis ad contractos articulos deſcriptis. Cõmodum eſt etiam hoc: Ceruſſæ,olei antiqui,reſinæ pinus,ſingulorum lib.vnam, ceræ ſextantem,ammoniaci thymiamatis,galbani, ſingulorum vnc. vnam. Ceruſſam cum oleo coquito donec non amplius inquinet:deinde ammoniacum tritum,poſtea reſinam & ceram:poſtremùm galbanum præmollitum adiicito. alii reſinæ quincuncem,ceræ autem trientem coniiciunt.

De vaſorum dilatatione, Cap. X.

A VAſorum dilatatio, quam aneuriſma *Græci* vocant,in qualibet corporis parte fit,ſed in gutture frequẽtius, vbi tumorem branchocelam appellatum producit.Accidit ſæpiſſimè mulieribus in partu, propter violentam ſpiritus detentionem:ſed & in capite circa arteriarum locos, & in reliquo corpore vbi arteriæ vulnerantur: ſicut quando imperiti medici venam cubiti ſecturi, ſimul ſubiectã arteriam diſſecant. Oritur autem omnino vaſorum dilatatio,aut dum ſanguis & ſpiritus ex arteriis perſultant,aut dum oſcula ipſarum aperiuntur,aut dum rumpuntur. ſan-
B guis autem & ſpiritus paulatim excreti ſub cute colliguntur. Notæ aneuriſmatis ſunt, tumor paruus aut magnus, concolor,citra dolorem,ad tactum mollis,ſpongioſam laxitatem præ ſe ferens: & ita ad digitorum compreſſione cedens vt propemodum euaneſcere videatur: verùm amotis digitis citiſſimè reuertẽs, id quod in menti aneuriſmate & reliquis quæ ſine vulnere fiunt, præcipuè videre datur.At vbi arteriæ vulnus præceſſit, & deinde coaleſcente cute vaſorum dilatatio acceſſit,tumor non ſimiliter mollis occurrit.Sãguis enim copioſior ſpiritu eſt, qui
C in grumos coit, & tumorem extendit. atque hæ quidem ſunt notæ.Quantum verò ad curationem attinet,ſciendũ deplorata eſſe aneuriſmata apud chirurgos, quæ gutturi ac capiti accidunt.Simul enim cũ aneuriſmatis ſectione, abundantiſſima ſanguinis eruptio contingit, cum qua etiam vitalis ſpiritus ſimul erumpit,vt homo ſæpe in medicorum manibus deficiat. At verò quod in cubiti cauitate fit aneuriſma, hoc modo per chirurgiã aggredimur. Primùm arteriam ſupernè ab ala ad cubitum per internam brachii partem delatam ſignamus:deinde in eadem
D interna brachii parte ſimp[illegible] m ſectionem,tribus aut quatuor digitis infra alam, per longitudinem facimus, vbi maximè ad tactum arter[illegible]currit, atque ea paulatim denudata,deinceps incum[illegible]tia corpuſcula ſenſim excoriamus ac ſeparamus,& ipſam [illegible] teriam cæco vncino attractã duobus fili vinculis [illegible] dſtringimus,mediámque inter duo vincula di[illegible]amus, & ſectionem polline thuris explemus,ac linamentis inditis congruas deligationes adhibemus.Poſtea verò tumorem in cubiti cauitate ſiue flexura ſecuri ſecamus, nihil amplius verentes
E ſanguinis eruptionem.Tunc grumis euacuatis, arteriam vnde ſanguis prodiit perquirimus, & repertam vncino attractam ſicut priorem conſtringimus ac diſſecamus, rurſúſque thuris polline ſectione expleta,puris generationem procuramus. Cæterùm ad gutturis aneuriſmata, emplaſtrum è cupreſſo inferius inter diſcuſſoria medicamẽta deſcribendum commodè adhibetur.

De ceriis,hoc eſt fauis, Cap. XI.

CErium tumor eſt vlceratus,incumbẽtem cutem perrodens,ita vt ex foraminibus melleus humor excer-
F natur:quapropter tum ob foraminum figuram, tum propter excreti humoris ſpeciem, cerium, *hoc eſt fauus* appellatur. frequenter autem in muſculoſis locis,in articulis,& plantis pedum oritur.ſæpe etiam ſextam colli vertebram occupat,& aliquando etiam coſtas inuadit. Si verò in capite generatur,primùm reliquis partibus, deinde caluæ etiam putredinem tranſmittit.Proinde in principio ſubſcriptis medicamentis curationem tentabimus. Quibus ſuperatis,partes corruptas,præſertim in capite,reſecare oportet, deinde membrana caluam ambiente diſſecta,
G os caluæ deradere, tum ferreis cauteriis labia ſectionis exurere, ita vt caluam ne attingamus, id quod etiam in aliis diuturnis affectionibus fieri debet. Poſtea medicamenta ad nomas deſcripta adhibenda ſunt: quale eſt ſiccum ex charta vſta præparatũ, & paſtillus è lana ſuccida, ac reliqua huiuſmodi. Lenticulam quoque coctam, cum malicorio aut oliuæ foliis imponemus.Sedata autem noma,curatio reliquis vlceribus communis fiat.At verò incipientibus fauis commoda hæc ſunt:Sulphur & ordei farinam aqua mulſa coctam imponito. aut adipis ſuilli,te-
H rebinthinæ,& mellis pares portiones ad congruam compagem coctas adhibeto.At vbi aperti fuerint,ſulphure viuo cum pice liquida vtitor. aut erui farinam cum melle impone. aut ſquamæ æris,pollinis thuris, paſſarum vuarum,pares portiones ſimul tritas adhibe. Ad ampliores

autem ſ[illegible]uos,ficus probè tritas apponito. Ego verò lenticulam coctam, cum malicorio ac melle ſubactã, imponere ſoleo, & ſi inflammatio adſit, modicum panis adiicio. Sedata verò inflammatione, malagma Helladicum, aut emplaſtrum melinũ Serapionis, aut Paſionis, aut Venus appellatum adhibeo. Molliora autem adhibenda medicamenta eſſe oportet, propter moleſtias ex duris orientes. ſi itaque durius fuerit, cum oleo emolliendum erit.

Emplaſtra ad cruenta vulnera glutinanda, & ad multos vſus commoda,

Cap. XII.

ATractylis, quam aliqui androſæmon vocant, herba eſt aculeata, humorem ſanguineum reddens, ſi folia eius comprimantur. Hanc radicitus euulſam & in vmbra ſiccatam terito, & anguſtiſſimo cribro excernito, & de ea accipito trientem: colophoniæ ſeſquilibram, olei dulcis trientem: æruginis ſextarem, ceræ beſſem. oleum, ceram & colophoniam liquefacito & excolato: deinde æruginẽ, & poſtea herbam tritam ac cribratã adiicito, tum omnia ſimul in frigidam aquam coniecta manibus ſubigito, & in eadem frigida per totam noctem ſinito, ac deinceps ad cruenta vulnera in quacunque corporis parte reponito ſiue in infãtibus, ſiue in adultis fuerint. Facit & ad vlcera antiqua, ſectiones, ictus, ſugillata, & ex frigore dolores. Exterit cruſtas, & cætera quæ in vlceribus difficulter repurgãtur. lepras item ac vitiligines curat. Etenim femur cuiuſdam enſe diſſectum ita vt vulnus vſque ad inguen penitiſſimè progrederetur, quum per quatuor menſes æger decubuiſſet, neque glutinationis initium appareret, hoc ego medicamento agglutinaui. Tibiam præterea alterius à poplite vſque ad [illegible]n vulneratam, inflammatione prius mitigata, cum [illegible]laſmate ex lomẽto paſſo, vino mulſo & roſaceo, int[illegible]cos dies perſanaui. Ego verò, inquit Philagrius, cum Iſide emplaſtro antiquos ſinus, non inflammatos [illegible]purgatos, ac vino mulſo elotos, ad vires videlicet e[illegible]las, feliciter curaui. Illud verò conſtat, fiſtularum [illegible]que ligamenta à ſuperioribus partibus ad inferiores moderata conſtrictione ducenda eſſe, quò humores in cauitatibus deliteſcentes ad oſculum vlceris exprimantur. Viride Andromachi hecatontodrachmon vocatũ: Ammoniaci thymiamatis drach. octo, ſquamæ æris drach. duodecim, pollinis thuris drach. ſedecim, reſinæ pinus drach. duodecim, adipis vitulini drach. quatuordecim, terebinthinæ drach. octo, ceræ drach. triginta, olei drach. octo, aceti quantum ſatis eſt. Hoc magna vulnera glutinat, ſordida vlcera exterget, craſſaque ipſorum labia deterit, ſinus contrahit, diſcuſſoriam ac repulſoriam vim habet: & cum cerato linamentis illitum ac inditũ caua vlcera incarnat. Viride quod Iſis appellatur, à quibuſdam Hermoni ſacerdoti inſcriptum. Hoc ad multos vſus commodat, & ad omnia vulnera, præcipuè capitis vnà cum oſſibus diſſectis. Sanat enim citra deſtructionem ac perforationem. facit etiã ad puncturas, aculeos infixos, hominum ac canum morſus. ad viperæ item ac ſcorpionis, draconiſque marini, ac paſtinacæ venena. & ad artuum fracturas cum vulnere. citius enim ac ſecurius callum obducit. Facit ad fiſtulas omnes recentes, & antiquos ipſarum receſſus, ſinus, tubercula, parotidas, mammarũmque ac alarum abſceſſus, aut vt ne fiant, aut vt facti curentur, commodum ſaniei effluxum nobis procurantibus. idem ſtrumas aufert cum tunicis celerrimè ſuppurans. Fronti verò impoſitum fluxiones oculorum ſiſtit. Liuores delet, gangrænas obliterat, putredines repurgat. & in ſumma efficax eſt medicamentum ad omnia: Ceræ drach. centum, colophoniæ drach. ducentas, (alii cẽtum) ſquamæ æris rubri, æruginis raſæ, ariſtolochiæ rotundæ, thuris, ſalis ammoniaci, ammoniaci thymiamatis, æris vſti, ſingulorum drach. octo, aluminis vſti drach. ſex, aloes, myrrhæ, galbani, ſingulorum drach. duodecim, olei antiqui lib. vnam vel ſeſcuncem, aceti quantum ſatis eſt. atque hoc quidem emplaſtrum abſolutè Iſis appellatur. Verùm Iſis quæ Epigono inſcribitur, etiam radicis dracunculi drach. octo, recipit: qua Galenus ſe vti dicit. Sola enim dracunculi radix per ſe tuſa ac probè trita ad puluilli formam, maligna vlcera curat.

A Metallica igitur cum aceto in mortario terito, & deinde reliqua trita ac cribrata adiicito, & liquabilia liquata ad ipſa in mortarium affundito, ſubigito ac vnito, & vtitor aliquando puro, aliquando mixto ac diſſoluto. Ad vlcera enim ſordida adhibetur medicamenti pars vna, cerati verò roſacei liquidi partes duæ. Verùm ad ea quæ modica exterſione opus habent, medicamenti pars vna, cerati partibus tribus admiſcetur. Emplaſtrum Machærionis celebre, & ad multa cõmodum. Cõgruit ad relata omnia. ſed & recentia vulnera glutinat, & ab inflammatione tu-
B tatur, & præſertim quæ contuſa ſunt. Facit & ad canis rabidi morſum ſpatioſiore loco impoſitum, & aſſiduè permutatum. facit ad omnem nomen ac vlcera depaſcentia, & ad aurium ac pudendorum vlcera. in oſſibus autem denudatis carnem auget. competit & narium vlceribus. diluitur autem roſaceo. Ariſtolochiæ rotundæ, galbani, æruginis raſæ, opopanacis, iridis Illyricæ, ammoniaci thymiamatis, myrrhæ, ſingulorũ drach. octo, terebinthinæ, ceræ, olei omphacini, ſingulorum ſeptuncem & vnciæ dimidium. Olei dimidium cum ærugine terito, & reliquũ
C cum cera ac terebinthina coquito: opopanacem autem cum aceto diſſoluito & ſimul ſubigito omnia, ac vnito.

Emplaſtrũ cephalicum ex herbis, ſine perforatione. Squamas diſparat, & oſſa corrupta educit. verùm oſſibus præraſis adhibere oportet. Idem ad recentia vulnera facit, & nomas linamentis inditum repurgat: cum roſaceo verò cerato replet, vna eius parte ad duas cerati admixta. facit & ad carcinomata ac putrida vlcera. exterit lepras, furunculos diſſoluit, ſtrumas ſuppurat & expurgat. conuenit podagricis, & tophaceas ipſorum duritias diſſoluit.
D Anagallidis cæruleum florem habentis, papaueris corniculati, foliorum tenerorum hyoſcyami, marrubii viridis, ſingulorum drach. quinquagintaſex, ſquamæ æris rubri drach. vigintiquinque, mannæ thuris drach. viginti, reſinæ pinus ſiccæ drach. ſedecim, aloes drach. ſex, aluminis ſciſſi & rotundi, ammoniaci thymiamatis, ſalis ammoniaci, ſingulorum drach. quatuor, ceræ drach. centum, olei veteris heminas duas ſiue vncias vigintiquatuor, aceti quantum ſatis eſt. Herbarum folia in pila leuiter tundito vt ſuccus non exprimatur: deinde in mortarium con-
E iecta minutiſſimè terito. Et in alio mortario, ſquamam, pollinem thuris, reſinam pinus, alumen, aloen, ſalem, & ammoniacum thymiama, ad ſolem ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinẽ cum aceto terito, & admixtis herbis omnia ſimul terito. Liquabilia deinde liquata frigefactáque ac eraſa adiicito, ſubigitóque ſimul, ac vtitor. Emplaſtrum Heſtia, id eſt *Veſta* appellatum, quod etiam ex *Græci* nominis ἑϛία literarum calculo, drach. DXVI. inſcribitur, & ad Nechepſonem regem refertur. Conducit ad omne vulnerum genus. ad neruorum puncturas per ſe ſufficit. o-
F mnem oculorum deſtillationem pro glutinamento appoſitum reprimit. Venenum virus eiaculantium beſtiarum exugit, ita vt emplaſtro adhærens comperiatur. nomas item & fiſtulas ac vlcera maligna repurgat & ad cicatricẽ perducit. narium ozænas ſanat cum aceto. facit & ad ſtrumas, & tumores induratos. aut enim diſcutit ipſos, aut rumpit, vt admireris. varices ſanat, ſagittas & aculeos extrahit. Spumæ argenti, ceræ, ſingulorũ drach. ſeptuagintaquatuor, terebinthinæ drach. ſedecim, ariſtolochiæ, propolis, galbani, ſingulorum drachm. viginti, æruginis
G drach. decem, gallarum, radicis chamæleontis nigri, ſingulorum drach. vigintiquatuor, olei ſextar. quatuor, adipis vitulini drach. quadragintaocto, aceti drachm. vigintiquatuor, ſucci braſſicæ drach. octo, ſerapiadis triteſticularis drach. ſedecim, ſucci medullæ arũdinum drach. duodecim. oleum, ſpumam argenti, & adipem ſimul coquito donec probè vniantur: deinde ceram, reſinam, galbanũ. propolin prius cum modica cera in mortario tuſam adiicito, & ab igne ablatis, ariſtolochiam, gallam, radicem chamæleontis addito: æruginem verò cum ſuccis & ace-
H to tritam, reliquis, vbi iam tepuerint, poſtremùm admiſceto, omniáque ſimul in mortarium coniecta ſubigito, ac manibus emollito. & vtere tanquam admirando. Aliud, ad cruenta vulnera glutinanda, Purpura inſcriptum: Spumæ argenti, olei dulcis, ſingulorum libras duas, picis,

ceræ,colophoniæ,ſingulorum vnc.ſedecim, radicis ſym
phyti minutiſſimè tritæ ac cribratæ ſextantem , ſangui-
nis draconis ſextãtem,aquæ marinæ vnc. viginti.oleum,
ſpumam argenti, & aquam marinam ſimul coquito, do-
nec non amplius inquinent: deinde liquabilia liquefacta
adijcito,& ab igne ablatis draconis ſanguinẽ ac ſymphy-
tum addito,& perfrigerata manibus ſubigito, ac in maſ-
ſas efformato.Cæterùm ſanguis draconis in India ex her
ba dracũculo appellata colligitur. Phœnicinum Gale-
ni : Spumæ argenti læuiſſimè tritæ libras tres , adipis
ſuilli inſulſi antiqui libras duas , olei antiquiſſimi li-
bras tres, chalcitidis crudæ trientem. Spumam argen-
ti tritam ac cribratam , rurſus cum chalcitide in mor-
tario exquiſitiſſimè conteres: deinde oleum in ſole ad-
miſcebis,vt liquidum medicamentum permaneat. tum
adipem exemptis fibris in mortario tuſum, quò facilè li-
queſcat,ad ignem liquefacito , & excolato donec puriſſi-
mus euadat: atque eius ita præparati lib. duas in morta-
rio diligenter cum cæteris permiſceto. Deinde omnia ſi-
mul in cacabum transfuſa coquito,ac palmæ ligno agita
to. ſufficiet autem tibi ramus vnus magnus, vt craſſiore
eius parte ad agitationem ſpathulæ vice vtaris. Adhæren
tes autem craſſæ eius parti ramulos vtrinque exortos reſe
cabis,& corticem detrahes, & in tenues partes conciſos
in medicamentũ conijcies, vt ibi ſuccus ipſorum exco-
quatur.Hæc verò ſegmenta palmæ, tum demum inijcies
vbi medicamentum cerato ſimilem compagem habue-
rit.Si enim à principio inieceris, ſuccus per decoctionẽ
conſumetur,quem ob vim adſtrictoriam permanere vo-
lumus.Sed & ipſius ſpathæ qua pharmacum verſatur pars
infima in coctura areſacta,reſiccanda ac abijcieda eſt, ac
reſidua vtendum,atque hoc ſæpe faciendum eſt, vbi fue
rint reſiccata.Vbi verò pharmacum non amplius inqui-
narit,priuſquam exareſcat ab igne tollatur, & exemptis
omnibus rami ſegmentis agitetur donec frigefiat.Dein-
de in mortarium tranſlatum , ac manibus ſubactum , in
maſſam redigatur.Hoc ad cruẽta vulnera,& vlcera ægrè
cicatricem accipientia vtimur, & oleo dilutum in ſinus
fundimus. Conuenit partibus omnibus inflammatis &
podagris,quo tempore dolores non vehementer vrgent,
& irrigationibus ac fomentis mitigantibus opus eſt. fa-
cit ad inguinum tumores, tubercula, ambuſta, pernio-
nes,contuſa,fracta,& omnes fluidas affectiones. At verò
ſi chalcitidis ſeſcuncem inieceris, longè efficacius fiet ad
ampla vulnera glutinanda,& ad cicatricem inducẽdam.
ſed non ita inflammatis conueniet. In diſſoluendo verò
pharmaco hanc proportionem ſeruabis, vt medicamen-
tum paululum olei quantitatem excedat,præſertim æſta
tis tempore, vt ſit medicamenti quidem dextans,olei ve
rò dodrans. Emplaſtrum duplicis coloris : Æris vſti
quadrantem,aluminis ſciſſi vnc.vnam,colophoniæ,adi-
pis ſuilli recentis,ceræ,ſingulorum lib.vnam,aceti quan
tum ſatis eſt. Emplaſtrum ex aqua & oleo : Spumæ ar-
gẽti,olei ſynceri,aquæ puræ, ſingulorum libras duas. ar-
genti ſpumam cum oleo & aqua in mortario exquiſitiſſi
mè terito, deinde ad prunas aſſiduè verſata coquito, do-
nec non amplius inquinent. Hoc moderatè refrigerat, &
ideo partibus vlceratis nihil influere ſinit, & quod iam
influxit,repellit.Deſiccat etiam ac diſcutit & vlcera ad ci-
catricem perducit.Vtimur eo ad mulierum , infantium,
eunuchorum,ac cætera corpora quæ molles ac albas car-
nes habent.Efficitur autem adeo glutinoſum vt ne ablu-
tum quidem detergi poſſit.Sed vlceribus cicatrice inclu
dendis præcipuè commodum eſt, vt adhibitum multis
diebus adhæreat. cuius facultatis eſt & parhygrum ap-
pellatum,& reliqua huiuſmodi. Emplaſtrum ex vino
& oleo: Spumæ argenti lib. vnam, vini & olei, ſingulo-
rum lib.tres.Spumam argenti in mortario ſub caniculæ
ardore per dies quindecim,cum vino antiquo dulci teri-
to,tantum vini inſtillando quantum exſiccari poteſt, &
poſt prædictos dies oleum ac vinum affundito,& coqui-
to ſimul aſſiduè agitando,donec non amplius inquinent,
& vtitor.Hoc ego medicamentum oleo dilutum ad vlce
ratas affectiones adhibui,& ſinus glutinaui. & femur diu
induratum perſanaui,& optimum etiam ad vulnera cru-

A enta cognoui . ad ſinus verò & duritias,ſolidũ prout ha-
bet impoſui. Emplaſtrum ex aceto & oleo. Spumæ
argenti libr.vnam,olei antiquiſſimi libras tres, aceti albi
acerrimi libras tres.ad lentum ignem aſſiduo verſatu co-
quito,obſeruans ne in grumos coeant: & per integrum
diem ebullire ſinito,donec nigreſcat ac ſplendeat medi-
camentum. Enitendum eſt autem vt reuera non inqui-
net. facilè enim imperitis imponit. nam in frigidam a-
quam diffuſum,duriſſimum ſtatim euadit: ſed poſtea di
gitis diutius ſubactum remolleſcit, langnétque ac rurſus
B inquinat. proinde non prius ab igne remouebis, do-
nec compertum habueris non amplius inquinaturum.
Habet hoc ſummas exſiccandi vires, & ideo cruenta vul-
nera glutinat. vlcera curatu difficilia,& fiſtulas incipien-
tes ſanat.Ego enim cum eo fiſtulam pueri à parotide exor
tam ſanaui,quæ ſemeſtris exiſtens vſque ad mandibulæ
articulationem progreſſa fuerat.Sed & mulieres & adole-
ſcentulos eodem curaui & induratos muſculos emolliui.
Tribus autem diebus tranſactis,ſoluere hoc oportet, &
nouum adhibere,idque rurſus poſt triduum exoluere.
C Emplaſtrum Galeni fuluum, Harmonia appellatum.ſu-
prà ad maligna vlcera deſcripſimus. Emplaſtrum ful-
uum Piſcatoris. Ad cruenta vulnera,ſinus glutinat,in-
flammationes ſedat,duritias ac ſtrumas diſcutit,plurimo
roſaceo dilutum caua vlcera replet,ſordida extergit,& ad
cicatricem perducit: Spumæ argenti ſeſquilibram, ceræ
libras duas,galbani,œſypi,terebinthinæ, propolis, polli-
nis thuris,rubricæ,ſingulorum ſextantem, olei libr.duas,
aceti lib.tres.Spumam argenti ad æſtiuum ſolem cum a-
ceto terito, quantum imbibere poteſt.deinde oleo ac re-
D liquo aceto affuſis,ſimul [illegible] to donec non amplius in-
quinent.tũ liquabilia liq[illegible] excolata inijcito,& poſt-
ea ab igne ablatis pollin[illegible] uris, rubricam, ac galba-
num ex aceto tritum adiicito, omniáque ſimul ſubigito.
& demum frigefacta ac eraſa [illegible] ibus mollito ,ac vtitor.
Hoc ad ſinus glutinandos [illegible] ſimum eſt, ita vt ſpon-
gia ex vino expreſſa ſu[illegible] natur. Aliud fuluum
Piſcatoris.facit ad cruent[illegible] vulnera & conciſos neruos.itẽ
ad antiqua ægrè recipientia cicatricem , ac fluida vlcera:
probè etiam emollit, præſertim duritias circa mammas
E exortas. vtimur eo & ad hominum & canum morſus. E-
gregiè facit & ad paſtinacarum marinarum, & draconũ,
& aliorum horrẽdorum piſcium plagas. Et in ſumma eſt
cõpoſitio admiranda: Spumæ argenti,ceræ, ſingulorum
drach.centum,terebinthinæ,mannæ thuris, galbani, ru-
bricæ ſinopicæ,ſingulorum drach.octo, olei libras duas,
præpara ſicut diximus, abſque tamen aceto. Aliud Pi-
ſcatoris celebre: Spumæ argenti,ceræ,ſingulorum drach.
centum,terebinthinæ,myrrhæ,minii ſinopici, æruginis
raſæ,ſquamæ æris, ſingulorum drach. octo, ariſtolochiæ
F drach.octo,thuris drachmas xxv. diphrygis drach. ſex,
ammoniaci thymiamatis, galbani, ſingulorum drachm.
duodecim,olei libras duas. Aliud Tyrium. Ad ampla
vulnera & quadrupedum morſus. furunculos diſcutit aut
rumpit,humorem ex cruſtis inductis extrahit,& ad cica-
tricem ducit, fronti impoſitum oculorum fluxiones re-
primit.Hoc poſt cocturam, purpuræ Tyriæ colorem ha-
bet,atque hinc appellationem traxit: Spumæ argenti li-
bras quinque, æris vſti, ſquamæ æris, æruginis, galbani,
ſingulorum trientem, ceræ libras duas, reſinæ pinus pin-
G guis lib.tres,olei libras ſex. Spumam argenti & oleum in
mortario ſimul probè trita,in ollam coniecta coquito, &
aſſiduè verſato donec mellis compagem acquirant. dein-
de adiecta ærugine & ſquama,ebullire ſinito, & poſtea æs
vſtum addito , & ſimul coquito donec bonus color eua-
dat,& non amplius inquinent:tunc ceram ac reſinam ex-
colata adiicito,ac rurſus coquito donec non inquinent,&
poſtremùm ab igne ablatis galbanum admiſceto, mani-
búſque probè ſubigito ac vtitor. Emplaſtrum ex ane-
H mona : Colophoniæ drach. ſeptuagintaquatuor, reſinæ
pinus liquidæ,ceræ,ſingulorum trientem,olei dodrantẽ,
florum anemones recentium,exempto nigro quod in eis
reperitur,& reciſis vnguibus,beſſem.Colophoniam cum
oleo ad lignorum pini ignem coquito,& tædacea ſpathu
la vſque ad ſolidam compagem agitato : deinde reſinam

adiicito, ac rurſus coquito donec non amplius inquinet, & poſtea ceram addito, qua liquefacta medicamentum ab igne tollito, & ad flores in mortario tritos diffundito, manibúſque oleo illitis ſubigito: eſt enim glutinoſum. aquam autem vitare oportet. Facit ad cruenta vulnera, & carnes contuſas, ad maligna antiqua exuberantia ac ægrè cicatricem admittentia vlcera. ad venenum eiaculantium beſtiarum ictus. ad tumidos, inflammatos, dolentes ac ægrè mobiles articulos. ad ſtrumas, fiſtulas, gāglia, ſteatomata, furunculos, ſinus, nomas, abſceſſus tum aliarum partium, tum maximè thoracis. ad eruptionem ſanguinis narium, ſpleniū ex eodem, ſtomacho imponitur. poteſt & ad frontem imponi. Et in ſumma, mollit, diſcutit, contrahit, ſiccat, ac dolorem mitigat. Quòd ſi cum aceto præparare malueris hoc medicamentum, ita facito: flores anemones reciſis vnguibus purgatos, & ad ſolem ſiccatos, in vitreo vaſe ſeruato, & eorum poſtea beſſem ſumito, & aceti albi acerrimi heminas Atticas tres affundito, ac per diem ac noctē macerato, deinde manibus ſubigito, paulatímque omnem ſuccum exprimito. & colophoniæ lucidiſſimæ drach. quadragintaduas, reſinæ pinus liquidæ, ceræ, olei, ſingulorum trientem, ſucci anemones heminas Atticas duas & dimidiam accipito. & colophoniam cum oleo ad tædæ lignorum ignē lentum coquito, tædaceáque ſpathula aſſiduè agitato donec ſolidius pharmacum euaſerit. Deinde reſinam paulatim adiicito, ne ebulliens extra ollam redundet, & rurſus bullire ſinito: & vbi iam planè ſolidum videris, ceram addito, eáque liquata medicamentum ab igne ablatum ſpathula verſato, atque vbi iam deferbuit, ſuccum paulatim inſtillato, diligenter obſeruando ne efferueſcat. facilè enim ebullit, vt periculum ſit ne ſuperfundatur. poſtquam autem ita paulatim admixtus fuerit, varium purpureum ac ſuauem colorem pharmaco affricat. Omni igitur ſucco iniecto ac vnito, medicamentum in mortarium transferatur, atque frigefactum manibus ſubigatur donec totus ſuccus ſecedat. Hoc ad eadem commodum eſt, ad quæ illud prius recentium florum pharmacum cōducit: niſi quòd leuius eſt ac magis temperatum, & ad canum morſus, ac venenatorum ictus commodum. Idem roſaceo dilutum ad ani ac pudendorum vlcera conducit, vbi remiſſiore medicamento opus habent.

Emplaſtra cephalica, & ad fracturas, & ad multa commoda, & de iuſto eorum vſu, Cap. XIII.

CEphalica, *hoc eſt capitalia,* emplaſtra dici ſolent quæ vulneribus capitis adhibita, vim penetrandi in altum habent, ſquamáſque ac ramenta oſſium diſparata, non ſolùm in capite ſed etiam reliquo corpore educunt ac extrahunt. Itaque acrimoniam quandam ipſis inſitam eſſe oportet, per quam ex profundo extrahūt ad ſuperficiem externam, non ſolùm oſſa ſed multo magis craſſum viſcoſum, aut omnino vitioſum humorem. Quæ verò ad fracturas fiunt, exterſoriam ac diſcuſſoriam vim habent. Quidam verò etiam adſtringentia ipſis admiſcuerunt, vt quod ad affectas partes effluit repellatur, & exterſoriorū vis vſque ad profūdum deducatur. Verùm hoc noſſe expedit, quòd ſi adſtringentia non ad lanuginem minutiſſimam trita fuerint, atque hoc cum aceto, damnum magis quàm vtilitatem afferent, ſi attractoriis fuerint admixta. Sed & hoc ſcire oportet quòd inter emplaſtra ad fracturas præſtantiora ſunt quæ capitalia inſcribuntur: & propterea cum cerato, præſertim roſaceo, incarnare ſolent, linamentis excepta ac indita. Eiuſdem porrò generis cum cephalicis eſt Iſis quoque ſuperius deſcriptum emplaſtrū, & quod Machærioni inſcribitur, & barbarum Heræ Cappadocis, quod aliqui Aphrum appellant, hoc: Emplaſtrum nigrum, ad inſigniores præſertim capitis diſſectiones, fiſtulas, ſinus, fracturas citra inflammationem glutinandas, ad neruos, cartilagines, ac oſſa conciſa. Facit & ad vlcera profunda, ſinúſque magnos glutinat. Adhibetur etiam commodè abſceſſibus diſſectis ad ſaniei eductionem. Splenicis etiam ac hepaticis conducit. & eſt ad cruenta efficaciſſimum vulnera. Ad ſanguinem reiicientes duobus coriis inducitur, quorum alterum pectori ac coſtis imponitur, alterum dorſo. ſanguinem enim ſupra opinionem ſiſtit. Facit & ad hominum ac canum morſus. & omnino inflammationes arcet: Ceræ, picis, bituminis, reſinæ pinus, ſingulorum lib. vnam, mannæ thuris ſeſcūcem, ceruſſæ, atramenti ſutorii, ſingulorum trientem, opopanacis ſextantem, olei, aceti, ſingulorum libr. vnam. Ceram, bitumēn, oleum, acetum, modico ex eo relicto, omnia ſimul in ollam nouam indito, ac liquefacito. deinde picem & reſinam probè contuſa adiicito, & omnibus ſemicoctis, & ab igne remotis ac excolatis, atramentum ſutorium modico aceto reſiduo tritum inſpergito, & ne efferueſcat caueto, atque iterum leniter coquito ac verſato. Vbi verò non amplius inquinat pharmacum, opopanacem reſiduo aceto maceratum ac diſſolutum affundito. & poſtea ceruſſam ac mannam probè trita inſpergito, & paululum tepefacito vt vniantur, cauens ne opopanax aut manna comburatur. atque ita medicamentum in mortarium diffundito, ac frigefieri ſinito, emollito, reponito, ac vtitor. hoc omnia vulneraria medicamēta ſuperat, velut experimento conſtat. Eſt autem hyeme per ſeptem dies, æſtate per quinque, aut re ita vrgente per tres exoluendum. Nigrum inſigne ad multa commodum Panalethes appellatum: Olei dulcis dodrantem, bituminis, ceræ, reſinæ pinus ſiccæ, picis, ſingulorum librā vnam, ſpumæ argenti, ceruſſæ, æruginis, ſingulorum drachmas decem, ammoniaci thymiamatis, thuris, aloes, myrrhæ, ſingulorum drach. octo, opii, ſucci malorum mandragoræ, ſingulorum drach. ſex, aluminis ſciſſi, atramenti ſutorii, chalcitidis, croci, ſingulorum drach. quatuor, aceti quantum ſatis eſt. Omnia à ſpuma argenti vſq; ad crocum, probè ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem terito, deinde oleum, & bitumen ad fabarum magnitudinē contuſum, & ceram ſimul liquefacito, eiſque liquatis picem ac reſinam adiicito. & hæc liquata ac excolata rurſus coquito, & trita adiicito, ſubigito, ac vtitor. facit hoc ad vulnera recentia, ad enſium, ſagittarum ac lancearum puncturas, ad fracturas item, ad contuſiones, ſiue cum vulnere, ſiue ſine vulnere fuerint. vtere & ad neruos vulneratos, ad canū, luporum, vrſorū, leonū, aprorū morſus. facit & ad venenum eiaculātium, & præſertim viperarum, ictus, loco prius ſcarificato, & inde medicamento impoſito. Idem apponitur ad abſceſſus ſimplici ſectione diductos, & ſanie excluſa, vulnera ac vlcera repurgat. & quoſdam vertebris ac talis ſauciatos perſanauit. Ego verò manum alicuius enſe inter vlnam & radium vulneratam eo curaui. confert & ad ſcrotum conciſum, & ad hepatis ac ſplenis inflammationes ex febribus obortas. Duobus item coriis illitum, vt alterum pectori, alterum dorſo imponatur, ſanguinis reiectionem ſiſtit. Ad inflammationes autem irrigationis vice adhiberi poteſt, ita vt accipiatur de eo quadrās, ceræ verò & reſinæ frictæ ac picis, ſingulorum ſextans, & olei libra vna. hæc liquentur ac colentur: & cum medicamento, ac farinæ ordeaceæ quadrante cum aceto trito imponantur. ſic etiam flagellatis conducit. Ægyptium Andromachi celebre, ad ſinus maximos glutinandos, ad oſſa carne nudata ac conciſa, ad detortos ac luxatos articulos, ad abſceſſus, ad hominum, quadrupedum ac reptilium beſtiarum morſus. fronti impoſitum, oculorum fluxiones ſiſtit. maximas ac profundiſſimas enſium cæſuras triduo ſanat. Eximiam diſcutiendi vim habet, vt etiam pus, niſi valde multum fuerit, ſine cutis perforatione diſcutiat. Membra quomodocunque indurata emollit, & maligna vlcera ad cicatricem perducit: Ceræ, ſpumæ argenti, ſingulorum drach. centum quadragintaquatuor, ammoniaci thymiamatis drach. ſexagintaduas, terebinthinæ drach. trigintaduas, lanæ ſuccidæ vſtæ drach. octodecim, ariſtolochiæ, thuris, ſquamæ æris, ſingulorum drach. octo, ſquamæ ferri ſtomomatis drach. octo, myrrhæ drach. tres, opopanacis drachmas duas, olei cicini aut ſicyonii vel antiqui libr. tres. Spumam argenti cum oleo ad compagem coquito. deinde addita ſquama, rurſus bullire ſinito donec non inquinet. Tunc ceram primùm, deinde ammoniacum tritum adiicito, & his liquatis terebinthinam addito. & ab igne ablatis, thus tritum, & lanæ cinerem, inſpergito. & frige-

factum pharmacum manibus ſubigito, ac vtitor aliquan
do puro, aliquando diluto. Panacea emplaſtrum, quod
aliqui Trium fratrum vocant: Heras hygiean, *id eſt ſani-
tatem* appellat. Facit ad nomas & omnia vlcera maligna.
coercet enim nomas, neque cruſtam inducens, neq; cir-
cumſita corpora indurans, ſed omne corruptum rumpẽs
ac tabefaciens, vt nihil differat ab vuis paſſis humectis.
Sanguinis fluxum ſupprimit tum alibi tum ex hæmor-
rhoidibus erumpẽtem. ſed & ipſas hæmorrhoidas tabe-
facit ac conſumit, prætetea fiſtulas ſanat, & carbunculos,
& ægilopas, & vlcera chironia appellata: & in ſumma to-
tum ægrè curabilium ac diuturnorum genus: priuatim
verò ad mammarum duritias, earundémque cancros ac
nomas conducit. facit & ad hydropicos ſplenicóſque &
articulorum affectiones. Et ad vteri quidem affectiones
oleo Cyprino dilutum ac liquatum inijcitur: externis au
tem præſtat vt eſt imponere, velut ſingula alia. Omni ve-
rò vlceri impoſitum, etiamſi ferum fuerit, ſtatim ipſum
mitius efficit, & dolores itidem ac vigilias mitigat. At ve
rò roſaceo dilutũ, ſinus magnos & fiſtulas glutinat, prius
elotos: recentes autem ſinus aqua mulſa eluere oportet:
deinde exteriùs medicamentum adhibere, & debitam
ligationem facere. ad fauos etiã inflammatos efficaciſſi
mum eſt. Verùm Damocrates etiã ad canis rabioſi mor-
ſum, & venenum eiaculantium beſtiarum ictus iam li-
ueſcentes ac denigratos, & ad medicatas ſagittas facere
aſſerit: Spumæ argenti, bituminis Iudaici, terræ ampeli-
tidis, ſingulorum drach. ducentas, thuris, propolis, ſingu-
lorum drach. quinquaginta, aloes, polii, centaurii, galba-
ni, aluminis ſciſſi, ſingulorum drach. vigintiquinque.
chalcitidis vſtæ drach. ſedecim, chamæpityos, ſymphyti,
radicis chamæleontis nigri, marrubii, helenii, ariſtolo-
chiæ, ſingulorum drach. ſedecim, gallarum myrrhæ, iri-
dis, ſingulorum drach. duodecim, terebinthinæ drachm.
vigintiquinque, mellis Attici vnc. vigintiquinque, olei
noui lib. octo. Spumam argenti, terram ampelitidem, bi-
tumen contuſum, ad lentum ignem coquito, aſſiduéque
verſato: citiſſimè enim exuritur. & ad ſtrigmenti ſpiſſitu
dinem redactis chalcitidem inſpergito, bulliréque fini-
to. deinde alumen adiicito ac rurſus coquito, donec non
amplius inquinet. in alio verò vaſe galbanum, propolin,
& terebinthinam cum melle liquefacta habeto, & medi-
camento ab igne amoto, hæc admiſceto, & his probè v-
nitis arida trita adiicito, omniáque ſimul ſubigito, & in
vaſe pelle cooperto reponito, ac vtitor tanquã admiran-
do. Poteris etiam Archigenis nigro emplaſtro vti, quod
inter orthopnoica medicamenta Sermone octauo habe-
tur. Nigrum Iceſii. Ad omne vlcus recens ac vetus. ad
contuſa, luxata, fracta, ad inflammationem & omnem
dolorem. ſtatim enim à dolore liberat. Facit ad canum ac
hominum morſus, ad furunculos & duritias, præſertim
mammarum: ad tubercula ſedis, ad hydropem, & quæ
diſcuti oportet. eſt enim attractorium ac glutinatorium.
Vlcera maligna, ſtrumas, parotidas, perniones, panos, cla-
uos, nigredines, impetigines, fiſtulas, & hæmorrhoidas
inflammatas ſanat, aculeos & infixa extrahit. facit & ad
venenatorum ictus, & quadrupedum morſus: Spumæ
argenti, bituminis, terræ ampelitidis, ſingulorum drach.
ducentas, propolis, ceræ, ſingulorum drach. quinquagin-
ta, terebinthinæ, galbani, aluminis ſciſſi, ſingulorum dra
chmas vigintiquinque, chalcitidis drach. octo, myrrhæ,
iridis, gallarum, ſing. drach. duodecim, mellis libras tres,
olei omphacini recentis libras octo, coquitur velut pana-
cea, & ſpathula tædacea aſſiduè agitatur, ne ſubſideat: fa-
cillimè enim comburitur. Nigrum Aſclepiadæ. Ad oſ-
ſium fracturas optimum. Hoc vſus ſum ad oſſium fractu
ras, in quibus oſſa diſparata velut innatabant, quæ quum
cæteri auferenda iudicarent, ita præter opinionem deti-
nuit vt inſtar calli coaluerint. Spumæ argenti drach. du-
centas quinquaginta, bituminis drach. ducentas, ceræ, pi-
cis, ſing. drach. cẽtum, reſinæ pinus drach. quinquaginta,
aluminis liquidi, propolis, ſing. drach. triginta, ammonia
ci thymiamatis drach. vigintiquatuor, æruginis drachm.
decem, olei drach. quadragintaquinque. Spumam argen-
ti cum oleo coquito, donec non inquinet. deinde ceram

A & bitumen priuatim liquato, & picem adiicito, & omnia
colata ad ſpumam argenti admiſceto: poſtea ammonia-
cum tritum addito, & rurſus ad bonam compagem co-
quito. deinde propolin ac reſinam pinus adiicito, & ab
igne ablatis alumen & æruginem minutiſſimè trita ad-
miſceto: poſtremùm medicamentum in aquam aceto
permixtam diffundito, manibus ſubigito, ac vtitor. Em
plaſtrum Athena inſcriptum: Cadmiæ drachm. viginti,
æris vſti, malicorii, gallarum, ariſtolochiæ longæ ac ro-
tundæ, ſalis ammoniaci, ſquamæ æris, nitri, aluminis ſciſ-
B ſi, aluminis rotundi, iridis, miſyos, atramenti ſutorii, chal
citidis, æruginis, aloes, myrrhæ, thuris, ammoniaci thy-
miamatis, galbani, ſing. drach. triginta, ceræ, picis, ſing.
drach. centum, (vel vt alii habent, ducentas) colophoniæ
drach. quadringentas, olei ſeſcuncem. Hoc quidem mo-
do apud Oribaſium habetur: Aſclepiades autem habet
aloes drach. duodecim, myrrhæ drach. duodecim, & am-
moniaci thymiamatis drach. ſedecim. Arida ad ſolem æ-
ſtiuum ſufficientibus diebus terito & ad ea poſtea liqua-
bilia liquefacta adiicito, ac vnito. facit ad ſinus, & maxi-
C ma capitis vulnera. citra inflammationem glutinat. Ce-
rato liquido dilutum per linamenta inditur, ad punctos
ac vulneratos neruos, ad muſculos conciſos, ad capitis vl-
cera, ad fiſtulas & vlcerum cuniculoſos receſſus. oſſa corru
pta citra perforationem educit. facit ad nomas, putredi-
nes, canceratas affectiones, inguinum, alarum, ac colli ni-
gredines, & ad vlcera ægrè recipientia cicatricem. & o-
mnino vires ſiccandi habet, quas laudes Aſclepiades ipſi
adſcripſit. Nigrum ex ſalicibus, celebre & ad multa
commodum. facit ad cruenta vulnera, ad reſolutos arti-
D culos, ad fiſtulas. madore flaccidas carnes conſtringit, ery-
ſipelata & alias affectiones citra oſſium fracturam obor-
tas ſanat, pectori ac dorſo adhibitum ſanguinis reiectio-
nem, tabidóſque ac pectore ſuppuratos, curat: Miſyos,
chalcitidis, æruginis, ceruſ[illegible] gallarum, aluminis ſciſſi &
rotundi, melanteriæ, ſing. [illegible]cem, malicorii ſeſcuncẽ,
atramenti ſutorii ſeſcunceм, ceræ, reſinæ pinus, picis, bi-
tuminis, foliorum ſalicis viridium, olei, ſing. libr. duas,
olei roſacei trientem, aceti ſextarii dimidium vel quan-
tum ſatis eſt. folia ſalicis cum aceto ad tertias decoquito;
E deinde foliis contritis ac humore expreſſo, primùm æru
ginem, ceruſſam & melanteriã læuiſſimè trita, & deinde
etiam reliqua trita admiſceto, & poſtremùm liquabilia li-
quata affundito, frigefacito, ſubigito, eradito, ac vtitor.
Aliud è ſalicibus à Critone ad Herodotum relatum: Me-
lanteriæ, gallarum, aluminis ſciſſi & rotundi, ſingulorum
ſeſcuncem, ceræ, bituminis, picis ſiccæ, reſinæ pinus, fo-
liorum ſalicis, ſing. libr. duas, olei lib. duas, aceti ſextarii
dimidium, præpara velut dictum eſt. Aliud è ſucco ſa-
licis, ex Oribaſio. hoc Magnus, inquit, inuenit ad deſtilla-
F tiones: Salicis folia viridia ad ſolem terito, poſtea in ol-
lam nouam cum ſufficiente vino mittito, & appoſito o-
perculo ad lentum ignem coquito, & excolato, adiectiſ-
que foliis expreſſis ſuccum adſeruato, poſtea verò ſumito
colophoniæ vnc. vigintiquatuor, olei ſextantem, ſucci li-
bram vnam. & colophoniam percolatam cum oleo, ad
lentum ignem coquito donec in aquam diffuſa & ma-
nibus ſubacta non amplius inquinet. Deinde ceræ vnc.
vigintiquatuor admiſceto, eáque liquata, olláque ab igne
amota, ſuccum ſalicis adiicito: vinum videlicet in quo
G folia cocta ſunt, paulatim inſtillando vt ne efferueſcat, &
rurſus ad mitiſſimum ignem decoquito donec medica-
mentum reſederit. & deinde in mortarium tranſfuſum
eodem ſucco infuſo, manibus diligentiſſimè ſubigito.
Emplaſtrum Cyzicenum appellatum. facit ad recentia ac
vetera vulnera & vlcera cuniculoſa. duritias præſertim
mammarum diffundit, attrahit, repurgat, replet, glutinat,
cicatricem inducit. facit & ad canceratas duritias ac fiſtu-
las, & vbi ſcalpellum admoueri nõ poteſt, velut in collo,
collyrium ex hoc medicamento inditur. Idem minantes
H fieri abſceſſus mitigat, tubercula diffundit, ganglia, & col
lectiones fatigat ac rumpit. ſagittas, & oſſa, & aculeos, &
infixa extrahit, cruſtas citra moleſtiam exterit. verùm in
vlceribus cuniculoſis magnis ſpleniis vtendum eſt. Diſcu
tit etiam ſtrumas, & ad veſicæ affectiones egregiè facit,

pectini impoſitum ſanguinis eruptionem, (vel vt alii ha-
bẽt, hæmorrhoidas ſupprimit) thoraci & dorſo adhibi-
tum tabidis confert: Thuris, myrrhæ, croci, iridis, bdel-
lii, atramenti ſutorii, propolis, aloes, chalcitidis, miſyos
crudi, aluminis ſciſſi & rotundi, radicis panacis, malico-
rii, ammoniaci thymiamatis, viſci, opopanacis, æruginis,
acaciæ, florum roſarum, ſing. drach. octo, æris vſti drach.
vigintiquatuor, (alii pro ære, ſquamæ æris tantundem
adiiciunt) ariſtolochiæ, gallarum, ſing. drach. ſedecim, te-
rebinthinæ drachm. centum quadragintaquatuor, ceræ
vnc. trigintaduas, adipis vitulini vnc. trigintaduas, aceti
aut vini antiqui ſextarium. Si itaque pharmacum acre &
diſcuſſorium habere malueris, acetum eligito: ſin adſtrin
gens ac repulſorium, vinum accipito. Arida & quæ ad
ſuccorum naturam accedunt, cum vino aut aceto teri-
to. deinde ad ceram cum adipe liquatam ac excolatam
terebinthinam adiicito, ſimûlque ad compagem coqui-
to. poſtea propolin ac viſcum addito, & ſpathula verſato,
& ad hæc diſſoluta, arida antea trita paulatim adiicito, ac
fortiter agitato. & poſtremùm in mortarium tranſlata
manibus ſubigito ac vnito. Ego verò neque acetum,
neque vinum adhibeo, ſed arida omnia ſolùm contero
& adiicio. nam ſi vinum aut acetum aut aqua admixta
fuerit, ad compagem non peruenit. Emplaſtrum Mo-
ſchionis. Ad vulnera recentia ac conciſos neruos, & diſſe-
ctiones cum contuſione. facit & ad fracturas cum vulne-
re. nam & vulnera ſanat, & oſſibus callum obducit, cum
debita deligatione impoſitum. facit & ad inchoantem
hydropem, & teſtes contuſos. arefacit etiam eminẽtias
ſedis. curat rimas butyro dilutum, & gutturis tumores
ſanat: diſſoluit omnem duritiem. facit ad articulos luxa-
tos ac diſtortos. calloſas manuum ac pedum eminentias
quas clauos appellamus, aufert citra exulcerationem. Et
eſt omnino pharmacum ad multa commodum. præpa-
ratur ſic: Spumæ argenti, picis ſiccæ, adipis vitulini, ſin-
gulorum vnc. viginti, terebinthinæ, mannæ thuris, ſing.
dextantem, ceræ quincu[illegible] æruginis, opopanacis, gal-
bani, ſingulorum vnciam vnam, picis liquidæ ſelibram,
aceti, ſucci ſycomororũ, olei cicini vel ſicyonii vel anti-
qui, ſingulorum heminam vnam, id eſt libram vnam.
Spumã argenti cum oleo coquito, & vbi ebullierit adipẽ
adiicito, & aſſiduè agitato, & vbi cõpagẽ acceperint, cerã
picẽ ac reſinã adiicito, & coquito donec non amplius in-
quinent. deinde ſuccũ ſycomororũ, & picẽ liquidã ſeor-
ſim cocta, & ad cõpagẽ redacta admiſceto, & galbanum,
ac æruginem, & mannam thuris inſpergito. poſtremùm
opopanacem aceto diſſolutum addito: & ad ignẽ admo-
ta rurſus coquito donec non amplius inquinent. Atque
ita præparatum medicamentum in vinum transferto, &
per triduum ſinito: poſtea verò manibus emollito, ac vti
tor. Oportet autem poſt impoſitum medicamentum, fa-
ſciam vino imbutam exprimere, & circundare. Cæterùm
quod ſtatim ſubiiciam, ſuccum ſycomororum non ha-
bet. eſt autem medicamentum ad oſſium fracturas com-
modum. ad cruenta vulnera, ad ſinus glutinãdos, & præ-
ſertim capiti aptum: Spumæ argenti, adipis taurini, pi-
cis ſiccæ, ſingulorum vnc. viginti, (vel vt alii habent ſe-
decim) olei cicini aut ſicyonii aut antiqui dextantem,
pollinis thuris, terebinthinæ, ſing. beſſem, ceræ trientem,
opopanacis, æruginis, galbani, ſing. vnc. vnam, viſci ſe-
ſcuncem. Spumam argenti cum oleo & adipe ad bonam
compagem coquito. deinde ceram, picem, ac reſinam
adiicito, & mox ab igne tollito. atque vbi paululum fri-
gefacta fuerint, reliqua cum aceto trita paulatim adiici-
to, ne efferueſcant, & rurſus ad prunas admota ſenſim co-
quito, donec non amplius inquinẽt. & demum manibus
emollito, ac vtitor. Emplaſtrum inſigne, ingentes ſinus
ac fiſtulas ſanans, aculeos & ſagittas extrahens, inflamma
tiones ac duritias diſſoluens. coxendicum item ac re-
num affectionibus commodum eſt: Spumæ argenti de-
xtantem, olei vnc. quindecim, picis ſiccæ, colophoniæ,
ſing. vnc. ſedecim, adipis taurini tantundem, miſyos, iri-
dis, calcis viuæ, ſing. quadrantem, atramenti ſutorii ſe-
ſquiunciam. Spumam argenti cum oleo ad bonam com
pagem coquito. deinde liquabilibus liquatis & excolatis

A adiectis, rurſus paulatim coquito donec non inquinent.
& poſtea paululum frigefacta ad reliqua in mortario
cum aceto trita admiſceto. Emplaſtrum theriaca appel
latum, ex cẽtaureo, quod laudat Oribaſius. Facit ad neruo
rum ac muſculorum vulnera & puncturas. ad ferarum &
canis rabioſi morſus. Glutinat ſinus antiquos, & ad cicatri
cem perducit. præcipuè verò ad reptilium ictus facit. ge-
nuum vlcera fluida & ægrè curabilia ſanat. Spumæ argen
ti ſeſcuncem, olei antiqui trientem, reſinæ pinus ſiccæ
drach. XXXII. ammoniaci thymiamatis, propolis, thuris,
B ſing. drach. XII. ceruſſæ drach. VIII. æruginis, ſquamæ æris,
galbani, ariſtolochiæ rotũdæ, cẽtaurii, ſing. drach. III. thu
ris, aloes, iridis, gallarum, chalcitidis, ſing. drach. IIII. Spu-
mam argenti cum oleo ad moderatam compagem co-
quito. deinde ſquamam, æruginem, ceruſſam, & chalciti-
dem adiicito, & vbi non amplius inquinant, propolin, am
moniacum ac galbanum in mortario prius diſſoluta ad-
dito. & ab igne ablatis ac aliquantulum frigefactis, reli-
qua arida minutiſſimè trita admiſceto, & iam planè fri-
gefacta manibus emollito. Aliud ex dictamno, cuius
C admiranda vis eſt ad neruos, muſculos, ac cartilagines
conciſas. vlcera quoque antiqua ac ægrè curabilia ſanat,
oſſa corrupta, aculeos, & infixa extrahit. habet vim diſcuſ
ſoriam, facit ad capitis dolores, reprimit oculorum flu-
xiones. eſt & malagma pleuriticis commodum & hepa-
ticis, cum emplaſtro ex ſiccis parato. facit ad omnium ve
nenum eiaculantium reptilium plagas: Spumæ argenti
drach. centum, colophoniæ drach. quinquaginta, ceræ dra
chmas vigintiquinque, ammoniaci thymiamatis, ariſto-
lochiæ, ſing. drach. ſedecim, mannæ thuris, galbani, ſing.
D drach. duodecim, æris vſti, æruginis, dictamni, aloes, pro-
polis, ſing. drachm. octo, diphrygis, ſquamæ æris, radicis
gentianæ, ſing. drach. ſex, olei antiqui lib. duas. Heras au-
tem dictamni & ariſtolochiæ, ſing. drach. decem conii-
cit: ammoniaci verò ſolùm drach. ſedecim. in reliquis
conſentit. Hoc præparatur velut emplaſtrum Piſcatoris,
aut Tyrium, quæ ſuprà retulimus. Verùm eius meminiſſe
conuenit, herbas nonniſi ablato ab igne pharmaco, minu
tiſſimè tritas immittendas eſſe. Sed & Damocrates in cæ-
teris ſimilis, dictamni drach. decem, diphrygis verò octo
E recipit, & ad mammarum, colli ac ſpinæ vlcera conue-
nire aſſerit quantumuis fuerint diuturna.

Emplaſtra emollientia ac diſcuſſoria, ad multa commoda, Cap. XIIII.

EMplaſtrum Nigrum Aſclepiadis, Achillæ inſcriptũ.
mammarum duritias, & teſtium inflammationes
diſcutit. Hoc medicamẽtum diſcuſſoria vi omnibus aliis
præſtat, & ad multa cõmodum eſt. Locus autẽ prius abluẽ-
dus eſt. deinde medicamẽtum adhibẽdum: Spumæ ar-
genti lib. ſex, picis Brutiæ lib. IIII. bituminis, reſinæ pinus
F ſiccæ, ſing. lib. VI. terræ ampelitidis lib. II. ceræ lib. IIII. thu
ris ſeſquil. aluminis ſciſſi, aloes, myrrhæ, ſing. trientẽ, olei
omphacini antiquiſſimi lib. VIII. ſucci ſerapiadis lib. VI. a-
ceti quantũ ſatis eſt. præpara velut panaceã. Nigrũ è lo
lio, Heræ. Facit ad fiſtulas, alarúmq; ac inguinũ abſceſſus, vt
nihil abſcindere opus ſit per chirurgiã, ſed tãtùm perfo-
ratione facta ac ſanie excluſa, medicamẽtũ imponere. Il-
linendũ eſt autẽ duobus coriis, altero iuxta alterũ locato,
neq; humor de ſpleniis detergẽdus eſt. imbibitur enim &
fortius ſit medicamẽtũ. Picis lib. II. reſinæ pinus ſiccæ do-
G drantẽ, ceræ Tyrrhenicæ, ceræ Ponticæ, ſing. quadrãtem,
olei antiqui quincuncẽ. liquabilibus liquatis ac excolatis
loliaceam farinam inſpergito, & bitumẽ in aceti triente
dilutum affundito, omniáque ſimul in mortario ſubigi-
to manibus frigida humectatis. ſit autẽ bituminis ſeſqui-
uncia, farinæ loliaceæ vnc. XIIII. Facit ad malignas mam-
marum duritias, parotidas ac perniones. Emplaſtrum
Eſſentia appellatum. deſiccandi vim & mitigandi dolo-
res præ omnibus habet. facit ad ſanguinis reiectationem,
ad articulorum ac coſtarum duritias, & gangrænas, ſinus,
H ſtrumas, vlcera chironia, fiſtulas, ægilopas. ſpicula extra-
hit, hydropicos intra ſeptimũ diẽ curat. hepati ac ſpleni
magnopere conducit pluribus diebus impoſitum, ſplenẽ
penitus conſumit. facit ad podagricos, & coxendicum af-
fectiones: Spumæ argẽti drach. XX. ceruſſæ, æruginis, ſing.
drach.

drach.xx.ſquamæ æris,thuris,ſing.vnc.i. bituminis beſſem,reſinæ pinus dextantem & vnciæ dimidiũ,ceræ vncias xvi.picis vnc.xxxii. (in alio exemplari habetur,ammoniaci thymiamatis drach.vi.galbani drach.vi) ſpumã argenti & ceruſſam ad bonam cõpagem coquito. Aliqui etiam bitumen in principio cum his iniiciunt,vtuntúrque eo vbi magis ſiccare propoſuerunt: deinde reliqua ex ordine imponito,velut ſæpe diximus. at ſi plus iuſto coxeris,duritias non mollit. Emplaſtrum Ebrietas vocatum. Vim habet diſcutiendi ac rarefaciendi,duritias inflammatas diffundit,facit ad oſſium fracturas, ad vulnera cruenta,conuulſa,rupta,vulſiones,coxendices,calculos. Ad omnes capitis affectiones vtiliter adhibetur,aliquando fronti & temporibus, aliquando vertici deraſis pilis impoſitum. Spumæ argenti dodrantem,olei antiqui ſeſcũcem,olei roſacei, ceræ,ſing.ſextantem,adipis taurini, terebinthinæ,thuris,ſing.trientem,picis dodrantem,galbani,opopanacis,æruginis,ſing.quincuncem,aceti ſextarium i.præpara velut ſæpe dictum eſt. Emplaſtrum ex ſuccis. Vulnera neruorum ab inflãmatione tutatur,& ſectiones glutinat,vlcera inflammata & muſculos vulneratos,citra aliud cataplaſma aut fomentum ſanat. facit ad podagricos quocũque tempore adhibitum. Ad vteri inflammationes,veteres ac recentes in peſſis ſiue talorum formis ſubditur.Roſaceo aut myrteo oleo dilutum caua vlcera replet,citóque perſanat. & in ſumma, omnia reliqua cataplaſmata ac medicamenta exterius adhiberi vlcerib⁹ ſolita,ſuperuacua ſunt,hoc præſente.Duritias quoque mollit ac diſcutit,cæteris ad hũc vſum commodis admixtum.Spumæ argenti libr.vi. olei recentis æſtate quidem lib.vii.hyeme verò lib.ix.ſucci lib.iiii.oleum cum ſucco ad prunas coquito,& vbi feruere & bullas emittere deſierint,ſpumam argenti iniicito,& ad lentum ignem donec non,amplius inquinent coquito,& vbi flauum ac bonum colorem acceperit, nondum autem fuluum attigerit,ab igne tollito, frigefacito, manibus ſubigito ac in maſſam cogito.Vſu verò expetente,ſumuntur medicamenti partes duæ,olei & ceræ,ſingul.pars vna,aut plus,prout res poſtularit.Succus porrò ita præparatur:Aquæ ſextarii xx.accipiuntur,radicis althææ recentis lib.iii.ſeminis lini,fœnigræci,ſing.ſextarii dimidium.Radices lotas & contuſas aqua madefacito,& poſtridie fœnumgræcum purgatum & lotum adiicito,ac madefieri ſinito,& tertia die ſemen lini ſimiliter lotum addito.& quarta die ad bonam ſpiſſitudinem coquito,& percolatum ſuccum ad medicamenti præparationẽ accipito.Ego verò,inquit Oribaſius, duodecim aquæ ſextariis althææ libr. iiii. fœnigræci ac lini ſeminis, ſing. ſextarium iniicio. Aliud emplaſtrum è ſuccis, Oribaſii. Spumæ argenti,olei,ſingul.lib.ii. ceræ beſſem,fœnigræci,ſeminis lini,radicum althææ,ptiſanæ, ſing.æquales portiones prius madefactas coquito donec craſſiſſimus ſuccus euadat.Et huius excolati lib. ii. poſtea coquito velut dictum eſt. Emplaſtrum ex ptiſana .Fœnigræci,ſeminis lini,ptiſanæ,ſing.vnc.i.meliloti,radicis althææ,ſing.ſextantem.Hæc probè mundata ac lota per biduum in aqua madefacito ac coquito donec ſuccum red diderint.& eius excolati lib.ii.ſumito,& olei antiqui lib. iii.ac ſimul coquito donec oleum ſolum reſtiterit,& huic poſtea taurini adipis ſeſcuncem admiſceto, colophoniæ tantundem,galbani vnc.i.ceræ lib.i.Hoc,vnguento quopiam diſſolutum, etiam laxandi vim habet. Emplaſtrum ex pſyllio. Spumæ argenti libras. iiii. olei dulcis lib.vii.ceræ lib.i.reſinæ pinus lib.vii.ſucci pſyllii lib. iii. Succum verò ita parabis.pſyllii quadrantem in aquæ ſextariis quinque madefacies:deinde coques,& excolatum ſuccum rurſus cum oleo & ſpuma argẽti ad bonã compagẽ decoques,& liquabilia liquata adiicies.Hoc ad omnes induratas inflammationes vtiliter adhibetur. Aliud è pſyllio ſimplicius,inflammationibus,intertriginibus, pa pularum eruptionibus,tuberculis ac podagris cõmodũ. Spumæ argenti,ceruſſæ,ſing.ſextantem,ceræ ſeſcuncem, olei roſacei lib.i.ſucci pſyllii lib.iii.præpara & vtere crudo. non enim coquitur. Aliud è pſyllio ſimplicius. Ad inflãmationes podagricas,in ipſa præſertim exacerbatione cõmodũ.Pſyllii trietẽ in duobus aquæ ſextar.madefa

A cito ac coquito,& excolato ſuccũ,eique ceræ ſeſcuncẽ,olei lib.i.admiſceto. Emplaſtrum ex ſerapiade,ad tubercula,papulas,& intertrigines: Spumæ argenti lib. i. olei lib.ii.ſucci ſerapiadis triteſticularis lib.iii. ſpumam argẽti cum oleo & ſucco ad bonam compagem decoque,ac vtere. Pſittacium.Foliorum hyoſcyami viridium,colophoniæ,ceræ,adipis porcini,ſing.ſeſcuncem.ad folia trita affundito liquefacta,ac vtitor. Emplaſtrum ex althæa, Polletis . Corticem radicis althææ herba vigente in pila contundito,deinde in æneum aut fictile vas trãſlatum
B vino albo veteri odorato ac adſtringẽte reſpergito,vt ſolùm humectetur: deinde tegito, ac per triduum ſinito. quarta die rurſus in pila tundito, & ſuccum fortiter exprimito. & accipito colophoniæ vnc.xxiiii.ceræ trientẽ, olei,æruginis,ſing.ſextantem, ſucci heminas Atticas ii. præparatur autem hoc modo:Colophoniam oleo liquatã ac colatam,ad lentum lignorum pini ignem coquito, & tædacea ſpathula agitato donec in aquam inſtillata ſolidior euadat:deinde ceram adiicito,eáque liquefacta ollã ab igne tollito,& vbi frigefacta fuerint,ſuccum paulatim
C affundito,ac caueto ne efferueſcat.facilè enim ebullit vt ſupereffundatur. Poſtquam autem conſtiterit,rurſus igni adhibeto,& vbi incaluerint,æruginem iniicito,& ablata ab igne frigefacito,ac manibus ſubigito,vt probè vniãtur . facit hoc ad noua & antiqua vlcera,ad ferarum ac canum morſus. Virus enim ab vlcere extrahit, panos & ſtrumas aut diſcutit,aut ſuppurat,aut rumpit,aut materiã ad ſuperficiem euocat, velut in ſugillatis, ac in vaporem diffundit.Sedat dolores,ſcabiem ac ſcabros vngues, leprámque ac vitiligines exterit: nec ſoluẽdum eſt in his
D ante ſeptimũ diẽ. Aculeos & infixa extrahit, podagricas inflammationes in ipſa exacerbatione mitigat, tumores articulorum ac ganglia diſſoluit,fauos ac ficus curat, hydrocephalam infantium aquoſa capitis affectionem ſanat.Splenis duritiam mollit,cancros non vlceratos lenit, imminentémque eroſionem con[illegible]ſcit,peſſo exceptum ac ſubditum menſes ducit, [illegible] impoſitum calculos pellit, vrinæ difficultatem [illegible]rrigit. aluum ſuppreſſam laxat.roſaceo dilutum plantarum rimas ſanat, vlcera teſtium ac pudẽdorũ repurgat & incarnat.Et ſi abſque æru
E gine præparetur, ſerpentia vlcera ſiſtit. oſſium fracturis prodeſt irrigationis vice adhibitum. dolores enim ſedat. Fit etiã ex floribus althææ roſaceis ſimilibus efficaciſſimum pharmacũ hoc modo: Flores illi reſectis vnguibus tunduntur,& ad puluillum rediguntur. & eius ſumuntur partes duodecim,colophoniæ partes xxxvi . ceræ partes ſex,olei partes duæ. omnia ſimul velut dixi præparata ma nibus probè ſubigito,ac vtitor.priore commodius eſt, & dolores amplius mitigat. Emplaſtrum ex ſemine lini, Polletis.Facit ad pectoris affectiones.neruoſarum partiũ
F inflammationes diſcutit,ac dolorem mitigat. facit & ad exacerbationes podagricas, & contractos articulos relaxat. Seminis lini partes duas, farinæ hordeaceæ partes tres,colophoniæ partes quatuor,ceræ partes quatuor, reſinæ pinus liquidæ,vel cupreſſi,ſi haberi poteſt,partes ii. ſeminis thlaſpios partem i.florum chamæmeli,pilularum cupreſſi clauſarum,ſing.partem i.olei partes duas. ceram & colophoniam cum oleo ad prunas liquefacito, & aſſiduè verſato,& ab igne ablatis cupreſſi pilulas tritas & cribratas adiicito,ac caueto ne efferueſcãt.deinde farinam,
G ſemen lini,reſinam liquidam addito, & rurſus ad ignem adhibeto, & paulatim donec vniantur coquito, poſtea procul ab igne chamæmelum & thlaſpin inſpergito. Et tandem medicamentum in mortarium frigida ſemiplenum coniectũ diligenter manibus ſubigito. Emplaſtrũ elephantinum.De elephantino.Polles libro ſecundo . Id ego,inquit,prius inueneram,ſed poſtea longo vſu ductus immutaui,& quum facilius meliúſque ac fortius cognouerim,in hunc ſecundum librum retuli: Dorycnii ſiue ſolani veſicarii dextantem,radicis mandragoræ beſſem,
H radicis panacis ſeſcuncem,colophoniæ ſextantem,reſinæ pinus liquidæ trientem,opopanacis ſextantẽ,ceræ, terebinthinæ,ſing.lib.i.bdellii vnc.xx.aceti lib.i. vel ampli⁹. quidam etiam potamogitonis vncias viginti adiiciunt: verùm deſcriptio nõ habet. Aliud elephãtinũ.facit ad

contractos articulos,mollit ac diſcutit,podagricorum cal
loſas concretiones, & in oſſium fracturis inductos callos
diſſoluit.panos,ſtrumas,& quamlibet duritiam emollit.
Quòd ſi experiri libuerit,eboris aut cornu ſegmentum ex
eo illinito, & ad dies triginta aut quadraginta alligatum
ſinito, & deinde ſoluito. [illegible]on reperis eboris aut cornu
naturam,ſed aliud quid quod cõmodè flecti poſſit. para-
tur autem ſic:Corticis radicis dorycnii aut ſolani veſica-
rii virentis ſiue in vmbra ſiccati,corticis radicis mandra
goræ,ſingul. beſſem,radicis panacis ſeſcuncem, opopana-
cis beſſem,potamogitonis viridis,bdellii,reſinæ pinus li-
quidæ,ſing.vnc.xx.terebinthinæ,lib.I.ceræ ſextantem,a-
ceti albi beſſem. Mandragoræ ac ſolani cortices virentes
quidem in pila tundito, & poſtea in mortario terito: ſic-
cos verò cum panacis radice terito ac cribrato: ſimiliter
etiam bdellium terito,ac potamogitonem omniáque ſi-
mul in mortario mixta terito, aceto paulatim inſtillato.
& liquefactis quæ liquari debent, excolatiſque ac ad pro-
bam compagem coctis,& ad trita admixtis, medicamen
tum frigefactum manibus ſubigito, & in fictili vaſe ace-
to affuſo ſeruato,&,ne tranſpiret,probè cooperito. Em-
plaſtrũ ex herba ſacra ſiue verbenaca,Polletis. Verbena-
cæ rectæ in vigore cum radice euulſæ ac exſiccatæ, tuſæ-
que ac cribratæ ſeſcuncem, colophoniæ libr. II. ceræ tri-
entem,olei ſextantem. Liquabilia liquefacito,colato,&ad
bonam compagem coquito,& adiecta verbenaca ſubigi-
to,ac vtitor.facit ad omnem capitis dolorem, ad hemi-
craniam,ad oculorum fluxiones,ad dentium dolores ex-
trà adhibitum. ad ſcorpionum ictus. ad neruoſarũ partiũ
inflammationes,& omnino impoſitum partes à fluxione
tutatur. Emplaſtrum Geranium, Polletis.Facit ad laxa-
tos ac craſſos neruos reſolutionis periculum expectantes.
ad omnes fluxiones, tumidóſque ac inflammatos articu
los,ad ganglia,ſteatom[illegible], atheromata,ſtrumas,panos,&
quæcunque molliri, a[illegible]ri, rumpi, ac extergi debent.

Ramenta ſtatuæ ære[illegible] aſſidua olei illitione ſordidæ
ac æruginoſæ libras II. [illegible] l bras duas,ſandycis,ſandara-
chæ,terebinthinæ,ſingulo[illegible]m libram vnam.Quòd ſi ſta-
tuæ ramenta ſicciora fuerint,terebinthinæ libras duas ac
cipito,& cum his omnibus gruis pennas vnito, hoc mo-
do. Gruis pennas omnes in ollam nouam coniicito ac o-
perito, argilláque oblinito,& in fornacem mittito.Eám-
q; vbi totam exterius ignitam videris,extrahito, ac frige
fieri ſinito,Ea deinde aperta pennas vſtas eximito,ac teri-
to,& longo tempore antea paratas aſſeruato, medicamen
tum poſtea ſic præparato:Ceræ ac reſinæ liquatis ac exco
latis,ſandycem & ſandaracham minutiſſimè tritas adiici-
to,& verſato donec omnia fuerint probè mixta, & poſtea
ab igne ablatis pennarum cinerem admiſceto, ac ſimul
ſubigito:frigefacto autem aliquatenus medicamento,ſta
tuæ æruginem cum modico aceto tritam adiicito, atque
in mortario probè vnito, ſubigito, ac vtitor.Emplaſtrum
ex bugloſſo,Polletis. Bugloſſum herbam cum radice
euulſam,& in vmbra ſiccatam terito ac cribrato,& ſumi-
to eius partes quatuor:colophoniæ,reſinæ pinus liquidæ,
ceræ, ſingulorum partes octo,olei partes quinque. Colo-
phoniam cum oleo ad lẽtum ignem coquito,ac ſpathula
agitato: vbi verò durior apparuerit, reſinam liquidã ad-
iicito,ac rurſus coquito donec non amplius inquinet, &
poſtea ceram adiicito. At vbi ab igne amoueris, cribra-
tam herbam addito, & medicamentum in mortarium
aqua ſemiplenum infundito,ac manibus ſubigito. Facit
ad omnes inflammationes, ſtrumas, parotidas, panos,
plagas, colliſiones. ad antiqua & maligna vlcera, ad vul-
neratos neruos, ſinus, nomas, fiſtulas. Repurgat, mollit,
contrahit, attenuat, & quædam diſcutit, quædam rum-
pit, replet, & ad cicatricem perducit. Dolores vlcerum
veterum ac recentium ſtatim ſedat,& liuida abolet. Ego
verò in bugloſſæ defectu nycteridem herbam ab aliqui-
bus vnguentum Helenes appellatã,ad coxendicum affe-
ctiones adhibui,& bene ſucceſſit. Emplaſtrum ex acha
te lapide,Polletis. Lapides achates appellatos, leoninæ
pelli colore ſimiles,in fornacẽ fabrilẽ mittito,& aggeſtis
carbonibus valde ſufflato,& vbi ignitos lapides videris,
forcipe extrahito, refrigeratóſque terito ac arctiſſimo

A cribro excutito. deinde accipito colophoniæ drachmas
quadragintaocto, reſinæ pinus, ceræ, ſingulorum beſ-
ſem,olei trientem,achatum lapidum vſtorum quincun-
cem. Colophoniam cum oleo liquatam coquito donec
non amplius inquinet. deinde ceram ac reſinam prius
liquata & excolata adiicito, & his vnitis lapidum cine-
rem addito, ac rurſus ad moderatam compagem coqui-
to: poſtea medicamentum in frigidam aquam miſſum
frigefieri ſinito, & manibus ſubactum in maſſam cogito.
Vtere hoc ad ſcorpionum, viperarum, & venenum eia-
B culantium beſtiarũ ictus.facit ad tumores ægrè concocti
les ac ſanabiles:ad induratos tumores,ad liuida.velocem
ſuppurandi vim habet.Strumas aut diſcutit aut cõcoquit
& rumpit. erit autem efficacius ad ſtrumas,ſi capparis fo
lia viridia,aut corticem eiuſdem probè tritum ad empla-
ſtrum calefactũ remollitum admiſcueris. Emplaſtrum
parhygrum. Facit ad inflammationes ad duritiam quan-
dam inclinantes. Adipis porcini à fibris depurati vnc.
quadragintaquatuor,ceræ vncias vigintiquatuor, ſpumæ
argenti,ceruſſæ,ſingulorum ſeſcuncem. liquida cum a-
C ridis permiſceto. Manebit quidem hoc pharmacum ali-
quandiu liquidius, ſed poſtea ad bonam cõpagem perue
niet. Emplaſtrum è buccinis.Hoc Xenocrates malleoli
abſceſſum ſuppuratum iam diſcuſſit. Inflammationes
autem induratas, præſertim parotidas, priuſquam in pus
tranſmutentur,mirificè diſſoluit. Spumæ argenti dra-
chmas CC. ceræ drachmas LII. olei antiqui libras tres, ce
ruſſæ drachmas VIII.terebinthinæ drachmas LII. bucci-
norum vſtorum drachmas X.thuris drachmas XIX. aquæ
ſextarium.Spumam argenti & ceruſſam minutiſſimè tri-
D ta rurſus cum aqua terito,& iterum cum oleo,& ex mor-
tario in ollam tranſlata lento igne coquito, aſſiduéque
verſato ne ſubſideant:deinde ceram,& mox thus ac tere-
binthinam adiicito,& ad bonam compagem, non tamẽ
multam duritiam,coquito.Poſtremùm cinerem buccino
rum,addito,& paululum feruere ſinito, & medicamentũ
ab igne tollito,& in mortarium aqua humectum effundi
to,& diu manibus ſubigito vt glutinoſum euadat: nam
tẽporis progreſſu durius propter buccina efficitur. Em
plaſtrum Dionyſia appellatum.Inflammationes & abſceſ
E ſus,mãmarum præſertim,diſcutit:omnem enim tumorẽ
per cæcos meatus diffundit. ſed & duritias ac parotidas
diſſoluit: Ceræ,terebinthinæ, ſpumæ nitri, olei antiqui,
ſing.ſeſcũcẽ,miſyos crudi vnc.I.aquæ coactiliariorũ quã-
tum ſufficit. ſpumã nitri & miſy cum aqua terito,& cum
oleo coquito:deinde ceram, mox terebinthinam adiici-
to,& ebullire ſinito donec non amplius inquinent, non
tamen nimis ſolida euadant:& ſublatum ab igne medi-
camentum in mortarium aqua humectum diffundito,
F manibus ſubigito,ac vtitor. Hæc Dionyſia inter attracto-
ria emplaſtra rectè deſcripta habetur,eáque vtaris velut i-
ſtic deſcripta eſt. Emplaſtrum è ſapone, diſcuſſorium
præcipuum ad furunculos. Adipis porcini, picis, ceræ,
ſaponis nigri,æquales portiones liquatas excolato,ac vti-
tor. diſcutit etiam hydropas. Aliud ad furunculos, pa-
rotidas & panos.Olei antiqui,ceræ,ſaponis, nitri, lixiuii,
æquales portiones. ceram cum oleo liquefacito,nitrũ ve
rò cum lixiuio in mortario terito,&deinde ſaponẽ ſimul
cõterito,& in ollã cõiecta paulatim coquito ad modera-
tã cõpagem,& vtitor. Emplaſtrũ ex heliotropio. Facit
G ad percuſſa, colliſa, luxata, vulſa, rupta,ſtilorum ac ſimi-
lium rerum puncturas, ad dolores in profundo. Neruos
ab ictu aut frigore craſſefactos, aut aliter affectos curat,
firmat & dolore liberat.Vlceribus antiquis,& vulneribus
recentibus confert. Aduerſus medicatas ſagittas loco af-
fecto imponitur. Ad digitos contuſos, etiamſi oſſiculum
colliſum ſit, ab inflammatione tutatur, & dolorem exi-
mit. Maturat,ſuppurat,diſcutit, contrahit, glutinat, re-
purgat,incarnat,cauitates replet,& ad cicatricem perdu-
cit.Heliotropium herbam tria grana habentem, in autu-
H mno totam cum radice euulſam & in vmbra ſiccatam te
rito ac cribrato,& eius accipito trientẽ:Colophoniæ ſplẽ
didiſſimæ vnc.XLVIII.reſinæ pinus aut cupreſſi liquidæ
beſſem,ceræ beſſem,olei trientẽ. reſinã,oleũ,cerã ſimul
liquefacito:deinde herba adiecta ad lentũ ignẽ coquito,

& tædacea ſpathula agitato donec bonam compagē acquiſierit medicamentum,& in frigidam diffuſum ſubigito,ac vtitor.Strumas & duritias ſuppurat,rumpit,ſiccat, incarnat,ad cicatricem ducit,& dolorem ſedat. Emplaſtrum Mnaſeæ,ſecundi mollientium ordinis. Spumæ argenti,adipis porcini,olei,æquales partes ſimul decoque donec non amplius inquinent,& ſi fortius medicamentū efficere volueris,adipē & oleum vtrunque vetus accipito:vetuſtiora enim efficacius reddunt medicamentum. Quòd ſi magis emolliens eſſe volueris,oleum minues, & adipem augebis: ſi verò magis diſcuſſorium,adipi detrahe,& oleo adde. Quidam cum oleo & adipe, radicis althææ contuſæ ſeſquilibram coquunt donec torrefiat,eáque abiecta in oleo ac adipe colatis ſpumam argenti coquunt ſicut diximus. atque ſic quidem Galenus.Mnaſeas autem ſic.Spumæ argenti,ceræ,paſſi,colophoniæ,olei,axungiæ,ſing.lib.i.oleum & ſpumam argenti coquito donec non inquinent,& ceram,colophoniam,axungiam,liquatas & excolatas adiicito,ac rurſus ad bonam compagē coquito: deinde paſſum affundito, ac fortiter agitato. & ſublatum ab igne pharmacum ſub canis æſtu inſolato, & quotidie cum ſpathula verſato, donec ad debitam ſoliditatem perueniat. Emplaſtrum helladicum mollitorium. Ammoniaci thymiamatis, ſpumæ argenti, ceruſſæ,olei antiqui,reſinæ pinus,ceræ,ſing.lib.i. thuris ſeſcuncem,galbani ſextantem,caſtorei lib.ii.propolis,opopanacis,ſing.lib.i.aceti quantum ſatis eſt.Oleum,ſpumam argenti & ceruſſam ſimul coquito,& medio coctūræ tempore ammoniacum tritum adiicito, & ebullire finito donec non amplius inquinent,deinde liquabilibus additis ac probè admixtis, thus & caſtoreum minutiſſimè trita addito.& poſtremùm opopanacem aceto diſſolutum affundito,& perfrigeratum pharmacum manibus ſubigito, ac vtitor.Diſcutit abſceſſus etiam in pus transmutatos. Aliud,emolliens ac diſcutiens abſceſſus: Spumæ argenti ſeſcuncem,ceruſſæ ſeſquiunciam,ceræ trientem, ammoniaci thymiamatis ſextantem,galbani, myrrhæ, thuris,ſing.trientem,olei lib.i.oleum,ſpumam argenti & ceruſſam coquito donec non amplius inquinet,deinde ammoniacum,mox ceram & thus ac galbanum adiicito, & ab igne ablatis myrrham addito, ſubigito,ac vtitor. Aliud. diſcutiens abſceſſus, & iam ruptos expurgans ac ſanans.facit & ad capitis lendes. Colophoniæ ſeſcuncem, ammoniaci thymiamatis ſextantem,maſtiches vnc.i.ceræ vnc.i.galbani ſcrup.iiii.opopanacis ſcrup.iii.æruginis ſcrup.iiii.reſinæ pinus lignoſæ,olei, ſing. trientem. Aliud è tritici polline.facit ad abſceſſus & furūculos,ad herniam aquoſam & inteſtinorum,poſt chirurgiam inflammationibus ſedatis: Ceræ,pollinis tritici,reſinæ liquidæ, ſingul.ſeſcuncem,ammoniaci thymiamatis quadrantem, olei trientem, aceti aut vini quantum ſatis eſt.Pollinem pridie in aceto aut vino ſubiges. ſequenti die liquatis iis quæ liquari debent,fermentatum pollinem probè ſubactum in mortario admiſcebis, & vteris. Aliud è fermento. Saponis,ſandarachæ, ſingul. ſextantem, fœnigræci vnciam i.reſinæ pinus libr.i.colophoniæ,ceræ,ſingul.ſeſcuncem,fermenti ſeſcuncem. Fermentum aqua dilutum cum liquabilibus liquefactis miſcebis, & terenda trita adiicies,omniáque ſimul ſubiges,ac vteris. hoc diſcutiendi ac rūpendi vim habet. Aliud è maſticha. Colophoniæ libram.i.ceræ ſeſcuncem, ammoniaci thymiamatis trientem,maſtiches,galbani,terebinthinæ, ſingul.ſextantem,omnia liquefacito ac excolato, & in frigidam coniecta emollito, ac vtitor. Aliud trium ſpecierum appellatum.Ceram,colophoniam,terebinthinam liquidam,paribus portionibus ſimul liquefacito, & in frigidam mittito,ſubigito,ac vtitor. hoc ſicut etiam quod proximè præcedit,oſſa capitis denudata incarnat, & ſquamas citra moleſtiam diſparat, & ſolum abſque alterius vſu ad cicatricem perducit. Quòd ſi maſtichen pari portione adiicias, ad oſſium fracturas admirandum euadet. Emplaſtrum Iudæi. Colophoniæ libram vnam, maſtiches vnc.i.olei trientem.omnia ſimul liquefacta in frigidā mittito,& poſt ruptos abſceſſus vtitor,ita vt nihil reſeces,neq; linamentū indas,ſed ſolùm medicamēto ca-

A uitatē expleas.Ex eodē etiā emplaſtrū adhibeto.citiſſimē repurgat,ac præ cæteris incarnat.Poſtquam autem vlcus explanatum fuerit,ad cicatricem inducendam alio medicamēto opus eſt.nā hoc ſuperuacuā carnem efficeret. Emplaſtrum reipublicæ præſidis. Reſinæ quæ in vaſculis ac lagunculis ligneis affertur, excolatæ lib.i.ceræ quadrantē,maſtiches tantundem, olei à Martyreo vel aliunde allati ſeſquiunciam.oleum cum reſina liquefacito,centaureique viridis ſi haberi poteſt:ſin minus,arido faſciculo B agitato,& his excolatis reliqua admiſceto, ac manibus ſubigito.Quidā centaurei ſicci vnc.i.adiiciunt. Inter liquandum verò & dum agitas, hæc verba inſuſurrato: Deus Abraham, Deus Iſaac, Deus Iacob,huic pharmaco vires largiatur.Hoc ſinus & fiſtulas glutinat, ægilopas ſiccat. & ſi cētaureum receperit, duritias ac ſtrumas inchoantes emollit. Emplaſtrum mutum appellatum. Ammoniaci thymiamatis, galbani, opopanacis, ſingulorum vnc.i.maſtiches,ceræ,colophoniæ,ſing.ſeſcuncem,aquæ marinæ quantum ſatis eſt. Aliud. Hoc ad oſſium fra- C cturas,inflammationibus ſedatis,facit. optimè cicatricē inducit: Colophoniæ,reſinæ pinus,ſing.lib.i. ceræ ſeſcūcem. omnia in ollam feruidæ aquæ miſſa liquato ac excolato, deinde in frigidam tranſfuſa emollito, & in maſſam cogito,ac vtitor. Aliud mirificè molliens. facit ad ſtomachi duritiem ac frigidos affectus. Colophoniæ puræ ſextantem,ceræ albæ trientem,maſtiches puræ vnc.i.olei cyathum.i.omnia ſimul liquata ad probam cōpagem coquito. Emplaſtrum Pyxis inſcriptum. confert ad omnes inflammationes, præſertim pedum:egre- D giè enim emollit.Ceræ,colophoniæ,ſingulorum ſeſcuncem,ſucci ſeminis lini trientem, adipis porcini ſextātē, terebinthinæ quadrantem & vnciæ dimidium,olei omphacini dextantem,ammoniaci thymiamatis vnc.i. thuris quadrantem, lactis bubulæ, [illegible]tem & vnciæ dimidium,ouorum candida [illegible] Ammoniacum & thus cum lacte,ſucco, & ouis trita, & reliquis liquefactis admiſceto. Aliud è melle.mollit ac diſcutit. Spumæ argēti,olei,ſingulorū libras duas,colophoniæ,ceræ, axungiæ, mellis,ſingulorū vnc.viginti,ſpumā argenti cū oleo & a- E xungia coquito donec non amplius inquinent: deinde reliqua liquata adiicito, & ab igne ablatis mel affundito, & frigefactū medicamentū manibus emollito. Melinū Serapionis vulnerarium ad multa commodum. Omnes duritias diſſoluit, abſceſſus diſcutit, humores per occultos meatus diffundit. Sinus glutinat, ſpicula,oſſa corrupta & aculeos extrahit. Roſaceo dilutum caua vlcera replet.ſedat etiam inflammata. Hoc præceptor Lucius vtebatur,atque ipſum dupliciter præparabat,modò glutinoſum,modò ſolidius efficiens: collyria enim ex ſolidiore F formabat,& filum innectebat, & ſic ad vſum parata habebat,ac in ſinus fiſtuloſos indebat,filo foras propendente ad commodiorem extractionem. quæ enim ſine filo induntur,quum duriora ſint ſæpe frangūtur,& priuatim abſceſſus efficiunt. Spumæ argenti drach.centūquatuor, colophoniæ drach.ſexagintaquatuor,ceræ drach.quadragintaocto, ammoniaci thymiamatis drach. vigintiquatuor,æruginis,myrrhæ, galbani, ſingul.drach.xx.olei,æſtate vncias xv.hyeme octodecim.ſpumam argenti cum oleo ad lentum ignem coquito, & ab igne ablatis ærugi- G nem iniicito,ac ne efferueſcat caueto, & rurſus coquito donec non inquinent,& ad cotonei mali colorem perueniant:deinde ceram ac reſinā liquefactas ac excolatas addito,& vbi parū ebullierint, ammoniacū læuiſſimè tritū & aqua aut aceto dilutum admiſceto, & mox galbanum tritum addito,& tandem ab igne amotis myrrham inſpergito. Melinum Paſionis Athanaſia inſcriptum. Ad veteres ſinus, etiamſi vſque ad vacua perforati fuerint.idem puerorum ſtrumas recentes diſcutit. Facit & ad articulos diſtortos ac lancinatos, ſicut Heras & Galenus teſtantur: Spumæ argenti,reſinæ pinus ſiccæ,ſingul. H drach.c.ceræ drach.xii.S. olei, vini veteris odorati adſtringentis,ſing.heminæ dimidium. ſpumā argenti cum vino ad ſolem æſtiuum pluribus diebus terito donec fuerit exſiccata,& poſtea cum oleo ad lentum ignē coquito donec nō amplꝰ inquinet.Poſtea cerā ac reſinā adiicito,

præparato, ac vtitor. Emplaſtrum Venus appellatum,
ad multa cõmodum. Omnem duritiam diſſoluit, ſtrumas
diſcutit, ſpicula & aculeos extrahit. Ad venenum eiaculã
tiũ beſtiarum morſus mirificè cõmodũ Fiſtulas & ſinus
glutinat. Podagricis per exacerbationũ interualla vtiliter
imponitur, & coxendici diuturnæ medetur. Spumæ argẽ
ti vnc.xxv. ammoniaci thymiamatis dextãt. colophoniæ
vnc.xvi. æruginis, galbani ſing. ſextantem, bdellii, opopa-
nacis, ſing. quadrantẽ, myrrhæ, ariſtolochiæ, ſing. vnc.i. o-
lei antiqui lib.ii. Oleum cum ſpuma argenti coquito, &
in medio coctnræ tempore æruginem adiicito, & donec
non inquinent bullire finito, deinde colopohoniam li-
quatam & excolatam addito, & ab igne ablatis, ariſtolo-
chiam ac myrrham aceto trita, cum galbano, bdellio ac o-
popanace admiſceto, & in mortarium tranſfuſa ſubigito,
vnito, ac vtitor. Aliud emplaſtrum Venus appellatum.
Facit ad eadem velut præcedẽs, & eſt ad podagras per ex-
acerbationum interualla valde inſigne. Olei antiqui libr.
tres, ſpumæ argenti libr.ii. ammoniaci thymiamatis lib.
vnã, ceræ vnc.xxii. colophoniæ dodrantem, galbani, æru-
ginis, ſing. quadrantem, reſinæ pinus vnc. xvi. myrrhæ
trientem, præpara velut dictum eſt. Emplaſtrũ panacea,
emolliens ac diſcuſſorium. Ceræ beſſem, colophoniæ,
terebinthinæ, ſing. lib.i. ammoniaci thymiamatis ſeſcun
cem, galbani, opopanacis, pollinis thuris, olei, ſingulorum
vnc.i. vini quantum ſatis eſt. Emplaſtrum è rumice, ad
multa commodnm. abſceſſus diſcutit ac rumpit, ſtrumas
emollit. Ceræ, reſinæ, adipis porcini, foliorum rumicis
viridium probè cõtuſorum, ſpumæ nitri, ammoniaci thy
miamatis, ſing. lib.i. præpara, & vſus tempore cum oleo
antiquo molli, ac vtere. Emplaſtrum è perna. Omnẽ
duritiam, ſtrumas, ganglia, meliceridas, & reliqua huiuſ-
modi diſſoluit, ſinus glutinat. facit ad furunculos, abſceſ-
ſus, neruorum per conſenſum affectiones. confert pleuri-
ticis, coxendicúmque & [illegible] bra um affectionibus. Pin-
guedinis ſuillæ è perna antiqua [illegible] ma, ſpumæ argẽti, ſing.
libr.iii. reſinæ pinus lib.i. ammoniaci thymiamatis qua-
drantem, galbani, thuris, euphorbii, ſing. vnc. i. pingue-
do verò de perna ſic paranda eſt: Pernam ſuis antiquam
in olla fictili cum aqua, præſertim marina, coquito, & eius
iuſculi excolati ac refrigerati pinguedinem concretam,
tum ſuperſtantem, tum ſubſidentem accipito, & expurga-
tam ad medicamenti præparationem aſſeruato. Cum hac
itaque liquata ſpumã argenti ad lentum ignem coquito,
donec non amplius inquinet, deinde ammoniacum adii-
cito tritum, & poſtea reſinã excolatã, & thus minutiſſimè
tritũ: his verò vnitis galbanũ præmollitũ addito, & ſub-
lato ab igne medicamento euphorbium admiſceto, ac
vtitor. Emplaſtrũ è perna, Galeni. Calloſas inſtar topho-
rũ concretiones diſſoluit. Pinguedinis pernæ ſuillæ præ-
paratæ velut dictum eſt, lib.i. ammoniaci thymiamatis,
caſei bubuli aut caprini vetuſtiſſimi, adipis taurini, apo-
chymatis hoc eſt reſinæ, cũ cera ex nauigiis deraſæ, ſing. li-
brã i. medullæ ceruinæ beſſem, œſypi quadrantem, opo-
panacis vnc.i. olei cyprini ſeſcuncẽ, vini quãtum ſatis eſt.
cætera liquato ac excolato: caſeum verò cum vino terito
ac liquefactis adiicito, præparato, & in mortario manibus
emollito. Emplaſtrum mollitorium Lucii præceptoris,
ad diſtortos articulos inſcriptum. Facit ad abſceſſus pro-
fundos, neruos, & articulos contractos. prodeſt opiſtho-
tonicis, neruorum per cõſenſum affectionibus. eximit laſ
ſitudinem oleo cyprino aut irino, aut laurino dilutum. I-
tem ad duritias diuturnas ac ægrè curabiles. Bdellii, adi-
pis vitulini, ammoniaci thymiamatis, iridis Illyricæ, ſin-
gul. drach.xvi. opopanacis drach. l. galbani, canchryos, ſty
racis, thuris, ſing. drach.viii. piperis grana clx. ceræ, tere
binthinæ, ſing. ſeſcuncem, olei irini æſtate quidem ſextã-
tem, hyeme verò quadrantem, vini quantum ſatis eſt. Ce
ram cum oleo liquefacito, & ammoniacum, bdellium, ac
thus trita admiſceto. & ſi thus ægrè teri poſſit, vino made
factum conteratur: & his omnibus probè vnitis terebin-
thinam ac ſtyracem addito, deinde ab igne ablatis, iri-
dem, cãchry, & piper minutiſſimè trita adiicito, & poſtre
mùm opopanacem vino diſſolutum affundito, & probè
ſubigito. Hoc medicamentum ſupremi ordinis eſt emol-

A lientium: nec facilè reperias quod magis induratas partes
molliat, ac duritiã diſcutiat. Emplaſtrũ è pſyllio, experi
mẽto cõſtãs. Strumas reſiccat ac diſcutit, furunculos diſ-
ſoluit, inguinũ ac alarũ abſceſſus etiã in pus trãſmutatos
diſcutit, ſinus glutinat, ganglia diffundit, clauos in mani-
bus ac pedibus exterit, carbũculos ſanat, vitiligines emẽ
dat. Radicis althææ tritæ cribratæ vnc.i. pſyllii triti cribra
ti ſextantem, ſtercoris columbini minutiſſimè triti, axun
giæ veteris purgatæ, ſing. quadrantem, picis ſiccæ libr. i.
maſtiches nigræ Æthiopicæ quadrantem, aut ſi haberi
B non poteſt, Chiæ tantundem. quæ liquari poſſunt liquato.
& ab igne amotis arida admiſceto, & frigefactum medi
camentum probè manibus ſubigito, atque vſus tempore
chartæ aut corio inducito. Mollitorium ex ruta. Articu
los manuum contractos mirificè emollit. Ceræ trientem,
terebinthinæ ſextantem, galbani, opopanacis, œſypi, caſto
rei, ſing. vnc.i. euphorbii trientem, rutæ ſextantem. Liqua
bilia liquefacito, & euphorbium, caſtoreum, ſingula ſeor
ſim trita cum opopanace ac rutæ foliis in mortario con-
tritis, ſimul ſubigito, & ad liquefacta admiſceto. Aliud
C emolliens. Strumas, parotidas, furunculos, panos ac me-
liceridas diſſoluit. Ladani mollis, bdellii Scythici reſino
ſi, propolis recentis ac mollis, ammoniaci thymiamatis,
terebinthinæ, æquales portiones præpara, & vtere. A-
liud molliens ac diſcutiens. Facit ad ſtrumas, parotidas,
meliceridas, itémque atheromata. vtimur eo etiam ad
vaſorum dilatationem. Spumæ argenti drach.c. colopho-
niæ, adipis caprini, ſing. drach. lxxx. ceræ, rubricæ, viſci,
ſingulorum drachm.xl. lapidis pyritæ drachm.xvi. picis
drachm. xxiiii. calcis viuæ marmoraceæ drachm. xxxii.
D galbani, ammoniaci thymiamatis, bdellii, ſingulorũ dr.
xvi. ceruſſæ, aloes, myrrhæ, bituminis, mannæ thuris, di-
ctamni, ſingulorum drachm.xii. olei antiqui lib. iii. ſpu-
mam argenti, oleum, ceruſſam, adipem, ſimul ad bonam
compagem coquito: deinde ammoniacum & bdellium
trita adiicito, & his liquatis primùm viſcum, deinde lapi
dem pyritẽ, ac calcẽ, & cætera ſicca trita addito, & omnia
vnita, frigefacta, manibus ſubigito, ac vtitor. Aliud abſ
ceſſus ac ſtrumas diſcutiens. Candidum canis fimum
terebinthina excipe, ac vtere. Aliud. Sedat inflamma
E ta, ſtrumas, hernias carnoſas, & omnem duritiam emollit.
Caricarum pinguium, nitri toſti, ſeminis naſturtii, ſingu-
lorum æquales partes cum melle emplaſtri forma excipi-
to, ac emollito. Emplaſtrum è bugloſſo. duritias diſſol-
uit. Bugloſſi beſſem, ſpumæ argenti quadrantem, ammo
niaci thymiamatis ſextantem, adipis porcini ſeſcuncem,
olei antiqui tantũdem. Emplaſtrum Perſarum è lapi-
dibus, Tyrrhenicum & Pampathes appellatũ. Veſicæ &
renum calculos confringit impoſitum. Callos in mani-
bus ac pedibus diſſoluit: citra moleſtiam enim eos ſuppu
F rat, & eſt poſt ſeptimam tandem diem exſoluendum: i-
dem etiã in ſteatomatis, ſtrumis, gutturis tumore, gãgliis,
& ſimilibus facit. Ad ægilopas & fiſtulas antiquas, præ-
ſertim ſedis, ſub alis, inguinũ ac mãmarũ, velut myſteriũ
diuinum habetur. in his autem quinta exoluendum eſt,
& callus fiſtulæ deraſus apparebit, nec deſiſtendum eſt ab
eius vſu, donec callus penitus fuerit exciſus. Facit & ad vl
cera maligna, & ad vngues manuũ ac pedũ motos, vt ã
Deo miſſum putes. Ad herniam aquoſam, hydropẽ, ſple-
nis tumorẽ, corio pro tumoris magnitudine inductũ im-
G ponitur. In hydrope ſanè anterius ab alis vſque ad inguina:
poſterius à ceruice vſque ad lumbos. omnem enim aquã
videbis diuino quodã myſterio efferri, eóque vteris do-
nec res melius habere videbitur. Ad anheloſos inſuper ac
erecta ceruice ſpirãtes, tabidos & deploratos intus delite-
ſcẽtes abſceſſus, pilulas cũ modico melle ex eius paſtillis
feci, eáſq; viris, mulieribus, pueris, ſenibus exhibui, & de-
ploratos reuiuiſcere vidi. Idẽ & in peſtilẽtibus cõſtitutio
nibus feci, & plures à peſte liberaui. Verùm deſino plures
alias eiuſdẽ vires recenſere, ne tantùm Dei munus aliquis
H fabulã putet: Spumæ argẽti lib.i. ceræ vnc.xvii. ammoni-
aci thymiamatis quadrantẽ & ſemunciam, propolis vnc.
xvi.S. galbani ſeſquiunciam, ſquamæ æris vnciam vnam,
lapidis Phrygii vncias xviii. reſinæ pinus ſiccæ libram i.
diphrygis ſextantem & ſcrup.xviii. æris vſti vnc. i. thuris

ſextantē & obol.IIII.radicis ariſtolochiæ rotūdæ vnc.XL. & ſcrup.XVI.lapidis magnetis viuētis ac trahētis vnc.I. aloes ſextantē & ſemunciā,dictamni quadrantē,cinnabaris cōmunis ſcrup.XVIII.adipis ſtruthiocameli lib.II. lapidis pyritæ ſextantem,lapidis vitæ Scythici ſcrup.XVIII.lapidis hæmatitæ vnc.I.cadmiæ vſtæ trientem,gentianæ,ariſtolochiæ longæ,lapidis parciaci, aut pro eo gagatæ, ſingul. vnc.I.betonicæ, radicis chamæleontis nigri, ſing. vnc. I. (in alio exemplari,ſcrup XVIII)æruginis vnc.I.olei antiqui lib.I.(in alio lib.II)floris ſalis,aceti ſquillitici,ſing.quantū ſatis eſt.Spumam argenti & lapides omnes primùm ſeorſim,deinde ſimul tritos,ad ſalis florem admiſceto, & ad fæcis compagem ſimul conterito. deinde æruginem & æs trita adiicito,poſtea thus,aloem,ammoniacum,ſingula ſeorſim trita addito,& mox galbanum, & ſemper florem ſalis addendo conterito. poſtremùm herbas minutiſſimè tritas ac cribratas immittito, & rurſus flore ſalis addito conterito ac ſubigito, & cū aceto ſquillitico paſtillos & maſſas formato. quæ verò liquari debent,priuatim liquefacta ſeruato,& vbi medicamentū in vſum aſſumere voles, admiſceto. Cæterùm locus cui adhibendum eſt medicamentum, oleo ne inquinetur. Aliud ſtrumas diſcutiēs. Spumæ argenti lib.I.olei antiqui ſeſquilibrā, auripigmenti vnc.I. ſpumam argenti cum oleo coquito donec non amplius inquinet:deinde auripigmentū prius cum olei ſextante tritum adiicito.vtere confidenter,& ne contempſeris vilitatem. Aliud ad ſtrumas. Spumæ argenti ſeſcuncem, æruginis ferri ſextantem, ammoniaci thymiamatis, olei antiqui,ſingulorum beſſem.Spumam argenti,æruginem,& ammoniacum,ſingula ſeorſim trita coquito,ita vt æruginem & ſpumā argenti cū oleo primùm coquas,& ad ſemicocta ammoniacū adiicias,ſináſque ebullire donec nō amplius inquinēt. Aliud è ſale, Damocratis.omnem duritiā diſcutit. Salis triti, ceruſſæ, ſingul.lib.I.galbani,propolis, ariſtolochiæ, ſingulorū ſextantem,olei veteris libras duas.& ſi craſſius fuerit pharmacum,aliā adhuc olei libram adiicito. Ceruſſam & ſal cum oleo coquito donec non inquinet. Deinde galbanū & propolin,poſtremùm ariſtolochiā, ſingula trita addito ac præparato. Aliud eiuſdem. Diſcutit ſtrumas, omnē frigidum humorem abſorbet, hepatis ac ſplenis aquoſas affectiones ſanat, vrinā prolectat,coxēdices veteres curat. Ceræ,reſinæ pinus,colophoniæ,ſing.lib.I.calcis viuæ,aluminis ſciſſi,auripigmēti ,ſing.vnc.I.Liquabilia cū modico oleo liquato ac excolato,deinde ad arida cū modico aceto trita admiſceto,ac vtitor.Poſſe hoc diuturnas viſcerū duritias diſſoluere conſtat,ita vt multā humiditatē extrahat. ciet quoque menſes diu ſuppreſſos. Ego verò ablata calce,duplum aluminis adiicio,& medicamentum lōgè praſtātius cōperio:neque enim puſtulas excitat. Emplaſtrū Philagrii diſcuſſoriū. Curat gutturis tumores, & duritias diſcutit.Spumæ argenti dr.L.reſinæ pinus dr.XL. olei antiqui drachmas LXXX. æris vſti, ammoniaci thymiamatis,ſing.drach.VIII.aluminis ſciſſi, mannæ thuris, ſing.dr.IIII.ceræ dr.L.Spumā argēti cū oleo coquito, & ad ſemicocta æs adiicito,& bullire ſinito donec non amplius inquinēt:deinde ammoniacum tritū addito,eòque liquato reſinā & cerā liquatas ac excolatas affundito, ac rurſus ad cōpagem non inquinantē coquito,ac mox galbanum præmollitū addito,& ab igne ablatis,thuris mannā inſpergito,& vnito,& frigefactum medicamentū manibus ſubigito. Emplaſtrū diſcuſſorium abſceſſuum admirandū.nulla enim ratione abſceſſus facta,pus craſſiſſimū in emplaſtro inuenitur:idque detergēdū eſt,ac medicamentū reparatū rurſus imponēdū.Colophoniæ lib.I.ceræ ſeſquilibrā,olei hyeme cyathū I.æſtate verò dimidiū, nitri berenicarii fului aut albi & friabilis ſeſcuncem.Cætera liquefacito ac excolato, nitrū verò minutiſſimè tritum inſpergito,& probè verſato,perfrigeratáque manib⁹ emollito,& in maſſam cogito. Obſeruandum eſt ne medicamentum in aquam tranſfundamus: aliâs enim nitrū abolebitur. Aliud. Picis ſiccæ, ceræ nouæ, ſing.lib. II.olei lib.IIII.ad lentum ignē coquito,ſubigito,ac vtitor. Facit ad abſceſſus,ſtrumas,fiſtulas, & alia huiuſmodi.

A Aliud Oribaſii. Ad ſtrumas & alarum ac inguinum & colli tumores duros: Papaueris corniculati folia cum axungia & propoli pingui terito,& imponito. Aliud ad ſtrumas & omnem duritiam. Verbenacæ rectæ foliorum viridium drachmas. XLII. hyoſcyami viridis drachmas CXLIIII.adipis porcini,reſinæ pinus ſiccæ drachm. XLVI.picis drach.XXIIII.Liquabilia liquata ac excolata cū herbis tritis committito. Aliud è rumice. Foliorum rumicis, perdicii, ſenecionis,reſinæ pinus,ſing.dr.XLVIII. foliorum hyoſcyami,axungiæ antiquæ,ſing.drach.XCVI. B galbani drach.octo. liquabilia liquefacito ac cum herbis committito. Aliud è rumice, ad ſtrumam & omnem duritiā,ad alarum ac inguinum abſceſſus,ad vlcera maligna & fiſtulas,ad vteri ſtrangulatus. Facit & ad ſplenem induratum. Allii nucleos XV.ceræ drach.XCVI. olei drachmas XCVI.nitri Alexandrini drach.XLVIII.æris vſti, terebinthinæ,ſingulorum drach. vigintiquatuor, thuris drachmas octo., foliorum rumicis in olla vel charta ſub recenti cinere reſiccatorum drach. XLVIII. Liquida cum aridis tritis committito,& in mortariis ſubigito:alia ve- C rò in oleo fricto terantur. Aliud è ſcolopendrio, Philoſophi. diſcutit abſceſſus,furunculos,& ad multa commodat: Colophoniæ libras duas,ceræ,axungiæ recentis, ſingulorum libram vnam,reſinæ pinus beſſem,olei ſeſcuncem,ſcolopendrii ſextātem, vini antiqui ſextarios duos, pollinis tritici vncias quatuordecim. tritici pollinem cū vino coquito, deinde liquida affundito ac vnito, & poſtremùm ſcolopendrium addito,ac vtitor. Quòd ſi oleū reprobas,pro eo axungiæ ſeſcuncem accipito:& magis emolliet. at ſi oleum acceperit,magis diſcutiet.

D De emplaſtro ex aſpidibus, Cap. XV.

EMplaſtrum ex aſpidibus, ſtrumas & alias duritias diſcutit. Facit & ad podagras per exacerbationum interualla adhibitum: Terebint[illegible]æ, lapidis aſii, bituminis, ſingulorum drach.CCCI[illegible] nitri, adipis vitulini, ceræ,baccarum lauri, am[illegible] thymiamatis, ſingulorum drach.CCCXL.lapidis pyritæ,calcis viuæ,ſing.drach. CXX.cineris aſpidum viuarum vſtarum drach. CXL. olei antiqui libras duas.oleum & ceram primùm, deinde bitumen tritum liquefacito, & ad hæc adipem, mox am- E moniacum,& terebinthinam adiicito. & his ab igne ablatis calcem & lapidem aſium admiſceto, deinde baccas lauri & nitri ſpumam. poſtremùm autem aſpidum cinerem frigefacto medicamento inſpergito,vt ne pereat, omniáque ſimul ſubige,ac vtere.Cæterùm ad aſpidum exuſtionem,ollam totam forinſecus argilla craſſius oblinito,& ad ſolem ſiccato.& iniectis aſpidibus ollam operito,& probè munito,duobus aut trib⁹ foraminib⁹ relictis ex quibus cognoſcas vbi vapor purus exhalet. Hoc em- F plaſtrum oleo gleucino dilutum & illitum articulorum affectiones ac coxendicum reſolutiones curat:& cum laurino oleo illitum vitiligines albas exterit.

De emplaſtro aniceto, Critonis, Cap. XVI.

EMplaſtrum anicetum, id eſt *inſuperabile* appellatum, in multo nobis vſu eſt. Attrahit,rumpit,expurgat,glutinat,pus per ſplenium educit. Collyrium ex eo in ſinus inditur.Diffundit duritias,& contractis neruis opitulatur impoſitum citra irrigationem,vt ne perfrigerentur. Vnguenti vicem explet diſſolutum velut vnguētum ad laſ- G ſitudines eximendas paratum. ſedat enim laſſitudines in principiis morborum,& ex obſcura cauſa obortas. Eſt & extremarum partium mollitorium, in magnis ſpleniis impoſitum.Glutinat etiam cruenta vulnera, poſt ſuturam aut hamulos impoſitos, ita vt linteū complicatum ſolo aceto imbutū ſplenio ſuperponatur,æſtate frigido:hyeme calido.Facit & ad plantarum offenſas putredinéſque ac digitorum affectiones,& ad fracturas cum vulnerib⁹, & neque incarnante,neque cicatricem inducente alio vtendum eſt, ſed ipſi ſoli fidendum. facit etiam ad ho- H minum,canum ac ferarum morſus. Maxima verò eius promiſſio eſt quòd non ſinat fieri abſceſſus occultos in colo & membrana aluū ac inteſtina ambiente,ſi ſanè nō fuerint ſuppurati:aut ſi fuerint facti, quòd eos attenuet,

libram vnam,colophoniæ dextantem,auripigmenti,galbani,opopanacis,myrrhæ,halcyonii,ſing.vnc.vnam,adarcæ ſextantem,floris ſalis,miſyos, ſingul. ſeſquiunciam,atramenti ſutorii,aluminis ſciſſi,ſing. ſextantem & ſcrup. ſex,aluminis rotundi,aluminis liquidi, ſing. vnc. vnam & ſcrup.tres, ſulphuris viui ſexrantem & ſcrup.ſex, nitri drach. octodecim, ſalis communis drach. quadragintaduas,terebinthinæ quadrantem,olei lib.vnam, aquæ marinæ libram vnam & ſextantem.Colophoniam cum oleo diſſoluito, deinde cerã, mox terebinthinam adiicito,& ſimul ebullire ſinito,& ab igne ablata & arida prius ſeorſim, & poſtea ſimul cum aqua marina trita admiſceto, ſubigito, ac vtitor. At verò vbi ſuperficiem ignitam, & locũ ruptum videris,infrà ſcriptum emplaſtrum adhibeto: Spumæ argenti,plumbaginis,ſing.libram vnam, picis ſiccæ,galbani,chalcitidis crudæ,æruginis,ſquamæ æris rubri,mannæ thuris,ſing.drach.vigintiduas,ſalis aſſati,viſci,ſingulorum drach.ſeptuagintaduas,olei lib.duas. Spumam argenti,plumbaginem,chalcitidem, ſquamam cum oleo coquito donec non inquinent & ad compagẽ redacta fuerint: deinde liquabilia admiſceto, ſimúlque paulatim bullire ſinito.poſtea viſcum adiicito, & demũ arida addito, ac frigefactum medicamentum manibus ſubigito,ac vtitor vſque ad ſanationem.

Emplaſtrum Nechepſonis,è cupreſſo,
Cap. XIX.

FAcit ad ſtrumas,tumorem gutturis, parotidas, omnẽ duritiam,& totum laxorum tumorum genus.Cupreſſi folia virentia in vigore minutiſſimè terito vino inſperſo quod à vinaceis poſt primi vini collectionẽ exprimitur efficítque ſolidi ſtrigmenti craſſitudinem,ac locis affectis imponito: omnem enim tumorem diſcutit. & ſi ſtrumis impoſueris,tertia[illegible] ſoluito,ſtrumáſque contractas & vicinas ac incu[illegible]ntes partes deſquamatas comperies. eas itaque dig[illegible]rimito ac diſſoluito, & medicamentum rurſus a[illegible]hibeto, ac tertia die rurſus ſoluito, iterúmque validiſſimè exprimito,& tertiò medicamentum adhibeto, ac ſimiliter exoluito. intra ſeptem enim aut ſummum nouem dies ſtrumæ abolebuntur. Vtere hoc auxilio velut admirando,& tanquam naturalẽ quandam proprietatem habente aduerſus hanc affectionem. Nam ſi aliquid admiſcere, aut aliquo modo ipſum permutare volueris,magis officies quàm proficies.Facit &ad gutturis tumorem extra fauces prominentem.& eſt eodẽ penitus modo adhibendum cum digitorum preſſione, velut diximus:contrahit enim ac diſcutit,ſiccátque ac tumorem extirpat,& vaſa materiam ad affectum locum afferentia conſtringit.Confidenter igitur eo vtaris:promiſſionibus enim noſtris experimentum teſtimonium dabit.Emplaſtrum è cappari, Oribaſii: Plumbaginis, olei antiqui,ſing.libr.duas,ſalis communis libr. vnam, ceræ ſeſcuncem,reſinæ pinus trientem,ſquamæ æris,corticum radicis capparis, ſingulorum quadrantem, ariſtolochiæ rotundæ ſextantem,propolis tantundem, galbani vnc.vnam.Squamam & plumbaginem tuſas ac cribratas,& ſal primùm ſeorſim, deinde ſimul cum his tritum, cum oleo in mortario probè ſubigito,& in ollam coniecta coquito donec non amplius inquinent.deinde ceram, reſinam, propolin, liquatas ac excolatas, & mox galbanum adiicito,& ablatis ab igne ariſtolochiã ac cortices capparis tritas inſpergito,vnito, frigefacito, emollito, ac vtitor.facit ad duritias, coxendicum affectiones, hemicranias, ac hydrocephalam in pueris aquoſam capitis affectionem:abraſis enim capillis capiti impoſitum,humorem exugit.Glutinat etiam ſinus.Aliqui etiam ſine cera præparant. Emplaſtrum ex agarico, occultos abſceſſus & omnem humiditatem reſorbens: Ceræ,colophoniæ, picis,ſpumæ nitri,thuris,agarici, ſing.lib.vnam,terebinthinæ, viſci quercini, ſingulorum ſeſcuncem, medullæ ceruinæ trientem, œſypi quadrantem,grani cnidii, pyrethri,galbani,ſing.ſextantem. Liquabilia liquato & excolato,&ab igne remotis viſcum adiicito,eóque liquefacto arida admiſceto,ſubigito,ac vtitor.

Apochymatis præparatio, Oribaſii,
Cap. XX.

A PIcis lib.vnam,picis liquidæ,ceræ,ſing. trientem,reſinæ pinus ſeſcuncem.Omnia liquata & excolata in peluim aquæ marinæ ſiue communis plenam mittito,& manibus velut paſtillum ſubigito, ac vtitor. Emplaſtrum eiuſdem,ad colliſa mitigãda,irrigationis vicem ſupplẽs. Spumæ argenti libr.duas, ſtrigmentorum balnei excolatorum lib.ſeptem, aquæ marinæ è pelago hauſtæ ſextarios duos,colophoniæ vnc.ſedecim,ceræ ſextantem,ſquamæ æris quincuncem. Spumam argenti, ſquamam, ſtrigmenta,aquam marinam ſimul coquito, & arundinibus
B virentibus agitato donec non amplius inquinent.deinde ceram ac reſinam adiicito, & rurſus ad bonam compagem coquito,& irrigationis loco vtitor. ego verò etiam olei lib.duas adiicio·Verùm inter emollientia emplaſtra Oribaſii,hac ſerie reperitur:Strigmentorum lib.tres, S. aquæ marinæ, olei antiqui, ſpumæ argenti, colophoniæ, ſing.lib.duas,ceræ lib.vnam,æris vſti, ammoniaci thymiamatis,ſing.ſextãtem.facit, inquit, ad duritias,& præparatur velut dictum eſt.

Cerata vtiliſſima, Cap. XXI.

C BAſilicum tetrapharmacum. Ceræ,colophoniæ,picis,& adipis taurini, æquales portiones. Macedonicum. Ceræ,colophoniæ, picis, adipis taurini, thuris, æquales portiones. liquabilibus liquatis & ab igne amotis, thus inſpergito ac infarcito. Macedonicum Azanitæ, ad multa commodum & inſigne:Picis ſiccæ vnciam vnam, ceræ quadrantem, adipis ſuilli antiqui & expurgati ſeſcuncem,adipis taurini,œſypi, ſingulorum quadrantem, reſinæ pinus ſiue piceæ quincuncem. liquefacito ac vtitor.Facit ad omnia maligna,ad gangrænas, fiſtulas,vulne
D ra recentia,ambuſta,perfrigefacta, velut acopon laſſitudini eximendæ deſtinatum. eſt & peſſus mollitorius. conuenit etiam ad vteri vlcera, panos, parotidas. & vbi caua fuerint vlcera,maiori eius copia vtendum eſt: vbi verò propè cicatrix inducta fuerit,pauciore. aduerſatur huic pharmaco oleum:quare hoc vitabis. Maximè autem facit in his quibus plaga circa neruos aut muſculos eſt.

Heptapharmacum laxans,ſuppurans, incarnans,
Cap. XXII.

CEruſſæ beſſem, ſpumæ argenti trientem, ceræ, picis,
E colophoniæ, adipis taurini, thuris, ſingulorum ſextantem. liquabilia liquata cum aridis vnito, atque vſus tempore,medicamenti quidem ac ceræ, ſing. vnc.vnam, olei verò roſacei trientem accipito,ac vtitor. Quòd ſi laxandi vim intendere volueris, oleum, irinum aut ſicyonium,aut gleucinum ſit,& maiore copia, ſumatur.

Enneapharmacum, Hori Mendeſii,
Cap. XXIII.

HOc ſuppurat & laxat,præcipuè neruis per conſenſum
F affectis.Ex eodem fit & peſſus ſiue peſſarium ad ſedis affectiones commodum.Adipis anſerini,vitulini,butyri, medullæ ceruinæ, ceræ, terebinthinæ, olei roſacei, cicini,mellis,ſingulorum portiones æquas liquefacito,vnito,ac vtitor.

Emplaſtrum Philoſophi, Cap. XXIIII.

FAcit ad calcitratus,vulneráque tumida. rumpit, pus educit,cicatricem inducit. Hyoſcyami, perdicii, & ſideritidis folia recentia, æquis portionibus conterito, & panem ſiligineum tuſum ac cribratum, vnius herbæ por
G tione adiicito,omnia ſimul cum axungia ſubigito, & ad emplaſtri formam redigito, & vtitor velut admirando.

Œſypi præparatio, Cap. XXV.

HVius quidem optimam præparationem in ſecundo libro deſcripſimus: ex lanis enim ſuccidis paratur. verùm vbi illud haberi non poteſt, accipe hoc quod ita parari ſolet: Meliloti trientem, cardamomi, hyſſopi herbæ, ſingulorum ſextantem, lanæ ſuccidæ ex alis ouium ſumptæ trientem,colophoniæ,ceræ, reſinæ pinus,ſingul. dextantem,olei dulcis libr.duas, aquæ ſextarios tres.me
H lilotum,cardamomum,lanã,&hyſſopum, per triduũ aqua macerato,deinde ad tertias coquito,& excolato.Poſt ea liquabilia liquato ac excolato, & ſuccum ac oleum admiſceto, & omnia ſimul ad ſucci cõſumptionem eſ bullire ſinito.

Emplaſtrum Manus appellatum,
Cap. xxvi.

HOC emplaſtrum à quinque rerum ſpeciebus quas recipit,Manus appellatur: Colophoniæ lib.quinque, ceræ lib.quatuor,reſinæ pinus libr.tres, adipis taurini lib. duas,butyri lib.vnam liquefacito,ac vtitor.

Emplaſtrum Bromium appellatum,
Cap. xxvii.

FŒnigræci,ſeminis lini,ſucci althææ, ſing. lib.vnam, ſimul ad ſucci conſumptionem coquito. & colophoniæ,reſinæ pinus,ſing.quadrantem,ceræ ſeſcuncem,galbani trientem,liquefacito, & admiſceto, ac vtitor. Aliud optimum : Seminis lini,althææ,fœnigræci,ſing. trientem,in duobus aquæ ſextariis macerato, & de expreſſo ſucco ſumito lib.vnam, ceræ lib.vnam, reſinæ pinus,colophoniæ,ſingularum ſeſcuncem, galbani ſextantem, opopanacis vnc.i.præpara, & vtere.

Emplaſtrum ex ouis, Cap. xxviii.

SPumæ argenti,ceruſſæ,ſingularum trientem, cadmiæ ſextantem,ceræ libram vnam,roſacei libras duas,ouorum candida decem, metallica cum aqua ac vino terito, deinde cum ouorum candidis ſubigito, & liquabilibus liquatis admiſceto,vnito,ac vtitor.

Parhygrum Galeni, Cap. xxix.

SPumæ argenti,ceruſſæ,ſingul. libr.vnam,olei puriſſimi,aquæ,ſingul. libr.duas. Ego verò,inquit, ſæpe olei quidem lib.vnam, adipis verò anſerini ſeſcuncem admiſceo,aut ſi is deſit,gallinacei, aut hoc quoque deficiente, ſuillum recentem accipio.Omnia ſimul ad prunas fumũ non edentes citra ſolidam compagem coquuntur, & in coctura fine aliquando etiam amyli ſeſcuncem adiicio. Si itaque adipem receperit hoc medicamentum , maiorem mitigandi vim acquirit,& dolores exvulnere inflammato obortos ſedat.Sed ad cicatricem inducendam inutile eſt. at verò aquam addere frigiditatem, ſatis conſtat.

Emplaſtrum ex ouis, Oribaſii,
Cap. xxx.

CEræ vnc.i.ſpumæ argenti,ceruſſæ,amyli,ſing. ſextantem,oua numero iiii.roſacei lib.vnam, oua in præparatione poſtremùm addantur.

Parhygrum Oribaſii, [illegible] Cap. xxxi.

FAcit hoc ad ſpontanea vlcera in corporibus delicatis. Adipis ſuilli recentis deuncem , ceræ ſeſcuncem, ceruſſæ,ſpumæ argenti,ſing.vnc. quindecim . liquida cum aridis committito.facit & ad vlcera ſerpentia.& cum roſaceo dilutum vuluarum ac ſedis affectionibus medetur, & malignas faciei puſtulas curat.

Emplaſtrum roſaceum inſcriptum,
Cap. xxxii.

HOc mammarum duritias diſcutit,& eſt ad ſedis affectiones efficaciſſimum , ſi cum roſaceo aut myrteo oleo diluatur: Spumæ argenti,ceruſſæ,adipis ſuilli recentis,ſingul. ſeſcuncem, olei veteris ſeſquilibram,myrrhæ drach.iiii.ouorum crudorum vitellos duos. Reliquis ad bonam compagem coctis ac frigefactis, oua cum vino albo trita admiſceto,& vtitor hoc medicamento aliquando ſyncero,aliquando diluto.

Emplaſtrum phycotyche appellatum,
Cap. xxxiii.

AD omnia vlcera & præcipuè in ſede commodum eſt hoc emplaſtrum: Croci vnc.vnam,ceruſſæ, ſpumæ argenti,medullæ ceruinæ,adipis anſerini, ceræ, ſingulorum ſeſcuncem,roſacei vncias trigintaſex, ouorum candida triginta,vini quantum ſatis eſt.

Emplaſtrum Sphærion appellatum,
Cap. xxxiiii.

HOC irrigationis vicem ſupplet. facit ad deſquamata, excoriata,intertrigines,ambuſta,ad flagellatos, ad tibias colliſas: Spumæ argenti,ceruſſæ,calcis viuæ, ſingularum quadrantem,ceræ ſeſquiunciam , nitri vnc.vnam, olei roſacei vnc.vnam.aridis minutiſſimè tritis liquida admiſceto, & ſphæria , *hoc eſt pilulas* formato. Vſu verò expetente olei ſeſcuncem,roſacei quadrantem, ceræ ſextantem,ad prunas liquefacito,& medicamenti ſextãtem adiicito, ſpathulâque agitato, & vbi frigefactum fuerit

A medicamentum,cum aquæ dodrante contundito.

Emplaſtrum pentatheton, Cap. xxxv.

CEræ,picis,colophoniæ,adipis taurini, calcis viuæ, æquales portiones. liquabilia liquato,& calcem adiicito.Vſus autem tempore olei ſeſcuncem,ceræ ſextantem, olei ſicyonii quadrantem, liquefacito velut proximè dictum eſt,& medicamenti ſextantem adiicito.Facit ad vibices flagellorum,ad cutem excoriatam, & ad colliſa, ac cætera huiuſmodi.

Emplaſtrum ex ochra, Cap. xxxvi.

B EAſdem cum prædictis vires habet etiam hoc:Ochræ libras duas,cretæ,ceræ,ſingul.lib.vnam,colophoniæ, picis,reſinæ pinus,ſing.lib.vnam,ſpumæ argenti, terebinthinæ,ſing.beſſem, olei lib.duas, arida cum vino terito, & liquabilia liquata admiſceto,& in maſſas efformato.vſu verò poſtulante, ceræ lib.vnam, olei veteris lib.tres,liquefacito & excolato,& medicamẽti lib.vnam admiſceto,& vino adſtillato contundito.

Emplaſtrum telamonium, Cap. xxxvii.

HOC carbunculis medetur.dilutum ſinus ſiccat,& cicatricem inducit:Spumæ argenti, calcis viuæ,ceræ,
C reſinæ pinus,ſingularum dodrantem , ceruſſæ vncias vigintiquinque , olei ſeſquilibram . Spumam argenti cum oleo ad compagem coquito: deinde ceram ac reſinam adiicito. poſtea calcem & ceruſſam minutiſſimè trita admiſceto,ac vtitor.Et ad carbunculos quidem linteo inductum imponitur:ad reliqua verò,roſaceo aut myrteo oleo ad ſtrigmentitiam compagem dilutum adhibetur.

Pilarium ex recremento argenti,
Cap. xxxviii.

D REcrementi argenti ſeſcuncem , ceræ, adipis taurini, ſing.quincuncem,colo[illegible]iæ trientem, picis,olei, ſing.ſextantem . argenti rec[illegible]entum vino aut fœnigræci ſucco teritur .Quòd ſi non [illegible]t haberi argenti recrementum, plumbaginem p[illegible]ipimus. facit ad deſquamata ac excoriata,& his ſimil[illegible].

Emplaſtrum ex pompholyge,
Cap. xxxix.

HOC longo vſu conſtat eunuchorum,mulierum,puerorum,ac aliorum mollium corporum vlceribus cõ-
E uenire, ad cicatricem citra dolorem inducendam , & ad cancerata vlcera tutò adhibetur:Ceruſſæ, ſpumæ argenti, pompholygis,ſing.ſextantem,cadmiæ trientem, medullæ ceruinæ quadrãtem,ceræ, olei roſacei,ſing.lib.vnam, olei myrtei ſeſcuncem.Metallica trita ac cribrata , & cum vino ſubacta,liquabilibus liquatis admiſceto,ac vtitor.

Aliud Archigenis & Oribaſii: Pompholygis, ceruſſæ,ſpumæ argenti,ſing.vnc.i. ladani ſextantem , acaciæ trientem,ceræ quadrantem,olei myrtei beſſem, ouorum aſſatorum vitellos ix.vini quod ſatis eſt. Aliud Oribaſii.
F Spumæ argẽti,ceruſſæ,ſing.ſextãtem,pompholygis vnc. i.croci vnc.i. ceræ vnc.i. adipis anſerini quadrantem, ouorum aſſatorum vitellos iiii.roſacei vini quod ſatis eſt.

Emplaſtrum rutaceum, Cap. xl.

HOC ad fiſtulas ſcabras facit : Cadmiæ,ſpumæ argenti,recrementi argẽti, ſulphuris viui,ſing.ſextãtem, aluminis ſciſſi,rutæ viridis,ſing.vnc.i. ceræ beſſem, olei myrtei lib.ii.vini quantum ſatis eſt.

Ceratum è perdicio, Cap. xli.

FAcit ad ſinus:Foliorum perdicii lib.ii.ceræ, colopho
G niæ,olei,ſing.lib.i. Herbam exactiſſimè terito , & liquida admiſceto,& in mortario vnito. Hoc in aliquibus ob nimiam vim repellendi,vicinos locos inflammat, & materiam eò colligit. quod vbi contigerit, ad locum quidem inflammatum , idem medicamentum imponito:verùm ad ſinus oſculum emplaſtrum è lolio, aut quod Venus inſcribitur,aut quoddam attractorium adhibeto.

Ceratum è ſucco betæ, Cap. xlii.

FAcit ad vulnera inflammata,ad achoras capitis vlcuſcula,& ad ambuſta: Ceræ,libram vnam, olei ſeſqui-
H libram,liquato ac excolato , & ab igne ablatis, betæ ſuccum quantum imbibere poſſunt affundito, & in mortario ſubigito. præſtat autem paulatim ſuccum cerato inſtillare. Aliud è ſucco plantaginis, ad inflammationes & ſinus: Ceræ libram vnam,olei libras duas,S. ſucci plan-

taginis quantum ſatis eſt. Ceratum liquefactum & in frigidam aquam diffuſum, aqua ſæpe permutata probè lauatur, & poſtea in mortario piſtillo tunditur, ac ſubinde plantaginis ſuccus paulatim inſtillatur, quantum eis imbibi poteſt. Ceratum myrteum. Ad oculorum inflammationem, & cicatricem inducendam, ad intertrigines ac ſcabioſas affectiones commodum: Ceræ libram vnam, olei myrtei libras duas, plumbi vſti ſeſcuncem, ceruſſæ, ſpumæ argenti, ſyrici, ſingulorum vnc. vnam, vini quantum ſatis eſt ad conterendum. Melinum cicatrices inducens: Chalcitidis crudæ ſeſcuncem, cadmiæ quadrantem, ceræ lib. I. olei myrtei libr. I. vini quod ſatis eſt.

Ceratum ex ſandyce, Homo appellatum,
Cap. XLIII.

HOC vlcera diuturna ac maligna, & in tibiis oborta, ſolum per ſe adhibitum ad cicatricem perducit: Sandycis lib. I. olei dulcis lib. II. coquito donec non amplius inquinent, & vtere confidenter.

Emplaſtrum ex alliis, Cap. XLIIII.

HOC vim attractoriam habet. facit ad omnem duritiam, abſceſſus, furunculos, ſtrumas, inguinum tumores, fiſtulas, impetigines humidas, mammas induratas: Ceræ lib. II. colophoniæ ſeſcuncem, medullæ ceruinæ tantundem, nitri albi beſſem, allia viginti, olei libras quatuor. Allia depurgata in oleo coquito donec torrefiãt. deinde ad oleum excolatum liquabilia adiicito, & poſtea nitrum tritum adiicito, ac vtitor. Nos verò ita præparamus: Ceræ, colophoniæ, olei [illegible]ingulorum quincuncem, nitri ſeſcuncem, medullæ c[illegible]æ ſextãtem, alliorum nucleos triginta, præpara, & [illegible], præſertim ad fiſtulas: humorem enim attrahit, [illegible] quotidie crebrò detergere oportet. Hoc ſolum citra [illegible]terius opem extrahit, incarnat, & cicatricem inducit. [illegible] Oribaſii, ad puſtulas, intertrigines, ambuſta ab ig[illegible]ones non exulceratos, ad bullas nondum aper[illegible]cis tibiarum excoriationem, ad vlcera antiqua & proſerpentia ſub cute. Recrementi plumbi trientem aut quadrantem ad ceratum admiſceto quod habet ceræ beſſem aut dextantem, adipis ſuilli recentis, olei myrtei, ſing. ſextantem aut quadrantem. Quòd ſi cicatrix inducenda eſt, abſque adipe præparetur.

Emplaſtrum è ſquilla, Aſclepiadæ,
Cap. XLV.

HOC ad fiſtulas, ſinus, nomas & putredines facit. Vlcerum eminentias contrahit, ad fiſtulas anguſta oſcula habentes collyrium ex eo formatum inditur. Si verò lata ac ampla fuerint oſcula, roſaceo dilutum adhibetur, eloto prius ſinu ſiue fiſtula cum poſca aut vino mulſo iniectum, locúſque emplaſtro munitur ac deligatur: hoc enim modo incarnat, ac replet fiſtuloſa capitis vlcera. Cõuenit & nomis, ſi membrana non fuerit denudata. Idem ſyncerum ad capitis fracturas adhibetur, & ad anhelosos ac orthopnoicos amplis ſpleniis inductum pectori imponitur: conuenitque omnino vbi ad ſuperficiem materias attrahere volumus. Squillæ repurgatæ quincũcem, ſquamæ æris, iridis, ſing. quadrantem, myrrhæ drach. octodecim, ammoniaci thymiamatis drach. duodecim, galbani, picis liquidæ, ſtyracis, æruginis, reſinæ pinus ſiccæ, ariſtolochiæ, ſing. ſeſcuncem, ceræ vnc. viginti, terebinthinæ trietem, olei veteris lib. duas, aceti acerrimi ſextarios nouem, aut quod ſatis eſt. Squillã ad ſolem æſtiuum tundito, & acetum paulatim inſtillato, quantum ſatis ad exactè terendam. In alio autem mortario ſquamam æris & æruginem cum aceto diutiſſimè terito, & arida trita ac cribrata adiicito. Poſtea ammoniacum, ſtyracem, myrrham, galbanum addito, & inſtillato aceto ſimul probè conterito, deinde liquabilia liquefacta, iride ac ariſtolochia inſperſis frigefacito, & ad reliqua admiſceto, ſubigito ac vtitor: ad fiſtulas quidem & oſſa corrupta, collyria ex eo formata indens: verùm ad vlcera repurganda ſumito, medicamenti trientem, ceræ ſextantem, roſacei quadrantem, & pro repurgationis ratione aliquid de medicamento detrahito, & cerato adiicito donec cicatrix inducatur, ita vt poſtremùm quum iam abſoluenda eſt cicatrix, medicamenti vnc. vnam, olei roſacei aut myrtei dodrantem, & ceræ trientem commiſceas.

Emplaſtrum è pompholyge, Heræ Cappadocis,
Cap. XLVI.

HOC ad ſedandos dolores ac inflammationes facit, præcipuè ad vlcera maligna ac cancerata, antiquáque ac cicatricem non recipientia. facit & ad ambuſta ab igne. roſaceo aut myrteo oleo dilutum, cicatricem inducit: & butyro dilutum, incarnat. at cum roſaceo, ad omnes ſedis affectiones cõmodum eſt. Cadmiæ botryitidis lotæ drach. octo, pompholygis lotæ drach. ſeptem, plumbi vſti & loti drach. nouem, thuris drach. quatuor, ceruſſæ lotæ drach. nouem, ſpumæ argenti lotæ drach. octo, ceræ albæ drach centum, terebinthinæ Chiæ drach. ſeptem, olei myrtei drach. centum ſeptuaginta. Arida trita & cribrata, in mortario plumbeo cum piſtillo plũbeo, cum vini ſextariis quatuor terito. cæterùm in vino hoc, infrà ſcripta polentæ modo contuſa, per diem ac noctem præmaduiſſe oportet: Iridis, meliloti, ariſtolochiæ, capitulorum papaueris, ſeminis hyoſcyami albi, ſing. drach. octo. cum hoc itaque vino excolato, metallica ſicut diximus ſunt conterenda vſque ad mellis compagem, & deinde oleum myrteum adiiciendũ, quò illitionis ſpiſſitudo fiat. Poſtea verò omnia in ollam nouam coniecta lento igne ad emplaſtri formam, & terebinthina adiecta, medicamentum ab igne tollito, ac frigefacito, ſubigito, & vtitor.

Emplaſtrum nigrum, Eſſentia appellatum,
Cap. XLVII.

FAcit hoc ad duritias, ad articulos, & coſtas fractas. ganglia, ſtrumas, & tumores diſſoluit. Tibiarum vlcera, chironia, & fiſtulas curat. facit ad morſus ferarum. Aquæ inter cutem molem delet. Clauos ſanat, aculeos extrahit. Splenicis, podagricis, hepaticis prodeſt: Spumæ argenti, ceruſſæ, æruginis raſæ, ſing. quadrantem, ſquamæ æris ſextantem, thuris maſculi ſextantem & ſemunciam, bituminis Iudaici beſſem, terebinthinæ quadrantem, ceræ flauæ, picis aridæ, ſing. lib. III. olei antiqui lib. I. lapidis gagatæ, lapidis aſii, aluminis ſciſſi, magnetis viui, myrobalanorum, ſing. quadrantem. ſpumam argenti, ceruſſam, ſquamam, æruginem, bitumen, & thus, omniáque arida tũdito, & in mortario aceto paulatim inſtillato, ac ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem terito. deinde ceram, picem, oleum, ac reliqua liquabilia liquata admiſceto, vnito, ac vtitor.

INDEX EORVM QVÆ IN QVARTO SERMONE
Tetrabibli quartæ Aetii habentur.

De vteri ſitu, magnitudine, ac forma, Cap. I.
Quæ intra prægnantis vterũ naſcuntur, Cap. II.
De ſecundæ generatione, Cap. III.
Menſtruæ mulierum purgationis ratio, Cap. IIII.
Notæ futuræ virginum purgationis, Cap. V.
Quando ſemen appareat, & conceptus tempus adueniat, Cap. VI.
Fœcundatum mulierum dignotio, Cap. VII.
Quomodo cognoſcantur quæ conceperunt, Cap. VIII.
Notæ fœtus maſculi ac fœminæ, Cap. IX.
De pica, Cap. X.
De tumoribus pedum in prægnãtibus, Cap. XI.
Cura prægnantibus adhibenda, Cap. XII.
Notæ partus ſecundum naturã futuri, Cap. XIII.
Parientibus facienda, Cap. XIIII.
Cura circa ægrè parientes adhibẽda. Cap. XV.
Quomodo opẽ ferre oportet iis quæ non tutò cõcipiunt, Cap. XVI.
Peſſi ſterilitatem inducentes, Cap. XVII.
Fœtum corrumpentia, Cap. XVIII.
Signa futurum abortum præcedentia, Cap. XIX.
Quomodo abrupti fœtus eiectioni opitulemur, Cap. XX.
De iis quæ bimeſtres aut trimeſtres fœtus abortiunt, Cap. XXI.
Pariendi difficultatis cauſæ Cap. XXII.
De fœtus extractione ac exectione, Cap. XXIII.
De ſecundæ eductione, Cap. XXIIII.
Cura poſt fœtus exectionem, Cap. XXV.
Cauſæ ſterilitatis, itémque curatio in viro ac muliere. Notæ item conceptionis, Cap. XXVI.
Frigidioris vteri ſigna, ac curatio, Cap. XXVII.
Calidioris vteri ſigna, ac curatio, Cap. XXVIII.
Humidioris vteri curatio, Cap. XXIX.
Siccioris curatio, Cap. XXX.
Diuerſarũ affectionum ob quas mulieres non concipiũt curatio, Cap. XXXI.
Potiones, peſſi, & ſuffitus ad conceptionem, Cap. XXXII.
De lactis defectu, Cap. XXXIII.
Ne lac in mammis coeat in grumos, Cap. XXXIIII.
De coagulato in mammis lacte, & iiſdem turgentibus ob lactis redundantiam, Cap. XXXV.
De vitiato lacte mammas lædente, Cap. XXXVI.
Ad mammas inflammatas, Cap. XXXVII.
Ad induratas mammarum inflammationes, Cap. XXXVIII.
De mammarum abſceſſu, Cap. XXXIX.
De mammarum fiſtulis, Cap. XL.
De mammarum nomis, Cap. XLI.
De exedentibus mãmarum vlceribus, Cap. XLII.
De cancris mammarum, Cap. XLIII.
Qui cancri curatu faciles, & qui difficiles, Cap. XLIIII.
Cancri chirurgia, Cap. XLV.
Cancri curatio poſt amputationem & inuſtionem, Cap. XLVI.
Cancrorum curatio citra chirurgiam, Cap. XLVII.
Canceratorum tumorum non vlceratorum curatio, Cap. XLVIII.
Cancri vlcerati curatio, Cap. XLIX.
De mammis induratis, Cap. L.
De menſtruis ſuppreſſis, Cap. LI.
Mulieribus quæ non purgantur accidentia, Cap. LII.
Curatio earum quæ ob nimiam caliditatem non purgantur, Cap. LIII.
Frigidæ temperaturæ dignotio ac curatio, Cap. LIIII.
Peſſi menſes educentes, Cap. LV.
Curatio earum quæ præ pinguedine non concipiunt, Cap. LVI.
Curatio earum quæ ob plenitudinem non purgantur, Cap. LVII.
Curatio earum quæ ob maciem non purgantur, Cap. LVIII.
Curatio earum quæ ob vitioſos humores non purgãtur, Cap. LIX.
Curatio earum quibus ſanguis ad nares vel ſedem defertur, Cap. LX.
Curatio earum quæ ob nimium otium non purgantur, Cap. LXI.
Curatio earum quæ ob aliquam vteri affectionem non purgantur, Cap. LXII.
De menſium ſtillicidio, Cap. LXIII.
De nimia menſium purgatione, Cap. LXIIII.
De fluxu muliebri, Cap. LXV.
Curatio rubri vteri fluxus, Cap. LXVI.
Albi fluxus curatio, Cap. LXVII.
De vteri ſtrangulatione, Cap. LXVIII.
Peſſi ad vteri ſtrangulationem idonei, Cap. LXIX.
Vnctiones ad vteri ſuffocationem, Cap. LXX.
Varia auxilia ad vteri ſtrangulationẽ, Cap. LXXI.
De ſeminis fluxu, Cap. LXXII.
De vteri debilitate, Cap. LXXIII.
De furore vterino, Cap. LXXIIII.
De vteri reſolutione, Cap. LXXV.
De vteri prolapſu, Cap. LXXVI.
De reclinatione, auerſione, curſu vteri, Cap. LXXVII.
De vteri inflammatione, Cap. LXXVIII.
De vteri hydrope, Cap. LXXIX.
De mola vteri, Cap. LXXX.
De tumore vteri laxo, Cap. LXXXI.
De ſatyriaſi, Cap. LXXXII.
De vteri inflammatione, Cap. LXXXIII.
De vtero in ſcirrhi tumorẽ indurato, Cap. LXXXIIII.
De vteri abſceſſu, Cap. LXXXV.
Abſceſſus oris chirurgia, Cap. LXXXVI.
Abſceſſus vteri inter inteſtina & peritonæon membranã rupti curatio, Cap. LXXXVII.
De vteri exulceratione, Cap. LXXXVIII.
Vlcerum vteri carbunculoſorum curatio, Cap. LXXXIX.
Ad ſordida vteri vlcera, Cap. XC.
Ad humorem à muliebri pudendo profluentem, Cap. XCI.
Ad vteri nomas, Cap. XCII.
Quæ ad cicatricem ducunt, Cap. XCIII.
De cancris vteri, Cap. XCIIII.
De vteri obturatione, Cap. XCV.
De vtero non perforato, Cap. XCVI.
De hæmorrhoidibus vteri, Cap. XCVII.
De calculo vteri, Cap. XCVIII.
De calculo veſicæ muliebris, Cap. XCIX.
De hernia aquoſa mulierum, Cap. C.
De hernia inguinis mulierum, Cap. CI.
De hernia varicoſa, Cap. CII.
De nymphæ ſectione, Cap. CIII.
De cauda, Cap. CIIII.
De thymis, & verrucis tum aliis, tum formicariis vteri, Cap. CV.
De condylomatis, Cap. CVI.
De rimis ac fiſſuris vteri, Cap. CVII.
De tuberculis vteri miliaceis, Cap. CVIII.
De ſcabris vteri puſtulis, Cap. CIX.
De alarum pudendi muliebris abſceſſu, Cap. CX.
Ad vmbilicum prolapſum Cap. CXI.
Ad rugas ventris, rimáſque ac nigredines à partu exortas, Cap. CXII.
Præparationes vnguentorum ſiccorum, moſchatorum. Item conditorum, & œnanthiariorum ac ſuffumigio-

rum variorum, Cap. cxiii.
Olei ſalca præparatio precioſa, Cap. cxiiii.
Olei ſiue vnguenti foliati, ac ſpicati præparatio, Cap. cxv.
Œnanthariorum præparationes, Cap. cxvi.
Abſinthati ſiue rhodabſinthati præparatio ſalubris, Cap. cxvii.

Conditi purgatorii præparatio, Cap. cxviii.
Rhodomeli præparatio, Cap. cxix.
Muſtati præparatio, Cap. cxx.
Gari præparatio pro abſtemiis, Cap. cxxi.
Suffumigii moſchati præparatio, Cap. cxxii.
Myrrhatio ad cadaueris conſeruationem, Cap. cxxiii.

AETII MEDICI GRAECI CONTRACTAE MEDIcinæ, Tetrabibli, ſiue quaternionis quarti Sermo quartus.

De conceptus ac partus ratione, & de affectionibus muliebribus, vteri præſertim & mammarum. Item de vnguentorum precioſorum, & potionum ac ſuffimigiorum præparatione.

De vteri ſitu, magnitudine, ac forma, Cap. I.

VTERVS *Græcis* Metra, *hoc eſt matrix* appellatur, quòd ex ipſo omnia animantia, velut à matre oriantur. Vocatur eiſdem hyſtera, quòd poſterior ſitu ſit omnibus viſceribus. Situs eſt enim vterus intra peritonæon membranam aluum & inteſtina omnia circumcirca amplectentem, inter veſicam ac rectum inteſtinum. Atque huic quidem ferme toti incũbit: veſicam verò iuxta vmbilicum, vbi fundum habet, vtplurimùm ſupereminet. Iuxta partem autem ad pudendum tendentem ipſa veſica vterum excedit collo. Magnitudo eius non in omni[illegible] eadem eſt. multo enim minor eſt vterus eius quæ p[illegible]nans non eſt: maior autem prægnantis. eius verò q[illegible]quam prægnans fuit, longè adhuc minor vterus ex[illegible]teri. & iuxta ætatem minimus eſt iis quæ ad venerem [illegible]edam tempus nondum attigerunt. nam & ali[illegible]ten[illegible] minor eſt iis quæ venere non vtuntur. Longi[illegible]a[illegible]e in moderatè ſe habentibus mulieribus, à fundo cir[illegible] vmbilicum, vſque ad pudendum, eſt plerunque vndecim digitorum. latitudine verò ad vtrunque latus per cornua ſua extenditur. Quantum verò ad figuram attinet, totum quidem reliquum corpus, & maximè fundum, veſicæ ſimile eſt. In quãtum verò exortus papillares ad lumbos nutantes habet ab vtroque fundi latere productos, veſicæ ſimilis non eſt. appellantur autem hi exortus cornua, & primùm ſurſum vergunt, poſtea deorſum tendunt, & paulatim anguſtiores fiunt, vt poſtremæ partes venis ſimiles ſint. Hæ itaque anguſtæ cornuum partes, ſinuoſis flexibus ad teſtes inferuntur, qui à lateribus vteri ſiti ſunt, ſinguli ab vtraque fundi parte prope cornua: & per hos ſinuoſos cornuum flexus in congreſſu viri vterus ſemen à teſtibus attrahit. Sunt autem teſtes mulierum parui, neque ſicut in viris rotundi & oblongi, ac tenera carne præditi, ſed lati ac glanduloſi & pelliculoſi. Appendet porrò vterus veſicæ & inteſtino recto, per fibroſa quædam interſtitia. Appendet & oſſi ſacro, per robuſta quædam ligamenta neruoſa ac muſculoſa. Sunt & ligamenta ac appendices quæ in ipſum vterum inſeruntur, partim quidem texentia & perplicantia ipſum vteri corpus, quorum non exigua pars ſunt nerui à ſpinali medulla orientes: partim verò incrementi ac nutrimenti ipſius vteri, itémque fœtus gratia facta, velut ſunt arteriæ & venæ. A vena enim caua quæ per ſpinam à gibba hepatis parte fertur, & ab arteria magna quæ illi incumbens ſimul defertur, duæ venæ & duæ arteriæ exoriuntur, vtrinque ſanè vena & arteria: atque hæc quatuor vaſa ad vterum delata, antequam in ipſum inſeruntur, ramulos ad teſtes extendunt, & poſtea in ipſum vteri corpus deferuntur, ipſúmque intertexunt, & per ea mẽſtruus ſanguis in vterum deriuatur. Sunt autem & aliæ venæ ac arteriæ vtrinque vtero inſertæ, partim ad teſtes, partim ad ceruicem tendentes. At verò ipſum vteri corpus ex duabus tunicis conſtat, & externa quidem neruoſior eſt, interna verò venoſior. & externa quidem ſimplex & vna eſt: interna verò duplex, vt ſi excoriare volueris, duo tibi vteri eſſe videantur, ſub vna & eadem tunica ſiti. Cæterùm collum vteri muſculoſum, ex dura ac cartilaginoſa carne factum eſt, & ſemper durius ſeipſo euadit, & progreſſu temporis cartilaginoſum, adeò vt quæ ſæpius pepererunt, aut iam aniculæ ſunt, his multùm durum ac cartilaginoſum collum ſit, vt gutturi ſummo ſimile exiſtat. Eſt & in collo vteri foramen, per quod & menſes deferuntur, & mulier maſculi ſemen ſuſcipit, exitq; per ipſum etiã fœtus: incredibile enim dictu eſt quantum hîc meatus pro tempore amplitudinem euariat. Nam reliquo tempore toto ſpecilli extremam, aut paulo craſſius quiddam ſuſcipit: prægnãte verò muliere ita clauditur, vt nihil ſuſcipere poſſit. At vbi fœtus ab vtero exoluitur, dolores partus ipſum quamplurimùm extendunt, & quod mirum auditu eſt, animal totum per ipſum tranſit. Finit autem collum ac definit in muliebrem ſinum ſiue pudendum. Longitudo porrò pudendi in mulieribus ætate perfectis, ſex ferè digitorum menſura eſt. in partu tamen & concubitu breuius efficitur, collo nimirum vteri ſe extendẽte. Eſt & puellari ætate pudendum delicatius ac mollius: in aniculis verò & iis quæ ſæpius pepererunt calloſius euadit, & cartilagini ſimile: ex crebro enim congreſſus attritu, & partium exeuntium colliſione calleſcit. Sed & menſium delatione indureſcit, nõ aliter quàm ob plurimum & acrem humorem influentem vlcera calloſa ac fiſtuloſa fiunt. At verò imminente menſium tempore, vterus craſſeſcit ac intumeſcit, aliàs tenuior ac contractior exiſtens. Craſſior item eſt in iis quæ ſæpius pepererunt: tenuior autem in iis quæ nondum prægnantes fuerunt. Idem etiã primis à conceptu diebus craſſeſcit: vbi verò fœtus adoleuit, ac iam pariendi tempus adeſt, tenuiſſimus euadit. Attenuatur autem velut veſicæ flatu repletæ ſolent, craſſitudine in longitudinem abeunte. Atque hactenus de ſitu, figura, ac magnitudine vteri dictum ſit.

Quæ intra prægnantis vterum naſcuntur, Cap. II.

IMprægnationis tempore primùm ſecunda vtero adnaſcens, & totum fœtum ambiens generatur: deinde aliæ duæ pelliculæ, altera farciminalis à farciminis ſimilitudine appellata, eminentibus fœtus partibus duplicata incumbens: altera agnina à teneritudine vocata, quæ totum fœtum ambit ac complectitur.

De ſecundæ generatione, Cap. III.

SEcunda hoc modo generatur: Singula venarum ac arteriarum oſcula, quæ intra vterum perueniunt, in extremitatibus ſuis nodoſas quaſdam eminentias hæmorrhoidibus ani ſimiles habent, quas aliqui cotyledonas, *hoc eſt acetabula* appellant. Atque hæ in mulieribus ſunt minores, quàm quæ in vaccis, capris, ac ceruis, atque aliis talibus animalibus reperiuntur. Sed & in brutis flaccidiores ac mucoſiores ſunt, figura cotyledoni herbæ, *id eſt, umbilico Veneris* ſimiles. Tales igitur eminentiæ in vteri ſinu vbi mulier conceptura eſt, aperiuntur. Contingit autem hoc tempus, incipientibus fluere menſtruis purgationibus, aut deſinentibus. Et quanquam etiam reliquo toto purgationis tempore apertæ ſint, tamen non concipit mulier. non enim poteſt ſemen in vtero manere, quum influentis ſanguinis multitudine eluatur. Quando verò ceſſant

ceſſant menſes,& quum incipiunt,aperta ſunt vaſa,& purgatio lunaris neque multa, neque coaceruatim effunditur,vt ſemen ob vteri aſperitatem facilè adhæreat, & ab allabentis ſanguinis paucitate abundè alatur. Priuſquam enim fluere cœperint menſes, mulier non conceperit, quòd & ſemen careat alimento, & vnde adhærere poſſit non habeat: læuis enim tunc vterus eſt ob vaſorum concluſionem, vt inde ſemen tàquam colorà læui pariete elabatur. Nam qui parietes illituri ſunt, eos primùm exaſperant,deinde colores inducunt.Proinde ſemen viri iniectum,& in vtero detentum, acetabulis dextri vel ſiniſtri ſinus impingitur, contrahitque ſeipſum vterus,ac ſemen vndique complectitur. Secundæ itaque generatio ab oſculis in vterum apertis initium ſumit, ita vt ab vnoquoque oſculo vas generetur, ab oſculo arteriæ,arteria:à venæ oſculo,vena.atque hæc vaſa diſtinguit ac connectit membrana: & hoc modo ſecunda generatur. At vero hæc vaſa per ſecundam diſperſa rurſus inter ſe coeunt,& in duos veluti ſtipites deſinunt, bináſque venas ac binas arterias perficiunt, quæ ad ipſum fœtum ſe ingerunt circa vmbilicum. Nihil enim aliud eſt vmbilicus quàm quatuor hæc vaſa,in medio ſui vragum, *hoc eſt lotii ductorem* appellatum habentia. Hic verò eſt principium pelliculæ farciminalis,perforatúſque eſt ad fundum veſicæ ipſius fœtus,vt per ipſum lotium fœtus excernatur, & in pellicula farciminali colligatur. Tum verò ex duabus venis vna tantùm efficitur, quæ per vmbilicum delata,ſimæ parti hepatis ipſius fœtus inſeritur, venáque caua appellatur. & per hanc ad fœtus alimentum ſanguis ab vtero deriuatur. Poſtquam enim hepar ipſius fœtus ſanguinem allatum ſuſcepit, in omnes corporis partes diſtribuit. Similiter etiam duæ arteriæ in vnam coaleſcunt,quæ circa veſicam firmatur, & magnæ arteriæ inſeritur,quæ ſpinæ eiuſdem fœtus adhæret. Et per hanc vitalis ſpiritus ex vteri arteriis ad fœtum diſtribuitur. Porrò partus tempore inſtante, quum magnus perfectúſque infans vterum vndiquaque diſtenderit, ſecunda pro infantis mole anguſta efficitur,neque iam ſanguis ab vtero allatus alimentum ſufficiens exhibet. Quapropter concitatus infans exilit,& ambientes pelliculas dirumpit. atque ita arcana quadam ratione vteri oſtium aperitur, ac fœtus progreditur. Et hæc quidem de fœtus generatione breuiter, & quàm luculentiſſimè id fieri potuit explicauimus. At ſiquis diligentius ſpeculari hæc voluerit,capram aut vaccam, vel ceruam diſſecare poterit,oſſa pubis remouendo, & cutem aptè reſecando: & vteri cum vicinis partibus vnionem apertè videbit.

Menſtruæ mulierum purgationis ratio,
Cap. IIII.

CIrca quartumdecimum annum menſes in fœminis apparere incipiunt, quo tempore & pubeſcunt, & mammæ ipſis intumeſcunt. Non tamen omnibus eodem tempore, eadémque menſura, & per totidem dies prodeunt. ſed pleriſque plus minus duarum heminarum menſura,quatuor dierum ſpatio,interpoſitis vigintiduobus diebus,aut ſummum triginta, ſingulis menſibus deferuntur. nec ante triceſimumquintum,nec ſerius quàm quinquageſimo anno deſinunt. rariſſimè enim ad ſexageſimum annum menſtruæ purgationes perueniunt.Citiſſimè verò in pinguibus corporibus deficiunt. Cæterùm ſanguinis qui profluit copia,paulatim vſque ad ætatis vigorem augeſcit. deinde aliquandiu æqualitatem ſeruans,paululum penitus creſcit aut minuitur. at vbi ad finem tendit,paulatim rurſus minuitur, donec in totum deſinat. Vt autem ordinem ſeruent aut excedant, & vt multitudine vel paucitate delinquant,in ætate ſitum eſt, ac anni tempore,itémque victus ratione, & peculiaribus mulierum ſtudiis. Huc faciunt & ciborum qualitates, & morbi accedentes.

Notæ futuræ virginum purgationis,
Cap. V.

VIrginibus futuram purgationem præſagiunt mammarum pruritus,lumborum,pectinis, & capitis dolor, bilis aut pituitæ vomitus. Quum hæc circa deci- A mumquartum annum apparuerint,medicum coniectare oportet quomodo purgationem maturet, & per leuiores decoctiones ſanguinis delationem adiuuet.

Quando ſemen appareat,& conceptus tempus adueniat, Cap. VI.

SEmen quoque circa decimumquartum annum, & pleriſque in ipſo pubertatis tempore apparet. verùm ad generationem aptum efficitur anno plerunque decimooctauo aut viceſimo. Et ſtatim ſanè vbi ſemen comparuerit,coeundi deſiderio flagrare incipiunt.

B Fœcundarum mulierum dignotio, Sorani,
Cap. VII.

A Decimoquinto ætatis anno,ferè vſque ad quadrageſimum, mulieres ad concipiendum idoneæ ſunt, quæ neque viragines, neque corporis habitu denſo aut duro præditæ ſunt, neque contrà humecto ac languido, neque alui fluxione aſſidua laborant: ſed & recta ratione ac læta mente funguntur,& lumbos habent latos,& ventrem amplum, & quibus menſes non impediuntur, & quæ vteri affectionibus nõ infeſtãtur. Cæterùm conceptura ſit an nõ,mulier,hoc modo deprehẽdi aiunt: C Infernas partes veſtimentis contectas reſina ſuffiunt, ita vt intra pudendum vapor recipiatur: & ſi quidem odor per corpus ad os & nares tranſeat,fœcunditatis ſignum iudicant:ſin minus,ſterilitatis. Allia item decorticata, & lanæ inuoluta, mulier dormiendi tempore ſibiipſi velut peſſum ſiue tali formam ſubdat. & ex odore an ad os peruenerit aut non, fœcunditatem aut ſterilitatẽ iudicet.

Quomodo cognoſcantur quæ conceperunt,
Cap. VIII.

D MVlierem concepiſſe argumento primùm eſt, ſi ab obſtetrice interrogata re[illegible]ndeat ſe poſt concubitum,viri ſemen non effudi[illegible] ipſo coitus opere horrorem quendam percepiſſe, [illegible]derato dolore circa pudendum ac vmbilicum vexa[illegible]d hæc ſi pudendi ſinus & os[illegible] arida ſint: & vter[illegible] non durum, nec inflammatum,ſed interius [illegible]occluſum fuerit & aliquantulum ſurſum prog[illegible]um. Et ſi veneris appetentia languerit, & menſes conſueto tempore non apparuerint. Si venæ pectoris virere,& mammæ intumeſcere in- E ceperint,& progreſſu temporis lac habuerint. ſi cauitates oculorum ſubpallidæ ſiant. ſi nigræ maculæ in facie & aliquibus lentigines oriantur. ſi colli pars anterior calidior, ceruix verò frigidior appareat. ſi circa ſecundum menſem præter conſuetudinem ſalſa aut acida appetat. Quibuſdã etiã os nimio humore madeſcit, & ad agendũ torpor adeſt, & aſpectus languidus ac planè effœminatus efficitur,& color ad albedinẽ ac pallorẽ mutatur,prægreſſo plerunque rubore,ſi fœminæ viriliores fuerint. Circa conſueta item purgationis menſtruæ tempora aggrauan- F tur prægnantes,& mammæ intumeſcunt,lumbi difficulter mouentur, veſica rubens ac ignitum lotium cum dolore excernit, & ſuppreſſorum menſium calor ſinum ac ceruicem vteri accendit.

Notæ fœtus maſculi ac fœminæ,
Cap. IX.

HIppocrates & alii quidam maris notam eſſe dixerũt, ſi prægnans ſit bene colorata,& ad motum facilis,& ſi dextra mamma amplior,& præſertim papilla, ſit. contrà verò pallidus color, ſiniſtráque mamma ac papilla tu- G midior,fœmellæ indicium eſt. Sed & in maſculi conceptu dextræ partis vaſa, venæ ac arteriæ magis intumeſcunt,præſertim ſub lingua. at in fœmellæ cõceptu contrarium apparet. Aiunt etiam papillas in fœminæ conceptu deorſum nutare,in maſculi verò,ſurſum tendere: ſed & lac prægnantis aquæ inſtillatum, ſi fœtus fœmella ſit, diuelli ac detrahi: ſi verò maſculus, in ſuperficie perſiſtere. Certiſſimum verò miniméque fallax maſculi fœtus ſignum eſt,ſi prægnans dextræ manus pulſum validiorẽ, velociorem,maioremque ac duriorem habuerit: & vice H verſa, in fœmella.

De pica, Galeni, Cap. X.

CIrca ſecundum menſem affectio quædam prægnantibus accidit,quæ à pica auicula nomen accepit. Alii

tamen ab hederæ ſimilitudine, quæ cittos *Græcis* vocatur, hanc affectionem cittam *Græcis* appellatam eſſe ſentiunt. nam ſicut illa variis plantis, prout occurrunt, ſe implicare ſolet: ita mulieres ex pica laborantes, varia edulia appetunt, atque ea contraria, quæ tum voluptatem tum inſuauitatem guſtanti exhibent. Accidit autem ferè circa quadrageſimum diem à conceptu. & eſt ſtomachi languor cũ nauſea & auerſatione ciborum, bilis ac pituitæ vomitum inducens. conſequuntur aſſiduè expuitiones oris, ventris morſus, ac anxietates. Atque hæc omnia ob humoris, ſanguinei præſertim, redũdantiã fiunt. qui enim per vteri vaſa ſingulis menſibus excerni ſolebat, à fœtu ſuppreſſus, ſurſum vergit, & ſtomachum præcipuè, velut ſubtiliore ſenſu præditum infeſtat: pro varietate autem vitioſi humoris, varia ac peregrina edulia appetunt, quædam ſalſa, aliquæ acida, aliquæ terram, aut teſtas, aut extinctos carbones. & ſæpe vſque ad quartum menſem hæc affectio durat. In principio enim modicus ſanguis ad fœtus alimoniam diſtribuitur. poſtea verò creſcente fœtu plus alimenti attrahitur. Itaque tum demum vitioſo humore partim per vomitum euacuato, partim ad vterum alendi fœtus gratia delato, relata accidentia remittunt. In quibus igitur multus ſanguis collectus videtur, his modicus cibus competit, & exercitia mulieribus conuenientia, quæ redundantem diſcutere poſſunt. proſunt & fatigationes ac peregrinationes. Quæ verò citra laborem viuere conſueuerunt, hæ prægnantes ægrè ferunt repentinos aut laborioſiores motus. Quarum verò ſtomachus ab acri acidóve aut ſalſo humore mordetur, hæ ad excitandum vomitum tepidam aquam commodè bibent, vt humor affligens reuomatur. Abſtineant autem à dulcibus obſoniis. & vinum fuluum, odoratum, antiquum, & ſubadſtri[illegible]gens bibant. Sit autem potus moderatus, ne alimenta ven[illegible]ulo innatent. confert etiam ante cibum oliuas m[illegible] [illegible]nditas cum pane molli exhibere. aut quinque v[illegible] [illegible]tem amygdalas amaras. aut polentam ſucco cotor[illegible] [illegible]t Punicorum malorum reſperſam. aut ſeridem ſiue intubum. aut aſparagum paluſtrem, aut ſiſarum. Ex auibus deligendæ ſunt, quæ neque pingues neque viroſæ ſunt. Conueniunt etiam pedes ac roſtra & ventriculi porcorum, & herinacei marini recentes. Poſt cibum verò, vuæ paſſæ, mala Punica ac pira exhibeantur. ſint tamen omnia quantitate moderata. At quæ cibos auerſantur, obſoniorum varietate ac iucunditate illectentur. Eis autem quæ terram comedunt, nihil ita prodeſt velut amylum recens pro terra oblatum. Cæterùm medicamenta contra picam commoda ſunt, portulacæ cremor, & ipſa in cibo ſumpta, cucumeris ſemen decorticatum, & ex aqua potum. Polygoni decoctum potum: ſimiliter etiam anethi. & rhei Pontici ac ſpicæ nardi cremor. item intubi ſuccus, vel ipſa herba cruda aut cocta, aſſiduè comeſta. At ſi craſſius eſt quod euomunt, & ob viſcoſitatem difficulter excernitur, ſalſamenta & raphanos ex aceto mulſo edant, omni ſtudio adhibito vt infeſtus humor citra moleſtiam ac conuulſionem educatur. Forinſecus autem adhibita, languido ſtomacho conferunt hæc, œnanthe, balauſtium, roſæ, cityni, myrtus, ſmyrnii coma, fœniculi ſemen, cum vino cataplaſmatis modo adhibita: addita etiam galla, aut cumino, aut abſinthio. Palmularum item carnes vino coctas aut maceratas, tritas pro emplaſtro imponere prodeſt. aut mala cotonea cũ poſca trita, roſaceo vel nardino cerato excepta, addito croco. Aut lanã ſuccidã, aut linteolũ vino & oleo, aut aceto & oleo, vel roſaceo & aceto, aut nardino & vino imbuito, & ſtomacho adhibeto. morſus enim & ſtomachi pũcturas mitigãt. Præterea calidã aquã, nõ tamẽ feruidã, aſſiduè abſorbere, & ſenſim aſſiduè obambulare, & præcordia molli lana integere, fouere ac inungere, & ante cibum infernas partes pro viribus exercere. hæc omnia ad ſanitatem aſſequendam mirificè faciunt.

De tumoribus pedum in prægnantibus, Cap. XI.

PEdum tumores in prægnantibus, roſaceo & aceto, & ſale aliquando addito, perfricato. Prodeſt & terram

A Cimoliam cum aceto illinere, aut alumen ſciſſum cum vino. Bonum eſt & citriorum malorum decocto pedes lauare. Et anthyllin aceto maceratam obligare, & braſſicæ folia per latum diſtenta imponere ac obligare.

Cura prægnantibus adhibenda, Aſpaſiæ, Cap. XII.

PRægnantes quæ recèns conceperunt, à timore, triſtitia, ac omni forti mentis perturbatione aſſeruandæ ſunt. Prohibendæ etiam geſtationes in curribus, & vio-
B lenta exercitia, ac ſpiritus detenſiones, & coxendicum ictus. Neque verò permittendum eſt vt graue onus eleuet, aut ſaltet, aut duris ſellis inſideat. Sed nec acria edulia nec flatuoſa, nec clyſteres acutos, nec cibi aut potus inopiã aut ſuperfluitatem concedemus. Sanguinis etiam effluxio ſiue è naribus, ſiue ab hæmorrhoidibus, aut alio quocunq; loco, prægnantibus periculum inducit. Quapropter alimentis vtẽdum eſt moderatis, & ſtomacho commodis, lecticæ geſtatione, leni deambulatione, molli frictione, & lanificii exercitio. At circa octauum menſem qui o-
C mnium moleſtiſſimus eſt, alimentũ contrahẽdum eſt, & motus vehementiores præſcribendi. Et ſi aluus ſuppreſſa fuerit, ob inteſtini recti anguſtias ab vtero illatas, edulia exhibeantur ventri ſubducendo apta, velut eſt ptiſanæ ſuccus, rumex coctus, malua, lactuca. Cæterùm menſe nono relaxandi corporis gratia, balneo frequenter vtẽdum eſt, & omni modo proſpiciẽdum vt paritura futuros partus dolores fortiter ferre poſſit.

Notæ partus ſecundum naturam futuri, Cap. XIII.

D PArituris, pectinis ac ſuperioris ventris grauitas, pudẽdique ardor adeſt. Et vterus ad pudendum procumbit, vt obſtetrici facile ſit per contactum tentare. Os quoque vteri diſparatum ac dilatatum eſt, & ad tactum leue ac humectum percipitur. Partu autem inſtante, ſuperior venter contrahitur, & inguina ac pubes intumeſcunt, & aſſidua mingendi cupiditas adeſt. Deinde plurimus humor prodit, pleriſque etiam ſanguis tenuioribus ſecũdæ vaſis ruptis.

E Parientibus facienda, Cap. XIIII.

QVÆ præparare oportet, & quomodo ſecundum naturam parientibus conſulendum ſit, ſuperuacuum fuerit ſcripto prodere, quum ex longo vſu nõ modò obſtetrices, ſed reliquæ quoque mulieres iſta ſciant. De hoc tamen velut neceſſario admonebimus, quòd parientes ſpiritum detinere oportet, & ad inferiores partes propulſare, non velut imperitæ aliquæ faciunt, in gutture congregare. Inde enim pleriſque gutturis tumor, & vaſorum eius loci dilatatio contingit, quæ affectio penitus incu-
F rabilis exiſtit.

Cura circa ægrè parientes adhibenda, Aſpaſiæ, Cap. XV.

QVVM partus difficultas inſtat, & loci præcluſi manent, prægnans in balneum ducatur, & in calidæ labrum deſideat, ſæpéque perfundatur. Vtatúrque inſeſſionibus ac illitionibus lubricitatem inducentibus: quale eſt oleum tepidum, ouorum candida tuſa, maluæ, fœnigræci, ſeminis lini decoctum. Aut cerato liquido ex oleo cyprino præparato loci ac inguina illinantur. Sed & hirun-
G dinum nidus oleo diſſolutus, & lumbis iuxta ſpinam affuſus, partum accelerat. Ferunt etiam tithymali maioris radicem linteo illigatam, femori vtiliter alligari, & ſimiliter ſtyracem, coryandrum viride, polygoni radicem, alcyonium, cucumeris ſylueſtris ſemen: atque hæc omnia ſtatim à partu amouenda eſſe. Cæterùm ſi poſt partum ſecunda non ſequatur, violenter ne extrahatur, ſed ſternutatio excitetur, & ſpiritus detineatur, & os ac nares obturentur. Et ſi adhuc remanſerit, extractio fiat velut poſtea docebimus.

H Quomodo opem ferre oportet eis quæ non tutò concipiunt, Cap. XVI.

QVædã mulieres etiãſi cõcipiãt, in partu tamẽ periclitãtur, ſiue ob vteri paruitatẽ, vt ob id fœtũ perficere

nõ poſſit, ſiue ob colli eiuſdem anguſtiam, ſiue quòd tuberculum aut tale quiddam in eiuſdem oſtio exortũ eſt quod partum impedit. Atque hæ ſanè optimè fecerint, ſi à partu omnino cauerint: at ſi conceperint, ſatius eſt fœtum corrũpere quàm excidere. Quare ex ordine de corrumpentibus fœtum, & de inducentibus ſterilitatem agemus. Quod enim ſterilitatem inducit, differt ab eo quod fœtum corrumpit. illud enim conceptum fieri prohibet: hoc factum corrumpit & expellit. Proinde vt ne mulier concipiat, primùm caueat ne temporibus conceptui idoneis cum viro coeat, incipientibus videlicet aut deſinentibus menſibus. In ipſo verò concubitus tempore, quum vir ſemen eiecturus eſt, ſpiritum detineat, ne in vteri cauitatem ſemen feratur, ſtatimque exurgat ac genibus innixa ſternutamenta cieat, & pudendum probè detergeat. Ad prohibendum etiam conceptum, os vteri cum melle illinere oportet, aut cum opobalſamo, aut cedria per ſe, vel cum ceruſſa. item cum cerato myrteo liquido ceruſſa admixta: aut alumine liquido: aut galbano cum vino. Talia enim frigida, meatus obducentia ac adſtringẽtia, ante coitum os vteri claudunt, & ſemen in eius cauitatem penetrare non ſinunt. Calida verò proritantia, non ſolùm viri ſemen ab vtero pellunt, ſed reliquos etiam eius humores attrahunt ac exugunt. Sed & ea quæ ſequuntur, conceptionem prohibent ac ſterilitatem inducunt.

Peſſi ſterilitatem inducentes, Cap. xvii.

COrticum pinus, rhois coriarii, ſingulorũ æquales portiones cum vino è vinaceis expreſſo terito, & in lana ante concubitum adhibeto. & hoc ablato, poſt duas horas mulier cum viro coeat. Aliud. Malicoriũ recens cum aqua tritum ſubdito. Aliud. Malicorii partes duas, gallarum partem vnam terito, & glandulas paruas efformato, eáſque vbi menſes deſiuerint ſubdito. Aliud. Gallarum drach. iii. myrrhæ drach. ii. cum vino velut erui grana efformato, & in vmbra ſiccato, atque ante coitum pro peſſis ſubdito. Aliud. Caricarũ carnes cum vino ſubactas adhibeto. Aliud. Florum mali Punici ſatiui dr. ii. gallarum tantũdem, abſinthii drach. i. cum cedria velut ordei grana formato, & duobus diebus à ſedatis menſibus ſubdito, totóque die fumantur, & his amotis tandẽ venere mulier vtatur. hoc non fallit, & longo vſu cognitũ eſt. Potio ad idem. Succus Cyrenaicus ciceris magnitudine cũ duobus vini diluti cyathis potus, cõceptũ prohibet, & menſes ducit. Aliud. Succi Cyrenaici, foliorũ rutæ, opopanacis, æquales portiones terito & cera obducito, & fabæ magnitudinem exhibeto, deinde vinum dilutum propinato. & hoc menſes prolectat. Aliud. Aloes drach. i. ſeminis violarum albarum obolos iii. myrrhæ drach. iii. piperis grana ii. Hæc in tres partes diuidito, & tribus vicibus exhibeto, ſtatim vbi mẽſes ceſſarint. Quin & fabrorum aqua in qua ferrum extinguunt, aſſiduè pota, maximè ſtatim vbi menſes ceſſarint, ſterilitatẽ inducit. idem facit & populi albæ drachma, ex aqua ſingulis menſibus ſemel pota. Aliud. Muſtellæ hepar ſiniſtro pedi alligetur. aut teſtes eiuſdem animalis circa vmbilicum geſtentur. Aliud. Adeps ſiue pinguedo vuluæ leænæ in vaſe eburneo geſtetur. eſt hoc efficaciſſimũ.

Aliud. Ceruſſa cum oleo velut peſſus ſubdatur. Aliud. Florum mali Punici ſatiui, malicorii, gallarum, ſucci vuæ acerbæ, ſing. drach. ii. abſinthii dr. i. cedria excipe, & velut ordei grana efforma. & mulieri quæ per biduum à viro ſecubuit ſubde. Aliud. Poſtquam mulier à viro ſecubuit, tot hederæ grana nigra è vino propinato, quot diebus fœminam concipere nolueris. Aliud. Hyoſcyami ſemen antequam in terram exciderit, ab ipſa herba decerpito, & cum lacte aſinino terito, & modica myrrha, ac hederæ nigro grano aut corymbo admixto, leporis aut muli aut cerui corio inuolutum, geſtandum exhibeto. obſeruandũ eſt autẽ ne hoc amuletũ terrã cõtingat: aut fabrorũ aquã frigidã ieiunæ propinato: aut ſalicis decoctũ cũ melle, propter eximẽdã amaritudinẽ potandũ dato. Ferunt etiã, dentẽ infanti elapſum, ſi terrã nõ attigerit, in anulo à muliere efficaciter geſtari. itẽ lũbricũ lapidicinæ pro amuleto efficaciter appẽdi. Aliud. Hyoſcyami ſemẽ cũ equæ pullum alentis lacte ſubactum, & ceruino corio illigatum, ſiniſtro brachio appendito, & ne terram contingat caueto. Aliud. Coriandri ſemẽ toto anno potum, ſterilitatem inducit. Aliud. Vir aliquo adſtringenti illinatur, quale eſt alumen, malicorium, galla ex aceto trita, & ante coitum muria abluat, & non generabit. Omnia porrò medicamenta ſpleni conferentia, maxima ex parte conceptionem impediunt. Idem faciunt & mulorum caſtratorum teſtes vſti, & cum ſalicis decocto poti.

Fœtum corrumpentia, ex Aſpaſia, Cap. xviii.

SI mulier ad gignendum fœtum inepta, per negligentiam conceperit, primùm vſque ad trigeſimum diem contraria fiant iis quæ ſuprà de cura prægnantibus adhibenda diximus, ita vt vehementiſſimis motibus vti iubeatur, & vt ſaliat, ac grauiſſima onera leuet. & vt decoctionibus vrinã ac menſes prolectãtibus atq; aluũ ſubducẽtibus aſſiduè vtatur, & acrioribus infuſis ventrẽ eluat. In balneo item ſuperiorem ventrem, pubem, ac lumbos quotidie defricet, & in aquæ tepidæ labro diu moretur, inſeſſúſque paret ex fœnigræci, althææque ac artemiſiæ decocto, & cum oleo antiquo per ſe, vel cum rutæ ſucco ac melle perfundatur: & ſi adhuc perſtiterit conceptus, præcordia & lumbos ex lupinorum farina taurino felle ſubacta integat, & epithemata huiuſmodi imponat: Cyclamini, elaterii, artemiſiæ, ſing. drach. v. abſinthii, grani cnidii, ſing. drach. x. nitri drach. octo, radicis cucumeris ſylueſtris drach. v. opopanacis drach. x. lupinorum amarorũ, radicis chelidonii, ſeminis aut radicis violæ albæ, ſing. drach. ſex, olei cyprini quantum ſatis eſt ad emplaſtri formam. Hoc poſt perfuſionem cum artemiſiæ decocto, ſuperiori ventri imponer oportet: deinde caricas cũ nitro aut ſimile quiddã in pudẽ[illegible] ſinũ ſubdere, aut cũ oleo trita illinere. Hoc autẽ ſim[illegible] inſigne eſt: Cupreſſi folia cocta trita, poſt balneũ cub[illegible] [illegible]ra ventri imponat, & tota nocte ſinat, & ſupina iaceat [illegible]ſtat & collyrium ex opopanace ſubdere, & allii c[illegible] tices a[illegible]pilos muliebres ſuffire. Quòd ſi hæc nihil profecerint, ad validiora auxilia pergendũ erit, neque tamen temere hoc faciendum eſt. Omnis enim fœtus corruptio periculoſa eſt, præſertim in muliere robuſta, vterúmque duriorem ac denſiorem habente. Quare diligenti animaduerſione opus eſt. & ſecundus maximè ac quartus menſis vitãdus: eſt enim in vtroque naturalis quædã difficultas ac mora. & impares mẽſes aptiores ſunt ad aggreſſionem ac firmitatem. Vnicũ itaque tertii menſis tempus deligendum eſt: neque enim prius, neque poſterius conueniet. Mulier autem à qua fœtus expellendus eſt, per aliquot dies antea tenuiſſimo victu, & aſſiduis balneis ac peſſis emollientibus ſubditis vtatur, & à vino abſtineat: deinde vena ſecetur, & ſanguis copioſè detrahatur. Sanguis enim à muliere prægnãte euacuatus, abortum facit, inquit Hippocrates. Tum poſt biduum aut triduum, vbi interim à cœna euomuerit, foliorum Mercurialis fœminæ decoctum, cum oleo & garo conditum ieiuna abſorbeat: aut agaricum cum aqua mulſa bibat: aut ſeminis violæ albæ drach. i. aut artemiſiæ, aut dictamni, aut gentianæ, aut caſtorei, ſing. dr. i. aut ammoniacũ thymiama, aut myrrhã, aut lauri baccas cum aqua mulſa, aut cacumina thymi, aut fel tauri congelatũ nucis auellanæ magnitudine ex vino odorato dilutum bibat. hæc enim omnia etiam mortuos fœtus expellunt. Atque hæc quidem conceptum fœtum corrumpũt. ſi tamen nõ profecerint, oportet ante potiones & epithemata quæ adhibentur, ſternutamenta ciere cum iis quæ ad hoc efficaciſſima habentur. Peſſus corrumpens fœtum: Iridis, galbani, grani cnidii, terebinthinæ, ſing. dr. i. cum ſuſino cyprino ac roſaceo oleo æquis portionibus efformato, & mulieri prius lotæ ſubdito, ac per totam noctem ſinito. Manè verò in fœnigræci & artemiſiæ decocto ſedeat, & ſi non ſucceſſerit, idem rurſus poſt balneum fiat. Alius. Seminis violæ albæ, nitri, abſinthii, myrrhæ, pares portiones cum vino ſubactas in lana ſubdito.

Alius. Foliorum rutæ, baccarum lauri, myrrhæ, ſingulorum drach. ii. cum vino ſubacta ſubdito. Collyriũ

citra moleſtiam trimeſtrem fœtum expellens: Seminis naſturtii,ſeminis violæ albæ,myrrhæ,abſinthii,ſing.dr.1. cum aqua efformato,& mulieri prius lotæ ſubdito, & interim pulegii decoctum bibendum dato. Aliud inſigne. Abrotonum quantũ voles in aqua ad totius aquæ conſumptionem coquito & exprimito, eúmque liquorẽ exceptum lana ſubdendum exhibeto. vtere etiam auxiliis ac epithematis,quæ ad retentos menſes deſcribemus.Tradunt etiam ſtercus columbinum ſuffitum,fœtum expellere.& cucumeris ſylueſtris grana ſponte excidentia,panno excepta antequam terram attingant,adalligata magnã vim habere ad fœtum corrumpendum.

Signa futurum abortum præcedentia,
Cap. XIX.

FVturum abortum aquoſa primùm euacuatio, deinde ſanioſa aut cruenta,& velut carnium lotura præcedit. Vbi verò planè exolutio aduenerit,purus ſanguis,deinde grumi,ac demum fœtus ipſe formatus aut informis egreditur.pleriſque etiam lumborum ac coxarũ grauitas adeſt , & ſuperioris ventris, capitiſque ac oculorum dolor, ſtomachi morſus,extremarum partium frigiditas,animi deliquium, horror febrilis:quædam etiam conuulſiones retrorſum,& velut à comitiali morbo habent.Atque hæc præcipuè accidunt iis quæ ex medicamentorum violentia abortum procurarunt.Nam in iis quæ citra medicamẽta abortum faciunt,præcedit,velut Hippocrates teſtatur, mammarum gracilitas præter rationem oborta, femorũ frigiditas & grauitas , etiam lumbos occupans. At verò ex abortu minus læduntur quæ ſaniores ſunt, & aluum natura laxiorem ac vteri partes humidiores habent,& quæ frequenter magnos in[illegible]s ſine moleſtia pepererunt,& ætate prouectiore[illegible]cúmque ſanguinem habẽtes, & non pingues.

Quomodo abrupt[illegible]s eiectioni opitulemur,
[illegible] XX.

SI fœtus abruptus [illegible],& per[illegible] vteri collo detinetur, oleo cyprino, tere[illegible]dmixta totum corpus,& præcipuè partes vte[illegible]erfundantur. Eodem etiã eiecto iam fœtu loci aſſiduè [illegible]gentur, & ſi ſic non ſuccedat,mulier aromatum decocto inſideat,ac ſternutamenta adhibeat.& ex reſina ſicca,bitumine,propoli,& cancris fluuialibus ac galbano ſuffitus fiat.Hæc & alia huiuſcemodi facienda ſunt, ſi inflammatio non obſtiterit : nam ea præſente,intra inſeſſus laxandi ac mitigandi vires habentes nos continebimus . at ſi fœtus detinetur ex eo quòd vterus citra inflammationem concluſus eſt, papyrum & ſpongias aridas,primùm tenuiores,deinde craſſiores,inſtar peſſi ſubdemus,& extrema opopanace,vel panacis radice,cum melle ac terebinthina trita,illinemus.Porrò eiecto fœtu,ſi ſecunda non fuerit ſequuta,violenter extrahenda non eſt. ſed neque vmbilicus incidendus,& ſecunda relinquenda eſt: ſtrangulatus enim & certa pernicies ex hoc conſequeretur. Verùm ſi res diutius protrahatur, vmbilicus inciſus femori mulieris alligetur,& ſummum ſtudium adhibeatur vt ſecunda eximatur,quemadmodũ inferius de fœtus exectione referemus.

De eis quæ bimeſtres aut trimeſtres fœtus abortiunt, Cap. XXI.

QVæcunque moderatè corpus habẽtes, bimeſtres aut trimeſtres abortus faciũt citra manifeſtam cauſam, his acetabula ſiue cotyledones muco plena ſunt, & non poſſunt præ grauitate fœtum continere,ſed abrumpitur, inquit Hippocrates. Has igitur curare oportet per medicamenta pituitam ducentia totũ corpus euacuando: qui enim ante totius corporis purgationem,& ante prohibitum humorum influxum,ſtatim à principio locos euacuare nititur , ſimile facit velut ſiquis perennem putei aquã exhaurire velit dum interim in exhauſtæ locum aſſiduè riuuli ſcaturiunt.Toto vero corpore euacuato,tandem cũ iis quæ pituitam ducunt etiam vterum purgabimus. quales ſunt peſſi ex colocynthide præparati , qui cõtra ſterilitatem ex humorum redundantia contingentem inferius deſcribentur. Optima autem elotio purgatoria pituitam ex vtero educens ſic fit: Colocynthidem magnã ſupernè incidito,& ſeminibus eiectis ac dimiſſa medulla oleum

A irinum infundito, & cum deſecta particula colocynthidem operito, & per diem ac noctem madeſcere ſinito. deinde feruenti cinere coquito, ac oleum excolato, & hoc tepidum in vuluã iniicito.hoc multas ſteriles,fœcũdas fecit,educta ex alto pituita,quæ cõceptum impediebat.Victus autem ratio adhibẽda eſt calefaciẽs ac ſiccãs. moderata item exercitia ac frictiones,& omnis perfrigeratio vitãda. At verò eis quæ ob naturalem facultatis retentiuæ debilitatem abortum faciunt, herinacei terreſtris pellis vſta,ex aqua aut vino pota, ex naturali quadã

B proprietate auxiliatur.idem facit & pudendi oſculo illita. Idem poteſt & marinus herinaceus,ac conchæ vſtæ.Item myrti baccæ cum vino,aut oleo lentiſcino ſiue ſuſino illitæ.Rubi quoque ac myrti & ſimilium decoctis loci vtiliter irrigantur. Aetites etiam lapis circa ventrem geſtatus,& prægnantes,& fœtus conſeruat,nec ſinit vterũ flacceſcere. Idem facit tritici granum intra panem repertũ, ſiniſtro brachio alligatum. Sardonius quoque lapis prodeſt ſuperiori ventri appenſus donec dolores partus inſtant, & tunc ablatus. Lapis item in vulua, aut corde, aut

C inteſtinis ceruarũ repertus,pro amuleto geſtetur.eſt enim ad retinẽdos fœtus efficaciſſimus.Iiſdẽ viribus præditus eſt lapis qui trũco arboris pro cunei more impingi ſolet.

Pariendi difficultatis cauſæ,
Cap. XXII.

PAriendi difficultas variis de cauſis contingit : aut enim eo quòd puerpera animo aut corpore,aut vtriſq; ſimul imbecilla eſt, aut ob vteri paruitatem, aut propter meatus anguſtiam.Quæcũque autẽ propter ætatem ſtaturæ breuioris ſunt,hæ ferè vterum reliquis corporis parti-

D bus correſpondentem habent.Poteſt & difficultas pariendi contingere aut ob ceruicis vteri obliquitatem: aut ob carnem eidem ceruici vel oſculo eius adnatam: aut ob eiuſdem loci inflammationem,vel abſceſſum,vel duritiã: aut quòd tunicam ambientem ſolidiorem fœtus perrũpere non poteſt:aut quòd humor in vtero collectus ante debitũ tẽpus excretus eſt,& iuxta partus tẽpus ſine humore ac ſicci manẽt loci,quãdo maximè opus eſt hoc humore,vt qui facilẽ trãſitũ fœtui exhibeat :aut quòd puerpera veſicæ calculo laborat,qui dum vteri collum comprimit,

E difficultatem pariendi inducit:aut ob prægnantis carnoſitatem ſiue pinguitudinem.Sed & oſſa pubis nimiùm cõferta,pariendi difficultatem faciũt, dum in partu dilatari non poſſunt.neque enim velut in viris, ita in mulieribus oſſa pubis alternatim conferuntur,ſed forti copula cõnectuntur. Contingit item pariendi difficultas ob nimiã lumborum cauitatem vterum comprimentem : aut ob excrementorum copiam,in inteſtino recto aut veſica detẽtam.Aliquæ etiam prouecta ætate debilitatæ,ægrè pariunt. Aliæ quòd primùm parere incipiunt, anguntur, &

F propter imperitiam corpus aptè præparare ignorant, aut quòd per ætatem nondum viriles ſunt,nec vires vigoris adeptæ ſunt, ſed adhuc puellæ pueriliter agunt. Difficilis præterea fit partus quum fœtus totus, aut pars,magnitudine excellit : ſæpe enim caput, vel thorax , vel venter , plus æquo augeſcit : aut quum debilior eſt fœtus, & ſaltibus ac motibus ſuis matrem adiuuare non poteſt: aut quum biceps eſt aut tripes : aut quum gemini prodeunt, & rèpentè vterque ſimul collo vteri illabitur: aut quum fœtus interiit,& parturienti nihil auxilii præbet, aut quũ

G mortuus intumeſcit,& præter naturam iacet : ſitus enim prodeuntis fœtus naturalis eſt,vt rectã in caput,manibus ad vtrunque femur extentis prodeat: præter naturam verò caput in dextrã vel ſiniſtrã vteri partes declinat:aut altera aut vtraq; manus exeritur,& crura intus inter ſe diducuntur. Reliquis tamen figuris minus ſuſpecta eſt ea quæ in pedes contingit,præcipuè ſi manibus ſuper vtroque femore extentis prodeat. Fœtus verò qui altero pede prodeunt altero intus detento,aut duplicati alicui vuluæ parti innituntur,directione indigent: ſicut & qui manus ex-

H paſſas habent.Cæterùm qui obliqui prodeunt,minus improbandi ſunt,& hoc tripliciter contingere poteſt : aut enim in alterutrum latus,aut in ventrem prodeunt.ſed tutius eſt in latus progredi:ita enim obſtetricis manui loc⁹ datur,vt in caput aut pedes naſcẽtem dirigat. At qui du-

plicati prodeunt,in peſſimā figuram illapſi ſunt,maximè A
ſi in coxarum vertebras deferantur.Tripliciter autem du
plicari ſolent: nam vel capite & cruribus, vel ventre, vel
coxarum vertebris,oſculo vteri incumbunt. verùm præ-
ſtat ventrem incumbere.eo enim à nobis diſſecto,& inte
raneis exemptis,conſidente corpuſculo,facilis eſt figuræ
transmutatio.Difficilis itē fit partus, ſi ſecūda aut propter
craſſitudinē non abrūpitur,aut propter tenuitatē antequā
oportet diuellitur.Porrò ab externis cauſis pariendi diffi
cultas oboritur,velut ſi anni tempus frigidum & hyema-
le meatus conſtrinxerit,aut calidum & æſtiuum exolue- B
rit.Hæc omnia de muliere ægrè pariente medicum per-
cūctari ex obſtetrice oportet,nec temerè ad chirurgiā pro
gredi. neq; verò obſtetrici permittēdū eſt vt vterū diutiꝰ
dilaniet.ſi ergo ob lūborū cauitatē pariēdi difficultas cō
tigerit, puerpera in ſella, prona flexis genibus collocetur,
vt vulua delabens ceruicē rectā extendat. eodē modo ſi-
ſtantur etiā pingues ac carnoſæ. Si verò propter aliquam
anguſtiam,aut ſtuporem,aut coarctationē, opē ferre opor
tet laxationi per inſeſſus calidos, & ſuffitiones, ita vt e-
tiā aer domus calefiat, & per infuſiones oleorum tum C
actu tum potentia calidorum, itémque per illitiones ac
cataplaſmata eiuſdem generis. Adhibenda quoque ſunt
laxamenta à balneis, ſi non febris aut aliud quid prohi-
buerit,& ex geſtatione lecticæ in loco calidiore. quidam
etiam concuſſiones fortes in his adhibuerunt.At verò eā
quæ ob exolutionem imbecilla eſt ad partum, corrobora
re oportet condenſantibus ac maximè conſtringentibus,
& firmitatem inducētibus: qualia ſunt reſperſiones ac in-
ſeſſiones ex myrto aut pampinis vitis,aut malis Punicis,
aut roſis. & odoramenta cum aceto, & vnguenta ex vino D
& oleo roſaceo frigidis. Si verò propter figurā præter na-
turā ipſius fœtus, partus difficultas adeſt, ad naturalē ſitū
reducēdus eſt quātum eius fieri poteſt. & ſi pedē aut ma-
nū protruſit,ne attrahatur per membrū:magis enim im-
pingitur, aut luxatur,aut etiam abrumpitur. Verùm per
digitos humero aut coxæ fœtus admotos, promiſſa pars
ad conuenientem locum introducatur. Si verò vnà cum
coarctatione,totius fœtus figura mala fuerit, prius ab o-
ſculo vteri in ſublime eleuetur, & poſtea rurſus ad oſculū
rectā dirigatur, fiántque omnia placidè, leniter, ac citra E
compreſſionem, oleo aſſiduè locis affuſo: hoc enim ex ſa
lute tum fœtus tum parientis fuerit,& vterus ita quoque
illæſus manet.At ſi vteri oſculum clauſum permanſerit,
pinguibus medicamentis emolliatur ac relaxetur. Quòd
ſi verò calculus affuerit,eum extra veſicæ collum per ca-
theterem propellemus.& ſi veſica lotio plena fuerit, eo-
dem catheteris inſtrumento lotium educemus. ſi verò
inteſtinum rectum excrementis plenum fuerit, per cly-
ſterem eluemus. At ſi ob inflammationem, abſceſſum, F
vlcus,tumorem laxum,aut duritiam,aut ſimile quiddam
mulier parere nequeat,ſingulis pro affectionum ratione
ſuccurremus. Si vero ob carnem collo vteri adnatam, aut
ob tunicam aliquam innatam ſolidiorem, parturiendi
difficultas eueniat,velut in no perforatis mulieribus ac-
cidit,quicquid impedimēto fuerit,reſecetur.& ſi ſolidior
fuerit membrana fœtum ambiens quàm vt abrumpi poſ
ſit,diſcindatur. Quibus verò humor in tunicis contentus
ante debitum tempus effluxit,ita vt loci ſint reſiccati,eis
albumina ouorum cum maluæ aut fœnigræci decocto G
excolato, aut cum ptiſanæ cremore tepido infundantur.
At ſi vteri paruitas in cauſa fuerit, loca pinguedine ali-
qua inungantur, ac foueātur, & os vteri digitis dilatetur,
& fœtus violenter extrahatur. ſi verò non ſucceſſerit,diſ
ſecetur. quod tum maximè faciendum eſt, vbi fœtus fu-
erit magnus aut mortuus. mortuum autem cognoſce-
mus,ex eo quòd ad tactum frigidus occurrit, & motu ca-
ret. At ſi gemini aut tergemini fuerint, ac collum vteri
obſederint,reliqui ad fundum vteri repellantur, & is qui
magis paratus videbitur,prius educatur. Si verò ob capi- H
tis,aut thoracis,aut ventris magnitudinem,partus diffi-
cilis fiat,omnino neceſſarium eſt fœtum ſecare. Porrò
tempus collocandi puerperam in ſellam, eſt quum vteri
oſculo aperto,digitis occurrerit ac prominuerit id quod
prærumpi ſolet.

De fœtus extractione ac exectione, Philumeni,
Cap. XXIII.

MEdicum ante exectionis aggreſſionē ſpectare opor-
tet,reſoluta ſitne mulier aut nō,& an ſeruari poſſit,
vel ſit deplorata. & ſeruari quidem potentem aggredie-
tur:deploratam verò relinquet. Quæ igitur lethaliter af-
fectæ ſunt,lethargico ſopore premuntur, & reſolutæ ſunt,
ac difficulter reuocari poſſunt & ad maximas inclama-
tiones reuocatæ,debiliter reſpondentes rurſus deferūtur
in ſoporem. Quædam etiam per conuulſionem contrahū
tur,aut neruis tremulæ fiunt. & pulſus fortiter tumidus:
verùm obſcurus ac debilis deprehenditur. at verò ſeruā
dæ,nihil tale patiuntur.Mulier itaque ſupina in lecto de-
cumbat capite decliui,eleuatis cruribus, teneatúrque v-
trinq; à peritis ac robuſtis mulieribus. Ac primùm duæ
aut tres buccellæ panis vino imbutæ offerātur ad arcēdū
animi deliquium.& in ipſo opere aſſiduè facies vino re-
ſpergatur. Chirurgus autem difficultatis cauſam per in-
ſtrumentum pudendum diducens conſpicatus,thymúſ-
ne ſit, an calloſa eminentia,aut aliquid ex iis quæ retuli-
mus:quicquid id fuerit volſella arreptum ſcalpro ampu-
tabit,velut poſtea docebimus.Si verò tunica,vteri os ob-
ſtruxerit,eam quoque reſecabit,ſicut inferius de nō per-
foratis mulieribus trademus.Si verò pelliculæ fœtū am-
bientis ſoliditas obſtiterit, eam volſella extentam culro
aculeato incidemus.& inciſam digitis dilatabimus, & lo
cum idoneum ad fœtus egreſſionem parabimus.At ſi ca
put fœtus locū obſtruxerit,in pedes vertatur, atq; ita edu
catur.Quòd ſi ita impactum fuerit vt nullo modo retru-
di poſſit,vncinus attractorius oculo,aut ori aut mēto in-
figatur,& ita infans ext[illegible]ur,hoc modo vt inſtrumen-
tum tractorium in dextr[illegible]nu teneatur: vncinus verò
ipſius digitis occultatus p[illegible]tram manum leniter co-
introducatur,& in aliquo e[illegible]ctis locis figatur. & dein-
de alterum inſtrumentum[illegible]m l[illegible]tera parte oppoſitum ſi-
militer immittatur ac in[illegible] h[illegible]us [illegible]æqualis & ad neutram
partem declinans attrac[illegible]e tutior,ne fortè vnū
inſtrumentum in attrah[illegible] o ei[illegible]ur, ac fœtum dimit-
tat. Atque ita æqualiter non ſolùm in directum ſed e-
tiam ad obliqua trahatur,& digitus pinguedine aliqua il-
litus,intra vteri os,& impactum corpus immittatur,& cir
cumcirca ducatur.Dimidio autem fœtu extracto, attra-
ctorium inſtrumentum ad ſuperiores partes transferatur
ac infigatur.At verò ſi caput vel natura vel hydrocepha-
la affectione aquoſa,magis tumidum impactū fuerit,ſcal
pro incidendum eſt,atque ita euacuatum ac contractum
extrahendum.Quòd ſi neque ſic prodierit,caluam contū
dere oportet,& oſſa digitis eximere:ſi verò oſſa eminue-
rint,per forcipem dentarium aut oſſarium auferre,ac tū
demum inſtrumentum attractorium infigere,ac fœtum
extrahere. At ſi capite progreſſo, circa thoracem coarcta-
tio fiat, itidem ſcalpro loci circa clauiculas diſſecentur
vſque ad vacua,vt humore euacuato,moles thoracis con-
cidat.Si verò minus vēter inflatus fuerit,mortuo fœtu aut
hydropico exiſtente, eadem methodo vtentes ventrem
diſſecabimus,ac inteſtina eximemus: ſi verò manus pro-
tenſa fuerit,ab humero reſecetur.oportet autē linteo ob-
uolutū vt ne elabatur,aliquātulū extrahere,quò ſic hume
ri articulus exeratur,& tunc diductis pudendi labiis reſe-
ctionē facere,& poſtea ſiniſtrā manū immittere,ac caput
dirigere,& ita fœtum educere.idē faciendū eſt etiā vbi
ambæ manus fuerint protēſæ.ſimiliter etiā pedes protē-
ſos reliquo corpore nō cōſequēte,ab inguinibus reſecare
oportet.At ſi duplicatus fœtus occurrerit,& dirigi nō po-
terit,ſi caput magis expoſitum fuerit,oſſa eius contere-
mus cute non diſſecta: deinde alicui eius parti attracto-
rium inſtrumentum infigemus,ac attrahemus, & cruri-
bus directis educemus. Sed ſi crura magis expoſita fue-
rint,coxæ articulum reſecabimus, & ita coxas tranſgre-
diemur vt caput fiat contritioni facilè paratum. Si verò
duplicatio pertinacior fuerit pedibus magis expoſitis,ca-
put circa coarticulationem ad vertebram amputetur,de-
inde tranſgreſſo thorace pedes attrahantur. Si verò reli-
quis partibus ablatis, caput recurrens detineatur, ſiniſtra
manus oleo illita in vteri profunditatem immittatur, &

caput requiratur,& per digitos ad vteri os deuoluatur,& A vnum aut duo attractoria inſtrumenta infigantur. Cæterùm loci ad infigendum inſtrumētum idonei, in capite, ſunt oculi,aurium meatus, os, menti pars inferna:in thorace,axillæ,claiculæ,præcordia,pectus, vertebrarum articuli,iugulum:in cruribus,oſſa pubis,fœmineum pudendum.At verò ſi oſculum vteri ob inflammationem fuerit concluſum,nihil violenter agendum eſt, ſed infuſionibus pinguibus largè vtendum, inſeſſionibúſque ac irrigationibus& cataplaſmatis, quò inflammatione aliquatenus ſedata,& oſculo dilatato,fœtus velut dictum eſt educatur.Vbi verò integram fœtus ſectionem fecerimus,omnes eius partes componantur, diligentérque obſeruemus ne aliqua deſit,aut interius clàm nobis relinquatur, deinde ſecunda protinus educatur. B

De ſecundæ eductione, Philumeni, Cap. XXIIII.

SI ſecunda, quæ etiam loculus appellatur:& ſecūda quidem dicitur,quòd velut ſecundum domicilium ac receptaculum ſit ab vtero, & velut fœtus indumentum. ſi ſecunda,inquam, detinetur, interdum vteri os clauſum, interdum apertum reperitur,& aliquando inflammatum, aliquando citra inflammationem. & modò vteri fundo coniuncta ſecūda reperitur,modò ſeiuncta.Si ergo os vuluæ apertum, & ſecunda ſeiuncta reperitur,circa aliquam vteri partem inſtar pilæ conuoluta, facillima eſt eductio. Siniſtram enim manum calidam &pinguefactam in profundum immittere oportet,& arreptam ſecūdam extrahere. Si verò vteri fundo connexa fuerit,ſimiliter quidē manum immittemus,verùm apprehenſam ſecundam nō D ſtatim rectà attrahemus, propter prolapſus vuluæ timorem,ſed ſenſim nulla violentia adhibita,primùm in obliquum placidè ducemus, h[illegible] & illac obuertentes: deinde aliquanto validius attrahen[illegible] ſic enim obedit & à concretione exoluitur.At ſi vteri os clauſum fuerit,perfuſionibus pinguibus vtem[illegible],& per[illegible] niſtræ manus digitos leniter aperire, ac paul[illegible]e conabimur. & ſi non ſucceſſerit,ſuperioren[illegible] atr[illegible]m ex cruda ordeacea farina aqua calida ac oleo ſubacta integere oportet,rurſúſque locos perfundere,pinguiáque fomenta adhibere.& ſi vi- E res non fuerint debiles,etiam ſternutatoriis vtendum eſt ex caſtoreo ac pipere præparatis,& potionibus menſes cientibus,de quibus poſtea agemus. atque hæc omnia prima ac ſecunda die facienda ſunt.Suffitibus inſuper vtemur per aromata ex olla,qualia ſunt caſia,nardus,iunci odorati flos, artemiſia, iris, ſabina,dictamnum,pulegium, & huiuſmodi:ita vt olla ſellæ ſupponatur,cui mulier inſideat vndique veſtimentis contecta. Poſtea verò tentabimus: & ſi vteri oſculum apertum inuenerimus, manum immittemus:&,ſicut dictum eſt,ſecundam educere cona F bimur. Si verò neque ſic educta fuerit, perturbari non oportet:intra paucos enim dies putrefacta, & in ſaniē diſſoluta excidet. Quandoquidem verò ob graueolentiam caput replet & obturat, ac ſtomachum ſubuertit, odoramenta aſſiduè ſuffiantur conuenientia. & ad hunc vſum probata ſunt,cardamomū,caricæ,bdellium,ſabina, thus, ſtyrax, lapis gagates,onyx aromaticus,ladanum. Eiſdem quoque caſtorei ac pulegii,ſing.drach.I.ex aqua mulſa bibēda detur.Conueniunt etiam leniora menſes ducentia, artemiſiæ decoctum,& baccarum lauri,cum vino mulſo. G Peſſi etiam ſubditi ad hoc faciunt,myrrha & cyclaminus vnguento excepta. Facit item ouis & capræ ſecunda, arefacta,trita,è vino pota,aut cum vnguento ſubdita,aut pro amuleto geſtata. Alius peſſus. Carnium vuarum paſſarum,cumini,reſinæ terebinthinæ, ſpumæ nitri, ſingul. drach.X.excipe melle,ac ſubde.Idem poſſunt & inſeſſiones in artemiſiæ,baccarum lauri, anethi ac chamæmeli decoctis.

Cura poſt fœtus exectionem. Aſpaſia, Cap. XXV.

POſtquā ſecunda ſiue ſtatim ab educto fœtu,ſiue poſt- H ea educta fuerit, neque quicquam ſuperuacuum in vtero relictum,crura componantur vt partes diſtractæ cō ueniant.& ſi loci ſatis purgati videbuntur,maluæ aut fœnigræci decocto eluantur, & oleo calido perfundantur. eodémque lumbi ac pubes perfundantur, mollique lana oleo calido imbuta integantur. & alimenta ſorbilia offerantur,& aquæ potus vitetur. At ſi purgationes non ſuffecerint, inſeſſiones ex fœnigræci, artemiſiæ,althææ, pulegii decoctis adhibebimus.Pulegii itē ac fœnigræci decoctum propinabimus. Si verò purgationes nimiùm proceſſerint, irrigationes moderatè adſtringentes, ac inſeſſiones conſimiles adhibeantur, & venter longa faſcia vinciatur, & cibi adſtringentes offerantur: ſi verò inflammatio ſuperuenerit, inflammationi ſuccurrendum eſt.& ſi copioſa ſanguinis eruptio,etiam ipſi medendum eſt cum iis quæ poſtea referemus. ſi nihil horum acciderit,vteri collum ac oſculum,& pudendum,pinguitudine aliqua inungantur ac foueantur.

Cauſæ ſterilitatis,itémque curatio in viro ac muliere: notæ item conceptionis, Cap. XXVI.

STerilitas,aut viri,aut mulieris,aut vtriuſque ratione cō tingit.& ex viro quidem eſt,quum ſemen eius vel feruidum & velut torrefactum,vel frigidum,tenue,aquoſum C languidúmque fuerit,quale eſt decrepitorum:vel craſſius quàm oportet emittitur.aut quū viri ſemiſpadones ſunt, & penem breuiſſimum habent, vt ſemen in vuluæ profunditatem eiaculari non poſſint. quod etiam aliquando ob nimiam obeſitatem contingit:tales enim præ nimia aqualiculi mole,ſemen ad vteri receſſus non eiaculantur.

At verò mulier non concipit,ſi vterū habet vel calidū & igneū,vel frigidum & humidum, vel ſqualidū ac ſiccum, vel carnoſum & pinguem, vel excarnem ac gracilem,aut debilem,aut anguſtum, aut breuem. aut quòd vaſa eius clauſa ſunt & obſtructa,aut per cicatricem inductam excæcata.aut quòd membranæ oſculum vteri obturantes,nullum foramen relinquunt.aut quòd vteri ceruix obliqua eſt. aut quòd oſculum nimis anguſtum vel amplum. aut quòd alia aliqua affectio ex inferius recenſendis vuluam impedit.Sed & inuiti coitus inanes ac ſteriles ſunt. amor enim genituram conciliat,& propterea fœminæ amētes crebrò pariunt. Ætas etiam vel iunior vel prouectior,conceptionem impedit:quapropter primùm pubeſcentes à venere prohibendæ ſunt, ita vt vir quidē trigeſimum annum, mulier verò decimumoctauum attingat.maximè verò inepta mulieris forma,ſterilitatis occaſio eſt.fœcunda enim mulier habere debet proceritatem corporis moderatam, lumbos & ſuperiorem ventrem latos,nates eminentes,pectus anguſtum, mammas amplas. tales enim mulieres,fœcundæ:his autem oppoſitæ, ſteriliores ſunt.Poteſt & præter enumeratas cauſas,aliqua magis recondita eſſe. verùm tot ferme ſunt quæ noſcuntur.

Viri itaque qui ob deprauatam victus rationem ſemen corrumpunt,ad magis compoſitum & ſalubriorem victū conuerſi, ſeminis fœcunditatem acquirunt. At qui alienis fœminis delectati,propriis vxoribus non conueniūt, ſeruata temperantia generabunt.Qui verò ſeminis profluuio laborant,curati fœcundi fiunt.At qui geniturræ meatus occæcatos habent,velut quidam quibus calculi execti ſunt,eos pro deploratis habebimus. Sed neque ſemiſpadones ac nimis anguſtis meatibus præditi, ſemen excernūt. At verò vbi vir & mulier bene ſe habent,neque ætas,neque corporis habitus,neque aliqua vteri affectio obſtat,tali victus ratione vtemur,vt neque nimio labore,tū virum,tum mulierem defatigemus, neque prorſus otioſos eſſe ſinamus. hoc enim ſuperfluitatibus corpus replet: illud ſanguinem ſiccat,& purgationes conſumit. Balneis vtantur neque aſſiduis, neque copioſis. Cibos ac potus concoctu faciles,& quos venter ſuperare poteſt, ſumant. Hoc verò velut maximum negligendum non eſt, vt nec vir nec mulier pinguem habitum acquirant. Tales enim inepti ſunt ad pueros gignendos: nam neque pudenda inter ſe adaptare poſſunt,& viri parum ſeminis emittunt, & mulieribus menſes pauci feruntur,quum maxima alimenti pars in pinguedinem tranſeat. cæterùm quomodo pingues ſe gerere debeant,Sermone quarto de carniū ſubuerſione diximus.Conuenit & cibos ac potus venerē ſtimulantes ac ſemen generātes aſſumere:atque tales ſunt qui calfaciunt & inflant. Vinum igitur aquæ præferendum eſt.& ex oleribus prodeſt horminum, eruca, & irio,

ac ſimilia. A ruta verò menthâque ac calamintha penitus abſtinendum eſt: mentha enim ſemen quidem multum, ſed debile ac languidum gignit: ruta verò corrumpit. Illud autem obſeruandum eſt, lunari purgatione appetēte, opportuniſſimum concipiendi tempus eſſe. Tunc ergo mulieri ex vberiore alimento aliquid detrahendum eſt, & cibus moderatus, attenuans, ac boni ſucci exhibendus. Omnibus tamen alimentis admiſcenda ſunt quæ purgationes irritare poſſunt, velut ſunt olera odorata & acria, ſcandix, crethmon, fœniculum, gingidium, apium, ſmyrnium, aſparagus paluſtris, & ſimilia: ſpes eſt enim probè purgatam priuſquam vterus refrigeretur, concepturam eſſe. Quòd ſi à cōcubitu conceptionis notæ apparuerint, ſpes rata erit. Conceptionis notæ ſunt, ſi vteri os clauditur ac ſiccum eſt, & à pudendo recedit: imò peritiores fœminæ poſt ſemen immiſſum, vterum moueri percipiunt: mouetur enim ad geniture complexum. Quibuſdā præcordia exiliunt: aliis oris ventris dolor ac exolutio cum voluptate quadam accidit. Eſt & hoc non exiguum indicium, ſi mulier vrinæ ſtillicidio vexatur, quod præcipuè patiuntur quæ primùm concipiunt, & quæ menſtruas purgationes integrè non exegerunt. quanquam idem etiam aliis vſque ad ſeptimum diem aliquatenus accidit. Poſt ſeptimum autem, obſcura quædam picæ ſigna oboriuntur, acidorum ac ſalſorum deſiderium, vertigines, pallor, ſomni longiores. eodem etiam tempore menſes citra moleſtiam detinentur. Mas autem vehementius ac velocius in dextera parte magis mouetur: fœmella debilius & tardius, atque in ſiniſtra. Atque hactenus de præſeruatione dictum ſit. Nunc quomodo ſingulæ affectiones conceptionem impedientes curandæ ſint, dicetur.

Frigidioris vteri ſigna, ac curatio, Cap. XXVII.

SI mulier ob vteri frigiditatem non cōcipit, exercitiis omnîque fomentorum genere caloremreuocet: neque incommodum fuerit, caſtoreum, cuminum, aniſum, pulegium, & alia huiuſmodi bibere, & ſingulis piper admiſcere. Vtilius tamen hoc medicamento purgabitur. Epithymi, euphorbii, piperis, dauci, petroſelini, ſingulorum æquales portiones bibat: ſit autem totū, drach. II. Hoc & aluum ducit, & vuluam calefacit, vt multis prius non purgatis hinc menſes eruperint. Quòd ſi purgatio per inferna non ſuffecerit, vomitus quoque prouocetur origani aut thymi decocto ante & poſt cibum, omni ſtudio adhibito vt pituita euacuetur. à vomitu verò caſtoreum & prædicta ſemina bibat. Vteri verò fomenta fiunt per ſuffitus & vapores, arundine ollæ operculo perforato inſerta, ita vt vapor intra pudendum excipiatur. fiunt etiam per affuſiones aquæ calidæ, in qua decocta eſt artemiſia, ſaluia, ruta, cuminum, pulegium, cyperus, acorum. poſſūt & hæc ſingula pectini imponi cataplaſmatis modo. confert & polyarchium epithema, & quod Amythaoni inſcribitur, & reliqua huiuſmodi. Pecten item ac coxæ irino & amaracino ac cyprino oleo perfricentur. Et peſſus ex myrrha, ruta, galbano, & caſtoreo paratus, vuluæ ſubdatur. Poſſunt etiam aliquando validiora admiſceri, velut eſt piper, ſal, fel bubulum. validum eſt elaterium, ſed minimè moleſtum. Fiant quoque ex aqua mulſa, aut marina per ſe, vel aceto admixto fomenta. Prædicta tamen medicamenta molli lana excepta adhibeantur, vt ne corpus mordeant, & exulcerationem faciant. neque difficile eſt ipſorum quantitatem metiri: pro affectionum enim magnitudine ac diuturnitate, medicamenta ſunt augenda aut minuenda. mora item longioris aut breuioris tempo ris trahenda in ipſorum vſu. Cæterùm vterorum frigiditatem ex mēſibus ſuppreſſis coniectamus: neque enim præ nimia craſſitudine commodè deferuntur. Sed & ſtupidus ſenſus circa pectinem, lumbos, ac crura percipitur. aliquæ etiam penitus crurum impotentes ſunt. Quòd ſi prorſus perfrigeratæ fuerint, ne venerem quidem appetunt, & vteri oſculum contractum habent. Atque hæc de vteri frigiditate ſufficiunt.

Calidioris vteri ſigna, & curatio, Cap. XXVIII.

VTerorum caliditas ex reliqui corporis caliditate cōiectatur, & ex menſium paucitate cum dolore pro-

A deuntium, ita vt pudenda mulieris exulcerent. Sed & quæ prodeunt nigriora ſunt, & ob nimiam punctură nullum ordinem ſeruant. Sequitur etiam ad hanc temperaturam inſignis ſalacitas, & totius corporis ſiccitas. His itaq; conueniunt humectantia ac frigefacientia: qualia ſunt ex oleribus quidem lactucæ, maluæ, blitum, cucumis, cucurbita, pepo, atriplex, & portulaca. item alii conſimiles cibi. Vinum verò tenue ſit, & album, ac aquoſius. Somnus autem longior. & aquarum dulcium balnea. Ad veſicam verò, & ſummum ventrem ac lumbos, frigefacientia adhi-

B bēda ſunt, velut eſt ſolani aut vmbilici Veneris ſuccus roſaceo admixto lana exceptus. idem & in pudendum commodè ſubditur. Mercurialis item lumbis ac pectini impoſita, vtero calidiori prodeſt. Spuma quoque argenti & ceruſſa cum aqua trita. Horum autem omnium quātitatem rectè metieris, ſi ſemper ſingula multùm poſſe arbitratus, perfrigerationis exceſſum caueris.

Humidioris vteri curatio, Cap. XXIX.

QVÆ ob vteri humiditatem non concipiunt, eas

C ſicciore diæta vti conuenit, multùmque exerceri ac fricari, & euacuationis ac auerſionis gratia, aliquādo poſt cibum, aliquando ieiunas vomere, & moderato cibi vſu reſiccari, & carnes aſſatas potius vigentium ætate animalium, ac piſces duriores comedere, & vinum potens meracum quidem, ſed parcius bibere. Sicca etiam fomenta crebiò, balnea verò raro adhibenda ſunt. Cæterùm qui ſtatim à principio reſiccantia ac adſtringentia vtero adhibent, non parum lædunt: cohibita enim materia, ad principales partes decurrit. verùm vbi totum corpus pur

D gatum fuerit, tutius deinde vtero adſtringentia corroborantia adhibentur: quale eſt lentiſci decoctum, & myrti, ac roſarum, & rubi tenerorum ſurgultorum, & polygoni fœminæ decoctum: mas enim gramini magis ſimilis eſt, flore puniceo, foliis rutæ ſimilibus, ſemine intra folia puſillo. Poterit tamen etiam huius decoctum ieiunæ commodè in potum dari. Ad [illegible] quoque vteri humiditatem, huiuſmodi potiones conferunt: Myrti baccas, aut malicorium Punici dulcis, cum vino terito ac exhibeto. aut auellanas nuces vſtas cum vino tritas propinato. Hoc

E autem epithemate vtendum eſt: Pſyllium tuſum, & palmularum carne cum aqua mulſa trita exceptum apponito. aut mala cotonea ſimiliter palmulis excepta adhibeto.

Siccioris vteri curatio, Cap. XXX.

MVlieri quæ ob vteri ſiccitatem non concipit, humidiora alimēta exhibenda ſunt, & reliqua victus ratio humidior conſtituenda: toto enim corpore humectato, vterus quoque eadem qualitate participabit.

Diuerſarum affectionum ob quas mulieres non concipiunt, curatio, Cap. XXXI.

F SI propter humorum craſſitudinem mulier non concipit, humorem conſiderare oportet, & mordentem ſero lactis purgare, heminis quinque paulatim exhibitis. cibos item boni ſucci offerre, & vomitum per interualla ciere. Pituitoſos autem & aquoſos humores, laboribus & exudationibus ac vomitibus crebris euacuare oportet. Quandoquidem verò etiam flatus in vtero exiſtentes, conceptionem impediunt, & flatus ab imperfecta concoctione fiunt, primùm quidem parcior cibus exhiben-

G dus eſt, deinde danda quæ flatus expellunt, velut eſt ruta, cuminum, anethum, ac reliqua familiaria ſemina, & pleraque aromata: quæ etiam ſubdi poſſunt, præſertim ruta cum melle ac modico nitro: poſſunt ex iiſdem etiam fomenta parari. & cataplaſmata ac cerata, ad pubem imponenda. A leguminibus autem & eduliis dulcibus ac flatuoſis omnibus, abſtinendum eſt. Si verò concluſi fuerint vteri, odoratis perfuſionib⁹, & mollitoriis ex adipe anſerino paratis aperiendi ſunt. A mollioribus tamē inſeſſionibus ac perfuſionibus incipiendum eſt, ex malua, ſemi-

H ne lini, ac fœnogræco, & oleo, & aliquando melle paratis. deinde ad validiora tranſeundum, artemiſiam, conyzam, calaminthàm, pulegium, amaracum & chamæmelum. Atque his adiiciendum eſt irinum ac cyprinum oleum, ac mel: myrrha verò troglodytica, terebinthina, nitrum,

caſia, caricarum carnes, vnguentum amaracinum, & huiuſmodi ſubdantur. At vero iis quæ ob vteri os nimiùm hians non concipiunt, conueniunt victus, & fomenta, ac medicamenta ſicciora ac adſtringentia. Talia ſunt gallarum decoctum, cytini, lentiſcus, rubi radix, myrtus, & eiuſmodi. Vteros verò diſtortos mollientibus fomentis dirigere ac corrigere oportet, (fomēta enim ad hoc maximè faciunt) & peſſos mollitorios ſubdere. quin & ſpecillo & digito correctio eorum facienda eſt. Maximè verò pulegii & artemiſiæ decoctum, & caſtoreum è poſca potum, vtero diſtorto conferunt. & tota curatio ad vteri declinationem poſtea referēda. At ſi per aliquorum pharmacorum adhibitionem, quæ conceptionem prohibent, mulier non concipiat, eius pharmaci facultas conſideretur, nunquid humoris attractione ſemen eluerit, aut flatuum multitudine idem eiecerit, aut per adſtrictionem os vteri obturauerit, ac ſeminis acceſſum interceperit. Et deinde ſingulis affectionibus ſuccurratur, perfuſionibus ac inſeſſionibus cōgruis. hæ verò maximè vtiles fuerint, ſi oſculum & acetabula vteri fuerint adſtricta. Pinguia etiam cuncta ac fomenta adhibenda ſunt, & quæ humiditates attrahere poſſunt. Cæterùm medicamenta ſterilitatem inducentia, quum vaſa vteri excæcent, incurabilem plerunque affectionem faciunt. & tamen non ſtatim omnes vires adimunt: quædam enim potiones cæcitatem curabilem inducunt, cui ſi protinus ſubuenias, mederi poſſis. Quemadmodum enim lethalia venena vomitu, aut clyſtere, aut medicamento congruo exoluuntur, temporis verò progreſſu nullo modo corrigi poſſunt: ſic & quæ validam ſterilitatem inducunt, aliquando depellere datur, ſi ſtatim opē feras: ſi verò diutius perſeuerauerint, incurabilia euadunt. Porrò vlcera & inflammationes vteri quomodo curare oporteat: item carnis excreſcentias, thymóſque ac runicas auferre, ſingula ſuis locis ex ordine dicentur. ſuperuacuum eſt enim eadem ſæpe dicere. At verò ſi nulla re infeſta, nec in vtero, nec in reliquo corpore apparente, incertum fuerit cur mulier non concipiat, aſinino lacte ipſam purgabimus, cibiſque boni ſucci alemus, & fomentis ſuffitionibuſque odoratis, & peſſis ſubditis, vteri os aperientibus, & ſanguinem attrahentibus vtemur, veneremque per duos aut ttes menſes prohibebimus.

Potiones, peſſi, & ſuffitus ad conceptionem, Cap. XXXII.

MErcurialis cum caſtoreo, item abſinthium, tribus aut quatuor diebus conſueto menſium tempore in potu exhibeto. Eſt & hæc potio ad conceptum efficax: Salis ammoniaci drach. duas, ſaluiæ, cumini, ſing. drach. vnam, omnia ſimul per triduum menſtruis deſinentibus cum vino præbeto. Alia. Nigellæ, ſalis ammoniaci, ſing. drach. vnā, cyperi drach. ſex, ſimul terito, & in quatuor partes diuidito, & vnam ſingulis diebus cum vino bibendam dato, menſtruis deſinentibus, & poſtea cum viro congrediatur. Sed & virum ſtrenuam operam nauare oportet, interimque à venere abſtinuiſſe, & boni ſucci cibis nutritum eſſe. Peſſi verò ſubſcripti conueniunt, præſertim ſi ex humorum mucoſitate infœcūdæ fuerint, poteriſque ex his congruum ſingulis affectionibus medicamentum eligere. Peſſus Aſclepiadæ, vtero purgando idoneus: Cyperi, nitri, aluminis ſciſſi, myrrhæ, thuris, croci, ſpumæ nitri, mellis, æquales portiones cum modico pipere tritas melle excipe, & peſſum inde tenui linteo aut lana pura inuolutum ac roſaceo imbutum, mulieri prius elotæ ſubde. Vtere etiam elotione purgatoria admiranda, ſuprà ad bimeſtrem aut trimeſtrem fœtum abortientes deſcripta, ex colocynthide & oleo irino. Alius peſſus purgatorius: Succi cyclamini, medullæ colocynthidis, nitri rubri, mercurialis, ſing. drachmas quatuor, myrrhæ drach. duas. omnia ſeminis lini decocto excipe, & vtere poſt menſes purgatos velut dictum eſt. Alius: Medullæ colocynthidis, myrrhæ, nitri, cumini Æthiopici, ſing. vnciam vnam, excipe carne caricarum, & vtere poſt menſtruam purgationem. Alius: Aniſi, cardamomi, nitri, ariſtolochiæ, pulegii, fœnigræci, carnis caricarum pinguium, ſing. drachmas duas, arida terito & cri-

A brato. carnes autem caricarum paſſo ſubigito, eiſque arida excipito, & in cornea pyxide ſeruato. Deinde vſu expetente columbini oui magnitudine accipito, & irino oleo madefactum ad vteri oſculum ſubdito. huiuſmodi peſſi mucoſos humores educunt. Sufficiente verò purgatione facta, inſeſſiones adhibeantur. At verò quoniam non ea ſolùm quæ vterum purgant conceptioni conferunt, ſed alia etiam medicamenta ad parandam fœcunditatem deſcripta ſunt, ea itidem iuxta veterum traditionē ſubiungemus. Peſſus ad conceptionem idoneus: B Coaguli leporis partes duas, aluminis ſciſſi partem vnam, melle excipito, & peſſum formato, ac vtitor vbi prius vterus per prædicta fuerit purgatus. Alius. Seminis ſatyrii, mellis, ſing. ſeſcuncem: in peſſum efformato. aut veſicam fellis dorcadis aut hirci euacuato, & ex viſcoſo intus reperto peſſum formato, & paululum ante congreſſum ſubdito, aut penem ex eo illinito. aut purpuram veram hircino felle imbutam, mulieris vmbilico per ſeptem dies imponito, & deinde creſcente luna viro congrediatur. Alius. Dorcadis, hœdi, leporis coagulum, & fel, cum ſanguine & C adipe agnino, & medulla ceruina, poſt purgationē ſubdito. nardini etiam ac roſacei olei aliquid addito. Alius, quo Aſclepiades in nobilibus fœminis vtebatur: Myrrhæ drachm. quatuor, iridis, ſtercoris leporis, ſingul. drach. duas, cum aqua in collyria efformato ac ſubdito menſibus deſinentibus. & poſtea cum viro miſceatur. Alius. Aluminis ſciſſi, rhois rubri, ſing. drachmas duas, myrrhæ drach. vnam, croci obolos duos, terito ac melle excipito. Vſu autem poſtulante, medicamenti gallæ paruæ quantitatem accipito, & hoc molli lana exceptum ac D roſaceo imbutum, poſt mēſium declinationem ſubdito, & per triduum ſinito donec purgatio fuerit peracta. Tertia verò die muliet lauet, & locis roſaceo illitis cum viro concumbat. Aliud. Leonis, aut vrſi, aut hyænæ, aut taurini fellis veſicam euacuato, & in ipſam olei roſacei, nardini, irini, mellis, æquales portiones indito, omniáque ſimul ad calidum cinerem vnita ſeruato, ac vtitor poſt menſium purgationem ante concubitum. Alius. Fel piſcis per ſe vel cum melle ſubdatur. Aut verbenacæ rectæ ſuccus cum butyro, deſinēte lunari purgatione, E ſupponatur. Alius leniſſimus: Radicis althææ purgatæ ac lotæ quadrantem contundito, & in olei ſextario torreto. deinde abiectis radicibus, adipis coturnicis ſeſcuncem, ceræ ſextantem admiſceto. ego verò trientem ceræ admiſceo, & ſimiliter in peſſo ſubdo. Amuletum naturale. Oſſa quæ in corde cerui reperiuntur, ſiniſtro brachio adalligata, arcana quadā naturæ vi conceptionem iuuare creduntur. Suffumigium ad conceptionem efficax. Bitumen, pilos leporis, tutam aridam ſimul terito, & cum cera præmollita in paſtillos formato, & ſuper F ſtercore bubulo ſuffito. Aliud obſtetricis. Sandaracham tritam cum cupreſſi ramentis, ſufficienti cera in paſtillos cogito, eóſque ſuper bubulo ſtercore ſtatim poſt mēſium purgationem quatuor diebus ſuffito. Aliud eiuſdem. Caprini cornu ramenta oleo conſperſa peractis menſibus ſuffito, & locis adhuc calentibus mulier cum viro congrediatur. Ad mares generandos. Si vir dextro pede faſcia cādida vincto cum muliere coeat, marem (vt ferūt) generabit: ſi verò ſiniſtrum pedem colorata faſcia ligarit, fœmellam. Tradunt etiam ſatyrii ac ſerapiadis radicē G ſolidiorem, ſalaces facere, & maſculis generādis prodeſſe: flaccidiorem verò contrarium efficere.

De lactis defectu, Cap. XXXIII.

HÆC affectio infantibus magis quàm mulieribus grauis eſt. Quapropter Sermone quarto vbi de pueris tractauimus, conuenientem curationem tradidimus. facit autem naturaliter lapis galactites pro amuleto adalligatus, & aqua diſſolutus ac potatus.

Ne lac in mammis coeat in grumos, H Cap. XXXIIII.

VT ne lac in mammis puerperarum in grumos coeat, ab adultis ac peritis mulieribus leniter exugatur, & mammæ cyprino oleo, cum ouo & croco illinantur. Aut fœnigræci ſuccum, aut cumini decoctum cum modico croco oblinito. Aliud. Ceræ vnciam vnam, portula-

cæ ſeſquiunciā, cum oleo ſeſamino illine, ac vtere velut probato. Lac etiam inſtar caſei coagulari in mammis prohibet cera alba in pilulas redacta, & quotidie magnitudine trium erui granorum exhibita. Cæterùm Soranus mammas aſſiduè dolentes, neque à mulieribus, neque ab infantibus exugi oportere affirmat, & ſuctione plus materiæ attrahi aſſerit. Probè etiam facit terra Cimolia cum aceto aut aqua, & oleo roſaceo impoſita. & candidi marmoris aut candidorum lapidum ramenta ſimiliter adhibita. At ſi amplior fuerit plenitudo, & ob id mulier grauetur ac doleat, lentes aqua marina aut muria coquito, & cum decocto quidem mammas abluito, ipſas autem lentes contuſas imponito. confert item apium & mentham, & fel, bubulum præſertim, illinere aut imponere. Aliud. Fucum tinctorium terito, & cerato excipito, & adhibeto, ac ſingulis diebus bis permutato. ſit autem fuci triens, ceræ quadrans, olei myrtei dextans. Aliud. Pollinis thuris drach. decem, ceræ dextantem, pumicis vnc. viginti, olei roſacei vnc. viginti. vtere eodem modo. Aliud. Lapidis aſii, ceræ, ſing. ſextantem, olei roſacei aut cicini beſſem, præpara, ac vtere bis in die permutādo. lac enim abolet, & inflammationes ſedat. Quòd ſi aſius lapis defuerit, pyrites ſuccedat pro ipſo. Præſtat & aqua marina, aut muria aſſiduè fouere.

De coagulato in mammis lacte, & iiſdem turgentibus ob lactis redundantiam,
Cap. XXXV.

AD hæc vitia in principio leniter reprimentibus vtendum eſt, velut eſt ſpongia pura poſca imbuta, & palmulæ cum pane & poſca tritæ: deinde vincire ac moderatè conſtringere oportet. Quòd ſi lac reſtinguere malueris, alumen & pſyllium cum aceto & coriandri ſucco: aut lapidem pyriten cum roſaceo & aceto adhibeto. Ad coagulationem verò lactis priuatim furfures in aceto coctos cum rutæ decocto imponito, quum primùm lac gignere incipiunt. Idem facit mentha polentæ admixta, & iuglās cum ruta ac melle: & ricini folia trita, & cuminum priuatim, vel cum polenta, & capita papaueris cocta cum melle: & crocus cum lacte: & muriæ fomentum: & apium viride impoſitum, quod etiam grumos lactis diſſoluit. Vtendum & ceratis ad grumos deſcriptis.

De vitiato lacte mammas lædente,
Cap. XXXVI.

LAC vitiatum aliquando mammarum vaſa exulcerat. Quemadmodum itaque in reliquis partibus vitiati humores peculiares deſtillationes efficiunt: ſalſa enim lacryma oculum mordet, & acres excrementitiæ ſuperfluitates inteſtina erodunt: ita & lac in mammis vitiatum, ſcabiem, panos & papularum eruptiones producit: vlcera ergo hic enata, ſimili modo iiſdémque remediis quibus cætera totius corporis vlcera curantur. Ipſi tamen lactis vitiationi primùm ſuccurrendum eſt. Cuius improbos colores, ſubalbidum, nigricantem, flauum, ſubfuluum, aut viridem, hac arte deprehendemus: Tenuia ac candidiſſima linteorum fruſta eo lacte imbuta in vmbra ſiccabimus, & in his poſtea quātum lac à natiuo colore diſceſſit ſpeculabimur. At verò viroſum ne ſit, aut aliàs fœtidū, ex olfactu cognoſcemus, ſicut ſalſedinem, amaritudinem, acorem, inſipiditatem, guſtu dignoſcimus: tenuitatem verò ac craſſitiem, lubricitatem item ac lentorem, ex vngue probabimus. ſi enim gutta eius vngui inſtillata non decurret, nec velut mel aut gluten adhærebit, lac bonum eſſe iudicamus. Aliqui pilo probitatem lactis experiūtur. nam ſi pilus lacte madēs ſuſpendatur, & lac delabitur, aut vni parti guttula adhæret, lac reprobandum eſt: ſi verò totum pilum circumſidet, optimum eſſe confitentur. Alii lac per coagulum concretum digitis exprimunt: deinde ſeri ac caſei menſuras expendunt. Poſtquā igitur cuiuſq; lactis vitium cognouerimus, recta victus ratione id corrigemus, purgationeſque prorſus recuſabimus, præſertim ſi nutrices ſemper eo vitio laborare nouerimus, quandiu lactauerint. Priuatim itaque eas quæ ſalſo humore abundant, balneis & vini diluti potione curamus. Deinde copiam lactis vino mulſo & aceto mulſo reuocamus, & in cibo exhibemus lac ex aliis animalibus probatiſſimum, quod forma & ſimilitudine humani lactis ſpeciem refert. Eſt autem omnino rectæ diætæ eo amplius innitendum, quòd ſcimus hoc vitium ſolo alimento bono non difficulter curari poſſe. Neque negligenda eſt hæc curandi ratio. ſæpe enim infantes eiuſmodi lacte corrupti ad vltimam perniciem deueniunt. Ad panos & ſcabiem mammarum, myrrham cum oleo ſampſuchino tritam velut maximum remedium illinito. Ad coercendas autē virginum ac reliquarum mammas, ærugin m ferri cum oleo omphacino aut vino ſubactam adhibeto. aut cicutæ ſemen cum foliis tritum illinito.

Ad mammas inflammatas, Philumeni,
Cap. XXXVII.

SEſamum tritum butyro admixto moderatè tepefactū quotidie bis imponito. At ſi inflāmatio perſeuerauerit, medullæ panis aqua madefactæ ac tritæ partes duas, perdicii herbæ ſeorſim tuſæ partem vnam, cerati liquidi partem vnam & dimidiam ſimul ſubigito, & bis in die adhibeto. Idem etiam poſt eruptionem abſceſſus vſque ad perfectam ſanitatem conuenit. Vtere etiam hoc velut probatiſſimo: Foliorum hyoſcyami recentium, ceræ, colophoniæ, adipis porcini recētis, olei, æquales portiones. liquabilia liquefacito, & foliis tritis admiſceto. Pharmacum Iuniadæ, ad omnes inflammationes, præſertim mammarum: Olei antiqui libras tres, ceræ quadrantem, colophoniæ, adipis ſuilli, ſing. ſeſquilibram, ſpumæ argēti lib. I. pollinis tritici, ſeminis lini, ceruſſæ, ſing. ſeſcuncem, thuris ſeſquiunciam. Aliud eiuſdem: Spumæ argenti, ceruſſæ, ſing. drach. ſex, thuris ſeſquiunciam, ceræ, colophoniæ, ſing. ſeſcuncem, adipis gallinacei lib. I. pollinis ordeacei ſeſquiunciam, ſucci ſeminis lini dextantem, olei communis trientem. ſpumam argenti, ceruſſam, & thus cum modico ſucco terito, deinde cum reſiduo ſucco pollinem ordeaceum ſubigito, & ita per duas aut tres horas ſinito: poſtea omnia admiſceto, & cerato excipito. Aliud ad inflammationes plurimum prurientes, ac rubicundas: Ceruſſæ, ſpumæ argenti, mellis, butyri, ceræ, adipis gallinacei, ſing. ſeſcuncem, thuris ſextantem, roſacei vnc. vnam. ſpumam argenti & ceruſſam cum roſaceo coquito, & reliquo liquefacta adiicito, & vnitis mel addito, & ab igne amotis thus admiſceto, ac vtitor. Aliud ad inflāmationes, quo vtor. Tenerorū ſolani foliorū quātū ſatis eſſe videbitur, coquito ac terito, & mellis ſeſcuncem admiſceto. poſtea verò emplaſtri pathygri, ceræ, ſing. ſeſcuncem accipito, olei vnc. I. omniáque ſimul trita reliquis admiſceto, & loco prius eloto apponito. Hoc mammarum inflammationes per exudationes plurimas diſcutit. Vtere & medicamento ex ſeride ad ſedis affectiones præparato, & aliis huiuſmodi. Facit hoc & ad igneas mā marum inflammationes: Ceræ, colophoniæ, olei, ſingul. lib. vnam, foliorum papaueris cornuti quadrantem. liquata foliis tritis admiſceto. Tradūt & leporis coagulum cum aqua tritum ac illitum, omnibus tumoribus mammarum & affectionibus ob lactis redundantiam obortis prodeſſe. Ad profundas mammarum duritias. Spondylium herbam, & aſphodeli radices vino coctas imponito: aut terræ inteſtina, cum malis cotoneis: aut cancros fluuiatiles cum ouo adhibeto. hoc & lac extinguit.

Ad induratas māmarum inflāmationes, Philumeni,
Cap. XXXVIII.

SEmen lini, aut fœnigræci, aceto mulſo coctum imponito: aut ſeſamum illotum modicè toſtum cum melle terito, & calidum apponito: aut ſtercus caninum terebinthina exceptum adhibeto. Aliud optimum. Spumæ argenti libras duas, ſtrigmentorum balnei in quo viri ſolùm lauantur libras quatuor, colophoniæ, ceræ, ſing. beſſem, ſquamæ æris ſextantem & ſemunciam, aquæ marinæ aut muriæ lib. I. ſquamam aqua marina ſufficientibus diebus terito, & adiecta argenti ſpuma ac ſtrigmentis, ad probam compagem coquito, deinde ceram & colophoniam liquefactas adiicito, & ablatum ab igne medicamentum frigefacito, manibus ſubigito, ac vtitor. Inter coquendum autem cum arundinis radice verſato donec non amplius inquinat. Facit & ad colliſa, fracta, vlcera antiqua, condylomata, oleo dilutum & adhibitum. Vtere

etiam emplaſtro Dionyſia, ſuperiori Sermone deſcripto, quod habet terebinthinam, mannam thuris, ſpumam nitri, oleum antiquum, ceram, ſingula ponderibus iſtic adſcriptis. nec minus conuenit Piſcatorium.

De mammarum abſceſſu, Cap. XXXIX.

INflammatione & duritia perſeuerantibus, & ad abſceſſum progredientibus, ſpe diſcutiendi ſublata, maturantibus auxiliabimur. Nos tamen mammarum inflammationes iam in pus tranſmutatas, per Dionyſiam emplaſtrum ſuprà relatum frequenter diſcuſſimus: totus enim humor ab ipſo per occultos meatus tranſpirat, & durities euaneſcit. Probè facit & fuluum Piſcatoris, citra acetum paratum, & nigrũ Aſclepiadæ. quæ omnia ſi parum profecerint, chirurgia opus erit. Reliquæ igitur mãmæ partes tutò incidũtur, ſi putrida corpora reperiuntur. verùm locus circa papillã lunari ſectione exactè incidendus eſt, vt per ſectionem quidem abſceſſus profunditas denudetur, ſed papilla conſeruetur, in maribus quidem formæ gratia, in fœminis verò præter formam, vt ne lactandi facultas intercipiatur. Peracta chirurgia linamenta ſectioni indantur, & omni modo obſeruetur ne plaga linamentis nimiùm obturetur: huic enim ſæpe fiſtula inducitur. Poſtea tertia die ſuppurationi ſtudendum eſt, deinde iis quæ repurgare poſſunt, poſtea reſiccantibus ac glutinantibus. Bene autem facit ad hæc emplaſtrum fuluum Piſcatoris, citra acetum paratum: et fuluum Galeni ad maligna vlcera ſuprà præſcriptum. Eſt autem his ſpongia ex vino expreſſa ſuperponenda. Prodeſt etiam Nigrum è lolio præparatum. euacuat enim & glutinat. Magiſtriani ad mammarum abſceſſus. Inteſtina terræ cum polenta terito & imponito.

De mammarum fiſtulis, Leonidæ, Cap. XL.

ALiquando rupto abſceſſu ſi mamma non fuerit rectè curata, fiſtula cõſequitur: & ſanè fiſtulæ iſtic obortæ plerunque in carnem deſinunt, rariſſimè ad os, niſi diutius durauerint. His itaque congruis primùm medicamentis curare conabimur, quale eſt quod ex lolio præparatur. Sed & hoc emplaſtrũ peculiariter prodeſt, quod & in mãmarum abſceſſibus atque omni tuberculorum genere, pus per occultos meatus educit, & propè incidendos abſceſſus diſcutit, & foris impoſitum fiſtulas efficaciſſimè deſiccat. papillam tamen ſemper ab eo medicamento adſeruare oportet: Spumæ argenti, olei, ſing. lib. vnam, aquæ ſeſcuncem, ammoniaci thymiamatis, pyrethri, ſingulorum ſeſcuncem, reſinæ pinus trientem, colophoniæ vnciam vnam. ſpumam argenti, oleum, & aquam ſimul ad prunas coquito donec non amplius inquinent. deinde ammoniacum cribratum inſpergito, eóque ſoluto reſinas adiicito, & ablato ab igne pharmaco pyrethrum addito, ſubigito, ac emollito, & imponito, lana ſicca ſuperpoſita, ita vt papillam velut diximus non contingat. At ſi perſeuerauerit fiſtula, nucleo ſpecilli attollatur ac incidatur, quatenus in profũdum ſpecillum fuerit progreſſum: & quicquid duri ac calloſi ineſt amputetur. Et facta inciſione emplaſtrum adhibeatur repurgans, deinde reſiccãs, & ad cicatricem perducens.

De mammarum nomis, Cap. XLI.

NOmæ mammarum perfuſionibus ac cataplaſmatis curãtur ad reliquas nomas deſcriptis. verùm ad muliebrium mammarum ac pudendorum nomas ac putredines, & alia huiuſmodi facit hoc medicamẽtum: Rhois coriarii lib. I. pilularum cupreſſi recentium tantundem, gallæ omphacitidis ſeſquilibram, vini auſteri lib. viginti. Hæc ſolida per triduũ macerato, deinde cum vino ad dimidias coquito, & cupreſſi ramo verſato. poſtea ad horã quieſcere ſinito ac deinde excolato & rurſus ad mellis cõpagem coquito. Atque ita paratum pharmacum in vaſe vitreo ſeruato. vſu verò expetente, ſi exterſione opus fuerit, melli admiſceto: ſi verò vim obducendi meatus augere volueris, lac adiicito.

De exedentibus mammarum vlceribus, Cap. XLII.

PHagedænicum & exedens vlcus à cancerato differt, eo quòd circumſitas partes non ita duras, neque

A varicoſas habet, neque ita ad fundum perrepat. Sed & omnis phagedæna medicamentis cedit. maligna verò & efferata vlcera, medicamentis magis exacerbantur. Ad exedentia itaque vlcera compendiariam curam adhibere oportet, calloſorum videlicet labiorum exciſionem, ita vt eadem labia ignitis cauteriis inurantur. nam ſic & ſanguinis eruptionem coercebimus, & tutiorem medicationem peragemus. Poſtea verò medicamenta ad mammarum putrefactiones commoda adhibeantur, infrà ad cancros deſcripta.

B De cancris mammarum, Archigenis & Leonidæ, Cap. XLIII.

CAncerati tumores circa mammas frequentiſſimè generantur, & mulieres magis quàm viros inuadunt, & ex illis eas quæ amplas ac carnoſas mammas habent. Veteres autem vlcus canceratum, malignum ac ferum appellabant, & cancerati ſanè appellatio à cancro animante tranſſumpta eſt. ſunt enim ea animantia aſpera & dura, & ſiquid forcipibus ſuis ceperint, haud facilè auelluntur. His itaque canceratus tumor ſimilis eſt. nam & promi-
C net, & ad tactum renititur, & difficulter tractabilis eſt. Maleficum autem & ferum vlcus, à feris ac malignis animalibus cognominatur. eſt enim proteruum, & curatione efferatur, & manuum tractatione exacerbatur. Duæ verò ſunt ſupremæ cancrorum differentiæ: quidam enim ſine vlcere, quidam cum vlcere cõſiſtũt. Qui ſine vlcere ſunt, ab omnibus ferme veteribus occulti appellantur. Philoxenus tamen cancrum occultum priuatim nominauit, qui in vtero ac inteſtinis eſſet. Cancro itaque non vlcerato in mãma exiſtente, tumor apparet ingens, ad tactum
D renitens, inæqualis, inſtar feræ ſæuus, penitiſſimè pertinaciter inſertus, radices longè latéque extendens, & venis circumſitus velut illigatus, quas circumcirca varicoſas habet, colore cinericius ad ruborem vergens, & aliquando ſubliuidus, & videntibus quidem mollis apparet: tangentibus autem duriſſimus eſt, vt viſui hac parte non ſit credendum: dolorem autem inducit pungentem latè ſe extendentem, vt ſæpe per conſenſum, glandularum malignas inflammationes ſub alis excitet. Pertingunt etiam dolores vſque ad clauiculam & ſcapulas. At verò exulce-
E ratus cancer aſſiduè erodit, & ad profundum perfodit, nec ſiſti poteſt, & ſaniem emittit omni ferarum veneno deteriorem, copia & odore abominabilem. adſunt & huic dolores pungentes. Atque hic præcipuè medicamẽtis ac manuum tractatione exacerbatur.

Qui cancri curatu faciles, & qui difficiles, Cap. XLIIII.

CAncros in pectore obortos omnino deploratos eſſe ſcito, quemadmodum & eos qui in capite, collo, humeris, ſub alis, & in inguinibus generantur: ſunt enim &
F hi incurabiles. Nam præterquam quòd perfectè tolli non poſſunt, ſanguinis eruptionis timor incumbit, ne ex ea æger inter manus pereat. Eos verò qui papillæ ſummitatem occupãt, affectæ partis amputatione facilè curaueris.

Cancri chirurgia, Leonidæ, Cap. XLV.

EGO quidem in cancris in pectore obortis chirurgia vti ſoleo, quæ ſic fit: Ægram ſupinam decumbere facio. deinde ſupra cancrum partem mammæ ſanam incido, & inciſam cauteriis inuro donec cruſta inducta ſanguinis eruptio ſiſtatur. Mox iterum incido, & profũdum
G mammæ diſſeco, ac rurſus partes inciſas vro, ſæpéque idem repeto, & ſecans, & ſiſtendi ſanguinis gratia inurẽs. Ita enim ſanguinis eruptionis periculum euitatur: poſt amputationem verò integrè peractam, rurſus partes omnes ad reſiccationem vſque inuro. Et primæ quidem inuſtiones ſiſtendi ſanguinis gratia fiunt: poſtremæ verò ad omnes morbi reliquias abolendas. Sæpè verò etiam citra inuſtionem opus perfeci, vbi induratus tumor cancri generationem minãs in mamma fuit: tali enim affectioni amputatio vſque ad ſanam partem ſufficit, quum
H nullum hîc periculum eruptionis ſanguinis immineat.

Cancri curatio poſt amputationem & inuſtionem, Cap. XLVI.

POſt amputationem ſi inuſtio facta non eſt, linamenta vlceri indemus, deinde ſuppurationi ſtudebimus, &

deinceps ad reliquam curationem reſiccatoriam progrediemur. Si verò poſt chirurgiam locos inuſſerimus, aliquando ſolo cataplaſmate ex plantagine, aut polygono, aut ſeſamo trito vtimur: aliquando etiam panis medullam alicui ex prædictis admiſcemus, & ſupra cataplaſma linteum aqua madefactum adhibemus. Citra dolorem verò cruſtas aufert lac melli admixtum ac illitum. Continendæ autem ſunt ægrotæ in domo calida: omnis enim frigiditas ipſis infeſta eſt, præcipuè quo tempore vlcera repurgantur. tunc enim maximè conuulſionis periculum imminet. Secunda verò aut tertia die exoluto medicamento, tepida aqua locum perfundimus, & lenticulam coctam cum modico melle imponimus, (mellis enim vim exacerbandi formidamus) deinde foliis vitis aut lactucæ foris impoſitis deligamentum adhibemus. Neque ab horũ vſu diſcedimus donec cruſtæ exciderint: poſtea linamenta indimus, atque in his tum acria tum pinguia medicamenta vitamus. vtraque enim malum renouant. Quapropter ſoleo muliebri aut aſinino lacti roſaceũ admiſcere, & ex eo madefacta linamenta indere, & pro linamenti conſeruatione linteum lene ac ſimplex eodem lacte imbutum forinſecus obligare. nam plurium linteorum onus graue eſt in hac affectione. Et ſuppurationis quidem tempore, roſarum amplius ſit: dum verò repurgamus, lac excellere debet. Quòd ſi res vrgeat, melilotũ cum roſaceo, & aqua, ut lacte muliebri cataplaſmati exterius adhibendo admiſceatur. cerata enim & nimis elaborata cataplaſmata, huiuſmodi affectionibus ſunt aduerſa. At ſi arido aliquo opus fuerit, ſpodium pompholygis probè lotum ac ſiccatum, aut cadmiam ter vſtam & roſaceo extinctam, & poſtea probè lotam ac reſiccatam inſpergito. Toto verò curationis tempore à vino & cibis ægrè concoctilibus, & frigidæ potu abſtinendum eſt. At dum vlcus ad cicatricem ducitur, diligenter ſtudebimus vt totius corporis firmus reddatur habitus, & vt bono ſucco impleatur, id quod bonis alimentis, exercitiis, geſtationibus, ac reliquis eiuſmodi corpus reficientibus facere oportet.

Cancrorum curatio citra chirurgiam, Cap. XLVII.

PRimùm, velut ſæpe diximus, ante cuiuſque maligni vlceris curationem, totum corpus curare oportet, deinde localia auxilia adhibere. Aluus itaque conuenientibus alimentis, & aloe, vel picta ex aloe præparato pharmaco ſoluatur, & quæ venenis reſiſtunt, aſſiduè exhibeantur, velut eſt theriaca, Mithridaticum antidotum, & quod ex ſanguinibus conſtat. Ex ſimplicioribus autem, anſeris aut anatis recèns iugulatæ ſanguis calidus in potu detur. Aut trifolii bitumen olentis cochleare vnum, aut duo, cum aquæ cyathis tribus: aut ſeminis rutæ vncia vna, aut pulegii veteris drach. I. cum maluæ decocto. Prodeſt etiam cancrorum fluuiatilium decoctum cum lacte aſinino per dies quinque exhibitum, ita vt per totidẽ dies etiam ipſi cancri comedantur: talis enim periodus ſepteno circuitu peracta, mammarum cancros placidiſſimos efficit, vt deinceps per ſimplicium epithematum vſum priſtina ſanitas reſtituatur.

Canceratorum tumorum non vlceratorum curatio, Cap. XLVIII.

TVmoribus canceratis non vlceratis panem cum modico ſymphyto imponito, exigua quantitate, vt ne grauet. In exacerbationibus autem roſas, melilotum, ſemẽ papaueris, omnia cum paſſo paulùlum trita coquito. & cum vitellis ouorum ſubacta imponito: aut althææ folia cocta per ſe, vel pani admixta, imponito. Eſt & hoc in exacerbationibus efficax: Plantaginis, capitum papaueris vnà cum ſeminibus pſyllii, æquales portiones accipito, & reliqua quidem terito ac cribrato. Pſyllium verò paſſo Cretico maceratum, cum palmulis pinguibus ſubactum aridis admiſceto, & parum adipis anſerini adiicito. hoc medicamentum ſecurè adhibetur calefactum. Si verò frigidum potius malum poſtulauerit, omnia prædicta palmularum carne & modico pane madefacto excipito, ac frigida imponito. Prodeſt & irionis ſemen cum œſypo & aqua mulſa calidum impoſitum. Fraxini item arboris folia mollia, aqua cocta, & trita, per ſe calida impoſita, mali-

A gnorum vlcerum dolores mitigant, & aſſiduus ipſorum vſus mirificè ipſa diſcutiet. Ego verò eorũdem foliorum decocto huiuſmodi locos fouere ſoleo. Arbor ipſa ſterilis eſt, & ad materiam idonea. Poſtea verò cataplaſma è plantagine rurſus imponatur. Item Iceſii emplaſtrum, aut Nigrum panacea inſcriptum ad contactum molliſſimum, aut aliud quoddam huiuſmodi adhibeatur, niſi obſtiterit vlcus.

Cancri vlcerati curatio, Cap. XLIX.

VLceratis cancris leniſſima epithemata imponantur, B quorum velut fundamentum, inquit Archigenes, hoc eſt: Spumæ argenti, adipis porcini recentis, ceræ albæ, ſing. libram vnam, olei boni vncias ſedecim, vitellos ouorum aſſatorum duodecim. Spumam argenti cum poſca terito, deinde olei parum affundito, & vitellos admiſceto: adipem verò exẽptis in mortario terito, & cum cera liquefacito ac excolato. & his frigefactis reſiduum olei paulatim affũdito, & omnia ſimul in mortario probè ſubigito, poſtremùmque reliqua trita admiſceto. Hoc medicamentum vſus tempore roſaceo diſſoluito, & mol C li lana excepto pro linamento vtitor. Et ſi dolor abeſt ab vlcere, etiam iridis, myrrhæ, ariſtolochiæ, ſing. drach. tres adiicito. idem etiam non vlceratis cancris adhibitum vtile comperies. Aliud. Vlceratis cancris blandè hoc medetur, & non vlceratos egregiè mitigat: Ceræ Tyrrhenicæ, terebinthinæ, adipis taurini, medullæ cerui, aut vituli recentis, olei cicini & roſacei recentis, adipis anſerini recentis, mellis optimi, thuris, diphrygis, ſingul. partem vnam, œſypi triplum. ſine thure tamen mitius eſt, & vlceribus commodius: verùm cum thure magis diſcutit, ac D maturat. & non vlceratis magis commodat. Et ſi abſque thure præparabis, diphryges cum vino teres: ſi cum thure, vtrunque, diphryges videl[illegible] ac thus aridum, liquatis reliquis adiicies, & deinde a[illegible]ito melle ſecurè adhibebis. Aliud, Theodoti ad n[illegible]a: Spodii cyprii loti & reſiccati, plumbi vſti & loti, ſucci [illegible]ſarum, ſing. drachmas quatuor, præpara, & vtere cum ro[illegible]eo. hoc quidem magis mitigatorium eſt. At verò ſi m[illegible]lta & depaſcẽs putrefactio fuerit, vltrà quàm credas efficax eſt hoc ad totum malum extirpandum: Rhois coriarii ſextarios duode E cim, pilularum cupreſſi libram vnam, gallarum omphacitidum, caſiæ, ſing. ſeſcuncem. Omnia ſimul contuſa in vini Adriani, id eſt adſtringentis, odorati & antiqui ſextariis viginti, per triduũ macerato, & deinde ad tertias coquito, ac cupreſſi ſpathula verſato: poſteáque omnibus probè expreſſis ac reiectis, ſuccum rurſus ad mellis compagem coquito, ac vitreo vaſe ſeruato. Hoc medicamento ad nomas ſyncero vtendum eſt, modico vino aliquando addito, ſi craſſius viſum fuerit: verùm ſi affectio in F muliebri pudendo fuerit, exactè diluendum eſt. Sed & aſinino aut muliebri lacte dilutum mitigatorium eſt, & reliquas item nomas citra inflammationem curat. Aures diu purulentas, gingiuáſque madore flaccidas reſiccat. Vlcera curatu difficilia, & ægrè cicatricem admittentia ſanat, ſi moderatè adhibeatur, ac pro ratione diluatur. quomodo enim ipſi mitia reſtiterint, cui fera & agreſtia cedunt? Cæterùm hoc animaduerſione dignum eſt, vt ne vlcera ad cicatricem perducantur priuſquam omnis duritia fuerit reſoluta, modò linamentis maturantibus, mo G dò ſpleniis adhibitis, quale eſt Iceſii melinum, aut Serapionis, aut panacea. Ego verò declinationis tempore vſus ſum theriaca, lacte & roſaceo diluta, & in molli lana vlceri indita. eandem etiam ex paſſo bibendam præbeo. Ad huiuſmodi enim affectiones efficaciſſima eſt, ſicut quoque reliqua antidota ad reptilium ictus & venenoſas potiones parata. His itaque confidenter vtere, ac irriſores contemne qui mali naturam minimè intelligunt.

De mammis induratis, Leonidæ, Cap. L.

H IN aliis equidem corporis partibus prius oſtendimus, induratum tumorem ſine dolore eſſe. at in mammis non ex affectionis natura, ſed detractæ papillæ grauitate dolorem inducit. Si itaque tota mamma indurata fuerit, atque ita ſcirrhi tumor induratus thoraci annexus, vt citra periculum à ſanis partibus amputari non poſſit, chir-

urgiam nequàquam attentabimus . ſi verò ſummitas A
mammæ ſolùm indurata fuerit, aut vltra dimidium affe
ctio non occuparit, ſummitas amputanda eſt citra inu-
ſtionem. neque enim in ſcirrhi tumore indurato , velut
in cancro,ſanguinis eruptionem vereri oportet.Poſt am-
putationem verò linamenta indemus , & reliquam vlce-
rum curationem adhibebimus.

De menſtruis ſuppreſſis , Rufi & Aſpaſiæ,
Cap. LI.

MVlieres aliquas menſtrua purgatione omnino ca-
rere,vel naturale eſt vel præter naturã.Naturale eſt B
ſi mulier nulla inde moleſtia vel totius corporis, vel vte-
ri afficitur . Proinde quantum ad ætatem attinet, infra
decimumquartum annum , aut vltra quinquageſimum
purgationes menſtruæ non fiunt . Sed & ſteriles , & præ-
gnantes,cantrices item ac ſaltatrices naturaliter non pur-
gantur.Quicquid enim in eis ſuperfluum eſt,nimia exer-
citii vehemẽtia conſumit.Et in ſumma,mulieres calidio
ris temperaturæ,& fortibus exercitiis vtentes,& agreſtes,
parum purgantur.Quando igitur mulier plus iuſto calida
fuerit,ſiue ob naturalẽ temperaturam, ſiue ob exercitio- C
rum exceſſum,menſtruis purgationibus carebit.Ex mul-
to enim calore corpora ſicca euadunt, & calida tempera-
tura cibos optimè concoquens,nihil ſuperflui in toto cor
pore relinquit.Eſt autem talis mulier omnino virilis, co-
loris fuſci,corporis probè cõpacti, neruis robuſtis, veno-
ſa,lumbos & nates ampliores habens,pectore ac humeris
latioribus, mammis ſolidis , voce graui , fortior item ac
hirſutior. talis enim aut omnino non,aut modicè purga-
tur . Aliquando verò etiam menſes vel ob nimiam pin-
guedinem,vel ob gracilit[illegible] ſupprimi ſolent. Pingues D
enim magis exangues [illegible] ſunt,minimáſque venulas
habent,& ſanguis qui in[illegible] eſt pauciſſimus,ferè in pin
guedinem tranſit . Atqu[illegible] rei ex eo indicium eſt,
quòd tales minimè om[illegible] c[illegible]cipiunt . & ſi aliquando
conceperint , fœtus gr[illegible] valde imbecilles pariunt.
Quomodo ergo purg[illegible] neque ſanguinem,ne-
que venas amplas hab[illegible]t? At verò graciliores ob diutur-
nam aliquam ægritudinem attenuatæ , nihil penitus ſu-
perflui ſanguinis habent . Siſtuntur præterea menſes eis
quibus ſanguis craſſus aut viſcoſus eſt, & quibus ad alios E
locos defertur,velut per nares aut ſedẽ. Quin & ex thora-
ce ſanguinem reiectantibus, & quibus ex venæ ſectione
multus ſanguis euacuatus eſt,menſes ſupprimuntur.Sed &
reliqua excretionum genera ſæpe faciunt vt menſes in-
tercipiantur: velut eſt multus ſudor,aſſidui vomitus, alui
profluuia,ſaniei copia alicubi prodiẽs, puſtularum omne
genus per cutem erumpens . Siſtunt item menſes morbi
acuti ac magni ,& alimenta vel infra vel ſupra modum
ingeſta.modicum enim alimẽtum ſtatim tranſpirat:mul
tum verò meatus obturat,& excretionem intercipit . Ad F
hos itaque ſcopos etiam curãdi ratio dirigenda eſt. Quæ
enim ob plenitudinem non purgantur,venæ ſectione cu
rantur.Cibi porrò craſſi ac pituitoſi purgationibus aduer
ſantur: verùm acres ſanguinem fluidum efficiunt . Qua-
propter vina craſſa & noua,aquas frigidas & crudas,labo
res nimios, otium item ſubleſtum vitare oportet. atque
hæc victus ratio ad totum corpus pertinet. Quantũ ve-
rò ad ipſum vterum,concluſiones , ceruicis eiuſdem diſ-
tortiones,durities,inflammationes, macies,reſolutiones,
perfrigerationes, diſtentiones, atque aliæ huiuſmodi af- G
fectiones conſiderandæ ſunt.Et inſuper attendendum an
aliquid vteri os obturans , ſanguinis exitum impediat.
Calloſitates enim iſtic exortæ,aut carnis excreſcẽtiæ, aut
pinguedinis copia , ſæpe purgationem prohibent . Ali-
quibus etiam ſtatim à principio pellicula quædam circa
collum aut oſculum vteri adnaſcitur , quemadmodum
iis accidit quæ imperforatæ appellantur . Et tales curari
non poſſunt,niſi pellicula illa locum obturans perforetur
aut reſecetur. Aliquibus etiam vlcerum cicatrices , oſcula H
vaſorum in vtero excæcarunt , quæ penitus incurabiles
ſunt. Quibuſdam poſt abortum,vteri os exulceratur , ac
deinceps ad cicatricem perducitur,atque ſic obturatio ſu
peruenit, quæ tum alias vuluæ tranſpirationes impedit,
tum ſanguinis excretionem prohibet . Quin & curæ aſſi-
duæ, & immodicus timor, ac mœror ingens, menſes
ſupprimunt.

Mulieribus quæ non purgantur accidentia,
Cap. LII.

MVlieribus quæ non purgantur conſueto more,ſan-
guinis reiectationis ac ſyderationis periculum im
minet.nam ſuppreſſis menſibus,moleſta accidentia con-
ſequuntur: totius corporis grauitas, nauſeæ,faſtidia,hor-
ridi quidam diſcurſus,velut in eis quæ conceperunt: non
tamen ita ſicut eis quæ conceperunt, vteri oſculum clau-
ditur:illis enim occluſio adeſt cum quadam duritia . Do-
lores inſuper circa lumbos , femora, collum, ſinciput, &
oculorum radices,adſunt . Febres item aſſiduè concomi-
tantur,& vrinæ nigræ ſunt cum rubicundo quodam ſe-
roſo ac ſanioſo humore. difficultatem item ac ſtillicidiũ
vrinæ patiuntur.Et quædam in melancholicum atræ bi-
lis morbum,aut inſaniam delabuntur.Cutis ſuperficiem
dolent , & inflammationes ac ignes ſacros diuerſimodè
ſuſtinent.

Curatio earum quæ ob nimiam caliditatem non
purgantur, Cap. LIII.

PRæſtaret equidem ad integram ſanitatis cõſeruatio-
nem,victus rationem præſcribere, à qua mulieris cor
pus ita reſiccaretur vt menſtrua purgatione non haberet
opus. verùm hoc conceptioni penitus aduerſaretur: non
enim concipiunt quæ non purgantur . Proinde cõceptus
gratia,& eo quòd omnes ferè mulieres temere victitant,
purgationes ſunt neceſſariæ . & propterea curationem
conſcribere conuenit,per quam menſes ſuppreſſi euocan
tur. Calidiores itaque mulieres & quæ plurimùm exercẽ
tur , quammaximè humectare oportet aquarum dulciũ
dulcium balneis , vberiore humidioréque cibo ac potu.
quales ſunt ptiſanæ ac alicæ ſorbitiones , & quæ ex lacte
præparantur.Et ex oleribus,lactuca,cucurbita,& eiuſmo-
di.E carnibus,agni,hœdi,& porcelli recentes,cicures præ-
ſertim & fœmellæ.E piſcibus,qui teneras carnes habent.
Ex auibus,teneriores.Ex fructibus,ficus recentes,vuæ ma
turæ,pepones,cucumeres.E potibus,vinum tenue , albũ,
dilutum,non vetus.

Frigidæ temperaturæ dignotio ac curatio,
Cap. LIIII.

FRigidioris temperaturæ fœminas,tum ex iis quæ di-
cta ſunt cognoſcemus, tum quòd ſomnolentiores &
ad motum pigriores ſunt,& coloris albi ſiue plumbei,ve-
nis ſubnigricantibus, vrina aquoſa . pituitam etiam aſſi-
duè excreant,& aliquando pituitoſos humores euomunt.
Harum itaque curationem oppoſitam eſſe oportet ei
quam ad calidiores retulimus. Plurimos enim labores
imperabimus,& edulia calidiora exhibebimus.vinum i-
tem fuluum,odoratum,vetus,ac minimè dulce . confert
etiam vinum aqua marina dilutum . Medicamenta verò
eligenda ſunt quæ calore ſuo ſanguinẽ diſſoluunt , velut
eſt thymi,pulegii,calaminthes,dictamni,abrotoni,iridis
radicum aſphodeli, corticum radicis mori, mercurialis,
caſiæ,carpeſii, floris iũci odorati, ſpicæ nardi ac Celticæ,
acori,mei,phu,ſabinæ,aſari,ac ſimilium decoctum.Hæc
enim ſingula in vino albo veteri coquuntur , & vinum i-
pſum merum excolatum calidum à balneo ieiunis biben
dum datur. Atque ita menſes cientur iis quæ frigidam tẽ-
peraturam habent . Probè facit & ſuccus Cyrenaicus
erui quantitate potus : aut opopanacis vncia vna : aut ſa-
gapeni tantundem : aut myrrha magnitudine fabæ : aut
caſtorei drach. vna : aut nigella pota & ſublita. Idem poſ-
ſunt etiam ſeminum nobis familiarium decocta , velut
cumini,fœniculi,petroſelini,laueris,dauci, ammii, cice-
rum. Eſt & hoc efficaciſſimum atque acerrimum: Pu-
legii,artemiſiæ,rutæ,ſaluiæ,anethi,ſingulorum manipu-
lum vnum,piperis grana viginti,aquæ ſextarios duos.pi-
per contuſum & herbis admixtum,per noctem aqua ma-
ceratur. Manè verò ad dimidias coquitur, & ad excola-
tum mellis quantum ſatis eſt adiicitur , indéque cyathi
duo ieiunæ exhibentur.ipſa verò ſenſim inambulare iu-
beatur,& lectica geſtetur. Tempora autem ad talia me-
dicamenta accipienda commoda ſunt,alterum appropin
quante iam purgationis tempore : alterum vt poſt vn-
ctionem

ctionem fomentáque ac balneum ſtatim bibat, ita vt in calidum adhuc & ſolutum corpus illabens medicamentum, vires ſuas efficacius declaret. At verò ſi quis omnia auxilia in hunc vſum commoda recenſere velit, ei multo otio opus fuerit. ſufficere tamen poſſunt relata. Si verò nullum ex his menſes euocauerit, alius modus potentior exquiretur. Ego etenim quum hæc medicaméta fruſtra adhibuiſſem, mulierem ſolutiuum pharmacũ bibere iuſſi: atque eâ accepto euphorbio cum petroſelino, per aluum purgata, deinde menſtruorum excretio ſucceſſit. Quòd ſi redundans humor atræ bilis magis fuerit, epithymi drach. quinque exhibeto, cum aceti mulſi diluti hemina, pauco ſale adiecto. fæce enim ſanguinis educta, pars ſubtilior deinceps facilius ſequetur. Pleriſque etiam vomitus profuit. Vomant autẽ accepto prius thymi aut origani, aut hyſſopi decocto. deinde poſt vomitum, centaurii aut abſinthii cremorem potent. Quin & peſſis ſubditítiis vterus irritandus eſt: vt per victum quidem ſanguis calidus ac tenuis reddatur: per peſſos verò excretio prouocetur. Fortiores tamen euitabimus, quales ſunt qui ex elaterio, cãtharidibus, cyclamino, felle bubulo, & veratro fiũt. Periculũ enim eſt ne ex huiuſmodi medicaméto rũ vehemẽtia, inflãmationes, vlcera ac febres exoriãtur.

Peſſi menſes educentes,

Cap. LV.

MItiora proinde in peſſis adhibere oportet, velut eſt ruta, baccæ lauri, artemiſia, conyza tenuia folia habens, pulegium, mercurialis. hæc ſingula cum oleo irino ſubdantur. Quòd ſi validioribus opus erit, myrrhæ drach. vnam, aluminis ſciſſilis drach. duas cum vino terito, & roſaceo admixto ſubdito. Aut terebinthinam cum myrrha, melle, & croco efformato. Hoc autem validius eſt pelecini ſemen cum myrrha & melle: aut bdellium, vel galbanum, vel ſtyrax cum abſinthio & lupinorum decocto: aut caricas pingues granulis exemptis, cum thure & nitro, ſingulis fabæ magnitudine, ſubdito. Vterus item calido quodam oleo ſiue vnguento perfundatur, velut eſt ſuſinum, cyprinum, irinum, ſampſuchinum, laurinum, amaracinum, narciſſinum. Aſſidui etiam ſuffitus per ſtyracem galbanum ac thus fiant. probè facit etiam lapis gagates. Suffumigium probatiſſimum: Radicis ariſtolochiæ, radicis aſphodeli, reſinæ ſiccæ, ſandarachæ, atractylidis agreſtis, ſtercoris vulturis, bdellii, ſabinæ, cardamomi, artemiſiæ, ſing. drach. vnam, oſſium piſcium ſalſorũ minutiſſimè tritorum drach. tres, nigellæ, ſtyracis, ſingul. drach. quatuor. paſtillos cum aqua formato, & vſus tempore ſuper bubulo ſtercore, bis in die manè ac veſperi ſuffito. Præcipuè verò odoratis fomentis vterum fouebimus, amaraco videlicet, ſerpyllo, pulegio, calamintha, cypero, iride, chamæmelo, coſto, aniſo, ac ſimilibus in aqua coctis. Sit autem fomenti vſus talis: Olla operculo perforato operiatur, arundóque foramini inſeratur, & vndique oblinatur: & mulier ſedens excepta intra pudendum arundine fotum admittat. Alius verò fomenti modus eſt vt mulier in aliquo ex relaris decocto vſque ad vmbilicum inſideat, & deinde calida aqua dulci abluatur, & poſtea peſſos prædictos ſubdat. Peſſus optimus, menſes educens: Carpobalſami, caryophyllorum, olei amaracini aut ſuſini, ſingulorum drachmas octo, paſſarum vuarum pinguium exemptis vinaceis libram vnam, carnes palmularum duodecim, ſalis cõmunis drachmas ſedecim, mellis cochlearia tria, efforma, ac vtere poſt balneum aut fomentum. Cataplaſmata inſuper adhibebimus ex cruda ordeacea farina, artemiſia, amaraco, iride, aut alio quodam ex relatis admixto. Liquor autem cataplaſmati admiſcendus, ſit vinum odoratum, mel, amaracinum irinum anethinum oleum. Poſtea lanam quoque oleo aliquo ex prædictis imbutam ſuperponemus. Bonum eſt etiam, bdelliũ cum ſtyrace ac thure tritum, cum vino ac vnguento quodam relato, imo ventri ac lumbis illinere. Epithema ad ſanguinem menſtruum euocandum: Elaterii, myrrhæ, galbani, farinæ ordeaceæ, ſing. drach. quatuor, foliorum rutæ recentium drach. duas, fellis taurini quantum ſatis eſt. reliquis omnibus minutiſſimè tritis & vnitis fel admi-

A ſceto, & lumbis ac imo ventri imponito. Ducit hoc menſes, & ſedis hæmorrhoidas prouocat. Vtere etiam aliis epithematis Sermone tertio conſcriptis. Philoſophi ad menſes educendos. Cancrum fluuiatilem in vinum coniectum ſuffocato. deinde vinum id meracum calfacito ac totum bibendum dato, & vbi ſatis ſanguinis purgatum videbitur, cancrum ſuffocatum comedẽdum dato. Glans ſubditiria menſes educens. facit ad vteri ſtrangulatus diuturnos: Fellis taurini, ſucci abſinthii, & comæ eiuſdem, radicis ſtruthii, myrrhæ, ſingulorum drachmas

B quatuor, caſtorei, opobalſami, ſingulorum drach. vnam, ſucci cyclamini drach. decem. Omnia artemiſiæ ſucco excipito, & glandes paruas ſubditítias formato. Probè facit & fæx vini antiqui apii ſucco excepta ac ſubdita. aut lilii radix toſta ſubdita. aut nigella, aut ſeſamũ, aut rutæ ſemẽ & fœnumgræcum butyro ac melle exceptum ac ſubditum. Peſſus eadem die plerunque ſanguinem ducens: Folia artemiſiæ & nitrum pari portione oleo irino aut roſaceo excipito, & poſt balneum ſubdito.

Curatio earum quæ præ pinguedine non concipiunt,

C Cap. LVI.

PInguiores mulieres victu attenuante curabimus. Dictum eſt autem in ſecundo ac quarto Sermone de his alimentorum facultatibus, & quomodo macies ſit reparanda. Non tamen interim fomenta & potiones prætermittantur: ſi enim materia infrà declinabit, haud ægrè euacuabitur, & corpus gracilius reddetur. Et quanquam purgatio per inferiorem aluum non ſit valde tuta, vt quæ corpus tabefaciat, mulieri tamen ita habenti hæc quoque adhibenda eſt. ſæpe enim ſola purgantis medicamenti

D potio ad menſes educendo [illegible] t. Ex purgatoriis itaq; acerrima & pinguibus ma[illegible]nea ſunt, granum cnidium, ſcammonia, & cortex [illegible]cis tithymali myrſinitæ. Singulis autem petroſelin[illegible] aut daucum, aut aniſum, aut apium, iucunditatis g[illegible] ſanguinem attenuandum, admiſcere oportet. [illegible] quoque validiores his adhibebimus, velut pulp[illegible] colo[illegible]thidis, nigellam, myrrham, ſimul cum vino dulci tri[illegible]a ac ſubdita: aut nitrum cum cyclamino, felle bubulo ac melle: aut caricarum carnes cum nitro, melle & ruta. Fomenta item ac

E epithemata ad frigidiores temperaturas relata huc transferantur.

Curatio earum quæ ob plenitudinem non purgantur, Cap. LVII.

QVÆ propter plenitudinem non purgantur, congruo menſtruorum tempore magis grauantur: dolores circa lumbos ac imum ventrem percipiunt, flatúque replentur, ad quem diſtentiones ac horrores totius corporis conſequuntur. ſed præcipuè inſigni venarum tumore dignoſcuntur. Atque hæ quidem copioſa ſangui

F nis miſſione ſanantur. cubiti itaque ac tali venas ſecare oportet: deinde euacuato ſanguine cætera facere ſuprà relata, potiones videlicet ac fomenta adhibere. Poſtquam autem menſes fluere inceperint, mulieri quies imperanda eſt, & in lecto eadem detinenda. Ac prima die à balneis ac cibis abſtinendum: proxima verò, ptiſanæ ſuccus cum aceto præparatus in cibo exhibeatur. deinde olera ad hunc vſum idonea. Tertia autem die lauanda eſt, & conſueta victus ratio repetenda.

Curatio earum quæ ob maciem non purgantur,

G Cap. LVIII.

QVæcunque ob maciem gracilitatémque non purgantur, ſiue id ex morbo, ſiue alia ratione contigerit, eas primùm reficere oportet, & corporis carnem congruo exercitio, moderatóque labore ac vberioribus exercitiis reparare: vbi enim carnoſæ factæ fuerint, maxima ſpes eſt menſes ſponte erupturos eſſe. At ſi hoc non contigerit, potionibus ac peſſis prouocentur.

Curatio earum quæ ob vitiatos humores non purgantur, Cap. LIX.

H BIlioſos ac pituitoſos humores, & quicunque alii ſanguini admixti menſium purgationem impediunt, totius habitus vitiatione cognoſcemus, ac reliquis notis ſæpe à nobis relatis, & aliquando ex iis quæ circa vterum cõtingere ſolent. Pauci enim mẽſes qui deferũtur,

ſi biliosi fuerint, vuluam mordent ac rodunt, & coloris
ſunt abundè fului: ſi verò pituitoſi, ſegnius prodeunt,
craſſi ſunt, albique ac ſubfrigidi, & ſtuporem inducunt.
Quum igitur huiuſmodi ſigna apparuerint, præſtantiſſi-
mum eſt totum corpus congruis medicamentis purgare:
deinde muliebres locos colluere ac fouere. Cibos autem
dulces ac boni ſucci exhibere, & in potu vinum mulſum
dare. Exhibeatur etiam lac aſininum cum melle. Et aqua
in qua pulegium ebulliit cum vino dulci propinetur. hæc
& mēſes prouocat, & nullam ſuperfluitatem in ſanguine
relinquit. Cibis inſuper ac potibus ſemper odoratum a-
liquid admiſceatur. Ex oleribus crethmum, gingidium
& daucum, ſingula ad flacciditatem cocta, & fœniculum
eligemus. Neque interim peſſi negligantur, qui quales
eſſe debeant partim relatum eſt, partim proximè dicetur.
Si enim bilioſa ducere volueris, elaterium cum carica pin
gui, aut cyclaminum cum vino ſubdes. Pituitam verò
ſubdita trahunt, folia anemones, iris cum melle, loliacea
farina lolio prius paululùm toſto cum modico pipere &
melle, colocynthis cum carica. aquoſitatem aurē euocat
porrum cum melle. Poſt peſſos verò mulier in aqua de-
ſideat, & vnguento roſaceo aut cerato, aut adipe galli-
naceo vteri os inungat.

Curatio earum quibus ſanguis ad nares vel ſedem
defertur, Cap. LX.

IN his à quacunque parte fluxerit ſanguis, reprimendus
eſt, & ad vterum congruis auxiliis reuocandus, ne for-
tè inde propulſus ad principalem ac nobilem aliquā par-
tem vertatur. itaque & ſudoribus, & vomitu, & aliis ex-
cretionibus corpus euacuetur. Verùm hoc ſciendum
eſt, non multùm malè aff[illegible] quæ ob tales cauſas non
purgantur: ſicut neque [illegible]b maciem, aut laborum ex-
ceſſum. concipere tam[illegible]eunt, quum vteri purga-
tiones defecerunt.

Curatio earum [illegible] nimium otium non
purga[illegible]ap. LXI.

CErtum eſt eas qu[illegible]n otium non purgantur,
laboribus deſtin[illegible]das e[illegible]. Labores autem mulieri-
bus congruentes, deambulationes ſunt, & geſtationes ali-
quanto vehementiores. De cætero verò velut frigidæ ac
pituitoſæ curentur: & omnino contraria, iuxta Hippocra-
tem, dentur iis quæ ſanguinis delationem impediunt. &
ſi ex aqua frigida cruda pota ſit offenſa, aliam optimam
perquiremus, quam vino albo ac tenui permiſcebimus.
Cibos item pro frigidis calidos, pro craſſis attenuantes,
pro ſiccis humidos exhibebimus, & reliqua iuxta ra-
tionem.

Curatio earum quæ ob aliquam vteri affectionem
non purgantur, Cap. LXII.

SI corpus bene ſe habuerit, victúſque ratio purgationi
congrua fuerit, & tamen mulier non purgatur, conſi-
derãdum eſt an vterus aliqua affectione laboret. id quod
ſi fuerit, nullum medicamentum omnino adhibeatur,
neque aliqua potio menſes ducens detur, vt ne attracto
ad vterum ſanguine, dum loci laxari non poſſunt, dolo-
res moleſti velut in partu ingruant. Primùm itaque affe-
ctio curetur quæ ſuppreſſorum menſium cauſa eſt: dein-
de ſanguis prouocetur. Quomodò verò vteri affectiones
curandæ ſint, poſtea ex ordine referemus.

De menſium ſtillicidio, Cap. LXIII.

MEnſium ſtillicidium vocatur, quum grauiſſimo do
lore intimas partes vexante, ſanguis ſtillatim pro-
dit. Aliqui enim morbi vteri, affectionibus veſicæ ſimi-
les ſunt. nam & in illa aliquando vrina ſupprimitur, ali-
quando ſtillatim prodit, & quandoque difficulter mingi-
tur. Quinque verò ſunt ſtillicidii cauſæ ſpecie diuerſæ:
meatuum anguſtia diuerſimodè contingens, virium de-
bilitas, ſanguinis multitudo, ſanguis pituitoſus, & ſanguis
fæculentus. His ſingulis quoties impedimento fuerint
ſuccurrendum eſt, ita vt multitudinem euacuemus, craſ-
ſitudinem attenuemus, vires firmemus, & meatus dilate-
mus. Anguſtiæ tamē cauſam inquirere oportet, eámque
auferre. cauſis enim ſublatis libera purgatio conſequitur.
Quomodo verò ſingulis cauſis occurrendum ſit, partim
de menſtruis ſuppreſſis diximus, partim deinceps refere-

A tur, vbi de vteri morbis agemus: nunc autem explicare
inſtituimus quomodo graues dolores lenire oportet.
Exacerbatione itaque inſtante, mulier in domicilio lo-
cetur moderatè tepido, non tamen obſcuro, & manuum
ac pedum extremitates faſciis deligentur, neque vllus peſ
ſus irritatorius interim adhibeatur. Aquæ potus vitetur,
& omnino ab acribus potionibus ac cibis præcipuè fla-
tuoſis abſtinendum eſt. Imus autem venter & femora va
riis calefactoriis foueantur, ita vt aliquando lana ſuccida
vino & roſaceo calido imbuta imponatur, aliquando ve-
B ſica oleo calido ſemiplena adhibeatur, aliquando vaſa va
poratoria lenticulata admoueantur. Quòd ſi dolor perſti
terit, & vires ferre potuerint, cubiti vena ſecetur, & ſãguis
pro virium ratione auferatur, & deinde rurſus eadem fo
menta repetantur. Et ſi neque ſic ſucceſſerit, cataplaſma è
ſemine lini, pane, & aqua mulſa paratum adhibebimus,
cui aliquando terebinthinam liquatam admiſcebimus.
Vtemur & inſeſſionibus ex althææ, ſeminis lini, fœni-
græci, anethi, rutæ, ac artemiſiæ decoctis: & ſpongiis ex
iiſdem expreſſis pudendum fouebimus. Rutam item tri
C tam ac melle exceptam & panno lineo inductam pubi ac
pectini imponemus. aliquando eodem cataplaſmate e-
tiam pudendum integemus. Prodeſt & per vterifuſoriū
inſtrumentum, infrà ſcriptum liquorem infundere: Ru-
tam & fœnumgræcum in oleo coquito, & ad hoc excola-
tum, butyri, terebinthinæ, œſypi, quantum ad cerati liqui
dioris formam ſatis eſt admiſceto. idem etiam in ſedem
ad trium vel quatuor cyathorum mēſuram iniici poteſt.

Aliud conſimile infuſum: Œſypi drach. quatuor, cere
bella anſerum duorum, adipis anſerini, phaſiani, gallina-
D cei, ſing. vnciam vnam, ceræ quadrantem. miſce, ac vte-
re velut priore. Peſſi præterea Libanus & Enneaphar-
macus ac aliis conſimiles ſubdantur, qui inferius ad vte-
ri inflammationes & induratos tumores deſcribentur.
Adhibenda ſunt & epithemata, primùm tetrapharma-
cum, bromium, & quod ex ſuccis conſtat: deinde polyar-
chium, & quod ex meliloto, & quod ex ſeminibus para-
tur, prout vſus poſtulauerit. Si verò adhuc malum non
quieuerit, ſed aut per certos circuitus, aut incerto ordine
vexauerit, ad validiora pergendum eſt auxilia. & cucur-
E bitæ pectini ac inguinibus apponēdæ: primùm quidem
tres aut quatuor citra ſcarificationem: deinde ſi affectio
durauerit, etiam ſcarificabimus, & moderatam ſanguinis
quantitatem euacuabimus. Conferunt & hirudines poſt
cucurbitas admotæ, nihil minus quàm cucurbitæ attra-
hentes. deinde epithemata ac dropaces adhibeantur &
cutim rubificantia, & loci molliter aſſiduè cum oleo ac
ſale confricentur. Exercitium præterea temperatum im-
perabimus, ac geſtationem deambulationi præferemus.
Poſtremùm balnea naturalia adhibebimus, & marina a-
F qua frigida iugiter abluemus.

De nimia menſium purgatione, Cap. LXIIII.

NImiæ menſium purgationes mulieribus fiunt, ali-
quando ſanguine copioſiore & per plures dies pro-
deunte, id quod rarius & in vehementioribus motibus
fieri ſolet. aliquando poſt partum, plurimo ſanguine fœ-
tum inſequente. ſæpe verò poſt abortus contingunt, &
repentinum quandoque periculum inducunt. Primùm
itaque conſideranda eſt erumpentis ſanguinis multitu-
do, & delationis modus. amplioribus enim vaſis ruptis
G aut apertis, magna ſanguinis copia confertim profluit: à
minoribus verò, vice verſa. ab eroſione verò paulatim
& cum maximo dolore prodit. Sequitur autem ad redun
dantes ſanguinis eruptiones decoloratio, ac coloris vi-
tiatio, aliquando cum febre, quandoque citra febrem, ap
petitus proſtratus, difficilis concoctio. Sæpe etiam pe-
dum ac totius corporis tumores, & omnia quæ ad ni-
mium hæmorrhoidum fluxum conſequi diximus. Artus
ergo & extremas partes primùm conſtringere oportet,
ab alis & inguinibus exordio facto: & poſcam non frigi-
H dam ſed tepidam propinare, & eadem poſca locos perfun
dere, & multam lanam vino & oleo roſaceo aut melino
aut myrteo imbutam imponere. Nam ſpongiæ ex poſca
expreſſæ vterum ac veſicam perfrigerant, & damnū am-
plius quàm cōmoditatem afferūt. imperandū eſt autem

vnius aut alterius diei ieiunium. Quòd ſi tolerare nequeant, panis micas è poſca exhibebimus, aut alicam lotam, aut oryzam ex poſca, aut ouum ſorbile molle frigefactum. dabimus item in potu balauſtium ex poſca, aut hypociſthidis aut acaciæ ſuccum. aut lycium aut terram Samiam ſtellam appellatam, aut vuæ acerbæ ſuccum ſiccum. Prodeſt & ſeſamum poſca macerare, atque ita molle factum edendum præbere. poteſt idem etiam conteri, ac in potu dari. Exhibebimus & rhei Pontici decoctum, aut idem tritum potioni inſpergemus. aut loti ramenta, & eorundem decoctum. aut corallorum drach. ii. aut pæoniæ grana rubra xv. At verò ſpongia noua liquida pice imbuta, & in olla exuſta, cum aceto aut poſca ſubdita, mirificè auxiliatur: nam & iis quæ in vterum ſubiiciuntur ac induntur, vti debemus. Noui, inquit Galenus, per quatuor aliquando dies ſanguinem ab vtero manaſſe, & ad nullum auxilium ceſſiſſe, & tandem à nobis plantaginis ſucco ſuppreſſum eſſe. quantitas autem eius iniiciendi, ſit cyathi menſura. Hoc itaque optimum eſt medicamentũ ad ſanguinis eruptionem ex eroſione obortam, cui aliquando fortius aliquod admiſcere ſoleo, aliàs aliud, pro affectionis reſpectu. Si igitur vas vnde ſanguis profluit magnum & amplum fuerit, auſteris medicamentis opus fuerit, balauſtio, acacia, hypociſthide, ſucco vuæ acerbæ, gallis, malicorio, & ſimilibus: ſi verò paruum, (id quod facilè cognoſcemus ex modico ſanguine citra dolorem prodeunte) cõferent, aloe, manna thuris, cortex pinus, terra Lemnia ſigillata, ſpinæ Ægyptiæ fructus, crocus, lapis hæmatites, & reliqua huiuſmodi cum ſucco plantaginis, aut vino nigro auſtero, aut ſenecionis ſucco ſubdita & iniecta. at ſi ab eroſione ſanguis profluxerit, plerũque velut diximus non confertim, ſed modicus ac paulatim defertur. Et propterea Andronis, aut Paſionis, aut Polyidæ, aut Muſæ paſtillo, aut eo qui ex charta paratur, vtendum eſt. Omnes enim tales quum nomen ſiſtant, eroſionem curãt, ac ſanguinis eruptionem reprimunt. ſunt autem quodam liquore ex relatis diluendi. Peſſi verò ad ſanguinis ab vtero eruptionem faciunt huiuſmodi. Aluminis ſciſſi, acaciæ, medullæ gallarum, pollinis thuris, ſing. drachm. vnam: hæc plantaginis ſucco teruntur, & vitelli ouorum aſſatorum quatuor ipſis admiſcentur. Vſus autem tẽpore peſſo lanæ excipiantur, qui roſaceo tinctus ſubditur. ſuntque peſſi omnes penitus vſque ad vteri os immittendi. Eſt autem peſſus lana carpta ac conuoluta ad digiti figuram, qua medicamenta excipiuntur. Alius. Medullæ gallarum, & thuris pares portiones aqua ſubactas ſubdito, aut è polygono trito peſſum formato. ipſas præterea in hoc decocto aſſiduè inſidere iubeto: Capitulorum iunci acuti, foliorum myrti, roſarum, rhamni, virgultorũ rubi, æquales portiones in aqua coquito pro inſeſſu. Alius peſſus. Cytinorum, foliorum cupreſſi, oleæ, rubi, ſingul. æquas partes efformato. Forinſecus autẽ impoſita proſunt epithemata ac cataplaſmata ex palmulis ac malis cotoneis, quæ adſumãt balauſtium, acaciam, hypociſthidem, alumen, & ſimilia. Conferunt & emplaſtra glutinatoria, quale eſt fuluũ Galeni, & Iceſii, & quod è ſalicibus paratur: & Harmonia, & Pallas ſiue Athena inſcriptum, ſi lumbis ac pectini imponantur. Tauri item glutinum aceto maceratur donec diſſoluatur, deinde validio panniculo inductum lumbis agglutinatur, & efficaciter prodeſt. Sed & cucurbitæ leues ac magnæ ad mammas vtiliſſimè affiguntur.

De fluxu muliebri, Archigenis, Cap. LXV.

FLuxus muliebris eſt vteri deſtillatio diuturna, à menſtrui ſanguinis eruptione differens, eo quòd in illa ſyncerus ſanguis prodit: hic verò fluxus corruptus apparet, & aliquando ruber eſt, velut ſanguinis ſanies: aliquando albus, velut ptiſanæ ſuccus, à pituitoſo videlicet ſanguine. interdum pallidus, vbi bilis amara redundarit: interdum aquoſus, à ſeroſorum humorum ſuperfluitate. Qui itaque exquiſitè colorem præſefert aliquem, is redundantem humorem facilè indicat. Si verò obſcurum colorem habet, cauſam ita perſcrutabimur: Linteum eo inquinatum areſactum ſimplici aqua eluemus, & inde à maculæ co-

A lore redundantis humoris notionem capiemus. Hic verò fluxus plerunque citra dolorem prodit: aliquando tamen vtero exulcerato etiam cum dolore promanat. Si itaque aliqua pars doluerit, & humor profluens planè cruentus fuerit, partis alicuius in vtero ruptionem aut eroſionem indicat, id quod maximè in collo vteri contingere ſolet, & poteſt hoc digiti immiſſione percipi. Inferre verò ſolet hic fluxus debilitatem, coloris vitiationem, appetitus ſubuerſionem, inenarrabilem triſtitiam, pedum tumorem. & in aliquibus perpetua deſtillatio perſeuerat: B in aliquibus per interualla quædam redit. & ætate quidẽ vigentes, rubra ferè fluxio infeſtat: declinãte verò ætate, alba. Et vtraque ſanè fluxio ſi ſuæ ætati acciderit, facilè curatur: ſi alienæ, difficulter. In omni verò defluxu os aperitur ipſius vteri, & velut relaxatur. quibuſdam etiam vterus ipſe procidit, vt vſque ad muliebre pudendum progrediatur.

Curatio rubri vteri fluxus, Cap. LXVI.

MVlieri rubro fluxu vexatæ primùm ſanguinem euacuabimus per venæ ſectionem. hæc enim non C ſolùm materiam ad vterum confluentem diuertit, ſed detentionem etiam ac cõſtrictionem efficit. multa enim ſequerentur incommoda, ſi ſanguinis vel cuiuſque defluxus lationem localibus auxiliis reprimeremus. Nam aliquæ inde in hydropem, aliquæ in neruorum affectiones, aut oris ventris, aut capitis vexationes collapſæ ſunt. Proinde ſi nihil obſtiterit, hoc eſt ſi nõ valde magna fuerint obſtacula, ſanguis mittatur: præſertim ſi ætas venæ ſectionem non prohibet. & ſanè paulo antè dictum eſt, iuniores ferè rubro fluxu vexari. Detractio verò ſãguinis velut D in iis qui ſanguinem re[illegible]tiatur, vt paulatim reuulſio fiat. Et dilata venæ cubiti [illegible]ne, à fronte, aut naribus, aut ſcapulis ſanguin[illegible]mus. At verò lumbis ac femoribus detrita ac [illegible]lintea imponantur, frigidis ſuccis imbuta. Locetur [illegible]ulier coxis accliuibus, cruráque extendat ac int[illegible]licet ad vteri partes contrahendas. Quòd ſi c[illegible]s feratur, coxæ, pecten & lumbi ſpongiis [illegible]actis integantur. Si verò modicè deſtillet, lana ſuccida vino & roſaceo imbuta adhibeatur, & extremæ partes deligentur: atque hæc E non ſolùm in principio fiant, ſed etiam poſt circuitus ante exacerbationem, & in ipſa exacerbatione. Vtatur ægra etiam inſeſſionibus ex myrti, rubi, malicorii & ſimilium decoctis, in quibus ſæpe aceto affuſo vſque ad vmbilicũ immergatur. Adhibeat & infuſiones adſtringẽtes ac moderatè frigefacientes, velut eſt plantaginis ſuccus, polygoni, ſtratiotæ, malorum cotoneorum, ac meſpilorum. Sed & ſideritidis herbæ aut parthenii ſuccus eximiè confert: hæc autem ſingula cum roſaceo aut myrteo oleo infunduntur. Vinum item dulce in mali Punici cortice calfa- F ctum, vtiliſſimè tepidum infunditur. Efficaciſſimè verò fluxum compeſcit ſpongiæ pice liquida imbutæ ac vſtæ cinis ſubditus, itémque leporis pili vſti. Solemus & linteum alumine madefactum ac reſiccatum ſimiliter adhibere. Aſininum autem lac, ſi eius copia fuerit, præſertim aſinæ per paſcua pratorum nutritæ, omnibus ſuccis præſtat, vbi fluxus cum dolore defertur. confert & ſtercoris eiuſdem aſinæ ſuccus, & alicæ aut ptiſanæ ſuccus: & roſaceum vel per ſe vel cum lacte infuſum. Cæterùm peſſi ad rubrum fluxum iidem faciunt qui ad ſanguinis eru- G ptiones ſunt relati. ſunt autem in aliquo ex prædictis ſuccis madefaciendi. Facit & lycium, acacia, hypociſthidis ſuccus, ſingula lacte bubulo aut ſapa diluta. aut galla cum thure & roſaceo. aut ſpodium pompholygis cum roſis & paſſo. aut oui teſta vſta cum myrto ſicca & paſſo. aut cinerem ſarmentorum linteolo illigatum & aliquo prædicto ſucco tinctum ſubdito. aut ſenecionẽ herbam tritã ſubdito, & bibẽdam dato. Galla item vſta, & modò vino, modò aceto extincta, ac in peſſum efformata ſubiicitur. Ab- H latis autẽ his, pedes adſtringentibus decoctis moderatè frigidis aut tepidis abluantur. & ex relatis ſuccis aliquis vtero infundatur. In debilioribus tamen ac delicatioribus fœminis mitiora adhibebimus. Aliquibus enim occulti vteri meatus à vehemẽtioribus medicamẽtis adeo conſtringũtur, vt vlcus aut duritia oboriatur, & cõcipiẽdi

facultas tollatur. Ventri quoque ac lumbis refrigerantia ac adſtringentia adhibeantur, velut eſt portulaca, perdicium, ſolanum, hyoſcyamus per ſe & cum polenta acetóque ac palmulis: aut ordeacea farina cum palmulis, malis cotoneis, ac meſpilis. Cerata item ex iiſdem præparata pectini ac lumbis imponantur. Conferunt & cucurbitæ dorſo & ſub alis affixæ. & quæcunque potiones ſanguinem reiectantibus congruunt, his quoque commodæ ſunt: velut eſt ex ſimplicibus rheon Ponticum, terra Samia, terra ſiue aſter appellata, terra Lemnia ſigillum vocata, cum plantaginis aut polygoni ſucco, & reliqua tum ſimplicia tum compoſita, ſuo loco relata. Sit porrò & vniuerſa victus ratio aſtrictoria, quæ aliquatenus craſſefaciat, & potus aqua. quòd ſi vires collabantur, vinum craſſius exhibeatur. At ſi fluxus multitudo reprimatur, paucus autem adhuc feratur, pro refrigerantibus ac adſtringentibus, media inter hæc adhibeantur, vt ne fluxu repentè ſuppreſſo, inflammatio aliqua oboriatur. Vtendum eſt & emplaſtris ad cruenta vulnera idoneis, velut eſt quod è ſalice paratur, & quod Iceſium appellatur, & alia huiuſmodi.

Albi fluxus curatio, Cap. LXVII.

SI fluxus albus, aut ſeroſus, aut ſanioſus, aut liuidus infeſtat, in principio quidem reſiſtendum non eſt vt aliena à corpore excernantur. poſt principium verò oleo ſuſino totum corpus largè illinatur. Geſtationes autem & vocis exercitationes, frictiones item ac deambulationes, uon in hac ſolùm fluxus ſpecie, ſed etiam in aliis conueniunt. Ipſis verò locis moderatè adſtringentia adhibeantur, quæ ſimul extergendi vires habent. Et ſanies profluens aſſiduè calid[illegible] aqua eluatur, & lana detergeatur, ne ab humore tranſeu[illegible]e vlcus excitetur. Roſaceum item aut myrteum, aut melinum oleum illinatur. Aqua etiam pura uihil adſtringens habens admixtum, in principio præſertim, adhib[illegible] ob influentis humoris acrimoniam. & ob eand[illegible] [illegible]ſam etiam alicæ ac oryzæ ſuccus infundatur. [illegible] fœnigræci decoctum plurimo oleo ſuſino adm[illegible]. ſuſinum enim oleum tum huic tum aliis ſuccis vtiliter admiſcetur. Atque hi quidem ſucci efficaciores erunt, ſiqui acaciæ, aut hypociſthidis, aut de aliquo quopiam ad rubrum fluxum relato, fuerit admixtum. Poſſumus etiam pro ſuſino oleo leutiſcinum aut œnanthinum adhibere. Stercus inſuper caprinum cum myrrha, thure & aloe, roſaceo & aceto addito commodè ſubditur, ita vt his ablatis loci vino nigro auſtero abluantur. Vbi verò quæ profluunt fœtida ſunt, poſt relatorum vſum tetrapharmacum roſaceo dilutum adhibebimus, & per certa interualla viciſſim, tum prædicta auxilia, tum tetrapharmacum applicabimus. Si verò fluxus ſordidus fuerit, & dolorem intulerit, vitellos ouorum aſſatos cum modico croco & roſaceo ſubdemus. aut malum cotoneum aſſatum eodem modo. Et lenticulæ decoctum cum plantaginis ſucco infundemus. At ſi quæ profluunt, ſordida quidem fuerint & fæci ſimilia, dolorem tamen non intulerint, infuſa ad dyſenteriam idonea immittemus. Vbi autem loci purgati fuerint, adſtringentibus elotionibus confidenter vtemur. Locis verò induratis, aſininum lac cum roſaceo aut ſuſino oleo infundemus, & in peſſo ſubdemus. & ſi aſininum defuerit, caprinum ſuccedat. Lac verò præſtat quod ab animali per prata paſcente emulgetur. Aliquando etiam amylum ad craſſitudinem comparandam lacti admiſcemus. Peſſi inſuper iidem, cataplaſmatáque ac emplaſtra eadem quæ ad rubrum fluxum retulimus, huc transferantur. Præcipuam verò fiduciam in recta victus ratione habere oportet: nec quantitatis ſolùm, ſed etiam qualitatis eduliorum. ratio habenda eſt. ſitque alimenti materia talis quæ & craſſefaciat ac vires corroboret, quales ſunt ſorbitiones è tritico ac lacte paratæ, non aquoſæ ac dilutæ, ſed probè compactæ, quæ pro occaſione etiam ex paſſo Cretico parentur. Carnes verò eligendæ ſunt ſiccandi vi præditæ, velut aues montanæ & ferarum animantium. Cæterùm vbi fluxus ceſſauerit, à veloci deãbulatione, à multis pectinum ac lumborum frictionibus, ab acrium eſu, à calfacientibus, à flatuoſis, & ab eis quæ vrinam prolectant, diu abſtinendum eſt, & balneis rarò vtendum, neque venter mouendus eſt, neq; ſpiritus retinẽdus. hæc enim omnia malum reuocant. Partes autem ſuperiores ſenſim ac leniter exerceantur, ac perfricentur inſeſſiones fiãt in aqua non adeò frigida. E peſſis autem ſubdititiis elaboratiores ac medicamentoſi vtentur. Verùm poſt inſeſſiones roſaceum lana exceptum ſubdatur, & in ipſo curationis tempore, ægrotæ bibant ea quæ ad ſanguinis per ſputum reiectionẽ retulimus. Faciunt & pæoniæ grana pallida quindecim aſſiduè pota. aut corallorum drachma vna è vino nigro. aut vinacea trita cum vino. aut leporis ſiue hœdi coagulum erui magnitudine in poſca dilutum. aut corticis loti arboris decoctum. Aliud Aſpaſiæ, ad mulieres quæ ſinum pudendi valde humectum habent, vt ex eo non concipiant: Gallas per octo dies aqua macerato, deinde lanam puram ac mollem in aqua illa ſiue cremore gallarum tingito, & non exprimito, ſed ſiccari ſinito, & lanam ita ſubdendam dato. Ex hoc mulier velut virgo reddetur. & hoc ſæpe repetat. Aliud. Semen rumicis acuti cum pauca aqua ſubigito. aut ſi viride fuerit, per ſe terito, & ſubdendum exhibeto, & fiet pudendum velut virginis adſtrictum.

De vteri ſtrangulatione, Cap. LXVIII.

VTeri ſtrangulatio ab vtero quidem interne oritur: verùm ſupernæ partes, & principales præſertim, per cõſenſum afficiuntur. nam ad cor per arterias, ad cerebrum per ſpinæ membranas ac neruos, ad hepar per venas affectio tranſit, videtúrque vterus velut ad ſupernas partes aſcendiſſe. Conſequitur affectas, accedente exacerbatione, mentis languor, pigritia ad agendum, debilitas crurum, pallor faciei, triſtis aſpectus. Inſtante verò ſtrangulatione, ſopor grauis ac profundus, mentis ac ſenſuum apprehenſio, cum vocis interceptione. Pulſus autem parui ac debiles fiunt, & aliquando penitus intercipiuntur. quibuſdam autem neque reſpiratio ſenſibilis permanet. Aliquæ verò aliis actionibus integris manẽtibus, magnam reſpirationem ex hac affectione habent. Et hinc manifeſtum eſt quòd non circa cor & ſtomachum compreſſio, aut morſus, aut perfrigeratio, à partis aſcenſu fit, ſed circa partes reſpirationis & pulmonem hoc contingit. Quapropter neque animi deliquium his vehemẽs eſt, quum cor affectionis exors permanſerit. Neque enim fieri poteſt vt animi deliquium citra cordis conſenſum ingruat. Cæterùm affectionis differentiæ, pro cauſæ efficientis differentia ac magnitudine ſunt. Et ſanè quidam experiri volẽtes an aliqua adhuc ſuperſit reſpiratio, lanam carptam naribus admouent, atque inde ex lanæ motu colligunt an aliqua inſpiratio aut expiratio reſtet. Alii poculum aqua plenum ad os ventris ponunt, & conſiderant an aliquo motu aqua agitetur. Et profectò vtrique ignorant, aliquando ſublata penitus oris ac narium reſpiratione, ſupereſſe adhuc eam quæ in toto corpore ab arteriis perficitur. id quod etiam in reptilibus venenatis contingere videmus. Hæc enim per totam hyemem mortuis ſimillima in cauernis latitant, per arterias tantùm totius corporis reſpirantia. Sic etiam in vteri ſtrangulatione fieri poteſt, vt toto corpore frigefacto, oris ac narium reſpiratio intercidat, ſuperſit autem ea quæ ab arteriis fit. ſed & oris ac narium reſpiratio adeò parua eſſe poteſt vt ſenſum lateat. Profundiſſimo itaque ſopore corripiuntur huiuſmodi mulieres, voce, ſenſu, ac motu interceptis. Stomachi etiam dolore vexantur, & ſaliuam vomunt, ſi in ſtomacho aut capite humiditas ſita eſt. Deinde verò exolutis cauſis, corpus firmari incipit, & malæ rubeſcunt, & oculi poſt multam grauitatem attolluntur. & vbi iam malum ægram relicturum eſt, humiditas quædam ex locis muliebribus excurrens tactu percipitur, & inteſtina murmurant, & ipſe vterus paulatim laxatur. Atque ſic exurgens ægra intellectum ac ſenſum recipit. Accidit hæc affectio omni quidem tempore, ſed hyeme præcipuè ac autumno, iunioribus præſertim, ſalacibus ac ſterilibus, maximè ſi per medicamẽta ſteriles fuerint. Oritur autẽ vel vtero perfrigerato dum menſes prodeũt, vel propter abortũ, vel ſãguinis eruptione ab vtero, ab aliquo repẽtè ſuppreſſa. Atq; hic morbus vbi inuadere aſſueuerit,

comitialis modo diuturnus & per circuitum repetens efficitur:& tutus quidem apparet, ſingulis tamen acceſſionibus præceps periculum affert, vt nō eadem ſolùm die, ſed intra paucas horas interimat. Et pulſus quidem primùm denſiores fiunt & inordinatè mouentur, deinde etiam penitus intercipiuntur, & exigua quædam humiditas cutis ſuperficiem irrorat. Similiter & reſpiratio primùm obſcuratur, poſtea penitus intercidit. Eſt autem hic morbus flatuoſa perfrigeratio, non inflammatio, velut Soranus putat. Semen enim in vtero paulatim coaceruatum, aut alia quædam materia inſita ac putrefacta, perfrigeratur, & ad cerebrum ac cor frigiditatem tranſmittit, atque hæ partes principales frigefactæ relata accidentia inferunt. Et ego ſanè mulierem vidi in hunc morbum collapſam, dum ab obſtetrice laxantia ac odorata auxilia adhiberentur, & pudendi ſinus digitis penitius confricaretur, tum ex auxiliorum admotorum caliditate, tum ex digitorum contrectatione, ſe contraxiſſe cū dolore quodam voluptate permixto: deinde excreto multo craſſo viſcoſóque ſemine, protinus à moleſtiis ac afflictionibus liberatam eſſe. Neque mirum videri debet vel ex minima humorum mole tanta accidentia conſequi. ſi enim pauciſſima veneni quantitas, & tam exiguum virus reptilium per anguſtiſſimum foramen eiectum, mala longè ſæuiora inducit, non abſurdum dictu eſt, ſemen corruptum aut menſtruum ſanguinem ſuppreſſum ac detentum talia inuehere accidentia. Sed & ex canum rabie facilè huius rei coniectura eſt. tanta enim inde humorum fit alteratio, vt ſi eorum canum ſaliua ſolùm corpus humanum contigerit, confeſtim rabiem inducat. At verò ſcire operæpretium eſt, hunc morbum non ſolùm ob vteri aſcenſum fieri, vitioſo humore velut diximus in eo collecto, ſed ſæpe etiam ex ventris repletione vtero affectionem tranſmitti: & aliquando hepatis aut ſplenis cauſa, vaſa ex quibus vterus dependet, retrahi. Quum ergo vterus ex ſeipſo laborat, pro ſeminis vel menſtrui ſanguinis coaceruati quantitate ac qualitate, alia aliàs accidentia conſequentur. Si enim cauſa efficiens frigefaciendi vires habuerit, ita vniuerſum corpus perfrigerabitur vt reſpirationis ac pulſuum ſenſus penitus aboleatur. Si verò humores affligentes craſſi aut acres fuerint, conuulſio ſubſequetur, quemadmodum atræ bilis humores animi triſtitia comitatur. At animi deliquia, exacerbationum vehementia, & maxima perfrigeratio, & oris ventris afflictio, inducit. Ægra itaque ceruice ac ſcapulis accliuius collocetur, femoribus ac inguinibus decliuibus, & in ipſis exacerbationibus extremæ partes deligentur, & pedes ac crura fricentur. Naribus autem odorata admoueantur, velut eſt galbanum, aut caſtoreum, aut ſagapenum, ſingula ex aceto trita ac naribus illita. aut acetum acerrimum, in quo pulegium, calaminthe, thymus, origanum, conyza tenuis, & alia huiuſmodi acria decocta ſunt, calefactum naribus adhibeatur. Hæc enim craſſos vapores cerebri incidere & attenuare poſſunt, ac ſimul frigiditatem depellere, & inſpirata thoracem ac pulmonem expurgant, & ſtomachum corroborant. Excitentur etiam ſternutationes caſtoreo, pipere, ſtruthio, naribus per ſpecillum admoto. Os autem ægræ aperiatur, ac medius digitus ad vomitum proliciendum intromittatur. Nares item caſtoreo, bitumine, galbano, ſulphure ſuffiantur, ac funiculo lucernario recens extincto, aut pennis vſtis, aut ſoleis antiquis, aut cæparum, aut alliorum corticibus, aut capillis ipſius propriis exuſtis, aut cornu caprino incenſo, aut pice ad prunas liqueſcente, cedriáque ac veratro, aut pane recens incenſo, & ſimilibus. Quidam etiam matulam vrinariam inueteratam, & pannos ſulphuratos incenſos naribus admouent. Sinapi item tritum cum aceto, & gagates lapis aqua tinctus & incenſus, ac oleo extinctus, naribus adhibeatur. aut rutam viridem manibus contritam ſuffito. Vterum verò infernè per pudendum odoratis ſuffito, ſtorace videlicet ac ſandalis, & aloe ac ſimilibus. Illinantur etiam intra pudendum ea quæ laxandi, calfaciendi, ac flatus diſſoluendi vires habent, qualis eſt peſſus enneapharmacus appellatus, & cæteri eiuſmodi

A

ad vteri duritias inferius deſcripti, amaracino, gleucino, irino, cyprino, aut capniſto oleo diluti: adiecta etiam rutæ aut cumini portione. Atque hæc digitis excepta obſtetrix vſque ad vteri os immittet, ac leniter ac diu confricabit, vt hinc irritatus craſſus humor qui in vtero hæret, prouocetur ac calefactus excernatur. In ipſum quoque vterum per vteriſuſorium clyſterem, amaracinum aut gleucinum aut foliatum vnguentum iniiciatur. Et in ſedem glandes indantur, ex ruta, cumino, nitro & melle

B

cum aliquo ex relatis vnguentis & butyro præparatæ. Eſt & cucurbita primùm inguinibus ac femoribus, deinde vtrinque circa vmbilicum, cum plurima flamma citra ſcarificationem affigenda. Et ſuper hæc omnia, mulier magnis vociferationibus excitetur ac vocetur. Inſeſſiones quoque parentur in decoctis baccarum ac foliorum lauri, pulegii, calaminthes, marrubii, artemiſiæ, conyzæ, ſabinæ, centaureæ, dictamni, ſampſuchi, fœnigræci, althææ, chamæmeli, ariſtolochiæ, iridis, ſerpylli. Inſeſſionum verò tempore, cerebri cura non re-

C

linquatur, ſed roſaceo & aceto caput irrigetur, & in aceto priùs ſerpyllum, ſpondylium, ruta, baccæ lauri, interdum & caſtoreum coquatur. & naribus prædicta odoramenta aſſiduè adhibeantur, præſertim caſtoreum cum aceto. Præcordia item faſciis vinciantur, & diſtentis manibus os vteri comprimatur. at vbi exacerbatio inſtat, ægra ad vomitum cogatur: omnes enim vomitu leuantur, ſed præcipuè quæ cibo grauantur. Tertia verò die cucurbitæ cum ſcarificatione pectini ac lumbis affigantur, deinde loci ſcarificati ſale conſpergantur. Et v-

D

bi ab huiuſmodi auxiliis diſceſſerimus, ad caſtorei potionem tranſibimus, quod [illegible] potum ſæpe penitus ab hoc morbo liberat. dandu[illegible]ſt quotidie drachmæ pondere, aliquando cum aqua m[illegible]ſa, aliquando cum artemiſiæ decocto: bituminis [illegible]oque ſcrupulus vtiliter ei admiſcetur. Nec parum iu[illegible] confert acetum ſquillinum aſſiduè potum. at[illegible]curatio in morbi exacerbationibus adhibetur[illegible] diuturnus factus fuerit, plerunque à venæ ſection[illegible] initium faciamus, præſertim ſi menſtruæ purgationes fuerint detentæ.

E

Deinde ad alui euacuatio[illegible]em progredimur, ac hiera quidem ex colocynthide omnium efficaciſſima eſt: mulieribus tamen & vteri affectionibus magis conuenit hiera ex aloe picra, *hoc eſt amara* appellata, quæ habet aloes drachmas centum, aſari, croci, cinnamomi, maſtiches, ſpicæ nardi, xylobalſami, ſingulorum drachmas ſex. Hoc medicamentum aridum ſeruari debet. vſus verò tempore ad integram alui ductionem, drachmas quatuor. ex eo cum aquæ mulſæ cyathis ſex propinentur. At ſi partitam purgationem maluerimus, drach. duas tan-

F

tùm ex tribus aquæ mulſæ cyathis exhibebimus. ita enim ſtomachum firmat, vires reparat, ac morbum depellit. Neque poſt adeptam ſanitatem medicamenti vſus ſtatim deferendus eſt, ſed quantitas ſolùm paulatim imminuenda. Peracta euacuatione, cucurbitæ inanes quidem, ſed cum plurima flamma affigendæ ſunt, & violenter detrahendæ. Aliquando etiam ſcarificatio fit, & ſcarificati loci ſale conſperguntur: deinde cum cyprino cerato ad cicatricem perducuntur. Deinde emplaſtrum ſiue epithema emolliens pectini adhibeatur, quod è ſeminibus

G

præparatur, ſuprà inter ſplenis auxilia deſcriptum, primùm cum cerato dilutum, poſtea cerato paulatim detracto, ipſum ſolum per ſe imponatur, donec puſtulæ velut vari in cutis ſuperficie excitentur: quæ poſtquam emplaſtro albo, aut alio quopiam ad ambuſta deſtinato fuerint ſanatæ, iam locus eſt ſinapiſmis & dropaciſmis acopíſque appellatis, ex euphorbio, pyrethro, adarce ac pipere paratis. Multùm verò conferet ad medicamenta, etiam recta viuendi ratio, per deambulationes matutinas, geſtationéſque in curru, vel naui, vel iumēto. A motu verò geſtationis prodeſt vociferatio, & lectio clara, modulata ac con-

H

cinna: item vnctio, frictio, & exercitatio per congrua interualla repetita. Balneum autem raro, & nonniſi ſordis detergendæ gratia adhibeatur, & tamen bis aut ter per totam curationem ad morbum expellendum admitti poteſt. Poſtremum verò confugium eſt ad balnea

naturalia, tum calida tum frigida. Recuperata tandem ſanitate mulier non omnino negligatur, ſed præſeruationis gratia per certa interualla, ſuſpectis præſertim temporibus, inſeſſiones ſuprà relatæ adhibeantur, & ſaluiæ, pulegii, mercurialis, fœnigræci decoctis, loci eluantur. & peſſi calefacientes & emollientes poſt elotiones ſubdantur. Philoſophus verò inquit, Ad mulierem ex vteri ſtrangulatu collapſam, plurimis remediis fruſtra tentatis, duos ſtaminum glomos in oleum anethinum feruens coniecimus: & alterum probè expreſſum calidiſſimum loco adhibuimus, & antequam frigeſieret, alterum pro eo ſubiecimus, hócque viciſſim tandiu repetiuimus donec mulier citra dolorem exurgeret. Sed & ceratum ex araneis interdum vmbilico impoſuimus. Aliud, ad vteri ſtrangulatus ac dolores: Teſtudinis terreſtris hepar tritum, in peſſo ſubdito.

Peſſi ad vteri ſtrangulationem idonei, Cap. LXIX.

PEſſi ad ſtrangulatum vteri idonei tales ſunt: Adipis anſerini ſeſcuncem, maſtiches, adipis phaſiani, ſtyracis, ſingul. quadrantem, ceræ quadrantem, vnguenti nardini, ſpicæ nardi, croci, ſing. vnc. vnam. crocus cum vino odorato veteri teratur, ſitque vinum adſtrictionis omnis exors. Alius. Ceræ ſeſcũcem, ammoniaci, maſtiches, ſing. vnciam vnam, opobalſami, olei irini, ſing. quadrantem. Alius. Styracis ſextantem, ceræ albæ dodrantẽ, caſiæ, ſpicæ nardi, amomi, croci, maſtiches, ſing. drach. I. adipis porcini, terebinthinæ, ſing. ſeſcuncem, thuris ſeſquiunciam, adipis anſeris & phaſiani, ſing. quadrantem, opobalſami, olei liliorum, amaracini, cyprini, nardini, irini, ſing. vnc. I. Quòd ſi validiorem facere malueris, cardamomi drachm. quatuor adiice, & ſeminis rutæ tantundem. Oportet autem, aeris conſtitutionis reſpectu, ea quæ calefaciunt detrahere vel addere.

Vnctiones ad vteri [illegible]ocationem, Philagrii, [illegible] LXX.

VNctiones poſt h[illegible] præſeruationis gratia tales adhibeantur: Ol[illegible] dulcis lib. vnam, ſeminis viticis, rutæ, contuſorum ſingul. quadrantem, caſiæ tritæ quadrantem. omnia ſimul miſceto, & ſub canis æſtu per dies quadraginta inſolato. Quòd ſi pro temporis anni, aut regionis, aut temperaturæ calidioris, ſiue frigidioris ratione, vnctionis vim intendere vel minuere volueris, addito ac detrahito ex medicamentis quantum ex re eſſe iudicaueris: aut ſi vnctio præparata non fuerit, irino vnguẽto rutam, aut caſiam, aut amomum, aut quicquam ex iis quæ ſuprà dicta ſunt admiſceto, ac vtitor. poſſunt & citra balneum hæ vnctiones pectini ac lumbis illini. Efficaciores autem euadent, ſi adarcen vſtum vel crudum, aut pyrethrum, aut piper tritum, aut oleum laurinum, aut cicinum, & reliqua eiuſmodi addideris, ita vt vnctio craſſior fiat. Alia vnctio ad eandem vteri ſtrangulationem: Terebinthinæ, olei laurini, ſing. ſeſcuncem, olei irini, anethini, ſing. lib. vnam, ſeminis cannabis, adarcæ, ſing. ſextantem, piperis, ſaluiæ, calaminthæ, ſing. vnciam vnam. pyrethri ſextãtẽ, nigellæ, caſiæ, ſing. vnc. I. Arida tenuiſſimè trita liquabilibus liquatis admiſceto, vnito, ac adſeruato. vſus autem tẽpore aliquo oleo calido diluito, pectinique ac lumbis illinito. Suffumigium vteri: Stercoris canini albi & ſabinæ æquales portiones ſuffito, & ſi tortiones ſucceſſerint, morbi vexationes quieſcent.

Varia auxilia ad vteri ſtrangulationem, Philagrii, Cap. LXXI.

MVlieres ad vteri ſtrangulatum procliues, Dioſpolitico pharmaco aſſiduè vti debent, & eo quod ex tribus piperis generibus conſtat, & quod ex calamintha appellationem habet. Singulis autem admiſcenda ſunt quæ ſemen minuunt ac abolent, qualia ſunt viticis, rutæ, cannabis ſemina, nymphææ radix, ac reliqua huiuſmodi quæ in venereorum tractatu retulimus. caſtorei quoque drach. vnam aſſiduè potent, modico aniſo adiecto. At verò ſi prægnantibus reſpiratio intercepta fuerit, foris quidem ad corporis temperiem emendandam, auxilia adhibenda ſunt: verùm potiones, & quæ in vterum funduntur aut ſubduntur, penitus vitare oportet, ſicut etiam cly-

A ſteres & ſanguinis miſſionem. ex omnibus enim his abortus periculum imminet. Cæterùm meminiſſe oportet, vt eis quæ neque contractionem, neque declinationem vteri patiuntur, pro humiditatis aut ſiccitatis ratione medicamenta idonea exhibeantur, & validiora: ſicut eis quæ rarum ac molle corpus habent, imbecilliora: & rurſus oppoſitis, fortiora: itidémque iunioribus, ſimpliciora: ætate prouectioribus, efficaciora. & his quidem quæ totius corporis diſtentionem à flatu ventoſo percipiunt, flatus leuantia exhibenda ſunt: quæ verò grauitatem percipiant, B incidentia ac attenuãtia: eis autem quæ humorum acrimonia vexantur, laxantia ac pinguia. At ſi declinatio, aut contractio, aut inflammatio circa vterum fuerit, omnia imbecilliora offerantur: fortiora enim morbum exacerbant, & ſeminis excretionem prohibent: & contrà quæ pro curandi corporis ratione moderata ſunt, tum ipſi affectioni medentur, tum ſeminis excretionem adiuuant.

De ſeminis fluxu, Sorani, Cap. LXXII.

MVlieres non aliter quã viri è ſeminis fluxu laborant. C Eſt autem hæc affectio, ſeminis citra concitationem ac tenſionem veneream profluuium, ad quod vteri laxatio ac debilitas, & totius corporis tabefactio conſequitur. A toto enim corpore materia paulatim ad vterũ cõfluit, atque iſtic modicè velut in oculis lacryma mutatur. & ſæpe contingit vt affectio hæc diuturna fiat. Quaptoter recentem adhuc reprimere ac ſedare conabimur per ea quæ ſenſim adſtringunt, velut eſt roſa, myrtus, rubus, lentiſcus, & huiuſmodi. Pectinique ac inguinibus acaciam, hypocyſthidẽ, & ſimilia cum vino auſtero imponemus. D Cerata item ac cataplaſmata è palmulis, maliscotoneis, ac myrti baccis adhibebimus. Laminam quoque plumbeam latam ac tenuem lumbis alligare oportet, & ſtratũ non ſit delicatum, ſed potius aſperum. Vomitus à ieiunis quidem fiat, à cibo tamen admitti quoque poteſt. Præterea partes ſupernæ exerceantur ac diu confricentur. & cauendum ne affectæ partes inungantur aut calefiant. In potu detur ſolani radix arefacta, aut viticis, aut rutæ, aut cannabis ſemen ex aqua, ſingula drachmæ pondere. Cibi vitandi ſunt exoluti ac ſorbiles, & ad ſeminis generationem ac venerem excitandum idonei. E Veſcatur autem ſolidioribus eduliis, & auiculis aſſatis vtatur, ac vinum fuluum bibat. & omnia vitet quæ ad venerem irritare poſſunt, ita vt neque picturas, neque ſigna formoſa ſpectet, neque de concubitu verba faciat: ſed tetrica viuendi ratione, lectionibúſque ac colloquiis ſeueris vtatur. Perſeuerante verò affectione, exercitia, ſudorum prolectationes, frictiones & frigida balnea adhibeantur, & roſaceum aſſiduè pectini ac lumbis illinatur. Si verò aliquando ob acriorem conſtitutionem ac qualitatem irri- F tans, ac quodammodo mordens ſenſum, ſemen ipſis prodit, contrariis cibis ac potibus vtatur, balneis item ac lactis potu, & fructibus, & aquæ potu, ac ſimilibus. Transferantur etiam huc quæ ad ſeminis profluuium in viris, & ad ſeminis in ſomno effuſionem ſuprà relata ſunt.

De vteri debilitate, Sorani, Cap. LXXIII.

QVemadmodum aliæ corporis partes, ita etiam vterus aliquando debilitatur. Conſequitur ad hanc affectionem faſtidium veneris, flatus ventoſi excernuntur, menſes exuberant, & ſingulis menſibus bis aut ter inor- G dinatè deferuntur, nigri & aquoſi. Neque ſemen viri iniectum diutius detinetur ſed à concubitu defluit, aliquibus ſtatim, quibuſdam poſt aliquos dies. Quædam abortum faciunt, aliquæ non abortientes gracilem ac imbecillem fœtum generant. Menſtruorum verò tempore, pectinis, lumborum ac crurum grauitas adeſt, & ſtomachus malè habet, & hinc vaporibus ad caput eleuatis aliquando deliria ſuccedũt, ſimileſque ſunt harum vexationes eis quæ ab vtero ſtrangulantur. quandoque etiam velut atra bile perciti deſipiunt, ac furore aguntur. Oritur hoc malũ H ex aſſiduo partu ac vteri diſtentione, præſertim vbi fœtus inſignis fuerit magnitudinis. Curatio ea facienda eſt, per ea quæ firmandi ac debiles partes corroborandi vires habent. Inſeſſiones itaque adſtringentes ad tactum tepidæ, & vteri elotiones conueniunt. & roſaceum oleum

tepidum,aut narciſſinum, aut melinum, aut ſuſinum, & huiuſmodi,pectini ac lumbis illinatur.Et mulier per congruos motus aſſiduè exerceatur, & alimẽtis vtatur paucis quidem , ſed quæ cum leui quadam adſtrictione, carnis copiam generant . Vinum autem fuluum adſtringens parciſſimè potet.eſt enim ſitis huic affectioni commoda. Omnem verò lactis eſum,& obſonia è caſeo parata vitare oportet.vniuerſas item purgationes atque alui ductiones recuſare.

De furore vterino , Eiuſdem, Cap. LXXIIII.

FVror vterinus eſt vteri intemperies, ad affectionis conſenſum cerebrum trahens,ad quam rabioſum delirium conſequitur. Differt ab vteri ſtrangulatione, primùm cauſa . neque enim hic vterus ſurſum tractus principalem aliquam partem ad affectionis conſenſum ducit, aut compreſſione,aut morſu, aut vapore : ſed eodem loco permanens per medullam ſpinalem aut alias ſibi inſertas propagines, vitioſam qualitatem(quancunque tandem)ad cerebrum mittit. Deinde etiam ſignis ab vteri ſtrangulatione differt.Ægrotæ enim minimè in hac ſicut in illa affectione mutæ ac ſine ſenſu decumbunt,ſed potius garrulæ,iracundæ ac inquietæ fiunt. Differt etiam à furore non per conſenſum,ſed primariò cerebrum impetente.harum enim amentia tota in venere verſatur,& nihil aliud imaginantur aut loquuntur quàm de coitu,prurienſque pudendum habent , eiuſque attactu mirum in modum delectantur. Accidit hæc affectio temperatura calidis,ætate vigentibus,virginibuſque ac caſtitatem ſeruantibus,& quæ optimis eduliis veſcuntur, & in deliciis ac animi voluptate verſantur, præcipuè ſi aliàs libidini ac veneri aſſuetæ fuerint. Nihil enim aliud eſt hæc affectio quàm ardor & feruor vteri ad cerebrum & totum corpus diſtributus. Proinde quæ ſuprà ad calidam vteri intemperiem relata ſunt vtero adhibenda , huc transferantur. Irrigationes autem capitis, & alia auxilia furori congrua, Sermone ſexto retulimus. Peculiariter autem huc facit paſtillus Trigonus,cum æquis portionibus cro comagmatis ac cypheos aromatici. Facit & hydroroſati potus.& hoc medicamentum: Smyrnii, croci, ſpicæ nardi,ſing. vnciam vnam,excipe diacodio aut hydroroſato, & drach. duarũ pondus ieiunis exhibe cum coriãdri decocto. quòd ſi ob corrupti ſeminis redundantiam affectio contigerit,nitrum & cardamomum cerato excipito, ac pudendis ſubdito. ſaliuæ enim ſimile quid elicitur,& affectio ſedatur.Ruta verò cum caſtoreo in myrteo cerato ſuppoſita,genituram ſiue ſemen contrahit, & furorem mitigat. Sed & diacodium aceto aut ſolani ſucco admixto ſubditum ardorem extinguit.

De vteri reſolutione, Eiuſdem, Cap. LXXV.

VTerus ſæpe etiam ob alias cauſas, ſed maximè propter frequentes abortus reſoluitur. Conſequitur veneris odium,oris vteri frigefactio , eiuſdémque plenus, pinguis & velut infartus habitus, ceruicis item laxitas ac ſtupiditas. ſæpe etiam menſes ſupprimuntur, aut ægrè prodeunt. In congreſſu viri vel nihil omnino ſeminis in vterum immittitur,vel iniectum velut ex inanimato loco ſtatim effluit. aliquando etiam vrina & ſtercus importunè prodit. Curatio autem ſimilis eſt ei quàm de menſtruorum ſtillicidio diximus.Facit & aſſiduus caſtorei potus, & peſſorum calefacientium, elotionúmque ac vnctionum adhibitio.

De vteri prolapſu, Eiuſdem, Cap. LXXVI.

PRolabi vterum dicimus,quum ita euertitur vt foras promineat. neque enim totus à ſuis appendicibus exolutus,velut imperiti putant,excidit. nam ſi ita procideret,reſtitui non poſſet.Quod autem procidit,ſtruthiocameli ouo ſimile eſt,iuxta maioris ac minoris differentiam, prout violenta euerſio contigit. Sunt autem prolapſus cauſæ multæ.Ab alto enim delapſa mulier & in coxas delata,diruptis pelliculis ac ligamẽtis quæ vterũ continẽt ac vicinis partibus cõnectunt, hoc malo corripitur. corripitur & ob violentam ſecundæ extractionem, quod A præcipuè in abortibus contingit. Præterea inartificioſa fœtus extractio,aut nimia ſpiritus detentio,aut immenſi oneris eleuatio,aut plaga, vteri prolapſum inducit. Sæpe etiam ob humoris plurimi ac lenti defluxum ,& ob partuum frequentiam , appendices ex quibus vterus dependet,laxantur ac ſoluuntur.Quin & ob vehementes animi affectus,velut ſi liberorum amiſſio,aut hoſtium incurſus nuntietur, aut ob periculoſam nauigationem , aut eiuſmodi quandam cauſam,mulieres toto corpore exolui ſolent,ita vt vterus ſimul prolabatur. Aliquando etiam B citra vllam eiuſmodi cauſam partes debilitantur, vt propter pelliculárum ac muſculorum vterum ſuſtinentium reſolutionem,hæc affectio contingat,quod inclinata ætate maximè fieri ſolet. In principio itaque plurimus ſanguis erumpit,deinde conſequitur dolor præcordiorum, lumborum,imi ventris,ac pudendorum,& periculum eſt ne perfrigeratis locis conuulſio inferatur. Vbi verò temporis progreſſu affectio inualeſcit,& loci calloſi facti fuerint,neque conuulſionis periculum imminet, neque dolor infeſtat. Quum ergo adhuc recens eſt affectio,conari C oportet vt vulua ipſa contrahatur.In principio enim facilè dirigitur, & rectè locata permanet, præcipuè in vigoris ætate. nam in ætate prouectioribus contrahitur quidem, ſed ex leui occaſione rurſus prolabitur. Si itaque durum ſtercus in recto inteſtino eſſe ſuſpicaberis, per clyſterem euacuabis.Similitérque ſi in veſica lotium collectum fuerit,per fiſtulam veſicæ adaptatam euocabis. Contingit enim plerunque vt illarum ſuperfluitatum detentione, vterus inter vtrunque,rectum inquam inteſtinum ac veſicam ſitus,comprimatur ac coarctetur, & impediatur ne D repelli,& ad proprium ſitum reduci poſſit. His autem peractis ægram ſupinam collocabimus, coxis altioribus, reflexis poplitibus,ac cruribus diſparatis. Deinde prolapſam vteri partem oleo tepido vel butyro,vel betæ, maluæ,althææ,fœnigræci,ſ[illegible], aut ſimilium decocto fouebimus : & lanam [illegible] figura ac craſſitudine muliebri pudendo correſpondentem accipiemus, eámq; linteolo inuoluemus,& acaciæ aut hypocyſthidis ſucco vino diluto intingemus, ac vtero apponemus,& citra violentiam totum quod prolapſum eſt reprimemus, E donec tota moles intra ſinum recipiatur. Poſtea lanam in pudendum ſubdemus,& alium lanæ hapſum vino adſtringente imbutum ſuperponemus , atque totum pectinem ſpongiis ex poſca expreſſis integemus, & mulierem reclinabimus crura extenſa ac coaptata habentem , ita vt alterum alteri incumbat. tutius tamen fuerit per faſciam ad genua vſque conſtringere. Aliqui vterum recèns prolapſum cucurbitæ domeſticæ ac betæ decocto,cum vrina graueolenti , aut acri aceto , aut re aliqua fœtida proluunt. At verò ſi prolapſus vterus, temporis progreſſu in- F tumuerit,plurimóque humore refertus fuerit,vt præ tumore reduci non poſſit , betarum decocto ipſum rigamus,deinde acetum affundimus , & ſalem tenuiſſimum inſpergimus, & poſtea ſedato tumore, eodem decocto perfuſum retrudimus. deinde cucurbitas vmbilico & vtrique lateri cum plurima flamma affigimus , & odorata aſſiduè naribus admouemus. Tertia verò die lana adhuc intra pudendi ſinum exiſtente,mulier in vino nigro auſtero aliquatenus tepefacto , aut in myrti, lentiſci, rubi , ac malicorii decocto inſideat.Et poſt inſeſſionem rurſus G ſupina coxis altioribus locetur,& ſublata ex pudendo priore lana, alia rurſus eodem medicamento imbuta ſubdatur.Cataplaſmata verò forinſecus imponantur ad imum ventrem, ex palmulis,polenta , lenticula ac malicorio, cum aceto mulſo. atque hæc rurſus tertia die fiant , vſque ad perfectam curationem. Porrò vteri crebrò prolabentes poſca abluantur, in eadémque mulier diutius inſideat. deinde omnia relata fiant. Sæpe verò ob locorum ſenſus ſubtilitatem,reiecto aceto terram nigram quam in lentibus reperimus aqua diluimus, & ex ea partem H affectam plurimùm fouemus,ac poſtea eadem medendi forma vtimur. At verò ſi vterus ob humorum lentorem difficulter repellitur,vini fæcem vſtam , aut nitrum lixiuio permixtũ obluimus, & cum decocto aliquo adſtringente, aut cum prædicta terra aqua diluta fouemus;

deinde plumbi cremorem oleo myrteo aut melino admixto, parti prolapſæ illinemus ac in ſinum pudendi retrudemus. Loci inſuper interni, ægra vndiquaque circũtecta, rebus fœtidis ſuffiantur. naribus autem odoratiſſima quæque admoueantur: & cibi boni ſucci, & vina odorata tenuia offerantur. Ferunt torpedinis corium recens detractum, parti prolapſæ obuolutum, ipſam repellere. atque idem poſſe paſtinacæ marinæ aculeum cum hyoſcyami ſucco illitum. Illud autem obſeruandum eſt ne aluus nimiùm ſubducatur. exoluuntur enim laxantúrque vicinæ partes, & vterus recidit. Si verò pars prolapſa temporis progreſſu per negligentiam computruerit, & ex aſſidua vrinæ irrigatione & adhærentibus ſordibus exulcerata fuerit, auferatur citra vllius periculi formidinem. Narrant enim totum vterum putrefactum aliquando ablatum eſſe, & mulierem nihilominus ſuperuixiſſe.

De reclinatione, auerſione ac recurſu vteri, Aſpaſiæ, Cap. LXXVII.

SVppreſſis menſibus neceſſe eſt venas & arterias ad vterum tendentes repleri. Nam ſanguis vſque ad vaſorum oſcula accurrit quidem, verùm intra vterum prodire non poteſt, aut eo quòd nimia craſſitudine oſculis impingitur, & grumoſus fit: aut quòd ipſa oſcula clauſa ſunt, & tranſitum impediunt, ita vt venæ humore refertæ extendantur, & vicinos vteri appendices humectent, quorũ extenſione vterus retrahitur. Si itaque ex vtraque parte æqualis retractio fiat, reclinatio, aut reuulſio ſiue recurſus vteri æqualis contingit: ſi verò in alteram partem maior retractio fiat, alterum è viſceribus his in cauſa eſt, ſplen videlicet aut hepar, qu[illegible] venæ ſuperfluo ſanguine extentæ à ſuis partibus vterum retrahunt: hepaticæ venæ è dextris, ſplenicæ è ſi[illegible]iſtris, prout alteræ magis fuerint repletæ. In vtram verò pa[illegible]em v[illegible]rus declinauerit, digitorum admotione, & ſig[illegible]uentibus cognoſcemus. Si enim in obliquum [illegible]aſſo c[illegible]uerit, propinqui femoris diſtentio, dolor, per[illegible], impedimentum, & torpor indicio erit. aliqua[illegible]iam eiuſdem arefactio, & ad innitendum ac am[illegible]dum impotentia conſequitur. Si verò retrò aut infrà inc[illegible]inat, torpor ac difficilis vtriuſque cruris motus ſequitur. ſæpe etiam motus penitus intercipitur, & ingens vexat dolor. Aluus etiam ſupprimitur, neque clyſterem admittit, niſi genibus innitatur ægra. Flatus item retinentur, & dolores inter ſedendũ acuuntur, præſertim ſi verſus anum reclinatio contigerit. At ſi ad pubem vergit, imus venter ac pecten extenditur, & dolores ibidem percipiuntur, aliquando etiam vrina ſupprimitur. Quomodocũque igitur vterus retractus ac inclinatus fuerit, eodem modo velut inflammationes in exacerbationibus curare oportet. In remiſſionibus autem & declinationibus, magis emollientibus vtendum eſt: perſeuerante verò affectione, eis quæ ex alto attrahere, & corporis habitum mutare poſſunt. At verò auerſionem verſus anum ita curabimus: Primùm obſtetrici imperabimus, vt digito in anum immiſſo vterum propellat. deinde glandem ano ſubdat quatuor digitorum longitudine, ex galbano & cera paratam, cuius extremitati filum extractionis gratia ſit annexum. Aut caſtoreum aqua dilutum & lana exceptum ſimiliter ſubdatur: aut bitumen aridum, aut pix liquida. Poſtridie verò irinum aut ſuſinum oleum tepidum, in vterum & inteſtina infundatur. Et loci aromatum, aut marrubii, aut conyzæ decocto foueantur, & ex eodem vterus eluatur. poſtea ceratum roſaceum adhibeatur. Si verò in obliquũ retractio inclinat, primùm eadem fomẽta adhibeantur: deinde obſtetrix ſpecillo cum digito ſubimmiſſo, vteri collum dirigat. ægra verò in contrarium parti affectæ latus, aut ſupina, decumbat. Peſſis inſuper mollientibus aperientibúſque vtemur, & ex prædictis oleis aliquod infundemus, & pectini lanam vino & roſaceo imbutam, aut ſuccum ſeminis lini cerato exceptum imponemus. Et caſtoreum cum aniſo, aut cumino, aut nigella, aut pæoniæ radice, aut ſmyrnii, aut dauci ſemine, aut ariſtolochia, aut gentiana, aut helenio, ex aceto mulſo propinabimus. Eadem etiam repentinos vteri dolores faciunt, non ſingula ſolùm per ſe, ſed etiam ſimul coniuncta. Mulier autẽ accli

A ui capite decumbat, & ſi compoſitus rectè vterus rurſus retrahatur, fœtida ſtatim naribus admoueatur, & ſternutationes prouocentur. & ſi vrina ſupprimatur, fiſtula veſicæ ad hoc deſtinata proliciatur. & ſi ab his exacerbatio fuerit exoluta, quieſcendum eſt. Cæterùm pro afflictionis magnitudine, ſi ægram adoleſcentem & ſanguineam nacti fuerimus, conſiderabimus an cubiti vena ſit ſecãda. deinde menſes prouocantia propinabimus, & peſſis mitioribus vtemur.

De vteri inflatione, Cap. LXXVIII.

B VTerus aliquando ex partu perfrigeratus flatu impletur, oſculo ipſius concluſo, aut grumo ſanguinis in ipſo impacto. Flatus autem ipſe quandoque in vteri cauitate concluditur, quandoque in corporis ipſius vteri anguſtiis continetur. Conſequitur pectinis ac imi ventris tumor, velut in hydrope tympanite, cum dolore pungitiuo, perpungente vſque ad ſeptum tranſuerſum & ſtomachum, & nihilominus vtrinque in lateribus extento, & ſæpe ad alterum, ſæpe ad vtrunque inguen ſe extendente. Vmbilicum item lumbóſque ac pectinẽ idem infeſtat,

C & caput quoque per conſenſum afficit. quandoque verò flatus per muliebre pudendum erumpit, vt ægrè id percipiant. Si itaque flatus in vteri cauitate fuerit concluſus, ſtrepitus ac ſonitus quidam in corporis flexu auditur, qualis in inteſtinis contingit quæ torminibus vexantur. & ad digitorum pulſationem ſonus tympani redditur. Si verò intra vteri anguſtias continetur, dolores vehementiores ac curatu difficiliores infeſtant. Huiuſmodi autem affectiones fame, ac olei dulcis calidi irrigatione, in quo ruta & anethum decocta ſunt, curantur. Et niſi ætas,

D regio, & anni tempus obſtiterint, vena ſecetur. Inſeſſionéſque in rutæ, pulegii, calaminthes, marrubii, thymi, artemiſiæ, althææ, ac caricarum decoctis fiãt. & corpus per hierã Rufi & Archigenis ex colocynthide euacuetur. In exacerbationibus autem vulua his colluatur quæ laxandi ac flatus diſcutiendi vires habent, quale eſt oleum gleucinum, & peſſus eiuſdem facultatis plurimo oleo dilutus, & per vterifuſorium clyſterem immiſſus. Cataplaſmata etiam leuia ex caricis, hyſſopo, ruta ac nitro imponantur. At verò ſi flatus ob impactos grumos fuerit concluſus,

E poſtquam ægra in aliqua ex relatis inſeſſionibus diutius conſedit, obſtetrix digitum illitum in pudendi ſinum immittat, & grumum ſenſim diſſoluat, ac educat. Perſeuerante verò inflatione, in exacerbatione efficaciora adhibeantur, interpoſitóque temporis ſpatio, illitionibus calidioribus, crurúmque ac affectorum locorum frictionibus vtemur. Et lumbis ac pectini dropacem adhibebimus. aut rubefactorium è ſinapi & caricis. aut farinam ordeaceam cum caricis, ruta, hyſſopo, & melle coctam. aut epithema ex ſeminibus, aut ex baccis lauri. aut polyar

F chium cerato cyprino exceptum, aut poſtea etiam per ſe ſolum. Peſſi quoque eiuſdem facultatis ſubdantur, ex terebinthina, galbano, iride, ruta, & œſypo. & qui ex pulegii, nitri, mellis, fellis taurini, æquis portionibus parantur. Maximè autem conuenit hic: Caricarum pinguium probè contuſarum vt granula non percipiãtur drachmã vnam, cumini drachmas duas, ſpumæ nitri albæ drach. vnam. Verùm ad acrimoniam obtundendã, peſſum hunc in lac prius immergere oportet. Cucurbitæ quoque affigantur, & violenter detrahantur. aliquando etiam ſcarificatio

G fiat. Vtẽdúmque eſt omnibus quæ ex alto attrahere materiam poſſunt, & balnearum naturaliũ aquis primùm calidis, deinde frigidis vt corpus ad tolerandam frigiditatem ſenſim alliciatur, & affectæ partes paulatim firmentur. Alimenta quoque attenuantia ac flatus diſcutientia exhibeantur. & medicamentũ dioſpoliticum, ac ex calaminthа conſtans aliquando exhibeatur. At verò auxilia amplius medicata, & aromatum ſuffitus, tanquam capiti noxios reprobamus. ſed & epithemata aſtringentia, qualia ſunt quæ ex palmulis ac malis cotoneis parantur, & ſimilia, ad hanc affectionem

H inepta ſunt.

De vteri hydrope, Cap. LXXIX.

QVVM mẽſes longo tẽpore fuerint ſuppreſſi, & imprægnatio impedita, ſæpe humoris copia in vterum confluit, & aliquando corpuſcula quædam veſicæ fellis

ſimillima in ipſo generantur,in quibus humor colligitur. Sequitur affectionem hanc tumor circa imum ventrem amplus,laxus,flatuoſus,& murmura velut in inteſtinis,in ambulando grauitas,& ſpirandi difficultas,alui recrementa graueolentia ſunt, & menſes ac conceptus impediuntur,& quæ prodeunt nullo ordine ſeruato deferuntur. Vbi verò violẽter excernuntur, ruptis aliquãdo paruis illis corpuſculis,quæ veſicis ſimilia diximus,viſcoſa quædam ac aquoſa erumpunt.In quibus itaque humorem in vtero collectum ex propriis ſignis cognoueris, decubitu quieto,mox vomitu ac validis elotionibus vtendum eſt. Proinde corticis radicis tithymali myrtei ſicci drach. duas per ſe vel cum radicis panaceæ obolo propinabis. & in vterum infundes quæ mucoſos humores attrahunt,qualia ſunt,grani cnidii grana decem cum oleo irino & modico melle. aut veratri nigri drachmas duas,cum irino aut cyprino aut narciſſino oleo,cum modico melle per vteriſuſorium clyſterem infundito. Verùm ante has elotiones cardamomum cum ſale, aceto mulſo, thymo, pulegio,calamintha,aut ſimili quopiam bibẽdum dabimus: deinde humorum copia per aluum excreta, prædictæ elotiones infundantur.Aut peſſi eiuſdem facultatis ſubdantur.& poſtea ſinus pudendi aqua marina proluatur, primùm ſola,deinde addito aceto,& aliquo ex prædictis in ipſa cocto.Elotione peracta ac locis probè deterſis,pudendo ac femoribus oleum cyprinum illinatur. Medicamenta verò iiſdem cõuenientia hæc ſunt:Pulegii drach. vnam,cum modico pipere,aut gentianæ vel origani drachmas duas cum ſemine dauci vel ſmyrnii, cum vino mulſo aut aqua mulſa in potu dentur.Salis præterea communis loco alimentis inſpergatur hoc: Hyſſopi trientem,pulegii quadrantem, origani, cumini, ſingulorum ſextantem,ſeminis ammii,ſpicæ nardi,ſing.vnc.vnam,ſalis toſti quadrantem. trita miſce ac vtere.Sed & pudendi ſinus reſina, myrrha, & amomo ſuffiatur. Peſſis autem huiuſmodi vtendum eſt: Nitri,colocynthidis,ſing.quadrantem. melle excipe, & peſſum inde paratum oleo cyprino tinctum ſubde. Alius. Cumini & nitri æquales portiones melle excipe. poteſt & violæ albæ ſemen addi. Alius. Colocynthidis quadrantem, ſalis vnciã vnam,pinguium caricarum carne excipe,vt ſit iuglandis magnitudo,& inde peſſum paratum ſubde.humorem enim fœtidum attrahit,ac mirificè prodeſt. Idem ſedi inditus ſtercoris & humorum ac flatuum copiam elicit,& vterum leuat. Alius. Comæ abſinthii, ammoniaci thymiamatis,ſing.drachmam vnam,æris vſti,nitri,ſing. drach.tres,melle excepta ſubdito. Hoc autem placidiſſimè & citra omnem dolorem attrahit:Cicutæ ſemen, ariſtolochiam,cuminum,ſalem, carne caricarum excipe, & ſubde. Cæterùm ad aquæ receptacula,eas videlicet veſicas quas in vtero generari diximus, fomentis vtemur ex aromatibus quæ menſes eliciunt, & peſſis ſanguinem trahentibus.Ex quorum numero hic eſt.Cneori,quod eſt grani cnidii radix,aut illo non præſente,chamelææ,elaterii,caſiæ,ſing.drach.quatuor,aluminis ſciſſi,miſyos,ſandarachæ,myrrhæ,coſti,croci,ſingulorũ drach.tres, melle excipito,atque aluo pridie euacuata per clyſterẽ, peſſum inde paratum ſubdito, integrámque diem ac noctem ſinito. ſi ſemel parum eduxerit, rurſus ſubdito: ſi verò mordacitatẽ induxerit, centaurii decocto tepido ſinus pudendi foueatur ac eluatur. & mitigandi gratia peſſus mollitorius ſubdatur. aut cicutæ ſemen cum ariſtolochia, cumino, ſale ac caricis (velut paulo antè diximus) ſubiiciatur. Mitiſſimum verò omnium ad huiuſmodi pelliceas & aqua refertas veſicas,eſt mercurialis maſculæ ſemẽ cum modica myrrha,ſale ac melle, lana exceptum, & multis diebus ſubditum. Poſt harum autem eductionem,exercitiis, ſudoris prouocatione, & validis totius corporis, & præcipuè imi ventris frictionibus vtendum eſt.

De mola vteri, Cap. LXXX.

QVÆ mola appellatur,tumor eſt vteri induratus,aliquando prægreſſa inflammatione ſuccedens, aliquando poſt locale vlcus, cui caro ſuperexcreuit. à motus autem difficultate & grauitate,molæ nomen accepit. A Conſequitur hunc tumorem detractio partium ſuperincumbentium,gracilitas,coloris vitiatio & appetitus proſtratus. Et primùm ſanè conceptus ſuſpicionem de ſe præbet. nam & menſes ſupprimũtur,& mammæ intumeſcunt,& ſtomachus ſubuertitur,& lumbi grauantur,venterque attollitur.Verùm temporis progreſſu diſcernitur. molam enim dolor pũctionis ſenſum inferens ſubſequitur,nec in ea motus vllus, velut in vtero,conceptu percipitur. Quin & poſtea toto corpore imminuto, ac ventre ampliato,hydropis imaginem præfert. diſcernitur tamen ab illo per tumoris duritiam,& quòd tumor hic ad B digitorum appreſſionem ac pulſationem non cedit, neque tympani ſonum velut in hydrope edit. & quòd neq; ad manus contactum vlla fluctuatio percipitur: aliquando tamen temporis progreſſu hepar perfrigeratur, & hydrops ſuperuenit.Quidam verò tradunt in quibuſdã mulieribus caruncnlas ad iuglandis nucis magnitudinem per pudendum excretas eſſe,aliquandò ſingulis mẽſibus, aliquando bimeſtres aut trimeſtres. Hanc affectionem alii velut incurabilem penitus reliquerunt. alii incipientem C tantùm,curari poſſe confidunt:negligenda tamen nõ eſt,ſed omnia quæ conuenire videbuntur facienda. Cataplaſmata igitur laxandi viribus prædita, fomenta, elotiones mitigatorias, peſſos mollitorios ad duritias infrà deſcriptos,inſeſſiones eiuſdem facultatis, & cerata ex althæa & oleo cyprino parata adhibebimus. & malagma ex ſuccis,& quod Mnaſeæ inſcribitur imponemus. Deinde cucurbitas cum ſcarificatione apponemus, & alimenta boni ſucci offeremus. atque hæc quidem in ipſis exacerbationibus adhibere op[illegible] interuallis autem corpus D reficiendum eſt per ea [illegible] ſtant, geſtationem videlicet,deambulation[illegible] & cibos conuenientes, ac vini potum.Partibus [illegible]tis dropaces adhibebimus,& nitro ac ſale inſper[illegible]em inſolabimus. & per medicamentum ex ſinapi [illegible]ribus [illegible]is rubificabimus. Epithematis inſuper mollitori[illegible] ſucci[illegible]inibus,ex baccis lauri,& polyarchio,ac ſimilibu[illegible]. Suffitum etiam vaporis aquæ marinæ aut muriæ, a[illegible]bimus,aut decocti foliorum ac baccarum lauri, pulegii, thymi, hyſſopi,ſaluiæ,marrubii,artemiſiæ,centaureæ,dictamni,ſcordii,po E lii. Olla autem operculo perforato arundine inſerta ſellæ ſupponatur, atque inde per arundinem vapor intra pudendum recipiatur.Peſſi item ſubdantur ex œſypo, butyro,adipe anſerino,medulla,aut cerebro ceruino,melle,caricis pinguibus,vuis paſſis,cum oleo antiquo cyprino, irino,ſampſuchino,amaracino,ſuſino. Perſeuerante verò malo, acrium eduliorum eſus adhibeatur, & innatationes aquarum calidarum, & aquæ marinæ. & ab acceptis raphanis vomendum. Peſſos tamen & inſeſſiones acriores F vitare oportet,ne loci ex aſſiduo eorum vſu exulcerentur. His autem tranſactis ſæpe plurima atri ac grumoſi ſanguinis copia repentè excernitur, & affectio diſſoluitur. Philoſophus verò,Detẽtis,inquit,vxoris amici cuiuſdam menſibus, arbitrabar primùm ipſam concepiſſe. poſtea aucto amplius tumore,hydropem ſuſpectum habui, quia totum corpus ac pedes tumeſcere videbam. At vbi tandem id affectionis genus eſſe deprehendi, quod alii laterem,alii molam vocant,rutam & anethum in vino veteri fuluo odorato coxi, & abiectis herbis, vinum calidum bibendum dedi, & ferme aquæ loco exhibui. G ſtatimque mulier excreta ſanguinis copia ſalutem adepta eſt.

De tumore vteri laxo, Sorani, Cap. LXXXI.

VTeri tumor laxus, pallidus ac albus eſt, ad tactum mollis & digitorum compreſſioni cedens,ſéque rurſus paulatim attollens, & cutis ventris manu apprehenſa facilè attrahitur. Loci itaque oleo communi calido aut irino,aut cyprino rigentur, & peſſi ſubdantur, ac reliqua auxilia adhibeantur quæ ſuprà de vteri inflatione H retulimus.

De ſatyriaſi, Eiuſdem, Cap. LXXXII.

MVlieribus quoque ſatyriaſis & tentigo accidit,qualem viris fieri ſuprà retulimus. Cõſequitur ad hãc, pudendorum ingens pruritus cum dolore, ita vt mulier

præmadefactus commollitur, ac paulatim reliquis admiſcetur, & per ſpathulam agitando vnitur. Hoc itaque modo ad duritias ſtomachi, alui profluuium, ac dyſenteriæ principium præparari ſolet: ad quas omnes affectiones ſecurè adhibetur. Verùm ad vteri ac cæterorum locorum duritias, viſceribus exceptis, ad prædicta hæc addimus: Æruginis, floris ſalis, thuris, ſing. ſeſcuncem, iridis, ariſtolochiæ, ſing. quadrãtem, terebinthinæ lib. vnam. & terebinthina quidem reliquis liquabilibus admiſcetur: arida verò trita ac cribrata inſperguntur, medicamento ab igne ablato. & poſtremùm panis madefactus adiicitur, & omnia probè per ſpathulã agitata vniuntur: frigefacta verò in mortario, primũ piſtillo, deinde manib⁹ ſubigũtur.

Peſſus ad vteri duritias: Ceræ, reſinæ pinus, picis, terebinthinæ, butyri, olei roſacei, irini, nardini, mellis, ſing. libr. I. nitri ſextantẽ & ſemiunciã. Alius peſſus, molliẽdo efficax: Ceræ, olei ſuſini, roſacei, adipis anſerini, ſing. libr. vnam, iridis, terebinthinæ, adipis leonini, vrſini, ſingulorum ſeſcuncem, medullæ ceruinæ trientem. habet hic peſſus ex toto libras ſex, & trientem. Peſſus ex Archigenis ſcriptis. Facit ad duritiam, debilitatem, maciẽmque vteri præ omnibus quos ego noui efficaciſſimè, & ad omnes ferme vteri affectiones, & ad neruos affectos cõmodiſſimus eſt: & eſt acopon quoque inſigne: Olei irini, ſuſini, cyprini, ceræ, ſingulorum libram vnam, mellis Attici quincuncem, vnguenti foliati, nardini, ſingulorum trientem, adipis anſerini quadrantem, medullæ ceruinæ, œſypi, ſingulorum ſextantem, terebinthinæ ſeſquiunciã. œſypũ & medullam cum melle ſubigito: deinde ceram cum oleis liquefacito, & re[illegible]binthinam & adipẽ, & conſequenter pretioſ[illegible]rdinum ac foliatum addito. & in mortariu[illegible]probè vnito. Hoc ſi vſq; ad exactam curationem [illegible]agnam laudem conſequeris. Sed & poſt adept[illegible]ẽ aliquanto tẽpore poſtea maioris ſecuritatis g[illegible]aſſo c[illegible]beri poteſt. Ego verò etiam pro malagmate [illegible]s impono, & ad prædicta admiſceo thuris, ceræ, [illegible]niaci thymiamatis, myrrhæ, floris iunci odora[illegible], ſing. drach. octo, picis drach. ſedecim, galbani, opopanacis, ſingul. drach. tres. thus, galbanum, opopanacem, vino odorato adſtringente terito, & ad œſypum & medullam ac mel adiicito, & omnia ſimul rurſus terito. deinde ceram cum pretioſis vnguentis liquato, & ammoniacum tritum reſinámque ac reliqua admiſceto. & ablato ab igne medicamento ac frigefacto, myrrham & florem iunci odorati inſpergito, vnito, ac vtitor. Epithema Oribaſii è baccis lauri. facit ad duritias: Ceræ, reſinæ pinus, picis, nitri, baccarum lauri, adipis taurini, ammoniaci thymiamatis, æquales portiones. ammoniacum & nitrum & baccas lauri, ſing. ſeorſim terito ac cribrato, & reliquis liquatis admiſceto. Ego verò, inquit Oribaſius, dimidium nitri accipio.

De vteri abſceſſu, Archigenis, Cap. LXXXV.

ABſceſſus in vtero velut in cæteris corporis partibus præcedente inflammatione generatur. Primùm igitur inflammationis notæ apparebunt, deinde circa puris generationem dolores augentur, febréſque cum horrore, plerunque ad veſperam ingruunt, tumor attollitur, dolor punctorius adeſt, aliquando vrina, aliquando ſtercoris recrementa ſupprimuntur: aut vtraque ſimul. dolor autem localis affectum locum indicabit. Proinde ſi diſcuti non poteſt, citius ſuppurationi auxilium ferendum eſt. Itaque ſemen lini, fœnumgræcum, farinã ordei, caricas coctas, althææ radicem, terebinthinam, in cataplaſmate imponemus. aliquando etiam columbinum ſtercus cum oleo & melle adhibebimus. Hæc autem cataplaſmata imo vẽtri ac lumbis imponantur. & pudendi ſinus per ſpongiam aſſiduè foueatur, & vapores per arundinem operculo ollæ perforato inſertam intra pudendum recipiantur. Inſeſſionéſque frequentes fiant, decoctis in aqua iis quæ attractoriam vim habent, velut eſt pulegium, marrubiũ, laurus, ſaluia, artemiſia, dictamnus, centaurea. Quòd ſi dolor vehementius infeſtauerit, papaueris capita in aqua coquantur, & contuſa cataplaſmatis admiſceantur. Caricæ item crudæ in mortario cum reſina pinus, terebinthina ac modico nitro tritæ imponantur. peſſis autem vtemur ex terebinthina, myrrha, œſypo ac butyro paratis. Verùm optimus ad vteri abſceſſus ſic præparatur: Carnis caricarum pinguium, adipis anſerini, olei irini, ſing. drachmas duas, terebinthinæ drach. vnam, rutæ drach. tres, myrrhæ, iridis, nitri, ſing. obol. duos. poſſunt etiam pro caricis vuæ paſſæ admiſceri. Excipiuntur lana in peſſum, qui oleo irino aut cyprino tepido tinctus ſubditur. Eſt & ad hunc vſum efficaciſſima compoſitio cyphoïdes appellata, & ſuprà ad hepatis abſceſſum deſcripta: itémque enneapharmacum ad duritias paratum: & malagma polyarchium, & alia huiuſmodi, oleo ſuſino aut telino imbuta, & peſſo in vterum ſubdita. Imus item venter ac pecten aſſiduè prædictis decoctis foueatur. At verò rupto abſceſſu, ſi pus ad veſicam fuerit delatum, & cum vrina excernitur, lactis potu vtendum eſt, & cucumeris ſemen propinandum. & cataplaſmata prædicta adhibenda, cerataque emollientia ac odorata. Si verò ad inteſtinum rectum progreditur, & cum ſtercore vel per ſe egeritur, lentium & malicorii decoctum per clyſterem infundemus: ſi verò in pudendi ſinum erumpit, & purum eſt pus, roſaceum aut tetrapharmacum cum butyro recenti ac roſaceo infundatur. & loci roſarum aut lentium decocto, aut ptiſanæ ſucco eluantur. Sin tenuis & fœtida deſtillat ſanies, velut à noma & vlcere depaſcente, magis adſtringens ſit quod infunditur, velut eſt baccarum myrti, palmularum, lentium, & malicorii decoctum. Quòd ſi poſt humorum excretionem inflammatio perſeuerauerit, perſeuerandum quoque eſt in cataplaſmatis & inſeſſionibus ſuprà relatis. At ſi inæqualia fuerint quæ prodeunt, fomẽta & inſeſſiones ex aqua mulſa fiant, in qua abſinthium, marrubium, eruum, centaurium, aut lentes ſunt decoctæ. Loci verò ptiſanæ ſucco eluantur, addito melle & roſaceo: vteri verò os & anus cerato roſaceo aut butyro inungatur, cui ſpodii, aut ſtibii, aut plumbaginis, aut ſpumæ argenti aliquid, cum muliebri lacte ſit admixtum. facit & plumbi ſuccus. Si verò profluens humor fœtidiſſimus fuerit, vino mulſo pudendi ſinus eluatur, & in eo vſque ad exactam curationem perſeuerandum eſt.

Abſceſſus oris vteri chirurgia, Cap. LXXXVI.

SI circa oſculum vteri abſceſſus conſtiterit, vt ſub chirurgiam duci poſſit, non promptè ad ſectionem feſtinandum eſt, ſed perfecta affectione, & inflammatione plurimùm aucta, & partibus puri incumbentibus attenuatis. Atque tum mulier locetur in ſella ſupina, vt crura habeat ad ventrem contracta, & femora inter ſe diſparata. Et cubiti ipſius poplitibus ſubiiciantur, & idoneis vinculis ad ceruicem religentur. & hoc ad claram lucem fiat: aſſideátque à dextris chirurgus, & per dioptrã inſtrumentum, pro ætate commodum, ad pudendi diductionẽ ſpeculetur, & per ſpecillum ſinus muliebris profunditatem dimetiatur, vt ne maior dioptræ tibia vterum comprimat. & ſi reperta fuerit tibia eius ſinu maior, lanæ conuolutæ labiis ſiue alis pudendi imponantur, vt in ipſis dioptra firmetur. Oportet autem tibiam immittere, cochlea ad ſupernam partem vergente, & dioptram quidem à chirurgo teneri, cochleam verò per miniſtrum circumuerti, vt diductis tibiæ plicis ſinus diſtendatur. Poſtquam autem occurrerit abſceſſus ad tactũ lenis & tenuis, apex eius ſcalpello vel acicula diſſecetur, & excreto pure limniſcus linamentum tenerrimum roſaceo tinctum in ſectionem indatur, aut potius extra ſectionem in muliebrem ſinum citra impulſionem. Extra verò pudendi labia ad pectinem & lumbos lanæ ſuccidæ aut puræ oleo imbutæ imponantur. tertia deinde die ægra in aqua & oleo calidis inſideat, aut in maluæ decocto. Et deterſione facta, limniſcus tetrapharmaco per ſe aut cum melle illitus, in ſectionis fiſſuram leniter indatur. fit autem tetrapharmacum butyro aut roſaceo dilutum. cataplaſmata autem forinſecus imponantur donec abſceſſus ab inflãmatione liberi ac puri fiant. Si verò difficulter repurgentur, per auricularem clyſterem iridis decocto eluantur. & per emplaſtrum ex cadmia, aut ex ladano paratum, aut id quod ex ordeo vſto conſtat, ſingulis roſaceo dilutis, ad cicatricem

catricem perducantur. Quòd ſi intra vteri os abſceſſus fuerit, chirurgiam reprobamus, & curationem paulo antè relatam adhibemus.

Abſceſſus vteri inter inteſtina & peritonæon membranam rupti curatio, Cap. LXXXVII.

ERuptionem inter inteſtina & peritonæon membranam aluum ac inteſtina ambientem, indicat tumor circa illas partes magis hærens. Si verò intra vterum rumpitur abſceſſus, dolor quieſcit, & os vteri ad tactum lenius occurrit. Eruptio itaque ad ſuperficiem tendens adiuuanda eſt, & cutis poſtquam ſatis fuerit attenuata, ſpecillo in ſummo apice diſſecanda, qua parte effluxū commodiorem fore ſperamus. At ſi ſanguinis eruptionis tumor eſt, pro ſpecillo ſiue ſcalpello cauterium eminentiori loco adhibebimus, & ita pus educemus. plurimùm enim ad totam curationem cauterium confert. Poſt excretū autē & probè expreſſum humorem, ægra collocetur vt reſiduū commodè excerni poſſit, & ſectio aqua mulſa eluatur, & poſtea bis quotidie ac ſemel in nocte ſpongiis foueatur. interdum & in aqua calida ægra inſideat, & vterus oleo cyprino calido eluatur. Reliqua verò curatio cæteris vlceribus ſimilis fiat. Alimenta autem exhibeantur boni ſucci & quæ non facilè difflantur, velut eſt lac cum amylo, alica, oryza, pedes porcini in alica aut ptiſana ad flacciditatem cocti, auiculæ & piſces boni ſucci. & niſi febris obſtiterit, vinum etiam dulce antiquum concedemus. Balnea autem & alimenta quæ exulcerationes exacerbāt, vitentur.

De vteri exulceratione, Archigenis, Cap. LXXXVIII.

VLceratur vterus ſæpe ex fluxione erodente, aut ab acribus medicamentis, aut ex abſceſſibus ruptis, aut ob partus difficultatem, aut fœtus extractionē, aut eiuſdem corruptionem. Ægrotæ verò in affecta parte dolorē punctorium perceptant, & ex interuallis fœtidi ac ſanioſi humores ab vlcere ſordido prodeunt, & conſequuntur etiam alia vtero affecto peculiaria accidentia, velut eſt capitis ac præſertim ſincipitis dolor: ligamentorum item ac radicis oculorum dolor, qui ad manus vſque ac digitos ſe extendit, & reliqua ſuprà de inflammatione relata. Vlcus itaque expoſitum, per dioptræ vſum deprehenditur: in profundo verò reconditū, humores qui excernuntur indicant. Non autē aliter huiuſmodi vlcera curantur quàm inſeſſionibus, irrigationibus, cataplaſmatiſque ac peſſis ſuprà relatis. Priuatim tamen commodum eſt hoc medicamentum: Crocus optimus cum muliebri lacte teritur, & cerato excipitur, & cera Tyrrhenica, & roſaceo aut ſuſino oleo, cum anſerino adipe parato, & in peſſo ſubditur. Hoc autē adhuc efficacius eſt, & ad dolores magis congruum, quod ſequitur. Papaueris capita decem in paſſo diluto per triduū macerantur, deinde donec flaccida fiant coquuntur, & poſtea expreſſa teruntur, cum ſeminis aut foliorum roſarum drach. quinque, croci drach. III. admixto etiam inter terendum ipſo decocto. deinde ceratum ex ceræ ſextāte, & roſacei aut narciſſini olei ſextan re ad ea affunditur, & medicamentum in ſtannea pyxide ſeruatur: vſu verò expetente, roſaceo aut narciſſino oleo dilutum, & in peſſum exceptum ſubditur. Facit & peſſus ſuprà relatus, ex croco, roſaceo, adipe anſerino & medulla ceruina paratus. talia enim dolores mitigant, & vlcera ſanant. Philoſophi medicamentum, ad mulieris pudendum exulceratum, & ob acrium humorum influxum pruriginoſum: Plumbaginis ſextantem, glauci vnc. I. cum ſucco hyoſcyami terito, & olei myrtei aut roſacei quantum ſatis eſt admiſceto, vtereque vel manu illinens, vel in paſſo ſubdens.

Vlcerum vteri carbunculoſorum curatio, Cap. LXXXIX.

CArbunculoſis vteri vlceribus priuatim proſunt lentes, & oleæ folia, ſine melle: lupini in vino auſtero cocti: inſeſſiones in eorundem lupinorum decocto.

Ad ſordida vteri vlcera, Cap. XC.

AD ſordida vteri vlcera emplaſtro Ægyptio vtendum eſt, citra æruginem præparato. omnia enim mordacia, quemadmodum & cruſtas inducētia, vtero aduerſa ſunt. Vtemur etiam eo quod ex melle, terebinthina, ro- A ſaceo aut ſuſino oleo & butyro conſtat: quibus aliqui etiam crocum addunt. Ad vlcera repurganda efficax eſt & iris Illyrica cum melle impoſita: & ariſtolochiæ decoctum per ſe, vel cum melle infuſum. Peſſus optimus ad ſordida vlcera repurgāda: Terebinthinæ drach. quatuor, adipis anſerini drach. VII. myrrhæ drach. I. croci drach. tres, medullæ bubulæ, œſypi, ſing. drach. II. mellis, olei cyprini aut irini, ſing. drach. XVI. thuris, radicis panaceæ, iridis, ſing. drach. duas, cyperi drach. IIII.

Ad humorem à muliebri pudendo profluentem, Cap. XCI.

B ORdei vſti, amyli, thuris, ſingul. vnc. vnam, aluminis ſciſſi drach. quatuor: minutiſſimè terito ac cribrato, & aſinino lacte diluito, ac in pudendi ſinum per vteri ſuſorium clyſterem infundito. Quòd ſi vlcus dolorem intulerit, tale medicamētum adhibeatur: Roſarum ſiccatum tritarum, capitum papaueris paululum torrefactorum, ſing. drach. tres, croci, ſtyracis ſing. drach. duas, farinæ fœ nigræci, œnāthes, ſing. drach. quatuor, thuris drach. duas. omnia cū paſſo Cretico ac oleo roſaceo paulatim affuſis C ad mellis compagem conterendo redigito, & in peſſum excepta calida ſubdito.

Ad vteri nomas, Aſpaſiæ, Cap. XCII.

NOmæ verò & vlcera depaſcentia ac efferata, equino aut aſinino lacte recèns mulcto eluātur. & in vtriuſque penuria, quodcunque haberi poteſt recens, coctum accipiatur. Duabus autem lactis heminis, mellis hemina dimidia addenda eſt, & quatuor iridis drachmæ inſpergendæ, & tale infuſum calidum ſæpe ſingulis diebus infundendum. Idem f[illegible]ulſa in qua abſinthium, D aut calamus aromatic[illegible]nthemum vel chamæmelum, aut buphthalm[illegible]um eſt. & vbi quod infuſum eſt, excretum fue[illegible]rotinus maluæ decocto eluantur. deinde peſſus [illegible]ribus [illegible]r ex farinæ erui, iridis, ſing. drach. duabus, cum [illegible] ſucci[illegible]ctis, & peſſo exceptis. Alius peſſus. Melilotum in[illegible]noru[illegible] quæ marinæ experte coctum terito, & melle adm[illegible]ſubdito. Alius, farinā lentium cum melle ſubdito. Alius. Oleæ folia cum vino trita, & melle admixto ſubdito. Alius. Vuarum paſſarum carnes tritas cum melle ſubdito. Alius. He- E deræ aureum florem habentis folia in vino cocta cum melle indito. Aſclepiadæ medicamentum in puluilli forma, ad vteri nomas præcipuum: Lupinos amaros tritos ac cribratos ſeruato, & vſus tempore ſine vllo liquore ſubdito, vel melli admiſceto. Alius peſſus optimus. Hederæ aureum florem habentis faſciculum, in vmbra paululum ſiccatum in vas fictile coniicito, idque vndiq; oblinito, ac torreto, & eo cinere vtitor. Alius ad humida vlcera: Ariſtolochiæ longæ tritæ drach. VI. rubricæ ſi- F nopicæ hepatis colorem referentis drach. VIII. miſce, & cum melle ad cerati craſſitudinem redige, & panniculo attrito excepta deliga, & ſub prunis exure. & vbi optimè aſſata fuerint, tere ac vtere. aut panniculum deligatum in ollam mitte, ac probè opertam & oblitam in ignem pone, donec medicamentū ad carbonis ſpeciem fuerit exuſtum, & deinde tritum ſerua. Vſu verò expetente, ad nomas ſubde, & breui contrahentur. Hoc vſque ad inductā cicatricem idoneum eſt. Alius. Seminis tamaricis partem vnam, nitri rubri tantundem, terito ac cribrato, G & ſimul mixtis aridis vtitor, aut roſaceū admiſceto. Vbi verò nomæ fuerint cohibitæ, adhibeantur ea quæ paulo antè ad vlcera repurganda relata ſunt.

Quæ ad cicatricem ducunt, Aſclepiadæ. Cap. XCIII.

POſtquam vlcera fuerint repurgata, vtendum eſt iis quæ ad cicatricem perducunt, primùm mitioribus, poſtea efficacioribus. Ceratum cicatricem inducens: Ceræ albæ quadrantem, roſacei optimi dodrantem, ad prunas liquefacito, & quadantenus refrigerato. deinde in mortarium coniicito, ac lacte muliebri aut aſinino aut H caprino recèns mulcto affuſo, cum piſtillo ſubigito donec totum inalbeſcat. deinde diffuſo priore lacte, nouum infundito ac rurſus ſubigito, & croci drachm. vnam admiſceto. Quòd ſi magis mitigatorium facere volueris, roſacei olei ſeptūcē, adipis anſerini & medullæ eiuſdem,

ſing.vnc.vnam accipito.potes & pro roſaceo,melinũ aut
ſuſinum admiſcere. Medicamentum ex ordeo ad vteri
vlcera: Ordei vſti ac triti, ſpumæ argenti lotæ, ceruſſæ lo-
tæ,ſing. libram vnam,adipis anſerini lib.quatuor,adipis
capræ recentis lib.tres,olei myrtei lib.duas, mellis deſpu
mati beſſem,terebinthinæ quadrãtem ſiue triẽtem. hoc
etiam ad ardores & vlcera pudendorum facit.Nec minus
vtendum eſt iis quæ ad ſedis affectiones,ex pompholyge
& plumbo vſto præparãtur:itémque eo quod ex cadmia,
& quod ex ladano præparatur, ſingulis myrteo aut roſa-
ceo oleo dilutis.

De cancris vteri, Archigenis,
Cap. XCIIII.

CAnceratorum vteri tumorum aliqui vlcerati ſunt,ali-
qui non vlcerati: quemadmodum de mammis ſuprà
diximus. Itaque in non exulceratis tumor circa os vteri
reperitur durus,ad tactum renitens, inæqualis, eminens,
colore fæculentus,ruber aut ſubliuidus, vehementes do-
lores inducẽs circa inguina,ſummum ventrem,pectinẽ,
ac lumbos:qui ad manuũ contactum & medicamentorũ
varietatem exacerbatur. Si verò vlceratus eſt cancer,ſu-
pra dolores duritiáſque ac tumorem,vlcera corroſa & in-
æqualia videtur,plerunque ſordida, eminentia, albican-
tia: quæ verò pura putantur,fæculenta,liuida,rubicunda,
& cruenta apparent. Excernitur autem ab ipſis ſanies te-
nuis,aquoſa,nigra,aut fulua graueolens. aliquando & ſan
guis defertur, & alia ſigna adſunt ſuprà de vteri inflam-
matione relata. Proinde affectio quidem hæc incurabilis
eſt,velut etiam Hippocrates pronuntiauit: mitigari tamẽ
ac leniri poteſt inſeſſioni[illegible]græci ac maluæ deco
cto,& cataplaſmatis ſi[illegible]xacerbationibus autẽ
valde mitigat malu[illegible] aqua mulſa ad flaccidi
tatem cocta,& cum [illegible]ceo trita ac impoſita. &
cataplaſma è caricis,[illegible]c ruta paratum. & quod
ex palmulis paratur i[illegible]aſſo coctis,ouorum vitellis ac po
lenta admixtis.aut [illegible]ueris capita trita & cribrata, cum
polygoni aut intubi [illegible]oriandri ſucco. aut ſolani folia
tenera cum lacte mulie[illegible] impoſita.aut ſolanum cerato
roſaceo exceptum,frigida aqua paulatim cerato inſtilla-
ta.aut maluæ folia cum lacte muliebri trita,& roſaceo ce
rato excepta. atque hæc omnia in dolorum vexationibus
ſunt adhibenda. Poſtea verò ceratum imponatur ex roſa-
ceo,aut myrteo, aut melino, aut œnanthino cum palmu-
lis in paſſo coctis.Facit & cataplaſma ex ouis, & quod ex
ordeo paratur:quibus etiam ad ambuſta vtimur. Peculia-
riter autem conuenit id quod ex fæce vaſorum æreorum
in quibus aqua coquitur,paratur. hæc enim fæx aſſata te-
ritur minutiſſimè,& cerato roſaceo excipitur. & hæc qui-
dem forinſecus.Intrinſecus autem mitigat locos, vbi vl-
cerati fuerint,lac muliebre aut aſininum infuſum,& plã-
taginis ſuccus tepidus:ſi verò cruentati fuerint, polygoni
ſuccus cum modico thure. Idem faciunt etiam peſſi ex
croco,& lacte muliebri, ſuccóq; papaueris ac œſypo præ-
parati.Omnibus autem præſtat etiam ad ſedis affectiones
hoc:Spumæ argenti lotæ ſeſcuncem,thuris maſculi,œſy-
pi,adipis porcini recentis,butyri recentis,ceræ Tyrrheni-
cæ,ſing.ſextantem,roſacei trientem. Seruatur hoc medi-
camentum pyxide plumbea, & arefactum roſaceo dilui-
tur.Ego verò, inquit Archigenes, ſpumam argenti cum
feridis ſucci hemina diluo,& vbi mellis ſpiſſitudinem ha
bet,liquatis aliis admiſceo.vtere etiam medicamentis ad
ſedis affectiones præſcriptis. Optimum eſt & id quod ſu-
prà ad mammarum nomas deſcripſimus, ex vino, rhoe
coriario,pilulis cupreſſi ac galla præparatum,quod mulie
bri aut aſinino lacte dilutum adhibetur. Philoſophi me-
dicamentum ad cancros vteri:Cancros fluuiatiles tres aut
quinque,impari numero,ſub prunis exurito, & cum oleo
cyprino tritos per pennam illinito.

De vteri obturatione, Cap. XCV.

OBturatio circa os aut collum vteri fit, aut propter vl
cerationem prægreſſam, aut ob inflammationẽ in-
duratam,per quam loci adeò anguſti fiunt vt ſemen non
amplius admittant,vel admiſſum non retineant.ob callo
ſam enim duritiam vterus contrahi non poteſt.Aliquan-
do ſemen admiſſum,& intra anguſtiſſimũ os cõtentum,
A fœtus cauſa eſt. verùm hæc conceptio prægnanti mortis
cauſam inducit, quum ob nimias locorum anguſtias fœ-
tus prodire non poſſit.Inſeſſiones itaque ex oleo & aqua
& fœnigræci decocto adhibeantur,& per cerata ac peſſos
emollientes ex œſypo, terebinthina, ac nitro præparatos
laxentur. At verò ſi loci ad tactum molles fuerint, ſpon-
giam ſiccam funiculo appenſo intra locorum anguſtias
dilatandi gratia indemus.& ſi ea exciderit,aliam craſſio-
rem immittemus. Et ea de cauſa plures ac diuerſas ſpon-
gias ſiccas paratas habere oportet, & poſtea talẽ medica-
B mentum ſpongiæ illinemus:Sandarachæ,aluminis ſciſſi,
ſing.drach.vnam, auripigmenti drach.tres, omnia ſimul
contrita melle excipito,& ſpõgiæ indendæ illinito.Quòd
ſi ſublata ſpongia locus non ſatis apertus videbitur, in-
flammatióque oborta fuerit,ſubiectum medicamentum
ſpongiæ illinatur:Iridis drach II.adipis anſerini, terebin-
thinæ,thuris, olei irini, ceræ, ſing. drach. IV. Iridem pri-
múm,deinde thus minutiſſimè terito ac cribrato,& tere-
binthinam,adipem, ceram, cum oleo liquato,ac omnia
ſimul vnito. Vbi verò inflammatio quieuerit, & locus a-
C pertus fuerit, ceratum ex oleo roſaceo & adipe anſerino
paratum,ſpongiæ illinatur,in quo vſque ad inductam ci-
catricem perſiſtendum eſt,vt locus paulatim cõſolidetur.

De vtero non perforato, Cap. XCVI.

QVædam à natiuitate vterum non perforatũ habent,
& hoc trifariam contingit. Quibuſdam enim in i-
pſius pudendi alis ſiue labiis, membrana aut caro obtu-
rans enaſcitur:aliis in ipſo pudendi ſinu idem contingit:
aliis circa ipſum vteri oſculum eadem obturatio fit. Qui-
bus itaque in pudendi labiis membrana excreuit, eas cu-
D raturi ſupinas pro more reflexis ac diductis cruribus lo-
cabimus,& operientem membranam ſpecillo diſſecabi-
mus, donec figura pudendi ad naturalem dimenſionem
deueniat, poſtea linamentis conuulſis ſectionem reple-
bimus ac deligabimus,& curationem ſuppuratoriam per
cataplaſmata aliquot diebus adhibebimus. deinde lina-
mentis cerato roſaceo liquido imbutis vtemur. At ſi poſt
ſectionem,pudẽdi alas carnoſis partibus propinquis vni-
tas eſſe ſenſerimus,vtrinque excoriabimus,& per linamẽ-
ta dilatabimus,eodẽmque curationis modo vtemur. Mu-
E lier verò ſupina,puluinar intra femora habẽs,vſque ad ci
catricẽ inductã permaneat. ſi verò pudendi quidẽ figura
externa aperta eſt, in ſinu verò caro innata locũ obſtruit
vt anguſtum foramen relinquatur,muliere eodem modo
collocata,ſtilum in vteri ceruicem maioris tutelæ gratia
immittemus,ne per errorem altiorem ſectionem facia-
mus:atque ita infra ſignatum per ſtilum locum diſſecabi
mus,per ſpecillum latum, donec ſinus ſecũdum naturam
habere videatur:deinde labia diſſectæ carnis per volſellã
diſtenta ad quadrangularem figuram circuncidemus. &
F erectam mulierem diductis cruribus ſtatuemus,vt humor
in vtero collectus commodè profluat.Quod vbi ſufficiẽ-
ter factum fuerit, ægram ad priorem decubitus formam
reducemus, & linamentum vino & oleo imbutum in ſe-
ctionem indemus: habeat autem hoc filum alligatum,
quo facilè extrahi poſſit:& loco probè deligato quietem
imperabimus. Sequentibus verò diebus locus cum aqua
mulſa eluatur,& pharmacum ſuppuratorium linamento
intorto illitum indatur.& vbi cicatrix inducenda eſt, ca-
nalis ex ſtanno indatur ac alligetur, donec locus fuerit
G conſolidatus.Quòd ſi partes rurſus inter ſe coiuerint, ac
rurſus vteri os claudatur,ſpongiam ſiccam indito donec
callus fuerit obductus.Si verò membrana ipſum vteri os
obſtruxerit, muliere in eodem ſitu locata, dioptra im-
miſſa ſinus dilatetur,& membrana per volſellam arrepta
ac extenta intorqueatur vt tota ſimul colligatur, & lato
ſpecillo amputetur,& medicamentum ſiccum floridum
inſpergatur,& linamentum tortum alligato filo indatur,
& eadem curatio fiat. Quòd ſiquid de membrana reli-
ctum fuerit, florido aut pſaro appellato medicamento
H conſumatur. Repurgatis autem locis, hoc pharmaco li-
namenta tingito: Ceræ, terebinthinæ, adipis anſerini,
ſingulorum drach. duas,iridis,thuris, ſingulorum drach.
I.croci drach.tres,olei irini drach.XVI.Iridem,crocum,&
thus cum paſſo terito, & liquabilia liquata admiſceto.

Dioptra verò aſſiduè immittenda eſt, ac cauendum ne caro ſuperexcreſcat, quæ tali medicamento reprimatur: Squamæ æris, æruginis, corticis thuris, ſing. drach. duas, terito, vnito, ac vtitor. Aut æruginem & ſquamam cum plūbi ſucco ſubige & adhibe. Sed nec ſpōgiæ ſiccæ vſus omittatur, donec labiis callus obducatur. Stanneus item canalis immittatur.

De hæmorrhoidibus vteri, Aſpaſiæ,
Cap. xcvii.

HÆmorrhoides quandoque in oſculo vteri, quandoque in collo, & aliquando in ipſo vtero, & aliquando, licet rarò, in pudendo contingunt. Atque hæ etiam tactu melius, tamen per dioptram, deprehenduntur. & eadem accidentia inducunt, quæ reliquæ in ſede ortæ inducere ſolent. & præterea ſterilitatem ac lumborum grauitatē tempore purgationis inducunt. Varicoſas itaque ac malignas dimittere oportet: reliquæ verò non aliter curentur quàm quæ in ſedē ſunt, duris quidem ac modicum ſanguinem fundentibus, neque vaſis annexis ſtatim amputatis: eis verò quæ multum ſanguinis emittunt, circa fundum circumcirca ſcarificatis, & volſella eleuatis, ac funiculo conſtrictis, & poſtea paulatim reſectis. atque hoc facto floridum medicamentum ſiccū inſpergatur. At verò ſi citra chirurgiam malueris hæmorrhoidas reſiccare ac excæcare, huiuſmodi ſicca apponito: Spodium & roſas ſiccas terito & inſpergito: aut acaciam vino auſtero tritam: aut terram Lemniam ſigillum appellatā, cum aceto illinito. Aliud. Stibii beſſem, roſarū ſiccarum, pollinis thuris, ſing. ſextantē, cytinorū vnc. i. Aliud. Balauſtiorum torrefactorū ſeſcuncē, malicorii quadrantē, florū roſarum, ſpodii, ſing. drach. ii. Aliud ad hæmorrhoidas efficacius: Succi mandragoræ, aluminis rotundi, acaciæ, ſing. drach. duas, cum vino terito, & in paſtillos efformato, eóſque vino dilutos illinito. Aliud. Succi cicutæ, ſucci hyoſcyami, aluminis ſciſſi, rubricæ ſinopicæ, ſing. drach. duas, ſandycis drach. i. cū vino terito & excipito. & vſus tempore vino item diluito. Aliud. Diphrygis drach. ſex, ceruſſæ, ſpumæ argenti, plumbi vſti & loti, ſucci hypociſthidis, ſing. drach. tres. excipe ſucco cicutæ, & cum vino adhibe. Vtere etiam medicamentis ad hæmorrhoidas ſedis relatis, & præſertim eo quod Hippocrati inſcribitur. & potiones exhibeto ad ſāguinis reiectionē deſcriptas. inſeſſiones quoque in decoctis adſtringentibus adhibeto.

De calculo vteri, Cap. xcviii.

CAlculi aliquādo tofacei in ipſo vtero generātur. quos ſi extrahere volueris, aluū prius per clyſterē ſtercoris eductoriū euacuato. deinde fœnigræci ac maluæ decocto roſaceo admixto, vterū eluito, & muliere ſupina diſparatis cruribus locata duos lōgiores ſiniſtræ manus digitos in ani foramē immittito, dextra verò ſuperiorē ventrem cōprimito, calculúmq; extrorſum cogito ac propellito, ſimul per digitos in anū miſſos deducēs ac extrahēs. At verò tofaceā ſubſtantiā extrà in vteri collo, aut oſculo agnatā, muliere ritè locata, & locis per dioptrā dilatatis, ſcalpello reſecare oportet, & florido medicamento ſicco inſperſo curare.

De calculo veſicæ muliebris, Cap. xcix.

IN veſica muliebri rarò oriuntur calculi: latiorē enim & rectiorē vrinæ meatū habet: atq; huius extractionē, ſi fortè innatus fuerit, ita facias: Mulier ſupina coxis decliuibus ac cruribus reclinatis locetur. quo facto duos lōgiores ſiniſtræ manus digitos in pudēdū mittito. Dextra verò veſicā ſupernè cōprimito, & calculū verſus veſicæ collum expellito, & vt extra muſculū veſicæ collum adſtringentē prodeat cogito, & tunc paululū ſupra pudēdi alas, quo loco calculus occurrit, ſectionē facito, & per calculatum forcipē extrahito. poſtea verò ſectionē manna thuris repleto, & lanā purā oleo calido imbutā ventri ac lumbis imponito ac deligato, & quotidie bis aut ter, & nocte ſemel exoluito, & oleo calido perfundito. tertia die aridis medicamentis lenibus & incarnātibus vſq; ad perfectam incarnationē vulnus explemus, & per emplaſtrū ex aceto & oleo paratū cicatricē inducimus. Optimè autem huiuſmodi locos & omne cauū vlcus incarnat hoc: Mānæ thu-
A ris ſextantē, colophoniæ minutiſſimè tritæ vnc. i. ex hoc arido totam vulneris cauitatem expleto.

De hernia aquoſa mulierum, Aſpaſiæ,
Cap. c.

HErnia aquoſa circa pudēdi alas cōſiſtit, inflationi ſimilis, debili ac molli tumore. & aliquādo alterā tantùm, quandoq; vtrāq, partē occupat, ad contactū fluctuationis apparentiā quandā exhibēs. Primùm itaq; diſcuſſoria adhibeantur, ſuprà ad hernias in viris aquoſas relata, præſertim in virginibus. At ſi parum ſucceſſerit, muliere
B ritè locata ſectionem rectā tumori congruam faciemus: diſſecta autē cute, ſubiectas tunicas paulatim excoriato, & volſella arreptas diſtendito, & membranam humorem continētem diſſecato. Excreto humore ſectionem membranæ ad myrtei folii figuram facito, & labiis ſectionis duabus aut tribus ſuturis adductis ſuppurantia medicamenta adhibeto. Vtere & olei irrigatione, ac reliqua curatione, ad aquoſas virorum hernias ſuprà tradita.

De hernia inguinis mulierum,
Cap. ci.

C FIunt & mulieribus herniæ inguinis, circa dextrum maximè pudendi ſinum. prominet his tumor durus immurmurans ac premens, præcipuè vbi mulieres crura dilatauerint, aut ſupinæ decubuerint: & has quoque congruis deligamentis ac medicamentis curare oportet, velut dictum eſt in hernia virorum inteſtinali ac inguinali. At ſi hæc parum profecerint, ad chirurgiam veniendum eſt. Mulier itaque ſupina decliuibus cruribus locetur, & repulſo inteſtino locus circa inguen, obliquè ſecetur, & tunicæ cuti ſubiectæ ſenſim excorientur, atque ita laxata
D peritonæi membran[illegible]ahatur ac extendatur, & inteſtinum diligenter [illegible] & quod ſuperfluum eſt de peritonæo deligetur, [illegible], & tunc quod ſupra ſuturam extat ſuperuacā[illegible]ntur. deinde labia ſectionis cutis duabus aut tribus [illegible]is adducantur, & linamenta indantur, lanáque ſucci[illegible] vino & oleo imbuta imponatur, & deligamēta congru[illegible]nt: poſtea medicamenta ſuppurantia & repurgandi ac incarnandi vim habentia. Irrigationes item ac cataplaſmata adhibeantur donec inflammatio quieſca., & inde ad cicatricem indu-
E centia progreſſus fiat,

De hernia varicoſa, Aſpaſiæ,
Cap. cii.

HErnia quoque ſiue ramex varicoſus in pudendi alis naſci ſolet: & eſt venarum ampliatio, ſimilis varicibus in cruribus fieri ſolitis. proinde in huius curatione ſectionem rectā in ſuperficie pro vaſis figura facias, deinde tunicas vaſi adhærentes ſenſim excoriato, & denudatū vas cæca volſella eleuato, & duobus vinculis altero ſupernè, altero infernè deligato. deinde venam ſecato, velut in
F venæ ſectione ad ſanguinē auferendū fieri ſolet, & detracto ſanguine, medium vaſis inter duo vincula ſuperuacuum amputato. atque hoc ſanè omnibus vaſis in varicū formam tranſgreſſis commune eſt. deinde linamentis ſectioni inditis, ſpongiam aceto aut poſca imbutam adhibeto. & deinceps ad puris generationem, ac reliquam velut vlceris curationem progreditor.

De nymphæ ſectione, Cap. ciii.

NYmpha, ſubſtantia quædam eſt muſculoſa, ſupra alarum pudendi cōmiſſuram ſita q[illegible] loco vrinarius
G eſt meatus. Hæc in aliquibus mulieribus ad tantam magnitudinem augetur, vt deformitatem ac pudorem inducat. quin & à veſtimentorum contactu aſſiduo arrigitur, & ad venerem ac coitum proritat. Quapropter Ægyptiis viſum eſt vt antequam exuberet, amputetur, tunc præcipuè quum nubiles virgines ſunt elocandæ. Amputandi verò modum hunc tradunt: Virgini in ſella locatæ retrò aſſideat adoleſcens robuſtus, qui brachia ſua poplitibus virginis ſubiiciat, cruráque eius ac totum corpus regat. & tum chirurgus ante ipſam ſtans, forcipe am-
H pliori nympham corripiat, & per ſiniſtram manū diſtendat: per dextrā verò prope forcipis dentes reſecet. Menſuram autem reſectionis eandem quam in columellæ ſectione ſeruare oportet, vt ne funditus ipſam reſecemus, ſed ſuperuacua tantùm pars amputetur. Proinde propè

dentes forcipis nympham reſecandam eſſe diximus: quoniam quum pelliculoſa ſit, plurimùm extenditur, & niſi quis diligenter obſeruet, facilè vltrà quàm oportet amputationem faciet, atque hinc carunculæ decrementum, *rhœada Græci uocant*, conſequitur. Peracta chirurgia, ſpongia ex vino adſtringente aut aqua frigida expreſſa vulnus detergeatur, & manna thuris inſpergatur, & linamentum poſca madefactum indatur, & ſpongia ex poſca expreſſa ſuperdeligetur. Poſt ſeptimam verò, cadmiam minutiſſimè tritam per ſe aut cum roſarum floribus inſperge: aut ſiccum ex lapide Phrygio paratum, & ad pudendorum fiſſuras deſcriptum, aut cinerem oſſium palmularum inſperge.

De cauda, Cap. CIIII.

IN quibuſdam mulieribus carnoſa quædam ſubſtantia ab vteri oſculo exoritur, & muliebre pudẽdum replet: aliquando etiam extrà progreditur inſtar caudæ, vnde etiam nomen habet. Mulier itaque velut in nymphæ amputatione dictum eſt locetur, & prominens carũcula forcipe extẽdatur, & tota ex baſi reſecetur: poſt chirurgiam curatio velut in nympha peragatur.

De thymis, & verrucis tum aliis tum formicariis vteri, Philumeni, Cap. CV.

THymus, aut in alis pudendi, aut in ipſo pudendo, aut in vteri oſculo aut collo generatur. Et eſt aſpera quædam eminentia thymi cacumini ſimilis, in quibuſdam mitis, in aliis maligna, rubra, cruenta, præcipuè poſt concubitum aut deambulationes, & ſanè moro maturo aſſimilatur, viſúque deprehenditur, aliquando ſine vlla arte, aliquando dioptra immiſſa, oblata. Huiuſmodi igitur eminentias in principio c[illegible] ve[illegible], quemadmodum de reliquis thymis ac verr[illegible]vterum re[illegible]s. verùm vbi diutius perſeuerant, chirurg[illegible]a[illegible]iſtris, pr[illegible]nus. Muliere itaque rectè locata, eminentiam [illegible] extentam, totam funditus reſecamus: deinde cur[illegible]ut[illegible]onem cruentis vulneribus aptam facimus. thym[illegible] cun[illegible]m in abdito recõditos, quũ chirurgiæ ſubiici no[illegible]or[illegible], medicamẽtis curabimus, ſuprà ad totius corpo[illegible] vr[illegible]os & verrucas formicarias relatis. Ad verrucas a[illegible] i [illegible] rmicarias pudendorũ ſummè confert hoc: Capræ [illegible]atæ recèns oculos compungito, & humorem inde profluentem aſſiduè illinito, & intra ſex dierum ſpatium formicariæ verrucæ extirpabuntur. Sed & bubulum ſtercus calidum illitum, formicarias in muliebri natura verrucas ſanat. Aliud, quod ego in vxore mea expertus ſum, & ipſas radicitus tollit: Origani feſtucam ad lucernam accendito, & formicariæ verrucæ admoueto, vt non inde incendatur ſed fumum ſolùm ſuſcipiat. & hoc ter ſingulis diebus facito. Aliud ad pudendi ac ſedis thymos: Soleas veteramentarias, & cucurbitam ſiccam exurito ſigillatim, & minutiſſimè trita paribus portionibus permiſceto, & locis vino prius elotis inſpergito. e[illegible]perientia hoc cognitum eſt. Cæterùm malignorum thy[illegible]orum ſectionem, ob eruptionis ſanguinis periculum reprobare oportet: non malignos autem tutò reſecamu[illegible]. neque enim hic ſanguinis eruptionis timor eſt. Cauendum tamen eſt ne vterus à ſcalpri acie lædatur, quod facile vitare eſt ſi thymus diſtentus prope volſellæ dẽtes amputetur, ſicut in nymphæ ſectione diximus. Re[illegible]ctione verò facta, ad deſiccandos locos pharmacum quo[illegible]dam ſanguinem ſiſtens adhibebimus. humectatio enim cauſa eſt vt thymi regenerentur, ſicut etiam pinguium medicamentorum vſus: proinde per totam curationem laxantia ac pinguia ſunt fugienda. Poſt chirurgiam protinus galla trita aut alumen ſciſſum, cũ pari thuris pondere admoueantur: deinde medicamento florido, ex ſtomomate ferri aut roſarum flore, & cytinis ſiccis parato vtemur. Nam hæc contrahunt & quadãtenus repurgant, & vlcera ad cicatricem ducunt.

De condylomatis, Aſpaſiæ, Cap. CVI.

COndyloma, eſt rugoſa eminentia. Rugæ enim circa os vteri exiſtentes dum inflammantur, attolluntur & indurantur, tumorémque ac craſſitudinem quandam in locis efficiunt. præcipuè verò dum menſes prodeunt, & poſt partus, attolluntur, & per tactum facilè cognoſcuntur. Ad has igitur fomenta adſtringentia, & eiuſdem

A facultatis peſſi ſubdantur, quæ omnia ſuprà ad ſedis condylomata ſunt relata. facit & peſſus è malicorio & butyro præparatus, & qui ex lycio Indico ac œſypo paratur.

De rimis ac fiſſuris vteri, Cap. CVII.

RImæ circa os vteri ex violentis partibus ob magnitudinem capitis infantis fiunt. Sed & ex acrium humorum influxu locos rumpente ac corrodente fieri ſolẽt. & primùm quidem latent, dolore à partu adhuc recente: poſtea verò paulatim ad ſenſum perueniunt. Nam & ad manuum contactum, & in coitu dolores excitanrur, quãdo
B ſanè ex affrictu cruentantur: deprehenduntur autem dilatato ſinu: fiſſuræ enim circa vteri oſculum per ambitum viſuntur. In harum itaque curatione chirurgiam & omnia mordacia pharmaca reprobare oportet: talia enim inflammationes ac conuulſiones inducunt: & inſeſſionibus ſimplicioribus ac peſſis vti, & medicamentis ad ſedis rimas deſcriptis, præcipuè eo quod ex pompholyge, ſtibio, & plumbo vſto paratur. Quòd ſi calloſæ fuerint, medicamento ex charta vſta vtendum eſt plurimo roſaceo diluto. callos enim exterit, & vlcera repurgat. ſi verò
C nimiam eius acrimoniam non ferunt, iridem Illyricam terebinthina exceptam inde. Poſtquam autem cicatrix vlceribus inducta eſt, conuenit id quod ex cadmia conſtat, aut quoddam ſedi deſtinatum, velut eſt quod ex ſpuma argenti lota præparatur, paulo antè ad cancros vteri à nobis relatũ: aut hoc quod ad rimas ſedis, & muliebrium locorum condylomata præparatur: Stybii, acaciæ, ſingul. drach. ſex, paſſo excipe, ac vtere. Sæpe & hoc vtimur: Aloes, opii, ſing. drachm. ſedecim, ſtibii drach. ſex, myrrhæ drach. quatuor, thuris, æruginis, ſing. drach. duas, vino ex
D cipe, & vtere cum paſſo. Aliud citò conferens: Stibii, acaciæ, plumbi vſti & loti, ſing. drach. XVI. ſpodii põpholygis lotæ drach. octo, fructus ericæ, aluminis ſciſſi, atramẽti ſutorii, thuris, myrrhæ, opii, ſing. drach. VIII. cũ vino terito velut collyriũ, ac paſtillos formato, & cum paſſo dilutis vtitor. Aliud ad omnes pudẽdorum muliebriũ ac ſedis affectiones. ſiſtit etiã hæmorrhoidas: Spumæ argenti lotæ, ceruſſæ lotæ, plũbi vſti & loti, ſing. drach. XXV. ſtibii loti drach. IX. põpholygis lotæ drach. octo, cadmiæ lotæ drach. V. Hæc omnia primùm ſeorſim, deinde ſimul
E terito, & vini ac olei myrtei, ſing. lib. I. paulatim adſtillato ac probè terito, & vnita in plũbea pyxide ſeruato, & velut optimo medicamento vtitor. Nos verò, inquit Archigenes, ceræ Tyrrhenicæ lib. vnam, & adipis anſerini tantundem adiicimus. quidam etiam plumbaginis drachmas viginti addunt.

De tuberculis vteri miliaribus, Cap. CVIII.

ALiquando in collo aut oſculo vteri, aut in ipſo pudendo, miliares quædam eminentiæ enaſcuntur, ad tactum quidem occurrentes, verùm certius ad dioptram
F patentes. ſolẽntque ex coitus affrictu, tum menſes tum conceptionem impedire. In his aluus primùm purganda eſt: deinde linteolo locus detergendus, & glans ex carne caricarum pinguium ac alumine ſciſſo ſubdenda. aut peſſus ex alumine & felle: aut medicamenta ad concoquenda ac diſcutienda tubercula cõmoda illinenda. Elotiones quoque ex aqua mulſa, & aliquo aromatum decocto adhibeantur.

De ſcabris vteri puſtulis, Cap. CIX.

IN pudendo & vteri oſculo ſcabræ puſtulæ oriri ſolent,
G furfuraceas ſquamas reiicientes, pruritúmque inducentes, & calidæ aquæ affuſione gaudentes. In his aluus aſinino lacte purgetur. vomitus à cœna fiat. in balneo exudatio fiat, & in calidam inſeſſus. & loci vino calido cum nitro eluantur, & poſt vinum aqua calida infundatur. & lycium Indicum, aut amurca, aut butyrum cum ſulphure, aut ceratum myrteum cum ſpuma argenti: aut alumen rotundum cum melle: aut malicoriũ cum myrrha & melle illinatur. Squamas autem & furfures exterit, cyclamini ra
H dix cum melle illita. cæterùm in cibis omnia acria, ſalſa, & acida cauenda ſunt.

De alarũ pudendi muliebris abſceſſu, Cap. CX.

SI in muliebris pudendi alis ſiue labiis abſceſſus ortus fuerit, & verſus ſedem declinauerit, ſectionem eius vitare oportet. Nam ex eorum locorum ſectione,

quum rugoſi ſint, facilè fiſtula generatur. Si verò ſurſum ad vrinarium meatum vergit, tutò ſecare licet.

Ad vmbilicum prolapſum, Cap. cxi.

AMmoniacum thymiama cum modico cumino ex vino tritum apponito ac deligato. aut buphthalmū cum ſucco mori tritum imponito. Aliud. Bituminis drachmas duodecim, carnium caricarum pinguium tantundem, primùm ſeorſim deinde ſimul trita imponito.

Ad rugas ventris, rimáſque ac nigredines à partu exortas, Cap. cxii.

ADiantum, & ſpumam nitri albam exactiſſimè trita inſpergito, & venter non corrugabitur. hoc & in balneo & extra balneum vtendum eſt. Aliud. Narciſſi bulbos cortice detracto concidito, & in vmbra ſiccato, & de his ſumito drachmas octo: radicis ſtruthii contuſæ, farinæ ptiſanæ, farinæ fabarum, maximè Ægyptiarum, ſingulorum drachmas decem, radicis bryoniæ, radicis ari, radicis cucumeris ſylueſtris, coſti, ſingulorum trientem, terito & cribrato, ac ventri per erui farinam deterſo inſpergito, & rurſus affricando detergito. Nam & rugas & rimas generari non ſinit, & genitas tollit. maculas etiam ac nigredines in quauis corporis ſuperficie exterit. In puerperis igitur ventrem oleo antea probè cōfricato, & poſtea chartam medicamento conſperſam adhibeto, & faſcia deligato, ac poſt quartum diem exoluito. deinde totum corpus in balneo detergito, & omnes nigredines ac rugas abolebis. Aliud, ad ventres à partu nigreſactos: Oſtreorum vſtorum partem vnam, farinæ fabarū, maximè Ægyptiarum, partes duas miſce, ac vtere in balneo. Aliud. Nigellæ, nitri, æquas portiones ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem cum aqua terito. Aliud. Squillæ vſtæ drach. octo, cornu cerui vſti, aluminis ſciſſi, ſalis Cappadocici, myrrhæ ſtactes, nigellæ, ſingulorum drach. duas, farinæ ordei drach. quatuordecim. Vſus tempore melle excipito, & panniculo detrito infartum ventri adhibeto, & per dies ſeptem ſinito. octaua verò abluito, ac rurſus apponito, & totidem diebus ſinito. Smegma faciei ac reliqui corporis: Granorum ricini, bulborum narciſſi decorticatorum ac reſiccatorum, ſing. drachmas octo, ſimilaginis drach. quatuor, thuris drach. ii. ouorum albumina duo, miſce, ac vtere. Smegma aliud efficax: Floris iunci odorati, iridis, ſing. drach. duas maſtiches drach. vnam, terito, & ptiſanæ ſucco excipito, ac paſtillos formato, quos vſus tēpore aqua dilutos illinito, & per interuallum frigida abluito. Aliud ſmegma, ad corporis rugas, Rufi: Caricarum pinguium, radicis bryoniæ, farinæ erui, teſtarum ſepiæ vſtarum, ſingulorum æquales portiones. Terenda terito, & ad caricas in mortario contuſas admiſceto. hoc in balneo vtendum eſt. Aliud. Vitem albam farinæ erui admiſceto, ac vtitor.

Smegma, ad defricādas nigredines multo vſu cognitū. Thuris ſeſquiunciam, ceruſſæ lotæ, ſpumæ argenti lotæ, amyli, ſcobis marmoris Prœconeſii, maſtiches, ſpumæ nitri albæ, teſtarum ſepiæ, ſing. vnciam vnam, ſaponis Gallici vnc. duodecim, ouorum albumina decem, omnia ſapone excipe, & vtere in quacunque corporis parte. Smegma admirandum. cutis ſuperficiem exterit & illuſtrat: Farinæ fœnigræci, amyli, tragacanthæ, ſing. trientem, terræ Samiæ quæ ſtella vocatur, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum quadrantem, maſtiches, medullæ ceruinæ recentis, ſing. trientem. tragacantham lacte macerato, & reliqua minutiſſimè trita admiſceto, ac paſtillos formato, eóſque in vmbra exſiccato. Vtere etiam ſmegmatis Sermone octauo relatis, vbi habentur etiam ea quæ ad alarum ac oris fœtorem conferunt.

Præparationes vnguentorum ſiccorum, moſchatorū. Item conditorum, œnanthariorū, ac ſuffumigiorum variorum, Cap. cxiii.

XEromyrum, *hoc eſt unguentum ſiccum*, Beredrias appellatum. Arnabo, amomi, ſpicæ nardi, ſing. quadrantem, folii malabathri, ſtyracis, ſingulorum quadrantem, croci, caryophyllorum, ſing. ſeſquiunciam, opobalſami ſeſcuncem, roſarum viridium vnc. vigintiquinque, miſce. Xeromyrum moſchatum: Folii malabathri, caſiæ, croci,
A ſtyracis, arnabonis, amomi, ſpicæ nardi, ſingulorum ſeſquiunciam, caryophyllorum drachm. quatuor, moſchi ſcrup. tres, opobalſami vnc. vnam, olei Indici aut ſimilis, quadrantem, roſarum ſiccarum ſextantem, aut viridium trientem. Compoſitio Arabica. Maſuaphii, caryophyllorum, coſti, ſingulorum ſextantem, ſpicæ, folii, roſatum, ſingulorum ſcrup. duodecim, amomi, ſtyracis, ſingulorum vnc. vnam, gummi ſextantem. arida terito ac cribrato: gummi verò madefacito, & ad ſtyracem in mortario tritum arida admiſceto, & cum gummi pilulas rotundas
B ad ciceris madidi magnitudinem formato, eáſq; acu perforato, ac filum traiicito, & areſactas de collo ſuſpendendas præbeto. Xeromyron roſarum. Roſarum aridarum lib. vnam, coſti, folii, caryophyllorum, hypni, caſſami odorati, vnguium aromaticorum, ſtyracis, ſingulorum ſextantem. Aliud. Folii, roſarum ſiccarum, amomi, coſti, caryophyllorum, ſpicæ nardi, arnabo, croci, ſingulorum vnc. vnam, hypni, ſtyracis, opobalſami, ſing. drachmas tres. Aliud. Roſarum libras tres, hypni libr. vnam, ſtyracis flaui & pinguis, vnguium aroma-
C ticorum, ſingulorum vnc. vnam. Xeromyron leucophyllon appellatum. cuius vſus ad collum & axillas eſt. Terræ Samiæ libram vnam, ſtyracis, folii, opobalſami, ſing. ſextantem. Styracem cum opobalſamo ſubigito, folium verò terito ac cribrato. & ad omnia ſimul in mortario probè permixta, ſucci roſarum quantum ſatis eſt adiicito, ac vtitor. Hygromyron, *hoc eſt liquidum unguentum*, quo mulieres ad aures vtuntur. Folii, ſpicæ nardi, maſuaphii, maſtiches, caryophyllorum, ſingulorum vnciam vnam, ſcrup. duodecim, ſtyracis pinguis, opobalſami, ſing.
D ſextantem, croci ſcrup. ſex, moſchi ſcrup. vnum, olei ſalca electi trientem.

Olei ſalca [illegible] pretioſa, [illegible]ii.

OLei omphacini ſex[illegible]nti, iridis Illyricæ libr. vnam, amomi ſeſcuncem [illegible]palathi, hypni, ſing. lib. vnam, caſſami aromatici libr[illegible] caryophyllorum, folii, carpobalſami, ſing. lib. vnam [illegible]ſiæ quincuncem, caſiæ trientem, coſti, ſtyra[illegible]s, croci, ſing. vnciam vnam, myrrhæ, arnabo, ſing[illegible] quadrantem, ſpicæ nar-
E di trientem. omnia in aqua coquito. Modus autem præparandi habetur Sermone primo, vbi etiam aliam olei ſalca deſcriptionem, & vnguenti nardini præparationem habes. Hygromyri præparatio: Olei ſalca lib. duas, opobalſami lib. vnam, ſpicæ nardi, folii, ſingulorū trientem, carpobalſami, arnabo, amomi, ambræ, ligni aloes, ſingul. ſextantem, maſtiches, moſchi, ſing. ſcrup. ſex: quòd ſi caphuræ copia fuerit, ſextantem ex ea addito. hoc ad axillas vtuntur, & in aures cum auriculario ſpecillo indunt.

Leucophylli ſiue xeromyri albi præparatio: Lapidis
F ſpecularis lib. i. folii, ſpicæ nardi, caryophyllorum, ſing. ſcrup. ſex, ſuccini ſcrup. xii. moſchi ſiliquas ſex.

Olei ſiue vnguenti foliati ac ſpicati præparatio, Cap. cxv.

OPobalſami lib. vnam, ſtyracis, amomi, ſing. quadrantem, caſiæ trientem, lilia viginti, ſimul terito, ac vtitor: & ſi craſſius fuerit, cum oleo ſalca diluito. Alia foliati deſcriptio: Ceræ libr. vnam, nardini olei Cyziceni, lib. tres, picis Brutiæ quincuncem, la[illegible]ni vnc. vnam, ſtyracis pinguis quadrantem, coſti, caſiæ, ſing. ſextantem, car-
G damomi, folii, ſingulorum vnciam [illegible]am, ſpicæ nardi ſemunciam, croci, vini Aminæi, ſing. vnc. vnam, opobalſami quadrantem. Foliati præparatio ex Oribaſio: Caſiæ ſeſcuncem, folii quadrantem, amomi, ladani, ſingulorum vnciam vnam, piperis grana quadraginta, myrrhæ troglodyticæ vnc. vnam, vnguenti nardini lib. vnam. Arida terito & tenuiſſimo cribro excutito. deinde nardinū addito, ac rurſus probè terito: & vt nigrius reddatur medicamentum, iuglandium cortices vſtos ac tritos admiſceto, & opobalſami cochlearia tria inſtillato, ac vtitor. fa-
H cit etiam eximiè ad reſolutiones. Spicati præparatio: Amomi ſextantem, myrrhæ troglodyticæ, coſti, ſingul. vnc. vnam, folii, caſiæ, vnguenti foliati aut ſalca, ſingulorum quadrantem, ſpicæ nardi vnciam vnan, ſpicæ Celticæ trientem, vnguenti nardini ſeſcuncem, ceræ albæ

quantum ſatis eſt: & vt compages liquidior fiat, opobalſami quadrantem addito.

Œnanthariorum præparationes, Cap. cxvi.

COſti ſextantem, caſiæ, carpobalſami, ſpicæ nardi, ſing. vnc. vnam, amomi quincuncem, nardi Celticæ trientem, vnguenti ſpicati & foliati, aut ſalca, ſing. quadrãtem, ceræ albæ quantum ſatis eſt: & vt compages liquidior euadat, opobalſami quadrantem admiſceto. Alia œnantharii deſcriptio: Coſti ſextantem, caſiæ, carpobalſami, maſuaphii, myrrhæ, ſing. vnc. vnam, amomi quincũcem, ſpicæ nardi, ſtyracis, ſing. trientem, caryophyllorum ſeſquiunciam, opobalſami ſeſcuncem, lilia quadraginta, vini adſtringentis odorati ſextar. duodecim, ſalis Cappadocici ſextantem. Folia liliorum, croco ipſorum ac vnguibus demptis, probè detergito, & in ſindone pura inuoluta per diem ac noctem in vmbra ſiccato donec marceſcant. deinde ad myrrham in mortario cum vino ſubactam arida trita admiſceto, & pariter cum vino ſubigito. Et his poſtea ſtyracem in minutiſſimas partes contuſum addito, & omnia opobalſamo affuſo vnito. deinde lilia quoque admiſceto, & omnia in vitreum vas tranſfuſa concutito, & vino poſtea in idem vas infuſo rurſus cõcutito, & vas ipſum moſcho aut hypno diligenter obturato, deligato, luto oblinito, & per dies quadraginta inſolato.

Abſinthati ſiue rhodabſinthati præparatio ſalubris, Cap. cxvii.

SPicæ nardi ſcrup. duos, folii, amomi, ſingul. ſcrup. vnum, maſtiches ſcrup. tres, roſarum ſiccarum ſcrupul. ſex, mellis ſextarium vnum, vini ſextar. quatuor, aut (vt alii habent) quinque. quidam pro amomo coſtum adiiciunt. Aliud. Roſarum, reſectis vnguibus & in ſindone per diem ac noctem re[illegible]tarum, lib. vnam, mellis optimi ſextarium vn[illegible] veterum reliqui ſextarios ſex. Roſas in vino ad dies quin[illegible]ſtris, pr[illegible] macerato, & quotidie vas ipſum ad ſolem exponi[illegible] e vino excolato, ſpicæ nardi ſcrup. duos, & folii [illegible] caſiæ ſcrup. vnum admiſceto. ſint autem hæc pri[illegible] cum vino trita. Poſtea verò mel adiicito, vnito, ac v[illegible]. Aliud roſatum. Roſarum, exemptis vnguibus, [illegible] ſiccatarum libram vnam, vini antiqui ac ſplendidi ſextar. quinque, mellis ſextar. vnum. Roſas in vino per diem ac noctem macerato. deinde ad vinum excolatum, mel adiicito, & poſt triduum exhibeto. quidam maſtiches ſcrup. ſex addunt: & ita aluum mollit.

Conditi purgatorii præparatio, Cap. cxviii.

HOC condito ad pituitoſos hyemis tempore vteris: Mellis ſextarium vnum, vini ſextarios quinque, piperis grana quadragintaſex, ſtyracis calamitæ ſcrup. tres. ſtyracem ad prunas cum modico melle diluito, deinde in mortario cum pipere probè terito, & mel paulatim adſtillato, ac poſtea vinum admiſceto. Eius verò meminiſſe operæpretium eſt, quòd mel niſi valde purum fuerit, non permittit vt potio ex ipſo præparata deſideat ac pura & clara fiat. Proinde deſpumandum eſt mel ac purum faciendum: ſi enim deſpumatum fuerit, potio eadem die deſidebit ac pura euadet. Alia abſinthati præparatio: Spicæ nardi ſcrupulos quinque, croci ſiliquas tres, abſinthii drach. vnam, maſtiches ſcrup. vii. mellis ſextar. quatuor, vini ſextar. xiiii. Alia conditi præparatio: Piperis ſcrupulos ſex, ſpicæ nardi ſcrup. vnum, croci, ſi libuerit, ſiliquam vnam, vini ſextar. quinque, mellis ſextar. vnum. Maſtichati ac cuminati præparatio: Cumini ſcrup. duodecim, maſtiches ſeſquiunciam, vini ſextar. v. mellis ſextar. vnum. Aniſati præparatio: Aniſi ſcrup. octo, ſpicæ nardi ſcrup. ſeptem, vini ſextar. quinque, mellis ſextarium vnum. Citrati præparatio: Corticis citri electi, vel foliorum eiuſdem beſſem, vini ſextarios octo, mellis ſextar. vnum. corticem aut folia in vino per dies ſeptem macerato, deinde vino excolato mel admiſceto.

Apiati præparatio: Seminis apii ſcrup. xii. ſeminis rutæ ſcrup. ſex, mellis ſextar. i. vini ſextar. iiii. aut v. pro abſtemiis vini loco aquam accipito.

Rhodomeli præparatio, Cap. cxix.

SVcci malorum cotoneorum, dempto cortice & granis ſiue medulla, expreſſi ſext. duos, ſucci roſarum ſextar. vnũ, aquæ ad tertias decoctæ ſextar. quatuor, mellis ſeſquiſextarium. Succum malorum ſuo tempore exprimito ac excolato, eique mel admiſceto, & ad roſarum tempus ſeruato: in vere autem cum aqua ad tertias decocta & roſarum ſucco aſſeruatum, cum melle malorum ſuccum vnito, ac vtitor.

Muſtati præparatio, Cap. cxx.

SImilaginis ſextar. xvi. olei omphacini ſextar. v. piperis quincuncem, folii malabathri, caryophyllorum, ſing. vnc. i. muſti dulciſſimi ſext. iii. mellis lib. duas, ex his o-

B mnibus velut placentulæ paruæ efformantur.

Gari præparatio pro abſtemiis, Cap. cxxi.

AQuæ ſextar. xxxi. ſalis ſextar. ii. cicerum nigrorũ ſiccorum ſextar. iiii. amanitarum lib. ii. caricas L. præpararo, excolato, ac ſeruato.

Suffumigii moſchati præparatio, Cap. cxxii.

ROſarum viridium lib. ſex, mellis Attici excolati lib. tres & quadrantem, folii ſeſcũcem, amomi triẽtem, caryophyllorum ſextantem, ſpicæ nardi trientem, coſti beſſem, vnguium aromaticorum vnc. i. carpobalſami

C trientem, aſari ſextantẽ, aloes vnc. i. calami Indici ſeſcuncem, nuces Indicas tres, ſandalorum ſcrup. ſedecim, ambræ vnc. i. ſtyracis pinguis lib. tres. quidam pro ſtyrace, ladani pinguis & ſtactes myrrhæ, ſing. lib. vnam, aut (vt alii habent) dextantem accipiunt: croci vnciã i. maſtiches quadrantem, moſchi ſcrup. quatuor. Ad arida trita ac cribrata, ladanum, ſtyracem, ſtacten myrrhã, & mel in mortario admiſceto: deinde ambram liquefactam adiicito. poſtea moſchum aqua calida diſſoluito, & partem eius addito, & partem ad paſtillorum efformationem ſerua-

D to: deinde manibus omnia probè ſubigito, ac cum moſcho efformato. Suffumigium regium: Styracis calamitæ lib. i. ligni aloes ſeſcuncem, ambræ vnc. i. moſchi ſcrup. quatuor. quidam ita præparant: Styracis calamitæ libram i. ligni aloes trientem, ambræ vnc. i. moſchi ſcrup. quatuor: & addunt ſucci roſarum quantum ſatis eſt. Suffumigium moſchatum Theopompi: Styracis pinguis dextantem, caryophyllorum, coſti, roſarum ſiccarum, folii, maſtiches, ſing. vnc. i. moſchi ſiliquas iiii. Ego verò, inquit, moſchi ſcrupulos tres, & balſami quantum ſatis eſt

E adiicio. Aliud ſuffumigium moſchatum: Folii, coſti, roſarum ſiccarum, hypni, ſpicæ nardi, ſing. vnc. i. croci, vnguium aromaticorũ, caryophyllorum, amomi, caſiæ, ſing. ſcr. xii. carpobalſami, bdellii, ſing. ſcrup. xii. ſtyracis ſcrup. xx. moſchi ſcrup. tres. rhodomelitis, *hoc eſt mellis roſacei* quantum ſatis eſt. Suffumigium moſchatum in eccleſia vſurpatum: Coſti lib. iiii. & dimidiam, caryophyllorum lib. ix. folii ſeſquilib. ſpicæ nardi tantundem, caſſami vnc. xiiii. ſtyracis liquidi lib. xvi. aſpri lib. tres, croci

F dextantem, moſchi, ambræ, ſing. ſextantem. Cæterùm princeps orientis ſic præparat: Coſti quadrantem, ſpicæ nardi vnc. i. folii vnc. i. caryophyllorum ſeſquiunciã, caſſami ſemunciam, aſpri ſextantem, ſtyracis liquidi electi quincuncem, croci ſcrup. ii. moſchi, ambræ, ſing. ſcrup. ii. Suffumigium bonum roſarum: Foliorum roſarum aridorum, coſti, maſtiches, ſing. ſeſcuncem, ſpicæ nardi, amomi, opobalſami, ſing. ſeſquiunc. croci, myrrhæ, ſing. vnc. i. ſtyracis ſextantem, vini odorati antiqui, & mellis, quantum ſatis eſt. Suffumigii vnguentarii præparatio:

G Coſti ſeſquilib. helenii, roſarum ſiccarũ, nigellæ, ſing. lib. i. carpobalſami, aſpalathi, ſing. lib. ii. myrrhæ ſeſquilibrã, tari, *hoc eſt ligni aloes*, ladani, ſing. lib. iiii. amomi lib. vnam, maſtiches beſſem, ligni caryophyllorum ſeſcuncem, foliorum ſcylmatis, hypni, ſingul. lib. xii. myrrhæ ſtactes libras v. bdellii lib. ii. vnguium aromaticorum, croci, ſing. trientem. Suffumigium vnguentarium inſigne: Coſti ſeſquilib. caſſami lib. i. ligni caryophyllorum, foliorum ſcylmatis, ſpicæ nardi, ſing. ſeſcuncem, corticis aſpalathi, roſarum ſiccarum, ſing. quadrantẽ, maſtiches Chiæ, bdellii, ſing. ſextãtem, ladani lib. tres, ſtactes nigræ lib. ſex, cro-

H ci ſcrup. ſex. Ego verò, inquit, pro ſtacte nigra, albæ lib. ii. & ſtyracis lib iii. admiſceo. Suffumigium valde amabile: Coſti vnc. xix. caryophyllorum trientem, ladani lib. i. ſpicæ nardi, folii, ſing. ſeſcuncem, ſtyracis libr. iii. aſpri vnc. xvi. croci ſeſcuncẽ, moſchi beſſem, mellis quincuncẽ.

Suffumigium dominæ Romulæ: Styracis calamitæ A libras duas,coſti,ſtactes albæ,ſing.ſeſcuncem,caryophyllorum,tari,ſing.ſextantem, ſpicæ nardi ſextantem & ſemunciam,croci trientem,ambræ drach. quatuor,ſuccini vnciam vnam, moſchi ſcrupulos quatuor vel quantum accipere volueris. Suffumigium roſatum Embularchi: Caſiæ,myrrhæ,bdellii,arnabo,calami Indici,ſuccini,carpobalſami,ladani pinguis,hypni,folii, ſing.quadrantem, caryophyllorum, vnguium aromaticorum magnorum, maſtiches, ſing.trientem , croci ſextantem , ſpicæ nardi, opobalſami,ſing.ſeſcuncem, roſarum ſiccarum , ſtyracis, B ſingul.lib.vnam,roſarum viridium lib.duas,vini odorati veteris,& mellis Attici,ſing.quantum ſatis eſt. Suffumigium Pamphili epiſcopi: Folii,caryophyllorum,hypni, ladani pinguis,ſing.ſextantem & ſemunciam,calami Indici,ſpicæ nardi, vnguium aromaticorum magnorum, bdellii,carpobalſami,croci,caſiæ,ſing.quadrātem,amomi,maſtiches,ſing.quincuncem, coſti ſeſcuncem, arnabo tantundem, ſuccini vnciam vnam , opobalſami quadrantem, ſtyracis pinguis libras tres, roſarum viridium reſectis vnguibus libras ſex, vini mulſi quantum ſatis eſt. ſit autem mel electum, & vinum antiquum odoratum, ex quibus vinum mulſum parari debet.

Myrrhatio ad cadaueris conſeruationem, Cap. CXXIII.

ALoes,myrrhæ,gummi,ſing.libram vnam, ſarcocollæ libras duas,acaciæ ſeſquilibram,thuris ſeſcuncem, opobalſami quadrantem.

PONDERA IN AETIO VSVRPATA.

Libra	habet	vncias XII.
Deunx	habet	vncias XI.
Dextans	habet	vncias X.
Dodrans	habet	vncias IX.
Bes	habet	vncias VIII.
Septunx	habet	vncias VII.
Seſcunx	habet	vncias VI.
Quincunx	habet	vncias V.
Triens	habet	vncias IIII.
Quadrans	habet	vncias III.
Sextans	habet	vncias II.
Vncia	habet	drachmas VIII.
Semuncia vel ſemiſſis	habet	drachmas IIII.

Reliqua pondera ac menſuræ iuxta Pauli traditionem vſurpata ſunt.

rea Ve ta
vterum retiq
ſtris, preace
cemy
ut caſia
cum vino t
pr. Aliud ro
vt. ccata
di ſ xtar.quin
diem ac

PHILARETI MEDICI DE pulſuum ſcientia libellus,

Albano Torino Vitodurenſi interprete.

CLARISSIMO DOMINO IOACHIMO SCHILLERO AB HERderen, inſigni, cum ratione tum experimentis, medicinæ doctori, ALBANVS TORINVS S.

MVLTIFARIIS ſanè (quemadmodum, etiamſi nullus admoneam, probius noſti) indicibus ſolertes medici corporis valetudinem ægritudinúmque genera ſcitè venantur, Ioachime doctiſſime. Inter quos equidem duas (nam omnes referre longum) per Apollinem, fidas earum rerum exploratrices, nec adeo fallaces nuntias numero: exquiſitam de cordis & arteriarum percuſſibus doctrinam, & exactam retrimenti veſicæ cognitionem. Quæ vtraque ad naturarum diſcrimen, & morborum ſpecies noſcendas vtiliſſima & neceſſaria ſunt. Quibus niſi medici ad prætentandum iter ſcipionis modo iugiter vtantur, periculum eſt ne hallucinantes, perinde atque oculis capti, vndique impingant. Quod, vt eſt medicis turpiſſimum, ita eſt languentibus nihil damnoſius: quoniam illi fruſtrati, cum rubore ingenti turpiſſimè interdum ædibus eiiciuntur: hi verò, ſi non efferuntur, dolores tamen immenſos ſubeunt. Percuſſus quippe, arteriarum præcipuè, caloris & algoris vim in ſpiritibus: lotia verò, humorum quãtitatem & qualitatem, ſicuti alui retrimenta, ventris concoctiones cruditatéſque, detegunt. Pulſuum porrò diſciplinam Philaretus hic noſter, perluſtratis pluribus ac diuerſis medicinæ authoribus, quam alii vix multis voluminibus complexi ſunt, in ἐπιτομὴν redegit: vbique quod erat exquiſitiſſimum & rei maximè neceſſariũ, apis more decerpens, adeo feliciter vt ſpes ſit pium lectorem artiſque medicæ tyronem, in hoc argumenti genere haud ita multum deſideraturum. Galenus quippe medicorum κορυφαῖος ferme, adamuſſim quidem, ſed pluribus libris quàm pleriſque liceat euoluere, & argutius quàm poſſit à quouis intelligi (quum per ſe ſit difficilis de pulſibus tractatio) ſcripſit. De vrinarum verò ſcientia Theophilus omnium primus exactius diſputare cœpit, & omnibus breuiter, quaſi penicillo, ſuis (vt aiunt) coloribus graphicè expreſſit. Nam qui ante ipſum floruerunt, de vrinis negligenter abſque omni ordine confuſum quod [illegible] & profundum chaos tradiderunt, quemadmodum ipſe in operis præfatione admonuit. Quantum autem Act[illegible] [illegible] ılmã in eodem ſcribendi genere meruit, Theophilo debeat, liquidiſſimè conſtabit ei qui vtriuſque mo[illegible] [illegible] illò euoluerit. Sunt præterea inter huius noſtræ ſcholæ profeſſores, oculati (ſi diis placet) vrinarũ ſpectato[illegible] [illegible] mè triobolares quidam circumforanei lotiarii, qui doctrinam de vrinis tutiorem & promptiorem eſſe aſſe[illegible] [illegible] ea ſub aſpectum omnia ponat, quàm de pulſibus ſcientiam, quæ rem omnem tactui commiſit: quaſi facilius [illegible] quàm tactu iudicare. Ipſe de percuſſibus diſciplinam vt certiorem multo, ita & difficiliorem iudico. requir[illegible] [illegible] rum intellectum, manus tenerrimi ſenſus, & attentionem acutiſſimam, quæ, miſſa manu in carpum, [illegible] [illegible] um interualla, & ſpatiorum tempora, craſſitudinéſque interuenientes, & cætera quæ ad eam rem ſpe[illegible] [illegible] metiantur. Vnde certiores corporis & ægritudinis notæ, quàm ex ſolius retrimenti veſicæ contempla[illegible] [illegible] ur. Semper equidem extremam eſſe dementiam putaui, totam hominis habitudinem, omniáque morb[illegible] [illegible] ra velle è lotio coniectari, poſthabita, quæ prior eſſe debet, quæ de pulſibus tractat ſciẽtia. Sed (vt ſummatim expediam) qui vtranque diſciplinam de pulſu & lotio callueril, eum ad exploranda morbi indicia & præuidentiam, vel nihil vel perparum certè fugerit, quemadmodum illum qui hac in qua hodie ſola vulgus medicorum ſe exercet ſcientia citra alterius quæ in primis diſcenda erat, vtitur, infiniti errores comitantur. Proinde hoſce in iuuentutis vſum vtroſque libellos Latina oratione in publicum edere viſum eſt, vnde quæ ad vtriuſque rem ſpectant, compendio hauriant: & tuæ humanitati eam lucubratiunculam (cuius ipſe fuiſti ὡς ἐργοδιώκτης) nuncupare, vtpote pulſus explorandi & vrinas contemplandi peritiſſimo. Vale ex animo chariſſime Schillere, nullàque ſit tibi dies μητρυιά, ἀλλὰ μητήρ ſ πᾶσα. Baſileæ Idibus Martiis, anno XXXIII.

PHILARETI MEDICI DE PVLSVVM SCIENtia commentariolus perutilis & neceſſarius,

Albano Torino Vitodurenſi interprete.

QVI hactenus de pulſuum ſcientia poſteris prodiderunt, ii magna ex parte vel mancis tractatibus, vel exactè quidem exornatóque ſcribẽdi artificio, ſed prolixioribus certè logois rẽ ipſam explicauerunt. Nos verò contrà, ſi non euigilata orationis concinnitate, ſumma tamen fide & diligentia, miráq; breuitate (quo memoriæ quæ docemus, haud difficulter inhæreant) quæcunque de pulſibus ſcire fuerit neceſſarium, in compendium redigere, & earum rerum florem tanquam per capita cõſcribere ſuſcepimus. Quocirca vbi in quinque partes quaſiq; hypotheſes omnem quæ ad perfectam pulſuum notitiam attinet tractationẽ diſpeſcerimus: verbi gratia, in percuſſus finitionem, vtilitatis eius commemorationem, arteriæ deſcriptionem, eiuſdem vocabuli etymon & cauſam, & ipſius denique inſtrumenti (hoc eſt metæ ſpiritus) originationem: primùm (diuina annuente virgula) eam partem quæ de finitione percuſſus eſt, aggrediamur.

A

De percuſſus finitione, Caput I.

QVO dilucidius intelligantur ea q[illegible] de pulſuũ ſcientia hoc compendiolo explicar[illegible] decreuimus, confeſtim ab exordio, quid ſit pulſus definiendum eſt. Σφυγμὸς *id eſt percuſſus*, cordis motus & arteriarũ eſt, qui ſecundum ſυστολὴν & διαστολὴν, *id eſt diſparationem & contractionem*, ad refrigerandum inſitum feruorem, & diſcutiendum propulſandúmque excrementa fumida, editur. ſiue (vt veteres Græcorum medici quidam definiunt) σφυγμός, ἐστὶ διάστασις καὶ συστολὴ ἀδιαίρετος ἀρτηρίας καὶ καρδίας, *hoc eſt, percuſſus, eſt intenſio & remiſſio indiuiſibilis arteriæ & cordis.* Eſt autem διάστολη arteriæ ſublatio, dilatatióque: συστολὴ verò, arteriæ ſubmiſſio & contractio.

B

De vſu percuſſuum arteriarum, Cap. II.

FRuctus verò & opportunitas percuſſuum, duplex eſt: refrigerium ſcilicet natiui caloris per immiſſum

ſpiritum,eiuſdémque per emiſſum hunc purgatio,ſuperfluitate ſcilicet ad furni naturam proximè accedēte profligata. In diaſtole enim, *hoc eſt ſublatione,* arteriæ ſubſtantia quædam attrahitur. Explicata nanque arteria,refrigerans aer ingreditur qui refocillat vitalem firmitudinem,vnde & animalis ſpiritus oboritur.In ſyſtole, *id eſt compreſſione,*conuenientibus ad centrum extremis arteriæ, id quod ex humorum deuſtione in toto corpore tanquā fumoſum excrementum contractum eſt, eliminatur & excernitur.

Quid arteria,quid vena, Cap. III.

ARteria eſt corpus in longum porrectum, teres inſtar canalis,ac ſinuoſum,duabus tunicis(*quæ χιτῶνες appellantur*)contextum,ex corde propagatum & in ſingula corporis membra diſtributim diffuſum,aeris & ſpiritus naturalis abundantioris receptaculum, mixti cum pauculo admodum ſanguine.Ineſt enim arteriis agitandi facultas per diſparationem & contractionem,quo inde cordis fumida euaporatio comparetur, & partibus cæteris ſpiritus infundatur.Vena verò ſpiritus vaſculo ſimilis,ſanguinis eſt receptaculum cum exiguo naturali ſpiritu confuſi.

De etymologia arteriæ, Cap. IIII.

ARτηρία ſecundum etymologicos appellata eſt παρὰ τὸ τὸν ἀέρα τηρεῖν, *quod eſt, ſi ad uerbum interpreteris, ab eo quòd ſeruet aerem ac ſpiritum naturalem uitalémue.* Aeris nāque ac ſpiritus(ceu diximus iam pridem) cōceptaculum eſt, in quo abundantior ſpiritus, ſanguinis verò multò minus conſiſtit.

Arteriarum,venarúmque origo fontéſve, Cap. V.

ARteriarum,à læua cor [illegible] bra,quæ aorta appellatur,bipartito ram[illegible] certum eſt: quorum alter quidem per cætera vi[illegible] deorſum verſus duplici propagine in dextra[illegible]niſtram ad coxendices vſque & pedes,digitóſque[illegible]um deſcendit:alter verò ſurſum verſus porrigitur,[illegible]em ſciſſa in duos riuos propagine mox ad dext[illegible]niſtram per brachia in palmas ac caput tendit.[illegible] caput protenditur, conſtituit arterias ad inte[illegible] aurium, quas παρωτίδας nominant.Qui verò dextram ſiniſtramque intrinſecus perreptat,per alas ad brachia,& flexum brachii cubitóſue, ad extimos vſque palmarum digitos peruenit. Cæterùm in hoc commentariolo tam compendioſo animus eſt ad præſens, ictuum agitationem, & dignotiones eorum,& cauſas denique ſtrictim ſummatimque conſcribere,& poſteris tradere.

De percuſſuum mutationibus, Cap. VI.

TRifariam in animalis corpore pulſus mutari ſolet generatim (multiplicia enim ſunt ſpeciatim mutationis genera.)Prima nanque ipſorum mutatio ex cauſa naturali fit:ſecun[illegible]non naturalis quidem, ſed nondum præter naturam:[illegible]ia præter naturam exiſtit:quemadmodum & ex marium & fœminarum ætatibus, præterea & cæteris id genus [illegible]iugatis, mutationem ſubit. Mortalium quippe genus(quod vel cæco perſpicuum eſt)in mares diſpeſcitur & fœminas. atque illorum ſanè,alii temperatura calidiore,alii verò frigidioris temperamenti exiſtunt.Et illi qui[illegible]n graciliores natura, & macilentiores: hi verò obeſiores magiſque corpulenti ſiue carnoſi ſunt. Atque in vniuer[illegible]im maribus ſemper lege naturæ plus inſiti tum caloris tum roboris quàm mulieribus inditū eſſe,res ipſa declarat & clamitat. Viri igitur,pulſus magna ex parte non iniuria citatiores,maiores,longéque vehementiores edunt. Fœminæ verò(vt frigidioris naturæ)tardiores,exiliores,& non parum languidiores arteriarum ictus habent. In vtriſque verò,puta maribus ac fœminis,pro temperamenti tenore plus minus intento, percuſſus quoque arteriarum plus minúſve intenduntur.

Calidiores enimuero natura,percuſſum vſque maiorem,citatiorem, & vehementiorem edunt: quoniam in calore ſemper promptior agilitas,& motus lōgè citatior. Frigidiores contrà,minorem, lentiorem & nōn adeò vehementem: ſiquidem in frigido perpetim quædam (vt ſic dixerim) eſt tarditas, ægerrimáque mobilitas. Vtriſque porrò,viris inquam & mulieribus,alius atque alius

A eſt(vt videtur)corporis habitus: verbi cauſa, macilentus & corpulentus. In macilētis gracilioribúſve,percuſſus eduntur maiores,longè rariores, & haud multo vehemētiores:corpulenti vero,minores,crebriores, & lāguidiores arteriarum percuſſus edunt. hoc itaque modo percuſſus naturā mutantur. Reſpicienda quoque in pulſuum exacta dignotione, & ſolicitius etiam obſeruanda ſunt coniugata circunſtātiæ: verbi cauſa,loci, tempora,anni, ætates,& conſtitutiones particulares. De anni itaque horis,ſuper quibus præ cæteris differere inſtitui,ad hunc ſe

B modum habet. Anni tempora quatuor in partes à veteribus diſtributa ſunt,ver ſcilicet,æſtatem, autumnum,& hyemem.Quorum duo vtique,ver nempe & autumnus, boni temperamenti:cætera duo,prauæ temperaturæ exiſtunt. Veris itaque & autumni tempeſtate,cordis & arteriarum motus, propter temporum qualitatis temperiē, magni peruehementéſque, ſi ad reliqua tempora conferas,non immeritò eduntur: celeritate verò & frequentia mediocres,idque ſemper iuxta ætatum proportionem.

C Per æſtatem verò citatiores eduntur percuſſus & crebriores,idque ſemper pro vnaquaque ætate neceſſitatem inducente,propter ambientis nos exrrorſum aeris calidū ſtatum. Per hyemis verò tempus,animantia percuſſus habent lentos ac raros,propter aeris nos ambientis frigidum ſtatum,& quæ inde conciliatur ſtricturam. Atque hunc in modum pulſus pro temporum ratione differunt.

Iuxta regiones itidem,pro vniuſcuiuſque loci temperamento,arteriarum percuſſus mutantur. Calidior ſiquidem regio maiores & citatiores arteriarum percuſſus,

D ceu æſtas,efficit:frigidior cōtrà,minores & lentiores,tāquam hyemalibus horis, pulſus reddit: temperata verò regio,perinde atque ver, magnos & vehementes arteriarum ictus edit. atque ita quidem iuxta regiones variant. Alii porrò aeris nos ambientis ſtatus, haud aliter atque anni tēmpora,pulſus variant. Feruidi quidem, feruidis anni temporibus:gelidi, gelidis:medii,mediis, proportione reſpondēt. & ad hunc quidem modum aeris qualitates pulſus commutant. Iam opportunum fuerit de ætatum quoque pulſuum mutationibus verba face

E re. Si ætates aliquo inter ſe diſcrimine diſſidēt,inter percuſſus quoque earum nonnihil variati diſcriminis intercedere conſueuit. Puerorum nanque,& recèns in lucē editorum infantū pulſus citatior eſt:crebrior item & languidus:iuxta magnitudinem verò,& vehementiam medius. citatior autem eius ætatis pulſus fit, quoniam in ea ætate calor naturalis in ſubſtantia abundat.: crebrior,eo quòd caliditas in pueris iuxta quantitatem redundat. languidus, propter ſubimbecillam eorum quaſique langueſcentem adhuc virium potentiam. Senum verò arteria-

F rum percuſſus è diuerſo lentiores & multo rariores,ſi cōferas ad pueros, exiſtunt: idque ob eius ætatis vires iam exhauſtas & imbecilles: & quòd annis contraxerunt frigus. Ii verò qui intra hos cōſiſtunt,hoc eſt florente ætate(*Græci ἀκμαστικοὺς uocant*) pulſus maximos & vehementiſſimos edunt,propterea quòd viribus longè valentioribus quàm vel pueri vel ſenio cōfecti,præditi ſunt. Cōpari modo & hominum temperamenta & percuſſus arteriarum,temporum conſtitutionibus qualitatibúſque mutantur.Ambiēs etenim nos quicunque ſtatus &(quemad-

G modum demonſtratum eſt) continens,in ſuam temperaturam tranſfert contentum. Ad hunc igitur modum pulſus pro ætatum ratione ſe habent. Vterum porrò geſtantes fœminæ,percuſſus paruos,crebros,& citatos edūt. paruos quidem, quòd vires à conceptu nonnihil moleſtatæ deiiciūtur: crebros & citatos,propter angorem quo in ventre habentes tentantur, & propter fœtum conceptum. In partu verò,maiores, crebriores citatioréſque redduntur pulſus. cætera iuxta naturam ſeruantur:ita cōceptus & partus, pulſuum immutationem faciunt. So-

H mni quoque, etſi naturales, arteriarum tamen motiones immutant.Inter ſomnum etenim percuſſus ſemper minores & languidiores fiunt:idque ex euidēti cauſa, quòd videlicet naturalis calor, extimis corporis partibus relictis,intimius penetrat, & altum tanquam centrum petit.

Qui expergiſcuntur à ſomno, percuſſus à principio magnos quidem & vehementes, citatóſque & crebros parumque turbulentos edunt: haud vero diu pòſt, mediocres, & iuſtam ſymmetriam obtinentes. Temperaturæ præterea corporis aſcititiæ & acquiſitæ, naturalium more pro re nata pulſuum immutationem conſtituunt. Nec aliter ſanè & habitudines corporis acquiſitæ, perinde atque naturales habitus, percuſſus immutant. Nam tenuis & macilentus, ſi carnoſus fiat ſiue corpulentus, percuſſum natura corpulentis obeſiſve perſimilem edit: ſi cōtrà corpulentus gracilitatem contrahat, puta quum vel naturaliter corporis robur afficitur, vel ſecundum ſubſtantiam alicuius principis partis, vel alia neſcio qua occaſione eam moleſtante, percuſſum eundem habet quem is qui natura talis eſt. Hactenus de pulſibus ſecūdum naturam.

De percuſſibus non naturalibus,
Cap. VII.

OPportunum nunc fuerit de aliis quoque pulſuum mutationibus ex cauſis nō naturalibus vocatis, proficiſcentibus. verbi cauſa, exercitiis, balneis, eduliis, multi vini, & aquæ itidem plurimæ potu, paucis differere. Exercitationes igitur moderatæ, percuſſus reddunt magnos, citatos, vehementes & crebros: immoderatæ & ſupra languentis vires ſuſceptæ, exiguos, & languidos pulſus concitant. Balneis calidis efficiūtur percuſſus magni citati, crebri, & vehementes: gelidis, exigui, lenti, rari & languidi. Cibaria copioſa reddunt percuſſus inæquales & inordinatos: moderata, pulſus concitant magnos, vehementes, citatos & crebros. inedia, minus quàm moderata edulia, pulſum variat. Vini potus iuxta ciborum ratione percuſſum euariāt: aqua itidem perinde atque edulia inæquales, & inordinatos percuſſus concitat. Cætera cuncta eatenus percuſſum arteriarum euariant, quatenus alunt, vel calfaciunt vel refrigerant. Hunc in modum in cauſis non naturalibus vocatis motuum arteriarum, mutationes fiunt. Percuſſuum ex cauſis præter naturam mutationes, haud aliter atque prædictorum euariationes conſiderandæ ſunt. vocantur autem cauſæ ſiue res præter naturam, morbus & ſymptoma, & immoderata omnia. Breuiter enim ſcire oportet quòd naturalium cauſarum quælibet, & earum quæ non naturales dicuntur, ſi immoderatè fiunt, ſecundum quantitatem exceſſus in id quod præter naturam eſt, tranſit.

Quæ contemplanda ſint in pulſuum obſeruatione & notitia, Cap. VIII.

QVoties igitur laborantem quem antea nunquam oculis vſurpaſti, & proinde albus an ater (vt aiunt) ſit ignoras, primùm inuiſis, immittiſq; manum in carpum, principio ſexum accuratius ſoliciciúſque tecum reputa, máſne ſit an mulier. ſi mas, conſidera maris curioſè percuſſum: ſin mulier, muliebrem arteriarum motum. Mox ægrotantis quoque naturam perpende pariter & ætatem: deinde tempus anni & regionem: factâque omnium diligentiſſima collatione, coniice cuiuſmodinā fuerit neceſſario in proſpera valetudine arteriarum percuſſus. tum vtique adamuſſim facilè deprehendes mutationis percuſſus præter naturam factæ quantitatem.

De pulſuum generibus, Cap. IX.

HAbentur autem percuſſuum genera decē, quorum primum genus ſecundum quantitatem diaſtoles in omnem dimenſionem conſiderare expedit. Sunt autem totius corporis arteriæ dimenſiones tres: in longum ſcilicet, altum, & latum. Haud abſurdè igitur quicunque trina diſtinctione pariter ſecundum longitudinem, latitudinē, & altitudinem medium modum excedit, magnus appellatur. Dicunt itaque in finitione, magnum pulſum eſſe qui triplici dimenſione ſimiliter ſit inſigniter auctus.

Alterum genus percuſſuum, ſecundum quantitatem motus arteriæ in diaſtole & ſyſtole, *id eſt diſparatione & contractione* conſideratur. Habentur autem nonnullæ huius generis pulſus diuerſitates: quoniam eſt & ſiccatus & lentus, & mediocris. Eſt verò citatus, qui arteria momento dilatata quatitur: lentus qui longo temporis ſpatio modica intercapedine moueur: mediocris, qui medium ad vnguem obtinet. Tertium verò percuſſuum genus, ſe-

A cundum robur virtutis editur, idque triplici differentia. nam eſt aut vehemens, aut languidus, aut medius. Crebritas nanque ſine frequentia, quoties magnitudinem accipit, pulſum vehementem ac validum reddit. Quum enim virtus maximè regnat, pulſus vehementior efficitur, atque è diuerſo. Eſt autem pulſus vehemens, quando tangentis manus validè repellitur: languidus qui inualidè imbecillum ictum edit: mediocris verò qui mediam ſeruat proportionem ad vtrunque qui naturalis dicitur.

Quartum percuſſuum genus eſt, quod in conſtitutio-
B ne organi, nempe arteriæ, verſatur. Sunt verò huius quoque generis differentiæ tres. nam inſtrumento rigidiore quàm natura exigat, pulſus redditur durus, ſiue aſper: eodem autem molliore, à mollitie nomen ſortitur pulſus, & vocitatur mollis: medium inter duritiam & mollitiem quodammodo obtinente, moderatus ſeu mediocris efficitur. Percuſſuum genus in ordine quintum, ſecundū quietis quantitatem perpenditur. in quo creber præcipuè & rarus conſiderandus eſt. Punctum enim temporis quietis, crebrum: longius verò tempus intercalatum, rarum
C pulſum efficit. Secundum æqualitatem & inæqualitatem, ſextum cenſetur in ordine percuſſuum genus. Obſeruatur autem id cum in vno tum in pluribus percuſſibus, quod ſyſtematicon vocatur. in vno quidem, ceu in caprizante: in pluribus verò conſiſtens, vocatur inæqualitas. Cæterùm in vnaquaque inæqualitate inordinationem fieri oportet, quemadmodum in omnibus, quoniam arteriæ ictus vel decidit vel intercidit. id quod ſolet viribus aliqua ex cauſa deiectis accidere. Septimum genus percuſſuum ſecundum [illegible]nam ordinationem inordina-
D tionémque efficitur. [illegible]nque inæquali, percuſſus æqualis fit: inæqualis verò [illegible]um periodos inordinatas. contemplatur [illegible]tes, in [illegible]n vno arteriarum motu, tum in pluribus. Secun[illegible]plenum ac vacuū, hoc eſt pro arteriæ figura & replet[illegible] quantitate, octauum genus pulſuum conſiderat[illegible] nanque vaſcula vel plena vel vacua cenſentur. [illegible] plenus qui arteriam oſtendit ſolidiorem, v[illegible]e eius in humore compreſſionem: vacuus verò qui arteriæ excitationem bullientem facit, ita vt ſub digito inanitatem fateatur.

E Nonum genus percuſſuum per rhythmum fit, in quo temporis proportiones ad tempus metiuntur. è quare pulſus deficientes & intercidentes deprehenduntur. Eſt verò deficiens pulſus, inquit Galenus, in quo nō ad binos modò, ſed ternos pluréſue percuſſus immobilis perſiſtit arteria: intercidens autem, quum poſt duos ictus, peculiari ordine motio fit, vnde media intercidit percuſſio.

Quoniam autem calor qui in corde continetur, per vniuerſum arteriæ corpus diffunditur, ibique euidētius apparet: decimum quoque percuſſuum genus prædictis
F annumerant, in quo vtique per tact[illegible] materiæ quæ ſubeſt corpori, qualitas perpenditur: ver[illegible] cauſa, malè tempe rata & mordax. Conſideratur igitur in pulſuum generibus, quantitas, motio longitudini[illegible]tus, qualitas, motus ſpiſſitudinis, æqualitas, ordinatio, plenitudo, concordia rhythmúſue, & calor. Deinceps memorandum nobis videtur quænam ſint percuſſuum cauſæ & differentiæ.

De cauſis & differētiis pulſuum, Cap. X.

ENumeratis iam decem percuſſuum generibus, cauſas eorundem aliquas cum differentiis ſuis, tribus
G (quod aiunt) verbis deinceps perſt[illegible]ngemus. Nam ſiquis exactam harum rerum notitiam haurire deſideret, is ſedecim de pulſuum negotio volumina exarata non ignoret, quæ conſulenda arbitror. Nos verò breuitatis ſtudioſi, cū delectu modum ſeruātes, ſummam rei certè neceſſariæ in arctum redigere, & tanquam per capita differentias aliquot cauſáſque pulſuū recenſere inſtituimus. Feriunt humani corporis arteriæ, ad tēperati caloris cum in corde tum in cæteris partibus corporis tutelam. Saltus & percuſſus hoc dirimuntur diſcrimine, quòd ſaltus propter
H incidentem ſpiritum toto corpore editur: percuſſus verò per functiones ſpiritalis potentiæ in ſolis arteriis concitatur. Percuſſus magnus à vehemente hoc diſſidet, quòd magnus, arteria in longum, latum & profundum dilatata, tribus dimenſionibus perpenditur: vehemēs verò

motu,(valde nanque ferit)proinde virium robur porten dit. Diſſidium inter percuſſum crebrum,& citatum,in continuo cōſiſtit atque diſcreto. creber enim,arteria non niſi momento quieſcente quaſi continuus eſt: citatus verò,quum arteria modico tempore dilatata fiat, diſcretus: perinde atq; ſiquis ocyſſimè volet ac ſubſiſtat. Percuſſus rarus & tardus hoc diſſidio dirimuntur, quòd rarus longiore quietis ſpatio interpoſito, imbecillitatis index eſt,(ex infirmiore nanque robore proficiſcitur, & proinde plus ancipitis habet diſcriminis)lentus verò ex ſolo caloris defectu naſci ſolet. rarus autem vires maximè deiectas ſignificat. Percuſſuum ſecundum diaſtolen *hoc eſt dilatationem* arteriæ, octo ſunt diſſidentes ſpecies: puta magnitudo,paruitas,vehemētia, remiſſio,celeritas, tarditas, duritia,& mollities. Indicium pulſus in duobus, ſenſu videlicet & intellectu, ſitum eſt. ſenſus enim præſentia iudicat: intellectus verò præterita & futura.

Pulſuum arteriarum effectrices cauſſæ tres ſunt: virtus nempe quæ corpus mouet ſpiritus ſemitæ: & vtilitas propter quam mouetur,& inſtrumentum obtemperans.

Pulſus arteriarum primum & omnium maximè vim caliditatis, frigiditatiſque in ſpiritibus indicant. Perpenditur pulſus cum moderatus tum immoderatus,quadrifariam:iuxta nempe magnitudinem, celeritatem,vehementiam & ſecundum crebritatem. Differunt inter ſe pulſus inæqualis & inordinatus, quoniam inæqualis in vno percuſſu fit,& (ceu demonſtratum eſt pridem) in pluribus quoque conſiſtit: vel enim in vna modò diſparatione,vel in plurimis congregatis. nūcupatur verò eadem inæqualitas conſiſtens,in multitudine pulſuum conſiderata.Inordinatus autem pul[illegible] fit ſecundū rhythmū. veluti ſi tres magnas p[illegible] vnam exiguam,comitantur duæ ingente[illegible] hythmus ordo & lex temporum,in quibus [illegible]anales inſurgūt & con-

A cidunt. Pulſus deficiens & intercidens nonnullo ſanè dirimuntur inter ſe diſcrimine,eo quòd deficiens ex maiore virium imbecillitate oritur,& in eo interdum omni motione amiſſa, immobilis permanet arteria & maius detrimentum indicat, extremum nēpe potentiæ lapſum: intercidens verò pugnante & reſiſtente, corporis viribus ſeipſas excitantibus ſua ſponte ad repellēdum contraria, & minus detrimentū arguūt. Pulſus σπασμώδης & κλονώδης quoque inter ſe differunt, quia ille vaſculum ſpiritus ad fidis tentæ inſtar extendit: hic verò dextrorſum

B ſiniſtrorſúmque transfertur. Percuſſus fluctuantes fiūt ex abundanti humore contento, ſemitam ſpiritus diducēte,perindéque in aqua inter cutem, *quam* ὑπὸ σάρκα *cognominant.* Percuſſus qui à bis feriendo,δίκροτος,*id eſt bis pulſans* vocatur,& δορκαδίζων, *hoc eſt caprizans*, hoc inter ſe differunt,quòd hic inſurgendo & extollēdo, ſed aliquantulum intercisus:deinde citatus differentes motus efficit, ceu caprea, *à Græcis* δορκάς *appellata*, quæ ſaliens hæret pedibus ſublimis in aere,& alterum ſubitum longè citatiorem ſaltum perpetrat. Editur autem is pulſus viribus hu-

C mani corporis angore preſſis, & moleſta quapiam cauſa oneratis.Dicrotus verò bis quidem vna percuſſione pulſat,ſed impari celeritate:incipiens enim,citatior:deſinens verò,tardior eſt.Fit autem talis propter duritiem inſtrumenti feriente, & iterum violenter reuerberante ſpiritu ſecundum ictum abſoluit,quemadmodum in incudibus mallei percuſſionem reciprocant. Percuſſus σκωληκίζων *id eſt vermicularis*,à formicante(*qui Græcè* μυρμηκίζων *vocatur*) eo diſtat, quòd vermicularis quidem quandoque conuertitur demutatúrque in melius,& amplius eius patet inæ-

D qualitas:formicans verò,virtute deiecta & prorſum intermortua editus, interitum prænunciat. Atque hæc quidem in præſentia de ſimplici cordis & arteriarum motu paucilliſimis perſtrinxiſſe ſufficiat.

THEO-

THEOPHILI MEDICI DE exacta retrimentorū veſicæ cognitione libellus,

Albano Torino Vitodurenſi interprete.

PRiscos aliquot multos circa medicinæ ſtudia mirè vigilantes, & citra controuerſiam doctiſſimos, de vrinarum differentiis negotium aggreſſos eſſe liquidiſſimè conſtat: quorum omnium A & Ω Hippocrates Cous, cuius monimentis ſacroſanctis præcipuè inſudamus, princeps extitit. Poſt hunc Galenus vniuerſo orbi terrarum author ſuſpiciendus, eandem diſputationem ad retrimenta veſicæ ſpectantem, ſcribendi prouinciam ſuſcepit. Ab hoc Magnus medicus σοφιστής, *id eſt uir ſapiens*, de vrinarum proprietate dignoſcenda, præcepta poſteris reliquit ſpecioſa. Quos ſanè, ob multas res ad mortaliū vtilitatem inuentas, egregiis ſummiſque laudibus certatim extollere (ne deos facere dicam) cōuenit: etſi neminem ex his rem totam vt par fuit, attigiſſe, ſed inchoatam modò & mancam de vrinis diſputationem reliquiſſe (multis ſcitu neceſſariis prætermiſſis) compertum ſit. Hippocrates nanque Cous circa has res inuigilans, parua quædam, certè ſpecioſa quaſique florem huius negotii, paſſim obiter modò attigit: neque vrinarum genera, neque ſpecies, neque differentias, neque cauſas, neque iudicium ac præuidentias diſpoſitionum futurarum præter naturam, vel ſanorum corporum, vel ancipitum ægrimoniarum, neque alia multa quæ numeris omnibus exacta diſputatio poſcere videtur, adamuſſim abſoluit. Compari modo & Galeno quoque Pergamenſi, in eo quem περὶ κρίσεως inſcripſit libello, vbi res quæ ad vrinæ diſciplinam ſpectant carptim tractat, neſcio quónam pacto paruæ curæ fuit de hac re non curioſius ſolicitiúſque diſputare. Bonam nanque negotii portionem, vel omnino intactam, vel inchoatam ſaltem, vel parum denique enucleatam de vrinis, ſiue genus ſiue ſpecies ſiue differentias conſideres, diſciplinam reliquit. Poſt hos deinde longo temporis tractu Magnus medicus atque philoſophus, ratione quidem ſed ſine periculis vſu (quæ mater artium exiſtit) obſeruatis, ſcientiam de vrinis poſteris tradere aggreſſus eſt. haud abſurda ſanè diſtributione de lotiis diſciplinam auſpicās, de eorum differentiis & ſpeciebus plus quiddam aliis ſcripſiſſe videtur: de præuidentiis verò & auguriis præſagiiſque (τὰ προγνωστικὰ *Græci uocant*) quæ ex vrinis ſumuntur, pluribus omiſſis, claudam & ipſus quoque de lotiis artem tradidit: adeò quidem vt ad perfectam earum rerum cognitionem, à poſteris medicæ rei ſtudioſis ſectatoribus millia deſiderētur, & ſeſe extricare non potentes, abſolutiorem eius rei ſcientiam indagare cogantur. Neque id, mea quidem ſententia, temerè, quoniam ex ea naſutus quiſque ac ſolers medicus rectè diiudicare, & præuidere, quaſique diuinare, & ex euidentibus res abditas abſtruſáſque coniectura quadam aſſequi ad vnguem poteſt. ſiquidem exacta vrinarū cognitio ſcitáque inſpectio, abditas quaſque & affectas corporis ſedes, tanquā in tabula, exhibet & tēperamentum & diſpoſitionē vniuſcuiuſque, naturaliſne ſit, an non naturalis quidē, ſed nondū contra naturā, an præter naturā deniq;. Naturæ etenim ſuæ aptitudine accuratus vrinarū & ſolers intuitus, tā certus quā Apollinis (vt ſic dixerim) oraculū, eſt nuntius eius quæ in iecinore exiſtit virtutis effectiuæ ſanguinis, aliquo modo libera ſua functione præpeditæ. Quocirca neutiquā (meo quidē iudicio) abſurdū fuerit neq; importunū, etiā ſi ipſius laborē pro virili meo reddēdi diſputationē exactā omnibus numeris de vrinis ſuſcepturus, quēadmodum in arduis rebus fieri ſolenne eſt, numē implorauero. Inuoco itaque Chriſtū Dominum noſtrū, verū & vnicū opitulatorē cūctarúmque rerū liberaliſſimū largitorē, vt ope ſua ductúq; ſuo dignetur adeſſe conatibus noſtris, quò hæc noſtra lucubratio dignitatem exactiſſimæ de vrina diſputationis aſſequi & indipiſci poſſit. quamobrē vt prōptius voti reddamur cōpotes, ea ratione agam⁹. Primū omniū à lotii definitione ſumemus exordiū: poſt hæc de generatione vrinæ: mox in quē locū excernatur, & vbi fiat eius liquoris ſequeſtratio, docebimus. Ab his poſtremò ad eruēdam vrinarum abſolutā doctrinā in genera, ac ſpecies & differentias, diſputationem (diuino ſuffragante auxilio) diſtribuemus.

De definitione nominis lotii, Cap. I.

LOtium eſt ſanguinis aliorúmque humorū colatura a ſtúſve, vel vt alii quidā vocauere, ſerea quædā redūdantia, quā nōnulli dilutā & aqueā indigitant. neque deſunt, qui lotiū ſaniē ſāguinis eſſe cōtendāt. Verùm de nomine nolim equidē in præſens vllā mouere cōtrouerſiā.

De generatione lotii, Cap. II.

SImam iocinoris partē vena σπλαγχνικὴ *à Græcis, ramalis uerò Romanis uulgò* appellata, diſperſim perreptat. quæ ſortita eſt virtutē effectiuā ſanguinis à cōditrice natura: vbi inter apparatum ſanguinis, ſerū eius, hoc eſt lotiū, quoq; generatur. Eſt verò ortus eius huiuſmodi: Vbi iā in hepate vis ſanguinis effectiua ſuo munere probè functa chylum ſuſceptum in ſanguinē [illegible] ſerit, facta eius humoris cōmotione turbáve, qui [illegible] ſubtile & facile tranſiens fuerit (eſt autē id flau[illegible] [illegible] ſuperfluitas innata) id omne ſurſum (quia leu[illegible] ſublime eleuatum à folliculo flauæ bilis χοληδόχος *Græcis* vocato (qui ad gibbū iecoris iacet) per propinq[illegible] ex his [illegible] excipitur, & ad aliquā nimirum vtilita[illegible] attrahitur. [illegible]uid verò ſubeſt terreſtris & fæculēti hum[illegible], id ipſum [illegible] qui eregione adiacet, per ſuum mea[illegible] [illegible] [illegible]ralibus quibuſdā tractionibus ſingulis id quod peculiare exiſtit emulgentibus: tertiū porrò, ac qui dilutus ſeroſus humor eſt, cū ſanguine nōdum ſequeſtratus, relinquitur: hunc renes tandē per venā *Græcè* κοίλην *Latinè cauam* appellatā, attrahunt, & in vrinā cōparant. Quæſierit autē hîc haud abſurdè quiſpiā, nūquid quēadmodum choledochus *hoc eſt bilioſa ueſicula*, bileum humorē, & lien atrā bilē ſanguinis περιττώματα, *i. ſuperflua*, ex ſimis iocinoris partibus per ſuos meatus emulgunt: ita & renes quoque lūbive huic viſceri adiacētes, dilutū humorē & aqueū ſuperfluum attrahendo ex eodē loco, ſuſcipiāt. Reſpōdemus, humorē hunc nō ocyus à ſāguine ſequeſtrari, ſed magnæ opportunitatis cauſa, ad maius videlicet opus indiſcretu[illegible] à natura ſeruari. Ramalis nāque vena, ſanguinis, vt dixi[illegible], effectrix in ſimo iocinoris loco ſita, venæ cauæ appellatæ exti huius cōuexo adiacēti, per teretes & ſtamin[illegible] quoſpiā anguſtóſque meaculos ſuggerit. Quū igitur & ratione & ſenſu cōpertum ſit ſanguinē craſſioris eſſe ſubſtantiæ, atque ad penetrandū venulas præpeditas anguſti[illegible]éſque vias, ſine impedimēto ineptum, opus habuit com[illegible] ſeroſa redundātia facilè trāſeunte. In hoc itaque natura ſagax, iſtum liquorē indiſcretum obtinuit, vt renuita[illegible] ſerei ſuperflui, facilè cum ipſa ſanguis in κοίλην, *hoc eſt ſinuatam ac concauam* venam dilaberetur. Vbi verò eadem ſuperfluitas in ramum venæ cauæ quæ ſpinæ dorſi incūbit, & à ſummo deorſum progreditur, in renúmq; oppoſito in duplicem propaginē ſcinditur in Λ Grææ literæ figurā (quarū altera ad renem dextrum, altera ad læuum fertur, per quos meatus à grandiore & cōcaua vena aquoſum ſuperfluum in ſinus renum deriuatur) fuerit intruſa, excipiētes ipſam renes, bella metamorphoſi in lotii ſubſtantiam tranſmutant: & per vrinæ vias *quas Græci* οὐρητῆρας *dicunt*, in veſicā quæ lotii receptaculū eſt, & ab eadem gente κύστη vocatur inſtillare, cōpellunt. Ac ſi ſanguen ſyncerum & ad vnguē abſolutum fuerit (quod per exactum cōcoctionis officiū contingit) neceſſum eſt & recrementum eius etiam eſſe huiuſmodi. Sin ſanguinis effectiua virtus à ſua functione

per occaſionem quampiã præpedita, fruſtretur, id genus ſeroſa ſuperfluitas euadit, quam *Græci οὖρον, Romani urinam ac lotium* appellant. Cuius eiuſ rei gratia interdum lotia te nuiſſima candidáque apparent, interdum verò cum albo colore craſſa: crudiore euadẽte ſanguine & imperfecto, effectrice facultate ſanguinis iacente, & cõcoctione facta veluti crudiore. Vbi autẽ ſãguineus humor plus ſatis torreſit ac feruet, conſimilẽ quoque ſuperfluitatem efficit. Proinde ex illiuſmodi cauſarum generibus lotiorum etiam ſpecies in alias atque alias identidem conſtitutiones faciéſque commutantur. Ante omnia igitur cuiuſmodi eſſe oporteat lotium naturale, quod ſanguinis ad vnguẽ facti comes eſt, diſſerere inſtituimus: inculpatúmque principio lotium, quod naturæ leges nullo exceſſu ſuperat, neque vel latum vnguem deficit, & ob id naturale vocatur, definitione explicabimus. Inde cognoſcetur facilè exſudẽs vel deficiẽs neutiquam ſanum, ſed illegitimum & præter naturam eſſe. Eſt itaque naturalis vrinæ definitio eiuſmodi.

Notæ & finitio vrinæ ſecundum naturam & optimæ, Cap. III.

LOtium ergo ſecundum naturã optimum eſt, cõditionibus omnibus, quas ſapiẽtiſſimus Hippocrates deſiderat, præditum. Definit autẽ is pulcherrimè illud, præſagiorum ſecundo, quum inquit, Τὸ δὲ οὖρον ἄριστόν ἐστι ὅταν εἴη λευκή τε ἡ ὑπόστασις καὶ λείη καὶ ὁμαλὴ ἐπὶ πάντα τὸν χρόνον. *hoc eſt, Vrina illa inculpabilis eſt in qua reſidet candidum, læue, & æquale per omne tempus.* Liquet autẽ definitionẽ numeris ſuis tum demũ cõſtare, ſi cõſequatur cum ſubſtãtia mediocri & colore decenti, & cõtenta ſuum locum obtinẽt, ad hunc ſcilicet modum ... præcellẽs & omnium optimum eſt ſubſtãti... ſedimento (*quam ὑπόστασιν Græci nuncupant*) cã... æquabili, colore ru... lum & ſubigneũ, (*ſiu... úmque dicere mauis*) quod aliquantulum flaueſcat ... gorẽ, idq; per lõgum morbi decurſum obtine... io quoque in hiſce ſtudiis vehemẽti teſte, vri... itilo ſubfuluóve, & ſubflauo, hoc eſt remiſſi... reliquæ bonitatis conditiones nõ deſint) ceu inculpabilis probatur. Sed Magn⁹ ſophiſtes ac medicus colorẽ fuluum ignitúmve, & ſubfuluum ſubrutilúmve optimum eſſe cõtendit. Nos verò optimum id ducimus lotium quod inter vtrunque medium locum & cõtemperantiã obtinet. Quodcunque verò ſecundum aliquot horum quatuor plus æquo exuperat, vel ſi quicquã iſtorum defecerit, vel ab hisquomodocunque immutatur, id non naturale ſed illegitimum appellamus. Cæterùm ſuper coloribus & ſedimentis nõ eſt narrãdi locus, ſed non multo pòſt de iiſdẽ ſermonem faciemus. De ſubſtantia verò in præſens diſſeremus.

De differentiis ſubſtantiarum ipſius vrinæ, Cap. IIII.

OPportun... eſſe puto hic de fluorum profuſionúmve differ... is diſputare: eo quòd quæuis vrina, ſua eſſentia profuſio exiſtit aut conſtitutio. Subſtantia nãque vrinæ aliud ni... quàm humiditas eſt, quã pleriſq; circa has res ſapientiſſimis medicæ artis profeſſoribus, profuſionẽ humorẽ...q; corporis nuncupare viſum eſt, quoniã quicquid in v...ceribus aliſve partibus effunditur in eadẽ ab oculat... ectatur: verbi cauſa, biles & ſanguis. Sunt autẽ eiuſmodi cõſtitutionis ſubſtãtiæq; principes differẽtiæ nimirum ...uæ, tenuitas & craſſitudo: & ex vtriſque conſtãs mediocritas & tẽperata cõſiſtentia. Temperatæ autẽ & mediocris cõſtitutionis lotium ſecundum naturã exiſtens, nõ diſpeſcitur: quod verò tenuatur, ſcinditur bifariã. Vel enim ſubtili ſubſtãtia meiitur, & ſubtilis perſiſtit: aut mingitur quidem ſubtile, ſed inde turbeſcit, lutulentúmq; redditur, & craſſeſcit. Verùm illud quàm hoc (quoniã extremè incoquibile) exacti⁹ cõcoctionis officiũ præfert. Turbidum verò effectum & incraſſatum, cõcoctionis initium portendit. Eodẽ modo craſſeſcentiũ duæ ſunt ſpecies: Aut enim micta craſſa exiſtit vrina, & indiſcreta, vt à principio erat, ita manet: vel meiitur quidem craſſior: craſſitudine verò tota infunditur ſiſtendo ✻cõcedente, ſubtilis efficitur. Ac prima quidẽ quum ſpectatur, vehementẽ humorũ perturbationẽ in corpore, & firmitudinẽ vacillare: altera verò turbulentiã quidem eiuſmodi diſpeſci, ſed virtutis ſanguei humoris effectricis coquẽdi officiũ reſuſcitari, clarè ſignificat. Copulemus itaq; cum colore ſubſtantiã, & definiamus quæ ex iiſdẽ ipſis tẽperamenti corporis notæ, cum in hominibus ſecundum naturã, tum quomodolibet præter naturã habẽtibus. Quoniã autẽ cãdidus color reliquos colores, albis (quod aiũt) equis dignitate præcedit, & ſubtilis ſubſtãtiatum cæteras anteit, cũ cõſtitutione qualitates collocabim⁹, tanquã ſub vnũ iugũ primitus ſubtilis eſſẽtia & cãdidi coloris vrinã.

B ac dicamus quot modis albus & tenuis calor intelligatur.

De iudiciis è ſubtili & candido lotio, vel tenuis ſubſtantiæ & albi coloris, Cap. V.

LOtium igitur ſubtilis eſſentiæ albíque coloris, pluríma portẽdit. Nã ſi in mortalibus nulla præter naturã affectione conſtitutis extrema cum tenuitate & candore lotium appareat, prælargã ingurgitationẽ meri, cum prolixis eduliis pariter præter modum coniunctã oſtẽdit, & præcipuè quum vinum fuerit exile & leue. Lotium huius generis à pueris mictum, vt improbum vituperãdum

C eſt, dicẽte diuino Hippocrate, τοῖσι παιδίοισι τὰ ὑδατώδεα κάκιστα, *hoc eſt in pueris lotium tenue & dilutum deterrimũ eſt.* Nõ diſſimilis ſubſtãtiæ & coloris vrina ſpectatur in ſenectute per naturã accidẽte, & in appellata à claris prudẽtibúſque medicis, ſenectute ab ægritudine diuturna, & præ ſe fert vniuerſalẽ imbecillitatẽ virium. Lotium præterea tenue albúmq;, quod ampliore copia & cõfertim profluxit (eã affectionẽ quæ *Græcis* διαβήτης nuncupatur, *Latini per circuitionem, Exuperans urinæ profluuiũ appellant*: ſapiẽtum quidã pæoniæ artis artificum matellæ inter cutẽ vocitarunt.

D & præſtãtes quidã medici, lotii διάρροιαν, nõnulli verò celebertimi à ſiti quã parit extra modum, διψακόν) portẽdit hominis cõtra naturã affecti calidæ diſtẽperantiæ renum ægritudinẽ, quorum vehementiſſimo attractu neceſſum eſt eiuſmodi vrinarum vim prouenire, & ſine tinctura percurrere, ſiue trãſire. nã hoc eſt διαβαίνειν, vnde διαβήτης deducitur. Lotium tenue inſuper & cãdidum, cõfertim emictũ in febribus quotidianis amphemeriníſve, remiſſionẽ morbi ab huiuſmodi humore ſignificat. Similem quoq; vrinã, albã puta & tenuem, eſt cernere in iocinoris

E intemperie cõtra naturã frigidi. Quin etiã eaſdẽ ſubſtantias efficere cõperiuntur præfarctæ & occluſæ meatuum obſtructiones, quas *Græci* ἐμφράξεις nominant. itidem in renum morbo qui νεφρῖτις *Græcè* vocatur, & in quartanarum febrium principio. Spectatur etiam tenuis & candidæ ſubſtantiæ lotium in aqua inter cutem, propter abundantem humorum cauſam, euadere. Lotium porrò tenue & album in vitiis & ægrimoniis colli, capitis item & humerorum, σκοτοδινίαν, *hoc eſt uertiginẽ, &* λειποθυμίαν, *quod eſt animi deliquium*, ſignificat. *Vbi notandum eſt quod Græcis ση-*

F *μαίνειν, portendere cum futurum tum præteritum declarat: uerbi gratia, apud Hippocratem in hoc oraculo,* Ἱδρὼς πολὺς ἐξ ὕπνου ἄνευ τινὸς αἰτίης ἐπίρης γινόμενος, τὸ σῶμα σημαίνει ὅτι πλείονι τροφῇ χρῆται· ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντι τοῦτο γίνηται, σημαίνει ὅτι κενώσιος δεῖται τὰ σώματα: *quod eſt, Sudor multus ſub ſomno citra euidentem aliam occaſionem promanans, corpus nimio cibo uti præ ſe fert. quòd ſi, quum cibum quis non ſumpſerit, hoc fiat, euacuanda eſſe corpora docet.* Lotium tenuis & albæ eſſẽtiæ in febribus ancipitibus ſuperueniens, quietẽ indicat morbúmque deficere. Lotium eiuſdẽ cum coloris tum eſſentiæ circa re-

G miſſionem ac terminum grauiſſimarum febrium, morbi diſceſſionẽ, & quaſi tranſmigrationẽ futurã in eas partes quæ renibus ſubiacẽt. Lotium ſubtile cum colore cãdido, in ea febre cui ab ingẽti ardore nomẽ inditum eſt καῦσος, ſi apparuerit, amentiã φρενῖτιν ve inſinuat. quoniã καῦσοι, *i. feruidæ febres*, ex vi magna flauæ bilis originẽ trahũt quæ ſi vrinã colore ſuo nõ tingit, argumẽtum eſt clariſſimum bilei humoris abundantiã aſcẽdiſſe, & capitis arcẽ cõprehendiſſe. Qui ſi in priore capitis cerebrive parte inflammationẽ (*quam Græci φλεγμονὴν uocant*) cõfecerit, po-

H tiſſimè in ea membrana *quæ Græcè* μῆνιγξ appellatur, vel phrenitin vel παραφροσύνην, *hoc eſt delirium* excitat. Quòd ſi autem ex occaſione quapiam: verbi cauſa, ſanguinis narium profluuio, ex amplo ſudore capitis, vrina cum albore tenuatur, mali decrementum, quietémque pro

foribus eſſe indicio eſt. Nam ſi ſub eiuſmodi vrinæ conſtitutione phrenitis diuturna ſui ſimilis eſſe pergit, æger ille breui ſuperis concedet ab oris. Opportunum nunc & operæpretium, puto, fuerit, vt de colorum differentiis quæ vrinas tingunt, compendioſè diſputemus. Et breuiter numerum earum & qualitates, & cuiuſmodi cum fluore ſubſtantiáve poſſint componi, ſi non omnes, bonam ſaltem partem perſtringemus. Lotiorum alia ſunt candida, alia ſpicea, alia aurea, alia crocea, alia rubea, alia vinea, alia paſſea, alia veneta, alia liuida, alia nigra. neq; in hiſce omnes colorum ſpecies ſitæ ſunt: verùm in horum mediis & ſubmediis, perinde ac complures eſſent hinc colorum ſpecies introductæ. Intra quas primùm locum tenet candida. cuius latitudo in varias ſpecies diffunditur: quoniam intentionem & remiſſionem albedinis accipiunt. Sunt candidorum enim lotiorum, alia cryſtallea, alia niuea, alia inſtar calcis, alia veluti aqua limpida ac pura. Glacies enim cryſtalluſve & nix & calx & aqua, alborem quidem præ ſe ferunt, ſed non ſupremam albedinem nacta ſunt. A ſumma nanque albedine remiſſus color exiſtit lacteus, ita vocatus quòd ſimilis eſt lacti, qui bonitate præſtat aqueum & cryſtalleum: deinde albedo glauci ab hoc tantum receſſit (ſequitur enim lacteũ glaucus) quantum χαροπὸς, *hoc eſt rauus & blandus* color, remiſit alborem glauci. Nam glaucum exiſtit inſtar cornu attenuati perſpicuum, ſiue tranſparens modo ceratoeidis, id eſt cornea (vt vulgò appellant) tunicæ. Rauum autẽ (quod χαροπὸν medicorum ſcholæ appellant) ſimile eſt velleribus ſubalbicantibus cameli, vel vngui lapillo ita nuncupato, qui onychites & à quibuſdam onychinus vocatur.

Hæc itaque colorum genera, qualitate ſecundum intenſionem & remiſſionem (ceu diximus) in lotio candido conſpiciuntur, & concoctionis functionem iacere ſignificant. Vbi verò candida tincturam aliquam bilis, lotia capiunt, haud paruo à cruditate ſecedentia, in prima ratione ſubſpiceæ cernuntur, ita quidem vt ſpeciem perſimilem bili infuſæ liquori claro, (puta aquæ mediocriter decoctæ) vel apozematis ſemicrudæ carnis imaginem præferant. Deinde ſi coquendi virtus ſuo munere ad tempus fungi proſequatur, tincturam magis intendens, lotiũ ſpicei coloris exhibet, (quem & paleatem vulgò nuncupant) ſignificans bilem probius decoctam dilutum lotiũ ſuſcepiſſe, & tinctura inde intenſiore imbutum. Quam vtranque vrinæ ſpeciem hac comparatione dilucidius accipe: Si malicorii liquoris, vel cytini decocti, vel id genus ſpicei humoris alicuius (nolo enim de ſuccis perſimilibus contendere) expreſſi parum ſucco alicui limpido, vt aquæ iniecetis, colorem ſubſpiceum reddes: ſin amplius ex eodem addideris, colorem ſpiceum induces: quotum alter ab altero nomenclaturam ſortitur. Poſtquam inde concoctio proceſſerit, tum tinctura liberalius colorabit ſpiceũ, atque ſubrufa ſiue ſubautea (quæ omnium temperatiſſima ſunt) lotia gignuntur, auro Celtico non vſquequaque puto perſimilia. Huicce ſuccedit lotium aureum, fuluũ appellatum ac igneum, ſonoro potius, puróque puto auro ſimile. Poſt hæc ſubcrocei coloris lotium ſequitur, quod cartamum, *quem Græci κνῆκον dicunt*, refert, qui colore inferior croco eſt. deinde exactè croceum, quod nihil differre à vero croco videtur. Succedunt memoratis ὑπέρυθρα *hoc eſt ſubrubea & ἐρυθρά, id eſt rubei coloris* lotia. Quorum illa ſanguinẽ dilutum repræſentant, veluti ex candido colore accedente fulgore, cuiuſmodi infectores flammeum nuncupant, qui lapidi Armenio ſimilis color eſt: & à Galeno ſanè phœnicos, *id eſt palmeus*, vocatur, eo quòd palmulis permaturis ſimilis ſit, qui dactyli dicuntur. Atque adhunc modum alii atque alii, dempto vel addito colore ſiunt. Rubeum verò ſimilem cogitaueris puro ſanguini & ſincero: excedens nãque aut deficiens, non ſanum ſed illegitimum eſſe reputa. Vineum porrò lotium poſt memorata collocatur: quod nomen accepit à vino, quàm rubrum eſt, nigriore, etiam apud Græcos. οἶνοψ enim vinum nigrius huic genti appellatur, (quòd ea vrina nigri vini faciem præferre * ſignificat) etiã Homero, apud quem non ſemel legitur ἐπ' οἴνοπα πόντον. vel colore purpurei ſanguinis, & inſtar iocinotis. Proinde id extũ ſæpius, vinúmque

A vineum inſpicere expedit, atq; inde eiuſmodi vrinæ colorẽ conſiderare. Venetus porrò vel cæruleus color, tanquam tabidus ſanguis exiſtit ex bili flaua, ſeu valde aduſta, & inſtar gari, & lotii reglo morbo (quem & arquatum dicunt) implicitorum, ſimilis. Cæterùm (vt ſummatim dicam) de Veneto colore ita habei: Venetus (Galeni libro de ſymptomatum differẽtiis quarto, definitio) color eſt, vbi candor ſplendori iunctus, non ita parum in atrum degenerat. Fit enim is quando purum album & nigrum æqua ratione confunduntur: verbi cauſa, ſi ceruſſa cum B pice æquis ponderibus permiſceatur. Fuſcus verò phœnicos, idem ait, color, ex albo nigróque commixtis gignitur, velut ficuum atrarum quum exaruerunt. Viridis præterea color, *quem χλωρὸν Græci, Latini porracinum & praſinum quandoque vocant*, plures ſpecies habet, quoniam alius eſt, vt qui in foliis braſſicæ: alius, vt qui in foliis graminis: alius, vt in foliis violæ herbæ: alius, vt qui in ſmaragdo, qui margarodes vocatur & ſmargarodes: quæ ſingula colore ſunt viridi ſecundum intenſionem & remiſſionem, ita quidẽ vt inde ob exceſſum caloris appellationẽ ſum- C pſerint, & à caliditate proueniunt cuncta viridia. Liuidus præterea vrinæ color, phoſnio obſcurior eſt, quem ſiquis plumbi colorẽ dixerit, rem acu tetigerit. Is certè tantum verſus nigrum inclinauit quantum à colore cæruleo receſſit. cuiuſmodi ſunt coloris vibices luridæ ex verberibus corpori citra vulnus inflictæ, & exploſu flaceſcẽtes. generatur autem hic cum ex frigore tum ex plaga. Quin & quandoque non tam algoris quàm ardoris indicium eſt. ſi viride ſuccedit, calorem: ſin pallidum, frigiditatem portẽdit. Niger poſtremò color nemini (vt arbitror) D non euidens eſt: nam re[illegible]ſpicit, neque veluti cæteri quoque latitudine va[illegible] qu[illegible]an[illegible] more aliorum intenditur & remittitur. Op[illegible]netes, in[illegible]uirum huic rei indulgentem memoratos colores Græ[illegible]ndere: & in numerato omnes habere, quoniam ex his non pauca cum indicia tum præuidentiæ ſum[illegible]trahuntur. [illegible]im colores propriis nominibus carentes, [illegible]s, id ipſum [illegible] ſint, ſecundum intenſionem & remiſſi[illegible]ne ad memoratos facta, conſiderandi ſunt. Atq; ita quidẽ de omnibus coloribus hactenus ſufficienter ex veteribus philoſophis ac me- E dicis dictũ ac definitum exiſtimari poteſt. Verumtamen hinc colorũ qui explicati ſunt ſyzygiã cum craſſa & tenui ſubſtãtia, & quæ inde ſumi debẽt indicia & ſignificationes cũ in valetudine ſecũda, tum etiã aduerſa, explicabimus. Quum verò de coloribus verba facientes candidi differẽtias recẽſuerimus, lacteum quoq; & glaucũ & rauũ non tanquã colorum quempiã incõiugatum ſilẽtio prætetibimus quin cum ſubtili ſubſtãtia copulemus, & quod pariter portẽdat liquidò indicabimus. Lotium tenue, lacteũ & cãdidum, intra febriũ exordia ſuperueniẽs, per- F niciosum, eo quòd febris & ægritudi[illegible] diuturnitatẽ euidẽter declarat: in vigore verò & ren[illegible]ente morbo, ſi multũ eiuſmodi lotiũ appareat, malũ ſinẽ haud ita obſcurè portẽdit. Tenuis eſſentiæ cum c[illegible]o & lacteo colore lotiũ, ſummã cruditatẽ ſignificare, ve[illegible]tes medici viri ſapiẽtes, vno ore omnes docuerũt. Colores verò etiã cæteri quicunq; albedini propius accedunt, [illegible]quẽdi virtutẽ pariter iacere, & naturalis caloris imbec[illegible]atẽ arguunt. calidi enim eſt, vrinã coloratiorẽ redde[illegible]. Haud etenim ab inſito naturalique calore, colores inf[illegible]tur, & proinde G tenuis color cruditatẽ exprimit. Concoctricẽ facultatẽ munus ſuũ aggredi docet vrina tenuis, ſpicea & ſubſpicea. Calor nãque naturalis adhuc imbecillior exiſtẽs quã vt poſſit ſubſtantiã vrinæ cõtumacius renitentẽ & craſſã facere. Colorẽ autẽ non adeo contumacẽ, ſed procliuiorẽ facilè intra cõcoctionis primũ aggreſſum alterat. Subtilis eſſentia ſubaureus aureúſq; vrinæ color (quẽ alii ſubrutilum vocant) ſuperioribus eſt præſtantior ac melior. Indicat autem inſitum corporis calorem ad ſe rediiſſe, viréſque ſuas recuperaſſe, quoniam vrinam non parum co- H loratiorem reddit: tenuis autem permanet eo quòd nondum tantum habet virium vt contumacem renitentem ſubſtantiam momento in craſſam permutet, & ob id quoque vrinam crudam appellamus. Quando eiuſmodi lotium in aqua inter cutem ſuperuenit,

ſonticum habetur & periculoſum: veluti quum dilutum & aqueum, planè ſalutare. Eſt præterea lotium cum tenui eſſentia ſubcroceum & croceum, (*Græci ὑπόξανθον & ξανθὸν dicunt, hoc eſt flauum & ſubflauum*) quæ ſubſtantia, cruditatem: coloribus verò, non naturæ modò exceſſum, verùm materiæ quoque penuriam oſtendunt. Nam quum adoleſcentum quiſpiam cibis defraudatus, inedia laborat, & naturæ & ætatis ratione lotia flaua & ſubflaua conſpiciuntur, propterea quòd caloris plurimum habent innati, qui tum intimius præter naturam abundans, bilis nimietatem parit, quoniam ardore immodico haud difficulter alteratur in bilem ſanguis, præſertim quum in tempore æſtiuo diuturnior perennat inedia, in quo frequenter innumeræ febres ferme corripiunt. atque inde quidem lotia ſubfl[illegible]uo flauóque colore tinguntur. Ex vigiliis præterea, ſolicitudinibuſque & laboribus flauæ rubeæ've vrinæ redduntur. Sic vtique de tenuis ſubſtantiæ lotii complexu, & quibus cum coloribus iungi poſſit, ſufficiēter dictum eſſe exiſtimo: reſtat, vt de iiſdē in hūc modum perſpicuitatis gratia tranſigam & ob oculos tanquam in tabula ponam. Tenue lotium poteſt eſſe cum colore candido. Tenuis vrina exiſtit quandoque cum colore lacteo. Tenuis vrina glauco cum colore nonnunquam conſpicitur. Tenuis vrina colore interdum eſt rauo. Eiuſdem eſſentiæ lotium ſubfl[illegible]uum, & vt paucis dicam, Tenue lotiū flauum. Tenue lotium ſpiceū. Tenue lotium ſubſpiceum. Tenue lotium ſubfuluum. Tenue lotium fuluum.

De lotii coloribus cum craſſa ſubſtantia, & eius indiciis, Cap. VI.

QVandoquidem tenui eſſentiæ lotii, quibus cum coloribus poſſit cō[illegible]atis ſuperque (vt videtur) hactenus mentionem f[illegible], [illegible]áque eiuſdem curioſius explicauimus, opportunum nunc videtur de craſſa quoque ſubſtantia, quæ cum quibus coloribus queat infici, tranſigere ac perſequi. Vrina craſſa & candida plurimum crudi humoris [illegible] vaſis redundare oſtendit, & multiplicem pituitam: v[illegible]ia, vitream, ſalſam, & omnis qualitatis expertē. Id genus lotii, craſſum ſubſtantia, multum quantitate, candidum colore, in morbis ancipitibus abſceſſus articulorum diſcutit, non tam prius his languētibus quàm iis qui vtcunque iam malo tenentur, & qui in magna vi craſſorum humorum inueterauerunt.

Craſſa porrò vrinæ ſubſtantia cum lacteo colore non rarò conſpicitur: quæ ſi in decremento finéve morbi ſuperuenerit, calculum nunc veſicæ, tunc renum oſtendit.

Lotium craſſum colore χαροπὸν, *quem blandum quidam interpretantur ſiue cæruleum*, ſi neutiquam perturbatur, cōplures id genus humores corpus occupaſſe, & languorem pernicioſum vndique perfuſum, ſignificat. Quū verò lotium turbulentum (quale iumentorum eſt) redditur, capitis dol[illegible] vel adeſſe vel aduenturum breui, oſtendit. Quū a[illegible]m id conſpicitur, ſi turbulentum iam quoquomodo ſi[illegible] & reſiſtens igni admotum clareſcat: (bullæ enim in [illegible]ma ſuperficie lotio calfacto natant) vel vrina quoqu[illegible] modo perturbata fuerit, aut deuoluitur extrinſecus, cal[illegible]rem, bullaſque in ſumma cute fore ſignificat. Alioqui e[illegible]ſmodi craſſum lotium fruſtuloſum, non multum, ſi cu[illegible]ebre ſpectatur, non bonum, ſed multitudo veniens ex [illegible] tenue *prodeſt, & febris diſceſſionem declarat. Poſt [illegible]ſce vrinas ſubrubea quoque cum craſſa ſubſtantia ſæpe conſpicitur, & ſi ſedimentum fuerit eiuſmodi, morbum diuturniorem quidem, ſed à periculo immunem & non incurabilem oſtendit. Lotium cum craſſa ſubſtantia, rubeum quoque interdum cernitur. portendit autem ſanguinis magnam vim in corpore dominari, veluti in febre continua, & in ancipitibus cunctis. Huiuſmodi verò lotium ſi paulatim exit, ſonticum eſt, nunquam etenim non periculum denuntiat. Compari etiam modo & id genus lotium, ſi in eiuſmodi febribus turbulentum reddatur, cum ſur[illegible]itate & dolore capitis, colli item & iliorum (*quæ ὑποχόνδρια Græci dicunt*) laborantem regio morbo corripi ante diem ſeptimum demonſtrat. Craſſa pariter & οἰνωπὴ, *i. uini faciem habens ad atrum tendentis*, vrina, ſi in febris æſtuoſæ (*Græci καῦσον appellant*)

A capitis doloribus emingitur, vel decretorium iam exiſtere, vel pro foribus id eſſe inſinuat. Lotium præterea cum craſſitudine ſæpius veneto colore exiſtit. Si id à conualeſcentibus meiitur, meatuum angorem præ ſe ferunt, vel hominem ſtrenuè plurimùm cucurriſſe, & malorum liberationem. Si in ſenibus huiuſmodi lotium effluat, idque tempore multo, vrinæ veſicam ex prauis humoribus à naturali conſtitutione permutari plerunque, & liberationem vtplurimùm portendit. Si in fine morbi humoris calculoſi (*quem Græci morbum λιθίασιν uocant*) tale reddaB tur lotium, permutari, & vrinæ ſtrangulationem ſtillicidiúmque (*eadem gens ϛραγγουρίαν nuncupat*) imminere arguit. Lotium ſubſtantia craſſum & colore viride in febre non vacātibus morbis, auruginem vel oſtendit præſentem vel minatur. Lotium cum lurido colore craſſum in febribus non reſidens, mente captum ſignificat. Neque tamen id ſolùm ſed quiddam etiam aliud: in febre nanque cauſo eiuſmodi lotium profluēs, ſtanguriam futuram declarat. Iungitur itidem cum lotii craſſitudine nigredo, & id atram bilem expurgari docet, veluti in C decremento febris quartanæ, & liberatione ſolutionéque bilis atræ. fiunt etiam tales quandoque vrinæ ex algore, & ſanguinei humoris toſtura. Ex eiuſmodi ſanè cauſis dū incraſſeſcit ſubſtantia, eiuſmodi colores cum craſſitudine eſſentiæ gigni manifeſtat. Scire autem oportet quòd vera ratione tres habentur atri lotii ſpecies craſſiores. Quòd craſſior quàm natura ferat lotii ſubſtantia, hinc liquidiſſimè conſtat. Nam dum febris quartana ſoluitur, & atra bilis per lotium prodit, id ipſum craſſius reddi & nigrius certum eſt. Itidem quoque quādo morbus quiſpiam meD lancholicus diſcutitur, & reliqua vrina excernitur melācholiæ cauſa. Cæterùm quum atrebilarius humor terreus & craſſus & ater fit, vrinas quoque craſſas & nigras efficit. Pari quoque modo ex toſtura ſanguinis, nigrior vrina (vt demonſtratum eſt) apparet, ſubſtantiámque parem facit, quoniam materiā quam ex humoribus in vaſculis, (hoc eſt receptaculis ſanguinis) toſtura haurit, colliquefactionis ratione frigus indēſat, & craſſū reddit. Portendit autem eiuſmodi lotium in febre conuulſionem ex ariditate toſturáve. Neque id tantùm indicat: ſed in febribus E valde ancipitibus ita emanās cum capitis & colli & dorſi ſudore, & ſpiritus difficultate, pernicioſum eſt, ratione deuſtionis: quin & aſthma non rarò portēdit. Significat præterea in febribus acutis id genus lotium cum graui odore & fœtido adueniens, interitum, ſi non veſica laboret. Eſt verò quando huiuſmodi vrina ſalutaris eſt, nempe in affectionibus quæ originem ab humore nigro traxerunt: quartanam enim febrim celerrimè terminat. Quemadmodū igitur de ſubtilis eſſentiæ lotio, & quibus id cum coloribus poſſit imbui ac cōiungi, paucis perſtrinximus, F & iudicia ac ſignificationes eorum, & cauſas ad hæc recenſuimus, & veluti ante conſpectum, claritatis gratia, in deſcriptione quadam ſerie poſuimus: ita & quæcunque de craſſa vrinæ ſubſtantia ſcitu & memoratu digna videntur, & quæ quos colores accipiat, & ſignificationes, & cauſas eorundem, accuratè enarrauimus & diſcuſſimus. Reliquum eſt vt per hanc deſcriptionem quam ſupponam lectori tanquam ex ſpeculo appareat. Craſſum ſubſtantiæ lotium eſſe poteſt candidum. Craſſæ ſubſtantiæ lotium eſt interdum lacteum. Craſſum ſubſtantia lotium G eſt quandoque rauum. Craſſum lotium breuiter ſubrubrum. Craſſum lotium colore viridi. Craſſum lotium lurido colore. Craſſum lotium, nigrum. Craſſum lotium, Venetum aut cæruleum.

De mediocri vrinæ ſubſtantia, & quibus coloribus poſſit imbui, Cap. VII.

SVbſtantia itaque lotii tenui craſſáque abſoluta, reſtat vt nunc de moderata quoque eſſentia curioſius diſputemus, & quibus colorari poſſit coloribus recenſeamus. nam ea ſola eſt ſecundum naturam ſubſtantia. Cum hac H itaque Galenus libro quem περὶ κρίσεως *hoc eſt de iudiciatorio*, inſcripſit, colorem ſubfuluum, ſubrutilum, ſubrubeúmque conſiſtere aſſerit: Magnus verò Sophiſta, fuluum & ſubfuluum, aut ſi vocare mauis rutilum ac ſubrutilum. Nos verò tantæ authoritatis viros erroris

inſimulare palã, aut reprehẽdere, religione prohibemur. quæ tamen ab vtriſque horum ſilentio ſunt prætereita, haud negligenter reſarciemus, & congruam mixtionem cum mediocri ſubſtãtia cõfundemus, dicemúſque quòd cũ media vrinæ eſſentia cũcti colores copulãtur, (omiſſis ſubfuluo & ſubrubeo) in medio habentes fuluum. Sunt itaque mediocris ſubſtantiæ colores, ſubrubeus, fuluus & rubicundus. Sed vt id liquidius clareſcat, non parergon fortaſſe fuerit per ſeriem amplius hæc in huiuſmodi deſcriptione aperuiſſe. Moderatum lotium ſubrubeum. Moderatum lotium fuluum. Moderatum lotium rubicundum.

De eo quod reſidet in lotio *à Græcis* ὑπόστασις, *à Romanis ſedimentum appellatum*, Cap. VIII.

VBI verò oratio de iis quæ hactenus memorauimus neutiquam (vt videtur) abſurdè & ſufficienter facta eſt, & habita eſt haud negligens ordinis in his deſcribendi ratio, & formula quadam liquidè cuncta ob oculos huius diſciplinæ ſtudioſis poſuimus: nunc ea contenta quæ in fundum matulæ deſcendunt, *quæ Græci* ὑποστάσεις, *hoc eſt ſubiecta*, ἀπὸ τοῦ ὑφίστασθαι, *hoc eſt ſubiici*, vocauere, explicemus, docẽtes quæ frugi ſit hypoſtaſis, & quæ ab hac præter naturam intenſionem remiſſionémve præ ſe ferat, ſignificatáque aperiemus, quæ ſontica diſcrimen portendant ſedimina, & quæ minus periculi, quæ ſalubritatem ſignificent cum in ægris tum in ſanis corporibus, & quæcunque præſagia inde ſumi poſſunt: hypoſtaſinq; & ſubſtantiæ colorúmque mixtionem ceu terminum perfectũ annotabimus. Ad quæ aperiẽda, veri ſummi optimique Dei fauor adſit, nequid quod ad rem faciat, prætermittamus. Sumamus itaque exordiũ ab hypoſtaſis (ſic enim vtendum eſt poſitis nominibus) inculpatilis expoſitione. Euidentius tamen & cæteris omnibus eruditius de ea Hippocrates ſapientiſſimus medicorumque omnium princeps diſſeruit: de qua vt nihil detrahemus, ita ne tantillum quidem adiiciemus. quoniã appoſitio detractióque præter naturam ſunt. Facit igitur diuus ac ſapientiſſimus Hippocrates verba de ea quæ præter naturam non eſt hypoſtaſi. Lotiũ itaque ſecundum naturam, hoc eſt inculpatile, eſt in quo id quod ad fundũ matulæ conceſſerit, cãdidum & læue & æquabile per tẽpus cunctũ morbive decurſum exiſtit. Et ſanè ſapiẽs ille vir, breuitatis amator & ſummus artifex, hunc in modũ ex cõtento definitionem contexit, præteriens eſſentiam, colorem, tanquam particularia. Nos verò in præſens quæ omiſſa & intacta ab eo ſunt, ita ſarcire conamur, vt quotquot in hunc commentariolum inciderint, miro perfundãtur gaudio. plerique enim diffinitionem mancam audientes, tanquã parum ſapientem, ſummum authorem iudicant. Quocirca diffinitio numeris omnibus abſoluta lotii ſecundum naturam eſt huiuſmodi: Lotium optimum eſt & inculpabile in quo contentum matulæ fundum petens, (*à Græcis* ὑπόστασις, *à Romanis ſedimen & ſubiectum appellatum*) colore album, læue præterea & æquabile per vniuerſum morbi tẽpus reſidet: ſubſtãtia verò nõ diffugit moderationẽ, colorẽ fuluũ & ſubfuluũ cum perexigua rubedine cõiunctum præferens. Quoniam autem diffinitio hunc in modum abſoluitur, conſequens eſt in lotio quatuor hæc conſiderare, ſedimentum, colorem, eſſentiam, & tempus. Cæterùm cuiuſmodi ſingula in ſingulis eſſe conueniat, ordine explicabimus. Hypoſtaſis itaque naturalis colore alba eſt, & inferiorem quidem, ſed inculpabilem locum occupat, hoc eſt, neque matulæ fundum attingit, neque ſeparatur multum ab eo: læuis præterea & continua, & æquabilis, pluſculos ita dies permanens. nam id verè eſt æquale per tempus ſeruatum. Siquæ igitur hypoſtaſis vnã aut alteram ex quatuor hiſce conditionibus non habuerit, vel in diuerſum conuertatur, hanc minimè naturalem cenſeto. Cæterùm perinde atque iam pridem formulam aut compoſitionem ſubſtantiarum colorúmque concinnauimus, ita & hic quoque cuncta, quæ obſeruanda ſunt, cum hypoſtaſi componere conabimur. Fiat autem poſtremo quod in hypoſtaſi perpendendum venit, æquabilis videlicet metamorphoſis in contrarium, reliquis immutatis perſiſtentibus, vltimum etiam inæquale. Se-

A dimentum album, continuum & inæquale, concoquendi virtutem deiectã ſignificat. Interdũ enim vſqueadeo debilitatur ea, vt ſatis nõ valeat cõcoquere natura, ſed crudũ quidpiam relinquit, propterea quòd non perpetua fiat ſingulis diebus concoctio, ſed nunc quidem decocta, nunc verò cruda hypoſtaſis. Rurſum fiat & continui transformatio, ita quidem vt vtraque hæc in vnum conuertãtur, adeò vt hypoſtaſis ſit neque continua neque æquabilis.

Candidum ſedimentum diſcretum, ampliorem cruditatem præfert, & in coctrice facultate deficientibus B duobus. neque enim æquabilitas tantùm, ſed & læuitas quoque amiſſa eſt: adeò vt hypoſtaſis prætérquam quòd inæqualis videtur, diuulſa quoque cõſpiciatur. Cæterùm continuam hypoſtaſin flatuoſi ſpiritus interſecant & diuellunt, craſſitudinis indigi, & æqualitatem diſrumpentes. Hiſce itaque rationibus cætera ſubiecti portio, itſque his crudior quàm ex vno horum, neceſſariò conficitur. Mutemus verò denuò quod conceſſum principio eſt.

Eſt præterea lotium, non leuem ſed diſſectam & æquabilem habens conſtitutionem. Cuius ſortis lotium C pernicioſum cenſeo, quoniam multos ſpiritus quibus nequit natura euaporationis tantum conciliare vt digerantur, declarat. Porrò lotium nonnunquam diuulſum redditur & inæquabile, & ſuperiore ſalubrius eſt, eo quòd non perpetim in dies diſpergatur veluti æquabile, ſed interdum tamen diſſipetur, interdum verò minimè, atque ob id quidem minus eſſe flatus qui continuitatem diuellat ac diſtrahat. Id ipſum in arteriarum deficientis percuſſus exemplo declarabimus. Nam ſi is multis diebus eundem tenorem mordicus obſeruarit, magis ſonticum eſt D quàm ſi diebus ſinguli[illegible] alter[illegible], hoc enim erit inæquale. Præſtat itaque (quod ho[illegible]m auditu videtur) lotiorũ hypoſtaſin eſſe [illegible]ulſam & inæqualem, quàm non continuam & æquabile[illegible].

De enæorematis quod eſt ſublationibus, & primitus quid continuum enæorema ſignificet, Cap. I[illegible]

EA igitur contenta quæ [illegible]læ fundum deſcendunt, (hypoſtaſes dicuntur) ea candido colore eſſe expedit. Si eadem proprium locum prætermiſerint, & ad E medium totius matulæ conceſſerint, appellantur *Græcè* ἐναιωρήματα, *hoc eſt ſublimia, ſiue dicas ſublationes*, ἀπὸ τοῦ ἐναιωρεῖν, *id eſt ab elatione pendendóue*, quaſi æquo ſpatio ab vtriſque extremis ſecederent. Eſt verò & ipſum quoque enæorema continuum & æquabile. Illud enim ſubcrudiuſculum adhuc non potuit à natura exactè concoqui, vt ad infernum locum ſecederet. Hoc concoctum quidem ſed flatulenti cuiuſpiam ſpiritus participatione incidentis contentum in medium matulæ locum effertur.

F De nubibus quæ natant in vrina & primitus candidæ nubis, continuæ & æquali[illegible]otiones, Cap. X.

QVæcunque autem contenta ad ſu[illegible]mam vſque vrinæ ſuperficiem peruenerunt, νεφέλη *hoc eſt nubes*, vocauere, qui circa haſce res pruden[illegible] fuerunt: ſumpta tranſlatione à nubibus, quòd quemadmodum nubes à terra ſummè ſecedunt, ita & hæc conten[illegible]a fundo matulæ, quod illi terræ proportioni reſpon[illegible]e putauerunt, in ſummam vrinæ ſuperficiem, vltra me[illegible]am regionem ex multo ſpiritu impulſa, aſcendunt, & c[illegible]em in loco hæ G rent. Cæterùm nubes albo colore & [illegible]moſa, ſupremam lotii ſedem in febribus ancipitibus intercurſans, bileum humorem portendit. Si in ſynocha febri album lotium nubes ſpumoſas habeat, valde exitioſum: ilia enim (*quæ* ὑποχόνδρια *dicuntur*) dextra doloribus affici notat. Si in cauſo, *hoc eſt in febre ardente*, lotium nubes atræ occupant, in quartanam febrem tranſire declarat. Sin verò neque flatus neque ſpiritus infernum matulæ locum fundúmque petit, exactum coquendi officium ſecundum naturam abſolui denunciat. Vocatúrque (ceu dictum eſt) ὑπόστασις, H qua infernam habitudinem ſignificant. Cæterùm quæcunque de hypoſtaſi, item & de enæoremate memorata ſunt, eadem & de nube dicta putato. Vocantur autem hæc omnia communi & generali nomine περιεχόμενα, *hoc eſt contenta*, & ſolo ſitu diſſident. Liquet igitur cur de

hoc loco non fuſius ac amplius quàm ſignificata ſeu notiones tradam. Alteratur autem albus color quandoque ex hypoſtaſi in nigrum. Nigredo contentorum, ſemper quidē mala, ſed in nebula minus prauum. In enæoremate grădius malum, in hypoſtaſi peſſimum eſt indicium.

Compari quoque modo de contentis habet candidis. nam ſi candida, diſiecta, & æquabilis fuerit habitudo inferna, (quod ſedimentum eſt) non malum: ſi nubes candida, melius: ſi enæorema ſit candidum, euidētius & præſentius bonum. Hippocrates quoque infit, Nubeculæ in lotio ſuſpenſæ, albæ quidē bonæ: nigræ verò, malæ ſunt. Atque ex his ſanè ſatis dictum eſſe de trium contētorum ſitu exiſtimari poteſt. Quoniam autem de tempore, ſubſtantia, locóque determinauimus, non fuerit parergō, imò operæpretium, de coloribus deinceps per ſeriem tranſigere. Exiſtit verò ceu diximus naturalis ſedimenti color, candidus: non naturalis, niger, vel liuidus, vel ſpiceus vel ſubfuluus, vel rubeus, vel viridis. Hypoſtaſis proinde ſubrubea, à ſanguine diluto (velu i ſuprà docuimus) originem trahit, & cruditatem quidem portendit, verùm non lethalem. Rubea verò hypoſtaſis à ſincero ſanguine proficiſcitur, & exactum ſignificat concoctionis officium: quæ vbi moderata fuerit (hoc eſt, neque abundās, neque deficiens & indiga) omni diſcrimine vacat. Quocirca quū hypoſtaſis ſubrubea, materiæ familiaris ſit, nihil infert periculi. Materia autem, qui aqueus ſanguis eſt, proxima ſanguini exiſtit, atque ob id amica corpori: quare non multùm obeſſe poteſt (vt diximus) homini. Cæterùm quòd cruditatem quandam indicat, tempus ob id concoctionis expectandum eſt. Quod ſanè, vt res clamitat, humorum tempus ſuc[illegible]t, quoniam ii ante ſanguinem gignuntur: verbi [illegible] ituita & liquor: poſt ſanguinem verò, bilis vtraque. Sinc[illegible] ver[illegible] ſanguinis generatio in medio vtrorumque exiſtit. Quoties itaque ſubrubeū eſt lotium, colorem hunc ſumi à diluto ſanguine oſtenditur. Dilutum verò ſan[illegible]en & aqueum, ſemper ante ſincerum ſanguen naſci[illegible] [illegible]que ob id cruditatem & coquendi munus mācu[illegible] [illegible]ebile declarat. natura enim ſanguine inchoato, vri[illegible] [illegible]queo colore inficit. Liquet igitur (quod diximus) ſanguinem eſſe illum ſubcrudum & incoctum. Tempore itaque natura opus habet ad ſanguen dilutum coquendum. Rubea verò hypoſtaſis iudicatorium diem fore ſeptimo portendit. Nam ſi quartò die ſupremo loco nubeculam habuerit lotium rubeam, vnà cum cæteris concoctionis indiciis, perſpicuum eſt die ſeptimo morbum iudicari. vnde Hippocrates, Quibus ſeptima iudicatur, his nubeculam habet quarta die rubeam, & alia ex ratione. Hactenus igitur de ſubrubri coloris rubeique ſignificatione ſatis ſit. Sedimentum lotii coloris luridi, caloris virtutiſque extinctionem ſignificat. Præterea in febribus ancipitibus liuida vrinæ hypoſtaſis ſuperueni[illegible] diei periculum denuntiat. Viride lotii ſedimenti[illegible] [illegible]eruorem immēſum, & cacohecticam ægrimoniam po[illegible]endit. Sedimentum ſubnigrum, ab abſoluto nigro[illegible] [illegible]nihil deficiat. Prædicit autem id, ſi plurimùm ad m[illegible]ium locum tendit, & enæorematis nomen accipit, in [illegible]bre feruente (quam *καῦσον* dicunt) dementiam, & c[illegible]ne genus ſanguinis fluores, comitante magna ex par[illegible] [illegible]dicio, *quæ κρίσις Græcè uocatur*, non citra rigorem ſudorémque. Vrinæ hypoſtaſis atra, vt plurifariam, ita & [illegible]ſam ſignificationem habet. Eſt etenim quando alg[illegible], & eſt quando ardoris indicium eſt. de qua re in hunc breuiter modum diſputabimus. Quòd ſi ſedimentum, quod ſubiectum eſt, de quo hîc agimus, nigrum antecesſit, liuidum fuerit, & nigredinem acceperit, frigiditatem ſubeſſe ſignificat. ſin autem hypoſtaſis viridis præceſſerit, & ater eius contenti color ſequutus ſit, dubio procul ex calore id factum ducito. Candidus color perpetuò inculpatæ ὑποστάσεως indicium eſſe creditur. Vbi ſciendum eſt quòd color non rarò imponit artifici quantumuis ſolerti. quum videlicet crudus humor in habitudinē quæ hypoſtaſis eſt, inferna, albus conſpicitur, & boni ſediminis ſpeciem præfert, quum nō ſit, tum candore decipitur artifex, bonam hypoſtaſin iudicās. Cæterùm id odore à naſuto pulchrē deprehenditur: graueo

A lentem enim odorem, ac fœtidum, emittit. Quin & lumbi vlceribus impetiti, veſica item & iecur, vel alia quædā pars, dum per lotium expurgatur, purulentum quippiam eiiciunt: affirmante idipſum Hippocrate, libro ſentētiarum quarto: Siquis ſanguinem, inquit, vel pus minxerit, vel lumbi vel renes vel veſica vlcerata ſunt. Et rurſum. Quibus in vrinaria fiſtula, *quæ οὐρήθρα uocatur*, tubercula gignuntur, ſi ſuppurent & prorumpant, mali ſolutio fit.

Neque latere quempiam poteſt, quòd per eundem vrinarium meatum interdum ſanies emingitur. Cæterùm
B crudus ille humor ex inæquabilitate eſſentiæ hypoſtaſeως diiudicari poteſt, quoniam crudi humoris ſedimentum ſemper diſiectūm cernitur, & ſabuloſum eſt. Horum verò ideo facta eſt mentio ne medico color imponat, ſed admonitus is ſtudeat verā hypoſtaſin à ſanie crudóque humore diſcernere: meminéritque, ſi quiſpiam ſanguinem aut pus mingat aut ſquamas, malúſque & grauis odor inſit, vel lumborum vel renum vel veſicæ exulcerationem ſignificare: & ſi arenoſa in lotio ſubſiſtant, idque diutulè, veſicam aut renes calculo laborare. Quatuor igitur hacte-
C nus hypoſtaſis differentias, colorem, regionem, ſubſtantiam & tempus, compendioſè explicauimus. Reliquum eſt vt eadem, quatuor partibus ſubſcripta formula ante oculos ad hunc modum ponamus. Candidum lotii ſedimentum, continuum & æquabile. Candidum lotii ſedimentum, continuum & inæquabile. Candidum lotii ſedimentum, diſiectum & æquabile. Candidum lotii ſedimentum, diuulſum & inæquabile. Iſtæ igitur ſunt quatuor ſedimenti in formula tanquam in tabula propoſitæ ſpecies. Cæterùm vt altitudo corporis vri-
D næ trifariam diſpeſcitur, in fundum ſcilicet, ſuperficiem, & vtrarumque extremitatum medium, ita & contētorum *quæ Græcè παρυφιστάμενα dicuntur*, quoque tres locos eſſe docuimus, eáque contenta quæ ad imam regionem matulæ conceſſerunt, diximus ὑποστάσεις vocari: quæ verò ad totius altitudinis ab vtriſque pari ſpatio peruenerunt mediū, ἐναιωρήματα: quæ autē ad ſupremā vſq; regionem cōceſſerunt, νεφέλην appellari. Singularū adhæc rationes ob quas videlicet eiuſmodi regiones occupāt, & quid portēdāt quidq; indicēt, & vt eius quæ ad matulæ fundū cōn-
E ceſſit deſcriptionē, & differentias deniq; retulimus, ita & ſublimiorum quoq; (*Græcis ἐναιωρήματα* vocatas) diſſidētes ſpecies hac formula tāquam ex ſpeculo patefactas elucere volumus. Enæorema, *hoc eſt ſublatio*, candidum cōtinuum & æquabile. Enæorema candidum continuum & inæquale. Enæorema candidum diſiectum & æquabile. Enæorema candidum diſiectum & inæquabile.

Hæ ſunt ergo enæorematis ſpeciales differentiæ, quas hic tanquam in tabula propoſuimus. Procedenti verò ſermone iudicia & præuidentias vniuſcuiuſque differentiæ
F exponemus. Nunc verò & tertiæ quoque contentorum ſpeciei, quæ ad ſupremam lotii regionem peruenit, & nubecula vocatur ſeu nebula, differentias proſequemur, quidque portendant ſingulæ, ſilentio non prætereuntes. Eſt autem eius deſcriptio talis. Nubecula candida, continua, æqualis. Nubecula candida, continua, inæqualis.

Nubecula candida, diuulſa, æqualis. Nubecula candida diuulſa inæqualis. Trium itaque παρυφισταμένων differentias breui quidem ſed abſoluto ſermone enumerauimus, & formulis quaſi deſcripſimus. nunc de cæteris
G ad hanc diſciplinam neceſſariis tranſigamus. Tria ſunt quæ hominis corpuſculum conſtituunt, ſpiritus videlicet, humores & ſolidæ partes. Humida autem ex quibus humanum corpus conſtat, humores ſunt, & eorūdem περιττώματα. Cæterùm ſuper iis quæ putrefactis humoribus iniunguntur, nihil quod referre oporteat, relictum eſſe autumo. Quocirca in præſentiarum vt de vrinis exactam diſputationem reddamus, quæcunque ex ſolidis partibus per vrinas effluunt, ſingula perſtringemus. Enimuerò potiores quædam earum partium, nonnunquam eliquan-
H tur & olei ſubſtātiam induunt, vel aliam id genus ideam æmulantur. Quum igitur adeps & caro ſolidarum partiū liquidiora & molliora exiſtant, adipem quidem in primis vt omnium ſolidarum partium molliſſimam, & ad ſoluendum præ cæteris multo magis idoneum, mox

etiam carnem reſoluit. Adipem itaque liquefactum calor præter naturam in olei eſſentiam permutat. Quia verò eiuſdem non ſtatim quanta quanta eſt, fit cumulatim colliquefactio, verùm initium quoddam reſolutionis, incrementum item, & temporum ſummum vigorem habet, non fuerit fortaſſe parergon clariorem eius cognitionem facere. Lotii oleacei trinæ ſunt ſpecies, quarum quælibet proprio nomine gaudet. Siquidem in principio quum olei colorē præferunt quidem, ſed nondum exactè eo colore tincta ſunt lotia, ea præſentatur ſpecies quæ oleicolora dicitur, quū exiguum pinguis liquefactum eſt. In augmēto verò ſpectatur oleapparēs, quòd olei faciem præ ſe ferat, quum liquefactio iam maius ſpatium occupauit. Vbi verò adeps pinguéve iam exactè colliquatum fuerit, lotia colorē oleaceum exhibēt, vocātúrque huiuſmodi vrinæ oleaceæ. Proinde olei colorē repræſentātes vrinæ, diluiæ & quaſi aqueæ, colliquationiſque pinguedinis principium declarant. Quæ verò incremento tēporis olei inſtar apparent, exactiorem habent olei ad vrinam cōmixtionem. Oleaceæ verò vocatæ quæ in ſummo, manente ægritudine, conſpiciūtur, & colore & ſubſtātia oleum referunt. Lotium in febre oleaceum nigro tinctum, incenſionem & adulterinam caliditatem ex conuulſione, interitúmque oſtēdit. Atque vt ſummatim expediam, memoratæ vrinæ, quandoque liquefactum pingue totius corporis, quandoque renum tantummodo, ſignificant. Nam ſi paulatim huiuſmodi color proceſſerit, ita vt multo tempore eiuſmodi oleacei colores confirmentur, febris per vniuerſum corpus diffuſa: ſin breui & cumulatim iidē conſpiciantur, ſolorum renum affectio demonſtratur. cuius vtique rei euidens argumentum eſt, vehemens præſentis ſtatus caliditas. Illo nāque modo calor in toto corpore ſentitur: hoc verò, in renibus ſolis excitatur. In confeſſo enim eſt, quòd pinguedo in multas partes diffunditur. vel enim lumbos inuoluit & totos quaſi operit: vel in cunctas corporis partes diffunditur. Ea verò quæ circa renes eſt lumbóſve, pinguedine colliquata, & per lotium exeunte, magis cumulatim prorumpit quàm id quod in vniuerſo corpore exiſtit pingue. quoniam illa haud longè ab vrinariis meatibus: hoc verò ab his eminus conſiſtat. Hippocrates verò Cous id nauiter & ſcitè perpēdit, quum in libro ſententiarum ita prodidit: Quorumcūque lotio pingue multum & coactum ſedimētum ineſt, iis renum mala & grauia fore portēdit. indicium ſatis præclarum, pingue lumborum colliquefieri. Atque alibi Lotium in febre feruida ſedimētum pingue habēs, interitum demōſtrat: quòd ſi abſque febre in ſenibus eiuſmodi cōpareat, παράλυσιν, *hoc eſt membri cuiuſpiam ſolutionem*. Atque hoc pacto quiſque memorata cōſiderans, vrinas oleaceas ex colliquatione pinguis factas iudicare ſatis valuerit. proinde de his receptui canētes, par eſt vt de reliquis quæ æque ad hanc diſciplinā facient, diſputemus.

Depaſto iam corporis pingui, reliqua quoque caro eliqueſcit, & erui inſtar globoſa excernuntur in lotio ſedimēta, atque duo ſignificāt. aut enim renum aut totius corporis languorē: ſi cōcoctum fuerit lotium, & eruoſæ ſint hypoſtaſes, morbum renum: ſin incoctum, totius corporis malū portēditur. Proinde quū ſolidæ ac rigidæ corporis partes cōtineāt in ſeipſis lōgum, latū & altum, quæcūque euidētiora fruſtula ab hiſce cum latitudine & lōgitudine (nam nō adeò euidentē habēt altitudinē) abſciſſa diſſultant, aut ſuperficie tenus abraduntur, & laminarum (*quæ Græcis πέταλα dicūtur*) inſtar in lotio cōſpiciātur, veſicæ vitium ſignificant, atque inde nomenclaturā ſortiuntur πεταλώδεις, *id eſt lamineæ*, quòd πετάλοις, *hoc eſt laminis*, quæ ex tritico friato excoriātur, ſimiles videantur. Cæterùm iuxta præfatā rationē ex lumbis quoque eiuſmodi laminarum ſpecies abſcinduntur. Nam ſiquis laboret febre & lotium lamineam ſortiatur eſſentiam, vniuerſum affici corpus cōiectare oportet. Quæ ab hectica febre non incēditur, ſi febris nō adſit, veſicæ ſolius malum ſubeſſe putato. Ablacerātur & exeūt huiuſmodi quoq; hypoſtaſes nō tā ſi vrina fuerit cōcocta ꝙ incōcocta. Quòd ſi cruda fuerit, vniuerſi corporis malū præmonſtrat: ſin cum inculpabili cōcoctione, ſolius veſicæ malū adeſſe ſignificat. Vbi ve-

A rò febris depaſto pingui altius corporis receptacula corripuerit, & ſolidiora attigerit corpora, euidentiora quidē & craſſiora, ſed anguſtiora quàm ſint lamineæ hypoſtaſes, in vrina abſciſſa fruſtula πιτυρώδεα, *hoc eſt furfurea*, excernuntur: vnde & hypoſtaſes appellātur furfureæ, quòd videantur ſimiles furfuri bene moliti tritici. Ac eiuſmodi ſanè hypoſtaſes, itidē vt præfatæ, & ſolius veſicæ ægritudinē, & vniuerſi corporis malū oſtēdunt. nā ſi febris affuerit, totius corporis eſt malum: ſin minus, veſicæ ſolius. Ac, ſi lotium fuerit incoctū, morbus totius eſt corporis: ſin cru-

B dum, ſolius receptaculi vrinæ. Cui ſententiæ cōcinit Hippocrates: Quibus, inquiēs, in lotio craſſo furfuracea quædā ſimul eminguntur, his veſica ſcabie laborat. Quum autē febris per tria corporis interualla cōprehenderit, per longitudinē, latitudinem ac craſſitudinem, euadunt tales furfurum craſſiorum hypoſtaſes, appellātúrque κρ[illegible] & ἀλευρώδεις. Vbi nolim te latere κριμνώδεις appellari [illegible], à craſſiuſcula quadā farina quā κρίμνον Græci vocāt, *Latini ſimilam*: ἀλευρώδεις *pro* antē, quòd ſectiones tu mēti, quum molitur, voluārcs, ἀλευρον priſca Græcorū lin-

C gua vocabantur. Sunt vero nihil aliud quàm ex malè mollito tritico ordeóve cribrati furfures, non tenues ſed craſſiores & pleniores. Cæterùm κριμνώδεα huiuſmodi, duplicem ſignificationē prætēdunt, vel ſolidorum corporum vehemētē ac validā attritionē colliquefactionémq; , vel ſummā toſturā ſanguinis. at ſi cādido colore fuerit ſedimētum, ſolidorum eſt corporum lāguor: ſin rubeo colore infectū, ſanguinis. cuius vtique rei locuples teſtis eſt Hippocrates Aphoriſm. 7. Quibuſcunque, inquit, febricitāribus nō leuiter lotium bilioſum, ſedimina veluti farina

D craſſior, nō bonū. Itémque, el[illegible]bus longis vrina cum ſedimento ſimilagineo, & [illegible]iis ſa[illegible]bribus indiciis concurrētibus, morbi diſc[illegible]ionē pro[illegible]tiar. Iiē in febribus enæorema ſimilaceum, lōngā æ[illegible]inē fore ſignificat. Sed hactenus de craſſioris eſſent[illegible]diminibus quæ in lotiis apparent, ſatis dictum a[illegible]unc par eſſe videtur, iudicia etiā vrinarū ſedi[illegible]uatarum declarare.

De lotiorū hypoſtaſ[illegible]m, iudicio, Cap. [illegible]

E Hypoſtaſi priuata vrina [illegible]imæ eſſentiæ & percādido colore, obſtructio[illegible]orum nō cōtemnendā vel ingēs frigus, & cōcoctricis potentiæ indecentē debilitatē, præſagit. & ſi lotium in his modeſtum ſit, & hæc erunt mediocria. Atqui hypoſtaſi ſpoliatum lotiū, ſpiceo colore ſubſpiceóque, minorē meatuum obturationē declarat: cæterùm ſimilē cruditatē. Nam cōcoctionis excremēta cōtenta nō præeunte cōcoctione nō incōcocta eſſe non poſſunt. Aureo autē colore & croceo citra ſedimen lotium, oppilationē quidē nō paruo exiliorē præferunt: ſed cruditatē obſeruāt, veluti adulterinus calor expugnaſ-

F ſet naturalē. Quin & cruciatus vehen[illegible] iſtiuſmodi lotia cōſtituunt, & exercitationes acres, c[illegible]ionéſque materiæ, oblongas vigilias, & ſegnitiē den[illegible]que naturæ. Vlterioribus tincta coloribus lotia, ipſis [illegible]ibus ſuccorum dominantium cum qualitatem tum [illegible]oprietatem demonſtrant. de quibus ſuprà ſatis dictum [illegible]ſt.

De iudicio vrinarum ab odore tetro, Cap. XII.

A Grauiter olente lotio non vna tātū[illegible]otio ſumēda eſt: ſiquidē à graueolētia vrinarum [illegible]t cōiectare putredinē alicuius partis interioris. Grau[illegible]olens vrina &

G vellicans, humorum putredinē ſignif[illegible], lotium tetri odoris, mordax & vrēs, tabē denuntiat. Et ruiſus in febribus lotium dilutum & albicās & copioſum cum cādidis enæorematis tetro odore, mentis vacillationē alienationémve (*quam παρακοπὴν Græci uocant*) ceſſaturā indicat. Et aliter: Lotium in febribus ancipitibus craſſum, atrū & graueolens, veſica nō lāguente, interitum demōſtrat. Vel lotium tetrum odorē emittens, colliquefactionē & putrefactionē naturæque extinctionē portēdit. atque ita quidē à fœtida vrina coniectādum. Satis nunc ſuper talibus vri-

H nis dictum autumo. de complexu deinceps tranſigamus.

De complexu hypoſtaſeos colorum & ſubſtantiæ, Cap. XIII.

QVandoquidem ſuperius tenuis & craſſæ eſſentiæ lotia cū coloribus haud inſcitè, vt reor, cōpoſuimus:

Nunc de complexu ſubſtantiæ (quem & fluorem dicunt) & hypoſtaſis, quæ cum quibus coloribus cõuenire queat, & quidnam horum vnumquodque præſagiat, verba facere inſtituimus. Vbi ſciendum eſt quòd vbi hypoſtaſis fuerit ſubſtantia craſſa, ex confeſſo concoctionem exactam oſtendit, vel immenſam craſſiorum incoctorúmque humorum affluentiam. Cæterùm huiuſmodi ſedimentum cum tenui vrinæ ſubſtantia conciliari non poteſt. Copulemus itaque vno ſub iugo eſſentiam craſſiorem cum æquali ſedimine, & cum colore rubeo & ſubrubeo. in complexum nanque hi, cruditatem præ ſe ferentes, conuenire nequeunt. Auſpicabimur itaque à colore ſubrubeo complexum contexere, quia hoc ab diluto ſanguine, illud ab abſoluto ſanguine proficiſcitur. Scito autem quòd colores nonnulli ſubſtantiæ profuſionis coniuncti ſedimenti quidem, ſed imperfecti conſpectantur. Quum ſubrufo ignitur colori craſſa ſubſtantia, quemadmodum diximus, coniungitur, morbi longitudinem præſagit. Quòd ſi cum ſubrufo colore lotii, ſubrufum ſedimentum non diſiectum & æquabile copulatur, et ſi craſſa fuerit vrinæ ſubſtantia pariter & craſſa hypoſtaſis rufa, & idem portendit, & affluentiam ſanguinis oſtẽdit. Meiitur & huiuſ- A modi complexus ſedimen craſſum, atrum cum lotii ſubſtantia craſſa & atra. Et non tam eſſentia quàm ſedimine ipſo ingentem vim ſanguinis ſignificat. Fit nonnunquam in lotio talis complexus, qui nõ tam eſſentia quàm ſedimine ipſo toſturam ſignificat. Pari etiam modo ſubſtantiæ ſediminíque colores appoſiti coniuncti idem declarant, ſiue ſecundum redundantiam ſiue defectionem, citra tamen vtrorumque cum eſſentiæ tum hypoſtaſis mediocritatem: modò colores præter naturam non ſint, ſed naturales. verbi cauſa, fuluus & ſubfuluus: quibus quũ B huiuſmodi lotium tingitur, exactam cõcoctionem, non tam eſſentia quàm ſedimento coloribúſque, præſagit.

Quòd ſi lotium croceo apparuerit colore & ſublatio atra ſit, nulla ſpes ſalutis affulget, ſed interitus demõſtratur. Si lotium fuerit roſaceum, (quod redundantem bilem albam ſignificat) ac in medio nigra contineatur nubecula, interitum ſignificat: At ſi nigra non ſit ſed aliter, ſcito toſtam eſſe bilem in vniuerſo corpore. Sed oratio ſuper vrinarum cognitione doctrináque ſatis habita, & per genera, ſpecies, ac differentias ferè admodum facta diſtri- C butione, hoc in loco gradum ſiſtat.